Practice Joānismathei ex ferrarijs de Gradi Prima et Secunda pars vna cum textu noni ad Almāsorē do Rāsis nuper emendate.

Tabula prime partis.

Tabula secunde partis.

Pars prima cōmētarij textualis in nonū Almāsoris cū ampliatōibus ⁊ additōibus materierū per eximiū artiū ⁊ medicine doctorē: verūqȝ interpretē dn̄m magistrū Johannem matheū ex ferrarijs de gradi mediolanensē in almo studio papiensi primā cathedrā tenentē.

Emedendi doctrine in qua etatē meam oēm ꝯsumpsi vel labore vel negligentia videar defuisse. Et in primis in illustrissimū parentē tuū amor ille meus cui semꝑ cōiuncta fuit reuerētia sūma ⁊ deuotio singularis i te eius primogenitū ⁊ tātū pricipē meū aut iterceptus aut remissus videret: vt queadmodum iuictissimo pricipi cōdā parenti tuo verissim⁹ heres es ꝯstitut⁹: eius medēdi operis ⁊ studiorū ac laboris mei particeps fieres: ⁊ in te nouū ac resurgētē amorē idicarē. Nemo totius europe pricipū occurrebat: cui potius q̄ȝ tibi hoc opus meū iscriberē aut tāquā celeste numē iuocarē. Nā cū antea ad ipsi⁹ excellētissimi parētis tui gloriā ⁊ bone valitudinis ꝯseruationē in secūdā ⁊ vigesimā tertij canonis Auic. scripsissem: qd̄ in ea de his egrotatōibus i quas hi qui pricipib⁹ aut astāt aut assistūt agit: icidere solēt. Et pro earū dispositōnū explanatōe que potissime ex vrinarū cognitōe ꝑcipi possūt: i secūdā primi canonis eiusdē de vrinis ꝯmētarios peritissimo phisico tuo Ambrosio griffo iscriptos edidissē. Tertius mihi supesse labor videbat: vt eā medēdi partē nonā quā vulgo Almāsoris dicūt exponēdā assumerē. Et eo libētius id feci qd̄ i ea sūmatī stricti̇mqȝ de singulis que a vertice ipso ad calces vsqȝ i hoīe accidere possūt egrotatōibus disserit. Sūt enī eius generis ꝑcepta aut sentētie que ꝓbe vereqȝ itellecte magne hoīū vtilitati cedūt ac ꝯseruatōi. Sin vero min⁹ ⁊ pingui cortice teneant ad perniciē vt venena portēdūt ⁊ in acconitorū genere haberi pūt. Hāc igit pestē vitari cupiēs ⁊ hoīū salutē tuā in primis vehemēter exoptās: meā hāc expositōnē quātū potui ellaboratā ingenio libēs tuo nomini dicaui: vt tu eius precepta sequut⁹ diutius nobis volēte deo ad eius laudē sempiternā ⁊ gloriā tuā ꝯserueris. Et res ipsa tuis auspicijs plus auctoritatis haberet. Uale viue cesar. Ad ꝓpositū nunc pricipale accedo.

Textus Rasis.

Uādo rubedo ⁊ tēsio ⁊ grauedo in facie ⁊ oculis cū istis affuerit ⁊ tact⁹ calidus sentit ⁊ pulsus fuerit magn⁹: ex cephalica minutio faciēda ē i ꝑte i qua ē dolor vel i q̄ dolor magis ifestat. Deide aq̄ ros. ⁊ oleū ros. ⁊ acetū sumant ⁊ simul mixta agitent donec vnū fiant ⁊ super niuē ifrigidata sup caput fundant. Eger vero a carnib⁹ ⁊ vino abstineat ⁊ comedat adhesiā citrinā ⁊ capsil ⁊ herbas frigidas ⁊ fruct⁹ frigidos. Uēter aūt soluat ex mirabolanis citrinis ⁊ prunis ⁊ tamarindis ⁊ zuccaro albissimo. qꝫ si ista nō sufficiūt: semina maluauisci i aceto posita agitent quousqȝ ad spissitudinē perueniāt de quib⁹ emplm̄ capiti supponat: ex psilio quoqȝ ⁊ aceto emplastrū fieri vtile est. Si aūt cū istis fuerit in pulsu velocitas ⁊ i tactu sentit caliditas: s; nec i facie neqȝ in oculis fuerit rubedo nec tēsio: in principio soluat vēter: deide fiāt ea que dixim⁹: naribus aūt oleū iniciat violatū vel oleū cucurbite dulcis aut oleū nenufaris aut oleū de florib⁹ salicis: quorū quodlibet sup niuē ifrigidatū supfundat: ⁊ nutriat vt ꝑdiximus. Eger quoqȝ odoret cāphorā ⁊ aquā ros. ⁊ salices ⁊ violas ⁊ his silia. Qd̄ si egritudo multū inalescat: sumat opij ⁊ cāphore vniuscuiusqȝ quātū ponderāt duo grana ordei: que dissoluta i oleo de salicibus mittant i nares ⁊ aures.

Qd̄ si cū ꝑdictis egritudinib⁹ nihil eorū que dixim⁹ affuerit: fueritqȝ egritudo antiqua: in pricipio vēter cū pillulis cochijs soluat q̄s ego feci. Cōfectio pillularū cochiarū. ℞. pulueris pigre. ʒ. x. colloquintide. ʒ. iij. ⁊ tertiam: scamonee. ʒ. ij. ⁊. s. turbit sticados: an̄. ʒ. v. fiāt pillule ex istis ⁊ sunt doses. x.

Postquā vero vēter solutus fuerit: infundat caput ex oleo sambacino ⁊ oleo de ben. mittant i nares. Eger quoqȝ odoret algaliā ⁊ insufflet muscus narib⁹. qd̄ si egritudo multū ifestauerit: sumat euforbij ⁊ castorei amborū: an̄. sexta ꝑs dragme vni⁹ ⁊ dissoluta i pauco oleo sambacino mittat in nares ⁊ aures. In cephalea vero calida emplm̄ hoc frōti ⁊ tīporib⁹ est iponendū: cui⁹ hec est ꝯfectio. ℞. semen lactucarū sief. memithe: sandalū albū ⁊ rubeum: faufel: rosas: opiū. fiat ex eis emplm̄ postquā aceto ⁊ aqua rosata ꝯspersa fuerit frōti iponant: sup qd̄ mittat pānus aceto ⁊ aqua ros. ifusus: qui cū calefact⁹ fuerit iterū infundat ⁊ desup ponat. Linimētū vero cephalee frigide. ℞. castoreū euforbiū piper sinapi storacem rutā marrubiū: que siccata ⁊ pulnerizata ⁊ ēt triconizata misceant ⁊ ꝯspergant vino veteri ex quib⁹ fiāt trocis. ⁊ ꝺsiccent. Cūqȝ necesse fuerit ex vno i vino veteri aut oleo costino vel camomillino dissoluto fiat frōti emplm̄ multotiēs: hoc enim emplm̄ omni antique cephalee ꝯfert: nō solū superpositū s; ēt auri iniectū: que sequit illud tīpus postquā i aliquo de predictis oleis resolutū fuerit. Egro vero vinū vetus ⁊ forte dādū est. Cū aūt cephalea ꝑ hebdomodā vnā ꝑseuerauerit: eger i balneū mittēdus ē: ⁊ sup caput aqua i qua camomilla ⁊ sansucus ⁊ nemen ⁊ sticados arabicū cocta fuerint simul aut sigillatī ifundēda est. Qd̄ si cephalea quotidie ante comestionē iuadat ⁊ post comestionē recedat: succurrēdū est infirmo ante horā qua venire cōsuenit dādo eis bucellas panis in succo granati aut vue acerbe aut horum similiū infusas.

Si aūt cephalea ꝯtingat ꝓpter multā in sole morā sufficiēter ex oleo ros. ⁊ aceto infrigidatis curari poterit: que tn̄ si ex hoc nō quieuerit: ex alijs ifrigidātibus curāda erit. Si aūt foda adhuc ꝑseuerauerit ⁊ fortior fiat neqȝ vllo modo remoueat ⁊ timeat ne eger visū amitat ⁊ aq̄ ad oculos ꝺscēdat: tiporū artarie sūt icidēde ⁊ extrahēde. hoc tn̄ qd̄ nūc loquimur est ꝑter nostrā intētōnē i hoc libro. Jo. matheus.

Xpositurus nonū almāsoris ex antiquato optimo more scribētiū: prius supplex exoro diuinū auxiliū ⁊ ducatū ꝓ ꝯcessiōe rectificatōis sermonis ⁊ opis mei: deinde nullis reicetis que diffuse nimis in pricipijs lecturarū queri solēt que ēt iudicio meo parū sunt faciētia i ipso libri apparatu quē exponēdū i manib⁹ assumpsim⁹ ea tantūmodo dixerī que mihi recitatōe dignora videntur.

Tria igit per ordinē erūt vidēda. Primū erit quō ab altissimo ⁊ oīpotenti deo pro quadā necessitate humane cōditiōis sit medicus creat⁹. Scd̄ꝫ q̄ sit nomē auctoris ⁊ libri ꝯsequēter vt rubrice totius libri habeat declaratio: ⁊ ibidē de celebritate auctoris ⁊ eius ꝑstātia quicquā dicet. Tertio ad littere diuisionē ⁊ eius expositōnē accedem⁹: facta prius cū ꝑcedētibus ꝯtinuatōe: vbi ad declaratōnē mētis auctoris cū du^a vel itrincata videbit: nō oīum auctorū neqȝ modernorū tātū scriptorū afferā sentētias sed illustrū magis: vt de grecis Hyp. ⁊ Gal. Pauli vel Alexādri. De arabicis: Auic. Serap. Mesue ⁊ eiusdē auctoris incōtinēti. De latinis: Simonis ianuēsis plurī Cōmētatoris Cōciliatoris: Gētilis: Nicoli florētini: Guilliermi brixiēsis ⁊ aliorū ꝑstantiū. Et si aliqū aliquā ꝓpriā declaratōnē fuero conatus exprimere: eā vel clarissimorū antiquorū auctoritatibus vel euidētibus ratōibus suffulcire conabor. Neqȝ velī vbi ita ꝯtigerit: id mihi ad iactātiā ⁊ extollētiā ascribat. Nā diuus augustius in quadā epl̄a ad Hieronymū aliquādo ita faciēdū declarauit. Ait eī ad Hyeronymū loquēs: Ego eī fateor charitati tue solis eis scripturarū libris que iā canonice appellant didici hunc timorē honorēqȝ deferre: vt nullū eorū auctorem scribēdo errasse firmissime credā. Et si aliquid in eis offendero qd̄ videat ꝯtrariū veritati: nō aliud supple existimabo quā vel mēdosū esse codicē vel iterpretē nō assequutū esse qd̄ dictum est: vel me minime itellexisse nō ambigā. Alios aūt oēs ita lego vt quātalibet sanctitate doctrinaqȝ ꝑpoleāt: nō ideo verū putē q: ipsi ita senserint: s; q: mihi vel per illos auctēticos auctores vel ꝓbabili ratōe qd̄ a vero nō deuient: persuadere potuerūt. hec ipse. Circa igit primū expediēdū. s. de necessitate creatōis medici aīaduertēdū est hoīē deū optimū constituisse ex duabus substātijs in genere substātie maxime distātibus. s. corporea ⁊ icorporea corpus talr̄ aīe suo modo ꝯformans: vt sicut aīa innocēs erat poterat tamē in culpā cadere: sic corpus esset ipassibile vt posset tamē cadere in penā: vnde homo in statu innocētie imortalis dici poterat ⁊ mortalis. i. potēs nō mori si staret: ⁊ potēs mori si caderet. Posse aūt nō mori nō habuit ex nature pricipijs s; potius ex beneficio ꝯditoris. Primū enī parētes nostri post culpā rebellionis penā senserūt i carne quidē. i. in corpore ifirmitates ⁊ in aīa maliciā ⁊ ignorātiā ⁊ ꝯcupiscētiā icurrerūt: quas tamē spūales sequunt corporee penalitates: ⁊ tandē mors per diuersos modos ⁊ multiplices positos a philosopho i libello de morte ⁊ vita: ⁊ a dn̄o Auic. p̊^a primi de ꝯplexionib⁹ etatū: ⁊ 3^a primi ca^o p̊^o de cā necessitatis mortis. Nā sicut oīū natura ꝯstantiū est rō ⁊ termin⁹ magnitudinis ⁊ augmēti: 2° de aīa ca^o de augmēto. Ita cūctis viuētibus ꝯstituti sunt termini ad viuendū qui ꝑteriri nō possunt ⁊ a paucissimis attingunt. Multiplicatis igit hominū ifirmitatib⁹ deus oīpotēs misertus humano generi iā diuersis morbis dissoluto deduxit Hyp. in lucē ad perfectā traditōnē medicine tāquā peccare nō potētē: vt dixit Cōciliator differētia prima ⁊ 5^a auctoritate Arī. in quibusdā ꝓblematib⁹ vt sua excellēti doctrina dictis infirmitatib⁹ occurri posset: l; eū ēt de secta rationaliū medicorū ꝑ multos ⁊ lōgeuos annos antecesserit Esculapi⁹ vel alr̄ Asclipius qui ꝓ eius excellentia in deorū numero fuit receptus: vt refert Cornelius celsus dr̄ia p̊^a qui ab Apoline eius patre p̊^o rōnaliū medicorū plurima excerpit medicinalia: ante quē tn̄ plurimi fuere medici ⁊ methoici. i. vles. i. de vniuersalibus tn̄ ꝯsiderātes ⁊ experimētales vt in ꝓhemio ꝯtinētis ⁊ p̊^o regiminis acutorū ꝯtinet. Ante tn̄ Hyp. nō fuerat medicina habi⁹

in totū in aīa quietatꝰ: sed in seruatōe quadā vt dixit Cōcilia/
tor: vnde ante Hyp. medicina dicebat ars ⁊ nō sciētia. ⁊ ex his
pꝫ clarificatio primi quesiti. Et post cū plurimi successerūt scꝫ
Archigenes: Diascorides: Gal. sūmꝰ ⁊ multi alioꝝ: vt Serap.
Auic. ⁊c̄. Et inter eos fuit Bubikit arabs zacharie erasis filij q
multis sciētijs eruditus nō paꝝ medicine adiecit: cōposuit qui/
dez librū grādez dictū librū ꝯtinētis in quo oēs sentētias prio
rūz illustriū medicoꝝ annotauit: ⁊ in quibꝰ erāt dubie semper
auctoritatibꝰ Hyp. ⁊ Gal. declarauit ⁊ ꝯfirmauit vt in probe/
mio ꝯtinētis habet. Edidit ēt librū hunc quē ꝑmanibꝰ habemꝰ
exponēdum ad petitionē Almāsoris filij Isaac regis: inde liber
almāsoris dictꝰ ē: nō q̄ Almāsor eū ediderit neq̄ Rasis: sꝫ fuit
Bubikit zacharie filij erasis ⁊ sic rasi ascribit. Solebāt eīm
veteres more bono vt parētibꝰ deferrēt ⁊ eos honorarēt cū librū
aliquē ꝯponerēt patris ⁊ aui noīa in titulo īscribere ꝓprio noīe
irrecitato: ⁊ sic pꝫ expeditio secūdi de titulo libri cū noīe aucto
ris. s. ⁊ cetera. Nec hic obstet motiuū Symonis genuēsis qd
cū reuerētia est satis facile: dixit nāqꝫ q̄ auctor huius libri nō
fuit arabicus qm̄ similis: imo idez trāslatꝰ est ex greco. potuissꝫ
eīz primū ex arabico in grecuz traduci ⁊c̄. dixit ēt q̄ hic liber ⁊
liber diuisiōis nō erat suus quoniā nō tenet modū arab. ⁊ di/
uersificat a stilo quē obseruat in libro ꝯtinētis: dicat ēt incm̄ eē
facile qm̄ libꝛuz Almāsoris fecit duz eēt iuuenis: ⁊ post eū librū
diuisiōis sicut ipse se referret in almāsorio ī ꝓhemio diuisionū:
⁊ postremo librū ꝯtinētis dū esset senex edidit ꝑ armario oīuz
medicinaliū vt in dicto ꝓhemio ꝯtinētis: ⁊ q: fm cuz liber di/
uisionū ē pars almāsoris: nō est mirabile si aliū in diuersis eta/
tibus stiluz scribēdo seruauerit ⁊ maxime cū suoꝝ libroꝝ fines
habuit diuersos: etiā ipse ꝯcedit q̄ Diasco. est ex greco trāsla/
tus: nō tm̄ seruat ordinē apud nos quē habuit i greco: qm̄ i gre/
co est diuisus totꝰ liber in quīqꝫ libros vt ēt apparet ī ꝓhemio
eius: ⁊ tm̄ hic ordo nō seruat in libro: qm̄ procedit in eo fm litte
ras alphabeti ⁊ nō fm diuisionē in libros. potuit igit eē hoc ex
trāslatore. Magis tm̄ placet primꝰ modus dicēdi: nō igit sumat
admiratio apud aliquē q̄ hic liber nō fuit Rasis: qm̄ in hoc li/
bro nō se allegat in cōtinēte: qm̄ vt dictū est qñ hunc librū ꝯpo/
suit nō adhuc ediderat ꝯtinētez: imo euz post multos annos cō
struxit: ⁊ sic sufficiēter dictū sit de noīe auctoris libri ⁊ expedi/
tōe secūdi. Ueniēdo ad 3m de ꝯtinuatōe huius noni cū prece
dētibus ⁊ diuisiōe eius postq̄ꝫ auctori placuit ī ꝑcedentibꝰ octo
pricipalibus partibꝰ huiꝰ libri determinare de quibusdaz vni/
uersalibꝰ ⁊ particularibꝰ medicine: vt ī ꝓhemio libri manifeste
exꝑssit. Iaz ī hac nona parte placuit eidē determinare de egri/
tudinibꝰ accidētibus a capite vsq̄ꝫ ad pedes: vt pꝫ ī rubrica hu
ius none ꝑtis. Et de ipsis egritudinibꝰ determinādo quīqꝫ
per ordinez exequit: ⁊ sic iste nonus tractatꝰ in quīqꝫ spāles tra
ctatus diuidit. Nā ī prio determinat de egritudinibꝰ mēbroꝝ
capitis ⁊ neruoꝝ. In 2° de egritudinibꝰ mēbroꝝ pectoris siue
spūaliuz. In 3° de egritudinibꝰ mēbroꝝ nāliuz. In 4° de egri
tudinibꝰ mēbroꝝ generatōis ꝑcipue mulieꝝ. In 5° de egritudi
nibus mēbroꝝ extremoꝝ. Scđs incipit ibi: Cū tussis acciderit.
Tertiꝰ in prin° capituli colice ⁊ incipit: Cūqꝫ dolor ⁊ punctio.
4ꝰ ibi: Pro suꝑfluis mēstruis. 5ꝰ ibi: Cū aliquis ī mirach vē/
tris. Primus tractatꝰ pᵃ diuisione diuidit ī duas ꝑtes: qm̄
primo determinat de egritudinibꝰ cerebri ⁊ neruoꝝ. In 2ᵃ de
egritudinibꝰ organoꝝ. iiij. sensuū spāliuz: vt visus: auditꝰ: odo
ratus ⁊ gustus: vt oculoꝝ: auriū: nariū ⁊ lingue: ⁊ adiacētiū ēt
vt de egritudinibꝰ dētiū: gingiuaꝝ: vuee ⁊ gutturis: ꝓpter vi
cinitatē hoꝝ mēbroꝝ ad organū gustus vt ad linguaz. 2ᵃ pars
incipit in ca° obtalmie ibi: Cū ea que in oculis alba sūt. pᵃ ad/
huc in duas: qm̄ p° determinat de egritudinibꝰ cerebri ⁊ ꝑtiū
eius attinētiū ꝑter neruos. 2° de egritudinibꝰ neruoꝝ. ibi 2ᵃ de
paralesi: Cū aliquis se mouere nō valet. Pria pars ēt diuidit ī
sex partes fm q̄ sex fecit caᵃ de his egritudinibꝰ. Nā p° deter
minat de cefalea siue dolore capitis. 2° de scothomia ⁊ verti/
gine. 3° de frenesi. 4° de apoplesia. 5° de subeth. 6° de con/
gellatōe. 2ᵃ ibi: Cū aliquis qd ante cū est ⁊c̄. 3ᵃ ibi: Qñ aliquez
febris ꝯclusa ꝯtinua inuaserit ⁊c̄. 4ᵃ ibi: Cū aliquis quasi dor/
miēs iacet. 5ᵃ ibi: Cūqꝫ aliquis quasi dormiēs iacet ⁊ nō sentit
⁊c̄. 6ᵃ ⁊ vltima ibi: Cū aliquis quasi dormiēs iacet ⁊ nō moue/
tur ⁊c̄. Presens caplm prima diuisiōe diuidit in. ij. quoniā
determinādo de dolore capitis ponēdo curā. Prio ponit curā
per dietā ⁊ medicinas nō cirurgicas. 2° ponit curā ꝑ quēdam
modū cirugicuz vt per icisionē venaꝝ vel arteriaꝝ timpoꝝ. 2ᵃ
ibi in fine capituli: Si autē adhuc soda ꝑseuerauerit. Pria ad/
huc ī duas: qm̄ p° ponit curā sode a cā corporali ꝯtingētis. 2°
ꝯtingētis a cā primitiua. 2ᵃ ibi: Si aūt cephalea ꝯtingat ꝓpter
multā in sole morā ⁊c̄. Pria ēt in duas: q: prio ponit curā eius
ꝑdentis a cā corꝑali ꝑꝑ eēntiā. 2° ꝓpter coitatē. 2ᵃ ibi: Si aūt
cephalea quotidie añ comestionē iuadat. Pria ēt in duas: qm̄
prio ponit signa ⁊ curā cephalee calide. 2° fride. 2ᵃ ibi: Qd si cū
soda nō fuerit aliqd eorū que diximꝰ. Pria adhuc ī duas: qm̄
prio ponit signa ⁊ curā sanguinee. 2° colerice. 2ᵃ ibi: Si aūt cū
istis fuerit pulsus velocitas ⁊c̄. Pria ꝑs possꝫ diuidi ī tot ꝑtes
quot pūcta ponit. Nam prio ponit signa ad declarādū sodam
sanguineā. 2° ponit curā ꝑ flōmiā ⁊ localia reꝑcussiua. 3° ordi
nat dietā ꝯueniētez. 4° ordinat vnū eductiuū siue secessiuū
ex mirabolanis ⁊c̄. addēdo ēt duo localia qñ reliqua nō suffece/
rint ad remotōez doloris. Ponit igit p° qnqꝫ signa ad inuē
dū māz sanguineā eē ī cā. s. ruborē ⁊ tēsionez ⁊ grauitatē ī facie
⁊ oculis: ⁊ q̄rto tactū calꝫ: ⁊ quito pulsuz magnū. Uñ nota hic
q̄ si ista signa simul sumāt: satis euidēter declarāt cām doloris

eē sanguineā qm̄ nulli alteri huōri debent ista simul qm̄ coře nō
ꝓprie conueniūt grauitas ⁊ tēsio: sꝫ magis acuitas ⁊ vehemēs
inflāmatio. flegmati aūt ⁊ mře vel aquositati vel vētositati. ⁊
si in talibus ꝯiungi posset grauitas ⁊ tēsio vt pꝫ: nō debet eis
color rubeꝰ neqꝫ ex nā horū pulsus magnitudo. nullū tm̄ horuz
signoꝝ ē per se sufficiēs ad ꝓbandū huōrez sanguineū eē in cā
doloris. nā rubedo faciei ⁊ oculorū nō euidenter significat: vt
Aui. expresse declarat pᵃ tertij in sermone vniuersali de signis
oñdētibus spēs sode: vbi ponit tres spāles casus ad hoc decla
randū quos ego adducā ifra in loco suo cū ponent signa singu
larū causaꝝ sode. Et iō cū bona reuerētia Girardi expositoris
suꝑ hoc passu qui nitit declare q̄ color rubeus euidēter signi/
ficet cām sanguineā nō credo sniam suā fore verā: dixit q̄ ru
bedoē signū sanguis: q: nullus huōr sine sanguie ē rubeus: q̄
cōstat eē falsuz d colā rubea. sꝫ verū ē q̄ ipsiꝰ rubedo est clara:
vbi rubedo sanguis ē magis obscura. ⁊ dixit siłr q̄ nullus hu/
mor pōt facere tēsionē sine sanguie ex ꝑte q̄ꝫtitatis. qd ꝯstat eē
falsuz i multis casibꝰ: sꝫ ē casus manifestus i idrope asclite. Ex
aggregatiōe tm̄ oīum illoꝝ simul satis euidēter cōcludit vt su/
pradictū ē: maxie si āmectāt ꝯplexio: etas: tꝑs: regimē ⁊ cetera
ꝓportionata sanguini. Circa scđm dictū ⁊ tertiū simul colli
ge. prio q̄ ex quo priꝰ ordinauit flōmiā ⁊ localia q̄ꝫ regimen in
dieta vī innuere q̄ i dolore capitis a cā calā maior multo dꝫ eē
medici intētio ad morbū que eū medicialibꝰ ꝑficit q̄ꝫ sit intētio
ad virtutē que cū cibis ꝑficit. Collige 2° q̄ i hoc q̄ priꝰ ordi
nat flōmiā q̄ꝫ reꝑcussiua localia īnuit nobis q̄ canonice oꝑan/
do i talibꝰ morbis māl ibꝰ cū quibꝰ plerūqꝫ ꝯiūgit replō a pri/
cipio añ reꝑcussiua dꝫ medicꝰ priꝰ facē eūonez: vt ē snia Gal.
3° tegni textu ꝯmēti. 155. vbi voluit q̄ stante plectoria dꝫ priꝰ
fieri eūo a toto: deīde diuersio ad oppositū: deīde repercussio:
qm̄ si nō facta eūone vel diuersione fiat reꝑcussio eius qd est in
fluxu ipsaz materiā fluentē repercussaz corpus nō recipiet: vel
trāsmitteretur ad mēbrum magis nobile. Et ibi dixit plusq̄ꝫ
Cōmētator: q̄ si nō fuerit plectoria sufficiet añ reꝑcussiōez vt fi
at ad oppositū diuersio: ⁊ hec vtraqꝫ d eūone ī plectoria sangui
nea vel d diuersiōe ad oppositū ꝯueniētissime ꝯplet ꝑ flōmiaz
vt pꝫ. sꝫ vtrū fieri debeat d vena brachij cephalea ex eadē ꝑte
ī qua ē dolor vt hic voluit Rasis. vel ex alia vena: q: d hoc sūt
varie snie. hic nō intēdo disputare: sꝫ ifra loco suo videbit: qm̄
circa textū nō intēdo nisi sniaz auctoris ꝯpēdiose elicere ⁊ sum/
marie declare intēdēs post expeditōez lře mās seriosiꝰ nō ꝓlixe
tm̄ locis suis ⁊ cū ordine declare. Post flōmiā ordinat reper/
cussiuū d oleo rosato ⁊ aqua rosata ⁊ aceto simul mixtis ⁊ suꝑ
niue ifrigidata: ⁊ dixit suꝑ caput fundant. nā tale reꝑcussiuū
ē ꝯueniēs multis d causis: tū q: sua reꝑcussiōe ꝓhibet assensū
vaporū ⁊ alioꝝ humorū cū sanguine ad caput sua frigiditate ⁊
siccitate aque rosate ⁊ olei ro. ⁊ iuuat penetratio hoꝝ frigidoꝝ
⁊ siccoꝝ ī virtute aceti eis ꝯmixti. Et notate q̄ dixit fundātur
suꝑ caput vt īnuat q̄ talia remedia applicāda capiti lꝫ diuersis
modis applicatōis valeāt: tm̄ maxie ꝓficiūt si ꝑ modū embroce
⁊ ab alto suꝑ caput fundant: ⁊ ē cōis mēs auctoꝝ ꝓpter cās q̄s
īfra adducaz. iuuāt ēt sua stipticitate mēbrū ꝯfortādo ēt q: re/
mittit mala ꝯplō calā sua frigiditate: q̄ i casu isto est potissima
cā doloris: sꝫ qualis ⁊ q̄ꝫta debeat eē ꝓportio aceti ad oleum ⁊
aquā ⁊ ecōtra: qm̄ diuerū diuerso modo sentiūt declarabit in/
fra loco suo: ⁊ q̄ alia reꝑcussiua in casu ꝯuenirēt ponent. Ad/
dit ī tertio pūcto circa dietā q̄ eger caueat a carne ⁊ a vino: tū
q: ex his generat sanguis multꝰ: tū q: sanguis ide genitꝰ ē mul
tū vaporosus: ⁊ ex hoc innuit q̄ ab alijs multi sanguis genera/
tiuis est cauēdū: vt ab ouis ⁊ piscibꝰ electis magni corporis ⁊ si
milibꝰ. Innuit ēt q̄ ab oībus vaporosis est abstinēdū: ⁊ sic a
speciebꝰ ⁊ a mellitis ⁊ vnctuosis ⁊ piguibꝰ ⁊ agruminibꝰ ⁊ alijs
acutis vel aliter calidis: est i hoc casu multū cauēdū. Laudat ꝓ
cibis adhesiā qui ē cibꝰ fridus stipticus factꝰ ex lētibꝰ decoctis
ī aqua ⁊ aceto ⁊ paꝝ croci. posuit crocū forte ad ītentōez resolu
tōis aliqualis materie fluxe: vbi in pricipio fluxus nō ꝯueniret.
vel posuit forte ad delectōez appetitꝰ: qm̄ vehemētia appetitꝰ
⁊ famis facit ad iflāmatōez humoꝝ ⁊ ꝯseq̄nter ad euaporatōez:
alias crocus noceret qm̄ inducit dolorē capitis: ⁊ forte pro hoc
laudauit imediate tapsil: ⁊ ē cibꝰ factus ex lētibꝰ decoctis in aq̄
solū. laudat ēt herbas fridas ⁊ fructꝰ fridos vt lactucā: portu/
lacā: plātaginē ⁊ mala granata: muza ⁊ pira ⁊ coctana: ⁊ ita in/
tellige de oībus cibis ad frigidū ⁊ stipticū declinātibꝰ: qm̄ oēs
tales faciūt ad remissionē inflāmatōis ⁊ ebullitōis humoꝝ ⁊ ad
ꝯpressionē euaporatōis coꝝ: ⁊ de istis fiet sermo spālis ī cura ī
loco suo. Cōsequēter docet soluere vētrē cū mirabolanis ci/
tri ⁊ prunis ⁊ tamarindis ⁊ zuccaro albissimo. nā mirabol. ci. ⁊
eūant humorē colericū mūdificādo sanguinē ⁊ ea oīa extingūt
acuitatē ⁊ inflāmatōez vt in caplis ꝓprijs cū solutōe collige vt
Mesue. Et ex hoc collige q̄ ēt ī peccāte sanguine ꝯuenit so/
lutio cū talibꝰ: lꝫ nō imediate sūpta indicatōe ab eūone sanguis
q: sibi dent eūatio ꝑ flōmiā. Ex quo si ēt reperiret medicia ap/
propriata eūoni sanguis nō deberet ꝯueniēter eūari ꝑ cā: vt vo
luit Haly. 3° tegni ꝯmēto. 201. vñ ibidē narrat hystoriā Gal. q
iussit vt eēt īterfectus ille qui nouit talē medicinā. Dant igit
tales medicine peccāte sanguine maxie cū nō ē minorata suffi/
ciēter ebullitio prius ꝑ flōmiā: qm̄ in lōga ebullitōe multe ꝑtes
vnctuose in sanguine ꝓpter igneitatē eaꝝ facile ad nām colere
deducunt ⁊ ꝯñter ad purgatōez illaruz partiū sic colericaꝝ ta/
les medicine cōueniūt. Ordinatio autē de istis medicinis ⁊ mo/
dus in ꝯpositōe eaꝝ ponet loco suo. Etiā notate q̄ signāter
dixit cuz zuccaro albissimo. s. tabarzet: quoniā ex hoc innuit q̄
vbi est

vbi est necessarius vsus zuccari ad dulcorādũz vel ad aliud faciendũz in hoc casu vel alio simili morbo calido: tũc non debemus vti nisi tali zuccaro ⁊ nõ alio: quoniā zuccarũ grossũz vel vniꝰcocte hꝫ multũ de vnctuoso vaporatiuo ⁊ de calo: vñ dicebat Aui. 2° canone ca° ꝓprio: Et mel quidē cāne nõ est inferius melle apũ in abstergēdo: ⁊ sic ĩ casu nõ cõuenit. Et hoc bene notate q: ē cõe ad multa ⁊ vbicũqꝫ ē indigētia ĩfrigidatiõis: ⁊ vbi ē necessariꝰ vsus zuc. nõ dꝫ apponi nisi zuc. al. Addit postremo circa hāc ꝑtē ponēdo duo ēpl'a ꝙ si ista sup. que facta sunt nõ suffecerint. s. ad remotionē doloris sumanꝭ semia maluauisci. i. altee ⁊ posita ĩ aceto agitēꝭ donec totũ ĩspisseꝭ ⁊ supponatur. s. loco dolēti vel frõti ⁊ timporibꝰ. ex psilio quoqꝫ ⁊ aceto s. silr̃ nõ fit ēplm vtile ad hoc. Ex hoc mõ ordinādi collige ꝙ ipse a pricipio post flobothomiā ordiat repcussiua vera frigida sicca ad ɔpressionē: sꝫ ĩ ꝓcessu qñ illa nõ suffecerit apponit ea in quibꝰ est lenificatio mollificatio ⁊ aliqualis resol'o vt ē in semĩe altee caplo ꝓprio scdo cañ. nā post stat ĩtētio lenificationis ad mitigationē doloris qm̃ medicine sicce simplr̃ repcussiue sunt cā sol'onis cõtinui ⁊ ɔñter doloris q̃ intētio repcussionis fuit a pricipio magna: sꝫ ĩ ꝓcessu minuiꝭ ⁊ augeꝭ intētio resol'onis ⁊ mitigatiõis doloris cũ humectātibꝰ mollificātibꝰ ⁊ resoluētibus q̃ oĩa sunt ĩ seĩe altee qm̃ ē semē pingue hũidũ: ⁊ ab eo educiꝭ multũ de mucilagĩe si ɔquasseꝭ ꝑcipue cuꝫ aceto calefacto parũ: neqꝫ tñ ꝓpter eiꝰ mollificationē ē timor ꝙ mēbrũ relaxeꝭ ⁊ reddaꝭ paratũ receptõi vaporum: tñ ꝓpter acetũ aliqualr̃ cõfortās cũ sit fridũ ⁊ siccũ. pr̃o de simplici medicina distinctõe tertia capl'o quarto: ēt in dicto semĩe ē aliquid de stiptico ꝓpꝭ qđ valet ĩ sputo sanguĩs vt loco allegato scđo cañ. iuuat ēt acetũ ad penetrationē: silr̃ mõ iuuat semē psilij talr̃ ɔquassatũ: sed aduertaꝭ ꝙ ñ rũpaꝭ q: ꝑs cētralis ē acuta ignea: sꝫ sup̃ficialis a qua educiꝭ mucilago ꝑ agitationē cũ aceto parũ calido ē frigida ⁊ humida scđo cañ. capl'o scđo. Et nõ eēt mirabile si forte ĩ virtute aceti penetrātis ad ꝓfundũ semĩs educereꝭ a cētro eiꝰ aliqua vis calefactiua ⁊ resolutiua: ⁊ sic istud valeret sicut supradictũ ē de seĩe altee. Et ex his pꝫ vtilitas horũ ēpl'orũ ⁊ cõsequēter sit declarata sñia huiꝰ ꝑtis totius principalis lege eā.

Si aũt cũ istis ĩ hac ꝑte ponit curā alteriꝰ sode calide vt colerice ⁊ tria facit. pr̃o declarās ꝑ signa cām colicā ponit curaꝫ ꝑ cũationē ⁊ localia cũ dicta vt supra. scđo ponit q̃dā inijciēda naribꝰ ⁊ odoramēta quedā simul cuꝫ applicādis exteriꝰ. tertio cũ egritudo nõ soluiꝭ ꝑ ꝑcedētia: imo inualescit ordinat quoddā stupefactiuũ ēt ĩtra nares inijciēdũ. 2ª ibi: Naribꝰ aũt inijcianꝭ. 3ª ibi: Qđ si egritudo multũ ĩuaserit. Ponens igiꝭ signa colere declarat per tria vt per velocitatē pulsus ⁊ tactum calidum: ⁊ ꝙ neqꝫ in facie neqꝫ in oculis fuerit rubedo ⁊ tensio. vbi nota ꝙ etiā ista signa simul sumpta satis clare euidentiā faciunt supra mām colericaꝫ qm̃ nulli alteri mãe ista oĩa simul bñ possũt adaptari vt patebit discurrere volēti ꝑ alias mās seorsuꝫ: tñ sũpta nõ ꝓbāt. nā velocitas pulsus ēt ĩ peccāte flegmate repiri põt sꝫ nõ ɔiũgiꝭ ex nā sui caliditas tactꝰ cũ sanguĩe aũt peccāte põt cũ pulsu magno ɔiũgi velocitas pulsus ⁊ cũ caliditate tactꝰ vt pꝫ ĩtelligētiꝰ vbi ĩ sola colera sepe nõ ɔiũgiꝭ magnitudo pulsus ꝑꝑ ĩobediētiā instrĩ a siccitate: ēt tũc ĩ facie ē rubedo obscura ⁊ tēsio: que rubedo ⁊ tēsio simul ex nā mãe colerice ĩ facie ñ repiũꝭ. vñ lꝫ certe colere dꝫbeaꝭ posse cutiꝫ facici vel oculos rubificare: q: tñ col'a existit subtilis ꝑ cutē apta expādi ⁊ nõ sic ĩ vasis apta ɔtineri sicut ē đ sanguĩe: neqꝫ ipsa ꝑꝑ eiꝰ acuitatez tñ ĩ q̃ꝫto multiplicaꝭ ꝙ extēsionē faciat sicut facit sanguis: inde ē ꝙ lꝫ fiat ꝑ eā color rubeꝰ aliqñ vt cũ ē ipa rubea: nõ tñ cũ rubedine fit extēsio sicut fit ĩ sanguĩe: iõ Rasis declarat colerā differēter a sanguĩe ꝑ hoc ꝙ nõ appet ĩ facie tēsio ⁊ rubedo simul ⁊ nõ ꝑ rubedinē tm̃: lꝫ tñ rubedo colere durat a rubedine sanguĩs q: rubedo colere ē magis clara: ⁊ rubedo sāguĩs ē magis obscura. color tñ a colera depēdēs plerũqꝫ ad citrinũ declinat. Addidit ꝙ stātibꝰ his signis ĩ pricipio soluaꝭ vēter: de hinc fiāt que supra diximꝰ. s. de repcussiuis: ⁊ sic voluit prius fieri cũonē sicut supra dictũ ē đ flõmia ĩ sanguinea ꝑꝑ eādē rõnē vt supra dictũ ē. Sꝫ q̃re nõ dixit ĩ hāc fiēdā eē flõmiā sꝫ solutionē siue purgationē: iõ ē qm̃ colere peccante qualitate sua magis debeꝭ purgatio q̃ꝫ flõmia: secꝰ ē in sanguine vt voluit Gal. pª affor. ɔmento 2°. ⁊ expressiꝰ 13° terapētice distinctõe 2ª ca° 3°. Sꝫ vtrũ ĩ tali dolore a col'a aliqñ ɔueniat flõmia videbiꝭ loco suo ēt cũ quibꝰ appropriatis fiēda ē talis purgatio ibidē poneꝭ dādo ibidē đscriptões priꝰ digestiuorꝫ vt siruporꝫ ⁊ ipsorꝫ ɔñr solutiuorꝫ ĩ ꝓprijs formis. Circa aliud dictũ đ ĩponēdis ĩ naribꝰ ⁊ odorādis nota ꝙ ista nõ ordinauit ĩ sanguinea: sꝫ solũ tũc posuit localia extrinsecꝰ ⁊ hic ēt ĩtrinsecus. hoc iõ fecit qm̃ vehemētiores fiũt dolores ceteris ꝑibꝰ ex mā colerica q̃ꝫ sanguĩca: vñ sũt necessaria plura ĩgenia ad ĩfrigidādũꝫ ⁊ remittēdũ malā ɔplonē ĩ dolore colerico q̃ꝫ ĩ sanguico. Proinde dicebat Aui. 3ª quarti ĩ cura herisipile: Et ad vltimũ ĩfrigidatio ĩ herisipila ē magis necessaria sup. q̃ꝫ ĩ flegmatõe: qm̃ flāma ⁊ dolor ĩflāmatiuꝰ ĩ ca ē plus: ⁊ cũo ĩ flegmatõe ē magis necessaria qm̃ mā ĩ eo ē magis ĩobediēs ⁊ grossior: ⁊ ita in isto cāu fuit necessaria ĩfrigidatio ꝑ medicias ĩteriꝰ ĩtra nares ĩponēdas ⁊ ꝑ odoramēta fr̃ia q̃ nõ fuit necessaria ĩ cā priori. Collige ēt ex simplicibꝰ q̃ enumerat ad alterādũ qđ artificialr̃ multũ ꝓcessit qm̃ enumerat simplicia fr̃ia ⁊ hũida in ista cā vbi ĩ sanguinea ponebat magis stiptica fr̃ia ⁊ sicca. cā huiꝰ fuit q: vt iā dictũ ē vehemētior ē ĩflāmatio: ⁊ dolor ɔñter ex colera q̃ꝫ ex sanguine: qm̃ subtilitas ⁊ siccitas q̃ cõiungunꝭ cũ caliditate colere faciũt ad ĩpressionē maiorē: ⁊ ꝑ ɔñs opꝫ ꝑ ɔtrariā cām vt ꝑ fr̃ia ⁊ humida eā remittere vt ē oleũ violatũ de nenufare đ salicibꝰ cucurbite dulcis. i. domestice ad dr̃iaꝫ cucurbite agrestis amare calide solutiue ⁊ huiusmõi. Et ad maiorē alteratõeꝫ docet ĩfrigidare cũ niue. s. ĩ locis ĩ quibꝰ ēt estate niues repiũꝭ: vt sũt loca ꝓpinqua alpibus: sꝫ si nõ fuerit niues ponanꝭ apud fontē vel ĩ fõdo putei ad ɔtactũ quasi aque cũ ĩgenio vel ĩ locis ĩ qbꝰ flat vētus borealis maxie ĩ sero vel nocte: ⁊ vt meliꝰ ĩfrigidenꝭ ɔuenit vt priꝰ calefiāt parũ dicta olea ĩ duplici vase vt eis calefactis ⁊ rarefactis cũ postea ponũꝭ ĩ frigido magis ĩfrigidētur. ⁊ hoc fit ɔueniēter magis ĩ succis talr̃ frigidis ⁊ humidis qm̃ olea ꝓpter friditatē occurētē eis cũ sũt calefacta facilr̃ ĩspissantur ⁊ quasi coagulanꝭ ēt cũ eorꝫ formali caliditate. iuuāt ēt talia sua humiditate ĩ minuēdo dolorē: nõ tātuꝫ in remittēdo impressionē cāe ĩprimētis. s. ꝑ humiditatē minuēdo siccitatē col'e que ē lima caloris ĩ agēdo: sꝫ ēt qm̃ ad caliditatē cũ siccitate colere fit solutio ɔtinui que vltra malā ɔplexionē est cā doloris. ꝓpter humiditatē aũt mollificaꝭ mēbrũ: ⁊ sic remittiꝭ solutio ɔtinui que ꝑ exsiccatiõeꝫ fuit ĩducta ⁊ sic dolor minuiꝭ. Addit postea ꝓpter dubiũ ne causeꝭ apa in partibꝰ cerebri ex dolore. ꝙ si egritudo multũ innaserit. i. dolor: nullo modo minuaꝭ cũ ꝑcedētibus: ĩmo intēdaꝭ: tũc ordinat stupefactiuũ ad minuēdũ sensuꝫ mēbri ⁊ maliciā ɔplexionis vt sumaꝭ opij ⁊ cāphore vniuscuiusqꝫ grana. ij. que dissoluanꝭ ĩ oleo de salicibꝰ ⁊ mittaꝭ parꝫ eius ĩtra aures ad maiorē ēt ꝓfundatõeꝫ versus cerebrũ vt cuiteꝭ apa ⁊ ĩtra nares. Sꝫ bene nota hic ꝙ hoc remediũ ē satis suspectũ. nā si vt scribiꝭ 16ª tertij visuꝫ ē ꝙ qui sibi supposuit ꝑ anũ colirtũ ex opio ⁊ mortuꝰ est stāte tāta distātia a pricipalibꝰ mēbris: quale dubiũ dꝫ eē in ĩpositiõe opij vel medicine opiate nõ correcte ĩtra nares vel aures vbi est tāta vicinitas cum cerebro: raro tñ in dolore capitis ꝓpter eius ĩtēsionē videꝭ eē necessitas exhibitõis narcoticorꝫ siue stupefactiuorũ: quoniā dixit Rasis pº continētis ꝙ maximus dolor capitis est multo minor forti dolore auriuꝫ ⁊ oculorũ ⁊ dentiuꝫ: ⁊ hoc ꝓpter sensibilitatem horuꝫ mēbroruꝫ: ⁊ licet aliqui delicati aliquotiēs videanꝭ multũ dolere ꝑꝑ hoc ꝙ ĩquietāt se đ loco ad locũ: nõ oĩbus his ē credēdũ sup vehemētiā doloris ɔ̄ quos fecit libelluꝫ Gal. quē ĩtitulauit quõ opꝫ redarguere silātes egritudines: ⁊ ponit multas hystorias eorꝫ qui fingebant multas egritudines q̃s de facto nõ paciebanꝭ. Et ponit quedā ĩgenia ad sciendũ si veraciter vehemēter doleāt vel nõ. Inter que ē si vehementer doleāt ad oē auxiliũ tollerādũ fiũt ꝓmpti. s. clisteria ⁊ priꝰ ipi precanꝭ medicos qđcũqꝫ vtiqꝫ velint agere quatenꝰ egritudo cureꝭ. si vero nõ totalr̃ vel moderate dolēt huiusmodi auxilia recusant: neqꝫ lõga sustinētes ieiunia neqꝫ mordaciũ. i. acutorꝫ instrorꝫ oblatõem sup. sustinēt. Ex his ⁊ similibꝰ põt medicꝰ cõiecturari si dolor ē vehemētissimꝰ ĩdicās đ narcoticis applicādis vel nõ. In hoc igiꝭ cũ ē maxia ĩdigētia ita vt sit necessariuꝫ ad ista deuenire: practicāda est hec sñia Girardi multũ vtilis. Nā dixit ꝙ hoc dꝫ apponi ĩ modica q̃ꝫtitate ⁊ modicuꝫ dꝫ teneri: ĩmo post ꝑuā retētionē extrahi ĩelinādo caput sic ꝙ exeat ꝑ nares anteriꝰ ⁊ ad latꝰ per aures. Et si iaꝫ eēt ĩpressuꝫ nocumētũ ab istis ꝙ põt manifestari ex obtusiõe sensuũ ⁊ dormitatõe siue ĩpotētia vigilādi dissoluaꝭ parꝫ castorei ⁊ croci ⁊ cassie lignee que oĩa hñt ꝓprietatē ɔ̄ stupefactõeꝫ cũ oleo acuto calido vt aneti vel đ lilio ponaꝭ đ hoc ɔposito ĩtra nares ⁊ aures. ⁊ ista sñia ē cõis ĩ oĩ casu qñ apparuerint similia accidētia post stupefactiua: que si fuissent ebibita ēt aliqđ đ dictis offeraꝭ cuꝫ modico vini ⁊c. ⁊ sic pꝫ tota hec pars principalis đ cura doloris a cā calida. Sequiꝭ illa ꝑs: ꝙ si cũ soda non fuerit aliqđ eorꝫ que diximꝰ ⁊c. ĩ qua determinat đ soda a cā frigida postq̃ꝫ determiauit đ soda cal'a. Et pricipalr̃ duo facit. Prĩo ponit signa ⁊ curā sode frigide nõ cronice vel diuturne. 2° ɔñr ponit curā sode magis diuturne. 2ª ibi: Semꝑ loquēdo đ ea que ē talis ꝑ cētiā: cũ aũt cephalea ꝑ hebdomodā. Prĩa adhuc ĩ duas: qm̃ decl'ata soda frigida ꝑ signa ponit curā eiꝰ ꝑ cũonez. 2° ponit curā ꝑ localia siue extrĩsecꝰ applicata. 2ª ibi: Postquaꝫ vero vēter solutꝰ fuerit. De pr̃ia ꝑte ponit signa sode fr̃ide ⁊ illis suppositis ɔñter ĩnuit ĩ textu ꝙ ĩ pricipio cũ pillulis cochijs quas ipse fecit vēter soluaꝭ ⁊ ponit descriptõeꝫ carꝫ. Dixit igiꝭ prĩo ad declarādũ sodā frigidā: ꝙ si cũ soda nõ fuerit aliquod eorꝫ que diximꝰ de rubedine ĩ facie neqꝫ sup. alia signa đ velocitate pulsus ⁊ caliditate tactꝰ ⁊ vehemētia doloris ĩ qbꝰ cõicāt oēs sode cal'e notabilis mãe ⁊ malicie. s. sanguĩca ⁊ colerica ēt si fuerit egritudo antiqua sup. tunc decl'aꝭ egritudo fr̃ida: ⁊ tunc addit ꝙ ĩ pricipio cũ pillulis cochijs vēter soluaꝭ ⁊ ponit đscriptionē eiꝰ ĩ lr̃a. Pro ĩtelligētia huiꝰ ꝑtis oꝫ prĩo notare ꝙ ex priuatiõe signorũ cāe calide cuꝫ diuturnitate egritudinis ipse declarat mām fr̃iam. s. flegmaticā vel melāeolicā qm̃ lõgitudo egritudĩs nõ ē ꝑ se sufficiēs signũ ad declarādũ cām frigidaꝫ: cũ aliqua soda calida sit lõga vt exꝑsse colligiꝭ pr̃ia tertij đ soda tꝑali: neqꝫ ex sola priuatiõe signorꝫ positorꝫ ĩ calida sufficiēter ꝓbat cām fr̃idā. nā cũ paucitate calide mãe ⁊ remisse male q̃litatis ⁊ ꝓfunditate eiꝰ stat ꝙ nõ erũt signa cāe calide de rubore ⁊c. sꝫ tũc erit breuis: sꝫ stāte grauitate cũ lõgitudine ⁊ priuatione signorũ eārũ calidarꝫ satis euidēter cõcludiꝭ sup sodā frigidā. De his aũt signis distinguētibꝰ a soda calida ⁊ distinguētibꝰ ēt sodas fr̃ias inter se vt flegmaticā a mel'ica ⁊ vētosa ⁊ ecõtra cũ erit ĩfra sermo de signis multa spālissima signa adducā: ⁊ ad illũ locũ me remitto. Secũdo notate ⁊ cuꝫ bona aduertētia ꝓpter errorē maximũ qui ɔtingere possꝫ ĩ vsu pillularꝫ cochiarũ ex textu. d. Rasis hic cuꝫ dixit: ꝙ ĩ soda fr̃ia ĩ pricipio vēter soluaꝭ cũ pillulis cochijs: qm̃ si sic ĩtelligereꝭ eēt ma/

ỹmus error: de quo tñ modicū curāt aliqui practici q ēt cum oi
modica capitis lesiōe ēt ī corpe nō egro audēt sup has pillulas
⁊ āte cenā ⁊ post cenā. nā tales medicine sunt multū fortes: vt
statim dicet. neqꝫ ē his vtēdū in soda nisi facta minoratiōe cuꝫ
alijs mitioribꝰ: ⁊ ꝑdigesta mā ꝓpter fortitudinē caꝝ. ⁊ hoc insi
nuauit nobis Aui. pria tertij ī cap. de soda nota ꝙ dī ouū ī ꝙ nō
audet sup has pillulas nisi post pillulas de aloe cū mastice: ⁊ tñ
talis soda vt ibidē ī pricipio capli dī ouū ꝑꝑ suā ꝯprehēsionē to
tius capitꝫ ⁊ ē soda ꝯprehēdēs māsiua fixa cronica. si igiꝛ ī hac
nō audet: multominꝰ ī alijs dixit sic ad mediū capli: Et admini
stratio pillulaꝝ de aloe cū mastice ē de eisꝙ multū ꝯferūt ī ea:
⁊ fiat id oī tertia nocte: ⁊ vtaꝛ cochijs ī euātiōibꝰ suis si necessi
tas ē vt deneꝛ eis fortiores. ecce igiꝛ quomō non exhibet cochi
as nisi post alias minoratiuas: qꝛ si ꝑ se sufficiāt ꝯueniētiꝰ ei vī
vt alia nō debeꝛ: sꝫ qñ pur necessitas ē vt fortiores deneꝛ tūc au
det supra cochias: ⁊ hoc ē in soda grauissima. multo igiꝛ minꝰ
ꝯueniūt ī alijs ⁊ ꝑcipue in pricipijs caꝝ. Qd etiā non fuerit
mēs Rasis ꝙ in pricipio sode frie debeanꝛ pillule cochie: facio
hoc motiuū ex serie textꝰ sui. nā ñ iubet exhiberi pillulas cochi
as ī soda cala sꝫ solū ī fria: ⁊ ꝑ signa declarātia sodā friaꝫ iter ce
tera posuit ꝙ egritudo fuerit ātiq. i. iā multi tpis: igiꝛ voluit ꝙ
iā post mltū tps ꝺ soda declareꝛ ꝙ soda sit fria ⁊ sic a principio
eius cū nō adhuc ꝯstaret: vtrū eēt fria voluit exhibēdas eē pil
lulas cochias. Preterea ex cōi doctrina medicoꝝ peccāte mā
dāte iducias difficili ad eā educēduꝫ ꝯuenit priꝰ eā ꝑparare vt
educaꝛ ꝙꝫ ꝙ fiat eductio ex ea cū medicinis maxie laboriose sol
uētibus ꝓpter plurima nocumēta que sequūtur ad euōnē mae
idigeste ⁊ difficilis eductōis: de quibꝰ ī affo. digesta medicari
pª affo. ī fine. Cū igiꝛ mā sode frigide siue sit flegmatica siue
melācolica per nām suā: nō est ita ledēs qñ nō trāsit ad aliā ru
bricā ꝙꝫ ad rubricā sode quin det iducias ad digōnē qm̄ nō ē
feruissimoꝝ accñtiū: imo dolor in ea ē remissus vt infra videbiꝛ.
sequiꝛ ꝙ nō est a pricipio vtēduꝫ pillulis cochijs: sꝫ prius mino
rāda est mā si expedit ⁊ postea digerēda. ⁊ de hoc est spālis cañ.
Gal. pª affo. ꝯmēto 24º ad mediū ꝯmenti. ⁊ tādē si cū mitioribꝰ
nō pōt eradicari: tūc veniēdū ē ad pillulas cochias. Cuꝫ igiꝛ
dixit textꝰ: In pricipio vēter soluaꝛ cū pillulis cochijs: nō itel
ligaꝛ in pricipio morbi fiat solō cū dictis pillulis vt faciūt pluri
mi rudes ⁊ male canonici medici: sꝫ voluit ꝙ in pricipio anteꝙꝫ
deueniaꝛ ad localia vt ad empla ⁊ epithimata ad frōteꝫ ⁊ odo
ramēta: prius fiat euō sup. nō tātuꝫ cū mitioribꝰ ⁊ minoratiuis
sꝫ ēt cū fortibꝰ qñ mitiores nō sufficiūt vt cū pillulis co. Et ꝙ
hec fuerit mens sua declaraꝛ ēt ex ꝓcessu litere. nā postꝙꝫ di
xit vētreꝫ esse soluēduꝫ cū cochijs ⁊ posuit descriptōeꝫ caꝝ ꝯti
nuādo addidit. postꝙꝫ vero vēter solutus fuerit: īfundaꝛ caput
ex oleo sambacino ⁊c. ⁊ hoc singulr notate ꝑꝑ nocumenta apta
sequi opposito modo operātibꝰ vt dictū est. nā ꝯpositio istaruꝫ
pillulaꝝ vt pꝫ īspiciēdo simplicia itrātia que sūt fortia nimis ⁊
paꝝ correcta est multū fortis: qm̄ ī ipsa descriptōe itrat primuꝫ
puluis pigre. i. hierapigre: cuiꝰ iterptatio 5º cañ. est hyera idest
sacra pigra amara: puluis igiꝛ hyerapigre. i. confectiōis sacre
amare: sacre ꝓpter eiꝰ iuuamēta: amare ꝓpter necessitatē. nā ⁊
si de ea ponanꝛ multe descriptōes ī oibus basis ē aloes. Sꝫ
qm̄ aloes si sumaꝛ sine alio ꝯmixto fm sniaꝫ Auic. in 2º cañ. ēt 2º
canticoꝝ. ⁊ Auer. 5º colliget. ⁊ ēt in ꝯmēto scdi canticoꝝ. ⁊ silr
Serap. nō euacuāt nisi colerā: iccirco ad euandū flegma simul
cū colera ⁊ ad vigorāduꝫ operatōeꝫ eius ēt ad colerā grossaꝫ ⁊
vt virtꝰ eius ꝑueniat magis ad lōginqua ꝙꝫ sit virtꝰ aloes so
lius: qm̄ virtꝰ eius cū puꝝ ē dicebat Aui. 2º cañ. caº ꝓprio ē vt
nō penetret ad illa q ī corpe lōginqua sūt: imo nō ptrāseat epar
vt igiꝛ fiat potētior ī soluēdo: ⁊ a lōginquioribꝰ addiderūt me
dici species in ꝯpositōe cuꝫ eo: licet Mesue in de simplicibꝰ di
xerit circa fineꝫ capli: ꝙ solutōe educit colerā ⁊ flegma ipsum
⁊ mundificat caput ab eis ⁊c. Et ideo ad euacuādum a capi
te hyera pro vno soluēte est medicina singularis: quomā vt oēs
volūt ⁊ ꝑcipue Mesue: nō solū ipm aloes nō nocet soluēdo: sed
iueniꝛ addere ad ꝯfortatōeꝫ mēbroꝝ dolētiū ⁊ est rectificās no
cumēta aliaꝝ medicinaꝝ soluentiū. De descriptōibꝰ tñ ipsiꝰ
hiere: ꝙ magis obseruāda ē: ē illa quā posuit Gal. 7º terapētice
caº 15º: cuiꝰ ꝯpositio ē talis. ℞. cinamomi: carpobalsami: assari:
spice: croci: masticis: añ ʒ. vj. aloes. ʒ. 100. in qua aloes ē basis
qm̄ est quasi triplū specieꝝ. in alijs aūt nō tātuꝫ itrat de aloe: sꝫ
vel ad duplū tātū speruꝫ vel ad equalitatē: ⁊ sic ista Gal. ē ma
gis solutiua. ⁊ de hiera vide latiꝰ īfra ī caº de dolore stomachi:
vbi clarius terminabiꝛ ista mā. Sequiꝛ postea in ꝯpōne post
quā posuit. ʒ. x. pulueris pigre: ponit colloquintide. ʒ. iij. ⁊ ter
tiā: que colloquintida vt ēt Auer. loco allegato 2º canticoꝝ ē me
dicina acutissima de medicinis eductiuis flegmatis. ⁊ diciꝛ fel
terre: qꝛ oēs herbas circa nascētes necat ⁊ tñ iuuat ī egritudini
bus cerebri notabilr mās grossas educēdo: sꝫ nocet multū sto
macho. postea pōit scamonee. ʒ. ij. s. que scamonea ē calcar me
diciaꝝ nocēs stomacho epati ⁊ cordi: ⁊ ē eiꝰ opatio velut furio
si. Et Gal. 2º regiminis acutoꝝ ꝯmēto. xj. ī fine dixit ꝙ secu
rior ē medicina cui ꝯiūgiꝛ elleborus ꝙꝫ cū qua ꝯiūgiꝛ scamonea.
Et iō miraꝛ ꝙ diminuerūt auctores elleboꝝ ꝓ scamonea ⁊ dosis
eius fm quosdā ē granis. v. vsqꝫ ad. vj. postea addit turbith ⁊
sticados: añ. ʒ. v. turbit ēt est medicina a turbādo dicta addu
cit ad nauseā ⁊ subuersionē vt Mesue caº ꝓprio ⁊ vētositates
⁊ torsiōes facit. educit tñ mās grossas ⁊ viscosas ex lōginqs. sti
cados ē medicina celebralis ⁊ cōfortatiōe sua iuuat. oia igiꝛ in
trātia ī dicta ꝯpositōe pillulaꝝ ꝑter hyerā ⁊ sticados sūt fortis
sima: vt pꝫ neqꝫ spālr corrigunꝛ simplicia illa appropriatis cor

rectiuis: ⁊ si ē ī eis aliꝙlis correctio: ē ꝓpter hyerā ⁊ aloē rectifi
cantē nocumēta soluētiū: vt supra dictū ē. est ergo ī se ꝯpositio
fortis: ⁊ ꝙ plus ē tota sūma pillaꝝ ē. ʒ. xxvj. ⁊ si vt dicit textꝰ
tota sūma ex doses. x. ī qlibet dosi erūt. ʒ. ij. ⁊. ℈. j. quasi istoꝝ
solutiuoꝝ: ⁊ sic ꝑ vero ē fortis nimis. nā intrarēt in ꝯpōne sin
gule dosis vltra reliq solutiua plusꝙꝫ grana. xv. ⁊ forte. xx. de
scamonea. sꝫ ī hoc credo cū Gentili de scamonea ꝙ error fuit
in trāsferēte. nā vt ipse dixit ī quodā tractatu de dosibꝰ medi
cinaruꝫ: vbi lrā dicit scamonee. ʒ. ij. s. debuit dixisse. ℈. ij. s. tñ
ꝙ me dubitare facit hoc ē ꝙ Mesue ī de appropriatis caplō ꝺ
soda ponit easdeꝫ pillulas cochias zacharie cuꝫ eisdē simplici
bus ⁊ cū ꝓportiōe horuꝫ: sed est ꝓportio duplicata ipsoruꝫ sim
pliciū ī descriptiōe sua ad eā que poniꝛ in textu Rasis: sꝫ sca
monea ē cocta in pomo: sed pur ipe potuissꝫ ita accepisse ex trās
latione facta de arabico in grecum: ⁊ fuissꝫ error in trāsferente
vt dictū ē supra ⁊ sic ꝯpō nō eēt ita verēda: nihilominꝰ eēt fortis
satis ⁊ ego male libēter vtor his pillulis. Posset tñ aliquis ad
saluādū dictas pillulas nō eē multū fortes dicere ꝙ de mente
Auic. 5º cañ. ⁊ Gētilis ibidem expresse colligiꝛ ꝙ multotiēs ex
simplicibꝰ nō solutiuis fit ꝯpositū solutiuū ⁊ ita nō īcōueniret
ex opposito ex solutiuis simplicibꝰ iter se se remitti solutionem
⁊ fieri ꝯpositū minꝰ solutiuū: sꝫ de facto pur experiētia manife
stat ꝙ virtꝰ haꝝ pillulaꝝ ē vehemēs laboriose soluēs: iō sua
deo ab eis cauēdū nisi stante vehemēti necessitate vt supra di
ctū ē sequiꝛ illa ꝑs. Postꝙꝫ vero vēter solutꝰ fuerit ⁊c. in ꝙ
parte postꝙꝫ posuit solutionē vētris fiendā a pricipio. i. añ alia
particularia ī soda frigida ꝯiter ponit quedā remedia ꝑticula
ria in casu fiēda. Prio ꝑ exteriꝰ applicāda capitit siue infundē
da 2º per iterius. i. ꝑ nares ⁊ aures: ⁊ ponēdo localia extrinse
ca ī casu valētia. Ponit ēt īcidēter vnū emplm faciēs ī cā cali
da. 2º ponit vnū remediū precipuū ī casu valēs ꝑ interiꝰ sumē
dū maxie ī ꝓcessu. ibi: Egro vero vinū ⁊c. Prio ēt ponit reme
dia qñ egritudo nō fuerit multū infestās. 2º qñ multū īfestaue
rit. ibi: Qd si egritudo ⁊c. De pria ꝑte dixit postꝙꝫ vero venter
solutus fuerit infūdaꝛ caput. i. epithimeꝛ vel embroceꝛ melius
ex oleo sambacino ⁊ de been: ⁊ mittaꝛ in aures ⁊ eger odoret al
galeaꝫ ⁊ insuffleꝛ muscꝰ in naribꝰ. Circa quaꝫ partē collige
duo. Primū ꝙ ex mō ꝓcessus ⁊ verboꝝ Rasis clare innuiꝛ ꝙ
epithimata ⁊ fomētatōes ⁊ inunctōes ⁊ iniectōes ī nares ⁊ au
res ⁊ odoramēta cala nūquā debēt regulariter applicari ī soda
frigida nisi priꝰ capite mūdificato per hoc ꝙ dixit: postꝙꝫ ven
ter solutus fuerit. Et rō ē satis clara: qm̄ occurrētibus dictis
medicinis capiti repleto ꝓpter mām ledentē magis sua multi
tudine ꝙꝫ qualitate: tūc dicte mae frigide: calefacte: subtiliate ⁊
rarefacte magis extēdētes maiorē causant dolorē. Neqꝫ suffi
ciēs ē virtus eorū ad resoluēdū de mā ꝓpter multitudinē ipiꝰ
in resistēdo: ⁊ si sufficiāt aliqualr calefacere ⁊ subtiliare vt deiñ
ē: ⁊ ita notabilr nocēt nō facta mūdificatōe. Collige 2º ꝙ ad
alterādū ī dolore capitis ex oī cā fortiter ledēte nō solū debent
medici applicare localia extrinsecꝰ per vnctōes: fomētationes:
epithimata ⁊ empla: sed ēt ad maiorē alteratōeꝫ cōuenit vt in
teriꝰ ista applicētur inijciēdo itra nares vel aures ⁊ odorando.
nā cū istis meatus multo ꝑꝑ meliorē applicatōeꝫ cāe ꝯiue ad cāꝫ
ledentē melior ꝯpleꝛ intētio de alterādo: ⁊ ita experientia sepe
cognoui: lꝫ cōiter medici illis ingenijs ad alterādū nō vtantur:
quē tñ modū obseruauit Rasis ⁊ ī cā cala ⁊ ī cā frida vt pꝫ in
textu. Jussit igiꝛ vt infundatur caput ex oleo sambacino: ⁊ ē
oleuꝫ calefactiuuꝫ subtiliatiuū: ⁊ ē oleū factum vt dixit Sy. ex
floribꝰ iacimini que ē arbustus nota. Nā ianue multe tales re
periunꝛ hꝫ hastas satis tenues cū floribꝰ albis satis odoriferis.
laudat ēt oleū de been: de quo dicit Gerardus ꝙ ē oleū de pi
peribus: sꝫ fm Symonē ī caplo de granis de been dixit ꝙ tꝑe
sue iuuētutis ponebaꝛ been ꝓ pipere albo: sꝫ ꝙ nostrates appel
lant oleū de been muscelinū ꝙ fit ex grano quoddā albi corti
cis simili cartamo: ⁊ ē semē arboris similis tamarisco: ⁊ hꝫ se
mē medulā intus ꝙ expmiꝛ ⁊ egrediꝛ hūiditas ꝓ oleo. ita di
xit Symon ī caº balanꝰ. ⁊ oleū ꝙ exprimiꝛ ē dictū muscelinū.
idē dicit ī caº de oleo muscelino: ita ꝙ nō ē oleū de piperibꝰ vt
dicit Gerardus. Et iuuamēta huiꝰ olei ponūꝛ a Mesue ī di
stinctiōe de oleis: dicit ꝙ incidit ⁊ abstergit ⁊ mūdificat ⁊ apit
oppilationes iniectū ꝑ nares vel aures: ī sūma ē calidū ⁊ exsie
catiuū. Et ꝙ nō sit oleū de piperibꝰ: pꝫ etiā qm̄ de oleo de pi
peribꝰ vltra oleū de been fecit Mesue notā spālē: ⁊ ē oleū ꝯpo
situ multū forte inspiciēti cōpōem. Addit quoqꝫ ꝯuenire ꝙ eger
odoret algaleā: ē cōfectio siue sit galea elefangina siue muscata
de qbꝰ Mesue ꝯposita ex aromatibꝰ electissimis maxie ambra
⁊ musco ⁊ alijs ꝙ vltra hoc ꝙ alterāt calefaciēdo: ēt cerebrū mi
rabili cōfortatiōe ꝯfortāt vt potēs reddaꝛ ad resoluendū reliq
as materierū si remāserint: ⁊ ꝯfortādo virtutes eiꝰ ꝓhibent re
generationē dictaꝝ materieꝝ: ⁊ ita laudauit odorē musci vel ꝙ
īsuffleꝛ ī naribꝰ ad istā intētionē: sꝫ ista nō debēt offerri nisi ver
sus declinationē: qm̄ vt dixit Mesue de soda fria. inqt Hypo.
aromatica grauedinē capitis faciūt sup. ī affo. Mulicbria edu
cit ex aromatibꝰ ⁊c. ⁊ ego quidē dico ꝙ nō elongaꝛ dixit Me
sue qn hoc sit ī frequēti vsu ipsoꝝ. cōuertūt eiꝫ vapores ad ca
put: imo replēt ipsū vaporibꝰ. moderatꝰ vero eoꝝ vsus cerebrum
ꝯfortat ⁊ calefacit: sꝫ nō fiat adeo frequēs vt ꝑducat ad illud: ⁊
addit ⁊ qdē ē cañ. nō debere ꝯferre apud repletionē: ⁊ hoc ē ꝙ
Hypo. voluit. nā post mūdificationē cōfortat ⁊ calefacit ⁊ resi
duū sode remouet ⁊ sequiꝛ: ⁊ si soda ē a malicia ꝯplōnis frie si
ne mā aut frigiditate acris: inueniꝰ eē iuuamēti sublimis vsū
eoꝝ. Addit postea circa sequētē ꝑtē ꝙ si egritudo multū infe
staverit

ſtauerit ſumatꝛ eufoꝛbij ⁊ caſtoꝛei: aā. ſexta pꝰ. ℥. vniꝰ ⁊ ē. ℈. ſ. ꝓ quolibet ⁊ diſſoluta ī pauco oleo ſambacino mittatꝛ in aures ⁊ nares. Sʒ hic notate ꝙ iudicio meo nō ē ītelligēdum ꝙ ſi egritudo multū īfeſtauerit. i. ſi doloꝛ fiat acutiſſimꝰ ⁊ ī ſua vltima malitia vt cōiter exponitꝛ. nam doloꝛ a cauſa frigida pendens nunquaʒ ē maxīe exceſſiuus in intenſiōe eius vt īfra videbitꝛ ꝺ cauſis doloris: qꝛ cū frigiditate vehemētiſſima minuitur ſenſatio mēbꝛi: qꝛ ſpūs quaſi ſtupeſit ⁊ mēbꝛū: ⁊ ſic ad ſentiendū indiſponitꝛ ēt ſi doloꝛ eēt vehemētiſſimꝰ ītēſiue: eſſet timoꝛ de fluxu materieꝝ ad mēbꝛū doloꝛoſū. Et ita medicine exceſſiue caliditatis: vt ſūt eufoꝛbiū ⁊ caſtoꝛeū que ſūt cal'a ī 4º nō cōuenirēt vt pʒ: ſʒ intellexit ſi egritudo multū īfeſtauerit. ſ. ꝗ̄tū ad nocumēta grauitatis ⁊ obtuſiōis ſenſuū ⁊ diuturnitatis ⁊ ī eo ꝙ nō recipit remiſſionē accidētiū ex mitioꝛibꝰ remedijs: tūc veniendū ē ad talia que ſūt cal'a in 4º facta cūone tū ſenſibili priꝰ ꝓpter nocumēta nota: ⁊ ſic ſi miſceantꝛ dicti pulueres cū oleo ſambacino: de quibꝰ ponit modicā quātitatē ꝓꝑ vehemētiā moꝛdicatōis intra aures facta mixtura ꝯueniet ſtante ſenſitiua hebetata: alr foꝛte nimis moꝛdicarēt. Cōſequenter interponēdo remedia in cā frīda ꝯnumerat ēt vnū locale ī cā cal'a faciēdo emplīm vt infra. ℞. ſe. lactucaꝝ: ſiefꝛ: memite ⁊c. ex ꝗ̄ deſcriptōe qm̄ ē ſtupefactiua ꝓpter opiū intrās. Collige ꝙ nō dʒ poni niſi ſtante vehemētiſſima caliditate ⁊ doloꝛe acutiſſimo. ⁊ hoc bñ īnuebat in textu: qm̄ ī dicta ꝯpōne dixit ꝙ īponatꝛ pānus aceto ⁊ aqua roſata īfuſus: qui cū tepefactꝰ fuerit. ſ. appoſitus capiti iterū infundatꝛ ⁊ ſupponatꝛ. Ex quibꝰ verbis īnuit tātam eē vehemētiā caliditatis ī capite ꝙ nō ſufficit vna applicatio ēplaſtri huius frigidi: ſʒ opʒ reiterare applicatiōeʒ ⁊c. Tota pars clara ē qꝛ intrāt hic medicīe frīde ⁊ hūide ad alterationē ⁊ alique ſicce ad ꝯfoꝛtatōeʒ mēbꝛi ⁊ repꝛeſſionē vapoꝝ. Sʒ notate quoniā ab expoſitoꝛibꝰ maxīe a Gerardo per ſiefꝛ memite īntellexit ipſe ſuccū celidonie. ſʒ pʒ ꝙ ī caſu nō valeret: cū celidonia dicatꝛ eē calida vſqʒ ad quartū gradū ⁊ acuta maxīe maioꝛ vbi ſiefꝛ memite ponitꝛ frigidū apud oēs. Vñ dixit Sy. memite ē plāta frigide nāe: ex cuiꝰ ſucco fiūt ſiefꝛ memite ⁊ appellatur a quibuſdā glaucū. ⁊ verū ē ꝙ ē herba ſimilima papaueri coꝛnuto: vt ibidē dixit Sy. ⁊ iō potuit ī hoc erraſſe Gerardus ꝓpter hoc ꝙ ī caplō de celidonia dicit ꝺ celidonia maioꝛe ꝙ ſemē eiꝰ ē ſimile ſemini papaueris coꝛnuti: ⁊ iō ꝓpter ſimilitudinē cum ſpēie celidonie foꝛtaſſis credidit ꝙ eēt celidonia: ēt potuit eē erroꝛ ex eo qm̄ eodē caplō ꝺ celidonia minoꝛe dicit Sy. ꝙ vocatꝛ apud arabes memiren: vñ foꝛte ī libꝛo ſuo reperiebatꝛ memiten vel memite: ⁊ ita ſcribitꝛ apud Serap. ī libꝛo meo: ⁊ iō bñ dixit ꝙ multi errātes papauer coꝛnutū ꝓ memite vtuntꝛ: ſʒ ī effectu ē ſuccus frigidus. nā laudatꝛ ī repercuſſione ī obtalmia cal'a ab auctoꝛibꝰ ponit ēt faufel ī deſcriptōe dicit Sy. ꝙ ē auelana indica: ⁊ ē fructus ſimilimꝰ nucimuſcate in figura niſi qꝛ vna pꝰ ē acutioꝛ ⁊ alia ē plana ita ꝙ poſſit ſtare rectꝰ ſicut calculus qui in ludo ſcacoꝝ dī pedes: ⁊ ī ceteris intus ⁊ extra nucimuſcate ē ſimilis ſʒ ē ſine odoꝛe ⁊ ſapoꝛe. Et dicit Sy. ꝙ ē ſtipticꝰ valde ⁊ equiparatꝛ ſandalis ī ſua frītate. Et hoc ēt dicit Auic. ī caº de faufel: ſʒ ipſe voluit ꝙ faufel eēt auelana indica. ſʒ dixit ī capitulo ꝺ rota al's roba ꝙ ē auelana idica ⁊ ē cal'a ⁊ ſicca. Et in hoc videtꝛ ab alijs diſcrepare ꝙ faufel ſit auelana indica: ⁊ ꝙ auelana iſta ſit frigida vt volunt alij. Et Serap. expꝛeſſe ꝯñter ponit cōtinuādo ī cā frigida: aliud linitiuū factū ex eufoꝛbio: caſtoꝛeo: pipere: ſinapi: ſtoꝛace: rutha ⁊ marrubio. Ex quibꝰ tritis ⁊ pulueriʒatis cū aſpergūtꝛ cū vino veteri facit trociſcos de quibꝰ dixit ⁊ ē ſingulare dictū: ꝙ ſi ex vno illoꝝ troſciſcoꝝ diſſoluto in vino veteri aut oleo camomellino ſiue ceſtino liniatur frons multotiēs in dicta cā. ſ. ꝙ hoc linitiuū oī antique cephalee ꝯfert ⁊ nō ſolū ſuppoſitū ſʒ ēt auri iniectū. Rō vī ſatis clara ex ꝯponētibꝰ intrātibꝰ ſatis notis ad iuuādū in cā frīda ī tꝑe debito. Poſtremo ponit aliud igeniū in cura vt exhibitōeʒ vini: ⁊ ſic ponit regimē per interiꝰ iuuēdū medicinaliter dixit: Egro vero vinū vetus ⁊ foꝛte dandū ē ītelligatꝛ ī declinatōe. nā vinū cōfoꝛtat virtutē multiplicādo ſanguinē ⁊ ſpūm: ⁊ temperādo ꝯplones coꝝ īfrigidatas ⁊ reſoluit reliquias materieꝝ ꝗ̄ remāſerūt ꝯducēdo ēt ad vias vꝛine vt fuit ſnīa Gal. in ꝯmēto xxxij. 6ª affo. affo. j. Doloꝛes oculoꝝ. Dixit eīʒ ꝙ vinū pꝛopꝛie coagulata diſſoluit: ⁊ ꝓpter motū ſuuʒ citiſſime a venis eijcit. Sʒ dixit ſignāter in textu vinū vetꝰ: qꝛ vinū nouū ꝓpter plurimas partes aqueas noceret que ī ꝓceſſu reſoluūtꝛ. dʒ ēt dari ī pauca ꝗ̄titate. Nā eiꝰ multitudo ē maxīa cā nocumēti pꝛecipue cerebꝛalis: vt 2º cāticoꝝ colligitꝛ ⁊ infra magis declarabitꝛ.

In alia parte ſequēti ponit curā quādo egritudo ē fcā diuturna factis eūonibꝰ ⁊ quaſi iā in declinatōe per aliud ingeniū vt per balneū. Et dixit cū cephalea per vnā hebdomodā ꝑſeuerauerit: nō intelligatꝛ im̄ a pꝛincipio ꝙ durauerit ꝑ hebdomodaʒ: qꝛ foꝛte nec per hebdomodā cognoſci pōt ꝓpꝛie de cā vt ſupꝛa viſuʒ ē: ſʒ ēt ſi cōſtet ꝺ cā: qꝛ balneū ē agitatiuū materierum plurimū. vñ nō facta mūdificatōe ipſuʒ nō eēt ꝯueniēs: ⁊ nō ē rōnale intra vnā hebdomodā ꝙ mā frigida ſit ſufficiēter digeſta ⁊ pꝛeꝑata ad expulſionē: ⁊ cū hoc euacuata ſufficienter iceirco ꝑ hoc qꝺ dixit cū cephalea ꝑ hebdomodā vnā ꝑſeuerauerit. i. ꝑſeuerauerit ꝑ hebdomodā vnā poſt purgatōes factas ⁊ reliqua localia ꝺ quibꝰ ſupꝛa tūc inducendū ē balneū: ⁊ inuit in textu. De quo balneo intellexit per hoc qꝺ dixit eger in balneuʒ mittēdus ē. Ex hoc īnuebat ꝙ totuʒ coꝛpꝰ dʒ in balneuʒ induci: ⁊ hoc intelligatur ⁊ de balneo aereo ſiue cā balnei ſiue de balneo humido reſolutiuo naturali: vt ſunt terme ſulfuree ⁊ aluioſe ⁊c. ſiue fuerit artificialr factū cuʒ appꝛopꝛiatis ēt de quibꝰ in lr̄a vt cū decoctōe camomille ſanſuci vel maioꝛane ſticados ſinſibꝛi. nā talia oīa ſūt calefactiua ⁊ reſolutiua ⁊ ꝯuertētia māз ad exteriꝰ: ⁊ ſic in caſu iuuāt ⁊ nō tātuʒ balneū cōetoti ſʒ ēt balneū partiale fiēdū capiti vt ipſe īſinuat in lr̄a faciēdo embꝛocatōeʒ dictoꝝ ſupꝛa caput ⁊ ſic lr̄a eſt clara. Sequitꝛ illa pꝰ: Qꝺ ſi cephalea quotidie ante comeſtionē iuadat: ī ꝗ̄ poſtꝗ̄ ſupꝛa determinauit de cura cephalee ꝑ eſſentiā ledētis iam determinat de cura cephalee ꝑ cōitatē: ⁊ qm̄ vt īfra videbitꝛ loco ſuo maxīa cōitas ad cerebꝛū ē mediāte ipſo ſtomacho ⁊ etiaʒ maxīa leſio ꝗ̄ euenit in ſoda ꝑ cōitatē a ſtomacho: eſt ꝑ cōitateʒ fluētis colere ad ſtomachū: iccirco de ea pꝛincipalr poſuit curā remittēs reliquas cās cōitatis qm̄ hunc libꝛū fecit vt ſumariū ad libꝛū ꝯtinētis de quibꝰ ēt loco ſuo dicetꝛ: dixit igitꝛ bꝛeuiter ꝙ ſi cephalea quotidie ante comeſtionē iuadat. ſ. hoꝛa ianitiōis ⁊ famis ⁊ poſt comeſtionē recedat: iaʒ ex hoc ſatis declaratꝛ ꝙ ē talis ꝑ cōitateʒ materiei calide fluentis ad os ſtomaci hoꝛa famis ⁊ euapoꝛātis ad caput: ꝗ̄ euapoꝛatio ꝯpꝛimitꝛ ꝑ cibū ⁊ ſic ſoda recedit: dixit ſuccurrēdū eſt īfirmo ante hoꝛā in qua euenire ꝯſueuit dādo bucellas panis īfuſas in ſucco granati aut agreſte. naʒ ꝑ eas coꝛꝛoboꝛatꝛ os ſtomaci ad reſiſtendū fluxui materie ēt ꝯſtringuntꝛ meatꝰ ad ipm̄ fluxū: ⁊ ita pʒ ſnīa clara ꝯñter ī illa ꝑte: Si autē cephalea. Et fuit 2ª pars capituli poſtꝗ̄ poſuit curaʒ cephalee pēdentis a cā coꝛpoꝛali: iam ꝯſequēter ponit curā cephalee pēdētis a cā pꝛimitiua: ⁊ qm̄ īter cās pꝛimitiuas cōtingit ſepe doloꝛ capitis ꝓpter moꝛā in ſole. De hac ponens exēpluʒ dixit: Si aūt cephalea ꝯtingit ꝓpter multā in ſole moraʒ: curāda eſt cū frigidis vt ſupꝛa cū epithimate facto ex oleo roſato ⁊ aceto īfrigidatis vt ſupꝛa ⁊ applicatis vt ſupꝛa. Et ſi ñ ſuffecerit addit ꝙ cū alijs īfrigidātibꝰ curāda erit vt cū ſuccis frigidis ⁊ iniectōibꝰ intra nares ⁊ aures ⁊ cū odoꝛamētis frīdis vt ſupꝛa. ⁊ ſi ex alijs cāis pꝛimitiuis euenerit: cū ꝯtrarijs curāda erit. Poſtremo ī vltima ꝑte qñ factis remedijs maxīme ī cā frīda pur nō remoueatꝛ doloꝛ ⁊ timeatꝛ de deſcēſu aꝗ̄ ad oculos ⁊ catarracta ⁊ ꝑditōe viſus: docet īcidēdas eſſe venas timpoꝝ ad ꝓhibendū defluxū materieꝝ ꝑ illas vias ad oculos. qꝺ quō fieri debeat: erit ſermo infra ⁊ non eſt ꝑmittēs ad hunc locū: ſʒ magis ad ſeptimū tractatū ſupꝛa vbi eſt ſermo de cirugia: ideo bene dixit ⁊ ſunt vltima verba capituli. hoc tñ qꝺ nec loqmur: eſt pꝛeter noſtraʒ intentiōeʒ in hoc libꝛo: ⁊ ſic ſit cum dei laude ſūmarie ſententiatū capitulū in quo ſūt repoꝛtata multa vtiliter bene cōſideranti. Jo. matheus.

Ed pꝛo magis completa habēda noticia ⁊ doctrina de ſoda ponā quēdaʒ oꝛdinē obſeruādū ī hoc caplō ⁊ ī reliqs. Pꝛio videbitꝛ de quid noīs ⁊ qd rei terminoꝝ, cōſequēter ponentꝛ quedā diuiſiōes de ſoda: deide cauſe ⁊ gnāles ⁊ ſpāles: deinde veniemꝰ ad ſigna. Pꝛimū ꝓnoſtica euētꝰ ipſiꝰ ſode: deinde ꝓnoſtica ad bonū ⁊ ad malū: de hīc ad ſigna demōſtrātia generis ⁊ ꝯñter ſpecierū veniemꝰ: ⁊ poſtremo ponemꝰ curā. ⁊ pꝛimo magis gnālē: deide appꝛopꝛiatā cuilibʒ ſpēi: ⁊ talē oꝛdineʒ curabo ſeruare in ſingulis capitulis vt tota mā poſſit facilr memoꝛie mādari.

Quid nominis. Circa igitꝛ pꝛimū ī noīe dñi īcipiamꝰ qm̄ ꝑcognitio qd nomis neceſſaria ē ī ſciētijs pꝛio poſterioꝝ. Circa qd noīs hoꝝ terminoꝝ. Pꝛimo circa rubꝛicā ē notādū qm̄ a diuerſis ⁊ ī diuerſis locis cū de doloꝛe capitis agitꝛ: qdā dicūt ītitulādo de ſoda vt Aui. pꝛia tertij. ⁊ Meſue cū Serapiōe ⁊ aliq de cephalea: vt hic Raſis ⁊ Gal. ſcdo memur. i. decē tractatuū ītitulauit hoc caplm̄ de cephalargia: ēt idē facit Alexāder: de qbꝰ terminis dicūt cōitꝛ ſcribētes ꝙ hoc nomē ſoda ſemꝑ ē gnāle ad oēm doloꝛē capitꝭ: ſʒ reliqui termini diuerſificantꝛ ſm̄ diſtinctiōeʒ ꝑtiū dolētiū. Nā ſi totuʒ caput doleat dī cephalea: ſi pꝰ tm̄ emigranea ⁊c. ita ꝙ volūt ꝙ iſti termini ſūt ſpāles reſpectu ſode qꝺ ex rubꝛicis diuerſis auctoꝝ cū de doloꝛe capitis determināt ꝯſtat nō eē verꝝ cū ipi ſint diuerſo mō noiantes ī rubꝛicis: cū tñ ſinguli eoꝝ vellēt cōplete de oibꝰ doloꝛibꝰ capitis determiare: ⁊ ſic qlibet talis terminꝰ ī rubꝛica poſitꝰ erit ſm̄ eos gnālis ad oēs capitis doloꝛes. Nō ē etiā veruʒ qꝺ dixit Barzīziꝰ doctoꝛ modernus cū alijs. ſ. ꝙ ſoda ſemꝑ ē nomē gnāle ad oēm doloꝛem capitis: qm̄ aliqñ ad ꝑticularē doloꝛē ꝯtrahitꝛ: qꝛ ꝓpꝛie ſumendo: vt dixit Gerardus cremonēſis ī gloſulis ſuꝑ viatico. ⁊ ita Serapio ī pꝛīcipio capituli de ſoda non dicitꝛ ſoda niſi ſit doloꝛ pulſatiuꝰ extēdēs ſe vſqʒ ad timpoꝛa: ⁊ ſic nō de oī doloꝛe capitis dī neqʒ ſemꝑ cephalea dicitꝛ ꝺ doloꝛe capitis totū caput occupāte qm̄ vt dictū ē Raſis cū ītitulat caplm̄ de cephalea non ſolū voluit determinare de iſto ſolo doloꝛe totū caput occupāte: ſʒ ꝯplete de oibꝰ doloꝛibꝰ capitis: ⁊ ī iſtū erroꝛē īcidit qm̄ ita ſenſerat de cephalea: Gerardus de ſolo a quo poſterioꝛes oēs ſuꝑ hoc nono ſcribētes ceperūt fundamēta: ⁊ quidā ī totū ſumpſerunt ab eo: ſed nō eque bene dixerūt: nō etiā recte dixit iunioꝛ doctoꝛ Joānes de arcoli. ſ. ꝙ doloꝛ capitis ſoda cephalea ⁊ cephalargia ſunt noīa ſinonima idē īpoꝛtātia: qm̄ pʒ ꝙ doloꝛ capitꝭ dī ꝺ oī doloꝛe capitꝭ: ⁊ ñ ſic oī mō maxīe ꝓpꝛie ſumēdo verificantꝛ iſti termini cephalea ⁊ ſoda vt ſupꝛa dictū ē. Videtꝛ igitꝛ mihi dicēdū ꝓ cōcoꝛdia auctoꝝ: ꝙ ſi iſti termini ſoda cephalea ⁊ cephalargia duplr ſumi pñt. ſ. generalr. i. cōiter ⁊ ꝓpꝛie. ſi cōiter ſumantꝛ idē ſignificant vt doloꝛ capitis abſolute. Et hoc mō ſūpſerūt auctoꝛes cū de doloꝛe capitis determiare vellent ītitulabūt caplm̄ ꝺ ſoda. i. ꝺ leſiōe capitis doloꝛoſa: vt exponit lr̄a Gerardi exterioꝛ caplō ꝓpꝛio ꝺ ſoda pªtertij. vel ꝺ

cephalea.i. dolore capitis a cephal grece qđ ẽ caput ⁊ lensis.i.
lesio capitis.s. dolorosa ⁊c. Alio mõ sumunt isti termini magis
ꝓprie: ⁊ sic sumũtur a cõiter scribẽtibus: ⁊ sic emigranea disti/
guit a cephalea: quĩ cephalea ꝓprie occupat totũ caput: ⁊ emi/
granea medietatẽ ab emi qđ ẽ mediũ ⁊ craneũ. Et hoc mõ nõ
sumunt auctores cõiter in rubricis caploꝝ: imo sepe ꝓ eodẽ vt ĩ
rubrica capituli nr̃i vbi determinat de cephalea ⁊ emigranea
ꝓ eodẽ sumẽdo.s. cõiter ꝓ oĩ dolore capitis. Verũ ẽ tñ vt di/
xit Sy. ianuẽsis: Cũ cephalea cõiter sumit nichꝰ ẽ vt scribat ꝑ
k. vt dicat kafalea. Et iõ ad has tollẽdas equiuocatiões mihi
magis placet ꝙ istud caplm intituletur đ dolore capitis sicut fe/
cit Rasis in libro diuisionũ ⁊ Azaraꝰ ꝓprio caplõ.

Diuisiones. Et ista notate ꝓpter multas cõfusiões scri
bentiũ: neqȝ laborãdũ ẽ in istis itrincatõi/
bus terminorũ: imo obseruãda ẽ illa aurea sñia Gal. 2° terapẽ/
tice ca° 7° versus finẽ cũ dixit: Sȝ ꝙ semꝑ dicimꝰ sequẽs diui
nũ plõnez: ɔtẽnere qdẽ oȝ noĩa nõ ɔtẽnere vero rex doctrinã.
nã hoc quidẽ ad salutez hoĩuȝ sup. ꝓficit ⁊ falimentũ eius ĩꝑ/
niciez desinit: noĩbꝰ aũt siue ꝓprie siue ĩproprie vtamur labo/
rãtibꝰ nihil plus aut minus ex hoc tali ⁊c. ⁊ sic pȝ declaratio ru
brice capli. Cõsequẽter sic declarata rubrica ꝓ ĩtelligẽtia to/
tius mãe de dolore capitis: est p̃io notanduȝ ꝙ qñ intentio ad
curatõez alicuiꝰ morbi nõ solũ ad cã passionẽ que curat vertit:
sȝ ẽt ad alia multa ad curatõez necessaria vt ad noticiã ꝑtis pa/
tiẽtis ⁊ alioꝝ: qm̃ vt dixit Gal. ĩ pricipio libri decẽ tracta. uñ:
Nõ solũ que curat passio indicat curã sed ⁊ laborãtis crasis ⁊
nã patiẽtis particule nõ parꝝ ĩdicat: iccirco ad debitã doctrinã
anteꝗȝ ẽt ad cãs signa ⁊ curã accedamꝰ: sũt ponende quedã di
uisiones doloꝝ capitis partiȝ sũpte ex diuersa nã mẽbroꝝ capi
tis vel ex diuersitate partiũ capitis ꝑtiȝ sumunt ex ipso dolore
ꝑtiȝ ex varia dispõne corꝑis egrotãtis ⁊ ꝑtiȝ ex accñtibꝰ ɔsequẽ
tibꝰ ad ip̃m dolorẽ: que diuisiões cõiter ponunt a scribẽtibꝰ ex
positoribꝰ: sȝ in fonte sumunt a dño Auic. prima tertij tractatu
2° caplõ p°. Sit igit hec prima diuisio sũpta ex parte mẽbro/
ruȝ in quibꝰ fiũt dolores: qm̃ quidez fiunt in substãtia cerebri:
quidã in pãniculis cooperiẽtibus cerebrum intra craneum vel
altero coꝝ: quidã ĩ almocati pãniculo cooꝑiente craneũ supra:
vel sup. ĩ cuti: quidã ĩ venis vel artarijs siue meatibꝰ ⁊ cursibꝰ
⁊ alijs seruiẽtibꝰ cerebro ⁊ pãniculis eiꝰ: quidã occupãt totum
fere caput vt de galeata passione vel ouo: qdã mediã tñ ꝑtẽ vt
dextrã vel sinistrã ãteriorẽ vel posteriorẽ: quidã quartã partez
tñ: quidã modicã ꝑtẽ occupãs vt ĩ clauo. Circa hãc primaȝ
diuisionẽ notate p̃io ꝙ fuit dictũ ꝙ quidã ẽ dolor ĩ substãtia
cerebri: ꝙ qr cerebrũ ñ ẽ mẽbrũ sentiẽs: vt ẽ cõis medicoꝝ sen/
tẽtia ⁊ expssa mẽs Gali. ĩ libello de dispẽsantibꝰ corꝑꝰ nr̃m: ⁊
dolor sit passio mẽbri sentiẽtis ꝙ nõ ꝓprie in cerebro ẽ dolor: ⁊
si ĩ cerebro possit eẽ cã doloris: dolet ergo dixit Nicolaꝰ.i. ꝑci
pit ex eo dolor: aut qr eiꝰ lesio cõicat velaminibꝰ eiꝰ existẽtibꝰ
ĩtra eiꝰ sectiões: aut qr cõicat alijs ꝑtibꝰ sensibilibꝰ circũstãti/
bus ei. Cadit ẽt ĩ dictis dubitatio cõis: nõ videt ꝙ dolor ca/
pitis possit occupare ꝑtẽ ⁊ nõ totũ: qm̃ maior ẽ colligãtia ĩ ꝑti/
bus capitis ĩter se ꝗȝ inter caput ⁊ os stomaci: sȝ in dolore capi
tis forti saltem vtplurimum cõicat dolor ori stomaci: ergo ⁊c.
Dicat breuiter ꝙ ẽ illaꝝ ꝑtiũ.s. capitis maior colligãtia si/
tualis ⁊ vicinitatis ꝗȝ cerebri ⁊ oris stomaci: sȝ non absoluta:
vt pȝ ꝓpter ɔtinuitatẽ nerui magni cũ ore stomaci ⁊ directio/
nẽ eiꝰ ad cerebrũ ĩ euaporãdo. Alia diuisio sumpta ex parte
doloris: qm̃ quidã ẽ debilis: quidã medius: quidã fortis: ita vt
dicit Aui. loco allegato cũ obuiat sincipiti ĩfantis mollia hñtis
ossa sꝑat ip̃ȝ ⁊ frãgit ɔmissurã eiꝰ: quidã etiã cronicꝰ ⁊ tꝑalis:
⁊ quidã modici tꝑis: ⁊ qdã ex facili cã ɔtingẽs: ⁊ qdã nõ: qdaȝ
ẽt ɔtinuus: ⁊ qdã ĩterpollationẽ hñs. Et nota ꝙ lȝ Aui. scđa
primi de cãis cuiuslibet doloris ponat. xv. genera dolorum. tñ
idẽ Aui. prima tertij ca° de eo qđ sentit cerebrũ ex grauitate po
nit tñ quinqȝ spẽs cõiter ɔtingẽtes capiti: qr quidã ẽ acutꝰ pũ
gitiuus siue corrosiuꝰ: qdã grauatiuꝰ vel põderosus: quidã ex/
tensiuus: quidã pulsatiuꝰ: ⁊ quidã ꝑcussiuꝰ: ac si cũ maleo ꝑcu/
tiat: ⁊ quidã aliquas spẽs doloꝝ posuerũt vt fuit Archigenes
scđo ĩterioꝝ scđo ca° qui posuit ɔgelatiuũ ɔtra quẽ dixit Gal.
pulchra verba declarãs ꝙ ẽ passio non dolor. Et dixit ca° 7°
eiusdẽ ꝙ qui satagit ponere ĩ libris spẽs doloris: necesse est vt
ipse eosdẽ habuisset dolores quos ꝑ seip̃m ĩtelligere valeat ⁊c.
Alia diuisio sumpta ex varia dispõe egrotãtis: qm̃ ex corpo/
ribꝰ: quedã sunt vt dixit Aui. q̃ sunt ꝑata fodẽ: ⁊ sunt q̃ hñt ca/
put debile ⁊ mẽbra digestiua.i. nãlia debilia: ⁊ q̃dã nõ. q̃daȝ ẽt
sũt fortia ⁊ q̃dã debilia. q̃dã in etate iuuẽtutis ɔstituta: q̃dã nõ.
q̃dã pati ɔsueta ⁊ q̃daȝ nõ. Alia diuisio vltima que sumit ex
parte accidentiũ cõicantiuȝ: qr quidam dolor sit salubris: quia
nõ ɔiungit morbo impediẽti curã: quidã nõ salubris qui ꝑꝑ op
positã cãȝ fit nõ sanatiuus: vt cũ dolori capitis ɔiũgit reuma/
tismus 2ª primi ca° đ ɔplẽdo sermõe dispõnũ egritudinũ. qui/
dã etiã cõiũgit cũ paralesi vel alia mala dispõne nõ tñ ĩpediẽte
curã: quidã nõ. quidã adducit ad vomitũ vel sincopiȝ: quidaȝ
nõ. Et sic oẽs distinctões đ doloribus que ĩ magno numero cõ
fuse ponunt ab expositoribꝰ cõplicãdo cũ causis doloꝝ si cõsi
sideratis ad aliquod istorũ quattuor mẽbrorũ reduci possunt.

Cause. Quibus sic visis iã cõsequẽter vidende sunt cause
ipsiꝰ doloris. Et p̃io generales: deinde spãles ma
gis: qm̃ vt rectissime dixit Gal. sũmus medicoꝝ in principio
scđi tractatus memur. Quicũqȝ quidẽ scripserũt absqȝ deter/
minatõe.s. diuersitatũ causaꝝ cephalargie auxilia maiꝰ nocu/
mẽtũ ꝗȝ iuuamẽtũ operati sũt his qui crediderũt ipsis: nõ eim
dolẽt ab vna dispõne caput oẽs: sȝ plures sũt dispões ⁊ sana/
tio cuiusqȝ eorũ ẽ per ꝓpria. Prio igit de causis generalibꝰ
dicat ꝙ tres sunt in genere cãe doloꝝ effectiue imediate ɔcur/
rẽtes.s. mala ɔplõ diuersa a mãsiua ⁊ cõueniẽti mẽbro que ẽ in
cõtinua mutatõe ẽt subito ĩducta qm̃ in mẽbro exñte ĩquietato
eẽ nõ fit sensus vt ꝓbat Cõmẽtator 2° de aĩa ɔmẽto 118°. qm̃
sentire stat ĩ quodã pati: ⁊ oẽ patiẽs hȝ agẽs. Agẽs aũt nõ agit
in id qđ ẽ sibi sĩle in actu sȝ in potẽtia ⁊c. Et idẽ voluit d. Auic.
2ª primi de causis dolorũ absolute. ⁊ 2ª sexti nãlium ca° de ta/
ctu expresse ⁊ đ signis cõiũctionũ ⁊ alibi multotiẽs. Nã dolor
ẽ passio tactꝰ ꝓprie sumẽdo: qm̃ ⁊ si dixerit Gal. 2° interiorũ
ca° 2° ꝙ dolor nõ ẽ aliud nisi sensus nociuꝰ. sumebat ibi dolorẽ
large ꝓ tristitia sensuali qualibet pȝ per hoc. Addidit sicut de/
lectatio sensus ẽ habilitatis.i. ɔueniẽtis. Et hoc mõ ex visione
mulieris turpis fieret dolor: qr tristitia sensus sicut ex apprehẽ
sione pulchre figure ⁊ bñ colorate fit delectatio: ⁊ sic nõ sumũt
medici cũ de dolore loquũtur sȝ ɔhũt verbũ Gal. ꝙ nõ ẽ nisi
sensus nociuus: ĩtelligẽdo de sensu tactus tñ. Et si aliqñ in
alijs sensibꝰ vel organis eorũ sit verus dolor: vt aliqñ ɔtĩgit ex
ĩnspectõe multũ lucidi fit dolor verus in sensu visus: hoc est ꝓ
quãto cũ sensu visus ɔiũgit tactus vel eiꝰ potẽtia ex quo ẽ pri/
mus sensuũ ⁊ cõis oĩbus sensitiuis attributꝰ. Et sic p̃ia cã est
mala ɔplõ diuersa ad modũ expositũ. 2ª cã ẽt aliqñ effectiue cõ
currẽs ẽ solõ ɔtinuitatis fm̃ cões medicos: ⁊ maxie Gal. licet
Auerrois fuerit ĩ sñia ɔtraria tertio colliget: volẽs ꝙ solõ nõ ẽ
cã doloris nisi ꝓ quãto ad solutionẽ sequit malicia ɔplõnis ꝑ
satis tamẽ apparẽs motiuum. probat Gal. ꝙ etiã solutio cõ/
tinui sine mala complexione: est causa per vehementissimũ do
lorẽ factũ in ĩtestinis a mã fria vitrea scđo ĩterioꝝ ca° quinto.
Sed quid de hoc sit tenẽdũ nõ ẽ hic speculandũ: qr nõ ẽ nr̃e
ĩquisitiõis: sȝ teneamꝰ cũ Gal. qr ĩ hoc ip̃m nõ in totũ negauit
Aui. tertia cã ẽ aggregatũ ex his duabus cãis: vt ĩ apostemate
ɔtingit. Scđa cã pricipalis ex ꝑte pricipij passiui se tenẽs ẽ mẽ/
bri sensibilitas: vñ si ĩ osse vel cartilagine eẽt mala ɔplõ diuersa
nõ tñ efficeret dolorẽ vt pȝ: vñ quãto mẽbrũ ẽ magis sensitiuũ
tãto ceteris ꝑibꝰ magis doleret: vt pȝ de ore stomaci: ⁊ sic de
causis facilis casus ĩ dolore capitis ẽ fortis ⁊ acutꝰ sensus eius
vt oẽs volũt. ꝓter has sunt ẽt due cãe satis gnãles ex ꝑte ɔpo/
sitiõis se tenẽtes vt magnitudo capitis ad retẽtionẽ mltoꝝ va/
poꝝ ⁊ ꝑuitas ⁊ strictura meatuũ ipiꝰ capitis ⁊ cutis: sȝ iste cãe
se magis tenẽt ex ꝑte dispõis ⁊ pricipij passiui ꝗȝ actiui: si etiaȝ
addat đbilitas nãlis vel accidẽtalis cerebri erit cã satis gnãlis.
Circa spãles cãs doloris tñ gnãlr p̃io ꝓ regula hẽat ꝙ q̃cũ
qȝ siue corꝑi intrinseca siue extrinseca fuerint q̃ possint ĩmuta/
re mẽbra capitis sensitiua ad malã ɔplõnẽ diuersaȝ subita imu
tatione talia ɔputari pñt ĩter cãs spãles doloris: quecũqȝ etiaȝ
pñt facere solutionẽ cũctiȝ manifestã ĩ dictis mẽbris: etiã talia
sũt de cãis spãlibus doloris ⁊ quecũqȝ pñt facere vtrũqȝ.s. mu
tare ɔplexionẽ subito ⁊ illoꝝ membroꝝ soluere ɔtinuitatẽ talia
sũt maxie cãe: ⁊ qm̃ hec ĩmutatio ɔplexionis velut nãlis ad ĩna
turalẽ subito fieri põt ꝑ discrasiã simplicẽ absqȝ humore sez ꝑ
solã alteratõez nõ ex humore depẽdentez ⁊ alia fieri põt ex hu/
moꝝ ipsoꝝ q̃litate: sic ⁊ tertia fieri põt ex ipsoꝝ tñ multitudĩe
vel abũdãtia sine ipsoꝝ aliqua mala q̃litate de primis: ⁊ tũc pñt
esse cã doloris ꝑ grauitatẽ tãtum oppilatõez tñ nõ causando ⁊
aliqñ sua multitudine grossitie vel viscositate oppilatõem cau/
sando: ⁊ tũc ẽt aliim pñt saltẽ mediate causare dolorẽ vapores
malos ⁊ fumos ĩ ipso capite claudẽdo: ⁊ aliqñ causant dolorẽ ⁊
multitudine ⁊ qualitate aliqua de primis simul. Si aũt fuerit
malitia ɔplexionis sine mã: aut illa est simplex vt calida tñ aut
sicca tãtuȝ aut frida tãtuȝ aut humida tãtuȝ: lȝ illa simplex sine
mã dolorẽ nõ causet: vt 2ª primi de cãis doloris: ⁊ 2° de accñti:
⁊ p° ɔtiẽtis: ⁊ 2° memur: ⁊ Aui. pª tertij: qr si aliqñ dolorẽ cau
sat hoc ɔtingit qñ cuȝ multitudine mãe ɔiungit. Dicebat nãqȝ
Gal. in 2° memur: Qui vero humectãt ĩdolorosi totaliter sunt
quãtũ in q̃litate. ꝓpter multitudinẽ eiȝ organicas egritudines
faciũt: aut ẽ ɔposita vt calã cũ siccitate: aut hũida cũ caliditate
⁊ nocẽ tũc posset ꝑ caliditatẽ ei ɔiunctã: ⁊ sic oẽs cause ad illud
ꝑducere potentes: vel simplr vel cõposite sunt cãe spãles dolo/
ris: ⁊ ad has reduci pñt oẽs cãe extrĩsece nocẽtes vt casus ⁊ ꝑ/
cussio ⁊ aeris qualitas excellẽs ⁊ intrĩsece: vt ebrietas: vermes
⁊ siles. Et qm̃ vehemẽtissime ⁊ efficacissime sũt cãe que fm̃ ca/
liditatẽ ⁊ frigiditatẽ alterãt fm̃ phos ⁊ medicos: ideo vidende
erũt cãe spãles ⁊ calefaciẽtes ⁊ ĩfrigidãtes. Nõ ẽ tñ negãdum
quin vltra manifestas qualitates causantes dolorẽ illo mõ nõ
possit fieri dolor a qualitate extranea nõ ꝓportionata calo nec
frigido: vt ẽt dicit Auic.s. ꝑ aliũ modũ male ĩpressiõis discon/
ueniẽtis mẽbro tactiuo nõ cũ excessu alicuius qualitatũ priaꝝ
a qualitate tali manifesta sibi cõueniẽti: sed hoc raro ɔtĩgit. sed
maxie fit dolor cũ ẽ talis ꝑ maliciã ɔplõnis ꝓpter ĩpressionem
causaꝝ calefaciẽtiũ vel ĩfrigidãtiũ. Cause igit calefaciẽtes:
vt ponit Gal. 2° de accidẽti ca° 2° sunt in genere qnqȝ.s. motꝰ
obuiatio ad rẽ se calidiorẽ putrefactio ꝓhibitio euẽtatõis ⁊ assũ
ptio per interius rerũ calidaꝝ. Nã de motu cõstat ꝙ calefacit
vt pȝ de cursoribꝰ ⁊ agitatiuis motibꝰ: sȝ modus quo calefacit
ẽ a diuersis phis vario mõ traditꝰ: quã difficultatẽ nõ curo ĩ/
trare ꝓpter abbreuiare. Sȝ ĩ effectu ẽ dicẽdũ ꝙ ꝑ nãȝ suã exci
tat caliditatẽ in re calã. qđ dr̃ preterea qr motus aque nõ effi/
cit aquã calam: sȝ in calo ad caliditatẽ adducit: lȝ aliquotiẽs ꝑ
accidẽs ĩ ɔpositis maxie aĩatis cũ suꝑfluit per resolõnẽ infrigi
dat: vt 2ª primi de his que ex motu eueniũt: obuiatio ẽt ad rez
calidiorẽ ẽ de cãis calefaciẽtibꝰ vt cõstat: sicut ɔtingit ex bal/
neo

neo calo ⁊ ex estiuo sole ⁊ appropinquatōe flāme ignis: vt volebat Gal'.loco allegato. Nā cū corpꝰ eis obuiat manifeste calefit putrefactio ēt dicebat Auic. 2ª primi de cāis calefaciētibus adducit caliditatē in re que putrefit. Vñ dicebat ipse ꝙ eiꝰ ꝓprietas est vt caliditatē extraneā euenire faciat. ⁊ de hoc dabat exēplū Gal'.loco allegato. Dicit eīz ꝗdā eīm vice vidi stercꝰ colūbinū putrefieri ⁊ ꝑ seipsuz nullo igne apposito ꝯburi: ꝙ ēt ꝓhibitio euētatōis adducat ad caliditatē satis cōstat ex eo qm̄ ꝯstrictis poris vel ex aere frigido vel ex balneo in aqua aluīosa vel alr̄ multi vapores calidi qui resoluerenꝶ īcludūtur: ⁊ deīde febris vt pꝫ experiētia gñatur que nō ē nisi calor nimiꝰ ꝑ totuz corpus extēsus: vt Gal'.loco allegato. Patet ēt ꝑ aliū moduz intēditꝶ calor. Nā ita se hꝫ calor in ꝯpositis qui ī humido depascitꝶ ꝙ nisi euētetꝶ supincēditꝶ: ⁊ tandē cita nimis facta ꝯsūptiōe humidi ꝓprij extinguitꝶ: vt in libro de morte ⁊ vita ⁊ alibi declaratꝶ. Quintū aūt genus sumebatꝶ ex assumptōe per interiꝰ calidoꝝ: vt vini potētis spēruz calīaꝝ ⁊ huiusmōi a quibus cōstat corpꝰ facile calefieri ⁊ inflāmari. Et ad has cās si bñ ꝯsideremꝰ vel ad aliquā caꝝ reduci posset quelibꝫ cā corpus hūanū calefaciēs. Et ex opposito declarari pñt cāe infrigidātes: vt ēt declaranꝶ ab eodē Gal'. 2° de accidēte ca° 3°. Nā sicut motꝰ ē cā calefactōis per se: ⁊ cū supfluit cā īfrigidatōis ꝑ accidens resoluēdo spūm: ita ⁊ quies prīo videtꝶ īfrigidare ꝓ quāto: tñ ꝑ eā fit retētio vapoꝝ calidoꝝ ⁊ plurimaꝝ superfluitatū calidarū ī corporibꝰ calidis aliqñ calefacit cū superfluit: tñ suffocādo calorē nālem infrigidat. ⁊ sicut obuiatio ad rē calidiorē per se calefacit: ita ⁊ obuiatio ad aerē frigidū ⁊ ad aquas frigidas per se īfrigidat: ⁊ sic obuiatio ad rē calidiorē pe accidēs pōt īfrigidare nimis resoluēdo: vt fit de astātibꝰ in balneis calidis: vltra quā ꝯuenit ita occursus ad aerē fridū ad corpa robusta debito mō facit ad calefactionē ꝑ quēdā spālē modū nō cōem positū a me in q̄ōne quadā spāli de hac mā quē nō adducā ꝓpter vitare ꝓlixitatē: sic etiā putrefactio ⁊ ꝓhibitio euētatōis adducunt ad caliditatē: ita largitas meatuū ꝑ id qꝺ parat ad resolōnē adducit ad frigiditatē: lꝫ cū hoc cōtingat infrigidatōez ⁊ mortificatōez ēt fieri ex vehemētia spissitudinis ⁊ strictura meatuū: siue ab extrinseco facta vt in ligaturis: siue ab intrinseco a mā corporali ꝓhibēdo trāsitū spūum ⁊ nutrimēti ad mēbra vt ī apoplesia ⁊ paralesi. Fit ēt frigiditas in corporibus ex quadā suffocatōe caloris ex nimia assumptōe cibi ī q̄ntō: lꝫ ēt nimia nutrimenti paucitas sit cā infrigidatōis vel ex retētōe supfluitatū precipue frigidaꝝ fit infrigidatio. Qñqꝫ ēt in euōne supfluitatū calidaꝝ saltē per accidēs corpora īfrigidanꝶ. Ex assūptōe ēt reruz frigidaꝝ per interiꝰ: vt ex potu aque ⁊ assūptōe lactucaꝝ ⁊ portulace ⁊ huiusmōi manifestū ē corpꝰ infrigidari. Et hos modos declauit ēt Auic. 2ª primi de cāis infrigidātibꝰ lꝫ ibidē dixerit de mente Gal'. ꝙ ipse reduxerit in sex genera: ⁊ sūt ſm cū motus supfluus: quies supflua: obuiatio eiꝰ qꝺ īfrigidat aut cū vehemēter calefacit donec resoluat: ⁊ mā infrigidās ⁊ vehemētia spissitudinis ⁊ nimia nutrimēti paucitas. Et ita ad hos modos vel ad aliquē eoꝝ reduci pñt alie cāe īfrigidātes: idē intelligatꝶ ꝺ exsiccātibꝰ siue per se siue per accidēs. Cause vero solutōez causantes sūt si sint corpee: aut vapores: aut vētositas: aut humores sua quātitate excedētes aut ap̄antes: aut qualitate penetrātes ⁊ corrūpētes: aut cāe multū exsiccātes: aut vermes in cerebro vel mēbris vicinis cōicātibꝰ. Et hos quasi oēs modos collegit d. Gal'. in paucis verbis 2° terapētice ca° 6° cū dixit: Superscrutādū igitꝶ nobis ī vehementibꝰ doloribꝰ vel humorez multū vel spūm. i. ventositatē exitū nō hñtem: vel grauem tumorez. i. ap̄osuz vel mordax hūidū: vel dispōnē siccā cū his vt in principio diuisū ē: ⁊ ꝙ calefacit ⁊ infrigidat fortiter ⁊c̄. Et si extrinsece fuerint vt casus ⁊ percussio. ⁊ iste cāe si fuerint corporee ⁊ intrinsece vel causant dolorē per proprietatez ⁊ essentiaz vel per cōmunitatē. Et hec est duplex vel absoluta vel nō absoluta. qꝺ totū vt rectiꝰ itelligatꝶ oportet declarare. Primū quid sit mēbrū dolere ꝑ ꝓprietatez vel ꝑ essentiā esse egruz: ⁊ qd ꝯñter sit dolere vel egrotare ꝑ cōitatez: ⁊ quid sit cōitas absoluta: ⁊ quid nō absoluta: q: nō ab oībus isti termini recte ītelligūtur. Mēbra ergo egrotare ꝑ essentiā dicūt cōiter scribētes: nō est aliud nisi ipsius mēbri aliquā nām essentialr̄ ad debitas oꝑatōes essentialr̄ ꝯcurrentē esse lesaz ita vt nō possit ad debitas oꝑatōes: ⁊ inde lesuz esse ꝑ essentiā vel ꝓprietatē: ⁊ mēbrū egrotare ꝑ cōitatez ex opposito est ip̄m egrotare: nō ꝑ extraneatōez essentialr̄ ꝯtingētez in aliq̄ nā mēbri: sꝫ ꝓpter ip̄m nō posse ī debitas oꝑatōes ꝓpter nocumētū in alio mēbro sibi cōicanti essentialr̄ ꝯtingens: vñ vel cōicat mēbro aliquid qꝺ nō est cōicādū ꝑ nāz vt cū a stomacho cōicatꝶ vapor ad oculuz sanū ledēs visuz. vel q: nō cōicat qꝺ est sibi cōicāduz: vt q: musculi pectoris ꝑ suuz motū debētes seruire epigloti ī formatōe vocis cum nō pñt moueri ꝓpter nocumētū in eis. s. supfluā humiditatez dicūt musculos ledi ꝑ essentiā ⁊ epiglotiz ꝑ cōitatez: neqꝫ vt dixit Jacobꝰ de forliuio 2° tegni q̄ōne. lvij. requiritꝶ ad hoc ꝙ mēbrū egrotet ipsiꝰ aliquā nām ledi vel in aliqua caꝝ esse nocumētuz: sꝫ sufficit vt dixit ipse ꝙ tale nocumētū sit essentialr̄ in aliquo mēbro intrīseco ī corpore illiꝰ in quo oꝑatio leditꝶ ⁊ maxime si cū mēbro cōicāte habuerit colligātiā. Istū modū alias declaraui nō esse veꝝ ꝓpter multa: maxīe ex textu Auic. 2ª primi caplo p̄° ⁊ 2°. nā ex quo tale membrū ꝑ cōitatez nō est sanū cuz nō sit ita dispositū vt ex eo oēs operatiōes ꝓueniāt īcolumes: neqꝫ neutrū q: nō lesuz īsensibiliter ⁊c̄. Sequitꝶ ꝙ ē egrū ⁊ per diffinitōez egritudinis opꝫ ꝙ eēntialr̄ ledatꝶ ī aliqua nā ⁊c̄. Vñ dico eē cōcedēdū ꝙ oē mēbrū egrū qualr̄cūqꝫ egrū ē eēntialr̄ lesuz. i. ipsiꝰ mēbri ē lesa aliqua nā eēntialr̄ ad oꝑatōes ꝯcurrēs vt ꝯplō ꝯpō ⁊c̄. Ex quo diffinitio de egritudine dꝫ oī egritudini ꝯuenire. Et cū dicitꝶ de oculo patiēte imaginē a vapore eleuato ⁊c̄. dicitꝶ ꝙ oculus ē lesus eēntialr̄ ī nā organica puta ī via vel receptaculo. Nā humor albugineꝰ factꝰ ē transparēs ꝑ nāz vt huiusmōi spēs obiectoꝝ ī eo recipiātur ꝯueniēter vt possit ī eristaloide tādez repñtare obiecta ⁊c̄. neqꝫ debent vapores vel corpora mixta intra oculū nālr̄ recipi: ⁊ ita est ibi egritudo ī cōpositōe. Ad 2ᵐ de epigloti dixi etiā ꝙ epiglotis ē lesa eēntialiter in nā organica: puta in situ per sitū ītelligēdo societatez. ⁊ ꝓ hoc adduxi bonū textū d. Auic. 2ª primi ca° 3° ad finē: cuz dixit Auic. Egritudines vero societatis oēm colligūt dispōnez quā mēbrū hꝫ ꝯparatōe sua ad aliud mēbrū qꝺ sibi vicinū existit: siue fuerit sibi ꝓpinquū siue ab eo elongetꝶ ſm cursuz nālez ⁊c̄. Unde dico ꝙ musculi pectoris ſm cursuz naturalem moueri debēt ī formatiōe vocis ab epigloti. Est igitꝶ dicēdū membrū eē egrū ꝑ ꝓprietatē qñ ī ip̄o ē mala disp̄ō nō nālis talis ꝙ si nullū aliud mēbrū eēt lesuz: ip̄m tñ ī oꝑatiōibꝰ sensibilr̄ lederetꝶ. ⁊ ecōuerso dico mēbrū eē egrū ꝑ cōitatē maxime verā ⁊ absolutā qñ ip̄m nō eēt lesū: nisi qñ aliud mēbrū egrotaret: ⁊ hoc ī quātū tale ꝑ cōitatē que ab Aui. ponitꝶ duplex. s. absoluta ⁊ nō absoluta pria tertij tractatu scꝺo de spēbꝰ sodē facte ꝑ cōitatē.

Cōitatē aūt absolutā descripsit Auic. ī loco allegato sic: Cōitas absoluta ī soda ꝑ cōitatē ē vt ad ptē cerebri ex mēbro cōicāte nihil ꝓueniat corporeū penitꝰ nisi ip̄m nocumētū: ⁊ cōitas nō absoluta ē vt ad substātiā cerebri ex illo mēbro ꝓueniat mā humorosa aut vapor quā descriptiōez cōiter intelligūt scribentes expositores ēt iuniores: vt fuit Christoforus barziziꝰ qꝺ ad ip̄m mēbrū nō ꝑuenit. s. cerebrū aliqꝺ corporeū. i. ꝯpositū. s. ex mā ⁊ forma: sꝫ tm̄ nocumētuz. i. mēbroꝝ noceri substātiā tm̄ ꝑ simplicē alterationē a qualitate manifesta vel occulta vt a venenosis: ⁊ ex inde īfert ꝙ in aliquo mēbro poterit eē dolor dato ꝙ in eodē nō sit mala ꝯplexio neqꝫ solō cōtinui: ⁊ verificat ī duobus cāibꝰ. Prīo vt pūcto neruo pedis dolebit cerebrū dato ꝙ ī cerebro nō sit ⁊c̄. ⁊ saluat hoc q: aīa eodē numero existēs in pede dolebit ī cerebro. Secūdus casus est qm̄ in coitu sentitꝶ delicia in toto nō cāta aliqua sensatiōe ī alijs ꝑtibꝰ a virga. verificat ēt ꝑ aliū modū imagināndo ꝑ spēm rep̄sentatiuaz cāe doloris ī cerebro repñtetꝶ dolor dato ꝙ nulla qualitas tāgibilis dicit ip̄e ꝑcipiatꝶ que dicta cōiter ab eo p̄cipue fuerūt cuz modica ꝯsideratōe ⁊ itelligētia dicta: que ēt nō placēt Gētili in expōne textus: sꝫ nō impugnat cū rōne. Ego aūt dico nō eē possibile in aliquo dolore aliquā de qualitatibꝰ tāgibilibꝰ nō sentiri vel saltē aliqꝺ sensibile cōe: eo ꝙ dolor ē quidam sensus tristis vel sensatio nociua: vt dicit Gal'. in scꝺo interioꝝ sicut delectatio ē sensatio hilaris. Cū igitꝶ quelibet sensatio: vt ꝓbat Cōmētator 2° de aīa cōmēto ijs° stet ī quodā pati ⁊ oē patiēs hꝫ agens ⁊ agēs nō agit nisi in id qꝺ ē sibi sīle in potētia ⁊ nō in actu: vt supra dictū ē. videtꝶ de necessitate ꝙ non fiat sensatio dolorosa nisi ꝑ app̄hensionē rei diuerse ⁊ ꝯtrarie q̄ ē illiꝰ doloris cā ⁊ effectiua ⁊ obiectiua: maxīe cū talis sensatio stet ī quodam motu qm̄ vt declarat Aui. 2ª sexti nāliū ca° de tactu stāte mēbro inquietato eē nō fit sensus ex ꝯñti nec dolor. in dolore igitꝶ fit impressio ī mēbrū sentiēs a cā īprimēte que ē illiꝰ doloris cā: ⁊ eīz īpossibile ē dicebat Aui. ī libro de viribꝰ cordis ca° 5° ꝙ ī aliq̄ re fiat īpressio sine īpressore aliquo. Et istud idez visus ē velle in scꝺa primi de cāis doloris absolute. Et mirādū ē de isto doctore ꝙ posuerit ip̄m corporeū: cū tñ imediate āte dixerit ꝙ illꝺ nocumētū qꝺ mēbro cōicatꝶ ñ ē a re corpulēta: sꝫ a q̄litate ꝑ simplicē alterationē manifesta vel occulta: ⁊ sic pꝫ ꝙ ille effectꝰ. s. nocumentū vel dolor hꝫ cām illā qualitatē. Nō ē tñ negādum ꝙ aliqs effectꝰ possit eē sine cā ip̄m ꝓducēte: vt pꝫ de for. gnāto patre nō existēte: ⁊ ita in reliqs rebꝰ ꝑmanētibꝰ: sꝫ in hūtibꝰ esse depēdens vt ī his que habēt eē ꝑ modū ⁊ īpressionez ⁊ passionez est īpossibile: vt dictū est de dolore. Neqꝫ media declarādi sūt euidentia. nā pūcto neruo pedis dolet cerebrū ꝑ cōpassiōez. nā ꝯtracto neruo ꝯtrahitꝶ nucha ⁊ cerebrū: ⁊ sic fit motus forte adducens solutōez ꝯtinui: vel pōt dici ꝙ multiplicatꝶ mala q̄litas iā in neruo pedis acquisita ꝑ simplicē alteratōez ad ip̄m cerebrū vel mēbra eius sensitiua: neqꝫ valet qꝺ dixit ꝙ eadez aīa est ī pede ⁊ ī cerebro: ⁊ sic vult inuere ꝙ dolens in pede dolet ī cerebro. p̄° q: nō est veꝝ ꝙ aīa doleat ꝓprie sumendo dolorez. nā ꝓprie dolor debetꝶ ꝯiūcto ⁊ nō aīe: ⁊ lꝫ aīa dicatꝶ tristari nō tñ ꝓprie dolere: neqꝫ quilibet sensus nociuꝰ est dolor: qm̄ dolor est passio tātuz sensus tactꝰ qui nō fit sine māli alteratōe vt īfra dicetꝶ: qm̄ inspectio mulieris turpis est sensatio rei nō grate vel nociue: ⁊ tñ nō est verus dolor. Et si aliqñ ī visu ꝓpter īspectōez reꝝ albaꝝ vel lucidaꝝ nimis disgregātiū fiat dolor verus: hoc est ꝓ quāto cū potentia visiua alijs sensibꝰ ꝯiungitꝶ sensus tactꝰ qui est oīuz primꝰ 2° de aīa. Ad ꝓpositū ergo dico ꝙ aīa in pede nō ꝓprie dolet ēt vbi in pede doleret: nō sequitꝶ apud bonā logicā eadez aīa est in pede ⁊ ī capite vel ī cerebro ⁊ dolet ī pede: ergo dolet ī cerebro: sed solū sequitꝶ ꝙ aīa que est ī cerebro dolet ⁊ ex hoc nō sequitꝶ: ergo aīa dolet in cerebro vt pꝫ. Nō etiā veꝝ est qꝺ dicit in 2° casu ꝙ ī coitu percipiatꝶ delicia ī toto nulla sensatōe facta nisi ī virga. nā delicia in toto ꝯtingens vel in pluribꝰ partibꝰ sequitꝶ quādaz app̄hensionē obiecti delitiose īprimētis vt spūuz cū quadā titilatiōe trāsmissoꝝ a mēbris particularibꝰ vt dicit plusquā ꝯmentator 3° tegni: ⁊ sic nō fit sine cā in mēbris īprimente. Qꝺ vltīo dicitꝶ ꝙ per spēz obiecti doloris rep̄sentatꝶ ī cerebro dolor sine qualitate reali: est positio reprobata antiqua ab Auic. 2ª sexti nālium

caplo allegato cū dixit: Dicemꝰ aūt ꝯ auctorē huiꝰ dictōis nō
eē necesse ꝙ sensatū per se sentiat sine passione accidēte ex eo.
calidū eīm q̃zdiu nō calefacit nō sentit: ⁊ ꝯūter vult ꝙ i sentiē/
te acquirat qualitas similis illi que ē ī sensato de sensu tactꝰ in/
telligēdo: ⁊ sic pꝫ ex quo dolor ē passio tactꝰ oportere alterari
sensuꝫ mālīter ⁊ nō per spēm tm̄. Est igit dicēdū ꝙ colligan
tia vel cōitas absoluta ē fm q̃ꝫ ad mēbrū ex mēbro cōicāte ni/
hil corpulētū vel corporeū ēt si fuerit qualitas realis cōicat ꝙ
hēat eē in dicto mēbro vt cā māsiua de se sufficiēs per tps no/
tabile causare dolorē sine dependētia ab alio mēbro: imo q̄ōcū
q̃ꝫ eidē cōitatū fuerit ita depēdēs ē a mēbro cōicāte vel a causa
vel dolore i eo exn̄te: qd per remotōeꝫ cāe dolorose vel doloris
nō remanebit ī mēbro cui cōicat aliqua cā dolorē faciēs saltez
per tps notabile. i. per tps de quo sit curādū: ⁊ sic cū hoc toto
stat ꝙ a mēbro cōicāte possit cōicari realis qualitas: siue ꝑ sim
plicē alterationē mēbroꝝ siue spūum: siue per ꝯctionē mēbri in
se per ꝯctionē ⁊ forte solōnē cōtinui: tali tm̄ qualitate in ꝯtinua
dependētia exn̄te ita ꝙ ad remissionē vel destructionē doloris
mēbri cōicātis dicta qualitas sit in ꝯtinua tēdētia ad corruptio
nē ⁊ desitōem. Jcirco cōitas absoluta ⁊ ꝓprijssima vocat:
q: maxie depēdēs in eē cōseruari ab alio: ⁊ de ista absoluta cōi/
tate loquebat d. Auic. p̄ª tertij in sermone vniuersali de signis
ostendētibꝰ spēs sode cū dixit: Facta aūt per cōitatem ꝯtingit
⁊ destruit ⁊ fit fortꝫ ⁊ debilitat: fm qd accidit mēbro cōi. i. cōi/
canti ex dolore ⁊ destructiōe ⁊ fortitudine ⁊ debilitate. Cōitas
vero nō absoluta ē qn̄ a mēbro cōicante trāsmittit hūor vel va
por ad aliud mēbrū. Et ista nō ē verissima cōitas: q: ī totū non
dependēter se hn̄s in ꝯseruari a mēbro cōicāte qm̄ talis humor
vel vapor in mēbro receptus hꝫ se vt cā māsiua ꝑ tps apta do/
lorē causare ēt destructo dolore ī mēbro cōicāte. ⁊ istū moduꝫ
exponēdi accepi ex verbis eiusdē Auic. pur p̄ª tertij in caplo de
qualitate accidēdi soda ex materijs in pricipio vbi videt istum
modū exprimere. Et ex hoc pꝫ quomō ex dolore ꝑ cōitatem
absolutā fiat aliqn̄ dolor per cōitatē nō absolutā: vt qn̄ ex mala
qualitate tm̄ fiat membrū recipiēs vel ī se hn̄s supfluitates hu/
morales per modos positos ab eodē in caplo de spēbus sode fa
cte per cōitateꝫ: ⁊ sūt tres vt pꝫ in textu. Primꝰ modus ē vt il/
la mala qualitas corrūpat qd iuenit de humoribꝰ bonis ī par/
tibus cerebri vel d cibo bono. Scd̄s modus ē si fuerit ꝯplexio
cal'a iuuet ad attrahēdū ad ipsū cerebrū mās humorales ꝓpter
caliditatē. Tertiꝰ modus ē debilitādo cerebruꝫ: vn̄ fit passibile
ad recipiēdū ab alijs mēbris. Est vlteriꝰ notādū de numero
modoꝝ colligātiaꝝ mēbroꝝ q modi sunt sex: ⁊ positi a d. Aui.
2ª primi caº 8º ⁊ ēt p̄ª tertij aliqual'r inter quos tm̄ duo sūt modi
maxie se ī ledēdo iuuātes. Primꝰ ē qn̄ ē colligātia ꝑ ꝯtinuitatē
q: iter ea aliq̃ ꝯtinuāt instra sicut cerebrū ⁊ stomachꝰ ꝑꝑ cōti/
nuitatē neruoꝝ iter ea. Secūdus est quādo associant ⁊ sunt vi/
cina vt pulmo ⁊ cerebrū maxie si vnū istoꝝ sit debile: qm̄ vt di
cit Auic. tūc debile sui socij recipit supfluitates: sūt tm̄ iter mē/
bra q̃dā taleꝫ hn̄tia societatē vt vniꝰ egritudīes vtplurimū sint
pendētes ex egritudine alteriꝰ. Nā dicebat Auic. 2ª primi do/
ctrina 3ª caplo 2º: Capitis eiꝫ fm plurimū suaꝝ disponuꝫ sunt
egritudines ꝑ societatē stomaci: sꝫ id ꝯuertere est per paꝝ: ⁊ fm
dictos modos colligātiaꝝ ⁊ alios aliquotiēs stat cōicatio cere/
bri ad diuersa mēbra ⁊ aliquotiēs a toto ⁊ aliquotiēs cū febre ⁊
aliquotiēs sine febre. Et hic notabis ꝑꝑ cōem erroreꝫ: q: cōiter
dicit ꝙ prima ⁊ magna colligātia ad cerebrū ī dolore vel alias
fluxu māe est ꝑ almocati: ꝙ hoc non est veꝝ qm̄ expsse dicebat
Auic. de speciebꝰ sode facte ꝑ cōitatē mēbroꝝ aūt cōicantiū. s.
cerebro primū ⁊ digniꝰ eoꝝ est stomachus: veꝝ est tm̄ ꝙ ꝯpara
tis partibꝰ exn̄tibꝰ ad ipm cerebrū īter se qd prima ⁊ maior col/
ligātia est almocati ad ipm cerebrū q̃ꝫ alioꝝ pāniculoꝝ: tū q: est
spissus ꝯcauꝰ receptiuꝰ vapoꝝ ⁊ materieꝝ qd nō est ī alijs: ⁊ sic
nocumētū magis cerebro cōicat. Itē q: alligat ꝑ ꝯmissuras ad
venas ramificatas ad nutricatōꝫ cerebri ꝑ eiꝰ sectōes: qd nō sic
est de alijs pāniculis. Ideo lꝫ alij sint situal'r magis cerebro ī/
mediati: tm̄ ī effectu maior est colligātia iuuamentoꝝ ⁊ nocumē
toꝝ īter hūc almocati ⁊ cerebrū q̃ꝫ īter alios: ⁊ hoc ītendebat ī
fine capl'i eiusdeꝫ cū dixit: Primū igit ꝙ cerebro cōicat sup. s.
d partibꝰ ītrīsecis capitis: est id qd ipm circuit de pāniculo co/
operiēte craneū. Et postremo circa hec nota qūo q̃daꝫ fit col
ligātia ꝑ simplicē alteratōeꝫ vt in colligātia ꝓpter vicinitateꝫ:
vt est de pulmone ad cerebruꝫ ⁊ aliqn̄ per mās: ⁊ etiā aliqn̄ fit ꝑ
meatꝰ manifestos vt stomaci ꝑ meri ⁊ pectoris: ēt ꝑ canā pulmo
nis ⁊ aliquotiēs ꝑ venas occultas vt ꝑ neruos ⁊ artarias non
manifestas: ⁊ talis colligātia est verēda. Nā dolores fiunt ma/
gis diuturni ⁊ magis ꝓfundi: ⁊ hoc ītendebat Auic. ī sermone
vniuersali de soda in fi. cap. cū dixit: Soda vero plurimū fit ꝓ
pterea ꝙ artarie afferūt capiti vapores fraudulētos. i. per arta/
rias submersas occulto modo ferunt. Et lꝫ Auic. dixerit sodaꝫ
fieri vtplurimū isto modo: nō ītelligat ꝙ magis fiat ⁊ pluribꝰ tē
poribꝰ vel vicibꝰ isto mō: qm̄ ꝑ canales magis manifestos vtplu
rimū fit vt dictū est de stomacho: sꝫ intelligat plurimū. i. ꝙ ēt
multotiens. Et ita etiā exposuit Nicolus: siue talis colligātia
fiat per vapores a cā intrīseca vel extrinseca: qm̄ odores boni ⁊
laudabiles attracti ⁊ ꝑ īspiratōeꝫ ⁊ ꝑ porros mēbroꝝ sūt aliqn̄
cā sode vt dixit Auic. nō minꝰ odores vel vapores mali: quoniā
attracti ad cor per artarias corde resistente ⁊ forti transmittunt
per artarias a corde ad caput. Et sicut dictū est de stomacho
vel pulmone respectu cerebri: ita declarari potest de matrice ⁊
renibꝰ ⁊ mirac ⁊ reliq̄s mēbris etiā extremis a quibꝰ aliquotiēs
vapor eleuatꝰ ꝓpter eiꝰ malā qualitatē nō tm̄ causat dolorē ca
pitis: sꝫ ēt epilēsiā ⁊ frequēter: ⁊ hec sufficiant pro causis.

Signa.

Jā veniēdū ē ad signa doloris ⁊ cārū eorūdē pri
mo ꝓ cōi ⁊ vtili ītelligētia ad futura sūt ponēda
quedā gnālia de signis positis 2º tegni: vt ꝙ signoꝝ quedā su/
munt a substātial'r iherētibꝰ: quedā ab opatiōibꝰ: quedā a casi
bus siue accidētibꝰ: ⁊ qūo pria sumpta a substātial'r īherentibꝰ
sūt necessarie verificatiōis: ⁊ scd̄a sumpta ab opatiōibꝰ sunt ap
parentis veritatis: ⁊ tertia sumpta a casibꝰ multotiēs sunt veri/
dica: vt dixit Haly. 2º tegni. cōmēto 7º lꝫ. A. 2ª primi doctria
tertia caº prio videat īnuere ꝙ signa sumpta ab opatiōibꝰ sūt
pria: ⁊ magis ꝑdurātia quā reliqua. qd ⁊ verū ē q: loquebatur
A. ibidē de signis ī cognitiōe egritudinū occultaruꝫ: vbi Gal.
ibideꝫ volebat īnuere signa corpis sani siue tēperati siue nāl'r la
psi: ⁊ ita ibidē Haly. ī ꝯmento. Et oꝫ hec ēt cōmemorare que
dixit Gal. vt que dicēde sunt cognitiōes de signis: oꝫ intelligi
ī bn̄ tēperatis regiōibꝰ qm̄ vbi vellemꝰ d̄clarare ꝑ colorē dn̄iuꝫ
sanguis vel flegmatis i indo male posset declarari: idē dicebat
ipe ⁊ in moribꝰ ex quibꝰ aliqn̄ declarat ꝯplexio: qm̄ nō dꝫ ītel
ligi signū efficax si ex exercitio vel more sint acquisiti tales mo/
res ⁊c. Addat ēt diuisio ꝙ signoꝝ quedā sunt ꝓnostica ī do
lore capitis: quedaꝫ demōstratiua: ⁊ eoꝝ vtilitas ē maior q̃ꝫ ꝓ/
nosticoꝝ vel rememoratiuoꝝ: vt dicit Gal. quibꝰ sic suppositꝫ
ꝯn̄ter ad materiā magis descēdēdo dolorū capitis ꝓnosticoꝝ:
de quibꝰ fm ordinē ē prio determinādū: quedā significāt do/
lorē futuꝝ: quedā significāt ipiꝰ doloris termiationē ad bonuꝫ
vel ad malū. Signū igit cōe ꝓnosticū euētus doloris capitꝫ
sumit: maxie ex dolore vt ex corruptiōe opationū aīaliū vel di/
minutiōe. s. sensitiuaꝝ ītrinsecaꝝ vel extrinsecaꝝ ⁊ maxime cū
ātecessiōe alicuiꝰ vel aliquaꝝ cārū sode primitiuaꝝ de quibus
dictū ē: vt de statiōe sub sole vel radijs lune: vel ī balneo vel ex
vigilijs vel motibꝰ alijs laboriosis corpeis vel aīalibꝰ vel ebrie/
tate ⁊c. q̄ oia pn̄t d̄clarari ex īfirmo: ēt ex antecessiōe cārū ītrin
secarū: siue ꝑ essentiaꝫ cerebri: siue ꝑ cōitatē alioꝝ mēbroꝝ de
quibꝰ supra fuit dictū: ēt ex solito euētu vel casu ī dolores. naꝫ
talibꝰ cāis precedētibꝰ: ⁊ maxie cū scit ꝙ cerebrū est debile aut
acuti: multū sensus ꝙ declarat ex Aui. ī sermone vniuersali de
signis oñdētibꝰ spēs sode satis ad principiū. Ex istis vel mul
tis eoꝝ possumus arguere ꝓbabil'r de futura soda. nā cerebro
debili exn̄te vel ēt acuti sensus a qualibet facili cā ledit: sꝫ ī hoc
distinguit debilitas ⁊ acuitas sensus. nā cū debilitate ꝯiungit
ꝑturbatio sensuū vel debilitas ī opatiōibꝰ eiꝰ: ⁊ hoc intēdebat
loco allegato cū dixit ꝙ ē cū ꝑturbatiōe sensuū: ⁊ inuētiōe ipe/
dimēti in opatiōibꝰ cerebri. i. nocumēti vt' exponit lr̄a exterior
cū fortitudine vero sensus cerebri: lꝫ patiat a ꝑua cā cerebrū. s.
ex vocibꝰ ⁊ odoratis ⁊ reliquis sensus: tm̄. s. opatio sensitiua ex/
terior ē bonꝰ ⁊ meatꝰ sūt mūdi. i. in emūctorijs ē siccitas ⁊ pri/
uatio humiditatū q: emūctoria sunt meatꝰ ad expurgationē su
ꝑfluitatū: ⁊ opatōes cerebri. i. īteriores n̄ sūt lese. istis igit ꝯcur
rētibꝰ ꝓbabil'r pōt fieri argumētū de futura soda: vn̄ dicebat
Rasis prio cōtinētis auctoritate iudei: quicūqꝫ hꝫ subtilē odo
ratū ⁊c. de leui incurrit sodā: ⁊ multū infestat ab ea sicut ille q
multū hꝫ ī ore stomaci sensibilitatē de facili incurrit dolorē sto
maci ⁊ plurimum vexat ab eo: ⁊ sic ex opposito ex fortitudine ⁊
debilitate sensus: ēt si essent cāe inductiue sode possumꝰ argue/
re nō eē futurū dolorē capitis: ꝙ ēt expientia ꝓbat cū nō sem/
per ī febribꝰ incēsiuis cōcomitet dolor capitis: sicut ēt dicebat
Gal. 3º iterioꝝ caplo 9º in fine: ꝙ aliq ita disponunt fꝫ os sto
maci ꝙ euomūt ⁊ faciūt eructuatiōes fetidas que ab alijs non
pn̄t tollerari: ⁊ ab eisdē nō sentiūt ꝓpter insensibilitatē oris sto
maci: ⁊ ita ī simili ī cerebro. Scdꝫ signū cōe cōiter positū a me/
dicis sumit ex ꝑte vrine. nā apparēte vrina cum mingit clara ⁊
postmodū nō facile ab extrinseco turbat: significat supra futuꝝ
dolorē capitis. nā d̄notat calꝫ nālē nō posse d̄bite termiare hu
midū ꝓpriū: ꝑ hoc ꝙ nō pōt tenere ꝑtes grossas ⁊ opacas seq̄/
stratas a tenuibꝰ ⁊ claris: q: sequestratio ē cā claritatis ⁊ ipaꝝ
ꝯfusio turbiditatꝫ scd̄a primi sūma de vrinis caplo prio in fine:
ex ꝯūti ꝙ calor ꝑter nām dūabit: q vt dicit Gal. ī quarta affo/
rismoꝝ ꝯmē. 71º: agēs ī mās faciet ī eis vētositates ⁊ vapores:
qui cū calore cito ascendūt caput: ⁊ sunt cā doloris: vn̄ ponens
exēplū dixit cū calor in grossaꝫ mām incipit opari. s. extraneꝰ:
vidimus eiꝫ ī exterioribꝰ cū calor ignis ī aliquibꝰ corpibꝰ opet
vētos gnāri ⁊ mām illā ꝑturbari sicut ī cera ⁊ pice ⁊ in alijs si/
milibꝰ pōt īueniri. Hoc igit ē signū satis ꝓbabile futuri dolo/
ris capitis: ⁊ maxie si hoc ꝯiūgat in febribꝰ vt videbat innuere
Hypo. in textu dicti ꝯmēti. Et ex hoc pꝫ ꝙ lꝫ hoc sit signū do/
loris capitis. Nō tm̄ necesse ē in capitis dolore huiusmōi vrinā
eē vel precesisse: vt dixit Gal. eodē cōmento: qm̄ aliqn̄ fieri pōt
ex sola mā in stomacho exn̄te nō māe ebullitōe. Sꝫ si vrina fue/
rit turbida ⁊ manēs turbida: ē signū demōstratiuū pn̄tis do/
loris capitis: maxie ī febribꝰ ⁊ nō exn̄te nocumēto in vijs vrine:
neqꝫ in crisi fienda aliquotiēs per vrinā. Si vero fuerit turbida
micta ⁊ clarificet significat cū dolore capitis futurā termina/
tionē ad bonū cū signis supradictis qui oēs modi turbulētiarū
aliquotiēs reperiunt in vrinis: vt pꝫ 2ª primi de substātia vrine
⁊ ēt prio de crisi. Jō dicebat Auic. d signis nūciātibus sodā ī
egritudinibꝰ p̄ª tertij: Urina similis vrinis asinorū. s. cū mingit
⁊ clarescit: vel cū ē micta permanēs talis vel plusq̃ꝫ fuit clara fa
cta turbida significat ꝙ soda fuit aut fit aut ē existēs aut erit. ⁊
addit ponēdo aliud signū ē ꝓnosticū ex parte vrine. qd ēt collr
2ª primi de coloribꝰ vrine illo. §. singulari. Scito preterea ꝙ
vrina ē aliquotiēs alba ⁊ tm̄ egritudo ē cal'a ⁊c. ⁊ in 6ª tertij ⁊ pº
de crisi: ꝙ albedo vrine ⁊ subtilitas eiꝰ in febribꝰ ⁊ horis crisis
significāt

ſignificāt permutationē materieꝝ ad caput: ⁊ id quidē ē ex eis
que ꝓculdubio faciūt ſodā. Hoc tñ totū intelligat̃ niſi ꝯuertat̃
mā ad alios canales vt ad inteſtina ⁊ faciat fluxū: vel ad cutim
⁊ faciat icteritiā vel ſudorē: vt plurimū tñ in febrib⁹ acutis mā
exñte calida ⁊ acuta ſubtili ⁊ mobili facili⁹ mouebit̃ ad ſupiora:
⁊ ſic cauſabit dolorē capitis: vt fuit ſnia Gal'. i ꝯmēto affo. In
eſtate quidē per ſuperiora. Iā ponēdū ē ſignum ꝓnoſticū ad
terminationē bonā vel malā: qm̄ aliquotiēs termiat̃ dolor ca/
pitis ad alias egritudines ⁊ aliquotiēs ad mortē ⁊ aliquotiens
ad ſalutē. Nā cū remanet poſt febres acutas ipſe dolor capitis
ſignificat ꝙ nā deficit a perficiēdo expulſionē māe que faciebat
ſodā. ⁊ ſic ſignificat terminatōez ad nocumēta cerebri vel nu/
ce diuerſo mō maxie ſm diuerſitatē ſitus doloris ⁊ māe. Nam
ſi mā fuerit ſanguinea vtplurimū peccās in parte anteriori: ſi
fluat ad vētriculos anteriores cerebri faciet ſubeth vel apople/
ſiaꝫ: ꝙ ſi fuerit flegmatica vt multū peccās i poſteriore pte ple
rūqꝫ cōuertit̃ mā ad nucā ⁊ nicat⁹ neruoꝝ: ⁊ ſic ſignificat futu
rā paraleſiꝫ ſtuporē tremorē ⁊ huiuſmōi morbos neruoſos. ꝙ
ſi fuerit colerica facilr penetrabit̃ intra ſubſtātiā tunicaꝝ: ⁊ fa/
ciet apa freneſiꝫ ⁊c. ⁊ ſi melācolica eſt nata facere melācoliam.
Aliud ſignū ꝓnoſticū ad mortem vel ad ſalutē ſumit̃ ab ipſo
Auic. pͣ tertij de ſpēbus ſode per cōitatē cū dixit: Cū aūt i fe/
brib⁹ acutis ſoda fit fortior ei⁹ fortitudo. i. eius augmētū eſt ſi/
gnū malū imo ꝑnicioſuꝫ cū reliqua mala ſigna ei ꝯpia ſunt. i.
mala fuerint ꝯiuncta. Vñ dicit̃ cōiter a ſcribētibus qñ cū ſoda
ꝯiungit̃ vigilia ⁊ ꝓhibitio ſomni cū vomitu ē ſignū mortale.
Rō ē ſatis clara qm̄ talis ſoda ⁊ agitādo ⁊ debilitādo adducit
ad mortē. Intelligat̃ tñ ſi ſigna ſint ꝑſeuerātia vt addebat Aui.
loco allegato: ꝙ ſi ſingularis fiat. i. ſolū dolor capitis augeatur
nō cōiūctis alijs malis ſignis. ſ. in febribus acutis ſignificat cri
ſim fluxus ſanguis ex narib⁹. ⁊ qñqꝫ ſignificat criſiꝫ vomitu⁊
ſic ad bonū. Qōdam ēt eſt ſignū ſpeciale ſignificās non tātuꝫ
mortē ſꝫ futurā de ꝓximo: ⁊ eſt qđ dicit Auic. pͣ tertij de ſigni
ficatōib⁹ ſūptis ex diſpōnib⁹ mēbroꝝ que ſūt cerebro ſicut ꝓ/
pagines dicit ſic: ⁊ cum lipitudo pillulā tegere icepit ſicut tella
aranee deīde adunat̃ ⁊ tūc eſt morti ꝓpinquus: ⁊ hec de ꝓno/
ſticis ſufficiāt. Circa vero ſigna demōſtrātia dolorē capitis
pᵒ generis nō opꝫ multā facere iueſtigatōeꝫ: qm̄ cuꝫ dolor pñs
eſt ꝑ ſeipm manifeſtat̃: ſꝫ de reliquis nō manifeſtis in dolore ca
pitis prius videndū erit de ſignis demōſtrātib⁹ doloreꝫ eſſen/
tialeꝫ ei⁹ deīde ꝑ cōitatem. in declarādo aūt eſſentialeꝫ. i. cām
ei⁹ nō ꝑ cōitateꝫ oꝫ diſtiguere per cās ipſi⁹ doloris: qm̄ quidā
eſt dolor imālis ex malitia ꝯplōnis tātuꝫ pendens: ⁊ quidaꝫ eſt
mālis. ſumit̃ aūt diſtictio: qꝛ dolor declarat̃ imālis qñ cū eo nō
ꝯiungit̃ grauitas: qm̄ grauitas capitis ſemꝑ ſignificat mām in
ipſo pͣ tertij pᵒ tractatu caᵒ de ſignificatōibus ei⁹: ꝙ ſentit cere
brū de grauitate ⁊ leuitate capitis in priñᵒ capli: ⁊ eſt caplꝫ ſin/
gulare ad totā mām ſignoꝝ doloris capitis. Scđm ſignū ſu
mit̃ ex ꝓceſſione cauſaꝝ primitiuaꝝ: vt de ſtatiōe in ſole i cā ca
lida vel de ſtatōe i loco frido vel ad ventū: nō cū leſione opera/
tionū maxie obtuſione vel debilitate caꝝ ſenſuuꝫ iterioꝝ vel ex
terioꝝ. Tertiū ſumit̃ ex iuuātib⁹ vel nocentib⁹. nā ſi fuerit a
caliditate ⁊ iuuet̃ a cā frida occurrēte debite applicata ita vt fa
cile remoueat̃: eſt ſignū ꝯplōnis imālis ⁊ ꝙ a mā nō ꝯſeruat̃: qꝛ
non ſic cito remouent̃ dico ſignāter debite applicata: qm̄ ꝑ oc/
curſuꝫ cāe ꝯtrarie ad malitiā ꝯplōnis imāleꝫ: non ſemꝑ ſequit̃
remiſſio doloris: imo aliquotiēs itendit̃ vt dicebat Gal. 12ᵒ te/
rapētice caᵒ 6ᵒ cū dixit: Videt̃ eīm non ſolū ad id qđ ꝑter nām
repente dicta corpora triſteꝫ habere trāſmutatōeꝫ: ſꝫ ad ipſam
que ad qđ ſm nām reuerſi ſi nō paulatim ſuſceperint: ⁊ hec la/
borantia eos: ⁊ ibi ponit̃ bonū exēplū de hoc de manib⁹ ifrigi/
datis ſubito igni applicatis ēt: qm̄ ſi a mā pēderet aliquotiēs iu
uaret̃ dolor nō ſolū a cā frigida ſi mā ē calida: ſꝫ ēt iuuaret̃ do/
lor a cā calida ꝑ medicinā certā calidā. nā rarefaciēdo cutim ⁊
mām reſoluēdo pōt eē cā remiſſionis doloris: vt i multis locis
declarat̃ auctoꝝ vt quarta primi de iꝑreſſiōe accidētali: ⁊. xxij.
tertij: vbi ſi eēt a mala ꝯplōne tm̄ pēdens nō iuuaret̃ a calido: ⁊
forte ꝓ hoc vt credo multū artificioſe ꝓceſſit. d. Aui. qm̄ i po/
nendo ſigna melācolie ꝯplōnis ſine mā calide vel fride poſuit ſi
gnū ex iuuari a cōtrarijs ⁊ noceri a ſimilib⁹: qđ nō fecit in ꝯple
xione māli. Aliđ ſignū ſumit̃ ex priuatōe ſuꝑfluitatuꝫ q̄ ſolēt
ad emūctoria cerebri cōit̃ ꝑ nāꝫ đmādari. nā cū ꝯplō fuerit imā
lis ñ abūdāt māe i dictis emūctorijs vt đ lippitudīe oculoꝝ vel
muco nariū ⁊ ecōtra vbi ſit mālis: vñ dicebat Aui. i ſmone vlī
de ſignis oñdētib⁹ ſpēs ſode: ⁊ oēs qdē ſupple dolores: q ſūt a
cāis mālib⁹ cōicāt i fece iūcta i humiditate naris ⁊c. hoc tñ ſi/
gnū ē ſatis dubiū. neqꝫ ē cōcludēs qm̄ aliquotiēs ꝓpter groſ/
ſitiē māe ⁊ ꝓpter ſtricturā meatuū minorat̃ humiditas naris:
⁊ ſic ſiccitas nō ſemꝑ ſignificabit priuationeꝫ materierū: maxie
cū grauitas ei aſſociat̃. nā grauitas ē eſſentiale magis ſignum
doloris mālis: ⁊ hoc ē qđ addebat text⁹: ſꝫ hūiditas naris qñqꝫ
minorat̃ cū fuerint māe groſſe: ſupple ꝓ vna cā. ⁊ ponēdo ſecū/
dā cām addidit: ⁊ ſiccitas quidē ſtricture nariū i huiuſmōi ſo/
da. i. cōtingēs ſiccitas ⁊ priuatio humiditatis ꝑꝑ ſtricturā na/
riū nō ſignificat priuationē materierū ⁊ verificat addēdo cum
grauitas ei aſſociat̃: ⁊ iō miſtice loquebat̃ text⁹ ꝙ egritudines
a cāis mālibus cōicāt nō dixit in humiditate naris: ſꝫ i fece iuē
ta in humiditate naris. nā quātūcūqꝫ ꝓpter cās dictas vel ali
quā eaꝝ fiat ſiccitas. i. priuatio humiditatū ſenſibiliū in dictis
emūctorijs tñ ſtāte ꝯplone māli fit: quaſi ipoſſibile ſit ꝙ ex māñ
reſidet aliquid ad nares qđ modicū exiſtēs adherēs ibi ꝑ tēpus
ꝑmanēs idurat̃ ⁊ appellabit̃ fex: ⁊ ſic cōicant i fece iuēta i humi
ditate. i. ex hūiditate naris nō fluēte ſenſibili humiditate: ⁊ iſta
ſufficiāt ad diſtinguēdū iter ꝯplōnē imaterialē ⁊ mālē: ſꝫ ſi fue
rit mālis ſumit̃ diſtinctio vel ex ꝑte locoꝝ i quib⁹ peccat mā. ſ.
itra craneū vel extra: ⁊ ſi i vna ꝑte capitis vel i alia: ⁊ vtrū talis
mā ſit apans vel nō apans: ⁊ vtrū mā noceat quātitate ⁊ nō q̄li
tate: ⁊ ſi qualitate vtrū ſit humor calidus vt ſanguis vel colera
vel frigidus vt flegma vel melācolia vel vētoſitates vel vapo/
res: ⁊ ſi vapores: vtrū ſint in cerebro gnāti vel ꝑ colligantiam
alioꝝ mēbroꝝ vt toti⁹ vel ꝑticulariū mēbroꝝ: vt ſupra viſuꝫ ē.
Et hic hēbunt̃ ſigna ꝑ cōitatē diſtincta a ſignis ꝑ eſſentiā: ⁊ đ
his oīb⁹ oꝫ ponere ſigna diſtinctiua ꝓ quib⁹ videbis caplꝫ no/
nū Gal'. 3ᵒ iterioꝝ de noticia doloris capitis: ⁊ caplm ſextū in
quarto de accidēti ⁊ morbo: lꝫ non imediate tñ vtilr trahet̃ ad
mām: ⁊ 13ᵒ terapentice diſtictiōe tertia caᵒ 7ᵒ vel 8ᵒ. in meo. ⁊
2ͣ primi doctrina tertia caᵒ prio ſcđo tertio ſexto ſeptio octauo
nono decimo. In his oīb⁹ hētur noticia ad declarationē cārū
cuiuſcūqꝫ doloris māe ꝯtracte magis de dolore capitis i pria
tertij i caplo ſupra allegato tractatu prio: de eo ꝙ ſentit cere/
brū de grauitate ⁊ leuitate cū ſequēti caplo: ⁊ tractatu 2ᵒ in caᵒ
de qualitate accidēdi ſoda ex materijs cū ſequētib⁹ duob⁹ capi
tulis: maxie in ſermone vniuerſali de ſignis oſtēdentibus ſpēs
ſode ⁊ modos ei⁹: ⁊ a Raſi pᵒ ꝯtinētis caplo 9ᵒ ⁊ etiā caplo ꝓ/
prio i diuiſiōib⁹: ⁊ a Gal'. 2ᵒ tractatu i libro decē tractatuū: ego
tamē diſcurrēdo ponā q̄dam ſigna ſpālia collecta ab auctorib⁹
hincinde. Signa igit̃ ex ꝑte locorū: lꝫ aliqualr varij poſſint:
tñ multū difficulter aſſignant̃. dicebat eiꝫ Raſis i prio ꝯtinētꝫ
loco allegato: ſꝫ ſi humor humidus peccat quātitatiue inducit
dolorē deſcēdendo: ⁊ erit tūc ſoda i aliquo loco poſterioris ꝑtis
capitis ſed leuis: ⁊ pōt fieri ſoda i tunicis. i. in pāniculis ⁊ in ve
nis ſup. vel artarijs vel neruis: ⁊ itra craneuꝫ ⁊ extra craneū. ⁊
addit: ⁊ indagatio hui⁹ rei. ſ. đ cognitōe ſitus cāe doloroſe eſt
valde difficilis. Eandē ſniam voluit Gal'. 2ᵒ memur caᵒ pᵒ cū
dixit: Difficillimū quidē ē cognoſcere patietē locū ſi vnus eſt
vel plures vno vel que ſūt ſupple hec loca. Et addit: neqꝫ eiꝫ in
uenire diſpōnē ē ꝓmptū. Et addit: ⁊ exercitatio ē ſꝫ rōnis exer
citationē. Vñ cōcludit ꝓprietas eim. i. ſigna ꝓpria quedā qui/
dē indicibiles omnifariā quedā aūt difficile dicibiles ſūt circa
laborantiū corpora ſolūmō his qui multotiēs viderūt, cognite
⁊c. Probabilr igit̃ diſcurrēdo ponit̃ pᵒ ſignū ad declāduꝫ
ſi fuerit mā extra craneū vel itra. Nā ſi ē extra craneū cōicatur
dolor ad cutiꝫ ꝑꝑ vicinitatē neqꝫ ceteris paribus in cā iꝑreſſi/
ua dolor fit ita intēſus ſi cā fuerit extra craneū: qm̄ ſi itra cra/
neū fuerit dolor fit vehemētior: nec ſic ad exteriora cōicat̃ eum
mēbra iteriora vt pāniculi intrinſeci ſint magis ſenſitiui exte/
riorib⁹. Fit tñ aliquotiēs cōicatio nocumēti iterioris vſqꝫ ad cu
tiꝫ per colligantiā mediantib⁹ alligatōibus pāniculoꝝ ⁊ maxie
almocati per ꝯmiſſuras. ⁊ ēt ſignū ſpāle cōiter ab oībus poſitū
ē ꝙ dolor a cā itra craneū vſqꝫ ad radices oculoꝝ cōicat̃: non
ſic ſi fuerit cā extra craneū. nā lꝫ ꝯiūctiua origenet̃ ab almoca/
ti: qꝛ tñ ille pāniculus nō eque ſenſitiuus ē ſicut pāniculi itrin/
ſeci oculoꝝ qui originātur a pāniculis itrinſecis cooperiētibus
cerebrū: iō ſūt dolores fortiores i radice oculoꝝ ſtāte nocumē
to intrinſeco. Et hoc clare inuebat Gal'. 3ᵒ interioꝝ caᵒ ſupra
allegato. Vñ loquēs de cephalca dixit: Igit̃ nō ē hoc incertuꝫ
ꝙ nō patiāt̃ in his. ſ. taliter laborātib⁹ niſi vel pāniculi cere/
bri ſupple intra craneū exñtes aut pellicule craneū circūdātes.
⁊ addit: driā hoꝝ ex dolore ꝑpendit̃ vtrū ſentiāt dolorē venire
vſqꝫ ad oculū vel nō: qꝛ ſi paſſio ē interi⁹ i craneo: poſſibile eſt
dolorē vſqꝫ ad oculos ꝑtingere. Idē voluit Auic. pͣ tertij i ſer/
mone vniuerſali, de ſignis: Si vero dolor fuerit in parte capi/
tis vt in emigranea vel in quarta ꝑte tm̄ vel i modica vt in cla/
uo ſcit̃ relatōe patiētis vtplurimū: tñ dolor a cā ſanguinea ma
nifeſtat̃ in parte anteriori cū pars anterior ſit calidior ꝓpter or
gana ſenſuū ⁊ ꝑꝑ multitudinē venaꝝ maxie i rethe mirabili cō
textarū. ⁊ ſi fuerit ſanguiea vel colerica magis ad dextrū decli
nabit ꝑꝑ directōeꝫ epatꝫ. ꝙ ſi cā fuerit frida ⁊ ꝑcipue humida
manifeſtat̃ magis dolor i parte poſteriori ex cāis notis cū pars
illa ſit fridior ēt cum māe graues facilr declināt ad ꝑteꝫ decli/
uioreꝫ: vtrū aūt mā ſit apoſtemās vel nō apoſtemās maxie ſu/
mit̃ ex vehemētia doloris. nā ceteris parib⁹ mā apoſtemāte do
lor fit vehemētior ꝓpter ꝯcurrere oēm cām doloris in apate ⁊
cū apate ꝯiungit̃ febris ⁊ corruptio oꝑationū aīaliuꝫ: vel ſaltem
ſenſus ꝑmixtio ꝑcipue cū apa fuerit calidū: vt colligit̃ 13ᵒ tera/
pētice caᵒ allegato: hec aūt non ꝯſequunt̃ vbi mā nō fuerit apo
ſtemās. Et de his ſpālibus dicet̃ cū determinabit̃ de freneſi ⁊
litargia. Et ſi fuerit apoſtemās ex ꝑcuſſione vel caſu: hoc facile
cognoſcit̃ ex ꝑcedentib⁹ ⁊ relatōe ifirmi. Si aūt non ſit apoſte/
mans: tūc mā vtruꝫ noceat quātitate ⁊ corpulētia ⁊ nō qualita/
te: declarat̃ maxie ex dolore grauatiuo ⁊ pōderoſo non ꝑcepta
aliqua q̄litate de tāgibilib⁹ cū priuatōe acuitatis doloris ⁊ mor
dicatōe ei⁹ ita ꝙ oporteat hoīeꝫ caput ꝯquieſcere quaſi quodā
modo odorare velit ⁊ in eleuatōe capitis ⁊ motu eius grauitas
maior ꝑcipit̃ ⁊ dict⁹ dolor auget̃. Si aūt noceant ēt qualitate:
vtrū aūt ſit talis humor calidus vel fridus đclarabat Gal. 13ᵒ
terapētice loco allegato cū dixit: Igit̃ cuꝫ quidā humor ſuper/
abūdat i cerebro. i. in capite: ſi fridus fuerit iſenſibilitas ⁊ imo/
bilitas aſſumit hoīeꝫ: cū auteꝫ calidus ꝯtinua mobilitas magis
ſimul cū mentis nocumēto ⁊c. itaqꝫ dolor a cā frida ꝓpter eſſe
remiſſiorē nō ſic iquietat hoīeꝫ: ⁊ a cā calida magis ſicut ⁊ ipſa
caliditas vehemētius alterat ⁊ citi⁹ q̄ꝫ friditas ⁊ velocitas alte
rationis ſiue ſubita alteratio eſt de pricipalib⁹ cauſis doloris.
Scđm ſignū ſumit̃ ex parte q̄litatis tāgibilis. nā ſaltē vtplu

rimū ⁊ ab īfirmo ⁊ a medico ꝑcipit̄ caliditas ſi humoꝛ fuerit ca-
lidus ⁊ friditas ſi humoꝛ fuerit fridus. hoc tñ ſignū ex ꝑte me-
dici eſt ſatis dubiū vt paulo poſt declarabit̄. Aliud ſignū ſu-
mit̄ ex parte coloꝛis egrotātis. nā ſi coloꝛ attingat ad ruboꝛem
vel citrinitatē videt̄ declarari ſupꝛa mām calidā. ꝙ ſi ad albe-
dinē vel paliditatē ſupꝛa mām fridā: iſtud tñ ſignū lꝫ accipiat̄ a
cōiter ſcribentibus ꝓ vero vl'r: nō tñ eſt vl'r verū: ⁊ ſic apparet
ipſoꝝ ſatis īſufficiētia ī hoc. nā Gal. 2° tegni ponēs ſigna ipſius
cerebꝛi cū vult declarare ꝯplexionē eius ꝑ coloꝛē faciei vel ocu-
loꝝ dixit: ſi non ꝯtrop̄t aliūde ex quo pꝫ ꝙ ſtāte ꝯpl'one frida
ēt ꝑter nām ledēte ī cerebꝛo doloꝛē cāte ⁊ cpe ⁊ coꝛde calidis ⁊
ſanguificis appebit cutis faciei rubea: ⁊ ſi cā ſit frigida in cere-
bꝛo: ⁊ ponit ꝓ hoc vnū pulchꝛū exēplū. v. Aui. 2ª pꝛimi doctri-
na 3ª caplo 3° in quarto gñe ſignoꝝ. ſ. ꝙ ī vna egritudine ē di-
uerſitas coloꝛū ī duob⁹ mēbꝛis vt ꝙ lingua erit alba: ⁊ facies
citria quēadmodū ī ictericia ēt idē Aui. ī ſermone vniuerſali ꝺ
ſignis oñdētib⁹ ſpēs ſode. nā vr̄ inuere ꝙ aliqñ tm̄ ē veꝝ: quaſi
nō ſempꝛ: imo aliqñ fallit vt ſupꝛa dixi circa textū: ⁊ vt ipē addu
cit ī quibuſdā caſib⁹: vt pꝫ de ſerie lr̄e. dicit eīꝫ ſic: aliqñ eīꝫ ſi-
gnificat̄ oīs humoꝛ ꝑ coloꝛē faciei ⁊ oculoꝝ: ⁊ addit ⁊ foꝛtaſſe ſit
diuerſitas ī paucitate. i. fit diuerſitas ī recte ſignificādo. ſ. ꝑ co
loꝛē ⁊c̄. ī paucitate. i. in paucis cāib⁹ tñ ⁊ declarās caſus dixit:
cā aūt in hoc aut ē expulſio humoꝛis īflāmati ad oculuꝫ: ſupple
vel ad faciē qꝛ. ſ. a virtute ſtante tñ cā doloꝛoſa frida. nā ꝓpter
ꝯpaſſiōeꝫ ꝑtiū exterioꝝ nā trāſmittit ſpūm ⁊ ſanguinē ad exte-
rioꝛa vbi mām fridā ū ſic aptā expulſiōi ū trāſmittit: ⁊ tūc appa
rebit coloꝛ diuerſus a cā vt pꝫ: addit aut cōſtrictio in ipō. ſ. ocu
lo vel facie. ſ. de humoꝛe calido. ſ. ſanguine vel colera ex multo
tp̄e ꝑcedēti ibi ꝯſtrictis. vñ ⁊ ſi adueniat doloꝛ a cā frida ꝓpter
illos humoꝛes eē ibi ꝯſtrictos appebit tñ facies coloꝛata ad ru-
beū vel citrinū. addit tertiū cāꝫ aut attractio materieꝝ calaꝝ
abſqꝫ materieb⁹ fridis doloꝛē faciētib⁹ vſqꝫ ad partē oculoꝝ ⁊
faciei ꝓpter doloꝛē. ⁊ addit bonū textū: doloꝛ cū ingredit̄ me-
bꝛū attrahit ad ipꝫ ⁊ ad mēbꝛū ei viciuū: ⁊ plurimū qꝺ attrahit̄
ē ſanguis ⁊c̄. / ⁊ hāc dubitationē remouet etiā Gal. ī pꝛio affo-
riſmoꝛū ī cōmento affoꝛiſmi: In ꝑturbatiōib⁹ ventris ⁊ vomi-
tibus cū dixit allegās Hypo. coloꝛ īquit coꝛꝑis humoꝝ domi-
nātiā oñdit ſi nō in ꝓfunditate coꝛꝑis accubuerint. ⁊ idē volu-
it ipſe Aui. 22ª tertij ī caplo ſinguli de ſignis doloꝝ iuncturarū
vbi dixit ꝙ ꝓpter ꝓfunditatē mãe iſtud ſignuꝫ fit fallax: ⁊ ibi
ponit vnū difficilē textū qui fecit me multū muſare qñ ſcribe-
bā ſuꝑ eadē 22ª tertij: ⁊ tibi vtil'r ſeruiet ad iſtā mām ſi videbis
expōeꝫ meā ſuꝑ illo caplo difficili ſꝫ multū vtili. Et ex ſimilib⁹
cāis pōt falſificari ſignū de tactu: lꝫ nō ſic facil'r ſicut ex coloꝛe
vt pꝫ intelligēti. Signū igit̄ ſumptū a coloꝛe ē ineffícax: ſed
ſi ꝯiungat̄ cū alijs ſignis de tactu de acuitate doloꝛis vel debi
litate: de regimine ꝑcedēti: de etate nāli ꝯpl'one ⁊ regiōe ⁊ reli-
quis vidēdis 2ª pꝛimi doctrina 3ª caplo 3° de ſignis ꝯpl'onū fiet
tūc euidēs ſignificatio. Sꝫ vtrū ſit humoꝛ ſanguine⁹ vel cole-
ricus declarat̄ ꝑ accidētia poſita ī textu cū quibuſdā annexis.
Nā in ſanguineo ē coloꝛ ad rubeū obſcurum declinās ⁊ maioꝛ
grauitas ⁊ extēſio ꝗꝫ in colerico. In colerico vt multū cū rubo
re ad citrinitatē fit tēdentia doloꝛ ē acutioꝛ ſepe coꝛroſiu⁹ cū ve
hementi aduſtiōe ⁊ punctiōe ſomn⁹ lōgioꝛ ⁊ ꝓfundioꝛ ī ſangui
neo ⁊ in colerico vigilia dominatur niſi per cōmunitatē totius
fieret euapoꝛatio. In ſanguineo pulſus magnus. In colerico
non ſic ſed magis velox: ⁊ ī ſanguineo maioꝛ abominatio ⁊ pri
uatio ſitis: vbi in colerico ſtabit vehemētia ſitis: macies etiā cō
comitatur plerūqꝫ colericū ⁊ ꝓfunditas oculoꝝ vbi in ſangui-
neo ſit eminētia oculoꝝ ꝓpter plurimā materiā effundi verſus
radices oculoꝝ: vnde elongant̄ exteri⁹ ex ſuꝑfluitatib⁹ ēt vri-
naꝝ. ſ. ⁊ aliaꝝ ſanguini vel colere ꝓpoꝛtionataꝝ ſatis declarat̄
ēt ex ſomnijs ⁊ ī multis locis auctoꝝ: ēt ex alijs ſignis vt ante-
ceſſione regis ⁊ nāli habitudine ⁊c̄. fiet ſatis apparēs diſtinctio
īter has mās calidas. Qꝺ ſi mãe fuerit frigide erit pꝛiuatio vel
notabilis diminutio ſignoꝝ que dicta ſūt: ⁊ lꝫ ī grauitate cōi-
ceut: tñ nō ē tāta intēſio doloꝛis vt in cā cal'a: ēt differūt ī iua-
ſione ſi ſit īterpollat⁹ vel excreſcētijs ſi cōtinu⁹ qm̄ veniēte au-
roꝛa mouet̄ ſanguis: poſtea verſus meridiē colera: ⁊ ſic poſtea ī
ſero fl'a ⁊c̄. Qꝺ ſi fuerit mā flegmatica maioꝛ ꝑcipit̄ grauitas ⁊
obtuſio ī opatiōib⁹ maxime ſenſuū īterioꝝ ⁊ maioꝛ ſomni ꝓfun
ditas neqꝫ quaſi percipit̄ doloꝛ niſi grauatiuus ⁊ longioꝛ ⁊ ꝓ-
fundioꝛ erit ſomn⁹ ⁊ ſuperfluitates ad emūctoꝛia maxīe ad ocu
los ⁊ nares multiplicabunt̄ ⁊ per palatū excreant̄ ⁊ pulſus non
erit magnus: diſpōnes ēt vrinaꝝ ad hoc ſatis īdicabāt. Nam
nō erūt coloꝛate ad rubeū vel citrinū ſꝫ albe cum ſedimīe ſatis
groſſo. Ubi ſi fuerit mā melācolica ēt ſtabit notabilis pōdero-
ſitas ſꝫ minoꝛ obtuſio ī operationib⁹ aīalib⁹ minoꝛ ſomni ꝓfū-
ditas imo aliquotiēs vigilia. Nā ſiccitas ſm̄ oēm modū euigi-
lare facit vt dicebat Aui. Et ſi reliqua coniungāt de nāli habi-
tudine ꝺ ꝑuitate pulſus cū duricie ꝺ ſollicitudinib⁹ cū timoꝛe
vel triſticia cū veſtris ſubtilibus ad claritatē tēdētibus vel fu-
ſcedinē in pꝛoceſſu magis ⁊ ſomnijs terribilibus ⁊ reliquis col-
ligēdis locis allegatis erit euidētia ſatis manifeſta. Qꝺ ſi ma-
teria fuerit ventoſa tūc erit doloꝛ ſine grauitate ⁊ fiet extenſiu⁹
aliquotiēs: ⁊ aliquotiēs pulſatiuus: maxīe ſi ſm̄ artarias ſit mā
peccans. Et vbi fuerit doloꝛ mutabilis de loco ad locū ſine de-
fluxu ſuꝑfluitatū materialiū: tūc certioꝛ erit ſignificatio ⁊ ꝯple-
ta vt dicebat Auic 2ª pꝛimi de ſignis vētoſitatē ſignificātibus:
⁊ aliqñ cōicat̄ ſonitus ⁊ tinitus: ꝙ ſi fuerit a vapoꝛib⁹: qm̄ ipſi
aliquotiēs generātur in capite ⁊ faciūt doloꝛē per eēntiā. Ali-
qñ tñ ⁊ frequēter faciūt doloꝛē per cōitatē inferioꝝ: imo doloꝛ
capitis per cōitatē maxīe pendet ex eis pª tertij de ſignificatiōe
mēbꝛoꝝ: cōicatōe quoꝝ patit̄ cerebꝛū lꝫ ēt ex alijs per cōitatē
pendere poſſit vt ſupꝛa viſuꝫ ē cū agebat̄ de cōitate abſoluta ⁊
nō abſoluta. Jō hic ꝯueniēs ē pº ponere ſigna diſtinctiua ge-
neralia inter doloꝛē per cōitatē ⁊ per eēntiā. Et ſic apparebit ſi
pēdeat ex vapoꝛib⁹ in capite generatis vel ī īferioꝛib⁹. Deinde
ſpāl'r ſi erūt ꝑ cōitatē ponēda erūt ſigna ſpālia ſi ꝑ cōitatē a to-
to vel a ꝑticularib⁹ mēbꝛis nobilib⁹ vel ab extremis: ⁊ vtrū fiat
cōicatio mediatib⁹ venis vel artarijs manifeſtis vel neruis vel
occultis. Declarat̄ igit̄ doloꝛ ꝑ cōitateꝫ a doloꝛe ꝑ ꝓpꝛieta-
teꝫ vt ſupꝛa dictū eſt in cāis ex hoc vt dicebat Auic. pª tertij in
ſermone vniuerſali de ſignis oſtēdentib⁹ ſpēs ſode: qm̄ fact⁹ ꝑ
cōitatem ꝯtingit ⁊ deſtruit̄ ⁊ fit foꝛtis ⁊ debilitat̄ ſm̄ ꝙ accidit
mēbꝛo cōi vel ſupple toti vel aliquib⁹ mēbꝛis. ſ. cōicātib⁹ ex do
loꝛe: vel vl'r ex mala diſpōne vt ex doloꝛe: ⁊ ſic declarat oēꝫ ope
ratōeꝫ coꝛruptā ⁊. i. vel deſtructōe. i. ablatōe debite operatōis
aut foꝛmidine aut debilitate: ⁊ ſic declarat leſionē opatōis au-
cte vel diminute. vnde ſi ex leſione opatōis alicuius mēbꝛi vel
mēbꝛoꝝ vel toti⁹ variata in augmēto. ſ. vel diminutōe vel coꝛ-
ruptōe variat̄ doloꝛ alteri⁹ mēbꝛi cui cōicat̄: verbi gr̄a cerebꝛi:
tunc eſt ſignū efficax talē eſſe doloꝛeꝫ ꝑ cōitateꝫ ⁊ maxīe ſi non
ꝯtingēte nocumēto ī alio vel alijs mēbꝛis ipm̄ cerebꝛū in ꝓpꝛijs
nō ledat̄ opationib⁹: ⁊ ex aduerſo tūc eſt doloꝛ ꝑ ꝓpꝛietatē ⁊ nō
ꝑ cōitateꝫ vt ipſe dicebat qñ erit ī reliquis opatiōibus cerebꝛi
nocumentū ſicut tenebꝛoſitas oculoꝝ ⁊ grauis ſomn⁹ ⁊ graui-
tas. ſ. toti⁹ capitis ꝑſeuerās cū bonitate diſpōnuꝫ alioꝝ mem-
bꝛoꝝ. ⁊ eadeꝫ ſnīa colligit̄ 2ª pꝛimi doctrina 3ª caº 2º: de ſignis
diſtiguentib⁹ inter egritudines ꝓpꝛias ⁊ aſſociatas: ⁊ ponebat
ipſe modū ꝙ oꝫ ꝯſiderare ꝗ diſpō pꝛius accidit: ⁊ tunc autūna-
bim⁹ ꝙ ipſa ſit pꝛīcipalis ⁊ altera ſit ei aſſociata: etiā ꝑ aliū mo-
duꝫ ꝯſiderādo que ſit illa ꝗ remanet poſtꝗꝫ altera finit̄: ⁊ autū-
nabim⁹ ꝙ ipſa ſit pꝛīcipalis ⁊ altera ſit ei aſſociata: lꝫ vt ibideꝫ
Auic. ponit erroꝛē aliqñ ꝯtingere in tal'r ſignificādo: qm̄ foꝛtaſſe
egritudo pꝛīcipalis nō erit ꝑcepta ſenſu neqꝫ doloꝛoſa in pꝛīci-
pio ſui: ſꝫ poſtea ſentiet̄ ipſius īpedimentū poſtꝗꝫ aſſociata egri-
tudo appꝛuerit: vt exēpli gr̄a: ſi cerebꝛū cuꝫ debili ei⁹ nocumēto
cōicet mām ſtomacho ꝑ defluxuꝫ mãe ſtāte ſtomacho ſano ⁊ ce
rebꝛo paꝝ leſo: ſꝫ per ꝯtinuā influentiā ad ſtomachū debilitet̄
ſtomachus ita vt ſenſibil'r ledat̄ ⁊ ꝯñter ꝑ īdigeſtionē multipli-
cata mā in ſtomacho fiat eleuatio vapoꝝ ad ipſum cerebꝛū vel
trāſmiſſio humoꝛalis mãe ⁊ ꝯñter doloꝛ ī capite cōicet̄: tūc ſm̄
ītenſionē malicie ipſius ſtomaci ⁊ īdigeſtionē illi⁹ multiplicabit̄
doloꝛ ī capite ⁊ ad eius remiſſionē remittet̄ ipſo doloꝛe depen-
dēter ſe hūte a ſtomacho: ⁊ tñ in caſu ſtomachus nō eſt pꝛimuꝫ
membꝛū leſuꝫ nocumētuꝫ cōicans cerebꝛo vt pꝫ: imo eccōtra. ⁊
illuꝫ caſuꝫ expꝛeſſit Auic. pꝛima tertij de ſignificatōe mēbꝛi: cu
ius ꝯmunitate cerebꝛū patit̄ in fine. opoꝛtebit igit̄ in hoc vt be-
ne voluit Auic. vt fiat bona ꝯſideratio in accidentib⁹ illoꝝ mē
bꝛoꝝ ⁊c̄. ⁊ iſtud nō dignoſcit̄ niſi ſapientia medici cum opera-
tionuꝫ īpedimentū conſiderat̄: ⁊ ſic patebit ſi doloꝛ pendens ex
vapoꝛib⁹ fiat ex vapoꝛibus in capite generatis vel ab alijs cōi-
catis: vt cū nō ē aliqualis tenſio in cerebꝛo ſaltē notabilis ⁊ in
alijs particularib⁹ mēbꝛis vel in toto ſic vel eccōtra. Et lꝫ ꝑ va
poꝛes vt dictū ē maxīe cōicetur leſio in mēbꝛo cui cōicatur: tñ
aliquotiēs per ſimplicē alterationē ⁊ aliqñ ēt per trāſmiſſioneꝫ
mãe fit vt ſupꝛa dictū ē: imo dicebat Auic. pª tertij de ſpēbus
ſode facte ꝑ cōitatē in fine capituli. Et plurimū quidē ſit ſo-
da cōitatis apud permutationē materiei apatū mēbꝛoꝝ īterio-
ruꝫ cōicantiū cū mouētur ad ſuperioꝛa. Et iſta noticia hēbitur
ex inſpectōe nocumētoꝝ mēbꝛoꝝ apoſtemoſoꝝ ⁊ cū delitefen-
tia vel minoꝛatōe nocumētoꝝ ipſoꝝ mēbꝛoꝝ facta permutatōe
partis mãe ad ſuperioꝛa. Et vbi nullū particulare mēbꝛū ſpe-
cialiter reperiat̄ leſum: ⁊ caput per nām ſit īcolume ī ſuis opa-
tionib⁹ nō accidēte ab extrinſeco aliqua cā capitis leſiua ⁊ ī to
to fuerit nocumētū repletionale qꝺ percipiet̄ ex grauitate mo-
tus toti⁹: vel ſi fuerit febꝛis ꝗ eſt paſſio toti cōis ⁊ ꝯñter ad has
diſpōnes vel ſilēs ſequat̄ doloꝛ capitis qui intēdat̄ ⁊ minuatur
ſm̄ intēſionē ⁊ remiſſionē nocumētoꝝ in toto alio a capite: tūc
manifeſte declarat̄ doloꝛē capitis eē per cōitatē a toto ⁊ non a
particularib⁹ mēbꝛis: aliqñ tñ fit a particularib⁹ mēbꝛis ſpāl'r.
Et qm̄ inter maxias cōitates vt dictū ē maxia ē que ē cerebꝛi
ad ſtomachū: ⁊ tunc in pꝛīcipio tali de ſignificatōe mēbꝛi: cui⁹
cōitate cerebꝛū patit̄. Dicebat Aui. ꝙ ſignificatio maxīe ſumē-
da eſt ex cōſideratōe diſpōnis deſiderij appetitus cū ꝑmutat̄:
⁊ ex diſpōne digeſtiōis ⁊ eructuatōis ⁊ rugitus ⁊ ſingultus ⁊
nauſee ⁊ tremoꝛis ſtomachalis ⁊ ſupple aliarū diſpōnū ſtoma-
ci. Nā in qualitate hoꝝ ē cōſiderādū quomō accidūt ⁊ qūo ad
ea ſequit̄ paſſio in cerebꝛo. Cū eīm huiuſmōi accidētia accidūt
in ſtomacho ⁊ poſtea cerebꝛū infirmat̄ vel dolet: ſignū ē ꝙ cere
bꝛuꝫ ſtomacho cōpatit̄. Significat̄ etiā dixit Auic. eodeꝫ capº
ex repletiōe vel vacuitate ſtomaci a cibo. nā cōitas cerebꝛi cum
ſtomacho qñ ſtomach⁹ eſt replet⁹ aut hꝫ īflāmationē: appꝫet ī di
ſpoſitiōe repl'onis ſtomaci plus: ſꝫ cōitas cerebꝛi cuꝫ ſtomacho
ꝓpter caliditatē ⁊ col'aꝫ ru. ⁊ doloꝛes qui fiūt inde ex īpꝛeſſiōe
hoꝝ magis appꝫet in diſpōe vacuitatis: vt expſſe declarabit̄ ī-
fra in caplo de doloꝛe ſtomaci. Et tñ ibi ponent̄ alique ꝯtin-
gētie ꝓpter quas aliquotiēs tp̄e vacuitatis plus nocebūt hu-
moꝛes fridi quā tp̄e repl'onis: qꝛ humoꝛes fridi qñqꝫ tp̄e vacui-
tatis plus nocēt: ⁊ hoc ꝓpter aliquā vētoſitatē vel vapoꝛē ele-
uatū ab eis tp̄e ianitiōis: qꝛ foꝛte quieſceret ī toto vel in ꝑte ſū-
pto cibo ꝓpter caliditatē ſtomaci nō poſſe tūc ex dicta mā va-
poꝛē vel ventoſitateꝫ gnāre. Poſſet etiā cōtingere ex nā cibi ſi
cibus

cibus sumptꝰ corrigeret frigiditatē humoris ledentis digōnez.
Et silr ꝑ accidēs posset ↄtingere ꝙ colrͣ ⁊ hūores calidi plus
lederent tꝑe replōnis vt qñ sumpto cibo: ⁊ ipō ad fundū stoma
ci descēdente ipi hūores sursuz ascenderent ad os stomaci: ⁊ sic
magis nocerent: vt erit snīa Aui. ī loco de dolore stomaci. Alia
cōitas est ex epe: ⁊ tūc ↄsiderek i lesionibꝰ oꝑationū epatis sicut
supradictū est ꝺ lesiōibꝰ oꝑationū stomaci: ⁊ maxie declarat di/
cebat Auic. codē caplō qm̄ dolor ꝑ cōitatē ab eo maxie ē partis
dextre: sicut cū fit cōitas a splene sit declinatio doloris ad ꝑtē
sinistrā: ⁊ qñqꝫ sit ex matrice: ⁊ talis ēt cognoscik q2 accidit no/
cumētū capiti ex nocumētis mricis: q2 maxie post ꝑtū vel abor
sum vel retētionē mēstrui: ⁊ maxie stat dolor i sūmitate sincipi/
tis circa ↄmissurā coronalē: lꝫ ēt ꝑ cōitatez mediātibꝰ mānullis
cōicek dolor anteriori ꝑti capitis vt fronti ⁊ oculis. ⁊ si fuerit a
renibꝰ fit dolor post nocumēta renū ad ꝑtē posteriorez capitis
ꝑriꝰ. ⁊ si fuerit ab extremis mēbris maxie ꝑ vapores: sentik q̄dā
iectigatio vel motꝰ vel alias calefactio i dictis mēbris: ⁊ postea
succedit dolor capitis: ⁊ huiusmōi vapores quiꝫalcēdunt aliqñ
ascēdūt ꝑ ꝑtē āteriorez: ⁊ tūc ꝑcipik quedā extēsio ⁊ tēsio tora/
cis ad supiora. ⁊ si trāseāt dicti vapores ꝑ artarias ꝓfundas ⁊
īmanifestas sentik ad ꝓfundū quedā tēsio vt corda tēsa cū pul/
satiōe. ⁊ si ꝑ venas nō pulsatiles ꝑcipik tēsio sine pulsatiōe. ⁊ si
ꝑ ꝑtē posteriorē fiat ascēsio vapoꝝ tēdunk vt corda vene ⁊ arta
rie posite posteriꝰ: ⁊ sentik illic pulsatio: ⁊ sentik ꝑricipiū dolo/
ris cē posteriꝰ. ⁊ cū fit ascēsus ꝑ neruos vt plurimū sentik ten/
sio in ꝓfundo: q2 nerui ꝑ nām cōiter sunt i ꝓfundo situati: ⁊ fit
quedā iectigatio dolorosa: ⁊ si nō fiat pulsatio: ⁊ si fiat mediāti
bꝰ venis vel artarijs manifestis: vt venis guideꝗ vel alijs circa
faciē vel collū appentibꝰ manifestak ad sensuz extēsiōe ⁊ pulsa/
tione illaꝝ venaꝝ. Sꝫ si illi vapores dolorē causantes nō aliū/
de capiti cōicenk: sꝫ solū in capite gnāti ⁊ in eo reclusi ꝓpter ali
quā cām extrinsecā vt ꝓpter frigus oppilās significak primū
suꝑ ipsos vapores: dicit Aui. i sermone vniuersali: cū multipli/
cak vapor fit pulsatio fortior capitis ⁊ imaginak imaginationes
corruptas. s. ꝓpter mltiplicē ⁊ diuersaz imutationē ⁊ apprehē/
sionē doloris ex inordinato motu cōtingētez: ⁊ associak ei scoto
mia ⁊ vertigo: vt videbik isra caplō ꝓprio. ⁊ si vapores ꝑꝑ aliqꝫ
ītrinsecā oppilationē i certo situ clauderenk: tūc causaret dolo
rem ꝑcussiuum siue martelinū ex vehemēti ipsoruz conatu ad
motum ad exitū: ⁊ maxime si fuerint clausi iter pāniculos sen/
sitiuos ⁊ artariosos. ⁊ si doloris cā fuerint verēs declarak ex
corrosiuo dolore: ⁊ ex ꝑceptiōe motꝰ ⁊ icēsus coꝝ cū cremento
doloris ī motu coꝝ ⁊ diminutiōe iquiete: ⁊ cū odore ab astāti/
bus ꝑcepto de his vermibꝰ cū vt dictū sit supra coꝝ gnātio: vt
voluit Aui. maxie sit supra radices oculoꝝ ⁊ instrumētoꝝ olfa/
tus: ⁊ sic habek sufficiēs doctrina de signis cārū ipsoꝝ dolorū
capitis ī spāli: ⁊ de signis ꝑtiū lesaꝝ pricipalr: ⁊ de signis egri/
tudinū ꝑ cōitatē: ⁊ a toto ⁊ a quibusdā ꝑticularibꝰ mēbris qbꝰ
stat maior cōitas ⁊ ab extremis ⁊ signis viaꝝ vel mēbroꝝ ꝑ que
cōicak talis lesio vt habitū ē: ⁊ postremo de dictis vaporibus ⁊
vermibus essentialiter ledentibus.

Cura. Presuppositis quibusdā ꝓhemialibꝰ ⁊ cāis ⁊ signis
vt dixi āte venio ad curā doloris capitis. Et primo
p̄mitto fundamēta a Gal. tradita 3° tegni illo caplō: Curatio
quidē vnū hꝫ modū cōem ⁊c̄. vbi colligik ꝙ qdlibet soluēdum
ē ꝑ suū cōtrariū ꝓm virtutē nō ꝓm appentiā tm̄: qm̄ tale nō est
vere ↄtrariū. Et ꝙ cā cōtraria tm̄ labak a cā media ꝑ quātum
corpꝰ ē lapsuz ad cōtraria. Unde exponit Gal. Si corpꝰ fiat la
psum ī septē numeris i siccitate ⁊c̄. in totidē ꝑ cām humidā re/
moueak. Scđo cōsiderādū ex quarta primi caplō 3° de cāis se/
datiuis doloris ꝙ q2 cā eius ē: aut mala ↄplō aut solō cōtinuita
tis. Itē dicit ꝙ ois cā. i. oē remissiuū doloris remouet dolorez
ꝓpter alterā duaꝝ cāꝝ. s. ꝓpter exhibitionē ↄtrarij: ⁊ sic cām
remouēdo aut remittēdo ↄplōnē aut resoluēdo mām aut ꝑ stu/
pefaciētia: ⁊ vt dicit textꝰ stupefacere mēbrū destruit sensū mē
bri: ⁊ ex hoc dolorē remouet: ⁊ sic nō vere dolor remouetur. ⁊
hoc duobꝰ modis fit: aut ꝑ extremā isrigidatiōez vt si ↄgeletur
sanguis aut spūs: aut ꝓpter venenositatē eiꝰ que currit ad mē/
brū que ↄtrariak ↄplōni mēbri. Qđ nota ꝓpter Jacobū qui di
cit ꝙ stupefactio doloris fit aliqñ a cā calida sicut dicūt de pire
tro ⁊ tarcō. Qđ dictū nō est tenendū vt alibi declaraui ex men
tibus auctoꝝ: sꝫ id ē potius per aliquā ꝓprietatē venenosaz nō
per qualitatē sensibilē sicut aliqui pisces stupefaciūt manus pi
scatoris mediāte rhete per ꝓprietatez aliquā nō per manifestā
qualitatez sensibilez eis cōicatā: vt Albertꝰ in 2° de aia ī ca° ꝺ
tactu: ⁊ similiter Auerrois. Ponit etiā Auerrois 5° colliget p̄/
ter has duas cās dictas aliā cām: ⁊ est modus qui habetur ꝑ
occursuz medicinarū que dicuntur medicine anodine que sunt
calide in prio ⁊ humide in prio: qm̄ per dolorez membruz insri/
gidatur per priuationez spūum ⁊ ꝑ dictas medicinas īprimik ī
mēbro quedā deliciosa sensatio que ē ↄtraria dolori ī membro.
Et hoc non vtuntur cōiter medici in sedatiōe doloris approxi/
mādo anodina que sūt calida ⁊ nō curādo prius ꝑ ↄ̄ria. Et hic
modus magis respicit dolorez q̄ꝫ cām eius: quē modū spālius
declarat Auer. eodez 5° colliget de medicinis mitigatiuis do/
loꝝ. Et dicit ꝙ iste est verax modus mitigatōis: ꝓpterea q2 p̄/
stat sine medio illud qđ resistit cāe doloris. Nā facta resolutōe
calidi nālis ꝑꝑ dolorez iste medicine eo ꝙ augmentāt calorem
naturalez qui est instrm̄ nature tūc dñatur nā suꝑ malā ↄplō/
nez siue sit calida siue frigida que facit dolorez ⁊ ipsū remouet.
Et dixit ꝙ quāuis iste medicine sint i hoc gradu tēperate simi
les calori nāli aut parū calidiores: necesse ē vt sint subtilis sub/
stantie penetrātes ⁊ velociter ꝑmutabiles ad calorez nālem ⁊c̄.
Et addit ꝙ res magis ↄueniētes i hoc sūt pinguedines ⁊ olea:
⁊ ex pinguedinibꝰ sicut pinguedo galine ⁊ anatis: ⁊ anseris pin
guedo melior ē ꝓm Gal. ⁊ de oleis oleū vitelli ouoꝝ ⁊ oleū dul
ce oliue ⁊c̄. His premissis ponamꝰ curā doloris in gñali. Et pri
mo ē ordināđū regimē itelligēdo per regimē nō tm̄ debitā obla
tionez offerendoꝝ sꝫ etiā oblationē auferēdoꝝ. In electione
igik aeris sit hec regula. Locek infirmus in aere puro sano ī ca
mera aeris laudabilis ex parte modi substātie ⁊ qualitatis tem
perate ⁊ depurati a vaporibꝰ siue mali odoris siue boni fuerit.
Uñ aromatū odor iducit dolorē capitis cōuertēdo ad ipsuz ma
terias vt ē snīa affo. gnte particule: mulicbria educit ex aroma/
tibus calefactio ⁊c̄. vbi dicit Gal. in ↄmēto: Experimētū autē
testak ꝙ ex oībꝰ aromatibꝰ dolor capitis gñatur: ⁊ sic vitādus
ē odor maxie in principio doloris ⁊ i māli quoniā in declōne ⁊
in māli laudank odorabilia appropriata nō stante in toto reple/
tōe vt supra dictū ē circa tex. ē snīa Mesue. Itē sit aer liber
⁊ amplus qđ dico ꝑꝑ astātes qui implent camerā vaporibus.
Itē absint clamores stridores ⁊ alij soni: ⁊ ꝙ nō fiat motus
aliquis ī aere infirmi si possibile ē. Itē nō sit luminosus aer:
q2 lumē cōmouet humores sꝫ declinēt ad tenebrositatē. De
motu dicatur ꝙ ois motus nocet dolēti caput: siue motꝰ cor/
poreus sit siue aialis: q2 corporeꝰ ↄmouet mās ⁊ facit eas effu/
mare ad caput. Itē ex motu aīali fit ↄmotio in spiritibꝰ capi
tis ⁊ ↄñter in vaporibus ⁊ sic auget dolorē. Uñ dicebat Auic.
de soda tꝑali in principio: Nihil ē adeo ↄueniēs sode tꝑali sicut
trāquillitas ⁊ dimissio totius qđ ↄmouet sicut coitus ⁊ cogi/
tatōes ⁊ reliquoꝝ. Usi ex hoc vituperabāt aliqui fricatōes pe/
dum maxie in cā calida. Uñ dicēdū ē vt quidā dicūt: ꝙ in prin
cipio augmēto ⁊ statu semꝑ nocet motꝰ. In ꝓcessu vero. s. de/
claratōe aliqualis motus maxie ꝓgressiuus iuuat: q2 facit de/
scendere mās a capite: nō sit motus suauis nō subitꝰ nec repē/
tinus ⁊ maxime in dolore materiali: q2 idez facit ad resolutio/
nem materie que remansit: ⁊ ita laudo. Non tamē est negan/
dum quin leues ⁊ suaues fricatiōes ad pedes ⁊ crura etiam a
principio ↄueniāt ⁊ diuertendo ⁊ somnū ꝓuocādo: qm̄ dicebat
Auic. eodez ca°: Ex rebꝰ vero fortibꝰ in attractiōe māe sode ad
īferiora in vigilāte ex soda est fricatio pedū. Addit: multotiens
eniꝫ dormit suꝑ ipsaꝫ patiens sodā: ⁊ qñqꝫ fit eiꝰ assiduatio ī pe
dibꝰ donec resoluak soda: ⁊ illuz textū accepit a Rasi p° ↄtinen
tis: cuz dixit ꝙ ꝑ solaz fricatōez peduz ꝑ noctez vnā ⁊ diez cu
rauit dolorez capitis ⁊c̄. ex hoc inuit fricatōez quasi debere esse
ↄtinuā sꝫ suauez ⁊ gratā: ⁊ nō sicut aliqui bestiales faciūt labo
riosaz. vnde ad leuez resolutōez ipse. ꝺ. Auic. laudauit aquā ca
lidā effundi suꝑ extremitates: etiā ad ↄuertendū deorsuz dixit
sic: Ego autez dico ꙙ qñqꝫ effundimꝰ aquā calidaz suꝑ extre/
mitates patientis sodā ⁊ assiduamꝰ id cuz sentit supple infirmꝰ
ꙙ ex capite soda ad eiꝰ extrema descendit cū qua descensiōe re/
soluik ⁊c̄. nō est tñ in ꝓcessu sode negāda leuis capitis fricatio ⁊
pectinatio maxie in māli ad trāspiratōez vapoꝝ: ⁊ ab antiquis
philosophis ad pectināduz eligik pecten factū ex cornu dextro
arietis. De somno ⁊ vigilia breuiter dicak cū eodez. ꝺ. Aui.
in regimie vniuersali sode: ꙙ ex rebꝰ iuuātibꝰ in remotōe sode
est multitudo somni: ⁊ hoc est veꝝ habita ītentōe ad dolorē tm̄
⁊ nō ad cām eius: qm̄ aliquotiens ꝓpter cām paucitas somni
est magis ↄueniens vt in soda a multitudine vapoꝝ vel in soda
a multa mā frida vbi nō ↄuenit multus somnꝰ nisi ad digōnez
māe: sꝫ ad resolutōez sensibilez nō ↄuenit ⁊ remissionē ipius do
loris ꝓ quāto a mā dependet. ⁊ hoc expsse dicit Auic. 13ª tertij
in cura nauseatiue satietatis dixit sic: Et somnꝰ qdez nocet vbi
egent suꝑfluitates expulsione: ⁊ vigilie nocēt vbi īdiget mā di/
gestione: ⁊ ita dico ī multis alijs casibꝰ vt ī dolore a mala ↄple/
xione frida imāli. Sūpta tñ īdicatōe a dolore tm̄ lōgitudo som/
ni iuuat ī remissiōe sode: qm̄ ꝑ somnū quietank virtutes aīales
ab oꝑationibꝰ eaꝝ: ⁊ si nāles magis vigeāt ⁊ cōiter circa caput
ī quo virtutes aiales laborāt magis quietank motꝰ spūuz aia/
liuz deseruientiū ad oꝑatōes aīales: ad quoꝝ motionē spirituū
mouenk ēt vapores ⁊ humores ī ipso capite: ⁊ ↄñter ipis quieta
tis: quietank ⁊ dicti humores ⁊ vapores ⁊ ↄñter minuik dolor:
etiā ad organa sensuuz ⁊ mēbra sensitiua modica mēsura spūuz
demādak: vñ reddunk minꝰ sentiētia cāꝫ dolorosaꝫ ⁊ sic dolor
minuik: ideo dici pōt vt ēt dicebat Nicolus florentinꝰ ꙙ in oī
dispōne doloris lōgitudo somni iuuat ad istuz ītellectū. s. ꙙ in
dispōne non ↄiuncta dolori de se minꝰ iuuaret somnꝰ q̄ꝫ cum
ↄiungik cum dolore: ⁊ hoc est veꝝ vt pꝫ ex dictis. Minima igik
vigilia ex opposito ꝑ hoc qđ adducit ad motuz spūuz ⁊ vapoꝝ
ī cerebro multū nocet: lꝫ aliqñ hita intētōe ad cām doloris iu/
uet vt ↄsiderāti paulo añ dictā pꝫ. Utrū aūt sit dormiēduz ca/
pite eleuato vel nō eleuato: breuiter dicak ꙙ stāte plenitudine ī
toto vbi dubiū sit de multa euaporatiōe ad caput: nō dꝫ caput
eē multū eleuatū ne ꝓpter directionē fiat maior euaporatio: sꝫ
vbi eēt caput repletū ⁊ timerek de defluxu ex capite deorsuz: lꝫ
caput debeat eē eleuatū: nō tñ rectū: sꝫ suꝑ aliquā ꝑtiū īclina/
tū. Circa passiōes aīales dicak ꙙ ex quo oīs motꝰ ī spiritibꝰ
⁊ cerebro ē nociuꝰ: vt dictū ē supra: ⁊ in passiōibꝰ aīalibꝰ neces/
sario fiat motꝰ spūum ad itus vel extra: vt declarak 3° tegni de
mēte Haly. ↄmento 34°. sequik ↄñter ꙙ ois passio aīalis ē ī ca/
su nociua: ⁊ inde cauēdū a tristitia ⁊ timore ⁊ sollicitudīe ab ira
⁊ furore lꝫ indicatiōe sumpta aliquotiēs ad cām: vt in dolore a
cā frida forte ↄueniret iracūdia ꝓpter iflāmationē que acquire
rek ī spiritibꝰ: sicut ēt declarauit Haly. de quodā medico q in/
duxit quēdā ducē militū ad iracūdiā ī 3° tegni ↄmēto 22°: cuius

hystoria ē satis pulchra. nā dixit ꝙ cū dux ille eēt infridat⁹ per resolutionē ⁊ debilitatez ⁊ modic⁹ calor qui remāserat: erat retractus ad īteriora: ita ꝙ totū corp⁹ erat īfrigidatū: ⁊ dubitabaẜ ꝺ morte ei⁹: dixit medic⁹ regi ꝙ curaret cū si astātes ei obedirent: ⁊ ꝓcepit rex vt sibi obedirēt ī oībus: ⁊ ipe iussit qꝺ āmouerenẜ ab eo arma circūligata: ⁊ ꝯ̄iter forti voce dixit ꝙ acciperēt eū serui ⁊ extraherēt sibi dētes singulos: ⁊ cū eū accepissent motus ad iracūdiā voluit accipe arma sua: ⁊ cū ea nō reperiret ēt magis irat⁹: ⁊ ipsis ꝯtra instātib⁹ tādē fuit multū inflāmatus: ⁊ tandē curat⁹ de īfrigidatiōe que cura re vera nō esset fiēda iudicio meo ī īfrigidato ꝑuatiue ⁊ ꝑ resolutionē ſʒ īpositiue īfrigidatis vt ī ꝯgelatis ex mā replēte frigida credo iuuaret inducere tū ī soda gaudiū suaue credo ꝯ̄ueniret. De inanitiōe ⁊ repletiōe dicaẜ ꝙ oīs replō ē nociua: nō tū sequiẜ ꝙ vltiata inanitio iuuet: īmo in cā calida siue cū mā siue sine mā tollerātia famis nō ē iuuās replō tū oīs est nocēs: saltē ꝑ hoc qm̄ ī oī dolore capitis cōicaẜ dolor stomacho vel admin⁹ ei lesio aliq̄ cōicatur: ⁊ ꝑ ꝯ̄ns stomac⁹ non bū digerit: ⁊ ꝯ̄iter postea effumant māe ad caput: ⁊ sic augeẜ dolor. De euātōe videbiẜ ī ꝑticularibus cāis: q: alia debeẜ sanguini: ⁊ alia alīȷs humorib⁹: regula tamē est vniuersalis qꝺ lenitio vētris vlr cōfert: vel nā vel arte facta: q: stāte mollicie vētris māe fluxe vel fluxure sua grauitate pōderātes pūt recipi deorsuʒ: ēt q: māe iste retēte in intestis euaporant ad caput ⁊ addunt in dolore: ideo illaꝝ eductio cōfert. vnde de hoc dicebat Auic. in cura sode calide: ⁊ opʒ vt lenificatio nature vlr perseueret ⁊c̄. Jn cibo autez ⁊ potu sunt he ꝯditōes attendende. P̄ria ꝙ cibus in principio mense sit lenitiu⁹. Et notāter diciẜ ī principio mense: q: ī scꝺa mensa oʒ ea q̄ sumūtur participare stipticitate vt fiat ꝓhibitio vapoꝝ ad caput. 2ª ꝯditio sumiẜ a cibis medicinalibus: q: si cā fuerit calida opʒ cibū medicinalē eē frigidū ⁊c̄. ita vt sit cibus se opponens cāe faciēti dolorē. 3ª ꝯditio sumiẜ ex parte nature cibi vt sit bū restauratiuus boni nutrimēti. 4ª ꝯditio ꝙ sit facilis digestiōis ⁊ nō vaporosus: q: difficilis digōnis vt legumina sūt vaporosa ēt vt sunt nuces ⁊ castance. Vn̄ Gal. 2º memur ꝯdēnat glādes ⁊ castancas maxie: ēt nuces sūt euaporatiue: ſʒ castance ꝓpter cruditatē earū sūt ꝓhibite. Et Rasis ꝺ fructib⁹ ꝑº continētis vituperat dactilos dixit: Et caueat supple patiēs a fructibus palmaꝝ: q: de coꝝ ꝓprietate ē inducere sodaʒ. 5ª ꝯditio ꝙ cibi sint modice quantitatis: q: cōicat dolor capitis stomacho nocumētū: ⁊ ita addiẜ in dolorez capitis ex effumatōe cibi existētis in stomacho si nō bū digeraẜ: qui ꝑꝑ suā multitudinē nō bū digeri pōt sed ī malos humores trāht. Sit tū tāte q̄ȝtitatis ꝙ ex eo sufficiēter possit virtus ꝯseruari: ⁊ ne sequatur famis tollerātia que in casu sepe nocet. De potatōe vini oēs ꝯcordant vt auferaẜ presertiʒ ī prioribus tꝑibus: ſʒ ī declinatōe cōpetit mixtū ⁊ paꝝ tū ꝙ sit aromaticū. Sʒ ī assuetis multū vino a quo nequaq̄ȝ volūt abstinere ēt a pricipio debem⁹ exhibere: ſʒ albū aquosuʒ ⁊ debile ⁊ eo magis cōcediẜ: q: ē ex reb⁹ calori naturali maxie ꝯ̄uenētib⁹ lʒ ēt sit ex reb⁹ magis nociuis capiti aīali ⁊ neruis ⁊ nuce ⁊ nō exhibeaẜ nigrū: q: vt vult Guil. de brixia vinū nigrū lʒ ceteris parib⁹ plus nutriat q̄ȝ albū ꝓpter substātiā eius eē magis densaʒ: tū q: diuti⁹ moraẜ ī stomacho ꝓpter tardiorē eius digōnē q̄ȝ albū: iō pluri tempore ad caput effumat. Jgiẜ in casu ē auferēdū vinū nigrū ⁊ albū magis ē cōueniēs: nihilomin⁹ in fine mense si exhibeaẜ de aliquo stiptico: ē meli⁹ exhibere nigrū q̄ȝ albū presertiʒ ī dolore capitis nō per cōitatez a stomacho. Jstad regimē qꝺ fuit cōe facile trahi pōt ⁊ ꝑticularizari ad diuersas cās: qm̄ ī mala ꝯplōne calida: siue māli siue īmāli dʒ totū regimē īclinari ad frigidū ⁊ ex ꝑte aeris qui si nō hēaẜ nāliter ꝓcureẜ artificialr cū aspsiōe reꝝ frigidaruʒ nō aromaticaꝝ ꝑ camerā de quib⁹ dictū ē circa textū ordinādo ēt regimē ī dieta inclināndo ad frigidū cū cibis de quibus dictū ē supra nō tm̄ cū lactucis ⁊ portulacis ⁊ cum pultibus ordei que singularissime ab omnib⁹ laudantur in omnibus acutis morbis ⁊ pendentibus a causa calida. Preterea que ponit Auicc. p̄ria quarti in caplo generali de cibatione febricitantiū. ⁊ Hyp. ⁊ Gal. in ꝑº regiminis acutoꝝ ī plurib⁹ textib⁹ ⁊ ꝯmentis: ⁊ mirabiles eius dotes posuit Azarari⁹ in ꝑticula 26ª caº ꝑº post ꝓhemiū: ⁊ ibi ponit modū ꝑparatōis multū singularez ⁊ artificialē de kist ordei quez non curo adducere ꝓpter abbreuiare. ſʒ ēt ī multis alīȷs cibarīȷs qui tū vt dicit Auic. ī cura sode calide: nō tm̄ oʒ vt nutriaẜ eger cibis īfrigidātib⁹ generatiuis sanguis fridi: ſʒ etiā trahētis ad siccitatē ⁊ grossitiē aliquātulaʒ ⁊ stipticitatē ꝓpter maiorez ꝯpressionez ne ex dolore vapores sursuʒ eleuenẜ. ꝓinde laudauit Rasis lentes ī textu: ⁊ ita valet miliū vel panicū decoctū ī brodio. hoc tū totum ītelligaẜ vt dicebat Auic. nisi timeaẜ siccitas nāe. nā tunc oʒ euʒ lenitiuis magis ītendere: q: vētris lenitio vt supra dictū est: est ī oī soda necessaria: etiā in dolore a cā colerica cibaria magis ad humidū debēt decliare quā sanguinea vt ēt fuit supra dictū. i. min⁹ ad siccuʒ. ⁊ de his non curo particulare ꝑꝑ abbreuiare: ⁊ qm̄ fortassis de aliquib⁹ ī curis specialib⁹ causaꝝ doloꝝ fiet mētio semꝑ quidez memorādā ī toto regimie: est illa snīa aurea. ꝺ. Gal. 3º tegni textu ꝯmēti. xxīȷ. q: diuersis cāis nō pōt vnū regimen adaptari qm̄ siquidez īdiget motōe corp⁹ gimnasiū quidez. i. exercitiuʒ sanum: quies vero egra: qm̄ vero requie: quies quidez sana: egrū vero gimnasiū: similr vero ⁊ ī cibis ⁊ in alīȷs oībus vt dixit. Secūdū igiẜ necessitatē ꝯtrariaꝝ causaꝝ oʒ vti ꝯtrarīȷs applicatōib⁹. Premisso regimie doloris capitis ī generali quātuʒ ad res nō nāles: restat nūc ponere regimē quātū ad res medicinales magis in spāli: siue dolor fuerit a malitia ꝯplexionis simplici siue ꝯposita siue cū mā siue sine mā. ⁊ si cuʒ mā aut ꝑ cōitatez a stomacho aut alioꝝ membroꝝ cōicantiū. Si igiẜ fuerit dolor capitis a malitia ꝯplōnis tm̄ pēdens ⁊ nō a mā quo cognosciẜ: q: non sentiẜ grauitas ī capite nec antea lesio in opationib⁹: ſʒ sentiẜ caliditas vel friditas tm̄ vt supra dictū ē.

Dico ꝙ ītētio est curare cū ꝯtrarīȷs: vt si fuerit mala ꝯplexio calida ex statōe sub sole: curare debem⁹ cuʒ fridis ex parte oiuʒ reꝝ nō nāliuʒ deducentiū ad ꝯ̄rauʒ dispōnis: vt locare egruʒ ī camera frida vel loco alio frido: ⁊ remoueri debēt vociferatōes ⁊ oīa alia caput īflāmare potētia: ſʒ omne ei⁹ regimen sit īfrigidatiuū semꝑ tū obseruādo ꝓceptum Mesue de cura sode qꝺ si ꝯpetētia ī gradu alteratōis ei⁹ qꝺ remouēdum est: ⁊ si non esset intensus dolor neq̄ȝ febris: ī cibis posset vti pullis gallinaceis: q: aliqualiter ad frigidū declinant vt dicit Rabimoyses presertim si altereẜ cum frigidis vt cū agresta vel alia re frigida: ⁊ oēs scribētes ꝯ̄ueniunt in cibatione acetosoꝝ licet Auic. dicat cibos tales nocere omni sode nisi ī soda per cōitatez stomaci. s. a mā colerica: ſʒ intelligēdū ſm illos ꝙ cibi debēt paꝝ sape de nā acetosoꝝ nō nimiū tū: presertim si dolor ē per cōitatē a stomacho ꝓpter colām cui vtplurimuʒ oīs cib⁹ acetosus ⁊ frigidus iuuat q: prepat dicebat Aui. os stomaci ⁊ ꝯfortat ipm: ⁊ ꝓhibʒ effusionē materieꝝ ad ipʒ: ⁊ si cā doloris fuerit mala īmālis cōplexio frida opʒ vt remoueaẜ ꝑ calida ⁊ ex ꝑte aeris ⁊ alioꝝ: vn̄ Rasis p̄io ꝯtinētis dicit ꝙ eger ē ponēdus sub sole donec mitigeẜ soda. Sʒ in hoc oʒ bū aduertere: q: Auic. dicit ꝙ sol facit ad dolorē capitis: tuʒ q: calefacit: tū ēt q: vapores a toto eleuat ad caput. ⁊ ibi ponebat bonuʒ textuʒ īnuens ꝙ ēt in tali dolore īmāli a sole vel alia cā aliquotiēs ꝯ̄uenit flōmia vel alia cūatio. Nā ī caº de cura sode calide dixit: Et multotiēs quidē accidit ex sole soda nō ex eo ꝙ calefacit tm̄: ſʒ ex eo ꝙ eleuat vapores ⁊ mouet hūores quietos cū huiusmodi ita non est excusatio ab cūomb⁹: ⁊ qūq̄ȝ ēt ī ca ī qua vapores nō eleuanẜ neq̄ȝ humores mouenẜ est necessitas eūonis cū sentiẜ repletio. ⁊ hoc bū nota. Jdeo dicēdū Rasiʒ voluisse dicere ꝙ nō sub sole sit ponēdus: ſʒ ī loco calido nāli vel artificialr cū sparsione aliquaꝝ reꝝ calidaꝝ nō multū effumātiuʒ: vt ligni aloes: myrrha: storace: cinamomo: vel cū igne facto ex lignis appropriatis ⁊c̄. ſʒ cū alīȷs vt pipere ⁊c̄. ⁊ sic alterādo locū calidū ad friduʒ poterim⁹ hoc facere cū fridis illa ꝑ locū spargēdo. De regimine aūt ꝑ cibos aliquid īfra diceẜ cuʒ erit sermo de cura sode fride mālis: ⁊ sic ī hoc loco ero excusat⁹ ꝓpter abbreuiare. Si vero dolor sit pendens a malitia ꝯplōnis cum mā: sic est aut ex mā calida sanguinea vel colerica: aut frigida melācolica vel flegmatica simplici vel ꝯposita: aut ex mā vaporali vel vētosa. Si igiẜ dolor ē a mala ꝯplone cū mā supposito debito regimie ī dieta: qꝺ quasi sile dʒ esse sicut ⁊ ī ꝯplone īmāli correspōdēter in cā. Primo notādus est cañ. Gal. 3º tegni qui ēt supra est adductus qꝺ quotiēscūq̄ȝ ꝯiūgiẜ cū dolore repletio toti⁹: semꝑ debem⁹ p̄io an̄ euacuare quā repcutiam⁹. Et rō ē q: si fiat repcussio: primo corp⁹ nō recipit ꝓpter plenitudinē. 2º q: vt dicit Serap. ꝑº breuiarīȷ caº 6º: qm̄ mā est multa ⁊ ꝓhibem⁹ eā ab effusione redit ad mēbra pricipalia ⁊ corrūpit ea ⁊c̄. oʒ igiẜ p̄io cūare eūone facta: tū nō ex mēbro vbi est dolor: quia talis cūatio vel fit ſm qꝺ dixit Gal. 3º tegni textu ꝯmēti. clv. cū incisionib⁹ vel cū calefactionibus diaforesim faciētib⁹. si p̄io modo fiat dolor ⁊ ita addiẜ in dolorē ⁊ fit attractio noue materie. si 2º modo tales medicie subtiliatiue ⁊ calefactiue exūtes plus attrahūt q̄ȝ resoluunt: igitur non oʒ ex mēbro dolente a pricipio fieri eūonem ſʒ ex membro diuerso: ⁊ tunc si apponātur postea repcussiua: q: tunc faciunt ꝙ mā repellitur ⁊ ꝙ mēbrū ꝯfortaẜ. Jō tūc fcā eūone iuuāt repercussiua. Facta pri⁹ igiẜ eūone a toto presertiʒ corpore egro existēte pletorico: deinde fiat diuersio deide repcussio: ⁊ deide resolō faciēda ē. Et hoc ītelligaẜ regulariter qm̄ aliquotiēs in certis casibus opʒ ꝙ ex mēbris īmediate fiat eūo: vt si mā esset venenosa ⁊ in alīȷs ēt vt forte īfra videbiẜ: ⁊ sic hētur cura etiaʒ q̄ȝtū ad eūonē in genere. Sʒ spāliter descēdendo in dolore māli stāte igiẜ dolore a cā sanguinea ī capite manifesta ꝑ signa superius posita. P̄io opʒ flōmare: postea approximare frigida repercussiua: deinde dieta ē īponēda. Vltīo aliqua alia remedia localia faciēda. Et hoc ſʒ ordinē Rasis in textu vt vidistis. P̄io dicit ꝙ fiat flōmia cephalice. Sed hic nota ꝙ aliqn̄ non ꝯpetit flōmia talis vene a pricipio: q: cōicaẜ illa vena capiti seu ei colligaẜ īmediate: vt Auic. 4ª primi de flōmia ⁊ alibi. Jō stāte in toto mā apta fluere ad caput ꝑꝑ dolorem si de ipsa fieret flōmia mā cōuerteẜ in sursuʒ plusq̄ȝ cūareẜ: iō ē magis apta nocere q̄ȝ iuuare. Proinde stāte plenitudine nō dʒ fieri flōmia cephalice. Propter hoc quidā moderni scribētes dixerūt ⁊ bū: ꝙ opʒ cōsiderare si cū repletōe capitis ꝯiungaẜ toti⁹ plenitudo sanguinea vel nō. Si p̄io nō opʒ ꝯsiderare nūquid ille dolor pendēs ab illa mā sit pendēs totus a mā fluxa vel fluēte. Si 2º nō p̄io ⁊ principalr stat indicatio de diuertēdo a capite: sed ēt stāte plenitudine toti⁹ stabit ēt intētio de eūando a toto: ⁊ sic oportebit facere flōmiā nō tm̄ diuersiuā ſʒ ēt cūatiuā. Et ī hoc magis ꝯ̄uenit flōmia saphenarū: q: fiet copiosa flōmia cūatiua ⁊ diuersio notabilis a capite. Nā talis ē diuersiua ⁊ cūatiua simul. Sʒ si eēt vltima pletoria: pri⁹ opʒ incipere a vena cōi vel basilica: ⁊ postea ad saphenas venire fluente mā: sed stante mediocri pletoria sufficit saphenaꝝ flōmia a pricipio. Post igiẜ hanc flōmiā pur stāte pletoria oportebit deide facere flōmiaʒ de vena media ⁊ nō ꝺ cephalica: q: ista flōmia cephalice trahēt mās supra versus caput sicut ēt ex capite eūaret: ſʒ stante adhuc vlteri⁹ dolore ⁊ rubedine in facie oportebit ēt eūare ꝺ ve-

na

na cephalica. Sed nota ꝑꝑ erroꝛē ſepe ɔtingētē: qꝛ multi pu/
tāt venā cephalicā eē īter duos digitos man⁹. ſ. groſſū ⁊ īdicē:
ꝙ hoc nō ē verū. Jmmo gētilis in 3ª tertij ī cura obtalmie de/
clarat ꝙ ramus iſte nō ē ram⁹ cephalice: qꝛ oīs ramus venarū
manuū aut ē baſilice aut cōis ramus. Nā ram⁹ cephalice non
manifeſtaẗ in manu: īmo ꝓfundaẗ in bꝛachio: ⁊ ita apparet eſſe
ꝺ mēte Auic. pª pꝛimi ꝺ anothomia venaꝝ manuū ſatis ad pꝛī/
cipiū capituli ⁊ 4ª pꝛimi caplo 22º: bū īſpicīēti quare ſi doloꝛ ꝑ/
ſeuerarct cū ſignis ſanguinis: tūc vltra flōmiā vene cephalice
flobothomāde eſſent ēt vene ꝓpinquioꝛes: vt vene q̄ ſunt intra
nares quas aliq flobothomauerūt cū flobothomo: ⁊ ē difficile.
Aliqui ex ſetis poꝛeoꝝ mouēdo aliqualr̄ fortiter ꝑ nares: ⁊ ta/
les imediate quaſi ex cerebꝛo: ⁊ ſibi īmediatis cūant. Jtē flobo/
thomia vene naſi aut frōtis laudaẗ: de q̄ flobothomia vene frō
tis dixit Aui. pꝛia tertij in cura ſode calide loquēs de vena frō
tis. Jpſa nāqꝫ eſt vena cui⁹ flobothomia plurimū egritudines
capitis extirpat. ſupponit alias factas flobothomias ꝓ hoc qꝺ
dixit extirpat. ſ. radicit⁹ remouet: ⁊ vt tales ꝑticlares vene ma
nifeſtenẗ vt poſſint flobothomari: oꝫ notabilr̄ collū ſtringi cuꝫ
aliquo pāno: vt vene manifeſtēẗ ſupioꝛes: ⁊ dicta flobothomia
vene frōtis multū cūat de ꝓfundo: ⁊ p̄ſertim ī doloꝛib⁹ croni/
cis iuuat ex mā ſiue calida ſiue frīda fuerit: ⁊ fieri dꝫ flobotho/
mia maxime ex ꝑte āterioꝛi capitis ſi ꝑs poſterioꝛ doleat iuxta
alfo. Poſterioꝛa capitꝫ dolētia ⁊c. Et ſi ꝑs doloꝛoſa eēt āterioꝛ
⁊ ꝑs poſterioꝛ vbi eēt fiēda flobothomia nō hēret venas manife
ſtas: apponi debēt vētoſe poſteri⁹ ⁊ debēt poni infra nucā ſi ſu
pꝛa apponi nō poſſent vt voluit Auic. loco allegato. Sꝫ ſi mā in
capite ledēs eēt fluxa ī totū nō āpli⁹ fluēs oꝫ nō ſic diuertere: ſꝫ
cūare. Ponit ēt vt dictū ē circa textū fieri cūationē cūando co
lericū ſanguinē cū medicina: de qua diceẗ ī cura colerice: Qui-
bus factis diuerſiōib⁹ diuerſis modis: tūc veniēduꝫ ē ad loca/
lia vñ nota ꝙ oēs dicte cūationes ſūt pꝛius fiēde q̄ꝫ qꝺ aliqua
applicēẗ localia: īmo facta diuerſiōe ɔueniēti ponēda ſūt loca/
lia: igiẗ dico ꝙ applicāda ſunt localia frīda: veꝝ nō ad humidū
ſꝫ ad quādā ſiccitatē declinātia: vt ɔtrarienẗ ſanguini peccāti
qui ē humidus ⁊ calidus ⁊ ad maioꝛē repꝛeſſionē ⁊ mēbꝛi ɔfoꝛ/
tationē. ergo oleo violato ⁊ oleo de ſalicib⁹ vti nō debem⁹: ſed
ꝑticipare aliqua ſtipticitate vt ē oleū roſatū: p̄ſertiꝫ ſibi addito
modico aceti. Sꝫ circa applicationē hoꝝ fridoꝝ notāda ſunt
quedā: pꝛio oꝫ cōſiderare diſpōeꝫ ex ꝑte p̄parātōis capitis in/
ungendi: vt. ſ. fiat inunctio abſciſis capillis facta raſura: vt di/
cit Aui. tū ſm alios dꝫ fieri cū foꝛpicib⁹: qꝛ raſura capitis īſpiſ/
ſat cutim. Scđo ponaẗ aliqd de lana aut pāno ad ligādū cir
cūcirca caput: vt dixit Gal'. 2º meimir: ne liquoꝛ cū fit inūctio
vel ēbꝛocatio deſcēdat: vel cuꝫ ēbꝛocatio fieri dꝫ fiat coꝛona ex
paſta īfra ɔmiſſurā coꝛonalē: vel lana circūcirca caput apponaẗ
vt res ſubtiles que ſuꝑ ipm̄ effundūtur retineanẗ a curſu ⁊ ce/
rebꝛū eaꝝ ɔpleat exſucationē ⁊ eaꝝ virtutē nō expoliet aer ve
lociter: vt dicit Aui. ī cura ſode tꝑalis. Tertio cōſiderādū ꝙ
nō fiat inunctio vel ēbꝛocatio niſi in ꝑte anterioꝛi ⁊ nō poſterio
ri: qꝛ os poſterius ē valde durum ⁊ denſum: ⁊ pꝛopter hoc vir-
tutes extrinſecarū medicinaꝝ ad cerebꝛū penetrare nō poſſūt
ēt qꝛ a parte poſterioꝛi oꝛiginanẗ nerui motiui ꝑtiū mēbꝛoꝝ in/
ferioꝝ ⁊ ſenſitiui. Jō ne illa pars nimiū īfrigideẗ ex appōne fri/
gidoꝛū laudant auctoꝛes pꝛecipue Gal'. loco allegato cū ē infri
gidandū ꝙ ſolū pars anterioꝛ pꝛeſertiꝫ ɔmiſſura ſagittalis in/
ungi dꝫ vel embꝛocari verſus coꝛonalem. Nā ibi ɔſidiẗ de pe/
netratōe dicit Auic. Qui locus declaraẗ per duas experiētias
poſitas a d. Auic. pª tertij ī caº pꝛio famoſo: Cū mām cūare ⁊c.
que ponētur in fine capituli hui⁹. Quarto ɔſiderādū ē ex di
ſpoſitōe mēbꝛoꝝ que ledūẗ. Nā in oī doloꝛe capitis ēt foꝛti nō
debem⁹ applicare ſemꝑ oleū roſatū cū aceto: qꝛ ſm ſniāꝫ Aui.
ſtante capite debili nō opꝫ tm̄ infrigidare quātū infrigidaẗ ex
tali oleo cū aceto: iō in doloꝛe capitis pueroꝝ ⁊ melācolie ⁊ mu
lierū ⁊ decrepitoꝝ ⁊ quoꝛūcūqꝫ alioꝛū debiliū ꝺ illis q faciliter
incurrūt ꝓfunditatē ſomni ⁊ fluit mā multa ad oculos vel na/
res ⁊c. nō ɔuenit eis ad infrigidatiōeꝫ oleo roſato ⁊ aceto inun/
gi ſꝫ ex oleo roſato ſolū vel cū camomellino ēt ꝑꝑ debilitatē vel
remiſſionē doloꝛis capitis in eis: laudauit ibide Gal'. loco olei
roſati. Oleū camomellinū ī dictis coꝛpoꝛib⁹ ſꝫ ī doloꝛe capitis
nō ſic in coꝛꝑibus debilib⁹ ad infrigidādū debem⁹ dicit Ser.
cōſiderare exceſſū igneitatis ⁊ vehemētiā īflāmatōis. Nā ſtā/
te modica flāma ipſe laudat oleuꝫ tm̄ roſatū: ſꝫ vbi ē neceſſaria
maioꝛ infrigidatio addaẗ acetū ēt ad pꝛofundationē. Jgiẗ in ta
li caſu ſuppoſita fricatōe pꝛius capitis leui. Primū eſt faciēda
embꝛocatio cū oleo roſato ⁊ aceto. Acetū aūt dꝫ eē quarta ꝑs
vt dicit Raſis ⁊ Gal'. alij dicūt media pars: alij dicūt ꝙ tantū
de aceto quātū de oleo. Pꝛo quo ſciēdū ꝙ ī caſu vbi nō ē ve/
hemētiſſimus doloꝛ ⁊ nō ē nimia poꝛoꝝ obſtructio in his ſuffi/
cit quarta pars aceti: vbi aūt nō ita eēt ſꝫ eēt doloꝛ multū vehe
mēs cū notabili multū obſtructōe poꝛoꝝ ⁊ plenitudine: tūc tm̄
dꝫ poni de vno quātuꝫ de alio lꝫ Serap. in multa inflāmatiōe
ad multū infrigidādū ponit duas partes aceti vbi aūt ſit do/
loꝛ mediocris ⁊ ſpiſſitudo cutis. Sit ēt mediocris tūc tertia ꝑs
aceti ⁊ due partes olei ſufficiūt: ⁊ hic nō decipiat te verbū d.
Auic. pª tertij in caplo gñali de curatōib⁹ capitis vltra mediū
capituli. §. cū aūt curas apata cal'a: vbi docet ꝑmiſcere acetum
cū infrigidātib⁹ ſꝫ facit exceptōeꝫ dicens niſi illic fuerit vehe/
mēs doloꝛ: tūc eīm aliena acetū ⁊c. Nā ibi loquebaẗ Auic. qñ
doloꝛ fuerit vehemēs vehemētia ſenſus mēbꝛi patiētis: vt ſtā/
te ſolutōe ɔti vel alr̄. Sꝫ qñ fuerit vehemēs a multitudie vapo
rū cū qualitate ledētū nō ſic ītellexit vt pꝫ īſpiciēti lrām paulo
poſt vbi laudauit acetū cū mixtiōe alioꝝ fridoꝝ addendo etiaꝫ
crocū ad reſolutōeꝫ aliq̄lē: ⁊ oleū ſit ex oliuis īmaturis ⁊ ſit no/
uū qꝛ āntiquū attinet caliditati: vt vult Serap. ⁊ Gal. loco alle.
qꝛ exacuiẗ poſt annū ⁊ ſit ex multis roſis. Et ſi fieret ex oleo oli/
uaꝝ maturaꝝ fit quaſi tēperatū ⁊ nō ɔſequeremur ītentuꝫ nr̄ꝫ
⁊ ſit factū ſꝫ modū Meſ. qꝛ oleuꝫ dꝫ eē lotū bis vel ter vel qn/
quies. Oleuꝫ aūt coē fit dupl̄r vel fit cū exp̄ſſione tātuꝫ ɔpꝛimē
do carnoſitatē remotis oſſib⁹. Ali⁹ modus eſt vt ɔteranẗ ⁊ oſſa
⁊ carnoſitates oliuaꝝ: ⁊ hoc mō eſt calidū vt dixit Cōciliatoꝛ ī
ꝓblematib⁹: ſꝫ pꝛimo mō eſt tēperatū ſi oliue ſint mature. Dꝫ
igiẗ oleū roſatū eſſe factū ex oliuis īmaturis q̄ participāt fridi/
tate. Hic tñ nota ꝙ olea ꝑticipātia aliquali ſtipticitate ⁊ ſub/
tilitate vt oleuꝫ roſatū fiunt magis penetratiua q̄ꝫ oleuꝫ cōe: ⁊
iō ſepe ſufficit oleuꝫ ro. ſine aceto: mō non velim⁹ nimis pene/
trare. Nō qꝛ oleuꝫ qualecūqꝫ participat acuitate penetratiua ⁊
ꝑtes olei hñt adinuicē magnā ɔiunctōeꝫ ⁊ foꝛteꝫ ɔplōneꝫ ita ꝙ
nō pñt diuidi ēt igne. Unde dicit Auic. 2º cañ. caº pº: Et q̄dam
ɔmixta hñt ꝑtes q̄ ꝑ ſe facilr̄ ſeparanẗ vt lac. Quedā medio mō
ſe hñt vt olera: qꝛ ſola ablutio ſeꝑat. Sꝫ aliqñ eſt tāta ɔiūctio ī
partib⁹ ⁊ foꝛtis ɔplexio alligās ꝙ nec artificio nec nā pñt ſepa/
rari vt oleū: qꝛ ſi eterno tꝑe bulliret ꝑtes nō ſeꝑarenẗ niſi feca/
les. Jlle igiẗ ꝑtes olei cū īcipiunt ꝓfundare ī mēbꝛo ꝑtes ſtipti/
ce ſe coadiuuāt: qꝛ cū iaꝫ ītrant ꝑs ignea acuta ⁊ poſtea ꝑs ſti/
ptica īpellit ⁊ iuuat eā in ſic penetrādo: tñ multa ſtipticitas ꝓhi
bet penetratōeꝫ qꝛ claudit poꝛos: iō auctoꝛes raro ī epithimati/
bus vtunẗ ſucco vel aqua ſolatri ꝓpter ſuaꝫ ſtipticitatē vt vult
Gal. loco allegato. Si aūt ꝑticipat aliq̄ ſtipticitate facili⁹ pene/
trat vt dictū eſt. Jn coꝛpoꝛib⁹ igiẗ debilib⁹ pauca ſit quāti/
tas aceti ⁊ multa olei ro. qꝺ acetū maxie ē ei admiſcēdū nō acu/
tuꝫ ꝓpter igneitatē quādaꝫ ī co: ſꝫ ſic acetoſuꝫ vt dixit Serap.
⁊ hoc ꝓpꝛie qñ cā calida ē infra craneū peccās: aliter nō. Pñt
ēt fieri epithimata ad hāc ītētionē multiplicia vt addēdo aquā
roſ. cū oleo ⁊ aceto vt facit Meſue: vel ſuccū poꝛtulace vel la/
ctuce vel ſemꝑuiue cū lacte. Et Alexāder laudat cerotū Gal. ⁊
ponit deſcriptōeꝫ ei⁹. ⁊ ſi miſceaẗ cū ſuccis ſupꝛa: videbis effe/
ctū mirabileꝫ. Utrū autē in oī cā māli vel faciēte doloꝛē ſem
per ſint iſta extrīſecus applicāda: Rñdet ꝙ nō ſemꝑ ɔpetit vt ī
trib⁹ caſib⁹ p̄cipue dicit Meſue ī cura ſode. Nā in ſoda facta ī
febꝛib⁹ nō debēt apponi qꝛ ꝓlōgāt ſodā ꝓpter retētōꝫ vapoꝝ.
Et hoc ēt dixit Aui. ī fine cap. ſode calide cū dixit: Sodā vero
calidā ī febꝛib⁹ multiplicat vſus epithimatū vapoꝛes exire non
ꝑmittētiū: ⁊ lꝫ aliqñ remittāt doloꝛeꝫ: tñ multiplicaẗ ſoda extē/
ſiue. Secūdus caſus eſt cum fit a toto euapoꝛatio vt in coꝛpoꝛe
plectoꝛicoꝝ ē fere idē. Terti⁹ caſus qñ vapoꝛes ſūt in capite ge
nerati ⁊ qñ nō ſūt per viā depēdētie alioꝛū mēbꝛoꝝ ī capite: ſꝫ
ſi fuerint alias depēdentes iā ſunt facti māſiui. Quart⁹ caſus
addiẗ de mēte Auic. in caplo generali de ſoda tēpoꝛali dicit ꝙ
illi⁹ doloꝛis cui ɔiūgiẗ reumatiſm⁹ nō fiat epithimatio frigido
ruꝫ neqꝫ humidoꝝ ſupꝛa caput. nā iſta augēt ad catarrū dixit
ſic: Jn oī aūt ſoda cū aſſociaẗ reumatiſm⁹ nō declines ad īfri/
gidādū caput ⁊ humectādū cū oleis ⁊ ſimilib⁹: ſꝫ fuge ad eua/
cuandū ⁊c. De hoc tñ quarto caſu ⁊ ēt de pꝛio caſu fiat modifi/
catio ſpālis vtiliter īferi⁹ verſus finē capituli. Jn talib⁹ tamē
vt remittaẗ acuitas doloꝛis dicit Meſue ⁊ Auic. ɔcoꝛdat: facit
attractio aque roſate ⁊ olei roſati ⁊ euapoꝛatio reꝝ frigidaꝝ ꝑ
nares vel aures. Nā illa frigiditas occurrit vapoꝛib⁹ ad intra
⁊ repꝛimit doloꝛē neqꝫ poꝛos ꝓpterea obſtruit: ⁊ tūc nō dꝫ ei
cōicari acetū in caputpurgio. Et ī hoc Auēzoar laudat ſuccum
cucurbite ad infrigidādū: qꝛ dicit ꝙ talis ſuccus nō ſic ɔuertiẗ
ad cōtrariū a caloꝛ: nā multo tꝑe ſeruat eius frigiditatē: ⁊ ideo
maxie ē cōueniēs ēt agreſta: ⁊ aliqñ ſuccus granatoꝝ acetoſoꝝ
cū ſucco cucurbite cōueniret. Et ita ipſe Gal'. loco ſepe allega/
to faciebat trāſiēs per cāpos ⁊ nō hñs aliud: ⁊ tunc ad eandem
intētionē laudat Auēzoar ēt odoꝛē floꝛuꝫ nenufaris violarū ⁊
cucurbitaꝝ recētiū: ⁊ ita valēt alia odoꝛamēta frigida de quib⁹
in textu ſm Raſim ⁊ alios. Cōpleta aūt intētōe repercuſſionis
in pꝛincipio cū his que dicta ſūt ⁊ hic ⁊ ſupꝛa circa textū oꝫ po/
ſtea iā fluxa mā pꝛo magna ꝑte vt ɔñter obſeruenẗ canoñ. poſi/
ti. ⁊ ab Aui. 4ª pꝛimi caplo 25º ⁊ 3ª quarti de medicatōib⁹ apatū.
qꝛ quātū ad hoc ſimile ē ⁊ ī doloꝛe ſine apate. ſ. ꝙ minuanẗ re/
percuſſiua addēdo de reſolutiuis ad mitigatiua ⁊ reſolutiua in
ꝓceſſu de his magis addēdo ⁊ de repercuſſiuis minoꝛādo ſm
ꝙ intētio repcuſſiōis minoꝛaẗ ⁊ reſol'onis maioꝛaẗ. Et ita dice
bat Gal'. 2º decē tractatuū: Jn pꝛincipio igiẗ repercuſſiua cu/
ra ē vtēdū poſt hoc mitigatiuoꝝ ⁊ digeſtiuoꝝ farmacoꝝ aliqd
ē addendū: deinde aliquid diafoꝛeticoꝝ ē apponēdū auferēdo
paulatiꝫ aliquid ꝺ repercuſſiuis: que aūt ſint talia diceẗ in cu
ra ſode frigide. Circa eūonem aūt fiendā ꝑ medicinā: qm̄ vt
ſupꝛa viſuꝫ ē cōicat ī hoc ſanguinea cū colerica vt dictū ē: pꝛi⁹
videamus vtrū añ eūonem particularē ſit ſemꝑ fienda vniuer
ſalis: Rñdet Meſue ꝙ regulariter vniuerſalis p̄cedere dꝫ: in
trib⁹ tñ caſibus nō ē neceſſaria vniuerſalis añ particularē: ſed
ſufficit ꝑticularis pꝛio exiſtēte coꝛpoꝛe cū paucis ſuꝑfluitatib⁹
⁊ ī toto ⁊ in particulari: ⁊ tūc pōt tm̄ fieri eūo de capite vel de
venis ꝑticularib⁹ vel emūctoꝛijs ipſi⁹ capitꝫ imediate vt ī coꝛꝑe
ɔſueto ad exercitia vel ī coꝛꝑe ſtudioſo vel ī coꝛꝑe tenui ēt ſi fiat
doloꝛ capitis ꝑ ſtatōeꝫ ad ſolē pōt cūari ꝑticulr̄ vt ſupꝛa deīn ē
lꝫ dixerit Gētilis ꝙ vbi fuerit caput cū modica menſura vapo
rū vel humoꝝ nō aduertēdo ad totū poſſit fieri eūo ꝑticularis
nō p̄cedēte vniuerſali: ꝙ dictū cū reuerētia nō ē tutū qm̄ ſtāte
mūdo capite ſi ɔiungaẗ poſtea in toto repletio ⁊ fiat eūo ꝑticu
laris ex venis vel emūctoꝛijs ꝓpꝛijs cerebꝛi ſtāte doloꝛe ī capi/

te eſſet timoꝛ cõuerſiõis mãe ab īferioꝛib⁹ ad ſupioꝛa: ⁊ iſtū ca/
nonē vel ſimilē poſuit dñs Aui. ī caplō gnāli ſupꝛa allegato vbi
dās oꝛdinē ſpālē ī flobothomia dixit: ⁊ ē text⁹ ſingularis. Et
ſi timeť ꝯpꝛehēſio ſup. humoꝝ vel vapoꝝ antequā īcipiat ve/
nire ad hoc vt ꝯtineanť. ſ. in capite ſup. humoꝛ attract⁹ ſicut ſi
ꝯtingat ꝓpter cām attrahētem humoꝛes in circuitu capitis ex
caliditate extrinſeca: aut ꝑcuſſiõe: aut reliquis flobothomeť ba
ſilica: ⁊ ita voluit ꝗ ſtāte plenitudine ī toto: ⁊ inanitiõe capitis
ꝓpter dubiū ꝯuerſiõis mãe in ſurſuꝫ vt fiat flobothomia reſpi
ciēs totū baſilice: ita ſilr ⁊ ī caſu nr̃o cõueniret eũo vniuerſalis
ante ꝑticularē ſtante modica mã in capite vbi eſſet multa ī toto
⁊ hanc ſniaꝫ voluit in fine capli de ſoda tꝑali vbi in vētoſa di/
xit ꝗ flobothomia ⁊ vētoſe foꝛſitan ſūt neceſſarie vt doloꝛis aſ/
ſiduatio ī capite ſupfluitates euenire nõ faciat. Et idē in caplō
ſeq. cū dixit: Et qñqꝫ ēt ī ca in qua vapoꝛes nõ eleuanť nec hu/
moꝛes mouētur ē neceſſitas eũatiõis ſup. eoꝝ ⁊ id quidē cū ſen
titur repletio ⁊ timeť in ipſa matericī attractio ad locū doloꝛo/
ſum ⁊c. ⁊ ſicut ī textu videť exēplificari de flobothomia fienda
ita ex eadē cā intelligať de eũone ꝑ medicinas. nõ igiť ſufficit
vt tm̄ ꝯſidereť ſi ficēda ē eũo ꝑticularis a capite abſqꝫ vniuerſa-
li ꝗ in capite ſit modica mã: vt dicit Gētilis. Scōs caſus ē qñ
nõ eſt aptū cõicare mēbꝛū ī quo cēt repletio illi mēbꝛo a quo vo
lumus eũare: qꝛ mēbꝛū cõicans repletum nõ eſſꝫ foꝛte in dādo
neqꝫ mēbꝛū recipiēs cēt auarū ī recipiēdo vt exñte repletiõe in
pede vel in crure: ⁊ doloꝛe ī capite poſſum⁹ eũare a capite pꝛi⁹
ipō capite ꝯfoꝛtato per medicinas repercuſſiuas. Tertio qñ mem
bꝛū repletū nõ hēret colligãtiā cū illo ꝑticulari: hoc tñ patiť ī/
ſtantia: qꝛ oīa mēbꝛa habēt aliquā colligantiā adinuicē: quo ſic
ſuppoſito dicať nūc de eũatiõe fienda ꝑ medicinā que ē cõis ⁊
ſanguini ⁊ colere pꝛīo numerãdo aliqua ſimplicia q̄ īmediate re
ſpiciūt colerā: ſꝫ mediate ēt in peccãte ſanguine ꝯueniūt pꝛimo
igiť ſunt mirabolani citrini ī mã calida ⁊ ſanguīea: qñ ſanguis
cū putreſit ei⁹ ſubtile cõuertiť ī colerā: ⁊ ſic per eos eũando co/
lera ſanguis īfrigidať. Et ex hoc nota ꝗ nõ tantū ī cã mãli cali
da ꝯuenit eũo calidi humoꝛis: īmo ēt in mala ꝯplōne calida ſine
mã ſi ꝯplō ſit ſimplex calida ledens: ⁊ in toto ſit augmētuꝫ ſan/
guis ⁊ colere: tūc mai⁹ iuuamētū qđ fieri poſſit ē eũare ſangui
nem ⁊ colerā ſimul qꝛ fit īfrigidatio ꝑ talē eũonē. ⁊ ſi cã ſit frida
īmãlis ledēs ⁊ in toto ſit dñium flegmatis: tūc maius iuuamē/
tū ē eũo flegmatis: vbi igiť ſanguis peccet ꝯuenit eũatio cū mi
rabolanis nõ tm̄ eũando colerā ſꝫ ſanguinē ad ꝯtrariū alteran/
do cū ipi mirabolani ſunt frigidi ī ſcđo ⁊ ſicci ī tertio: tamarindi
ēt ad eadē intentionē cõueniūt eũando ⁊ alterando: ſūt eīꝫ ta/
marindi fridi ⁊ ſicci in ſcđo: iō iſta ꝯueniūt: ſꝫ in peccãte colera
magis ꝯuenirēt pꝛuna ⁊ viole ⁊ ſebeſtē ⁊ caſſia ⁊ mãna: qꝛ cum
eis cū friditate vel tēperãtia in actiuis cõiungiť humiditas ad
alterãdū cū virtute appꝛopꝛiata ſolōni colere ſemꝑ ꝯmemoꝛan/
do dictū Auic. in caplō gnãli cū dixit: Lauebim⁹ ī eũatione hu
moꝝ acutoꝝ ⁊c. ne poſt ꝯtingat malicia ꝯplōnis calē: ſꝫ de ex/
hibitiõe mirabol. in cã calida aliqui abſolute ꝯſentiunt: vt fuit
Raſis ī textu: aliqui nõ audēt ꝓpter ſtipticitatē. Et Auic. fuit
ī hoc medius dicēs: Si nõ fuerit fe. cū doloꝛe capitis ꝯueniūt
mirabol. qꝛ ſi fuerit fe. nõ ꝯueniūt mirabolani: qꝛ tūc eſt ſignuꝫ
ꝗ peccat mã ī ambitu toti⁹ ⁊ nõ ſoluꝫ peccatū eſt in capite: ⁊ iō
nõ debēt poni mirabolani. Sꝫ ſi nõ fuerit febꝛis pñt poni mira
bolani: qꝛ cuꝫ ſtipticitate ꝯpꝛimūt vapoꝛes deoꝛſuꝫ. Et ſic itel/
ligit Raſ. modū deſcriptõis ponēdo cū mirabol. īmo Auic. in
caplō gnãli verificãdo đſcriptionē pillulaꝝ alſcgeret laudat mi
rabol. intrãtes: dixit ꝗ ꝓhibent vapoꝛē calidū ſiue ī ſtomacho
generať ſiue ī capite. Et ſi ſit timoꝛ ſtipticitatis exhibeanť ī īfu
ſione ſꝫ modū vt hic. ℞. pꝛunoꝝ numero. x. tamarindoꝝ. ℥. j.
bulliãt bullitõe ꝯuenīēti ī aqua đbite quãtitatis ad ꝯſumptõeꝫ
tertie partis. Poſtea addanť mirabol. citri. contuſoꝝ. ʒ. iij. in
dicta decoctõe: ⁊ ſtent die ac nocte in ea decoctiõe tepida: po/
ſtea manc fricētur mirabol. ⁊ poſtea fiat colatura ⁊ capiãt đ ea
℥. vj. addēdo ſi placet de diapꝛunis nõ ſolutiuo vel de diamã/
na vt facit Meſue ꝯmiſcēdo cū aqua fructuū. Et ſi volumus
ad maioꝛē ꝯpꝛeſſionē dare mirabol. in ſubſtãtia poſſum⁹ dare
⁊ fiat decoctio ſic. ℞. pꝛunoꝝ ſebeſten ⁊ tamarindoꝝ deductis
oſſib⁹: añ. ℥. ſ. buliant in aqua debite quãtitatis ad ꝯſumptõeꝫ
tertie partis: ⁊ poſtea facta colatura de eadē ſumanť. ℥. circi/
ter. v. ⁊ addanť mirabol. ci. ꝯtuſoꝝ. ʒ. ij. zuccari al. vel albiſſi/
mi. ʒ. iij. vel. ℥. ſ. ⁊ detur ī manc hoꝛa medicinaꝝ ita ꝗ nõ doꝛ
miať poſt. Et his modis ſimilib⁹ poſſet dari reubarbaꝝ: ſꝫ ꝑꝑ
ipſi⁹ caliditatē ē aliqualr ſuſpectū. Anteqꝫ tñ veniam⁹ ad ab/
ſciſionē cãe debēt dicebat Meſue in alijs cãis a ſoda ſanguīea
ſup. pꝛi⁹ exhiberi medicine digeſtiue ⁊ ſirupi qꝫ ſolutiua. vñ di
cebat: Si aūt ab alteri⁹ humoꝛis peccato ſup. fiat ſoda qꝫ a ſan
guine pꝛius ipſū digerim⁹: deinde abſcindimus cãm. Et idem
voluit Auic. in caplō gñali apud pꝛincipiū: ⁊ ita vſqꝫ a pꝛīcipio
poſſum⁹ vti ſirupis. Añ igiť eũonē poſſūt dari aliqui ſirupi ꝓ/
hibētes ſanguinē ad naturā colere cõuerti ⁊ ēt ipſi⁹ colere dige
ſtiui: vt đ ſirupo acetoſo: in quo ſirupo oꝫ plus poni de aceto
vel minus ſm coꝛpoꝛū diuerſitatē: vt dixit Auic. 5° cañ. Nã in
maturatõe materieꝝ calidaꝝ nil eligimus ſupꝛa ipſū: vt ī cap°
generali vel cū ſirupo de endiuia vel de poꝛtulaca vel de ſucco
acetoſe vel ro. vel viol. vel đ agreſta vel granatis ad ꝯpꝛeſſiõeꝫ
⁊ ſtãte magna flãma ⁊ inſtãtia vigiliaꝝ poſſumus ītendere īfri
gidãdo vſqꝫ ad ſirupos de nenufare ⁊ de papauere cū aqs ap/
pꝛopꝛiatis vt plantaginis ⁊ endiuie vel virge paſtoꝛis lactuce
cucurbite melonū ⁊ huiuſmõi. Et dicti ſirupi in ſoda ⁊ vlr in
paſſionib⁹ capitis nõ ſolū cõueniūt ſemel tñ in die ī mane vt

fieri ſolet: īmo ēt ⁊ in ſero poſt cenã. Et ita laudauit Gentilis
ſuꝑ caplō generali pª tertij: īmo magis ſeruiūt qꝫ ſtomacho ie/
iuno vt hīdē ipſe declãt. De quãtitate ſirupoꝝ quidã dãt no/
tabilē quãtitatē: vt. ℥. x. vt ſirupoꝛū. ℥. iiij. ⁊ aquarū. ℥. vj. Et
iſtū modū laudo ⁊ credo ꝗ ſit erroꝛ in cõi mõ dãdi ſirupos. nã
ꝗ quattuoꝛ. ℥. ⁊. ſ. ſufficiãt ī puero ad digerēdū certū hũoꝛeꝫ
in ſtomacho nõ exiſtēte febꝛe in coꝛpoꝛe magno exñte poſtca fe/
bꝛe nõ vꝫ ſufficere cū ſit ītētio vt virt⁹ ei⁹ trãſeat ad oīa mēbꝛa.
Et iō Gerar. dat. ℥. x. ⁊ melius ꝯueniēti⁹ igiť ē dare. ℥. ix. vel
x. ⁊ cã cõis erroꝛis vt arbitroꝛ ſumiť ex Gal. pꝛīo regis acuto/
rū ꝯmēto 43° vbi ponēs differētiā in exhibitõe aque frigide ⁊
exhibitõe oximellis in extinctõe febꝛis vnū dixit ꝗ de potu aq̄
dãdum ē quãtū poſſibile ē vt ſatiet infirmū pꝛeter ꝗ attrahat
aerē. i. quãtū ſumere põt vno anhelitu. De oximelle aūt vel ſe/
caniabiꝫ bibiť parua quãtitas ⁊ ē. ℥. iiij. ſ. ⁊ ita ex hoc colligūt
credo ꝗ de ſirupis exhiberi dꝫ ad qꝫtitatē. ℥. iiij. ſ. ſꝫ qñ cū ſi
rupis adduntᷣ aque ī cõi vſu vel decoctõcs ⁊ nõ dꝫ minoꝛ quã/
titas admiſceri qꝫ ſirupoꝝ ſaltem totū aggregatum ex ſirupo
⁊ aquis erit. ℥. ix. ⁊ ita credo eē pꝛacticandū in coꝛpoꝛibus me/
diocribus. Procedente autem tempoꝛe tendendo verſus de/
clinationē opoꝛtet minoꝛari de frigiditate ſirupoꝛū ſm ꝗ ma/
ioꝛ vertitur intentio ad reſolutionē ⁊ addere de ſirupis aliqua/
liter caleſactiuis ⁊ ſubtiliatiuis vt de melle roſato ⁊ reliqs di-
cendis ī cã ſode frīde. Itē ⁊ de aqs appꝛopꝛiatis reſolutis ma/
gis vt camomille ⁊ abſinthij ⁊ ſimilib⁹. ⁊ ſicut dꝫ đ ſirupis: ita
itelligať de ꝯfectõib⁹ digeſtiuis coꝛreſpõdēter ī diuerſis tꝑib⁹
⁊ ita de localib⁹ itelligēdū eſt remittēdo fritatē eoꝝ ſiue ſint vn
ctiões ſiue ēbꝛocatões vel odoꝛamēta ⁊ augēdo aliq̄ magis reſo
lutiua ⁊ ꝯfoꝛtatia. gargariſmata aūt ñ laudãť ab Aui. ī ca° gnã
li ſi hũoꝛes fuerit colerici puri idē: neqꝫ đ maſticatoꝛijs īter ſter
nutatoꝛia laudauit vapoꝛē aceti ī ꝓceſſu ī quo paꝝ caſtoꝛei ſit
diſſolutū ad reſolōnē integrā vapoꝝ. Et ſi pōereť aliqđ aroma
ticū loco illi⁹ eq̄le ī virtute reſolutõis credo ꝗ magis ꝯueniret
ſaltēꝫ cēt magis gratū. De applicatõe aūt narcoticoꝝ circa ca
put ⁊ extrīſec⁹ ⁊ itrīſec⁹ ſatis dictū ē circa textuꝫ qñō ipſoꝝ ap/
plicatio ē ſuſpecta ⁊ verēda ⁊ maxīe ꝑ īterius. Sꝫ ſtãte neceſſi/
tate ꝓpter īſtantiā vigiliaꝝ ⁊ in dubio ne ꝑꝑ vehemētiã dolo/
ris fiat apã: tunc poſſum⁹ audere ſuꝑ ea vbi fuerit debite coꝛre
cta vt ſupꝛa dictū eſt. ⁊ vltra ea narcotica q̄ ſunt ſupꝛa enume/
rata hic adducã vnū ſingulare poſitū a Raſi de mēte Gal. p°
ꝯtinētis: Nã dixit piſcis narcotic⁹ viuus poſit⁹ ſupꝛa caput pa
tiētis ſodaꝫ liberat ipm: ⁊ hoc hꝫ ꝓpter ſui narcoticitatē: ⁊ ad/
dit de ꝓpꝛia mēte: ⁊ ego ipm expert⁹ ſuꝫ cuꝫ erat moꝛtu⁹ ⁊ ni/
hil operat⁹ eſt: ſꝫ viu⁹ habuit efficaciā: ⁊ ita poſſum⁹ eo vti cuꝫ
ſtat neceſſitas narcoticoꝝ: ⁊ eſt piſcis quo ſtupeſcūt man⁹ ꝑpi/
ſcatoꝝ. ⁊ ſic expedita tota cura doloꝛis capitis a cã calida ⁊ īma
teriali ⁊ mãli ꝑ ꝓpꝛietateꝫ nõ apoſtemãte: ꝯñter ſequiť ponere
curã ſode a cã frida ēt ſine apãte. Et diuidiť indebitū regimen
ſex reꝝ nõ nãliuꝫ ⁊ indebitã applicatõeꝫ medicinaꝝ: igiť ꝓ pꝛīo
expediēdo: p° aer eligať ſiue fuerit mã flegmatica ſiue melãco/
lica vt ſaltem ad calīn paꝝ declinat. Et ſi fuerit mã flegmatica
declinat ad calīm cū ſiccitate. Sꝫ ſi eſt lapſus ad friduꝫ ⁊ ſiccū
⁊ hoc ē raro: ſemꝑ regimē declinet ad ꝯꝛiuꝫ. Et ſi aer non ha/
beať nãliter talis maxīe ī hyeme rectificeť vt cuꝫ igne ex lignis
de nã calidis ⁊ ſiccis: vt lauri: iuniperi: roꝛiſmarini. Et vbi vel/
lem⁹ magis exiccare: fiãt ſuffumigia cū ſtoꝛace liquida: cīnamo
mo ⁊ gariofil. maſcelatis pꝛius ī foꝛma trociſcoꝝ cū cera ⁊ ſuꝑ
carbones poſita vna foꝛmula: ⁊ ſi fiat aer ad ſiccū declinans: ⁊
hoc niſi totū coꝛp⁹ fuerit plenū: qñ tūc ex aromatibus timere/
tur euapoꝛatio: ſꝫ ꝓ magis delicatis fiat ex caſſia lignea ⁊ mu/
ſco. Nã ꝑ aromatica magis ſemper fit efficatius iuuamētuꝫ ēt
cū aſperſione vini aromatici per cameram cū modico gariof. ⁊
nuciſmuſca. ſi fiat bullitio eoꝝ leuis cū vino. Nã tūc fieret re/
ſolutio partis ſubtilioꝛis ſꝫ tm̄ bulliãt vna vel duab⁹ decoctio/
nib⁹ ſemꝑ ꝯmemoꝛãdo qđ dictū ē pꝛius ꝗ vſus aromatū ſtãte
replōne ē ſuſpectus: ⁊ iō ſtãte ſuſpitõe eoꝛū rectificeť aer ad ca/
lidū ⁊ ſiccū cū igne facto ex lignis quercus ⁊c. ⁊ ex illo aſperga
tur camera ⁊ ſic aer rectificabiť. Somn⁹ moderat⁹ nõ ſupꝛa re
pletionē ⁊ capite ſm debitū modū eleuato iuuat. Addit quidaꝫ
modernus ꝗ in reliquis ſcilicet motu inanitõe ⁊ replone ⁊ ani/
malibus paſſionibus oppoſito modo fiet ei qđ dicebať de do/
loꝛe a cauſa calida: ⁊ ita opoꝛtet fieri motuꝫ: cuius oppoſitum
erat in alio. Sed hoc ita abſolute dictum nõ teneatur propter
multa. Nam licet in cã calida ꝯueniēter īdicať quies: nõ tñ in
cã frida in totū dꝫ fieri oppoſitū: vt vbi coꝛp⁹ fuerit delicatū ⁊
debile: nõ dꝫ multū induci ad motū coꝛpoꝛeū ⁊ ad paſſiões ti/
moꝛoſas a quib⁹ erat cauēdū ī cã calida: ita dico de inanitione
i. lenitiõe vētris que ꝯuenit in cã calida. reſtrictio tñ vētris non
ꝯuenit in frida. nã lenitio vt ſupꝛa habitū ē in oī ſoda cõuenit:
iō ī alijs ꝓcedať mēſurãdo ⁊ dearticulãdo ſm varietatē circū/
ſtantiaꝝ vt ſupꝛa. Circa aūt cibū ⁊ potū dicať ꝗ cibi ꝯueniē
tes ſunt ad calidū aliqualiter declinãtes vt in pꝛīcipio: tñ re/
miſſiuus ⁊ ī ꝓceſſu magis vñ pãnata ī bꝛodio carniū ē cõueni/
ens: ēt aliquid ex carnib⁹ cõueniūt: ēt carnes pulloꝝ groſſoꝛuꝫ
⁊ caponū ꝑce ⁊ auiū montanaꝝ: oua ēt ſatis cõueniunt: ſꝫ reliq̄
cibaria calida maxime vapoꝛoſa ⁊ cū ſpēb⁹ aromata nõ placēt:
maxīe in pꝛimis dieb⁹ nõ facta mūdificatiõe: ⁊ ꝓinde ēt ī potu:
lꝫ cõiter cõcedať vinū: tñ in pꝛimis dieb⁹ nõ placet. īmo dice/
bat Aui. ī caplō gnãli ſepe allegato: ⁊ ſcias ꝗ oīs qui ꝯqueriť đ
egritudine frigida in capite ſuo noceť a vino ⁊ moꝛa ī balneo ī/
telligať in pꝛimis dieb⁹: rõ eſt vt fuit ſupꝛa dictū qñ lꝫ ipſum
vinū ſit ex rebus ꝯueniētib⁹ caloꝛi nãli: tamē nocet caloꝛi aïali ⁊
cerebꝛo

cerebro ⁊ neruis: ⁊ iō loco vini aqua mellis laudaꝛ. Circa cu
rā aūt descēdendo si malicia ꝯplonis sit sine mā: dicit Auic. ꝙ
facit cōuenienter fricatio capitis cū pāno calido ⁊ euaporatio cū
sale ⁊ milio: ⁊ si esset malicia cū mā noceret: dicit etiā ꝙ miliuꝫ
ē subtiliꝰ ⁊ magis equale vt calefacto milio ⁊ asperso lapide cū
aceto ⁊ superposito: postea in sacello cuꝫ ruta vel sale vel surfu-
re: ⁊ postea fricet caput. dicit Gal'. 12° terapētice ꝙ milium est
subtilissimū neqꝫ acutas neqꝫ mordaces faciens excreatiōes: ⁊
debēt iste sasellatōes esse calide actu: vñ dicebat textus Aui. in
prin. capl'i de cura sode fride: ꝯfert illi vaporatio cū eo ꝙ calefa
cit actu ex pānis calefactis ⁊ ex milijs calefactis ⁊c. ⁊ in his va-
poratiuis debēt eē gradus vt semꝑ ꝓcedamꝰ a debilioribꝰ ad
fortiora. i. remisse calidis in virtute ad fortiꝰ calida vt factis sa-
sellatōibꝰ post saculos factos ex milijs ⁊ surfure: postea possunt
fieri saculi cū aneto ⁊ melliloto: deinde gradatiꝫ ꝓcedendo ad
fortiora vt sticados maioranā rosmarinū: ⁊ in ꝓcessu ad fortio-
ra vt calamentū ruthā folia lauri cortices citri: ⁊ in ꝓcessu ma-
gis ad sequētia: vt grana iuniꝑi ⁊ baccas lauri ⁊ cimini aneti se
minis rute: ⁊ vsqꝫ ad sinapim ⁊ straphisariā: ⁊ de istis ſm ordi-
nem pñt fieri nō tm̄ sasellatōes cū saculis sꝫ fomentatōes ⁊ em-
brocatiōes cū decoctiōibꝰ hoꝝ gradatim factis: ⁊ pñt fieri in-
unctiones ēt calefactiue ſm gradus oleoꝝ calefaciētiū vt icipiē
do ab oleo camomellino ⁊ aneto ⁊ amigdalis dulcibꝰ simul po-
stea addendo oleū de lilio: ⁊ in ꝓcessu oleū spice ⁊ costi ⁊ ruthe
tandē cū oleo de castoreo ⁊ magis acuēdo caliditatē pñt addi d̄
pipere ⁊ sinapi vsqꝫ ad euforbiū: sit tñ istoꝝ semꝑ modica quā-
titas: ⁊ maxie euforbij qm̄ nūquā ſm doctrinā Gal'. dꝫ eē plus
quā decima ꝑs totiꝰ olei. nā vltra resol'onez iuuat ad penetra-
tionē ad ꝓfundū in cā frigida sicut acetū in cā calida: ⁊ eo vtū-
tur auctores ad penetrādum. pñt ēt fieri attractoria ꝑ nares ad
aliqualr̄ calefaciēdū cū aqua mellis aromatizata cū ligno alo-
es ⁊ succis depuratis feniculi ⁊ maiorane ⁊ vigoratis cū nuce-
muscata tandē cū nigella ⁊ minima ⁊ ambra ⁊ musco: ⁊ i hoc sin
gulariter laudaꝛ odor sansuci. vñ dixit Rasis ꝑ°o ꝯtinētis au
ctoritate tabri: Quicūqꝫ isuescit odorē sansuci ⁊ instillet sepe su
is naribꝰ de eiꝰ oleo nūquā incurrit sodaꝫ ex ꝯñti: neqꝫ ēt in ea
ꝑmanebit: ⁊ dixit Ras. ⁊ hec spēs sansuci ē grossa ⁊ odoris bo-
ni: ⁊ possunt distillari intra aures aliqua olea de supradictis vi
gorata cū aliquibꝰ de dictis supra semꝑ obseruādo gradatiōeꝫ
i eis vt dictū est. possunt ēt in tali cā frida sine mā exhiberi cō-
fectiōes appropriate ad calefaciēdum: de quibꝰ dicetur in cura fri
gide māl'is. Sꝫ hic spālitcr ē aduertēdū ⁊ bene mēti tenēduꝫ ꝙ
ista que dicta sunt de diuersis ingenijs calefactiuis obseruari
pñt nisi stāte in toto repl'one vel in aliquo mēbro famoso capiti
cōicāti: qm̄ si fuerit replectio vt dictum est: nō pñt regul'r talia
applicari ad caput ꝓpter dñium agitatōis mãe in toto vel ī mē
bro ⁊ ꝯuersionis eiꝰ ⁊ vaporatōis ad caput: imo priꝰ oꝫ attēdere
ad mām replētē ⁊ eā si fuerit sanguis vel sanguini mixta euāre
cū fl'ōmia vene appropriate dicte repl'oni ſm cañ. supra hitos.
Et si fuerit alia mā educibilis farmaco prius ea mundificeꝛ vel
purgeꝛ: ⁊ iste cañ. lꝫ dicaꝛ eē cōis vt supra visū ē de mēte Me-
sue: eūdē tacite inuebat Auic. in tex. eiusdē capituli cū dixit: Et
oēs quidē qui hñt sodā ex frigore post purgationē si ea indigēt
iuuant vnctiōes ⁊ caputpurgia ⁊ suctiōes cū naribꝰ ⁊c. signāter
dixit si indiget purgatōe. i. stāte repl'one post purgationē ista iu
uant inuēdo ꝙ si ista añ purgationē offerēꝛ stāte necessitate eiꝰ
ꝙ nocerēt. Et istud ē multū mēti ꝯmēdādū vt supra dictū est:
qm̄ nō icōuenit eē malā ꝯpl'onē frigidā sine mā ledentē in capi-
te stāte in toto vel in mēbro famoso repl'one vt pꝫ intelligenti.
Propterea dicebat Auic. supra apud principiū capituli ꝓprij:
qñqꝫ vero oēs eos iuuat sup. qui leduntur a frigiditate sine mā ⁊
ꝓprie qui ex eis sunt ꝯgellati. i. maxīe ifrigiditati cū eorū corpo
ra sunt mūda. i. nō repleta imo quasi vacua ab humoribꝰ: ⁊ ad-
dit: ⁊ nō sentitur in aliquo eoruꝫ motus humoruꝫ si in ipsoꝝ ca
piti i sole denudēꝛ ⁊c. q̄si inueret nō licere denudari capita sub
sole ēt in multū infrigidatis neqꝫ supple aliter calefieri cuꝫ his
que dicta sūt supra cū corꝑa nō sūt mūda: ⁊ ꝑꝑ ipuritatē ex ap-
plicatōe sub sole vel ex alijs calefactiuis sentiꝛ motꝰ humoꝝ: sꝫ
qñ nō ē talis timor: tūc secure audere possumꝰ suꝑ calefacientia
locatiua de quibus dictū ē inter que laudanꝛ si ponanꝛ cineres
calefacti aspersi cū modico vini potētis albi intra scutellā ⁊ pā-
no lineo suꝑposito taliter applicetur scutella cū dictis cineribꝰ su
pra mēbrū infrigidatū. Nā tale remediū ē vehemētissimū i ca-
lefaciēdo ⁊ ēt in resoluēdo in cā māl'i vētosa maxie. Et hoc ex-
perimētū ego vidi in dolore colico in Illustrissima dña ducisa
calabrie Illustrissimi principis nr̄i filia ⁊ dña mea singularissi-
ma: ⁊ hec quātū ad imālez sufficiāt. In māl'i aūt ea que deā
sūt localia nō ꝯuenirēt a principio ēt si corpus eēt infra caput
mūdū: qm̄ stāte mā in capite nisi eēt modice q̄ꝫtitatis ad vētosa
vel vaporosa tm̄ q: nō foueretur a mā si dicta localia applicarenꝛ
eēt ad nocumētū ꝓpter agitatōeꝫ mãe ⁊ dilatatōeꝫ coruꝫ sicut
ēt potus vini ⁊ vsus balnei ꝓpter eādē rōnē vetaꝛ ab auctoribꝰ.
Est igiꝛ recurrēdū ad cañ. supra allegatū in cā māl'i cal'a. naꝫ
inspicere oꝫ si in toto vel ī mēbro famoso fuerit repl'o vel non:
qđ si nō cureꝛ vt ante dictū ē i frigida sine mā si sic cadunt cō-
sequēter intētōes. p^a ē diuersio ad oppositū. 2^a ē equatio ma-
terie. 3ª euāo. 4ª ꝯfortatio ⁊ remotio malitie ꝯpl'onis que remā
sit. Prima aūt itētio diuersiōis ꝯpleꝛ cū fricatōibꝰ deorsuꝫ
obseruādo qđ dicebat Aui. in capl'o gñal'i vt ꝙ tal'r fiant vt ser
ueꝛ caput vt nō moueaꝛ sꝫ moueanꝛ inferiora tm̄. Nā tūc fri-
catio extremitatū ⁊ eaꝝ ꝯstrictio a superioribꝰ ad inferiora ⁊ ꝓ-
prie cuꝫ cibari dꝫ añ horā cibatōis ē iuuās ad hanc intētionē.

Et in hoc ēt iuuat effusio aque calide supra extremitates nō tm̄
actual'r talis sꝫ ēt virtual'r talis vt decoctōis camomille folioꝝ
lauri maiorane sticados ⁊ huiusmōi. Ad intētionē ēt istā ꝑci-
pue ⁊ singularissime faciunt clisteria cū appropriatis in pricipio
remissioribꝰ: ⁊ deinde gradatiꝫ ad fortiora ꝓcedēdo sꝫ colligen
do gradus medicinaꝝ alteratiuaꝝ ſm id qđ dictuꝫ ē supra in i-
māl'i. Nā i his expectamꝰ plurimuꝫ iuuamētuꝫ i attrahēdo su
perfluitates a mēbris principalibꝰ superioribꝰ ⁊ maxie a cere-
bro: vt erat sñia Auic. 4ª primi ca° 17° vt verbigrā fiat clistere
ſm hanc formā. ℞. blitis mercurialis furfuris ⁊ camomille: ana
M. j. sticados maiorane: añ. M. s. bulliāt i aqua debite q̄ꝫtita
tis paucis bullitōibus: ⁊ de eadē facta colatura sumāꝛ circiter
℥. xviij. vel vsqꝫ ad. xxviij. i corꝑe magno ⁊ addaꝛ cassie extra-
cte nouiꝛ. ℥. j. vel cassiefi. d̄ zuccaro. ℥. j. s. mell' rosati. ℥. ij. olei
cōis ⁊ camomil'. añ. ℥. j. s. salis. ℥. ij. misce ꝓ clisteri: ⁊ i ꝓcessu
possumꝰ addere calefaciēdo in decoctōe de maiorana ⁊ rutha ⁊
ꝯñter de calamēto ⁊ de seminibꝰ: ⁊ possumꝰ ēt addere i attrahē
do ponēdo de hiera simplici ga. vsqꝫ ad. ℥. s. vel. ʒ. vj. ⁊ in pro-
cessu facta euāone de capite ꝑ medicias possumꝰ ēt magis acue-
re clisteria stāte mā difficili cuꝫ hieralogodiō: ⁊ ad subtiliatōeꝫ
eiꝰ ponere de oleis fortioribꝰ vt oleuꝫ de lilio: oleuꝫ de rutha
⁊ de costo vel castoreo si expediat: ⁊ addēdo ad magis attrahē-
duꝫ in decoctōe de agarico ⁊ d̄ turbit vsqꝫ ad colloquītidā cuꝫ
videbiꝛ nām obedire in euāndo ꝑ secessuꝫ māꝫ ledentē. nā talis
euātio diuersiua ꝑ clisteria ē multuꝫ iuuās ꝑ totuꝫ ꝓcessuꝫ mor
bi a pricipio vsqꝫ ad finē: sꝫ in hoc oꝫ multuꝫ laborare in ꝯside-
ratōe medici in aliqñ fortiꝰ ⁊ ī aliqñ debiliꝰ attrahēdo ⁊ euacuā
do ſm ꝙ mā est magis vel minꝰ digesta: ⁊ virtꝰ corporis est ma
gis vel minꝰ apta tollerare euāones ⁊ reliq̄s circūstantias semꝑ
a medico ꝯsiderādas: ⁊ hec quātuꝫ ad hāc itentiōeꝫ sufficiant.
Sc'da vero intētio ē eq̄tio mãe: ⁊ qm̄ mā flegmatica ē frida ⁊
plurimuꝫ grossa ⁊ viscosa: iō dicebat Auic. ī ca° gñal'i de cura
⁊c. In digerēdo māꝫ flegmaticā vel melācolicā: matres medi-
cinaꝝ q̄ in eiꝰ digōne admistranꝛ sunt i quibꝰ ē subtiliatio inci-
sio ⁊ resolutio: vt camomilla: anetuꝫ: sticados: maiorana: isopꝰ
⁊c. ⁊ ibi ponit vnuꝫ cañ. multuꝫ obseruāduꝫ. s. ꝙ oꝫ mēsurare
gradus istaꝝ medicinaꝝ iequaliuꝫ ad diuersitatē materieꝝ pec
cātiuꝫ. Nā si fuerit multe ⁊ multuꝫ frigide oꝫ ꝙ sua digerētia
sint multū calida vt piretrū ⁊c. Sꝫ ponit exceptōeꝫ nisi timeaꝛ
supple per tales medicinas ebullitio mãe ⁊ extēdaꝛ ⁊ augmēteꝛ
eiꝰ totalitas ⁊ faciet extēsionē dolorosaꝫ ⁊ aꝑa. nā illic dicit oꝫ
vt icipiamꝰ ⁊ euacuemꝰ ex ea aliquid: deīde digeramus. Et ex
hoc tex. collige ꝙ qñ ante digōneꝫ ꝯuenit euacuatio minorati-
ua: ⁊ in hoc pꝫ error illoꝝ qui ī dolore capitis a cā frida a prici-
pio exhibēt sirupuꝫ de sticados q ē sirupꝰ vehemēter calidus.
Ex quo autē dꝫ fieri talis euacuatio minoratiua videbiꝛ paulo
post: sꝫ prius remoueaꝛ dubitatio q̄ hic pōt oriri. Nā dictuꝫ ē
supra ꝙ matres medicinaꝝ valētiuꝫ i mā flegmatica sunt i qui-
bꝰ est subtiliatio ⁊ icisio. Cōtra hoc de subtiliatōe videꝛ esse
vnꝰ textꝰ eiusdē. d. Auic. i sermone vniuersali de signis ostēdē
tibꝰ spēs sode vbi ad finē capl'i dixit: Et multotiēs fiunt res sub
tiliātes cā sode ꝓpterea ꝙ aperiunt viā vapoꝝ ad cerebruꝫ. ⁊
si sint nō calide sicut oximel. ⁊ sil'r est dispō emigrance: nō igiꛊ
videꝛ ꝙ subtiliātia i soda frida semper ꝯueniāt. Ad saluādum
hanc dubitationē Gentilis in expositōe huius textus dixit ꝙ
per illum textuꝫ voluit Auic. prohibere medicos ab exhibitiōe
istoruꝫ subtiliatiuoꝝ: licet per exhibitōeꝫ coruꝫ augereꝛ soda ⁊
infirmi cōquererenꝛ: imo fecit istuꝫ cañ. vt redderenꝛ medici in
hoc cauti vt non desistant ab exhibitōe istorum subtiliātiuꝫ li-
cet soda augeaꝛ: que sñia Gētilis cū reuerētia mihi nō placet:
imo credo mentē suā fuisse ponere canonē vt doceret medicuꝫ
ēt in dolore a cā frigida nō semꝑ vti debere subtiliatiuis maxi
me fortibꝰ vt vbi mā mēbroꝝ iferioꝝ esset multū ꝑata vapora-
tioni vt ipse exprimit: vel ēt sup. vbi mā esset fluxibilis ⁊ meatꝰ
satis dilatati ⁊ ꝑ maiorē subtiliationē fieret fluxibilior qm̄ ī di-
ctis casibus ꝓhibet subtiliatiua: ⁊ ꝓinde credo ꝙ Gerardus
expositor noni ꝑ rñsioneꝫ ad hoc posuit vnā distinctionē talem
⁊ vtil'r ꝙ mā frigida digerēda aut est liquida subtilis fluxibilis
aut grossa spissa: ⁊ si primo mō dicit ipē in hoc ē ꝑiculū medico
rū ⁊ cōis error: ⁊ nō facit se exemptū ab illo errore qm̄ ipse fateꝛ
ꝙ cōiter errāt medici i tali casu digerētes cū diureticis ⁊ sub-
tiliatiuis qđ fieri nō dꝫ: sꝫ cū calefaciētibꝰ ispissatōeꝫ faciētibꝰ ⁊
ꝯstātiā: ⁊ ibi ponit multa simplicia ad istud ꝓpositum: q: tñ mā
frida flegmatica plerūqꝫ peccat grossitie ⁊ viscositate cui debe
tur subtiliatio ⁊ incisio. Iccirco. d. A. supra posuit illum cañ.
gnālē tāqꝫ i pluribꝰ verificari debere. Ad ꝓpositū igiꛊ ad pra
cticā reducēdo si mā sit liquida ⁊ ꝯiungereꝛ reumatismus: ⁊ stā
te multitudine facta minoratiōe fiēda ē digō ⁊ equatio mãe cuꝫ
appropriatis dictis calefaciētibꝰ ⁊ sistere faciētibꝰ ordinādo si-
rupuꝫ vt ifra. ℞. mellis rosati. ℥. j. ⁊ si mā participaret acuitate
addaꛊ sirupi rosati. ℥. s. ⁊ si nō ꝑticiparet acuitate sit totuꝫ mel
rosatū: vt. ℥. j. s. vel. ℥. ij. vel. ℥. iij. ſm ꝙ placet aquarū saluie
vel mēte ad duplū: ⁊ eādē intētionē hñt aqua absinthij ⁊ aqua
buglose: que si nō sufficiāt ispissando pōt in decoctiōe ipsarum
aquaꝝ addi parū masticis vel nucismuscate vel nuciscipressi ⁊
similiū vt thuris ⁊c. ⁊ iste sirupꝰ ꝯtinueꛊ. 6. 7. vel. 8. diebꝰ: qm̄
mā frīda multo pluri tꝑe idiget vt digeraꛊ q̄ꝫ calida: neqꝫ i hoc
obserueꛊ malus modus practicantiū cōiter. s. ꝙ post singulos
tres sirupos exhibēt solutiuū in oī mā: ⁊ cū est facta aliqual'r cō
stans mā cū melle rosato pōt addi pars sirupi de duabꝰ radici-
bus cū aqua isopi vel bethonice ⁊ postea fiat euāo: vt statiꝫ post
diceꛊ: si vero mā esset frigida grossa ⁊ quasi cōgelata: ēt i dige-

rentibꝰ debēt eſſe gradus: vt dicebat idē Aui. loco ſupra allega
to ⁊ ſpāliter i caplo de cura ſode frigide poſuit cañ. cōem ad di/
gerētia ⁊ euãntia ad hoc cū dixit ⁊ adminiſtrent maturatiua .i.
digerētia ⁊ euãntia determiata icipiēdo a minimo ⁊ a minimo
i. a minimo i digeſtiuis ⁊ a minimo i euãtiuis itelligit i ſufficiē/
tibus: tamē ⁊ poſtea ſupple ꝓcedat i tendēdo: fiat ergo digō cū
ſirupis vt infra a principio. ℞. oximellis. ſ. ꝑtes. ij. mellis roſati
partē. j. aquaꝝ maiorane ⁊ feniculi añ ad duplū ſirupoꝝ miſce
⁊ cōtinuet quattuor vel quinqꝫ diebꝰ: poſtea fiat aliqualis euō
cū dicēdis: deinde iterato digerat cū ſirupis fortioribꝰ vt ifra.
℞. oximellis ɔpoſiti ꝑtes. ij. mellis roſati ꝑtē vnā aquaꝝ maio/
rane ⁊ iſopi vel bethonice ad duplū miſce: ⁊ ſi volueris facere
fortiores in ꝓceſſu fiat ſirupꝰ vt infra: maxīe peccante mā i ꝓ/
fundo intra craneū ⁊ i clauo vbi ɔcludit i certo loco. ℞. oximel/
lis ſquilitici ꝑtes. ij. ſirupi de ſticados ꝑtē. j. ſiue equalr ſm q ē
indigētia maior vel minor in incidēdo vel ſubtiliãdo. naꝫ ſi mā
fuerit groſſa nō multū viſcoſitate ꝑticipãs magis cōueniet de
ſirupo de ſticados ⁊ minus de oximelle: ⁊ ſic ecōtra plus d oxi/
melle ⁊ minus de ſirupo de ſticados: ⁊ ſi equalr equalis fiat mi
xtio cū aquis maiorane ruthe roriſmarini ⁊ ſimilibꝰ fortibꝰ vel
cuꝫ aqua decoctōis acori radicis peonie ⁊ granoꝝ eius vel gra
norum iuniperi ⁊ ſimilibꝰ: ⁊ ſtāte mā groſſa ⁊ multū frigida fi/
at maior ɔtinuatio i iſtis ſirupis ſumēdo vſqꝫ ad numeꝝ. x. vel
xij. ⁊ bis in die naturali vt mane ⁊ ſero ⁊ poſt cenã: ⁊ ſi nō place
bit multus potus illa hora ſumant ſirupi ſoluꝫ ſine aquis: ⁊ cre
do ſit meliꝰ. Poſſumꝰ ēt intēdere ad digōneꝫ dictaꝝ medici/
naꝝ cuꝫ ɔfectōibꝰ: fomētatōibꝰ: emplaſtris: ſafellatōibꝰ ⁊ inie/
ctionibꝰ i aures ⁊ in nares de quibꝰ dicet i alia intentōe princi
pali de ɔfortatōe mēbroꝝ ⁊ reſolōne reliquiaꝝ que remãſerunt
poſt euatōes. Succedit igit nunc alia itētio de euōne ⁊ i hac
ꝓcedat vt dictuꝫ ē gradatiꝫ a debilioribꝰ ſemꝑ icipiēdo ⁊ ma/
xime in mā difficili ad eductōeꝫ. In mā ergo liquiditate ⁊ ſub/
tilitate ꝑticularitate cui vt multuꝫ ɔiungit aliqlis acuitas ſunt
pillule. d. Aui. de alſegeret maxīe valētes: quas poſuit i caº ge
nerali curatōis diſpōnuꝫ capitis quaꝝ ɔpoſitio ē ex hiera cum
aloe ⁊ maſtice ⁊ mirabol. citri: ⁊ pꝫ vtilitas ex ſimplicibꝰ ɔſide/
rãti in dicta mã ⁊ eã verificauit d. Aui. i textu. Et deſcriptōeꝫ
ſm ꝓportionē intrantiuꝫ ordinauit Gentilis in hac forma. ℞.
pulueris ſpēꝝ hiere. ʒ. ij. mirabol. citri. maſticis añ. ʒ. j. aloes
ad pondus oīum fiant pillule ⁊ ſm doctrinã Rabymoyſis i 1ª
ꝑticula ſuoꝝ affo. ⁊ ad incorporãduꝫ dictas pillulas vt melius
educãt a capite addat de ſucco aloꝝ. Nã dicit ipe ponēdo re/
gulã generalē ⁊ ē bñ notãda: ⁊ ſemꝑ imiſce modicū aloꝝ ſcilꝫ
ſucci medicis purgãtibꝰ caput. Ad hãc ēt intētionē valꝫ iſuſio
aloes ſi ifundat i ſucco endiuie ⁊ i ſucco maiorane equalr ſꝫ do
ctrinã Meſue de infuſiōe aloes in caplo de ſoda. Et ſi in ca po
nat paꝝ maſticis in iſuſiōe magis iuuabit ad intētionē. Ubi au
tem mã nō ſit fluxibilis valēt a pricipio pillule elefangine ſiue d
aromatibus ⁊ pillule de aloe cū maſtice: quas poſuit Aui. i caº
de ſoda nota ſi rectificētur cū ſucco aloꝝ vt dictū ē ſupra. Et
aliqui faciūt pillulas ex aloe tm̄ quas poſuit Meſue de mente
Gal. in caplo ſode ⁊ ordinãt ſm hūc modū. ℞. aloes. ℥. j. pul/
uerizet ⁊ infundat i. ℥. iij. ſucci cauliū depurati: ⁊ exſiccet ſub
ſole vſqꝫ ad ɔſumptionē ſucci poſtea iterato puluerizet ⁊ addat
tm̄dem de ſucco cauliū vt ſupra: ⁊ ita ſub ſole exſiccet ⁊ ita ter
vel quater fiat: ⁊ ſic ɔponunt pillulas multi iuuamēti i cāu. Et
credo q de iſtis intellexit Cōciliator i dria ſi ſuper farmacū ſit
dormiēdū vbi dixit de mente Oribaſij q q ſepe dederit duas
pillulas groſſas cū ſucco cauliū informatas de ſero vix nunqꝫ
capitis vexabit vllo dolore: ⁊ addit: ⁊ nihil oculis credimꝰ ſalu
brꝰ iſtis. Fortiores aūt pillule in ꝓceſſu ſunt tm̄ mites ſatis pil/
lule de maſtice poſite a Meſue in eodē caº in quaꝝ ɔpōne in/
trãt tm̄ aloes ⁊ turbit ⁊ maſtix ⁊ roſe ꝓ correctiuis ⁊ ſūt notabi
les. Sꝫ Cōciliator alibi fecit pillas de maſtice cū aloe ⁊ agari
co loco turbit ⁊ maſtice tm̄: oēs tales valēt in caſu et pille ſto/
matice ſcōe deſcriptōis. Et ſi volumꝰ fortiores eligere i ꝓceſſu
addamº vſqꝫ ad pillas Alexãdri quas ēt poſuit Meſue. Et vlti
mo ad pillas cochias Raſis. Et i his oībus obſeruent due re/
gule. Prima vt eaꝝ exhibitio ſit poſt cenaꝫ leuem ꝑ duas cir/
citer horas añ ſomnū ɔgetato iã cibo i ore ſtomaci lꝫ aliqui iſtū
modū nō acceptēt: ſꝫ tñ ē obſeruãdus ⁊ ē de mēte Auic. ⁊ alio/
ruꝫ illuſtriū medicoꝝ. Et Auic. poſuit iſtū modū 5º cañ. in fine
pillaꝝ aggregatiuaꝝ dixit: ⁊ bibant poſt duas horas a princi/
pio noctis anqꝫ dormiat. Et hãc ſniam expreſſit bis Damaſ. in
ſuis affo. maxīe cū dixit: Cū quis vult caput purgare aut cere/
brum aut inſtra ſenſuū pillulis maioribꝰ. i. groſſioribꝰ: ⁊ poſt ce
nam eunti dormitū ſatiſfaciēdū ē. Scōs canon ē q ex pillulis
fiãt pille groſſe vel vna tm̄. Et iſtō voluit Auic. in caº gñali pª
tertij. ⁊ vtroſqꝫ hos cañ. poſuit Rabi particula ſupra alleg. cuꝫ
dixit: ⁊ dictū ē de oī medicina ſolubili ꝑ quã purgare caput in/
tēdis: fac pillulas groſſas ⁊ illas porrige eūtibꝰ dormitū cū aq̄
calida i qua bulliãt vue paſſe donec aſcēdãt ſuperiꝰ. ſ. virtutes
eaꝝ. Et idē Damaſ. i affo. expreſſiꝰ dixit: Medicinaꝝ quedaꝫ
⁊ maxīe que faciūt in ſūmo capitis poſt cenã ⁊ qñ itur dormitū
dãde ſunt vt nã ad interiora retēta ab altiſſimis mēbris attra/
hēdo ſenſus alleuiet. Et idē voluit Raſis i affo. ſuis ⁊ ita ſit cō
pleta intētio euōnis per ſeceſſuꝫ educēdo. Sꝫ educēdo ꝑ ꝓ/
pria emūctoria cerebri que euō in ꝓceſſu ē neceſſaria pñt fieri
diuerſa gargariſmata ex attractiuis ſubtiliatiuis ⁊ abſterſiuis
⁊ in oībus dicebat Auic. i illo caº gñali almuri ſit adminiſtratū
nō q velit vt bñ dixit Gentil. q nō poſſit fieri gargariſma ſi/
ne almuri: ſꝫ q almuri vel eius virtꝰ ē ɔueniēs i tali gargariſ/
mate quoniaꝫ ſalſamentuꝫ eſt ſubtiliatiuuꝫ abſterſiuuꝫ ⁊ exſic
catiuuꝫ. Et ita in gargariſmatibus debent poni medicine ha
bentes virtuteꝫ almuri in hac intentiōe noſtra licet vltra di/
ctas medicinas aliquotiens ponãtur medicine attractiue a for/
ma ⁊ ſolutiue. nã fit gargariſma ſepe cū hiera diſſoluta cū mo/
dico oximellis ⁊ aq̄ zuccari vel mellis: ⁊ in his ēt dꝫ eē ꝓceſſus
gradatiꝫ: ſed eſt cauēduꝫ ab vſu coꝝ ſtante mã fluxibili ⁊ cū do
lore ɔiungit reumatiſmꝰ ⁊ maxīe in corpore parato ledi ſm mē/
bra pectoris. Nã tunc oīs gargariſmꝰ nocet ꝑ hoc q fit motꝰ
agitatiuꝰ ⁊ ſic ſubtiliatiuꝰ māe ⁊ ɔuerſiuꝰ māe in deorſuꝫ: ⁊ ꝓ
tãto vituperauit Auic. vbi humores fuerit colerici: ſꝫ ꝑ idē itel
ligat ⁊ in cã fluxibili. Et ſi aliqñ ɔueniãt aliqui gargariſmi fiūt
ex ſtipticis i tali caſu ⁊ ɔpreſſiuis. Et idē qō dictū eſt itelligat ⁊
de maſticatorijs: qm̄ in mã fluxibili ⁊ ſtãte repletōe nō ɔueniūt:
ſꝫ in mã alia frīda facta iaꝫ euōne cuꝫ medicis ſolutiuis pñt fie/
ri ēt gradatiꝫ: vt exēpli grã. ℞. maſticis. ʒ. j. paſſul. ⁊ cere añ. ʒ.
ſ. fiat paſta de qua ſumat paꝝ in ore ad maſticãduꝫ. Et ſi volu
mus fortificare addamꝰ paꝝ acori ⁊ cubebaꝝ: ⁊ ſi plus paꝝ pi/
peris lōgi vel zinziberis ⁊ vſqꝫ ad ſtaphiſariã aſcēdendo. Sed
ñ fiat ɔtinuatio i maſticatorijs: ſꝫ iterponãt duo dies ne aſſue/
ſcat nã ad trãſmittēduꝫ mãs deorſuꝫ: vñ aliquotiēs nocte hoīe
dormiente cū effluit mã deorſuꝫ ⁊ nō expuit cadit in ſtomachū
vel pectꝰ. Caputpurgia ſunt ēt de modis euōnuꝫ vt trahēdo ꝑ
nares aquã mellis a principio ⁊ in proceſſu addere de ſucco ra/
dicis bletis cuꝫ aqua maiorane: ⁊ i ꝓceſſu magis de ſucco ana/
chatis ⁊ aliqualr reumatizare cū nucemuſcata ⁊ cubebis: ⁊ ſuc
cus cauliū eſt fortior. Et ſi ifundat paꝝ ciclamis eſt multuꝫ for
te ⁊ verēduꝫ. Et vidi de hoc mirabilē experientiã ēt in corpore
quaſi ɔgelato. Iaꝫ ſuccedit alia itentio de ɔfortatōe ⁊ remiſ/
ſione male q̄litatis iducte in reſolutōe reliquiaꝝ ſi que remãſe/
runt q̄ ɔplet ꝑ medicinas interiꝰ ſūptas ⁊ ꝑ exteriꝰ applicatas.
Per interiꝰ autē laudauit Auic. vt ſemel i hebdomoda ſumãt
ʒ. j. ſ. de tiriaca vel metridato: valet etiã ɔfectio diamuſci dul/
cis ⁊ amari: valet ēt ɔfectio mirabilr pliris arcoticon ⁊ cōfectio
diacori ⁊ ſiles. ⁊ ꝑ nares valēt aromata caputpurgia ꝑcipue de
nigela ⁊ nucemuſcata. Et pōt fieri pomuꝫ aromaticū tenēdo in
manu factuꝫ vt ifra. ℞. folioꝝ citri ſpice: añ. ʒ. j. gaꝝ. nuciſmu/
ſcate ligni aloes: añ. ℈. j. muſci: gra. v. laudani. ʒ. ij. ⁊ cere. ℥. ſ.
miſce ⁊ fiat pomuꝫ. Intra aures autē ifundat de oleo d lilio cū
modico oleo de ſpica ⁊ vbi velimꝰ multū alterare addēdo mo/
dicū de caſtoreo vel de euforbio. g̃. ij. vel de muſco ſꝫ q magis
placebit. Pñt ēt fieri ēpla ſuꝑ caput ad frōtē: fiat emplꝫ vt ifra
℞. folioꝝ ruthe recētis. M. iij. fol. artheſie. M. j. ſ. fol. betho/
nice. M. iij. fol. ſolatri. M. j. ſalis comeſtibilis. ℥. ſ. croci. ʒ. j.
oīa ſilterant ⁊ cū albuīe oui icorporent i forma empli vel cū mo
dico mellis ſumat pars eius: vel ſic. ℞. floꝝ camomille ruthe
ſicce maiorane. añ. ℥. ſ. corticuꝫ citri ſemis aneti. añ. ʒ. j. ſ. tēpe
rent cū ſucco mente vel balſamite. Meſue poſuit linimentuꝫ fa
ctum ex tyriaca vel metridato cum ſucco mente pñt fieri ēbroce
⁊ epithimata cuꝫ decoctōibꝰ reꝝ de quibꝰ dictū ē ſupra ſemꝑ
ſm gradus ꝓcedendo: ⁊ hec de iſto caplo ſufficiãt. Cōſequē/
ter dicēdū eſt de dolore pendēte a mã melancolica: Stãte igit
mã melãcolica in cã doloris: primo oꝫ dietã ordinare: ⁊ qm̄ mã
melancolica quedã eſt talis q radicalr talis vt nãlis: quedã ta/
lis facta per aduſtionē ex diuerſis humoribꝰ: quedã talis ꝑ cō/
gelationē gnãta: nō idem vel equale regimē oībus his debetur
neqꝫ quãtuꝫ ad dictã neqꝫ quãtuꝫ ad medicinalia ſꝫ multum
diuerſuꝫ. nã ſi mã fuerit talis q radicalr talis vel ꝑ cōgelatio/
nē generata idē quaſi debet regimē ſalteꝫ in ſpē: lꝫ magis cali/
dum i cōgelata q̄ꝫ in nãli: ſꝫ in melãcolia facta per aduſtionē di
uerſum dꝫ eē regimen: qm̄ nō dꝫ ad calidū ſic dclinare. Stã
te igit mã radicali vel ɔgelata eligat aer ad calidū i pricipio re/
miſſe declinãs: ſꝫ ad humidū notabilr neqꝫ in humectatōe pōt
eſſe nocumentū in mã calida quecūqꝫ ſit niſi eū humiditate cō/
iungãt mãe vaporoſe. Si igit aer nō ſit nãliter calidus ⁊ humi
dus in tali mã artificialr ꝓcuret aſpergēdo camerã cū decoctio
ne reꝝ ad calidū ⁊ humidū declinãtiū cū decoctōe floꝝ viola/
rum camomille folioꝝ ⁊ radicū altee ⁊ floꝝ eiꝰ cū mixtiōe mo/
dici vini albi i dicta decoctōe: ⁊ ſi placet facere ſuffumigiū fiat
cū floribꝰ nenufaris modico croco ⁊ ãbra maſcellatis ſimul cum
aſſungia galine ⁊ in maſſaꝫ reductis de qua pōt ſumi ꝑs ſupra
carbones ꝓ ſuffumigio: ſꝫ in ea que eſt ꝑ adhuſtionē oꝫ aerē ad
frigidū declinare ⁊ ad humidū. Nã lꝫ mã ſit iam ꝑ aduſtioneꝫ
infrigidata tñ ꝑ aduſtionē ipreſſuꝫ eſt veſtigiū caliditatis: vñ ſi
addant calefaciētia exacuit illō igneū aduſtiuū: ⁊ ſic eadē hora
vehemētior fit exſiccatio. ⁊ hoc notauit ſatis expſſe. d. A. i caº
gñali cū mãꝫ euare ⁊c. ad finē. Nã ibidē ponēs curã melãcolie
dixit: Si melãcolia ē nãlis calefac cū humectatiōe: ſed ſi fuerit
aduſta aliena q deſiccat aut calefacit ⁊ ſis cōtentꝰ humectati/
uis ſup. vel tꝑatis i actiuis vel paꝝ frigidis vt practicãt aucto/
res. In hyeme igit ſit aer tēperatus in actiuis in mã aduſta: tñ
ad humidū inclinet ⁊ in eſtate ad frigidū: ⁊ in hoc valēt irrora/
tiones ⁊ ſuffumigia ⁊ odoramēta: de quibꝰ dictū ē in cã coleri/
ca: lꝫ debeãt eſſe remiſſiuꝰ frīda: quibꝰ addi pñt ad remiſſioneꝫ
flores camomille cortices citri ⁊ pomoꝝ redolentiū ⁊ ſilia. Sō/
nus tñ in oī mã melãcolica ē cōueniēs: plus tñ in ea que eſt per
aduſtionē q̄ꝫ in nō aduſta: ſꝫ vigilie ſuꝑflue ſunt i oī tali mã no/
ciue: ⁊ ita quies magis cōueniēs eſt q̄ꝫ motꝰ. Inanitio aūt lꝫ ſi
per eã intelligat ventris mollities ⁊ lubricitas etiã cū cliſterijs
ſit in oī ſoda maxime ɔueniēs: ſi tamē ꝑ eã intelligamꝰ minora
tionē humoꝝ vel cãs ad hanc adducētes vt ſunt ieiunia ⁊ pau/
citas cibi: ⁊ relique cāe reſoluētes ⁊ extenuãtes ſiue poſitiue ſi/
ue priuatiue

ue priuatiue sic dico ꝙ inanitio nocet: ⁊ ex aduerso replo iuuat
qm̄ humectat: ⁊ maxima radix cure in mā melācolica ē hume/
ctatio: ⁊ ꝓinde coitus sup̄flu⁹ ē maxie nocēs: ita ⁊ oēs passiōes
aīales que ad siccitatē adducūt vt tristicia ⁊ timor ⁊ huiusmodi
sunt multū inimica: sȝ gaudere ⁊ bn̄ sperare ⁊ letari in casu mul
tū iuuat: ⁊ sicut dictū ē de aere differēter in mā melācolica di/
uersa vt per adustionē ⁊ nō ꝑ adustionē intelligatꝛ ⁊ in cibis ⁊ in
potib⁹. nā intētio dȝ esse ita cū cibis humectatiuis multi nutri
menti paucaꝝ sup̄fluitatū nō dantib⁹ nutrimentū crudū sȝ di
gestum: neqȝ sit grosse substātie: neqȝ sit oppilatiu⁹ aliquo mō:
q: nō stipticitate ꝑticipās: sȝ magis mollificatōe ⁊ hūectatiōe:
sit tn̄ tꝑatus fridus vel paꝝ calidus s̄m diuersitatē māe cui oc/
curritur: vt dictū ē de aere. Nā dicebat Aui. ī cura sode sicce:
Principiū ergo cure ei⁹ ē regere egrū in cibis hūectatiuis bo/
ni chimi ꝓpꝛie multi nutrimēti sicut vitellus oui ⁊ ius galloꝝ
pingue vel pulloꝝ: ⁊ ibi laudat ꝑdices ⁊ sorbitiōes pingues cuȝ
oleis humidis. Sȝ de actiuis qualitatib⁹ dixit deinde decline
tur a ꝑte calidi ⁊ frigidi: ad illud qd̄ est ꝯueniēti⁹. i. diuerso mō
s̄m diuersitatē materie. s. aduste vel nō aduste: ⁊ magis fride ⁊
min⁹ fride. Et sup̄ hoc pōt fundare totū regimē circa dietā cir
ca quā nō spālius me extēdo ⁊ ꝓpter breuitatē seruādaȝ: ⁊ qm̄
lati⁹ ⁊ ꝯplete multū de ista mā melācolica feci tractatū spālēȝ ⁊
i his que ad dietā ꝑtinēt ⁊ in medicinalib⁹ cū tractaui māȝ de
varicib⁹ ⁊ elefantia ꝯ^a tertij: ad quem locuȝ potestis ꝯcurrere.

Qua sic ordinata dieta: deīde ꝯsiderare oȝ si sit plectoria ī to
to aut nō: ꝙ si fuerit in toto vera plectoria vt sanguinea opus ē
flōmia: ⁊ quāuis nō videatꝛ ꝯuenire flōmia ad cām ꝯiūctam: tn̄
q: postea ꝓpter dolorē mā fluit ad locū opus est flōmia: ⁊ talis
flōmia fiat per can̄. alias datos. Si vero intētio sit de repletōe
alioꝝ humorū fiat ipsoꝝ pri⁹ eūo vniuersalis: deinde fiat dige
stio appropriata postea eūo eiusdē māe: ⁊ i hoc tres can̄. posuit
Mesue in soda melācolica. Prio i tali soda nō ē absoluēda cu/
ra ab vno triū regiminū ⁊ silr̄ i oībus morbis melācolicis. Pri
mū regimē in dieta ꝙ sit humectatiuū ⁊ impinguatiuū vt su/
pra dictū ē ꝑter id qd̄ facit euenire oppilatōes. ⁊ addit adequetꝛ
mā cū medicinis ⁊ cibis humidis ne resoluatꝛ subtile ⁊ grossum
putrificetꝛ. Scd̄ȝ regimē ex ꝑte medicinaꝝ digerētiū sit regimē
cū moderate calefaciētib⁹ ⁊ moderate humectātib⁹: que inten
tiones debēt se succedere cōtinuo ita ꝙ fiat hūectatio ⁊ postea
resolō: postea humectatio: postea resolō vt etiā ē can̄. 3^a quarti
de apostematib⁹ melācolicis. Sȝ primū regimē de hūectatiuo
⁊ ipinguatiuo seruetꝛ equalr̄ in pꝛincipio medio ⁊ fine nō sic d̄ 2°
regimine resolutiuo: sȝ in ipso 2° semꝑ a debilioꝛib⁹ ad fortiora
ꝓcedēdū ē. Tertiū regimē ex ꝑte eūatiui tria ꝯsiderētꝛ. Pri
mū vt nō fiat eūo semel ⁊ multū fortis īmo gradata ⁊ paulatina
⁊ nō semel tm̄ sed pluribus vicibus vt nā eūonē regulet ⁊ non
eūo nām s̄m ꝙ talis medicina calā nō dicatꝛ excedēs in virtute
virtutes medicinaꝝ icolumiū: rō q: medicie q̄ laboriose eūant
sunt ꝯtrie cordi ⁊ cerebro ⁊ stomacho: que mēbra debilitata nisi
in multo tꝑe possunt habilitari postea ad debitas oꝑatōes. Sȝ
ꝯ medicine quib⁹ vtuntꝛ auctores in mā melācolica sunt fortes
vt elebor⁹ niger lapis lazuli lapis armē⁹. Sȝ hic nota ꝙ Rabi/
moyses fecit nos cautos de lapide armeno cū quedā i suo cōsi/
lio dixit cuidā regi ꝙ nō vteretꝛ aliquotiens lapide armeno: q:
reuera nescitꝛ quid sit lapis armen⁹. nā lapis armen⁹ ē resoluti/
uus ⁊ fortiter ⁊ laboriose soluit: tn̄ quidā loco ei⁹ vtuntꝛ bolo ar
meno stiptico: ergo non vtamur eo cū nō sciatꝛ qd sit sȝ vtamur
lapide lazuli loco eius. Utuntꝛ igitꝛ auctores in mā melācolica
medicinis fortib⁹ loco ei⁹: igitꝛ falsum qd̄ dictū ē. Dicatꝛ ꝯce/
dēdo dictū Mesue ꝑ can̄. vniuersali vn̄ initioꝛib⁹ debem⁹ vti
si possumus sufficiēter intētionē nostrā adimplere: sȝ qn̄ cū le/
uioꝛib⁹ nō sufficit tūc eis vtuntꝛ auctores: sed faciūt hoc in ꝯpo
sitis ⁊ rectificāt lapidē lazuli cum aqua buglose loto lapide tri
gesies vel quatrigesies ēt miscēt cū passulis liquiritiā ⁊ cū flori
bus boraginis ⁊ cū huiusmodi rectificantib⁹ malitiā ⁊ siccitatē
coꝝ ⁊ cū succo pomoꝝ ⁊c̄. Aliqui tn̄ moderni purgāt mām me/
lācolicā cū lapide lazuli dādo. v. vel. vi. g̃. vsqȝ ad. ℈. j. ⁊ ma/
le q: exhibeatꝛ si exhiberi dȝ ī ꝯpositis ⁊ rectificādo. Tertiū
ꝯsiderabile cū solutiuo est vt cū solutiuis apponantꝛ mām me/
lācolicā humectātia. Nā si solutiuū ē calefactiuū tm̄ coꝝ oꝑa/
tio est sicut imper⁹ flāme resoluit subtile ⁊ purificat grossum.

Addit q̄rtū ꝙ nūqȝ sit expoliatio ab his que ꝯfortāt mineras
virtutum ⁊ maxie cor. Pro digōne igitur in mā frigida radi
cali a principio ꝯuenit sirup⁹ ex oximelle simplici pro ꝑte. Naȝ
incidit mām grossam terrestrē ⁊ equat calefactiōe temperata:
vn̄ tenetꝛ ꝙ sit calide ꝯplonis: tn̄ eū Auic. dicit multotiēs fiunt
res subtiliātes cāe sode: ⁊ si sint n̄ calā vt oximel sic exponatꝛ: ⁊
si sint nō calida. s. intēse: iō īnuit oximel nō eē intēse cale ꝯplo/
nis: īmo hȝ caliditatē ꝯmēsuratā: lȝ iste tex. ēt alr̄ possit exponi:
sed sensum priorē datū laudo credēdo eē ad mētē suā. Sumatꝛ
ergo. ℥. j. oximel. simplicis sirupi de pomis ꝯpositi si mā sit ra/
dicalis melācolica grossa: sȝ si fuerit nō multū grossa vel frigi/
da cū oximelle ponatꝛ d̄ melle ro. paꝝ cū aquis appropriatis: vt
buglose ⁊ melisse ⁊ i ꝓcessu eiusdē māe ad digerēdū ponatꝛ siru
pus de pomis ꝑ duab⁹ partib⁹ cū vna ꝑte oximellis addendo
ad aq̄s dictas aquā scolopēdrie ⁊ magis in ꝓcessu ponatꝛ de si/
rupo de epithimo: ⁊ stāte mā multuȝ frida simul aliqd de siru/
po de sticados cū decoctōe corticuȝ radicū caparoꝝ scolopen/
drie tamarisci semꝑ apponēdo aliquid pass. vel liquiritie ad hu
mectatōeȝ māe. Sȝ si mā sit melācolica ꝑ adustionē valet siru/
pus de fumo terre cū sirupo violato ad pꝛincipiū cū aqua lupu/
lis fumi terre ⁊ buglose an̄. ℥. ij. Nā fum⁹ terre est fride cōple/
xionis: ⁊ aqua fumi terre ī mā adusta multuȝ valet: sed ī ꝓcessu
magis in tali mā adusta valet sirup⁹ de bisantijs ꝑ duab⁹ par
tib⁹ cū vna parte sirupi de pomis: ⁊ nō trāscendam⁹ ad fortio/
res cū aquis lupulis buglose boragi ⁊ melisse vel cū decoctōi/
bus dictoꝝ floꝝ liquiritie se. endiuie ⁊ portulace. Nā scīa por/
tulace a ꝓprietate ꝯfortāt splenē: sȝ postea facta digōne ī mā fri
gida grossa vt supra ꝯueniēter eūctur mā cuȝ pillulis cochijs ⁊
indis vel ex īfusione facta vt īfra. ℞. aquaꝝ buglose ⁊ melisse ⁊
feniculi an̄. ℥. j. s. īfundantꝛ i eis pollipodij. ʒ. ij. agarici. ʒ. j. pas.
liquiritie an̄. ʒ. j. s. stent in īfusione ꝑ horas. xij. ⁊ bulliāt postea
duab⁹ bullitōib⁹: deīde facta collatura iterato īfundantꝛ i dicta
decoctōe mirabol. kebul. ʒ. ij. indoꝝ. ʒ. j. epithimi. ℈. ij. zinzi.
cimini an̄. ℈. j. floꝝ boraginis buglose ⁊ sticados ⁊ cuscute an̄.
ʒ. s. ⁊ stent in īfusiōe ꝑ alias. xij. horas ī loco calido debite co/
operto ciato dicte īfusionis: postea fiat collatura ⁊ addatꝛ colla/
ture diacatholiconis. ʒ. vj. ꝯfectionis hamech. ʒ. j. s. misce fiat
potio. Et si dicta potio nō suffecerit ad eradicāduȝ mām ī totū
ꝯtinuatis sirupis fortib⁹ vt supra ēt ꝑ. x. dies iterato fiat mūdi
ficatio cū pillulis vt īfra. ℞. pillaꝝ de lapide lazuli. ʒ. j. pillarū
indaꝝ. ʒ. s. cū oximelle squillitico fiāt pille. In mā autē adusta
ꝯueniētius ꝑficitꝛ eūatio cū medicis ebibitis q̄ȝ cū pillulis. Fiat
igitꝛ primū eūatio cū medicīa vt ifra. ℞. mirabol. ci. ⁊ indoꝝ gū
mosoꝝ an̄. ʒ. j. s. folliculoꝝ senc. ʒ. j. epithimi floꝝ boragīs bu/
blose ⁊ viol. an̄. ʒ. j. s. passulaꝝ. ʒ. ij. oīa īfundantꝛ i sero caprino
⁊ stent in īfusiōe ꝑ. xx. horas postea fiat collatura: ⁊ ei addatꝛ dia
catholiconis cassie extracte an̄. ℥. s. diasene. ʒ. ij. sirupi violati
℥. j. misce. Et si nō sufficiat dicta eūatio exhibeatꝛ post. x. dies
alia similis vel addēdo dosim si prima nō sufficiēter eūauerit: in
quib⁹ tn̄ dieb⁹ ꝯtinue vtatꝛ sirupis vt supra: ⁊ in ꝓcessu pn̄t da
ri pillē vt ifra. ℞. specieꝝ pillularuȝ indarū. ʒ. j. reubarbari ele/
cti. ʒ. s. semis endiuie. ℈. s. cuȝ sirupo violato fiant pillule. vij.
sed fuerint facte adminꝰ per. v. dies antequā sumātur: ⁊ in ꝓ/
cessu pur si expediat pōt addi minuēdo de dosi pillulaꝝ dicta/
ruȝ tantūdeȝ de pillulis de lapide lazuli: ⁊ semꝑ dicte medicie
exhibeantꝛ s̄m ordines q debentꝛ ī exhibitōe medicīaꝝ laboriose
eūantiū: ⁊ sic sit expedita intētio equatiōis ⁊ eūationis. Dein
de fiāt fomētatiōes ad caput ex decoctiōe camomille mellilotii
fenugreci sticados ⁊ aneti: cū his pōt fieri ēbrocatio ad caput:
pōt etiā fieri inunctio cū oleo amigdal. dul. cū oleo de lilio sim/
plici nō ꝯposito cū oleo de croco ⁊ debēt calefieri nō apud ignē
sȝ i aqua calida vt voluit Rabimoyses ⁊ Gal. 2° dcē tractatuū.
nā apud ignē dissoluitꝛ virt⁹ coꝝ calefiāt ī duplici vase vt aqua
in vase posita ⁊ oleo posito ī vitro: deinde posito vitro in aqua
calida: istū modū seruat Rasis ī cōtinēte. Sȝ si volum⁹ vti ole
is frigidis ponam⁹ ī aqua frigida: ⁊ si calidis ī aqua calida: vel
oleo vtamur sixamio q: est eiusdē virtutis sicut amigdale dul.
⁊ imponatꝛ timporib⁹ vel narib⁹ vel aurib⁹: ⁊ hic sit regula ꝙ
sicut olea frigida q̄ fiunt ex oleo oliuaꝝ d̄bēt fieri ex oleo olfan/
cino. i. oliuaꝝ īmaturaꝝ: ita ⁊ olea calida que fiūt ex oleo oliua/
rū dicebat Gal. loco alle. debēt fieri ex oleo oliuaꝝ maturaꝝ.
fiunt ēt quedā confortantia caput. Primū ꝑ interi⁹ sumpta vt
sumere cōfectionē diamusci cū diabuglosato simul ī melācolia
nō adusta: ⁊ adusta cū zuccaro violato: ⁊ silr̄ ītelligatꝛ de reliqs
ꝯfectiōib⁹ ꝯfortantib⁹ cerebrū: de quib⁹ dictū ē in flegmatica:
sȝ eaꝝ siccitas remoueatꝛ cōmiscendo aliqua humectātia: ⁊ silr̄
ꝑ exterius cū euaporatiōib⁹ aromaticis: vt. ℞. laudani ⁊ cere
an̄. ʒ. iij. croci cassie lignee an̄. ℈. j. ābre musci an̄. gra. v. viola
rū. ʒ. s. misce ⁊ ponatꝛ sup̄ carbones: ⁊ sic sua euaporatiōe cō/
fortabit caput: silr̄ fiāt gargarismata cū appropriatis. Et si mā
fuerit nocēs sua quātitate ⁊ nō qualitate siue flegmatica fuerit
siue melācolica cāns repletionē ⁊ oppilationē: tūc fiat aꝑtio col
latorij ⁊ minoratio māe cū cōib⁹ exsoluētib⁹: postea cum caput
purgijs ⁊ masticatorijs ⁊ eductiuis ꝑ illa emūctoria nō multuȝ
calidis: ⁊ in hoc valet nigella que ē efficacis virtutis ī apertiōe
poroꝝ collatorij: ⁊ tūc sit torrefacta nō infusa ī aceto sit ligata ī
pāno lineo ⁊ apponatꝛ ī narib⁹: ⁊ si intēdim⁹ ad attractionē sit ī/
fusa in aceto ꝑ noctem: ⁊ postea torrefiat ⁊ apponatꝛ cū pecia na
ribus: ⁊ qn̄ ꝯiungeretꝛ ꝯplo calida capitis cuȝ tali mā: ⁊ ꝑ appli
cationē taliuȝ aperientiū collatoriū succederet ī capite ꝯplexio
calida nocēs ꝓpter apertionē faciētia: ⁊ ꝯñter excitaretꝛ soda ꝓ/
pterea ꝙ curatio fit cū calido: tūc dicebat Aui. ī cura sode oppi
lationis ꝙ opȝ succurrere illi eū infrigidātib⁹ ī quib⁹ est molli
ficatio ⁊ nō stipticitas: ⁊ postea eum quiescit sup. dolor reitera
sup. medicias aperitiuas: ⁊ n̄ cessas faciēdo id donec oppilatio
aꝑiatur: ⁊ hoc stāte mā grossa non sanguinea: sȝ si sit sanguinea
fiat flobothomia de vena cōi: postea cephalica: postea vena ꝑti/
culari. sȝ si dolor sit ī superioꝛib⁹ supra craneū attendatꝛ ad cāȝ
s̄m ꝙ dictū est supra si fuerit humoralis: sȝ in localib⁹: tūc non
dȝ poni acetū in infrigidātibus: sȝ oleū rosatū tm̄. Si vero sit
sub craneo pōt poni acetū ī cā calida ⁊ in frida: loco eius ponitꝛ
enforbiū ad penetrādū. Si vero nō pēdet dolor ex mā humora/
li sȝ vaporali vel vētosa i ipso cerebro gnāta ⁊ nō aliūde cōica/
ta nisi forte ab extrinseco vt a flatu ventoꝝ calidoꝝ vel fridorū
vel ex attractiōe vapoꝝ ꝑ nares odorabiliū suauiū vel fetidoꝝ:
tūc quātuȝ est ex ꝑte ipsoꝝ vapoꝝ i cerebro fiat leuis euapora/
tio circa caput cū milijs i sacello torrefactis addēdo flores camo/
mille ⁊ huiusmodi. Nota tn̄ ꝙ nō semꝑ in tali mutatiuo dolore
debem⁹ īmediate accedere ad ista localia: q: aliqn̄ eūatio cuȝ flo
bothomia ⁊ alijs ē necessaria vt stāte replone ī toto: ⁊ tunc opȝ
prius eūoneȝ minorare vel ī totū eradicare vt supra fuit decla/
ratū ꝯtra Gētileȝ qui voluit ꝙ stāte modica mā ī capite possit
fieri ꝑticularis eūatio nō p̄cedēte vniuersali. Et vbi fuit dictuȝ

q̄ stāte in toto replōne lʒ nō in capite eēt replō: tñ nō erat tuta
eūatio ꝑticularis alia nō p̄cedēte: ⁊ tūc facta eūone ⁊ facta eua/
poratōe cū sacello milij q̄ ē subtilissimuʒ ⁊ siccissimum vt dicit
Gal. 12° terapētice: ⁊ si nō sufficiat ponātur ēt flores camomil/
le ⁊ aneti ⁊ rutha sicca ⁊ menta: ⁊ ē fortiꝰ faciēdo ēt odoramēta
cū ꝯ̄rijs appropriatis. Postea vbi sit multū necesse ponatꝰ eu/
forbij parū ⁊ sit eius pars decima nec vltra dicit Auic. Si autē
dolor hʒ cām ex debilitate tūc multiplicantꝰ superfluitates ⁊ ce/
rebrū dicitꝰ debile: ⁊ ꝓpter hoc multiplicat superfluitates ⁊ sic fit
cā doloris per accidēs. De qua debilitate dicit Auic. 2ª primi:
quedā ē debilitas per viā resolōnis spūum: ⁊ hoc mō dolor cō/
municās inducit debilitatē resoluēdo: quedā est debilitas ⁊ cō
sequēter dolor ꝓpter malā dispōnē mēbri vt cū stomacꝰ ē rare
texture: idē dico de capite ⁊ cerebro: ⁊ in p̄ria cā debilitatis tūc
intētio ē cum generantibꝰ spūm: vt cū oblatōe ouoꝝ pullorum
vini dulcis cuʒ galia aromata ⁊ odorare sepe aromatica. Et si
fuerit ꝓpter laxitatē mēbri oʒ inspissare mēbrū vt cū cerebellis
aliorū animaliū ⁊ maxīe galinaꝝ ⁊ ouiū dicebat Gal. i libello
de iuuātibꝰ ⁊ nocentibꝰ: naʒ cū ꝓprietate spāli ēt ꝯfortāt. Et
si cū stipticitate volumꝰ cōfortare ⁊ resoluere: tūc addatꝰ in sa/
cellis de nucemuscata ⁊ similibꝰ. Et si sit acuitas sensus cā do/
loris opʒ minuere sensuʒ mēbri nō cū stupefaciētibꝰ sʒ ingros/
santibꝰ spūs ⁊ infrigidātibꝰ vt exhibitōe decoctōis frumenti ⁊
extremitatū aīaliū maxīe porcoꝝ laganaꝝ casei recētis odora/
re aromatica frigida: vt rosaꝝ violaꝝ floꝝ nenusaris ⁊ odorare
cāphoraʒ cū lacte. Mā lʒ in dolore ex acuitate sensus sepe ꝯiū/
gatꝰ instātia vigiliaꝝ q̄ vtplurimū talis sensibilitas vel sequitꝰ
temperātiā vel ꝯplōnē calidaʒ ⁊ siccā: ⁊ cāphora videatur sua
siccitate impeditiua somni si tñ infundatꝰ i lacte muliebri: q̄ mi
nuitꝰ eiꝰ siccitas multum cerebrū cōfortat ⁊ magis ad somnū ꝓ
mouet: ⁊ cū istis ⁊ similibꝰ minuetꝰ dolor capitis: q̄ acuitas sen
sus minuetꝰ: dʒ ēt ex oleo de mirto vngere caput: q̄ vltra frigi
ditatē ꝯfortat caput ⁊ inspissat: ⁊ sic sit expedita cura vlr oīum
causaꝝ doloris capitis per eēntiā: si priꝰ tñ addātur quedā ver
ba de cura viiꝰ cāe raro cōtingētis vt de cura vermiū: ⁊ ēt si
ponatꝰ cura differēter māe ledētis intra craneū vel supra: qm̄ in
aliquibꝰ opʒ diuersificari curā eadē manēte mā sed variata fm
sitū. Dicebat ergo Auic. in cura vermiū: q̄ primū oʒ eūari to/
tū corpus si fuerit necessitas ⁊ cerebrū. s. d̄ mā ꝓportionata ver
mibꝰ vʒ mā flegmatica ⁊ cū appropriatis medicinis d̄ soda fleg
matica vt cū hieris ⁊ pillulis cochijs qñ reliqua nō suffecerint
nō dico d̄ pillulis Rasis quas ipe cōposuit cū sint verēde mul
tum vt supra dixi. Et cū auctores laudāt pillas cochias in mul
tis casibus nō intelligatꝰ de eisdē Rasis. Mā cū Gal. qui fuit
ante Rasim laudat illas intelligit de illis quas ipse fecit ⁊ q̄s
ponit Mesue in caplō de soda ⁊ intrat nō scamonea absolute sʒ
correcte ita q̄ ille pille cochie sunt minus soluētes q̄ʒ iste Ra/
sis ⁊ ita Aui. ⁊ reliqui magis sequūtꝰ illas Gal. Et postea facta
eūone dʒ educi si possibile ē per nares vel palatū cū appropria/
tis. Et dicit Auic. vt dissoluatꝰ hiera ⁊ trahatꝰ per nares semel
vel bis in hebdomoda. Et si ex ea ēt cū aqua mellis fiat garga/
risma multū valet qm̄ in virtute spēruʒ intrantiū interficit ver
mes ⁊ cōsumit mām flegmaticā facienteʒ vermes. valet ēt ad
attrahēdū vermes succus folioꝝ ꝑsicoꝝ ⁊ ꝑnecat vermes: ⁊ cū
sint necati vermes sepe educitꝰ mā que nō ē in forma vermiū si/
cut ēt fit sepe in eductōe vermiū ꝑ ventrē in forma alba per se/
cessum: postea ꝯfortetꝰ caput cū aromatibus: vt cuʒ diamusco
amaro qui cōfortat cerebrū ⁊ in ipsū intrat aloes ⁊ sic iuuat ꝓ/
seruādo a gn̄atōe vermiū. Detur ēt metridatum ⁊ tyriaca post
eūonem: sʒ tyriaca dʒ eē electa ⁊ bona. Mā descriptio tyriaca/
rum cōiter lombardie nō ē ꝯueniēs qm̄ capiūt. ℥. iij. speꝝ cuʒ
lib. j. mellis ⁊ debēt eē. ℥. vij. s. speꝝ i libra. j. mellis fm andro/
macū cuius ē descriptio radicalis: ⁊ tūc tyriaca ē electuariū ele
etissimū. Et dicit Auic. in de viribꝰ cordis q̄ est medicina di/
uina qm̄ valet ꝯ̄ venenū plusq̄ʒ metridatū maxīe reptiliū vt 5°
cañ. detur igitꝰ. ʒ. j. metridati vel tyriace ⁊ detꝰ ante diē ꝑ duas
aut tres horas: ⁊ stetur adminꝰ per sex aut septē horas anteq̄ʒ
sumatꝰ cibus. In mā autē peccāte intra craneū vel extra crane/
um suppositis reliquis que facta sūt de eūone totiꝰ si expedit d̄
diuersiōe māe ⁊ digōne ⁊ eūone cū appropriatis. Circa loca/
lia ē quedā diuersitas. Mā peccāte mā extra craneū i almocati
vel i ꝑtibꝰ cutis magis valēt ea que ꝑ exterius applicantur de
repercussionibꝰ in p̄ncipio factis ⁊ resolutōibꝰ in ꝓcessu siue epi/
thimatibꝰ siue vnctionibꝰ siue sasellatōibꝰ fiāt quā in mā pec/
cante in ꝓfundo ītra craneū: ⁊ in ea q̄ ītra craneuʒ magis valēt
localia ꝑticularia ꝑ gargarismata. s. ⁊ caputpurgia ⁊ odoramē/
ta ⁊ ꝑ iniectōes ītra nares vel aures siue sint repercussiua siue do
loris mitigatiua siue attractiua ⁊ eūatiua siue resolutiua ⁊ ꝯfor
tatiua: ⁊ hoc satis notū est ꝯsiderāti. Et ꝓinde sequitꝰ q̄ peccā/
te mā infra craneū vbi debēt apponi supra caput vel embrocari
medicine i casu valētes q̄d debēt esse i casu fortiores ad māʒ re/
percutiēdaʒ digerēdā ⁊ resoluēdaʒ quā peccāte mā supra cra/
neuʒ: qm̄ in trāsitu ad ꝓfunduʒ exsoluitꝰ virtꝰ medicine vt fuit
sn̄ia Gal. 3° tegni. ⁊ ex hoc pʒ q̄ ēt dictis medicis peccāte mā
in ꝓfundo debēt applicari quedaʒ iuuātia ad penetratōeʒ vbi
peccāte mā supra craneū nō erit necessitas vt dictis medicinis
talia penetratōeʒ faciētia ⁊ acuta admisceantꝰ: vnde peccāte mā
calida īfra craneū docēt auctores ad repercutiēduʒ cū oleo ros.
misceri acetū: vbi si peccaret exteriꝰ mā sufficit applicatio soliꝰ
olei ros. p̄cipue cuʒ acetū cuʒ sua qualitate mordaci nō alteratū
in trāsitu occurrat ad mēbra lesa ⁊ sic ledit ea: vbi ad ꝓfundum
veniēs ꝓpter ipsiꝰ alteratōeʒ in trāsitu ad ꝓfunduʒ mēbra ibi/

deʒ lesa nō sic ꝑcutit ⁊ ledit: ⁊ ita silr̄ si mā eēt frida vt duo grā
exēpli peccāte in mēbris exterioribꝰ sufficerēt medicine calide
vt duo ad digōneʒ: neq̄ʒ expediret fortiora apponi ad penetrā/
duʒ. Sʒ si peccaret in ꝓfundo oporteret simplicia esse parūper
calidiora ꝓpter virtutē ipsaꝝ exsolui in trāsitu ⁊ vt melius ⁊ ci/
tius ad ꝓfundū venire possint. vñ auctores cuʒ dictis medicis
admiscēt aliq̄d ad penetratōeʒ faciēs vt calidū i tertio vel quar
to vt paꝝ euforbij vel castorei sicut ēt paulo ante aliqualr̄ est di/
ctū supra. Quibꝰ sic expeditis ꝯñter est ponēda cura doloris
capitis ꝑ cōitateʒ. Et i hac p̄rio ponetꝰ cura doloris ꝑ cōitatē a
toto: deinde a ꝑticularibꝰ quibusdā mēbris maxīe capiti cōicā/
tibꝰ ⁊ ab extremis. Et in cura ꝑ cōitateʒ a toto p̄rio videbitꝰ de
cura ꝑ cōitateʒ in crisi: deīde in febribꝰ a quibꝰ duabꝰ cāis ma
xime pēdere videtꝰ. In dolore igitꝰ facto in crisi p̄rio nota q̄ cri/
sis tripl̄r sumitꝰ. Primo sumitꝰ ꝓ aūti ꝯmotiōe māe que dʒ ex/
pelli. 2° ꝓ ipsa expulsione. 3° pro alteratōe sequente ad expul/
sioneʒ māe. Sumēdo igitꝰ crisiʒ ꝓ ꝯmotōe tūe fit separatio māe
expellēde ad vias expulsionis ⁊ in tali motu fit soda: opʒ igitꝰ in
hac ꝯsiderare materiā per quā natura tentat expellere. Vie
autē expulsionis sunt quinq̄ʒ: vnde 2ª quarti dicebat Auic. Acu/
tior crisis est que fit per fluxuʒ sanguis nariū: deīde ꝑ vomitū:
deīde ꝑ secessuʒ: deīde per vrinā: postea per sudoreʒ: opʒ igitur
vt ꝯsideres motū māe: verbigrā si videris mām moueri ad sto/
machū ita vt vomitu debeat educi q̄ declaratꝰ per nauseam ⁊
subuersionē aīe ⁊ tremorē labij inferioris ⁊c̄. tunc nā vt dicebat
Aui. iuuetꝰ vomitu facto cū oximelle calamēto cū lenitiuis frigi
dis ⁊ fiat vomitꝰ. inuit Auic. ꝑ hec verba q̄ nō debemꝰ iuuare
nām cuʒ fortibꝰ eūantibꝰ cū vomitiuo forti qñ nā ita parat ex/
pellere ꝑ superiora: q̄ tunc fieret laboratiua nimis solutio: sʒ sit
leue vomitiuū vt oximel calefactū cū lenitiuis fridis. Nota q̄
oximel nō semꝑ tm̄ dicit ꝯpositū ex melle ꝓprie sumpto aqua ⁊
aceto: sʒ etiā aliqñ admixtū ꝯpositū ex aqua aceto ⁊ zuccaro: ⁊
talr̄ aliquotiens sumitꝰ ꝓ sirupo acetoso: ⁊ hoc nota ꝑꝑ vitare
equiuocatiōes que aliqñ sunt cā magni erroris: vñ in simili di/
cit Symon errauit traductor Almāsoris. nā in quarto dicit q̄
zuccaꝝ ro. calefacit ⁊ sitim affert dʒ dicere mel ro. nō zuc. ro.
error fuit q̄ gelenjabiʒ ē terminꝰ cōis ad mel ro. ⁊ zuc. ro. ⁊ in
arabico dicebat gelenjabiʒ calefacit: iō errauit ⁊ cā erroris fu/
it q̄ mel est duplex. s. mel cāne q̄d dicitꝰ zuccaꝝ ⁊ mel apū q̄d ē
calidū in scd̄o: ⁊ mel cāne dr̄ esse tēꝑatū vel paꝝ ad calidū decli
nans. i. cū oximelle calamēto. i. cū oximelle facto de melle apū
refracto cū lenitiuis fridis: vt oleo violato dicit lenitiuis: q̄ sti
ptica ꝓhiberēt vomitū. Si vero mā descendat deorsuʒ ita vt
mā tentet educere ꝑ secessuʒ cuiꝰ significatio erit q̄ ꝑcipietꝰ ru/
gitus ⁊ inflatio circa vtraq̄ʒ latera: rugitꝰ dicit mihi motū cuʒ
sonitu quodā obtuso: tūc debemꝰ ꝯsiderare ꝓbabilr̄ q̄ mā de/
scendit deorsuʒ: ⁊ sic cū lenibꝰ dʒ induci eūo ꝑ deorsum vt siru
po violato ⁊ sirupo de prunis vel sumendo pruna ⁊ īfundantꝰ in
iulep violato post incisionē factaʒ in eis vt intumescāt. laudat ēt
Aui. sirupū de tamarindis sup. stāte mā multa acuta: ita q̄ cuʒ
lenitiuis debemꝰ eūare ꝑ infra vt cū siracost ⁊ est māna: sʒ non
trāscat. ʒ. v. dicebat Aui. i cura sode cronice: ⁊ in hoc inuehat
debilē maxime fiēdaʒ esse lenitionē vētris qñ nā nō operatꝰ: sed
tentat eūare ⁊ solū inuitetꝰ nā nec nimis stimuletꝰ: ⁊ in hoc tollitꝰ
error aliquoꝝ qui volūt in crisi aliquid debere oꝑari. nā i crisi
ꝯmotionis aliqñ oʒ aliquid oꝑari sed leuiter. si vero mā ꝯuertatꝰ
ad vias vrine q̄ percipietꝰ ꝑ dolorē ⁊ grauitatē in ꝑtibus renuʒ
⁊ circa vias costaꝝ ad posteriora tendentes ⁊ cū aliquali pun/
ctione circa vias vrine: tūc medicus dʒ iuuare nām expellendo
cū lenibꝰ diureticis cū decoctione capilloꝝ ve. ⁊ seminū cōiuʒ
maiorū frigidoꝝ vel si ponatꝰ aliquid d̄ oximelle: vt. ℥. s. cū. ʒ.
ij. seminū melonuʒ puluerizatoꝝ in. ℥. v. dicte decoctiōis erit
ꝯueniēs ꝓuocatiuū. laudat ēt Auic. citonia masticādo qm̄ cito/
nia ꝯstringūt vapores ne ad caput moueantꝰ: ⁊ cū hoc iuuāt ad
vrinā ꝓuocandū ꝯprimendo. Si vero deriuetꝰ mā ad nares q̄
declaratꝰ q̄ apparēt irradiatiōes vel imagines virides citrine
vel rubee añ oculos vel pruritus circa nasuʒ ⁊ nō fluat sanguis
ex naribꝰ laudabile ē vt fiat sternutatio leuis ad dilatandū ori/
ficia venaꝝ vt educatꝰ materia ꝑ nares ⁊ odoretꝰ acetum: ⁊ fiat
tristis sensatio ⁊ ꝓuocetꝰ sternutatio vel fiat inspectio i solē ⁊ su
bito ꝯuersio ad eū quoniā facit sternutatōeʒ vel fiat fricatio cir
ca nares vel imponantꝰ aliqua naribꝰ vt sete porcoꝝ que hēant
aperire venas: ⁊ si mā veniat ꝑ vias cutis q̄ declaratꝰ: q̄ pul/
sus erit vndosus ⁊ cutis membroꝝ infra erit aliqualr̄ humefa/
cta ⁊ mēbra videntꝰ calere vltraq̄ʒ sit coꝝ nālis dispō: tunc dʒ
medicus ꝓuocare cuʒ lenibꝰ sudorē: vt cuʒ decoctōe capil. ve.
nā ipsa ꝓuocat sudorē leuiter: ⁊ pōt poni paruʒ aneti: ⁊ fiat fri/
catio cū pānis tepidis non aūt calidis: q̄ tunc ꝓhibetꝰ sudor: ⁊
sic male oꝑantꝰ astātes qñ onerantꝰ infirmi pānis vt sudēt: ⁊ ad/
ministrentꝰ inunctiōes leues fricando mēbra p̄cipue deorsuʒ vt
cuʒ oleo amigdalaꝝ dulciū postea decēter cooꝑiatꝰ pānis ⁊ in/
ducatꝰ ad somnū. nā talia ꝓuocant sudorē: ⁊ si ponatꝰ paꝝ vini
albi cuʒ dicta decoctiōe calida magis iuuabit. Quod si sit cri/
sis īperfecta ⁊ expellatꝰ materia solū ad emūctoria: ⁊ sit quedaʒ
dispō doloris nō veri vt circa radices auriū vel īguina vel sub
asellas q̄ est signū d̄bilitatis nāe que nō pōt expellere materiaʒ
ad exteriora: tunc medicus dʒ iuuare nām cuʒ attrahētibꝰ for/
tibꝰ: vt facto emplō ex apio mēta ⁊ butiro antiquo ⁊ fiat emplʒ
sub asellis vel post aures vel īguinibꝰ: ⁊ si loco mēte ponatꝰ sca/
biosa magis valebit: ⁊ si nō sufficiat ponantꝰ vētose absq̄ʒ scari/
ficatōe ad magis attrahēduʒ. Mā cerebrū ꝯuertit mās ad post
aures: cor ad sub asellas: epar ad īguina. ponatꝰ igitꝰ emplm̄ at/
tractiuū

tractiuũ ĩ dictis locis. Si vero dolor sit ꝑ cõitatez a toto ꝓpter febres: tũc oꝫ multuz laborare ad remissionez eiꝰ: qm̃ dicebat Auic. p̃ᵃ tertij in capl'o ꝓprio: Et illa quidẽ .s. soda que accidit in febribꝰ qñqꝫ ĩquietat egrũ adeo donec in cã eiꝰ que est febris augmẽtuz faciat. In remotõe igit̃ talis doloris sunt ĩtẽtiones. p̃ᵒ sũt due gñales. Una ẽ respiciẽs totũ corpꝰ mãdãs. 2ᵃ respicit caput respiciẽs: ⁊ respiciẽs totũ corpꝰ cõplet̃ euõne ⁊ diuersiõe illius mãe qua fit euaporatio ad caput: qm̃ si mã fuerit in corpore multa ꝼm venas peccãs vt sanguinea fiat flõmia ꝼm cañ. supradictos. Et si fuerit alia mã peccãs magis qualitate ⁊ nõ permixta sanguini educat̃ cũ farmatia appropriata maxime per secessum ↄuertẽdo ad inferiora. Preter ẽt euõnẽ mãe ẽ necessaria remissio cãe efficiẽtis vaporatõem vt caliditatis febrilis ꝓpter quã facta actõe in mãm fit euaporatio ad caput: ⁊ ita oꝫ intẽdere remissioni fe. cũ epithimatibꝰ cordis ⁊ epatis ⁊ cũ dieta appropiata frigida. Et istum cañ. inuebat Aui. p̃ᵃ q̃rti in capl'o generali de cura fe. cũ dixit: Qñqꝫ fe. ẽ tãte vehementie ⁊ acuitatis .s. quãtũ ad accidẽtia ꝙ nõ lꝫ vti regimine cause ĩmo indiget infrigidatõe vltima ⁊c̃. In opere igit̃ ponaz duas descriptões epithimatũ in cãu valentiũ. vnũ ꝓ corde: aliud ꝓ epate. ℞. aquar̃ rosar̃ violar̃ nenufaris añ. ℥. ij. aquar̃ buglose ⁊ boragis añ. ℥. j. sandal'. oĩum triũ coral'. ru. spodij se. acetose ⁊ scariole añ. ʒ. s. sete crude margaritar̃ al. fragmẽtor̃ iacincti smeraldi granate añ. ℈. s. cãphore gariof. ⁊ ambre añ. g̃. v. croci g̃. ij. oĩa puluerizãda subtilissime puluerizent̃ ⁊ misce pro epithimate cordis: ꝓ epithimate epatis fiat vt ĩfra. ℞. aquarũ endiuie lactuce solatri rosa. añ. ℥. ij. aceti. ℥. s. sandalor̃ al. ⁊ citri. coral'. rub. spodij semis. acetose scariole endiuie añ. ℈. j. spice ligni aloes añ. ℈. s. puluerizãda puluerizẽt̃ subtilissime ⁊ misce ꝓ epithimate epatis. Alia vero intẽtio diuersionis ↄplet̃ ⁊ cũ diuertentibꝰ cõibus ⁊ fricatõibus extremitatuz ⁊ ligaturis ⁊ ↄpressionibꝰ digitor̃ extremor̃ positor̃ in aqua calida vt cũ ventosis maxie positis infra genu supra calcaneũ: ẽ ẽt ꝓhibendus ascẽsus vapor̃ cũ reprimẽtibꝰ ⁊ prohibentibꝰ vapores ascendere vt sunt quecũqꝫ stiptica vt infra dicet̃ ꝺ cõitate ꝑticulariũ mẽbror̃ maxie stomaci ⁊ ebrietatis. Alia intẽtio principalis que ẽ ad mẽbrũ recipiẽs puta ad caput iuuat̃ cũ ↄfortãtibus caput: ⁊ in principio euaporatõis mãe cuz reꝑcutiẽtibus vt cũ oleo ro. ⁊ aqua ro. ⁊ aceto vt dictũ fuit supra lꝫ d. Mes. vt vidistis supra fecerit cañ. ⁊ ita ↄsentiebat Auic. ꝙ timor ẽ in applicatõe reꝑcussiuor̃ in soda ĩ febribꝰ: sꝫ istud debebat intelligi stãtibus iã receptis vaporibus in capite tũc sunt verẽde embrocatões. Propterea dicebat Auic. p̃ᵃ tertij in caᵒ ꝓprio: ⁊ ad ipsaz .s. sodaz in febribꝰ iuuat embroca ex decoctõe or. ⁊ papaueris ⁊ violar̃ ⁊ ro. si hũores sua nocẽt acuitate: ꝙ si sua nocent multitudine tunc nihil hor̃ facias: ĩmo euacua ⁊ admĩstra ꝙ cũ facilitate resoluat ⁊c̃. tñ stante ẽt aliquali repl'one capitis aliqñ aliqua reꝑcussiua ↄueniũt: vt voluit Auic. p̃ᵃ quarti ĩ caᵒ de cura acutar̃ vbi dixit: Et magis salua horar̃ embrocatiõis capitis cũ repletõe eiꝰ est vt sit vapor colericꝰ nõ humidus: ĩmo ĩ hac hora fortasse nõ nocet: ĩmo ↄfert ⁊ cognoscit̃ hoc ꝑ dispositõem somni ⁊ vigiliar̃ ⁊c̃. ⁊ addit: Cũqꝫ videris somnũ aut ꝓfunditatẽ somni tunc caue embrocatõez ⁊ inunctõez: ⁊ stude in attrahẽdo materiã ad ĩferiora cũ fricatõibꝰ ⁊ vẽtosis: ⁊ sup. cũ ĩsufflatiõibꝰ per nares ⁊ odoramẽtis ⁊c̃. vt supra dictũ ẽ. Et sic habes casus in quibꝰ possunt exhiberi reꝑcussiua ⁊ ĩ quibꝰ nõ.

Alia intentio est de confortatione cerebri ⁊ resolutõe vaporum vltimate que completur cum his que dicta sunt sepe. Et sic sit expedita cura per cõmunitatẽ a toto. Ueniendo nunc ad curã doloris sode ꝑ cõitatez ꝑticulariũ mẽbror̃. Primũ ĩcipiamꝰ a cura doloris per cõitatez stomaci ꝓpter maximã cõitatez quã hꝫ cuz capite vt supra dictũ est. Et ibi ẽt ponemꝰ curã doloris capitis ab ebrietate qm̃ ẽ spãlis dependẽtia ẽt ĩ ebrietate a stomacho: ⁊ de istis sũt dicta signa satis clara supra. Quãtuz igit̃ ad curã oꝫ notare primus vnum textũ gñalez. d. Aui. p̃ᵃ tertij de regimĩe sode ꝑ cõitatez ĩ sermone vniuersali dũ dixit: Opꝫ vt sollicitẽris in oĩbꝰ spẽbus sode ꝑ cõitatem mẽbror̃ de illis mẽbris vt ea cũes cum his q̃ sunt eis ꝓpria ⁊ remoueas malitiã ↄpl'onis eor̃: ⁊ cũ hoc vt ↄfortes caput cuz ↄfortatiuis ne recipiat. Etiã est notãdum ꝙ Gal. 2ᵒ memur in caᵒ sode de cõitate stomaci dicebat: Opꝫ vt cures stomachũ nihil capiti faciẽdo: nõ intellexit ꝙ nihil capiti fiat: sed nihil fiat capiti de attrahẽtibꝰ vel nihil fiat capiti tãqꝫ mẽbro pricipali leso: q: ĩ capite nõ est aliqua dispõ ꝑ ꝓpriã nãm vt ibidẽ dicebat: saltẽ tñ sunt offerenda que ↄfortãt caput ⁊ resistãt. Uolebat ẽt innuere ꝙ totalis ĩtẽtio medici quasi tota sit circa mẽbrũ mãdãs: ⁊ qm̃ talis cõitas aliqñ pẽdet ab hũore colerico ad stõachũ defluxo aliqñ a mã flegmatica ẽt defluxa: vel ex se talis mã in stomacho existẽte ⁊ ad caput euaporãte ⁊ vtrũ ipsa sit defluxa vel ĩ stomacho genita ⁊ vtrũ colerica vel flegmatica vel ẽt vẽtosa satis supra ẽ declaratũ ĩ signis. Alia tñ ĩtẽtio curatiua debet̃ materiei si fluit ad stomachũ ⁊ materiei ĩ eodẽ stomacho gnãte. Naz si fluat ad stomachũ aliũde qm̃ mã maxime fluẽs est colera peccãte mã colerica ĩ stomacho ꝑ defluxũ: nõ tñ expediet attẽdere ad istã materiã ĩ stomacho sꝫ ẽt ad mẽbrũ mãdans: vtputa ad epar ĩ quo plurimũ generat̃ ꝓhibẽdo ipsiꝰ generatõez in epate ⁊ ab epate diuertẽdo ⁊ euãndo vt paulo post dicet̃: Idez dico de flegmate si flueret ad stomachũ. In cura igit̃ doloris capitis ꝑ cõitatez stomaci dicit Gal. ĩ 2ᵒ memur: ꝙ stãte materia colerica ledẽte est ꝓuocãdus vomitꝰ. Nã ꝓpter subtilitatẽ ⁊ mobilitatẽ materie facilr euomet̃. Et si dicat̃ ibi esse aliquid graue qđ pur est humor dicat̃ rñdendo ꝙ tñ inclinat vt facile sursuz moueat̃ ꝑ naturã suã vt dicit Gal. in ↄmẽto afforismi: Estate quidẽ ꝑ superiora ⁊c̃. ⁊ fiat cũ vomitiuo leui vt posito digito ĩ gula vel pẽna: vel sumẽdo aquã tepidã cũ modico olei vel aceto: aut ↄsiderãdo de re fetida ⁊ abominabili ⁊ maxie ĩ paratis ad vomitũ: q: sunt multi ita parati ad vomẽdum ꝙ ex sola imaginatione vomẽdi euomũt vt voluit Gal. ĩ libello de motibꝰ liquidis. Si vero mã sit frida curet̃ educẽdo ꝑ secessuz. Nã illa materia sua corpulẽtia magis inclinat ad deorsum: educat̃ igitur ꝑ clisteria nõ ꝑ hoc tãtuz ꝙ euacuẽt materiã a stomacho: sed ꝑ hoc principaliter ꝙ euacuant diuertẽdo mãm a capite sunt in casu multum iuuatiua: ⁊ maxime fluente mã ad ipm stomachũ: ⁊ ꝓpter hoc tollit̃ difficultas Aui. ĩ prima tertij de cura sode ꝑ̃alis vbi dicit: Opꝫ ꝙ sollicitetis in curatõe colericar̃ ex ea in attractõe materier̃ ad ĩferiora: saltẽ cũ clisterijs calidis vt colloquintide agarici ⁊c̃. vt sint fortia ad attrahẽdũ ab epate ⁊ a mẽbris circũstantibꝰ stomacho. Dixit Nicolus quare dixit colericar̃. Nã ĩ flegmaticis videt̃ maior cura habẽda de euãtione ꝑ clisteria fortia. Rñdet ⁊ bene qm̃ cã colerica de se est apta magis fluere ad caput ⁊ dolores cãre: iõ a cã calida vtplurimũ sunt tales ꝑ viã defluxus: ⁊ iõ oꝫ vti clisterijs q̃ euãnt ⁊ diuertãt. In mã aũt frigida q: sepe imo vtplurimũ aggregat̃ mã per viã ↄgestionis nõ defluxꝰ: iõ nõ tanta ẽ intẽtio cũ clisterijs attractiuis. Et notanter dicit calidis: q: oꝫ ꝙ virtus eor̃ perueniat vsqꝫ ad mẽbra vbi ẽ gnãtio cãe doloris vt cãe colerice: ⁊ vbi colera generatur .s. ad epar: ⁊ sic dicta clisteria cõueniunt vt diuertat̃ mã colerica ne fluat ad caput: lꝫ ẽt in mã flegmatica fluẽte dicta clisteria multũ ↄueniant ẽt si dicta mã sit in stomacho generata: sꝫ tunc nõ sunt necessaria ita fortia ꝓpter materiaz esse magis paratã ad eductionẽ cũ eisdẽ clisterijs: ẽ etiã in cãu ↄfortandus stomachꝰ fluente mã ad ipm si fuerit colerica cũ frigidis stipticis: vt cũ sirupo de ribes cũ miua citonior̃ sine speciebꝰ cũ sirupo de granatis ⁊ de agresta ⁊ similibꝰ: vel cũ bucella panis infusa ĩ aliquo hor̃ ⁊ exhibita maxie ante cibũ: ⁊ nullo mõ fiat famis tollerãtia. Et si mã fluẽs eẽt flegmatica põt ꝓhiberi fluxus ad stomachũ sumẽdo de miua citoniorũ cũ speciebꝰ vel sirupo de mẽta cũ aqua decoctiõis masticis thuris ciperi ⁊ huiusmõi vel cũ aqs mẽte ⁊ absinthij. Et si mã fuerit ibidẽ ↄgesta dꝫ digeri cũ appropriatis ad mãz: ⁊ euãri ẽt cũ appropriatis de quibus sepe dictũ est: ⁊ nutriat̃ dicebat Aui. cũ cibis subtilibꝰ laudabilibꝰ facilis digõis boni chimi differẽter: tñ ĩ colerica ⁊ flegmatica: vt pꝫ ⁊ in qualitatibꝰ cibarior̃ ⁊ in artificijs: postea addit deinde declinet cũ qualitate sua .s. cõfortantibꝰ stomachuz ad id qđ est necessariũ .s. calefaciẽdo vel infrigidãdo ꝼm dispositionẽ mãe eligẽdo de his que dicta sunt supra: ⁊ ĩterius ⁊ exterius: ⁊ hoc maxie facta mũdificatõe mãe. Et attẽdendũ est ẽt cũ reliquis cõibꝰ diuersiuis mãe ⁊ ↄfortatiuis capitis de q̇bus sepe dictũ est obseruando: maxime ĩ diuertẽdo ⁊ ↄfortãdo vnũ tex. d. A. ⁊ sunt vltia verba capituli cũ mãm euãre volumꝰ dixit: Cũqꝫ cibas patiẽtes egritudines capitis mãles frica extrema ⁊ exsicca latus capitis ⁊ ↄforta cũ apocusticis ↄñter q: soda ab ebrietate maxime depẽdentiã hꝫ ex assumptione eor̃ q̃ euaporant vel euaporare faciũt: ⁊ precipue vini vinosi subtilis ⁊ saporis acuti: ⁊ ↄñter per colligãtiã stomaci vĩ maximã hẽre dependentiã qm̃ ebrietas ↄtingẽs ex medicinis narcoticis non ẽ illa ad quã sequat̃ soda: sꝫ magis tandẽ cõgellatio iccirco ↄuenienter posita cura sode ꝑ cõitatẽ stomaci ex cã corꝑali põt allegari determinatio ꝺ cura sode ex cã extrinseca ↄtingẽte vt ebrietate ⁊ potatiõe vini ⁊c̃. Si ergo dolor sit ex ebrietate fiat primũ euõ cũ vomitu leui materie suꝑflue vini existẽtis ꝼm modũ dictũ supra de vomitu. Sꝫ si vomitꝰ nõ põt ꝓuocari ꝓpter aliquaz cãm det̃ solutiuũ ꝑ deorsuz vt hierã cũ aqua absinthij vel acetose ꝼm diuersitatẽ corpor̃ ĩ caliditate vel friditate: ⁊ si ↄfortetur cũ mirabol'. plurimũ valebit ꝓpter ↄpl'onẽ: ⁊ si hoc fieri nõ põt q: nõ vult amara vel corpꝰ fuerit multũ inflãmatũ detur alia potio vt aqua granator̃ cuz pulpis facta expssiõe. Et Aui. vigorauit cum par̃ scamonee ne mora sit lõgior: q: ebrietas sepe ad mortẽ ducit: q: si ĩbibit̃ ĩ mẽbris neruosis sit sepe spasmꝰ. Et si aliud fieri nõ põt dormiãt quãtũ possunt: ⁊ si obijciat̃ de verbis Rasis p̃ᵒ ↄtinẽtis cuz dixit in cura ebrietatis: ⁊ dico ꝙ soda sit ex potu vini ⁊c̃. ⁊ ẽ necessariũ ꝓhibere vinũ ⁊ quietem ⁊ somnũ toto vno die. Exponat̃ textus necessariũ ẽ ꝓhibere vinuz ⁊ somnũ ⁊ quietẽ toto vno die sup. inducere: postea ponãtur in balneo vt mã extrahat̃ ad exteriora ⁊ ambulet leuiter: ⁊ sint cibaria stiptica ⁊ ex natura ⁊ per artificiũ talia ⁊ nõ bibant vinuz sed aqua solũ: ⁊ si stomachus sit ꝺbilis det̃ vinũ granator̃. Et hoc totũ ĩtelligat̃ in principio aut augmẽto qm̃ in ꝓcessu eum ẽ intentio ad resolonẽ vapor̃ nõ sic stiptica ↄueniunt ĩmo subtiliatiua ⁊ faciliter resolutiua. Proĩde dicebat Auice. ponẽdo ordinẽ .s. ex hitis stipticis ⁊ repercussiuis ẽt capiti exterius in principio cũ his que supra dicta sunt ẽt per ĩteriꝰ cum rob de ribes vel sirupo eius ⁊ sirupo de granatis ⁊ trãsglutiendo coriãdrũ siccũ cũ zuccaro paulatiz ⁊ paulatiz addit: deinde fac eos dormire ⁊ quiescere qm̃ ẽ radix in cura ipsiꝰ: ⁊ ↄñter addit: Pone cibũ eor̃ qui hꝫ infrigidatõez ⁊ hũectationẽ ⁊ subtiliatõem .i. ĩ ꝓcessu exhibeat̃ cibus subtilis .i. subtiliatiuꝰ ⁊ humidus .s. facilis digõnis vel subtilis etiam q: faciliter digestibilis sicut est vitellus oui. Sꝫ ex isto textu aliqui dubitãt q: ex verbis textus videt̃ inui ꝙ vitellus oui sit frigidus dicatur ꝙ sic dꝫ verificari textus: pone cibũ eorũ qui hẽat frigiditatez humiditatẽ ⁊ subtilitatẽ .i. qui hꝫ frigiditatẽ ex se vel in se vt ꝓpter potũ aque vel aliã cãm: pone ei cibum hñtem hũiditatẽ ⁊ subtilitatẽ .i. cibum qui sit subtilis nutrimenti ⁊ facilis digõnis

ſicut ẽ vitellus oui: ⁊ nõ exponatur textus copulatiue nec ꝺ copulato extremo lꝫ aliqui videanť ſentire ꝙ vitellus oui ad corpus taliter diſpoſitũ ẽ frigidus ſꝫ teneať prima expõ: ⁊ ꝙ verũ ſit de mente Auice. ꝙ in ꝓceſſu velit dimitti debere ſtiptica ⁊ attendere ad ſubtiliatiua ⁊ reſolutiua: pꝫ ex textu ſequẽti cum dixit: Deinde cum remoueretť nauſea ſi fuerit ⁊ remaneret ſoda abſcinde oleũ roſatuꝫ ab eis: qm̃ nocumẽtũ eſt eis poſt id. i. ĩ ꝓceſſu cũ fuerit neceſſariũ prius ad ꝯfortãdũ caput ⁊ ꝓhibẽdũ vaporẽ. Et iõ poſtea laudat oleũ camomellinũ ⁊ de lilio ⁊ dicit de eo ꝙ eſt vltimũ ⁊ expertum. ſ. in reſolõne facili: ⁊ ita intelligať ⁊ de his que per interi⁹ ſumũtur. Dicit ẽt ibi Aui. ⁊ Gal. laudauit eos qui cibanť ex pullis colũboꝝ: ⁊ addit q: generant ſanguinẽ ſubtilẽ potentẽ multũ in reſoluẽdo vapores. Intelligiť igitur hoc ĩ proceſſu doloris ad reſolõnem reliquiaꝝ vaporuꝫ nõ aũt a pricipio qñ mã ẽ ĩ motu. In pricipio igiť primũ oꝫ ponere circa caput aliquid ꝯfortãs vt oleum ro. vel murtinũ cũ incipit ebrietas ⁊ ẽ nauſea ⁊ abhoĩatio ſtomaci. Sꝫ cũ remouetť ebrietas vel nauſea tũc remoueať oleũ ro. q: noceret q̃uis a principio iuuaret: ⁊ addit loco huius pone oleũ camomellinũ ⁊ fricãdo leuiter iuuat reſolõnẽ. Et ſi nõ ſufficit: tũc pone oleũ de lilio qꝺ magis reſoluit: ⁊ ĩ hoc laudauit ẽt Auic. caules ĩ ꝓhibẽdo vapores. Sꝫ hic dicať vt colligiť 3ª ꝓblematũ ꝙ fortis decoctio coꝝ ⁊ ſubſtãtia terreſtris ꝓhibet eleuationẽ vaporis: ſꝫ leuis decoctio vt ſubtiliatiua facit ad reſolutõeꝫ ⁊ forte etiaꝫ ꝓuocãdo vrinã iuuat ĩ ebrietate: lꝫ Auic. videať iuuere ꝙ a ꝓprietate hoc faciat. ⁊ ita Gal. ĩ 2° memur videť iuuere vñ dicit ꝙ ſola caulis ĩfuſa ĩ aq̃ calida ⁊ appoſita capiti ⁊ alligata naturalr̃ ꝯtrariať ebrietati ⁊ ſup. dolori ab ebrietate. Hoc totuꝫ qꝺ dictũ ẽ: eſt neceſſariũ in forti ebrietate: ſꝫ in debili ebrietate qñ nõ ẽ mens euerſa ſꝫ ſũt pur quedã ſigna ebrietatis fricatio crurĩuꝫ ⁊ leuis ãbulatio cũ ꝯfortãtibus caput ⁊ cuꝫ ꝓhibẽtib⁹ euaporatõeꝫ ⁊ ſubtractõe potus vini ⁊c̃. ⁊ ſimiliũ euaporatiuꝫ cuꝫ leui ſomno faciũt ad ꝑfectionẽ cure. Et hoc totũ qꝺ eſt dictũ in cura ſũmarie poniť a Gal. 2° deceꝫ tractatuũ in ca° ſode ebrietatis cũ dixit: Iubere igiť opꝫ prius ſi ĩdigeſtuꝫ adhuc nimiuꝫ permãſerit vomere patiẽtes cephalargiã bibẽdo aquã tepidã. Si vero poſt digõneꝫ patiunť cephalargiã vtẽduꝫ eſt ĩfrigidatiuis ⁊ repercuſſiuis quale ẽ rodinũ. i. oleũ ro. ⁊ ꝑ ſe: ⁊ cum aceto vel ſup. in ꝓceſſu cuꝫ ſucco edere ⁊ caulis: ⁊ ipſa autẽ folia caulis ĩfuſa in aqua calida ⁊c̃. vt ſupra: ⁊ ſic pꝫ tota ſñia clara eius qꝺ dictũ eſt ex mẽte Gal. ⁊ ſic finis hui⁹ doloris. Expedita igiť cura ſode ꝑ cõitatem ſtomaci ⁊ ebrietatis: iaꝫ ſi fiat ſoda ex cõitate epatis eſt obſeruãdus canõ qui dict⁹ eſt de mẽbris mãdantib⁹. ſ. de euõne mãe euaporãtis ⁊ diuerſione in ꝯtrariuꝫ ⁊ de ꝓhibitõe euaporatõis cuꝫ exhibitiõe fructuuꝫ ſtipticoꝝ vel coriadri: vel tenẽdo in ore aquã frigidã ⁊ vlr cuꝫ his que ꝓhibent aſcenſionẽ vapoꝝ ita cuꝫ oibus ĩgenijs diuerſionũ vt ſupra dictũ eſt. Sꝫ Aui. videť iuuere circa euõneꝫ ꝙ ſi mã fuerit in ꝯcauo epatis pẽdens educať cuꝫ appropriatis ſoluẽtib⁹ ꝑ ſeceſſuꝫ ⁊ ſi ĩ zirbo cũ ꝓuocãtib⁹ vrinaꝫ vt fuit cañ. 14ª tertij ⁊ ẽt 4ª primi: Et facta euõne ĩtendẽduꝫ ẽ ꝯfortatiuũ epatis cũ remitẽtib⁹ malitiã ꝯplõnis generãtis humores vaporãtes ⁊ cũ a ꝓprietate ꝯfortãtib⁹ ipm epar. nã ipſo talr̃ ꝯfortato modica generabiť mã apta euaporare ẽt dictã materiã mãdabit ad loca debita expulſionũ ⁊ vapores inſenſibilr̃ reſoluet. Et ponebat etiã Auic. ĩ hoc vnũ caſũ. ad ꝓhibẽduꝫ euaporatõeꝫ vt ꝙ fiat ẽplaſtratio ab extra ſupra epar cuꝫ ẽplaſtris q̃ materiã retinẽt. ſ. ab euaporãdo vt ſunt empl'a ſtiptica ad friditatẽ declinãtia vt facta ex roſis ſpodio abſinthio mirtho ⁊ ſimilib⁹. Sꝫ hic opꝫ notare ꝙ peccãte mã in zirbo ſi fuerit modica poſt euõneꝫ talia empl'a ſatis ꝯueniũt. Sꝫ ſi fuerit multa vel ꝯiungať oppilatio: eẽnt talia empl'a ſuſpecta multũ ſi eẽt mã peccãs in ꝯcauo ⁊ eẽt modica paꝝ iuuaret vt pꝫ. Sunt ẽt fiẽda repercuſſiua ĩ capiti cuꝫ his que ſepe dicta ſunt: ⁊ iſte ĩtẽtões gñãles obſeruenť ⁊ ĩ ſoda per cõitatẽ ſplenis vel matricis vel renũ q: eodẽ ĩceſſu currũt: ꝓpterea dixit Auic. ĩ fine capl'i ſode ꝑ cõitateꝫ: In regimĩe vero ei⁹ que fit cõitate renũ ⁊ mirach ⁊ matricis ⁊ reliquoꝝ ſufficit qꝺ ꝓmiſim⁹ ⁊c̃. Reſtat nunc dicere de ſoda a cõitate extremoꝝ vt brachij vel cruris. ⁊ ĩ hoc ſi fuerit vapor aſcẽdens a pede flobothomeť ſaphena ẽt ſi mã ñ eẽt pura ſanguinea: qm̃ aſceſus vapoꝝ fit ꝑ venas maxime mediãte ſanguine: aut vẽtoſenť crura vt dicebat Auic. ẽt ſup. cum ſcarificatiõe maxĩe in loco a quo ꝑcipiť euaporatio. Et ſi corp⁹ fuerit plenũ humorib⁹ fiat ẽt purgatio a toto ſm cañ. ſupra habitos: ⁊ fiãt ẽt diuerſiões per alia ĩgenia cuꝫ fricatõib⁹ peduꝫ cũ ſale furfure ⁊ oleo. Et ꝓhibitio euaporõis fiat cuꝫ ligaturis ĩcipiẽdo ab iferiorib⁹ aſcẽdendo verſus ĩguina. Et ſi iſta nõ ſufficiãt cauterizeť locus ꝓpri⁹ euaporatõi ſuppõnẽdo medicamẽ vlceratiuũ factuꝫ ex cantaridib⁹ puluerizatis abſciſis alis ⁊ capitib⁹ ⁊ cũ fermẽto ⁊ modico aceti ⁊ ficub⁹ vel cũ me le anacardoꝝ emplaſtratis. Et aliqñ neceſſariũ eſt cauteriũ actuale in loco ⁊ ẽ efficaciſſimi iuuamẽti remittẽdo malitiã ĩ remouẽdo ꝑtes pricipalr̃ leſas. Et ſicut dictuꝫ ẽ cõicato nocumẽto ex pede vel crure ĩtideꝫ cõrũdẽter dicať cõicato nocumẽto ex brachio faciendo flobothomiaꝫ ex baſilica ⁊ ꝓcedendo cum alijs vt dictuꝫ eſt cõmemorando ſemper quod dictũ eſt in alijs cõmunitatibus vt fiat cõfortatio capitis ⁊ repreſſio vaporũ ⁊ cum cibis potibus ⁊ medicinis ad hoc appropriatis: ⁊ in ꝓceſſu ĩtendere cuꝫ reſolutiuis vapoꝝ iã aggregatoꝝ: ⁊ ſic habeť expeditio iſtoꝝ omniuꝫ doloꝝ per cõitateꝫ.

Ad ꝯplemẽtuꝫ aũt doctrine poſt dicta reſtat ponẽ curã ſode pendẽtis a duab⁹ cãis maxime extrinſecis vt a coitu ⁊ a caſu ⁊ ꝑcuſſiõe: ⁊ poſtremo videbiť de cura duoꝝ accidentiũ que aliquotiẽs cõplicanť ĩ ſoda. Unũ eſt cũ cõiungiť reumatiſmus in ſoda quomõ opandũ. Secðm erit qñ ẽ ſoda multũ cronica ⁊ per medicinalia: maxime ꝓhabita nõ remoueť ꝑ que ĩgenia cirugica iubẽt auctores: ⁊ maxime Aui. remoueri. Circa igiť ſodaꝫ ex coitu ꝯtingentẽ qñ talis aliquotiẽs ſequiť ſiccitatẽ vehemẽtem inductã priuatiue aliquotiẽs ſequiť multitudinẽ ſuꝑfluitatũ indigeſtaꝝ ex debilitate nãliũ mẽbroꝝ gñãtorũ aliquotiens ſequiť euaporatiõem factã a toto ꝓpter actũ cõcuſſiuũ fortẽ in corꝑe repleto vel nãliter vel ꝙ ſe conať impleri ex cibis vt ſepe faciũt quidã ſeniores qui ꝑ nãm nõ habiles ad frequentẽ actuꝫ vt poſſint voluptuari ⁊ aliquotiẽs apparere ſuis amaſijs viripotentes nitũtur ad comeſtionẽ multoꝝ cibarioꝝ ⁊ multi nutrimenti ⁊ potatiõe vini potẽtis: vñ facta multa euaporatiõe fit cõſequẽter ſoda. Si ergo ꝯtingeret ex ſiccitate cura ei⁹ ẽ cũ humectantib⁹ ⁊ ĩpinguantib⁹ ⁊ reſtauratiuis de cibis ⁊ potibus ⁊ ẽbrocatiõibus ⁊ iniectõib⁹ in aures vel nares ⁊ odoramẽtis humidis frigidis calidis vel tꝑatis ſm diſpõem patiẽtis ⁊ remoueat coitũ. ⁊ ſi pur non ĩuenit ei⁹ excuſationẽ: dicebat Aui. ſaltem nõ coeat cũ eſt ieiunus. Si vero ei⁹ cã fuerit aggregatio multarum ſuꝑfluitatũ vt ſupra: tũc ex parte diete comedat cibaria ſua aſſata ⁊ nõ elixata ⁊ aromatizata cũ aliquib⁹ aromatib⁹ exſiccatiuis tꝑatis tamẽ in actiuis vel ſaltẽ nõ exceſſiue calidis: ⁊ diuidat cibũ in vices ꝓpter debilitatẽ virtutũ nãliũ: ⁊ ſint cibi facilis digõnis boni chimi modicaꝝ ſuꝑfluitatuꝫ ⁊c̃. ⁊ ꝓcuret hẽre beneficiũ ventris ſingulo die: ⁊ adhereat quieti ⁊ corꝑeo ⁊ aĩali: ⁊ vlr̃ intẽdat cũ his que virtutẽ fortificãt. Si vero ꝓuenerit ex agitatiõe ⁊ ꝯſequẽter ex euaporatiõe: tunc ẽt ẽ abſtinẽdum a coitu precipue ĩ bonis repletiõis: ⁊ fienda ſunt diuerſiua ſm oĩa ingenia que dicta ſunt de flobothomia ⁊ vẽtris ſolutõe ſi expedit vt ĩ corꝑe pleno plectorico vel cacocimo ⁊ cũ fricatiõibus ⁊ poſitiõe extremoꝝ in aqua calida ⁊ cũ ꝯfortatiõe capitis ⁊ cũ repercuſſiuis a principio: ⁊ in ꝓceſſu cũ reſolutiuis ſꝫ cañ. ſepe dictos: ſꝫ neceſſaria ẽ eius dimiſſio ſi poſſibile ẽ: ⁊ ſi nõ fiat cũ oĩ moderamine poſſibili ⁊ ſtãte pur euaporatiõe ẽt moderate actũ exercẽdo tunc valebit ſi in introitu lecti ſumať. ʒ. i. ſ. pulueris poſiti a. d. Aui. ĩ fine capituli de cura ſode ebrietatis. nã multũ vꝫ in oĩ ſoda ab euaporatõe cõtingẽte: cui⁹ deſcriptio ẽ vt infra. ℞. ſe. endiuie ſe. caulis berberis mũdati ex ſemĩe ſuo ſumach lentiũ excorticataꝝ ro. ſpodij oĩuꝫ equalr̃ miſceanť oĩa ⁊ puluerizenť: ⁊ ſi addať parũ cãphore erit forti⁹ ⁊ exhibeatur cũ ſirupo de ribes vel ꝺ granatis vel rob coꝝ vel acetoſitatis citri. Si vero ſoda fuerit a ꝑcuſſiõe vel caſu ſiue accidat ꝯmotio tñ cerebri ⁊ quaſſatio ſiue vuln⁹: oꝫ primũ ſedari dolorẽ ne fiat attractio materieꝝ: vt fuit cañ. ẽt Aui. quarta primi cũ mittigatiuis doloris: deinde ꝯuertať mã ad oppoſitũ cum euacuatiõe ⁊ attractiõe ad cõtrariuꝫ ad ꝓhibendũ apoſtema quãtuꝫ poſſibile eſt. Et ſi vuln⁹ fuerit intẽtio ẽ ad remotionẽ male cõplexionis: vt poſſit fieri incarnatio: quia nõ eſt poſſibile carneꝫ bonaꝫ gũari malitia ꝯplõnis remanẽte vt vult Gal. 3° de ingenio. Et Aui. pª tertij caplo ꝓprio: In diuertẽdo aũt primũ fiat flõmia de vena nigra vel de cephalica partis oppoſite ſm cañ. ⁊ intẽtões diuerſas ſupra hitas. Nã euõ cũ flõmia ẽ ꝯueniẽs ĩ diuertẽdo: qm̃ hũores fluũt ad caput ſimul cuꝫ ſanguine: iõ ad euõnem ⁊ diuerſionẽ humoꝝ fluentiũ multum iuuat. Et ſi fuerit ibi repl'o alioꝝ humoꝝ a ſanguie maxĩe in ſtomacho vel inteſtinis vel in venis ꝓrimus fiat euõ dicebat Auic. cũ cliſterijs etiã acutis ſaltẽ cuꝫ pulpa colloquintide ſi non habuerit fe. ⁊ ſi habuerit dicebat Aui. cuꝫ cliſteria equabis. i. remittes caliditatẽ eoruꝫ cuꝫ aliquib⁹ fridis: vt cũ maluis violis ⁊ huiuſmõi: manẽte tñ ſemꝑ virtute forti in cliſterijs ad euãndũ dictas materias ne ad caput fluãt. Si autẽ humores iſti fuerint ĩ venis poſt epar ⁊ ĩ ambitu toti⁹. ſ. ꝙ cliſtere nõ ꝯuenit. i. nõ ſoluit ſufficiẽter tũc dicit Auic. ⁊ hoc bñ notate: Opꝫ vt euẽtur cum aliquo qꝺ ſit ſicut pill'e cochie. i. cũ fortib⁹ medicinis incipiẽdo tamẽ a debiliorib⁹ vt fuit dictũ ſupra maxĩe ſi fe. hũerit. Et ſi hũerit calorẽ qui ſit minor fe. dicit Auic. nõ permittas ipaꝝ potioneꝫ ideſt medicinaꝝ fortiũ: neceſſaria enim ẽ euõ vt ſecureť ap̄a dicit Auic. Et eãdẽ ſñiam dicit Raſis prĩo ꝯtinẽtis ca° 9° cũ dixit: Qñ accidit ĩ capite fortis ꝑcuſſio fiat prĩo flõmia deinde ꝓuoceť fluxus cuꝫ cliſterib⁹ acutis ſi nõ multũ febricitat patiẽs cum aqua decoctõis colloquĩtide: ⁊ ſi febricitat cliſterizeť cum leuib⁹ cliſterib⁹ ⁊ dentur pill'e cochie ſi nõ febricitat ⁊c̃. Iccirco ẽ hic notãduꝫ ꝙ vẽtris fluxibilitas ẽ valde neceſſaria in hoc morbo: q: purgatio reddit caput leue ⁊ non ꝑmittit vuln⁹ ap̄ari. Et in hoc ẽ error cõis medicoꝝ qui volũt in ruptura capitis exhiberi aliquo mõ ſolutiua: ⁊ credo ꝙ colligunt fundamẽtũ a Raſi. vj. ad Almãſorẽ ca° vltĩo cũ dixit ĩ hoc caſu: Uẽter quoqꝫ ex ſucco fructuũ aut leui euãnte ſoluať. ⁊ addit: Hoc enim ad hoc qꝺ hic volumus melius exiſtit: ſꝫ vt fuit dictũ hoc nõ aduerſať ſentẽtijs auctoꝝ illuſtriũ vt Auic. ⁊ Raſis in ꝯtinente. Nã ĩ corpore puro ſm toti⁹ habitudinẽ vel modicaꝝ ſuꝑfluitatuꝫ iſta euõ eẽt ſufficiẽs: ſꝫ ĩ corꝑe ĩpuro obſerueť quod dictuꝫ eſt. Et hanc ſententiã etiã ſequitur Gentilis pª tertij ſuper illo paſſu dicit ꝙ cõiter medici ſunt cõtenti flõmia cũ tñ etiaꝫ debebat dari farmacia ⁊ ꝓprie noſtris tẽporibus ĩ quib⁹ hoĩes ꝓpter laſciuiã ſũt repleti malis humorib⁹: ideo ipſe ibidẽ dicit ꝙ ſi febricitat homo ⁊ ſit indigẽtia farmacie nõ dabis pill'as cochias q: ſuperflue ĩflãmarẽt: ſꝫ poteris dare alias pill'as vel facere decoctõeꝫ ex agarico ſm ꝙ tibi videbiť. ⁊ ita laudat etiam Nicolus florẽtin⁹ doctor illuſtris: ꝯñter ſunt fiẽda reliqua particularia maxime de localib⁹ ſꝫ iudiciũ docti cirugici: ⁊ ĩ dicta exhibeať tenuis vſqꝫ dum eſt timor de ap̄ate. Et cũ eſt intẽtio

ad ꝯfortatõeꝫ ⁊ restauratõeꝫ dicit Auic. oꝫ vt patiẽteꝫ potes ce rebellis gallinaꝝ quãtũ est possibile: deinde potet sup id aquaꝫ granati acetosi: ⁊ cũ soluit apa multiplica potũ cerebelloꝝ vsqꝫ ad tres dies ⁊ post flõmiã. Ex quo textu videt̃ inuere duo documẽta. Primũ est ꝙ stãte dubio de apate ⁊ non facta flõmia ẽt si eẽt facta pur staret timor: nõ debẽt exhiberi talia cerebella: q: multiplicãt sanguinẽ ex ꝯñti multo magis reliqua multiplicatiua sanguis nõ hñtia ꝯueniẽtiã appropriatã cum cerebro sicut habẽt ista debẽt ꝓhiberi. Colligit̃ p̃2º documẽto ꝙ ea que offerẽda sunt ꝑcusso in capite ĩ quo est facta quassatio cerebri ⁊ ꝯmotio est: debẽt exhiberi in via dicte potabilia ⁊ nõ masticabilia. Nã actus masticatõis est agitatõis ⁊ ꝯmotõis humoꝝ ĩ cerebro: vnde lꝫ cerebella sint satis facilr̃ deglutibilia cuꝫ modica masticatõe voluit exhiberi ea ĩ potu vt his ĩ lr̃a exposuit ẽt q: ꝯpat̃ stomachus cerebro leso facilꝰ digerent̃ potabilia vt est ĩnia afforismi: faciliꝰ est repleri potu q̃ꝫ cibo. In ꝓcessu aũt vltimato debẽt apponi vel exhiberi que resoluũt reliquias materieꝝ malaꝝ si que remãserũt ĩ capite: ⁊ maxĩe illaꝝ que ꝑ ĩdigestionẽ ex debilitate cerebri sunt generate: ⁊ hoc ꝯplet̃ cuꝫ sticados ⁊ cuꝫ aq̃ mellis: sed talia nõ debent̃ in pricipio ꝓpter cãs dictas. Et ĩ hoc caue ne decipiaris ꝓpter tex. d. Aui. loco allc. cũ dixit: Et cũ ꝑcussio fuerit ꝯmouens caput. i. faciẽs ꝯmotõeꝫ in cerebro: opꝫ tunc vt icipias dare ad potãduꝫ sticados cũ aq̃ aut sirupo mellino: ipsi enĩꝫ cũ eo liberant̃. Nã iste tex. dꝫ ĩtelligi cũ sale nõ ꝙ a pricipio ꝑcussionis istud remediũ sit ꝯueniẽs qm̃ est calefactiuũ agitatiuũ. Et in hoc redarguit Gẽtilis Mũdinũ qui ex hoc tex. ĩ pricipio ꝑcussiõis capitis precepit dari sirupũ d̃ sticados. Debet igit̃ ĩtelligi ꝙ cũ cessauerit apa ⁊ curatuꝫ fuerit vulnꝰ ⁊ remãsit ista cõmotio cerebri ⁊ quasi quedam quassatio ⁊ reuolutio eius que declarat̃ ex obtusione in operationibꝰ aĩalibus: tunc tale medicamen ꝯuenit: ⁊ hoc est vltimũ qđ fit ĩ tota cura: ⁊ ideo recte dixit ꝙ ipsi cũ eo liberent̃. Restat nunc ꝓ ꝯplemẽto ponere curã duoꝝ accidẽtiuꝫ sepe in soda ꝯplicatoꝝ. Unuꝫ est catarrus siue reumatismꝰ in soda per quẽ dubitant medici in applicatiõe repercussiuoꝝ in pricipio: tum q: catarrus est signuꝫ multitudĩs materie in capite cõprehense ⁊ qm̃ per repercussiua multi vapores infrigidant̃ ⁊ reducũtur ad nãm aqueã ⁊ sic multiplicat̃ catarrus: vñ fit cã nocumẽtoꝝ ĩ alijs mẽbris vt ĩ pectore vel in gutture vel stomacho fm̃ ꝙ ad dicta mẽbra ẽ descẽdẽs mã. Propter has ergo cãs dixit Aui. in caº de soda ꝑpali: In oĩ autẽ soda cui associat̃ reumatismus nõ declines ad ĩfrigidãdũ ⁊ humectãduꝫ cũ oleis ⁊ similibus sed fuge ad eũandũ ⁊ ad ꝯstrigẽduꝫ extremitates. s. ⁊ ad diuertẽduꝫ ꝓpter timorẽ applicatõis vt dictuꝫ ẽ. Nã ista debẽt offerri q: nõ pñt obesse vbi repercussiua possent nocumẽtũ inducere ⁊ fuit iste casus supra allegatꝰ cũ nõ debẽt poni reꝑcussiua: in quo tñ casu nõ eẽnt fienda diuersiua ⁊ eũatiua nõ eẽt maluꝫ equare mãm cuꝫ rebus aliqualr̃ inspissantibꝰ ⁊ fluxuꝫ quoquomõ leuiter sistentibus sꝫ ĩ applicatõe reꝑcussiuoꝝ ⁊ nõ tm̃ repercussiuoꝝ sꝫ ẽt resolutiuoꝝ in ꝓcessu oꝫ medicũ ꝯsiderare ꝗd dicat̃ eẽ plus vel iuuamẽtũ ĩ applicatõe ipsoꝝ ꝑꝑ ĩpaꝫ sodã vel nocumẽtũ ꝓpter alia mẽbra ⁊ fm̃ maiorẽ indigẽtiã moderare ĩtentionẽ ⁊ oꝑationẽ: vñ aliqñ tãta necessitas ẽ extiguendi vt in soda a cã calida: ꝙ si ꝯiungat̃ reumatismꝰ q: tñ ad cerebrũ rapit aliqua olea vt supponit̃ ⁊ ẽ timor nisi applicent̃ repercussiua d̃ futura frenesi: tunc in hoc cãu ad ꝓhibẽdũ frenesiꝫ debemꝰ vti reꝑcussiuis ⁊ nõ curare si ẽt catarrus augeat̃ ⁊ nocumẽtũ fiat ĩ mẽbris ĩferioribꝰ qm̃ nocumẽtũ de frenesi eẽt multo maiꝰ ⁊ periculosiꝰ q̃ꝫ eẽt nocumẽtũ sequẽs ad augmẽtũ catarri. Et ĩ hoc quidã viles medici ẽt in soda acuta cui ꝯiungit̃ aliqualis tussis ꝓpter timorẽ catarri nõ audẽt ad dicta repercussiua ⁊ ĩcurrũt patiẽtes frenesim ⁊ moriunt̃: ⁊ sic lꝫ ex hoc textu reddat̃ medicus cautus in oblatõe repercussiuoꝝ fluẽte catarro ⁊ cura dicat̃ aliqualr coacta: nõ tñ in totũ dꝫ semꝑ medicꝰ ꝓhibere exhibitionẽ eoꝝ stante necessitate vt dictũ ẽ. Circa 2m stante soda cronica ⁊ maxĩe pulsatiua ⁊ dolorosa ⁊ reliqua canonice ordinata nõ sufficiãt maxĩe cũ est ꝑiodica vel habẽs exacerbatõẽs dixit Auic. in cura sode note cũqꝫ ꝑiodus adest oꝫ vt purget̃ corpus añ ipsuꝫ ⁊ ꝑmutet̃ ꝯplõ post purgatõem: ⁊ ĩ ꝑmutãdo addit ꝙ si mã fuerit calã ponẽs narcotica suꝑ tĩpora ex corticibus mãdragore ⁊ iusquiamo ⁊ opio vel cãphora si expedit admiscendo semꝑ de ancto vel alio remittẽte narcoticitatẽ: ⁊ vbi supplemã sit frigida singlr̃ laudat crocũ sup. dissolutũ cũ aliquo oleoruꝫ vt oleo de lilio vel costino ⁊ huiusmõi: vel ponant̃ alia emplastra de quibus supra dictum est. Aliud ingeniũ est stante dolore pulsatiuo: exempli gratia in artarijs timporuꝫ tũc oportet vt supra loco coram ligetur ⁊ stringatur plumbum aut lignum decenter ordinatum ad quantitatem loci dolentis. Nã taliter ꝯpressis venis ⁊ artarijs minuet̃ dolor: ⁊ si mergant̃ prius ĩ aliquo succo ad casuꝫ valente magis iuuabũt: vt succo portulace vel solatri ĩ calida ⁊ maiorane ĩ frida vel arthemisie. Ponit aliud ingeniũ Aui. vt. s. fiat vlceratio cũ ceroto posito supra partẽ lesaꝫ ĩ emigranea vel totũ caput ĩ ouo. nã tale vlceratiuũ enũciat vt dicit. i. declarat iuuamẽtũ curatõis cauterij. fiat igitur vlceratiuũ ex cãtaridibꝰ sicut supra dictũ est: ⁊ si ponat̃ etiã dictũ vlceratiuũ post aures ĩ vacuitatibꝰ multuꝫ ꝓdest ĩ cura. Aliud ingeniũ cirugicũ ꝯplet̃: ⁊ est vltimũ ĩ cãu ⁊ fortissimũ vt fiat cauteriũ actuale: maxime stãte mã peccãte in ꝑte añriori capitis in loco posito ĩ ꝯtactu sagitalis ad coronalẽ ĩ ꝑte anteriori ⁊ ille locus declarat̃ a. d. Aui. pria tertij ĩ caplõ gñali cũ mãm ⁊c. ⁊ est locꝰ in fine spacij vbi ꝑuenit index ⁊ ãnularis sup. digitus simul mẽsurãdo ab extremitate nasi: aut vbi ꝑuenit medietas filĩ cuiꝰ longitudo ẽ ab aure ad aurẽ capite raso prius: ⁊ fiat cũ magna aduertẽtia tale cauteriũ fm̃ doctrinã Auic. 4a primi caplõ 29º ⁊ teneat̃ apertũ ꝑ notabile tp̃s. Ego tñ nõ multũ laudo ꝓpter timorẽ ebullitiõis cerebri ⁊ spasmũ ⁊ ꝯtractionẽ pãniculi: neqꝫ in hoc vidi exꝑimẽtũ vtile. sꝫ hoc nota vt dicit Rasis ĩ prĩo ꝯtinẽtis ꝙ hec oĩa de vlceratiuis ⁊c. fiant cũ deliberatione: q: nõ sunt fiẽda iuuenibus calefactis: laudauit etiaꝫ cauteria vel ĩcisiones venaꝝ timpoꝝ: sꝫ de hoc videbit̃ in caplõ sequẽti de vertigine. Postremo Aui. laudat vnũ remediũ auctoritate quorũdã medicoꝝ expertũ acceptũ a muliere: ꝙ ⁊ si ꝑ qualitates manifestas iuuet in soda frigida: forte etiã ꝑ ꝓprietatẽ in oĩ iuuat: ⁊ id quidẽ est vt coquant̃ radices cucumeris asinini ⁊ absinthiuꝫ in oleo ⁊ aqua donec dissoluant̃ ⁊ ẽbrocet̃ ꝑs dolorosa ex decoctiõe: ⁊ fiat ẽplastrũ ex fece caꝝ rerũ: ⁊ dicit ꝙ illa mulier sanabat semꝑ siue eẽt dolor cũ febre siue sine febre: ⁊ his ⁊ similibꝰ oꝫ aliquotiẽs credere: lꝫ rõne nõ possit declarari: vñ dicebat Galꝰ. 2º memur: Ulꝫ eiꝫ sanatõis intẽtionẽ vniuscuiusqꝫ passionũ rõ nobis ĩdicabit auxilioꝝ vero virtutes experiẽtia ꝑꝑ hãc auget̃ multitudo auxilioꝝ ĩ tꝑe ꝓcedẽti: ⁊ sic finis cũ dei laude huius tractatus.

Textus Rasis.

Um aliquis illud qđ ante eũ ẽ circulariter moueri viderit ⁊ oculi tenebrescũt ⁊ cadere voluerit ⁊ facies ⁊ oculi ĩ eadeꝫ hora rubuerint: vene quoqꝫ que sũt post aures grosse apparuerit: ex ipsis venis minutio faciẽda est: ⁊ ventose in collo ⁊ tibijs sũt ponẽde. Qđ si p̃dicte vene nõ apparuerint ⁊ facies fuerit rubea: sanguis ex basilica erit minuẽdus ⁊ vẽtose in tibijs sũt ponẽde. In hac p̃terea scothomie specie ⁊ in ea quã ante diximꝰ caput ex oleo ro. ⁊ aceto ẽ ĩfũdẽduꝫ. Eger quoqꝫ calida cibaria vitare dꝫ. Uenter quoqꝫ ex apozimate mirabol. citrinoꝝ qđ in. c. de cephalea diximꝰ est soluendus.

Cũ aũt neqꝫ ĩ facie rubedo neqꝫ fe. cũ scothomia fuerit attẽdendus ẽ an sit stomaci subuersio ⁊ nausea: que si affuerit prius vomere cogẽdus ẽ: deinde ꝯ pillis cochijs dosim vnã sumat ⁊ a fridis abstineat cibis. Si aũt neqꝫ aĩe subuersio neqꝫ nausea fuerit neqꝫ caliditatis signa apparuerit: vẽter ex pillis cochijs multotiẽs soluat̃. Cibaria quoqꝫ frigida oĩno vitet. Et gargarismus fiat quo flegma deponatur. In naribus quoqꝫ ponatur aliquid de his que narrauimꝰ quo caput calefiat.

Jo. mattheus.

Uꝫ aliquis illud quod ante eũ est ⁊c. Pro cõtinuatiõe capituli ꝯsiderãdũ cũ vertigo sit passio de oꝑatiõibus ⁊ lesionibꝰ motus cerebri soda aũt sensus: quare priꝰ determinauit de vertigine q̃ꝫ de alijs lesionibus oꝑationũ sensus vt que habẽt maiorẽ cõicãtiã cũ soda quã vertigo vt de alienatiõe carabito ⁊ similibꝰ: vt fecit Aui. pria tertij. ⁊ ita fecit Ser. post caplm̃ de soda posuit de vertigine sicut hic Rasis ita Azarauꝰ ⁊ ita Rasis ĩ diuisiõibꝰ. Pro declaratiõe sciat̃ ꝙ lꝫ vertigo sit accidẽs in virtute motiua principalr̃: q: ẽt ẽ accidẽs ĩ sensitiua: ꝓpter tñ multa quibꝰ assimulat̃ sode: iõ multi post sodã tractarũt de vertigine vel scothomia. nã vertigo vt multũ dr̃ eẽ cũ dolore capitis: imo Ser. dicit ꝙ ẽ dolor capitis cuꝫ motu vertiginoso ⁊ obtenebratione oculoꝝ: ex eo igit̃ q: cõicat cuꝫ soda ĩ spãli dolore capitis de ca tractat̃ post sodã eandẽ sñiam sequutꝰ ẽ Azara. 2a cã ⁊ fortior sumitur eo ꝙ cãe a quibꝰ fit vertigo sunt ĩ pluribꝰ siles vel eedẽ cãis sode. nã sepe mã corpulẽta ĩ cerebro que ẽ cã sode ẽ cã vertiginis ⁊ scothomie: etiã mãe vaporales sursũ eleuate a mẽbris ĩtrinsecis que sũt cã sode: sunt ẽt cã vertiginis: ⁊ sic mãe euaporales incluse in neruis vel venis sunt cã vtriusqꝫ: ⁊ sic vt cõicant in cãis ita cõicant etiã in cura. Aui. aũt ⁊ reliqui oppositũ faciẽtes id fecerũt volẽtes vnico cõtextu determiare de lesione oꝑationũ sensitiuaꝝ principalr̃: ⁊ postea de lesiõe oꝑationũ motiuarũ: ⁊ sic pꝫ declaratio ꝯtinuitatis venio ad textũ. Ueniẽdo igit̃ ad diuisionẽ capituli: Rasis duo facit principalr̃. Primo declarãdo per signa ꝗd sit scothomia ⁊ vertigo ponit curaꝫ dictaꝝ dispõnũ pẽdẽtiũ a cã calida maxime sanguinea. Secũdo ponit curã earũdeꝫ dispõuꝫ pendẽtiũ a mã frigida maxĩe flegmatica. 2a pars incipit vltra mediũ capituli: Cuꝫ aũt neqꝫ in facie rubor neqꝫ fe. ⁊c. Prima ẽt ĩ duas. Prĩo ponit signa declarantia hãc dispõneꝫ. Scđo ꝓsequit̃ ĩ cura. 2a ibi: Et facies ⁊ oculi rubuerint. De pria ꝑte dixit: cũ aliquis qđ ãte eũ ẽ circulariter moueri viderit vel. s. imaginet̃ ea videre moueri circulariter ⁊ tñ sup. ñ mouet̃: ꝓinde addit: ⁊ oculi tenebrescũt. i. ñ recte videre põt ⁊ cadẽ voluerit. i. q̃si se substinere ñ possit: qn cadat ⁊ sup. aliqñ cadit ex dictis. s. accũtibꝰ: supple declarãt̃ vertigo ⁊ scothomia: qđ qño veꝝ sit videbit̃ ĩ pricipali de ꝗd nõis ⁊ ꝯueniẽtia istaꝝ dispõnũ ⁊ dria adinuicẽ ibi remittãt̃ ꝑꝑ breuiare. In 2a parte duo facit pricipalr̃. Prĩo ponit curã qñ fꝫ caput maxĩe ⁊ nõ in toto fuerit repletio sanguĩea. 2º ponit curã qñ replõ talis magis fuerit fm̃ inferiora: q: fm̃ caput licꝫ cõicet̃ capiti. 2a ibi: Qđ si p̃dicte ⁊c. De pria parte dixit: Si facies ⁊ oculi rubuerint in eadem hora: vene quoqꝫ que sunt post aures grosse apparuerint ex istis venis faciẽda ẽ flõmia ⁊ vẽtose ĩ collo ⁊ tibijs sunt ponẽde ⁊c. Sꝫ anteq̃ꝫ vlteriꝰ ꝓcedamꝰ ꝓ intel

ligētia ē aduertēdū p̄īo q̄ signāter. d. Rasis posuit curā dua
ruꝫ tm̄ spēꝝ gn̄alium vertiginis ⁊ scothomie vt hn̄o: aliuꝫ di/
mittēdo eas que fiūt a cā p̄mitiua de quib⁹ videbit̄ in causis:
qm̄ tales mālēs sunt que magis indicāt de necessaria curatiōe
⁊ que magis sunt suspecte ⁊ verēde q̄ȝ alie: vt hic breuiloquus
eas p̄cipue expressit ēt determinās de cura calide exequit̄ ma/
xime de cura sanguinee ⁊ nō sic de colerica: quoniā cū tales di
spōnes maxime pendeāt ex vaporib⁹ grossis qui magis sūt apti
eleuari a sanguine ɔparato cole q̄ȝ ab ipsa colera pp̄ humidita/
tē ei⁹ grossā. ⁊c. De ea igit̄ spālius determiauit tāq̄ȝ de ma
gis ɔtingēti ⁊ p̄ eādē rōnē determinās de dictis dispōnib⁹ a cā
frida determiauit spālr̄ de pendēte a cā flegmatica ⁊ p̄ cēntiam
⁊ per cōitateꝫ de mā melācolica nullā faciēs mentiōem ēt de/
terminado de ea per cōitatē solū determinat de ea que p̄ cōita
tem a stomacho ꝓpter maximā colligātiā stomaci cuꝫ cerebro
vt supra dictū ē lꝫ ab alijs mēbris p̄ cōitateꝫ pendere possit ⁊ a
mā flegmatica tm̄: q: ab ea magis euenit: qm̄ mā flegmatica ag
gregat̄ fꝫ caput ⁊ stomachū q̄ȝ mā melācolica. Scd̄o notā/
dū spālr̄ q̄ prius determinauit de tali dispōne a cā sanguinea
domināte circa caput sanguīe q̄ȝ in toto qm̄ ēt dicta dispō est
magis verenda q̄ȝ si peccet sanguis in toto ⁊ nō sic circa partes
capitis ꝓpter timorē subeth vel apoplesie quib⁹ vicinat̄ scotho
mia mālis ⁊ maxie per ēētiā vt infra videbit̄. Sꝫ spālr̄ notate
per hoc qd̄ dixit si facies ⁊ oculi rubeant ⁊ vene fuerint grosse
post aures q̄ ī eadē hora ex istis venis fiēda est flōmia. Prīo
non intelligat̄ eadē hora. i. stāte adhuc p̄oxismo sit fiēda flōmia
q: vt infra videbit̄ loco suo stante p̄oxismo non ē fienda eūo: ⁊
spāliter flōmia de mente auctoꝝ nisi forte in vltimata declina
tōe: sꝫ pōt intelligi eadē hora. īmediate post p̄oxismū est fienda
flōmia de istis venis post aures: qd̄ ēt dꝫ intelligi factis eūoni
bus alijs de alijs venis nisi forte in vno vel duob⁹ cāib⁹ d̄ qui/
bus dicet̄ loco suo: qm̄ nō stante minoratōe humoꝝ in toto p̄
flōmias illarū venarū traheret̄ mā sursum vt al's fuit dictū. Et
hic ēt aduertat̄ q̄ lꝫ expresserit ī peccāte sanguine fm caput di
ctas venas post aures ig̃rossari: ex hoc tm̄ nō negauit quin etiā
vene timpoꝝ ⁊ frontis ī casu illo ingrossent̄: īmo forte magis ī/
grossant̄ ad sensuꝫ cuꝫ sint sensibiliores. Sꝫ iō de his expressit
qm̄ si fuerit necessitas flōmandi de venis particularib⁹ capitis
ī tali dispōne vertiginosa magis valebit flōmia dictaꝝ venaꝝ
posterioꝝ q̄ȝ anterioꝝ cū vertigo dicat̄ cē magis passio ante/
rioris partis cerebri q̄ȝ posterioris: ⁊ ideo flōmia venaꝝ poste/
rius nō solū iuuat eūando fꝫ ēt ad oppositū diuertēdo q̄ nō sic
faceret flōmia venaꝝ anterioꝝ. Addit ēt q̄ vētose ī collo ⁊ ti/
bijs sunt ponēde. Et dicit Gerardus hic q̄ vētose debēt poni
in collo idest in fine colli vbi alligat̄ dorso ⁊ nō in colo ipso vel ī
occiputio: quoniā si ibideꝫ apponant̄ nocēt memorie. Sꝫ ego
credo q̄ mens Rasis fuerit q̄ ponant̄ posteri⁹ versus collū ⁊
in occiputio pp̄ īmediatā magis eūonē ab illis venis taliter tu/
mefactis: ⁊ cū ponūtur ī tibijs ponātur in carnositate tibiaruꝫ
supra calcaneū vt alias fuit dictū: ɔ̄nter in alia p̄te ponēs curaꝫ
qn̄ est peccās mā sanguinea fꝫ totū ⁊ nō sic fꝫ caput quattuor.
Prīo ponit curā per flōmiaꝫ ex basilica. 2° p̄ medicinas loca/
les. 3° per dictā. 4° per medicinā secessiuā. 2ª ibi: In hac pre
terea. 3ª ibi: Eger quoq̄ȝ ⁊c. 4ª ibi: Vēter vero. Dixit igitur
prīo q̄ si p̄dicte nō apparuerit vene. s. grosse ī hora paroxismi ⁊
facies fuerit. s. rubea ⁊ ī tp̄e paroxismi ⁊ añ ex basilica sanguis
erit minuēdus. Rō ē clara: qm̄ iuuabit in p̄seruādo ⁊ ad mām
sanguineā ꝓ p̄te fluxā diuertēdo postea fiat ex cephalica si ex/
pedierit fm cañ. alias dictos. Et addit: ⁊ vētose in tibijs erūt po
nēde ad intētionē ꝓhibitōis ⁊ diuersionis māe sanguinee ⁊ va
poralis a partib⁹ capitis: ⁊ in hoc dat ītelligere oīa diuersiua ī/
genia de quib⁹ sepe dictuꝫ est. ɔ̄nter circa localia dixit: In hac
p̄terea scothomie specie. s. sanguinea maxie p̄ cōitateꝫ a toto ⁊ ī
ea quā ante diximus. s. ī ea q̄ ē magis p̄ essentiā caput ex oleo ro.
⁊ aceto īfundēduꝫ erit: de ea que est p̄ cōitateꝫ nō est dubitatio
ad rep̄cutiēduꝫ ⁊ ꝓhibēduꝫ euaporatōeꝫ maxie in principio. Sꝫ
ī ea q̄ est p̄ essentiā pōt ēt fieri factis eūonib⁹ aliquib⁹ maxie cū
vertigo pēdeat ex euaporatiōe ⁊ motu vapoꝝ ⁊ spirituū ī cere/
bro: quoꝝ quietatio ē necessaria ī paroxismo ēt ē necessaria pre/
seruatio a motu ⁊ agitatōeꝫ eorūdeꝫ: ⁊ hoc fit cuꝫ remissione ca
liditatis capitis ⁊ vapoꝝ humoꝝ ⁊ spūuꝫ ī eodē: ⁊ ita talis em/
brocatio ɔfert. Sꝫ in ꝓcessu cuꝫ nō ampli⁹ stat timor ɔmotiōis
q: trāsiuerunt multi dies q̄ nō īcurrit vertiginē: tunc dꝫ fieri
resolutio aliq̄lis leuis cū alias dictis ⁊ capitis ɔfortatio qd̄ ī ca
su oporteat vitare cibaria calida satis manifestū est qm̄ illa p̄pa/
rant ad ebullitionē sanguis ⁊ euaporatōeꝫ ɔ̄nter nō omia tm̄ fri
gida ɔueniūt: sed frida ad siccuꝫ declinātia vt supra dictū est ī
soda ⁊ maxie ī scd̄a mēsa ne vēter stipticet̄: cuius lenitio neces/
saria ē sicut in soda: ⁊ ꝓpterea subiūgit q̄ venter soluēdus ē ex
apozimate. i. decoctione ex mirabolanis citrinis qd̄ ī caplo de
cephalea dixit. s. cū prunis ⁊ tamarindis ⁊ zuccaro albissimo: ⁊
sic ē tota ista pars clara de cā calida. Cuꝫ aūt in hac 2ª p̄te pri
cipali ponit curā vertigīs a cā frida flegmatica: ⁊ diuidit̄ ī du/
as. Prīo ponit curā ipsi⁹ fride p̄ cōitateꝫ a stomacho ⁊ decla/
rat eā per signa ꝓpria. 2° ponit curā eiusdē magis p̄ essentiaꝫ.
2ª ibi: Si aūt ⁊c. De prima p̄te dicit: Cū aūt neq̄ȝ in facie ru/
bor neq̄ȝ fe. cū scothomia fuerit ⁊ p̄ febrē hic ītellexit nō tantuꝫ
verā febreꝫ fꝫ generalr̄ ɔplōnem calidā que. s. tactu vel alijs si/
gnis non percipiat̄ ⁊ sic declarat eām frigidā: tunc attende an
sit ī stomacho subuersio ⁊ nausea: que si affuerit prius vomere
cogēdus est. s. peccāte materia versus os stomaci ⁊ ī parato ad
vomēdū alijs nō ɔtradicētibus: ⁊ hoc fiat cū vomitu leui. ⁊ ad/

dit: deinde de pillulis cochijs dosiꝫ vnā assumāt qd̄ intelligat̄
si fuerit necessitas: vt qn̄ mā nō tm̄ peccaret ī stomacho: fꝫ etiaꝫ
in toto ⁊ in capite etiaꝫ cū alijs medicinis mitiorib⁹ fuerit facta
eūatio ⁊ nō suffecerit ⁊ mā sit digesta: tūc audem⁹ sup̄ has pillu
las: ⁊ maxime cochias Gal. de quib⁹ supra dictū ē: ⁊ dixit q̄ a
frigidis abstineat cibis: p̄ꝫ ꝓpter māꝫ flegmaticā cē ī cā. Pos/
set tamē in scd̄a mēsa vti coriādris ad ɔpressionē cū modico nu
cis muscate. De vltīa p̄te ponēs curā eiusdē frigide p̄ ēētiaꝫ
dixit: Si aūt neq̄ȝ aīe subuersio neq̄ȝ nausea affuerint neq̄ȝ alia
signa sup. cōitatis alioꝝ mēbroꝝ spāliuꝫ neq̄ȝ caliditatis signa
ap̄paruerint: ⁊ ex hoc īnuit ēt q̄ nō sit cōitas a toto que vt pluri/
mu pendet ex cā calida: īnuit ēt q̄ ī capite non sit mā calida sed
frigida: ⁊ est maxie intelligēdū de flegmatica: qm̄ est magis fi/
mius lapsus ⁊ ꝓportionalis cerebri ad eā q̄ȝ ad melācoliā: di/
xit q̄ vēter ex pilulis cochijs multotiens soluat̄ ītellexit: vt. s.
paulo ante dictū ē: sed maxime dixit multotiēs ad īnuēdum q̄
mā flegmatica in cerebro debili ⁊ flegmatico multotiēs aggre/
gat̄: ⁊ sic multotiēs ē īdigētia ei⁹ eūatōis: ⁊ ponit ɔ̄nter p̄ucula/
ria īgenia ad euacuāduꝫ dictā mām flegmaticaꝫ: de gargaris/
matibus ⁊ de imponēdis ī auribus ⁊ similibus de quibus ob/
seruentur que alias dicta sunt: ⁊ hec de toto capitulo sūmarie
quantum ad textuꝫ. Jo. Mattheus.

Expedito capitulo textuali
ter ⁊ sūmarie iam fm ordinē inceptū ⁊ in ꝓ/
cessu seruādū ꝓ magis integra doctrina to/
tius māe de qua agit̄. Primo ponent̄ decla/
ratiōes terminoꝝ: vt quid nois ⁊ rei vertigi/
nis ⁊ scothomie ⁊ quomō aliqualr̄ ɔueniāt ⁊
differāt. Scd̄o videbit̄ d̄ quibusdā spēbus ⁊ diuisiōib⁹ dicta/
rum dispōuꝫ: ⁊ ibi ꝓpter ɔueniētiā quā hn̄t cū epidimia: ponē
tur quedā signa distinctiua īter epidimiaꝫ ⁊ dictas dispōnes.
Tertio principalr̄ erūt ponēde cāe dictarū dispositionū. Et 4°
ponētur signa prīo ꝓnostica euētus: deinde ꝓnostica ad bonū
vel ad malū: deide demōstratiua generis ⁊ postea specieꝝ: ⁊ vl/
timo ponet̄ cura. ⁊ prīo gn̄ālis deinde spālis circa spāles cās.

Quid nominis. Circa primū ergo vt quid nominis
vertiginis vertigo dī: Dicit Gēti
lis a vergo vergis eo q̄ habēti vertiginē vident̄ res circūuol/
ui: vel dixit q: est passio verticis. i. ꝓprius anterioris p̄tis capi
tis. Nō tamē solū dicit̄ vertigo ꝓ dispōne fꝫ quā res videtur
circūuolui ⁊c. sed etiā ꝓ dispōne in qua app̄et res quomōcūq̄ȝ
moueri si nō moueat̄. Sed dicit Symon qui fuit optimus gre/
cus: Scothomia dicitur a scothos q̄ ē tenebra inde scothomia
subita visus: obtenebratio tamen cōnotans motum vertigino/
sum interius: ⁊ inde territa virtute retractis spiritibus visiuis
interius subita fit illa obtenebratio: ⁊ inde scothomia: ⁊ sic ver
tigo pro parte dicit scothomiam: ⁊ scothomia pro parte dicit
vertiginē. Et ꝓ tanto dicit Guil. brixiēsis q̄ quādo est maior
tenebrositas q̄ȝ vertigo: tūc dicit̄ scothomia circūuolutōis: qn̄
vero ē maior lesio in imagīatiua ita vt obiecta videāt̄ circūuol
ui multū ⁊ modica tenebrositas vocat̄ vertigo scothomialis. si
aūt sit maior lesio ī tenebrositate dī scothomia vertiginosa. Jō
ponit Auic. caplin scothomie ⁊ vertiginis simul qui lꝫ in rubri
ca tm̄ dixerit de vertigine: tū ī ꝓcessu loquit̄ de scothomia: iō
Auic. vertiginē declarās dixit vertigo ē cū habēs cā imaginat̄
q̄ res voluant̄ supra ipsuꝫ ⁊ cerebrū ⁊ totū corpus reuoluatur:
quare nō regit se ita vt sigat̄: īmo cadit. nō dicit cadit q: de fcō
cadit: sꝫ q: parat⁹ ad cāuꝫ ⁊ sic nō regit se aliqū tm̄ cadit: ⁊ fꝫ mē
tem Rasis p° ɔtinētis ca° 3° tūc ꝓprie vocat̄ scothomia cum
cadit: ⁊ si nō cadit dicit̄ vertigo. Dicit sic: Dico q̄ Gal. non fe
cit driam inter scothomiā ⁊ vertiginē: sꝫ vertigo ē cū oīa que
apparēt corā patiēte reuoluunt̄: ⁊ scothomia ē post fortē insul/
tum vertiginis: quoniā patiēs sustinet casus. i. cadit. Rō ē: nā
simile ē q̄ occurrit spūi ex obuiatōe sui ipsi⁹ sicut id qd̄ occur/
rit in hoīe qui circūuoluit̄ multotiēs ⁊ repēte. Nā tūc euēit q̄
oīa vidētur sibi reuolui nec figitur nec aperit oculos: īmo tene/
brantur ⁊ sit in dispositōe ad casuꝫ. rō quare appareāt talr̄ cir/
cūuolui: ē dicebat Aui. nā equale ē si variet̄ ꝓportio ex p̄te spi/
ritus ad munduꝫ: siue variet̄ ꝓportio ex parte partiū mūdi mo
taꝝ ad spūs quasi dicat ita ɔprehēdim⁹ res circulr̄ moueri ad
extra vt rotā molēdini si moueat̄ spūs in se ⁊ variet̄ ꝓportio ex
parte spūs ad partes mundi cōtinētis ipm: siue variet̄ ꝓportio
ex p̄te mūdi spiritib⁹ nō motis. Rō hui⁹ est qm̄ cū ɔprehensio
visibiliū stet in quadā operatōe obiectoꝝ visibiliū ⁊ ipm visum
⁊ ɔ̄nter in ꝓportione ipsoꝝ visibiliū in certo situ exn̄tiuꝫ ad ipꝫ
visuꝫ: que ꝓportio vt dicebat Gētilis nō est nisi quedā deter/
minata ⁊ debita adiacētia specieꝝ visibiliū piramidalr̄ faciētiū
conū in cētro oculi in situ determiato: cui⁹ piramidis linea bre/
uior est axis que ꝓportio ⁊ determiata adiacētia ita variat̄ mo
to oculo ⁊ nō motis reb⁹ extrīsecis sicut etiā manēte oculo ī co/
deꝫ situ ⁊ mota re extrīsecus ꝓinde manēte colūna quieta ali/
quotiēs aperto vno oculo ⁊ altero clauso: ⁊ postea ecōtra altero
aperto ⁊ altero clauso videt̄ ipsa colūna moueri propter varia/
tionē factam ī vno extremo illius ꝓportōis: puta oculi ita simi/
liter variatis spiritib⁹ intrinsec⁹ in ɔcauitatib⁹ cerebri vel ve/
nis exn̄tibus seruiētib⁹ sensui cōi in ɔprehēdēdo obiecta extrin
seca fit varia ɔprehēsio ipsoꝝ obiectoꝝ: ⁊ sic vident̄ exteri⁹ mo
ueri: ⁊ si nō moueant̄ sicut ēt rebus exterius motis ⁊ quietatis
spiritib⁹ seruiētib⁹ sensui cōi vel imaginatiue vident̄ ipse res
moueri: qm̄ facta īpressiōe spēꝝ vel imaginū in ipsis spiritibus
rei fm vnū sitū se hn̄ti extra anteq̄ȝ deleat̄ illa spēs succedit illa
spēs

spēs eiusdē rei mote in alio situ: ⁊ sic dicte spēs repn̄tant reꝝ eē
in situ vbi fuit ⁊ in situ vbi ē: ⁊ sic alr̄ nūc se hēre q̄ꝫ prius: ⁊ sic
moueri ita eodē mō variata ꝓportōe ex parte recipiētis ⁊ nō ex
parte rerū extrīsecaꝝ vt q: spūs moueant apparēt res ēt moue
ri. Et hoc totū tacite colligit̄ ab Auic. p̄ia sexti naturaliū capᵒ
vltio. Dicit eīm ibi si volueris scire dr̄iam inter operatōem sen
sus exterioris ⁊ cōis ⁊ operatōez virtutis formātis attēde di/
spositōem gutte cadentis de pluuia: ⁊ videbis lineā rectā: ⁊ at/
tēde dispōnem vnius recti cuiꝰ extremitas mouet̄ circulr̄. naz
sensus exterior nūquā ꝯprehēdit rē nisi vbi ē ꝙ illa res multipli
cat spēs suas in cristaloide ⁊ ibi repn̄tat rem s̄m situ vbi ē ⁊ de/
letur illa spēs in absentia obiecti vt videt̄ ibi snīa Auic. sꝫ ima/
ginatiua ⁊ sensus cōis cōprehēdūt rem nō tm̄ vbi ē sed vbi fuit
eo ꝙ spēs obiecti sensati non delet̄ cū informat virtutē iterio/
rem imediate: imo per tēpus ꝯseruat̄ semꝑ eodem mō repn̄tās
lꝫ obiectū a situ vbi prius erat moueat̄ sicut ergo cū mouētur
res que sunt in mūdo ipse vidētur moueri: ita cū mouent̄ spūs
mō ꝓportionabili vident̄ moueri res extra ⁊ si quiescant. Naz
spūs sunt īstrumēta ī quibꝰ formalr̄ recipiunt̄ forme sensatoꝝ:
imo dicit Auic. vltima sexti nāliū vltio caᵒ: ꝙ oīum virtutuz
corporaliū vnū ē vehiculū qđ ē spūs. Et dicit īfra parū: iō spi/
ritus nō hn̄t ꝯplōnem vnā: imo habēt ꝯplōnem appropriatā cō
uenientē diuersis virtutibꝰ ⁊ iō recipiunt operatōes diuersaꝝ
virtutū. Nā complō que facit ad ꝯcupiscibilē operatōem nō fa
cit ad tactiuā operationē ⁊ sic de alijs opatōibus: ⁊ sic pꝫ mo/
dus quo fit vertigo ꝓpter modū in dictis spiritibꝰ: ⁊ inde fit te/
nebratio visus vel ꝯmotōe ēt facta in spiritibꝰ visiuis: vel facta
retractione eorūdem spūum ꝓpter terrorez in aīa ex ꝯmotione
facta in spiritibꝰ: ⁊ ita pꝫ ꝙ vertigo non absoluit̄ a scothomia:
nec scothomia a vertigine. Et ex his colligit̄ manifestus error
Gerardi qui dixit ꝙ vertigo ⁊ scothomia differūt: q: vertigo
⁊ scothomia quo ad principiū ita se habēt ꝙ scothomia est p̄ia
lesio ⁊ vertigo scd̄a. Vn̄ nocumētū vertiginis nō fit nisi scd̄o no/
cumēto virtutis visiue ita ꝙ p̄mū cōprehēdit̄ res sensata ex/
trinsece ꝯprehēsione corrupta visiua quare forma obiectoꝝ nō
dico extrinsecoꝝ sed medioꝝ. s. que deueniūt ad intra crista/
loidez ⁊ corneā opponūtur cristaloidi ⁊ īprimunt ī cristaloidez
silitudinē illoꝝ vapoꝝ ⁊ sic vident̄ res intrīsece vt vapores ītra
oculum: ac si eēnt res extra: ⁊ ita fit lesio opationū cristaloidis:
deide a cristaloide fit cōitas mediātibꝰ neruis obticis ad imagi
ginatiuā: ⁊ sic illi spūs circūuoluti repn̄tant sensata diuerso mō
moueri sicut spūs mouent̄ ⁊ inde fit vertigo. Scothomia igit̄
vt dicit via origis est prior vertigine: ⁊ sic videt̄ innuere ꝙ sco/
thomia sit idē qđ imago ⁊ sit passio visus p̄icipalr̄: qđ ē falsum
cū scothomia ⁊ imago ponāt̄ sub diuersis cāis. Nā vna ē pas/
sio p̄icipalr̄ cerebri saltē quātuz ad originē vt scothomia ⁊ alia
oculoꝝ: ⁊ ꝑ tāto scothomia magis sequit̄ ad vertiginē q̄ꝫ econ/
tra vt dictū est. Quidā modernus ēt volens reprehēdere Ge/
rardū dixit ꝙ nō est veꝝ ꝙ scothomia semꝑ sit p̄icipiū ad ver/
tiginē. Nā homo siue sit cecus siue sit nō vidēs posset in eo fie
ri vertigo q: posset imaginari rez circūuolui exteriꝰ ⁊ ibi tm̄ non
eēt scothomia. Istud motiuū est satis debile cū reuerētia illiꝰ:
q: vertigo ꝓprie sumpta non absoluit̄ a tenebrositate oculoruz
vel s̄m actū oculis de se bn̄ dispositis ad vidēdum vel s̄m apti/
tudinē que tenebrositas cū est ꝯnotās motuz vertiginosuz ī ce/
rebro dicit scothomiā. Nā illa ꝯprehēsio obiectoꝝ īter oculos
exn̄tiuz nō dicit̄ scothomia: sed vocat̄ imago sicut ⁊ vertigo lꝫ
dicat motū vertiginosuz: hoc nō facit nisi ꝯnotādo obtenebra/
tionē visus: nā caplm̄ de imaginibꝰ est multū diuersum a sco/
thomia. Nā scothomia est passio ī cerebro ꝯnotās p̄icipaliter
operatōez lesaz visiuā ꝓpter obtenebratōez ⁊c̄. Et hoc ītellexit
Serap. pᵒ breuiarij caplo ꝓprio: vbi declarās vertiginē ꝑ essen
tiā per signa dixit ꝙ ꝯiungit̄ cuz obscuritate visus sempiterna
ītellexit s̄m actuz vel aptitudinē: q: nō exn̄te paroxismo lꝫ non
sit pro tūc tenebrositas oculoꝝ. In isto tm̄ vertiginoso est apti/
tudo ad illā tenebrositatē: q: qn̄cūqꝫ fiet vertigo actualis fiet ēt
tenebrositas sicut ergo ī lipparia sentit̄ frigus interiꝰ ⁊ non ca/
lor ⁊ tm̄ corpus dicit̄ eē febriēs. Et cuz arguitur fe. est calor ⁊c̄.
Rn̄det̄ ꝙ diffinitio fe. dixit Auic. dꝫ ītelligi deducto īpedimē
to oppilationū ⁊c̄. ⁊ sic a simili dico de ceco. Vn̄ cāe vertigines
sunt cāe scothomie īmediate: sed cā scothomie subsequit̄ ad cāz
vertiginis. Nā motus ī spiritibꝰ ꝑ circuitionē ī cerebro vel in
artarijs ⁊ venis eius vel alijs cursibꝰ vnde sic ⁊ sic nō figit̄ pa/
tiēs: imo est excitās de casu ē cā īmediata vertiginis ⁊ sic terri/
ta virtute spūs visiui reducunt̄ ad ītra ⁊ fit tenebrositas ⁊ ꝯn̄ter
scothomia: aliqn̄ tm̄ vna cā est cā vtriusqꝫ. Nā cuz mouet̄ spūs
a vaporibꝰ ī cerebro vel ī dictis vijs illi vapores vel siles ꝯtur/
bant ēt spūm visiuū ⁊ illuz turbulentū reddūt ⁊ sic tenebrescūt
oculi. Cā ergo imediata dicit̄ eē motus circuitōis dicit Guil.
brixiēsis qui bn̄ hoc ītellexit ꝙ cā īmediata scothomie ⁊ verti/
ginis dicit̄ eē quodcūqꝫ faciēs motū in spiritibꝰ: sꝫ limitat̄ qđ
veꝝ est si ipse motꝰ spūs est vndosus tremulus aut giratiuꝰ: est
cā īmediata vertiginis ⁊ similiū imaginationū vt sepe tm̄ motꝰ
vndosus vel vertiginosus est in cā ⁊ non tremulus ⁊c̄. ideo di/
cimus vertiginosuz motū ⁊ non tremuluz.

Diuisiones.

Prius tm̄ quā vlterius ꝓcedamus in cāis
ponēde sunt aliquę distinctōes. Prīa di/
stinctio ē ꝙ vertigo quedā ꝯiungit̄ in corpore iuuenili ⁊ forti:
quedā ꝯiungit̄ ī corꝑe debili vel ꝑ etatē vt ī senili vel facto de/
bili ex precedētibꝰ morbis resolutiuis vel ꝑꝑ alias p̄cedētes cās
primitiuas resoluētes vt est nimia sollicitudo coitus sup̄fluꝰ ⁊c̄.
Scd̄a distinctio vertigo quedā ē talis s̄m actū: quedā sꝫ apti/
tudinem. 2ᵐ actum intellige vt qn̄ homini stāti ⁊ recto ⁊ meto
vident̄ res circūuolui: dico signāter stanti ⁊ recto. nā quis etiā
dꝫ dici s̄m actū vertiginosus qn̄ quiescēs in lecto oīno sꝫ totuz
nō vident̄ res circūuolui: sꝫ cū eleuat caput vel stāt semi fortes
ī camera vel cū multū loquit̄: ⁊ maxīe alte vel vehemēter ima/
ginat̄: tūc sibi apparēt res circūuolui vel alio motu moueri: vt
dictū ē: ⁊ ī tali si staret erectꝰ ⁊ moueret̄ apparerēt res ⁊c̄. verti
go vero s̄m aptitudinē dicit̄: ⁊ ita vertiginosus ⁊ nō sꝫ actū qn̄
tale corpus tollerat cās tales cōiter occurrētes absqꝫ tali lesiōe
sꝫ tamē ex vnica reuolutiōe supra seipm̄ ⁊ circuitiōe vel obuia/
tione sui ipsiꝰ ad modū. A. aduenit sibi. s. de appentia reruz ꝙ
circūuoluant̄ sicut accidit alteri corꝑi cū multotiēs reuoluit̄ ꝺ
tali appentia ⁊ motōe. Tertia distinctio vertigo quedā aduenit
corꝑi sano quedā aduenit corꝑi actu egrotāti nō s̄m caput prin
cipalr̄ sꝫ s̄m alia mēbra vel s̄m totū. Alia distinctio: quedā ē re/
cens: quedā antiqua. Vltima distictio quedā ē vertigo ad quā
sequit̄ casus ⁊ vocat̄ s̄m Rasiz prio ꝯtinētis ꝓprie scothomia:
quedā ad quā casus nō sequit̄: sed tm̄ excitāt de casu: ⁊ qm̄ illa
ad quā sequit̄ casus plurimū cōicat cū epilēsia: ieccirco ꝯuenien
ter ponūtur hec signa quibꝰ distinguit̄ vertigo siue scothomia
ab epilēsia inter que dicit. A. primū est ꝙ vertigo qn̄qꝫ manet *Diferētia inter ver[…] et epilensiam*
tꝑe aliquo. i. paulatiz īuadit: epilēsia autē subito. i. ꝙ vertigino
sus sentit nocumentū paulatiz ātequaz cadat in notabile nocu/
mentū: epilenticus aūt subito cadit hoc tm̄ signū est: vtplurimū
tm̄ veꝝ q: in certa epilēsia debili tales epilentici ꝑcipiūt futurū
nocumentū ⁊ fugiūt vt occultent̄ ne videant̄: ⁊ ita etiā ī aliqua
vertigine forti fit subitꝰ īsultus: sꝫ vtplurimū est veꝝ. Secūdū *Alia diferentia*
signū ꝙ vertiginosus anteq̄ꝫ cadat vr̄ quasi vt debilis ex mor/
bo resurgēs cū vltra stare rectꝰ nō figit̄: ita vt stet nec firmet̄:
sꝫ vacillat cū corpore caducādo huc ⁊ illuc: ⁊ se manibꝰ appo/
diando si pōt: sꝫ epilēticꝰ cū est fortis epilēsia satis subito cadit:
sed cū sit fortis vertigo dicebat Aui. ꝙ ē similis epilēsie sꝫ dif/
fert per spasmū qui ꝯiungit̄ i epilensia ⁊ nō in vertigine. Ter/ *Alia diferentia*
tiū signū ē ꝙ cū epilenticꝰ cadit. s. donec surgat a ꝑoxismo. ver
tiginosus aūt aliquotiēs clamat in toto ꝑoxismo: rō q: in epilē/
tico oīa mēbra impedita sunt ꝓpter spasmū etiā ipsa lingua nō
sic est in vertiginoso cōicata lesio oībus mēbris iō dolentes cla
mant. ista tria signa tacite ponit Aui. Sꝫ Rasis prio cōtinētes *Alia diferentia*
dixit: differētia inter scothomiā fortē in qua cadit patiēs ⁊ epi/
lensiā est q: in scothomia nō fit tortura nec spasmꝰ nec spuma si
cut supple fit ī epilēsia. ⁊ addit: ⁊ hoc ē valde memorie ꝯmēdañ.

Cause.

Quibꝰ sic expeditis diuisionibꝰ ⁊ notificata priꝰ cā
īmediata dictaꝝ dispōnū: oꝫ venire ad cās magis
mediatas. Cā minꝰ īmediata est triplex: quedā primitiua: q̄daz
corꝑalis intrinseca vel ex ꝑte aīe se tenēs: quedā ē cā per viā cō
munitatis. Causa primitiua est duplex. s. extrinseca ⁊ ītrinseca.
Cā primitiua extrinseca ē aspectꝰ reꝝ circulr̄ motaꝝ motu vn/
doso vel tremulo vt supra: ⁊ ille res talr̄ mote faciūt formalē ta
lem motū ī spiritu: ⁊ sic spū circulr̄ moto quāuis postea res nō
moueant̄ tm̄ vident̄ circulr̄ moueri: ita ītelligat̄ de aspectu aq̄/
rū liuidantiū ⁊ reꝝ trementiū: ⁊ hoc totū fit ꝓpter vehementē
impressionē factā a rebꝰ talr̄ motis ī spiritibꝰ: q: īprimunt̄ qua/
si ꝯtinue diuerse imagines ī dictis spiritibꝰ a rebꝰ sꝫ diuersuz
situm caꝝ: vnde excitat̄ motus in eis qui cū sursum mouent̄ in
ventribus cerebri vel in ꝯcauitatibus venaꝝ vel artariarū non
habētes exitū reflectunt̄ deorsum: ⁊ ita motu quodaz circulari
vel vndoso vel tremulo vt supra mouēt̄ ⁊c̄. ⁊ ꝯn̄r repn̄tāt dcās
res s̄m diuersas partes ipsoꝝ spūum diuerso mō īformatas ꝑ
diuersas imagines ipressas a rebus taliter motis ī diuersis si/
tibus ipsi cerebro aīato ⁊ sentiēti: ⁊ sic in eodē cerebro corporeo
in diuersis vbi ⁊ sitibꝰ diuersis dicte res representāt̄: ⁊ hoc te/
nēdo spūs nō eē formalr̄ aīatos sed eē tm̄ vt mediū receptiuum
spēꝝ. Sed si teneremus ꝙ in dictis spiritibꝰ eēnt formalr̄ vir/
tutes organice sensitiue vt ī diuersis locis videt̄ eē mens illu/
strium ꝑhoꝝ ⁊ medicoꝝ maxīe Auic. in 6ᵒ nāliūm ēt pᵃ tertij ī
caplō de vertigine: non opꝫ tot diuersas fieri impssiōes ī diuer
sis vt pꝫ: sꝫ sufficeret talis impressio in spiritibꝰ. ⁊ ꝓpter hanc
cām pōt assignari rō ꝓpter quid multi nauigātes incurrūt vo
mitū cōiter dicit̄ ꝙ hoc ē ꝑꝑ motū causatū ī hūoribꝰ: pꝫ ꝙ nō
ē ista cā: q: in saltātibus ⁊ currētibꝰ maior causat̄ motus: tm̄ nō
fit in eis vomitꝰ sꝫ ē qm̄ sepe fiūt vertigines ⁊ ꝑꝑ ꝯpassionē cō
sequēter stomaci ad cerebrū fit vomitꝰ. Circa hoc tm̄ posset fieri
instantia sed trāseo. 2ᵃ cā tenens se ex parte aīe ē vehemēs cō/
sideratio de re circulr̄ mota que etiaz dicitur primitiua ad hūc
intellectum: ⁊ sic huic forti ꝯsideratiōi obediunt spūs motiui:
quoniā corpus obedit anime. Vn̄ dicit Auicc. capᵒ de ilischi ꝙ
vidit quēdaz amantē qui ꝓpter amorez macrefactꝰ est: ⁊ cū sen
tit applicationē eiꝰ quā diligebat oīa mēbra sūt restituta: ⁊ hoc
ē q: corpus videt̄ eē obediēs ipsi aīe ⁊ passionibꝰ eius. Vn̄ di
cit Auic. ꝙ aīa solet īprimere ī operatōe corꝑali: etiā Auic. 2ᵃ pri
mi doctrina 2ᵃ caplō 14ᵒ vbi ponit multa exēpla quō aīa impri/
mit ī corpꝰ sensibilr̄ sine motore māifesto vt ipse dicit vt cū vir
in actu coeūdi cogitat de corpore mōstruoso generat mōstruo/
suz: ⁊ hoc a philosophis credit̄: ⁊ ita pōt eē de facto. ⁊ qui sapiē
tiaz diligūt vt ibidē dixit nō negant hoc. Tertia cā sumit̄ ex
parte causaruz extrinsecaꝝ ēt in mouēdo per modū dictū seipꝫ
circulr̄ vt ex percussiōe capitis ⁊ cranei cū fit ꝯpressio ꝯn̄ter ce/
rebri tūc ꝯmouent̄ spūs siue vndoso siue tremulo motu ⁊ sic fit
vertigo. Alia cā fit ex ꝑcussiōe maxīe supra dorsū q: tūc mouē/
tur vene chilis ⁊ adorti ⁊ mouētur spūs ad caput motu vndoso
⁊ causant vertiginē vel ꝑꝑ ꝯpassiōez cerebri ad ipsaz nucham.
Cā corporalis intrinseca dicebat Auic. fit per eēntiā aut ex va

poꝛibꝰ ꝯtētis in vacuitatibꝰ cerebꝛi aut in venis vel neruis ipiꝰ aut ex humoꝛibꝰ cuiuſcūq̄ʒ generis qui ꝯmouētur aut euapoꝛant cū modico motu aut ex alia cā ꝯmouēte aut euapoꝛare faciēte vt a caliditate ſolis vel ignis ⁊c̄. ⁊ ſic facto motu ī dictis vapoꝛibꝰ mouētur ſuo motu ſpūs ⁊ ſic fit vertigo. Fit ēt aliqñ ⁊ ē ſpālis ⁊ notabilis cā nō tm̄ ex hūoꝛe nec vapoꝛe ſʒ ex mala cōplone diuerſa fiēte ī ipſo capite ⁊ iō ī doloꝛe ꝑ viaʒ ꝯplōnis diuerſe diſcōueniētis ꝯplōni nāli q̄ nālis ꝯſeruat ſpūs ī qete ꝯmouent̄ dicti ſpūs ab ipa mala ꝯplone nullo motoꝛe ꝑticulari coꝛpoꝛeo ꝯmouēte: ⁊ ſic cauſat̄ accidens vt ēt ex applicatōe ignis ad aquam nō ꝯcurrēte mouēte extrinſeco mouet̄ aqua: ⁊ ſic ſilr ſit in ſpiritibꝰ. Alia cā ſumit̄ ꝑ viā cōitatis ex vapoꝛibꝰ cōicatis ad cerebꝛū ab alijs mēbꝛis mediantibꝰ venis vel artarijs q cuʒ ptingūt ad vētriculos cerebꝛi vel venas vel artarias illi vapoꝛes in illis ventriculis ꝯpꝛehenſi cū nō poſſint extra moueri ꝯpꝛimunt̄ ab alio ſuccedēte: ⁊ ſic fit motꝰ vertiginoſus: ⁊ hoc q: in directū nō poſſunt īcedere intra cerebꝛū: ⁊ ſic reflectūtur ad centrū: ⁊ fit talis giratio vel ꝯmotio etiā ꝯſequētis ſpirituū ⁊ tales euapoꝛatiōes aliqñ pendent a mēbꝛis inferioꝛibꝰ ꝑticularibus vno vel pluribꝰ vel a toto vt in febꝛibꝰ: ⁊ ſic pꝛimū fit motus giratiuꝰ in vapoꝛibꝰ: deinde ī ſpiritibꝰ: qui ſi ſint debiles ⁊ modici facilr ꝯmouent̄: ⁊ iō ꝯtingit q in debilibus ſiue etatiue ſiue nāliter vel accidētalr a quacūq̄ʒ modica cā fuerint iſte vertigines male: q: eſt debilitas ſpirituū ⁊ facile ꝯmouent̄: ⁊ ſic fit motus ī ipſis: vt dicit Aui. ſicut ſi eſt pauca aqua in vaſe facilr ꝑ vas mouet̄ aqua. Alia cā etiā ſingulis ē ꝑ cōitatē ab alio mēbꝛo: maxime a ſtomacho nō cōicādo vapoꝛes ſʒ per ſolā ꝯpaſſionē exēpli grā ad doloꝛē ſtomaci ꝯpatit̄ cerebꝛū ex nāli eoꝝ cōtinuitate ⁊ ſic ꝯmouent̄ ſpūs in eo ⁊c̄. vel ex mala ꝯplone ſtomaci ꝑ ſimplicē alterationē multiplicat̄ mala ꝯplo ſine mā in cerebꝛo: ⁊ tūc pōt fieri motꝰ in ſpiritibꝰ per modū dictū ſupꝛa: ⁊ ad has cās pñt oēs alie reduci itra quas eſt fixus aſpectꝰ ad ſublimia ⁊ alta ⁊ ad ꝓfunditates magnas: ⁊ ita ſint declarate cāe.

Signa. Signoꝝ ergo pꝛimo ꝓnoſticoꝝ quedā ſunt ꝓnoſtica euētus: qdā ad bonū vel ad malū. Signū ergo gnāle ꝓnoſticū euentꝰ ſumit̄ ex ꝓceſſiōe quarūcūq̄ʒ cāꝝ ſiue extrinſecaꝝ ſiue coꝛpaliū de his que dicta ſunt: maxime cū occurrūt coꝛpi debili vel coꝛpi alias ꝯſueto ex aliqua tali cā faciliter īcidere ī dictā diſpōeʒ. Signū ꝓnoſticū ad bonū ſumitur ex eo q ſuccedit ſoda vel doloꝛ ad vertiginē: qm̄ aliqñ ſignificat ſalutē vertiginis. Cā eſt q: ꝓpter doloꝛē ſupcaleſit cerebꝛū. nā doloꝛ attrahit ſanguinē ⁊ ſpiritū: vñ ſupcalefacto cerebꝛo reſoluit̄ cā vapoꝛalis faciēs vertiginē. vel alr ⁊ meliꝰ exponit Gētilis exiſtēte vertigine mā vapoꝛalis claudit̄ itra ventriculos cerebꝛi ſuccedēte igit̄ doloꝛe per doloꝛē ſignificat̄ diuerſio māe vētoſe vel euapoꝛalis que faciebat vertiginē ad mēbꝛa neruoſa ⁊ declinat ad alias vias: ⁊ ſic ſignificat̄ ipius remotio: ſed vtrū determiatio ſit ad meliꝰ vel ad deteriꝰ eſt alia difficultas. Pꝛonoſtica vero ad malū ſunt duo. Pꝛio ꝓnoſticū ē: ⁊ eſt Aui. in fine de cāis: ⁊ eſt q vertigo frequēs cū accidit decrepitis nūciat apopleſiā. rō eſt q: illis euenit vtplurimū ꝓpter mām flegmaticā fouentē vapoꝛē mixtū cū ſpū faciētē reuolutionē in ſpū. nā ī coꝛꝑe dcrepito ñ multiplicat̄ ſanguis nec colera: ſʒ multū flegma ꝑ īdigōeʒ. illi ergo vapoꝛes multū īfrigidati tm̄ aggregabūt de mā flegmatica q erit ſufficiens facere apopleſiā. 2m ſignū ꝓnoſticū ē q vertigo ſuccedēs ſtupoꝛi mēbꝛoꝝ. ſ. plurimoꝝ nūciat ēt apopleſiā. rō ē q: vbi fuit ſtupoꝛ in particulari mēbꝛo vt ī pede ⁊ poſtea extēdat̄ verbigrā ad coxā ſignificat notabilē ⁊ magnā oppilationē ex mā flegmatica pendentē. Si ergo ſuccedat vertigo poſt hanc oppilatiōem ſequit̄ q nocumētū māe faciētis oppilatiōeʒ iam multiplicat̄ ⁊ cōicat̄ cerebꝛo ⁊ ſpiritibus cerebꝛi oppilatio quoꝛum cā fit apopleſia.

Signa ergo generis demōſtratiua ſunt ex ſe ſatis manifeſta ꝑ hoc q īfirmus percipit vel imaginat̄ reuolutōeʒ vt ſupꝛa dictum ē ī cāis. Signa ēt cāꝝ extrīſecaꝝ ⁊ pꝛimitiuaꝝ d̄ aſpectu reꝝ circulr̄ motaꝝ vel imagiatōe carūdē vel ex cāu ⁊ ꝑcuſſiōe ⁊ ſiliuʒ d̄clarāt̄ ex relatōe patiētis. Sʒ ſigna cārū coꝛpaliū vtrū ſint ꝑ cōitatē ab alijs mēbꝛis vel a toto vt ī criſi vel ī febꝛibus vel vtrū ꝑ eēntiā in ipo capite ſatis ſunt nota ex his que dicta ſunt ſupꝛa de ſoda cōitatis ⁊ ꝓpꝛietatis d̄ quibꝰ ſignis ſpecialiter tm̄ ꝑ cōitatē alioꝝ mēbꝛoꝝ: Raſis pꝛio ꝯtinētis dicit q ſi fiat ꝑ cōitatē ab alijs mēbꝛis pꝛio ꝑcipit̄ leſio in illo mēbꝛo: vtputa quedā foꝛmicatio ī illo mēbꝛo q ꝯpatit̄ cerebꝛo: vtputa ſi ſentiret foꝛmicationē in crure: vñ ſi nō ſit tale ſignū dicit̄ q eſt ꝑ eēntiā: vñ ſi nō fuerit per cōitatē ſtomaci ꝑcipit̄ moꝛſus circa os ſtomaci ⁊ moꝛſus coꝛdis ⁊ nauſea: dicūt qñ ē ꝑ cōitatē a reliquis mēbꝛis nō eſt moꝛbꝰ ꝯtinuus: vñ ſi eſt ꝑ eſſentiā dicit̄ eſſe moꝛbus ꝯtinuus: vñ Serap. pꝛio bꝛeuiarij dicit: qñ eſt vertigo ꝑ ꝓpꝛietatē cerebꝛi ſtat illa tenebꝛoſitas oculoꝝ ſempiterna nō itelligat̄ q ſit cōtinua: ita q ſemꝑ ſtēt in illa tenebꝛoſitate: īmo ſepe quieſcūt: ſed ē ꝯtinua q: eſt ꝓmptitudo ꝯtinua ⁊ facilitas ī cā ad caſuʒ: ⁊ ex facili cā incidūt in illā diſpōeʒ: vñ ſi ſit ꝑ cōitatem nō eſt ꝯtinua: imo curato moꝛbo in mēbꝛo leſo remouet̄ tota illa paſſio. itē cū eſt ꝑ eſſentiā ī cerebꝛo nō auget̄ nec diminuitur ꝑ augumentū nec diminutionē doloꝛis vel nocumēti alioꝛum mēbꝛoꝝ: ēt qñ eſt ꝑ ꝓpꝛietateʒ ſtat odoꝛatꝰ ⁊ auditꝰ obtuſus: ⁊ reliquie opatiōes interioꝛes obtuſe nō ſic ſi fit ꝑ cōitatem.

Signa aūt ſpecialia materieꝝ ſiue ſint vapoꝛales ſiue ſint vētoſitates ſiue illoꝝ vapoꝝ mā ſit ſanguis vel aliꝰ hūoꝛ: ⁊ vtruʒ fiat iſtoꝝ cōicatio ꝑ venas ⁊ artarias vel neruos. nā clare poſita ſunt ſupꝛa in de ſignis ſode qm̄ vt ſupꝛa dictū ē hee diſpōes multū ī cāis cōicāt: iō ad illa loca recurrat̄ ꝑꝑ abbꝛeuiare.

Cura. Circa curā aūt vertigis ē aduertēdū: qm̄ cura vertiginis quedā ē vera curatio vt que dētur vertiginoſo in ꝑoxiſmo: quedā ē pꝛeſeruatio a futuro accidēti ⁊ iſta debetur coꝛpoꝛi parato cadere ī vertiginē tēpoꝛe tm̄ quietis eiꝰ ⁊ iſta reſpicit ꝓpꝛius cām vt 3o tegni colligit̄. Circa ergo ꝑoxiſmū videt̄ īnuere Raſis vnū documētū po ꝯtinētis ⁊ ē q ī occurſu ad vertiginoſuʒ dʒ medicus inquirere de cā vertiginis ⁊ d̄ ſtatu egroti ⁊ de tēpoꝛe moꝛbi ⁊ quibꝰ vtebat̄ tēpoꝛe ſanitatis ⁊ d̄ cā ſi infirmus ſcit aliquam cām pꝛimitiuā eē huiuſmōi accidentis cām vt de ſtatiōe in ſole. De ſtatu aūt vt nunq̄ʒ per nām faciliter īcurrat has diſpōnes. De tēpoꝛe nūquid ex multo tēpoꝛe ſolet eē vertiginoſus. Nā ſcḋm varietatē circūſtātiaꝝ opoꝛtet medicū variare curas: ēt querat̄ ſi in ſanitate ē vſus his q̄ ꝓuocant ad vertiginē. Quibus ſic declaratis in opere dicit Oꝛibaſiꝰ ⁊ Paulus pꝛio ꝯtinētis: Nō flōmet̄ patiēs nec aliud remediuʒ fiat dum ē actu patiēs imo donec ſit remotus in totum ꝑoxiſmus vel remanſerit aliquid ſcilʒ paruʒ de ꝑoxiſmo dicit Auic. ī actu ꝑoxiſmi ꝯuenit fricatio: vnde dicit: Cum ꝑoxiſmus excitatur tunc adiuua cū fricatione īferioꝝ. Iſte tm̄ fiat ſicut dictū eſt ſupꝛa de ſoda ſuauiter: qm̄ multū laboꝛioſe aliqñ adderēt ad caſuʒ ꝓpter agitatōeʒ ꝯtingēteʒ in humoꝛibꝰ vnde fieret multa euapoꝛatio ⁊c̄. dicit Raſis q ꝯueniūt diuerſiones fricatōes ⁊ odoꝛādo odoꝛifera ⁊ maſticādo fenugrecū ⁊ de eius ſaliua ponere circa oculos ⁊ ſituare eos ī obſcuro cito leuātur a ꝑoxiſmo: nō tm̄ in loco nimis obſcuro ponant̄ ēt ꝯmouere ipſuʒ trahēdo deoꝛſuʒ dicit tm̄ Raſis ī textu vt vidiſtis ſupꝛa ī eadeʒ hoꝛa ſi ſint vene replete poſt aures fiat illaꝝ inciſio. dicit Nicolus ſoluʒ fiat in duobꝰ caſibꝰ. Unus caſus vbi paroxiſmꝰ eſſet multū lōgus ⁊ vene ille replete ⁊ credētibꝰ nobis q non poſſet fieri diuerſio aliūde ⁊ hoc coacte. Scḋs caſus ē cū tꝑe quietis nō erāt plene ille vene ⁊ ſint plene ī declinatōe paroxiſmi: ī ipſa declinatōe poſſet fieri alr̄ nō. Sʒ cum releuatꝰ erit a ꝑoxiſmo: tūc īſurgit intētio ad cām ī qua pꝛimū oꝛdinet̄ debituʒ regimē ī dieta ſcḋʒ coꝛreſpōdētia ad cās cū modis habitis ſupꝛa in de ſoda calida ī ꝓhibēdo quecūq̄ʒ euapoꝛare faciūt ⁊ ꝯmotōeʒ ī ſpiritibꝰ īducūt ⁊ hoc ī aere. vñ aer calidus ⁊ luīoſus nocet ⁊ ī motu coꝛpoꝛeo ⁊ aīali ⁊c̄. ⁊ reliquis vt ſupꝛa dictuʒ eſt maxie ī ſoda vapoꝛoſa. Sʒ ſpāliter magis deueniēdo ad cās: pꝛio ad cās pꝛimitiuas occurrat̄ cuʒ ꝯtrarijs vt ſi cā fuerit ex īſpectōe rerū circulr̄ motaꝝ dimittat. Sʒ ſi fuerit neceſſe vt debentibꝰ tranſire ꝑ aquas claudat oculos vel īſpiciat̄ ripa aque: ⁊ ſic de ſimilibꝰ fiat per ꝯtrariū diuertēdo ab illis. Et ſi fiat ꝑ ꝯſiderationē reꝝ circulr̄ motaꝝ diuertat fantaſiaʒ ad alia vel ī totū quietet̄. Uñ dicebat Auic. ī pꝛinͦ capl'i: Facta quidē reuolutōe hoīs ſuꝑ ſeipm̄ aut ꝯſideratōe ex loco alto vel ſup. alia cā vnde fit multꝰ motꝰ neceſſariꝰ ī ſpiritibꝰ curat̄ cū quiete. ſ. coꝛpoꝛea ⁊ trāquillitate. ſ. animi ⁊ ſomno ⁊c̄. Et ſi anteq̄ʒ fiat paroxiſmꝰ verꝰ fiat aliquis īſultꝰ vt q appeat ſibi qḋ cadat: tūc potꝰ aque frīde facit ceſſare accñs: q: illa facit ad īgroſſatōeʒ ſpirituū ⁊ remouet aſcēſuʒ vapoꝝ: pꝛecipue fiat hoc ſi cā extrīſeca ſit mouens vapoꝛes vt ꝑcuſſio ſuꝑ ſpatulas ⁊ ſimilia. Uñ dicebat Aui. ī caͦ de alue que ē diſpoſitio ꝓpinqua vertigini ꝑꝑ euapoꝛatōeʒ q ipſa aqua frida qñq̄ʒ ſedat eā in diſpōne. i. ſtatiʒ ꝓpterea q tēperat ebullitōeʒ. Et ad hoc laudauit ēt Auic. q ſumat̄ bucella īfuſa ī aliquo ſucco ſtiptico ⁊ acetoſo vt ſucco citonioꝝ vel granatoꝝ: ſi cā nō ſit pꝛimitiua: aut ē ꝑ cōitatē aut ꝑ ꝓpꝛietatē. Si ꝑ cōitatē aut a toto aut a ꝑticulari mēbꝛo: ⁊ hoc aut a mā aut ſine mā. Si ſit ꝑ viā cōitatis q̄ttuoꝛ īſurgūt ītentōes dicit Meſ. Pꝛima vertit̄ ad māʒ dicit Nicolus: per mām ītelligit omneʒ cām mouēteʒ ſiue extrinſecā ſiue ītrinſecā. i. ī abſcindēdo cāʒ. Secūda intētio vertitur ad mēbꝛuʒ mandans vt ſi ſit in ſtomacho euētur ſtomachꝰ: ⁊ hoc fit cū digōe māe ī ſtomacho ⁊ euōne ⁊ ꝯfoꝛtatōe mēbꝛi mandātis. Tertia intētio vertit̄ ad mēbꝛū recipiēs cōfoꝛtādo ipſuʒ ne recipiat: ⁊ ſi recipit diuertat̄ vt mādādo mām ad mēbꝛa deoꝛſuʒ a cerebꝛo cū fricatōibꝰ vētoſationibus ⁊ cliſterijs. Et in hoc attendat̄ dictū Serap. vbi ⁊ in cā calida ⁊ in cā frigida vult cliſteria fieri ex rebus lenibꝰ. Nā dixit ⁊ ſi egritudo ē calida ex rebꝰ lenibꝰ fiat cliſtere. Et ſi cā ē frigida curamus eā cū cliſteri in quo ē acuitas parua. Et hoc facit ꝓpter timoꝛē agitatōis materieꝝ: vñ melius ē frequētare euōnes ⁊ eas leues facere q̄ʒ foꝛtes: ⁊ ſi ſit mā flegmatica in ſtomacho euētur ⁊ pꝛimū euatiuū ē cū vomitu. Dicit Raſis ītelligit̄ hoc ſi mā in ſtomacho ſit in oꝛe ſtomaci. Sʒ ſi ſit in fūdo ſtomaci nō ſic cōuenit: q: ēt ſi ſit in fundo illa mā nō ita apta ē vomitu educi: ⁊ ſit vomitiuū leue cū aqua tepida ⁊ cū oximelle: vt ſi bulliatur aqua cū. ℥. j. raffani ⁊. ʒ. ij. aneti: ⁊ poſtea ſumāt̄. ℥. vj. dicte decoctōis colate tepide cū. ℥. j. olei. ⁊. ℥. j. oximellis: ⁊ obſeruet̄ foꝛma in vomitiuo vt ſupꝛa dictū ē: deinde det̄ digeſtiuuʒ poſtea eradicet̄ mā ſi virtus fuerit foꝛtis dixit Aui. cū pillulis cochijs intellige Gal'. vel ſi non ſit foꝛtis nimiū det̄ ſibi de infuſiōe aloes vel de pillulis elefanginis vel d̄ hiera ſimplici. Infuſio aloes ſic fit. ℞. ſucci feniculi vel ſucci endiuie. ſi ītendat̄ ad euōnē colere īfundat̄ in ſuccū endiuie. ſi ī flegmatica ī ſuccū feniculi. ſi ī melācolica ī ſuccū bugloſe: ⁊ ponant̄ de ſucco. ℥. vj. ⁊. ℥. j. aloes ſub ſole: ⁊ ſic dat̄ ſubſtātia aloes ſimul cū ſucco poſtq̄ʒ ſteterit. xij. diebus ad ſolē in vaſe vitreo obturato oꝛificio. Et ſi timeret̄ fluxus emoꝛoidaꝝ ꝓpter aloeʒ addat̄ modicū dragagāti vt non noceat ano. facta euōne ſtomaci ꝯfoꝛtet̄ ſtomachus cū nō aptis ad euapoꝛatōeʒ cū aliquo refracto calido ſtiptico vt cū ſpeciebꝰ diagariofilati ī cā frida. Nā dicta cōfectio multū eſt ꝯfoꝛtatiua ſtomaci ⁊ reſoluit ⁊ ſubtiliat mām q̄ ē in ſtomacho fridā vel cū trociſcis roſatis vel cū puluere coꝛ-

diali

diali facto cū gariofilis coralis margaritis ī cā calida cui detur
sup asperso pane prius infuso ī modico vini: postea intendit ad
caput cū ꝯfortantib⁹ vt cū oleo ro. ⁊ camomellino nō cū ro. tñ
q: ꝓbabile ē ꝙ aliqua mā etiaȝ remāserit ī cerebro: sit tñ dñans
oleū ro. ⁊ sic ꝯfortat cerebrū: postea ī ꝓcessu sit solū oleū camo-
mellinū: in eo. eiȝ ē virt⁹ resolutiua sine attractōe Aui. 2° cañ. sȝ
si nō sufficerit ponat postea oleū d lilio: hoc facto sit ꝯtinua ob
seruantia diuersiōis ad inferiora nō dico tantuȝ stante actu in
ꝑoxismo: sȝ etiā in via ꝑseruatiua q: dubitat ne ī stomacho ag
gregēt mā que sit postea apta facere ꝑoxismū: vñ fiāt fricatōes
ad crura vt cū decoctiōe camomille ⁊ alioꝝ attrahentiuȝ mās
ad īferi⁹: ⁊ idē intelligat de epate de chistifellis de matrice: ⁊ sic
si fiat euaporatio ab aliquo mēbro semꝑ ītēdat ad membrū mā-
dans: ⁊ qm̄ talis euaporatio aliqñ fit per venas aliqñ ꝑ artarias
si mā euaporet ꝑ artarias solū nō per venas nec neruos: vt per
artarias post aures: aut que terminant ī rethe mirabili q̄ dicū-
tur ab Aui. vene guideç vel vene apopletice que sunt due arta-
rie circūadiacētes epigloti: si ꝑ artarias que sunt post aures di-
cunt aliqui ꝙ nō scindant ille vene: q: est difficilis cōsolidatio
eaꝝ: ⁊ q: dicit Hyp. ꝙ scisio illaꝝ artariaꝝ post aures facit ad
sterilitatē ꝓpter has cās. Aui. laudauit fieri flobothomia ex ve
na quieta que ē post aures dicit signāter quieta. ⁊ addit: ē enim
optima sup. flobothomia ei⁹ ī curatiōe oium specieꝝ vertigīs:
tñ Gal. snia fuit 3° īterioꝝ caplō 8° ⁊ ēt Auenzoar ꝙ cū fit eua
poratio per has artarias: oȝ ꝙ dicte artarie scindant sm trans-
uersum: ita ꝙ carne genita media īter extrema nō sit possibilis
vnio illoꝝ extremoꝝ: ⁊ hoc cognoscit ꝑ repletionē ⁊ extensiōeȝ
illoꝝ tꝑe ꝑoxismi: ⁊ multi euaserūt ꝑ abscisionē illaꝝ: vt dicunt
tamē dicūt ipi nō credat ꝙ ista scisio curet oēm euaporationē
factā per artarias alias: vt que intrāt in rethe mirabili: d qui-
bus dicit Auic. ꝙ balneatores in balneo stringebāt venas gui-
deç. s. cū percipiebāt euaporatiōes ꝑ eas extensiōe eaꝝ ⁊c. sed
dicit ꝙ fiant cū cautela: q: bene accideret apoplesia ꝓpter ni-
miā stricturā eaꝝ: vt pȝ cōsideranti ꝓhibendo trāsitū spirituū
vitaliū in cerebrū: ⁊ ego laudo in hoc suiaȝ Gal. etiaȝ de venis
pulsatilibus post aures: neqȝ est verendū de cōsolidatiōe: maxi
me si incidant cū ferro ignito: vñ cauterizant extrema. Sed
vbi timeremus de sterilitate in corꝑe apto ad gnāndum fiat sal-
tem in vna eaꝝ. Cauterizatio etiā illaꝝ partiū est cōueniēs qm̄
ꝯuertit mās ⁊ vapores ad dictas partes: ⁊ sic diuertunt a par-
te anteriori: ⁊ proinde laudauit Mesue in casu isto vertiginoso
scarificationē cartilaginū auriū ꝓpter istā cām: ⁊ ad istuȝ sen-
sum potuit dicere Aui. ꝙ flobothomia vene quiete post aures:
nō tm̄ sup. valet in vertigine facta a vaporibus eleuatis ꝑ illam
venā vel ꝑ illas venas: sed ēt dicit ꝙ est optima ī curatōe oiuȝ
specieꝝ vertiginis māliū. s. ꝯuertendo mām quecūqȝ sit ad di-
uersum de āteriorib⁹ ad posteriora: ⁊ sic nō solū valebit in ea q̄
ē per cōitatē: sȝ ēt ī ea que ē ꝑ ꝓprietatē vaporuȝ in ipo cerebro
gnātoꝝ: ⁊ in hoc visuȝ ē notabile iuuamētū ēt ex cauterijs potē
tialib⁹ positis post aures factis vt supra de cantaridib⁹. sȝ si sit
per essentiā vt ꝑ vapores in cerebro vt est ꝑ vapores ibi reten-
tos non ꝯcurrēte materia aliūde: tūc resoluant isti vapores per
calida vt. ℞. camomille matricarie sticados maiorane calamēti
si expedit intelligit corpore mūdificato: ⁊ facta hoꝝ decoctiōe
patiēs se cōuertat cū ore ad infra ⁊ recipiat illos vapores ēt fa-
cta leui fricatōe ad caput: ēt bonū ē facere diuersionē ad mēbra
deorsum ⁊ ponere aquā calidā ad extrema. Et si sit mā ventosa
tm̄ resoluat cū similib⁹ ⁊ ēt seminibus ⁊ fortiorib⁹ vt castoreo
sansuco maiorana nigella ⁊ similib⁹ calidis ī tertio. Si tñ pri⁹
videret necessaria flōmia fiat flōmia d cephalica vel basilica vel
mediana. Nam si corpus sit plectoricū nō ꝯuenit primū flōmia
de cephalica sȝ prius de basilica vel mediana: postea de cephali
ca que respicit caput: postea dicit Auic. fiat flōmia d venis post
aures. Et si mā sit hūoralis in cerebro a qua eleuant dicti vapo
res ⁊ sit colerica opȝ eūare mām illā cū infusiōe mirabol. ⁊ cuȝ
fumoterre de qua dictū ē supra: ⁊ psiliū. i. aqua d psilio ꝯquas-
sata: ꝯquassatū cū aqua ⁊ modico aceto d mane assumptū mul
tum iuuat sm Mesue. pōt ēt fieri embrocatio ad caput cum aq̄
ꝯquassatōis psilij ⁊ oleo ro. Sed si sit mā flegmatica sint pillu-
le de hiera maiore: ⁊ si materia mixta valent singulariter pillu-
le de sticados posite a Mesue ca° proprio: quaꝝ descriptio est.
℞. hierepigre. ℥. x. agarici epithimi añ. ℥. iiij. mirabol. kebuloꝝ
indoꝝ emblicoꝝ ⁊ belliricoꝝ sticados añ. ℥. iiij. salis indi. ℥. ij. cō
fice cuȝ melle ro. Et si sit mā melācolica cū aceto squillitico ⁊ si
rupo eius: fiat prius digestio postea eūo cū pillulis indis vel d
lapide lazuli addēdo aliqua remittētia ꝯmotionē vt rosas vel
masticē: postea fiant caputpurgia odoramēta ⁊ alia appropriata
postea cōfortet cerebrū cū metridato tyriaca ⁊c. ⁊ in ꝯfortatōe
cerebri ⁊ resolōne vapoꝝ ⁊ ventositatis valet vsus acori mira-
biliter. De quo dicebat Auic. in ca° de alue. acori quoqȝ inest
ꝓprietas remouēdi ipsū cū masticat aut puluerizatus fuerit ⁊
bibit ⁊ forsitā cum eo ꝙ r. soluit ventositates dñantes ⁊c. ⁊ hoc
vbi eā sit eā frigida: ⁊ si mā sit colerica cum triasandalis ⁊ si-
milibus appropriatis. Textus Rasis.

Quando aliquē febris ꝯclusa iuaserit cū forti ca
pitis ⁊ oculoꝝ grauedine: ⁊ i facie atqȝ i oculis
vehemēs fuerit rubedo ⁊ capit̄ dolor ⁊ horror
luminis affuerit ⁊ i pulsu velocitas ⁊ frequētie
supfluitas inueniunt: signa frenesis certissima
iudicabunt. Qd si ligua nigra aut citrina fiat ⁊ ꝑmisceat itel-
lectus ⁊ multū fuerit alienat⁹ ⁊ vigilauerit multū: iaȝ frenesis
ꝑfecta erit. Egro. igit antequā ꝑdicta ꝯpleant accidētia:
est subueniēdū ex sanguis detractōe ⁊ vētris solutōe cū succo
fructuū. Nutrimētū vero eius sit aqua ordei semel aut bis in
die sūpta sm ꝯsuetudinē quā in tꝑe sanitatis hūerit. Caput
aūt ex oxirodino īfundēduȝ erit. Qd si multe affuerit vigilie
sumat violaꝝ siccaꝝ corticū papaueris al. ordei excorticati se.
lactucaꝝ radicis mādragore oiuȝ añ. M. j. que oia i cucuma
plena aqua tādiu coquant donec aqua rubefiat: deide aqua
illa dū est tepida ab alto sup caput fundat: ⁊ sit caput sup ci-
minile i quo aqua colligat: que i cucuma posita iteꝝ super ca-
put fundat. hoc autē oi die multotiēs fieri ꝯuenit. Caput ꝑ-
terea muliebri lacte admixto inungēdū erit: qd ēt in coto po-
sitū capiti ē supponēdū. Cū aūt eger i pricipio hui⁹ egri-
tudis i viriū fortitudinē ꝑmanere iuēt⁹ fuerit minuēdus erit
nisi sup īfirmū timueris. Postquā ei⁹ egritudo minui cepe
rit nequaq̄ȝ minuat. Qd si ei⁹ virt⁹ iaȝ dissoluta fuerit ex alio
regimine preferet donec euadat. Jo. mattheus.

Quando aliquis fe. ꝯclusaȝ.

Post determinationē de soda: ⁊ ꝯñter de le-
sione in virtute sensitiua: ⁊ post determiatiōeȝ
vertiginis que ē accidēs lesiōis virtutis moti-
ue. Nunc dñs Rasis sequit de dispōibus ad
quas sequit lesio in vtraqȝ vt in sensitiua ⁊ in
motiua. s. de apatibus cerebri ⁊ partiū adiacētiū vt pāniculoꝝ
eius ⁊ precipue de apate calido magis periculoso vt de frenesi
ad qd sequit lesio ⁊ in sensu interiori vt corruptio imaginatiōis
⁊ mentis ⁊ ꝯñter corruptio in operatōe motiua. Diuidit pñs
caplm in duas partes: qm̄ primo ponit signa ipsi⁹ frenesis. 2°
ponit curā. 2ª ibi: Egro igit ⁊c. Prima adhuc in duas. Nam
prio ponit signa frenesis sientis vel ꝓnostica euētus frenesis d
ꝑoxismo. 2° ponit signa demōstratiua frenesis iam facte. 2ª ꝑs
incipit ibi: Qd si lingua nigra aut citrina fiat ⁊c. De pria ꝑte
ponēs signa frenesis sientis ponit. vj. Primum ē fe. ꝯclusa ꝯti-
nua. 2m ꝙ ista fe. inuasit cum forti capitis ⁊ oculoꝝ grauedine.
3° ꝙ in facie atqȝ oculis vehemēs fuerit rubedo ⁊ capitis do-
lor. Pro quarto signo ⁊ horror luminis. Pro alio signo ⁊ sup-
fluitas velocitatis ⁊ frequētie in pulsu. i. maxia velocitas ⁊ fre-
quētia in pulsu sup. vltra magnitudinē si magnitudo fuerit in-
dicabit certissime frenesis. s. fiens vel ꝓxime futura. Et addit
de 2ª parte: ꝙ si lingua nigra aut citrina fiat ⁊ permisceat itelle
ctus. i. fiat ꝑmixtio rōnis ⁊ multū fuerit alienat⁹. i. nō debilr
fiat rōnis permixtio ⁊ vigilauerit multū iā frenesis ꝑfecta erit:
hec sunt signa demōstratiua ipsi⁹ frenesis. Pro intelligētia
istaꝝ partiū ē notādū primo ꝙ lȝ frenesis vt īfra videbit dicat
de apate calido cēutialr cerebri vel pāniculoꝝ eius siue fiat a
mā sanguinea siue a materia colerica nāli vel ināli adusta vel nō
adusta sanguini mixta vel separata. Tamē principalr d. Rasis
posuit signa ⁊ curā frenesis sanguinee saltēȝ dñanter: ⁊ hoc q:
vtplurimū magis fit frenesis sanguinea q̄ȝ colerica cū min⁹ ꝯ-
tinetur mā sanguinis ipsi cerebro q̄ȝ mā colere ēt q: ⁊ in cerebro ⁊
in pāniculis eius maxie in rhete mirabili reperiunt multe ve-
ne cū multa sanguinis pñtia tm̄ resudāte sanguine ex venis in-
tra cerebrū pōt fieri apa sanguineū magis q̄ȝ colericū precipue
vt videbit īfra: qm̄ mā colerica sua subtilitate nō nisi difficulter
retinetur in cerebro nisi raro spōgioso. Cōuenięti⁹ aūt sanguis
pōt retineri spissioris substātie: ⁊ iō vt in plurib⁹ de apatib⁹ ca
lidis cerebri apata sūt sanguinea. Et si forte apata colerica non
minus fiāt i pāniculis q̄ȝ sanguinea: q: tñ sanguiēa magis fiūt
in cerebro ⁊ talia sunt magis periculosa ꝓpter īmediatam le-
sionem membri principalis vt infra videbitur. Jdeo Rasis ⁊
propter faciliorem euentum apatum sanguineoruȝ circa cere-
brū vel pāniculos: ⁊ q: apata calida cerebri oia sunt sanguinea
vel quasi oia vt īfra dicet, ⁊ ex se magis periculosa quaȝ ea que
fiūt in pāniculis: inde est ꝙ Rasis de frenesi sanguinea pricipa
leȝ fecit determinatōeȝ vt breuiloqu⁹ nō de oibus determiare
volēs. Signa ergo i lr̄a posita satis clare adaptari pñt frenesi
sanguinee vt pȝ īspiciēti. Prio de febre ꝯtinua ꝯclusa que ma-
nifestat in sanguinea: q: sanguini nō ē ꝑiodus ꝓprius sicut est
medicoꝝ cōis doctrina. 2° declaret ex grauedine forti capitis
⁊ oculoꝝ. Nā grauedo significat plurimaȝ multitudinē mãe: ⁊
cū sūt signa caliditatis ex quo ergo mā colerica nō sic dñetur ī
cerebro. declarat ꝙ sit mā sanguinea ꝑcipue: q: addit ꝙ ī ocu
lis ⁊ in facie fuerit vehemens rubedo: ⁊ addit ⁊ capitis dolor: ⁊
nō posuit vehemētiā doloris sicut in colerica ꝯiungit. Et ē no
tāduȝ ꝙ dixit si fe. ꝯclusa ꝯtinua iuaserit cū forti capitis ⁊ ocu-
loꝝ grauedine signāter dixit iuaserit. Nā ex hoc dnotat ꝙ fe.
vel simul cū illis accñtib⁹ īcipit molestare vel sequetur ad dicta
accñtia. Et sic declarat frenesis ꝑ essentiā: q: fe. sequit ad nocu
mētū cerebri: vñ si fe. prius fuisset ⁊ accñtia dicta sequerent ad
eā: posset dici ꝙ eēt frenesis nō vera vel ꝑ cōitatē vt īfra vide-
bit de dña frenesis vere ⁊ nō vere: voluit ergo ponere signa fre
nesis vere ⁊ ꝑ essentiā. Addit ꝙ si fuerit horror luis sup. ēt de-
clarat supra cām calidam sanguineā: q: ita molestati ab acci-
dentib⁹ apatis nolent aliqua obiecta videre ⁊ maxie luiosa: qm̄
quasi ꝯprehēdunt dicta obiecta luiosa eos calefacere debere g

tū maxime calent ꝓpter febꝛē ꝯñtēꝫ ad dictū apā ⁊ ꝺclaraꝛ eos
maxime calere ꝑ accñtia ꝯña per hoc qꝺ dixit ꝙ inueniꝛ velo/
citatis ⁊ frequētie ī pulsu supfluitas ꝓpter maximū icendium.
addit cū sup. hec appuerit signa iudicabunꝛ talia eē signa frene
sis certissime. i. verissime. Et qñ appuerit post ligua nigra aut
citrina pp vehemētē adustionē ⁊ aliquos vapores g ex mā apo/
stematis resoluunꝛ iaꝫ colerizatos vel adustos ꝓpter māꝫ san/
guineā nō euētari: ſꝫ eē receptā in vacuitatibꝰ imanifestis ipsiꝰ
cerebꝛi apantēꝫ: ⁊ ꝑmisceaꝛ itellectus vehemēter ⁊ vigilauerit
multū ꝓpter seuitatē accñtium ⁊ de caliditate ⁊ doloꝛe ⁊ motu
ioꝛdinato ꝓpter coꝛꝛuptōcꝫ imaginatōis ⁊ malitiaꝫ discursus:
iaꝫ frenesis pfecta erit totū ē claꝝ: egro igiꝛ ⁊c. In hac 2ª pte
ponēs curā frenesis duo facit. Pꝛīo reddit nos cautos ad su/
bito subueniēdū ꝑ euātionē fiēdā: ⁊ per alia remedia de dicta ⁊
localibꝰ. Scꝺo ponit vnū cañ. obseruanduꝫ circa flebothomiā
versus finē ibi: Cū aūt eger a pꝛincipio egritudīs. Pꝛīa adhuc
in tres. Pꝛīo docet medicū debere esse multū sollicitū a pꝛinci
pio in euātione fiēda. Scꝺo oꝛdinat dietā. Tertio ponit loca/
lia circa caput: ⁊ nō stante multa instātia vigiliaꝝ: ⁊ stante mul
ta instātia. 2ª ibi: Nutrimētū. 3ª ibi: Caput aūt ex rodio. De
pꝛima pte dixit: egro igiꝛ antequā pdicta cōpleanꝛ accidētia. i.
ātequā sit pfecta frenesis vt anteqꝫ fiat ꝑmixtio intellectꝰ ⁊ lin/
gua denigreꝛ ⁊c. subueniēdū est ex sanguīs detractiōe ⁊ vētris
solutione cū succo fructuū. Ex hoc textu collige pꝛīo esse subi/
to succurēdū anteqꝫ sit facta frenesis: quasi īnuat ꝙ cuꝫ ē facta
raro fit ab ea euasio: ⁊ iō in pꝛimis hoꝛis debemꝰ occurrere ad
ꝓhibitionē apatis cū foꝛtioꝛibus igeniis ad diuertēduꝫ: vt cuꝫ
flobothomia ⁊ solutiōe vētris. De flobothomia nō ponit oꝛdi/
nem qꝛ alias sepe dictū ē: ⁊ ſm illos cañ. opꝫ regulari: ⁊ de hac
etiā infra diceꝛ loco suo: ſꝫ de solutione vētris dixit cum succo
fructuū: vt pꝛunoꝛū tamarindoꝝ ⁊c. Ad inuenendum solutio/
nem esse debilem non inflāmatiuam: vt supꝛa dictum est: ⁊ illa
vtraqꝫ debēt eadē via applicari: qꝛ moꝛbus ē nō dans īducias.
Nā cōiter post. xiiij. vel. xv. hoꝛas vsqꝫ ad. xxiiij. a seuitate ac/
cidentiū pꝛimoꝝ reddiꝛ ꝯfirmata vt multi dicūt. Iō in pꝛimis
hoꝛis ē laboꝛādū nō tm̄ cū his solū diuersiuis sed ēt cū aliis oī/
bus ingeniis ad diuertēdū de fricatōibꝰ ventosatōibꝰ positio/
nibus pedū in aqua calida ⁊c. Addit ponēs dietā ꝙ nutrimētū
istud sit aqua oꝛ. que fiat ſm artē accepta vna libꝛa oꝛ. in. xx. li/
bꝛis aque ⁊ coquaꝛ vsqꝫ ad medietatē q̄ exhibeaꝛ semel aut bis
in die ſm ꝯsuetudinē sup. multū aut modicū sumēdi tpe sanita
tis quasi īnuat; ꝙ dieta dꝫ eē quasi tenuissima si possibile ē. Nā
si fuerit solitus modicū sumere tēpoꝛe sanitatis sumat semel tm̄
in die. Ista tū aqua oꝛ. si fiat cū maioꝛi quātitate aque ⁊ nō tm̄
cōsumaꝛ erit subtilioꝛ minꝰ restaurās: ⁊ tunc vocaꝛ aqua oꝛdei
subtilis. Et si ponatur de vino granatoꝝ vel iulep ro. vel viol.
erit dieta cōueniēs: ita reguleꝛ ſm oꝛdines in dietādis moꝛbis
peracutis: reliqua localia sunt satis clara ex his que dicta sunt
in caplo sode. Nā ponit rodinuꝫ a pꝛīcipio repercussiuum cōe
ꝯueniens in casu vt dictū ē supꝛa in soda calida. Sꝫ si nō suffi
ciat solū oxoꝛodiū ⁊ affuerint multe vigilie que in cāu sunt mul
tū nocentes ꝓpter multa facit vnā fomētationē ⁊ postea inun/
ctionē vtilē in casu vt pꝫ. Et si sit dubiū de stupefactōe ⁊ īspissa
tōe māe apatis apponaꝛ aliquid de camomilla vel aneto ī deco
ctōe: sed istā voluit oꝛdinari maxime in pꝛincipio apatis paruin
fluxa mā vel paꝝ ꝯgesta. Et nota ꝙ dixit ꝙ dicta decoctio dū
ē tepida ab alto super caput fundaꝛ dixit signāter tepida: ⁊ hoc
ꝓpter penetrationē vt ꝑueniat eiꝰ virtus ad pꝛofundū: qꝛ in di
eta decoctōe nihil poniꝛ ad penetrationē faciēs: secus eēt si po
nereꝛ acetū. Nā tunc ꝯuenētius exhibereꝛ dicta decoctio fri/
gida: ſꝫ qm̄ acetū ꝓhibet somnū datur dicta decoctio tepida:
quare acetū nō poniꝛ. Et dixit ꝙ fundaꝛ ab alto intelligaꝛ su/
pꝛa ꝯiunctionē cōmissure sagittalis cū coꝛonali in parte anterio
ri vbi os ē magis mole ad penetrationē: īmo dixit Gerardus
cremonēsis ꝙ pueri non hn̄t os in illa parte vsqꝫ ad duos vel
tres ānos intelligaꝛ ꝙ nō habent ipsuꝫ cōstans ⁊ firmū. De
vltima parte dixit faciendo medicū cautuꝫ ꝙ lꝫ sit flōmia ne/
cessaria: nō tū semꝑ est offerenda īmo ꝯsiderāda est ⁊ natura tē
poꝛis moꝛbi ⁊ ꝯstantia virtutis ⁊ sup. etas. vñ dicit: Cum aūt
eger a pꝛincipio egritudinis in viriū foꝛtitudinis ꝑmanē iuentꝰ
fuit. i. fuerit foꝛtis virtutis flōmādus erit q̄si īuuat ꝙ si eēt ex/
treme debilis virtutis nō dꝫ flōmari. Vult tū īnuere ꝙ nō oīs
debilitas dꝫ ꝓhibere ipam flōmiā: ꝓinde addit nisi sup. īfir/
mum timueris. i. si stat tanta foꝛtitudo virtutis ꝙ per flōmiam
nō timeas moꝛtē. in isto casu ē fiēda flobothomia ꝓpter necessi/
tatē semꝑ intelligaꝛ stāte etate ꝺbita: vt vult Gal. ī libello suo
de flobothomia: ⁊ Hyp. 4º regis acutoꝝ. ⁊ Cōmentatoꝛ ibideꝫ
addit ex pte tꝑalis moꝛbi postquā sua egritudo minui inceperit
nequaquā flobothomeꝛ: qꝛ tunc virtꝰ dominaꝛ moꝛbo: ⁊ sic nō
expedit minuere virtuteꝫ per flobothomiā: īmo addit ꝙ ē sup.
confoꝛtāda si iam dissoluta fuerit: ⁊ cum alio pꝛeseruetur regi/
mine donec euadat.   Jo. Mattheus.

e

Xpeditis textualibus conse

quēter ſm oꝛdinē nostruꝫ vidēdū est pꝛimo de
quid noīs ⁊ quid rei frenesis siue sirsen vel ca/
rabiti. Scꝺo ponētur quedaꝫ diuisiōes ⁊ spēs
eius: deinde poneꝛ cāe ⁊ gnāles ⁊ spāles: de/
inde signa ⁊ pꝛimū euētus ipius: deinde ꝓno/
stica ad bonū vel ad malū: ⁊ ꝯñter demonstratiua: ⁊ pꝛīo gene/
ris ⁊ cōia: deinde specieꝝ ⁊ materieꝝ ⁊ tēpoꝝ moꝛbi ⁊ termina
tionis eius: ⁊ vltimo poneꝛ cura.

Quid nominis. Circa ergo pꝛimū expediendū no/
tañ. ꝙ reperiuntur apud auctoꝛes
ista noīa frenesis carabitꝰ ⁊ sirsen que ꝓ eodē sumunꝛ: tū frene/
sis dicit Gētilis ſm nr̄am noīationē vocaꝛ frem lesio: vñ frenū
grece idē est ꝙ sapere: vel mēs latine: vt dixit Gal. 5º interioꝝ
caplo 4º ī pꝛincipio: ⁊ lesis lesio inde frenesis. i. mētis lesio: di-
cit tamē Gal. loco allegato: solebāt ātiqui ēt appellare diafrag
ma frenū ⁊ mentē: ⁊ ita appellabat Plato: ſꝫ post eū est appel/
latum diafragma. dicebaꝛ aūt mens: qꝛ cū apostema in eo exi/
stit menti nocumentū īferret: est ēt frenū qꝛ est mediū iter nālia
⁊ spūalia: ꝯpꝛimit eim vapoꝛes ne ascendant ad spūalia: ⁊ sic di
cebant frenesiꝫ fieri nō solū in cerebꝛo: sed ēt in diafragmate: ⁊
iō multi dicūt frenesim birsen: ⁊ deberēt dicere sirsen. nā bir/
sen est nomē persicū: vt dicit Aui. ⁊ diciꝛ a bir ꝙ est pectꝰ ⁊ sen
apā. i. apostema pectoꝛis. sirsen a sir ꝙ ē caput ⁊ sen apā. frene
sis ergo est lesio mentis cū apate: vel diciꝛ frenesis ſm Gilber
tū ⁊ quosdā alios a frenis siue frenibus vt pāniculis tegentibꝰ
cerebꝛū qui sūt ei sicut frenū ne sua mollitie labaꝛ: ⁊ sic eēt pas/
sio sola pāniculoꝝ: vel frenesis diciꝛ arabice carabitus: qꝛ cara
bitus idē est ꝙ permutatio mētis ⁊ rōis: ⁊ sic dicebat Aui. ꝙ ē
nomen trāsumptū ex nomīe accidētis: ⁊ sic frenesis ē nomē ac/
cidētis ꝯcomitātis apā. nā nō est apā ſꝫ accidēs eiꝰ ꝓpꝛie. Nā
ad apā cerebꝛi vel pāniculi sequiꝛ alienatio mētis: ⁊ sic dī fre/
nesis: ergo sirsen ē nomē essentiale sumptū a substātia ipsiꝰ moꝛ
bi: qꝛ a sir. i. caput ⁊ sen apā lꝫ sepe auctoꝛes pꝛo sirsen vtuntur
hoc noīe birsen: vt fecit Rasis pº ꝯtinētis in locis multis. ⁊ de
mēte Pauli ī eodē loco: ⁊ idē in diuisionibꝰ aliqñ tñ diuersifi/
canꝛ ista noīa ex mā apatis. Nā dixit Paulus: birsen ē apā ca
lidum nascēs ī cerebꝛo aut eiꝰ tunica sanguineū aut colericū: ⁊
aliqñ fit ex colera adusta qꝺ vertiꝛ in melācoliā ⁊ illud ē sirsen
⁊c. ecce ꝙ hic ꝑ māin noīauit sirsen: frenesis autē est nomē acci
dētale silr ⁊ carabitus.   Sequiꝛ de quid rei dicit Auic. ꝙ fre
nesis vel carabitus ē apā calidꝫ pāniculoꝝ cerebꝛi: dicit cali/
duꝫ puta sanguineū vel colericū: aliqñ tū ēt fit a colera adusta.
Calidū ergo est tātū essentialr: vnde apā flegmaticū ꝑ putrefa/
ctionē nō ꝓpꝛie diciꝛ frenesis vel sirsen absolute: ſꝫ sirsen cum
additōe. s. flegmaticū ⁊ ē litargia vt dicit Auic. tale ergo ē apā
calm ⁊ nō tū diciꝛ frenesis dicit textus pāniculoꝝ vel ī eiꝰ ve/
laminibꝰ itelligit de pāniculis īmediatis cerebꝛo vt pia matre
vel dura matre. De quo quidē pāniculo debeat intelligi vt vi/
debiꝛ statiꝫ: lꝫ ēt cadat hoc nomē sup apā cerebꝛi vt vult Auic.
Dicit tū Serap. nō intelligiꝛ cerebꝛi ita ꝙ in substātia eius fiat
apā: qꝛ in cerebꝛo nō fit apā. Nā mēbꝛa extremalr mollia ⁊ ex/
tremalr dura nō apantur qꝛ nō patiunꝛ extensionē: ⁊ apā fit cū
extēsione: ſꝫ tātuꝫ vt ipse dicit mēbꝛa media sunt que apantur:
vt caro nerui ⁊ silia.   Opꝫ igiꝛ hic inquirere ꝓpter remouere
ꝯtradictionē auctoꝝ nūquid cerebꝛū possit apari? Et hāc qōnē
mouet Conciliatoꝛ dria. clxj. Arguiꝛ pꝛīo negatiue auctoꝛitate
multoꝝ qui voluerāt cerebꝛū posse apari ⁊ pꝛecipue Serap. pº
breuiarij caplo ꝓpꝛio de frenesi. Itē auctoꝛitate Ras. pº ꝯtinē
tis. Nā ponēs differētiā īter freneſiꝫ verā ⁊ nō verā dixit: Et
vera est cuꝫ apā oꝛiꝛ in dura cerebꝛi matre: ⁊ si accidit cerebꝛo
foꝛtis caliditas coꝛꝛūpet ꝯplōneꝫ eiꝰ q̄si īpossibile est substātiaꝫ
cerebꝛi apari ⁊c. Scꝺo rōne: nā dicūt ꝙ apā fit per viā deflu/
xus a venis maioꝛibꝰ ad minoꝛes vsqꝫ ad capillares cū ergo ad
cerebꝛū ⁊ ad ossa nō termineꝛ iste vene minutissime: igitur ⁊c.
Confirmaꝛ in apate sequiꝛ tumoꝛ: ſꝫ cerebꝛū ⁊ dura mēbꝛa nō
tumefiūt ꝓpter nimiā mollitiē vel nimiam duritiem: ergo ⁊c.
In oppositū ē Aui. hic ⁊ rō eius. Nā id qꝺ pōt extēdi natu/
raliter ipm pōt extēdi pter nām: sed cerebꝛū ⁊ ossa pn̄t extēdi fa
cta itus nutrimēti susceptōe nāliter: ergo pn̄t extēdi pꝛeter natu
ralr ⁊ sic pn̄t apari. Pꝛeterea declarat hoc ꝑ exēpluꝫ maxīe in
duris. nā fiūt eminētie aliqñ ⁊ additōes ī ossibꝰ pcipue ī eqs: ⁊
hoc fit ꝑ adiūctōeꝫ.   In hac difficltate ponūt tres modi rñ/
dēdi. Pꝛimꝰ modus ē ꝙ apatū q̄dā fiūt talia ꝑ viaꝫ paulatine
ꝯgestiōis: q̄dā ꝑ viā defluxus. Per viā ꝯgestiōis dicit qdā ce/
rebꝛū ⁊ ossa pn̄t apari per aggregatōeꝫ supfluitatū in eis. Per
viā vero defluxus nō possunt apari mēbꝛa ad que nō terminaꝛ
vene minutissime vt ossa ⁊ cerebꝛū. Et quoniā supfluitates nu
trimēti cerebꝛi nō sunt calide colerice vel sanguinee cū cerebꝛū
nutriaꝛ a sanguine flegmatico saltē nō fient in ipso per viā ꝯge
stionis apata calida: ⁊ sic nō fiet frenesis in cerebꝛo aliqñ lꝫ pos/
sent alia apata generari in eodē. ⁊ pꝛimū modū itelligit Serap.
⁊ ſm modū Auic.   Cōtra hec instat Gētilis ⁊ bñ volēs ꝓbare
ꝙ ēt per viā defluxus possit cerebꝛū apari ⁊ arguit sic: Nā ad
qꝺcūqꝫ mēbꝛū pōt trāsire nutrimētū ad ipsū pōt transire sup/
fluitas pꝛeternālis ⁊ causare apā: ſꝫ ad cerebꝛū ⁊ ossa pōt trāsi/
re nutrimētū: ergo ⁊c. Et quāuis nō habeāt venas minutas tū
alio mō vt per poꝛos pōt transire mā faciēs apā sicut ēt in ossi/
bus cōstat que nutriunꝛ ex medulla ⁊ nō per venas. Rñdeꝛ ſm
aliquos qm̄ attractiua mēbꝛoꝝ ē que iuuat ad attractōem nu/
trimēti tāqꝫ cōuenientis: ide ē ꝙ ēt si nō sint vene manifeste mē
bꝛum nutriꝛ: tū per illas vias nō deferꝛ mā discōueniēs: qꝛ nā
illā repellit ⁊ nō attrahit: ⁊ lꝫ rñdens possit male impꝛobari. cre
dendū ē tamē ꝙ per viā defluxus possit mā illuc defluere ſꝫ vt
in paucioꝛibus.   Alius modus rñdēdi ē ꝙ apata quedā sūt ve
ra vt que fiūt cū tumoꝛe: quedā nō vera vt sine tumoꝛe vt ē de
aliqua herisipila ⁊ aliqua squinātia. Cū ergo quidā dicūt ꝙ ce
rebꝛū ⁊ ossa non apantur: intelligūt ꝺ apate vero qꝛ ista nō pos/
sunt tumefieri. Sūt ergo apata talia vera ſm veritatē non ſm
apparentiā. Hec rñsio patiꝛ instantiā qꝛ videmus ossa apari vt
in equis: raro tū euenit ꝙ fiat tumoꝛ ꝓpter additamentū māe ī
osse.

osse. Etiā cōtra hāc videt̄ eē textus. d. Auic. qui videt̄ innuere q̄ lʒ mollia lubrica nō patiātur extensionē vt est aqua tñ mollia viscosa vt cerebrū possunt extendi ꝑternāliter. Alia rñsio ponitur ⁊ hāc sequit̄ Nicolus ⁊ est Cōciliatoris: dicit q̄ frenesis vel sirsen est aꝑa calidū. Calidū est duplex essentialr: sanguineū ⁊ colericū: ⁊ frenesis vera est aꝑa colericū: ⁊ aꝑa colericū nō fit in substātia cerebri sicut nec fit in pulmone: q: ꝓpter raritatem pulmonis nō retinet̄ in eo ꝑternāliter colera: ⁊ sic est silr ī cerebro q: ꝓpter eius raritatē nō retinet̄ ibi colera sʒ mā sanguīca spissior pōt facere in cerebro aꝑa: iō Gal'. in 12° terapētice facit caplm de flegmōe cerebri nō de herisipila: ⁊ sic Auic. qui dixit q̄ cerebrū aꝑatur itelligit nō fm colerā sʒ fm māʒ sanguineā. Hec tñ rñsio qm̄ videt̄ inuere q̄ solū frenesis vera sit aꝑa colericuʒ videt̄ esse ꝯtra sniam Aui. ī textu qui voluit q̄ lʒ plerūqʒ fiat ex sanguine colerico: nō tñ voluit qn etiā fiat ex colera adusta: ⁊ aliquotiēs ex colera citrina ꝑ admixtionē flegmatis vt videbit̄ in cāis. Est ergo in sūma tenēdū cū. d. A. q̄ ⁊ ꝑ viam ꝯgestiōis ⁊ ꝑ viā defluxꝰ possit cerebrū aꝑari ⁊ extēdi ꝑternālr: ⁊ in hoc credo q̄ aduerset̄ recte snie Serap. qui expresse ī verbis suis vr̄ inuere q̄ cerebrū nō pōt extēdi q: liquidū ē: ⁊ mirādum est de tāto viro propter motiuuʒ Aui. concludens contra eius verba. Si tñ vellemus seruare sʒ non pōt trahi ad verba Serap. dicat̄ vt dictū ē q̄ aꝑa calidū a dñio eēntialiter. s. pure colericū quale ē frenesis non fit in ipso cerebro: nō quidē ꝑ viā cōgestionis ꝓpter id qd̄ nō nutrit̄ ex sanguine nisi flegmatico: ⁊ sic sua sugfluitas cū nutrimēto ei attestet̄ ī cōplone erit flegmatica neqʒ per viā defluxus cū talis mā subtilis cal'a existēs non sit apta retineri intra substātiā rarā ⁊ spongiosam ipsiꝰ cerebri p̄cipue cum cerebrū sit principale mēbrū: de cuiꝰ custodia nā ē multū sollicita. Si ergo mā fluens non ē de se apta retineri in cerebro si a virtute expulsiua expellat̄ stans subtilis rationabiliter expellet̄ ab ipso cerebro: ⁊ ita nō persistet tm̄ q̄ aꝑa possit causari: ⁊ proinde frenesis aꝑa calīi eēntialr. s. colericum nō ꝓp̄e fit in cerebro: dico signāter colericū qm̄ de sanguine ⁊ de flōmatiōe ē ꝯcedēdū q̄ fieri possit in cerebro: q: rō nō strīgit de sanguine sicut de colera cū sit ꝯstātioris ⁊ spissioris substantie q̄ʒ colera: ⁊ ita de eo fecerūt caplm Gal'. 13° terapentice ⁊ Auēzoar ⁊ nō de herisipila cerebri. ⁊ si allegeт̄ ad oppositū q̄ Aui. fecit spāle caplm de herisipila cerebri post caplm de flobotiomatōe: ⁊ ēt de sibare pēdēte a mā adusta: credo audacter eē dicēdū cū Theofilo ī p̄cipio tractatꝰ sui de vrinis q̄ Aui. fuit medicus magnꝰ rōne ⁊ inexptꝰ re: vñ oīa que ꝑ rōeʒ vidit possibilia: admittit tāquā vera lʒ nūquā fuerint nec sint nec erūt: maxime ī cāis ⁊ possibilia ītelligit quecūqʒ nō formalr̄ īcludūt ꝯtradictionē: ⁊ hoc dico inherēdo auctoritatibꝰ antiquoꝝ q nō admittunt cerebrū aꝑari posse aꝑate frenetico: qd̄ dictuʒ nō vr̄ posse alr declarari nisi fm qd̄ dictū est: neqʒ possʒ Aui. adducere mediū nec ꝑ cām nec a posteriori per signa ad illud ꝓbādum euidēs: qm̄ de cā satis dictū est q̄ sua subtilitate nō retinet̄ ī cerebro. ⁊ de accidētibꝰ etiā ē manifestū qm̄ quecūqʒ accidentia acciderēt ex herisipila cerebri eadē possent declarari esse accidētia aꝑatis colerici pāniculoꝝ siue adusti: secꝰ ē de litargia vt pʒ ꝯsiderāti. Ex hoc tñ nō est credēdū ⁊ hoc bene notate quin etiā ī cerebro possit ꝯtinuari mā aꝑatis frenesis vere: vt qñ dictum apostema eēt magnū ī pāniculo pia matre: ⁊ sic extendēs ipsum pāniculū per extēsionē imprimat̄ in ipm cerebrū de ꝑte aꝑatis clausa tm̄ mā in ipo pāniculo imediate: ⁊ sic simul erit materia aꝑans in ipo pāniculo ⁊ in ipo cerebro ꝯtenta nō repugnat etiā q̄ debilitato cerebro ex aꝑate pāniculi ⁊ vicinitate ⁊ imediatōe ipsius aꝑatis ad cerebrū resudet aliqua mā ex pāniculo ītra ipʒ cerebrū de mā aꝑatis. ⁊ credo q̄ ipʒ sensuʒ ītellexit Aui. ī capitulo proprio cum dixit: sirsen anteʒ verum fm vsuʒ artificialeʒ scilicet nominis est id quod diximus scilʒ in principio capituli seʒ aꝑa calidū in velamine cerebri subtili ⁊ grosso absqʒ corpore ipsiꝰ sʒ addit ⁊ qñqʒ aꝑatur cū ipso substātia cerebri ēt cōicatōe idest per modū declaratū ꝓpter magnitudinē aꝑatis ⁊ ꝑmutatione. i. q: aliquid recipit̄ per viā ꝑmutatiōis ex aꝑate pāniculi in ipsū cerebrū vel resudatōis lʒ sint verba Rasis p̄o ꝯtinētis apparēter in oppositū his que dicta sunt: qm̄ dixit de mente Gal'. hirsen accidit ī tunica cerebri subtili aut in diafragmate ⁊ ē aꝑa colericū ⁊ adest cū eo febris ⁊ permixtio sensus ⁊ accidit simile hirsen in cēntia cerebri: sʒ pluries accidit hic morbus in pia matre q̄ʒ in cēntia cerebri. Sed alibi posterius videt̄ sentire oppositū vt q̄ īpossibile sit cerebrū aꝑari vt supra allegatū ē: vnde ego credo cū Auic. vt dictū ē supra. Dubitat Gētilis de illis pāniculis cerebri q̄ facilius aꝑatur vel dura mater vel pia mater questio ē neutralis. Quedā eīm faciūt ad euidētiā pie matris quia est calidior ⁊ venis repleta deferētibus multū de sanguine ⁊ raritas ēt ipsius ꝯparata ad aliū pāniculū facit q̄ facilius aꝑetur. Ad oppositū facit q: pia mater ē nobiliꝰ mēbꝝ ⁊ nā semper transmittit mām ad mēbrū ignobile ergo transmittet ad durā matrē. Preterea maior ē cōcauitas in dura matre q: grossior pāniculus q̄ʒ pia mater: ergo poterit facilius aꝑari: sʒ ꝓpter vicinitatē ipsoꝝ cōcludit̄ q̄ qñ accidit nocumētū vni accidit ēt alteri. Nota tñ circa aꝑata hoꝝ pāniculoꝝ q̄ Auenzoar solū appellauit frenesim aꝑa pāniculi subtilis ⁊ nō grossi ī rubrica de frenesi. Aliud dubiū posito q̄ cerebrū aꝑetur qd̄ ē deterius an aꝑa cerebri an pāniculoꝝ? A quibusdā dicitur q̄ pāniculoꝝ q: illi magis dolent cū sentiant ⁊ cerebrū non sentiat: ergo maius sequit̄ nocumētū ex aꝑate pāniculoꝝ: sed dicatur q̄ ē maius nocumētū ex aꝑate cerebri cū sit mēbꝝ magis nobile: q: nā fulciuit cerebrum pāniculis ad eius defensionē: ⁊ q̄ʒuis cerebrū nō sentiat ⁊ merito doloris dicat̄ peius nocumētū pāniculi: tñ ꝓpter nobilitatē mēbri ē peius aꝑa cerebri: quia ꝓpter aꝑa cerebri imediate fit alienatio mentis ac vehemētiora fiūt accidētia ꝓpter aꝑa cerebri: q: cerebrū ē principiū sensus ⁊ motus: q: p̄o qñ distemperat̄ ꝯplo eius ꝯñter sensus ⁊ motꝰ imperficit̄ faciens ad oīa mēbra. Jō fit mors repentina ꝑꝑ īpedimentū in sensu ⁊ motu ⁊ p̄cipue ī motu diafragmatis ⁊ mēbrorū pectoris: q: non sustinet nisi duos vel tres dies aꝑa cerebri vt voluit Auēzoar. Si querat̄ nūquid pāniculi facilius incidūt aꝑata calida vt frenesis ⁊ sirsen vel frigida vt litargia? Rñdetur q̄ faciliꝰ incidūt calida ⁊ cerebrū incidit facilis aꝑata frigida. Contra: q: illa sūt mēbra frīda ⁊ facilior ē trāsitus ad frīda ꝓpter simboleitatē. Rñdetur q̄ q̄ʒuis ꝑ eaꝝ qualitatē citius īcurrerēt aꝑata frīda vt ꝓbatū ē: tamen ꝓpter eorum cōtexturā inspissatam nō pōt penetrare flegma ꝓpter eius grossitiem ⁊ spissitudinem.

Diuisiones.

Declaratis ergo quid noīs ⁊ quid rei frenesis ⁊ quibusdā difficultatibꝰ q̄ oriebāt̄ ex recta noticia illoꝝ terminoꝝ: Jaʒ succedit ponere quasdā diuisiones fm ordinē nr̄m īter quas sit hec p̄ia diuisio q̄ quedā ē frenesis vera ⁊ aꝑosa: quedā nō vera. i. ī qua ē mētis ꝑmixtio aliūde depēdent̄ se hñs cuʒ seuitate etiā alioꝝ acc̄ñtiuʒ quā ab aꝑate pāniculoꝝ vel cerebri. Alia distinctio de frenesi vera. i. aꝑate: quedā est talis ꝑ viā ꝯgestionis. s. qñ expulsiua nālis mēbri nō expellit sed aggregat ⁊ retinet: deīde fit solutio hoc ē separatio partiū: quedā ꝑ viaʒ defluxus vt fluente mā de ꝯcauitate venaꝝ magnaꝝ ad venas minutas: ⁊ tādeʒ recipit̄ in mēbro ⁊ soluit̄ ꝯtinuū ⁊ quelibet talis. Et ē alia distictio aut ī prima ꝑte capitis aut ī media aut cōicatur toti vsqʒ ad posteriora. Alia distictio quedā est fiēs. i. ꝑata fieri de ꝓximis: alia fiēs q: ī p̄cipio vel in augmēto quedā ꝯfirmata. Alia distictio quedā est ī solis pāniculis sine cerebro: quedā cōicat̄ ⁊ ipsi cerebro fm modū supradictū. Alia distictio quedā accidit ī corpore forti q̄daʒ ī debili: vel ꝓpter etatē vel ꝓpter alias cās. Ultima distinctio que sumit̄ ex mō terminatōis. Nā quedā ꝓhibet̄ ab euētu vel saltē vt nō ꝯfirmet̄: quedā de ꝯfirmatōe resoluit̄ eum ad bonū terminat̄: quedā ꝑmutat̄. Et de hac dicit Auic. q̄ vt plurimū frenesis ad litargiā ꝑmutat̄ ⁊ est ꝑmutatio ad bonū saltē fm quid. Et hoc ꝯtingere pōt duobꝰ modis. Unꝰ modus ē q: vt supradictū est cū mā calida est aliqd flegmaticū est secū mixtuʒ: ⁊ sic resoluto calido remanebit flegmaticuʒ: ⁊ sic aꝑa litargicū. Scd̄s modus ē ex applicatis. nā regimē in aꝑate colerico est ꝑ applicationē frigidoꝝ ⁊ humidoꝝ: ⁊ ita extīcta mā calida pōt multiplicari mā flegmatica: ⁊ sic ex colerico a dñio fiet flegmaticū a dñio quedā euāt̄ sensibilr̄ ꝑ aures vel nares vel alias regiones. De speciebꝰ aūt nō vere frenesis ponunt̄ modi diuersi ab Auic. Primꝰ est qui fit ī febribꝰ. 2ꝰ ē qui fit ꝓpter humores ī ore stomaci adustos. 3ꝰ qui fit ꝑꝑ aꝑata in partibꝰ capitis extrīsecis vt ī cuti capitis vel pāniculo almocati. 4ꝰ qui fit ex parte diafragmatis vel alioꝝ pāniculoꝝ vel musculoruʒ pectoris. Aliꝰ fit ex aꝑate vesice: alius ex aꝑate matricis: ⁊ vltimꝰ modus ex aꝑate ipsiꝰ stomaci. Nā ad oēs hos modos cōitatis ⁊ colligātiaꝝ cuʒ cerebro vel pāniculis eius sequunt̄ accidētia similia vere frenesi: ⁊ ideo cū est aꝑa veꝝ in dictis pāniculis vocat̄ parafrenesis. i. passio similis frenesi a pari qd̄ est iuxta ⁊ frenesis iter que tñ ponētur signa distinctiua suo loco.

Cura

Jam succedit tertiū principale de cāis: ⁊ q: causarū quedā sunt primitiue quedā corporales. Primo de primitiuis erit sermo vtriusqʒ frenesis. s. vere ⁊ nō vere. 2° ponentur cause corporales vere frenesis. Cause ergo primitiue horū aꝑatum sunt oēs cāe nate trahere mām calidā ad caput: ⁊ sic mora in sole in stupha vel in balneo exercitiū laboriosū ira furor vehemēs cogitatio nimia vigilia ⁊ oīa que faciunt ad īflāmationē pñt eē cā primitiua carabiti ⁊ sic oīa cibaria calida vt vina potētia cepe porri allea ⁊ similia. Cāe ēt primitiue parafrenesis sunt oēs ille cāe primitiue que sunt vel pñt eē cāe nocumentoꝝ a quibus pendet frenesis nō vera siue fuerit febris siue alia cā de supradictis ita q̄ oīs cā illorum nocumētoꝝ pōt eē cā parafrenesis nō vere ⁊ non tm̄ de primitiuis ītelligēdo sʒ ēt de corporalibus ⁊ exēplifica si placet vt cāe corꝑales fe. acute ad quā sequit̄ mentis ꝑmixtio ⁊c̄. Sūt cāe dicte frenesis nō vere ita intelligat̄ ⁊ in reliquis. Cāe aūt māles frenesis vere siue hoꝝ aꝑatū sunt tres: aut ē sanguis aut ē colera ⁊ ē duplex: aut ē citrina pura aut pura rubea aut colera adusta trahēs ī nigredinē. i. melācolia adusta: ⁊ hec ē vehemēter mala vt dicebat Auic. Dubitat Gentilis q: dicit Auic. quasi tñ ⁊ plurimū fit ex sanguine colerico p̄ter aꝑa flegmaticū. Videt̄ ergo īnuere q̄ ēt fit ex materia flegmatica ⁊ pari ratiōe fieri pōt ex melācolia. Et tamē Auic. non fecit mentionem de melācolia nāli. Rñdet duplr̄ Gētilis: p̄o q̄ ly p̄ter aꝑa flegmaticū excludit̄ quasi vellet q̄ non fieret aꝑa flegmaticū: ⁊ sic soluitur difficultas de melācolia: q: ēt ñ fit a melācolia. Vel alr̄ dicit vt velit q̄ aliqñ fiat ex flegmate: ⁊ ita ēt est melācolia: sʒ raro fit ex flegmate ⁊ rarius de melācolia: ⁊ ideo nō exꝑssit de melācolia. Et si fiat obiectio ꝯtra: ergo nō erat aꝑa calidū cuʒ tñ frenesis sit aꝑa calidū. Rñdet veꝝ est q̄ nō est carabitꝰ verus sʒ nō verus. Jsta rñsio cuʒ reuerētia nō sunt digna Gētile. Nā vbi Auic. dicit: Et eiꝰ quidē p̄icipiū est sanguis ⁊c̄. Et postea addit: Et plurimū non fit a sanguie colerico ꝑter aꝑa flegmaticū: ītelligebat ipse de carabico vero ⁊ frenesi vera facta ī pāniculis vt pʒ ex serie textꝰ. Nō ergo voluit q̄ fiat ex mā flegmatica absolute ita vt frenesis dicat aꝑa flegmaticū. Nā vt supra dictū est sirsen absolute

tātūmodo dicit̃ de apate calido per essentiā: sꝫ voluit inuere q̄ nō ita fit a sanguine puro nec a colera pura nec adusta quin sit aliquid flegmatici ꝯmixti: q̄ꝛ qualiscūqꝫ sit mā causans apa i. dicꝫ pāniculis misceat̃ flegma vel aliqd ei⁹: ⁊ iō dixit ꝑter flegmaticū. s. q̄ sibi admisceat̃. Et hoc ē ꝓpter vicinitatē cerebri q̄ ex sanguie flegmatico nutrit̃. Vñ ē mltū rōale q̄ i mā apatis vere frenesis siue ꝑ viā defluxi⁹ siue ꝑ viā ꝯgestiōis facti semꝑ aliqd flegmaticū sit admixtū: ⁊ ita itelligat̃ illud verbū difficile ꝑter apa flegmaticū. Dubitat iteꝝ Gētilis q̄ꝛ dixerat a cola pura. Nā Auēzoar tractatu tertio dixit q̄ neqꝫ in his pāniculis neqꝫ i alio pōt fieri apa a spāli humore solo cū sanguis sit alijs humoribus ꝑmixtus. Etiā pro hoc ē snīa Gal. 2° ꝓnosticoꝝ i cōmento 31° vbi declarat q̄ humores non sunt simplices in corpe humano sed sunt ꝯmixti. Rñdet Gentilis ⁊ bñ vtiliter q̄ esse ex colera pura pōt duplr intelligi. Uno mō q̄ illa colera fit totaliter ⁊ situaliter distincta ab alijs humorib⁹. Et hoc ē veruꝫ nisi forte in receptaculo ꝓprio. Alio mō dicit̃ colera pura citrina. i. de hoc aggregato dominātc plurimū colera. i. excedens colera alios humores vel alr a colera pura. i. nullo mō alterata nec adusta: ⁊ sic pura nō dicit mihi simplicitateꝫ humoris. Et his modis verū ē q̄ pōt fieri ex colera pura. Ex dictis ergo sequit̃ q̄ nō pōt fieri carabitus: ita vt sit apa ventosuꝫ nec aquosum nec flegmaticū. s. dñanter: imo semꝑ ē calidū a dominio ꝑ essentiā. Sequit̃ ergo corrolarie q̄ oīa talia apata sunt ꝑnitiosa: ideo Gal. prio ꝓnosticorū ꝯmento 26°: sup textu imobilitas manuū in fine ꝯmenti dixit q̄ frenesis ē pernitiosa ex oī suo genere. nā est apa calidū ⁊ accidentia sunt vehemētia ⁊ in mēbro principali. s. i cerebro vel pāniculis eius imediatis: iō etiā dicit Mesue i caplō de frenesi q̄ cū cōfirmat̃ ē incassuꝫ oꝑatio: sed cum incidit pōt liberari: sed nō apud indoctos ⁊ negligentes: ē ergo morb⁹ de se mortalis si li mortale dicit nō mortē: sꝫ periculosum ad mortē: q̄ꝛ frenesis vtplurimū in quarto ꝑimit: ⁊ si transit quartū liberari pōt. Sequit̃ vt dicatur de signis.

Signa. Signoꝝ igit̃ quedā sunt ꝓnostica: quedaꝫ sunt demōstratiua. Pronosticoꝝ quedā sūt significātia eius euentū: ⁊ quedā sūt ꝓnostica ad salutē ⁊ quedā ad mortem. Et de demōstratiuis quedā in genere declarāt freneſiꝫ veram: quedā nō verā: ⁊ in vera quedā declarāt tꝑa eius apatis vt principiū augmentū ⁊c̄. ⁊ quedā declarāt locu lesum vt locū apatis: ⁊ quedā declarāt specialr cās māles eius: ⁊ sic erit expeditū de signis. Signa ꝓnostica ad frenesim futurā verā sūt primo dicebat Aui. in caplō signoꝝ: Cū vides signa egritudinum acutaꝝ ⁊ febres paruas. s. multe inflāmatōis: ⁊ stringitur nā. s. q̄ꝛ minuit̃ fluxus vētris ⁊ vrine: tūc id nūciat sirsen: ⁊ est quasi ex nūcijs fortib⁹. rō est satis clara: q̄ꝛ declarat ꝯuerti māꝫ sursum ad caput que de se ē acuta calida: vt pꝫ ex prauitate febris ⁊ acuitate morbi: ⁊ sic est rōale dictā mām penetrare in pāniculis cerebri ⁊ cāre apa freneticū. Et dixit Alex. precedit veram freneſiꝫ frequēs isomnietas ⁊ somnia iquieta cū mētis turbatiōe exiliūt ⁊ fantasias patiunt̃ ⁊ aliqua se videre dicūt: volentes ēt que futura sunt predicere: ⁊ incipiūt minari eis qui in domo sunt: ⁊ dum loquūtur aliud ex alio dicunt ⁊c̄. Et cuꝫ cōiungit̃ febris cum cōtinuo dolore capitis ⁊ instātia vigiliarum: hec sunt signa pronostica vere frenesis: ⁊ eadem sunt signa demonstratiua parafrenesis: vt alienatio febris ⁊ similia. Nam si est mala qualitas in cerebro: ipsa extēditur ⁊ attrahit materiā ⁊ facit mām gnāntem verā frenesim. Signa aūt ꝓnostica ad frenesim nō verā sunt quecūqꝫ signa ātecedūt ad nocumēta ꝓpter que fit nō vera frenesis: de quib⁹ dictuꝫ ē supra: ⁊ hoc mō cāe febris cōcluse ⁊ cāe apatis stomaci ⁊ cāe pleuresis ⁊ aliorū silr nocumētoꝝ sunt signa ꝓnostica ꝑafrenesis siue frenesis nō vera: qm̄ ad dicta nocumēta sequit̃ dicta nō vera frenesis que multū vicina ē frenesi vere ꝑ hoc q̄ cōicant in dolore capitis in ꝑmixtiōe mētis ⁊ feb. ⁊ maxime cōicant cū fit ꝑafrenesis ꝓpter diafragma: vt dicit Gal. tñ differūt vt dicebat idē Gal. 5° interioꝝ caplō 4° dixit sic: Sed differētia alienatōis que fit propter diafragma ab ea que fit propter compassionē cerebri: hec est quia in ea que propter passionē cerebri accidētia in oculis apparent ⁊ gutte sanguinis de narib⁹ distillāt sup. aliquotiēs sine anhelitu. s. diuerso: imo ante alienationē habēt anhelitū magnū vbi ecōtra in apate diafragmatis ē anhelitus ꝑuus vel diuersus ⁊ spissus: ⁊ ab initio morbi hypocōdria supius trahunt̃ ⁊ sup. stat dolor circa spūalia cū siti ⁊ caliditate i spaciositate] pectoris: vt dixit Rasis prio ꝯtinētis. In passione aūt cerebri vt dicit caput ⁊ facies sunt magis forti⁹ calida q̄ꝫ i passiōe diafragmatis: sꝫ vlr inter freneſiꝫ verā ⁊ nō verā est dr̄ia q̄ꝛ in frenesi vera est febris ꝯclusa ⁊ alienatio ē cōtinua nō sic est i frenesi non vera: imo aliqñ alienatio itendit̃ ⁊ remittit̃ sꝫ intēsionē ⁊ remissionē nocumēti cōicantis vt in febre ad remissionē febris remittitur alienatio: vt dicit̃ prio ꝯtinētis. Dicit tamē Gētilis: ⁊ sūt bona verba q̄ aliqñ hoc nō est verū in febrib⁹: imo aliqñ in declinatione febris intēdit̃ ꝑafrenesis ⁊ alienatio: ⁊ ꝓpter istā cāꝫ vocat̃ frenesis ñ vera: q̄ꝛ ñ cōicat̃ essentiabilr morbū. Modus aūt quo intēdit̃ ipsa alienatio remissa febre est qm̄ ꝓpter vapores eleuatos a mā i statu febris i ꝓcessu facta impssiōe i ipō cerebro fit in eo ebullitio ⁊ nocumentū: lꝫ febris remittat̃: etiā ꝯtingit cū mā trāsmittit̃ ad extra venas ⁊ permutat̃ versus caput: minuit̃ febris lꝫ crescat nocumentū capitis: imo sepe cōtingit i declinatiōe ꝑoxismi freneſiꝫ augeri: q̄ꝛ tunc mā expellit̃ vbi pri⁹ fixa stabat ⁊ nō a virtute resoluebat̃: sed in declinatiōe resoluta mā in vapores sursum ad caput ascēdētes fiet maior dolor capitis ⁊ ꝑafrenesis. Signoꝝ aūt ꝓnosticoꝝ ad salutē sunt duo.

Primū vt qñ. s. frenesis cōiungit̃ cuꝫ risu quasi cōtinuo: tum qm̄ significat̃ q̄ fit ex mā nō multuꝫ maligna: q̄ꝛ ex sanguine: ⁊ maxime ꝯstat signū ꝑn̄tie sanguinis: significat ergo bonū qñ fit cuꝫ risu. Scḋm signū salutis ē q̄ recordant̃ aliquaꝝ rerū que ꝑcesserūt. nā aliquo tꝑe rectificat̃ eoꝝ iudiciū vñ intrabūt i discursum rectū: ⁊ si dicat̃ sibi quid faciebas dicet aliqua q̄ videbat ⁊ recordat̃ aliquoꝝ: tunc est bona significatio: q̄ꝛ significat̃ q̄ nō est lesio i imaginatiua vel imemoratiua ꝯfirmata. Signa vero mortis dicunt̃ esse flet⁹ aliquotiēs cū risu. nā arguet eterogenitatē i mā: ⁊ ꝑcipue qñ post sequit̃ risus ꝑuus ad fletū vñ dixit Rasis prio ꝯtinētis: cum patiēs vna hora ridet ⁊ alia plorat mors ꝓpinqua sequit̃. ponit aliud: si in poplite ei⁹ appꝫet aliquod croceū silē fabe ⁊ durꝫ: ⁊ si suꝑuenerit fluxus vel vomitus deficiēt in 6ª. Aliud signū ꝓnosticū de morte ē cū appꝫet vrina alba ⁊ aquosa cū alijs signis vere frenesis. naꝫ arguit raptum māe ad caput: ⁊ de hac dicebat. A. ⁊ nullus quidē visus est habēs apa in ꝑtibus cerebri cui⁹ vrina fuerit aquosa qui euaserit etiā potissimū signū est qñ spasmant̃ crura etiā qñ cā ē sursum rapta ⁊ non dolēt. Aliud signū mortis infra horā est qñ cū accidentibus predictis fit vomitus ⁊ fluxus precipue vomitus de colera prasina vel ꝫinaria: etiā cū currūt hincide ⁊ currendo cadunt. Nā signū ē q̄ natura applicat oēs spūs ad motum: ⁊ resolutis spiritib⁹ cadunt mortui: q̄ꝛ non ē mā ꝓportionata ꝑ gñatōe alioꝝ spūum. Fortis ēt indicatio ē ad mortē qñ nolūt sumere cibū cum ipi plurimū dissoluant̃ ⁊ cibus qui offertur nō dat̃ nisi modice q̄ꝫtitatis. Aliud ēt signū ad morteꝫ ē qñ ad anhelitū magnū sequit̃ anhelitus ꝑu⁹ ⁊ diuersus ⁊ nō fiunt alia accidētia de nocumētis spūaliuꝫ ita vt significet̃ permutatio māe ad illas partes. Nā sunt hñtes anhelitū magnuꝫ q̄ꝛ hñtes aīum ad aliquā fantasiā suspēdūt actū dilatādi. Et tādem facta necessitate in attractōe aeris oꝫ eos multū aerē vnica vice attrahere. Et iō cū non pñt facere nisi paruū anhelitū ē signū impotētie virtutis vel iobediētie instrumētoꝝ in dilatādo ⁊ sic signū ꝓxime mortis. Positis signis ꝓnosticis veniēdū ē ad signa demōstratiua ⁊ prio generis deinde spēꝝ ꝯñter tempoꝝ apatis ⁊ postremo terminatōis. Signa igit̃ demōstratiua generis. i. absolute frenesis sunt prio ꝭm Gal. 5° interioꝝ caplo allegato q̄ oculi fiūt siccissimi: ⁊ hoc ē ꝓpter exsiccatōeꝫ cōtingētē i humiditatib⁹ a caliditate apatis. Addit tñ q̄ qñqꝫ vt videbit̃ in processu ab vno oculo exeunt lachryme calide. Et hoc ē ex debilitate ꝯtingēte ꝯtentiue: ⁊ cum vocātur nō rñdēt: ⁊ hoc ē q̄ꝛ diuertunt̃ ad fantasias multas ⁊ incipiūt euellere pilos a pānis. s. estimātes false tales pilos eē eis ad nocumētum ⁊ lingue multū exasperant̃ propter exsiccationeꝫ contingenteꝫ ⁊c̄. Et addit: ⁊ voces audiunt voce non emissa idest aliquotiēs respōdēt non interrogati quasi eēnt iterrogati. Et hoc ē ex corruptione imaginatiue earum: ⁊ intelligunt ea que nullatenus dicta sunt. i. existimāt se itelligere aliqua eē dicta que nō sūt dicta ⁊ iacēt supini ꝓpter debilitatē ꝯtingēteꝫ i eis: ⁊ ꝭm hūc sitū melius acquiescūt: iacent tristes nihil rñdentes ꝓpter nocumēta ꝑcepta ⁊ diuersas fantasias imutātes: ⁊ cuꝫ rñdent rñdēt cū nimia duritie ⁊ angustia quasi dolētes ⁊ anxiati. Et si pungunt̃ minime sentire vident̃. s. aliquotiēs ⁊ stat alienatio in loquela: ⁊ hec ⁊ similia signa ānotauit ēt Auic. i caplō ꝓprio de signis dicit q̄ signa cōia ⁊ ꝯñter generis vere frenesis sunt alienatio superflua qñqꝫ ⁊ abscindit̃ aliqñ talis alienatio suꝑflua: nō q̄ alienatio abscindat̃ sed abscindit̃ suꝑflua abhoīatio loquele. s. i rñdendo vt ēt dicit Gal. supra cuꝫ tñ stat q̄ quasi semꝑ loquant̃: ⁊ iō ex pigritia loquele in rñdendo ꝓpter fantasias diuertētes vt dictū est: ⁊ ē in eis ꝑmixtio itellectus ⁊ rōnis: q̄ꝛ false imaginant̃ ⁊ false iudicāt: ⁊ est iquisitio extremitatū. i. reꝝ minutaꝝ. nā inquirūt paleas lecti ⁊ pilos euellunt vt supra dicebat Gal. Et extrema sepe frigēt ꝑꝑ reuocatōeꝫ caloris ad locuꝫ apatis: ⁊ fuit snīa Gal. 7° affo. ꝯmēto p°. Et somn⁹ est eoꝝ iquietus. i. cū dormiūt ⁊ excitant̃ ab ipso ⁊ clamāt ꝓpter varias fantasias iprimentes tristiciā ⁊ timorē: ⁊ est eoꝝ somn⁹ ꝭm plurimū agitatus ⁊ ꝯmotus cū fantasijs ⁊ somnijs terribilib⁹ sup. que manifestant̃ ex actib⁹ suis. s. loquela: ⁊ vidētur velle fugere vel se occultare: ⁊ ipsoꝝ vrine sunt declinātes ad tenuitatē ⁊ subtilitatē ꝓpter ꝯuerti mās ad locū apatis. Et pulsi sunt duri ꝓpter apa in mēbro neruoso: aliqñ tñ humectātur ⁊ mollifiunt pulsus qm̄ cerebri substātia ē humida: a qua resoluto humido humectat̃ artaria. Cū his igit̃ ⁊ similib⁹ sufficiēter declarat̃ supra frenesiꝫ. Jaꝫ opꝫ ponere signa tempoꝝ a primo pricipij vel cū ē ꝓximuꝫ futuꝝ principiū: deinde alioꝝ tēporum. Dicebat ergo Gal. cuꝫ icipiūt pati vigilias sup. superfluas ⁊ aliqñ corrupte ⁊ iordinate dormiūt imaginatōib⁹ eis appꝫentib⁹ sup. in somnijs terribilib⁹ adeo q̄ coacti clamare incipiūt: ⁊ quasi iuiti ac stupefacti a lectulo surgūt ⁊ aliqñ sine aliqua cā obliuionē patiūtur: q̄ꝛ si minxerit i vase reddere vas obliuiōi tradūt iordinate quoqꝫ rñdent eis qui ad eos loquunt̃ ⁊ plurimū audacter ⁊ temere rñdent maxie cū in sanitate fuerint mites per hec signa declarat̃ principiū ꝓximuꝫ. Et si postea coniūgatur febris conclusa cū caliditate capitis ⁊ reliquis signis gnālibus positis supra de alienatōe tunc iam est principiū. Et de hac dicebat Auic. precedunt carabitus sup. de ꝓximo obliuio rei ꝓpinque. i. de ꝓpinquo ⁊ tristicia sine cā ⁊ somnia mala ⁊ soda mlta ⁊ grauitas ⁊c̄. Et addit: ⁊ accidētia hec fiunt fortia duꝫ materie perseuerāt in itinere perueniēdi ad caput. i. dum fluunt ⁊ reuoluūtur in venis suis ⁊ subtiliant̃. i. cū iaꝫ perueniūt ꝑ venas minutas ⁊ subtiles terminatas ad vacuitates medias ipsorum pāniculoꝝ ⁊ recipiunt̃ i dictis vacuitatibus: tñ iā est apa in principio ⁊ maxime

xime

xime dicebat Auic. Cũ inueniũt principiũ doloris in posteriori
parte capitis: qm̃ primũ erat dolor in parte anteriori: sꝫ cũ sub/
intrat materia in pãniculũ extenso pãniculo pꝛeternãliter ꝯbiꝰ
⁊ q: terminaꝰ in acutiẽ siue conuꝫ in parte posteriori versus nu
cham circa illã partẽ ꝯbitur ⁊ extẽdiꝰ ꝓpter ꝯtinuitatẽ eiꝰ cuꝫ
parte anteriori: ⁊ sic dolet pars posterior vbi ẽ ꝯiũctio colli ⁊ ca
pitis. Deinde eñ desiccãtur oculi coꝝ vehemẽter ꝯbunꝰ ⁊ acci
dunt alique lachꝛyme ꝓpꝛie ex vno oculoꝝ ⁊ vene frontis mul/
tum rubẽt ⁊ fricãt oculos suos per nocumẽtũ eis cõicatũ ⁊ re/
liqua accidentia cõia dicta intendũtur tũc iã ẽ augmẽtũ. Po/
stea cũ succedũt distillatões guttatiꝫ sanguinis ex naribus ⁊ iã
declinãt ad requiẽ ⁊ quietẽ in maiori parte corporis: ⁊ q: in ma
nibus ⁊ lingua mouẽtur colligẽdo pillos ⁊ inordinate loquẽdo
iam ẽ status sup. cũ reliquis accidentibꝰ dictis: q: declaraꝰ q
virtus nãlis ⁊ motiua ẽ ꝓstrata: ⁊ sic de ꝯfirmato apate: ⁊ tunc
nõ opꝫ salutẽ expectare vt supꝛa dictũ est: ꝑcipiũt si aliqꝺ ꝺ mẽ
bꝛis ipoꝝ dolorosis impetuose tangiꝰ: ⁊ nõ sentiũt vel nõ ꝑcipi
unt ipꝫ. Signa vero ꝑtiũ lesaꝝ dicebat Aui. qñ apa fit i ꝑte
anteriori ⁊ sup. nõ cõicaꝰ notabilr medie: tũc imaginatiões sũt
corrupte: ⁊ imaginanꝰ fantasias que nõ inueniũtur: vt q: incipi
unt colligere pillos ⁊ huiusmõi fantasias facere: sꝫ qñ cõicaꝰ ẽt
medio vẽtriculo corrumpiꝰ estimatiua ⁊ cogitatio: ⁊ turbaꝰ in
eo qꝺ agit ⁊ loquiꝰ cũ alienatiõe plurima: ⁊ cũ cõicaꝰ posteriori
ꝑti: tũc ꝑdiꝰ et iã memoratiua ⁊ obliuisciꝰ quasi eius qꝺ agit ⁊
videt in pñti tpe. nã cũ petit aliquid ⁊ pñtetur ei nõ recordaꝰ se
quesiuisse: ⁊ sic cũ apate pãniculoꝝ cõcomiteꝰ etiã apa cerebri
ad modũ supꝛa expositũ: tunc fit ipsius facies rubea: ⁊ ab oculo
fluunt lachꝛyme ⁊ oculi fiunt rubei ⁊ exeũt vehementer: q: hoc
fit ꝓpter magnitudinẽ apatis ⁊ exuberantiã mãe de qua resu/
dat ad radices oculoꝝ: ⁊ sic extẽdunꝰ oculi ⁊ pereminẽt exteriꝰ.

Jam veniamꝰ ad signa diuersaꝝ specierũ ex ꝑte mãe. Prio
ponanꝰ signa carabiti pendẽtis ex sanguĩe que sunt. vj. sꝫ Ra
sim i diuisiõibꝰ. pᵒ febris cõtinua. 2ᵒ rubedo faciei ⁊ oculoruꝫ.
3ᵐ signũ ẽ tẽsio venaꝝ: maxĩe sm caput rubedo i facie ⁊ mẽbꝛis
eiꝰ: hoc tñ signũ nõ est multũ necessariũ vt supꝛa declaratũ ẽ:
sꝫ q: plerũqꝫ tale apa a sanguine magis peccat multitudine q̃ꝫ
q̃litate: iõ appꝫet color rubeꝰ in facie. 4ᵐ signum ẽ pulsus ma/
gnitudo: q: stat obediẽtia istrumẽtorũ cũ necessitate aucta. 5ᵐ
signũ diciꝰ q nõ vigilãt tm̃ sicut hñtes apa colericum: q: fumi
sanguis nõ sunt ita praui sicut a colera. 6ᵐ diciꝰ q ista apata
accidũt cõiter corpori grosso sanguineo ⁊ fiunt i corꝑe cõsueto
vti ⁊ vino ⁊ carnibꝰ ⁊ cisanis. ⁊ his qui vtunꝰ cibarijs ꝺ melle
⁊ zuccaro que multũ gñãt sanguinẽ: Auic. plura ponit signa.
Primo stat cõitas signoꝝ de oĩ frenesi: post sũt signa alia spe/
cialia. x. vel. xj. Primũ sumiꝰ ex ꝑte risus ꝑter alienationẽ. nã
sunt cũ risu si fit apa sanguineũ. 2ᵐ sumiꝰ ex ꝑte distillationis
sanguis ꝑ nares due gutte vel ples ad extra: si fit ad extra apa
⁊ ecõtra ab ãbabꝰ fit apa i vtraqꝫ. 3ᵐ signũ est q lachꝛymanꝰ
oculi nõ quidẽ simplr: qm̃ in sanguineo ⁊ i colerico fit exiccatio
sꝫ fit exiccatio maior cerebri in colerico: ⁊ sic minuũtur lachꝛy/
me in sanguineo minus q̃ꝫ in colerico: ergo i sanguineo multi/
plicanꝰ respectu colerici. 4ᵐ signũ ẽ ex lipitudine. nã habẽt li/
pitudinẽ ad oculos. 5ᵐ signũ sumiꝰ ex anhelitu qui ẽ magnꝰ.
6ᵐ ex asperitate lingue trahẽte ad rubedinẽ aliqualr declinãte
ad nigredinẽ. Dicit Aui. aliud signũ sumiꝰ q ligua debilr mo
uetur: ita q debilr loquũtur nõ pꝛõpte. nã repleꝰ vene lingue:
⁊ sic difficulter loquũꝰ. aliud signũ q imaginanꝰ rubeas ima/
gines. aliud signũ est q frequẽtãt ad sedeñ. sine manifesta cã:
dicit Nicolus ⁊ ideꝫ Gẽtilis. rõ est q: habẽt multitudinẽ san/
guis q ẽ calidus: ⁊ caliditas facit ad motũ: ⁊ postea ꝑꝑ grauedi
neꝫ capitis coguntꝰ ad dispõeꝫ vt sedeãt. Signa colere pure
pꝛimo stãt accidẽtia cõia dicta: sꝫ fortior ẽ febꝛis: q: colera ẽ ma
gis inflãmabilis q̃ꝫ sanguis: oculi sunt leues multũ mobiles nõ
habẽt lipaꝫ ad oculos: hñt etiã oculos mobiles ꝓpter fortiores
imaginatiões. Aliud signũ est q multã ꝯuertũt manus ad ocu
los ⁊ fricãt oculos: q: ꝑcipiũtur vapores mordaces ad oculos.
Aliud signũ q intrant mores rapaces. nam videnꝰ iracũdi ri/
xosi litigantes. Addit Auic. q eius cã ẽ sibare. i. ꝓpter eiꝰ cãm
idest apa colericũ ẽ sibare. i. plurima alienatio. Nam sibare su/
mitur dupl'r. Primo ꝓ apate colerico ex colera adusta cerebri.
2ᵒ mõ sumiꝰ pro maxima alienatõe ⁊ ita sumitur hic. Aliud si/
gnum ẽ paucitas somni plus vigilãt q̃ꝫ sanguinei: imo i sangui
neis aliquotiẽs ẽ quasi subeth ex resolõne multoꝝ vapoꝝ san/
guineoꝝ: ⁊ maxime si apa fuerit in ipso cerebꝛo vt videꝰ colligi
de mente Auic. in caplõ de herisipila cerebꝛi. Signa colere
aduste sũt signa que dicta sunt cõia vt alienatio ⁊ febꝛis. Addit
textus q ibi fit demoniũ. Nam quo ad mores declinãt ad ra/
pacitatẽ: lacerãt pãnos: mordent sibi linguã: ⁊ ꝑcipitãt se deor
sum. Et vtplurimũ moriũtur nõ sic ex colera pura oculi trahũt
ad nigredinẽ: tabescit facies: multũ demacrenꝰ: frons cõtrahi/
tur. Rõ: nã in colera adusta magis cerebꝛum exsiccaꝰ. Si/
gna vero ex materiebꝰ ꝯpositis sũt signa ꝯposita. Signa ve/
ro termiatõis ꝑ resolõnẽ satis sũt mãifesta ex remissiõe acciden
tiũ. Et si terminetur sensibiliter ad eũonem ẽ ẽt manifestum ex
sensu de diminutõe nocumẽtoꝝ ⁊ eũone mãe ꝑ nares ⁊ aures.
Si vero ꝑmuteꝰ ad litargiã ad quã frequẽter ꝑmutaꝰ vt supꝛa
dictũ ẽ minuũꝰ accidẽtia caliditatis ⁊ siccitatis. s. de vigilijs ⁊
motu iquieto ⁊ extenuatõe ⁊ exsiccatõe oculoꝝ ⁊ paucitate spu
ti vel humiditatis saliualis. Et augẽtur signa opposita q: fiunt
somnolẽti ⁊ oculi remanẽt clausi ⁊ lachꝛymanꝰ: ⁊ saliua currit
ex ore eorũ: ⁊ pulsus tardaꝰ ⁊ lenis fit ⁊c. Et signa ꝑmutatõis
ad alia apata alioꝝ membꝛoꝝ declaranꝰ ex signa apatum illoꝝ
mẽbꝛoꝝ dicendis in capitulis suis ⁊c.

Cura. Jam ergo sequiꝰ tractatꝰ de cura frenesis: circa quã
pꝛima intẽtio est regimẽ i dieta ꝯtinẽs obseruationẽ
sex reꝝ nõ nãliuꝫ. 2ª intẽtio vertiꝰ ad materie eũoneꝫ. 3ª ad di
uersionẽ mãe alteratõeꝫ ⁊ ꝯfortatõeꝫ mẽbꝛi. Vltia erit ad que/
daꝫ accñtia q̃ sequũꝰ ad morbũ ⁊ ad oẽs has opatões ꝑficiẽdas
est vnũ pꝛicipiũ eõe ad oẽs. s. q iste intentões maxime vertunꝰ
anteq̃ꝫ sit morbꝰ ꝯfirmatꝰ: q: qñ morbꝰ est ꝯfirmatꝰ vt plerũqꝫ
est cassa opatio vt dicebat Mes. in caᵒ ꝓpꝛio: oꝫ ergo multum
attẽdere ne sit defectꝰ quispiaꝫ ex parte medici nec ex ꝑte astan
tiuꝫ nõ tm̃ cũ regimie ꝯuenienti i dieta: nõ soluꝫ cũ alteratiuis
sꝫ cuꝫ oibus his ꝯplicatis sm tñ diuersas horas tẽpoꝝ morbi ⁊
anni. Regimẽ ergo i dieta ꝯsistit in electõe sex reꝝ nõ nãliuꝫ ⁊
pꝛio i electõe aeris. Dicũt quidã q inclineꝰ aer ad frigidũ. Rõ
q: apa est calidũ cũ itensione sc. ⁊c. oꝫ ergo ifrigidare. Cõtra
hãc sn̄aꝫ est cõis opinio auctoꝝ. Nã Aui. Alex. Mes. Serap.
volũt aerẽ esse tẽperatũ. Alexãdri rõ erat q: si aer calidus ẽ fa/
cit ad euaporatõeꝫ ⁊ ebullitõeꝫ ⁊ sic nocet. Sꝫ si fridus facit ad
ꝯstipationẽ ⁊ restrigit mãꝫ ad intra. sit ergo tẽperatꝰ: sꝫ i estate
aliqualr ad friduꝫ declinet: in hyeme aliqualr ad calidũ. Sꝫ q:
cõiter hec passio accidit i estate ⁊ in iuuenibꝰ calidis: ideo dicũt
aliqui aerẽ debere aliqualr eẽ frigiduꝫ: ⁊ hoc maxie veꝝ ẽ i pꝛi/
cipio: qm̃ in ꝓcessu magis dꝫ eẽ tẽperatꝰ. Est ergo dicẽdũ q
lꝫ aer dꝫ eẽ tꝑatus formalr: dꝫ tñ aer alterari cũ aromaticis fri
gidis vt aer qui attrahiꝰ per ispiratõeꝫ sit virtualr ifrigidatiuꝰ
⁊ sic ꝓhibebit ebullitõeꝫ humoꝝ ad itra. Et hoc inuebat Aui.
cũ dixit: Et oꝫ vt i domo eius ⁊ iuxta ipm sit multitudo redo/
lentiũ frigidoꝝ ⁊c. ⁊ q: extra tẽperamẽtũ nõ facit ad ꝯstipatõeꝫ
poroꝝ: dꝫ ẽt esse aer purus a vaporibꝰ: nõ sit grossus neqꝫ pin/
guis. Jdeo pꝛohibeaꝰ pꝛesentia multaꝝ personarũ in camera ⁊
ꝓhibeaꝰ a ventis calefaciẽtibꝰ vel ifrigidãtibꝰ. Dꝫ ẽt aer eẽ lu
minosus sꝫ quosdã: sm alios tenebꝛosus: ⁊ sic i hoc ẽ multa di
uersitas auctoꝝ. Sꝫ vt tollaꝰ ꝯdictio dicaꝰ q si ifirmus fuerit
talis dispõnis q i aere lumiõso se ꝯuertat hac ⁊ illac diuersa i/
spiciẽdo: dꝫ aer eẽ tenebꝛosus. Sꝫ si sit de illis q icurrũt timo/
rem ꝑꝑ tenebꝛas vel ꝑꝑ tenebꝛã: tũc nõ sit simplr tenebꝛosus.
⁊ si ꝓpter diuersaꝫ appꝛehẽsionẽ cõuertaꝰ ad diuersas cogita/
tões: maxime cũ egritudo fuerit ex colera adusta nõ ꝯuenit tũc
aerem eẽ obscuruꝫ. Nũquã tñ aer sit nimis lucidus ꝓpter dis/
solutionẽ ⁊ agitationẽ. Jdeo caueaꝰ ne fiat magnꝰ ignis in ca/
mera nec accẽsio multoꝝ luminariũ: nec radij solis intrent ca/
merã sed solũ ita lucidus vt infirmus possit ꝯpꝛehẽdere medi/
cuꝫ ⁊ amicos astantes quos ꝯsueuit reuereri: q: ita se regulant
in actõibus aliqualr: ⁊ qui dicãꝰ sibi grati ⁊ misericordes ⁊ pꝛu
dentes vt dixit Auic. Nec irascanꝰ si ifirmus forte ꝓrũpet in
verba ignominiosa ꝯ eos ⁊ sint solum tres vel quattuor assistẽ/
tes. Sit ẽt camera bene disposita nuda picturis vel dealbata
vel viridis: nõ sint depicte figure nec forte q: ifirmi multũ ima/
ginanꝰ ⁊ diligunt intueri in illis figuris ⁊ sic multuꝫ laborant.
Et iõ alij addunt nõ sint ibi vestes deuisate varijs coloribꝰ ꝑꝑ
diuersas imaginatões ita ẽt de apparatu camere: vt de cooper
tura lecti ⁊ de similibꝰ: ⁊ hec de aere sufficiãt. Si tñ aer in esta/
te incliuareꝰ ad calidũ artificialr infrigideꝰ cũ aspersiõe nenufa
ris ⁊ rosis: ⁊ incidanꝰ poma in frustis ⁊ facere pomũ de landa/
no vel de cera cum aromaticis frigidis vt cãphore ⁊ aromato/
ruꝫ ⁊ tene super lecto. De motu ⁊ quiete quiescant quãtum
possunt in lecto neqꝫ opꝫ vt surgãt. Nã videnꝰ aliqñ pꝛoferre
verba sani alloquunꝰ placide medicũ vt surgãt. Postea cũ sur
rexerint deueniũt in aliquã fantasiaꝫ ⁊ multa mala faciũt ⁊ ali
quãdo mirabilia ita vt dicit Nicolus habuisse fratrẽ freneticũ
qui futura pꝛedixit que venerũt: ⁊ multa pꝛedicta vera de qui/
bus in sanitate nũquã habuerat cognitionẽ. Et in hoc dubio
oꝫ vt ligenꝰ. Ligenꝰ tñ magis benigne q̃ꝫ fieri põt cũ fassijs ⁊
similibꝰ ne irascanꝰ ⁊ accedaꝰ ad eos benigniꝰ q̃ꝫ põt: nec ꝯmo/
ueatur lectus i eũdo ad eos. Nec oꝫ aliquo mõ iducere eos ad
furorẽ vel tristitiaꝫ: sꝫ sunt inducenda verba alacria ⁊ subtilia
submissa. s. voce. Jdeo dicit Mesue: Opꝫ vt inducaꝰ eis gau/
diuꝫ sꝫ leue: vt cũ sono musicarũ instrumẽtoꝝ: ⁊ sit sonꝰ suauis
nõ multũ fortis vt tubaꝝ ⁊ similiũ: q: tales soni fortes faciũt ni
miã agitationẽ in humoribus ⁊ i cerebꝛo: vt sunt tube ⁊ orga/
na. Nam filius meus Jo. matthei Papie incidit i epilẽsiã ꝑꝑ
ipꝛouisuꝫ sonũ tubaꝝ cũ doctoraretꝰ qdã: ⁊ ifra. x. horas obijt.
De somno dicaꝰ q somnꝰ eis est maxio iuuamẽto ad apata
maxĩe colerica: nã in oibus sũt superflue vigilie. Jnducanꝰ er/
go ad somnũ cũ leuibꝰ cãtilenis sonis suauibꝰ ⁊ bonis verbis:
⁊ sit somnꝰ velut fragor arboꝝ leuiter cadentiũ in nemoribus.
Etiã solẽt ponere pꝛactici lentiamina extensa in camera ⁊ aquã
superponere: deinde ponere sub eis vasa enea super quibꝰ sonat
aqua eiecta ⁊ inducit sonum suaueꝫ: inducanꝰ ad somnuꝫ qua/
uis hora. Nã ꝑ ipsuꝫ quietãꝰ hũores ⁊ infridaꝰ febꝛis vt dicit
Rasis. Et ide ẽt dicebat Aui. i dormitõe ipoꝝ existit multũ iu
uamẽtũ. Et dixit Alex. i hoc caᵒ: Sõnꝰ laborãti reddaꝰ ꝑ alijs
eo q solũ ⁊ maximũ alienãtibꝰ ẽ remediũ. Et dixit Ras pᵒ ꝯti/
nẽtis caplõ 14ᵒ: ⁊ ingenieris ꝓuocare somnũ q: est valde lauda
bile ⁊ bonũ: ⁊ i hoc oẽs ꝯueniũt. De his aũt magis medicina/
libus que somnũ ꝓuocant dieeꝰ inferiꝰ loco suo. De cibo aũt ⁊
potu dicit Aui. opꝫ ꝯsiderare egritudinẽ ⁊ virtutẽ: si egritudo
sit fortis: q: si accidẽtia sint vehemẽtia vt de saltu de ꝯtractiõe
oculoꝝ ⁊c. arguẽtia sup fortẽ cãm in hoc casu oꝫ nihil dare sal
tem per diẽ. ⁊ si sit corpꝰ colericũ multũ nõ potens pati dietaꝫ
tenuissimã ad ꝓhibendũ inflãmationẽ humoꝝ: oꝫ tunc aliquid
dare: sꝫ si cognosciꝰ ipm posse pati: tũc nihil deꝰ: sed si morbus

ſit remiſſior ⁊ virtꝰ nō ſit fortis deƚ cibꝰ qui ſit ſicut ſuccꝰ or. q2
ē frigidus ⁊ humidus cū ꝯmiſceƚ aque: ⁊ ita voluit Alex. dixit
mox igiƚ a principio ptiſane ſuccus miniſtrādus ē bene coctꝰ:
tamē dixit Aui. in pricipio ſint ꝯtenti oximelle: deinde poſt hoc
die vno vel duobꝰ vel tribꝰ ꝑmuta ipm cū oximelle ad aquam
or. ſubtilē: poſt illos dies tres exhibeaƚ oximel cū aqua or. ſpiſ/
ſa. de aqua or. ſubtili dictū eſt ſupra circa textū quomō ſit fien/
da: ſed aqua or. groſſa fiat ſm hunc modū. ℞. ordeuz integrū ⁊
fricet cū pāno aſpero: poſtea aliqualr̄ coquaƚ ita vt remoueaƚ
primꝰ cortex: deinde ſumaƚ lib. j. eiuſdē or. ſic cocti ⁊ ponaƚ i lib.
xx. aque ⁊ coquaƚ vſq3 ad ꝯſumptionē medietatis: ⁊ iſta vocaƚ
aqua ſpiſſa. Per oximel itelligaƚ iſtd̄ factū de zuccaro qm̄ mel
in eo intrās diciƚ mel cāne: ⁊ tale oximel ſit modice acetoſita/
tis: q2 ſit oximel factuz de zuccaro cū modica portiōe aceti. po/
tes etiā de eo i primo die vſq3 ad ſcd̄m diē dare. ℥. iij. oximel/
lis ſimp. cū aqua acetoſe etiā cū aqua frigida: vñ nota q̄ i ordie
reſtauratiōis Aui. prima quarti ponit gradus qm̄ prīo ponit vi/
nū granatorū poſtea iulep. poſtea aquā or. ⁊ ſic ꝓcedit intēdē/
do in reſtauratiōe. daƚ ergo oximel ꝑ vna die: poſtea oximel cū
aqua or. prīo ſubtili poſtea groſſa. Sz rōabilr̄ hic dubitat Gē/
tilis q2 i prima q̄rti. A. vituꝑat ꝯpoſitionē oximel. cuz aqua or.
hic aūt laudat. rñdet q̄ vel corpꝰ ē talr̄ diſpoſitū vt ſtomachus
eius ſit aptus tollerare talez mixtionē abſq3 timore acetoſitatis
aque ordei vt ſepe cōiungiƚ i frenesi: ⁊ tūc pōt exhiberi oximel
vel cū aqua or. vt in corꝑibꝰ colericis ⁊c̄. ſed ſi ſit ſtomachꝰ de/
bilis nō deƚ: vel alr̄ dicit q̄. A. voluit ea ſimul exhiberi ſz diui
ſim: vt q̄ prima die cōueniat oximel: ⁊ i ſcd̄a die deƚ oximel in
vna hora: ⁊ poſt tres horas vel quattuor deƚ aqua or. ſeparata
ab oximelle: vt q̄ inciſit ſirupꝰ acetoſus abſtergat aqua ordei.
Qd̄ aūt hec talis dieta ſubtilis ſit i caſu ꝯueniēs: pz nā dicebat
Aui. 16ª tertij q̄ in fluxu excoriatiuo oz vti dicta multuz tenui:
vt natura fiat auara ne mittanƚ humores ad fluxum: ⁊ ita ſimi/
liter eſt in fluxu materie ad caput. In hoc ergo caſu ⁊ maxime
i pricipio oz tenuiꝰ dietare: ſz qñ videƚ remitti accñtia ⁊ nō ꝑꝑ
virtutis dbilitatē ſz ꝑꝑ remiſſionē morbi: tūc poſſumꝰ aliqualr̄
igroſſare: aliqñ tñ remittūƚ appēter accñtia vt q2 ñ ſalrāt ⁊c̄. ⁊
tendūt ad mortē: q2 minuiƚ ꝓportio virtutis ad has oꝑatōes: ⁊
tūc qñolibet oz virtutē viuificare: ⁊ in primo cāu aliqui laudāt
panē lotū in aqua frigida ⁊ cū zuccaro: ⁊ aliqui addūt amigda/
latū: ſz aliquibꝰ nō placet neq3 mihi ꝓpter euaporationē amig
dalarū ad caput: vñ bene nota q̄ in tuſi catarralı̇ nō debz dari
amigdalatū niſi in mane nō in ſero: ⁊ hoc cōtra cōiter practicā/
tes. Debeƚ ergo iſtis freneticis pultes or. cū ſolo zuccaro: va
lent lactuce cucurbite ſpinacia cucumeris ad infrigidādū ⁊ hu/
mectandū. nota etiā q̄ Aui. in hoc timoroſo capl'o artiſicialiter
multū dietat. nā alia ponit cibaria appropriata apati colerico:
⁊ alia appropriata alij humori. nā appropriata ſanguieo ꝯpetūt
cibaria ad frigidū ⁊ ſiccū dclinātia pcipue facta flobothomia
in colerico nō cōueniūt frigida ſtiptica: ſed frida lenitiua ⁊ hu/
mectantia: ⁊ ſic in ſanguinea valent lentes excorticate ⁊ mes. i.
azercule ⁊ miliū ⁊ panicū decocta ⁊ acetoſa herba: vbi in coleri
ca magis valēt lactuce ſpinachia cucurbithe ⁊c̄. ⁊ ſemꝑ aliqua
ſtiptica poſt cibū offeranƚ: vt de citonijs cōditis vel de grana/
tis vel coriādris ⁊ ſimilibꝰ. De potu i pricipio augmēto ⁊ ſta
tu vinū vt inimicū eſt vitādū. nā euaporare facit ⁊ mēbris ner/
uoſis nocet. Utrū aūt pro potu aqua frida ſit ꝯueniens vel nō:
quidā nō dant aquā frigidā: imo dicūt q̄ oino ꝓhiberi opz: ⁊
videƚ ꝯſentire in hoc Aui. cū dixit: aliena cos ab aqua vehemē
tis frigoris. Alij oppoſitū ſentiūt vt Azaranꝰ dicit: nō euitetur
eis aliquo mō aq̄ frida. Et idē Raſis i diuiſionibꝰ dixit: Et nō
ꝓhibeanƚ ab aqua frida oio iſti: ⁊ ſic pz diſcōuenictia inter au/
ctores. Dixit Gētilis q̄ i corꝑe multū ignito vbi ſit magna
ſiccitas ⁊ vbi nō eſt apa i mēbris nālibꝰ nec i pectore ⁊ ſit timor
de maraſmone: tunc deƚ aqua frida. Si vero corpus nō fue/
rit tāte inflāmatōis nec cū inſtātia corpꝰ requirat aquā fridaz:
tunc ſemꝑ aqua frida nocet: ⁊ hoc maxie itelligaƚ ſi medicinalr̄
ſumaƚ i multa quātitate ꝓpter paucitatē nālis caloris pānicu/
loꝝ ⁊ ꝓpter ꝓhibitōez reſolutōis māe apatis. Sz ſi in modica
quātitate vt in cibo exhibeaƚ nō pōt eē timor: ⁊ ꝑ tāto vt cre/
do ad finē capituli dicit Auic. i colerico nō euiteƚ aqua frigida
oio: oino. i. in totuz euiteƚ: q2 vbi ſit multa potꝰ idigētia ⁊ ſitis
vehemēs cū maie corporis nō euiteƚ vel nō oio. i. q2 pōt dari i
modica quātitate cū cibo. Dicit Nicolus ꝑ hac cōtrouerſia
q̄ tales qui appetūt aquā nō appetūt aquā calidā ⁊ maxie cum
ſint febrētes. Nō ēt tepida ꝯuenit: q2 relaxat: nec frida q2 no/
cet eſſentialr̄ cuz pāniculi cerebri ſint de ſe paucoꝝ ſpirituum ⁊
multuz frigidi: ergo deƚ alius potus loco aque frigide: vt vinū
granatoꝝ: ſuccus acetoſitatis citri ⁊ iulep roſ. vel aliqua aqua
de ꝯprimētibꝰ vt acetoſe cū iulep ro. vel aqua. or. cū aqua lupu
loꝝ vt fecit Serap. ⁊ ſic meliꝰ ñ ē dare aquā fridaz nec calidā.
In declinatōe tñ pōt dari vinū aquoſum albū ꝓuocatiuū vri/
ne. Unde de hoc dixit Serap. Et da ei in potu. ſ. in hoc tēpore
cōmixtum cui non eſt ſapor ⁊c̄. ⁊ ſic explicit regimen diete ⁊c̄.
Sequiƚ 2ª intētio de materia eūanda ⁊ abſcindēda de qua
dicit textus Auic. Cura cōis quidē ſpecieꝝ eiꝰ venaꝝ ē flōmia
ex cephalica ⁊ egreſſio ſanguis aliquātula imo multa valde ⁊c̄.
Circa quē textū dubitaƚ ſi in oi freneſi vera ꝯpetat flōmia. Ad
partē negatiuā arguiƚ prīo auctoritate. d. Meſue qui ponens
duas freneſes veras. ſ. colericā ⁊ ſanguineā. In ſanguiea tm̄
laudat flōmiā ⁊ in colerica eūonem. Idē Raſis in diuiſionibꝰ
⁊ ſilr̄ Azara. Preterea arguiƚ rōnibꝰ. Prīa rō ē in mā ſeꝑa/
ta a nā ſanguinis nō ꝯpetit flōmia: q2 flōmia ꝑ ſe debeƚ ſangui/
ni. Cū ergo aliqñ fiat freneſis a colera pura ſequiƚ q̄ illi nō ꝯpe
tit flōmia. Cōfirmaƚ illud nō cōuenit in cura q̄ addit ad peri
culū ⁊ inducit timorē. Sz ſcā flōmia in mā colerica pura timeƚ
ne materia colerica perducaƚ ad ebullitionē q2 ſanguis ē frenū
colere ergo ⁊c̄. In oppoſitū ē ſnīa Aui. in pricipio capituli cū
dixit: Cura cōis ſi quidē ſpēꝝ veraꝝ eiꝰ diciƚ eē flōmia ex ce/
phalica ⁊ extractio ſanguinis aliquātula imo multa valde ſi nō
fuerit forte aliquid qd̄ ꝓhibeat. Et dicit Gētilis q̄ ly forte ñ ē
dubitatiuū aduerbiū ſed ē nomē. Naz qd̄dā ē accidēs forte ꝓ/
hibens flōmiā: vt ſi ſit corpus puerile vel virtus nō cōſtet ⁊ ſi/
milia. Et ſic nō fiat flōmia ſi aliqd̄ forte ꝓhibēs ſit: q2 ſi aliqd
impediat debile: vt q2 ſit tempꝰ calidū vel frigidū. Nō ꝑterea
voluit eē deſiſtendū a flōmia: ⁊ addit incipiaƚ ſicut icipiūt hu/
mores. i. q̄3primū icipiūt hūores fluere fiat flōmia: q2 ſi tardeƚ
in caſſum ē operatio vel aliter incipiaƚ ⁊c̄. Ut iſta nota ſe refe/
rat ad particulā ꝓxie dictā: imo multa valde ſi humor faciens
freneſim ſit ſanguineus fiat flōmia multa. Si colericꝰ fiat pau
ca flōmia ⁊ modica quaſi velit q̄ in oi ꝯueniat: ſz aliqñ multa ⁊
aliqñ pauca ſm humorē peccantē. Eſt ēt ꝑ hoc Serap. in prīo
breuiarij cū dixit: Opz vt in oibus quibꝰ accidit hec egritudo
extrahaƚ ſanguis cū velocitate ſi virtus fuerit ſana ⁊c̄. Et ad/
dit q̄ iuuamentū eiꝰ ē pluſq̄3 reliquoꝝ iuuamētoꝝ ⁊ magis fe/
ſtinū q̄3 oē qd̄ in eo adminiſtraƚ. Idē expſſiſſime voluit Alexā.
cū dixit: Oibꝰ aūt freneticis qui verā freneſim patiunƚ ſi vir/
tus robuſta ſit ⁊ nihil ⁊c̄. ꝓhibuerit. ſ. de dictis ſupra feſtinare
opz vt flōmetur. Et addit: ⁊ ſuper oia primū ⁊ magnū ē adiuto
rium: ⁊ rō ē ad hoc euidēs. nā in freneſi incipiēte diuerſio diciƚ
eē maxie ꝯueniēs. Cū ergo per flōmiā diuerſio fiat ꝯueniētiſſi/
ma ſtante mā apoſtemoſa in venis minutiſſimis in principio vt
dictū ē ſupra. Ergo flōmia in quacūq3 freneſi ad diuertēdū eſt
ꝯueniēs in principio. Et ꝑ hoc facit tex. Meſue dicēs: ⁊ ꝓuo
catio emoroidaꝝ ē vtilis ⁊ cōfert oibus ſpēbus eius: ⁊ non niſi
ꝓpter diuerſionē. Cū ergo vtilitas diuerſiōis ꝑ flōmiā habiliꝰ
⁊ ꝯueniētius hēri poſſit q̄3 per ꝓuocationē emoroidaꝝ. Seqƚ
q̄ flōmia de ſe ē in oi cōueniēs. Cōfirmaƚ ēt de mēte Gal. in
ꝯmento affo. que egeruntur ⁊c̄. vbi dicit q̄ in oi apate ⁊ febre
fortiſſima ⁊ acutiſſimo dolore ꝯuenit flōmia ⁊ nō ſolū flōmia ſz
alijs nō ꝯdicētibꝰ vſq3 ad ſincopiz. Cū ergo in freneſi vera etiā
omia iſta ꝯplicenƚ de apate ⁊c̄. ſequiƚ q̄ in quolibet tali apate
ꝯuenit flōmia: cōfirmaƚ vltio. Nam in ꝯcuſſiōe capitis i corꝑe
tñ ianito ꝯpetit flōmia ꝓpter dubiū ne ꝯuertaƚ ſanguis ad ca/
put vt ē cōis vſus practicātiū: ergo ſilr̄ ⁊ magis i freneſi ꝯpetit
flōmia. In hac qōne multis dimiſſis dicit Gētilis [illegible]as cō/
cluſiones. Pria ē q̄ nō i oi freneſi ꝯpetit flōmia: vt in freneſi
veriſſima pendēte a mā colerica pura ſeꝑata a nā ſanguis. Hoc
declatur ꝑ mediū añ adductū: q2 ꝑ flōmiā i colerica paſſiōe du
bitaƚ de furia cole ⁊ ꝯfirmaƚ: q2 i certa heriſipila nō competit
flōmia: vt 3° quarti in pricipio capituli de cura heriſipile. Er/
go ēt i tali apate colerico nō ꝯpetit: ⁊ ſic cū Raſis in diuiſioni/
bus ⁊ Meſue laudabāt flōmiā in ſanguiea nō dicētes de cole/
rica. Cōſiderabāt q̄ illa colerica in qua nō ꝯuenit ē colerica q̄
nō ē admixta ſanguini ⁊c̄. Et poſſet hic ꝑ hac ꝯclōne ſortitudo
adduci vnus fortis textus. d. Gal. quarto de regimine ſanita/
tis: vbi dās cañ. i flōmiādo diuerſa corꝑa ſz diuerſas mēſuras
ſanguis ⁊ diuerſaz mixtiōez ⁊ alioꝝ hūoꝝ cū ſanguie dixit: Et
hoꝝ ipoꝝ. ſ. hūoꝝ vtrūq3. ſ. cola ⁊ flegma hi qdē paꝝ diſtāt a
ſanguine: alij vero plus: alij vero plurimū. in his qui paruz di/
ſtant vtrūq3 audacter vti flōmia. in his vero qui plus ſup. di/
ſtāt reuerētiꝰ. i. magis moderate. in his vero qui plurimuz. ſ.
maxime diſtāt nequaq̄3 ſupple ꝯuenit flōmia. Cū igiƚ vt ſuppo
niƚ certa freneſis pendeat a colera ſeparata a natura ſanguinis
ſequiƚ q̄ in tali nō cōpetit flobothomia: ⁊ ſic in omni ꝯpetit flo
bothomia. Secūda ꝯcluſio in freneſi qualibet vtplurimū cō
petit flobothomia. Prīo in ſanguinea nō eſt dubiū: i colerica
ēt q2 vtplurimū eſt admixta ſanguini ⁊ ſic per flōmiaz diuertiƚ
ne ſanguis fluat cū colera ad caput ⁊ ſic alleuiaƚ nā. Et hāc ſen
tētiaz Gētilis ſequunƚ oēs ſcribētes ⁊ Nicolus ⁊ Gerardus
⁊ alij iuniores videlz q̄ ſoluz vtplurimū cōuenit flōmia. Et ſm
hoc rñdēt ad motiua facta ante oppoſitū. Ad Auic. dicūt q̄ itel
ligit vtplurimū in oi: ⁊ idez ad Serap. ⁊ Alex. ad aliud in omni
ꝯpetit diuerſio ꝯcedūt nō diuerſio ꝑ flōmiaz: ſz ſufficit cū liga
turis ⁊ poſitōe peduz i aqua calida qñ ē colera ſine ſanguie. Ad
Meſ. dicūt veꝝ eē in oibus ſpēbus eius ſanguiee. Ad aliud in
ꝯcuſſione nō peccāte ſanguie ⁊c̄. Rñdet Gētilis ꝯcedēdo cōez
vſuz practicātiū: ⁊ cū arguiƚ: ergo ſilr̄ in freneſi dicit negaƚ ſi/
militudo: q2 dicit ipſe cōcuſſio diciƚ eſſe corporis vel cutis: ſed
freneſis diciƚ eē cerebri vel pāniculoꝝ eius apa. Dicit tñ ipſe cō
cedēdo q̄ ēt i freneſi colerica ſeparata a nā ſanguis vbi fiat a cā
primitiua videlz a ꝑcuſſione ꝯpetit flōmia. Sed cū reuerētia
oiuz iſtoꝝ ⁊ cōis talis determinatiōis aliter credo eē dicēdum
inherēdo auctoritatibꝰ illuſtriū auctoꝝ vt. ſ. q̄ in oi freneſi cō/
petit flōmia niſi forte ſit accidēs qd̄ ꝓhibeat de virtute vel eta/
te. Et vltimū motiuū vr̄ maxie ſtringēs: ⁊ rñſio data ꝑ Gētilē
nō ſufficere videƚ. Nā ſi in ꝯcuſſione facta ſm caput competit
flōmia: etiā in freneſi colerica a cauſa primitiua cōpetit flobo/
thomia ne ꝓpter dolorē trahaƚ mā ad caput. Cū ergo q̄3to mā
colerica fuerit magis pura tāto ſunt accidētia ſeniora de dolo/
re inquietudine vigilijs ⁊ ſimilibꝰ. Cū ergo ad dolorē maxie tra
hatur mā: ſequiƚ q̄ i tali apate ſtāte maximo dolore multo ma/
iore q̄3 cū ſit ꝑcuſſio cutis ad ꝯſeruandū a fluxu māe ad locum
apatis ne augeaƚ tale apa: maxime timoroſuz ꝓpriſſime ꝑ flo/
bothomiā dz fieri diuerſio: ⁊ ad iſtū ſenſū poſuit Gal. cañ. cir
ca hoc

ca hoc in libro suo de flobothomia distinctiōe p̄ia caplo 4° cū
dixit: nō solū aūt multitudine existēte vel ea que apud virtu/
tem .i. repletiōe quo ad virtutē vel ea que ſm vocatā euchimiā
i. repletōe quo ad vasa flobothomia magne .i. notabilr ꝓdest ſʒ
⁊ si nō multitudine exn̄te icipiēte flōne vel ꝓpter ꝑcussionē vel
dolorē vel imbecillitatē particularū sup. ꝯuenit flobothomia: ⁊
declarat dicēs: dolor eiʒ ad seipʒ euellit sanguinē ⁊ plerūqʒ im
becillitas ꝑticularū opat̄ flōnē ⁊c̄. Ex hoc ergo textu colligit̄
expresse ꝙ incipiēte flōne vel ꝙ existēte vehemēti dolore etiā
nō incipiēte flōne vel stāte imbecilli aliqua ꝑticula nō impediē/
tibus aliquib⁹ fortib⁹ flobothomiā ꝙ ꝯpetit flobothomia: ⁊ q̄
in casu nr̄o est ꝑicipiū apatis: ⁊ ē vehemētissimus dolor ꝓpter
membrū neruosum apatū a mā acutissima: ⁊ est ꝑticula nāliter
ībecillis sequit̄ ꝙ ī hoc casu potissime ꝯpetit flobothomia p̄ser
uatiua a futuro lapsu. ⁊ idem voluit Rabimoises in 2ª ꝑticula
suorū affo. dicit: ⁊ si egritudo fuerit fortis quicūqʒ exercuerit ar
tem medicine nō dʒ ꝓhibere extractionē sanguis. ⁊ addit: for/
tius etiā si signa replōnis nō ostēdāt: ſʒ tm̄ oñdaut fortitudinē
⁊ difficultatē morbi: ē ēt ꝓ hoc snīa Hypo. 4° regis acu. textu
ꝯmēti .xix. dixit: acutas aūt passiōes flōmabis si fortis apparet
egritudo .i. passiōes factas de mā calida ad quas sequunt̄ acci/
dentia vehemētia flobothomabis. Sʒ addit ⁊ qui habuerit iu/
uenescāt ⁊ robur adderit eis ⁊ loquut⁹ est indistīcte. Cū ergo ī
casu nr̄o morbus sit de mā acuta ⁊ ad eū sequant̄ accidētia ve/
hemētissima ꝯstante virtute ⁊ etate vt supponit̄ cōuenit flobo/
thomia. ⁊ ēt voluit Cōmētator Gal. ī ꝯmento eodē maxime vt
ipse dicebat in libro de flobothomia allegata distinctiōe caplo
5° prime aūt sunt ⁊ p̄cipalissime intentiōes flobothomie ma/
gnitudo egritudinis ⁊ robur laborātis. ⁊ ꝓ tāto Gal. 13° tera/
pentice loquens de flone cerebri ꝙ est calidum. loquit̄ etiā in/
fra de litargia ꝙ est frigidū dixit de his simul loquēs. Flobo/
thomādum ē igit̄ in talibus passiōib⁹ ſm principia ꝯfestim for/
ti quidē existēte ī tantum virtute vt ferat intristāter flobotho/
miā .i. vt tollerare possit flobothomiā quasi videat̄ īnuere non
eē necessariā oīmodā fortitudinē virtutis ſʒ sufficiētē ad tolle/
rādū. Si ergo ī flātica laudat flōmiā ſepato flāte a nā sanguis
ī q̄ ē maior timor ꝺ flōmia q̄ʒ ī colerica hoc facit ad p̄seruatiōeʒ
augmēti apatis: ergo multo magis ⁊ in colerica ꝯueniet ne mā
ꝯuertat̄ in sursum. Et ꝙ hec fuerit p̄icipalis intentio. A. pʒ ex
serie textus sui vbi expresse p̄io in principio capituli dixit: Cō/
munis quidē ⁊c̄. vn̄ declarās ꝙ tres sunt spēs frenesis vere vt
sanguinea vel colera citrina vel rubea pura ⁊ colera adusta vo
luit ī qualibet frenesi fieri flobothomiā: ſʒ vidēs rē esse dubiā
neqʒ in colera pura: maxime dixit aliquātula. nā quāto magis
elongat̄ mā frenesis a nā sanguinis siue sit colera pura siue citri
na siue adusta tāto frenesis ē magis pura. Preterea infra vbi
laudat localia applicāda capiti ī frenesi: maxime acuta ꝑꝑ som/
nū inducendū vt ī colerica dixit ⁊ administra ꝙ si sicut sirupus
de papauere: ⁊ fac emplm̄ ei⁹ capiti ex lactuca ⁊ pota cū semine
papaueris albi in aqua or. hec oīa vt pʒ exhibent̄ ad infrigida/
tionē ⁊ ꝓhibitionē fluxus ⁊ sic ad somnū inducēdū: maxime ī
colerica: ⁊ postea ꝯtinuādo dicit textus: verū tamē recti⁹ est vt
expellas ꝑ flobothomiā. s. dicta nocumēta. s. calefactiōis ⁊ fluē
tis māe ⁊ vigiliarū: ⁊ sic voluit flobothomia ꝯuenire nō ad eua/
cuādum mām: sed ad intētiones dictas. Preterea dixit paulo
post fiat id in principio duob⁹ aut tribus dieb⁹. nā tunc maxie
ꝯuenit ꝓhibitio fluxus. Preterea versus fineʒ capituli dixit:
⁊ coleric⁹ cū flobothomat̄ nō ꝯsequat̄ ꝓpinquitateʒ sincopis:
ſʒ flobothomet̄ cū flobothomia bona .i. moderata cū cautela ī/
de habita .i. habita sola intētione ad ꝓhibitionē fluxus vel īfri/
gidationē ⁊ nō ad eūonē sicut ī saguīea: ⁊ ē quasi snīa p̄ie ꝑtis
capituli. Et postea addit: deinde solōne eūetur ⁊ sic p̄ponit flo/
bothomiā ad solutionē. Et ꝓ tanto īnuit intelligēdū ꝺ flōmia
p̄seruatiua a fluxu māe ⁊ nō de eūatiua in colerica: qn̄ ī euando
in colerica de mā ꝯiūcta. Cañ. ē ꝙ prius soluat̄ solōne leui de/
inde eūetur per flōmiā ꝓpter rōnē satis clarā. Nā añ dixerat
colericū eim indiget in sui cura. s. ad cūandum mām eductione
colere cū solutōe plurima ⁊ flōmia minore nō intelligat̄ ꝙ solō
dʒ eē fortis sed plurima .i. intētōe plurima hita ad solōnē cum
medicina leui mūdificāte colerā ⁊ modica ītētōe ī flōmia ī eua/
cuādo mām colericā cū sanguine ꝑ flōmiā. In intētōe ergo p̄/
seruatiua a fluxu ⁊ in principio flōmia p̄ponēda ē. Sed in intē/
tione cūatiua ī colerica p̄ponit̄ solutio appropriate leuis. Et cō
sequēter flōmia si expedit vt eūata colera ꝙ remanet de coleri
ca cū sanguine sit minus elongatū a nā sanguinis: ⁊ sic ꝯueniē
tius per flōmiā possit educi. Et ita pʒ de mēte Auic. ꝙ ī princi/
pio in qualʒ frenesi si nō fuerit forte accidens ꝙ ꝓhibeat debʒ
fieri flōmia: imo ēt añ clistere ꝓpter maximā indigētiā ꝓhibi/
tōis apatis. ⁊ tunc dixit textus: Et postq̄ʒ flōmaueris tūc oʒ vt
ipsū clisterizes clisteri valde leui ⁊c̄. Fuit ergo mēs sua ꝙ in om
ni frenesi vt dictū ē fiat flōmia. Nam in sanguinea ponit ꝓ cō
stanti ꝙ fiat flobothomia. In colerica dicit: fiat flōmia modica
ita ꝙ firma est mens Auic. ꝙ in omni frenesi fiat flobothomia:
ideo a principio constante virtute in omni frenesi vera dʒ fieri
flōmia: ⁊ sic dʒ pro regula obseruari ſʒ cū artificio: q̄ in sangui
nea dʒ fieri flōmia copiosa. sed si sit colerica fiat diuersiua mi/
nuta. Et in hoc vident̄ oēs ꝯsentire illustres medici vt supra al
legatū ē. Et dicebat ēt ꝓ hoc Auēzoar: Frenesis est apa pāni/
culi subtilis velātis cerebrū cui si in p̄icipio prime sue genera/
tōis flōmetur ⁊c̄. possibile est ꝑ eā liberari a morte: quasi īnuat
necessariissimā eē flōmiā a p̄icipio. Et postea addidit clari⁹ in
fine capituli de frenesi dicēs: Cuiuscūqʒ nāe fuerit apa ⁊ cuius/

cūqʒ ꝯplōnis fuerit patiēs erit periculosa ⁊ in plurib⁹ dispōni/
bus significantia mortē. Et addit: Sʒ his oībus flōmia ē cura
cōis ⁊ dieta subtilissima vltime ⁊c̄. Et in tm̄ sperauit in flōmia:
aliā quasi curā nō posuerit nisi dictā. Sʒ vt soluant̄ motiua
añ oppositū ē intelligēdū ꝓ vno euidētiali necessario in ista mā
ꝙ medici ⁊ auctores vtunt̄ aliqñ flōmia ad diuersas intētōes.
Nam aliqñ ea vtunt̄ ad preuisionē vel p̄seruationē non adhuc
corpore egro existēte ſʒ ad preuisionē ne cadat in egritudinē vt
volebat. d. Auic. quarta primi ī ca° de flōmia in principio cum
dixit: Nemo quidē ē flōmādus nisi vnus duorū. Unus eorū ē
egritudinibus preparatus: qui cū ipsi⁹ sanguis multiplicat⁹ fue
rit cadet ī eas alter ē ⁊c̄. Et ita voluit ante casū in egritudines
ad preseruādū fieri flōmiā vt de parato cadere ī rupturā vene
pectoris vel in alijs casibus ab eo narratis. Et talis flōmia cum
ē fienda non expectat multiplicationē sanguis in toto: imo ne/
qʒ in particulari mēbro vt pʒ ēt aliqñ fit flōmia cūatiua. Et hec
est duplex: aliqñ minoratiua aliqñ eradicatiua. Et hec ē eūo que
debet̄ sanguini principalr vel alteri humori peccāti cū sanguie
ſm diuersas circūstantias auctorū. Aliqñ fit flōmia tentatiua
ad tētandū si sanguis dicat̄ eē adustus vel nō adustus vel cor/
ruptus multū vel nō sicut fit in leprosis extrahunt̄. ℥. ij. sangui
nis vt ꝯprehēdat̄ malitia eius: ⁊ ita ī multis alijs cāibus aliquo
tiēs necessariū ē fieri. Et aliqñ fit flōmia ad infrigidādū vt di/
ctū ē supra in caplo sode. Nā sicut eūo humorū frigidorū cale/
facit ita eūo sanguis infrigidat. Et hac flōmia sepe vtunt̄ medi
ci ēt quādo nō ē indigētia eūonis māe ꝓpter multitudinē: ⁊ nō
dʒ dici flōmia talis eūatiua ⁊ si fuerit multū iuuās. Et ꝓ tāto
quidā male ītelligentes medici cū nō vident vrinas grossas ⁊
rubeas nequāq̄ʒ volunt flōmare ēt hac flōmia eūatiua. Et ego
aliqñ fui in litigio de hoc cū vno nō multū ītelligēte: ſʒ satis fa/
moso medico terdone vbi in fe. cōclusa ꝯtinua ⁊ ī corpore forti
q̄ vrine erant satis tenues nolebant cōsentire aliquo mō ad flo/
bothomiā: pur tandē facta ē ⁊ fundabat̄ super vno textu cōi in
p̄ª quarti de curatōe vniuersali fe. putridarū cū dixit text⁹: Et
oʒ vt obserues in oībus dispōnem virtutis: ꝙ si fuerit fortis ⁊
fuerit id quod vincit sanguis aut fuerit cum humore q vincit
sanguis tunc flobothomia ē magis ꝯueniens res ⁊ ꝓprie cum
vrina est rubea grossa non eit. ⁊ ignea ex qua timeat̄ apud flo/
bothomiā victoria colere ⁊ acuitas ei⁹. Nā pʒ ꝙ loq̄bat̄ text⁹
de flōmia eūatiua que aliqñ fiēda ē eradicatiua: īmo aliqñ vsqʒ
ad sincopiʒ vt voluit Gal. 9° terapētice caplo 3°: ⁊ ū de flōmia
euētatiua ⁊ īfridatiua que aliquotiēs fiēda est ēt in causone ⁊ ex
cā colerica: ſʒ moderata ⁊ pauca ad solā ītentionē īfridatiōis ⁊
ꝓpter timorē ebullitōis. Nā talis flōmia ⁊ si sit multū iuuans
aliquotiēs: nō tū est res magis ꝯueniēs in cura. s. de oībus īge/
nijs applicādis in peccāte sola colera: qm̄ in colera magis ē īdi/
gētia extinctōis cū positiue īfrigidātib⁹ q̄ʒ sit īdigētia solutōis
⁊ resolutōis ⁊ in sanguine ecōtra: vt est snīa 3ª quarti de herisi/
pila: ⁊ ēt Auic. in caplo nr̄o de frenesi. Et ideo verū est qꝺ dice/
bat Auic. in textu allegato ꝑ partē aduersaʒ ꝙ cū vincēs fuerit
sanguis ⁊c̄. ꝙ tunc flōmia ē res magis ꝯueniēs ⁊ maxie cū vri/
na fuerit rubea grossa: nō negat tm̄ ꝙ appente vrina tenui ⁊ sub
tili ⁊ in mā colerica pura peccāte ad ītētionē īfrigidatōis ēt flo/
bothomia leuis nō ꝯueniat. Sʒ non ē res magis ꝯueniēs ad cu
rāduʒ .i. res magis iuuās in curādo in tali casu: īmo infrigidā/
tia ⁊ equātia mām ⁊ leuiter educētia magis iuuāt in tali casu: ⁊
tm̄ illa flōmia īfridatiua ēt iuuat: neqʒ erit timor de ebullitōe co
lere si parca ⁊ moderata fiat vt duarū vel triuʒ. ℥. Et bū notate
istuʒ modū declarādi textū istuʒ qui nō ītelligit̄ a medicis ru/
ralib⁹ ⁊ ꝓpter cū non volūt ꝯsentire doctis medicis de talibus
fiēdis flōmijs ad alias intētiones q̄ʒ ad eūanduʒ māʒ: ad quas
tū flōmias ꝯsentiūt: īmo iubēt auctores fieri vt visuʒ ē supra in
diuersis locis auctorū. Ad ꝓpositū ergo reducēdo dico ꝙ ici
piēte apate frenetico ad p̄seruatōeʒ ⁊ preuisionē ne augeat̄ apa
ēt in apate pure colerico ī toto separato a nā sanguis. Si possi/
bile foret ꝯstante virtute ⁊ etate ꝯpetit flōmia ne fluat mā ad ca/
put ꝓpter dolorē ⁊ ībecillitatē partis lese ⁊ augeat̄ apa. Et ta/
lis operatio dicit̄ p̄seruatiua: qm̄ in apate fiente cui⁹ aliqua ꝑs
facta ⁊ aliqua futura ē respectu future fieri operatio medici re/
cta appellat̄ p̄seruatio vt colligit̄ 3° tegni. Un̄ respectu illi⁹ fu/
ture fieri ꝯuenit diuersio ⁊ ꝓhibitio fluxus. Et qm̄ vt dicebat
Gal. in quīto de igenio sanitatis ca° 5°. Fluxus aūt māe cessat
aut veniēte sincopi aut cuʒ mā ad opposita loca extrahit̄ aut cū
de vno loco ad aliū mutat̄ aut cuʒ totū corpus īfrigidat: q̄ tres
vltime intētōes ꝯueniētissime ꝯplent̄ per flōmiaʒ. Si ergo pre/
seruatio est ꝯueniēs: īmo quasi necessaria. Sequit̄ ꝙ flōmia in
casu dicto ē necessaria maxie cuʒ ꝯuertat ad oppositū ⁊ non est
hec flobothomia ad euacuationē materie: que si euacuaret̄ per
flobothomiā posset eē timor de eo qꝺ dictū est de ebullitōe co/
lere peccātis vt erat snīa supra allegata ad partē ante oppositā
Gal. 4° de regimine sanitatis: sed talis nō est ad eūoneʒ vt di/
ctū est. Unde talis flōmia nō eūat aliquid de mā apatis: sed tm̄
ad preseruationē ad fluentē materiā de qua dicebat Gal. q̄rto
de ingenio caplo 9°: Si eīm mā adhuc fluat mutet̄ ad opposita
loca. Nā si vulnus ē in superioribus vēter inferius cū solōne
purget̄. Et dixerat ante in eodē caplo ⁊ ē bon⁹ textus. Dico er
go nō debere dari licentiā infirmis sumēdi vomitiuū vel catar
ticuʒ vt solū humores purgent̄ ſʒ vt mām a superioribus infe/
rius ⁊ ab inferi⁹ ad superius mutem⁹. Si ergo ꝯsentiūt hoc in
alijs humorib⁹ educēdis per vomitū vel secessuʒ nō ad eūonem
principalr humorū ſʒ ad diuersionē ⁊ ꝓhibitōem fluxus cū vo
mitu vel medicia secessiua multo magis ⁊ cū flōmia. Et ſʒ hec

fundamēta imediate soluit̄ ad ea que obijciebant̄ ante opposi/
tum. Primo ad auctoritates coꝝ qui dicebāt in sanguinea
fiendā eē flobothomiā ⁊ ī colerica: nullā de hac fecerunt men/
tionē dicat̄ ꝯcedendo mentē coꝝ qm̄ īnuebat in sanguinea eē
fiendā flobothomiā: nō tm̄ diuersiuā vel p̄seruatiuā: sꝫ ēt' eua
cuatiuā vbi ī colerica sꝑata a nā sanguis sola sufficit flobotho
mia p̄seruatiua ⁊ nō ē fiēda eūatiua: ⁊ sic nō nisi ꝑ venas diuer
siuas ⁊ nō īmediatā habētes colligātiā cū pāniculis: tunc ē fi/
enda flobothomia: ⁊ iō nō fecerūt mentionē de fienda flobotho
mia in colerica supponētes illā diuersiuaꝫ vel p̄seruatiuā fieri
debere ex gnālibus cañ. auctoꝝ supra positis: ⁊ per idē funda/
mentū soluit̄ ad scdaꝫ difficultatē cū dicit̄ ꝙ ꝑ flobothomiaꝫ
colera peccans fit magis rebellis virtuti: hoc veꝝ est vbi fieret
euacuatio de mā ꝯiuncta ꝑ flobothomiaꝫ: ⁊ sic vbi fieret flobo/
thomia eūatiua de qua nō est sermo sꝫ tm̄ p̄seruatiua ꝑ quaꝫ
nihil eūatur de mā apatis: ⁊ sic nō est verū ꝙ per talē flobotho
miam mā peccās depraue͞t vt pꝫ: ⁊ ignorātia hui⁹ distinctiōis
de flobothomijs fecit illos sic stātes in baratro ignorātie: ⁊ scri
bentes etiā ducere nouellos medicos ad cōfusionē ī ope practi
co qm̄ quilibet dicere possꝫ ꝑtinaciter flobothomiā nō ꝯueni/
re in frenesi. nā ex quo accidētia frenesis sunt seuissima posset
quilibet dicere ꝙ mā peccās eēt colera sꝑata a nā sanguis ꝑꝑ
acuitatē nocumentoꝝ: ⁊ sic nō dberet̄ flobothomia ꝙ caderet
in maximā ꝑnicie egroꝝ: ⁊ ita sit declarata ista difficultas q̄
diligenter cōsideret̄ qm̄ vtiliter seruiet ad multa: ⁊ ad hūc sen/
suꝫ adducunt̄ verba Gerardi qui tamē erat in cōi errore cū di
xit ꝙ flobothomia nō cōuenit ꝑ se neqꝫ directe in oī frenesi: q:
nō in tali colerica ꝑ se q: flobothomia eūat sanguinē neqꝫ dire
cte sed idirecte q: per diuersionē. nā quāuis sit mā colerica pu
ra: tamē ꝓpter dolorē maximū sanguis ꝯuerti͞t ad suꝑiora nec
ita ꝯueniunt fricatiōes fortes q: faciunt ad ebullitionē. Cōse
quenter dubita͞t circa flobothomiā fiendā ī sanguinea si aliqñ
ē fienda vsqꝫ ad sincopim ītelligendo de euacuatiua: q: Halie/
bas laudat ꝙ fiat vsqꝫ ad sincopiꝫ: rñdet Gētilis glosando ver
ba Aui. q vī ꝓhibere ꝙ si corp⁹ ceciderit ī sincopim vel sit aptū
cadere de ꝓxio ī sincopiꝫ nō fiat: sꝫ istis nō stātib⁹ dixit ꝙ tūc
fiat flomia vsqꝫ ad sincopiꝫ cū ē necessitas ad eā sꝫ ꝑ q̄dā signa
dclarauit. A. ꝙ corp⁹ ē ī dispōe ꝓxia ad sincopiꝫ vt. s. pulsus fi
at tremulus ⁊ diuersus absqꝫ ordīe vel cum ordine sicut cauda
sorcina. nā tūc signū ē ꝙ est aptū cadere ī sincopiꝫ: sꝫ cū bona
pace hec determiatio sua nō est tenēda nec est ad mentē. A. nā
A. expresse voluit nūquā corp⁹ freneticū debere flobothoma/
ri vsqꝫ ad sincopim: nō tm̄ vsqꝫ ad sincopiꝫ: sꝫ nec vsqꝫ ad di/
spositionē ꝓximā sincopi: ⁊ si forte accedat̄ ad eā iubet ꝙ strin
gat̄ sanguis: īmo docet īgeniari ad hoc cognoscendū: qm̄ sepe
aꝑꝑet dispō incolumitatis in eis: ⁊ tm̄ sunt ꝓximi ad sincopim
ꝓpter loquacitatē eoꝝ ⁊ motus eoꝝ agitatiuos vident̄ fortes
⁊ tm̄ ꝓximi sunt ad cā: iō posuit signa de pulsu ad hoc cogno/
scendū ⁊ dixit: ⁊ retineat̄ sanguis cū sincopis adest ꝓpinqtas:
nō ergo verū est ꝙ cū corp⁹ nō est paratū cadere in sincopim:
ꝙ aliqñ fiat vsqꝫ ad sincopim. nā oꝫ ꝙ medicus semꝑ ꝯsideret
vt ꝯseruet virtutē: naꝫ fit in eis cōtinua magna virtutis disso
lutio: ⁊ ꝓpter vigilias ⁊ mot⁹ agitatiuos ⁊ fantasias multum
dissolnētes: ēt in eis ꝓpter seuitatē accidentiū ⁊ acuitatē mor/
bi est necessariū multū tenuiter dietare: vt supra dictū est. vñ
si fieret flobothomia vsqꝫ ad sincopiꝫ debilitata: prius etiā vir
tute essꝫ timor ꝓ talis sincopis nō eēt irreꝑabilis: etiā virt⁹ nō
posset resistere ꝯtinue euaporatiōi ⁊ oꝫ virtutē ꝯfortari cū cibo.
Ubi tm̄ cibus ꝓpter morbi acuitatē forte eēt ad nocumētū: pro
tāto Auic. ad hoc vt medicus eēt caut⁹ dedit in hoc documen
tū dicēs infra in caplo ampli⁹ cū flomat̄ si ē possibile nō perue
niat ad hoc. s. flomādo donec nō remaneat in corpore sanguis
quo ꝯfortet̄ nā. i. sit necessariū ꝯfortare nām ad resistēdū vapo/
ribus ⁊ defectui nutrimenti si fecerit hora id oportere ⁊c̄. Et in
hoc expressit sentētiā paulo ante dictā. Si ergo Aliabas dixit
eē aliqñ fiendā flomiā vsqꝫ ad sincopim intellexit exclusiue. Et
tū ēt in hoc fuit multū audax nisi eēt in corpore multū sanguifi/
eo iuuenili ⁊ occurreret medic⁹ ī pricipio principiāte morbi nō
succedēte frenesi ad alios morbos in virtute multū ꝯstante ⁊ cā
frenesis existēte sanguinea. Et qm̄ rarissime hec oia ꝯplicantur
tutior ē snīa Auic. vt nō tm̄ si ē possibile perducat̄ per flomiam
vsqꝫ ad sincopiꝫ exclusiue sed nec vsqꝫ ad dispōnem ꝓpinquaꝫ
sincopi in corpore tm̄ forti si humor peccās fuerit sanguis ⁊ mul
tus fiat flomia copiosa. Et explicabat in hoc Auenzo. vsqꝫ ad
libr̄. j. ⁊ tertiā eius: sed ego nō ad tātaꝫ auderē. Et si fuerit ali⁹
humor peccās nō multū permixt⁹ sanguini fiat flomia pauca: ⁊
dicebat Auic. aliquātula. Et si fuerit cū sanguine ꝑmixt⁹ fiat
flomia mediocris maior tm̄ ⁊ minor fm excessuꝫ sanguinis supra
aliū humorē vel ecōtra. Et hoc de venis manus magne vel sa/
phenaꝝ fm cañ. supra positos in caplo de soda. Cōsequēter
dicit Auic. facta flomia a vena brachij vel manus: deinde fiat
a vena frontis vt iuuat ꝙ facta flomia diuersiua a lōge regula/
riter fienda ē ⁊ diuersiua ⁊ eūatiua ꝑ venā ꝓximā. Ponit tm̄
tacite certos casus ꝑꝑ quos aliquotiēs eēt fiēda flomia d vena
frōtis nō p̄cedēte flomia d vena magꝫ cōi. Et ī hoc pōit ēt casū
exꝑssuꝫ ꝓpter necessitatē quē etiā posuit Rasis p° ꝯtinētis ca°
14°. ⁊ Serap. ca° ꝓprio de frenesi: ⁊ exꝑssissime ēt Alex. vt qñ
nō est possibile flomare venā manus ꝓpter īquietudineꝫ egri ⁊
ꝓpter timorē ne soluat ligaturā propter corruptionē imagina/
tōis eius: de cuius solutiōe eēt magn⁹ timor de eūone sanguis
per locū flobothomatū ꝓpter ebullitionē sanguis. Nā tūc lau/
dant ēt fieri flomiā vene frontis nō precedēte flomia alia ꝓpter
maximū iuuamentū qd expectat̄ ex flomia: ⁊ si fiat coacte vt in
plurib⁹ qm̄ regulr̄ eūatio ꝑticularis dꝫ sequi ad vlem vt supra
visuꝫ ē in soda. Tñ in hoc casu stāte maxia necessitate in flomia
cū non possit fieri fm manū vel brachiū: laudant ēt fieri coacte
de vena frontis. Sꝫ tunc cū est timor ne mā sursuꝫ ꝯuerta͞t cū
est fiēda flomia ī fronte: fiāt fricatōes eruriū ⁊ ligature ⁊ fortes
diuersiones ad ꝓhibēduꝫ euaporationē ⁊ motuꝫ mãe ī sursuꝫ.
Et si dicat̄ quō patient̄ frenetici fieri flomiā vene frontis q̄ nō
min⁹ artificialr̄ fit stringēdo colluꝫ ⁊c̄. sicut ēt man⁹. Dicat̄ cō
cesso qd eque difficile sit flomare venā frontis sicut ⁊ man⁹ cuꝫ
tm̄ sepe vena frontis in casu ē manifestior ꝓpter māꝫ ebullire cir
ca caput ⁊ ꝓpter assensuꝫ vapoꝝ ad ipm: tm̄ maior timor ē si sol
ueret̄ ligatura de flomia brachij q̄ꝫ de flomia vene frontis: q:
flomia brachij fit a vena ⁊ trūco notabili a quo flueret multū de
sanguine ⁊ non sic de fronte: tm̄ dico ꝙ tacite Auic. īnuebat ali/
qñ fiēdā eē flomiā vene frontis ⁊ ꝯueniēter non p̄cedēte flomia
in brachio ꝑ hoc qd dixit si virt⁹ ⁊ dispōes non ꝯsentiūt vt fiat
eius flomia vniuersalis ⁊ ex manib⁹ ei⁹ non ē tibi possibile hēre
⁊c̄. vt dicebat̄ paulo ante addit tunc flobothomia cū ī fronte: ⁊
sic videt̄ īnuere ꝙ aliqñ ꝓpter debilitatē erit necessaria flomia
frontis qñ non poterit fieri flomia man⁹: qm̄ ipsa magis debili/
tat vel ꝓpter dispōnes sup. alias: ⁊ sunt casus spālcs. Un⁹ est
vbi mā eēt ꝯgesta in capite ꝑ paulatinā ꝯgestionē ⁊ mēbra infe/
riora eēnt auara: tunc ꝯpetit flobothomia man⁹. Scds casus ē
vbi iā eēt fluxa tota mā vbi medicus non occurrisset ī pricipio:
q: iaꝫ fluxit mā per. xiiij. horas vel ꝑ diem: ⁊ non videant̄ vene
mēbroꝝ tumefacte sꝫ fere exiccate: ⁊ videas venas frontis tu/
midas ⁊ oculos rubeos ⁊ similia: tūc fiat flobothomia in fronte
vel ēt ī naso. Nota tm̄ ꝙ vena frontis magis euacuat de ꝓ/
fundo cerebri quā diuertat. Tertius casus est vbi prius fuisset
febricus ⁊ esset facta flobothomia ⁊ postea esset factus freneti/
cus: tūc forte non ꝯpetit flobothomia man⁹ sed capitis: ⁊ ī hoc
multū valet estimatiua medici vtrū ꝯpetat flomia imediata vel
diuersio. De q̄ aūt vena sit primū fiēda flomia cū ē fiēda a ve
nis brachij vel saphenis me remitto ad ea q̄ dicta sūt supra de
soda: q: tm̄ oēs fere auctores laudāt flomiā cephalice ī casu: di/
co ꝙ hui⁹ cā ē q: corpora hui⁹ egritudīs sūt corpora maxie pa/
rata ad māꝫ colericā mixtā sanguini cū quibus non ꝯiungitur
replo sanguinea. Ideo nō videt̄ tāta indigētia diuersionis qn
sufficiat flomia a vena cephalica: q: cū hoc qd eūat a capite ēt
diuertit a capite. Et ad hoc maxie facit qm̄ ⁊ si in principio pri/
cipiante qñ ē intētio ad diuersionē magis faciat flomia basilice
vel vene cōis: q: tm̄ medic⁹ nō occurrit in pricipio principiante
sꝫ cū ē ꝓ parte fluxa mā. Ideo tunc incurrit duplex intētio: vt
que ē ad eūonem ⁊ ad diuersionē. Et hec vtraqꝫ perficit̄ cū ve/
na cephalica. Scdm tm̄ diuersitatē circūstantiaꝝ ⁊ estimatiuaꝫ
medici vbi arbitret̄ maiorē eē intētionē ad eūandum q̄ꝫ diuer/
tendū vel ecōtra oꝫ diuerso modo flomare ⁊ sit sic expeditū de
flomia. De eūone aūt per medicinas vel clisteria dicit Mes.
fiat eūo si expedit in colera cū medicinis lenitiuis eductiuis nō
transgrediētibus gradū lenitatis. Et Rasis idē voluit ⁊ simili/
ter Auic. verbigrā in diuisionib⁹ posuit solutiuū oī die: qd fit
ex decoctione prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ. Et dixit Auic. versus fi/
nem capituli ꝙ fiat potus ex soluētibus colerā ex lubricātibus
subtilib⁹. i. debilib⁹ predictis ⁊ purgantibus. i. modificantib⁹
sanguinē. Et addit: Et ibi inest vt ponas in eis fumū terre si sci
ueris ꝙ nā obediēs ē fm oēm dispositionē. Naꝫ de eo dicebat
Mesue solutionē facit facilē ⁊ educit colerā ⁊ hūores adustos ⁊
virtus eius extēdit̄ ad venas ⁊ mūdificat sanguinē ⁊ clarificat
ipsuꝫ ⁊c̄. Hui⁹ gñā sunt māna cassia pruna tamarindi viole se/
besten ⁊ similes medicine. Et ita oēs ꝯueniūt ꝙ sit medicina le
nitiua: verū ē dicit Auic. Etiā est snīa Rasis p° ꝯtinētis ꝙ ali/
quādo ꝓpter ꝯsuetudinē ⁊ inobediētiā nature in virtute forti
ad debiles medicinas oꝫ venire ad scamoneā. i. qñ ē vehemēs
necessitas ita ꝙ lenitiue medicine non sufficiūt ad eductionem
q: ꝯsueta ē nā ad medicinas fortes ⁊ eis non nocet̄ in isto casu
aliqñ audēt vsqꝫ ad scamoneā sꝫ in nā non sic assuefacta suffi/
ciūt medicine lenitiue: q: in his dispositionib⁹ ꝯiungit̄ febris.
Et semper ē agitatio ī humorib⁹ magna ⁊ ꝯmixtio ⁊ suꝑcalefa/
ctio humoruꝫ: ⁊ sic disponūtur humores ꝓpter ebullitionē ad
fluxuꝫ ad caput. Non ergo presumēdū supra medicinas labo/
riosas fiat ergo sic medicina. ℞. floꝝ violaꝝ nenuf. buglos. ⁊ fu
miterre: ⁊ maxie duꝫ ibi sit d mā adusta añ. ʒ. ij. ordei. ℥. j. pru
noꝝ numero. viij. sebesten. ʒ. ij. seminuꝫ endiuie. ℥. s. ⁊ seminū
cōmuniū frigidoꝝ maioꝝ. ʒ. vj. decoquant̄ ī debita decoctio/
ne ponēdo flores in fine decoctionis. Et postea sumant̄. ℥. iiij.
vel. vj. dicte decoctionis ⁊ collate ī quib⁹ dissoluant̄ tamarin/
doꝝ. ℥. s. cassie nouiter extracte. ℥. j. ⁊ erit sufficiēs potio. Uel
loco cassiefist. ponant̄. ℥. ij. māne ⁊ erit magis delectabilis ⁊
suauis. Uel ꝓ pauperib⁹ loco cassiefi. ⁊ māne dec̄. ℥. j. diapru
nis non solutiui. Et vbi corpus eēt magis robustū addat̄. ℥. s.
succi ros. vel. ʒ. j. electuarij de psilio vel d diamāna. Et vbi mā
eēt magis mixta cū flegmate potest addi parū mellis violati vt
īfra. ℞. mellis violati cassie nouiter extracte ⁊ māne añ. ℥. s. vel
ʒ. v. cū aqua ordei fiat potio. Non īconuenit ēt dare de reu
barbaro ī mā mixta flegmati. Nā educit coleram sine molestia
cū flegmate vt infundere. ʒ. ij. reubarbari ī decoctione dicta: ⁊
facta collatura post. x. horas addat̄ cassie vel māne vt dictū ē.
Sed minorādo quātitatē coꝝ tm̄ reubarbaꝝ sua caliditate ē ma
gis suspectū. Ista prima eūatiua ꝯueniūt ⁊ ī sanguinea ⁊ ī cole
rica facta eūone prius per flobothomiā saltē diuersiuā. Nā ēt
sanguis per ebullitionē conuertit̄ ad igneū ⁊ colericū: ⁊ sic fa/
cit

cit necessariā euonē p solutiuū. Et nota ꝙ ista q̄ dcā sūt ꝯue
niūt ī corꝑe mediocris dispōnis ⁊ ex ꝑte etatis ⁊ alioꝝ. Si aūt
corpꝰ eēt puerile vel eēt debile non eēt fiēda flōmia: ſz tūc loco
flōmie eēnt ponēde vētose ī mēbris deorsū sine sacrificatōe aut
fiāt vētose cū scarificatōe ī occiputio. Sz si sil' intēdamꝰ diuer/
sioni ⁊ euoni super naribꝰ ⁊ cruribꝰ. Sz vbi sit itētio ad euonē
solā in sanguineo. Et post diuersionē solā ⁊ euonē ponātur vē/
tose cū sacrificatōe in parte anteriore capitis vel sanguisuge in
fronte vel ī venis nariū: vel facere ꝓuocationē sanguinis nari/
um cum aliquo pungēte vt cū setis porcoꝝ: etiā pnt fieri scarifi
cationes in cartilaginibꝰ aurium ad diuersionē ⁊ aliqualē eua/
cuationē: sequit nūc de diuersiōe ꝓsequi. Ad hanc ergo intē/
tionē dimissa diuersiōe de flobothomia de qua dictū ē: videa/
tur primo de igenijs diuersionis. s. cū quibꝰ sit fiēda diuersio.
scdo de mō ⁊ tꝑe oblatiōis earū. Preter ergo flobothomiā di
uersio pōt fieri multiplr: aliqn enī cū vomitu: aliqn cū clisteri/
is cū fricaturis cū ventosis cū ligatōibus ⁊ ꝓuocatiōe emoroi
darum vel mēstruoꝝ. De vomitu in diuersionibꝰ in casu isto nō
faciūt cōiter mentionē auctores. nā in apate frenetico semꝑ vo
mitus laboriosus ē nociuꝰ ꝓpter multā agitationē: ſz si infirmꝰ
icitaret a nā ad vomitū: tūc iuuare illū cū pēna leuiter nō ē ma
lum. nā vomitꝰ laboriosus ꝯmouet māz vt sursum fluāt: nūquā
ergo cōuenit in frenesi nisi vbi nocumentū sit ꝑendēs aliqualr
a nocumēto stomaci de quo dixit. A. ⁊ multotiēs accidit eis vo
mitus ⁊ iuuāt eo. s. cū aliqua mā ī stomacho existēs sursum eua
porat: ⁊ tūc pōt iuuari cū leui vomitiuo: vt dixit. A. exhibendo
aquā ꝑmixtā. s. tepidā cū oleo frido. s. virtualr tali vt cum oleo
violato. In apate ergo cerebri vel in pāniculis nullo mō cōue/
nit nō cōcurrente mā ī stomacho: ⁊ tn̄ nullo mō fiat laboriosus.
De clisterijs dixit. A. sit clistere valde leue facta priꝰ flobotho/
mia ⁊ eiꝰ ꝯpositio ē cū aqua or. cū oleo tm̄ vel aqua tm̄. Et Me
sue dicit: sint in pura lenitate nec trāscēdat gradū lenitatis: vt
etiā dicit. A. vt addēdo violas iuiubas in decoctiōe. Sz hic
dubitat vtrū clisteria ꝯueniētia possint esse acuta: ꝙ sic argui/
tur. nā ꝯueniūt aliqn medicie acute ergo a fortiori clisteria assū
ptum patet ex supradictis de scamonea. Confirmatur ī aposte/
mate epatis laudat Gal'. 12° terapētice clistere acutū: īmo cū ci
bis solutiua: ergo ml'tomagis ī frenesi cū clisteria acuta ꝑꝑ vici
nitatē ad ipz epar magis dbeāt ledē epar. Amplꝰ vt supra di/
ctū ē ī soda colerica ꝯcedit clistere acutū ergo ⁊ ī frenesi: dicat
ꝙ ī frenesi vera ītētōe habita ad diuersionē nūquā regulr ꝯue
nit clistere acutū: īmo forte nūꝙ aliqn ꝯuenit cum ī vera frenesi
coniungat febris valida: ⁊ stātibꝰ humoribꝰ in toto quibꝰ de/
betur diuersio in eis ꝓpter clistere acutū fit supinflātio ⁊ eua/
poratio maior ad caput: ⁊ sic sequitur magna lesio. neqz tn̄ fieri
pōt magnū iuuamentū de euando māni apatis ex capite ⁊ iu/
uamentū diuersionis vapoꝝ: īmo tale iuuamentū compleri po
test sufficiēter ꝑ clistere lenitiuū vt paulo post dicet: ⁊ hoc ꝯsi/
derantes auctores iubēt clistere eē lenitiuū. dico signāter ī fre/
nesi vera: qm̄ in frenesi non vera aliquotiēs ꝯpetit clistere acu/
tum ꝓm diuersitatē cāruz a quibꝰ fit. Ad argumentū rn̄det
negādo similitudinē nec illa scamonea cū offert est corꝑi medi
cina acuta: q: non exhibet nisi illi cuius ꝯsuetudo est non solui
a medicis lenitiuis ⁊ non laboriose solui a scamonea. Dico 2°
etiā negando similitudinē qm̄ per talē medicinā potest sequi iu
uamentū de euando māni apatis qn̄ ꝑ alias non potest euari.
non sic est de clisteri acuto qm̄ ꝑ illud non ꝓpterea ꝓueniet ad
euandum māz apatis ⁊ sequētur nocumēta calefactionis ⁊ ebul
litionis humoꝝ ⁊c. ⁊ ex hoc nota ꝙ medici aliqn audēt sup me-
dicinam fortē solutiuā ī necessitate: ⁊ tn̄ nō audent sup clistere
forte ⁊ acutū. Ad scdm silr dico negādo ꝯntiā. nā lz ī apate
epatis aliqn conuenire possint clisteria acuta cum mā est grossa
cāns apa: ⁊ iam ī totū fluxa mā qn̄ est indigētia euationis qm̄ ī
virtute clisteris potest euari dicta mā: non tn̄ sequit ꝙ equalr
iuuare possit in apate cerebri vel pāniculoꝝ eius: etiā non tāta
est inflāmatio ⁊ dolor ex apate epatis sicut ex frenesi: vn̄ clistere
acutū est magis aptū nocere ī frenesi q̄z in apate epatis: ⁊ ē ap
tum minꝰ iuuare in frenesi vt pz. Ad vltimū dicat silr negā
do consequētiā. nā in soda colerica non necessario coniungit fe
bris intēsa neqz tātus timor: sequit etiā si fiat ebullitio in hu/
moribus in soda colerica sicut in frenesi vera: ideo argumentū
non valet: conuenit in soda ergo ⁊ in frenesi: ſz de modo appli/
cationis dicit Ger. ꝙ in mā sanguinea conueniunt stiptica. i.
minus lenitiua: in colerica conueniūt lenitiua magis: vt in cole
rica fiat vt īfra. ℞. lauctucaꝝ dul. M. j. or. ℥. j. s. mal. viol'. mer
curialis bletis an̄. M. j. s. decoquant leni decoctione: ⁊ de de/
coctione sumat lib. j. s. facta colatura ī aqua adat cassiefist. de
zucca°. ℥. i. s. vel. ℥. ij. ol'. viol'. ℥. ij. salis. ʒ. ij. misce. ⁊ si volue
ris facere fortiꝰ tn̄ nō trāscēdet gradū lenitatis. ℞. succi bletis
lib. j. s. ol'. viol'. ℥. ij. salis. ʒ. iij. ⁊ misce. In mā autem sanguinea
pōt poni plus de ordeo ⁊ modico rosaꝝ cum reliquis. Dicit hic
Gen. ꝙ tres sequūtur vtilitates ī his lenitiuis clisteribꝰ. Pri/
mo q: fit euatio materieꝝ fecaliū que solēt ī intestinis retineri
q: mā colica fert sursum. iccirco nā fit stiptica: q: materia cole/
rica que debz stimulare intestina ad secessum defert sursum ad
caput: ⁊ sic ēt retinent q: ꝓpter falsas imaginatiōes obliuiscūt
sepe egerere. 2m iuuamētū ē diuersio vapoꝝ caloꝝ qui eleuāt
ad caput. 3m iuuamētū ē equatio humoꝝ ⁊ male ꝯplōnis ī natu
ralibus existētis per talia frigida lenitiua. Alia diuersio fit cum
vētosis in natibꝰ vel pedibꝰ vbi sit ītentio maioris diuersionis
ascēdendo vsqz ad spatulas: ⁊ vbi sit ītētio minoris diuersionis
icipiat a spatulis descēdendo dicit Auic. ꝙ ista oīa fiāt de liga/

turis fricationibꝰ ⁊ vētosis ꝓprie ī dispōne descēsionis. Nico
lus triplr exponit hūc textū ī dispōne descēsionis. i. cum iā mor
bus est ī via descēsionis: q: iste ligature ⁊ similia laboriosa non
debēt poni stāibꝰ maximis accūtibus: ſz vbi aliqualis deꝑssio
acētiū iam sequuta fuerit ne agitatione facta ex talibꝰ diuersi/
uis fiat maior euaporatio: vel ita faciēdo vt fiat ꝯuersio descen/
siua hoc ē īcipiēdo a suꝑioribꝰ ⁊ descēdendo. fiāt ēt fricationes
ſz fiāt leues. Uel ī dispōne descēsionis. i. ꝙ brachia ⁊ cetera mē
bra sint deorsum tēdētia nō eleuata dicit quidā ⁊ bn̄ fiat fricatio
leuis ī palma manꝰ vel plāta pedis cū aq̄ ⁊ sale vel aceto ⁊ sale.
Nam talis etiā leuis fricatio cū acutis ⁊ stimulātibꝰ multum in
casu ꝓficit diuertendo: vn̄ dicebat Mes. in ca° de litargia siue
subeth de mēte filagri. stimulatiua corꝑis sunt de genere medi
cinaꝝ diuertētium ⁊ operant plusquā fricatio extremitatū ⁊ li/
gatio dolorosa ēt sunt ꝓprie qn̄ linimēta ⁊ cōfricatōes fiūt cum
rebꝰ acutis sicut est acetū squilliticū proprie ⁊ squilla ⁊ sinapis
cum aceto ⁊c. ſz leuiter fiāt. Nā fricatio laboriosa lenificādo ma
teriā facit ꝙ sursum ascēdant vapores ⁊ fit īflāmatio spūum ⁊ hu
moꝝ. Dicūt tn̄ aliqui hic ꝙ si fiat fricatio ī corpore an̄ flōmiā ⁊
ī corpore plectorico fiat leuis: ſz facta flōmia ⁊ euone pōt eē for/
tis. Hāc tn̄ sniam nō approbo: q: semꝑ fortis fricatio ꝑparat ad
nouū fluxū māe ad caput agitādo ⁊ ꝯmouēdo materias. De vē
tosis dicūt practici ꝙ vētose diuertētes debent eē extremales
vt supra calcaneū ⁊ ī plāta pedis ⁊ sub poplice cū hoc multū lau
dat. nā dicūt ꝙ valde diuertit a suꝑioribꝰ: ⁊ hoc q: ad illum lo/
cum ꝑuenit vna vena grossa ad quā forte multe colligātiam hūt:
īmo sine forte q: mediatōem hz cum vena chilis: deīde ad coxas
versus ꝑtem domesticā: ⁊ hoc qn̄ fiunt sine scarificatōe. Sz qn̄
fiūt cum scarificatōe debēt prius poni deorsum versus nates vt
dictū ē ⁊ postea sup spatulas. Dicūt tn̄ aliqui ꝙ prius debemꝰ
icipe a spatulis descēdendo qn̄ sunt ponēde sine scarificatōe: ſz
cū scarificatōe forte oppositū. Sz credo siue cū scarificatōe siue
sine qn̄ fiunt ꝓpter diuersionē īcipiēdum sit a mēbris deorsum
tenēdo supra: ſz vbi sit ītentio ⁊ diuersionis ⁊ euonis īcipiat sur
sum tēdendo deorsum. De mēstruis ⁊ emoroidibꝰ in paratis ad
has diuersiones fiat cū his q̄ ꝓuocāt mēstrua ⁊ emoroides: ſz
de hoc alibi dicet. Expedita ītentōe euonis ⁊ subtractionis
māe fiēdus est sermo de reꝑcussiuis ꝯūter ⁊ alijs localibꝰ ꝓm di
uersa tꝑa apatis: de quibꝰ reꝑcussiuis p° dicit Gal. 13° terapē
tice distictione 3a caplo 7°. Nā postq̄z posuit necessariā flōmiā
ī apatibꝰ talibꝰ ēt ī litargia cū dixit versus finē capli: Igit hoc
qdē cōe vtiqz egritudibꝰ q̄cūqz cum cataforata mētis ⁊ q̄cūqz cū
vigilijs fiūt. Addit: ꝯuenit ēt offerre ꝓz prinm oxorodinū. i. oleū
ro. cū aceto. Addit: expellere eiz oz a capite hūores quicūqz fue
rint ⁊c. Hāc sniam posuit Alex. cum dixit: Post sanguis aūt de
tractionē localia adhibebis adiutoria ī primis oxorodinū capiti
infundes vt rursus ꝯ ascēdētes humorū vapores roborari pos
sit cerebrū ⁊ totū caput: ⁊ vt ipsum nō calidū extīs amplꝰ trahat
ad se humorē: ⁊ ꝓpter hoc magis repleat ⁊c. Aquam ēt ro. ad/
dunt aliqui ad stipticitatē ⁊ ꝯfortationē. Opz enim a principio ex
pellere quēcūqz humorē ad caput fluentē itelligat factis prece
dētibus euonibus ⁊ diuersionibꝰ. Auic. ēt vult idē in caplo ꝓ/
prio. Sz Auic. ⁊ cōiter reliqui volunt ꝙ opz taliter frigida esse
ēt ꝓm actum vt infrigidētur in niue vel ī puteo ⁊ marie vbi est
verissima frenesis colerica. Quidā tn̄ dicūt ꝙ talia ponantur
actu tepida: q: cerebrū ⁊ pāniculi cū apantur multū ledunt ab
actu frigido: q: tale obstruit poros ⁊ ⁊ ꝓhibet exalationem māe
⁊ multotiēs fit a pāniculis ad cerebrū repulsio. Circa hoc ē ne/
cessaria bona medici estimatiua. Nā ī corpore iuuenili ⁊ robu/
sto ⁊ vbi sit manifesta ⁊ vehemēs caliditas circa caput nulli du
biū ꝙ opz ista applicare: nō tm̄ virtute frigida sed ēt actu frigi/
da. Sed vbi corpus sit mediocris vel debilis hītudinis ⁊ rare
vel corpus puerile vel senile ⁊ nō sit tāta suꝑiflāmatio ⁊ cōmo
tio: tūc tutiꝰ ē applicare remisse frigida ⁊ formalr ⁊ ī gradu vir/
tuali vt nō trāscēdāt ꝓz gradū in infrigidādo vt dixit Auēzo.
Unde ī hac intētōe ipse Auēzo. nullo pacto vult ꝙ sint frigida
vltra scdz lz aduertat formalē friditatē: q: cerebrū ē multū pas/
sibile a frigido. Alij dicūt ꝙ si tale applicādū extrinsecus sit
substātie subtilis tūc ꝯuenit applicare ipsum cū frigiditate for/
mali. Et ideo vbi intrat acetū potest exhiberi medicina frigide
virtutis cū formali frigiditate. Sz vbi sint bolus armenꝰ rose
plantago ⁊ similia stiptica sine adiuuāte ad penetratōem debēt
calefieri vt facilius penetrēt. Sz isti solū ꝯsiderāt habilitatē ad
ꝑnetrādū ⁊ nō iuuamēta vel nocumēta. Sz dices debemꝰ ne
semper ī principio occurrere cū reꝑcussiuis frigidis. Dicat ꝙ
nō qm̄ dicit Auic. Et oz quidē vt in pricipio. s. apatis admini/
stres repercussiua pura: ſz dixit faciendo exceptionē nisi sit de
genere magno. i. de apate magno ⁊ vbi pāniculi exteriores ex/
tēdant ꝓpter apa magnū. Un̄ dicit Gētilis: sicut ī obtalmia a
multa mā nō ꝯpetunt repercussiua: īmo oz tūc timere ī applica/
tōe aque frigide multo magis in alijs frigidis fortioribꝰ. Simi
liter ē ⁊ in apate magno pāniculi ex quo replētur vene que sunt
extra cū cōitate. Nā in applicatōe hoꝝ repercussiuoꝝ sequerē
tur multa nocumēta. Primū nocumētū ē q: inspissat mā ⁊ ꝓ/
hibet resolō eius. Scdm nocumentū ē: q: sicut ī emūctorijs nō
ꝯpetunt reꝑcussiua ne mā fluat ad mēbrum nobile: ita si sit apa
ī pāniculo exteriori nūquā applicent repercussiua ēt si facta eēt
flōmia. Sed tunc dicit Auic. in casu isto: Incipe ab eo ī quo sit
parū mollificatōis ⁊ sedatōe doloris vt cū embrocatōe aque te/
pide vel olei cōis tepidi vel cū aqua decoctiōis maluaꝝ ⁊ altee:
⁊ isto casu tūc maxime eēt intētio in clisterijs in addēdo aliquid
de hiera ⁊ frequētare clisteria ⁊ diuersoria cū ligaturis ⁊c. ⁊ ali

quid attrahere ꝑ nares odorādo flores rosaꝝ flores nenufaris ⁊ similiū: sꝫ supra caput fiāt ēbrocatiões cū tempatis vt dictū est que leniāt vel cū his que paꝝ resoluant vt cū decoctōe maluarum ⁊ camomille: ⁊ in hac intētiōe nō incōuenit applicatio catuli lactātis sicut ēt in scda pte status vel in scda pte augmēti: ēt ad remissionē doloris ꝯuertente dolorē ad se curaꝫ principalr. dico ꝙ ēt in principio pōt fieri applicatio catuli ⁊ pulmonis arietis: maxime in corpe nō repleto: q: ꝓpter similitudinē cū nāli caliditate capitis fit quedaꝫ delicia: ⁊ si videris ꝙ nō minoret mā q: nō resoluat: tunc dicit Gētilis fuge q: est moriturꝰ nec expedit ponere repcussiua nec fortiora resolutiua ꝓpter dubiū maioris attractiōis. Sed si mā minuat postea appone repercussiua leuia: tū vt dictū est de quibꝰ Gerardus ponit diuersitatē in sanguinea ⁊ colerica: vt supra dictū est de soda. vel fiat ēbrocatio cū oleo cōi vel de sisamo vel amigdalaꝝ dulciū. fiat etiaꝫ lenitio supra caput ex eis ⁊ i embrocatiōe etiā ponat aliquid de papauere ad inducendū somnuꝫ: sed iungat aliquid camomille vt remoueat nocumentū papaueris: vt dicit. A. ⁊ si remittitur dolor talr ꝙ simus certi ꝙ mā nō reflectet ⁊ nocebit appositis repcussiuis: dico ꝙ his factis lenitiuis debemꝰ vti repcussiuis postea facta repercussiōe post diē vel duos vel tres vel quattuor dies expedito tpe principij morbi applicent quedā medicine appropriate ſm diuersas ptes tpis morbi vt augmēti ⁊ status. nā in alijs tpibus vt in augmēto plus oꝫ exhibere repercussiua in prima pte q̄ꝫ in scda pte ⁊c. ⁊ ita ꝯsequēter ē ꝓcedendū ſꝫ cōmunes cañ. vt i scda pte augumenti: dñantibus tū repcussiuis ponat de resolutiuis plusquā ante: ⁊ in statu equalr de resolutiuis ⁊ repcussiuis in declinatiōe plus de resolutiuis: vñ trāsacta secūda pte augmēti versus statū laudat Gerardus appositionē canis scisi ꝑ mediū sup caput caliditate raso. nā ꝑ rasiōeꝫ habilitat ad euaporationē vaporuꝫ ad caput. Proficit scdo q: medici videt aliqd opari: vt ēt dicit Gerardus cremonensis: Et tertio q: meliꝰ medicie applicate opant. Posuit tū Ger. expositor quēdam artificialeꝫ modū ad resoluēdū simul ⁊ somnū iducendū vt siunant cū catulo. ℥. j. vel. ℥. s. se. iusquiami puluerizati sup catulo scisso fit maximū iuuamētū: q: ex vigilātibus fiunt dormiētes: sꝫ hoc nō eēt tutū nisi in augmēto. dicit Nicolaus ⁊ est doctrina Gen. ꝙ quattuor sunt localia applicāda ad intētionē resolutiōis leuis. pº pulmo arietis. 2º catulus lactans duoꝝ mensiū scisus ꝑ spinā vel iudicio meo: ēt ſm ventrem postea intēsius in gradu si apponat galus iscisus ꝑ dorsuꝫ q: melius applicat: postea applicatio colūbi dicit Gētilis ꝙ in frenesi vera sit talis ordo vt incipiat ab his debilioribus: ⁊ dicit ꝙ lꝫ apud illustres auctores arabes vel grecos nullibi repeiant ista remedia de his carnibꝰ in cā laudata: tū sunt multuꝫ eligibilia ⁊ a latinis reperta ita ꝙ nō sequit ab antiquis nō laudant illustribus ergo offerri nō debēt: sicut ēt ē de emplo capitalis ꝙ a latinis reptū ē: ⁊ ē mirabilis iuuamēti i certis casibꝰ: sꝫ ipe ponit hystoriā circa applicatōeꝫ hoꝝ qm̄ lꝫ mltū ꝓficiāt tpe resoluēde mãe: tū i tpe repcutiēte eēnt multi nocumēti si offerrent. Et iō quidā vulgares applicauerūt aliqd taliū in principio fluxus mãe in frenetico ⁊ attracta ē mā ad caput: ⁊ vbi priꝰ inordinate mouebat ꝓpter attractā mām multū leso cerebro ⁊ oppressa multū virtute ⁊ iaꝫ factus ꝓpiquus morti factꝰ ē imobilis ⁊ nō loquēs: ⁊ credebant vulgares ꝙ eēt reductꝰ ꝑ remotionē inordinati motus ⁊ loquacitate ⁊c. ⁊ cū post paruū tēpus obijsset dixerūt ꝙ fuit vitio medicoꝝ qui tardauerūt vel ꝓhibuerūt a principio appositionē catuli vel alteriꝰ similis ei. Hoc bene notate ꝓpter calūniā que aliquotiēs dat medicis sine cā: ⁊ hoc ē dictū in vera frenesi: sꝫ in nō vera vbi membruꝫ nō est apatum: ⁊ est intētio maioris resolutiōis ꝑ vapores multos i capite ꝯtentos. Facta tū euōne ⁊ diuersiōe prio pōt applicari columbus: ⁊ si nō pōt hēri pñt alia applicari predcā. Sꝫ talr applicētur ꝙ cōtinua fiat applicatio: q: vnica applicatio nō facit ad itegrum resolōnem sꝫ hēant octo vel decē pulmones arietis vel decē catuli: ⁊ vno euiscerato alter superponat: q: cū vnus infrigidatur alter formalr calidus superponat. Ita itelligat d̾ columbis ⁊ alijs. Sed ꝓ pauperibꝰ accepto pulmone arietis ⁊ superposito ⁊ facto frigido infundatur in aqua calida melliloti vel camomille: ⁊ expressa humiditate illa iteꝝ superponat: ⁊ vt dicit de pulmone arietis ita de reliqs dici pōt. Sꝫ hic nota ꝙ aliquotiēs ex applicatōe frigidoꝝ repentiētiū vt supra dictum ē de ꝑmutatōe frenesis: q: aliquotiēs frenesis permutat ad litargiā: ⁊ tunc nō oꝫ incedere ſꝫ cañ. superius dictos: imo ſꝫ dispositionē accidētiū in intētione variare medicinas. Vñ dicit textus Auic. Si transierit septimana ⁊ quies maior sit q̄ꝫ motus declarat ꝙ talia apata frenetica terminātur ad litargiā intelligit quies maior q̄ꝫ motꝰ: q: quies nō sit ꝓpter debilitateꝫ qm̄ aliquotiēs vt dicebat Rasis pº ꝯtinētis vidētur minui accidētia ita vt videat quasi liberari ⁊ tū tendit ad mortē quoniā minuit in talibus accidētibus ꝓpter ipotētiā virtutis ⁊ debilitatē eius. Sed ꝯsentiētibus reliquis accidētibus bonis vt ē bonitas anhelitus ⁊ dormierit vbi prius vigilabat ponat mentastrum. i. menta siluestris ⁊ balsamita. i. sinsibriū vel menta aq̄tica que i cāu multū laudat ab Auic. ⁊ Rasi pº ꝯtinētis. Ista ponant simul cū altea ⁊ cū maluis: i decoctōe ponant reliqua calida. Et hoc itelligit d̾ frenesi vera stante apate. Nā talia valēt i declinatōe morbi ad resoluēdū ⁊ ꝯfortādū. Sꝫ in nō vera itēdimꝰ ad cāꝫ dicte frenesis: aliqñ euāndo aliqñ ad digerēdū ſm necessitatē cãe remouēde a qua pendet vt ē aliquotiēs mala mā i stomacho. In frenesi aūt vera nō posuerūt auctores itentōeꝫ digōnis ⁊ equatōis mãe dicit Nicolus. Rō ē q: mā ē furiosa ducēs ad mortē cito: vnde stat principalis intentio ad subtractionē ⁊ euōnem mãe nō icōuenit tū cū ē tps mãꝫ digerere. Vñ i colerico digestiuū ꝯueniēs ē sirupꝰ viol. vel solus vel cum sirupo de papauere vel de nenufare vel de portulaca. Sed in sanguineo magis valebunt sirupi ad frigidum ⁊ ad siccuꝫ declinantes: vt etiam ponit ordinem Auice. in cibis istoꝝ versus fineꝫ capituli valēt: ergo magis sirupus roſ. sirupꝰ de ribes de granatis de succo acetose ꝓprie ⁊ siles cuꝫ aquis appropriatis plātaginis roſ. burse pastoris ⁊ similiū: vbi i colerico magis valēt aq̄ lactuce violaꝝ cucurbite maluaꝝ ⁊ similiū humectātiū. ⁊ ista itentio de humectātibꝰ habeat ēt silr i colera adusta: imo dicebat Auic. Et i colera q̄ est adusta multiplicet studiū cū humectātibus ⁊ cū administratōe enematū infrigidātiū ⁊ humectātiū in eis q̄ꝫtū possibile ē. Sꝫ i frenesi nō vera ꝓcedat vt dictū est euāndo ⁊ digerēdo ſm oportunitatē cãe a qua pēdet ⁊ caput ꝯfortādo ne recipiat in principio postea resoluēdo ſm cañ. notos saluo ꝙ in parafrenesi in fe. mālibꝰ putridis oꝫ ꝯsiderare ne ꝑ frigida ⁊ stiptica ⁊ iteriꝰ ⁊ exteriꝰ applicata obstruēdo poros ⁊ ꝓhibēdo euētationē mãe putride ne augeat putredo i mā maxie cū in putridis vt sepe ꝯiungat oppilatio. Preterea Auēzoar in isto casu vituperat applicatōeꝫ frigidorum: q: dicit ipse: Tu nō posses facere ēt si eēt Esculapiꝰ quin i scia medicie sic faciēdo obstruāt pori ⁊ augebit putredo i mā. Sꝫ ipse dicit ꝙ cuꝫ leuiter calefaciētibꝰ non ledet ⁊ subtiliabit mā ⁊ facilitat trāspiratio vapoꝝ ⁊ mā disponit ne vlteriꝰ putrefiat: ⁊ sic habilitatiua remissiōe mãe putredinis ⁊ cãe ꝯñter remittet accidēs: tū oꝫ vti modificatōe i hoc dicto: qm̄ tāta posset eē iflāmatio ꝙ seq̄ret maxia debilitas ⁊ ꝓstratio virtutis. Et tūc oꝫ remittere cū frigidis inflāmationē tātā maxie cū mā magis nocet q̄litate q̄ꝫ qñ mā nocet q̄ꝫtitate tūc ē practicādus cañ. eiꝰ ⁊ hec sua sententia ē cañ. d. Auic. quarta primi caº 2º cum dixit: Qui autem caliditatis superfluitatē cuꝫ oppilatōibꝰ medicat sibi cauere dꝫ ab in rōne superflua ne in couertēdo oppilationē i lapideꝫ augmentū faciat ⁊ ne cale ꝯplōnis malitiā augmētet: imo paulatim prīo medicari dꝫ cū eo qd abstergit: ⁊ si qd infrigidat ei suffecerit sicut aqua ordei aut succus scariole erit ꝯueniens. Et si non suffecerit istud tunc cum illo qd temperatum existit fiat supple ꝙ si hoc non suffecerit cum eo in quo subtilis existit calor. Nā ex hoc sis sollicitus quoniaꝫ iuuamentuꝫ diaforesis eius in infrigidando plus ꝯfert q̄ꝫ sit nocumentū qd facit ei calor qui ad extinguēdū ē facilis post apertionē ⁊c. Postremo dicat de accidētibꝰ: ⁊ prīo ꝓpter eoꝝ falsas ⁊ corruptas santasias ponant in locis vt se ꝑcipitare nō possint: q: aliqñ id appetunt etiā caueamus ne nobis medicis nocere possint: ⁊ sic ligent suauiter tū vt supra tactū est quātū ē possibile. De vigilijs odorēt aliqua que inducūt somnū vt aquā decoctōis acetose lactucaꝝ papaueris ⁊ se. citruli ⁊ aneti: ⁊. A. laudauit i virtute forti vt aliquid verbigratia. g̃. ij. opij dissoluant in oleo aneti ⁊ inungant cornua frontis: sed si virtus ē debilis dixit ꝙ est ꝑniens: ⁊ tūc magis laudat exhibitionē sirupi de papauere. Et Alexāder dixit i insomnietate dabis ei bibere ad oīa vtilissimū factuꝫ adiutorium dyacodion. Nā nō solū adiuuat in somnietatē sꝫ ⁊ fe. amputat ⁊ i alijs recurrere ad dicta supra de soda. Aliud accidēs est ꝙ obliuiscunt egerere ⁊ vrinare ⁊ comedere ⁊ bibē ⁊c. De hoc dicit Auic. ꝙ singula hora inducātur ad vrinādū cū diuersis igenijs epitimādo partes vesice ⁊ isra testiculos cū aqua dcoctōis paritarie ⁊ apij ⁊ senationū malua ⁊ altea ⁊ talibus: deinde scapelet. i. digitis satis fortiter fricet locꝰ iter anū ⁊ testiculos ipo infirmo erecto exñte: ⁊ ꝯprimat locus pectinis vt euēt mā vrinalis que reglr a nā ad vesicā mittit. Et vt alia mā illuc reducatur: aliqui ponūt cimicē in extremitate virge: vel fiat inunctio super pectine nō cū oleo de scorpionibꝰ q: faceret ad exsiccationē illoꝝ mēbroꝝ ⁊ ea spasmaret: sed fiat cū oleo cōi hoc ē oliuarum maturaꝝ. Et īfusio aque tepide super locuꝫ sola iuuat. Et vt iuuent ad egessionē inuitēt cū clisterijs ⁊ alijs icitātibꝰ ponēdo eos ad selā. Aliud accidēs ē ꝙ sepe habēt cām vehemēteꝫ sitis ⁊ tū nō requirūt potū ⁊ tūc offerēdus ē potus: precipue cū videris liguā asperā vel nigrā: tūc da potū infrigiditatiuuꝫ vt decoctionē tamarindoꝝ cū iulep viol. vel ro. ⁊ de berberis vel de ribes ⁊ similibꝰ. Mores aūt eoꝝ rectificāt assistentes grati misericordes prudentes ⁊ quos alias venerari ꝯsueuerūt vt supra dictum ē in dieta. Et ex his dictis pōt prudēs medicꝰ discurrere ad curā lōnis substātie cerebri cui maxie occurrēdū ē i principio ꝑ ꝑiculositatē morbi vt voluit Gal. 7º affo. Nā magnitudo morbi ⁊ nobilitas mēbri facit vt ipse dicit morbū esse maxie periculosuꝫ. Et Auēzoar ꝑ eiꝰ ꝑiculositatē non voluit aliud ordinare sꝫ dixit ꝙ oīs cura ē subtiliatio regimīs ⁊ flobothomia. Et addit: Sꝫ credo ꝙ ꝓpter eiꝰ mala accidētia añ hoc morietur. Et sic ē finis huius capituli de frenesi. Sequitur capitulum de litargia.

Io. mattheus.

d

Icto de frenesi apostemate

calido capitis succedit ꝯueniēter ad doctrinaꝫ vt dicat d̾ litargia. Vñ nota ꝙ Rasis hic nō determinauit de litargia: ⁊ aliqui existimant eandē esse curā litargie ⁊ subeth: ꝙ q: isra facit caplm de subeth. Et dicūt eādē eē curaꝫ litargie ⁊ subeth sꝫ male quoniā subeth ē accidēs litargie ēt ab alijs cāis venire pōt. Ad declarādū ergo ſm ordinē nr̄m mãꝫ de litargia: prīo videat quid nominis eiꝰ ⁊ quid rei ꝯsequēter: deinde ponētur distinctōes ꝯñter cãe deinde signa. Et primuꝫ ꝓnostica: deinde demōstratiua: vltimo ponet cura.

Quid

Quid nominis. Quid nōis ergo litargie īterpꝛetaꝛ̄ obliuio mētis a tergos greee ꝙ latine sonat mens ⁊ letes qꝺ ē obliuio vt dixit Aggregatoꝛ bꝛix. ⁊ Nicolus cū eoꝝ lꝫ quidā dicant ꝙ litargia greee dꝛ a liti qꝺ est obliuio: ⁊ argias ociosus quasi cū obliuiōe stat ociosus. Uñ nota ꝙ litargia ē nomē sumptū ab accidēti. s. ab obliuiōe. Nā obliuio ꝯsequiꝛ̄ litargiā sicut vmbꝛa coꝛpus. Et iō aliqui caplꝫ ꝺ litargia nominabāt caplm̄ de obliuiōe loquētes ꝺ obliuiōe vl'r. Et sic fecit Azaranꝰ ⁊ putabāt ꝙ litargia solū eēt idēꝫ qꝺ obliuio. Et sic errabant sumentes nomē accidētis ꝓ nomine pꝛincipalis moꝛbi. Et in hunc erroꝛem īcidūt: qꝛ sequunꝛ̄ qd nominis terminū. Nam dixit Auic. ꝓpter nomē eius errant in ipsa plures medicoꝝ ignoꝛantes ꝙ intentio in ipsa est egritudo facta ex āpate frido ⁊c̄. Et sic dicit Auic. ꝙ litargia nō est obliuio absolute sꝫ obliuio ꝯsequēs ad āpa frigiduꝫ cerebꝛi: ideo ꝑꝑ obliuionē dixerūt quidā ꝙ litargia dicit de āpate frido posterioꝛis ꝑtis cerebꝛi tm̄: qꝺ nō est veꝝ qꝛ ꝓpꝛie dicit eē āpa flegmaticū cerebꝛi vbicūqꝫ fuerit: vñ Auic. nō distiguit ista āpata ex ꝑte loci ita ꝙ litargia fiat in ꝑte posterioꝛi nō ī medio nec anterioꝛi vt sūt arbitrati. Nā dum facit mentōeꝫ de cuētu ipsoꝝ diuerso mō ex ꝑte mēbꝛoꝝ: hoc est veꝝ in cerebꝛo vel ī pāniculis nullā facit mentōeꝫ de diuersitate situs: imo vult vl'r ꝙ āpa pāniculoꝝ vel cerebꝛi calidū dicīt esse frenesis ⁊ āpa flegmaticuꝫ: siue ī ꝑte anterioꝛi siue in ꝑte posterioꝛi dicaꝛ̄ litargia. Et ēt ꝓ hoc est bona rō Gētilis qm̄ ꝑs anterioꝛ cerebꝛi vel eiꝰ pāniculi pñt āpari āpate flegmatico ⁊ nō appet ad quā rubꝛicaꝫ tale āpa debeat reduci nisi ad litargiā ⁊c̄. Si ergo aliqñ auctoꝛes dicūt ꝙ ē āpa flegmaticū ī occipitio eueniēs vt dixit Rasis ī diuisionibꝰ itelligaꝛ̄ vt ī pluribꝰ: ideo nō est veꝝ ꝙ obliuio ⁊ litargia idē sint: sꝫ obliuio sequiꝛ̄ ad litargiā. Ex hoc tm̄ nō sequiꝛ̄ ꝙ litargia sit solū in ꝑte posterioꝛi: qꝛ obliuio sit accidens soliꝰ partis posterioꝛis: imo ⁊ memoꝛia ⁊ obliuio fiūt a tēperamēto cerebꝛi absolute in oī ꝑte cerebꝛi vt voluit phs ī scꝺo de aīa: lꝫ Aui. ⁊ sequētes arabes teneāt oppositū ꝙ sensus cōis sit ī pꝛima ꝑte ⁊ estimatiua ī media ⁊ memoꝛatiua ī postrema ꝑte. Est ēt sñia Gal. ꝓ ꝑte Arist. Nā ipse in scꝺo tegni ponēs signa ꝯplexiōis cerebꝛi ꝑ operatōes virtutuꝫ īterioꝝ nō ponit signa ꝑtis anterioꝛis tātuꝫ nec medie nec posterioꝛis: sed ponit signa absolute totiꝰ ꝯplōnis cerebꝛi ⁊ dicit ꝙ facilitas discendi est signū fluētis cerebꝛi. i. humide ꝯplonis ⁊ memoꝛia signuꝫ substātie ꝑmanētis. i. sicce: ⁊ sic declarabat ꝯplōneꝫ humidā vel siccaꝫ cerebꝛi absolute ex facil'r discere vel memoꝛari: ⁊ ita inuebat memoratiuā esse ī toto cerebꝛo ⁊ nō soluꝫ ī ꝑte posterioꝛi: ꝓterea facil'r discētes raro hñt bonā memoꝛiā ī de sensu nec ecōtra: sꝫ bñ reminiscitiui sūt. vnde si fluxibilitas substātie cerebꝛi in ꝑte anterioꝛi eēt signū facile discēdi ⁊ siccitas posterioꝛis bone memoꝛie sequereꝛ̄ ꝙ bñ discētes in casu certo: tunc bñ memoꝛarenꝛ̄ ꝓpter distātiā vētriculoꝝ: vnde plusqꝫ Cōmētatoꝛ dicit ꝙ sensus cōis nō solū est ī ꝑte anterioꝛi sꝫ ī media ⁊ posterioꝛi: ⁊ sic de alijs sensibꝰ. Et ita ex obliuiōe que nō ē nisi qdaꝫ idispositio vel īpositā ad renouādū id qꝺ est deletū apud fantasiā nō debemꝰ arguere ꝙ litargia sit āpa soluꝫ ꝑtis posterioꝛis cuꝫ opatio memoꝛatiue in oī ꝑte cerebꝛi ꝑficiaꝛ̄ sicut ⁊ opatio sensus cōis: qꝺ declaraꝛ̄ cuꝫ nerui auditui ꝑ quos deferꝛ̄ sonus vel spēs eiꝰ ad sensuꝫ cōeꝫ ñ terminēꝛ̄ ad ꝑtē añrioꝛē. ⁊ hoc bñ nota ꝑꝑ multa. Ad Aui. tñ dicaꝛ̄ ꝯcedēdo ꝙ ī dictis vētriculis ex tꝑamēto cerebꝛi iste opatōes appꝛopꝛiate videꝛ̄ meliꝰ ꝑfici: ⁊ istꝺ tibi sufficit.

Quid rei aūt litargie ꝺclaraꝛ̄ ꝑ eē āpa fridū capitꝭ: sꝫ nota ꝙ cū litargia sit āpa fridū capitꝭ ꝙ aliqꝺ ē āpa flaticū aliqꝺ melācolicū capitis: ñ tñ quodlꝫ āpa flaticū vel ml'icū capitis dꝛ litargia. nā opꝫ ꝙ sit āpa flegmaticū ītra craneū: qꝛ si eēt supꝛa craneū nō eēt litargia: ēt dicūt quidā ꝙ nō oē āpa flegmaticū intra craneū dicīt litargia vt si eēt a flegmate aquoso: sꝫ opꝫ ꝙ sit a flegmate grosso: qꝺ pōt declarari ꝓpter duo. pꝰm qꝛ Auic. ponit caplm̄ de aqua siue aquositate ītra craneū ꝙ ē diuersuꝫ a caplo litargie. 2º qm̄ Auic. ostēdens ꝙ vtm̄ pluribꝰ litargia non ē āpa substātie cerebꝛi: adduxit ꝑ hoc mediū qꝛ fla raro penetrat intra substātiam cerebꝛi ꝓpter eiꝰ viscositatē vbi si esset fla aqueuꝫ posset in substātiaꝫ viscosam penetrare. Itē non dꝫ dici litargia si fuerit a flegmate salso: sed debꝫ eē a flegmate frigido viscoso. nā accidentia litargie nō cōsequūtur ad mām salsam: vt pꝫ maxime de subeth. ideo dicit. A. ī pꝛincipio capituli: litargia dicīt āpa flegmaticū. s. vt ī pluribꝰ factū sub craneo. nā etiā āpa melācolicū ē litargia: vt dictū est. Et nota ꝙ tale āpa sub craneo pōt eē ī diuersis locis. Nā 4º dicunꝛ̄ eē sub craneo scilꝫ pānieuli substātia cerebꝛi āfractus siue meatus vt īter craneū ⁊ pāniculos cerebꝛi ⁊ ꝯmissure cerebꝛi ⁊ vētriculi ⁊ his mēbꝛis ⁊ locis oībus pōt fieri litargia. Dicit tñ Aui. plurimū qdeꝫ fit in anfractibus eius absqꝫ pāniculis ⁊ cerebꝛo. i. fit in meatibus ⁊ cōmissuris dispersis ꝑ substātiam cerebꝛi vel inter pāniculos: ⁊ cerebꝛū nō in cerebꝛo nec ī pāniculis. Nota dicit plurimū qꝛ ēt pōt fieri in substātia cerebꝛi: lꝫ tñ oppositū teneat Gerardus. s. ꝙ nō fiat in substantia cerebꝛi: de quo miroꝛ qꝛ dicit ꝙ est impossibile nisi ꝯiungaꝛ̄ alia mā subtilis ꝙ non vꝛ̄ necesse vt pꝫ: ⁊ si fieri pōt in substātia cerebꝛi: tamē difficulter ita fieri pōt ⁊ in vētriculis: lꝫ difficulter qꝛ nō penetrat ad ventriculos nisi per substātiā cerebꝛi: iō de vētriculis nō declarauit Aui. sꝫ soluꝫ de substātia cerebꝛi ⁊ pāniculis. ⁊ ex hoc pōt solui ad dubium Gētilis qui querit si pōt fieri in vētriculis: qꝛ Aui. de illis nō dixit: sed solū dixit de substātia cerebꝛi ⁊ pāniculis dicatur ꝙ ita in eis tñ non plurimū fit: neqꝫ sua respōsio ad quesitū satisfacit: ꝙ si dicta mā eēt in ventriculis ꝙ faceret epilēsiā vel apoplesiā: qꝛ nō quelibet talis mā facit āpa etiā ī vētriculis existens vt pꝫ: ⁊ vt īfra videbiꝛ̄ de subeth. Fieri igiꝛ̄ pōt in velaminibus cerebꝛi ⁊ substātia eius ⁊ vētriculis eiꝰ: sꝫ vt plurimū fit in meatibus: iō ⁊c̄. qꝛ in pāniculis nō subintrat substātia grossa ⁊c̄. ecce vult ꝙ litargia nō fiat a flegmate subtili sed grosso. Sꝫ bonū dubiū est nā dices ꝙ āpa litargie non ē ī meatibꝰ. naꝫ si fit in vacuitatibus istud videꝛ̄ repugnare āpati. naꝫ in oī āpate de necessitate cōiungiꝛ̄ solutio cōtinui: sꝫ in talibus vacuitatibus nō pōt solui continuū: respōdet quidā ꝙ opꝫ aliquā mām subintrare substātiā cerebꝛi ad hoc vt fiat āpa. nā quāuis fiat ī meatibus vel vacuitatibꝰ oꝫ aliquā mām subintrare substātiā cerebꝛi vt fiat solutio ꝯtinui: sed istud nō videꝛ̄ posse stare. nam semꝑ ergo āpa litargicū eēt āpa substātie cerebꝛi ⁊ substātia cerebꝛi eēt āpata si stat illa rñsio: qꝺ falsuꝫ ē vt pꝫ ex verbis Aui. oꝫ ergo ali'r dicere de mēte Aui. tertia quarti 2º tractatu caplo de āpatibus vētosis: ⁊ est ibi notabilis textus ī ista mā. nā imaginaꝛ̄ ꝙ mā recepta ī illis anfractibꝰ ꝭm mediū extendiꝛ̄: ⁊ ꝯsequenter mēbꝛa vicina quedā ꝯtrahunꝛ̄ quedā extenduntur ꝭm extrema illius vacuitatis: ⁊ ita extēdiꝛ̄ cerebꝛū ⁊ nō ꝑ subintroitum māē: ⁊ sic fit solutio ꝯtinui. nā dicit textus ibidē: āpa vētosum quodā fit a vapoꝛe leui: ⁊ quodā fit a vapoꝛe ventoso: ⁊ dꝛ inflatio ⁊ sentiꝛ̄ quasi ꝑcussio cū manu: ⁊ ꝓpꝛie qñ inuenit locuꝫ vacuū in quo ꝯtineaꝛ̄ vt ē stomachus ⁊ intestina vel vt ē locus inter lacertos ⁊ ossa: nā non est necesse vt dilatet spacia soluendo ꝯtinuū sed subtiliat mēbꝛa sibi vicina ⁊ resoluit ea ⁊ gñāt in eis extensionē: vñ fit solutio in eis. Hec sunt verba Auic. qñ ergo mā recipiꝛ̄ in loco vacuo nō soluit ibi cōtinuū: sꝫ aliqñ soluit membꝛa vicina: ⁊ sic rñdeo ad argumentuꝫ supꝛa ꝙ non opꝫ ꝙ ī illo mēbꝛo vbi dicīt eē āpa sit solutio ꝯtinui sꝫ ī ꝯuicino.

Diuisiones. Expedito quid rei iā sunt ponende alique distinctōes. Prima distictio quedā litargia fit īcipiēdo quedā ꝑ viā ꝑmutatōis: vt cū ex frenesi fit litargia vel ex colica. Scꝺa distinctio talium āpatū que fiunt īcipiēdo quedā fiūt talia ꝑ viā paulatine ꝯgestiōis maxie ī cerebꝛo: quedā per viā defluxus māe. Alia distinctio quelibet talis aut terminaꝛ̄ per resolōnē ad saniē ⁊ quedā īduraꝛ̄ ⁊ quedā permutaꝛ̄: quedā per crisiꝫ cūonis que ē per resolōnē ē melioꝛ: deinde que fit per viā eūonis sensibilē illa eūaꝛ̄. Ista aūt que ē per modū ꝑmutatōis raro ē bona ꝺ induratōe ⁊ sanatōe. Quidā dubitāt vtrū stāte vita possit ꝑmutari ad saniē. Et dicūt ꝙ nō sꝫ apparet ꝙ sit possibile vt sanēꝛ̄ ad bonum lꝫ difficulter.

Alia distictio quedā fit ī substātia cerebꝛi lꝫ raro quedā ī pāniculis lꝫ ēt raro ⁊ foꝛte rariꝰ quedā ī āfractibꝰ quedā ī vētriculis cerebꝛi. Et ꝭm hoc sumiꝛ̄ distictio ex parte malitie dictoꝝ āpatū. Nā nō videꝛ̄ tm̄ nocumētū fieri stante mā ī vacuitatibꝰ cerebꝛi sicut stāte mā ī substātia cerebꝛi vel ī pāniculis eius deterioꝛ ēt videꝛ̄ illa que ē ī substātia cerebꝛi qꝫ que ē pāniculoꝝ sicut supꝛa dicebaꝛ̄ de frenesi: lꝫ pāniculoꝝ frenesis faciat accidētia seuioꝛa. Alia distinctio: quedā ad salutē terminanꝛ̄: quedā ad moꝛtē de quibꝰ videbūtur accidētia ꝓpꝛia. Est ēt distinctio quedā ex parte loci. Nā ī quodā loco ē magis ꝯtingēs: in quodā minꝰ. Nā litargia vt plurimū fit ī ꝑte posterioꝛi ex eo ꝙ ꝑs anterioꝛ calidioꝛ ē ēt ī ꝑte āterioꝛi ē colatoꝛiū superfluitatū. Et sic ꝑ eā partē multe partes possunt expurgari: que nō ꝑ partē posterioꝛē etiam quia pars posterioꝛ ē magis depꝛessa: ⁊ sic ad eam cadūt materie graues frigide. Cū hoc tamē stat ꝙ possit litargia fieri etiam in parte anterioꝛi ⁊ media vt dictum est.

Alia distinctio quedā ē absolute ⁊ ꝓpꝛie litargia vt flegmatica: quedā nō sic ꝓpꝛie vt melācolica que non absolute dicīt litargia: sꝫ cuꝫ determinatiōe vt litargia melācolica: ⁊ rō huius fuit qꝛ ad litargiā ꝯcomitaꝛ̄ subeth ⁊ obligatio que nō sic sequūtur ad āpa melācolicū: imo ī eis sepe sequiꝛ̄ accidens ꝯgelatōis de apertiōe oculoꝝ ⁊c̄. āpa aūt mixtū ex flegmate ⁊ colera pōt dici litargia nō vera: vt videꝛ̄ sentire Alex. ꝓpter candē rōnē. nam talis mō vigilias patiꝛ̄ mō graui oppꝛimiꝛ̄ somno ⁊c̄.

Cause. Dicaꝛ̄ nūc de causis causaꝝ litargie: qdā sunt pꝛimitiue quedā coꝛꝑales coꝛꝑaliuꝫ: qdā añcedētes: quedā ꝯiuncte. Cāe pꝛimitiue sūt oēs cause extrīsece que ducere pñt ad multiplicatōeꝫ flegmatis ī capite siue ducant positiue ⁊ ꝑ se siue ꝑ accñs siue īstrumētal'r passiue: ⁊ sic aer fridus ⁊ humidus aer nebulosus aer boꝛealis aer circa loca cauernosa irradiatio a luīe lune pñt esse cāe motus īoꝛdinatꝰ supꝛa replōneꝫ ⁊ maxie in nō assueto exerceri somnꝰ suꝑfluus ⁊ maxie supꝛa ceruiceꝫ ī loco terreno ⁊ humido replo nauseatiua ⁊ ī cibis ⁊ in potibꝰ oia q̄ generāt humiditatē putrescibilē ⁊ euapoꝛatiuā vt cepe ⁊ carnes poꝛcoꝝ maxime nō salite. Ex his ego vidi experientiam ⁊ cōiter addunꝛ̄ alea ⁊ poꝛri: de cepis nō ē dubiū. Naꝫ inducit litargiā vsus eoꝝ vt dicit Auic. ī ꝓpꝛio caplo: ⁊ ī 2º cañ. dixit ꝙ ē ex eis q̄ faciūt sodā ⁊ nocet intellectui ⁊ plurimꝰ vsus eius subeth facit. Etiā Rasis vituperat eū: ⁊ dicit Gētilis ꝙ hoc ē qꝛ in cepis ē vna pars grossa aquosa ⁊ indigestibilis: alia pars calida que facit partē aquosaꝫ euapoꝛare. Uñ dicit Auic. 2º cañ. ꝙ cepe ē calm̄ ī tertio ⁊ humidū plurima humiditate: ⁊ sic gñat āpa frigidū flegmaticū. De aleis ⁊ poꝛro dicūt ēt hoc aliqui sed errāt qm̄ Mesue in caplo ꝓpꝛio in regimine dicte exhibet alea ⁊ poꝛ. Rō qꝛ oīa cal'a ⁊ sicca ꝯueniūt in mā flegmatica: comestio ēt multa fructuū ⁊ herbaꝝ frigidaꝝ ⁊ succoꝝ crudoꝝ ēt multū facit gñationē ⁊ potus dicit quidā absolute vini sꝫ dicūt quidaꝫ vini multi ⁊ maxie grossi turbidi. Potus aque nocet sine dubio: potus ēt mixti cū multa aqua debilitat digestiuā. Uinū acutuꝫ nō īducit litargiā per se sed frenesim sicut ⁊ vinū maluaticū īducit vigilias: sꝫ ꝑ accidēs ī coꝛpoꝛe pleno fa/

cīēdo defluere mās ad cerebrū ⁊ nocēdo cerebro sua mordica/
tōe vaporosa facit ad litargiā. Vinū ēt cōe multū suffocādo na/
turalē caliditatē ⁊ q̄ facit euaporare mās grossas ad caput etiā
potus vini sit de maxīe nocētibus cerebro: ⁊ sic debilitādo ce/
rebrū fit receptiuū superfluitatū alioꝝ vapoꝝ. Et de istis cāis
dixit Rasis p° ꝯtinētis ca° 11°: ⁊ fm plures accidit hic morbus
ex multa vini potatōe ⁊ esu fructuū ⁊ fastidio. Cause corpo/
rales quedā sunt tales per eēntiā ī cerebro quedā per cōitatē.
Cāe tales per cōitatē sunt quecūq̄ cāe faciētes ad flegmatis
multiplicatōez siue sit mala ꝯplo frida stomaci siue epatis. Nā
quecūq̄ mala ꝯplo frida ducit vel ē parata ducere ad tale apa.
Cā per eēntiā añcedēs organica ē paruitas capitis qm̄ talis la/
psus facit ad oēm cāuz ī oēs morbos maxīe fridos: vt 2° tegni
declarat. Cā vero añcedēs litargie ē mala ꝯplo frida ⁊ humida
cerebri ⁊ ei⁹ debilitas: humor ēt flegmaticus fm caput. Cā añ/
cedēs si ēt fuerint mēbris cerebro vicinis. Cā ꝯiūcta ē mā actu
exñs ī ipso cerebro flegmatica.

Signa. Dicat de signis. Signa sunt duplicia: quedā ꝓ/
nostica: quedā demōstratiua generis: quedā de/
mōstratiua specieꝝ: quedaz ꝓnostica salutis vel mortis: q̄dam
sunt declarātia sitū vel locuz apatis. Signa ꝓnostica dicit
Auic. Cū fit īcessus hoīs ad litargiā stat multiplicatio tremoꝛ
capitis cū pigritia. s. in motibus aīalibus ⁊ corporeis ⁊ grauita
te. s. capitis vtplurimū posterioris ꝑtis. Rō est q̄ qñ cōiungit
tremor capitis cū pigritia ⁊ grauitate iā d̄clarat multa mā fleg
matica grauare caput: per hoc ēt qd̄ est pigritia ad modū decla
rat mām flegmaticā defluxisse ad partē neruosam: ⁊ hoc ītelli/
ge maxīe a grauata ꝑte posteriori capitis quare recipiet ī vētri/
culis cerebri vel ī substātia ei⁹ ⁊c. ⁊ faciet apa. Scd̄m signū ꝓ/
nosticū sumi pōt ex his q̄ declarāt frenesiz ꝑmutari ad litargiā
de quib⁹ supra dictū est. Aliud signū ꝓnosticū. Cū apparet
vertigo ꝑseuerās q̄ est talis ꝑ essentiā est signuz litargie vel su/
beth ⁊ aliqñ apoplexie pz qm̄ istoꝝ nocumētoꝝ mā quasi ē vna
lz alr ⁊ aliter causet dictas dispōnes vt locis suis videbit. Itē
⁊ soda cronica a cā flegmatica est signuz ꝓnosticuz dictaꝝ di/
spōnuz pz. Itē somni ēt lōgitudo ⁊ ꝓfunditas ⁊ ipsius facilis
īcursus cuz quiescūt cuz friditate carnosa ⁊ ebetatio sensuuz ⁊
tīnitu quasi ꝯtinuo auriū: ista oīa simul ēt ī sano sunt ꝓnostica
euent⁹ litargie. Signa demōstratiua. i. declarātia pñs apa ⁊
maxime flegmaticū q̄ vtplurimū est flegmaticuz: prius tñ po/
nent in genere ⁊ flegmatici ⁊ melancolici signa. Primū igit est
ꝙ infirmus stat iacēs sicut resupinus ⁊ cuz quiete ꝓstratus in
lecto: imo dicebat Rasis primo cōtinētis iacet vt truncus. 2°
nō loquūtur multū sicut frenetici: imo nō respōdent interrogā
ti si morbus est violētus: vel debilr respōdent ⁊ nō intelligibilr
si est debilis ꝓpter debilitatē ꝯtingentē ab oppressiōe virtutis
⁊ quasi extinctiōe caloris a cā frigida: ⁊ in hoc clare distinguit
a frenesi nisi apud mortē: ⁊ ꝯmot⁹ multotiēs aliqualr respōdet
sz remisse: ⁊ hoc ꝓpter sensus oppressos ⁊ īmobilitatos. Aliud
signū est q̄ hz dolorē grauatiuū capitis. Aliud signū cōmune
est retentio vrine ⁊ fecum: ⁊ hoc ꝓpter obliuionē vel ꝓpter de/
bilitatē sensitiue ī mēbris. Signa specieꝝ ꝯuertendo ad fleg
maticum sunt multiplicia: de quib⁹ Rasis p°o ꝯtinētis caplo
11° ⁊ Serap. caplo ꝓprio: ⁊ Azaran⁹ caplo de obliuione: ⁊ Alex.
capitulo ꝓprio ⁊ ī libro diuisionū posuerūt quedā: ⁊. A. de om
nibus colligit signa. xix. Primū dolor leuis capitis. rō ē clara
nam tale apa nō fit in pāniculis nisi raro: sz fit tm̄ ī anfractib⁹ ⁊
fit solutio cerebri nō sentiētis vt declaratū ē satis debilis: etiaz
q̄ cā frida debiliter īprimit: ⁊ maxime si iūgit humiditati vt ē
ī flegmate q̄ humiditas debilitat impssionē friditatis: ⁊ ideo si
fit dolor fit per viā ꝯpassionis pāniculoꝝ: ⁊ est dolor grauati/
uus nō pūgitiuus nec acut⁹. 2m signū est de fe. nā fit in eo fe.
acuta: rō est dicit. A. q̄ necessaria est fe. ī oī apate facto ab hu/
more putrefacto ī mēbris principalibus fit fe. Et hoc ē apa silē
etiā in frenesi vbi est febris acuta: sed nō est hic acuta sed lenta:
quare nō sequit sitis neq̄ calor maximus qm̄ nocumēta huius
morbi magis sequūtur oppressionē virtutis q̄z īpressiōez mãe ī
virtutē ⁊ sic ē fe. lenta: imo aliqñ non sentit nec ad tactū ꝑcipit
caliditas ab infirmo nec pulsus ē frequēs: ⁊ aliqñ nō ꝑcipit nec
a medico nec ab īfirmo: ⁊ dicit Gētilis ⁊ hoc maxīe in pricipio
qñ est modica putredo in mā: vbi ergo esset nulla putredo ī prin
cipio nō eēt febris. ꝓ tāto Auerrois 4° colliget in signis apatū
renū dicit ꝙ apata ēt in principalib⁹ mēbris nō cāant fe. nisi qñ
mā ꝯuertit ad saniē. Dicit. A. ⁊ oīs fe. facta ex apate putrefacto
fit q̄ talis mā ē putrefacta p̄ter nām ⁊ sic fit febris. 3m signuz ē
subeth. s. ꝓfunditas somni. Dubitat Gerardus: nā somn⁹ dz
eē passio sensus cōis si igit hoc apa ē partis posterioris cerebri
vtplurimū qūo sequit subeth ad hāc dispōez. Rñdet dupliciter.
ter. Pria rñsio ē ꝙ tāta ē oppilatio ī postremo vētriculo ꝙ va/
pores mouent ad anteriorē ⁊ oppilant ita ꝙ spūs non pñt veni/
re ad organa sensuū ꝓ opatiōibus: ⁊ sic fit somn⁹ p̄ternatura/
lis tamē. 2a respōsio ē q̄ tale nocumentū partis posterioris cō/
municat etiā anteriori ꝑti cerebri. Iste rñsiones radicalr nō sa/
tisfaciūt: q̄ supposito ꝙ spūs nō possint ꝑuenire ad mēbra sen
suum: ex hoc nō sequit ꝙ fit subeth ꝯiunctū vt pz ī spasmo ina/
nitionis: nec etiā sequit q̄ cōmunicet nocumentū ꝑti anterio/
ri. 2m ergo modū respōdendi dictuz supra videlz ꝙ isti sensus
ꝯmunicāt toti cerebro ita ꝙ somnus sit passio cerebri non dico
primi vētriculi tm̄ vbi fiat somnus vbicūq̄ dicat esse apa in ce
rebro ibidē est oppilatio: ⁊ ꝓpter oppilationē multi vapores re/
tinent ⁊ sic fit somnus: sz supposito vt cōmuniter tenet iste ope
rationes sint distincte fm distinctionē ventriculoꝝ: tunc dico

ꝙ stāte multa mā flegmatica ī posteriori ventriculo cerebri fit
somnus longus: q̄ a tali cā fit eleuatio multoruz vaporum qui
vapores ꝓpter oppilatōem nō pñt descēdere cū spiritib⁹ ad mē
bra sua: ⁊ sic reflectunt ad vētriculū anteriorē: ⁊ sic fit somn⁹ ⁊
longus ꝓpter multitudinē vapoꝝ ⁊ ꝓfundus ꝓpter grossitiē
illoꝝ vaporuz. Secūda causa sumit ex parte remollitōis ipsoꝝ
spirituuz: q̄ stante in cerebro multa mā flegmatica spūs illi re/
molliūtur ⁊ sese indisponūt ne vadant ad organa sensuuz: ⁊ sic
causant somnū. Quartū signū est q̄ raro aperiūt oculos: ⁊ cuz
aperiūt eos cū excitant sic claudūt ꝓpter cāz remollitōis palpe
braꝝ. Et si intueant nō bñ distinguūt ꝓpter alteratōez spūuz.
Quintū signū ē obliuio nō recordant eoꝝ que vocauerunt nec
alioꝝ. Et hoc ē cōe ī melācolico ⁊ flegmatico. In flegmatico q̄
nō ē facta īpressio fortis ꝓpter humiditatē ī sicco ꝑꝑ nō potuis/
se figi idola ꝓpter siccitatē organi: ⁊ sic fit obliuio facilis eoruz
que sūt impressa. Sextū ē frequētia ossitatōis ꝓpter multitudi
nē vapoꝝ multiplicatoꝝ ad musculos. Septimū cū ossitāt re/
manēt ore apto q̄ nō recordant claudere os ꝓpter īeptitudinē
spūum motiuoꝝ. Octauū signū ē de anhelitu. Nā spūs coꝝ ē
tardus rarus debilis ⁊ ad debilitatez sequitur paruitas. rō q̄
musculi toracis remolliti nec possunt instrumēta anhelitus di/
latare: ⁊ anhelitus fiunt aliqñ cuz suspiriis quasi videantur cuz
fatigatione id facere. Aliud signū q̄ abūdat sputū in ore: ⁊ opz
eos īuitare ad spuēduz ne illa mā fluat deorsuz. Aliud signū sin
gultus ꝓpter mām aggregatā ibi ī stomacho. Aliud signuz q̄
līgua dicit eē alba ex pñtia humiditatis flegmatice ī radice lin/
gue. Aliud signuz q̄ līgua est īepta ad motū vt vix possint loq̄:
⁊ si loquunt nō bñ dearticulāt voces ꝓpter remollitōez īstru/
mentoꝝ: ⁊ ideo īterrogati nō rñdent vel vident nō ītelligibilr.
Aliud signū ex ꝑte egōnuz q̄ sunt liquide: q̄ mā multa descen/
dit ⁊ īdisponit retentiuā ⁊ digestiuā: ⁊ est sñia Hyp. 7a ꝑticula
affo. Aliud signū q̄ vrina est sicut vrina asinoꝝ turbulenta ra/
tionabile est q̄ mãe sunt fusce nō rubee: cā ergo est ꝑꝑ grossitiē
mãe ⁊ debilitatez virtutis: ⁊ sic nō remouet pars grossa a parte
subtili. Dubitat Gen. si ī frenesi fit vrina alba ꝓpter ꝯuerti
mām sursuz ad caput ⁊ sic ī litargia ꝯuertit mā ad caput: ⁊ ī ista
oīo est grossa: ergo nec ī ista. Rñdet ꝙ ī litargia tāta est mā fleg
matica ꝙ ista miscet cuz partib⁹ vrine ī vijs ⁊ non pōt illa pars
grossa separi a parte subtili: ⁊ sic remanet spissa vt asinoꝝ. Alid̄
signū ē ꝙ acubitus coꝝ nō ē vt freneticoꝝ: q̄ iacēt p̄cipitati in
lecto: sz frenetici manēt eleuati ad partē supiorē: ⁊ litargici sepe
vadūt vsq̄ ad fundū lecti. Rō ē clara q̄ ꝓpter caliditatē ꝯuer
tentē sursum stant eleuati: sz litargici ꝓpter multā humiditatē
grauāt mēbra: ⁊ sic grauitas corporis trahit ad deorsū. Aliud
signū ex parte pulsus qui ē magnus tardus ⁊ rarus. Magnus
ē q̄ nō potuit satisfieri necessitati aucte ex parte anhelit⁹ qui ē
puus. Oportuit ergo satisfieri ꝑ pulsuz: ⁊ q̄ꝛuis cerebrū sit le/
sum: cor tñ ⁊ artarie nō sūt lese ⁊ sic obediūt: ⁊ sic virtus vitalis
ē cōstās īstrumētū obediēs necessitas aucta: ⁊ sic fit pulsus ma
gnus. Cōtra dicit Gētilis: pulsus ⁊ anhelitus īuicē ꝓportio/
nātur: ergo si anhelit⁹ ē paruus ⁊ pulsus dz eē ꝑuus. Rñdet:
verū ē remoto īpedimēto mēbroꝝ: vel dicit ꝙ ē magnus respe
ctu anhelitus ⁊ plus deperdit de velocitate q̄z d̄ magnitudine
vel magn⁹ q̄ min⁹ recepit a tempamēto ꝑ magnitudinē. Ista
rñsio ē ꝯ experimētū: q̄ de facto ē magnus talis pulsus absolu
te ⁊ ē tardus ⁊ rarus positiue: ⁊ respectu tempamēti ⁊ sui ipi⁹
d̄ facto sunt magni ⁊ longi ⁊ lati ⁊ ꝓfundi. Rō ē q̄ instrm̄ est
plusq̄z obediēs ⁊ per dilatationē plus satisfacit necessitati q̄z si
eēt necessitas tempata. Aliud signū q̄ sudor coꝝ ē in extremis
aliqñ fm totū ꝑꝑ exuberātiaz vapoꝝ a mā aquea resolutoꝝ ad
totū: vñ ꝯuertunt ad nām aqueā illi vapores ēt ꝑꝑ īpotētiā cō/
tētiue mēbroꝝ. Aliud signū ē tumor mēbroꝝ ꝓpter debilitatē.

Signū distinctiuuz a melācolico ē q̄ dolor ē fortior ī eo q̄z ī
flegmatico. Etiā q̄ melācolici hūt oculos aptos magis q̄z fleg
matici: imo aliqñ vident sicut ꝯgellati intuentes in vno loco.
Aliud signū ponit a Rasi p° ꝯtinētis de cuti quod est mollis in
flegmatico: ⁊ ex hoc differt ab apate melācolico ī quo cutis est
aspera. Signa ꝓnostica ad mortē dixit Rasis p° ꝯtinētis: Et
qñ hunc morbū ꝯcomitat fortis fe. ⁊ anhelit⁹ est altus ⁊ appent
ī eo oculi īuersi ⁊ sudor mult⁹ calidus ⁊ bothor rotōdi ī facie ⁊
pectore ⁊ extremitatū friditas ꝓnosticāduz ē de futura morte.
Aliud signū Rasis caplo eodez 11° ēt ponit ab Auic. ⁊ qñ acci/
dit hic morb⁹ ⁊ eius accūtia sunt violenta ⁊ supuenit ī eo mult⁹
sudor est mortalis: q̄ sudor īducit defectū viriuz dicit Auic. est
perimēs q̄ sudor deijcit virtutez. Et dixit Gerar. signa morta
lia sūt augmētatio accidētiuz ⁊ sudor fridus ī fronte facie ⁊ col/
lo ⁊ retētio egōnis ⁊ vrine. Et Gordoni⁹ ait: Si applicet san/
guisuga sup frōtez ⁊ non adheret est signū mortale: q̄ ē signuz
ꝯsumptōis sanguis ⁊ spirituū: etiā si sternutatoriū forte narib⁹
applicet ⁊ nō sternutet: ēt signū est mortale: ⁊ hoc ē cōe quasi ī
omni māli passiōe cerebri q̄ significat d̄fectū in sensitiua ⁊ ex/
pulsiua. Aliud signū mortis est qñ appent ista accidentia sic ve
hementia ⁊ maxime in receptiōe cibi q̄ non recipiūt cibū quia
musculi nō obediūt deglutiōi ēt quādo stant vt mortui nec re/
spondēt: tūc significāt mortē maxime si fuerit corpus iuuenile
nāliter forte tēpus estatis: q̄ tunc signū ē de fortissima causa.

Signa salutis quādo mouent ⁊ facili⁹ ⁊ benigni⁹ dicūt ē si/
gnum bonū. ⁊ de hoc dicebat Rasis loco allegato: ⁊ cuz vide/
ris patientē ī suis motibus agilem ⁊ vtrūq̄ intelligentē ⁊ ha/
bentem aliquā memoriā ⁊ eius anhelit⁹ ē facilis ⁊ post ei⁹ aurē
apparent minuta apata ē signū eius ꝯualescētie. etiā quasi idē
Aui. cū dixit: ⁊ cuz spūs dilatat. i. anhelit⁹ ⁊ fit bonus ⁊ decli/
nant

nant accidētia tūc tendit ad salutē: ⁊ ꝓprie si appent apāta post
aurē: si etiā in remissiōe accidētiū fiat eūatio ꝑ nares vel aures
materie erit certior significatio vt patet.

Cura. Expeditis declarationibus terminoꝝ ⁊ distinctiōi/
bus litargie ⁊ cāis ⁊ signis eius sequit̄ vt dicat̄ de
dieta vel de cura. In cura ergo quattuor sunt pricipales in/
tentiōes. Una ē regimē i dieta. 2ª vertit̄ ad abscisiōnē cāe ⁊ ad
diuersionē. 3ª ad repercussionē mãe ⁊ resolutionē ei⁹ qđ remā
sit. Ultia intētio ad accidētia ⁊ correctionē eoꝝ. Prima que
circa dietā versat̄ est ex pte aeris primo locatus sit infirmus in
camera clausa a vētis ⁊ sit tēperati luminis: vt dicit Serap. tū
dicit Aui. sit camera luminosa. Idē dicūt cōiter ceteri: ⁊ Me/
sue qui voluit ꝙ sit plena imaginib⁹ itelligūt sit luminis tꝑati
⁊ non obscuri: vt iquit Serap. nō sit obscura: q: obscuritas cō
uertit calidū ad itra: ⁊ ita facit subeth: vehemētia tamē lucis ⁊
multa disgregatio facit ad resolutionē: ⁊ aliqñ ꝓhibet apertio/
nem oculoꝝ: iō q: tñ lumē nō sustinēt magis declinet ad lumi
nosum q̄ȝ ad obscurū: vt aliqui spūs extrahant̄: ⁊ sic diuertat̄
a somno in quē facilr̄ incidūt ⁊ ꝓfunde: ⁊ etiam ꝓ eadē cā sint
multi loquētes qui eū petant ⁊ diuertāt ne ꝓfundet̄ in somno.
vñ dicunt quidā ad seruandū ne cadat in subeth afferat̄ scrofa
ad lectū infirmi ⁊ leuet̄ cū pedibus vt clamet ⁊ soni fiant fortes
vt timpani ⁊ similiū ⁊ stridor sit cū serra fricata cū alia serra: ta
lia multū faciūt ne ꝓfundet̄ i somno a quo oȝ multū cauere. vñ
dicebat Aui. ⁊ ꝓhibe ipm ne in subeth ꝓfundet̄ q: cū ꝓfundā
tur in subeth sepe suffocant̄: ⁊ sic interdicat̄ somnus quātuȝ est
possibile nec dormiāt: nō tamē in totum ꝓhibeant̄ a somno vt
virtus ꝯseruet̄: sed cū attētiōe custodiant̄ ne i somno ꝓfundēt̄
⁊ ita ꝯcedat̄ somnus eis vltra dimidiā horā vel vltra horam si
virtus nō sit nimis oppressa: ⁊ hoc de aere ⁊ somno. De mo/
tu autē qm̄ tales in hac dispōne non sunt apti ad motuȝ: dicit
Aui. i declinatiōe vtant̄ dbili motu. s. leuiter equitādo vel ābu
lando: sed ante fricatōes supplēt motū exercitij: de quib⁹ dicet̄
in scđa intētiōe eūationis ⁊ diuersiōis. De passiōib⁹ aīalib⁹
dicat̄ ꝙ opȝ eos ꝯuertere ad irā ⁊ rixā ⁊ depilare eos fm̄ bar/
bam eoꝝ: ⁊ vltimo ē euulsio piloꝝ de timporibus eoꝝ iuuat: q:
cāt maiorē dolorem: ⁊ sic excitant̄ a somno. De cibo ⁊ potu
sumatiȝ dicat̄ in principio in cibo ⁊ potu dieta sit tenuissima ⁊
magis q̄ȝ in frenesi. nā in talibus i pricipio nocumentū oppres/
sionis ē maius q̄ȝ ipressiōis. nā si videant̄ debiles sunt tales ꝑ
viā oppressiōis ⁊ nō ꝓpter inanitionē venaꝝ: ⁊ talis debilitas
oppressiōis nō indicat de exhibitiōe cibi: imo de subtractione:
vt dixit Hyp. 1° regis acutoꝝ textu ꝯmēti. xlviij. ⁊. xlix. vbi re/
prehendit medicos de hoc: ⁊ Gal'. expresse declarat i cōmento
49° in pria die vel scđa sit cib⁹ aqua or. cū decoctione isopi: ⁊ si
querat̄ maior restauratio det̄ mellicratuȝ in quo sint quattuor
partes aque ⁊ vna pars mellis ⁊ bulliant ad consumptionē me/
dietatis. valet etiaȝ aqua ciceꝝ dicit Mesue: aqua ciceꝝ est ci/
bus bonus in litargia ⁊ aqua or. cū barbis porroꝝ. Nā sua ca/
liditate ⁊ subtiliatōe valēt ad mãm. Laudat ēt alea: vñ dentur
tres vel quattuor. ℥. decoctōis ciceꝝ. s. đ brodio: ⁊ tm̄ de aqua
or. in qua sint decocte barbe porroꝝ. Et pōt poni aliquid zucca
ri ꝓpter dulcedinē. Et ex hoc pȝ error eoꝝ qui sicut ꝓhibent
cepas i casu ita ꝓhibēt porros ⁊ alea quos Mesue exhibet de/
bite dietādo. Sed artificiū magnū sepe necessariū ē in dando
eis qm̄ iacēt precipitati sicut mortui. Unde expedit ꝙ aperiat̄
os eis cū ligno ⁊ postea infundat̄ liquor ille. Et hoc bis ter vel
quater in die nāli fm̄ necessitatē virtutis. Et in hoc aliqui lau/
dant succū ⁊ oleum amigdalaꝝ ꝓ ꝯdimētis cibarioꝝ eoꝝ. Sȝ
mihi non placet q: ē euaporatiuū nimis ⁊ relaxat ⁊ precipue i li
targia flegmatica bñ forte ꝯuenit i litargia melācolica. In prici
pio ergo vsq̄ȝ ad tres dies opȝ tenuiter dietare. Sȝ postea pos
sumus copiosi⁹ dietare: vt dare vnū vitellū vel duos ouoꝝ: ⁊
aliqui dant cum pipere modico si nō multū febriāt. Et aliqñ po
test dari de pistata perdicū ⁊ turtuꝝ: q: sua exsiccatōe ꝯueniūt
⁊ a ꝓprietate viuificāt intellectū. Et Auē zoar laudat singlr̄ ce/
rebrū leporis assatū qđ valde ꝯfortat cerebrū humanū ex ꝓprie
tate. In ꝓcessu de fructib⁹ valēt vue passe ⁊ auclane toste qm̄
2° can. augmentū faciūt in cerebro. De potu Auic. laudat aquā
fridam in pricipio ad repssiōeȝ: sȝ postea nō tñ melius est dare
aquā mellis vt dictū ē ꝓ cibo ⁊ potu: q: i pricipio pricipiāte ra
ro medic⁹ occurrit ēt sepe non accidit magna caliditas: ⁊ sit ēt
i senib⁹ vt iplurib⁹ vel pueris vel mulierib⁹: ꝓpterea dixit Me
sue alienet̄ aqua frigida oīno: sed i ꝓcessu detur. ℥. j. vini potē
tis medicinalr̄ in declinatōe ad resolutionē ⁊ ꝯfortationē qm̄ ꝓ
eo in potu nō ꝯuenit vinū vt supra đclaratū est in froda: ⁊ vltra
al's dieta ē expressa snīa Hyp. cū i textu ꝯmenti. xlij. dixit si do
lorem capitis times mentisq̄ȝ ꝑcussionē ab vsu vini sūmopere
tibi cauendū est ⁊c̄. De eūatione aūt ⁊ diuersiōe breuiter di/
catur ꝙ hec intentio ꝯplet̄ cuȝ multiplr̄ diuertentib⁹ ⁊ euacuā
tibus de quib⁹ i pricipio capituli de cura Aui. dicit: si nihil fue
rit qđ ꝓhibeat flōmet̄ pri⁹. dicit Ras. p° ꝯtinētis: Si virt⁹ fue
rit fortis ⁊ etas flōmet̄. Ideȝ Gal'. 13° terapētice dicit ēt in fre/
nesi ⁊ litargia fm̄ principia flōmabis vbi ꝯsentiat virt⁹ ⁊ etas.
Mesue nō facit mentionē de flōmia ⁊ multi si ꝯsentiāt ꝯsentiūt
vbi sit mā mixta sanguini: ꝙ tūc ꝯuenit flōmia qū aliquid non
ꝓhibet: ⁊ dicūt ꝙ raro vel nunq̄ȝ accidit quin aliquid ꝓhibe/
at. Et Serap. videt̄ eē in hac snīa qui ponit plurimas ꝯditōes
ad ꝯsensuȝ i flōmia. Ego inhererē opinioni Auic. Gal'. ⁊ Ra/
sis ꝙ fiat flōmia si virtus fuerit fortis ⁊ etas: ⁊ hoc est qđ intelli
git Auic. nisi fuerit ꝓhibēs nō de aere vel regione vel arte ⁊c̄.
quia ista bñ aliqualr̄ ꝓhibent sȝ nō sūt fortiter ꝓhibētia. Naȝ

litargia ponit̄ ex parte accidētiū inter morbos acutos qm̄ iter/
ficit cōiter i quarto ꝑꝑ seuitatē accidētiū. Nā in morbis fleg/
maticis oȝ adhibere maiorē diligentiā i pricipio q̄ȝ i ꝓcessu ne
nā a mā suffocet̄. Posset igit̄ ꝯuenire flōmia ꝑꝑ duo ēt si non
sit mā sanguinea. Nā per flōmiā ēt cū sanguine eūat̄ aliq̄ por/
tio flegmatis que ē cā añcedēs litargie: ēt ꝑ eā diuertunt̄ vapo
res ad inferiora. Scđo q: facta eūone mēbra fiūt auara ne hu/
mores fluant ad caput ⁊ sic i principijs i apatibus mēbroꝝ frigi
doꝝ spero ꝯueniat flōmia ēt i flegmatica: sȝ tūc sit minuta. Uñ
ꝯcurrēte virtute ⁊ etate semꝑ ego auderē in apatibus in princi
pio facere flōmiā. Confirmat̄ ēt auctoritate Gal'. 1° regiminis
acutoꝝ: vbi dixit ꝙ in eūone per flōmiā nō cadit aliquid timo/
ris nō sic i solutiuis si fiat moderata. Etiā Gētilis dixit: si mā ē
mixta sanguini ꝙ cōpetit flōmia: alr̄ nō: sȝ credo vt dictuȝ est.
Addit Auic. ⁊ post flōmia fiāt clisteria acuta. Dubitat̄ q: nō
facit mētionē đ eūone ꝑ medicinā i pricipio morbi. Dicit Gen
tilis ꝙ ꝓpter duo. Prio q: dedit intelligere ante ex vniuersa/
libus. Scđo vt forsan insinuaret nobis nō debere dari soluti/
ua per superius vsquequo appareat aliqua digestio in mā. Di/
cit Nicolus ⁊ bñ qm̄ i pricipio hoꝝ morboꝝ nō sūt habiles ad
receptioneȝ medicinaruȝ nisi minorata materia cum clisterijs
sunt eim vt suffocati. Et sic si exhiberet̄ medicina potabilis vel
pillule nō possent deglutire nec apiūt os. Iō oēs auctores i pri
cipio ꝯueniunt vt sint clisteria acuta: q: aliquid ꝯuertit̄ de mā
q̄ iaȝ ꝓxima est ad fluxū ad caput ⁊ ducit in deorsuȝ. Sȝ si cor/
pus eēt repletū hoc est ꝑ duos dies non egisset fiat prīo clistere
lenitiuū: quo clisteri facto ꝯuenit clistere acutuȝ vt mā subtilier̄
⁊ ꝯuertat̄ ad oppositū: vt. ℞. calamēti fluuialis origani asse sal/
uie q̄ est i hoc ꝓpria ꝑꝑ caliditatē ⁊ ꝯfortatōeȝ añ. M. j. cētau/
ree. ʒ. vj. cartami. ℥. ß. pulpe colloquitide iterioris. ʒ. ij. vel. ij.
ß. fiat decoctio cuȝ lib. iij. aque vsq̄ȝ ad ꝯsumptōeȝ medietatis:
⁊ facta collatura dissoluant̄ mellis. ℥. ij. ⁊ addant̄. ʒ. vj. hierepi
gre Gal. vel. ʒ. vj. hieralogodiō si forti⁹ vult calefieri ēt addē/
do. ʒ. ij. salis cōis ⁊ olei ruthe ⁊ cōis añ. ℥. j. ß. vel salis gēme in
mā flegmatica ⁊ salis indi i melācolica. Sȝ si mā sit melācolica
decoctio clisteris dȝ respicere mām melācolicā vt. ℞. reꝝ predi
ctaꝝ ⁊ epithimi polipodij añ. ʒ. j. ß. bulliāt vt supra. Et addatur
olei amigdalaꝝ dul. loco alioꝝ oleoꝝ ⁊ de lilio ad humectatōeȝ
cuȝ salis indi. ʒ. iij. ⁊ fiat clistere apponēduȝ cuȝ hieralogodion
vel saltē cū hiera simplici vt placet: ⁊ qū clistere imissū nō opa/
ret̄ ꝓpter virtutē ebetatā: tunc fiāt suppositoria attrahētia cli/
stere. Dicit Auic. suppositoria iuuāt vt due cāe ad id faciēdum.
si iuuet. s. ad solutōeȝ faciendā. Exponit Nicol'. fiant duo sup/
positoria qñ nō possum⁹ vti medicis: ⁊ si vnū non soluit ponat̄
aliud vt due cāe ⁊c̄. Sȝ ego credo ꝙ Aui. voluit ꝙ qū medicia
exhibita vel clisteria facta etiā fortia nō soluūt: tunc fiāt suppo/
sitoria ⁊ vnū supponat̄. nā iuuabit ad solutōeȝ ꝑcedētis vt due
cāe ⁊c̄. Et iste est cōis modus practicādi sȝ magis fiat supposi/
toriū forte vt. ℞. hiere simplicis Gal'. ℥. j. pulpe coloquitide i/
terioris. ʒ. ij. scamonee. ℈. j. cartami ⁊ cētauree mino. añ. ℈. ij.
salis gēme. ʒ. ij. liquefiat hiera simplex qua liquefacta supasper
gant̄ puluercs speꝝ dictaꝝ: ⁊ incorporate totū infridet̄ ⁊ indu
cat̄ in formā duoꝝ vel triū suppositorū que fiāt longa cuȝ filo
appenso: ⁊ supponat̄ alterū istorū ⁊ manu agitet̄ ad excitādum
expulsiuā magis. Et postea ꝑ duos vel tres dies aliqualr̄ eui/
gilata virtute vt fiat habilis ad soluēdū mām cū medicina seces/
siua per superius data: tunc si necessitas fuerit: q: s. videas ꝙ
tota mā nō pōt eūari cū clisterijs neq̄ȝ cū alijs partibus vt gar
garismatib⁹ ⁊ sternutatorijs: tunc det̄ medicina per superi⁹ q̄
ꝯponat̄ ex. ʒ. ij. castorei. Et posuit Alex. cuȝ modica scamonea:
sȝ nō posuit dosiȝ scamonee. Sed Mesue ponit đ castoreo. ʒ.
vnius tertias duas. s. ℈. ij. ⁊ scamonee. ʒ. vni⁹ sextā parteȝ. s.
℈. ß. sed plus ⁊ minus vt expedierit. Auic. aūt subtrahit ēt de
scamonea ⁊ addit aliquid de castoreo. Nā đ castoreo ponit au/
rei vni⁹ tertias duas. Et de scamonea dicit ipse ꝙ sit min⁹ pō
dere vni⁹ dauich que ē pondus ḡ. viij. ordei. Nā dauich sunt
duo chirath. Nam fm̄ Mesue dant̄ vsq̄ȝ ad. xij. ḡ. vel circiter
fm̄ Auic. vult vt nō trāscendat. ḡ. viij. Nota hic qm̄ hec me
dicina scribit̄ ab oībus. Ras. ponit hanc medicinā de castoreo
cū scamonea p° ꝯtinētis de mēte Pauli: ⁊ ipse ponit de casto/
reo ⁊ scamonea hoc mō dixit: Et si morb⁹ est multoꝝ dieruȝ ⁊
cū eo est tremor dent̄. xij. carati de castoreo vsq̄ȝ ad. xviij. cara/
ti est pōdus vt kirat. i. quattuor granoꝝ dat̄ ergo vsq̄ȝ ad. ʒ. j.
⁊ vltra castorei. Et addit: Et si humor est mult⁹ addat̄ cū eo ca/
rati. vij. scamonee ⁊ sūt. ḡ. xxviij. vltra. ℈. j. Nota hic ꝙ ponit̄
scamonea ꝓpter multitudineȝ humoris fridi ⁊ nō ꝓpter eūare
colerā: ⁊ ita Alexā. ⁊ alij. Dicit Nicolus: Collige ꝙ medici nr̄i
tꝑis debēt multū aduertere i dosib⁹ solutiuoꝝ neq̄ȝ ad vngueȝ
imitari supiores. Nā Alex. antiquissim⁹ multo plus posuit de
scamonea ⁊ castoreo: ⁊ dicit ēt ipse de scamonea: sed de scamo/
nea nō ponit dosiȝ i meo ⁊ sequētes diminuerūt ꝓpter acuita/
teȝ medicine. nā virtutes debiliores facte nō tñ sustinēt quātū
olim faciebāt. Scđȝ documētuȝ singulare ēt ex hoc textu col/
ligit̄ ꝙ aliqđ nō solutiuū ꝑmixtionē alicuius solutiui fit soluti/
uuȝ. Nā castoreū de se nō est solutiuū sȝ alteratiuū calidūȝ so/
luȝ i fine tertij de mēte Auic. 2° cañ. nā est soluȝ subtiliatiuū ici
siuuȝ: vñ dicit Auic. ꝙ ipm est subtili⁹ ⁊ fortius oī eo qđ calefa/
cit ⁊ exiccat. s. ad tertiū graduȝ: nec alicubi reperit̄ ipm eē solu/
tiuū: tñ illi illustres auctores ponūt i casu solutiuū ⁊ eductiuuȝ
flegmatis: ⁊ hoc ꝓpter ꝑmixtionē scamonee. Tertio colligit̄ ꝙ
ꝑmixtionē nō solutiui cuȝ aliquo solutiuo corrūpit̄ forma speci
fica solutiui ad soluēduȝ. nā scamonea per se eūat colerā ⁊ non

flegma pͥncipalr ꝛ ꝑmixtionē i ↄpōne cuꝫ castoꝛeo i itentōe no/
stra nō ponit ad eūanduꝫ colerā: ꝛ similr est in ↄpōne electuarij
indi. Nā illic nō educit colerā: q: mixtio turbit ꝛ alioꝝ simpli/
ciuꝫ corrūpit ꝓprietatē ei⁹. Et in simili hoc cañ. dicit Auic. q̄
in ↄpōne medicinarū addūtur quedā que corrūpūt aliqñ que/
dā que minuūt aliqñ quedā que addūt. Nā si ponant anacar
di in tyriaca corrumpet virtus tyriace: imo dicit Gentilis q̄ ex
simplicibus nō solutiuis fit solutiuū: ꝛ cō: ergo ista medicīa ex
castoꝛeo ꝛ scamonea eligat: ꝛ maxie fm ↄpōnem Auic. Et ad/
dit Auic. si timueris caliditatē ꝓpter febꝛē nō addas scamoneā
scꝫ tāte quātitatis dicit Serap. de scamonea qd̄ ē calidioꝛ pi/
pere qd̄ ē calidū in quarto: ꝛ colligit vulnerato stipite vel radi/
ce eius. Et facta fouea colligēte q̄ distillat ex vulnere: ꝛ tūc fiūt
formule rotūde: ꝛ ē faciliter frāgibilis cineritia ꝛ alia ē nigra q̄
adducit ᷤ arabia: ꝛ dicit q̄ si ñ fuerit talis meli⁹ ē cā relinqre q̄ꝫ
adhiberi est inimica cordi cerebꝛo ꝛc̄. Et nota cū reduxisti egrū
vt sit ꝓpoꝛtio notabilis virtutis ad moꝛbū relinque cū nature
ꝛ nō da aliā medicinā. Aliqui laudāt hierā si nō pōt dari sca/
monea ꝓpter ipsi⁹ nimiā caliditatē ꝛ agitationē vt fuit Auice.
Nā ponit hiera sed modice quātitatis vt tm̄. ʒ. j. toti⁹ vbi ē ni/
miū de aloe: ꝛ addit paꝝ colloquintide cū mirabol'. s. kebuloꝝ
ꝛ mastice. Et Moderni ēt dant pillulas cochias. Sed hic nota
q̄ ē textus expressus cōtra oēs qui dant hierā vel aloe. Rasis
p° ↄtinētis caplo 12° dicit: Dico nō dꝫ quis vti aloe i cura litar/
gie: q: eius virtus iducit subeth. Cū ergo hiera simplex hꝫ aloe
ꝓ basi sequit q̄ hiera simplex nec ↄposita ē i hoc casu ↄueniēs
pōt dari tm̄ hiera per suppositoꝛia vel clisteria i medicīa vero se/
cessiua minime. De vomitu aūt tāquā de alio ingenio eūati/
uo ē dicēdū q̄ q̄zuis vomit⁹ in oī doloꝛe capitis videat aptus
nocere ꝛ maxime i doloꝛe apostemoso. Cū tm̄ litargia pēdeat ab
humoꝛe: cui⁹ minera plerunqꝫ ē stomachus. Jō vomit⁹ laudat
in hac passiōe. Nā eradicādo mām illaꝫ fit alleuiatio hui⁹ pas/
sionis: ꝛ ideo laudāt vomitū in hoc casu. Sꝫ cū quibus fiat vo/
mitus quidā posuūt decoctionē raffani seminis aneti ꝛ attripli/
cis ꝛ cū oximelle ꝛ huiusmodi exhibēt vomitiuū potabile: sed re
vera artificiose loquēs Aui. faciebat cū oximelle mixto cū sina/
pi illinita pēna in eo: ꝛ imposita pēna in guttur ēt tangēdo pala
tum cū ea modus est: vt sint. ℥. iij. oximellis. ꝛ. ℥. j. seminis si/
napis puluerizati: ꝛ facta mixtura linita pēna in hac mixtura
ponat pēna i guttur etiā violēter ꝛ tāgat palatuꝫ: ex cui⁹ tactu
cū pellicula stomaci icitat stomach⁹ ad vomendū fit hoc ↄueni
enter qm̄ talia coꝛpoꝛa nō pūt se iuuare in vomendo ꝛ non sunt
apta ad vomitū facilr retinerēt vomitiuū ꝛ nihil euomerēt: iō
opus ē violētia: ꝛ iō eūatiões que fiūt ꝑ medicinas solutiuas ꝛ
secessiuas: ꝛ ꝑ vomitū raro ↄplent nisi in scd̄a ꝑte augmēti vel
in statu ꝛ nō in pͥncipio ꝓpter cām iā dictā: ꝛ iō laudant a pͥn/
cipio clisteria acuta q: violenter pūt imponi: nec opus est infir/
mū sese iuuare sicut est necessariū i medicinis soluentib⁹ siue ꝑ
vomitū: ꝛ ꝓ tāto dixerūt Mesue ꝛ. A. ꝛ melioꝛ eūationū ē illa
que fit cū clisteri. De diuersiōe mãe ad oppositū iam dicat: ꝛ
hec intētio ↄplet per quedā diuertētia que in oī tpe moꝛbi ↄue/
nienter applicari pūt vt fricatiões ligature doloꝛose pōnes ex/
tremoꝛū in aqua calida vētosatiões ꝛc̄. nā talia ꝛ si maxime ↄue
niunt i pͥncipio ꝛ augmēto fluente mã: tm̄ in oī tpe ↄueniūt di/
uertendo saltē vapoꝛes ne cerebꝛum debile eos recipiat: vñ de
his dicebat. A. ꝛ frica extremitates ei⁹ ꝛ ↄpͥme eas donec ru/
bescant ꝛ doleāt qm̄ est magnū iuuamentū ꝛ fiat id assidue. i. ꝑ
omnia tpa moꝛbi: pōt ēt fieri diuersio etiā ꝑ alia diuertētia que
nō debēt applicari nisi post factā eūationē vt sunt sternutato/
ria masticatoꝛia scarificatōes cartilaginū auriū fꝫ quosdā ꝛ hu
iusmodi que cū hoc qd̄ diuertāt ēt de ꝓpinquo eūant: nā talia
masticādo gargarizādo ꝛc̄. si in pͥncipio fiāt nō facta eūatiōe
agitando mās in cerebꝛo que multe peccāt i anfractib⁹ dubiū ē
ne ille mãe reducāt ad vētriculos cerebꝛi ꝛ ibi causent apa ꝛ epi
lensiam: ꝛ in hunc erroꝛem sepe incidunt medici. naꝫ cuꝫ occu/
runt egro qui est ꝓfundatus in somno conātur cuꝫ sternutato/
rijs etiaꝫ nō precedente eūatiōe: ꝛ est erroꝛ magn⁹ ꝛ sepe sequit
suffocatio ꝛ moꝛs: imo ꝑꝑ hoc ꝑiculum dicunt quidam q̄ talia
sternutatoꝛia ꝛ linimēta circa nares nō debēt applicari nisi le/
nia nec fiant ex cōdisi nec ex pipere vel aliquo foꝛtiter acuto: sꝫ
cū leui moꝛdicāte ꝑꝑ timoꝛē agitatiōis vt supꝛa dictuꝫ est: ꝛ de
hoc dixit Rogeri⁹ in hoc caplo. Itē regula est q̄ in litargia
nō debēt fieri sternutatiões violente ne foꝛte ex nimia dissolu/
tione sequat maioꝛ oppꝛessio: sed cū festuca ꝓuocet bis vel ter
ꝛc̄. ꝛ intelligebat maxime nō facta euacuatiōe: ꝛ ꝓ magna ꝑte
digesta mā pōt fieri caputpurgiū cū aqua mellis in qua dissol/
uat paꝝ nucismuscate: succ⁹ ēt radicis bletis depurat⁹ valet:
ꝛ si non pūt ꝑ se attrahere intingat pēna in tali caputpurgio ꝛ
ponat intra nares ad excitandū i sternutatiōe: ꝛ hoc factis eua-
cuatiōibus. Veꝝ ē q̄ quādo res eēt fere i despatiōe ita q̄ nā
nō obediret nec solutiuis ꝑ sursuꝫ nec clisterijs nec vnguētis so
lutiuis: quib⁹ maxime in hoc casu est vtēduꝫ vt est vnguentuꝫ
de artimita si supponat vmbilico: tūc in illo casu ad tētandū si
natura ē in totū oppꝛessa vel nō: tunc coacte lꝫ insufflare sternu
tatoꝛiū foꝛte intra nares vt factū ex cōdisi vel eleboꝛo ꝛ pipere
ꝛ semine synapis: q̄ si etiaꝫ nō sternutauerit est signū ꝓxie moꝛ
tis ꝛ in totū oppꝛessiōis i virtute: sꝫ ad alia diuertētia possum⁹
omni tpe ꝛ debemus nos ↄuertere ēt post cibū sumptū. vñ di/
cit Auic. Et cū cibaueris eos ↄpͥme extrema eoꝝ aliquib⁹ ho/
ris vt vapoꝛ ad superioꝛa nō trahat: faciūt tales fricatiões cuꝫ
oleis calidis etiā ab initio ꝛ pur circa extrema ad ↄuertēdū ma
gis vapoꝛes ad inferioꝛa ꝛ dixit aliquib⁹ horis: quasi velit q̄ fri

catio nō tātū fienda ē eūato cibo: sꝫ ēt existēte cibo i stomacho
ne vapoꝛes in sursuꝫ eleuētur ↄsiderans q̄ lꝫ fiat nocumentū i
digestiua stomaci ↄuertendo calidū ad inferioꝛa: maius tm̄ ē iu/
uamentū qd̄ sequit ꝑ ↄuersionē vapoꝝ in deoꝛsuꝫ q̄ꝫ nocumē/
tum tarditatis vel debilitatis digōnis: ꝛ dicit Mesue versus
finē capꝛtuli: stimulātia coꝛp⁹ sunt de genere diuertētiū ꝛ plus
iuuāt q̄ꝫ fricatio ꝛ ↄpꝛessio doloꝛosa: ꝛ hec sunt cuꝫ fit inunctio
vel linitio cū rebus acutis supꝛa coxas vel extrema ꝛ cū sinapi
ꝛ squilla ꝛ huiusmōi: exēpli grā vt facto emplō sic. ℞. sqlle assa/
te si placet vel non assate ꝛ ē foꝛtioꝛ. ℥. j. se. vꝛtice. se. sinapis añ
ʒ. iij. ↄquassata squilla. Et loco emplastri superponat ad coxas
erit ꝓfecto foꝛte diuertēs. Si ēt fiat fricatio cū huiusmodi vel
cū aceto squillitico ꝛ semine sinapis ꝛ pipere vel cū nitro vel cū
aliquo talr acuto facta linitione extremoꝝ cū his felicitat intē/
tio diuersionis. Vētose ēt ꝓsunt valde ad diuertēdū sꝫ sint vē
tose ñcce: ꝛ ponātur pͥmū versus nucā vel mucrā cum multo
igne ad calefaciēdū subtiliandū ꝛ resoluēdū. Postea descēden
do per spatulas vsqꝫ ad nates tādeꝫ ad coxas ꝛ ad crura: ꝛ hoc
facta eūone. Veꝝ ē tm̄ q̄ ad itētōeꝫ diuersiōis tm̄ credo q̄ sit i/
cipiēdū ab iferioꝛib⁹ tēdēdo ad suꝑioꝛa. Si tm̄ eēt coꝛp⁹ sangui/
neū ꝛ mā eēt sanguini mixta ꝛ videret tumoꝛ releuat⁹ ꝑ vētosaꝫ
satis ad rubeū declinās nō eēt incōueniēs apponere cū scarifi/
catōe: sꝫ circa nuchā nō fluant cū scarificatōe sꝫ magis deoꝛsū
ex quo de facto supponim⁹ caput eē lapsuꝫ ad friduꝫ ꝛ ad humi
duꝫ ꝛ apa friduꝫ i cerebꝛo ꝛ vtplurimū fm partē posterioꝛē: iō
nō dꝫ cerebꝛū ifrigidari ꝑ extractōeꝫ sanguis nec a mēbꝛis vi/
cinis est eūatio sanguis fiēda. Succedit hoc loco dicēduꝫ de
reꝑcussione resolōne ꝛ de ↄfoꝛtatōe: ꝛ ad hoc declarādū oꝫ ad/
ducere quedā antiquoꝝ. Nā Gal. 13° terapētice caplo penul/
timo dicit: Cōe est apatib⁹ cerebꝛi vti oxoꝛodino in pͥncipio. i.
oleo rosato ꝛ aceto. ꝛ cā est q: oꝫ in oī tali a capite humoꝛē qui/
cūqꝫ fuerit repellē ꝛ caput ↄfoꝛtare: ꝛ hoc fit ↄueniēter cuꝫ oleo
ros. ꝛ aceto ↄquassatis fm ꝓpoꝛtionē dictā supꝛa: deīde pꝛoce/
dēte tpe fm ↄtraria quasi iuuat q̄ peccāte mā colerica ꝛ sangui
nea est occurrēduꝫ cū fridis: ꝛ peccāte mā frida est occurrēduꝫ
cū calidis. Et hāc sñiaꝫ visus est imitari Auic. ad pͥncipiū capli
vbi laudat reꝑcussionē eē fiendā cum oleo rosato ꝛ aceto: ꝛ post
duos dies addat paꝝ castoꝛei. Mesue vero i caplo ꝓpꝛio dicit
q̄ a pͥncipio rei ↄplet intētio cū medicis reꝑcussiuis in ꝑte ꝛ in
ꝑte resolutiuis siccis qui recte oleo ro. cuꝫ aceto docuit misceri
paꝝ castoꝛei ↄquassati ad subtiliādum mām: ꝛ iste fuit Alex. vñ
voluit q̄ a pͥncipio ↄueniat applicatio alicui⁹ ↄfoꝛtātis ꝛ resolu
tiui ēt hoc voluit Serap. i caplo ꝓpꝛio. nā postq̄ꝫ laudauit oxo
rodinū. i. oleuꝫ rosatū cuꝫ modico aceto vt ipse dixit ad reper/
cussionē mãe fluentis dixit: q: tm̄ mā est frida dꝫ secū misceri pa
rū de castoꝛeo. Gētilis de hoc dubitat ꝛ bꝛeuiter rñdet q̄ i pͥn
cipio pͥncipiāte ↄueniret soluꝫ oleū ros. ꝛ acetum. ꝛ hoc voluit
Gal. ꝛ Auic. sꝫ i ꝓcessu iā fluxa mā ↄueniēs est addere de casto
reo. Istā sñiaꝫ cōiter sequunt qui scribūt in mā: sꝫ qm̄ de dire
cto ↄtra hāc sñiaꝫ fuit Gilbert⁹ ꝛ Rogeri⁹ expsse dixerunt q̄
in pͥncipio nō ↄpetunt pure reꝑcussiua: imo i hoc caplo ꝓhibēt
ꝛ dicūt vnū cōe ꝛ gnāle ꝛ est q̄ in pͥncipio nō reꝑcutiant cū fri
gidis. Ego iherēs auctoꝛitati Serap. expsse ꝛ Mes. ꝛ Ras. p°
ↄtinētis tātoꝝ viroꝝ ꝛ ↄcurrēte rōne quā adducā credo nō eē
laudabile offerre tm̄ oleū ros. ꝛ acetū in dispōne ista ēt in pͥnci/
pio nā vt dictū est supꝛa i cāis: cā aũs cām ↄiunctā est mala cō/
plexio frida ꝛ humida cerebꝛi mālis vel imālis ita q̄ non adhuc
facto apate cā aũs est i cerebꝛo frido siue cū mā siue sine mā ꝛ q:
apata flegmatica magis fiūt ꝑ viā ↄgestiōis q̄ꝫ ꝑ viā deflux⁹: ꝛ
ideo a pͥncipio mā erat aggregata: ꝛ tūc itentōe habita ad cere/
bꝛū vel mām in eo nō ↄpetunt ista reꝑcussiua frida tm̄ ergo nec
in pͥncipio apatis: ꝛ euꝫ dicit Auic. dixit post duos dies addat
de castoꝛeo: ꝛ Gal. dixit cōe quidē fm pͥncipalia vti oxoꝛodino
nō negauit Gal. quin cū oxoꝛodino aliqd misceam⁹ ↄueniat etiā
oleū ro. veꝝ ē sꝫ nō puꝝ. Nā in pͥncipio ↄuenit oleū rosatum ꝛ
acetū cuꝫ aliqua poꝛtōe castoꝛei vt remittat friditateꝫ olei ros. ꝛ
aceti. In ꝓcessu post duos dies adde castoꝛeuꝫ dixit ita q̄ mi/
nus fiat reꝑssiuū ꝛ plus resolutiuuꝫ: ꝛ in ꝓcessu magis tēden/
do versus statuꝫ plus addat ᷤ castoꝛeo ꝛ min⁹ de oleo ro. Ideo
tutius videt mihi q̄ in pͥncipijs hoꝝ moꝛboꝝ nō attēdamus
cū repercussiuis intētiōe habita ad mēbꝛū lesuꝫ ꝛ addamus qd̄
sit ↄfoꝛtatiuū. Dubitat ēt vtrū ista repercussiua debeāt po/
ni a parte posterioꝛi vel anterioꝛi. Apparet q̄ a ꝑte posterioꝛi:
q: dꝫ ꝓhiberi ne illuc mā fluat. Cōfirmat: debēt applicari re/
percussiua ad eā partē ad quā applicant resolutiua ergo ꝛc̄. In
oppositū ē Auic. qui nō laudat in parte posterioꝛi apponi reper
cussiua ꝑꝑ nocumēta neruoꝝ. Rñdet Gētilis: Ista reꝑcussio
supposito q̄ apa fit in parte posterioꝛi ponat in anterioꝛi: cum
hoc tm̄ stat q̄ si aliquid cōicatur parti posterioꝛi nō sequat mul
tū nocumētū. Nā per partē eleuant a stomacho multi vapoꝛes
ergo cōueniēter ibi fit reꝑcussio. Scd̄o q: fit eleuatio vapoꝛum
mediātib⁹ venis ꝛ artarijs que terminant ad partē anterioꝛem
ad rhete mirabile: iō ↄueniēter fit repercussio a parte anterioꝛi.
Et cū dicit ad eandē partē debēt applicari reꝑcussiua ad quaꝫ
resolutiua. Dico negādo q: diuersa ē applicatio ēt appositio fit
ↄueniēter applicatis resolutiuis parti posterioꝛi. Nō sic ē ᷤ re/
percussiuis q: frigida cū occurrūt parti posterioꝛi nō sese iuuāt
i penetrādo: q: partes posterioꝛes sūt solidioꝛes: q: dicit Gal.
Si nō fuissent cōmissure nihil posset fere penetrare ad cerebꝛū
ꝛ medicine calide ꝑstant iuuamētū ad penetrādū: ideo ille pos/
sunt applicari illi parti. Scd̄o q: i applicatōe calidoꝝ nō nocet
caput imo iuuat: neqꝫ nocet neruis neqꝫ origini neruoꝝ: sed hū
frigida

frigida nocēt ideo ⁊c̄. Et sic a principio fiāt repcussiua a pte anterio𝑟i repcussiōe facta ab alto cū oleo ro. addēdo paꝝ castorei: ⁊ sic in ꝓcessu augēdo resolutiua ⁊ ꝯfortatiua cū emplastris fortibus ex squilla cū centaurea cū carthamo cū pipere cum nitro cū semine vrtice cū semine sinapis. Ex his oībus vel aliquibꝰ eoꝝ facta ꝯtritōe cū squilla assata. Uel si nō pōt fieri emplꝫ fiat inunctio cū appropriatis. Sola ēt squilla fricata a parte posteriori multū dissoluit. Alex. laudauit balneū reꝝ calidaꝝ ī quo infundat̄ totū corpus preter caput. Et dicit ꝙ ipse vidit vnum amantē penitus nec aperientē oculos: ⁊ sic positus ī balneo ī totū restitutꝰ ē. Tūc ego cōsentirē facta mūdificatōe ⁊ ī corpe forti alr̄ nō auderē: ⁊ eodē mō loquit̄ Alex. dixit sic: Ego enīz scio post. ix. aut. x. dies ingressuz balneū quēdā hac egritudine laborantē neqꝫ attēdētē quo tenebat̄ malo neqꝫ cognoscētē quo laboraret magis iuctus ē in balneo euigilās ⁊ attēdēs ⁊ loquēs ⁊ cognoscēs oēs qui presto erāt ⁊c̄. Balneū fit cū rebus calidis decoctis vt origani calamēti mētastri saluie rorismarini laureole paꝝ. Nā ista ꝯuertūt mām ad mēbra: vñ si remāsit aliqua mā mūdificat̄ per balneū ⁊ sic remanet depuratū corpꝰ non in pricipio si nō ponis castoreū pone balsamitā. Balsamita multū ꝯfortat ēt ꝯuenit ⁊ ī frenesi: ⁊ sic tollit̄ nocumētū ꝺ castoreo qꝺ erat in dubio. Laudauit ēt ad subtiliationē māe ⁊ resolōnez eius. Gal. 13° terapētice caᵒ allegato decoctionē istaꝝ reꝝ calidaꝝ cū aceto ⁊ accipere fumū per nares ⁊ per os: ⁊ ita Serap. laudat vt odorēt patiētes alasce calamētū fluuiale ⁊ mōtanū cōtrita ꝑmixta cū aceto pñt ēt fieri saccllatōes capiti de predictis ⁊ empl'a ⁊ impositōes ītra aures ⁊ nares ꝺ oleis calefactis vt dictū est supra de soda materiali frigida: ⁊ pñt adhiberi illa digestiua de quibus supra: ⁊ ita de ꝯfectōibus ꝯfortatiuis exhibendis vt tyriaca metridato plirisarcoticon cū modico anacardine ⁊ fricare palatū cū ea multū ꝓficit. Et Rasis pᵒ ꝯtinētis sumatīz ⁊ quasi recapitulādo oīa dicta ponit curā litargie ī hūc modū dicit: Si virtꝰ ⁊ etas ꝑmiserint flōmet̄ ⁊ clisterizet̄ clisteribus acutis vt trahat̄ mā ad inferiora ⁊ postea reuertat̄ ad curā capitis spargēdo oleuꝫ ro. cū aceto ⁊ castoreo: ⁊ fricent̄ extremitates cū oleo rutino ⁊ pipere: ⁊ odorēt isopuꝫ ⁊ mētrastrū ⁊ fiāt gargarismata violenta. Et si dolor ꝓlonget̄ detur eis in potu castoreū ⁊ radat̄ caput ⁊ sacellet̄ cū sale ⁊ milio calefactis: ⁊ cuꝫ morbus incipit declinare intromittātur in balneū ⁊ attēdatur ꝓuocatōi vrine ⁊ mollificatōi ventris. Hec dicta valēt maxie in litargia flegmatica. nā in melācolica pōt fieri cūo cum hiera pigra ⁊ aqua decoctōis passulaꝝ ⁊ epithimi ⁊ cassiefi. ⁊c̄. q2 nō sic ē timor de subeth ⁊ aliis appropriatis melācolie. Sequit̄ vt dicat̄ de accidētibus subeth: ⁊ interea accidēs ꝙ primū cōiungit̄ ē obliuio: vñ nō assellāt nō espuūt ⁊ similia: ideo ad hoc accidēs oꝫ attēdere. Et ad hoc Gal. Rasis ⁊ Aui. ꝙ si fiat decoctio haꝝ reꝝ calidaꝝ ⁊ fiat fumus ꝑ nares multum euigilant subtiliādo dicunt oēs vlr̄ ꝙ si capilli infirmi reducant̄ vt puluerizētur ⁊ fiat suffumigiū multuꝫ excitat̄ infirmus vt pili barbe ꝯbusti ēt pili puluerizati cū succo squille superpositi capiti ꝯfortāt ipsuꝫ a ꝓprietate. Et qñ ista nō ꝯferūt sufficienter laudauit Azaranꝰ cauteriū ī posteriori ⁊ medio capitis: ēt dicit Azaranꝰ ī caᵒ de obliuiōe: Si capiat̄ cerebrū pauonis cū felle eius ⁊ ꝑmisceat̄ ⁊ insufflet̄ in naribus facta mixtura: aut accipiant̄ dētes leonis ⁊ ligent̄ ad brachiū dextrū infirmi reddit̄ memoria: ⁊ sic vngula sinistri pedis posterioris cū vngue brāce leonis puluerizati ī petia ligata in sinistra manu oīum recordat̄ que vnquaꝫ audiuit. Et dicit Albertꝰ ꝙ si quis cigat̄ corrigia pellis leonis erit fortissimus ꝯ hostes suos ⁊ deferat oculos leonis sub assellis: oīa aīalia que illi nocere possūt fugiēt: ⁊ deꝰ scit.

Capl'm 4ᵐ de apoplesia. Textus Rasis.

Cum aliquis quasi dormiēs iacet ⁊ sine somno stertit ⁊ cū pungit̄ nō sentit: tunc iaꝫ patit̄ apoplesiā. Est aūt huiꝰ egritudīs quātitas ꝺm ꝙ fortiter aut ꝺbiliter stertit. Si aūt spuma ab ore exierit nō est ei medicādū. cū aūt paꝝ stertit egritudo ē leuior. Hec quidē passio aut īterficit cito aut in paralesiꝫ trāsit. Cū ergo ista accñtia visa fuerit attēdēduꝫ erit an patiētis facies multū rubere aut denigrari aut viridis fieri videat̄: quēadmodū ꝯtingit cū sanguis in aliquo mēbro ex coartatōe retinet̄: tūc enim sanguis ex duabꝰ gidegui illico extrahēdus erit aut ex duabꝰ cephalicis. Qꝺ si ita non fuerit: imo cū aerē attrahit audit̄ in pectore oregmon: ex hoc clisteri erit clisterizādus: cuiꝰ ē hec ꝯfectio. ℞. colloquitide buchormarie cētauree minoris arthanite elebori al. oīum añ. ℥. j. coquant̄ oīa in tribꝰ libris aque donec ad vnā redeāt: deide colent̄: ⁊ ex media libra huius apozimatis fiat enema: qꝺ si cito exierit fiat iteꝝ donec humoꝝ multitudo cū eo exeat. Naribus quoqꝫ ꝯdisi ⁊ eleborus albꝰ suauiter īsufflent̄ ⁊ est īgeniāduꝫ vt anacardinū cū idromelle ꝑ os ad stomachū multotiēs descēdere cogat̄ quaqꝫ die semel ex quo vniꝰ aurei pōdus ī potu sumēdū est: cuiꝰ descriptio ē in. c. de paralesi. Sartago ꝑterea ferrea calefaciēda ē ⁊ capiti multotiēs adeo vicināda vt patiētis capilli adurant̄. Qꝺ si hoc mō nō sanat̄ in medicādo plus laborabit̄: caput nāqꝫ rademꝰ ⁊ ex sinapi trito ⁊ castoreo ⁊ fortissimo aceto liniemꝰ. In prima aūt huiꝰ passiōis spēi post flōmiā strigēdū fortiter adiutoria ligādo supiꝰ paꝝ sub ꝯiūctōe īpoꝝ cū spatulis ⁊ strigas tibias silr̄. Capiti quoqꝫ supfundēdū ē oleū ros. ⁊ acetū vini ⁊ flōmia faciēda ē priꝰ in pedibꝰ ⁊ postea ī nasi extremitate.

Jo matheus.

Cum aliquis quasi.

Post expeditum capitulum de litargia ꝙ continuatiōez habebat cum frenesi in eo ꝙ vtrunqꝫ est apostema intra craneum: ⁊ sic de litargia fuit determinatū ad magis ītegrā doctrinā lꝫ Rasis de ea nō fecerit caplꝫ vt dictū ē supra. Nūc ꝯnter Rasis ꝺm ordinē sui ꝓcessus determinat de apoplesia: ⁊ sic determinādo duo facit pricipaliter. Nā primo ponit signa absolute apoplesie: ponēdo etiā diuersitatē malitie ī spēbus eius. 2ᵒ ponit curā diuersaꝝ spēruꝫ apoplesie ex pte māe peccātis. 2ª ibi: Cū ergo ista visa fuerint ⁊c̄. Prima adhuc in tres: qm̄ prio ponit signa absolute apoplesie. 2ᵒ ponit id in quo distinguit̄ fortis a debili ⁊ signa distinctiōis fortis a debili. 3ᵒ ponit moduꝫ terminatiōis apoplesie absolute. 2ª ibi: Est aūt huius egritudinis. 3ª ibi: Hec quidē passio. De pria pte ponit signa tria ad declarādū apoplesiā absolute: dicit prio: Cū aliquis quasi dormiens iacet: ⁊ est primū signū ⁊ sine somno stertit: ⁊ est secūduꝫ ⁊ cū pungis nō sentit ⁊ ē tertiū: tūc iā patit̄ apoplesiā. Ex quibus verbis insinuat ꝙ apopleticus nō est vere dormiēs ꝑ hoc qꝺ dicit iacet q̄si dormiēs: ⁊ per hoc qꝺ dicit sine somno stertit: ⁊ per hoc qꝺ addit tertio ⁊ cū pūgis nō sentit q2 dormiētes cū pungunt̄ excitant̄: vñ lꝫ sicut dormiēs ꝓstratus iacet ⁊ oculis vt sepe clausis ⁊ sepe stertit ⁊ aliqualr̄ ⁊ remisse punctus nō sentit ita apopleticꝰ differt tñ specialr̄ q2 dormiēs nō apopleticus sentit mediocria imprimentia de sonis ⁊ de mutantibus organuꝫ tactus: ⁊ si nō remissa sꝫ apopleticus neqꝫ remissa neqꝫ mediocria sentit.

Quid est apoplesia.

Unde ꝓ clariori intelligētia ē notandū vltra descriptiones que ponent̄ loco suo de apoplesia qꝺ dicit. A. prima tertii ad finē describit apoplesiā dicēs ꝙ apoplesia est ociositas mēbrorum a sensu ⁊ motu ꝓpter oppilationē ꝯtingentē in ventriculis ⁊ cursibꝰ spūs sensibilis ⁊ motiui in vētriculis. s. omnibꝰ: maxie duobꝰ posterioribꝰ ipsius cerebri: ⁊ nota ꝙ nō q̄libꝫ ociositas tñ mēbroꝝ a sensu ⁊ motu dubitat apoplesiā nisi ꝯnotādū mollitiē. nā vbi fiat īpotentia mēbroꝝ ab opatione sensus ⁊ motus cū ꝯtractione ⁊ spasmo: ⁊ si ꝯiungeret̄ oppilatio ī ventriculis cerebri talis nō est dicēda ꝓprie apoplesia: sꝫ quādo fit talis īpotentia cū mollitie ⁊ cū relaxatōe ꝓpter oppilationē ꝯtingentem ī cursibus spūs sensibilis ⁊ motiui ita vt ad mēbra non possint ꝑuenire spūs aīales ad sensuꝫ ⁊ motū necessarii ꝑꝑ oppilationē in illis cursibꝰ ꝯtingētem: tūc talis impotētia ad operationes ⁊ ociositas dicit̄ apoplesia: vñ lꝫ ī sincopi stet ablatio sensus ⁊ motus ⁊ sic ociositas mēbrorum: q2 tñ hec ociositas non ꝯtingit ꝓpter oppilationē vētriculoꝝ vel cursum ꝑ cursus ītelligendo oēs vacuitates vel cameras vel anfractꝰ vel ꝯmissuras ipsiꝰ cerebri siue vacuitates artariaꝝ siue origies neruoꝝ: ⁊ vlr̄ oēs vias ꝑ quas possunt deferri spūs a cerebro ad alia mēbra nō dꝫ dici talis ociositas apoplesia: q2 nō fit ꝓpter oppilatōem in vētriculis cerebri vel ipsaꝝ viaꝝ: sꝫ ꝓpter retētionē spūum ad cor ⁊c̄. vbi ēt cēt ociositas mēbroꝝ nō ꝓpter ꝓhibitū trāsitum spirituuꝫ ad organa sensuuꝫ ꝓpter oppilationē ī dictis viis ꝯtingentē: sꝫ ꝓpter redditū ⁊ ꝯuersionem spūuꝫ ab organis sensuū ad interiora ⁊ ad cerebrū nō ꝓpterea dꝫ dici subeth: vt īfra videbit̄ locis suis ponēdo distictionē īter has dispōes apoplesiam epilēsiā sincopiꝫ ⁊ subeth que in multis cōicāt: cū ergo dicit Rasis cū aliquis quasi dormiēs iacet ⁊c̄. ītelligat̄ ꝙ cuꝫ nō sentit nec mouet̄ ꝓpter oppilatōez ꝯtingētem in vētriculis cerebri vel cursibus spūs sensibilis ⁊ motiui ita ꝙ illa oppilatio sit cā īpotētie ad opatōes mēbroꝝ sensitiuoꝝ ⁊ motiuoꝝ ꝓpter nō posse trāsmitti debitaꝫ mensurā spūuꝫ necessariā ad dictas opatōes: tūc vocat̄ apoplesia: ⁊ talr̄ iacens iaꝫ patit̄ apoplesiā. ⁊ ex his pꝫ clarificatio huius prime partis.

Fortitudo vel debilitas apoplesie.

De secūda pte ponēdo id in quo declarat̄ fortitudo vel debilitas apoplesie dixit est autē huiꝰ egritudis quātitas ꝺm ꝙ debilr̄ aut fortiter stertit. i. declarat̄ q̄ꝫtitas. i. magnitudo vel debilitas eiꝰ in malitia ex stertere fortiter aut debilr̄: postea ponēs signū deterioris dixit: Si tñ spuma ab ore exierit nō est ei medicādū: quasi īnuat ꝙ morbꝰ tūc est desperatꝰ. Et addit: Cuꝫ paꝝ stertit. i. remisse egritudo ē leuior ita ꝙ ex stertere ⁊ spuma declarat̄ eiꝰ fortitudo ⁊ malitia. De tertia pte huiꝰ ptis dixit: Hec quidem passio siue fortis siue debilis fuerit aut cito īterficit aut ī paralesiꝫ trāsit. Pro ītelligētia huius primi dicti est aduertēduꝫ ꝙ apud auctores ⁊ maxie Gal. ī 2ᵒ affo. quidā gradus ponunt̄ in apoplesia. s. fortis debilis ⁊ leuis: vñā forti est maxia oppssio virtutis ⁊ ī debili minor ⁊ ī leui etiā minor: lꝫ Gal. ī dicto ꝯmento videat̄ diuidere fortē ī tres species. Prima qñ aufert̄ anhelitꝰ ꝺm totū ita ēt vt nō manifestet̄ spuma ⁊ aliqua opatio anhelitꝰ: q2 neqꝫ aliquis fit stertor declarās maximā oppssionez ī virtute ⁊ sic est maxie fortis. Alia ē fortis minoris malitie ī qua dicit̄ eē anhelitꝰ ꝑuersus intersectꝰ lachrymosus ⁊ cū suspiriis qñ fit anhelatio. Nā ī anhelādo aliquotiēs anhelatio īterceipit̄: ⁊ hec

etiā significat magnā oppſſionē i virtute: ſʒ nō tāta eſt vt priꝰ.
Tertiꝰ gradus eſt qn̄ fit anhelitꝰ ꝯtinuus ſed diuerſus: q꞉ aliqn̄
maior aliqn̄ minor: ⁊ in iſto ꝯiungit̄ minor ſtertor q̄ʒ i ꝓxime ꝑ/
cedēti. Nā aliqn̄ eſt cū maiori ſonitu aliqn̄ cum minori vbi i ꝑ/
cedēti ſemꝑ ē fortis ſtertor: ⁊ talis ēt ſpecies ſignificat oppſſio/
neʒ notabilē i virtute cū nō poſſit virtus vniformiter eleuare ⁊
dilatare pectꝰ. ⁊ iſti tres gradus dicunt̄ oēs icurabiles q꞉ ſunt
oēs gradus apopleſie fortis: lʒ tertiꝰ poſſit dici debilis reſpectu
prioꝝ. Alia ē apopleſia leuis vel debilis ſm̄ quā fit difficultas
i anhelitu vn̄ homo ſtat iacēs ſicut mortuꝰ: ⁊ eſt anhelitꝰ ꝑuus
ſʒ eſt equalis ⁊ vniformis ⁊ cū eo nō ē vehemēs ſtertor: imo q̄ſi
nullus ſm̄ quā ēt ſignificat̄ oppſſio virtutis: ſʒ nō tāta qn̄ trāſ/
mittat̄ mēſura ſpūuʒ faciēs ad dilatatōeʒ ꝑtiū pectoris vnifor/
mē lʒ nō magnaʒ: ⁊ i hac q꞉ nō fit ipetuoſus motꝰ ſpūs. i. acris
attracti ⁊ expulſi ꝑ inſtr̄a pectoris neqʒ ſuꝑcalefactio vehemēs
fit i corde ū diſſoluit̄ humidū ex mēbris illis vt fiat ſpuma ad ru
beū dclinās maxie de q̄ ē ſermo q̄ educat̄ de illis ꝑtibꝰ: ⁊ hoc ē
ꝓpter modicā oppilationē factā in curſibus illis a modica mā
⁊ ſic ꝓbabile ē mām poſſe reſolui: q꞉ modica ē ⁊ ꝯñter pōt eē ſa/
lubris. Et ex his pʒ qꝫ quātitas huius egritudinis i malicia nō
abſolute declat̄ ex ſtertore q꞉ i peſſima nō fit ſtertor: qm̄ mēbra
pectoris vix mouent̄ ꝓpter integrā oppilationē ⁊ priuatōeʒ in
totū delatōis ſpūum ad mēbra: ſʒ hoc ē rariſſime ꝯtingēs. Sʒ
i quibꝰ ē ſtertor ſimul cū ſpuma magnitudo declarat̄ ex fortio
ri ſtertore ⁊ ab exitu ſpume: qm̄ ſtante forti ſtertore declat̄ for/
tis ⁊ laborioſus inceſſus anhelitꝰ vel acris inſpirādi vel expirā
di per inſtrumēta anhelitꝰ: ⁊ hoc ꝓpter ipotētiā muſculoꝝ di/
latantiū ⁊ cōſtringētiū. Vn̄ nō debite euentat̄ cor: ⁊ ſic eo ſuper
calefacto ꝯñter liquefit humidū d̄ ſubſtātia pulmonis: i quo in/
cluſo aere expirādo fit ſonitꝰ ⁊ ſtertor: ⁊ tādē eleuato illo hūido
ab aere inſpirādo icluſo fit ſpuma que ad rubeū declinat. Vbi ſi
nō tanta eēt neceſſitas nec tanta inobediētia inſtrumētoꝝ non
ita fortis fieret ſtertor neqʒ tāta appareret ſpuma: imo forte nul
la. Et ideo cū ſpuma apparuerit oio nō ē ei medicādū: qm̄ ē ſi/
gnum multū magne oppreſſiōis virtutis minoris: tn̄ qm̄ i prio
gradu vbi nihil anhelitꝰ manifeſtat̄: iō a forti ſtertore poſſet fie
ri receſſus minorādo ſtertorē: ⁊ tn̄ cū maiori oppreſſiōe virtu/
tis vt pʒ ꝯſiderāti: ſʒ tūc creſcēt alia mala accidētia. Et iō non
ſemꝑ ēt in ſtertētibꝰ ex maiori ſtertore ē deteriꝰ arguēdū: ⁊ ad/
dit qꝫ nō ē ei medicādū. Qd̄ tn̄ dictū intelligat̄ cū ſale: q꞉ non
debemꝰ fugere ⁊ nihil operari: imo ne appareat ex parte oꝑan/
tis defectus. Et qm̄ ſepe ꝯtingunt extraneatōes in nā vt dicit
Auer. 7º colliget egritudines que vident̄ nō poſſibiles curari
aliquotiēs curant̄: ſʒ debemꝰ curare cum ꝓteſtatōe de futura
morte probabiliter: non eſt ergo medicādum niſi cum proteſta/
tione. Circa aliud dictū nota qꝫ Raſis hic in caº ꝯtraxit ſer/
monē ſuū non ad oēm apopleſiā: q꞉ non ad eaʒ que eſt cā primi/
tiua: neqʒ ad eā que eſt a cā corꝑali per cōitatē ſʒ ad eam tantū
que ē a cā corporali in cerebro ꝓpter multitudinē oppilātis ma
terie: qm̄ de alijs vt loco ſuo videbit̄ ēt apparētibꝰ ſignis apo/
pleſie fortiſſime pōt fieri cura ēt ſine terminatōe ad ꝑaleſiʒ. Sʒ
in apopleſia materiali ꝑ eēntiā verū ē dictū Raſis i textu: qm̄
cuiuſcūqʒ ſpēi fiunt ſignificat notabilē oppreſſionē virtutis ce/
rebri: aut ergo mā i totū opprimet virtuteʒ: aut virtus aliqualr̄
dn̄abitur lʒ debiliter: ⁊ ſic mām aliquo mō mouebit ꝑmutādo
ad loca vicina: qm̄ ad longinqua ꝑmutare nō pōt: ⁊ ſic peccās
i posteriori parte capitis vt dictū ē ꝑmutabit̄ ad nucā ⁊ orige/
nes neruoꝝ ⁊ ſic fiet ꝑaleſis: ⁊ ex his pʒ iſta tota pars clara. Cū
ergo ⁊c̄. In iſta parte ponit curā apopleſie ⁊ diuidit̄ in tres
ꝑtes. Prio ponit curā apopleſie ſanguinee. 2º flegmatice. 3º
ēt reuertit̄ ad curā ſanguinee. 2ª ibi: Qd̄ ſi ita nō fuerit. 3ª ibi:
In prima aūt paſſionis ſpecie. Pria ēt in duas. Prio ponit ſi/
gna ipſius ſanguinee. 2º curā. ibi: Tūc eīm ſanguis. De pri/
ma dixit: Cū ergo iſta viſa fuerit. ſ. que dicta ſūt: attēdēdū erit
ſupple ad cognoſcēdū an patientis facies aut rubere aut deni/
grari aut viridis fieri videat̄ queādmodū ꝯtingit cuʒ ſanguis i
aliquo mēbro ex coartatōe. ſ. ex ligatura vel alia cā retinet̄: tūc
ſup. ſignificat̄ qꝫ ſanguis ē in cā oppilatōis. rō ē clara: tunc po/
nit curā eiꝰ dicēs qꝫ tunc ſanguis illico. i. ſtatiʒ ex duabꝰ gui/
deç ē extrahēdus aut ex duabꝰ cephalicis. Sed nota qꝫ licet
apopleſia materialr̄ poſſit ēt ex colera ⁊ melācolia generari. po/
ſuit tn̄ ſolū curā ſanguinee ⁊ flegmatice: qm̄ ab his cāis frequē
tius euenire ſolet vt ēt rōne manifeſtū ē intelligenti. Vtrū autē
fiēda ſit prio flōmia a guideç vel a cephalica vel a ſaphenis de
quibꝰ dictū eſt ad finē capituli: ⁊ vtrū in hac ſanguinea ꝯueni/
ant cliſteria videbit̄ loco ſuo īfra qꝫ ſi ita nō fuerit ⁊c̄. In hac 2ª
ꝑte principalis ꝑtis ponit curā flegmatice prius ponēdo ſigna
⁊ ſunt oīa clara ⁊ magis declarabūtur ex his que dicentur in/
ferius. Jo. Mattheus.

Abita ſummaria expoſitiōe

littere totius capituli ad vberiorē intelligētiā
b totius māe de apopleſia ſm̄ ordinē: primo vi/
debit̄ de quid noīs huius termini apopleſia ⁊
quid rei eius. 2º poneut̄ diſtinctiōes ⁊ ſpecies
eius: deinde videbimus de cauſis eiꝰ ⁊ ſignis
multipliciter. Vltimo ponet̄ cura.

Quid nominis. Quid ergo noīs apopleſie ē qꝫ apo/
pleſia ideʒ ſonat qd̄ ꝑcuſſio letalis.
nam apopleſiʒ grece idē eſt qd̄ ꝑcuſſio latine: qm̄ idē quaſi ꝯtin
git in apopletico qd̄ accidit in letalr̄ ꝑcuſſo: q꞉ ſicut letaliter ꝑ/
cuſſus cadit: ⁊ aliquādo fit ſine anhelitu aliquādo cū anhelitu
⁊ ſomno doloroſo ⁊ ſtat iacens velut ⁊ mortuus cū pungit̄ non
ſentit: ita etiā hec acidentia ꝯſequuntur ad apopleſiā: ⁊ ꝑꝑ hec
intitulauit Auēzoar capitulū de apopleſia: caplʒ de ſilentio.

Quid rei. Quid rei deſcribit̄ a Gal. 3º de accidēti caº
3º qꝫ eſt mollities tutius corꝑis cū ablatione
regitiue virtutis dicit̄ apopleſia: ⁊ idē i tertio iterioꝝ caplo 7º
⁊ vltimo dicebat apopleſiā eē cōem ⁊ ocioſitatē oīuʒ mēbrorū:
vnde i tertio iterioꝝ caplo vltimo appellauit ocioſitatē mēbro/
ruʒ oīum ꝑter faciē nō apopleſiā ſʒ mollitieʒ membroꝝ ifra ca/
put tm̄: aliqn̄ tn̄ etiam mollities ꝑticularis mēbri vt genu dicit̄
apopleſia ſʒ improprie vt 7º affo. in ꝯmento affo. ſi lingua intē/
ꝑerata repēte fiat: vn̄ ablatio ſenſus ⁊ motꝰ alicuius mēbri ali/
quod apopleticū corpꝰ dicit̄. Dicit etiā tertio de accidenti loco
allegato Gal. ꝑ virtutē regitiuā itelligimus virtutē imaginati
uam diſcretiuā ⁊ memoratiuaʒ: vn̄ in apopleſia ꝯnotat̄ qꝫ talis
mollities ſit depēdēs a vētriculis cerebri: ideo. A. diffiniēs apo
pleſiā prima tertij i fine dixit qꝫ apopleſia ē ocioſitas mēbroꝝ a
ſenſu ⁊ motu ꝓpter oppilationē ꝯtingentē i vētriculis ⁊ decur
ſibus ſpūs ſenſibilis ⁊ motiui i vētriculis. ſ. oībꝰ cerebri. Dicit
Gētilis: ocioſitas mēbroꝝ intelligit̄ nō quelibet ocioſitas ſed
ocioſitas ꝑ mollitieʒ: vn̄ apopleſia nō tm̄ dicit ipotētiā ab oꝑa/
tōe ſenſus ⁊ motꝰ: ſʒ dicit potētiā cū molitie nō cū ꝯtractu ſʒ
cū relaxatōe qm̄ i ſincopi ēt eſt ablatio ſenſus ⁊ motꝰ: ſʒ non eſt
oppilatio i vētriculis cerebri: iō illud addit. A. in diffinitōe apo
pleſie: ⁊ hic nota qꝫ ꝑ curſus ſpūs ſenſibilis ⁊ motiui intelligere
debemus vacuitates vel cameras vel anfractꝰ vel ꝯmiſſuras ⁊
vlr̄ ꝑ quaſcūqʒ vias ꝑ quas poſſūt deferri ſpūs ad cerebrū: ēt
ꝑ quas mādaut̄ ſpūs a cerebro ad origines neruorū ⁊ ad exte/
riora: ⁊ ēt intelligimꝰ venas guideç ⁊ venas dormitatorias vel
artarias per quas mittunt̄ ſpūs a cerebro ad cor ⁊ econuerſo a
corde ad cerebrū. Sʒ nota q꞉ dixit textꝰ ſenſibilis ⁊ motiui cuʒ
iſte vene dicte apopletice nō vident̄ vie ſpūs ſenſibilis ⁊ moti/
ui: ſed vie ſpirituū ad cor: videret̄ qꝫ ꝓpter oppilationē eaꝝ nō
fiat apopleſia: ꝓ quo notandū qꝫ ſpūs ſenſibilis ⁊ motiuus qn̄/
qʒ dicit̄ quicūqʒ ſpiritꝰ vitalis ex quo pōt fieri animalis. 2º ēt
dicit̄ ſpūs ſenſibilis ⁊ motiuus oīs ſpūs animalis: ſumit̄ ergo
large hic ſpūs ſenſibilis ⁊ motiuus vel ꝓ ſpū vere aīali a cere/
bro ꝓueniēte: vel ꝓ omni eo qꝫ pōt eſſe inſtrumentū vel mate/
ria ſpūs ſenſitiui ⁊ motiui i cerebro. aliqn̄ dicit̄ ſoluʒ de illo qui
ē ꝓprie in cerebro nucha vel neruis ꝓ tali oꝑatione aptꝰ: ⁊ hoc
modo diſtinguit̄ ſpūs vitalis ab animali. vnde nota qꝫ ille ve/
ne groſſe iō dicunt̄ apopletice: q꞉ illis oppilatis homo cadit in
apopleſiā: ⁊ hoc q꞉ fit oppilatio i curſibꝰ ſpūs ſenſibilis ⁊ moti
ui: q꞉ ſpūs vitalis ex quo dʒ fieri animalis i cerebro. Et hoc bn̄
nota qꝫ lʒ alie artarie vel vene oppilarent̄ per quas trāſit ſpūs
vitalis: q꞉ tamē nō trāſit per eas ille vitalis qui trāſmittit̄ a cor
de ad cerebrū vt in aīalem ſpūʒ cōuertat̄: non debʒ ille dici cur
ſus ſpūs ſenſibilis ⁊ motiui: ⁊ pro tāto ſi fieret ipotētia ad oꝑe/
ratiōes ꝓpter oppilationē eaꝝ: citiꝰ fieret ſincopis q꞉ fieret re/
tractio q̄ʒ apopleſia nec illi ocioſitati ꝯpeteret diffinitio apople
ſie. Vtrū autem apopleſia dicat̄ eſſe egritudo vel accidēs: dico
qꝫ apopleſia ꝓprie dicit̄ eē illa egritudo q̄ eſt oppilatio: ⁊ ocioſi/
tas dicit̄ eē accidēs: ⁊ ita apolpeſia duo dicit. ſ. egritudineʒ ⁊
accidens: q꞉ tn̄ ocioſitas mēbroꝝ magis nobis eſt manifeſta q̄ʒ
oppilatio: iō apopleſia nobis declarat̄ magis ꝑ ocioſitatē q̄ʒ ꝑ
oppilationē. ⁊ ex hac declaratiōe appꝫ ꝯueniētia inter apople/
ſiam ſincopim epilēſiā ⁊ ſubeth ēt ⁊ differētia ꝯueniētia ē q꞉ in
ſincopi fit aliquis cadēs quaſi dormiēs ⁊ cū pungit̄ nō ſentit ⁊
in ſubeth ſimilr̄ ⁊ in epilēſia ſi epilenſia ſit fortis. Diſtinguunt̄
aūt iſte diſpōnes q꞉ in ſincopi nō fit leſio in cerebro niſi ꝑ cōita
tem: q꞉ in ſincopi fit retractio ſpirituū ad cor: i apopleſia nō: ſed
fit ꝓhibitio trāſitus ſpūum ad inſtrumēta vel mēbra ſenſus ⁊
motus: i ſincopi etiā nō fit iſta oppilatio ēt ſincopizatꝰ dicit̄ q̄ſi
mortuus ſine colore apopleticꝰ appꝫ in colore nō multū remo/
to a nāli ſaltē ꝑ tēpus diſtinguit̄ ab epilēſia ſm̄ quoſdā ſcriben
tes ſm̄ magis ⁊ minꝰ: ita qꝫ dimidiū apopleſie ē id qd̄ totū ē epi
lenſia: ⁊ in apopleſia fit oppilatio ſm̄ totū: in epilēſia nō ſm̄ to/
tum: que ſnīa lʒ videat̄ eē expreſſa de mēte Serapiōis: tn̄ debʒ
intelligi cū ſale q꞉ declaratio ſic apte nō eſt bona. nā aliqua eſt
apopleſia debilis i qua nō fit oppilatio ſm̄ totū: ⁊ tn̄ nō eſt epilē
ſia: ēt aliqua ē epilēſia mortalis i qua eſt oppilatio oīuʒ vētricu
loꝝ: ⁊ tn̄ nō eſt vera apopleſia. nā oppilatio in vētriculis ⁊c̄. que
talis ⁊ tāta eſt qꝫ de ſe nata ē facere ocioſitatē i mēbris: de qua
dictū eſt abſqʒ ſpaſmo: aut ꝯtractione ventriculoꝝ cerebri vel
curſuū ſpūs ſenſibilis ⁊ motiui talis eſt apopleſia: lʒ aliquotiēs
cū apopleſia ꝯiungat̄ ſpaſmus: qn̄ aūt mā nō eſt oppilās tanta
qꝫ nō ſufficit facere oppilationē talē ad quā ſequat̄ ⁊c̄. niſi cum
ꝯtractione curſuū ſpūs ſenſibilis ⁊ motiui: ⁊ fit talis ꝯtractio ⁊
ꝯſequēter oppilatio tūc eſt epilenſia: diſtinguit̄ ergo ſʒ magis
⁊ minus nō ſimplr̄ ſed cū ꝯnotatōe ſupradicta: ⁊ iō in epilenſia
ſemꝑ ꝯcomitat̄ ſpaſmꝰ dicit Auic. nō ſenſatꝰ vel nō ſenſitiuꝰ: ⁊
i quarto iterioꝝ caplo 2º ē dr̄ia i duobꝰ q꞉ epilēſia dicit̄ eē ocio/
ſitas totiꝰ corporis mine in mollificatōeʒ ꝑmutās ⁊ i apopleſia
eſt mollificatio. Scd̄a dr̄ia eſt q꞉ i epilēſia eſt nocumētū i eſſen/
tia magis cerebri: i apopleſia nō ſʒ i vētriculis epilēſia: ergo eſt
ſpaſmꝰ toti cōis ⁊ ſic ꝯiungit̄ ꝯtractio. Differētia aūt iter apo/
pleſiā ⁊ ſubeth eſt difficilior: ſed dr̄ia eſt q꞉ ſtat eē ſubeth abſqʒ
oppilatōe vt loco ſuo videbit̄: nō ſic i apopleſia. Naʒ in ſubeth
duo itelligunt̄. Prio q̄dā ipotentia ſpūs ſʒ nō ablatio ſenſitiui
ad oꝑatōes: ē eiʒ redditꝰ ſpūs aīalis ad cerebrū ⁊ ipotētia ſpūs
ſenſitiui ad ꝯphēdēdū exteriora obiecta mediocria recte: ⁊ i hoc
diſtiguit̄ a ſomno nāli: qm̄ i ſomno nāli ſentiunt̄ aliq̄ mediocria
recte

recte: ⁊ iō nō est subeth: vñ imagināꝰ aliqñ dormiētes sepe bibē
rez dulcē multū ꝓpter flegma dulce ad os stomaci descēdens
vt dicit philo. in subeth fit ergo reddit⁹ spūuz ad cerebꝛū: non
oīuz sz ꝑ maioꝛi ꝑte: qꝛ tot remanēt qꝺ vita ꝑmanet ⁊ aliqñ in
somno discurrūt. Apoplesia vero dicit ipotētiaz nō ꝓpter red/
ditū spūuz ⁊ est ipotētia ad oēs opatōes: vnde dicebat Gal. 3⁹
īterioꝝ ca° 7°: Nō vidēt neqꝫ audiūt neqꝫ aliquo sensu sentiūt
neqꝫ memoꝛanꝰ neqꝫ ītelligūt: ⁊ hoc qꝛ idez eodē 3° ca° vltimo
dixit: Sz apoplesia cū totis noceat aīatis actionib⁹ mōstrat cer
tissime nobis eē passionē in essentia cerebꝛi nocet ergo oīb⁹ ope
ratōib⁹: ⁊ hoc qꝛ fit ꝓhibitio mot⁹ aut expāsionis spūuz ꝑꝑ op
pilatōez ⁊c̄. Dubitaꝰ qꝛ sincopis dicitur vehemētioꝛ lesio qꝫ
apoplesia: ⁊ tñ sincopis est reꝑabilis ⁊ apoplesia nō saltez foꝛtis
cū apoplesiā foꝛtē soluere est ipossibile debilem vero non facile.
Rñdeꝰ qꝛ in sincopi fit retractio spūuz ad coꝛ: ⁊ ideo foꝛtificaꝰ
coꝛ ad generatōez noui spūs ⁊ ad multiplicatōez eoꝝ ex sangui
ne ī coꝛde exñte: ⁊ ita multiplicati expādunꝰ ad exterioꝛa ⁊ sic fit
facilis releuatio in coꝛꝑe foꝛti: in debili nō: ideo ī coꝛꝑe robusto
audēt medici facere flōmiam vsqꝫ ad sincopiz: ⁊ in coꝛꝑe debili
nō qm̄ a sincopi coꝛpus foꝛte naturalr̄ releuaꝰ: nō sic debile ꝓ/
pter cām alias datā ⁊ quā ponaz īfra in ca° sincopis: nō sequiꝰ
ergo sincopis fit in pꝛīcipalioꝛi mēbꝛo: ergo nō dꝫ eē reꝑabilis:
nec ēt est simile de epilēsia ⁊ apoplesia. s. qꝛ si ab epilēsia releuaꝰ
qꝛ ēt ab apoplesia debeat releuari: qm̄ in epilēsia fit spasmus ⁊
spasm⁹ ꝯsequiꝰ malā qualitatē exñtez in cerebꝛo: est ergo modi
ca mā vtplurimū faciēs epilensiā: multa aūt ꝯtingit ad causan/
dū apoplesiā cū hoc tñ stat qꝛ ī epilēsia aliqñ fit aggregatio tāte
mãe ⁊ tā pꝛaue qualitatis qꝛ ab ea nō releuaꝰ eger.

Distinctiōes apoplesie et species eius

Jam succedūt ponēde distinctōes d̄ apoplesia. Pꝛia distīctio
cōiter posita ē hꝛc qꝛ quedā ē foꝛtis quedā debilis ⁊ quedā fm̄
moderníoꝛes leuis dicentes qꝛ in foꝛti ē maxima oppꝛessio vir/
tutis: ī debili minoꝛ: in leui minoꝛ. Sz dicam⁹ cū Hyp. 2° affo.
affo. 42°: ⁊ cū Gal. cōmēto eodē illo affo. apoplesiā foꝛtē solue/
re ⁊c̄. qꝛ apoplesia quedā ē foꝛtis quedā debilis. Apoplesia foꝛ/
tis diuidiꝰ in tres spēs vt Gal. ibi ī ꝯmēto. Pꝛima qñ auferꝰ
anhelitus fm̄ totū: ita ēt vt nō manifesteꝰ spuma: ⁊ est ablatio
anhelitus ⁊ stridoꝛis fm̄ totū ⁊ tūc ē apoplesia foꝛtis: ⁊ talis de
oibus diciꝰ maioꝛ ⁊ peioꝛ vt ibidē Gal. Alia ē foꝛtis mīoꝛis ma
licie in qua dꝛ eē anhelitus ꝑuersus intersectus lachꝛymosus ⁊
cū suspirÿs qñ fit anhelatio vñ suspirāt dure ⁊ cū angustia ⁊ ali
qñ cū expectaꝰ noua anhelatio itercipiꝰ ⁊ hoc significat magnā
oppꝛessionē in virtute nō tñ hoꝛrendā sz talē qꝛ nō hꝫ potentiā
anhelitū hēre: ⁊ in hac specie sepe ꝯiūgiꝰ stertoꝛ foꝛtis ⁊ spuma
rubea. Tertius gradus ē qñ fit anhelitus ꝯtinu⁹ sed diuersus
nō tñ vnius oꝛdinis in diuersitate: sz aliqñ maioꝛ: aliqñ minoꝛ:
aliqñ cū maioꝛi sonitu: aliqñ cum minoꝛi ⁊ significat notabilem
oppꝛessionē in virtute cum nō possit virtus oꝛdinate eleuare ⁊
depꝛimere: isti tres gradus sunt incurabiles: qꝛ quilibet eoꝝ si/
gnificat oppꝛessionē magnam in virtute ⁊ foꝛtē oppilatōez ꝓhi
bentem exituz spūum aīalium dantiū motū musculis pectoꝛis:
⁊ sic calm naturale coꝛdis nō pōt tanto tꝑe īmoꝛari sine debita
euētatōe vñ fit suffocatio ⁊ moꝛs. Alia ē apoplesia d̄bilis fꝫ quā
fit difficultas in anhelitu ⁊ ē iacēs hō sicut moꝛtu⁹ ⁊ ē anhelit⁹
diuersus oꝛdinat⁹ tñ paruus ⁊ talis lꝫ arguat oppꝛessionē virtu
tis. Nō tñ tāta neqꝫ tā foꝛtis ē oppilatio quin sit ꝓbabile mãz
posse ꝑmutare vt ad ꝑalesiz: qꝛ modica ē ⁊ ꝯñr pōt eē nō ad moꝛ
tē ⁊c̄. Dubitaꝰ qꝛ dictū ē qꝛ pꝛimus gradus ē cū fit pꝛiuatio
anhelitus stridoꝛis ⁊ spume. Videꝰ ergo ī isto cāu qꝛ nō moueā
tur mēbꝛa pectoꝛis: ⁊ ꝯñter qꝛ coꝛp⁹ nō sit apoplecticū qꝛ nō vi/
uens. Nā sanitatē vel egritudinē ipossibile ē fieri nō hñtib⁹ vi/
tam dicit phus in p° de sensu: ergo ī nulla apoplesia fiet ī totuz
subtractio spūum ad ipsuz pectus ita vt nullo mō moueaꝰ: qꝛ
eēt moꝛs. Ad hoc rñdet Gal. in ꝯmēto allegato ⁊ dicit ip̄e ē mi
randū quomō fiat subtractio spūum aīalium in totū ad ipsum
pectus: ⁊ tñ pectus moueaꝰ: vñ ꝯcedit qꝛ in tali apoplectico pe/
ctus moueꝰ lꝫ nō ꝑceptibilr̄ ēt aliqñ cōcedit qꝛ moueñꝰ muscu/
li pectoꝛis angustiose subtracto in totū influxu spūs aīalis a ce
rebꝛo ꝑꝑ integrā oppillationē: vñ alÿ musculi a musculis pe/
ctoꝛis nullo mō mouētur sz ipi soli moueñꝰ vt dicit: qꝛ necesse ē
manēte vita fieri anhelitū. Vñ 6° interioꝝ ca° 3° dixit Gal. sz
sine dubio credēdū ē hoiem sepato quidē anhelitu nō posse vi/
uere: nec anhelitū viuo ꝑmanēte separi ⁊c̄. Omne eīm aīal qꝺ
viuit necesse anhelitū hēre ⁊ oē qꝺ anhelitū hꝫ viuit: qꝛ possibi
le ē pect⁹ moueri nālr̄ tm̄ ꝑ calm̄ tm̄ nāle ⁊ vitale nō cōcurrēte
spiritu aīali: ⁊ hoc ex desiderio spūs. i. anhelit⁹ ꝑꝑ coꝛ: ⁊ hoc nō
aꝑꝑeat mirabile qm̄ Aui. 21° tertÿ dicit qꝛ pꝛimū qꝺ viuit ē coꝛ
est etiā vltimū qꝺ moꝛiꝰ: ergo ꝑ tꝑe mouebiꝰ qñ nō influet cere
bꝛum in coꝛ ⁊ sic nō mouebiꝰ tūc ꝑ spūm animalē: verū est qꝛ si
pauco tꝑe durat ⁊ sic illa apoplesia cito iterficit. Dubitaꝰ 2°
qm̄ tu dixisti qꝛ talis apoplesia ē maxīe moꝛtalis ⁊ ēt foꝛtis qñ
nō ē spuma nec aꝑꝑet anhelitus. Cōtra hoc ē Aui. in tex. dicēs
⁊ aliqñ accidit vt hō īcidat apoplesiā ⁊ nō aꝑꝑet differētia iter
ip̄m ⁊ moꝛtuū: ⁊ nō aꝑꝑet aliquid anhelit⁹ in eo oīo: ⁊ tñ hō re/
uiuiscit ⁊ sanaꝰ ⁊ nos plurimos hoꝝ vidim⁹ ⁊c̄. Vult ergo tex/
tus qꝛ ī apoplesia foꝛti hō sanaꝰ ⁊ reuiuiscit: ergo sequiꝰ qꝛ ī ta/
li apoplesia nō ē maximus gradus lesiōis ꝓ quo nota vt decla
rat Jaco. foꝛliuiensis ⁊ Vgo senēsis suꝑ isto affo. apoplesiā foꝛ
tē soluere ⁊c̄. qꝛ ī apoplesia lꝫ ꝑ ablationē anhelitus arguamus
suꝑ foꝛtē apoplesiā nō tñ simplr̄ sed cū quibusdā circūstantÿs.
Nā coꝛpoꝝ quedā sunt in quib⁹ virtus motiua mēbꝛoꝝ anhe/
litus ē debilis ⁊ necessitas pauca in quib⁹ ēt facta oppilatōe ex
mā frigida infrigidatū ē coꝛ. In his eīm coꝛꝑibus ēt debilis op
pilatio erit cā aut ablatiōis quasi in totū anhelit⁹: aut anhelit⁹
duri: ⁊ tñ hec nō ē apoplesia foꝛtis: ⁊ iō nō semꝑ ꝑ ablatōez an/
helitus aut ei⁹ duritiē declamus apoplesiā foꝛtē. Nā ī tali coꝛ
poꝛe frigidi coꝛdis vbi ē modica necessitas euētādi sufficit mo/
dica euētatio ⁊ ꝯñter ꝑuus: imo modicissim⁹ anhelitus sufficit
ad euētādū. Et sic non ē necessariū nisi modicū mouere: que cā
oppilās in coꝛꝑe foꝛti quasi non impꝛimeret nocumētū qꝛ virt⁹
illā mām resolueret vel applicaret se ad trāsmutēdū spūm si fo/
ret necessitas euētandi: ⁊ iō solū qñ fit ablatio anhelit⁹ vel du/
ritics eius ab oppilatiōe que talis ⁊ tāta est vt sufficeret ī coꝛde
foꝛti ⁊ calide ꝯplexionis auferre anhelitū vel ip̄m durū ⁊ multū
diuersum facere: tūc debemus dicere qꝛ ex hoc signo declaraꝰ
apoplesia foꝛtis: ⁊ iō cū ista ꝯtingūt in coꝛꝑe foꝛti ⁊ calido possu
mus sufficiēter arguere suꝑ apoplesiā foꝛtē. Ex hoc pꝫ qꝛ ali
quod certū accidens malū vel equale est deteri⁹ signuz in foꝛti
qꝫ in debili: sequiꝰ etiā qꝛ ab equali cā occurēte lesiua citi⁹ re/
ducibile eē ad moꝛtē coꝛp⁹ foꝛtioꝛis qꝫ d̄bilioꝛis virtutis: vt pꝫ
si vtrūqꝫ deberet laqueo suffocari. In casu ergo dicto coꝛdis
frigidi sufficit vt pauci spūs ad coꝛ a cerebꝛo veniāt ꝑꝑ paucaz
necessitatē euentādi: ⁊ iō ille sanaꝰ ⁊ reuiuiscit qꝛ modica est cā
faciēs apoplesiā: iō dicit. A. qꝛ hoc accidēs. s. qꝺ sanēꝰ nō ꝓue
nit nisi in coꝛde frigido vel ꝑ id qꝺ accidit ei ex frigoꝛe. Alia po
nitur diuisio fm̄ quosdā: ⁊ dicūt qꝛ apoplesiaꝝ quedā ē moꝛta/
lis quedā est salubꝛis: nō placet ista diuisio. nā oīs apoplesia est
moꝛtalis qꝛ de foꝛti nō est dubiū: sz ī debili quātūlibꝫ debili ē
magna oppꝛssio virtus. nam foꝛmale apoplesie est vt hō iacet vt
moꝛtuus sine motu ⁊ sensu ⁊ semper tanta est clausio spirituum
ad mēbꝛa exterioꝛa qꝛ fit pꝛiuatio ī motu volūtario: ⁊ significat
magnā oppꝛessionē maxīe ī cerebꝛo foꝛti: ergo est moꝛtalis ⁊ nō
sequiꝰ in apoplesia debili sanaꝰ ergo moꝛbus est salubꝛis sicut
nō sequiꝰ iste moꝛbus ē moꝛtalis ergo moꝛieꝰ: sz diciꝰ salubꝛis
nō qꝛ semꝑ sequaꝰ salus: sz qꝛ nata est ꝑ nāz moꝛbi sequi salus:
iō nulla est salubꝛis: vñ Azaranus dicit: Apoplesiā foꝛtē solue/
re impossibile: debilē vero miraculosuz: p̄cipue qꝛ melioꝛ cuius
terminatio ē ad ꝑalesiz. Alia distīctio quedā est apoplesia ꝓpter
oppilationē ventriculoꝝ vel anfractuū cerebꝛi: quedam ꝓpter
oppilationē artariaꝝ substātieticaꝝ. Alia distinctio de apople/
sia quedā est mālis quedā īmaterialis. Per īmālez intelligēdo
illam cuius oppilatiōis cā ⁊ ꝯñter apoplesie: maxime ē extrinse/
ca vel pꝛimitiua ⁊ sic habebunꝰ cāe eius. Pꝛimo de pꝛimitiua
exemplificādo vt aer frigidus: exēpli grā in sua qualitate occur
rens ꝯstringēdo facit oppilationē: ⁊ sic facta oppilatiōe in ven/
triculo ⁊ in oꝛiginibus neruoꝝ vel cursuū spūs sensibilis ⁊ mo
tiui fit ociositas mēbꝛoꝛuz a sensu ⁊ motu ⁊ sic apoplesia: vñ ⁊ si
apoplesia semꝑ fit moꝛbus officialis vel ip̄m ꝯcomitans: qꝛ op
pilatio vel oppilationē sequēs: tamē etiā aliqñ diciꝰ moꝛb⁹ cō/
similis vel ex malitia ꝯplexiōis cōtingens: vt qñ oppilatiōis cā
fit malitia ꝯplexiōis vt dictū est: ⁊ similē distinctionez īnuebat
A. cū ponebat eā sub hac foꝛma. ⁊ ē sc̄da distinctio qꝛ oppilatio
vnde fit apoplesia quedā fit ꝑ clausionē quedā ꝑ repletionē: ea
que fit ꝑ clausionē vt si fiat a cā extrinseca vt frigiditate vel ꝑꝑ
ꝯpꝛessionē etiā a cā extrinseca vt a casu vel ꝑcussione supꝛa ca/
put vnde ꝯpꝛimaꝰ cerebꝛū ꝯp̄sso craneo suꝑ ip̄z: ⁊ sic latera vē/
triculoꝛum cerebꝛi adinuicē applicenꝰ vel alioꝛuz meatuū: ⁊ ꝑꝑ
talez occursuz fit oppilatio attenuatoꝛia: ⁊ similr̄ ēt si fieret clau
sio ⁊ oppilatio ēt attenuatoꝛia ꝑ ꝯp̄ssionē ⁊ stricturā venaꝝ apo
plecticaꝝ vt sepe solēt facē pueri: vt dixit Aggregatoꝛ bꝛixiēsis:
pōt etiā fieri vt dicebat textus Auic. ab oī cā doloꝛē cāte: vñ
cerebꝛū cōtrahiꝰ ⁊ sic cōstringiꝰ vel alias a vapoꝛe vel a quali/
tate vel mā mala qualitate īpꝛimēte sine doloꝛe vt cā venenosa
vñ etiā cerebꝛū ꝯtrahiꝰ: tū vt fugiat nocumentū ⁊ nocentē rē:
tū vt melioꝛ fiat conatus ī exp̄ssione ⁊ expulsiōe rei nocētis: ve/
rum ē tñ qꝛ nisi ꝯiungaꝰ mā que de se sit tanta vt sine ꝯtractōe
⁊ spasmo sit apta ⁊ sufficiēs facere oppilationē ꝓhibentē trāsi/
tum spūum aīaliū ad mēbꝛa nō eēt dicēda talis dispositio apo/
plesia sed magis epilēsia. Sed itellecta sola oppilatōe sine spas/
mo cū cōditōibus vt supꝛa dꝫ dici apoplesia ⁊ aliqñ ⁊ ibi. 2° fit
ꝑ replōnē: ⁊ hoc duplr̄ ꝯñatur qꝛ talis replō aut est aꝑans aut
non aꝑans. Nā mā oppilās iter vētriculos exñs ⁊ causans aꝑa
īnexionē ad substantiā cerebꝛi facit coartationē ī meatu ⁊ oꝛigi
nibus neruoꝝ vel cursuū ⁊ extensionē fm̄ modū supꝛa dictū: ⁊
sic pōt eē cā apoplesie: ⁊ talis est ex speciebus apoplesie ꝑuerse
siue mā aꝑans fuerit cal'a siue frida vt dicit Aui. Si ēt fuerit mā
non aꝑans: hoc multiplr̄ eē potest ⁊ ꝑ viam defluxus ad ip̄as
vacuitates cerebꝛi ⁊ ꝑ viā ēt paulatine cōgestionis: vñ pōt a ꝑ/
cussione ꝑ venas ramificatas ꝑ miringas cerebꝛi ⁊ ꝑ ꝯmissuras
⁊ pāniculos fluere mā sanguinea ad vacuitatē vētriculoꝝ ⁊ fa/
cere oppilatōez. Pōt ēt a friditate comp̄sso cerebꝛo expꝛimi hu
midū aqueū flegmaticū a cerebꝛo ad vētriculos ei⁹: vñ ei⁹ coꝛ/
pulētia oppilabiꝰ vētriculus saltē fm̄ ꝑtez oꝛiginū neruoꝝ siue
cursuū ⁊c̄. ⁊ fiet apoplesia ꝑ similitudinē quā ponit Gal. tertio
affo. in ꝯmēto affo. xiii. s. si hyems australis ⁊ pluuiosa fiat ⁊c̄.
vbi ponebat similitudinē qꝛ manu ꝯpꝛimēte spōgiaz plenā aq̄
expꝛimiꝰ de spōgia humiduz aqueū: ita de cerebꝛo expꝛimi pōt
humidū aqueū ad vētriculos vt supꝛa. Pōt etiā fieri ꝑ viaz
paulatine ꝯgestionis vt cōiter euenit maxīe ꝑ aggregatōez fleg
matis ī vētriculis cerebꝛi ex debilitate virtutis digestiue ⁊ ex/
pulsiue ip̄ius cerebꝛi p̄cipue cuz cerebꝛū ex flegmate vel sangui
ne flegmatico meli⁹ nutriaꝰ: vñ qꝺ suꝑfluit ⁊ flegmaticū existit.
Aliqñ ēt fit ab hūoꝛe melācolico vt vult Gal. in ꝯmēto affo.

sexte ꝑticule: Apoplesia accidit a.xl.anno vsq; ad.lx.vel.lxx. vbi volebat ī hac etate fieri apoplesiā ꝑꝑ humorē melācolicum multiplicari ī his etatibꝰ: pōt fieri a vaporibꝰ oppilātibꝰ vt primo ⁊ essentialr̄ multiplicatis ī vētriculis ipsius cerebri vel ꝑ cōmunitatē aliūde: ⁊ ꝙ dictū est nō tm̄ de cursibꝰ spūū sensibilis ⁊ motiui terminati ꝑ cerebrū ⁊ a cerebro originalr̄ itelligēdū est: sȝ ēt ꝑ cursus itelligēde sunt vene ⁊ artarie apopletice ī quibus facta oppilatōe causat̄ apoplesia: que cōiter fit ꝓpter defluxuȝ humidi ꝯglobati ⁊ īspissati a cerebro versus cor. vnde facta oppilatōe ī ipsis vijs ꝓhibet̄ trāsitus spūs aīalis a cerebro ī cor ⁊ vitalis a corde ī cerebrū: qui vitalis aliquo mō dicit̄ aīalis vt supra fuit declaratū. ⁊ hoc intelligit Arist. pª ꝓblematū ꝓblemate 9° ad finē: ⁊ Gal. 3° affo. ꝯmēto allegato: ⁊ Hyp. 4° regiminis acutoꝝ: ⁊ illud est qđ solet dici ele cazuto lagozola: est tm̄ minꝰ eueniēs q̄ȝ de causis supradictis qūocūq; tm̄ sit aut apoplesia est ipa oppilatio ventriculoꝝ ⁊ cursuū ⁊c̄. aut est sequens eā. Et ex hoc correlarie sequit̄ ꝯtra cōiter scribētes modernos: maxie ꝙ ex dolore in mēbris vicinis cerebro sine oppilatōe cōtrahēte vel ꝯuertente spūs aīales ad cerebrū vn̄ fieret ociositas in mēbris de sensu ⁊ motu ꝙ talis dispositio nō eēt dicēda apoplesia quā tm̄ ipi dicūt eē apoplesiā. Ideȝ dicūt ipsi ꝙ si ꝑ itēperātiaȝ in cerebro nō acquiret̄ in spū aīali tꝑamentū ꝯueniens ꝓ sensu ⁊ motu ita ꝙ mēbra ociosa remanerent ñ stāte oppilatōe: tūc eaȝ ociositatē ponūt apoplesiā: qđ nō est veꝝ lȝ eādeȝ sniaȝ posuerit Jacobꝰ de forliuio ꝓbabilr̄ sup affo. supallegato. xlij. secūdi afforismoꝝ. Et ita dicūt stante malo tꝑamento vel mala ꝯplone vel debilitate ī corde: vn̄ ñ generet̄ spūs vitalis ꝯueniēs ad debitas ꝑparatōes sensus ⁊ motꝰ ī eo: vn̄ fiat ociositas ī mēbris dicūt ēt tūc talē ociositatē eē apoplesiā: qđ ēt nō est veꝝ vt ex dictis pȝ cū nō ꝯiūgat̄ ī dictis casibꝰ oppilatio ī ventriculis cerebri vel ī cursibꝰ ⁊c̄. vt supponit̄: sȝ dicta ociositas ad dictas cās seqns ponēda est ī alijs caplis. Nā primꝰ casus reducēdus est ad somnū vel subeth. 2ꝰ ad stuporē. 3ꝰ ⁊ quartꝰ ad sincopiȝ vt pȝ ex dictis supra ⁊ ēt ex dicendis ifra ī suis capitulis apparebit: nūc ponant̄ cāe spāles de ipsa apoplesia.

Cāe spāles apoplesie extrinsece.

Causarū quedam sunt extrinsece quedā sunt intrinsece corꝑales. Extrīsece sunt circa aerē vt aer frigidus. Nā frigiditas tribꝰ mōis pōt esse cā apoplesie. Primo ꝯstringēdo vētriculos cerebri ⁊ meatus spūs sensibilis ⁊ motiui ⁊ inspissando humidū in eis ꝯtentū: ⁊ sic frigiditas aeris ē cā imediata apoplesie. 2° mō fridītas ē cā mediata apoplesie: nam debilitādo digestiuā cerebri ⁊ stomaci multiplicat̄ humiditas ī cerebro ⁊ fit apoplesia ⁊ multiplicat̄ in stomacho ⁊ mittit̄ ad cerebrum. 3° mō fridītas est cā cōstringēdo substātiā cerebri ⁊ ab eo exprimēdo humidū ī venis apopleticis. Et hoc ponit Gal. dicēs ꝙ in venis medijs inter cerebrū ⁊ cor pōt fieri oppilatio. Idem vult ꝑhus ī fine ꝓblematū ꝓblemate 9° ēt aer humidus ⁊ grossus ē cā qr facit in relaxatōeȝ pāniculoꝝ ita ꝙ anfractus vnus cadat super alterū ꝓpter relaxationē ⁊ mā ibidē media existēs causat oppilationē ⁊ sic apoplesiaȝ: ⁊ sic causat̄ ab aere ventoso ⁊ frigido ⁊ humido ⁊ grosso.

Cibus ēt quilibet multe quātitatis causans replōnē cuiuscūq; qualitatis siue caliditatis ⁊c̄. pōt eē cā apoplesie ꝓpter multitudinē. Cibus eīm modicꝰ pōt eē cā apoplesie mediata ꝓpter resolōnē spūum: vn̄ modicū humidū sufficiet ꝓhibere trāsituȝ spūum ad mēbra ⁊ sic poterit fieri ociositas mēbroꝝ ꝑꝑ debilitatē ⁊ paucitatē spūum. Qualitas aūt cibi ad hoc facit vt cibus frigidus vel grossus vel viscosus: ⁊ sic ista oīa gīant apoplesiā. Vn̄ dicit Gal. 4° de iterioribꝰ ca° 2°: ꝙ cā apoplesie ē mā frigida ⁊ grossa vel aliqn̄ subtilis sȝ viscosa. nā loquēs đ mā epilēsie stuporis ⁊ apoplesie dixit: Cā quaꝝ triū passionū mā frigida ē ⁊ grossa aut sine dubio viscosa. Potꝰ ēt vini maxie ⁊ ebrietas ē cā apoplesie: nā causat multū oppressionē ī virtute spiritꝰ aīalis replō vini. Nā vinū sicut ꝯfortat calorē nālem: ita maxie nocet spūi aīali ⁊ vinū calidū ⁊ humidū ē illud de quo hic intelligit̄. Potus ēt aque ⁊ reꝝ frigidaꝝ ⁊ sirupoꝝ frigidoꝝ qr inspissant humidū ⁊ sic fit oppilatio ⁊ ē cā fortis eiꝰ. Iō remedia frida ad caput ⁊ maxie si sint humida ⁊ ꝯiungat̄ in eis australis frigiditas talia faciūt apoplesiā p̄cipue si occurrāt capiti pleno ⁊ paruo vt sunt inunctōes ⁊ fomētationes ⁊ similia. Somnꝰ diurnus ⁊ maxie super dorsuȝ factus ⁊ maxie in loco frigido ⁊ humido ⁊ capite nō decenter eleuato neq; extremis ꝯdecenter calefactis ⁊ cooꝑtis: vn̄ ex tali accubitu fit casus sup̄fluitatū ad vētriculū posteriorē ⁊ oppilatio ꝯñter ⁊ apoplesia lȝ ēt ī apoplesia fiat oppilatio ī vētriculis anterioribꝰ cerebri ⁊ nō tm̄ in posteriori vt dicit Auic. Rō ē qr si nō fieret in vētriculo anteriori vltra oppilatōem posterioꝝ facies apopletici eēt apparēter sana qđ tm̄ nō cōtingit. Fit tm̄ ꝯueniētior oppilatio ī posterioribus vētriculis q̄ȝ in anterioribꝰ ꝓpter casuȝ mãe ī partē decliuiorē: ⁊ qr vētriculi posteriores sūt strictiores accubitꝰ ergo supra dorsum ē cā apoplesie: ⁊ sic somnꝰ multus ꝑꝑ retētionē superfluitatū: ēt quies nimia ē cā apoplesie multiplicās mām fridam flegmaticā que ꝑ motū resolueret̄. motꝰ ēt nimiꝰ debilitat ⁊ infrigidat lȝ per nām calefaciat: vt dicit Auic. qr sup̄fluus resoluit spūm. Etiā oēs cāe ducētes ad repletionē pñt eē cā apoplesie vt multū comedere cibaria mlt̄e substātie que nimis replēt: etiam cāe inaniētes sunt cāe apoplesie vt nīmꝰ coitꝰ nimia vigilia: etiā passiōes aīales vt tristitia ⁊ timor. Nā inspissat̄ cerebrum ⁊ humidū ⁊ spūs ingrossant̄: gaudiū superfluū ēt debilitans ⁊ resoluēs: oīa ista per accidēs inducūt apoplesiā. Et oēs has cās sub epilogo notauit Gal. de accidēti ca° 3° reducēdo ad quattuor cās ī genere. Vna ē extrinsecū occurrēs frigidum vel calidū maxime fridū. 2ª cā est quātitas ⁊ qualitas cibi ⁊ potus vt declaratū est vt frigidus ⁊ humidus sit cibꝰ: vt dictū ē. 3ª cā est ꝯstrictio ⁊ largitas. nā per ꝯstrictionē pōt fieri a cā extrinseca apoplesia cōstrictis venis apopleticis siue laqueo siue manu ꝯprimētibꝰ fit apoplesia: ita etiā qn̄ alie vie medie oppilātur vt euitet̄ trāsitꝰ spūum fit apoplesia: vt de suffocatorio dat exēplum Gal. qr fit extinctio cādele ꝑ suffocatoriū: ⁊ sic cōstrictio pōt eē cā apoplesie: ⁊ sic largitas mēbroꝝ vt tꝑe estatis nimiꝰ calor laxat mēbra ⁊ fit apoplesia. ⁊ addit: ⁊ nimius motus ⁊ nimia quies.

Cause intrinsece apoplesie.

De causis vero intrinsecis dicat̄ ꝙ gnāliter oēs mãe que pñt eē cā oppilatōis itrinsece pñt eē causa apoplesie: vt colera flegma sanguis melācolia vapores ⁊ vētositates. De flegmate nō est dubiū oēs in hoc ꝯueniūt: eadē ē mā epilēsie ⁊ apoplesie dicit Gal. qr in mā grossa aut viscosa saltē i. vtplurimū. De sanguine ēt nō ē dubiū qr plenitudo sanguis faciens repletionē venaꝝ mediaꝝ iter cerebrū ⁊ cor pōt esse cā apoplesie: etiā a casu ⁊ ꝑcussiōe fit apoplesia ꝑ fluxū sanguis ad ventriculos cerebri: ēt melācolia facit apoplesiam a. xl. ānis ad lx. qr illa materia est ꝓportōabilis illi etati. De colera nō est dictuȝ ab aliquo ꝙ fiat: sȝ ꝙ fieri pōt ab ea: satis pȝ qr ē corpꝰ materiale: ⁊ sic pōt oppilare: sȝ qr raro fit iō auctores posuerūt tm̄ flegma ⁊ sanguinē: ⁊ dicūt nō posse fieri a colera ⁊ melācolia: ⁊ hoc ē verū vt ī pluribꝰ. a vētositate replēte ⁊ a vaporibus fieri pōt: tm̄ dicit. A. cū reliqs ꝙ fit a mā flegmatica frigida.

Signa pronostica apoplesie.

Signoꝝ ergo apoplesie qdā sunt signa ꝓnostica quedā sūt demōstratiua. Pronostica sunt duplicia quedā futuri cāus quedā terminatōis apoplesie ad bonum vel ad malū. i. ad mortē vel non ad mortē qr nūquā ad bonum absolute. Signa ꝓnostica future apoplesie dicit Auic. sūt ꝙ plurimuȝ accidit apoplesia his quoꝝ etates ⁊ corꝑa ⁊ regimina sūt hūida: maxie ēt si ꝯiūgat̄ fridītas. Talia eīm sūt parata ad apoplesiā: ⁊ si ꝯiungatur cum hoc mala ꝯplexio capitis vt strictura capitis: naȝ caput ꝑuū de necessitate malū. 2m ꝓnosticū eius qn̄ ꝑalesis dilatat̄ de latere ad latus: dicit. A. ē signū factū apoplesie: sicut eīȝ cū ꝯstrigit̄ aꝑa ad alteꝝ laterū fit paralesis: ita cū ꝑalesis dilatat̄ ad aliaȝ partē fit apoplesia: qr ē signū humoꝝ nō potentiū regi a virtute: vn̄ sic spasmus toti cōmunis idē est qđ epilēsia: ita paralesis toti cōis ē apoplesia. 3m signū ꝓnosticū etiā euētus est cum fit multa euātio sanguinis ꝑ flobothomiā: ⁊ frequēter qr dicit textus. A. ꝙ qui frequēter vtunt̄ flobothomia ꝓpter sanguinē multū aut multitudinē iuuātur. s. in pñti: sȝ in fine deficiūt qm̄ cadunt ī apoplesiā ꝓpter debilitatē ⁊ similia ei. Et nota bene ꝓpter aliquos iuuenes qui in āno semel vel bis volūt flobothomari ⁊ bene tūc iuuant̄: sed in ꝓcessu ⁊ senectute postea ducunt̄ ad apoplesiā ⁊ subeth. 4m ꝓnosticū cū apparēt ista signa dolor capitis vertigo ⁊ scothomia obtusio sensuū ⁊ maxime visus: intumescētia venarū guideȝ saltem ī sanguinea tremor totius corꝑis iectigatio: maxie ī mēbris faciei ⁊ stridor dentiū in somno ⁊ frigiditas extremitatum: ⁊ maxime si ꝯtinuant̄ hec accidētia ē signū apoplesie. Nā per dolorē capitis prio notificat̄ eē nocumētū circa caput ⁊ ibi eē cām manētem ī capite: ⁊ inde ꝑ indigestionē multiplicabitur flegma sufficiēs facere apoplesiā: vertigo ēt arguit eē ibi mām: etiā scothomia arguit nocumentū magnū ī cerebro ꝓpter vapores grossos misceri cuȝ spiritibꝰ: ⁊ sic dicti vapores vel imediate oppilare pñt vel ꝓbabilr̄ ingrossabunt̄: ⁊ reducent̄ ad naturam aqueā ⁊c̄. ⁊ facient oppilationē ⁊c̄. plenitudo ēt apopleticarum qr ꝓhibent spūs trāsire a corde ad cerebrū ita ecōtra est cā: ⁊ iectigatio perseuerās denotāt mām repletionalē in cerebro a qua eleuant̄ vapores ad mēbra veniētes ⁊ sunt cā ⁊c̄. stridor dentiū denotat mām mādari a cerebro ad musculos mouētes mādibulas: ⁊ sic aliqualr̄ spasmant̄ ⁊ ꝯstrigūt̄: ⁊ fit stridor ī dentibꝰ: tremor totiꝰ manifestat oppssionē eē factā ī mēbris neruosis ī virtute motiua a mā replente ⁊ opprimēte. fridītas extremitatū significat ꝙ minorat̄ calor regēs mēbra ⁊ sic est maluȝ. Aliud ꝓnosticū dicit Aui. si seni vel decrepito accidat vertigo cōicās iterata cōicans. i. alijs signis dictis iterata. i. ꝑseuerās multo tꝑe vel cū alijs signis dictis vel iterata multis vicibꝰ significat apoplesiā. Si ergo nō sit cōicās cū alijs signis ipa vertigo nō est signū supra apoplesiaȝ: ⁊ ꝓpter hoc cū semel me reperissem cū clarissimo doctore milite ⁊ ducali cōsiliario domīo magistro Benedicto de nursia laborāte vertigine iterata ⁊ q̄si ꝯtinua ex multo tꝑe: ⁊ cū eēt valde senex dubitās de casu ī apoplesiā ꝓpter etatē ꝯsiderans ego bonitatē discursus ī eo: ita vt nulla foret in eo obtusio in sensibus. Et vt ipse dixit nō tm̄ erat somnolētus: imo multū erat vigilās eidē suasi ꝙ nō eēt aliquo mō timēdū de apoplesia: qm̄ sua mā nō erat depēdēs a mā flegmatica replōnali sȝ magis ex aliqua mala q̄litate ꝯmouēte spiritus in cerebro: vn̄ fiebat vertigo in eo nullo motore extrīseco cōcurrēte: nō ēt existēte pñtia materie corpulēte ī ipo cerebro: quā cām expressit Auic. in lr̄a supra de vertigine vt visum ē in cāis eius exēplificādo de igne qui ꝑ simplicē alterationē facit motū in aqua: ⁊ eidē pōt mala ꝯplō imālis in spiritibꝰ facē motum: ⁊ ita qr nō fuit cōicās cū reliqs signis dictis curatus est.

Signa pronostica ad morteȝ.

Inter signa ꝓnostica mortꝭ primo ponunt̄ signa ꝓnostica ad maluȝ nō stāte apoplesia ⁊ sūt signa hita supra de mala ꝯpōne capitis ⁊ de etate senili vel decrepita

erepita ⁊c̄. Nā cū in his fit apoplesia est signū multitudīs mãe: que ꝯiūcta cū mala dispōne capitis significat futuraʒ mortem. Secōm signū est cū ī corpore iuuenili ⁊ colerico fit apoplesia est signū mortis: q2 est signū ꝙ a forti cā ꝓcedit: vñ si eueniat cum forti dolore capitis moriunt̄ ante septimuʒ. Signa ꝓnostica etiā ad morteʒ sūt oīa signa declarātia apoplesiā forteʒ de quibꝰ dictū est ī pricipio huius tractatꝰ. Nā tres sunt gradus apoplesie fortis: vñ si īfirmus fuerit iacens sicut mortuꝰ ⁊ steterit ⁊ vox sit sicut strāgulati ⁊ anhelitꝰ sit diuersus vel sit nō manifestus: ⁊ si pungit̄ oīno nō sentit est signū apoplesie fortis. si etiaʒ fiat spuma ⁊ stridor: nā ex spuma ⁊ stridore cognoscit̄ maior vel minor cū sit difficultas ī attrahendo acreʒ ⁊ respirādō: ⁊ subintrat aer violenter ꝑꝑ oppilatōeʒ mediā ⁊ ꝓpter viaʒ artā tunc fit stridor ⁊ sonꝰ. Et de his dixit Raſ. ī p° ꝯtinentis ꝙ multos vidit cū spumāt ore nō pñt liberari ⁊ sic oēs moriunt̄: sicut etiā suffocati ⁊ appēsi cū spumāt ore moriunt̄: etiā si postea soluerētur moriunt̄. Et dixit: simile iudiciū teneo de apoplesia. Et addit: est tñ ītuendū ī multitudine ⁊ diminutōe spume ⁊ eius tꝑis ꝓlixitate: q2 sine multa possibile est egrū ꝯualescere sicut euenit de strāgulato cū paꝝ spumat: ⁊ de spuma tali in apopletico dicūt auctores ꝙ differt a spuma epilentici: qm̄ spuma apopletici ī casu satis accidit in pricipio ⁊ in epilētico accidit ī fine. Etiā in epilētico est signū salutis: in apopletico signū mortis. Nā ī epilētico fit ꝓpter motū spasmosuʒ factū ꝑ ꝯtractionē mādibulaꝝ ⁊ est alba spuma aggregata mā flegmatica ī eis: in apoplesia aūt fit spuma ꝓpter difficultatē anhelādi. Nā cū ꝓhibet̄ trāsitus spūs aīalis ita vt cor debite nō euētat̄ fit īflāmatio ī corde ⁊ aliquid de humido pulmonis eliquat̄: ⁊ sic calido agēte ī illud humidū eleuant̄ vapores qui conātes ad exitū per os simul exprimūt humidū ꝙ ꝯtinēs sua viscositate dictos vapores ⁊ aerem expirāduʒ facit spumā ⁊ sic ī apopletico significat vehemētem īcensionē cordis: vñ talis aliqualr̄ ad rubeū declinat: nō ē ergo sicut illa apopletici. Deterior tñ est significatio supra mortē magis significās qñ nō est spuma nec aliquis anhelitꝰ maxīe ī corpore forti ⁊ calidi cordis q̄ʒ qñ ē stertor vel spuma aliqualis: naʒ significat maiorē ī virtute oppssionē dico signāter ī corpore calido vt ēt supra dictū est: qm̄ ī corꝑe fridi cordis ablatio anhelitus nō ꝓpterea eēt signū apoplesie fortis vt supra dictuʒ est. ⁊ colligit̄ de mēte Gal. 6° īterioꝝ caplō penultimo vbi ponit exēpluʒ in simili de animalibꝰ fridis accūbentibꝰ in cauernis terre tꝑe hyemis ⁊c̄. Si ēt fit anhelitꝰ diuersus sine stridore nō vicissitudinē hūs sʒ diuersitatē signifificat apoplesiā fortē ⁊ ē signū mortis: sʒ qñ anhelitus ē paruꝰ ⁊ diuersus cū ordine tūc significat debilē apoplesiā: ⁊ ista necessario non ē mortalis: ⁊ tñ si fit euasio ab ista debili ē mōstruosuʒ dicit Azaranꝰ. Et ita ex his rñdetur ad dubiū cū dictū ē supra ꝙ aliqñ cadit apopleticus ⁊ nō ē dr̄ia inter ipm ⁊ mortuū ⁊ nō apꝑet anhelitꝰ oīo tñ sanat̄. Ergo sequit̄ ꝙ signū significās mortē apoplesie fortis nō ē ablatio anhelitus ⁊ spume. Rñdet̄ vt supra ē dictū ꝙ nō semper ablatio anhelitus ē signū fortis apoplesie: sʒ solū hoc verificat̄ in corꝑe fortis caloris īnati: vñ quedā sunt signa in corꝑe debili que non significāt fortē apoplexiā: que si eēnt ī corpore forti significarēt fortē apoplexiā. Propter hoc dicebat Judeus in p° ꝯtinētis ca° p° in fine: ⁊ sunt vltima verba vt refert Rasis: precipit̄ ꝙ apopleticus nō sepeliat̄ infra .lxxij. horas: eo ꝙ quidaʒ eoꝝ steterūt quasi mortui toto illo tꝑe ⁊ vltimo redierūt. i. reuixerunt. Et dicit Gētilis ꝙ vidit vnū qui portaꝰ ad ecclesiā ⁊ foueā fecit quēdā motū ⁊ postea reportatus domū ēt reuixit. Et sic dicit Nicolus ꝙ q̄dā mulier reuixit. Et iō aliquādo corꝑa in sepulchris īueniunt̄ velut mota q2 nō erant mortua qñ sepulta fuerunt: ⁊ hoc maxīe ꝯtingit in corporibꝰ debilibus ⁊ frīe ꝯplōnis vt in mulieribꝰ ⁊ in ꝯplōnibꝰ melācolicis vel flegmaticis: nō ergo sepeliāt̄ īfra tres dies nisi cū īcipiūt fetere tūc sunt mortui. Signū qñ sunt mortui vel nō sūt: ꝺm Gal. in ꝺ interioribus ca° 4° talia sunt. Nā corpus extendit̄ supra dorsū in camera vbi non sūt multe persone ne moueat̄ multū aer accipitur cotū carminatū subtilius ⁊ teneat̄ ad nares illiꝰ subtilissime a nō habēte manū tremulā: q2 si viuit aliqualr̄ ꝯmouebit̄ cotū ꝓpter expirationē: sʒ tunc quiescāt ibi oēs a motu ⁊ a verbis ne aer moueat̄. Secōm experimētū sumit̄ vnū vitrū plenuʒ aqua ad sūmuʒ ⁊ ponūt super fundū pectoris ꝓpter vicinitatē ad cor: ⁊ si fiat aliqualis motus in aqua signū ē ꝙ viuit. Tertiū ē vt accipiat̄ speculū bene tersuʒ ⁊ politū ⁊ ponat̄ ad os ⁊ nares illius: nam si vapor exiuerit aliqualr̄ alterabit speculum. Causa ꝓpter quā debēt stare per .lxxij. horas ē dicit Cōciliator q2 in tribus diebus nālibus humores oēs expleuerūt cursuʒ suum ⁊ ꝯsūter debuit fieri aliqua agitatio qua cognitū fuisset ipsū viuere. Et iō xps oīpotēs voluit suscitare lazarū quatriduanū iam fetentē. Nā flegma mouetur de die in diē: colera de duobꝰ in duobꝰ: ⁊ melācolia de tertio in tertiū. Et sic ꝯpletis tribꝰ diebus ⁊ nullū apparuerit signū ꝯmotionis erit signuʒ ꝓbabilr̄ ⁊ quasi necessariū extincte virtutis: dicūt ꝙ Rasis dixit ī .xlviij. horis sed id non reperi. Cōis sñia ē iudei quā ēt sequit̄ Auic.

Signa apoplesie ad salutem.

Signa salutis sunt cū iā apopleticꝰ factꝰ īcipit manifestare signa ad ꝑalesiʒ: qm̄ dicit tex. apoplesia aut īterficit aut ī ꝑalesiʒ mutat̄. Et cū apꝑuerit signa ꝑalesis ē signū salutis apoplesie. rō ē q2 apoplesia fit a mā grossa viscosa maxime ī posterioribꝰ ventriculis cerebri facta oppilatione. Vñ si nā dominet̄ super māʒ ⁊ non ē ita potens vt possit longinque euacuare ⁊ iō euacuat ad ꝓpinqua vt in neruis: ⁊ si fluat ad partē dextrā erit ꝑaleticus in dextra: ⁊ si ad sinistraʒ in sinistra: ⁊ si terminatur ad totū nō erit dr̄ia ab apoplesia nisi ꝙ partes faciei possint eē illese. Et nota ꝙ magis terminat̄ ad partē dextrā: vt Gal. 3° affo. ī ꝯmēto affo. Si vero hyems austrinalis ⁊c̄. Sʒ Rasis ⁊ Auic. volūt ꝙ terminet̄ ad partē debilē videlʒ sinistrā. Et cū Gal. dicit ꝙ terminatur ad dextrū dicit Nicolus ꝙ quidā per dextrū nō ītelligūt ꝑtē dextrā. i. ꝑtē situatā in dextro: sʒ ad ita paratā partē ad recipiēdū siue fuerit dextra siue sinistra: ⁊ sic ad ꝺbilē vt dicimꝰ vulgariter le adextro: qñ dicimus aliquē eē aptū ad rē ꝑagēdā ⁊ sic hic ad dextrā idest ad ꝑtē aptā recipere: ⁊ sic aliqñ pellit̄ ad partē dextrā ⁊ aliqñ ad sinistrā ꝺm ꝙ ē magis parata recipere. Dicit tñ Cōciliator ꝙ experiētia manifestat ꝙ plerunq3 terminat̄ ad dextruʒ: ⁊ ē rō q2 quāuis latus sinistrum sit debilius tñ ē magis ineptum ad recipiēdū: q2 illa pars ē magis oppilata ⁊ magis plena ī originibus neruoꝝ q̄ʒ pars dextra. 2m signū ꝓnosticū ad bonuʒ qñ etiā nocumentū nō magnificat̄ in anhelitu ⁊ ꝑtransit ī gutture eius qd̄ īmitit̄ ⁊ nō egredit̄ ꝑ nares: tūc dicit. A. q̄uis ipsa sit in qua maior fiducia habet̄ tñ nō euatur a timore magno: ⁊ istaʒ sñiam accepit a Paulo vt scribit̄ p2io ꝯtinētis cuʒ dicit: Cuiꝰ morbꝰ ē facilis pōt trāsglutire res humidas: ⁊ qñ ē difficilis nō pōt trāsglutire: sed cū ei aliquid exhibet̄ exit ꝑ nares suas ⁊c̄. Aliud signū ꝓnosticū ad bonū colligit̄ de mēte Hyp. 6° affo. illo affo. caput dolēti aut circūdolēti sanies aut aqua effluens ꝑ os aut nares soluit egritudinē: cū ergo in apoplesia sit caput dolens si nā eūct saniēʒ vel sanguinē poterit liberari: rñdet tñ quidam ꝙ ī apoplesia vtplurimū nā nō tm̄ dñat̄ supra māʒ ꝙ possit illā expellere per viaʒ sanguinis aut saniei: ꝙ si faceret esset spes salutis.

Signa demōstratiua.

Signa demōstratiua q̄daʒ sūt generis quedā speciei. Signa generis ponit Raſ. in lr̄a quasi dormiēs q2 ī somno fit oppilatio ī vētriculis cerebri tñ nō est dormiens: q2 ī somno fit reuocatio ⁊ sic fit ꝓhibitio expāsionis: etiā q2 in somno virtutes īteriores aīales exercēt actus suos nō sic in apoplesia ⁊ dormiens aliqñ stertit facta clausione in vijs sʒ sentire pōt obiecta fortia: sed apopleticꝰ ca nō sentit q2 est ablatio sensus ⁊ motꝰ. Et si aliqñ cōicet apoplesia cuʒ subeth ī ablatōe sensus differūt tñ: q2 in subeth anhelitꝰ nō est multuʒ lesus ⁊ ī apoplesia est nocumentū grande ī anhelitu. Et de hoc dicebat Raſ. p° ꝯtinentis de mēte Gal. Satis ad pricipiū nō quotiēscūq3 patiēs iacet supinꝰ sine sensu ⁊ motu pōt dici apoplesia: q2 ī subeth silr̄ reꝑit̄: sʒ cū stertit patiens ⁊ cā anhelitus est horribilis. i. diuersus tūc patit̄ apoplesiā: etiā drīaʒ īter somnū ꝓfundū aut subeth ⁊ apoplesiā: īsinuabat Auic. dicens: Drīa iter apoplesiā ⁊ subeth ē ꝙ apopleticus clamat. s. cū cadit ꝓpter magnū eiꝰ nocumentū ⁊ in eiꝰ anhelitu nocumentū. s. magnū ingredit̄: sʒ subeth patiēs nō est ita ⁊ habēs subeth gradatiʒ ꝓcedit ⁊ graui somno ad subeth: apopletico vero accidit id subito. Alia etiā signa demonstratiua posuit Hypo. 4° regis acutoꝝ textu ꝯmenti .xxv. accidunt aūt dixit pluribꝰ eoꝝ talia rubores faciei: oculoꝝ statōes: distantie manuū: stridores dentiū: pulsus maxillaꝝ: spūuʒ defectiones ī venas ⁊ supple multa taliū. nā repiunt̄ in subeth signa specieꝝ dictū est ꝙ oīs apoplesia sequit̄ aut clausionē aut repletionē. Signa sequētia clausionē dicta sunt supra latius q2 vtplurimū cāe primitiue sunt signa huiusmōi. Signa causarū que sunt ītrinseca: aut ē mā apꝑans: aut nō vt dictuʒ ē. Nota ꝙ quidā dicūt ꝙ in apoplesia nō fit febris q2 fit ꝓhibitio cōicationis putride suliginis ad cor ꝓpter oppilationē: isti errant q2 nō sequit̄ ꝙ fiat ꝓhibitio in totuʒ ne putrida suligo trāseat ad cor ꝑ apꝑa in cerebro q2 bene pōt trāsire ꝑ venas ⁊ artarias. naʒ vbi esset apꝑa in corde ⁊ lesio in cerebro oppilatis vijs medijs: veruʒ est ꝙ nō fieret febris putrida: tñ fieret febris effimera ꝓpter superincēsioneʒ in corde si nō est apꝑans: aut est mā flegmatica: aut sanguinea ⁊c̄. si sanguinea est color rubeꝰ ꝺm faciē ⁊ relique ꝑtes corporis: dicit Nicolus tēdūt ad liuidū vel ad albū declinantia: q2 illic nō pōt ꝓpter oppilationē trāsmitti sanguis: etiā vene tumescūt color etiā aliqñ ē viridis vel niger. Cā nigredis a sanguine ē quatruplex. Primo ꝓpter mortificationē ⁊ ꝯgelationē: dicit Gerardus suꝑ 9° almansoris: aliqñ ꝓpter adustionem. 3° quādo spūs resoluūtur ab humido: ⁊ sic sanguis eductus de vena resolutis spiritibꝰ fit niger. 4° mō ꝓpter suffocationē q2 cū nō pōt calor euētari fit resolutio spūum ī apoplesia: vel q2 spūs resoluit̄ vel suffocat̄ ⁊ extinguit̄. Si mā sit flegmatica declarat̄ ex liuiditate coloris vel ex multitudīe sputi ex obtusione sensuuʒ ex lippa circa oculos. Signa colere sunt ꝓportōalia colere: ⁊ sic signa melācolie melācolie: ⁊ sic signa ventose sunt ꝓportionalia ventose.

Cura apoplesie.

Sed ātequā vlterius ꝓcedamus: p° videamus si in cura apoplesie sit aliquid oꝑandū ante .lxxij. horas: ī qua difficultate quidā dicunt nō eē operandū in apoplesia vsq3 ad .lxxij. horas: ⁊ in hoc allegat̄ Haliabas 5° practice caplō ꝓprio loquēs de hoc dixit nihil agendū vsq3 ad .lxxij. horas. s. cū medicina alteratiua vel eūatiua q2 in sanguinea ꝯsentit ad flobothomiā. Rasis etiā in principio capituli nr̄i dixit cū spuma apꝑuerit nō est ei mēdicādum: sʒ cū hoc possit eē in apoplesia debili multominus ī forti: ⁊ pōt ꝓ hoc adduci textus cōis Gal. p2io affo. ꝙ morituri solis ꝓnosticis sunt dimittēdi. ⁊ idem Gal. 12° terrapētice cū dixit in quocūq3 desꝑabilis ē salus: vanū est detrahi ab idiotis ꝑ ea que sanauerūt multos auxilia: cū igit̄ apoplesia vel ē īcurabilis vt fortis vel maxime difficulter ⁊ mōstruose vt debilis: q̄ vt multū interficit in tribus diebꝰ videt̄ consuliū si tardetur ⁊c̄.

⁊ ꝓ hoc etiā est fortis textus do. A. in fine capituli cū dixit: cū apopleticus febricitat fac morā in re ipsiꝰ donec discooperiatur: fortalſe eiꝫ est crisis sit que mora vſq; ad .lxxij. horas ⁊ etiaꝫ est ratio eoꝝ. Primo nō ē aliquid dandū circa dietā: q: morbus ē acutissimꝰ: ⁊ in acutis morbis dieta ꝯuenit tenuissima: nec operādu ꝫ cū digestiuis maxīe cerebralibꝰ calefaciētibꝰ. nā talia calida sunt subtiliātia ⁊ stāte plenitudine si talia offerant extēdūt ⁊ liquefaciēdo maiorē faciūt oppilatōeꝫ nec medicie cūatiue cōueniūt: nō debiles: q: nō multū penetrāt ꝓpter oppilatōeꝫ: etiā nō fortes medicine ꝯueniūt: q: nō ē mā digesta: etiā facit ꝓ hoc qḋ dicit Aui. ī fine cure q apoplesia ⁊ paralesis ꝯstringūt meatus sibi: quare nō sint medicie facientes cūoneꝫ eūantes de mā faciēte egritudines ꝓprie ꝓpter oppilatōeꝫ ⁊ ꝯstrictōeꝫ: ⁊ sic vana est opatio cū medicis q: nō eūaꝶ mā. In oppositū ē Auic. ī textu vbi dicit: In sanguinea est flōmandū ī ipsa hora. s. in pricipio vel ī hora qua occurrit medicus ēt de nocte. Idē vult Serap. caplō ꝓprio dicēs q a pricipio ē euandū. Idē dicit Mes. q cura apoplesie ꝓxima est cure epidimie ꝑter hoc q oꝫ vt oē genus cure admīstreꝶ subito: dilatio eiꝫ īducit ad mortē festinā cū sit ipse morbꝰ per se paꝝ recipiēs curā vt dixit Hyp. veꝝ vt nō apparcat ex pte opantis defectꝰ conaberis a pricipio māꝫ subtrahere ⁊c. Cōciliator in hac mā dria 198ª cui inherēdū ē dicit q a principio occurrēte medico apto dꝫ medicꝰ operari aliquid. Nā si apoplesia fuerit debilis ē tn̄ difficillime curabilis ⁊ timor est ne ex debili fiat fortis: ⁊ iō in his morbis fortibꝰ cadeꝫ die si expedit oꝫ eūare vt 2º affo. Inchoantibus morbis ⁊c. Si vero apoplesia fuerit fortis ꝓ tristitia astantiū sedāda ēt si esset certitudo de morte ſꝫ nō ꝓxima: q: tūc oꝫ relinquere eū: q: est aliquid operādū. Sꝫ dicit Cōciliator hoc dꝫ fieri cū ꝓtestatōe de timore magis ad mortē q̄ꝫ ad vitā: ⁊ ī hoc facit illa snīa cōmunis: nolite prauaꝝ egritudinū curā suscipe ⁊c. Et dicit Cōciliator ⁊ Auer. 7º colliget qm̄ aliqn̄ ꝯtingunt alique mōstruositates ī nā. Nā inuēti sunt ethici ꝯsumpti ⁊ cuꝫ vlcere pulmonis qui postea sunt sanati ⁊ sic inuētū ē de podagricis: ⁊ iō forte simile ꝯtinget isti apopletico q ex occursu alicuius medicine hoc corpus viuificabiꝶ ⁊ iō nūq̄ꝫ sunt reliquēdi nisi sint de morte certissimi: ſꝫ tn̄ aliqui a principio fortiter operanꝶ vt cuꝫ ferro ignito ⁊ de debili apoplesia sepenumero fortis efficiꝶ iō aduertere multū oꝫ. Ad argumēta in oppositū nō ē obseruādū qḋ primi dicūt. Ad argumētū nō ē operādū cū dicta: veruꝫ est stante corpore ī illa extremitate vt nō possint deglutire. Ad aliḋ verū ē in certo tpe ꝯuenit ꝓ tpe nihil dare vt per. viij. vel. x. horas sed ꝑ duos vel tres dies nō. Ad aliud ne cuꝫ medicia digestiua neq; eūatiua ⁊c. dicaꝶ ꝯcedēdo q nō cū digestiuis q: non ē morbus dans inducias: ⁊ si inferꝶ ergo neq; cū eūatiuis: negatur ꝯn̄a in talibus morbis acutis ⁊ pacutis semꝑ est a principio operādū ēt irregulariter ⁊ cū forti indicatōe ad oppositū: q: maius ē iuuamētū nocumēto. Et ad textum Auice. q claudūt sibi meatus ⁊ vias: dico q medicine soluētes debiles nō ꝯueniūt. Nā ipse ibi dabat can. in apoplesia ⁊ ꝑalesi q debemꝰ eūare cū medicina forti ⁊c. q: medicina debilis nullā faceret operationē ⁊ deterius eēt dare medicinā debilē tn̄ debēt purgari ꝺm habitum. i. ꝺm nālem habitudinē q̄ꝫuis corpus debile videatur: vbi alias corpus sit forte ⁊ ipse sit iuuenis dꝫ dari medicina fortis.

Ad argumētū de crisi ⁊ ad dictū Auic. dicaꝶ q voluit illam apoplesiā eē simplr desperatā: vel q ibi visus ē imitari Haly. ⁊c. qui credit in apoplesia nō eē operādū cū medicia eductiua nisi post. lxxij. horas: qm̄ apoplesia ē sicut morbus medius inter morbos acutissimos pendētes a materia mobili cui a principio debeꝶ eūo cū solutiuo ⁊ inter morbos cronicos quibꝰ debetur eūo ꝺm digestionē māe. q: dāt īducias ad digerēdū. In apoplesia ergo nō dāte iducias ⁊ ī mā nō mobili medio mō medicādū. s. cū solutiuis post. lxxij. horas. ⁊ maxīe dixit hoc Auice. iō in apoplesia quasi desꝑata. Ad dictū Rasis dictū ē circa lrām q̄uo debeat intelligi q: nō ē medicādū nisi cuꝫ ꝓtestatione ⁊c.

Nūc de cura multe stāt ītētōes. Una ītētio ē regimē ī dicta. 2ª intētio stat in eūone māe. 3ª ī diuersione. 4ª ī digōne si fieri poterit ⁊ eūone. 5ª in alteratōe male ꝯplonis cerebri ⁊ ꝯfortatōe eius. 6ª in remotōe accidētiū. Circa dietā si egritudo fuerit sanguinea loceꝶ corpus in aere temperato nō dico frido: rō est q: quāuis aliqn̄ sanguis sit in cā oppilatōis tn̄ facta oppilatōe exēpli grā ī origine neruoꝝ ⁊ sepe venaꝝ ꝓhibito spū ⁊ transitu eius ad mēbra imediate humores mēbroꝝ īdurāꝶ ⁊ īspissanꝶ: ⁊ q̄ꝫuis hūores actu nō sint frigidi tn̄ coagulanꝶ ꝓpter īfluxū spirituū vt fit de multis metallis que cal'a coagulanꝶ: ⁊ ita ēt pinguedo: ⁊ hoc al's declaraui in q̄one mea spāli de pinguedine. Utrū sit calide ꝯplōnis: ⁊ hec ē snīa Hyp. ī 4º reginiis acutoꝝ. ⁊ ibi Gal. ꝯmēto 27º vult q cū dꝫ fieri flōmia ī isto cāu q opꝫ pº fricare ꝑ multos hoīes cēs corporis particulas ⁊ mēbra ad subtiliandū sanguinē ⁊ ad dispōneꝫ ad fluxuꝫ: ⁊ iō oꝫ fomētare brachia cū decoctiōe aneti fenugre. ⁊ postea cū pānis fricare: demū flobothomare. ⁊ si fuerit a cā flegmatica vt sepe accidit ponaꝶ in aere calido: ⁊ in oī casu sicco claro ⁊ luminoso. nā frigiditas si occurreret extingueret spūs illos paucos qui sunt ī mēbris: ⁊ si nō sit calidus nāliter fiat artificialr ꝺm modos alias dictos. Circa somnū ⁊ vigiliā dicit. A. ⁊ cū aliquid sumūt non dormiant velociter ſꝫ expectent donec descēdat: ⁊ digeraꝶ aliqua digestiōe: ⁊ tunc parū dormiāt: ⁊ ita vult q post cibū non dormiant velociter. Nota q dicit cū aliquid sumūt: q: in apoplesia forti in pricipio nō est dādus cibus ſꝫ post aliqḋ tēpus: ⁊ tunc dato aliquo cibo nō dormiāt: īmo quiescāt ꝑ tps donec descendat cibus ⁊ digeraꝶ aliqua digōne. nā possunt stare per diez anteq̄ꝫ aliquid sumāt vel dormiāt: ⁊ postea cuꝫ daꝶ cibꝰ ñ dormiāt ⁊c. Addit Aui. neq; tn̄ multū vigilēt: qm̄ id iuuat cerebrū ad resoluēduꝫ vaporē nō digestū. s. a cibo attrahēdo ad cerebrū ꝓhibētē digōneꝫ. s. ipsiꝰ cerebri. Et nota istā expositōeꝫ q: talr exponēdo iste textꝰ qui est multū dubius videꝶ satis clarus. Nā Gētilis capit textū affirmatiue ⁊ negatiue: qm̄ illa lrā id pōt referri ad somnū ⁊ ad vigiliā vt sit sensus ꝺm primū sensuꝫ vt post cibū nō cito dormiāt. nā id. s. velociter dormire iuuat. s. cerebrū ad lesionē ad resoluēduꝫ vaporē ꝓhibēteꝫ digestionē ī cerebro: vel aliter neq; multū vigilēt: q: ēt ex multa vigilia fit suꝑinflāmatio ⁊ eleuatio vapoꝝ ꝓhibētiuꝫ digōneꝫ in cerebro: ⁊ ex hoc pꝫ error quorūdaꝫ. Nā aliqui īdocti medici ī apopletico ꝓhibēt somnū in totū ēt ꝑ duos dies ⁊ male: q: tūc nō reficiꝶ virtus aīalis: vñ oꝫ q certo tpe dormiat: ſꝫ sit medicus diligēs ī ꝯsideratōe pulsus ⁊ stertoris: vñ nō absentet se ab īfirmo tpe quo dormit: ſꝫ stet ibi ordinarie aliquis scholaris intelligēs assistēs qui ad oīa diligēter attendat maxīe ī potētibꝰ: īmo in oībus eēt necessariū ⁊ oꝫ multū ꝯsiderare de somno vſq; ad. xiiij. diez q: facile ꝓfundaꝶ ī somno: vñ oꝫ tenere pulsuꝫ in manu: ⁊ si nimis calor ꝓfūdeꝶ reuoceꝶ ⁊ exciteꝶ īfirmꝰ. Exercitiuꝫ mēbroꝝ videlꝫ fricatio est ꝯueniens q: nō possunt se mouere aliter: ⁊ maxīe hoc est ꝯueniens ante cibū. Et de hoc dicebat Auic. Cuꝫ aūt voluntas adest vt cenēt nō est malum si ante ipaꝫ ꝑmittāt exercitiū leue ⁊ moueāꝶ mēbra laxa motu aliquo. De his tn̄ fricatōibꝰ diceꝶ in pte diuersionis: q: si non pñt ꝑ se mouere oꝫ vt fricenꝶ. In passionibꝰ aīalibus dicaꝶ q irasci ī casu hñ ꝯuenit vt dictū est ī litargia: ⁊ ad iraꝫ īducanꝶ strigēdo pedes ⁊ trahendo de pilis barbe. In cibo ⁊ potu tenuissima dieta est necessaria saltē ꝑ dieꝫ nālem: ⁊ vbi virtꝰ nō ꝯstet sufficit iulep rosatū in sanguinea. ⁊ ī flegmatica sufficit iulep de melle rosato: vel deꝶ de aqua mellis ⁊ post dieꝫ ī sanguinea aliquo triū casuuꝫ supradictoꝝ nihil deꝶ nisi cū iulep dicto: aq̄ ordei ⁊ aqua casei: qm̄ ⁊ si sit mā frida flegmatica: aqua ciceꝝ ru. sola vt laudauit Serap. est ꝯueniēs: vñ in scḋa vel tertia die dant. iiij. vel. v. ℥. de eo brodio cū oleo amidal'. dulciuꝫ dissoluēdo paꝝ mice panis ī co: ſꝫ aqua ciceꝝ dꝫ eē aq̄ ī qua īfundanꝶ cicera rubea nocte: ⁊ ī illa decoquanꝶ ⁊ cū modico salis ad magis stimuluꝫ ī virtute ⁊ ad maiorē penetratiōeꝫ. Aliqui dicunt q ēt brodiū carniuꝫ ī ꝓcessu magis ꝯuenit vt carniū colūboꝝ abscisis capite ⁊ collo: q: inimicātur cerebro humano dicit Auenzoar. Unde voluit q dicti columbi in hoc habent ꝓprietateꝫ: ſꝫ sint columbi siluestres vel nō īpinguati in domibꝰ: si mā sit frigida etiā brodia passeruꝫ ⁊ omnia genera auiuꝫ minutaꝝ ꝯueniūt. ⁊ in ꝓcessu etiā si sit sanguinea sit brodiū carniuꝫ capretoꝝ ⁊ leporꝝ iuuenuꝫ ⁊ caprioloꝝ. ⁊ si vis īgrossare nō tm̄ dietā: da de pultibus ordei ⁊ aliquid de his carnibus cōtritis versus decimū vel duodecimū diē: ⁊. A. laudat panē solū vel cū ficubꝰ siccis q: in flegmatica illa humida nō sibi placēt: q: faciūt ad relaxationē laudat auelanas vuas passas: dicit Auēzoar vuas passas in sole sine armillis nō passe in furno: q: tales ad stipticum declinant. Pro potu aliqui laudāt vinū antiquū ꝑuū. Aui. nō laudat ⁊ bene. nam dicit ipse: vinū nouū nō ꝯuenit ꝓpter suꝑfluitatē. i. ꝓpter grossitiē: ⁊ antiquū nō ꝯuenit ꝓpter nimiam penetrationē ad neruos ⁊ ad cerebrū ⁊ ad nuchā: ⁊ si ꝯuenit sit vinū mediū: ſꝫ meliꝰ est q in passiōibus cerebralibus semꝑ relinquaꝶ vinū ī cōi cibatiōe ī prandio ⁊ in cena: ⁊ infra in hoc capitulo ꝓhibuit ipse Rasis ī diuisionibus: ſꝫ detur aq̄ā mellis cū cinamomo vel gariofilis vel mace vel origano ꝺm appetituꝫ diuersoꝝ: ſꝫ nullo mō bibāt aquā frigidā. vñ dicebat Auēzoar: neq; potēt aquā frigidā neq; aquā ꝑ se: ſꝫ aquaꝫ tepidaꝫ cū syrupo corticū citonioꝝ facto cū melle. si vero das vinū da solum. ℥. j. in fine ꝓ ꝯfortatiōe mēbroꝝ. Nūc est de cūatione māe dicendū: ⁊ hec intētio ꝯtrahiꝶ in apoplesia facta a cā intrinseca ⁊ corꝑali. na in illa que fit a cā primitiua nō oꝫ dare regimen nisi de causis dictis primitiuis vt dictū est supra: si etiam fit ꝑ cōitatē a mēbris itētio vertiꝶ ad mēbra mandātia. de imateriali etiā auctores nō ponūt curaꝫ: tn̄ Auenzoar ponit curam īmaterialis a cā frigida: sed cura ītelligaꝶ ex supradictis de soda frigida ſꝫ stante cā corꝑali ⁊ intrinseca faciente apoplesiā: q: vtplurimū talis aut est sanguinea aut flegmatica. de his poniꝶ cura: intelligēdo alias duas species que raro ꝯtingūt. Unum tn̄ est cōiter obseruādū in oībus speciebꝰ apoplesie: qm̄ occurrēte medico corꝑi apopletico iubendū est vt aꝑiaꝶ os egroti ⁊ iponatur pila lanea ī ore: dicit Gal'. vt frustū ligneū. nā tale seruit ad duo. Primo vt fiat liberior euētatio cū anhelitus sit difficilis vel quasi ablatus. 2º q: sequiꝶ iuuamentū ꝓhibitiōis ꝯfractionis dentiū ꝓpter spasmū aliquādo ꝯtingentē: saltē in principio apoplesie lꝫ in ꝓcessu nō fiat motꝰ spasmosus: vñ ex dicto spasmo fit laboriosa ꝯtritio dentiū ⁊ aliqn̄ fractio: ergo istud est cōmune adiutoriū ī omni apoplesia: ſꝫ specialr in sanguinea iubent auctores ī ipsa hora. s. a principio vel quacūq; hora suꝑuenit medicus ēt si nocte vt fiat flobothomia: veꝝ ē dicūt aliqui īcipiatur a flobothomia saphenaꝝ vt Rasis ī fine capituli nr̄i. aliqui dicunt vt Rasis ēt in caplō nr̄o incipiaꝶ a venis guideç cū apparēt signa sanguinis aut ex duabꝰ cephalicis. ⁊ ipe Rasis in diuisionibus dixit in eadē hora de duabꝰ cephalicis ē flobothomiāduꝫ: ⁊ Azaranus in tali casu ꝯsentit ad flobothomiaꝫ vene cephalice ⁊ venaꝝ timpoꝝ. In hac difficultate ē ꝯsiderādum q si corpus maxīe fuerit plectoricū ⁊ sanguineū ita vt sit intētio nō solum eūatōis sed ēt diuersiōis: tūc prius fiat flebothomia de saphenis: vel casu quo eēt facta ꝯstrictio alicuiꝰ cōsuete eūatōis sanguinis ꝑ deorsuꝫ vt mēstrui vel emoroydalis.

nam

nā his duobus casib⁹ preponi dꝫ flobothomia saphenaꝝ: sꝫ itentōe habita ad euationē ⁊ nō ad diuersionē vt in corꝑe nō sūme repleto: ⁊ vbi fuerit sanguinea cerebralis ⁊ nō ꝑ oppilationē in vijs medijs iter eoꝝ ⁊ cerebrū est faciēda flobothomia d duabus cephalicis vel saltē d altera illaꝝ magis manifesta: ꝙ si fuerit ꝓpter abūdantiā sanguinis in venis medijs ⁊ oppilationē in eis laudat ꝙ tūc fiat flōmia ī venis guideꝗ: sꝫ ē hec flōmia multū verēda ꝓpter difficultatē ꝯsolidatōis. Vñ laudo pri⁹ flōmiā cephalicaꝝ: ⁊ si nō sufficit ita ꝙ nō reducat eger stante tñ plenitudine venaꝝ illaꝝ: tūc ꝓ desꝑato quasi remedio veniat ad flōmiā venaꝝ guideꝗ. De quātitate aūt extractōis sanguīs dicit Auic. fiat extractio multi sanguinis qm̄ sanat in dispōne. i. cito: sꝫ habeat ī hoc regula Hypo. 4° regiminis acutoꝝ vt fiat sanguinis extractio sm habitudinē ⁊ etatē ⁊ alias circūstantias que cōiter attendunt in flōmādo plus ⁊ min⁹ euāndo sꝫ varietatē circūstātiaꝝ: dꝫ ēt fieri flōmia lata ꝓpter īspissatōem sanguinis ꝓhibito influxu spūum per venas ⁊ artarias vt ꝯueniēter grossus sanguis euetur: ⁊ hoc p̄cedēte fricatōe vt supra dictum ē. Aliqui tñ ēt ante flōmiā p̄ferūt clistere ⁊ acutū: sꝫ ī hoc habeat magna ꝯsideratio. Nā clisteria acuta stāte apoplesia a sanguine oppilāte venas nulla facta oppilatōe sunt multū verēda: nā sua caliditate rarefaciēdo addūt ad oppilatiōeꝫ: ⁊ acquisita necessitate euētandi facilis inducit mors. Ideo nō credo eē danda clisteria acuta sed mediocria. Unde Auic. in textu cū ponit clisteria in sanguinea absolute nō determiauit d acutis vel nō acutis: sꝫ dixit facta flōmia tūc clisteriza sm ꝙ sciuisti d clisterib⁹ vt deponat mā a capite nō dixit fortib⁹. In flegmatica tñ expresse dixit acutis d clisterib⁹ loquēs: iō ex textu suo videt īnuēdū ꝙ nō velit clisteria eē acuta: ī sanguinea ē ēt habēda ꝯsideratio vt flōmia in tꝑe fiat in quo dicebat Hypo. 4° regiminis acutoꝝ: spūs sunt subtiles ⁊ reumata subtilia. Nā tūc adiutoria sunt faciliora: vnde īnuebat ꝙ a principio ⁊ statiꝫ fiēda est flōmia vt nō inspissentur sanguis ⁊ humores ⁊ spūs extinguāt ꝓhibita euētatōe. Ideo credo melius eē ī forti apoplesia qñ necessaria ē flōmia eam p̄poni ad clistere vt ēt videt īnuere series textus Auic. sed in debili apoplesia forte regulariter erat p̄ponēdū clistere ad flōmiā maxīe stante retētōe fecuꝫ ⁊ duritie caruꝫ ꝙ clistere sit lenitiuū ꝓpter cās notas. ⁊ ī flegmatica etiam dicit Auic. si fuerint signa sanguinis. i. dñij ei⁹ ī toto lꝫ apoplesia ⁊ oppilatio pēdeat a mā flegmatica in cerebro: iubet tñ fieri flobothomia que regulet sm canones aūdictos ꝗtū ad ꝗtitatem euōnis: sꝫ nō fiat d cephalica sꝫ magis de basilica vel cōi: ⁊ ea facta laudat postea clisteria acuta: qꝛ ꝯueniūt ad mām ꝓpriam ⁊ nō īminebit periculū inflāmatōis facta flōmia ⁊ sic ꝯiungeret eꝯ. s. ꝙ apoplesia eēt ex oppilatōe sanguinis ⁊ ī mēbris īferioribus eēt exuberātia humoꝝ frigidoꝝ facta prius flōmia ꝑꝑ euitare īminēs periculū de venis dictis postea fiāt clisteria adhuc acuta ⁊ tūc nō erit timor ⁊c̄. Et ad istū sensum ī duob⁹ casibus peccāte ēt sanguine ꝯueniūt clisteria acuta flōmia prius facta: ⁊ ex dictis soluit ꝯdictio apparēs in textu Rasis. Nā dicebat in principio capituli nostri ꝙ apparētib⁹ signis sanguīs fiat flobothomia ex guideꝗ vel cephalicis: ⁊ ī fine capituli dixit etiā in sanguinea flōmia faciēda pri⁹ ī pedib⁹ postea ī alijs extremitatibus: pꝫ solō ex dictis. In flegmatica aūt vbi nō ē necessaria sanguinis extractio qꝛ nō ꝯiungit sanguini peccāti dicit Serap. ca° ꝓprio illoꝝ quos possibile ē sanari quōcūꝗ sit dispō oꝫ vt nāe coꝝ soluant ī hora. i. statiꝫ cū clisterib⁹ fortibus vel clisteri acuto: vnde vult solutionē incipi debere a clisteribus fortib⁹. Nota hic ꝙ hoc dictū ē verū ī apoplesia multū forti qñ. s. ꝑ superius deglutio fieri nō pōt. Nā hoc īnuebat Rasis p° ꝯtinētis in ca° cū dixit: Et si apopletic⁹ stertit aut anhelit⁹ fuerit diuersus nō administra ꝑ supius ꝓpter. s. ipotētiā sꝫ cū clisteribus fortib⁹. ⁊ eodē libro Rasis alibi ordinauit inunctōes capitis ⁊ totius corporis ⁊ ꝓcessū cū clisteribus acutis ⁊ dixit: Et ideo hec debēt fieri ī exteriorib⁹ eo ꝙ nihil pōt eis exhiberi per os qꝛ iacēt ꝓstrati vt mortui ⁊c̄. sꝫ si corpus apopleticuꝫ fuerit paratū recipere medicinā solutiuā: oportebit a pricipio ante clistere exhibere solutiuū ꝑ superi⁹: qm̄ mai⁹ ē natū sequi iuuamētū ⁊ magis euitat periculū mortis subite euāndo ꝑ medicinā solutiuā datā per sursū ꝗꝫ ꝑ clistere stante apoplesia cerebrali vt supponit. Et hoc ēt videbat īnuere series lr̄e Auic. in textu: nā postꝗꝫ ordinauit flōmiā ⁊ clistere in flegmatica cū hitudine sanguinea ⁊ colerica fortia. Addidit postea exhibeat solutiuū vel bibat solutiuū cū trāsit: vñ dicit postea bibat ꝙ soluit si in ipō ꝑtrāsit ex pillulis: ī quaꝝ potu habet fiducia sicut sūt pill'e d euforbio. Aliqui exponūt vt Nicolus cū trāsit spaciū. i. cū iā incipit alleuiari vel cū trāsit: ⁊ credo ꝙ hec fuerit eius snīa. i. cum possit trāsire medicina deorsuꝫ vt ēt exponit Gētilis. Nā tūc exhibēdū ē solutiuū cū pōt trāsire deorsum: ergo si pōt a principio tūc exhibeat: qꝛ tamē vtplurimū ī principio ꝑoxismoꝝ non ē habilitas deglutōis laudāt fieri clisteria fortia ab ipō pricipio cuius ꝯpositio clisteris fit sm Rasim ī lr̄a ex quinꝗ simplicib⁹ fortib⁹ fortiter resoluentib⁹ vt colloquintida bucormariē centaurea dicit lr̄a minore ⁊ cōiter legit cētaurea maiore ⁊ artenita ⁊ elebore albo oīum añ. ℳ. j. coquant in trib⁹ libris aque ad ꝯsumptionē libre. j. ⁊ postea capiat medietas ⁊ supponat iuuamenta hoꝝ simpliciū ī casu sunt manifesta: vt supra declaratuꝫ est in litargia vt soda frigida in euāndo mās flegmaticas: ⁊ est clistere multuꝫ forte inspiciēti virtutes simpliciū ⁊ quātitatem: ⁊ ex ꝯsumptiōe vsꝗ ad duas ꝑtes clisteris: tamē laboriosa euacuatio ē necessaria ⁊ per clisteria ⁊ ꝑ medicinas superius: tū qꝛ morbus nō dat inducias etiā ꝓpter canonē Aui. supra allegatū cū dixit ꝙ apoplesia ⁊ ꝑalesis claudūt sibi meat⁹: vñ medicine soluētes dbiles ñ euāant mās ꝓprie faciētes illos morbos: oꝫ ergo talia eē fortia. Nota ex hac descriptōe vnū vt ēt dixi supra ꝙ bucormariē ⁊ arthenita nō sunt vnuꝫ simplex vt Auic. 2° cañ. nā vanū fuisset ea ponere distīcta si fuisset ideꝫ simplex: bucormariē est ciclamē: cētaurea ēt dꝫ sumi minor non maior: qm̄ dicit Symon ianuēsis ⁊ bñ ꝙ de cētaurea maiore dubitat neꝗ cognoscit. Et Mes. ca° ꝓprio in soluēdo magis laudat cētaureaꝫ minorē ꝗꝫ maiorē ⁊ in reliquis suis ꝓprietatib⁹: ⁊ iō semꝑ eligat minor. Gerardus ꝯponit clistere vt īfra: exempli grā. ℞. cētauree minoris vtriusꝗ saluie vtriusꝗ ruthe origani abrotani calamēti añ. ℳ. j. anis. feniculi silercos basiliconis añ. ʒ. ß. floruꝫ sticados arabici ⁊ citrini añ. ʒ. j. pulpe colloquītide. ʒ. ij. fursuris pugilluꝫ. j. bulliat ī aqua debite quātitatis vsꝗ ad dimidiū: ⁊ de collatura cape circiter. ℥. xviij. nō ponam⁹ tm̄. vj. ℥. vt innuere videt Rasis ī textu: qꝛ videt pauca dosis ī corꝑe magno. ⁊ addat sm Gerar. mellis anacardi olei castorei añ. ʒ. j. ß. salis gēme. ʒ. j. hierepigre: elebori albi ana. ʒ. ß. fellis thauri. ʒ. ij. ⁊ erit ꝯpletū clistere. Et Rasis p° ꝯtinentis dixit: Et dico ꝙ fiat eis clistere cū aqua decoctiōis īterioris colloquītide cētauree ameos aneti ruthe seis ferule. Est similis ī oībus aneto dixit Symon ī qua decoctōe dissoluant serapinū ⁊ mirrha ⁊ oleum de amigdalis amaris pꝫ ꝙ est multū ī casu ꝯueniēs: ⁊ in hoc obseruet snīa Rasis ī textu nr̄o cū dixit: ꝙ si cito clistere fiat iteꝝ donec humoꝝ multitudo simul cū ipso exeat. Et si corp⁹ nō sit paratū suscipe clistere fiāt suppositoria fortia ex plurib⁹ simpliciuꝫ dictoꝝ de bucormariē arthenita ⁊ huiusmodi cū hiera de melle dissoluta fiāt suppositoria lōga. Aliqui ordināt acutū suppositoriū factū cuꝫ sapone duro ⁊ fortificabit maxīe eius potētia in attrahēdo si prius īfundat in felle bouino in quo fuerit sal dissolutū. ⁊ ita facit Rogeri⁹ ꝑmiscet sal puluerizatū cum felle bouino ⁊ ī eo īfundit suppositoriū de sapone duro ⁊ bñ seruit. ⁊ Rasis p° ꝯtinētis facit suppositoriū cum borace felle taurino ⁊ melle semꝑ tñ alliget cū filo: ⁊ si nā sit quasi extincta ad euigilāduꝫ fiat ꝯmotio suppositorij lōgi cū manu. ⁊ si vnuꝫ tm̄ nō sufficiat apponat subsequēs vsꝗ dum sit habile ad sumēduꝫ clisteria: postea dent medicine soluētes qñ a pricipio nō potuerūt dari: ⁊ qꝛ fiducia in soluēdo maior ē in pillulis vt de euforbio vel d serapino ī casu nr̄o vsus eaꝝ ē magis ꝯueniens: qꝛ tñ difficulter magis deglutiunt ꝗꝫ medicia potabilis: credo ꝙ ex textu Aui. colligat: lꝫ Gētilis ⁊ expositores hoc nō senserint ꝑ id qd̄ dixit bibat pillas: volebat īnuere ꝙ pill'e reducant ad formā pulueꝝ cū nō possint eas ī ꝓpria substātia dglutire: ⁊ cū aq̄ mellis dissolutis puluerib⁹ exhibeant: ⁊ postea singulis duobus aut quattuor dieb⁹ fiat solutio cū aliqua medicina ꝑ sursuꝫ de qua dicebat Serap. ⁊ dētur in oībus trib⁹ dieb⁹ ex pillulis q̄ mūdificāt humorē flegmaticū: ⁊ singulo die euacuet cū clisteri fortiori vel minus forti sm virtutis tollerantiā p̄ntia febris vel remotione eius ⁊ obediētia nāe vel inhobediētia ⁊ seruet hoc vsꝗ ad. xiiij. diē ⁊ hec quo ad vniuersalē purgationē sufficiāt. Nūc de solutione ꝑ vomitū aliquid dicat: dicit Hypo. 4° regis acutorū: post flobothomiā ꝯsideratio est fiēda si facta fuerit crisis vel nō si facta fuerit nec sit alleuiat⁹: tunc fiat vomitus si possibile est. modū ꝓuocādi posuit Rasis p°o ꝯtinētis: ⁊ eū sequit Aui. cū pēna tincta in oleo lileaceo que ponat intra guttur: ⁊ facta agitatione ī gutture tandē incitabit aīuꝫ ad vomendū: talis vomitus valde iuuat p̄cipue in duob⁹ casib⁹. Unus ē vbi ꝑoxismus veniat corpori repleto cibo ⁊ potu: ⁊ ex inde apoplesia ꝯtingens ex ebrietate maxime iuuat vomitu. Scd̄s casus qñ fuerit p̄cedens repletio nauseatiua ex flegmate abundante ī stomacho: iō laudat Aui. qñ nō est factus vomitus ꝯpletus; dent oī die. ʒ. ij. olei de kerua cū aqua de radicib⁹ intēdendo oī die dosim dicti olei vsꝗ ad quātitateꝫ. ʒ. v. ⁊ iuuabit resoluēdo reliquias q̄ remanserūt in p°o vomitu: ⁊ dicit. A. inuens ꝙ iuuat ipse vomitus nō solū stante repletiōe ī stomacho: ꝙ etiā ipse vomitus calefacit cerebrū ipsius apopletici ꝓpter agitationē ī partib⁹ capitis. Nota tamē ꝙ nō existēte repletionali mā in stomacho non dꝫ vomitus ꝓuocari ad calefaciēdū cerebrū ⁊ ad agitādū materias in eodeꝫ nisi facta notabili euatōe cū medicinis a ꝓprietate mām resoluentib⁹ ꝓpter dubiū maioris descēsionis ⁊ ꝯsequenter oppilationis ⁊ tandē suffocatiōis: sꝫ vbi mā cibalis vel humoralis in stomacho eēt p̄sens: tūc vomitus iuuat ⁊ pōt afferri ī paroxismo ī principio: ⁊ post principiuꝫ ꝑoxismi facta flobothomia: vt dicit Hypo. ēt Gal'. 4° regiminis acutoꝝ: etiaꝫ ante ꝑoximuꝫ si videant signa future apoplesie de dolore capitis ēt prius dictis. Cōsequēter ēt ī sanguinea post flobothomiā dictā p̄nt fieri ꝑticulares flōmie vt de vena frōtis vel nasi: ⁊ scarificatio cartilaginū ipsaꝝ auriū factis etiā euatōibus cōibus ⁊ appropriatis cuꝫ clisteri ⁊ solutiuo dato desuꝑ vbi fieri possit: tūc dicit Aui. nō est malū post euatiōeꝫ ipsius cū clisterib⁹ ⁊ aliis similibus vt narib⁹ ipsi⁹ aliquid approximet ⁊c̄. Ubi nota bñ ꝙ hic ponit ordinē in executiōe: qꝛ vult vt p°o facias euationē cū clisterib⁹ ⁊c̄. deinde vt īponas naribus aliqua sternutatoria ⁊ incitantia virtutē ad expulsionē ⁊ ꝓprie ꝯdisi: vt dicit Aui. in textu: ⁊ etiā alia caputpurgia educētia mām cerebralē: vt exempli grā lenire pēnā cū hyerapigra vel īsufflare in naribus piretrum zinꝫ. piper ⁊ eleboꝝ al's suauiter: vt dicit Rasis in textu. ⁊ istud ēt īnuebat Auēzoar cū dixit ꝙ si fuerit excitatus supple per alia prius adiutoria ꝓuoca sternutationē cū licinio ⁊c̄. ⁊ ita Rasis in textu nr̄o ordinauit caputpurgiū post euationem. Et qñ talia violēta sternutatoria nō haberent vt aliquādo in rure euenit Rasis ī p°o ꝯtinētis dicit: Et si has res ñ poteris repe-

rire est ī eius naribꝰ insufflādus succus vniꝰ teste alleoꝝ. nam hoc pōt vbiqꝫ reꝑiri: ⁊ ex hoc duo colligunt̄. Primo ꝯ cōēz modum practicantiū ꝙ occurrēdo ad infirmū nō sit medicus audax nō facta purgatiōe ad sternutatiōnē fiendā. nā cū sternutatio sit motus laboriosus ⁊ plurimū agitās dilatans māz in capite ⁊ eas ad caput ꝯuertēs ē cā maioris ꝑiculi ⁊ integre suffocationis: iō nō fiat nisi facta euātiōe vt dictum est. 2º infert ex lr̄a Rasis: vt ēt supradictū est ꝙ ꝯdisi ꝯtra cōes itelligētes nō est eleborus albus: sꝫ bene est herba similis eleboro ⁊ in virtute acuta pungitiua: ⁊ sic est ēt virtute eductiua sicut eleborus: dicit Symon hoc pꝫ clare cū ponat eleboꝝ ⁊ cōdisi ī eadez descriptione: laudant̄ ēt ꝑticulares euātiōes de masticatorijs ⁊ gargarismatibus: sꝫ ista instrumēta nō sic possunt applicari a principio q2 corpus nō est habile ad masticādū ⁊ gargarizandū: sꝫ in ꝓcessu magis que masticatoria ⁊ gargarismata colligant̄ ex aliis dictis in caplo de soda frigida ⁊ litargia: ⁊ istoꝝ vsus pōt obseruari euādo singulis quattuor diebꝰ aut tribꝰ: vt voluit Serapio cū pillulis de quibꝰ supra: ⁊ postea gargarizādo ⁊ masticando vsqꝫ ad .xiiij. diē: postea dicit Rasis cura apopletici ē cura paralesis d̄ qua īfra videbit̄ vt dicit Rasis pº ꝯtinētis.

Diuersiones. Fiant ergo diuersiones cū fricatōibꝰ ⁊ ligaturis mēbroꝝ īferioꝝ ⁊ cū vētosis supra crura ⁊ ligaturis dicit spāliter Rasis in caº nota ligādo ⁊ ꝯstringēdo fortiter supra adiutoriū ī parte superiori versus spatulas ⁊ ēt circa coxā circa musculū superiorē in parte extrema. Nā ibi sunt capita lacertoꝝ vt facta strictura maior causat̄ dolor: ⁊ sic fit ꝯueniētior diuersio: ꝯstrictōes ēt digitoꝝ pedum ⁊ manuū ⁊ huiusmōi in cāu valēt: ēt depilatio barbe. Sed nota hic ꝙ fricatōes ⁊ ligature inferioꝝ cōueniūt ēt a principio: sed euulsiones barbe ⁊ supcilioꝝ ⁊ ꝯmotōes capitis sūt verēde in principio: nisi fiat mūdificatio capitis: ⁊ in hoc ē defectus cōiter practicātiū. Ventose in sanguinea cū scarificatiōe pūt poni scd̄a flōmia supra nucā ⁊ reliqua mēbra deorsuz: sꝫ ī flegmatica ponant̄ sine scarificatōe: ⁊ embrocare pedes cū oleo calido actualr̄ ⁊ virtualr̄ iuuat ad istā intētionem: ⁊ ita fricare pedes dicebat Auic. cū oleo calido calefacto vt cū oleo cucumeris asinini vel cū oleo ruthe fortificato cū castoreo ⁊ euforbio. ⁊ ad istā itētōez afferat̄ qđ supra dictum ē ī caº de litargia ſm Mesue de mēte Filagri. s. ꝙ stimulatiua cordis sunt de genere medicinaruz diuertentiū ⁊ operant̄ plusquā fricatio extremitatū ⁊c. vt cum fiunt linimēta cum aceto squillitico ⁊ sinapi ⁊c. supra membra. Cōuertere etiā vētositates per deorsuz ⁊ eas resoluere cū eo ꝙ eas educit vt cū suppositorio facto cū melle ⁊ seminibꝰ aneti cimini ⁊ siseleos laudat̄ qm̄ dicebat Auic. Cū hoc iuenit supple patiēs alleuiatōez: ⁊ hoc ēt igeniū laudauit Rasis pº ꝯtinētis.

De alteratōe aūt māe ⁊ ꝯfortatōe cerebri ⁊ mēbroꝝ lapsoruz alteratio ꝯplet̄ cū extrinsecis calefaciētibꝰ post factā semper intellige euōnē. Et ideo laudāt omnes ferreā laminā igni apponere ⁊ apponere ad caput dicit Auic. non apponere vel supraponere sed opponere capiti vt multi bestialr̄ faciunt q2 accipiūt galeā ignitā ⁊ superponūt capiti. dicit Rasis d̄ mēte Iudei pº cōtinentis debet apponi ⁊ opponi lamina ignita circa partem posteriorē capitis marie q2 ibi est egritudo vel cā egritudīs dicit Rasis hic ī textu ita ponat̄ vt capilli ꝯburant̄: vñ multi practicātes errāt: q2 applicāt instr̄m figuratū figura capitis supra totū caput ⁊ bñ icensuz qđ adeo calefacit aliqñ cerebri pāniculos vt ꝑducat ad spasmū ēt ipm cerebrū ꝓpter ꝯtractōem qđ ē vnuz ꝓcipuū ꝑiculuz qđ ponit̄ ab Auic. 4ª primi caº de cauterijs: qđ est cauēdum ne veniat caliditas tanta ad pāniculos vt spasment̄. Addit Rasis: Et si hoc mō non sanat̄ in medicādo plus laborabimꝰ. Nā ponemꝰ supra caput emplm̄ rubificās exterius ita vt voluerit emplm̄ rubificās eē fortiꝰ vt factū ex ficubus ⁊ sinapi ⁊c. qꝫ ferꝝ ignitū: ⁊ ideo ex hoc denotat̄ illđ istr̄m nō debere eē calefactiuū ꝯbustiuuz tm̄ vt pāniculi ledant̄. Sed ista talia extrīsecus calida nō apponāt̄ nisi facta iā notabili euacuatōe: qm̄ si eēt plenum cerebrū eēt mala opatio: vel pōt poni inunctio cū oleo de rutha vel de squināto ad ꝯfortāduz caput: vel de piperibꝰ vel de squilla ſm descriptōez Auic. in isto caº: vel de castoreo vel euforbio. nā euforbiuz est de calefaciētibꝰ ⁊ magis subtiliātibꝰ caliduz est ī quarto: ⁊ ista quōcūqꝫ sumātur vel ī puluerībꝰ iterius vel exteriꝰ valēt: ⁊ ita oīa de genere gūmi calidoꝝ. Verꝝ ē tm̄ ꝙ de oppoponaco Rasis pº ꝯtinētis posuit de mēte Serap. ⁊ ita est ī caº de asmate ꝙ oppoponacū nocet neruis ⁊ sic mēbris neruosis ⁊ ꝯñter cerebro: ⁊ iō eius exhibitio est suspecta ex ꝓpositōe famosa scripta a Rasi pº ꝯtinentis: qđ hūtes neruos debiles facile icidunt apoplesiā. Vñ dicit Serap. loco allegato ꝙ oppoponacū iuuat marie ī asmate: sed nō sit frequēs vsus eiꝰ q2 nocet neruis. Ad hāc ēt ītentōez valent embrocē facte supra caput ex decoctōe aneti artemisie ruthe maiorane sticados alasce folioꝝ citri origani mētastri calamenti ⁊ similiū: ⁊ postea fiant inunctōes cū oleis calidis nō tm̄ supra caput sed ēt supra totū corpus. Vñ dixit Auic. Et iunge totū corpus eius cū oleo ī quo sit sulfur: ⁊ similia ēt verba posuit Rasis pº ꝯtinētis: ⁊ dꝫ inungi totū corpꝰ suū cū oleo in quo sit admixtuz sulfur: sꝫ spālr inungat̄ tota spina ⁊ nucha ad calefaciēdū totū corpus infrigidatū. Vñ dicebat Auic. Et inunge spondiles ex sigea ⁊ euforbio: ⁊ pone super principiū nuche sinapim ⁊ castoreuz ⁊ serapinū ⁊c. Hec tm̄ omnia fiant ī ꝓcessu post purgatōes vt dictū ē: ⁊ spālr hoc memorat Rasis pº ꝯtinētis cū dixit: Et dico ꝙ debes vti hac embrocatōe de qua dixerat post corporis mūdificationē: ⁊ debes inungere caput suū cum oleis calidis subtiliatiuis ⁊c. Ponit Aui. duos cañ. ī vsu boꝝ oleoꝝ. Primꝰ canon ē ꝙ cuz oleis misceat̄ cera vt melius stet oleum supra caput neqꝫ fiat hoc ī ceteris mēbris sꝫ ī capite: q2 cū cera acquirit̄ modus substātie ⁊ meliꝰ stat supra caput. Secūdus canon ē ꝙ icipiēdū ē a debiliori nō dico ab absolute debili q2 nihil valet sꝫ incipiēdo a debiliori inter fortia olea vt de lilio ⁊ similibus: ⁊ intēdēdo ad illud de spica de euforbio de castoreo ⁊ similibꝰ. Fiant ēt odoramēta ⁊ euaporatōes ex gariofilis mace nucemuscata acormēta galiamuscata ⁊ similibꝰ aromaticis: īmo ēt cū musco. hoc totū dico ī flegmatica qm̄ in sanguinea dixit. A. ⁊ est notabile verbū apud pricipiuz capl'i de cura ⁊ fac eū olfacere ꝙ ꝯfortat cerebrū ⁊ nō calefacit cuz eo ꝙ docuit te scilꝫ ī soda calida ⁊ frenesi scilꝫ cuz rosis floribꝰ nenufaris cū aceto ⁊ similibꝰ. per interiꝰ aūt valēt ad alteratōez ⁊ ꝯfortatōez sirupi cōes appropriati vt oximel simplex squilliticū sirupus de citro ⁊ singularissime sirupꝰ de sticados cuz decoctōe acori vel aq̄ ꝑalesis aqua ruthe aq̄ maiorane isopi saluie clarificate cū nucemuscata vel alio vel cū cerebrali simili. Inter ꝯfectiōes valet tyriaca magna fermētata: ⁊ metridatuz nō minus valet: īmo ꝑterqꝫ in reptilibꝰ ⁊ ī morsu reptiliū magis iuuat qꝫ tyriaca: quo casu valet diamuscus diābra plirisarcoticon ⁊ huiusmodi. Vltimate aūt laudāt auctores balneū de quo dixit Serap. Cū aūt resoluit̄ egritudo itromittat̄ in balneū ⁊ inungat̄ cū oleo de balsamo. s. post balneū. ⁊ Auic. ipm balneū laudauit post tres hebdomodas. etiā Rasis pº ꝯtinētis laudauit balneuz post vigesimū diez. De correctōe accñtiuz accñs cōiter ꝯtingēs ꝙ aliqñ est priuatio loquele laudat̄ vt exhibeant̄. ℥. ij. succi betonice clarificate ⁊ reddit ad loquelā: vel succꝰ ruthe agrestis imissus naribꝰ vel auribꝰ idez facit: vt dicit Nicolus: Vidi ego in casu simili fricari cuz ꝯfectōe anacardina palatū dentes ⁊ liguā ⁊ successit loquela post paruum tp̄s facta bis tali fricatōe que ꝯfectio multū iuuat in cāu isto ⁊ ī ꝑalesi vbi latius dicetur. Aliđ accidēs ē remissio siue defectus vocis ⁊ debilitas ꝓgrediēdi. Et ꝓ his dixit Rasis pº ꝯtinētis: Et si adest defectus vocis ⁊ virtus melioratur. i. iā in ꝯualescētia apponas ventosas ⁊ īsuper nucham ⁊ collū mediāte scarificatiōe. s. si expedit ⁊ adhibe ei cās ꝯualescētie in aurinatu. i. ī quadriga vel in sella lignea ducēdo ipsuz hincide vel deponēdo vel eleuādo ipꝫ ⁊ assidues ī eo sternutatōes ⁊ gargarismata.

Caplm̄ 5m de subeth.

c

Um aliquis quasi dormiens iacet ⁊ tñ sentit ⁊ mouet̄ sꝫ oculos ſm plurimū hꝫ clausos: quos tñ duz vocat̄ cuz clamore aperit: sꝫ iterū statim claudat iā patit̄ subeth. Qui cum clisteribꝰ acutis que paulo ante nominauimꝰ curandus est. In os quoqꝫ ipsius mittemꝰ idromel ⁊ laborabimꝰ vt descēdat: ipsuz eiꝫ nutrimētū existit eius. Caput preterea vsqꝫ ad diatritū primū oxorodinū infundēdus. Post tertiū autē diez sternutationē vocabimus ex his que nominabimꝰ. Et rademus caput ⁊ liniemꝰ ex sinapi ⁊ castoreo ⁊ aceto.

c

Um aliquis quasi dormiēs

Istud ē caplm̄ de subeth ꝙ sic ꝯtinuat̄ ad ꝑcedens. Nam postqꝫ in precedēti determinauit de apoplesia in qua ē lesio siue nocumētū ī sensu ⁊ motu vt quasi lesio ablata in opatōibꝰ omnium sensuum ⁊ motus voluntarij. Nunc ꝯñter determinat de subeth que ē sibi vicina passio saltē ex ꝑte lesiōis q2 etiā est ibi lesio ī sensu ⁊ motu ⁊ diminutio sensus vel lesio diminuta ēt q2 prima fronte subeticus iacet sicut apopleticꝰ: ⁊ sic ꝯueniēter post caplm̄ de apoplesia d̄terminauit de subetia. Et diuidit̄ pñs caplm̄ prima diuisione in duas ꝑtes: q2 primo ponit signa subetie ⁊ eas differētias quibꝰ distinguitur ab apoplesia. Scđo ponit curā per diuersa ingenia. 2ª ibi: Qui cuz clisteribꝰ acutis. De prima parte ponit id qđ cōicat cuz apoplesia. Scđo signa quibꝰ distiguit̄. Dicit ergo primo: Cuz aliquis quasi dormiēs iacet. i. ꝓstratꝰ sicut dormiēs: ⁊ ex hac prima ꝑte videt̄ innuere ꝑ hoc ꝙ dicit q̄si dormiēs ꝙ nō ē vere dormiēs. s. somno nāli sicut etiā apopleticꝰ nō est vere dormiēs: q2 neqꝫ dormiēs somno nāli neqꝫ ꝑternām: sꝫ per aliā rōez iacet quasi dormiens apopleticus a subethico: q2 ꝓpter ꝓhibitionē expāsiōis spūuz ad organa sensus ⁊ motus: ⁊ nō fit ī potentia ad opatōes ꝓpter redditū spūum vt fit in somno vt supra dictū ē: ⁊ infra etiā dicetur: sed in subetia fit diminuta opatio in sensu ⁊ motu a cā ꝑternaturā ꝯcurrente tñ redditu spirituū ad interiora ⁊ ꝓ tāto differt a somno nāli q2 ꝯcurrit cā ꝑternaturā ī hoc somno ⁊ nō in nāli: ⁊ talis somnꝰ est ꝓlixior ⁊ ꝓfundior nāli: non ergo vere dormiēs nāliter: sꝫ iacet quasi dormiēs. Addit: ⁊ tñ sentit ⁊ mouetur supple si pungat̄: ⁊ sic he opatiōes non sunt ablate sꝫ tm̄ diminute: vñ sentit obiecta mediocriter imprimētia ꝙ nō facit apopleticus. ⁊ addit: sꝫ oculos ſm plurimū hꝫ clausos: quos tñ cū vocat̄ cū clamore aperit: dicit signāter cū clamore vt denotetur somnū eē ꝓfundū ⁊ nō nālem: ⁊ sic ꝙ opatio auditiua est diminuta a nāli: vñ nō excitaret̄ a mediocri voce sicut dormiēs somno nāli: sꝫ soluz excitat̄ cū clamore: ⁊ tunc aꝑit oculos: licet iterum statiꝫ claudat: vt dicit textus ꝓpter oppilationē factā ⁊ remollitionē palpebraꝝ factā a vaporibꝰ ⁊ a mā humida. Cum igit̄ hec accidentia ꝯiungunt̄: dicit Rasis iā patit̄ subeth. Cō-

sequēter

ſequẽter ponit curã: ⁊ diuidi põt in quinqꝫ ꝑticulas ẜm quinqꝫ adiutoria que ponit in textu. Primo ponit adiutoriũ ꝑ cliſteria acuta. 2° ꝑ debitã dietã. 3° ponit quoddã repercuſſiuũ in certo tꝑe ſiẽdũ: poſtea ponit iſtrumentũ ꝓuocatiõis ſternutationis. Ultimo ponit quoddã locale circa caput. Partes patebũt qui cũ cliſteribus acutis que paulo ante nominauimꝰ. ſ. ĩ caplõ de apopleſia curandus ẽ. Pro intellectu harꝫ ꝑtiũ ſimul ẽ notãdum ꝙ lꝫ ſubeth a diuerſis cãis pẽdere poſſit vt loco ꝓprio videbit. Raſis tñ hic ⁊ in capitulis alijs cõiter ⁊ breuiloquus ponit curã cãe cõiter ꝯtingentis vt ſubetie pẽdentis a mã flegmatica: iõ in hac valent cliſteria acuta ad diuertẽdũ ⁊ euãdũ a capite: neqꝫ eſt neceſſe a principio dare medicinã ꝑ ſuꝑius multũ laborioſam: vt in apopleſia fuit neceſſariũ: qꝛ morbus nõ eſt ita timoroſus ⁊ magis dat inducias: ſunt ẽt ĩhabiles ĩ pricipio nõ facta minoratiõe ad deglutiẽdũ vt videbit in ꝑticula ꝓxime ſequẽti: ⁊ iõ ꝯueniũt cliſteria. De ſcđa ꝑte dixit ordinãdo dietam ĩ os quoqꝫ ipſius ĩmittẽdus idromel ⁊ laborabimus vt deſcendat: ipm eiꝫ ſup. ydromel nutrimentũ exiſtit ipſius ſup. patientis ꝯueniens. Ubi nota ꝑ hoc ꝙ dixit ĩmittemus ⁊ laborabimus vꝛ innuere ꝙ tales ſunt violẽter aliqualiter dietãdi: quia plerũqꝫ morbus a mã frigida fit cronicus: ⁊ ipi difficulter trãſglutiũt ⁊ ſumũt: qꝛ tamẽ eſt multa oppreſio in virtute conuenit dieta declinãs ad latus tenuiſſime ⁊ nõ tenuiſſima: vt ſupra in apopleſia qꝛ morbus nõ eſt ſic acutus: conuenit ergo ydromel modice reſtaurãs vt due vel tres. ℥. bis vel ter in die valet ẽt ydromel digerendo mãm ⁊ abſtergendo flegmã de ſtomacho: qm̃ morbi flegmatici capitis ſepe fouent a mã flegmatica in ſtomacho: ⁊ ſic eſt ſibi medicina cibalis ꝯueniens. Dixit de alia ꝑte ꝙ caput vſqꝫ ad diatritõ primũ. i. vſqꝫ ad primos tres dies eſt infundendũ cũ oxorodino. i. ẽbrocãdũ vel epitimandũ cũ oleo roſato ⁊ aceto: ſꝫ hic oꝫ poni notabilẽ quãtitatẽ aceti ſupra illã que cõiter ponit. nã ſolet poni quarta pars aceti: ⁊ tũc tale rodinũ eẽt inductiuũ ſomni: vñ oꝫ plus poni de aceto ad euigilandũ qꝛ ad equalitatẽ cũ oleo roſato: ⁊ ſic iuuabit euigilare faciẽdo ꝓpter acuitatẽ aceti ⁊ repercutiẽdo: ⁊ ſi poſt vnã vel duas dies adderet de oleo camomille forte iuuaret ẜm cañ. alias datos. De litargia ꝯñr dicit ꝙ poſt tertiũ dieꝫ ſternutatõeꝫ ꝓuocabimꝰ ex his que nomĩauimꝰ ⁊ radenꝰ caput ⁊ linienꝰ ex ſinapi ⁊ caſtoreo ⁊ aceto: hoc totuꝫ ĩtelligat facta euõne: qꝛ alr talia nõ ꝯuenirẽt vt dictũ eſt ſupra. Et ex hoc innuit ꝙ ipſe velit ſalteꝫ ĩ tertia die fieri euõneꝫ per medicinã per ſurſuꝫ: ſꝫ de hoc videbit latius loco ſuo. Ultimũ remediũ eſt reſolutiuũ materierꝫ vt ꝯſtat ſimul cuꝫ excitatõe virtutis ad euigilãduꝫ: ⁊ ſic pꝫ ſentẽtiatuꝫ caplĩ ſũmarie.

Quid nomis et quid rei.

Expedito textualr caplõ de ſubeth. Pro maiori intelligẽtia circa ſubeth primo videat de quid nõis ⁊ qđ rei ſubeth. 2° de quibuſdã diuerſitatibꝰ ⁊ ſpeciebꝰ ſubeth. 3° ponent cãe. 4° ſigna: deide ponet cura. Circa primũ ſubeth eſt arabicũ nomẽ: ⁊ ideꝫ eſt ꝙ ablatio vel diminutio ĩ oꝑatiõibꝰ ſenſus ꝯnotãs tñ ſomnũ ꝓfunduꝫ. Quid rei añt dixit Auic. ꝑa tertij tractatu 4°: In pricipio ſubeth ẽ ſomnꝰ ſuꝑfluus ꝓlixus ⁊ grauis ⁊c̃. ⁊ vt ĩtelligat primo oꝫ videre abſolute quid ſit ſomnus ꝓfundus ⁊ ſuꝑfluus. Dixit ergo Auic. ꝙ ſomnꝰ vlr ẽ redditus ſpũs aĩalis ab ĩſtrumẽtis ſenſuuꝫ ⁊ motꝰ ad ſuuꝫ principiũ cuꝫ quo priuant ipſorꝫ inſtrã ab exitu oꝑatõis in ipſis cum quo fuerit ĩpotentia. ſ. dicta inſtrã ad oꝑatões ꝑter eas que ſũt neceſſarie ad hoc vt vita ꝑmaneat vt eſt de oꝑatõibus anhelitꝰ ⁊ forte de alijs quibuſdã vt infra videbit: ⁊ vt clarius ĩtelligat iſta diffinitio eſt notãda ꝙ lꝫ Auic. declarauerit ſomnũ ꝑ redditũ ſpũuꝫ ad ĩteriora: tñ ſomnꝰ nõ eſt ille redditꝰ ſpũuꝫ interiꝰ cuꝫ ſomnꝰ dicat eẽ paſſio primi ſenſitiui. i. ſenſus cõis vt prĩo de ſomno: ẽt in 2a ꝑte ſomni eſt ſomnꝰ: ⁊ tñ ꝓ tunc non ẽ redditus ſpũuꝫ ad ĩteriora: ĩmo ꝓ tũc fit ꝯuerſio ſpũuꝫ ad exteriora: qꝛ pulſus fortificant vt notat experiẽtia. ⁊ eſt ſnĩa Aui. 2a primi ſũma de pulſibꝰ ſomni vbi voluit pulſum magnificari in 2a ꝑte ſomni ꝑꝑ augmẽtũ factuꝫ ĩ virtute ꝑ regeneratõeꝫ ſpũuꝫ ĩ ſomno. Somnꝰ ergo nõ dicit illuꝫ redditũ lꝫ ad fieri ſomnũ de neceſſitate ꝯcurrat redditꝰ ſpũuꝫ: qui tñ redditꝰ nõ ſemꝑ eſt cã inductiua ita ꝙ diffinitio ẽt non eſt cauſalis ꝑ redditũ: ĩmo aliqñ ſuccedit redditꝰ ad ĩpotentiã ⁊ viculuꝫ ſenſus cõis ad ſuas operatões ſaltẽ ꝓ ꝑte vt cuꝫ ſit diſpõ in ſenſu cõi talis a cã frida ⁊ humida ĩprimente dolorem in pãniculis cerebri: tunc quaſi ſit diſpõ illa que eſt ſomnꝰ ⁊ reuocatio ſpũuꝫ ab ĩſtrumẽtis ſenſuũ cũ quo redditu ipſa inſtrã fiunt ĩpotẽtia ad oꝑatões. naꝫ ſomnꝰ formaliter ⁊ ſi diffiniat ab Ariſtotele ꝓpter eẽ ĩpotentiã primi ſenſitiui ſiue vinculuꝫ eiꝰ nõ tñ de facto eſt illa ĩpotentia cũ ipa ĩpotẽtia ſenſus nõ ſit aliud qꝫ idẽ ſenſus ĩpotẽs: eſt ergo ſomnꝰ nõ ipſa ĩpotentia ſed diſpõ quedã in ſenſu cõi vnde fit ĩpotens ad debitas ſuas operatões. ſ. ad ꝯprehẽdẽdũ obiecta exteriorũ ſenſuũ mediocriter ĩprimẽtia ⁊ recte ꝯnotãdo tñ redditũ ſpũuꝫ ad interiora qm̃ per illã particulã principalr differt a ꝯgelatiõe ⁊ ab apopleſia debili ⁊ quibuſdã alijs diſpõnibus lꝫ aliquotiẽs cũ eiſdẽ diſpõnibus vt apopleſia ꝯiungat ẽt redditꝰ ſpũs ad ĩteriora: ⁊ ſic cũ apopleſia ꝯiũgit ſomnꝰ: ⁊ ſicut ſenſus cõis ẽ factus ĩpotẽs ad comprehẽdẽdũ diuerſa obiecta diuerſorꝫ ſenſuũ mediocriter ĩprimẽtia ⁊ recte ita ⁊ ĩſtrumẽta ꝑticularia ſenſuuꝫ ſunt ẽt ĩpotẽtia ad ꝯprehendẽdũ obiecta appropriata mediocriter ĩprimẽtia: ⁊ recte dicitur ſignãter mediocriter imprimẽtia: quoniã ſi obiecta ſenſuum imprimerẽt ſupra mediocriter tunc ĩmutarẽt organa vt eſt de forti ſomno vel voce cũ clamore que euigilat dormientẽ ſubetieũ ita dico de reliquis obiectis aliorꝫ ſenſuũ: ⁊ ſicut eſt de ſenſibus extrinſecis ꝙ dormiẽs ſubeticus cũ forti clamore aperit oculos: ita ẽ de ſenſu cõi reſpectu oĩum obiectorꝫ diuerſorꝫ ſenſuũ: ꝙ ſi ĩprimant fortiter ĩmutat ſenſus cõis ab eis. Addit ẽt recte qm̃ organa ſenſuũ vt exẽpli grã organũ guſtus aliqñ ĩmutat ab obiecto mediocriter ĩprimẽte ẽt in ſomno vt ẽ ſnĩa ꝑbi de percipiente rem dulcẽ ĩ dormiẽte ex defluxu flegmatis dulcis ſꝫ nõ recte ꝑcipit: ⁊ tota cã huiꝰ ẽ qꝛ nõ ẽ facta ĩ ſomno talis ⁊ tanta retractio ſpũum ad ĩteriora vt in organis ſenſuũ ſint operatões ablate ſicut in apopleſia ſꝫ ſunt diminute tantũ ſicut ⁊ ĩ ſtupore vt voluit Auer. 3° colliget de accidẽtibus ſuperueniẽtibus ſenſibus tactus. Et notate ꝙ lꝫ ſenſus cõis non ꝑcipiat ĩ ſomno ab exterioribus ſenſibꝰ per mediocrẽ impreſſionẽ obiectorꝫ: põt tñ ĩmutari ab exterioribus virtutibus vt pꝫ in ſomniãtibus. Iccirco dicebat ĩ diffinitiõe cũ quo inſtrumẽta ſenſuũ exteriorꝫ ſũt ĩpotẽtia ad oꝑatões ⁊c̃. Et hec diffinitio debet omni ⁊ nãli ⁊ nõ nãli ⁊ ꝑter nãm.

Diuiſiones de ſubeth.

Habita ergo declãatiõe vlr de ſomno vt ſpãliter intelligat de ſubeth ſit hec prima diſtinctio: de ſubeth quoddã ẽ verũ ⁊ ꝓprie ſumptũ quoddã ĩproprie. Subeth verũ ẽ ſomnus ꝑter nãm ꝓlixus ⁊ ꝓfundus ſiue grauis ⁊ nõ quilibet talis dicit Auic. vocat ſubeth. ſ. ꝓlixus vel ꝓfũdus. Sꝫ ſi ẽ talis a mã ſupple humoroſa groſſa ⁊ a qualitate ſupple ſimul frigida ⁊ humida ita vt eius ſpaciũ ſit ꝓlixius ⁊ eiꝰ eleuatio fortior ſcilꝫ vocis ẽ ſupple neceſſaria ad excitandũ ⁊ debilitat excitatio eiꝰ ſcilꝫ infirmi ab eo. ſ. ſomno graui. i. difficulter excitat ⁊ ꝓinde ẽ eleuatio fortior neceſſaria. In ſubeth igit duo ſunt: primo ꝙ ſit ſomnus ꝓlixus. i. extenſus vltra extenſionẽ que debet ſomno nãli. 2° ꝙ ſit grauis ⁊ ꝓfundus. vñ grauis ſomnꝰ vocatur ꝓfundus: nõ tñ extremaliter ꝓfundus ſed aliqualr ꝑternãliter ꝓfundus. Dicit 2° inãm ita ꝙ ſi ſit ꝓlixus ⁊ ꝓfundus ⁊ nõ eẽt a mã groſſa ⁊ frigida ⁊ humida nõ eẽt ſubeth ꝓpriiſſime ſũptũ. Alio mõ dicit ſubeth largius ꝓ oĩ ſomno ꝑter nãm ꝓlixo vel graui vel ꝓfundo a quacunqꝫ cã ꝓueniat ſiue ſit a ꝯplõne ſine mã ſiue cũ mã ſiue per cõitatẽ aliquorꝫ mẽbrorꝫ ſiue per ꝓprietatem ĩ cerebro mõ fortior ⁊ difficilior fiat excitatio a ſomno qꝫ ꝯueniat vel ꝓlixius ſit ſpaciũ eius: tũc talis ſomnus dicitur ſubeth. Et ſic pꝫ ſomnũ preter nãꝫ diſtingui: ⁊ ẜꝫ modũ ⁊ ẜꝫ cãꝫ. Scđm modũ: nã quidã ẽ ꝓlixꝰ vltra naturales terminos ſomni nãlis. Quidã ꝓlixus ⁊ nõ ꝓfundus. i. multo tꝑe durãs non tñ difficulter excitat quidã ꝓfundus ⁊ nõ ꝓlixus. i. difficulter excitabilis nõ tñ aptus multo tꝑe durare vt ſi ſomnꝰ hẽat cauſaꝫ preter nãm mãꝫ frigidã groſſaꝫ modice qꝫtitatis ille ſomnꝰ ſiet grauis ſed nõ ꝓlixus qꝛ fit ꝯſtrictio a mã groſſa ⁊ frigida: ⁊ nõ niſi difficulter excitabit a ſomno ꝓpter diminutã ſenſationeꝫ multũ in mẽbris: pauca tñ exiſtente mã regeneratis ſpiritibꝰ in ſomno fiet excitatio a ſomno ꝓpter expãſionẽ corꝫ ſpũum exterius ⁊ ſtat ex oppoſito aliquẽ eẽ ꝓlixum ⁊ nõ ꝓfundũ qñ cã eiꝰ ẽ multitudo vaporꝫ. Nã tunc cũ eis vaporibꝰ mittunt ſpũs ad mẽbra ſꝫ nõ ſufficiẽter: ĩmo illi ſpũs ad ĩteriꝰ redeũt a forma eorũ qꝛ talr diſpoſiti nõ ſunt inſtrumẽta debita ad oꝑatões: etiã tunc illi vapores nõ nimiũ oppilãt vias ſpirituũ vñ dormiẽs facile excitabit: fit tamẽ ꝓlixus ꝓpter ꝯtinuationẽ ⁊ ſucceſſioneꝫ ipſorꝫ vaporꝫ: ẽ igit aliquis ꝓlixus ⁊ nõ ꝓfundus aliquis econtra aliquis ꝓlixus ⁊ ꝓfundus vt pꝫ. eſt etiã alia diſtinctio: nã ex parte cãruꝫ ad ꝓpriũ ſubeth exigit mã groſſa cuꝫ qualitate frigida ⁊ humida vt ſupra dictũ eſt: vñ a mala ꝯplexiõe ſine mã nõ fit ſubeth ꝓprie ſumptũ ſꝫ bene ĩproprie ſumptũ: vnde nota ꝙ ſomnus eſt triplex: quidã nãlis: quidaꝫ viciñꝰ nãli quẽ dicunt nõ nãleꝫ: quidam ꝑternaturã vel ꝑternaturalis abſolute. Somnꝰ naturalis dicit. A. ĩ caplõ de ſubeth: eſt etiaꝫ ſub ſomno vlr ſupra declarato qm̃ ẽ redditꝰ ſpũs animalis ab ĩſtrumẽtis ſenſuũ ⁊ motꝰ ad ſuũ principiũ cuꝫ quo. ſ. redditu priuãtur dicta ĩſtrumenta ab exitu ĩ ſuis oꝑatiõibus ſenſus ⁊ motꝰ ꝑter eas. ſ. oꝑatões que ſunt neceſſarie ad hoc. ſ. vt vita ꝑmaneat. i. membrorꝫ pectoris que ſunt ꝓpria inſtrumẽta ſpiritus. i. aeris qm̃ vel nõ fit redditꝰ illorꝫ ſpirituũ tãtus ſicut aliorꝫ: vel ꝙ ẽt in alijs mẽbris remanẽt aliqui ad vitam illorꝫ membrorꝫ ſpũs: ⁊ hic exponit ꝙ dicit ſpũs aĩalis ad ſuũ pricipiũ non ꝙ ĩ ſomno naturali nõ fiat redditꝰ aliorꝫ ſpirituũ ad ſua pricipia: ĩmo etiã vitalis redit ad cor ⁊ naturalis ad epar: ſꝫ exꝑſſit de aĩali tãquã de primo ⁊ pricipalr redeunte ⁊ bene qm̃ ſomnꝰ dicit eẽ paſſio primi ſenſitiui. ſ. ſenſus cõis vel dĩ redditꝰ ſpũs aĩalis. i. ſpũs in aĩali reꝑtus: ⁊ ſic oĩs ſpũs appellat aĩalis qꝛ in aĩali reꝑtꝰ. Iſte tamẽ ſenſus nõ ſic põt adaptari qꝛ dixiſſet ad ſua pricipia nõ ad ſuũ pricipiũ. dicebat tñ ſpãlius. A. de nãli: ſomnꝰ autem abſolute nãlis eſt redditꝰ cũ ꝓfundatiõe ſpũs vitalis ad ĩteriora vt digerat cibus pricipalr ⁊ regenerent alij ſpũs diſſoluti in vigilia ad quẽ redditũ ſpũs vitalis: ſequit ẽt redditꝰ aliorꝫ ſpirituũ ad interiora: ⁊ talis retractio fit ab aĩa pricipalr ⁊ ad tres fines. vñ ponit tres fines. A. talis ſomni nãlis. Nã vno mõ fit retractio ſpũs aĩalis cũ ſpũs aĩalis ꝯuertit ad cibũ digerẽduꝫ. Alio mõ ꝓpter quietẽ ⁊ ꝓhibitiõeꝫ diſſolutiõis vigilie. Tertio mõ ꝓpter reſtaurationẽ ipſius ſpũs: nõ tm̃ grã neceſſitatis digeſtionis ipius cibi ſed regeneratiõis ſpũum: ⁊ ſic reſtaurãtur: reſtaurat tamẽ ĩproprie ſpũs dicit. A. ſꝫ ſuſtentat ⁊ augmẽtat: nã tꝑe vigilie ſit reſolutio ſpirituũ nã ergo totius regitiua conuertit ſpũm ad interiora vt ipius fiat regeneratio: ⁊ tandẽ expãſio ad operatiões aĩales ꝓducẽdas: aĩa tamẽ nõ ſimplr nãliter intendente retractionẽ ſpũum: ĩmo aĩa intẽdit retractionẽ tãtũ ſpirituũ ꝑ accidens ad reſtaurationẽ deperditi ĩ vigilia: ſꝫ vigiliaꝫ ꝑ ſe intẽdit. Alius ẽ ſomnꝰ nõ nãlis: ⁊ in hoc nota ⁊ bene qꝛ

multi nõ intelligũt hunc somnũ nõ nãlem: q: nõ ille solũ cuius
cã dicit̃ res nõ naturalis vocat̃ nõ nãlis: sed ille aliquãdo dicit̃
nõ nãlis qui tãmẽ fit ab aĩa positiue: sꝫ q: tamẽ fit ꝓpter aliam
cãm dictã tantũ videlꝫ digestiõez cibi vel restauratione ipoꝝ
spũum: sꝫ nõ nãliter debite resolutoꝝ tpe vigilie: iõ dicit̃ nõ na
turalis siue nãli vicinus: q: nõ est simplr̃ nãlis q: nõ fit ꝯcurrẽ/
tibus tantũ cãis nãlibus: vñ somnus cõualescẽtis fit a virtute
principalr̃ ⁊ positiue alterãte spũm vt ꝯuertat̃ ad suũ principiũ
vt restauret̃ deperditũ: ⁊ tñ est somnus non nãlis vt voluit. A.
nõ ẽ ergo absolute nãlis: sꝫ vicinus nãli q: nõ ẽ factus ꝯcurren
tibus tantuꝫ cãis nãlibus vel pure nãliter: ita etiã somnus qui
fit post farmacũ exhibitũ facta resolutiõe in spiritibus. Somnꝰ
vero p̃ter nãm de quo hic loquit̃ ẽ quilibet somnus ad queꝫ cõ/
currit cã p̃ternãliter imprimens: ⁊ hoc mõ somnꝰ factus a cã fri/
gida vt a lactucis: etiã somnꝰ factus a potu ẽ p̃ternaturã: ⁊ ita
si fiat ab aere frigido: q: cõcurrit cã p̃ternaturaliter imprimẽs
q: est factus a cã p̃ternaturalr̃ imprimẽte: non a virtute tm̃. vñ
nota ꝙ quãdo cã somni ẽ aer fridus: gr̃a exẽpli tũc frigiditas
aeris cõcurrit ad somnũ inducẽdũ. nã iõ cãt somnũ q: infrigi/
dat instrumẽta motus vt mẽbra extrinseca ⁊ mẽbra infrigidant
spũs assistẽtes mẽbris qui spũs talr̃ alterati nõ sũt apti in istru
mentis ꝑ debitis opatiõibus mẽbroꝝ: qm̃ frigiditas ẽ ꝯtraria
ꝯplexioni spũs: neqꝫ sunt apti recipere influxũ debitũ ꝓ opera/
tionibus a spiritibꝰ cerebri vel cordis vel epatis: ⁊ sic sunt facti
inutiles ad ĩfluxũ recipiendũ tũc reducunt̃ ad sua pricipia: ⁊ sic
p̃ternaturalr̃ somnꝰ cãtur nõ ꝙ cã dicat̃ p̃ternaturã simplr̃: sꝫ
q: p̃ternãliter imprimit ad illuꝫ redditũ: ⁊ ad somnũ etiã ꝓpter
frigiditatẽ mẽbra vel instrumenta reddunt̃ inepta penetrationi
spũs vitalis ĩ eis q: coangustant̃ vie mẽbroꝝ: ⁊ ita dicti spiritꝰ
ĩfluentes qui succedere debẽt ad alios in mẽbris existẽtes cum
nõ possunt penetrare redeũt ad suuꝫ principiuꝫ ⁊c. cuꝫ tñ maxi
me ad eos in mẽbris existentes ẽ necessariꝰ continuus influxus
alioꝝ spirituũ succedentiũ: qm̃ ꝑ frigiditatẽ corrumpit̃ ꝯplexio
spũs existẽtis in mẽbris: que si nõ esset corrupta eẽt parata reci/
pere virtutẽ animalẽ a principio. i. cerebro vbi sic nõ recipit ⁊c.
⁊ sic põt membrũ cõgelari ⁊ corrumpi q: residuuꝫ de influente
scilꝫ reddit ad profundũ ⁊c. ⁊ sic patet ex predictis ꝙ frigiditas
extrinseca aeris potest facere subeth.

Cause intrinsece et extrisece.

Veniẽdo ad cãs seqnit̃ ꝙ quecũ/
qꝫ extrĩsecus offerunt̃ frĩda vt est de medicĩs fridis ⁊ maxie cir
ca caput ⁊ timpora ⁊ ꝑ inferiꝰ vt suppositoria frĩda: ⁊ oĩa q̃ pñt
ꝯgelare spũs pñt eẽ cã subeth: ⁊ ita semẽ psilij multum stupefa/
ciẽs: ⁊ sic ẽt papauer: etiã alij cibi ĩfrigidãtes vt lactuca ⁊ simi/
lia pñt facere subeth ⁊ nõ tñ que extrĩsecus offerunt̃: sꝫ ẽt hu/
mores qui iterius generant̃ frĩdi possunt ꝑ similia media facere
subeth. ⁊ hoc bene notate q: vtiliter seruit ad curã si bñ ꝯsidera
bitis. Scd̃a cã subeth de ĩnãlibus est humiditas: ⁊ hoc facit
duobꝰ modis. Uno mõ alterãdo ꝯplexionẽ spũs ⁊ turbãdo sub
stãtiaꝫ eius ĩgrossando spũꝫ ⁊ ipꝫ ĩhabilitãdo ad motuꝫ. Scd̃o
mõ ꝑ relaxationẽ meatuũ vel lateꝝ meatuuꝫ vt qñ ita relaxant̃
vie neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ vt vnum latꝰ coincidat sup alteꝝ. nã ta/
lia sunt cã subeth: q: sequit̃ oppilatio: ⁊ cooperimẽtuꝫ huiꝰ ge/
neris sunt ebrietates ⁊ replõnes nauseatiue. Addit Aui. ꝙ si fri
giditas ⁊ humiditas ꝯcurrãt etiã faciunt subeth. i. ꝙ subeth fit
a cã frida ⁊ humida: ĩmo dicit ꝙ he due cãe cuꝫ ꝯfirmant̃ sunt
cã qua plurimũ accidit subeth. Addit tñ ꝙ his ꝯcurrentibꝰ fri
giditas est magis cã q̃ꝫ humiditas. Sꝫ humiditas est iuuãs: rõ
est q: friditas nocet ĩmobilitãdo quare est magis nocẽs q̃ꝫ hu/
miditas: ⁊ humiditas tñ disponit ad hoc ẽt distẽperãdo cõple/
xionẽ sicut ẽt dicit Auic. in vigilia caliditas ⁊ siccitas sunt cã ⁊
caliditas est vera cã q: facit ad motuꝫ ⁊ siccitas iuuat: ꝓpterea
dixit Auic. Oĩs auteꝫ subeth ex ꝯplexione pẽdens est ꝑꝑ frigus
pº ⁊ ꝑꝑ humiditatẽ 2º. Tertia cã pricipalis dicit Auic. est ve/
hementia paroxismoꝝ. Naꝫ in pricipijs virtus ĩsultat mãm ⁊
tunc ꝯtrahunt̃ spiritꝰ ad ĩteriora simul cuꝫ virtute: vñ existente
postea mã frida ⁊ humida opprimit virtutẽ iam retractã: ⁊ sic ñ
põt expãdi ad mẽbra exteriora ⁊ sic fit subeth. hoc pꝫ maxie in
flegmaticis febribꝰ que hñt somnũ ꝓfunduꝫ in pricipio. Addit
Auic. ⁊ durat ista ꝓfundatio somni vsqꝫ quo putrefiat: q: vsqꝫ
quo calefiat q: nõ calefacit vt dixit nisi cuꝫ putrefactõe: vñ vi/
det̃ inuenire ibi textus ꝙ mã a pricipio nõ sit putrefacta. Et licet
Auic. dicat in mã frĩda ⁊ humida tñ sit somnꝰ ẽt ꝓfundus ĩ fe/
bribꝰ a multitudine vapoꝝ ⁊ oppssio in virtute ẽt a multitudĩe
colere: vt pꝫ in principijs paroxismoꝝ maxie a colera grossa ⁊ a
multitudine sanguĩs. Quarta cã est cõicatio materieꝝ ⁊ va/
poꝝ ad anteriꝰ cerebruꝫ a mẽbris deorsuꝫ maxie a stomacho ⁊
pulmone aut a toto vt in febribꝰ. Nã hi vapores ẽt ledunt vno
mõ distẽperãdo spũꝫ manifestuꝫ vt ꝑ grossitiẽ vel humiditatẽ.
Scd̃o mõ ledũt oppilãdo sua corpulẽtia. 3º mõ in ꝓportionã/
do. i. ꝑꝑ malitiã male q̃litatis sit ẽt somnꝰ ꝓfundus ꝑꝑ multitu
dinẽ vermiũ aut escaꝝ vt fit ĩ pueris ꝑuis facta retractõe spũuꝫ
ꝑꝑ nocumẽtũ ẽt postea disproportõatꝫ spiritibꝰ. 5ª cã gnãlis
sumit̃ a casu vel ꝑcussiõe vt ꝯpssõ cranco sup cerebro vñ fit op
pilatio ⁊ ꝓhibitio exitꝰ spũuꝫ ad exteriora ꝑ quẽ moduꝫ fit apo
plesia vt supra dictũ est si ẽt cñ hoc fiat redditꝰ ad interiora vt
natura succurrat mẽbro leso ⁊ organa fiant ĩpotẽtia ad opatio/
nes ⁊c. tunc simul erit apoplesia ⁊ subeth. Sexta cã gñalis su
mitur ex dolore ꝑ eẽntiã ⁊ per cõitatẽ: ꝑ eẽntiaꝫ ĩ cerebro. Naꝫ
ad sodã semꝑ sequit̃ subeth maxie si fiat a mã frĩda q: sic fieret:
nõ a cã colerica nec vẽtosa: nam ꝓpter dolorẽ fit ꝯuersio spũuꝫ
ad cerebrũ ⁊ ibi retinent̃ ꝓpter ibi mãm ꝯuersaꝫ ⁊ oppilãteꝫ: ⁊
sic organa priuãt̃ ab exitu ĩ opatões suas ⁊ fit subeth ẽt ꝑ cõita
teꝫ stomaci. nã cerebro ꝯpatiẽte stomacho dolẽti fit ꝯctio ĩ cere
bro ⁊ sic causat̃ subeth. Et per eũdẽ quasi modũ põt fieri su/
beth ꝓpter vehemẽtẽ cogitatõeꝫ vt voluit Auer. in de somno
facta ꝯuersione spũum ad ĩteriora sicut fit aliquotiẽs ĩ spũalibꝰ
personis obseruantibus fiunt quasi in extasi. Ultima cã posi
ta ab Auic. ẽ ꝙ aliqñ fit subeth ꝑꝑ vehemẽtẽ debilitatẽ spũs ⁊
resolõnẽ eius: vñ difficilis fit eius dilatatio. s. ad exteriora: ĩmo
scꝫ quidã alij ĩ organis existẽtes cum nõ iuuant̃ ab alijs succe/
dentibꝰ spiritibꝰ redeunt ad interius ⁊ sic fit subeth. Si hoc er
go ĩtelligat̃ de paucitate spũuꝫ aĩalium ⁊ redditu eorũdẽ ad ce/
rebrum: qm̃ si eẽt paucitas spũuꝫ vitaliũ ĩ toto ⁊ ꝑꝑ hoc fieret
redditus spũum ad ĩteriꝰ ⁊ ad cor eẽt sincopis ⁊ nõ subeth vt ĩ/
fra videbit̃ loco suo. Nota tñ ꝙ dixit ꝑꝑ vehemẽtẽ debilita
tem vel resolõnẽ: q: non oĩs resolõ spũum facit ad subeth: quia
certa resolõ facta ĩ vigilia ꝯmẽsurata facit ad somnũ nãleꝫ: ꝙ si
fiat maior excedẽs mẽsurã vigilie debite nõ trãsiẽs ad egritu/
dinẽ illaꝫ facit ad somnũ vicinũ nãli: sꝫ si fiat superflua resolu/
tio tunc fit subeth iõ dixit vehemẽtẽ.

Signa pronostica.

De signis aũt prio ponẽt̃ q̃dã
signa ꝓnostica deĩde signa di/
stinctiua ĩter subeth ⁊ apoplesiam sincopim ⁊ suffocatõem ma/
tricis: qm̃ de signis distinctiuis ẽt Auic. ĩ capº de subeth fecit
mentõem: deinde ponent̃ signa generis ⁊ ꝯñter specieꝝ ⁊ cau/
saꝝ. Inter igit̃ ꝓnostica prio euẽtus ponat̃ vnũ cõmune si/
gnũ ad multas egritudines alias cerebrales mãles sumptum ex
parte ꝯpõnis capitis cum habitudine totiꝰ sanguinea vel fleg/
matica: vt qñ caput ẽ paruũ merito ꝯtinẽtie ⁊ magnum merito
circũuolutoꝝ cum habitudine mediocri vel magna totius ⁊c.
Nã tunc fit retentio multoꝝ vapoꝝ ĩ capite qui vel per se pñt
eẽ cã subeth vt supra dictũ est: vel cuꝫ ꝯuertunt̃ ad nãm aque/
am vt pꝫ. Scd̃m signũ generale sumit̃ ex cãis maxie primiti
uis ad subeth vt si corpus vtat̃ replõne nauseatiua ⁊ cibis gros
sis ⁊ vaporosis vel potu superfluo vini vñ fiat ebrietas. vel ꝑꝑ
icessuꝫ per loca multũ frĩda ⁊ humida ⁊ ex dormitõe ĩ locis ter/
renis ⁊ similibus ĩ hoĩe ꝯsueto multũ dormire. Nã tales cause
si precedãt sũt signa subeth futuri. Aliud signũ spãle vꝫ poni
ab Auic. ꝙ dormiẽtes sub sole sunt parati incidere subeth: vñ
dicebat ipse: ex somno p̃terea ĩ sole timet̃ capiti sup. futurũ no/
cumentũ de somno ꝓfundo ꝓpter cõuersionẽ vapoꝝ sursum
⁊ repletionẽ capitis: idem intelligat̃ de dormiẽtibus sub radijs
lune. Et vltra hoc dicebat Auic. ꝙ somnꝰ qui fit sub luna facit
possidere sanguis screatũ qui fit cum rascatõe ⁊ adducit rõneꝫ
ꝓpterea ꝙ luna mouet humores. Exponit Gẽtilis sua calidita
te ꝑmiscet humores cũ sanguine: vñ fluentes per collatoriũ ex
puunt̃ cum sanguine a rascatione. Sed istud dictũ cum pace
Gentilis non videt̃ sufficiẽs: tũ q: luna nõ videt̃ calefactiua ꝑ
influentiã neqꝫ ẽt per lumẽ tm̃ quãtũ sol: ĩmo dicit Alber. ala/
manus ꝙ lumen lune ẽ diuerse spẽi a lumine aliaꝝ stellaꝝ ⁊ est
ĩfrigidatiuuꝫ ꝑ nãm: hoc non efficit luna: ergo per caliditatẽ cõ
miscẽtẽ humores cũ sanguine: ⁊ sic istud accidẽs euenire nõ po
test: ⁊ q: magis eueniret ex somno sub sole q̃ꝫ sub luna vt pꝫ: ⁊
tñ experientia ꝓbat oppositũ. Nã cognoui ego vnũ clarissimũ
medicũ qui si incedebat ẽt paruo spacio sub radijs lune nisi ca/
pite multũ coopto ĩmediate incidebat ĩ expuitionẽ sanguinis: ⁊
nõ sic si sub sole. Hoc ergo efficit luna per quẽdã moduꝫ nobis
occultũ mouendo sanguinẽ ⁊c. forte magis mouẽdo flegma ⁊
ipsuꝫ sanguini ꝯmiscẽdo. Signũ autẽ ꝓnosticũ ad bonuꝫ in
subeth ẽ cũ minuunt̃ accidẽtia subeth: vt qñ ex graui somno ⁊
difficulter excitabili ⁊ nõ rñdente egro cũ interrogat̃ somnꝰ fit
leuior facilius excitabilis ⁊ rñdet magis ad interrogata ⁊ facile
sentit cũ pungit̃ ⁊ pluri tpe retinet oculos apertos postq̃ꝫ eleua
uit palpebras q̃ꝫ priꝰ. Signũ vero ꝓnosticũ ad malũ sumit̃
ex opposito ⁊ cũ nocumẽta subeth intendunt̃ de maiori ꝓfundi
tate somni ex difficiliori euigilatõe ⁊ tardiori rñsione ad inter/
rogata ⁊ de difficiliori motu q̃ꝫ priꝰ: ⁊ cũ fit priuatio ĩ motu ⁊ ĩ
sensu ita vt appropinquet ad accidẽtia apoplesie cum stertore ⁊
difficultate anhelitꝰ ẽ signũ pessimũ ⁊ ad mortẽ vt patꝫ. Si/
gnũ aliud ꝓnosticũ ad malũ sumit̃ ab Auic. ⁊ ẽ ꝙ subeth si ꝯiũ
gat̃ in corpore ĩ quo sint humores mala qualitate ĩfecti nõ corri
gibiles a virtute tũc subeth ẽ malũ ⁊ cã mala: vñ ponit dicens
ꝙ ĩ corꝑe quiescẽti. i. leuiter dormiẽte aliqñ sũt huores stantes
quieti: vñ cooperiũt malas qualitates coꝝ ne ĩprimant ĩ mẽbra
ĩfirmi: sꝫ cũ ꝓsternũt. i. ĩ somnũ ꝓfundant̃ tũc calor nãlis ẽt ꝓ
fundat̃ ⁊ mouet dictos humores: ⁊ tunc humores multum le/
dunt: ⁊ hoc ẽ corpus sicce ꝯplõnis vt dicit Auic. Et hec ẽ snĩa
affo. In quo morbo somnꝰ ⁊c. de mẽte Gal. ĩ ꝯmento dubitat
Gẽtilis. Nã ĩ homine sicce ꝯplonis somnus humectãs dꝫ iu/
uare: ergo ĩ corꝑe sicce cõplõnis hoc euenire nõ dꝫ. Soluit̃ ex
mẽte. A. in textu dicit ꝙ aqua. i. succus granatoꝝ ꝓhibet vi/
gilias. s. in corꝑe in quo eleuant̃ vapores faciẽtes vigilias: ⁊ tñ
succus granatoꝝ ꝑ nãm suã siccus exñs dꝫ inducere vigilias.
Ex hoc rñdet tacite ad motiuũ. Nam succus granatoꝝ ꝑ se vt
succus exñs deberet ĩducere vigilias ꝑ accidẽs: tñ ꝓhibꝫ ꝯpri/
mendo mãs vel vapores acutos ĩprimẽtes in mirĩgas cerebri:
⁊ iõ exponat̃ sicce ꝯplexiõis. i. in hoĩe demacrato ĩ quo muscu/
li sunt discooperti: vnde lꝫ per se somnꝰ deberet iuuare hume/
ctando tamẽ ꝓfundus factus conuertendo calorem ad interio/
ra, qui ꝯñter mouet mãs ⁊ nõ inuenit eas facit vt dicte mãe impri
mãt ĩ neruos discooꝑtos: ⁊ sic ledãt ꝑ accidẽs: ergo nocẽt.

Signa distinctiua.

Ponẽda sũt nũc signa distĩcti
ua ĩter subeth ⁊ alios morbos.
Primo

Primo ergo iter subeth ⁊ sincopiȝ ē differētia ꝙ pulsus hn̄tis subeth est fortior ⁊ similior pulsibus sanorū. Sȝ aduertat̄ qꝛ A. ponēs dr̄iaȝ inter subeth ⁊ sincopiȝ dixit ꝙ in sincopi pulsus dicit̄ eē paruus minutꝰ: in subeth pulsus quasi dicit̄ eē similis pulsui sani. Etiā dicit ꝙ nō exsiccat̄ frustrū faciei ⁊ nasi neqȝ mutat̄ a forma dormiētiū in subeth color nisi ꝑuo tumore ⁊ inflatiōe vbi in sincopi fit color quasi mortuoꝝ ⁊ acuties nasi: itelligat̄ nisi sit subeth a cā frigida: qꝛ tūc bene fit pulsus ꝑuus ⁊ minutꝰ qꝛ spūs trahunt̄ ad cor: ⁊ sic fit etiā tunc acuitas nasi ⁊ macredo faciei ⁊ color declinat ad viriditatē. Inter subeth aūt ⁊ suffocationē matricis ponit Aui. dr̄ias ⁊ iter ceteras dixit ꝙ subeticus mouet̄: vbi mulier taliter patiens nō mouet̄: dicit ēt efficacius ꝙ si subeticꝰ vocet̄ ⁊ intelligat rn̄det: mulier fortasse cuȝ difficultate itelligit in ꝑoxismo: sȝ nullo mō pōt loqui: quia cōprimit̄ diafragma ex vaporibꝰ eleuatis a matrice: vn̄ reddūtur inepta instrumēta motus ad loquēduȝ: lȝ forte melius intelligat q̄ȝ subeticus: ꝙ declarat̄ qꝛ post ꝑoxismuȝ narrat que facta sunt. Signa vero inter subeth ⁊ apoplesiā sunt ꝙ motꝰ sūt leuiores ī subeth sensibus suis: ⁊ possibile ē subeticū intelligere vbi apopleticꝰ neqȝ intelligit neqȝ sentit neqȝ mouet̄ vt supra dictū est: ⁊ hoc ē ꝓpter nocumentū oppilatiōis in oībꝰ fere vētriculis in apoplesia vbi nocumentū in subeth ē maxime in anteriori cerebro: vt probat etiā. A. in textu.

Signa generis et specierum.

Signa generis sunt que ponūtur a Rasi ī textu qm̄ iacet velut dormiēs si pūgat̄ sentit ⁊ mouetur fm̄ pedes: non sic in apoplesia ⁊ epilēsia: sed oculos cōiter habȝ clausos: quos tn̄ si vocat̄ cuȝ clamore apit deide claudit. Signa specialia sunt clara si est a ꝑcussiōe vel casu: vel si cā est aer frigidus cognoscit̄ si pertransit ꝑ loca frida: ⁊ dicit Aui. facies est liuida. Et si fit ꝓpter potuȝ narcoticoꝝ pº sunt signa venenoꝝ frigidoꝝ de quibus sexta quarti. Est etiā signū ꝑfocationis ⁊ nō est pulsus cū raritate sicut in subeth a friditate extrinseca: imo ē pulsus frequēs vermicularis vel formicās cum casu virtutis subito: ⁊ si aliquādo fit rarus nō perseuerat ꝓpter oppugnationē virtutis ꝯtra venenū: qꝛ subito occurrit cū qualitate mortificante: ⁊ forte cū ꝓprietate supra virtutē vitalē ⁊c̄. Et vlr dixit Auic. ꝙ oēs spēs subeth facte a frigore sequit̄ corruptio in cogitatōe ⁊ memoria: si fit a mā humida fit multū sputum cū reliquis signis manifestis: si fit a sanguine est rubedo faciei cū tumore guideç ⁊ similibꝰ notis: si a pectore vel pulmone vt ī ꝑipleumonia ꝯtingit: qꝛ semꝑ ī peripleumonia ⁊ subeth stāt nocumēta pulmonis: idē dico de stomacho vermibꝰ ⁊ reliquis mēbris: ⁊ si ex pricipijs ꝑoxismoꝝ febriū est ꝑ se notū ēt si ex forti resolutōe in spiritibꝰ facta per cās precedentes.

Cura generalis

Cura ē duplex. s. gn̄alis ⁊ specialis. Generalis sumit̄ vt eligat̄ aer siccꝰ ⁊ luminosus ⁊ vtplurimū calidus: qꝺ dico ꝓꝑ subeth cōitatis ex ꝑpate stomaci vel pulmonis vel ī febribꝰ sanguineis. rō est clara qꝛ sit reuocatio ad ītra spūm oȝ ergo retrahere ad exteriora: sit ēt in camera murmur ⁊ vociferatio ⁊ laboret̄ in petēdo infirmū noīe ꝓprio vt excitet̄ aīa ad ꝯmittēdū spūs ad exteriora: fiat ēt diuersio cū fricatōibus ligaturis vētosis: etiā aspergat̄ acetū super faciē ⁊ sit calidū fm̄ quosdaȝ: ⁊ laudat̄ vt ponat̄ ad os ciꝰ ⁊ itr a nares ⁊ aures ⁊ ꝑtingat aliquid eius ad angulos oculoꝝ qꝛ valde excitat cōiter tenet̄ in spōgia ad nares. In regimine quo ad dietā sit sicca ⁊ exsiccatiua virtualr̄ vt aqua ⁊ mellieratū: qꝛ melius calefacit ⁊ exsiccat. Ait Mes. brodiuȝ cicerū cuȝ isopo ⁊ radicibꝰ porroꝝ valēt carnes auiuȝ mōtanaꝝ ⁊ artificio exsiccataꝝ: sed oino vinū est dimittēduȝ ꝓꝑ euaporatōeȝ: ⁊ oīa euaporantia sunt in casu verēda: nā oppilāt. In subeth tn̄ a cā frida vel ab aliquo narcotico facto vinū acutū ⁊ exsiccatiuū eēt ꝯueniens ꝓpter calefactionē ⁊ exsiccationeȝ.

Accidentia animi.

De passionibꝰ aīalibꝰ dicit Aui. ex cura eiꝰ est vt eger audiat ⁊ videat que eū ꝯtristent. Nā tristicia in huiusmodi egritudinibꝰ ī quibꝰ minuit̄ cogitatio aut extiguit̄ est ex eis q̄ ꝯmouent aīam ⁊ ꝯuertunt eā ad rectitudinē dixit minuit̄ siue debilitat̄ aut extinguit̄ cogitatio: qm̄ ī melācolica passiōe ibi est corruptio cogitatōis: iō ibi tristia non ꝯueniunt: sed vt hoc dictuȝ Aui. ītelligat̄ nota ꝙ nō oīa q̄ dicunt ad tristiciā rectificāt aīaȝ ꝯuertendo ad exteriꝰ: qꝛ si audiunt de tristibꝰ ꝑteritis illa faciūt magis ad subeth qꝛ ꝯuertunt ad se spūm ⁊ caliduȝ n̄aliter ꝓpter ꝑcipe tristia. sed ea q̄ ꝯtristāt dicit Aui. intelligit si sint de futuro. nā talia ꝯuertunt ad rectitudinē. rō est vt si dicat̄ īfirmo fures sūt parati īgredi domuȝ ideo caueat̄: tunc mouebit̄ aīa patiētis si audiat ad eā operatōeȝ qua ieniat̄ modus ne fures īgrediant̄ domuȝ ⁊ ita īperat: vt exēpli gratia ꝙ claudent̄ fenestre: ⁊ sic de oībus ꝓhibentibꝰ disponit ne fiat ꝑiculuȝ furtiuū. Et hec sn̄ia exꝑsse colligit̄ de mente Auic. 3ª primi in caº de his que proueniunt ex motu aīali vbi dicit ꝙ ad tristiciā de futuris in eadem hora mouent̄ spūs ad īteriora ⁊ exteriora. ⁊ hoc in glosula Gerardi extra litterā sicut ēt fit in verecūdia vbi prius retrahit̄ spiritus ad interiꝰ: postea ratio dilatat exterius.

Cura spālis

Iā spālius circa cās dicēdū ē si fit subeth a toto vt ī febribꝰ ī pricipijs ꝑoxismoꝝ tūc ē intētio vt fiat diuersio cū fricatōibꝰ cū ventosis ⁊c̄. vt dictuȝ est odoret̄ acetū caliduȝ. Aui. laudat ꝯfortet̄ caput cū oleo ros. ⁊ aceto ⁊ sternutatōes que tn̄ sunt verende in corpore repleto: sȝ vbi corpꝰ eēt colericū ⁊ tātūmō fieret retractio ꝓꝑ acuitatem hūoris ⁊ nō multitudinē tūc ꝯuenirēt: sȝ ī flegmatica nō vbi vt plurimū ꝯiungit̄ replō: si sit a cōitate particularis mēbri vt stomaci vel pulmonis ⁊ similiū dicit Auic. attendat̄ cū regimine ad mēbrū mandās: si fit a stomacho mā nauigāte ī ore stomaci fiat vomitus: si sit a stomacho ī fundo a mā terrestri eūetur ꝑ deorsum ⁊ fiant fricatōes ⁊c̄. Etiā ꝯfortet̄ mēbrū recipiēs cum oleo ro. ⁊ aceto vt ī ꝓcessu ponēdū ē aliqd ꝺ castoreo vt supra dcm̄ ē ꝺ litargia: si fit ꝓꝑ vermes eūent̄ vermes cū appropriatꝭ ⁊ ꝯfortet̄ caput vt supra: qm̄ ē ꝑ cētiā si sit a frigore a cā extrinseca vt ab aere frido calefiāt cū medicinis ꝑ īteriꝰ vt tyriaca dianusco cū ꝯfectiōe anacardina. Nicolus dat diatriton pipercon cū aq̄ ruthe ⁊ in senibꝰ dat cū aqua vite ⁊ est mirabile: ⁊ in cā māli frigida credo maxie ꝯuenire oȝ etiā ꝑ extrinsecꝰ calefacere iungēdo caput vel ēbrocādo cū oleis calidis ⁊ fomētatiōibus ⁊ ēplastrationibꝰ: de quibꝰ statim ifra in māli: ⁊ nō solū caput sȝ etiaȝ nuchā ⁊ spondiles quibꝰ calefactis totū calefit vt cōstat. Si vero nō ab extrinseco sit sȝ ab intrinseco: vt ꝑ assumptionē narcoticoꝝ vt fungoꝝ papaueris ⁊c̄. Primo subito eūentur ꝑ vomituȝ vel secessuȝ vt vomitiuis vel leniētibꝰ: ⁊ post tūc dicit Aui. exhibeant̄ tyriace appropriate nō cōes vt tyriace beȝartice. De his appropriatis recurrat̄ ad sextā quarti: qm̄ lȝ talia nacortica agant ꝓpter frigiditatē imobilitando ⁊ cōgelando spūm: tn̄ vltra manifestā qualitatē diuersaȝ diuerso mō ꝑ ꝓprietatē imprimūt in virtutē: qꝺ pȝ ex diuersitate accidētiū que ꝯsequunt̄ ad huiusmōi venena: vnde alia accidentia sequūtur ad fungos ⁊ alia ad semē iusquiami al. ⁊ papaueris. Nā ad potuȝ iusquiami al. vt 6ª quarti caº ꝓprio sequunt̄ mirabilia accidētia q̄ non pn̄t in manifestā cām vt in frigiditatē reduci. nā vt dixit ibi textus vltra reliqua accidētia tales clamāt vel vociferāt vt mulus vel mula ideo per diuersaȝ ꝓprietatē iprimūt diuersa: ⁊ ꝓ tanto diuerse medicine tyriacales sunt eis necessarie. quedā tn̄ generalia valēt ad extictionē narcoticoꝝ vt cassia lig. piper lōgū crocus ⁊ castoreū: vt. ʒ. 5. castorei vel casticli. ʒ. j. talia ex ꝓprietate ꝯfortāt cerebrū cor ⁊ epar: ⁊ sic fit euigilatio a tali cā. Dicit Aui. hec oīa fiant cū labore absqȝ facilitate in cā frigida vt cum strepitu clamore fricatiōe dolorosa rixa ⁊ similibꝰ ī reliquis nō sic ꝓpter virtutē eē fere extinctā a frigido: si eniȝ sit ꝯplō humida fit sine mā relaxādo pāniculos. Dixit Aui. caueat̄ in applicatione oleoꝝ ⁊ ēbrocaꝝ nisi cū cautela. naȝ q̄nqȝ sui humiditate vincūt virtutē medicinaꝝ exsiccatiuaꝝ: vnde oȝ poni multum de exsiccātibꝰ medicinis in eis: ⁊ nō sic in ēplastris: vn̄ laudant ēplastra ⁊ cerotū in tali casu ī cōplexiōe humida sine mā etiā cū mā ⁊ fiat sic. ℞. sinapis piretri ruthe maiorane calamēti pulegij serpilij castorei euforbij an̄. ʒ. j. cū melle fiat emplastrū illis ꝑiter puluerizatis ⁊ cōmassatis: vel cū sirupo de sticados fiat emplꝫ ⁊ ponat̄ super caput: cerotū fiat vt infra. ℞. cere laudani an̄. ℥. j. cum modico oleo de spica vel de costo vel de squināto vel de castoreo vel ꝺ euforbio fiat cerotū super caput: ⁊ fm̄ variā intētionē magis ⁊ minus sit tn̄ facta eūo ⁊ cū clisterijs ⁊ medicis appropriatis: ⁊ in hoc recurrat̄ ad caplm̄ de litargia ꝙ ꝯuenit in cura cū hoc ī cā māli hūida fiat ēt vomitus: qꝛ vtplurimū ꝯseruat̄ talis dispō a replōne māli ī stomacho fiat vomitꝰ cū oximelle cū hiera cū pēna ī illis intincta ⁊ īmissa ꝑ guttur semꝑ fiant diuersiones singula die ⁊ fricatiōes ⁊ ventosatōes. Et si materia sit sanguinea fiat flobothomia de venis fm̄ canones supra dictos: ⁊ ponant̄ ventose cum scarificatōe. vel ēt si sanguis sit in causa euaporās fiat flōmia a cephalicis vel saphenis vt dictuȝ est in apoplesia: ⁊ fiāt clisteria diuertētia: sȝ sint satis tēperata ī casu: neqȝ fiāt flōmie ita abūdātes sicut ī apoplesia: ita dico de alijs eūonibus in cā frigida: qꝛ morbus magis dat īducias vnde possumus digerere ⁊ eūare pluries. Nā ita ordinādo fm̄ appropriatas cās fiet euigilatio ī subeth ꝑter eūones ⁊ diuersiōes ⁊ resolutōes laudant̄ 2º simplicia ad euigilaudū singulariter valentia dicūt quidā ꝙ fel gruis si calefiat in vase plūbeo: ⁊ ex eo liniat̄ sinciput ⁊ ēt occiput lȝ pria passio sit in parte anteriori cōmunicat̄ ēt posteriori remouet subeth: oculi ēt ⁊ cor philomene si ponant̄ sub ceruicali egroti faciunt vt non possint dormire: ⁊ hec ē auctoritas antiquoꝝ nō leuis ⁊ sic patet cura de subeth.

Nota tn̄ ꝓpter id qꝺ dictū ē de oleo ro. ⁊ aceto ī cōfortatōe capitis ⁊ repressione vapoꝝ ꝙ dicit Auic. in textu cū aceto plurimo in hoc casu. ⁊ rō est: nā oleū inducit ad somnū qꝛ sua viscositate oppilat: posuit ergo acetū plurimū hic magis q̄ȝ in alijs: qꝛ acetū sua mordacitate facit ad euigilationē: nō sit tn̄ acetum plurimū ita vt sit plus q̄ȝ oleum sȝ sit plus q̄ȝ si solū intenderemus ad repercussionē.

Caplm 6m de ꝯgelatione.

Cum aliquis quasi dormiēs iacet ⁊ nō morit̄: ⁊ lȝ sint oculi aperti: palpebras tn̄ nō mouet stupidus ē siue rigidus. Curādus vero est ex medicinis subeth. Hoc tn̄ addito vt oleuȝ sambabucinū super caput fundat̄ ⁊ in omni libra eiꝰ sit. ℥. j. euforbij. Ipsi quoqȝ caput ex castoreo ⁊ euforbio ⁊ oleo sambucino liniatur.

Cum aliquis q̄si dormiens. A

Post caplm de subeth sequit̄ caplm de ꝯgelatōe ꝙ sic ꝯtinuat̄ cuȝ precedēti: qm̄ ī ꝑcedenti erat sermo de lesione in virtute sensitiua ⁊ motiua maxie in cerebro a cā frida ⁊ hūida. In hoc caplō ꝯuenienter determinat̄ de lesione ēt

in sensu ⁊ motu ꝓpter nocumētū cerebri ⁊ spūum eius maxie a cā frida ⁊ sicca ⁊ vocaẜ hec ɔgelatio: lȝ ɔgelatio diuersis modis accipi possit vt videbiẜ paulopost. Et diuidiẜ pūs caplm pª diuisione ī duas: qm̄ pͥo ponit quedā signa ad declandū aliquē eē ɔgelatū. 2º ponit curā. 2ª ibi: Curādus vero ē. De pª parte dicit: Cū aliquis quasi dormiēs iacet ⁊ nō moueẜ lȝ oculi sint aperti palpebras tñ non mouet ɔgelatus ē siue rigidus. Ex hoc textu pͥmo innuit ꝙ talis ɔgelatꝰ nō ē dormiēs ꝓpter hoc ꝙ dixit quasi dormiēs. Nā ī dormiēte fit retractio spūum vt supra visum ē: ⁊ in cōgelato fit sola īpotētia motꝰ spūum ad mēbra ⁊ nō ꝓpter oppilationē in ventriculis vel meatibꝰ vt ī epilēsia vel apoplesia sȝ ꝑ solā īdispōnē spūum ipsoꝝ vel mēbroꝝ a cā frida ⁊ sicca vt videbiẜ in cāis. Per hoc tñ ꝙ dicit iacet non intelligatur ꝙ semꝑ ɔgelatus iaceat ꝓstratus vt dormiens vel subeticus vel apoplecticus: sȝ iacet. s. stat imobilis ⁊ stat nō sentiens: qm̄ aliquotiēs ɔgelatus stat erectus rigidus nō accūbēs vt videbiẜ vbi occurēs cā frigida cōgelās ipso erecto existenti remanēt tamē in eo oculi apti cū īmobilitate palpebrarū ꝓpter a frigido cōtrahi musculos illaꝝ palpebraꝝ antequā fiat ɔgelatio ī toto ꝑꝑ passibilitatē ɔgelationis musculoꝝ palpebraꝝ: vñ reꝑiebanẜ eleuate ⁊ aliqualr cōtracte ante ꝑfectā totiꝰ cōgelationē: ⁊ sic aperte remanēt ⁊ moueri nō pñt: ⁊ sic pȝ prima pars clara. De scđa pte dicit ꝙ curandus est cū medicinis subeth propͥssime sumpti. s. a frigida ⁊ humida cā. s. cum medicinis calefaciētibus: non tñ sint eque exsiccātes sicut in subeth: facit tñ vnā exceptionē ꝑ hoc ꝙ dixit: hoc tñ addito vt oleū sambacinū suꝑ caput cū infundiẜ ī omni libra eius sit. ℥. j. euforbij. ⁊ addit ꝙ ipȝ caput cū castoreo ⁊ euforbio ⁊ oleo sambacino liniatur ad innuendū ꝙ calidiores medicine ɔueniūt in ɔgelato qȝ in subeth. nā in subeth vero ꝓpter plenitudinē humoꝝ possȝ fieri liquefactio ⁊ repletio vētriculoꝝ ex humoribus: ⁊ de subeth deueniret ad apoplesiā: qui timor nō est in cōgelatōe ꝓpter nocumentū vtplurimū pēdere a cā frigida ⁊ sicca sine mā. sed si eēt mā calida remedia ñ ɔuenirēt nisi ꝑcedēte euātiōe ꝓpter nocumenta vt supra: ⁊ sic pȝ tota lr̄a ēt q: in subeth ɔueniebat acetū ad penetrationē ⁊ ad euigilationē: ⁊ nō dȝ ī cā nr̄a q: addit ad ɔplōnē frigidā ⁊ siccā: iō loco eius ad penetrationē cōuenit euforbiū: vt etiā supradictū est. si tñ cū ɔgelatione ɔiungeretur mā siue aꝑans siue nō possȝ etiā acetū paꝝ ɔuenire maxime acutum ⁊ inquātū iuuat ad ꝓfundationē alioꝝ: ⁊ inquātū subtiliat penetrādo intra substātiā humoris grossi melācolici: ꝺ quo aceto dixit Gal. 14º terrapētice caplo 4º in fine: ⁊ est caplm de cura aꝑatuȝ duroꝝ. virtus eiȝ aceti si quis eo moderate ⁊ ꝑȝ decens tp̄s vtaẜ iuuat has dispōes ⁊ dissoluit grossos humores. si vero īmoderate vel nō in tp̄e decenti ꝙ subtilius rapiēs reliquum sinit eē lapideum ⁊c̄.

Quid nominis et quid rei.

Expedito capitulo textualr de cōgelatione ꝑm ordinē nostrū. Primo videaẜ quid nois ⁊ rei ɔgelationis. 2º ponanẜ distinctiōes ⁊ spēs: postea cāe ⁊ signa ɔsequēter: ⁊ vltimo poneẜ cura. Pro recta ītelligētia primi ē primo in hoc caplo de ɔgelatōe sciēdū ꝙ aliquādo sumiẜ gnāliter ɔgelatio vt ē passio aquei corꝑis. s. quādo ꝓpter frigus partes humide cōtinenẜ a siccis ne fluāt: vñ dicebat Albertꝰ alamanꝰ 4º methauroꝝ 2º tractatu caplo 5º: ɔgelatū ē cuius ꝑtes aquee ɔstant ꝑ frigidū ɔprimēs cū terrestribꝰ: ⁊ si hoc mō a frigido. s. ɔgelanẜ partes humide. 2º aliquādo sumiẜ ɔgelatio ꝓut cōtrahitur ad passionē corꝑis aīati: ⁊ sic sumiẜ pro somno longo siue subeth ī ꝓprio cuius cā ē frigiditas ⁊ siccitas: ⁊ sic volebat Gal. in affo. 3º scđe ꝑticule. Somnus ⁊ vigilia ⁊c̄. si fortis est. s. somnus ⁊ ɔmisceaẜ siccitati frigiditatis. i. sicut cā eius cathelēsim facit idest ɔgelationē. Aliqñ sumiẜ ⁊ tertio pro ɔgelatiōe sensus tactꝰ pͥcipalr vel in debita sensatiōe: vt Gal. 4º de accidenti caplo 5º ad pͥcipiū vbi dixit: vti in oculis passiōes sūt ꝓprie: ita ⁊ in tactu ē propria passio q̄ diciẜ cōgelatio: que aliqñ ꝓpria ē ꝑticularibus mēbris vt de ɔgelatione dentiū vt ibidē: ⁊ septima tertij in caplo de cōgelatione dentiū: ⁊ aliqñ ēt toti cōis est: vñ ibidē dixit Gal. absoluta vero cōgelatio toti corpori accidit ⁊ maxime manibꝰ ⁊ pedibus: est eiȝ cōposita ex duritie sensus ⁊ motus: ⁊ sic videẜ idē ꝙ stupor qui ē egritudo neruosa de quo in 2ª tertij vt aliqñ hic sumiẜ ɔgelatio ꝓ passiōe cerebri principalr ad quā sequunẜ accidētia posita a Rasi ī lr̄a cū aliquis quasi dormiēs iacet: ⁊ per iacere nō intelligit solū accūbere: sed iacet. i. īmobilis manet. Nam ɔgelatus vt dixit Serap. caplo ꝓprio de ɔgelatōe manet ꝑm habitudinē ꝑm quā cōgelatur vt si erat stans stat ⁊ si iacebat iacet: ⁊ si erat scribēs sic stat ⁊ sic de alijs non ē dormiēs q: in ɔgelatione nō ē somnꝰ: q: in somno fit reuocatio spūum: in cōgelatiōe nō: sed solū fit īhabilitas motus spūum ad mēbra ⁊ manēt oculi aperti ⁊ palpebre nō moueẜ: nō ꝓpter oppilationē vt in epilēsia sed ꝑꝑ ingrossationē ⁊ inspissatōem coꝝ a frigido ⁊ quasi coꝝ mortificationē: q: fortē infrigidationē ɔtͥam ɔploni coꝝ: q: vt dixit Gal. 2º interioꝝ 2º caº: Cōgelatio eīm nō nisi ex frigiditate nasciẜ: causa ergo ɔgelatōis ē cā frigida: vñ ergo cū accidit ɔtͥo musculoꝝ palpebraꝝ anteqȝ fiat vera ɔgelatio sed ī via ɔgelatōis cū inspissaẜ humidū ⁊ cū infrigidanẜ nerui ⁊ musculi: q: ergo musculi palpebraꝝ sunt satis faciles ad se ɔhendū: prius igiẜ ɔhuntur ⁊ ita palpebre ēt si fuissent clause aperiunẜ postea ɔgelanẜ: ideo ī ɔgelato nō sunt oculi clausi: ⁊ ideo ꝑcise manent ꝑm habitudinē ꝑȝ quā ɔgelanẜ: ⁊ sic vt multū ꝑmanēt aperti ꝓinde declaraẜ vera cōgelatio ꝑ hēre oculos aptos: aliqñ ēt ɔtingit eos hēre os apertū ⁊ aliqū clausū. Nā musculi mandibulaꝝ sunt grauiores qȝ musculi palpebraꝝ: vñ stante ore aperto si cōtingeret cōgelatio manerēt postea ore aperto. si alr: nō: q: si os fuerit clausum remanet clausū. Secus ē ꝺ palpebris q: a facili causa subleuanẜ palpebre oculi ⁊ sic in cōgelatōe semper manēt aperti ⁊ ē factus īmobilis ꝑm sensū ⁊ motū saltē ꝑm notabilē ꝑtem totius: ⁊ per hec distinguiẜ a litargia apoplesia ⁊ subeth. Nam oēs cōicāt in ablatōe sensus ⁊ motus sȝ distinguūẜ per mollitiē qm̄ in cōgelatōe nō ē mollities sȝ in apoplesia ⁊ subeth stat mollities quedā mēbroꝝ mollities. i. laxitas ab humiditate q̄ reperiẜ in mēbris: nō tñ ois mollities: q: nō talis sicut in ꝑalesi: qm̄ talis nō semꝑ in litargia nec apoplesia reperiẜ. Nā fit aliqñ apoplecticus nulla mā humida decurrēte ad mēbra illa relaxāte: sȝ mēbra apopletica ⁊ litargici hñt aliā mollitiem vñ distinguunẜ a mēbris cōgelati: qm̄ aliqñ sumiẜ mollities ꝓ quadā habilitate ad motū a mouente extrīseco. ⁊ hoc est sicut mollities mortuoꝝ q: mēbra pñt moueri ad oēȝ motū: ⁊ sic distinguūtur a tetano ⁊ cōgelato: ⁊ ī tali mollitie cōicant apoplesia litargia ⁊ subeth. ⁊ ex dictis pōt colligi descriptio quid nois ⁊ quid rei congelatōis hoc mō sumpte. Nā idē est qꝺ turpis ⁊ feda lesio ⁊ verēda: qm̄ hoīē subito fieri īmobilē cū oculis aptis ⁊ fixis est quid turpe ⁊ timorosū: ideo greco vocabulo dicta est hec passio katalēsia a katos qꝺ ē turpe ⁊ lesio. i. lesio turpis ⁊ timorosa. Aliqui tñ dicūt cū aduenit hec passio religiosis spūalibꝰ ꝙ loquunẜ cum deo oculis attētis vt dicit Gerar. Quid rei aūt est dispō īmobilitatis ī toto ⁊ īsensibilitatꝭ subito facta ꝑcipue ꝑꝑ nocumētū ꝑtis posterioris cerebri a friditate ⁊ siccitate vt ī cāis videbiẜ.

Distinctōes ɔgelationis

De speciebꝰ eiꝰ breuiter dicaẜ ꝙ q̄dam ɔgelatio est vniuersalis ⁊ toti cōis ⁊ est ꝓprie dicta ɔgelatio: q̄dā est ꝑticularis mēbri tm̄ ⁊ minus ꝓprie dicta. Alia distictio quedā euenit corꝑi nāliter forti ⁊ iuueni colerico vel sanguineo ⁊ quedā debili vt melācolico vel seni. Tertia distictio quedam succedit ad alios morbos vel cū alijs ɔplicaẜ ⁊ q̄dā non pȝ.

Cause multiplices

Causaꝝ aūt ɔgelatōis q̄dā sunt primitiue quedā corporales. De corꝑalibꝰ q̄dam sunt añcedētes quedā ɔiuncte. Cā ɔiuncta ē mala ɔplexio frida ⁊ sicca ꝑcipue ī ꝑte posteriori capitis īmobilitās spūs ⁊ neruos ⁊ neruosa mēbra ad operatōes sensus ⁊ motus maxie ad motū. Añcedētes vero cāe sunt humores fridi ⁊ sicci ī cerebro siue aꝑantes siue nō: cū tñ non actu causaẜ īmobilitas ⁊c̄. Sȝ si fuerit aꝑans tunc ɔgelatio claudiẜ ꝑm Aui. sub litargia: vñ lȝ aliqui solū appellarēt litargiā oē aꝑa flegmaticū fridū ⁊ humidū ī cerebro. Aliqui tñ vt dicebat supra Aui. dicūt omne aꝑa fridū siue flegmaticū siue melācolicū eē litargiā. Et dicit textꝰ: ⁊ tuū est vt vtraqȝ noies scilȝ noīe litargie siue humidū siue siccū modo sit fridū. Ideo de ɔgelatōe non fecit spāle caplm Auic. Et sicut ibi dictū est ꝙ litargia est aꝑa fridū cerebri absolute: ita ɔgelatio est passio cerebri absolute ꝓpter friditatē nō alicuiꝰ determinate ꝑtis tm̄: lȝ cōiter scribentes sentiāt oppositū ɔhendo ergo cōgelationē ad lesionē: primo capitis ⁊ ɔñter totius. Eius cā īmediata est mala cōplexio frigida ⁊ sicca siue sit cū mā siue nō: vñ aliqū sequiẜ īspissatio ī toto vt sanguis ⁊ spūū: vt si cōgelatio fuerit a cā extrinseca puta ab aere frido cōgelante: que tñ pro quāto solū depēdēter se hȝ dicta īspissatio a ꝓhibito īfluxu spūū cerebri diciẜ congelatio ꝑm medicos. Sȝ si mā fuerit aꝑans ꝑter alia stat febris sȝ īproprie sumpta: vt īdistincta a litargia nō stat febris. Et hāc declarauit Gal. 13º terapētice ꝙ est humor sine putrefactiōe fridus scȝ ⁊ siccus. Cāe igiẜ primitiue sunt vt aer fridus. nā sua frigiditate occurrēs ad cerebrū per poros ⁊ nares ⁊ os pōt īspissare substātiā cerebri ⁊ spūs vt nō sint apti ad motū: ⁊ sic fit ɔgelatio ⁊ simul cū hoc in toto infrigidaẜ humidū sanguineū ⁊ inspissaẜ: vñ nō pōt defluere ꝑ membra neqȝ recipe pōt influxum spūum. i. virtutē coꝝ etiā si spūs ad ea ꝑuenirent ꝓpter spissitudinem eoꝝ: vñ dicebat Gal. 4º de accidenti caplo 5º: Nō est disputandū ꝺ hoc si recordemur: de eo qꝺ appet in aere ⁊ aqua de nebula ⁊ fumo in aere ⁊ turbulentia in aqua. qm̄ talia prohibent splendorē solis ad ea clare penetrare: ita simílr ē de neruis ⁊ mēbris neruosis inspissatis: ⁊ sic per istū modū remanēt mēbra imobilia. iō Auic. tertia primi doctrina 5ª caplo 4º de regie iter agentiū in frigore: laudauit obstrui poros capitis ⁊ os ⁊ nares ⁊ aures ad ꝓhibitionē trāsitꝰ aeris frigidi: ⁊ fieri linitionē mēbroꝝ cū picc. iō ī pͥcipio capituli dixit: dico ꝙ iter agere in forti frigore ē res magni timoris lȝ ꝑent ea q̄ sūt necessaria. naȝ multi hoies itierātes ī frigore: ⁊ si hēant oia necessaria vt vestes cibos ⁊ potꝰ: tñ frigore mortui sūt ad cuȝez. i. ad thetanū ɔgelādo humidū ⁊ moriunẜ sicut hi qui sūpserūt potū ex opio ⁊ mandragora infrigidādo ⁊ cōgelādo: ⁊ ita potꝰ stupefactiuoꝝ ꝺ qbꝰ dictū ē supra pōt eē de cāis primitiuis ɔgelatōis. Cāe extrinsece ɔhendo ad particularē cōgelatōē sunt vt clausio meatuū spūum ex strictura ⁊ ligatura. Nā qñ dñatur fridū supra calidū nisi sit influxus cōtinuus mēbrū cōgelaẜ: etiā fit a mala qualitate inducta vt a pisce dicto torpor: vel ꝑm Gal. 4º de accidenti caº allegato vocaẜ menta: qui qñ tangitur stupidū facit mēbrū: ēt a fridis medicinis exteriꝰ applicatis hoc euenire pōt vt vnguentis īfrigidantibꝰ ī quibꝰ maxie recipiẜ virtꝰ opij iusquiami ⁊ mādragore. Vñ aliqñ medici volunt inducere somnū ⁊ īducūt cōgelationē: ideo ꝺ his nō sit medicꝰ nimis audax nisi sint cū croco ⁊ similibꝰ rectificata: ēt cōtingit a cā ītrinseca via ciboꝝ vt a cibis fridis: nā iusquiamus multe q̄ȝtitatis ⁊ papauer adducūt aliqū ad cōgelationē īmo ⁊ cucurbite ⁊ coriandrū humidū. Aui. in 7º quarti ponit dosim ī eo qꝺ facit cōgelatōē

⁊ fungi

⁊ fungi ⁊ huiuſmõi ⁊ potꝰ vini mediocris mixti cũ aqua multe q̃ꝫtitatis ⁊ potꝰ aque frigide maxie ĩ corpoꝛe famelico vel cale/facto ẽt viuũ mixtũ infrigidatum ĩ aqua tpe eſtatis ſi poteſt tale vinũ plus adducit ad nocumẽtũ q̃ꝫ potꝰ aque ⁊ citiꝰ. Et ꝺ hoc ẽ textꝰ Auic. 2ª primi ſũma ꝺ pulſibꝰ ꝺ his que ꝓueniũt in pulſu in cibis ⁊ potibꝰ. Cãe corpoꝛee itrinſece ſunt hũoꝛes fridi flegmatici vel melãcolici in cerebꝛo exiſtẽtes: ⁊ ſic cã añecdens dicit cẽ hũoꝛ flegmaticus vel melãcolicus vel cãe ad tales hu/moꝛes ſic qualificatos iducẽdo ꝺ itriſecis ⁊ coꝛpalibꝰ loquẽdo.

Signa. De ſignis quaſi per oĩa coꝛreſpõdẽter dici põt ſi/cut ſupꝛa de ſubeth niſi q̃ hic magis noceẗ motꝰ q̃ꝫ ĩ ſubeth ⁊ iacet oculis apertis ⁊ ẽ pulſus durioꝛ q̃ꝫ ĩ ſubeth: vñ ꝓpter nõ ꝓlongare recurraẗ ad ea ⁊ huic loco afferanẗ etiã ſaluo q̃ ꝺ ꝓnoſtico terminatõis dicaẗ q̃ iſte moꝛbus periculo/ſioꝛ eſt q̃ꝫ ſubeth: imo niſi occurraẗ ĩ pꝛĩcipio deſꝑabilis ẽ cura.

Cura congelationis. In pꝛincipio tñ Auẽzoar vĩ faccre curã ſatis leuẽ: occurratur ergo ſi fuerit ab aere frigido ĩ pꝛĩcipio eius vt cũ extrema vt calcanei ꝯgelanẗ. Nã ꝓpter diſtantiã a fonte caloꝛis pꝛimũ in eis manifeſtaẗ ꝯgelatio dicebat Gal. 2° interioꝝ ca° 2° per hoc qñ rẽ quã tãgũt modice ſentiũt: ⁊ ſi ea. ſ. mẽbꝛa mouẽt. i. conenẗ mouere doloꝛẽ habebũt. ſ. aliqualẽ ⁊ nequeũt ea moue/re. ſ. niſi violẽter quodãmodo ⁊ de talibus dixerat paulo ante: ego cognoui hoĩes quoꝝ calcanei nimia frigiditate infrigidati ſunt ⁊ ſenſuꝫ amittũt poſtea ducti ſunt in ſtupoꝛeꝫ velut ſi moꝛtui eſſent ⁊ putrefacti ſunt ⁊c̃. In pꝛincipio ergo eiꝰ que debilis ẽ ſi ſit ꝓpꝛia ꝯgelatio euius cã eſt mala cõplexio frida ⁊ ſicca ſine mã cura eſt calefactio. vñ dicit Auẽzoar: cura eſt inuoluere pãnũ calidũ ſupꝛa caput: ſꝫ nõ ponaẗ extremalr̃ calidũ ſꝫ tẽꝑatũ aliqualr̃ ad calidũ declinãs. nam Auic. tertia pꝛimi: nõ oꝫ q̃ taliter infrigidati vadant ad ignem: quia modicus caloꝛ qui eſſet in membris reſolueretur ab igne: ſed fiat fomentatio leuis ad extrema vt cũ decoctõe camomille altee mellilotti ſticados ⁊ ſimiliũ: ⁊ fiat inunctio ſupꝛa caput cũ oleis calefacientibꝰ ĩ q̈bꝰ ẽ ꝓpꝛietas tyriace ſicut ẽ in oleo de lilio in quo nõ ſolũ eſt vis reſolutiua ⁊ calefactiua: ſed etiã viuificat: oleuꝫ etiã de coſto ꝺ ſinapi de caſtoꝛeo cõuenit: vnde inungaẗ de his totuꝫ coꝛpus. Et ſi ponaẗ aliquid de galia muſcata erit magis cõueniens. Et laudauit Auenzoar pulueriꝫari ſuꝑ caput de gariofilis cribellatis ⁊ de ligno aloes: ⁊ q̃ odoꝛet muſcũ ambꝛã ⁊ ſimilia aromatica calida. Etiã odoꝛ caſtoꝛei ⁊ aſſe mirabilr̃ valet: ⁊ dicit Auic. ſexta quarti caplõ de medicinis ad venena frigida: tales q̃ ſum/pſerunt opiũ ſi poſſunt capere cibũ ſint cibaria calida actu ⁊ potentia vt bꝛodia mediocriter pinguia pulloꝝ vel columboꝝ cuꝫ ſale ⁊ pipere: cĩnamomũ etiã eſt eis tyriacalis medicia. Et quia cũ eiſdeꝫ debẽt cibari ꝯgelatiꝫ ex alia cã: qm̃ vt ſupꝛa dixi ꝺ mẽ/te Aui. tertia pꝛimi tales moꝛiunẗ ſicut illi qui ſumpſerũt opiũ ĩ potu. ⁊ ita laudauit Auẽzoar carnes auiuꝫ minutaꝝ ⁊ colũbo/rum ſiluestriũ ⁊ ſimiliũ. bibant etiã vinũ bonũ loco aque: ꝺ quo dicit Auic. q̃ꝛ fuit ſaracenꝰ: ⁊ nõ bibebat vinum ex lege ĩ ſexta quarti caplõ allegato. Et viuuꝫ antiquũ plurime quãtitatis. i. notabilis quãtitatis ẽ mirabile ei: ⁊ ꝓpꝛie qñ eſt ſubtile odoꝛife/rũ plurimũ tollerãs aquã. Auẽzoar tñ in caſu ꝯgelatiõis ꝓpꝛie ĩmãlis non exhibet vinũ cũ ſit paſſio cerebꝛi: ſed ꝓ potu laudat aquã de minera. i. potẽtialr̃ nãliter calidã vel aquã cuꝫ ſirupo coꝛticũ citri. Hoc tñ qꝺ Aui. dicit de vino expꝛeſſe colligitur a Gal. 3° de ſimplici medicina diſtinctione 2ª caplõ 2°: imo dixit clare: Et ego quideꝫ iaꝫ curaui viꝝ cuius coꝛpꝰ erat infrigida/tum vltima ĩfrigidatiõe: ꝓpter hoc q̃ dedi ei in potu de vino nominato liſcos ⁊c̃. Sꝫ ſi fuerit cõgelatio mãlis ⁊ fuerit mã nõ aꝑans: tunc dicit Ger. in cura eſt ꝯueniẽtia ſicut in litargia ꝓ/pꝛie ſumpta ĩ quibuſdã: ⁊ ĩ quibuſdã dña: cõueniunt ĩ medicis in qualitate actiua vt q̃ medicine ſint calide in vtraqꝫ. Itẽ ſint medicine foꝛtes q̃ꝛ vterqꝫ moꝛbus ẽ difficilis ꝯueniũt ĩ loco applicationis medicinaꝝ: q̃ꝛ maxime apponi debẽt poſterioꝛi ꝑti capitis. Sꝫ differunt q̃ꝛ in litargia ſemꝑ ẽ humoꝛ peccans: vñ ſemꝑ ẽ neceſſaria cũatio: ⁊ nõ ſemꝑ ſic in ſtupoꝛe: vt dictũ ẽ ſu/pꝛa. Et ſi cõgelatio ſit mãlis differũt: q̃ꝛ in litargia offerũẗ me/dicine que reſpiciunt humoꝛẽ flegmaticũ: ⁊ in ꝯgelatõe melan/colicũ ẽt in ea cauendũ nõ tm̃ a frigidis flegmaticis ſꝫ ẽt a me/lãcolicis vt in dieta a leguminibꝰ carnibꝰ groſſis ſalitis ⁊ hu/iuſmodi: ⁊ in medicinalibꝰ ſunt hũde intentõcs cũonis hũoꝛis melãcolici. Sed ſi ꝯiungaẗ ĩ toto plenitudo ſanguinea fiat pꝛĩo flẽmia ſicut ſupꝛa dictũ ẽ de apopleſia: ẽt fiant diuerſiões fricatões cliſteria de quibꝰ dictũ ẽ ſupꝛa: quibꝰ diuerſiõibus factis fiant ſternutatoꝛia ad euigilãdũ virtutẽ ẽt de quibus ſupꝛa. Et in ſũma ꝯcludaẗ q̃ intẽtões ĩ litargia valẽt ĩ caſu ꝑter intẽtõeꝫ repercuſſionis: nã nõ ẽ ſienda reꝑcuſſio ſm̃ caput vt pꝫ. Poſt igiẗ cũonẽ ⁊ diuerſionẽ ſola calefactio ⁊ ꝯfoꝛtatio ⁊ reſolõ ẽ ne/ceſſaria. Sed nota q̃ Raſis ponẽdo oleũ capiti nõ poſuit ace/tũ q̃ꝫuis penetrare faciat dubitãs ne ĩfrigidet ⁊ exſiccet: ſꝫ di/cit cũ embꝛocaẗ ſit ꝓ oĩ libꝛa olei. ℥. j. eufoꝛbij. De hoc dictuꝫ ẽ circa lr̃am: medicine alteratiue ⁊ ꝯfoꝛtatiue ſunt de quibus di/ctũ ẽ ſupꝛa. De mẽte tñ Cõſtãtini laudaẗ ſtercus vulpis cũ ali/is electuarijs calidis ſed reducaẗ ad medicinas tyriacales ſcri/ptas 6ª quarti ĩ cura cõgelati ex opio ⁊ ĩ medicis ⁊ cliſterijs oĩ/bus. De medicis tñ appꝛopꝛiatis eũantibꝰ alterãtibus ⁊ cõfoꝛtantibꝰ ĩ cãu valentibus fient inferius deſcriptões in caplõ de melãcolia ad illuꝫ locuꝫ vltra alias ſupꝛa ſcriptas de litargia recurraẗ: ⁊ ſic ſit finis capituli.

Caplm 7m de incubo.

Cum quis ĩ ſomno quaſi reꝫ grauẽ ſuper ſe cadere ſenſerit: incubũ pati nũciandus eſt. In ipſius itaqꝫ cura nõ ẽ tardãdũ. Ipſe eiꝫ apopleſie ꝑambulus ẽ: ipſaꝫ nãqꝫ ꝑcedit. Eger quoqꝫ ſi ĩ coloꝛe rubeꝰ fuerit ⁊ venas habuerit ple/nas: ex ſaphena erit minuẽdus: ⁊ vẽtoſe in carnoſitate tibia/rũ ponẽde ſunt. Eger ꝑterea a potu vini ⁊ reꝝ dulciũ come/ſtione abſtinẽdus erit ⁊ ꝑcipue ab omi re que multũ generat ſanguinẽ. Qꝺ ſi huic ꝯtrariũ accidit vẽter ex pillulis cochijs multotiẽs erit ſoluẽdus: ⁊ eius regimẽ ſubtiliãduꝫ. Exercitio quoqꝫ vtẽduꝫ erit ⁊ mẽbꝛa ĩferioꝛa erũt fricãda. c

Cum quis ĩ ſomno. Iſtud ẽ caplꝫ de incubo qꝺ q̃ꝛ maioꝛẽ hꝫ ꝯtinuationẽ cũ diſpõnibꝰ de quibꝰ ante dictũ eſt vt apopleſia ſubeth ꝯgelatõe q̃ꝫ habeat ipſa ꝑaleſis: qm̃ icubus ita eſt diſpõ cerebꝛalis pꝛĩcipalr̃ ſicut ⁊ ꝑcedẽtes diſpõnes vbi ꝑaleſis diſtiguendo eã ab apopleſia eſt ꝓ/pꝛius paſſio neruoſa q̃ꝫ cerebꝛalis. Et qñ ẽt incubꝰ eſt ꝑambu/luꝫ quoddã ad epilenſiã vt dicit Raſ. in textu: ideo ꝯuenienter viſuꝫ eſt mihi ſm̃ oꝛdinẽ pꝛius determinare de ĩcubo: ꝯñter de epilẽſia ⁊ vlteriꝰ de melãcolia: ẽt cerebꝛali paſſiõe: quibꝰ expediṫs erit deueniẽduꝫ ad determinatõem de ꝑaleſi ⁊ alijs moꝛbis neruoſis: vt ſtupoꝛe: tremoꝛe: toꝛtura oꝛis: ſpaſmo ⁊c̃. c Diui/ditur igiẗ pñs caplm pꝛima diuiſione ĩ tres. Nã pꝛĩo ꝑ accidentia declarat denũciãduꝫ aliquẽ pati icubuꝫ. 2° ponit neceſſita/teꝫ diligẽtie hñde ĩ cura eiꝰ. 3° ponit curã incubi vel cãruꝫ eiꝰ ꝑſuppoſitis cãis a quibꝰ vtplurimũ euenit. 2ª ibi: In ipſiꝰ vti/qꝫ cura nõ eſt tardãduꝫ. 3ª ibi: Eger igiẗ ſi ĩ coloꝛe rubeus fue/rit. De pª parte dicit declarãdo aliquẽ incubũ cũ quis ĩ ſomno quaſi reꝫ graueꝫ aut aliquid ſuꝑ ſe cadere ſentiat: incubũ pati denũciãduꝫ eſt. Uñ nota q̃ declarat ĩcubuꝫ ex duobꝰ pꝛincipalr̃. Pꝛĩa ex tpe euẽtus per hoc qꝺ dixit in ſomno. Naꝫ talis diſpõ lꝫ ẽt in vigilia euenire poſſit vt loco ſuo videbiẗ: tñ vtplurimũ ĩ ſomno euenit: qm̃ eã ad eã adducens magis ꝑata eſt no/cere tpe ſomni q̃ꝫ vigilie: ⁊ ſic foꝛtioꝛ cã requiriẗ ad hoc vt fiat ĩcubus ĩ vigilia q̃ꝫ ĩ ſomno: ⁊ ideo vtplurimũ fit ĩ ſomno: ⁊ hoc totũ declarabiẗ infra. Declaraẗ 2° ex accidẽti ꝓpꝛio per hoc qꝺ dixit cuꝫ ſentiat quaſi reꝫ grauẽ ſupꝛa ſe cadere per hoc qꝺ di/cit quaſi inuit q̃ non recte ſentiẗ põdus rei grauis cõpꝛimentis ſꝫ quaſi. i. imaginatio ẽ coꝛrupta: q̃ꝛ appet patiẽti q̃ grauis res oppꝛimat euꝫ quaſi ſupꝛa ipſuꝫ poneretur res grauis ⁊ pondus graue vnde conaẗ ſe mouere: ⁊ ſe libere mouere nõ poteſt ita conatur vociferare ⁊ quaſi vox intercipiẗ: ⁊ hoc ꝓpter materiam vel vapoꝛes oppꝛimẽtes per diuerſos modos vt ĩfra videbitur.

De ſcꝺa parte dixit q̃ nõ eſt tardãduꝫ in cura ipſiꝰ: vnde fa/cit diligẽteꝫ medicũ ⁊ ſollicitũ ad eius curã ⁊ adduxit rationeꝫ quoniã ĩcubus eſt ꝑambuluꝫ epilẽſie: vnde niſi cureẗ incidit in epilẽſiã. Pꝛoinde dicebat idẽ Raſis in diuiſionibꝰ: cum huic ſuccurriẗ qñ aſſiduus ẽ ⁊ multiplicaẗ ꝑducit ad epilẽſiã. rõ ẽ ſa/tis manifeſta q̃ꝛ ex eadẽ mã vtraqꝫ diſpoſitio fieri põt vt vide/biẗ. Cõſequẽter ponẽs curã duo facit. Pꝛĩo ꝑſuppoſito q̃ a cã ſanguinea fieri poſſit ponit ſigna ⁊ curã eiꝰ. 2° ſuppoſito ẽt q̃ a flegmate fieri poſſit ponit ẽt ſigna ⁊ curã. ibi 2ª: Qꝺ ſi huic ꝯ/triũ acciderit ⁊c̃. Declarãs igiẗ cãꝫ cẽ ſanguineã dixit: Eger ergo ſi in coloꝛe rubeꝰ fuerit ⁊ venas habuerit amplas ex ſaphena erit minuẽdus ⁊ vẽtoſe ponẽde ĩ carnoſitate tibiaꝝ ſunt: etiam dans oꝛdinẽ in dicta dixit q̃ eger a potu vini ⁊ comeſtiõe rerũ dul. abſtinere dꝫ ⁊ ab oĩ multiplicãte ſanguinẽ. Ponẽdo aũt curã ⁊ ſigna flegmatici dixit: q̃ ſi huic ꝯ̃triũ acciderit vt. ſ. non apparuerint vene ample neqꝫ ruboꝛ ĩ facie: ſꝫ cõtrariuꝫ de ſtri/ctura venarum ⁊ de coloꝛe palido faciei ⁊ multitudine aquoſi/tatis ĩ oꝛe ⁊ alijs ſignis dictis ſupꝛa apparẽtibꝰ ĩ flegmate do/cet fieri ſolutõeꝫ cũ pillulis cochijs multotiens: ⁊ q̃ regimẽ ſit ſubtiliatiuũ ⁊ mẽbꝛa ĩferioꝛa fricãda ⁊c̃. Iſta oĩa ſũt clara ex al̃s dictis de ſoda frigida ⁊ de litargia: ſꝫ nota q̃ lꝫ poſuerit tãtuꝫ duas cãs nõ ẽ negandũ q̃ ẽt ab alijs humoꝛibꝰ euenire poſſit: ſꝫ qm̃ raro ab eis euenire poteſt poſuit cauſas vt multuꝫ con/tingentes ⁊c̃.

Quid nominis et quid rei. Expoſito ſic litteralr̃ textu pꝛo obſeruãdo oꝛdine pꝛĩo videbiẗ de quid noĩs ⁊ quid rei ipſiꝰ ĩcubi. 2° ponẽ/tur diſtinctões bꝛeues. 3° cãe. 4° ſigna ⁊ ꝓnoſtica euẽtꝰ ⁊ ad bonũ ⁊ ad malũ: deinde demõſtratiua ⁊ generis ⁊ ſpẽx: ⁊ vltimo poneẗ cura. Quid noĩs incubus diciẗ ab Auicc. pª tertij tractatu quinto: Strãgulatoꝛ: q̃ꝛ ita aliqñ diſponiẗ hõ quaſi ꝑ/ſoceẗ a ꝯpꝛimẽte: a Raſi diciẗ pꝛeambulũ epilẽſie: ⁊ ẽt diciẗ ſic vt aliqui dicunt a demone quodã ſic appellato. Nã vt dicunt añ aduẽtũ xp̃i ſolebãt demones ꝯuerſari cũ hominibꝰ ⁊ ſic de/mon icubus ſolebat ledere hoĩes cõpꝛimẽdo ⁊ impꝛimẽdo: inde ſic ẽ dicta hec paſſio: ẽt diciẗ ab ĩcubere qꝺ ẽ ſupꝛa cadere vt q̃/ſi videaẗ homini aliquid ſupꝛa ſe cadere ipm̃ oppꝛimẽs. Quid rei aũt declaraẗ ab Auic. per hoc q̃ hõ ſentit cũ in ſomnũ ĩgrediẗ fantaſma graue ſupꝛa ſe cadẽs: vñ ſpũs. i. anhelitꝰ ſtringiẗ: ⁊ vos ⁊ motus intercipiẗ. i. nõ põt ꝯtinuare vocẽ neqꝫ motum q̃ꝛ conaẗ ad motũ ⁊ nõ põt ꝑficere neqꝫ põt clamare: ⁊ qñqꝫ ꝑ/ſocaẗ ꝓpter oppilationẽ poꝛoꝝ meatuũ. i. viaꝝ anhelitꝰ: ⁊ cuꝫ ſeꝑatur ab eo excitaẗ ſubito. Eandẽ ſñiam ponit Raſis pº ꝯti/nẽtis ca° 5°: dixit q̃ ꝓpter rẽ grauãteꝫ videẗ ſtrãgulari ⁊ non

pōt clamare:⁊ possibile ē ꝙ cepit clamare ⁊ nō clamat. Innue
bat ergo Auice. ꝙ hec passio ꝓprie nō accidit nisi in somno: q²
tpe vigilie illa fantasmata nō sic repũtant᷑:nã tpe somni oīs le/
uis cã opprimit vbi tpe vigilie nō nisi fortis cã q² mãe ⁊ vapo/
res sunt conuersi ad exteriora: q² tamē incubus est epilensia q̃/
dam debilis: ⁊ sicut non repugnat fieri epilensiam tempore vi
gilie ita nec incubum. Sed dicit Gentilis ⁊ bene quia in vigi
lia non fit nisi a forti causa:sentit ergo aliquid grauitans ipsũ ⁊
si vult se mouere vel loqui nō pōt. vel si tales aliqñ loquunt᷑:lo/
quunt᷑ loquela īperfecta se lamentãtes. Dicũt quidã de mō ꝙ
eleuatis vaporib⁹ ad meatus ꝑ quos debent īfundi spũs aīales
ad organa sensuuȝ īpedita via ꝑcepto nocumēto cuȝ aīa nititur
mouere mēbra ⁊ nō pōt minorata mensura spũum: ꝯñter appet
eis fãtasma quoddã opprimēs ⁊ inde īterseca᷑ mot⁹:q² cum vo
lunt se mouere non pñt. ⁊ qñ facta oppilatiōe in meatib⁹ dictis
prius priuant᷑ mēbra extrema a debito motu q̃ȝ media:ideo di/
cunt ꝙ illud fantasma prius incipit surripere a mēbris deorsuȝ
tendēdo sursum: dicũt quidaȝ ꝙ hec passio accidit maxime ꝑꝑ
plenitudinē cibi in stomacho quo repleto cōprimit᷑ diafragma
ad cuius ꝯpressionē multi vapores claudunt᷑ in spũalibus: qui
postea ꝯprimunt versus cor:⁊ sic corde cōpresso per cōmunita/
tem quasi totũ cōprimi videt᷑. dicũt alij ꝙ vapores ex mã gros/
sa resoluti opponũt se virtuti fantastice vel imaginatiue vel or/
gano eius:⁊ ꝯñter talia obiecta ꝯprehēdunt᷑ vt ledētia ⁊ compri
mitur cerebrũ ⁊ virtus:⁊ hoc modo appet ꝙ sit fantasma oppri
mens:⁊ ꝑcipue q² vulgus credit ꝙ in tpe noctis spũs mali ho/
mines ꝑmant. Unde Ger. dicit ꝙ theologi dicunt cãm huius
eē qñ demon ī aere existēs directus supra corpus patiētis īpri/
mit quãdaȝ qualitatē malitiosaȝ ī membra patiētis: vnde fiunt
īpotētes ad oꝑatōes ⁊ intercipit᷑ motus ⁊ vox istoruȝ:sicut etiã
est de dormiētibus sub vmbra nucis. Sȝ qñ de istis spũalibus
nō se intromittit medicus:opȝ igit᷑ vt hec reducant᷑ ad cãs que
beneficio medici possint remoueri.

Distinctiones incubi

Prius tamē ponēde sunt alique distinctiōes. Sit
ergo ista prima distinctio ꝙ incubus quidam accidit corpo/
ri forti naturaliter per etatem ⁊ complexionē vt colerico ⁊ san/
guineo iuueni ⁊ quidaȝ debili vel per etateȝ vt seni vel ꝑ com/
plexionem ⁊ sexũ vt melancolico vel mulieri: vel alr̄ debili ꝑꝑ
cãm resoluētem vt post morbos resolutiuos coituȝ ⁊ silēs cãs.

Scda distinctio:incubus quidam solũ accidit in somno: qdã
etiaȝ in tpe vigilie vt dicatur quasi spēs laboris spōtanei:ita vt
videat᷑ homini etiam vigilãti ꝙ nō possit se mouere nec fortiter
reclamare:īmo ꝙ quasi opprimatur ⁊ suffocet᷑ ab opprimente.

Tertia distinctio:quidã talis incubus est raro eueniēs:⁊ nō
nisi per occursuȝ alicuius male cãe primitiue ⁊ aliqs euenit fre/
quēter etiã nō ꝑcedente cã manifesta. Alia distictio: talis fre
quenter eueniēs quidã cōiungit᷑ cũ lesione ⁊ obtusione oꝑatio/
nũ sensitiuaꝝ virtutũ ⁊ grauitate capitis pigritia in motu ⁊ hu
iusmodi:⁊ quidã nō cũ his cōiungit᷑. Alia distinctio:talis ēt
frequēter eueniēs:quidã modico tpe durat ⁊ quidã maiori spa
tio:ita ꝙ si eueniat in somno ⁊ excitet᷑:tamen remanet cũ simili
quasi oppressione per tempus.

Cause mutliplices

Jam veniēduȝ est ad cãs. Cau/
se ergo sunt duplices vt primi/
tiue ⁊ corporales. Cã primitiua potest eē frigiditas aeris adue/
niens cerebro condēsans ꝯprimēs ⁊ contrahēs ipsuȝ vnde spi/
ritus postea nō possunt descēdere ad instrumēta sensuũ ⁊ mot⁹
⁊ ꝯñter mãe vel vapores circa mēbra existētes sunt aggrauãtes
mēbra:⁊ sic imprimũt accidēs ꝑdictuȝ.s.ꝙ tales sunt quasi ꝑ/
cipientes fantasma cadere supra se vt dicit. A. Et hoc maxime
accidit in debilitate ipius cerebri per resolutionē vt ī lōgo mor
bo vel ex coitu vel in debilitate ipius male ꝯplōnis inducte. nã
tunc ꝓpter dbilitatē cerebri facile impedit᷑ transitus ad mēbra.

Scda cã est multa repletio cibi in stomacho ⁊ nauseatiua sa/
tietas: vñ ꝯprimit᷑ diafragma:⁊ ꝯñter cor a vaporib⁹ opprimit᷑
vt supra dictũ est. Tertia cã est somnus supra satietatē cibi:
nam tpe somni multi retinētur vapores qui oppilãt meat⁹ spiri
tuũ aīaliũ ad mēbra qui tpe vigilie resoluunt᷑. Quarta cã est
dormitio resupina: vñ dicit Aui. tertia primi:resupine dormire
est malũ ⁊ ad malas ꝑparans egritudines vt incubũ ⁊ epilēsiã.
nam supfluitates cerebri que deberēt expurgari ꝑ nares pala/
tum ⁊c. per accubitũ supra dorsum retinent᷑ ⁊ mouent᷑ ad po/
steriora: vt ibidē dicit textus: ⁊ vlr̄ quecũqȝ cãe que pñt eē cãe
multiplicationis vapoꝝ ⁊ retētionis pñt eē cãe incubi.

Cause corporales.

Causaꝝ corpalium vna ē acci/
dēs:⁊ est humor quicũqȝ gros/
sus siue sanguis siue flegma siue melancolia. Causa īmediata
corporalis est vapor oppilans ⁊ ledēs saltē vt in plurib⁹. nã ta/
is dispō pēdet ex vapore īmediate:⁊ nō ex humore qđ dclarat᷑
q² talis dispō facilr̄ remouet᷑: q² tacto infirmo de facili vt pluri
mum excitat᷑ ⁊ reddit ad operatiōes suas: ⁊ hoc ꝓprie fit ī prin
cipio somni. vnde dixit. A. Eius vero cã ſm pluriũ est vapor
materieꝝ grossaꝝ ⁊c. eleuatus ad cerebruȝ subito in dispositōe
quietis mot⁹ vigiliaꝝ.i.tēpore somni:qñ somn⁹ ē quies mot⁹
vigiliaꝝ:mot⁹.s.resoluentis vaporeȝ:⁊ ꝯsequenter oīs hũoris
comitantis ipm.s.vaporē:quasi īnuat ꝙ in motu vigiliaruȝ fit
resolutio vapoꝝ ⁊ humorũ cuȝ eis ad exteriora. Et in principio
somni ꝑ reuocationē eleuãtis vapores ad cerebrũ: ⁊ ita fit tale
accidens īmediate a vaporibus:iō sepe cuȝ excitat᷑ remouet᷑ no
cumentũ. Dicit tñ Azaranus ꝙ aliquãdo post excitatiōnē stãt
preterriti ⁊ angustiosi timētes illud fantasma:⁊ hoc ē qñ illi va
pores sunt multũ grossi: ⁊ tunc casus ē multũ verēdus: maxie
si frequentet᷑ vt videt᷑ inuere Rasis in diuisiōibus. Etiaȝ a ver
mibus pōt euenire ꝑ modũ satis notũ:⁊ sic pȝ ꝙ etiaȝ ꝑ cōitatē
a toto ⁊ a ꝑticularibus membris vel alias a ꝑticulari dispōne:⁊
etiã ꝓpter cãm essentialr̄ in cerebro pōt ꝓuenire hoc accidens:
⁊ sic cuȝ hoc pȝ ꝙ incubus. nã si ꝓpter malã qualitatē faciunt
aliquãdo vermes ꝯtractionē ⁊ spasmũ q² alterant᷑ alteratione
mala:⁊ sic in epilensiã:multomagis pñt facere incubũ cũ incu/
bus sit principiũ epilensie. differt tñ incubus ab epilensia: q² in
incubo ē maius nocumentũ:⁊ oppilatio ī parte posteriori capi/
pitis ⁊ in epilēsia maior in ventriculis ãterioribus:iō in incubo
mot⁹ sunt magis diminuti q̃ȝ sensus ī epilēsia est econtra.

Signa sunt multiplicia incubi.

Signa sunt duplicia.s.
ꝓnostica ⁊ signa specieꝝ. Signoꝝ aũt ꝓnosticoꝝ primũ euen/
tus sunt signa oēs cãe antecedētes:⁊ primitiue ipsi⁹ incubi vt
satietas nauseatiua repletio sanguinea vel flegmatica:maxie si
ꝯiungat᷑ male ꝯpōni capitis ⁊ paruitati ei⁹. Scdm signũ spe
cialius sumit᷑ ex obtusione in sensib⁹ accñtalr̄ facta ēt grauitate
mot⁹ ⁊ ꝓfunditate somni ⁊ reliquis declarãtib⁹ debilitatē cere
bri ⁊ exuberãtiã materieꝝ grossaꝝ circa caput. Signũ vero
ꝓnosticũ ad saluteȝ sumit᷑ ex eo ꝙ accidit raro ⁊ ꝙ facile remo/
uet᷑ nocumētuȝ cũ excitat᷑ siue sit a mã corpali siue a cã primiti/
ua. Scdm signuȝ spãlius est ꝙ minoris timoris ē incubus a
cã corpali stãte nocumēto sensibilr̄ equali:pȝ per remotōeȝ cau
saꝝ primitiuaꝝ faciliorē q̃ȝ corpaliuȝ. Pro ꝓnostico aũt ad ma
luȝ dicit Auic. ca° ꝓprio ꝙ incub⁹ ꝓnosticat᷑ alterã triuȝ pas/
sionũ vt vel ē antecessor ad epilēsiaȝ aut apoplesiã aut maniam.
Ait Gordoni⁹ ꝙ ēt est signuȝ subite mortis. Sȝ dicit Auic. fa/
ciens exceptionē ꝙ hoc itelligit᷑ qñ fit a cãis materiatis vt va/
porib⁹ vel humorib⁹ corpalib⁹. Sȝ si fiat ꝓpter cãm extrīsecã
nō sunt nata sequi ista nocumēta:⁊ hoc bñ notet᷑ ꝓpter multos
qui ex īcubo īmediate dclarãt supra aliquã dictaꝝ egritudinũ.
Nã si fiat a crapula aere frido ⁊ silib⁹ talia pñt facilr̄ remoueri
saltē vt ī plurib⁹:sȝ si fiat ex vaporib⁹ ꝓueniētib⁹ ex humorib⁹
prauis pronosticat᷑ supra dictas īfirmitates.s.epilensiã vel apo
plesiaȝ:potest ēt mã ex multo tēpore retenta calefieri ⁊ adhuri:
⁊ eleuabunt᷑ vapores praui terrestres ⁊ faciũt melãcoliã siue ma
niã. Et ad hoc dixit Rasis in textu ꝙ cura nō ē tardãda ꝓpter
timorē dictũ:naȝ si tardat᷑ cura sepenumero talr̄ ingrossat᷑ mã
vaporalis ꝙ apta nata sunt sequi talia accidētia praua vt apo/
plesia epilēsia que postea inducũt mortē: vñ cũ nō succurrit᷑ ei
qui patit᷑ incubũ vt bñ dixit Rasis ī diuisionib⁹ timor ē đ epi/
lensia. Aliud signũ ꝓnosticũ ē ꝙ egro euigilato post ꝑxismũ
si sudor succedat circa faciē ⁊ reliqua mēbra ⁊ ꝯiungat᷑ tremor
cordis ē signũ ꝓprie mortis:q² his accidētib⁹ exñtib⁹ declarat᷑
mãm ꝯtinuo magis opprimere virtutē ⁊ eē cãm valde fortem ⁊
virtutē vitalē multũ opprimi. Dicebat Gilibert⁹ ꝙ pallor ⁊ tre
mor cũ manifestat᷑ post excitationē cuȝ colore liuido ⁊ tremore
cordis ē signuȝ mortis. Unde multi post excitationē a ꝑxismo
sũt tremebũdi:⁊ ē hec passio id qđ vulgo dicit᷑ ē oppssus a de/
mone vel le ibatuto: ⁊ maxime ꝯtingit ꝑuulis ꝑꝑ multã humi/
ditatē ⁊ clausis vaporibus ad intra circa cor ⁊ cerebrũ: ⁊ aliqñ
infra horã moriunt᷑ ⁊ dicũt le sta tolto. vnde terminant᷑ ad apo
plesiã ⁊ sic moriunt᷑. Signa specieꝝ manifesta sunt ex dictis
supra. Naȝ si fuerit a cã extrinseca vt ab aere pȝ ex his q̃ dicta
sunt supra ī ca° ꝯgelatōis de iter agēdo in frigore ⁊ de occurrē
tib⁹ fridis ⁊ de alijs. Si ēt ꝯtingit post satietatē nauseatiuã sa/
tis pȝ. Si tertio ex accubitu supra dorsuȝ ꝯtingat ex sensu pōt
manifestari. Si ꝯtingit ex humorib⁹ vt ex sanguie ex signis san
guinis pȝ circa lr̄aȝ. Si ēt ex flegmate pȝ ex signis flegmatis su
pra raro fit a colera ⁊ melãcolia:iō doctores nō faciũt mentio/
nem maxime de colera: tamē si ꝯtingat ex dictis sunt in eis ꝓ/
pria signa vt supra.

Cura incubi duplex.

Cura est duplex: vniuersalis
scȝ ⁊ ꝑticularis. Uniuersa/
lis est dicit Gordoni⁹:qđ ēt ꝯfirmat Gerardus:qđ qui cōsue/
uit cadere in īcubũ habeat sociũ amicũ cũ quo dormiat:qui cũ
audierit euȝ lamētãteȝ ⁊ dolētem excitet euȝ a somno faciendo
fricatōes ⁊ diuersiōes maxie ad mēbra deorsum:etiã aspergat᷑
facies dicit ille cũ aqua ros. diceremȝ ego cũ vino maxie ī cã fri/
gida:q² vinũ ꝯuertit vapores ad extra ⁊ aīaȝ viuificat vbi aqua
ꝯuertit ad ītra. Regimē ꝑticulare sumit᷑ ex parte cãꝝ. Sed
gnãliter prio in regimine diete eligat᷑ aer paꝝ calidus:sȝ sit sic/
cus ⁊ clarus:aperiant᷑ fenestre de die: de nocte īcendant᷑ cãdele
⁊ cerei:⁊ oīa que ꝯmouēt ⁊ diuertũt vapores ab extra iuuãt. ap
ponant᷑ vētose:fricent᷑ crura:nullo mō īducat᷑ somn⁹:īmo exci/
tent᷑ cũ tractu capilloꝝ ⁊ piloꝝ barbe vt non dormiãt. Exerci/
tiũ sit moderatũ factũ pedibus ad diuertēdũ ēt cũ fortib⁹ locu/
tōibus ⁊ clamorib⁹ vocãdo eos noīe ꝓprio:ꝯuenit ēt in passio/
nib⁹ aīalibus vt ꝯfortētur ⁊ nullo mō tristētur. In dieta cibi ⁊
potus dicit textus noster: In flegmatica subtilet᷑ regimē dupli
citer intelligitur. Uno mō ꝙ exhibeatur dieta multuȝ tenuis.
Alio mō.i. detur regimē subtiliatiuũ.i.cũ aliquid offert᷑ ipsum
sit subtiliatiuũ hũoꝝ ⁊ mãe grosse. In sanguinea dixit subtra/
hat᷑ vinũ carnes ⁊ oīa que generãt sanguinē: multũ det᷑ aqua
ordei de farre ⁊ succus fructuuȝ acetosoꝝ: sed si ꝑ dieȝ steterit
sine cibo melius erit. Si igit᷑ cã sit mã flegmatica minoret᷑ q̃ti/
tas cibi: det᷑ brodiũ ciceꝝ:aqua mellis: parũ vini erit ꝯueniēs:
sȝ sit acutũ non grossuȝ vaporabile vapore grosso. Sed magis
ad medicinalia veniēdo stante mã sanguinea fiat flōmia de sa/
phenis dicit Aui. ⁊ Rasis qñ tale accidēs nō euenit nisi a mul
titudine

titudine vapoꝝ ⁊ cū multitudine mãe quare hec flõmia multū iuuat q: euacuat ⁊ diuertit: deinde fiat flõmia cephalicaꝝ: deinde a particularibꝰ venis vt de venis sub lingua vel de vena frontis vel nasi: ēt ventose in carnositate coxaꝝ vel tibiaꝝ multū iuuãt. Sed si mã sit flegmatica vt plerumq₃ euenit fiat primū eũatio cum appropriatis vt cū hicra ruffi. Et dixit Rasis p° ꝯtinētis: ēt dicit ī tex. Rasis fiat eũatio cu₃ pillulis cochys multotiēs. dicit Aui. fiat eũatio cū eo q᷑ totū humorē euacuat non intelligit vna vice sed multiplicatis vicibus. Jō dicit Rasis multotiēs vt iuuat eũonem fieri gradatim eũando prīo vnã partem deinde aliã ⁊ in mã melãcolica cū pillulis de lapide lazuli. Hoc dictum Auic. itelligit si mã melãcolica vel flegmatica fuerit multū abundãs tunc fiat repentina talis eũo: ⁊ nõ op₃ tunc digerē mãm sed a principio d₃ eũari vel minorari mã ꝓpter timore₃ de quo dictū est supra: postea pōt digeri mã cum appropriatis: loquor in flegmatica q: in sanguinea pōt multū a principio eũari. Jn mã ergo flegmatica fiat digō facta minoratiua eũone cū oximelle simplici cū sirupo de sticados cum aqua saluie absinthij buglose non aquis aperitiuis vt feniculi ⁊ similiū: sed cū participantibꝰ stipticitate aromatizãdo sirupos cum aliquo ꝯfortante cerebrū vt nucemuscata ⁊ granis peonie. Et iterea fiant quasi ꝯtinuo diuersiones eũatiue cū clisterijs appropriatis: postea fiat iterata eũo per solutiua ⁊ ꝯñter per caputpurgia masticatoria ⁊ similia. Et ēt facta eũone ꝯñter ꝯfortet cerebrū cū oleo ro. nõ ponēdo acetū sed aliquid castorei vt ēt fiat aliqualis repercussio ne cerebru₃ recipiat: hoc in frigida: sed ī sanguinea cum oleis parum stipticis ⁊ cu₃ sacculis appropriatis calefactis rosis cū modico aceti ⁊ suppositis capiti: ⁊ confectionibus appropriatis vt diamusco ⁊ similibꝰ. Si vero cã fuerit nõ essentialis in cerebro s₃ ex nauseatiua satietate ꝓuocet vomitꝰ cū pēna intincta in hicra simplici cū modico oleo: vt mã que in cerebro ꝯseruat euaporationē educat. Et postea stomachꝰ ⁊ cerebrum ꝯfortet ⁊ interius ⁊ exteriꝰ cum oleo de spica mastice ⁊ similibꝰ: ⁊ cū diambra ⁊ cū sacculis leuibꝰ resolutiuis supra caput. ⁊ si cã sit extrinseca vt frigus occurrēs cerebru₃ ꝯdensans ⁊ cõprimēs: tūc dicit Aui. fiat inunctio supra caput ⁊ nuchã cū oleis: ⁊ tunc sint olea calida ſm actū ⁊ calefaciētia ſm potētia₃ vt oleo de rutha de costo de spica de euforbio tandē de castoreo: ⁊ in oleo de lilio est tyriacalis virtus: vt supra dictū ē. Addit Aui. ⁊ est de mēte Rasis primo ꝯtinētis q᷑ ad ꝯfortationē ⁊ resolutionē cerebri approximãt grana. xv. peonie singulis diebus: dixit Gētilis intellige duo. s. vel tria ꝓ vna vice non. xv. simul sumant. nã grana peonie maximã habēt ꝓprietatē cū cerebro. Azaranus laudauit grana. xiiij. piperis. s. puluerizata cū aqua mellis stante mã frigida flegmatica: ēt Rasis eodem prīo ꝯtinētis laudauit piretrū: vnde dixit accipe piretru₃ ⁊ tere ipm fortiter: ⁊ da de eo in potu coclear vnū cū tantūdem mellis dixit q᷑ est magni iuuamēti: ⁊ nõ tantū est cõfortandū cerebrū: s₃ d₃ medicus attēdere maxime ad ꝯfortationē oīum mēbroꝝ principalium: vt ēt stomaci ⁊ cordis iuuãdo digestiuã stomaci: ⁊ cū saccellatõibꝰ epitimatibꝰ ⁊ odoramētis: vñ muscus maxie valet ãbra silr nigella ⁊ similia. Et in cõfectiõibus diambra cõfectio de gēmis de musco dulcis ⁊ vsus aromatū cerebraliū vt acori nucismuscate cubebaꝝ corticu₃ citri ⁊ similiū: ⁊ cu₃ his ⁊ similibus ꝯplebit intētio totius cure. Et de his cõpletius dicet in sequenti capitulo de epilensia que in cura huic multum assimilatur: ⁊ sic completur capitulum.

Caplm 8m de epilensia.

c Um aliquis cadit ī terrã ⁊ torquet ⁊ ꝯmouet ⁊ intellectū amittit: dicimꝰ ipm epileticum fore. Qd si spuma exit ꝑ os aut secū mīgit aut sperma egredit aut egestio: passio tūc est grauior ⁊ vehemētior. Si aūt eger ante accessionem sentit quasi aliqd ex aliquo suoꝝ mēbroꝝ eleuari ⁊ ascēdēdo caput petere ⁊ deinde sincopizat ⁊ cadit: tunc o₃ ī hora q̄ sentit illud anteq̄₃ illud accidet mēbrū qd ꝑdiximus a quo ꝓcedit fortiter ligare: ꝓhibebit nãq₃ hoc accessionē venire. Jn tēpore vero quietis corpus multotiēs erit eũandum cū pillulis cochijs. Et locus a quo exorit passio ex sinapi ⁊ pipe ⁊ euforbio ac melle anacardi erit epithimãdus: ⁊ epithima dimittēdu₃ erit donec vesicet ⁊ vesice rūpant: ⁊ aqua que in eis est collecta effluat: ipse quoq₃ nõ cito sunt ꝯsolidãde: quinimo dimittēde: vt qd ī eis colligit remanet: deinde ꝯsolident: hoc ei₃ huius egritudis oīno existit salus. Ad vltimū vero vētosas cū parua scarificatiõe supponere vtile est. Eger vero si ante accessionē nauseã aut tristiciã aut cordis tremorē sentit ⁊ deīde egritudinis accessio sequit: cogēdus est multotiēs vomere ex aliquo vomitu. Deīde pigrã in potu sepe accipere ꝯuenit. Stomacho quoq₃ emplm ex spica ⁊ ros. ⁊ mastice ⁊ cortice thuris cū vino odorifero ponēdū est. Nutrimētū vero eius totū taliter statuēdū est vt paucaꝝ sit superfluitatū: sicut caro frixa ī sartagine ⁊ caro cocta in gazol. ⁊ cibꝰ que fit de aue quadã que h₃ in palato dētes ⁊ vocat taguid: ⁊ caro de volatilibꝰ ⁊ edina.

Qd si cum epilēsia sensuū affuerit debilitas nec aliqua de ꝑdictis significatõibus inueniat: egro pillule cochie multotiēs sūt tribuēde: ⁊ eius ꝯseruatio subtiliãda: ⁊ cibaria que diximꝰ dãda. Gargarismꝰ quoq₃ fieri d₃ ⁊ sternutatio ex his que diximꝰ ꝓuocãda: ac naribꝰ peonie puluis subtilissimꝰ qui sit similis alcophol īsufflandus. Siquis autē cū epilēsia ī facie ⁊ oculis rubedinē habuerit ⁊ venaꝝ grossitie₃: flobotomãdus erit a saphena. Sãguis aūt ex carnositate tibiaꝝ cū vētosis erit extrahēdus. Capiti preterea oleu₃ ros. ⁊ acetū superfundat. Et abstineat a vino ⁊ a cepis ⁊ alleis ac sinapi ⁊ porris ⁊ apio ⁊ fabis: ⁊ cauebit postremo ab oībus fumū caput ascēdentē ⁊ repletõe₃ generãtibus. Cõfectio electuarij q᷑ in oī specie epilensie remediū affert. ℞. piretri siseleos sticados omniū añ. ℥. x. agarici. ℥. v. cordumeni recētis ⁊ acuti asse fetide optie aristologie rotūde oīu₃ añ. ℥. j. s. deide extrahat succus ex squilla mixtus cū pari quãtitate mellis coquat ⁊ ꝯficiãtur ex eo spēs ⁊ fiat electuarium ex quo patiens quotidie sumet: ⁊ caueat sibi a cibis grossis. Electuariu₃ hoc oībus epilēsie spēbus excepta vna sanguinea quã Gal. nominauit ⁊ nos iã ēt fecimꝰ mētionē: opitulat: cui dixit ꝯferre flobothomiã ex saphena prius ⁊ postea ex basilica: deīde eiꝰ regimē ex his que sanguinē ī corpore minuūt ⁊ ipm īfrigidant.

A carne ꝑterea ⁊ vino abstineat ⁊ bibat rob acetosoꝝ fructuū. Capiti quoq₃ superponant ea que ipm infrigidãt.

Um aliquis cadit ī terram.

c Postq̄₃ ī caplo superiore fuit determinatū de icubo ꝑambulo ad epilēsiã: nūc ꝯñter ꝓpter vicinitatē eius epilensie ꝯuenit determinare de epilēsia. Jn hoc ergo caplo determinãs d epilensia: Rasis tria facit principalr: qm̄ primo ꝑ signa declarat ipam epilēsiã vel aliquē esse epilenticū. 2° ꝑsup positis causis a quibꝰ gnãliter fit epilensia ponit curas ipiꝰ. 3° ponit vnū electuariū valens ī oī spē epilensie excepta sanguinea: vt dicit. 2ª ps ibi: Satis ad principiū: si aūt eger ante accessionē sentit ⁊c̄. 3ª ibi: Electuariū q᷑ oī spēi ⁊c̄. Pria pōt diuidi in duas: qm̄ primo ponit signa cõia. 2° ponit signa dclarãtia malitiam eius. 2ª ibi: Qd si spuma exit ꝑ os. De prima ꝑte declarans epilenticū dixit: cū aliquis cadit in terrã ⁊ torquet. i. spasmatur ⁊ cõmouetur ⁊ intellectu₃ amittit: dicimus ipm epilēticum. De secūda ꝑte dixit q᷑ si spuma exit per os aut secu₃ mingit aut sperma egreditur aut egestio: tūc passio est grauior ⁊ vehementior. Pro intelligentia prime partis est notandum q᷑ l₃ Rasis declaret epilēsiã per cadere in terrã tanq̄₃ per signu₃ cõe: hoc tñ nõ ē semꝑ cēntiale signū ⁊ necessario ꝯcomitãs qm̄ aliqñ fit quis epilēticus ⁊ ꝑsentit se casuꝝ ⁊ appodiat se non cadit. Et ēt vt videbit in parte sequēti aliqñ sentit euaporatione₃ ab inferioribus ⁊ ligans fortiter supra mēbrū a quo fit eleuatio vaporis ꝓhibet accessus eius ⁊ ꝯsequēter casus eius. Et hoc ē verū in ea que fit per cõitatē sed in ea que ē per cēntiã ⁊ ꝑ proprietatē saltē vtplurimū fit casus: vel dicat q᷑ fieret casus in oī indifferēter nisi occurreret cū discursu rõnis vel cū īstrumētis medicinalibus: ponit ergo descriptionē aptitudinalē q: natus ē sequi casus ad epilēsiã. Circa 1am partē nota vt latiꝰ videbit q᷑ l₃ torqueri ⁊ spasmari sit ꝯcomitãs ad oēm epilensiã. Nõ tñ semper spasmus manifestat ī exterioribꝰ: ⁊ si cerebrū necessario aliqualiter spasmet: vtplurimū tamē fit ēt sensibilis spasmꝰ mēbroꝝ extrinsecoꝝ vt partiū faciei vel oris vel manuū vel alioꝝ. Per hoc ēt qd dixit mouent ponit driam inter apoplesiã ⁊ epilensiã vt alias dictū ē quoniã l₃ nõ necessario moueant mēbra per ꝯctionem ⁊ spasmū sensibiliter vt dictum ē: tñ mouent ꝑcepto nocumēto qm̄ non ē ablatus motus sicut ī apoplesia saltē vt in pluribus vt infra magis videbit. Circa aliã partē ē notãdū q᷑ ex verbis Rasis colligitur q᷑ non semꝑ in epilētico cõiungit emissio stercoris vel vrine vel spermatis: nec semꝑ ē necessaria spuma saltem ī principio aut augmēto parexismi: s₃ cū hec apparent q: aliqñ apparent significat deterior dispō. Nã talia nõ ꝯtingūt ī dictis temporibus nisi ꝓpter manifestū spasmu₃ ꝯtingētē in musculis. nã si fiat spasmus ī musculis transuersalibus ⁊ latitudinalibus mirach ꝯñter ꝯprimit siphac supra intestina ⁊ vesicã: ⁊ exinde expellit aquositas vrinalis siue egestio spermatis ēt musculis siue lacertis cõtētiuis spermatis fit expressio vel veri spermatis si in eis vasis ꝯtineat vel hūiditatis alguadi: qm̄ sicut ꝯctio musculoꝝ intestini recti facit ad retentionē: ita ꝯctio musculoꝝ spermatis ⁊ spasmꝰ coꝝ facit ad expulsionē. Et ex hoc p₃ q᷑ cū hec apparēt significat spasmus manifestus in dictis musculis ⁊ ꝯñter magnū nocumētū cõicatū cerebro ⁊ spasmū eius: ⁊ ꝓinde si ēt spasmenť musculi mãdibulaꝝ fit ꝯctio ⁊ motus circa os ⁊ defluxꝰ hūiditatis aquee ad os ⁊ inclusio aeris in eadē humiditate ⁊ separatio eiꝰ per aerem ⁊ sic fit spuma ⁊ sic sūt signa magni nocumēti vt dicit textꝰ: ⁊ sic ē tota ista pars clara. Sequit illa pars: Si aūt eger ⁊c̄. que ē 2ª pars principalis que diuidit in duas pricipalr: qm̄ prīo ꝑsupposita vna diuisiõe. s. q᷑ quedã epilēsia fiat per ꝓprietatē ⁊ q̄dã per cõitatem. Ponit prīo curã epilēsie per cõitatē. 2° ꝑ ꝓprietatem. 2ª ibi: Qd si cū epilēsia fuerit tenebrositas ⁊c̄. Pria ad/

huc ĩ duas. pº ponit curā epilēsie cōitatis ab inferioribus mē/
bris vel ab aliquo coꝝ per vapores ad cerebrum eleuatos. 2º
ponit curam eius que fit a stomacho. 2ª ibi: Eger vero si ante
accessionē nauseaꝫ ⁊c̄. Circa primā ꝑtē tria facit: qm̄ primo
ponit vnum ingeniū curatiuuꝫ quādo percipit̄ vapor ascendēs
vt ꝑ ligaturā. 2º ponit aliud ꝑ medicinā solutiuā. 3º ponit ter/
tium ingeniū ꝑ vesicatoriū ⁊ modū obseruādum in eis. 2ª ibi:
In tp̄e vero quietis. 3ª ibi: Et locꝰ a quo exorit̄ passio. De pª
parte dixit: si aūt eger ante accessionē. i. insultū ꝑoxismi q: āte
vertiginē ⁊ scothomiā ⁊c̄. sentit quasi aliquid ex aliquo suorum
mēbroꝝ eleuari ⁊ ascendēdo caput petere: ⁊ sic denotat q̄ ab i/
ferioribus ascendit vapor ad caput. Et deinde. s. per tp̄s nisi oc
curratur sincopizat̄ ⁊ cadit. i. accidit ei quasi dispō similis sin/
copi: ⁊. i. q: cadit nō q̄ necessario sincopizet̄: lꝫ sepe cū epilēsia
cōiungat̄ sincopis: tūc docet occurrere dicēs: oꝫ hora qua sen-
tit illud antequā aliud accidat. s. de dispōe simili sincopi ⁊ cāu:
oꝫ supple mēbrū a quo ꝓcedit qd̄ ꝑdiximus fortiter ligare. ⁊ po
nit vtilitateꝫ huius ligature ⁊ dixit: ꝓhibꝫ nāqꝫ hoc accessiōeꝫ
idest ꝑoxismū venire ex quo textu expsse colligit̄ q̄ nō oīs epilē
ticus cadit: vt in casu isto facta ligatura. rō dicti ē qm̄ ꝑ ligatu
ram stringēdo claudunt̄ vie ꝑ quas eleuat̄ vapor ad caput: ⁊ sic
ꝓhibita eleuatiōe ꝓhibet̄ cōicari nocumentū cerebro: ⁊ ita nō
fit insultus. posset tū aliquis ꝑtinaciter dicere q̄ tunc nō ē epi/
lensia nisi cuꝫ ē cōicatuꝫ tale nocumētuꝫ q̄ ꝑcepto nocumēto a
cerebro fiat ꝯtractio ⁊ spasmus ⁊c̄. Addit 2º q̄ in tp̄e quietis
corpus multotiēs erit euādū cuꝫ pillulis cochijs: qd̄ dictū nō
est vniuersalr̄ intelligendū qm̄ aliquotiēs cā euaporatiōis erit
modica mā ⁊ forte calida male qualitatis ⁊ corpus macrū: ⁊ tūc
stante debili cerebro vel nālr̄ vel ex mala ꝯplone sine mā non
ꝯpeteret dicta euātio: sed ip̄e ponit curā vt sepe necessariā: qm̄
sepe in epilensia cōiungit̄ debilitas cerebri: ⁊ ꝯñter multiplica/
tio sup̄fluitatū flegmaticaꝝ ĩ eo: que ⁊ ꝯseruāt ⁊ addunt ad ce/
rebri debilitateꝫ: ⁊ iō fit indigētia de mundificādo ip̄m ab hu/
miditate flegmatica: ⁊ sic pillule cochie videt̄ valere: dixit mul
totiens q: in tp̄e mā aggregat̄: sed vt videbit̄ infra fortassis mi
tiores pillule magis iuuarēt ad preseruādū: qm̄ tales magis re/
spiciunt mām in cerebro aggregatā ꝑ cerebri debilitatē q̄ꝫ cām
a qua eleuat̄ vapor: iō nō est oꝑandū cū his que cerebrū debili/
tant. De tertia ꝑte dixit cōtinuando remediū valens cū ele/
uat̄ vapor a determinato loco: ⁊ locus a quo exorit̄ passio sup/
ple est vesicādus hoc mō ex sinapi ⁊ pipere ⁊ euforbio: supple
puluerizatis: exēpli grā. ʒ. j. ⁊ cū melle anacardi siue anacardo/
rū ē epithimādus supple locus: nec epithima remouēdum erit
donec locus vesicet̄ ⁊ vesice rumpantur: ⁊ aqua que in eis cole
rica est effluat: ⁊ dans modum vt nō cito cōsolident̄: dixit ip̄e
quoqꝫ nō cito sunt cōsolidāde imo dimittēde: vt q̄ in eis colli/
gitur. s. de humiditate emanet. i. effluere possit deinde ꝯsolidē/
tur. ⁊ ponēs vtilitatē huius vesicatorij dixit: hoc eīm oīno hu/
ius egritudinis certa salus existit ⁊ sunt egregia verba: postea
ĩuens maximā vtilitatē ĩ extractiōe māe dixit: Ad vltimū etiā
supple facta ꝑ tp̄s cōsolidatōe vētose cū pauca scarificatōe sup/
posite vtiles sunt ad preseruādū: tota ista pars ē clara si ītelliga
tur quid sit mel anacardoꝝ. Ipsuꝫ quidē ē vlceratiuū ⁊ fit hoc
mō. Habent̄ anacardi pingues ⁊ perforant̄ cū acu grosso vel
cū cultello acuto ⁊ infundunt̄ ĩ aceto calido per tēpus ita vt ex
eis educat̄ substātia quedā vnctuosa grossa supernatās ĩ aceto
⁊ illa collecta dicit̄ mel anacardoꝝ. Si ergo cū eo misceant̄ pul
ueres de quibus supra fiet vna mixtura in formā vnguēti ⁊ pōt
liniri supra mēbrū ad quātitatē grossi ⁊ superligari pecia: ⁊ ita
largo vocabulo dicet̄ epithimari ⁊ in tēpore vesicabit̄ ⁊ sic edu
cetur mā a qua eleuat̄ vapor ille ⁊ ē optimū ⁊ singulare remedi/
um. De scḋa parte principali huius partis: primo positis si/
gnis epilēsie per cōitatē a stomacho ponit curā eius cum vomi
tu. Deinde 2º ponit curam eiꝰ per potū. 3º ordinat dietam. 2ª
ibi: Deinde pigrā. 3ª ibi: Nutrimētū preterea eius. De p̄ia
parte dixit: Eger vero si ante accessionē. i. ante ꝑoxismū nau/
seam aut tristitiā. i. abhominationē stomaci aut cordis tremorē
ꝓpter ꝯpassioneꝫ stomaci sentit: ⁊ deinde egritudinis accessio
sequit̄. i. post sequit̄ ꝑoxismus epilenticus sup. tunc declaratur
q̄ ē epilēsia ex cōitate stomaci. ⁊ addit ⁊ supple tunc cogēdus ē
multotiēs vomere q: inducant̄ gradatiꝫ vomitiua a remissiori/
bus incipiēdo ex aliquo vomitu: ⁊ si sufficerit ĩ noīe dn̄i: q: q̄si
tota mā videat̄ euāta: si nō: per tēpus post fiant alia. Et si sup.
nō sufficiāt q: materia fortassis sit ĩbibita ⁊ intrinsecata: deide
pigrā. i. hierā pigrā in potu sepe accipe ꝯuenit vel ĩ forma pul/
ueris vel electuarij. Nā per eā educet̄ mā per ꝯfortationeꝫ sto/
maci vt supra dictū ē de iuuamētis eiꝰ in caº scḋe: ⁊ facta sup.
euōne ordinat ꝯfortatiuū ipsiꝰ stomaci ab extrīseco dicēs: Sto
maco quoqꝫ emplm̄ de spica ⁊ rosis ⁊ mastice ⁊ cortice thuris
cū vino odorifero imponēdū ē. Circa quā partē nota q̄ p̄iꝰ
ordinat vomitiuū deinde solutōeꝫ ventris postea ꝯfortationeꝫ
cū emplo: qm̄ per vomitū euāri pn̄t māe natantes facile educi/
biles: sꝫ qn̄ māe sunt ĩbibite ē necessaria medicina secessiua ⁊ nō
nocens stomacho vt fuit hiera: ⁊ post factā euōnē expedit ꝯfor/
tare ipsuꝫ stomachū vel vt nō aliūde recipiat mām vel ne pro/
pter debilitatē ⁊ indigōnē multiplicet: ꝯfortatur aūt singlr̄ cuꝫ
spica rosis mastice ⁊ cortice thuris vt ē manifestū ꝯsiderāti sim
plicia ⁊ sic ⁊ in forma sacculi ⁊ in forma emplastri ⁊ vnguēti ⁊ ce
roti ⁊ his similibꝰ pōt medicus vtiliter stomachū iuuare. De
tertia parte dixit ordinās dietā in isto cāu nutrimētū preterea
eius talr̄ statuēdū ē. i. ordinandū vt paucaꝝ sit superfluitatum
vel nālr̄ vel cū artificio: ⁊ exponēs de artificio dixit sicut ca/
ro frixa in sartagine vel cocta in gazonis remgat q̄ prius elixe/
tur ⁊ postea assetur: qm̄ tales non abundāt humiditatibꝰ aque/
is sicut carnes solū elixate. ⁊ exēplificās de nālr̄ siccis dixit: ⁊ ci
bus qui fit de aue quadā que hꝫ in palatum dentes ⁊ vocatur
taguid: ⁊ caro de volatilibus ⁊ edina. Nā tales sunt paucaꝝ su
perfluitatuꝫ vt cōstat: ⁊ ita cauendum ē ab omnibꝰ cibis humi/
dis flegmaticis: q: vt plurimū nausea ⁊ nocumētū stomaci fit a
mā flegmatica vt ēt iꝫª tertij: tota lr̄a ē clara vsqꝫ ad illā partē:
qd̄ si cū epilēsia que est 2ª pars pricipalis scḋe partis in qua ipse
ponit curā epilensie ꝑ essentiā: ⁊ diuidit̄ in duas. Prīo decla/
rādo signa ꝑ essentiā a mā flegmatica ĩ cerebro ponit eiꝰ curaꝫ.
2º eiꝰ q̄ fit a sanguine. 2ª pars icipit ibi: Siquis cū epilēsia ru
boreꝫ ĩ facie ⁊c̄. De prima ꝑte dixit q̄ si cū epilensia. i. cū epi/
lentico parato cadere sensuuꝫ affuerit tenebrositas ⁊ debilitas
sup. ĩ oꝑationibꝰ: nec aliqua de ꝑdictis significatōibꝰ inueniat̄
scꝫ q̄ non ꝑcipiat̄ ascēsus vaporis ante paroxismū neqꝫ cēsean
tur nausea ⁊ abominatio stomaci vel tremor cordis ⁊ sup. reliq̄
ꝯcomitent̄ de grauedīe capitis cū multitudine aquositatis ĩ ore
⁊ colore pallido faciei ⁊ tactu frido ⁊ similibꝰ: tunc iā sup. decla
rat̄ eā per essentiā eē in cerebro ⁊ eē fridaꝫ flegmaticā: ⁊ tūc po
nens curā dixit: Egro pillule cochie multotiēs sūt tribuēde. i.
paulatine est euāduꝫ ⁊ nō vnica laboriosa euōne ⁊ eiꝰ ꝯserua/
tio sup. virtutis subtiliāda. i. est dieta subtilis necessaria. i. sub
tilis q: modice quātitatis ⁊ q̄litatis: ⁊ subtilis q: subtiliatiua vt
supra dictū est de icubo: ⁊ sint cibaria modicaꝝ superfluitatū.
Proinde addit: Et cibaria q̄ diximus paulo ante in stomachali
dāda sunt. Deide ordinat euōnes ꝑticulares post pillas cū gar
garismis ⁊ sternutatiōibꝰ dicens: Gargarismꝰ quoqꝫ fieri dꝫ
⁊ sternutatio ex his q̄ diximus. s. supra de litargia ⁊ apoplesia.
Cōsequēter ponit curaꝫ quādo est per essentiā a sanguine: pri
mo ponēs signa dicens: Siquis cū epilensia ad moduꝫ exposi/
tuꝫ ruboreꝫ ĩ facie ⁊ in oculis habuerit ⁊ venaruꝫ grossitiē idest
guideꝫ ⁊ aliarum venaruꝫ timporuꝫ: flobothomādus est ex ve/
na saphena scilꝫ a principio euacuādo ⁊ diuertendo: deinde ce/
phalicis ⁊ venis particularibꝰ capitis vt est supra dictū de in/
cubo: ⁊ vētose cuꝫ scarificatōe ponēde sunt ĩ carnositate tibiaꝝ
ad extractionē sanguinis ⁊ supple postea ēt in spatulis: ⁊ ꝯñter
facta euōne ordinat aliqd̄ ꝯfortatiuū capitis ⁊ ꝯpressiuū vaporꝫ
vt embrocationē cū oleo ro. ⁊ aceto: ⁊ ponit dictā ꝯueniētē ca/
uēdo a vino ⁊ ab oībus euaporatiuis ⁊ specificādo dixit: vt ce/
pis ⁊ alleis ⁊ sinapi ⁊ porris ⁊ apio ⁊ fabis ⁊ postremo ab oībꝰ
fumū caput ascēdētibus. i. ascēdere facientibꝰ ⁊ replōnē gene/
rantibꝰ: oēs iste partes sunt clare. De 3ª parte pricipali ordi/
nat vnū electuariū valens in oī specie epilēsie preter q̄ꝫ in san/
guinea: qm̄ in sanguinea ꝓpter caliditatē simpliciū fortasse no/
cent ⁊ ita ĩ colerica. Sꝫ in oībus cōfortādo cerebꝝ marie iuuat
per simplicia ĩtrantia q: a ꝓprietate singuli ꝯfortāt cerebrū vt
peonia agaricus siseleos de quibꝰ Rasis idē pº ꝯtinētis fecit
spālē mētionē: fiat ergo electuariū vt ĩfra. ℞. pirctri siseleos sti
cados oīum an̄. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumeni recētis ⁊ acuti asse
optime que tyriacalis ē aristologie rotūde omniuꝫ an̄. ʒ. ij. de/
inde extrahatur succus ex squilla ⁊ mixta cū pari q̄ꝫtitate mel/
lis coquat̄ ⁊ conficiant̄ cuꝫ eo spēs ⁊ fiat electuarium. Ex quo
patiēs quotidie sumat ⁊ caueat sibi a grossis cibis: ⁊ q̄ ista ex
ꝓprietate ꝑcipue valeant: ponā verba Rasis dixit sic 5º caplo
primi ꝯtinētis: ⁊ iuuantia nālr̄ huc morbū ⁊ hn̄tia mirabilem
ꝓprietatē ad ip̄m sunt peonia agaricus siseleos semē splēdeli/
don scolopēdria radices aristrologie rotunde cū dant̄ ĩ potu
cū aqua. s. appropriata vt d̄ isopo: ⁊ sic pꝫ clarificatū capitulū.

Quid nominis et quid rei.

Expedito ⁊ sūma/
rie declarato caº
ꝓ completa magis intelligētia: primo videbit̄ de quid nomīs
⁊ quid rei epilensie. 2º ponētur quedā spēs ⁊ distinctōes eius.
3º de cāis. 4º de signis. vltimo de cura. Pro p̄io nota q̄
epilēsia multiplr̄ intitulat̄: ⁊ Symon ianuēsis in ꝓprio caplo in
lr̄a. Et ponit diuersa noīa: sꝫ cōiter declarat̄ epilēsia ab epi q̄ ē
supra ⁊ lēsis lesio quasi lesio superioris ꝑtis. s. capitis: ⁊ hoc cō
uenit etiā vertigini subeth ⁊c̄. sꝫ q: morbus iste est fedus fortis
⁊ sepe terribilis: quidā dicūt q̄ hoc nomē applicant principalr̄
huic morbo: dicit̄ etiā morbus caducꝰ: q: in primis facit hoīeꝫ
cadere ĩ terrā: ēt dicit̄ morbus ꝯmicialis: q: vt dicit Sy. si ĩfor/
te aliquis in cōmitijs cecidisset hoc morbo absoluebant̄: ꝯmitia
erant aūt ꝯmitia ꝯuentus vniuersi populi ad kal. ianuarias ro/
me ad magistratus designādos: vel dici pōt ꝯuiualis: q: in cō/
uiuijs ꝓpter motū sonitū ⁊ strepitū solebat euenire: etiā in cō/
uiuijs solent hoīes saltare ⁊ motus fortes fieri: ⁊ sic manifestat̄
iste morbus etiā ꝓpter crapulatiōes. dicit̄ morbus herculeꝰ q:
fortis vel q: hercules detinebat̄ hoc morbo: melior ē p̄ia sn̄ia:
dicit̄ etiā vt dixit Alex. sm̄ aliquos hieranoson. i. sacra passio:
ꝑterea q̄ sacerdotali honore possideat tēpluꝫ. i. caput q̄ est tē/
plum aīe rationalis: vn̄ dixit idē Alex. capitis eīm est ista passio
vbi princeps oīum sensuū est. ⁊ intellectus. De quid rei dixit
Gal. caplo 2º quarti interioꝝ: epilensia vero totius corporis ē
spasmus infirmū in mollitiē minime ducēs. i. minime tēdens:
⁊ addit 7º caplo tertij interioꝝ in pricipio. Nota tamē oīs talis
spasmus dicit̄ eē epilensia. nā thetanus ⁊ ꝓstranus ⁊ alie spēs
spasmi etiā totius qui sunt spasmi ꝯtinui nō dicūt̄ epilēsia. naꝫ
epilensia est spasmus cito eueniēs ⁊ cito recedens: vn̄ dixit q̄ ē
spasmus qui fit cuꝫ interpollatiōe: ⁊ manet quodā tp̄is spatio.
Intelligat̄ nisi fuerit mortalis toti cōis cuꝫ lesione principaliuꝫ
virtutuꝫ. Addit etiam ibideꝫ q̄ differt ex alio ab his: ⁊ est lesio
virtutuꝫ interiorū. naꝫ in tetano ⁊ ꝯtractione alioꝝ membroꝝ
non

nō stat necessaria lesio in aīalibus virtutibꝰ. Et ita ēt declarabat Jo. alexādrinꝰ in p̄rio epidimiaꝝ. Auic aūt caº ꝓprio p̄ª tertij dixit ꝙ epilēsia ē egritudo ꝓhibēs mēbra aīata ab opatōibꝰ sensus ⁊ motus ⁊ ab erectōe nō integre. Nā ē vtplurimū spasmus vniuersalis ⁊ id ē ꝓpter oppilatione ꝯtingēte ⁊ aduenīēte ī primo ventriculo cerebri. Notāt hic Gētilis ⁊ ceteri ꝓpter ly non ītegre ꝙ in epilēsia nō priuant̄ mēbra aīata sꝫ diminuūt̄ ab operationibꝰ sensus ⁊ motus ideo nōn integre: vnde ly non integre tripliciter exponitur. Primo non integre sicut in apoplesia. Alij dicunt non integre scilicet propter oppilationem: qꝛ oppilatio non est integra sicut in apoplesia. Uel tertio non referendo ad sensum ⁊ motum ⁊ nec ad oppilatōez: sꝫ ad causam oppilatōis: qꝛ cā nō est itegra: qꝛ est multo minor q̄ꝫ ad apoplesiaꝫ. Nā vt supra dicebat̄ fm̄ aliquos cā epilēsie est dimidia ad cām apoplesie. Sꝫ hic bn̄ nota vt aliqualr̄ supra tactū ē ꝙ lꝫ dicant multi ꝙ opationes sensus ⁊ motus non sint totalr̄ ablate in epilēsia sicut ī apoplesia: ⁊ ita dicūt ꝙ ly itegre dꝫ referri ad operationes sensus ⁊ motus: qd̄ hoc absolute nō ē verū qꝛ ī aliquo epilētico ad sensuꝫ ita operatōes auferunt̄ sicut ī apopletico qꝛ cadūt quidā in igne quidā in aqua ita vt nō possint se abstinere a casu neqꝫ sentiunt neqꝫ mouent̄: ⁊ sic per hoc manifestatur ꝙ auferunt̄ in totū sensus ⁊ motus fm̄ apparentiā: neqꝫ ēt ē intelligendū non itegre quātū ad cām sed quātū ad oppilationē fm̄ modū supra declaratū: qꝛ in apoplesia fit oppilatio ⁊ nō necessario spasmus ꝯcurrit vbi ē necessariꝰ ī epilēsia ⁊ sic nō fit integra oppilatio in epilēsia. s. ex mā sola: ⁊ tunc q̄ꝫuis sit aliqualis emanatio spūum ab aīa tn̄ non sufficiūt ꝓ opationibus exercēdis nisi in mortali. Nā in salubri non est possibile oppilationē fieri penitus integrā ⁊ in epilēsia q̄ꝫtūcūqꝫ forti. Dicit hic Nicolus ꝙ in apoplesia debili nō ē oppilatio integra: ⁊ cū dicit̄ supra ꝙ in apoplesia ē ablatio sensus ⁊ motus intelligitur non totaliter. Ergo formalis declaratio epilensie non excludit cōpletā oppilationē ⁊ sic per hoc nō differt ab apoplesia. Credo ergo ꝙ nec ꝓpter oppilationē integrā vel nō integrā distiguit̄ epilēsia ab apoplesia: imo ꝙ in aliqua epilēsia ē completa ⁊ vltimata oppilatio vt de mortali concessuꝫ ē ēt forte de aliqua nō mortali: ⁊ ita in epilēsia pōt eē oppilatio integra sicut in apoplesia. Distinguit̄ itaqꝫ oppilatio qꝛ ī apoplesia oppilatio integrās ē ex mā tm̄ replente vel humiditate ꝯprimēte ventriculos cerebri ita vt cadat latus supra latus ⁊ nō fit spasmꝰ: sed ī epilensia nō fit oppilatio nisi ꝯcurrēte spasmo ꝯctiuo motu cerebri: aliter nō eēt epilēsia sed apoplesia. Jdeo declarāt auctores epilēsiā ꝑ spasmū: ideo dicit Auic. epilēsia nō currit cursu spasmi nisi ꝓpterea ꝙ administrat expulsionē rei nocētis ⁊ nō fit expulsio nisi p̄cedēte ꝯctione cerebri in se vt melius possit expellere vt fit ī singultu ꝯctio stomaci ⁊ tandē expulsio rei nocētis. Dicit tn̄ ꝙ vtplurimū ē spasmus vniuersalis ad inuendū qd̄ nō semꝑ manifestat̄ spasmꝰ ī toto: ⁊ si sit necessarius cerebri spasmꝰ: iō ī epilensia ꝑoxismꝰ est breuis qꝛ cerebri ꝯctio remota cā cū sit pauca mā remouet̄ ⁊ sic cessat ꝑoxismꝰ. Sed ī appoplesia ē multa mā que ꝑoxismū tꝫ longiorē: vn̄ dicit Auic. epilēsia ē egritudo qua ꝓhibētur mēbra animata vel diminuūtur ab opatione sensus ⁊ motꝰ ⁊ ab erectōe qꝛ nō possunt stare. ⁊ dicit non ītegre vt dictuꝫ ē supra ꝓpter nocumētū in p̄rio vētriculo cerebri principaliter: ēt postea in alijs.

Distinctiones.

Cōsequēter iā ponēde sūt distictiōes: quaꝝ prima sit ista ꝙ epilēsia quedā ē actu talis ꝑ quā homo est ī actu ꝑoxismi eius: ⁊ quedā est sꝫ habitū talis fm̄ quā homo. ⁊ si nō sit in actu ꝑoxismi dicit̄ tn̄ epilenticus vt cū est ita dispositꝰ vt a cāis mouentibꝰ epilensiā ex ꝓprietate spāli vt est de fumigatōe cornu capre īcidit ī epilēsiā ⁊ hoc mō dicebat Auic. de apio ꝙ ꝯmouet epilensiā epilēticorū. i. talr̄ dispositoꝝ. Scd̄a distictio: q̄daꝫ aduenit ī somno q̄daꝫ ī vigilia. Tertia distictio: q̄daꝫ est ꝑoxismalis frequēter eueniēs ⁊ ex qualibet facili cā ⁊ inordinatōe: q̄daꝫ tarde eueniens ⁊ nō nisi a forti cā. Et de illa q̄ est sepe eueniens quedā ē seuoꝝ accn̄tiuꝫ vel vicina accn̄tibus apoplesie vel saltēꝫ motiuuꝫ mltū agitatiuoꝝ diuersoꝝ ⁊ multe spume ⁊ cū hoc tarde resoluit̄ paroxismꝰ: ⁊ quedā est talis opposito mō se habēs: ēt de eis quedā est ī qua post paroxismū hō remanet satis bone dispōnis in opationibꝰ aīalibus ⁊ discursibꝰ: quedā cū qua ēt post paroxismū per notabile tp̄s remanet obtusio ī sensibꝰ cū debilitate motus ⁊c̄. ⁊ hec ē mala valde. Alia distinctio de epilēsia quedaꝫ aduenit corꝑi forti ex etate ⁊ ꝯplōne: vt iuuenili ⁊ colerico vel sanguineo appꝫenter sano: quedā corꝑi debili ꝑ etatē vel sexuꝫ vel ꝯplōnē vt mulieri ⁊c̄. vel ꝓpter morbos p̄cedētes ⁊ cās manifestas dissoluētes: ⁊ de tali quedā euenit ante etatē pubescētie ⁊ quedā post. Ultia distictio: quedā talis ꝯplicat̄ cum alijs morbis vel totius: vt febribus vel particulariuꝫ mēbrorūꝫ ⁊ quedaꝫ non: patet.

Cause multiplices.

Jstis sic dclaratis succedit ponere de cāis: ⁊ qm̄ supra de mēte Gal. declarabat̄ epilēsia ꝑ spasmū ⁊ cuꝫ oīs spasmus aut sit inanitōis vel a siccitate vel sit repletōalis vel ad māꝫ n̄ ꝓportōataꝫ. i. de ꝯtractōe nō principalr̄ ꝓpter pūtiaꝫ māe vel eius priuationē primo ī hoc ꝯueniunt. G. tertio iterioꝝ: ⁊ Auic. in textu: ꝙ epilēsia nō est spasmꝰ a siccitate: ītelligendo de ꝑoxismali a q̄ releuat̄ eger cuꝫ oīs spasmꝰ a siccitate quasi sit incorrigibilis: ⁊ sic epilensia nō est spasmꝰ a siccitate: qm̄ vt dicit Gal. 3º iteriorꝫ caplō 7º: Cū hec passio sit subito eueniens ⁊ subito recedat: īpossibile est ꝙ fit spasmꝰ a siccitate. Et Auic. dixit: Spasmus siccus nō fit subito ⁊ epilēsia fit subito. Et qm̄ cerebruꝫ ex siccitate sua nō ꝯsequit̄ vt spasmet̄ multū quin moriat̄ corpꝰ prius. Ex quibꝰ verbis īsinuat primo ꝙ epilēsia est ꝓprie spasmus cerebri: vn̄ spasmꝰ alioꝝ sine cerebro nō est epilensia. Uidet̄ 2º innuere ꝙ aliqualr̄ cerebruꝫ pōt spasmari ēt a siccitate per hoc ꝙ dicit multuꝫ: ⁊ sic possꝫ fieri epilensia a siccitate sꝫ nō ꝑoxismalis: qꝛ nō cito eueniens neqꝫ cito recedens. restat igit̄ ꝙ si nō fit epilensia a siccitate ꝙ sit spasmus aliaꝝ specieꝝ aut a repletiōe aut a cā ꝯtrahente. Nā ab his duobꝰ modis spasmi pōt eē epilensia: de quibꝰ dicit Auic. restat vt eius quidē cā sit aut cōtractio cerebri. ⁊ sic spasmꝰ ad māꝫ nō ꝓportōatꝰ ad expellēdaꝫ rē īpedientē. i. ledentē q̄ ē aut vapor. s. mordicatiuꝰ aut q̄litas mordicatiua. s. hūoralis: aut humectatiua. s. mā q̄cūqꝫ humida siue vaporalis siue humorosa male substātie. i. venenose: ⁊ sic īsinuat duas cās ledētes qualitatiuas. Unā manifestā per hoc ꝙ dixit mordicatiua. Aliā occultā ꝑ hoc ꝙ dixit male substātie siue sint ī humoribꝰ siue ī vaporibꝰ siue subiectiue ī ipso cerebro vel pāniculis eius: ⁊ sic tales cāe sunt cāe spasmi ad materiā nō ꝓportionati: ⁊ sic epilēsie qꝛ p̄cepto nocumento refugit ⁊ ꝯtrahit̄ cerebrū: aut scd̄a cā est humor faciēs euenire oppilationē nō integrā ⁊ spasmū in vētriculis cerebri ⁊ principijs originū neruorum. Ex quibꝰ verbis innuit̄ ꝙ lꝫ iste spasmus sit a mā pendēs: ⁊ hoc mō repletiōalis: nō tn̄ sic est repletionalis: vt ꝓpter multitudinē māe fiat dilatatio ⁊ abbreuiatio ꝯūter sicut ī reliqs spasmis de repletiōe alioꝝ membroꝝ: qm̄ ibi in epilēsiā nō est oppilatio ītegra. s. ex ꝑte māe oppilātis differēter ab oppilatiōe apoplesie: ⁊ si aliquādo fiet integra hoc ē cōiuncta mā simul cū cōtractione cerebri. naꝫ stante tali mā lꝫ fiat aliqualis oppilatio: īmo tanta fit ꝙ ꝓhibetur exitꝰ vel trāsitus debite mēsure spirituū ad mēbra: ⁊ sic ꝑcepto hoc nocumēto cerebrū cōtrahit̄ nō vt refugiat a re nocēte principalr̄: sed vt se p̄pꝑet ad expellēdū illā māꝫ totalr̄ nocēteꝫ: vn̄ dicebat infra Auic. i. c. Et epilensia quidē nō ꝓcedit cursu spasmi. i. nō ꝯtrahit̄ cerebrū: nisi qꝛ cerebrum administrat in hoc expulsionē alicuiꝰ rei a seipso ⁊ declarat di. Expulsio vero non ꝯplet̄ ⁊ ꝑficit̄ nisi cū cōtractiōe ⁊ expulsiōe. Et quādoqꝫ fit spasmꝰ repletiōalis Aui. dicit ex humore ꝓpter motū vndosuꝫ sup. factū in eo qn̄. s. humor de se non eēt sufficiēs quietꝰ exn̄s facere oppilationē sensibilr̄ nocēteꝫ. sꝫ ipso moto ⁊ dilatato tūc efficit oppilatōem sensibilr̄ nocētem: ⁊ tūc cerebrū ita ꝯhit̄ vt supra vt expellat̄ res nocēs vt dicta mā sic oppilās: ⁊ sic fit epilēsia. ⁊ dixit. A. ꝙ talis motꝰ ī hūore accidit: aut ꝑꝑ ebullitōeꝫ caliditatis suꝑflue. s. acq̄site ꝑꝑ oppilatōꝫ sup. aliqualē qꝛ virtꝰ sensus ⁊ motꝰ nō ꝑtransit naturali transitu aut sup. fit talis motus vndosus in humore ꝓpter vētositatē grossam retentaꝫ in vijs spūs: quā cām credidit Aristo. eē cōeꝫ cām epilēsie: qꝛ ꝑoxismus epilēticus cito remouet̄. Et ex dictis pꝫ ꝙ in epilēsia sepe duo sunt spasmi. Unus vt fugiat rē nocentē ⁊ sic fit spasmꝰ ⁊ ꝯhitur cerebrū. 2ꝰ autē vt expellat rē nocentē. Jn oī ergo epilēsia siue a mala qualitate siue ex corpulētia māe fit attractio cerebri ⁊ sic spasmus lꝫ nō semꝑ sit spasmus in toto sensibilis. Alia diuisio de cāis ponit̄ vt ꝙ quedā ē talis a cā primitiua quedā a cā corporali ⁊ hec ē duplex: quedā ꝑ cōmunitatē quedā per ꝓprietatē quedā a toto quedā ab alijs mēbris. ⁊ que per cōitatē quedā a stomacho quedā ab epate vel a splene: quedā a mirach quedā a matrice quedā a vermibus. A toto vt in febribus si per nocumētū existēs in cerebro a mala q̄litate a vaporibꝰ cōicata pōt fieri ꝯctio in cerebro ⁊ ꝯn̄ter oppilatio: ⁊ sic fit ꝓhibitio sensus aīalis ad mēbra ⁊ sic fit epilēsia: ēt eleuato vapore vel ventositate ab alijs mēbris pōt fieri nocumētū in cerebro. Primo qꝛ ꝯcurrēte quātitate hoꝝ vapoꝝ potest fieri oppilatio nocens qꝛ ꝯcurrente expulsiua fiet ꝯctio in cerebro vel qꝛ illi vapores eleuati ad caput ꝯuertūt se ad nāꝫ alteriꝰ humoris qui pōt nocere non tm̄ sua quantitate sꝫ qualitate sua manifesta ip̄rimēte ī cerebꝝ vel vētositate. i. occulta malitia vel ex mō male substātie vel ex aliq̄bꝰ dictoꝝ modoꝝ ꝯplicatis ⁊ sic semꝑ fit ꝯctio ⁊ spasmꝰ cerebri licet oppositū sentiat Gētilis de humore oppilāte nō peccāte qualitate. Sꝫ antequā ad alias cās veniamus priꝰ stat bona difficultas. nā dictuꝫ est ꝙ a cā īmateriali pōt fieri epilēsia: tn̄ Aul. videt̄ innuere oppositū. s. ꝙ a mala cōplexione sine mā nō possit fieri epilensia. ⁊ est rō sua vt non fiat a siccitate: qm̄ epilensia est de motibus qui cito redeūt ⁊ cito remouent̄: sꝫ mala cōplexio īmaterialis in cerebro non est de his que cito redeant ⁊ remoueant̄: ex quo hꝫ eē firuꝫ in cerebro nō depēdēter se habēs ab humore: ⁊ iō ex ea nō fiet epilensia. ꝓ hoc etiā est Auer. 3º colliget caplō vltimo dixit: ⁊ quidaꝫ dicunt ꝙ hec egritudo fit a mala ꝯplōne nō māli: ⁊ hoc ē a rōe remotū: qd̄ est qꝛ egritudo hec vtplurimū hꝫ ꝑoxismos etiā qꝛ fieret a rebus extrīsecis: ⁊ a tali cā qualis ē hec: īpossibile ē fieri paroxismū epilenticū. De hac difficultate Gētilis multa dicit sꝫ sūmarie ponit̄ duplex distinctio. Una ē ꝙ epilēsia dupliciter sumit̄ vno mō large fm̄ quid noīs termini: qm̄ vt dicit Azaranus in p̄cipio capituli de epilēsia: intētio noīs ē apprehēdens sensus: sumit̄ igit̄ large ꝓ qualibet distractiōe ab opatiōibus sensuū exterioꝝ: ⁊ hec sola imaginatio ⁊ fortis attētio vel cōsideratio facit ad epilēsiā qꝛ ad occupatōeꝫ sensuū exterioꝝ: ⁊ ita in lege nostra dicit Gētilis tales sunt ad celestia trāscendentes ⁊ fm̄ sarracenos: vt dicit ipse ꝓphete appellant̄ qui sunt maxie attenti circa spūalia: ita ꝙ aliquādo nō sentiāt ēt occurente cā extrinseca ledente: ⁊ de hac nō est sermo. 2º sumit̄ epilensia ꝓ spasmo vniuersali totius: vn̄ ꝓhibent̄ mēbra aīata a sensu ⁊ motu ⁊ ab erectiōe nō integre: ⁊ est duplex quedā ꝓprijssime sumpta ⁊ est ꝑoxismalis apta periodicare cuius euentus ē citꝰ ⁊ cito recedit. Alia est nō ꝓprijssime sumpta que nō est ꝑoxismalis vt

ad mortē terminabilis vinco ꝑido vel nō apta redire: ēt post terminationē ad bonū ex nā sue cāe. 2ª distinctio cū dicim⁹ de cā ipius epilēsie imateriali: istud pōt duplr intelligi vel imateriali q: nō ab humore dependēs. ⁊ hoc mō ⁊ fm hanc intētionē verum est ꝙ epilēsia ꝑoxismalis pōt eē imālis: q: s. a vapore contingens ⁊ a vētositate que pōt multiplicari ex debilitate digestiue mēbrox in tpe: vñ pōt eē cā noui redditus paroxismi ex fundamento dato a Gal'. 2° de differētijs febriū caplō penultimo: q: in determinato tpe pōt aggregari ⁊c. vel pōt intelligi ꝙ cā sit imālis: ita ꝙ sit a pura qualitate cōicata cerebro etiā sine mā vaporali vel vētosa: cuius tū qualitatis ipressio hēat cām extra cerebrū a qua depēdet: vt cū ex dolore stomaci cōpatit̄ cerebrū ⁊ est cōitas absoluta vt supra declaratū ē: ⁊ tūc etiā a tali qualitate sine mā pōt fieri redditus fm ꝙ cā faciēs dolorē pōt ꝑiodice defluere ad ipm stomachuz. 3° ⁊ vltimo pōt intelligi sine mā. i. ꝙ mala ꝯplo sit subiectiue in ipso cerebro nō depēdēs ab illa cā extrinseca: lz ipsius cā fuerit cā primitiua vt friditas vel caliditas solis vel aliqua cā humoralis aliox mēbrorū a qua tū cā nō amplius depēdet: ⁊ tunc dico ꝙ a tali qualitate nō fit epilensia. s. ꝓprijssime sumpta. s. ꝑoxismalis. rō est clara q: nulla ē cā ꝑiodicandi. nam cāe primitiue cāliter occurrūt ⁊ pñt nō occurre: ⁊ ita soluit̄ difficultas ad fundamentū Aui. ⁊ Auerrois.

Redeūdo igit̄ nūc ad ꝓpositum in cāis: dictū est sufficiēter de cāis ꝑ cōitatē si declaret̄ vnū verbū Aui. de ca que fit a matrice cuz dixit: Et quidā modus epilēsie ē compositus cuz sincopi quē forsitan medici extrahunt de caplō epilēsie: verū i ipo ē: ⁊ est spēs eius: ⁊ ꝓpter ipm nominat̄ prefocatio matricis: in quibus verbis innuebat Aui. ꝙ cū epilēsia aliquādo cōicat̄ sincopis: ⁊ nō ꝓpterea dz extrahi a caplō epilensie: vt de epilēsia exēplificādo a ꝑfocatiōe matricis cōtingēte ꝓpter vaporē eleuatū venenosuz ad cor: vñ fit sincopis ⁊ ad cerebruz ꝓ ꝑte ⁊ fit epilēsia: lz aliquotiēs possit fieri ꝑfocatio sine sincopi: ⁊ epilēsia imobilitato diafragmate sine lesione cōicata imediate cerebro vel cordi. Innuebat 2° ꝙ qdā epilēsia appellat̄ ꝑfocatio matricis. nā i ꝑfocatōe matricis aut ꝯsideram⁹ mām ⁊ mēbrū i quo cōtinet̄ radicalr: ⁊ sic de ea tractat̄ i ca° egritudinū matricis: ⁊ sic cōiter oēs faciunt auctores: aut ꝯsideramus lesionē que aliqñ infertur cordi ⁊ sic de ea pōt tractari in ca° sincopis: aut ꝯsideramus lesionē que infertur cerebro. Et fm hoc dicebat Auic. ⁊ ꝓpter ipsuz nominatur ꝑfocatio matricis: ⁊ sicut declaratuz ē de prefocatōe matricis in mulieribus ꝓpter mām spermaticaz vel menstrualē retentā infrigidatā dicta accidētia causantem. idē intelligendū ē ⁊ in viro: qm̄ similes possūt eidē accidere dispositōes. Unde Addebat Auic. ⁊ silr qñqz cōuenit homini vt i vasis suis seminalib⁹ aggreget̄ sperma plurimū: ⁊ cuz ponat̄ ⁊ infrigidet̄ ⁊ ꝯuertat̄ ad qualitatez venenosaz ⁊ accidat ei. s. viro simile illius. s. ꝙ accidit mulieri de prefocatiōe matricis. Et hoc bñ notate q: de hoc accidēti in viris raro vel nunqz medici faciūt ꝯsideratiōnē: ⁊ ꝯñter eadē cura ē vtendū: ⁊ sic sit sufficienter dictū de cāis per cōitatē. Cā vero per ꝓprietatē i cerebro quedam sunt antecedētes quedā ꝯiuncte. Cāe antecedentes debēt eē humorales: ⁊ sic quattuor hūores pñt eē cā vt sanguis plurim⁹ ⁊ flegma ⁊ melācolia ⁊ colera lz sit parua. i. raro ꝯtingens. Dicit Auic. ⁊ minus raro ꝯtingēs post colerā ē sanguis purus: imo de eo dixit Azaran⁹ ꝙ miraculose ē cā: postea ē sanguis flegmaticus vel melācolicus: post ipsuz ē melācolia grossa: postea ē flegma ita ꝙ velit dicē Aui. ꝙ plurimū qđ ꝯtingit ē ex flegmate puro ⁊ grosso: postea post flegma fit a melācolia: postea sanguis melācolicus vel flegmatic⁹ vel colericus: postea sanguis purus a qualitatib⁹ istis: postea a colera rari⁹ lz in cāis per cōitatē vt plerunqz colera ē cā ⁊ maxime in stomachali vt ꝓbat Auer. 6° colliget. De cā ꝯiuncta inuit Auic. ꝙ ventositas semper sit in cā. Nā dicit ꝙ cū fit ab humore cā ipi⁹ est mā que ꝓculdubio ē patiēs ventositatē implentē vias spūs sensus ⁊ motus dicit sic qm̄ cū epilēsia ē in ipso cerebro: tūc causa in ipsa ē mā ꝓculdubio faciēs ventositatē retētam in meatibus sensus ⁊ motus ⁊c. Hanc ēt sniaz voluit ꝑhus vt dicit Serap. In breuiario tū vt supra dictū ē quecūqz cā hūoralis pōt facere nocumentū ⁊ oppilationē in cerebro siue noceat multitudine siue qualitate occulta siue manifesta ⁊ sic pōt eē cā imediata huius lesionis. Et Auer. in 3° colliget ꝓpter hoc fuit multū dubi⁹ de cā epilēsie lz dicit generalr ꝙ fit a cā maxime ꝯtra virtuti ꝑ hoc ꝙ sequit̄ ꝯctio ⁊ spasmus ꝓpter nocumētum: postea dicit eius cā dz eē materia subtilis quedā declarat̄ ex cita terminatōe ꝑoxismi: postea dicit nō fit nisi in corporibus frigidis ⁊ humidis in quibus multiplicat̄ humor grossus ⁊ nō subtilis: ⁊ sic videt̄ multū dubius. De hoc dixit Nicolus ꝙ causa imediata pōt eē mā flegmatica grossa vel mā melācolica. Nā mā flegmatica viscositate ꝑticipans ⁊ grossitie pōt oppilare origines neruox oppilatōe non itegra: vñ mouet̄ cerebruz motu vacillanti vt expellat ⁊ ꝯñter illa mā discurrens pōt educi: ⁊ si fuerit mā grossa melācolica ēt in poris orificiox vel meatū spūs nō intrabit: ⁊ ita ꝓpter grossitiē facit nocumentū: ⁊ sic insurget virt⁹ ad expellendū rē nocentē ⁊ fiet motus i cerebro ⁊ ꝯñter fiet māe excussio: vnde deposita mā a situ fit terminatio ꝑoxismi ēt si reciperetur intra ꝯcauitatē ventriculi vt dicit̄ de lapide in collo vesice: qui si expellat̄ ad ꝯcauitatē vesice fit exitus vrine: ⁊ ita i ꝓposito vtplurimū tū fit per euonem per nares ⁊ palatuz vt dicit Gentilis: ⁊ inde ē ꝙ mēbra epilētici mouētur quedā motu iordinato nō ꝯctiuo tm̄ nō dilatiuo tm̄ sed diuerso mō: ⁊ hoc est ꝓpter diuersuz motū factū i cerebro. ⁊ sic nerui qui habēt originē i cerebro diuerso motu mouentur partiz ꝯhendo partim extēdēdo partiz tremēdo. Iō dicūt auctores fit spuma i epilentico ꝓpter motuz diuersum in musculis capitis ⁊ pectoris: vñ fit collisio aeris marie cū humiditate que expellit̄ in tpe ꝑoxismi ⁊ sic fit spuma differēs ab apopletico: q: in apopletico fit spuma ꝓpter difficultatē anhelādi vt supra dictū ē: sed spuma epilentici fit ꝓpter motuz diuersum simul cuz effusione māe q̄ faciebat ꝑoxismū. Iō dicit Rasis ꝑ° ꝯtinētis ꝙ spuma i epilētico significat termiatōez ꝑoxismi q: mā euat̄ q̄ ꝑ spumā euatur. Nota tñ ꝙ magnitudo spume nō ē signū bonū q: nō fit nisi cū magno labore: ⁊ declarat multitudinem materie faciētis epilensiā: vñ in epilēsia cū alijs bonis cōditiōib⁹ ē bonū signuz: ⁊ i appoplesia apparēs semꝑ est malū. Azaran⁹ ponit quinqz causas flegma melācoliā ⁊ sanguinē rarissime vel miraculose vel ventositatē. 5ª cā est vt dicit cuius euent⁹ ignorat̄: ⁊ dicit̄ ꝙ eius cā sit demon q: dicunt̄ demoniati habent accidentia epilentici saltant ⁊ spumāt ⁊ similia: ⁊ post hec verba ꝑ colūnaz addit q̄dam notabilia verba dixit: Sz semꝑ dubitās erā suꝑ hoc donec nuper mihi demōstratiue patuit: vide enim hāc egritudinē multis modis ꝙ est q: aliqui sunt ꝑter voluntatē inuite corruētes quox forma trāsmutat̄: ⁊ loquūt̄ alia lingua quā prio ignorabant ⁊ legunt aliena: ⁊ libros alienos quos prius minime sciebant ⁊ scribūt: ⁊ loquūtur multa de tractatib⁹ sniax quax nihil viderāt nec intellexerāt: ⁊ postea vltimo sanant̄: nec cū precessit eos aliquid: ꝓpter qđ deberēt huiusmodi euenire nec ꝑmutata fuit eox nālis ꝯplexio: nec ipsox cognitio ⁊ intellectus cā huius accidētis: ⁊ anteposuerat aliā ꝯtingētiam ꝙ aliqs vr̄ quasi mulier querēs virū ad coitum vel sup. ecōtra. Et festināter furit ad eā ⁊ agit cū ea: ⁊ post amissionem spmatis cessat ei⁹ ꝑoxismus ⁊ surgit. de his ergo oīb⁹ admirabat̄ sz adducit cām dicēs: donec studēs in quibusdā libris quos iterꝑtat⁹ Hamen filius Isaac noīe Gal'. inueni i ipis qđ dicit̄: ⁊ hoc ē bñ notandū ꝙ egritudines trib⁹ modis iuadūt hoīes ex aliqua cārū: vt ex malitia regiminis cibi ⁊ pot⁹ ⁊ ex peccatis ⁊ ꝑuaricationib⁹: ⁊ vltima cā ex maledictis demonib⁹ qui dicunt̄ alabin ⁊c. Aui. reduxit ad tres cās ad mālez corpulentā humoralez ad vētositatez ⁊ ad rez ipedientē sua q̄litate vel occulta vel manifesta. Et dclarat ex effectu qm̄ sanitas a ꝑoxismo fit vel ꝓpter expulsionez humoris ꝑ nares vel palatū manifeste: vel ꝑꝑ resolutoez vētositatis vel ꝓpter expulsionē rei nocētis. Et ex his apparet quib⁹ eueniat. Nā ꝑ° accidit pueris ⁊ ifantib⁹ ꝓpter multā humiditatē ⁊ caliditatē sufficiētez vaporez eleuare ⁊ stricturā porox vñ facilis fit oppilatio. Ideo dicūt qdā eaz eē matrē puerox: nō q: ab ea vt frequēter ii moriant̄ nisi pueri: imo ab ea nō ꝯualescūt nisi pueri cōiter. Post ifantes ⁊ pueros icidunt i eaz iuuenes. In senib⁹ ⁊ decrepitis raro fit vt dicit Auic. ⁊ Hyp. 4° epidimiax. Nā in senib⁹ ⁊ si multiplicet̄ mā tñ sensus ⁊ sensibilitas minuit̄ ⁊ ad epilēsiā requirit̄ ꝯtractio ex nocumēto ꝑcepto: vñ minorata sensatōe ꝯñter minuit̄ nocumētuz ipsi⁹ cerebri ⁊ sic non fit spasin⁹ ⁊ sic nō fit epilensia. Hoc totū qđ dictū est dz itelligi de epilensia cerebrali ⁊ de flegmatica: qm̄ de alijs nō sic verificaret̄. Et ex hoc isert̄ ꝯñter ꝙ epilēsia est passio proprie primi vētriculi cerebri ꝓpter ibidē magis abūdare flegma ēt ꝓpter aliud. Nā primū qđ ledit̄ in oꝑationib⁹ sensuuz est in oꝑationib⁹ visus ⁊ audit⁹: lz fiat lesio i oꝑationib⁹ mot⁹. Et sic declarat̄ nocumētuz ēt cōicari vētriculo posteriori ēt medio ꝑ hoc ꝙ discursus ⁊ itellectuales oꝑatōes vel minuunt̄ vel offerunt̄: ꝑicipalr tū est primi ventriculi cui⁹ lesio manifestat̄ circa faciē. Hāc sniaz ponit Gal. 4° interiox vbi dicit ꝙ sicut ꝯgelatio ꝑicipalr fit ꝓpter lesionez posterioris vētriculi: ita epilensia fit ex nocumēto primi ventriculi. Cōcludendo igit̄ cā añs est malus humor i cerebro generat⁹ vel i alio mēbro cōicāte cerebro vel mala ꝯplexio vel dbilitas cerebri vel alteri⁹ mēbri vel toti⁹ cōicantis. Uñ dicit Ras. ꝑ° ꝯtinentis: In oī epilentico cōiungit̄ debilitas cerebri lz non ꝯuertat̄. nā non sequit̄ hz debilitatez cerebri: ergo est epilēticus. Et de hoc dixit Auic. Et oīs cā epilensie cerebri. i. cerebralis ꝯparat̄ ad debilitatez digōnis i ipso. Cā ꝯiūcta est humor vel vētositas vel vapor i cerebro sua quātitate peccās vel q̄litate ledens occulta vel manifesta. De cāis primitiuis: oīs illa cā de primitiuis q̄ nata ē efficere humores malos i cerebro vel i alijs mēbris cōicantib⁹ cerebro aptos ledere vt dictū est pōt eē cā epilensie primitiue: ⁊ sic ad multas cās potes discurrere. Oīs ēt cā non tm̄ q̄ efficit malitiā i humorib⁹ sz facit multā ꝯmotionē i humorib⁹ pōt eē cā vt est saltus ⁊ agitatio ⁊ fortis sonus ⁊ silēs. Quedā ēt est cā q̄ mouēdo māz ⁊ cerebrū mala q̄litate alterādo pōt facere epilēsiā. Sz spāliter aliquid exēplificādo de cāis que concurrunt effectiue ad generationez malorum humorū vt de aere frigido de aere ventoso boreali ⁊ cibaria viscosa ⁊ melācolica. Ista mouēt cās añcedentes multiplicādo eas. q̄dā aūt nō faciūt mām sed ꝯmouent eam vt sonitus vehemēs tonitrui serre tubarū ⁊ clamorez. Ista oīa sunt cā ad epilensiā q: inducūt magnā agitationē i humorib⁹. Etiā mutatio subita de aere i aerē ꝯtrariū dicit Aui. ⁊ sic vehemens ira ⁊ fortis timor ⁊ fortis tristitia: etiaz oīa que pñt facere agitationē in spiritib⁹ faciūt ad epilēsiaz: etiā sunt quedā faciētia epilēsiā que qualitate sua ledunt: ⁊ de sua ꝓprietate inducūt epilēsiā: vt suffumigatio cornu caprini dtigit epilēsiā ⁊ myrrhe ⁊ galbani: etiaz impositio myrrhe itra narē excitat imediate epilēticū. dicit Aui. etiā excoriata oue si circūuoluat̄ in pelle ouis ⁊ infundat̄ in aqua icidunt epilensiā: ⁊ sic de pelle caprina: etiā suffumigatio vngulax capere excitat epilensiaz. Dubitat̄ q: dicit Auic. ꝙ galbanus excitat epilensiaz: tū 2° canone dicit ꝙ suffumigatio galbani facit reuiuiscere epilēticū: vñ dicit ꝙ cōfert

fert fode ⁊ epilensie: ⁊ qñ epilẽticus ipm odorat reuiuiscit. Itez myrrha cũ sit subtiliatiua flegmatis ⁊ melãcolie que sunt cause mãles epilensie: videt̃ ꝙ suffumigata nõ debeat excitare epilenticum. Agreg. brixiensis rñdet dicẽs ꝙ in declinatiõe epilensie suffumigatio galbani facit reuiuiscere epilẽticũ: ⁊ sic voluit textus in 2° cañ. sed in principio vel nõ habẽte actu epilensiaz: sed parato vt habituali si offerat̃ excitat epilensiã: ⁊ hoc vult Auic. ibi. Sz cõtra: nã galbũ nõ excitat epilensiã nec facit reuiuiscere ꝑ hoc qd̃ subtiliatiuũ ⁊c̃. nã s̃m hoc ⁊ castoreũ idẽ efficeret: ⁊ in pricipio ⁊ in fine: ⁊ sic siluestris rutha idẽ efficeret: qd̃ non ẽ dictum ab auctoribꝰ: imo semꝑ iuuãt ista duo: galbanũ ergo hoc facit a ꝓprietate: ergo si excitat a principio ⁊ sic in medio ⁊ i fine excitabit: ergo dictũ est dubiũ. Rñdendo dicerẽ s̃m Auer. 5° colliget: nã cuz loquit̃ de tyriacali medicina dicit ꝙ medicina tyriacalis ẽ media iter medicinas tẽperatas ⁊ venena: ita ꝙ si datur corpi tẽperato nocet: ⁊ corpori venenato data iuuat: iõ non laudat Auerrois dari tyriacã corpori sano: cuz igit̃ galbanũ ꝑ ꝓprietatẽ dicat̃ vt medicina tyriacalis i casu pz rñsio clara. Ad id qd̃ dicitur de myrrha dicit Nicolus ꝙ lr̃a debz dicere mirtha: ita ꝙ impositio mirthe intra narẽ iducit epilensiã: nõ placet: qm̃ re vera iste textꝰ de myrrha ẽ Auic. ⁊ Rasis bis vel ter ⁊ cõiter oium: ⁊ sic nõ est verisimile apud oẽs fuisse textum corruptũ: sz dico nõ seqt̃ est subtiliatiuũ: ergo nõ nocet. argumentũ nõ valet: q: sua occulta ꝓprietate põt ledere: ⁊ s̃m hoc nõ placet ꝙ cõiter scribit̃ videlz ꝙ ꝺ eis q̃ excitãt epilẽsiã: quedã hoc efficiũt caliditate ⁊ dilatatõe sua euaporãdo mãz: quedam a ꝓprietate: quedã vtroqꝫ mõ vt apiũ dicũt ipi facit hoc ⁊ caliditate ⁊ ꝓprietate. nã si ita fieret ꝑ caliditatẽ hoc efficerent ẽt calidiora vt rutha ⁊c̃. qd̃ nõ est verꝫ sed ꝑ ꝓprietatẽ occultaz faciũt hoc in cerebrũ certã qualitatem imprimẽdo.

Signa multiformia. Signorꝫ igit̃ s̃m Auic. quedaz sunt cõia: quedã ꝓpria: quedã ꝓnostica: quedã demõstratiua generis: quedã demonstratiua specierꝫ. Signa cõia ꝓnostica: quedã sũt ꝓnostica euẽtus: quedã ad bonũ vel ad maluz. Signa igit̃ euentꝰ. i. aptitudinis ad casuz sunt de cõibus s̃m Aui. citrinitas coloris lingue ⁊ viriditas venarꝫ sub lingua declarat̃ hoc eẽ cõe signũ: q: i epilentico futuro a cã frigida fit infrigidatio sanguinis ⁊ spũuz ꝑtiũ capitis: ⁊ sic sanguis fit viridis ꝑ mortificationẽ: ⁊ dixit Gẽtilis q: ꝑs grossior sanguis sub lingua cõtinet̃ magis: iõ ibi apparet viriditas maior: pars aũt subtilior sanguis petit magis supficiem lingue: ⁊ sic facit i ea viriditatẽ magis clarã q̃ ab. A. appellat̃ citritas. dixit ẽt ꝙ põt fieri citritas a cã calida ꝑꝑ difficultatẽ anhelitus aliqualẽ antecedẽtẽ ad epilẽsiã ⁊ sic fit supinflãmatio sanguinis ⁊ ꝯuersio ad colericũ ⁊ sic ad citrinũ. Dixit tñ Gerardus super textu nostro ꝙ talis citrinitas vel viriditas pendet ab adustione: q: humiditas venenosa horribilis male q̃litatis ibi existẽs pro cã antecedẽte adurit sanguinẽ eorꝫ ⁊ sic fit viriditas. Est ergo signũ cõe qm̃ põt ⁊ in cã calida ⁊ in frigida euenire talis viriditas ⁊ sic põt solui dubiuz ꝙ posset moueri: quoniã epilensia vtplurimũ pendet a mã flegmatica: ⁊ sic color lingue dz eẽ albus: soluas vt dictũ ẽ. Aliud signũ ẽ in epilensia cõe sicut ⁊ in vertigine ⁊ in apoplesia mãli. s. cerebrali. s. obtusio sensuuz ⁊ dolor capitis: q: per indigõnez mãe multiplicat̃ in capite illud grauãtes ⁊ sic fiet ẽt obtusio sensuũ. Fit ẽt mutatio dicit Auic. s. a sua complone. s. nãli: q: si solebat eẽ certi coloris mutat̃ ꝓpter magnã mutationẽ in cã vel eiꝰ augmento: vel ẽt mutat̃ in situ ꝓpter nocumẽtũ in musculis cõicatũ ꝯcurrunt scotbomia vertigo false imaginatões coartatio i motu lingue sicut ⁊ ad apoplesiã vel incubũ: ista añcedunt ad epilensiã.

Signa ergo ꝓnostica ad malũ sunt. Prĩo dicobat Auic. nõ ois vero eius spẽs recipit curã ⁊ que ex ea ẽ magis ledẽs ẽ illa ex qua ꝓueniũt vertigo ⁊ agitatio plurimũ fortis: deide sequũtur eã quies fortis adita vehemẽti aditiõe ⁊ nocumẽtũ i spũ q: significat multitudinẽ materiei ⁊ debilitatez virtutis. Circa quã tamẽ sniam vt recte intelligat̃ debes notare ꝙ cum dixit agitatio plurimũ fortis ꝙ ly plurimuz nõ refert̃ ad ly fortis ita vt sonet agitatio vehemẽs: q: nõ semper agitatio fortis ẽ praua significatio: sed vtplurimũ sic. Est ergo sensus ⁊ agitatio plurimũ fortis. i. agitatio fortis vtplurimũ. s. facta in ipso ꝑoxismo ẽ mala significatio ⁊ nõ semꝑ. Nã dixit Rasis prio ꝯtinentis caplõ 5°: qñqꝫ accidit agitatio fortis nõ in principio ꝑoxismi sz in ꝓcessu: ⁊ nõ est a multitudine nec a prauitate mãe sz ex motu virtutis expulsiue expellẽtis mãm. Sed ista agitatio nõ ẽ mala imo bona significãs fortitudinẽ virtutis: sed que vtplurimũ est fortis intensiue ⁊ extensiue: ⁊ in principio ꝑoxismi adueniens ⁊ tardius terminat̃ tanto ipsa ẽ deterior qñ significat grossiorez eẽ mãm ⁊ calori nãli magis resistẽtẽ: ⁊ per hoc qd̃ addebat textus ⁊ quies fortis addita insinuabat Auic. ꝙ cũ post agitatõez nulla postea fit agitatio ita ꝙ iacet velut mortuꝰ nullã motiõez faciẽs: q̃zto talis quies magis addit̃ tãto ẽ deterior significatio quoniã significat ibecilitatẽ virtutis causatã ex forti motu agitatiuo ꝑcedente: iõ stant multo tꝑe quasi ꝯgelati anteq̃ꝫ surgãt: si postq̃ꝫ resurrexerunt adhuc remanet vertigo ⁊ obtusio in sensibꝰ fortis cũ obliuiõe eorꝫ que ꝑcesserũt tãto deterior ẽ significatio: precipue qñ ꝯtinuant̃ ꝑoxismi. Nã de hoc dicit Auice. ⁊ quãdo ꝯtinuant̃ ꝑoxismi epilẽsie interficit. Scd̃m ꝓnosticuz malũ: ois epilẽsia corꝑalis ceteris paribꝰ deterior ẽ epilẽsia a cã primitiua ꝯtingẽte dico notanter ceteris pibꝰ ꝑꝑ ꝯtinuitatẽ ex cã venenosa extrinseca que sepe fit mortalis: sed ꝺ qualitatiua vt ꝺ ledẽte friditate aeris ⁊ mã friditate ledẽte: dico tũc ꝙ mãlis ẽ deterior: pz. De mãlibꝰ ẽt que est per eẽntiam ceteris paribus est deterior q̃ꝫ q̃ per cõitatez: ⁊ i ea que est ꝑ cõitatez i qua maior appet spasmꝰ mẽbrorꝫ ⁊ maior multitudo spume maxime in pricipio tãto illa est deterior: qm̃ significat mãz grossaz cum modico dñio virtutis supra eaz. Et specialr̃ de periculosa dicit Ras. pᵒ ꝯtinẽtis de mente filij Mes. qñ epilenticus subito cadit. i. ipremeditate cũ clamore ⁊ tremore ⁊ eiꝰ mẽbra torquent̃ ⁊ spumat plurimũ ⁊ vrinat ⁊ egerit: eiꝰ morbꝰ est ꝑiculosus ⁊ mortalis: ⁊ maxie sup. fit mortalis qñ paroxismꝰ fit lõgus cũ quiete illa adita aditõe plurima ⁊ cũ remanẽtia malorꝫ accñtiũ: ẽt post euasionẽ a ꝑoxismo ⁊ maxie qñ frequentat̃ iuasio ꝑoxismi ⁊ medicamina cũ debito regimie sunt ꝑui proficui. Nã his oibꝰ cõcurrentibꝰ est significatio ad mortẽ. Et rõ est satis clara qm̃ significat maximũ nocumẽtũ cõicatuz cerebro ⁊ neruosis membris vnde fit clamor ⁊ tremor: qm̃ tremor semꝑ est malũ signuz i epilẽsia: lz sit bonũ i ꝑalesi vt videbit̃. Exitus ẽt vrine ⁊ stercoris est significatio mala: q: aut significat quãdaz ꝯtinẽtiaz virtutis ꝯtentiue q̃ aduenit lacertis ani ⁊ colli vesice ⁊ vasis spermatis ꝓpter debilitatẽ: ⁊ tũc maxie succedit ad paroxismũ vel i fine eiꝰ post tremorẽ ⁊ agitatõez vt hora quietis de qua dictũ est: aut fit talis euãatio propter spasmũ vasorꝫ spermatis aut ꝑꝑ spasmũ lacertorꝫ mirach vel vẽtris. vñ facta ꝯpressiõe itestinoruz ⁊ vesice fit inuolũtarius exitꝰ stercoris ⁊ vrine. Aliud signũ Auẽzoar est ꝙ epilensia q̃ accidit i vigilijs est deterior q̃ꝫ q̃ accidit i sonno. Signa vero ꝓnostica ad bonuz colligunt̃ ex opposito vt qñ ꝑoxismus ẽ raro cõtingẽs vt ẽ de anno i ãnũ semel vel bis vel ter in ãno ⁊ nõ repẽtine eueniẽs: imo ꝑcipit ifirmus futurũ casuz anteq̃ꝫ icurrat i cũ ꝑ tꝑs. Et de hac dicebat Azaranꝰ: Possibile est iuadere eã semel in mẽse ⁊ statuto termino obseruato nec anticipat aut tardat sup. sensibilr̃ ⁊ possibile ẽ inuadere semel i ãno: ⁊ cũ cadũt accidẽtia sunt remissa: q: nõ sensibilis appet spasmꝰ nec fit spuma ⁊ modico tꝑe durat ꝑoxismꝰ ⁊ oia itelligũt ⁊ memorant̃ de actis. nã multi tales modicissime ledunt̃. Et de his dixit Gordoniꝰ: Uidi frequẽter ꝙ ꝑoxismꝰ erat ita breuis ꝙ nõ oportebat nisi appodiarẽt se ad parietẽ: vel aliqd̃ tale vel sibi fricabãt faciẽ ⁊ cessabat. ⁊ aliqñ non egebant hoc q: nõ eueniebat sibi nisi ꝑturbatio i capite ⁊ caligo i oculis ⁊ ipse ꝑsentiẽs dicebat Aue maria: ⁊ i eo tꝑe trãsibat ꝑoxismꝰ: ⁊ expuebat semel ⁊ totũ trãsibat. Et bñ notate hãc sniaz qm̃ multi nõ recte itelligẽtes dicebãt hũc nõ eẽ paroxismũ epilenticũ: ⁊ sic ad modica aduertẽtes nõ attẽdentes ad debitũ regimen postea icidũt in ꝑoxismos manifestos. Aliud signũ ꝓnosticũ ad bonũ: cũ aduenit epilẽsia ante etatẽ iuuẽtutis ⁊ maxie si isultus ñ sit repẽtinꝰ neqꝫ seuorꝫ accñtiuz plurimũ terminat̃ ad salutez per mutatõez etatis vt fuit snia Hyp. 2ª ꝑticula: Epilensiarꝫ iuuenibus ⁊c̃. ⁊ particula 5ª: Quibus epilensie ante iuuentutẽ nascunt̃ ⁊c̃. sz hoc totũ dz itelligi de epilẽsia cerebrali per essentiã ⁊ mãli a cã flegmatica: qm̃ ꝑ mutatõez ad etatez sicciorẽ cũ obseruatia regis ad siccũ remouet̃ mã cãns nocumẽtũ. Et ꝺ hac dicebat Hyp. Si post. xxv. annũ cuz ea ꝯmoriunt̃: qñ si i etate calida ⁊ sicca fit epilẽsia a mã flegmatica vt supponit̃ significat fortẽ cãm supra mãm obtinẽtez: vñ succedente etate frigidiori ⁊ humidiori rõabilr̃ nõ terminabit̃ ad bonũ sed ad malũ. ex hoc tamẽ collige ꝙ nõ ois epilensia i etate pueritie cõtingẽs ẽ salubris ꝓcedente etate. nã pendens a cã colerica veniente etate fit difficilior vel si cõtingat a mala qualitate venenosa siue ex malitia regiminis ⁊c̃. vt pz. Et similr̃ nõ ois cõtingẽs post vigesimũ quintũ ãnum ẽ mortalis: qm̃ ꝯtingens a cã colerica versus senectutẽ remittit̃: ⁊ ita si ex malitia regis eẽt cõtingẽs rectificato regimine possꝫ remoueri. posuit ergo sniam Hypo. ꝺ epilensia vt multũ cõtingente cerebrali ex mã flegmatica: ⁊ nõ aliunde cãm habẽte: ⁊ iõ si a tali cã eueniat seni est mortalis: ⁊ totum itelligat̃ vtplurimũ. Signa demõstratiua sunt cãus ad terrã: ⁊ cũ torquẽt. i. spasmant̃: ⁊ aliquãdo spumãt. cum dicit Rasis i textu: cũ aliquis cadit in terrã cito ⁊ torquet̃ ⁊ intellectum amittit ⁊ spumã facit ⁊ secũ mingit ⁊ similia facit: tũc passio est grauior. nã aliquãdo mingit̃ cũ fit emissio spermatis vel emittit̃ aliquãdo verꝫ sperma aliqñ nõ verꝫ: sed emittũt quãdaz aquositatẽ vt in visu mulieris qñ nõ coyt. Nota tñ vt paulo añ dicebat̃ ꝙ ñ semꝑ cadit epilẽticꝰ. dicit Azaranꝰ ꝙ qdã ꝑcipiũt futurꝫ casuz ⁊ fugiũt ne videant̃ ab hoibꝰ ⁊ expleto ꝑoxismo cõmunicant cum ceteris: ⁊ hoc maxime contingit ꝙ presentiunt per cõitatẽ vaporꝫ eleuatorꝫ: sz dices ẽ ne verꝫ ꝙ fit semꝑ spasmus dico ꝙ nõ semꝑ ẽ manifestus spasmꝰ vt supra dictũ ẽ. de spuma dico ꝙ nõ semꝑ ẽ necessaria q: illa spuma sequit̃ motum violẽtũ: iõ cũ fit ꝑoxismꝰ leuis ⁊c̃. Utplurimũ tñ si fit manifestus spasmus ẽ spuma ⁊ aliqñ accidit i pricipio ⁊ aliqñ i fine. si i principio accidit denotat cãm fortiter imprimẽtẽ vt a mala q̃litate. si fit in declinatõe est bona significatio q: significat expulsionẽ mãe ⁊ significat ꝙ mã magis ledat q̃ꝫtitate q̃ꝫ praua qualitate ⁊ ẽ ecõtra si accidit in principio. De fluxu vrine ⁊ stercoris vtrũ semper accidat dicat̃ ꝙ tribꝰ cãis põt ꝯtingere. Una cã ex q̃dã relaxatõe ⁊ debilitate ꝯtentiue mẽbrorꝫ ⁊ lacertorꝫ: ⁊ sic ꝯtingit in fine vel in quiete forti addita vt dictũ ẽ supra ꝑꝑ resolutã eẽ virtutẽ ex seuitate accidẽtiũ. 2° mõ fieri põt ꝑꝑ motum factũ in mã ⁊ ꝯñter nocumentũ acquisitũ in virtute: vnde insurgit expulsiua ad expellendũ sicut in stomacho ꝯtingit cum fit nausea vel vomitus. Nã agitatio facit lesionẽ in mẽbra ⁊ sic insurgit virtus ad expellendã vrinã: ⁊ ista eũo plerũqꝫ accidit i fine. 3° mõ fieri põt ex ꝯpressiõe ⁊ spasmatõe musculi colli vesice vel spermatis: vel ẽt ex spasmo musculorꝫ mirach: quibꝰ spasmatis lacertis ventris cũ musculi trãsuersales ꝯstringunt̃: cõstringit̃ mirach super intestina ⁊ sic vesica ꝯprimit̃ ⁊ exit vrina

etiā expulſio ſeminis ꝑ ꝯpreſſionē muſculoꝝ ſpermatis. Si/
gna vero ſpēꝝ vt facte a cāis primitiuis declarant ex preceſſiōe
caꝝ vt ex morſu venonoſoꝝ vel ſole vel fetore ⁊ ſimilibus. Si
vero fuerit corporalis vtrū per eēntiā vel cōmunitatē declara
tur ex ſignis diſtinctiuis ſupra poſitis de ſoda ⁊ ꝺ vertigie ⁊ i/
cubo ⁊c̄. Et ſi ex epate vel ſtomacho vel alio membro nobili vt
matrice ex dictis ſupra ē manifeſtū. ſi ēt cōtingat in viro ex re/
tentione ſpermatis declaraꝉ ex ſignis ꝓportionalibꝰ: ſicut etiā
ex epilēſia a matrice ī muliere nō carēte mēſtruis. ſi vero ſit ab
extremis vt a pede vel crure vñ ſentiāt eleuationem a pede ⁊ a
crure ad caput ⁊ poſtea cadit: dicit quidaꝫ nouus doctor nō eſt
veriſimile qꝛ in pede vel crure ſine apate ſit talis vapor qꝛ facit
epilenſiā: ſed dicit ipſe hic vapor pēdet ab aliquo nocumēto al/
terius nobilioris mēbri vt matrice ſplene vel ſimilibus que cō/
municāt pedi nocumentuꝫ: vnde īſenſibilr moueꝉ vapor deor/
ſum: ⁊ poſtea ille vapor ſurſuꝫ eleuaꝉ ⁊ ſentiꝉ vel facta mutatōe
in eo in caliditate vel aliter: vt dicit viſum eē in quadā iuuene ī
qua erāt retenta mēſtrua: ⁊ tñ ꝑcipiebat vaporē eleuari a pede
⁊ apertis mēſtruis fuit curata: oꝫ ergo dicit ipſe ſi ē aliqꝺ mem
brum de nobilibus leſuꝫ ex ſignis ꝓprijs: ⁊ illud habebiꝉ ꝓ ſi/
gno. Ego credo qꝛ ēt a pede ſolo poſſit eleuari vapor ex mā ibi
mala qualitate ledēte abſqꝫ qꝛ in alio mēbro ſit leſio ſenſibilis.
nā ſi ex morſu reptilis venenoſi in pede hoc potuit contingere.
idē poſſumus imaginari ī eodē mēbro venenoſaꝫ māꝫ generari
ꝑ modū poſitū ab Auic. ī hoc caplo: ⁊ poſtea eleuabiꝉ vapor ⁊c̄.
cū quo cōſtat qꝛ ipſe dixit: Si ſit ex vermibꝰ declaraꝉ ex ſignis
alias dictis ⁊ infra dicēdis. Si vero ſit a demone ipi aliqñ lo/
quunꝉ ⁊ grāmatice ⁊c̄. vt fuit ſupra dictū in cāis ſm̄ Azaranū
⁊ nō preceſſit aliqua cā medicinalis. Ad hoc nota ⁊ ſubito iua/
ſit ⁊ remedia medicinalia nihil cōferunt cū tales effectus ex al/
teratione facta in ſpiritibꝰ humoribꝰ vel mēbris vt ipſe dicit:
lꝫ Aui. in caplo de melācolia videaꝉ aliter ſentire: ſꝫ ego credo
in hoc Azarano: ⁊ ſic ſit finis de ſignis.

Cura. Regimē ē duplex: ꝑſeruatiuū ⁊ curatiuū. Preſer/
uatiuuꝫ debeꝉ corpibꝰ aptis cadere q̄zuis nō cecide
rit. Curatiuū debeꝉ his qui alias ceciderūt ⁊ ex facili cā ī paro
xiſmū incidūt ⁊ illud eſt diuiſum. nā quoddā debeꝉ in actu po/
xiſmi: quoddā in tēpore quietis. ⁊ iſtꝺ ēt ē duplex: qꝛ quoddā ē
vniuerſale quoddā ꝑticulare. Quātuꝫ ad regimē ꝑſeruatiuū
primū poneꝉ regimen qꝛ maxime debeꝉ pueris antequā ī poxiſ
mū inciderint qꝛ ex nā etatis facilr in eū cadūt: vñ epilēſia cōi/
ter dicta eſt ꝓpter hoc mr̄ pueroꝝ loquēdo de flegmatica cere/
brali. Et ꝓ hoc ſingulr Nicolus de ea clare determinat nec ali
bi reperi: lꝫ Aui. ⁊ Serap. ſatis diſtincte ī pricipio caploꝝ ſuoꝝ
de ea determinēt ꝑ regimē nutricis maxime dicit ergo Nico/
lus de mēte Saluagni qꝛ cuꝫ puer ē natus de recēti ad ꝑſeruā
dum ne cadat ī epilēſia que eſt mater pueroꝝ vnū ſingulare re/
gimen ē vt ſumaꝉ ſolidi zuccari quātitas. ij. ℥. ⁊ ſumaꝉ cū oleo
ſiſamino vel amigdalaꝝ dul. ⁊ fiat ad modū vnguēti: ⁊ cū digi
to ponaꝉ in ore pueri ad quātitatē coclearis. nā dormiet ſtatim
⁊ reſoluet mās aptas nocere: deinde cū nō amplius dormit ite/
rum ex eodē cibeꝉ: ⁊ ſic vſqꝫ ad plures horas: ⁊ ſic fiat ꝑ quat/
tuor dies. Etiā peonia dicit Aui. de romana appenſa ad colluꝫ
⁊ ſit reccus preſeruat ab epilenſia: de qua de mēte Gal. dicit
Serapio primo breuiarij optima verba videbis tu: dicūt quidā
ſumatur de ſtipite eius que facit florēꝫ albū. Roſarius vult qꝛ
de iſta peonia fiant rotule: ⁊ ex eis fiat corona: ⁊ ſic valet appē/
ſa collo: etiaꝫ ſmeragdus appenſus collo multū laudatur: ⁊ cō/
muniter ad hoc laudaꝉ lꝫ Raſis ī libro ꝺ egritudinibꝰ pueroꝝ
vult qꝛ ligeꝉ ad pedē eiꝰ. Tñ Auēzoar ꝯſentit qꝛ ad collū cere/
bruꝫ vulpis tangēdo ītra fauces pueri cū eo anteqꝫ ſumat lac.
nā preſeruat dicit Gal. Dicit ēt Nicolus ſi per aliquot men/
ſes capiat coclear. i. ſirupi de cicorea ſine aqua multū lābendo
valet: qm̄ cicorea a tota ſpecie curat hunc morbū ⁊ ſumat añqꝫ
ſumat lac: nā cōfortat cerebrū ⁊ ſic preſeruat ab epilēſia. ⁊ cum
ambulare inceperit ſi de eodē ſirupo exhibeaꝉ cū vrina eius ca
lida multū iuuat. Dicit ēt qꝛ curauit filiū cuiuſdā principis cū
iſto regimine ⁊ multi filij illius antea mortui erāt. Et ſi vſqꝫ ad
iiij. vel. vj. mēſes oī die cū balneanꝉ ſi poſt balneationē ⁊ exſic/
cationē inungātur cū oleo de ſiſamo vel de camomilla multuꝫ
facit ad intentionē noſtrā: quedā ēt alia infra ponētur ad iſtā i/
tentionē in parte curatiua. Nutrix vero eius nō vtaꝉ coitu: qꝛ
corrūpereꝉ lac ⁊ mutaꝉ odor eius vt voluit Serap. Et ſi impre/
gneꝉ minueꝉ lac ⁊ vtaꝉ regimīe qꝺ non faciat lac aquoſum nec
groſſuꝫ ſed mediocre. Sed ſi ipſū ſit non mediocre īgeniādū ē
vt ꝯuertaꝉ per ꝯriū: nec pueri alia cibaria ſumāt qꝫ lac ante
plātationē dentiū: nec capiāt alia cibaria cū lacte qꝛ tūc lac cor/
rūpiꝉ: nec nimis faſtidianꝉ ſumptōe lactis: vñ deꝉ tātuꝫ ter vel
quater ī die. aliqñ ſumaꝉ aliquid mellis roſati ſecū: naꝫ facit ad
ꝑſeruationeꝫ corruptōis. Tpe vero ſuccedēti vt tertio q̄rto vel
ſeptimo anno lꝫ mutatio etatis cū bonitate regīs reddat eos ſe/
curos vtplurimū: neqꝫ ſit alia re vtendū vt voluit Raſ. pͦ cōti
nentis: ⁊ Serap. loco ꝓprio: tñ ꝓpter inordinatū regimen ſepe
ēt cadūt ī epilenſiā. Unde Raſ. ponit vnā deſcriptōeꝫ ad ꝑſer
uāduꝫ pͦ ꝯtinentis q̄ eſt hec: Sumaꝉ ſquilla ⁊ diſſoluaꝉ in fru/
ſta: īfundaꝉ in vaſe terreo polito ī quo prius fuerit mel forte ad
hāc ītentōeꝫ vt remittaꝉ aliqualr acuitas ipſiꝰ ſcpe: ⁊ poſtea ſu
perponaꝉ coriū forte ⁊ groſſuꝫ: vel cooperiaꝉ cū luto vt dicit: ⁊
ī eſtate ad ſoleꝫ ponaꝉ ī loco oppoſito meridici ⁊ nō vēto ſeptē/
trionali ⁊ marie in diebꝰ canicularibꝰ ꝑ. xl. dies ⁊ moueaꝉ ſin/
gula die verſus meridiē: vel oī hora moueaꝉ vt ſol verſus oēm
ꝑtē equalr ꝑuenire poſſit: poſt. xl. dies apto vaſe appebit aqua
deſtuxa. ⁊ de illa facta colatura ſimul cū melle fiat electuariuꝫ:
ve exprimaꝉ ſuccus de ſquilla ⁊ fiat electuariū ⁊ īfanti deꝉ ſin/
gula die mediū coclear ſiue vnū ītegrū mediocre: ⁊ magnis co
clear magnū de illo ſucco cū melle vel de illa aq̄ cū bono melle
⁊ deꝉ vnū coclear ſingulo die. ⁊ notate hāc deſcriptōeꝫ cū qua
multi īfantes ꝑſeruabunꝉ: qꝛ multi moriunꝉ hac epilenſia. Spe
cialiora ēt quedā īfra ponenꝉ in cura ꝑoxiſmi pueroꝝ: ꝯūter cō
trahēdo regimen ꝑſeruatiuū ēt ad reliqua corpora ab epilenſia
cōmuniter cōtingente materiali vt flegmatica: qꝺ etiaꝫ erit cōe
curatiuo regimīe corpibꝰ epilēticis ī tēpore quietis a dicta cā.
Circa regimē vniuerſale dicit Auic. Primū regimen eſt re/
motio cāruꝫ efficientiuꝫ vel remouētiuꝫ epilēſiaꝫ de quibꝰ di/
ctū eſt: ſꝫ ſpāliter ad aerē. Sit aer tēperatꝰ ī actiuis nō calidus
nō fridus: ſꝫ declinet ad ſiccū: ſit aer luminoſus ⁊ clarus: ī tē/
pore humido rectificeꝉ ad ſiccū: ⁊ ſtante frigido rectificeꝉ ad ca/
lidum cū ſuffumigatiōibꝰ factis in camera: ſed ī hoc aduerte qꝛ
aliqui laudāt ſuffumigatiōes aromaticas vt de ſtorace maiora/
na iſopo rutha ⁊ ſimilia: tamē hēatur cautelā dicit Aui. qꝛ odo
res boni aliqñ induceūt epilenſiā: iō Gordonius dicit qꝛ huiuſ/
modi aromata: vt ſtorax ⁊ ſimilia ponanꝉ in camera clauſa per
oīa foramina: ita vt impleaꝉ camera illo vapore: poſtea apiatur
feneſtra ⁊ rectificeꝉ aer antequā ītret eger: quaſi velit qꝛ ſi ītret
ſtante ſuffumigatiōe reali ꝑabitur ad caſuꝫ: nec etiā ſint odores
triſtes ꝑter odoreꝫ aſſe ruthe ⁊ euforbij ⁊ caſtorei: qꝛ talia a pro/
prietate valent: tñ cum tꝑamēto offeranꝉ credo reliquos odo/
res triſtes icitare ad epilēſiā. ſit ergo aer clarus lucidus diſtās
ab aquis lacunalibus ſit clauſa feneſtra ſtante auſtrali vel bo/
reali vento: nec ſit camera ꝓpinqua arboribꝰ male qualitatis:
vt ſunt nuces ficus: neqꝫ auelane nō ēt ſint herbe male q̄litatis:
vt eruca caules ſinapis coriādrū. nā talia oīa nocēt. De ſom
no: circa ſomnū dicit Aui. viteꝉ ſomnꝰ ꝓlixus ⁊ meridianus: ⁊
ſomnus quilibet poſt repletionē marie nauſeatiuā dormiaꝉ ca/
pite multū eleuato nequaquaꝫ inclinato: ſint extrema notabilr
coopta: ne mā moueanꝉ ab extremis ad ſupiora. ſit etiā accubi/
tus poſt cibuꝫ per duas horas ad minus: vigilia tñ ſupflua no/
cet qm̄ debilitat ⁊ caput replet. nā ſomnꝰ ⁊ vigilia ſupra rōneꝫ
ideſt mediocritateꝫ facta nocet. dicit Meſue ⁊ Hypo. in affo.
Exercitiū leue ante cibū factuꝫ ꝯuenit: ſꝫ ad laxitudinē ducēs
nocet ⁊ debilitādo ⁊ caput replēdo. dicit Aui. imo quies magis
ꝯuenit qꝫ exercitū. nā vna cā potiſſima ad epilenſiā ē euapora/
tio: iō exercitiū ⁊ quecūqꝫ ꝑparāt ad euaporationē ſunt multū
verenda: īſpectio etiā rerū circulr vel aliter ſubito motaꝝ vt ſu
pra dictū eſt de vertigine que epilēſie eſt vicina vt eoꝝ que cir
culariter mouenꝉ vel fortis affixio ad ꝯprehēdēdū acumīa mō/
tium qꝛ agitant ſpūs: ⁊ ꝯmouent inducūt epilenſiā: ⁊ ſic quili/
bet motus corpalis niſi ſit diuerſiuus ad īferiora eſt verēdus:
iō dicit Aui. cū mouēt mēbra ſupiora moueanꝉ ēt inferiora: vñ
dicit ⁊ ſtudeat vt ſit caput ſuū eleuatū quātuꝫ poſſibile ē: ⁊ ca/
ueat ne ipm pēdere faciat neqꝫ moueat ipꝫ plurimū quare mul
titudo materieꝝ ad ipm trahaꝉ: ⁊ oꝫ vt moueanꝉ inferiora cum
ipſe mouet ſupiora: iō errāt multi qui ⁊ in via preſeruatiua tpe
quietis in corpe ꝯſueto cadere faciūt fricatiōeꝫ capitis ⁊ lotōes
⁊ pectinatiōes fortes nō cuꝫ fricatiōibus inferioꝝ ꝑcedentibus
vel ſimul cū eis: ⁊ multomagis ledunt ꝑoxiſmo cū excitant cō/
mouēdo caput forti cōmotiōe: vñ dicit Aui. qꝛ ē fiēda diuerſio
a ſuperioribꝰ ad inferiora incipiēdo ab adiutorijs brachioꝝ: de/
inde ad pectoralia ⁊ dorſalia deorſuꝫ trahēdo videbiꝉ loco ſuo:
exercitiū tñ ſuaue iuuat. Inanitio ⁊ paucitas cibi multū cōue/
nit: vñ dicit Auic. nō ſumāt tātuꝫ potuꝫ ⁊ cibū quātuꝫ ſi eſſent
corpa ſana: īmo videꝉ iuuere qꝛ ſint cōtenti vno cibo in die: ⁊ ſi
non ſint ꝯtenti diuidaꝉ cibus in tres partes: ⁊ due partes denꝉ
in prādio circiter quartā horā diei: tertia pars ī cena. Nec ob/
ſtat qꝛ melior fiat digō in nocte qꝫ in die: ⁊ ꝯñs magis debeaꝉ
de cibo in cena. Rñdet Cōciliator dria propria izꝰ qꝛ ī morbis
cerebralibꝰ debeꝉ pauca cena qꝛ maior ſit euaporatio ad caput
tempore noctis ⁊ ſic magis repleꝉ caput. De paſſionibus au/
tē animalibꝰ dicatur ſicut dictū ē de exercitio qꝛ furor ⁊ ira q̄
ducūt ad ꝯmotionē ſpūum ⁊ humoꝝ nocēt ⁊ per eandeꝫ rōneꝫ
⁊ coitus ſed gaudiū temperatū iuuat. In cibis dicit Auice. vi/
tēt oēs cibos groſſos vt legumīa oīa: ſed broduꝫ ciceꝝ laudaꝉ.
vitent oēs carnes groſſas quadrupedū: laudant carnes gazel/
lis ⁊ capreoloꝝ ⁊ edoꝝ ⁊ lepoꝝ iuuenū. Dicit Gentilis qꝛ car/
nes edine in ſua etate dicunꝉ humide: ⁊ poſtea tñ Aui. laudauit
ēt carnes capraꝝ. Sꝫ pōt obijci qꝛ Haly. ñ laudauit carnes ca/
praꝝ. Rñdet ⁊ bñ qꝛ carnes edine cū nō ſint multū ꝓpīque ge
nerationi ꝯueniūt: ⁊ per capras intelligit nō antiquas ⁊ illas vi
tuperat Haly. ſꝫ ego nō laudo capras neqꝫ capretos. Nā dicit
Gal. qꝛ vitanda ſunt oīa aīalia que īcidūt epilēſiā vt oues per/
dices. Etiā epar hirci a ꝓprietate excitat epilēſiā ⁊ ſic ſuffumi/
gatio ex vngulis capre ⁊ coriū capre: ⁊ ſic credo qꝛ carnes capre
inducant epilenſiā: nec laudo capretos nec a principio gñatōis
nō qꝛ ſint hūide ꝯplōnis īmo ſunt melācolice complōnis. Dicit
Cōciliator ſed nō laudo qꝛ ſicut oues vel capre ſunt epilētice ita
credo de capretis: valent aues volatiles que ad ſiccū declināt:
vt aues minute ⁊ turtures que a ꝓprietate ꝯfortāt ⁊ augumen/
tant cerebruꝫ: ⁊ pipiones abſciſis capitibus que nocent: vitent
aues aq̄ticas. nec poſuit Aui. gallinas nec pullos qꝛ ſūt hūidi:
tamē Alex. ⁊ Auenzoar laudant gallinas forte nō ꝯueniūt pulli
earꝝ. Uitēt oēs piſces: ⁊ lꝫ Alex. noīet aliquos quibus vti poſ/
ſint nomīat minus malos: vñ ſi tñ multū appetit ſint piſces pe/
troſi. Inter olera Raſis de mēte Gal. laudauit attriplices ⁊ la
etucas ī libro de morbo īfantili dicit Auic. qꝛ lꝫ laudenꝉ laetu/

ee ⁊ coriādruz laudauit Serap iter herbas q̄ cōprimūt: ipse tñ
nō laudat: ⁊ sic ñ laudat bletes lꝫ laudāť a Gal'. Cōcordat Gē
tilis de bletis: q̄ quedā sunt blete ad albū declinātes: ⁊ iste sūt
calide abstersiue ⁊ istas laudat: quedā eniz blete nigre ad friduz
⁊ humidū declinātes ⁊ has vitupat Auic. Raſ dicit ꝙ blete ī
quotidiano vsu nō ꝯueniunt: q̄ quāuis sint calide tñ abundant
humiditate: etiā dicit Raſ ibidez ꝙ valent ad lenitōez. ⁊ ita ēt
Auic. laudauit: valet igiť decoctio earū: valet ēt comestio aliqñ
ad lenitionē ventris. Nā stipticitas ventris ī talibꝰ epilenticis
multū est verēda: sumať de eis ante cibuz paꝝ. Isopus valet: ⁊
de eo ēt dixit Alex. Isopꝰ sit decoctꝰ: hoc eiz magnifice iuuare
pōt: ⁊ multi hoc apozimate vtendo frequēter a totꝰ egritudis
malitia sūt liberati. Inter olera dicit Serap. ita ꝙ curat epilē-
cuz maiorana saluia feniculus rosmarinꝰ anetū ⁊ fere oīa gene
ra ꝑter frida ⁊ humida ⁊ apiuz ꝙ a ꝓprietate nocet. etiā vitupe
rat Aui. porros allea ⁊ pastinacas ⁊ raffanū ⁊ oīa q̄ sua acuitate
mordēt cerebrū. vñ vituperat sinapiz ꝑꝑ tria nocumēta: vel q̄
sua acuitate mordicat cerebrū: vel q̄ ꝑstat euaporatōez dilatā-
do meatus materieꝝ ad cerebrū: vel q̄ ꝯuertit mās ad cerebrū.
Nā ī soda ⁊ in reliq̄s passionibꝰ cerebralibꝰ vsus eiꝰ maxie no-
cet. Inter fructus vituperat Gal. fructꝰ omēs grossos quorū
mora lōga ē ī stomacho vt coctana ⁊ pira. De humidis nō ē du
biuz vt melones persica: capere paruz de illis grossis post cenā
vel cibū nō nocet vt bolus piri vel paꝝ de diacitonitē: nō capi-
ant multū q̄ grauat stomachū ⁊ debilitat digestiuā capiať pa-
rū ⁊ incidať subtile: valēt auelane assate: valent pince ꝑparate:
laudat Azaranꝰ nuces ⁊ ficus. Serap. ⁊ Alex. vitupant nuces
⁊ dactilos. Pro cōcordia dicať ꝙ in corpe calido in quo sit ti-
mor de euaporatiōe nuces nō ꝯueniunt. aliqui laudāt zinziber
crocū ⁊ cinamomū: ego nō auderez ꝓpter euaporationē. Inter
potus laudať vinū paueiferū: aliqui dicūt puꝝ. dicit. A. modi-
cum eiꝰ antiquū ⁊ puruz vz multiplicat spūm ⁊ cōfortat in cōi
vsu: vinū sit paruū ⁊ ad ponticū aliqualr̄ declinās: aliqñ in de-
clinatiōe facta euāatione possz exhiberi purū ⁊ bonum: sꝫ ꝓprie
potus cōueniens ē aqua mellis vel zuccarij estate cū saluia vel
isopo vel nucemuscata. ⁊ si fierent hec vina artificiata vt vina
noua cū rutha saluia siseleos ⁊ ebulliant valent multuz: vt fuit
doctrina Arnaldi de villa noua in suo quodā tractatu: ⁊ ī hac
intentiōe preseruatiōis sunt singlr̄ notāda verba Serapio. cuz
dixit: naz cautela ab hac egritudine ē bonitas multa regiīs.

Sequiť de cura epilenticoꝝ quo ad medicinalia magis. Ali-
ud regimē debeť tpe ꝑoxismi: aliud tpe quietis: iō prius diceť
de regimīe tpe ꝑoxismi: ⁊ in hoc ponať regula ꝙ epilēsia ē cu-
randa tēpore ꝑoxismi sicut subeth ⁊ apoplexia cū diuersiōibus
⁊ alijs saluo ꝙ in duobꝰ est differētia. Primo ꝙ in ꝑoxismo su-
beth ⁊ apoplexie tutior fit euāatio diuersiua cuz fl. bothonijs ⁊
alijs q̄z in ꝑoxismo epilensie: q̄ expectari pōt releuatio a ꝑoxis-
mo in epilēsia non sic ī alijs. Scd̄o audaciꝰ facimus sternutato-
ria ⁊ alia localia in ꝑoxismo epilēsie q̄z in alijs: cū non ita timea
mus agitatiōez materieꝝ ī epilensia: q̄ vtplurimū nō tanta mā
quātitatiue peccat ī epilensia sicut ī illis: tñ etiā hic opz diligē-
ter opari. Sed spāliter primo poneť regimē in ꝑoxismo lactātiū.
lactantiū igiť dicit Serapio cura ē administratio regīs nutricis:
qm̄ ꝺm etatē reducunť sine alio regimie ⁊ colligiť supra ex Hy-
po. scd̄a ꝑticula affo. epilenticoꝝ iuuenibꝰ ⁊c̄. q̄ ī puero ꝓpter
nimiā humiditatē accidit epilēsia ⁊ facta minoratiōe ad siccita
tem curanť. nutrix ergo vtať cibarijs laudabilibꝰ exercitio mo
derato: ⁊ si lac ad aquosuz ꝺclinauerit inspisseť cū cibarijs sic-
cis: ⁊ si ad grossum cū subtiliātibus: vitet oīa que multiplicant
humiditatē vitet coituz: dicit Azaranꝰ singula die specteť lac.
Naz si muteť ad corruptionē ꝙ cognosciť ad odorē maluz vel
si muteť in colore: tūc dimittať illud lac: ⁊ dicit ꝙ nutrix ma-
sticet cardamomū: ⁊ sic masticatū cuz lacte imponat in os īfan
tis: nā ꝑseruat ⁊ in ꝑoxismo iuuat. si fuerint etiā in ꝑoxismo ꝑ-
cipua cautela est vt brachia ⁊ reliqua mēbra cū ꝯtorqueť ꝓpter
spasmū rectificēť manibꝰ iunctis priꝰ in oleo amigdalaꝝ dul. ⁊
ꝯuertanť ad situz ⁊ dispōez nālem: ⁊ talr̄ ordineť ne vlterius
spasmeť. nā in illo spasmo fit dolor maximus pueris: fiat etiā
odoramentū cū rutha: ⁊ apponāť reliqua q̄ valēt a ꝓprietate in
ꝑseruādo iā ꝑdicta q̄ ēt remouēt ꝑoxismuz: ⁊ addit Azaranus
vnū exꝑimētū vt. s. accipiať vnꝰ pulloꝝ irūdīs ⁊ apiať eiꝰ ven-
ter ⁊ inueniēť in ipo duo lapides: vnꝰ vnius tm̄ coloris: aliꝰ di-
uersoꝝ coloruz: ⁊ ligentur ambo in corio vituli ⁊ suspendantur
in collo patiētis: aliqui dicūt ꝙ dz eligi lapis rubeus: sꝫ starez
cū Azarano ī hoc. Sꝫ hoc spāliter nota ꝙ ista regimīa ꝯuertū
tur plerūq̄z ad curā epilēsie flegmatice in quā solent īfantes ī-
cidere: sed habeať cautela qm̄ infantes nō tm̄ ex abūdātia fleg-
matis in ventriculis cerebri cadūt in epilensiā: imo aliqñ ex fe.
acuta superueniēte vel ꝓpter liquefactionē humiditatū nāliuz
⁊ ꝯñter repletionē ventriculoꝝ vt quasi a cā calida liquefacien
te incidūt in epilensiā ⁊ aliqñ incidūt spasmū ⁊ epilensiā de sic-
citate que vocať mater pueroꝝ ꝺm Rasis primo ꝯtinētis caº 5º
in fine vbi affirmat ꝙ morbus qui appellatur mater pueroꝝ est
spasmus superueniēs ex siccitate: sed verū ē ꝙ nō placet Auic.
ista sñia. Nā dicit caº ꝓprio ꝙ huius nōis vsus nō ē famosus
apud medicos veridices: sed quicquid sit pur aliqñ incidūt pue
ri spasmuz ⁊ epilensiā a siccitate lꝫ nō sit ꝑiodica vt supra dictū
ē: ⁊ in dictis oz vti diuerso regimīe a regimie cōi. Nā si situa-
retur infans in camera calida ⁊ cuz oleo de rutha ⁊c̄. nō aliđ fit
nisi ꝙ inducūtur ad celerē mortē: vnde opz ergo ꝯuerti ad regi
men ꝯrium vt frigidū ⁊ humidū. Fiant ergo balnea humectan
tia ex decoctōe maluaꝝ ⁊ violaꝝ ⁊ aspersiones lactis supra ca-
pita pueroꝝ vt docet Rasis pº ꝯtinētis. Nota ēt ꝙ sepe post
febres accidūt tales epilensie ⁊ spasmi in pueris ⁊ mala aduertē
tia medicoꝝ deducunť ad mortē ita vt dictū ē de lactātibꝰ cō
sidereť de adultis qui possent ita incidere a cā calīa vt dictū ē:
q̄ tamē vtplurimū accidit a mā frigida: auctores ponūt curaz
a cā frida. Sed hic āneciať ēt cura habenda in ꝑoxismo ī adul-
tis: cum ergo intētio vertiť ad ꝑoxismum in actu ꝑoxismi ꝯue-
nit vti diuersionibꝰ fricatōibus mēbroꝝ inferioꝝ que sunt in
subeth dicta. Et in hoc laudať clistere acutum in ꝑoxismo forti
cuiꝰ descriptio fiat vt infra. ℞. corticū radicum feniculi radicis
ircos radicis peonie añ. ℥. ij. aristo. ro. ℥. j. interioꝝ squille. ℥.
s. vtriusq̄z ruthe absinthij pollij montani añ. M. j. stic. saluie
añ. M. s. seminis añ. seminis siseleos ⁊ ruthe añ. ʒ. ij. bulliant ī
aqua debite quātitatis vsq̄z ad ꝯsumptionē tertie partis: po-
stea addatur colature lib. j. s. hieralogodion. ℥. s. hierepigre. ʒ.
vj. olei ruthe. ℥. iij. salis gēme. ℥. s. misceanť ꝓ clisteri. Et Se
rap. laudat vomitū in principio ꝑoxismi factū cum pēna impo-
sita ī guttur ab astante posito prius ligno ītra dentes illiꝰ. Ra-
sis tñ vituperat primo ꝯtinētis vomitū fieri in ꝑoxismo ⁊ tñ visus
ē parū añ laudasse ꝯcordari pōt: ex hoc vz ī parato ad vomēduz
⁊ ꝯsueto vomere tēpore quietis. Isti tñ pōt dari vomitū in ꝑo-
xismo maxie vomitū leue vt cū pēna tincta in oleo lilia. eo: sed
vomitiuū forte non laudať in isto paroxismo. Dicit Azaranus:
si fiat inunctio cum assa ⁊ odor perueniat ad nares si reuiuixit ⁊
excitať erit curabilis alr̄ nō: q̄ fiet ꝑiodica ꝯtinua. Et Alex. po
nit experimētū Apolonij dixit: si ceciderit epilēticus appone na
ribus timuz: si surrexit ab epilēsia sanať: si aūt nō: non sanatur.
Et de mente Thedori dixit epilētico aūt cadēte si de maioribꝰ
digitis pedis sanguinē tollas ⁊ linias labia eius ⁊ frontem mox
surget. Forte etiā ē excitans a paroxismo si ponanť licinia lōga
intra nares intincta in duabus partibus pinguedinis castorei:
⁊ alia ꝑte succi ruthe excitabit plurimū epilēticū: multa ponūť
q̄ magis ꝑtinēt ad credulitatē vt pater noster ⁊c̄. vt innuāt esse
morbū diuinuz. Iō Hyp. fecit librū de epilēsia quē appellauit
librū de morbo dei. Quidā moderni dicūt ꝙ si dicanť illi ver-
sus Gaspar fert myrrhā ⁊c̄. postea extrahať sanguis de spatu-
lis nō ampliꝰ cadit. Dicit Gordoniꝰ ꝙ nūquā vidit aliquē cu-
ratū nec ꝑ se nec ꝑ alium cui magis credo nisi durauerit modi-
co tpe: vel si ꝑuenerit ex negligētia regīs vel in pueris ⁊ īfanti-
bus. ⁊ cā quare nō liberanť est forte q̄ nō bñ ꝯueniunt cū deo.

Sed ꝓ regie obseruādo ī epilensia tpe quietis sex ītentiones
sunt hñde ꝑ ordinē. Prima ītentio est adequatio mãe ⁊ ꝑpara-
tio ad expulsionez. 2ª ē euāatio. 3ª diuersio. 4ª euāatio vltimata
materieꝝ q̄ remāserūt post euōnez minoratiuā. 5ª ꝯfortatio ce-
rebri ⁊ alteratio malitie ꝯplōnis. 6ª vertiť ad accidētia. Pri
ma ītētio quo ad digōnez ī mā flegmatica cerebrali dicit Gal.
in ꝯmento affo. quite ꝑticule: Quibꝰ epilensia ante iuuentutē.
ꝙ medicina in epilēsia dz eē ꝯtraria ⁊ cōgrua: quasi īnuat ꝙ sit
ꝯtraria in q̄litate manifesta ad cām epilēsie ⁊ ꝯgrua cū ꝓprieta
te ꝯfortatiua cerebri ⁊ corruptiua ipsiꝰ epilēsie ita ꝙ eliganť me
dicine nō soluz calide ⁊ sicce: sꝫ hñtes ꝓprietatē in ꝯfortādo ce-
rebrū ⁊ a ꝓprietate valētes ꝯtra epilēsiaz. Nā apiū q̄zuis sit ca
liduz ⁊ siccū tñ ī casu nō ꝯuenit. Iō dicit Mes. in caº proprio:
Res quas eos semꝑ oz sumere sūt peonia ⁊ semē eiꝰ: piretruz:
siseleos ⁊ aristologia rotūda. Raſ pº ꝯtinētis addit agaricuz ⁊
scolopēdriā. silr̄ Auic. addit agaricū ⁊ poliuz mōtanū ⁊ silia: vt
asse isopus: vñ dicit Serapio de isopo ꝙ decoctio isopi ē mira-
bilis iuuamenti: ⁊ ea sola decoctiōe testať multos curasse: q̄ nō
dimittit in stomacho ⁊ pectore aliq̄d de suꝑfluitatibꝰ: nā īcidit
mās viscosas ⁊ eas educit ꝑ vrinā vel secessum: ⁊ istā sñiaz acce
pit ab Alexādro vt supra dictū est: ⁊ in mā grossa fiat sirupus:
vt īfra. ℞. oximellis squillitici mellis ro. añ. ʒ. vj. vel. ℥. j. aque
decoctiōis isopi. ℥. iij. vel. iiij. fiat sirupus. ⁊ ad hāc intētionez
valet sirupꝰ de sticados oximel ꝯpositū ⁊ simplex ⁊ squilliticuz
cū aquis appropriatis vt bethonice: ruthe: maiorane: aromati-
zādo cuz nucemuscata vel cardamomo q̄ a ꝓprietate hoc respi
ciūt. Si vero mā flegmatica sit subtilis dicit Serap. valet deco
ctio absinthij cū sirupis vt supra maxie si ꝯiungať nocumētum
stomaci vt analensia q̄ est spēs epilensie stomatice: ⁊ cū his di-
gestiuis simul est vtēduz ꝯfectōibꝰ alteratiuis ⁊ digestiuis. In
hoc valet med camē Oribasij positū a Mes. qđ sumiť oī die vi
de tu. Piretrū ꝯditūz valet sicut zinziber ꝯditū: est medicia fi-
delis dicit Mes. Raſ laudat piretrū puluerizatū si oī die deť
coclear vnūz cū eadē quātitate mellis: ⁊ valet electuariū de pi-
retro a Mes. ⁊ ꝯfectio Raſ ī littera q̄ singularis est vt vidistis
qm̄ valet in oī specie epilēsie excepta sanguinea sup. ⁊ colerica.
⁊ hec intētio digōnis fere ē eadē cū ītentōe ꝯfortatōis cerebri.
Fortiora tñ resolutiua debenť facta euōne ⁊ mundificatiōe quā
antea: vt castoreuz euforbium ⁊ reliqua fortia que tardanť post
euōnē. Scd̄a ītētio euāatiua ꝯpleť ꝺꝫ tenorē virtutis ⁊ circū-
stātias cū appropriatis a debilioribꝰ in equādo vt a hyera. Ale-
xander tamē de hiera facit dubitatōez in iuuene ꝓpter calidi-
tatem sed cōiter oēs in ea cōueniūt. Valent ergo pillule primo de
hiera simplici ⁊ elesangine cum agarico: postea fortius valent
hiera ruffi ⁊ hermetis ⁊ postea hiera colloquitidos. Rasis lau
dat pillulas cochias multotiēs quasi īnuat q̄ morbꝰ ē cronicꝰ
multotiēs itereť euāatio. Serap. laudat pillulas cochias quas
ēt laudo: deinde fortiores sunt de serapino de oppoponaco: de
his ē dubiū ꝓpter id quod dictū ē supra: vñ eas nō simpliciter
laudo: de euforbio ⁊ interpelleť per hebdomodā dicit Auicc.
vt quiescat. Nā postea iterato ꝯuenit digerere ⁊ euāare: laudať
vomitus maxime si ꝯcomiteť nocumētū stomaci, factꝰ cū pēna

īmissa ī guttur prius īīcta ī oleo de lilio vel ī hiera simplici. Si
mā fuerit sanguīca vel mixta sanguini cuꝫ alijs hūoribꝰ: laudat
flōmiā de saphenis. Multi dicūt ꝙ flōmia ī vere in oī ēt epilē/
sia ꝯuenit ēt si non sint signa replōnis nisi fuerit ꝙ ꝓhibeat vt
de etate ⁊c̄. Dicit Nicolus nisi timeaṫ infridatio cerebri: vt si
corpus eēt extremaliter frigidum tūc vel nō fiat vel fiat parce.
Aliqui dicūt fiat de duabꝰ saphenis aliqñ de basilica: ð hoc di/
ctum ē supra in caᵒ de litargia. Si nō pōt fieri flōmia fiat ven/
tosatio in carnositate tibiaꝝ cū scarificatōe aliqñ. Alia inten/
tio que ē diuersiua ꝯpleṫ cum fricatonibꝰ cū ligaturis mēbroꝝ
inferioꝝ tpe quietis cū lotionibꝰ extremoꝝ factis cū appropria
tis dixit Auic. non approximet aque simplici. nā calida calefa/
cit ⁊ humectat ⁊c̄. Fiat lotio cuꝫ decoctōe appropriatoꝝ vt ru/
the saluie sticados rorismarini ⁊ similibus: ⁊ hoc semper obser/
ueṫ ēt in lotōibus manuū: ⁊ in hac intētōe ⁊ quasi in oī tpe va/
lent clisteria appropriata ⁊ cum hieris dictis ⁊ hieralogodion
valent fortia suppositoria predicta supra. Sꝫ vtrū diuci sio pre
cedere debeat euonem secessiuā aliqui dicunt sic: aliqui nō: sed
iste ordo fiat ſm habilitationē mãe. Naꝫ si fuerit apta euoni vt
humida fluxibilis in principio ꝯuenit minorari añ diuci sionē: ⁊
si sit inepta cūoni fiāt prius diuersiōes. Alia intētio ad cōfor
tationē cerebri ⁊ resolōnē materieꝝ que remāserūt fit cū garga
rismis sternutatorijs masticatorijs vt ēt dicaṫ de his vt dictuꝫ
ē in apoplesia. Masticatoriū ponit Mesue ex piretro mastice ⁊
cera ex hoc fiat pasta: mūdificat cerebrū mirabiliter: caputpur/
gia fiant ex succo ruthe: naꝫ trahunt mãm deorsuꝫ ⁊ ꝯfortant
cerebruꝫ. Ualent per interius tyriaca mitridatū diamuscū dul
ce ⁊ amaꝝ. Intra aures ponātur olea de spica ⁊ rutha de squi/
nāto: odoramēta sunt de musco de nigella de assa singularissi/
me de castoreo: talia ꝯfortāt ⁊ excitant a paroxismo. Quedā extri/
secus applicanṫ ⁊ a ꝓprietate valent vt coriū frontis asini si te/
neaṫ tāgendo carnē epilētici per annū integrū preseruaṫ ab epi
lensia: dicūt idē de visco quercino si sumaṫ interius cū modico
vini nō inueniṫ iste viscus. Nā Plinꝰ ponit tria gña visci in/
ter q̄ ponit de quercu. Et p̄ceptū Alex. ⁊ oēs ꝯueniunt ꝙ vrina
apri cū tota vesica desiccata ī furno postea deṫ. ʒ. j. per. vj. vel
vij. dies ⁊ preseruat ab epilēsia: ⁊ de his a ꝓprietate valenti/
bus reperiunṫ infinita in libris: sed ista sunt in quibus oēs fere
cōueniunt ⁊ sūt singularia: tñ laudaṫ cornu cerui puluerizatū:
⁊ auctor tacuini laudat de mēte Platearij: ⁊ dicit ꝙ ipse vidit
experientiā ī vno ātiquo curato cum puluere facto ex castoreo
opoponaco antimonio ⁊ sanguine draconis: dicit deṫ quōcū/
qꝫ poteris ꝓ certo curat. Ger. ponit puluerē de ossibꝰ ꝯbustis
cranei anterioris ⁊ cuꝫ semine peonie: ⁊ hoc habuit a fidelissi/
mo apothecario: ⁊ dicit se eē expertū istū. Sed quidā dicūt ꝙ
tale os dꝫ esse porosuꝫ ⁊ nō ponderosuꝫ ⁊ debꝫ eē viri ꝓ viro:
⁊ mulieris ꝓ muliere. Ponit etiā aliū quē multū laudat factū
vt ifra. ℞. galitrici. ℥. s. visci quercini. ʒ. j. tormētille. ʒ. j. s. fiat
puluis de quo administrenṫ. ʒ. ij. añ aduentuꝫ paroxismi. Etiam
Alex. ponit experimētū dicit sic: Accepi aūt ⁊ hoc ī tuscia a ru/
stico dicēte aliquē esse liberatū ꝑ hunc modū: tritā eiꝫ habebat
saluaticā ruthā in agro: ⁊ cuꝫ vnus suꝰ lunaticus cecidissꝫ corā
eo plenꝰ mesticia ruthā ei cōtulit: ⁊ in eius pñtia surrexit sanus
expertus aūt ē ⁊ in alijs ⁊ liberati sunt. Et addit Alex. ⁊ ita ego
sepe curaui mirabile ⁊ p̄cipuū ē: ⁊ dedi tibi ꝓ magno: ponit etiā
multa alia experimēta sed ista sufficiāt. Si epilēsia sit ꝑ viā cō/
munitatis maxīe stomaci laudaṫ vomitꝰ postea deṫ hyera sim/
plex: postea ꝯforteṫ stomachus. Si ex alijs mēbris attēdatur ad
illa mēbra cuꝫ cūatiuis ⁊ alijs appropriatis appositis semꝑ ali/
quibus cerebralibus a ꝓprietate valētibus in casu. Si sit ex pe
de vel alio mēbro extremo ligeṫ mēbrum a quo fit euaporatio ⁊
talr̄ decēter ne mēbruꝫ putrefiat. Etiā ligatura deorsum valet
ad diuersionē q̄ ꝓpter dolorē mā ꝯuertiṫ deorsuꝫ: ⁊ sic omnis
ligatura dolorosa vꝫ. Etiā ꝓdest ponere vesicatorium ex eufor/
bio ⁊ sinapi supra mēbrū lesum. Cōis modus est vt capiaṫ. ʒ. j.
vel. ʒ. j. s. de cantaridibꝰ: ⁊ capianṫ cātarides abscisis capitibꝰ
⁊ alis cuꝫ. ʒ. ij. fermēti ⁊ melle anacardoꝝ ⁊ aceto squilitico ⁊ fi
at pasta rotunda ī medio: postea ponaṫ istud cauterizās: ⁊ facta
cauterizatiōe exit mā aquosa ⁊ supposita ficu vel caule teneaṫ
vlcus aptuꝫ ad mundificationē. Et aliqñ poniṫ vētosa supᵃ lo/
cum vlceratū: vel ponūt aīalia de recenti mortua vt pullus ſm
ānū ad locuꝫ: tādeꝫ facta ꝯsolidatiōe sanabiṫ deo volēte. Si nō
pōt fieri ligatura vt in spatula ponaṫ ventosa cū scarificatione
vel sine. Ista ruptoria ēt possunt fieri in pueris post aures vbi
sit ꝓpter essentiā in cerebro: quibꝰ nō lꝫ dare medicinas. Ualēt
vltimo vt fiat cauteriū actuale cuꝫ ferro ignito ī loco leso: īmo
oīa cauteria ī oī epilēsia valent: ⁊ in oī passiōe cerebrali: si fiant
cauteria sub genibus ābobus ⁊ teneanṫ aperta vlcera vt exeat
mā talē faciens morbū vel ꝑ proprietatē vel ꝑ cōitateꝫ. Et si cā
fuerit cuius euētus ignoraṫ vt demoniꝫ qð cognosciṫ ꝑ signa
superius posita ⁊ ex eo ꝙ opa medicinalis nullius videṫ eē iu/
uamenti: tūc curādus ē vt recōcilieṫ cuꝫ deo ⁊ practiceṫ in hoc
illa sñia canonica extra de penitētijs cū infirmitas nō nūquam
ex peccato ꝯtingit ⁊c̄. Qð si postea non cureṫ tunc obserueṫ qð
dicit Azaranꝰ recōmittēdo eū creatori ⁊ ñ vtēdo opa medicina/
li: qm̄ nō est quia operū miserator magis q̄ꝫ ipoꝝ creator. Et q̄
occulta ē medicina cā huius egritudinis ⁊ earuꝫ cognitio circa
eā deficit ⁊ recusauerūt eius curationē tractare sup. auctores:
tamē dicit ipse ⁊ nō est dubiū apud me quid ē de antiquis scien
tijs que hodie occultate sunt hoībus. Ultima vero itentio q̄
vertitur ad accidētia prīo vt spasmus cureṫ cōfortādo nuchaꝫ
cū oleo spice in cā frigida ⁊ cum alijs: de quibꝰ ī fra in caplo de
spasmo ⁊ de paralesi. Et si mēbra fuerint ꝯtorta reducanṫ ꝯtra/
ctando cū manibꝰ leuiter ad debitū situꝫ ⁊ rectitudinē ⁊ lōga/
tionē: ⁊ talr̄ teneanṫ ne possint ꝯtrahi. Itē ꝓhibere opꝫ ne sibi
mordeāt linguā imponēdo lignū intra dētes eoꝝ. Itē regula/
ri oꝫ tales infirmos ab astātibꝰ ne cadant in aquā vel ignē: ⁊ sic
dico de similibꝰ: ⁊ in istis finis huius capituli.

Caplm nonū de melācolia.

c

Um alicui cogitatōes male sine cā acciderit ⁊ ti
mor ⁊ tristicia ī eo preualuerit: mlīe pricipiū in
eo ē. Cū aūt res ad hoc deuenerit vt ēt ea que
cogitare ceperit ore ꝓmat verba sua atqꝫ actꝰ
ꝑmisceat: iaꝫ mlīa ꝑfecta est. Cui ergo he ma/
le cogitatōes ⁊ tristitia ⁊ tribulatio accidūt eis anteq̄ꝫ p̄uale/
re incipiāt succurrēdus est: q̄ si preualuerit cura est difficilis.
Quod si cū mlīa fuerit dolor vētris ⁊ inflatio ⁊ malus color ⁊
digōnis corruptio ⁊ vomitꝰ acetosus ⁊ excreatōis multitudo:
incipiēda est cura cuꝫ flōmia ex basilica aut saluatella sinistre
manꝰ. Et si sanguis visus fuerit niger: dimittaṫ egredi ī mul/
ta quātitate. subtilis aūt ⁊ rubeus si fuerit: restringēdus erit
illico. Eger vero ex rebus lenietibꝰ est nutriēdus vt sunt
alesfidabegi que sūt ex carne edina ⁊ arietina ⁊ mittēdus ē in
balneū in quo nō diu moreṫ. Post hoc aūt decoctōe de epithi
mo quā ego ꝯposui vtaṫ: cuiꝰ est hec ꝯfectio. ℞. mirabolanoꝝ
indoꝝ. ʒ. x. polipodij. ʒ. v. sene. ʒ. ix. turbith. ʒ. iiij. sticados. ʒ.
x. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. x. epithimi cretēsis. ʒ. x. oīa excepto
epithimo ī tribꝰ lib. aque coquēda sunt donec ad vnā librā ⁊
mediā redeāt. Cūqꝫ hoc factū fuerit addaṫ epithimū ⁊ illico
ab igne remoueanṫ ⁊ dimittanṫ donec īfrigidari ceperit. Cū/
qꝫ īfrigidata fuerit manibꝰ fricata coleṫ: deinde sumanṫ aga
rici due tertie. ʒ. j. aloes. ʒ. j. salis indi. ʒ. s. elebori nigri quar/
tā. ʒ. viiꝰ: ⁊ ꝯficianṫ cū melle aut cuꝫ iulep: ⁊ fiāt ex eis pillule
q̄ per tres horas ante decoctōis acceptōeꝫ sumēde sunt: po/
stea sumaṫ decoctio: deinde tribꝰ diebꝰ quiescat. In his auteꝫ
diebꝰ quibꝰ quiescit nutriaṫ ex eis que precepimꝰ: ⁊ ī potu su/
mat vinū subtile ⁊ claꝝ ⁊ bene odoriseꝝ. Post hec quoqꝫ iteꝝ
soluēdus ē vt prius. hoc vero ita vt p̄diximꝰ 3ᵒ iterādū ē. 4ᵒ
quoqꝫ potio ei dāda. Eger vero ab oībꝰ que coleraꝫ generāt
nigrā abstinēdus ē: vt sunt carnes siluestres oēs ⁊ caro vac/
cina ⁊ caprina: vetuste ⁊ fabe: ⁊ caro salita ⁊ caseus vetꝰ ⁊ re/
cēs ⁊ p̄cipue lētes ⁊ oīa humefactiua. Uinū p̄terea grossuꝫ:
labores ⁊ vigilias euitet: nec patiaṫ famē nec sitiꝫ: vino vero
subtili ī potu vtaṫ: ⁊ p̄cipiēduꝫ ē ei vt dormiat. Et ē studēduꝫ
in splenis curatōe ex his que in sequētibꝰ in caplo de splenis
curatōe dicturi sumꝰ que augmētaṫ. Os quoqꝫ stomaci ꝯfor/
tādus ē ⁊ p̄cipue ex medicis: quarū mentionē in sequētibꝰ fa/
cturi sumꝰ cū egritudines stomaci nominabimꝰ. Si aūt cū me
lācolia ea q̄ nominauimꝰ nō fuerit ⁊ acciderit post freneſiꝫ vel
longā morā sub sole aut ꝑcussionē in capite: flōmia ex cepha/
lica faciēda est. Et capiti studiū adhibēdū ex reliquo regimīe
qð diximꝰ ꝓprie. Aqua p̄terea tepida ab alto loco suꝑ caput
fundēda est. Deīde oleum roſ. cū aceto vini capiti ifundaṫ: ⁊
lac muliebre desuper mulgeaṫ. Naribꝰ ēt oleū de seminibꝰ
cucurbite dulcis ⁊ lac muliebre inijciaṫ. In balneū quoqꝫ sepe
mittēdus est. ⁊ multū ex aqua tepida capiti ē suꝑinfundēdū.
Eger ēt oīa que odorifera frida sunt odoret. Si aūt cū mlīa
nihil fuerit eoꝝ que diximꝰ in pricipio: matrix vena dextri bra
chij aperiēda erit: ⁊ vt p̄diximꝰ faciēduꝫ erit ⁊ regēduꝫ: ⁊ post
q̄ꝫ hoc regimē ifirmo adhibueris ꝑ aliquot dies quiescere di/
mittēdus est: deīde vt prius in cura eiꝰ icipiēduꝫ donec sani/
tatis fiat restitutio. Studiū vero totū qð erga melācolicos est
obseruādū: est vt ipinguenṫ ⁊ carnosi fient: exquo eiꝫ pigues
⁊ carnosi fuerit illico sani erūt. Cibi aūt qui illis ꝯgruūt sunt
caro arietina ⁊ edina ⁊ gallinacea ⁊ panis de simula. Oppi/
rus auteꝫ panis nullo modo ē eis ꝯgruus. Uinū quoqꝫ sub
tile ⁊ clarum eis conueniens est. Uinuꝫ vero grossum nō est
eis bonū nec nigrū. Lac aūt recēter ab vberibꝰ extractū dum
adhuc calet eis ꝯfert: ⁊ pisces recētes et sisami de zuccaro fa/
cti ⁊ oleo amigdalino. Preterea audire cātilenas ⁊ gaudere
⁊ habere ante se res delitiosas ⁊ dormire plurimuꝫ ꝯfert eis.
ecōtrario vero cogitare ⁊ solus morari ⁊ vigilare maxime no
cet eis. Pillule que colerā nigrā expellūt de quibꝰ daṫ his qui
decoctōeꝫ sumere nequeūt. ℞. epithimi cretēsis. ʒ. xx. polipo

dij agarici amboꝝ añ. ʒ. x. elebori nigri salis indi amboꝝ añ.
ʒ. v. sticados. ʒ. vij. pulueris hierepigre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ.
iij. In diebꝰ vero quibꝰ quiescit eger dʒ sumē ellr̄m qd̄ vocat̄
letificās: qd̄. ℞. mellisse corticū citri gariof. galiemus. masticis
croci orientalis nucismus. cinamomi cardamomi neberemisb.
behen albi ⁊ rubei: zedoarie: doronici: seminis ozimi maioris:
seminis ozimi: gariofil. oiuʒ añ. partes equales: musci quātuʒ
ē decima pars. ʒ. viiꝰ: deinde sumant̄ chebuli. xx. ⁊ embl. xxx.
⁊ terant̄: ⁊ in tribꝰ libris aque coquant̄ donec ad vnā redeāt
⁊ colētur. In colatura vero addat̄ mellis lib. j. deinde bulliāt
donec aqua ꝯsumpta sit: post ex hoc melle ꝯficiant̄ spēs p̄di/
cte qd̄ tm̄ in pōdere sit triplū ad spēs: de quo cū necesse fuerit
ad magnitudinē auellane sumēduʒ ē. Hoc eiʒ medicamē le/
ticiam ⁊ coloris pulchritudinē ⁊ digestionis bonitateʒ opera/
tur ⁊ retardat canos.

c **Cum alicui cogitationes ma**
le sine cā acciderint ⁊c̄. Sequit̄ cōtinuando
de passionibꝰ cerebri determīare de lesiōe ma
xime operationū virtutū moraliū vt imagina/
tiue vel cogitatiue. s. de passiōe noīata melāco
lia lʒ ēt sepe ꝯiungat̄ lesio ī operatiōe virtutis
memoratiue. Et diuidit̄ pn̄s caplʒ p̄ria diuisiōe ī duas partes:
qm̄ p̄rio ponit signa quibꝰ declarat̄ ipsa passio. 2º ponit curaʒ.
2ª ibi: Qd̄ si cū melācolia fuerit dolor ventris. Prima adhuc ī
duas. Nā p̄rio ponit signa vt dictū ē melācolie. 2º ponit cañ.
reddēteʒ medicū solicitū in curatōe eiꝰ. 2ª ibi: Cui igit̄ he ma
le cogitatōes ⁊c̄. Prima adhuc in duas: nā primo ponit signa
principij eius. 2º eius augmēti vel ꝯfirmatōis. 2ª ibi: Cū auteʒ
res ad hoc deuenerit ⁊c̄. De prima p̄te dixit: Cū alicui cogi/
tationes male sine cā acciderint ⁊ timor ⁊ tristitia ī eo p̄ualue/
rint: melācolie principiū ī eo erit. Ex hoc textu oʒ notare q̄ hic
declarat melācoliā que ē passio cerebri: vt etiaʒ ꝯp̄rehēdit ma/
teriā p̄ duo principalr̄. Unū ē mala cogitatio ⁊ nō absolute ma
la sʒ sine cā mala. i. manifesta de cōiter occurrētibꝰ. 2m̄ ē q̄ ti/
mor ⁊ tristicia p̄ualuerint ī cogitatiōe mala. i. q̄ melācolia plus
declarat̄ ex timore ⁊ tristitia cuʒ adueniāt sine manifesta cā q̄ʒ
ex mala cogitatiōe: vn̄ in frenesi ⁊ si cōiungat̄ mala cogitatio: ⁊
ēt in ꝯiunxtione mētis vel fatuitate: q: tamē nō cū his vt sic cō
iungitur tristitia vel timor: iccirco nō claudunt̄ sub rubrica de
melācolia: ⁊ ex hoc infert̄ cōclusio: q̄ si aliquādo in aliquo me/
lancolico ꝯiungat̄ risus p̄ certo tp̄e: ad hoc tamē vt d̄beat dici
melācolicus exigit̄ q̄ in eo p̄ualeāt timor ⁊ tristitia. De scd̄a
p̄te dicit: cū aūt res ad hoc deuenerint. s. ⁊ male cogitatiōes ⁊
timor ⁊ tristitia: vt ea q̄ cogitare cepit sup. falsa cogitatōe ⁊ cuʒ
timore ⁊ tristitia ore p̄nuat verba que sua atq̄ʒ actus p̄miscēat
iā melācolia facta est. Nota q̄ ex hac tota lr̄a vidētur inuere
tres gradus ī melācolia. Unus ē quo cogitatiōes sole false ha/
bētur cū timore ⁊ tristitia. Scd̄s est ⁊ vehemētior qn̄ exprimūt
verbis malas cogitatiōes: ⁊ dicūt cogitare se de tristibꝰ ⁊ timo
rosis sine cā: ⁊ nō tm̄ fugiūt neq̄ʒ occultant̄ ab alijs. Tertiꝰ gra/
dus est in malitia eius ⁊ cōfirmatiōis vt qn̄ vltra cogitata ⁊ ex/
pressa: verbis etiā in op̄e manifestāt malas cogitatiōes vt fugi/
entes a cōi cōsortio hoīum ⁊ acīēdo actus timidi hoīs ⁊c̄. ⁊ sic
pʒ tota ista prima p̄s. De 2ª p̄te dixit: cu ergo he male cogita
tōes ⁊ tristitia ⁊ tribulatio acciderit. i. anteq̄ʒ manifestēt op̄e q̄
d̄clarauit p̄ hoc qd̄ dixit āteq̄uā p̄ualere īcipiāt ē succurrēdū. i.
cū sunt in p̄rio vel ī scd̄o gradu: q: si p̄ualuerint cura erit diffici
lis: ⁊ rōeʒ adducit Alex. qm̄ quasi mutat̄ ꝯplexio cerebri cū cō/
firmatur: vn̄ dixit p̄longari eim in hac passiōe curā nō opʒ: sed
neq̄ʒ alia dilatio dāda ē: si eim celeriꝰ sanguis detractio nō ad/
hibeatur vel sup. alia cā minuēs mām diutiꝰ ibi residēte cā mu
tatur nā cerebri ⁊c̄. ⁊ sic pʒ tota p̄s clara. Qd̄ si cum melancolia
⁊c̄. Hec est scd̄a pars p̄ricipalis capl'i ī qua ponit curā. Et di
uidit̄ hec pars ī tres p̄tes p̄ricipales fʒ q̄ ponit curaʒ triū cau/
sarum melācolie magis gn̄alium: qm̄ p̄rio ponit curā melācolie
splenetice vel stomachalis vel mirachie. 2º ponit curā melāco
lie per p̄prietatē cerebri maxīe ex adustiōe sanguis ī capite vel
humoꝝ calidoꝝ. 3º ponit curaʒ melancolie pēdentis ex super/
fluitate melācolie naturalis ī toto. 2ª pars incipit ibi: Si aūt cū
melācolia ea que noīauimꝰ nō fuerint. 3ª p̄s īcipit ibi: Si aūt
cū melācolia nihil fuerit coꝝ q̄ diximꝰ. P̄ria p̄s ēt ī quattuor
diuidit̄. Nā p̄rio ponēs quedā signa quibꝰ declatur talis me/
lācolia splenetica vel mirachia ponit curā eiꝰ p̄ flōmiā. 2º ordi
nat regimē in dieta. 3º ponit curā per balneū. 4º ponit curaʒ
per medicinas solutiuas. 2ª pars incipit ibi: Eger vero cū rebꝰ
lenitētibus ē nutriendus. 3ª ibi p̄pe: Et mittēdus in balneuʒ.
4ª ibi: Post hec aūt. De p̄ria parte dixit q̄ si cum melācolia
fuerit dolor ventris stomaci ⁊ mirach ⁊ inflatio ⁊ malus color:
egestionis corruptio ⁊ vomitus acetosus ⁊ excreatiōis. i. sputi
multitudo incipiēda ē cura cū flōmia ex basilica. s. dextri late/
ris aut saluatella sinistre manꝰ. ⁊ addit vnā cautelā circa flobo
thomiā fiendā dicens: Et si sanguis fuerit visus niger dimitta
tur egredi in quātitate multa: subtilis aūt ⁊ rubeus si fuerit vi/
sus illico ē cōstringēdus. Pro intelligētia totius partis p̄º
ē notandū q̄ lʒ a mēbris inferioribꝰ preterq̄ʒ a splene a mirach
vel stomacho vel ab epate matrice ⁊ retētōe emoroidaꝝ ⁊ alijs
sepe euenlat melācolia p̄pter euaporationē vapoꝝ melācolico/
rūʒ ad cerebrū ⁊ ēt a corde sepe ꝯtingit. Propterea vt dicebat
Auic. spūs vitalis ꝯtinuus ē aīali ⁊ complexio cordis cōicat̄ cō
plexioni cerebri ⁊c̄. vt videbit̄ loco suo. Tn̄ Rasis hic loquens
de ea que ꝯtingit vt multū ab vno particulari mēbro inferiore
⁊ tali per cōitatem vt breuiloquꝰ solūmō tractauit d̄ ea que sple
netica appellat̄: qm̄ vicio splenis vtplurimū ī alijs mēbris infe/
rioribus aggregat̄ mā melācolica vt aliquotiēs in epate vel ma
trice vel in mirach vel in stomacho: qm̄ cū splen sit receptacu/
lū p̄priū melācolie datū ē a nā vt splen per suā virtutē attracti
uaʒ mundificat melācoliā de massa sanguinea. Et expellat ꝯn̄r
per virtutē expulsiuā per poros eius deputatos a natura ad lo/
ca cōuenictia vt partiʒ ad os stomaci ad inducēdū famē: vt p̄ª
primi caº de humoribꝰ. Cū igit̄ deficiat splen ī attrahēdo ⁊ mū
dificādo humorē melācolicū: vel retinet̄ in epate vel mādat̄ ad
mēbra sibi ꝯuicinia vel morat̄ in vijs medijs vt ī meseraicis cū
ēt debilitat̄ eius expulsiua ⁊ resolutiua ita vt aggreget̄ ⁊ mul/
tiplicetur ī splene abūdanter aliqn̄ multiplicāt̄ ī stomacho plus
q̄ʒ ꝯuenit de mā melācolica: ⁊ sic per alterū istoꝝ modoꝝ vicio
splenis fit aliquotiēs epatica aliquotiēs mr̄icalis aliquotiēs mi
rachia ⁊ aliquotiēs stomachalis. Cū ergo pōit̄ cura splenetice
pōit̄ q̄si radicalis cura oīuʒ aliaꝝ p̄tiū p̄ viā cōitatis ab īferiori
bꝰ. ⁊ ita Rasis d̄ hoc fecit spālē mētōeʒ dimittēdo reliq̄s tāq̄ʒ
minꝰ ꝯtigētes. In hac ergo posuit signa que sunt satis manife/
sta de dolore vētris: maxime nā cū melācolia retinet̄ circa sto/
machuʒ vel mirach: ⁊ fit humor maxime īflatiuꝰ vt quarto p̄/
blematuʒ. 30. p̄blemate ibi: vn̄ melācolici sunt venerei p̄p̄ extē
sionem a vētositate: p̄pter ergo vētositatē fit dolor ⁊ extēsio q̄
multiplicat̄ ī eis: etiā q: īfrigidat̄ stomachus: ⁊ sic debilitat̄ di
gestio eius: ⁊ ꝯn̄r multiplicat̄ ventositas: ⁊ p̄ eandē cāʒ causat̄
malus color: q: stomachus male p̄parat epati: ⁊ sic in ep̄e fit ma
la digestio: vn̄ fit malus color: multiplicat̄ etiā sputū q: p̄ indi/
gestionē multiplicat̄ flegma: ⁊ p̄ ideʒ multiplicat̄ vomitus ace/
tosus. Sed possʒ recte dubitari hic p̄pter p̄ticulā sequentē
q: dixit q̄ incipiēda est cura p̄ flobothomiā basilice vel saluatel
le. nā cuʒ melācolia sit humor frigidus ineptus eūatiōi p̄ flobo
thomiā nō app̄et flobothomiā ꝯuenire d̄bere. De hac difficul/
tate latius dicet̄ inferiꝰ si fienda ē vel nō fienda. Et si a p̄ricipio
est fienda: ⁊ cuʒ est fiēda a qua vena est incipiēduʒ: sʒ quātū at/
tinet ad intelligētiā huius p̄tis dicat̄ q̄ nō sine artificio dixit fi
endā eē flobothomiā. nā cū melācolia sit fex sanguis ⁊ multi/
plicet̄ fex ad multiplicationē sanguis vtpluriuʒ multiplicata
mā feculēta declarat̄ multitudo sanguinis: ⁊ q: sanguini debet̄
eūatio p̄ flobothomiā: vt simul cum eo euacuet̄ aliquid de fece
eius: iccirco laudauit flobothomiā. Alia cā adduci pōt ⁊ hāc be
ne notate q: in morbis melācolicis ꝯuenit flobothomia etiā nō
ad eūationē p̄ricipalr̄ fiendā tūc p̄ flobothomiā: sʒ ad agitatio/
nē ⁊ ꝯmotionē ipsius humoris melācolici. Nā cū flōmia sit hu
moꝝ agitatiua sepe per flōmiā fit agitatio humoris melācolici
qui quiesceret nō facta flōmia: ⁊ ipso ꝯmoto facilius ꝯn̄r per
medicinas solutiuas appropriatas educet̄ artificiose: vn̄ dixit in
basilica vl'. eūn sinistra. Nā apparēte dn̄io sanguinis ī toto: p̄
signa dn̄ij sanguinis de tensione venaꝝ rubore ⁊c̄. ē fienda de
basilica: sʒ vbi hec nō appareāt ad aliū finē dictū ēt vt excitent̄
virtutes nāles ipsius splenis ⁊ maxime attractiua in mundifi/
cando sanguinē ⁊ attrahēdo humorē melācolicuʒ: ad hoc lau/
dauit flōmiā vene saluatelle sinistri brachij: qm̄ subtracto san/
guine de splene īmediate ꝯn̄r necessitat̄ ad attrahēdū aliūde
⁊c̄. q: tū stat dubitatio de īfrigidatōe melācolie per eūonē san/
guinis. Et si alie intētiones p̄mouerent̄ que dicte sunt ad flo/
bothomiā faciendā: iccirco circa hoc fecit medicuʒ cautum: vt
scʒ experiat̄ si per flōmiā educat̄ sanguis melācolicus vel san/
guis clarꝰ. Naʒ si educet̄ sanguis melācolicus ita vt appareat
sanguis grossus niger tūc dʒ educi notabilis quātitas eiꝰ: q̄
si appareret rubeus clarus eēt timendū ne eūato sanguine calo
spirituoso remanēte melācolia: q̄ nimis infrigidaret̄ ⁊ īdispo/
neret̄ iō iussit tūc claudi venā. Et hoc ītelligat̄ vt ēt dixit Ge
rardus nisi erronea fuerit facta flōmia: q:. s. nō fuerit fcā aper/
tio lata vene: q: si p̄pter stricturā orificij educeret̄ sanguis sub
tilis tm̄ nō p̄pterea deberet p̄hiberi flōmia: sʒ dʒ dilatari ve
na: ⁊ ī hūc errorē sepe īcidūt barbitōsores qui p̄forāt venā p̄fū
dādo in directum: ⁊ ita in directuʒ extrahunt flobothomūʒ ⁊
nō scindunt venam late qm̄ debēt in extrahēdo eleuare flōmū
in sursum ⁊ sic dilatabitur vulnꝰ vbi ēt eēt fcā nimia strictura
supra locū flōmie: iō cū app̄et sanguis talr̄ subtilis bonum est
dilatare ligaturā ita q̄ p̄pter has cās ⁊ alias siles de quibꝰ di
cet̄ loco suo: aliqn̄ educit̄ sanguis clarꝰ ⁊ subtilis ⁊ educet̄ gros/
sus si tales ꝯtingētie nō eēnt. Sʒ qn̄ nulla causaꝝ taliū est īpe/
diēs: tūc app̄ente sanguine taliter claro est sistēda flōmia. Lau/
dauit ꝯn̄r dietā ex nutriētibꝰ mollificāt hꝰ: ⁊ hoc est cōe in oī
morbo melācolico: q: dixit Ras. p̄º ꝯtinētis: nō īdiget patiens
alia cura nisi humectatōe maxīe si morbꝰ nō est cronicus: ⁊ de
hoc videbit̄ ifra latius. Iō laudauit hic carnē edinā ⁊ arietinaʒ
ad humectādū ⁊ ifra ēt numerabit quedā alia ꝯueniētia ī dieta:
laudauit ēt balneū ⁊ itelligat̄ de balneo humectatiuo aq̄ dulcis
tepide ⁊ reꝝ humectātiū ī decoctōe: vt maluaꝝ: altee: feniugre/
ci: seminis lini ⁊ similiū: ⁊ capitū castratoꝝ ⁊ īterioꝝ eius. ⁊ dixit
signāter ī quo nō diu moret̄ ne. s. p̄p̄ caliditatē balnei fiat reso/
lutio ⁊ exiccatio cū ītendamꝰ humectatōi. Et nota q̄ ī tali bal/
neo ī casu habet̄ maximū iuuamētuʒ: qm̄ humectat̄ mā q̄ sicci/
tate peccat ⁊ sic habilitat̄ expulsioni. Et ego vidi maximū iuua
mētū ī applicatōe eius ī quartana lōga ī muliere multū dema/
crata q̄ nequaq̄ʒ videbat̄ posse curari: ⁊ humectata mā per bal/

neũ cuꝫ leui medicina eſt curata. Balneũ ēt ĩducit iocũditatē ⁊
leticiā caliditate quadā tēperata leuigāte ſpũu:⁊ ita ĩ caſu ma/
xīe valet. poſt hec aũt vtaꝛ decoctōe ⁊c. In hac pte ponit cu/
raꝫ ꝑ medicias ſolutiuas ⁊ duo facit. Prio facit hoc: deide po/
nit quid fiēduꝫ eſt poſt exhibitōeꝫ dictaꝝ mediciaꝝ. 2ª ibi: De/
inde trib⁹ dieb⁹ quieſcat. Prima ps ēt ĩ duas diuidi pōt. Pri
mo ordinat vſuꝫ decoctōis epithimi deſcribēdo ꝯpōnē ei⁹. 2°
ordinat ꝯpōnē quādaꝫ pillulaꝝ que debēt ſumi ante dictā de/
coctōeꝫ. ibi 2ª: Et agarici due tertie. ʒ. vni⁹ ⁊c. De pª pte di/
xit: poſt hec aũt. i. poſtq̃ꝫ facta ſũt q̃ dicta ſũt. ſ. de flōmia ⁊ bal
neo ⁊ debita dicta vtaꝛ. ſ. eger decoctōe de epithimo quā ego
ꝯpoſui. ⁊ hec ē decoctio. ℞. mirabol. indoꝝ. ʒ. x. polipodij. ʒ. v.
iſta valēt ĩ melācolia nāli ad eũandum ſene. ʒ. ix. vꝫ ĩ melācolia
magis aduſta turbith. ʒ. iiij. ſticados. ʒ. x. valēt in eũando fleg/
ma⁊ melācoliaꝫ. Nā in tali caſu aggregaꝛ mā flegmatica ꝑ idi
geſtionē vt dictũ eſt ſupra paſſ. enucleatarũ. ʒ. x. ad humectā/
duꝫ ⁊ ꝓhibēduꝫ ſiccitatē medicinaꝝ ſoluētiũ epithimi creten/
ſis. ʒ. x. epithimũ eſt medicina ſingularis ĩ eũone melācolie: oĩa
excepto epithimo ĩ trib⁹ lib. aque coquēda ſũt donec ad vnam
lib. ⁊ mediaꝫ redeāt: ⁊ ſic vult fieri ꝯſumptōeꝫ vſq; ad medieta/
teꝫ: iō excepit epithimũ q2 modicũ ſuſtinet de decoctōe. ⁊ cum
hoc factũ fuerit addaꝛ epithimũ. i. deuētuꝫ ē ad medietatē per
decoctōeꝫ addaꝛ epithimũ ⁊ ſup. bulliat vnica vel duab⁹ bulli
tionibus ⁊ illico ab igne remoueaꝛ. i. ſtatim ne reſolutio virtu/
tis eius fiat ꝑ decoctionē ⁊ dimittaꝛ. ſ. dicta decoctio donec ĩ/
frigidari cepit: cũq; infrigidata fuerit manibus fricata colaꝛ iu/
bet fricari ſimplicia intrātia vt virtus ſimpliciũ tracta ꝑ deco/
ctionē ad ſufficiē ĩ decoctione remaneat: ⁊ ſic fiet decoctio ma
gis ſolutiua: poſtea ponit ꝯpoſitōeꝫ pillulaꝝ. ℞. agarici due ter
tie. ʒ. ſ. aloes. ʒ. i. agaricus vꝫ euacuādo flegma ⁊ melancoliaꝫ
⁊ aloes ſingulariter ad mundificationē ex ſtomacho ⁊ conforta
tionē eius ⁊ vigorationē oꝑationũ aliarum medicinarum ſalis
indi. ʒ. ſ. elebori nigri. 4ª ps. ʒ. vni⁹ ſal indũ ⁊ elebor⁹ valent ĩ
eũatione humoris melācolici: addit ꝯficiāꝛ cũ melle aut iulep
ad humectationē dictaꝝ medicinaꝝ ⁊ fiāt ex eis pillule q̃ ꝑ tres
horas ante decoctiōis acceptionē ſumēde erunt: poſtea ſumāt
decoctionē. Circa hec oĩa eſt notādũ ꝙ ordinat prius exhiberi
pillulas deinde decoctionē vt ĩnuat ꝙ in morbo melācolico ex/
hibitio medicinaꝝ nō dꝫ eē in ſubſtātia ſolida neq; ſicca: ſed in
ſubſtātia magis humida q2 ſemꝑ ſtat intētio de humectatione
ĩ mā melācolica: q2 tamē medicine potabiles ex mō ſubſtātie fa/
ciliter exeũt ſtomachũ modico tp̄e durat oꝑatio eaꝝ: ⁊ tamē in
eũando māꝫ melācolicā difficilē ad eductionē oꝫ medicinas lō
go tp̄e oꝑari: iō ad vtrāq; intētionē ꝯplēdā exhibet pillulas vt
longa fiat oꝑatio ſolutiui ꝓpter mām difficilē eradicationi: ſed
ꝓpter timoreꝫ exiccatiōis applicat medicinā potabilē vt deco/
ctionē: ⁊ facit p̄poni pillulas ꝑ tres horas q2 tardi⁹ actuāꝛ ⁊ ex
ꝓbabili ꝯiectura exhibita decoctiōe ꝑ tres horas in equali tē/
pore ꝑficieꝛ oꝑatio decoctiōuꝫ ⁊ pil. Sꝫ notate ꝙ nō eſt credē/
dum ꝙ tota decoctio d̄beat ſumi vna vice ſimul cũ pillulis: tũ
q2 ſolutiuũ eēt nimis forte: tũ q2 etiā nimis tedioſa eſſet exube/
rās quātitas decoctiōis. De ea ergo decoctiōe ſumanꝛ. v. vel
vj. ℥. poſt pillulas: ⁊ adhuc erit medicia ſatis fortis maxime ex
virtute elebori intrātis pillulas: ⁊ ego nō auderē ad exhibitōeꝫ
illaꝝ. nam ingerit magnas tortiōes ⁊ difficultates ĩ ſtomacho.
Deide trib⁹ dieb⁹ quieſcat. In hac pte tria facit. Nā prio po/
nit quid eſt fiendũ quātum ad dietā. i. quib⁹ vtēdum ē poſt ſo/
lutiuum datum. 2° declarat a quib⁹ ē abſtinēdũ. 3° ponit cō
fortandũ eē os ſtomaci poſt reliqua oĩa facta. 2ª ibi: Eger vero
ab oĩbus. 3ª ibi: Os quoq; ſtomaci ꝯfortādũ ē. Dixit de pri/
ma parte deide. i. poſt dictā medicinā tribus diebus quieſcat
ad denotādũ ꝙ ĩ morbis cronicis ⁊ in quib⁹ ē d̄ñiuꝫ maloruꝫ
humoꝝ oꝫ poſt purgationes dare quietē nature ad reſtauratio
nē ⁊ maxīe ĩ morbis a ſiccitate ſiue māli ſiue ĩmāli. ⁊ addit: ĩ his
aũt diebus in quib⁹ quieſcit nutriaꝛ ex his que p̄cepimus. ſ. in
parte ſuperiori cũ dixit: Et ē nutriēdus ex reb⁹ leniētib⁹: ⁊ ĩ po/
tu ſumat vinũ ſubtile clarũ ⁊ bñ odoriferũ ad viuificatōeꝫ vir/
tutis ⁊ iocũditatē inducēdā. Poſt hoc quoq; iterũ ſoluēdus ē
vt prius: ⁊ ita vt p̄diximus ſupple ē dictādus poſt. 3° iteranda
ē ſup. ſolutio ⁊ debita dieta. 4ª quoq; potio danda ē. Nota ex
his verbis voluit nobis ĩnuere ꝙ ad eradicādum morbos cro/
nicos ⁊ maxime pendētes a mā melācolica nō debemus eē ꝯtē/
ti vnica eũone ſꝫ oꝫ pluribus vicib⁹ interpollatiꝫ eũare ⁊ ĩ die/
bus quietis corpus reſtaurare ⁊ ĩ eiſdē dieb⁹ mām cũ digeſti/
uis digerere. Sꝫ hic vnũ aduertatis ꝙ nō credo mentē ſuā eē
ꝙ trāſactis tm̄ trib⁹ dieb⁹ nālibus ſumat medicinā ſolutiuaꝫ:
q2 ſic intelligendo colligereꝛ ex ſerie textus ꝙ in. xij. dieb⁹ ꝯti/
nuis deberet quattuor vicib⁹ ſolui cũ medicia tali laborioſa: qđ
nō credo eē ꝯueniēs maxīe melācolico ⁊ ſicco: ſꝫ credo per dies
velle intelligere hebdomodas ita vt ſingulis trib⁹ hebdomadis
fiat eũo cum ſolutiuo ⁊ in tempore medio intendaꝛ reſtauratiōi
virtutis ⁊ digeſtiuis ⁊c. De ſc̄da ptē ponit a quibus cauēdũ
ē ⁊ dixit: Eger vero ab oĩb⁹ que colerā nigraꝫ generant abſtinē
dus ē ⁊ exēplificat vt ſũt carnes ſilueſtres oēs: notate ꝙ dixit
oēs ⁊ caro vaccina ⁊ porcina ⁊ magnaꝝ capraꝝ: ſignāter dixit
magnaꝝ q2 caro edoꝝ nō eſt melācolica: fabe ⁊ ſup. lētes ⁊ ſali/
ta caro. ſ. oĩs qm̄ ꝓpter ſal exiccaꝛ humidũ remanēte terreſtri:
idem ĩtelligaꝛ de piſcibus ſalitis: vt 2° cañ. caplo 2° gnāli: ⁊ ca/
ſeus vetus ꝓpter cādeꝫ cām ⁊ lepores ꝓprie: q2 ⁊ ſi ſint carnes
ſilueſtres: tamē ſignāter dicit ꝓprie de leporibus: qm̄ inter oĩa
nutrimēta videnꝛ maxime melācolice ꝯplonis: ⁊ hoc maxīe in/
telligatur niſi ſint lepores maxime ꝓpinqui gnātiōi: ⁊ oĩa olera

niſi humectātia vitet. Ita omnia fere [illegible] ꝯplexionis p̄ter
bugloſam ⁊ lactucā vt voluit Auer. iō ſignāter dixit niſi hume
ctantia vitet. Preterea vinũ groſſuꝫ ⁊ laborē ⁊ vigilias omnia
ſunt clara: nec patiaꝛ famē nec ſitim. vino vero ſubtili in potu
vtatur ſubtili. i. nō groſſo: vel ſubtili. i. nō acuto: ⁊ p̄cipiēduꝫ
eſt ei vt dormiat ad humectādũ: ⁊ eſt ſtudendũ in ei⁹ curatione
cuꝫ his. ſ. medicinis quas ĩ ſequētibus ĩ caplo de ſplenis cura/
tione que augmētaꝛ dicturi ſumus excuſans ſe a ꝑticularibus
medicinis digeſtiuis ⁊ cōfortatiuis remittēs nos ad illũ locuꝫ.

De tertia pte huius ptis dixit ꝙ os ſtomaci ꝯfortanduꝫ eſt:
ſupple cum vnguētis ſtomaticis ⁊ ēplaſtris ⁊ fomentatiōibus
remittēs ſe ad ea que dicet ĩfra de diſpōne ſtomaci. Et hic no/
ta ꝙ hic ordinat vnctionē ori ſtomaci poſt reliqua vt ĩnuat ꝙ a
principio niſi facta mundificatione medicine ſtomatice ſicce: ⁊
ſic confortatiue non conueniunt. Si autem cuꝫ melancolia ⁊c.

Hec ē ſc̄da ps principalis ſc̄de partis ĩ qua declarādo ſigna
melācolie per ꝓprietatē a cā cal'a māli ponit curā illius. p° per
flōmiā. 2° per embrocationē. 3° per inīectōes medicinaꝝ frigi/
daꝝ in nares. 4° per balneuꝫ ⁊ cōe ⁊ particulare capiti. partes
patent legendo l'ram ⁊ ſunt oĩa clara ex his que dicta ſũt ſupra
de ſoda calida ⁊ in cura freneſis. Sequiꝛ illa pars: Si auteꝫ
cũ melācolia nil fuerit hoꝝ ⁊c. que ē tertia pars p̄cipalis hui⁹
partis. In qua ponit curā ſuppoſitis ſignis melācolie natura/
lis peccātis ĩ toto. Et diuidiꝛ pars ēt in quattuor ptes. Prio
ponit curā per flōmiā ⁊ quedā alia ⁊ hoc in generali. 2° oñdit
que ꝯpetunt melācolicis ⁊ que nō. 3° ordinat quaſdā pillulas
valentes ēt in melācolia ⁊ maxīe his qui per decoctionē ſume/
re nequeunt ꝓpter abominationē vel aliam cām. 4° ponit ele
ctuarium ꝯpetens melācolicis appellatũ electuariũ lectificās.
2ª ibi: Studiũ vero. 3ª ibi: Pillule que colerā nigrā. 4ª ibi: In
diebus vero quibus quieſcit. Circa primā partē dixit ponē/
do ſigna talis melācolie. Si aũt cũ melācolia. i. cũ ſignis cōib⁹
eius de timore ⁊ triſtitia ⁊c. nil fuerit eoꝝ que diximꝰ. ſ. neq; d̄
ſignis ſpleneticis ſupradictis neq; de ſignis melācolie ꝓportio/
natis a cā cal'a ēt dictis tunc ſup. denotatur ꝙ pendeat a cā de
qua dictuꝫ ē ⁊ eo cāu laudat flōmiaꝫ ⁊ regimē dictũ ſupra etiā
ĩ medicinis ⁊ ꝙ poſtea quieſcat totũ clarũ ē. De 2ª parte di/
cit ⁊ ē ſingulare dictũ vt. ſ. ꝙ in melancolicis ſit obſeruanduꝫ
vt impinguenꝛ ⁊ carnoſi fiant: ex quo eīm pingues ⁊ carnoſi
fuerint illico ſani erunt: ⁊ ibi ponit cibos de quib⁹ etiaꝫ ſupra ⁊
dietam ꝯueniētē: tota pars pꝫ q2 talia humectātia ĩ caſu iuuāt
vt dictũ ē. Ponit ꝯñter pillulas: vt. ℞. epithimi cretēſis. ʒ. xx.
polipodij ⁊ agarici añ. ʒ. x. elebori nigri ſalis indi amboꝝ añ. ʒ.
v. ſticados. ʒ. vij. pulueris hierepigre. ʒ. xv. Dicit ꝙ bibat ex
eis. ʒ. iij. doſis ē nimis magna: pillule tñ ſunt ſatis domeſtice:
ſꝫ bonũ eēt vt humectarenꝛ cũ aliquo humectāte vt ſucco liq/
ritie vel dragāto ad ꝓhibēdũ ſiccitatē ſimplicia intrātia ſunt
clara iuuātia in caſu. Cōſequēter ponit electuariũ multũ artifi/
ciale ⁊ ſingulare valēs in caſu: ⁊ ponit ꝯpoſitioneꝫ cũ melle em/
blicorũ ⁊ dat ordinē eius ⁊ cōiter alibi nō reperiꝛ deſcriptio d̄
melle emblicoꝝ. Ideo bñ notate hec ꝯpoſitio ꝑ ĩtrātia pꝫ ꝙ iu/
uat: ſed verũ ē ꝙ ē multũ ſiccũ vt pꝫ. Iō bonũ eēt poſt eā exhi/
beri aliquā decoctionē humectatiuā vel rectificari cũ aliquib⁹
infrigidantibus ⁊ humectātib⁹. Iō poſſet fieri electuariũ Ge/
rardi ad eandē intentionē ſm̄ hanc formā. ℞. margaritaꝝ ele/
ctaꝝ. ʒ. j. iacictoꝝ ſmeragdoꝝ ſaphiroꝝ dronici coralli al. ⁊ ru
bei añ. ℈. j. cīnamomi macis galāge nucis muſcate añ. ʒ. ſ. gaꝝ
piperis longi cubebe ligni aloes ſtoracis calamite ſeminis baſi/
liconis añ. ℈. ſ. croci. ʒ. ſ. muſci ambre añ g̃. v. corticũ citri cō/
diti. ℥. ſ. liquiritie raſe ad humectādũ candi paſſul. añ. ℥. j. cō/
ſerue boraginis ⁊ bugloſe. añ. ʒ. iij. ſucci pomoꝝ dulciũ depu/
rati. ʒ. ij. aque ro. ℥. j. zuccari albi lib. j. fiat electuariũ hoc eſt
ſingulare ⁊ ſic finis quātũ ad textũ.

Quid nominis et quid rei.

Pro vlteriori in/
tellectu huius ma
terie de melācolia: primo poneꝛ quid nomĩs ⁊ qđ rei ipſi⁹ melā/
colie: deinde ponētur quedam eius ſpēs que ēt partiꝫ declara/
bunꝛ: in quid rei ꝯñter ponemus earũ cās ⁊ modos terminatio/
nis, ⁊ quibus ſolet magis euenire: poſtea ſigna ⁊ vltimo curam.

Quid nomĩs melācolie ſumiꝛ dupl'r. Uno mō ꝓ humore di
ſtincto a reliquis humorib⁹. 2° ꝓ egritudine cerebrali talē ſub/
ſtantiā humoralē nāleꝫ vel p̄ternāꝫ ꝯſequēte: ⁊ hoc mō quid no
minis melācolie idē ſonat ꝙ mentis inſania. i. nō ſana mens: ⁊
hec ēt ſumiꝛ dupl'r: cōiter ⁊ ꝓprie: ſumiꝛ cōiter pro egritudine
vel leſione quacũq; virtutũ moraliũ ⁊ leſione oꝑationũ eaꝝ ip/
ſius cerebri: ⁊ hoc mō melācolia ābit vel ē cōis ad omnē leſio/
neꝫ virtutũ imaginatiue eſtimatiue ⁊ cogitatiue cerebri ſicut ꝑ
modũ corruptiōis fuerit ipſa leſio ſiue diminutiōis ſiue leſiōis
ablate: ⁊ ſic ambit amētiā ſtoliditatē ⁊ ꝑmixtionē rōis: amētes
eniꝫ ſunt ſimplices ſicut pueri ⁊ infantes nō diſcurrētes: ſtoli/
di aũt dicunꝛ quoꝝ oꝑatiōes taliuꝫ virtutũ ſũt diminute: clau
ditur etiā ſub ea ꝑmixtio rōis ⁊ mania qđ eſt corruptio imagi/
natiue vel cogitatiue. hoc etiā mō cōiter ſumiꝛ a Raſi in cap°
noſtro. ſumiꝛ ſc̄do mō ꝓprie vt diſtinguiꝛ ꝯtra maniā ⁊ amen/
tiam ſtoliditatem ⁊c. vbi. ſ. eſt mutatio cogitatiōis ⁊ eſtimatio/
nis a curſu nāli ad timorē ⁊ triſtitiā: ⁊ ſic declaraꝛ oꝑatio corru
pte leſa ſine rixa ſine furore ⁊ hec ſubdunꝛ vt diſtinguaꝛ a ma/
nia: qđā eſt ꝓpriiſſime melācolia vt diſtinguiꝛ ēt a cucubut ili/
ſcbi: de quib⁹. A. facit ꝓpria capitula. ⁊ quedā ē melācolia que
ꝯuenit cuꝫ illis: qm̄ in cucubut cũ timore ⁊ triſtitia homo dili/
git fugere ꝯuerſationē hoĩum: ⁊ cupiũt appropiquare mortuis
⁊ ſepulchris: vbi in iliſcbi ſtat ſollicitudo cũ quaſi ꝯtinua cogi/
tatione

tatione sup pulchritudinē quarūdaꝫ formaꝝ. In melācolia ergo ꝓprijssime sumpta est egritudo cerebralis que manifestatur ꝑ corruptōez opuꝫ estimatiue ⁊ imaginatiue ⁊ cogitatiue virtutis mutata. s. opatiōe imagiatiue ⁊ cogitatiue ꝑ timorē ⁊ tristitiā ⁊ ad mliaꝫ. s. i iudicio: vñ nīlia ꝫ. A. dī mutatio estimatōnꝫ ⁊ cogitationū a cursu suo nāli ad corruptionē: nō dixit ad diminutionē ⁊ ablatiōeꝫ: sꝫ ad corruptionē ⁊ ad timorē ⁊ ad malitiā ꝑꝑ ꝯplōnē melācolicā faciētē siluestrē spūm cerebri interiꝰ: ⁊ facientē ipꝫ timidū ꝓpter tenebras ipius: ⁊ sicut tenebre extrinsece sollicitant ⁊ timere faciūt. ⁊ addit: ⁊ ꝫm ꝙ ꝯplō frigida ⁊ sicca est discōueniēs spiritui ⁊ debilitās: sic ꝯplexio calida ⁊ humida vt vini est ꝯueniēs ⁊ ꝯfortans. Dixit ergo ꝙ est mutatio estimationū ⁊ cogitationū: ⁊ subītelligit imaginationū: q2 nō imaginant sicut deberēt imaginari: īmo imaginant amicū inimicū ⁊ rē iuuatiuaꝫ nocenteꝫ ⁊ corrupte cōcludunt: ⁊ sic est corrupta opatio ⁊ imaginatiue ⁊ cogitatiue ⁊ estimatiue: ⁊ hoc ꝓpter cōplexionē melācolicā. Nā melācolia ꝑ nām ē frigida sicca ⁊ nigra: vnde dicit a melon grece. i. nigrum ⁊ chili humor. i. niger humor faciēs spūm siluestrē cerebri interiꝰ. i. virtuti nō ꝯuenientem ad opatiōes iteriores cerebri vel alr faciēte siluestrē spūm ⁊c. i. faciētē eū fugitiuū interius. nā ꝓpter timorē fugit spūs iterius ⁊ sic ad timorē adducit. Dubitat Gentilis si tenebre vel humores melācolici vel nigredo vel opacitas eiusdē sit cā talis corruptionis ⁊ sit cā timoris ⁊ malicie cogitationū ⁊c. Qđ sic videt snīa Auic. in tex. ⁊ idē quasi videt snīa Gal. 3° interioꝝ caplō 7° vel 8°. Ad appositū ē Auer. 3° colliget versus finē ca° 36° vbi declarat ꝙ nigredo vel opacitas non pōt eē cā lesionis maxie corruptionis in operationibꝰ haꝝ virtutū: q2 ꝫm hoc color eēt egritudo: qđ nō ē bū dictū ēt q2 nō terret aīa i obscuro: nisi ꝑꝑ priuationē sensati sensu visibili ⁊ nō sic ē pñte hūore melācolico. Breuiter dimissis mltis dictis ab alijs sūmarie dicat ꝙ humor mlicus ⁊ spūs terrestris ⁊ mlicꝰ ⁊ opacꝰ factꝰ duplr pōt eē cā lesionis opatōis. Primo ꝑ suā ꝯplōnē formalē. i. isequentē formaꝫ per ꝯplōnē manifestaꝫ. s. vt frigidā ⁊ siccā: ⁊ sic nō ē dubiū ꝙ melācolia inducit ad timorē. Nam ꝯplō frigida ⁊ sicca ꝯ̄trat ꝯplōni spūs: q2 calida ⁊ humida ē faciēs ad motuꝫ spūum ad singulas corporis partes: sicut igit calida ⁊ humida vt vini ē ꝯueniēs ad spūm letificandū: ita opposito mō frigida ⁊ sicca sicut melācolica facit ad tristiciaꝫ ⁊ fugaꝫ ꝯ̄nter. 2° mō hoc facere pōt ꝑ proprietatē nō reducibilē in manifestaꝫ causaꝫ vñ humor melancolicus hꝫ anneraꝫ quandaꝫ occultaꝫ qualitateꝫ ꝫm quaꝫ terret anima ⁊ spūs vt fiat fugitiuus sicut ex opposito facit sanguis letitiaꝫ: vt vult Auer. loco allegato nō ꝓpter hoc ꝙ sanguis det lumē aie. 3° modo nocere pōt sua turbidie opacitate ⁊ grossitie ⁊ sic vapor ab eo eleuatus mixtus cū spū facit siluestreꝫ spūm interius qm̄ ab hac opacitate ledit spūs: ⁊ hoc intelligit duplr. Primo ꝙ ledat vt a cā ꝯcurrente effectiue ita vt preter grossitiē a sola opacitate vt cā positiua ꝯcurrat ad timorē ⁊ tristitiaꝫ: ⁊ hoc mō declarauit Auer. nō eē possibile vel ꝯcurrat dispositiue ⁊ significatiue: ⁊ hoc mō tenebre timere faciūt. i. denotat eē ꝯplō spūuꝫ ꝯ̄ria vbi sūt tenebre ꝯiuncte: ⁊ sicut complexio frigida ⁊ sicca est cōtraria spiritui ita tenebrositas facit pro mala complexiōe melācolie. Et ex his pꝫ modus generatōis eiꝰ qm̄ cū spūs sit quoddā subiectū ⁊ īstrumētū aie ⁊ sic debite dispositū substantie luiose nō solum per se tenebras spūales abhorret. i. priuatōeꝫ lucis: īmo ⁊ corporeas timet ⁊ fugit ⁊ ita aīa rōne sui īstrumēti: cū ergo melācolia sit terrea substantie tenebrose fumi ab ipsa resoluti īmutant spūs cordiales ⁊ aīales: ⁊ silr ꝯplōneꝫ cerebri īmutādo eius substantiā inficiūt ⁊ denigrāt: ⁊ sic virtus aliter ꝙ̄ꝫ debet cōprehēdit ⁊ iudicat sicut febricitātes, vt dicit Guil. de brixia cū lingua est īfecta humore colerico eis dulcia vident amara sicut ⁊ freneticus ⁊ illi ī quoꝝ oculis aqua aggregat aliqñ imagināt ⁊ cogitāt aīalia volitare corā oculis suis ⁊ similia videre que ꝯsueuerūt tpe sanitatis. cū tñ hoc eis ꝯtigat ex apphensione vapoꝝ taliter repñsentātū ⁊c. sicut ex opposito ad letitiā ⁊ letificatōeꝫ vt dicebat Auic. de viribꝰ cordis ca° 6°: duo ꝯsequunt ⁊ ita duo antecedūt. Primū est fortificatio nālis virtutis. 2m est rectificatio spūs. Confortationē vero nālis virtutis tria antecedūt: quoꝝ quodlibet est cā letitie ⁊ tristitie. Primū est tꝑamētū ipsiꝰ spūs. s. sibi ꝯueniēs. 2m multiplicatio generatōis eius supra id qđ dissoluit. 3m cōseruatio eius a dissolutōe. Ad rarificatiōeꝫ autē sequit facilitas motꝰ spūs ad reliquas corporis ꝑtes: iō vinuꝫ subtile claꝝ ⁊ cōfortando ⁊ tēperando ꝯplōneꝫ eius ⁊ multiplicādo generatōeꝫ spūs facit ad iocūditatē ⁊ letitiaꝫ sicut ēt frequētia letandi rarificādo spūs adducit ad letitiaꝫ sicut ex aduerso tristandi frequētia ad timorē ⁊ tristiciaꝫ ꝓpter īspissationē ⁊ ꝯuersionē spūs ad iteriora: ⁊ sic ex causis tristicie preparat corpꝰ ad tristitiaꝫ. ꝓinde ꝯcludebat Auic. loco allegato ī fine capituli ꝙ in dispōne ad letitiaꝫ. s. ꝓpter frequētiaꝫ letandi non īprimūt tristia nisi fortia sint letificantia: tñ debilia īprimūt ⁊ ex opposito ex frequētia tristandi acquirit dispositio ꝫm quam a debili cā tristandi corpus multum tristat ⁊ nō pōt letari nisi cāe iocūditatis ⁊ letitie fuerint multum fortes.

Species et distinctiones.

Circa scđm pricipale de spēbus ⁊ distinctionibꝰ eius sit hec prima distinctio ꝙ melācolia quedā ē recens ⁊ quedā est antiqua. 2a distīctio quedā ē in pricipio de recentibus: vt cū cogitare incipiūt tristia ⁊ timorosa: quedam est iā cōfirmata vt cum ore ꝓmunt que cogitare ceperāt verbaq3 sua atq3 actus ꝑmisceāt: vt dicebat Rasis i caplo nr̄o: Et sunt quasi infinite spēs ex ꝑte falsaꝝ imaginationū vel idefinite: vt quidā diligūt mori: quidā horrēt mortē: qdā tacēt: qdaꝫ loquūtur: qdā timēt ꝙ terra sorbeat eos: vt dicit. A. qdā timēt latrones: qdaꝫ imaginant seipos reges factos: aut aues: aut lupos: aut istr̄a artificialia: qdā ñ hēre caput ⁊c. aut eē vasa vitrea: vñ timēt tāgi ne frāgant: qdā affectāt mortē vt dicit Auēzoar. Et dixit vidi plures qui sua imaginatōe suffocauerūt se ⁊ aliū qui onerauit se lapidibꝰ ⁊ demersit se ī aquā ⁊ ponit vnaꝫ pulchrā hystoriaꝫ đ alio. Ultima distīctio ī spēbus quedaꝫ melancolia ē succedēs ad alios morbos ⁊ quedaꝫ nō ⁊ quedaꝫ eueniēs corpori forti per naturaꝫ ⁊ etatē ⁊ quedaꝫ debili.

Cause.

Jam veniēdū ē ad causas. Causaꝝ igit quedaꝫ ē in cerebro: quedaꝫ extra cerebrū: que ē ī cerebro ē duplex: quedaꝫ ē a mala ꝯplōne melancolica. i. frida ⁊ sicca sine mā: vnde indisponit substantia cerebri ⁊ spūs ad debite seruiendum aie īmo facit siluestrem spūm vt dictum ē. hoc tñ est raro: quedaꝫ ē cuꝫ mā ⁊ ē duplex aut est materia humoralis in corpore cerebri. i. spōgiositatibꝰ dispersa: ⁊ sic sua qualitate praua ⁊ alterat ⁊ substantia nocet cerebro: aut ē humor melācolicꝰ ītra venas ⁊ artarias cerebri qui defluxit ab alijs ꝑtibꝰ cerebri: aut est ibidē factꝰ i ipsis venis vt sanguis grossus qui per adustionē factꝰ est humor melācolicus ī ipsis venis ꝑ aliqualē adustionē: ⁊ iste humor melancolicꝰ siue sit ī cerebro siue in venis faciēs melācoliaꝫ vt distiguit ꝯtra maniaꝫ ⁊ demoniū lupinū: aut est a melācolia fecali multa aut a flegmate aut a sanguie ingrossato a flegmate. s. ispissato vel ꝑ viaꝫ ꝯgelatōis facto melācolico: aut a flegmate ꝑ viaꝫ adustionis nō vltimate ad istū itellectū. s. ꝙ pōt aduri ꝑs subtilis humoris remanēte grosso non adusto: sꝫ inspissato ꝑ adustionē facta resolutōe in subtili remanēte grosso nō adusto: q2 cū illud grossuꝫ adurit facit maniam nō melācolicaꝫ. ita innuit tex. Auic. in pricipio dicēs: Et nō dicit melācolia nisi cuiꝰ euētus est a colera nigra nō adusta. Licꝫ Gētilis voluit ꝙ ēt a melācolia aliqualr adusta ꝑ adustionē remissaꝫ possit fieri melācolia vt distiguit a vera mania: sꝫ nō credo īherēdo textui Auic. nisi ꝫm moduꝫ expositū. Jō voluit caꝫ fieri ex adustione colere nec melācolie sꝫ bñ maniaꝫ. Melācolia ergo nō fit nisi vel ꝓpter multitudinē humoris melācolici nālis ī cerebro vel inspissatōeꝫ humoris flegmatici resoluto subtili: ⁊ sic ēt ꝑ ispissatōeꝫ sanguis resoluto subtili nō adusto grosso: vel ꝓpter īspissatōeꝫ ⁊ ꝯgelatōeꝫ caꝝ vt dictū est. Melācolia ergo fit a melācolia nāli vel a sanguie vel a flegmate resoluto subtili vt dictū est vel ab ipsis ꝯgelatis: q2 cū fit vera adustio i grosso: tunc cū melācolia ꝯponit rixa ⁊c. Et tūc dicit Auic. i textu imediato ad paulo ante allegatū ꝙ ꝑmutat. s. eius noīatio ⁊ noīat mania. Et hoc de melācolia facta ꝑ viaꝫ ꝓprietatis ⁊ essentie ī cerebro vbi fiat a mā: pōt tñ vt dictū est ēt fieri ꝑ essentiaꝫ a mala ꝯplōne sine mā vel a causis primitiuis vel a corde vt infra videbit. Sꝫ de causis ꝑ colligātiaꝫ ipsiꝰ melācolie dicit Auic. ꝙ est vel ꝑ colligātiaꝫ a toto vel ab aliquo mēbro cū eo cōicatōeꝫ hñte vt ad ipꝫ cerebrū. A toto vbi fit in toto mala ꝯplexio frida ⁊ sicca que tñ pōt alterare cerebruꝫ ꝙ fiet melācolia. Cōplō ēt frigida ⁊ sicca in toto vel cerebro cum mā melācolica pōt ēt esse cā melācolie ꝓprie sumpte ꝫm ꝙ a tali mā melācolica eleuatur vapor ad cerebrū ⁊ facit ipūm siluestrē vt dictuꝫ ē supra. Sed nota ꝙ nō qñcūq3 multiplicat humor melācolicus in corꝑe fit generatio melācolie ꝫ Rasiꝫ ꝑ° ꝯtinētis. Nā si sit humor melācolicus qui nec sanguini admisceat nec dispergat nō gñabit inde melācolia: sed cū spargit cū sanguine: tunc sanguis cerebri alterat ⁊ cōuertit ipsius cōplōnē ad naturaꝫ melācolicaꝫ.

De causis autē gñantibus melancoliaꝫ in toto dicat ꝙ aut sunt primitiue ⁊ extrinsece ex parte aeris: verbi gr̄a aer calidus ⁊ siccus adurens ē conuertēs humorē ad melancolicuꝫ: vel aer frigidus ēt sic ispissans vel coadunans hūores fit causa ad melancolicuꝫ deducens: aer ēt turbidus ⁊ grossus adducit ad humorē melācolicū. Exercitiū quoq3 laboriosū ⁊ sufluū ⁊ adurēdo hūores ⁊ īfridādo ꝑ viā resolōnis ē fortis cā ad hoc ⁊ nō tñ exercitiū corporeū sꝫ etiā aiale: vñ Rasis prīo ꝯtinētis dicit ꝙ hoīes subtilis igenij disponūtur ad melācoliā ꝑꝑ exercitium ⁊ studiū nimiū. Dixit ēt ibidē vidi ꝙ vna đ rebus que magis generant melācolias est ociositas ⁊ p̄meditatio pñtiū preteritoruꝫ ⁊ futuroꝝ. ⁊ Aui. dixit ex causis vero fortioribꝰ in generatione melācolie est sufluitas tristitie ⁊ timoris. Uigilie etiaꝫ sufflue hoc faciūt ⁊ vniuersalr suflua inanitio siue a nā siue ab arte fiat exiccādo addūt ad hāc dispōem: quomō aūt cibus vel potꝰ sit causa melancolie dicat vniuersalr ꝙ quecūq3 ꝑ nām adducunt ad humorē melācolicū sunt cā huius dispōis: ⁊ de his ponitur expressus tractatꝰ a Gal'. 3° de interioribꝰ caplo 8° ⁊ ibi eū quasi ad vnguē sequutus est Rasis primo cōtinētis. Etiam Rasis quedaꝫ notat in caplō iter que: precipue numerant oēs carnes aīaluꝫ corporū magnoꝝ quadrupedū. s. vt carnes bouum vacaꝝ ⁊ thauroꝝ magis ⁊ capraꝝ ⁊ carnes asinorū: dicit Gal'. sunt maxime ad hoc. Carnes etiaꝫ oēs salite siue terrenorum aīalium siue aquaticoꝝ sunt in cā gñatiōis melācolie ⁊ caro leporis ꝓprie. i. plus efficit melācoliaꝫ ꝙ̄ꝫ alia caro. Intelligitur de leporibꝰ non ꝓpinquis gñationi: q2 si appropinquant gñationi sunt satis tꝑamēto vicine: caules etiaꝫ sūt maximi nocumenti ⁊ extreme teneritatis arboꝝ ⁊ herbaꝝ cū cōdiunt cuꝫ aceto ⁊ sale vt in salatitijs fit. Et hoc nota singulare ꝙ etiā loco allegato Gal'. expressit de extremitatibꝰ lupulorū. s. cū aceto ⁊ sale. Et ita ītelligerē ⁊ de extremitatibꝰ sparagoꝝ cū comedunt cuꝫ aceto ⁊ sale. Rasis vitupat in caplō oēs herbas p̄ter humidas. Auer. posuit gnāliter ꝙ oīa olera preter lactucā ⁊ buglosam: ⁊ precipue si condiant sale ⁊ aceto gnānt melancoliaꝫ.

oliue ēt ⁊ cappares sunt in fine gnātionis melancolie. naz licet
cappares soluant melancoliaz per virtutez ⁊ ꝓprietatem: tn̄ ex
mō substantie prestant nutrimētū melancolicū. cascus vetus ē
de maxime generantibꝰ ⁊ caro porcina ꝓcipue siluestris ⁊ salsa:
lentes sunt in extremo generatōis melancolie lz oīa legumīa fa
ciant ad hoc ēt oīa amara maxīe que a calido fiūt dicebat Auer
rois 5° colliget multuz generant melancoliaz ꝓpter siccitatē ⁊
caliditatē. Naz dicit ipse de tali amaro ꝙ ē calidius salso quia
admiscetur salsugini aliqua humiditas vt ibi declarat ꝑ aquā
maris: ⁊ sic dicat̄ de oībus vel nā siccis vel ex artificio factis:
vinū ēt grossuz nigruz ⁊ opacū hz introitū ad gnātionē melā/
colie: preter has cās primitiuas que faciūt humorē melācolicū
in toto sunt quedā alie cāe cōitatis vn̄ fit nocumētum ī cerebro
ꝓpter multiplicari melācoliā in toto vel in ꝑticulari mēbro: vt
dicit Auic. vel si fiat a splene vel ꝓpter id ꝙ splen nō debite su
git humorē melācolicū ab epate vel ꝓpter debilē expulsiuam
splenis de eo ꝙ superfluū est vel ꝓpter eius superfluaz expulsionez
ꝙ vltra q̄z ꝯuenit de expulsione melancolie ad stomachū expel
lit: vn̄ abūdante melancolia ad os stomaci ⁊ ipa euaporante ad
caput mixta cū spiritibꝰ ī cerebro ē cā melācolie. Aliqn̄ ēt fit ab
epe vel ꝑꝑ nimiā adustionē ī tota massa sanguinis vel ꝓpter in/
frigidationē nimiā ipsiꝰ epatis: vn̄ inspissant̄ hūores vel ꝑꝑ im
potētiā sequestratiue epatis. vn̄ nō expellit humorē melācolicū
ad splenē: ⁊ ista ꝯtingūt vel ꝑꝑ apa vel ꝑꝑ oppilationes ī eo vel
in meatibus medijs ꝯtingētes. Pōt etiā eē ꝑ cōitatē a mirach
intelligēdo ꝑ mirach non tm̄ mēbra veri mirach vt musculos ⁊
pāniculos ⁊ cutiz: sz etiam intestiniū ⁊ meseraicas dispsas si/
mul cuz zirbo adipino in quibꝰ aggregātur superfluitates: aliqn̄
nutrimēti ipoꝝ mēbroꝝ ⁊ corrūpunt̄ ⁊ ī flegmate adurunt̄ vel
infrigidant̄: ⁊ aliqn̄ fit ab epate ī portanarijs vel in aliquo coꝛꝛuz
terminatis ad epar: ⁊ dicit̄ oīs talis melācolia mirachia. Fit ēt
aliquādo ꝑ colligātiaz matricis sanguine mēstruo ibi ꝑter nām
retento vel īfrigidato vel adusto ⁊ inspissato: ⁊ gnāliter fieri pōt
aliquo taliū modorū gnātio humoris melācolici ī omni mēbro
cōicanti cerebro manifesta cōitate ꝑ neruos venas vel artarias
quādo nutrimētuz ad ipm veniēs nō debite digerit̄: sz aut adu
ritur aut infrigidat̄ aut superfluitas ipsiꝰ nutrimēti a virtute non
expellit̄: vtpluriu muz tamē fit ꝑ viā adustiōis: ⁊ ꝓcipue cū fiūt
apata ⁊ cuz ad duritiez reducunt̄. Sz de cā gnātiōis melāco/
lie ab epe dubitat Auer. 3° colliget. naz nō vr̄ ꝙ hec passio cō/
tingat ab apate calido: tn̄ ꝙ melācolia vtpluriniū ē sine fe. tuz
etiaz ꝙ accidentia eiꝰ vident̄ ad frigidū declinare: vt pz ex acci
dentibus in eis de ociositate ⁊ tristitia: ⁊ maxime in mirachia.
Rn̄det ipe ⁊ bn̄ n̄ esse necessariū vt si cā fuerit calor extraneus
adurēs ꝙ accidentia ꝯsequētia semꝑ videant̄ accidētia calidita
tis. naz a calore extraneo debilitat̄ calor nālis: neqꝫ ꝯfortat̄ ca/
lor naturalis a quolibet calido: sz tm̄ ab eo qui formalr̄ ei nō re/
pugnat: vn̄ dicit ꝙ acetositas fit sz Alex. ⁊ a calido ⁊ a frigido.
a frigido. s. positiue ⁊ a calido resoluēdo caliditatē nālem: iō nō
est necessariū si fiant inflatio ⁊ rugitus ꝙ ꝓpterea nō sit ex apo
stemate cū fe. debilitata caliditate nāli ab extranea caliditate ꝺ
febre: īmo dicit impossibile esse ꝙ nō fiat fe. a morbo tali nisi in
declinatiōe apostematis quādo calor nō sufficit ad fe. faciēdā ⁊
tamē sufficit eleuare vaporē: ⁊ sic in humiditatibꝰ cerebri aduri
tur materia ⁊ est cā nocumenti: ⁊ de ea dicit. A. ꝙ si eleuet̄ ali/
quādo vapor a stomacho: pricipiū tamē ē a cerebro vt qn̄ eleua/
tur non adustus ⁊ in cerebro aduritur: ꝙ si vapor eleuatus a sto
macho eēt adustus diceret̄ ꝙ eius principium eēt a stomacho ⁊
aliqn̄ fit a mala ꝯplone frigida ⁊ sicca cordis vel cū mā vel sine.
⁊ fortasse dicit Auic. nō aduenit magnitudo. s. cāe vel nocumē
ti in cerebro nisi a corde: rō ē dicit ⁊ non ē mir. Nā spūs vita/
lis cōtinuus ē spūi aīali. s. in rhete mirabili: imo spūs aīalis est
de substātia eiꝰ ex quo generat̄ ab eo quare ꝯplo eius corrupta
corrūpit ꝯplonē cerebri ⁊ ꝯuertit ad melācolicaz: vt si ꝯplo cor/
dis erit frida ⁊ sicca ⁊ sic ꝯplo spūs vitalis erit frida ⁊ sicca: etiā
ꝯtinuatis cū aīali reddet̄ eiꝰ ꝯplo frida ⁊ sicca ⁊ ad timorē ꝓpa/
rās vt dictū ē supra: iō curatio cerebri sequit̄ curationē cordis
⁊ ecōtra dicit Auic. ꝓpter maximā colligātiaz ipsoꝝ ad inuicē
vn̄ dicit adducēdo cām: Scias ꝙ sanguis cordis cuz ē tersus
subtilis clarꝰ letificās resistit corruptiōi cerebri ⁊ rectificat ipm
scz ne trahat̄ ad melācolicū: ⁊ iō medici ꝓcedūt cū cordialibꝰ ī
cura ꝙ maxīa radix sumit̄ ex corde ⁊ ꝑ viā adustionis ⁊ īfrigi/
datōis. De cāis aūt spēꝝ melācolie ex ꝑte accidētiū dicit Se/
rap. ita ꝙ voluit ꝙ non est possibile adduci veram rōnez. dicit
sic Serapio: Cā vero haꝝ dispositionū ⁊ accidētiū cū veritate
ē icōprehēsibilis: sed ſm ꝓbabilitatē ē possibile vt dicatur suꝑ
eaz illud ī quo ē excusatio ⁊ fortasse ē ex diuersitatibus hūoris
melācolici ⁊ cōsuetudine qua vsi sunt infirmi ⁊ qua regebāt in
hora sanitatis coꝝ aut ex imaginibꝰ aliquibus quas imaginati
sunt. Tn̄ dicit Serap. ꝙ diuersitas spēꝝ melācolie ſm ꝙ hu/
mores vel magis vel minus sūt adusti varietas ēt in cibo ⁊ po/
tu varietas ēt ī cogitationibꝰ tꝑe sanitatis: ita faciūt ad diuer/
sas dispōnes fantasticas: ⁊ ſm hoc volūt saluare dispōnes cō/
munes gn̄alr̄ sz reuera nō pn̄t saluare dispōnē de q̄ dicit Azara
nus: vz ꝙ aliqui loquunt̄ idiomata que nūquā audiuerūt ⁊ di/
sputant ⁊ ꝓnosticant̄ futura: vn̄ oz ascribere hec demonio. Et
vt hoc totū clarius manifestet̄ moueo hic nouā questiōnē alibi
nō motā. s. si ad hoc vt fiat melācolia passio cerebralis ꝓ cā eiꝰ
sit necessaria cā corꝑalis melācolica īnālis vel nālis: ꝙ sic pri/
mo videt̄ snīa Auic. in caplō ꝓprio ꝺ melācolia ī pricipio in dif
finitōe eius cuz dicit: Dicit̄ melācolia qꝺ ē mutatio estimatio/
nū ⁊ cogitationū a cursu nāli ad corruptionē ⁊ timorē ⁊ ad ma/

litiā ꝓpter ꝯplonē melācolicā facientē nitidare spūm cerebri i/
terius ⁊c̄. Et infra ponēs drīam īter melācoliā ⁊ maniā dixit:
Cūqꝫ melācolia ꝯponit̄ cū rixa ⁊ saltu ⁊ sentilis ꝑmutat̄. s. no/
men ⁊ nominat̄ mania: ⁊ neqꝫ dicit̄ melācolia supple ꝓprie nisi
cuiꝰ cuētus est a colera nigra nō adusta ecce ꝙ voluit ꝙ eiꝰ cau
sa est colera nigra. Et ēt Gal. idem videt̄ sentire 3° īterioꝝ ca°
7° vel 8° vbi declarauit ꝙ nō fit a flegmate solo sed ex humore
melācolico nāli ⁊c̄. Et ita Serap. ī pricipio capituli de melāco/
lia declarauit accn̄tia eiꝰ ꝑ hoc ꝙ fit ex humore melācolico ꝑ ni
gredinē suam ⁊ suam tenebrositatē ⁊c̄. Et ita Rabimoyses 23ª
ꝑticula affo. cū declarauit melācoliaz dicēs: Melācolia ē egri/
tudo melācolica ⁊ melācolia melācolica nomiat̄ quasi innuat ꝙ
semꝑ eiꝰ causa ē melācolia. Et hoc expssisse sonat textus Auic. ī
caplō supra allegato pª tertij cū dixit: Et qbusdaz medicoꝝ vi/
suz ē ꝙ melācolia ꝯtingat a demonio: sed nos phicani docētes
nō curamꝰ vtrū sit a demone vel nō: sz sufficit dicit ipse ꝙ ꝑmu
tat̄ spūs ad ꝯplonez melācolicaz ⁊ sit eā eiꝰ ꝓpinqua colera ni/
gra. In ꝯtrariū p° arguit̄ rōne qm̄ aliqui tales optime discur
rūt ad speculabilia lz sit corruptio ad timorē ⁊ tristiciā: sz rōna/
bilr̄ nō est reꝑtuz ꝙ melācolia faciat ad discursum ⁊ ad clarū ⁊
distinctū modum īquisitōis circa speculabilia: sz ad hoc magis
facit claritas ⁊ subtiliatio spūuz. In hoc ergo nō est vera rō de
demone ꝙ ꝯuertat̄ ⁊c̄. ꝑ cuz humor ad melancolicū. ꝑterea cō/
tra istaz snīam ē vnus fortissimꝰ textꝰ Ras p° ꝯtinētis caplo 3°
cū dixit: Dico ꝙ aliqn̄ accidit melācolia humoribꝰ existētibus
bonis: nota ꝙ dixit bonis. ⁊ addit: ⁊ nō īdiget aliqua medicina:
⁊ hoc ē sicut qn̄ aliquis cū auiditate cogitat de aliquo facto. Et
addit: Et cura huiꝰ spēi ē remouere eū ab ista opinione ⁊ ponit
hystoriā vbi sic fecit ī vno melācolico ⁊ sine medicis fuit subito
curatꝰ: ⁊ sic pz ꝙ eiꝰ causa nō fuit corporalis. Ad istaz eandem
partez facit ēt fortissimꝰ textꝰ Azarani supra allegatus in caplo
de epilēsia cū posuit ꝙ egritudines inuadūt hoīes: ⁊ ex malitia
regiminis cibi ⁊ potꝰ ⁊ peccatis ⁊ ꝑuaricatōibus ⁊ ex maledictis
demonibꝰ: ⁊ dixerat ꝙ aliqui loquūtur multa de tractatibꝰ sci
entiaꝝ quaꝝ nihil vnquā viderūt nec intellexerūt ⁊ vltimo sa/
nant̄: nec tamē ꝓcessit eos aliquid ꝓpter qꝺ ꝺberet huiusmodi
aduenire: ⁊ addit verbū ꝙ ꝯcludit ī mā nr̄a ꝯtinuādo nec ꝑmu
tata fuit eorū ꝯplexio nālis nec ipoꝝ cognitio ⁊ intellectꝰ cā hu/
ius accidētis: hoc ēt pz experientia. nam videmꝰ aliquos vexa/
tos a demonibꝰ cuz officio diuino ꝑ manus sacroꝝ religiosorū
subito quasi ⁊ īmediate ad sanitatē reduci: vbi si fuisset ꝯplexio
mālis inducta in spiritibꝰ vel humoribꝰ vel mēbris cuz his spi/
ritualiter īprimentibꝰ nō remoueret̄ sz eēt necessaria applicatio
medicinaꝝ: ergo sequit̄ intētū. In hac ergo difficultate dimis/
sis auctoritatibꝰ ad ꝑtem oppositā allegatis: teneo cū ista opi/
nione Rasis prīo ꝯtinētis. s. ꝙ imaginatiōes ⁊ cogitatiōes for
tes cū premeditant̄ res ꝓfundas ⁊ lōgas: aliqn̄ adducūt ad hāc
passionē nō īmutan̄. realr̄ ꝯplexionē: ⁊ fiunt tristes qm̄ cū cogi
tant in eis: ⁊ nō pn̄t cōsequi effectū earū reruz de quibus cogi
tant tristabunt̄ ⁊ angustiabūtur: ⁊ locutio est varia ſm alias co
gitata: vt etiaz videbat̄ innuere Serapio ī textu supra allegato.
⁊ hec snīa radicalr̄ etiam sumit̄ de mēte Gal. 2° tegni textu cō
menti. 78. vbi ponit vnuz can̄. in fine signoꝝ ꝯplonū naturaliū
cordis que aliquotiēs declarant̄ per mores. naz qui sunt nimis
iracundi declarant̄ hēre frigidū ⁊ siccū cor vt ibidē antea pa/
rum dixerat Gal. sed quoniaz hoc est tantum verum de mori/
bus īnatis ꝙ ex moribꝰ acquisitis eēt error ad significādū: Ic/
circo posuit can̄. dicēs vnum cōe ī omībus his que dicta sūt id
ꝯmemorās ꝙ quecūqꝫ de moribꝰ aut nūc aut ſm aliquaz aliaz
scripta sunt orōnez ad cognitionē craseos nō ꝓ bonis aut pra/
uis moribꝰ exercitatoꝝ sz ꝓ nālibus vnicuiqꝫ dicta sūt: vn̄ di/
cebat Haly. ī ꝯmēto ꝙ via cauēdi ab errore ē vt consideret̄ id
quo morigeratꝰ ē hō ex lege ad quā ītēdit ī quo morigeratus ē
⁊ ex ꝯsuetudine eoꝝ que sunt de terra sua ⁊ de sua arte. Nam
qn̄qꝫ lex aliquid precipit aut ꝓhibet: ⁊ iō morigerat̄ hō ⁊ obe/
dit ei per id ⁊ silr̄ ꝯsuetudines regionis disponūt ad mores: vn̄
alij sunt mores oriētalibꝰ: alij occidētalibꝰ: alij religiosoruz: alij
mercatoꝝ ⁊ militū. Naz pz ꝙ religiosi obseruantes ēt colerici
nō iracūdant̄ neqꝫ furiūt in alios: īmo stant mites ex obseruan/
tia legis ex aduerso milites quidā ⁊ si nāliter mites: tn̄ ex ꝯsue/
tudine alioꝝ hn̄t mores lupinos super seruos ⁊ suꝑ eos super
quos hn̄t dn̄iuz ⁊c̄. Et sic pz ꝙ aliquotiēs manifestāt̄ mali mo/
res nō ex ꝯplone humoꝝ vel spūum acquisita qꝺ erat declarā/
dū. Hanc ēt snīam expresse īsinuabat Rabimoyses in tractatu
suo de regimīe sanitatis ad regē hyspanie ī quo erat mala cogi/
tatio ⁊ sollicitudo ⁊ timor mortis ca° 3° cū dixit: Qm̄ acquisi/
uerat ex timore ꝙ qn̄ ꝓuenit ex parte aīe talis timor ⁊ sollicitu/
do vt qn̄ qs timet aut ꝺ ꝑteritis aut de futuris ⁊ suꝑabūdat ei
cogitatio ⁊ sollicitudo ꝺ his ꝺ qbꝰ nō erat sibi mos facē dixit:
hoc eiz nō ꝑtinet ꝑito medico rectificare mores aīaꝝ ipaꝝ ī il/
lis passionibꝰ remouēdis: medici aūt īquātū medici vt dixit nō
ē scire ingeniū excludēdi tales passiōes sz potiꝰ phie moralis ⁊
doctrine legis. Nā phi ī libris discipline moralis docēt rectifi
care mores aīe ad acquirēdū mores nobiles ex quibꝰ nō resul/
tet nisi operatio bona ⁊ ꝯcludit̄ versus finē capituli: studeat er
go dn̄s rex ī disciplinis moralibꝰ ⁊ legū correctionibꝰ donec ī/
telligat ⁊ cognoscat verū eē veꝝ ⁊ salsuz salsū: ⁊ tunc minueret̄
passio aīe sue: ⁊ ēt possibile ē tolli totalr̄ passionez cum posuerit
oculū sui intellectus circa hanc ꝯsiderationē: ⁊ ita voluit ꝙ ma
le cogitatōes adducāt ad malos humores ī tm̄: vt dicebat Ra
sis in textu ꝙ ea que cogitare ceperūt: postea ore ꝓmūt verba/
qꝫ sua atqꝫ actus ꝑmiscēt: ⁊ tunc melācolia ꝑfecta est: ⁊ tamē ꝓ
tunc

tunc ꝯplexio nõ ē imutata ad melãcolicũ: vt pꝫ bene ꝯsideranti
que dicta sunt maxime cum fiat correctio per rectificationẽ tm̃
anime ⁊ nõ ꝑ medicinas corꝑales. Dico ẽt ꝙ p̃ter has cãs ali/
quotiens a demone spũaliter ĩducunť tales mores ⁊ noticia de
his que nũquã viderũt vt supra dictũ ē nulla facta mutatione
corꝑali: ⁊ sic vltra Aza. etiaꝫ sensit Serap. tacite in verbis suis
cũ dixit de talib⁹ intelligẽs: cã vero haꝝ dispositionũ ⁊ accidẽ
tium cũ virtute ē incõprehẽsibilis ⁊c. ⁊ iõ in eas ē ĩuocandũ di/
uinum auxiliũ vt etiã supra notaui ĩ caplõ de epilẽsia. si ergo ali
quãdo auctores dixerũt ꝙ melãcolia pẽdet ex cã corꝑali melã
colica ĩnãli vel nãli reddẽs spũꝫ silucstrẽ ⁊c. ĩtelligiť hoc volu
isse vt ĩ pluribus tm̃ aliquotiẽs fit ab aliȷs cãis: vt d. ductũ ē ꝙ
ẽt verificať ex eo ꝙ aliqui melãcolici ĩmediate aliqñ sine medi/
cinis sꝫ artificiose mutata sola sua fantasia verbis vel alio inge
nio curanť vt infra videbiť: ⁊ sic sit finis huius difficultatis.

Hac sic expedita difficultate quib⁹ magis accidat breuiter di
citur ꝙ magis accidit viris q̃ꝫ mulierib⁹ q: viri magis cogitãt
⁊ deterior est ĩ mulieribus q: fit a fortiori cã: fit magis ĩ autũno
fit etiã ĩ estate ꝓpter adustionẽ: aliqñ excitãť in vere qm̃ ver cõ
miscet humores cuꝫ sanguine ⁊ euaporare facit: iõ facit ad oẽs
morbos mãles: iõ fuit supra dictũ ꝙ quãdo ſꝑgiť humor melã
colicus: tunc fit melãcolia ⁊ nõ semꝑ fit q: multipliceť: ĩ hieme
raro fit nisi a ꝯgelatiõe. Modus terminatõis maxime ad bonuꝫ
ē ꝙ terminať vt plurimũ ꝑ fluxũ mẽstruoꝝ vel emoraydarũ ⁊
sanguis nariũ feculentũ. nã sicut retẽtio istoꝝ facit ad gñatio/
nem: ita euãtio ad liberationẽ: varices quoqꝫ ⁊ elefantie ⁊ quar
tane sunt crisis huius morbi: ⁊ cuꝫ hoc quartana põt eẽ cã hu/
ius morbi sicut ⁊ morbi acuti cũ ꝓlongantur possent esse cau/
sa huius morbi.

Signa. Sequitur ponere de signis vt oẽs spẽs melãcolie
declarenť: ⁊ prĩo ſm ordinẽ ponanť signa ꝓnosti
ca euent⁹ absolute. 2° terminatiõis ad bonũ ⁊ ad maluꝫ: deĩde
ponẽdo signa generis. Primo ponẽtur que sunt signa princi/
piȷ que augmẽti que status ⁊ que declinatõis: deinde ponentur
signa spãlia vt que melãcolie ꝑ ꝓprietatẽ ⁊ que ꝑ cõitateꝫ que
melancolie nãlis que melãcolie aduste ⁊ que melãcolie sangui/
nee ⁊ que flegmatice. Primũ ergo signũ euent⁹ sumiť a dño
Hypo. 6ª afſo. afſo. 23°: si timor ⁊ pusillanimitas multuꝫ temp⁹
habẽt ꝑficiũt melãcolicũ. i. si ꝑ notabile tp̃s steterit hõ cũ pusil
lanimitate ⁊ tristitia: possum⁹ ꝓnosticari de melĩa maxie si sine
manifesta occasiõe patiť: vt dixit Gal. ĩ ꝯmẽto: imo ibi dixit ꝙ
oꝫ tũc vẽturam melãcoliã suspicemur quãuis hec accidẽtia nõ
diu moreẽť: ⁊ sicut talia melãcoliã perficiũt sic ira ⁊ odiũ ad ma
niam adducũt. vñ ibidẽ dixit Gal. multos eĩm in hac passione
cecidisse vidimus ꝓpter irã odiuꝫ ⁊ tristitiã que hui⁹ passionis
sunt initiũ maxime his quoꝝ corpora parata sunt passiõib⁹ hu/
iusmodi. Aliud signũ euẽt⁹ poniť ab Aui. vt corꝑa ĩ quib⁹ ce
rebrum ē humiduꝫ ⁊ inferiora calida maxime cor possumus ꝓ/
nosticari de futura melãcolia: ⁊ tales sũt vt trauli ⁊ linguas ha
bẽtes leues ⁊ quoꝝ facies sunt vehemẽtis rubedinis ⁊ bruni ⁊
extenuati ⁊ pilosi: ⁊ in quoꝝ pectoribus sunt pili grossi ⁊ nigri:
pꝫ ꝓpter dispõneꝫ passiuã cerebri ⁊ effectiuũ principium cor/
dis. Aliud signuꝫ euẽtus sumiť ex exercitio ĩ hominib⁹ acuti
ingeniȷ ꝓpter nimias coꝝ sollicitudines aĩales vt vehementia
studiȷ vel corporeas vt motus laboriosus: qm̃ oĩa talia exsiccãt
⁊ de his experiẽtia manifestat sicut ex opposito delitiose viuen
tes ⁊ pingues ab hac elõgãtur. Signa vero ꝓnostica ad ma
lũ dixit Rasis p̃° ꝯtinẽtis: Casus appetitus ĩ hoc morbo ē ma
lus eo ꝙ hic morbus accidit ex siccitate ⁊ fames exsiccat corpo/
ra. Aliud signũ poniť ab Auic. ꝙ qñ accidit ĩ fine egritudinũ
ꝓprie mãliuꝫ acutaꝝ melãcolia ē signũ mortis: ⁊ tũc vt dixit
accidit homini isti vt recordeť mortis ⁊ mortuoꝝ plurimũ hoc
experiẽtia manifestat. Aliud signũ poniť de mẽte Hypo. etiã
6ª afſo. 56° afſo. In melancolicis egritudinib⁹ periculose sunt
eruptões ad apoplesiaꝫ ⁊ spasmũ: pꝫ. Ultimũ ad malũ qñ in
eis ē corrupta imagĩatio de sumẽdo cibũ qñ existimant ꝙ de/
beant venenari ex cibo tunc res ē desperata: ⁊ per hũc moduꝫ
sepe moriunť: rõ ē clara. Signa ꝓnostica ad bonũ primuꝫ ē
Hypo. 7ª afſo. 5° afſo. In mania disinteria aut idrops aut ex/
tasis bonũ: pꝫ ſm quid qm̃ cõuertiť mã ĩ deorsũ: unde similiter
melãcolia emoroydes ĩnate aut splen aut varices bonuꝫ ꝑ ean/
deꝫ causaꝫ sicut dicebat Aui. ex opposito cũ retineť cursus san
guinis. s. maxĩe emoroydalis vel mẽstrualis ĩ muliere vel vomi
tus melãcolicus vel reliqua supra de talib⁹. Aliud signũ ad
bonũ: cũ apparent ap̃ata melãcolica circa extrema. i. mẽbra ex
teriora vt cũ apparet morfea vel albaras: ⁊ cũ fit vomit⁹ melã/
colicus vel sup. euõ per secessũ: melãcolica tunc est spes salutis
maxime si succedãt ista signa facta digõne in mã. Nam signuꝫ
ē ꝙ nã sufficit sequestrare melãcolicũ a reliqua massa sanguis
⁊ ꝑ ꝯuenientes educere ⁊ sic ē signũ salutis. Ubi tm̃ ap̃ata dura ĩ
extremis euenientia corrũperẽt dicta mẽbra vt ꝯtingit ĩ herpete
exthiomeno vel de cancro ꝑticulari stãte multa melãcolia tũc
eẽt signũ mortis lꝫ nõ festine.

Signa tempoꝝ. Signa principiȷ sũt estiatio mala: ti
mor: velocitas: ire: dilectio: solitudi
nis: tremor ⁊ vertigo: aliqñ ista oĩa sũt signa pricipiȷ. Dixit Ra
sis p̃° ꝯtinẽtis: timor semꝑ ꝯcomitať eos q: secũ portãt cãm ti/
moris iõ non ē mirũ. Illa signa que posuit Auice. que sunt si/
gna generis sunt ẽt signa ꝓnostica: neqꝫ per ista dꝫ aliquis di/
ci melãcolicus. Naꝫ quãtacũqꝫ sit mala estiatio ĩ aliquo ⁊ reli/
qua nõ debemus dicẽ ipm̃ melãcolicũ nisi ꝓm at ore sꝫ hec sũt
signa ad casũ ĩ melãcoliã. Iõ sũt ꝓnostica q: futuꝝ egrũ decla
rãt. iõ dicit Raſ ĩ tex. ponẽdo signa augmẽti q̃ sũt signa dmõ/
stratiua egritudĩs vere: cũ ꝑualuerit ⁊ res ad hoc venerit vt ore
promat q̃ cogitare cepit ⁊ actus ꝑmisceat verbis: tũc melãcolia
ꝑfecta est. i. taliter disposit⁹ vt dicať melancolicus ita ꝙ signa
augmẽti vel ẽt generis ſm Gerardũ sunt signa demõstratiua
eiusdẽ egritudĩs: qm̃ tunc iudicãdus est eger melãcolicus qñ ⁊
ore ⁊ oꝑe manifestat falsas imaginatões vel estimatões q̃s mẽte
acceꝑat. Uñ si tm̃ mẽte ꝯcepisset ⁊ ĩ eo eẽt dilectio solitudis nisi
oꝑe manifestareť nõ iudicareť melãcolicus a medico sꝫ casur⁹
in melãcoliaꝫ. Uñ is de quo refert Gal. 4° ĩterioꝝ caplõ 2° qui
volebat ꝓiȷcere pueꝝ extra fenestrã illuꝫ ꝯcipiẽs tãqꝫ inimicũ
⁊ ꝓiecerit debebat declarari melãcolicus ⁊ sic ille q q̃rebat tu/
bicinas vt illos expelleret vt nociuos hñs falsaꝫ imaginatiuaꝫ:
nõ aũt estimatiuã q: estimabat eos nociuos. Iõ volebat expel/
lere sꝫ falso imaginabať. s. eos eẽ in domo sicut ⁊ ideꝫ Gal. ca°
ꝓxime allegato de se refert cũ habebat febrẽ acutaꝫ ĩ estate esti/
mauit lectũ suũꝫ eẽ paleas ⁊ pãnos suos esse pilosos ⁊ vellero/
sos: tũc digitis ꝯprimẽs vt euelleret ⁊ nõ potens irat⁹ ꝑmãsit.
hec ergo si cũ timore ꝯiunganť nõ erũt signa pricipiȷ sꝫ augmẽ
ti demõstrantia. Signa ꝯfirmatõis sunt suꝑfluitates ĩ tristi/
tia ⁊ maxie abhorrẽt societatẽ alioꝝ hoĩuꝫ: ꝓpter timorẽ ẽt de/
clarať ꝯfirmatio qñ accñtia ꝑcesserũt omnia declarãt mãm fuisse
multã ⁊ oppilationẽ ĩ cerebro factã eẽ ꝯfirmatã. Signa vero me/
lãcolie ꝑ ꝓprietatẽ. i. cãe melãcolie in cerebro existẽtis siue ĩnãlis
siue nãlis non cõicato aliũde sunt quo ad accñtia de tristitia ⁊
timore vehemẽtia ⁊ de dilectõe solitudĩs ab aliȷs hoĩb⁹ magis
q̃ꝫ in ea q̃ est ꝑ cõitatem. Etiã dolor capitis antecedẽs fuit diu
turnior q̃ꝫ qñ ꝑ cõitateꝫ maior ẽt erat oꝑationũ sensuuꝫ ĩterio/
rũ lesio. Et cũ hoc dicit Auic. ꝙ signa ẽt que diceńť ĩ melanco
lia ꝑ antecedẽteꝫ sunt ꝑuenta. Etiã nõ appꝫt iuuamẽtũ supple
curatõis cuꝫ estimať ꝙ sit ꝑ cõitateꝫ alicui⁹ mẽbri cuꝫ mẽbruꝫ
id medicať: imo remanẽt vt sint accidẽtia valde magna: ⁊ hoc ē
q: depẽdentiaꝫ hñt ĩmediatã ab ipso cerebro ⁊ nõ ab alio mem/
bro secuꝫ cõicante: vt est de nocumẽtis valde estimatõis ⁊c. Di
cit Aza. ⁊ Alex. ⁊ Auic. ꝙ hñt ĩtuituꝫ fixũ ad vnã reꝫ maxime ⁊
terraꝫ quasi denoteť vehemẽs solitudo ⁊ dilectio eius solitudĩs
ꝓpter reꝫ tristẽ maxime: ⁊ stat defectus. s. alioꝝ accñtiuꝫ q̃ con
tingũt ꝑ viaꝫ cõitatis. Si fuerit ꝑ viam cõitatis a toto significa/
cať ex macie toti⁹ ⁊ nigredine coloris ⁊ grossitie piloꝝ in toto: sꝫ
si est cũ nigredine ⁊ grossitie capilloꝝ tm̃ in capite declarať ꝙ ē
magis ꝑ essentiã ĩ cerebro si ẽt p̃cedant egritudines toti cõican
tes melãcolice antea vt eẽt quartana vel lepra ⁊ retẽtio ꝯsueta/
ruꝫ euacuatõnum humoris melancolici: vt fluxus emoroydaꝝ ⁊
mẽstruoꝝ in muliere ⁊ aliqñ retentio diuturna coitus ĩcõsuetis
coire vt in viduis: ⁊ antecessio ciboꝝ maloꝝ melãcolicoꝝ cũ ꝯse
quunť postea accñtia lesionis estimatiue ⁊c. est signum ꝓbabile
q̃d est a toto. Si fuerit cõitas a splene declarať ꝑ ei⁹ nocumẽtũ
vt ꝑ ap̃a in splene ⁊ ex assidua eructuatõe ⁊ vomitu melãcolico
⁊ ex vehemẽtia appetit⁹ ĩtensi multũ multiplicata mlia ĩ splene
trãsmissa ad os stomaci ꝑ porũ manifestũ ꝑ quẽ de mlia fundiť
ad os stomaci ſm naturã hora famis vñ abũdat ad os stomaci:
⁊ sic facit famẽ caninã: ⁊ aliqñ fit eructuatio acetosa ⁊ acetosi/
tas in dentibus ita ꝙ videanť dentes cõgelati: fit ẽt inflatio in
stomacho ꝓpter humorẽ melãcolicũ. iõ Rasis p̃° ꝯtinẽtis di/
cit ꝙ melãcolici maxie appetũt venerea nõ q: abundẽt semĩe:
sed ꝓpter inflationẽ ĩ mẽbris ex vẽtositate. Et dixit ibi Rasis
ꝙ multũ leduńť ex coitu euãto sanguine. Auic. dixit ꝙ caueãt
a coitu: ⁊ lꝫ sit dictũ supra ꝙ retẽtio causat melãcoliã: ẽt sic di/
xit Auic. 20ª tertiȷ de iuuamẽtis coitus: pꝫ solõ ex iã dictis. nã
superfluus coitus nocet melãcolicis: tñ moderat⁹ ĩ corꝑib⁹ cõ/
suetis ẽt in melãcolico actualr̃ iuuat ꝯuertẽdo vapores ad op/
positũ. Dicit hic Nicolus ⁊ nota hoc veꝝ eẽ de melãcolia sple/
netica facta ꝑ viã aggregatõis hũoris melãcolici ĩ splene: sed si
sit ex defectu attractiue splenis q: nõ purgat humorẽ melãcoli/
cuꝫ a massa sanguica tũc nõ succedũt accidẽtia p̃dicta vt ace/
tositas ⁊ appetit⁹ canin⁹. Signa melãcolie epatice que ꝯtin/
git per viã adustiõis ab epate ipso adurẽte massaꝫ sanguineam
ꝯuertẽdo ad melancolicũ: signa sunt ꝯplõnis calide ⁊ sicce epa
tis vt de pulsu magno ⁊ veloci cuꝫ obediẽtia ĩstrumentoꝝ ⁊c. ⁊
virtute de tinctura vrine de siti de citrinitate coloris per viam
fuscedinis de macie. Signa eius que sũt a stomacho dicit Aui.
sũt iflatio stomaci ⁊ dolor inter vtrasqꝫ spatulas: ⁊ hoc ē ꝓpter
extẽdi meri a vẽtositate ab indigõne stomaci: vñ facta extensiõe
ĩ meri p̃ter nãꝫ ad spinã ꝯtinuari cõicať dolor ad ĩtra spatulas.
Et dicit Auic. ⁊ multotiẽs excitanť cũ eo apud comestioneꝫ vs/
quequo digeranť dolores: deinde cessat apud digõnẽ ẽt mul/
titudo sputi ⁊ vomit⁹ flegmatic⁹ ⁊ aliqñ melãcolicus ⁊ nausea
quasi cõtinua ꝓpter indigõnẽ stomaci ꝯcomitanť: ⁊ aliquotiẽs
apparẽt signa ap̃atis stomaci de quib⁹ loco suo si fuerit mira/
chia que ꝓprie ſm aliquos ē qñ ē ex ap̃ate stomaci lꝫ per mira/
chiã itelligať illa que fit ex retẽtiõe suꝑfluitatũ nutrimẽti mem
broꝝ mirach vt misinteriȷ ⁊c. Nã illud superfluum cibi ibi diu
retẽtũ inspissať ⁊ ad terreũ humorẽ reduciť ⁊ ꝯñter euaporans
facit melãcoliã: tũc signa sunt extẽsio ei⁹ mirach circa suꝑiora.
dicit Auic. ⁊ fit aliqũ son⁹ ⁊ rugit⁹ ĩ ventre. vñ dixit Aggrega/
tor ꝙ ipse vidit duos ĩfirmos credẽtes se hẽre ranas ĩ ventre:
quare ꝑcipiebať son⁹ eaꝝ ⁊ ꝓcessit cũ digestiuis resolutiuis vẽ
tositatis: qua resoluta cessauit imaginatio falsa: si fuerit a corde
vel a malicia ꝯplõnis calẽ ⁊ sicce cordis vel frigide ⁊ sicce cũ q̃li
bet talis possit facere melãcoliã oꝫ recurrere ad signa ꝯplõnuꝫ
nãliũ vel accidẽtaliũ ipsi⁹ cordis maxie que sumunť ex pulsu lꝫ
in oĩ dispõne melancolica semꝑ ꝯcomitať nocumẽtum cordis.

dicit Auic. sicut nocumentum cordis semper associat nocumentum in cerebro. ⁊ ratio est vt dicit ipse q: spūs vitalis ꝯtinuus est aiali imo est de substātia ipsius: quare ꝯplexio eius corrupta corrūpit complexionē cerebri ⁊ conuertit ad melancolicā. Signa vero materierū vt sanguis si fuerit in toto abūdās declaꝛ ex latitudine venaꝝ toti⁹: si sit ꝭm caput tm̄ ē rubedo faciei cuꝫ scintillis rubeis ań oculos ad fuscū declinātib⁹ ⁊ vene oculi tumescūt ⁊ ē cū gaudio ⁊ risu ⁊ nō ꝯcōitaꝛ ipaꝫ tristitia vehemēs dicebat Aui. si [illegible] ex flegmate ispissato aliq̄lr adusto ad mōdū supra dcm̄ sūt signa flegmatis d̄ maiore q̄te d̄ maiore hūiditate ad nares ⁊ oculos d̄ multitudie sputi d̄ imaginatōib⁹ circa aq̄s ⁊ locutōib⁹ d̄ eis ⁊ paucitate caliditatis. Signa a colera adusta vel melācolia adusta dcm̄ ē a pricipio q̄ ab ea nō fit melācolia vera: sꝫ fit ab ea demoniū lupinū: eius signa sūt ex aspectu horribili coꝝ ⁊ iquietudine ⁊ a moꝛbus lupinis vel caninis cū magna agitatōe. Signa melācolie ināłis dicta sūt in illa q̄ ē ꝑ ꝓprietatē de solitudine ⁊ tristitia ⁊c̄.

Cura. Expeditis cāis ⁊ signis veniēduꝫ ē ad regimē cūratiuū: ⁊ pº circa curā obseruādus est cañ. posit⁹ a Rasi pº ꝯtinētis de mēte Ruffi in libro suo de melācolia cū dixit oꝫ vt melācolia cureꝛ in principio antequā ꝯfirmeꝛ: q: post cōfirmationē erit eius cura praua ⁊ difficilis duplici cā. Primo q: in ꝓcessu plurimū dominaꝛ humor. ⁊ hoc idem dixit Alex. dicēs sub alijs verbis q̄ nā cerebri cuꝫ antiquaꝛ mutaꝛ. 2ª cā etiaꝫ de mēte Ruffi est q: difficile erit exhibere ifirmo medicinas: ⁊ iō dicit etiā Aui. in cura i principio calidioꝫ vt incipiaꝛ cura in eius pricipio antequā cōfirmeꝛ qm̄ difficilis ē in principio ⁊ praua ⁊ difficilis cuꝫ est cōfirmata. Idem dicit Rasis in textu nr̄o: ⁊ ad hoc rōnem duplicēꝫ possumus adducere. Prīo q: mala ꝯplexio sicca de se est multe resistētie ꝓpter siccitateꝫ ⁊ nō remoueꝛ nisi ab humiditate que est modice actiuitatis. 2º q: quādo ꝯplexio ē habituata in cerebro ꝓpe ad cōtrariā nām cerebri q̄ est humidū: tūc signuꝫ est q̄ cā fuit multū potēs ⁊ ē difficilis ad remouendū. Gerardus dicit tertiaꝫ cām q: spūs sunt istr̄a virtutis ad opationes ⁊ in melācolicis minoraꝛ spiritus: ideo in principio cum maxima cautela est occurenduꝫ tali egritudini. Igitur circa curaꝫ tres habētur intētiones: vt vult Mesue. Prīa versatur circa equationeꝫ ⁊ digestionē materie. Secūda circa euacuationē eius. Tertia ꝯpleꝛ ꝑ cōfortatōeꝫ cordis ⁊ cerebri tāquaꝫ mineras letitie. ⁊ pōt addi quarta q̄ vertiꝛ ad accidētia. De prīa igiꝛ circa adequationē māe: adequatio aūt ⁊ digestio māe perficiꝛ ⁊ per dictū regimē in dieta ⁊ ꝑ medicinas. Per dietā prīo in aere. Eligaꝛ aer clarus declinās ad humidū temꝑatū in actiuis paꝝ versus calidum declinans: q: ꝯplo melācolica declinat magis ad siccū q̄ꝫ ad frigidū. Iō magis versaꝛ intētio ad humectationē: imo hec semꝑ ē necessaria sꝫ nō semper intētio calefactōis: imo aliqñ calefactio inducit ad melācoliā. vñ ēt dicebat Auic: Sitqꝫ studiū tuū in humectatōe ipsi⁹ ⁊ in calefactione quātū possibile ē. Igiꝛ i humectādo nō ē error nisi faciēs sit ad oppillationē vt voluit Mesue qm̄ suꝑflua humiditas ad oppilationē faciēs ⁊ debilitās digestiuā nocet. rectificeꝛ igitur aer si non fuerit talis ad temꝑamētum in actiuis ⁊ ad humiditatē: odorificeꝛ aer cū bonis odorib⁹ ꝭm diuersas intētiōes aliqñ magis ad calidū vt in melācolia nāli aliqñ parū ad frigidū vt in melācolia adusta ⁊ in estate vbi tūc rectificeꝛ aer in camera cum impositōe rosaꝝ violaꝝ ⁊ nenufaris ad humectādū stante ꝯplone mēbroꝝ adurēte melācoliā: vbi si sit ꝯplo frigida valet decoctio istoꝝ videlꝫ storacis calamēti cū modico croco corticis ēt citri: ēt positio aque in vase magno in camera videlꝫ ad humectādū aerē vel aque fontis in calida vel aque decoctōis reꝝ nō multū calidaꝝ in frigida: sed semꝑ ꝯuenit vt aer rectificeꝛ cū odorib⁹ bonis. vñ dixit Aui. circa hoc: ⁊ vlr oꝫ vt semꝑ olfaciat odores bonos. s. patiēs. i hoc tñ reguleꝛ ꝭꝫ cañ. supra positū de his ꝭꝫ Mes. i soda. Et i hoc ēt laudaꝛ q̄ corpus ponaꝛ in balneo: q: humectat ⁊ ipinguat ⁊ impinguatio dꝫ ꝓcurari a principio vsqꝫ ad finē dicit Mesue: etiā laudadat humectationē ꝑticularis mēbri vt capitis cum decoctione appropriatoꝝ: ⁊ hec fiāt ante cibū ⁊ cū canonibus supra dictis: postea extracto corꝑore ex balneo si fiat iunctio cū oleo de sisamo ⁊ amigdal. dulcibus ⁊ violato erit ꝯueniens. ⁊ de hac humectatione dixit Rasis prīo ꝯtinētis: ⁊ ego curo hunc morbuꝫ cū assidua balneatiōe ⁊ cuꝫ cibis bonis generātibus bonū humoreꝫ humiduꝫ: ⁊ non vtor alio cōsilio donec nō ꝓlungaꝛ morbus. Exercitiuꝫ sit leue tꝑatū. s. nō laboriosuꝫ nō resolutiuuꝫ: sit ergo exercitiū suaue ꝯueniēs ⁊ nauigatiuū ꝑ aq̄s vel equestер factū ꝑ loca plana viridia suauia ⁊ iuxta flumia clara suauia i suo cursu ⁊ resonātia que letificēt ⁊ ꝯfortent: sit ergo exercitiū tale nō tm̄ cōe: sꝫ etiā fricatio ꝑticulariū mēbroꝝ sit tꝑata non laboriosa nō diuturna nimis ita vt sit exercitiuꝫ solū ꝯuertens sanguinē ad cutiꝫ nō resoluēs neqꝫ adurēs sicut ēt aer stufarū ⁊ sulfarcus ē vitādus. quies igiꝛ est ꝯueniēs sꝫ non sit suꝑflua q: in ea sepe ꝓfundanꝛ i cogitatiōibus malis: ⁊ maxime si non sint associati: ⁊ tunc addūt ad cām morbi: vñ timor ⁊ sollicitudo sunt d̄ his que maxie nocēt: vt dicit. A. ⁊ postea dicit q̄ accidentia. s. extrinsecus euenitētia excitātia eos ⁊ diuertētia eos a cogitatiōe ꝯueniūt. ⁊ ide dicebat: ⁊ oꝫ vt melācoliā habētes i aliquo sint occupati quocūqꝫ sit ⁊ vt eis sint pñtes: d̄ qb⁹ verecūdēꝛ ⁊ occupēꝛ ēt cū cātilenis ⁊ letificātib⁹. Oportet ergo vt sint pñtes hoies quos reuereāꝛ. Nā ꝑ hoies autoritatis ⁊ gradus verecūdanꝛ exercere mores non decētes ita q̄ reducūtur ad rectū iudiciū. quies ergo sit modificatiua actuū suoꝝ ꝑ presentiā alioꝝ. Sōnus maxie eis ꝯueniēs ē q: per somnū quietāꝛ a cogitatōib⁹ maxie ēt q: somn⁹ humectat ⁊ sic resistit exsiccatōi ⁊ dispōit versus dispōnē nālē nō sit factus supra ianitionē: q: exsiccat nec sit nimis ꝓlixus eadē cā. Inanitio ēt ⁊ euātio per sudorē vel ꝑ coitū vel ꝑ aliā regionē nisi sit excedēs moduꝫ medicie nocet q̄ dico signanter qm̄ coit⁹ aliqñ vt dicebat Aui. 20ª tertij: Coit⁹ ꝯfert melācolicis ⁊ plurib⁹ egritudinib⁹ colere nigre ꝓpterea q̄ dilatat aiam ⁊ spūm inducēdo letitiā: ⁊ propterea q̄ expellit fumū spermatis aggregatum a parte cerebri ⁊c̄. ⁊ ita lꝫ a se vt resoluēs sit aptus nocere: tñ per accidēs potest iuuare. Replo nauseatiua nocet ꝓ quāto māñ digeriꝛ ꝯuenienter ⁊ sic retinētur superfluitates nutrimēti i venis medijs mirach ⁊ faciūt mirachiā. Cibus aūt ⁊ pot⁹ sit hūectatiuus boni nutrimēti facilis digōnis apt⁹ ꝯuerti in sanguinē spumosū clarū. Sꝫ hic nota q̄ Rasis pº ꝯtinētis videꝛ inuere nutrimētū debere eē grossuꝫ q: resistit gñatōi colere nigre ꝑ viaꝫ adustionis. Sꝫ Auic. dicit scias q̄ nutrimētū grossum gñatiuum flegmatis fortasse iuuat q: resistit colere nigre ⁊ regimē subtiliatiuuꝫ ꝑ ꝑid q̄d efficit ex adustiōe facile nocet. Sed addit ꝯtinuādo ⁊ fortasse iuuat ipm̄ suꝑ. gñando humidū subtile ⁊ spiritus subtiles ⁊ claros: ita q̄ Auice. non determinate voluit q̄ semper nutrimentū grossuꝫ sit vitanduꝫ: adeo in corpore inanito vbi causa sit melācolia adusta ⁊ i corꝑe cale ꝯplonis eparis adurētis nō denꝛ cibaria facilis digestionis vt sūt oua sorbilia ⁊ carnes pulloꝝ sed carnes arietū ⁊ carnes porcoꝝ. Sꝫ si sit ex melācolia nāli vel ex flegmate reducto ad melācoliaꝫ ꝑ inspissatōeꝫ sint cibaria facilis digōis: ⁊ vbi cā sit sanguis dñans dicit Alex. nō comedāt carnes nec aliqd generatiuū sanguis. i. multi sanguis: ⁊ iō non pōt dari regula gnālis saluo q̄ ad humiduꝫ declinēt: nō dico vlr ad calidū nec ad friduꝫ. Azaran⁹ laudauit carnes agni vni⁹ anni castrati. naꝫ dicit ipse q̄ a ꝓprietate valent i humore melancolico ⁊ pter manifestas qualitates quib⁹ ꝯueniūt: q: calide ⁊ humide. Et ita ēt dixit Ras pº cōtinentis i hoc caplo in fine de mēte filij Mes. a ꝓprietate valent carnes pulloꝝ domesticoꝝ: ⁊ magis valent ꝑdices ⁊ faxiani: sꝫ tñ iste aliqualr ad siccū declināt. xjª. tertij. sed merito modi substātie magis valent carnib⁹ pulloꝝ. Sꝫ in his est hūda ꝯsideratio qm̄ in calidis ⁊ siccis non ꝯueniūt maxime aues mōtane cuꝫ sint hec nisi sint pigues. valēt turtures mirabili ꝓprietate. laudant aliqñ carnes colūboꝝ ⁊ auiuꝫ montanaꝝ quaꝝ carnes nocent q: ex siccitate multū ꝑticipant. Rabi. 22ª particula laudat pullos accipitrū. nam dixit sic. Carnes pulloꝝ accipitris ⁊ noctue sunt saporis boni q̄ corroborāt aiaꝫ ⁊ ꝯferunt melācolie melācolice ⁊ ascēdenti ⁊ cuꝫ hoc sunt vtiles ꝑmixtioni mentis. Et dicit Ras i suis affo. Quidā est cōquestus de timore ⁊ tremore cordis sine cā manifesta ⁊ fecit vti carne accipitris decocta i succo maiorane ⁊ liber fuit. Et sic ego visus suꝫ in q̄daꝫ nobili muliere papie taliter laborāti duob⁹ diebus ⁊ habuit inde sensibile iuuamentū: etiam noctue valēt ⁊ carnes mult onis valēt. Sed Azaran⁹ cuꝫ eis ponit cepe ⁊ cū aromatib⁹ ⁊ vino albo ⁊ aq̄ cocta ⁊ dicit q̄ ē maximi iuuamēti. Panis ei⁹ non sit fermētatus multū: tñ ꝑticipet fermēto aliquali nec sit salitus. Panis de simula laudaꝛ ⁊ de farina frumēti multū subtili. nā furfuraceus ad melācolicū declinat nō sit multū coct⁹ ⁊ vstus: ⁊ si sic amoueantur ꝑtes exteriores: laudāꝛ oua sorbilia ⁊ lac calidū recēs. Rabi moyses tñ vituꝑat lac: dicit quāuis videaꝛ ꝑ qualitatem iuuare: tñ q: facile mutatur i quelibet humorē cui ꝯiungiꝛ ⁊ facile corrumpiꝛ nō ꝯuenit: ⁊ ego sum in ista snīa ꝓpter inordinatos motus ⁊ varias quasi ꝯtinuas fantasias eoꝝ: laudaꝛ far ⁊ d̄ spelta cuꝫ amigdalato dulci ⁊ zuccaro etiam sisamū vꝫ ꝯuenit marzapan sꝫ nō sit cuꝫ multo oleo. Dicit Alex. q̄ oleaginea q: faciūt ad euaporationē sūt verēda. Inter olera valēt spinachia attriplices blete: ꝭꝫ aliquos lactuca malue singulariter laudāꝛ ab oibus. Nā hūt humidū viscosū tenax cū tēꝑata humiditate als caliditate. Laudat Azaran⁹ napos duplici decoctōe decoctos: postea coctos i brodio pingui ēt pastinachas abiecta pª decoctōe: postea i brodio pingui coctas maxie valēt cortices radicū buglose. Sꝫ hic noteꝛ ꝓ singulari hoc dicit Rabi q̄ errant qui vtunꝛ folijs buglose i eāu: nō q: nocēt sꝫ ñ iuuāt sicut cortices radicū eius: capianꝛ itaqꝫ cortices radicum buglose: ⁊ sic intelligiꝛ ifra cū de eis fiet mētio ⁊ pareнꝛ vt napi vel pastinace laudāt aliqui oēs fruct⁹ hūidos vt ceresa pira persica. Et Auēzo. dicit se curasse vnū quartanariū ex vsu ꝑsicoꝝ quē nō curauit pr̄ suus vel alij. Rabi. tñ nō laudat fruct⁹ putrescibiles lꝫ ꝯcedat aliq̄ poma ⁊ ficus ⁊ amigdalas: vituperat crisomilla: ꝓ potu vinuꝫ oē acutuꝫ ⁊ omne nigrū ⁊ fortis acetositatis nocet: lꝫ Ras pº ꝯtinētis dixerit: Et deꝛ i potu vinuꝫ albū linfatuꝫ: ⁊ si adest febris inferꝛ cū sirupo acetoso zuccarino. Et hoc bñ nota ꝓpter eos qui oino vetant aquā ordei cuꝫ vino misceri ꝓpter acetositatē. Addit tñ Rasis: dico q̄ est ꝑmeditāduꝫ i hoc q: acetū est gnātiuuꝫ melācolie cū homo vtiꝛ eo. Et Auic. credo ad d̄claratōeꝫ hoꝝ verboꝝ dixit ⁊ i quibusdā horis suꝑ. admistra vinuꝫ albū ꝑmixtū pter antiquū forte ⁊ ifra per colūnaꝫ dixit: ⁊ laudauerūt. s. antiqui vt sorbeat oi nocte acetum forte ⁊ precipue acetū squiliticū: ⁊ addit nos timem⁹ in eis malitiam squille ⁊ aceti in hac egritudie nisi adsit fiducia q̄ mā sit gnāta ex colera adusta. nā tunc acetum est magis iuuatiuum ei alijs rebus precipue squiliticum hanc difficultatem alias tractaui in tractatu de varicibus: ⁊ infra dicam vnuꝫ verbum de hoc: sꝫ sine aliquoꝝ ꝯdictōe dicaꝛ q̄ eis cōis pot⁹ sit vinū medij coloris vel albū mediocre: nā hylarē aiaꝫ reddit ⁊ iocūdaꝫ. Aliqui dicūt q̄ sit mixtū: aliqui vituperant mixtionē cū aqua ꝓpter inflationē quā facile incidūt. sit igiꝛ mixtio nō de recēti

facta

facta ſ3 ꝑ horā vel duas āte potationē dn̄ante vino ſup aquā in
notabili ꝓportione: q2 aqua ꝯuertiṫ in nām vini nec tantū eua/
porat ꝛ miſceaṫ cuz aqua decoctiōis radicis bugloſe cū modi/
co aque roſaꝝ: q2 multū ꝯprimit vapores ꝛ cōfortat cor. Cir/
ca paſſiōes aiales neceſſaria eſt iocūditas ꝛ letitia: ꝛ ita eā lau/
dat Aui. i principio capituli: dicit neceſſariū quidē ē vt ſm oēm
diſpōez aia ipius lectificeṫ ꝛ iocundeṫ: idē volunt vniuerſaliter
oēs. nā frequētia letādi ꝑparat ſpūm ad letitiā: vt allegatuz eſt
ſupra de mēte Aui. de virib9 cordis. Dicit Meṡ. Iſtā intētōez
ꝯplet admiſtratio ſm oē genus gnātiū i eis gaudiū ꝛ leticiā ſi/
ue medicinaliū ſiue cibaliuz ꝛc̄. Ex reb9 que audiunṫ ꝛ videnṫ ꝛ
odoranṫ vel alio ſenſu ſentiunṫ: vn̄ veſtianṫ veſtibus letis vt de
ſcarlata: nō autē de nigro: ꝛ odor de muſco vel ſtorace iuuabit:
mutatio camiſeaꝝ frequēs ꝛ lintiaminū ꝯuenit. Dicit Cōmēta/
tor: Et audire cantilenas: ꝛ aſpect9 formaꝝ mulieꝝ ꝯuenit etiā
amicoꝝ. Etiā dixit Raſ p° cōtinētis: Sint occupati i ſeruitijs
vt ꝑcipiaṫ a ſuperiorib9 vt faciāt hoc vel illud dixit ſic: ꝛ d3 cu
rari hic morb9 mediantib9 ſeruitijs. Et ſi hoc eē non pōt: vtanṫ
venationib9 ꝛ ludo ſcacboꝝ potationib9 vini cantu ꝛ alteratōi
bus ꝛ his ſimilib9 q̄ non ꝑmittāt aia3 ſubmergi in ꝓfundis co/
gitationib9. Et ſic oē igeniu3 ad remouēdū falſas imaginatōes
eſt i cura neceſſariū: ꝛ ſepe cum his abſq3 alijs medicis ſananṫ.
Nā dixit Alex. ꝙ q̄dā mulier ꝺ ſubito ē fcā mlica ꝛ credidit ꝙ
ſerpēs i eā itrauerit ipa dormiēte: ꝛ dedit ei medicinā vomitiuā
ꝛ ſecreto ipoſuit ſerpētē i vaſe mortuū: quā cū illa vidit āputata
ē ois ſuſpitio ꝛ ſanata ē ꝑꝑ falſa3 imaginatōez: ꝛ ſic q̄dā mulier
ꝑꝑ viꝝ abſentē facta ē mlica: que cu3 reuerſus ē: illa eſt ſanata.
Et ſic q̄da3 credebat ſe nō habere caput ꝛ medic9 poſtea poſuit
galeā ſupra caput ei9: q̄ ſentiēs grauitatē dixit ſe reſtauratam.

Nūc reſtat de medicialib9 ponē regimē ꝙ ēt d3 eē humecta/
tiuū ꝛ leuiter reſolutiuū. de quo dicit Meſue ꝙ hec intētio ꝑfi
ciṫ cū humectātib9 ꝛ impinguātib9 talr ꝙ nō fiat oppilatio: ꝙ
ēt regimē ſit reſolutiuū cū mediocritate ita vt ēt aliqualr reſol/
uēdo nō exiccet mām: imo ꝓprie reſoluat id q̄ꝺ habilitatū ē ex
precedēti regimie. ſ. humectatiuo. ꝛ addit: ꝛ hec duo o3 vt ſibi
inuicē ſuccedāt vt cadat digeſtio equalr in mā3 qm̄ ē cura ve/
ra. Dixit Raſis p̄io ꝯtinētis ꝙ p̄ia intētio ē humectatio ꝛ ve/
retur cal'a. Nā dixit: dico ꝙ videṫ mihi ex verbis Gal'. ꝙ ipſe
vereṫ vti reb9 calidis i hoc morbo ꝛ ſemper declinat ad humi/
ditatē ꝛ ſignū ad hoc ē. nā videm9 ꝙ paſſiones melācolice raro
accidūt pueris neq3 mulierib9 eunuchis ꝛ frigidis ꝯplone in/
uēs ꝓpter magnā hūiditatē ſit magna reſiſtētia ad humorem
melācolicū: iō humectenṫ ꝛ nō nimis caleſiāt: q2 hūor melāco/
licus magis tēdit ad ſiccū q̄3 ad frigidū: iō ſirup9 ꝛ medicia d3
magis declinare ad hūidū q̄3 ad calidū. dico hoc i melancolia:
qm̄ i mania aliqn̄ o3 ifridare multū tn̄ hūcetādo ꝛ tūc valet ſin/
gulariter ſirup9 de pomis ſirup9 ꝺ piris ſimplex. In melanco/
lia vero valēt oīa que cōfortāt aia3 ꝛ cor ipm ſ3 ſemꝑ dn̄antia
ſint humida ſupra calida: ꝛ i hoc val3 ſirup9 ꝺ biſantijs cū ace/
to vt duplū ei9 cū medietate ſirupi ꝺ epithimo vt ifra. ℞. ſirupi
ꝺ biſantijs. ℥. j. ſirupi ꝺ epithimo. ℥. ſ. aq̄rū melliſſe bugloſe ꝛ
feniculi an̄. ℥. j. ſ. ꝓ qualibet fiat ſirup9 ꝛ valet maxie i melāco/
lia nāli dn̄ante: ſ3 ſi mā fuerit aduſta vel iſpiſſata a ſanguine vel
i colerica valet ſirup9 ꝺ fumoterre cū ſirupo violato: vt. ℞. ſiru
pi ꝺ fumoterre ſirupi violati ꝛ mellis ro. an̄. ℥. ſ. aquaꝝ lupu/
loꝝ boraginis ꝛ bugloſe an̄. ℥. j. ſ. miſce ꝛ i hac mā v3 ſirupus
ꝺ iuiubis ſirup9 de pomis. Meſue i ca° ꝺ melācolia ꝺ inēte Sa
bor regis ꝛ de liquiritia vbi ſit mētio plus calefaciēdi: ſ3 i mā ia
cta ex iſpiſſatōe flegmatis v3 ſirup9 vt infra. ℞. oximellis ſim
plicis ſirupi de pomis compoſiti poſiti a Meſue in capitulo ꝺ
melancolia ana. ℥. j. aquarum melliſſe ſcolopendrie ꝛ fenicu/
li ana. ℥. j. ſ. miſce. Sed vbi eſſet materia aduſta ex melancolia
valeret ſirupus vt infra. ℞. ſirupi de epithimo ſirupi de pomis
compoſiti ana. ℥. ſ. aquarum melliſſe ſcolopendrie ꝛ bugloſe
an̄. ℥. j. ſ. miſce: ita ꝙ ſm varietatē māe o3 plus aut minus ca/
lefacere: ſed nō eſt error in humectādo ēt quaſi ſemꝑ apponere
aliquid aceti in ſirupis eſt ꝯueniēs: nec obſtet ꝙ dictu3 ē ſupra
de dubio Raſis i exhibitiōe aceti in mā melācolica quare bre/
uiter dico ꝙ vſus multi aceti facit ad gnātionē melācolie ſ3 ali
quid ponere in medicis ad penetrationē in humore3 iuuat: ꝛ ſic
hētis ſirupos ifrigidatiuos ꝛ calefactiuos i caſu valētes: ꝛ ſic
modificabitis neceſſitates. S3 i cōib9 magis valēt ſucci q̄3 de/
coctiones vt ſucci lupuloꝝ boraginis ꝛ fumi terre: ꝛ in calefaci
endo vltra aquas dictas pn̄t fieri decoctiōes cortica3 radicum
caparoꝝ ſcolopēdrie geneſtre ꝛ huiuſmōi. Cōſequēter ſuece
dit intētio de eūatione hac ꝯpleta: ꝛ ipſa ꝯpleṫ aliqn̄ cu3 extra/
ctione ſanguinis. ſ. vel ꝑ vētoſas vel ipius ſanguis ꝓuocatōez
emoroidaꝝ vel mēſtruoꝝ ꝛ cū ſolutiuis: ꝛ hec ēt aliqn̄ ē diuerſi
ua p̄cipalr: aliqn̄ eūatiua: aliqn̄ faciēs vtrūq3: ſ3 plus aliquan/
do diuerſiua q̄3 eūtiua: aliqn̄ ecōtra. S3 i ſiēda flobothomia ſi
ē ſiēda i p̄cipio eūatio per flōmiā venaꝝ brachij vel imediate
ex capite vel ex ſaphenis i hoc diſcrepāt auctores. Nā Serap.
vniuerſaliter videṫ innere ꝙ i qualibet melācolia fiat flobotho
mia de baſilica aut nigra: dixit ꝙ eſt neceſſitas extractōis ſan/
guinis in hac egritudine ꝛ nō eſt iuuamentū ꝑ ea paꝝ: ꝛ addu/
ciṫ ad hoc tex. Hyp. Raſis vero p̄io ꝯtinētis dicit: ſūma i cu/
ra melācolie i primis ē flobothomia niſi i mirachia ita ꝙ in re/
liqs fiat. Alibi dicit p̄io ꝯtinētis q2 qn̄ accidit ex ſanguie me/
lancolico totius corporis fiat flobothomia. S3 ſi tn̄ ſit leſio q2
ſanguis ſit dn̄ans in capite in melācolia ꝙ tunc nō eſt neceſſa/
ria flobothomia. Et dicebat Gal'. 3° de interiorib9 caplo 7° ꝙ
ſi arbitraris humorē. ſ. melācolicu3 eē ſubmerſu3 in toto: tunc

flobothoma mediā: q2 hec vena hab3 colligātiā cū baſilica ꝛ ce
phalica. Sed. A. inuit vniuerſalr ſm oēm diſpōnez. i. quecūq3
ſit fiat flobothomia niſi i duobus caſib9. Unus ē qn̄ virtus de/
bilis eſt ꝛ timeṫ de virtute. Secūdus caſus quādo credis mo/
dicam eē quātitatē ſanguinis i corpore: vt qn̄ peccat tantū i ce/
rebro quaſi innuat ꝙ peccāte ſolum ſanguine i capite nō fiat flo
bothomia. Guil. placētinus dicit niſi factis duab9 vel trib9 ſo
lutionibus de humore peccāte nō inueni iuuamētu3 in mā me/
lancolica in flobothomia: ſ3 tamē prius facta equatiōe materie
ꝛ ꝯmixtione facta humoris melācolici cū ſanguine: tūc fiat flo/
bothomia. Gētilis dicit ꝙ hec q̄ꝺ ē gnālis ꝛ preter dicta ſua:
Breuiter iudicio meo videṫ dicēdū ꝙ ſtante mā melācolica di/
ſperſa ꝑ totu3 corp9 nec ſeꝑata a nā ſanguinis ꝙ cognoſciṫ ex
plenitudine venaꝝ ꝛ regimie ꝑcedēti ꝛ colore ad fuſcū cū quo/
dam rubore: tūc credo ꝙ ꝯueniat flobothomia. Nā mā ſangui
nea exuberās nō regulata a virtute dn̄ante melācolia ille ſan/
guis ꝯuerteṫ ad melācolia3: ergo ꝯuenit flobothomia de baſili/
ca vel cōi ꝛ a principio. Et hoc voluit. A. cū dixit: Nā ſi vides
venas plenas qualitercūq3 ſit tūc colera nigra ē ſanguinea flo
bothoma ergo ex nigra. Si vero ſanguis nō ſit in toto dn̄ans
ꝙ manifeſtaṫ ex macie eſt aduertendū: q2 ſi ſit in venis cu3 ali/
is cōditionibus nō ꝯtradicētibus flobothomie: ꝛ ſi nō ſit abū/
dantia in toto ſanguis: ſi ſm caput declareṫ ſanguis mixt9 cu3
humore melācolico fluēte humore ad caput: ēt fiat a principio
flobothomia diuerſiua. Si aūt denotaṫ in capite ſolū peccans
ſanguis melācolicus ꝛ ſiccitas in toto: ꝛ ad caput nō fluat hu/
mor ſed in capite ſit genitus vel fluxus: tūc ē verēda flobotho/
mia: nec eſt neceſſaria flobothomia ſi ſit peccans ſm caput tm̄:
maxime a principio vbi ſi ſit ſanguis ſm mediocritatē toti9 pec/
cans nec accidētia ſint de mixtione ſangnīs i capite cū melāco
lia q2 nō ſit cu3 riſu: imo cū ſola triſtitia ꝛ timore: tūc nō ꝯuenit
flobothomia i principio: ꝛ ſi aliquādo ꝯuenit fiat in ꝓceſſu facta
mixtione humoris melācolici cū ſanguine: q2 ſi fiat a principio
eūaṫ pur9 ſanguis ꝛ ifrigidaṫ melācolia. ꝛ hoc volebat Guil'.
placētinus ꝙ nō fieret in primis dieb9. Et tota quaſi iſta deci/
ſio colligiṫ a Gal'. 3° iterioꝝ caplo 7° ſepe allegato cū dixit: Cō
tingere pōt cerebro vniuerſo qui ſm venas ſanguine melācoli/
co facto cōi rōne noceri ſm aliū vero modu3 ipaſſibili ꝑmanēte
ſanguine qui ſm totū hoiez ſed alteratus qui ſm ſolū cerebru3:
ꝛ hoc ꝯtingere diciṫ vel melācolico humore fluēte in id. i. cere/
brū aliunde vel generato i illo loco: generaṫ aūt a calore multi/
plicato accītali ſuꝑ coqnēte ꝛc̄. Et addit: Differt aūt ad curam
nō paꝝ determiatio hec. Na3 cū quidē totū corpus h3 melan
colicu3 ſanguinē p̄icipiu3 cure a flōmia docemur facere cū aūt
qui ſm cerebrū ſolu3 nō indiget flōmia qui laborat quātu3 de/
mu3 in diſpōne hac. i. quātu3 eſt ex hoc: ſm aliu3 ei3. ſ. modu3
quidē poſſibile eſt id idigere ꝛc̄. Ex hoc textu p3 ſnia gnālis ei9
q̄ꝺ dictū eſt ita ꝙ nō ſemꝑ i melācolia ꝯpetit flōmia a p̄icipio.
Un̄ nō eſt icipiendū ab ea niſi cu3 ꝯditōibus dictis vt qn̄ eſt bo
na ꝑmixtio māe melācolice cū ſanguine ꝛ cū bona q̄3titate ſan/
guis. S3 ſi nō eſt ita vt ꝯtingit ſm plurimū: tunc nō ē a flōmia
ſ3 a farmacia icipien̄. ideo ad tex. d. A. cū dixit: Op3 vt ſ3 oēm
diſpōnez a flōmia icipias. dicaṫ ſm Gētile3 ꝙ hoc dictum d3
itelligi ſm oēm diſpōnez melācolie ſanguinee ad modum ſupra
expoſitū. Pn̄t eni3 eē melācolice ſanguinee pluriū diſpōnū vt
notū eſt. ſ. melācolic flegmatice cū ſanguine: ꝛ colerice cu3 ſan
guine ꝛc̄: ꝛ tūc cu3 ꝯditōibus dictis o3 incipe a flōmia. Sed q2
taliter in oib9 diſtiguere eſt difficile ideo ne ꝯtingat error i oꝑe
dicit Raſ. Si videris apta vena ſanguinē ſubtile3: tunc retine
ſanguinē: ꝛ oēs idē volunt p̄ter. A. q2 dicit ꝙ in ꝓceſſu appare
bit fortaſſe groſſus: iō non reſtrige gnāliter: igiṫ facta flobotho
mia ſi ſanguis appet groſſus ē extrahēdus. ſi eūeṫ ſubtilis di/
cit Gētilis aliquādo ſanguis peccat in ꝓfundo membroꝝ: ali/
quādo in ſuꝑficie ſi in ꝓfundo: tūc p̄io appet ſubtilis ꝛ i ꝓceſ/
ſu groſſus: ꝛ hoc volebat Auic. ꝛ in hoc op3 ꝙ medicus ꝯſide/
ret ꝙ difficile eſt: vtrum ſanguis ſit in profundo vel non? dicit
Gerardus quādo ſit flobothomia ſi ſanguis ſit ſubtilis ꝛ cla/
rus ꝛ rubens retineaṫ niſi ſit flobothomia erronea: vt ſi aꝑiaṫ
vena cu3 flobothomo ꝛ apertura ſit ſtricta: tūc nō deb3 retine/
ri ſed d3 fieri lata flobothomia q2 groſſus retinebaṫ. Secūdus
caſus eſt facta ſtrictura nimis forti ſupra flobothomiā. Tertius
caſus ē vbi ꝓpter timorē ꝓhibeaṫ exitus ſanguis territa nā q2
ꝯuertiṫ verſus p̄icipia ad cor ꝛ ad epar: ꝛ tūc ēt educeṫ aliquid
ſubtilis: ꝛ tūc ponatur digit9 ſuꝑ loco ꝛ poſtea virtute reducta
exiet ſanguis groſſus: ſed vbi nō ſint iſte ꝯditōes tūc ſi ſanguis
ſit ſubtilis clarus o3 reſtringere. Eſt tn̄ artificiale i hoc caſu ꝙ
an̄ flōmiā fiat fricatio cū pānis calidis ad ꝯmiſcēdū hūorē ter/
reſtre3 ꝛ groſſū cum ſubtili: ꝛ fiat non in mane ſed poſt tres vel
quatuor horas dici corpore primū exercitato q2 humor melā/
colicus reſidet in fundo. Sed de qua vena: quidā laudant de
cephalica: quidā ex ſaluatella: quida3 ex vena nigra: vn̄ dicatur
ꝙ vbi ſanguis melācolic9 ꝑcedeat ex retētōe emoroydaꝝ vel mē
ſtruoꝝ tūc ſurgit intētio eūonis ꝛ diuerſiōis: ꝛ fiat ex ſaphenis
ꝛ venis circa policē pedis: ꝛ illa plus ꝓuocat mēſtrua q̄3 ex ſa/
phenis: ꝛ ſic ad ꝓuocandū emoroydas: vt 2a tertij ꝺ cura ſcia/
tice: eā ēt laudauit Meſue: ꝛ iſta eſt optia cura ſicut ēt in affo.
melācolicis emoroydes inate bonū qm̄ per tale3 regionē purga
tur fex ſanguinis ꝛ groſſu3 ei9 ſit deſcēdēs ſicut purgaṫ vinu3
ꝑ extractionē eius a ſpina iſeriore. Si aūt cā non ſit retētio con
ſuete euacuatōis vt de menſtruis ꝛc̄. ſed ſi calefactio ſit epatis
generantis multu3 ſanguine3 ꝛ melācolicum fiat euacuatio a
toto ex vena baſilica eſt conueniēs. Et ſi ſit propter apoſtema

n splene fiat flobothomia saluatelle in brachio sinistro. si sit in-
tētio ad euōnez ⁊ diuersionē fiat de vena nigra: q: media est in-
ter basilicā ⁊ cephalicā ⁊ cum eis hz colligātiaz vt 3° iteriorū
ca° allegato. Et si sit itentio euāre a cerebro ⁊ nō a toto: fiat a ce
phalica. Et de hac dixit Mes. Cōsidera que duaꝝ ptiuz capi-
tis sit grauior: ⁊ tunc ex eadē cephalica flōmia fiat. Dicit Gēti
lis hic q̄ cū est fiēda oīno diuersiua qñ humor grossus ē diuer-
tēdus ꝑ flōmiaz: sed tū e flōmia diuersiua fiat ꝑ venā ꝓpinquio-
rez: q: humores sūt iepti ad motū ꝓpter grossitiē: ecōtra in sub
tili. iō in mania a lōginquo magis diuerti dz: q: humor est flu-
xibilior ⁊ acutior q̄z in melācolia. Etiā est hic pendēdus cañ. i
flōmia. s. vt i casu isto nō extrahaꝝ sanguis tot⁹ vice vna sz plu
rib⁹: q: sic min⁹ desiccat ⁊ min⁹ debilitat. Ualent ēt aliqñ ad di
uersionē ventosatōes cū scarificatōe i spatulis: natib⁹ ⁊ crurib⁹
ſm diuersaz itentōez: ēt sine scarificatōe vt vbi nō sit mā mixta
sanguini: raro tñ in casu isto ꝯueniunt cū scarificatōe: qm̄ tales
vētose educūt sanguinē de venis minutis: ideo non educiꝝ me-
lācolia sz sanguis subtilis: iō quasi nunq̄z ꝯuenit i melācolia cū
scarificatōe sz sine sic. Ualēt ligature ⁊ fricatōes sz nō laborio-
se: q: ñ sunt resolutiue sz leues adiuuātes poros ad dilatatiōez.

Cōpleta itentōe equatōis ⁊ digōnis mãe iaz restat declarare
de euōne fiēda ꝑ medicinā solutiuā: ⁊ in hac oz ꝯnumerare ca q̄
ponūtur in cura sōde multe maxie cañ. illos Mesue. s. q̄ hāc i-
tētionē solutiui ꝯpleut tria ꝯsiderabilia. Primū vt nō subita ⁊
fortis sit euō i morbo melācolico sz ꝑ iteruālla ⁊ tēpata vt natu
ra euōnē regulet ⁊ nō ecōtra ꝑꝑ cām dictā a Mesue i textu. nā
operatio violēte medicie ē sicut ipetus flāme cui⁹ ē māz subtilē
resoluere manēte terrestri: moderati aūt caloris opus ē equare
humidū cū sicco vt cōstat i elixabili ⁊ assabili ⁊c̄. Scdm cōside-
rabile ē vt euō nō fiat cū fortiter ⁊ laboriose euātib⁹ maxie in
pricipio sz cū ꝓposito vt inquit Gal. i practica ad Glauconez
i cura febris quartane i pricipio. nā in ꝓcessu maxime facta di-
gestione opus aliqñ ē vti laboriosa ⁊ forti medicia ꝓpter hūorē
rebellē existētē ab euōne. Tertiū ꝯsiderabile ē q̄ nō expolienꝝ
solutiua a reb⁹ lenificatiuis ⁊ hūectātib⁹. ⁊ hoc ē vt dicit Me-
sue q̄ operationē beatificat: ⁊ ideo nūquā est recedēdū a medi-
cina huectatiua. Et ex hoc colligiꝝ q̄ in euōne hūoris melāco-
lici ꝯueniētior sit euō cū medicinis potabilib⁹ q̄z cū pillulis ꝑꝑ
humectationē formalē: ⁊ istā ꝯsiderationē forte hūit Rasis in
textu qui exhibet decoctionē post pillulas ad humectādū. ⁊ q:
tardius operātur pillule q̄z decoctōes post posuit decoctionez.
Procedaꝝ ēt i his vt hic voluit Auic. a debilioꝛib⁹ ad fortiora
medicamina: qm̄ ergo necessaria ē graduatio talis bonū ē intel
ligere que de medicinis soluētibus materiā melācolicā sint for
tiores ⁊ debiliores vt sciam⁹ ꝯueniēter eligere: ⁊ vt series text⁹
d. Auic. in his recte itelligaꝝ dixit sic: Ampli⁹ euā i pricipio cū
medicinis lenib⁹: ⁊ ponit cā in qua recipiꝝ epithimū ⁊ pulpa col
loquintide ⁊ scamonee parū. Postremo ponit decoctōem vnā
epithimi ⁊ agarici: ⁊ postea si nō cōferūt. s. sufficiēter admistrat
hieras magnas ⁊ lapidē lazuli ⁊c̄. postea addit: Si ergo nō ꝯfe-
runt. i. sufficienter reitera iterū ⁊ oī hebdomoda euā vice vna
cū pillulis subtilib⁹ medijs: ⁊ inter spaciū id admistra triferam
epithimi ⁊ ibi ponit descriptionē: postea addit: Et oī mense euā
cū aliqua forti de hieris magnis ⁊ pillulis magnis donec inue-
nias egritudinē iā remotā. Nā apparet q̄ mens sua in his ver
bis sit: ⁊ maxime i casu isto q̄ semel i mēse fiat euātio cū medi-
cinis fortib⁹: ⁊ bis in hebdomada cū debilioꝛib⁹: semel cum for
tiori semel cū debiliori ꝑ hoc qd̄ dixit: ⁊ reitera iteꝝ i oī hebdo-
mada vice vna cū pillulis medijs. s. in virtute ⁊ iter spatium id
idest i hebdomada admistra triferā epithimi. i. scdā vice: ⁊ istū
quasi ordinē seruauit Serap. in ꝓcessu suo. Et ex hoc insinuat
q̄ in morbo melācolico ꝓpter ieptitudinē materie ad eductio-
nem oz multotiēs ⁊ interpolate euāre: q: vnica nō sufficit eua-
cuatio: ⁊ in tpe medio semꝑ est itēdēduz cū equātib⁹ māz dige-
stiuis vt posuit i textu nostro. ⁊ ita ēt dicit Rasis prio ꝯtinētis
q̄ aliqñ ad curā sufficit sola humectatio cū balneis ⁊ cibis: si ve
ro morbus ē antiquus dixit purgeꝝ i primis patiēs multotiens
⁊ suauiter q̄ totū de euatiuo multotiēs intelligaꝝ cōstāte virtu
te: ⁊ ita. A. intelligēs dixit: ⁊ cañ. quidē curatōis melancolie est
vt ꝑuenias vsq3 ad vltimū i humectatiōe ⁊ cum hoc nō minu-
as in euatione colere nigre. Et nota q̄ ponit vnā medicinaz i q̄
est aliquid scamonee ⁊ colloquintide quā sumunt ꝓ debili: po-
nit mediocrē que est decoctio agarici ⁊ epithimi: postea hyeras
magnas vt hyerā ruffi ⁊ hyeraz colloquintidos ſz Rasim ⁊ ali
qui vsq3 ad hyeralogodion ascendūt: sz mihi videꝝ abstinendū
sit ab istis fortioꝛib⁹ quātuz possibile est. Sz q: posses legitime
dubitare qm̄ in textu videꝝ inui q̄ medicina in qua itrat collo-
quintida ⁊ scamonea dicaꝝ eē de medicinis debilib⁹ q̄ nō ap-
paret veꝝ virtute hoꝝ simpliciū. Rūdet Gētilis q̄ est de de-
bilibus in ꝯatiōe ad hyeras magnas i quibus itrat elebor⁹ ⁊c̄.
vel q̄ est debilis si in modica dosi exhibeaꝝ. Primū dictuz nō
videꝝ soluere: q: ex serie textus videꝝ colligi q̄ ista medicia sit
debilis in ꝯatione ad decoctionē epithimi ⁊ agarici: vt pz in-
spicienti lrāz. Dicaꝝ igiꝝ q̄ in illa ꝯpōne colloquintida ⁊ scamo
nea ponūtur solū ad acuendū epithimū ⁊ ad accelerandū eius
opationē q: de nocumētis eius est tarditas solonis: vñ in textu
signāter dicit recipiaꝝ epithimū ⁊ pulpa colloquintide ⁊ scamo
nee paꝝ: imo scamonea hic nō poniꝝ vt aliquomō euēt: qm̄ ibi
pricipalr ponit curaz melācolie declinātis ad frig⁹: ⁊ sic d̄ facto
hec medicina ē leuior alia. Sed vt ꝯueniēter ſm gradus possit
fieri euātio icipiēdo a debilib⁹. De euantibus melācoliā poneꝝ
breuiter hic ordo i graduatiōe earū in fortitudine. Dixit igitur

Auer. in pria parte prie ptis cātice q̄ medicine a proprietate sol
uentes humorē melācolicū fortis est lapis lazuli post cā epithi-
mus: deīde polipodiū: post mirabolani indi ⁊ kebuli: addit ipse
sene ⁊ fumus terre sunt de educētib⁹ melācoliā adustā buglo-
sam dicit nō educere sz sit de resistētib⁹ ei. eundē ordinē seruat
rosa anglicana a debilioꝛib⁹ icipiēs dicit q̄ mirabolani indi vel
kebuli ⁊ similia ſm ordinē euant melācoliā: fortior ergo de di-
ctis ē lapis lazuli: de quo Serap. i caplo ꝓprio de melācolia di
cit ipm iuuare: ⁊ q̄ medici ātiq vtebāꝝ eleboro ⁊ i hoc casu: sed
ꝑꝑ viz ⁊ eius laboriosaz euationē nō ponūt: sed loco eius dant
lapidē lazuli: de lapide aūt armeno isti auctores nō faciūt men
tionē in dictis locis: sz. A. in casu multū laudauit lapidē lazuli
⁊ lapidē armenū: vñ dixit administra eleboꝝ cū timore ⁊ caute-
la ⁊ lapidē lazuli ⁊ lapidez armenū ⁊ pillulas factas ex eis sine ti
more ⁊ cautela: sz laudauit administrationē eaꝝ i aqua casei ad
remouēdū siccitatē eaꝝ: sz de his dixit forti⁹ Rasis caplo ꝓ-
prio prio ꝯtinētis. s. q̄ vbi nō sufficiāt alie medicine ad eleborū
vel lapidē armenū oz reiterare: ⁊ dixit antiqui vtebanꝝ eleboro
sz ego ꝯmēdo lapidē armenuz magis eo q̄ nulla dubitatio nec
defectus ē in eius opatōe. nā ipse lapis armenus ē calidus i pri
mo ⁊ siccus in scdo nec ē nimiū alteratiu⁹: sz vt dicūt oēs agi-
tat ⁊ ꝯmouet stomachū: ⁊ dicit Mesue auctoritate Alex. q̄ ni-
si abluaꝝ simil' ꝑ vomitū ⁊ ꝑ ventrē soluit ⁊ cū labore quasi di-
cat q̄ laboriose euāt: sz si abluaꝝ trigesies cū aqua dulci vel cū
aqua ro. dicit Mes. vel cū aqua decoctiōis buglose solū soluit
ꝑ vētrē ⁊ gnāt letitiā. Idē dico de lapide lazuli i sūma: ego cre
do q̄ sūt medicie satis fortes. ⁊ iō dicit Rabimoyses i tractatu
suo spāli i casu nō purgeꝝ cuz lapide lazuli dñs meus ꝓpter for-
titudinem lapidis lazuli: neq̄z cuz lapide armeno q: nō cogno-
scitur de quo itulit dubietatē nobilior medicorū Auēzoar: imo
dico q̄ q̄siui ab apotecarijs si compiꝝ lapis armenus ⁊ inuesti-
gans: quidaz eoꝝ dicit q̄ est bolus armenus: cum tamē sit bo-
lus armenus ꝯstans ⁊ frūs. dicerē semꝑ cū reuerētia. d. Ra-
sis ⁊ Aui. q̄ sicut antiqui sunt visi vti eleboro: modo nō vtimur
ꝓpter eius fortitudinē: similr cuz lapis armenus sit fortior vel
saltem nō minus fortis lapide lazuli: ⁊ i lapide lazuli ē timor ni-
si lauetur vt dixit ꝯueniētius ē si vtamur debilioꝛib⁹ medicinis
virtute iam debilitata ab eo q̄ fuit tpe Serap. ⁊ ꝓpter forti-
titudinem ⁊ dubietatē elebori: dixit aliquos de antiquis decli-
nasse ab eo ⁊ ita tpe nr̄o: ⁊ nos possumus declinare ab eis: licet
Aui. in tractatu de viribus cordis caplo 12° dixerit q̄ lapis la-
zuli ⁊ armenic⁹ nō soluūt humorē melācolicū vt epithim⁹: sed
dicit q̄ cū ponunꝝ i medicinis ⁊ ꝑuenit eaꝝ virtus ad cor adi-
pisciꝝ cor virtutē expulsiuā humoris melācolici a sanguine ten
dente ad ipsuz ⁊ melācolia vaporis a sanguie generato i ipo q̄
ēt iuuamētū ꝓcedit ex corde ad cerebrū: vel tñ q: experiētia ma
nifestat q̄ laboriose soluūt. Mibi ergo iherendū vr̄ i epithimo
polipodio sene i mirab. indis ⁊ kebulis ⁊ fumoterre ⁊ huiusmōi
quoꝝ alique educūt mām melācolicā vt epithim⁹ polipodiū ⁊
sine adustione vt mirab. indi. ēt tñ educūt mām adustam ⁊ alie
melācoliā adustā vt sene ⁊c̄. ⁊ alique mūdificāt sanguinē a ter-
reo grosso vt lupuli ⁊c̄. pōt ergo fieri vbi sit intētio ad mūdifi-
cationez sanguis ita vt sit factus grossus valet decoctio fumi-
terre ⁊ infusio epithimi posita ab eodē Mesue in ca° d̄ melāco-
lia: vel sic pōt fieri potio coueniens. ℞. epithimi. ʒ. ij. infundan-
tur per diē ⁊ noctē in. ℥. iiij. aque casei. Rabimoyses vult q̄
fricceꝝ paruz epithimus cum oleo amigda. dul. ⁊ ponatur in pe-
tia linea rara ⁊ infundatur: ⁊ facta collatura addatur. ℥. j. cas-
sie vel diacatholiconis ⁊ erit potio leuis. Si vis medicinam
mediocrē addanꝝ i decoctōe. ʒ. ij. mirabol. indoꝝ ⁊ fricenꝝ ma-
nib⁹: ⁊ facta collatura adde vt supra. ⁊ si vis fortiorē adde cū p̄-
cedentib⁹ diasene. ʒ. ij. vel de diaprunis solutiui de electuario
ro. nicē. ʒ. ij. Gerardus tñ in hoc caplo ꝓ singulari laudat. ʒ. ij.
epithimi. ⁊. ʒ. ij. anisi ꝯquassenꝝ ⁊ bulliant i aq̄ lactis vnica bul-
litōe ⁊ colleꝝ ⁊ collatura exhibeaꝝ dicit q̄ p̄seruat ab oī morbo
melācolico lepra ⁊c̄. sz melius si addaꝝ de cassia vel mãna vt di
ctū est. Et dicit Ras p° ꝯtinentis i fine hui⁹ capituli: Et medi-
cina purgans melācoliaz ē ius galli veteris i quo decocta sunt
volubilis cardamomū bleta isopus: ⁊ ꝓdest silr quartane. ⁊ silr
iuuat oēs illos qui idigēt assidua mūdificatōe humoris nigri. ⁊
si vis ad pillulas reducere. ℞. de substātia mirabol. de substan-
tia epithimi. Et si mā sit flegmatica adde de polipodio vel aga-
rico. ⁊ si colerica magis adde de sene ⁊ fumoterre. ⁊ si magis sit
colerica pone aliquid de aqua casei q: respicit tales humores: ⁊
redde i formā puluēꝝ ⁊ fiāt pillule cū electuario vel succo bora-
gis vel buglose. Et si opatio fuerit tarda adde aliqd scamonee
nō ad intētōez euōnis: sz vt leniaꝝ euatio aliaꝝ reꝝ. ⁊ ſm q̄ di-
ctū est q: tales sunt morbi cronici oz q̄ facta euōne iter euōnes
cadat tps mediū vt virtus refociliēꝝ i quib⁹ tpibus digeraꝝ hu
mor: semꝑ ēt in his a debilioꝛib⁹ ad fortiora ꝓcedem⁹ vt dige-
sta mā postea cū fortioꝛib⁹ possit euari: ⁊ tūc valebit d̄coctio de
epithimo posita a Rasi i textu q̄ est satis fortis cū pillulis ibi po
sitis. Et de his dixit Gerardus: Sumaꝝ quarta ꝑs decoctōis
⁊ quarta ꝑs pillulaꝝ. ⁊ si volum⁹ i forma pillulaꝝ valēt pillule
de fumoterre i adusta ⁊ pillule inde. ⁊ tandē pillule de lapide la
zuli q: sunt debite rectificate: ⁊ vz i oī mā melācolica ⁊ semꝑ cū
eis seq̄tur decoctio humectatiua. Ista omia dicta de euōne hūt
veritatē qñ melācolia est ꝑ essentiā i cerebro. Sz si sit ꝑ cōitatē
vt a stomacho vel ab epate vel ab alijs mēbris oz primū inten-
dere euōni materieꝝ essentialr peccātiū in illis mēbris digerē-
do ⁊ ꝯiter euando si nō fuerit replo in toto semꝑ cū respiciētib⁹
ꝓprietate: vt si sit ab epate oz ibi poni de ēdiuia scariola ⁊ san
dalis

dalis ⁊ violis cū alijs medicis appropriatis. Et si fuerit splenetica ponantꝫ appropriata spleni ī digestiuis ⁊ euātiuis.s.tamariscus cortices radicis capparoꝝ in melācolia multū terrestri ⁊ ꝺ scolopēdria. Et si fuerit adusta magis valet succꝰ portulace boraginis ⁊c. Et si fuerit stomachalis vel mirachia ponātur ī decoctōibꝰ de radice feniculi brusci spargi polipodij ⁊c. Et si mā ꝑ vomitū pōt educi: est bonū vti vomitu nisi fuerit aꝑa in illis locis vel nisi stomachus fuerit debilis: qm̄ dixit Auic. In illo cuius stomachꝰ debilis est nunq̄ꝫ ī hac egritudine vomere facias neqꝫ ēt ī mirachia stāte igitꝫ mā ī vijs medijs vt ī meseraicis vel ī stomacho: est ī pricipio cū leuioribꝰ vomitiuis ꝓcedēdum postea cū fortioribus: vt primū cuꝫ oximelle simp. ⁊ aqua raffani: ⁊ fortius erit cum aqua raffani alterata cuꝫ eleboro: vt si ponatur eleborus in raffano: ⁊ quādo steterit.x.aut.xij.dies in terra fiat eius decoctio amoto eleboro: valet etiam semen blete sal nitrū ⁊ similia: ⁊ eo casu peccāte in naturalibus mēbris p̄cipue in mirachia maxime ꝓficiunt clisteria ⁊ potest fieri ꝺm hāc formā. ℞. bletis cauliū matricarie an̄. ɱ.j. polipodij sene carthami an̄. ℥.j. epithimi thimi cuscute an̄. ɱ.s. ameos sc.ancti ⁊ feniculi an̄. ℥.s. bulliant sufficiēter ⁊ in debita quātitate collature addatꝫ cassiefist. ℥.j. hiere gal. ℥.s. vel hierologodiō. ʒ.iij. vel plus ꝺm q̄ apparebit olei camomille ⁊ de lilio an̄. ℥.j.s. sal. ʒ.iij. vel salis idi. ʒ.ij. misce ꝓ clisteri ⁊ fiāt euōnes cū diasenicone ⁊ hiera. Quo facto euātis materiebꝰ intendēdū ē ad cōfortationē cerebri maxime peccāte mā deorsuꝫ cū cōfortantibꝰ al's dictis repercutiēdo: ⁊ si mā fuisset peccās eēntialiter in cerebro post euōnes dictas cōes fiende sunt euōnes appropriate vel ꝑ flōmias venaꝝ particulariū capitis vel masticatoria caputpurgia de quibꝰ al's ē dictū: postea veniēdū ad resol'onē reliquiaꝝ stante modica mā que pōt educi cū ēplastris ⁊ embrocatiōibꝰ. ⁊ ꝺm hoc peccāte mā ī capite vel stāte malitia ꝯpl'onis sicce vꝫ ꝺm Azaranū vēter agni si scindatꝫ agnus per mediū ⁊ ponatꝫ supra caput calidus extractis viscerib9. Et ad hoc ēt laudat Aui. decoctionē cū melliloto cū camomilla: ⁊ si sit ꝯplo adurēs opꝫ humectare cū aliquali infrīdatōe ⁊ cū lacte calido supra caput: vel cū decoctione violaꝝ. ⁊ si sit ꝯpl'o sicca cū frīditate fiat humectatio cū calefactōe semꝑ ꝯsiderādo ne nimis calefacias: q: resolueretꝫ subtile. pōt poni aliquid folioꝝ saluie ⁊ corticū citri ⁊ similiū cerebraliū: ⁊ fiant ēt inunctōes intra nares ⁊ aures de aromaticis ⁊ cerebralibꝰ calidis vel frigidis ꝺm exigētiā. ⁊ qm̄ vt multū talia aromata siue ꝑ iniectionē siue ꝑ odoramēta applicata ad siccū declināt obseruetꝫ in hoc can̄. Aui. vt.s. semꝑ apponatꝫ aliqꝺ humectatiuū: vt verbigrā cū musco ⁊ cāphora: cū expedit ꝯfortare ꝑ ea oꝫ admiscere aliquid ad ꝓhibēdū siccitatē eoꝝ. Mā dicebat sic ⁊ oꝫ vt fiat bonus odor eiꝰ cum cōpositis equalibus in quibꝰ recipiūtꝫ cāphora ⁊ muscus ⁊ oleū vio. ⁊ sit multū vincens cū odore suo.s. totū odorabile siccitatē ⁊ hoc est q: semꝑ nostra intentio ē in humectādo. Ad intētionē ēt ꝯfortationis ⁊ resol'onis ī mā adusta cū ꝯfortatōe cordis valēt diamuscus dulcis ⁊ amarus: metridatū letificās razꝫ cū quo tū ꝓpter siccitatē semper annecti dꝫ aliqꝺ humectatiuū vt zuccaꝝ vio. vel huiusmōi: ⁊ vbi fuerit mā adusta sint ista dn̄antia humida ⁊ subdn̄antia sint illa aromatica cal'a: ⁊ electuariū de gēmis ī hoc hꝫ singularē ꝓprietatē ⁊ ꝯfectio de iacincto. d. Aui. 5° can̄. ⁊ de his ē ēt dictū supra in de soda melācolica: ⁊ ēt dicetur infra cuꝫ erit tractatus de egritudinibus cordis: sꝫ p̄cipue debēt offerri vbi cor fuerit in principali cā stāte nocumēto ī stomacho fiant sacculi suꝑ stomacho vt dicitꝫ in textu. Sꝫ si a mirach pn̄t poni medicine rubificatiue supra ventrē facta mūdificatōe dicit Serap. qn̄ alia nō sufficiūt oꝫ cauterizare supra stomachū aliqn̄ supra mirach. ⁊ si fuerit a splene humectetꝫ cū oleo de lilio ꝺ amig. addendo ꝺ oleo ruthe cū modico aceti: ⁊ si ista nō sufficiūt ponātur ventose cū scarificatōe. Dicit Rabi. supra splenē ⁊ ꝯūr fiat inunctio cū appropriatis q: magis penetrabūt: ⁊ ponit singulare dicēs q̄ si facta scarificatōe incidatꝫ vena que ē supra auriculā sinistrā ⁊ fiat inunctio ex ea. Istud maxie ꝯuenit ⁊ dꝫ ꝯfortari cor ⁊ cerebrū vt cor alteretꝫ ad ꝯ̈rias qualitates cū appropriatis alterātibꝰ vt si sit ꝯpl'o multū cal'a fiat alteratio cū sirupo de arācijs de limonibꝰ ⁊ similibus: ⁊ si sit cōplexio cal'a parū recedens a tēperamēto fiat cū tēperatis frigidis: si sit ꝯpl'o frīda alteretꝫ cū croco. Si mā fuerit adurēs debꝫ cū frigidis magis intēsis semꝑ tū aliqꝺ calidū aromaticum apponēdo. Mā vituperat Aui. illos qui extraxerūt crocū de trociscis cāphore qn̄ volunt īfrīdare ⁊ si nō sit vehemēs flāma non īfrigidemꝰ multū: ⁊ ī his oībus cordialibꝰ applicādis interius vel exterius oꝫ attēdere capl'm Auic. de viribus cordis vbi ponit sex modos quibus ꝯfortatꝫ cor. Unꝰ modus nutriēdo cū restauratōe spūs cū ꝯfortatōe cū vino. Scꝺs modus splēdorē inducēdo abstergēdo cū margaritis. Tertiꝰ modus ꝯgregando ⁊ dissolutionē ꝓhibēdo vt cū karabe. Quartus modus cū alteratōe ad ꝯ̈rium īfrigidādo vel calefaciēdo vt cāphora ⁊ muscꝰ. Quintus modus sequestrādo turbulētū ⁊ melācolicū a spiritibus vt buglosa ⁊ lapis lazuli. Sextus modus cū cis que a proprietate spāli ꝯfortāt vt iacinctꝰ: ꝓ tāto valet ꝯfectio de gēmis ī frīda ⁊ sic ī calida zuccarū ro. cū margaritis ⁊ trociscis cāphore; ⁊ sic ēt ex his pn̄t fieri sacelli cordiales appropriati ⁊ sic fit finis capituli de melācolia ⁊ mania. De vltimo circa accidentia ad correctionē eoꝝ primū accidēs ꝯcomitās cōe est īsomnietas cui occurrēdū ē cū his que supra dicta sunt ī ca° ꝺ frenesi faciendo odoramēta ⁊ embrocatōes ad intētionē valētes. Et in hoc obseruādus ē can̄. Auic. ī hoc ca° vbi nō vult narcotica vel stupefactiua ī decoctōibus applicari debere nisi cū corrigētibꝰ calefacientibus dicit sic: ⁊ cū voluntas ē vt dormiant nō embrocentꝫ eoꝝ capita nisi cuꝫ aqua papaueris vel camomille ⁊ albaheoē.i. matricarie: somnꝰ cū ē ex ꝯueniētioribꝰ curis ipsoruꝫ: verūtn̄ succuratꝫ cū eo q̄ tantā afferat ei salutē q̄ꝫtū nocumenti papauer attribuit ꝺm accidens ē interdū ipsoꝝ furia: vn̄ oꝫ vt ita custodiantꝫ q̄ astantibꝰ nocere nō possit: ⁊ maxie nobis medicis qm̄ eos aliquotiēs vt inimicos imaginantꝫ: hn̄t eīm imaginatiuā ⁊ estimatiuā erroneas ⁊ frequēter nocēt putātes amicos inimicos. Itē cauēdū ē ne sibiipis nocumētū inferāt. Alia vero accidētia de abomiatōe ⁊ ꝓstratōe appetitꝰ de dolore capitis ⁊ similibꝰ corrigātur vt in locis ꝓprijs dictū ē ⁊ dicendū erit. Cura aūt cucubuth ē ī oībus ꝓpria cure dicte: sꝫ ī ilischi'est ingeniādū vt desiderio egroti cū moderatōe satisffiat.

Caplm̄ decimū de paralesi.

Cum aliquis se mouere non valet aut vnū vel plura ex mēbris mouere nō pōt atqꝫ eoꝝ sensum amisit ipm paralesim ipsius mēbri aut ipsoꝝ mēbroꝝ icurrisse ꝓnūciamus. Cuiꝰ curaꝫ icipiemꝰ pill'as fetidas quas cōposui dādo que. ℞. pulueris pigre. ʒ.x. colloquitide iterioris. ʒ.v. euforbij. ʒ.ij.s. castorei pipis assefetide serapini oppoponaci saitaragi indi sinapi oium. vij. an̄. ʒ.j. cētauree minoris elacterij amboꝝ an̄. ʒ.v. gūme in succo rute dissoluantꝫ ⁊ alia ex eis cōficiantꝫ ⁊ fiāt pillule: ⁊ fiāt ex eis.x. potōes: quaꝝ vnā postquā eger sūpserit ꝑ tres dies quiescat: ⁊ nutriatꝫ tūc cuꝫ aqua ciceris ⁊ oleo ⁊ sinapi: deīde bibat aliā potionē: qꝺ postq̄ꝫ ter fecerit ꝑ aliquos dies quiescat. Et nutriatꝫ carne frustratiꝫ īcisa ⁊ ī sartagine frixa ⁊ mutagemath ī quibꝰ sunt spēs calide vt piper ⁊ his silia: in potu vero sumat idromel. Mēbra quoqꝫ eiꝰ ex oleo costino inungantꝫ: qꝺ recipit. ℥.j. piperis piretri euforbij oīuꝫ triū an̄. tertiā. ℥.j. castorei. ℥.s. dissoluantꝫ oīa ī media libra olei de cheiri aut de narciso ⁊ vtatꝫ eo. Diebus vero quibꝰ quiescit dāde sunt quaqꝫ die. ʒ.ij. de anacardino: qꝺ. ℞. zinzi. piretri nigelle costi melanopiperis macropiperis oggij oīuꝫ an̄. ʒ.j. myrrhe ruthe sicce fetide aristolo. baccaꝝ lauri castorei setaragi indi sinapis gētiane oīum an̄. ʒ.v. mellis anacardi. ʒ.v. vngantꝫ cū oleo nucuꝫ ⁊ cuꝫ melle cocto conficiantꝫ. hoc eiꝫ medicamē valde cōfert paralisi apoplesie torture ⁊ tremori morfee morsibꝰ scorpionis ⁊ oībus passionibꝰ frīdis ⁊ spasmo humido: que cuꝫ sumitꝫ illico ꝓuocatꝫ sudorē ⁊ infert febrē q̄ si sumptū non affert sanitatē: eger ab oī medicamie ꝑ.x. dies abstineat excepta dieta: deīde ad ipsius curā redeūdū. Qꝺ si palisis ex ꝑcussione aut casu euenerit ⁊ acciderit subito taliter ꝑmanebit nūquā enim sanabitꝫ q̄ si nō repēte ex p̄dictis sed paulatiꝫ ⁊ molliter iuaserit loco ꝑcussionis empl'm hoc ē apponēdū: qꝺ. ℞. farinaꝫ fenugreci semē been semē mahalep semē resin bdelliū armoniacū adipē anatis cerā oleū irinū ex his fiat empl'ꝫ ⁊ supponatꝫ.

Cum aliquis se mouere non valet ⁊c. Istud ē capl'ꝫ de paralesi q̄ sic cōtinuatꝫ ad p̄cedētia. Mā postq̄ꝫ in p̄cedētibꝰ determinatuꝫ est de dispōnibus cerebralibꝰ: nūc ꝯūter recto ordine determinādꝫ ē de dispositionibus ortoꝝ a cerebro: ⁊ q: nerui ⁊ membra neruosa īteriora ⁊ nucha a cerebro magnuꝫ habēt principatū supra reliqua mēbra cuꝫ omnibꝰ subseruiāt in sensu ⁊ motu membris.s. habentibꝰ sensuꝫ ⁊ motuꝫ ⁊ maxime organis alioꝝ sensuuꝫ a sensu tactus vt visui auditui ⁊c. Fuit ergo ꝯueniens primuꝫ determinare de dispōnibus preter nām ⁊ lesionibꝰ in operatōibus sensus tactus ⁊ motus priusq̄ꝫ determinetur de alijs sensibꝰ vt de visu auditu odoratu ⁊c. Et de his determinās p° determinat de ꝑalesi tāquā de maximo nocumēto ꝯtingēte in virtute sensitiua ⁊ motiua maxime alioꝝ mēbroꝝ a capite ꝯsequēter determinat de stupore ⁊ tremore tāquā de lesiōibꝰ minus prauis q̄ꝫ sit ꝑalesis ꝺ cinde de tortura que aliquotiēs sequitur ꝑ alesim ꝑticularē: ⁊ postremo de spasmo cōitatem hn̄te cū tortura: cū ēt aliquotiēs tortura a spasmo depēdeat vt videbitur. Iō tota ista pars de dispositiōibus neruoꝝ principalr diuidi pōt in quattuor ꝑtes: qm̄ Rasis prio determiat de ꝑalesi. 2° ꝺ stupore ⁊ tremore. 3° de tortura oris. 4° ꝺ spasmo. Tres ꝑtes patebunt ī principijs triū capituloꝝ sequētiuꝫ: de his tamē dispositōibus neruoꝝ aliqui auctores nullā fecerūt mētionem īter quos fuit Alexā. qui post tractatuꝫ de egritudinibus capitis īmediate trāsiuit ad passiōes oculoꝝ: ⁊ Gal. ī libro decem tractatuū īmediate post egritudīes capitis trāsiuit ad egritudines auriū: ⁊ hoc iō fuit q: fuerūt cōtēti de curis que differenter in dispōibus cerebri que quasi similes sūt ⁊ dispōes mēbrorum neruosoꝝ. nā cum epilēsia dicatꝫ esse spasmus vniuersalis cū posuerūt curaꝫ de epilēsia: ēt ꝯūter posuerūt curam de spasmo ꝑticulari: ⁊ eandē hꝫ habitudinē apoplesia ad ꝑalesim:

qualē hʒ epilēſia ad ſpaſmuʒ qꝛ apopleſia ē ocioſitas vniuerſa/
lis ⁊ paleſi ꝑticularis. ſtupoꝛ aūt tremoꝛ ⁊ toꝛtura vel ſūt dimi/
nute paleſes vel diminuti ſpaſmi vel ſaltē particulares vt locis
ſuis videbiꝶ. Jō fuerūt ꝯtenti nō ponere tractatū ꝑticularē de
diſpōnibus neruoꝝ: ſed multi alioꝝ ad magis abūdātē doctri
nam: de his ſpālem fecerūt tractatuʒ. pñs caplm̄ diuidiꝶ ī du/
as partes pꝛima diuiſiōe. Nam pꝛimo ponit ſigna declarātia
paleſim vel mēbꝛum vel coꝛp⁹ eſſe paraleticū. 2° ponit curaʒ.
2ª ibi: Cuius curā incipiem⁹. De pꝛima ꝑte dixit: cū aliquis
ſe mouere nō valet aut vnū aut plura ex mēbꝛis mouere nō va
let: atqʒ hoꝝ ſenſuʒ amiſſerit ipm̄ ſup. coꝛpus paleſiʒ illius mē
bꝛi aut mēbꝛoꝝ incurriſſe ꝓnūciamus. Pꝛo intelligētia huius
ꝑtis ē aduertēdū vt īfra videbiꝶ circa qd noīs termini ꝙ Aza.
dicit declarando paleſim ꝙ eſt eneruatio. i. diſpoſitio ſm̄ quā
nō pōt coꝛpus exire in oꝑationes debitas neruoꝝ ⁊ euʒ opera/
tiones neruoꝝ pꝛecipue ſint vt p̄ſtent ſenſuʒ ⁊ motuʒ mēbꝛis
ſaltē inſtrumētaliter. Jccirco Raſis ꝯuenienter declarat aliqd
mēbꝛū vel plura eſſe paletica cū amiſerint ſenſuʒ ⁊ motū: qd ī/
telligaꝶ vbi talis ablatio ſenſus ⁊ mot⁹ nō fuerit a cā pꝛimitiua
dependēs. Et notāter dixit: vnū vel plura mēbꝛa vt īſinuet ꝙ
ſi totū eſſet talr̄ diſpoſitū ꝙ eēt in eo ablatio ſenſus ⁊ motus in
toto iaʒ eēt in eo apopleſia ⁊ nō ſolum paleſis: vt ſupꝛa ſuit de/
claratum. Nota ſcd̄o ꝙ manifeſtat paleſim ꝑ ablationē ſen/
ſus ⁊ motus: ⁊ nō ꝑ diminutionē ī ſenſu ⁊ motu. nā ⁊ ſi aliquo/
tiens ꝑ diminutionē in ſenſu ⁊ motu dicaꝶ aliquod mēbꝛuʒ lar
go vocabulo paleticū ꝓpꝛie tamē ſumēdo vt infra videbiꝶ de
ſtupoꝛe ⁊ tremoꝛe magis erit collocandū tale mēbꝛum vt dicaꝶ
ſtupidum vel tremoꝛē habēs ꝗ̄ paleticuʒ. naʒ ī paraleſi ſit ab/
latio ſalteʒ motus ⁊ non diminutio pꝛopꝛie ſumendo: ⁊ de hac
loquitur in hoc caplō: ⁊ hoc manifeſtauit ī rubꝛica per hoc ꝙ
dixit de paraleſi graui ſignāter graui vt diſtinguaꝶ a ſtupoꝛe
⁊ tremoꝛe. Quomō aūt ꝓpꝛiiſſime ſumaꝶ paleſis: ⁊ nūquid in
paleſi ſemper ſit neceſſaria ablatio ſenſus ⁊ motus videbiꝶ īfra
loco ſuo. Sed verū ē qd dixit Raſis ꝙ qñ ē ablatio motus ⁊ ēt
ſenſus alicui⁹ mēbꝛi vel mēbꝛoꝝ iā nūciam⁹ talia mēbꝛa īcur/
riſſe paraleſim ⁊ ſic pʒ lr̄a. Sequiꝶ alia ꝑs cui⁹ curā īcipiem⁹
vbi ꝓſequiꝶ ponēdo curaʒ paleſis: ⁊ diuidiꝶ hec pars in duas
pꝛincipalr̄. Pꝛimo ponit curā paleſis a cā coꝛpoꝛali pendentis
⁊ maxīe a mā flegmatica a qua vt multuʒ pēdet. 2° pēdentis a
cā pꝛimitiua. 2ª ibi: Uerſus fineʒ capituli: ꝙ ſi paleſis ex ꝑcuſ/
ſione aut caſu ꝯtingerit ⁊c̄. Pꝛima ꝑs ēt in quattuoꝛ diuidi po
teſt: qm̄ pꝛimo ponit curaʒ paleſis ꝑ medicinā ſolutiuā. 2° po
nit dietaʒ ꝯuenientē. 3° ponit curā per inunctionē. 4° ꝑ con/
fectionem. 2ª ibi: Quarū vna poſtquā eger ⁊c̄. 3ª ibi: Mēbꝛa
quoqʒ eius ex oleo coſtino ⁊c̄. 4ª ibi: Dieb⁹ vero quibus quie/
ſcit ⁊c̄. Pꝛima pars etiā ī duas. Pꝛimo ponit qūo ſunt dāde
pillule fetide. 2° ponit earū deſcriptioneʒ oꝛdinādo doſim. 2ª
pars incipit ibi. ℞. pulueris pigre ⁊c̄. De pꝛīa ꝑte dicit cuius
curam īcipiemus pillulas fetidas quas ego ꝯpoſui dādo. Sed
hic opʒ diligēter aduertere ꝙ lʒ. d. Raſis dixit ꝙ incipiemus
curā cū pillulis fetidis nō fuit intētio ſua ꝙ a pꝛincipio debem⁹
exhibere pillulas fetidas: īmo vt videbiꝶ infra loco ſuo vt ē ſen
tentia Aui. ⁊ Meſue de melioꝛi oꝑatione ē nō pꝛeꝑate ad vſum
farmatie a pꝛincipio ne ſubito tollaꝶ virtus: īmo vt ibideʒ vide/
bitur cū ēt erūt dāde medicine ſolutiue erunt dande medicine
multo mitioꝛes ꝗ̄ ſint pillule fetide hic ꝑoſite que ſunt multuʒ
foꝛtes: vt patebit videndo deſcriptionem: īmo pꝛius erit mino/
randa materia: ⁊ poſt vltimate ad eradicanduʒ veniendū eſt ad
pillulas fetidas. Cū ergo dixit incipiam⁹ curā dādo pillas feti/
das. dixit Nicolus ⁊ bñ ñ voluit ꝑ hoc ꝙ a pꝛīcipio vteremur:
ſed cū ē intētio ad medicinas foꝛtes ad eradicāduʒ datis aliis
multis ad minoꝛādū multū minoꝛib⁹ tūc eius curā incipiemus
cuʒ pillulis fetidis. ſ. in eradicādo. Et hoc bñ notate iuuenes:
qm̄ vt ſepe dixi liber affo. Myp. ⁊ liber iſte Raſis quia bꝛeuilo
qui fuerunt niſi bñ limitenꝶ ⁊ intelliganꝶ cū ſale deducūt medi/
cos ad multos erroꝛes ⁊ ſepe moꝛtales: iō bñ aduertaꝶ. Cū er/
go intētio ē eradicatōis: ꝯpoſitio pillulaꝝ eſt multum efficax in
euāando mām groſſaʒ ⁊ frigidā difficilis eductiōis a mēbꝛis re/
motis ⁊ ꝓpꝛie nucha ⁊ neruis ⁊ neruoſis mēbꝛis: ſed ē foꝛtis ⁊
laboꝛioſa ipſaꝝ operatio īflāmatiua plurimū. neqʒ ego audereʒ
ea niſi in coꝛpoꝛibus foꝛtib⁹ frigidis ⁊ hūidis tm̄ vt in mulieri/
bus ⁊ in pꝛīa ſenectute ꝯſtitutis vt pʒ inſpiciēti virtutes ſimpli
ciuʒ intrantiū ⁊ foꝛtitudines ⁊ acuitates coꝝ: ⁊ cuʒ dande ſunt
ſemper laudabile erit iudicio meo ꝓpter nocumēta apta ſequi
vt addaꝶ aliquid maſticis dꝛaganti vel bdelij ad minoꝛatōeʒ no
cumentoꝝ earuʒ. Compoſitio talis eſt. ℞. pulueris pigre ſim/
plicis gal. ʒ. x. de hac dictum eſt ſupꝛa in declaratione pillu/
larum cochiarum a pꝛincipio in tractatu de ſoda quomodo ⁊
ſingulariſſime valeat in materiebus cerebꝛalibus: ⁊ ſit coꝛꝛe/
ctiua nocumētoꝛuʒ ſimpliciuʒ ītrantiū vt ibi viſuʒ ē: addit col/
loquintide īterioꝛis. ʒ. v. De hac ēt ſupꝛa dictū ē qūo nocet ſto/
macho coꝛdi ⁊ epati ⁊ eſt ꝯturbatiua ſubuerſiua viſceꝝ calida ⁊
ſicca ī tertio faciēs oꝑatōes difficiles dicebat Meſ. Sʒ in hoc
caſu p̄cipue valet qm̄ a ꝓpꝛietate educit flegma humoꝛes viſco
ſos attrahēs a ꝓfunditate mēbꝛoꝝ: addit eufoꝛbij. ʒ. ij. ſ. eufoꝛ/
biū eſt calidū ⁊ ſiccuʒ ī quarto: calidius oīb⁹ qd calefacit ex gū
mis ⁊ eſt ex faciētib⁹ oꝑationē cuʒ anguſtia ⁊ laboꝛe vehemēti:
īmo ꝑducente vt dicebat Meſ. vſqʒ ad ſincopiʒ ⁊ ſudoꝛē fridū:
veꝝ eſt ꝙ educit a ꝓpꝛietate vt ſupꝛa dicebat de colloquītida.
addit caſtoꝛei: Caſtoꝛeū ēt vehemētiſſime calidū reſolutiuū ſu/
pꝛa oīa q̄ reſoluunt: addit pipis ⁊ aſſe ſup. fetide: iſta ēt calā ī 3°
reſolutiua plimū ⁊ exſiccatiua ſerap. ⁊ oppoponac⁹ ſetanzi. i. ta

pſie ſinapis oīuʒ añ. ʒ. j. de ſerapino nocet ſtōacho ⁊ epati ēt ve
hemēter: veꝝ ē ꝙ educit hūoꝛes viſcoſos ⁊c̄. Et ei⁹ ꝓpꝛietas ē
mūdificare cerebꝛū ⁊ neruos ⁊ educere materias eoꝝ ⁊ confert
egritudinib⁹ eoꝝ fridis. Jdeʒ de oppoponaco ſcitaragi indi ex
poniꝶ ꝓ tapſia: qꝛ ſub illo verbo nō reꝑiꝶ: ſed ſʒ Symo. ſceita/
ragi diciꝶ: ſed tapſia eſt multū foꝛtis calida foꝛti caliditate: ē ſuc
cus cuiuſdā plāte vel lachꝛymus ei⁹: ⁊ eſt tāte vehemētie ꝙ di
cit Serap. ī ꝓpꝛio caplō oʒ aūt ꝙ ille qui colligit lachꝛymū ei⁹
nō colligat euʒ ī die vētoſo ſʒ colligat eū in die quieto ne facies
ei⁹ tumeſcat: ⁊ oē qd ex coꝛpoꝛe ei⁹ erit nuduʒ ꝓpter acuitateʒ
vapoꝛis ei⁹ ſup. tumeſit: ꝓpter hanc cām dixit oʒ ꝙ liniat qd ī
coꝛpoꝛe ſuo detectū eſt. i. manū ⁊ faciē cuʒ cerotoliquido. ſ. ꝓ/
pter ꝓhibere nocumētuʒ īpꝛeſſionis vapoꝛis ei⁹ eſt vehemēter
calida. Sʒ Auic. 2ª tertij in caplō de aboꝛſu faciendo tapſia vel
tapſiā eſt ſimilis naſturtio ⁊ eſt ei odoꝛ naſturtij ⁊c̄. tādeʒ dicit
Symon nō vidi bñ certitudinē hui⁹ plante: veꝝ eſt ꝙ educit a
lōginquo ⁊ eſt ſimul laxatiua ⁊ vomitiua: īmo dicit Serap. ꝙ la
chꝛymus ⁊ coꝛtex radicū huius plāte hñt de virtute coꝛrūpēdi
ꝯplōneʒ coꝛpoꝛis ⁊ deſtruēdi ipſaʒ plus oī alia medicina ex his
q̄ ſunt ſimilis oꝑatōis. ſ. in ſoluēdo. Juuamētuʒ ergo ei⁹ tm̄ eē
dʒ ī medicis ad p̄parāduʒ viam alijs ad educēduʒ ex coꝛpoꝛe ⁊
ex ꝓfundo. De ſinapi ſatis ꝯſtat ꝙ ē vlceratiua: poſtea dicit cē
tauree minoꝛis ⁊ lacteri. i. ſucci cucumeris aſinini añ. ʒ. vj. De
cētaurea minoꝛi dictū ē ſupꝛa. De ſucco cucu. aſinini dicit Me
ſue ꝙ ſoluit ſicut ſcamonea ⁊ ē calidus ⁊ ſiccus ī tertio eſt faciēs
toꝛtōes cuʒ ſolutōe ⁊ anguſtia: ⁊ ſic pʒ ꝙ in his ſimplicib⁹ lʒ ſit
virt⁹ ſolutiua oīa tñ laboꝛioſe ſoluunt p̄ter hierā: nec apponunꝶ
aliqua rectificatiua vel coꝛꝛectiua nocumētoꝛuʒ niſi ipſa hiera:
que tamē cuʒ ſit calida ⁊ omīa talia ſimplicia calida in tertio ad
minus patet in coꝛpoꝛe inflāmabili tales pillule inducerēt ad in/
flāmationeʒ ⁊ febꝛem. Ponit poſtea moduʒ cōpoſitionis eius
dicens ꝙ gūme in ſucco ruthe diſſoluātur: ecce quomō addit
ad calefactionē ſuccus ruthe dicit ꝙ fiant ex eis decem deco/
ctōes. i. decē doſes ita ꝙ ꝓ qualibet doſi eēnt pluſꝗ̄. ʒ. iij. cre
do ꝙ īterficerēt bouem. Si ergo aliqñ eſt indigētia ſolutionis
⁊ relique medicine nō ſufficerēt in virtute foꝛti ſed obtuſa: ⁊ in
mā multū reſiſtēte ⁊ ī vijs multū longinquis peccāte vt in cāu
noſtro poſſum⁹ audere ad dandum. ʒ. j. vel. ℈. iiij. apponendo
aliqua coꝛꝛectiua de quib⁹ ſupꝛa dictū ē: tutioꝛ tñ de pillulis fe/
tidis ē deſcriptio poſita a Meſue lʒ ēt ſit multū foꝛtis ſʒ ē me/
lius coꝛꝛecta vt pʒ inſpiciēti. Quarū vna nūc ꝯñr oꝛdinat dictā
ꝯuenientē ſtāte mā multū oppꝛimēte virtuteʒ ⁊ multitudine ⁊
groſſitie dixit quaꝝ vna. ſ. de dictis doſib⁹ poſtꝗ̄ eger ſumpſe
rit per tres dies quieſcat. ſ. a ſolutiuis ⁊ nutriaꝶ cū aqua cice/
ris de qua dictū ē ſupꝛa ⁊ oleo ⁊ ſinapi. Jſta dieta ē multū me/
dicinalis exiccatiua pur cuʒ ea aliqualr̄ reficiꝶ virtus: addit de/
inde. ſ. poſt tres dies bibat ſup. aliā medicinā vt ſupꝛa. ⁊ poſt/
ꝗ̄ ter fecerit. i. ēt quietata nā per tres dies ſumpſerit tertio ean
dem medicinā ita ꝙ vult ꝙ in nouē dieb⁹ ſumat dictā medici/
nā ter: ⁊ ī dieb⁹ medijs vtaꝶ tātūmō dieta vt ſupꝛa multū ſub/
tili ⁊ exſiccatiua tūc addit per aliquot tūc dies quieſcat. i. mul
to plures ꝗ̄ per tres vt non ſumat medicinā ⁊ nūtriaꝶ. ſ. ī his
diebus carnē fruſtratiʒ īciſa ⁊ in ſartagine frixa. nā pꝛeſtabiꝶ ꝑ
eā dietā nutrimētū copioſi⁹ ꝗ̄ pꝛimū: qꝛ alleuiata ē nā a mate/
ria grauāte per multiplicē iā factā euāone: ⁊ tñ nutrimētū exſic/
catiuū per modū p̄paratōis vt frixiōis in ſartagine vt pʒ. addit
⁊ multa geneth. i. cibariū vel cibaria in quibus ſint ſpēs calide
vt piper ⁊ his ſimilia. ⁊ addit: in potu vero ſumāt idꝛomel ī qb⁹
verbis collr̄ ꝙ in dietādo oʒ hēre maximā cautelā ī talib⁹ moꝛ
bis: qm̄ in his ſepe ꝯiūgiꝶ repletio flegmatica. ⁊ iō voluit ꝓpter
timoꝛē oppꝛeſſiōis virtutis ſuffocatōis ꝙ vtamur dieta multū
tenui vſqʒ dū ſit facta euāo multa d mā: poſtea ī ꝓceſſu poſſum⁹
groſſi⁹ dietare cū dieta exiccatiua tñ. Ego tñ ī hoc ꝙ vr̄ ſona/
re lr̄a ꝙ in. ix. dieb⁹ ſumant dictas pillulas que ſunt foꝛtiſſime
vt dictū ē. Foꝛte ad melioꝛē ſenſuʒ retoꝛquēdo poſſem⁹ dicere
ꝙ per dies intellexit hebdomodas vt īnuat ꝙ ꝑ tres hebdomo/
das a pꝛīa ſumptōe pillaꝝ iterato ſumāt alias: ⁊ iteꝝ poſt alias
tres hebdomadas: alias poſtea tardeꝶ pluſꝗ̄ ꝑ tres hebdoma/
das ad ſumēduʒ dictas pillulas foꝛtes: ſed in tꝑe medio poteſt
ſumere aliquas medicinas lenioꝛes vt ſit hec ſnīa ꝯfoꝛmis ſen/
tentie. A. ſupꝛa ī caplō de melācolia vbi voluit ꝙ ſemel ī mēſe
vtatur pillulis foꝛtib⁹: ⁊ iſta ē via tutioꝛ. Et nota ꝙ ī potu lau
dat idꝛomel ⁊ nō exhibet vinū ꝓpter nocumēta q̄ affert vinū ⁊
cerebꝛo ⁊ neruis ⁊ mēbꝛis neruoſis: ſi tñ in oī caſu ſit auferēn.
vinū videbiꝶ īfra ī loco ſuo: addit mēbꝛa quoqʒ eius ⁊c̄. Jn hac
tertia parte huius ꝑtis pꝛīcipalis ipe ponit modū inunctōis fi/
ende cū oleo coſtīo: ⁊ duo facit. Pꝛio facit hoc. 2° oꝛdinat de/
ſcriptionē eiuſdē olei. Dicit ergo p̄°: mēbꝛa quoqʒ ei⁹ ex oleo
coſtino iungāꝶ ītelliganꝶ mēbꝛa ſenſibilr̄ leſa: ⁊ ēt mēbꝛa a qb⁹
oꝛiginem habent nerui vt nucha ⁊ ſpondiles: vt īfra videbitur
quia non ſufficit tantum vngere membꝛa apparenter infirma
niſi rectificentur membꝛa vnde initiuʒ datur ſenſus ⁊ motus:
ponens deſcriptionem dixit. ℞. coſti. ℥. j. piperis piretri ana
tertiam. ℥. vnius caſtoꝛei. ℥. ſ. diſſoluātur omnia in lib. ſ. olei
de cherua idest fundantur ⁊ bulliant in eo oleo ſm̄ arteʒ aut de
narciſco ⁊ vtere eo. Jſta compoſitio eſt multum ſingularis ad
caſuʒ in virtute ſimpliciū intrātiuʒ. nā coſtus ē vehemētis ca/
liditatis ita ꝙ vlcerat ⁊ attrahit ad exterioꝛa ⁊ cōfert relaxatis
mēbꝛis ⁊ ſciatice. dicit Serap. vnde adminiſtraꝶ vbi oʒ calefa
cere aliquod mēbꝛuʒ ⁊ attrahere humiditates ab interioꝛibus
ad exterioꝛa. de ppiere etiaʒ piretro eufoꝛbio ⁊ caſtoꝛeo: iſta oīa
ſunt calidiſſima ⁊ exiccatiua: vt ſupꝛa dictuʒ ē: ⁊ oleū de cher/
ua eſt

ua ē mirabilis efficatiē: dicit Mesue ꝙ grossas vētositates dis
soluit ⁊ attenuat flegma viscosũ ⁊c. diebus vero quibꝰ. In
hac quarta parte ponit curā ꝑ cōfectionē exhibendā duo facit.
Primo ponit dosim ꝯfectiōis exhibende anacardine. 2° ponit
descriptionē eius: dixit ergo diebus vero quibus quiescit. i. q/
bus nō dātur medicie solutiue sed sup. sunt date dāde sunt. ʒ.
ij. de anacardino: sꝫ ista dosis ē multũ fortis vt videbiꝛ infra.
nam ē plurimũ exiccatiua oīa fere intrātia sũt calida i tertio vel
plus cuius ꝯpositio talis est. ℞. zinzi. piretri nigelle costi mela/
nopiperis macropiperis: melanopiperis. i. piperis ꝑfecti: ⁊ ma/
cropiperis. i. piperis longi: sꝫ quomōcũqꝫ sit ipm̄ ē vehemēter
calidum: sequiꝛ oecꝫ exponiꝛ ꝓ ozimo oīum aã. ʒ. x. myrrhe ru/
the sicce asse aristol. intelligiꝛ de rotunda bacarũ lauri castorei
seeitargi indi tapsie dictũ est supra synapis gentiane oīum aã.
ʒ. v. mellis anacardini ē vlceratiuũ: ⁊ d̄ eo supra dictũ ē: ⁊ quō
fieri debeat. ʒ. v. vngantꝛ ex oleo nucbuz. s. spēs ꝙ est calidum
in tertio ⁊ cuz melle cocto cōficiantꝛ: ⁊ ponit iuuamēta eius di/
cens: hoc eim medicamē valde cōfert paralesi apoplesie ⁊ tortu
re ⁊ tremori: pꝫ ꝓpter vehemētez caliditatē ⁊ siccitatē ipius ex
virtute simpliciũ resoluēdo ⁊ exiccādo mām flegmaticā a qua
vtplurimũ fiũt dicte dispōes: dixit ꝙ valet ad arbaras ⁊ mor/
sibus scorpionũ sup. si exterius applicaꝛ supra loca lesa. nā sua
caliditate cōuertit ad exteriꝰ nutrimētũ bonũ in arbaras ⁊ ve/
nenũ scorpionũ extrabit: ⁊ dixit generalr̄ ꝙ valet oībus passio
nibus frigidis ⁊ spasmo bumido. i. māli ⁊ ponit quō iuuet ī his
passionibꝰ dicēs: Cũ aũt sumiꝛ illico. i. statiz ꝓuocat sudorem
⁊ infert fe. ⁊ hoc ē satis manifestũ ꝓpter suā excessiuā calidita/
tem siccitatē ⁊ inflāmationē marie si exhibeantꝛ in dosi sua. ʒ.
ij. Istud tñ electuariũ lꝫ sit i casu ꝯferēs ꝯfortās neruos ꝓpter
castoreũ ꝑcipue ⁊ ꝓpter anacardũ: vñ ꝑꝑ exiccationē iuuat in
ꝯfortatōe memorie: ⁊ sic mām palesis ꝓuocādo sudorē ⁊ febrez
extenuat ⁊ cōsumit: tñ nō debet exhiberi nisi post alia electua/
ria multo mitiora minus calida. ⁊ qñ cā palesis ⁊ mā ē frigida ⁊
humida ⁊ i corpore frigido ⁊ hũido: vel ꝑꝑ etatē vel ꝓpter aliā
cām. nā vbi cā eēt cal'a vt videbiꝛ i ꝓcessu: ⁊ si mā eēt hũida nō
ꝯueniret. qñcũqꝫ tñ ꝯueniat dꝫ exhiberi i minori dosi' vt ifra vi/
debiꝛ loco suo vt faciat febrē tm̄ effimerā ⁊ nō fe. mālem. Et iō
propter timorē exhibitōis huius medicine ponit vnũ cañ. Ra/
sis in textu subiungēdo dicens ꝙ si sũptũ nō affert sanitatē. s.
dictuz electuariuz eger ab omni medicamie ꝑ. x. dies abstine/
at excepta dieta: quasi inuat ꝙ dieta dꝫ eē medicinalis semꝑ.
Nā tanta fit ipressio ab hoc medicamie ꝙ nisi iducat salutez ꝑ
vnaz applicatōez: signũ est virtutē nō durari circa mām: ⁊ tāta
est ipressio caliditatis iducte ꝙ nisi quieteꝛ nā per. x. dies sꝫ ap
plicarentꝛ remedia calefaciētia eēt timor de resolutōe virtutis ⁊
de inductōe: nō tm̄ febris effimere sꝫ ⁊ putride ⁊ fortassis ethi/
ce: ⁊ iō tardāduz est ⁊ est quietāda nā ꝑ multos dies: deinde ad
ipsiꝰ curā redeũduz est. Et istud est notabile dictuz ⁊ memorie
tenēduz. Sequiꝛ vltima ꝑs huiꝰ capituli ꝙ si palesis ex per/
cussione ⁊c. Nā dñs Rasis postqꝫ posuit curā palesis corpalis
iā ponit curā palesis a cā primitiua. Primo ponit vnũ ꝓnosti/
cũ de salute. 2° poniꝛ curaz quādo speraꝛ salus ꝑ vnũ empla/
strum supponēduz loco leso. 2ª ibi. Q̄d si de prima ꝑte dixit ꝙ
si paralesis ex ꝑcussione aut casu euenerit ⁊ acciderit subito ta
liter permanebit nũquā eim sanabiꝛ: qd̄ dictũ est intelligēduz
nō semꝑ ⁊ vlr. nā aliquādo euenire pōt paralesis a casu ⁊ per/
cussione ⁊ subito: ⁊ tamē curari pōt primo vbi fiat dislocatio ali
cuius spondilis ex ꝑcussiōe: tunc fiet palesis mēbri iferioris ad
qd̄ deferuntꝛ nerui qui originātur ab illa spondili vt declarabi/
tur ifra ꝓpter nō posse penetrare spũs per eosdem neruos: ⁊ tñ
tunc reducta spōdili ad situm suũ cuz artificio remouebiꝛ para
lesis. in casu ēt vbi ꝓpter percussionē fortez sit fluxa multa mā
ad neruũ vel neruos oppilās trāsitũ spũuz per illos neruos ad
mēbra ꝙ fiet palesis ⁊ paulatine i ꝓcessu resoluta mā fluxa po/
terit remoueri: ⁊ istud ego vidi in facto i magnifico Nicolao pi
cenino qui a causa primitiua factus paralcticus verus ⁊ ꝓpter
istũ textũ ab aliquibus diceretꝛ ꝙ nullo mō posset curari tñ ꝯti/
nuatione medicaminũ multis ⁊ multis mēsibus ⁊ bonitate re/
giminis factꝰ ē ita ꝯualescēs vt pedibꝰ ꝓprijs incederet: ēt ma
nibus vtereꝛ ꝓ arbitrio ita vt eēt nō vt simplr̄ sibi sanus sꝫ q̄si.
Sꝫ qñ ꝑꝑ ꝑcussionē fieret apā qd̄ indurareꝛ ⁊ eēt cā oppilatōis
⁊ ꝯñter paralesis credo ꝙ tunc eēt ipossibilis reductio sꝫ ex de/
fluxu māe nō apantis vt sepe ꝯtingit pōt fieri reductio. Proin/
de addit textus ⁊ ē secũda pars: qd̄ si nō repente ex predictis. s.
casu vel percussiōe supple venerit palesis sꝫ paulatina moliter
īuaserit loco ꝑcussiōis: emplm̄ hoc apponēdũ erit qd̄. ℞. farinā
fenugreci semen been calidũ i 3° siccũ in 2° appropriatũ neruis
semen mahaleb: semē resim: bdeliũ armoniacũ: adipē anatis: ce
ram: oleum de lilio: ex his fiat emplm̄ ⁊ superponaꝛ. semē resiz
ē semē pentadactilis ē catapurtia maior calidũ ⁊ siccũ i 2° qd̄ ē
multũ exiccatiuũ ⁊ acutũ. semen mahaleb ē piper albũ fꝫ Ge/
rardũ q: ita posuit in ꝯpōne emplastri ⁊ verũ ē ꝙ valet in casu.
sed ſm Sy. ē medula fructꝰ ceresi domestici vel siluestris: ⁊ dꝫ
valere i cāu ꝑꝑ subtilitatē eius ad penetrationem q: dicitur ꝙ
frangit lapidem sicut ⁊ gumi ceresiz: ⁊ tunc potest formari em/
plastrũ confortatiuũ neruoꝝ mitigatiuũ doloris subtiliatiuũ
māe ꝯuersiuũ eius ad exteriora ⁊ resolutiuũ: q: omnes ītētiōes
ꝯplentꝛ ꝑ simplicia intrātia. Formauit ergo emplm̄ Gerardus ī
hac forma. ℞. farine fenugreci bdelij armoniaci aã. ℥. j. piperis
al. semis been aã. ℥. ij. assungie anatis. ℥. s. olei de lilio. ℥. s. pul
uerizāda puluerizentꝛ ⁊ liquefiēda liquefiant: ⁊ sic oīa simul mi/
sceantꝛ ⁊ fiat emplm̄ ⁊ supponaꝛ loco ꝑcusso ⁊ sup originē nerui

ꝑ quē dꝫ deferri sensus ⁊ motꝰ ad mēbruz paraleticũ: ⁊ hec de
caplo sũmatiz sufficiāt. Sed ad ꝑfectionē huius cure oꝫ recur/
rere ad dñm Auic. 4ª quarti tractatu quarto de solutōe conti/
nuitatis neruoꝝ caplo primo ⁊ scd̄o.

Quid nomis et quid rei.

Expedito ergo caplo finaliter ꝓ vlteriori ⁊
ampliori ītelligētia huiꝰ materie: primo videbiꝛ de quid nomis
vel rei palesis. 2° ponentꝛ distinctōes ⁊ spēs eius. 3° videbiꝛ de
cāis eiꝰ in genere ⁊ de cāis corporalibꝰ ⁊ de primitiuis vel ex/
triscecis. 4° de signis ꝓnosticis ⁊ demōstratiuis. 5° ponetꝛ cu/
ra eius. De p° aduertēduz est ꝙ palesis est nomē grecũ ⁊ di/
ciꝛ a pari qd̄ est pars vel mediũ: ⁊ lesis qd̄ est lesio q̄si lesio par/
tis vel medietatis: non tñ q̄libet lesio ꝑtis vel medietatis diciꝛ
palesis vt lesio digiti in solutōe ꝯtinui. vñ dicũt aliqui ꝙ idez ē
palesis qd̄ mollificatio absolute. Dicit Ras p° ꝯtinētis ꝙ pale
sis est absolutio vel resolutio. Uel dicit Azaranꝰ ꝙ paleticꝰ vel
palesis ē eneruatio. i. cũ nō possit exire in oꝑatōes neruoꝝ. Di/
xit Auic. ꝙ palesis nominaꝛ duplr̄: nomie absoluto ⁊ ꝑticulari.
Noīe absoluto diciꝛ mollificatio si ēt sit mollificatio vniꝰ parti/
cularis mēbri ꝑ mollitiem ītelligēdo extensionē in mēbro ⁊ nō ē
aptũ ad motũ vel ad sensuz. Proprie vero sumēdo diciꝛ pale/
sis de lesione ꝑtis qñ vna pars diciꝛ lesa vt ꝑs anterior capitis
⁊ sic pars anterior totiꝰ cũ nō pōt se mouere diciꝛ palesis ēt fa/
ciēdo diuisionē corꝑis a capite ifra in dextrũ ⁊ sinistrũ dicitur
ipm̄ paleticũ si accidit vni ꝑti imobilitas vel ēt cũ est paleticatũ
ꝑticulare mēbrũ vt digitꝰ vel manꝰ diciꝛ palesis: sꝫ ꝓprius qñ
occupaꝛ vna pars ſm dextruz vel sinistrũ excepto capite ſm to/
tuz. s. a capite vsqꝫ ad pedē. Dubitat Gētilis quare Aui. nō
dat diffinitōez palesis vel alioꝝ: Rñdet q: ex signis palesis de
claraꝛ eius diffinitio: dicit ꝙ ē mollificatio totiꝰ vel partis cuz
ablatōe virtutis sensitiue ⁊ motiue: qd̄ declaraꝛ qm̄ in medieta
te cũ declarauerit terminũ palesis dixit: ⁊ scitũ ē ꝙ destructio
sensus ⁊ motꝰ fit ⁊c. Scd̄o voluit ꝙ i palesi eēt destructio sen/
sus ⁊ motus: lꝫ dixerit Gal. 3° iterioꝝ caplo vltio ꝙ paralesis
sumiꝛ ꝓprie ꝓ lesione operatōis virtutis motiue. nā mollifica/
tio que idē est qd̄ palesis dicit ipotentiā i virtute operatōis mo
tiue: lꝫ si fiat tm̄ lesio i oꝑatōe sensus ablata ēt diciꝛ palesis: sed
nō ita ꝓprie diciꝛ paralesis sicut si fiat lesio motus.

Distinctōes.

Iaz sunt ponēde alique distīctōes ⁊ spe
cies eiꝰ: quaꝝ prima sit ꝙ quedā ē vniꝰ
tantuz particularis mēbri: quedam pluriũ: etiā quedā occupat
de pluribꝰ medietatē totiꝰ excepto capite: quedā quartā tantũ
ꝑtē vel alijs multis modis vt pꝫ. Scd̄a distictio q̄dā ē in q̄ ē
ablatio sensus tm̄: q̄dā i qua motꝰ tm̄: q̄dā i qua ⁊ sensus ⁊ mo/
tus auferuntꝛ. Aliā distictōem posuit Cōciliator: dria 200ª. s.
ꝙ q̄dā ē ꝑ se ꝯtingēs: q̄dā post alios morbos vt post apoplesiaz
vel colicaz: ⁊ hec sepe contigit errore medicoꝝ cuz approximāt
balneũ in colica nō adhuc eductis suꝑfluitatibꝰ. nam facta cō/
motione i materiebꝰ cuz nā nitiꝛ eas expellere: ⁊ nō pōt ꝑ deor/
sum ꝓpter oppilationē aliquotiēs expelluntꝛ ad neruos. Itē si/
militer cretice tētante natura expellere mām ꝑ sudorē cũ nō po
test extra expellere: saltem expellit ad circũferentiā ⁊ ad mēbra
neruosa. Alia distinctio quedā ē a cā corporali quedā a cau/
sa primitiua: ⁊ de eis quedaz est recēs quedā antiqua ⁊ quedaz
in corpore forti ⁊ quedam in debili.

Cause.

Istis sic positis q: dictuz est ꝙ in palesi ē destru/
ctio sensus ⁊ motus oꝫ intelligere ꝙ virtus sensi/
bilis ⁊ motiua deferꝛ ad mēbra mediāte spũ aīali: ⁊ spũs ani/
malis sensitiuus vel motiuꝰ deferꝛ ad mēbra mediātibꝰ neruis:
opus est ergo intelligere vbi sit origo neruoꝝ. Pro quo notan/
dum ꝙ lꝫ Aristo. i scd̄o de ꝑtibus aīaliuz senserit ꝙ nucha di/
citur vt medulla ex suꝑfluo sanguinis gnāta sicut ⁊ adeps ⁊ ꝙ
nō sit genita ex spermate ⁊ ꝙ nō sit de substantia cerebri: tñ in
hoc cōueniũt oēs medici ⁊ in hoc eũ reprehendit plusquā Cō/
mentator ꝙ i ipa nucha diciꝛ eē de substātia cerebri: ⁊ cerebrũ
ē tāquā fons: ⁊ nucha diciꝛ tanquā flumē ⁊ nerui tāquā riuuli:
ita ꝙ nerui habēt originem a nucha sicut nucha a cerebro ⁊ sic
neruoꝝ maxime motiuoꝝ nucha diciꝛ principiũ ⁊ cerebrũ ma
gis sensitiuoꝝ: ⁊ iō stāte lesione in cerebro vel i neruis habētibꝰ
originez a cerebro vt cuz fit oppilatio in ventriculis cerebri fit
apoplesia: sꝫ cum fit lesio in neruis habētibꝰ originē a nucha ⁊
non a cerebro fit paralesis ⁊ stupor mēbroꝝ inferioꝝ nō existē/
te palesi in mēbris faciei: significat tñ palesis aliq̄lē obtusionē i
illis: ⁊ qm̄ cerebrum diuidiꝛ ꝑ miringam vnam ab anteriori ad
posterius: ita nucha diuidiꝛ per pāniculũ mediũ transeũtē ꝑ ea
intra spondiles in quibꝰ nucha ꝯtineꝛ lꝫ sit occulta diuisio ipiꝰ
nuche: ⁊ ideo paralesis totiꝰ aliqñ accidit dempta facie: aliqñ so
la pars dextra ꝑꝑ hanc rōnē. q: si fiat nocumētũ i neruis hñti/
bus originē a cerebro posteriꝰ vel in principio nuche ita ꝙ spi/
ritꝰ aīales nō possũt transire ꝑꝑ oppilationē factā vel aliā cām
ad mēbra deorsum tunc fit palesis totius. Si aũt fit oppilatio
nō ſm originē neruoꝝ sed in neruis hñtibꝰ originē a parte nu/
che vt a parte dextra tunc fiet palesis a ꝑte dextra in mēbris i/
ferioribꝰ ⁊ aliqñ ſm partē tm̄ aliqñ ſm totũ ⁊ sic a ꝑte sinistra.
nā in singulis spōdilibꝰ ꝯponētibꝰ spinā ſm dextrā ⁊ sinistram
sũt duo foramia a quibꝰ exeũt duo nerui: qui ꝓtendũtur ⁊ de/
ferunt sensuz ⁊ motũ ad mēbra vsqꝫ ad pedes: ⁊ per eādē fora/
mina intrant vene ⁊ arterie ad nutricationē ipsiꝰ nuche. Unde
vltra septē paria neruoꝝ ortũ habētiũ a cerebro a nucha vt vo
lunt oēs medici originantꝛ paria. xxxj. ⁊ vnꝰ neruus sine socio:
ergo a superioribꝰ spondilibus colli oriuntꝛ. xij. a spōdilibꝰ dor/
si i directo costaꝝ. v. ab iferiori ꝑte dorsi versus renes tria pa

ria ab osse clauiũ supposito renibꝰ: ⁊ tria ab osse caude: ⁊ a medietate ipsiꝰ ossis vnus ⁊ sic fiat oppilatio ĩ medio spinalis medule tunc fiet paralesis ab inde infra per totũ: sꝫ si fiat in ꝑticulari neruo erit palesis ĩ illo particulari mẽbro: iõ oꝫ attẽdere in cura principio nerui ꝙ semper ẽ cerebrũ vel nucha. Neqꝫ obstet motiuũ de neruo cordis qꝛ dicatᷣ ꝙ hꝫ originẽ mediate. vñ dicit Gal'. 3° interioꝝ vltio caᵒ ꝙ quidã sophista venit romaꝫ habẽs digitũ ãnularẽ talr dispositũ ꝙ non poterat moueri neqꝫ mediũ digitũ ⁊ ĩquirẽs cãm intellexit ꝙ antea multo tꝑe ceciderat ex mulo vñ leserat initiũ spõdiliũ dorsi ⁊ nõ potuit liberari qꝛ posuerat medicamen supra digitũ tm̃ ⁊ nõ supra locum lesuꝫ dorsi: ⁊ cũ posuit ibi medicinã liberatus fuit. ⁊ hoc voluit Rasis in textu in fine capituli cũ dixit ꝙ ꝓcuret ẽplastrũ.

Cause generales.

Igitur dstructio sensus ⁊ motꝰ fit vt dicebat. A. qñ spũs sensibilis ⁊ motiuus retinetᷣ a penetratione ad mẽbra aut nõ retinetᷣ ⁊ tamẽ mẽbra nõ recipiunt impressionẽ ꝑpter corruptioneꝫ cõplexionis: ⁊ hoc est aut ex malitia ꝯplexionis calide aut frigide aut humide aut sicce: ⁊ sic quãuis spũs adueniat tamẽ membrũ nõ est aptũ recipere impressionẽ ab illo spiritu: qꝛ est ad hoc indispositum: ⁊ hoc vel ex ꝑte mẽbri recipiẽtis vel ex parte ipiꝰ spiritus indispositi. dicit tñ. A. ꝙ que fit ex mala ꝯplõne calida vel sicca nõ ledit nisi ad vltimũ ꝑueniat: sed mala ꝯplexio frigida ⁊ humida vtplurimũ est cã qꝛ frigida ꝯtrariatᷣ spũi ⁊ nocet ei: ⁊ nõ ẽ longinquũ quin humiditas faciat mẽbrũ paratũ stupefactõi: ⁊ ꝯplõ humida ad hoc iuuat qꝛ ẽ apta reddere spũm turbulentuꝫ ⁊ spissuꝫ: ⁊ vt pars nerui cadat supra alterã partẽ ⁊ sic facit oppilationẽ ⁊ sic per accidẽs ledit oꝑationẽ virtutis motiue. Alia ẽt põt eẽ cã gñalis ꝓhibitiõis sensus ⁊ motꝰ. s. ꝓpter ꝓhibitionẽ trãsitus spũs ad mẽbra ⁊ hoc tribus cãis. Una ẽ oppilatio vel coartatoria vel attenuatoria ab intrinseco. 2ᵃ cã solõ nerui. 3ᵃ causa ẽ cõstrictio vel expressio a causa extrĩseca facta.

Prĩa cã iõ euenit qꝛ nerui sũt mẽbra frĩda ꝑ ĩdigestionẽ apti mltiplicare suꝑfluitates ⁊ sic causant oppilatõeꝫ neruoꝝ coartatoriã vel attenuatoriã: ẽt oppilatio fieri põt vt ꝑꝑ apa ꝯprimẽs neruũ vel ꝓpter duritiẽ alterius mẽbri vicini neruũ ꝯprimentis. ⁊ de coartatoria vt statiꝫ dicetᷣ ex quocũqꝫ hũore põt fieri oppilatio vt ex colera grossa maxie multe ꝗtitatis vtpluriꝫ qñ fit ex mã flegmatica ⁊ maxime fluẽte ⁊ remoliẽte totũ defluxa a cerebro ad originẽ nuche: põt ẽt fieri per viã ꝯstrictõis a cã extrinseca. Nã facta strictura brachij sursuꝫ per multuꝫ tẽpus mẽbrũ inferiꝰ paliticaretᷣ: põt ẽt fieri per expressionẽ ⁊ ꝯstrictionẽ nerui vt si dislocãtᷣ spõdiles sꝫ dextrũ vel sinistrũ: vbi si sese suꝑequitãt pñt oppilare neruũ ⁊ facere ꝑalesim. sed si sit dislocatio non ĩtegra sꝫ arcualis non tñ erit ꝑalesis vt instrumenta qꝛ nõ perdũt sensuꝫ neqꝫ motũ ꝗuis elongantᷣ ⁊ extẽduntᷣ: tñ aliqñ minorãt mẽbra in sensu ⁊ motu sꝫ nõ fit ablatio. Sed si fit ablatio ꝓpter dislocationẽ tunc aut moritᷣ eger aut fit ꝑalesis.

Põt addi alia cã ꝓhibitõis transitꝰ debite mẽsure spũuꝫ ad mẽbra: vñ fiet ꝑalesis ⁊ nõ ꝓpter oppilationẽ vt ẽ paucitas eoꝝ in toto que paucitas aliqñ sequitᷣ ieiuniũ vel vigilias vel superfluũ coitũ vt aliqñ accidit iuuenibꝰ nõ ꝓpter oppilatões ĩde cõtingentes sꝫ ex paucitate tm̃ ⁊ tunc ẽ necessariũ magnũ ĩgeniuꝫ in cura vt nõ ponantᷣ calefaciẽtia resoluẽtia. Aut põt fieri 3° paralesis ꝓpter solutionẽ ꝯtinuitatis: vt si fiat abscisio verbigrã circa musculũ mouentẽ adiutoriũ brachij abscisis neruis: tũc illa iunctura nõ poterit neqꝫ plicãdo neqꝫ extẽdendo se mouẽ si fiat per trãsuersuꝫ. sed si sit ꝫm lõgũ nõ ẽ timor dicũt de ꝑalesi intellige si nõ sit multũ ꝓfunda: qꝛ tũc talr posset debilitare ꝙ bñ fieret paralesis lꝫ Aui. has cãs sic reduxit dicẽs ẽ cã ꝑalesis faciẽs abscisionẽ spũs a mẽbris ꝯctio pororuꝫ aut replõ aut apostema aut solõ singularis. i. ꝯtinui. ⁊ si fiat oppilatio in artarijs que debẽt ferre spũm vitalẽ ad mẽbra necessaria ad oꝑationem sensus ⁊ motus eoꝝ: tũc quãuis nõ sit oppilatio in neruis neqꝫ in mẽbris neruosis: tñ tunc eẽt ꝑalesis talis dispõ dicẽda: maxime fiat in casu ablatio sensus ⁊ motus in ꝑticulari tm̃ mẽbro ⁊ nõ ꝓpter reuocationẽ spũuꝫ ad cor: vñ si fieret tale cõe nocumẽtum ꝓpter reuocationẽ spũuꝫ ad cor magis deberet dici sincopis ꝗꝫ paralesis: vt supra dictũ ẽ. Neqꝫ hoc mirabile videatᷣ. s. ꝙ ꝓpter solaꝫ oppilationẽ artariaꝝ fiat paralesis que ẽ egritudo neruosa: qꝛ illa oppilatio nõ est cã paralesis nisi ꝓ quãto spiritus aĩales nõ pñt eẽ debita ĩstrumẽta ad sensuꝫ ⁊ motũ non ꝑ assistẽtiã vitaliũ sꝫ vitales ꝯcurrũt: vt agẽs cõe ⁊ animales: vt agẽs ꝑticulare magis: iõ paralesis magis attribuitᷣ lesiõi spũuꝫ aĩalium directe similr sicut dictum ẽ supra ꝙ oppilatio sola in venis guideꝫ facit apoplesiã: ⁊ iste sunt cãe generales.

Cause magis speciales.

Sed magis spãles prĩo quedaꝫ sunt añcedẽtes vt mala ꝯplexio in cerebro ⁊ toto vel mala ꝯpõ ⁊ alie cãe corporales. Cãe ergo corꝑales sunt oẽs humores vt sanguis ⁊ vt colera etiã vtplurimũ ẽ flegma ꝓpter nãlem debilitatẽ neruorũ ⁊ ꝯplexionẽ frĩdã. Cãe primitiue pñt eẽ ĩmediate vt strictura mẽbri primitiue tñ extrinsece: vtplurimũ magis mediate nocẽt vt sũt aer frĩs ꝯgelãs spũꝫ aer multũ calˀs vel siccꝰ ⁊ oĩa ꝗ hñt disꝓportõare ꝯplõnẽ spũs vel distẽꝑare vel ex ꝑte aeris vel aliorũ vel ex ꝑte sulfuris vel nitri. Et iõ nõ semꝑ balnea mineralia valẽt ĩmo sepe nocẽt. Et hoc bñ nota ex ꝑte etiã exercitij multũ laboriosi ⁊ exiccãtis: ⁊ maxime supra cibũ indigestuꝫ qꝛ multiplicat suꝑfluitates flegmaticas vigilie suꝑflue: ẽt balneuꝫ supra repletionẽ ⁊ coitus suꝑfluus põt esse cã. Exhibitio ciboꝝ frigidoꝝ actu ⁊ potẽtia. nã ꝫm sñiaꝫ affoↄisticã: frigidũ inimicũ neruis spinali medule ⁊c̃. maxie de quibꝰ dictũ est ĩ apoplesia. Exhibitio ẽt medicinaꝝ nõ tãtuꝫ fridaꝝ sed ẽt remollientiũ vnde cassia nocet vinũ subtile acutuꝫ ⁊ maxie ieiunio ⁊ tꝑe magne sitis ⁊ aqua multũ frĩda ⁊ acetũ: ĩmo oẽ acetosuꝫ ꝓpter ꝑtes subtiles penetrãtes ponticũ ẽt nocet. passiones ẽt aĩales vt timor ⁊ tristitia sunt cã ⁊ ira ⁊ furor qꝛ faciũt magnũ motuꝫ ĩ humoribꝰ ⁊ agitatõeꝫ in spiritibꝰ: ⁊ ita calor nãlis ĩsurgit ⁊ demãdat suꝑfluitates ad origĩes neruoꝝ ⁊ facit ꝑalesim. Et dicit Gẽtilis ꝙ passiones aĩales pñt etiã eẽ aliqñ cã terminatõis ad bonuꝫ: ⁊ sic sepe fit ĩ morbis lõgis vt ĩ ꝗrtana sicut fuit ĩ ãtiquo marchione ferrarie vt ĩtellexi qui hñs quartanã fecerũt apparentiã fui camerarij iussu medicoꝝ suoꝝ cũ iret ad sollaciũ per padũ vt ꝓijcerẽt cuꝫ in padũ: ⁊ ꝓpter timorẽ magnũ liberatꝰ est. ego tamẽ nunꝗꝫ suaderez alicui sic fieri maxie pricipi. Et ex dictis patere põt qbꝰ magis accidit ⁊ qbꝰ tẽporibꝰ ⁊ humidis nã vel accñtalr maxie habẽtibus debiles neruos ⁊ laxos a generatõe: ⁊ hec de causis dicta sufficiant.

Signa pronostica.

De signis ergo pronosticis euẽtus dicatᷣ: omnia ergo signa que significant debilitatẽ neruoꝝ ⁊ mẽbroruꝫ neruosoꝝ sunt signa ad paralesiꝫ futurã exẽpli gratia: debilitas motus vel incessus ⁊ grauitas vel laxitudo eius significãt debilitatẽ in virtute volũtaria motiua diminutio appetitus: qꝛ significat debilitatem sensitiue oris stomaci: tarditas digestionis propter frigiditateꝫ stomaci neruosi tarditas emissiõis spermatis ĩ coitu ꝓpter frigiditatem dñantẽ in toto ⁊ debilitas que accidit ex potu aꝗ frigide ꝓpter eandẽ cãm dormitatio etiã mẽbri est signuꝫ ad paralesim: ⁊ est dispõ quasi media inter sanitatẽ ⁊ mollitiẽ. i. paralesim dicit Rasis: Tremor etiã ⁊ iectigatio sunt signa ꝓnostica. nã significant oppilationẽ sed nõ integraꝫ: vñ fit in potẽtia trãsitus spũum ad membra: vñ grauitas deponit ⁊ virtus nititur subleuare: ⁊ sic est duellũ cõtinuũ inter grauitatẽ ⁊ virtutem. Iõ talis tremor ꝓcedit ad paralesiꝫ ⁊ sic etiã iectigatio declarat oppilationẽ in mẽbris neruosis: vñ includitᷣ vapor vel vẽtositas vertigo ⁊ relique passiões capitis ꝓnosticantᷣ ad ꝑalesiꝫ futurã ꝓpter nocumẽtuꝫ neruoꝝ nuche: latitudo etiam totius vel obtusio in sensibꝰ ⁊ grauitas capitis ⁊ dolor capitis ⁊ huiusmodi. vñ Rasis cũ apparẽt hec signa ĩ primo ꝯtinẽtis ponit ꝓuisionẽ esse necessariaꝫ: ⁊ Aui. 2ᵃ tertij caplõ primo de egritudibus neruoꝝ ex cõitate cerebri declarat dispões neruoꝝ. Nam cerebro forti ⁊ sano exñte ⁊ orta ab eo debẽt esse sana: ⁊ ipõ infirmo ĩfirmata: ⁊ nõ tm̃ hoc est veruꝫ in cognitiõe gnãli sꝫ ẽt speciali qm̃ egritudines cerebri spãles ẽt declarãt sepe egritudĩes neruoꝝ maxime ĩmãles vt egritudo calida cerebri calidã neruorum ⁊ frĩda frĩdaꝫ: qm̃ tales egritudines sunt cãe egritudinuꝫ neruoꝝ. Dico tñ signãter hoc ĩmãlibus qm̃ ĩmãlibus nõ semꝑ verũ est. Nã lꝫ egritudĩes frĩde cerebri sibi associẽt egritudĩes frĩas nuche ⁊ neruoꝝ vt apoplesia ⁊ subeth sepe añcedũt ad paralesim a cã frĩa: nõ tñ sic ẽ de egritudĩbꝰ calidis. Nã ad frenesim nõ semꝑ seqᷣtᷣ egritudo calˀa neruoꝝ: ĩmo liquefaciẽdo ꝑ caliditateꝫ vt sepe defluũt humiditates flegmatice: ⁊ sic fit egritudo frigida sꝫ debili exñte cerebro nõ ꝓpter recessuꝫ ĩ qualitatibus manifestis sed ꝓpter aliã cãm que multiplex eẽ potestᷣ vel ex generatõe vel ex complõne ⁊c̃. arguere possumus supra debilitateꝫ istoꝝ neruoꝝ ⁊ sic supra futuꝝ casuꝫ ĩ paralesiꝫ vel spasmuꝫ. Aliud signũ ꝓnosticũ maxie in pueris ⁊ ẽ Auic. sumitᷣ ex parte vrine dicitᷣ ꝙ cũ vrina infantis ẽ viridis nũciat ꝑalesiꝫ aut spasmũ. rõ satis clara qm̃ viriditas vrine vel fit per adustionem vel mortificatõeꝫ vt 2ᵃ primi: cũ ergo in pueris ꝓpter excellentẽ hũiditatẽ raro deueniatᷣ ad adustioneꝫ declarat ergo dominiũ frigiditatis in toto ⁊ ꝯñter in mẽbris frigidis ⁊ neruosis ⁊ sic futurã ꝑalesim vel spasmũ. Signa ad malũ ꝓnostica ⁊ ad bonũ. Primo ad malũ vt que sit ĩcurabilis ẽ que fit a sectõe vel ab apate ꝯfirmato ⁊ ex dislocatõe spondiliũ ⁊ similibꝰ que dixit Auic. a sectõe ꝫm ꝗꝫ aufertur in totũ motꝰ ⁊ sensus illa ẽ que ꝓprie ẽ incurabilis. vñ si sumatᷣ aliquale iuuamẽtũ post incisionẽ tunc ẽ signum cam posse curari qꝛ declaratᷣ ꝙ non ẽ facta incisio in totũ ꝫm transuersuꝫ neruoꝝ. Secũdũ signum ꝓnosticũ ad malũ ẽ ꝙ veniẽs in sene ⁊ decrepito ẽ incurabilis pꝫ ex debilitate ꝯplõnis ⁊ resolutiue eoꝝ precipue cũ dictis senibus accidat paralesis materialis frigida vtplurimũ etiaꝫ eum tales egritudines antiquantᷣ ⁊ multũ ꝓlongantᷣ vix aut nunꝗꝫ curantᷣ pꝫ qꝛ adducũt ad debilitatẽ virtutũ in multo tempore.

Tertiũ ponebatᷣ in textu si ex cãu vel ꝑcussiõe accidat subito nunꝗꝫ curabitur oꝫ addi clausulã positã ab eo in diuisionibꝰ. s. si remanet ꝫm dispõnem vnã ⁊ nõ minuitᷣ. s. per medicinas ⁊c̃.

Quartũ signũ ꝓnosticũ ẽ vbi ꝫm totuꝫ fiat ablatio sensus ⁊ motus vel ꝫm ꝑticulare mẽbrũ cuiꝰ ẽ necessaria ꝓ toto vt stomaci vel vesice vel fortius diafragmatis: tũc cũ talis morbus ex ꝗcunqꝫ cã sit difficulter reducibilis ⁊ cum ab ablatõe sensus vel motus hoꝝ mẽbroꝝ nõ possit vita nisi modico tꝑe durare: seqᷣtᷣ signũ claꝝ. Signa salutis sunt qñ non est ablatio motus vel sensus ꝫm totũ: ⁊ maxime applicãdo medicinas ꝑ aliquot dies iuuamentũ fit etiã qñ color nõ variatᷣ sensibilr a calore ipius sani etiã qñ mẽbra nõ extenuantᷣ notabilr: tunc dicit. A. ẽ hoc de quo maior est hñda fidutia: ⁊ sic cõtra est malũ signũ qñ mẽbra extenuantᷣ ⁊ macrescũt qm̃ declaratur ꝙ nõ tantũ fit ꝓhibitio transitus spũs aĩalis ad membruꝫ: ĩmo etiam ⁊ vitalis ⁊ nãlis: ⁊ ꝓpter hanc cãm minuentᷣ spũs qui solebãt ad mẽbrũ ꝑuenire ⁊ mittuntᷣ ad ꝑtem aliaꝫ: ⁊ ob hoc ꝯtingit ꝙ aliqñ membrũ sanum dicitᷣ caliduꝫ quasi eẽt in igne: ⁊ mẽbrũ paraleticũ eẽ frigidum quasi eẽt in niue: vt voluit. A. qꝛ spũs qui solebãt mandari ad membruꝫ ꝑaleticatũ superaugentᷣ in mẽbro sano: ⁊ sic tale

suꝑcalefit

ſuꝑealeſit:⁊ aliud infrigidaṫ ſaltē priuatiue. Aliud ⁊ vltimū ad
bonuꝫ ē cū ſuccedit tremor in mēbro ꝑaletico. rō eſt qm̄ ſignifi
catur ꝑ tremorē q aliqua facta ē apertio oppilatiōis: vn̄ iaꝫ ali/
quid trāit de ſpiritibꝰ ⁊c̄. Signa generis ſūt que poſuit Ra
ſis in textu vt qn̄ in totū tolliṫ oꝑatio ſenſitiua mēbri ⁊ motiua
vel mēbroꝝ. ſ. aliquoꝝ ⁊ nō totius corꝑis: q2 eēt apopleſia vel
amiſſerit ꝓ magna ꝑte ſenſuꝫ vel motū vt euꝫ fit ꝑ viaꝫ ꝑmu/
tationis ex coleriea: q2 tunc ſepe tolliṫ motus remanente ſenſu:
vtplurimū tn̄ euenit q euꝫ fit nocumētuꝫ in neruis motiuis fit
etiaꝫ in ſenſitiuis: tūc ergo ꝓnūciamus paraleſiꝫ euꝫ tolliṫ mo
tus. 2m ſignū ſumiṫ ex pulſu. nā dicebat. A. ꝑaletici pulſus eſt
debilis tardus ⁊ rarus: ⁊ hoc ē veꝝ in eā cōiter ꝯtingēte: puta
in ꝯplone frigida īmāli vel māli: nā tunc eſt modica neceſſitas ⁊
virtus debilis ⁊c̄. ⁊ ſic reſpectu ſui ſani fit pulſus ſm illas dif/
ferentias: qn̄qꝫ tn̄ fit pulſus frequēs debilitata multuꝫ virtute
conāti ſatiſfacere neceſſitati cui nō ſatiſfit per certaꝫ paruitatē
⁊ cuꝫ eſt ſatiſfactū neceſſitati reduciṫ ad diſpōes ſuas paruita/
tis ⁊ raritatis. Ex quo ſequiṫ q pulſus fit inordinatꝰ. nā ſm vi
ciſſitudines in differētijs fit diuerſus: hoc tn̄ intelligaṫ de pul/
ſu lateris ꝑaletici q2 lateris ſani aliqn̄ eſt pulſus velox ⁊ frequēs
ſicut ipm̄ latus: aliqn̄ ē calidū ac ſi fuiſſꝫ poſituꝫ in igne. Aliud
ſignū ſumiṫ ex vrina de q̄ etiā dicit. A. ⁊ vrina vtplurimū fit in
eis alba: ēt intelligēdo de cā vt multuꝫ ꝯtingente vt ſupra. naꝫ
ſi fuerit mala ꝯplexio frigida ſine mā: ſaltē ſiet trāſluceēs clara n̄
colorata per priuationē mixtiōis humoꝝ tingētiū. ⁊ ſi fuerit pē
dens a mā flegmatica aliquid de flegmate diſſolueṫ cū vrina ⁊
ſic reddeṫ alba vera albedine quaſi lactea. Dixit tn̄. A. ⁊ eſt no/
tabile dictū ēt alibi poſitū ſcda primi ⁊ 10a tertij de colica q ali
quādo ſtāte ēt cā frigida qn̄ ſit ī eis valde rubea. ſ. vrina ꝓpter
debilitatē renuꝫ in diſcernēdo ſanguinē ab aquoſitate aut debi
litatem venaꝝ. ſ. poſt epar ab attractiōe ſanguinis: vn̄ remanet
mixtus cū aquoſitate vrinali aut ꝓpter debilitatē ſequeſtrati/
uam epis: aut ꝓpter dolorē vel alias cās ſimiles tigētes: ⁊ tūc
oꝫ habere bonam cōſiderationē ad alia ſigna vt nō ex tinctura
vrine ad rubeū arguamus ſupra mām ſanguineaꝫ peccātē: ⁊ ſic
ꝑcipitātes iubeamus fieri flobothomiā ī cāu que eēt ad ꝑnitiē.

Signa ſpecieꝝ que ſunt tres ī genere. Prima ſectio neruo/
rum dātiuꝫ ſenſuꝫ ⁊ motū mēbris. Scda oppilatio vel attenua
toria vel coartatoria. Tertia quāuis ſpūs influat in mēbruꝫ: tn̄
nō fit impreſſio in membro vel propter corruptionē ꝯplexionis
ſpūs vel membri. ⁊ addita eſt alia cā propter paucitatē ſpirituū
⁊ iſte ſunt cauſe dicte ſupra in iſtis: vel precedit contuſio vel ſo
lutio nerui: ⁊ ſic talis paraleſis fit ſubito reſpectu illius que fit
per viā paulatine ꝯgōnis māe vt īciſo neruo ſubito accidit pa/
raleſis ſi fuerit ex ligatura: ēt hoc ē manifeſtū. ſed ſi fuerit ex op
pilatōe q̄ eſt coartatoria vel attenuatoria. Si ē oppilatio coarta
toria vel ex mā fluēte hūida exēpli grā dicit Aui. q medicꝰ pōt
ꝑcipere ꝑ tactuꝫ: q2 mā talis facit mēbrū plicabile laxum q̄ſi ad
oēꝫ ꝑteꝫ tāqꝫ ſi eēt corrigia. Si fuerit ex dn̄io ſanguis appebit
extēſio venaꝝ ꝑcipue guideꝫ ⁊ rubedo faciei: ⁊ appebit ad tactū
caliditas ī mēbro: ēt groſſities colere pōt facere oppilatōeꝫ ī po
ro ⁊ fit ꝑaleſis. Ubi ſi ſit a mā colerica: color mēbri eſt citrinus ⁊
caliditas acuta ī mēbro dicit Auic. ſꝫ raro vel nunqꝫ euenit. Si
fuerit a mā ꝯtēta ī mēbris paulatine ꝯgeſta vel ē apans vel nō.
Si ē ab apate calido ſtat fe. ⁊ dolor ⁊ ad tactū ꝑcipiṫ caliditas.
Si ſit ab apate duro ad tactuꝫ ꝑcipiṫ durities ſi ab apate moli
flegmatico difficulter ꝑcipiṫ. Sꝫ dicit Aui. q ſaltē declaraṫ ſꝫ
quaſdā diſpōes ⁊ nō euaṫ a dolore pauco ⁊ caliditate ⁊ febre le/
ui ⁊ ab augmēto doloris ⁊ eius diminutōe ſm motꝰ ⁊ cibos ex
motu: q2 ſi fiat tactꝰ ſupra partē vbi nō eſt leſio īmediata nō eſt
dolor: ſꝫ paulatiꝫ deſcēdēdo vbi ē apa ꝑcipieṫ dolor aliq̄lis. Ex
cibis dicit Gētilis ex malitia regimis Nicolus dicit ⁊ bn̄ ⁊ ex
q̄ꝫtitate cibi ⁊ q̄litate. Ex q̄ꝫtitate ꝓpter nimiā repletionē vn̄ ſit
extēſio ſtomaci ⁊ fit aliq̄lis dolor ī loco. Ex cibis ex qualitate q2
mala q̄litas ciboꝝ vt calidoꝝ facit ad fluxum humoꝝ ad locum
apatis ⁊ augeṫ dolor. Et ſic eſt vnuꝫ gnāle ſignū dicit Auic. q
eger ſentit apud volūtatē motꝰ. i. cū nitiṫ mouere brachiū. Ex
oibus iſtis cāis apatuꝫ quorūcūqꝫ q̄ſi ſit aliqd ꝓhibēs ī illo co/
dē loco. Si ſit ꝓpter duritiē cū moueṫ mēbruꝫ fiet cum labore
talis motꝰ: vbi ſi ſit a mā humida leuiter moueṫ. Si fuerit nō ꝓ
pter oppilatōeꝫ neqꝫ ex cā extrinſeca neqꝫ itrinſeca mediata: ſꝫ
fuerit ꝓpter īpotētiā īpreſſiōis virtutis aīalis ī mēbra ⁊ ex ma/
litia ꝯplonis mēbri vel ſpūuꝫ dr̄ eē mala ꝯplo frīda vel humida
q̄ declaraṫ ꝑ tactū ⁊ reliq̄ ſigna fridıtatis ⁊ hūiditatis maxie de
cāis q̄ ꝑceſſerūt. Nā mala ꝯplo cal'a vel ſicca nō dr̄ eē cā huius
nocumēti niſi ad vltimū veniat vt dictuꝫ ē. s. declaraṫ ēt ex tar
ditate euētꝰ reſpectu eiꝰ q̄ ē mālis ꝑ viā defluxꝰ: q2 tardiꝰ īduciṫ
mala ꝯplo ſine mā q̄ꝫ talis mālis: ⁊ declaraṫ ex ꝑte regīs q2 vſus
eſt regimie frido vt cibis fridis ⁊ aq̄ frida ⁊ ſicut ſungoꝝ come/
ſtione ⁊ ex aere frido. Si ſit ex mala ꝯplone occulta nō pūt dari
ſigna niſi eēt aer peſtifer: q2 tūc ex venenoſitate accideret. Naꝫ
tūc ꝯiecturamꝰ q vel ex vētoſitate vel occulta ꝓprietate ī ſpiri
tibꝰ ⁊ ſic ꝑ malā īpreſſionē ſpūuꝫ ī mēbra. Si fuerit a paucitate
ſpūuꝫ nō ſufficiētiū ad ſenſuꝫ ⁊ motuꝫ lꝫ nulla fuerit oppilatio
media nec mala ꝯplo ī ſpū vel ī mēbro declaraṫ ex debilitate vir
tutis in toto que cognoſciṫ ex pulſu ⁊ ex alijs operationibꝰ ⁊ q
cauſe ꝑceſſerunt diſſoluētes vt febres acute vel euacuatōes de
coitu ⁊ reliquis ſimilibꝰ.

Modi terminatōis paleſis.

Hic pūt poni mo
di terminatōis pa/
raleſis anteqꝫ veniamꝰ ad curā. Modi ergo terminatōis ſūt
q ꝑaleſis fere nunqꝫ terminaṫ ad alios morbos ſꝫ oēs alij cor/
porales ⁊ māles: ⁊ ēt a frigida ⁊ humida cā poſſunt termiari ad
paraleſiꝫ. Naꝫ paraleſis eſt paſſio mēbroꝝ debiliuꝫ: imo etiā
colica ſepe mutaṫ ad paraleſim ⁊ ſepe fit ex malitia regimis me/
dicoꝝ vt dictuꝫ eſt ſupra euꝫ ponunṫ corpora in balneis nō eua
cuata mā: ⁊ hoc fit maxime dicit Nicolus quādo colica fiebat
ex materia mādata a cerebro ad inteſtina: etiaꝫ colica per viam
tranſmutatōis ſepe terminaṫ ad paraleſim: q2 cum virtus niti/
tur emittere mām ad extra per cutim ſepe recipiṫ in neruis ⁊ fit
oppilatio ⁊ paraleſis. Dicit Gentilis q vidit vnā ſpleneticam
habentē apa vſqꝫ ad partē dextrā ⁊ mutata ē ad paraleſiꝫ ⁊ ad
ſcabiē fedā ⁊ liberata ē ab apate ſplenis. aliqn̄ apparēt ī termia/
tōe vrine groſſe: aliqn̄ ſubtiles: aliqn̄ apparēt clare: aliqn̄ rubee.
rubee ꝓpter mām retentā multo tꝑe: albe ꝓpter caliditatē ob/
tundi a mā multa ⁊ a multo hūido: ⁊ ſic poſita ſūt ſigna generū
⁊ ſigna ſpēꝝ ⁊ modi terminatōis.

Cura.

Sequiṫ de cura. Regimē curatiuū ē duplex: vlē ⁊
particulare. Ulē ſubdiuidiṫ ī duo mēbra. Nā qdā
ē regimē in dieta: quoddā ē regimē medicinaꝝ. ⁊ hic per dietā
intelligimus nō tm̄ dietaꝫ cōuenientē in ꝑaleſi ſed in oī morbo
neruoſo: ⁊ maxie pendente a mā flegmatica oppilante. q2 cū illa
ſit cā vtplurimū cōtingens: īcirco auctores ad hāc cām aduer
tentes principal'r poſuerūt regimē in his morbis q princıpal'r
vertiṫ ad hanc cām lꝫ a diuerſis cāis pendere poſſit paraleſis.
Prio ergo vitent oīa que ſunt cā generatōis male ꝯplonis fri
gide ⁊ humide vel mālis vel īmālis ⁊ que nocent cerebro ⁊ ner/
uis de quibꝰ dictū ē in cāis. Et primo circa aerē vt aer nō ſit
frigidus vel humidus nec groſſus. ⁊ in hoc obſerueṫ illud affo
riſticū Hypo. q calidū vtile ē ⁊ amicū neruis. Nā ꝯſeruat coꝝ
ꝯplonem debilē a cāu in egritudies frigidas ⁊ quies ſuperflua
⁊ paſſiones timoris ⁊ triſtitie ⁊ ſomnꝰ ꝓlixus ⁊ maxie ſupra re/
pletionē factus corpore reſupino q2 per eū ꝯuertunṫ māe ad nu
cham ⁊ vl'r oia alia que dicta ſunt nocent. Declineṫ igiṫ aer ad
calidū ⁊ ſiccū: ⁊ ſi non talis habeaṫ artificieṫ vt fiat talis cū his
que ſepe dicta ſunt. hēat ſpiraculū ad orientē vel meridiē ⁊ cōſti
tuaṫ in loco alto: nō tn̄ ſit ita eleuatus q patiaṫ ꝓpter nimios
ventos vel boreales vel auſtrales qui nocere pūt. In hoc ꝯſide/
reṫ q ⁊ ſi aer calidus ⁊ ſiccus ꝯmenſurate ꝯueniat tn̄ in corpore
plectorico aer multū calidus poſſet nocere liqueſaciēdo humi/
ditates ⁊ tranſire faciens per mēbra: iō ſtatio multa apud ignē
nocet ⁊ ſtatio ſub ſole: ſed cum non timeṫ de fluxu māe vel liq̄fa
ctionē habēdo intētionē ad mām ꝯiunctaꝫ aer ſiccus ⁊ calidus
ꝯuenit in hieme artificieṫ vt ſupra dictū ē in apopleſia litargia.
ad hanc intentionē pōt reduci locatio q ī balneo ſicco ſi multo
tꝑe perſeuerat ad ꝓuocationē ſudoris multū valet niſi in prici/
pio ⁊ ſtante repl'one. ſꝫ in ꝓceſſu hoc ē verū ēt in balneis mine/
ralibus vt participantibꝰ ſulfure ⁊ nitro de quibꝰ in egritudi/
nibus mālibus neruoꝝ ſperaṫ magnū iuuamētū. ⁊ hoc eſt qd
dicebat textus Auic. q iuuanṫ balneo ſicco longo aut balneis
ſupple mineralibus in fine rei. ⁊ poſt cūones ēt balnea facta ex
herbis calidis ad hoc iuuāt. Exercitiū quoqꝫ ꝯuenit. ſed di/
cit Auic. verſus finē capituli: cū mēbrū īcipit redire ad ſanitatē
tunc exercitiū magis ꝯuenit: quaſi innuat q in pricipio ⁊ augmē
to exercitiū neqꝫ fricatōes niſi leues cōueniūt: ſꝫ in ſtatu iā flu
xa mā ⁊ in declinatione incipiēte exercitiū ꝯuenit ad reſol'oneꝫ
humiditatū que ſunt cā nocumēti. ⁊ ſi non pōt fieri exercitium
cōe vt pedū fiat particulare vt fricenṫ pedes ⁊ ſic in mane fiat
pectinatio capitis. Nā diuerſis particularibꝰ membris appro/
priata ſunt diuerſa exercitia 6o colliget laudauit Aui. clamores
fortes ad exercitiū pectoris ad excitandū calorē: ⁊ hoc ītelligiṫ
magis in declinatōe: ⁊ ſi audiāt vociferatōes fortes ēt cantādo
⁊c̄. iuuant ad auditū. De ſomno ⁊ vigilia dicaṫ q vigilia nō
ſuperflua ꝯuenit dico ſignāter nō ſuperflua q2 ſuperflua aliquo
tiens infrigidat ⁊ debilitat ⁊ ſic facit ad multiplicationē ſuper/
fluitatū. paſſiones aīales que inflāmāt ⁊ exſiccāt vt ira ⁊ furor
ꝯueniūt in ꝓceſſu: īmo ꝓuocatio febris ꝯuenit ſicut ēt ī ſpaſmo
repletionali ⁊ intelligiṫ ī ꝓceſſu ꝓpter cām dictā vt inducatur
febris effi. Laudat in hoc Meſue dari de ꝯfectōe anacardia ad
quantitatē grani lauri dicit q ſi ſumaṫ ſubito inducit ad febrē:
nō ergo deṫ. ʒ. j. neqꝫ medietas. ʒ. īmo eius ꝯtactꝰ in fricādo
linguā facit eā mobilē que prius moueri nō poterat. Et ego vi/
di virum qui duobꝰ diebꝰ nō loquutꝰ erat: facta fricatōe cum
ꝯfectōe anacardina īfra mediū hore loquutꝰ ē. Et hoc aduerte
in epilenticis ⁊ alijs qui non poſſunt loqui iuxta mortē nec face/
re teſtamēta. In epilēſia tn̄ vel apopleſia eēt magis timēdum ⁊
nō ſic in paraleſi. iō Meſue laudauit caputpurgia ⁊ ſternutato/
ria in ꝑaleſi mēbroꝝ inferioꝝ dicit leſio cadens ī neruis poſte/
rioribꝰ iuuamentū ſuſcipere a ſternutatorijs ⁊ caputpurgijs q2
dicit q cūant diuertēdo a nucha: ſed ſtāte ꝑaleſi in partibꝰ fa/
ciei vituperat ea: ⁊ hoc ītelligitur in principio. Et gargariſma/
ta ēt dicit valēt in oibus diſpōnibꝰ cerebralibꝰ niſi ſit timor de
fluxu māe ad pectus. cū ergo laudet caputpurgia ⁊ ſternutato
ria in ꝑaleſi poſterioꝝ nō videṫ irrōnabile q in ꝑaleſi fiat frica/
tio lingue. Inanitio diciṫ eē multū neceſſaria: īmo dicūt au/
ctores q ſtent ſine cibo duobꝰ diebus. Dixit Meſue ꝯpleṫ in/
tētio. ſ. iſta cū paucitate cibi ⁊ potus ⁊ oī regimie exiccatiuo. ⁊
addit iſra ⁊ abſtinere ſuꝑ ſitiꝫ ⁊ famē ē cura ꝓpria. Et Aui. dat
dietaꝫ cuꝫ aqua or. ⁊ aqua mellis: aliqn̄ vſqꝫ ad quartum: aliqn̄
ad ſeptimū: aliqn̄ ad quartūdecimū ſi virtus tolleret. Ex hoc ī/
nuiṫ q opꝫ eā variare ſm varietatē virtutis. Raſis tn̄ in ꝯtinē
ti vituperat aquā or. hic dicaṫ q intētōe hita ad mām ꝯiunctā
iā receptā in neruis nō ꝯuenit vt voluit Raſis: ſꝫ intētōe hita
ad antecedēteꝫ vel ſtante in toto mā colerica que liqueſacit ma

terias flegmaticas tunc ĩsurgit intẽtio ad cãꝫ primitiuã vel añ/
cedentẽ corporalẽ. Et tunc dictũ Auic. intelligaꝛ cuꝫ audauit
aquã or. s. si fuerit ꝯplõ calida in toto ⁊ aquã mellis qñ. s. cã añ/
cedens nõ ẽ diuerse spẽi a cã ꝯiuncta. Uoluit ergo dictã eẽ in
principio multũ tenuẽ. rõ ẽ clara ꝓpter repletionẽ humiditatũ:
⁊ iõ ĩanitio multũ cõuenit nõ ꝯsentiẽte tñ virtute ad exhibitio/
nẽ aque or. vel idromellis ꝓpter debilitatem: tñ laudat Mesue
brodiũ galli ⁊ in decoctiõe ponaꝛ paꝝ isopi cuꝫ modico passul.
laudaꝛ ẽt brodiũ cicerũ. laudaꝛ ẽt brodiũ de viperis absciso col
lo ⁊ cauda per quattuor digitos: ⁊ facta abstersiõe mucilaginis
cũ sale ⁊ fursure tũc bñ decocta brodiũ ẽ ꝯueniens ꝓpter eius
acuitatẽ ⁊ fortitudinẽ vidi mirabilia in leprosis. Et põt per aliũ
modũ fieri vsus viperaꝝ: vt. s. vipere talr̃ decocte pistenꝛ ⁊ cuꝫ
farina ordei nutrianꝛ pulli vsqꝫ duꝫ depilenꝛ: ⁊ de illis pullis
coctis habeꝛ ius vipere ⁊ ẽ modus Auenzo. laudanꝛ oua sorbi/
lia cibaria tñ cõiter sint assata magis q̃ꝫ elixata vt sint exiccati/
ua. De carnib⁹ in cãu magis valent aues montane vt passeres
⁊ aues iuuenes in rubis: ⁊ aues dicit Rasis que dicunꝛ eẽ ra/
paces vt accipitres falcones multũ iuuãt ꝑdices fasiani colũbi
dicit Auenzoar ⁊ colũboꝝ iã volare potẽtiũ. dicit ẽt ꝙ flatus
⁊ odor spirit⁹ ipsoꝝ columboꝝ ĩ camera iuuat. abscindanꝛ ca/
pita coꝝ cũ comedũꝛ: cerebrũ leporis multũ vꝫ dicit Aui. si assa/
tũ fuerit. Nã ex artificio fit magis exiccatiuũ valẽt carnes edi
nõ multũ ꝓpiqui gñatiõi carnes castratoꝝ vni⁹ ãni cuniculi nõ
nimis pui. Inter herbas valet maiorana saluia bethõica isop⁹
herba domestica ⁊ siluestris ⁊ vocaꝛ asse poliũ origanũ calamẽ
tuꝫ pulegiũ herba yue ⁊ scribiꝛ enirgh. Fruct⁹ oẽs nocent p̃ter
auelanas pineas magnas. dicit Aui. cũ reliqs phisticos ⁊ ficus
sicce amigdale nõ laudanꝛ ꝓpter nimiaꝫ humiditatẽ. vue passe
ꝯueniũt. Aliqui laudãt ꝓ saporamẽtis sinapiꝫ nõ qdeꝫ cuꝫ ace
to: q2 oĩa acetosa ⁊ frida ⁊ flegmatica nocẽt: sꝫ cũ sapa vel vino
cocto. Et aliq vetãt ea ⁊ oĩa q̃ ꝯuertunt mãs ad cerebrũ ⁊ ad nu
chã: vt oĩa acuta pungitiua ⁊ porri allea ⁊ sinapis. Sꝫ ad tollẽ/
daꝫ hãc difficultatẽ dicaꝛ ꝙ talia ĩ pricipio nõ ꝯueniunt: sed in
ꝓcessu facta euõne de mã ãncedẽti ⁊ pro magna ꝑte de ꝯiuncta
ad resolõneꝫ materieꝝ q̃ remanserũt ⁊ ad calefactõeꝫ mẽbroꝝ:
vsus tñ moderat⁹ eoꝝ dicit eẽ ꝯueniẽs. Uinũ ab oibus biasse/
maꝛ intelligaꝛ ꝯstante virtute ⁊ in quib⁹ nõ sit inclinatio mul/
tum ad potandũ ⁊ nõ sit lesio stomaci: q2 alique ꝑticulares cir/
cunstãtie ꝯsentirẽt de exhibitiõe vini: sꝫ sit nõ acutũ medie vi/
nositatis ⁊ substãtie satis grosse. nã ꝯuertiꝛ cito ad neruos ĩdi/
gestiuũ ꝓpter amicabilitatẽ cum virtute: ⁊ sic a virtute debili
neruoꝝ nõ digeriꝛ vel remisse sꝫ putrefit: ⁊ ad acetositatẽ ꝯuer
titur ⁊ acetuꝫ est de nocibilioribus reb⁹ neruis: vt dixit. A. vi/
num ergo verendũ ẽ salteꝫ in principio augmẽto ⁊ statu: maxie
dixit. A. q2 mãs in neruis penetrare facit. ⁊ ita dicit Mesue: fa
cit eĩm ad neruos mãs penetrare q̃ forsitã nõ penetrarẽt. ⁊ ad/
dit ꝙ vinuꝫ inimicũ est neruis ⁊ oculis ꝑ se. In declinatiõe tñ
modicũ vinuꝫ viuificuꝫ ⁊ cõfortatiuũ mẽbroꝝ vel forte ꝓuocã
do ad vias vrine vel resoluẽdo reliquias materieꝝ ab. A. lauda
tur: videaꝛ in hoc qõ a me ordinata alibi in 2ᵃ tertij. loco auteꝫ
vini valet idromel si sit ꝯplexio frigida simul cũ cã frida ex mel
le apum factũ: ⁊ si ꝯiungaꝛ cõplõ calida vel cã calida valet idro
mel: non de melle apũ sꝫ d̾ melle cãne. s. zuccari q2 tñ ꝯmunis
vsus ẽ de idromelle facto ex melle apũ ꝑꝑ mãm cõiter peccãtẽ
flegmaticã cũ cã frigida. modus ꝯpõis est si sumãꝛ lib. xl. aque
⁊ maxime pluuialis mellis lib. v. sunt octaua ꝑs de. xl. calamẽ/
ti origani isopi iue maiorane saluie añ. M. j. vel. s. oĩa simul bul
liant vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ medietatis: postea fiat colatura ⁊ su/
perponanꝛ spẽs vt infra. ℞. cinamomi. ℥. s. nucismusc. zinzibe/
ris cardamomi triũ piperꝝ añ. ʒ. j. ⁊ vna bullitiõe iterato bulliãt
deinde infundanꝛ in vase lapideo vel de vitro nõ obturato vs/
qꝫ dũ feculentũ descẽdat a sero vsqꝫ ad mane vel per diẽ natu
ralem: postea ꝙ subtile ẽ ponaꝛ in alio vase: ⁊ anc obtureꝛ vs/
qꝫ dũ clarescat. iste est ꝯueniẽs pot⁹ loco vini durabit per. vj.
mẽses nullo mõ alteratus. debẽt ẽt eoꝝ fercula aromatizari: ⁊
spẽs ꝯueniẽtes in ferculo eoꝝ sunt. ℞. triũ piperꝝ acori añ. ℥. s.
nucismuscate cinamomi zizibertis añ. ʒ. ij. cardamomi. ʒ. j. cro/
ci. ʒ. s. cũ zuccaro ad quãtitatẽ totius vel dimidiã partem fiat
puluis ꝓ piparata. Ista sint expedita dicta in ꝑalesi a cã mãli ⁊
multũ ꝯtingẽte. Sꝫ vbi cã sit ꝯplexio calida ⁊ sicca: vt aliquã/
do euenit oꝫ dietã ad frigidũ ⁊ humidũ declinare: ⁊ in electiõe
aeris ⁊ reliquaꝝ reꝝ nõ nãlium: maxime in cibis ⁊ potib⁹. ⁊ de
hac dicebat Rasis primo ꝯtinẽtis: ⁊ in ꝑalesi que accidit ex ca/
liditate ⁊ siccitate deꝛ in potu aq̃ ordeacea ⁊ aqua scariole ⁊ la/
ctucaꝝ: ⁊ cib⁹ eoꝝ sint carnes gallinaꝝ pisces ⁊ similia: ⁊ bibãt
vinum aquosum ⁊ debile in virtute sua: eo ꝙ forte ⁊ fumosum
nocet neruis: ⁊ in medietate mense bibant aquã frigidaꝫ ⁊ non
vtãtur reb⁹ laxatiuis q2 addũt ad maiorẽ desiccationẽ. ⁊ addit:
⁊ vidi quẽdaꝫ patiẽteꝫ ꝑalesim ꝑnimia caliditate ⁊ ieiunio: ⁊ cũ
accepisset hyerã in potu ꝯsequut⁹ ẽ ex ea maximũ nocũmẽtuꝫ:
ita ꝙ fuit in totũ cõtractus ita ꝙ vix poterat se mouere: deniq̃
vero fuit curatus ex balneo ⁊ rebus humidis ⁊ fuit ĩunct⁹ oleo
⁊ ꝯualuit. ⁊ ex hac sñia Rasis potes discurrere regimẽ ĩ oibus
rebus nõ nãlibus. Et si fuerit complexio calida tm̃ cã nocumẽti
oportebit infrigidare ⁊ nõ humectare: ⁊ si sicca tm̃ humectare
⁊ nõ infrigidare neqꝫ calefacere. In ꝑalesi aũt cõtingẽte a ca
su vel ꝑcussione maxie necessaria est tenuis dieta in primis die/
bus ꝓpter ꝓhibitionẽ apãtis a quo maxime cauere debem⁹ ⁊
sit dieta declinãs parũper ad frigidũ ⁊ siccũ ad ꝓhibitionẽ flu
xus humoꝝ ⁊ ex ꝑte aeris ⁊ alioꝝ: ⁊ in eo casu ex toto dimittaꝛ
vinũ ⁊ caueatur a passionib⁹ aĩalibus inflãmare faciẽtib⁹ ⁊ mo/
tum in humorib⁹: lꝫ mẽbra ꝑaletica oꝫ cõfortare cuꝫ aliquibus
leuiter calefaciẽtibus medicinalib⁹ vt ĩfra videbiꝛ. Idẽ dico d̾
ea que fit ꝑ dislocationẽ ⁊ a solõne ꝯtinui manifesta ꝑ incisiõeꝫ
ad quã oꝫ discurrere fm intentionẽ dictam.

Medicinalia. De medicinalibus iam dicẽduꝫ est. In
hac ergo intẽtione si fuerint egritudĩes
a ꝯplexione pura indigẽt alteratiõe solũ: postea cõfortatiõe. di/
xit Mesue: ⁊ ista intẽtio ẽ ꝯsiderãda cuꝫ fiunt egritudines ner/
uoꝝ ꝓpter corruptionẽ ꝯplõnis mẽbroꝝ vel spũum: vñ nõ fit
impressio ⁊c. ⁊ in hoc ꝯmemoreꝛ ꝙ ante dictuꝫ ẽ in regimĩe per
dictã qñ cã est ꝯplexio calida ⁊ sicca de mẽte Rasis primo ꝯti/
nentis: sed qñ cã est corꝑalis maxime ab oppilatiõe coartatoria
⁊ flegmatica vt sepe ꝯtingit: tunc circa medicĩalia quattuor pri
cipales intẽtiones succedũt. Prima ad equationeꝫ mãe. Secda
ad abscisionẽ ei⁹. Tertia ad ꝯuersionẽ ad oppositũ. Quarta ad
accidẽtia. Primo ponaꝛ cañ. Aui. ꝙ oꝫ vt sit intẽtio tua ĩ egri
tudinibus neruoꝝ vt ꝑalesi tremore ⁊ similiũ intẽtio ꝑti poste/
riori cerebri pꝫ cũ ab ea origineꝛ nucha ⁊ nerui. ꝯter hũc etiaꝫ
posuit Mes. intẽtio prima ẽ ad equationẽ mãe circa quã ẽ etiã
alius ponẽdus cañ. gnãlis qui ẽ cõis ⁊ ad digõneꝫ ⁊ euãtionem
quẽ ponit Mesue caplõ ꝓprio de mẽte Gal. ⁊ talis ẽ lꝫ egritu
dines neruoꝝ ⁊ iuncturaꝝ nõ nisi a forte agẽte reducanꝛ: tñ de
meliori opatione ẽ nõ ꝓperare ad vsum farmatie a principio ne
subito tollaꝛ virtus aut resoluaꝛ: sed vomit⁹ ⁊ clisteria ⁊ ꝓprie
acuta sunt ex bonis euãtiõib⁹. s. a pricipio: iõ ĩmo vtere ⁊ quasi
candẽ sniam posuit Aui. dicẽs: ⁊ nõ ꝓperes in vsu medicinaꝝ
fortiũ in principio rei: imo tarda vsqꝫ ad quartũ ⁊ septimũ ꝙ si
fuerit egritudo fortis. i. mãe multũ resistẽtis eductioni vsqꝫ ad
quartũdecimũ. rõ est dieta ne forte terreaꝛ virtus ꝓpter fortes
medicinas: ⁊ a principio extinguaꝛ multũ virtus: ⁊ ne fiat reso/
lutio ꝓpter vim medicine fortis vel ne fiat resolõ mãe anihilã/
do subtile ⁊ remaneat grossuꝫ ⁊ pori per quos adduciꝛ mã sũt a
principio multũ angusti ⁊ iõ difficulter mã educiꝛ ĩmo nisi cum
forti medicina educeũtur. ⁊ sic cũ his facta digõe ĩn mã educaꝛ
hoc ẽ in ꝓcessu ⁊ nõ in principio. Nã dubiũ ẽ vbi a pricipio ali
qua portio spũuꝫ potuisset mãdari ad mẽbra ꝙ ꝑ medicinã for/
teꝫ facta forti agitatõe in mẽbris fieret oppilatio maior: vñ ali/
quotiẽs de tremore deueniret ad paralesiꝫ. ⁊ iõ Aui. determi/
nauit ꝙ nõ fiat solõ vsqꝫ ad quartũ vel septimũ vel ad quartũ/
decimũ. vñ q̃ꝫto mã fuerit grossior ⁊ fridior tãto tardãdaꝛ ma/
gis medicĩa fortis siue digiua siue euãtiua. In digõe tñ vltra ĩ/
tẽtões gnãles ĩ mã flegmatica semꝑ eligãꝛ appropriata neruis.
Ualet igiꝛ ĩ mã digerẽda a pricipio ꝓ leui digestiuo sirupus vt
ĩfra. ℞. acori. ℥. j. yue. M. j. capill. ve. ʒ. ij. pass. ℥. j. fiat deco/
ctio ĩ debita q̃ꝫtitate aq̃ ⁊ sirupizeꝛ cuꝫ melle ros. ⁊ facta colla/
tura de illo sirupo deꝛ. ℥. ij. cuꝫ aq̃ saluie vel maiorane. Lau/
dãt aliq oximel simplex vt Auic. aliqui vituꝑant ꝓpter acetuꝫ
lꝫ cõicent ĩ exhibitõe oximellis ꝯpositi ⁊ oximellis squillitici nõ
timẽtes nocumẽtuꝫ aceti: qm̃ ex virtute specieꝝ remittiꝛ nocu/
mentũ aceti ꝯpositi: ⁊ ex squilla remoueꝛ nocumẽtuꝫ oximellis
squillitici. In ꝓcessu põt dari sirup⁹ de sticados cũ melle ros.
collato cũ aquis appropriatis: ⁊ possent fieri sirupi magistrales
magis calefaciẽtes ⁊ min⁹ cũ simplicib⁹: vt est saluia maiorana
rosmarin⁹ isopus asse thimũ poliuꝫ calamentũ herba ꝑalesis ⁊
yua singlr. Fit ẽt digestio cũ appropriatis medicis semꝑ cõme/
morãdo ꝙ in mã liqda subtili q̃ sepe ẽ cã hui⁹ morbi debem⁹ ca
uere a multũ subtiliãtib⁹ ⁊ dilatãtib⁹: vt est sirup⁹ de sticados
vel oximel ꝯpositũ nisi apponam⁹ aliq̃ ꝯfortãtia stiptica ⁊c. ꝑꝑ ti
morẽ ⁊c. Sꝫ ad digõneꝫ ĩ forma electuarioꝝ valet acorus ꝯdi/
tus. Et dicit Mes. ĩ caᵒ gnãli ꝙ tyriaca ⁊ metridatũ pñt dari ⁊
ante euõneꝫ ⁊ post digerẽdo ⁊ ĩ pricipio ⁊ ĩ fine: q2 digerũt ⁊ cõ
fortãt ⁊ ĩ ꝓcessu resoluũt. Sꝫ aduerte cũ ista sint fortiter alterã/
tia videꝛ eẽ de directo ꝯtra cañ. paulo añ dictũ. iõ exponit Ni/
colus ꝙ cũ Mes. ꝯcessit tyriacã ⁊ iterius ante euõneꝫ ĩtelligiꝛ
ante euõneꝫ. s. cũ fortib⁹ medicis: vñ voluit ꝑcessisse aliq̃s eua/
cuatões minoratiuas ⁊ iã trãsiuisse ad tp̃s ĩ euõne mãe. vel diciꝛ
si exhibeanꝛ ĩ modica q̃ꝫtitate nõ ẽ verẽdus eoꝝ vsus. iõ Mes.
exhibebat a quarta. ʒ. vsqꝫ ad duas quartas. ʒ. ita ꝙ nõ voluit
vsuꝫ fieri añ euões fortes nisi cuꝫ modica dosi. Hoc ẽt innuit
A. di. ꝙ deꝛ paulatiꝫ paulatiꝫ vsqꝫ dũ veniat ad. ʒ. ita ꝙ verẽ/
duꝫ ẽ si exhibereꝛ fm debitã dosim. ʒ. vni⁹. Ualẽt ẽt multe ꝯfe
ctões ĩ pricipio nõ multũ fortes vt cũ ꝯserua buglose ꝯserua ma
iorane ꝯserua isopi. ⁊ si ponaꝛ aliqd isopi velocitabiꝛ opatio. In
ꝓcessu magis facta euõne pñt dari medicĩe fortiores digestiue:
qm̃ ĩ cronicis oꝫ aliqñ digerere aliqñ euãre: iõ ĩ ꝓcessu dari pñt
sirup⁹ de sticados vel alij fortiores. Et ĩ electuarijs dyacori cõ/
fectio quã ponit Mes. ĩ caᵒ isto postq̃ꝫ posuit sirupum de stica/
dos multũ ꝓdest in hac dispõne: suc⁹ ẽt cẽtauree minoris ⁊ ẽ
medicĩa digestiua. Auic. laudat agaricuꝫ q2 digerit: calefacit ⁊
soluit ẽt in pricipijs. valet diamuscus ⁊ dulcis ⁊ amarus ⁊ ꝯfe/
ctio plirisarcoticon. A. ⁊ alij ꝯueniũt in dãdo medicĩas ĩ forma
puluerꝝ vel electuarioꝝ magisq̃ꝫ in forma potabili: q2 ipsaꝝ me/
dicinarũ lõgior fit mora ĩ stomacho ⁊ ꝯpletius mãm eradicãt q̃
difficulter educiꝛ. Uñ Ras pᵒ ꝯtinẽtis dixit ꝙ iuuãti⁹ ẽ in pa/
ralesi ꝙ deꝛ aurus vn⁹ de pigra sine melle cũ aur. s. pipis vt ꝓ/
longeꝛ mora eoꝝ ĩ stomacho ⁊ vẽtre ⁊ ꝓsequaꝛ maioreꝫ effectũ
Circa ĩtentõeꝫ euõnis q̃ est 2ᵃ obserueꝛ cañ. antedict⁹ ꝙ prio
sint medicĩe leues soluẽtes: deĩde fortes. Et hic cõmemoreꝛ qd̾
prius dictũ ẽ circa litterã ꝙ lꝫ Ras ĩ textu dicat ei⁹ curã ĩcipie
m⁹ cũ pillulis fetidis: nõ voluit ĩtelligi ꝙ a pricipio sꝫ cũ ẽ ĩten/
tio ad medicĩas fortes ad eradicañ. mãm ĩ pricipio eradicatõis.
vñ ꝑsupponit datas eẽ alias medicĩas ad minorãduꝫ materiã:
postea

postea incipiem⁹ cuꝫ pillulis fetidis. vnde sicut alias dictuꝫ est
lib. affo. ⁊ lib. iste Raſ nisi bñ limitenꝛ deducūt medicū ad mul
tos errores iō bñ aduertaꝛ. In pricipio ergo facta digōne māe
ꝯuenit pro eūatiuo hiera simplex gal. aut pillule assaieret. etiaꝫ
Auic. voluit ꝙ eūetur cū agarico qm̄ agaric⁹ ē medicīa ad hoc
leuis imo digestiua vt ipse ponit ī fine capituli gñalis ꝺ egritu/
dinib⁹ neruoꝝ ⁊ ī ꝓcessu postea pōt fortificari cū turbith vt. ℞.
pulueris hiere. ℥. s. turbith electi. ʒ. ij. agarici. ʒ. iij. masticis ʒi
ziberis nucismuſ. galāge añ. ʒ. s. cū oximelle simplici vel cum
succo porroꝝ vel cū succo yue fiat pasta pro pillulis ⁊ sit doſ a
ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. j. s. vel vsqꝫ ad. ʒ. ij. ⁊ postea ī ꝓcessu qꝛ nō remo
uenꝛ nisi cū forti agente possunt fortificari cum colloquitida ⁊
bdelio. Uel pōt dari medicina Rasis pº cōtinētis de qua sic di
xit: Medicina valde laudabilis ꝯ paralesiꝫ. ℞. aloes coloquin/
tide añ. ℥. j. euforbij. ℥. s. bdelij. ℥. j. addit ⁊ hec ē medicīa mū/
dificās neruos ⁊ nō ē ei similis: ⁊ dosis ei⁹ sūt. xiij. charati vſ/
qꝫ ad. xxxvj. ⁊ dꝫ dari de hac medicīa prima vice. xij. charati ⁊
post tres dies. xiiij. ⁊ post alios tres dies tantūdē. ⁊ addit ⁊ hoc
erit maximi iuuamēti. charati idē ē ꝙ chirat qꝺ ē g̃. iiij. ordei.
vñ. xij. charati sūt. xlviij. g̃. or. ⁊ sunt. ℈. ij. ⁊ vltra paꝝ vt vide/
tis. Istis nō sufficientib⁹ potestis addere vsqꝫ ad pillulas ꝺ op/
poponaco ⁊ serapino semꝑ ꝯtinuādo cū fortiorib⁹ vt sūt pillule
cochie ⁊ fetide: tñ qꝛ alia intrāt fortassis remittiꝛ nocumētum.
Rasis vituperat cassiā ⁊ oīa lenitiua ⁊ humectatiua in cāu: ⁊ iō
nullo mō vellis minorare ī pricipio cū cassia qꝛ multū noceret.

In principio ēt ad eūonē fiant clisteria tñ ēt gradatiꝫ ꝓcedē/
do a debilib⁹ ad fortiora cū decoctōib⁹ appropriataꝝ rerū: vt
radicū ⁊ folioꝝ ⁊ seminū: ⁊ semē carthami multū laudaꝛ ī deco
ctionib⁹ huiusmōi. postea addaꝛ de hiera simplici vel de bene/
dicta ſm dispōnē virtutis plus ⁊ minus pōt addi de electuario
ind⁹ maiori. nā educit a ꝓfundis mēbroꝝ ⁊ a longinquis: pōt
ēt fortificari cū hieralogodion. ēt in decoctōe pōt poni de aga/
rico ⁊ colloquintida fortificādo: nec ē tantus timor si fiat exces/
sus in calefacientib⁹ ⁊ resoluētib⁹ ꝑ clisteria sicut per viam po/
tiōis. Laudaꝛ ēt a principio vomitus ⁊ maxie in corpore pa/
rato ad vomēdū ⁊ in estate ⁊ ī corpore ī quo multiplicaꝛ flegma
in stomacho a principio tñ nō sit nimis forte. laudauit eleborū
soluꝫ ꝑ hoc ꝙ dixit: Et vomit⁹ cū eleboro albo cū dispōesua
idest nō alr̄ alteratus: aut cū aspsiōe raffani in quo sit eius vir/
tus hoc totū intelligaꝛ factis aliis vomitiuis lenioribꝰ ⁊ ī corpe
forti ⁊ prio exhibito eleboro ſm virtutē in raffano ⁊ cuꝫ sale ni/
tro ⁊ reliquis de quibus dictū ē. Nā medicina fortis vomiti/
ua laboriose educēs multū ⁊ magis agitatiua qꝫ medicīa data
ad secedēdū principalr̄ ⁊ hoc precipue qꝛ magis residet circa os
stomaci. vñ in vomitiuis magis ē habēdus ordo qꝫ ī secessiuis.
De flōmia aūt aliqui laudant flōmiā a principio ⁊ aliqui nō cō/
sentiūt qm̄ cōiter auctores de ea nō faciūt mētionē sꝫ ꝓ regula
teneaꝛ ꝙ vbi ēt sit palesis a mā flegmatica ⁊ ꝯsentiāt alie cōdi/
tiōes ad flōmiā de hitudine nāli ꝯplōne ⁊ reliquis de regimine
ꝑcedēti multiplicatiuo humoꝝ tūc fiat minuta ⁊ magis ꝑ vices
⁊ in quātitate discreta qꝫ ī ꝯtinua. sed si peccatū ē ex sanguine
principalr̄ pōt fieri flōmia a principio satis copiosa vt eūeꝛ san/
guis flegmatic⁹ ⁊ alleuieꝛ nā aliquo mō: ⁊ relique medicie tuti⁹
exhiberi possunt que caliditate participantes ⁊ exiccatōe nō ī/
ducent timorē liquefactōis. vñ per flōmiā corpore īfridato non
ē timor vbi ipsa nō eēt facta eēt timor ī applicatōe ipsaꝝ vt no/
tū ē intelligenti. Intētio vero diuersiōis fit cum clisterijs qñ
ꝯtinuis. vñ dicebat Serap. ⁊ cōfert clistere acutū qñ adhibeꝛ ī
hora post horā cū gargarisinatib⁹: cū caputpurgijs: cū sternu
tatorijs: cū fricatōibus de quibus supra ī capitulis precedēti/
bus satis dictū ē. ⁊ masticatorijs ⁊ caputpurgijs possumus vti
vsqꝫ a principio qñ lesio ē cadēs ī neruis posteriorib⁹. ⁊ ideo iu
uamētuꝫ suscipiꝛ dicebat Meſ. ī fine capituli de medicīs egri/
tudinis neruoꝝ a sternutatorijs ⁊ caputpurgijs ꝓpterea ꝙ a lo
cis originis neruoꝝ diuersio fit ad locū emūctorij cōis ⁊ purga
tur ꝑ ipm. hoc tñ ītelligaꝛ vt ipse dixit nisi mās ad pect⁹ ⁊ pul/
monē reumatizare timueris. Intētio ēt diuersiua curatiua cō/
pleꝛ cuꝫ ꝓuocantib⁹ sudorē ⁊ vrinā diureticis: sꝫ habebaꝛ hic
cautela vt nunqꝫ denꝛ diuretica nisi quasi corpore ſm totū suf/
ficiēter purgato. nā talia ꝑcipitāt mās ad neruos ⁊ iūcturas: ⁊
ego nunqꝫ auderē ad hoc lꝫ ī hoc. A. videaꝛ ꝯsentire xxª tertij: ⁊
videaꝛ satis ꝯsonū rōni qꝛ ꝯuertit mās ad vias vrine: ego tñ nō
bñ ītelligo quare ēt mās in via existes nō ꝯuertat ad iuncturas
vel ad neruos qꝫuis sit facta mūdificatio cū iuncture sint de se
mēbra debilia nāliter ⁊ ēt mēbra neruosa ⁊ maxie si passa fuerit.
Sꝫ aliqui dicūt ꝙ ꝓuocātia vrine nō sunt ꝓuocatiua sudoris
vel ad iūcturas: ⁊ ita ꝓuocabūt ad vias vrine ⁊ nō ꝓpterea ad
iūcturas īter quos est excellētissim⁹ doctor dñs magister Bñdi
ctus de nursia q ex sñia hui⁹ text⁹. A. ⁊ ēt vni⁹ text⁹ Serap.
laudat ipse ī dolorib⁹ iuncturaꝝ vina alba ⁊ ꝓuocatiua ad istā
ītentionē vt ꝯuertanꝛ māe ad vias vrine supponēs ꝓ ꝯstanti ꝙ
ꝑ illa ꝓuocatiua non ꝯuertanꝛ māe ad vias iuncturaꝝ vel ner/
uosoꝝ mēbroꝝ: qꝛ dicit ipse de ꝓprietate haꝝ medicinaꝝ ē vt
ꝓuocent ad vias vrine ⁊ nō ad alia loca. ⁊ ego secum ꝯferēs de
ista mā aliquotiēs habui sñiaꝫ ꝯriaꝫ ⁊ habeo: ⁊ credo ꝙ ī vsual/
loꝝ ꝓuocatiuoꝝ quib⁹ cōiter vtiꝛ q̄ sunt talia ꝑ qualitatē ma/
nifestā: vt vinū albuꝫ potēs ⁊ seīa anisi feñ. ⁊ similia. de quibus
ipse ītellexit sit futuꝝ maximū nocumētum nisi ī corpore qꝫi ſm
totuꝫ mūdificato: qm̄ tunc pñt iuuare talia ꝓuocatiua resoluē/
do mās ⁊ exiccādo mēbra ⁊ sic ꝯfortando. ⁊ ita declaraui illam
sñiaꝫ dñi Aui. xxª tertij: cū scriberē suꝑ illo passu. Et rō que me
mouet est qm̄ vt voluit Cōciliator diā xxʒª: in qōne vtruꝫ diu/

retica ꝯpetāt in egritudib⁹ viaꝝ vrine. dixit ipse ꝙ diureticuꝫ
ꝓprie sumptū est medicamē calidū ⁊ acutū subtiliatiuū sangui
nis ⁊ alioꝝ humoꝝ ⁊ subtilis a grosso discretiuū ⁊ ipsi⁹ tenuio/
ris ī vias vrine eductiuū: qꝺ ītelligiꝛ ꝙ vie vrinaꝝ sunt depu/
tate cōiter a nā vt per eas fiat eūatio humiditatū subtiliuꝫ: ⁊ ita
cōiter nā per illas vias eūat. sed si nā euacuaret per viā sudoris
vel tētaret eūare per illā regionē: tunc datis ꝓuocatiuis subti/
liatis humorib⁹ ⁊ extenuatis nā ꝯuerteret humores ad viā cu/
tis per sudorē ⁊ nō ad vias vrine. ⁊ iō incipiēte nā creticare per
viā sudoris ⁊ nō ꝯplete eūante medici exhibent diuretica simi/
lia his que ꝓuocāt vrinā vt anisuꝫ ciminū acorū vel decoctio/
nē hoꝝ ⁊ tūc ꝓuocaꝛ sudor. Cōuertē ergo mās ad vias vrine
vel sudoris nō ē ex ꝑte mediciaꝝ istaꝝ tm̄ sꝫ ex ꝑte virtutis di/
rigētis principalr̄ humores taliter subtiliatos ⁊ liquefactos: ⁊ ex
parte membroꝝ recipiētiū vt manifestū est. Cū igiꝛ ī membris
neruosis debilibus existētibus sint recepte māe vel a nā demā/
date timor erit ne ꝑ exhibitionē diureticoꝝ ꝯuertanꝛ māe subti
liate per ea ad dicta mēbra debilia ꝯsueta humores recipe cuꝫ
vt dictuꝫ est talis ꝯuersio humoꝝ vel sumaꝛ ex parte virtutis
dirigentis sic ad istā viaꝫ ꝙ non ad illā vel ex parte habilitatis
ipsoꝝ mēbroꝝ in recipiēdo: ⁊ iō oēs medicine calefactiue ⁊ acu/
te pro quāto sunt subtiliatiue humoꝝ videnꝛ vt sic ꝓuocatiue.
⁊ ꝓ inde Auer. 7º colliget caplo 3º in fine reprehendit Ippo q
ꝯsentit ad farmatiā īpregnāte ⁊ vituꝑauit flobothomiā dixit:
ego aūt dico ꝙ flobothomia qñ adest replo que ēbrio nō īdiget
non est mala sꝫ farmatiā nō credo ad bonū ꝑuenire finem: īmo
ledit embrionē eo ꝙ in se substātiā venenosaꝫ hꝫ ⁊ fortasse facit
malos humores fluere ad ēbrionē vt ipm ledāt: dixit signāter
fortasse qꝛ hoc ē officiū nature dirigētis. ⁊ addit: ⁊ hic ē textus
ad intētionē nostrā. Preterea medicine purgantes. i. solutiue
sup. calefactiue ⁊ subtiliatiue sunt que ꝓuocāt vrinā. s. sup. vni
plurib⁹ ꝑꝑ cāꝫ dictā. ⁊ addit: ⁊ qcūqꝫ ꝓuocāt vrinā sūt de gñe
ꝓuocātiū mēstrua: ⁊ ꝙ ꝓuocat mēstrua abhortire facit ⁊c. ⁊ sic
ex hoc textu colligiꝛ ꝙ medicine solutiue per hoc ꝙ sunt acute
sunt ꝓuocatiue: ⁊ nō per aliū modū vt dictū ē supra: nō qꝛ de
ꝓprietate eaꝝ sit vt moueāt ad renes vel ad vesicā. ⁊ ꝙ hoc sit
verum: pꝫ qm̄ addit ꝙ quecūqꝫ ꝓuocant vrinā ꝓuocāt men/
strua: cū tamē alia sit via ad ꝯuertendū ad vesicā: ⁊ alia ad cō/
uertendū ad matricē: nō ergo tales medicine sunt ꝓuocatiue:
qꝛ de ꝓprietate eaꝝ sit vt moueāt ad vias vrine tm̄: sꝫ indiffe/
renter ad oēs vias paratas recipere ⁊ ad quas nā cōuertit: ⁊ hoc
dico de ꝓuocatiuis agētibus a qualitate manifesta vt sūt cō/
munia de quib⁹ dictū est. ⁊ ꝙ hoc sit veꝝ pōt deduci argumē
tum sumptū ab experimēto multoꝝ in quib⁹ iuncture sūt de/
biles parate recipere influxū humoꝝ ab alijs mēbris: ⁊ a toto:
⁊ hoc vel a creatōe vel ꝓpter alias cās ex tēpore acquisitas cor
porales de quib⁹ exēplificaui ample cū scriberē suꝑ caplo gnāli
de dolorib⁹ iuncturaꝝ xxª tertij. nam multi tales ita sunt dispo
siti vt si cōtingat vt sumāt aliqꝺ ꝓuocatiuū: exēpligratia po/
tent vina alba īmediate īcidunt ī dolores podagricos vel alio/
rum articuloꝝ ſm maiorē vel minorē passibilitatē diuersarum
iuncturaꝝ: ⁊ inde fit vt sepe cōtingat ꝙ post dolores calculo/
sos sequanꝛ dolores articuloꝝ ꝓpter vsum necessariū diureti/
corum ad curationē doloris calculosi. nam exhibitis talib⁹ diu
reticis subtiliatis ⁊ extenuatis humorib⁹ vt supra: vbi si nā pri
mum cōuerteret ad vias vrine aliquotiēs tamē ꝓhibitio trāsi/
tu ꝓpter oppilationē in renibus ex lapilis vel alia nā ꝯuertunꝛ
dicte māe subtiliate ꝑ medicinas diureticas ad iuncturas dila
tatis ⁊ apertis vijs ad eas ꝑ easdē medicinas: ⁊ istud est qꝺ vul/
go dici solet a male di fianchi gote in cāpo: neqꝫ decipiaris si
alicubi de mēte auctoris reperiaꝛ ꝙ diuretica maxime faciunt
ad ꝑseruanduꝫ ī doloribus iuncturarū: qm̄ hoc intelligiꝛ in cor
pore sano in quo medicus intēdat ad ꝑseruationē istoꝝ doloruꝫ
qm̄ ꝯuertere mās ad vias vrine ad quas ꝯuertere facilius est qꝫ
ad iuncturas ꝓpter esse illas vias deputatas a nā ad receptio/
nem suꝑfluitatuꝫ: ⁊ nō sic ipsas iuncturas tale ꝯuertere elōgat
ne māe abūdantes: aliqñ in toto ꝑcipitēt ad iuncturas redditis
vijs vrine paratioribus ad recipiendū per diuretica: ⁊ ita videꝛ
facere ad preseruationē a doloribus iuncturaꝝ. vel alr̄ ītelligi/
tur ꝙ talia diuretica iuuāt in corpore puro ⁊ mūdo exiccādo ⁊
ꝯfortādo iuncturas vt supra dictū ē. ⁊ hoc totū vt supra dixi ī/
telligiꝛ ꝺ diureticis agētibus a qualitate manifesta qꝛ ꝺ ꝓuo/
catiuis agentib⁹ a ꝓprietate ⁊ nō per caliditatē vel extenuatio/
nē humoꝝ. alr̄ ēt dicendū vt sūt cātarides que a ꝓprietate re/
spiciunt renes ⁊ vesicā: vñ ꝓuocāt sanguinē ex dictis mēbris
nō tm̄ si interi⁹ sumātur: īmo ēt si exterius ī bursa porteꝛ vt cō
tingit in quodā nostro medico cyrugico Papie qui hñs vnuꝫ
cauteriū potētiale in bursa ī quo intrauerāt cātarides vrinauit
sanguinē non precedēte aliqua cā sibi manifesta. ⁊ remoto illo
canterio de bursa factus ē sanus. ⁊ hoc sibi ꝯtigit bis vel ter vt
mihi narrauit ita ꝙ de talibus diureticis nō ē sermo noster sꝫ
de alijs cōibus quibus vtimur ⁊ sic soluiꝛ motiuū suū ⁊ in hoc
sim excusatus si fuerim longior ꝓpter clarificare istā difficulta
teꝫ. De his tñ oībus que sunt calefactiue dicit Auic. nō ꝓpoliceꝛ
tales medicine calefactiue a cōfortatōe. Prouocatio aūt sudo/
ris inducꝛ cū fricatōibus ⁊ cū inunctōe cū oleo supra spinaꝫ vt
cū oleo de ancto. nā sua virtute ꝓuocat sudorē cū tyriaca cum
metridato ⁊ cū alijs ꝓuocatiuis ꝑ interi⁹ exhibitis que ēt vt di
ctū ē ꝓuocant vrinā ſm ꝙ nā dirigit. Est ēt ad resolōnēꝫ reli/
quiaꝝ que remanserūt ī toto maxie cū palesis fuerit quasi vni/
uersalis ꝓuocāda febris cū his que īflāmāt spūs sꝫ nō multuꝫ
agitāt humores ne inducaꝛ febris putrida sꝫ solū effimera. iō ī

hoc vinū ē timorosuȝ: sed fiat inunctio circa nuchā cū cōfectōe
anacardina ⁊ aliquid de ipsa exhibeat vsq3 ad quātitatē fabe
qm̄ faciet sudorē ⁊ forte febrē. sunt ēt alia igenia ad hoc que nō
oȝ hic oīa narrare. Pro vltima intentiōe Nicolus laudat in
alteratiōe ⁊ cōfortatiōe mēbroꝝ ⁊ resolōne reliquiaruȝ que re-
manserūt si sumātur lūbruci terrestres lib. j. ponanť ī olla ⁊ exic
centur ⁊ puluerizenť: ⁊ postea accipe ex isto puluere lib. j. zinzi.
⁊ galange aū. ℥. s. cōfice cū melle dispumato vel cū aliquo alio
appropriato vt de lilio vel de costo fiat inunctio paletico tribus
diebus in sero fm dorsum ⁊ reliqua mēbra: dicit ꝙ habuit pro
experimēto singulari: ⁊ curanť infra tres vel quattuor dies ca-
uēdo a frigore: valēt balnea artificialr facta cū appropriatis: va
lent fomentatiōes distillatiōes balneū olei factū ex vulpe mul-
tuȝ vȝ ⁊ ex catulis lupoꝝ: īmo est sn̄ia quorūdā vt Serap. ī de
simplicibus ꝙ a principio ēt tale balneū ex oleo iuuat ꝯuertēdo
mām exterius nec facit agitatiōeȝ in humorib⁹: ⁊ est tertus in
2ª terty: pprius modus ē vt sit vulpes viua: ⁊ ligatis pedib⁹ ⁊
capite: ita viua ponať ī oleo bullienti ⁊ cuȝ frusto ferri teneať ⁊
dimittatur in decoctiōe vsq3 ad sepationē carnis ab ossibus: ⁊
tale oleū mirabilr vȝ ⁊ in doloribus iuncturarū ⁊ expertus sum:
⁊ hec oīa valent vt dictū est in palesi a mā flegmatica cōiter cō
tingēte. Ista tn̄ oīa resolutiua fortia debēt pcedere attractiua ⁊
aliqualr resolutiua. Sȝ si sit ex dislocatiōe cura ponť ab. A. 5ª
quarti que tn̄ difficilima ē. Illi⁹ autē que fit a tortuositate ⁊ du
ritie neruoꝝ cura ē ex humectantib⁹ ex ēplastro semis lini ⁊ fe-
nugreco ⁊ similib⁹. Sȝ illa q̄ fit ex pcussiōe ⁊ casu circa origies
neruoꝝ p° fiēda ē flōmia ad ꝓhibitōeȝ apatȝ: ⁊ ꝯsiter illi pti pri
cipalr lese occurrere: ⁊ de hoc dicit Gal. facilis ē disputatio ꝺ
regimie neruoꝝ dāte sensuȝ ⁊ motū illi mēbro ⁊ illi occurrere ī
pricipio. Et de hoc dixit Gal. 4° de iterioꝛib⁹ caplō 4°: ꝙ si ali
quis vnūquēq3 neruū a nucha ꝓcedentē ad q̄ mēbra veniat co
gnouerit ꝓ certo loca īfirma peuit⁹ cognoscet. Oȝ ergo tunc ꝙ
a pricipio fiat diuersio cū flōmia ex pte opposita: postea occur-
rať cū repcussiuis circa partē a qua dȝ fluere mā ad locū lesuȝ:
īmo ad locū lesuȝ fiat repcussio nisi sit facta attritio neruoꝝ: sed
de hoc alibi vidēda est cura hec in locis ꝓprijs. Ita dico si du-
biteť ne fiat palesis p viā pmutatōis oȝ a pricipio occurrere cū
repcussiuis: nō dico cum fridis ſȝ cuȝ ꝯfortātib⁹ circa origines
neruoꝝ vt cuȝ oleo de duab⁹ spicis vel oleo de mastice vel hu-
iusmodi: q̄ nō sint violente virtutis ⁊ multe ꝯpōnis dicebat. A.
Aliquotiēs tn̄ oȝ ēt ponere aliqua frida: vn̄ in ꝓposito dicebat
A. versus finē capituli: qūq3 vero iuuanť plures eoꝝ ⁊ ē cū eis
q̄ īfrigidāt ⁊ ꝯfortāt ⁊ ꝓhibēt mām sup. a fluxu vel dilatatiōe.
Et addit: Et cū medicanť calidis augmētať egritudo ⁊ id ideo
qm̄ mā subtilis dilatať p ea plurimū. Cū ergo mēbrū īfrigidať
ꝯfortať mēbrū a frigore ⁊ minorať q̄ȝtitas materiei ⁊ pueniť ad
hoc vt euanescat. Et iō laudat cū ceteris medicis calidis appo-
ni aliq̄s fridas aliquotiēs vt succū liquir. ⁊ semē endiuie. ⁊ iste
cañ. nō solū seruit ī fluente mā ī causis dictis ſȝ ēt in fluxa ī cor-
pore pleno. Cōtra quā cañ. sepe practicāt medici qui in pricipio
doloris vel cuȝ debilitať mot⁹ vel sensus ī collo vel in brachio
nulla facta mūdificatōe a pricipio applicāt oleuȝ de costo vel de
spica: vn̄ dilatať mā: ⁊ hoc bn̄ menti tenete. Circa ēt medicias
calidas ⁊ fortes resolutiuas est obseruādus cañ. ꝙ qn̄ mēbrū est
priuatuȝ sensu vel ī sensu multū debilitatū non oȝ expectare si
patiēs doleat ex nimia caliditate. Nā aliquotiēs multū lediť p
caliditatē ⁊ nō sentit: ⁊ ī hoc posuit cañ. Auic. dicēs: Cūq3 sen-
sus ē debilis fortasse emplm forte. s. calidū nocet ⁊ nō sentit illꝺ
⁊ ducit id ad lesionē ⁊ vlcerationē forteȝ: oȝ ergo vt oī custodia
ab illo caueať ⁊ vt ꝯsidereť dispō ipressionis ēplastri. Nā si ru-
bificat ⁊ īflat ⁊ cuteȝ nō ptrāsit. s. ledēdo ponit hoc signū ꝙ se-
parať. s. rubedo loci cū ꝯpressiōe digitoꝝ subtili. i. nō nimis for
ti: ⁊ albificať locus ei⁹. i. locus ipressionis digiti vel ipressio nō
ptrāsibit cuteȝ. i. ex hoc declarať ꝙ nō sit nocēs. Addit: ⁊ si ru
bificatio ē magis fixa sup. ēt facta ipressione cuȝ digito ⁊ calidi-
tas magis appens: tūc remoue. s. emplȝ. ⁊ ponēs moduȝ euitā-
di piculū dixit: Modus vero cognoscēdi hoc ē vt auferas ēpla
strū oī hora. i. frequēter ⁊ cōsideres dispōeȝ. s. loci fm ipressio-
nem digiti: vt dictuȝ ē. Si ergo necessaria ē ablatio remoue ⁊:
si necessaria sit iteratio itera. Si sit ex solōne nerui ex trāsuerso
nō recipit curaȝ. ſȝ si sit p lōguȝ attēdať diuertēdo: postea mi-
tigando dolorē cū ꝯfortantib⁹: postea resoluēdo paulatine ꝓce-
dendo vt dictuȝ est. semp ergo est habēda ꝯsideratio stante pa-
ralesi ī particulari mēbro qui sint nerui dātes sensum ⁊ motum
illi mēbro vt dictū est: vt si eēt in stomacho vel in vesica ī qbus
aliquotiēs ꝯtingere pōt vt pȝ. Et ex hoc pōt motiuū fieri ꝙ nō
semp in paralesi est lesio virtutis voluntarie motiue vt cum pa
raleticatur stomachus q: nō est lesio virtutis voluntarie moti-
ue principalr sed sensitiue. ponanť ergo medicamina sup loco a
quo originať neruus vt vnguēta vel ēplastra vel vnctiones in
quib⁹ ēt sit gradus vt eas ponam⁹ ante medicinas rubificātes
q: medicina rubificatiua acute ꝓfundat nimis opationeȝ sicut
⁊ corrumpit mēbrū. Iō in hoc obserueť ꝙ paulo ante dictū ē.
Et de rubificātib⁹ vȝ ēplastrū de sinapi silr apiū risus. i. aqua-
ticum viride cōtusum supra positū mēbro inducit in breui tpe
rubificationē mirabilē: ⁊ mel anacardinū ideȝ opať. ventose si-
ne scarificatiōe valent multuȝ: ⁊ q: egritudo erat in situ ꝓpter
mām ī ꝯcauo neruoꝝ retineri p talia medicamina cōpleť medi-
catio hoꝝ morboruȝ: sed nō debēt applicari nisi ī fine: ⁊ ſȝ hos
canones ⁊ regulas curabiť si deus voluerit. Pro vno tn̄ ꝯforta
tiuo ⁊ resolutiuo singulari medici cōiter vtunť vnguēto ꝺ bde-
lio Mes. ⁊ ē excellēs ad hoc. Regimē accn̄tiū ponēť locis suis.

Caplm vndecimū de tremore ⁊ stupore.

Cum aliquis sentit aliqꝺ suoꝝ mēbroꝝ sicut est
dispositio pedis cū fit stupidus dicem⁹ ī illo mē
bro stuporē esse: quapropter ei⁹ cura nō ē dif-
ferēda: qn̄ eniȝ ꝓlongať tēpus hui⁹ egritudis
ꝓducit ad palesiȝ. Curať aūt hec passio ex
aliqua pte medicinaꝝ paralesis ⁊ cum dieta ⁊ vnctōe ex oleo
costino: qꝺ si iueterauerit passio eger ex pillulis fetidis purgā
dus est ⁊ ꝯplexio equāda ex anacardino ⁊ dieta. Tremor
aūt ex eisdē curať ex quib⁹ sanať stupor. Sȝ si ex superflui
vini potu euenerit eger ab ipso erit abstinēdus. Similiter si
aquā que ex niue dissoluiť bibēdo hanc icurrerit passioneȝ ab
ipsa abstineat: ⁊ balneuȝ calidissimū ingrediatur: in qua tā-
diu moraȝ faciat donec sudet: a quo cum egressus fuerit in so
le assidue moretur.

Cum aliquis sentit aliquod
suoꝝ membrorū ⁊c. Expedito caplō paralesis
tāquā morbi maxime lesiui de morbis neruo-
rum: vt dictū est in rubrica eius: ꝯsiter Rasis
in hoc caplō determinat de tremore ⁊ stupore
tāquā dispōibus sepe antecedētibus ad para-
lesim. Et diuidiť pn̄s caplm prima diuisiōe in duas ptes. Pri
mo determinat de stupore quātū ad signa ⁊ curā eius. 2° po-
nit curā tremoris. 2ª ibi: Tremor aūt ex eisdem curať. Prima
ad huc ī tres. Primo declarat p signa qd dicať stupor. 2° po-
nit necessitatē curatōis faciēs medicū attētuȝ ad curā. 3° ꝓse-
quiť ponēdo curā. 2ª ibi: Quapropter ei⁹ cura n̄ ē differēda. 3ª
ibi: Curať aūt hec passio. De pª pte dicit cū aliqs sentit aliqꝺ
mēbroꝝ suoꝝ sup. in eo eē sicut ē dispō pedis cū fit stupidus si-
cut si ī eo eēt aliqua dormitatio vel formicatio tūc dicim⁹ illud
mēbrū eē stupidū. De 2ª parte dixit ꝙ cū sup. hec dispō accidit
cura non ē differēda ⁊ adducens rōnē dixit: Qn̄ eim ꝓlongať
tp̄s hui⁹ egritudis perducit ad palesiȝ. Pro itelligētia par-
tis ē notādū ꝙ lȝ stupor vt videbiť infra de quid nois loco suo
equiuoce sumať quātū ad pn̄s pertinet hic sumiť stupor ꝓ ob-
dormitatōe mēbri: ⁊ talis ē actio diminuta sensus tact⁹ ⁊ p hoc
differt a dolore ⁊ a paralesi: qm̄ dolor est actio corrupta sensus
tactus. ⁊ in palesi sepe ē ablatio sensus tactus vbi in stupore nō
ē perfecta ablatio: q: sicut ī dormiēte stat debilis sensitiua opa-
tio tactiua ⁊ nō ablata ꝙ nō percipit mediocriter iprimētia sen
sitiua sed bene acute imprimētia. vn̄ euigilať ita ⁊ in stupore iō
dixit sicut dormitatio quedā que accidit pedibus sup. cum hō
cruciat crus supra aliud crus ꝯprimēdo. vn̄ clausis aliquib⁹ vi-
is sp̄us aīalis ad pedē fit dormitatio ⁊ formicatio q̄dā. Et hoc ē
exemplū manifestū sepe ꝯtingēs: ⁊ hoc ē qꝺ dicebat lr̄a decla-
rando stuporē p signa per hoc ꝙ dixit cū aliquis sentit aliquod
suoꝝ mēbroꝝ sicut si ī eo eēt quedā dormitatio vel formicatio.
Nā ī dormitatōe ē debilitas sensus tact⁹ tūc dicim⁹ mēbrum
ipsū stupidū ⁊c. ⁊ maxie hoc intelligiť cū nō ē dependēs a cā ex
trinseca sed corporali q: nō ex ꝯstructōe vel ligatura. Nā de il-
la ē ꝓprius sermo ⁊ ꝓpterea dixit ꝙ nō ē tardāda cura. nam si
tardeť sepe termiať ad palesiȝ pp hoc ꝙ ex diminuta sensatiōe
ꝯtingēte a cā itriseca verbigrā ab oppilatōe si n̄ fiat remotio op
pilatōis cū igenijs curatiuis ꝓbabiť si oppilatio nō ē itegra fiet
itegra vel quasi. iō ex stupore ꝯueniť ad palesiȝ ⁊ hoc ē qꝺ itē-
dit lr̄a lege eā. Curať aūt. Nūc ponit curā ei⁹ ⁊ diuidiť ī du
as. Nā p° ponit curā ei⁹ nō ꝯfirmate vel antiquate. 2° ipi⁹ di
spositōis satis ꝯfirmate. 2ª ibi: Qꝺ si iueterauerit. Est intelligē
dum p hoc ꝙ dixit in pria parte ꝙ hec passio ex aliqua pte me-
dicinaꝝ palesis curať vt cū dieta ⁊ inunctōe: iuuebať ꝯn̄r ꝙ nō
fm totū ex eisdē medicinis dȝ curari. Et ex hoc vr̄ īnuere ꝙ lȝ
cāe huius dispōnis sint in gn̄e eodē cū cāis palesis vt mala cō
plō in sp̄ū vel in mēbro vel oppilatio vel aliqualis solō facta in
neruis non tn̄ sunt oīo silēs cāe q: debiliores faciunt ad produ-
ctōeȝ stuporis ⁊ fortiores ad gn̄ationē palesis: ⁊ iō igenia cura-
tiua non in totū debēt eē similia siue ex parte diete siue ex pte
medicinaꝝ digestiuaꝝ ⁊ eu̅atiuaꝝ siue vnguētoꝝ: qm̄ nō eque
fortes medicine debēť ad curationē stuporis sicut ad curatiōeȝ
palesis īmo fortiores ī palesi. Nā fortiori morbo fortior debeť
medicina vt in ꝯmēto afo. quarte particule: eleborus periculo-
sus ⁊c. mitiores ergo debenť medicie quecūq3 ī stupore q̄ȝ ī pa-
ralesi cū palesis sit maior morbus ex quo palesis dixit ablataȝ
operationē tactiuā ⁊ stupor diminutā ⁊ ꝓinde sequiť ⁊ ē sn̄ia
sedē partis: ꝙ cū inueterauerit hec passio q: tunc nō sufficiant
medicine dicte mitiores iā declatur ꝙ ē passio ꝓxima palesi: ⁊
sic cum eisdē debebit curari cū quib⁹ curať palesis vt aliquo-
tiēs cū pillulis fetidis ⁊ cū dieta appropriata: īmo ēt cū anacar-
dino si expediat ī ꝓuocatione febris vt supra dictū ē. Et ex hoc
īsinuat ꝙ in morbo debili ē exhibēda medicīa debilis: ⁊ ita ma
le faciunt qui in oī dolore leui capitis sumūt pillulas cochias:
vbi sufficeret leuis medicīa hoc ē qꝺ itēdit lr̄a: lege eā. Sequiť
illa pars: tremor aūt ex eisdē curať. Hec ē 2ª ps pricipalis ca
pituli ī qua Rasis ponit curā tremoris ⁊ duo facit. Nam ponit
curā gn̄alez. 2° spālem duaꝝ causaꝝ spāliuȝ. 2ª ibi: Qꝺ si ex
superflui vini potu ⁊c. ⁊ illa pars pōt diuidi in duas: qm̄ p° po
nit curā tremoris ex superfluitate potus vini gn̄alr. 2° ponit cu
ram

ram eiusdē torture ꝯtingētis ex sup̄fluitate potus aque frigide. De p̄ᵃ p̄te dixit: tremor aūt ex eisdē curaꝛ ex qbꝰ sanaꝛ stupor. De 2ᵃ p̄te dixit spālr magis q̄ si ex sup̄flui vini potu euenerit eger erit ab ipo abstinēdus: silr aquā q̄ ex niue bibēs .i. extreme fridā hāc icurret passiōez ab ipa absticat: ⁊ balneū calidissimū i- grediaꝛ i quo tādiu morā faciat donec sudet ⁊ i sole assidue mo- reꝛ. Pro itelligētia p̄tis p̄rio notādū q̄ tremor etiā equiuoce sumiꝛ. nā aliqñ ē accidēs virtutis expulsiue nālis factū a virtu- te ad excutiēdū rem nocētem que ꝯtingit in tremore i principi- is paroxismorū p̄pter expādi nām nociuā supra musculos ⁊ mē- bra neruosa: ⁊ de ista nō est sermo hic. 2° modo sumiꝛ tremor vt est actꝰ vel op̄atio lesa: q: diminuta virtutis motiue neruo- rum: ⁊ talis est motus quidā ꝯpositus p̄ter nām ex motu virtu- tis ex vna parte ⁊ morbi ex alia vt quāto virtus eleuat mēbruz tanto morbus vel eiꝰ mā ipm deponit: ⁊ est quasi duellū ꝯtinuū iter virtutē mēbri substentatiuā: ⁊ ipm mēbrum cū mā vel ma- teriam eius grauitatē: ⁊ de hoc dixit Auēzoar scribēdo tremo- rem hūc q̄ est motus agitatiꝰ ex pugna iter morbū ⁊ virtutem que cuz superat eleuat mēbruz cū sup̄atur deprimiꝛ: iō ꝯcludit q̄ collum ex parua causa incurrit tremorez propter pondus ca- pitis q̄ sustentat. Secundo notandum q̄ quia ex eisdem fe- re causis pendet stupor ⁊ tremor scz ex oppilatione vel malo tē- peramento spiritus vel membri ⁊c̄. nam i vtroqz ē debilitas in op̄atiōe virtutis aīalis: sz in stupore ē debilitas in virtute aīali sensitiua: ⁊ in tremore debilitas in virtute aīali motiua: stātibꝰ ergo cāis similibꝰ dictorū nocumentoꝝ ex eisdem curabiꝛ tre- mor ⁊ ex quibus sanaꝛ etiā stupor. dicebat tamē Ger. q̄ que- dam sunt medicine ⁊ quidā cibi qui magis appropriare videnꝛ tremori q̄z stupori: exēplificat de cibis de cerebro leporis assato q̄ ꝯuenit p̄priꝰ i tremore lz etiā ꝯpetat ⁊ i stupore ⁊ i p̄alesi. Et dixit Auēzoar i caplō de tremore q̄ capita lepoꝝ p̄parata cum brodio qd̄ diciꝛ thafea fit cuz aq̄ ⁊ sale ⁊ modico oleo: si ꝯtinuēꝛ eoꝝ exp̄ientia est p̄bata. Nā nō dicimꝰ vt ipse dixit ea virtute ꝯplōis sup. manifeste valere sz a p̄prietate sue substātie: q: vz oībꝰ specie bꝰ tremoris: ⁊ ibi ponit vnam sniam catholicā dixit q̄zuis multi loquuti sint de p̄prietatibꝰ: quaꝝ sciētia est ipossibi- lis sup. haberi. Nā itellectꝰ nr̄i deficiūt qñ deus voluit nobis ponere mēsurā sup. ad itelligendū quā nō possumꝰ p̄terire: vñ Gal. ꝯfiteꝛ nō posse sciri a nobis illud .s. de cāis p̄prietatū. Vñ addidit Auēzoar: Sciētia eniz ⁊ sapiētia solius dei excelsi ē quā dat cui vult ⁊ qñ vult ⁊ quō vult. Nā vt dicit occultauit nobis multas medicias ⁊ brutis reuelauit: nā reuelauit oībꝰ medici- nas vlceris pulmonis q̄s nobis occultauit. Notādū vltīo q̄ ex potatōe multi vini fit tremor p̄ modum q̄ dictꝰ est i p̄alesi: q: idigestū penetrat ad neruos ⁊ ibi acetosaꝛ ⁊ ꝯñter corrūpit ꝯple- xionē nerui vel spūs eius: ergo cura est dimissio vini: ⁊ loco eius fiat aq̄ mellis de q̄ supra dictū ē: ⁊ nō tātuz nocebit sz erit eius cā curatiua: qd̄ aūt potꝰ aque fride sit ad iducenduz tremorem satis constat ⁊ ꝯñter eius cura per calefactionez ⁊ exiccationez.

Pro itelligentia ampliori capituli: ex ordine sunt q̄dā vidēda. Prio de qd nois ⁊ qd rei ipsiꝰ stuporis ⁊ ꝯñter tremoris: deinde sunt ponende distinctiōes ⁊ spēs haꝝ disponūz. 3° videbiꝛ de cāis. 4° de signis p̄nosticis euentꝰ absolute: postea ad bonum vel ad maluz: deinde de signis demōstratiuis geneꝝ postea spe- cieruz. vltimo veniemus ad curam.

Quid nois stuporis.

Circa p̄ᵐ ergo vt de qd nominis ⁊ quid rei est p̄rio notāduz q̄ stupor sumiꝛ multiplr. Prio p̄ lesione virtutū sensi- tiuaꝝ iterioꝝ p̄cipue imaginatiue vt qñ quis videꝛ valde occu- patꝰ circa aliqd tñ nihil p̄fert diciꝛ stupidus ⁊ est stupor mētis. Aliqñ sumiꝛ stupor large p̄ longo sonno: ⁊ hūc modū reprobat Gal. 2° affo. cōmento 3°. Aliqñ ēt sumiꝛ q̄si idē sit qd̄ in poten- tia sensus ⁊ motꝰ añs ad apoplesiaz sicut subeth. Aliqñ ēt vsus huiꝰ nois stupor est sinonimū nomini p̄alesis vt dicit .A. i prin- cipio capituli. Aliqñ sumiꝛ stupor p̄ dormitatōe mēbri vel mē- broꝝ vt hic sumiꝛ p̄ dispōne media iter ꝯpletā siue vltimā lati- tudinē .i. p̄alesim ⁊ sanitatē .i. diminuta est actio saltē sensus ta- ctus vt dixit Raš p̄° ꝯtinentis: ⁊ Gal. 5° de accñti caplō 2°: di- xit q̄ dormitatio ē alicuiꝰ mēbri p̄ua mollitia saltē vtplurimū. ⁊ iō diciꝛ dormitatio q: dormiēs nō exercet op̄a qbꝰ declaraꝛ corpꝰ eē sanū: nō est tñ p̄pterea corpꝰ egrū: q: nō semp̄ lesuz in op̄ationibꝰ sicut ēt i dormiēte est diminuta op̄atio tactiua ⁊ nō absolute ita vt i stupore vt supra dictuz est circa litteraz.

Quid rei stuporis.

Quid rei autem dicit Auic. q̄ est morbꝰ officialis faciēs eue- nire in sensu tactuali nocumētum .s. aut destructionez aut di- minutionē cum tremore si est debilis: aut mollificationez si est confirmatus: quoniā virtus sensibilis non solum prohibetur a penetratiōe .s. aliquotiēs: sed ⁊ motiua quāuis i quibusdā ho- ris iueniaꝛ stupor absqz difficultate motus p̄pter diuersitatez neruoꝝ motus ⁊ sensus: ex quo tex. sequiꝛ q̄ in stupore p̄prie ē nocumentū in sensu tactiuo ⁊ nō in op̄atione motiua q: dimi- nutio: ⁊ hoc ē qd̄ dicit Gal. 4° de accidēti caplō 5° dicit q̄ stu- por est accidēs sensus tactꝰ: vñ diminuta sensatio ē illa que p̄- prius attribuiꝛ stupori: ablatio vero sensus nō sic appellaꝛ stu- por. Et nota q̄ ablatio sensus ⁊ motus si fiat s̄m totū ē idez qd̄ apoplesia: si s̄m partē ē paralesis: si s̄m particularē p̄tem fiat est paralesis p̄prie illiꝰ partis. sz si fiat ablatio motus ⁊ nō sit abla- tio sensus sz diminutio tantū: diciꝛ stupor q: ad hoc q̄ dicaꝛ stupor requiriꝛ q̄ sit diminuta sensatio mēbri de necessitate: ali- quādo tamē cuz ea est ablatio motus. Sz p̄ intelligētia descri- ptionis nota q̄ Aui. dicebat stuporē esse officialē egritudinem ⁊ hoc q: plerūqz cōtingit p̄pter oppilationē i neruis qui ē mor- bus officialis vel q: stupor nō accidit nisi mēbris sensibilibꝰ .i. manifestaꝛ in organicis vt dicit Costa primo cōtinētis: sz nō ē disputatio de hoc vtilis: vtruz .s. sit morbꝰ an accidēs. Sed dubitaꝛ q: dicit cuz tremore si sit debilis ⁊c̄. ē ne semp̄ hoc ve- rum q̄ cū stupore cōiungaꝛ tremor aut p̄alesis. Pro hoc nota q̄ neqz semper cōiungiꝛ tremor neqz semper mollificatio: imo nō est mollificatio absolute cū stupore: neqz si fuerit fortis neqz debilis: sz exponiꝛ cū mollificatōe si ē fortis .i. accidens ad mol- lificationē nō q̄ dicaꝛ sub noīe mollificatiōis: cū stupore tñ vt sepe ꝯiūgiꝛ tremor qñ cāe stuporis .i. qbꝰ debilitaꝛ sensus tactꝰ p̄ easdē vt sepe debilitaꝛ motꝰ volūtariꝰ: ⁊ sic cuz stupore con- iungitur tremor. tamen dicit Gal. 4° de accidenti capitulo 5° dubitādo ē ne semp̄ verū q̄ qñ ē diminuta op̄atio sensitiua sit ēt diminuta motiua. Rñdet qñ virtus sensitiua ⁊ motiua p̄ eū- dem deferꝛ neruuz vt discoop̄to musculo: tūc si debiliteꝛ op̄a- tio sensitiua ita q̄ fiat stupor fit ēt tremor q: debilitaꝛ motiua eo q̄ maior quātitas spūuz requiriꝛ ad motū q̄z ad sensuz ideo ⁊c̄. ⁊ adducit rōnē ad hoc. nā sensus stat i quodā pati: motꝰ non stat i quodā pati sed i quodā agere. Nā dixit loco allegato sen- sus tactus suscipit actionē ab alio ē eīm quasi pati: iōqz parum virtutis aīate sufficit ei: motus aūt lacerti nō suscipit actionem ab alio sed ipse facit i alio quoniā ipse mouet corpus. vñ necesse fuit multā aīate virtutis habere qualitatē: iō cute excorticata ⁊ lacertus discoopertꝰ apparens nullatenꝰ hz motū ⁊ si sensum ipse nō amiserit. Virtus tñ tactiua mālis magis imutaꝛ qñ fue- rit debilis q̄z qñ fuerit fortis vt corp̄a debilia tp̄e hyemis tre- munt ⁊ non sic fortia tremūt. ergo virtus mālis tactiua a certa cā debili imutaꝛ: ⁊ non sic imutareꝛ si eēt fortis: ergo facta di- minutōe in sensu fit etiā in motu. Secus ē si per diuersos ner- uos deferaꝛ virtus sensitiua ⁊ motiua: vt si virtus sensitiua sit i neruo expanso sursuz ⁊ virtus motiua sit i neruo posito in p̄- fundo tunc poterit ledi pars superior nō aūt iferior motiua ⁊ sic p̄hibebiꝛ sensus ⁊ nō motus. ideo volebat dicere Auic. q̄ si sit debilis fit stupor.

Quid rei tremoris.

Expedito de quid rei stuporis cōuenit q: Rasis in caᵒ d̄ stupore simul determiauit de tremore. Determiare hic de tre- more p̄rio videbiꝛ de quid rei ēt eius ⁊ preter ea que dicta sunt supra in textu s̄m Auēzo. describēdo tremorē q̄ ē motus agita- tiuꝰ ex pugna inter morbuz ⁊ virtutē s̄m Gal. dicaꝛ 5° de ac- cidenti caᵒ 2° q̄ tremor p̄prie sumptus qui ē accidens virtutis volūtarie motiue dr̄ eē motꝰ cōpositus ex motu mēbri morbidi vel ifirmi ⁊ motu virtutis ita q̄ ē motꝰ cōpositꝰ ex motibꝰ ꝯrīs vno .s. deorsuz vt a grauitate mēbri vel a mā i mēbro exñte alio sursuz a virtute eleuāte. vñ dicit Gal. q̄ cū hō ē sanus s̄z im- periū volūtatis pōt ad quālibet partē positionis mouere mem- brū ⁊ ipsū extēdere ⁊ sic tenere mēbrū i omni situ. ⁊ cū mēbruz ē mortuū ⁊ paraleticū deponiꝛ i totū ⁊ a virtute eleuari nō po- test: sed cū ē ꝯpar grauitas mēbri ad deponēdū virtuti motiue ad eleuandū vel quiescere faciendū ita q̄ ē bellū quasi ꝯtinuuz iter virtutē motiuā ⁊ grauitatē mēbri fit tremor p̄prie sūptꝰ. Nā nisi motus tales nō habeāt inter se cōtinuitatē vel succes- sionē non diceret vere tremor. vñ si ēt grauitas mēbri nō de- poneret ita q̄ virtus nō conareꝛ subleuare mēbrū nō fieret tre- mor s̄m Gal. loco allegato qd̄ declarat ex eo. Nā si ponaꝛ ca- put tremulū supra culcitrā mollē quiescit: sz cū virtus conatur sustētare mēbrū p̄p̄ laborē ꝯcurrēte capitis grauitate ad alterā positionē fit tremor ita ēt qñ virtus vult releuare manū tremu- lā vel scribere fit tremor. sz qñ manꝰ i certo situ qescit apodiata nō fit tremor: sed vbi tñ vellet i certo situ sustētare manū graui- tate mēbri inclināte ad ꝯriū ⁊ virtute nō simplr dñante nec gra- uitate simplr dñante tunc fit tremor. vñ augmētata virtute po- nitur sursuz cū vero grauitas fit fortior moueꝛ deorsuz ⁊ sic fit tremor. iō .A. declarās tremorē dicit: tremor est morbꝰ officia- lis eueniēs p̄pter defectuz virtutis motiue a motu lacertorum s̄m ꝯtinētē ꝯpar grauitati cōpari intromittēti sua motione mo- tionē volūtariaz quare ꝯmisceꝛ motꝰ volūtarij cum motibus non voluntarijs: ⁊ est tremor nocumentū in virtute motiua si- cut stupor insensibili virtute. vnde sicut stupor est lesio diminu- ta quia diminuta sensatio tactiua membri: ita tremor est dimi- minuta actio virtutis motiue volūtarie q: deficit in mouendo mēbrū aut sustētādo: diciꝛ ergo q̄ ē morbus officialis: ⁊ sic est dispō p̄ter naturā: ⁊ ē officialis q: nāe organice q: morbꝰ i situ cuz mēbruz nō possit moueri ad situz intētuz a nā vel ꝯseruari in situ intēto a nā: vt tñ diciꝛ eē talis motꝰ ꝯpositus vr̄ magis accidēs q̄z morbus: sz pro quāto intēdiꝛ dispō que ē in mēbro talis vel sic est morbus ⁊ diciꝛ morbus officialis: neqz obstat si dicaꝛ motus talis sursuz factus ē factꝰ a virtute q: est s̄m intē- tionē nāe ⁊ motus grauitatis deorsuz ē motus nālis: ergo talis motus nō est p̄ter nām: ⁊ sic nō est morbus: dicaꝛ q̄ sicut cōce- dendū est q̄ fiat a virtute: nō fit tñ a virtute nāliter intēdente ⁊ oī modo nā nō impedita sic itendente natura. nā virtus mēbrū subleuans leuat ipm a termīo quodā a quo ad terminū ad quez vltra quē eleuaret nisi impedireꝛ: ⁊ sic ē p̄ter nām sic intēdente hoc euenit ergo p̄pter defectū virtutis motiue: q: nā nō p̄uenit adid qd̄ intēdit. dicit ꝯñter ita silr eē de grauitate mēbri que deorsuz magis: ⁊ ad terminū vlteriorē descēdendo moueret ni- si eēt virtus subleuās: vñ etiā ex p̄te huius ē p̄ter nām: iō totus motus ꝯpositꝰ est p̄ter nām: addit ex defectu a motu lacertoruz s̄m continuitatez q̄ declaraꝛ: nam virtus motiua: verbigratia niteretur facere motuz continuuz ab a ad b: ⁊ cū veniat ab a ad

c terminum infra b grauitas membri deponit membrum: ⁊ sic
non continuatur motus ſm cõtinuitatez compar grauitati cõ/
pari intromittenti sua motione motionez volũtariaz idest vir/
tus motiua in subleuãdo est compar grauitati intromittẽti du/
plr̃ exponẽdo ly intromittẽti.i. resistendi sua motione deorsum
idest grauitate mouẽte deorsum virtus ẽ sibi ꝯpar intromittẽti
ẽ cõpar virtus virtuti mouẽti sursuz vel alr̃ ꝯpar ⁊c̃.i. virtus ẽ
ꝯpar grauitati intromittẽti.i. incitãti q̄ꝛ grauitas excitat virtu
tem ad mouẽduz sursuz: verbigratia vbi mẽbruz a virtute inci
tatur vt sustentet̃ mouet̃ a grauitate deorsum: tunc ergo talis
grauitas sic mouẽs incitat virtutẽ vt eleuet mẽbrum: ẽ ergo cõ
par virtus motiua grauitati.s. cõpari ĩtromittẽti.i. incitãti vir
tutem ad motionẽ voluntariam.i. ad volũtarie mouen̄. sursum
quare cõmiscent̃ motus volũtarij cũ motib⁹ nõ volũtarijs.i.
cuz motibus deorsuz: ⁊ sic illa successio motuũ facit tremorez.
⁊ dicit hic Gẽtilis ꝙ totus tremor ẽ accidẽs virtutis volũta/
rie motiue. nã cuz membrũ sua grauitate mouet̃ deorsuz ẽ ac/
cidens: q̄ꝛ defectus virtutis volũtarie motiue cuius est mẽbrũ
sustẽtare. ⁊ cũ mẽbrũ mouet̃ sursuz est accidẽs virtutis ⁊ ẽ eius
actio preter nãm ⁊ nãlis: q̄ꝛ factus a nã ꝓter nãm tñ q̄ꝛ nõ ſꝫ to/
talem intẽtionẽ nãe: q̄ꝛ forte ad altiorẽ terminũ vellet mouere si
posset ⁊ ẽ aliqualr̃ nãlis q̄ꝛ ad eleuandũ ĩclinat nã. Sꝫ hic no
ta ꝙ grauitas mẽbri nõ ẽ simplr̃ ꝯpar virtuti motiue q̄ꝛ nõ fie/
ret motus: sed ad hunc ĩtellectũ dicit̃ ꝯpar q̄ꝛ sicut virtus nõ ẽ
simplr̃ dñans sed debilis ad mouendũ. neqꝫ grauitas simplici/
ter dñans ad virtutẽ: imo cũ ad certũ terminũ eleuat virt⁹ de/
primit̃ vbi ad altiorẽ terminũ eleuaret̃. silr̃ cũ ad certũ terminũ
descẽdẽdo deprimit̃: deprimeret̃ magis nisi a virtute eleuaret̃.
est ergo ſm hunc modũ ꝯpar. Posset tñ dici ꝙ ꝓ aliquãto tp̃e
vel instãti dicit̃ ꝯpar: vt cũ incipit mouere ꝑ remotõez ꝺ pñti
vt ẽ notũ in phia. Jã ponẽde sũt distĩctõẽs quedã: quarꝫ pria
sit ꝙ stupor aliqñ accidit ſm totũ: aliqñ ſm partẽ: aliqñ ex nocu
mẽto cerebri: aliqñ ex nocumẽto nuche: ⁊ qñqꝫ ei⁹ principiũ ẽ ex
spõdili: aliqñ ex nocumẽto particularis mẽbri sicut palesis fit ſꝫ
diuersas partes mẽbrorꝫ. Et similis distĩctio põt poni de tre/
more. Dicebat Auic. tremor qñqꝫ ẽ in oĩbus mẽbris.s. excepto
capite: ⁊ qñqꝫ ĩ corpore.s. toto: qñqꝫ in capite solũ: ⁊ qñqꝫ fit tre
mor in vtrisqꝫ manib⁹ ⁊ nõ in pedib⁹: ⁊ qñqꝫ sup. ecõtra lꝫ vt/
plurimũ magis fiat ĩ manib⁹ q̃ꝫ ĩ pedib⁹: de cã videbit̃ infra.
Alia distĩctio cõis ⁊ stupori ⁊ tremori. nã aliqñ accidit talis
successiõe aliorꝫ morborꝫ ⁊ aliqñ pñcipiãdo. Et successiõe aliorꝫ
aliqñ accidit per viã crisis manifeste ⁊ aliquotiẽs nõ. Jtẽ qdaꝫ
ẽ recens quidã antiquus ⁊ ꝯfirmatus. Jtẽ ⁊ ẽ vltia distĩctio
quelibet talis dispõ: aut ꝯtingit ĩ corpore forti ex cõplõne etate
vel sexu: quedã ĩ corpore debili vel nãlr̃ vel ex cã accidẽtali. Ex
pedito hoc 2° principali veniendũ ẽ ad tertiũ puta ad causas ha
rum dispositionuz.

Cause stuporis.

Causarꝫ igit̃ prius stuporis quedaꝫ sunt primitiue: quedã corꝑales. Nã
aut sumit̃ ex parte virtutis cũ debilitat̃.s. cũ minuit̃ mensura
spũum qui requirunt̃ ad sensuz tũc fit stupor: vt cũ quis ẽ ꝓxi/
mus sincopi vel morti. nã tũc mẽbra ĩcipiunt stupere ⁊ hoc mõ
vigilia supflua ⁊ oẽs cãe debilitãtes sũt cãe stuporis ex ꝑte vir/
tutis vel fit stupor: ⁊ hoc mõ correspõdẽter tales vel similes cãe
minuẽdo virtutẽ motiuã sũt cãe tremoris ex parte instrumẽti:
qꝺ ẽ spũs vel istrumẽti qꝺ ẽ mẽbrũ: nã oꝫ spũm cẽ dispositũ vt
in eo recipiatur virtus motiua siue sensitiua: ideo spissitudo in
spũ ꝓpter malã q̃litatez vel ab aliqua cã occulta vt a venenoso
aĩali facit spũz nõ debitũ istrm̃ virtutũ. nã q̃libet talis facit ipꝫ
ĩhabilez vt ĩ eo virt⁹ debite recipiat̃. Jn mẽbro ẽt põt cẽ ĩdispo
sitio ad recipiendũ ĩpressionez spũs vel a malitia ꝯplõnis fride:
ẽt a malitia ꝯplõnis calide: vñ aliqñ ĩ febrib⁹ stupent mẽbra aut
fit ꝑꝑ oppilatõez ꝓhibẽtẽ debitũ trãsitũ spũuz: ⁊ hec oppilatio
ꝯtingit aut a cã extrĩseca aut ꝑꝑ ĩpressionẽ alicui⁹ grauis põde/
rãtis: ⁊ qñ vnuz crus ꝯprimit aliud ⁊ ita ligature ⁊ cõstricture:
vel ꝯtingit ex mã replõnali vt a mã sanguinea flegmatica: etiã a
colera ⁊ a vẽtositate ⁊ a vaporib⁹ grossis fieri põt. Et ex hoc po
test declarari qõ q̃re pedes magis stupescũt q̃ꝫ man⁹ ⁊ alia mẽ/
bra: Rõ ẽ q̄ꝛ pedes sũt magis lõgiqui a corde ⁊ a cerebro: iõ cũ
minorent̃ spũs magis ledit. Sꝫ hec rõ vt statiz videbit̃ de tre/
more hꝫ difficultatẽ: ẽt ad pedes defluũt vapores magis grossi
vñ fit ĩdispõ respectu spũs ⁊ respectu ĩstrumẽti: ⁊ iõ ĩ idrope tu/
mescũt pedes. 3ª cã est ⁊ est fortior: qm̃ pedes sunt pñcipalr̃ fa
cti ad motuz ꝓgressiuũ: iõ tact⁹ pedis nõ est ita ꝓportionat⁹ si/
cut ĩ alijs mẽbris: q̄ꝛ aliud tẽperamentũ requirit̃ ad motũ aliud
ad sensuz: ⁊ ibi ĩ neruis est tꝑamentũ magis ꝓ motu ⁊ sic nõ ꝓ
sensu ꝑꝑ duritiez ĩ eis existẽtem: ideo nõ sic penetrare põt virt⁹
sensitiua. Jdeo dicebat Aui. ꝓpter hoc ꝯtingit ĩ tactu pedis cũ
ꝯpositione ad tactũ man⁹ sicut stupor. Pꝫ ẽt q̃re ĩ dormitatõe
cruris appꝫt ꝙ pes sit multũ põderosus ⁊ multe grauitatis. rõ
est q̄ꝛ ĩ stupore ẽ diminuta virt⁹ sensitiua ⁊ motiua: mẽbruz er/
go est tanq̃ꝫ passuz ⁊ virtus tanq̃ꝫ agens: pes ergo multũ resi/
stit ꝓpter grauitatẽ. Pꝫ ẽt q̃re stante stupore fit quedã formi/
catio in mẽbris que ẽ quidã motus ĩordinatus spũum vel va/
poruz ꝓpter oppilationẽ viarꝫ. nã virtute debili exñte multi va
pores imprimũt ĩ virtutẽ sensitiuã qui virtute forti exñte nõ ĩ/
primerẽt saltẽ cũ nocumẽto: ⁊ sic senes hñt fere oĩa mẽbra stupi
da ꝑꝑ corꝫ frigiditatẽ ⁊ siccitatẽ.

Cause tremoris.

Ex his ẽt sũmarie colligunt̃ cause tremoris. Cãe igit̃ ei⁹ sũt tres ĩ gñe
q̄ꝛ oĩs cã vel sumit̃ ex parte virtutis vel instrumẽti vel vtrius/
qꝫ. Ex parte virtutis vt si debilitat̃ virtus ĩfra debilitatez que
facit ad paralesiz: nã tremor ẽ media dispõ ⁊c̃. sicut ẽt ⁊ stupor:
⁊ hoc mõ oẽs cãe que faciũt ad virtutis minorationẽ.s. spũum
sũt instrumẽta minoratõis motiue vt dictũ ẽ supra vel ẽt distẽ/
perãtia spũum ita ꝙ nõ habẽt qualitatẽ ꝓportionatã que ꝯtin
git in timore ex aspectu rei terribilis vt aspiciẽdo ab alto: ⁊ hoc
mõ transiens supra trabẽ in altuz tremit: vel cũ quis dꝫ orare
corã venerãdo quẽ timet: ĩsurgit tremor q̄ꝛ ꝯuertit̃ spũs ad mi
nerã.s. cor ⁊ miorat̃ spũs: ẽt passiões aĩales fortes sũt cã tremo
ris maxĩe timor vt ex aspectõe lupi ⁊ occursu ad hominẽ furio/
suz ⁊ inimicũ inuentũ in excogitato ẽt ⁊ tristitia. Et in hoc po/
nit. A. nõ soluz esse debilitatez: sꝫ ẽt ꝓpter diuersuz motũ ꝯtin
gentẽ in spiritib⁹: ⁊ ad hãc cãz reducit̃ coitus fact⁹ supra reple
tionẽ q̄ꝛ debilitat ⁊ resoluit spũm: ẽt facit diuersuz motuz ĩ spi/
ritibus: res etiã dissolutiue calefaciẽtes ⁊ ẽt multũ infrigidãtes
vel simplr̃ vel cũ mala qualitate vt potus aque fride ledit ⁊ mor
sus scorpionis aquatici ledit cuz frigiditate formali ⁊ cũ ꝓprie/
tate venenosa. ⁊ dicit Gentilis notanter dicit. A. de scorpione
aquatico q̄ꝛ hꝫ venenũ frigiduz: ⁊ terrestris hꝫ adurens ⁊ cali/
dum aut scꝺo principalr̃ sumit̃ ex ꝑte instrumẽti: ⁊ hoc mõ aut
distemꝑando ĩstrumentũ.s. neruos vel musculos vel ꝓpter ex/
cessiuam frigiditatẽ in instrumẽto.s. ꝓpter humiditatẽ mollifi
cantez instrumentũ ĩfra illã a qua fit palesis vel ꝓpter siccita/
tem faciẽtẽ duritiẽ: vñ difficulter mouet̃ mẽbruz ⁊ neru⁹ a vir/
tute: lꝫ cõiter nõ fiat mẽtio de siccitate. ĩmo dicit Gẽtilis ꝙ su
mendo ꝓprie tremorẽ vt sumit̃ in hoc caplo siccitas nõ addu/
cit ad hunc tremorẽ. nã ſm hoc ĩ ethico fieret tremor: sꝫ fit mo/
tus tremulus mẽbri qui ꝓprie nõ ẽ tremor: nõ ꝙ fiat duellũ: tñ
nõ incõuenit imaginari ꝙ siccitas sit cã tremoris ꝓprie sumpti
ꝓ quãto oĩs ĩmoderata discrasia in instrumẽto ledit actũ pro/
prie virtutis illius ĩstrumẽti vel mẽbri ꝑ idẽ mediũ sicut ⁊ ꝺ stu
pore: vt dicit Gal. dãdo exẽplum de aere vel aqua ĩspissatis in
quib⁹ ꝓpter grossitiẽ nõ põt lumẽ solis bene penetrare ⁊ nõ se/
quit̃: ergo in ethico fieret tremor: est tñ ꝯcedendũ ꝙ multotiẽs
fit tremor cuz ad illã vltimã siccitatẽ venit: ñ tñ semꝑ ẽ ĩ ethico
tanta siccitas sufficiẽs facere tremorẽ ꝓprie lꝫ ẽt forte remissior
siccitas q̃ꝫ que ꝯiungit̃ in ethico si subito induceret̃ possꝫ ẽẽ cã
tremoris ex maiori ipius lesiõe q̃ꝫ si paulatine ĩduceret̃. Alia
cã sumit̃ ex ꝑte oppilatiõis ex mã grauitãte mẽbrũ ⁊ oppilante
plerũqꝫ flegmatica lꝫ aliquãdo sanguinea melãcolica ẽt coleri/
ca lꝫ rarius pñt ad hoc ducere: ⁊ illa mã flegmatica ĩuuit Aui.
⁊ est patiẽs.i. apta resolui a calore nãli ꝓpter subtilitatẽ ipsius:
⁊ aliquãdo nõ est patiẽs a virtute vel ꝓpter grossitiẽ ⁊ multitu/
dinem eius vel ꝓpter eius excessiuã frigiditatẽ. vñ dixit Gen/
tilis videm⁹ ĩ senib⁹ tremulosis accidere bauas subtiles ex ori/
bus eorꝫ: ⁊ nõ ẽ bonũ signũ. nã lꝫ mã subtilis sit: ⁊ vt sic videa/
tur apta resolui a virtute: tñ q̄ꝛ est multũ frigida fit nõ patiens
a virtute: imo est multũ resistẽs resolõni. Põt etiaꝫ fieri dicta
oppilatio ĩ neruis a cã extrinseca neruo vt de apate nerui vici/
ni vel ꝯplexione ⁊ ligatura: vt dicebat̃ supra de stupore. Et ali/
quando ⁊ tertio principaliter sumit̃ causa ex parte vtriusqꝫ.s. ĩ/
strumenti ⁊ virtutis: vt quãdo causa ledens instrumentũ etiam
ledit spirituz: vt esset mala cõplexio frigida q̃ ledit simul ⁊ tẽ/
peramẽtũ ĩ spũ ⁊ instrumẽto motiuo: tũ q̄ꝛ ĩmobilitat: tũ q̄ꝛ cõ/
trariat̃ ꝯplõni qualitatiue spũs: ita dico ꝺ hũiditate remolliẽte
instrumẽtũ puta neruũ ⁊ ingrossante spũm: nã tũc fit nocumẽ
tum simul in ĩstrumẽto ⁊ ĩ virtute. vel alr̃ dicit Auic. Nã si sint
due cãe ⁊ ex vna ledet̃ instrumẽtũ seorsũ ⁊ alia cã ledet virtutẽ
seorsuz: quarũ.s. neutra seorsũ ẽ sufficiẽs cã ad causanduz tre/
morẽ sed simul ꝯplicate fit vna cã totalis sufficiẽs ex parte ĩstru
mẽti ⁊ ex parte virtutis: ⁊ exponũt sicut accidit ĩ multũ potãti/
bus. nã mẽbris ⁊ instrumẽtis neruosis debilitatis a vino lꝫ ta
lis debilitas in musculo vel instrumẽto per se nõ sit sufficiens
ad tremorẽ inducẽdũ: tñ quecũqꝫ cã debilis ĩpressiõis aliquid ẽ
minuẽs de virtute erit sufficiẽs simul cũ debilitate in instrumẽ
to ad ipsũ inducẽdũ. Nã videm⁹ ꝙ ex modico timore tales tre/
munt vel ex offensiõe vel occursu inimici a quacũqꝫ cã debili ⁊
hoc ꝓpter debilitatẽ in instrumẽto simul cũ debilitate virtu/
tis vñ fit cã vna totalis sufficiẽs vbi si instrumẽtũ cẽt bñ ꝓpor
tionatũ ex vna istarꝫ causarꝫ nõ ĩduceret̃ tremor. ⁊ sic patꝫ q̃uõ
aliquando contingit tremor ex debilitate virtutis nõ cõcurrẽ/
te mala dispositiõe in instrumẽto: ⁊ aliquãdo ex ĩdispõne ĩ ĩstru
mẽto: ⁊ aliqñ ex ĩdispõe ĩstrumẽti puta musculi vel nerui ⁊ aliqñ
ex vtrisqꝫ simul. Sꝫ dubitat hic Aui. q̃uõ ꝯtingat tremor ĩ ma
nib⁹ nõ exñte eo ĩ pedib⁹: ⁊ rõ dubietatis sumit̃ ex hoc. Nã cũ
pedes sint distãtiores a mineris q̃ꝫ man⁹ ⁊ tremor sequat̃ virtu
tis debilitatẽ videt̃ ꝙ si debilitas sit in manibus ex qua sequat̃
tremor sequit̃ a fortiori qꝺ ĩ pedib⁹. Rñdet̃ dãdo tres rñsiões.
Pria rñsio est ꝙ vbi cẽt oppilatio in origie neruorꝫ argumẽtuz
faceret euidentiã: nã ĩ tremore nõ fit ĩtegra oppilatio. Facta er/
go oppilatõe in cerebro ex qua minoret̃ q̃ꝫtitas spũuz cũ in lon
ginquũ veniẽtes debilitent̃ videt̃ fieri maior debilitas in pedi/
b⁹: sꝫ vbi fiat oppilatio ĩ neruis venientib⁹ ad brachia nõ facta
ĩ neruis veniẽtib⁹ ad pedes fit tremor ĩ manu ⁊ nõ in pede: ⁊ sic
ĩtelligat̃ de reliqs cãis tremoris. ⁊ ista rõ ẽ quasi rñsiua ad vnã
obiectõez q̄ꝛ posset quis dicere. Jstẽ mãe oppilãtes demãdant̃
a cerebro ad neruos ꝑ nuchã: ergo citius mã dꝫ expelli ad origi
nez nuche q̃ꝫ ad ꝑticulares neruos: ⁊ sic stabit argumẽtũ. Rñ/
det tex. A. ꝙ nã defendit ⁊ ꝓhibet mãz ne recipiat̃ in nucha ꝑꝑ
finẽ intentũ a nã: q̄ꝛ opatio nuche requirit̃ ĩ toto ⁊ illã mãz mit
tit ad ꝑticulares neruos qui nõ sunt ita necessarij ꝓ ꝯseruatiõe
toti⁹. Tertia cã sumit̃ ex eo q̄ꝛ virt⁹ motiua fortior est circa pe/
dez q̃ꝫ circa manũ inuens ꝙ spũs delat⁹ ad pedẽ est fortior ĩ mo
uendo

nendo q̃z delat⁹ ad manũ ꝓpter finez: qm̃ maior mot⁹ requirit
ad pedẽ q̃z ad manũ: ⁊ sic maior q̃ntitas spũuz ad pedez demã/
dat ꝓ fine lz sit distãtior sicut ẽt ad epar magis de calore ĩfluit
q̃z ad pãniculuz pleure lz ille sit ꝓpinquior cordi q̃z epar: debi/
litata ergo virtute motiua pz q̃ virt⁹ motiua pedis sufficit mo
uere pedez ⁊ nõ motiua manus manũ. Circa tñ hãc rõez posset
fieri obiectio: sz nõ curemus ⁊ ex his cãis fit integra cã.

Signa. Inter signa quedã sunt ꝓnostica quedã demon
stratiua. Signa ꝓnostica sunt duoꝝ modorum.
nã quedã sunt ꝓnostica euẽtus: quedã ad bonũ: quedã ad ma/
lum: ⁊ hoc ⁊ in stupore ⁊ ĩ tremore. Signa ꝓnostica euent⁹ sũt
oẽs cãe ipsaꝝ dispositionũ cũ precesserũt vt febres dissolutiue
vel timor vel fritas aeris ⁊c̃. sunt etiã signa antecedẽtia ad pa/
ralesim: de quibus dictuz est supra. Signa ꝓnostica harũ di/
spositionũ p̃ter ipas easdez dispõnes que sepe antecedũt ad pa
ralesiz vt obtusio in sensib⁹: grauitas ĩ motu: vertigo ⁊ reliqua
dicta supra in ꝑalesi. Signa vero ad bonũ vel ad malũ: ⁊ p°
in stupore ⁊ prius ad malum sunt dicit. A. cũ perseuerat stupor
⁊ ꝓlongat̃ ducit ad mollificationẽ: pz vt fuit dictũ circa litte/
ram q: cuz ꝓlongat̃ ꝯfirmat̃ cã ⁊ auget̃: ⁊ ꝯñter ad deteriorez
ducit dispõem ĩ intẽtõe differẽte a stupore ⁊ tremore ⁊ ẽ para/
lesis vt dictuz ẽ supra. Jõ dicebat. A. q̃ oĩs stupor ꝑticularis
mẽbri cũ ꝑseuerat ⁊ fit fortis: nũciat ꝑalesim aut spasmũ adue/
niẽtez ei mẽbro. nã mã debiliter oppillãs faciẽs diminutionẽ ĩ
sensu cũ auget̃ faciẽs maiorẽ oppilationẽ põt eẽ cã spasmi ⁊ pa
ralesis fm̃ q̃ mã vel ĩbibit̃ relaxãdo magis vel sua grossitudine
dilatat: ⁊ sic ĩ lõgũ abbreuiat ĩde fit ꝑalesis aut spasm⁹. Aliud
ꝓnosticũ speciale ad maluz q̃ sequitur ex precedenti stupor fa/
ciei nunciat torturam. naz ex quo stupor terminatur ad parale/
sim vel spasmum ⁊ tortura faciei sequatur paralesim aut spas/
mum aut vtrũqz partiuz faciei vt capitulo seq̃nẽti videbit̃: pz
quomõ stupor faciei significat torturam. Aliud signũ prono/
sticũ dicit. A. scias q̃ stupor cũ ꝑseuerat ⁊ nõ remouet ipz eua/
euatio: deĩde succedit vertigo nunciat apoplesiã. Rõ sumit̃ ex
hoc. nã cuz stupor mãlis de quo ẽ sermo ꝑ eũonem nõ cessat si/
gnificat̃ multitudo mãe: nõ tm̃ circa neruos sz ẽt circa cerebrũ
qd̃ ꝯtinuo mãs demãdat ad neruos: qd̃ nisi ita eẽt ꝑ eũonẽ mi/
noraret̃. Succedẽte ergo vertigĩe significat̃ cõicari multos va
pores ad vẽtriculos cerebri qui faciũt vertigĩnẽ: qui vapores ĩ/
spissari a friditate cerebri ad nãm aqueã deduci pñt oppilare vẽ
triculos cerebri ⁊ facere apoplesiã vel sup. epilensiã. Aliud ꝓ
nosticũ circa stuporẽ ẽt ad malũ de mente Aui. est q̃ stupor p̃te
rea nũciat apoplesiã vel epilensiã ⁊ spasmũ aut ꝑalesiz cõez. Sz
hic nota ꝑꝑ male ĩtelligẽtes qui sepe ĩcutiũt timorez ĩfirmis ꝑꝑ
vnũ textũ q̃ nõ oĩs stupor ꝓprie sumpt⁹ nũciat ꝑalesiz vel apo
plesiã: sz ille tm̃ de quo ante dictuz ẽ. s. qui est q̃si toti cõis ⁊ nõ
sedat̃ ꝑ eũones ⁊ succed[illegible] vertigo. Nã de tali est suspitio vt di/
ctũ est ⁊ cũ Aui. hoc di[illegible]rit ĩdistĩcte q̃ stupor nũciat apoplesiã
⁊ epilensiã ⁊c̃. nõ accepit stuporez ꝓprie: sz accepit stuporez pro
subeth vel somno lõgo vt aliq̃n accipiebat̃ ab antiq̃s vt fuit su/
pra dictũ ĩ ꝯmento affo. Somn⁹ ⁊ vigilia: ⁊ ita ẽt voluit Gen/
tilis suꝑ hoc passu: ⁊ tũc veꝝ est q̃ subeth vel somn⁹ lõgus ꝑse
uerãs significat replonez cerebri a mã flegmatica vel vaporib⁹
grossis aptis ꝯuerti ꝑ ĩspissatõez ĩ flegma: ⁊ sic si mã fluat ĩ ven
triculis cerebri vel ĩ origines cursuũ spũuz aĩaliuz faciet epilen
siaz vel apoplesiã: ⁊ si ad nuchã vel neruos diuerso mõ oppilã/
do facere põt ꝑalesiz guzeç vel spasmũ: ⁊ ista ꝓnostica ẽt quasi
cõia sũt ad tremorẽ. Nã sicut stupor est lesio ĩ virtute sensibili:
ita tremor est nocumẽtũ ĩ virtute motiua. Sz de tremore spe/
cialr̃ dicit̃ q̃ magis ꝑuersus est tremor sinistri lateris q̃z dextri
qd̃ ĩtelligit̃ q̃ntuz ad curã de tremore mãli ĩtelligẽdo a cã ĩtrin/
seca ꝯtingẽte. Aliud signũ ꝓnosticũ ad maluz ĩ tremore: tre/
mor ꝯtingẽs ĩ apoplesia vel litargia est signũ maluz ⁊ ad mortẽ:
nã significat virtutẽ maxĩe oppssam aliqualr̃ moueri ⁊ excitari
vt exhoneret̃ a mã: manentib⁹ ergo dictis dispõnib⁹ ⁊ nõ mino
ratis significat q̃ de ꝓximo extinguet̃ calor nãlis: ⁊ ita expien/
tia manifestat. Ultimũ signũ ad malũ ⁊ est ẽt Aui. q̃ tremor
in senib⁹ medicamĩe nõ remouet̃. Signũ vero ad bonũ est cũ
ad ꝑalesiz succedit tremor: ẽ significatio bona. nã sig̃tur nãz vi
cere mãz ⁊ deoppilare meat⁹ vel saltez minorari cãz aliã facien
tez ꝑalesiz ex quo ad ablatã oꝑationẽ motiuã ꝯtingẽtez ĩ ꝑalesi
sequit̃ diminuta oꝑatio motiua q̃ est minor lesio. Aliud signũ
ꝓnosticũ ⁊ est Hyp. 6ª ꝑticula affo. ⁊ ponit̃ ab Aui. ⁊ pª quarti
ĩ caplõ de causone: ⁊ 2ª tertij ĩ caplõ de tremore cui accidit in fe
bre causoni de tremore: tũc sensus ꝑmixtio resoluit caz ab ipso:
⁊ lz Gal. nõ acceptauerit istũ affoꝛismũ eẽ de mẽte Hyp. vt pa
tet in ꝯmẽto. tamẽ Auic. verificat ipm̃ ꝑ duos modos pª quar/
ti. Unus intellectus est q̃ quãdo cum causone cõiungit̃ tremor
verus dissoluta mã a caliditate fe. mollificãte neruos: si super/
ueniat alienatio significat̃ cerebrum calefieri ⁊ cõseq̃nter ner/
uos: ⁊ exinde potest fieri resolutio materierũ in eis contentarũ:
⁊ sic alienatio erit signũ cure quia resoluit tremorez ab eo. Ali/
us modus est vt intelligat̃ textus isto modo q̃ cũ in causone sit
alienatio tũc tremor suꝑueniẽs significãs expulsionẽ mãe cau/
sonis ad extra venas ꝯñr sig̃tur terminationẽ causonis: q: cau/
son ẽ febris ꝯtinua cuius mã peccat ĩ venis vel in locis ꝓxĩs cor/
di: ⁊ sic per tremorẽ declat̃ termĩatio causonis. Et hec fuit snĩa
Hypo. 2° affo. a causone hito tremor superueniẽs soluit egri/
tudinẽ. Signa vero generis de tremore ⁊ stupore satis nota
sunt ex se: ⁊ signa speꝝ gñaliũ vt. s. si fiat ex replõne toti⁹ corpo
ris vel tm̃ ex replõne neruoꝝ dicebat Costa p° ꝯmẽtis declat̃
ex replõne toti⁹ corporis. ⁊ si fuerit post purgationẽ corporis ⁊

post exhibitionẽ parui nutrimẽti ⁊ ĩnequalẽ digõnẽ tunc scit̃
q̃ suꝑfluitas ẽ in neruis ⁊ ẽt stupor suꝑueniẽs ex debilitate ner
uoꝝ ⁊ replone coꝝ cognoscit̃ ex assidua mora stupefactõis ⁊ as/
siduo euẽtu ⁊ recessu. nã aliqua sũt corꝑa ita nãlr̃ debilia in ner
uis radicalr̃ q̃ ex oĩ facili cã ledẽte neruo stuporẽ incurrũt ⁊ tre
morẽ ⁊ ita faciliter reducunt̃. Si vero fuerit aliqua cã de primi
tiuis dicebat Auic. signa sũt cãe que precesserũt ⁊ augumentũ
stuporis vel tremoris ex eis cũ additõe eaꝝ ⁊ eius diminutio. s.
stuporis vel tremoris sup. cũ diminutõe haꝝ causaꝝ. Nã si p̃/
cessit timor vel passio aĩalis signũ ẽ q̃ illa fuit cã tremoris etiã
ꝓpter orare ante hoĩem honorãdũ ẽ cã ⁊ alia dicta de cãis vt
ꝓpter portationẽ oneris grauis vel ꝓpter febres dissolutiuas
vel alias cãs silr̃ resoluẽtes que p̃cesserũt. ⁊ si fuerit a mã corpo
rali oppilãte humorali declatur per signa ipsoꝝ hũoꝝ sepe di/
cta siue flegmatica fuerit siue alia mã.

Cura. Jaz veniẽdũ ẽ ad curã. Et prio ẽ ꝯmemorãdus cañ.
Rasis in textu. s. q̃ cura eius nõ ẽ differẽda: q̃n cĩm
ꝓlongat̃ tp̃s huius egritudinis. s. stuporis vel tremoris ꝑducit
ad ꝑalesim. Et idẽ dicebat Aui. ĩ cura tremoris ⁊ velociter vta/
tur cura ipsa mollificatõis. Intelligat̃ tñ cum mitiorib⁹ sicut ⁊
morbus ẽ remissior. ⁊ hec quãtũ ad dietã ⁊ medicinã: vñ ĩ his
morbis non ẽ necessaria dieta ita tenuis sicut ĩ ꝑalesi. sz in reli/
quis cura haꝝ egritudinũ cũ dieta ⁊ potõe similis ẽ cure pale/
sis cum he dispõnes antecedãt ad cã. Nã dicebat Gal. ĩ libro
heresuz caplõ 6°: quecũqz eim sanant passiones iaz fientes hec
⁊ anteq̃z fiant ꝓhibẽt ꝯsistere ita q̃ in dieta quãtũ ad aerẽ ĩ cã
cõiter ꝯtingẽte que ẽ mã flegmatica oppilãs opz poni corpora
in aere calõ ⁊ sicco ⁊ fugiant vẽtos ⁊ loca hũida ⁊ paludosa fri/
gida: ⁊ vbi oporteat aerẽ rectificari rectificet̃ modis alĩs sepe di
ctis. ⁊ exercitiũ ẽ eis ꝯueniẽs si exercitet̃ añ cibũ moderate quo
usq̃z aꝑtis poris sudor ĩcipiat emitti: ⁊ postea fricet̃. ⁊ si nõ pñt
ãbulare pri⁹ ẽt exercitet̃ fricatõib⁹ ad aꝑtõez poroꝝ ⁊ ita frica/
tões ante ⁊ post exercitiũ ꝯueniunt: ⁊ nõ tantũ stante stupore ⁊
tremore vniuersalib⁹: sz etiã in ꝑticulari membro. nã tũc exer/
citiũ illius mẽbri est maxime ꝯueniẽs: qm̃. A. ĩ cura stuporis lo
quẽs de ꝑticulari mẽbro stupido dixit ꝯfirmãdo viã lniaz di/
ctam prius in caplõ cure ꝑalesis: cũ ergo appet stupor ĩ aliquo
mẽbro ꝓpter cãm antecedẽtez aut primitiuaz sicut frigus: aut
aliud adueniẽs principio neruorum: opz vt nõ sis cõtentus cu/
ratione loci supple soluz: sz sit oĩs cura in principio vie ad ipm̃.
Sed ne aliquis ex his verbis crederet nõ oportere aliquid ope/
rari circa mẽbruz lesum addidit ⁊ ex curis quidẽ cõferẽtib⁹ stu/
pori. s. ꝑticularis mẽbri ẽ exercitiuz illi⁹ mẽbri ⁊ assiduatio mo
tus eius. Et hoc idem ĩtelligat̃ de tremore: q: ex hoc viuificat̃
calor mẽbri ⁊ aꝑitur oppilatio nerui veniẽtis ad membruz: ⁊ ita
rectificat̃ cõplexio eius. Sõnus [illegible]it in quãtitate moderatus: vt
vj. vel. vij. horaꝝ nocturnus n[illegible] diuturnus ĩ loco obscuro ⁊ a
frigore tuto capite alto: vt ali[illegible] dictũ est in dispõnibus cerebra/
libus fugeat accidẽtia aĩe m[illegible]ime tristitiã. nam irasci leuiter ⁊
gaudiũ moderatũ iuuant: a [illegible]oitu abstineãt ⁊ suꝑfluitates omni
die diligẽter ex[illegible]ate vel beneficio artis cũ clisteri vel
suppositorio: de quib⁹ supra dictum est. De cibo dixit. A. oz vt
cibus sit velocis digõnis. nã tarditas digõnis facit longã eua
porationẽ ad cerebrũ: sit ergo panis coꝝ de tota farina bñ fer/
mentatus ⁊ salitus optime coctus laudat̃ fm̃ aliquos panis de
milio ⁊ panico ꝓpter siccitatẽ: ⁊ si pinset̃ cuz aqua decoctionis
yue ⁊ saluie erit ꝯueniẽs p̃paratio: ⁊ in hoc singulr̃ obseruet̃ vt
quecũqz grana vel frumentũ ex quib⁹ fit panis sint diligẽtissi/
me purgata a lolio: ⁊ hoc obseruet̃ in oĩbus passiõibus neruoꝝ
qm̃ loliũ sua ꝓprietate nocet neruis: debilitans eos ⁊ spũm ĩ/
grossans aĩalem: ⁊ spãliter nocẽs virtuti volũtarie motiue: vt
experiẽtia manifestat in comedẽtibus de pane cuz lolio. nã fuit
stupidi ⁊ quasi hamẽtes. vitet̃ panis de siligine ⁊ oẽ viscositati
attinens. risũ bene coctuz cum lacte amigdalaruz ⁊ zuccaro ⁊
melius cuz lacte pinearuz est ferculuz in casu conueniens. De
carnibus vtãtur carnibus auiuz mõtanaꝝ: vt dicsaꝝ durdoꝝ
⁊ aliaꝝ auiũ electarum: vt ꝑdicũ fasianoꝝ turturum ⁊ coturni/
cũ ⁊ querquedulaꝝ ⁊ colũboꝝ iã volare incipiẽtiũ vt alĩs dictũ
ẽ ⁊ ꝯcedũtur carnes edoꝝ ⁊ castratoꝝ in hieme ⁊ capriol oꝝ ⁊ le
poꝝ ⁊ carnes serpentũ preꝑatoꝝ fm̃ supra dictũ ordinẽ. ⁊ d̃ ꝓ/
prietate mirabili valent carnes nicticoracũ. i. olocoꝝ ĩmo dixit
Nicolus reꝑi q̃ q̃daz mulier sexagenaria curata fuit a tremore
capitis cũ sola comestiõe nicticoracũ de nidis suis. nã d̃pilabat
eas ⁊ decoquebat eas cũ viscerib⁹ suis ⁊ comedebat eas nihil
ꝓijciens. hñt ẽt mirabilẽ ꝓprietatẽ in asmate vt expientiã ego
cognoui: ⁊ ita carnes ciconcaꝝ laudant̃. vitẽt oẽs fruct⁹ humi/
dos: pñt vti aliquib⁹ piris post alias mẽsas cũ zuccaro: sz fistici
pince ⁊ auelane sunt in casu vtiles. In reliquis vero ⁊ de potu
videat̃ que sũt scripta de ꝑalesi ꝓpter abbreuiare. Sed singlr̃
hic in fine capituli de tremore dixit Auice. ⁊ que ex cãis est eis
melior ⁊ minoris nocumẽti ẽ aqua pluuialis ⁊ silr̃ oĩ egritudini
neruose. Jõ hac vtant̃ ĩ decoctõe cibarioꝝ suoꝝ.

Medicinalia. Circa regimẽ medicinaliũ dicit Auice.
sũmarie ĩ cura tremoris ponit ĩntẽtões
curatiuas. vnã. s. ad digõnẽ ⁊ preꝑationẽ mãe. aliã ad eũonez.
tertiã ad ꝯfortationẽ neruoꝝ cũ appropriatis ⁊ alteratõez male
ꝯplõnis inducte: ⁊ ẽt diuersionẽ que sepe dz eẽ pria in ordine.
Has intẽtões intellexit cũ dixit in principio cure fac q̃ in alijs
capitulis fecisti ex aꝑtiõe oppilationũ ⁊c̃. ⁊ sic ĩsinuabat digõez
mãe ⁊ destructionẽ mollificatõis ⁊ eũonem. ⁊ sic ĩsinuabat post
digõnẽ ad quã sequit̃ destructio molificatõis. s. stuporis ⁊ tre/
moris que sũt debiles mollificatões ⁊ ꝯfortatõe neruoꝝ supple

cū appropriatis ⁊ humectatōe si necessitas ē. ⁊ in hoc declat alteratione vltra ꝯfortationē ⁊ euōnez cē necessariā nō tm̄ humectando si est necessitas: sz etiaz exiccādo vel calefaciēdo vel īfrigidando: sz explicuit de humectatiōe vt remoueret errores credentiū q̄ nūquaz est lapsus ad siccū in mēbris neruosis: iō voluit exēplificare de humectatiōe: ⁊ addit ⁊ fricatiōe ⁊ ꝯpressiōe scilz mēbroꝝ ꝓpter cāz dictā supra de exercitio ꝑticularis mēbri ⁊ expulsiōe. s. cum clisterīs vel vomitib⁹ si ē necessaria: ⁊ ex his potes regulare totū regimē curatiuuz. Pro euātōe ergo primo circa flobothomiā dicat̄ q̄ nisi ī sanguinea flobothomia ē verenda: qm̄ per eā virtus debilitat̄: ⁊ cerebrū ⁊ nucha infrigidant̄: ⁊ in sanguinea fiat abundanter. nā dixit. A. multotiēs remouet stuporē sola: cuius sunt signa cōia sicut ī reliquis egritudinib⁹ neruosis. In reliquis obseruent̄ que dicta sunt supra de palesi vt nō approximent̄ a principio medicine fortes solutiue: sicut neqꝫ medicine digestiue: nūquā tamē sunt ita fortes de digestiuis ⁊ euātiuis sicut ī paralesi sz de digestiuis singularibus in mā flegmatica subtili ībibita: que vtplurimū ē mā haꝝ dispōnuz ⁊ palesis. ponit Auēzoar vnā descriptionē singularē ī caplo de tremore dixit sic: sirupus ꝯferēs tremori ꝯfortās mēbra vniuersalr ⁊ ꝓprie caput. ℞. rubee tinctoꝝ sticados corticum citroꝝ corticū subtiliū fisticoꝝ añ. ℥. j. thuris masculi masticis rosaꝝ añ. ʒ. v. liquiritie mūdate sicut quarta ꝑs oīuz terēda terant̄: ⁊ oīa preter masticē infundant̄ ꝑ noctem in. xv. libris aque feruentis mane ponātur sup̄ ignē in olla: ⁊ cū eis associet̄ in decoctiōe auri lib. j. bulliat̄ vsqꝫ ad defectū medietatis: colletur ⁊ collature addat̄ sirupi corticū citroꝝ lib. v. cū melle apum despumato lib. j. ⁊ masticis ligati ī pecia añ. ℥. s. ⁊ iteꝝ coquat̄: ⁊ fiat sirupus dosis quolibz die. ℥. ij. cū. ℥. v. aque extinctiōis ferri in qua totiēs extinguat̄ donec ei⁹ medietas ꝯsumat̄: ⁊ postea collet̄. Ista descriptio vt pz ꝯsiderāti ē singularis efficatie nā cōfortat oēs mineras virtutū: maxime cerebri ⁊ cordis digerendo ēt mām subtilē flegmaticā ībibitā. Et ex hac descriptiōe colligunt̄ duo singularia. Unū. s. q̄ mastix ꝓpter passibilitatē resolutiōis nō tollerat longā infusionez neqꝫ nō nisi modicam decoctionē ⁊ ponat̄ ī petia vt pz. Scdm̄ ē q̄ ipē exhibet d̄ hac quātitate sirupi. ℥. ij. ⁊. ℥. v. aquaꝝ: sūt ī sūma. ℥. vij. ⁊ ita q̄si semꝑ obseruat: ⁊ ita de hoc alīs dixi ita obseruandū eē. Ad digestionē ēt valet mel rosatum sirupus de absinthio ⁊ alij ī processu de quib⁹ dictuz est: postea veniēduz est ad euātionē cum puluerib⁹ vel pillulis ad istā intētionē valētibus de quibus supra in palesi: semꝑ tamē vtendo mitiorib⁹ q̄z in palesi. Sz nota singulr̄ q̄ñ. A. laudat hic q̄ exhibeant̄ oībus decē diebus. ʒ. ij. s. pillulaꝝ cochiaruz: ista medicina est nimis fortis. Iō dicit Gētilis hic nō credat̄ q̄ iste pillule cochie sint ille qb⁹ vtimur: imo dicit q̄ stant de his descriptiōes diuerse: ⁊ ad hoc adducit bonū textū 7ª quarti de cura alopicie in fine capituli vbi dicit: ⁊ puberes tollerāt. ʒ. s. de pillulis cochijs ⁊ hūtes annos. x. tertiā. ʒ. vni⁹. Ecce pz q̄ñ posuit timorē ī vsu caꝝ: ⁊ nō sic hic ⁊ ex hoc oz intelligere q̄ diuerse sunt descriptiōes quibus vtimur: sz ille quib⁹ vtimur sunt fortes valde. Sumat clisteria ⁊ vomitiua sicut dictuz ē supra: ad intētionē aūt alteratiōis ⁊ cōfortatiōis ꝑ exterius valet oleū de andachocha. i. trifoliū: dicit Gentilis ⁊ male. Nam primo continentis ex diuersis colligitur q̄ plures sunt species trifolij: ⁊ q̄ andachocha est vna species ⁊ non est cōmunis quia eleuatur magis in altū: emplastrū etiam ex eo valet. Gerardus dicit q̄ est trifolij similis: ⁊ eleuatur in altum: vz etiam emplastruz mirabiliter Rasis primo cōtinentis: de quo narrat ipse q̄ posuit cuidam mulieri in qua erat defect⁹ sensus ⁊ ꝯualuit cū hoc. ℞. piretri baccaꝝ lauri stafisagrie euforbij sansuci boraginis se. sinapis piperis castorei ⁊ myrrhe añ. ℥. j. hec oīa terant̄ ⁊ ꝯficiāt̄ cū succo cucu. asinini ⁊ emplētur ex inde locus: ⁊ ibi ēt iter medicinas laudat oleū balsaminū adipē ericij ⁊ asini siluestris ⁊ storacē ⁊ costū ⁊ oleū eius. In medicinis aūt per interius ad istā ītentōez ꝯfortatōis ⁊ resolōnis ⁊ alteratōis dicebat Rasis vbi supra. Et medicie stuporis sunt duoꝝ generꝝ: quoꝝ vnū ē abstergē ⁊ mundificare neruos ꝑ purgationē. s. insensibilē: ⁊ aliud ē calefacē ipsos. Et ad hanc intētionē laudauit Auic. sticados. ʒ. vni⁹ aut duaꝝ soluz aut cū hierapigra ex qua sint facte pillule. laudauit ēt vt dent̄ in potu pille facte ex rutha ⁊ scolopendria. nā iste valēt ꝯfortatōi ⁊ alteratōi. Et notate istū modū practicādi laudāt̄ pulli cicone comesti ⁊ si fiat aq̄ distillata iuuat: vz electuariū ad ꝯfortationē ⁊ resolutionē Gētilis precipue ī tremore factū vt īfra. ℞. saluie rorismarini acori añ. M. j. decoquātur ⁊ collent̄ ⁊ in collatura ponat̄ zuccari lib. j. ⁊ croci. ʒ. s. ⁊ reducātur ad spissitudinē ⁊ tunc addant̄ pincaꝝ. ℥. j. xiloaloes nucismus. macis cardamomi añ. ʒ. s. dosis. ʒ. ij. in ieiuno stomacho valēt vētose posite supra loca ⁊ empla maxie cū sinapi rubificātia post euōnes. Dixit Rasis p̄° ꝯtinētis q̄ medicine de sinapi oī hora remoueantur: nec opz expectare q̄ fiat vesicatio: fricatōes ⁊ reliqua q̄ ponūtur in cura paralesis fiant: oleū supra dictū de costo vulpe ⁊ de reliquis sicut dictū ē in palesi silr̄ de melle anacardino. hec que dicta sunt supra valēt in cā cōiter cōtingēte māli. sed ī cāis puta si fuerit ex frigiditate tm̄ sufficit calefactio. ⁊ si fuerit ex potu aque ponant̄ in stupha sicut supra dictū ē circa īfam. ⁊ si fuerit ex potu multi vini tunc curent̄ ēt vt dictuz ē. Sed de eis dicit Rasis q̄ bibuli tremuli abstineāt a vino inuēs q̄ bibulis ē difficilius abstinere q̄z sumere medicinas: tn̄ est euandus q: vinū per accidēs gnāt flegma.

Caplm̄ duodecimū de tortura oris.

Um os homīs cōtorquet̄ ⁊ vnuz de oculis suis claudere nō valet. ⁊ si precipit̄ ei vt sufflet: flat⁹ ab vna tātuz parte exire videt̄: ipsuz tūc ꝯtorsionē pati dicim⁹. Cuius curā icipiemus cuz solutōe vētris ex pillulis fetidis. Nutrimētum vero eius atqꝫ ipsi⁹ potū ordinabim⁹ vt in caplo de paralesi dixim⁹. Egro ꝑterea quotidie ī mane anteq̄z comedat: sinapiz, cū sirupo aquoso gargarizare faciem⁹ ⁊ mittemus euz in domū obscurā ⁊ precipiem⁹ vt vnā nucez muscatā in parte oris que torta est teneat. Narib⁹ quoqꝫ tunc īsufflabim⁹ condisi vt sternutatio ꝓuocet̄. Spondiles quoqꝫ colli eius ⁊ faciez ei⁹ ⁊ frōtem ex oleo costino inungere ꝯuenit. est quotidie de anacardino vni⁹ aurei pondus sumēduz. Et si passio hoc modo soluta nō fuerit: ad vētris solutionē ⁊ egri ꝑseruatōez redeūdū est. De tortura vero que nō repēte sz paulatiz accidit nō loquimur: ipsa nāqꝫ nō ꝯtingit nisi in frenesi ꝑnitiosa morte iaz iminente ⁊ est ex siccitate.

Um os homīs ꝯtorquetur.

Post expeditū caplm̄ de palesi ⁊ stupore ⁊ tremore dn̄s Rasis sequit̄ ponēdo caplm̄ de tortura tanq̄z de dispōne ad palesiz sequēte: īmo sepe ē particularis palesis realr̄ vni⁹ partis faciei lz ēt aliqñ sit spasm⁹: vñ fm̄ veritatem ipsa tortura realr̄ non ē morbus ꝯ distinctus palesi ⁊ spasmo: imo ē aliquis eoꝝ vel ambo simul ī facie ꝯtingēs. ꝯueniēter ergo determinauit post palesiz vlēm de tortura oris tanq̄z palesi ꝑticulari ⁊ pri⁹ ēt de tortura oris q̄z de spasmo a quacūqꝫ cā ꝯtingēte cū si tortura oris sit spasmus faciei vel partis ei⁹: ⁊ vt in pluribus pendet a nucha tm̄ cā spasmi vt ex cā replōnali. vt videbit̄ in cāis. ⁊ sic ꝯueniēter posuit caplm̄ de tortura oris mediū inter caplm̄ palesis stuporis vel tremoris ⁊ caplm̄ de spasmo. ⁊ diuidit̄ pn̄s caplm̄ pria diuisiōe ī duas: qm̄ p̄° ponit signa declarantia torturā per que dz cōcludi aliquē eē tortū. 2° ponit curam. 2ª ibi: Cuius curā ⁊c̄. De prima parte dixit: Cum os homīs ꝯtorquet̄ ⁊ vnū de oculis suis claudere nō valet. ⁊ si p̄cipit̄ ei vt sufflet flatus ex vna parte tantuz exire videat̄ ipsum tunc torsionē pati dicimus. Pro intelligentia partis primo aduertendū q̄ licet tortura ad mētē medicoꝝ possit multis mēbris corꝑis accidē. s. oībus quib⁹ accidere pōt palesis vel spasmus ꝑ hoc q̄ mēbrū male figurabit̄ cū tortura sit idē vt dictū est realr̄ qd̄ palesis vel spasm⁹ verūtn̄ q: tortura qñ est ī facie reputat̄ res magis feda. iō auctores d̄ tortura faciei fecerūt spāle caplz: ⁊ ita stat rubrica d̄ tortura oris. i. d̄ tortura faciei. nā solēt antiqui ꝑ ora itelligere facies. Scd̄o aduertendū q̄ ī hac tortura ponit duas sensibiles lesiōes Ras̄ ī oꝑatōib⁹ ꝑtiuz faciei. Una ē lesio oꝑatōis oculi ꝑ hoc qd̄ dixit q̄ ꝑ eaz torturā vnuz de oculis suis claudere nō valet. posuit 2° lesionē sensibilē alterius oꝑatiōis alteri⁹ mēbri vel mēbroꝝ in facie vt labioꝝ oris ꝑ hoc qd̄ dixit: ⁊ si p̄cipiat̄ ei vt sufflet vel sup. expuat flatus vel supple sputū ab vna ꝑte tm̄ exire videt̄ ꝓpterea q̄ labia nō pn̄t debite eleuari fm̄ q̄ ꝯuenit ad expuitionez vel exsufflatōez. Ex his pōt ꝯcludi q̄ tortura ē vere morb⁹ cū sit dispō ledens oꝑatōes sensibilr̄ ⁊ tota cā horū signoꝝ sumit̄: q: si est palesis vni⁹ ꝑtis ex mollificatōe lacertoꝝ mouentiū palpebras oculi vel labia: verbigrā: partis dextre tūc tota illa ꝑs cadit supra sinistrā ⁊ ꝯñter inequalr̄ disponunt̄ ꝑtes labioꝝ vt nō sibi inuicez recte obuiēt: ⁊ sic ab vna ꝑte appet remoueri pars a ꝑte ⁊ ꝑ illā fit exitus sputi vel flat⁹: ita silr̄ de oculo relaxato musculo faciēte eleuatōez palpebraꝝ ꝓhibet̄ eleuatio palpebre: ⁊ sic vn⁹ oculus n̄ pōt aꝑiri: ⁊ ꝑ eūdez modū pōt declarari si fiat ex spasmo ꝯtrahente. Nā ꝑ ꝯtractionē lacertoꝝ facientiū ad motuz labioꝝ ex vna ꝑte claudunt̄ labia fm̄ ꝑtez oppositā ita q̄ vna ꝑs oris videt̄ dilatari ⁊ alia ꝯstringi: ⁊ sic per vnā partē solū fit expuitio: ⁊ ita de musculo palpebraꝝ vni⁹ oculi ꝯtracto versus anguluz siluestrē fit clausio oculi ex eadē ꝑte ⁊c̄. Sz hic debetis notare q̄ lz qd̄ dictū est vtplurimū sit eueniēs nō tn̄ in oī palesi vel spasmo dictoꝝ lacertoꝝ mouētiū palpebre oculoꝝ vel mouentiū labia de quib⁹ spālem fecit mentionē tanq̄z de mēbris in facie participātibus magis motu locali manifeste. Nō tn̄ hoc est semper veꝝ qm̄ fm̄ multas ꝯtingētias cadit oppositū. nam vbi spasmaret̄ musculus eleuans palpebrā superiorē versus supcilium musculis alteri⁹ oculi debite dispositis tūc vterqꝫ oculus posset aperiri imo alter eoꝝ staret cōtinue aꝑtus ⁊ tn̄ ibi eēt tortura q: mala figura partiū faciei ⁊ malus situs vt videbit̄ si ēt spasmarentur equaliter musculi labioꝝ ꝯtendo ad dextrū ⁊ sinistrum ipsa labia tunc fieret in illis recta obuiatio: ⁊ sic vna ꝑs nō videret̄ eleuari ab altera. Et tunc veꝝ ē q̄ nō tanta difformitas appareret sicut altero musculoꝝ paletico tm̄ vel altero tm̄ spasmato vel vno spasmato ⁊ opposito paletico q: tūc multo maior appareret difformitas vt pz ꝯsideranti. ⁊ sic pz q̄ nō semꝑ ꝑmutat̄ in tortura ⁊ remouet̄ bonitas obuiatiōis labioꝝ ⁊ palpebraꝝ simul: sed aliquādo solaꝝ palpebraꝝ absqꝫ labijs: ⁊ aliqñ ecōtra. Est tn̄ verū qd̄ dicit Rasis q̄ cū os hoīs ꝯtorq̄tur ⁊ ibi accepit os ꝓprie ⁊ vnū de oculis claudere nō vz ⁊c̄. q̄ tunc ipsum dicimus pati torsionē lz ēt alijs modis ꝑ malā figurā partiū faciei debeat corpus poni in caplo torture vt īfra videbit̄ in quid nois huius termini sequit̄ illa pars. Cui⁹ curā icipiem⁹

incipiemus. hic ponit curā ⁊ duo facit. Primo ponit curā torture vtplurimū euenientis. s. a palesi vel spasmo replonalibꝰ. 2º excusat se de nō ponere curā torture a siccitate cū sit icurabilis vtplurimuz. 2ª ibi ad finē capituli: De tortura vero que nō repente ⁊c. Prīa pars posset diuidi in tot partes quot puncta pricipalia ponit in cura eius ⁊ sunt octo vel nouē: ꝑtes patebūt legendo lrām ⁊ declarādo singula puncta: dixit pīo ꝙ eius curam incipiemꝰ cū solōne ventris ex pillulis fetidis. qd̄ dictum dz intelligi nō absolute nisi in cāu vbi eēt timor de apoplesia vt videbit infra. Nam apparētibus signis apoplesie simul cū tortura bū eēt incipiendū a solōne ventris cū medicina forti. sz alr nō vt stante sola lesiōe in partibus faciei cū bonitate oꝑationū animaliū eēt ꝓcedenduz vt dictuz ē in caplo de stupore incipiēdo a debilioribus laxatiuis anq̄z veniamꝰ ad fortia ⁊ ita priꝰ digerere mām ⁊ postea eūare sicut dictū ē ēt in palesi eūando priꝰ cū clisteribus ⁊c. Dicit 2º ꝙ nutrimentū eiꝰ atqz eiꝰ potū ponimus vt in caº de paralesi. Rō ē clara cū vt dictū ē tortura sit multū ꝑticularis palesis: ⁊ ita quātū ad qualitatē cibarioꝝ est ordinādū dieta sicut dictū ē in palesi. sed vbi nō ꝯiungat palesis alioꝝ mēbroꝝ nisi faciei neqz sint accidētia d̄ apoplesia futura non opz dietā eē eque tenuē sicut in paralesi vniuersali vel vnius partis fm totū cum tortura sit minor morbus sicut in simili dicebat in stupore respectu paralesis. Dicit tertio: egrum preterea quottidie in mane anteq̄z comedat: sinapiz cum sirupo acetoso gargarizare faciemus qd̄ dictū ē intelligēdū prius fcā eūone. Nā in corpore pleno maior ꝑ gargarismata fieret attractio de mā ad faciē q̄z fieret eūo. ⁊ hoc dz intelligi nō amplius fluente mā sed iā in totū fluxa. qm̄ tunc per gargarismata euacuabit mā ꝯiūcta in dictis musculis partiū faciei ꝯtenta. ⁊ dz ꝯuerti gargarisma ad illā partē vbi dicit eē lesio ⁊ que sit pars lesa in toto videbit magis i signis. Sed dicebat Gal. 3º interior caº vltīo: lacerto sinistri lateris labio mouēte idē labiū ad dextruz vertit. ⁊ idē quarto de interioribꝰ expressius caplo pº in fine dixit ꝙ latus sanum erga. i. ꝯtra molificatū trahit: molificatū vero ad ꝯtriuz trahit: ⁊ ita ex situ partiū faciei pōt isinuari que sit pars lesa ⁊ maxie circa eā gargarizare. verbigrā decoquant. ℥. ij. sinapis cū aqua isopi: postea de dicta aqua facta colatura cū sirupo acetoso fiat gargarisma sumēdo. v. vel. vj. coclearia ꝓ vice ⁊ fiant ante prandiū stomacho ieiuno expulsis superfluitatibus. nā i gargarismate maxie ꝯueniūt oēs auctores. iō de eo dicit Rasis pīo ꝯtinētis caº 4º de mente Serap. gargarisma ē magis necessariū i tortura q̄z i aliquibꝰ alijs morbis: iō debent multiplicari ⁊ assiduari in ipsa. Uerū ē ꝙ ista verba nō reperiunt talr in breuiario eiꝰ sed forsitā alibi i volumie magno: ⁊ sicut dictū ē de hoc gargarismate ita itelligi pōt de sibi similibꝰ in virtute: verbigrā decoquēdo radicē acori cū zinzibere ⁊ nucemuscata ⁊ cubebis in aceto: postea facta colatura cū melle colato gargarisma fiat. Cōsequēter dixit ordinādo aerem i quo debēt situari ⁊ dimittemus, cū in domū obscurā ita ꝙ vult eū situari i aere obscuro. De cā huius dicti videbit ꝑꝑ aliquas difficultates: circa hoc dicit ꝯñter ꝑcipiemꝰ vt vnā nucem muscatā in parte oris que ē torta teneat. Istud dictum hz rōnez clarā. nā facta cūone a cerebro nucha ⁊ a neruis totius ⁊ ꝯsequēter facta particulari eūone a lacertis principalr lesis faciei ⁊ labioruz ⁊ palpebrarum oculoruz cum gargarismate appropriato succedit cōsequenter intētio confortatōis neruorum ⁊ ipsoruz lacertoꝝ ⁊ resolutōis reliquiaruz que remanserunt: ⁊ hoc totū cōplet tenēdo vnam nucez muscataz in ore ruptaz in duas medietates vt meliꝰ euaporare possit. Sz est notāduz ꝙ dicit ꝙ teneat i ꝑte oris extorta: qd̄ ꝑ ly extorta vt intelligat ꝑs torta ad sensuz: qm̄ aliquotiens illa est ꝑs sana: sz ipse voluit ꝙ ponat i parte egra vt meliꝰ virtus ꝑueniat ad locū lesuz ꝯfortādo. Pro quo igit est notādum ꝙ i tortura faciei illa pars dicit egra que hz spasmū vel palesim: ⁊ sana dicit illa q̄ ista nō hz. Nā iste egritudines vel altere caꝝ cāñt torturā. i. fedaz figurā ⁊ maluz sitū: ⁊ iō pars paletica cadēs supra partez sanā illa pars sana ꝯtrahit ⁊ sic appet feda: ⁊ tñ in ea nō ē paralesis vel spasmꝰ vt suppono. Per hoc ergo dixit ꝙ teneat i parte oris q̄ ē extorta itelligit per partē extortā ꝑtez egrā. nā quecūqz pars egra paraletica vel spasmata necessario est torta large sumēdo ly torta nō soluz ꝓ ꝯtracta sz ꝓ oī ea i qua est malus sitꝰ partiū siue sit elōgata ⁊ relaxata siue sit ꝯtracta pur ꝙ sit diuersus sitꝰ i partibꝰ a situ nāli: q̄r q̄cūqz pars faciei i qua est laxitas vel mollificatio mutat sitū suuz i partibꝰ eiꝰ a nāli situ: sic etiā ꝑs spasmata mutat sitū suuz ꝑ cōtractōez: ⁊ ita oīs pars egra hoc mō vocat extorta large. sed q̄ dicat illa pars qua sit actualr egritudo cui oz occurrere cū medicis: q̄r de hoc diuersi diuersa senñūt: nūc non declarabit sz ifra loco suo. Addit vlterius: naribꝰ quoqz insufflamꝰ ꝯdisi vel sup. aliud stimulatiuū vt sternutatio ꝓuocet ad eūanduz māz ex dictis musculis imediate sicut dictū est de gargarismatibꝰ: ⁊ talia sternutatoria multū ꝓficiunt ad excutiēduz māz extra itersecatā ⁊ ꝓfundataz i musculis ꝑꝑ fortē ⁊ violētū motū eiꝰ. Addit ꝯñter ad intētōez ēt ꝯfortatiōis ⁊ resolutōis nō tm̄ ex locis lesis sz ēt ad ꝯfortatōez pricipioꝝ vt originū neruoꝝ illoꝝ musculoꝝ ad quā ēt attēdere oz vt supra visuz ē: ideo dixit spōdiles quoqz colli ⁊ faciē eiꝰ ⁊ frōtē ex oleo costino inungere ꝯuenit vel supple alio cōfortatiuo oleo vel vnguēto vt supra dictū est. Nā talis tortura accidit ꝓpter lesionē ꝓuenientē i neruis ꝓcedētibꝰ a tertio pari vel quīto neruoꝝ cerebri vel ꝓcedētibꝰ a quāpluribꝰ spondilibꝰ colli ad musculos faciei: iō oz ad huiꝰ musculos ⁊ ad origines neruoꝝ eoꝝ facere iunctōes. Addit: ⁊ quotidie de anacardino pōdus auri vnius assumēdū est: de quo electuario dictū ē supra i cura palesis quō ꝯsumit māz ⁊ exhibet cū aqua decoctōis acori ⁊ ꝓuocat febrez ⁊ ꝯñter postponit exhibitōez eiꝰ q̄ est vltie virtutis qñ reliq̄ non suffecerit. pōt ergo fieri electuariū magis domesticū tētādo curaz cū eo ⁊ reliqs dictis prius. ℞. acori ꝯditi. ℥. j. s. nucismuscate cubebaꝝ ziziberis añ. ʒ. ij. oīa simul ꝯquassent cū lib. j. zucari fiat electuariū: sz nō exhibeat nisi facta purgatōe vt dictū est. Ultīo circa hanc partē dixit: ꝙ si passio hoc mō soluta non fuerit sup. cū dictis ad vētris solutionē sup. iterato veniēdū est ⁊ i hoc singulr valet hiera hermetis: ⁊ egri ꝑseruatōe viēduz ē. Nā cū eidē ꝑseruat cuz quibꝰ curat. s. cū dieta ⁊ reliquis cōuenientibꝰ vt supra ꝓxime fuit allegatū de mēte Gal. quecūqz eniz sanāt fiētes egritudines ⁊ antequā fiāt ꝓhibēt ꝯsistere.

De vltima parte pricipali excusat se ponere curam specialez torture pendentis a siccitate vel spasmi de inanitōe que paulatim inducit ⁊ non repente sicut spasmus vel paralesis materialis ꝓpter ipossibilitatē quasi curatiōis vt est sentētia afforismi: Spasmus ex ellro mortale dixit de tortura vero que nō repente vel paulatiz accidit nō loquemur: ipa eim nō cōtingit nisi in frenesi ꝑniciosa vel sup alio morbo acuto vel alia cā vehementer exiccāte morte iam iminente: ⁊ est ex siccitate: ⁊ sic finis capituli textualiter.

Quid nomis et quid rei torture.

Expeditis textualibus ex ordie videat pīo de quid nomis ⁊ quid rei. Scd̄o ponētur species ⁊ distinctiōes eius. Tertio ponētur signa, ꝓnostica: postea demōstratiua generis ⁊ specieꝝ. Quarto ponet cura regiminis ⁊ medicinaꝝ. Primo ergo circa quid nois nota ꝙ hic terminus tortura multis modis sumit. naz aliqñ iportat actionē cū dolore corporis torquētis ꝓpter dolorē vt scd̄o tegni: tortio vero in vētre: aliqñ vero ꝓprius iportat oēm remotionē cuiuslibet figurati a situ ꝑtium eiꝰ vel in figura: ⁊ hoc mō tortio vel tortura cuilibet ⁊ recto ⁊ obliquo cōicari pōt. Tertio ꝯtrahitur magis ad mēbra que talr ꝯtorqueri pñt ꝓpter malū situm ꝑtiū eoꝝ: ⁊ hoc mō vt dicebat circa litterā i oī membro i quo pōt accidere paralesis ⁊ spasmus i oī tali pōt accidere tortura: q̄r per palesim elongāt ꝑtes a situ suo nāli ⁊ societate debita ⁊ per spasmuz ꝯtrahūt: ⁊ hoc mō sumit tortura apud medicos q̄r est morbus officialis i situ saltem sumendo suuz ꝓ societate. Ueruz q̄r sepe manifestat talis situs malus i facie: iō auctores solum faciūt mentionē de tortura faciei ⁊ nō alioꝝ membroꝝ: ēt q̄r maior feditas est ex ꝑte faciei quādo labia vel palpebre nō simul ꝯiungunt: q̄r sunt mēbra seꝑata ⁊ distincta. iō aliqui auctores magis ꝯtrahētes fecerūt caplm de tortura oris: sz vt supra diximus ꝑ torturā oris pñt etiā intelligere torturam faciei. tortura ergo faciei vel oris est mala figura ⁊ feda partiuz faciei qñ. i. nō fit debita obuiatio labioꝝ ad inuicē: ita. s. ꝙ medium labij supioris nō occurrit medio labij iferioris: ⁊ sic pz qd nomis. Quid aūt rei diffinitiue declarat ab Aui. 2ª tertij caº ꝓprio ꝙ tortura ē morbus officialis i facie fm quē mouet pars faciei ad partē inaturalē ⁊ alterat forma ⁊ figura eius nālis. s. faciei ⁊ remouet bonitas obuiatōis vtrorūqz labiorū ⁊ ambaꝝ palpebraꝝ ex parte. Dicit pīo morbus officialis. nā ē mēbri organici. s. faciei q̄r alterat figura ꝑternālr ⁊ ē sensibiliter ledens oꝑatōes maxie in flatu ⁊ expuitōe. est ēt morbus in situ q̄r ꝑtes mutāt debitū sitū a nāli ad inālē: ⁊ nō tm̄ i situ ꝓ loco: sz ēt ꝓ societate: vt pz ⁊ dicebat ꝙ mouet ad ꝑtē inālez ꝙ duplr pōt itelligi. Uno mō ꝙ ꝑs sana ꝑꝑ partē egrā moueat ad ꝑtē inālē. nā paletica ꝑte dextra ⁊ ipa cadente supra ꝑtē sinistraz ꝓpter mollificationē ipius dextre: tūc pars sinistra sana existens fm ꝑtez illius mouet ad situz illi nō nālez ꝑ modū infra declarandū: vel alr pars faciei mouet ad ꝑtez inaturalē. i. pars sana mouet ad partē nō naturalez. i. ad eā que nō est nāliter disposita vt ꝯtingit qñ pars sinistra spasmat ꝑte dextra sana existēte: tunc propter spasmū ꝑtis sinistre ꝯtrahit ꝑs dextra ad ꝑtē inaturalē. i. inaturaliter dispositā. s. ad spasmatā vel alr in tortura mouet ꝑs faciei ad ꝑtem inaturalē. nā cuz in oī tortura fiat morbus in situ necessario oz ꝙ pars faciei ꝑmutet a nāli situ addit ⁊ remouetur bonitas ⁊c. ex ꝑte. i. ꝙ hec bonitas obuiationis remouet ex ꝑte. s. sana vel ex parte egra vt dictuz ē paletica vel spasmata: q̄r qñqz ꝯtingit ex parte sana: quādoqz ex egra vel ex ꝑte. i. ꝓpter cām in vna ꝑte. s. in vno labio vel in vna palpebra: ⁊ sic alterat forma faciei: ⁊ ꝯñter remouet bonitas obuiationis labiorum adinuicez. Nota tñ ꝓ intellectu huius nō esse necessariū i omni tali tortura faciei corrūpi bonitatē obuiationis labiorum. Nam ꝯtingit male disponi musculos motiuos palpebrarū vel frontis nō lesis musculis maxillaruz vel labioruz in quo casu fiet tortura faciei vt frontis vel palpebrarum nō facta tortura labiorum ⁊ cōtra ꝯtingit in disponi musculos labiorū ꝑternāliter nō indispositis illis qui mouēt mēbra superiora versus frontez sepe tñ cōtingit ꝓpter vicinitatez neruoꝝ musculoꝝ mouētiuz ⁊ labia ⁊ palpebras ⁊ alias ꝑtes faciei. qd̄ stāte nocumēto i musculis labioruz: stat etiā nocumentū in musculis palpebrarū: ⁊ econtra: iō diffinitio cadit sup illd̄ qd̄ vtplurimū ē contingēs.

Distinctiones.

Iā sunt ponēde distinctōes: quaꝝ pª ē ista. Prīa ē ista quedā ē tortura faciei facta incipiēdo: quedā ē seqnēs ad alios morbos maxie cerebrales vt ad subeth apoplesiā vel epilensiā: ⁊ quedaz cū eis cōiungit ⁊ quedā nō. Alia distinctio cū palesi vel spasmo ꝑtiuz faciei que sūt idē qd̄ tortura eiꝰ vt dictū ē aliqñ ꝯiungit palesis ꝓprie sūpta vniꝰ lateris ifra caput vel alioꝝ mēbroꝝ multoꝝ siue spasmꝰ ipsoꝝ mēbroꝝ ⁊ aliqñ nō. Alia distictio ē de inci-

piēte: quedā ꝯiungit̄ cū obtusiōe sensuum ⁊ grauitate motꝰ ⁊ vertigine ⁊ reliquis añecedētibꝰ ad apoplesiā: quedā stat cū bonitate operationū animaliū aliaꝝ ab oꝑationibꝰ partiū faciei.

Alia distinctio talis tortura aut ē recēs aut ē antiqua. ⁊ etiā quelibet ē talis aut ē multū feda ꝓpter multū ꝯuerti figurā a nāli ad inālem: quedā modicū feda. Ultima distinctio: quedā cōiūgit̄ in corpore forti ⁊ robusto ꝑ etatē vel ꝯplōnē: quedaꝫ in corpore debili nālr vel accidētaliter.

Cause.

Istis stantibus veniēdū ē ad cās. Cāe aūt torture sūt due in gñe. s. ꝑalesis aut spasmꝰ vt īnuit Rasis ī diuisiōibꝰ caplo ꝓprio ⁊ silr ꝑrio ꝯtinentis multotiēs: ⁊ Aui. 2ª tertij caº ꝓprio. nā ꝓpter quācūqꝫ cāꝫ mollificatōis vel spasmi in partibꝰ faciei ꝯtingit fieri malā figurā ⁊ parteꝫ faciei ꝯhi ad partē nō nāleꝫ vt supra declaratū ē. fit aūt aliquotiēs ⁊ sepe vna parte tantū egra exñte ⁊ alia sana. sed ꝑter cās tales vt ꝓpter paralesiꝫ vniꝰ partis alia ꝑte sana exñte vel ꝓpter spasmū vniꝰ partis alia ꝑte sana exñte aliqñ ꝯtingit q̄ vtraqꝫ pars dicit̄ lesa. dico ēt eēntialr ⁊ nō tm̄ per cōitatē. nā non repugnat vnā partē paraleticari ⁊ aliā spasmari: ⁊ sic pars spasmata trahit ꝑtē ꝑaleticatā habilē tractui versus eā: cōtingit ēt vtranqꝫ ꝑaleticari sed inequalr ⁊ vtrāqꝫ spasmari ⁊ inequalr fm̄ q̄ nerui motiui diuersaꝝ partiū sunt diuersi. nā vbi forte spasmarēt̄ equaliter nō appareret illa mala figura qm̄ eēt ꝯresistētia ꝑtis ad partē ⁊ sic nō fieret tractus alicuiꝰ ꝑtis ad aliā partē vt pꝫ cōsiderāti. ⁊ iō cā vñ fiat mala figura stāte vna ꝑte sana ⁊ reliqua egra maxime sumit̄ ex hoc qȝ nāliter musculi motiui diuersaꝝ partiū faciei vt ꝑtis dextre ⁊ sinistre tenēt nāliter illas ꝑtes taliter situatas fm̄ certū modū ⁊ quādā ꝓꝛiam ita vt nō vltra naturaliter dilatari possint vel corrugari: ⁊ iō mollificato musculo vnius partis decidit illa ꝑs mollificata q: nō sustentat̄ ex musculo super aliā partē. ⁊ alia ꝑs ēt si sana fuerit deponitur ⁊ ꝯhi videt̄ q̄uis sana existēs ꝓpter aliā partē nō ꝯresistere: imo in illo casu pars que ē sana ꝯtracta apparet ⁊ pars mollificata que est egra nō videt̄ lesa. Cōtingit ēt oppositū. nā spasmato musculo partis dextre tunc violēter ꝯuertit̄ ꝑs sana ꝓpter alligationē ad partē egrā maxīe si ꝯheret̄ mollificatio illius partis: tunc maior fit spasmus ⁊ ꝯtrctio ēt in parte principalr egra spasmata ꝓpter nō ꝯtra resistere reliquā partē ad tractū partis egre. verum ē tm̄ q̄ lꝫ a paralesi ⁊ a spasmo fieri possit tortura vt dictū ē. ⁊ sic queciūqꝫ cāe ēt añecedēs ⁊ primitiue que sunt vel esse pñt cāe paralesis vel spasmi: sunt ēt vel eē pñt cāe ipsius torture. iō de illis spāliter discurrēdo non ꝓcedā remittēs me ad cās paralesis supradictas ⁊ ad cās spasmi infra dicēdas: tm̄ fm̄ sniam auctoꝝ vt multū ⁊ magis fit tortura a spasmo q̄ꝫ a mollificatōe vt dicit Auic. in tex. ⁊ hoc ē q: facilior ē dispō spasmꝰ q̄ꝫ palesis: ēt vt voluit Rasis 3º ꝯtinētis. Nā dixit q̄ tortura ē spasmus fm̄ plus ⁊ mollificatio fm̄ minꝰ. Et addit: ⁊ hoc dꝫ inquiri per signa sed nō multū refert eo q̄ cura dꝫ eē vna ⁊ eadē: quia spasmus est humidus. s. de quo ē sermo ⁊ non siccus. Est ergo necessaria inuestigatio ad agnoscēdū que sit pars ꝑīcipalr lesa vt ei medicamē ꝯueniēter applicari possit: q: que sit pars egra vel sana ē a doctoribꝰ aliquotiēs dubitatū ꝓpter diuersos textus auctoꝝ hincide. Et in hoc Gentilis fecit longā discussionē. sed ꝑꝑ abbreuiare q: nō ē necessaria talis inuestigatio curiosa per rōnes ponā signa ad distinguēdū. sꝫ anteq̄ꝫ ponamus huiusmodi signa prius ponēda sunt signa cōia primo pronostica: deinde demōstratiua.

Signa.

Signa igit̄ ꝓnostica sunt duplicia: quedam sunt talia futuri euētꝰ: quedā termiatiōis ad bonū vel ad malū. Signa futuri euētus sūt saltus vel iectigatio vel motus partiū faciei ⁊ dolor circa ossa faciei. Dicit Rasis ꝓº ꝯtinētis stupor circa coriū faciei. i. cutiꝫ: iectigatio aūt vel saltꝰ ē añs ad torturā ⁊ maxīe cū fit a spasmo. nā significat māām grossam induratā circa partē musculoꝝ ipsiꝰ faciei que ꝯuertit̄ in ventositatē que cū nitit̄ ad exitū facit saltū ⁊ iectigationē: que ventositas sua qualitate ēt pōt facere stuporē ī cuti. talis ergo ventositas cū perseuerat faciens saltū sigat māām ipotentē ad ipsam resoluēdū sꝫ sufficientē ꝯuertere māꝫ ī vētositatē: que mā faciet palesiꝫ si fuerit subtilis hūida: vel spasmū si fuerit grossa. sic ratōabiliter eē dꝫ perseuerāte saltu ⁊ ideo nūciat torturā. Stāte ēt dolore circa ossa faciei denotat̄ māām eē ꝓfundā. vñ ꝯñter significat futuꝝ spasmū maxīe si fuerit ꝑseuerans dolor ⁊ sic significat torturā. Idem dicit Auic 2ª tertij caplo ꝓprio in fine capituli de signis colligēs hec tria signa que dicta sunt ꝓnostica dicit: Et ex signis quidē torture euētus ē q̄ hō inuenit doloreꝫ in ossibus faciei. i. in ꝓfundo versus ossa ⁊ stuporē in cuti sua ⁊ multitudinē saltꝰ eius: vel sup. iectigatōis. signāter dixit multitudinē saltus eiꝰ ad denotādū ꝺ perseuerātia hoꝝ signoꝝ eē ꝯditionē necessariā ad significādū super torturaꝫ. Et sic voluit q̄ eius euētus declarat̄ ex dolore circa ossa. i. pāniculos ossa circūdātes: ⁊ partē ꝓfundā ipsiꝰ faciei ⁊ saltus vel iectigatio ⁊ stupor cutis: antecedit etiā aliquādo dolor capitis maxīe cum tortura debet eē spasmosa ⁊ quādo eius principiū est ex cerebro ⁊ ēt obtusio ī operationibꝰ animalibꝰ sensitiuis ī eāu dcō. Hec tm̄ vltia signa nō semꝑ antecedūt neqꝫ ꝯcomitant̄ ad torturā: vt cōicata lesione tm̄ musculis faciei ⁊ nō cerebro lꝫ fiat tūc dolor ⁊ saltus ⁊ forte stupor ī partibꝰ faciei nō ꝓpter ea sequit̄ obtusio ī operatōibꝰ nobilioribꝰ aīalibꝰ neqꝫ dolor capitis. Signa vero ꝓnostica terminatōis ⁊ ꝓº ad maluꝫ dicit Raſ ꝓº ꝯtinentis q̄ qñ tortura trāscēdit sextū mēseꝫ fit icurabilis: tunc eiꝫ declarat̄ q̄ fortis fuerit cā eius euentꝰ ⁊ maxīe si cū bono regimīe in dieta medicinalibꝰ non curant̄ ī sex mensibꝰ: tūc euidens fit signū q̄ nō est curabilis: imo dicit Raſ dꝫ curari tortꝰ per menseꝫ. ⁊ si non curat̄. s. medicis debite applicatis: tūc nō ē spes curatōis saltēꝫ vt ī pluribꝰ. Ex hoc tm̄ non fiat argumētū: qȝ si ē icurabilis q̄ ꝓpterea sit morbꝰ mortalis. Naꝫ dicit Raſ loco allegato q̄ vidit patiētes torturā per. x. ⁊. xx. ⁊. xxx. annos neqꝫ tm̄ sequutū est ꝑiculuꝫ. Et dicit alibi: dico q̄ vidi patiētē torturā ⁊ non morabat̄ ī camera obscura ⁊ semꝑ videbat lucē faciēdo oīa exercitia q̄ sibi icūbebant ⁊ nō obfuit ei ēt hoc maxīe veruꝫ est qñ nocumētū non est cōe cerebro vel origini neruoꝝ: qȝ declarat̄ ex bonitate sensuuꝫ īterioꝝ ⁊ ex operatōe eoꝝ: sꝫ tm̄ ē nocumētū cōicatū musculis ꝓprijs faciei. Nā dicebat idē Rasis: dico qñ in patiēte torturā non deficit patiēs ī suis operatōibus. s. aīalibꝰ eius morbꝰ nō est ex cerebro: ecōtra dicat̄ vt colligit̄ loco allegato q̄ tortura eueniēs vsqꝫ ad quartū aliqñ ꝓtēdit morteꝫ: ⁊ si effugiat quartū nō est tātꝰ timor. Uñ de hoc dicebat ēt Raſ loco allāto auctoritate Scardi. ⁊ inuit̄ ī quodā libro q̄ patiētes torturā timēt subitaneā morteꝫ vsqꝫ ad q̄rtuꝫ: ⁊ si trāseunt hūc terminū non formidāt de morte. Iō dixit Aui. caplo ꝓprio: Quida aūt existimauerūt q̄ in patiētibꝰ torturaꝫ timet̄ mors subitanea vsqꝫ ad q̄ttuor dies eoꝝ. si vero hos ꝑtrāsierīt euadūt: ⁊ hoc est q: q̄rta est dies creticus: vñ ꝑ malam crisiꝫ posset termiari ad apoplesiā quā ꝓnūciat vt loco allegato. A. dixit hoc. s. est qñ cuꝫ tortura stāt signa antedicta ad apoplesiā vel epilensiā fortē vel aꝑa cerebri de quibꝰ supra dictū ē: nō est tm̄ simplr dicēduꝫ q̄ post q̄rtū nō sit timor: imo post q̄rtū ⁊ vigesimū pōt esse timor maxīe cuꝫ iungunt̄ ī ꝓcessu signa apoplesie vel epilēsie vel aꝑatis cerebri: qm̄ cuꝫ ꝯuertit̄ ad aliqȝ horuꝫ est signū male termiatōis. Aliud signū ad maluꝫ tortura eueniēs ī etate decrepita fit vt ī pluribꝰ icurabilis pꝫ vt supra de tremore ⁊ simili cā ⁊ silr si accidat corporibꝰ alr multū debilibꝰ maxīe cuꝫ succedit ad morbos lōgos cerebrales. Signū vero ad bonū ī tortura est cuꝫ ipsa nō est feda ⁊ accidit ī corpore ex cā primitiua manifesta maxīe de occursu aeris fridi ⁊ in corpore in reliqs oꝑatōibꝰ nō leso sicut ex ꝑdictis colligi pōt. Signa vero generis sunt signa posita circa lr̄am fm̄ Rasim ī tex. ⁊ fm̄. A. sunt vt accidat iflatio faciei sup. maxīe ꝑtis lese: ⁊ hoc ꝑꝑ māꝫ replōnaleꝫ ꝯtingentē ī tortura ī ꝑalesi vel spasmo eiꝰ vñ fit iflatio: vel fit ēt ꝑꝑ difformitatē ꝑtiū faciei maxīe ī ꝑte ꝯtracta: qm̄ ibi aliq̄ partes sūt magis grosse. Aliud signū cōe etiā fm̄. A. est emissio sputi ex latere ⁊ non retinet̄ saliua partis vel forte patiētis. nā q: labia non bene sibi obuiāt non pñt in rectū sufflare vel expuere sꝫ lateralr: ⁊ ꝓpter hāc cāꝫ nō retinēt saliuā sꝫ effluit. Sꝫ ista signa. A. sunt signa torture vt multuꝫ contingētis sicut ēt signa Raſ vt fuit dictū in lr̄a puta torture cōicate ꝑtibꝰ oris: nā ī tortura partiū superioꝝ nō fierēt predicta.

Signa vero distinctiua īter partē sanā ⁊ egrā sumunt̄ ex eo q̄ pars sana ēt nō mota reducit̄ ad situꝫ suū nāleꝫ si pars egra ēt ꝑ violentiā trahat̄ ad situ nāleꝫ: vñ si pars sinistra eēt spasmata ⁊ pars dextra eēt ꝯtracta ad parteꝫ sinistrā: tūc pars dextra īmediate cedit ad situꝫ suū nāleꝫ tracta ꝑte sinistra: ecōtra antē pars egra si fuerit nō nisi difficulter ad situꝫ suū nālem reducit̄ maxīe si fuerit spasmata ⁊ si fuerit ꝑaleticata lꝫ videat̄ obediens vt ad situ nāleꝫ reducat̄: tm̄ in ꝯtinēti nō seruata eiꝰ retractione decidit vt supra. Signa vero specierum si fuerit a mollificatione stat aliqualis stupor ī ꝑte illa mollificata ⁊ obtusio ī operatōibus illiꝰ. ⁊ si fuerit pars spasmata fit aliqualis dolor ⁊ inobediens ad reductionē ad situ suū nālem: ꝑs ēt sana aꝑꝑet coloris melioris ⁊ magis tractabilis ꝯñter quāuis videat̄ aliqñ ꝯtracta ꝓpter casuꝫ alterius ꝑtis ad aliā partē: tm̄ ex colore ⁊ ī faciei cōuersione ad situꝫ nālem dicit̄ declarari eius sanitas vel egritudo: ⁊ qñqꝫ ꝯtingit vtrasqꝫ partes eē lesas: ⁊ tunc erunt signa lesionis in vtraqꝫ ꝑte: ⁊ de hoc videat̄ ꝯsiliuꝫ per me factū ꝺ tortura oris. Rasis etiā ponit vnū signuꝫ ⁊ cum eo videt̄ cōsentire. A. maxime cuꝫ ē a paralesi ⁊ mollificatōe que difficulter magis cognoscit̄ quā q̄ est a spasmo q̄ aꝑiat̄ os patiētis fortiter ⁊ ꝑmatur lingua deorsuꝫ ⁊ inspiciat̄ circa colatoriū ⁊ palatū. naꝫ ibi est signuꝫ distinguēs parteꝫ dextraꝫ a sinistra fm̄ incessum vnius villi ⁊ eius: vñ dicit ipse q̄ vbi mollificatio fuerit ī parte dextra: exēpli gratia aꝑꝑebit illa pars vel pāniculus oris fꝫ parteꝫ palati mollificata deorsuꝫ extēsa mollis ⁊ humida ꝓpter cōtinuationē illius pāniculi cū reliquis pāniculis ītrīsecis partis faciei. Signa aūt declarantia cām si sit a spasmo distiguit̄ a cā mollificationis vt paulo āte dictū est: qm̄ in mollificatiōe nō cōcomitatur eēntialiter dolor sꝫ magis stupor ī spasmo: sic etiam pars spamata dicit̄ eē durior difficulter trahibilis: ⁊ pars mollificata faciliter est trahibilis ⁊ reducibilis ad nālem situꝫ ēt cū spasmo nō est abūdantia sputi ⁊ humiditatis defluentis ab ore sicut a tortura ex paralesi vel mollificatōe: ēt cōiter in mollificatione mēbra ⁊ oculi ⁊ palpebre vident̄ iferius deijci ⁊ oculi claudi: in spasmo vident̄ sursum eleuari vel circa aures cōtrai. alia fit eleuatio ꝓpter ꝯtrahi mēbra ad origines neruoꝝ: vñ in spasmo sepe ꝯtingit oculū vel oculos nō posse claudi: vbi in mollificatiōe fit clausio oculoꝝ vel saltē ꝑtis lese. Signa aūt matericꝝ humoraliū paralesis vel spasmi vt nūquid fuerit ex sanguīe vel flegmate vel ex alia mā hñtur ex his que dicta sūt supra sepe.

Cura.

De cura primo ī regīe in dieta nō habēdo cōsiderationē ad torturā que pēdere pōt a spasmo de siccitate vel ex aꝑate colli ꝑfocatiuo de quo videbat̄ facere mentionē Gal. 3º interioꝝ qm̄ tales rarissime fiunt ⁊ sunt: vt in pluribus mortales: sꝫ tm̄ cōtrahēdo sermonē nostrū ad eaꝫ que vt plurimum ꝯtingit. Primuꝫ obseruent̄ oīa supra dicta de regimine ꝑalesis: ⁊ qȝ infra dicet̄ de regimīe spasmi vt. s. infirmꝰ situet̄ ī

acre

aere calido ⁊ ſicco: ſʒ nō multū calido ī principio ſtāte repletōe totius: neqʒ exiccatiuo multū ne ſubtile exiccet groſſo remanēte ⁊ maxime in ſpaſmo: ſʒ vnū cōem in hoc ponunt cañ. auctores. ſ. ſtet tortus in aere obſcuro ꝙ nō eſt cōe in paraleſi neqʒ ī ſpaſmo. Gētilis dat diuerſas cās huius dicti: ſʒ oēs in hoc cōueniunt auctores cām exprimēdo ꝓhibitionē occurſus ⁊c. ſed nulla cā eſt iudicio meo melior niſi ꝙ cuʒ ſunt in lumīe ꝯprehēdunt ſe nō poſſe expuere neqʒ loqui niſi cum difficultate: ⁊ humiditates etiā bauas ex ore ꝓfluentes: p̄cipue in mollificatiōe vel paraleſi ne ſuꝑuenientes ad infirmos vıdeant' turpitudines ipoꝝ: etiā ipſi de ſeipis accipiāt triſtitiā ⁊ huiuſmodi paſſiones aīales. nam aer luminoſus videt̄ magis in caſu ſalteʒ in ꝓceſſu iuuare ſubtiliādo ⁊ reſoluēdo mām mollificantē: ſʒ ne ſint ludibrio alijs ordināt auctores vt ponant̄ ī loco obſcuro in camera calida ⁊ ſicca moderate. Circa cibos ⁊ potꝰ q: de reliquis nō nālibus ꝓpter abbreuiare nō eſt neceſſariū loqui cuʒ regimē ſit vt dictuʒ eſt obſeruāduʒ vt in ꝑaleſi ſtupore ⁊ tremore. aliq laudāt columbos ī principio ⁊ mel ⁊ aquā mellis: ſʒ. A. videt̄ non laudare: īmo dixit ⁊ nō deſiccent̄ cuʒ exiccatiōe mellis ⁊ pullis columboꝝ. aliqui dicūt ꝙ ꝑ talia ꝑ ſuā caliditatē reſoluit̄ ſubtile ⁊ terreſtrificat̄ groſſuʒ: iō in tortura ⁊ ſpaſmo timent̄: ſʒ Gētilis trahit iſtuʒ textuʒ per exiccationē ītelligēdo ſtipticitatē vētris cuʒ dixit ⁊ nō deſiccent̄ intellexit nō exhibeant̄ ſtipticātia vētrem: ⁊ ꝓpterea vetant̄ pulli columboꝝ q: tarde digerūtur ſʒª tertij: ⁊ ita mel coctū multū: ⁊ ꝓpterea dixit ipſe ꝙ laudauit aquā cicerū q: ſubtiliatiua. Pro cibo laudauit cuʒ oleo ad leniendum ne ꝓuocatione vrīne inducant ſtipticitatē ventris: ⁊ iſta ſnīa videt̄ magis cōformari textui qm̄ paulo poſt addit: ſi natura fuerit ſicca moueat̄ ī die ſc̄do cū cliſteri vehemētis lenitatis: qm̄ eſt ꝯueniēs quaſi inuat ꝙ lenitio ventris ſit in caſu neceſſaria. ⁊ iſtum cañ. poſuit ſignāter Auic. qm̄ ſumpta debita dicta exiccatiua: vt ſupra dictū eſt ī ſimilibus fecit medicū cautuʒ ne vēter ſtipticet̄: iō in ſtipticitate vētris vituꝑauit columbos ⁊c. ⁊ ita aliqui alij vituꝑant mel ⁊ oīa exiccantia in principio: ⁊ hec ꝓpter id qꝺ dictū eſt: ſed re vera oīa iſta ſtāt ī ꝯſideratiōe medici: ne a principio occurrāt multū exiccātia ne exiccetur ſubtile vel ꝓpter ſtipticitatē ventris. De potu autē in cōſuetis vino ſi paruʒ detur ſtāte magno deſiderio erit tollerabile: ſʒ regulr̄ magis ē vinū dimittendū: brodiū cicerū multuʒ cōuenit: ⁊ carnes ſilueſtres ⁊ capretoꝝ: vt in ſimilibꝰ dictū eſt cauēdo ab humidis: ⁊ humidis herbis in virtute venter teneat̄ mollis. naʒ ⁊ ventris lenitio ē maxime iuuans vt dictū eſt.

Medicinalia. In regimīe per medicinas circa digeſtiua ſeruet̄ regula ꝙ dimittant̄ ſubtiliatiua multū ⁊ fortiter digeſtiua a prīcipio. ſʒ dent̄ decoctōes ſubtiliatiue mediocres ⁊ in ꝓceſſu fortiores cū appropriatis de quibus ſupra in de ꝑaleſi ēt ſi penderet tortura a ſpaſmo. nā cura ſpaſmi nō multū diuerſificat̄ a cura ꝑaleſis. Circa cūoneʒ vero ē obſeruandus cañ. ſicut in digeſtiuis vt a debilioribꝰ ꝓcedat̄ q: tn̄ cūonū q̄dā ē regularis quedā coacta ꝙ cūone reglari nō dʒ cūari a prīcipio cū ſolutiuo: īmo tardāda eſt cūo vſqʒ ad q̄rtū vel ſeptimū q: ſʒ ꝙ mā fuerit minꝰ apta cūoni lōgiꝰ digerat̄ ⁊ tardius cūetur. ⁊ hoc quia morbus dat inducias ⁊ calide medicine a principio agitādo mām nocēt ⁊ fortes debilitādo: ⁊ maxime cū virtus in morbis cronicis ſit multū cuſtodiēda. In cura tn̄ coacta vbi ſit ꝑiculum de caſu ī epilenſiā fortē vel apopleſiaʒ ꝑ ſigna que p̄ceſſerūt ꝙ oʒ a principio cūare nō expectata digōne ꝓpter ꝑiculuʒ īminēs. iō dicit Raſis ī textu noſtro: huiuſmodi curā ī ſolutōe vētris īcipiemus cuʒ pillulis fetidis. Hoc dʒ intelligi coacte ⁊ ſtāte replōne ſm totū ⁊ maxime ſm cerebrū. Et hic eſt alius modus exponēdi iſtū textum ab illo q poſitus ē circa litterā: ſed ſi non ſit talis tremor prius digerat̄ deinde cūetur. ⁊ pro hoc dicebat idē Raſis p̊ ꝯtinētis: ⁊ ē premeditandū in diſpōe torture: q: ſi ꝯtingat ſenſus patiētis turbari ⁊ corpus eē pōderoſius ⁊ nō agile in ſuis motibꝰ dʒ purgari cū difficili purgatiōe. ſʒ ſi corpus ē ſm diſpoſitionē nālē: tunc ē ſciēdū ꝙ paſſio ē ſolū in illo mēbro qꝺ ē leſuʒ in ꝑtibus faciei ⁊ ē mundificatū ⁊ nō dʒ īcurrere aliqꝺ malū niſi illꝺ qꝺ prius hūit ⁊c. ⁊ tūc ſup. nō dʒ cūari cū difficili purgatōe: ſʒ tūc in cūone habeat̄ regula vt nō cūemus cuʒ debilibꝰ. i. lenitiuis q: talia leniētia mollificātia mēbra neruoſa nocēt. vn̄ non opʒ dare caſſiā a prīcipio donec digerat̄ mā ſed cūando cūet̄ cum ſolutiuis fortibꝰ ſm nām debilibꝰ: tn̄ in doſi ita ꝙ poſſint d̄ mā ꝓpria aliquid cūare. Vn̄ Raſis p̊ ꝯtinētis laudat ī cūone priꝰ aliquā digeſtiōeʒ dari de hiera hermetis: ſʒ bonū ē priꝰ interpollare ꝑ tres vel quattuor dies dādo hierā cū agarico ⁊ cum acoro ſticados que vident̄ tāquā materies medicinaꝝ ī talibꝰ diſpōnibꝰ. tn̄ cū dicit Auic. ⁊ neqʒ facias cūonē cū debilibꝰ nō ſufficiētibꝰ donec digō aliqua vice fiat. feſtinatio eīm ad medicinā exiccat mām ⁊ minorat eā ⁊ exiccat neruos ⁊c. Aliq exponūt illū tex. ꝙ nō facias neqʒ cū debilibꝰ. i. cū lenitiuis vt caſſia neqʒ cū acutis añ digōnē q: medicia acuta fortis īgroſſat mām ⁊c. ſʒ reuera iſta nō fuit ſnīa Aui. ſʒ hic voluit inuere ꝙ nō debemus facere cūonem cū debilibꝰ lenitiuis vt ipſi exponūt quia nō cū caſſia lʒ in ſe hoc dictū ſit verū: ſed nō ad mentē Aui. ſʒ voluit ſilr̄ qꝺ voluit Gētilis ⁊ bn̄ vt nō cūes cū debilibus abſolute q: nihil imprimūt in mām ſicut ē caſſia ſi. ideo dixit nō ſufficiētibꝰ vt ēt ipſi dicūt ſed ſup. cūa cū debilibꝰ ſufficientibꝰ q: ſunt vno mō debilia ⁊ alio mō fortia donec digeſtio ⁊c. q: licet nō ſit digeſtio perfecta ſed icohās in morbis huiuſmōi flegmaticis: multotiēs minuimꝰ de mā cū medicinis ſolutiuis debilibus ⁊ ſufficiētibꝰ vt cū infuſiōe turbith ⁊ agarici dimittēdo nō ſufficiētes vt purā caſſiā. ⁊ verū eſt ꝙ feſtinatio ad medicinam acutā. i. fortē vt coloquintida exiccat ⁊ minorat ⁊ reſtringit materiā minorādo: ⁊ ſic exiccat eā ⁊ deſiccat neruos q: non exn̄te mā ꝑata cūoni ꝯuertit ſe ad humidū neruoꝝ ⁊ debilitat̄ oꝑatio ideſt nō facit oꝑationē quā intēdis. Deinde fiāt diuerſiōes per cliſteria ⁊ cū vētoſis maxīe circa collū ſine ſcarificatōe ad calefaciēdū neruos ⁊ diuertēdo māʒ ne fluat ad muſculos faciei: ſed nō fiant a principio. valent ēt fricatōes mēbroꝝ īferioꝝ lotiones tibiaꝝ cū appropriatis decoctōibꝰ vt acori ſticados maiorane calamēti pulegij roriſmarini ⁊ ſimiliū. De hic veniat̄ ad ꝑticulares cūones cū gargariſmis que maxīe valēt ī cāu vt ſupradictū ē. Et d̄ his dixit Meſue; verū gargariſmata cūctis medicinis p̄ponēda ſunt cū caputpurgijs cuʒ ſint vtraqʒ cura vera qm̄ faciūt ad motū oris ⁊ partiū circūſtātiū facta tn̄ prius cūone. nā a prīcipio nocēt vt dicebat Auic. Intēdere auteʒ ad gargariſmata a principio eſt nocēs. ⁊ quādoqʒ attrahit qꝺ ꝓpinquuʒ ē ⁊ non reſoluit crudū. fiat deinde cōfortatio calidi naturalis iſtoꝝ mēbroꝝ ſed cūo ⁊ reſolō māe cum gargariſmus fiat cum oximelle cum modico ſinapis ⁊ piretro faciendo decoctōeʒ ſinapis ⁊ piretri vel ſinapis tm̄: ⁊ poſtea cū oximelle. ſ. fiat gargariſma de quo dixit Raſis p̊ ꝯtinētis: Dico ex auctoritate Oribaſij ꝙ flegma viſcoſuʒ purgat̄ cū ſeīe ſinapis mixto cū ſirupo' acetoſo facto gargariſmate ex eo. ⁊ addit: ⁊ eſt bonuʒ dictū. ⁊ alia gargariſmata nō trahūt niſi humiditatē ſubtileʒ. Fiāt ēt maſticatoria appropriata ex acoro nucemuſcata piꝑe longo piretro ⁊ cū modico cere fiat maſticatoriū. valēt ēt caputpurgia de quibꝰ dixit Aui. digniꝰ vero quo ſit caputpurgiū eſt auricula muris. voluit ergo ꝙ ſuccus auricule muris ſit mirabilis: eſt que auricula muris ſpēs ſimilis maiorane: vel ex decoctōe eiuſdē pōt fieri. ⁊ ſi ponat̄ paꝝ ſinapis vel nigelle eſt fortiꝰ. Laudāt aliqui flōmiā vene ſub ligua ī cronica tortura. ſʒ. Aui. artificioſe loquēs dixit: Si fuerit ſanguis dominās ⁊ recte etiā circa faciē. Cōiter laudāt oēs ⁊ iubent ꝙ hēant ſpeculū factum ex calibe: q: talia ſpecula ſūt plana reddūt faciē magis latam ⁊ repūtant maiorē diffor̄mitatē ⁊ ꝯūter ꝯuertūt ⁊ meliꝰ rectificāt faciē coꝝ: ⁊ ipſi īfirmi ſe iuuāt tunc manibꝰ ꝯuertendo ꝑtes coꝝ ad ſituʒ nāleʒ: poſtea facies reducta ad ſituʒ nāleʒ liget̄ cuʒ plumaccolis prius factis iunctōibꝰ reſolutiuis ꝯfortatiuis vt ē oleū de coſto de ſpica: ⁊ hoc in pēdente a ꝑaleſi. Vn̄ aduertēdum eſt hū ꝙ ſi tortura ſit a ſpaſmo nō debēt poni huiuſmodi localia calefaciētia exiccātia multū non p̄ueniētibꝰ mollificatiuis: qm̄ mā ſpaſmi ē groſſa iō oʒ p̄uenire cū mollificātibꝰ vt oleo amigdalarū dulciū de lilio ſimplici cū mucilaginibꝰ altee ⁊ fenugreci ⁊ ſimilibꝰ ⁊ poſtea venire ad olea fortia calefaciētia ⁊ exiccātia: nō ſoluʒ circa faciē ſʒ circa nuchā ⁊ collū. Et ſi ꝑaleſis ſit circa frōteʒ: primū extendat̄ pars ad ſituʒ nāleʒ ⁊ ligent̄ cū binda ⁊ plumaccolis īfuſis ī oleis exiccātibꝰ ⁊c. ſed ſilr̄ ſingula die ſpeculent̄ ⁊ nitant̄ ad rectificatōeʒ q̄ʒtuʒ poſſibile eſt. Laudat̄ ēt ſi in ore teneāt nuceʒ muſcatā ī ꝑte leſa fractaʒ vel mirabolanos kebulos vel nigros vel acoꝝ ꝯditū vel piretrū ꝯdituʒ. nā eſt fidelis medicina vt dicit Meſ. Laudat̄ ſilr̄ fieri euaporatōeʒ ad facieʒ facta decoctōe reꝝ calidaꝝ exiccatiuaꝝ in vino vel aceto ⁊ aq̄: vt camomille melliloti calamēti ſticados maiorane iſopi ſerpilij pulegij ⁊ huiuſmodi cū acoro nucemuſcata: que poſtq̄ʒ bullierint debita decoctōe fiat ſtupha ⁊ recipiat̄ fumꝰ ad faciē. naʒ ꝑ eā aperiunt̄ pori faciei ⁊ per ſudorē mā educit̄ ⁊ ꝯfortant̄ neruī ⁊ neruoſa mēbra. Et eadē decoctōe fiat artificiū tribꝰ vel q̄ttuor diebꝰ capiēdo lapides ignitos ⁊ ſuperponēdo ad dictā decoctionē: ⁊ cū pānis tegendo vas vel vaſcile ī quo ponunt̄ lapides igniti cū decoctōe recipiat̄ fumꝰ ad partē leſam faciei. ⁊ ſi fiat cū embotto erit fortior ipꝛimo. Et iſtud fiat añquā veniat̄ ad vnctiōes felicitabit̄ operatio. Laudauit ēt Raſ p̊ ꝯtinētis vt coquant̄ carnes ſilueſtres. ſ. ſicce ⁊ terātur ⁊ miſceant̄ cum oleo appropriato ⁊ calide apponātur ſuper locū torture. Et dixit ꝙ hec ē melior ⁊ magis experta cura que reꝑiat̄ ad hūc morbū. Cōfectōes ēt cerebrales oēs ꝯueniūt vt de metridato tyriaca ⁊ reliquis de quibꝰ ſupra: ⁊ īter alia valet electuariū Raſis p̊ ꝯtinētis d̄ quo dixit: Electuariū mirabile ⁊ exꝑtū ⁊ fuit reꝑtū ī quodā ātiquo tractatu cuiuſdā medici. ℞. zinziber ⁊ acorū terant̄ ⁊ ꝯficiant̄ cū melle: ⁊ det̄ de eo ad quātitateʒ vnius nucis mane ⁊ ſero. Ponit etiā vnū aliud electuariū ſingulare hic dicēs melior ⁊ expertior cura que reꝑiatur in hac egritudine ē dare oī die in quātitate vnius oui de ſemībus iuniperi tritis ⁊ puluerizatis ⁊ cōfectis cū tātūdem de melle. Poſtremo qn̄ alia nō ꝯtulerint veniēdū ē ad cauteria: de quibꝰ alias dictū ē: ⁊ de his dixit Meſue. Ad cauteria aūt approximandū: qn̄ iam alia nō ꝯtuliſſe experieris: ⁊ hoc erit vltimū ſtudiū ⁊ ſic finis. ⁊ de his dixit Raſis prio ꝯtinētis: ⁊ ſi hec oīa. ſ. medicinalia dicta nō ꝯferunt coquat̄ vena que eſt poſt aurē ⁊c. ⁊ ſic ē finis huius capituli de tortura oris ⁊c.

Caplm̄ iʒm de ſpaſmo tethano ⁊ alcuzeç.

Cum aliqꝺ mēbrū alicuiꝰ ꝯtrahit̄ ⁊ ad ſuaʒ redit originē aut plura ex mēbris ſic diſponūtur ipſa ſpaſmata eē ꝓnūciabimꝰ: ſpaſmꝰ aūt ſubito aut paulatiʒ inuadit. Spaſmo aūt ſubito eueniēti eadeʒ p̄parāda eſt cura quā in paraleſi cōferre diximꝰ. In eo tamē fricatōe manuū ⁊ inunctōe ex oleo coſtino plus vtimur. Spaſmus vero qui nō repente

c

ſed ſuauiter accidit poſt febrē aut poſt multā ventris ſolutōez
aut multū vomitū aut ſanguis fluxuȝ: malus eſt ⁊ vix curabi-
lis. Quicquid tñ accidit ei mederi incipiemus. Egro nāqȝ
ordei aquā ⁊ iura vnctuoſa ⁊ mollia miniſtrabimꝰ: ⁊ i aquaȝ
dulceȝ tepidā ipſuȝ mittemus: ⁊ inungemꝰ ex oleo viol'. tepi-
do ⁊ oleo de ſeminibꝰ cucurbite: ⁊ precipue neruoꝝ radices in
quibꝰ ſpaſmꝰ exiſtit. In tina quoqȝ diu moreť ⁊ ex oleo viol'.
inunganť. De vino bibat patiēs paꝝ: qđ tamē multū habeat
aque admixtioneȝ ⁊ cibis nutriať humidis.

Um aliquod membrū. Iſtud ē capi-
tulum de ſpaſmo ꝙ ſic ꝯtinuať ad ꝑcedēs. nā
c postquā ſupra in ꝑcedēti caplo determinauit
de tortura oris q: vt in pluribꝰ ꝑcedit ex ſpaſ-
mo vt dictū eſt ſupra fuit ꝯueniēs ad perfectā
intelligentiā torture facere ꝯſequēs caplm de
ſpaſmo. Declarādo ergo de ſpaſmo tria facit principalr: qm̄ ꝑ
ſigna declarat eē ipſius ſpaſmi vt ex dictis ſignis habeať qdā
ſignificatio ſpaſmi. Scđo ponit vnā diuiſionē vt inuat quaſdā
differētes ſpēs ſpaſmi. Tertio ꝓſequiť ad curam eius. 2ª pars
incipit ibi: Spaſmus aūt aut ſubito ⁊c̄. 3ª ibi: Sȝ ex ſubito ve-
hementi. De prima ꝑte dicit cū aliqđ mēbruȝ alicuius ꝯtra-
hiť ⁊ ad ſuā redit origineȝ aut plura ex mēbris ſic diſponūtur
ipſa ſpaſmata ꝓnūciamus. i. in eis declarať eē diſpōeȝ que eſt
ſpaſmus. Pro intelligētia ꝑtis eſt notandū ꝙ ex verbis poſi-
tis i littera Raſis manifeſtat duo pricipalr que ſunt velut dif-
ferentie ad declarādū ſpaſmū que ⁊ ſi ſit paſſio neruoſa differt
a paraleſi ⁊ ab alijs diſpōibus mēbroꝝ neruoſoꝝ. Primuȝ eſt
ꝙ mēbrū cū torqueť nō ſoluȝ cōtorqueť: ſed talis ꝯtorſio fit cū
reditu vel ꝯuerſione ad ſuā origineȝ: puta cerebrum vel ad nu-
cham que ſunt pricipia ⁊ origines neruoꝝ: ⁊ ꝯñter lacertoꝝ mē-
brorum neruoſoꝝ. nā ſi fieret tortio oſſis principalr ⁊ nō mēbri
neruoſi vt cū torqueť crus vel brachiū: ꝑ cōtorſionē oſſis non
deberet dici ſpaſmus ſȝ cū cōtorqueť membrū organicū ⁊ ma-
xime iuncturale ꝓpter ꝯtractionē lacerti quo mediate ꝑ alliga-
tionem ad iuncturā mediātibus cordis fit ꝯñter ꝯtractio illius
mēbri ſecū ꝯcathenati vt cōtracto lacerto brachij a cubito īfra
in ꝑte domeſtica exiſtēte cōtrahiť ꝯñter manus ꝑua ⁊ cōuertiť
ad ſuū principiū: puta verſus radiceȝ ipius lacerti ⁊ mediante
verſus nuchā ⁊ cerebrū. Signū qđ ponit ad declarandū ſpaſ-
muȝ ē vt ꝙ cōtrahať vnuȝ mēbrū tm̄ aut plura ex eis: ⁊ nō oīa
ꝙ manifeſtauit ꝑ hoc qđ dixit vnū aut plura: qm̄ ſi oīa vlr cō-
traherenť mēbra verſus originē: puta cerebruȝ: iā illa ꝯtractio
⁊ reditus ad ſuuȝ principiū nō deberet dici ſpaſmus vt ſpaſmꝰ
diſtinguiť ab epileſia: ſed ꝓprius dȝ dici epileſia vt paulo poſt
diceť cū declarabiť de quid nois ⁊ quid rei ipius ſpaſmi. De
ſcđa parte ponit vnā diſtinctionē đ ſpaſmo dicens: ſpaſmꝰ aūt
aut ſubito aut paulatim iuadit ex qua diſtinctione ipe īnuit di-
ſtinctionē cōiter datā de ſpaſmo inali. ſ. vel ad mām ꝓportōa-
to: ⁊ ē ꝙ quidā eſt ſpaſmus de replone vt qui ſubito fit: quidaȝ
eſt ſpaſmus de inanitione vt qui fit paulatim. nā vtplurimum
ſpaſmus repletionalis fit ꝑ defluxuȝ mãe que recipiť i muſcu-
lis vel lacertis: vñ fit dilatatio ꝓpter ipletioneȝ ſubito: ⁊ ꝯñter
abbreuiatio i longū: ſpaſmꝰ aūt ſequēs inanitionē ⁊ mioratiōnē
humidi qui dictꝰ ē ſpaſmus de ſiccitate paulatine induciť. quō
aūt ⁊ qualr fiant iſti ſpaſmi videbiť i ſcđo principali de ſpecie-
bus eius. De ſpaſmo aūt ad mām nō ꝓportionato nō fecit mē-
tionē tāquā breuiloquus: ⁊ qm̄ talis ſpaſmus vt ī pluribꝰ redu-
citur ad alterā illaꝝ ſpecieꝝ de quibꝰ dictū ē: vt infra ꝯſiderāti
patebit ſequiť alia ꝑs. Sȝ ex ſpaſmo iſta ē tertia ꝑs ī qua po-
nit curā ipſius ſpaſmi. Et duo facit principalr: qm̄ prio excuſat
ſe a principali determinatiōe ſpaſmi repletiōalis ꝓpter ea q̄ di-
cta ſunt ſupra i cura paleſis: q: cura fere ē eadē: ſȝ poneret vnū
ſpāle i ſpaſmo differēter a paraleſi. Scđo ꝯſequēter ipſe ponit
curā ſpaſmi de inanitiōe ſiue ſiccitatis. 2ª ibi: Spaſmus vero
qui nō repēte ⁊c̄. De pªꝑte dicit ſcȝ ſpaſmo ſubito eueniēti ꝑ
quirēda eſt cura q̄ȝ paraleſi diximus ꝯferre: deīde ponēdo cu-
ram ſpāleȝ differētē a paraleſi dixit in eo tñ. ſ. ſpaſmo fricatōe
manuū. ſ. ſpaſmataꝝ ⁊ inunctōibꝰ ex oleo coſtino plus vtimur.
Pro intelligētia huius ꝑtis oȝ notare ꝙ mā ſpaſmi vt multuȝ
differt a mā paleſis: vt latius ifra videbiť in hoc. ſ. ꝙ mā ſpaſ-
mi eſt groſſior q̄ȝ mā paleſis ꝓpter cās infra dicēdas: ſȝ in reli-
quis cōicent. ſ. i hoc ꝙ eſt mā frigida flegmatica: ⁊ in hoc ꝙ ē
recepta ī villis neruoꝝ lacertoꝝ vtraqȝ: vñ dicebat Aui. 2ª ter-
tij caplo de ſpaſmo: mā vero ſpaſmū faciēs nō efficit ſpaſmū ⁊
mollificat. i. nō facit paleſim: ⁊ eſt ſatis cōis modus loquēdi ni-
ſi ꝓpter ſuā groſſitudinē: ⁊ q: nō eſt ingreſſa ſubſtātiā villi ꝑuo
introitu. ſ. in poris ꝑuis ſup. tm̄ mēbri quo iuueť. ſ. ꝑ huiuſmōi
ꝑuū introitū ad mollificationē ⁊ paraleſim: ſȝ eſt coartata in fo-
raminibus magnis ⁊ ſua groſſitie dilatat ⁊ ꝯñter abbreuiat: vñ
mā paraleſis ſubtilior exñs ībibita in poris minutiſſimis mem-
bri elōgat ⁊ relaxat: ⁊ ex hoc fundamēto ſatis patet quomō ma-
teria paraleſis cōmunicat cuȝ mā ſpaſmi: ⁊ ꝯſequenter ipſiꝰ cu-
ra cōicat: q: cū intētiōe ad mām frigidam flegmaticam in ner-
uoſis mēbris ꝑter nām receptā. ⁊ iđ cū digerētibꝰ ⁊ eūantibus
quaſi equalr ⁊ cū ꝯfortātibꝰ cerebrū ⁊ neruos ēt equalr ſed i eo
qđ ē mā groſſior ⁊ magis i ꝓfundo ad itellectū datū ē īdigentia
fortioris reſoluētis ⁊ exiccātis. ⁊ ꝓ tāto inuebat hoc ī tertu per
hoc qđ dixit ꝙ vtemur plus fricatōe manuū i ſpaſmo q̄ȝ i pa-
leſi. ſ. calefaciēdo ⁊ exiccādo: ⁊ ex oleo coſtino qđ ē vehementer
calīm ⁊ exiccatiuū. ⁊ ex his duobꝰ innuebat ꝙ oē aliud ingeniū fa-
ciēs ad reſolutionē dȝ eē magis reſolutiuum ⁊ calefactiuuȝ in
ſpaſmo q̄ȝ in paraleſi. Sed ēt hoc dictū notat Gerardus đ ſo-
lo ꝙ in hoc dȝ differre medicina exteriꝰ applicata in ſpaſmo a
ꝑaleſi: qm̄ i ꝑaleſi poſſumꝰ exiccare non precedēte humectatōe:
ſed i ſpaſmo ꝓpter groſſitiē mãe vt dicit ipſe nō poſſumus tute
exiccare cū medicina forti exiccatiua vel reſolutiua nō ꝑcedēte
reſolōne ꝓpter dubiū induratōis mãe. vñ ipſe laudat priꝰ inun-
gi mēbrū ſpaſmatū cuȝ mollificātibꝰ ⁊ cū mucilaginibus fenu-
greci ſemis lini ⁊ ſimilibꝰ: ⁊ poſtea cū exiccātibꝰ reſoluētibꝰ ꝓce-
dere. ego tm̄ i hoc nō laudo ſimplr mollificatiua ſeꝑata ſubtiliā-
tibus ꝯfortātibꝰ q: mā non ē dura: ⁊ ſi dicať eē groſſa reſpectu
illius que facit ꝑaleſim. 2° q: nā mēbroꝝ neruoſoꝝ ē ꝯſeruāda
⁊ aliqualr ſicca cū nerui ſint nālr ſicci ⁊ facile reſoluať eoruȝ
virtus ab humido relaxāte vt clare ꝓbauit pluſq̄ȝ Cōmentator
3° tegni. Magis ego laudareȝ vt cū medicinis a dño ſubtiliā-
tibus reſoluētibꝰ ⁊ exiccātibꝰ aliquid apponať de medicis mol-
lificatiuis ad ꝓhibitōeȝ īduratōis ⁊ ad faciēdā equaleȝ reſolō-
nem i toto q̄ȝ ſimplr vna vice humectare tm̄ ⁊ mollificare ⁊ alia
vice reſoluere ſimplr vt ē cañ. in cura aꝑatū duroꝝ ꝓpter cām
ſupradictā: ſequiť alia pars. Spaſmꝰ vero qui nō repēte ⁊c̄. In
qua ponit curā ſpaſmi de īanitōe ⁊ duo facit. p° ponit vnū ꝓ-
noſticū in cura eius. 2° ꝓſequiť ī cura eiꝰ. 2ª ibi: Quicquid tñ
accidit. De pria ꝑte dicit: ſpaſmꝰ vero qui nō repēte ſed ſua-
uiter accidit poſt fe. ſup. longaȝ aut ēt acutā in pueris aut mul-
tā ventris ſolutōem aut multū vomitū ſup. factū a nā vel arte
aut ſanguinis fluxū ſup. īmoderatū malus ē. ſ. talis ſpaſmꝰ vt
vix curabilis. rō dicti ē ſatis clara. nā facta exiccatōe hūiditatū
nāliū tali ⁊ tāta ꝙ mēbra ꝯhanť ⁊ ſpaſmenť ſignificať magna
reſolō i virtute ⁊ maxīe q: vtplurimū talis ſpaſmus ē toti cōis
ꝓpter eūare hūidū toti cōem. ⁊ cū non fiat curatio eius niſi ꝑ
reſūptionē ⁊ reſtaurationē que nō pōt niſi i multo tꝑe fieri vir-
tute debili exñte igiť cū ſpaſmus ſit egritudo difficilis ex parte
accidētium ⁊ doloruȝ cōſequentiuȝ ad euȝ per cōtractioneȝ i-
uoluntariaȝ factam in membris neruoſis ſequitur ꝙ non niſi
tempore modico poterit cum his accidentibus virtus conſer-
uari: ⁊ ita non poterit morbus curari. ⁊ hoc lȝ ſit verum vt in
pluribꝰ tamē nō eſt vlr veruȝ: vt de quibuſdā i ꝓceſſu declara-
bitur: ⁊ maxime i pueris: ⁊ iđ dixit vix curabilis. Quicquā acci-
dit. In hac ꝑte ponit curā ⁊ pōt in tot ꝑtes diuidi quot īgenia
ponit curatiua. Primo ordiat dietā: poſtea balneū: ꝯñter inun-
ctiones. Vltio ponit ēt ordinē in potu. Pro intellectu oīum
ꝑtiū gnāliter ē vnū notandū ꝙ ex iſto tex. dñi Raſis poſſumꝰ
colligere ꝙ etiā in morbis ſilr curabilibꝰ medicus dȝ intendere
cū ſuis ingenijs ad curā quātū pōt: vt hic fecit Raſis ⁊ īſinua-
uit hoc ex modo ſuo dicēdi ꝑ hoc qđ dixit: quicquid tñ accide-
rit ⁊ ſic vtitur ad ꝓlongationē vite: nā cito morienť vbi lōgo tē-
pore pñt ꝯſeruari in vita. Scđo ad ꝓhibendū ne infirmi ducāť
ad deſperationē. Tertio vt ꝯplaceať aſtantibꝰ ⁊ amicis: ſȝ bene
laudo ꝙ hoc fiat cuȝ ꝓteſtatiōe nō ꝓmittēdo ſalutē vt multi be-
ſtialiter faciūt qui ꝓpter cupiditatem lucri ꝓmittunt ſalutē: ēt
in morbis deſꝑatis ⁊ i ꝓceſſu remanēt infamati: ⁊ tñ melius ē
bonū nomē q̄ȝ diuitie multe. Dixit ergo primo egro nāqȝ ordei
aquā ⁊ iura vnctuoſa ⁊ mollia miſtrabunꝰ. Pro ītelligētia hu-
ius ꝑtis notāduȝ ꝙ lȝ ſpaſmꝰ de inanitiōe aliquotiēs nō ꝯiun-
gatur febri neqȝ ſequať eā: q: tñ ille qui mortalis ē vtplurimuȝ
ſequiť ad febres lōgas: ⁊ cū qualibȝ exiccatōe mēbroꝝ diminu-
to humido nāli mēbroꝝ calor in mēbris exacuať ⁊ igneať cum
ſit calor elemētalis ꝓ magna ꝑte ꝯñter in exiccator: dieta dȝ ad
humidum declinare pria intētiōe: ⁊ ꝯñter mediate parūper ad
frigidū ꝓpter ꝓhibitionē igneitōis calidi nālis vel ſaltē nō de-
clinet ad calidū: iđ laudauit aquā ordei ⁊ iura piguia hūectātia
reſtaurātia. nā talia ſūt facilis digōnis q̄ ſunt neceſſaria ꝓpter
debilitatē digeſtiue: eſt ēt aqua ordei penetratiua in ꝑtes diffi-
ciles penetratōi vt ꝯiungiť in corꝑe extenuato vbi vie ſūt angu-
ſtate. Exigiť ēt ad ꝯuenientē nutritōeȝ boꝝ corpoꝝ vt cibi ſint
multū nutritiui modicaꝝ ſuꝑfluitatū ꝓpter neceſſariā maximā
reſtauratōeȝ: opȝ ēt vt dicta nutrimēta ꝑticipent vnctuoſo pin-
gui ⁊ adherēte vt melior fiat appoſitio ⁊ vnio cū mēbris ſiccis
⁊ iuiſcatio. Jccirco brodia vel aqua carnis ſunt i caſu multū cō-
ueniētia: tū q: facilis digōnis: tuȝ q: multi nutrimēti modicaꝝ
ſuꝑfluitatū: tuȝ q: viſcoſitate ⁊ vnctuoſitate ꝑticipātia: ⁊ ſi mi-
ſceanť cū aqua ordei ad penetratōeȝ maiorē in ꝓfundū mēbri ⁊
ad ꝓhibitōeȝ inflāmatōis dictoꝝ nutrimētoꝝ ⁊ ꝓhibitōeȝ in-
cēdij calidi nālis: tunc habebunť oēs ītentōes i caſu neceſſarie:
⁊ ex hac regula potes diſcurrere ad multa gñā cibarioꝝ in caſu
ꝯueniētia de quibꝰ fiat ſpālius ſermo loco ſuo. ſȝ maxīe hic lau-
dať aq̄ decoctōis orꝫ. ⁊ cancroꝝ: carnes ēt teſtudinuȝ ⁊ ſanguis
eiꝰ ex mirabili ꝓprietate laudať p° ꝯtinentis. Aduerte 1° ꝑ hoc
ꝙ dixit ponať ī balneo aq̄ dulcis tepide ad humectādū totiꝰ ha-
bitudinē dixit tepide ⁊ nō fride: q: in mēbris extenuatis actua-
lis friditas aq̄ ſi occurreret īduceret rigorē: nō dixit etiā calide
ne caliditate fiat reſolō q̄ maxīe ꝓhibēda eſt: ſȝ dixit tepide ſed
de ꝯditionibꝰ balnei: ⁊ qualia debēt eē videbiť latius loco ſuo.
Dixit ꝯñter ꝙ dȝ inungi cū oleo violato poſt exitū. ſ. balnei ad
retinēdū humiditatē balnei ītra mēbra ⁊ ad humectatōem. ⁊ ſi
forte poneret aliqd olei roſati ad clauſionē poroꝝ vt melius aq̄
recepta i poris claudať: ⁊ qm̄ ꝓfundare facit credo iuuabit. Et
dicit ꝙ fiēda eſt īunctio maxīe vbi ſunt radices neruoꝝ vbi eſt
ſpaſmꝰ: vbi ſi ſit ꝑticularis q̄rendus ē locus origīs neruoꝝ illiꝰ
loci: ⁊ ſi ſit vniuerſalis ꝑter caput fiēda eſt īunctio ⁊ ad nuchā ⁊
ad ſpōdiles ⁊ ad oēs iūcturas: q: humectato principio ⁊ radice
reliqua

reliqua ꝯſiter humectant. Dicit vltio: ⁊ de vino bibat parū qḋ tñ multū ſit aqua mixtū ita ꝙ nō ſufficit vt ſit paꝝ vinū ſi ſoluꝫ exhiberet̃ ꝓpter calefactōeꝫ eiꝰ ⁊ reſolōneꝫ ꝯſteꝫ: ſꝫ ſit multuꝫ aqua mixtū .i. dn̄ante aqua: ita vt magis ſit dicēdū aqua vinata ꝙꝫ vinū aquatū vt aqua zuccari vel ordei ĩ quibꝰ ñ acetoſat̃. nā vinū ponit̃ vt penetrare faciat aquā ĩ partes in quas nō penetraret: ⁊ ita ſi poneret̃ in brodijs faceret ēt ad citioreꝫ reſumptionē ⁊ reſtaurationē: ⁊ ſic finis capituli.

Quid nomis et quid rei ſpaſmi.

Uiſis textualibꝰ vidēdum eſt de quid noīs ⁊ quid rei ipſius ſpaſmi. Scḋo ponent̃ diſtinctōes ⁊ ſpēs eius: ⁊ ibi declarabit̃ de mō cuētus. Tertio de cāis ſpecieꝝ. Quarto de ſignis cārū. Quito de cura. Circa primū ergo primo aduertēdū eſt ꝙ ſpaſmus gnāli vocabulo dicit oēm mēbri inuolūtariā ꝯtractionē ſiue ſit ꝑticularis mēbri ꝯtractio ſiue totius corꝑis: mō fiat a cā ꝑter nāꝫ intelligēdo de mēbris volūtarijs: vñ dicebat ſcḋa caplo ꝓprio ꝙ ſpaſmus ē motus inuoluntariꝰ egrediēs a nā quē ĩ mēbris volūtarijs accidere facit repletio aut eūatio ꝑter nām ſiue fiat talis motꝰ vel ꝯtractio cuꝫ habilitate vt dilatentur mēbra vel non cum habilitate vt dilatent̃ ſiue fiat a cā cōmuni cauſante ſiue a cā ꝑticulari mō ſit cā preternaturā: ſpaſmus vero ꝓprie ſumptus dicit ꝯctionē factā in mēbro vel ĩ mēbris dictis nō in toto cuꝫ inhabilitate dilatatiōis mēbri vel mēbroꝝ. ⁊ ſic ſm̄ hec duo diſtinguit̃ a ſpaſmo cōiter accepto qm̄ in epilēſia ē ſpaſmꝰ cū dicimꝰ eā fieri cū ſpaſmo. nō tñ dicimꝰ epilenſiā eē ſpaſmū ꝓprie ſumptū. ⁊ hoc ē q: in epilēſia ꝯcomitant̃ ſpaſmꝰ totꝰ ⁊ nō ꝑticularis mēbri nec ꝑticulariū mēbroꝝ dictū ē ēt in cōi ſpaſmo ꝙ eſt ꝯctio ⁊c. ſiue ſit cū habilitate dilatatōis ſiue nō vbi ĩ ſpaſmo ꝓprie ſumpto nō ē habilitas dilatatōis ⁊c. ⁊ inde ſingultꝰ ſtomaci non ē ſpaſmꝰ ꝓprie ſꝫ tñ cōiter ſumptꝰ qm̄ ĩ ſpaſmo ſtomaci fit motꝰ dilatatōis ⁊ quietis: vbi ĩ ſpaſmo ꝓprie ſumpto non eſt mēbrū obediēs in dilatatōe. iō Raſis de ſpaſmo ꝓprie ſūpto in textu dixit: Cū videris mēbrū alicuiꝰ ꝯhi ⁊c. ⁊ ſic per illā ꝑticulā mēbrū alicuiꝰ vel aliquoꝝ mēbroꝝ excludit ſpaſmū totius cōem nō eē ꝓprie ſpaſmū. Et iō Auic. ēt ſtrictiꝰ declarando 2ª tertij caplo ꝓprio dixit declarādo ſpaſmū ꝓprie ſūptū ꝙ ſpaſmus ē egritudo neruoſa qua .i. ꝓpter quā ꝯhunt̃ lacerti ad ſua principia ⁊ ſup. ad ꝯctionē ipſoꝝ ꝯhunt̃ mēbra que alligāt̃ muſculis mediantibꝰ cordis ad ſua principia .i. verſus cerebrū vel nuchā que ſūt principia ipſoꝝ neruoꝝ ⁊ ꝯſiter lacertoꝝ ⁊ fiunt ĩobediētia ĩ dilatatōe nō dicit ꝯhunt̃ oēs lacerti: ſed determinate dixit lacerti .i. quidā ⁊c. nō ꝯhunt̃ oīa mebra ſꝫ quedā mēbra ⁊ ꝯhunt̃ ad ſuā originē .ſ. cerebrū vt dictū ē. ⁊ per talē cōtractionē reddūtur ĩobediētia ĩ dilatatōe: ⁊ ſic remouet̃ ſingultus a ſpaſmo. Per hoc ēt ꝙ dicit ꝯhunt̃ ad ſua principia ꝑ ꝯhi. intelligit̃ ēt ꝯctū eē: qm̄ non tm̄ mēbrū ſpaſmatuꝫ dicimꝰ cum ipſuꝫ actu ꝯhitur vel ē in ſpaſmari. ſed cū ē ꝯtractū verſus ſuā originē: oīo ēt tunc dicimꝰ ſpaſmū eē in illo membro ſicut cum actu ꝯtrahit̃: dicit ēt ipſū eē inobediēs in dilatatōe nō q: oē mēbrū ſpaſmatū ſit inobediēs dilatatōi ſꝫ ſolūmō ſpaſmꝰ de ianitōe facit mēbrū abſolute dilatatōi inobediēs. nā q: exiccatū eſt ⁊ cōtractū vñ nō pōt dilatari. ſed iſtud qḋ ꝯctum ē ꝑ replōnē ſepe cū fricatōe pōt dilatari. Tñ dicit Auic. ꝙ ē ĩobediēs dilatatōi .i. qm̄ ⁊ ſi dilatent̃ in oppoſitā partē ꝯhendo: tñ nō remanēt talr̄ reducta in nāli ſua diſpōne niſi cā ꝯtrahēte ꝯtinuo aſſiſtente imo iterato ꝯtrahunt̃: ideo dicimꝰ illa mēbra eē ĩobedientia in dilatatōe. ⁊ hoc intelligit̃ ꝓ tp̃e ꝓ quo ſpaſmꝰ durat: q: aliquis ſpaſmꝰ facile remouet̃ vt qui fit a vētoſitate. Et per hoc qḋ dixit ꝯtrahit̃ dixit Gentilis: per hanc ꝑticulā diſtinguitur ſpaſmꝰ ꝓprie ſumptꝰ a thetano. vel dicit̃ talis inobediētia in dilatatōe q: nō dilatant̃ a virtute ꝓpria ſimplr̄ volūtarie motiua ſed ab aliena trahente. ⁊ ſic hoc totū intelligat̃ .ſ. ꝙ mēbrū ꝯtrahitur vel ē ꝯtractū vel ꝯtraheret̃ niſi eēt cā ad oppoſitum ꝯtraria ꝓhibens cōtractionē vt fit ĩ thetano qñ ſūt ſimul duo ſpaſmi eque potētes ĩ eodē mēbro vt in brachio .i. due cāe ſpaſmare faciētes: vna ĩ parte domeſtica ⁊ altera ĩ parte ſilueſtri: quarum quelibet de ſe ꝯtraheret tūc nō pōt mēbrū ꝯtrahi ꝯcurrentibꝰ his cāis: imo mēbrū remanet erectū ⁊ nō ꝯtractū cū tamē thetanus ſit ſpēs ſpaſmi ꝓprie ſumpti: iō cū dicit ꝯtrahi intelligit̃ vt dictū ē. Et ita ex dictis ēt pꝫ quid rei ſpaſmi.

Diſtinctōes et ſpēs ſpaſmi.

Jam circa 2ᵐ ponēdo diuiſiones ⁊ ſpēs ſpaſmi ſit hec prima diſtictio. Spaſmoꝝ quidā fit a morbo tm̄ vel a cā morbi: quidā a virtute tm̄: quidā ſimul a morbo ⁊ a virtute: ⁊ iō ex hac diuiſione habet̃ alia diuiſio. Nā qdā ſpaſmus eſt mālis: quidā māe non ꝓportionatꝰ. Māliuꝫ quidā de replōne: quidā de inanitōe: lꝫ Hyp. ſoluꝫ hāc diuiſionē poſuerit: ⁊ ita Gal. 5° de accidēti caplo 2°. tñ idē Gal. 3° interioꝝ ca° 7° ad finē ⁊ ꝯmento p° quinte ꝑticule poſuerit ēt ad ſpaſmū ad mām nō ꝓportionatū: ⁊ ita cuꝫ Auic. ſequutꝰ eſt ⁊ expſſius de eo fecit mentionē 2ª tertij caplo ꝓprio. Spaſmꝰ vero ſiue ꝯtractio q̄ fit a mā tanq̄ꝫ a cā morbi ꝯtingit ꝓpter māꝫ recipi in muſculo marie ſm̄ villos ſm̄ latuꝫ ꝓcedentes ipſiꝰ muſculi vñ elōgat̃ in latū: ⁊ inde oꝫ ꝙ abbreuiet̃ ĩ longū. cā ergo huius ꝯtractōis nō eſt virtꝰ ſꝫ morbꝰ vel cā morbi puta repletio: q: equalr̄ ēt ꝯtractio fieret in non aīatis vt pꝫ ĩ cordis muſicoꝝ. Et aliqñ ſpaſmi ⁊ cōtractiōis cā eſt virtus tm̄ vt qñ .ſ. a dolore ꝓpter pūcturam vel ex morſu ſcorpiōis vel cū ferro facta ſolutiōe ꝯtinui vel mala qualitate cōicata alio mēbro ſentienti fit fuga membri ſenſitiui ad ſuū principiū: ⁊ ſic huiuſmōi retractōis cā ē virtus retrahēs vel aīa. Et aliqñ cā eſt ſimul mā cuꝫ virtute vt ſi fluat mā ſupra muſculū que aliqualr̄ dilatat: ⁊ mā ſit venenoſa vel nitroſa malā qualitatē imprimens vt colera praſina: tunc ꝑcepto nocumēto vel mala qualitate virtus ex vna ꝑte cōtrahit: ⁊ mēbrum etiā ꝯtrahit̃: ⁊ ſic huius cōtractōis duplex ē cā. Una eſt virtus: ⁊ alia eſt mā. Spaſmus ergo cuius cōtractiōis cā ē virtus tm̄ .ſ. imediata ꝯtrahēs ab auctoribꝰ dicit̃ ſpaſmus ad māꝫ nō ꝓportionatꝰ: q: nō ſequit̃ repletōeꝫ vel inanitōeꝫ māe ⁊ ecōtra lꝫ ille cuiꝰ cā eſt replo humoꝝ vel inanitio mēbri dr̄ ſpaſmꝰ mālis. vñ ſpaſmꝰ ꝯtingēs ēt ex inanitiōe q ĩ ſuo formali ĩcludit ⁊ de neceſſitate denoīat mām dicēdus ē ſpaſmꝰ ille de inanitiōe ſpaſmꝰ mālis: qm̄ fit ꝓpter carentiā māe ⁊ exiccationē ĩ mēbro ꝯtingēteꝫ ꝓpter .ſ. minoratōeꝫ māe humide ſicut ꝯtingit in cornis apud ignē exiſtētibꝰ ⁊ ĩ cordis muſicoꝝ tp̃e eſtatis extenſis: nā ꝯtrahunt̃ ⁊ rūpunt̃ ꝓpter ſiccitatē inductā: ita nerui ⁊ neruoſa mēbra a ꝯplōne calā ⁊ ſicca ſuꝑueniēte humidū reſoluēte vt in febribꝰ adurētibꝰ ĩ ꝓceſſu cū ſit exiccatio de neceſſitate fit ꝯtractio: iō talis ſpaſmꝰ de inanitōe ĩcludit mām denoīatiue .ſ. abſentiā eiꝰ: ⁊ ſm̄ hoc talis diſpō q̄ꝫuis dicat̃ ſpaſmꝰ inanitōis ⁊ ſic ad mām ꝓportionatꝰ: tñ cū hoc nō eſt morbꝰ mālis q: eius cā non eſt mā: iō non ſequit̃ ē ſpaſmꝰ mālis: ergo eſt morbꝰ mālis: pꝫ ꝙ non valet. Nā eſt morbꝰ de inanitōe: cuiꝰ curatio non ꝯplet̃ cū eūantibꝰ ſed cū reſumētibꝰ. ⁊ ſic ꝯmittit̃ fallatia ĩ argumēto cū dicit̃ ē ſpaſmꝰ mālis: ergo eſt morbꝰ mālis: pꝫ ꝙ nō valet. Nā illa nota mālis aliud denotat cuꝫ addit̃ ad ſpaſmuꝫ: ⁊ aliud cū addit̃ ad morbū. q: cuꝫ dicit̃ ſpaſmꝰ mālis ſufficit ꝙ ſit ſpaſmꝰ in rōne cuiꝰ vt declarabit̃ oꝫ ĩtelligi māꝫ vel poſitiue vel priuatiue: puta ipſius preſentiā vel ipſius carentiā: qḋ non ſufficit ad hoc ꝙ ſit morbus materialis: imo exigit̃ ad hoc ꝙ ſit materialis morbꝰ ꝙ p̄cipalr̄ pendeat a materia. Etiā ex oppoſito hoc argumētuꝫ non valet: iſte eſt morbꝰ mālis ⁊ iſte ē ſpaſmus: ergo eſt ſpaſmꝰ mālis ĩ caſu vbi cā ſpaſmi ſit materia non ledens q: replēs ſed q: acuta mordēs: patet tunc ꝙ eſt morbus mālis: ⁊ ſi ſit ſpaſmꝰ ad mām nō ꝓportionatꝰ. Alius ē ſpaſmꝰ materialis de replōne: vt cuiꝰ cā ē mā replens maxime dilatās ſm̄ latū ⁊ abbreuiās ĩ longū: vt cuꝫ eſt ſm̄ villos latitudinales vel trāſuerſales mēbri lacertoſi recepta. nā tunc de neceſſitate mēbruꝫ dilatat̃ ⁊ elongat̃ in latuꝫ ⁊ ex cōſequēti abbreuiatur ĩ longū quecūq̄ꝫ ſit talis mā talr̄ ſituata: ⁊ ꝓinde ſequit̃. Et hoc bene notate ꝙ poſſibile eſt mām ſpaſmi eſſe mām ſubtilē ⁊ forte ſubtiliorē q̄ꝫ ſit certa mā ꝑaleſis q: iō facit ſpaſmuꝫ qm̄ talis in mēbro recipit̃ vt elōget ſm̄ illā poſitionē vt ſm̄ latū: ⁊ nō quia groſſa oppilās ⁊ dilatās: vt pꝫ cōſiderare volēti. ⁊ ſic nō ē veꝝ ꝙ cōiter dicit̃ ꝙ in hoc differunt mā paraleſis ⁊ mā ſpaſmi: q: materia ſpaſmi ſit groſſa oppilās: ⁊ mā paraleſis liquida fluēs. dico tñ ꝙ qm̄ mā liquida ⁊ ſubtilis ē de ſe parata recipi ⁊ fluere ita in villos lōgitudinales ſicut in latitudinales vel trāſuerſales ⁊ plures villi mēbroꝝ lacertoꝝ in maiori ꝑte mēbrorū incedūt ſm̄ inceſſum rectū icctrco ſm̄ villos fluēte mā ē magis paratum mēbruꝫ elongari: ⁊ ſic ꝑaleticari q̄ꝫ ſpaſmari: ſed ꝙ recipiat̃ mā ſic ĩ villis latitudialibꝰ vel trāſuerſalibꝰ ꝙ ñ ĩ lōgitudinalibꝰ: hoc vt plurimū euenire pōt ex groſſitie māe oppilātꝫ: vt pꝫ ⁊ ſic bñ veꝝ ē ꝙ vt plurimū groſſior ē mā ſpaſmi q̄ꝫ ꝑaleſis.

Alia diuiſio: quidā ē cōfirmatus quidā non ꝯfirmatꝰ. Alia diuiſio: quidā ē ſpaſmꝰ muſculoꝝ anterioꝝ. vñ ꝯuertit̃ corpꝰ in anteriꝰ: quidā poſterioꝝ vñ ꝯuertit̃ poſteriꝰ: vñ quidā dicit̃ epiſtonꝰ: quidā ꝓſtenꝰ hoc ⁊ ſiue ſint de inanitōe ſiue de repletiōe. De mō tñ ſpaſmi inanitōis multū dubitat̃ a doctoribꝰ. nā ſi ſpaſmꝰ ſequit̃ ꝯſumptionē ⁊ minorationē hūidi mēbrorū ſequit̃ ꝙ quilibet ethicus tertie ſpēi dꝫ ſpaſmari cū in quolibet tali mēbra ad maiorē debeāt deduci ſiccitatē per exiccatōeꝫ in humido factā q̄ꝫ ĩ mēbro alr̄ ſpaſmato a cā exiccāte. ſi ergo ſiccitas in illo ē cā ꝯtractōis ſequit̃ ēt ꝙ mēbra ethici multomagis a ſiccitate debēt ſpaſmari. Breuiter multis dimiſſis reſpōſionibꝰ cōiter ad hāc difficultatē datis que meo indicio nō vident̃ ſatiſfacere ē dicēdū ꝙ maior ſiccitas ē in neruis muſculi ſpaſmati a ſiccitate q̄ꝫ ſit ſiccitas ĩ ethico ēt tertie ſpēi. ⁊ ſi ethicus tertie ſpēi ad tantā ſiccitatē duceret̃ quāta gradualr̄ reperiet̃ ĩ illo neruo muſculi talr̄ ſpaſmati dico ꝙ corpꝰ taliter ethicuꝫ ſpaſmaret̃: ⁊ hoc ē eū ſiccitas ſit per ſe corrugatiua 4° methauroꝝ marie ſiccitas terrea vt ſiccitas faciēs ad minoratōem hūidi ſubtilis inſpiſſando groſſuꝫ. Si ergo nālr̄ ſiccitas corrugat ⁊ ꝯdenſat vbi erit maior gradualis ſiccitas de hac ſiccitate terrea loquēdo ibi erit maior corrugatio ꝑtiū ⁊ ꝯñr maior ſpaſmus cū fiat talis a cā preter nām vt ſupponit̃ dico ſignāter ĩtelligēdo ḋ ſiccitate terrea ꝓpter caliditatē igneā ꝯiunctā ſiccitati ĩ igne que ſtat cū multa raritate vt pꝫ. ſed in mā terreſtri a dn̄o videt̃ dicēdū vt dictū ē ꝙ vbi ē ĩducta maior ſiccitas ꝑter nāꝫ ibi ceteris paribꝰ dꝫ eē ĩducta maior corrugatio ⁊ ꝯſiter maior ſpaſmꝰ. ⁊ ſic videt̃ repugnare ꝙ maior ſiccitas ſit ĩducta in mēbris ethici tertie ſpēi q̄ꝫ ĩ certo mēbro alteriꝰ corꝑis ſpaſmato a ſiccitate: ⁊ tñ mēbra ethici nō ſūt ſpaſmata: iō dico ꝙ nō tāta eſt ſiccitas ꝑter nāꝫ ĩducta ĩ ethico ſicut ĩ dcō mēbro ſpaſmato: nō tñ ſit admiratio ꝙ ſi ethicus tertie ſpēi non curat̃ ꝙ ꝑterea non poſſit curari ⁊ reſumi mēbrū ꝑticulare exiccatū: qm̄ ĩ ethico tertie ſpēi exiccant̃ ⁊ cor ⁊ epar ĩ virtute quoꝝ ſit totiꝰ reſtauratio: ⁊ iō non reſumit̃ ĩ corpore vero ſpaſmato ſm̄ mēbruꝫ vel mēbra ſtāte valitudine p̄cipaliū mēbroꝝ pōt fieri refectio ⁊ reſtauratio ⁊ ꝯſiter vera curatio. Nec ēt miret̃ qs ꝙ mēbra vident̃ magis ſicca ĩ ethico q̄ꝫ ĩ ſpaſmato: q: in ethico morbꝰ eſt cōis toti: non ſic ĩ ſpaſmo ꝑticularis mēbri q: nō ĩcōuenit exiccari appropriatā humiditatē neruoꝝ ⁊ nō exiccari humiditatē mēbri carniformis eiuſdē mēbri vel oſſis: ⁊ ſic appebit mēbruꝫ multomi-

nus siccū q̄z ī ethico: lꝫ tñ nerui quoꝝ ꝯtractōe fit spasmus ma/
gis sint exiccati q̄z sit siccitas ī ethico reꝑta. Alia diuisio spas/
moꝝ quidā est multi tꝑis: quidā modici: quidā medio mō. Itē
quidā intēsus: quidā mediocris: quidā remissus. Itē q̄dā vniꝰ
mēbri: quidā pluriū: q̄dā vniuersalis.i. ꝯtinēs totuꝫ corpꝰ ꝑter
ꝑtes faciei. nā si cū hoc spasmaret̄ ꝑs faciei eēt epilensia.

Cause. Iam ꝯñter sunt ponēde cāe de quibꝰ quādaꝫ poni/
mus primitiuā: quādā ātecedētē: ⁊ quādā ꝯiūctā.
nā in cāis spasmi repletōalis cā primitiua eē pōt quelibꝫ cā ex/
trinseca ꝓpter quā multiplicat̄ humor qui recipi pōt in neruis
taliter oppilādo vt faciat dilatatiōem in mēbro spasmato ⁊ ab/
breuiationē in lōgo: ⁊ hoc mō oīs īmoderātia cārum cōplexio/
nalium ex ꝑte aeris debilitādo verbigratia digestiuā: ⁊ sic ad
multiplicationē suꝑfluitatū faciens pōt esse cā primitiua spas/
mi repletionalis: ⁊ ita discurrēdo per alias res nō nāles: marie
de coitu ⁊ multitudine ciboruꝫ ⁊ nauseatiua satietate ⁊ reliquis
mō suo.s. vt subito timore ꝯmouente humores accidit ēt que
dictū notabile Rasis primo ꝯtinētis caplo 6°. nā aliqñ fit vt di
cit hic morbꝰ qñ extendunt̄ mēbra ex ventositate īflatiua q̄ re/
soluit̄ ex medicinis calefaciētibꝰ inunctis suꝑficiei corꝑis.s. nō
debito tꝑe applicatis vt stāte replōne: ⁊ addit ⁊ medicinis exte/
nuantibus ⁊ expellētibꝰ vētositatē sup. ēt nō in debito tꝑe exhi
bitis: ⁊ ex hoc textu pōt notari magnꝰ error īperitoꝝ qui dolo
re vētoso: aliqñ in principio cū medicis fortibꝰ resolutiuis addu
cunt ad spasmū. De cāis ēt primitiuis ī pueris ē multitudo la/
ctis bibiti: vt voluit Ari. 5° de gnātiōe aīalium. Spalr autē
inanitionis cā primitiua ē cōis cā exiccās extrinseca siue aīalis
vt caliditas solis: laboꝝ vigilie ⁊ passiōes aīales fortes ⁊ coitus
⁊ euātio sanguis q̄nocūq; ꝑ artificiū suꝑflua ⁊ colerica passio.
dicit. A. ⁊ oēs cāe extrinsece minuētes humiditates nāles vt ē
euātio medicinaꝝ fortiū cāe primitiue spasmi ad materiā nō ꝓ/
portionati sunt oēs cāe que facere pñt nocumētū sensibile ī ce/
rebro ⁊ mēbris neruosis: vñ virtꝰ stimulata vel ꝑ dolorē vel ma
lam qualitatē retrahit mēbra neruosa ad sua principia: vñ fiunt
inobediētia in dilatatiōe: vt dictū est. ⁊ hoc mō multiplicata ī/
tēsa qualitate ab aere frigido ledēte cerebrū vel mēbra neruosa
vel vapores venenosi ⁊ pūctura scorpionis: ⁊ aliqñ solutio facta
in mēbro neruoso oēs tales sunt cāe primitiue spasmi ad mām
nō ꝓportionati. Cā vero ātecedēs ī spasmo ꝓportōali als reple
tionali ē pñtia materieꝝ humoraliuꝫ in toto vel ī parte potētiū
replere neruosa mēbra ⁊c. Causa ātecedēs de spasmo inanitōis
est mala complexio calida principalium membroꝝ antequaꝫ ad
exiccationē ꝑducat faciēdo ꝯtractionē: ⁊ hoc siue ꝯplexio fit ra/
dicalis nālis siue preternām talis: ⁊ similr oēs cāe intrīsece cor/
porales que exiccare pñt vt colʼa ignea ⁊c. pñt esse cāe huiusmōi
antecedētes. Cause vero antecedētes ī spasmo ad māꝫ nō ꝓpor/
tionato sunt humores venenosi ī corꝑe humano existētes mala
qualitate īfecti quiescētes ī particularibꝰ membris: qui tñ sunt
parati fluere ad mēbra ⁊ facere cōtractionē. Cā etiā antecedēs
oīum ⁊ vniuersalis ē acuitas sensus oris stomaci ⁊ debilitas eiꝰ
⁊ etiā debilitas cerebri ⁊ mēbroꝝ neruosoꝝ. nam ad huiusmōi
debilitatē sequit̄ facilior spasmus quicūq; fuerit: sꝫ marie spas/
mus ad mām nō ꝓportionatus. Sꝫ de cāis corporalibꝰ faciēti/
bus spasmū repletionaleꝫ videt̄ inuere. A. q aliqñ mā est fluēs
supra totū membrū: ⁊ aliqñ stans ī particulari situ membri mu/
sculosi.s. ⁊ neruosi: ⁊ sic ibi faciēs dilatationē: tunc relique par
tes illuc cōtrahunt̄. Sed hic nota q oēs ꝑtes musculi ad illam
ꝑtem cōtrahunt̄: q: non pars versus radicē musculi trahit̄ ad
mediū qm̄ in oī spasmo ꝯtrahunt̄ lacerti ad suā radicē: sed dꝫ
intelligi q alie ꝑtes īfra partē spasmataꝫ principalr vt apatum
trahunt̄ ad eā. ⁊ videt̄ inuere Aui. ī textu q oīs mā humoralis
pōt eē cā repletiōalis spasmi cuꝫ ē fluēs ēt nō apans: īmo ēt mā
ventosa grossa: ⁊ hūc spasmū dicimꝰ vulgo grāfum. ⁊ de hoc
dicit Aui. ⁊ nō est longū quin sit spasmꝰ eueniēs a ventositate
inflatiua spissa: ipa eniꝫ ē ex eis que vt plurimū accidūt ⁊ remo
uentur ī hora.i. statiꝫ ⁊ subito: sꝫ videt̄ inuere q sanguis nō fa/
cit spasmuꝫ nisi sit apans. Relique māe pñt facere spasmū ⁊ vt
fluentes māe ⁊ vt apantes: ⁊ q si sit forte vt plurimū veruꝫ: ꝓ/
pterea q nerui sunt mēbra exanguia: neq; abūdet sanguis cōi/
ter circa neruosa mēbra taliter vt labēdo faciat oppilationē nō
videt̄ tñ repugnare quin ēt saltē ex percussiōe vel ex certo dolo/
re ēt circa mēbra neruosa a quacūq; cā fluere possit sanguis ta/
liter abundās ⁊ facere spasmū sine apate q ēt nō apando pote/
rit facere oppilationē ⁊ spasmū ita q a flegmate ⁊ a melācolia ⁊
a sanguie lꝫ rariꝰ pōt fieri spasmꝰ replōnalis a sanguie. De colʼa
nō fecit mētionē Auic. qm̄ ab ea magis pēdet spasmꝰ ad māꝫ nō
ꝓportionatꝰ ꝓpter acuitatē ⁊ mordicationē ēt q: sua subtilita/
te nō retinet̄ ī poris mēbroꝝ extensionē faciēdo ad spasmū licet
ex colera grossa nō repugnat fieri. Cā vero ꝯiūcta spasmi reple
tionalis ē ipse humor existens ī neruo vel in neruis lacerti actu
faciēs extensionē in latū ⁊ decurtās ī longū. ⁊ cā ꝯiūcta spasmi
sicci ē ipsa siccitas actu īducens ꝯtractionē ī neruis ⁊ spasmi non
ꝓportionati ad mām. cā ꝯiuncta ē mala qualitas actu ledēs: vñ
fugit mēbrū ⁊c. Preter has aūt spēs spasmoꝝ fiūt quedā spēs
que non sūt ꝓprie spasmi sed ꝓpriꝰ quedā frigiditates ī mēbris
facte ⁊ inhibilitantes ī dilatatōe vel ꝯctōe de quibꝰ tñ fecit men/
tionē Auic. ī caplʼo ꝓprio spasmi: verbigrā: ꝯtingēs ꝑꝑ sustēta/
tionē factā super aliqđ mēbroꝝ qđ ē ꝯctū: vt cū sunt ꝯcta cru/
ra sedēdo ⁊ hō cū brachio ꝯtorto appodiat se super alterū crus
quiescēdo ſm caput supra brachiū ⁊ crus ꝯñr. ⁊ ex ista ꝯpressio/
ne indurātur corde musculoꝝ vel mouētur māe ad mēbra ta/
liter ꝯtracta ꝓpter laborē in sustētādo: vel excutiuntur ab eis
humiditates ꝓprie per cōpressionē vel destriguūtur meatꝰ di/
latatōis spūs aīalis ⁊ virtutis motiue ad mēbrū. ⁊ inde fit q̄dā
īhabilitas in motu vel rigiditas. ⁊ ad has cās reducitur ēt ta/
lis ihabilitas aliquotiēs ꝯtingēs post somnū cum hō fuerit dor
miens supra aliqđ mēbrū ꝯtortū vt supra brachiū ⁊c. ⁊ hec suf/
ficiant de causis.

Signa. Signoꝝ quedā sunt ꝓnostica futuri euētus: q̄dā
ꝓnostica ad salutē vel morteꝫ: quedā demōstrati/
ua ⁊ generis ⁊ specieꝝ. Signa ꝓnostica futuri euētus sūt vt
spasmi marie replōnalis sicut saltꝰ ⁊ pulsatio ⁊ iectigatio in mē
bris ⁊ q pulsus sit paruꝰ ⁊ rarus ī pricipio qm̄ declarat̄ virtutē
opprimi a multitudine māe ⁊ sic fieri paruuꝫ: sit ēt rarus ꝑꝑ di/
minutā necessitatē ex mā humida abundāte nata fluere ad ner/
uosa mēbra obtūdente caliditateꝫ. Et si aliqñ fiat stridor dētiū
⁊ aliq̄lis tortura apꝑens ī labijs vel ī oculis: ista videnť ꝓnosti/
cari suꝑ futuro spasmo replōnali. Et addit Aui. Qñq; accidit ri
sus nō ſm radicē.i. nō est verꝰ risus ⁊ hoc est.s. cū mā iā icipit
recipi ī musculis mādibulaꝝ vñ fit aliq̄lis ꝯtractio ⁊ sic ē signū
quasi demōstratiuū pricipij spasmi replōnalis ⁊ ꝓnosticū futuri
spasmi magis cōis. Pronostica aūt spasmi inanitōis sūt fe. va/
lida ⁊ acuta ⁊ marie ī pueris ⁊ lactātibꝰ ꝑꝑ passibilitatē humidi
toꝝ ⁊ facileꝫ resolutōeꝫ ⁊ exiccatōeꝫ. Et de his dixit Rasis p°
ꝯtinentis: Et pueris solū vigilie aut timor aut ventris ꝯstipatio
aut corꝑis distensio aut coloris mutatio sup. antecedūt cū spas/
mus est ei futurꝰ cā fe. ⁊ ꝑexñs habitudo macra cum pulsu ali/
qualr duro cū aliquibꝰ passionibꝰ vehemētibꝰ ⁊ solitudine co/
gitatiōe ⁊ ꝑcedentes euōnes fortes facte a nā vel arte: ⁊ siccitas
ēt cerebri vehemens q̄ declarat̄ ex vigilijs. ista oīa sūt de signis
ꝓnosticis spasmi sicci: qm̄ dicit. A. ꝓpter debilitatē quā sequit̄
siccitas lacertoꝝ: Nā cū nimia cā desiccatiua cerebro aduenit
reducit ad se humiditates a neruis ⁊ sic fit spasmꝰ: ⁊ ita de reli/
quis q̄ pñt esse cā exiccatōis ⁊ īfra. Pronostica spasmi ad mām
non ꝓportōati sūt cuꝫ ꝑcipit̄ ī corꝑe materia colerica acuta vt
prassina vel vermes vel sūptio medicine multū fortis acute ⁊ ī/
pressiue ī os stomaci vt cū dat̄ eleborꝰ vel lapis lazuli nō ꝑpara
tus ⁊ marie ī corpore fortis sensus stomaci. Signa ꝓnostica
ad malū ⁊ ad bonū. Prio ad malū ⁊ ad morteꝫ dicit Aui. ī fine
capituli cāꝝ: Et oīs q̄dem spasmꝰ sequens vulnꝰ est mortalis ⁊
sic factꝰ ex pūctura vel solone ꝯtinui non recipit curā. hoc di/
ctū nō sic absolute dꝫ ītelligi: qm̄ dicit Gentilis q spasmꝰ ꝑꝑ
puncturā fit ꝓpter vnam tm̄ triū cārum: vt etiā notat̄ 3° tegni
clare a plusq; cōmētatore suꝑ illo passu nerui ⁊ tenātos pūctu/
ra ⁊c. Uno mō q: ad puncturā sequit̄ dolor ⁊ ad dolorē fit spas
mus: ⁊ pꝫ q talis spasmꝰ nō semꝑ est mortalis: q: mitigato do
lore remittit̄ spasmꝰ. Fit 2° ꝓpter apa qđ ꝯtingit ī vulnere: ⁊ ta
le apa si suꝑflueret als ꝑseueret faciens exiccatōeꝫ in vulnere ⁊
ꝓhibens trāspiratōem materie acute putrescentis pōt īducere
timoreꝫ sꝫ nō clauso orificio: non facit timoreꝫ ꝓpter trāspira/
tionē materie si etiā fiat apostema apparēter ⁊ postea delitescat
erit signuꝫ maluꝫ: sed si continuet̄ vt dictuꝫ est aperto orificio:
non sic est timor. Potest vltio esse ꝓpter superfluā effusionem
sanguis de quo dixit Hyp. 4° afforismoꝝ: spasmꝰ ex vulnere
mortalis: Aui. declarat q intelligit̄ qñ fit ex emanatōe sanguis
suꝑflui: ⁊ tunc fiet spasmꝰ de inanitōe de quo statim dicet̄ qui
vtplurimū est mortalis: credo tamen ego q quādo sit spasmꝰ ex
vulnere ī ꝓfundo nerui q tunc sit mortalis: q: medicine nō pñt
bñ pertrāsire ad locū lesuꝫ. Et si medicus voluerit dilatare vul
nus tunc aucto dolore ꝑducit̄ ad maiorē spasmū ⁊ ad mortē in/
firmus. ⁊ ideo īcisiones facte cū re acuta marie cū ꝓfundantur
sunt magis periculose vt sunt aliqua arma acutissima. Se/
cūduꝫ ꝓnosticū ē q spasmus đ inanitōe sequēs morbos diu/
turnos ē mortalis dico signāter diuturnos: qm̄ si subito īducat̄
nō semper ē mortalis. ⁊ ideo in pueris q: a facili cā ⁊ subito pōt
īduci ꝑꝑ passibilitatē humiditatū eoꝝ nō ē mortalis quilibet tñ
de inanitōe ꝯfirmatus ē mortalis. ēt ꝑꝑ aliā cām fit salubris ī
pueris vt dicebat Auic. Nā ī pueris ꝑꝑ fortitudinē virtutum
cordiū ⁊ epatū eoꝝ ⁊ fortē restauratōem talis spasmus non est
mortalis. nā vterq; spasmus ⁊ inanitōis ⁊ replōnis ē pueris ꝓ/
portionalis ⁊ ab his faciliter reducunt̄ pueri sicut ⁊ facilr inci/
dunt. sꝫ ī ꝓuecta etate spasmꝰ đ inanitōe vtplurimuꝫ ē morta/
lis. Et ꝓ hoc dicebat Rasis prio ꝯtinētis ca° 6°: ⁊ spasmꝰ acci/
dit īfantibꝰ ꝑꝑ debilitateꝫ neruoꝝ ⁊ sic īnuebat spasmū inani/
tōis ⁊ copiā nutrimenti. ⁊ per hoc īnuebat spasmū replōnis ⁊
đ facili pñt reuerti ad eoꝝ naturalē dispōnē. ⁊ q: alij quoꝝ etas
trāsit. xx. annū nō de facili icurrūt spasmū. iō cū ipsū īcurrunt
nō đ facili curant̄: ⁊ spasmus marie declaratur mortalis quā/
do remedia non videntur cōferre ⁊ color membri variat̄. Nec
est dicendum de spasmo sicut dicebat̄ de ꝑalesi: vbi dicebat̄ q
non quelibꝫ ꝑalesis īcurabilis est mortalis q: spasmus cuꝫ fit ī/
curabilis fit mortalis: q: aut ad salutē terminat̄: aut ad mortē.
nam ī spasmo fere semꝑ cōiungit̄ dolor: q: mēbra sensitiua pre/
ternaturā ꝯtrahunt̄ ad sua pricipia: sꝫ cuꝫ apꝑet remissio acci/
dentiū de dolore ⁊ de bonitate coloꝝ mēbri siue singultu sine
lesione sensibili cerebri ⁊ opationū: tunc significat̄ spasmus sa/
lubris: siue sit replōnalis siue de inanitiōe: siue ad materiā nō
ꝓportionatꝰ. Aliud signū ꝓnosticū ad malum: ⁊ etiā Rasis
loco allegato dicit: ex nequioribꝰ signis sūt oculoꝝ tortuositas
⁊ stridor dentiū ⁊ assiduus motꝰ palpebraꝝ ⁊ strabositas patet.
nā ista oīa signa declarant nocumētuꝫ magnū cōicari cerebro.
Aliud signū ad malū ē q ponit Ruffus ⁊ scribit̄ a Rasi lo/
co allegato in hūc modū. dicit Ruffus ī libro suo de dieta: in/
flatio ventris in spasmo ē signuꝫ mortale: hoc signū pōt decla/
rari

rari q: significat debilitatē virtutis naturalis: iō ꝯiuncta debi/
litate virtutis cuꝫ spasmo morbo difficili fit morbus mortalis
⁊ cōtinuādo dicit Rasis: dico q vidi quādā mulierē cuiꝰ in/
ferior mādibula repcutiebat assidue supiorē: ⁊ aliqñ superior i/
feriorem: ⁊ ego cōclusi vtrāqꝫ mādibulā forti ligatura q nō so/
narent: ⁊ nullo mō obtinere potui quin sonarēt eo q eius corpꝰ
tm̄ iflabaꝛ q videbaꝛ scindi ꝑ mediū ⁊ fuit mortua. Signum
vero ad bonū ē vt dictū ē supra remissio maloꝝ accidentiū cuꝫ
manifesto iuuamēto medicinaliū ⁊ virtute forti existēte: sꝫ spālr̄ i
replōnali signū bonū ē q̄rtana succedēs. nā dicit Aui. cōfert ad
id. i. spasmū ꝓpter ꝯcussionē tremoris idest excussionē materie
ꝑꝑ tremorē eiꝰ. s. q̄rtane ⁊ ꝑꝑ multitudinē sudoris sui. Aliḋ
signū cōꝑatiue ad bonū spasmus ad māṁ nō ꝓportionatꝰ: ma
xime a mala ꝯplōne ꝯtingēs manifesta vt calida vel frigida: ma
xime inter ceteros fit curabilis pꝫ per occursuꝫ eāe contrarie.

Aliud signū ad bonū in spasmo siccitatis: ⁊ est Aui. spasmus
sequēs debilitatē cerebri ex siccitate facilr̄ curaꝛ dicit sic: ⁊ plu
rimū est ex hoc caplō qui fit. s. spasmꝰ ⁊ destruiꝛ velociter: ⁊ cā
in ipso ē siccitas cerebri ꝓpter debilitatē quā ꝯsequiꝛ lacertoꝝ
siccitas. nā cū minima cā desiccatiua cerebro aduenit deducit
ad se humiditates a neruis: deinde cuꝫ nā sollicitaꝛ vt cerebro
humiditatē acquirat sufficiētē redeūt mēbra sup. ad naturalē
dispōnē ⁊ fiunt obediētia dilatatōi cū ꝑceptiōe. i. sensibiliter.

Signa vero demōstratiua spasmi cuilibꝫ idifferēter maxime
vbi cōiceꝛ artarijs ⁊ nō fit alicuiꝰ ꝑticularis mēbri i quo mani/
festetur artaria sꝫ quasi vniuersalis ꝑter quā capiti. Primū si/
gnuꝫ ē pulsus tēsus inequalis fm̄ ꝑtes artarie: qm̄ in membris
spasmatis ꝑtes sunt inequalr̄ situate: quedā eleuate magis: q̄/
dam depresse: ⁊ iō artaria ꝑcipiꝛ inequalr̄ eleuari nec videꝛ fie/
ri ꝓprie vera diastoles nec sistoles: sꝫ quasi quidā motꝰ cōcus/
siuus ⁊ tremulus artarie sicut est de corda baliste ꝓiecta sagita.
nā saltat quodāmodo saltu iperceptibili: ⁊ hoc ꝓpter maximā
intēsionē artarie ex spasmo. Cōiungiꝛ etiā in spasmato stiptici/
tas vētris: q: mãe in spasmo ꝯuertunꝛ ad supiora sicut ⁊ mēbra
neruosa ꝯuertunꝛ: tūc ēt ⁊ est fortior cā q: musculi vētris debi
litati nō pñt ꝯprimere mirach ꝯpressiōe ꝯueniēti ad expressionē
vel qm̄ ⁊ est fortius preueniꝛ ad spasmū musculi ani: qm̄ sicut
talis musculus qui nālr̄ dispositus factꝰ ē ad expulsionē ⁊ ad
certā retentionē: ita nāliter spasmatꝰ facit retētionē ꝓhibendo
expulsionē: vt vult. A. 20ª tertij de cāis exuberātie spermatis: i
ꝯtrariū est de musculis vasoꝝ spermatis vt loco suo. Et ꝑ silēs
cās fit etiā retētio vrine nisi aliqñ dicit. A. fluat vrina ꝓpter hu
miditatis multitudinē eius: vñ distillādo labiꝛ q̄ꝫ q expellaꝛ a
virtute. vel q: ꝑ cōplexionē musculi intestini recti expriniꝛ hu
midum de cōcauitate vesice: nō opꝫ multuꝫ laborare in signis
demōstratiuis: q: manifestaꝛ morbus ex signis lesiōis membri
spasmati vel mēbroꝝ spasmatoꝝ: vt dicebat Rasis i textu no
stro cū aliqḋ mēbrū alicuius ꝯtrahiꝛ: ⁊ ad suā redit originē ⁊c̄.

Signa quibꝰ distinguiꝛ spasmus repletiōis a spasmo inani/
tionis ē q spasmus de repletiōe fit subito ⁊ de inanitiōe fit pau
latim: ⁊ dicit Aui. neqꝫ bibit velociter. s. mēbrum spasmatū de
repletōe q sup ipꝫ poniꝛ. s. ex oleis i qbꝰ inungiꝛ mēbrū. i. mē/
brū nō ꝯsumit ꝑsto oleū cū inūgiꝛ oleo si fuerit repletōalis: ad/
dit tñ nisi ꝓfuerit de ꝓximo se. vel caliditas. nā caliditas ēt sine
exiccatōe possꝫ minuere oleū sꝫ dēpta ista cā i spasmo replōnali
oleū nō imbibiꝛ: secus ē i spasmo inanitiōis: qm̄ a siccitate mul
tuꝫ oleū ꝯsumiꝛ. Sed hic nota ꝓpter verbū Rasis: qm̄ i diui/
sionibus caplō ꝓprio dicit q spasmꝰ fit de repletiōe paulatim
q ē ꝯtra Aui. ⁊ oēs reliquos pōt dici q ipe ꝯparabat spasmuꝫ
repletionalē factū per viā paulatine cōgestionis humoꝝ in mē/
bris neruosis ad spasmū repletionalē factū per viaꝫ defluxus
materie ad mēbra: vel aliter diciꝛ q lꝫ ꝯparando spasmū reple/
tionis ad spasmū inanitionis: spasmus inanitionis fiat subito ⁊
inanitionis paulatiꝫ tñ ꝯparando ad paralesim: ēt per viaꝫ de/
fluxus spasmus fit tardior q̄ꝫ paralesis: qm̄ mā paralesis ē flui/
da magis mollificās mēbruꝫ vbi mā spasmi: ad hoc q faciat op
pilationē talē vt fiat contractio: opꝫ ipaꝫ esse solidiorē ⁊ spis/
siorem: saltē vt in pluribus vt dictū est supra: quia facit iequa/
litatem in membro difficulter: ergo magis fit transitus: ⁊ sic fit
tardus comꝑando ad ꝑalesiꝫ. Spasmꝰ autē materie non ꝓpor/
tionatus vtplurimū fit subito sꝫ cū cā manifesta de nocumētis
antecedentibus vt ex dolore punctura morsu ⁊ huiusmodi ⁊c̄.

Signa vero causaꝝ ꝯplōnaliū sine materia dixit Rasis pº
ꝯtinētis caplō 6º sepe allegato: Et quādo spasmꝰ ē ex caliditate
exiccāꝛ nerui ⁊ qñ ex friditate coadunanꝛ: ⁊ cū ē ex hūiditate i/
grossanꝛ ⁊ incuruanꝛ: ⁊ qñ ē ex siccitate cōtrahūtur. si autē fiat
spasmus ꝓprietate cerebri vel stomaci cōitate vel alioꝝ mem/
broꝝ manifestū erit ex eis que sepe dicta sunt in similibꝰ supra.

Signa etiā spāliū materieꝝ facientiū spasmū replōnalē ha
benꝛ clara ex sepe dictis. Sed signa quarūdaꝫ rigiditatuꝫ siue
inhabilitatū que dicunꝛ quidā spasmi large vt supra dictū est
in cāis habenꝛ etiā manifesta ex precessiōe causaruꝫ illaꝝ ⁊ sic
est finis signoꝝ.

Cura. Sequiꝛ de cura spasmi cuꝫ spasmi tres sint species
vt de replōne de inanitione ⁊ ad materiā nō ꝓpor/
tionati. pº intentōes curatiue spasmi replōnalis sunt quinqꝫ.
Una est debitū regimen. 2ª equatio materie vel digō. 3ª diuer
sio. 4ª euō. 5ª resolutio ⁊ ꝯfortatio. Circa regimē nota q re/
gimē dꝫ inclinari sicut in paralesi ē dictū. s. ad calm̄ ⁊ siccuꝫ ⁊
sic cibus si virtus fuerit debilis erit. s. in auibꝰ montanis assa/
tis magis q̄ꝫ elixatis. sed si virtus nō fuerit debilis laudaꝛ aq̄
ciceruꝫ ⁊ panis cū melle: potus sit aqua mellis cū decoctōe sti/
cados maiorane ⁊ similiū. Auic. laudat parū vini post in princi
pio augmento ⁊ statu. sed melior ē potus aque mellis rectifica/
te vt dictuꝫ ē in alijs fiat vt in ꝑalesi. Circa equationē mate/
rie nota q spasmus ē egritudo magis verenda q̄ꝫ ꝑalesis. vnde
aliqñ necessaria ē euō ante digōnē mãe vt dictū ē supra in ꝑa/
lesi timorosa. sed cū ē spasmus ꝑticularis mēbri ignobilis pñt
dari digestiua ante euonem. Nā i spasmo replōnali toti cōi est
dubitatio de morte vsqꝫ ad quartū sicut ⁊ de thetano vt fuit
sñia hypocratica. quicūqꝫ a thetano apprehēdunꝛ ⁊c̄. ⁊ iō tūc
pōt euari ante digōnē. sed si dat inducias melius ē ꝑpari māṁ
cū sirupis appropriatis sicut ē oximel si. mel ro. sirupus ḋ stica
dos ⁊c̄. sed vbi fit necessariuꝫ euare a principio: medicine sint a
principio euatiue leuiores in ꝓcessu fortiores vt supra dictū est
in paralesi vt diceꝛ paulopost: ⁊ cū eisdem fiat euō. Intentio
vero diuersiua cōpleꝛ ēt vt in paralesi cū clisteribꝰ fortibus cū
diuersionibus cū ventosis aliqñ siccis: aliqñ cū scarificatōe po
sitis i collo ⁊ in spōdilibꝰ dorsi ex vtroqꝫ latere. vñ si fuerit mā
leuis dicebat Auic. i. flegmatica ponātur sine scarificatōe ad ca
lefaciendū loca ⁊ ad resoluēdū mās. ⁊ si nō fuerit flegmatica. i.
si non fuerit leuis sed sup. cā fuerit aꝑa ⁊ maxime sanguineū fa
ctū per defluxū vt i spasmo a percussiōe tunc oꝫ vt fiat scarifi/
catio. Est eīm mortale vt dicit textus si nō scarificeꝛ tūc attra/
hendo māṁ ad locū aꝑatis. aliqñ ēt fit diuersio cū vomitu cum
gargarismatibꝰ cū caputpurgijs. diuersiōes tñ ꝑticulares ma/
gis ꝯueniūt que sunt de mēbris ꝓximis post euonē cōēꝫ maxie
in cāu fluentis mãe. Euones cōplenꝛ cū hiera cōi vt cū aga/
rico trocisçato cū hiera hermetis cū hiera ruffi cuꝫ pillulis co/
chijs de serapino de euforbio ⁊ fetidis: sed semꝑ cū cautela ⁊ ti
more vt dictū ē: ⁊ hoc nō existēte corpore pletorico vel sangui
neo quoniaꝫ existēte pletoria sanguinea vel causa spasmi san/
guinea ante digestionē ⁊ euacuationē cum dictis medicinis
fiat flobothomia. Nā dicebat Auic. ⁊ si videris signa sanguis
dñantia valde. i. multum manifeste flōmia pº: sed in tali flōmia
obseruēꝛ dictū Ras positū pº ꝯtinētis vt non totꝰ sanguis edu
caꝛ ēt peccās q: resistit accidentibꝰ spasmi ⁊ ita sequutꝰ ē Aui.

Alia itentio ꝯpleꝛ cū ꝯfortantibꝰ ⁊ resoluentibꝰ cuꝫ balneis ⁊
stuphis posito lapide ignito i decoctōe vt fiat melior euapora/
tio tādē fiant vnctōes cuꝫ oleis appropriatis. Gerar. dicit q
i localibꝰ solutiuis non est ꝓcedendū sicut i ꝑalesi: sꝫ in spasmo
oꝫ prīo mollificare mēbrū cuꝫ oleo de lilio cuꝫ mucilagie fenu/
greci se. lini cuꝫ althea ⁊ dialthea. ⁊ tādem facta humectatione
fiant vnctōes resolutiue cuꝫ medullis cerui ⁊ leonis. sꝫ qḋ ḋ hoc
fit faciendū dictū est circa lrām. Sꝫ ponit Nicolus vnuꝫ preci
puū ⁊ fuit Thadei glosatoris. s. sumaꝛ anser piguis: quo euisce
rato capiaꝛ gatus piguis excoriatꝰ ⁊ etiā euiscératꝰ i frusta mei
sus ponaꝛ in ventre anseris cuꝫ lardone ⁊ thure ⁊ myrrha ⁊ ita
suaꝛ q non possit exire piguedo de ventre: suaꝛ ⁊ ponaꝛ i ve/
ru ⁊ capiaꝛ qḋ distillabit de pigui in sartagie quasi plena aceto
albo: ⁊ tādē dimittaꝛ ifridari acetū cuꝫ piguedine ⁊ suꝑnatabit
piguedo que piguedo remoueaꝛ: postea carnes anseris ⁊ gati i/
cise ⁊ ꝯtuse bulliāt multis bullitionibꝰ i aceto qḋ remansit: po/
stea premanꝛ carnes i eodē aceto ⁊ pigue de carnibꝰ qḋ suꝑna
tabit reseruēꝛ cuꝫ alio pingui prīo ⁊ ex eo vngaꝛ mēbrum spas/
matū post euonē ⁊ est optimū. Laudāt singulr̄ oleuꝫ vulpis
⁊ sessio i cōīmo balneū ex cosedere ēt in pellibꝰ vulpiū ⁊ lupoꝝ
nouiter excoriatoꝝ laudaꝛ ab Aui. Sꝫ de balneis noteꝛ regu
la Aui. q melior est multiplicatio numeri q̄ꝫ lōgitudo more spa
cij i eo: qm̄ nocet ꝑ mollificatōē. i. resolutionē virtutis. Ad
hāc itentōē dicit Ras pº ꝯtinentis: ⁊ ꝯfert mirabilr̄ membro
spasmato ligari desuꝑ petiā vnā piguedis caude arietine ⁊ po/
stea ꝑ tps remoueaꝛ ⁊ altera apponaꝛ. ⁊ dicit: ⁊ possibile ē spas/
matū ⁊ ꝑaleticatū sic velociter liberari. Et Aui. dixit: Et his q/
dē mirabilibꝰ ⁊ exꝑtis spasmo est vt suꝑ membrū spasmatū po
naꝛ ren ꝯtritꝰ cum piguedine sua: deide dimittaꝛ suꝑ ipm do/
nec exiceꝛ ⁊ ꝑmuteꝛ cuꝫ alio: ⁊ pꝫ q iste magis debent valere
q̄daꝫ ꝓprietate occulta q̄ꝫ manifesta. Laudauit ēt Ras Aui. q
balnea nālia maxie sulfurea laudaꝛ etiaꝫ euentꝰ fe. i spasmo tali
māli ex sñia Hyp. ⁊ Aui. dixit: ⁊ ex cura eiꝰ ꝯtingente fm̄ nāṁ
est euentꝰ fe. acute. Modus aūt ꝓuocandi fe. vltra alꝰ dicta
de ꝯfectione anacardina ⁊ alijs Mes. i caplo ꝓprio de spasmo
sunt castoreū ⁊ assa fetida quibꝰ ꝑmisceaꝛ mellis dupluꝫ eoꝝ ⁊
sit dosis sicut auellana: spasmuꝫ ciꝫ resoluūt ⁊ febrē iducūt vt
dixit ꝑ iteriꝰ aūt vltra ꝯfectiones magnas ponit Mes. i caplō
ꝓprio versus finē medicamē dixit. ℞. veg. recētis. i. acori. ℥.
iij. decoquāꝛ i lib. j. aq̄ vsqꝫ ad ꝯsumptōem medietatis ⁊ da ex
ea oī die. ℥. j. cuꝫ ℈. ij. castorei vel asse fetide exꝑtuꝫ ē. Si fue
rit spasmꝰ a ꝑcussione vel pūctura vel morsu venonosoꝝ aīaliū
recurraꝛ ad q̄rtā quarti ⁊ qntaꝫ ⁊ sextā q̄rti: ⁊ reguli fm̄ regu/
las ibi datas ꝓcedaꝛ. Sed specialr̄ sūmarie i facto a ꝑcussione
dicebat Auic. oꝫ vt admistrenꝛ embrocę q̄ laxant. i. mollificant
⁊ sedāt dolorē. s. q̄ sunt ꝑpate resolutōis facte ex or. fracto ⁊ ca/
momilla ⁊ maluis ⁊ farina fenugreci ⁊ his similibꝰ: vñ vult q
generalr̄ itendamꝰ ad sedatōē doloris ꝑtis ꝑcusse: hoc tñ itelli
gēdo ꝑmissa cura ꝑ euonē ꝑ flōmiā vel aliā euonē fm̄ q per/
cussio vel casus reqrit diuertēdo ⁊ euando fꝫ cañ. notos cū hoc
ēt debemus intendere ad ꝯfortationē originis neruoꝝ admini/
strādo medicinas ꝯfortatiuas nuche vt cū oleo ḋ lilio ⁊ simili/
bus. Et idē intelligiꝛ de punctura nerui ⁊ de dolore ide facto
sed verū ē q nō opꝫ apponi mollificatiua in casu puncture sed
magis resolutiua ad ꝯuertendū mās de ꝓfundo neruoꝝ exte/
rius ne vulnus exiceꝛ. Et i hoc aliqui laudāt sulfur tritū tor/
refactū tñ ad remissionē acuitatis ⁊ punctōis. ⁊ si huiusmōi nō

sufficiunt stante strictura orificij vulneris aperiat͛ locus cum ra
sorio vt sanies possit egredi. deinde ꝓcedat͛ i cura cuꝫ glutino
albotiz cū euforbio vel sulfure ꝑparato vt supra. ⁊ hoc si neruꝰ
pūctus nō fuerit apparēs discooꝑtus: qm̄ talis neruꝰ discooꝑ/
tus nō sustinet fortes medicinas qualc ē euforbiū sicut patitur
neruus cute cooꝑtus ⁊ ꝓfundus. vñ in neruis manifestis medi
cina dꝫ eē dsiccatiua sine mordicatōe ⁊ d eis electior mediciaꝝ
ē calx minutus lotus multiplr̄ i aqua ⁊ cū oleo tempatꝰ: ⁊ siƚr
tutia cū oleo ro. vbi oleū nō ꝯueniret neruo abscōso pp̄ putrefa
ctionē. In spasmo vero cueniēti ꝓpter dolorē ab alia cā in/
tendendū ē mitigatōi doloris ꝑtis dolentis. Et in hoc laudat͛
cōiter oleū rosatū cū vitellis ouoꝝ vel oleū violatū cū eisdem ⁊
aqua rosata ⁊ superponat͛ cū stupa. panis ēt calidus vt a furno
ducitur si infundat͛ in lacte vel i optio vino ꝭm diuersitatē cau/
saruꝫ ꝓbabiliter multū ꝯmendat͛. Fiāt ēt fomētatōes cū oleis
tepidis vel embrocatōes. ⁊ si fuerit cognita mā dolorē causans
educat͛ ꝭm ingenia vel solutiuis vel cū scarificatōe. ⁊ qñ reliqua
nō ꝯtulerint veniēdū ē ad stupefactiua faciēdo vnguētū quo i/
ungat͛ locus dolorosus ⁊ i eius circuitu. ⁊ laudat͛ vnguētuꝫ vt
īfra. ℞. olei rosati. ℥. iiij. opij. ʒ. ß. iusquiami papaueris albi añ.
ʒ. ij. corticū mādragore se. apij añ. ʒ. j. aceti vini. ʒ. ij. misceant͛
oīa ⁊ fiat cū eis inunctio. si ēt cū pane infuso i lacte ꝑ. ij. vel. iij.
horas ⁊ cū duobꝰ vitellis ouoꝝ ⁊ g̃. iij. opij ⁊. iiij. croci fiat em/
plastrum erit forte ad intentionē. Si vero spasmꝰ factꝰ fue/
rit ex punctura aīalis venenosi cōpetūt ea que attrahūt humi/
ditatē venenosaꝫ exteriꝰ. ⁊ i hoc cōiter apponūt anū pulli depi/
lati super morsurā. ⁊ ex mirabili ꝓprietate valet scabiosa assata
cū vitello oui ⁊ supposita. Et vbi fuerit venenū interiꝰ sumptū
vel generatū recurrat͛ ad medicias bezarticas appropriatas ve
neno positas 6ª quarti vltra cōes cañ. attendēdos. s. in cura ve
nenatoꝝ de ꝓuocātibus ad vomendū ⁊ debilitantibus virtu/
teꝫ venenoꝝ ⁊ ꝓhibentibꝰ trāsitū eoꝝ ad cor cōfortādo ēt cor:
inter quas medicinas sunt signāter bolus armenꝰ terra sigi. de
medicinis ad causam calam ⁊ ad cām frigidaꝫ diptamꝰ aristol.
gentiana termētilla ⁊ similes. Si sit spasmus ex inanitōe siue
a siccitate cura ē per humectātia: ⁊ qñ sepe ꝯiūgit͛ caliditas ꝑ/
ficit͛ ēt sepe cū frigidis. vñ cura talis spasmi ex siccitate ē quasi
cura ethice febris si nō ꝯiungat͛ calitas ē cura vt ethice senectu
tis vñ in regimie quo ad dictā eligat͛ ad frigidū ⁊ humidū de/
clinās nō tñ ad multū frigidū pp̄ passibilitateꝫ membroꝝ ner/
uosoꝝ que ꝯfortātur leui caliditate: ⁊ sic ex parte cibi ⁊ potꝰ cō/
pletur cū humectātibꝰ: vt sunt brodia carniū maxime pulloꝝ ⁊
arietuꝫ ⁊ capretoꝝ pistate ēt haꝝ carniū valēt. Sꝫ ꝭꝫ Auenzo.
in hoc caplo eligantur pulli albi. ⁊ si ipsi nutriātur cū lacte co/
agulato vt ipse dicit magis iuuant ⁊ oua sorbilia nisi sit magna
caliditas. Exhibitio lactis nisi sit febris acuta vel materialis vñ
laudat Auice. inulctioneꝫ lactis. vtatur vino mediocri mixto
cuꝫ aqua zuccari dñante aqua: q: vinū exhibet͛ tm̄ ad penetra/
tionē: ⁊ decoctiōis seminū maluaꝝ ⁊ malue ipe i decoctione ⁊ i
cibarijs multuꝫ ꝯueniūt. nā p̄stāt nutrimentū humidū grossuꝫ
⁊ spinachia borago buglosa ⁊ similia: ēt hic laudat͛ farina ordei
vel pultes eiꝰ cū amigdalata ⁊ lacte seminū cōiuꝫ frigidoꝝ ma/
iorum ⁊ cū zuccaro. ⁊ si nā fuerit stiptica laudat Aui. maxie i in/
fantibus siracost. i. mānā si nō fuerint lactātes. Dicit signāter
si nō fuerint lactātes: qm̄ in eis vt dicit Gētilis nō ē audiēdū
suꝑ lenitiua ꝑ sursuꝫ sꝫ sufficiūt colliria leuia facta. s. de zucca/
ro cando vel clisteria de brodijs vel lacte: tandē fiant balnea aq̄
dulcis: si etiā cum aqua decoquant͛ humectātia vt folia salicis
⁊ vitis ⁊ maluaꝝ violaꝝ ⁊ althee decoctōes capitū vel iteriorū
aīaliuꝫ vt capretoꝝ arietū valent multū: laudāt etiā aliqui hic
balneū ex oleo cōi tepido. sꝫ dixit Rasis p̄io ꝯtinētis: dico q
p̄meditandū ē de introitu pile. i. tine cū oleo calido. s. cōi quia
credo q oleū nō sit vtile in spasmo a siccitate: ⁊ ita sibi nō pla/
cuit snia Symonis qui laudabat dictū balneū: ⁊ hoc ē q: exi/
stimat: ⁊ hoc credo eē verū: q: oleū factuꝫ ex oliuis maturis cō/
terēdo totā substātiā oliuarū sit calidū ꝓpter nucleos oliuarū.
Et si reperiat͛ alicubi q sit temperatū intelligat͛ de oleo tm̄ fa/
cto ex expressiōe pulpaꝝ tm̄. sed posset laudari oleū violatū pro
balneo. Sꝫ aduertēdū q nō stent lōgo tp̄e i balneo nec sit actu
calm̄ sed temperatū: q: per balneū calidū ⁊ longo tp̄e applicatū
fit resolutio que ē ad nocumētū. melior ergo ē multiplicatio nu/
meri q̄ꝫ q̄ꝫtitatis cōtinue vt supra dictū ē. fiat ergo bis vel. ter
in die. ⁊ cum incipit infirmus relaxari educat͛ ex balneo. Ualēt
tñ etiā si infundat͛ in oleo cōi in spasmo māli hūido: naꝫ ex oleo
plurimū mitigat͛ dolor. postq̄ꝫ exeūt balneū fiat inunctio cū oleo
ꝯfortāte mēbra vt rosato ⁊ mirthino ponēdo aliquid d oleo vio
lato stante cōplōne calida. Ultima intētio restat cū cōfortāti/
bus per interius. ⁊ hoc mō in spasmo humido materiali conue/
niunt que dicunt͛ in caplō de tortura ⁊ ꝑalesi de diacoro dia/
musco ⁊c̄. In spasmo aūt ex inanitōe ꝯueniūt que ad frigidum
⁊ humidū declinant cū ꝯfortatōe vt zuccaꝝ violatū diagragā/
tuꝫ manusxp̄i marciapani rectificatū cū zuccaro albo dissolu/
to i aqua decoctōis violaꝝ. Fiant ēt restauratiua cū pulpis ca/
ponū vel gallinaꝝ pinguiū mediocriter rectificādo ēt cū semi/
nibus cōibus maioribꝰ frigidis ⁊ ponēdo aliqua aromata ꝯfor
tantia vt modicū cinamomi ⁊ ligni aloes ꝓ ꝯseruatōe roboris ⁊
spūum. Sed vnū spāle obseruet͛ i pueris spasmatis cū spasmꝰ
siccus ⁊ humidus sit pueris ꝓportionalis. nā sunt applicanda
eis ita cal'a circa neruos vel origies neruoꝝ sicut alijs: neq̄ꝫ ita
frigida in spasmo inanitōis pp̄ passibilitatē humidi coꝝ. Nā a
calidis facile dissoluunt͛ ⁊ a frigidis multū ledunt͛. Aui. igit͛ di/
xit q in pueris lactātibꝰ debēt applicari certe medicie iūcturis

eoꝝ vt mel cuꝫ radice lilij aniso ⁊ paꝝ croci. ⁊ ex eis fiat empla/
strum: lꝫ Gētilis dicat q debēt applicari tales medicine nutri
ci super māmillis ad rectificationē lactis. credo tñ q bonū sit
vtriusq̄ꝫ applicare. In pueris igit͛ nō ē ponēdū oleuꝫ de eufor/
bio neq̄ꝫ de castoreo neqꝫ medule vrsoꝝ neqꝫ leonum sed sint
medule gatorum ⁊ anseris in ipsis pueris: postea cum oleo d spi
ca vel lilio non transcendendo ad fortia nimis. ⁊ ad infrigidan/
dum sufficit oleum rosatum vel violatum: non autem de ne/
nufare. Circa reliqua recurratur in his que dicta sunt i cau
sis de stupore vel tortura vel paralesi. Si auteꝫ fuerit a ven/
tositate vt aliquotiēs ꝯtigit: lꝫ ab ea magis fiat thetanꝰ q̄ꝫ spas
mus fiāt clisteria carminatiua: ⁊ hēat͛ diligētia i dicta vt sit re/
solutiua aromatizādo intrinsecta: ⁊ exterius applicent͛ que di/
cta sunt i cura spasmi mālis. Et si fuerit cōitate stomaci ꝓuoce
tur vomitus cū suauibꝰ. naꝫ sepe vt dicūt Rasis ⁊ Auic. cum
Gal. ex euātiōe colere ꝑ vomitū facta est cura. Nō extēdo me
ꝑticulariter ad curā thetani vel guzeç vel ad ponenduꝫ spāles
diuersitates earū dispōnuꝫ in cāis q: non est vtile: qm̄ vt dixit
Aui. in pricipio capituli de cura thetani: cadeꝫ ē eiꝰ cura que est
spasmi. Et ita sufficit determinare de cura spasmi cū ab eisdeꝫ
cāis possit euenire thetanus a quibus euenit spasmus: ⁊ sic est
finis capituli de spasmo.

Caplm̄ 14m de catarro coriza ⁊ brācho.

c Um caput alicuiꝰ i egressione balnei discooꝑ/
tuꝫ fuerit aut post exercitiuꝫ aut post aliud: fue/
ritq̄ꝫ aer fridus ⁊ ventus septētrionalis ⁊ acci/
dit i naribꝰ ⁊ palato pruritꝰ ⁊ ꝯmotio ⁊ sternu
tatio. Pānus tūc calefaciēdus est ⁊ capiti suꝑ/
ponēdus i quo tādiu moret͛ donec eger calorē i capitis ꝓfun/
ditate sentiat penetrasse. Deide nigellā odorare icipiat ⁊ ꝓ/
uocet͛ sternutatio: ⁊ caueat ne supinꝰ iaceat ⁊ comedat parū:
a vino quoqꝫ oio abstineat. Qđ si passio ex appōne pāni ca/
lidi alleuiata nō fuerit nec minuit͛ per ipsaꝫ fiat flōmia ex ce/
phalica ⁊ soluat͛ natura ex rebꝰ que nō exasperāt sicut hec de/
coctio quā i potu sumere dꝫ qui tussiꝫ patit͛ ⁊ i pectore asperi
tatē hꝫ ⁊ idiget ventris solutōe que. ℞. iuiubas. xx. sebesten
xxx. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. x. violaꝝ siccaruꝫ. ʒ. iiij. radicis li/
quiritie fracte. ʒ. v. ficus citrinas. x. coquant͛ in tribꝰ libris aq̄
donec redeāt ad vnā ⁊ collent͛: ⁊ in collatura dissoluant͛ cassie
ʒ. vj. tereniabin. ʒ. x. Qđ si neqꝫ flōmia ꝓfuerit neqꝫ vētris
solutio ⁊ inde ad pectꝰ descēderit ⁊ suꝑuenerit tussis ⁊ febris
illico fiat flōmia: ⁊ patiēs a carne abstineat ⁊ vino: ⁊ i potu su
mat aquā ordei ⁊ muraba violatū quādiu calor fixus perseue
rauerit ⁊ tussis fuerit sicca ⁊ aspera. Sꝫ postquā calor quieue
rit ⁊ tussis mollificata fuerit ⁊ screare icepit: hec decoctio qua/
qꝫ die cū muraba violato danda est donec pectus mūdificet͛ ⁊
tussis sedet͛ ⁊ vox clara reddat͛: que. ℞. ficus citrinas. v. iuiu
bas. x. sebestē. xx. passulaꝝ albarū enucleataꝝ. ʒ. x. liquiritie
excorticate. ʒ. v. coquāt͛ vsqꝫ ad dissolutionē ⁊ collent͛: deide
⁊ dent͛ oi die. ʒ. iij. cū muraba violato. ʒ. v. Si vero tussis in/
ueterauerit diuqꝫ permāserit: tūc ostendemꝰ qualiter curan/
da sit cū de tussis cura tractabimꝰ. Qđ si coriza in naribꝰ diu
ꝑseuerauerit ⁊ nō fuerit calor: fluxus erit restringēdus suffu
migādo nares per traiectoriū. Et si qđ per nares effluit sub
tile ac acutū ⁊ citrinū fuerit: suffumigatio fiat ex sulphure pri
us in aceto ifuso ⁊ postea siccato: aut ex fabis aut ordeo excor
ticatis ⁊ in aceto prius ifusis ⁊ postea siccatis: aut ex zuccaro
albo ⁊ sandalo albo. Qđ si neqꝫ calor neqꝫ rubor in facie fue
rit: suffumigatio fiat ex costo aut thure. hec nāqꝫ suffumiga/
tio fluxuꝫ restringit.

c Um caput alicuius. Post de/
clarationē
de dispōibus cerebri neruoꝝ: ꝯñter Rasis po
nit in ordine caplm de quadā dispōe cōi cere/
bro ⁊ mēbris vicinis cerebro. s. de catarro qui
nō tm̄ debet͛ cerebro: sed etiā gutturi ⁊ pecto/
ri ⁊ alijs mēbris vicinis cerebro saltem termi/
natiue: lꝫ cerebro inijciatiue magis: ⁊ determinādo de ipso ca/
tarro: duo facit pricipalr̄. Primo manifestādo catarrū ꝑ signa
ponit curā catarri ꝓprie sumpti vt fluētis materie a cerebro ad
guttur ⁊ pectus. Et scđo ponit curā catarri ꝓprie magis vt
corize. 2ª ibi: Qđ si cursus i naribꝰ ⁊c̄. Prima ad hec in duas.
Primo ponit curā catarri in principio vel augmēto: ēt si fluxa
sit ꝓ ꝑte mā in pectore stāte eius indigōne. Scđo ponit curam
ipsius stāte mā magis digesta in pectore: ⁊ magis i statu ipiꝰ ca/
tarri. 2ª ibi: Sꝫ postquā calor quieuerit ⁊c̄. Pria ad huc i du/
as. Primo ponit significatiōes ad declarandū catarrū. 2º cu/
ram ponit ipsius ibi ⁊ pānus tūc ⁊ ponēs curā duo facit. Prio
ponit curā ipiꝰ debilis catarri habita quasi itētiōe tm̄ ad melā/
coliam ꝯplōnis que ē cā eius. 2º ponit curā catarri magis diffi
cilis

eilis habita magis intẽtõe ad mãꝫ. 2ª ibi: Q̃d si passio ex appo/
sitione ⁊c̃. De prima parte dicit cũ caput alicuius egressione
balnei discoopertũ fuerit aut post exercitiũ aut post aliud q̃d rari
ficet sup. de calefaciẽtibus: vt eẽt furor: ira ⁊c̃. fueritq̃ꝫ aer frigi
dus.i.succedens ad caput taliṙ dispositũ ⁊ vẽtus septẽtrionalis
maxime sequẽs ⁊ acciderit sup. tunc ĩ naribꝰ ⁊ palato pruritus
⁊ ꝯmotio aut sternutatio sup. tũc denotaṫ ⁊ manifestaṫ dispõ q̃
est catarrus. Pro intelligẽtia huiꝰ ptis ẽ p̃rio notãduꝫ q̃ vt
ĩfra videbiṫ de quid nois catarrus ẽ nomẽ grecũ: vt dicit Me/
sue ĩ caplo de catarro dictꝰ a fluore: greci eĩm cuꝫ fluorẽ voca/
runt: ⁊ sic oĩs fluxus mãe vocari põt catarrꝰ: sꝫ apud medicos
restringiṫ catarrꝰ ad fluxũ mãe ꝓprius ex cerebro in deorsum:
⁊ ẽt ꝓprius cuꝫ fluit ĩ pectꝰ q̃ꝫ cuꝫ fluit ad extra ꝑ nares: ⁊ hoc
est q̃ magis debeṫ cerebro: vt ab eo ꝑfluat mã ĩ deorsuꝫ ꝓpter
eius situm vel positionẽ ĩ cerebro humano q̃ꝫ alteri mẽbro: etiã
habilius defluit mã ꝑ colatoriuꝫ in guttur q̃ꝫ ꝑ aliã regionem:
⁊ sic maxie in pectore recipiṫ: iõ patiẽs mãm nocẽteꝫ in pectore
nõ aꝑantẽ ad quã sequiṫ vt plurimũ tusis solẽt vulgares appel
lare catarruꝫ: ẽt si nõ flueret a cerebro. Scd̃o notãdũ q̃ lꝫ ta/
lis fluẽtis mãe ⁊ catarri ĩ deorsuꝫ: vt videbiṫ in ꝓcessu de cãis:
cã gnãlis dicaṫ triplex. Una grauitas mãe que mouet deorsuꝫ
⁊ sic debilitata ꝯtentiua mẽbri vel ꝓpter multitudineꝫ mãe: nõ
tamẽ dilatatis meatibꝰ neq̃ꝫ ipsa aliṙ subtiliata: sed ꝓpter aliã
cãm ꝯtentiua debilitata ipa mã fluit deorsuꝫ: vt aliquãdo con/
tingit in ꝓpinquis morti vel etiã in multa plenitudine cerebri.

2ª causa sumiṫ ex cã calefaciẽte relaxãte cõtentiuã ꝓpter dila
tationẽ meatuũ ⁊ poroꝝ ⁊ subtiliationẽ in mã acquisitã: vñ cõ/
tentiua nõ põt actuꝫ suũ debite ꝑficere: ⁊ ita tũc calefacientes
ẽt ad fluxuꝫ faciũt. 3ª causa sumiṫ per viã ꝯstrictõis ⁊ exp̃ssio/
nis humidi ꝯtenti ĩ mẽbro: vñ sicut si spongia fuerit plena aqua
⁊ manibus ꝯstringaṫ fiet expressio humiditatis de ea: ita simiṙ
occurrẽte frigiditate vel siṙ cuꝫ siccitate ad cerebruꝫ fit cõstri/
ctio eius: ⁊ ꝯñter expressio humiditatis ꝯtente ĩ porositatibꝰ eiꝰ:
⁊ sic distillãdo fluit deorsuꝫ: ⁊ hec ẽ cã vt multum eueniẽs: vbi
relique cãe nõ sic frequẽter eueniũt: qm̃ raro deueniṫ ad tantã
humoꝝ multitudinẽ vel ad virtutẽ ꝯtentiuã ita debilitataꝫ q̃
humor sola grauitate deorsuꝫ fluat. cã etiã calefaciẽs raro itm
occurrit circa cerebrũ q̃ distillãdo relaxet ꝯtentiuã q̃: cerebruꝫ
nõ faciliter lediṫ a calido: sed ꝓpter ipsũ faciliter ledi a frigido
cum sit natura mẽbrũ frigesit q̃ tertia cã vt plerunq̃ꝫ adducat
ad catarrũ. Et ideo Rasis vt breuiloquus hẽat tertiã cãm ex/
pressit catarri. ⁊ ita ipsaꝫ declauit p̃rio ꝑ quasdã cãs dispositiue
preparantes ⁊ postea effectiue cõcurrẽtes. Prio per hoc q̃ di/
xit cũ caput alicuius egressiõe balnei discoopertũ fuerit ⁊c̃. ma/
nifestant caput rarefactũ ex caliditate balnei vel similiũ causaꝝ
vbi ergo discooꝑtũ fuerit iã factũ ẽ passibile ad recipiẽdũ im/
pressionẽ cãe frigide ꝯstrigẽtis ⁊ exp̃rimẽtis. ⁊ iõ si superueniat
aer frigidus ⁊ ventus septẽtrionalis: tunc ꝓbabiliṙ fiet exp̃ssio
de hũiditatibꝰ cẽbri cõstricto ipso cerebro. Ista ergo tenẽt se ex
ꝑte causaꝝ. p̃º dispositiue calefactio capitis ⁊ discooꝑtura eiꝰ
post calefactionẽ postea effectiue aer frigidus ⁊ septẽtrionalis.

Deinde ponit signa iam fluentis materie cuꝫ dixit: cum tales
cause precesserint ⁊ acciderint in naturalibus ⁊ palato pruri/
tus. Nam declaraṫ descensus mãe faciẽtis titilationẽ taleꝫ su/
pra colatoriũ vel intra nares: ⁊ maxie si subsequatur sternuta/
tio: q: ipsa nõ fit nisi ꝑcepto nocumẽto a mã ꝯmota: ⁊ forte ma/
la qualitate ip̃rimẽte vt frigiditate: ⁊ sic pruꝰ in naso ⁊ pallato ⁊
strenutatio sunt signa p̃ricipij catarri: ⁊ maxie cũ ꝯsequũtur ad
cãs dictas: ⁊ sic pꝫ prima ꝑs. Cõsequẽter ponẽs curã primo
huius p̃ricipij: ⁊ p̃cipue modica exñte mã dixit q̃ pãnus tũc ca/
lefaciẽdus erit ⁊ capiti superponẽdus in quo tãdiu moreṫ. i. in
quo mõ cure tãdiu moreṫ. s. ĩ calefaciẽdo pãnuꝫ ⁊ supponendo
capiti donec eger calorẽ in capitis ꝓfunditate penetrasse senti/
at. Circa quã ꝑtẽ nota q̃ hic Rasis supponit vt dictuꝫ ẽ corpꝰ
nãliter sanuꝫ quasi ĩ quo nõ abũdant mãe circa cerebrũ: sed ꝓ/
pter cãs que p̃cesserũt: etiã de hũiditate cõiter repta in cerebro
fit expressio ⁊ catarrꝰ: ⁊ tũc istd̃ remediũ ẽ ꝯueniẽs: qm̃ facit ad
remotionẽ male ꝯplõnis frigide inducte ꝯstringẽtis. facit etiã
ad exiccationẽ ⁊ ꝯuersionẽ ad oppositũ mãe fluẽtis in deorsuꝫ:
⁊ sic facit ad curã cũ ꝑcipiṫ cõicata caliditas interiꝰ. ⁊ loco istiꝰ
pãni calidi solẽt medici applicare sacculuꝫ de milio ⁊ sale torre/
factis ad maioreꝫ exiccationem. Sed hic bene aduertatis q̃ in
corpore cerebri multũ humidi ⁊ incõsueto a facili causa incur/
rere catarros q̃ applicatio talis non est in principio cõueniens:
ĩmo agitãdo materias potest eẽ causa maioris fluxus: quoniam
vt videbiṫ in ꝓcessu in talibus necessaria est prius mũdificatio
minoratiua. Addit ꝯñter q̃ post pãnuꝫ taliter calefactũ ĩcipiat
odorare nigellã. s. torrefactã positã ĩ petia linea q̃ ẽt est desicca/
tiua ⁊ aꝑitiua colatorij ⁊ poroꝝ nasi. Et addit q̃ ꝓuoceṫ sternu
tatio ad exp̃ssioneꝫ reliquie mãe mote. ⁊ in hoc bñ aduertatis q̃
talis sternutatio nisi ĩ modica mã ⁊ ĩ corpore quasi puro est ĩ ca/
tarro multũ nociua. Nã ꝓpter motũ eius vehemẽtẽ ⁊ ĩpetuo/
suꝫ fit multa agitatio: nõ tm̃ ĩ materiebꝰ ĩ cerebro exñtibus: sed
ẽt in mẽbris vicinis: q: tñ prima lesio cõicaṫ cerebro attrahunṫ
alie mãe de mẽbris vicinis ad cerebrũ ⁊ sic augeṫ catarrus. Iõ
iste textꝰ dñi Raṡ fecit plurimos ꝑiclitare medicos nõ ĩtelligen
tes: q: in oĩ catarro ĩ p̃ricipio apponũt calefactoria cerebro ⁊ in/
ducũt sternutationẽ q̃ vt in pluribꝰ est ad maximũ nocumẽtũ:
ĩtelligiṫ ergo cuꝫ sale vt dictũ est. Ordinat ꝯñter dietã in catar
ro q̃ est cõis ĩ oĩ catarro: dicit caueat ne supinꝰ iaceat: comedat
paꝝ ⁊ a vino abstineat. Nõ primi dicti est clara. naꝫ in catarro
ꝯmota mã fluente cauendũ ẽ ne ꝯuertaṫ mã ad nuchã ⁊ ad ner/
uos sꝫ accubitꝰ supra dorsuꝫ ad hoc facit vt pꝫ ⁊ dormiẽdo su/
per dorsuꝫ calesit vena chilis ⁊ ꝯñter multa fit euaporatio ad ca
put: q̃ euaporatio semꝑ est nocẽs in catarris ⁊ q: p̃stanṫ mãꝫ ca/
tarroꝝ ⁊ calefaciẽdo dissoluit: ⁊ ꝓinde vinũ est nocẽs ⁊ eiꝰ exhi
bitio: paucitas ẽt comestionis est ĩ casu multuꝫ iuuatiua sicut ⁊
repletio nauseatiua est multũ faciẽs ad catarros. Nã ꝑ modicã
cibationẽ modica fit euaporatio modicũ ẽt deferṫ nutrimẽtum
cerebro ⁊ ita ꝯueniẽter digeriṫ a virtute: vñ non ꝑ digõnẽ mul
tiplicabũṫ suꝑfluitates sicut ex suꝑfluo nutrimẽto multiplicãṫ.
Per abstinẽtiaꝫ quoq̃ꝫ ꝯuertiṫ calor ad ꝯsumendũ mãꝫ catar/
raleꝫ: ⁊ sic hoc totũ regimẽ in oĩ catarro ꝯuenit. ⁊ hoc est q̃d di
cit: q̃ si passio ex appositõe ⁊c̃. Nũc ꝯñter ponit curã difficilio/
ris catarri. Et p̃rio ponit curã ꝑ quedã ĩgenia mitiora cũ adhuc
mã non descẽderit ad pectꝰ taliṙ vt fiat tussis. Scd̃o ponit curã
ꝑ fortiora qñ ita fuerit descẽdens mã q̃ fit tussis ⁊ febris. 2ª ibi:
Q̃d si neq̃ꝫ flõmia ꝓfuerit. De prima ꝑte p̃º ĩ casu laudat flo
bothomiã ex cephalica. 2º laudat solutõeꝫ cuꝫ rebꝰ lenitiuis ⁊
ꝯpõneꝫ ponit. 2ª ibi: Et soluaṫ nã. De p̃ria ꝑte dicit q̃ si pas/
sio. s. catarralis ex appõne pãni calidi alleuiata non fuerit neq̃ꝫ
minuiṫ ꝑ ip̃m. s. catarrus fiat flõmia ex cephalica. Pro quo no
ta q̃ ex suo mõ loquẽdi inuiṫ q̃ ĩ catarro calido. s. cuius cã ẽ ca
lida vel mã calida bonuꝫ est flõmare de vena cephalica sumpta
ĩdicatõe tãtũ mõ a capite cuꝫ ad ip̃m sit prima ĩtentio ĩ catarro.
Nã si pãnus calidus nõ iuuat neq̃ꝫ minuiṫ catarrus sꝫ sup. ma
gis augeaṫ declaraṫ vel cãꝫ catarri fuisse calidã vel mãꝫ fuisse
calidã vñ nõ sumiṫ iuuamẽtuꝫ ex applicatõe pãni calidi: q: stã/
te cã vel mã frida rõnabiliṙ aliquo mõ minuereṫ ꝑ appositioneꝫ
pãni calidi minuẽtis malitiã ꝯplonis fride vel ꝓ ꝑte exiccãtis
mãm lꝫ vt dictũ ẽ supra ẽt stante multitudĩe mãe fride vñ fieret
catarrus per occursuꝫ pãni calidi multotiẽs replicati: non tan/
tum iuuareṫ catarrus: ĩmo liquefaciẽdo aliquando addereṫ ad
catarruꝫ: sed vbi non fuerit taliter peccãs ꝓpter multitudineꝫ
deberet aliqualiter iuuari a pãno calido: cum ergo non iuuetur
declarat mãm vel causaꝫ calidã: ⁊ ĩ hoc casu cõuenit flõmia ce/
phalice ad ĩfrigidãduꝫ mãm calidaꝫ si peccauerit vel ad minuẽ
duꝫ malã ꝯplionẽ calidã si fuerit ĩ cã cũ ꝑ flobothomiã fiat in/
frigidatio humoꝝ ⁊ mẽbroꝝ eñato sanguine ⁊ spũ habita ergo
intẽtione tñ ad caput ꝯuenit flobothomia calefacere respicien/
tis caput. Sꝫ notate q̃ tũc flobothomia facta ad ĩfrigidationẽ
dꝫ esse pauca ⁊ cũ flobothomo stricto: vt alṡ dictũ est ad eua/
cuationẽ sanguinis subtilioris. De secũda ꝑte dixit ⁊ soluaṫ
nam sup. ẽt facta flobothomia sup. posito catarro calido ex re/
bus que nõ exasꝑant. s. nec ĩmediate ꝑ manifestã qualitatẽ exie
cando: vt. s. medicine nõ sint sicce neq̃ꝫ mediate. s. nimis resol/
uendo ⁊ ꝯñter mẽbra exiccãdo ⁊ exasꝑando: ⁊ ita voluit medi/
cinas eẽ pure lenitiuas cũ lenitiuis factas: tamẽ forte q: fortes
medicine nõ cõueniũt in cã calida: tũ q: oꝫ semꝑ cauere a mem/
bris pectoris ne inducaṫ in eis asperitas ⁊ siccitas: qm̃ vt mul/
tum de catarro fluit aliquid ĩ pectꝰ cuius fluxe mãe ꝯueniẽtior
eñatio fit ꝑ cãnam cñ screatu ⁊ rascatiõe: ⁊ ita habiliꝰ eũatur ꝑ
illa mẽbra mollia exñtia: ⁊ aliqualiṙ reumectata q̃ꝫ exiccata: ma
xime cũ expulsiua mẽbroꝝ pectoris sicut alioꝝ aliquali humi/
do iuueṫ nõ sicco: debẽt etiaꝫ talia lenitiua in casu ad frigidum
declinare: vt pꝫ. ⁊ ita ordinat descriptionẽ vt ĩfra in casu ꝯue/
nientẽ que ẽt vꝫ in eo qui patiṫ tussiꝫ ⁊ asꝑitatẽ in pectore: ⁊ cũ
hoc indiget vẽtris solõne vt dixit: descriptio ẽ talis. ℞. iniubas
xx. sebesten. xxx. ista ad frigidũ ⁊ humidũ dclinãt passulaꝝ enu
cleatarum. ʒ. x. violaꝝ siccaꝝ que aliqualiṙ sunt solutiue. ʒ. iiij.
radicis liquiritie fricate. i. mũde que vel ẽ tꝑata vel ad frigidũ
declinat: licet aliqui dicãt ad caliduꝫ. ʒ. v. ficus citrinas. x. co/
quantur in tribus lib. aque donec redeãt ad vnaꝫ: ⁊ ita vult q̃
per decoctionem consumantur due partes ⁊ coletur in colatu/
ra dissoluanṫ. i. in parte collature. s. in medietate eius vt in. ℥.
vj. cassie fi. ʒ. vj. tereniabin. i. mãne. ʒ. x. ⁊ pꝫ q̃ totuꝫ ẽ cũ leni/
tõe soluẽs ⁊ solutiuũ lenificatiuũ ꝓpter cassiaꝫ ⁊ mãnã ⁊ ad fri
gidũ declinãs q̃ si nec flõmia ꝓfuerit. Iam ꝯsequẽter ponit cu
rã eius magis in ꝓcessu: pur respiciẽdo ad cãm calidã vel mãꝫ
calidã ⁊ duo facit. p̃º laudat ẽt flõmiã fieri debere maxime qñ
cõiungiṫ febris ⁊ ꝓpter fluxum mãe ad pectus ꝯmoueṫ tussis.
⁊ precipue si tussis fuerit aspera. i. clamosa cũ moueṫ q: decla-
retur mã subtilis. 2º põit regimẽ per debitã dietã simul cũ ap/
plicatõe quorũdã iulep. dicit ergo de ambabꝰ partibꝰ q̃ si ne/
q̃ꝫ flõmia ꝓfuerit. s. ex cephalica facta non fuerit sufficiẽs neq̃ꝫ
vẽtris solõ sup. facta cũ medicina vt supra ⁊ mã ad pectus de/
scendit ⁊ ꝯmoueaṫ tussis ⁊ febris. s. ꝓpter descensuꝫ talis mãe
qm̃ ꝓpter perceptũ nocumẽtũ a mã descẽdẽte fit tussis ⁊ ꝓpter
mãm recipi in instr̃is spũs non fit debita euẽtatio cordis ⁊ ꝯñr
fit ipsiꝰ suꝑinflãmatio ⁊ febris. Addit illico flomia fiat supple d̃
alia vena q̃ꝫ de cephalica. s. de vena cõi vel basilica fm̃ diuer/
sas dispõnes in plenitudine cõis. Nã hec flõmia iuuat ẽt infri
gidãdo ꝓhibiẽdo necessitatẽ euentatõis: ⁊ sic febrẽ minuendo.
iuuat ẽt p̃seruãdo a putrefactõe humoꝝ ne simul cũ catarro ex
effimera fiat putrida. Dixit ꝯñter ⁊ patiẽs a carne abstineat ⁊ ĩ
potu sumat aquã or. ⁊ iuraba violatũ. i. ꝯditũ violatũ. s. factũ
d̃ succo violaꝝ cũ zuccaro. ⁊ loco eiꝰ facit iulep violatũ ⁊ ẽt cõ/
serua violaꝝ vel zuccaꝝ vio. ⁊ ibi talẽ sup. dietã obseruet absti
nẽdo a carnibꝰ ⁊ sumẽdo ꝓ potu aquã or. s. excorticati cum iu/
lep violato q̃ꝫdiu calor fixus ꝑseuerauerit. i. calor febrilis ⁊ tus/
sis fuerit aspera. i. sicca. Pro intellectu huiꝰ ꝑtis circa die/
tam nota q̃ lꝫ supra ordinãdo dietã dixerit vt sit paꝝ comedẽ/
dum ⁊ a vino abstinẽdũ. hoc magis spãliter dixit q̃ ẽ abstinen/
duꝫ a carnibꝰ ⁊ ꝓ potu sumẽda aqua or. ⁊c̃. ĩsinuãs q̃ nõ tñ a

pͥcipio ē necessaria dieta tenuis: saltē qualitatiua: imo etiā in
ꝓcessu. nā ꝯstat ꝙ a pͥcipio debēt subtrahi carnes ⁊ vinū ad
ꝓhibitionē euaporatiōis: ⁊ ꝙ est tenui dieta vtendū absolute
ad minoratione mãe: sed ne aliquis crederet ꝙ in ꝓcessu cū iam
fluxa ē ꝑ pte mã in pectus ꝙ tute possumꝰ vti dieta grossa: ide/
circo hic spāliter posuit modū dietādi: ēt qñ fluxerit mã ⁊ affue
rit tussis: qm̄ lʒ possit plus aliqualr̄ dari de cibo ꝙ̃ a pͥncipio
ꝓpter minoratā esse mãʒ ꝑ flobothomiā vel flobothomias pce
dentes ⁊ resolōnē vētris factā ⁊ pcedentē tenuē dietā: tñ iussit
ꝙ etiā in ꝓcessu debemꝰ cauere a carnibꝰ ⁊ ab alijs sup. calefa/
cietibus: ⁊ ꝙ in potu sit fumēda aqua oꝛ. qñ. s. ꝯiungit febꝛis ⁊
tussis fuerit aspera. i. sicca vbi si minuat̄ tussis vel de sicca fiat
hūida: ⁊ febꝛis remittat̄ vel auferat̄ sup. tūc possumus aliq̃lr̄
magis ingrossare dietaʒ ⁊ aliquas carnes exhibere: pce tñ quia
tm̄ i pꝛādio ⁊ nō in cena ⁊ ad adiuuādū sereatū q: dclarat̄ obe
dientia mãe ꝑ minoratione tussis forte poterimꝰ dare vnaʒ. ℥.
vini albi debilis dulcis mixti cuʒ aqua zuccari vel liquiritie: ⁊
hoc dicit minoꝛatis accidentibꝰ de febꝛe ⁊ tussi. iō addidit: sed
postq̃ʒ caloꝛ quieuerit ⁊ fereare incepit vltra sup. igrossationeʒ
diete aliqualē hec decoctio cū miraba viol. dāda erit. i. sirupo
vio. donec pectꝰ mūdificet̄ ⁊ tussis sedet̄ ⁊ vox clara reddat̄: ⁊
ponit descriptioneʒ dicēs. ℞. ficus citrinas. vij. iuiubas. x. se/
besten. xx. pass. albaꝝ ⁊ enucleatarū. ʒ. x. liquiritie excoꝛticate
ʒ. v. coquant̄ vsq̃ ad dissolutionē. i. ꝯsumptionē duaꝝ ptium
decoctōis: vt supꝛa: ⁊ colleat̄ ⁊ dent̄ d̄ hoc oī die. ʒ. iij. sup. vs/
q̃ ad. v. vel. vj. cū. ʒ. v. sup. vsq̃ ad. ℥. j. miraba violati: patet
īspiciēti ꝙ ista decoctio ē calidioꝛ magis faciēs ad abstersioneʒ
⁊ mūdificationē q̃ʒ illa que posita ē supꝛa in medicina solutiua.
Cōsequēter excusans se qñ tussis fuerit diuturna remittit nos
si nō ponat hic integrā curā de tussi vel d̄ catarro diuturno ad
ea que dicent̄ īfra in caplō de tussi: ⁊ dixit si vero tussis inuete/
rauerit diuq̃ ꝑmāserit: ostendemus qualr̄ curāda sit cū de tussis
cura tractabimus. Qd̄ si cursus: hec ē alia ꝑs pꝛincipalis ca/
pituli in qua Rasis ponit curaʒ coꝛize ⁊ tria facit. Pꝛimo po/
nit curā gnālem cū antiquat̄: siue mã fuerit calida siue frigida.
2° ponit curā spāliter qñ ꝓuenit a mã calida. 3° quando ma/
teria est magis frigida. 2ª ibi: Et si quidē ꝑ nares effluit subti/
le. 3ª ibi: Qd̄ si neq̃ caloꝛ neq̃ rubedo in facie fuerit ⁊c̄. De
pꝛima ꝑte dixit ꝙ si cursus in naribꝰ diu ꝑseuerauerit erit fluxꝰ
restrigēdus suffumigādo quoq̃ narē ꝑ tractoꝛiū: ex quibꝰ ver/
bis pꝛimo colligit̄ ꝙ coꝛiza pꝛincipalr̄ dicit fluxū ꝑ nares. Col/
ligitur scd̄o ꝑ hoc qd̄ dicit cuʒ diu ꝑseuerauerit ꝙ ē restringē/
dus fluxus. Innuit ꝙ a pͥcipio nō sunt fluxꝰ restringēdi: ⁊ ma
xime cū fit fluxꝰ ꝑ nares q: regulr̄ debēt pꝛius ꝓcedere alie itē
tiones de digōne mãe ⁊ minoꝛatiōe eiꝰ: ⁊ si aliqñ cōuenit vt vi/
debitur i ꝓcessu sistere fluxū a pꝛincipio: hoc ē vt dicit Mesue
qñ timet̄ ne mã descēdat i pectꝰ ⁊ ꝓfundet̄ ⁊ inducat ꝑiculum
suffocatiōis: vel qñ ꝑ cā timemꝰ de apate mēbꝛoꝛum nobilium
quia materia fluens recipitur in eis qd̄ non contingere potest i
coꝛiza: ex quo materia expellitur ad extra. Et ideo non nisi in
pꝛocessu cum antiquat̄ pꝛopter debilitatem cerebꝛi ⁊ ꝑmissibilita
tem mēbꝛoꝝ ꝯsuetoꝝ recipē tūc p̄cedētibꝰ alijs completis itēn
tionibꝰ cōuenit sistere fluxum: ⁊ ponit moduʒ sistendi generalē
suffumigādo narē ꝑ tractoꝛiū. ⁊ in hoc suffumigatio que valʒ ⁊
in calida ⁊ in frigida ē que fit ex sandaracha. nā sua quadā sti/
pticitate ē ꝓhibēs fluxū humoꝝ ad nasuʒ ⁊ ingrossat mãm fa/
cienteʒ coꝛizaʒ si ponat̄ in scutella super carbones. ⁊ supposito
incisoꝛio perfoꝛato i medio cū cānula recipiet̄ fumus ꝑ embotū
ad nares sed ligent̄ oculi cū binda iposito coto i oꝛbita vel i cō/
cauitatibus oculoꝝ ne fumꝰ ad oculos ꝯtingē possit. De scd̄a
parte dixit ⁊ si quidē per nares effluit subtile ⁊ acutū ⁊ citrinuʒ
suffumigatio fiat ex sulfure pꝛius infuso in aceto ⁊ postea exicca
to aut ex fabis aut oꝛdeo excoꝛiatis i aceto pꝛius īfusis ⁊ postea
exiccatis aut ex zuccaro albo ⁊ sandalo albo sup. sile ignitis ita
vt effumare possint vel in aceto infusis post ignitionē coꝝ. Ex
quibꝰ verbis pꝛīo declarat nobis catarrū calidū per tria. s. pꝛīo
ꝑ subtilitatē ipiꝰ substātie humoꝝ q: mã cal'a vt multū ē subti/
lis vt infra videbit̄ in cāis. 2° declarat per acuitatē eiꝰ ⁊ pun/
ctionem in descensu. 3° per citrinitatē coloꝛis eius qd̄ educit̄.
Et ista duo signa sunt magis ēentialia ad significandū sup ma
teriā calidā: q: mã frigida aliqñ pōt a calido subtiliari. sed non
erit moꝛdicatiua neq̃ coloꝛ citrini. qd̄ si sit moꝛdicatiua ⁊ talis
coloꝛis nō fit nisi ꝑ pñtiaʒ hūoꝛis colerici talr̄ agentis ⁊ moꝛdi/
cantis ⁊ tūc fiat suffumigatio ad modū dictuʒ supꝛa ex sulfure
pꝛius īfuso i aceto: postea exiccato ita vt ꝯburi possit ⁊ facē eua/
poꝛationē. vel alr̄ ipso pꝛius puluerizato īfuso in aceto: ⁊ postea
exiccato pōt poni in petia ⁊ ex eodē fiat odoꝛamētū. Sed nota:
dubitāt aliqui ꝑ hoc ꝙ apponit̄ sulfur i catarro cal'o cū ipsū sit
vehemēter calʒ. ⁊ sic videt̄ facere ad augmētū acuitatis catar/
ri. Rñdetur ꝙ lʒ sit calidū per se cū tñ in aceto ponit̄ acquirit
frigiditatē ⁊ minuit̄ d̄ caliditate. sed per siccitatē eiꝰ cū fridita/
te fit ꝯfoꝛtatio viaꝝ fluxus mãe ad nares per ꝯstrictionē poꝛoꝝ.
Ista rñsio posset male īpꝛobari marie cū etiam sulfur laudet̄ a
Mesue in intētiōe. sed q: foꝛte posset aduersariꝰ dicere ꝙ ēt sul
fur remanet calidū infusuʒ in aceto lʒ minꝰ q̃ʒ pꝛius: ⁊ q: exhi/
beri pñt alia ad istā intētionē frigidioꝛa ⁊ nō minus exiccatiua.
Credo ego ꝙ lr̄a sit coꝛrupta ⁊ Mesue ⁊ Rasis ⁊ fuit erroꝛ scri
ptoꝛis. nā vbi debuit dicere fursur dixit sulfur. Et ita Auic. in
hac intētione dixit in caplō ꝓpꝛio: tamariscus aūt ⁊ rosa ad ca
lidū. ⁊ silr̄ tabarzeth. i. zuccaꝝ cādeū ⁊ fabe ⁊ oꝛdeū infusū i la
cte vaccino de quo butirū fit extractū ꝓpꝛie ⁊ zuccaꝝ ⁊ cam/
phoꝛa ⁊ fursur infusuʒ i aceto ex eis fiat suffumigatio ad calm.

⁊ ita posuit fursur ⁊ nō sulfur. De vltia ꝑte dixit ponēdo cu/
rā catarri frigidi declarās ipsuʒ per signa: dixit ꝙ si neq̃ caloꝛ
neq̃ rubedo in facie fuerit que sunt de signis caliditatis: neq̃
sup. acuitas neq̃ citrinitas i mã ꝑcipiat̄: ista declarāt mãʒ de/
scendētē frigidā. Et in hoc casu laudat vt suffumigatio fiat ex
costo aut ex thure aut ex vtrisq̃ simul mixtis factis foꝛmulis i
foꝛma lupinoꝝ ex eis ⁊ ponant̄ due vel tres super carbones ad
modū supꝛa dictū. vʒ ēt i hoc xiloaloes crudū mirabili iuuamē
to ⁊ stoꝛax. vñ dixit Rasis huiusmōi nāq̃ suffumigatio fluxuʒ
restringit. s. coꝛizalē a mã frigida. Et hoc totū pʒ ꝓpter calidi/
tatē stipticitatē ⁊ ꝯfoꝛtationē istoꝝ simpliciū: ⁊ sic est finis huiꝰ
capituli sūmatiʒ declarati.

Quid nois et quid rei.

Expedito igit̄ caplō sū/
marie vt clarius mã itel
ligat̄ quedā ꝑ oꝛdinē ex moꝛe sunt videnā. Pꝛīo de quid nois ⁊
qd rei huiꝰ termini catarrus. 2° videbit̄ de spēbus ⁊ differen/
tijs eiꝰ. 3° de cāis. 4° de signis. Et pꝛīo ꝓnosticus euentus:
dcīde ad bonū ⁊ ad maluʒ: dcīde de signis demōstratiuis gene
ris: postea specieꝝ: vltio dicet̄ de cura. De pꝛīo videlʒ de qd
nois dicit Mes. ꝙ catarrus dicit̄ a fluoꝛe ita ꝙ idē sonat catar
rus ꝙ fluoꝛ vel fluxus videlʒ mãe de mēbꝛo ad mēbꝛuʒ. vñ oīs
fluxus mãe de mēbꝛo ad mēbꝛuʒ absolute dʒ appellari catarrꝰ.
Idē vult Aui. 2ª pꝛimi caplō quīto vbi declarat de apate videlʒ
de fluxu mãe mēbꝛi ad aliud mēbꝛuʒ apatuʒ. nā taleʒ defluxuʒ
appellat cataꝛꝝ cū dixit sic: Et oē quidē apa ꝙ cāni nō hʒ ma/
nifestā ⁊ eiꝰ cā coꝛpoꝛalis mōstrat mãm de vno mēbꝛo ad aliud
ꝙ est sub eo fuisse mutata vocat̄ catarrus vel dicit̄ catarrꝰ reu/
ma q: ruens q: ruit mãʒ. Quid rei ēt magis ꝓpꝛie sumit̄ pꝛo
defluxu mãe a capite ⁊ ex cerebꝛo ad alia mēbꝛa: ⁊ fm̄ hoc fit di
stinctio. Nā dicit Aui. 5ª tertij i pͥcipio capituli de catarro ꝙ
catarrus ⁊ coꝛiza cōicāt i hoc ꝙ sūt fluxus materiei a cerebꝛo.
Sʒ distinguit̄ fʒ aliquos: nā catarrus est cū mã cerebꝛalis de/
fluit ad guttur ⁊ coꝛiza declarat̄ cū defluit mã ad nasum: lʒ di/
cit Aui. ꝙ ēt ꝓpꝛius sumit̄ coꝛiza qñ est defluxus frequēs mãe
subtilis acute moꝛdicatiuꝰ ꝑ nares ⁊ oculos ⁊ per ꝑtes extrinse/
cas faciei. Et ita catarrꝰ sumit̄ triplr̄. Uno mō cōiter. Alio mō
ꝓpꝛie. 3° mō magis ꝓpꝛie sumit̄. Catarrus cōiter fm̄ qd nois
ꝯtrahēdo ad fluxuʒ cerebꝛalē ꝓ oī defluxu mãe a cerebꝛo ad mē
bꝛa iferioꝛa siue fluat ad nares siue ad palatū siue ad pulmoneʒ
siue ad stomachū siue ad renes siue ad itestina: ⁊ sic discurrēdo
ad oīa mēbꝛa. Nā fluxꝰ ad neruos ⁊ iūcturas ēt vocat̄ catarrꝰ
⁊ sic cū fit d̄teriatio d̄ catarro fit d̄teriatio d̄ vna passiōe cōi fere
ad oīa mēbꝛa coꝛꝑis hūani. ⁊ iō dʒ singularis hēri diligētia i cu
ra catarri cū oēs fere passiōes mãles depēdentiā hēre possint ꝑ
viaʒ defluxus ex mã cerebꝛali. 2° mō sumit̄ ꝓpꝛie catarrus vt
dicit Mesue vt ē terminꝰ gñalis ad tres spēs catarroꝝ: vt. s. ē
pars cōis ad coꝛizā qui ē fluxus materieꝝ ad nares. vñ vt dicit
coꝛiza ab ossibꝰ nariū nomē accepit. Est eiʒ cū grauedine ⁊ cō/
strictōe nariū cū sternutatōibꝰ odoꝛatu difficili ⁊ oculoꝛuʒ la/
chꝛymatōe. vel 2° vt ē d̄fluxꝰ ꝑ colatoꝛiū ad fauces ⁊ dī brāchꝰ
lʒ Gal. 7° memur dixit ꝙ brāchꝰ ē q̃dā vocis dispō minoꝛ i vo
calisse. i. vocis raucedo. ⁊ sic declāuit brāchū ꝑ lesiōeʒ opatōis
vocalis. Sʒ Symō ianuēsis dixit ꝙ brāchi dicūt̄ amigdale q̃
sunt due eminētie iuxta radicē lingue in faucibꝰ silēs capitibus
mãmillaꝝ: vel tertio vt est defluxus nō tm̄ ad fauces fʒ ad gut/
tur ⁊ ad pulmonē vel stomachū: ⁊ hoc mō catarrus ē genꝰ ad
hec tria. 3° mō sumit̄ strictissime apud aliquos: ꝓut dicit flu/
xuʒ mãe a cerebꝛo ad guttur: ⁊ tādē ad pulmonē: ēt hos oēs flu
xus ꝯpꝛehēdit hic terminꝰ reuma: vt dicit Ger. sub versibus
quibusdā. Dum fluit ad pectꝰ dicat̄ reuma catarrus. Ad fau/
ces brāchus ad nares dico coꝛizam ꝓpꝛijssime. s. dum fluit ad
fauces dicit̄ brāchꝰ: ⁊ ad nares dicit̄ coꝛiza: sʒ spāliter Rasis
fecit mētionē de catarro qui ē defluxus ad pectus.

Distinctiones.

Quantū ad 2m vt rōne itelligat̄ est no
tādū ꝙ catarrꝰ duplr̄ ꝯsiderat̄. Uno
mō essentialr̄ vt ē ille fluxus ⁊ ita ꝯsiderat̄ fm̄ motū vel fluxum
tantuʒ. Alio modo fm̄ materiā eius fm̄ motum ⁊ fluxuʒ dupli/
citer vel fm̄ ipm̄ motū tātuʒ vel fʒ cāʒ motus eiꝰ. fm̄ motū sit
hec pꝛīa diuisio ꝙ quidā ē catarrꝰ modicꝰ subito factꝰ ⁊ quidā
paulatine. ⁊ subito factꝰ ꝓpꝛie vocat̄ reuma. Alia diuisio: qdaʒ
est talis multo tꝑe durās: quidā modico tꝑe factꝰ. Cōsiderado
vero fluxuʒ vel cataꝛꝝ nō ꝑ ipso motu sʒ ꝑ cā motꝰ sic ponit̄.
Alia diuisio ꝙ quidā est fluxus ꝑ grauitatē mãe: quidā ꝑ calefa
ctionē ꝯtingēs: quidā ꝑ ifrigidatōeʒ ⁊ ꝯstrictōeʒ fm̄ ꝙ dictū ē
circa lr̄am: q: ꝯsiderādo cām motus cā motꝰ cuiuslʒ catarri est
triplex: q: aut ē cā calefaciēs ⁊ eliquās subtiliās: ⁊ hoc mō oīs
cā calefaciēs fm̄ caput siue naturalis siue accidētalis ē cā catar
ri. i. motus ⁊ fluxus mãe aut cā 2ª generalis motꝰ ⁊ fluxus ē cā
cōstringens ⁊ cōpꝛimēs vel expꝛimēs sicut cū expꝛimit̄ hūiduʒ
ꝯtentū in lana ipsa cōpꝛessa. Et hoc mō ēt ꝯplones accidētales
frigide ⁊ modi male ꝯpꝛessionis ꝯtingētes pñt eē cā catarri. 3°
modo cā motꝰ ⁊ fluxꝰ ē grauitas mãe ita ꝙ nō ꝯcurrēte cā dis/
soluēte nec infrigidāte nec ꝯpꝛimēte sed sola multitudine mate
rieꝝ in cerebꝛo debilitata ꝯtentiua ex grauitate mãe deponit̄
ipsa mã. Si vero ꝯsideramꝰ ipsaʒ mãʒ catarri sunt ponende
alie diuisiones de catarro: vt ꝙ quidā e calidus quidā ē frigi/
dus. i. alicuius mã ē calida ⁊ quedā frigida ⁊ quedā ē tempata
in actiuis. Nā cū tempantia mãe in qualitatibꝰ pōt fieri fluxꝰ
ex aliqua causaꝝ de dictis vt manifestū ē. Et ēt de calo est alia
diuisio. nam quidā ē catarrus salsus: quidā amarꝰ: quidā acu/
tus moꝛdicatiuus vel coꝛrosiuus fʒ diuersitatē sapoꝝ ipiꝰ ma/
terie in oꝛgano cōicatoꝝ. Etiā ⁊ de frigido catarro ē diuisio ex
parte

parte sapoꝝ ꝙ quidā ē acetosus quidā insipidus quidā dulcis:
⁊ maxīe si fuerit tēꝑatus in actiuis cū mediocritate substātie.
Ex parte ēt substātie mãe fit diuisio. nā quidā ē catarrus gros/
sus: quidā subtilis: quidā medioeris: quidā equalis substātie:
quidā īequalis. Et de istis extremis diuisionū pñt fieri ꝯbina/
tiones diuerse ⁊ ꝯñter alie diuisiōes si ꝯsiderabis. Et in hoc
notabiliter ē aduertēdū. nā plerūqꝫ cā catarri ē calīa ⁊ tñ mā est
frida ita ꝙ cā motus. i. fluxus ē cā calefaciēs. ⁊ tñ qꝛ eliqñ mãꝫ
frigidā facit ad motū que nō subtiliata nec liquefacta nō moue
retur. illius ergo fluxus cā erit calida lꝫ mā dicaꝫ eē frigida. Et
ī hoc sepe decipiūtur medici. nā ex signis catarri dicēt catarrū
eē frigidū qꝛ ad tactū ꝑcipiꝫ frigiditas ī descēsu catarri ⁊ erit
sine sapore salso acuto ⁊c̄. ⁊ tñ illius cā forte fuit caliditas dissol
uens ex mora in sole vel similibus ⁊ attēdentes ad mām ꝓcedūt
cū calidis ⁊ sic ꝑpetuāt catarrū: ⁊ ecōuerso ꝯtingit ꝙ aliquoti/
ens mā catarri est calida: ⁊ cā est frigida. naꝫ peccāte mā calida
fm̄ caput sanguinea mixta colere: medicus iubebit fieri flōmiā
copiosaꝫ ꝑ quā dixit Aui. 5ª tertij ī caplo ꝓprio de catarro: ac/
cidit rarificatio que ꝑpat corpus ad recipiēdū calorē ⁊ frig⁹:
vnde occurrēte aere frido ⁊ vento boreali fiet ꝯstrictio ⁊ exꝑssio
mãe calide deorsuꝫ: ⁊ sic mā erit calida lꝫ cā motus ⁊ flux⁹ ē fri
gida: vñ si ꝑciperet salsedo vel amaritudo ⁊ medici ꝓcederent
cū intēse frigidis ītrinsec⁹ applicādo multuꝫ lederēt vt pꝫ. Est
ergo ī his bene aduertēduꝫ. possent ēt formari alie diuisiōes ꝗ
sunt cōes ⁊ materie ⁊ fluxi: vt ꝙ quidā iungiꝫ cū fe. quidā sine.
Item quidā iungiꝫ cū plectoria totius quidā sine. Et ex his eli
citur vna diuisio que tꝫ se ꝑtim ex ꝑte cāe motus: ⁊ ꝑtim ex ꝑte
materie. nā ꝗdaꝫ est cuius cā est calida ⁊ tñ materia est frigida:
⁊ aliquis cuius cā motus ē calida ⁊ materia ē calida: ⁊ aliqs cu
ius cā motus ē calida ⁊ materia ē tꝑata: ⁊ ita aliquis ē calidus
cuius cā motus ē frigida ⁊ materia frida: vt si cerebro colerico
occurrat cā catarri calida: tūc materia erit calida ⁊ cā erit cali/
da: aliqñ ēt cā erit frigida ⁊ mā frigida: vt exemplificabis tu.

Cause. De cāis vero nō attētis cāis fluxus que reducunꝫ
vel ad cās dilatātes ⁊ rarefaciētes vel ad īfridātes
ꝯstringētes vel ad virtutē debilitātes ⁊ mām aggregātes: ꝗcūꝗꝫ
sint ille ponēdo cās ipius mãe: dico ꝙ quedā sunt cāe primi/
tiue ꝗdaꝫ corꝑales: ⁊ haꝝ ꝗdā añtes sūt ꝗdā ꝯiūcte. Cāe primi-
tiue quātum ad mām nō quātū ad motuꝫ sunt oēs cāe potētes
debilitare digestiuā cerebri. nā talis ē habitudo digestiue cere/
bri ad cataꝝ qualis ē habitudo ēt digestiue stomaci ad liēteriā
vel diariā. nā sicut ꝑ indigestionē stomaci fit diaria vel liēteria
ita ꝑ indigestionē cerebri multe ꝑtes trāseūt in suꝑfluitates in/
digeste: que ꝯñter fiūt mãe cataroꝝ: siue ꝑ caliditatē hoc fiat:
siue ꝑ frigiditatē: siue ꝑ aliā qualitatē: vt multū tñ fit catarrus
ꝓpter cām frigidā corꝑalē ledentē ꝗꝫ ꝓpter cām corꝑaleꝫ cali/
dam. nā cerebrū nā frigidum existēs faciliter īdigestiua lediꝫ a
cā frigida: ⁊ rectificaꝫ plerūqꝫ eius digestio ꝑ calidūꝫ. ⁊ decla/
rans Aui. istū modū gnātionis catarri: dicit ꝙ cerebrū frigidū
isto mō nō digerit id qđ ꝑuenit ad ipm ex nutrimēto: ⁊ non re/
soluiꝫ id qđ ad ipm ascēdit ex vaporibus: vñ se hꝫ ad id qđ trās
mittiꝫ de nutrimēto vel de vaporib⁹ a toto sicut se hꝫ res ī elā/
bico ad id qđ descēdit ad ipm ex cucurbita. nā suꝑfluitates nu/
trimēti ⁊ vapores ad cerebruꝫ trāsmissi ingrossanꝫ vel eliquan/
tur ⁊ ad mēbra īferiora dimittunꝫ: ⁊ assidui sunt ī ipso fluxu. Et
ideo colligiꝫ ꝙ corpora quoꝝ mēbra inferiora sunt calida ⁊ ce/
rebrum ē frigidū sunt maxīe ꝑata ad catarruꝫ ꝓpter allegatas
cās: ⁊ hoc qđ dictū est: ē veꝝ. s. ꝙ habētes ꝯplexionem cerebri
frigidā sunt magis ꝑati ad catarrū a cā intrinseca per modū di
ctum. sed hñtes ꝯplōnem cerebri calidā sunt magis ꝑati ad eos
a cā extrinseca qꝛ sūt capitis rarioris ⁊ sic passibilioris. Cause
ergo primitiue sunt quecūqꝫ faciunt ad debilitatē cerebri ⁊ oīa
euaporatiua ad caput sūt cāe mãe catarralis. Et hoc modo aer
calidus non īquātū tm̄ liquefacit sed īquātū debilitat. Etiā aer
frigidus nō inquātuꝫ tm̄ cōstringit sed īquātū debilitat. Etiā
humidus nō tm̄ īquantū relaxat sꝫ īquantū debilitat. Et ita di
co de reliquis oīa talia sunt cā catarri. ⁊ ita cibi multe ꝗꝫtitatis
non solū inꝗꝫtuꝫ multū euaporantes per īdigōem stomaci: sed
ēt qꝛ plurimū trāsmittiꝫ đ nutrimēto ad cerebrū vltra ꝯueniēs
vnde nō cōueniēter digerit ⁊ ē cā catarri. i. multitudinis ma/
terie. ⁊ hoc mō ira cogitatio ⁊ studiū đbilitando cerebrū sūt cāe
multiplicatōis cataroꝝ. ⁊ silr̄ eū hoc iuuāt aliqñ nō tm̄ debi/
litando sꝫ rarefaciēdo ⁊ subtiliādo materiā in cerebro ꝯtentā ⁊
euaporare faciēdo materiā ī īferiorib⁹ ꝯtentā ad suꝑiora. Liba/
ria ēt frida ⁊ humida vt lac lactuce ⁊ plurima gñā fructuuꝫ pi/
sces carnes pingues: qꝛ oīa talia prestant nutrimētū frigiduꝫ ⁊
hūiduꝫ ⁊ ei⁹ suꝑfluitates ꝯñr frigide ⁊ hūide fiūt materie cōes
cataroꝝ: ⁊ ita đ similib⁹ ītellr̄ ēt qꝛ addunt ad ꝯplōnē frigidam
cerebri. Per hoc ēt faciūt ad catarros ⁊ ita potus aque frigide
ē de cāis eius: ⁊ silr̄ flōmia potest eē causa primitiua cataroꝝ
duplr̄. Uno mō debilitādo maxīe cū suꝑfluit ⁊ īfrigidādo. Alio
mō rarefaciēdo vt vult Aui. caplo ꝓprio. Naꝫ euāto sanguine
mollificanꝫ mēbra ⁊ sic fiūt passibiliora ⁊ a calido ⁊ a frido etiaꝫ
ꝑ aliuꝫ modū vt ꝯmouēdo mãs. Cāe vero añcedentes corpo
rales sūt humores ī cerebro exñtes nō adhuc fluentes sꝫ parati
fluere quicūqꝫ sint illi calidi siue fridi vel tꝑati. Cā vero con/
iuncta ē ipse flux⁹ humoꝝ lꝫ ad cās corꝑales añcedētes reduci
possint malitie ꝯplōnis cerebri ⁊ nāles ⁊ accidentales: ⁊ malitie
ēt ꝯpōnis de quātitate vel strictura vel ꝑuitate capitis. ⁊ sic ex
his ēt possum⁹ discurrere ad multas cās alias ꝗ efficere pñt ca
taꝝ fm̄ diuersos modos occursus ⁊ ipressionis ꝗ cāe ex preha
bitis faciliter pñt colligi. Et de his causis specialr̄ feci distictā
numeratione in aliqb⁹ meis consilijs factis de catarro: ad il/
la vos reducatis ad ampliorē doctrinaꝫ.

Signa. Signoꝝ ꝗdaꝫ sunt ꝓnostica: ꝗdaꝫ demōstratiua:
De ꝓnosticis primū dicaꝫ ꝗ sunt ꝓnostica euēt⁹:
deinde ad bonū ⁊ ad malum. De demōstratiuis ēt ponenꝫ de/
mōstratiua ī genere catarri calidi vel fridi fm̄ signa causaꝝ cō/
plexionaliū. 2º signa viaꝝ ꝑ quas descendunt catarri. Circa
primū sciēduꝫ ē ꝙ oē corp⁹ cui⁹ cerebrū est debile naturalr̄ vel
accñtalr̄ est paratū īcurrere catarros. Cōclusio ē nota qꝛ ꝓpter
debilitatē aptū ē multiplicare suꝑfluitates. Et ex hac īferꝫ alia
ꝯclusio ꝓnostica videlꝫ ꝙ corpora decrepitoꝝ sunt ꝑata ad ca/
tarros ⁊ ꝑcipue ꝗ sunt fridi cerebri: ⁊ iō branchi ⁊ corize ī valde
senib⁹ nō maturanꝫ. Aliud signū ꝙ hñtes caput ꝑuuꝫ ⁊ alia mē
bra mediocria vel magna in īferiorib⁹: talia corꝑa sunt ꝑata ad
catarros: pꝫ ꝯclusio qꝛ vapores multi eleuanꝫ ad caput qui ītus
clausi ꝓpter ꝑuitatē eius ⁊ ꝯñter īgrossati ⁊ īspissati ad naturaꝫ
aqueā deducti causant catarros. Alia cōclusio ēt ꝓnostica si
mēbra īferiora fuerint calida nō tm̄ magna sꝫ ēt mediocria ⁊ ce
rebrū fuerit valde friduꝫ: tales sunt īfelices ⁊ ꝑati ad catarros.
Cōclusio pꝫ qꝛ ꝓpter caliditateꝫ mēbroꝝ īferioꝝ eleuanꝫ multi
vapores q nō resoluunꝫ a frido cerebro sꝫ īspissanꝫ ⁊ ꝯñter fiunt
catarri. Alia ꝯclusio corporea calide ꝯplōnis ⁊ rara maxīe fm̄
caput sunt passibiliora a cā extrīseca vt īcurrant catarros ⁊ a cā
calida ⁊ frida ꝗꝫ opposito mō disposita. Cōclusio pꝫ qꝛ talia cor
pora sūt ꝑata ad recipiēduꝫ īpressiōes cāruꝫ extrīsecaꝝ ⁊ lique/
scunt materie ꝑ caliditatē ⁊ ꝯprimunꝫ ꝑ friditatē ⁊ sic faciūt ca/
tarros. Nā si cā frida fuerit fit ꝯstrictio poroꝝ ⁊ retinenꝫ vapo
res qui resoluerenꝫ ⁊ ꝑ ꝯpressionē faciūt catarros. Alia ꝯclu/
sio ꝓnostica: corꝑa fridi cerebri sūt ꝑata per nām īcurrere catar
ros a cā extrīseca corꝑali magis ꝗꝫ corpora calida ⁊ rara. Con/
clusio pꝫ qꝛ talia sūt disposita vt ī eis multe materie retineanꝫ
ꝗ resoluerenꝫ si eēt ī eis aptio poroꝝ: ⁊ sic frido cerebro exñte vt
supponiꝫ iste materie īgrossate ī catarro ꝯuerterenꝫ. Alia cō/
clusio ꝓnostica ꝗ ē Hyp. 2º epi. ⁊ Aui. 5ª tertij ꝙ corpora hñtia
splenē. i. aꝑata splenis nō sunt ꝑata ad catarros. Ratio est di/
cit Auic. fm̄ Gal. qꝛ in corporib⁹ cum vnum mēbruꝫ est lesum:
alia mēbra reddunꝫ īcolumiora ꝓpter demandari suꝑfluitates
ad mēbra debilia: stante ergo splenis aꝑate materie nō transeūt
ad cerebrū ꝯuertendo in materiā catarralē. Ista solutio nō vi/
deꝫ in totuꝫ satisfaciēs: qꝛ nō magis fuisset argumentū de sple/
ne ꝗꝫ de alijs mēbris ignobilibus vt de apostemate in inguine.
Ideo. A. alr̄ rñdet vꝫ ꝙ aꝑa splenis habētibus humores sunt
grossi: qꝛ humores terrestres ⁊ grossi recipiunꝫ ī splene ꝑ natu/
rā: ⁊ tales humores non sūt apti vt ꝯuertātur ad caput vt alij
vapores vt fiant catarrales materie. ⁊ qm̄ splenetici sūt melan/
colici grossoꝝ humoꝝ: ⁊ grossi hūores nō sūt apti fluere. ⁊ hec
solō clara ē. Aliud signū ꝓnosticū ē cū apparet vent⁹ septē/
trionalis vel tꝑs boreale frigidū ⁊ siccū ⁊ succedat tꝑs australe
vel vētus australis vel meridionalis tūc catarros expectare oꝫ.
Rō ē clara qꝛ tunc per ꝯstrictionē poroꝝ a frido retinenꝫ mate
rie multe que ascēdētes ad caput faciunt catarros ⁊ maxīe suc/
cedente tempore australi calō ⁊ hūido. Nā ille materie aliqua/
liter coangustate per frigidū ⁊ aliqualr̄ ꝯgelate succedente aere
australi liquescūt ⁊ paranꝫ ad descēsuꝫ. ⁊ ideo succedēte austro
post borealē expectare oꝫ catarros. ⁊ ita ecōtra stante ꝯstrictōe
als ꝯstitutōe australi ⁊ succedēte boreali ēt expectare oꝫ catar/
ros. Naꝫ rō sumiꝫ ex hoc qm̄ ex ꝯstōe calā ⁊ hūida capita hūi/
ditatib⁹ implenꝫ ⁊ liquefiūt mãe ⁊ succedēte aere frido ⁊ stante
replone ex ꝑte hūiditatis friditate ꝯstringēte humidū interius
⁊ ꝯprimēte humidū aggregatū ī cerebro fit catarrus. Item si
estas sicca ⁊ borealis fuerit: autūnus vero pluuiosus ⁊ austrin⁹
ī hyeme ⁊ tusses ⁊ branchi ⁊ corize fiunt vt fuit sñīa Hypo. 3º
affo. pꝫ ex dictis. Aliđ ꝓnosticū ad salutē ē ꝙ eoꝝ catarr⁹ q
pēdet a cā primitiua in corpore bene disposito talis fit salubris.
Aliud catarrus ī corporib⁹ ī quib⁹ cito digeriꝫ vt in corpib⁹
iuuenib⁹ ⁊ in corporib⁹ robustis. Et vbi nō ē malitia regiminis
tūc ad salutē terminatur. ꝓnosticū vero īcurabilitatis catarr⁹
pendēs ex debilitate cerebri vel naturalr̄ a gñatōe vel ex etate ī
decrepitis non euraꝫ. Aliud ꝓnosticū ad malū quib⁹ mēbra
inferiora sunt calā ⁊ cerebrū magnū fridū non sananꝫ catarri:
pꝫ ex dictis supra. Aliud ꝓnosticū cū ꝯiungiꝫ soda cū catar/
ro ꝓ tꝑe ꝓ quo ꝯseruaꝫ soda nō euraꝫ catarrus: ⁊ maxīe verū
ē ī soda a cā frida. pꝫ qꝛ per sodaꝫ ꝯuertunꝫ ꝯtinue mãe ad ca/
put ⁊ debilitaꝫ digestiua cerebri. sepe ēt cura sode ꝯtraria ē cure ca
tarri. Aliud signū ꝓnosticū ad mortē ⁊ ē Mesue: Si patiēs
catarrū ex defluxu eius in pulmonē spuerit sanguinē ad ptisim
venit ⁊ ꝯsumpt⁹ moriꝫ ⁊ maxīe verificaꝫ de catarro acuto cor/
rosiuo. Signa demōstratiua ī genere: quedā sunt declārantia
mām: quedā cās fluxus declarātia materiā: quedā declarant
mām calidā quedā fridaꝫ. que declarant mām calām sunt hec
spālia. Primū calor faciei ⁊ rubedo ei⁹ vel citrinitas faciei vel
rubedo clara vel rubedo ad purpureū declinās. nā talia ēt de/
clarāt mām calām: pꝫ qꝛ mām sanguineā vel colericā. Uñ dī/
cit Serap. ⁊ scim⁹ ꝙ catarrus ex caliditate ē sicut ignis rubifi/
cans faciē ⁊ nares ⁊ caliditas vehemēs ⁊ acuitas ei⁹ qđ currit ⁊
subtilitas ei⁹. Et ī hoc qđ dixit catarri calidi signū ē caliditas
faciei sicut ignis calefaciēs ⁊ rubificās. hoc intelligi pōt tam ex
ꝑte mãe ꝗꝫ ex ꝑte cāe effectiue. sꝫ spālius magis si sit rubedo
cū purpureo colore declarat mām sanguineā. Et si sit rubedo
clara declarat māꝫ colericā. hoc tñ signū lꝫ cōiter ponaꝫ ab au
ctorib⁹ nō ē efficax: ⁊ ꝯcludēs ad declarādū mām calāꝫ catar/
raleꝫ. nā vbi mā defluat ꝑ venas itrinsecas vt aliqñ contingit.

⁊ non manifestetur ad nares nec ad fauces: sed pꝛofundetur in
venis ꝓfundis: tūc nō erūt ista signa ī facie. ſʒ pōt ꝑ alia decla
rari de quibꝰ ifra: ſʒ ī coꝛiza ⁊ in bꝛanchis ī quibꝰ mā defluit ꝑ
nasuʒ vel ad fauces ꝑ venas extrīsecas: hoc ē signū manifestuʒ.
Aliud signū sumit̄ ex ꝑte punctōis ⁊ pꝛuritꝰ. Naʒ si descen/
dat ꝑ nares sentit̄ pūctio in naribꝰ. Si ꝑ collatoꝛiū sentit̄ q̄daʒ
titillatio vel qdaʒ pꝛuritꝰ vbi mā sit calida sua acuitate ipꝛimēs
ſʒ qm̄ ista acuitas sequi pōt dn̄iuʒ colere ⁊ dn̄iuʒ flegmatis salsi
ponit̄ ad hoc declarādū. Aliud signū distinctiuū: nā si sit ex
colera ex ꝑte modi substātie mā erit subtilioꝛ. ⁊ si sit ex flegmate
salso mā erit grossa: ēt ex coloꝛe declarat̄. Nā si sit mā colerica
erit ad rubeū claꝝ vel citrinū magis declinās: nō sic saltē no/
tabilr̄ si sit flegma salsuʒ. Aliō signū caliditatis ðclarat̄ ex ta
ctu. Nā si descēdat ꝑ palatū ī descēsu ad tactū ītrīsecus ꝑcipit̄
caliditas si per nares ī coꝛiza ꝑcipit̄ mā calida: ēt si tactꝰ digiti
ad eaʒ occurrere possʒ ꝑciperet̄ caliditas. Aliud signū sumit̄
ex ꝑte modi substātie: qm̄ mā catarri calidi ē subtilis aut ī se aut
a cā calida subtiliatiua ⁊ ecōtra mā frida. ⁊ iō cū discurrit ꝑ na
suʒ: mā calida fit debilis: ſʒ fit aliqualis oppilatio ⁊ nauseitas. i.
locutio resonās ī naso: ⁊ hec nauseitas ītra nares facta ē debi/
lis respectu eiꝰ q̄ fit in frido: qꝛ ista mā calida subtilis discurrēs
est aliqualr̄ oppilās: ⁊ ꝯñter fit iste sonitꝰ ⁊ locutio nō clara: ecō
tra stāte mā grossa frida fit maioꝛ oppilatio ī naso ⁊ locutio ma
gis obtusa. Aliud signū est q̄ ī catarro calido frequēter ꝯiun
git̄ fe. nō tñ necessario. ⁊ si ꝯiungat̄ nō iuuat̄ inde catarrus. nā
lʒ per febꝛē minoꝛet̄ mā catarri: tñ ipse catarrꝰ magis exacuit̄ ⁊
fit magis ipꝛessiuꝰ ⁊ sic magis coꝛpoꝛa ledunt̄: ecōtra ē i frido.
Cōmotio ēt acuta ē aliud signū Aui. i. citus euentꝰ eiꝰ non
ꝓcedēte multa grauitate capitis neq; multa offensiōe sensuum
vbi ecōtra ꝯtingit ī frido. vel aliter ꝯmodatio acuta: qꝛ catarrꝰ
calidus facit acutā ipꝛessionē ⁊ moꝛdicatōeʒ: ñ sic fridus. Istis
signis pñt adiūgi q̄daʒ alia signa cōia: ēt erit numerus ꝯplexio:
vt si iungat̄ etas iuuētutis ⁊ ꝯplō colerica ⁊ regio calida ⁊ sicca
ēt estas ⁊ q̄ ꝓcesserūt ī regimine vt de aere calido de stupha de
balneo de ira cogitatōe ⁊ studio: potu vini potētis: sumptōe ci/
boꝝ calidoꝝ: fricatōe capitis multa: vel ponēdo medicaīa cali/
da supꝛa caput: vel ex odoꝛamētis calidis vt musco ambꝛa cro/
co ⁊ similibꝰ. Hijs cōicantibꝰ ⁊ ꝯcurrētibꝰ reliquis dictis possu
mus declarare ⁊ sup materiā calidaʒ ⁊ sup cām fridaʒ vel cali/
daʒ faciētē ad fluxuʒ. Signa vero catarri fridi sumunt̄ ex ad/
uerso ad signa catarri calidi. Sʒ vnū ꝓcipuū signū est qð ponit
Serap. ⁊ est extēsio frōtis ⁊ supciliorꝝ cuʒ grauitate sup. magis
q̄ʒ ī calida. Naʒ ꝑs anterioꝛ cerebꝛi ē humidioꝛ ⁊ ēt ꝓpter ele/
uationeʒ vapoꝝ maxīe a stomacho multiplicat̄ magis materia
flegmatica: iō natura fecit purgatoꝛia a ꝑte anterioꝛi vt ꝑ ea ma
terie purgarent̄. ideo qꝛ maxīe ab illa materia eleuant̄ vapoꝛes
aliq̄ qui ī directionē faciei ꝑueniētes ⁊ īclusi in ea faciūt eleua/
tionē: ⁊ iō appet extēsio ⁊ tumoꝛ ī ea. Secðm signū est q̄ nō ꝑci/
pit̄ moꝛdicatio neq; pꝛuritꝰ neq; caliditas sicut ī catarro calido
ꝑcipit̄. Aliud signū sumit̄ ex ꝑte saporis: qm̄ ī catarro calō ꝑci/
pit̄ sapoꝛ salsus acutꝰ amarus vbi in frido vel ē materia īsipida
vel sapoꝛ ꝑcipit̄ acris. Ex odoꝛe ēt declarat̄. naʒ cū materia ca/
lida stat odoꝛ acutꝰ ⁊ cū frida vel nō ē odoꝛ vel ē ad acetosū ðcli
nās. Etiā ex coloꝛe materie pōt declarari qm̄ mā calida vel ad
rubeū declinat vel ad citrinū vel ad nigrū cū splendoꝛe vel ad
viriditatē ꝓcedēte citrinitate vbi frigida vel est alba vel ad fu/
scuʒ declinās opacū sine luciditate. Sumit̄ ēt signū ex ꝑte sub
stātie dicit. A. ⁊ qñq; grossities significat cām fridā dicit qñq;
qm̄ aliqñ cū caliditate stat grossities catarri: imo ⁊ cuʒ viscosi/
tate. nam agēte calido longā actionē in māʒ aqueā tandē īspis/
sat: ⁊ ad viscositatē deducit: aliquādo vt pʒ in aqua maris cuʒ
ad sal ðducit̄: lʒ ergo talis materia calida sit subtilis aquea acu
ta: tñ aliqñ inspissat̄ vt dictū est ꝓpter caliditatē: sed vt ī pluri/
bus non tota equaliter reddit̄ spissa: sed certa ꝑs apparet spissa
ſm q̄ egit caloꝛ aliquo tꝑe īspissando magis vnā partē q̄ʒ alte/
ram. sed in mā frigida stat spissitudo ⁊ grossities ſm totū: vt in
pluribus nisi mãe frigide cā fluxus fuerit cā calefaciēs subtili/
ans. iō notāter dixit qñq; qm̄ vtplurimū grossities ðclarat ma
teriam frigidā: maxime si nō sint reliqua signa de coloꝛe cit. vi
ridi de moꝛdicatione ⁊c̄. Et addit q̄ catarri frigidi ē coloꝛ albꝰ:
qꝛ factus est coloꝛ albus ꝑ inspissationē partis aeree īcluse ī hu/
mido. hec ergo signa manifeste clarificāt catarrū quātū ad ma
teriam calidā vel frigidā habita sola cōsideratiōe ad mām. Sʒ
vbi ꝯplicent̄ q̄ mā sit calida ⁊ cā frigida vel ecōtra: tunc opoꝛ/
tuit diligētius inuestigare. nā pōt medicus discurrere sup cāʒ
calidā ⁊ materiā frigidā vbi. s. ex ꝓcedentibꝰ vt ex motu labo/
rioso ira ⁊ māsione sub sole ⁊ locis calidis ⁊c̄. ⁊ q̄ repentine flu
at mā que tamē liquida existēs nō est acuta nō moꝛdicatiua nō ad
citrinū vel viride declinās neq; ad salsuʒ amaꝝ vel acutū: tūc
iudicabit̄ mām eē frigidaʒ. ⁊ si cā fuerit calida ⁊ ecōuerso si pꝛe
cesserit vētus boꝛealis: aut steterit quis in aere frigido vel aliqñ
in tꝑe estatis transeūt ad loca subterranea: ⁊ ꝯñter mā fuerit flu
ens subtilis moꝛdicatiua salsa amara vel acuta: tunc dicit̄ q̄ cā
fuit frigida lʒ mā sit calida: ⁊ ita doctus medicꝰ ꝑ similia potest
discurrere. Signa speciez ⁊ humoꝛuʒ spālium remittemus ad
tractatū de tussi vel de pleuresi vbi declarabūtur signa catarri
⁊ flegmatici ⁊ sanguinei ⁊ colerici ⁊ melācolici. ſʒ signa dū flu/
at mā. s. per nares vel colatoꝛiuʒ manifeste vel īmanifeste ꝑ ve/
nas ꝓfundas: ēt sunt satis manifesta. nā si fluat ꝑ nares signuʒ
ē euidens si fluat palatū sensibile aliquid grossuʒ etiā est euidēs
sed si nō per palatū sed ꝑ poros īmanifestos: tunc si mā est cali/
da ꝑcipit̄ punctio ī palato. Sʒ si mā non sit calida: tunc ⁊ si nō
ꝑcipiat aliquid de pūctione ex his fit quasi quedā cōtinua de/
glutio vt faciūt colūbi: ⁊ tunc declarat̄ materiā subtilē. ⁊ si nul
lum hoꝝ fiat ⁊ tamē stant signa catarri: ex ēpli gratia qñ auget̄
nocumētū ī pectoꝛe tꝑe noctis ⁊ difficultas anhelitus ⁊ tusses
⁊ rascatio fit maioꝛ in nocte ⁊ stāte tali fluxu vel nocumēto ꝑio/
dico: tūc declarat̄ materiā fluere ꝑ occultos meatus: puta ꝑ ve
nas ⁊ artarias nō sensibiles dcoꝛsuʒ: ⁊ tūc nō poterit etiā artifi
ciosus medicus clare cognoscē: nūquid sit mā calida vel frigida
qꝛ neq; ex dispōe faciei: neq; ex mā ipa qꝛ sit subtilis vel grossa:
qꝛ grossa descēdens pōt in pectore subtiliari: ⁊ subtilis poterit
ingrossari neq; ex sapoꝛe neq; ex coloꝛe qꝛ non videt̄: ſʒ magis
ex quibusdā accidentibꝰ. declarat̄ qꝛ si sit tussis erit acuta ⁊ vio
lenta si materia sit calida ⁊ multū inquietabit: q̄ si frida fuerit
molestabit minus: ēt pōt medicus discurrere ex cāis de ꝯple/
xione capitis naturali vel accidētali calida vel frida ꝑ signa de/
clarātia ꝯplōneʒ cerebꝛi posita 2° tegni ēt ꝑ ꝓcedētia ex malitia
regiminis ⁊ occursu reꝝ nō nāliuʒ magis inclinātiū ad cām ca
lidam q̄ʒ ad frigidā: ⁊ sic poterit ex diuersis facere ꝯiecturā qñ
nō habētur signa expsse demōstratiua. Signa vero multitudi/
nis mãe etiā ꝑpate sunt repletio totius coꝛꝑis maxime capitis: q̄
manifestat̄ ex pōderositate capitis cuʒ plenitudine ⁊ cū exten/
sione venaꝝ nō pꝛecedētibꝰ alijs de statione sub sole de balne/
is ⁊ nō cōcurrente ēt nimia liquiditate materie: nō cōcurrētibꝰ
his declarat̄ cāʒ ꝓuenire ex multitudine materie.

Cura. Sequit̄ de cura catarri circa quā sunt due intētio/
nes gnāles. Pꝛima intētio vertit̄ circa ipm catarrū
vt fluxus ē. Alia intētio vertit̄ ad materiā fluētem. Intētio ad
fluxū pꝛincipalr̄ īdicat vt coꝛrigat̄ cū oībꝰ ꝯtrarijs fluxui: ⁊ hoc
mō inter cetera vitet̄ motꝰ aer calidus ⁊ quecūq; vitāda sunt
que faciūt ad agitationē ⁊ motum vt balnea ⁊ aer luminosus ⁊
vociferatio magna: ⁊ ita ⁊ huiusmodi. Talia oīa nocēt ⁊ oppo
sita coꝝ iuuāt in catarro vt fluxus ē: ⁊ hoc ꝑ se habita ītentiōe
ad fluxū: vt fluxus ē q̄ dico signāter qꝛ habita ītentiōe ad cām
facientē fluxū: q̄ aliqñ est friditas ꝯstringens vt dictuʒ ē supꝛa:
lʒ īfrigidatio faciat ad sistenduʒ fluxū: vt voluit. A. 16ª tertij ð
cura fluxus vētris absolute ī pꝛincipio cuʒ dixit: dico q̄ fluxꝰ
vētris ꝓhibet̄ inquātum ē fluxus cū stipticitate faciētibꝰ ⁊ in/
grossantibus materiā ⁊c̄. ⁊ ingrossare ꝑficit̄ a frigido. tñ qꝛ per
ꝯstrictionē ꝑ modū dictū supꝛa fit fluxus: iō ꝑ accidēs aliquo/
tiens habita intētione ad fluxū. i. ad cās eius ꝯpetit cā calefaci/
ens ⁊ nō infrigidās. Intētio aūt spālis que hētur ad materiam
fluentē: diuisa ē in quinq;. Pꝛima vertit̄ circa equatōeʒ mate
rie. 2ª circa minoꝛationē vel euātionē materie. 3ª circa diuer/
sionem ne moueat̄ ad loca nobilia ⁊ ꝑiculosa. 4ª ad sistendū ca
tarrum ⁊ ꝓhibitionē fluxus eiꝰ. 5ª est quedā antecessio ad pꝛe/
uidendū ne mēbꝛa ī que ꝓbabiliter catarrus caderet ledantur.
Circa pꝛimū est diligēter cōsiderandū q̄ si materia fuerit ca
lida: ⁊ cā faciēs ad fluxū fuerit frigida vel ecōtra: vt q̄ materia
fuerit frigida ⁊ cā. s. calida q̄ possibile est ex dictis supꝛa: tunc
diligēter ꝯsiderare oʒ ne equādo materiā si fuerit calida cū fri/
gidis addamꝰ ad cām fluxus: ſʒ si materia fuerit frida ⁊ equare
velimus cū calidis erit timoꝛ ne augeamus cām fluxus. Ideo
stātibus his quasi ꝯtrarijs itētionibꝰ: vna ad cām fluxus: ⁊ alia
ad materiā opʒ vti cañ. Auic. 4ª pꝛimi caplō vltimo vt attēdat̄
ad id pꝛimū q̄ magis suspectuʒ ē ⁊ sine cuiꝰ remotōe aliud nō
pōt ꝯpleri ⁊ perfici verbigrā existēte materia frigida si eēt factꝰ
vel fluxus catarralis vel ꝓpter irā vel balneum ⁊c̄. a caliditate
manifesta circa caput eēt fluxus materie frigide ⁊ vellemꝰ eq̄re
materiā cū sirupo de sticados eēt notabile nocumētū: qm̄ plus
adderet̄ ad fluxū materie. Opʒ igit̄ pꝛimū remouere cām flu/
xus puta ītēdere ad remissionē male ꝯplōnis cal'e ēt cū frigidis
quāuis indisponat̄ materia aliqualiter qꝛ tñ ad augmētū cause
vel ꝯseruatōis eius nō posset fieri ꝯueniēs cura pꝛecipue cū in
hoc caplo agat̄ de fluxu ⁊ de catarro pꝛincipalr̄ expedit pꝛimuʒ
itendē ad remissionē fluxꝰ ⁊ cāe eiꝰ q̄ʒ intēdere ad māʒ. Et ī hoc
oʒ notare q̄ talis suppositio cāe ꝯꝛie ad cāʒ calidaʒ dʒ eē ſʒ fri
gida in potentia ⁊ nō ſʒ actū. Et de hoc dicebat Auic. ca° pꝛo/
pꝛio: oppositio aūt cāe efficiētis calide quidē ē vt sit sollicitus
sup. medicus in infrigidādo caput sup. īmediate vel mediate cū
eo qð ē infrigidans frigidū potētia ⁊ sup. nō actu vt expꝛesse di
xit Mesue. ⁊ rō huius ē: nā frigida actu maxīe si occurrāt ca/
piti calefacto nō tm̄ remouebunt caliditatē que liquefit mām ſʒ
per aliū modū ꝯstringēdo ⁊ ꝯpꝛimēdo humidū faciēt ad catar/
rū. vbi si paulatine inducat̄ frigiditas potētialis nō actu frigi/
da remittet̄ mala ꝯplō calida inducta ⁊ non ꝓpterea obstruent̄
poꝛi nec cerebꝛū ꝯstringet̄ nisi ad vltimū deueniret̄ īfridādo qð
nō fiet a docto medico. nā persistet remissa qualitate excessiua
ad non ampliꝰ offerēdū in potētia frigidū. Et per hūc ēt modū
nō multū ledet̄ mā frigida. ⁊ in hoc laudauit Auic. infridatōeʒ
extremitatū cū decoctōe tepida facta embꝛocatōe cū oꝛdeo sup
ple fracto ⁊ papauere ⁊ violis ⁊ camomilla ⁊ inunctio ēt capitis
⁊ extremitatū ⁊ ani ⁊ testiculoꝝ cū oleo violato ⁊ similibꝰ. ⁊ ita
cū cibis inclinādū ad hoc qð infrigidat ⁊ humectat. Et ita silr̄
opoꝛtebit cōsiderare in oī dispōne cū relique intētōes ꝯꝛdicant̄
scʒ pꝛimū ad cām fluxus deinde ad mām. Est 2° habēda alia
spālis ꝯsideratio. nā ⁊ in regimīe dicte ⁊ in medicinalibꝰ ad eq̄/
tionē materie facientibꝰ ⁊ in oī fluxu cauendū ē ad his que no/
tabiliter agitare possunt mām ī pꝛincipio. ⁊ iō q̄ʒuis mā eēt fri/
gida: cauēdū ē a calefacientibus multū in pꝛīcipio siue ex parte
aeris siue ex parte medicinaꝝ digestiuaꝝ ne ꝓpter agitationeʒ
factā a medicina calida acquirat̄ maioꝛ fluxus materie ꝓcipue
cum fluxus materie vetet. i. ꝓhibeat digestionē mãe ⁊ equatio
materie

mãe indigeat quiete. Et pro hoc dicebat Auic. vituperãdo ster
nutatões i principio: ꝛ sternutatio ē nociua i principio aduentꝰ
catarri ꝛ corize ꝓhibens maturationē humoꝝ ɔtentoꝝ i cere/
bro qui nō maturanť nisi cū quiete ꝛc. In equatõe ergo ma
terie q̃ztū ad regimen in dieta: pᵒ euiteť aer excessiue calidus ꝛ
excessiue fridus qualiscūqz sit materia siue calida siue frida. Sz
si fuerit calida iclineť parūper ad friduz vbi cã fluxus nõ sit fri/
gida. Et vbi sit materia frida iclineť aer parūper ad calm ꝛ nū/
q̃z ad excessiue calʒ. Et i hoc sepe vidi erroꝛē q: ponūt ifirmos i
cameris calidis cū igne multo ꝛ male. Et ex hoc seqť q: i prinei
pio ꝛ odoramēta calida ꝛ odoramēta frida sūt nociua. Aer ēt lu
minosus nocet: q: facit ad ɔmotões ꝛ agitatõez materie. Uiteť
ēt singulr ventꝰ qlibet australis ꝛ borealis ꝛ maxie cū ad austrū
sequať boreas. auster eim vt dicunt Auic. ꝛ Mesue rarefacit ꝛ
capita replet. boreas vero ɔstringit ꝛ exprimit: ꝛ maxime cauē/
dus ē aer talr alterãs cū intrat p angusta foramina fenestrarū.
nam solēt huiusmodi magis iprimere ꝓpter cãm alibi videndã
sit ergo camera clausa ꝛ modici luminis: somnꝰ supfluus maxie
nocet i quocūqz catarro. minoreť ergo a medioeri mēsura q: fa
cit somnꝰ ad aggregationē ꝛ ad retētõem materieꝝ ꝛ ad multã
euaporationē: maior tñ sit pcitas somni i catarro frido q̃z i calo:
nõ tñ i frido semp ē vigilãduz: qm̃ aegriť debilitas i cerebro ex
vigilia supflua: per indigestionē aggregať materia que est ɔse/
quenter mã catarri. ꝛ dicit Mesue q somnꝰ diurnꝰ ē vitãdus:
vbi tñ eēt longa ɔsuetudo: ꝛ in corpe nocte non potente dormi/
re vt sepe cõtingit i catarris cū ad tussiz deducūt ꝛ mã ē calida
nõ in totū vitupereť somnꝰ diurnus: imo ꝓpter timorē iflãma
tõis ex nimia vigilia laudo ēt interdū somnū simplr diurnuz.
ꝛ hec videť snĩa Auic. caᵒ de asmate i cura vbi laudauit somnū
diurnū cū circūstantiȷs: ꝓpter tñ aliquas cãs nūquã fiat som/
nus resupinꝰ. i hoc oēs ɔueniūt qm̃ talis accubitus multiplici/
ter preparat ad catarros. Est ēt alia cautela habēda circa som/
nū i catarro vt. s. puluinar sit notabiliter eleuatū. Sz nota hoc
ne fiat error ꝛ deceptio i quã ēt incidūt scribētes q lz puluinar
ꝛ caput debeat eē eleuatū: nõ tñ situari dz cū capite recte eleua/
to: q: talis situs eleuatõis capitis preparat ad catarrū ꝛ effecti/
ue ꝛ ad descensuz q: habilius ascēdūt vapores ꝛ habilꝰ descen
dūt materie p colatoriū i pectus ꝛ in neruos. Jõ hunc errorem
Aui. remouet dicēs: ꝛ oz fm oēm dispõnē vt regať cū inclina/
tione caput. i. inclineť ꝛ eleueť puluinar ꝛ nõ resupinatio fiat in
somno: quasi inuat q caput nõ sit erectuz: sz aliqualr inclinatū
pp cãs dictas. vbi ēt debeat fieri somnꝰ diurnꝰ dicit Auenzo.
pᵒ canticoꝝ fiat accūbēdo vel quasi accūbēdo capite disposito
vt ē dictū: ꝛ super latus nõ super dorsuz. nã aliter vt dictū est
3ª primi ad reumaticas pparat passiones. Motus aūt in prin
cipio ē verendus vt dictū ē in principio cure. In ꝓcessu tamē
eūata materia motus mēbroꝝ iferiorū dicit Aui. est ɔueniens.
nã cõuertit ad deorsuz diuertēdo materiã ꝛ notãter dicit infe/
rioꝝ mēbroꝝ qm̃ motus superioꝝ ꝛ fricatões spatulaꝝ ꝛ capi/
tis nisi quasi tota facta eūone materie adducūt ad nocumentuz
ptim ɔuertēdo mãs. s. vapores in sursuz ptiz mobilitãdo mãm
ꝛ eã fluxibilē faciēdo ꝛ ampliãdo. sed in ꝓcessu facta eūone mãe
tūc resoluēdo reliquias materierū ꝛ ɔuertēdo ad cutiz: fricatio/
nes capitis imo ꝛ rubificatiue medicine vt cū cepe vt videbitur
in cura valebunt. ꝛ hoc ē qd̃ dictū ē supra circa textū de pãno
calido apponēdo capiti. Passiões ēt aiales maxime ire furores
ꝛ oia agitãtia plurimum nocēt. Replõ ēt p̃cipue nauseatiua ad
summū facta ē de p̃cipuis cãis catarri ꝓpter cãs notas: iõ vi/
tanda ē: ꝛ maxime si sup eã sequať motus p̃cipue laboriosus: ꝛ
maxime si fuerit de cibis calidis vt carnibꝰ ꝛ ouis: ꝛ si fuerit de
potu vini: qm̃ talia parata ad euaporationē maxime nocēt. ꝛ iõ
in pricipiȷs oīum catarroꝝ diminutio cibi ꝛ potꝰ tota die ē ma
xime ɔueniēs. ꝛ de hoc dicebat Mesue q obseruationē in vi/
ta patiētis ɔplet diminutio potuū ꝛ ciboꝝ ꝛ vini ꝓhibitio oīo ꝛ
replõnis ꝛ vitatio nauseatiua. ꝛ. A. dixit: ꝛ oz quidē ne patiens
corizã ꝛ catarrū repleat vētrez cibis quare repleať caput eius.
si ergo nõ põt fm totū diē fieri saltē fiat subtractio i cena. nam
minoratio cibi ꝛ potus: ꝛ si sit necessaria tñ diminutio cibi sero
tina vt volūt oēs: ē i principiȷs magis necessaria: ꝛ ita mioratio
vini i prinᵒ ē necessaria dico i oī catarro. iõ dicit Aui. sitiãt exu
riant vigilēt quãtū pñt ꝛ est initiū cure. ꝛ i alio loco eodē caplõ
dixit: Et ad summū. i. vniuersalr oz vt minorēt comestionez ꝛ
potū aque. i. cuiuslibet humidi potabilis: ꝛ repellãt eū oīo. s. ci/
bum ꝛ potū die ꝛ nocte ꝛ remouebiť. s. catarrꝰ. Sz specialiter
magis descēdēdo si fuerit calida ex cã calida: tūc cibꝰ ɔueniēs
ē pultes ordei pultes amilȷ. valent etiaz decoctiones maluarū
ꝛ iuiubaruz ꝛ sebesten: etiã aliqui de farre loto. Quod si ma/
teria fuerit frigida fiat pultes ex farina frumenti vel furfuris:
colligiť furfur frumēti i pãno lineo raro: ꝛ imponiť talis pãnꝰ
i aqua or. excorticati calida ꝛ ibi stet p tres vel quattuor horas:
postea illud qd̃ de pãno exprimiť bullit ad ignē ꝛ reduciť ad na
turam pultis. ēt ē electū ꝛ põt dissolui cū brodio pulli ꝛ reduciť
ad formã ɔuenientez cū zuccaro. ꝛ si fieri põt supaspergať d pe/
nidȷs ꝛ fit ferculū ɔueniēs: ꝛ hoc vtor in catarris. ꝛ brodiū cice
rum rubeorū laudať i mã frigida. tñ in principȷs ē suspectū quia
aperit vias. laudať cõiter amigdolatū sz mihi nūquã placuit q:
vidi nocumentū maxime in sero. nã multuz euaporat ꝛ dilatat
meatus discurrere faciēs nocte mãs: sed in mane magis ɔuenit
cū maxime est intētio ad lenitionē pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ semp
sint ɔdita cibaria cū zuccaro ꝛ p̃cipue si cã fluxus sit calida dz
zuccarū eē tabarzeth i fridis: zuccaꝝ vnius cocte magis valet
ꝛ zuccarū penidioꝝ cõueniut ꝛ ēt aliquid mellis. Panis lotꝰ eo/

ctus in brodio i frido ē ɔueniens: etiã oua sorbilia i frigido ma/
xime minorata mã: ꝛ carnes pulloꝝ ꝛ auiū montanaꝝ capreto/
rum ꝓ quãto siccitate pticipãt bulliaňť: ꝛ hoc itelligať si nõ cõ
iungať febris: qm̃ stãte febre maxime ɔtinua Rasis i textu vi/
tuperauit carnes ꝛ recte ɔstante virtute: sz carnes agnoꝝ ꝛ vi/
tuloꝝ precipue pingues ꝛ musculose ꝛ cartilaginose vitãde sūt
nisi in mã multuz subtili calida multū mordaci: tñ ꝓpter virtu/
tis debilitatē qñ sunt dãde carnes iste nõ discõuenirent. Inter
olera i calido valent borago buglosa lactuca attriplices endiuia
cucurbite portulaca: ꝛ in frigida maxie in ꝓcessu valēt isopꝰ ma
iorana saluia rosmarinus: ne tñ aliqñ fallaris mã aliqñ est fluida
nimis: ꝛ lz talia p qualitatē videãtur iuuare tñ subtiliãdo aliqñ
nocent: iõ oz bene aduertere medicū: loco potus i calida ɔueni/
unt aqua zuccari aut or. excorticati: prius alr nocet pectori vel
pulmoni aqua iuiubaꝝ aqua sebestē aqua sc. citoniorū: ista oīa
valent i calida subtili. in frigida vero aqua mellis aqua isopi aq̃
ficuū ꝛ dactiloꝝ: liquiritia poniť tpata ꝛ capillus ve. itaqz coꝝ
vsus quasi semp ɔuenit ex ꝓprietate q̃z afferūt in cõfortatione
cãne pulmonis ꝛ pectoris: vt dicit Auēzoar. põt tñ in mã gros
sa in ꝓcessu exhiberi paꝝ vini fm mēsurationez vt vult Auic.
Cū medicinalibꝰ aūt lz aliqñ ɔuenit p̃ponere eūationē ãte dige
stionē vt stãte plenitudine. nã tūc opz facere a principio mino/
rationem: tñ vbi priꝰ fienda sit digõ vt reglr fieri dz cū sirupo
digestiuo. In calida vz sirupus violatꝰ sirupꝰ de iuiubis siru/
pus ro. vel de portulaca in principio. In frigida aūt stante vi/
scosa mã valet oximel simplex mel ro. sirupꝰ de duabꝰ radicibꝰ
vel d absinthio ꝛ in ꝓcessu sirupus de sticados. ꝛ ne cõtigat er/
ror in melle roš. quoniã Auic. in textu in caplõ proprio videtur
ponere mel roš. in occursu ad cãm calidã cū aliȷs ifrigidãtibus
dixit: ꝛ administratio mellis ro. oī die ꝛc. ibi per mel ro. intelle/
xit mel cãne. i. zuccarū ro. In cõposita vero medio mõ se hūte
fiãt ɔpõnes siruporꝝ cū aquis appropriatis in calida cū aqua or
dei excorticati plantaginis cū ē intētio ēt ad repercutienduz. ꝛ
si nõ fiat cum aqua violaꝝ vel cum decoctõe iuiubaruz viola/
rum sebesten ꝛ liquiritie. ꝛ in frigida cū aqua isopi absinthȷ sal/
uie buglose vel cum decoctõe fenugreci calamēti pasš. ꝛ ficuū.
Sed vltra sirupos appropriatos ꝛ aquas appropriatas etiam i
mã frida valent ɔfectiões calefaciētes cerebrales de quibꝰ sepe
dictū est cū pectoralibꝰ ꝛ cuz loch de pino ꝛ pectorales ɔmiscē/
do cerebrales vel loch sano ꝛ expto ꝛ similibꝰ. Et i his ꝓcedatis
ad fortiores ꝛ ad minꝰ fortes fm necessitatē eaꝝ in digõne ma/
terie semp i hoc singulr notãdo q lz subtiliãtia ꝛ diuisiua faci/
ant ad digõnez materie fride maxie viscose: tñ nõ quecūqz hoc
faciūt in casu ɔueniūt: qm̃ ꝛ feniculus ꝛ apiuz ꝛ si sint huiusmo
di nature tñ i catarris nõ ɔueniunt vt dicebat Mes. vñ ex subti
liantibꝰ aūt et diuisiuis eligaň q̃ a proprietate virtutis ad hoc
certa cognoueris. s. q: sint cerebralia ꝛ pectoralia a proprietate
ɔfortãtia. Potus ēt aq̃ calide. s. simplicis decocte dicit Auic. ē
iuuatiuꝰ i catarris sup. calidis maturãs eos sup. q: ingrossat ꝛ
addit ꝛ expellit ab eo qd̃ sequiť eos ex mēbris anhelitꝰ maturã/
do id qd̃ ostēdit ꝛ leniēdo: quasi dicat q nisi maturareť p potū
aq̃ sua subtilitate descēderet i mēbra pectoris ꝛ faceret difficul
tatez i anhelitu ꝛ fortasse faceret vocē asperã ꝛ raucã. sed q: per
aquã igrossať nõ sic descēdit: vñ non lediť pectꝰ p humiditatez
leniēdo iuuat cãnaz. ꝛ hoc est experiētia ɔprobatū q qui sumūt
eūdo dormitū. v. vel. vj. ℥. aque ordei excorticati calide cū mo
dico zuccari i catarris calidis multū iuuãtur. Et si adsunt vigi
lie ꝓpter tussiz valet sirupꝰ de papauere fluente mã: sz cū est flu
xa exhibitio huiꝰ ē suspecta ne ꝓhibeať dissolutio mãe q: facit
ad ɔgelatõez eius. In hoc ēt valet diadragãtuz friduz ꝛ zucca
ruz violatū. ꝛ i ꝓcessu valet sirupꝰ de sticados. Circa itētõez
minoratõis mãe que stãte multo catarro i opere deberet eē pria
qm̃ in timore exuberãtis mãe fluētis necessaria ē minoratio di/
uerso tñ mõ in mã calida ꝛ frigida. Pro hac ergo intētõe dice/
bat Aui. ꝛ incipiat. s. medicꝰ a fluxu ventris ꝛ extractiõe sangui
nis. sz ꝓ fluxu ventris in mã calida laudat Rasis decoctionez
fructuū ꝛ decoctionez ordei fracti violaꝝ liquiritie iuiubaꝝ se/
besten passulaꝝ ꝛ capilloꝝ veneris. ꝛ his oībus fiat decoctio ꝛ
addať cassie. ℥. j. ꝛ ɔuenit in mã subtili calida. vel ɔuenit acci/
pere pillulas alsegereth a principio. nã infrigidãt eūando mãꝫ ca
lidã a principio. neqz timor ē ꝓpter stipticitatē mirabolanoruz
ne mã ɔtineať in pectore. qm̃ ponimꝰ mãm eē in fluxu ꝛ in prin/
cipio. Et ɔuenit eaꝝ exhibitio post cenã duobꝰ horis: ꝛ sumat
ʒ. j. ipsaꝝ ꝛ dz esse fm quãtitatē magnã fm ɔtinuitatez nõ fm
numeꝝ i. ij. vel. iij. pillulis. Nã cū a cerebro vel a iūcturis eua
cuare volumꝰ dicit Ras oz pillas fore magnas ꝛc. Etiã cū vo/
lumꝰ magis eūare facta semp digõne mãe valent pillule auree
mes. si tñ rectificenť cum modico dragãti ɔuenit nã minuit de
acuitate ꝛ calore eaꝝ: ꝛ tñ nõ minuit solutionē eaꝝ vt vult Se/
rap. neqz expedit i mã calida ad fortiores pillas transcendere vt
cochias vel de hiera maiori. De extractõe autē sanguis per
flõmiaz lz dixerit Auic. ꝛ raro quidē administrať flõmia ꝛ ꝓprie
in pricipio si nõ tollereť id propter plenitudinē. Et ratio huius
est quoniã a principio cõmouet mãs ꝛ disponit eas ad fluxuz vt
4ª primi caplo de flõmia: ɔuenit tñ i materia calida ꝛ a pricipio
eūatio minoratiua p flõmiã. Naz dicit Mes. q in tribꝰ casi/
bꝰ ɔuenit flõmia. Primꝰ ē vbi mã sit calida i corpe calido: ver/
bigrã vbi sit dñiuz sanguis qd̃ manifestať ex colore faciei ꝛ ru/
bedie oculoꝝ ꝛ plenitudie venaꝝ: tūc flõmia ē multū necessaria
ad ifrigidãdū ꝛ ad pticulariter eūandū p flõmiã fit diuersio ad
oppositã ptem q: in catarro vt plurimū fit ɔuersio mãe p cola/
torū ad pulmonē per flõmiã ab illa via diuertiť ꝛ sic competit

flõmia. Scðs casus ē non solū in materia sanguīea: sꝫ in mā
pure calida subtili fluente vbi timeat᷑ ne talis mā figat᷑ ī aliquo
mēbro ⁊ causet apa squināticū vel pleureticū. Et istū ēt casum
notauit Aui. cuꝫ dixit: ⁊ cum īuenit᷑ ī catarro punctio ī mānil/
lis significat ꝙ materia declinat ad latꝰ fiat ergo īceptio cū flo
bothomia. In isto igit᷑ casu simili laudat᷑ flobothomia. Ter/
tius casus est cū coniungit᷑ fluxus ⁊ catarrus cum fe. s. ꝯtinuo
q: tali existēte fit ꝯtinua effumatio in cerebrū ⁊ addit᷑ in cām mãe
catarralis: iō ꝯuenit flõmia de basilica vel de vena cōi: q: infri
gidato sanguine ⁊ ꝯñter cerebro infridat᷑ ēt materia que postea
nō ē ita apta ad fluxū. Et istū casū explsit Rasis in cāu nostro.
hoc totū intelligit᷑ stātibus cōditōibꝰ nō ꝓhibētibus flõmiā vt
de etate ⁊c. in reliquis casibꝰ in materia frida in corꝑe nō abun
dāte sanguine vbi nō sit timor de apate: vbi ēt nō sit febris val
de timorosa ē flõmia q: cerebrū cū sit maxie exangue si fiat flo/
bothomia vñ cerebrū infrigidet᷑ sequit᷑ in cerebro multa debili/
tas ex qua postea per indigōnē multiplicātur sup̄fluitates: īmo
indicatōe sumpta a cerebro nō apato vel non ꝑato apari in ca
lida cā flõmia semper coacte offert᷑: q: qui multa vtunt᷑ flõmia
ī apoplesiā cadūt ⁊ morbos frigidos vt visuꝫ ē supra. in catarro
ergo frigido nō fiat flõmia vt dictū ē sed minoret᷑ alijs modis:
vt cū clisteribus ꝑticipātibꝰ aliquali acuitate ⁊ caliditate in mā
frigida q: equat᷑ ⁊ remittit᷑ ꝑ ipsa malitia ꝯplonis frigide cere/
bri neqꝫ ē timor de agitatiōe materie ⁊ cōuersione eiꝰ ad caput
ꝓpter eius frigiditatē. In calida nō sic. nā in calida est materia
mobilis magis ⁊ clisteria q̃zuis tempata sint sūt agitatiua mãe
que agitatio ē multū timēda in mā calida. Valēt ergo clisteria
ex decoctiōe rex cerebraliū vt furfuris camomille sticados cui
addat᷑ cassia hierapigra. ⁊ si expedit addat᷑ hieralogodion. Sed
hoc totū intelligit nō existēte multa plenitudine in principio q:
tūc eēt multum timorosa. vnde nō semper debemꝰ fm distan/
tiā in gradu a mediocritate ēt mā remouēda alterare ad ꝯtriuꝫ.
nā ⁊ si indicatōe sumpta a mā ista videant᷑ ꝯuenire: tñ ꝓꝑ timo/
reꝫ agitatōis ⁊ ꝯmotōis hoc fieri nō dꝫ. ⁊ ꝓpter hanc cāꝫ ster
nutatio in pricipio ē suspecta vt supra dictū ē q: agitat᷑ mā. sed
minorata mā possumꝰ in ꝓcessu venire ad alia fortiora. sed vbi
mā sit frigida minoret᷑ cū pillulis appropriatis ī principio cū pil
lulis de hiera simplici ⁊ elefanginis ⁊c. per agaricū trociscatuꝫ
ex eo fiāt pillule. iij. ex. ꝫ. j. ⁊ semper post cenā per duas horas.
vltra has pillulas tādeꝫ ꝓcedere possumꝰ ad hierā maiorē ⁊ ad
pillulas cochias Auic. nō dico Rasis: ⁊ ad alias pillas dictas
in ꝑalesi ⁊ apoplesia ⁊ epilēsia. Succedit iā intētio diuersiōis
vt diuertat᷑ mā a parte suspecta ad nō suspectā ⁊ ꝯplet᷑ cū frica
tionibꝰ mēbrox īferiox cū vētosis cū lotōibꝰ ad crura ⁊ bra/
chia diuerso mō factis. nā in calida minus laboriosa fricatio q̃z
in frigida ē fienda ⁊ cū aqua decoctiōis salicū nenufaris ⁊ ca/
momille in calida: in frigida vero cū folijs lauri sticados maio/
rane isopi ⁊ similibꝰ: ēt ꝯueniūt caputpurgia masticatoria gar/
garismata. sꝫ in gargarismatibꝰ ponit Mesue cañ. quosdā: ⁊ in
masticatorijs debēt similes ītelligi cañ. nā gargarismata ī qui/
busdam casibꝰ ꝯueniūt ⁊ in quibusdā nō: vñ dicit ipe gargaris
mata quoqꝫ necessaria sunt ⁊ ꝓhibent᷑ interdū ⁊ inuenit᷑ iuua/
mentū cox ī tribus ꝯpetere casibꝰ. nā per ea pñt ꝯpleri diuerse
intētiones. nā aliqñ fiūt ad reꝑcutiēdū mām ⁊ ad sistendū flu/
xum: ⁊ aliqñ ad alterandū mām ⁊ digerendū: ⁊ aliqñ ad abster/
gendū ⁊ mūdificandū: ⁊ iō Mesue laudat in aliquibus casibus
gargarismata. Primꝰ cāus ē vbi sit mā fluēs subtilis calida
ꝓpter quā timeat᷑ ne ipa subtilis existēs ꝓfundet᷑ in pectore di
scurrens ꝑ cānam: ⁊ isto casu fiant gargarismata ad ingrossan/
dum. Sꝫ hic nota ꝙ nō fortis fiat agitatio ī gargarizādo: quia
talis motus facit ad agitationē mãe ⁊ ꝯuersionē ad illas ꝑtes: ⁊
ideo parat᷑ vt fluat mā: vñ melius ꝯplet᷑ intētio ꝑ ꝯtenta in ore.
Secūdus cāus ē vbi sit mā frigida ⁊ volumus calefacere vel
ecōtra fiunt gargarismata diuersa in mā calida ⁊ frigida. nam ī
calida fiunt gargarismata ex aqua rosata ⁊ aqua decoctiōis or/
dei remoto cortice vel ex aqua lentiū vel aqua decoctiōis coriā
drorum: ⁊ si ponat᷑ aliquid cāphore fortius īferret gum arabicū
amiliū succus liquiritie mucilago psilij ⁊ semina citoniorū ex/
corticata. nā vt dicit Aui. talia cū in ore tenent᷑ ꝑmiscet᷑ grossi/
tudo eius subtili ꝙ descēdit ingrossat᷑ ne descēdat ad ꝓfundū:
ista oīa valent in mā calida: ⁊ si ex eis pluribus fiat pasta de qua
fiant formule que teneant᷑ ī ore faciūt ad istā intētionē. In mā
vero frigida fiūt gargarismata ex aqua mellis ⁊ aqua decoctio
nis thuris maxie cū volumus retinere mām: vt qñ ē frigida li/
quida subtilis: tūc oꝫ nō tm̄ calefacere equādo māꝫ in qualita/
tibus sed ēt in mō substātie: ⁊ ita decoctio thuris squināti ⁊ san/
darace isto casu valet: sed vbi īdigeat īcisione valet decoctio pi/
peris acori ⁊ nigele. Unde nota ꝙ ī mā frida subtili aliqñ nimis
calefaciūt medici māꝫ: ⁊ ita eā calefaciēdo ⁊ subtiliādo fluidam
faciunt: ⁊ ista non conueniunt. Tertius casus est vbi sit intē/
tio mūdificatōis ⁊ abstersiōis ne mā figat᷑ in faucibꝰ. ⁊ isto casu
fit gargarisma cū abstergētibꝰ vt cū oximelle simplici cuꝫ oxi/
melle squillitico ponēdo aliquid myrrhe cuꝫ aqua decoctiōis
maiorane isopi calamēti pulegij cū decoctōe ficuū ⁊ similibꝰ: ⁊
hoc īfra mā frida. sed ī calīa valebit aq̄ ordei ⁊ aqua lactis vel aq̄
zuccari ad abstersionē. In quibusdā aūt casibꝰ gargarisma/
ta sunt vetita. Primꝰ cāus ē vbi sit materia subtilis vel catar/
rus subtilis ad pulmonē fluere cōsuetus. Dicit Mesue: ⁊ qū di
cebat primū ꝙ vbi sit materia subtilis de qua dubitet᷑ ne ꝑue/
niat ad sinū pectoris ꝙ tunc gargarismata ꝯueniūt ad sistēdum
ideo vt supra dixi ī illo casu lꝫ īgrossare sꝫ nō cū gargarismate.
nā cū ꝯsueuit materia fluere ad pulmonē nō debemꝰ gargari/
zare q: per motū habilitat᷑ materia ⁊ via ad fluxū: vt stāte ma/
teria parata ad fluxū bene possumꝰ sistere catarruꝫ ⁊ inspissare
nō gargarizādo cū aliquibꝰ retētis in ore vt cū aqua ordei ru/
pti: vel cū aqua rosata vel aqua decoctiōis rex frigidax stipti/
cax vt coliādrox sumach ⁊ similiū. Scðs casus ē vbi mate/
ria dicat᷑ eē multe q̃ztitatis: tūc gargarismata sunt ēt vetita ꝓ/
pter agitationeꝫ cōsequentē in materia multa. Tertius ca/
sus est in parato ad suffocationeꝫ: quia omnis materia modica
fluens ducit corpus ad suffocationeꝫ per gargarismata: etiā si
materia fuerit frigida parat᷑ materia ad fluxū. ⁊ idem intelligi/
mꝰ ī similibꝰ casibꝰ de masticatorijs: qm̄ ad similia ducere pos/
sunt ꝑicula: ⁊ hoc bene mēti tenete ꝓpter cōes errores. fiat er/
go in his casibꝰ ꝯuersio ad oppositū vt ad nares vt ꝑ caputpur
gia: vt si volumus ꝯuertere catarrū calidum ad ꝑtes nariū fiat
cū euaporationibꝰ rerū frigidax fm potētiā: calidax fꝫ actuꝫ:
vt. ℞. aque decoctiōis or. flox nenufaris violax ⁊ liquiritie: ⁊
ex ea calida recipiat᷑ fumus ꝑ nares vel accipiat᷑ decoctio dicta
leuis caliditatis ⁊ trahat᷑ ꝑ nares: nā tunc mā cōuertit᷑ ad op/
positum. si autē mā sit frigida valet succus bletis depuratꝰ at/
tractus per nares ⁊ aqua decoctiōis ficuū etiā ponēdo parum
vini albi cū huiusmodi aqua maiorane aqua isopi aliqui hoc fa
ciunt: ⁊ si fortius attrahere volumus pñt poni spēs hyere ī aqs
dictis vel in decoctiōibꝰ: ⁊ radix anacardi notabilr educit ma/
terias ꝑ nares decoctio quoqꝫ nigelle piretri vel piperis longi
oīa talia valent ad ꝯuertendū mām frigidā ꝑ nares: ⁊ euapora
tio ēt rerum calidax dictax ⁊ similiuꝫ ꝑ nares facit ad hoc ēt
ad hāc ēt ītētionē vltimo sternutatoria maxie valēt sicut a pri/
cipio erant maxie nociua. vñ de his dicebat Mesue: sternuta/
tio est suspecta in principio: q: mā quieta indiget vt maturet᷑ ⁊
ipa multiplicat ⁊ dilatat materiā ⁊c. ⁊ addit at vero post catarri
maturationē est eiꝰ iuuamētuꝫ sublime mūdificās radicē. i. ra
dicitus mūdificat. ⁊ addit: ⁊ ad hoc iuuātius ē post corꝑis mū/
dificationē ⁊ ꝓpriā. i. ⁊ totius corꝑis ⁊ postea cerebri: ita ꝙ añ
mūdificationē ⁊ ante ꝯuersionē ⁊ ꝓpriā sternutatio est suspecta
sed tñ hec nō fiant vbi timeat᷑ de lesiōe oculox: vt in paratis ad
obtalmias ⁊ lachrymas oculox ⁊ catarra ctā q: in dictis casibꝰ
talia caputpurgia fortia ⁊ sternutatoria ⁊ vaporatiōes sūt mul/
tum verēda: ⁊ in isto casu oꝫ diuertere ꝑ aliā regionē q̃ nūquā
ē verenda nisi in passiōibꝰ neruox vt fiat diuersio apposito ve/
sicatorio post aures maxime ī mā subtili vel frigida ⁊ aquea: vt
℞. de pede coruino ⁊ massellet᷑ cū duobus lapidibꝰ: ⁊ fortiter li
get᷑ in vacuitatibus post aures īfra tres horas vesicabit᷑: ⁊ po/
stea incidant᷑ vesice: ⁊ postea apponāt᷑ educētia aquaꝫ vt capiat᷑
ex ficubus cū melle et modico frumēti vel caulibꝰ pax vstis ad
ignē ⁊ superpositis. nā talia multū attrahūt d aqua: vel ponāt᷑
alia ruptoria alīs dicta de cātaridibꝰ ⁊c. Aliqñ ēt ad diuersionē
fit ꝑforatio cutis in collo cū ferro ignito ⁊ in eo ponit᷑ sedatium
vel alr vt dicit᷑ sectariū in formā cordule ⁊ singula die trahit᷑
illa cordula per locuꝫ perforatū: ⁊ ita dolorē causans conuertit
materias ad illā viā. ⁊ sic multū ꝓdest si teneat᷑ apertū orificiuꝫ
⁊ cordula posita in foramine sit nodis repleta ⁊ oī mane cōmo/
ueat᷑. Nā per nodos fit aliquis dolor ⁊ currit mā ad locū oꝫ er
go sepe illas ꝑtes ꝯmoueri ꝑ cordā ad dolorē inducendū. Me/
sue ponit ad diuertēdū aliū modū vt. s. raso capite capiat᷑ cepe
vel cōe vel cepe squilliticū ⁊ fricet᷑ fortiter in parte anteriore ca
pitis. nā per talē ꝯfricationē cōuertit᷑ mā ad partē cutis. ⁊ po/
stea quidā ponūt rubieātia super cutiꝫ. Ponit Auic. cū sinapi
⁊ fimo columbino ⁊ cum rutha ⁊ similibus acutis fortiter. sed
reuera applicatio hox rubicantiuꝫ supra caput ē suspecta nisi
simus securi vt non trahat᷑ materia ad cerebrū ꝙ fere nunquā
est ꝙ ita sit mūdificatū corpꝰ quin possit mā illuc fluere: iō ego
nunq̃ꝫ laudaui neqꝫ ēt cauteria: q: maius ē ꝑiculuꝫ de ꝯuersiōe
mãe ad cerebrū q̃z sit iuuamētū qd inde sequit᷑. Laudāt ēt qdaꝫ
cauteriū actuale ī ꝯmissura coronali anteriori: qui locus decla/
rat᷑ accipiēdo manū ⁊ posita ea ī radice ad extremitateꝫ nasi illa
ꝑs quā tāgit digitꝰ lōgior: est cōmissura vt dictū est supra ī caº
sode vbi dꝫ fieri cauteriū. nec ēt hoc laudo q: semꝑ ē timor ī ap
plicatōe ferri igniti cuꝫ cauteriū debeat quasi vsqꝫ ad os ꝑue/
nire. ⁊ dubiū est ne ēt vehemētia caliditatis attingat os vel al/
moeatiꝫ ⁊ spasmet᷑ almocatiꝫ. ⁊ iste ē timor quē notauit Aui. 4ª
primi: ⁊ lꝫ medici tuscie ī oī fere catarro applicēt talia cauteria:
ī his ꝑiculuꝫ magnuꝫ est: nec ē magna vtilitas vt sepe vidimꝰ.
Nā cuꝫ facta est escara oꝫ illaꝫ remouere cū humectātibꝰ ⁊ se/
pe sic addit᷑ ad nocumētuꝫ. Cauterizare aūt ad ꝑteꝫ posterioreꝫ
vel ī brachijs nō tm̄ est ꝑiculuꝫ. De penultia ītentōe. s. sistē/
di catarx: hec intētio ēt ꝑficiēda nō est nisi cūata fere tota mā.
Naꝫ dicit Mes. quidaꝫ stolidi exhibēt ꝓhibētia fluxuꝫ mãe in
pricipio ante digōneꝫ ⁊ mūdificatōeꝫ cōeꝫ: ⁊ q: īcuneat᷑ ⁊ mul
tiplicat᷑ mā postea disrūpit᷑ fluxus maior priore. Dicit tñ ꝙ ī ca
su aliquo oꝫ ēt a pricipio sistere catarx vt ī casu dicto vbi sit mā
subtilis fluida nimis ⁊ timeamꝰ ne figat᷑ multū in mēbris tunc
sistat᷑. sed tñ de hoc ēt dubitauit ⁊ videt᷑ inuere ꝙ meliꝰ ē ꝙ di
uertat᷑ ad ꝑteꝫ cōeꝫ non timorosaꝫ. Nā dixit: ⁊ fortassis in ali/
quibꝰ casibꝰ cogimur ī pricipio facere. s. diuersionē ⁊ ꝓprie qñ
timemꝰ ne mā repat in ꝓfunduꝫ aut ī ꝑtes nobiles aut nobiliū
⁊ necessariū oꝑationuꝫ fiat destructio illico sicut ē catarrus ꝑfo
cans subito. postea addit: ⁊ fortasse regimē diuersiuū vie eiꝰ est
hoc nobiliꝰ ⁊ securiꝰ: īmo regimē abscisiuū qd diximꝰ ē regimē
dubiū ⁊c. Et ita dicit ipse ꝙ lꝫ ꝑ huiusmodi diuersionē fiat ali/
qualis agitatio: tñ q: diuertit᷑ ad ꝑteꝫ non timorosaꝫ appet sibi
ꝯuenientiꝰ diuertere q̃z sistere catarx. Sꝫ bñ aduertat medicus
ī hoc q: aliqñ corpus stat ī tali dispōne ꝙ nisi sistat᷑ catarrꝰ du/
bitatur

bitaꝝ de ꝓxima suffocatōe: ⁊ tūc oꝫ sistere catarꝝ. Nā ꝑ diuer-
sionē non sufficiēter sistꝛ catarrus: veꝝ est tñ ꝙ ī hoc opꝫ a le-
uioribꝰ ꝓcedere ad fortiora: verbigrā in mā calida multū diffe-
rēter sistūt catarꝝ. nam quedā tenenꝛ in ore: quedā lambunꝛ:
ꝗdaꝫ suffumiganꝛ ⁊ quedā deglutiunꝛ. Tenenꝛ ī ore vt cāpho
ra mucilago psiliȷ aq̄ ordei fracti frīda actualr aqua lactuce pill'e
bichibie facte cū cāphora ⁊ boloarmeno cuꝫ seie papaueris vel
lactuce ⁊ mucilagine psiliȷ fiat formula q̄ teneaꝛ ī ore. Ualet ad
deglutionē sirupꝰ de papauere de nenufare loch de papauere
⁊ diapapauer ⁊ cū diacodion vel diaiecur. Et nota ꝙ in diaco-
dion ī hac itētōe ñ pōt poni mel vt vult Gal. 7° decē tractatuū
dixit: Scimꝰ eiꝫ ꝙ subtiliatiue virtutis ē mel: qđ nō ꝯuenit ī ca
su ī cal'a mā. qđ ēt dicit Mesꝛ. Nā ī melle ē itētio ꝯria ad inten-
tōeꝫ quā ꝗrimꝰ: qꝛ ē subtiliatiuū abstersiuū. sꝫ loco mellis po-
naꝛ vinū coctū. Ualet ēt in mā mixta diaolibanū si sumaꝛ ex eo
ʒ. j. ī itroitu lecti cū aq̄ plantagīs ī mā magis calida: ⁊ cuꝫ aqua
isopi ī mā magis frida. Et đ hoc vidi ego sepe expientiā qm̄ mi
rabil'r sistit catarꝝ ⁊ ꝓhibet tussiꝫ ⁊ dormire facit. Inter odora
menta valēt odoratiōes reꝝ frigidaꝝ vt tenere rosas frigidas ī
manu ⁊ odorare furfur: ⁊ fm aliquos sulfur prius infusum ī ace
to ⁊ fabe torefacte ⁊ infuse in aceto ⁊ odorare camphoraꝫ: infri-
gidare ēt testiculos cū oleis appropriatis: vt oleo de nenufare
⁊ similibus: ad hoc facit. valet ēt sirupus de mirtis qꝛ remouet
catarrū a mā calida. ī cā frigida sistunt singulr tria gūa olibani
vel masticis cōueniēter si deglutianꝛ ⁊ spica retēta inter fauces
⁊ dētes ⁊ nigella torefacta ēt laudaꝛ ꝑ viā etiā suffumigiȷ sisti-
tur catarrus vt si sumanꝛ lapides igniti ⁊ sparganꝛ aceto nam
faciunt suffumigiū sistēs catarrū calidū: ēt semē lini torefactuꝫ
cuꝫ aceto ⁊ saudaracha ꝯueniēs ē ⁊ cōis ī vtroqꝫ. s. calido ⁊ fri-
gido. Sulfur ēt ⁊ storax ⁊ myrrha oīa talia in calida si infundā-
tur in aceto dicunꝛ valere. sꝫ A. ponit furfur infusum ī aceto ⁊
forte melius iacet littera q̄ꝫ ꝙ dicaꝛ sulfur. possunt ēt fieri in fri
gida pillule tenēde in ore cū thure cuꝫ mastice cuꝫ spica. valent
etiaꝫ in casu quedā loch ī cā frigida vt loch de pino cū mastice
⁊ thure: sꝫ in calida aliter ifrigidenꝛ vt loch de pino simul cum
cāphora ⁊ boloar. Sunt ēt alia fortissima ad hoc vt quedā for-
me pillulaꝝ vt pillule de arnoglosa: pillule de lingua auis: pil-
lule ad oēs morbos catarri. nā oēs tales sunt oppiate: sꝫ corre-
cte tñ mirabil'r. Mesue aūt ponit duas descriptōes. vnam filiȷ
zacharie: aliā Alexādri medici ⁊ dicit sumāꝛ. ʒ. iij. vsqꝫ ad. v. ī
nocte: ⁊ hoc dicit in pria descriptiōe. In 2ª descriptiōe dicit a
ʒ. iij. vsqꝫ ad. v. sed nota hic ꝙ liber ē corruptꝰ: qꝛ vult dicere a
tribus pillulis vsqꝫ ad. v. ⁊ nō a. ʒ. iij. vsqꝫ ad. v. qm̄ aliter dor-
miret ī eternū: dicit ꝙ teneaꝛ ī ore preterq̄ꝫ aliquid deglutiaꝛ.
Et ideꝫ voluit Aui. de huiusmodi narcoticis: ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ vo
lūt ꝙ huiusmodi narcotica nō denꝛ nisi dū corpꝰ est vigilās vt
expuat id liquiduꝫ qđ dissoluiꝛ a pillulis: ⁊ tūc pōt tenere ⁊. ij.
⁊. iij. vel vnā grossam in ore ⁊ primo intelligiꝛ qñ nō intēdimus
somnū inducere. Ultia intētio est añcessio ad nocumēta. s. qñ
sit timor de apate ī gutture vel ī pectore: tūc oꝫ antecedere cō-
fortādo mēbra pata ledi cū appropriatis vt si sit timor de squi-
nātia cū flōmia illas ptes respiciēte diuertēdo ad oppositū ⁊ cū
vnctōe partiū gutturis cū appropriatis. ⁊ si sit timor de apate
ī pectore fiat inunctio cōfortatiua circa pectus ne recipiat no-
cumētū ⁊ sumunꝛ aliqua ad itra ꝯfortatiua de quibꝰ diceꝛ ī ca
pitulo de tussi. Cōfortatio cerebri fit cū his que dicta sunt in ca
pitulo de soda calefaciētia vel infrigidātia. ⁊ sic ē finis huiꝰ so-
lēnis capituli de catarro ad laudē dei oīpotētis.

Caplm decimūquintū de obtalmia.

c Um ea que ī oculis alba sūt ī rubedinē mutata
fuerit fluxeritqꝫ lachryme ⁊ ī angulis oculoruꝫ
lachrymalibꝰ lippitudo collecta fuerit dicemus
tūc egrū pati obtalmiā: ⁊ quātoplus fiūthoma
tū vehemētia aut ipsoꝝ affuerit minoratio tā-
to plus erit obtalmie fortitudo aut ipsiꝰ debilitas. deterior au
tē obtalmia ē cū alba oculoꝝ videnꝛ iflata ⁊ adeo eleuata vt
oculoꝝ cooperiāt nigredinē ⁊ palpebre iuersenꝛ. In prīci
pio vero curatōis obtalmie cephalica ē flobothomāda ex ma
nu vel ex brachio ptis ꝯtrarie ī qua ē oculus īfirmꝰ nisi leuis
fuerit obtalmia: ⁊ quāto fortior fuerit obtalmia tāto plus est
minuēdū de sanguine. Deide vēter ex mirabol'. citrinis ⁊ te-
reniabin ⁊ succo fructuū soluēdus ē. Eger a carne ⁊ a vino ⁊
a rebꝰ dulcibꝰ abstinere dꝫ ⁊ cibū minuere. Qđ si ista nō suffi
cerēt sieꝛ albū in lacte iuuēcule puellā lactātis fricandus ē ⁊ in
oculis distillādus. Et si lipitudis multitudo fuerit ī oculis
collcā radius coto iuoluaꝛ ⁊ madefiat ī aq̄ ⁊ cuꝫ eo oculus ab
illa lippa mūdeꝛ: deide puluis azimꝰ aspergaꝛ ⁊ supponēdo
oculis aliquid vt cotū suauiter eleueꝛ sustēteꝛ ⁊ ligeꝛ: ⁊ eger in
domū tenebrosaꝫ mittaꝛ ⁊ igeniādū quātū possibile ē vt som
nus ꝓuocaꝛ. Caueat tñ ne sup oculū īfirmū dormiat ⁊ ne ca
put depssuꝫ sit sꝫ superiꝰ eleuatū: nec vestimētoꝝ capitia sint
stricta nec ī faciē se diu ꝓiiciat. Si autē oculus leuior fiat ⁊
dolor sedeꝛ ac lachryme minuanꝛ flōmia iā facta ⁊ vētre soluto balneū multotiēs īgrediaꝛ: ex hoc enim passionis reliquie
dissoluenꝛ. Qđ si ī oculo humorositas ⁊ grauedo remāse-
rint puluis citrinꝰ ē imittēdus: ex his aūt que hñti obtalmiaꝫ
multū ꝯferūt ē vt frons ⁊ palpebre ex hoc linianꝛ epithima-
te: qđ. ℞. sieꝛ memite ro. aloes liciȷ sanda. ru. fausel croci oriē
talis oiuꝫ añ. equales fiāt ex eis pill'e. Cūqꝫ necesse fuerit re-
soluaꝛ vna ex eis ī succo coriādri aut ī succo endiuie aut in aq̄
rosacea ⁊ liniaꝛ cū eo si deus voluerit. Sieꝛ album. ℞. ce-
ruse ablute. ʒ. x. sarcocolle grosse. ʒ. iij. dragagā. ʒ. j. opiȷ. ʒ. s.
fiāt ex eis pillule forme lētis similes. Puluis citrinꝰ. ℞. sarco-
colle grosse. ʒ. x. aloes. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. liciȷ. ʒ. ij. ⁊
his optime tritis imittaꝛ puluis cū opus fuerit. Puluis albus
℞. sarcocollā albā ⁊ pinguē que mittaꝛ ī lacte mulieris qđ me
lius est cū alicuius iuuencule fuerit ⁊ dimittaꝛ in vmbram do-
nec sicceꝛ ⁊ teratur optime ⁊ omnibꝰ. ʒ. x. ipsius addatur de
sieꝛ memithe. ʒ. ij. qua iterū optime trita reponanꝛ ⁊ cū opus
fuerit in oculuꝫ mittanꝛ.

c Um ea que in oculis.

Post de-
terminationē de passionibꝰ cerebri ⁊ neruoꝝ ⁊ cōmu-
nis cuiusdā dispōnis apud medicos tñ ꝯtra-
cte ad cerebrū vt de catarro. Nūc ꝯsequenter
Rasis incipit determinare de dispōibꝰ orto-
ruꝫ a cerebro ⁊ organoꝝ quattuor sensuū exte
rioꝝ ⁊ partiū adiacētiū vt oculoꝝ nariū ⁊ auriū ⁊ lingue ⁊ den
tium ⁊ partiū adiacētiū. Et prīo determinat de dispōnibꝰ ocu
loꝝ ⁊ ꝓpter ꝓpinquitatē ipsoꝝ oculoꝝ ad cerebrū: ⁊ ꝓpter no
bilitatē ipsoꝝ cū sint organa virtutis nobilioris sensitiue exte-
rioris vt visiue: vt prīo de sensu colligiꝛ. Et diuidiꝛ iste tracta-
tus de oculis in tot partes quot spālia ponit capl'a. ⁊ sic posset
diuidi in. xiiij. vel. xvj. partes pricipales fm diuersa capl'a que
ponit de dispōnibus vel oculoꝝ vel accidentiū eis eueniētium
vt đ lachrymis ⁊ fistula lachrymali: vel de dispōnibꝰ palpebra-
ruꝫ vel de dispōne ipsius virtutis visiue vt de debilitate visus
⁊ imaginatiōibꝰ: partes patebunt ex ordine capituloꝝ. Prima
ps. i. pñs caplm pōt diuidi principalr ī duas partes. Et pᵒ de-
terminat de obtalmia tanq̄ꝫ de dispōne cōiori vel principaliori
vt dicit Gal'. 4° decē tractatuū qꝛ ē dispō iter reliquas dispō-
nes oculoꝝ freqnētissime accidēs eis. ⁊ sic determinādo de ob-
talmia duo facit. Nā pᵒ ꝑ quedā signa ⁊ accidētia declat ipsaꝫ
obtalmiā. 2° ꝯñter ꝓsequiꝛ ponēdo curā eius. 2ª ibi: In princi
pio vero curatōis ⁊c̄. pª adhuc ī duas. Prīo facit qđ dictū ē.
2° ponit regulā ad declarandū fortitudinē vel debilitatē obtal
mie manifestās ēt que dicaꝛ eē deterior inter spēs eius. 2ª ibi:
Et quāto plus de pria parte dicit: Cū ea que in oculis alba sunt
⁊ ad rubedinē mutata fuerint. i. cum ptes que in oculo nālr di-
sposite sūt albe vt ꝯiunctiua anteriꝰ discoopta cū apparet ru-
bea vel mutaꝛ ad rubeū fluxeritqꝫ lachryme ⁊ ī angulis oculoꝝ
lachrymalibꝰ lippitudo collecta fuerit dicimus tunc egruꝫ pa-
ti obtalmiam.

Anothomia oculi.

Pro ītelligētia huiꝰ partis ⁊ to
tius capituli ⁊ sequentiū: est pᵒ
notāda breuiꝛ anothomia oculi: qꝛ sine eiꝰ clara ītelligētia ñ pōt
hēri cognitio recte de dispōnibꝰ oculoꝝ. Cōponiꝛ igiꝛ oculus
vt mēbrū officiale ex pluribꝰ integratū simplicibꝰ principalr ad
visionē a nā deputatū. s. ex quattuor pricipalibꝰ tunicis vel. vij.
fm denominationē ⁊ tribꝰ humoribꝰ que tunice diuersiꝫ no-
men hñt. pª que ē circūuoluēs oculū diciꝛ ꝯiunctiua ⁊ est satis
grossa sub qua ē caro alba ⁊ multa pinguedo ⁊ musculi mouen
tes oculū ⁊ ad visibilia dirigētes pupillā. hec tñ nō cooperit to
tuꝫ oculū añ: imo oculus fm parteꝫ anteriorē vt fm nigrū re-
manet ab hac tunica discoopertus. qꝛ talis tunica ē colorata al
ba impediret trāsitū spēruꝫ visibiliū ad intra oculū. Et ex hoc
pꝫ ꝙ per hoc ꝙ hec tunica sit grosse substātie ēt sub se ꝯtinens
pinguedinē reflectentē cal'm interiꝰ stante oculo als per ꝯplōnē
frido ⁊ mēbro aqueo. qđ nō ꝓpterea nō riget ī aere frigido vbi
vt dicūt cōiter scribentes ⁊ spālr Ja. de forliuio 2° tegni ī qōe
pª de oculis vbi riguisset nisi fuisset tali defensione munitus:
vt dicit. Pꝫ hoc eē falsuꝫ qm̄ quo ad maximā partē anteriorē
remanet oculus discoopertꝰ ab hac tunica ⁊ pinguedine: ⁊ ita
per hāc viā pñt iprimere extrinseca infrigidātia. Et sic non est
dicēdū ꝙ per hanc cām nō rigeāt principalr sꝫ ꝑꝑ aliā cām vt
al's dixi vt ꝑꝑ caliditatē ꝯplōnis oculi ꝑꝑ influentē ꝯplōnē fm
quā credo oculū eē calm notabilr. Et originaꝛ ista tunica ab al
mocati pāniculo supra craneū extēso. ⁊ ista ē grossior tunica ce
teris. 2ª diciꝛ cornea que sequiꝛ fm partē anteriorē sic vocata
ad similitudinē cornu: ⁊ fm posteriorē diciꝛ secūdina. ⁊ ē ante-
rius in directo pupille sepata ī quattuor tunicas subtilissimas
hoc ē pelliculas ꝑꝑ maiorē paruitatē. Et lꝫ huiusmōi ptes tu-
nice cornee que sunt anterius situate dicanꝛ eē distīcte: tñ nec
per sensuꝫ nec anothomiā distinguūꝛ. Ordinauit tñ sic nā vt ēt
nocumentū vni parti cōicatū nō cōicetur ceteris. ⁊ ista origina
tur a dura matre prīo pāniculo ifra craneū. Infra istaꝫ tunicaꝫ
secdaꝫ diciꝛ eē alia que vocaꝛ vuea q̄ dr̄ vuea qꝛ ꝯtinet humorē
albugineū mediū existētē iter alias duas dr̄ sic ad similitudinē
grane vue ab vua hꝫ foramē ꝑuum ista tunica ꝙ ꝑ foramē trā-
seunt spēs visibiliū: ⁊ per idē ēt foramē trāsit de humore albu-

gineo ad ip̄am corneā humectādā: ita ꝙ ꝑs illius humoris stat
media inter corneā ⁊ vueā: post hāc est humor albugineus qui
cōtinetur ab vuea: post hunc ē alia tunica que dicit̄ aranea vel
retina: ⁊ ꝯtinet ſm totū ⁊ cristaloidē ⁊ vitreū humorē. Nota ꝙ
vuea originat̄ a pia matre que ē sub craneo post durā matrez.
Ista retina originat̄ ſm quoſdā a rethe mirabili. A. dicit ꝙ ori-
ginat̄ ex velaminibꝰ coopientibꝰ neruos obthicos: ⁊ sic hētur
nā organica ip̄ius oculi. Qua sic expedita anathomia ē sp̄alius
aduertēdū: vt īfra dicet̄ de quid nois obtalmie ꝙ obtalmia est
ap̄a ꝯiunctiue: ⁊ aliqui addūt calidū ⁊ maxime sanguineū: vt fu-
it Gal' loco allegato 4° decē tractatuū cū dixit: declarās ob-
talmiā ꝙ ē flegmon circūnucalis tunice: vel mēbrane dicte cō-
iunctiue: ⁊ lz vt infra videbit̄ ēt ap̄a frigiduz possit denominari
obtalmia. ⁊ nō tantū ꝙ fit ꝯiunctiua: sed etiā cornea: qꝛ tñ vt in
pluribus obtalmia ē ap̄a calidū ⁊ in ꝯiūctiua factū vt ī pluribꝰ.
iccirco ab aliquibꝰ scribit̄ taliter. s. ꝙ sit ap̄a calidū ⁊ in ꝯiuncti-
ua factū: ⁊ ex hoc ꝑ tēt accidētia eius ꝙ ille ꝑtes ꝯiunctiue que
ap̄ant̄ ad rubeū declināt ⁊ ꝓpter intumescētiā venaꝝ cū mem-
briū ap̄atur: ⁊ ꝓpter repl'onez sanguineā cū dicat̄ flegmon: sal-
tē vt ī pluribꝰ: lz ēt vt infra videbit̄. In alijs ap̄atibꝰ ēt frigidis
alba oculoꝝ tingunt̄ ad rubeuz. Et ex hoc pz scd̄o ꝙ cū oculus
dicat̄ eē mēbrū inter extrīseca maxime sensibilitatis: vt voluit
Gal'. ⁊ Alex. cū in ap̄ate fiat solutio ꝯtinui ⁊ ꝯñter fiat dolor: ⁊
sic cuz passione cerebri: aliqualr̄ cerebrū ip̄m ꝯstringit̄: ⁊ inde fit
expressio humiditatis que veniēs ꝑ poros ad angulos lachry-
males facit lachrymā sicut ēt fit ⁊ fletus ꝑcepta re nociua a vir-
tute appetitiua: ⁊ iō effusio lachrymaꝝ ꝯcomitat̄ ad obtalmiaz
vt in pluribꝰ: ⁊ etiā ī angulis lachrymalibꝰ aliqua ꝑs dicte mãe
defluxe detēta inspissat̄: ⁊ sic ad nāz lippitudinis deducit̄. Hec
ergo accidētia ꝯcomitāt̄ quasi de necessitate a l obtalmiā. his
ergo appentibus dicemꝰ tunc egrū pati obtalmiā vt dicit tex-
tus. De scd̄a ꝑte dicit declarādo diuersitatē in gradu fortitu-
dinis ⁊ debilitatis eiꝰ ⁊ maioris ⁊ minoris melā olie dixit: ⁊ est
lr̄a clara. Et q̄zto plus sinthomatū vehemētia. i. accidētia acui-
tatis ⁊ intēsio aut ip̄oꝝ affuerit minoratio. i. remissio tanto erit
obtalmie. i. cognoscet̄ fortitudo aut eiꝰ debilitas sup. ī melāco-
lia: hoc pz ex eo qꝛ effectus declarat cām. Addit declarando q̄
sit deterior: deterior aūt obtalmia ē cuz alba oculoꝝ coopiunt
nigredinē ⁊ palpebre inuersant̄. Pro quo nota ꝙ alba oculorū
dupliciter pñt dici coopire nigredinē. i. corneaz. Uno mō ꝙ in
tantū ꝓpter ap̄a intumescat ꝯiunctiua vt ꝓpter eminētiā eius
supra corneā quasi cornea occultet̄. Uel alr̄ qñ ap̄a in ꝯiuncti-
ua nō tm̄ cōicat̄ ꝯiunctiue: īmo ēt extēdit̄ supra corneā: tunc ēt
dicere possumꝰ ꝙ alba oculoꝝ. i. ꝑtes ap̄ate in albis oculoꝝ co-
operiunt nigredinē: qꝛ ip̄a ap̄ata ī dictis albis apparētia exten-
duntur supra nigredinē. ⁊ tūc dicebat Aui. ꝙ talis obtalmia ē
ꝑtrāsiens terminū. s. in magnitudine. nā que nō ꝑtrāsit termi-
num occupat solā ꝯiunctiuā vel ꝑtē eius: ⁊ addit ⁊ palpebre in-
uersant̄. i. palpebre suꝑiores superius eleuant̄. nā declarat̄ ma-
gnitudo ap̄atis oculi palpebrā sursuz eleuātis: lz talis inuersio
etiā ab alijs cāis fieri possit. Ex his ergo duobus declarat̄ ma-
gnum ap̄a obtalmicū ⁊ sic ceteris paribꝰ tūc deterior ē obtalmia
vt pz. Et hic nota ꝙ. R. ꝯpat obtalmiā in melācolia cū ē talis
de qua ē dictuz dicēs eā eē deteriorē ad alias duas sp̄ēs de q̄-
bus faciunt mentionē auctores: ⁊ specialr̄ Serapio 2° breuiarij
caplo d obtalmia ad primū: vbi posuit tres sp̄ēs obtalmie. Unā
sciꝫ causatā a cā extrinseca. s. fumo sole vel puluere: ⁊ hec ē fa-
cilis curatiōis: qꝛ ad hanc aliquotiēs nō sequit̄ fluxus mãe ali-
unde: ⁊ apud aliquos dicit̄ obtalmia non vera: qꝛ solū ꝑ immuta-
tionē oculi humidū in oculo rarificat̄ maiorē locū occupans: ⁊
ita videt̄ ibi ap̄a causari ⁊ in remota cā imprimēte per se remo-
uetur morbꝰ. 2ª sp̄ēs ē vehemētior p̄ria ⁊ difficilior. ⁊ ista fit a
cā extrinseca vel intrinseca fluente aliqua mā ad ip̄sū oculū. sed
pauca ita ꝙ appareat rubedo sz nō eminētia vel tumor. ⁊ ad istā
remouēdā exigunt̄ ingenia preter remotionē cāe p̄mū impri-
mētis. 3ª ē fortior de qua dicit Rasis in tex. qñ. s. extendunt̄
ap̄ata vltra ꝯiunctiuā ⁊ accidētia crescūt d lachrymis ⁊c̄. ⁊ hoc
ē qd̄ voluit. de his sp̄ēbus ⁊ alijs ponet̄ latius infra loco suo le-
ge lr̄am. Sequit̄ alia pars: In principio ⁊c̄. Hec ē scd̄a ꝑs prin-
cipalis huius capituli in qua ponit̄ cura obtalmie. Et p̄rīo pōit
curā ſm intētiones diuersas ad diuersa t̄pa ip̄iꝰ obtalmie. 2°
ponit descriptiones quarūdā medicinaꝝ ꝯueniētiū ī dictis tē-
poribꝰ de quibꝰ fecerat mentionē. 2ª ibi: Ex his que habēt ob-
talmiā. p̄ª adhuc in tres. Nā p̄rīo ponit curā obtalmie in prin-
cipio eius. 2° ponit curā ip̄sius in augmēto ordinādo ēt dietā
quātū ad aliqua que ēt ꝯueniūt in principio ⁊ in alijs t̄pibꝰ. 3°
ponit curā ꝯueniētē post statuz. 2ª ibi: Et si lippitudinis multi-
tudo. 3ª ibi: Si aūt leuior fiat ⁊c̄. De p̄ria parte quattuor facit.
nā p̄° ponit curā per flōmiā. 2° per medicinā secessiuā. 3° po-
nit regimē quātū ad cibū ⁊ potū. 4° ponit curā per sief ponēdū
in oculis: partes patebunt legēdo. De p̄ª ergo parte dixit: In
principio cure obtalmie cephalica ē flōmanda ex manu vel bra-
chio partis ꝯ̄rie in qua ē oculus infirmus nisi leuis fuerit obtal-
mia. Et addit: ⁊ quāto fortior fuerit obtalmia tāto plus minuen-
dū est de sanguie. Pro ītelligētia huiꝰ partis ⁊ sequētiū ē no-
tandū ꝙ Rasis ī hac caplo ponit curā maxīe ꝯferētē obtalmie
vt plurimū ꝯtigēti puta obtalmie vere ap̄ose cal'e vel sanguīee.
⁊ ſm hoc pz ꝙ flōmia in principio ē necessaria ad diuersionem
mãe ne fluat ad locū dolorosuz hīta maxīe ꝯsideratōe ad duo.
vnū ē sensibilitas particule lese: qꝛ oculus ē sensibilissima ꝑticu-
laꝝ extrinsecaꝝ: vt voluit Gal'. 13° terapētice ca° vltimo. ⁊ ꝯñr
ꝓpter dolorē fit magna attractio: ⁊ sic ē necessaria maxīa di-

uersio ⁊ ꝓhibitio fluxus que per flōmiā ꝯplet̄. 2° qꝛ talis fluxꝰ
materie ē maxīe verendus ne ꝓpter multitudinez materie fluē-
tis ad oculuz fiat oppilatio in vijs delatiōis specieruz visibiliū
⁊ etiaz spirituuz ad cristaloidez. ⁊ ita fiat priuatio visus nobilis-
sime operationis. Cuz igitur sit necessaria magna diuersio que
magis completur diuertēdo ad partez cōtrariam q̄z ad eandez
partē: iccirco laudauit flōmiaz eē fiendam ex manu vel brachio
ꝑtis ꝯ̄rie oculo leso: ⁊ ita pz ēt verificatio scd̄i dicti vbi leuis fue-
rit obtalmia: qñ in leui fortasse sufficeret flōmia eiusdem ꝑtis. ⁊
q̄zto fortior fuerit flōmia tāto plus minuēduz est ad maiorē di-
uersionē vt vult tex. De hac tñ flōmia fiēda ex eadez ꝑte vel op-
posita ⁊ copiosa vel nō copiosa latius videbit̄ īfra loco suo. Po-
nit ꝯñter post factā flōmiaz vētrez eē soluēduz ex mirabol'. citri-
nis ⁊ tereniabin. i. māna ⁊ succo fructuū. s. solutiuoꝝ. Rō huiꝰ
solutōis cū his habita ē superiꝰ sepe maxīe ī cura sode calide: qꝛ
nō tm̄ ī colerica valet sz ī sanguinea. Addit ꝯtinuādo circa regi-
men cibi ⁊ potꝰ: ⁊ eger a carne ⁊ vino ⁊ rebus dulcibꝰ abstinere
dz ⁊ cibū minuere: pz qꝛ ītentio necessaria est ad ꝓhibitōez eua-
poratōis: ⁊ talia ad euaporatōez faciūt vt al's latius supra decla-
ratū est ⁊ īfra loco suo. Cōsequēter qñ ista non suffecerit ponit
vnū locale ī casu valēs ad ꝓhibitōez fluxus mãe ⁊ ꝯfortationez
oculi: ⁊ nō tm̄ in pn̄cipio valet sz ēt in augmēto: ⁊ est sief album
fricatū ī lacte mulieris ⁊ ī oculo distillatū: cuiꝰ sief albi īfra po-
nit descriptōem: ⁊ ibi patebit de simplicibꝰ quō valeat ad hanc
ītentōez. iō dixit ꝙ si ista nō suffecerint sup. oīa vniuersalia de
flōmijs de euōne de dicta ꝯueniēti sief alb. fricatū cuz lacte pu-
eliaz lactātis ī oculo distillāduz erit. Circa quā ꝑtez nota ꝙ
signāter dixit ꝙ si ista nō suffecerit sief albū ⁊c̄. vt innuat ꝙ īē-
tio repꝑcussionis dz sequi regul'r intētōez euōnis ⁊ diuersionis:
⁊ ī hoc reddit medicos cautos ꝙ nō a principio apponāt reper-
cussiua maxīe ītra oculuz nisi facta diuersiua euōne ne īpiguat̄
mã ītra tunicas oculoꝝ: que fortasse faceret corrosionē ī substā-
tia pāniculoꝝ oculoꝝ. Et nota ꝙ dixit ꝙ fricet̄ cū lacte lactan-
tis puellā: qm̄ dubitatio est ī sief ne nimia siccitate noceat. Iō
ad remittēduz nimiā siccitatē eiꝰ ⁊ ad doloris remissionē voluit
fricari sief cū lacte mulieris. Sief est figura q̄daz vt al's dictū ē
in sief memithe supra: sicut forma extremitatis fusi vel pedona
in ioco scacoꝝ. sequit̄ illa ꝑs. Et si lippitudinis multitudo: in q̄
ꝯñter ponit curā obtalmie versus augmētuz ⁊ statū. Et tria fa-
cit principalr. Prīo ponit remouēdaz eē lippitudinez que ī t̄pe
augmēti vel statꝰ ī oculo multiplicat̄ cuz sit signū digōnis mãe
vt īfra videbit̄ loco suo. Scd̄o ponit vnū locale remediū cuius-
dā pulueris ponēdi ī oculo. Tertio ponit ordinatōem magis in
dieta q̄ ī ꝓcessu morbi ē maxīe obseruāda. Dixit ergo p̄rio: ⁊
si lippitudīs multitudo in oculis collecta fuerit radius. i. stilus
quo vtunt̄ cirugici coto īuoluat̄ sup. ſm vnū extremū ⁊ made-
fiat sup. ſm cotū ī aqua. s. rosata vel alio liquore remissiuo do-
loris: ⁊ cū eo stilo īponendo extremū madefactū in oculo ab illa
lippa mūdet̄ suauiter ducēdo ꝑ oculū. nā talis mūdificatio lip-
pitudinis: vt īfra dicet̄ de mēte Aui. loco suo ē doloris alleuia-
tio: qm̄ lippitudo mordet ⁊ fit abstersio oculi: vñ medicis appli-
candis: postea est oꝑandi possibilitas. ⁊ ꝓinde ꝯtinuādo dixit:
deinde puluis albus suꝑaspergat̄ cuius descriptionē infra po-
net. Nā per īsufflationē talis pulueris ī oculū stat intētio reso-
lutiōs abstersionis ⁊ cōfortatiōis vt videbit̄: sz dz subtilissime
ꝯteri vt loco suo infra videbit̄ circa cañ. applicatōis medicina-
rum oculoꝝ: ⁊ ne puluis labat̄ extra oculū ita vt nō possz ope-
rationē suā ꝑficere: qꝛ cū lachrymis facile euacuabit̄ puluis ab
oculo. Iccirco ad ꝯseruāduz dictuz puluerē in oculo addit: ⁊
suꝑponēdo oculo aliquid vt cotū suauiter sustent̄ ⁊ liget̄. i. fiat
plumaceolus de coto postquaz fuit insufflatꝰ puluis in oculum
⁊ infundant̄ plumaceolus ſm diuersas intētiōes vt mitigandi
dolorē ī lacte mulieris vel ad intētionē resol'onis ī aqua feniculi
vel aqua decoctiōis fenugreci vel camomille: postea suꝑponat̄
oculo ⁊ cuz binda suꝑliget̄: deinde ꝯtinuādo ordinē ī dieta di-
xit ex ꝑte electiōis aeris: Et eger in domuz tenebrosaz mittat̄.
Nā tenebra facit ad quietē humorez. Et ingeniādum ē quātū
possibile est vt somnꝰ ꝓuocet̄ sup. cū his que al's dicta sunt: ex-
trinsecus ēt ad mitigationē doloꝝ ⁊ quietē humoꝝ ⁊ aliqualez
resol'ōnē mãe. Et caueat tñ ne supra oculū infirmuz iaceat neq̄z
dormiat: ⁊ supple caueat ne caput depressuz sit: sz superius ele-
uatum. Rō huiꝰ clara ē. Nā iacere sup oculuz īfirmū facit ad
fluxuz humoꝝ ad locū. Est ergo dormiēdum vel supine vt cō-
uertant̄ mãe posterius vel supra ꝑtem sanā vt loco suo videbi-
tur. Addit neq̄z vestimētoꝝ caputia sint stricta. nam stringēdo
multū caput cū binda fit prohibitio transpiratiōis vapoꝝ ele-
uatorum sursuz qui postea forsan reflectent̄ ad oculos: ⁊ ita ni-
mia strictura nocet: lz aliquotiēs moderata strictura frōtis flu-
ente mã per almochati ⁊ venas frontis ad oculos sit in casu iu-
uans: vt infra videbit̄. Dicit vltimo circa hāc ꝑtem: Neq̄z ī fa-
ciem se diu ꝓijciat. i. nō ꝯuertat se stās supra faciē: qm̄ ſm talē
situm mãe ad oculos ꝯuertunt̄. Si aūt leuior fiat ⁊ dolor se-
det̄ ⁊c̄. Nunc ponit curā obtalmie ī declinatiōe eius ꝑ duo īge-
nia. Primo ꝑ medicamē cōe toti. 2° ꝑ medicamē ꝑticulare qñ
illud nō sufficiet ꝓpter remanētiaz alicuius mãe ī oculo. 2ª ibi:
Qd si in oculo humorositas ⁊c̄. De prima ꝑte dicit: Si autez
leuior fiat. s. dispositio ī accidētibus ⁊. i. qꝛ dolor sedet̄ vel sup.
notabilr̄ minuat̄ ac lachryme minuātur. s. ꝓpter remissionem
doloꝝ flōmia iam facta ⁊ ventre soluto ⁊ reliquis sup. vt supra
de ordine diete debite applicatis: balneū multotiēs ⁊ frequēter
ingrediat̄. s. balneū aque dulcis. ⁊ ponens vtilitatē eius dixit:
Ex hoc eiꝫ passiōis reliquie dissoluēt̄. Ex hoc tex. collige ꝙ nō
vult

vult poni in balneo nisi ī declinatiōe: ⁊ cū iam reliqua facta sint vniuersaliora. Nā si a pricipio offerret eēt balneū maximi nocumēti ꝓpter agitationē quā efficit ī humoribꝰ: sꝫ ī ꝓcessu modica remanēte mā facit ad ꝯuersionē ad exteriora ⁊ ipius resolutionē. ⁊ iō signāter dixit: Ex hoc eiꝫ passiōis reliquie dissoluētur signāter reliquie. Et nocumēta eiꝰ ⁊ iuuamēta ponuntur a Mesue caplō ꝓprio: vt īfra in loco suo allegaꝛ. Et hec erat sententia Hypo. ⁊ Gal. 6ª affo. illo affo. Oculorū dolores ⁊c. vbi laudaꝛ nō tm̄ balneū vniuersale toti: sꝫ ēt stupha vel balneū particulare oculo. Nā quādo nō sufficeret balneū cōe ꝯueniret facere decoctōeꝫ camomille melliloti fenugreci: ⁊ cū spongia vel vel filtro infuso in dicta decoctiōe tepida fiat euaporatio. valet etiam euaporatio ex aqua tepida dulci tātū: vt ibi voluit Gal. sed quādo ista nō sufficerent ꝓpter grossitieꝫ ⁊ duritieꝫ materie: tunc laudat Rasis cōtinuādo litterā vt in oculo ponaꝛ puluis citrinꝰ: cuius descriptio statiꝫ īfra poneꝛ ⁊ ex simplicibꝰ patebit quomō valet ad dissolutionē istius materie que remansit. iō addit ꝙ si in oculo humorositas ⁊ grauedo remāserit puluis citrinꝰ erit imittēdus. Sequiꝛ illa pars: ⁊ ex his que habenti.

Hec ē scđa ps pricipalis scđe ptis capituli in qua Rasis ponit quasdaꝫ descriptiōes faciētes ad curā obtalmie in diuersis tꝑibus eius: ⁊ ad diuersas intētiones quarūdaꝫ medicinarū de quibꝰ aliquas supra numerauit. Et diuidiꝛ in tot ptes quot descriptiones ponit: ⁊ sunt quattuor: ptes patēt. De prima pte dixit: Et ex his que habēti obtalmiā multū ꝯferunt. s. intētiōe ꝓhibitionis fluxus māe cū. s. mā fluit ꝑ venas extrinsecas frōtis ad oculos maxime ad ꝯiunctiuā que originaꝛ ad almochatiꝫ sup craneo panniculo: est vt locus palpebre. i. locus sup palpebras: ⁊ est locꝰ supciliorꝫ qui mediat īter frontē ⁊ palpebras. Ex hoc liniaꝛ apozimate. ℞. rosaꝝ aloes liciȷ̄ saudaloꝝ rube. faufel. i. auelana indica ſm plures croci orietalis añ partes equales fiant ex eis pillule sup. dictis simplicibus simul malaxatis: cūqꝫ necesse fuerit resoluaꝛ. i. dissoluaꝛ vna ex eis in succo coriandri aut in succo ēdiuie aut aqua ro. ⁊ liniaꝛ ex eo. s. medicaīe locus dictus. Et si extēdaꝛ medicamē sup stupā ⁊ stupa supligeꝛ ī locis dictis: addit ꝙ liberabiꝛ si deus voluerit saltē ꝯstat ꝙ iuuabit stāte hac intētiōe ex virtute simpliciū intrātiū ī quibꝰ ē vis stipticitatis ⁊ ꝯfortatōis: manifestū ē hoc de rosis. aloes eiꝫ mūdificat ⁊ ē stipticū ⁊ ꝯsolidat pustulas ⁊ generat carnē in eis: vt dixit Rasis 2° ꝯtinētis ī caplō ꝯgregatiōis ⁊ summe oꝑationis medicinaꝝ oculoꝝ. ⁊ addit ꝙ rose sunt siles his in oꝑatiōe: sed debiliores. idē voluit Gal. 4° memir vbi dixit mixte aūt virtutis ē aloes sicut rosa liciū tꝑatum ī actiuis siccuꝫ ī 2° ad hāc intētionem valet: ⁊ vꝫ ēt multū ad obtalmiā ⁊ abstergēs corneam ⁊ est quoqꝫ ꝯpositū factū ex folijs graminis ſm aliquos ⁊ radice cuiusdaꝫ arboris spinose similis brusco. i. ex succis coꝝ. Sādali rubei ⁊ auelana indica vt supra dictū est de soda calida: frigidi ⁊ sicci sunt ī scđo: ⁊ tūc ad stipticitatē multū declināt. Crocus ⁊ si calidus in scđo sit est tm̄ siccus in primo. Et de eo dicit Rasis loco allegato supra ꝙ crocus hꝫ ī se ꝙ dissoluit ⁊ digerit. similr ⁊ myrrha: sꝫ crocus habꝫ ī se stipticitatē tꝑatā. Ecce quomō cōfortat. In succo coriādri nō est dubitatio ꝙ ē infrigidatio ⁊ etiā ꝯfortatio. Et ita ex simplicibꝰ pꝫ vtilitas huiꝰ medicaminis ad hanc intētionē. Et nota ꝙ ordinat ipsū redigi in forma pillulaꝝ vt postea dissoluaꝛ cū succo ad necessitatē vt melius ꝯseruetꝛ virtus simpliciū ⁊ ad vnā quasi formā reducātur. Addit ponēdo declarationē sicꝛ ad intentōeꝫ ēt repcussiōis ⁊ mitigatōis doloꝝ ⁊ aliqualr abstersionis ⁊ mūdificatōis de mā q̄ resudat ex apate de quo supra fecerat mentionē ⁊ facit descriptionē vt infra. ℞. ceruse ablute. ʒ. x. sarcocolle grosse. ʒ. iiȷ̄. amidi. ʒ. iȷ̄. dragāti. ʒ. j. opiȷ̄. ʒ. s. fiant ex eis forme lēti siles vel forme extremitatis fusi vt supra dictū ē que ē forma veri sicꝛ ⁊ supple dissoluaꝛ vt supradictu in lacte mulieris ⁊c. Ex virtute etiā dictoꝝ simpliciū declaꝛ vtilitas. p° đ cerusa abluta q̄ abluēda ē ſm formā habitā a seruitore. nā tunc per friditatē notabiliter īprimit. Et dicebat Gal. 4° memir ꝙ fit ꝓpe virtuteꝫ plumbi vsti. s. īfridādo. đ quo plumbo dicebat Gal. 9° de simplici medicina: plūbuꝫ īfrigidatiue potētie est. hꝫ eiꝫ nō soluꝫ substātiā humidā multaꝫ sꝫ ⁊ aereā paꝝ terrestreitate pticipās: qđ declarat ꝑ sequētia dicēs ꝙ igiꝛ plurimā hꝫ substantiā humidā a frigore ꝯgelatā velox fusio sua. i. resolutio cū apponiꝛ igni tibi fiet iudiciū. i. facile dissoluiꝛ cū apponiꝛ igni: qđ aūt ⁊ aereum hoc signū est vt addit solū eiꝫ plūbū eoꝝ que scimꝰ. s. sup. metalloꝝ augeꝛ taꝫ q̄ꝫtitate q̄ꝫ pōdere depositū in domibꝰ īfimis turbiduꝫ ꝯtinētibꝰ aerē ⁊c. Et ita laudauit cerusaꝫ ī vtilitatibꝰ plūbi dicēs ī ꝓprio caplō de cerusa: Hec quoqꝫ medicia attestaꝛ p̄dicte potētie plūbi cū ꝓprie fiat eo resoluto ꝑ acetū acutū. ⁊ addit: nec tm̄ acris mordificatiua ē nec diaforetica sꝫ emplica ⁊ refrigidatiua: ⁊ ita pꝫ pª intētio ad īfrigidandū. Sarcocolla digestiua ē ⁊ diaforetica vt Gal. 4° memir: calida ī scđo: sicca ī primo ⁊ ꝯfert obtalmie ⁊ lippitudini ꝓprie ⁊ fluxui oculi. i. humiditatis fluētis ad oculū ⁊ ꝓprie nutrite ī lacte asine ⁊ educit lippitudinē ex oculo vt voluit Auic. 2° cañ. caplō 2°: ⁊ ꝯsolidat ⁊ generat carnē: ⁊ ꝑ hoc ēt valet ī vlceribꝰ cornee. Amiduꝫ vel amiliuꝫ poniꝛ tꝑatuꝫ sed mitigatiuū doloꝝ stante mā corrosiua ꝑꝑ glutinatōeꝫ eiꝰ ⁊ marie si lotū fuerit de quo dicebat Gal. loco allegato: Amiliū aūt lotuꝫ certitudinalr īmordacissimū est ⁊ mediuꝫ vt neqꝫ stipticitatē hēat neqꝫ acredinē neqꝫ friditate neqꝫ caliditate participat. De dragāto ꝯstat ꝙ sua ꝯglutinatōe ideꝫ operaꝛ: sꝫ dꝫ scribi dragagātuꝫ. nā est nā friduꝫ ad siccitatē declinās. De opio ꝯstat ꝙ minuit dolorē stupefactōe sua. nā ē frigidū ⁊ siccū in 4° ꝙ lꝫ aliqualr noceat visui stante tm̄ vehemēti dolore. Dicit Auic. ꝙ remouet dolorē ⁊ sanat celeriter ꝫª tertiȷ̄. Vñ dicebat ꝙ si mā eē subtilis ⁊ corrosiua nō est malū apud me vti opio ⁊ stupefactiuis ipm nāqꝫ est sanās eaꝫ. s. obtalmiā a tali cā ꝓcedentē ⁊ nō succedit dolor addit q̄ꝫuis oꝫ credere ꝙ inquātuꝫ visui nocet est malū ⁊ ꝯtinuādo dicit: veꝝ opio ī doloribꝰ a mā corrosiua ꝓueniētibꝰ nō est apud me malū vti: ipsum eiꝫ sanat celeriter ⁊c. ⁊ maxime possumꝰ eo vti qñ remittiꝛ eius īfrigidatio vt ī descriptōe nostra ꝑ sarcocollaꝫ. de hac tm̄ difficultate stupefactiuoꝝ applicādoꝝ vel nō applicādoꝝ ī passionibꝰ oculoꝝ faciaꝫ īfra spaleꝫ declaratōeꝫ loco suo. Ponit ꝯñter descriptionē pulueris citrini magis valētis ī declinatōe cuꝫ est intētio resolutōis ⁊ abstersionis ⁊ exiccatōis fiat vt infra. ℞. sarcocolle. ʒ. x. aloes. ʒ. iiiȷ̄. croci. ʒ. iȷ̄. myrrhe. ʒ. j. liciȷ̄. ʒ. iȷ̄. ex his optime tritis imittaꝛ puluis ī oculū cuꝫ opus fuerit sup. ad intētōes dictas: ⁊ valet ex virtute simpliciū qđ valet. nā oīa sūt declarata supra p̄ter myrrhaꝫ de qua dicit Raſ 2° ꝯtinētis ca° supra allegato: Myrrha aūt dissoluit ⁊ mūdificat humiditatē ⁊ desiccat ⁊ nō stipticat: hoc facit cū magna operatōe sua ⁊ sic patebit ꝯsiderāti vtilitas ꝯpōnis. Ponit vltimo descriptōeꝫ pulueris albi ad intētionē mitigatōis doloꝝ ⁊ aliqualis exiccationis dicēs. ℞. sarcocollā albam ⁊ pinguē. i. electā ⁊ mittatur in lac multotiēs: qđ melius erit cum alicuius iuuencule fuerit ad remotionē ⁊ caliditatis eius ⁊ siccitatis vt fiat magis mitigatiua doloris remanētibus aliȷ̄s proprietatibꝰ suis ocularibus de quibus supra. Et addit: Et dimittaꝛ in vmbra donec sicceꝛ ⁊ teraꝛ optime: ⁊ oībus his. x. ʒ. ipsius addaꝛ de sieſ memithe ʒ. iȷ̄. Sieſ memithe est succus memithe inspissatus quādo folia eius memite sunt leuiter exiccata ī vase vitreato obturato ī furno ita ꝙ postea exprimaꝛ succus ⁊ formenꝛ ex eo succo sieſ que exiccenꝛ in sole. nā memita ē frida ⁊ sicca ī prio ⁊ ſm aliquos in 2°. sed mirabiliter ꝯfortat oculū repcutiēdo mās ab eo de q̄ supra dixi alīs. Et sic pꝫ ꝙ hec descriptio ē tuta ⁊ pōt ī pricipio applicari q2 ē repressiua māe fluētis neqꝫ ī ea ē timor stupefactōis. Et ita cū dei laude sit expeditū istud caplm lr̄aliter: cuiꝰ intelligētia cū dicēdis super hoc caplō multū proficiet ad intelligentiam futuroruꝫ.

Quid nōis et quid rei ipius obtalmie

Expedito caplō sūmarie ⁊ lr̄aliter. Pro ampliori intelligētia māe de ipsa obtalmia ex ordine. p° videbiꝛ quid nōis ⁊ qd rei. 2° ponenꝛ distinctōes ⁊ spēs eius. 3° ponenꝛ cāe eius. ⁊ ibi numerabunꝛ quedā nocētia spāliter oculis. Deinde ⁊ 4° ponētur signa ꝓnostica pm̄ cuētus: deinde ad maluꝫ vel ad bonū: deinde demōstratiua ⁊ gñis ⁊ spēruꝫ: vltimo venienius ad curam.

De quid nōis aūt obtalmie dicit Auic. ꝙ obtalmia ē apa ī cōiunctiua oīo. i. vlr. Aliȷ̄ dicūt ꝙ ē apa calim in ꝯiunctiua vt sunt Serap. Videꝛ tm̄ Auic. inuere post ꝙ obtalmia vera ē apa ī pupilla. i. cū ē magnū extendiꝛ vsqꝫ ad pupillā. vel ēt dici pōt ꝙ aliqñ apatur cornea ī directo pupille: ⁊ tunc marie ē vera obtalmia: qñqꝫ nō fit ibi apa nisi a forti multuꝫ cā ꝓpter densitatem ipsiꝰ cornee. Etiā ⁊ qui dicūt ꝙ ē apa calim: hoc dicūt q2 est calidū per se vt ex sanguine vel colera: vel per accidēs vt ꝑ defluxū sanguinis: q2 stante apate fit dolor ⁊ descēsus sanguis: ⁊ sic glosaꝛ ꝙ ē calidū. Sed istud nō satisfacit q2 aliqñ fit apa ab alia mā q̄ꝫ a mā calida sicut declarat Auic. vt a flegmate vel vētositate siue caliditate actuali circa oculū: qm̄ dicta mā frīda aliqñ nō calefit neqꝫ putrescit: īmo aliqñ ex ea educūtur lachryme frigide. Sed qui dicūt ꝙ ē apa calim intelligaꝛ hoc vt in pluribus q2 vtplurimū pendet a sanguine rariꝰ a flegmate ⁊ rariꝰ a colera rariꝰ a melācolia vt videbiꝛ infra. in cāis fit ergo apatio vtplurimū a mā sanguinea.

Distinctiones. Jam ponēde sunt distinctōes spērū de spēbus igiꝛ obtalmie: quedā ē obtalmia que ē apa in ꝯiunctiua per viā defluxus: quedā per viaꝫ paulatine ꝯgestiōis: ⁊ ita quedā ē talis ꝑ cōitatē: quedā ꝑ essentiā lꝫ oē apa oculi sit semper ī ipso: tm̄ diciꝛ eē per cōitatem qñ aliūde ei cōicaꝛ mā ad duram eiꝰ que fit per viā ꝯgestiōis: vt qñ gñatur ex malitia nutrimēti oculi vel ex supfluitatibꝰ ī oculo generatis que tādē recipiunꝛ in ꝯiūctiua ⁊ extēdētes faciūt apa. Aliqñ ēt fit apa per viā defluxus vel a cerebro vel ab aliȷ̄s membris. Nā dicit Auice. cū in cerebro aggreganꛛ māe plurime ⁊ repletio: tūc vix euadit quin fiat oculus labēs in obtalmiā nisi fuerit fortis valde. Nā stante replōne cerebri ⁊ fortitudine ī eo q2 a cerebro trāsmittiꛛ mā ad pāniculos oculi que aliqñ cōicaꝛ per durā matrē: aliqñ per piā matrē: aliqñ per neruos obticos ⁊ terminaꝛ tandē ad ꝯiunctiuā per artarias ⁊ venas ⁊ sic fit apa vtplurimū. tm̄ cū fluit mā per almocatiꝫ facilíꝰ fit obtalmia ꝓpter alligationē ꝯiunctiue ad almocati q̄ꝫ qñ fluit ꝑ neruos obticos. Nā tunc magis fit aliud nocumētū oculi ⁊ īpedimētū in visu ꝑꝑ retineri mām ī via añquā ad ꝯiunctiuā veniat: ⁊ ita aliquotiēs fit catarracta: ⁊ aliqñ ēt a mēbris īferioribꝰ fluit materia ⁊ marie a stomacho ꝑ neruos vel venas minutas ad cerebrū ita de epate de splene de matrice dicaꛛ. Alia diuisio: quedaꝫ obtalmia ē apa simplex: quedā apa ꝯpositū. i. cū alio morbo cōiunctū vt cū vlcere. Et dicebat Auic. quedā ē ptrāsiens terminum. s. in magnitudine ⁊ accidētibꝰ ⁊ qñqꝫ nō ptrāsit terminū. ⁊ que nō ptransit terminū in magnitudine occupat solā cōiunctiuam vel ptē eius: sed ptrāsiens terminū in magnitudine nō solū occupat ꝯiunctiuā: sꝫ aliqñ ēt cooperit corneā: ⁊ aliqñ etiaꝫ pupillā: ⁊ ita in accidētibus intelligiꛛ. nā aliqñ in apate ꝙ maiꝰ ē de nocumento ē venarū exuberātia cum cursu lachrymarū ⁊ doloris: ⁊ aliqñ accidētia hec intēdunꛛ vehemētius. ⁊ alia causa

aliquotiẽs ad ea ſequũtur: q: albugo manifeſtaꝛ ſuꝑ pupillam. ⁊ ita dicimus q auget apa qd ꝑerat: ⁊ quoddã nõ auget ſm q mã facit clauſionem oculi vel nõ: imo ⁊ aliqñ palpebꝛe apaꝛ ſimul ⁊ inuerſanꝛ: ⁊ tot⁹ oculus iterius appet rubeus ſicut caro rubea. Alia diſtinctio obtalmia: quedã eſt talis cretica: quedam nõ cretica maxime intẽdendo de ea que ẽ ꝑ viam deflux⁹. nam fit criſis ⁊ ꝑmutatio aliquãdo de vno mẽbꝛo in aliud: vnde ſi aggregaꝛ mã in cerebꝛo cuꝫ certo tpe cerebꝛũ ſuſtentare nõ põt mittit ad oculuꝫ: aliqñ fit ꝑ paulatinã ꝯgeſtionẽ: ⁊ ſic etiã de ea que fit per viã defluxus: quedã fiet obtalmia ꝑiodica: ⁊ quedaꝫ nõ ſm ꝑiodũ effuſionis mãe. Alia diuiſio quedã eſt pendens a cã primitiua: quedã a cã coꝛꝑali: ⁊ ſm hoc iſta que fit a cã primitiua extrinſeca: quedã eſt obtalmia vera: quedã nõ vera. Obtalmia nõ vera dicit. A. ẽ vacillatio vel cõturbatio vt qñ ita cõtingit a cã primitiua q ſtat quaſi in quadã tendẽtia ad coꝛruptõeꝫ ꝓpter paucitatẽ mãe. nã vacillat ad vacillationẽ cãe: q: illa remota remoueꝛ obtalmia. ⁊ de iſta dicit. A. q calefacit ⁊ humectat. i. vtplurimũ pẽdet a mã calida ⁊ humida vt a ſanguie. ⁊ rõ ẽ: nã ſi eſt cito recedẽs ⁊ adueniẽs ſm acceſſuꝫ ⁊ receſſuꝫ cãe primitiue nulla alia mã a ſanguine ẽ apta talr diſponi nõ mãe frigide: vt pꝫ neqꝫ calida. naꝫ lꝫ ſit apta ſubito influere ⁊ cãre obtalmiã ꝓpter eius acuitatẽ ⁊ nocumẽtuꝫ oculo cõicatuꝫ fluunt alie materie ad oculũ: vñ fit egritudo manſiua etiã poſt remotionem cãe primitiue: ⁊ quedã eſt obtalmia vera que hꝫ eẽ permanens quãuis ẽt ceẽt a cã extrinſeca que fuerit primũ mouens: q: vbi prius nõ erat vera poſtea fit obtalmia vera: vt plurimũ tñ obtalmia vera nõ hꝫ a cã primitiua dependẽtiaꝫ ſꝫ magis coꝛporali. Alia diuiſio: obtalmia quedã eſt ĩ principio quedaꝫ in augmento quedã in ſtatu quedaꝫ ĩ declinatiõe. Alia diuiſio ex parte accidẽtiuꝫ quedã ẽ multũ rubea quedã parũ quedam multi curſus lachꝛymaꝝ ⁊ vocaꝛ obtalmia humida quedã paucarũ ⁊ vocaꝛ ſicca: ⁊ etiã dictaꝝ lachꝛymaꝝ quedã ſunt calide quedã frigide: ⁊ ita quedã eſt vehemẽtis multuꝫ doloꝛis ⁊ qdã non. Alia diuiſio quedã in coꝛꝑe foꝛti robuſto ⁊ iuuene qdaꝫ in coꝛpoꝛe debili ⁊ infantili.

Cause obtalmie. De cauſis aũt obtalmie ſũmatiꝫ dicatur q cuꝫ obtalmia ſit apa oculi factũ ꝑ viã deflux⁹: ⁊ hoc maxie ex cerebꝛo vel ꝑ viã paulatine ꝯgeſtiõis mãe ĩ oculo: ⁊ ex ſuꝑfluitate nutrimẽtali paulatie aggꝛegata ꝑꝑ dbilitatẽ virtutꝫ ẽt reſolutiue ⁊ expulſiue oculi. Ex his ſeqꝛ pꝛio q oẽs cãe faciẽtes ad fluxũ mãe ex cerebꝛo vt oẽs cãe catarri ⁊ coꝛize ſunt vel eẽ pñt cãe obtalmie: vñ ſicut mã fluens ꝑ naſuꝫ ex cerebꝛo currẽs ex cã coꝛize: ita cũ fluit ad oculuꝫ recepta itra tunicã ꝯiũctiue pꝛeter nãꝫ extẽdens ⁊ apans eã facit obtalmiã: ⁊ ita oẽs cãe dilatãtes rarefaciẽtes ⁊ ſubtiliantes mãm ſm caput ſũt de cãis obtalmie: ꝓ quãto ꝑparãt ad fluxuꝫ mãe pꝛeparãt ẽt vt tunica fiat rarioꝛ ad maioꝛẽ receptionẽ mãe. ⁊ iſto mõ aer meridionalis ſiue vẽt⁹ auſtralis facit ad obtalmiã: vt videbiꝛ ĩ ſignis ꝓnoſticis. ⁊ per eundẽ ẽt modũ regiones calide ⁊ ita balneũ ⁊ actu calidũ ⁊ potẽtia calidũ maxie ſi occurrat coꝛpoꝛi pleno. naꝫ ẽt ex fumis eleuatis aliqualr lediꝛ oculus: ⁊ ſic ſilr cũ paſſibilitate ipius oculi ⁊ habilitate mãe ad fluxuꝫ faciunt ad obtalmiã. Propterea dicebat Auic. 3ª tertij in caº de obtalmia: ⁊ ſicut regiones calide faciũt obtalmiã: ſilr balneum valde calidũ qñ hõ ipſũ ĩgrediꝛ ꝓculdubio facit obtalmiã. Q: ẽt vt ſupꝛa dictũ ẽ aliquotiẽs fit fluxus ꝓpter ꝯſtrictionẽ exprimentẽ a frigido factã maxie ſi occurrat cerebꝛo repleto coꝛpoꝛe ⁊ prius rarificato. ideo frigidus aer vt boꝛealis ſi ſuccedat auſtrali ẽ de cauſis obtalmie. Quoniã ẽt aliquotiẽs ex multitudĩe mãe aggregate ſm caput ꝓpter pondus defluũt mãe deoꝛſum debilitata ꝯtentiua ⁊ fluũt in oculos. vñ vt ſupꝛa allegabaꝛ de mente Auic. Cum ĩ cerebꝛo aggregãꝛ mãe plurime ⁊ replõ tũc vix euadit oculus quin obtalmiã ĩcurrat: ideo quecũqꝫ faciunt ad multiplicationẽ materieꝝ ſm caput cuiuſcũqꝫ nature ſũt d cãis obtalmie ⁊ ſic replõ nauſeatiua ⁊ motus poſt caꝫ ⁊ multa potatio vini maxie ſerotina ⁊ cibaria flegmatica ⁊c. oĩa talia pñt eẽ de cãis obtalmie. Q: tñ vt dicebat Gal. de differẽtijs fe. potiſſima cã gñatõis egritudinũ ſupple in coꝛpoꝛe vel ĩ mẽbꝛo eſt paſſiua coꝛpoꝛis ꝑparatio. iccirco quecũqꝫ faciũt oculos debiles ad recipiẽdũ aliũde ipꝛeſſionẽ ſũt ẽt de cãis obtalmie. Et q: oculi inter reliqua mẽbꝛa indigẽt ⁊ ꝓpꝛia ſanitate ꝯſeruãda ⁊ ꝓ opatiõe viſiua ꝑficiẽda maxie mẽſura ſpũum: iccirco qcũqꝫ cãe faciũt ad maximã ſpũuꝫ diſſolutionẽ ſimul cũ agitatõe ⁊ ꝯmotõe humoꝝ in toto ⁊ ꝯñr euapoꝛatõe ad mẽbꝛa ſuperioꝛa ſunt d ꝑcipuis cãis faciẽtibus obtalmiã. iõ dicebat Auic. Et ſcias q multiplicatio coitus eſt nocibilis res oculo ⁊ ſilr multiplicatio ebꝛietatis. ⁊ ita vigilie ſuperflue ſũt ĩ hac cã ⁊ nõ tm̃ multiplicatio vigiliaꝝ per iſtũ modũ ſꝫ ẽt multitudo ſomni ꝑ aliũ modum manifeſtũ de quo ẽt dicebat Auic. Et ſcias q multitudo vni⁹cuiuſqꝫ duoꝝ. ſ. ſomni ⁊ vigiliaꝝ ẽ vehemẽter nociua oculo: ⁊ ꝑ modũ ẽt inanitõis ſpũum ĩ toto. multitudo flõmie ⁊ alia euacuatio ſanguinea ⁊ ꝓpꝛie cũ vẽtoſis ꝯtinuis nocet vt ẽt dicebat Auic. Fit ẽt debilitas ĩ oculo ⁊ paraꝛ ad ſuꝑfluitates recipiẽdũ ꝑ multũ fletũ. Quedã ẽt nocẽt oculo debilitãdo euꝫ per reſolonem ꝓpꝛie ĩ eo acquiſitã. ⁊ hoc mõ aſpectus ꝯtinu⁹ circa aliqd vnũ facit ad talẽ debilitatẽ: ⁊ ita legẽ ĩ lr̃is ſubtilib⁹ ẽ de talib⁹ cãis. qdã ẽt ledũt ſubſtãtalr oculũ moꝛdicãdo ⁊ hoc mõ fum⁹ ⁊ puluis ſi exteri⁹ occurrãt nocẽt. ⁊ ita ẽt fumi qui reſoluunꝛ ab apate alterius patiẽtis obtalmiaꝫ faciũt ad obtalmiã ſibi oppoſiti: ita quoqꝫ ea que per interi⁹ ſumunꝛ ſi acuta fuerint vt cepe allea poꝛri ⁊ ſinapis. ⁊ huiuſmodi tales oẽs cãe ſunt de cãis obtalmie maxie tenẽtes ſe ex parte cauſaꝝ pꝛimitiuaꝝ.

Cause corporales. Cãe vero coꝛꝑales ſunt oẽs malitie ꝯplẽonales ⁊ in cerebꝛo ⁊ in oculis ⁊ ꝑter nãm ⁊ nãles mltũ a tꝑamẽto recedẽtes ⁊ ẽt cãe humoꝛales. Nã quicũqꝫ humoꝛ ſuꝑexcellens ſiue ĩ qualitate ſiue ĩ qñtitate peccãs circa oculos põt eẽ ⁊ cã antecedẽs ⁊ cã ꝯiũcta obtalmie vt pꝫ: ⁊ ita qttuoꝛ humoꝛes pꝛimi ⁊ aquoſitas ſunt de talib⁹ cãis: lꝫ ẽt vẽtoſitas ad hoc hẽat ĩtroitũ: tñ qd magis euenit de cãis mãlibus eſt q vt multũ fit a ſanguine cuꝫ maxie fiat ꝑ viã defluxus ⁊ ſanguis caliditate ſua: ⁊ q: in venis ꝯtẽtus ꝑ quas fit fluxus magis recipiꝛ intra tunicã qꝫ flegma vel melãcolia poſt ſanguinẽ vtplurimũ fit a flegmate mixto ſanguini: q: ⁊ cerebꝛũ ⁊ oculus nutriunꝛ ex flegmate ſanguineo: q: aggregaꝛ magis ſuꝑfluitas flegmatica circa hec mẽbꝛa qꝫ alia. Et ex hoc lꝫ colera merito ſue ſubtilitatis ⁊ igneitatis ſit magis parata fluere qꝫ dicta mã: q: tñ non tm̃ de colera ſuꝑflua reperiꝛ circa dicta mẽbꝛa: iccirco min⁹ fit obtalmia a colã qꝫ a flegmate. Poſtremo rarius fit a melãcolia cũ oculus ſit mẽbꝛuꝫ humidũ ꝑꝑ humoꝛes ꝯtẽtos ĩ eo ⁊ calidũ ꝑ iſluentẽ ꝯplõnez ſpũuꝫ: ẽt q: ĩ pãniculuꝫ ſua duritie ⁊ dẽſitate nõ ĩtrat niſi mã ſubtilis ⁊ non groſſa vt eſt melãcolia: vt pꝫ. xª. tertij de mẽte Aui. de pleureſi. Ultimo fieri poteſt a ventoſitate vel aquoſitate vt dictuꝫ eſt lꝫ raro. Et hec de cauſis ſufficiant.

Signa. Signoꝝ igiꝛ qdaꝫ ſunt ꝓnoſtica: qdaꝫ demõſtratiua: ⁊ ꝓnoſticoꝝ qdaꝫ ſũt ꝓnoſtica euent⁹ futuri apatis: ⁊ qdã ad bonũ vel ad malũ. demõſtratiua ẽt qdã ſũt demõſtratiua tꝑuꝫ ei⁹ vt ſi ſit ĩ pꝛinº vel augmẽto vel ſtatu: ⁊ qdã ſunt demõſtratiua generis ⁊ ſpẽruꝫ. Signoꝝ igiꝛ ꝓnoſticoꝝ que declarãt futuraꝫ obtalmiã efficiũt hoc vel ex ꝑte tꝑis anni vel regionis vel ex ꝑte ꝯplonis oculi vel cerebꝛi vel cõpoſitiõis male ipſoꝝ ⁊ foꝛtitudinis ⁊ debilitatis ei⁹. Primũ igiꝛ ꝓnoſticuꝫ eſt ſumptũ ex ꝑte regionũ vel tẽpoꝝ anni. Nã dicit Auic. q habitãtes regiones meridionales facili⁹ ĩcurrunt obtalmiã: ⁊ ſic ẽt ĩtelligaꝛ q ĩ vere fit magis obtalmia. ſ. qꝫ in alijs tꝑib⁹: q: facilius recipiꝛ mã humida in ꝯiũctiua ẽt ꝓpter multitudinẽ mãe ⁊ ꝑꝑ latitudinẽ meatuũ eius. Scdm ꝓnoſticũ ſtãte hyeme boꝛeali vel frĩda ⁊ ſicca ⁊ veniẽte vere auſtrali maxĩe fiunt obtalmie: q: ĩ tali hyeme retinenꝛ multe mãe que poſtea liqueſcũt in vere ⁊ recipiunꝛ in ꝯiunctiua ⁊ ita apatur. Aliud ꝓnoſticũ hñs cerebꝛũ debile ⁊ oculos laxos eſt parat⁹ ad obtalmiã. Aliud ꝓnoſticũ ĩ etate ẽt pueritie magis multiplicanꝛ obtalmie ꝑꝑ humiditatẽ magnã eoꝝ ⁊ texturã raraꝫ: ⁊ ſic ẽt coꝛpoꝛea ſanguinea ⁊ calida ⁊ humida facili⁹ cadũt qꝫ coꝛpoꝛa alteri⁹ diſpõis. Aliud ꝓnoſticũ ĩ hñtib⁹ oculos multũ emmẽtes declaraꝛ facilitas obtalmie. Nam declaraꝛ multitudo mãe ſimul cum raritate texture ex quo declarant ꝯplõnẽ calidam ⁊ humidaꝫ: ẽt ꝑꝑ aliaꝫ cãm q: redduntꝛ magis expoſiti alterantib⁹ extrĩſecis ipꝛimẽtib⁹ ⁊c. Aliud ꝓnoſticũ ẽt euent⁹: inſpiciẽtes ĩ patiẽtes obtalmiã ⁊ maxĩe ſi cuꝫ obtalmia ꝯiungaꝛ vlcus: tunc expectare opꝫ obtalmiã in ĩſpiciente maxime ſi fuerit ĩſpectio diuturna ⁊ fixa pꝫ ꝑꝑ reſolutionẽ vapoꝝ acutoꝝ ex oculo egrediẽtiũ ⁊ ꝑuenientiũ ad oculũ ĩſpiciẽtis. Aliud ꝓnoſticũ ad bonũ obtalmia ſi a pꝛĩcipio debite cureꝛ plerũqꝫ ad ſalutẽ terminaꝛ. Dico plerũqꝫ nã ſi ſit apa magnũ ⁊ nõ ſit apa ſimplex ſed ſit ẽt corroſio ⁊ vlc⁹ ꝯiũgaꝛ aliqñ ꝑpetuatur ⁊ coꝛrũpiꝛ oculus. Sꝫ ſtante apate ſimplici tunc curaꝛ ⁊ ꝑcipue ſi a pꝛĩcipio diligẽter cureꝛ ⁊ ꝑꝑ foꝛtitudinẽ mẽbꝛi ⁊ ꝓpter medicamina applicata. Scdm ꝓnoſticũ ad bonũ ẽ ſi obtalmie ſuperueniat fluxus vẽtris ẽ ſignuꝫ ad bonũ vt fuit ſnĩa Hypo. 6º affo. In oculis patiẽtẽ adiaria accipi bonũ pꝫ q: ꝯuertiꝛ mã ad oppoſitũ fluens vel actu ledẽs euacuaꝛ lꝫ mã actu ledẽs q: ẽ ſituata extra vt in ꝯiũctiua nõ facile educiꝛ per deoꝛſuꝫ. ſed mã añcedẽs per hoc qd euãꝛ nã ꝯñr facta potẽtioꝛ ſupꝛa ꝯiunctã facit ad ipſi⁹ bonam terminationeꝫ.

Pronoſticũ vero ad malũ ẽ cũ antiquaꝛ obtalmia plerunqꝫ deducit ad vlcus oculi ⁊ aliqd ſignũ ĩ oculo ⁊ maxime ſi obtalmia ſit magna ita vt creſcat ſupꝛa ꝯiunctiuã ⁊ ſupꝛa vueã vt fit in pueris dicit Auic. Aliud ad malũ obtalmia ãtiqua ĩ ſene vel alr debili nõ curaꝛ pꝫ vt ſupꝛa de catarro. Signa aũt demõſtratiua dicta ſunt in textu de ruboꝛe oculoꝝ ⁊c. Sed quis dicet quomõ ĩ obtalmia ſemꝑ ꝯiungiꝛ rubedo: q: aliqñ obtalmia ẽ apa frigidũ vt dictũ ẽ. Rñdeaꝛ q qñ oculus ẽ mẽbꝛũ ſpirituoſuꝫ rarũ ⁊ pars maxĩe ſenſitiua vt pꝫ 13º terapẽtice ⁊ 4º tractatu memur qꝫuis mã cauſans apa eẽt frigida: tñ ſoluẽs continuũ cauſat doloꝛẽ ad quẽ ꝯcurrit ſanguis: ⁊ ſic fit rubedo ẽt cõiunctiua tunica ẽ alba. ideo quecũqꝫ poꝛtio ſanguinis pauca facit illã rubẽ. ⁊ iõ ĩ oĩ obtalmia apparet ruboꝛ lꝫ aliqñ remiſſus. Fiũt ẽt lachꝛyme: nã ꝓpter doloꝛẽ trãſmittiꝛ mã ꝑ poꝛos maxime ſubtiles que facit ad lachꝛymas ẽt lippitudo ꝯiungiꝛ. naꝫ lippitudo vel ẽ ſuꝑfluitas quarte digõnis oculi: vel reſecatur a mã faciente apa ⁊ ſic per ĩdigõnẽ mãe in pꝛĩcipio fit lippitudo. i. circa oculũ apparet quedã humoꝛoſitas. Et iſta ſũt ſigna Raſis ĩ textu: nõ poſuit doloꝛẽ oculi vt fecit Auic. ⁊ ĩtumeſcẽtia venaꝝ tãqꝫ magis ex ſe manifeſta. Signa vero apatis ĩ pꝛincipio obtalmie ſũt remiſſus doloꝛ oculi ĩ pꝛĩcipio paucitas ruboris paucitas lachꝛymaꝝ ⁊ lippitudinis. Augmẽtũ aũt declaraꝛ ex augmẽto iſtoꝝ oĩum ⁊ clauſione palpebꝛaꝝ ⁊ ex mã magis digeſta que ab apate reſudat. Status aũt declaraꝛ ex vehementia accidẽtiũ ⁊ magis ex lippitudine. nã lippitudo ẽ ſignũ decoctõis ⁊ equatõis mãe lꝫ aliqñ ſit ſignũ ĩdigõnis vel ſiet cũ indigeſtiõe. Sed ſi lippitudo apparet ĩ pꝛĩcipio poſt grauitateꝫ ſine ſignis vel accidentib⁹ de doloꝛe vehemẽti ⁊ reliquis accidẽtib⁹ tũc declaraꝛ q lippitudo ẽ ex indigõne ⁊ flegmate. ſed cũ non appet ĩ pꝛĩcipio ſꝫ prius erat fluxus aquoſus ⁊ ꝯñr ĩ ꝓceſſu augmẽtatis

mētatis accidentibꝰ īſpiſſatᷓ hũiditas que defluebat ⁊ tādē de/
uenitᷓ ad lippitudinē cū clauſiōe palpebꝛaꝝ ⁊ cū alijs accidēti/
bus: tunc declaratᷓ ꝙ lippitudo ſignat ſtatū vel digōnem mãe.
Signa aūt declarantia mãs vt ſi ſit ex ſanguine declaratᷓ ex
rubedine oculi ⁊ faciei ⁊ latitudine venaꝝ ⁊c̄ cuꝫ grauitate ⁊ tē
ſione. Et dixit Alex. ſi etiaꝫ bis neqꝫ moꝛdicās lachꝛyma neqꝫ
acris videtᷓ adhuc magis ſanguineū humoꝛē eē exiſtima: ⁊ ſi ſit
mã colerica eſt ardoꝛ doloꝛ ⁊ punctio ſubtiles lachꝛyme coꝛro/
dentes ⁊ caloꝛ igneus nō rubeus purpureꝰ cuꝫ minoꝛi tenſione
grauitate ⁊ pulſatiōe ſit maioꝛ grauitas pōderoſitas lippitudo
in pꝛincipio nō exuberātia lachꝛymaꝝ cū remiſſo doloꝛe ⁊ colo
re remiſſo ad rubeū: imo dñante albo. Si ſit melancolica coloꝛ
ad fuſcuꝫ declinat cuꝫ paucitate lippitudinis ⁊ alijs que atteſtā
tur ſuꝑ mãꝫ multā ī capite. ſi ſit vētoſa mã ſit aliqñ cū pulſatōe
extenſio cuꝫ paucitate lachꝛymaꝝ lippitudis ⁊ tenuitate palpe/
bꝛarum niſi cōicetᷓ ēt vapoꝛ ad palpebꝛas: ſꝫ nō ita cōiter vt in
humoꝛalibꝰ. Signū ſi ſit ꝑ cōitatē a cerebꝛo ſit aliqñ creticus ſi
ꝑ eſſentiā nō ſit creticus ⁊ declaratᷓ ꝑ ſodam pꝛeceſſiſſe: ⁊ reliqs
dictis de nocumētis cerebꝛi. Si ſit ex cerebꝛo per defluxū pā/
niculi almocati ſit extēſio circa frōtē: qꝛ mã diſcurrit ſupꝛa cra/
neum. Si ſit per pāniculos ītrinſecos vel poꝛos neruoꝝ obtico
rum declaratᷓ: qꝛ nō diuerſificatᷓ multū coloꝛ faciei: ſed doloꝛ ē
maioꝛ cuꝫ grauitate circa radiceꝫ oculoꝝ. Si ſit fluxus ꝑ arta/
rias declaratᷓ per extenſionē venaꝝ ⁊ artariarū poſt aures. ſ. ꝑ
venas ītrinſecas ſit nocumētū circa oculū: ñ manifeſtato tamē
nocumēto circa ꝑtes extrinſecas faciei. Si ſit ꝑ cōitatē a ſtoma
cho ſit nauſea abominatio: ſi ſit colericꝰ ex amaritudine oꝛis ⁊
ſiti ⁊ īquietudine ⁊ augmēto ſtāte inanitōe: ⁊ de reliquis dictis
de ſoda ꝑ viā cōitatis: ⁊ ſic dicitur de matrice.

Cura. Expeditis cāis ⁊ ſignis obtalmie ⁊ nō vere vt cōtur
bationes: ⁊ ēt vere ⁊ ꝓpꝛie ſumpte. Reſtat ꝑ oꝛdinē
pꝛimo ponere curā ſūmatiꝫ ꝯturbatiōis: deinde obtalmie vere
magis ꝑticulariter quē ēt oꝛdinē obſeruat. A. tertia tertij. Cir/
ca igitᷓ curā cōturbatōis ſiue leuis obtalmie que accidit ī oculo
ex cāis extrinſecis vt ſupꝛa viſuꝫ eſt: dicebat. A. ꝙ qñqꝫ ſuffi/
cit ſupple ad curam abſciſio cāe: vt ſupple qñ non iuuatᷓ cōſer/
uatio eius a cā intrinſeca: ſꝫ ſi iuuatᷓ repletiōe ſanguis aut alte/
rius humoꝛis ⁊ cuꝫ eũatione ſanguis vel taliuꝫ humoꝝ ꝑficitᷓ
curatio. ſ. aliqñ ꝙ dico ſignāter: qꝛ ēt aliqñ nō ſufficit ad perfe/
ctionē cure abſcindere cām pꝛimitiuaꝫ vel ſtante mã ſm caput
vel totū replēte ⁊ aliqualiter ꝯſeruāte vt fiat eũatio: imo ēt pꝛe/
ter hoc ē neceſſaria aliquotiēs remotio qualitatis inducte ī ocu
lum que facit ꝯmotionē aliqualē ⁊ attractionē humoꝝ. iō dicit
A. ⁊ qñqꝫ ſufficit. i. ꝯuenit vltra dicta ſedatio motus eiꝰ. i. ſeda
tio cāe motus qꝛ malitia cōplexionis: ⁊ ſic diſtillatio lactis aut
albuminis oui aut alteriꝰ rei ī iꝑo ſup. facit ad curā: vel foꝛte vo
luit dicere ꝙ vltra abſciſionē cāe pꝛimitiue nō ſemꝑ neceſſaria
ē eũatio: ſꝫ qñqꝫ ſufficit ſedatio motꝰ eius. ſ. cāe cuꝫ diſtillatōe
lactis aut albuminis oui qñ. ſ. nō ꝯmunicat aliũde mã ad oculū
Sꝫ ſpāliter ſi fuerit pēdens talis obtalmia a ꝑcuſſiōe: laudabat
a pꝛincipio. A. vt diſtilletᷓ in oculuꝫ ſanguis colūbe calidus aut
alterius vt pulli: qđ dictuꝫ lꝫ ſit regulare ꝓpter retractionem
ꝑtiū oculi que accidit ex ꝑcuſſiōe vbi eſt indigētia reſolutiōis ⁊
nō reꝑcuſſiōis: vt quarta pꝛimi de cura āpatū ī gnāli: hoc intel
ligitur in coꝛꝑe puro vel mūdo in quo nō ē timoꝛ de fluxu mãe
tūc poſſumꝰ īciꝑe a reſolutiōe eiꝰ ꝙ collectū ē ī oculo. ſꝫ ī coꝛꝑe
īpuro ī quo timeamꝰ đ fluxu ñ vti debemꝰ puris reſolutiuis: ſꝫ
ſimul cū eiſdē debemꝰ vti reꝑcuſſiuis. ⁊ iō addit. A. ⁊ qñqꝫ ſuffi
cit euapoꝛare. i. ꝯuenit euapoꝛare iꝑm cum ſpōgia infuſa ī oleo
roſato ⁊ decoctōe lactis. i. lacte đcocto ī quo ē virtus leuis re/
ſolutiua cū reꝑcuſſione de his reſolutiuis: ⁊ reꝑcuſſiuis latius
videbitᷓ infra. Et ſi fuerit a frigiditate obtalmia vt dicebat. A.
ꝙ cōfert balneū de quo videbitᷓ latiꝰ infra: vtrū ſit intelligēdū
de balneo cōi toti vel ꝑticulari iꝑi oculo: vult ēt hoc maxie ꝯue/
nire ſi nō fuerint coꝛpꝰ ⁊ caput repleta: poſtea laudat exhibitio/
nem vini ſubtilis poſt tres hoꝛas poſt cibuꝫ. i. modici vel ſubti/
lis. i. ſubtiliati cū modico aq̄ poſt tres hoꝛas a cibo vt fiat eua/
poꝛatio ī virtute illius a ſtomacho ꝓpter cibū ad oculos: ⁊ cō/
ſequēter remotio īpꝛeſſiōis facte a frigiditate. ſꝫ qualia ſint po/
nenda ſupꝛa oculū videbitᷓ īfra in cura obtalmie vere frigide: ⁊
dicit ꝙ ſomnus lōgus tūc ē ex curis maxime iuuātibus ſiue ſit
ex ſole ſiue frigoꝛe aut alijs. ſ. poſt vinū ſumptū modicū ad di/
geſtionē ⁊ reſolutionē modicarū materieꝝ motaꝝ a cā pꝛimiti
ua: vbi tñ cēt cōicās mã a toto vel a capite ꝑter iſta ꝯuēiret eua
cuatio cū flobothomia vel ſolōne vētris ſꝫ canones alīs datos
⁊ de quibꝰ ēt latius īfra dicetᷓ. Et nota ꝙ qñ eēt fienda eũatio
nō eēt aliquod calefactiuū oculis apponeñ. āte coꝛꝑis mũdifi/
cationē: qm̄ talia in caſu plus attrahūt q̄ꝫ reſoluāt. Unū tamē
cōe remediū ponitᷓ in obtalmia a ꝑcuſſiōe ⁊ ab aere frigido va/
lens. ſ. vt ſumatᷓ vitellus oui coctꝰ aliqualr̄ induratꝰ mixtꝰ cuꝫ
oleo ro. ⁊ modico croci ⁊ oculo ſupponatᷓ ⁊ ſtēt ī locis tēperatis
vel paꝝ ad calidū declinātibꝰ vtatᷓ quiete ⁊ coꝛꝑali ⁊ aīali ⁊ mo
dica cōmotiōe vt īfra videbitᷓ. Et ſi fuerit cōturbatio a puluere
vel fumo dicũt ꝙ abluatᷓ oculus cū aqua dulci tepida ⁊ diſtil/
letᷓ lac ⁊ cū his ſimilibꝰ ſit curatio talis obtalmie nō pure. In
cura aūt obtalmie vere ſtāt intētōes. pᵃ intētio vertitᷓ circa re/
gimē in dieta. 2ᵃ ad cũonē diuerſiuā mãe fluētis. 3ᵃ ad reper/
cuſſionē mãe fluētis ⁊ ſimul ad mitigationē doloꝛis. 4ᵃ ē ad di
geſtionē mãe. Alia intentio ꝯpletᷓ cū eũatiuis ⁊ a toto ⁊ a ꝑticu
lari loco. Ultia intentio cuꝫ ꝯfoꝛtantibꝰ oculū ⁊ remouētibꝰ ac/
cidentia que ſequuntᷓ. Pꝛima intētio circa dietā perficitᷓ vt
locetᷓ patiens ī aere temꝑato niſi āpa pēdeat ex mã multū ignea
⁊ calida: qm̄ aer frigidus īſpiſſat mãm ⁊ ꝓhibet eiꝰ reſolōnez:
ſi ēt ſit aer calidus qꝛ ſubtiliaretᷓ mã ⁊ habilitaretᷓ multū ⁊ cēt cā
fluxꝰ maioꝛis mãe. ponatᷓ ēt ī domo obſcura ad quietatōeꝫ mãe
ne fluat ēt ad ꝓhibitōeꝫ reſolōnis ſpūum. Et hoc maxie verū ē
ī pꝛicipio ⁊ augmēto āpatis: qꝛ cū eſt intentio ad reſolonem dꝫ
aer eē aliqualr̄ illuminatꝰ. ⁊ ad pꝛimū ſenſuꝫ dicit Aui. Et opꝫ
quidē ne viſus patiētis obtalmiā cadat ſuper albedinē ⁊ ſuꝑ ra
dios. Nō ſit ei motus ēt ex parte loquelle ⁊c̄. nō hēat ēt paſſio/
nes aīales maxie furoꝛis ire triſtitie neqꝫ motꝰ aliquo mō loca/
les. Nã oꝫ quātū poſſibile ē quietare humoꝛes: ⁊ hoc ſit cū ge/
te coꝛpoꝛis ⁊ animi. ⁊ ideo ſilr̄ ſomnꝰ maxie ꝯuenit đ mēte Ra/
ſis ī tex. ⁊ vigilia nocet. Nã ꝑ ſomnū pᵒ nō mouetᷓ oculus: vñ
nō ſit motꝰ humoꝝ ī eo. 2ᵒ ī ſomno nō ſit oꝑatio virtutis viſi/
ue: ⁊ ſic non mouētur mãe neqꝫ debilitatur oculus: ⁊ ſic iuuat
qꝛ ī operatōe viſiua ſit ꝯmotio ſpūuꝫ. 3ᵒ qꝛ ꝑ ſomnū quietantᷓ
humoꝛes totius ⁊ ſic nō tanta ſit euapoꝛatio. 4ᵒ per ſomnū ſit
reſtauratio ſpūuꝫ ⁊ ecōtra vigilia nocet: ēt in ſomno retrahuntᷓ
ſpūs ad īterioꝛa ⁊ ꝯñter melioꝛ ſit digeſtio ⁊ doloꝛ minuitᷓ. Et
iō cuꝫ doloꝛ ſit attractiuꝰ reumatis q̄ꝫtuꝫ eſt poſſibile īducen/
dus eſt ſomnꝰ ⁊ fiat capite eleuato ⁊ nō ſupꝛa ꝑteꝫ egraꝫ. ⁊ ſi ia
cet ſupine nō diſcōuenit ī caſu qꝛ ꝯuertuntᷓ mãe poſteriꝰ. ⁊ hoc
totuꝫ ītelligatᷓ maxie ſtante obtalmia a cā calida ⁊ ī pꝛicipio ⁊ in
augmēto āpatis. Qñ autēꝫ eſt ītentio ad reſolutōeꝫ vt ī ſtatu
⁊ declinatōe nō ſic ꝯuenit ſomnꝰ: imo magis valent vigilie. vñ
dicebat Auic. 3ᵃ tertij. ſ. ꝙ ſomnꝰ nocet vbi egent ſuꝑfluitatuꝫ
expulſione: ⁊ vigilie nocent vbi egent materiei digōne. ꝯtingit
tñ ꝑꝑ aliq̄s ꝯtingentias oppoſito mō dicere. Inanitio in caſu
eſt valde neceſſaria ſiue. ꝑ inanitōem ītelligamꝰ ſubtractōeꝫ ci
bi ſiue ītelligamꝰ inanitiōeꝫ fiendā ꝑ inanietia ſiue cliſteria. Ad
pꝛimū ſenſuꝫ dicebat Aui. in pꝛicipio capl̄i cure obtalmie vere:
Cañ. cōis in regimie obtalmie mãlis ⁊ reliquaꝝ egritudinū ocu
li mãliuꝫ eſt minoꝛatio cibi ⁊ ipſiꝰ exiccatio. i. ꝙ nō tm̄ ſit pauce
q̄ꝫtitatis ſꝫ ēt modice reſtauratōis. Uñ Raſ ī tex. dixit ꝙ eger
a carne ⁊ vino ⁊ reliquis dulcibꝰ abſtinere dꝫ ⁊ cibū minuere:
vel ſi ītelligeretᷓ ⁊ exiccatio. i. nō ſit cibꝰ multū humidus vt ſūt
bꝛodia ꝓpter humectatōeꝫ ⁊ multiplicatōeꝫ lachꝛymaꝝ ēt ſen/
ſus cēt bonus: nō tñ dꝫ eſſe cibꝰ ſiccus ⁊ ſtipticꝰ. imo aſſiduatio
lenitatis nãe eſt neceſſaria vt dicit. A. ad ꝯuerſionē materieꝝ ⁊
vapoꝝ ī deoꝛſuꝫ lꝫ ī fine menſe ſemꝑ ſumere aliquid ſiccū ⁊ ſti/
pticū ſit ꝯueniens: ⁊ ita lenitētia ⁊ inanietia in caſu ꝯueniunt cū
nã nō eſt obediens: ſꝫ nō ſint cliſteria acuta ꝓpter agitatōeꝫ ma
terie vt ſupꝛa dictū eſt in ſimili. Et de diminutōe cibi ⁊ q̄litate
eiꝰ dicebat Meſ. ꝙ ꝯplet ꝯmenſuratio regimīs cibi diminutio
vitādo vapoꝛoſa ex cis ⁊ eligēdo cibos pauci nutrimēti: ſed lau
dabiles ⁊ alleuiādo pꝛādiuꝫ ⁊ diminuēdo cenaꝫ vel dimittēdo.
Et ſi mã eſt calida ſint fridi cibi ⁊ actualr̄ ⁊ potentialr̄ vt ex cu/
curbitis lactucis ⁊ farre oꝛdei ⁊ ſimilibꝰ. Et ſi fuerit frigida cū
pane loto ⁊ in ꝓceſſu nō diſcōuenient oua infuſa ī aqua: ēt car/
nes pulloꝝ ⁊ ꝑdicuꝫ iuuenū ꝯueniunt. Et Auic. dixit: Sit alie/
natio comeſtiōis acetoſi ⁊ acuti ⁊ ſalſi. hoc ītelligatᷓ in via cibi:
qꝛ ex talibꝰ generantᷓ humoꝛes pungitiui nocētes ſua punctōe:
⁊ dꝫ ītelligi de intenſe acetoſis vt ſunt acetoſa ꝑ putrefactōeꝫ:
quedā alia ēt ꝑ nãm talia vt eſt acetoſitas limonuꝫ ⁊ citri ⁊ ſimi
liuꝫ: qꝛ remiſſe acetoſa ad pōticuꝫ declinātia vt parum agreſte
⁊ vini granatoꝝ muzoꝛuꝫ non diſcōueniunt: imo laudantᷓ ī ci/
bis in cā calida: in medicinalibꝰ tñ aliqñ ꝯueniunt ſirupi acetoſi
ad ſubtiliatōeꝫ mãe maxie in flegmatica: ēt in ſanguine coagu/
lato ītra minutas venas ſꝫ quicqđ ſit: ſiue ſint cibi ſiue ſint me/
dicine debēt paꝝ ad acetoſū decliare: ⁊ iō ſirupꝰ acetoſus ī cāu
ꝯueniēs eſt: dꝫ eē modici aceti ⁊ ī reliquis q̄ꝫtū ad cibos obſer/
uetᷓ qđ ſupꝛa dictū ē ī regimie ſode ⁊ cal̄e ⁊ fride. De potu quo/
qꝫ vini dicatᷓ vt ſupꝛa dicebatᷓ ꝙ regula ī nullo tꝑe obtalmie ca
lide ꝯuenit ⁊ ī frida ſaltem in pꝛicipio ⁊ augmēto ⁊ magis parte
ſtatus ē diſcōueniēs: ſꝫ verſus declinationē foꝛte ꝯuenit ēt tꝑe
cibi ſicut ēt infra videbitᷓ circa medicinalia de balneo ⁊ potu vi
ni ad reſolōnē reliquiaꝝ que remāſerūt: ⁊ hec đ dieta ſufficiāt.
Sequitᷓ ēt intētio diuerſionis que ī oī obtalmia ē neceſſaria
ſiue ſit per viā fluxus facta. nã tunc īmediate debetᷓ diuerſio vt
pꝫ ſi ēt fuerit per viā paulatine ꝯgeſtiōis ꝓpter doloꝛē: qꝛ ad
ipſuꝫ ſequitᷓ tractus mãe. iccirco ad ꝓhibitionē illiꝰ fluxus cō/
ueniēter facit diuerſio vtplurimū tñ ſit talis obtalmia ꝑ viā de/
fluxus ex caliditate mēbꝛi ⁊ īpaſſibilitate eiꝰ. Hec igitᷓ intentio
diuerſiōis quedaꝫ ē eũatiua ſenſibiliter quedā nō ſenſibilr̄. eũo
diuerſiua pꝛicipaliꝰ ꝯpletᷓ ꝑ flōmiā q̄ꝫ ꝑ aliā diuerſionē qm̄ hu/
moꝛes maxie fluūt per venas. ⁊ hec diuerſio ꝑ flōmiā lꝫ Raſis
⁊ Auic. laudant de cephalica partis oppoſite. tñ ī hoc recurratᷓ
ad ea que dicta ſūt đ freneſi ⁊ alijs āpatibus capitis. naꝫ tauta
poſſet eſſe repl̄o in toto ꝙ pꝛio eēt fienda ꝑ ſaphenas: poſtea ad
venā cōem: poſtea ad cephalicā: deinde in ꝓpꝛia eũone magis
valeret vena cephalica eiuſdē ꝑtis. nã ſtante plenitudine ī toto
ſi īciperemꝰ a cephalica ꝯuertetᷓ mã in ſurſū ⁊ ꝯñter habilitaretᷓ
fluxus mãe ad oculū ⁊ ſic obtalmia augeretᷓ. Si ēt pēderet per
cōitatē a particulari mēbꝛo deberet ī hoc obſeruari textꝰ Auic.
cū dixit ꝙ ſi fuerit mã ꝓcedēs ex mēbꝛo tūc opoꝛtebit vt eũetᷓ
illud mēbꝛū ⁊ trahatᷓ ad ꝯtrariū partis cū qualibet re. ſ. ꝑ cliſtere
aut flōmia. ſ. membꝛo illi appꝛopꝛiata aut alia re. Et qm̄ Auic. ⁊
Meſue dixerūt ꝙ flōmia ex cephalica ē ꝯueniēs oībus ſpēbus
eiꝰ: qꝛ poſſet circa hoc eē dubitatio ꝓbabilis: qꝛ ī vētoſa ⁊ fleg/
matica ſeꝑata nã ſanguis nō videtᷓ ꝯuenire flōmia cū per cā fiat
eũo ſanguinis: cuiꝰ eũo in caſu non ē neceſſaria. iō pōt exponi
pꝛio textus ꝙ ē ꝯueniēs oībus ſpēbus eiꝰ pꝛimis. ſ. qꝛ obtalmie
vere ⁊ nō vere. vel dicatᷓ ꝙ vlr̄ ſtātibꝰ cōditōibꝰ cōibus ad flo/

bothomiā de etate ⁊c̄. ꝙ flōmia ē in oī ꝯueniēs. Nā aūt obtalmia ē pendēs a mā humorali fluēte ⁊ sanguinea sicut plurimum euenit vel saltē sanguini mixta ⁊ quecūqꝫ sit illa mā ꝯuenit flobothomia. sed si fuerit sanguinea pura tūc dꝫ fieri copiosa de q̄ dicebat Auic. Et oꝫ si fuerit obtalmia vehemēs .i. vehementer magna ꝓpter plenitudineꝫ que vtplurimū est ex sanguie talis vt fiat flōmia vsqꝫ dum tūncatur lippotomia: sanguis eim remissio plurima sanat in hora. Uerū est tñ ꝙ de tali copiosa flōmia meliꝰ ē eā partiri per vices vt scribitur 3° ꝯtinētis de mēte Gal'. Si aūt mā non fuerit mixta sanguini aut in corꝑe toto est repl'o sanguinea aut in capite ⁊ nō ī ambitu totiꝰ: lꝫ mā fluēs sit a sanguine separata: qđ tñ raro ꝯtingit aut in toto ē paucitas sanguinis. si sit in toto abūdantia sanguinis pꝫ ꝙ flōmia ꝯuenit nō vt ꝑ eā eūetur hūor fluens ad oculū sꝫ vt nō trahatur illa mā sanguīca parata fluere ꝓpter dolorē ad ipꝫ oculū ⁊ fiat additio obtalmie. idē dico de capite ⁊ ēt ꝓpter aliū finē vtilis ē hec flōmia ne fiat agitatio ī mā sanguīca per farmatiā que necessaria ē ad eūonem humorꝝ seꝑatorꝝ a sanguīe. vñ ad infrigidatōeꝫ ⁊ minorationē illius mēsure sanguinee ꝯuenit flōmia vt dixi supra ī q̄ōe facta: vtrū in oī frenesi ꝯpetat flōmia ad quā bonū ē recurrere ꝓ intelligētia huiꝰ ꝑtis. Si ēt mā eēt a sanguīe separata absqꝫ corporis aut capitis plenitudine a sanguīe: tunc lꝫ regulariter nō ꝯueniat ⁊ ex directo: tñ ꝯuenit īdirecte ēt diuertēdo: q: ī cūctis venis per flōmiā attrahuntur alie māe a virtute ad eas: ⁊ sic diuertuntur a fluxu ad oculū ēt in materiebꝰ fluētibꝰ ad oculū sine sanguine cū ipse sint vt multū colerice apte causare multum tunc ꝑꝑ dolorē vehemētē ꝯuenit ēt flōmia ne ꝯuertantur materie ꝓpter dolorē ad locū. ⁊ ita saltē in oībus spēbus eiꝰ humoralis fluētis ꝯpetere videtur flōmia vt pꝫ: sꝫ q: dicit de cephalica ⁊ Mesue laudauit de cephalica ꝑtis opposite. ⁊ Serap. ex latere laudauit cephalicā vehemētis egritudinis .i. eiusdeꝫ ꝑtis. hic dicatur ꝙ quādo ē intētio tm̄ ad obtalmiā ꝓ mā iam faciente obtalmiā simul cū fluxu ēt alicuius alteriꝰ māe: tūc vel intētio ē magis ad fluxurā mām q̄ꝫ ad fluxū: lꝫ etiā notabilr ad fluxuꝫ ⁊ tūc ꝯuenit flōmia ex cephalica ꝑtis opposite. Et ad istuꝫ intellectum laudauit Rasis ī textu nostro ⁊ Mesue dictā flōmiā vel intētio est quasi tota ad fluxā mām vt eūcetur ⁊ modica ad fluxuram. Et ad istū sensuꝫ dicit Serap. ꝙ flōmia ē fienda ex cephalica ex latere eodē. Que aūt sit vena cephalica dictū ē alibi. Et in isto loco determinat Gētilis ī q̄ōne ꝓpria ī capl'o obtalmie ꝙ ille ramus qui ē inter policē ⁊ indicē nō est ramꝰ cephalice: imo ꝙ ille est ramus vene cōis: ⁊ sic flōmia illius vene non satisfacit ꝓ flōmia cephalice brachij sꝫ solū ꝓ flōmia vene cōis vt al's sepe dixi. Et ita ēt eū sequitur Nicolus florētinꝰ ⁊ alij recte intelligētes. Cōpletur etiā hec itentio cū vētosis ⁊ fricatiōibꝰ fm̄ diuersa loca cū balneis ad crura: ⁊ cuꝫ balneis a cubito infra versus manꝰ ⁊ aliquotiēs etiā cuꝫ flōmijs factis ī venis vel artarijs post aures: ⁊ etiā in timporibꝰ qñ .s. ꝑ easdeꝫ venas vel artarias defluit mā ad oculos q̄ declaratur ex magnitudine istaꝝ venaꝝ ⁊ caliditate ⁊ pulsatione maxime si fuerint vene artariales: ⁊ aliqñ nō tm̄ fit flōmia illaꝝ venaruꝫ: imo aliquotiēs scisio istaꝝ venaꝝ ⁊ aliquotiēs cauterizatio fm̄ modos maxime positos a Mesue ⁊ ab Aui. qm̄ nō tm̄ facta incisiōe vel cauterijs factis in istis venis fit diuersio sꝫ ꝓhibitio fluxus ꝑ easdē venas vt pꝫ. Et ita aliqñ fluēte mā ꝑ venas frontis laudant auctores poni sanguisugas supra dictas venas: ⁊ ita pōt fieri flōmia ex eisdem: sed si materia nō fluxerit ꝑ venas extrinsecas ⁊ manifestas: sꝫ ꝑ occultas ⁊ ꝑuas dicit. A. In ꝑua vero sufficit vt ꝓfunde scarificentur quatenus currat ꝙ in eis ē ex sanguine. Uentose etiā posite in nucha dicit. A. sunt vltimi iuuamenti.

Preter aūt modū diuersiōis ꝑ flōmiam: ē etiā necessaria aliquotiēs diuersio ꝑ sol'onē vētris: ⁊ maxime fluēte mā multum seꝑata a nā sanguinis ⁊ p̄cipue cuꝫ fluit ꝑ occultas vias: q: tunc difficilis ē curatio vt cū fluit ꝑ vias ꝯtiguas ad neruos obticos. ⁊ de hoc dicebat Gal'. 13° terapētice capl'o vltimo versus finē: sed cum demū vasorꝝ ī ꝓfundo iacētiū: ⁊ desuꝑ simul cū neruis ad oculos venientiū fuerit hec passio nihil eorꝝ possibile ē gerere .i. facere flōmias vel icisiones: iōqꝫ difficile sanabilia oībꝰ talia reumata fiūt: ē ergo tūc īducēda vētris lenitio de qua dicebat. A. Māe vero lenitas ē res q̄ ē ei necessaria: imo ē necessariū vt solutōe educatur hūor dñans sāguini post flōmiā ītelligēs đ sol'one facta cū appropriatis q: solutio pure lenitiua ē ante flōmiaꝫ necessaria vt ē cōis doctrina nisi ī timore maximi fluxus sanguinei ⁊ vehemētissimo dolore ꝓpter repletionē. nā aliquotiēs nō dātur inducie ad leniēduꝫ vētreꝫ ante flōmiā: sꝫ vbi possit fieri lenitio vētris cū clisteribꝰ vel medicina lenitiua illa eēt necessaria ante flōmiā. Est ergo tūc fiēda diuersio eūatiua cuꝫ medicinis appropriatis fm̄ diuersitateꝫ materieꝝ calidaꝝ vel frigidarum: vt in calidis cuꝫ decoctiōe fructuū: vt prunorꝝ tamaridorum mirabolanorꝝ citrinorꝝ ⁊ huiusmodi: đ quibꝰ sepe dictū ē supra ī simili. Et si mā colerica declinaret ad grossuꝫ singulr valet infusio aloes ī aqua endiuie ⁊ ī mā frigida pillule de hyera pillule elefangine ⁊ hyera agarico ⁊ pillule lucis. Et ī mā ꝯposita pillule alsciereth ⁊ pillule sine quibꝰ eē nollo: que oēs exhibeantur fm̄ ordines al's datos cuꝫ ē eūandū a capite vel ab instrumētis sensuū. Et ī hoc obseruetur can̄. Mesue cū dicit in hac intētiōe: ⁊ neqꝫ sint ꝯtenti sup. medici ī sufficiētia vniꝰ eūonis aut duaꝝ: sed iteratio atqꝫ iteratio ē ex rebꝰ laudabilibꝰ ⁊ ꝓprie cū facilitate qualiscūqꝫ fuerit mā.

In hac intētōe ēt ꝯtinentur clisteria appropriata ita vt singula die nisi vēter sit solutus ponatur vnū clistere qm̄ ē maximi iuuamenti. aliqñ etiā ꝓcedimus cū cauterio de quo dictū ē q̄uō ē timēdū. Mesue aūt ponit formā quomō fieri debeat. Laudāt ēt doctores sectariū poni posterius vel ruptoria post aures fm̄ ꝙ supra dictū ē de catarro: ⁊ sunt maximi iuuamēti in cāu. Sed ad ista nō deueniemꝰ nisi reliquis prius factis mitioribꝰ ⁊ ī obtalmia cronica: ⁊ ita sit exposita hec intētio.

De repercussiōe aūt māe ⁊ mitigatōe dolorꝝ que fuit alia intentio: nota ꝙ repercussio vel fit cū medicis applicatis supra oculū vel ītra oculū vel supra oculū ī suꝑcilijs q: tñ repercussiua nō ꝯuenirēt nisi facta eūone: non ēt afferunt multū iuuamētū nisi cū ē mā fluens per venas extrīsecas frontales: q: cū fluit mā per ītrinsecas venas nō sic valēt. sed qñ ꝑ dictas venas fit fluxus: tunc apposita repercussiua suꝑ suꝑcilia multū ꝯueniēt ⁊ debēt seruari a principio vsqꝫ ad finē que diuersificentur fm̄ diuersitatē māe fluētis. Uñ si mā sit fluēs calida apponātur ea que sūt frīda vt cū aqua rosata cum succo solatri cū oleo rosato: ⁊ facta mixtura ponantur ī suꝑcilijs. Ualēt ēt oīa frīda vt bolus armenus sanguis draconis rose sandali ⁊c̄. Si mā eēt frigida ponantur calida vt cū thure cū mastice sandaraca spica squinānto. Ex his pñt fieri sacculi ⁊ decoqui in vino nigro cū aqua: vel ex his puluerizatis cū oleo de menta vel sirupo eiꝰ pñt fieri inunctiōes. Accipitur ēt lana succida ⁊ vsta cū oleo đ absinthio ⁊ thure fit linimētū ⁊ ponitur super frontē ⁊ ē singulare: ⁊ aliqñ ponitur cū albumine oui.

Si loquitur đ ponēdis ī oculo vel supra ipsuꝫ oculū: Auic. dubitat aliquid ponere īfra tres dies ne īgrossetur mā ⁊ ꝓhibeatur exitus lachrymaꝝ: qm̄ ꝯfidit ꝙ ī applicatōe vniuersaliū de flōmia ⁊ eūonibus diuersiuis ⁊ bonitate regiminis perficietur cura. Et idē voluit Azaranus dicens: ⁊ qñ hec oīa que diximꝰ .s. generalia de dieta ⁊ flōmijs ⁊ alijs diuersionibꝰ patiēter tulerit .s. egrotās nō īdigebit alia via curatōis ⁊ sanabitur a sua infirmitate vsqꝫ ad tres dies. ⁊ hoc ē verum vbi mā eēt modica ⁊ benigna. Sꝫ vbi mā eēt multa ī toto vel fꝫ caput nō oportebit tardare per tres dies. ⁊ iō aliqui ꝓpter diuersitatē in mā ⁊ repl'one applicāt in secūda die vt fuit Serap. ī caᵒ ꝓprio tractatu 2° breuiarij. Et aliqui applicāt ī prīa die fcā flobothomia. ⁊ cū reliqua nō sufficiūt: q: tñ flōmia ⁊ solo ventris debēt precedere appositionē repercussiuorꝝ: q: corpus plenū nō recipit 3° tegni: ⁊ cōiter nō lꝫ eodē die simul flōmare ⁊ eūare: iō cōiter debemꝰ tardare ꝑ duos dies ab appōne reꝑcussiuorū ītra oculū vel supra oculū nisi staret vehemēs necessitas ꝓpter acutissimū doloreꝫ ex acuitate māe ⁊ nō ex multitudine: qñ tūc cogeremur a pricipio factis aliquibꝰ diuersionibꝰ aliqua leuia ad ipꝫ oculuꝫ apponere: ⁊ tutiꝰ possumꝰ apponere aliqua extra oculū supra oculuꝫ q̄ꝫ intra: qm̄ minꝰ nocumētuꝫ cōicatur faciēdo exemplm supra oculuꝫ q̄ꝫ interius ponēdo: ⁊ in hoc cōiter laudatur vt sumatur mica panis ⁊ īfundatur in lacte muliebri vel ī lacte asine ⁊ oculo suꝑponatur. Et fortiꝰ operabitur si addatur parū decoctionis papaueris: ⁊ aliqui apponūt paꝝ olei rosati. sꝫ dꝫ poni cū cautela ne ītret oculū: qm̄ oleū vt viscosuꝫ ⁊ quadā acuitate ꝑticipās semꝑ oculis nocet. Et iō Auic. bis ī capto ꝓhibuit appositōeꝫ olei suꝑ caput: imo ⁊ ītra aures. Sꝫ circa applicatōeꝫ reꝑcussiuorꝝ ītra oculū ponit Auic. can̄. vt nō admīstrentur ī principio multū frīda īspissantia ⁊ stiptica dicit sic: Et oꝫ vt ī pricipio nō admistrentur īspissantia fortia ⁊ q̄ sunt vehemēter stiptica ⁊ ponēs nocumēta stipticātiuꝫ dixit qm̄ inspissant tunicas ⁊ ꝓhibēt resolutōeꝫ ⁊ magnificāt doloreꝫ: ⁊ ꝓprie cuꝫ dolor fuerit fortis. ⁊ rō sumitur ex hoc. Nā vt ēt dicit Gētilis ab aꝑate calido ⁊ maxie ī mēbro raro semꝑ resoluitur aliquid de materia ⁊ manifestius ab oculis q̄ꝫ ab alijs aꝑatibꝰ mēbrorꝝ exteriorꝝ ꝑꝑ cutē circūdanteꝫ alia mēbra: iō occurrente medicina stiptica claudūtur pori ꝑ eam ⁊ sic clauditur intus materia. q̄ si calida fuerit facit ad corrosionē aliaꝝ tunicaꝝ ⁊ sic auget dolorē. si ēt peccat multitudine faciēs dolorem ꝓpter extensionē ꝯstrictis tunicis maior fit extēsio ⁊ maior dolor. Et ꝓinde dicebat Gal. in 6ª affo. in ꝯmēto afforismi: Oculorꝝ dolores ⁊c̄. loquēs de talibꝰ medicinis fortibꝰ: nō tm̄ adducens nocumētuꝫ augmēti dolorꝝ: sꝫ ēt alia nocumēta de extinctōe spūuꝫ visibiliū dixit: Ego tñ medicinā huiusmodi nunq̄ꝫ laudaui: non eīꝫ repugnat humoribꝰ ad oculos ꝯcurrentibꝰ nisi sint fortia: sꝫ potius cogūt exire foras. Si ergo effluētia sint acuta corrodūt ⁊ vulnerāt vueaꝫ oculorꝝ tunicā. Si aūt sint multa extēdunt ⁊ scindūt eaꝫ cū ergo medicine tantā viꝫ non hēant vt acuta obdormire faciāt ītollerabilr dolorē augmentāt. Qđ si adeo coliria sint fortia vt totū dolorē sint remittētia spūuꝫ visibileꝫ extinguūt vt post sanitatē aꝑatis visus đficiat ⁊ durities ⁊ grossities ī eorꝝ pāniculis suꝑsint ⁊c̄. hoc totū verꝝ est regulr. Nā aliqñ ꝓpter excessiuū dolorē oꝫ ad intense multuꝫ frīda deuenire imo narcotica. sꝫ cū magna cautela debēt applicari vt semꝑ cum his dicatur eē aliquid resistens narcoticitati ⁊ ꝓhibēs extinctōeꝫ spūuꝫ. Et de hoc dicit Aui. Et qñqꝫ dolorꝝ vehemētia facit necessariā stupefaciētiuꝫ adhibitionē sicut succi pomorꝝ mādragore ⁊ lactuce ⁊ papaueris ⁊ aliquātuluꝫ aq̄ sumach. addit ēt: expelle ergo ista q̄ꝫtuꝫ potes: qđ si aliud eorꝝ admīstres ꝓpter necessitatē admīstra ipꝫ cū cautela ⁊ paꝝ īfra dixit ꝙ si mā eēt subtilis ⁊ corrosiua nō ē maluꝫ apud me vti oppio ⁊ stupefactiuis ipm̄ nāqꝫ est sanās eaꝫ ⁊ non succedit dolor. ⁊ addit quāuis oporteat credere ꝙ īquātuꝫ nocet visui est maluꝫ. ⁊ hoc dicit ꝓpter verbū Gal. supra allegatuꝫ ⁊ tñ semꝑ est oꝑatio coacta: iō vt dictū est cū apponitur aliqđ sietur oppiatū non auderē aliqđ huiusmodi ponere ītra oculū nisi ī quo eēt crocus vel sarcocolla ad corrosionē narcotici. ideo sief albuꝫ posituꝫ a Mes. prime descriptiōis apud me videtur nimis forte īterius applicādo. sꝫ posset dissolui exterius applicādo suꝑ frontē cuꝫ aliquo īspissante ad formā vnguēti vt cuꝫ albumine oui vel aliquo huiusmodi cum mā est calida fluens deorsuꝫ per

venas

venas ⁊ pãniculuȝ extrĩsecum almocati: sed laudareȝ exhibi/
tionẽ ĩ casu necessitatis sief albũ scdͦ descriptõis eiusdem pro/
pter corrosionẽ. De sarcocolla qͦd ipse dicit valere in augmen/
to: ⁊ hoc totum dico ꝓpter timoreȝ extictionis virtutis visiue:
⁊ ita vterer sief albo Raſ posito ĩ lr̃a. Circa tñ applicationem
harꝫ medicinarꝫ intra oculuȝ si ꝓpter stipticitatẽ ⁊ friditatẽ nõ
vltimate stupefaciẽte augereť dolor ꝓpter modum dictũ supra
oportebit succurrere cũ euaporatõe facta cum aq̃ calida deco/
ctõis melliloti infusa spongia ĩ ea ad euaporare faciẽduȝ mãm:
cui⁹ retẽtio facit ad doloreȝ. ⁊ ideo si possum⁹ sine stipticis mul
tuȝ ⁊ multũ fridis ẽt in mã corrosiua ⁊ vehemẽti dolore ꝓcedẽ
erit meli⁹. Et in hoc laudabat Auic. tuciã ablutã ꝑmixtaȝ cum
lenitiuis. Nã in tucia est mirabilis ꝓprietas ĩ ꝓhibitõe trãsit⁹
mãe ĩtra tunicas oculoꝝ ⁊ remittiť ei⁹ siccitas cum lenitiuis vt
cũ cerusa amido ⁊ gũmi ara. Vñ dicebat Aui. ⁊ cũ ꝓlongať ob
talmia ⁊ nõ minuiť. s. ĩ dolore ab aliquo de fortib⁹ medicis di/
ctis supra: tũc scias q̇ ĩ tunicis oculi est mã mala corrodẽs nu/
trimẽtuȝ supueniẽs ei q̃re recedẽs. s. a dictis fortib⁹ stipticis vt
plurimũ ĩfrigidãtib⁹ ꝯfuge ad aliud qͦd sit sicut tucia abluta ꝑ/
mixta cuȝ lenitiuis sicut cerusa ⁊ climia aurea abluta ⁊ amilio ⁊
pauco gũmi. s. arabico. Nã ista oĩa ĩfrigidãt leniunt ⁊ minuunt
dolorẽ ⁊ ꝓhibẽt corrosionẽ tunicarꝫ. De tucia ⁊ climia q̄d sint
⁊ q̃nõ fiãt videať 9ͦ de simplici medicina a Gal. etiã vtilitates
hñtur ibi ⁊ alibi ⁊ p̃cipue 4ͦ deceȝ tractatuũ caplͦ p̄rio vbi di/
xit q̇ p̃ter vtilitates dictas: videť aũt mihi esse ĩ eis parꝫ de ab/
stersiua virtute ⁊ maxĩe ĩ climia. Et de amido dixit: Amidũ aũt
lotũ certitudinalr̃ ĩmordacissimũ est ⁊ mediũ ⁊ neq̧ stipticitatẽ
hȝ neq̧ acredinẽ neq̧ caliditate neq̧ friditate ꝑticipat. Cir/
ca tamẽ applicationẽ ⁊ repercussiuarꝫ medicinaruȝ ⁊ etiaȝ ma/
turatiuarũ ⁊ resolutiuaruȝ de quib⁹ infra sunt ponẽdi quidam
speciales cañ. ꝓpter applicationẽ ipsarꝫ circa oculũ: ⁊ hoc q: vt
dicit Gal. in caplͦ pͦ de obtalmia 4ͦ memir in cõi cura fleg/
mationũ quomodo assumere opȝ id qͦd supple ⁊ in alijs flegmo/
nibus ⁊ de nã particule. s. ipsi⁹ oculi quomõ habeat facileȝ pas/
sibilitateȝ p̄ccipuã vltra totius corporis cutem propter bonaȝ
sensibilitatẽ ⁊ raritatẽ substantie. Et candẽ sñiam accepit Auic.
in caplͦ ꝓprio cũ dixit: ⁊ penitus cura obtalmie ẽ sicut cura re
liquorꝫ apatum ex repercussiõe p̄rio ⁊ resolutiõe scdͦ. Verũtñ
exigiť super mẽbrũ ipsuȝ supflua facilitas vt id qͦd resoluit vel
abstergit non sit laboriosi tactus ledẽs sensum faciens euenire
asperitateȝ ⁊c̃. Sit ergo prim⁹ canon q̇ in medicinis administra/
tis in oculo ⁊ maxĩe in obtalmia nõ sit asperitas. i. in mõ substã
tie neqȝ ĩ virtute nimis stiptica vt supra dictũ ẽ: ĩmo oȝ vt ꝯte
rãtur valde medicine quãto plus tibi ẽ possibile. non sit ẽt ĩ eo
qualitas saporis acetosi aut acuti: ĩmo sis ꝯtentus ĩsipidis odo/
re priuatis dicebat Auic. ⁊ ita Gal. 13ͦ terapẽtice dixit deniq̧
vtriq̧ sensibilitas particule eligit oẽ leue qͦd dȝ ĩmitti ⁊ nihil hr̃e
in eo asperuȝ ⁊ arenosuȝ indicat. ⁊ ꝓpter istũ cañ. cuȝ ẽ intentio
mitigatõis doloꝝ ⁊ lenitõis cũ ĩfrigidatõe lȝ ⁊ albumẽ oui cõ/
quassatũ ⁊ lac mulieb̄re maxĩe iuuenis ⁊ euchimẽ. i. bñ sane: vt
voluit Gal. vel lac asine faciunt ad istã intẽtionẽ. tñ q: lac faci/
liter corrumpiť ⁊ acetosať: ideirco in hac intẽtiõe magis eligiť
albumẽ oui ꝯquassatum q̃ȝ ipsuȝ lac lȝ in lacte dicatur eẽ ma/
ior abstersio. ⁊ ꝓinde cũ apponiť lac intra oculũ laudauit Aui.
vt modico tẽpore moreť. vñ dixit: ⁊ nõ ẽ ꝯueniens vt dimittas
distillationẽ ei⁹ in oculo tempore lõgo: ĩmo oȝ vt remoueať oĩ
hora. s. abstergẽdo oculum ab eo ne. s. sua acetositate noceat ⁊
mordeet: qͦd non ẽ necessariũ in albumine oui. vñ in intẽtõe di/
cta semper albumẽ oui ẽ eligendũ super lac nisi ꝯiungať replͦ
mãe: qm̃ albumẽ oui sua viscositate maiorẽ facit oppilatõem: ⁊
sic in illo casu magis laudať lac. Alius canon in ista mã ẽ q̇ pa/
tiẽtes obtalmiã vel alios morbos oculorũ si ĩ eis ꝓlongẽť: pili
oȝ vt minuanť nõ dico vt radicitus abscindãtur sicut quidã fa
ciũt. nã nimia longitudo piloꝝ facit vt mã que resoluiť de lippi
tudine ab oculis lesis nõ possit debite resolui vel educi: ĩmo im/
sceať in eis ⁊ sic ẽ cã nocumẽti. tñ p̄ntia piloꝝ nõ nimis longorũ
iuuat vt ad ꝓhibitionẽ occursus causarꝫ extrĩsecarꝫ ad oculos.
Et dicebat Auic. q̇ ꝯferũt inquãtũ exiccãt humiditates attra/
hẽdo ad nutrimẽtũ coꝝ. Alius canon ĩ appõne medicinarꝫ p̄ri⁹
semper amoueať lippitudo oculoꝝ sed suauissime fiat cuȝ coto
ĩfuso in aqua zuccari posito ĩ extremo stili suauiter voluẽdo per
oculũ. Nã dicebat Auic. in lippitudinis nãq̧ mũdificatõe est
doloꝝ alleuiatio. q: s. lippitudo mordet vel grauat: ⁊ abstersio
oculi cũ medicis. s. applicãdis adest operãdi possibilitas. Vlti/
mus canon poniť a quibusdã q̇ medicine que in oculis ponunť
debẽt eẽ actu fride. ⁊ ꝓ hoc allegat textũ Mesue caplo pͦ d̄ cu
ris egritudinũ auriũ vbi ĩ fine dixit: Post hãc aũt nõ ꝑtermit/
tim⁹ q̇ medicamẽta que distillanť ĩ oculis semꝑ actualr̃ frida
imittẽda sunt: que aũt in aurib⁹ tepida aut calida. qͦd dictũ lȝ
ponať ĩ caplͦ cure credo cũ pace affirmãtiũ vlr̃ q̇ nõ ẽ intelligẽ
dũ q̇ ĩ cura debẽt apponi semꝑ medicine fride vt videť sentire
textus. Sed hoc credo tñ verũ eẽ ĩ ꝯseruãdo sanitatẽ oculi ⁊ in
p̃seruãdo: qm̃ actuale fridũ occurrẽs oculo supcalefacto mordi
cat ⁊ nocet cũ sit mẽbrũ maxĩe sensitiuũ. ẽt auctores oppositum
oꝑanť. nã applicãt formalr̃ calȧ ĩ mitigatõe doloris. Vñ dice/
bat Aui. postq̃ȝ posuit q̇ ĩspissantia fortia ⁊ stiptica magnificant
dolorẽ ⁊ ꝯstringũt mãm ĩteri⁹ dixit q̇ si aliquid horꝫ contingat
succurrẽdũ cũ euaporatiõe ex aqua calida. ⁊ idẽ voluit Gal. 4ͦ
memir: vbi voluit q̇ lac ex muliere dȝ exp̄rimi ex mãmilla suꝑ
cutẽ in qua fricať coliriũ. s. appropriatũ ⁊ infundať oculis cali/
dum: ⁊ ita videť rõ ꝯsentire. His suppositis redeũdo ad p̄racti
cam stãte dolore vehemẽti fiat flõmia ⁊ euãtio ꝑ ventrẽ cũ ap/
propriatis. Primo cum clisterib⁹ deinde cuȝ medicinis datis
desuper ⁊ in mã calida ⁊ in mã frigida: deinde ponanť repcu/
tientia suꝑ frontẽ mã fluente ꝑ venas frontales stiptica ꝯforta/
tiua ad magis calidũ vel min⁹ declinãtia fm exigentiã mãe: ⁊ si
fluat ꝑ venas alias manifestas extrinsecas fiat ꝓhibitio fluxus
ꝑ easdem venas vel facta flõmia venarꝫ illarꝫ vel incisiõe fm to
tum si ꝑue fuerint vel cauterizatiõe ꝑforando ferro subtili igni/
to: ⁊ si nõ apparet q̇ ꝑ venas extrĩsecas fluat oportebit reitera/
re euãtiões cuȝ medicinis: vt supra dictũ est de mente Gal. q:
tũc cura difficilis ẽ vt supra dicebať. ⁊ illã eandẽ sñiam posuit
Aui. in caplͦ cũ dixit: cũ aũt initiũ est ex velaminib⁹ intrinsecis
tunc cura ẽ difficilis nisi sit ei⁹ reuolutio fm fortia euãntia. i. ni
si fiat reiterata euãtio cũ medicis fortib⁹: postca istis factis pur
stante dolore fiẽda ẽ fomẽtatio cuȝ aqua calida siue tepida spon
gia ĩ ea infusa ⁊ supposita: qm̃ appositio huius põt eẽ cura vera
vel saltim tẽtatiua: vt ẽt voluit Gal. 2ͦ regiminis acutoꝝ ꝯmẽto
primo q: si ꝑcipiť ex appõne illa dolorẽ augeri: tũc ꝑcipim⁹ q̇
ẽ plectoria: ⁊ põt fieri iterata euãtio ꝑ flõmiã ⁊ alia nec in tãtũ
per appõneȝ aque tepide ap̄iunť pori q̇ fiat lesio. si auteȝ remit
tit doloreȝ: tunc signũ ẽ q̇ ꝑ apertionẽ poroꝝ mã nocens ĩ ocu
lo exalat: ⁊ sic si nõ remoueať dolor ꝑ appõneȝ factis illis eua/
euatiõibus possent applicari p̄rio remisse frigida exterius supra
oculuȝ in mã calida: vt lactucã portulacã ⁊ huiusmõi vel petiã
infusaȝ in lacte. ⁊ si mã fuerit frigida simul põt apponi cuȝ lacte
aliquid decoctiõis fe. greci vel camomille: ꝯñter si nõ sufficiũt
extrinsecus applicata debẽt intra oculũ instillari remisse frigi/
da: vt lac mulieꝝ puellã lactantiũ cũ aspersiõe mucilagis psilij
facta ex aqua rosata ꝯquassata cuȝ lacte: ⁊ ponať aliq̄d d̄ zucca/
ro cando q̇ vocať pul. nabith de quo puluere q̄dã oculista mi/
rabiliter dicit: vñ dicit q̇ puluis nabethis valet ĩ oĩbus passio/
nibus oculi: ⁊ ẽ puluis fact⁹ ex zuccaro cãdo qui quadã tẽperie
ꝯfortat oculuȝ ex mõ substãtie abstergit lippitudinẽ ⁊ pãniculũ
subtilẽ vbi sit mã calida valet litium ⁊ singulr̃ tutia p̃parata vel
nutrita vel lota. Poniť differẽtia ĩter lotã ⁊ nutritaȝ: q: tutia
lota abluiť iõ vt abstergať si quid feculentũ ẽ in ea: ⁊ postea po/
natur ĩ aqua ⁊ residcat ꝑs terrea ⁊ eligať bona ⁊ ita abluiť. Tu
tia nutrita diciť q: infundiť ĩ lacte mulieris: ⁊ sic remittiť eius
siccitas ⁊ sic rectificať: ẽt ĩ alijs dicit. A. q̇ ꝓhibet fraudolẽtas
mãs que exeũt venas penetrare intra tunicas oculoꝝ: ⁊ ẽ exic/
catiua stiptica: iõ semꝑ dȝ apponi ĩ hac ĩtẽtõe ex canonib⁹ supẽ/
rioribus cum aliquo viscoso glutinoso ⁊ humectatiuo: vt cum
gumi ⁊ cuȝ draganto vel lacte vel albumine oui vel cũ amido.
Ideȝ dico de climia auri vel argẽti que ẽ quasi equalis virtutis
cuȝ tutia. Litiuȝ ponitur frigiduȝ ⁊ ab aliquibus caliduȝ ⁊ ab
alijs tẽperatũ sȝ quicquid sit a ꝓprietate ꝯfortat oculuȝ. Sola/
trũ vituperať ne ĩtra oculũ ponať ꝓpter nimiã stipticitatẽ licet
posset poni circa frontẽ vel supra oculos. ⁊ qñ ista nõ sufficiunt
stãte mã corrosiua vt supra dictũ ẽ oȝ venire ad stupefaciẽtia. ⁊
de his magis domesticũ ẽ albumẽ oui ꝯquassatũ cũ aqua de/
coctõis papaueris vt ẽ dictũ. ⁊ vltimo deuenire opȝ dissoluen
do sief albũ in lacte fricãdo suꝑ cotẽ de quo supra dictũ ẽ: ⁊ ita
sit ꝯpleta ista intẽtio. Alia intẽtio post repcussionẽ ẽ digestio
mãe: ⁊ est intẽtio ad mãm antecedẽtem in toto simul: ⁊ ad mãm
ꝯiunctã ad antecedẽteȝ cuȝ his que ꝑ interius sumunť ad mãȝ
ꝯiunctã cuȝ localibus. si ad antecedẽtẽ aũt sumiť ĩdicatio a san
guine colera ⁊c̃. si a sanguine valet sirupus violat⁹ cum sirupo
rosato: q: dȝ esse in eo ẽt vix ꝯpressiõis cuȝ aque endiuie ⁊ plã/
taginis. ⁊ in hoc ẽt valet sirupus de granatis nõ multe acetosi
tatis ⁊ sirupus de ribes ⁊ huiusmodi cũ aquis appropriatis. ⁊
si mã fuerit flegmatica valet mel rosatũ cuȝ sirupo de duabus
radicib⁹. sirupus etiaȝ de absinthio sirup⁹ de mẽta sũt ad hãc
intẽtionẽ cuȝ aquis appropriatis ocularib⁹: vt cũ aqua feniculi
li singularissime ⁊ aqua bethonice ⁊ eufragie ⁊ similib⁹ ⁊ ĩ mul/
tum cronica cum aqua ruthe. Si a melãcolia valet sirupus de
radicibus cũ oximelle ⁊ cũ modico sirupi d̄ pomis: ẽt cũ aquis
buglose vel mellisse ⁊ reliq̄s ocularib⁹ aquis appropriatis vt su
pra. Postea facta digõe fiat ẽt euãtio que ẽ magis eradicatiua
fȝ medicinas supra dictas vt si mã fuerit colerica ꝯuenit deco/
ctio mirabolanoꝝ ⁊c̃. si sit flegmatica pillule alsaiaret: a princi/
pio pillule elefangine de hyera simplici: ⁊ pillule magis digesta
sint pillule fortiores: vt pillule cochie Aui. Si ex flegmate pillu
le auree. si melãcolica pillule inde pillule d̄ lapide lazuli. ⁊ vltra
hoc in hac intẽtiõe est practicãdus cañ. dñi. A. ĩ caplͦ ꝓprio cũ
dixit: ⁊ cũ corpus ẽ mũdũ ⁊ humor faciẽs obtalmiã ẽ effusus ĩ
venis. s. q̇ nõ ãplius fluat ⁊ ẽ de genere sanguis grossi vel sup.
alterius mãe satis grosse ⁊ ꝓprie in fine obtalmie: tunc balnea/
tionis ĩpressio in subtiliãdo mãm ⁊ potus vini puri ad replẽduȝ
ip̄am supple ex oculo ⁊ euãndũ sunt iuuãtes: ⁊ ĩ hoc ĩuuebat q̇
balneatio vel pirea circa oculũ siue fomẽtatiões facte circa ocu
lum p̄reꝑant mãm ad eductionẽ ĩ subtiliãdo eã cũ ẽ fluxa ⁊ in/
spissata: ⁊ postea potus vini pauci facit ad euãtionẽ eius sensibi
lem vel ꝑ vrinã ꝓuocãdo vel resolõnẽ: ⁊ additur de balneo cõi
etiã intelligẽdo. Et balneũ quidẽ post euãtiõeȝ est melius medi
camen ad obtalmiam: vñ videbať laudare exhibitionẽ ⁊ balnei
vniuersalis ⁊ balnei ꝑticularis. Circa q̇ ẽ notandũ q̇ lȝ vterq̧
cõueniãt ⁊ balneũ ⁊ exhibitio vini tamẽ ĩ materiebus frigidis ⁊
grossis vinũ ẽ magis cõferẽs q̃ȝ balneũ ⁊ ecõtra ĩ materieb⁹ ca/
lidis balneũ magis ꝯuenit q: exterius magis mãe calide facili⁹
ꝯuertũť ⁊ cũ vtrũq̧ dȝ offerri vinũ dȝ seq̄ balneũ ⁊ balneũ p̄/
mitti: nã balneũ p̃ꝑat ad euãtõeȝ mãe fiendã ꝑ vinũ. nã ꝯuenit
balneũ ĩ subtiliãdo ⁊ ap̄iendo ⁊ vinũ ĩ expellẽdo mãm. Et ẽ hic
notãdũ q̇ lȝ dixerit Aui. q̇ dȝ eẽ potus vini puri: nõ intelligať

ꝙ ſit ſimpliciter purꝝ: imo ſit modice mixtū cuꝫ aqua ad maiorez penetrationē: verū aqua dꝫ eē pauca ꝓpter cuiꝰ paucitateꝫ vinū pōt vocari purꝝ. ⁊ de his ēt dixit Meſue ī caplo de ſief ⁊ colliriorꝝ ad obtalmiā allegādo ſniaꝫ Hypo. 6º affo. ſepe dictā loquēs de vino ⁊ balneo ꝙ in ſerutātibꝰ ſm ſapiētiaꝫ ē theſaurus opatiōis: qm̄ vini potatio ꝯfert flegmaticis: dūtamē maturatio ⁊ eūatio pceſſerint etiā iterate: ⁊ rn̄dens ꝙ nō pōt nocere: tunc dixit qm̄ agitatiōis ſuſpitio tollit ſup. que ē ſiēda ex vino ſubtiliata multitudine ⁊ ꝺ balneo loquēs ꝯtinuādo dixit ēt balneatiōis impreſſio ſilr oibus oculorꝝ doloribꝰ: ꝯfert ēt poſt debitas eūationes ⁊ ponēs vtilitates dixit: reſoluit eiꝫ ⁊ habilitat reſiduū materiei ſup. ad reſolutionē ⁊ proprie adherētis ⁊ difficilis. Et ꝯūter ponit nocumenta multiplicia que ſequūtur ad exhibitionē vini ⁊ balnei mūdificato corꝑe de agitatiōe mãe ⁊ fluxu eius ad oculos ⁊ reliquis notis intelligēti: ⁊ ita ſi ꝯmenſurate offerant: ⁊ in tꝑe debito ſunt ꝑcipui in caſu iuuamēti. ſꝫ ſumpta indicatiōe ad mãm ꝯiunctā talr digeſtā eūato corpore: tunc ponebat Aui. reſolōnē fiendā eē cū euaporatiōe cuꝫ aquis tepidis vel calidis maxime decoctiōis mellilotí. ⁊ valet ſingulariſſime decoctio fenugreci ad hāc intētionē vt laudauit Gal. iꝫº terapētice capº ſupra allegato ꝑlaudātes diligēter fenugrecum vt ibidē volebat: vt nihil ei feculēti vel pulueris vel arene lateat. ⁊ ponēs iuuamētū eiꝰ dixit: euaporatiuū eiꝫ eſt intriſtāter farmacū hoc oīum maxime que oculis offerunt: ⁊ ī ꝓceſſu pōt diſtillari ī oculū ſief de ſpica poſitū a Meſue maxime ī mã calida: lꝫ etiā in frigida nō poſſꝫ nocere. nā lꝫ intrat opiū itrāt multa reliqua calefaciētia remittētia eius nocumentū: ſꝫ ī frigida magis valet puluis citrinus iſaac factꝰ: vt īfra. ℞. ſarcocolle nutrite in lacte. ʒ. x. croci ſpice aloes an̄. ʒ. j. ⁊ terant ſubtiliſſime ſm formā ſupra datā vel pōt ordinari exhibendo aloem cuꝫ tutia ⁊ croco. ⁊ in mã multū reſiſtenti ī ꝓceſſu dicit. A. adminiſtrent ſief in quibꝰ ponunt es vſtū ⁊ attramentū. nā ſua caliditate ſubtiliant māꝫ inobediētē ⁊ reſoluūt ⁊ ſiccitatē ēt exiccāt. ſed qꝛ timor ē de nimia ſiccitate vt ſupra dictuꝫ eſt in canone: icirco addit Aui. ⁊ qn̄qꝫ ſufficit facere alcofol ſiue colirium ex aloe ſolo in quo nō eſt tāta exiccatio vt ī prioribꝰ. ſi tn̄ ex his ſequeretur nimia ſiccitas vel ex alijs reſolutiuis oportebit cū aq̄ zuccari vel aliquo alio humectāte abſterſiuo remittēte dictum nocumentū ⁊ cū his ⁊ ſimilibꝰ ſit ꝯpleta hec intētio reſolutōis. ſed ſi mã ꝯuerteret ad ſaniē ponet cura in caplo ſequēti de vlceribus. Ultima vero intētio que erat de ꝯfortatiōe oculi cōpletur facta reſolōne mãe ad viuificationē ſpirituū cū cibis boni nutrimēti paucarꝝ ſuꝑfluitatū facilis digōnis nō euaporatiuis vt cū brodijs pullorꝝ ⁊ vitellis ouorꝝ ⁊ cū cōfectōibus cerebralibus calidis frigidis vel tēperatis ſm exigentiā remotiōis male qualitatis que remāſit ſimul admixtis aliquibꝰ medicinis ꝯfortatiuis oculi: vt eſt ſemen feniculi ſiſileos mirabolani chebuli vel indi eufragia roſa ⁊ huiuſmōi: que ſimplicia requirant ab auctoribus maxime ſꝫ can̄. ⁊ in tabulis ſimpliciū medicinarum pꝫ: ⁊ ſic ſit finis huius capituli de obtalmia cū dei laude.

Caplm 16m de vlceribꝰ oculorꝝ.

c Um ī oculis fortis dolor ⁊ pūctio nociua ac pulſus ſentiunt ⁊ lachrymarꝝ fluit multitudo ⁊ cuꝫ palpebre eleuant ⁊ oculi aperiunt loca q̄ ſūt in albis ipſorꝝ īueniunt rubea aut cū totum fuerit rubeū: vn̄ locus magis rubere inuenit aut ī nigredine locus aliquis albꝰ appꝫet puſtula iaꝫ ī oculo exorta ē.

Ad hāc vero curādaꝫ paſſionē neceſſariꝰ eſt medicꝰ valde īſtructus ī curis oculorꝝ: nos tn̄ curatōis ipſiꝰ ſūmas ⁊ aggregatōes dicemꝰ. Dicimꝰ itaqꝫ ꝙ vlcera q̄ in ꝯiūctiua naſcunt hoc ē ī albis oculorū nō adeo ſūt timēda vt ea q̄ ī cornea hoc ē in oculi nigredine fiūt. Deteriꝰ vero vlcerꝝ ē illud qꝺ ī nigredine ſub pupilla exiſtit eminentia nāqꝫ ad iſtum eſt velociter.

Horꝝ aūt vlcerꝝ curā cuꝫ flōmia īcipere debemꝰ ⁊ ſanguinis extrahere multitudinē ſm ꝙ poſſibile fuerit. Cōſequēter aūt vēter ſoluēdus ē: ⁊ eger ſibi cauere dꝫ a carne ⁊ vino dulci ⁊ eē ꝯtētus herbis fridis ⁊ ī potu ſola aqua vti. In oculo vero initio ſief albū cuꝫ lacte mulieris īmittēduꝫ: ⁊ ſi pulſus iā alleuiari ⁊ ſedari videt ſperāduꝫ eſt ꝙ egritudo ſoluat ſine ſaniei collectōe. qꝺ ſi pulſatio poſt ſanguis extractōeꝫ ⁊ ventris ſolutōeꝫ ac ſief albi imiſſionē quieſcere nō videt: ꝑua fiducia ī hoc qꝺ diximꝰ eſt habēda. Eſt itaqꝫ tunc ſief de olibano mittēdū ī oculuꝫ ⁊ pila aliqua oculo ſuꝑponēda ⁊ cū ligatura ſtringēda: ante vero quā hoc eueniat oculis ſuauiter ē ligandus ⁊ ſine ſuꝑpoſitōe pile: ⁊ nō ceſſes ī oculū de ſief de thure ſepe diſtillare donec ſanies ī pila videat. ex quo eiꝫ hoc viſuꝫ fuerit: ſief de plūbo vti neceſſe ē vſquequo ꝓfunditas fiat plana ⁊ tota caro generet: ea tn̄ que diximꝰ tūc ſunt faciēda cū puſtula nō ē magna. Quoniā cū magna fuerit fueritqꝫ iuxta pupillā aut inferiꝰ: eſt tūc neceſſe vt cum eleiſir medicet ne vuea egrediat: ad pile quoqꝫ ſuꝑpoſitionē ⁊ ligaturā eſt redeūdū: eger ꝑterea ſemꝑ ſupinus iacere dꝫ ⁊ a forti motu abſtinere.

Cū aūt caro ī loco vlceris ꝑfecte generata fuerit vel locus apoſtematis carne repletꝰ fuerit remanebit ibi in oculo albedo: qꝺ ſi vlcus ꝓfundū fuerit albedo erit groſſa: ⁊ ſi in ſuꝑficie tātuꝫ cornee fuerit erit ſubtilis. vlcus quoqꝫ ſi a pupilla fuerit remotū ⁊ ſteterit ſeꝑatiꝫ ꝑ ſe: veſtigiū illud qꝺ remanet nihil mali faciet. Si aūt iuxta pupillam qn̄qꝫ fuerit poſt vlceris curatōeꝫ veſtigiū remanēs ꝓhibebit viſionem. Quapropter tūc vtendū eſt rebꝰ ⁊ medicis quibꝰ veſtigiū qꝺ diximꝰ abſtergi ⁊ deleri poſſit. Sief de thure. ℞. armoniaci ſarcocolle amborꝝ an̄. ʒ. v. thuris. ʒ. x. croci. ʒ. ij. ꝯficiant ex mucilagine fenugreci ⁊ fiat ex eis ſief. Sief de plūbo. ℞. plūbi vſti antimonij tutie ablute calcucecumenō gūmi arab. dragagāti oīuꝫ an̄. ʒ. viij. opij. ʒ. ſ. terant ⁊ cū pāno ſiricino qui ſit ſubtiliſſimus cernant ⁊ cribellent ⁊ ꝯſpergāt ex aqua pluuiali ⁊ fiat ex eis ſief. Sief ex quo caro ī vlceribꝰ oculorꝝ generat ⁊ vuee egreſſio ꝓhibet ⁊ veſtigiuꝫ ſubtiliat. ℞. climie ablute tutie ablute ceruſe antimonij thuris oīum an̄. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. ſarcocolle groſſe. ʒ. j. ⁊ ſ. ſanguis draco. aloes opij an̄. ʒ. j. fiat ex eis ſief. Eleiſir quo ē vtēdū cū timet ne ex vlcere vuee ſequat egreſſio. ℞. antimonij ematicis āborꝝ an̄. ʒ. x. acatie. ʒ. iij. aloes. ʒ. j. terant ⁊ fiāt ex eis ſief ⁊ admīſtrent apud neceſſitatē.

c Um ī oculis fortis dolor et pūctio ⁊c. Iſtud caplm de vlceribꝰ oculorū ſic ꝯtinuat ad ꝑcedētes. Nā poſtq̄ꝫ ī precedēti determinatū ē de obtalmia que ē paſſio apoſa pricipalr ꝯiūctiue: lꝫ ēt vt viſuꝫ ē extēdat etiaꝫ ad apata cornee: ⁊ qm̄ apata maxie calida q̄lia vtplurimū ſunt apata oculorꝝ ſepe ſolēt ad ſaniē ꝯuerti ⁊ ita vlcera gnāre. Icirco ꝯueniēter poſt caplm de obtalmia ꝯtinuauit caplm de vlceribꝰ oculorꝝ. Determinādo igit de his vlceribus oculorꝝ tria facit pricipalr. Prio ponit ſigna apatis geniti ꝑati terminari ad vlcus. 2º ponit curā eiꝰ apatis ⁊ nō ꝯuerſi ad ſanieꝫ ⁊ ēt ad ſaniē ꝯuerſi. 3º principalr ponit deſcriptionē aliquorꝝ ſief vtiliū ⁊ ꝯueniētiū ī dictis vlceribꝰ ⁊ diſpōibus ad vlcera ꝯtinētibꝰ. 2ª ibi: Horꝝ aūt. 3ª ibi: Sief de thure. ℞. ⁊c. pª ēt in tres. pº ponit ſigna vt dictū ē. 2º ponit neceſſitatem electionis medici experti ad curā horꝝ vlcerꝝ. 3º ꝯſequēter ꝯparat ipſa vlcera in malitia. 2ª ibi: Ad hanc ergo curandam. 3ª ibi: Dicimꝰ itaqꝫ ꝙ vlcera ⁊c. Pro ītelligētia totius capituli eſt aduertēdū ꝙ lꝫ Raſis ī hoc capitulo pricipalr intēdat ponē curā vlcerū ī tunicis oculorꝝ veniētiū. tn̄ in caplo ēt facit mētionē de cura apatū anteq̄ꝫ ad ſaniē ꝯuertant vt patebit īſpiciēti ſeriē lre ex dicēdis infra. ⁊ ita ēt non ſolū ponit ſigna vlcerꝝ iā factoruꝫ imo ponit principalr ſigna apatis facti nō adhuc tn̄ vlcerati. Quid aūt ſit vlcus ꝓprie qꝛ multiplr ſumi pōt videbit infra loco ſuo de quid nomis termini. De pria ergo parte ponens ſigna vt dictū ē dicit: Cū ī oculū fortis dolor ⁊ punctio nociua ⁊ ēt pulſus ſentiunt ⁊ lachrymarꝝ fuerit multitudo ⁊ cū palpebre eleuant ⁊ oculi aperiunt loca que in albis ipſorꝝ. i. ī cōiunctiua fuerint vident rubea. ⁊ ſi totū fuerit rubeū ſup. de cōiunctiua ⁊ vnus locus in tota ꝯiūctiua rubere aut rubeſcere īueniatur aut in nigredine. i. ī cornea locus quis albꝰ appareat puſtula ī oculo iā orta ē. Ex quibꝰ verbis ſatis cōſtat ꝙ hec ſūt ſigna nō tm̄ principij apatis ſed iā ꝯpleti apatis. Naꝫ ſigna principij ponebant ſupra in caplo de obtalmia. ⁊ cū nō ē dolor circa oculum ⁊ ſi ē remiſſus ē. ⁊ que ī oculis alba ſunt. ſ. ī cōiūctiua ī rubedinē mutata ſup. aliqualr fuerūt ⁊c. iſta ſunt ſigna principij. Sed quomō fortis dolor ī oculis ⁊ punctio nociua. i. vehemēs ⁊ pulſus. i. pulſatio ſentiunt ⁊ nō tm̄ fluxerint alique lachrymę ſꝫ ⁊ lachrymarꝝ fluit multitudo vt dicit tex. noſter ꝓpter vehementiā dolorꝝ ⁊ multū fluxū mãe. ⁊ cū palpebre eleuant ⁊ oculi aperiunt ſup. a medico vel ab aſtante quaſi denotet ꝙ palpebre ſtant clauſe ꝓpter nocumētū magnū oculorꝝ. Icirco dicit aperiunt ſi loca que ī albis ipſorꝝ ſunt īueniant rubea ⁊ non tm̄ ſup. ad rubedinē declinantia ſed manifeſte rubea ſm diuerſas puſtulas vel bothor in diuerſis partibꝰ ꝯiunctiue gn̄atas. ⁊ ſi totū apparuerit rubeū. i. tota ꝯiunctiua ꝓpter multum fluxum ſanguis apparuerit rubea: tn̄ vnꝰ locus magis rubere inueniat altero: vbi. ſ. ē formalr puſtula aut ī nigredine. i. ī cornea locus quis albus appareat ſup. manifeſtū ē ꝙ puſtula ī oculo iā orta ē. Pro quo nota ꝙ ibi videt ponē ſigna diſtictiua inter apata ꝯiunctiue ⁊ apata cornee ꝑ hoc ꝙ puncta ſiue loca apata ī apate ꝯiunctiue apparent rubea ſed ī cornea apparent alba. Nā cōiūctiua ē pāniculus multo ſpiſſior ī quo ſūt multo plures vene diſperſe q̄ꝫ in cornea. ideo ꝑ extenſioneꝫ venarꝝ ex replōne ſanguinea partiū apatarꝝ apparēt iſte ꝑtes rubē: vbi ī cornea ſtante illo mēbro magis exāgui ſꝑmatico nō tātus fit fluxus ſanguis imo mã qua dꝫ nutriri ad corneā fluēs vt eidem ꝓportionet ad lucidū trāſparēs declinat. ⁊ cū non poſſet ꝑꝑ mēbri debilitatē ex apate ꝯueniēter digeri ⁊ ꝯuerti a ſuꝑflua caliditate membri apati īdurat ⁊ ſic ad albū ꝯuertit ſicut ꝯtingit de albumine oui īſpiſſato a calō qꝺ fit albū. ⁊ hoc nota ⁊ ſic patent manifeſta ſigna apatis facti. De 2ª parte ponēs electionē medici exꝑti dixit: Ad hāc ergo curandā paſſionē. ſ. ꝓpter vehemētiā accidentiū que dicta ſūt ⁊ nobilitatē opatiōis mēbri. ſ. viſiue: que aut ſenſibiliter minuit aut aufert. ⁊ ꝑꝑ ſenſibilitateꝫ mēbri ⁊ paſſibilitateꝫ

bilitatẽ eiꝰ in patiendo medicinas vt supra dictũ ẽ ĩ caplo superiori. Neccessariꝰ ẽ medicꝰ in curis oculoꝝ valde istructꝰ. i. experiẽtia scia ⁊ arte bñ formatus. vñ oꝫ ad plurima ꝯsiderare vt supra dictũ ẽ. Quia tñ hic liber ẽ sũmarius vt sepe dictũ ẽ hic ponunt̃ clare ⁊ explicite cañ. necessarij ad curã oculoꝝ: sed breuius ⁊ sũmatiꝫ. Vñ addit: nos tñ curatõeꝫ ipsius ⁊ sũmas ⁊ aggregationes dicemꝰ excusando se a longa ꝓtractatõe coꝝ que necessaria eẽnt ad dandã exquisitã noticiam curatõis oculoꝝ. Et hũc tex. bñ nota de electõe medici experti: qm̃ ẽt in expertis aliqñ ꝯmittit̃ magnus error. Vidi ego Papie ab vno multũ famato ĩ passionibꝰ oculoꝝ doctore medico magistro Venãtio ꝺ Forliuio qui occurrẽs me ĩsciente vni ĩfirme mee patiẽti obtalmiã acutã nescio quomõ vocatꝰ circa noctẽ apopsuit oclo quedã medicamia qualia fuerint ignoro. sed ĩ effectu tota nocte vehemẽtiꝰ angustiata. cũ ego primũ mane accessisseꝫ ipa vehemẽtissime dolente ãmota stupa cũ medicamĩe sił euulsus ẽ oculus totus extra orbitã pẽdẽs vsqꝫ ad mediã gẽnã. Erat ẽt alligatꝰ paꝝ mediãte vno neruo obtico. qꝺ cũ vidissem vehemẽter fui ꝯtristatus: ⁊ ita fuit eleuatus totꝰ oculus sine alio dolore: ⁊ vsqꝫ hodie remanet ista pars in ea exiccata ꝯcauata orbita ĩ totuꝫ ac si oculus ibi nunqꝫ fuisset. qꝺ vidẽs maritus desperatõe ductus vt ĩsanus per ciuitatem currẽs ense euaginato curabat inuenire medicũ vt eũ ĩterimeret sꝫ aufugit ⁊ nũquã postea in ciuitate visus ẽ. Hoc bñ notate ne sitis nimis audaces ĩ applicatõe fortiũ medicaminũ circa oculos. De tertia ꝑte dixit ponẽs diuersitatẽ in malitia vlcerũ siue apatũ: dicemus itaqꝫ ꝙ vlcera que ĩ ꝯiũctiua nascunt̃ hoc ẽ in albis oculoꝝ nõ adeo sũt timẽda vt ea que sũt in cornea hoc ẽ ĩ nigredine oculi nascunt̃. Addit: deteriꝰ vero vlcerũ ẽ id qꝺ ĩ nigredine sup pupilla existit. Ex hac aũt apatum specie. i. ex apate in cornea iuxta vueã: vueã extra exire citiꝰ ꝯtingit. totũ clarũ ẽ si ista vltia ꝑs declet̃. Pro q̃ declarãda nota vt supra visuꝫ ẽ ĩ anothomia oculi vuea ẽ anteriꝰ ꝑforata ĩ q̃ ꝯtinet̃ hũor albugineꝰ quo ẽt hũectat̃ ipsa cornea ſm partem directam vuee perforate. Et ipsa cornea ibidem ẽ subtiliata ĩ tunicas raras vt spẽs visibiliũ interiꝰ melius penetrare possint ad cristaloidẽ: iõ si apetur illa pars iuxta foramen vuee que interius ꝯtinet humorẽ albugineũ facta solõne ĩ substãtia tali ꝓpter apa facilitat̃ exitus humidi albuginei: ⁊ cõsequẽter sequit̃ timor de perditiõis substantie oculi necessarie ad visum. Alius ẽt timor ponit̃ ĩfra in textu qꝛ facto apate ĩ dicto loco ⁊ vlcere ꝯñter cuꝫ caro ĩ loco vlceris fuerit gñãta remanebit ibi in loco albedo vbi ꝓhibebit̃ trãsitus specieꝝ ĩterius: ⁊ ꝯñter visio. sed si apa ⁊ vlcus ⁊ vestigiũ ciꝰa pupilla remotũ fuerit sup. in ꝯiunctiua exñs vel in alia ꝑte cornee nõ directa pupille sine foramini vuee: tũc tale vestigiuꝫ nihil facit ad ꝓhibitõeꝫ penetratõis specieꝝ ĩterius vt pꝫ: ⁊ sic nõ ꝓhibebit visionem. Iõ recte dixit textꝰ nr̃: Deteriꝰ vero vlceꝝ est id qꝺ in nigredie sup pupilla existit ⁊c̃. vt declaratũ est. sequit̃ illa pars. Hoꝝ autẽ vlceꝝ ⁊c̃. Hec est 2ª pars pricipalis huiꝰ capituli ĩ qua dñs R. ponit curã hoꝝ apatum ⁊ duo facit principalr̃. Prio ponit curã hoꝝ anteqꝫ ad sanieꝫ ꝯuertant̃ ꝓhibendo saniationẽ eoꝝ. 2º ponit curã eoꝝ cuꝫ iã ad saniẽ ꝯuertunt̃ vel sunt ꝯuersa. 2ª ibi: Qꝺ si pulsus post sanguis extractõeꝫ. Pria diuidit̃ ĩ quattuor: qm̃ prio ponit curaꝫ ꝑ flõmiaꝫ. 2º ꝑ medicinas laxatiuas. 3º ꝑ dietã. 4º ꝑ ea que exteriꝰ applicant̃: partes patẽt in lr̃a ⁊ sũt clarificate oẽs in caplo supiore de obtalmia. dicit ergo: Horuꝫ aũt vlceꝝ. i. apatũ aptoꝝ terminari ad vlcera nõ veroꝝ vlceꝝ ĩ quibꝰ est sanies vt ĩ textu sese declarat: in his ergo apatibꝰ fiat flõmia ſm cañ. supra dictos ĩcipiẽdo vel a saphenis vel a basilica vel cephalica ⁊c̃. vt dictũ est supra: ⁊ cũando sanguis quãtitatẽ ad multitudinẽ sꝫ ꝙ possibile fuerit. s. ꝯueniẽter ad diuertendũ mãꝫ ne fluat ad locuꝫ: qm̃ aucta mã ꝑ fluxuꝫ nã nõ sic poterit supare mãm ꝙ ꝓhibere possit eiꝰ saniatõeꝫ vbi stãte modica mã sufficiet ad resolutõeꝫ. addit ẽt solutõeꝫ ventris fiẽdã: frequẽter aũt venter soluẽdus est: dictũ est supra hoc maxie verificari fluente mã alia a sanguine ⁊ sepata a nã sanguis cuꝫ appropriatis de quibꝰ dictũ est. Postea ponẽs ordinẽ ĩ dicta addit: Et eger sibi cauere dꝫ a carne ⁊ vino dulci. cã huius est qꝛ multiplicãt humorẽ maxie calidũ vt sanguineũ vel colericũ q̃bus multiplicatis fit facilis fluxus materieꝝ ad oculos ꝑꝑ facilẽ euaporatõeꝫ coꝝ: exquo pꝫ ꝙ debẽt vti ⁊ eẽ ꝯtenti herbis frigidis ⁊ ĩ potu sola aqua vti vt dicit textꝰ ad ꝓhibitõeꝫ fluxus ⁊ vt ꝑ cibaria modici nutrimẽti nã meliꝰ supfluitates oculoꝝ regulare possit: debẽt igit̃ eẽ cibaria medicinalia vt spinachia endiuia panicũ vel miliuꝫ cocta ⁊ huiusmodi: ad repssionẽ humoris acuti pati facere vlcus addit ẽt vltimã partẽ: in oculo in initio sief albũ cuꝫ lacte mulieris est ĩmittẽduꝫ: ⁊ si pulsus. i. pulsatio dolorosa iã alleuiari ⁊ sedari videt̃ sperãdũ erit ꝙ egritudo saluet̃ sine collectõe saniei. Ex hoc tex. collige vtilr̃ ꝯ aliquos q̃ volũt eẽ de mẽte Ras ĩ hac ꝑte ꝙ ĩ pricipio veroꝝ vlceꝝ dꝫ poni sief albũ: qꝺ erroneũ ẽ cũ ĩ vlceribꝰ ĩtentio sit abstersio ⁊ exiccatio: ⁊ ꝑ sief albũ ꝯprimit̃ mã saniosa ĩtra tunicas ocloꝝ maxie nocẽs. Iõ Gerar. ꝺ solo volẽs vitare hũc errorẽ ĩcidit ĩ aliũ: dicit eiꝫ ꝙ dictũ Ras ẽ veꝝ: sꝫ ꝙ tale coliriuꝫ vel sief nõ dꝫ poni ĩmediate supra vlcꝰ qꝛ frigiduꝫ ⁊c̃. sed circũcirca vt nõ fluãt humores ad vlcꝰ. prio hoc nõ eẽt bñ possibile qꝛ medicine que ponunt̃ in oculis apatis nõ ita figi pñt in vna ꝑte quin fluant ad alias maxime ꝓpter fluxũ lachrymaꝝ ⁊ abũdãtiã humiditatis oculoꝝ. Errauit ẽt ĩ hoc qꝛ credidit ꝙ Rasis in hac ꝑte ponit curã veroꝝ vlcerũ qꝺ non ẽ verũ. sed ponit curã apatũ factoꝝ nõ ꝯuersorũ ad saniẽ vt supra dixi in diuisione lr̃e. ⁊ vt ipse manifestat in tex. in vltimis verbis huiꝰ partis cũ dixit: Et si pulsus. i. pulsatio dolorosa alleuiat̃ ⁊ sedari videt̃ sup. cũ euãtõibꝰ ⁊ regimie ꝯueniẽti ⁊ cum ĩpositõe sief albi sperãdũ erit ꝙ egritudo. s. apa iaꝫ factũ saluet̃ sine saniei collectõe. Ecce clara verba ꝙ nõ loquit̃ ꝺ vero vlcere ĩ applicatõe sief albi sed de apate ꝙ posset ad vlcus terminari nisi occurretur ꝯueniẽter qꝺ large multũ appellari põt vlcꝰ vt infra videbit̃ ĩ quid nõis ꝺ vlceribꝰ oculoꝝ loco suo. ⁊ ita large sũpsit istũ terminũ ĩ pricipio huius partis cũ dixit: Hoꝝ aũt vlcerũ curã ibi vlcera sumpsit multũ large: ⁊ ignorãtia istiꝰ termini fecit multos nõ recte ĩtelligẽ istũ tex. Qꝺ si pulsus ⁊c̃. Nũc ꝯñter ponit curã apatis cũ ꝯuertitur ad saniẽ. ⁊ prio ponit curã ipsiꝰ nõ rupti apatis saniosi. 2º põit curã apatis iã rupti ⁊ vere vlcerati. 2ª ibi: Ex quo eim visa fuerit sup. sanies. Prima adhuc ĩ duas. nã pº ponit quedã signa ad declarandũ nõ oportere sperare de resolõne sꝫ magis collectõe saniei. 2º ꝓsequit̃ ĩ cura vt dictũ ẽ. 2ª ibi: Est ergo tũc sief ꝺ olibano. Dicit ergo prio de hac ꝑte ꝙ si pulsus. i. pulsatio dolorosa ⁊ sup. dolor ⁊ punctio ⁊ supple reliqua accidẽtia mala post sanguinis extractionẽ ⁊ vẽtris solõnẽ ac sief albi ĩmissionẽ quiescere nõ vidẽtur ĩmo sup. ꝑseuerãt vel augent̃: ꝑua fiducia ĩ hoc qꝺ diximꝰ ẽ hñda. s. ꝙ soluat̃ egritudo. i. remoueat̃ absqꝫ saniei collectõe. Rõ ẽ clara qm̃ his accidẽtibꝰ crescẽtibꝰ vel ꝑmanẽtibꝰ significat̃ ebullitio mãe ⁊ ĩpotẽtia virtutis ad ipsius resolõnẽ vt pꝫ. Ponit ergo tũc ꝯñr curã qñ non speramꝰ ꝺ resolutiõe sꝫ de ꝯuersiõe ad saniẽ dicẽs: ẽ ergo tũc sief ꝺ olibano ĩmittẽdũ in oculũ de olibano vel thure idẽ ẽ: ⁊ ad ꝓhibitioneꝫ exitus pupille de quo timor ẽ: vt dictũ ẽ supra cũ rũpit̃ apa ponit ĩgeniũ dicẽs: ⁊ pila aliqua supponẽda ẽ oculo ⁊ cũ ligatura astringẽda. i. postquã ponit̃ sief de olibano ad ꝓhibendũ exitũ medicaminis ⁊ pupille vt dictũ ẽ: est fiẽdus plumaccolus cum coto ⁊ infundẽdus ĩ aqua fenugreci vel alio maturatiuo ⁊ supponendus: ne tamẽ comittat̃ error in ponẽdo pilã sup oculum que maxime ponit̃ ꝓpter timorẽ exitus pupille vt dictũ ẽ: eius tamẽ positio ẽ nociua ex alia ꝑte per hoc ꝙ ꝓhibet rupturam apatis ꝙ rũpendũ ẽ. voluit Rasis ꝙ non ponat̃ ista pila super oculũ nisi postquã manifestat̃ ruptura apatis: ⁊ hoc ẽ qñ iã vr̃ sanies in pupilla vel circa eã: nã tunc debemus apponere eam ꝓpter timorẽ de quo dictũ est. sꝫ ãtequã hoc appꝑeat ñ debemꝰ eã apponere neqꝫ oculũ vehemẽter stringere cũ ligatura: ĩmo debemꝰ ĩponere sief de thure ad maturãdũ ⁊ aliqualr̃ abstergẽdũ saniẽ que resudat ⁊ suauiter est ligandus oculus vt medicamen circa oculũ ⁊ ꝑtẽ apatã persistere possit. iõ addit antequaꝫ vero hoc eueniat. i. ꝙ apa rumpat̃ oculus suauiter ẽ ligãdus: ⁊ sine superpositione pile non cesses ꝺ sief de thure in oculũ sepe distillare. s. fricãdo sief sup cote cũ aliquo maturatiuo vt aqua decoctõis fenugreci vel altee donec sanies ĩ pupilla videat̃. nã sup. tũc oꝫ apponere vltra sief de plũbo de quo statim dicet̃ pilaꝫ ad ꝓhibitõeꝫ exitꝰ pupille lꝫ ẽt forte cuꝫ ponit̃ sief de thure ad maturãduꝫ cuꝫ nõ adhuc facta est ꝑfecta ruptio apatis: sed iaꝫ ĩcipit fieri ꝙ manifestat̃ ex appꝑentia alicuiꝰ saniei ⁊c̃. oꝫ apponere pilaꝫ vt est sñia ꝑtis nr̃e ꝓpter timorẽ qui dictꝰ est. Sief de thure est maturãs vlcera. i. apata ꝯuertẽda ad veꝝ vlcus vt videbit̃ cuꝫ declarabit̃ eiꝰ descriptio infra. Exquo ꝯñter ponit curã apatis rupti ⁊ vlcerati ⁊ duo facit. Prio ponit curã eius ad mũdificatõeꝫ ⁊ exiccatõeꝫ saniei ⁊ carnis gñatõeꝫ. 2º ponit signa iã vlceris curati ꝑ regñationeꝫ deꝑditi ex vlcere ⁊ solõne ꝯtinui. 2ª ibi: Cuꝫ aũt caro ⁊c̃. Pria ẽt ĩ duas. pº ponit curaꝫ vlceꝝ talr̃ vt dictũ est cuꝫ sũt ꝑua. 2º ponit curã eoꝝ cuꝫ sint magna vbi sit maximꝰ timor de exitu vuee: ibi ⁊ cuꝫ magna fuerint. De pria ergo ꝑte dicit exquo eim visa fuerit. s. mã saniosa ⁊ sup. ĩtelligit̃ ruptũ apa: sief de plũbo vti necesse erit sup. ad carnis regenerationẽ ⁊ eo. s. vtẽdũ ẽ ꝯtinue vsquequo ꝓfunditas sup. fiat plana vt dicit tex. ⁊ tota caro supple deperdita generet̃. Circa quã partẽ nota ꝙ lꝫ intẽtio pª ad vlcus vt ẽ ꝯsumptiuũ ꝑtiũ mẽbri sit ꝑtis deꝑdite regñatio. ⁊ hec ĩtẽtio ꝯpleat̃ ꝯueniẽter cũ sief de plũbo. Nã ẽ replẽs ⁊ ꝯsolidãs vulnera oculoꝝ vt ẽt voluit Mesue ĩ caº prio de vlceribꝰ oculoꝝ: ⁊ vt declarabit̃ ĩfra in descriptõe ipsiꝰ sief de plũbo. tñ ĩ opere rupto apate ⁊ apparẽte sanie nõ ĩmediate veniẽdũ ẽ ad applicationeꝫ eius: ĩmo priꝰ fiẽda ẽ abstersio ⁊ mũdificatio saniei vt ꝯstat. Et in hoc laudat̃ aqua mellis facta maxĩe ex aqua pluuiali si paruꝫ eius ponat̃ intra oculũ: postea facta mũdificatõe dꝫ ĩstillari sief de plũbo ad intẽtionẽ dictã. s. ad carnis vel deperditi regñationeꝫ fricãdo sief super cote ẽt aqua. s. virge pastoris vel plantaginis vel decoctõis thuris. Et addit tex. ea aũt que diximus tũc sunt fienda cũ pustula nõ ẽ magna. i. cũ apa ruptũ ẽ paruuꝫ que dicta sũt sufficiũt ad curationẽ. Qꝺ qñ nũc ponit curã qñ magnũ fuerit apa ruptũ. ⁊ dicit qñ tñ magna fuerint apata supple rupta fuerintqꝫ iuxta pupillã aut inferiꝰ eo qꝛ tũc maxĩe ẽ timor de exitu pupille dixit tũc ẽ necesse vt eñ elenzir. i. medicaminis cuiꝰ descriptionẽ ĩfra ponit multũ stiptico faciẽte ad aggregationẽ labioꝝ dilatatoꝝ medicet̃ ne vuea egrediat̃ ad pile quoqꝫ suppositõeꝫ ⁊ ligaturã erit redeũdũ. hoc tñ ĩtelligat̃ precedẽte medicĩa mũdificatiua ⁊ abstersiua saniei vt supra ĩ applicatõe sief ꝺ plũbo. nã maius nocumẽtũ sequeret̃ ex applicatiõe huiꝰ medicamĩs multũ stiptici stãte sanie q̃ꝫ ex applicatiõe tñ sief de plũbo vt manifestũ ẽ. Et addit ad ꝓhibitionẽ ẽt exitus vuee dicens: Eger preterea semꝑ supinꝰ iacere dꝫ ⁊ a forti motu abstinẽ: cã ẽ clara. nã cũ isto situ cõuertunt̃ hũores ad posteriora nõ ad anteriꝰ quies ẽt facit ad quietẽ humoꝝ. sequit̃ illa ꝑs. Cũ aũt caro. In hac ꝑte ponit signa vlceris ꝯsolidati vt habita notitia ꝯsolidatiõis vere subtrahat medicus intẽtionem applicatõis medicinaꝝ consolidãtiuꝫ que post cõsolidatõeꝫ neqꝫ ne-

cessarie sunt neqꝫ ꝯueniētes dicit ergo: cū autē caro ī loco vlce
rum ꝑfecte gn̄ata fuerit vel sup. aliquid ꝓportionale ꝑti deper
dite vel locꝰ apātis carne repletꝰ fuerit vt supra remanebit ibi ī
loco. s. vlceris albedo ꝓpter impotētiā debite assimilatiue ⁊ i/
clusione aeris in humido ꝙ apponit̄ simul cū inspissatiōe eius
vt fuit supradictū in albumine oui: ⁊ maxime veꝝ est de vlcere
cornee. ⁊ addit ꝙ si vlcus fuerit ꝓfundū albedo erit grossa: ⁊ si
in sup̄ficie tantū cornee fuerit supple ip̄m vlcus fuerit sup̄ficia/
le erit subtilis. s. albedo nō est clara. Addit vltimo circa hāc par
tem ēt resumēdo ꝙ dictuꝫ est supra: ⁊ declaratū de diuersitate
hoꝝ vlcerū ī malitia ex ꝑte situs dicit: vlcus quoqꝫ si a pupilla
fuerit remotū ⁊ steterit sep̄atū ꝑ se vestigiū istud qđ remanet ni
hil faciet sup. ad nocumentū visiōis: si aūt iuxta pupillaꝫ fuerit
qn̄qꝫ post vlceꝝ curationē vestigiū remanēs ꝓhibebit visiōeꝫ.
Nota ꝙ dicit qn̄qꝫ vt quādo vestigiū cēt grossuꝫ succedēs ad
vlcus ꝓfundū: tunc ꝓhibebit trāsitū specieꝝ visibiliū vt supra
dictū est. sed vbi fuerit sup̄ficiale ⁊ tenue vestigiuꝫ ⁊ si forte mi/
nuat visionē: nō tamē ꝓhibebit qūocūqꝫ tamē sit curandū est
de subtiliatiōe illius cū medicinis extrinsecus applicandis: de
quibus īfra erit sermo sp̄alis: vnde addit quapropter tūc ē vtē/
dum medicinis quibꝰ vestigiū qđ diximꝰ abstergi ⁊ deleri pos/
sit. Circa quā partē nota vt dicit Gerar. ꝙ tria sunt que rema
nere pn̄t post curā vlceꝝ in oculo. Unū est cicatrix q̄ ī membro
spermatico nō fit simplr̄ vera cura cuꝫ nō possit vere regenera/
ri spermaticū mēbrum vt hētur 3° tegni sꝫ gn̄atur sarcoides ⁊
talis cicatrix nō recipit curā verā sꝫ bene paleationē. Secūdū
qđ remanet post curā vlceꝝ ī oculo ē morbꝰ ī via vt color ī cor
nea vbi dꝫ eē trāsparentia: ⁊ ita color albus remanet qui īpedit
transitū ⁊c. ⁊ talis pōt recipere satis magnā curā vel paleatōeꝫ
magnā. Tertiū qđ remanet ē albugo de qua dicet̄ īfra: ⁊ ē q̄dā
infectio sup̄ficialis ⁊ ab aliquibꝰ dicit̄ tella siue macula. Hoc ē
q̄ remāsit de m̄ā aliquid in sup̄ficie cornee: ⁊ talis pōt recipere
curā verā ꝑ medicinā: ⁊ forte ꝙ de hac loquit̄ hic Rasis circa
quā ē instādū ad curā. Sief de thure. Ista ē tertia pars princi/
palis capituli ī qua Rasis ponit descriptiones aliquoꝝ sief: de
quibus supra fecit mētionē in cura vlceꝝ: ⁊ qn̄ in apāte ꝙ non
resoluit̄ fit duplex intētio. Una ad maturandū ⁊ saniē ꝯuerten/
dum ⁊ ad apātis eruptionē ⁊ saniei abstersionē: ⁊ hoc sufficien/
ter ꝯplet̄ cū sief de thure. Sc̄da intētio erat ad gn̄ationeꝫ deꝑ/
diti ⁊ cōsolidationē simul cuꝫ ꝓhibitione exitus vuee in vlcere
magno: ⁊ hoc ēt ꝯplet̄ cuꝫ sief de plūbo ⁊ alio colirio dicto elē/
zir. Idcirco regulr̄ prio ponit descriptionē. 2° de plūbo: ⁊ duo
ruꝫ alioꝝ sief ad eandē intētionē partes patebūt legēdo. Descri
bēdo sief de thure dixit. ℞. armoniaci sarcocolle amboꝝ an̄. ʒ.
v. thuris. ʒ. x. croci. ʒ. ij. ꝯficiunt̄ cū mucilagine fenugreci ⁊ cō
ficiant̄ ex his sief. ⁊ pꝫ ꝙ in virtute simpliciū istud sief ē matu/
ratiuū ⁊ digestiuū ⁊ abstersiuū saniei que resudat ēt an̄ ruptum
apa. Nā prio armoniacū vt dicit Serap. ca° p° ē mollificatiuū
calefactiuū attractiuū ⁊ expresse dicit ꝙ mūdificat vlcera q̄ fiūt
in oculo. De sarcocolla supra dictū ē qūo sit maturatiua ⁊ qūo
educit lippitudinē ex oculo ⁊ sic saniem 2° cañ. De thure dicit
Rasis 2° ꝯtinētis ca° supra allegato de sūma opatōis medici/
naꝝ oculoꝝ ꝙ thus hꝫ in se caliditatē tēp̄atā ⁊ mūdificatio/
nē tēp̄atā: ⁊ ꝓpterea digerit ⁊ coadunat m̄āni ⁊ mitigat do/
lorē ⁊ mūdificat pustulas ⁊ generat carnē. Et de croco ēt supra
dictū ꝙ digerit ⁊ dissoluit. mucilago ēt fenugreci ē maturati/
ua ⁊ digestiua. ecce ergo quomō ista oīa simplicia oīa singulari
ꝓprietate adimplēt intētiones quas diximꝰ. Ad intētōeꝫ auteꝫ
ꝯsolidatōis ⁊ gn̄atōis carnis ordinat sief đ plūbo sm̄ descriptio
nē vt īfra. ℞. plūbi adusti antimonij tucie ablute calcuceeame/
non: ⁊ alibi reperit̄ calcecumeron ⁊ ē es vstū gūmi ara. dragāti
oiuꝫ an̄. ʒ. viij. oppij. ʒ. s. terāt̄ ⁊ cū pāno sericino q sit subtilissi/
mus terantur. i. cribellent̄ ⁊ ꝯspergant̄ cū aqua pluuiali ⁊ fiant
ex his sief. nā ista oīa sm̄ hāc ꝯpōnē maxie faciūt ad intētioneꝫ
n̄ram. Nā in oī vlcere ad carnis gn̄ationē exigit̄ medicia exic/
catiua vt 4ª quarti ī principio capituli de cañ. curatōis vlcerū.
nā dicit ꝙ indigēt vlcera ī dūantiore dispōnū exiccatōe sꝫ nō
dꝫ exiccatio esse superflua vt declarat̄ 3° tegni ne nimis nutri/
mētū exiccet̄: sed sicca in prio ad exiccationē sup̄fluitatis que in
mēbro debili aggregat̄ ⁊ maxie si vlcus nō fuerit magnū abun
dans plurima sorde: ⁊ tunc maior exiccatio ē necessaria ⁊ nō dꝫ
eē siccitas ꝯiuncta mordicatōi ꝓpter cām notā. ⁊ ita in his oī/
bus simplicibus ē virtus appropriata. Prio plūbū ē frigidū ⁊
humidū vt supra visuꝫ ē: sed ꝑ adustionē fit exiccatiuū. ⁊ tūc di
cit Serap. ꝯfert apātibus ⁊ vlceribꝰ malis imo ⁊ cācrosis. De
antimonio dicit Rasis loco allegato si nō abluit̄ ē stipticū. ⁊ si
abluit̄ vicinat̄ medicinis que sunt sine pūctōe. s. ī stipticando.
De tucia dictū ē supra quomō exiccat ⁊ valet ī vlceribꝰ oculoꝝ
⁊ maxie abluta fit nō mordax. De ere vsto nō ē dubitatio ꝙ sit
vehemēter exiccatiuū ⁊ ē mūdificās forte vt. R. loco allegato.
Gūmi ara. dragantū talia sunt glutinatiua sr̄ da ⁊ faciūt ad al
terationē male ꝯplonis mēbri ⁊ inspissationē humidi ꝯuertēdi ī
mēbrū. Ponit̄ oppiū ⁊ ad exiccationē ⁊ mitigationē doloris ⁊
ad ꝑsistere faciendū virtutes medicinaꝝ ne resoluant̄: ⁊ ita pꝫ
quomō ista simplicia in casu valeāt ad intētionē. Ponit ꝯiter
descriptionē alteriꝰ sief ex quo caro in vlceribꝰ oculoꝝ gn̄atur
⁊ vuee egressio ꝓhibet̄ ⁊ vestigiū subtiliat̄ vt īfra. ℞. climie ab/
lute. climia ē fuligo adherēs ꝑietibꝰ superioribꝰ fornacis cuius/
libet metalli cū purificat̄ ē declinās ad frigidū ⁊ siccū: ⁊ cuꝫ la
uat̄ fit mordicatiua. sequit̄ tutie ablute ceruse antimonij thuris
oium an̄. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. j. s. sanguinis draconis
aloes oppij oium. ʒ. j. fiāt ex eis sief oīa sunt supra declarata p̄/
ter sanguinē draconis. In sanguīe draconis ē frīditas ⁊ pauca
stipticitas cū humiditate multa glutinosa. ⁊ ꝓpter hāc cām ꝓ/
hibet generationē apātuꝫ ⁊ ꝯglutinat vulnera vt dicit Serap.
⁊ facit ad glutinationē carnis sup̄ vlcera ⁊ ꝓhibet coꝝ apatōeꝫ
⁊ ē succus cuiusdā plante ne decipiaris. sꝫ est rubeus fortis ru/
bedinis: ideo dictus est sanguis draconis. ⁊ ita tibi patebit ex
componētibus inspiciēdo virtutes coruꝫ quomodo hec descri/
ptio valet in casu. Ponit postremo descriptionē elcisir quo
est vtēduꝫ cuꝫ timet̄ ne ex vlcere vuee sequat̄ egressio: qm̄ vir/
tus huiꝰ ꝯplonis est ꝓpter vehemēteꝫ ꝯpressioneꝫ ad aggregā
duꝫ ⁊ ad vniēdum labia ī vlcere: cuiꝰ descriptio talis est. ℞. an/
timonij ematitis amboꝝ an̄. ʒ. x. achacie. ʒ. iij. aloes. ʒ. j. terant̄
⁊ fiat ex eis sief sup. cū mucillagine dragāti vel semīs citonioꝝ:
pꝫ ꝙ ista simplicia hn̄t ītentōem q̄ dicta est. Prio antimoniū ē
medicina mineralis de q̄ dicit Diascorides ꝙ ē exiccatiua stipti
ca ꝯglutinatiua īfrīdatiua ⁊ aufert carnē sup̄fluā q̄ est ī vlceribꝰ
⁊ īcarnat ⁊ ꝯsolidat ea ⁊ mūdificat sordities coꝝ ⁊ aufert sordi/
ties vlceꝝ oculoꝝ ⁊ stringit fluxū sanguis ⁊ vlr eius virtꝰ est si
milis virtuti plūbi adusti. Et ita Serap. ēt de mente Dias. di/
cit: Et lꝫ plurimi dicāt ꝙ dꝫ ablui credo ꝙ debeat ablui ad re/
motionē terrei ⁊ feculētie vt nō sit ei aliq̄d admixtū de terra vel
sorde. sꝫ in hac ītentōe n̄ra nō dꝫ multū ablui: q̄ remittit̄ sicci/
tas ⁊ stipticitas eiꝰ. Et de hoc dicebat Ras. 2° ꝯtinentis caplo
supra sepe allegato: Antimoniū si nō abluit̄ est stipticuꝫ: ⁊ si ab/
luit̄ vicinat̄ medicīs q̄ sunt sine punctōe sup. īfrīdatiuis ⁊c. De
lapide ematitis ē ēt lapis multū exiccatiuꝰ sicut ēt ⁊ climia exic/
catiua est: vt voluit Gal. 4° mēmur. De acatia ⁊ aloe dictuꝫ est
supra qūo ī casu valeāt. Et sic est finis huius capituli de vlceri/
bus oculoruꝫ textualiter.

Quid nois et quid rei vlceris. Quo sic ex pedito capi
tulo sm̄ ordinē ad maioreꝫ ītelligentiā videant̄ quedā prio quid
nois vlceꝝ ⁊ quid rei. 2° ponent̄ q̄daꝫ diuisiones ⁊ sp̄es vlceꝝ
oculoꝝ. 3° ponent̄ cāe coꝝ. 4° signa ⁊ ꝓnostica euentꝰ ⁊ ad bo
nuꝫ ⁊ ad maluꝫ: postea demōstratiua: vltio ponet̄ cura. Cir/
ca pᵐ de quid nois vlceris nota vt voluit Conciliator dr̄ia 2ª ꝙ
vlcus primū sumit̄ ꝓ vulnere ⁊ ecōtra. i. ꝓ oī solutōe ꝯtinuita
ti manifesta lꝫ ꝓnunciet̄ vulnꝰ plaga recēs in corꝑe carnoso: vl
cus aūt declarat̄ ꝑ oē vulnꝰ seu plagā putrefactā. Nā ī eodeꝫ
tp̄e subsequēte vulnere generat̄ putredo q est terminꝰ cōis ad sa
nieꝫ verā ⁊ ad pus vel virulentiā. Quātuꝫ tū ad ꝓpositū n̄rꝫ spe
ctat vlcus multiplr̄ sumi pōt. Uno mō ꝓprie ꝓ solutōe ꝯtinui/
tatis ī carne qn̄ facit sanieꝫ ⁊ pus ⁊ maxie qn̄ manifestat̄ pus per
manifestā solutōeꝫ ꝯtinuitatis. Et hoc mō dicebat Aui. 4ª q̄rti
tractatu 3° ī principio: Et solutio ꝯtinuitatis ī carne sup. manife/
sta qn̄ facit sanieꝫ ⁊ pus vocat̄ vlcus. Sc̄do mō minꝰ ꝓprie ex/
tendit̄ hoc nomē vlcus ad solutōeꝫ ꝯtinuitatis manifestā cū sa/
nie vel pure siue fuerit in carne siue in mēbro pāniculoso vel alr̄
spermatico. Et hoc mō ī tunicis oculoꝝ pōt fieri vlcus. Tertio
ēt largiꝰ dicit̄ vlcus ꝓ solutōe ꝯtinuitatis cuꝫ sanie siue sanies
fuerit emanās ⁊ manifesta siue nō manifesta ita ꝙ apa nō ruptū
cū sanie talr̄ sumēdo dicit̄ vlcus: vn̄ aliqn̄ sic post vlcus fit exi/
tura: ⁊ ita aliqn̄ ēt fit torsio mēbri ⁊ sanies ⁊ ꝯiter vlcus hoc mō
sumēdo ēt sine apāte. Jō dicit. A. ī fine capli đ exituris oculi ⁊
exituris cornee 3ª tertij ca° ꝓprio: ꝙ vlcera oculoꝝ fiūt aut suc
cessiōe obtalmie aut successiōe bothor aut ꝑ ꝑcussiōꝫ vel sup.
alia ex cā primitiua ita ꝙ voluit nō tm̄ ex apātibꝰ fieri vlcꝰ sꝫ ēt
a ꝑcussiōe. Sumit̄ ēt vlcus magis large: nō tātuꝫ ꝓ solutōe cū
sanie sꝫ ꝓ apāte ī facto eē ꝑato terminari ad sanieꝫ lꝫ aliquotiēs
ꝓpter occursuꝫ debiti regiminis ⁊ medicinaꝝ ꝯuenientiuꝫ nō con
uertat̄ ad sanieꝫ sꝫ resoluat̄. Hic aūt cuꝫ est sermo de vlceribꝰ
oculoꝝ nō ē tātuꝫ sermo de vlceribꝰ sumptis ꝓprie: sꝫ de apā/
tibꝰ cū sūt ī via ad vlceratōeꝫ vt declaratū ē circa l̄raꝫ.

Distinctiones. De 2° sit pria diuisio ꝙ quedā fiūt in ꝯiunctiua quedā in cornea. 2ª distin/
ctio vlcerū que fiūt ī cornea quedā fiūt sup̄ficialia ī cornea q̄daꝫ
ꝓfunde magis. De sup̄f. cialibꝰ ēt sunt quattuor sp̄es vt dicit
Auic. Primū vlcus ē cū apparet quidā fumꝰ dispsus per cor/
neā sup̄ nigrū oculi expansus occupās locū magnū: vn̄ ratione
substatie ⁊ coloꝝ ⁊ eius ꝓcessus assimilat̄ fumo. 2ª sp̄es ē qn̄ est
minoris quātitatis circa corneā sꝫ spissior ⁊ albior ⁊ apparet vt
nubes. 3ᵐ ē cū apparet aliquid circa coronā cornee versus cō/
iunctiuā ꝙ participat partiꝫ ꝯiunctiua ꝑtiꝫ cornea sed plus de
cornea q̄ꝫ de ꝯiūctiua ⁊ dicit̄ coronalis vel cornealis. Aliud vl/
cus ē sp̄es vlcerū qđ appellat̄ adustiua vel lanosa ⁊ ē diffusa su
pra nigruꝫ oculi ad instar lane disperse quasi eēt pauca lana su/
pra oculū. Sūt alie tres sp̄es ꝓfunde magis. Una ē notabiliter
ꝓfunda cuiꝰ foramē ē multū strictū. 2ª ē cuiꝰ foramē ē latius
sꝫ nō sic ꝓfundū. 3ª ē que ē saniosa multū ⁊ vocat̄ vlcus adu/
stiuū hn̄s crustas. Alia diuisio vlcerū oculi quodaꝫ ē diuturno
tp̄e factū quodā modico. Alia diuisio vlceꝝ oculi quodā ē ꝯn̄s
apāta ꝯiūctiue quodaꝫ cornee ⁊ quodam participat de vtroqꝫ.
Alia diuisio vlcerū quodā ꝯiungit̄ in corpore cuiꝰ oculus sanꝰ ē
naturalr̄ boni visus: quodā in corpore cuiꝰ oculus est natura/
liter debilis visus.

Cause. Jā veniēdo ad cās quodā vlcus oculi fit a cā pri/ mitiua: quodā ab ītirseca corꝑali vt ab hūore cor/
rodēte. De cāis aūt se tenētibus ex parte cāe primitiue fieri pōt
multiplr̄ vt ex ꝑcussione vel casu supra oculuꝫ vel puluere no/
cente vt dictum est supra de obtalmia. Ex parte vero cause
corporalis duplr̄ ex mō terminatōis: q̄ aliqn̄ incipit interius ⁊
terminatur exteriꝰ ⁊ ecōtra q̄ aliqn̄ m̄ā fluit ab extra in oculuꝫ

⁊ ibi

⁊ ibi corrodēs facit vlcꝰ: aliqñ ecōtra qñ mā peruenit ꝑ neruos obticos ad corneā ⁊c̄. Et dicit Auic. q̄ ista ē verior terminatio qñ ab interioribꝰ ad exteriora fit terminatio q̄ȝ qñ ecōtra ex ꝑte ēt māe diuersificaṫ. nā aliqñ fit ex flegmate salso vel alr̄ adusto: aliqñ ex sanguie putrefacto seu alr̄ adusto. ⁊ ita dico de colera ⁊ melācolia.

Signa. Signa sūt duplicia: q̄ quedā declarāt apa esse in via ad saniatōeȝ ⁊ ꝯñter ad vlcus. ⁊ talia sunt signa ꝓnostica euētus vlceꝝ ⁊ sūt oīa signa que demōstrāt pustulis vel bothor iuxta corneā vel ꝯiūctiuā vt sunt signa posita a Rasi ī tex. de quibꝰ primū ē dolor: q̄ cū dolor nō remouetur q̄uis ponanṫ remotiua doloris. iā hoc ē signū q̄ mā nō ē obediēs virtuti simplr̄ ita vt resoluaṫ apa. Scōm signū ē punctio que sequiṫ vel acuitatē māe ip̄rimētis de se corrosiue vel acuitateȝ eiꝰ iā facta sanie ꝓ parte. 3ᵐ diciṫ pulsatio ⁊ pulsus iste sequiṫ ēt extensionē factā in mā ab ebullitōe ⁊ inclinatōeȝ ad conuersionē māe ad saniatōeȝ. ⁊ hoc ēt signuȝ stat stāte iaȝ sanie facta nō rupto apate: maior tñ dolor ⁊ pūctio fit duȝ mā est in via ad saniatōeȝ q̄ȝ dum sanies iā est gñata. hec sūt signa aūtia siue ꝓnostica vlceꝝ. Signa vero ꝓnostica ad bonū sūt q̄ vlcera in ꝯiūctiua nisi extēdanṫ ad corneā nō sūt mala maxie q̄ ꝑcēdent a mā reducibili ita q̄ vlcus possit ꝯsolidari: qm̄ vestigium remanens nō est ad nocēdū opationē visiuā vt pȝ. Idē dico de vlcere facto ī cornea si nō terminaṫ ad directū pupille. Aliud signū ꝓnosticū cū incipit dolor ī radice oculi ⁊ fuerit soda ꝑcedēs: postea succedat obtalmia ⁊ vlcus ē melior significatio q̄ȝ qñ nō ꝑcedentibus nocumētis ītrinsecis ꝑ defluxū māe ꝑ venas frontis ad oculos sequiṫ vlcus pȝ ex dictis. Aliud signū ꝓnosticuȝ vlcera supficialia de quibꝰ supra dictuȝ est ī quattuor speciebꝰ minus mala sunt q̄ȝ vlcera ꝓfunda pȝ. Aliud signū vlcera cōiuncta ī oculo nāliter forti maxime si cā fuerit extrīseca ⁊ primitiua sunt minus mala ceteris ꝑibus q̄ȝ que ꝯiungūtur cū accidentibus ꝯtrarijs pȝ. Ex signis oppositis cōcludūṫ signa ꝓnostica ad maluȝ. sed signū spāle ꝓnosticū ad maluȝ dicit. A. ē q̄ vlcus sit adustiuū siue sordidū habēs crustas: qm̄ in eiꝰ mūdificatione est timor sup. raro ꝯsolidaṫ. addit. A. humiditas eiȝ currit. s. saniosa ꝓpter corrosionē pāniculoꝝ ⁊ sup. misceṫ cum humoribus oculi ⁊ corrumpiṫ cū eo oculus. Aliud signū ꝓnosticum ad malū qñ dilataṫ ita vuea ꝓpter vlcus vt egrediatur vuea: ita vt sepeṫ inter palpebras: ⁊ qñ tūc albificaṫ tunc vuea nō est eis sanitas. dicit. A. nā declaraṫ exitus humoris albuginei ꝓpter dilatationē pupille. Signa vero demōstratiua vlceꝝ ⁊ certificātia māin iā saniatā sunt ꝯtinuitas accidentiū iam dictoꝝ: ⁊ maxime factis purgatiōibus ⁊ flōmijs ⁊ posito sieṫ albo oppiato ⁊ etiā durātibꝰ doloribꝰ signuȝ est māȝ esse saniataȝ: ⁊ declarāṫ ēt vlcera ex clausiōe palpebraꝝ siue sint ī coniunctiua siue in cornea: qm̄ sentiṫ quedā asperitas: ⁊ si parua fuerint vlcera ⁊ bothor ita vt visu ꝯp̄hēdi nō possint. nā ꝑcipiunt sicut quasi arenā dispersaȝ ꝑ oculos ꝓpter ꝯtactū ipsoꝝ a palpebra: aliqñ tñ visu ꝯp̄hēdi pñt. Signa distinctiua si fuerint ī cornea vel ꝯiūctiua declaranṫ ex visu maxime qm̄ ī ꝯiunctiua appent pūcta rubea ⁊ in cornea ad albū vel fuseȝ declinare. Signa ēt si sint supficialia vel ꝓfunda sensu cōp̄hēdunṫ vt ī spēbus supra patuit ꝑ hoc q̄ appet velut nubes vel fumus vt supra: q̄ si sit ruptū apa manifestaṫ sanies ī supficie oculi que diuersa ē s̄ȝ diuersitatē māe s̄m eius obediētiā ad saniationē: q̄ aliqñ alba: aliqñ viridis: aliqñ ad rubeū declinās: ⁊ ñ tm̄ ex dolore: s̄ȝ etiā ex corꝑe arguiṫ qualitas māe vt ꝯstat intelligēti. declaraṫ etiaȝ apa ruptum maxime ex remissione accidentiū vt extensionis ⁊ pulsationis vt patet.

Cura. Jam ad curā veniēdū est. Jn cura igiṫ sunt due intentiones p̄cipales. Una ꝑ regimē ī dieta. 2ª per intētiones medicinales. Regimē ī dieta ꝯpleṫ in principio cuȝ volumus ꝓhibitionē apatis ⁊ futuri vlceris. s. cū pōne corꝑis in aere obscuro cū quiete corꝑis ⁊ animi cuȝ subtractiōe cibi: ⁊ maxime carniū ⁊ potꝰ vini ⁊ dimissiōe clamoris ⁊ oīuȝ faciētiū ebullitionē ⁊ motū in humoribꝰ: s̄ȝ cū apa iaȝ rumpiṫ ⁊ medicꝰ cū medicinis ꝓhibere nō potuit: ⁊ facto apate nō potuit ꝓhibere saniationē iaȝ facta sanie vel rupto apate ītentio ē diuersa ab intētione regis diete que fiebat ī p̄cipio ad ītētionē ꝓhibitionis apatis. nā ī primis dicit Aui. erat necessaria subtractio cibi s̄ȝ rupto apate nō pōt in totū minui cibū nec notabilr̄ multum ne virtus debiliteṫ ⁊ cōsolidatio rupti apatis ꝓhibeaṫ. nam ex subtractiōe cibi: primū debilitaṫ locus: deinde debilitaṫ virtꝰ totius ⁊ illius mēbri. vñ dicit Aui. ⁊ oȝ vt subtiliēt regimē ī primis: cum ergo disrumpiṫ vlcus declinet regimē ad extremitates pulloꝝ ⁊ ad pullos vt nō debiliteṫ ⁊ nō ꝯsolideṫ vlcꝰ ⁊ multipliceṫ supfluitates corꝑis eius quasi velit īnuere q̄ oportebit īgrossare cibū ne multiplicenṫ supfluitates ꝓpter īpotētiā mēbri ⁊ debilitatē virtutis que supfluitates ꝓhibent ꝯsolidationē vlceꝝ. dicit tñ. A. ⁊ oȝ vt non repleaṫ q̄ quāuis debeat augeri cibus respectu cibi qui debebaṫ ī p̄cipio non tamē dȝ corpus repleri cibo. nā de facto rupto apate pautior cibus dȝ exhiberi q̄ȝ tꝑe sanitatis ē ēt diuersitas ex ꝑte modi accubitus. nā ī principio cuȝ est timor de fluxu māe: dixit. A. cū est in oculo dextro iaceat sup sinistrū: ⁊ ecōtra tñ Rasis primo ꝯtinētis dixit q̄ iaceat sup eā partē in qua est vlcus. s̄ȝ tñ Rasis ī hoc textu dicit oppositū. s. q̄ iaceat resupinus. ⁊ ad cōcordiā dicamus q̄ cum intēdimus ꝓhibere ne fiat apa: opȝ q̄ si est dolor in ꝑte dextra iaceat sup sinistra ⁊ ecōtra. de Rasi aūt scdō cōtinētis q dixit q̄ super eadē parte iaceat hoc ītellexit iam rupto apate: ⁊ hoc īnuit ꝓ tanto: q̄ quādo apa iā est vlceratuȝ si eger iaceat super ꝑte opposita nō bene mūdificareṫ vel educereṫ mā: s̄ȝ iacēte super eadem ꝑte melius exit mā de angulo oculi. sed vbi sit timor ꝓpter vlcus magnū de ruptura cornee vel pupille vel nimia dilatatione eius ⁊ de eductiōe humoris albuginei: tūc dicit Rasis hic q̄ oȝ vt iaceat supinus: ⁊ oȝ poni plumaceolū supra oculum ne oculus educaṫ facta ruptura in ipa cornea. nā s̄m illum situȝ cōuertunṫ humores ad posteriora: ⁊ ita aliqui volūt accubitum eē supra partē oppositā aliqui sup eādē ꝑtē aliqui supine. reliqua sunt dicta de obtalmia supra.

Medicinalia. De cura medicinaliū sunt quedā intentiones gnāles circa apa futurū ⁊ he cōplenṫ cū diuersiōibus cuȝ euātionibꝰ cuȝ flōmijs cū ventosis supra crura maxime ⁊ de reliquis dictis ī caplo de obtalmia: ⁊ ita cuȝ digestiuis ⁊ equātibus māin ⁊ eaȝ euantibus: s̄ȝ hic est vnuȝ singulare attēdendū q̄ ad ꝓhibitionē ne ad saniē cōuertatur apa q̄ oȝ flobothomias multiplicari: ēt soluaṫ vēter oībꝰ quattuor vel quinq̄ȝ diebꝰ: ⁊ hoc cum medicinis appropriatis: vt dictū ē in obtalmia. Alia intētio que sumiṫ ab vlcere ꝓ q̄ȝto mā iam ē deducta ad saniationē in vlcere nō rupto apate: ⁊ hec intētio ē vt matureṫ saniatio: ⁊ hoc ꝯpletur cuȝ sieṫ de thure: d̄ quo clare dictuȝ est circa litterā. nā in eo sunt intrātia calida ⁊ humectātia maturatiua: ēt est in eo ītētio vt ꝯuertaṫ mā ad exterius ⁊ nō ꝓfundeṫ in substātia oculi: ⁊ iō oȝ poni aliqua attractiua maturatiua vt armoniacū qd̄ ē calidū vsq̄ȝ ad finem tertij gradus ⁊ sine mordicatione ⁊ sarcocolla calida ⁊ sicca in scdō: ē etiā thus calidū in scdō: ⁊ crocus calidus ī scdō ⁊ sic ī primo: ista oīa sunt maturatiua. s̄ȝ vbi ꝯiūgaṫ dolor ꝓpter māe attractionem oȝ remitti: istud sieṫ cum sieṫ albo vel misceanṫ cuȝ albumine oui ⁊ lacte mulieris. s̄ȝ nota q̄. A. voluit q̄ albumen oui sit melius q̄ȝ lac: ⁊ alibi reperiṫ ꝯtrariuȝ vt supra dictuȝ est de obtalmia: q̄ qñ est intētio mitigatiōis dolorū ⁊ ꝓhibitiōis fluxus māe ⁊ nō sic abstersiōis: tūc albumē oui est melius q̄ȝ lac. sed si sit intētio ī abstersiōe magis lac ē melius ⁊ applicandū ē. vbi ergo eēt multa mā iam fluxa ⁊ ē intētio mitigatiōis doloꝝ: tunc nō vtar albumē oui sed lacte in quo ē ⁊ mitigatio ⁊ abstersio. Deinde est alia intētio post maturationē cuȝ rumpiṫ ap̄ i. s. abstersionis: ⁊ hec ꝯpleṫ cum aqua mellis vel zuccari vel aqua ordei ⁊ zuccari: ⁊ ponaṫ aliquid fenugreci: q̄ est maturatiuuȝ ⁊ abstersiuū: etiā aqua decoctiōis semis lini simul cuȝ zuccaro ⁊ ordeo in casu valet. Quo facto insurgit intētio de ꝯsolidatōe: ⁊ hec ꝯpleṫ cū exiccātibus principalr̄ sine mordicatōe: vt late declaraui circa litterā. Et hoc mō laudauit Rasis in textu d̄ sieṫ de plūbo in quo poniṫ plūbū adustū q̄ est frigidū in scdō ⁊ humidum ī p̄io ꝑ adustionē aliqualr̄ factū siccū ⁊ antimoniū frigidum ⁊ siccū in scdō: ⁊ ēt tutia que est frigida ⁊ sicca ī p̄io: quia abstergit saniē ne ꝓfundeṫ in oculo: ē gūmi ara. ⁊ dragantuȝ q̄ oīa faciūt ad remissionē male ꝯplexiōis mēbri supcalefacti ⁊ ad vigoratōeȝ digestionis mēbri cuȝ glutinatōe ⁊ īuiscatōe nutrimēti cum mēbro ⁊ ita ꝑficiṫ ītentio. Alia postea succedit ītentio post ꝯsolidatōem q̄ in locis vlceꝝ appent q̄daȝ puncta alba vt remoueanṫ illa pūcta: de quibꝰ post dicetur loco suo: q̄ de his fit infra in textu speciale capituluȝ proxime ad illum ergo locuȝ remittaȝ. ⁊ sic sit finis huius capituli.

Caplm 17ᵐ de his que ingrediunṫ oculuȝ.

Umatur rasina ⁊ per oculuȝ trahatur ⁊ extrahit illud qd̄ in oculuȝ cecidit.

Umatur rasina et per oculū Cōsequēter ponit caplm paruū vbi nō expedit aliud nisi declarare sniam textus. ⁊ ē eius rubrica de his que in oculo cadūt siue pilus siue palea siue aliquid aliud fuerit supple de similibꝰ. ⁊ dicit in toto textu sumaṫ rasina. i. gūmi pini ⁊ per oculū trahaṫ ⁊ extrahit qd̄ in oculo cecidit. ⁊ sic ponit regimē curatiuū ad extrahendū res extrinsecas que ingresse sunt oculū. ⁊ cā ꝑtis est q̄ talis gūmi pini vel terbētina vel aliud sile sui glutinositate cū cadūt sup ea que in oculo ceciderunt talia eis adherēt ⁊ ita abstergūt oculuȝ a paleis vel alio huiusmōi: vñ dȝ leuari palpebra ⁊ cuȝ stilo ī cuius extremitate fuerit cotū vel lana s̄m q̄ extremū fuerit infusuȝ in alio gūmi vel glutine. s̄ȝ claro ⁊ bn̄ subtili moueatur leuissime ꝑ oculū ⁊ ita fiat adherētia illius qd̄ in oculo erit ⁊ ꝯsūr debita extractio. Addūt ēt quidā ⁊ ē bonū ingeniū si fuerit festuca siue palea q̄ fricēṫ karabe ita vt calefiat sup pāno postea appliceṫ ad oculū apta palpebra ⁊ moue biṫ festuca ad karabe sicut ferrū ad magnetē. Aliud īgeniū vt oculus īpleaṫ aliquo liquore vt aqua tepida. ⁊ si fuerit liquor abstersiuus: vt lac mulctū ex vbere ī oculū vel aqua zuccari: tūc simul cum exitu istius liquoris ab oculo educeṫ res ꝯtenta in oculo ⁊ per eūdem modū etiaȝ educeṫ si abundet lachryma ī oculis. Nā cum exitu lachrymaruȝ exhibit res cōtenta inducūtur auteȝ lachryme retinendo flatum violenter clausis ore ⁊ naso. ⁊ si non multiplicetur lachryma intantum vt exeat saltem manifestabiṫ pilus si fuerit minutus ita q̄ postea cuȝ abstergēte poterit amoueri inducitur etiaȝ lachryma cuȝ imaginatiōe rerum tristiuȝ: ⁊ cum his ⁊ similibus ingenijs fit cura vt patet.

Caplm 18ᵐ de albedine seu albugine oculoruȝ.

Albugo que ĩ oculis ꝯtingit est vestigiū post vl/
ceꝝ curatōeȝ remanēs qñ ꝯsolidant̃ que cū in
a oculis pueroꝝ fit leuioꝛ ē ad curādū q̃ȝ cum in
senibꝰ. Cuȝ eniȝ fit in senibꝰ foꝛtasse ad sanā/
duȝ ĩpossibile ē nisi subtilissima fuerit. Hec
aūt passio ex his medicaminibꝰ curāda ē: postq̃ȝ eger balneū
ĩgressus fuerit faciē super vapoꝛē aque calide quousqȝ rubea
sit tenuerit. si tñ ex hoc medicamine in venis rubedo oculi ⁊
doloꝛ ꝑuenerit ꝑ aliquos dies ab eo quiescēdū donec oculus
quiescat: ⁊ post ad ideȝ remouēduȝ. Medicamē valde vtile
ad albuginē remouēdā ⁊ cito eradicādaȝ ego quoqȝ nō vidi
ꝙ meliꝰ aut equale eēt ad albuginē remouēdaȝ. ℞. massacu
mie spume maris stercoꝛis magni lacerti baurach zuccari bi/
geri o.um añ. partes equales: deinde sumant̃ acoꝛi celidonie
oiuȝ añ. ʒ. x. coquant̃ in lib. j. aque donec ad quartā redeat ⁊
colet̃: ⁊ ex hac aq̃ ĩbibant̃ spēs quas diximꝰ ita ꝙ ꝯficiant̃ ex
ea ⁊ siccent̃ ĩ vmbꝛa: deinde iteꝝ terant̃ ⁊ cōspergant̃ vt pꝛius
⁊ siccent̃. Qđ postq̃ȝ quater factuȝ fuerit siccent̃ ⁊ terant̃ ⁊
in oculis mittant̃. hoc eniȝ medicamē nulli vt p̄diximꝰ cōpar
existit ĩ remotōe albugis: remouet eniȝ hoc medicamē gros/
saȝ albuginē etiā ex oculis animaliū.

Albedo q̃ in oculo.

Post capl'ȝ de vlceribꝰ oculo/
ruȝ ⁊ ēt de his q̃ ĩ oculis cadūt. R. ꝯtinuando
a ponit caplm de albedine oculi siue albugine s̃ȝ
aliquos. i. signo succedēte ad curatōeȝ vlceꝝ ⁊
duo facit pꝛĩcipalr. qm̄ pꝛĩo declarat quid ĩtel/
ligat ꝑ albuginē seu albedineȝ oculi ponens ēt
diuersitatē ĩ facilitate ⁊ difficultate curatōis eiꝰ. 2º ꝓsequit̃ ad
curā. 2ª ibi: Hec aūt passio. De pꝛĩa ꝑte dixit declarādo no/
mē albedinis oculi: Albedo que ĩ oculo ꝯtingit ē vestigiū post
vlcerū curationē remanēs qñ ꝯsolidat̃ sup. vlcus hoc totū pȝ.
Addit ponēdo diuersitatē ĩ facilitate vel difficultate curatōis
que sup. albedo siue macula cū ĩ oculis pueroꝝ fit leuioꝛ ē ad cu
randuȝ q̃ȝ cum accidit annosis. i. in etate ꝑfecta ꝯstitutis ad/
dēs cū iā ānosis fit ad sanādū foꝛtasse ĩpossibile existit nisi subti
lissima fuerit. rō huius dicti ē satis clara. Nā tale vestigiū cuȝ
remoueat̃ pꝛĩcipalr a virtute nāli dissoluēte que virtutes nāles
foꝛtissime sūt ĩ pueris. cū ēt humidū oculi pueroꝝ ⁊ tunice eoꝝ
sint passibilioꝛa q̃ȝ in senibꝰ faciliꝰ erit multo ĩ pueris dissolu/
tio talis vestigij q̃ȝ in etate pꝛouecta. Et ex parte cāe actiue vt
virtutis dissoluētis ⁊ ex ꝑte cāe subiectiue vt ipsius humid ta
liter in oculo ĩspissati. Cōsequēter ponit curā ⁊ duo facit. pº d̄
p̄suppositis als dictis ĩ caplo vlceꝝ de vniuersalibꝰ fiendis in
cura ponit curā ꝑ duas intētiōes pꝛĩcipales vt ꝑ mollificatōeȝ
ipsius vestigij: postea expꝛessionē ⁊ exiccationē. 2º ꝯñter ponit
medicamē singulare cui vt dixit nō est equale ad albedinē de/
lendā sup. ĩ foꝛtitudine: qꝛ reliquis factis mitioꝛibus si cū hoc:
postea nō remouebit̃ nō opoꝛtebit ad aliud trāscendere. nā hoc
ē maximū ⁊ foꝛtissimū ad qđ venire debemus. 2ª ibi: Medica
men valde vtile ad albedinē ⁊c̄. Jam circa litterā hic ĩmediate
accedā ad curā nō ponēdo spāliter ꝑ oꝛdinē ea que in reliqs ca
pitulis ponere ꝯsueui: qm̄ eēt supuacuū. i. supfluū. nā de quid
nois dicit̃ ĩ textu ⁊ distinctiōes haberi pñt vt supꝛa in caplo de
vlceribus ĩ multis silr cāe ⁊ signa ⁊ ꝓnostica ⁊ demonstratiua
habita sunt supꝛa codē caplo.

Cura. Restat igitur ponere curaȝ: ⁊ ita cum ea declarabi/
tur tex. noster supponēdo intētiones cōes: quarum
vna est debiti regis administratio que ꝑficit̃ cuȝ his que dicta
sunt supꝛa ĩ caplo de obtalmia in hac intētione. 2ª ē euātio cōis
scilȝ totiꝰ ⁊c̄. ⁊ ꝑticularis mēbꝛi vt oculi ⁊ cū flomijs ⁊ medicis.
3ª intētio ē diuersio vt supꝛa ēt ⁊ repcussio ꝯñter sup fronte fa
cta: ⁊ illa diuersio ꝯplet̃ cuȝ multis ingenijs ⁊ cuȝ balneo totiꝰ
vt dictū est supꝛa. Alia ĩtentio est mollificatio macule: ⁊ vltima
ē abstersio ⁊ exiccatio eius: ⁊ de his duabus fecit mentionē su/
pꝛa ponēs aliqnas. Dixit ergo hec aūt passio ex his medica/
minibus curāda ē supple que dicta sunt ⁊ que ĩfra dicēt̃: postq̃ȝ
igit̃ balneum egressus fuerit que ē vltima intētio de dictis su/
pꝛa aut sup. ēt deuen.ū sit ad mollificationē: vt. s. faciē sup va/
poꝛē aque calide vsquequo rubea sit tenuerit tunc sup. apponē
dum ē medicamē exiccatiuū ⁊ abstersiuū de quo ĩfra: qꝛ tamen
vsus medicaminis ē laboꝛiosus vt videbit̃: ⁊ aliqñ adducēs ad
doloꝛē addit. Si tñ ex hoc medicamine in venis oculi rubedo ⁊
doloꝛ ꝑuenerit ꝑ aliquot dies ab eo quiescendū ē donec oculus
quiescat. s. a doloꝛe ⁊ postea redeūdum. Et hoc notatū Rasis
ē singulr mēti tenendū. nā nisi ita fiat foꝛtasse redibit obtalmia
deterioꝛ macula vt consideranti pȝ. Intentio igit̃ pꝛima est re/
motio albedinis ⁊ hec fit cuȝ humectāte pꝛius: ⁊ postea mollifi
cante ⁊ abstergēte. fiat igit̃ pꝛimo euapoꝛatio cū decoctōe fenu
greci paleaꝝ oꝛdei ⁊ radicis altee vel cū semine lini vel cuȝ pale
is auene: ⁊ aliqui faciūt cuȝ aqua decoctiōis talem euapoꝛatio/
nem in oculo ad mollificationē illius vestigij: deinde abstergat̃
cuȝ abstersiuis vt cū sarcocolla cū aristologia cū myrrha. Et si
sit doloꝛ in abstergendo ponat̃ lac mulieris simul vel lac asine
vel aliquid de aqua mellis vel zuccari vel oꝛdei. valet ēt ad ab/
stergendū zuccaꝝ puluerizatū: ⁊ ēt si sit signū tale in etate pue
rili facilis ē ⁊ possibilis cuȝ his remotio. ⁊ in hac intētōe lauda/
nit Gerardus ⁊ ponit ꝓ secreto mirabili aquā distillatiōis ro/
ris marini que fit sumendo floꝛes eius: ⁊ ponēdo in vase vitreo
per quattuoꝛ dies tēpoꝛe estatis sub terra sepeliēdo: postea hu/
miduȝ qđ distillat ⁊ ꝙ inuenit̃ reseruet̃: posset etiā nō existēte
tēpoꝛe calido poni tale vas vitreū ĩ fimo equino ⁊ sepelire vt di/
ctum ē: est ēt satis domesticū coliriū factuȝ vt infra. ℞. zuccari
candi spume maris añ. ʒ. j. s. fiat puluis subtilissimus ⁊ ĩsuffiet̃.
Ad hanc ēt intētionē valet si fiat aqua distillatiōis vt infra. ℞.
mellis electi. ℥. vj. stercoꝝ irundinis. ℥. s. eufragie acoꝛi recē/
tium añ. ℥. j. s. fiat hoꝝ sublimatio in vitro ⁊ aqua reseruet̃ ꝓ
vsu. Gen. laudauit vt distillet̃ mel in clābico ⁊ sup. facta mol/
lificatiōe cū dictis vtat̃ illo melle ꝑ menseȝ: postea sumāt̃ aque
ro. aque feniculi añ. ℥. iiij. antimonij bene puluerizati ⁊ fricati ĩ
moꝛtario. ʒ. j. postea distillet̃ per filtruȝ ⁊ ita ponat̃ in oculuȝ:
⁊ credo ꝙ hoc sit multū excellēs sine timoꝛe. ⁊ si poneret̃ d̄ spu/
ma maris ad quātitatem antimonij vel de zinzibere foꝛtiter vt
spero eēt opatio. Si etiā fiat puluis vt ĩfra ē foꝛtioꝛ eius opatio
℞. serapini tutie ꝑpate añ. ʒ. s. ossis scipie zuccari albi añ. ℈. j.
fellis ꝑdicis. ℈. ij. misce: ⁊ si placeat facē sief misceat̃ cū aq̃ celi/
donie vel eufragie distillet̃ cū lacte mulieris: ⁊ aliq laudāt ĩ cāu
singulr vt assidue cū līgua linguat̃ locus macule vel albuginis
⁊ videt̃ esse d̄ sñia Rasis ĩ diuisiōibus ĩ vltimis verbis capituli
de albugie s̃ȝ ĩ verbis arabicis: ⁊ etiā Aggregatoꝛ bꝛisiēsis sen/
tit. Et qñ nō soluit̃ macula cū aliquo istoꝝ: tunc veniēduȝ ē ad
medicamē Rasis qđ ē foꝛtissimū cuiꝰ descriptio est Rasis. ℞.
masse cumie spume maris stercoꝝ magni lacerti. i. stellionis vel
diap. baurach ē genus salis zuccari begeri. i. albissimi oīuȝ añ
partes equales. deinde sumant̃ acoꝛi celidonie seem. i. illius cō
trate amboꝛū. añ. ʒ. x. coquātur in lib. j. aque donec ad quar/
tā redeāt ⁊ colētur. ⁊ ex hac aqua vel in hac aqua ĩbibant̃ spēs
quas diximus ita ꝙ cōficiant̃ ex ea. i. cōsumat̃ dicta aqua. ĩ eis
postea siccent̃ in vmbꝛa. deinde terātur ⁊ ꝯspgant̃ sup. in aqua
vt supꝛa: postea exiccent̃ vt supꝛa ⁊ postea terant̃. ⁊ ita fiat qua/
ter vt puluis ille sit magis exiccatiuus. Addit tex. ⁊ postquā q̃/
ter fuerit sup. taliter factū iterate siccent̃ ⁊ terant̃ ⁊ ĩ oculū mit/
tātur. Addit tex. hoc eīm medicamē nulli vt antea diximꝰ cō/
par existit. i. nullū aliud quo vti possumus secure huic ꝯpar exi/
stit ĩ remotōe albedinis. s. macule. remouet eīm hoc medicamē
grossaȝ albedinē ēt de oculis aīaliū sup. alioꝝ grossoꝝ vt bouū
⁊ equoꝝ quoꝝ tunice oculoꝝ sūt solidioꝛes ⁊ foꝛtioꝛes tunicis
oculoꝝ hoīs ⁊ sic magis resistūt dissolutiōi materieꝝ: ergo mul
to magis dissoluet maculā ab oculis humanis. Hec descriptio
ē multū singularis ad istā intētionē vt eā laudat Rasis. Nā in
ea pꝛimū intrat massacumia ⁊ ē nitrū factū de plūbo vel aq̃ ni
tri qua tingunt̃ vasa terrea ⁊ ē calīm in pº ēt siccū ĩ 2º. ⁊ in hoc
calū hȝ ꝓpꝛietatē. Nā dicebat Aui. caº ꝓpꝛio 2º cañ. ꝙ abster
git oculū ⁊ delet albedinē ⁊ adustū ē foꝛtius spuma maris ꝓ 2º
simplici in ꝯpōne ē calida ⁊ sicca. in 3º abstersiua multū ⁊ exic/
catiua ita vt abstergat ⁊ moꝛpheā ⁊ ĩpetiginem ⁊ maculas que
sūt in facie s̃m Diasco. stercus stellionis ē multuȝ oculare foꝛti/
ter faciens ad abstersionē. nā oē stercus ē resolutiuū: vt voluit
Gal. supꝛa. de quo Serap. dicit spāliter ꝙ mūdificat ⁊ clarifi/
cat multū ⁊ melius de hoc stercoꝛe ē qđ ē album ⁊ frāgibile faci
le ⁊ leue sicut amilū: reliqua sunt clara. ⁊ sic fit finis huiꝰ capitu
li: lege lr̃am. Sequit̃ caplm de scabie ⁊ sebel.

Caplm decimūnonū de scabie ⁊ pꝛuritu oculoꝝ.

Cum palpebꝛa inuersat̃ ⁊ ĩterius appet rubea
⁊ aspa scabies adest. Et cuȝ sup alba oculoꝝ ⁊
c sup nigredinē videt̃ similitudo pāniculi ex ve/
nis rubeis ⁊ grossis textis adest passio q̃ vocat̃
sebel. He vero due passiōes sunt graues ⁊ cro
nice ⁊ vix curabiles. Patiens tñ duȝ sanꝰ est flōmia ex bꝛa/
chio ⁊ frōte ⁊ vētris solutōe vti dȝ. Et ĩ comestione vitare da
ctilos ⁊ sisamos de melle ⁊ vitet ebꝛietatē. Et qñ nō est plenꝰ
sepe ĩgredi balneū est ei vtile. Et frequēter ĩmittere oculo
sief rubeū similr ꝯfert. Sief rubeū. ℞. ematitis colcothar cō/
busti ambaꝝ añ. ʒ. iij. eris vsti. ʒ. ij. myrrhe croci amboꝝ añ. ʒ.
j. piperis lōgi. ʒ. s. ꝯspergant̃ ex vino veteri ⁊ fiat ex eis sief.
His p̄terea egritudinibꝰ ꝯfert sief viride: cuius descriptio in
caplo de vngula pertinet̃. Qđ si passiones iste vetuste fiāt sca
bies fricatōe indigebit ⁊ sebel extractiōe: nō tamē mēsure hu
ius libꝛi cōuenit vt de his tractemus.

Cum palpebꝛa ĩuersatur et.

Sequit̃ caplm in quo dicit Rasis in rubꝛica
c huiꝰ capli facimꝰ sil mētionē de scabie ⁊ sebel
tanq̃ȝ dispōnibus ĩ cura ꝓpinquis qꝛ tñ scabi/
es ⁊ pꝛuritus sūt ꝓpꝛie passio palpebꝛaꝝ ma/
gis q̃ȝ oculi ⁊ sebel magis passio oculi ēt qꝛ di/
uersitas ē habēda ĩ cura haꝝ dispōnū: lȝ Rasis in hoc loco vt
sūmariꝰ ꝯcludat has dispōnes sub eadē rubꝛica. tñ ad ꝑfectio/
nē dictoꝝ ⁊ ad imitatōem auctoꝝ qui diuersa fecerūt capl'a de
scabie ⁊ de sebel. Ego ēt ita faciā pꝛius tractabo caplm de sca/
bie ⁊ pꝛuritu palpebꝛaꝝ: deinde veniā ad caplm de sebel. ⁊ hoc
ideo pꝛĩo determinabo de scabie ⁊ pꝛuritu palpebꝛaꝝ: qm̄ licȝ vt
dictū ē sebel sit passio oculi ⁊ magis seq dȝ ad obtalmiā ⁊ pas/
siones

siones oculoꝝ ꝗ̃ʒ scabies ⁊ pruritus. qꝛ tñ ad vlcera oculi ⁊ vestigia eoꝝ solet sequi scabies palpebraꝝ vel saltē prurit⁹. qꝛ dicebat Auic. 3ª tertij tractatu 3° i ca° ꝓprio ꝺ scabie ⁊ pruritu: ⁊ ei⁹ quidē plurimū succedit vlcerib⁹ oculi ⁊c̃. ⁊ rō erit ĩfra clara ex dicēdis iccirco nō ĩcōuenienter. Post predicta capl'a Rasis fecit caplm̄ de scabie simul cū ca° de sebel. Ad declationeʒ ergo hui⁹ capituli textualr̄ vt iacet fiet diuisio ꝑtiū ei⁹. In hoc ergo caplo Rasis duo facit principalr̄: qm̄ pⁱo declat termios vt quid dicat̃ scabies ⁊ quid sebel: ponēs ēt difficultatem cure harū passionū. 2° ꝓsequit̃ ponēdo curā. 2ª ibi: Patiēs tñ duʒ sanus ē. De pⁱa parte declarādo primū quid sit scabies dixit: Cū palpebre iuersant̃ sup. a medico. i. eleuant̃ multū ⁊ interi⁹ apparēt rubea sup. quedā ⁊ aspera tūc scabies adest: ꝙ asperitas palpebraꝝ ⁊ si nō semꝑ visu ꝯprehēdi possit tñ cū claudit̃ ab ĩfirmo ꝑcipit̃ vt ĩfra clari⁹ loco suo videbit̃: ʒ vt sepe ēt visu ꝯprehēdi posset. De 2ª parte declarās quid sit sebel dicit: Et cū sunt alba oculoꝝ. i. ꝑtes cōiunctiue ac suꝑ nigredinē. i. suꝑ corneā vel vueam videt̃ similitudo pāniculi ex venis rubeis ⁊ grossis texti adest passio que vocat̃ sebel. Utrū aūt sebel sit verus pāniculus vt videt̃ velle Auic. caplo ꝓprio. vel dicat̃ apparens pāniculus ⁊ nō verus vt videt̃ inuere Rasis hic in tex. ⁊ Mesue ca° ꝓprio videbit̃ loco suo de quid nois. Addit ponendo difficultatē curatōis haꝝ dispōnū: He vero due passiones sūt graues ⁊ cronice ⁊ vix curabiles. Rō ē satis clara qm̄ cū he passiōes vt infra videbit̃ nō possūt nisi cū medicinis fortibus: ⁊ aliqñ cirugia remoueri: qꝺ nō fit nisi cū dolore ꝓpter sensibilitatē particule ⁊ dolor declinare faciat suꝑfluitates ad oculos vt dixit Auic. in cura sebel: iccirco difficilis multū ē cura ⁊ maxime cū fiunt cronice vt videbit̃ i ꝓnosticis: Patiēs tñ dū sanus ē. Jam ponit curā haꝝ dispōnū ⁊ diuidit̃ in tres ꝑtes: qm̄ pⁱo ponit canonē cōem obseruāduʒ in cūone fienda ⁊ in dicta. 2° docet applicare medicinā localē i oculū: ⁊ ponēdo ēt descriptōem ipsi⁹ medicaminis qꝺ vocat̃ sief rubeū. 3° ponit qꝺ sit fiendū qñ he dispōnes fiunt cronice ⁊ relique medicine nō sufficiunt. 2ª ibi: Et frequēter ĩmittere i oculū sief rubeū. 3ª ibi: Qꝺ si passiōes iste vetuste fiant. Dicit pⁱo: patiēs tñ dū sanus ē flobothomia ex brachio ⁊ fronte ⁊ vētris solone vti debʒ. Pro quo nota ꝑ hoc qꝺ dicit: dū sanus est: pōt dupl'r legi lr̃a. vno mō vt ponat curā ꝓseruatiuā. i. ad preseruādū ne ĩcidat i scabiem vel sebel cōuenit ista flōmia: ⁊ tunc maxie valeret flōmia ex brachio ad ꝓhibendū fluxū mãe ad oculos. ꝓpter cuius fluxū sunt ꝑata fieri scabies ⁊ sebel: ⁊ ad aliū sensuʒ non ꝯueniret flobothomia frōtis nisi stante replōne capitis ex mã sanguinea fcã tñ prius flōmia ꝺ vena brachij: qꝛ alr̄ ꝯuerteret mã sursū ⁊ adduceret ad euētū illaꝝ passionū. ⁊ ita vti dʒ solone vētris. Etiã ita vitare dʒ in comestiōe dactilos ⁊ sisamū ⁊ ꝯfectōes ꝺ melle. ⁊ sup. quecūqʒ faciūt ad euaporationem ad caput ⁊ ad oculos: ⁊ ita ꝯtinuat textus ⁊ vitet ebrietatē ꝓpter eāʒ cādem. pōt ēt legi lr̃a. Patiēs dū ē sanus. i. dum remisse egrotat. i. i pricipio harū passionū occurrēdū ē cū his que dicta sunt. Et istū sensum puto magis verū: maxie qꝛ i vltima ꝑte capituli ponit curā qñ dispōnes fiūt cronice ēt ex alio qm̄ iubet ꝯtinuādo ĩmittere in oculū sief rubeū. qꝺ nō ꝯueniret i pura ꝓseruatōe: ʒ magis in augmento hoꝝ morboꝝ vel forte statu vt videbit̃: ʒ ēt in scꝺa ꝑte principij posset ꝯuenire rectificādo cū aliquo magis infrigidāte. ⁊ ꝯtinuādo ponit ēt curā ꝑ balneū dicēs: ⁊ qñ nō ē plen⁹ sepe ingredi balneū ē ei vtile. Et ex hoc ĩnuit ꝙ stante replōne intrare balneū eēt nociuū. Nā fieret agitatio i humorib⁹ ⁊ ꝯnr euaporatio: vbi stante corꝑe inanito ꝑ balneū fieret diuersio ad cutim ⁊ nō tm̄ facit balneū toti cōe. sed ēt fieri ꝺ balneū ꝑticulare euaporatiuū ad faciē ⁊ oculos ex decoctōe reꝝ mollificantiū ⁊ humectātiū de his que dicta sūt supra de albugie oculi ⁊ maxie i scabie dura ⁊ in sebel a sanguine grosso: vt ēt spāli⁹ dicet̃ ĩfra loco suo. Postea ꝯtinuādo lr̃am ⁊ ponēdo locale remediū qꝺ succedere dʒ ad balneū cōe ⁊ ꝑticulare dixit: Et frequēter sup. ꝯuenit his factis ĩmitiē i oculū sief rubeū ⁊ ponens descriptionē dixit. ℞. ematitis colcotar ꝯbusti ⁊ ē vitriolū ꝯbustū amboꝝ añ. ʒ. iij. eris ꝯbusti. ʒ. ij. myrrhe croci amborum añ. ʒ. j. piperis longi. ʒ. s. conspergātur cum vino veteri supple prius pulucrizata. ⁊ fiat ex eis sief: hec descriptio est singularis in casu nostro. Nam in casu nostro post mollificationem ⁊ humectatōeʒ materie scabiei ⁊ sebel stat ꝯñter intentio resolutōis ⁊ exiccatiōis mãe siue ex palpebris vel venis extractio mãe siue euātio sensibilis. Nā i quadā specie prurit⁹ vel scabiei leni vt ĩfra videbit̃ sufficit resolutio vel exiccatio. ʒ i forti ⁊ difficili ad curāduʒ est postea necessaria fricatio ad extractōeʒ mãe vt etiã paulo post dicet̃ i tex. Jdeo ad primā ĩtentōeʒ valet sief rubeuʒ descriptū: pⁱo ĩtrat i ꝯpositōe ematites ꝗ est lapis sanguinei coloris de quo dicit Gal. 9° de simplici medicia ꝙ tm̄ hʒ friditatis ꝗ̃ʒtuʒ stipticitatis. ⁊ de eo dicit: decēter ergo ausi sūt medici obtalmicis potēticȷ̃s. i. medicis ad obtalmias miscere lapidē ematitē: at vero solo ꝗdem eo vtaris factis palpebris asperis. i. scabiosis. siquidē cū flegmone huiusmodi sunt facte remissionē faciēs sup. cū lacte vel huiusmodi ꝑꝑ asperitatē tollendā substātie ei⁹ vel nigre vt dicit: adhuc ꝑ decoctōeʒ fenugreci. Si vero sine flegmone ꝑ aquā. i. vt declarauit Mes. i simili i caplo proprio de scabie ponēdo. s. pulueres i vase lapideo mūdo ⁊ ꝓiciēdo suꝑ eaʒ aquā pluuialē: ⁊ postꝗ̃ʒ steterit ꝑ duos vel tres dies sub sole collect̃ aqua ⁊ illa prius ĩfundat̃: ⁊ maxie hoc fienduʒ est qñ intrāt alie medicine fortes ꝗ sequnt̃ ꝓpter acuitatē medicinaꝝ. ⁊ si sustineat sine nocumēto addit Gal. spissi⁹ ac semꝑ magis effici sup. medicamen ⁊ suppone palpebre ⁊c̃. Ponit ꝯñter vitrioluʒ ꝯbustuʒ ꝙ colcotar vel calcātuʒ qꝺ idē est dicit̃ ⁊ ei⁹ sunt tres spēs: sed virt⁹ oīuʒ est adustiua ꝯburens carnē. ⁊ cum hoc ꝙ adurūt ēt sunt stiptica vt vult Serap. de mente Gal. iō maxie laudat̃ in fistulis: ʒ remittit̃ igneitas per ꝯbustioneʒ aliqualr̄. Ponit ꝯñter es ꝯbustuʒ de quo supra dictuʒ est ꝙ quō adurit̃ videat̃ ex Serap. caplo ꝓprio ⁊ ab Albucasi 28ª ꝑticula qui vocat̃ liber seruitoris habet̃ cōiter apud apothecarios ē stiptice virtutis sm̄ Gal. ⁊ est acuta virt⁹ eius ⁊ resoluit ⁊ exiccat ⁊ abstergit ⁊ mūdificat vlcera ⁊ incarnat ⁊ ꝯsolidat ⁊ diminuit carnē suꝑfluaʒ ⁊ ꝓhibet augeri: ʒ nō est acutū sicut vitrioluʒ. quō aūt myrrha crocus ⁊ piper valeāt exiccatōi ⁊ resolutōi supra dictū est: ⁊ sic pʒ ꝙ virt⁹ eius est multū acuta maxie ꝑꝑ colcotar: ⁊ ei⁹ applicatio est multū suspecta si i substātia exhibeat̃. Jō qñ necessari⁹ est vsus accipiat̃ de aqua vt dictū est sicut fecit Mes. de sief viridi i caplo ꝓprio. Et sileʒ descriptōeʒ sief rubei posuit Mes. loco allegato: ʒ nō posuit vitrioluʒ: iō appellauit ipʒ sief rubeū leue. Addit ꝯñter tex. his ꝓterea egritudinib⁹ ꝯfert sief viride cui⁹ ꝺscriptio i caplo de vngula ꝯtinet̃: ⁊ ibi videbit̃ vtilitas eius. est quasi sicut hoc sief rubeū sed est fortius.

Dicit postremo ⁊ ē tertia pars pricipalis scꝺe ꝑtis vbi ponit curā qñ reliqua nō sufficiūt ad resolutōeʒ ⁊ exiccationē: ⁊ insurgit alia ĩtentio extractōis materie sensibilr̄ ꝙ si passiōes iste vetuste fiant scabies fricatōe indiget ⁊ sebel collectōe. i. ꝯuersione ad sanieʒ ⁊ maturatōe: postea sup. eruptiōe ⁊ tandē ꝯsolidatōe. deinde excusans se a ꝑticulari distincta determinatiōe ⁊ curatiōe haꝝ passionū ⁊ similiū que ĩdiget lōgiori tractatu dixit: nō tñ mēsure hui⁹ libri ꝯuenit vt de his tractem⁹. s. distincte: qꝛ fact⁹ est hic liber vt supra dictū est sepe vt epilogus. ⁊ sic sit finis capituli textual'r ad laudeʒ dei oīpotentis.

Quid nomis pruritus et scabiei.

Declarato ergo sic caplo pruritus siue scabiei ⁊ sebel textual'r ꝓ seruatiōe ordinis quedā sunt ꝑ ordinē vidēda. Primo de quid nois pruritus ⁊ scabiei: deinde ponētur quedā difficultates de scabie: postea ponētur quedā distinctōes de pruritu ⁊ scabie: ⁊ tādeʒ veniemus ad cās: postea ad signa cārum ⁊ ꝓnostica demōstratiua: deinde ad curā. Pro pⁱo aduerte ꝙ pruritus ⁊ scabies i hoc ꝯueniūt ꝙ in vtraqʒ eaꝝ ē tristis quedā sensatio tactiua cutanea: sed maxie differūt i hoc ꝙ pruritus ē illa tediosa sensatio sine asperitate mēbri. i scabie aūt ē etiā asperitas cutis. Et hec ꝓ intelligētia maiori pōt legitime dubitari an semꝑ scabiē precedat prurit⁹: appꝫ ꝙ sic. nā ex quo scabies pendēs ē ex mã nitrosa acuta faciēte pustulas: vt videbit̃ in cāis eū. illa mã prius quā faciat pustulam fluat ad mēbrū nō aptū leuare: qꝛ modice quātitatis sequit̃ ꝙ prius faceret pruritū ꝗ̃ʒ scabiē. ⁊ istā ꝯclusionem ĩnuebat Aui. 3ª tertij tractatu 3° i caplo ꝓprio de scabie ⁊ pruritu i principio cuʒ dixit: ⁊ cā est mã salsa nitrosa ex sanguine calido aut humore alio acuto faciens ꝓuenire pruritū prius deinde scabiē. ⁊ addit ⁊ ĩcipit egritudo prius cū pruritu paruo: deinde fit asperitas ⁊ rubificat̃ palpebra ⁊c̃. Ad oppositū ē experientia qꝛ aliqñ vna nocte fiet in crisi vera scabies non ꝓcedente sensibili pruritu: ʒ ꝓ tunc cōicet̃ pruritus qꝛ scabies nō pōt eē sine pruritu. Ad difficultatē rñdet̃ ꝙ vt plurimū ante scabiē ꝓcedit pruritus. rō est clara qꝛ vt plurimū mã ꝗ ē factura scabiē impellit̃ minoris quātitatis qm̄ illa que sufficit facere apa sensibile vel asperitatē sensibilē in mēbro: que tñ de se sufficit ĩprimere tristē sensationē i mēbro: ergo vt plurimū ātecedit ad scabiem pruritus. dico tñ nō esse necessariū semꝑ pruritū ꝓcedere: rō ē qꝛ pōt eē mã sanguinea faciēs pustulā dato ꝙ ille sanguis nō peccet in quali ʒ in quāto: ⁊ iō ꝑ tempus possunt eē pustule sine pruritu: ʒ in ꝓcessu illa mã facta feculēta ⁊ cū ad putrefactionem deducit̃ acquirit̃ in ea quedā igneitas ⁊ acuitas: ⁊ inde ex ea fit tristis sensatio ⁊ fit pruritus: ⁊ ita possibile ē intelligere in palpebris sicut pōt hoc intelligi in reliquis mēbris: ⁊ ex hoc pʒ ꝙ ʒ super cutim dicant̃ eē pustule ēt in toto vel alr̄ vlcera nō omnis talis dispō debʒ dici proprie scabies cuʒ scabiei āneetat̃ accidēs de pruritu. vñ dicebat Aui. 7ª quarti tractatu 3° caplo ꝓprio: Et cāe quidē gnāntes mãm scabiei sunt cāe generantes mãm pruritus: veꝝ ipe sunt fortiores. s. ad solutioneʒ i mēbro faciendā ⁊ ibidē dicebat: ⁊ scabies quidē differt a pruritu i hoc ꝙ in pruritu nō sunt bothor sicut sunt in scabie: ⁊ sic videt̃ ĩnuere i omni scabie cōmūgi pruritum.

Distinctiones.

De specieb⁹ aūt scabiei tres sunt species. Prima ē i qua ē quidā pruritus i palpebris cuʒ ĩflāmatiōe palpebre cū quadā asperitate: nō tñ eleuata palpebra nec ad sensuʒ visus discernūtur alique pustule quāuis i ꝯtactu palpebre cū oculo sentiūt̃. Scꝺa spēs ē maior ⁊ distinctior: qꝛ videt̃ pustule vt quedā grana alba in palpebris maxime cū deducit̃ ad sanationē assimilāt̃ granis fic⁹ mature: ⁊ ista scabies dicit̃ vlcerosa de mēte Aui. 3ª tertij loco allegato supra. Tertia ē in qua stat pruritus forte remissior: ⁊ apparent quedā grana grossa dilatata magis: ⁊ aliqñ scindit̃ palpebra. De prima dicit. A. pōt aliqñ remoueri cū medicis cōib⁹ datis ꝑ supius: ⁊ sic spēs due alie nō pñt remoueri nisi etiā cuʒ localibus. De pruritu fit scꝺa distinctio ꝙ quidā ē intensus ꝗdam remissus quidā mediocris. Tertia distinctio quidā pruritus est ꝯiunctus cū obtalmia quidā sine ea ⁊ quidā sequitur ad vlcera: ⁊ stat cū vlceribus quidā sine: vt plurimū tñ sequit̃ vlcera cornee. dicit. A. qm̄ ad vlcera oculoꝝ trahitur mã ad palpebras: ⁊ fit pruritus ꝓpter acuitatē mãe. Alia distinctio prurit⁹ ꝗdaʒ mouet̃ sola scalpellatōe vel fricatōe quidā nō: imo auget̃ ⁊ cā est. nā vbi modica fit mã inclusa inter tunicā ⁊ tunicaʒ illa

mã ꝯmota facit pruritũ: ⁊ ꝑ scalpellationẽ fit calefactio membri ⁊ ꝯseqnẽter resolõ vel apiunt̃ pori ⁊ transpirat illa mã aliquando tñ addit̃: ⁊ hoc est qñ mã erat grossa adeo ꝙ nõ erat apta resolutioni: ⁊ facta fricatiõe fit mobilior ⁊ subtiliat̃ ⁊ sic fit prurit⁹ intẽsior: ⁊ ex hoc põt sequi coꝛꝑe ꝙ iste pruritus qui ꝑ scalpellationem remouet̃ ei⁹ mã declarat̃ vel pauca vel subtilis ⁊ econtra ḋclarat̃ grossa vel multa vel copulatiꝫ grossa ⁊ multa.

Cause. Cause igit̃ pruritus ⁊ scabiei sunt mãe calide participãtes acuitate ⁊ mordicatiõe. pꝫ conclusio: q2 illa tediosa sensatio sequit̃ mãm mordicantẽ ꝙ non fit nisi acuitate mãe. Cã tñ spãlis ẽ vel sanguis calidus vel ali⁹ hũor acut⁹ simul cũ sanguie: vñ fit tota mã nitrosa. Nã mã colerica per se nõ educit̃ ad cutiꝫ maxĩe ꝓtiũ distãtium ab epate nisi mediãte sanguine: ⁊ iõ sepe fit ꝯmixtio. aliqñ tñ ẽ sanguis purus cã pruritus qñ ẽ reduct⁹ ad nãm colericã. aliqñ i ... fit ꝓmixtio sanguinis cũ colera: ⁊ ille prurit⁹ ẽ intẽsus multum. aliqñ fit ex colera adusta ꝯmixta sanguini. aliqñ flegma salsuꝫ sanguini mixtũ est cã hui⁹ prurit⁹. ⁊ multotiẽs ꝯtingit vt tale flegma salsuꝫ dicat̃ baurachiũ vel nitrosũ qñ atticeret nãe baurach .i. salis vel nitri i acuitate vel mordicatõe. ⁊ aliqñ istud flegma salsuꝫ adurit̃ vt reducant̃ ad nãm melãcolie. fit ẽt ex melancolia nãli adusta. Et hoc mõ oẽs cãe primitiue adducẽtes adustionẽ ⁊ iflãmationem vel alr̃ ad acuitatẽ humoꝝ sũt de cãis scabiei vel pruritus: ⁊ ita vehemẽs exercitiũ laboriosũ: ⁊ ita coytus supfluus: ⁊ maxĩe q2 ꝯuertit ad cutiꝫ vt 7ª quarti. ⁊ ita cibaria salsa amara acuta ⁊ mordicatiua ⁊ febres colerice ducẽtes ad adustionẽꝫ. oẽs tales ꝯputant̃ inter cãs ⁊ corporales ⁊ primitiuas scabiei ⁊ pruritus. mã ꝯiuncta ẽ mã i vlcere ꝯtenta si vlcus ẽ vel i illis pustulis: vel mã ẽt pauca realis ꝑticipãs quadã acuitate i mẽbro existẽs non extensionẽ vel eleuationẽ faciẽs ⁊c̃.

Signa. De signis primũ sũt ponẽda signa ꝓnostica euentus: deinde ad bonũ vel ad malũ: deinde demonstratiua ⁊ gñis ⁊ specieꝝ. Signa euẽtus sũt obtalmia ⁊ vlcera cornee vel ꝯiunctiue. Nã ꝑ huiusmõi attrahunt̃ mãe ad palpebras ⁊ ibi exacuunt̃ ⁊ ꝯñr fit pruritus ⁊ aliqñ scabies. prurit⁹ ẽt vehemẽs ẽ signũ ꝓnosticũ future scabiei ꝓpter cãm supra dictã. Nã fit scalptio ad remotõem prurit⁹ ⁊ ꝯñter scabies. Et hoc dicebat Auic. vt supra allegatũ ẽ ad principiuꝫ capituli de scabie ⁊ pruritu 3ª tertij cũ dixit: Cũ mã salsa aut alr̃ nitrosa facit ꝑuenire pri⁹ pruritũ deĩde scabiẽ. Et ita ẽt cũ dixit: ⁊ ei⁹gdẽ plurĩmũ succedit vlcerib⁹ oculi. ⁊ icipit egritudo pri⁹ cũ pruritu ꝑuo: deĩde fiat asꝑitas ⁊c̃. Aliud ꝓnosticum hñtes oculos ꝯpłonalr̃ debiles ⁊ ꝑ ꝯpõnẽ multũ eminẽtes si vtant̃ in debito regimĩe maxĩe iclinãte ad adustionẽ i humorib⁹ ex ꝑte ciborum vel alioꝝ: tales fiũt parati icidere i pruritũ ⁊ scabiẽ palpebraruꝫ ⁊ maxĩe si stent i fortib⁹ ⁊ ꝯtinuis exercitijs ẽm opationẽ visiuã tenẽdo facieꝫ depssaꝫ vt sunt ꝯtinui scriptores ⁊ multũ studentes i locis claris vel calidis: pꝫ totũ mediocriter itelligenti. Signũ ꝓnosticũ ad maluꝫ est oĩs scabies scḋe vel tertie speciei de quib⁹ supra dictũ est. Nã q̃libet talis nõ recipit curã nisi laboriosaꝫ maxĩe si ꝯiungant̃ tales spẽs cuꝫ obtalmia vel vlceribus cornee: pꝫ. Signũ ꝓnosticũ ad bonũ est prurit⁹ vel scabies prime spẽi ⁊ recẽs cui nõ ꝯiungit̃ aliud nocumẽtuꝫ oculi ⁊ maxĩe i corpore forti moderato vtẽte regimĩe pꝫ itelligẽti. Signa vero demõstratiua prurit⁹ ⁊ scabiei sunt manifesta ex dictis circa lr̃aꝫ. Signa specieꝝ si fuerit ex sanguĩe prurit⁹ vel scabies siue alijs humorib⁹ declarat̃ ex rubore apatuꝫ vel palpebre ⁊ caliditate siue forti punctõe ⁊ notabili eminẽtia pustulaꝝ: si colera sit mixta sanguini est vehemẽtior prurit⁹ ⁊ minores sunt pustule ⁊ color iclinat̃ ad citrinuꝫ ⁊ eleuant̃ aliqualr̃ iste pustule minute. Si colera adusta dñetur supra sanguinẽ: tũc nõ est mordicatio ita acuta: imo aliqñ asperat̃ cutis sine pustulis: q2 mã sua grossitie ñ põt itrare mẽbrũ naturalr̃ vt faciat eleuatõeꝫ sensibilẽ ſꝫ resudat ꝑ poros mẽbri ⁊ exiccat̃ ⁊ remanẽt q̃si squame ⁊ furfures sup mẽbrũ ⁊ cũ fricatõib⁹ addit̃ prurit⁹ qñ est ex hoc. Et si mã fit pauca vel subtilis sepe scalpellatio mẽbri miorat pruritũ. Si mã fit flegma salsuꝫ appent pustule ad albũ declinãtes i latitudie maiori ⁊ minori eleuatõe ⁊ exit materia ad albũ ḋclinãs ⁊ grossa: ⁊ tũc appentib⁹ dictis pustulis nõ est prurit⁹ nisi remissus vt fuit s̃nia affo. ꝯmẽti sexte ꝑticule cuꝫ dixit: Late pustule nõ valde pruriginose ⁊c̃. In colerica si rũpant̃ vt i vlcerosa apparet quedã virulẽtia ⁊ magis si fit multa mã adusta: ⁊ nõ sic fit eminẽtia pustulaꝝ neqꝫ tãta neqꝫ ita vehemẽs prurit⁹ ⁊ scabies est magis sicca ⁊ squamosa vel furfurealis: ⁊ ex his habet̃ ꝓnosticũ i terminatõe haꝝ. Nã si fit sanguinea vel pura vel cuꝫ colera facili⁹ ad salutẽ terminent̃ q̃ꝫ si fit ex flegmate mixto sanguini vel melãcolia mixta sanguini.

Cura. In cura stant itentões plures. Pr̃ia est regimẽ debitũ i dieta. 2ª vertit̃ ad eũonẽ: prĩo materieꝝ cõiuꝫ ⁊ equalr̃ appropriataꝝ: prĩo minoratiua stãte plenitudine toti⁹: deĩde facta digõne fiat eũatio magis appropriata. 3ª itẽtio erit cũ diuersiuis ꝯuertẽdo mãꝫ ad oppositũ. 4ª itentio erit cũ cõfortãtib⁹ ⁊ repcussiuis: nõ i loco prurit⁹ ſꝫ i circuitu mẽbri. Nã per repcussiua approximata i loco .i. sup loco ipingeret̃ mã ⁊ ꝓhiberet̃ ei⁹ resolutio. 5ª ẽ resolutio ei⁹ qḋ remãsit circa palpebras. Circa ergo primã itentionẽ vt regimẽ in dieta dicat̃ ꝙ ista ꝯplet̃ generalr̃ cũ ꝓhibitõe oĩuꝫ coꝝ que pñt facere ad generatõeꝫ mãe acute vel ẽt ad acuitõeꝫ mãe: ⁊ ita aer calidus statio i balneo sicco statio ad ignẽ multa vigilia mot⁹ laboriosi corporis ⁊ aĩales ieiuniũ ⁊ coitus maxĩe dicit Auic. 7ª quarti p̃ter hoc ꝙ calefacit ⁊ exiccat ꝯuertit mãs ad cutiꝫ ⁊ ad exteriora. Et Aui. 3ª tertij caº pº ponit singulr̃ ẽẽ aduertẽdũ a nimia strictura colli vt diploidis stricte: nã ꝯprimit̃ sanguis sursũ ⁊ vapores retinẽtur in ꝑtib⁹ faciei. nec fiat strictura caputij nec binde. nec fit accubit⁹ planus sed eleuatus vt dictũ ẽ sepe. nõ fit ẽt dispõ applicatõis puluinaꝝ dicebat Auic. i. ẽm aliũ sensuꝫ nõ iaceat cũ capite sup puluinari multũ plano mobilibus pẽnis pleno calido ſꝫ aliqualr̃ duro ne fiat attractio materieꝝ vaporaliũ sursuꝫ ad faciẽ nec ꝑsistat cuꝫ facie depressa nõ fiat etiã multitudo loquele: vitet̃ ẽt furor ⁊ ira. nã ista oĩa faciũt persistẽtiã materie i mẽbro leso: ⁊ ad augmentũ ei⁹ vitent̃ in cibis oĩa amara salsa acuta pũgitiua legumina ⁊ vehemẽter dulcia ⁊ pinguia ⁊ spẽs ⁊ vina potẽtia: imo vinũ ex toto nocet saturitas ⁊ nauseatiua replõ ⁊ maxime si sequat̃ sonn⁹ post cã ⁊ puluis vẽtus ⁊ fum⁹: ⁊ alia de quib⁹ sepe dictũ ẽ. deinde attẽdat̃ ad intẽtiõeꝫ eũatiõis: vñ si mã fit sanguinea fiat flõmia ẽꝫ regulas alias dictas ex cephalica cõi vel saphenis ẽꝫ ꝯditiones diuersas: vẽtose ẽt aliquãdo iuuãt. Interdũ tñ ex vẽtosis addit̃ a pruritu si ponant̃ versus collũ ꝓpter ꝯuersionẽ materieꝝ sursum. Nã in corꝑe repleto ẽ necessaria flõmia vel eũatio cũ medicinis appropriatis ad euacuandum vbi fit mã mixta sanguini. In colerica fiat minoratio mãe cuꝫ appropriatis. s. cum decoctiõe prunoꝝ tamarindoꝝ ⁊ violaꝝ. vbi fit mã adusta colerica valet seꝝ caprinũ succ⁹ lupuloꝝ vel fumi terre ꝑ se clarificat⁹ vel cuꝫ aqua exhibeat̃ ⁊ multum iuuat ⁊ sumat̃ de fumo terre expresso succo: ⁊ facta residẽtia succi sumat̃ qḋ subtile ẽ eminẽs sursũ. ℥. iiij. i mane cũ sero caprino. ℥. v. vel. vj. ⁊ modico zuccari albi ⁊ ẽ clarificatiuũ sanguinis ex mã colerica adusta ⁊ eductiuũ: ⁊ si fit ex flegmate salso vꝫ. decoctio polipodij i brodio ⁊ decoctio epithimi stante mã melãcolica ⁊ cũ succo boraginis ⁊ buglose vel ex aquis ⁊ subtiliationib⁹ hoꝝ vt aqua lupiloꝝ buglose bora. fumiterre ⁊ acetose vbi fit intẽtio ad extinguẽdũ colere acuitatẽ. Et scabiosa i mã grossa ex flegmate salso ⁊ succus eius laudat̃: aliqñ expedit vt fiat digestio: ⁊ tũc fiat digõ cum appropriatis in mã colerica cũ sirupo violato sirupo de fumoterre ⁊ iniubis ⁊ de ẽdiuia: ⁊ i ꝓcessu magis cum sirupo de bisantijs. In mã vero melãcolica adusta fiat digõ cũ sirupo violato de epithimo vel ḋ pomis cõposito vel cuꝫ aquis ꝓportionalib⁹ de quib⁹ dictũ ẽ: ⁊ post digestionẽ mãe fiat eũatio magis appropriata ⁊ magis eradicãs. In mã colerica cũ ifusione mirabolanoꝝ citrinoꝝ in aqs endiuie ⁊ lupuloꝝ: postea addẽdo cassiã ⁊ mãnaꝫ ad dosiꝫ ꝯueniẽtẽ vt supra sepe dictũ est. ⁊ in mã adusta colerica ifundendo simul mirabolanos idos cũ florib⁹ violaꝝ nenufaris bora. ⁊ buglose. ⁊ in mã melãcolica adusta ifundẽdo epithimũ thimuꝫ sene cum passulis. ⁊ i flegmate salso polipodiũ cũ sene addẽdo ad colaturã de diacatholicone in flegmate vel melãcolia adustis: ⁊ in colera naturali vel adusta de diaprunis nõ solutiuo. valẽt etiã ad fortius euacuãduꝫ pillule fumiterre. A. scripte 7ª quarti in capitulo ꝓprio de scabie ⁊ pruritu. valet diasene cõfectio hamec ẽm ordinatões factas supra i caplõ de melãcolia. Deĩde ẽ fiẽda diuersio factis digerẽtibus ⁊ euatõe cuꝫ diuersionib⁹ ad exteriora cũ fricatiõib⁹ cruriũ ⁊ brachioꝝ ⁊ vẽtosis siccis. Postea fiat repcussio circa frontẽ cuꝫ dictis i obtalmia fiat diuersio in posterioribus cum setano ⁊ ruptorijs alĩs dictis: deinde veniatur ad eũatõeꝫ mãe ꝯiuncte ⁊ ꝓpͥe in sanguinea cuꝫ flõmia vene frontis. ẽt laudauit Auic. cũ alijs flõmiaꝫ in angulis lachrymalibus: ſꝫ supra istã nõ auderẽ in mala passiõe oculoꝝ cũ oculus fit membruꝫ ita exangue talr̃ ꝙ eũatio sanguinis imediata oculo inducit siccitatẽ oculi: ⁊ vidi expiẽtiã vt alĩs dixi. ⁊ si mã fit colerica mixta sanguini vel flegma salsuꝫ iã intẽdendũ ẽ particulariter nisi sint ille pustule albe ẽm duas spẽs. dicit Auic. ꝙ prima spẽs põt curari sine localib⁹: alie due spẽs nõ curant̃ sine medicinis. imo Rasis dixit ꝙ vix sunt curabiles he. s. passiones scabies ⁊ pruritus de his spẽbus intelligẽs. Ad curationem igit̃ cuꝫ medicinis fiat humectatio mãe prius cũ decoctõe paleaꝝ ordei ⁊ violaꝝ ⁊ maluaꝝ ⁊ matrũ violaꝝ ⁊ iniubarũ althee fenugreci: ⁊ facta decoctõe hoꝝ oĩum fiat euaporatio conuertẽdo faciẽ sup vaporẽ: si ẽt ponat̃ pecia duplicata i hac decoctione supra oculum multis vicibus i die multũ iuuabit: postea facta mollificatiõe mãe applicet̃ sief rubeũ: dicit Aui. leue ⁊ est sief positũ a Mesue qḋ fit sine vitriolo vt dictũ ẽ circa lr̃aꝫ. nã sief Rasis ẽ satis forte: ⁊ si nõ sufficit tale applicet̃ sief viride. addit ẽt. A. leue: ⁊ fiat fricatio cũ isto sief puluerizato sup illas ꝑtes eleuata palpebra. Laudauit ẽt ad hãc itẽtioneꝫ medicamẽ alchistratis qḋ ẽ valde bonuꝫ. vꝫ ẽt coliriũ pomale singulr̃ qḋ ponit̃ 5º cañ. ⁊ videbis descriptionẽ que est singularis: ⁊ cũ his fiat resolutio mãe. ⁊ si ista nõ suffecerit ad resolutioneꝫ ⁊ exiccationẽ: vꝫ ẽt prius leuis fricatio cũ spuma maris vel cũ folijs ficus vel paritarie: postea fiat fricatio cum zuccaro tabarzeth: ⁊ tãdem cũ sief de quib⁹ supra. ⁊ qñ rumpẽde sunt pustule ẽ ꝓcedendũ sicut dictũ ẽ supra in cura vlceꝝ: ⁊ aliqñ cũ nõ sufficiunt reliqua iubet Rasis i diuisionib⁹ caplõ ꝓprio de scabie vt remoueãt̃ tales mãe cũ quoddã istrumẽto qḋ noĩat̃ rosa: ⁊ ẽ q̃daꝫ flobothom⁹ cũ quo fricent̃ donec remoueat̃ asperitas ⁊ defluat sanguis plurim⁹: deĩde abluat̃ cuꝫ aqua que mixta fit pauco aceto: ⁊ distillet̃ i eo ciminũ masticatũ: postea puluerizet̃ puluẽ rubeo ⁊ colirio citrino ḋ quo dictũ ẽ: ⁊ sic exiccet̃ ⁊ fiet curatio. ⁊ sic ẽ finis hui⁹ capli.

Caplm 20m de sebel.

Sebel est pãniculus accidẽs i oculo ex iflatõe venarũ apparẽtiuꝫ i supꝑficie ꝯiunctiue ⁊ cornee ⁊ texit̃ quiddaꝫ in eo qḋ est inter eas sicut fumus ⁊c̃.

Quoniã

q

Uoniam autem in rubrica supiori de scabie fit ēt mētio de sebel: ⁊ tamē nō posuit curaꝫ de sebel distinctā a scabie expedit ad ꝑfectionē doctrine determinare etiā de sebel. In sebel ergo fm ordinē videndū est quid sit sebel pͥo. 2° de spēbꝰ eius ⁊ de diuersitatibꝰ specieꝝ. 3° de cāis. 4° de signis. Et primo ponent̃ signa ꝓnostica: ⁊ 2° demonstratiua generis ⁊ specieꝝ. 4° ponet̃ regimen i cura ꝑ viā diete ⁊ medicinaliū ⁊ localiū ⁊ cirugie.

Quid nominis sebel. Pro primo sciēdū ꝙ sebel ut dicit. A. tertia tertij est pāniculus accidēs ex īflatōe venaꝝ eius apparentiū ī supficie cōiunctiue vel cornee ⁊ texitur quiddā i eo qđ ē inter eas sicut fumus. Pro huiꝰ intelligētia ē sciendū ꝙ sebel nō est verus pāniculus ꝙ declarat̃ ex eo qđ dicit. A. fit ex inflatiōe venaꝝ: ergo cōstat ꝙ nō ē verus pāniculus: ē bene sicut pāniculus apparēs coopiēs quasi totū oculū. s. cōiūctiuā ⁊ corneaꝫ: iō dixit ītexitur iter eas venas aliquid sicut fumus: qđ duplr̄ ītelligit̃. Uno mō ꝙ ex dispōe venaꝝ ꝑ cōiunctiuā ⁊ corneā residet aliquid ꝑ venas qđ inspissatū simul cuꝫ extēsione venaꝝ fit apparitio cuiusdā pāniculi: vel alr̄ ⁊ melius ꝙ vene capillares minute multe diffuse ꝑ cōiunctiuā ⁊ corneā tumefiunt ⁊ fiūt apparētes ⁊ ꝓpter magnā ꝓpinquitatē eaꝝ ad inuicē apparent i forma pāniculi: ꝙ ēt nō sit verus pāniculus: pꝫ ex eo ꝙ Serap. declarauit sebel tm̄ ex repletōe venaꝝ cū dicit, 2° breuiarij diffinitiones sebel. Sebel ēt repletio existēs in venis sup. oculi ex sanguine grosso donec īflantur vt vter ⁊ rubēt ⁊ viscosant̃ ⁊c. ꝙ tū fit sicut pāniculus quidā apparenter manifestat̃ ꝑ Mesue i pͥcipio capituli eius cum dixit: sebel ē cuꝫ sup alba oculoꝝ. i. ꝯiunctiua ⁊ sup nigredinē. i. corneaꝫ videt̃ similitudo pāni texti, ex venis rubeis ⁊ grossis: supple altero duoꝝ modoꝝ intelligendo: vt dictum est supra.

Distinctiones. De scđo principali. s. de spēbus eiꝰ ponūtur quedā distinctiōes: quaꝝ pͥa est ꝙ aliqđ sebel ē duꝝ aliqđ molle. i. aliqñ ipe vene faciētes sebel sunt dure aliquādo cedētes tactui. Alia diuisio sebel aliqū ē ꝓximi tēporis aliqñ diuturni. Alia diuisio aliqñ fit inflāmatio venaꝝ faciēs sebel ꝑ viā defluxꝰ aliqñ ꝑ viā paulatine ꝯgestionis. Alia diuisio illius tumoris ꝑ viā defluxus: quidā ē defluxꝰ ꝑ pāniculū almocati ⁊ venas exteriores frōtis: quidā ꝑ pāniculos intrinsecos. s. piā matrē ⁊ durā matrē: quidā ꝑ venas non manifestas ⁊ artarias ītrinsecas: ⁊ quidā ꝯiungit̃ cū vlceribus vel scabie palpebrarum: ⁊ quidam non.

Cause. Iā ē veniēdū ad cās. Cā gnālis ē tumor ⁊ inflatio ipsaꝝ venarū minutaꝝ dispersaꝝ in cōiunctiua ⁊ in cornea: ⁊ hec ē cā cōiuncta huius pāniculi simul cuꝫ sanguie diffuso: vt dictū ē fꝫ primū modū cāe implētes aliqñ sunt, cāe pure vt sanguis: aliqñ cā mixta vt alioꝝ humoꝝ cuꝫ sanguine. naꝫ alij humores sine sanguie nō pñt eē cause ipsius sebel: quia alij humores sine sanguine nō reddūt rubeū colorē: aliquādo ē sanguis purꝰ: aliqū flegmaticus vel melācolicꝰ: etiā aliqñ cum sanguine miscet̃ colera vel flegma vel melācolia: ⁊ sic fiūt sicut alia apostemata composita.

Signa. Ad signa veniendū. Primū signū ꝓnosticū euētus ē ꝙ ad obtalmiā sepe sequit̃ sebel. 2m signuꝫ euentus habētes oculos debiles fꝫ calidos ⁊ eminētes cū habitudine totius sanguinea ⁊ forti exercitio oculoꝝ maxime in locis calidis sepe incidūt sebel. pꝫ ꝓpter multitudinē sanguis intra tunicas oculi ⁊ extēsionē eaꝝ ꝯñter. ad malū aliud signū ꝓnosticū ē ꝙ hñtes sebel ī particulari oculo cōiter ꝺmacrat̃ oculus eius ⁊ minorat̃. rō ē q꞉ ꝑ sebel ꝺbilitat̃ oculus ⁊ restauratiua eius fit debilis ergo ⁊c. aliqui dicūt breuiat̃ oculus. i. pupilla oculi ad idē venit. Scđm signū ꝓnosticuꝫ ad malū ē ꝙ sebel ē morbus hereditariꝰ: ⁊ hoc intelligit̃ etiam in obtalmia: ⁊ alijs aꝑatibꝰ siue vlceribꝰ oculoꝝ. rō q꞉ cū oculus debilitat̃ ex morbo diuturno spūs gignitiuus ex oculo ꝺcisus tpe gnātōis aget debilr̄ iprimēdo ꝓ ꝯpositiōe debita oculi: ⁊ ꝯñter iste oculus faciliter ē aptꝰ pati ꝓportionalē dispōeꝫ que fuit ī gnāute vt pꝫ. Tertiū ꝓnosticū ē ꝙ sebel est morbꝰ cōtagiosus sicut ⁊ obtalmia vt dicit Aui. 2a primi caplo de ꝯplēdo sermone de dispōibꝰ ⁊c. nam transit ab vno ī aliū. Et ita dicit Gal. pͦ ꝺ differētijs febriū: ⁊ pbs in ꝓplematibus 7° problematū. Et rō ē: naꝫ tales morbi oculares mālcs sunt a quibꝰ resoluit̃ vapor qui īficit acrē ⁊ tādeꝫ cōicat̃ in recipiēte: q꞉ oculus est passibilissimuꝫ mēbruꝫ iccirco facilr̄ ledit̃. ⁊ hoc mō ptisis. i. vlcus pulmonis ⁊ scabies sed ꝑ aliuꝫ spālcꝫ moduꝫ huic tū similcꝫ fiūt morbi ꝯtagiosi vt pꝫ. s. ꝑ inspiratōeꝫ acris īfecti in ptisi: etiā per aliū modū morbi cutanei sunt ꝯtagiosi. Signa demōstratiua sunt ex sensu manifesta. nā ex sensu apparet pāniculus ex inflatōe venaꝝ cōiunctiue vel cornee ī supficie existentiū vt dictū est. ⁊ huic ēt ꝯcomitant̃ quedā accidētia vt in pluribꝰ q̄ sunt ꝯueniētia signa vt pruritꝰ ⁊ dolor ꝓpter extēsionē magis ⁊ minꝰ fm extensionē ī venis vt dictū est i pruritu. Tertiū accñs est estuatio caloris manifesta: ⁊ hoc ꝓpter īclusionē hūidi ꝙ nō ꝯuenienter euaporat nec cōuenienter euetant̃ spūs ⁊ caliduꝫ nāle: oculi ledunt̃ ēt cōiter a luie cādele ⁊ solis. ⁊ q꞉ tale lumē est dilatatiuū ⁊ agitatiuū fit nocumētuꝫ i oculo. Aliud nocumetū est debilitatio visus. nā cuꝫ visus fiat ꝑ intꝰ susceptōeꝫ visibiliū ⁊ hec receptio difficulter fiat ꝓpter pāniculuꝫ coopeiētcꝫ: iō debilitat̃ visus. Ultimū nocumentū est q꞉ ledunt̃ ex ꝯtactu cuiuslibet rei iprimētis siue calidi siue fridi. Rō est q꞉ oculus est iā debilitatꝰ ⁊ ꝑter nām vene extēse: iō maxime ledit̃ ex puluere ēt ex re mediciali ꝑꝑ passibilitateꝫ ipsiꝰ oculi. Signa demōstratiua specieꝝ si sit a sanguine puro manifestat̃ ex colore rubeo. si sit sanguis mixtꝰ colere: est color rubeus mixtꝰ citrinitate ⁊ ē dolor maior ⁊ plures lachryme. si sit mixtꝰ flegmati color rubeus trahit̃ ad albū. si sit ī pͥcipio vel ī statu declarat̃ vt dictū est supra ī obtalmia. si lōgi tpis vel parui declarabit ifirmus. si sit ꝑ cōitateꝫ pāniculi extrinseci. s. almocati: tūc magis ītumescūt supcilia ⁊ frons ⁊ ē maior dolor exterius q̄ꝫ in radice oculi ⁊ ecōtra. si sit ꝑ cōitateꝫ ab intrinsecis pāniculis vt a dura matre vel pia. s. matre vel ꝑ venas intrinsecas: q꞉ tūc dolor tēdit magis ad radicē oculi. ⁊ cognoscit̃ ēt vt dixit Rasis 1° ꝯtinētis ꝑꝑ multiplicationē sternutatōis ⁊ ꝑ alia ꝺ quibus dictū ē in simili.

Cura. Iam veniēduꝫ est ad curā: ⁊ pͥo ī regīmie diete obseruet̃ qđ dictū est ī obtalmia ⁊ ī pruritu ī dimissiōe aeris luiosi ⁊ oīuꝫ q̄ faciūt ad mobilitatē māe cuꝫ subtractōe vini ⁊ paucitate cibi. Uinū tñ laudat Gal. stante corpore ⁊ capite mūdificato. Auic. nō audet his stantibꝰ nisi ī leui sebel q꞉ agitat ⁊ euaporat ⁊ replet caput ꝑcipue oculos lꝫ ī vltimata declinatōe ad resolutōeꝫ reliquiaꝝ materieꝝ posset ꝯuenire. Et hoc modo posset tollerari dictū Gal. alr̄ exhibitio vini eēt timēda. In medicinalibꝰ ītentōes ꝯplent̃ sicut dictū est supra de flōmia in mā mixta sanguini ⁊ de euōne minoratiua cū appropriatis de repcussiōe supra frōteꝫ ⁊ de alijs de quibꝰ supra. Sꝫ spāliter deueniēdo ad curā cū localibꝰ succedit cañ. Auic. ī caplo ꝓprio ꝙ si sebel sit recēs ⁊ modice q̄ꝫtitatis: tūc medicīe locales aliqñ satis sūt sine oꝑatōe cirugie. Et ibi laudat. A. singulr̄ vt capiat̃ cortex oui recētis sicut cadit ꝺ gallina ⁊ īfūdat̃ i aceto calo. x. diebꝰ. i. semel vel bis ī die: postea colet̃ acetū remanēte substātia teste oui ⁊ exiccet̃ ī vmbra: ⁊ fcō puluē subtilissimo sicut alchocol īponat̃ ipi oculo. nā in eo remāsit vestigiuꝫ caliditatis nālis qđ iuuat in abstergēdo ⁊ ꝯfortādo: postea ex ꝑte substantie exiccat ēt ex cinere talis oui ⁊ cuꝫ marchesita puluerizet̃ optie: ⁊ simul ministrētur ⁊ īponāt̃. Marchesita vero ē lapis qui ꝑcussus cū ferro emittit ignē quo vtunt̃ scholares ad accēdēduꝫ candelas nocte ⁊ vocat̃ pirides a pir qđ ē ignis ⁊c. Ualet etiaꝫ vt voluit Auic. qñ simul ꝯiungit̃ ⁊ sebel ⁊ scabies colliriū qđ ē expertū factum ex sumach solū sup. puluerizatū. ⁊ addit: Et qñqꝫ ponit̃ ī ipso parū gūmi arabici sup. ad remissionē doloris ⁊ glutinositatē faciendaꝫ circa partes lesas ⁊ sarcocolle ⁊ fit ex eo alcofol. i. puluis sutilissimus. abscindit eim sebel ⁊ remouet scabiē vt dicit. Et vt ītelligat̃ modus vsus hoꝝ collirioꝝ hēatur stilus cuꝫ coto ī extremitate posito ⁊ in saliua balneato: ⁊ postea stilus cū illo extremo īponat̃ in puluere illo. ⁊ sic eleuata palpebra ponat̃ ī oculo leuiter mouēdo ꝑ ꝑtes lesas. Laudat̃ es vstū posituꝫ in vrina ꝑ aliquot dies postea exiccet̃ vt dictū ē fꝫ ē forte multū. sed si sebel sit grossuꝫ ⁊ nō recēs tunc illa localia nō iuuāt vt innuit Auic. i. nō sufficiūt fꝫ oꝫ venire ad oꝑatōes manuales que oꝑationes nō fiant cū ferro nisi corpore ⁊ capite mūdificatis: ⁊ in tpe temꝑato puta vere vel autūno. ⁊ ē canon generalis ī oībꝰ passionibꝰ oculoꝝ ī medicinis fortiter īprimētibus vel oꝑatōibꝰ manualibꝰ. Nā dicit Aui. ⁊ melior quidē horaꝝ ad collectionē eiꝰ. s. curatōis sebel ⁊ sup. ad similes oꝑatōes ē ver ⁊ autūnus. Et addit verū fit sup. talis oꝑatio post mūdificationē ⁊ euōneꝫ q̄m cū ē ante euōnē dolor declinare facit superfluitates ad oculos q̄m nō ꝯuenit tp̄s estatis ꝑꝑ resolōnē corpoꝝ ⁊ fluxibilitatē humoꝝ ⁊ maius fieret nocumētū. ⁊ ex hoc īferat̃ ꝙ corpꝰ non sit fortiter īflāmatū ira vel alia re. Tp̄s ēt hyemis nō ꝯuenit ꝓpter inspissationē palpebraꝝ cū venis illis. sed vere ⁊ autūno oꝫ mollificare illas venas cū decoctōe dicta ī pruritu ⁊ scabie ⁊ sic hūilitata mā ipsaꝝ venaꝝ cū dieta ꝯueniēti ad minꝰ duoꝝ dieꝝ ipi īfirmo tūc subleuet̃ palpebra supior ab vno cirugico vel alio ꝯñter alius cū vncinis leuet venulas ⁊ post īponat siricū vel setas equoꝝ. ⁊ ita trahēdo leuiter per oculū īcipiat excarnare illas venulas ⁊ tādē illi sirici eleuent̃ ⁊ sic eleuabunt̃ ille venule tumefacte. ⁊ tūc medicꝰ exꝑtus cū forficibꝰ bñ īcidētibus īcidat venulas illas: fꝫ aduertat ne īcidat carnē ī angulis oculoꝝ. iō bñ aduertat̃ ne deueniat̃ ad angulos lachrymaꝝ ꝓfundādo īcisionē. q꞉ si abscinderet̃ illa caro cōtinue lachrymabit̃. Et de hoc dicebat Auic. ī caͦ ꝺ vngula vbi aliquotiēs necessaria ē similis oꝑatio. ⁊ oꝫ vt eradicet̃ q̄ꝫtum possibile ē ꝑter ꝙ accidat carni lachrymali sup. īcisio ⁊ accidat lachrymis cursus. i. ꝑꝑ eiꝰ īcisionē fiat fluxꝰ lachrymarum. Et si dolor sit vehemēs dicit Auic. ponat̃ vitellus oui cū aqua rosata ⁊ mitigabit̃ dolor. sed aduerte post hoc ne īmediate facta oꝑatōe: palpebra ꝯtīgat oculū. fꝫ īterponat̃ dicit Auic. ciminū cū sale masticatū. Est tñ forte ⁊ dolorosuꝫ ꝑꝑ sal: ⁊ ego starē ī cimino tm̄. Et Rasis ī diuisionibꝰ laudauit aquā cimini que ēt minus ledit q꞉ non est aspera. ēt laudat ꝙ singula hora moueat bis vel ter oculū ne inuiscētur simul siue adhereant. postea quiescat duos vel tres dies postea īponat̃ de sief viridi vel de calcāto: quoꝝ descriptiones ponit Rasis in caplo de vngula: q꞉ resoluūt mās que remāserunt ⁊ exiccāt: tñ sunt multū verēda vt dictū fuit: q꞉ aliquotiens nō tm̄ corrodūt cāꝫ preternāꝫ: ⁊ īmo aliqñ ipsius oculi substantiā tunicalē: fꝫ thus tm̄ puluerizatū ⁊ exiccatū ⁊ infusuꝫ in aqua feniculi possꝫ apponi vel modicū ꝺ sarcocolla nutrita ⁊ fenugreco laudāt̃: illa enim sunt nimis fortia.

Capl̄ꝫ xim de pruritu anguloꝝ lachrymaliuꝫ.

Ndiuia tenera sumat̃ ⁊ terat̃ ⁊ fiãt ex ea mag-
daleones parui ⁊ ex oleo violato inungãtur ⁊
c oculis supponant̃ ⁊ in hora dormiẽdi ligent̃ ro-
satũ tñ melius ẽ ⁊ citius ꝯfert. ⁊ si hoc nõ suffe-
cerit lentes absq; corticib⁹ ⁊ sumach ⁊ ro. ru. ⁊
granati carnositas sumant̃ ⁊ ꝯtrita ex careno conspergant̃ ⁊
more empli supponant̃. Qḋ si nõ suffecerit prius flobotho-
met̃ patiẽs ex cephalica: deide ex vena frõtis ⁊ ex venis que
sunt in lachrymalib⁹ angulis: venter quoq; frequẽter soluat̃
⁊ multotiẽs balneũ ingrediat̃.

Ndiuia tenera. Sequit̃ nũc caplm de pruritu ꝑticulari vt anguli lachrymalis siue angulorũ lachrymaliũ ĩ quo Rasis duo facit. Pꝛio ponit curam hui⁹ pruritus ꝑ medicinas locales cũ arbitrat̃ ipm remoueri posse sine alijs medicinis ꝓpterea q pruritus non toti oculo cõicat̃. 2° ponit curã qñ ꝑticularia localia nõ sufficiũt. 2ª ibi: Qḋ si non suffecerint. Prima ĩ duas. Primo ponit vnũ remediũ magis domesticũ: ⁊ in mã magis subtili valens. 2° forti⁹ ⁊ magis exiccatiuum ⁊ resolutiuũ in mã magis grossa. 2ª ibi: Qḋ si hoc nõ suffecerit. De prima ꝑte dicit q ĩ casu endiuia tenera sumat̃ ⁊ terat̃: ⁊ fiãt ex ea magdaleones ꝑui. i. pile magne ad quãtitatem orbite oculi ⁊ inungant̃ cũ oleo violato sup. ĩ circũferentia oculi: ⁊ oculo supponãt̃ sup. ꝓdicti magdaleones ⁊ ĩ hora dormiendi eligẽtur. Nã istud medicamẽ est ꝯueniens ꝓpter infrigidationẽ ⁊ humectationẽ endiuie ad remissionẽ acuitatis mãe que facit pruritũ: iõ elegit endiuiã tenerã. i. recẽtẽ que ẽ frigidior ⁊ humidior q̃ȝ sicca: ⁊ qm̃ laudauit oleũ violatũ ĩ circũferẽtia oculi ad repressionẽ fluctis mãe ⁊ remissioneȝ acuitatis eius addit rosatũ tñ melius ẽ ⁊ citius cõfert sup. ad intẽtionẽ dictaȝ q̃ȝ violatũ: pȝ ex se saltẽ ꝓpter stipticitatẽ eius. Postea ḋ scḋa ꝑte ponẽs scḋȝ remediũ ad intẽtionẽ dictã dixit: ⁊ si hoc ñ suffecerit sup. ad curã ꝓpter mãm fuisse grossiorẽ tũc lentes absq; corticibus vt nõ nimis exiccẽt ⁊ sumach ⁊ rose rubee ⁊ granati carnositas sumant̃ ⁊ trita ex careno. i. sapa vel vino cocto ad ĩcorꝑandũ ⁊ remittẽdũ siccitatẽ simpliciũ ⁊ aliqualr̃ resoluẽdũ spargant̃ ⁊ more ẽplastri supponãt̃: pȝ quõ tale medicamẽ ẽ aptum iuuare ad intẽtionẽ dictã. De scḋa parte pꝛĩcipali ponit curã qñ ista nõ sufficiũt. nã tunc denotat̃ q mã cõiuncta fouet̃ ab ante in toto vel in capite: ⁊ sic ponit curam per vniuersalia: vnde dixit q si nõ suffecerint sup. dicta ex cephalica prius flobothomet̃ patiẽs: deinde ex vena frõtis ⁊ de venis que sunt in angulis lachrymaliũ. de his oĩb⁹ flõmijs qñ ꝯueniãt ⁊ qñ discõueniant ⁊ de ordine eaȝ satis abũdãter dictũ ẽ supra in ca° de obtalmia ⁊ ad illũ locũ recurrat̃. Addit ꝯtinuãdo venter quoq; soluat̃ ⁊ balneũ multotiẽs ingrediat̃ ⁊ ad euõnẽ mãe aũcedẽtis ⁊ ad diuersionẽ ne mã fluat ad oculos. ⁊ cũ quibus solui debeat dictũ ẽ supra in ca° de pruritu ⁊ scabie. ⁊ sic sit expeditum istud paruũ capitulũ. Sequit̃ caplm de vngula.

Caplm 22m de vngula.

Um aliquid pãniculo simile ex angulo qui est
ex parte naris oriri videt̃ ⁊ albũ oculi cooperi-
c re ⁊ ꝑuenit vsq; ad nigredinẽ generat̃ passio
que dicit̃ vngula. Cui⁹ nocumẽtũ tũc soluẽdũ
est peius cũ ꝑuenit vsq; ad nigredinis parteȝ
que ẽ iuxta pupillã. Hec igit̃ passio duȝ subtilis ẽ cũ sief vi-
ridi ⁊ sief de calcãto est medicãda. Si aũt vetusta fiat ⁊ grossa
cũ ferro est euellẽda. Sief viride qḋ ꝯfert sebel ⁊ scabiei ⁊ vn-
gule ⁊ albugini. ℞. ziniar. ʒ. iij. colcotar vsti. ʒ. vj. arsenici ru-
bei baurach spume maris oium añ. ʒ. j. salis armoniaci. ʒ. ß.
ãmoniaci. ʒ. ij. armoniacũ ĩ succo ruthe dissoluat̃ ⁊ spẽs ex eo
ꝯspergant̃ ⁊ fiat ex eis sief: est eniȝ mirabile. Sief de calcanto
qḋ ꝯfert vngule. ℞. eris vsti calcãti amboꝝ añ. ʒ. v. ziniar. ʒ.
ij. salis armoniaci baurach arsenici sublimati omniũ añ. ʒ. j.
terantur ⁊ per hebdomadã vnaȝ dimittãtur: deinde fiant ex
eis sief ⁊ fricetur vngula cuȝ eis.

Um aliqd pãniculo simile. Expeditis capitulis ḋ pruritu ⁊ scabie ⁊ postea de sebel: deĩde de ꝑticulari pruritu lachrymaliũ cũ vngula curet̃ quasi eodẽ mõ sicut sebel: ꝯñter Ras determinauit hic de ipsa vngula ⁊ diuidit̃ caplȝ ĩ tres ꝑtes. Nã pꝛĩo declarat qd sit vngula ponẽs nocumẽtuȝ ei⁹ maximũ ad qḋ deducere põt. 2° ponit curã illi⁹ gñalcȝ. 3° ponit descriptões duoꝝ sief necessarioꝝ aliquotiẽs in sebel scabie vel vngula vt de sief viridi ⁊ sief de calcãto. 2ª ibi: Hec igit̃ passio. 3ª ibi: Sief viride qḋ cõfert ⁊c̃. Prima posset diuidi ĩ duas ſm q duo tẽdit vt dictũ ẽ. De prima ꝑte dixit: Cũ aliquid pãniculo simile ex angulo q ẽ a ꝑte naris. i. ex angulo lachrymali oriri videt̃ ⁊ albũ oculi cooperire. i. ꝯiunctiuã ⁊ ꝑuenire vsq; ad nigredinẽ. i. corneaȝ generat̃ passio q̃ vngula dicit̃. Et ita in hac ꝑte pȝ q declarat manifestatõeȝ generatõis vngule ꝑ hoc q videt̃ oriri aliqd ex angulo lachrymali qḋ est siẽ pãniculo trãsiẽs supra ꝯiũctiuã versus corneã: ⁊ ita trãsit q circa anguluȝ oculi videt̃ latior ⁊ carnosior: postea cũ ĩcedit versus corneã subtiliat̃ ⁊ ad acutiẽ tendit a forma sagitte ⁊ ibi videt̃ substãtia magis pannicularis q̃ȝ carnosa ad modũ substãtie vnguis. Sȝ nota q lȝ dicat q orat̃ ex angulo lachrymali hoc dȝ ĩtelligi vtplurimũ: qr plures sup-fluitates decidunt̃ ex angulo lachrymali q̃ȝ ab angulo siluestri: nõ tñ repugnat q aliquotiẽs ĩcipiat ex angulo siluestri vt ḋclarant auctores oculiste vidisse ĩ suis notatis. ⁊ sic cuȝ est vngula ꝑfecta siue fuerit ĩcipiẽs ex ãgulo domestico vel siluestri cooperit̃ ꝯiunctiua ⁊ ẽt vt sepe ꝑs cornee: ĩmo aliquotiẽs ita extendit̃ vt cooꝑiat ẽt pupillã. ⁊ hoc ẽ maius nocumẽtũ ad qḋ deducere põt ꝓhibendo ĩcessuȝ spũuȝ visibiliuȝ ad christaloidẽ ⁊ ꝯñter ⁊ visuȝ ꝓhibendo. ⁊ hoc ẽ qḋ dicit tex. ꝯtinuãdo eius nocumẽtũ tũc est soluȝ peius cũ ꝑuenit ad nigredinis ꝑtẽ q̃ iuxta pupillaȝ est. Et ex hoc ẽt tacite innuit q ẽt talis pãniculus ad alia nocumẽta oculi adducit: sȝ hoc ẽ maximũ. nã adducit grauitatẽ oculi vñ fit mot⁹ eius difficilis ꝯuertendo sursum aut deorsuȝ vel ad dextrũ vel sinistrũ debilitat̃ ẽt oculus ĩ digestiua ⁊ resolutiua vt pȝ. De 2ª ꝑte pꝛĩcipali ponit curã gñalem ꝑ duo remedia. Primũ est q ꝑ medicamina localia approximãda vbi fuerit subtilis. 2m est q ꝑ operationẽ manualeȝ cũ ferro vbi fuerit grossa. Nã subtilis curari potest ꝑ medicinas abstersiuas exiccatiuas de quib⁹ ĩfra: sȝ grossa nõ patit̃ a medicis sufficienter: vñ necessaria oꝑatio manualis. dicit ergo hec igit̃ passio cũ subtilis est cuȝ sief viridi ⁊ cũ sief de calcãto est medicãda. Nã ista sief sunt fortia vt statiȝ videbit̃ ĩ ꝯpositiõe resolutiua exiccatiua abstersiua. Et addit: si aũt vetusta fiat ⁊ grossa cũ ferro ẽ expoliãda. ⁊ nota ne ꝯtigat error vt videbit̃ statiȝ ĩ distinctõib⁹ ⁊ speciebus eius q differt dicere aliquã vngulã ẽẽ subtilẽ vel grossaȝ ⁊ sic durã vel mollẽ: ⁊ dicere q quedã ẽ vehemẽter adherẽs ⁊ fixa ⁊ q̃dã nõ: q̃ velociter diuidit̃ a ꝯiunctiua. Nã aliq̃ est grossa ⁊ dura ⁊ ẽ facilr̃ seꝑabilis a ꝯiunctiua ⁊ aliqua talis vehemẽter adherẽs ⁊ multũ affixa ꝯiũctiue. De pª verificat̃ dictuȝ. R. q cũ patiat̃ a medicinis ẽ vtendũ oꝑatõe cũ ferro: ⁊ raro valẽt ĩ hoc medicine. vñ dicebat Auic. 3ª tertij ca° ꝓpꝛio ĩ cura: Administratio vero medicinaꝝ in ipsa. s. vngula ẽ res q̃ nõ multũ valet in vngula que ẽ grossa ⁊c̃. ⁊ tñ si ista nõ sit seꝑabilis facilr̃ curari põt cũ ferro. In vngula tñ adherẽte ⁊ multũ ĩuesicata siue grossa fuerit siue tenuis nullo mõ ẽ fiẽda incisio qm̃ talis foret periculosa de eruptõe cornee. vnde tunc cura vel ẽ relinquẽda a localibus: sed vtendũ tm̃mõ regimie debito ⁊ purgatiõe. vel est tentãda cura cum colirijs dicẽdis paulopost tñ cũ timore ⁊ cautela qm̃ sepe perducũt ad malũ finẽ destruẽdo substãtiã oculi ꝓpter maximã viȝ ⁊ acuitatẽ ĩ operatõe coꝝ: ⁊ hoc bñ notate. Cõsequẽter in tertia parte ponit descriptõem. pꝛĩo sief viridis de quo dicit q cõfert sebel scabiei ⁊ vngule ⁊ albedini siue albugini cui⁹ descriptio qr de eo reꝑiunt̃ multe diuerse ponam descriptões reꝑtas in vno libroꝝ meoꝝ que ẽ multũ fortis vt infra. ℞. ziniar. i. viride eris de quo supra dictũ ẽ quod ẽ corrosiuũ arsenici rubei similiter veneũ corrosiuũ. nã tale est fortius albo baurach spẽs salis ẽt vehemẽter exiccatiuuȝ spuma maris que ẽt vehemẽter exiccat ⁊ abstergit oium añ. ʒ. iij. colcotar vsti spẽs vitrioli de quo supra dictũ ẽ ẽt corrosiuum ⁊ exiccatiuũ. ʒ. vj. salis armoniaci qḋ ẽt ẽ calidũ ĩ 4° ⁊ multũ subtiliat humores grossos ⁊ vehemẽter exiccat ⁊ abstrahat. ⁊ ḋ ei⁹ ꝓpꝛietate ẽ vt voluit Serap. vt abstergat ab interiorib⁹ ab exteriora. ʒ. vj. s. armoniaci qḋ ẽ gũmi ẽt calm ⁊ exiccatiuũ. ʒ. ij. armoniacũ cũ succo ruthe dissoluat̃ qui ẽ succus multũ ocularis ẽt resolutiu⁹ exiccatiuus ⁊ ꝯfortatiuus. ⁊ spẽs ex eo. i. cũ eo asꝑgant̃. i. incorporẽtur ⁊ fiat ex eis sief. est eĩm mirabile vt dicit ad hanc intentionẽ sȝ ẽ timorosuȝ vt pȝ. Ponit ꝯñr descriptionẽ sief de calcãto qḋ ẽt ꝯfert vngule ad intẽtionẽ que dcã ẽ. Nã ẽ huic simile ⁊ simplicia sunt oĩa declãta fiat vt ĩfra. ℞. eris vsti calcãti spẽs vitrioli ãboꝝ añ. ʒ. v. ziniar. ʒ. ij. salis armoniaci baurach arsenici sublimati oiuȝ añ. ʒ. j. terãt̃ ⁊ ꝑ hebdomodã vnã dimittant̃ vt magis exiccẽt: deinde fiat ex eis sief sup. cũ succo ruthe vel succo celidonie ⁊ fricet̃ vngula cũ eis. ⁊ sic sit expeditũ caplm textualr̃.

Quid nois ⁊ quid rei vngule. Sed vt aliqd dicamus ſm obseruationẽ moris nostri. tñ breuissime ꝓ magis clara intelligẽtia pꝛ° videat̃ quid nois. 2° ꝯmemoret̃ quid rei eius vngule. 3° ponentur distinctões. 4° cãe. ꝯñr signa: postea cura.

Quid nois vngule dicit̃ ab vngue. sicut eĩm vnguis ẽ qḋdã superadditum extremis digitoꝝ. ⁊ videt̃ de substãtia cornu albi cooperiẽs dictas extremitates: ⁊ sic hic pãniculus ẽ additio ꝯiunctiue vt dicit Auic. ⁊. i. velaminis oculi. Nã ipsa ꝯiunctiua ẽ velamẽ ꝯtinẽs oculũ ⁊ alligãs eũ posterius ad craneum vt al's dictũ ẽ in anothomia. ⁊ sic pȝ quid nomis eius. Quid rei aũt declarat̃ pꝛĩo q vngula ẽ pãniculus additus ꝯiunctiue incipiẽs ſm plurimũ a lachrymali ⁊ currit super ꝯiũctiuã ſm formã sagittalẽ ⁊ in tm̃ aliquotiẽs extendit̃ q cooperit corneam ⁊ aliqñ pupillã. cuius ꝑs versus angulũ oculi latior ⁊ spissior ad rubeũ carneũ declinat ⁊ circa acutiẽ versus pupillã magis tenuat̃ ⁊ ad albũ pãniculare vel ad albũ eoꝝ vt vnguis ĩ corpore declinat.

Distinctiones. De spẽbus aũt ei⁹ ponũtur distictões: quaꝝ pꝛª ẽ q quedã ẽ incipiẽs quedã iã ꝑfecta. Alia distinctio de incipiẽte quedã extendit̃ tñ supra cõiunctiuã quedã vsq; ad corneã attingẽdo. Alia distictio quedã

subtilis

subtilis quedã grossa quedã mollis quedã dura. ⁊ hoc vel rõne mãe ex qua generaẽ vel rõne modici tpis vel diuturnitatis eiꝰ. Alia distinctio: quedã ẽ ad rubeũ magis declinãs: quedã ad citrinũ: quedã ad fuscũ ẽm diuersitatẽ humorũ. Ultima distictio quedã ẽ multũ vnita adherẽs ⁊ fixa ɔiunctiue vel cornee ⁊ quedã nõ. q̃ facile diuidiẽ ⁊ eleuaẽ a ɔiũctiua vt dictũ ẽ circa lrãz.

Cause. De cãis eiꝰ dicaẽ breuiter q̃ oẽs cãe extrinsece ⁊ primitiue que adducẽ pñt ad debilitatẽ digestiue ⁊ resolutiue oculi de quibus sepe dictũ ẽ sunt ð cãis huiꝰ pãniculi. ⁊ de cãis antecedẽtibꝰ ⁊ corporalibꝰ sũt mala ɔplo cerebri cũ pñtia humoꝝ in capite. Mala ẽt ɔplo oculi cuz debilitate ãgñatõe ɔcta ẽ magis cã imediata ad hũc morbuz. sz cã magis ɔiuncta gñatõis eiꝰ ẽ supfluitas nutrimẽti ipsiꝰ oculi ĩspissata ⁊ indurata ad nãm pãniculare reducta.

Signa Signa vero ꝓnostica formari pñt oĩa sicut supra dictũ ẽ in sebel vel scabie. sz signa demonstratiua sũt ex se nota ex his que dicta sũt circa lrãm.

Cura. Cura ẽt obseruãda ẽ vt ĩ capitulis dictis ꝓximis dictum ẽ ⁊ in molli ⁊ ĩ subtili curãdũ ẽ cuz medicinis ⁊ colirijs dictis semper obseruãdo canones cões de mũdificatõe totiꝰ corporis ⁊ capitis cũ flõmijs ⁊ farmacijs. ⁊ postea añq̃z ponãtur medicine fortes ponanẽ mitiores vt colirũ de thure de quo supra dictũ ẽ: postea colirũ rubeũ postea viride. Et semp anteq̃z ponãtur huiusmõi fiat humectatio cũ fomẽtatõibꝰ camomille ⁊ fenugreci vt alĩs dictũ ẽ. Et cũ ex vehemẽtia medicaminis supuenerit dolor mitigeẽ cum vitello oui ⁊ oleo rosato dimittẽdo medicamẽ forte p duos vel tres dies. ⁊ qñ ista nõ suffecerint ⁊ velimꝰ vti instrõ cirugico fiat sicut dictũ ẽ ĩ sebel semper ponẽdo repcussiua circa oculũ ⁊ ĩfũdẽdo ð cimino vel aqua cimini vt dictũ est: ⁊ sic sit finis huiꝰ capituli pp ñ ꝓlõgare ⁊c̃.

Caplm 22^m de macula rubea.

Um i oculo ex pcussione aut ex re alia pũctuz rubeũ fieri ɔtingit sanguis qui ibi ẽ dissoluendus ẽ postq̃z estuatio quieuerit. Sumãẽ igitur arsenici rubei olibani armoniaci myrrhe oium añ. partes quales ⁊ fiant ex eis sief qui i succo coriãdri fricenẽ ⁊ in oculo distillenẽ. Quãdiu tñ dolor perseuerat albumẽ oui sumẽduz est ⁊ oleo rosato ɔmiscẽdum ⁊ cotũ ex eis inuolutuz oculo est superponẽdum.

Um in oculo. In hoc caplõ determinat dñs Rasis de macula rubea apparẽte in oculo: ⁊ qñ talis macula aliquotiẽs succedit ad applicationẽ medicinaꝝ fortiũ ɔueniẽtiuz in vngula: vel ẽt ad operationẽ manualẽ vt videbiẽ ĩ cãis: aliqñ etiã ⁊ sepe ex pcussiõe vel casu supra oculum: iccirco ɔueniẽter Rasis post caplm de vngula determiauit ð tali macula rubea vt poniẽ ĩ rubrica cõtingẽte sup. ex cã aliqua de dictis ad curã vngule vel de pcussiõe: vt dicit rubrica ⁊ hoc vt ĩ pluribus. Diuidiẽ pñs caplz ĩ tres ptes: qm̃ primo notificat qd̃ itelligiẽ per maculã rubeã. 2° ponit curã eiꝰ principalr. 3° docet corrigere accidẽs qð supuenit a dolore vel ex se vel ex applicatione medicinaꝝ. 2ª ibi: Sanguis qui ibi est. 3ª ibi: Quãdiu tamen dolor. De pria parte dicit cuz in oculo ex percussione aut ex re alia sup. de dictis punctuz rubeuz vel sup. puncta rubea fieri contingit in cõiunctiua. s. in cornea vel vtriusq̃z: tunc sup. appellatur macula rubea tota pars est clara. De secunda pte ponens curã manifestãs cãm huiꝰ macule q̃ ẽ sanguis receptus ĩ poris tunicaꝝ oculi: ⁊ ibi retẽtus dixit sanguis q ibi sup. pternãm ẽ erit dissoluẽdus: sz ponẽs cañ. ne ɔtingat errare dicit: postq̃z estuatio quieuerit ⁊ sunt verba pgnãtia ĩsinuans q̃ nõ ẽ fiẽda resolõ cũ resoluẽtibus ꝓpter dubiñ attractionis mãe stãtibus humoribꝰ in fluxu: imo post cũatiões diuersiuas ⁊ repcussiões factas: ɔũter vbi fuerit expediẽs q̃ alr applicatio resoluẽtiñ eẽt nociua vt pz recte ĩtelligẽti. Cõtra tñ hunc cañ. practicãt multi idiote: ⁊ loquor de medicis qui incõtinenti appente macula rubea faciũt distillari sanguinẽ colũbi ĩtra oculum ad resoluẽdũ: sz sua caliditate plus attrahit ⁊ dilatat poros ad exitũ sanguĩs: ⁊ ita vbi erat punctus puus in oculo aliquotiẽs postea repleẽ oculus sanguine. ideo ad euitandũ dictũ piculũ dixit signãter q̃ sanguis qui ibi ẽ dissoluẽdus est postq̃z estuatio quieuerit. ⁊ ponẽs cõtinuationẽ cũ quo ẽ fiẽda resolõ dixit: sumanẽ añt arsenici rubei olibani myrrhe armoniaci omniũ ana ptes equales: ⁊ fiat ex eis sief. Ista oĩa sunt resolutiua satis fortia vt vidistis supra ⁊ nõ debẽt applicari nisi post visuz aliaꝝ medicinaꝝ que sunt magis mites ĩ resoluẽdo ⁊ nõ dolorẽ cãutes vt ẽ aqua fenugreci vel camomille vel sanguinis galline vel colũbe: vt videbiẽ infra magis spãliter in cura: ⁊ ipe ad repressionẽ caliditatis istius sief: dixit qui sup. sief cũ succo coriãdri fricẽ ⁊ in oculo distilleẽ. De tertia pte ad correctionẽ accidentis vt doloris ɔtingẽtis dixit: quãdiu tñ dolor pseuerauerit sup. abstineaẽ ab hoc sief ⁊ similibꝰ calidis. Et nota multũ singulr ⁊ albumẽ oui sumẽdũ est: ⁊ oleo rosato misceaẽ ⁊ cotuz ex eis inuolutũ oculo superponẽdũ est. nam talia minuũt ebullitionem ⁊ calorẽ: ⁊ ɔsequenter dolor remittitur: ⁊ sic est finis capituli textualiter lecti.

Quid nominis et quid rei. Sed clarius ꝓcedendo ĩ hoc capº quedã notabunẽ p ordinẽ. Primo videbiẽ de quid nomĩs ⁊ qd̃ rei. 2° de aliquibus distinctiõibꝰ ⁊ spẽbus eiꝰ. 3° de cãis. 4° de signis cãruz ⁊ demũ de cura. De prio caplm hoc intitulatur de macula rubea apparẽte in cõiunctiua vel in oculo ẽm Aui. au: intitulaẽ de atarfati. De quid rei diciẽ eẽ punctꝰ rubeꝰ sanguineus: ⁊ ẽ rubeus qui aliqñ extẽdiẽ supra cõiunctiuã vel corneã ꝓpter sanguinẽ currẽtez ex quibusdaz venis ruptis in oculo ex cã extrinseca: vt ex pcussiõe vel alia corpali: vñ dictus sanguis recipiẽ in poris ɔiunctiue vel cornee: ⁊ ita apparet punctum sanguinis vel puncta.

Diuisiones. De scðo principali vt de diuisiõibꝰ sit prima diuisio q̃ quedaz macula rubea ẽ recens quedã antiqua. Alia diuisio de recenti q̃daz ẽ macula rubea ignea quedã nõ ignea: sz rubea obscura ad albũ vel obscuꝝ declinans. Alia diuisio quedã cõtingit nocumẽto coniunctiue quedam cornee vel vtriusq̃z.

Cause Cã gnãlis est oĩs cã que efficere põt vt sanguis exeat venã vel ex cõiunctiua vel ex cornea. Et iõ ð causis quedã sunt primitiue vt pcussio ab extrinseco clamor fortis motus laboriosus fricatio oculi: vñ fit ɔpressio in venis oculi: ⁊ tunc põt fieri ruptio ĩ venis minutis ⁊ exit sanguis qui receptꝰ in porositatibꝰ facit maculã vt dictũ est: ẽt caliditas solis rarefaciens poros venaꝝ subtiliãs sanguinẽ facere põt vt p viã resudatiõis alique ptes sanguis exeãt vt dictũ est: ⁊ sic cã frigida ɔstringẽs ⁊ ɔprimẽs qð ĩ venis ɔtineẽ põt idẽ facere: ⁊ hec mõ ira ⁊ tristitia pñt hoc facere. ⁊ quedã sunt cãe corpee ⁊ ĩter alias ẽ repletio venaꝝ ⁊ abũdãtia sanguĩs maxime ĩ venis oculi: vñ aliqñ ꝓpter nimiam repletionẽ fit ruptura venaꝝ ⁊ labẽs facit maculã. Aliqñ cã corpea sumiẽ ex pte qualitatis humorũ vt ex acuitate sanguĩs põt corrodi substantia vene vel sua subtilitate resudabit facilr p poros mediocres: ⁊ sic fiẽt tales macule vt dictum ẽ. ⁊ ita ex pte regis ẽt in cibo ⁊ potu quecũq̃z cã põt multiplicare sanguinẽ: ⁊ põt exacuere sanguinẽ faciẽdo euz acutuz mordacẽ reduciũẽ ad eas q̃ sunt vel eẽ pñt cã huius macule.

Signa. De signis quedã sunt ꝓnostica quedã demõstratiua. Pronostica sunt aggregatio sanguĩs circa venas oculoꝝ ⁊ tumor manifestus ĩ eis: ⁊ si postea ɔiungaẽ clamor furor ⁊ ira: satis euidẽter possumꝰ ꝓnosticari supra pũcta rubea vt pz. Signa ꝓnostica termĩatiõis ad bonũ vel ad malũ sunt q̃ deterior est pũctura ex nocumẽto cornee q̃z ex nocumẽto ɔiunctiue. nã cornea est mẽbrũ magis pãniculare minus carnosum ⁊ debilius ĩ resoluẽdo 2^m ꝓnosticũ macula sequens apastpius oculi: ⁊ maxime si fuerit diuturna difficulter curaẽ: ⁊ ecõtra macula recẽs ex leui cã primitiua ɔtingẽs facile curaẽ. Signum demõstratiuũ pũtis nocumẽti ẽ ad sensuz ɔprehensibile sz signa cãrum si fuerit primitiua ex pcusiõe vel casu vel offensione ad oculuz vel ira vel clamore ex relatu patiẽtis declaraẽ. Signa causaꝝ corporeaꝝ vt. s. abũdãtia sanguĩs in venis oculi manifestaẽ ex rubore venaꝝ oculi ⁊ faciei manifestaẽ etiã qm̃ sepe cõiunguntẽ lachryme: ẽt ex colore rubeo vero purpureo nõ igneo nimis neq̃z claro: q̃ si ex mã magis corrodẽte fuerit ⁊ acuto declaraẽ ex colore rubeo claro: qð si fuerit rubor ad albũ declinans significaẽ mãm flegmaticã cuz sanguie eẽ ĩ cã: ⁊ si cum fusco de mã melãcolica ꝓportõabilr: fit ẽt aliqñ fluxus aliũde: vnde declaraẽ abũdãtia sanguĩs solius vel cũ alijs humoribus mixti ĩ toto vel ĩ capite vel ĩ alijs mẽbris pticularibꝰ per ea que dicta sũt sepe ð mẽbris lesis per cõitatẽ.

Cura De cura pº obserueẽ regimẽ ĩ obuiatõe causaꝝ oĩum que facere possunt exitũ sanguinis ex vena ⁊ rupturã vene vel p viã exuberãtie sanguĩs vel p viã acuitatis. ⁊ hoc vel ex pte acris ⁊ motuũ corporaliũ vel aĩaliũ ⁊ cibi ⁊ potꝰ semper dimittẽdo euaporãtia ⁊ debite regaẽ ẽm regimẽ dictũ ĩ sebel oculoꝝ. De medicinalibꝰ aũt dicaẽ q̃ aliud regimẽ debeẽ ĩ pricipio aliud ĩ ꝓcessu. Nã in principio maxĩe si sit exuberãtia sanguinis que declaẽ ex extẽsione venaꝝ vel replõne cõueniũt vniuersalia dicta supra ð diuersiõe cũ flõmia cephalice vel cõmunis ⁊ diuersione cũ vẽtosis ⁊ alijs dictis sũt ẽt seruãda vniuersalia si mã sit acuta cũ cõtõe mãe digerẽdo remittẽdo acuitatem euacuãdo cũ appropriatis clarificando sanguinez ⁊ eradicãdo mãm secũ permixtã vt dictũ ẽ de obtalmia ẽt in principio repcutiaẽ mã facta diuersione circa frõtẽ appositis repcussiuis ⁊ in oculo a principio aliqua sunt ponenda. Laudat Auice. q̃ cum sanguine columbe ponatur aliquid de luto sigillato vel de albumine oui: maxime si fiat per viam resudationis ex materia acuta. Lac etiam muliebre sua viscositate ⁊ lac asininũ valet ⁊ magis alterat ad fridum. In ꝓcessu añt ad resolutionem mãe que remãsit que actu facit appentiã illiꝰ macule laudaẽ vt ĩstilleẽ ĩ oculuz sanguis pulli vel colũbe vel turturis ẽm Auenzoar iugulati. i. versus collũ vulnerati. nã participat caliditate magis resolutiua ẽm. A. ⁊ alios singulr sanguis de sub alla. naz diciẽ magis tpatus violenter extracta aliqua pẽna ⁊ calidior est sanguis. Et dicit Gerar. q̃ est magis resolutiuꝰ: q̃ ꝓpter motuz allaꝝ in volatu reddiẽ calidior ⁊ subtilior. talis sanguis est mitigatiuꝰ doloris si dolor fit ⁊ cũ hoc tpata caliditate resolutiuus. si nõ sufficit ponaẽ in sanguine vel lacte mulieris vel ĩ decoctõe fenugreci aliquid ð thure pulucrizato ⁊ magis resoluit: ⁊ hoc magis ĩ ꝓcessu qñ nõ fuerit estuatio vt dictũ est circa literã. Sz si macula fuerit ex multo tpe fcã ⁊ fuerit seqũẽs rupturã vene pp apa ĩ ɔiũctiua vel cornea: tũc stat ĩtẽtio ad resolõnẽ Primũ de mollificatõe fiat mollificatio ĩtra oculum recepta ex decoctõe camomille fenugreci mellilotí. Auenzoar sumat. ʒ. ij. floꝝ melliloti ⁊. ʒ. ij. camomille: ⁊ p totã noctem ĩfundaẽ ĩ aqua

calida ⁊ i mane posito coto i dicta aqua oculo supponat. i hoc
est itentio humectatiua ⁊ resolutiua leuis: fortiora sunt aqua sa/
lis armoniaci vel arsenici citrini ad fortiorē resolutōeꝫ ⁊ exicca/
tionē: tñ ego non auderē in applicatōe hoꝝ. de arsenico fiat er/
go de ꝑtibus magis ꝑticipantibꝰ quadā humiditate leui siue sic
citate acuta. vñ vitellus oui ad hāc itentionē valet: etiā frustuꝫ
casei recētis aliqualr̄ saliti valet ad resolutōeꝫ virtute salis ⁊ sic
ad multa pōt discurrere medicus fortia ⁊ magis fortia priꝰ sem
per tētata via mitiore. ⁊ sic sit finis huius capituli.

Capitulū 24m de lachrymis oculoꝝ.

Um lachrymales oculoꝝ anguli semper hu/
midi vidētur patiens quotidie ieiunus ingre/
c diatur balneū ⁊ in oculis istud alcochol mittat
℞. tutie. ʒ. x. coralli rub. mirabol. citrini fricati
aloes omniū añ. ʒ. ij. piperis. ʒ. v. fiat ex eis pul
uis qui assidue mittat in oculo.

Um lachrymales.

Sequit caplʒ de lachrymis
qꝺ ꝯtinuat ad ꝑcedētia maxie ad capl'a de sca
c bie sebel ⁊ vngula in hunc modū. Nā postq̄ꝫ
in curatōe illaꝝ passionū vt supra visuꝫ ē sepe
docti ēt medici vtunt medicinis abstersiuis ⁊
exiccatiuis nimis: nō tñ a motiuis ⁊ ꝯsumpti/
uis cāe preter nām ledentis: imo aliqñ ita fortibus vt exiccēt ⁊
āmoueāt carnē. ⁊ si nō ſm totū saltē ſm partē de carne i angu/
lis oculoꝝ situata a nā deputata ad ꝓhibitioneꝫ lachrymaꝝ vt
ifra videbit. ⁊ aliquotiēs hoc efficiūt cū istrumēto cirugico: vñ
sepe deuenit ad lachrymas ab huiusmōi cā extrinseca ⁊ primi/
tiua. Jccirco fuit ꝯueniēs post expeditōeꝫ illoꝝ capituloꝝ simul
cū caº d̄ macula rubea sepe sequēte ad ea vt dictū ē supra pone/
re caplm de lachrymis tāquā de accidēti sepe ꝯtingēti in cura
dictaꝝ passionū vt eisdē lachrymis occurrere possēt medicꝰ cū
euenerint: ⁊ ita pꝫ ꝯtinuatio capituli cū ꝑcedentibꝰ. De caplo
igit breuiter se expediēs: primo declarando qui dicant patien/
tes lachrymas ponit curā eaꝝ ꝑ ingressionē i balneū. 2º ponit
curā ꝑ medicamē locale applicandū. 2a ibi: Et in oculū alcofol.

De p̄ia ꝑte dixit cū lachrymales oculoꝝ anguli semꝑ hūidi
vident patiens quotidie ieiunus balneum ingrediatur. Circa
quā partē oꝫ duo notare. Primo i hoc ꝙ declarat lachrymas
que curari debent differenter ab his de quibus non est intētio
ad curā vt sunt lachryme volūtarie que nō subijciūtur regimi/
ni medici sed magis ꝑ phiam moralē corrigunt vt videbit sta/
tiꝫ. vnde declarat ꝙ de iuolūtarijs ē sermo i hoc caplo ꝑ hoc
qꝺ dicit: Cū lachrymales anguli semꝑ humidi ⁊c̄. Ex ista nota
semꝑ denotat ꝙ non sūt volūtarie. ⁊ vt spālius itelligat ē ad/
uertēdū vt videbit infra in distinctōibus ꝙ lachrymaꝝ quedā
sunt volūtarie ⁊ quedā iuolūtarie. Volūtarie vt que sequūt ri/
suꝫ vel tristitiaꝫ volūtarias. nā per risuꝫ sequit distēsio ⁊ dila/
tatio poroꝝ: non tñ tunicaꝝ oculi sed ēt illiꝰ carnositatis i an/
gulis oculorū existētis de qua dictū ē ordinate ad sistendū hūi/
ditatē nālr̄ a nā deputatā vt ad oculos transmittat ꝓ finibꝰ in/
fra dicēdis. ⁊ ita dilatatis poris effluit hūiditas lachrymalis.
ex opposito in tristitia ꝓpter ꝑcipē aliqꝺ tristabile ꝯstringit ce/
rebrū ⁊ sic exprimit humidū ex eodē ꝑ poros ad angulos lachry
males: ⁊ ita manifestat lachryma. Et pꝫ ꝙ i istis non semꝑ an/
guli oculoꝝ humidi vident sꝫ soluꝫ cū occurrūt passiōes aīales
de gaudio risu vel tristitia: imo raro i ꝓuectis ad has lachry/
mas peruenit sed i pueris frequētius ꝑꝑ quasi ꝯtinuatio d̄ sin
gulis admirari ex incōsuetudine ꝑceptoꝝ. ⁊ ita quedā ꝯprehen
dūt vt ꝯueniētia iocunda ⁊ quedā vt tristitia ⁊ ꝯūr frequens fit
risus ⁊ frequēs tristitia. ⁊ inde fluūt i eis frequētes lachryme in
eis tñ non semꝑ apparent. per hoc ergo qꝺ dixit semꝑ inuebat
ꝙ eēt sermo de lachrymis iuolūtarijs. Nota 2º ꝙ ipse ordi/
nat i cura dimissa dieta ⁊ multa que similia dicta sunt supra i
caplo de catarro cū eodē mō quasi curari debent lachryme ex
parte regiminis ⁊ diuersiōis ⁊ ꝓhibitōis fluētis māe ⁊ eūonis
⁊ exiccatōis sicut ⁊ fluxus catarralis vt breuiloquus ponit vnū
ingeniū curatiuū per balneū cū corpus ē ieiunū. 2º posuit tan/
quā forte curatiuū in casu. nā valꝫ ad duas p̄cipales intētio/
nes. s. ⁊ ad diuertēdū materiā aptā fluere ad oculos ⁊ cutiꝫ to/
tius qꝺ ē in casu maxīe iuuās: qm̄ difficile ē cū nā demādauit
ad oculos superfluitates ex cerebro maxie ꝓpter vicinitatē ocu
loꝝ ad ipsū ⁊ passibilitatē difficile ē. Dico tūc ꝯsuetam eūoneꝫ
ad talia mēbra corrigere. ⁊ nō corrigit nisi iducat vsus ꝯ̄rius ad
diuersas partes. 2º ꝯuenientissime fit cū balneo. Cōuenit ēt ꝓ
intentōe exiccatōis maxie tp̄e ieiunij vt pꝫ. Sed hic oꝫ ꝯmemo
rare que supra dicta sunt de exhibitōe balnei de mēte Mesue
vt nō exhibeat nisi post mūdificationē totiꝰ: qm̄ tunc agitatōis
suspitio tollit sublata multitudine. nā tunc resoluit reliquias ⁊
ꝯuertit ex partibus lesis ⁊c̄. ⁊ forte ꝙ hoc insinuauit ꝑ hoc qꝺ
dixit quotidie ieiunꝰ balneū igrediat signāter ieiunꝰ vt isinu/
et ꝙ nō tm̄ ieiunus sit ex parte cibi sed ēt ex ꝑte humoꝝ i toto:
q: sit mūdificatus vel al's nō fuisset corpꝰ repletū. ⁊ sic pꝫ p̄ia
pars clara. De 2a parte dicit ponēdo medicamē locale. ⁊ i ocu
lis illud alcofol mittat. ℞. tutie. ʒ. x. coralli rubei mirabolanorū
fricatoꝝ aloes oium añ. ʒ. ij. piperis. ʒ. s. fiat ex eis puluis qui
assidue mittat i oculū. s. i angulū eiꝰ. Circa quā partem nota
ꝙ ex ordine textus videtur inuere ordinem seruanduꝫ a medi/
co i cura vt. s. prius fiat diuersio ⁊ eūo ⁊ sup. repercussio: dein/
de veniat ad localia. Ex quo prius posuit exhibitionem balnei
pro intentionibꝰ dictis. 2º nota ꝙ hec descriptio maxime va/
let vt pꝫ ex simplicibꝰ ad exiccationē māe ⁊ cōfortationē calidi/
tatis nālis oculi vigorādo digestiuā eiꝰ ⁊ ꝯtētiuaꝫ: ⁊ nō ē i acti/
uis multū excellēs ꝑpamentū: vt pꝫ ꝯsiderāti. Et nota ꝙ ordi/
nat ꝯpōem i forma pulueris ⁊ nō in forma colirij humidi: qm̄ in
hoc casu plus valēt medicine i forma pulueris qm̄ vel adherēt:
⁊ ꝯñter magis penetrāt in mēbra lesa. Utilitates simpliciū sunt
manifeste ex supradictis: ⁊ si velles istā descriptiōeꝫ fortificare
ad nr̄am intētionē possꝫ infundi tutia i aqua mirthi: ⁊ de mira/
bolanis eligant ossa mirabolanoꝝ chebuloꝝ: ⁊ si aliqualr̄ ꝯbu/
rerent eēnt efficaciora ad exiccādū: ⁊ ex eis possꝫ fieri puluis cū
reliquis. ⁊ ad hanc intētionē posuit Gerar. descriptionē vtileꝫ
vt infra. ℞. tutie ifuse ⁊ ablute cuꝫ aqua myrthi. ʒ. j. coralli albi
⁊ rubei ossiū mirabolanoꝝ chebuloꝝ modicū ꝯbustoꝝ sumach
galaꝝ aloes masticis olibani añ. ℈. j. ⁊ addit ipse etiā opij. ℈. j.
sed ego nō lando ꝓpter timorē extinctiōis spūuꝫ visibiliū vt su
pra declaraui: sed pūt poni duo grana vel tria ad maiꝰ ob ma/
iorem fixionē oꝑatiōis aliaꝝ medicinaꝝ ⁊ nō ad infrigidandū:
⁊ fiat ex eis puluis subtilissimꝰ: ⁊ sic sit finis huius capituli tex/
tualiter lecti.

Quid nominis.

Pro doctrina clariori huiꝰ capituli
quedā ꝑ ordinē videbunt. Primo
de quid nois. 2º ponētur quedā diuisiōes. 3º ꝯñter ad cās ve
niemus. 4º ad signa. Ultimo de cura dicet. De quid nois ſm
A. caplo ꝓprio declarat ꝙ ē vbertas humiditatis aquose qua/
si ꝯtinua: imo semꝑ circa oculos ⁊ sepe cuꝫ fluxu lachrymarum
extra oculū: ita ꝙ duo dicit. Primū ē humiditas quasi conti/
nua circa oculū. 2m ē casus lachryme extra oculū ex ꝯiunctiōe
igit vtriusqꝫ accidētis fit ꝓprie ista dispositio.

Distinctiones

De spēbus ⁊ distinctiōibꝰ Gerardus
ponit vnā diuisionē. s. ꝙ lachrymarū
quedā sunt volūtarie quedā inuolūtarie ⁊ volūtarias appellat:
vt que sequūtur risuꝫ ⁊ tristitiā. ⁊ de his nō ē sermo noster pri/
cipalis: qm̄ correctio haꝝ lachrymaꝝ volūtariaꝝ magis habet
ex libris ethicoꝝ q̄ꝫ ex medicina. de iuolūtarijs ergo sit ista pri/
ma diuisio Auic. ꝙ quedā sunt natiue quedā accidētales. De
accidentalibꝰ quedā sunt iseparabiles ⁊ quasi ꝯtinue quedā sūt
iterpollate. ⁊ istaꝝ interpollataꝝ ē alia diuisio: quedā ꝯsequūt
alios morbos aut causas p̄mitiuas: quedā ꝯsequūtur cās cor/
porales itrīsecas nō cū alijs morbis ꝯiūctas.

Cause.

Jam ꝯsequenter ad declarationē causaꝝ veniendo
dicat ꝙ lachryme quedaꝫ fiunt a causa primitiua:
quedaꝫ a causa corporali. A primitiua primuꝫ fiūt ab omni cau
sa rarefaciēte liquefaciēte ⁊ debilitāte contentiuā musculoꝝ
in angulis oculorū. vnde dilatatis illis poris fluit humiditas ꝑ
oculū ⁊ totū humectat ⁊ ide fit lachryma ⁊ hoc mō caliditas sol
balnei aer multū humidus grossus ⁊ oia que humectāt ⁊ debi/
litant ꝯtentiuā ⁊ ex parte cibi ⁊ potus i humectantibꝰ oia talia
pūt eē cā multiplicatōis lachrymaꝝ. pōt ēt cā occurrēs frigida
eē cā lachrymaꝝ: q: ad frigiditatē sequit ꝯstrictio cerebri ⁊ fit
expressio humiditatis cerebri existēte eo nālr̄ humido: vñ de/
fluens fit mā ad angulos oculoꝝ cum naturaliter ordinata sit
via per quam fluat materia ad illum locum gratia iuuamenti ⁊
vtilitatis scꝫ ad rehumectādum oculū: ⁊ si sint substātie humi/
de ne continuo motu ⁊ oꝑatione visiua fiat ipsiꝰ oculi exiccatio
iccirco nā ordinauit i angulis oculoꝝ carnositatē quādam po/
rosaꝫ ⁊ spōgiosaꝫ ad dictā humiditatē ꝯtinēdā ꝓ fine dicto si/
cut ēt ordinauit amigdalas circa radicē lingue ⁊ alias ꝓportio/
nales carnes circa radicē colli ⁊ vesice ꝓ ꝓportiōalibus finibꝰ:
vñ ꝯstricto cerebro a cā frīda ꝑ eosdē meatus defluit maior hu/
miditas quā ꝯueniat ꝓ oculi ꝯseruatōe ⁊ ꝯñter recipit i illa car
ne spōgiosa dicta humiditas supra eaꝫ q̄ sibi ꝯuenit ⁊ ita abun/
dat humiditas circa oculos ⁊ ꝯñter ita fiunt lachryme: ⁊ aliqñ
stāte vno oculo magis debili vel ex via ꝯplōnis vel ꝯpōnis con
tingit alteꝝ tm̄ oculuꝫ lachrymare ꝓpter māꝫ lachrymosaꝫ re/
cipi posse i vna ꝑte vt debiliori altera sibi resistēte. Fit ēt aliqñ a
cā p̄mitiua ꝑꝑ abscisionē illius carnositatis. Et dicit Ras 2º
ꝯtinētis ꝙ hoc aliqñ ꝯtigit ꝑꝑ iperitiā medicoꝝ qui cū aliqñ vo
lunt remouere vngula scindūt: nō tm̄ carneꝫ ꝑternāleꝫ additaꝫ
sed ēt nāleꝫ. 2º ēt ꝯtingit in glandula vel remotōe eius si ēt ab/
scindāt carneꝫ illā a nā ordinatā ad retinēdaꝫ humiditatē de q̄
dictū est supra. pōt etiā hoc fieri ꝑ medicinas corrosiuas vt ali/
qñ fit in remotōe vngule cū applicatōe arsenici ⁊ colcotar ⁊ ho
ruꝫ q̄ dicunt eē corrosiua. Et dicit. A. in caplo ꝓprio ꝙ si talis
corrosio vsqꝫ ad finē ꝑuenerit. s. amotiōis carnositatis nūq̄ꝫ est
possibilis cura: quasi inuat ꝙ lꝫ remoueat ista carnositas nālis
nō ſm totuꝫ vel ꝑ medicinas vel ꝑ aliud adhuc ē possibilis cura
⁊ curā illiꝰ ponit Auēzoar in caplo ꝓprio vt statim dicet: qꝺ si
fuerit a cā corporali. ponit Auic. duas cās imediatas. vna ē de
bilitas ꝯtētiue. s. illiꝰ carnis: alia est debilitas digestiue. Nā de
debilitate ꝯtentiue ē declaratū: q: naturalr̄ nā semꝑ mādat ali/
qꝺ humidū ad ipm oculum ⁊ ꝯtentiua eiꝰ debilitata exūte fluit
dicta humiditas. De debilitate aūt digestiue ē dubitatio Gē
tilis si intelligit de debilitate digestiue oculi vel cerebri: ⁊ bre/
uiter ipse videt inuere ꝙ intelligit de debilitate digestiue cere/
bri. ⁊ rō est: nā q̄uis oculus sit nā humidus ⁊ quāuis nutrimē/
to indigesto multiplicet humiditatē: nō possꝫ tñ tantā humidi/
tatem sūꝑfluā multiplicare qꝺ abūdaret ꝯtinue lachryma: imo
citius si ex oculo emanaret tm̄ tota substātia oculi exiccaretur.
Jtē dicit. A. ⁊ huiꝰ principiū ē ex cerebro: quasi inuat ꝙ ex de/
bilitate

bilitate digestiue cerebri: ex quo cerebrū nāliter humidū exn̄s ⁊
nutrimentū ad ip̄m veniēs fit humidū: tn̄ cuz debilitať in dige
rēdo multū sup̄fluū humidū multiplicať: ⁊ tādez p̄ istos poros
fluēs indisproportionatū ⁊ sup̄fluū relaxať ꝯtētiua: ⁊ ꝯn̄ter mul
tiplicať lachryma vt declaratū ē: ⁊ ex his cāis ad multas possu
mus discurrē remotas magis q̄d breuitatis causa non deduco
in presentiarum.

Signa. Signoꝝ quedā sunt ꝓnostica quedā demōstrati/
ua: ⁊ ꝓnosticoꝝ quedaz sunt ꝓnostica euentus ⁊
quedaz ad bonū ⁊ quedam ad malum. De ꝓnosticis cuētus sit
hoc primū pronosticū: cuius est cerebrū debile ⁊ oculi dicūtur
esse magni: tale corpus paratū est ad lachrymas. Clara est ꝯclu/
sio ex passibilitate oculoꝝ ꝑꝑ raritatē poroꝝ oculoꝝ ⁊ ex gene/
rāte ꝑato multiplicare māz fluēdā ad oculos. Scd̄m ꝓnosticū
cuicūqꝫ corꝑi accn̄t cāe siue primitiue siue corꝑales apte cōicare
nocumētū sensibile ⁊ dolorē oculis vt est pūtia multi fumi siue
pulueris siue aꝑata oculoꝝ ⁊ similia: in tali ꝓnosticāduz est de
futuris lachrymis pz. Alia ꝯclusio ꝓnostica ī habētibꝰ cerebrū
humidū succedēte febre possumꝰ ꝓnosticari de lachrymis: qm̄
ꝑ febrē liquescūt humiditates ex cerebro ꝯn̄ter ad oculos fluen
tes que faciūt lachrymas. Aliud subitꝰ occursus ad aerez frigi/
dū in corpore raro ⁊ passibili fm̄ cerebruz ⁊ oculos adducit la/
chrymas pz ꝯstringēdo cerebrū ⁊ cōprimēdo humidū ex ipsis
oculis. Ultimū si fuerit aꝑata in cerebro vel aliꝭ morbi ꝑꝑ reso/
lutionē virtutis debilitās nāles virtutes in his expectare opz
lachrymas: pz ex his que dicta sunt supra de frenesi ⁊ litargia
⁊ de ꝓꝑinquis morti ꝓpter cām vt supra vt fuit sn̄ia Hypo. ⁊
Gal. pᵒ ꝓnosticoꝝ. De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc primū
ꝓnosticū. Lachryme natiue nō curanť intelligať. i. maxie diffi
culter curanť. nā aliqn̄ ꝑ ꝓcessum etatiuū ēt ꝑ medicinas fieri
pōt curatio huiusmodi dispōnuz nālium quasi. nā a pricipio ge
neratōis exuberāte mā humida ī etate humida passibilitate ocu
loꝝ pueroꝝ posset fieri lachryma ⁊ per tp̄s durare vbi succedē
te etate minorata mensura hūidi posset induci dispō ꝯria ⁊ pos/
set fieri curatio maxie si sit intētio preseruatiua vel curatiua ad
huiusmodi dispōnes. difficilis tn̄ ē curatio ⁊ reductio q: diffici
le ē nām ex multo tempore errantē corrigere nō iducta quasi cō
traria habituali dispōne: tūc ꝓpter fixionē principioꝝ quasi na
turaliū debiliū existētiū: tū q: dispōnes quasi īnatas ⁊ a gene/
ratione ꝯctas nā nō tentat remouere sicut facit dispōnes que ei
ex tꝑe ꝯtingūt cū nō sint ei cōnāles ⁊ iō illas nitiť remouere. ⁊
ideo videmꝰ nām ꝓ isto fine mirabiliter oꝑari. Nā abscisa ꝑte
carnosa vt natis ī corpore ēt debili ⁊ macro ⁊ sene fit in modico
tꝑe multa carnis regn̄atio quāuis totiꝰ restauratiua sit mior re
solutiua in toto. ⁊ hoc solū ē q: natura intēdit remouere dispo/
sitionem preter nām. Tertiū ꝓnosticū lachryme accidētales
facte ꝓpter abscisionē lachrymalis carnositatis vel corrosionez
ex medicinis vel ēt ex lachrymis corrodētibꝰ vt inuit Mesue ī
caplo ꝓꝓrio in principio. ēt nō curanť ꝑcipue ītelligiť cū deuē/
tum sit ad finē vt supra dictū ē de mēte Aui. Signa vero ad
bonum sūt q̄ lachryme ex tempore facte ⁊ ex cā primitiua ꝯtin/
gētes vt ex occursu aeris frigidi maxie in corpore nālr forti ta/
les faciliter curanť ꝑ ꝓhibitionē cāe primitiue ⁊ remotōe eiꝰ i/
pressionis. Scd̄m ꝓnosticū lachryme sequētes alios morbos
curabiles siue cerebri siue oculoꝝ sunt curabiles. ⁊ de eis dice/
bat Auic. in caplo ꝓꝓrio. ⁊ de accidentalibꝰ sūt alie sequentes
egritudinē que remouētur si remoueať sup. egritudo sicut fit ī
febribꝰ. Et eādē ponit Mesue ibi supra cū dixit verū si cū occa/
sione alteriꝰ morbi sic ꝓpter febrē sup. fiat lachryma tolliť sub/
lata febre. Signa demōstratiua lachrymaꝝ sunt manifesta si
sūt signa gn̄atōis. Signa causaꝝ primitiuaꝝ sūt nota etiā ex
relatōe infirmi vt de occursu causaꝝ calidaꝝ vel frigidaꝝ ab ex
trīseco vel de incisiōe vel corrosione illius substātie carnose ex
medicinis applicatis vel cū instrumēto ⁊ similibꝰ. Signa cau
sarū corporaliū de debilitate ꝯtētiue vel digestiue hn̄tur ex pri
uatōe ⁊ positōe causaꝝ corꝑaliū ad illud adducētiū. sz signa ma
gis spālia materieꝝ si fuerint flegmatice aquose vel cū mā cole/
rica mixte cognoscunť ex pūctione corrosione ardore vel priua/
tione eorum. Signa si sint natiue vel accidentales ⁊ ꝑ se note
sunt: ⁊ ex his posset inferri si curiose ꝓcedere vellemus quedaz
ꝓblemata circa hanc partē cōiter iducta. sz qm̄ nō sūt ad vtili/
tatē pn̄tis ꝓpositi nō curo ꝓlongare sermonē.

Cura. Quātuz ad curam q̄ est duplex gn̄alis. vna circa re/
gimē: alia circa medicialia. Cura ī regimie ꝓportio/
nalis est ⁊ similis quātū ad ꝓhibitōez euaporatōis ad caput re/
gimini dato supra ī capitulis similibꝰ ī dispōnibus oculoꝝ. Sz
ī reliquis ꝑcipiť spāliter q̄ regimē iclineť magis ad siccū q̄z in
multis ꝑcedentibꝰ ⁊ in obuiatōe cāruz ex ꝑte aeris ⁊ cibi ⁊ potꝰ
⁊ reliquoꝝ q̄ pn̄t facere multitudinē humiditatū ⁊ debilitatē di
gestiue cerebri ⁊ debilitatē ꝯtentiue ipsiꝰ ⁊ oculoꝝ: ⁊ sic ꝯpletur
pria intētio q̄ztuz ad regimē. Alia intētio medicinalis est multi/
plex. nā quedā vertiť ad equatōez māe: quedā ad euōnez: q̄daz
ad diuertēduz ad oppositū: q̄daz ad reꝑcutiēduz: quedā ad exic
cāduz ⁊ ꝯfortāduz ip̄m oculuz. Pria de adequatōe māe licz
videať eē intētio cōis exiccatiua ex ꝑte digestiuorū quorūcūqꝫ
q̄ per iterius sumunť vt ꝯfectionū sirupoꝝ cerebraliū calidorū
tn̄ vel frigidoꝝ fz diuersitatē māe equāde in actiuis vt dictū ē
supra de soda frida vel calida: tn̄ ex ꝑte medicinaꝝ q̄ occurrunt
oculis iste medicine q̄ equāt reducēdo humiditatē ad tēperan/
tiā hn̄t regulā. Nā in hoc dicit Auic. ī cura. s. in pricipio capi/
tuli cure q̄ hoc fiat cū tēperate siccis. vn̄ dixit can̄. ī cura earū
est admistratio mediciaꝝ equalis stipticitatis ⁊ accepit illū can̄.

a Rasi in 2ᵒ ꝯtinētis caplo pᵒ. Nā fortiter stiptica si applicenť
ante mūdificatōez ⁊ totiꝰ ⁊ cerebri sunt cā notabilis nocumēti.
Nā cuz ꝓhibēt exitū lachryme ab oculo recepta postea mā iter
tunicas oculoꝝ extēdunť tunice oculoꝝ q̄ ꝓpter nimiaz exten/
sionez aliqn̄ rūpunť ⁊ scindunť vel saltē fit vehemens dolor: vn̄
nō oz ista localia equātia applicare nisi tꝑate siccitatis ⁊ remis/
se multū. Et Ras loco allegato ponit quasdā medicinas tꝑate
stipticitatis. inter frigidas ponit rosas ⁊ semina eiꝰ ⁊ sief memi/
the. in calidis ponit spicā nardi ⁊ foliū ⁊ crocū ⁊ pn̄t in angulo
oculi poni. Nota tn̄ q̄ tales medicine ꝯueniētius applicanť in
forma pulueris q̄z in forma alteriꝰ colirij q: magis adherēt an-
gulo oculi. Est igiť intendēdū ī euāndo: primū ⁊ fiat euō diuer
siua cū flōmia in calida ⁊ in frigida cū pillulis cūatiuis remis/
sioribꝰ a principio vt in mā calida cuz pillulis alsaiereth addito
modico reubarbaro. ⁊ in frigida cū pillulis de hiera vel de aloe
ꝯcili positis in caᵒ de soda. ⁊ in mā mixta vt ex flegmate salso
cū pillulis medijs sicut cū pillulis alsaiereth ⁊ cū agarico troci/
scato. ⁊ ponať semꝑ aliquid mirabolanoꝝ ēt ī aquosa flegmati/
ca. ideo ꝯueniūt auctores in pillulis ducis ⁊ ī pillulis: sine qui/
bus eē nolo. in quibꝰ ꝓ magna parte intrant mirabolani. q̄ pil/
lule sunt facte ad ꝯfortationē sensuū ⁊ ꝑcipue visus. dētur etiā
pillule auree ⁊ pillule imperiales que sunt magistrales: in qui/
bus oibus stant mirabolani ad ꝯpressionē ⁊ exiccationē. ⁊ cum
his ꝯpleť hec intētio d̄ euōne minoratiua siue euōne diuersiua.
Alia ītētio pricipalr diuersiua succedit. ⁊ ī hac debemus mul
tū insistere: q: deriuare a mēbro nobili vt ē oculus est valde ad
vertendū. ⁊ hoc fiat cum fricatōibus cū ventosis cuz lotōibus
extremitatū vt cruriū ⁊ brachioꝝ cuz setano post collū cū vesi/
catorijs post aures: ⁊ cū cauterio vltimate qn̄ reliqua nō ꝯferūt.
aliqui ēt laudāt caputpurgia ī hoc ꝑ nares. Sz nota q̄ talia ca
putpurgia ꝑ nares nūquā mihi placēt ī passiōibꝰ oculoꝝ: quia
ꝯuertūt mās ad oculos maxime ī passionibꝰ lachrymaꝝ: cū per
eosdem poros deferať lachryma ad angulos oculorū domesti/
cos ⁊ ad poros nasi: ⁊ sic ꝯuertere ad nasum videť facere ad la/
chrymas: vt etiā experiētia manifestat. Masticatoria tn̄ ⁊ gar/
garismata nō discōueniūt: sz ꝯuersiōes ad posterius sunt ī casu
ꝯueniētiores: vz ēt diuertēdo si corpus ieiuniuz intret balneuz
aque calide. nā ꝯuertit mās ad exteriora vt dicit. A. in fine ca/
pituli: ⁊ Rasis ī textu nr̄o vt dictū ē supra circa textū: sz nō fi/
at in pricipio nisi prius facta mūdificatiōe ꝓpter materieꝝ agi
tationez ī toto. De reꝑcussiōe aūt apponať reꝑcussiuū circa frō
tem ī mā acuta cuz albumie oui subtili ꝯquassato ⁊ cuz bolo ar.
simul mixtus ⁊ extēsis suꝑ petia. In mā frigida cuz thure cum
mastice laudat tn̄ in mā cōi dn̄s Me. ē que medicamē democri
ti ⁊ vidi exꝑentiā sepe vt sumať cinis ex lana succida nō abluta
ꝯbusta: ⁊ ex eius cinere diligēter trito dissoluto cū albumie oui
suꝑ petia extēso suꝑ frontē. nā vt ibidē dixit statim eiz materie
fluxū lachrymaꝝ sistit ⁊ dolorē ēt tollit: ⁊ sic sit mā frigida flu/
ens ꝑ vias extra craneū ꝯueniūt oia stiptica cōfortātia de spica
de squināto de folio de nucemuscata ⁊ reliquis. In calida cir/
ca ip̄m oculū in ꝓcessu vz puluis ad exiccādū magis ⁊ cōfortā/
dum factus ex tutia preꝑata ī aqua ro. Et laudat Auēzo. si fiat
ēplastrum ex thure si masticeť tenui masticatiōe: ⁊ postea cū pe
nidijs etiā in ore masticatis suauiter ieiuno stomacho totuz po/
natur in angulo oculi. nā cuz eo erit cā salutis vt dicit: valet ēt
⁊ exiccat sief positū in textu de quo ēt dictū circa lr̄am. Mesue
ēt ponit ī caplo ꝓꝓrio ī lachryma corrodēte ⁊ ardore ⁊ asꝑitate
oculoꝝ collirij multū valēs vt ifra. ℞. sarcocolle nutrite ī lacte
mulieris pluribꝰ diebꝰ. ʒ. iij. dragagāti albi olibani scorie ferri
margaritaꝝ nō ꝑforataꝝ an̄. ʒ. j. spice īde climie auri ⁊ argenti
kakie an̄. ʒ. s. amidi ceruse an̄. ʒ. ij. tutie subrubee. ʒ. iij. tere oia
⁊ imbibe cū aqua rosata ꝯterendo: deinde fac siccari: deide ībi/
be cuz succo granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ fac sicut prius: deinde cū aq̄
īfusionis hueg. vltimo cū aqua solatri idē fiat: deinde pone cā/
phore. ʒ. ij. zuccari tabarzeth aur. i. deinde tere vltima ꝯtritōe
⁊ fiat ex medietate eius sief cuz aqua rosata: ⁊ ex alia medietate
fiat alcofol: ⁊ vtere cuz aqua rosata vel cū albumine oui ⁊ lacte
mulieris: est eiz valde bonū vt dicit Auēzo. ēt ponit vnuz sin/
gulare remediū quo sepe vsus suz: ⁊ est valde notabile: accipiať
frustū thuris ⁊ in igne accendať ⁊ in aqua rosata īfundať: ⁊ ex/
tinguať ⁊ iteꝝ infundať: ⁊ extiguať postea vt aqua: ⁊ ita quin/
quies vel sexies illa aqua posita in angulo oculi multū ꝓdest ⁊
semꝑ intelligiť factis que debēt ꝑcedere. Ultima intētio de cō/
fortatiōe ⁊ remotiōe male ꝯplōnis inducte remoueť cuz appro/
priatis calefaciētibꝰ aut īfrigidantibꝰ. nam in frida valet thus ⁊
crocus ⁊ sief memithe. ī calida rose ⁊ silia: ⁊ sic sit finis capituli.

Caplin 25ᵐ de debilitate visus.

s

I cū debilitate visus humiditatis signa appa/
ruerit manifesta que in tꝑe famis ⁊ exercitij pa
rūper dissoluanť pille cochie multotiēs erunt
tribuēde. Nutrimētū quoqꝫ patiētis desiccati/
uuz eē oz: ⁊ eger semper cogēdus est vomere.
pulueres ēt d̄siccatiui oculis sūt imittēdi. Qd̄ si cū ꝑdicta egri
tudine affuerint siccitas ⁊ corporis macies nutrimētū erit au
gēdū ⁊ vinū in potu ē tribuēduz ac suꝑ caput ipsiꝰ aqua tepi/
da fundēda ⁊ icuruatio suꝑ eā faciēda. Balneū ꝑterea ingre
diať ī quo tn̄ nō multū sudet. naribꝰ quoqꝫ oleū de amigda/

lis dulcibꝰ atqʒ auribꝰ ē īmittēduʒ. oculis vero lac adolescen/
tis quaqʒ die ē inijciēduʒ: qꝺ etiaʒ frequēter fieri ꝯuenit. Hec
quoqʒ debilitatis visus spēs fortior fit ī tēpore famis ⁊ cū vē
ter vacuꝰ fuerit. Cōfectio alcocol qꝺ valde acuit visum qui
cā humoris debilitat. ℞. tutie ablute ⁊ siccate. ʒ. xx. deinde ex
trahat succus sansuci viridis ⁊ per noctē vnā residere dimit/
tat ⁊ collet: ex quo tutia ꝯspersa quousqʒ siccet postea teratur
deinde sumant. ʒʒ. piperis nigri macropipis celidonie oīum
anā. ʒ. ij. salis armoniaci. ʒ. j. cuʒ tutia fuerit. ʒ. xx. post hec oīa
terant ⁊ ex succo teneri feniculi ꝯspergant. Et siccata iterum
terant ⁊ reponūtur: ⁊ cuʒ necesse fuerit oculis imittantur. ad
hoc preterea valde cōfert sief de fellibus.

I cum debilitate visus.

Seqt capl'ʒ de debilitate visus ꝙ sic ꝯtinuat ad ꝑcedētes. nam postquā dñs Rasis determinauit de la/
chrymis oculoꝝ in ipo caplo ꝑcedenti: ⁊ ad flu
entiā lachrymaꝝ pōt multiplr visus debilita/
ri aut minorādo humorē albugineuʒ: aut exic/
cando tunicas oculoꝝ: aut ꝑ adherētiā etiā humiditatis supra
tunicas que oēs tales cāe eē possunt cāe debilitatis visus vt ī/
fra videbit in cāis: iccirco fuit ꝯueniēs post determinationē de
lachrymis oculoꝝ ponere caplm de debilitate visus: ⁊ determi
nando de debilitate visus, tria facit principalr ī caplo. Nā prio
declarans debilitatē ꝯtingētē ab humiditate ꝑ signa ꝓpria po
nit curaʒ illius debilitatis ꝫ manifesta signa debilitatis visus
a siccitate: ponēdo ēt curam eius ꝑ diuersa īgenia curatiua. 3°
ponit vnius pulueris ꝯueniētis descriptionē ad acuēdū ⁊ vigo
randū visuʒ cū debilitatus ē principalr ab hūiditate dñante. 2ª
ibi: Qꝺ si cū predicta egritudine affuerit siccitas. 3ª ibi: Cōfe/
ctio alcofol. ꝑª adhuc in duas. ꝑ° ponit signa ad declarāduʒ
cām debilitatis visus ab hūiditate. 2° ponit curā. 2ª ibi: Pil/
lule cochie multotiēs ⁊c. De pria parte dixit: Si cū debilita/
te visus hūiditatis signa apparuerint manifesta que sup. talia
sūt ꝙ ī tpe famis ⁊ exercitij parūper dissolui videt sup. talis de
bilitas. i. minui: tūc sup. ꝯsequēter ē exhibēda cura ꝯueniēs ad
talē humiditatē remouēdā. Pro intelligētia partis ē aduer
tendū ꝙ lʒ doctores cōiter cū loquunt de debilitate visus su/
mant debilitatē visus gnalr ꝓ nocumēto in virtute visiua. ⁊ ē
lesio siue actio lesa diminute corrupte vel ablate ꝓpter causaʒ
essentialr oculū ledentē vel partē eius vel instrumētū qꝺ ē spi/
ritus vel ꝓpter nocumētū in via. tñ Rasis hic maxime ꝯrit ad
debilitatē vt ē actio diminuta visus vel aliqualr corrupta ꝯpre
hendēdo res aliquotiens nō ꝫm ꝙ sūt ex parte rei simplr. 2° no
tanduʒ ꝙ lʒ vt videbitur infra latius in causis talis debilitas
aliquotiēs sequat nocumētū in ipso oculo vt dictū ē vel ī par/
tibus eius: ⁊ aliqñ nocumētū in spū qui ē instrumētū ad opera/
tionē visiuā ⁊ aliquotiēs sequat nocumētū oppilatōis fracture
vel apatis in ipsis neruis obticis. Tñ Rasis hic principalr cō/
trahit talē visus debilitatē ad eā que sequit nocumētū in spiri/
tibus ⁊ maxime ꝑ paucitatē ꝯsumptionē vel resolutōeʒ eorum
quā appellant cām exiccantē. vel ꝑꝑ grossitiē ⁊ offuscatōem fa/
ctā in spiritibꝰ a vaporibꝰ ⁊ fumis grossis ⁊ maxie cōicante sto/
macho vt patebit legēdo lrām. Et hoc q: tales sunt cāe q̄ ꝑꝑ
nocumentū in spū visiuo faciūt ad debilitatē visus vtplurimū.
⁊ qm̄ si ꝓpter alias cās in spū ꝯtingat debilitas ī opatiōe visi/
ua vt per viaʒ rarefactōis vt ꝑꝑ splendorē vel nimiā claritateʒ
vel ꝑꝑ aliqualē ꝯdēsationē spūs a tenebris: q: tales cāe q̄si ad li
bitū sunt remouibiles. iō de eis nō fecit spālē mentionē in cāis
vel ī cura. Et ita si ꝯtingeret debilitas ꝑꝑ multitudinē ipsoruʒ
spūum que aliquotiēs ē cā adducēs ad resolōnē vt voluit Aui.
tertia tertij tractatu 4° ca° ꝓprio. q: ēt illa cā ē raro multū cō/
tingēs ⁊ faciliter corrigibilis: iccirco de ea ēt non fecit mētōeʒ.
Nō fecit ēt mētionē de debilitate ꝯnte nocumētū in ipso orga/
no puta oculo vel in partibus eiꝰ vt dicit Gerardus q: sic de/
terminatū ē in alijs capitulis ꝑcedētibꝰ vt de tela oculi ⁊ obtal/
mia ⁊ cicatricibus ⁊ reliquis: ad quas cās sequit debilitas vel
corruptio in opatōe visiua. Et ex his pʒ snīa prie ptis. Nā pec/
cante mā in stomacho maxie ꝓpter quaʒ fiat euaporatio ⁊ ꝯñr
vapoꝝ mixtio cū spiritibꝰ. vñ fiat obtenebratio visus ⁊ debili/
tas ꝯñter ꝯstat ꝙ ī tpe famis facta inanitiōe stomaci de mā chi/
losa vel cibali nō fit resolō vaporosa versus caput ⁊ ad oculos
maxime de vaporibꝰ a mā cibali resolutis que fiebat stante sto/
macho pleno vel in dispōe nō famelica ēt si fuisset pūtia alteriꝰ
māe in stomacho a qua ptialiter eleuarent vapores ad oculos:
ita ꝙ simul cū vaporibus sibi fieret visus offuscatio tpe famis
fugēte epe ⁊ stomacho: ⁊ attrahētibus reliquis mēbris ꝫm mo/
tus necessarios ad famē positos a Galieno 4° de accidēti ꝯse/
quēter illa mā humoralis in stomacho ex tali attractiōe ꝯuertit
magis versus epar: ⁊ sic diuertit ab euaporatiōe versus caput.
vñ ⁊ si nō in totū ꝓhibeat euaporatio: saltē tamē minuit: ⁊ ita
ꝯsequēter minuit debilitas visus ex tali euaporatiōe ꝯtingēs.
Et idē pʒ de exercitio maxime mēbroꝝ iferioꝝ qꝺ si fiat tēpore
nō repletōis stomaci ſʒ vacuitatis diuertunt vapores ab ascē/
sione ad oculos ⁊ ꝯuertunt ad mēbra deorsum: ⁊ ita videt mi/
nui offuscatio visus pēdens a vaporibꝰ. hoc tñ de exercitio qꝺ
dictū est: ē intelligendū si fiat in corpe nō pleno ꝫm totū vel ꝫm
stomachū: qm̄ in dictis dispōibꝰ exercitiū factū cēt aptū noce/
re ꝓpter maioreʒ euaporationē cōicari ad supiora ex agitatiōe
forti facta in humoribꝰ totiꝰ vt pʒ itelligēti. Dʒ ēt hoc intelligi ī
vbi tale exercitiū nō occurrat corpibꝰ colericis: ⁊ maxie īfelici/
bus ī quibus faciliter fluit colera ad os stomaci tempore famis
qm̄ tūc tpe famis facto exercitio ex cā nota ītelligēti auget de
bilitas visus ꝑꝑ maiorē euaporationē. sed quoniā vtplurimum
peccātes māe ꝫm stomachū sūt flegmatice vt ī multis locis au/
ctoꝝ collr: tūc verificat dictū Rasis in textu vt. s. ꝙ minoratio
debilitatis visus in tpe famis ⁊ exercitiū ēt eo tpe factū sūt ma
nifesta signa hūiditatis peccātis maxie ꝫm stomachū vel ꝫ par
tes capitis que dictā debilitatē efficiebat vel fouebat mediante
ipsiꝰ euaporatōe. ⁊ ex dictis sequit ꝙ ī via curatiua ē dicta mā
eūanda ⁊ nutrimētū dandū ē exiccatiuuʒ ⁊ sepe. i. aliquotiens
eger vomere ē cogēdus. Est ēt necessariū ꝯsumiē vapores mix/
tos cū spiritibus visiuis. vñ pulueres exiccatiuos ꝯsumptiuos
vapoꝝ ⁊ sic clarificatiuos spūuʒ opʒ in oculos mitti. Et hoc est
qꝺ addit ponēdo curā ꝑ diuersa ingenia. pillule cochie multo/
tiēs erūt tribuēde: nutrimētū quoqʒ patiētis desiccatiuū eē dʒ
⁊ eger sepe vomē cogēdus ē: pulueres ēt desiccatiui oculis sūt
imittēdi. Sʒ spālꝰ nota ī hoc ꝙ laudat pillulas cochias dʒ ēt
ītelligi peccāte mā ꝫm caput ⁊ ꝫ stomachū. Dʒ ēt ītelligi ꝑsup/
positis alijs mitiorib9 solutiuis vt exhibitis pillulis ꝺ hiera vel
elesanginis vel aliqbꝰ huiusmōi debēt ēt itelligi scā priꝰ digōe
ī mā: qm̄ tales pillule cochie laboriose soluētes maxie peccante
mā ꝫ caput ꝑcipue ī cāu dante iducias vt in casu nr̄o non de/
bent exhiberi nisi predigesta materia vt al's fuit declaratum. ⁊
tunc ī digestiuis hñtibꝰ respectū ad calefactōeʒ ⁊ subtiliatōem
māe flegmatice debēt semꝑ ꝑ regula apponi ī casu euaporatōis
aliqua stiptica ꝯpressiua vt al's fuit declaratū de soda ebrietatis
⁊ est expssa snīa. A. cura huius dispōnis 3ª tertij tractatu 4°.
Si tñ mā a qua fiat euaporatio eēt intra ipm oculuʒ ꝯtēta vel ī
locis ꝓximis: tūc dant medicine magis appropriate in eūando
mām ab oculis ⁊ instrīs sensuuʒ ⁊ sunt pillule lucis. si mā fleg/
matica fuerit dñans ⁊ īmixta colera magis faciunt pillule sine
quibꝰ eē nolo nicolai: qꝺ dictū est de nutrimēto est manifestuʒ
ex duo supponimꝰ māʒ peccāteʒ eē humidā dʒ nutrimētuʒ ad
siccū ꝯuerti de quo latiꝰ videbit īfra loco suo in regimie diete.
Sʒ ī hoc qꝺ dixit ꝙ eger sepe vomere cogēdus est: istud dictū
est magna ꝯsideratōe dignū de quo latius videbit īfra in prici
pali de eūone: sed sūmatiʒ dicat sc. A. in caplo ꝓprio: vomitus
aūt qui minimꝰ est ⁊ ē factꝰ cuʒ leuiter ꝓuocantibꝰ ad vomen/
duʒ ⁊ ī corpore apto ita ꝙ facilr fiat est ex eis que ꝯferunt ⁊ pro
prie senibꝰ: ſʒ laboriosus nocet valde qꝺ dicit vltimo de appli/
catōe pulueris intra oculū est ex se manifestū ꝑ id qꝺ dictū est.
⁊ puluis ꝯueniēs est qui infra ponet in fine capituli ⁊ alia ponēt
īfra loco suo: lege litterā. Qꝺ si cuʒ ꝑdicta. Ista est 2ª ꝑs prin
cipalis ī qua Ras primū declarat cām nocumēti eē siccitateʒ ꝑ
signū. 2° ponit ordinē in dieta. 3° ponit qñō balneū est offerē
duʒ ⁊ ēt quedā humectātia sint auribꝰ ⁊ oculis īmittēda. ⁊ vlti/
mo addit duo signa declarātia cām nocumēti eē siccitateʒ. Sʒ
clarificādo magis lrām ponent hec signa ī fine posita cū prima
ꝑte textꝰ ⁊ sic legat. qꝺ si cuʒ ꝑdicta egritudine. i. visus lesione
vel debilitate affuerit siccitas sup. cā ⁊ corpis offuscatio. i. de/
nigratio cū macredine sup. est signū ad hoc declarāduʒ ⁊ cōti/
nua cū littera īferiore. hec quoqʒ. i. cā debilitatis visus spēs fit
validior tpe famis ⁊ duʒ vēter vacuus fuerit. Pro cuiꝰ ꝑtis
ītellectu oʒ aduertere ꝙ siccitas dñans in oculo ⁊ ī toto: ſʒ pre/
cipue ī oculo pōt multiplr eē cā debilitatis visus vt īfra specia/
liꝰ videbit loco suo: ſʒ sūmatiʒ pōt eē cā disproportionādo tpa/
mētuʒ in spū visiuo q est humidus ꝑ nām vt nō sit ꝓportionatū
aīe instrm ꝑ operatōe visiua pōt eē cā minorādo substātiaʒ spi
ritꝰ exiccādo: pōt ēt eē cā resolutōis in spū. Nā spū calido exi/
stente minorata ī eo humiditate deducit ad nām igneaʒ ꝯiūcta
siccitate caliditati ⁊ ꝯñter parat ad resolutōeʒ: pōt ēt eē cā coru
gando tunicas ⁊ ꝯstringēdo pupillas: ⁊ pōt eē cā minorādo hu/
miduʒ oculi maxie albugineū vñ nimis illustrabit oculus ī me/
dio mediocriter illumiato: ⁊ ita nō fiet debita gradatio trāsitus
specieꝝ visibiliū ad christaloidē ⁊c. ⁊ ita ꝑ istos modos vel siles
debilitat operatio visiua: aliquādo ꝓprie. i. diminute. aliqñ im/
proprie. i. corrupte ꝫm diuersitatē cāruʒ: huic igit cāe puta sic/
citati est occurrēduʒ cuʒ ꝯtrarijs sed manifestat siccitas ipsius
oculi ⁊ humiditatū ⁊ spirituū ipsius a siccitate cōiuncta in toto
vt cōtingit in tabefactis ⁊ ex multo tēpore resolutis ex precedē/
tibus diuturnis morbis in quibus sepe debilitatur visus pro/
pter siccitatē oculo cōicataʒ ⁊ ita siccitas totius est signum hu/
ius. Aliud signū sumit ꝙ hec spēs debilitatis visus validior fit
ī tpe famis ⁊ duʒ vēter vacuus fuerit: pʒ ꝑ maiorē resolutionē
⁊ minorationē factaʒ in spū vbi sumpto cibo multiplicatis spiri
tibus ī tpe minuit illa debilitas. Et ex his infert ꝙ dicit textꝰ
quātū ad dietā ꝙ nutrimētū in eis erit augmentandū. s. ī qua/
li. i. plus restauratiuū sicut ē nutrimentū qꝺ debet cōualescēti/
bus ⁊ vinū ī potu tribuēdū ac supra caput ipiꝰ aq̄ tepida īfundē
da ītelligēdo de aqua dulci humectatiua signāter tepida: quia
nō calida resolutiua ⁊ incuruatio sup eā faciēda. i. dʒ corpꝰ in/
curuari ꝫm faciē sup aquā tepidā vaporantē ad recipiēdū vapo
res humectatiuos ad qualitatē humectando tunicas hūores ⁊
spūs: ⁊ sic ad siccitatē q̄ ē cā nocumēti remouendā. Balneū ꝑ/
terea ingrediat in quo tamē nō multū sudet: signāter dicit nō
multuʒ sudet ne fiat resolutio ⁊ exiccatio. nam humectare talr
exteriora mēbra ⁊ calefacere ꝙ ipa aliqualr calefiant ⁊ intume/
scant ad couertendū nutrimentū ad exteriora ē in casu cōueni/
ens intelligēdo de balneo aque dulcis: ⁊ si fiat humectatiuum
balneū artificialr magis cū decoctōe capitū castratoꝝ ⁊ althee
⁊ si

⁊ ſi cū ſiccitate cōiūgat̃ caliditas addēdo maluas ⁊ violas ⁊ ne/
nufar erit fortioris efficatie. Addit naribꝰ quoqꝫ oleū de amig/
dalis dulcibꝰ atqꝫ auribꝰ ē imittēdū: oculis vero lac mulieris
adoleſcētis quaqꝫ die ē īmittēdū qđ ſepe fieri: ⁊ frequēter ꝯue/
nit ſup. vt ponat̃ in oculis. Hoc totū eſt claꝝ quoniā lac mulie/
ris humectat: oculos: ēt reliqua poſita intra aures ⁊ nares me/
diāte hāc intētionē perficiūt. Cōſequēter vltimo ponit deſcri/
ptionē pulueris appropriati in debilitate viſus vt plurimū cō/
tingēte ab humiditate. nā talis puluis ſubtiliat ⁊ exiccat niām
cū ꝓprietate cōfortatiua oculi ex ꝑte ſimpliciū intrantiū ī eo.
nam hic intrat tutia de qua dictuꝫ eſt ſupra quomō confortat
tunicas oculoꝝ cōſumendo humiditatē: ē etiā in puluere virtꝰ
ſubtiliatiua humorū groſſoꝝ ⁊ exiccatiua ī virtute ſucci ſanſu/
ci: ⁊ in virtute piperis ⁊ zinziberis ⁊ macropiꝑis ⁊ celidonie ⁊
ſalis armoniaci: de quibꝰ oībus ⁊ iuuamētis eoꝝ dictū ē par/
ticulariter ſupra in ſuꝑioribꝰ capitulis: fiat igit̃ cōpō vt iacet in
littera. ℞. tutie ablute ⁊ exiccate. ʒ. xx. itelligit̃ prius lote ad re/
motionē feculētie ⁊ pulueris: deinde extrahit̃ ſuccus ſanſuci vi
ridis: ⁊ ē ſpēs maiorane ⁊ ꝑ noctē vnaꝫ reſidere dimittat̃ ſup.
dictus ſuccꝰ vt faciat debitā reſidētiā ⁊ collet̃. ſ. dimittēdo ꝑtē
groſſaꝫ reſidētē accipiēdo clariorē: ex quo ſup. ſucco collato tu/
tia ꝯſparſa. i. prius puluerizata. ſ. miſceat̃: deide dimittat̃ ſup.
in loco ſicco quouſqꝫ ſiccet̃. ſ. ipa tutia cōſumpto ſucco: poſtea
terat̃: deinde ſumant̃ zinziberis ad abſterſionē vapoꝝ groſſo/
rum mixtoꝝ cū ſpēbus piꝑis ni. macropiperis celidonie omniū
añ. ʒ. ij. iſta oīa ſubtiliāt, exiccāt ⁊ ꝯfortant ſalis armoniaci. ʒ. j.
ad maiorēꝫ abſterſionē ⁊ reſolutionē hec ſup. oīa miſceant̃ cum
tutia q̄ fuerit. ʒ. xx. poſt hec oīa ſup. ſimul ⁊ ſup. ſubtiliſſime ⁊
fiat alcofol: ⁊ reponat̃ ſup. ī ampula vitrea bene obturata: ⁊ cuꝫ
neceſſe fuerit oculis imittat̃. Addit adhuc p̄terea valde confert
ſief de fellibus de quo ſupra dictū ē. ⁊ ꝑꝫ quomō valet abſter/
gendo ⁊ exiccando. Cōſequēter poſtquā poſuit curaꝫ debilita/
tis viſus cōtingentis a cauſa ī oculo ponit curā debilitatis vel
nocumēti in operatōe viſiua ꝯtingētis a cā ī membris vicinis
puta ꝓpter pilos īuerſos in palpebris qui aliqñ pūgunt oculuꝫ
vñ fluit humiditas vel humor ad oculū īpediēs operationē vi/
ſiuā. ⁊ aliqñ opponunt̃ obiectiue ipſi oculo cū īterius reflectūt̃
⁊ ita impediūt viſuꝫ. Et ponit curā breuiter quā videbis in lr̃a
excuſans ſe a longa determiatōe: qꝛ illa cura ē magis cirugica
de qua non ē pñs principalis ꝯſideratio. tñ lr̃a ē clara ⁊ lege eā:
tñ aliquid breuiter ⁊ ſūmatiꝫ dicā infra. ⁊ de tumore palpebraꝝ
⁊ de ipſis pilis īuerſis ⁊c̃.

Quid nois et qđ rei debilitatis viſus

Declarato ſūmarie caplō ⁊ textualr̃ de debilitate viſus cū alijs
duobus paruulis ānexis: iā ex ordine vidēda ſūt prio de qđ no/
minis ⁊ quid rei debilitatis viſus. 2° ſūt ponēde diſtinctiones
ipſiꝰ. 3° erūt vidēde cāe. ꝯñter ⁊ 4° ponēt̃ ſigna ꝓnoſtica euē
tus ⁊ ꝓnoſtica ad bonū vel ad malū: deinde de demonſtratiua
generis ⁊ ſpecieꝝ. 5° ⁊ vltīo erit veniēdū ad curā. Pro prio
nota prio ꝙ debilitas viſus large vt hic ſumit̃ aliqñ ſe extendit
nō tm̃ ad diminutā viſionē ſꝫ ēt ad alterationē vel ablationem
ſiue corruptionē ipſius viſus: ⁊ aliqñ ad quaſi in totū ablatam.
Aliqñ ſtricte ſumit̃ debilitas viſus ꝓ diminuta oꝑatiōe viſiua
ꝯſtāte ⁊ ita ſtricte ñ ſumit̃ hic. ſꝫ tñ iſta ꝓpriꝰ appellat̃ debilitas:
ſꝫ qūocūqꝫ talis dbilitas ē aceñs puta actio leſa dimiute vel q̄ſi
ablate: ⁊ nō dicit̃ ꝓprie egritudo. ſꝫ q̄cūqꝫ cā īmediata ad hāc q̄
dicit̃ eē corporalis ⁊ ītrinſeca mēbro dr̃ eē morbus. ſed qꝛ debi/
litas viſus magis apparet q̄ꝫ cāe. ideo auctores ſolū fecerūt mē
tionē de debilitate viſus. Quid aūt rei ꝓprie ſumēdo dici pōt
ꝙ debilitas viſus ē oꝑatio virtutis viſiue diminute leſa vel q̄ſi
ablate nō ad placitum remouibilis.

Diſtinctiones. Prima diſtinctio quedaꝫ ē debilitas
viſus a gñatiōe ꝯtracta quedā ex tē/
pore. Alia diſtinctio quedā eſt ꝑ cōitatē quedā ꝑ ꝓprietateꝫ: q̄
ꝑ cōitatem quedā a toto quedaꝫ a ꝑticulari mēbro: vt a ſtoma/
cho vel a cerebro. Alia diſtinctio quedā ē a cā primitiua cōtin/
gens quedā a cā corꝑali. Alia diſtictio quedā ex diuturna ⁊ ex
multo tꝑe quedā modico tēpore facta. Alia diſtinctio quedā fit
nō precedēte alio morbo manifeſto nec in toto nec in alio mēbro
ſenſibili: puta in oculo: quedā ſequit̃ ad morbos totiꝰ vel ipius
oculi. Alia diſtinctio quedā ꝯiungit̃ in ſene vel multñ extrema/
liter debili per nām quedam in corꝑe forti ꝑ nām puta iuuenili.

Cauſe. Jam veniēdo ad cās de debilitate per eēntiā po/
nūtur quedā cāe generales. nā quedā ſe tenēt ex
ꝑte cāe ſpūum viſibiliū: quedā ex parte tunicaꝝ oculi: quedam
ex parte humoꝝ oculi: quedā ex parte neruoꝝ ꝯcauoꝝ ⁊ quedā
ex parte adiacētiū ipſi oculo ⁊ palpebraꝝ ex parte ſpūum. nam
ſpūs aut multiplicat̃ vltra q̄ꝫ oꝫ aut minuit̃ magis q̄ꝫ oꝫ: aut fit
groſſior aut tenuior ex parte tunicaꝝ. aut tunice ſm̄ eēntiā ſunt
alterate: aut ſm̄ ꝯplōnem: aut ſm̄ ꝯpōneꝫ: vt qꝛ ſint aſpere fa/
cte vbi debent eē lenes ⁊ plane aut ſm̄ colores vt cū colorificat̃
cornea maxime ad viride vel ad nigrū. ⁊ tūc nō tm̃ fit diminu/
tio vel quaſi ablatio ſed ēt corruptio. aut ſm̄ foramina maxime
vuee ⁊ pupille: vt cū magis dilatat̃ q̄ꝫ oꝫ vel nimis ꝯſtrigit̃. hu
mores ēt aut alterāt̃ ī q̄ꝫtitate vt multitudie vel paucitate: aut
variāt̃ ī mō ſubſtātie ī groſſitie ⁊ tenuitate aut claritate ⁊ turbu
lētia vel ꝑuitate: ⁊ aliqñ in ſitu. i. ſocietate partiū: ⁊ aliquādo in
figura maxīe de chriſtaloide vt cū anterior nō ē planitiē habēs
vñ nō fit apta vt fiat debita impreſſio ſpērū viſibiliū ī eo. ⁊ ali/
quotiēs ē eminēs nimis. Ex parte neruoꝝ aut fit oppilatio ꝑꝑ
rē cadentē in ꝯcauitate aut ꝑꝑ alias cās de quibus dicet̃ infra:

vel reſolō in ipſis neruis ⁊ ruptura. ⁊ aliquotiēs ē mala ꝯpoſi/
tio totiꝰ oculi qꝛ fit nimis eminēs exterius: vñ nimis irradiat̃ a
lumine: ⁊ hec ē cā ſepe ꝯtingēs. ⁊ ſpāles cāe haꝝ generaliū ſūt
multū diuerſe. p° ex parte ſpūuꝫ multitudo ē cā debilitatis vi
ſus. Nā multitudo eē pōt cā debilitatis ꝓ quāto ad multitudi
nē fit ꝯculcatio ipſoꝝ ſpūum circa oculū ⁊ ꝯñr fit ſuꝑinflatio ⁊
diſtemperamētū ī ſpiritibꝰ vñ fiūt diſproportionati ad viſū. ni/
mia ēt multitudo facit vt nō ſit liber motus ipſoꝝ ſpūum intra
vel extra ſm̄ oꝑatōes aīe ad deferendū ſpēs viſibiles obiectoꝝ
extrinſecoꝝ. iō multiplicātia ſpūs aliqñ ſunt cā obtenebratōis
viſus. ⁊ ideo vſus vitelloꝝ ouoꝝ nimiꝰ dicit Raſis ī affo. ſuis
perducit ad tenebroſitateꝫ viſus: ⁊ ita intelligit̃ de qualibet re
multū reſumēte: qꝛ ſanguis qui ex vitellis ouoꝝ generat̃ maxīe
ꝓportionat̃ gñatōi ſpūum vt dicit Aui. ideo de his ſpālr̃ facta
ē mentio. Raro tñ ꝯtingit ꝙ multiplicatio nimia ſpūum ſit cā
nocumēti maxīe ſpūum viſibiliū cū ſpūs ſint maxime ſubtiles
mobiles multū reſolubiles: vñ raro multitudo eoꝝ adducit ad
nocumentū. iō dicebat Auic. caplo ꝓprio allegato ſupra ī tex.
multitudo aūt ē melior res ⁊ magis iuuatiua. i. res raro ledens
⁊ facile corrigibilis inter cās debilitatis viſus. Aliquotiēs tamē
multitudo ꝓpter ꝯculcationē tādē ducit ad reſolōnē ⁊ paucita
tē ſicut ēt ꝯculcatio ſpūum facta in tenebris addit ad debilitatē
ꝑ reſolutionē ⁊ tandē ꝑ minorationē ſpūum. Et hoc innuebat
Auic. loco allegato cū dixit: Et qñqꝫ ꝑducit aggregatio valde
ſuꝑflua ad coartationē reſoluētēꝫ ⁊ īſpiſſat̃ ea primū deide ſub/
tiliat̃ valde. 2°. i. minoratur ꝑ reſolōnē ⁊ ſubtiliationē acquiſi/
tā ⁊ declarans dixit: ⁊ iſtud ē ſicut accidit apud longā morā in
tenebris. Et aliqñ fit debilitas ꝓpter paucitatē ſpūum ⁊ ꝑuita
tem eorūꝫ. ⁊ ſic oēs cāe minorantes ſpūm de forti motu corpo/
reo de forti motu aīali ſtudio diligentia ⁊ eūonibꝰ ſenſibilibus
maxīe ꝑ flōmias ⁊ vētoſas ſpatulaꝝ cuꝫ extractōe ſanguis de
egritudinibꝰ diuturnis magne reſolōnis p̄cipue de coitu ⁊ re/
liquis multū extenuantibus. iſte oēs cāe ducūt ad debilitateꝫ
viſus ꝓpter diminutionē inſtrumētoꝝ. Et hoc accidēs ſepe cō
tingit poſt longos morbos vt vidi ego ī facto pueꝝ tredeciꝫ an/
noꝝ poſt egritudinē ſex menſiū factū eē cecū penitꝰ. ⁊ tñ ī ſub/
ſtātia oculi nō erat leſio ſꝫ ꝓpter factā minorationē ſpūum ⁊ ī
ꝓceſſu per duos mēſes facta reſtauratōe ꝯualuit. Aliqñ cā eſt
groſſities in ſpiritu: ⁊ hoc mō frigiditas ꝯgregans ⁊ inſpiſſans
ſpūm pōt eē cā debilitatis. ſꝫ dicit Auic. vbi talis aggregatio
nō ꝑueniat ad finē vñ fiat ſubtilitas. Nā multa vnio ſpūum fa
ciēs ad iflāmatōem aliqñ ducit ad ſubtiliatōem ſpūuꝫ calidita/
te aucta ꝯſumēte hūidū groſſū ī ſpiritu ⁊ extenuāte ſpūm po/
tēs ex coadunatōe ſubtiliari vt paulo añ dicebat̃: certa tñ īſpiſ/
ſatio vel coadunatio ſpūs facit ad eiꝰ igroſſationē q̄ igroſſatio
fieri pōt a malitia ꝯplōnis ſine mā ⁊ frida ⁊ ſicca ⁊ a mala com/
plexione mālī ſicca ⁊ melācolica. Ad groſſitiē etiā plurimū facit
mixtio vapoꝝ cū ſpiritibꝰ. Et iō dicit Aui. Oīa genera legumi
nuꝫ ſūt grauatiua viſus ꝑꝑ iſtā cām qꝛ generāt vapores groſ/
ſos: ⁊ iō ſpiritꝰ poſtea reddunt̃ inepti ad motū ꝓ oꝑatōe viſiua
neceſſariū. Subtilitas aūt ſpūs etiā pōt eē cā dbilitatis viſus:
tuꝫ qꝛ ad nimiā ſubtilitatē ſequit̃ nimia reſolutio: tuꝫ qꝛ non fit
bona īpreſſio ⁊ fixio ſpecieꝝ viſibiliū obiectoꝝ ī eis niſi tanq̄ꝫ ꝑ
mediū: vñ ꝯñter nō pūt ſufficiēter repūtare obiecta. Cāe etiaꝫ
ſubtilitatis ſpūuꝫ ſunt ꝯplō īmālis calida vel ſicca. Nam ꝯplō
humida nō facit ad ſubtilitatē nec ēt frida. Calida aūt rarefaciē
do ⁊ purificādo ad ſubtilitatē īducit vapores: ēt reſoluēdo ſpūꝫ
ſubtiliat. ſꝫ magis videt̃ dubiū de ſiccitate qūo ſubtiliet ſpūm.
nā ſiccitas ad aggregatōeꝫ ſpūuꝫ facit ⁊ vnioneꝫ: iō non videt̃
p̄parare ad ſubtiliatōeꝫ: qꝛ tñ potiſſima cā īgroſſatōis ſpūuꝫ eſt
ꝑītia vapoꝝ. ideo exiccatōe facta in eis ⁊ ꝯſumptōe ſpūs rema/
net ſubtilior: ēt qm̄ ſpūs remanet ſubtilior ēt qm̄ ſpūs eſt cali/
dus. Et ſi diceret̃ ſiccitas exiccat vaporeꝫ ⁊ ſic īſpiſſat cuꝫ ſpūs
de ſe ſit tenuior: ideo illa ſiccitas magis ad terreſtre deduceret
iō non erit cā ſubtiliatōis. Dicit̃ ꝙ ſpūs ꝑ nām eſt humidus ⁊
ꝯñter ſibi annexa ſiccitate vbi ꝑ nām calidus ꝑ ſiccitatē calidita
ti ꝯiunctā ꝯuertit ſe ad nāꝫ igneā ⁊ ſic depoſito groſſo remanet
ſubtilior: ſecus eēt agente ſiccitate in mā groſſa nō calida ſꝫ hu
mida: tunc ſiccitas exiccādo humidū faceret ad terreſtre exiccā
do: ideo ſiccitas eſt cā ſubtiliatōis ſpūuꝫ: ⁊ ſic aer ſiccꝰ eſt cā ſub
tiliatōis ſpūuꝫ. Et iō melācolici ꝑ viā aduſtionis ſunt ſubtilis
īgenij: nō aūt dico de radicalr̃ melācolicis vt voluit Ar. 3ª par
ticula ꝓblematū ꝓblemate p°: Ex ꝑte aūt tunicaꝝ maxīe extri
ſecaꝝ nocumētuꝫ ꝯtingere pōt vel ꝓpter nocumētuꝫ ī eſſentia
tunicaꝝ vel īſuꝑficie tunicaꝝ ꝑuitate nimia vel ꝓpter nocumē
tuꝫ in poro maxīe ipſiꝰ vuee. Ex ꝑte ſubſtātie tunicaꝝ vt cornee
vel vuee. naꝫ vuea pōt nimis exiccari ⁊ ſic ſequit̃ ꝑtiuꝫ coadu/
natio: ⁊ ꝯñter ꝑ ꝯcluſionē vapoꝝ nigroꝝ fit nimis ꝑuia: pōt ēt
ꝑ ifrigidationē duci ad eandeꝫ diſpōneꝫ vbi ꝑ calefactōem ſu/
perfluā ēt idiſponit̃ rarefaciēdo nimis cuꝫ ſpēs repente nimis
ꝑueniant ad chriſtaloidē ⁊ ſic pōt acquiri debilitas ī virtute vi/
ſiua: ēt ſm̄ ſuꝑficieꝫ pōt ꝯtingere maxīe ꝓpter vlcera vel cica/
trices p̄cipue ſi terminant̃ idirectuꝫ pupile vel ꝓpter vngulaꝫ
adherēteꝫ cornee ſe extēdenteꝫ vſqꝫ ad pupillaꝫ vel ꝓpter ſebel
⁊ alios pāniculos accñtalr̃ gñatos iter corneā ⁊ vueam ⁊ maxīe
de catarracta vel aq̄ deſcēdente. Ex ꝑte coloris pōt colorificari
cornea colore citrino vt in ictericia ⁊ aliqñ colore rubeo: ⁊ tunc
aliqñ fit nō tm̃ corruptio vel diminutio ſꝫ ablatio viſus. ſi ſit ci
trina: apꝑent obiecta citrina. ſi rubea: apꝑent rubea. ſi alba: al/
ba. Poteſt etiā eē nocumētuꝫ ex parte minoratōis debiti colo/
ris cornee vel vuee: vt vbi cornea deberet eē colorata colore cor/
nu ⁊ vuea ad nigrū debet dclinare. Si cornea ſit ꝑuia nō colo/

rata: tūc nō gradata fiet cōicatio spēꝝ ſ꜍ subita nimis ⁊ tūc vi/
sus debilitatᷣ. Cōtingit nocumētū tertio maxie i vuea cū꜍ fora/
men eius nimis dilatatᷣ vel ꝯstringitᷣ nimis: q꜉ tūc exsoluitᷣ sub/
stantia spiritus ⁊ species minus vniuntᷣ ita vt ad christaloidem
non veniat: ⁊ ita ꝯn̄ter visus debilitatᷣ. ⁊ sic . ēs cāe dilatantes
vueā vel pupillā pn̄t esse cāe debilitatis visus: etiā cōstrictio su
pra eā que debetᷣ foraminj vuee nālıter est de cāis debilitatis: ⁊
sic quecūq꜍ cā ducit ad cōstrictionē sup̄fluā pōt esse cā debili/
tatis visus. Ex ꝑte aūt humoꝝ ꝯtingit nocumentū. s. ex parte
albuginei vitrei vel christalini. S꜍ de vitrio dicit. A. non sit no
cumentū nisi pro quāto defert nutrimentū ꝯueniēs christaline:
vn̄ dixit nocumentū aūt qđ visui aduenit ex vitreo nō ē prinu/
tinum. i. pricipale: imo nō nocet visui nisi inquātum nocet gla/
tiali. S꜍ albugineus humor pōt eē cā nocumenti ꝓpter nimiā
multitudinē eius: q꜉ tūc app̄et nimiū opacus sicut multa aqua
app̄et opacior pauca aqua: ⁊ minus pōt a medico illustrari pau
citas ēt albuginei ꝓpter cās oppositas: q꜉ nimis irradiatᷣ ocu/
lus: ⁊ ꝯn̄ter nimia resolutio spūu꜍: ⁊ ꝓinde inspectio solis ⁊ irra
diatio minorāt visū꜍ ꝓpter disgregationē spūu꜍: vt declarauit
Gal'. 4° de accidēti caplo 66°: modus aūt substātie ipsius albu
ginei pōt esse ēt cā ad debilitatē visus: q꜉ si eius ꝑtes inspissantᷣ
inequalr̄ dicit Rasis scđo ꝯtinētis: nō tm̄ minuitᷣ opatio visi/
ua: sed corrūpitᷣ q꜉ cōprehēduntᷣ extrinseca tāquā per fenestras
vel tāquā ꝑ foramina vbi sit nimia inspissatio: ita vt ꝓhibeatur
trāsitus specieꝝ ꝑ albugineū ad christaloidē: tūc fiet cecitas ni
mia: etiā raritas ipius albuginei facit ad nocumentū ꝓpter nō
gradatim cōicari spēs ad christaloidē ſ꜍ repentine nimis: ꝑ ꝯn̄/
tia etiā vapoꝝ inclusoꝝ in albugineo ē maxime cā nocumenti.
vn̄ dicit. A. si fumus ⁊ vapor exterius nocet visui: quātomagis
vapor interiꝰ exn̄s. Nā dixit vapores ei꜍ ⁊ fumi extranei extrin
seci nocēt ei: qualr̄ ergo itrinseci ex ꝑte christaloidis pōt esse no
cumentū q꜉ sit nimis trāsparens nimis opacus vel ꝓpter malā
⁊ indebitā ꝯplexionē eius: ita vt nō sit īstrumētū sua ꝯplexio cō
ueniēs ad opationē visiuā: siue sit ex ꝑte caliditatis frigiditatis ⁊c̄.
vel ex indebita depēdentia ad humores ad spūs pōt esse lesio ex
parte situs in ꝯpōne vel si nimis eleuatᷣ christalina in albugineo
vel vitreo vel nimis deponitᷣ. nā cū꜍ nimis eleuatᷣ in albugineo
apparēt maiora que sunt extra q̄꜍ sit vel minus si interiꝰ ⁊ ma/
gis cooperitᷣ a vitreo: tūc que sunt extrīsecꝰ apparēt minora q̄꜍
sit. dicit Aui. pōt ēt esse ex indispōne christaloidis i figura. na꜍
christaloides d꜍ eē plana ſm partē anteriorē. si ergo ad acutie꜍
tendit vt supra dictū ē vel debilitabitᷣ vel corrūpetᷣ vel auferetᷣ
operatio visiua. vltimo ex ꝑte neruoꝝ obticoꝝ pōt euenire de/
bilitas ꝓpter oppilationē maxime i eis ꝯtingēte꜍: ⁊ est casus se/
pe eueniēs: ⁊ plerūq꜍ stāte habitudine bona oculi cū fit destru/
ctio vel debilitas visus quasi semꝑ cā ē oppilatio ꝯtingēs i vijs
cōcauis neruoꝝ obticoꝝ: vt dicit Gal'. 4° iterioꝝ. iō multi au/
ctores faciūt caplm de oppilatione visus. i. de debilitate quasi
īnuētes q̄ sepe ab oppilatiōe ꝯtingit debilitas: ⁊ hec oppilatio
fit aut ꝓpter mā꜍ cōtētiuā i vacuitate de re humorali vaporo/
sa grossa aut ꝓpter cōpressionē aut ꝓpter humectationē rela/
xantē aut ꝓpter apata musculoꝝ ipoꝝ neruoꝝ ꝯprimētia mea/
tus: ⁊ ꝯn̄ter cerebro bene disposito: ⁊ dbitā mēsurā spūs aīalis
gnāte ꝓhibita via ad oculū vel ſm totū vel ſm ꝑtē fit aliqn̄ vi
sus debilitas aliqn̄ oblatio. Pōt ēt hoc a cā primitiua cōtige/
re: vt a cā extrinseca: puta ex ꝑcussiōe i ꝑte anteriori cerebri vel
alia cā vt dictū ē cū erat sermo de cāis oppilatiōis cerebri. De
cāis ergo primitiuis dimisso aere qui nocere pōt ꝑ oēs qualita
tes vt supra declaratū ē: ⁊ multis reliquis dictis supra diuer/
so mō cāutibꝰ debilitatē. Ex ꝑte exercitij dicatᷣ q̄ multū debi/
litat exercitiū sup̄fluū spūs resoluēdo: exercitiū ēt particulare
ipoꝝu꜍ oculoꝝ: vt indesinēter legere scribere ⁊ aspectꝰ extremo
rum coloꝝ: ⁊ maxime aspectꝰ lucidi ⁊ albi disgregādo. ⁊ dice/
bat Rasis 2° ꝯtinētis de mēte Gal'. q̄ multi ispiciētes eclipsi꜍
solis subtiliter aut aduenit eis ex hoc dfectus visus oīo aut infi
xa debilitas ipsiꝰ. Et dicebat idē Gal. de mente Judei q̄ plo/
ratꝰ nimiꝰ debilitat visum ⁊ iducit ptisi꜍ oculoꝝ. Et de somno
dicit Auic. q̄ somnꝰ nocet post replōne꜍ ⁊ q̄ somnꝰ sup̄fluꝰ no
cet q꜉ vapores retinet. De somno etiā dicebat Rasis 2° ꝯtinē/
tis: Nō diu iaceat supinꝰ ⁊ cōtinuādo dixit: ⁊ caueat ne oppo/
nat oculos vēto septētrionali frigori niui fumo pulueri. ⁊ vigi/
lie superflue nocēt q꜉ spūs resoluūt ⁊ dilatant digestiuā oculo/
rum. Et de cibis dicit Auic. q̄ cibus nocet qui ē salsus ⁊ acu/
tus ⁊ vaporosus. ⁊ omīs qui nocet ori stomaci sicut cepe ⁊ allea
oliue mature acetū caulis. Et dicebat Rasis q̄ oīa cibaria diu
morantia i ore stomaci ⁊ difficilis digōnis ⁊ que generāt huo/
res grossos a quibꝰ ascēdūt vapores ad cerebrū sicut sunt cepe
eruce napi: l꜍ idē Rasis libro 4° affo. suoꝝ dixerit q̄ napi bo/
nū visu꜍ efficiūt ⁊ sunt cibi cōueniētes. De rapis ē dubitatio
apud doctores: ſ꜍ dicatᷣ q̄ vt ꝓuocāt vrinā cōueniūt. sed vbi
nō debite digerantᷣ nō cōueniūt. Et istis similes sicut lenticule
ꝓprie ⁊ caules ⁊ carnes grosse ⁊ acetū: ista oīa nocēt ⁊ silr̄ vinū
grossū ⁊ precipue dulce ⁊ vigilie multe. comestio lactucaꝝ sunt
de maxie facientibꝰ debilitatē visus de quibus fecit hystoriam
Rasis in 3° libro suoꝝ affo. i pricipio cū eēt iuuenis ꝑꝑ nimias
vigilias in studijs phīe ⁊ medicine multis noctibꝰ amisit somnū
⁊ in rehūdo somnū nihil īuenit ita iuuare sicut i trahēdo oleu꜍
nenufaris per nares ⁊ in comedēdo lactucas coctas ⁊ crudas
q̄ hereditare facit debilitate꜍ visus ⁊ mollitiem testium. postea
fuit necessariū comedere pullos colūbinos ⁊ passeres ad restau/
rationē eius. Uomitus etiam laboriose inductꝰ ⁊ longus can/
tus ⁊ vociferatio fortis est de causis eiꝰ. balneū etiam in corpo/
re repleto ē de cāis. passiones etia꜍ aīales maxie de ira ⁊ furore
⁊ precipue post replōnē sunt de multū debilitātibꝰ visu꜍ ꝓpter
euaporatōe꜍: ēt q꜉ ⁊ ebrietas ad istū modū reducitᷣ. Sūt ēt debi
litates per resolutionē ⁊ ita gn̄aliter oēs cāe multū resoluentes
vt sunt euōnes fortes ⁊ siles sūt de cāis debilitatis visus cū ad
debitā visionē causandā꜍ maxia requiratᷣ spūum quātitas vel
aliaꝝ operationū sensit. naꝝ. pōt ēt ꝯtingere debilitas visus ex
ꝑcussione i anteriori parte cerebri vel ex alia ꝑte simili vt dictū
ē supra. De cāis vero per cōitatē breuiter dicatᷣ q̄ pōt fieri cō/
munitas a toto euaporādo vt in febre: ⁊ a particularibꝰ mēbris
vt in simili sepe dicitū ē maxie sit cōitas a cerebro ⁊ a stomacho
⁊ a matrice in mulieribꝰ. ⁊ hec sufficiāt de cāis.

Signa. De signis ia꜍ succedit dicere: ⁊ prio ꝓnosticis euē
tus: demu꜍ ad bonū ⁊ ad malu꜍: deide venienius
ad demōstratiua. Signa aūt ꝓnostica euentꝰ nō pn̄t declara
ri i hūtibꝰ debilitate꜍ visus a gn̄atione aut ꝓpter malā ꝯplōnē
oculi aut malu꜍ sitū partiū eius sumēdo situ꜍ ēt ꝓ societate: q꜉
partes ad inuice꜍ nō hūt debita꜍ societate꜍ vel qn̄ oculus fuerit
ſm totu꜍ eminēs nimis talis nāq꜍ debilitas visus est semꝑ ma/
la ⁊ icurabilis: restat ergo ponere signa euentꝰ in hūtibꝰ opera/
tione꜍ idebitā visiua꜍. Sit igitᷣ hoc primū ꝓnosticu꜍ q̄ i mul/
tu꜍ extremalr̄ vigilātibꝰ vel multu꜍ coeuntibꝰ possumꝰ ꝓno/
sticari sup̄ futura꜍ visus debilitate꜍. ⁊ ita itelligitᷣ vlr̄ si corpori
accidāt cāe multu꜍ dissoluētes ⁊ spū꜍ minorātes vt sunt febres
lōge ⁊ fortia exercitia ⁊c̄. totu꜍ est claꝝ. Scđa ꝯclusio ꝓnostica
⁊ est Raſ 2° ꝯtinentis: in pueris sepe expectare o꜍ debilitatē vi
sus ꝓpter sup̄flua꜍ humiditate꜍ ꝯtingentē: dico ēt in processu
pueritie ꝓpter malitia꜍ regiminis eoꝝ. Alia cōclusio: in senibꝰ ⁊
decrepitis possumꝰ expectare debilitatē visus ꝓpter siccitate꜍
cōtingentē ⁊ i tunicis ⁊ in humoribꝰ oculoꝝ eoꝝ. vnde dicebat
Raſ loco allegato apud pricipiu꜍ capituli de debilitate visus:
Et siccitas ⁊ humiditas faciunt defectū visus decrepitis ⁊ pue
ris. decrepitis ꝓpter siccitatē: pueris ꝓpter humiditate꜍. Alia
ꝯclusio: cu꜍ imaginatiōes aduenuīt oculis nō pēdentes ex nocu
mento tunicaꝝ ⁊ ꝓprie q̄ est in vno oculoꝝ tm̄ maxie in corpore
cerebri flegmatici tales declarant debilitate꜍ visus futurā: qm̄
significāt dscensu꜍ aque catarracte vt videbitᷣ p̄cipue si ꝯtinue
fuerint. Alia ꝯclusio ꝓnostica cu꜍ app̄et vngula in ꝯiunctiua ⁊
extenditᷣ versus pupilam ꝑ cornea꜍ ⁊ fit continuꝰ manifestus in
cessus nisi occurratᷣ a medico expectare o꜍ dbilitatē visus ⁊ for
te cecitatē p꜍. Na꜍ cū vngula ꝑueniet ad directu꜍ pupile fiet i/
pedimentū trāsitꝰ specieꝝ ad christaloide꜍ ⁊c̄. Aliud ꝓnosticu꜍
qn̄ aliqn̄ accidit cā magni meroris ⁊ dāni vtplurimū irreꝑabi/
lis i corpore sensuali ⁊ maxie muliebri vt est de obitu vnigeniti
filij bene spei expectare o꜍ debilitatē visus ꝓpter exuberantiā
quasi ꝯtinuam lachrymaꝝ i tali corpore. Alia ꝯclusio: si corpori
accidat multitudo variolaꝝ ⁊ nō debite occurratᷣ oculis cu꜍ ꝓ
hibentibꝰ fluxu꜍ māe ad ipsos expectare o꜍ vel visus debilitatē
vel forte cecitate꜍ p꜍ qm̄ fient i eis rōnabilr̄ variole i oculis: vn̄
postea eis ruptis remanētibꝰ vlceribꝰ vel postremo cicatricibꝰ
ipsoꝝ vlceꝝ si cōiecentᷣ pupile vt ē ꝓbabile: sequitᷣ ꝯclusio. Alia
ꝯclusio: i diuturna obtalmia expectare o꜍ visus debilitate꜍: p꜍
ꝑꝑ multas cās dictas supra de obtalmia. Alia ꝯclusio: in solu/
tōe ꝯtinui manifesta in tunicis oculoꝝ maxie cornea vel vuea a
cā primitiua cōtingente expectare o꜍ visus debilitatē vel forte
cecitatē: p꜍ vel q꜉ nō fiet vera ꝯsolidatio. vel si fiet ꝑ cicatricem
fiet ipedimentū ēt sepe ad dictā solutōe꜍ fit eductio ⁊ expansio
humoꝝ oculi: qui humores difficillime restaurantᷣ. Signū ꝓ/
nosticū ad malu꜍: debilitas etatiua i sene ꝓpter siccitatē nō est
sanabilis: p꜍ ꝑꝑ cām eiꝰ cōtinuo augeri vt p꜍. Alia ꝯclusio: de/
bilitas seq̄ns ad apa duꝝ vel aliā oppilatōe꜍ a mā grossa i ner/
uis obticis est malū. Alia ꝯclusio gn̄alis: oīs visus debilitas se/
quēs cām mansiuā i tunicis oculoꝝ vt est cicatrix vel dilatatio
magna pupile a cā p̄ter nām vel pānu꜍ grossu꜍ mediāte iter tu
nicas qlibet talis est icurabilis ⁊ ēt cum dilatatᷣ a casu vel ꝑcus/
sione dicebat Auic. q̄ nō h꜍ curā l꜍ Rasis in caplo ꝓprio vi/
deatur oppositū sentire vt videbitᷣ loco suo. Ultima ꝯclō debi/
litas sequēs cām dolorosa꜍ vel aliā: vn̄ minuitᷣ oculus sensibilr̄
ꝓpter minorationē ꝑtiū integrantiū cū maxie si veniat post eta
tem ꝯsistendi ē ad malū ⁊ vtplurimū icurabilis. Dico signāter
vtplurimū ꝓpter mōstruositates que aliqn̄ in nā apparēt vt di
cit Auer. 7° colliget. Signa vero ad bonū cū fit debilitas ꝓpter
cōitatē stomaci ꝑcipue que nō sit cōtinua imo iterpollatiuē ha
bens talis ē curabilis per remotionē cāe cōitatis vt p꜍. Alia cō
clusio cōtingēs i iuuene ꝓpter siccitatē vel ꝑꝑ paucitatē spūu꜍
adductā ex malo regimine vt ex coitu nimio ⁊ exercitio ⁊ nimi/
is vigilijs ⁊ huiusmodi: talis ē curabilis. Alia ꝯclusio debilitas
ꝯtingēs ꝓpter nimiā humiditatē in puero ex malitia regiminis
curatᷣ i ꝓcessu etatis rectificato regimine p꜍. Alia ꝯclusio debili/
tas seq̄ns ad catarractā certā dterminatā. s. q̄ sit de illis q̄ dponi
pn̄t faciliter vt ē margaritalis: talis est curabilis p꜍ per deposi
tione꜍ catarracte l꜍ aliquotiēs fiat in istis recidiua. Ultima cō/
clusio debilitas sequēs leuē pānum extensu꜍ supra ꝯiunctiuā ⁊
corneā vel ēt ꝓpter modicā humiditatē dispersa꜍ ꝑ albugineū
ē remouibilis būficio medici p꜍ ex dictis supra de pāno. Signa
vero demōstratiua generis debilitatis visus per se sūt manife/
sta ex eo q̄ nō ꝯprehēdūt obiecta eque hn̄ in equali distātia ⁊ i
medio equalr̄ illuminato sicut prius. Signa vero specieꝝ ⁊ pᵒ
per ꝓprietate꜍ ⁊ ꝓprie ex parte spūum. si sit debilitas propter
subtilitatē vel paucitatē signū manifestū ē q̄ cōprehēdūt visibi
lia ex ꝓximo sine ꝑscrutatōe dicit Auic. i. sine multa aduerten
tia ⁊ attētione. Nā per obiecta visibilia multiplicātia spēs ad
oculos

oculos facilis fit īmutatio spūuz cū sint subtiles stantibꝰ dictis obiectis i ꝓxima distātia ēt obiecta diminute quātitatis multiplicātia spēs debiles facilis fit īmutatio spūs similr in ꝓxia distantia: sꝫ in lōga distātia talia obiecta debilia nō pūt ad lōginquū spēs multiplicare sufficiētes ad debite īmutāduz: iō nō vident ēt si obiecta sint ꝺ se potētia apta ad lōginquū fortiter species multiplicare: ꝑpter tū multū mediū ītercipi: ⁊ ꝯūter multum lumē medij fit nimia spūuz dictoꝝ īmutatio: ⁊ ꝯūter resolutio ipoꝝ. Jō dicebat. A. q tales i quibꝰ spūs sunt subtiles ⁊ pauci nō vident q elongatū est cū ꝑscrutatiōe: veꝝ eius subtilitas. s. spūs cuz est supflua nō figurat rē luminosaz valde. i. ꝑpter eandez cām tales nō possunt videre res multū luminosas. ⁊ iō addit imo fugat eā lumē claꝝ. i. potētiā visiuā in actu: ⁊ separat eā. s. spūm disgregādo ⁊ resoluēdo. Econtra vbi dicatur spūs grossus aut multus nimis nō ꝯp̄hēdit obiectū de ꝓpinquo: qm̄ nō fortiter īmutat oculus vel spūs eius a lumīe medij iō spēs imprimēs debilr īprimit i spūm grossum ⁊ multū: sed si obiecta sint de longinquo illa ꝯp̄hendunt stante spū grosso ⁊ multo: qm̄ mediū ē amplius: ⁊ id est ex eis: vñ fit fortis motus ī spiritibꝰ ꝓpter multū lumē: ⁊ inde talis motus fortis subtiliat spūm grossuz ⁊ resoluit ꝑtē de spū multo: ⁊ sic habilitat ad debite spēs recipiendū sicut forte lumē: vt dicebat prius resoluebat spūm subtilē ⁊ ꝓprie paucuz. Et si fuerit subtilis ⁊ multus declarat ex eo q ñ exñte nocumēto ī aliqua tunicaꝝ vel aliquo humoꝝ tales conueniēter vident de ꝓpinquo ⁊ de longinquo sꝫ magis clare de longinquo: istud pꝫ ex dictis paulo añ. ⁊ ideo habētes spūs grossos bene vidēt de lōginquo ⁊ habētes spiritꝰ subtiles meliꝰ vidēt de ꝓpinquo q̄ꝫ de lōginquo: q̄ꝛ ꝑ longinquum dilatant ⁊ resoluūtur spūs vbi sit spūs medicꝰ ⁊ subtilis vidēt de ꝓpinquo. s. obiecta mediocria: ēt. s. mediocriter colorata obiecta minuta nō nisi cū attētione. De hac tū visiōe subtili vel mediocri ītelligit in ꝯparatiōe facta extremoꝝ adinuicē nō aūt facta compatiōe ad mediū. s. ad corpus ꝑpatū. nā ipsuz forte melius videt de ꝓpinquo q̄ꝫ corpus cuiꝰ spūs sunt subtiles ⁊ pauci: ⁊ ita forte melius a lōginquo q̄ꝫ illud cuius spiritus sunt grossi: vt alibi declaratū ē 2º tegni: differētia tū īter grossum ⁊ multū maxime sumit ex habitudine totiꝰ ⁊ capitis: q̄ꝛ habitudo sanguinea cū plenitudine venaꝝ ⁊ rubore faciei maxime oculoꝝ vt plurimū ꝯiungit cuz supflua multitudine spūum simul cū p̄cedēte regimīe multiplicatiuo: maxime de ouis sorbilibus ⁊c. vbi in spū grosso ꝯiungit dñuz flegmatis vel melācolic ī toto: ⁊ cū p̄cedēte regimīe de cibis grossis: sꝫ hec ꝑscrutatio magis ꝑtinet philosophis q̄ꝫ medicis. ⁊ spāliter declarat hec difficultas ab Auic. 3ª sexti naliū precipue 5º ⁊ 6º capitulo. Et si cā fuerit ex ꝑte tunicaꝝ ītrinsecaꝝ ⁊ ꝓfundaꝝ: dicit. A. ē ex eis que sunt praua euz nō est res alia nisi ipa. i. difficilis est ꝯsideratio ⁊ significatio. s. ex seipis tm̄: sꝫ oꝫ suūi significationes ex alijs vt si sint tunice ꝓfunde lese vt aretine ⁊ sclirotice. nā ꝓpter latētiā istoꝝ mēbroꝝ nō pūt signa clara dari: sed pūt dari ꝑ quādā ꝯiecturā ex alijs apparentibꝰ. naꝫ video exempli grā q cornea ē alterata ad citrinū sꝫ remissuz. Et tamē iste notabiliter ē lesus ī visu. nā tūc ex hoc q est modice alterata cornea: ꝓbo verisilr ex hoc q lesio ē ī tunicis magis ꝓfundis non existēte lesione ī alijs supioribus: q̄ꝛ tāta lesio nō ꝺpēderet a cornea ita paꝝ alterata: ⁊ ita dico si video tunicas extrinsecas aliqualiter corrugatas sꝫ remisse ⁊ fuerit magna lesio ī virtute visiua ꝯcludit q ꝓpter hoc nō debꝫ ꝓuenire tātus effectus debilitatis visus. ⁊ iō ꝯūter arguit q dꝫ eē corrugatio in ītrinsecis: ⁊ silr si sit aliquis pūctus puulus ī cōiunctiua vel cornea ⁊ sit magna lesio: arguimus ex hoc q in ītrinsecis sint plura pūcta vel alia nocumēta: aliqñ est lesio in visu: ⁊ tū in tunicis nulla apparet sensibilis lesio: q̄ꝛ nec in corrugatiōe vel in coloratione vel solutōe ꝯtinui: sꝫ videmꝰ aliq̄ꝫ turbiditatē ī oculo q̄ꝛ īspiciētes in illo nō videmus nos repñtari vt ī speculo: q̄ꝛ tū ista turbiditas ē remissa q̄ꝛ pauca repñtat imago: tūc declarat q ista turbiditas nō solū ē in albugineo: sꝫ ēt in christaloide. Signa tunicarum extrinsecaꝝ ⁊ coloꝝ suoꝝ sunt manifesta. nā si dicat esse asperitas vel īequalitas in aliqua ꝑte que nō sit multū sensibilis: tū aliqñ ēt declarat ex sensu q̄ꝛ cum lateralr respicimus videbit dicta inequalitas oculi: vbi in recta oppositiōe oculi non videbamus ⁊ faciēdo ipm̄ moueri diuerso mō oculū: ⁊ iō ꝯtingit ī habētibus imagines q aliquotiēs situato oculo ſm vnum modū ꝯp̄hēdat imago: ſꝫ aliū modū nō vt ibi dicat eē cicatrix in ꝑte supiori ꝯuersa pupilla sursum ꝯp̄hēditur imago: ⁊ aliter nō cōp̄hendebat: ⁊ iō diuerso mō oꝫ medicū ista aduertere. si fuerit lesio in tunica ꝓpter tunicā superueniētē siue pāniculum inter alias patiēs iudicabit: q̄ꝛ videbit extrinseca quasi mediāte quadā tela ītermediāte. Si fuerit ex vicio humoꝝ vt ꝓpter quātitatē ⁊ multitudinē albuginei ita vt sic reddat magis niger: q̄ꝛ multa quātitas aque videt obscura: tunc declarabitur hoc q̄ꝛ medico inspiciēte oculū videt cōfusio ī humido ⁊ substātia oculi. Et si fuerit ꝓpter humidū dispersuz ꝑ albugineum: tūc dicit Aui. q iste cuiꝰ ē videt semꝑ inter oculos suos sicut nebulas: maxime ītelligit si talis mā fuerit dispersa in directo pupille ⁊ corā foramīe: sꝫ si ꝯturbatio fuerit cōis toti cornee ⁊ oibus ꝑtibus eiꝰ declarat q talis ꝯturbatio nō est ī oculo ex ꝑte albuginei: imo nō est dubiū quin ipa sit ī cornea: lꝫ ēt cū hoc posset eē in albugineo: ⁊ qñq̄ꝫ accidit albugineo siccitas: vñ talis humor ꝑ siccitatē fit īequaliter ⁊ difformit ī ꝑtibꝰ spissus: ⁊ tunc si ꝑtes alique spisse obiectent virtuti visiue: ⁊ alique sint sicut tātū mediū: ita vt sint puie apparebūt: tūc tāquā obiecta pforata vt fenestra vel fenestre. Et sic videbit tāquā ꝑ fenestraz si vna tm̄ opposita fuerit īspissata: ⁊ si sint plures inspissate differētes videbit tāquā ꝑ fenestras: vt voluit Aza. sicut ēt ⁊ vestigia vlceꝝ existētiū in cornea: ⁊ extrinsecꝰ nō manifesta: faciunt aliquotiēs apꝑere imagines vt īfra videbit. sunt ēt signa siccitatis ⁊ humiditatis ⁊ tunicaꝝ ⁊ humoꝝ que sunt dicta circa literam: de quibꝰ ēt dicit Aui. ⁊ scias q oīs corruptio sup. visus vel debilitas exñs a siccitate fit fortis cū vacuitas adest: ⁊ apud exercitiū resolutū ⁊ apud euatiōes in hora meridiei ⁊ ex humiditate ē ecōtrario: hoc etiā manifestat totius habitudo humida vt flegmaticoꝝ p̄cipue vel sicca nāliter vt melācolicoꝝ vel accidentaliter talis ex macie ⁊ siccitate sequēte cās exiccātes vel primitiuas: de quibꝰ dictū ē supra de coitu vigilia ⁊ similibus vel corporales vt sunt fe. maxime dissoluētes. Pōt ēt esse defectꝰ ex oppilatiōe neruoꝝ obticoꝝ: ⁊ tūc stat multa debilitas visus vel priuatio in totū: lꝫ nō apꝑeat aliqua lesio in oculo: sed ad distinguēdū iniquid dicat eē oppilatio ī neruis obticis siue attenuatoria ꝓpter clausionē eoꝝ ex humiditate relaxāte vel a siccitate vel sit ab oppilatiōe coartatoria siue ab apāte siue alia mā nō apāte: sꝫ stante ī ꝯcauitate: ⁊ īter debilitatē vel quasi cecitatem ꝯtingētē ab aqua siue catarracta: ⁊ ī principio eiꝰ cū adhuc nō manifestat ad visuz exteriꝰ: dicebat. A. in signis de catarracta. Inter aquā vero ⁊ oppilationē intrinsecā. s. factā ī dictis neruis distat. i. differētia ē qñ qū vnus neruꝰ duoꝝ oculoruz ꝯprimit. i. tenet clausus ꝯprimēdo dilatat. i. magnificat alter ī aqua. i. stāte catarracta ꝓhibēte visionē. Sꝫ si fuerit oppilatio ī dictis neruis ēt posito q vnꝰ oculus ꝯprimat alter ꝓpterea nō dilatat. Et cā huius ē dicebat. A. qñ cā in illa dilatatione. s. facta nō existēte oppilatiōe ī neruis obticis fluente. s. ꝯtinue spū ꝑ ipos neruos nō oppilatos ad oculos ꝑ ꝯpressionez vnius oculi fit expulsio spūs qui ē in oculo compresso ad alterū cū fortitudine: ⁊ sic dilatat alter. sꝫ cuz est oppilatio posterior ī dictis neruis nō penetrāte spū nō ita dilatabit alter oculus: ēt in cataracta vtplurimū īpedit visio ī altero oculo tm̄ saltē in principio. vbi si fuerit debilitas ex oppilatōe vtplurimum vtriusq̄ꝫ oculis cōicatur. Et ita ēt dicebat Rasis 2º ꝯtinētis: si ē in istrumēto visus eius cōgregatio. i. aqua elargat pupilla vniꝰ oculi qñ claudit alius oculus: ⁊ ex aduerso clauso vno oculo si videt nō ītumescere alterū oculū lateraliter neq̄ꝫ foramē vuee dilatari dicat q oppilatio ē facta ī neruo obtico. i. ī ꝯiūctōe ipsoꝝ neruoꝝ vel ante ꝯiunctionē versus cerebrū: qm̄ si fieret oppilatio: verbigrā in neruo veniēte ad dextrū oculū post ꝯiunctionē neruoꝝ versus oculū: oculus tm̄ dexter lederet ⁊ nō sinister vt pꝫ ꝯsideranti. Signa vero declarātia dilatatōis vuee vel ꝯstrictionis eius sunt medico experte sensu manifesta. Imperficit etiaꝫ aliquotiēs visus ex malo situ partiū integrantiū maxie ex parte christaloidis: vt qū christaloides ñ opponit directe ſꝫ ꝑtē planā foraminis vuee ⁊ tūc quasi ī totū priuat visio: vt posuit Auic. in caplo destructionis visus. Et aliqñ fit eiꝰ declinatio ad superiꝰ vel inferiꝰ. Et tunc dicebat Azaranꝰ sequit vt vna res videat eē due: sicut ēt aliqñ ex turbiditate spūuz a vaporibꝰ grossis maxime vini hoc accidēs cōtingit vt vnuz videat duo sicut ponit hystoriaꝫ Aggregator brixiēsis de sacerdote auaro ebrio: q cuz haberet vnū lumē in manibꝰ credens eē duo lumina. ⁊ ꝓpter auariciā extinxit vnū credēs remanere aliud ⁊ ita remansit ī tenebris. Si vero sit nocumētū per viā cōitatis ⁊ prīo si ex parte cōitatis cerebri non ꝑ eēntiā signū erit ex reliquis lesionibus oꝑationū cerebri vt auditiue gustatiue. Dicit tū Aui. q si sit nocumētū tm̄ ī parte anteriori cerebri tūc solū erit lesio ī visu ⁊ olfatu ⁊ nō necessario erit in auditu. Et iō ex hoc pōt argui q ꝑs anterior primi ventriculi cerebri non est sensus cōis: vt ēt dicit plusq̄ꝫ Cōmētator ſm oēs oꝑationes sensuum sed toti cerebro. Signa cōitatis ex toto corpore declarant ex ꝯplōne totius corporis: vt de febre ⁊ humiditate ⁊ huiusmodi. Nam si fiat existente febre ⁊ augeatur vel diminuatur visus ſm augmentum ⁊ decrementuz febris signuz ē q ē per cōmunitatem totius. sꝫ si ꝓpter replōnē stomaci ledat visus ⁊ minuat nocumentū stāte eius inanitiōe cū alijs signis nocumentoꝝ stomaci ⁊ ābobus oculis cōicat vbi si ex cerebro vt plurimū vni oculo magis cōmunicat: vt dixit Auerrois 4º colliget: signū est q stomachꝰ ē ī cā. Et si fuerit ex matrice stant ꝓpria signa matricis sicut ⁊ in reliqs ꝑ cōitatē ledētibus. si sit cā ex parte circūstantiū mēbrorum: vt q̄ꝛ palpebre nō possunt eleuari ꝓpter scabiē ⁊ similia: signa sunt clara.

Cura. Jaꝫ veniēdo ad curā: prīo ponet regimē ī dieta. 2º regimē medicinaliū ſꝫ diuersitatē cāruz sūmatiꝫ expediēdo ꝓpter multa superiꝰ dicta que ad hoc caplm ꝑtinēter multū adduci pūt reducēdo ēt mlta ad ꝯfortatōez visus. Circa primū igit regimē ī dieta est regimē dietum supra ꝑ magna ꝑte ⁊ ꝯsistit in euitatōe cārū q̄ sunt supra noīate. Sꝫ spāliter ex ꝑte aeris vt dictū est: aer nebulosus grossus ⁊ silis nocet. Exercitiū mēbroꝝ īferioꝝ laudat exercitiū ꝑticulare capitis vt pectinatio leuis capitis cū ebore maxie laudat de quo dicit Arist. instruēs Alexādruz regē: frequentatōes inquit pectinis supra caput vapores visuz īpediētes educūt acutos ne visui obsit. Et dicit Auic. Et administratio pectinatōis supra caput iuuatiua est ꝓprie ꝯfert senibꝰ q̄re oꝫ vt administret oī die multotiēs: intelligit stomacho inanito. ⁊ addit rōnem qm̄ attrahit vapores ad superiora ⁊ remouet eos a ꝑte oculi. ⁊ hoc est notabilr obseruādum qm̄ ī hoc reperi ī meipso magnū iuuamētuz: nō tū fiat laboriosa fricatio p̄cipue supra replōnez. valet etiaꝫ exercitiū ꝑticulare oculoꝝ vt īspicere res virides: qꝺ declarauit Gal. 4º de accidenti. ⁊ dicebat Mes. de mente Arist. aspectꝰ reꝝ viridiū ī lo-

eo multe tēperiei visuꝫ corroborat. ideꝫ dixit aspicere speculum
tersuꝫ directū ⁊ diu ītueri super ipm̄ visum corroborat ⁊ oculi
defatigationē remouet. Loquela ⁊ maxie vociferatio vt fuit su
pra dictū maxie nocet. Uigilia ⁊ somn⁹ superfluus maxie nocent
⁊ somn⁹ tardeꝛ ꝑ duas horas post cibū. Et dicebat Auic. ⁊ ad/
mīstratio ei⁹ qḋ ꝓhibet vapoꝛeꝫ a capite sicut trifere: ⁊ pꝛopꝛie
apud somnū ꝯfert ꝓpter mirabolanos ītrantes ī ea reprimētes
⁊ res alias oculares ītrātes. Ad ītentiōeꝫ ēt ꝯpꝛessionis post ci/
buꝫ aut somnū faciūt cōdita de citonijs ⁊ pira ꝯdita ⁊ zuccarū
rosatū in cā calida euapoꝛāte mā a stomacho ꝑcipue. Et ī cā fri
gida sumere tria grana masticis vel thuris ad istā intētōeꝫ. Et
iste canon maxime obseruādus ē: ⁊ semꝑ post cibuꝫ cū est visus
debilitas a cōitate stomaci a qua sepe ꝯtingit: ⁊ tūc ēt valet sin/
gulariter ad diuersionē apud somnū vt iuueꝛ exercitijs extre/
mitatum īferioꝝ: vt. s. administreꝛ fricatio eaꝝ. Passiōes aīa/
les maxime nocēt: ⁊ sic coitus. Et ē maxime sollicitāda ventris
lenitio. nā dixit Rasis 2° ꝯtinētis dixerūt ātiquoꝛes: nihil adeo
nocet oculis sanis ⁊ pluries doloꝛosis q̄ꝫ ꝯstipatio vētris: ⁊ ea/
dem rōe nocet debilitati visus. Ex ꝑte etiaꝫ ciboꝝ ꝯueniūt cibi
si sit pauca mēsura spūuꝫ cā debilitatis restauratiui: vt vitelli
ouoꝝ ⁊ similia restauratiua: si sit exuberantia spūum qḋ raro ē:
tunc restauratiua multū nocēt. Quecūqꝫ eibaria agitāt humo/
res vt acetosa salsa amara nocēt: euapoꝛatiua nocent vt vinum
acutū potēs piguia oīa ēt faciētia nutrimētū grossuꝫ nocent vt
legumīa. sꝫ eligant dicit Mes. ꝺ mēte Diascoꝛidis iter carnes:
carnes auiū que de rapina viuūt. nā dicit ꝙ visuꝫ corroborant
⁊ silr soꝛbitiōes iuriū eaꝝ. Et simulr laudauit ius serpentū siue
viꝑarū: ⁊ si carnes decoquanꝛ cuꝫ feniculo ⁊ isopo ⁊ rore mari/
no maioꝛana etiā ⁊ rutha sūt excellētis iuuamēti. Et ex his vel
aliquibus eaꝝ pn̄t fieri fercula in casu: rape ēt ponūtur iuuati/
ue. imo de eis dicit Rasis 2° ꝯtinētis: ⁊ iuueni dixit qui dubita
bat ne visus suus deficeret comedat rapas crudas ⁊ coctas ie/
iunus ⁊ satur quātascūqꝫ pōt donec sit satur ex eis: ⁊ est valde
iuuatiuum. ego nō laudarē eas crudas: īmo neqꝫ coctas nisi di
ligentissime ꝑ duas vel trinas decoctiōes: vt voluit Gal. ī li/
bꝛo alimentoꝝ ca° ꝓpꝛio ꝑꝑ foꝛtē inflationē eaꝝ: ⁊ laudāt aliq
maxime risuꝫ bene coctū maxime stāte paucitate spūuꝫ. Dimit
to reliquas carnes ⁊ reliqua cibaria p̄dicta als in supioꝛib⁹ capi
tulis dispōnuꝫ oculoꝝ. Caueaꝛ a vino quātuꝫ possibile ē nisi in
casu debilitatis spūuꝫ ⁊ in facta siccitate. In alijs tn̄ dispōnib⁹
vt multū nō ē vinū penit⁹ dimittēdū sicut ī multis alijs passio/
nibus ꝓpter necessitatē spūum in operatiōe visiua sꝫ est miscē/
dum ⁊ ad magis ꝯpletā hūdā doctrinā de dicta recurraꝛ ad cō
siliū ꝑ me factū de debilitate visus. In medicinalib⁹ aūt si fue/
rit ex lesiōe tunicaꝝ vt sebel vel albugis vel vngule ē recurreñ.
ad curā in capitulis ꝓpꝛijs. Et ita ēt si fuerit ex nocumētis ner/
uoꝝ obticoꝝ ē recurrendū ad ea que dicta sunt supꝛa de dispo/
sitionib⁹ neruoꝝ. Idē dico si fuerit ex vicio palpebꝛaꝝ. sꝫ si fue
rit ꝓpter nocumentū in humoꝛib⁹ ⁊ in tunicis intrinsecis vel ī
spiritib⁹. ꝑ° si sit hūiditas dn̄ans ē intētio de digōne mãe cum
digestiuis appꝛopꝛiatis de qb⁹ supꝛa dictū ē. De eūone cū pillu
lis cochijs de quibus posuit Auic. dosim īfra in caplo ꝺ dilata/
tōe pupille ꝙ dosis ē. ʒ. j. s. cum pillulis de hiera maioꝛe ⁊ pillu
lis lucis. Sed ibidē posuit Auic. cañ. in eūone dixit: nō opꝫ vt
multiplicēꝛ eūones cū solutiuis ⁊ debiliteꝛ virtus ⁊ nō euctur:
qḋ querit quasi iuuat ꝙ cūare in dicta dispōne ē suspectuꝫ ꝑꝑ
debilitatē virtutis de resolōne spūum que sequiꝛ cū tn̄ eoꝛum
magna q̄ꝫtitas sit necessaria ad visionē vt dictum ē ꝙ non sic ē
ī multis alijs cāibus. vnde docuit īterpollari ad minus ꝑ decē
dies in solutōibus. ⁊ tūc factis his eūonib⁹ bis vel ter: valet ēt
eūo ꝑticularis vt facta cū kebulis ꝯditis. de quoꝝ ꝓpꝛietate estꝛ
vt ꝯfoꝛtent visuꝫ ⁊ acuent: postea fiat eūo diuersiua cū vētosis
⁊ flōmia si expedit cū fricatōe mēbꝛoꝝ inferioꝝ. Conuenit seta/
nū post aures gargarismata sternutatoꝛia ⁊ caputpurgia ab ali/
is. sed a me non laudanꝛ ī passionib⁹ oculoꝝ ꝓpter vicinitateꝫ
ad oculos demū ꝯfoꝛteꝛ oculus ⁊ remoueātur que nocēt oculo
⁊ de his dictū ē in caplo de sebel. tn̄ spālr laudauit Mesue nu/
cē muscatā ꝯditā de mente Saboꝛ dicit sic: Nux muscata nu/
trita cū melle sanitatē visus custodit. ⁊ ꝓpꝛie sumpta vna ex eis
quolibet mane in ieiuno. kebuli quoqꝫ ꝯditi idē faciūt. valet ēt
singulariter ad hoc confectio electuarij humaꝫ posit. a Me/
sue caplo ꝑ° de egritudinibus oculoꝝ sumēdo. ʒ. iij. cū vino in
sero eundo doꝛmitū. Et ꝯñter ponēda sūt localia abstersiua ali/
qualiter exiccatiua ⁊ ꝯfoꝛtatiua. ⁊ in hoc valꝫ colirīū ꝺ succo fe/
niculi mesue. Naꝫ feniculus vt dicit Democrit⁹ oculū abster/
git visuꝫ clarificat ꝯm oēm modū administratōis ei⁹. ideo serpē
tes ⁊ reptilia postq̄ꝫ egrediunꝛ cauernas in quib⁹ visum quasi
ꝑdiderant vtunꝛ feniculo ī comestiōe ⁊ fricatiōe super oculos
suos ⁊ vigoꝛaꝛ visus eoꝝ. Cōpositio colirij fit vt infra. ℞. succi
feniculi depurati post residētiā ei⁹ ⁊ facilē coctionē ipsius ī vase
eneo partē vnā. s. ℥. iiij. folia auri puri numero. viij. diuidātur
minute. in dicto succo postea addaꝛ mellis puri ⁊ clari ʒa ꝑtis
vnius. s. ℥. j. ⁊. ʒ. ij. s. bulliant iterū bullitōe vna postea colleꝛ ⁊
ponaꝛ in ampula vitrea ⁊ suspēdaꝛ in sole in tꝑe estatis ꝑ. xxx.
dies ꝑmutādo oībus tribus vel quattuoꝛ dieb⁹ de vase in vas
abijciēdo semꝑ hypostasiꝫ ei⁹ postea distilleꝛ ī oculo est efficax.
Ponit ēt Auic. plurimas descriptōes ad istā ītētionē quas vi/
dere potestis. ⁊ facit vnaꝫ mirabilē quā dicit eē tanti iuuamēti
ꝙ oculū talem efficit vt ei non noceat coꝛpus solis aspicere fit
vt īfra. ℞. lapidis fantici. i. marchasite lapidis atis. i. lapidis al/
bi ⁊ exponit lr̄a mica alumen albū lapidis magnetis ⁊ sedine. i.
sedonigi ⁊ ē lapis ematites calamēti ⁊ succi eōdisi. i. radiculaꝝ

suaꝝ longaꝝ ⁊ rotundaꝝ añ. partem vnā. fellis vulturis ⁊ vi/
pere ana partē vnā misce ⁊ fiat alcofol. Fit ēt colirīū domesti
cuꝫ ⁊ ad hanc intētionē vt infra. ℞. fellis galli aut perdicis mel/
lis crudi añ. ꝑtes eq̄les succi feniculi depurati ꝑte. ij. misce ⁊ po
ne ī oculis ꝓbatū ē. Fit ēt ad hoc medicamē ab auctoꝛib⁹ pꝛeci/
pue cū est spūs grossus. Et ipm̄ posuit Aza. sub hac foꝛma di/
cens: Et ex his q̄ ꝯferūt magno iuuamēto ad hoc est ꝙ accipiaꝛ
vna petia epīs capꝛe: aliqui dicūt epīs irci: ⁊ fuit Serap. ī caplo
de his qui nō vidēt de nocte: ⁊ scarificeꝛ multis scarificatiōib⁹
⁊ ipleanꝛ oēs ille scarificatōes piꝑe lōgo trito: postea vero asseꝛ
⁊ recipiaꝛ liquoꝛ fluens ex scarificatōib⁹ ⁊ admīstreꝛ de eo ī ocu
lis pluries dicit Azaran⁹ vsqꝫ dum saneꝛ. Et addit Serap. ꝙ
post colirīū ēt valet cū assatū est epar: pꝛecipe īfirmo vt sicut ueꝛ
suꝑ ipso oculis aꝑtis donec recipiat vapoꝛeꝫ q eleuaꝛ ab coꝛ: de/
inde comedat epar: qꝛ iuuamētū ei⁹ est mirabile suꝑ id qḋ dici/
tur. Et qm̄ vtplurimū humiditas dn̄ans est cā ꝺbilitatis visus
vel īgrossando humoꝛes vel spūs vel tunicas ītrīsecas: vel ēt di
latādo nimis vel ꝯstringēdo nimis foꝛamē vuee. Icciréo ponā
ēt ꝯpositōeꝫ vni⁹ colirij multū laudati a Rasi 2° ꝯtinētis ⁊ est ī
foꝛma pulueris ⁊ vocat ipm̄ puluerē ꝑsianuꝫ ⁊ fit vt īfra. ℞. an/
timoniū tutiaꝫ marcasitā ⁊ climiā laueꝛ sepius ꝯm modū p̄di
ctuꝫ ⁊ desiccenꝛ ⁊ accipianꝛ ex eis añ. ʒ. v. margaritaꝝ abluta/
ruꝫ. ʒ. ij. sedich. i. boli armeni indi croci spice añ. ʒ. j. cāfoꝛe da/
nich. i. musci. ʒ. j. misceanꝛ postq̄ꝫ fuerit puluerizata subtilissi/
me ⁊ fiat colirīū quo vtaꝛ mane ⁊ sero. ⁊ ista sufficiāt ad hāc in/
tentōeꝫ. Si aūt sit siccitas in cā humecteꝛ cuꝫ diuersis īgenijs
humectatiuis ponēdo coꝛp⁹ ī balneo aque dulcis ⁊ euapoꝛādo
oculū cuꝫ decoctōib⁹ reꝝ humidaꝝ ⁊ nutriēdo coꝛp⁹ cū hume
ctātib⁹ restauratiuis ⁊ odoꝛādo humida embꝛoeādo caput cuꝫ
humidis ⁊ īfundēdo ītra oculos lac mulicbꝛe: ⁊ aliqui īfundunt
oleū amigdalaꝝ dulciū. ⁊ hec oīa valēt stante siccitate sine mā.
Et si sit siccitas cū humoꝛe melācolico ꝯpleꝛ intentio ꝑ similia:
sed opꝫ digerere humorē ⁊ eūare cū appꝛopꝛiatis. ⁊ ī his ē recur
rendū ad ea q̄ supꝛa dicta sunt de melācolia: ⁊ qm̄ vt fuit dictū
supꝛa in cāis: siccitas sepe ē cā subtiliatōis spūuꝫ ⁊ sic parat ad
resolutōeꝫ vel minoꝛatōeꝫ eoꝝ. Iō ad hanc ītentōeꝫ faciūt au/
ctoꝛes colirīū ꝯueniēs de succo granatoꝝ ⁊ fit vt infra vt dicit
Aui. vt sumaꝛ succus granati muzi ⁊ decoquaꝛ vsqꝫ ad medie/
tatē ⁊ remoueaꝛ ab igne ⁊ misceaꝛ cū eo medietas ipsi⁹ de mel/
le ⁊ ponaꝛ sub sole ⁊ admīstreꝛ. ⁊ istā ꝯpōneꝫ accepit Raſ 2° cō
tinētis quasi ī eisdē verbis dicit: cōposui hoc colirīū ꝓ acuitate
visus mihi ⁊ ꝓfuit mihi valde: ꝯpꝛessi granatū muzū ⁊ extrahi
succū ⁊ feci bullire vsqꝫ ad medium supꝛa ignē: deīde addidi de
melle dispumato q̄ꝫtuꝫ dimidia ꝑs succi p̄dicti ⁊ iteꝝ feci bul/
lire vsqꝫ ad mixtionē ꝑfectā ⁊ posui ad soleꝫ ꝑ. xx. dies: postmo
duꝫ colirizaui ex eo ⁊ visus meus est fact⁹ multuꝫ acutus. Re/
stat nūc ponere curā lesiōis visus ꝑꝑ malum sitū chꝛistaloidis
qui tn̄ si fuerit antiquat⁹ nō curaꝛ: sꝫ in pueris aliquotiēs cura/
tur. ⁊ curaꝫ eius posuit Azaran⁹ dicit sic: Curatio eius quādo
accidit ī pueris aut si nati fuerit cuꝫ hac egritudine: est ꝙ apte/
tur capitale sui cubilis in quo iaeēt ⁊ ponaꝛ eis ex opposita par/
te egritudinis candela accēsa. s. si fuerit chꝛistaloides declinās
superius: ponaꝛ inferius. ⁊ si permutaꝛ egritudo ad aliā parteꝫ
ponaꝛ ex eius opposito ⁊ ita rectificabiꝛ. Et addit: ⁊ ex eis que
multū conferūt in hoc casu est vt misceanꝛ in filo pꝛeciosi lapi/
des diuersoꝝ coloꝝ vel ēt lapilli de vitreo diuersis coloꝛib⁹ co
loꝛificati ⁊ suspendaꝛ filū ad puerū a parte opposita egritudinis
⁊ ꝯtinuo respiciat illud donec redeat chꝛistalina ad locū ꝓpꝛiū
⁊ tunc sup. remoueanꝛ talia ⁊ ꝯfoꝛteꝛ postea oculus cū medicis
ocularibus aliqualr exiccantib⁹. ⁊ per istū modū artificiosū po/
test remoueri aliquotiēs strabositas oculoꝝ ī pueris. Et ad abū
dantioꝛē doctrinā ponā vnam breuē tabulā de medicinis valē/
tib⁹ in debilitate visus: quedā sunt que faciūt hoc abstergēdo:
q̄dā lenīēdo: quedā per manifestas qualitates calefaciēdo: q̄daꝫ
infrigidādo ⁊ alia humectādo vel exiccando: quedā ex ꝓpꝛieta/
te spāli ꝯfoꝛtādo que colligunꝛ ex sūmis auctoꝝ pꝛecipue Ra/
sis 2° ꝯtinētis vt ex his diuersis posset medicus diuersa ꝯponē
coliria ⁊ diuersas ꝯfectōes. De calefaciētib⁹ ē nux muscata zin
ziber piper maxie longus acoꝛus. De īfrigidantib⁹ ē albumen
oui mucilago psilij aqua rosata ⁊ poꝛtulace ⁊ similia. De exic/
cātibus ē sicut tutia rose climia ⁊ similia. De leniētibus ē lac al
bumen oui. De abstergētib⁹ ē mel ꝓpꝛie ⁊ oleū de kerua. Naꝫ
de eo dicit Rasis eū bibiꝛ mundificat quicquid ē ī oculis ꝺ hu
moꝛib⁹ grossis maxie cū bibiꝛ cū aqua īfusionis aloes. idem fa/
cit succus curcume succ⁹ centauree minoꝛis. oleum ēt balsami
potatuꝫ colirizatū facit idē. succus ēt cepe cū melle colirizatus
ad idē facit. ⁊ succ⁹ feniculi desiccatus ad solē ⁊ mixt⁹ cū coliri/
is valet. ⁊ gūmi inuētus in stipitib⁹ feniculi valet: ⁊ est maioꝛis
violentie. ad hoc singularissime laudaꝛ ab oculistis succus apij
succ⁹ trifolij. ⁊ rutha ēt comesta ⁊ colirizata multū laudaꝛ. ⁊ ēt
celidonia ⁊ berbena ⁊ succi caruꝫ ⁊ sanguis testudinis ⁊ aq̄ epa/
tis hyrci assi in quo ē piper de quo dictū est licet Rasis consen
tiat super oē epar. postea sūt genera fellis de quibus ē fel galli/
ne leuius ⁊ perdicis. postea fel poꝛci thauri vrsi vulpis lupi vel
turturis gruis canis leporarij ⁊ turdi singulr ⁊ fel zaboꝛ ē val/
de laudatū: ⁊ est piscis dictus variolus seu spinola. Pinguedo
serpētū mixta cuꝫ melle ⁊ oīs maneries aluminis abstergit visuꝫ
⁊ fumus picis valet debilitati visus ꝓueniēti ab humoꝛe gros/
so: ⁊ eban⁹ abstergit ꝺbilitatē visus als obscuritatē. dicit Sy.
ianuēsis qḋ ē quoddā lignū nigrum interius soliduꝫ pulchꝛuꝫ:
debet sic disponi vt teratur ⁊ de limatura eius cribꝛata per pā/
num sericū ponaꝛ in vino odoꝛifero: ⁊ eū eo fiat sieꝛ isopus ap/
positus

positus in cibarijs remouet obscuritatē visus: vt vult Ruffus ⁊ ciminū comestū abstergit visuꝫ: ⁊ rosmarinus cū oībus floribus suis ⁊ semib⁹ ⁊ stipite colirizatus cum melle acuit visum: ⁊ semē eius bibitū ꝑ se facit idem. Cassia li. est singularis iuuamēti: ⁊ in comestione ⁊ in colirizatiōe: myrrha ēt colirizata abstergit obscuritatē: ⁊ zuccaꝝ candū similiter ⁊ marchesita combusta: ⁊ nō ꝯbusta facit idē: ⁊ his suꝫ ꝯtēt⁹: ⁊ sic ē finis capituli.

Caplm̄ 26m de tumore palpebrarū.

Pithimētur ex epithimate qđ in capitulo de obtalmia nominauimus.

Equitur capituluꝫ de tumore palpebraꝝ ī quo nō discurrā seruādo ordinē inceptū ꝓpter breuitatē caplōꝝ: ſꝫ tm̄ ponā cās ⁊ spālia signa ⁊ breuē curā. caplm̄ habuistis supra lr̄aliter. Sꝫ ꝓ intelligētia sciēdū est ꝙ multe sūt dispōnes palpebraꝝ. ſꝫ Rasis fuit breuiloquus: q꞉ vt ipse dicit in fine libri loqui de omnib⁹ his mensurā huius libri trāscēdit. sed Auic. plures ponit. Nota pRO q⁹ tumor palpebraꝝ quidā accidit a cā extrīseca vt a causa primitiua ex percussione vel casu. Nā ꝓpter dolorē fit flux⁹ humorū ad palpebras vel a cā intrinseca corporali. ⁊ hoc aliqñ ex dn̄io sanguinis vel colere vel melācolie. aliqñ a vētositate aliqñ a vaporibus. Nā cōiter ex īdigōne cibi post somnū aduenit tumor palpebraꝝ. ⁊ aliqñ ex debilitate digestiue cerebri ⁊ mēbrorum vicinoꝝ oculis multiplicaꝛ humiditas que recipiꝛ ī palpebris ⁊ facit tumorē. Signa haꝝ si sit a cā extrinseca sunt manifesta. Nam sequiꝛ ēt dolor vehemēs. aliqñ si sit mā a cā colerica mixta sanguini manifestaꝛ ex dictis supra vel a colore fusco vel a colore rubeo ⁊c̄. Si ex mā melācolica declaratur ex grauitate palpebraꝝ cū quadā offuscitate palpebraꝝ. ⁊ cū dixit Rasis ꝙ fiat sicꝛ dictū in obtalmia itelligiꝛ hoc q꞉ in obtalmia aliqua sūt sicꝛ ad calidū declinātia aliqua ad frigidū. de calidis intelligiꝛ hoc facta euōne debita ⁊ facta diuersione vel euōne. ⁊ de frigidis intelligiꝛ ī principio vbi mā calida cēt ī fluxu: q꞉ si iā mā cēt fluxa ⁊ mā frigida nō ꝯuenit illud sicꝛ q꞉ frigidū nisi fcā euōne si mā sit sanguinea facta flōmia ponanꝛ repcussiua. ⁊ in processu vbi sit alia mā ponaꝛ aliquod resoluēs vt cū modico fenugreci: camomilla. si sit ex percussiōe oꝫ intēdere cū doloris mitigatōe vt cū vitellis ouoꝝ ⁊ oleo ro. si mā sit flegmatica fiat digō deinde euō. si mā sit vētosa fiat resolō illius vētositatis cum sacellis ⁊c̄. ⁊ tunc maxīe intēdaꝛ ad regimē ⁊ stomaci ⁊ epatis. si sit melācolica primū intēdaꝛ cū humectātib⁹ ex decoctōe fenugreci. se. lini altehe ⁊ similib⁹. ⁊ postea cū resoluētib⁹: ⁊ sic ē finis.

Caplm̄ 27m de pilis inuersis.

Si pilus fuerit vnus aut duo alijs pilis palpebraruꝫ cū mastice sūt ānectēdi aut oleo seni vel radicitus euellātur: ⁊ loca a quibus euulsi sunt cū ferro acuto aut acu adurātur. Si aūt multi fuerint necesse est vt caro palpebre incidaꝛ: tamen de hoc nostri libri mēsura pretergrediꝛ.

Et circa capituluꝫ de pilis inuersis ēt discurremus breuiter sicut in supiori. Cāe igiꝛ talis inuersiōis ꝯtingere pn̄t ex cāis ꝯctionis ⁊ corugatōis capiloꝝ. ⁊ tales sūt cāe diuertētes. Nā nimia siccitas facit ad corugationē pili ⁊ inde inuersanꝛ in palpebra. sumiꝛ ēt ex parte dispōis mēbri vt ex tortuositate pori ꝑm ꝙ egrediꝛ mā cōuertēda in piluꝫ: ⁊ sic remanet pilus tortuosus. si autē fiat pili tortuositas ꝓpter tortuositatē pori aliud remediū ē efficiendū q̄ꝫ si sit ex mā adusta. sed de his auctores non faciūt mētionē tāquā supponētes regimē ꝯueniēs. Signa sunt ex se manifesta. Mesue ponit quattuor intētiones. pa ꝑficiꝛ cū pili difformiter se habēt opꝫ equare pilos accipere eos ⁊ eleuare. alligetur pilus tortuosus cū recto cū aliquo leuis viscositatis vt mastice vel cū sputo ⁊ colla: cū colla casei vel alio glutinoso. 2m ingenium ē ꝑm Mesue ⁊ ē laboriosuꝫ oꝫ videre pilū tortuosū: deinde oꝫ ꝑforare palpebrā cū acu subtilissima a parte interiori ad partē exteriorē ⁊ ponere pilū intra foramen acus. ⁊ sic trahitur pilus per foramē factū ⁊ sic remanebit pilus rectus: ⁊ sic fiat de alijs si sint plures. 3m ingeniū ē vt pili tortuosi eleuanꝛ. ⁊ qm̄ postea gn̄abiꝛ: sile pōit remediū. nā extracto pilo tortuoso cū artificio iubet Aui. Raſ. ⁊ Meſ. ꝙ cauterizeꝛ loc⁹ cū acu ignita vel stilo ignito ⁊ fiet caro callosa ⁊ īde āpli⁹ nō gn̄abiꝛ pilus. 4m īgeniuꝫ ē: q꞉ talis pilus aliqñ fit ꝓpter mām adurentē si sint plures pili talr̄ male se hn̄tes: oꝫ nō solū euellere pilū ⁊ cauterizare: ſꝫ oꝫ remouere totā cutim: ⁊ remota illa carne adusta melācolica fiat renouatio noue carnis ī qua nō regenerabiꝛ postea talis pilus tortuosus. Nota q⁹ oua formicaꝝ posita sup̄ locuꝫ extractis pilis ꝓhibēt gn̄ationē piloꝝ: ⁊ sic reliqua multū exiccātia si sit vnus aut duo. nā si essent plures tortuosi q̄ꝫ recti: recti fierent tortuosi. iō dicit tex. si sunt duo tortuosi vel pauci ⁊ recti sint plures ⁊c̄. est finis capituli.

Caplm̄ 28m de catarracta siue aqua descēdēte ī oculo.

Quādoqꝫ videꝛ alicui ꝙ ante se habeat cimices vel alia parua corpora subtilia ⁊ radiosa. Qđ aliqñ cā stomaci aliqñ ex ꝓprio nocumēto ipsi⁹ oculi ꝯtingit: iōqꝫ differētia īter hec duo ꝯsiderāda est: neqꝫ ꝓ paruo ē habēduꝫ cū hoc accidēs euenerit. Ex eo nāqꝫ ꝙ cā stomaci accidit nō ē multuꝫ timēdū ꝙ oculo nocumētuꝫ īferat. Ex eo vero ꝙ ex ꝓprio vicio oculi ꝯtingit valde timēdum est: hoc eiꝫ aque pricipiū existit. Hec aūt passio duꝫ recēs est ⁊ in pricipio cū medicinis curabilis est. sed cū iaꝫ ad ꝑfectionē deuenerit sanari nō potest nisi cū īcisione: ⁊ fortasse ēt incisio ꝓdesse nō poterit. Quapp differētia īter hec duo p̄dicta diligēter ē īuestigāda que ē ꝓut dicem⁹. Qñ imaginatōes videnꝛ vtriqꝫ appere oculo existimāduꝫ ē hoc ꝯtingere ex vicio stomaci ⁊ ecōuerso. Et cū imaginatōes in hora fastidij ⁊ ī hora male digōnis plura solito videnꝛ: in hora aūt famis ⁊ laboris pauciora apparēt: existimādum est ēt hoc ex stomacho eē. Et si exquo iste imaginatōes acciderūt duo p̄terierūt mēses aut plures ⁊ ī pupilla nō fuerit visa ꝯturbatio: existimādū est hoc ex stomacho eē. Qñ autēꝫ iste imaginatōes sibi aggregate fuerint: pillulas cochias ī potu tribue. ⁊ si passio oīo remoueꝛ iaꝫ existimatōes predicte certificate erūt. Si aūt vni tātuꝫ oculo appuerint ⁊ vno mō ī horis oībus permāserint existimāduꝫ ē viciū aque adesse p̄cipue cū in pupilla nō fuerit offuscatio: nāqꝫ si fuerit in pupilla dubitatio iaꝫ tūc erit sublata. Cū aūt passio in oculo propria fuerit: ꝓhibēdū est īfirmo ne cū vētosis minuat sanguinē nec ex brachio: nec comedat pisces nec omia que humectare pn̄t. Uēter quoqꝫ frequēter soluēdus ē ex pillulis cochijs: ⁊ eger ex calefactiuis ⁊ desiccatiuis nutriēdus est. idromel p̄terea in potu ē ei tribuēduꝫ. ⁊ in oculis sicꝛ de fellib⁹ mittēduꝫ. Sicꝛ de fellib⁹ qđ ꝓficit aque in principio ⁊ dilatatōi pupille ⁊ eis qui post occasuꝫ solis nō vidēt ⁊ tenebrositati visus que ē ex humore. ℞. fellis gruis fellis saborh fellis hircini fellis ancipitris fellis aquile fellis perdicis oīuꝫ siccoꝝ: vnū aut plura: sumāꝛ quoqꝫ de oībus. ʒ. x. istoꝝ siccoꝝ euforbij colloquītide serapini oīum añ. ʒ. v. trita aggregētur ⁊ ꝯspergātur ex succo feniculi teneri ⁊ mittatur in oculuꝫ.

Quando alicui videtur. Post expeditum caplm̄ de debilitate visus ⁊ duab⁹ malis dispōibus palpebraꝝ: q̄ etiā faciūt ad debilitatē visus: ⁊ qm̄ debilitatis visus cā sepe ē in oculo imago: vt dictū ē supra: ⁊ sepe cā ē aqua ī oculo siue catarracta. Jccirco ꝯueniēter post dicta capl'a sequiꝛ caplm̄ de catarracta siue de aqua descēdente ī oculo. Et qm̄ ipsi⁹ catarracte initiū sepe manifestaꝛ per imagines apparētes in visu ⁊ talis dispō cuꝫ est in principio. s. catarracta ꝑm veritatē dicebat Aui. caplō ꝓprio qñ succurriꝛ ī eius pricipio: ꝯfert in ea regimē. s. cū dieta ⁊ medicinis. illi aūt que cōfirmata ē nō est ꝯueniēs nisi cura cuꝫ instrumēto: vñ nō est ꝓ ꝑuo habēdū cum apparēt imagines: vt dicit Rasis ī tex. fuit igiꝛ ꝯueniēs in hoc caplō vt hēanꝛ ꝑfecta signa principij catarracte: ⁊ qm̄ nō oēs imagines sunt euidēs signū ad ipaꝫ catarractam fuit ꝯūter necessariū in p̄nti caplō ponere distinctioneꝫ de imaginib⁹ ad cognoscēdū que istarū significat catarractā ⁊ que nō. ⁊ ita Rasis in hoc caplō principalr̄ duo facit: qm̄ prio facit qđ dictū est ponēdo diuersitatē īter dictas imagīes ⁊ declarando que sunt signa catarracte ⁊ que nō. 2o ꝓsequiꝛ de cura catarracte. 2a ibi: Cū ergo hec passio in oculo ⁊c̄. Prima adhuc posset diuidi ī tres ꝑtes. Primo ponit vnā diuisionem de imaginib⁹ apparētib⁹ ī oculis. 2o ponit necessariā habēdaꝫ cōsiderationē ī dictis imaginib⁹: vt que illaꝝ sit que significat catarractā: ⁊ que nō ꝓpter timorē: ne si occurramus ī pricipio catarracte fiat postea cura ad modū difficilis: puta cū ferro aut īpossibilis: ⁊ qm̄ de dictis imaginib⁹ ille que nūciāt aquam sunt que sunt ꝓprie oculo: vel cōitate cerebri imediata: ⁊ nō ꝑ cōitatem stomaci vel a toto. iō ī tertia ꝑte declarat que sunt imagīes ꝓprie oculo ⁊ que ꝑ cōitateꝫ. 2a ibi: Nā ꝓ paruo est habēdum ⁊c̄. 3a ibi: Qñ imaginatiōes que videnꝛ ⁊c̄. Et sic diuidēdo capitulum pꝫ ꝙ hoc ē caplm̄ principalr̄ de catarracta ⁊ nō đ imaginibus vt aliqui ponūt. nā hic nō determinat de imaginibus nisi vt sunt signa ad cognoscendū catarractā in pricipio eius: ⁊ hoc manifestaꝛ ī ꝓcessu capituli: q꞉ Rasis nō ponit nisi curam catarracte ⁊ nō curā imaginū: q꞉ de cura imaginū satis dictuꝫ ē superius ī diuersis capitulis ⁊ de cāis eaꝝ: p̄cipue in caplō đ vertigine ⁊ scotbomia ad queꝫ locuꝫ reccurratis vbi videbitis multa corrigenda cōiter male itellecta ad caplm̄ de imaginibus faciētia: est etiā determinatū de cura imaginū ꝑ ꝓprietatē oculi siue ex ꝑte tunicaꝝ siue ex ꝑte humoꝝ: vt visū ē supra ī caplō de vlceribus oculoꝝ ⁊ de albugine: ⁊ hic de his tractaꝛ vt sūt signa tm̄. De prima ergo ꝑte dicit Rasis qñ alicui videꝛ: vt añ se hēat cimices aut alia ꝑua corpa subtilia ⁊ radiosa: que ali-

quādo cā stomaci sup. fiunt tales imagines ꝑ cōitatē vaporum
ad ipsos oculos ꝛ qñqꝫ ex ꝓprio ipsi⁹ oculi nocumēto ꝯtingunt
idest per ꝓprietatē ipsi⁹ oculi ledunt principalr: qm̄ super hec
imagines differēter significāt euentū catarracte. Addit tex. iō/
qꝫ inter hec duo ꝯsiderāda ē. Et de 2ª parte ꝯsiderādo dixit:
Neqꝫ ꝓ paruo habēdū ē cū accidēs hoc euenerit sup. de ima/
ginib⁹ imo sup. ē habēda bona ꝯsideratio ꝓpter dubiā signifi/
cationē ipsaꝝ. ꝓpterea addit: Ex eo nāqꝫ ꝙ cā stomaci accidit
non ē multū timēdū ꝙ oculo nocumētū inferat. s. ad gñationē
catarracte ex eo eīm ꝙ ex ꝓprio. s. vicio oculi ꝯtingit valde ti/
mendū ē. hec eīm. s. imago oculi que ē vicio ꝓprio oculi aq̄ pri/
cipiū existit. i. ē signū principij catarracte. ꝛ ponēs cām necessi
tatis huius aduertētie in cognoscēda catarracta ī principio di/
xit ꝯtinuādo: Hec aūt passio. i. catarracta dum recēs ē ꝛ ī prin
cipio cū medicinis curabilis existit. i. cū debita dieta ꝛ medicis
interius exhibitis ꝛ localibus oportunis. si aūt iā ad ꝑfectionē
idest ad cōplemētū ipsi⁹ deuenerit sanari nō pōt nisi cū īcisiōe.
ꝛ fortasse ēt incisio prodesse non poterit. quaꝑꝑ dr̄ia inter hec
duo predicta. s. de dictis imaginibus diligēter ē inuestiganda
que ē ꝓut dicemus: Hec tota lr̄a ē clara cū dictis suppletōib⁹
vt videtis si declaret vnū verbū in vltima parte ꝑ hoc q̄d di/
cit ꝙ fortasse incisio ꝓdesse non poterit vbi catarracta erit cō/
pleta. Ubi nota ꝙ per īcisionē intellexit depositionē catarracte
deorsuꝫ. nā vbi erat egritudo oppilatiua ꝛ egritudo ī via vt cla
rius infra dicetur loco suo ꝑ depōnem ipsi⁹ ꝛ remotionē eius a
directo pupille fit curatio sicut ēt stante lapide ī collo vesice ali/
quotiēs ꝓhibēte exitū vrine si deponat̄ ad ꝯcauū vesice eleuan
do crura ꝛ ꝯcutiēdo nō ampli⁹ īpedit̄ exitus vrine: ꝛ ita ē d̄ de/
positōe catarracte que vbi pri⁹ oppilās ꝛ stans media ad dire/
ctum pupille ꝓhibebat delationē spūum ad christaloidē: ꝛ sic
visionē cū deponit̄ deorsuꝫ remoto dicto impedimēto ī via ēt
causabit̄ visio. sed talē depōnem catarracte appellant īcisionē
q: talis ꝑficit̄ cū ferro. s. cum acu ꝑforāte tunicas oculoꝝ: ꝛ ita
aquam īspissatā que catarracta nominat̄ deponente. sed ꝑ hoc
q̄d dixit ꝙ aliquotiēs incisio nō ꝓdesse potuerit. ꝛ sic ponit ca/
sum aliquotiēs desperatū si inspissēt̄ hoc euenire pōt ꝑꝑ duas
causas. vna cā qm̄ alique sunt catarracte vt īfra loco suo vide/
bit̄ que nō sustinēt depressionē ab acu ꝓpter diuersas cās d̄ q/
bus videbit̄ infra loco suo ita ꝙ nō oīs sic curari pōt ꝛ sic inci/
sio. i. ꝑforatio cū acu nō ꝓderit ad curā. vel alr̄ talis incisio ꝓ/
desse nō poterit ēt si sup. deponat̄ catarracta. s. ad restituēdum
operationē visiuā: q: forte maliciata ē nā hūoris albuginei ꝛ q̄si
corrupta ita ꝙ nō remanet debitū mediū ad delationē specierū
ꝑꝑ catarractā que ex multo tp̄e dictū humorē extraneauit ꝛ sic
nō ꝓderit ad visum depositio catarracte. Sequit̄ ista ꝑs qñ
imaginatōes ꝛc̄. In qua declarat que sunt imaginatiōes facte
ex ꝓprio vicio oculoꝝ ꝛ que sunt signa ad catarractā ꝛ que sunt
imaginatōes per viā cōitatis que nō sunt signa vt sūt imagia/
tōes que ex stomacho fiunt. Et prio ponit tria signa ad declarā/
dū eas que fiunt ex stomacho. 2º ponit signū ad declarādū qñ
imaginatio ē ex ꝓprio vicio oculi. 2ª ibi: Si aūt vni oculo tm̄.
Pria posset diuidi in tres partes fm̄ ꝙ tria signa ponit. 2ª ibi:
Et si ex quo iste imaginatōes ꝛc̄. 3ª ibi: Qñ aūt iste cognatōes
ꝯgregate fuerint. De pria parte dixit: qñ imaginationes que
videntur vtriqꝫ apparēt oculo ꝯtingere hoc ē ex vicio stomaci
ꝛ ecōtrario sup. qñ vni tm̄ oculo apparēt declarat̄ ꝙ nō sūt ex
stomacho. rō huius dicti ē clara: qm̄ factis imaginib⁹ vicio sto
maci cū stomachus hꝫ directionē ad vtrūqꝫ oculū equalr rō/
nabilr manifestabit̄ imago ī vtroqꝫ oculo ꝓpter directōeꝫ eq̄/
lem stomaci ad vtrosqꝫ oculos. ꝛ hoc ē verū vt in plurib⁹ ꝛ q̄si
semper: q: pur ꝯtingere posset oppositū vt stāte vno oculo for/
ti ꝛ alio debili vt pꝫ ꝯsiderāti. Addit: ꝛ cū imaginatōes in hora
fastidij. i. replōnis stomaci ꝛ ī hora male digestiōis plures soli/
to videnᷓ. ꝛ in hora aūt famis ꝛ laboris. i. exercitij ꝛ maxie mē/
broꝝ īferioꝝ pauciora apparēt. Estimādū ē ēt hoc ex stomacho
eē. rō ē satis clara ex se ꝑꝑ fieri maiorē euaporationē hora replō
nis a stomacho q̄ꝫ hora inanitōis ꝛ famis. Posset tm̄ ī casu ꝯtin
gere oppositū vbi eēnt humores ī fundo stomaci a quib⁹ eleua/
rent̄ vapores qui eēnt cāe imaginū ꝛ per succedēte cibū fieret
cōpressio vapoꝝ tūc ꝯtingeret oppositū sicut declaratū ē ī simi
li ī de soda per cōitatē stomaci ad illū locū recurre sꝫ hoc ē raro
ꝯtingēs. Addit ponēdo aliō signū: ꝛ si ex quo iste imaginatōes
apparuerit duos ꝑterire mēses vel plures ꝛ ī pupilla ñ fuerit vi
sa ꝯturbatio estimandū ē hoc ēt eē a stomacho. hoc signū est sa/
tis clarū q: declarat̄ ꝙ ille imagines nō depēdēt ex vaporib⁹
māsiuis ī ipsis oculis sꝫ ex vaporib⁹ aliūde cōicatis nō ꝑsistēti/
bus sed qui ꝑ tp̄s resoluunt̄ ꝛ ī tp̄e multiplicant̄. Nā si fuissent
māsiui in ipsis oculis ex spacio duoꝝ mēsiū ꝛ vltra fuissent de/
ducti ad naturā aqueā ꝛ sic eēt facta ꝯturbatio ī ipso oculo vel
in pupilla: qm̄ vt dicebat Aui. ī caplō ꝓprio d̄ imaginatōibus:
ꝛ imaginatōes que sūt antecedētes aquā vt sup. sunt ille q̄ sunt
māsiue vicio oculoꝝ nō cessant gradari ī ꝯturbatōe visus vsqꝫ
quo descēdit cū eis aqua subito. ꝛ addit: ꝛ raro ꝑtrāsit sex men/
ses. s. quin fiet aqua. Addit ponēdo tertiū signuꝫ: qñ aūt iste
cognitōes aggregate fuerint. i. simul appareāt signa dicta su/
pra sup. ad certificādū si sint imagines dependētes vicio stoma
ci: pillulas cochias ī potu tribue. ꝛ si passio oīo remouet̄ iā esti/
matōes predicte. s. ꝙ sint dependentes ex stomacho certificate
erūt. i. tunc cū signis ꝑcedētib⁹ ꝯcludit̄ ꝙ tales imagiatōes nō
portēdūt aquā. ꝛ rō ē clara. Nā eūata mā a stomacho ꝑ pillās
ꝓpter quā fiebat euaporatio vel ex se vel debilitādo digestiuā
ꝯñter remouebunt̄ imagines ꝛ ita erit signū ꝙ tales imagines

erant dependētes ab eo. Sed nota ꝙ lꝫ ipse posuerit pillās co/
chias ꝓ eūone māe a stomacho. tm̄ credo meli⁹ si sumant̄ pillu/
le mitiores vt elefangine vel pillule de hiera. ꝛ ita cōiter vtunt̄
auctores hierapigra in casu. sꝫ quādo ist: nō sufficerēt possem⁹
audere ad illas. Cōsequēter ponit signū ad declarādū qñ ta/
les imagines ꝑdēt ꝓprio vicio oculoꝝ ꝛ sūt ille que significāt
catarractā ꝛ dixit: Si aūt vni oculo tm̄ apparuerint ꝛ vno mō
oībus horis ꝑmāserint estimāduꝫ est vt inde aque. i. catarracte
adest pricipiū cuꝫ ī pupilla nō fuerit offuscatio: nāqꝫ si fuerit in
pupilla dubitatio tūc iaꝫ erit sublata. i. tunc certificatio plana:
naꝫ antea semꝑ fuit dubia. Ex multis igit̄ simul sumptis possu
mus ꝯcludere apꝑentib⁹ imaginatōib⁹ vtrū sunt signa ad catar
ractā vel nō: q: difficile multū est cognoscere eius pricipiuꝫ. sꝫ
cū est ꝯfirmata est facilis cognitōis sꝫ difficilis cure. Et hoc est
q̄d dixit Serap. 2º breuiarij caplo ꝓprio cū dixit: Hec aūt egri
tudo qñ firmat̄ cognitio eius facilis ē. In inceptōe vero cogno
scit̄ sup. difficulter ꝑ significatōes ꝛc̄. Nā cuꝫ ꝯfirmat̄ egritu/
do destruit̄ visus. Cā aūt quare imagines in vno oculo fixe tm̄
ꝛ oībus horis ꝑmanētes ꝛ nō sic ī duob⁹ sunt signa catarracte:
est q: cuꝫ nocumētū essentiale ī albugineo existēs vtplurimū nō
sit equale ī ambob⁹ oculis: sꝫ ī vno magis q̄ꝫ in altero ꝓpter di
uersitatē oculoꝝ in potētia digerendi ꝛ expellēdi suꝑfluitates:
inde est ꝙ ī diuersis oculis non apꝑent imagines equales neqꝫ
vno mō: imo ī debiliori plures ꝛ fortiores apꝑent ꝛ sepe ī fortio
ri nō apꝑent vbi ī debiliori apꝑent cū fiunt ꝑ viā paulatine cō/
gestionis. Si aūt fiāt per viā defluxus ex cerebro vel pāniculis
maxie ex pāniculis intra craneuꝫ alligatis pāniculis ꝛ tunicis
oculoꝝ vt supra declaratū est ī anothomia oculi ꝑs dextra ca/
pitis nocumētū cōicabit oculo dextro ꝛ sinistra sinistro. ꝛ hoc
mō fit paulatina resudatio de humiditatib⁹ ꝑ dictos pāniculos
ītra humidū albugineū vbi fit catarracta: vñ fiunt īequalr ima
gines ī oculis: imo sepe ī vno ꝛ nō ī altero. Sꝫ si mā fluat ꝑ ner
uos obticos ex cerebro cū dicti nerui ꝑueniāt ad ꝯtactū in cru/
ciatōe coꝝ nō video quare nō recipiat̄ vapor vel mā equaliter ī
ambob⁹ oculis nisi sumat̄ diuersitas ex ꝑte resistētie vni⁹ oculi
magis q̄ꝫ alteri⁹. hoc tm̄ totū q̄d dictū est in hac parte ītelligat̄
nisi cā imaginū sumat̄ ex ꝑte tunicaꝝ maxime cornee. Nā vbi
vlcera cornee vel cicatrices ei⁹ sint cāe imaginū: tunc manebūt
imagines ī vno oculo ꝛ nō in altero ꝛ vno mō se hūtes ꝛ tm̄ ꝓno
sticat̄ descēsuꝫ aque vt pꝫ. Uñ dicebat Auic. in signis imaginū
ꝛ illa q̄ fit ꝓpter corneaꝫ significat cā eius ꝑdicta. s. de vlcere ꝛ
vt figat̄ aliquo tp̄e nō addēs ꝛ nō ꝑducēs ad nocumētuꝫ ī ocu/
lo ꝑter se: q: s. nō sequit̄ alia offuscatio oculi que gradatim au/
geat̄ sicut in ea q̄ est ꝓpriū signū catarracte. Cōsequēter ponit
curā in illa parte. Cū aūt hec passio. Ista est 2ª pars pricipalis
capituli ī qua ponit curā ꝛ diuidit̄ in quattuor. Nā prio osten/
dit de quib⁹ est cauēn̄. 2º ponit curā ꝑ medicinas laxatiuas. 3º
quib⁹ est vtendū nutrimētis. 4º ponit medicamē locale ꝯueni/
ens ponēdo eius descriptōeꝫ. 2ª ibi: Ueter vero. 3ª ibi: Et eger
ex calefactiuis. 4ª ibi: E in oculis fiet. De pª parte dixit: Cuꝫ
aūt hec passio in oculo proprio fuerit. i. imago de qua dictū est
vnde significet̄ principiuꝫ catarracte prohibēdum est īfirmo ne
cuꝫ ventosis minuat ex collo vel sup. spatulis sanguinē neqꝫ ex
brachio: neqꝫ comedat pisces neqꝫ oīa q̄ hūectare pñt. Ex qb⁹
verbis colligit̄ ꝯ multos ꝙ extractio sanguis ꝑ vētosaꝫ est ma
gni timoris ī cura morboꝝ flegmaticoꝝ ꝛ nō tm̄ extractio san/
guinis ꝑ flōmiā: imo forte magis ledit q: sanguis qui ꝑ vento/
sam extrahit̄ est iā ad membra mādatus ꝛ subtilior q̄ꝫ sanguis
qui ex vena educit̄: oꝫ etiā vitare pisces ꝛ nutrimēta viscosa q:
addūt in cām catarracte. 2º intelligit̄ qñ catarracta est in prin/
cipio ꝛ eius curā intēdim⁹ cū medicinis: sꝫ qñ volūtas adest di
cebat. A. in cura ī caplō ꝓprio vt fiat cura cū instrumēto ꝑmit/
titur habēti aquā. i. catarractā adhuc nō inspissatā vt nutriat̄
piscibus recētibus ꝛ cibis humectatib⁹ ꝛc̄. ad ingrossandū eam
vt habilior fiat ad deponēdū cū acu: qñ ꝓpter nimiā subtilita/
tem eius erat ībediēs vt d̄poneret̄: ꝛ ita pꝫ ꝙ ista remedia sūt
ꝯtraria ī cura catarracte fm̄ diuersos modos curatiōis. sꝫ Ra
sis hic ī capitulo ponit curā istius ꝑ medicinas ītendēdo ei⁹ dis/
solutionē: ꝛ sic oꝫ ꝓhibere quecūqꝫ faciūt ad gñationē aque q̄
ē humiditas grossa que coagulat̄. ꝛ aliqui in casu nō tm̄ vitupe
rant istos cibos: sꝫ etiā ꝓhibēt in totū vinū: vt fuit Azaran⁹ ꝓ/
pter plurimā euaporationē faciētē etiā ad descensuꝫ humidita/
tum a cerebro. Dicit de scd̄a ꝑte ꝙ vēter frequēter ē soluen/
dus cū pillulis cochijs. nā iste pillule eūant mām flegmaticam a
cerebro ꝛ ab instrumētis sensuū: sꝫ sunt fortes multū: vt sepe di
ctuꝫ ē: vñ magis audēdū ē suꝑ pilullas aureas vel suꝑ pillulas
lucis: ꝛ sunt ꝓprie in casu vel hyeras magnas qñ pillule nō suf/
ficiunt. Sed nota ꝑ hoc q̄d dicit frequēter vt dixi supra ī caplō
debilitatis visus de nocte. A. ꝙ in passionib⁹ ocularib⁹ nō opꝫ
nimia frequētare solutiua: ne debilitet̄ virt⁹ ꝛ paucificet̄ spūs:
quoꝝ magna mēsura necessaria est ad oꝑationē visiuā. Cōseqn̄
ter ponit curam ꝑ nutriēda ꝯueniētia ꝛ in se ꝛ artificio: dicit ꝙ
eger ex calefactiuis ꝛ exiccatiuis nutriēdus est. Nā talia nutri
enda ꝯtraria sunt māe aquose: de quib⁹ videbit̄ specialius īfra
ī regimine. Et addit ꝙ idromel in potu ē tribuēdū pꝫ. Cōseque
ter vltimo ponit vnū colliriū ꝛ ē fiet de fellibus in casu valens.
Et posuit hoc vltimū remedioꝝ ꝑsupponēs nō esse vtendū hoc
colirio nisi ꝑcedētibus mollificatiuis solutiuis ꝛ debita dieta: ꝛ
tunc possum⁹ eo vti ad intētionē subtiliatiōis exiccatiōis ꝛ ab/
stersionis. Nā fel q̄dlibet fm̄ oēs simplicistas hꝫ virtutē subti/
liandi ꝯsūmēdi. Et fortiora eoꝝ sunt fel aīaliuꝫ volatiliū: ꝛ pre/
cipue eoꝝ que de rapina viuūt. Iō posuit ī ista ꝯpositiōe multa
talia

talia fell .i. Intrant etiā in hac ꝯpositiōe serapinū ⁊ euforbiū q̄ sunt multū fortiora ī exiccādo ⁊ abstergēdo. Sz istud nō debz exhiberi nisi prius sint experimētata alia coliria initiora. ⁊ quādo ista nō sufficiūt: possumus tūc audere ad istud q: ad vltimas egritudines vltime curatiōes sunt potētes ad ꝑfectionē. Et dicit ꝙ tale fiet dictū de fellibꝰ in principio aque īmittēdū ē. Signanter dixit ī principio q: in ꝯfirmata nō oz vti medicinis localibus: sz solū opatiōe manuali. Addit ꝙ ꝓficit etiā dilatationi pupille ītelligit qñ dilatatio pupille pēdet ex sup̄flua humiditate albuginei: ⁊ nō ex siccitate q: ī illo casu noceret. Addit etiā ꝙ ꝓficit his qui post occasuz solis nō vidēt ⁊ tenebrositati visus que ē ex humore frigido flegmatico cuiꝰ descriptio ē talis. ℞. fellis gruis fellis sabotb: ⁊ est piscis dictꝰ supra fellis hircini fellis ancipitris fellis agle fellis ꝑdicis oīuz siccoꝝ vnū vel plura ſm ꝙ intēdimus magis vel minus sumāt quoqz ꝓ omībus ʒ. x. istoꝝ siccoꝝ euforbij coloquintide serapini oīum añ. ʒ. j. trita aggregent cuz succo feniculi teneri .i. recētis ⁊ mittantur in oculum: ⁊ sic est finis textus.

Quid nominis imaginationum.

Expeditō sic textualiter caplo de catarracta ī quo plurima est facta mentio de imaginibꝰ lz nō de principali ītentiōe vt vidistis: sz solū ꝓ habenda vera noticia principij catarracte: ⁊ q: .A. fecit ante capitulū de catarracta. Propriū caplm de imaginibꝰ licebit nobis ad maiorē intelligentiā aliqua dicere de imaginibꝰ ſm morem nostrū: postea ꝓsequemur de catarracta spāliter ꝑ ordinē: similiter de imaginibꝰ. igit̄ p̄io videbit̄ de termino quid nōis ⁊ qd rei. 2° de diuersitate ⁊ speciebꝰ haꝝ imaginationū. 3° d̄ cāis. 4° ponemus signa. primo ꝓnostica deinde demōstratiua distīctiua ipaꝝ cāruni. Ultimo de cura sūmarie q: hic nō fit mētio de ipis principalr: q: nō tractat̄ hic de imaginatiōibus nisi pro quāto sunt signa vt dictū est. Pro primo sciēdū prius ꝓ intelligentia ꝙ imaginatiōes sunt duplices: quedā ꝯprehendūt̄ ⁊ ī lumine ⁊ sine lumine ⁊ tp̄e vigiliaꝝ ⁊ tp̄e somni: ⁊ hoc mō imaginationes sunt passiōes virtutis imaginatiue ⁊ tales sunt passiones vt plurimū ꝯtingētes in ap̄atibus cerebri vt in frenesi. ⁊ etiā tales aliquādo fiunt ex forti imaginatōe tp̄e vigilie ⁊ dicūt̄ fantasie: ⁊ de his nō est sermo. sz hic est sermo de imaginatiōibus que sunt accidētia ī virtute visiua oculoꝝ. De imaginationibus ergo oculoꝝ que tm̄ cōtingūt stante aere ⁊ medio peruio ⁊ illuminato: quid nōis talis imaginatiōis ē quedā ī oculo vel ī oculis apparentia que vel sibi similis nō app̄et in oculo mediocriter disposito ⁊ sano: ⁊ tales dicūt̄ imagines ī plurali numero ꝓpter magnā diuersitatē in eis ꝯtingētē: ⁊ in colore ⁊ ī figura ⁊ quātitate.

Quid rei.

Quid aūt rei dicit. A. imaginatiōes sunt colores qui sentiūtur corā visu: ac si eēnt in aere. Sed nota hic ꝙ ꝑ colores nō ītelligit ꝓprie veros colores terminatiuos visus ꝓ quāto sunt in extremitatibꝰ corporum opacoꝝ. Nā multa aliqualr peruia sunt que nō dicunt̄ veri coloris vt christallus que tū p̄nt videri ⁊ tm̄ ꝑuietate participant: ⁊ vltra ipsa obiecta vident̄. ⁊ de talibꝰ aliqñ fiūt imaginatōes qm̄ talia corpora sic representant̄. vñ catarracta leuis ⁊ rara nō impediēs lumē intra oculū penetrare aliqñ a patiēte ꝯprehēditur. ⁊ talis aliqñ videbit̄ eē quedā humiditas que repūtat semē humanū vt dicit Azaranꝰ: ꝑ colores ītelligit corpora que nō sunt ꝑuia paruitate simpliciter: qua mediāte reliqua corpora videmus qualis ē aer vel aqua. Innuit igit̄ Auic. ī diffinitōe vnaz diuisionē talē ꝙ eoꝝ que dicunt̄ imagines quedā sūt que comprehēdūtur ⁊ sūt vera corpora extra: quedā ꝯprehēdunt̄ tanq̄ eēnt extra ⁊ nō sunt sz sūt ī oculo. Ille igit̄ sūt imagiatōes que extra ꝯprehēdunt̄ ⁊ que a mediocri visu nō sūt apta ꝯprehendi ⁊ nō sunt ī cōi visu ꝯprehēsiōis sz tm̄ ab acutissimo visu ꝯprehendunt̄ vt dicit Auic. q: semꝑ ī aere q̄tūcūqz ꝑuio sūt quedā corpuscula que a visu subtilissimo videntur. si ergo talia vident̄ ab aliquo dicunt̄ imaginatōes. quedā ēt sūt imaginatōes que cōprehēdunt̄ vt eēnt extra oculū ⁊ sūt de facto ī oculo ēt ꝑꝑ acuitatē visus maximā. verūtm̄ hec duo occultant̄ a visibꝰ que non sunt ī vltimo acuitatis ⁊ nō imaginant̄ nisi ab eo qui ē vehemētis acuitatis in visu. Et dicit Auic. ꝙ tales nō sunt ad nocumētū. nā quāuis ītra oculū hūidū albugineū sit ꝑuiū: tm̄ nunq̄ est quin aliqui trāseāt per ipsū vapores qui ēt a virtute multū intense visiua cōprehēdunt̄: ⁊ ita ꝯtingit huiusmodi obiecta. ⁊ si sint quasi in vltimo ꝑuitatis īmutare talē virtutē que tm̄ nō sūt ad nocumentū: Rasis tm̄ circa hoc 2° ꝯtinētis videt̄ innuere hāc passionē eē ad nocumētū ⁊ ꝙ ē corrupta visio. Et ad clariorē noticiā circa hāc mām solet hic dubitari quō vapores intra oculū existentes possint videri q: sensibile positū supra sensuz nō causat sensationē ⁊ sic nec visionē ⁊c̄. Quidā dicūt ꝙ hoc dictū intelligit̄ solū in visione ꝑfecta sz nō ī visione nō ꝑfecta qualis est talis visio: q: tūc nō ē necessariū ꝙ obiecta īmutēt ꝑ mediū extrinsecuz. Sed circa hanc difficultatez breuiter dico p° ꝙ ista sñia ē dubia. s. ꝙ sensibile positū ⁊c̄. qm̄ lz in sensu visus forte habeat veritatē q: in eo oz mediū eē illuminatū. De sensu tamē tactus dicit plusq̄ Cōmētator ⁊ multi alij ꝙ nō ē verū: q: imo sensibile positū supra sensuz causat sensationē. ⁊ si dicat̄ ergo saltē in sensu visus stat difficultas: dicat̄ ꝙ in sensu visus ꝯcedit̄ ꝙ obiectū īmutat visuz ꝑ mediū illuminatū. ⁊ ꝙ mediū. s. pars albuginei illuminat̄ vt aliqui dicūt ⁊ illustrat̄ a christaloide: ⁊ sic per ipsuz mediū vidēt. Aliqui dicūt ꝙ hūores oculi suo lumine sufficiēter īmutāt christaloidē ad ꝓpositū de imaginibus ꝯtingētibus ex acuitate visus nō ē hic sermo: q: nō sūt ad nocumentū vt dictū ē. Sz qñ ꝯprehēdunt̄ ea que sūt in oculo tanquā sint in aere. ⁊ hoc ab oculo nō acutissimi visus de his ē sermo. Et hoc aliqñ cōtingit ꝑꝑ vapores eleuatos a stomacho vel aliquotiēs a toto vt in ꝯmotōe humoꝝ ꝯtingit ī crisi qñ vapores cōicant̄ oculo ⁊ rep̄ntant colores humoꝝ a quibꝰ eleuant̄ vñ alique ꝯprehēdunt̄ imagines citrine aliqñ rubee ſm ꝙ sunt hūores a quibꝰ eleuātur: aliqñ sūt citrini vel rubei ⁊c̄. Et sic apparent aliquando imagines citrine aliqñ nigre aliqñ albe. ⁊ iste imaginatōes q: raro ꝯtingūt ⁊ subito terminant̄ de his ēt nō ē multa determinatio apud auctores sz d̄ imaginibus ꝯtingētibꝰ a stomacho qm̄ cōicāt cū imaginibꝰ ī oculo ⁊ cū pēdētibꝰ ēt a cerebro ꝓ q̄zto stomachus hz directū aspectū ad oculū ⁊ ꝓ ꝑte anteriore cerebri: ⁊ iō d̄ his oībus ē principalis sermo. ⁊ iō virtute debili existēte ꝯtingit ꝙ ꝑcipiant̄ tales vapores vt corpora colorata ⁊ ꝯūr apprehendant̄ tales imagines que q̄zuis non semꝑ causent descēsuz aque: tm̄ tādē ꝑ īspissationē eoꝝ ī albugineo ē possibile vt deducant̄ ad nām aqueā ⁊ ad catarractā. Et hoc bñ nota qm̄ lz circa textū fuerit dictū de mēte Rasis ꝙ d̄ his que ex stomacho nō eēt timēdū de descēsu aque. Debet hoc intelligi qñ. s. isti vapores nō hn̄t permanētiā ⁊ fixionē ī oculo. qm̄ qñ finguut̄ nō apparet rō quare nō possent īspissari ⁊ ad naturā aqueā deduci. sz bñ verū ē ꝙ rariꝰ ab his fit aqua q̄z a vaporibꝰ eleuatis ex ipso oculo vel ex cerebro qm̄ tales vident̄ saltem ī virtute magis parati in aquā ꝯuerti: q: magis flegmatici sūt ex nā māe a qua eleuant̄. De imaginibꝰ ergo talibꝰ ꝯtingentibꝰ a stomacho vel cerebro vel ab oculo auctores faciūt mētionē sz maxie que ꝯtingūt vicio oculi sūt que ꝓpriꝰ declarant aquā siue catarractā. ⁊ iō de ꝯtingētibꝰ vicio oculoꝝ ponentur distinctiōes ⁊ spēs.

Distinctiones.

De ꝯtingentibꝰ igit̄ vicio oculi sit hec prima diuisio ꝙ quedā ꝯtingūt vicio cornee: q̄daz vicio albuginei: q̄dā ſz Rasiz vicio christaloidis. Uicio cornee ꝓpter vlcera q̄ p̄cesserūt ⁊ vestigia q̄ remāserunt in cornea q̄ sūt opaca: ipsa ergo vlcera opponūt se virtuti visiue ⁊ īmutāt mediū ita vt aliqñ videat̄ imago aliqñ grossa aliqñ longa ſm varietatē cicatricis derelicte ex vlcere: ⁊ sic ēt variant̄ in colore. ⁊ hoc maxie veꝝ est qñ vlcera facta sunt ī cornea ī directū pupille: q: si nō eēnt in directū pupille nō eēt ad nocumētū. Aliqñ ēt ꝯtingit ex nocumēto in albugineo: q: ex nocumēto albuginei ꝯtingit fieri talez imaginez ꝑꝑ vapores aqueos a cerebro ad oculū mādatos vel ꝑꝑ humiditatē aqueā subtilez ad albugineū humorez demandatā: vel ēt ꝑꝑ viā īdebite digōnis ⁊ īdebite expulsionis ibidez aggregatā: ⁊ hec est que aliqñ est principiū catarracte. ⁊ aliqñ ꝑ hos modos totus albugineꝰ humor corrūpit̄ ⁊ fit non ꝑuius. Uñ nota ꝙ q̄zuis vapor eēt subtilis ꝑ hoc tm̄ ꝙ ꝑmiscet̄ cū albugineo ꝑuio fit aliqñ res nō ꝑuia ⁊ ad lactis similitudinē declinās sicut ex ꝑmixtione aliquaꝝ reꝝ nō nigraꝝ fit res multū nigra: vt si bulliat vinuz nō coloratū cum corticibꝰ granatoꝝ fiet vinum nigerrimū: sic etiā ex rebꝰ ꝑuijs fit corpꝰ nō ꝑuiuz: sicut ex ꝑmixtione aque endiuie cū aqua feniculi ex illis sep̄atiz ꝑuijs cū aggregant̄ fit vna substātia lactea non ꝑuia. Alia diuisio imaginū q̄daz sunt noue vel de recēti apparentes: q̄daz antique ⁊ ex multo tp̄e. Alia diuisio q̄dam sunt cōes ambobꝰ oculis: q̄daz vni tātuz: ⁊ cū ambobꝰ est cōis: q̄dā est equalr ledens ⁊ quedā inequalr. Alia diuisio quedā est cōtinuo cū aduertentia apparēs: quedā nō semꝑ cuz aduertētia apparet. Alia diuisio dicte imagines qñqz diuersificant̄ ī q̄ztitatibus suis ⁊ sūt parue ⁊ magne: qñqz in essentijs suis ⁊ sūt grosse ⁊ subtiles ⁊ rare ⁊ spisse ⁊ nebulose. Et qñqz in sitibꝰ suis q: versus superiꝰ vel inferius oculi: ⁊ qñqz diuersificant̄ in figuris vt sunt muscose ⁊ cimicales filose ⁊ capillares: ⁊ ita diuersificātur in colore vt supra dictuz est.

Cause.

Iaz ad cās veniēdo primo cāe eaꝝ ꝑtiz declarate sunt paulo ante vt ꝓpter stomachū vel ꝑꝑ cerebrū vel ꝓpter oculuz cū ex eisdez resoluunt̄ vapores ⁊ se obiectant vel q: alterant albugineū vñ fit vt coloratꝰ ſm partes: ⁊ ita pōt visuz īmutare vel ex parte cornee principalr vt est dictū de cicatricibꝰ ī ea derelictis ex variolis ⁊c̄. pōt ēt ꝯtingere ex malitia ꝯplōnis sine mā sine p̄ntia humidi nec vapoꝝ aduenietium. Nā malitia ꝯplōnis fride facit ad īspissationē humidi quo humiduz postea fit non ꝑuiuz ⁊ sic ꝯtingūt diuerse imagines ſz diuersitatē partiū que īspissant̄ a frido: ēt caliditas pōt eē cā huiꝰ ꝯuertēdo vapores a cerebro: ēt caliditas pōt distēperare cōplexionez albuginei. Nā ꝯplexio facit ad diafaneitatē ⁊ turbulentiaz ex quo insequit̄ mixtionē elemētoꝝ diuersis modis mixtionis facit ꝙ aliqñ est clara aliqñ turbida ad varietatē ergo ꝯpositoꝝ sequit̄ diuersitas seu varietas ꝯplōnis: ⁊ sic caliditas īmutabit: ⁊ hoc hz locuz ī oī ꝯplōne sine mā ēt ꝯplō sicca q̄ facit aggregatōez ꝑtiū ad īuicē q̄ ꝑ vnionē fiūt opace q̄zuis prio ñ eēnt opace ⁊ fiūt imagines. Dicit Raſ 2° ꝯtinētis ꝙ ēt aliqñ īspissatur substātia christaloidis ⁊ reducit̄ ad imaginē. sz hoc est difficile apud tenentes ꝙ visio fiat in christaloide: sed pōt verificari apud tenētes ꝙ visio fiat ī cruciatiōe neruorū obticoꝝ quātum ē ex ꝑte medij vt pz ꝯsiderāti: tm̄ per aliā cām est difficile stante christalina īspissata ex cōi doctrina. Nā ad visiōez requirit̄ certa p̄paratio specieꝝ ī parte christaloidis: ēt si fieret in cruciatōe que nō possz debite fieri ipa taliter inspissata exn̄te.

Signa.

De signis ꝓnosticis p̄io dicat̄ ꝙ in habētibꝰ variolas in oculis que deducūtur ad vlcera expectare oz imagines oculoꝝ pz. Idē ītelligat̄ de vlcere sequēte alia ap̄ata diurna. Alia cōclusio ī habētibus debilē stomachū ⁊ vtētibus regimine ciboꝝ grossoꝝ longā morā trahētibus ī ore sto

maci ꝯiuncta capitis caliditate ⁊ debilitate oculoꝝ expectare oꝫ imagines pꝫ cōsiderāti ex parte cāruꝫ. Alia cōclusio ī quibꝰ sunt oculi varij ⁊ humidi occurrēte cā frigida excessiua ad oculos vel ex pte aeris frigidi vel medicaminū occurrētiū frigidorum ēt expectare oꝫ imagines: pꝫ ꝓpter diuersaꝫ inspissatiōeꝫ humidi albuginei. Alia ꝯclusio ⁊ vltima de his in vtētibꝰ cibarijs euaporatiuis ⁊ gn̄antibꝰ vapores grossos ⁊ humidū grossum: vt ē de comedētibꝰ cepe: ⁊ de potantibus vina dulcia nigra: ſꝫ fortia in his expectare opꝫ futuras imagines. Signa ad bonū in imaginibꝰ qn̄ cuꝫ rēctificatiōe regis remouent̄ imagines est significatio bona pꝫ. Alia cōclusio ēt ad bonū ⁊ ē. A. qn̄ ꝯtinuat̄ sanitas oculi ⁊ īcolumitas eiꝰ qui habuit imagines sex mēsibus ē ſm plurimū in securitate. s. a casu in aquā. Alia ꝯclusio cuꝫ vides imagines remoueri ⁊ redire ⁊ addi ⁊ minui: dicit A. scias ꝙ nō sunt aquose: pꝫ q: tales nō habēt cām mansiuam fixā. Alia ꝯclusio ꝓnostica ad malū cuꝫ nō cessant imaginatōes gradatim augeri vel q: plures numero appeant: vel q: grossiores vel maiores: vel cuꝫ sunt clare lucide appent velut nubes si cū hoc augeat̄ ꝯturbatio visus expectare oꝫ aquā ⁊ catarractā nisi bn̄ficio medici corrigant̄. Alia cōclusio ꝓnostica ad malum imagines sequētes inspissationē humidi factā ꝑ exiccationē naturalem: vt ī senibꝰ nō sunt corrigibiles: ēt si fiat ꝑ cām accidētalem multū diuturnā difficile reducūtur: pꝫ cōsiderāti. Ultia ꝯclusio ꝓnostica ad malū imagiēs sequētes vlcera cornee grossa vel ꝓfunda vel cicatrices eorū vix vel nūquā curant̄. ⁊ ita si fuerint in directo pupille vel priuat̄ visus alioꝝ obiectoꝝ extrinsecus vel saltē diminuit̄: ⁊ fit eoꝝ ꝯprehensio corrupta: q: obiecta talia ꝯprehēdunt̄ vt ꝑforata vt statim videbit̄ in signis demonstratiuis: nō tū he imagines ducūt ad aquaꝫ vt pꝫ. Signa demōstratiua generis sunt ex se manifesta. Sed demōstratiua specieꝝ. i. cāruꝫ sic habētur si fiat a cōitate totius dictū est: q: antecedunt febres ⁊c̄. Si fiat vitio stomaci differenter ab illis q̄ fiunt vitio oculi oēs cōueniunt in hoc ꝙ imagines sunt cōmunes ābobus oculis: signū est ꝙ est ꝑ cōitatē ab inferioribꝰ mēbris: q: non ē sic ꝓbabile ꝙ a cerebro ad vtrūqꝫ oculū demandantur. Scdm signū ē si a stomacho augent̄ apud replōnem ⁊ minuūtur apud inanitionē: ⁊ in his recurrere ad dicta circa litteram. Tertiū signū ē qn̄ imagines iste sunt fixe ⁊ quasi vniformes: signū ē ꝙ ē vitio oculi. ſꝫ si aliqn̄ ꝯprehendunt̄ ⁊ aliquādo nō: signū est ꝙ est vitio mēbroꝝ inferioꝝ. Quartū signū est ꝙ iste imagines maxime intēdunt̄ stante lesiōe stomaci: ſꝫ si sūt vitio stomaci ⁊ remittūtur tpe inanitiōis: non aūt īmutant̄ si sint vitio oculi. Quintū signū est ꝙ sumpta pigra remouētur imagines: q: ꝑ pigrā a stomacho remouet̄ cā faciēs tales imagiēs: signa aūt ꝑ ꝓprietateꝫ oculi dicant̄. Una cārum maxime erat acuitas visus vn̄ ꝯprehendebat que ab alijs nō ꝯprehendūt̄: iō sunt ponēda signa quibꝰ distinguūtur: vn̄ ꝓpter acuitatē visus fiūt tales imagines. est ergo primū signū ꝙ visus natꝰ ē oīa cōprehēdere corpa ⁊ minuta ⁊ mediocria: ita ꝙ quāuis ista minuta corpora ꝯprehēdat: nō tamē hoc est ad nocumentū: ⁊ bn̄ pōt etiā alia ꝯprehēdere. Scdꝫ ē ꝙ tales imagines sunt leues. i. cōprehendunt̄ ab oculo leues multū ⁊ remisse. Tertiū signuꝫ qn̄ tales imagines nō sunt ſm vnū modū ⁊ vnā quātitatē ⁊ figurā ⁊ formā: imo fit variatio ſm diuersas dispōes: verbigratia diuerso tpe inanitiōis ⁊ replōnis diuerso mō ante cibū ⁊ post cibum: ⁊ ita vniuersalr ſm diuersuꝫ modū se habēdi corꝑis: ⁊ ex pte ciboꝝ ⁊ ex pte somni ⁊ alioꝝ: vbi nō tanta cōtingit diuersitas si sint imagines ab alijs cāis. Si vero ꝯtingat vitio cornee per eius vestigia: primū signum declarat̄ ex p̄cedentibꝰ de obtalmia de variolis de pustulis ī cornea: lꝫ aliqn̄ sit signū determinatū ēt a gn̄atiōe cōtractū vt plurimū tamē ꝯsequūtur pustulas ⁊ vlcera. Scdm signū ē q: tales imagines ꝯprehēduntur vniformes ī eodē situ eadē quātitate ⁊ eadē figura nisi forte per etatē remoueat̄ talis figura q: tn̄ raro curant̄ cū antiquāt̄. ideo tales imagiēs vniformes ꝯprehēdūtur ex parte colorificatōis ⁊ alioꝝ ⁊ sepe exterius manifestant̄. Et si contingat ab albugineo hūore aut repn̄tat talē imaginē ex malitia ꝯplōnis sine mā calida vel frigida distēperantē cōplēm difformiter: ⁊ tūc signū ē ꝙ p̄cessit manifesta cā calefaciēs vel infrigidās vt ꝺ statōe sub sole vel de radijs lune. Si fuerit ab humiditate vel vaporibꝰ humidis mixtis ī albugineo declarat̄ per aliqualē turbulētiā que cōprehendit̄ in albugineo in quo videt̄ aliqualis cōfusio ⁊ diuersa ⁊ vario mō se hn̄s ſꝫ mixtionē vapoꝝ iequalr ī diuersis partibus albuginei. Erūt ēt alia signa hūiditatis superflua oculi vt de lachrymis lippa ⁊ grauitate. Si sit ī cā siccitas ꝯgregādo ⁊ inspissando erunt signa opposita si hūiditas fuerit vel vapores hūidi iā deducētes ad aquā vel occupabūt nō totā pupillā: sed partē vt partē deorsuꝫ vel sursum: tūc si fuerit ī parte deorsum nisi oculus ꝯuertat̄ in sursuꝫ ſm pupillā nō recte videbit obiecta extrinseca. Et si ecōtra sit oppilatio ī parte superiori pupille cōuerso oculo deorsuꝫ melius ꝯprehēdet. ⁊ si sit oppillatio ī centro pupille appebunt obiecta circularia nec apprehēdet obiecta ſm centrū ſꝫ ſꝫ extremalia ⁊ ita apparebūt ꝑforata. Signa locoꝝ per que descēdūt dicti vapores ad albugineū. nā per diuersa loca descēdūt aliqn̄ defluūt ꝑ ꝯcauū neruoꝝ obticoꝝ ad albugineū: aliqn̄ per tunicā vueā ⁊ resudāt ꝑ poros ī albugineuꝫ: aliqn̄ per corneā resudāt ad poros ipsiꝰ vuee. ⁊ sic iste humiditates vaporales diuerso mō recipiunt̄ in albugineū. Signa sunt difficillima ad declarādū diuersitatē locoꝝ per que huiusmōi māe ī albugineo recipiunt̄. tn̄ si fit per viā neruoꝝ obticoꝝ ꝓbabiliter fiet cōfusio nō tm̄ in vno oculo sed in vtroqꝫ ex quo illi nerui ꝯcaui cōiūgunt̄ anq̄ā ad oculū ꝑueniāt. ⁊ sic fiet cōfusio amboꝝ oculoꝝ si sit per defluxū ex pāniculo ꝑ poros vuee vel cornee posset appropriari nocumētū sic vni oculo ꝙ non alteri. vt pꝫ stante igit̄ mā hūorali vel vaporosa humida que recipiat̄ ī albugineo vel que ꝓpter indigōneꝫ ī albugineo aggreget̄: vel q: albugineꝰ ipse aliqualr inspisset̄. Ista oīa sūt declarata ⁊ talia oīa nūciant catarractā.

Cura.

Restaret ponere curā de imaginibꝰ. ſꝫ qm̄ cura catarracte quasi eadē ē cū cura imaginationū maxime illarū que significāt catarractā imo ē eadē cū intētio sit ad abscisionē causaꝝ ⁊ dictaꝝ imaginationū. ⁊ catarracte iō priꝰ ponētur quedā de catarracta ſm ordinē nostrū: postea venienius ad curā imaginationū ꝓpriaꝝ oculis ⁊ ad curā catarracte: q: cura imaginationū ex cōitate stomaci habita ē supra in simili. s. in soda a cōitate stomaci. De his aūt que a cerebro per descēsū fiunt habita ē cura in caplo de catarro. Uerū ē ꝙ in dictis nocumentis a vaporibꝰ ē vnū spāle ieūone vbi ipsaꝝ mā dicat̄ eē flegmatica a quibꝰ fit euaporatio ⁊ ē canon positus ab Auic. in cura debilitatis visus sup. pendētis ab euaporatōe a mā dicta: dixit ⁊ epꝫ qn̄ administras medicinas acutas vt vtaris cū medicinis stipticis. hoc ītelligit̄ ⁊ ī acutis soluētibꝰ ⁊ in digestiuis vt apponant̄ aliqua stiptica ad ꝯpressionē vapoꝝ. sed ī imaginibus ex vaporibꝰ in ipsis oculis gn̄atis nō opꝫ hec stiptica poni cū acutis medicīs: īmo intētio ē cū solis dissolutiuis que ēt intentio permanet ī cura catarracte que curari pōt cū medicinis ⁊ nō cū cirugia. De imaginibꝰ ēt factis vicio catarracte habita ē cura supra in caplo vlcerū ⁊ in caplo vngule: vnica ergo ꝯueniēter applicabit̄ cura ⁊ imaginibꝰ ꝓprijs catarracte ⁊ ipi catarracte que medicinis curāda ac liberāda ē.

Quid nōis et quid rei ipsiꝰ catarracte

De catarracta ergo faciēdo caplm ſꝫ ordinē: prīo videbit̄ breuiter de qd nōis ⁊ quid rei catarractaꝝ. 2° de specieb ⁊ dispōnibꝰ: als distinctōibꝰ: deide ponent̄ cause: ꝯñter signa ⁊ ꝓnostica demōstratiua. vltimo ponet̄ cura. Circa pm̄ quid nōis catarracte ab aliquibꝰ dicit̄ aqua in oculis ⁊ aliqn̄ dicit̄ descēsus aque. Nā lꝫ posset fieri talis aqua in oculis ꝑ viā paulatine cōgestionis gn̄ando aquā nō ex vaporibꝰ: q: tn̄ vtplurimuꝫ fit vel ꝓpter descēsuꝫ humiditatis a cerebro vel ꝓpter īspissationem vapoꝝ ꝯuertēdo ī aquā: iō auctores sepe appellauerūt descēsuꝫ aque. Quid aūt rei declarat̄ ab. A. 3ª tertij quasi ad finē ꝙ est egritudo oppilatiua ⁊ est humiditas extranea. i. nō nālis ⁊ iconueniēs stans ī foramie vuee īter humorem albugineuꝫ ⁊ sifac. i. vueā ⁊ corneā quare ꝓhibet sup. ꝺbite penetrare formas. i. species visibiliū ad visuꝫ. i. ad locū ī quo visio causat̄. est igit̄ catarracta ipsa humiditas formalis stans īter christaloidē ⁊ pupillā. De statōe tn̄ ⁊ situ diuersi diuerso mō dicūt quidā volunt ꝙ ēt post christalinā fiat catarracta a mā humida ⁊ vocat̄ gutta serena ſm aliquos. Quidā volunt ⁊ cōis est sn̄ia auctoꝝ vt Rasi 2° ꝯtinētis caplo 3°: ⁊ Aui. ca° p°: ⁊ Gal. 4° de accidēti: ⁊ aliqualr 4° de īterioribꝰ caplo 2°: ⁊ Aza. ca° ꝓprio: oēs ꝯsentiunt ꝙ ista humiditas recipit̄ ītra albugineū: ſꝫ aliqn̄ iuxta pupillā ītra. s. albugineū ⁊ tunicas ipsiꝰ cornee: ſꝫ aliqn̄ ī ꝓfundo magis ⁊ aliqn̄ circa mediū albuginei: aliqn̄ tn̄ est ī albugineo extra vueā inter vueā ⁊ corneā: ſꝫ tū vt est oppilatiuꝰ morbꝰ est in directo foramis vuee als nō oppilaret neqꝫ ꝓhiberet vel ſm totū vel ſm partē formas visibiliū īteriꝰ penetrare: ⁊ ita qūocūqꝫ sit ē morbus oppilatiuꝰ ꝓhibēs trāsitū specieꝝ visibiliū ad christaloidē lꝫ posset etiā dici morbꝰ in numero ⁊ in situ.

Distinctiones

De ipsa ergo sunt ponēde quedā distinctōes ⁊ spēs. Naꝫ qn̄qꝫ diuersificat̄ in q̄ꝫtitate q: qn̄qꝫ ē plurima ſm ꝯparatōem ad foramē q: oppilat totuꝫ foramē ⁊ qn̄qꝫ totuꝫ nō occupat ſm partē eiꝰ: ⁊ ita quedā occupat pteꝫ superiorē: quedā iferiorē: q̄daꝫ dextrā: q̄daꝫ sinistrā vel aliquas ex eis: ⁊ ita nō ꝯprehendit̄ visibile ꝙ est coram pte oppilata: ſꝫ id tm̄ ꝯprehendit̄ ꝙ ē coraꝫ pte discooꝑta: inde ꝯtingit ꝙ aliquod visibile aliquotiēs directa īspectiōe nō cōprehēdit̄ vbi si cōuertat̄ axis oculi ad alterā ꝑtē dextrā vel sinistrā ⁊c̄. ipm pōt cōprehēdere vel vbi variet̄ visibile in situ: ⁊ inde cōtingit ꝙ aliquādo vident̄ res ſm partē ⁊ nō ſm totū: ⁊ aliquotiens ſm latera tm̄ ⁊ nō ſm mediū: ⁊ tunc vident̄ vt ꝑforata vel vt ꝑ fenestrā: vt supra dictū ē. Alia distinctio quedā est subtilis que nō in totū ꝓhibet visuꝫ: īmo cuꝫ ea stat visio lumīs candele ⁊ solis: ⁊ alia ē grossa valde merito cuius nihil videt̄ de directis ad eam nisi ꝑ modū dictū. Alia distinctio que sumit̄ ex pte coloꝝ: alia ē alba nō simpliciter ſꝫ gipsei coloris: alia ē alba magis ⁊ dicit̄ margaritalis: alia est alba declinās ad viriditatē aliquotiēs remissaꝫ ⁊ aliquotiēs intensam: ⁊ dicitur aurea: ⁊ quedaꝫ est citrina: ⁊ quedā nigra offusca vel plumbea. Alia distinctio: quedaꝫ est curabilis: quedam incurabilis. ⁊ de curabili est alia distinctio: quedā est curabilis: per medicinas euacuatiuas ⁊ locales ⁊ non cum ferro: quedam ecōtra curabilis cum ferro ⁊ non cū medicinis.

Cause.

Jam ē veniēdum ad cās. Cāruꝫ quedā sunt extrīsece vt casus vel ꝑcussio supra oculū vel supra ꝑtē anteriorē capitis: vn̄ fluit mā intra albugineum ꝑ diuersas vias habitas supra que tandē sunt cāe materiales catarractarū: ⁊ ita etiā cibi frigidi ⁊ humidi viscosi sunt de gn̄atiuis materie cataracte: ⁊ ita oēs cāe cōplexionales venientes ab extrinseco: de quibus dictū est supra de imaginibꝰ: ille eedem vel similes pn̄t eē cāe catarracte ꝑ modos declaratos. De cāis aūt corꝑalibus est maxime mala ꝯplexio humida cerebri flegmatica ⁊ dolor capitis ⁊ huiusmodi de quibus dictuꝫ est supra.

Signa

Signa. Circa signa ꝓnostica omnia signa que ꝓtendunt imagines ꝓprias oculoꝝ illa ꝓtendunt catarractam: de quibꝰ dictuȝ ē supra. Nā dicte imagines differunt a catarracta fm magis ⁊ minus: ⁊ ita signa ad bonū ⁊ ad malum dictaꝝ imaginū: sunt signa ēt ad bonū vel ad malū in cattarracta. sȝ spāliter cuȝ appet catarracta īcurabilis oīs talis significat malū: ⁊ ita oīs catarracta que ē nigra aut grossa nimis mala est: qm̄ nulla talis recipit curaȝ neqȝ ꝑ medicinas neqȝ ꝑ cirugiam. nā de nigra ⁊ grossa nimis manifestū est: ꝙ nō recipiunt curā ꝑ medicīas: vn̄ vt dixit magister Bencuētꝰ oculista d̄ medicis salernitanis: multi stultoꝝ medicoꝝ credūt eas purgare cū purgatōibꝰ ⁊ pulueribꝰ: sȝ falluntᷣ eo ꝙ iste cicatrices nūqȝ pn̄t curari neqȝ cuȝ medicinis laxatiuis neqȝ cuȝ pulueribꝰ ⁊c̄. ⁊ nō recipiunt curā cuȝ ferro. nā de his dicit. A. genus aūt gipseuȝ ⁊ viride ⁊ nigrū ⁊ plūbeū vehementis nigredinis ⁊ citrinū sup. multū nō recipit curā que fit cū acu. ⁊ postea addit: ⁊ ex spēbus quidē eius que grossa ē quedā ē species que qn̄qȝ fit dura valde: ⁊ neqȝ ē ei cura. Itē aliud ꝓnosticū: catarracte que fiūt post egritudines cerebri ⁊ post casuȝ ⁊ ꝑcussionē: vt plurimū sunt incurabiles. Nā stante cerebro in cā stat cā ꝯseruās. Et si ꝓpter ꝑcussionē dubiū ē d̄ nocumēto neruoꝝ obticoꝝ: signa demonstratiua ipius ī principio sunt signa demōstratiua imaginū appropriataꝝ oculis: de quibꝰ dictū ē supra. Sȝ cū ꝯfirmatᷣ dicebat Serapio vt supra ē allegatuȝ cognitio ipius facilis ē q: pōt sensu ꝯprehēdi. Signa vero specieꝝ vt que sit recens vel antiq̄ habentᷣ relatiōe patiētis: ⁊ signa eius que ē subtilis ⁊ grossa ponētur īfra ī declaratiōe istius que ē curabilis a nō curabili: ⁊ cū medicinis vel ferro. Signa vero cāruȝ fm situȝ ex sensu etiā a medico ꝯprehēdi pn̄t: vt nūquid occupēt totā pupillā vel ꝑteȝ. Signa coloꝝ sunt ex se manifesta: ⁊ ex eis declarantur sup cās ipsaꝝ. Nā que ē alba vt nubes ⁊ margaritalis manifestat cām flegmaticā purā: ⁊ que ē alba ad viriditatē declinās: aliquādo significat mixtionē colere: aliqn̄ ꝙ mā ꝓfundatᷣ multū ī vitreo: ⁊ ita ad viriditatē declinare appet: sicut ēt videmus ī ꝓfunditatibus aquaꝝ ꝙ apparent virides. Sȝ vbi fuerit gipsea significat grossitiē mā̄e ⁊ inspissationē multā in flegmate. Et multū citrina significat mām cuȝ colera: vn̄ vt plurimū ē subtilis neqȝ pōt inspissari vt sustineat acū: sicut ēt plumbina ⁊ nigra: vt plurimū est dura melācolica: ⁊ sic nō pōt inflecti deorsuȝ neqȝ acu curatᷣ. de qbꝰ dixit Rasᷣ 2° ꝯtinētis: dico ꝙ duo ꝓhibēt curaȝ istrumēti. i. cuȝ istrumēto aut fortis grossities aque: ⁊ viscositas eiꝰ quare remoueri nō pōt aut sui fortis subtilitas: q: reuertitur cū remouetᷣ: ⁊ ita duo sunt que īpediūt appositionē acus scilȝ nimia subtilitas ⁊ nimia grossities: subtilitas q: nō obedit acui grossities q: adheret pāniculis ⁊ sic ꝓhibet: oȝ igitᷣ ꝙ ista que ē curabilis cū acu sit media ī grossitie ⁊ viscositate. Oȝ etiā ꝙ nō sit nimis ꝓfunda: q: si eēt in christaloide ⁊ cū acu artifex vellet d̄ponē rūperet substātiā oculi. Signa igitᷣ si sit curabilis vel nō curabilis cuȝ ferro seu ꝑ medicinas sunt signa ad declarādū si sit nimis subtilis rara aut nimis grossa ⁊ dura. Ad vidēdum igitᷣ si sit nimis subtilis vel grossa fiunt duo experimēta. Primū ē ꝙ cōprimitᷣ ⁊ fricatᷣ oculus lesus: deinde aperiatᷣ si videtur catarracta dilatata: ⁊ postea ꝑ paꝝ tēpus inspissetᷣ: signū est ꝙ est media: q: si fuissȝ spissa nō eēt dilatata. Si fuisset ꝑua ⁊ subtilis nimis nō eēt reducta: īmo remāsisset dilatata. Sed nota differētiā duorū textuū q: dicitᷣ ꝙ si dilatatᷣ nō debȝ deponi cū acu: ⁊ alibi dicitᷣ ꝙ si inspissatᷣ postea oȝ deponi intelligitur sic: si ꝯpresso oculo ⁊ postea apiatᷣ. si mā videtᷣ minꝰ spissa qȝ ante ⁊ aliqual'r sit dilatata nec tn̄ total'r vel quasi total'r minuta: tunc signū est ꝙ est media ⁊ pōt deponi. Si aūt penitꝰ vel quasi nihil dilatetᷣ ⁊ postea inspissetᷣ: signū est ꝙ ē grossa nimis nec pōt deponi. aliud experimentū ē capiatᷣ cotuȝ carminatū ⁊ ponatᷣ iuxta oculum: ⁊ postea fortiter īsuffletᷣ in oculuȝ si catarracta: rarefiat aliqual'r vt dictuȝ est nō penitꝰ pōt deponi aliter nō. vn̄ si sit nimis subtilis oȝ ingrossari dicta vt aliqual'r īgrossetur ⁊ possit deponi. si aūt sit multū grossa ⁊ nō patiatᷣ vt possit curari cū acu tūc relinquatᷣ nā̄e: sȝ ꝯfortetᷣ alter oculus ne ēt maculetᷣ qm̄ sepe ad catarractā ī vno: sequitᷣ ēt catarracta in altero ex cā manifesta. De signis ēt ē si patiēs radios solis aliqualiter cōprehēdit aspiciēdo eos vel lumē candele: ⁊ nō possit reliqua cōprehēdere: signuȝ est ꝙ ē mediocris ⁊ pōt deponi al'r nō.

Cura. Circa curā igitᷣ duplex ē habēdū regimē. vnuȝ circa dietā reliquū circa medicinas. ⁊ istud regimē cōe est ⁊ imaginibꝰ ꝓprijs oculis ⁊ catarracte curabili ꝑ medicinas ⁊ regimē per dietā ē maxime cōueniēs: ⁊ aliquotiēs per se sufficit ad curā. de quo dicit Auic. in' cura catarracte ī pricipio: Et ego quidē iā vidi hoīem de his qui ad ꝯprehēsionē redeūt ⁊ intelligētiā. i. perfecte etatis cui aqua iā acciderat. i. catarracta q curauit seipsuȝ cū euōnibꝰ sup. cōibus ⁊ abstinētia ⁊ minoratōe cibi ⁊ alienatōe iuriū ⁊ humectātiū: ⁊ fuit ꝯtentus assatis ⁊ frixis ⁊c̄. vitentᷣ igitᷣ oīa multiplicatiua humiditatū declinādo ad sicca fm modū ī oībus rebus nō nālibus vt dictū ē circa dietā ī caplo debilitatis visus ab humiditate ⁊ dimittēdo euaporātia maxie vinū ⁊ loco ipsius vtatᷣ idromelle cum decoctōe īsopi vel maiorane que ī casu multū laudatᷣ. vn̄ maiorana comesta ⁊ odorata laudatᷣ ab oībus. Deinde sequitᷣ regimē euātiuū materieꝝ prio cōium. nā ī cronicis morbis añ euōnē ꝓpriā semꝑ ꝑponatᷣ euō gn̄alis. Primū de materiebꝰ cōibus prie digestiōis: deinde sc̄de digōnis: deinde fiat euō appropriata digestiuis tn̄ precedētibꝰ vt cū melle rosato ⁊ sirupo de absinthio ⁊ sirupo d̄ sticados ⁊ alijs appropriatis cū aquis ocularibꝰ vt maiorane feniculi eufragie ⁊ similibꝰ. deīde fiat euō vt cū pillulis elefanginis de agarico trocifcato que ī casu mirabiles sunt: q: ꝑꝑ ꝓfundatione eiꝰ in euācando aliqn̄ remouet catarractā. Dicit Auer. ī cāticis: pillule ēt lucis ī mā flegmatica pillule auree ī mā magis calida laudantᷣ. Nō laudo vomitū in casu qm̄ vt dictū ē supra de mēte Auic. ē nociuꝰ ī ꝓprietate aque: neqȝ laudo caputpurgia neqȝ sternutatoria propter cās alias dictas. Et de his dicebat Auic. in imaginibꝰ protēdentibus aquā: In protendētibꝰ vero aquā oȝ vt īcipias ⁊ mūdifices corpus ⁊ ꝓprie stomachū: deinde venias ad mūdificādū caput cū gargarismatibꝰ ⁊ caputpurgijs ⁊ masticatōibꝰ. postea addit ex sternutatōibus vero īquātū purgāt speratᷣ iuuamētuȝ ⁊ ex parte laboriosi motus eoꝝ timetᷣ ex eis motus aque. ⁊ ita similiter ꝓpter eādē cām nō placēt mihi caputpurgia. Cōsequēter sequitᷣ intētio diuersiōis que cōpletur cū clisteribꝰ appropriatis cū fricatōibꝰ membroꝝ īferiorū: cū ventosatōibus siue extractōe sanguinis: sȝ īmediate valent ruptoria post aures: ⁊ appositio sethani laudatur ad conuertēdū materias posterius. Et si sit in vno oculo tantuȝ fiant cauteria seu ruptoria in brachio sibi directo ad conuertēdum materias deorsum. tamen diuersiones magis placent per posterius. Postea fiat confortatio per interius vt cum tyriaca diābra plirisarcoticon cuȝ acoro ꝯdito diamusco ⁊ similibꝰ: deīde ponantᷣ q̄daȝ exteriꝰ q̄ faciunt ad hoc vt succꝰ feniculi ⁊ reliqua coliria facta cuȝ melle ⁊ gūmi feniculi est ꝑcipui iuuamēti ȝiȝiber valet piper maxie valet balsamꝰ si fiat lenitio circa oculuȝ nōdū īspissata mā: sȝ oīa fiant facta euōne. Nā de his dicit Auic. ī cura de imaginibꝰ: ⁊ neqȝ vtaris de medicīs resolutiuis ⁊ abstersiuis faciēdo alcofol nisi post mundificatōeȝ: ⁊ huiꝰ dicti cā est nota. Et iō nota ꝙ aliqui a pricipio non facta euōne capitis ponunt coliria circa oculuȝ fortia anteqȝ sit facta euātio capitis ⁊ sequitᷣ inde magnuȝ augmētuȝ catarracte vel imaginū sicut fuit ī quadā ī qua positꝰ ē succus ruthe q̄ hēbat leueȝ imagineȝ ⁊ postea fcā ē catarracta tādeȝ. Et d̄ his dictū ē abundāter supra ī caplo de imaginibꝰ: ⁊ vt vidistis circa lr̄am laudauit Rasᷣ sietᷣ de fellibꝰ. Sed nota ꝙ istud sietᷣ est valde forte ⁊ dubito ꝙ eius vsus eēt magis ad exiccatōeȝ totius oculi qȝ ad curā. Nā ī contrant genera fellis q̄ lȝ videantᷣ a ꝓprietate ꝯferre: tn̄ sua acuitate ⁊ forti exiccatōe simul cū reliquis applicatis cū pipe al's serapino ⁊ euforbio facerēt ad destructōeȝ substantie oculi nimis exiccādo vbi ergo debeamꝰ vti colirio de fellibꝰ. si fel oȝ poni sit aīalis domestici saltē a pricipio vt galline postea fel pecudis vel castrati postea fel bouis. Et ꝯn̄ter si placet ad fortiora cōiter ꝯmiscēt mel ⁊ succuȝ feniculi cū felle ⁊ faciūt colirium ⁊ postea cū aqua raffani. ⁊ de hoc ponūt guttā. j. in oculo vel reducta ī puluerē ponitur de eo leuiter in oculis si videbitᷣ iuuamētū ꝓcedatur sinaūt desistatᷣ. Sȝ nota ꝙ debēt applicari talia coliria paulatiȝ ⁊ semper ponantᷣ reꝑcussiua circa oculū vt supra dictuȝ ē in cura vngule ⁊ sebel. Et si pur fiat dolor mitigetᷣ cū lacte. Et postea post duos vel tres dies iteꝝ applicetᷣ ⁊ sic successiue ⁊ cū istis similibꝰ resoluetᷣ si deus voluerit. Sed si nō resoluatᷣ ⁊ tn̄ nō sit ꝯueniēs vt remoueatᷣ cū acu ꝓpter nimiā subtilitatē: tūc stāte intētōe ad operādū cū acu oportebit īgrossare ipsaȝ catarractā. ⁊ sicut prius necessaria erat dieta subtilissima vel multuȝ subtiliatiua nūc oportebit īgrossare dietā ⁊ cū cibis grossis dietare. ⁊ postea cū erit intētio ad ꝓprimā fiendā operationeȝ cum ferro oportebit ꝑparare corpus: de qua preꝑatōe dicebat Aui. In regimine aūt cure que fit cū īstrumēto oȝ vt añ ipsaȝ precedāt mūdificatio corporis ⁊ capitis ꝓprie ⁊ fiat flōma si necessaria fuerit. Deinde obseruetᷣ ne iste qui instrumēto ē curādus habeat in oculo rupturam ⁊ timeatᷣ ne accidat ī tunicis apa aut sit assuetus pati tussiȝ: aut sit vehemētis rixe ⁊ velocis ire. Nam oīs rixa ⁊ ira sunt ex eis que mouēt ad reditū. Et opȝ vt fugiat vinū ⁊ coitū: ⁊ cum hoc nō oȝ vt ministretᷣ cura cū instrumēto nisi postqȝ aqua steterit ⁊ descēderit ⁊ īgrossata fuerit eēntia eiꝰ parumꝑ. ⁊ tunc veniēdo ad practicā dixit Rasis 2° ꝯtinentis: Cū perforantᷣ oculi patiētis locetᷣ in vmbra opposita rotūditati solis ⁊ teneatᷣ eius caput bn̄ ⁊ respiciat versus angulū oculi maiorē declinādo versus angulū minorē cū ītēta īspectōe ⁊c̄. ꝯn̄r capiatur acus bn̄ tersa ⁊ polita ⁊ sepiꝰ figatᷣ ī pāno vt mūdificetur bene. deinde patiens nullo modo tussiat neqȝ clamet sed sileat ne mā ascēdat ad oculum: postea leuiter ponatᷣ acus vsqȝ vltra tertiū pāniculuȝ donec attingat albugineū īcipiēs in angulo exteriori ⁊ leuissime catarractā deponat: ⁊ ibi eaȝ aliqual'r cū acu teneat deꝑssam vt bene figatᷣ: postea deponatᷣ īfirmus ⁊ iaceat per. viij. vel. x. dies ī loco obscuro. ⁊ si mā sit in fluxu ponatᷣ albumē oui cū oleo rosato. Si nulla mā sit fluens ponatᷣ vitellus oui cū oleo rosato: deīde nō comedat res masticabiles: īmo sint cibaria liquida. Si tn̄ postea nō videret hoc nō eēt vicio medici sȝ eēt q: substātia albuginei eēt corrupta ꝑꝑ īpressionē male q̄litatis derelicte in eo a catarracta: ⁊ sic est finis huius capituli.

Capitulum 29m de noctilopa.

D hoc vtile existit epar ircinū scīdere ⁊ ponere
sup vnā sectionē piꝑ lōguȝ ⁊ coopire ipsuȝ ex
a alia sectōe pipe lōgo ī medio exn̄te: deinde po
nere ipm ī furno ⁊ dimittere ipm donec assetᷣ ⁊
desiccetᷣ ⁊ nō ꝯburatᷣ: quo facto piper lōgū qd̄
ī medio erat sumatᷣ ⁊ bene teratᷣ cū pauco musco: deinde ex li
quore qui ex epate assato exꝑssus fuerit ꝯspergatᷣ ⁊ siccetᷣ ⁊ ī
oculuȝ mittatᷣ: aut fel caprinū cum melle mixtū in cucuma sup

ſignē coquaꝛ: deinde radius ī eo ſllit⁹ imittaꝛ ī oculū. Qꝺ autē
magis valet ad hoc eſt vt ſieꝛ de fellib⁹ in oculum mittaꝛ. Si
aūt hec nō ſuffecerīt venter ſoluaꝛ ⁊ ſanguis ex duab⁹ cepha/
licis ⁊ ex fronte minuaꝛ ⁊ regimē ſubtilietur.

Sequitur capitulum de his

qui nō vidēt poſt ſolis occaſuꝫ qꝺ caplm recte
ꝯtinuaꝛ ad p̄cedēs ī hūc modū. nā poſtquā in
caplo ꝓxime ſuꝑiori: determinauit Raſis de
catarracta: ponēdo etiā curā eius que maxime
pēdet ex inſpiſſatiōe albuginei vel aliter ex ag/
gregatiōe aque intra albugineū: vñ nō poſſunt debite ꝑuenire
ſpēs viſibiliū ad chriſtaloidē ꝓpter inſpiſſationē ei⁹: ⁊ tūc īpedi
tur debite viſio: vel ꝓhibeꝛ ēt q: nō pōt debite illuminari chri/
ſtalina lumīe ꝯueniēti ⁊ neceſſario ad viſionē: vñ dicebat Gal.
4° de accidēti caplo 2° loquēs de nocumētis viſus ex ꝑte albu/
ginei: ſi aliqñ groſſioris q̄ꝫ oꝫ ſit liquoris. ſ. albuginei ſup. ſub/
ſtantia aut in aliquē muteꝛ colorē claritas viſus ⁊ eius extenſio
minueꝛ: vñ remota videre nō poterit: ⁊ ꝓpinqua diſcernere nō
bene valebit. ſi aūt vltime groſſior exiſtat ſicut videꝛ in catarra
ctis viſuꝫ ꝓhibebit groſſities igiꝛ ſiue cōfuſio ipius coloris vel
al's coloris ꝓhibēs debitā irradiationē ad chriſtaloideꝫ in qua
ſit viſio ſm cōem oppilationē: lꝫ forte iudiciū de viſibili alibi ꝑ/
ficiaꝛ ē cā vñ fiat priuatio viſus ī catarracta. ⁊ q: iſta eadem vt
plurimū ē cā huius accidētis ꝙ nō vidēt poſt occaſuꝫ ſolis ꝓ/
pter tūc nō debite illuminari chriſtalinā ex remiſſo lumīe: icċir
co ꝯueniēter poſt caplm de catarracta poſitum ē caplm de hoc
accidēti. ſ. de his qui nō vidēt poſt occaſuꝫ ſolis ſup. debite: ⁊
ſic pꝫ ꝯtinuatio hui⁹ capituli: qm̄ hoc accidēs vt plerūqꝫ ātece/
dit ad catarractā ſicut remiſſa offuſcatio ⁊ īſpiſſatio albuginei
antecedit ad ꝯplemētū aque vel ad catarractā: ad quā nō tantū
ſequiꝛ diminutio viſus in modico lumine vel ei⁹ ablatio: imo ēt
ī medio debite illuminato ſequiꝛ viſus priuatio: ⁊ vt clarius ī/
telligaꝛ ꝙ diciꝛ circa iſtā rubricā eſt notādū: ꝙ cū diciꝛ de his
qui nō vidēt poſt occaſuꝫ ſolis: nō intellexit tantū Raſis ꝺ his
ī quibus auferꝛ oꝑatio viſiua poſt occaſuꝫ ſolis. ſed vt dicebat
A. 3ª tertij tactatu 4° de noctilopa: ī quib⁹ ēt ſenſibiliter minui
tur qui. ſ. ꝯueniēter vidēt in meridie: ⁊ debilr in ſero. nā vt di/
cebaꝛ ſic loquēs de taliter patiēte ē vt euaneſcat viſus in nocte
ideſt vt quaſi auferaꝛ ⁊ videat in die. ſ. ꝯueniēter ⁊ debiliteꝛ. ſ.
viſus in fine eius. ſ. diei cū ſup. incipit diminui ſenſibilr lumen
diei: ⁊ hoc intelligiꝛ medijs illuminatis ſm ꝙ debeꝛ nāliter in
dictis horis. Qꝺ dico ſignāter q: ⁊ talr patiētes qui remiſſe vi
dent poſt occaſum ſolis vel nō vidēt ꝓpter mediū nō debite il/
luminatuꝫ ex natura debiti lumis talis hore: poſſent tm̄ videre
in tali hora ꝯueniēter adiecto lumīe accidētali vt notabili lumi
ne cādele. ⁊ hoc totū ꝓuenit qm̄ vt dictū ē exigiꝛ certū deter/
minatū lumē ad debite vidēdū vt īfra deduceꝛ ex ſentētijs phi
loſophoꝝ ⁊ medicoꝝ in cāis huius accidētis ſuo loco ꝙ lumen
vtrū poſſit ī chriſtaloide ex nā reperiri vel ab extrīſeco ſit adue/
niēs ēt īfra lati⁹ videbiꝛ. ⁊ hec de rubrica ⁊ ꝯtinuatōe ſufficiāt.
Diuidiꝛ igiꝛ pñs caplm in duas partes p̄ricipales: qm̄ p̄rio po/
nit curā per quedā localia huius accidētis cū nō ē ꝯfirmatuꝫ ⁊
cā ē magis talis per eēntiā nō ꝯſeruata aliūde per cōitatem. 2°
ponit curā accidētis deterioris nō tm̄ a cā per eēntiā ſꝫ ꝑ cōita/
teꝫ aliūde pendētis vbi nō ſola localia ſufficiāt ad curā. 2ª ī fi/
ne capituli: Si aūt hec nō ſuffecerint vēter ſoluaꝛ. P̄ria poteſt
diuidi in tres particulas ſm ꝙ tria ſunt localia que applicat. 2ª
ibi: aut fel caprinū cū melle mixtū. 3ª ibi: Qꝺ aūt ad hoc magis
valet. De p̄ria ꝑte ponēs curā ꝑ vnū locale dixit: Ad hoc vti
le exiſtit ſupple hoc accidēs minuēdū vel remouēdū epar capri/
nū ſcindere ī ſectōes ſup. ⁊ ponere ſuꝑ vnā ſectionē ipi⁹ epatis
ſciſi piper longū ſup. puluerizatū per totuꝫ ⁊ cooꝑire ipſam. ſ.
p̄rimā ſectionē ex alia ſectōe pipere longo ī medio exñte. deinde
pone ipſuꝫ. ſ. epar talr ordinatū ī furno: ⁊ dimitte ibi donec aſ/
ſetur ⁊ nō ꝯburaꝛ. i. nō deſicceꝛ in totū. quo facto piper longū
qꝺ ī medio erat ſumaꝛ ⁊ bñ teraꝛ cū pauco muſco. deinde ex li/
quore qui ex epate aſſato expreſſus fuit ſup. dictus puluis ⁊ ſic/
cetur ſup. iterato ⁊ fiat ſicut alcofol ⁊ ī oculū mittaꝛ. Ponit 2m
remediū dicēs: aut ſup. ad hoc vtile exiſtit fel hircinū cū melle
mixtū ī cucuma. i. in vaſe ſuper ignē coquaꝛ ⁊ ſup. miſceaꝛ: de/
inde radius eo illuminatus. i. ſtillus ſm extremū cū modico bō
bicis ī eo intinct⁹ īmittaꝛ ī oculo. Addit ponēdo aliud qꝺ auteꝫ
ad hoc magis valet ē vt ſieꝛ de fellib⁹ ī oculū mittaꝛ. P̄ro ī/
telligētia oīum harꝝ partiū ſimul ē ꝯmemorandū qꝺ ſepe ſupra
dictū ē ꝙ Raſis ī hoc libello vt breuiloquus ponit curaꝫ leſio/
nū ꝯtingētiū ex cāis vt multū occurrētib⁹ remittēs curā diſpo
ſitionū malaꝝ ex cāis raro ꝯtingētibus habēdā: ⁊ in libro diui/
ſionū ⁊ in libro ꝯtinētis ⁊ ab alijs auctorib⁹. vñ hoc accidēs vt
infra videbiꝛ in loco ſuo ex varijs ⁊ diuerſis cāis ꝯtingē poteſt.
Et ex quibuſdā ī quib⁹ iſta remedia cēnt ad nocēdū vt loco ſuo
declarabitur. Sꝫ qm̄ vt plerūqꝫ tale accidēs pēdet ex groſſitie
humoꝝ vel groſſitie ſpūum ⁊ maxīe ab hūiditate cui cāe occur
rendū ē cū ſubtiliātib⁹ abſtergētib⁹ ⁊ exiccantib⁹. Et talia ſunt
medicamina poſita ab eo. proinde hec medicamina ad hoc acci/
dēs remouēdū vtilia exiſtūt. Nā p̄rimū qꝺ laudat de epate ca/
prino cū pipere longo ē artificioſuꝫ multū medicamē ⁊ ſingula/
re in caſu: ⁊ ex parte ꝓprietatis ſingularis epatis hircini ī quo
oēs ꝯueniūt laudātes quidā eoꝝ vt fuit Raſis in libello ſuo de
ꝓprietatib⁹ ꝑtiū animaliū aquā decoctōis ei⁹ cū ſale ī rectifica
tōe viſus. Et quidā laudāt humidū vel liquorē qꝺ diſtillat cuꝫ

aſſatur ſupra prunas in cuius ſciſſuris poſitum fuit piper lon/
guꝫ vt fuit Azaranus ⁊ Meſue: vltra piper longuꝫ addidit ſa/
induꝫ ⁊ ſalgēma ⁊ facit vt inclineꝛ infirm⁹ ſuper fumū eius v
recipiat fumū. Et Raſis 2° ꝯtinētis vbi enumerat coliria que
mūdificāt oculos ex ſimplicib⁹ facta īter reliqua dixit: ſanguis
teſtudis ⁊ aqua epatis hirci aſſi ī quo ſit piper lōguꝫ īfixū. ⁊ idē
voluit Scrap. ſꝫ nō poſuit piper in aſſatiōe: ſed poſtea ꝯmiſcuit
cū aqua q̄ currit ex eo cū aſſaꝛ. ſꝫ poſuit piꝑ albū ⁊ nō lōgū. Et
laudauit cuꝫ aſſatū eſt epar vt ēt fecit Meſ. vt p̄cipiaꝛ infirmo
vt incurueꝛ ſuꝑ ipſo oculis aꝑtis donec recipiat vaporē qui ele
uatur ab eo. ⁊ ita reliqui auctores quaſi oēs vtunꝛ hoc medica/
mine ī caſu: īmo ⁊ oī cauſa ꝺbilitatis viſus a groſſitie ⁊ humidi/
tate ꝓpter ꝓprietatē mirabilē que repiꝛ in epe hirci ad hāc ītē/
tionem: ⁊ nō tm̄ laudaꝛ medicamen locale ex eo: ſed ēt comeſtio
eꝑis poſt aſſationē: vt exp̄ſſe dicit Serap. qui dicit ꝙ poſt eua/
porationē receptā: deinde comedat epar q: iuuamētū eius ē mi
rabile. ⁊ ſilr dicit Meſ. ⁊ iaꝫ dictuꝫ eſt ꝙ comeſtio eius ē iuua/
tiua valde: ⁊ hoc ē ex ꝓprietate ſpecifica ipius: ⁊ ꝓ tanto nō tm̄
valet epar hyrci: ſꝫ epar caprarū cū ꝓprietas ſequaꝛ ſpeciē. ⁊ ip
ſum laudauit Raſis ī textu nr̄o: ⁊ Aui. ī caplo ꝓprio ponēs q̄ſi
modū eūdē quē poſuit Me. ⁊ repetēdo ēt modū Raſis ī textu:
laudāt tm̄ cōiter auctores epar hirci: q: ē magis acuti⁹ ⁊ magis
abſterſiuū ꝓpter ſexū calidiorē. ſꝫ ſi illꝺ nō poſſit haberi habea
tur epar capre: ⁊ vltra ꝓprietatē ipius epatis ad hāc intētioneꝫ
iuuaꝛ cū virtute piperis lōgi qꝺ ē ſubtiliatiuū reſolutiuū ⁊ exic
catiuū ⁊ cū ꝓprietate valet nocumētis oculorū ex tali cā. Lau/
datur tm̄ cōiter magis piper lon. q: min⁹ mordicatiuū: vt 2° cañ.
caplo ꝓprio q: ē p̄rimū qꝺ colligiꝛ: ⁊ poſtea exiccatū fit nigruꝫ
⁊ forte ꝙ Serap. ad minorē acuitatē ⁊ punctioneꝫ laudauit piꝑ
al. ꝙ eſt min⁹ forte ſꝫ cōeꝫ doctrinā: laudauit quoqꝫ ei⁹ mixtio/
neꝫ cū muſco: qm̄ de ꝓprietate eius ſm ſñiam auctoꝝ ⁊ maxīe
Diaſ. ⁊ Auic. ī ca° ꝓprio ꝯfortat oculū ⁊ exiccat humiditātē ei⁹
⁊ abſtergit albugineꝫ ſubtilē: ⁊ ſic pꝫ vtilitas huius medicamīs
p̄rimū deſcripti ⁊ eſt facilis vſus ei⁹ ꝓ q̄ꝫto in puluerē eſt redu/
ctū: vñ in oculuꝫ pōt īſufflari de reliquis vero duob⁹ medicami
nib⁹. De p̄rio. ſ. facto cū felle caprino ⁊ cuꝫ melle nō eſt dubita/
tio ꝙ ī caſu valet. Nā vltra hoc ꝙ fel quodlibet eſt exiccatiuū
⁊ abſterſiuū: ēt fel caprinū hꝫ ad hoc ꝓprietateꝫ: ſilr ⁊ fel lepo/
ris. De ſieꝛ aūt de fellib⁹ qꝺ fuit tertiū ꝙ valet ī caſu dictuꝫ eſt
ſupra ī ſimili ī caplo de catarracta. Sequiꝛ 2ª pars p̄ricipalis
ī qua ponit curā circa hoc accñs cuꝫ talia localia nō ſufficiūt ad
curā: vñ denotaꝛ ꝙ cā groſſitiei foueꝛ aliunde ⁊ dicit breuiter.
Si aūt hoc ñ ſuffecerit vēter ſoluaꝛ ſup. exñte mā peccāte fleg/
matica ſm caput vel ſtomachū que ſit cā ꝯſeruās dictā diſpoſi
tōeꝫ ⁊ fiat ſolutio cū appropriatis ī caſu de quib⁹ ſepe ſupra di/
ctū eſt: ⁊ aliquid īfra diceꝛ loco ſuo digeſta ſup. mā ⁊ regulādo
ſm cañ. cōes addit: ⁊ ſanguis ex duab⁹ cephalicis ⁊ ex frōte mi
nuaꝛ ſtāte. ſ. peccato ī toto ⁊ ī capite: ⁊ vena frōtis eſt vena q̄ po
ſita eſt īter duo ſuꝑcilia ⁊ aliqñ ſufficiet flōmia cephalice vnius
tm̄ ⁊ aliqñ frōtis tm̄ vt cōicato ſanguine ī mēbris ſpūalib⁹ ⁊ va
porib⁹ ſanguineis ad oculos: ⁊ nō ſtante peccato ſanguis ī capi/
te ſufficiet flōmia vni⁹ cephalice. ⁊ vbi cēt ſoluꝫ peccatū in ſan/
guine ſm caput ⁊ ī toto eēt paucitas ſanguīs ſufficeret ſola flo/
bothomia frōtis: ſꝫ nō extrahāꝛ niſi due vel tres vncie ſangui/
nis. addit: ⁊ regimē ſubtilieꝛ vbi oꝫ regimē eē exiccatiuū ſꝫ in/
tentōeꝫ noſtrā cū abſtinentia ⁊ minutiōe ciboꝝ vt vult Meſ. ⁊
vitatōe groſſoꝝ ⁊ vaporoſoꝝ ſicut ſunt pulmēta pīguia ⁊ iura ⁊
piſces ⁊ q̄ ſunt ſimilia eis de quib⁹ ēt lati⁹ in dieta: ⁊ tūc cū his
⁊ localib⁹ ſupra dictis vel alijs ꝺ qb⁹ erit ſermo īfra. ſi morb⁹ ſit
curabilis curabiꝛ ſi de⁹ voluerit: ⁊ ſic ſit finis capituli textualr.

Quid nois et qd rei noctilope.

Intellecto igiꝛ caplo
ſūmarie textualr: ex ordine ſunt vidēda p̄rio de quid nois ⁊ ꝯñr
quid rei. 2° de ſpēbus ⁊ diſtinctiōib⁹. 3° de cāis hui⁹ diſpōis
⁊ de cāis ꝯtrarijs huic diſpōni. 4° de ſignis ⁊ p̄rimuꝫ ꝓnoſti/
cis euētus: ꝯñr ad bonū ⁊ ad maluꝫ: deīde demōſtratiuis. 5° de
cura. De p̄rimo hec diſpō cōi vocabulo vocabiꝛ noctilopa. ſ.
paſſio noctis ī oculis. a Serap. vero vocaꝛ ſebur ⁊ eſt vt dicit ꝙ
nō videt homo ī nocte penit⁹ ⁊ videt ī die ⁊ qñ occidit ſol debi/
litaꝛ viſus eius. ⁊ Azaran⁹ appellauit hāc egritudinē alaſba ⁊
aluiaꝫad. Sꝫ quid rei: noctilopa ē egreſſus a viſione. ſ. in nocte
ita ꝙ ē diſpō ſm quā corpora nō vidēt in nocte. i. in paruo lumīe
vt fuit ſupra expoſitū circa lrām: ⁊ vidēt in die. ſ. ī notabili lumīe
⁊ minuiꝛ viſus ī fine diei. ſ. cuꝫ minuiꝛ illumīatio medij minuiꝛ
ēt viſus: eſt ergo indigētia medij illuſtratōe ad oculuꝫ: ⁊ qm̄ ī no
cte nāli eſt debile lumē ⁊ remiſſuꝫ: ēt ſi cuꝫ mediocri cādela illu
mineꝛ iō non vidēt. in die aūt nō vidēt ꝓpter magnū ſolis ſplē
doreꝫ vt ſtatiꝫ magis declarabiꝛ in cauſis.

Diſtinctiones.

De 2°. ſ. de ſpēbus ſit hec p̄ria diſtin
ctio: q̄daꝫ talis diſpō eſt recēs: q̄dam
antiqua: q̄daꝫ fortis: q̄dā debilis: quedaꝫ ꝓpria paſſio oculi tm̄
nō aliūde cauſata: quedā accidit oculo ꝑ cōitatē cerebri vel ſto/
maci vel vtriuſqꝫ. Alia diſtinctio quedā accidit in iuuene que/
dā in ſene ⁊ decrepito. Iā anteqꝫ veniam⁹ ad tertiū ſpāle de
cāis vt illa que dicēda ſunt clari⁹ intelligāꝛ: oꝫ p̄mittē vnum
declaratū a philoſophis 2° de aīa in fine textus ꝯmenti vltimi
clxij. ibi dicit phūs: Impoſſibile ē eūn videre ſine luce: ⁊ textu
ꝯmēti. cxix. vbi dicit ꝙ id qꝺ ē natum ſentire album ⁊ nigrum
oꝫ ꝙ ſit neutrū ſup. ipſoꝝ ī actu ſꝫ in potētia. ⁊ ſicut diciꝛ ꝺ al/
bo ⁊ de nigro ita ītelligaꝛ de quolibet alio viſibili q: oꝫ id qꝺ ē
natuꝫ ſentire eē denudatū ab eo ꝙ ſentiri dꝫ cū ſentire ſtat in
quoddā pati neceſſe ſit ꝙ illꝺ qꝺ agit ſibi ſile ī actu nō agat niſi
in id

ſn id qð ſibi ſimile in potētia. ⁊ ita calidū non ſentit ſibi ſile nec
frigiduꝫ ſibi ſile: vt dicit phūs textu cōmēti. cx. Unde colligitur
cōis ſnia ꝙ oꝫ recipiēs eē denudatū a nā recepti. Ex quibꝰ col/
ligit ꝙ q: neceſſariū ē lumē ad viſionē ſicut ēt dicit phūs textu
cōmenti. lxvij. ꝙ neceſſario vnuſquiſqꝫ color nō ē viſibilis niſi ī
luce ⁊ Cōmētator in cōmēto. lxxij. dixit ꝙ nā coloris alia eſt a nā
lucis ⁊ lucidi. lux eiꝫ ē viſibilis per ſe. color aūt viſibilis mediā/
te luce. Videt ex his ſequi ꝙ oculus vel chriſtaloides que ē or/
ganū ſm cōem ſniam medicoꝝ ī quo ꝑficit viſio ꝙ ipſa chriſta/
loides nec ſit colorata neqꝫ per nām lucē hñs. Cuꝫ etiā relique
ꝑtes oculū componētes nō habeant lucem per ꝓpriā naturam
ſufficienteꝫ ad illuminādum videtur eſſe neceſſarium ab extrin/
ſeco vt a medio illuminato illuſtrari oculum certo mō vt in eo/
dē viſio perficiatur. Stantibus igitur medijs intra oculum de
ſe nō aptis debite illuminari a certo lumine vt ē de albugineo
ꝓpter eius groſſitiē vel multitudinē oportebit cōīr ꝙ excellens
lumē occurat ad dicta media illuminādū vt his taliť illumina/
tis poſſet fieri debita viſio de obiectis. Et ꝓinde ī nocte vel oc/
caſu ſolis cū multū minuat lumē a luīe diei cōtingit corꝑa eē ta
liter occaſionata ſm partes oculū cōponētes vt tūc ex paucitate
luminis nō pñt videre: ⁊ tñ ī meridie cōueniēter poterāt videre.
Dicūt tñ aliqui ſumētes argumētū ab experimēto ꝙ multi ocu
li ſunt ꝑ nām lucidi qm̄ multi in obſcuro vidēt: vt oculi catoꝝ ⁊
lupoꝝ qui per lumē ꝓpriū dicunt illuminare mediū. Naꝫ cati
ī nocte venant mures. dicūt ēt hoc eē de mēte philoſophi ī 2°
de ſenſu qui videt ſentire nō cōtingē ſine lumine īteriore oculū
videre. Nā ibidē dixit phūs: videt aūt ſicut exteriꝰ nō ſine lu/
mine videri ita ⁊ interius. ⁊ ꝙ nō videat ī qua parte oculi debꝫ
fundari lumē niſi in chriſtalina dicūt ꝙ criſtalina de ſe ē lucida
⁊ cōſequēter cōcedūt oculū eē nō receptiuū neqꝫ cōprehēſiuū om
niū coloꝝ nec oīum viſibiliū: q: nō illoꝝ que ſunt ſibi ſimilia ſꝫ
actū. qð tñ videt repugnare Cōmētatori 2° ð aīa vbi voluit vi/
ſum cōprehēdere viſibile ſm totū. Nā ī cōmēto ꝰ° in fine dixit
ꝙ viſus ⁊ auditus cōprehēdūt ſua ſenſibilia ſm totū. ſenſus aūt
tactus q: nō ē denudatꝰ ab oī qualitate tangibili ſed īuenit q̄ſi
mediū inter cōtrietatē cōprehēdit extrema ⁊ nō oīa. ⁊ iſti cōcedunt
hoc de viſu optime diſpoſito. ſ. ꝙ talis cōprehēdit ſm totū ⁊ cō
ſequēter ꝙ talis nō hꝫ lucē de ſe. ſed oculi humani qui de ſe ha
bent aliquale lumē nō ſunt ꝑfectiſſimi viſus: multominus oculi
catoꝝ qui ſunt magis lucidi. nā multas differētias coloratoruꝫ
vel lucidoꝝ nō cōprehēdunt. Sꝫ melius inherēdo ſentētijs ſu/
pra allegatis: dicebat doctor meus Ugo ſenēſis ꝙ oculi priuā/
tur luce ꝓpria maxime quo ad chriſtalinā: ēt quo ad ꝑtes reliq̄s
integrantes oculū tñ pōt chriſtalina illuſtrari aliqualiť a lumie
cāto a luce ſpūum viſibiliū qui ſpūs nō ſunt de ſubſtātia oculi
⁊ in quibꝰ aīalibus cōcurrit maior mēſura ſpūum ad oculū ſi/
mul cū tenuitate tunicaꝝ ⁊ ꝑuietate humoꝝ: ī illis oclus videt
magis lucidus ita vt ſufficiat ēt aliquotiēs mediū illuminare. ⁊
ita ſoluet ad dictuꝫ Ariſto. 2° de ſenſu ꝙ viſio requirit lumē ī/
trinſecum oculo: ſꝫ ipm lumē principaliť recipit ab eo ꝙ nō eſt
de ſubſtātia oculi: puta ſpiritibꝰ. Si igit cōtingat diſpō ī ꝑtibꝰ
oculi ſm quā difficilis fiat irradiatio a ſpiritibus viſiuis in eis
exigit maius lumē ab extrinſeco cōicari vt ꝑficiat viſio: ⁊ ī qbꝰ
ꝑtes oculi ſunt ꝑatiores recipere lumen a ſpiritibꝰ viſiuis: ī qbꝰ
etiam ꝑ nām cōcurrit maior mēſura ſpūum viſibiliū ad oculuꝫ
in eis eſt lumen extrinſecū minus neceſſariū: imo ſepe a forti lu
mine ledunt: vt eſt de quibuſdā auibꝰ videre que nocte tantuꝫ
venant: q: in die videre nō pñt ꝓpter claritatē humoꝝ ⁊ tenui
tatem tunicaꝝ oculoꝝ ipſoꝝ. Hoc ēt cōſtat in catis que male ſu
ſtinent mediū multū illuminatū: imo in meridie ſemꝑ ſtāt qua/
ſi ſemiclauſis oculis.

Cauſe. Hoc igit itellecto poſſumꝰ faciliť diſcurrere ad cās
huiꝰ accñtis: ⁊ ex ꝑte tunicaꝝ oculi: ⁊ ex ꝑte humo
rum: ⁊ ex ꝑte ſpūuꝫ. Cāe igit huiꝰ diſpōis ſūt oēs cāe q̄ ꝓhibēt
debitā illuſtratiōeꝫ medij ꝑcipue ⁊ oculi vel chriſtaloidis: vñ ex
ꝑte tunicaꝝ ⁊ humoꝝ pōt cōtingere talis diſpō: ⁊ ſic oīs groſſi/
ties oīs opacitas oīs cā faciēs indigētiā debiti luminis pōt eſſe
cā huius diſpōis: ⁊ ſic color cornee certꝰ pōt eē cā huiꝰ diſpoſi
tionis ꝓ quāto ꝓhibet ꝑuietatē cornee. ⁊ iſra ēt dicebat Ariſto.
5° de gñatiōe aīaliū ꝙ vera cutis que ē ſupra pupillā. i. corneā
dꝫ eē valde clara ⁊ ſubtilis atqꝫ lenis. gñaliter autē ⁊ tenuis eſt
ꝓpter debilitatē motus viſus. i. vt faciliť moueat viſus a ſpē.
lenis aūt vt nō ſit in ea ruga. i. eleuatio ⁊ depreſſio ꝑtiū: ⁊ effi/
ciatur quaſi vmbra: ⁊ ꝓpter hoc non eſt viſus ſenū acutus: qm̄
cutis ſenū ē rigida ſicut cutis corꝑum eoꝝ: ⁊ dꝫ eſſe alba. i. non
nigra. nā nigrū nō pōt eē claꝝ oīno. nigredo aūt nō eſt niſi pri/
uatio claritatis: ⁊ ꝓpter hoc debilitat viſus ī infirmitatibꝰ ⁊ ſe/
nectute: vt pꝫ ēt ex ꝑte humoꝝ albuginei: ⁊ ꝓpter eiꝰ multitudi
nem vel groſſitiē ⁊ opacitatē: vt Gal. loco allegato ⁊ 4° de acci
dēti capitulo 2°. nā ſtante multo albugine oꝫ lumē qð dꝫ ipſuꝫ
irradiare eſſe multū forte. Et iō habētes oculos nigros. ſ. pro/
pter multitudinē albuginei: dicit Ariſto. ibidē ꝙ facile incidūt
in hāc diſpōeꝫ ⁊ ex oppoſito habētes oculos glaucos ex pauci/
tate eius ſic modica aqua a lumine ꝑparo facile illuſtrat ⁊ mul/
ta aqua difficile. groſſities ēt ⁊ opacitas ſubſtātie albuginei po
teſt eē cā huius diſpōis: q: albugineus ꝑ nāꝫ dicit eē diafanꝰ.
Si ergo aliqualiť inſpiſſet oꝫ ipm vehemētius illuſtrari ꝙ non
fit niſi a multo lumine: ex ꝑte ēt ſpūum hoc cōtingit. nā ſpiritus
exñtes groſſi ſunt cā huius diſpōis: q: facit groſſities ſpirituū:
vt ſpūs nō ſint facile receptiui ſpēruꝫ neqꝫ ſint debita iſtrumē/
ta: aliť ēt ad oꝑationē viſiuā: ⁊ ſic exigunt multū lumē. ⁊ iō tēpo
re noctis ꝓpter dictaꝫ diſpōem nō pñt bñ videre: ēt ſi ſpiritus
eſſent tenues ī ſubſtātia ⁊ ad opacū declinātes: ēt facerēt hanc
diſpōem q: modus ſic habēdi ſpūuꝫ facit ad hanc diſpōem ꝓ/
pter maius eē neceſſariū lumē ad videndū. Aliqñ etiā multitu/
do ſpūum ē cā huiꝰ leſiōis: q: ꝓpter multitudinē cōfundunt ⁊ ī/
ſpiſſant ita ꝙ eſt neceſſaria multa irradiatio ad ipſos ſpiritus.
Raro tñ cōtingit ꝙ multitudo ſpūuꝫ ſit cā q: ſpūs viſiui faciliť
diſſoluūtur: ⁊ ita nō multū abundāt. Fit ergo defectꝰ vt pleruū
qꝫ ī paucitate ⁊ minoratiōe ſpūum maxime cū ſunt groſſi ⁊ nō ī
multitudine. Ad hoc dicūt quidā ꝙ ſpūs ſunt de nā lucidi: er/
go quāto plures erunt tāto magis viſus erit perfectior. Iſte tñ
modus dicēdi eſt dubius q: lꝫ ex ꝑte ꝓprie illuſtratiōis hoc cō
tingere deberet: tñ ex tali multitudine fit cōfuſio in ſpiritibꝰ: iō
fit impedimētū ī oꝑationibꝰ raro tñ hoc cōtingit. Eſt ergo ma
gis ꝓbabile vt fiat ex paucitate ſpūum vel debita quātitate cū
groſſitie: pōt ēt venire ex indiſpōne chriſtaloidis vbi chriſtaloi
des aliq̄liť inſpiſſet vltra eius nālitatem: q: tunc indiget maiori
illuſtratiōe. Etiā vbi eēt magis ꝓfunda q̄ꝫ ei cōueniat: ita ꝙ nō
eſſet in medio oculi de directo conſtituta q: requireret plus de
lumine ad illuminādū. Ex aduerſo cā oppoſite diſpōnis que ab
auctoribus vocat aliar: ⁊ eſt nomē arabicū ſignificās ꝙ homo
non videt in die ⁊ in magno lumine: ⁊ videt ī paruo lumine: ⁊ ē
q̄ ab Ariſto. loco allegato ſupra glaucitas vocat ex parte cornee
ē nimia trāſparētia cornee: q: dꝫ tenere aliquid trāſparitiōis ⁊
nō in totū eē ad ſimilitudinē cornee nec dꝫ eē nimiū trāſparēs:
q: fieret nimia diſgregatio ſpūum ēt ex ꝑte vuee q̄ dicit eē colo
ris nigri. ſi cōuerteret igit ad albū vel ad trāſparēs magis decli
nans poſſꝫ talis diſpō cōtingere ex oppoſita cā: vel ēt cōtingit ex
ꝑte latitudīs vel dilatatōis pupille ſicut ſtrictura pupille eſt cā
noctilope: hoc tñ intelligat qñ dilatatio pupille nō haberet cāꝫ
ſiccitatē cōtrahētē: poſterius vñ fiat dilatatio qm̄ ad illā ſiccita/
tem ſepe ſequit inſpiſſatio albuginei ⁊ offuſcatio cōīter eius: vñ
tunc ad viſioneꝫ eſt neceſſaria multa illuminatio ⁊ irradiatio. ⁊
ſimiliter dico ſi dilatatio pupille ſequeret multitudinē albugi/
nei extēdentis: qm̄ tūc lꝫ ex ꝑte dilatatiōis fieret accidēs aliar:
ita ꝙ ſit neceſſariū modicū lumē ad viſionē: ⁊ in multo lumine
fit diſgregatio ⁊ īpedimētū ī viſu. tñ ex ꝑte multitudinis humi
di ecōtra cōtingit ꝙ plus ð lumīe ē neceſſariū. ⁊ iō aliqñ plus fa/
cit multitudo hūidi q̄ꝫ faciat dilatatio pupille: ⁊ tūc magis fit
noctilopa q̄ꝫ aliar: ⁊ aliqñ ecōtra cōtingit vt pꝫ cōſiderāti. vbi ēt
albugineus humor ſit modicꝰ: hoc cōtingit q: modico lumīe illu
ſtrat ⁊ ēt tenuitas in ſubſtātia ⁊ claritas albuginei facit vt non
videāt de die ⁊ de nocte vel ī fuſco luīe: ſic ēt vbi ſpūs ſūt pau/
ci ⁊ clari ī multo lumīe nō videbūt q: diſgregant ⁊ diſſoluunt
⁊ vidēt ī modico luīe ⁊ ī occaſu ſolis. Et iō dicit Gal. loco alle/
gato ꝙ hñtes ſpūs multos ⁊ groſſos vidēt de longinquo ⁊ nō
ð ꝓpinquo. Nā ꝑꝑ ipſos irradiari a multo luīe ſubtiliant ſpūs
ad viſū neceſſarij. nō tñ debite ſecernūt q: pur nō debite illuſtrā
tur ſpūs ⁊ ecōtra ī quibꝰ ſpūs ſūt pauci ⁊ rari iſti cōueniēter vi/
dent de ꝓpinquo ⁊ nō de longinquo. ꝙ ſi ſpūs ſit ꝑuus ⁊ groſ/
ſus nec de longinquo nec de ꝓpinquo vidēt. ⁊ ſic ſenes cum in
ꝓceſſu ſpūs minuunt ⁊ īgroſſant ſenſibiliter quaſi ī nullo luīe
vidēt ſꝫ in primis ſenibꝰ meliꝰ vidēt de longinquo q̄ꝫ de ꝓpin/
quo: q: ſolū ſpūs ſunt īgroſſati ⁊ nō multū miorati. aliqñ tñ cō
tingit ꝙ multū lumē exēpli gr̄a reſoluēdo hūidū ſubtile in hu/
midū ſpiſſuꝫ cōuertēdo. ⁊ ſic minorādo humidū adducit ad op/
poſitū ita ꝙ lꝫ minuat hūidū albuginei: q: tñ ꝑꝑ caliditatē diſ/
ſoluit ꝑs ſubtilior hūidi albuginei. ⁊ qð remanet ē ſpiſſuꝫ quaſi
opacū fit vt nō poſſint vidē de nocte ⁊ videāt de die. ⁊ tūc opꝫ
cōſiderare nūquid tale viciū cōtingat magis ex ſpiſſitudine q̄ꝫ ex
ſubtilitate. aliqñ tñ ad hūc effectū vna tm̄ cā cōcurrit aliqñ plu/
res. Opꝫ tñ notare ꝓ clariori itelligētia ēt ꝙ aliqñ accidit cō/
rietas ī his cāis ⁊ ita ēt ī viſiōe. nā aliqñ hñtes noctilopā habēt
groſſitiē albuginei ⁊ ēt tunicaꝝ cū paucitate ⁊ ſubtilitate ſpūuꝫ
⁊ tñ paucitas ⁊ ſubtilitas ſpūuꝫ tollerat notabile lumen: imo ⁊
multū: ⁊ iſti tūc vidēt ī die ⁊ non ī nocte. qñqꝫ tñ ſūt ſpūs adeo
ſubtiles ꝙ nō tollerāt multū lumē imo reſoluunt ī eo. ⁊ tūc iſti
nō vidēt ī notabili luīe ⁊ in die ſꝫ ī minori lumīe ⁊ circa occaſuꝫ
ſolis aliquid vident: quoniam illa groſſities humorum medio/
criter illuſtratur etiam a modico lumine ⁊ ita cōtingit ſm varia/
tionē iſtaꝝ cauſaꝝ ꝙ hñs noctilopā aliquādo videbit de longe
q: maior fit irradiatio neceſſaria ad īmutationem humidi groſ/
ſi: ⁊ tñ cuꝫ ſubtilitate ⁊ paucitate ſpūuꝫ non pñt videre ēt ī ma/
gno luīe diei vt pꝫ cōſiderāti. Aliqñ ⁊ vtplurimū cōtingit ꝙ hñs
noctilopā videbit de ꝓpe ⁊ nō de longe: ⁊ qñqꝫ ſumit cā eius ⁊
maxie ex paucitate ⁊ claritate ſpirituum: ⁊ ex his ſolues diuer/
ſas apparētias que aliquādo cōtingunt circa hunc caſuꝫ. Et hec
de cauſis ſufficiant.

Signa. Veniēdo ad ſigna primuꝫ ꝓnoſtica cuētus: ponit
Aui. vnū ꝓnoſticuꝫ ꝙ cui multiplicant colores. i.
imaginatōes expectare oꝫ noctilopā: q: in illis īgroſſant humo
res vel inſpiſſant ex vaporibꝰ ī humido reptis vt ſupra dicebat
de imaginatiōibꝰ. Spūs ēt viſibiles reddunt groſſi ex mixtiōe
vapoꝝ cū eis: ⁊ ſic ad opacitatē fiunt tēdentes. ⁊ iſte ſunt cauſe
pricipales noctilope vt ſupra dictū eſt. Aliud ꝓnoſticuꝫ ēt. A.
hñtes anfractuoſitates ī oculis. i. diuerſa pūcta ī humido albu/
ginei: vel qui nō hñt oculos vniformiter coloratos ī his oꝫ expe
ctare hāc diſpōneꝫ pꝫ. Nā exquo in talibꝰ declarat ⁊ ethero/
geneitas humidi ⁊ ſubſtātie tunicaꝝ ex qbuſdā partibꝰ ī eiſdeꝫ
ſenſu cōprehēſibiles ꝑꝑ groſſitiē ipſoꝝ ī eis ⁊ cōīter minorē ꝑuie/
tatē pōt fieri ꝓnoſticū ſatis ꝓbabile ꝙ alique ꝑtes īſpiſſabunt
⁊ ita fiet noctilopa. Aliud ꝓnoſticuꝫ in quibꝰ humectant oculi
plurimū ⁊ lacbrymant cuꝫ grauedine ipſoꝝ: in his ꝓbabiliter

possum⁹ arguere de futuro tali accidēti q: significat aggrega/
tio materieꝝ humidaꝝ circa oculuȝ ⁊ multiplicatio humidi al/
buginei dixi: ⁊ cuȝ multitudinē albuginei sequat nigretudo ocu
loꝝ vt supra fuit declaratū: unde est qđ dixit Aui. ⁊ plurimū g/
deȝ accidit hñtib⁹ oculos nigros ⁊ nō virides .i. glaucos claros
q: ibi accepit virides pro glaucis. Signuȝ vero ꝓnosticū ad
bonuȝ cuȝ accidit noctilopa ex cā primitiua ī cibis: verbigrā ex
assumptōe ciboꝝ grossoꝝ ⁊ euaporatiuoꝝ stāte tñ alias bonita/
te ipsoꝝ oculoꝝ talis noctilopa fit facile salubris ꝓpter ꝯuersio
neȝ regīs ad oppositū. Aliud ꝓnosticū cuȝ fit noctilopa ex abū/
dātia spūuȝ ⁊ claritate coꝝ ⁊ aliqñ ꝯtingit vt supra dictū est: lȝ
raro ista facile ex se quasi curat: q: facilis fit resolutio spūuȝ vi/
sibiliū ⁊ minoratio ipsoꝝ ēt in quib⁹ cā primitiua ⁊ pp coitū su/
perfluū vel al's sc. acutā fieret noctilopa ex paucitate spūuȝ cuȝ
subtilitate coꝝ: ēt de se ē facilr curabilis p restauratōeȝ spūuȝ.
⁊ his casib⁹ expīse pȝ vt dixi circa lrām nō debent ī cura loca/
lia subtiliatiua ⁊ resolutiua vt dixi circa lrām vt sief de fellib⁹ ⁊
similia. Aliud ꝓnosticū ad bonuȝ: noctilopa ꝯtingēs ex vicio ꝓ
prio oculi: sȝ per cōitateȝ ex stomacho vel ex cerebro: quoꝝ di/
spōnes sunt salubres maxie si fuerit recēs ⁊ ī corpore iuuenili vt
multū est curabilis. Ultimū ꝓnosticuȝ ad bonuȝ: noctilopa se/
quēs multitudineȝ humidi albuginei stante bonitate alioꝝ hu/
moꝝ ⁊ tunicaꝝ ī ꝯclusione ⁊ ꝯpōne maxie si fuerit recens ⁊ ī cor
pore forti talis fit curabilis satis facilr p applicationē minoran/
tiuȝ ⁊ exiccantiuȝ humidū. Primū ꝓnosticuȝ ad malum: no/
ctilopa sequens dilatatōeȝ pupille semp est mala. Nam de hac
dixit Gal. 4° de accidēti capitulo 2° sepe allegato: dilatatio ei⁹
seȝ pupille semp nocet visui siue ipsa fuerit a natiuitate siue po/
stea: vnde ī ꝓcessu p. xx. lineas vel circa dixit: cū pupilla extite
rit talr lesa siue ab initio natiuitatis siue postea necessario ex illo
spiritu nō tota replebit .s. visio prout opȝ quodqȝ circa dissol/
uitur sup. ⁊ dispgit. ꝯñr addit: dissolutio ergo eius ⁊ dispsio no
cent eo q visuȝ difficilē reddūt. ⁊ hoc totū intelligat cū dilata
tio pupille nō fuerit recens nec principalr ex multitudine hūdi
ꝯtingēs sȝ siue ex creatōe talis siue ex tpe fuerit talis ex cāu vel
pcussione vel ex siccitate ⁊ corugatōe tunice vuee versus secun
dinā. Nā pȝ q quelibet talis fit īcurabilis lȝ aliquotiēs mon/
struose visū sit vt narrat Gal'. loco allegato in fine capituli vbi
nō tantū facta fuit ꝯsolidatio pāniculi pforati sȝ ēt restitutio hu
midi q iaȝ exiuit ab oculo dicit sic: Uidi quodā tpe cām īcon/
suetā videri ī quodā puero. Is aūt cū quadā acu pforauit ptē
cornee sup. intelligat ⁊ vuee ꝓpter qđ sequit: qua pforata hu/
mores euanuerūt sup. albuginē⁹ humor maxie ⁊ pupilla hac đ
re ea ꝯstricta ē ⁊ parua effecta ⁊ cornea corrigiata ē .i. coruga
ta. addit: Is tñ puer curat⁹ euasit quoniā hūiditas que fluebat
paulatiȝ extitit quoadunata. Addit tñ q raro ꝯtingit q: pluri/
mū siccitas inde ort. De hoc tñ qđ dictū ē de dilatatōe pupil/
le a casu vel percussiōe qđ ē īcurabilis intelligat cū ē ꝯfirmata
q: cū ē recens curat. Et de hac intellexit Rasis ī diuisionibus
cū dixit loquēs đ ea ⁊ fit sup. dilatatio pupille post pcussionem
supuenientē ī oculo. addit ⁊ tu nō timeas quoniā redit. Aliud
ꝓnosticū noctilopa sequēs paucitatē humoꝝ ꝓpter siccitatem
tunicaꝝ ⁊ maxie ī senectute nō curant: pȝ q: talia mēbra spma/
tica substantifice nō rehumectant ī senectute nisi rarissime. Ul/
timū ꝯtingēs ex paucitate spūum ꝯfirmata ī decrepito silr cō/
tingēs ex corugata cornea de qua dicit phūs loco allegato ī de/
crepito nō curat pȝ. Signa vero demōstratiua generis sūt ex
se manifesta per īterrogationē patiētis. Signa ēt specieꝝ si per
cōitatē a stomacho vel a cerebro vel per ꝓprietatē in ipso oculo
sūt manifesta ex dictis sepe supra per accidētia illoꝝ mēbroꝝ:
vel per priuationē coꝝūdē. Signa vero spālia distinctiua cau/
saꝝ per ꝓprietatē oculi cognoscunt si cornea sit diafana vel nō
per sensum manifestatur: ⁊ sic de dilatatōe pupille vel strictura
ei⁹. ⁊ si fuerit ex parte albuginei nūquid dicat ꝓpter multitudi
nē faciens opacitateȝ. vel nūquid paucitas sit faciēs ad opposi/
tuȝ: hoc habebit ī sequēti lectōe de pupilla. sed vt plurimum ad
multitudinē albuginei sequit extensio vuee: ⁊ si fuerit ex multi/
tudine ⁊ ꝯfusione eoꝝ que aliqñ ē cā vt dictū ē. Hoc declarabi
tur q: corpus dicit eē agile ī operatōibus aīalib⁹ ⁊ oculus mul
tū illustrat ex habitudine toti⁹ ⁊ ex iuuētute. Et si fuerit cā ei⁹
grossities vt sepe ꝯtingit grossities pp declarat multitudinem
humoꝝ in toto ⁊ per habitudinē corporis melācolicaȝ vel fleg/
maticā ⁊ per regimē precedēs grossuȝ ⁊ cōfusionē in sensib⁹. iō
Auic. dicit q talis accidit dispō ex grossitudine ī patiētib⁹ ima/
gines per vaporationē ⁊ mixtionē vapoꝝ grossoꝝ cuȝ spiritib⁹
qñ ergo ꝯprehēdunt imagines: ⁊ hic non videt nisi in die: hoc
declarat eē ex grossitie spūum ⁊ vapores esse intra oculos. Ex
his pȝ quib⁹ accidunt huiusmōi dispositiones ⁊ accidit tortuo/
sis ⁊ habentibus situm malū in oculis p̄cipue in christalina: ha/
bentes aūt christalinam ꝓfundam vident solūmodo in die: ecō
tra habentes multū eleuatā male vidēt ī die ⁊ melius in obscu/
ro. ⁊ hec cā manifestatur ⁊ ex priuatione aliarum causarum cū
lesione operationis.

Cura. Jam veniēdo ad curā sūmarie oȝ de cāis primitiuis ⁊ de aere ⁊ sonno ⁊ huiusmōi vt vitet oē generans
humores grossos ⁊ spūs grossos: ⁊ maxime reddens eos turbi/
dos: qm̄ talis ē vt multuȝ cā nocumēti. ⁊ de hac ponet cura q:
de reliquis que eē pñt cāe nocumēti sufficiēter ē dictum supra
de debilitate visus: ⁊ ita oȝ regulare aerē vt vitet grossus ⁊ ne/
bulosus: ⁊ ita discurre de reliqua de sonno supfluo maxie post
cibū: ⁊ q in casu necessaria ē abstinētia: vñ quasi oēs ꝯueniunt
vt abstineat a cena ⁊ diminutio ī cibis vlr ⁊ vitatio ciboꝝ gros
soꝝum. Sȝ si sit ex paucitate ⁊ subtilitate spūuȝ ī dispōe opposi/
ta: dicebat. A. q tunc mā est additio in humectatōe ⁊ igrossa/
tione sanguinis: vt cū vitellis ouoꝝ. Si sunt spūs rari oȝ ispissa
re spūs vt cū pulmētis ⁊ vino medij coloris grossē substātie: ita
vt inspissatio sit reducēs ad temperantiā ī substātia: nō aūt ī tur/
bulentia vt ex leguminibus. Reliqua seruent in dieta vt dictū ē
in debilitate visus. In medicinalib⁹ si sit ex multitudine humo
rum fiat flōmia in cā calida ex cephalica: vel forte prius ex basi/
lica fm regulas supradictas. Et si sit mā cū cā peccans fm caput
mixta fiat eūatio cuȝ pillulis aureis: ⁊ aliqñ fm exigētiā mate/
rie oȝ venire ad hyeras magnas ⁊ ad pillulas cochias ꝓpositis
cōib⁹ semp đ gestiuis appropriatis factis etiā diuersiōib⁹ cum
clisteribus: ēt cōib⁹ ⁊ fortiorib⁹ fm exigentiā ⁊ alijs fricatiōib⁹
a principio: postea factis eūationib⁹ fiat diuersio cū scetaȝ po
sitis ī collo: vt al's dictuȝ ē in simili. Deinde remēduȝ est ad lo/
calia: de quib⁹ singulare ē medicamē de epate hyrci: de quo di
ctum ē circa litterā faciēdo lectionē spius ī ptes ⁊ intersectiōes
ipsius ponet piper lō. ⁊ aliqui ponūt sal indū: vt fecit Aui. ⁊ po/
stea ponit tale epar in furno ī vase lapideo: vt distillet aliquid ī/
tra vas nō vt vidi: deinde in liquore ponūt illos puluercs ⁊
exiccatis simul ponūt postea illos pulueres sup oculo: q: exic/
cant ⁊ abstergūt. nā ex ꝓprietate tale epar hyrci iuuat oculum:
etiā valet euaporatio sup. a ocuiuȝ ab illo facta supra carbones
etiā faciēdo cixaturē: etiā valet cemeltio epatis hyrci ⁊ epatis
capre: vt dictū ē circa lrām. Et quādo nō valet istud sumat sief
de fellib⁹ vel fiat cuȝ duab⁹ ptibus mellis ⁊ vna pte succi feni/
culi depurati: ⁊ quarta pte fellis ancipitris: tale est satis dome/
sticum ⁊ nō multuȝ ledēs: ⁊ apponedo iterpollatim. ⁊ qñ est do
lor mitiget cū lacte mulieris. muscus ēt mirabilr valet ad vir/
tutem visiuā ꝯfortāda. Laudatur ēt Mesue coliriū Alex. factū
vt infra. ℞. succi feniculi cocti ⁊ depurati ptem .j. mellis ⁊ fellis
añ. ptem .s. misce: ⁊ expertū est. ⁊ Aui. tecit coliriū vt sumat fel/
lis edi ptē .j. piperis p. ē .ij. armoniaci ptē .iij. ꝯficiant cuȝ mel/
le: ⁊ pñt fieri pulueres ex eisdem si placet sicut alcohol. Et dicit
Aui. q alcohol factuȝ ex sanguine aīalium calidaꝝ ꝯplonū cō/
fert ad illustrationē ēt spūum ⁊ clarificationē ipoꝝ. laudāt au/
ctores si ante cibū detur in potu vinū paucuȝ vetus: ⁊ silr post
digōneȝ integrā ⁊ vsus aliaꝝ medicinaꝝ: de quib⁹ dicit Me/
sue q zinz. ꝯditū ⁊ nux muscata cōdita ⁊ kebuli ꝯditi ⁊ cubebe
⁊ huiusmōi clarificāt ⁊ illustrāt spūȝ. Et hec de caplo sufficiāt.

Caplm 30m de dilatatione pupille.

c

Um pupilla adeo dilatari videt vt vndiqȝ p/
tingat ad albedinē fueritqȝ hoc post vehemē/
teȝ cephalice dolorē parua est habēda fiducia ī
eius cura. Sȝ si dilatatio pua fuerit: tūc assi
dua solutionē ventris ex cochijs multotiēs ⁊
sief de fellib⁹ in oculos est mittēdus. Qđ si pupillam post
percussione dilatari contingat: nō est inde timenduȝ q: remo
uebitur. Fiat itaqȝ emplastrū ex farina fabaruȝ ⁊ camomilla
⁊ euisco cuȝ vino ⁊ aqua.

ſ

Equitur capituluȝ de dilata

tione pupille qđ ꝯtinuat ad p̄cedens ī hūc mo/
duȝ: q: cū vt supra dicebat ī causis noctilope:
noctilopa sepe sequat dilatatōeȝ pupille ꝓpter
nimis irradiari christaloidē ⁊ ꝓpter dispsionē
spūuȝ a nimio luie dici: fuit ꝯueniēs ad pfectā
curā noctilope ponere curaȝ cāe eius vt dilatatōis pupille si cu
rabilis sit. Diuidit autē pñs caplm ī duas ptes pricipales: qm̄
prīo ponit quid p dilatationē itelligat pupile ⁊ qñ est dicenda
icurabilis. 2° ꝓsequit ponēdo curā illi⁹ que curabilis ē. 2a ibi:
Sȝ si dilatatio pua fuerit. De pria pte dicit: cuȝ pupilla hoc
est foramē qđ est ī nigredine oculi ⁊ ita manifestat pupillaȝ p eē
foramē vuee. Addit adeo dilatari videt vt vndiqȝ ptingat ad al
bedinē .i. ita circūferentialr dilatet vt quasi foramē occupet to/
taȝ corneā appenteȝ versus ꝯiunctiuā. Addit: fueritqȝ post ve/
hemēteȝ cephalice dolorē pua est fiducia ī ei⁹ cura hūda. Pro
ītelligētia hui⁹ ptis est notaduȝ q hic facit caplm de dilatatōe
pupille tm̄ accñtalis ⁊ nō nālis: qm̄ nālis est semp quasi īpossibi
lis cure: ⁊ de accñtali manifestat eā q̄ est īcurabilis principalr p
duo. p̄° p eius multā dilatatōeȝ vt cuȝ dilatatio fuerit talis vt
vndiqȝ ptingat ad albedinē vt fuit dictū ⁊ maxie. 2° qñ succes/
serit talis dilatatio post vehemēteȝ dolorē capitis. Nā tūc cō/
cludit q talis sit icurabilis. p̄° quidē ꝓbabile est q sit icurabi
lis cū est dilatatio tāta q̄ dicta est pp multū eē ꝯuersaȝ illaȝ tu/
nicā vueaȝ a nāli sua dispōne ad ināleȝ maxie ad caȝ ad quā se/
quit resolutio spūuȝ ⁊ ꝯñter debilitas virtutis nālis ... diffi
cilius ēt fit curabilis cū succedit ad vehemēteȝ dolorē capitis:
qm̄ cuȝ sequit vehemēteȝ dolorē capitis sequit ꝓbabilr causaȝ
exiccantē ipsaȝ tunicā cum dolor vehemens capitis vel fiat ex
apate tunicaꝝ cerebri vel al's ex vaporib⁹ calidis vel mā calida
exiccāte ⁊ ꝯtrahere faciēte tunicas cerebri ꝯtractōe quaꝝ ꝯtra/
hunt ⁊ tunice oculi ex quo ab eisdē originant: ⁊ forte ēt cuȝ hoc
eōicata formali siccitate vuee maxie versus secūdinā ⁊ radicem
ei⁹ ꝯsequēter contento humidosi vuea vel albugineo oportebit
de necessitate dilatari vueā. Et qm̄ mala ꝯplexio sicca ī mēbris
spermaticis p̄cipue ⁊ debilibus vix vel nunqȝ restaurat. iccirco
talis

talis fit icurabilis. Poteſt tñ fieri ēt dilatatio pupille talis poſt vehemētē dolorē capitis ex defluxu mãe humide ex cerebro ad oculuȝ replentis ⁊ dilatãtis albugineū vnde fit extēſio pter nãȝ in vuea ⁊ ꝯñter violēta dilatatio ipſiꝰ pupille: qm̄ cerebro pleno exñte ſuccedēte dolore forti ꝓpter hoc qꝺ ad dolorē ſequiꝛ motus ⁊ agitatio materieꝝ probabilr fluet mã deorſuȝ ad oculum ſubito que multo magis ledet violēter ſoluēdo ⁊ dilatãdo q̄ȝ ſi paulatine aggregata paulatine ſoluēt ⁊ dilataret: ⁊ ꝯñter ſi ita fiat magna vt dicebaꝛ ſupra poſt doloreȝ vehemēteȝ reddiꝛ icurabilis: ⁊ maxie q2 ꝯſeruaꝛ talis a cerebro dilatato ⁊ leſo. ⁊ hoc eſt qꝺ dixit de prima pte. Cōſequēter i 2ª pte primo ponit curaȝ dilatatōis cū nō eſt magna ſȝ pua ꝯtingētis ēt ex multitudine humidi. Secūdo ponit curam illius que ſequitur percuſſionem vel caſum ab extrinſeco. 2ª ibi: Qꝺ ſi pupilla. De prima parte dixit: Sed ſi dilatatio parua fuerit: venter ſoluendus erit multotiēs cū pillulis cochijs ⁊ fieꝛ ꝺ fellibus i oculo mittēdū. Pro intellectu huius partis nota ꝙ per pillulas cochias intellexit nō tm̄ cochias ſed ēt mitiores de quibꝰ alias dictū ē. Et qꝺ dixit intellexit ſemꝑ p̄cedēte ꝑpatiōe ⁊ digōne mãe. naȝ ex quo ſupponimꝰ cãm dilatatōis eē pñtiam mãe ⁊ maxie dependēter ſe hñtis a cerebro ꝯſtat ꝙ ad curationē expedit vt illa eūetur. Sed hic diligēter nota ꝙ ſi fuerit ꝯiuncta mã ſanguiea vel in toto vel ſm caput oportebit fieri prius flōmias: ⁊ ꝯſequēter oportebit venire ad medicinas ſeceſſiuas regulãdo ſm caū. ſupradictos: ſed de his magis ifra loco ſuo. ⁊ in eūando cū medicinis ponit vnū caū. Auic. qui videꝛ multū aduerſari ſententie Raſis i textu dixit: ⁊ nō opȝ vt multiplicenꝛ eūones cū ſolutiuis ⁊.i. ꝓpter quã cãm debiliteꝛ virtus ⁊ nō eūeꝛ qꝺ queritur. Nã ſup. cū debilitaꝛ virtus a mēbro iã reſoluto i ſpiritibus ꝓpter dilatationeȝ pupille: ſi poſtea addaꝛ debilitas ꝑ medicinã ſolutiuã tunc nō debite regulabiꝛ medicina i eūando humorē quē querimꝰ eūare. ideo addit: Q̄nq̄ȝ ſufficit ei eūo oibꝰ x. diebus. ⁊ ita modificat illud verbū Raſis i textu multotiēs vt nō intelligaꝛ ꝙ ſingulis tribus vel quattuor diebꝰ vt aliqui faciunt fiat ſolutio maxie cum laborioſis. ⁊ poſt purgatōes fiat vſus localiū exiccantiū vt fieꝛ de fellibꝰ ⁊ eoꝝ que dicta ſūt ſupra in cura de imaginatōibꝰ ⁊ de catarracta maxie in principio.

De vltima parte ponēs curã dilatatōis pupille ꝯtigētis poſt ꝑcuſſionē dixit ꝙ ſi pupilla poſt ꝑcuſſionē dilatari ꝯtingat non ē inde timendū vt ēt dixit in diuiſionibꝰ q2 remouebiꝛ intelligaꝛ ſi deus voluerit maxie ſi ad caſum vel ꝑcuſſionē nō ſequaꝛ ſolutio ꝯtinui puta vuee ſed ſolū per ꝑcuſſionē fiat fluxus hūoꝝ ⁊ ꝯñter ex multitudine humoꝝ fiat dilatatio vuee vel cōpreſſo oculo circa mediū a cãu vel ꝑcuſſiōe expreſſo humido ad latera aliquãdo dilataꝛ pupilla quãuis nō fiat ſolutio ſubſtãtie vuee: ⁊ tunc poſſibilis ē cura. ſed ſi ex ꝑcuſſione ſequaꝛ manifeſta ſolutio i ꝯtinuo vt i vuea: tunc credo ꝙ ſit icurabilis. Et ad hūc intellectū dicit Auic. i fine capituli in cãis: ⁊ illa que ē ex ꝑcuſſiōe aut caſu nō hȝ curã ⁊ ſic ſoluiꝛ ꝯdictio ⁊ maxie ſi fuerit magna ſolutio pãniculi. ſed ſi eēt modica dilatatio ⁊ ēt eēt modica ſolutio occurraꝛ ei ⁊ in principio ꝯueniēter cū medicinis ⁊ diuerſionibꝰ tūc poſſet curari alr̄ cū eēt magna vel antiqua fieret incurabilis: vt ēt multi auctoꝝ cōſentiūt. ꝯñr dixit fiat itaq̄ȝ emplaſtrū cū farina fabaꝝ ſup. excorticataꝝ ⁊ camomilla ⁊ euiſco ideſt altea vel cū vino ⁊ aqua. Circa quã partē nota vt ēt recte dicit Gerardus ꝙ hoc empl'm i principio principiãte nō eēt ꝯueniēs vbi ē intētio repercuſſiōis ⁊ ꝓhibitiōis futuri apatis. Nã in hoc cãu oporteret applicare empl'm magis repcuſſiuum factis diuerſionibꝰ cū flōmijs ⁊c̄. Et facit ipſe empl'm cōueniēs in caſu in iſta hora: vt infra. ℞. farine fabaꝝ excorticataꝝ farine ordei añ. ℥. j. olei roſati. ℥. ſ. cū vitello oui bñ agitato ⁊ cū ſucco endiuie fiat empl'm mediocriter liquidū. ⁊ in ꝓceſſu magis poſſet addi de camomilla ⁊ altea vt etiaȝ dixit Raſis: ⁊ ſic eſt finis capituli textualiter.

Quid nois et qd rei.

Expedito textualr̄ caplo breuiter quinq̄ȝ per ordinē ſūt vidēda. Primo de quid nois vel quid rei diſpōis iſtiꝰ. 2º ponende ſunt diſtinctōes cōes huic diſpōni ⁊ ſibi oppoſite: deide ex ordine ponētur cãe huius diſpōis ⁊ ſibi oppoſite diſpōnis. 4º ponētur ſigna: prio generis: ꝯñr ſpecieꝝ: prius tñ ꝓnoſtica euētus ⁊ ad bonū ⁊ ad malū ⁊ ꝯñr demōſtratiua. vltimo veniemus ad curã. Circa primū ꝺ quid nois notãdū ꝙ hec diſpō apud auctores diuerſis nominibꝰ nominaꝛ. Nã Meſue nominauit hãc diſpōnē almezuar. Azaranꝰ aūt noiauit alanziazar. apud Auic. vocaꝛ alintiſar: ⁊ ē nomē arabicū idē iportãs ꝙ dilatatio pupille.

Diſtinctiones.

Circa ſcðm ꝺ ſpēbus ſit hec pria diſtinctio ⁊ ē diuiſio poſita a Gal'. 4º ꝺ accidēti ⁊ reliquis ꝙ dilatatio ⁊ cōſtrictio pupille quedã ē naturalis quedã accidētalis ⁊ quedã ꝯtracta a gñatōe ⁊ quedã ex tēpore. Secūda diuiſio Aui. dilatatio pupille accidētalis: quedã ē a cã corporali: quedã a primitiua. Tertia diuiſio: quedam magna quedã parua: quedã recēs quedã antiqua. ⁊ hoc ſiue ſit ex cã corporali ſiue ex caſu vel percuſſiōe. Alia diuiſio: quedã ē ꝑ ꝓprietatē in oculo tm̄: quedã ēt depēdēter ſe habens aliunde ⁊ maxime a ſoda.

Cauſe.

Circa tertiū de cãis: cãe dilatatōis ſūt duplices loquēdo de cauſis corꝑalibꝰ vt dixit Raſis: 2º ꝯtinētis. aut ſumiꝛ ex ꝑte humidi albuginei aut ex parte vuee. ex ꝑte ſubſtãtie vuee vel a ſiccitate vel ab humiditate. a ſiccitate fit dilatatio pupille qñ corrugatis partibus vuee lateralibꝰ nō potēte vuea cōſtringi anteriꝰ remittēte humido de neceſſitate expedit pupillã dilatari. ⁊ illa ſiccitas aliqñ ſequiꝛ ſuperfluas vigilias: aliqñ febres diuturnas. ⁊ ita dico ꝺ reliq̄s cãis exiccãtibꝰ. ⁊ aliqñ ſeq̄ꝛ ꝯſūptōeȝ ⁊ minoratōeȝ hūidi albuginei q̄ ſiccitas albuginei vt dixit. A. ñ facit dilatatōȝ ꝑ ſe ſȝ ꝑ accñs inq̄ȝtū ſeq̄ꝛ cã ſiccitas vuee. 2ª cã ſumiꝛ ex ꝑte hūiditatis. Nã hūiditas igrediēs ſubſtãtiaȝ vuee cuȝ abūdat faciēs impreſſionē in vuea cū extēdiꝛ vuea i ſurſuȝ vel deorſuȝ: vel lateralr̄ de neceſſitate extendiꝛ ſm illas ꝑtes ſicut fit i ſubſtãtia mō replōnali ⁊ ſic pupilla ꝯñter dilataꝛ q2 ad illas ꝑtes ꝯtrahiꝛ. poſſet tñ ita diſponi humiditas imbibita qꝺ relaxãdo nō faceret dilatatōeȝ: imo magis ꝯſtrictioneȝ ſicut in ꝑaleſi. Pōt ēt ꝯtingere i ſubſtãtia vuee ab apate: q2 ſubſtãtia vuee apata de neceſſitate extendiꝛ ⁊ dilataꝛ: ⁊ ita ꝯñr oȝ foramē dilatari ſtãte humido medio nō patiēte ꝯſtrictōeȝ foramis. Ex ꝑte ēt albuginei humoris pōt fieri dilatatio pupille: q2 albugineꝰ humor itumeſcit fluente mã humida: q2 repletur vuea repletōe nō nãli ⁊ extendiꝛ orificiū vuee ⁊ ſic pupilla ēt dilataꝛ. Pōt ēt aliquotiēs ex humido groſſo iplente orificiū vuee ⁊ extēdente ipſa pupilla dilatari. De cãis ēt primitiuis ſunt caſus ⁊ ꝑcuſſio ꝑ modos dictos ſupra circa textū: ⁊ multa illuminatio ⁊ irradiatio oculi ⁊ iſpectio in ſperã ſolis ꝑ diuerſos modos ꝑducendo ad dilatatōeȝ ꝯſiderãti notos. Cãe cōſtrictionis hñtur oppoſito modo. pª cauſa eſt ſiccitas. Dubiū eſt q2 dictū fuit ꝙ ſiccitas fuit cã dilatationis qūo ergo ꝯſtrictōis. Reſpōdeꝛ ꝙ nō eodeȝ mō. nã ſi exiccenꝛ partes verſus pupillã ita ꝙ exicceꝛ humiduȝ vuee circa ꝑtes pupille ꝯñter illa pupilla conſtringiꝛ nō ꝯſtrictis nec corrugatis ꝑtibꝰ poſteriorıbꝰ. Sȝ ſi corruganꝛ ꝑtes poſteriores verſus ſecūdinã nō corrugatis partibus verſus pupillaȝ fit dilatatio. 2º pōt fieri cōſtrictio pupille ab humiditate ſubſtãtie ipius vuee: q2 cū humectaꝛ ſubſtantia vuee ꝯñter latera pupille magis adinuicē appropinquat: vt dictum ē ſupra de ꝑaleſi: ⁊ ſic cōſtringiꝛ pupilla: q2 ita imbibiꝛ humiditas in vuea qꝺ dilataꝛ ⁊ pupillã ꝯſtringiꝛ. 3º cōtingit ꝑꝑ humorē terreſtrē melãcolicū aggregantē ſubſtãtiã ipius vuee: ⁊ ꝯñter fit cōſtrictio pupille. 4º ꝓpter aliquid corpulentū iter ꝑtes pupille. Alia cã eſt ꝓpter apata in ꝑtibus extremis ipſius pupille q2 aliter dilataret. Alia cã eſt ꝓpter minorationē humidi albuginei cuius ē ꝯtinere tunicã vueã eleuatã ad cuius eleuationē pupilla ſtat dilatata: ⁊ ꝯñter minorato humido cōſtringitur ⁊ deprimitur pupilla.

Signa.

Veniēdo ad ſigna primū ꝓnoſtica ſit hoc primuȝ ꝓnoſticū euētus poſt febres diuturnas ⁊ i corꝑe macro ⁊ multū vigilantibꝰ: ⁊ in freneſi ex ꝑte ſiccitatis poſſumus expectare dilatationē pupille pȝ. Aliud ꝓnoſticū in habētibus variolã groſſam circa corneã verſus pupillã pōt expectari dilatatio pupille: ⁊ aliqñ cōſtrictio ſm diuerſos modos ꝯſideranti notos. Aliud ꝓnoſticū ad ſodã acutã ſuccedentē repletionem cerebri pōt fieri ꝓnoſticuȝ de dilatatiōe pupille ꝓpter decurſum humoꝝ ad oculos: vt fuit declaratū circa lr̄am. De ſignis vero ad bonū vel ad maluȝ ꝓnoſticū vnū ponit Gal'. 4º de accidēti caplo 2º ꝙ dilatatio pupille ſemꝑ ē mala ſiue ſit naturalis ſiue accidētalis. Si nãlis ē illaudabiliſſima: ēt accidētalis laudabilis nō eſt: q2 viſio fit mediãtibꝰ ſpiritibꝰ viſibilibus ferētibus virtutē viſiuã ꝑ obticos neruos: vñ ſtante dilatatiōe pupille fit expanſio ⁊ reſolo iſtoꝝ ſpūuȝ: ⁊ ſic ſequiꝛ nocumētū i oꝑatōe viſiua ē ergo ſemꝑ nocēs: ēt aliqñ talis ⁊ tãta vt dixit Gal'. ꝙ nihil videt. cōſtrictio aūt pupille ſi ſit nãlis ē ꝯueniēs: rō eſt q2 facit ad vnionē ⁊ fortificationē ſpūum itelligaꝛ vbi ſit moderata cōſtrictio. Si ſit accidētalis ē mala nō ſm ſe: ſed quia ſequiꝛ ad malos morbos: q2 ſeq̄ꝛ minorationē humidi vel apoſtemata vt dictū eſt: vel ſiccitatē que difficillime ſunt reducibiles. ⁊ dixit Aui. ꝙ eſt deterior q̄ȝ dilatatio: ⁊ aliqñ in ſe: q2 qñq̄ȝ ꝑducit ad oppilationē ſup. integrã: ⁊ ita fit in totū priuatio viſus. De modis aūt termiatiōis ad bonū vel ad malū vel modis curabilitatis vel nō poſſibilitatis cure dictū ē ſupra. Signa vero generis ⁊ dilatatiōis ⁊ cōſtrictiōis patēt ad ſenſuȝ medici q hec pōt cōprehēdere facta diligēti inſpectiōe i oculū: aliqñ dicitur eē accidētalis ꝙ cognoſciꝛ: q2 nō tantū excedit dilatationem nãleȝ: ſȝ eaȝ que huic corꝑi mãliter correſpōdebit: ⁊ ſic de ꝯſtrictiōe. Poniꝛ ēt aliud ſignū ab auctoribꝰ cōe ⁊ nãli ⁊ accidentali: lȝ Auic. cōtraxerit ad nãlem dicēs: ⁊ qñq̄ȝ ē amplitudo oculi nãlis ⁊ nocet viſui: videt eīȝ res minores q̄ȝ oȝ vt videãtur. Sȝ Aza. loquēs de his vlr̄ dixit: ⁊ de ꝓprietate huiꝰ egritudinis. ſ. dilatatōis pupille ⁊ ciꝰ ſignū eſt qm̄ videnꝛ ei res minoris corꝑis q̄ȝ vere exiſtãt: ⁊ q2 videt debili leſione: ⁊ poſſibile ē nihil videre. ⁊ in ſignis cōſtrictiōis pupille ex oppoſito dixit: Signū vero huius egritudinis: ⁊ eius ꝓprium ē: q2 videnꝛ ſibi res maiores q̄ȝ vere exiſtãt: ⁊ de verificatōe huius ſigni lȝ aſcribentibus multa dicãꝛ ⁊ multa dici poſſent. tñ colligo duas reſponſiones breues que videnꝛ magis ſatiſfacere. Prima eſt ꝙ in dilatatōe pupille ꝓpter reſolutionē i ſpū debilis ē virtus viſiua: vñ expedit ad hoc vt imuteꝛ ea ab obiecto extrinſeco fortiter imutari: ſicut ēt eſt ⁊ in alijs ſenſibꝰ videre. naȝ virtus tactꝰ debilis imutaꝛ niſi a forti imprimēte: ⁊ ꝯñter obiecto viſibili exiſtente forti: ad hoc vt fortiter imutet virtutē viſiuã debilē ceteris ꝑtibus expedit: vt ponaꝛ in lōgiori diſtãtia ab oculo ad fortiter imutandū ꝓpter maius lumē interponi: ⁊ iō in maiori diſtantia exiſtēs minorē angulū cãt in cētro oculi taliter res viſa: ⁊ ſic apparet minor q̄ȝ ſit. Alia cã ſumiꝛ ex diſpōe modi recipiēdi: qm̄ habens dilatationē pupille ꝑ hoc ꝙ hȝ debilē viſum ex diſgregatiōe in ꝯprehēdendo viſibilia ſemi claudit oculos vel palpebras: ⁊ iō piramis rei viſibilis facit angulū acutū in oculo q2 latera modicū diſtant: iō repūtaꝛ res ꝑua ⁊ ecōtra hñtes cō-

strictionē pupille in vidēdo dilatāt palpebras: iō p̄nt videre res sub forma piraminis lata: ⁊ sp̄us recipiūt sub mō latiori: ⁊ ita representat res maior: ⁊ maxime q: sunt magis congregati: sicut appet ēt de sole in nebula. ⁊ si ista cā ānectet prime erit fortior cā: lz possz obiici ad vtrasqz: tamē iste cāe vident ꝓbabiliores. Signa specierū: si sit a casu vel ꝑcussiōe signa sunt manifesta: si ꝓpter sodā factꝰ est fluxꝰ ad oculū ēt est manifestū ex cursu eiꝰ post sodā. Si ab humiditate vel siccitate corꝑis habita sunt signa supra ī debilitate visus ꝑ hoc qd̄ facilr vel tarde facta ē talis dispō cū causis ꝑcedētibꝰ. Si ex augmēto albuginei augetur oculus. si et diminutione albuginei minorat oculus. si ex apāte posita sūt signa supra ī de obtalmia.

Cura. Nūc venīedo ad curā q: huius dispōnis multiplex ⁊ varia pōt eē cā. iō prio circa regimē in dicta vertatur dicta ad ɔ̄riū cāe eiꝰ vt si cā fuerit hūiditas replēs ɔcauū vuee vel intrās substātiā eiꝰ faciēs ɔ̄ctionē sicut ī spasmo ī quibusdā partibꝰ ⁊c. siue ēt fuerit ī ɔstrictōe eius humiditas relaxans tūc totū regimē dz ɔuerti ad siccū ⁊ formaliter cum cibis siccis ⁊ exiccatiuis ⁊ alijs: de aere ⁊ reliquis non nālibꝰ ad exiccationē ducētibꝰ vt cū parcitate cibi ⁊ subtractiōe cene ⁊ vitatōe grossoꝝ ⁊ vaporosoꝝ sicut sūt pinguia iura ⁊ aromatizata: ⁊ vina ⁊ similia de quibꝰ sepe dictū ē in simili. Et ī cibis laudauit hic Auic. aquā vel brodiū cicerū cū brodio sisamino. ⁊ d̄ reliquis particulariter vide supra in de ꝑalesi ⁊ de spasmo. Posta ī medicinalibꝰ si ɔiungat replō sanguinea fiat flōmia sz alis dicta: ⁊ si nā alia fiat cūo. Prio p̄supposita digōne ī mā cū pillulis appropriatis ⁊ maxie cū pillulis lucis vt supra d̄ debilitate visus ab hac cā postea rectificare cū localibus exiccatiuis vt dictū ē supra in caplō superiore cū sief de fellibus ⁊ domesticū eius ē puluis vt alcofol factus cū zinzi. ⁊ modico piperis ⁊ modico thuris. Et si ɔiungat cū hac dispōne grauitas lz modica hēatur spes vt supra dicebat ꝓpter ɔseruari cām a cerebro debili: tñ nō ē desperādū in ca imo multi curant. ⁊ ē occurrēdum vt dixit Rasis ɔ° ɔtinētis: q: si soda fuerit ī ceruice dicit q fiat coctura ī brachijs patiētis. i. cauteriū actuale ad magnā ⁊ continuā fiendam diuersionez sz doctrinam alias datā circa hoc. Si vero est in anteriori parte capitis vt dicit supple soda illaquentur due artarie timporum eius ⁊ modum superius dixi. Nam per illas artarias defluit materia ad oculos. ⁊ si fluxerit materia sanguinea similr laudant auctores flōmiam venaꝝ lachrymaliū. s. anguloꝝ domesticoꝝ. Naz talis flōmia vt dicit Aui. euacuat ex loco ⁊ ɔ̄ert ei: sz oz hoc bn̄ attēdere vt nō nisi modicū sanguis extrahat. s. ℥. j. s. vel circiter: qm̄ ī extractōe multi sanguis sepe minorat oculus ⁊ in experientia vidi vt alis etiā supra dictū est ⁊ non dz multū ꝓfundari flobothomꝰ: qm̄ sepe ducit ad lachrymas. Si cā fuerit mala cōplexio sicca corrugās vt dictū est: tūc intētio est cuz humectātibꝰ ⁊ restaurantibꝰ: vt sunt brodia carniū oua vinū ⁊ similia: cū humectātibus ēt ꝑ exteriꝰ vt cuz lacte mulieris: ēt cuz herbis vt cū decoctōe maluaꝝ altee fenugreci ⁊c. lauādo ēt faciēz sepe in die cuz aqua si vis alterare ad fridūz cū decoctōe maluaꝝ ⁊ folioꝝ salicis vbi cā siccitatis sit magna caliditas p̄cedēs. sz vbi cā sit ꝑcussio: p̄supposita tenui multū dicta fiant diuersiōes cū flōmia si ī corpore sit multitudo sanguis magna fiat flōmia. si modica: fiat flōmia modica. deinde ventoset caput ad partez posteriorē ad diuersionē ⁊ apponant circa locuz repcussiua. ⁊ Ras vt vidūtis in līa ponit ibi medicamē factuz cuz farina fabaꝝ excorticataꝝ ⁊ euisco. i. altea: ⁊ vt ibi dictū est non ɔuenit ī pricipio ad repcutiēduz. Et iō Aui. q̄zuis ponat farinā fabaꝝ ponit ēt farinaz ordei ⁊ alia vt aquā folioꝝ salicis ⁊ aquā enduiie cuz quibꝰ formet emplm. ⁊ sic ēt ponit Ras in ɔ° ɔtinētis. sz hic fuit breuiloquus pōt die sequēti poni vitellus oui cum oleo ros. postea sanguis colūbini ī oculo: postea cuz sief de thure. fecit Aui. puluerez subtilissimū siue coliriū factum ex thure croco ⁊ myrrha oīuz añ. partez. j. postea addit ad dissolutionez materie in processu arsenici ꝑ. s. ⁊ sic poteris addere ad fortia si materia ñ obediat dissolutioni per ista: ⁊ sic est finis huius capituli.

Caplm ɜim de apātibus ⁊ fistulis lachrymaliuz.

c Um angulus lachrymalis resudat ⁊ cuz p̄mit sanies ⁊ virus ab eo egrediat: fistulam pati intelligat. Que cū cauterio curat: de hoc tñ loqui plus ē q̄z huic nostro libro attineat. Nos tñ iaz ei adinuenimꝰ medicamē: qd̄ si adhibitum fuerit ipsaz ꝑ multos mēses adeo tardare facit vt eger sanus videat. Medicamen aūt illud est. ℞. aloes thuris sarcocolle sanguis draconis balaustie antimonij alumis oīum añ. partes equales ziniar quātuz ē quarta pars vniꝰ fiant ex eis sief. Cūqz necesse fuerit fistula intātuz premat vt quicquid saniei in ea ɔtinet egrediat: deinde infirmꝰ sup latus ī quo nō est fistula iaceat ⁊ de p̄dicto sief aliquid dissoluat in aqua de qua ī angulo lachrymali tres gutte aut quattuor itimarizēt magno existēte iterstitio inter ꝓiectionē vniꝰ gutte ⁊ alteriꝰ: quo facto eger ꝑ tres sic iaceat horas. In mane quoqz sequēti die silr fistula bn̄ premat ⁊ fiat eadē cura qd̄ per hebdomodā vnā fieri ɔuenit ⁊ ēt tādiu donec a fistula nihil egrediat cuz premit.

Ex hac nāqz cura locus multis mēsibꝰ siccus ꝑmanebit. De curis oculoꝝ quātū huic loco necessariū eē putauimꝰ iaz satis dictū esse credimꝰ. Alia vero que sunt de curis que per ferrū exercētur dimittamꝰ: q: multis indigent medicaminibꝰ. Sūt autez quedā ex eis que in locis in quibꝰ de decoratione tractabimus ⁊ sanitatis custodia continent.

c Um angulus lachrymalis sepe resudat ⁊c. Istud ē caplz de fistulis que in angulis lachrymalibꝰ fiunt qd̄ sic recta cōtinuatiōe ɔtinuat ad caplm p̄cedēs imediate d̄ dilatatōe pupille: de qua vt erat sermo ī caplō Rasis principalr determinabat: vt erat depēdens a supfluo humido albugineo violēter dilatante ipam pupillam que albuginei multitudo maxime sequebat defluxū flegmatice humiditatis a cerebro ad oculos. Et qm̄ propter similem cām defluxus humiditatis ad oculos sepe recipit mā ī carne lachrymali spōgiosa ⁊ cauernosa in angulis domesticis oculorum existēte que aquositas ibidē recepta facilr ibidez retinet. Unde ibi retēta preternāliter extendēs dictā carnositatē ⁊ oppilans facilr corrumpit ꝓpter caliditatē illaꝝ partium: ⁊ ita ille ꝑtes apāntur. Et qm̄ tales fistule: vt etiā dixit. A. 3a tertij ī capitulo ꝓprio de garab. ⁊ apātibus lachrymalibꝰ plerūqz succedunt ad exituras ⁊ bothor appentibus ī dictis angulis: p̄cipue cū rūpunt ad īteriꝰ. iō ɔueniēter fm hāc ɔtinuatōez post caplz de dilatatōe pupille fecit Ras caplm de fistulis que in angulis lachrymaliū fiūt. ⁊ hoc ē qd̄ dicit rubrica. Diuidit ergo p̄ns caplm prima diuisiōe ī tres ꝑtes: qm̄ primo ponit signa quibꝰ declarat fistula talis lachrymalis. 2° ponit curā ipsius. 3° excusat se ab vlteriori determinatōe de curis oculoꝝ. 2a ibi: Que cū cauterio curāda ē. 3a ibi: De curis oculoꝝ quātū huic loco necessariū ⁊c. De p̄ia dixit: cū angulus lachrymalis resudat q: scz reperit angulus lachrymalis humidus sup. nulla facta compressione sed per solā resudationē. ⁊ cū premit. s. dictus angulus digito ɔprimēte sanies ⁊ virus. i. vera sanies vel virulētia ab eo egredit manifeste fistulā pati intelligit. i. ē signū q patit fistulā manifeste. Nota q dixit signāter cū angulus lachrymalis ⁊c. qui ē angulus domesticus oculi resudat īnuit q ī angulo domestico oculi magis fiunt talia apāta ⁊ fistule ɔ̄iter q̄z in siluestri: qd̄ manifestū ē ex eo q in dicto angulo ordinauit nā illā carnē spongiosaz ī qua recipit ⁊ retinet hūiditas ⁊ non sic in angulo siluestri. rō ēt partis ē satis clara: qm̄ per resudationem hūiditatis non facta ɔpressiōe denotat exuberātia māe humide ɔtente in illis locis. vñ ꝓpter multitudinē fit resudatio de dcā mā. Et si postea per ɔpressionē exprimat sanies vel virulentia a dicto oculo iā manifeste ɔstat q interiꝰ erat sanies corrodens illā carnē. ⁊ cū ꝓfundat deorsuz forte corrodet pāniculuz supra os ⁊ ipsū os: ⁊ ita amplificabit spaciū ī ꝓfundo: ⁊ fiet vlcus ꝓfundū cauernosuz corrosiuū vel cū priuatōe sensibili foraminis extrinseci vel cū modico foramine exterius apparēte ⁊ sic fistula erit vt infra videbit d̄ quid nomis fistule loco suo. Sequit 2a pars principalis huius capituli ī qua postquā posuit signa declarantia fistulā lachrymalē ponit ɔ̄ir curā eiꝰ. Et diuidit hec pars ī duas: qm̄ prio ponit illius curā ꝑ cauteriū excusando tñ se ī mō applicatōis eiꝰ. 2° ponit curā ꝑ applicationē cuiusdam medicaminis qd̄ facit apparētiā vere cure ꝑ notabile tp̄s. ⁊ ponit descriptionē eiꝰ sub forma sief. ⁊ ēt ponit debitū modū applicatōis illiꝰ. 2a ibi: Nos tñ ei adinuenimꝰ ⁊c. De p̄a ꝑte dixit que sup. fistula cū cauterio curāda ē. Et addit excusationem q nō ponit ordinē applicatōis cauterij dicens: De hoc tñ loqui possibile est supple breuiter quantuz huic nr̄o attineat loco qm̄ in hoc loco non est determināduz de modo cure eius per cirurgiam. sed magis in septimo tractatu superius posito: qd̄ autem cauteriū in cāu sit ɔueniēs medicīa: īmo q̄si necessaria pz ex eo q cuz fistula sit vlcus cauernosuz ꝓfunduz īterius vt supra dictū est ⁊ in ꝓfundo sit quedā callositas cū corruptōe que de necessitate ē mortificāda si dz fieri vera cura ipsiꝰ fistule. ⁊ hec fieri nō pōt nisi cū cauterio actuali vel potētiali in virtute: cuiꝰ extinguit illa callositas ⁊ vis corruptōis: alis non fiet vera carnis regnatio: nec dicta malicia remoueret vt bona ɔplo mēbro acquirat: postea fieri poterit ɔsolidatio. De mō aūt ⁊ forma cauterij siue actualis siue potētialis dicet infra loco suo ⁊ d̄ medicis ēt carnē generātibꝰ ⁊ ɔsolidātibꝰ. De 2a ꝑte ēt ordinās curā appentē ꝓ tꝑe: ⁊ si nō simplr verā que fit ꝑ exiccationē supflue humiditatis: ⁊ tandē ɔsolidationē orificij extrinseci qd̄ ꝑmanet aliqñ sic cōsolidatū aliquibꝰ mēsibus duo facit principalr. Primo ponit intētionē huiꝰ medicine ⁊ descriptionē eius. 2° ponit modū eiꝰ applicatōis. 2a ibi: Cūqz necessariū fuerit. De prima ꝑte dixit: nos tñ ei iā iuenimꝰ medicamē: qd̄ cū adhibitum fuerit sup. ɔueniēter ꝑ modū statiz dicēdum q multos menses adeo tardare facit vt eger sanꝰ videat: ⁊ ex hoc mō loquendi clare pz q ꝑ talē modū nō fiat vera cura sz tñ paleata: ⁊ apparēs ꝑ tēpus durās qm̄ recidiuabit ⁊ ponēs descriptionē dixit: medicamē aūt ē hoc. ℞. aloes thuris sarcocolle sanguis draconis balaustiaꝝ antimonij aluminis oīum ꝑtes equales zinar. i. floris eris quarta ꝑs vniꝰ fiant ex eis sief. i. ex eis puluerizatis reductis ad formā debitā cuz aliquo liquore vt aqua ro. vel aqua plātaginis: quid sit sief supra visuz ē quomō ēt ista simplicia valeant in casu vlceroso remouēdo carnē putridā ⁊ exiccādo humidum supfluū cū remotiōe ēt male qualitatis ⁊ inductiōe cōuenictis

uenientis ē satis manifestū: ex his que dicta sunt supra ī simili/
bus. Deinde ꝯñter ponit modū applicatiōis hoꝝ sicꝫ dicēs: cū/
qꝫ necesse fuerit sup. applicare dictū medicamen fistula. i. locus
fistulosus tm̄ p̄mat ut quicquid saniei ī ea retinet egrediatur:
deinde infirm⁹ sup latus in quo ē fistula nō iaceat: īmo sup ꝑtē
diuersaꝫ sup. iaceat: ꝛ ita supple: postea de p̄dicto sicꝫ aliquid
dissoluat in aqua sup. ro. de qua dictū est fricādo sicꝫ sup coteꝫ
cum dicta aqua: ꝛ de ipo liquido dissoluto a sicꝫ cuꝫ aqua ī an/
gulo lachrymali tres aut quattuor gutte ītimatizent. i. imittāt
cum artificio ne trāseant ad substātiam oculi: qm̄ adducerēt ad
notabilē dolorē maxime in virtute floris eris: iō ad ꝓhibendū
ne ꝓpter quātitateꝫ hui⁹ humidi īpleta cōcauitate de fistula si
ponerent plures gutte subito aliquid exiret ad oculuꝫ voluit ꝙ
īterponat spatiū notabile īter ꝓiectionē vnius gutte ꝛ alterius.
Unde dixit ꝙ gutte intimatizent magno exūte interstitio in ꝓ/
iectiōe vnius gutte ꝛ alterius: vt ī tp̄e subintrēt substātiā mem
bri. postea addit quo facto eger ꝑ tres sic iaceat horas. i. ꝯuer/
sus sup partē oppositā vt substātia medicaminis ibidē ꝑmane/
at: ī mane quoqꝫ die sequēti silr fistula p̄mat bene: ꝛ fiat eadem
cura sicut supradictū ē. s. ip̄rimēdo tres aut quattuor guttas de
dicto liquore sicꝫ iterposito spatio: postea ꝑ tres horas iacendo
vt supra dictū ē. Postea addit que. s. cura ꝑ hebdomodā vnaꝫ
fieri ꝯuenit sup. taliter vt dictū ē: ꝛ ēt tādiu sup. obseruet cura
donec ex fistula nihil egrediat sup. de sanie vel pure dū p̄mit
addit ex hac nāqꝫ cura locus multis mēsibus siccus ꝑmanebit:
ꝛ sic fiet cura palcata: ꝛ hāc curā sepe faciunt cirugici: quidam
ꝑegrinātes ꝓmittētes curā verā: ꝛ sic recedūt cū pecunijs tp̄e
quo ē appꝑens sanus: ꝛ in tp̄e post fit recidiua: q₂ malitia mãe nō
est in totū extincta neqꝫ latera obstracata ꝛ obdurata sunt remo
ta. Et nota ꝙ Rasis fuit artificiosus ī applicatōe hui⁹ medica/
minis singlr in hoc ꝙ noluit exhiberi nisi bene expressa sanie a
fistula ꝛ ipsa debite mūdificata: qm̄ imposito liquore vel medi/
camine stante sanie ī fistula ꝛ mixto medicamie cū ea minuitur
virtus illius medicamis: ꝛ ex eo qd̄ ꝑmisceꝫ: ꝛ ex eo qd̄ nō pōt
debite applicari mēbro: quas cās posuit ī simili Aui. 2ª primi do
ctrina 2ª caplo 18° vbi in simili rn̄det ad difficultatē qua querit
quare cepe si interius sumant nō vlcerāt: ꝛ si exteri⁹ supra mē/
brū apponant vlcerāt. nā cā sumit ex eo ꝙ interi⁹ sumpta mi/
scetur cibo vel humorib⁹: ꝛ sic minuit ei⁹ potētia in vlcerādo:
ēt nō applicat cum ē in stomacho ꝑmanēter alicui ꝑti stomaci:
īmo mutat de situ ad sitū: ecōtra e cuꝫ ligat exterius supra mē
brum. Sequit illa ꝑs. De curis oculoꝝ ꝛc. que ē tertia ꝑs prin
cipalis huius capituli ī qua Rasis excusat se ab vlteriori deter
minatiōe de passiōibus oculoꝝ: ꝛ a mō ꝓlixiori determinatio/
nis eoꝝ: qm̄ in isto libello fuit breuiloquus: vt supra dictū ē: vt
in epilogo sumās curā dispōum egritudinaliū a capite vsqꝫ ad
pedes tm̄: ꝛ nō seriose loquēs. Dixit igit de curis oculoꝝ q̄ztū
huic loco necessariū putauimus: iaꝫ satis dictū esse credimus.
Alia vero q₂ sunt de curis que ꝑ ferrū exercent dimittamus q₂
multis indigēt medicaminib⁹: sunt tm̄ quedā ex eis que in locis
in quib⁹ de decoratiōe tractauimus ꝛ sanitatis custodia ꝯtinē/
tur. Et sic ꝑꝫ finis capituli ꝛ totius mãe de oculis.

Quid nois et qd rei fistule lachryma lis.

Jā declarato sic textualiter caplo d̄ fistulis lachrymali/
bus. Pro ītelligētia mãe ex ordine primo vidēdū d̄ quid nois ꝛ
quid rei. 2° ponemus quasdā distinctōes de fistulis. 3° ponē
tur cāe fistulaꝝ lachrymaliū. 4° signa: p̄io ꝓnostica cuēt⁹: de/
inde ad bonū ꝛ ad malū: deinde demōstratiua ꝛ generis ꝛ spe/
cieꝝ. 5° erit ponēda cura quātū ad regimē ī dieta ꝛ q̄ztū ad re/
gimē in medicinalib⁹. De p̄io. s. de quid nois Auic. tractās
de fistula lachrymali appellat eā algarab ꝛ ē terminus cōis ad
oīa ap̄ata: ꝛ aliqñ ēt ꝯbit ad ap̄ata fistulaꝝ. sꝫ hic stricti⁹ ad fistu
las anguli oculi domestici vñ fit resudatio lachrymaꝝ: īmo vt
quidā volūt. aliqñ tm̄ talis termin⁹ accipit ꝓ ipa lachryma de/
clarādo effectū qui plerunqꝫ sequit ad fistulā lachrymalē angu
li domestici. nō q₂ ēt nō possit cōiter cōtingē in angulo siluestri
sꝫ magis ꝯtingit ī angulo domestico. ꝛ rō ē q₂ magis porosus ē
q̄ꝫ angulus siluester: q₂ in domestico angulo ē quedā caro spon
giosa que ibi retinet humiditatē que putrefacta corrodit multū
ꝛ causat fistulā talem lachrymalē. non aūt sic ē in angulo silue/
stri alij vtunt alijs nominib⁹. sed sufficit nobis ꝙ ꝓ algarab ī/
telligamus talem fistulaꝫ lachrymalē vt dictum est. Sed vt
clarius intelligat de quid rei fistule lachrymalis oꝫ p̄intelligere
quid sit fistula. vñ nota ꝙ ꝓpriū nomē fistule ꝯbitur ad aposte/
mata cauernosa saniosa vlcerosa stricta ſm orificiū extrinsecuꝫ
eius: vel forte non habētia extrinsecū orificiū manifestū sed di/
latata ſm ꝓfundū cū corruptōe aliqñ carnis aliqñ ossis. ꝛ ꝑtes
circūferētiales sunt callose facte dure. ꝛ ꝓpter istā partē distin
guit fistula a reliquis vlcerib⁹. Fistula igit dicit ap̄a vlcerosuꝫ
cauernosuꝫ: ꝛ si sit ap̄ta: orificiū extrinsecū est strictū ꝛ ſm ꝓfun
duꝫ est dilatatū. Nota vlteri⁹ ꝙ huiusmodi fistule succedūt se/
pe ap̄atib⁹ lachrymaliū oculoꝝ: ꝛ illa ap̄ata multiplr dicuntur.
Quedā sunt ap̄ata dicta exiture ꝓprie: q̄daꝫ nō. vñ exitura pro
prie sumit duplr. Aliqñ ꝑ aggregationē humoꝝ ī ꝑticulari cō/
cauitate: siue illa mã sit ꝯuersa ad saniē siue non. ꝛ hoc mō exitu
ra dicit nihil humiditatē a mēbris exeuntē ꝛ receptā in ꝯcauita
te aliqua vel in eadē aggregatā paulatine. Aliqñ exitura sumit
ꝓ aggregatōe illoꝝ humoꝝ ꝛ eleuatōe coꝝ in cupū ꝛ ꝯuersorū
ad saniē: ꝛ hic dico ꝙ fistula sumit ꝓ exitura vtroqꝫ mō sūpta.
Aliqñ tm̄ nō ē exteri⁹ emunētia manifeste: ꝛ tm̄ prurit⁹ iterior de/
clarat ibi eē ap̄a siue exiturā largo mō sumptaꝫ.

Distinctiones. Quātū ad 2m ponēde sūt distinctōes de exitura lachrymali ꝓut sumit pro
exitura cōiter vt ad eaꝫ sequi pōt fistula. Prima distictio aliqñ
fit ēt exitura ꝑ viaꝫ defluxus mãe: aliqñ ꝑ viaꝫ paulatine conge
stionis: ꝛ taliū exituraꝝ quedā a mã calida quedā a frida. Item
taliū q̄daꝫ a mã grossa nō cedēte tactui ꝛ q̄daꝫ cedūt. Itē taliuꝫ
a mã grossa q̄daꝫ claudunt ī folliculo vt glādule q̄dā nō vt no/
di: ꝛ sic ab oī mã possibile est fieri fistulaꝫ.

Cause. Naꝫ illa mã ibi retēta a caliditate oculi ꝛ aliaꝝ par
tiuꝫ tādeꝫ putrefit vel putrefieri pōt ꝛ corrodit vel
corrodere pōt. ꝛ q₂ ille vie sunt stricte: ideo ille mãe pn̄t retineri
nō hn̄tes aliūde spiraculū ꝛ ꝯñter dilatāt ꝓfunditatē in centro
ꝛ ꝯñter fit fistula: ꝛ aliqñ corrodūt ipꝫ os ꝛ idurant circūferētie
ꝓpter exiccationē. Fit ēt fistula lachrymalis ꝑ viā deflux⁹ mãe
a cerebro vel alio loco ad illaꝫ carnē spōgiosaꝫ: ꝛ sic fiet fistula ꝛ
non ꝑ viaꝫ successiōis ad ap̄ata: tm̄ vtplurimū fit ꝑ viaꝫ succes/
sionis ad ca: ꝛ ex hoc patēt cāe gn̄ales taliū fistulaꝝ. Sꝫ specia/
lius cāꝝ fistulaꝝ ex parte mãe: q̄daꝫ est mã calida ꝑ essentiā vt
sanguis vel colera: quedam frida ꝑ essentiā. sed facta calida per
accidēs: vt flegma vel melancolia: sed plerūqꝫ fit ex defluxu ex
flegmate a cerebro. Iō auctores cōiter dicūt eā fieri a mã fleg/
matica: quāuis possit fieri a quacūqꝫ mã recepta in illa spōgio/
sitate. nā illa spongiositas est a nã ibi ordinata: vt in ea retineat
humiditas lachrymalis ne oculus motu suo ꝛ opatione nimis
exiccet: fit ergo vt plurimū a mã aquea flegmatica.

Signa. Jam veniēdū est ad quartū. s. ad signa: ꝛ p̄io ꝓ/
nostica ad bonū: sit ergo hoc signū ī fistula ad bo
num: cū fistula sequit ad exiturā sanguineā in corpe forti ꝛ fue/
rit modici tp̄is: ꝛ p̄cipue si fistula hēat orificiū extrinsecū mani/
festum: tūc est de fistulis salubribus. nā etiā ꝑ medicinas exicca
tiuas cū rectificatiuis ēt ꝯplonis bone sine cauterio pōt curari
p̄cipue si fuerit sequēs exituras factas a cā primitiua: vt a casu
vel ꝑcussiōe pꝫ cōsideranti. De ꝓnosticis aūt ad malū. Primū
est ꝙ fistula adducit ad nocumēta oculoꝝ vt obtalmiaꝫ ꝛ dolo/
res oculoꝝ. nā ex fistula debilitat oculus: ꝛ fit receptius omniū
materieꝝ. 2m ꝓnosticū ad eā sepe seqt obtenebratio visus ꝓ/
pter dolorē fistule: ꝛ ꝓpter mãs receptas ī ipis oculis. 3m ꝓno
sticum fistula lachrymalis ē morb⁹ cronic⁹ ꝛ difficillime curabi/
lis: saltē ꝑ medicinas nō causticas. rō q₂ oīs talis fistula dī vlc⁹
cauernosum ꝛ ꝓpiquū oculo ꝙ ē mēbrū hūidū: ꝛ cū hūiditate
sua mouet semꝑ. i. q̄si semꝑ: vt dicit. A. vñ maxie ꝑꝑ mobilita/
tem: q₂ cōtinue fit motus oculi medicine apposite non possunt
debite adherere ꝛ ꝑꝑ hūiditatē ī acuitate ꝛ virtute remittunt:
ꝛ ita difficillima fit ꝯsolidatio per eas. ꝛ medicine caustice sunt
medicine acute que vt dicit Rasis 2° ꝯtinētis īducūt dolorem
oculoꝝ ꝛ magnificāt ap̄a ꝛ ob hoc difficilis fit cura eius q₂ non
pōt curari sup. ꝯueniēter cū medicinis violētis. nec pōt diu su/
perligari medicina in eo quia talis non patitur longam ligatio/
nem vt dixit. Signa demonstratiua generis sunt signa Rasis
in textu ꝛ maxime si stet in angulo oculi emmētia: etiam qñ ali/
quid de sanie vel virulentia resudat ad angulum oculi: ꝛ cum
cōprimit sensibiliter exit mã saniosa q₂ resudat per poros ipsius
substantie carnose: ꝛ tunc clarū ē ꝙ ibi dicit esse fistula. Signa
causaꝝ si sit ex ap̄ate emmēte vel non resistēte tactui vel nō sub
forma glandule vel nodi tanqꝫ ex ap̄atib⁹ precedētib⁹ signa pre
cesserūt. ꝛ si fuerit ex lachrymis acutis ex cerebro descēdētibus
ēt signa p̄cesserūt. sed signa materieꝝ vel causaꝝ naliuꝫ si sit ex
sanguine ē rubor ꝛ inflatio venaꝝ circa oculum ꝛ exitus saniei
rubee. si ex colera maior ē prurit⁹ ꝛ ē citrinitas ex ꝑte fere oīuꝫ.
si ē mã flegmatica ē mã aquosa que exprimit cū priuatiōe colo/
ris rubei vel citrini cū maiori grauitate ꝛ minori dolore ꝛ ē ma/
ior lippitudo. ꝛ si mã ē melācolica: grauitas ē maior: color fusc⁹
ꝛ modica punctio.

Cura. De cura p̄io circa regimē obseruādū breuiter. Pri
mo p̄supponit regimē exiccatiuuꝫ ex parte diete aeris
vigiliaꝝ moderataꝝ: tm̄ modica potatōe vini. Cibaria ad siccuꝫ
declinēt semꝑ vtat ꝯpressiuis post cibū cū fricatōe ꝛ diuersiōe
inferioꝝ ꝛ ita in regimine obseruet sicut dictum ē supra in ca°
de lachrymis: ꝛ ita ēt quasi quo ad medicinalia. vñ post ordina/
tū debitū regimē: postea vtat digestiuis ſm mãꝫ peccantē ꝛ in
toto ꝛ ī ꝑticulari mēbro cū sirupis ꝛ aquis appropriatis ꝛc. po/
stea fiāt diuersiones ēt cū setano ad posteriora factis tm̄ pri⁹ eua
cuatōib⁹ cōibus ēt appropriatis vt cū pillulis alsciaret: ēt aga/
ricus trociscat⁹ singulr valet: ꝛ pillule lucis stāte mã frida: ꝛ pil
lule sine quib⁹ eē nolo stante mã acuta: postea veniat ad localia.
Et nota ꝙ duplex ē cura. s. vera ꝛ mēdosa vt ēt fuit dictuꝫ cir
ca lr̄am. Cura mēdosa fit ꝑ exiccantia tm̄ que videt exiccare ꝛ
ꝓ parte corrodere mãꝫ ita ꝙ oculus ꝑ tp̄s stat sine emanatione
humiditatis: tm̄ nō est vera cura ꝓpter nō eē remotā maliciam
peccantē ꝛ fit cū puluerib⁹ exiccatiuis. Et vnū singulare ponit
Auēzoar vt sumat de thure terrestri ignito ꝛ extincto multo/
tiens ī modico aque rosate: que postea in oculo ponat prius ex/
pressa sanie sufficiēter: vt dictum ē circa litterā. valent singulr
pulueres appropriati exiccatiui: vt de myrrha de thure d̄ aloe.
valet puluis posit⁹ a Rasi quē hoc loco laudat. A. Laudat etiā
singulr in hac intētiōe si sumant teste cozularū siue lunatiaꝝ: ꝛ
puluerizent ꝛ misceant cū myrrha ꝛ aloe: postea incorporentur
cū melle modice quātitatis: deide expressa sanie ꝑ modū dictū
aperto orificio si nō fuerit dilatatū cum spongia ꝯpressa posita ī
orificio vel cum lanugine inuēta in interiori ꝑte arundis: ꝛ ma/
xime de ea que fit in ꝓpinquo radicis similr cōpressa: naꝫ sub/
mergant in melle ꝛ iponant qm̄ orificium dilatabit: ꝛ tunc di/

latato orificio accipiat̃ stilus ĩ cuius extremo inuoluat̃ cotū: ⁊ cū illo extremo infuso ĩ melle fiat mundificatio vlceris. deinde illo abiecto: reuoluat̃ ẽt aliud nouū cotum ⁊ infundat̃ in dicto, medicamine: ⁊ imponat̃ in fundo vlceris dictū cotū: ⁊ ibi persistat quattuor aut quinqꝫ horis: postea ẽt fiat noua mundificatio vlceris fm modū dictum ⁊ noua appositio medicaminis: ⁊ ita ter vel quater in die fiat. nam ex hoc medicamine sic cõtinuato vel fiet vera cura vel saltem palcata per tẽpus durans. Et qñ istud nõ sufficit: tūc fiat propria ⁊ vera cura. Et ĩ hoc quattuor requirũtur. dixit Gerar. de solo. Primo requirit̃ dilatatio orificij: vt dictum est. nam aliquando non est expressa dilatatio orificij vñ aliqñ manat materia saniosa per nares q: apa ruptū ẽ interius. ⁊ hec dilatatio fit aliqñ cū spongie ipositõe vt dictum ẽ. vel medulle sambuci vel cū aristologia: ⁊ magis valet gentiana q: exiccat ⁊ facit ad dilatationẽ ẽt pulpa cãuc. s. melgatiū. deinde si nõ suff.ciūt ista fiat dilatatio cū ferro deinde exprimat̃ sanies: ⁊ aliquotiẽs melius ẽ vt in hac intẽtõe retineat̃ modica sanies. ⁊ sic dimittat̃ per duos vel tres dies ꝓpter duo. Primū vt postea secū alia meliꝰ exprimat̃: ⁊ vt illa corrodat aliquaʒ mãm carnosaʒ ibi existẽtem que ꝓhibet ne possit medicꝰ videre ad fundū. ⁊ ꝓprius hoc ꝯuenit qñ fistula sequit̃ ad glãdulã vbi ẽ kistis vel paniculus remouẽdus ꝫ ꝙ requirit̃ ĩ mūdificando ⁊ in hoc facit aqua mellis. vel ponat̃ mel rosatū cū vino stiptico. capiatur deinde stilus cum pulueribus abstersiuis ⁊ exiccatiuis positis super coto humidato ⁊ posito supra stili sūmitatem vt dictum ẽ. Et q: aliqñ os non ẽ corrosum ꝫ denigratū aliqñ corrosuʒ ⁊ denigratū vsqꝫ ad nasum. facta igit̃ mundificatiõe si os sit denigratū tunc necessariū ẽ tertiū qḋ ẽ mortificatio fistule remouẽdo callositatẽ in circuitu existẽtem facta priꝰ rasura ad remotionẽ nigredinis ossis abradat̃ igit̃ illa nigredo dicit Aui. ⁊ si remota nigredine nõ appareat corrosio ĩ substãtia: valʒ medicina posita a Raſi 2° ꝯtinẽtis caplõ de apate anguli oculi ⁊ fistula que fit ex bõbice madefacta in succo carobice recẽtis: q: vt dixit hec cura coadunat ⁊ ꝯsolidat ⁊ sic fiet vera gñatio carnis ẽt cum alijs medicinis stipticis. sed vt dicit Auic. vt supliget̃ ⁊ dimittat̃ diu si fuerit corrosio. Si illa nõ sufficiant dicit Aui. oportebit vti cauterio vel actuali vel potẽtiali ⁊ ponit vnū prio multū acutum. s. folia ruthe domestice posita in aqua granatorum. Et Raſis dicit de mente Pauli in lixiuio ⁊ supra posita multū corrodūt dixit Raſis faciūt dolorẽ acutū in principio ꝫ statim minuit̃ nõ cures: ẽt fiunt caustica potẽtialia vt cū attramẽto vel draganto. i. vitriolo. nã ex draganto vel flore eris fiūt talia cauteria potẽtialia. Et vnã ꝯpõnem posuit Gerardus sub forma distillatois fiende vt infra. ℞. folioꝝ agrimonie celidonie añ. M. 5. bulliant in lib. 5. aque ardẽtis vsquequo redeat ad. ℥. iij. postea colletur ⁊ collatura reseruet̃ ⁊ due gutte vel tres possunt poni in fistula qualibet quousqꝫ sit mortificata. Ponitur ẽt ad hoc experimẽtū Gor. factū vt ifra. ℞. zinzi. al. ʒ. iij. viridee eris. ʒ. j. puluerizẽtur subtiliter ⁊ bulliant in. ℥. iij. aceti vsqꝫ quo ad ipiss.tudinẽ vnguẽti veniãt: postea ĩfundat̃ stilus cū coto in extremo eius in dicto vnguẽto ⁊ ponat̃ in fistula. ⁊ cū his ponant̃ semper aliqua repercussiua ad frontẽ ⁊ super oculū non tm̃ ĩ hoc cauterio potentiali ꝫ ẽt ĩ actuali. nã de hoc ponebat Auic. cañ. in fine capituli de cura cū dixit: Et oʒ qñ fit cauteriū ⁊ puluerizet̃ ipsum medicamẽ sup. cauterizans vt ponat̃ supra ipsuʒ oculū spongia ĩfusa in aqua frigida aut massa subtili infrigidata ĩ niue ⁊ quotiẽs vultꝰ calefit sup. talibꝰ irroret̃ facies vel oculus ca. s. medicina frigida. ⁊ istū cañ. eūdẽ posuit Raſis capitulo allegato 2° continẽtis. deinde si ista non sufficiant deueniat̃ ad cauteria actualia. sed bñ aduertat̃ q: si poneret̃ ignituʒ intra illud foramẽ aliqñ aparet̃ tota facies vel apostemaret̃ oculus. vnde fiat instrumẽtū concauuʒ argenteum subtile. tamen postea ĩtra illud ponat̃ instrm̃ ignitū. Sed dicit Raſ loco allegato ꝙ habeat̃ aduertẽtia ne ꝓfundet̃ ĩ supiori parte: ꝫ solū mõ in iferiori ẽt ꝙ declinet versus nares ⁊ nõ versus oculū: qm̃ vt dicit de facili ĩciderent̃ tunice oculi ⁊ ꝯsũeret. i. cõsumeret̃ humiditas oculoꝝ. vult tñ ꝙ coctura sit adeo vehemẽs vt circūferentia vlceris bulliat ex coctura ⁊ dixit ꝙ hoc fit tribꝰ vicibus ⁊ q̃libet vice excoriet̃ ⁊ postmoduʒ supponat̃ bombix ĩtincta in oleo sisamino vsqꝫ ad casuʒ cocture. Ponit ẽt aliuʒ modū cauterij actualis dicit: ponat̃ embotū. i. fistula rotũda supra locū. i. ĩtra vlcus vsqꝫ ad ꝓfundū ita vt strictior pars emboti sit iteriꝰ supra os ⁊ fundat̃ desup plũbuʒ liquefactū. s. p fistulaʒ dixit ꝙ ex tali coctura liberat̃: ꝫ primꝰ modus est electior ⁊ magis cõiter acceptatꝰ: ⁊ oʒ in his medicū eẽ bene expertū. Laudo tamẽ anteqꝫ deueniat̃ ad hãc operationẽ vt corpus sit debite mūdificatū ⁊ flobothomatū si expedit. Deinde succedit vltĩa ĩtentio ⁊ est quartū necessariū de ꝯsolidatõe que pficit̃ cū regeneratiõe ⁊ restauratõe carnis deꝑdite: ⁊ hoc fit cū applicatõe sanguĩs bone qualitatis ⁊ debite quãtitatis ⁊ cum medicinis tẽperate siccis non mordicatiuis: vt cuʒ aloe cū sarcocolla boloar. ⁊ huiusmodi que sunt nota cirugicis: ⁊ sic sit finis huius capituli.

Tractatus de malis dispositõibus auriuʒ: ⁊ in primis de dolore auris. Capitulū 3m.

I cū dolore qui fit ĩ aure fuerit ĩ facie ĩflãmatio ⁊ pulsatio sanguis ex cephalica erit minuẽdus ⁊ oleū rosatū ⁊ oleū de floribꝰ salicis tepidū cū pauco aceto ẽ imittẽduʒ. lac quoqꝫ ita calidum vt ex mãmilla egredit̃ imittenduʒ erit multotiẽs. Venter preterea ex mirabol. citrinis ⁊ scamonea ⁊ aloe vehemẽter soluat̃: qḋ hoc mõ fit. ℞. mirabol. citri. ʒ. x. ⁊ puluerizate ĩ duabꝰ libris aque coquant̃ donec ad duas tertias vniꝰ libre redeãt ⁊ colent̃: post hoc soluãt̃ aloes. ʒ. j. scamonee. vj. pars. ʒ. vniꝰ aggregent̃ cū rob de citonijs ⁊ fiant ex eis pillule que p duas horas ante decoctõeʒ sumant̃: deinde bibat̃ decoctio. qḋ si dolor nõ quieuerit parū oppij ĩ oleo ros. resoluti in aureʒ mittat̃. Et si pulsatio redierit ⁊ tribus diebꝰ pseuerauerit: oleuʒ sisaminū ĩ quo anatis aut galline adeps fuerit resolutꝰ in aureʒ sepe mittat̃: ibi nãqꝫ est pustula que maturatõe indiget. Cū autẽ dolor quieuerit: putredo iaʒ tūc collecta erit: ideoqꝫ pus subito ex ĩsperato ḋ aure egredit̃. Cū autẽ dolor in aure fit post fastidiosaʒ satietatẽ aut post vẽtos fridos: oleū in quo ruta aut cepe cocte fuerit ĩ aure distillent̃. Et si hoc nõ suffecerit: oleū in quo turbith coctū fuerit distilletur aut oleū de lilio sumat̃: ⁊ cuiqꝫ. ℥. j. ex ea, misceat̃ euforbij recẽtis. ʒ. j. castorei. ʒ. ij. Sed si hoc nõ suffecerit vẽter cuʒ pillulis cochijs soluat̃: patiẽs quoqꝫ balneū ingrediat̃ in quo sudet. vinū quoqꝫ vetus ⁊ forte ei tribuat̃. Si aũt cum dolore auris sonitꝰ ⁊ tinitus fuerint atqꝫ vẽtositas: panicū siue miliū in sartagine torrefactū calíduʒ multotiẽs superponat̃. Auris quoqꝫ super vaporeʒ aque in qua sint cocta mẽtastruʒ ⁊ sticados arabicus ⁊ sansucus teneat̃. De castoreo preterea ⁊ euforbio in oleo sambacino dissolutis: quorum vnūquodqꝫ quattuor gra. ordei põderis in aureʒ mittatur.

I cum dolore qui fit in aure.

Incipit ibi tractatꝰ de malis dispõnibꝰ auriuʒ: ⁊ ꝯtinuat̃ ad p̃cedentẽ ĩ hūc moduʒ. Naʒ postq̃ꝫ in p̃cedentibꝰ determinauit de dispõnibus cerebri ⁊ neruoꝝ ortoꝝ ⁊ de dispõnibꝰ organi visus ⁊ oculoꝝ cuʒ visus sit sensus preter tactū ⁊ gustuʒ magis aiali necessariꝰ ⁊ ad alios ꝯparatꝰ magis eligit̃ vt declarauit phs in pricipio methafisice: ipsuʒ eiʒ videre pre oĩbus magis eligimꝰ vt dixit. Et ita phs ĩ primo de sensu ⁊ sensato ꝯparãdo sensus nobis ꝓficiscẽtes p exteriora magis vt odoratū auditū visuʒ qui nobis cã salutis insunt dixit: Horum aũt ipsorum visus ad necessaria quidẽ melior ẽ ⁊c̃. Et idẽ ꝓbauit Auic. p̊a tertij caplõ p̊° de mẽte Gal. Post autẽ visū auditus sequit̃ ĩ dignitate. nã plus valʒ ad acquisitionẽ sciẽ que habet̃ per disciplinã vt idẽ phũs in de sensu ⁊ sensato. nã auditꝰ ad prudẽtiã plurimã ꝯfert ptẽ. Sermo eiʒ audibilis existẽs est cã discipline vt dixit: Jõ ꝯueniẽter post malas dispões oculoꝝ qui sunt organa sensus visus magis necessaria: fuit conueniẽs nũc determinare de malis dispõnibꝰ auriū organoꝝ auditus ⁊ nũc dignioꝝ. Et ita Raſis determinãdo de dispoĩbus preter nãm auditus sex principalr̃ fecit. Et ita tractatus iste diuidit̃ in sex partes principales fm q: sex pricipalia capitula fecit de dictis dispõnibꝰ auriū. Qm̃ prio determinauit de dolore auris. 2° de vlcere qḋ fit in aure. 3° de sonitu ⁊ tinitu. 4° de grauedine auditus. 5° de vermibꝰ ĩ aures gñatis ⁊ de aialibꝰ paruis intrantibꝰ in aures. 6° ⁊ vltimo ponit capitulū de alijs ingredientibus in aures non animatis sed nocentibꝰ sua grossitate ⁊ corpulẽtia ⁊ aliter oppilãdo vel aliter ledẽdo. partes patebunt in principijs capituloꝝ sequẽtiū. Presens aũt caplm prima diuisione diuidit̃ ĩ tres: qm̃ prio determinat de dolore auriū a cã calida apante vel non apostemãte. 2° determinat ḋ dolore ꝯtingẽte a cã frigida mãli vel ĩmãli nõ vẽtosa. 3° ḋ dolore ꝯtingẽte a ventositate. 2a ibi: Cū aũt dolor in aure fit ⁊c̃. 3a ibi: Si aũt cum dolore auris sonitus ⁊c̃. Pria pars ẽt diuiditur in duas: qm̃ prio ponit signa doloris a cã calida. 2° ponit curam illius. 2a ibi: Sanguis ex cephalica erit minuẽdus. De prima parte ponit signa cõia doloris a mã calida apostemãte ⁊ nõ apostemãte dicẽs: si cū dolore qui fit in aure fuerit in facie ĩflãmatio siue ardor ⁊ pulsus: iã sup. declarat̃ ꝙ cã ẽ calida ledẽs. Distinguit̃ aũt vtrū sit cū apate vel sine: qm̃ cū apate ꝯiũgit̃ se. de necessitate saltẽ in ꝓcessu. vbi in dolore mãli calõ sine apate nõ necessario ꝯiungit̃ se. Jdeo vt traderet doctrinã cõeʒ doloris a cã calida apante vel nõ apante posuit hec duo signa de ĩflãmatõe ⁊ pulsatõe que cõia eẽnt vtrisqꝫ. nã in principio ẽt apatis fit dolor cū pulsatõe. sed pulsatio ẽ remissa pp p̃ntiam artariaꝝ p partes vicinas disparsaꝝ. Inflãmatio aũt declarat caliditateʒ siue sit mãlis siue ĩmãlis cū hac tñ cã semper ꝯiungit̃ vehemẽs dolor ꝓpter illud qḋ ẽ in mẽbro de superfluitate sensus. ꝫ ĩ materiali cum dolore ⁊ pulsatõe ⁊ ĩflãmatõe stat grauitas ⁊ extensio que ẽt ꝯiungunt̃ in apõso ⁊ nõ ĩ ĩmãli. sed in apõso ꝯiũgitur febris saltẽ vtplurimū vt voluit Serap. Declarat̃ ẽt a cã calida ex alijs dicẽdis in loco suo vt per p̃cedẽs regimẽ calefactiuum ⁊ tp̃s ⁊ etatẽ ⁊ similia. Cõsequẽter ponẽs curã duo facit. Prio ponit curã cõem ĩ ĩmãli vel mãli apõso vel nõ apõso a cã calida. 2° ponit curã spãlẽ qñ ꝯstat ḋ apate manifesto ⁊ de illius augmẽto. 2a ibi: Et si pulsatio redierit ⁊c̃. Pria adhuc ĩ duas. nam p̊° ponit regimẽ regulare cõe ĩ ĩmãli ⁊ mãli. 2° ponit regimẽ magis coactuʒ qñ. s. dolor ẽ vehementissimus. 2a ibi: Qḋ si dolor nõ ꝓuenerit ⁊c̃. Prima adhuc ĩ duas. Nam primo ponit regimen

men cõe in ĩmãli ⁊ mãli. 2° magis ꝓpriũ in mãli. 2ª ibi: Uenter
preterea ex mirabolanis citri ⁊c. De prima pte ponit duo in/
genia curatiua in tali dolore ⁊ maxie in mãli. vnũ .s. per flõmiã:
aliud per apposita intra aurẽ. Dicit ergo sic q̄ ĩ casu supradicto
sanguis ex cephalica erit minuẽdus ⁊ ẽ vnũ principale. addit ⁊
oleum rosatũ aut de floribus salicis tepidũ cum modico aceto
vini aurei ĩmittendũ. ⁊ addit lac quoq̧ ita calĩm sicut ex mãmil/
la egredit̃ multotiẽs distillãdũ ẽ. Pro intelligẽtia partis no
ta q̄ flõmia lz sit morbus ĩmãlis a cã calida ꝯuenit nõ quidẽ in/
tentione sumpta ad eũandũ principalr̃: sz magis ad diuertẽduz
ne ꝑꝑ dolorẽ auris qui ex natura sensibilitatis illius reddit̃ for
tis attractiuus materiex. ideo ad ꝓhibẽdũ ne ex ĩmãli fiat mã/
lis fuit necessaria flõmia diuersiua que dz cẽ minuta ex quo fit
ex vena cephalica ĩmediate habente respectum ad mẽbra capi/
tis que ẽt iuuat ĩfrigidãdo per subtractionez sanguinis calidi a
ꝑtibus ẽt circũstantibus. ⁊ sic facit ad remissionez cãe doloris
ꝯñr applicat oleũ ro. cũ aceto aut oleũ d̃ floribus salicis q̄ sit te/
pidũ ⁊ eligit acetũ vini ⁊ sumit modicũ ei⁹ ad maiorẽ ꝓfũdatõz
olei ⁊ ẽt ad alterationẽ ad fridũ fortiorẽ ꝑficiẽdã. signãter tñ dz
cẽ modicum qñ acetũ membris neruosis nocet. sed cum auris
sit mẽbrũ neruosũz vt ĩfra declarabit̃ de anothomia ei⁹: dz er/
go eẽ modicuz ⁊ tepidũ ne ẽt actuali frĩditate ĩmediato cursu le
dat. Et ꝓpterea illustres medici ad ꝓhibẽduz ne acetũ noceat
sumũt tãtuz quartã ꝑtez aceti ꝯparatõe ad oleum: lz aliqui su/
mant mediã ꝑtez ⁊ faciũt totuz simul bullire donec minuat̃ ace
tuz: postea distillãt de eo tepido ĩtra aures. Et hoc expsse nota
uit Ras in diuisionib⁹ ĩ caplo ꝓprio: ⁊ hoc artificiose fit ne sub
stãtia aceti sepata ab oleo fiat nimis lesiua. Laudauit ẽt lac cali
duz sicut egredit̃ ex mãmilla: qñ ipm est mitigatiuũ multũ do
loris ⁊ alteratiuũ ad friduz. Sz nota hic q̄ de ĩpositõe medici/
nax ĩtra aures dant̃ ab auctorib⁹ q̄daz regule: que tñ ⁊ alie ma
gis ĩfra loco suo declarabunt̃. Pria q̄ id q̄d ĩponit̃ sit tepiduz
nõ calidũ nõ friduz. 2ª q̄ id q̄d ĩponit̃ singulis trib⁹ aut quat/
tuor horis remoueat̃: q2 timor est ne tale ĩmissuz cũ ꝑmanet vl/
tra quattuor horas corrũpat̃ ⁊ a virtute ꝓpria extraneet̃. 3ª re/
gula vt anteq̄z succedat aliud ĩponendũ prius mũdificet̃ cũ co/
to ĩuoluto in extremitate stili. Sequit̃ illa ps: venter p̃terea in
qua ꝑte ponit curã talis doloris a cã mãli calida ꝯtingẽtis ma/
xime colerica que ĩter cãs calidas est frequẽtius ꝯtingẽs q̄z san
guinea ꝓpter mẽbruz cẽ neruosuz vt pz ꝯsiderãti. Et dimissis
digestiuis ponit curã per medicinã euacuatinã pricipalr̃ colere
cũ virtute aloes scamonee mirabol. citri vt videbit̃ ĩ lr̃a. Dicit
ergo sic: Uẽter p̃terea. s. qñ dicta localia nõ sufficiũt ⁊ sup. de/
clarat̃ cãm eẽ mãlez colericã: ex mirabol. citrinis ex scamonea
⁊ aloe vehemẽter soluat̃. ⁊ ponit ordinẽ exhibitiõis hui⁹ medi/
cine dosi determinata ⁊ mõ dixit q̄ hoc mõ fiet. s. in dãdo ta/
lẽ medicinã mirabolanox citrinox. ʒ. xx. sumant̃ ⁊ puluerizẽt̃
ĩ duab⁹ libris aque etiã coquant̃ donec ad duas vnius lib. ter/
tias redeãt. i. ad. ℥. viij. ⁊ colent̃. post hec sumãt̃ al. ʒ. j. scamo.
sup. correcte sexta ps. ʒ. j. s. ℈. s. vel. g̃. x. aggregent̃ huiusmõi
scz aloes ⁊ scamonea cũ rob de citonijs ad remissionẽ nocumẽti
eox maxie ꝑꝑ ĩflãmationẽ ⁊ fiant ex his pillule que ꝑ duas ho/
ras ante decoctõez sumant̃: deide bibat̃ decoctio. s. post duas
horas ab assumptõe pillulax. Circa hanc partẽ diligẽter nota
q̄ Rasis cũ magno artificio ꝓcessit ĩ hac cura. nã in tali mãli
dolore vt supponit̃ a cã calida colerica primum ordinauit fieri
flobothomiaz cephalice ⁊ ꝯñr applicauit remedia localia repsi/
ua ⁊ doloris mitigatiua: que si nõ sufficiant ad remotionẽ dolo/
ris ⁊ ꝓhibitionẽ apatis laudat ꝯñr medicinã solutinã eductiuã
colere cũ virtute forti ꝯpressiua ⁊ eã facit fortẽ in soluẽdo ne mã
agitata ⁊ nõ soluta ꝯuertat̃ ad caput ⁊ ad locũ doloris. proinde
dixit vẽter soluat̃ ordinauit tñ eã plurimũ ꝯpressiuã ne facta cõ
motione in mã fiat euaporatio ẽt ad membra superiora vt tñ fiat
attractio a loco dolẽte ⁊ mẽbris vicinis: ordinauit prius pillulas
exhiberi debẽ ex aloe ⁊ scamonea que attrahũt a toto euacuã/
do colerã cõuertẽdo eã ad stomachũ ⁊ ad intestina que pillule
sũt satis fortes cum intrẽt. ʒ. j. aloes ⁊. g̃. x. scamonee que quasi
scamonea per se sola eẽt sufficiens dosis. postea ordinauit exhi
beri decoctionẽ mirabolanox citri vt. ℥. viij. dicte decoctõis ĩ
qua stat virtus. xx. ʒ. dictox mirabolanox que etiam de se eẽt
sufficiẽs solutiuũ ꝯpressiuũ. nã infusio mirabolanox ipoxuz: vt
posuit Mesue caplõ ꝓprio ẽ a. ʒ. v. vsq̧ ad. xx. ⁊ ipe ponit ĩ de/
coctione ipox puluerizatox. ʒ. xx. vt acquirat̃ maior stipticitas
⁊ ꝯpressio ĩ materiebus que educunt̃ ĩ virtute aloes ⁊ scamonee
ne fiat euaporatio ad locuz lesuz: nõ tñ ĩpediẽdo eductionẽ a lõ/
ginquo. iõ cum magno mysterio ordinauit exhiberi debere di/
ctã decoctionẽ post duas horas post pillulas: qm̃ ĩ spatio dua/
rum horax ꝓbabiliter dz esse actuata medicina: ⁊ attracte de/
bent eẽ mãe attrahẽde ꝓ magna ꝑte ad stomachuz vel ad vias
ꝓximas: vt ꝯñter educãt̃: ⁊ ita postea succedẽte dicta decoctõe
iuuat̃ expulsio dictax materiex simul cũ cõpressiõe relinquẽte
vestigiũ frigiditatis ⁊ stipticitatis: vñ probibet̃ euaporatio ad
mẽbruz lesum. ⁊ istud artificiũ Rasis notate bñ in exhibitione
medicinax: nõ tm̃ in dolorib⁹ auris a mã calida: ĩmo ⁊ in alijs le
sionibus mẽbrox capitis a cã mãli calida: ⁊ p̃cipue ĩ apostemo/
sis: vt ĩ frenesi obtalmia ⁊ similib⁹. Addit ĩ textu ponẽdo curaz
magis coactã quãdo talia nõ sufficiũt in remissiõe doloris: ⁊ ẽ
timor vel resolõnis virtutis vel d̃ apate auris vel frenesi ⁊ per/
mixtione rõis ꝓpter vicinitatẽ cerebri: q̄ si dolor nõ quieuerit
pax oppij in oleo rosato dissoluti ĩ aurez mittat̃ ad minuendũ
sensum mẽbri: ⁊ ꝯñter ad mitigandũ dolorẽ. bonũ tñ erit simul
cũ oppio addere pax castorei ad minuẽdũ mortificationẽ virtu

tis ⁊ sensus: qm̃ nõ nũquã ꝑ applicationẽ narcoticox interduz
ꝑditur in totũ auditus. de his tñ narcoticis vtrũ offerri debe/
ant circa aures: ⁊ de mõ applicatiõis eox dicet̃ infra loco suo.
Sequit̃ illa ps. ⁊ si pulsatio redierit. Hec ẽ scd̃a ps prime ꝑtis
in qua ponit curã cũ iam ꝯstat de apate calido ⁊ augmẽto eius
ꝑ ꝯuertẽtia ad saniẽ: ⁊ duo facit. Nã primo facit hoc. 2° ponit
signa declarãtia qñ sanies est collecta: ⁊ ꝓnosticũz ad bonũ. 2ª
ibi: Cũ aũt dolor quieuerit. De pria ꝑte dixit: ⁊ si pulsatio re
dierit vel sup. augmentata fuerit ⁊ trib⁹ dieb⁹ ꝑseuerauerit. s.
augẽdo oleũ sisaminũ ĩ quo anatis aut galline adeps fuerit dis/
solutũ in aure sepe ĩmittat̃: ⁊ ponẽs cãm debite applicationis
huius remedij dixit ibi: nãq̧ est pustula que maturatiõe indi/
get. Et ꝯtinuãdo de scd̃a ꝑte dixit: cũ aũt dolor quieuerit pu/
tredo: tũc iã collecta erit. ⁊ ponẽs ꝓnosticũ dixit: iõ pus subito
ex insperato de aure egredit̃. Pro intelligẽtia prime ꝑtis ad/
uertendũ q̄ Rasis postquã applicauit remedia que debent̃ in
principio apatis calidi ad ꝓhibitionẽ augmẽti illius de subtra
ctione mãe. ⁊ diuersiõe eius ꝑ flõmiã ⁊ eũationẽ: etiã ꝑ secessũz
apponendo etiã frigida ⁊ repcussiua tamẽ mitigatiua doloris:
ĩmo ẽt ⁊ in vehemẽtia doloris apposuit stupefactiua: qñ tamen
ꝑ ea nõ remittit̃ pulsatio: ĩmo quasi intẽdendo ꝓcedit: ⁊ sic tri/
bus diebus durauerit manifeste. Jam declarat̃ q̄ mã ꝑ ebulli/
tionez iã p̃parat̃ vt ĩ saniẽ ꝯuertat̃: ⁊ ꝯñter tunc coadunanda ẽ
mã cuz maturatiuis ⁊ mitigatiuis doloris. ⁊ talia sunt vt dicit
Auer. 5° colliget de medicinis maturatiuis que de nã sui est: vt
faciãt digestionẽ sicut medicina que assimilat̃ calori intrinseco
que dz esse tꝑata ĩ caliditate ⁊ humiditate vel sit aliqualr̃ decli
nans ad caliditatẽ ad cõfortandũ calorẽ intrinsecuz qui forte ẽ
ĩ mẽbro refrigeratus ꝓpter mãm apantem sparsaz ĩ membro ⁊
huiusmõi ẽ oleũ sisaminũ ⁊ adeps anatis ⁊ galline: vt oẽs atte/
stantur simplicistẽ: ⁊ ita tale medicamen ẽ ꝯueniẽs ad intẽtionẽ
maturatõis. ⁊ ex hoc pz manifestus error Gerardi de solo qui
credidit in hoc passu propter hec que applicant̃ in apate q̄ sunt
maturatiua q̄ in apate auris nullo mõ ĩ principio ꝯpetant rep/
cussiua: ne mã ista rediret ad cerebrũ ⁊ cãret mortem vt dixit: ⁊
cum ĩ hac re sequũtur moderniores. nã fuit deceptus ĩ hoc: q2
credidit q̄ Rasis hic poneret curã apatis ĩ principio vbi non
posuit repcussiua: sz manifestus error deprehendit̃ ex serie lr̃e:
vbi ex verbis colligit̃ q̄ ponit curaz eius in augmento versus
statũ ꝑ hoc q̄d dixit si pulsatio redierit ⁊ tribus dieb⁹ pulsaue/
rit ⁊c. Jã denotat̃ q̄ p̃fuit principiũ apatis ĩ quo vt visuz ẽ po
suit curã fieri debere post eũationẽ cũ flõmia ⁊ alteratione cum
oleo rosato ⁊ oleo de salicibus ⁊ aceto que cõstat eẽ repcussiua.
⁊ eadẽ etiã repcussiua posuit. A. in caplõ ꝓprio vbi post flõmiã
⁊ eũationẽ laudauit ĩfrigidantia vt lac mulieris: ⁊ silr̃ oleũ rosa
tum decoctũ cũ aceto. ⁊ istã sñiam sumpsit a Gal. 11° terapen/
tice caplõ penultimo: ⁊ ẽt in mega tegni ꝑticula 13ª vbi dixit: si
calidũ apa non nimij fuerit doloris nec fluxus nimis nec mẽbra
sint nobilia. i. nobilẽ habẽtia actionẽ mollitiua ĩ initio sunt vti/
lia. Si aũt apata sint calida ⁊ que fluũt sunt subtilia refrigeran
tia stiptica bona sunt ĩ initio. ⁊ concludens in casu nostro dixit:
quare apata ĩ inguine ⁊ assellis audebimus ab initio curare cuz
mollificatiuis oculox vero ⁊ auriũ apata minime. sed oz q̄ cu/
rentur cũ repugnatiuis. i. repcussiuis: ⁊ eandẽ sñiaz posuit idẽ
Gal. 3° memiri de dolorib⁹ auriũ: vbi nõ tantũ laudauit rep/
cussiua ꝓpter vehemẽtiã doloris: ĩmo etiã stupefactiua sicut ⁊
in eis qui vehemẽter dolent in colon ⁊c. verũ ẽ tamen vt etiam
dixit. A. caplõ allegato postquã dicit: ⁊ qñq̧ necessariũ ẽ in cu
ratione dolox vehemẽtiũ ĩ aure administrare narcotica ⁊ enu/
merauit que ꝯueniũt: addit sz opz vt postponat̃ id. s. applicatio
narticox vsquequo timeat̃ sincopis. s. ꝓpter vehemẽtiã dolo/
ris: ⁊ ita ꝯcedendũ est q̄ in principio hox apatum ꝯpetunt frigi
da ⁊ repercussiua: precipue cum apa ẽ ꝓfunduz timorosum ꝑꝑ
dolorẽ ⁊ vicinitatẽ ad cerebrũ: vbi si apa foret in cartilagine ex/
triseca vel post aures ĩ quib⁹ locis nõ sit vehemẽtia doloris ta/
lia apocrustica nõ sic eẽnt necessaria. sz cũ est ĩdigẽtia matura/
tõis: tũc anodina ⁊ humectatiua sunt ĩ casu ꝯueniẽtia vt dictuz
est q̄lia sunt posita in lr̃a. vex est tñ vt ẽt dicit Auer. ĩ caplõ su/
pra allegato q̄ aliquotiẽs ad maturãduz ꝯuenit applicatio me/
dicine fride: ꝓpterea q2 rectificat ĩ q̄litate caloris nãlis id q̄d ꝑ/
mutatũ est ꝑ calorez extraneũ. Et ꝑ hãc viaz dicit̃ q̄ psiliũ ma
turat apata calida vt dicit. ⁊ hoc totũ bñ notate ⁊ sic est lr̃a cla/
ra: q2 q̄d dixit in scd̃a ꝑte ẽt est clax. Naz cuz dolor quieuerit
declarat̃ putredinẽ cẽ factã ex eo q̄ est minorata ebullitio mãe:
ĩmo quasi non ampli⁹ ebullit vt fuit sñia afforismi in gñatõe sa/
niei. Ideo dũante nã iam facta sanie ꝯcludi põt q̄ sanies egre/
dit̃ ex ĩsperato. i. ĩdeterminata hora. Sequit̃ igit̃ illa ps. Cum
aũt dolor ĩ aure fit que est scd̃a pars pricipalis capituli: in q̄ post
q̄z ĩ ꝑte supiori posuit curã doloris pẽdentis a cã calida. Et pri/
mo ponit curã doloris pẽdentis a cã frida ꝑ essentiã magis. 2°
ꝑ cõitatez p̃cipue cerebri. 2ª ibi: Sz si hec nõ suffecerit ⁊c. In
prima ꝑte ponit q̄daz remedia fortiora ⁊ min⁹ fortia de his que
inijciunt̃ ĩ aures stante cã frida dicit sic: Cũ aũt dolor ĩ aure fit
post fastidiosaz nauseatiuã satietatẽ aut post ventos fridos ⁊ sic
denotat̃ cãz cẽ fridaz vel cum mã vel sine mã. In mãlez ꝑ ven/
tos: mãlez ꝑ nauseatiuã satietatẽ: ⁊ ꝑ has ĩtellexit sibi siles ĩfri/
gidatiuas. Et ita ꝯñter cuz oẽ ĩmoderatũ reducat̃ per ĩmodera/
tuz ꝯtriuz vt 3° tegni ponit remedia calida exẽplificando dixit:
vt oleuz ĩ quo ruta aut cepe coctũ fuerit distillet̃ aut oleuz de li
lio sumat̃ sup. seorsuz. Addit: ⁊ cuiq̧. ℥. ex eo sup. oleo qñ. s. so/
luz oleuz nõ sufficit ad ꝑfectionẽ misceat̃ euforbij. ʒ. s. ⁊ castore
ʒ. s. ⁊ li. ⁊ põt teneri disiunctiue. i. vel castorei. Consequenter in

scd̓a parte ponit curā qñ talis cā est ꝑ cōitatez a cerebro: ⁊ hoc
declarat̄ qñ sola localia iniecta nō sufficiūt: ⁊ tunc expedit fieri
mūdificatōez cerebri ⁊ diuerti māni ⁊ ꝑ sudorez vt per balneuz
siccuz ⁊ ꝑ vrinā vt ꝑ potatōez vini puri. Jō addit: sz si hoc nō
suffecerit venter ex pillulis cochȳs soluat̄: patiēs quoqꝫ balneū
igrediat̄ vbi ⁊ sudet: vinuz quoqꝫ vetus ⁊ forte ei tribuat̄: totū
est clarꝫ. Sequit̄ 3ª pars pricipalis capituli in qua ponit curā
doloris auris a vētositate ⁊ duo facit. Prīo ponit signa quibꝰ
declarat̄ dolorez eē ventosuz. 2º ponit curaz ibi panicū siue mi
liuz ī sartagine. dixit ergo de ambabꝰ partibꝰ. Primo si autez
cū dolore auris sonitꝰ ⁊ tinitus fuerit atqꝫ ventositas ⁊ sup. co
gnoscit̄ ꝓpter vehemētez dolorez sine grauitate panicum siue
miliū ī sartagine torefactū ⁊ ad acquirēduz aliqualez caliditatē
⁊ ad exiccāduz aliquā humiditatē ī eis ꝯtentā calidū multotiēs
supponat̄: ⁊ hoc est vnuz remediū. 2ᵐ addit dicens: auris quo
qꝫ sup vaporē aque facto sup. emboto ī qua aq̄ sint cocta ⁊ men
tastrū ⁊ sticados ⁊ sansucus. i. maiorana terant̄. nā talia oīa sūt
resolutiua ⁊ cerebralia vt pz. Ponit ēt remediuz ⁊ vltimuz di/
cens de castoreo ꝑterea ⁊ de euforbio ī oleo sambacino dissolu/
tis: quorꝫ vnūquodqꝫ granorꝫ. iiij. ordei pondere sit ī aurē mit/
tat̄. Istd̓ ē fortissimū remediū ī ista mā ī dissolutōe vētositatis.
⁊ hoc est qd̓ dicit de toto isto capl̓o: ⁊ sic sit finis laus deo.

Quid nois et quid rei doloris auris.

Declarato igit̄ sic textualr̄ capl̓o de doloribꝰ auriuz qd̓ ē pri
mū capl̓m huius tractatꝰ de dispōnibus auriū: ꝯuenit ꝓ maio
ri itelligentia de dispōnibꝰ auriuz absolute primū declarare qd
nois auris ⁊ superiꝰ sepe declarato quid sit dolor ⁊ declarato
ēt quid sit auris: ꝯñter erit manifestuz primū pricipale ꝯsiderā/
duz vt de qd nois ⁊ quid rei doloris auris. Auris igit̄ qd nois
ab auriendo dicit̄: q2 ꝑ aurez tanqꝫ ꝑ organū hoies fiunt scien/
tes ad dsciplinā. Naz dicit phs in libro de sensu q̄zuis per vi/
suz plura visibilia cognoscamꝰ: per auditū tñ fimus sciētiores.
Et ideo ceci a natiuitate sunt prudētiores surdis ⁊ mutis. Quid
autez rei auris magis declarādo opz sūmatiz ponere eius ano/
thomiā: vñ auris est mēbrū officiale creatū ad audiēdū lateralr̄
ī partibꝰ capitis positū substātia cartilaginosuz forma ꝯcauuz:
sed anfractuosuz hñs foramē in ꝓfundo incipiēs in osse petro/
so similiter inuolutū ⁊ anfractuosū: in cuius ꝯcauitate ꝯtinetur
aer stans ⁊ in cuius superficie domestica ⁊ intrinseca sūt dispsi
villi neruei disseminati a neruo cuenīēti a quinto pari neruorū
cerebri in quibus ꝓprie recipit̄ sonus spūalis lz in aere quieto ī
ꝯcauitate eiusdē foraminis cōtento sit receptus sonus mālr̄iter.
vnde isti nerui talr̄ expansi ita se habēt ad auditū ī dispōibꝰ au/
ris sicut glatialis in dispōnibus oculi ad visuz. Nā quēadmo/
dū glatialis ē organū ꝓpriū in quo recipit̄ visio ſm opinionem
cōem ita silr̄ ⁊ in dicto neruo recipit̄ spūalis sonus vt dictuz ē.
⁊ quēadmodū ante glatialē opponitur humor albuginꝰ ad mū
dificandū ⁊ efficiendū gradatiuū incessuz specierꝫ visibiliū ad
christaloidē ita similiter añ neruū expansuz ī ꝯcauitate ossis op
ponit̄ quedā vesica plena aere stante ⁊ quieto que dicit̄ mirin/
ga auditus qui aer seruit auditui ne aer formalr̄ motus proue/
niat vsqꝫ ad neruū mālr̄iter iprimēs: īmo ibi spūalizat̄ sonus vt
ꝯueniēter in organo ꝓprio recipiat̄. ⁊ quēadmoduz añ christa/
loidem ēt stat foramē dictū vuea silr̄ gradationē faciēs ⁊ ad pe/
netrationē specierꝫ visibilium ad christaloidē ita in aure foramē
ē tortuosuz ⁊ anfractuosuz habēs figurā foraminis ostracoruz
cū quadā diuersitate ⁊ difformitate partiū ne extrinsecus oc/
currētia subito obuient̄ auditui ⁊ noceāt organo auditꝰ. Et silr̄
nō tantū hoc ē verꝫ ex rebus non nālibus ⁊ ānexis vt ē puluis ⁊
lapis siue vermis ⁊ pulex ⁊ huiusmōi: imo ēt hoc ē verū d̓ aere
in quo fundat̄ mālr̄iter sonus. nā incedēs ſm gradatū incessū ꝑ
anfractuosos meatus remittit̄ ī excessibus qualitatū ⁊ ita remis
sus ad organū occurrit. ante tñ christaloidē ⁊ albugineū ⁊ vueā
stat cornea cooperiens: ⁊ nihil tale cooperiēs stat supra foramē
auris: qm̄ vt ē snīa Alberti oportet acrē ad sonū causandū for/
maliter ⁊ mālr̄iter moueri vsqꝫ ad interius ad illaz miringā au/
ris dictam. impediret̄ aūt motus aeris ad ꝓfundū si aliqd eēt
exteriꝰ cooperiens vñ auditus ē sensus magis mālis q̄z visus.
nā in visu soli radij spūales sufficiunt de se apti penetrare per
corneā. ordinauit ēt nā aures lateralr̄ qm̄ fuit ꝯueniēs visum ī
parte anteriori situari. ⁊ ideo ne impediret̄ visio aīali necessaria
⁊ infra tonsurā capillorꝫ in hoie ne cooperiat̄ auris a capillis ⁊
sic ꝓhibeat̄ ad recipiēdū sonū ⁊ ēt ne claudat̄ binda qua ligant̄
capilli in mulieribꝰ vt fuit snīa Auic. de anothomia auris. Et
hoc nota ꝯ̄ vsum malū germanorꝫ imo ēt nr̄o tpe longobardorꝫ
qui portant capillos deorsū multū extensos. fuerunt ēt organa
auditus lateralr̄ posita quia nerui auditiui debēt eē duriores ⁊
ficciores. ideo tales nerui originant̄ a quinto pari neruorꝫ qui
originā a fine primi ventriculi cerebri vbi extat maior siccitas
⁊ durities ꝓportionata neruis auditiuis. fuit ēt vt dictū ē au/
ris cartilaginosa nō carnea: q2 si carnea fuisset nō seruasset sua
mollitie debitā figurā eiꝰ anfractuositatis necessariā vt dictuz
ē. ⁊ si fuisset ossuosa facilr̄ fuisset lesa a quolibet duro occurrēte
vel cāu vt pz. pōt ēt ꝯueniēter flecti ad diuersas ptes ⁊ trahi q2
aliquotiēs necessariū ē ad debitā mundificationē fiendā de ce/
rulea superfluitate que in ea multiplicat̄: ⁊ sic patet finis ano/
thomie huius mēbri organici ⁊ nā illius: q2 frigida cartilagino/
sa ⁊ neruosa cum cerebro maximā ⁊ ꝓpinquā colligantiā hñs:
vnde q2 neruosa est plurimi sensus ex quo infert̄ can. ꝑticularis
q2 oz medicū cauere ne eaz ledant calor ⁊ frigus: vt dicit. A. iō
dixit Mesue in de curis egritudinū oculorꝫ q2 auribus tepida
aut calida sunt apponēda siue ad egritudines calidas siue frigi/
das. ⁊ fuit snīa Gal̓. 3º tractatu memiri capl̓o primo dixit palā
aūt est q2 quicquid offert̄ auri: calidū esse opz moderate: hoc tñ
intelligat̄ regulr̄: qm̄ aliquādo coacte vt videbit̄ infra frigida
actualr̄ sunt necessaria: ⁊ sic pz expeditū primū pricipale de qd
nominis ⁊ quid rei auris: quo expedito principali veniendo ad
secundum principale.

Distinctiones. Primo ponētur distinctiōes. 2º cāe.
3º signa: primo ꝓnostica ⁊ inde demō
stratiua: demū ponet̄ cura. Sit igit̄ hec prima distinctio de do
loribus auris q2 dolorꝫ auris: quidā est talis ꝑ essentiā: quidaz
est talis ꝑ cōitatē. Item de doloribꝰ quidam ē factus icipiendo
⁊ nō precedēte alio morbo: ⁊ quidā ꝑ viā crisis ꝑmutatiōis ad
aurē. Item ⁊ est alia distinctio q2 dolorꝫ auris: quidā est in pte
iteriori: quidā ī pte exteriori. de factis in pte interiori: quidā ē
factus in ꝓfundo ex cā ledēte in neruo expanso: quidā a cā ledē
te in cartilaginibus. Itē ⁊ est diuisio. A. cuz dolore auris qñqꝫ
ꝯiungit̄ pruritus: ⁊ qñqꝫ nō. Itē quidā cōiungit̄ cuz febre acu/
ta: ⁊ quidā sine febre. Itē ⁊ qui ꝯiungit̄ cū fe. qñqꝫ cōiungitur
cuz acuta: qñqꝫ cuz interpollata: qñqꝫ cū ꝓportionali. Itē qdā
cōiungit̄ cū ꝑmixtione rōis: ⁊ quidā nō: sicut etiā quidā ē do/
lor cōtinuus: ⁊ quidā interpollatus. Itē quidam est modici tem
poris: quidā multi. Itē quidā cōiungit̄ in iuuene: qdaz ī sene: ⁊
iste distictiōes sufficiāt: lz in eis posset multiplicare.

Cause. Ueniēdo ad tertiū principale vt ad cās doloris au/
ris dicamꝰ cū Gal̓. 4º d̓ accidēti caplo 3º q2 huic
mēbro ꝓut ē mēbrū cū simile accidit mala cōplexio sup. calida
vel frigida que eē pōt cā doloris: ⁊ vt ē mēbrū organicū ꝯcauū
vel foramē hñs in eo accidit oppilatio mālis que eē pōt etiā cā
doloris multipliciter vt statim dicet̄. ex pte etiā ⁊ nature ꝯsimi
lium ⁊ ꝯpōalium: accidit ēt morbus cōis qui est sol̓o cōtinuita
tis ⁊ sepatio iuncture: vt ibidez dicebat Gal̓. Mala aūt cōpl̓o
vt imediata cā doloris pōt a multis cāis depēdere: vt a primi/
tiuis cāis ⁊ a corpalibus: ⁊ ita fit aliquotiēs mala ꝯpl̓o īmālis ⁊
aliquādo mālis: siue calida siue frīda fuerit sicut ī ventis calidis
⁊ ꝓprie qñ fit ꝑmutatio ad ipm a frigore subito: vt dicebat. A.
⁊ ita etiā ab aere frigido ⁊ a vēto frigido cū fit ꝑmutatio ad ip/
sam subito ex cōpl̓one calida vel tpata: ⁊ aliquotiēs formalr̄ aq̄
subintrans in aurē actualr̄ multū calida vel frigida: vel ēt pote
tialiter calefactiua vel infrigidatiua fit cā doloris. 2º mō qñ/
qꝫ etiā inducit̄ mala ꝯpl̓o mālis calida vel frīda ex humoribꝰ vt
ex plenitudine sanguinis: aut ex humore calido: aut ex humore
frīdo: vel ēt ex humore malitiose qualitatis: nō tñ multū distē/
perato in manifestis qualitatibꝰ: sicut ēt dicebat Rasis 3º cōti
nētis ex igressu aque malitiose fit dolor ex balneatiōe aliquoti/
ens: ita similr̄ fieri pōt ex humore talr̄ maliciato. ⁊ tales humo/
res aut sunt ibi paulatine ꝯgesti aut aliūde defluxi ad aurem ⁊
maxime vt ꝯtingit post ꝑcussionē vel ꝯtussionē partiū circun/
stantiū. aut ēt sicut dicebat Azaranꝰ ī adolescētibus ī hora ortꝰ
dentiū. Pōt ēt fieri dolor ex sepatiōe ꝯtinuitatis ⁊ ex casu vel
ꝑcussione ab extrinseco vel ex mā extendēte intrinsecꝰ oppilāte
vt ē ventositas iclusa extendēs ⁊ aliquotiēs subigressus rei du/
re in ꝯcauitatē maxie de seminibꝰ germinare potētibꝰ vt sūt fa
be ⁊ huiusmodi que aliquotiēs ponunt̄ itra aures. nā cū tume/
fiunt extensionē causantes soluūt ꝯtinuū ⁊ aliquotiēs vermis i/
tra aurē genitus vel in aure receptus: pōt eē cā doloris mordi/
cando. ⁊ ita cimices ⁊ huiusmodi pñt eē cā doloris vt pz. fit ēt
dolor ex apate aliqñ ī ꝓfundo ⁊ ī neruo auditiuo exñte ⁊ aliqñ in
cartilagine. ⁊ ita vt ex vulnere ⁊ vlcere circa dictas ptes facto
pōt causari dolor. aliquotiēs ēt fit dolor qui ascribit̄ auri cum
occurrit cā effectiua doloris ī cerebro ī ea parte qua neruus au
ditiuus ad aures descēdēs procedit vt volebat Gal̓. loco alle/
gato. nā cū passio fit in cerebro in eadē parte ēt ⁊ neruo ꝯpatit̄
auricula. Et hec d̓ cāis sufficiāt.

Signa. Ueniēdo ad signa ⁊ primū ꝓnostica deinde demō
stratiua: ⁊ de ꝓnosticis primū ꝓnostica euētus sit
hoc primū ꝓnosticū. in habentibꝰ cerebrū debile ⁊ aurē ꝑ nām
male ꝯpositionatā maxie strictā ſm foramē ⁊ anfractuositates ī
talibus expectare opz dolorē aurium. pz ꝯclusio ex eo q2 debili
existēte cerebro stat dispō ad multiplicādū superfluitates q̄ tā/
dem per vicinitatē ad aures sunt apte moueri ad aures. ⁊ cū nō
possit ꝯueniēter expurgari ꝓpter oppilationē sunt parate cau/
sare dolorē per modos supra dictos. Aliud ꝓnosticū in hñti/
bus magnā sensibilitatē ī organo auditꝰ qd̓ declarat̄ ex eo q2 q̄/
si ꝯtinue patiunt̄ tinnitū qm̄ sentiūt oēm debilē motuz factum
in aere quieto auris ⁊c̄. In talibus expectare opz dolorē auriū:
pz qm̄ per occursū ad aerē parꝫ calidiorē aut parꝫ frigidiorē ae/
re cōsucto fit tediosa sensatio ꝓpter sensibilitatē ⁊c̄. Aliud ꝓ/
nosticū ī dictis corporibꝰ patiētibus fe. acutas: silr̄ expectare oz
dolores auriuz ⁊ precipue ī crisibꝰ tpe ꝯmotōis mãe. pz propter
euaporationē materierꝫ sursum ad caput. ⁊ silr̄ cū non ꝯuertūt̄
mãe versus intestina vel vias vrine ita q2 stat stipticitas vētris
⁊ vrine apparēt albe ⁊ tenues tūc maxie expectare oz: pz q2 tūc
ē signū deriuatōis mãe ad superiora. Aliud ꝓnosticuz gñale
qñcūqꝫ occurrūt alique de cāis siue sint primitiue siue antece/
dētes ad causandū dolorē auris de dictis supra stante sensibi/
litate organi expectare oz dolorē auris vel auriū pz. De ꝓno
sticis vero ad bonū sit hoc primū ꝓnosticū: dolores pēdentes a
malitia ꝯpl̓onis tm̄ siue a mā recenter iducta ex cāis primitiuis
vt ex occursu aeris calidi vel frīdi inter ceteros dolores ē faci/
lis curatōis. Aliud ꝓnosticū ⁊ ē Auic. cū dolor ē in cartilagi
nibus extrinsecis non ē illic vehemēs timor. Aliud ꝓnosticum:
dolor

dolor pendēs a vētositate nō ꝯseruata mā ī aure existēte sed tm̄ ex malitia regiminis vni⁹ dici gn̄ata īter reliquos dolores ē faciliter curabilis pꝫ. Aliud ad bonū ꝛ ē Auic. in dolore apoſo: si apa ꝯuertat ad supoꝛationē ꝛ adsint alia signa laudabilia speratur euasio. De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc primum ꝛ est Aui. ꝑuersio: doloꝝ auris ē ille qui ex apate calido ī pꝛofundo ꝛ ꝓpꝛie cū ꝑducit ad ꝑmixtionē rōnis. nā ī talibus est timoꝛ pꝫ ꝓpter vicinitatem ad cerebꝛum. Nā dixit Auice. qn̄qꝫ subito iterficit sicut īterficit apoplesia. Aliud ꝓnosticum: doloꝛ ex ista egritudine ꝯtingens est magis īterficiens adolescētes q̄ꝫ senes: ꝛ velocius īterficit eos ꝛ qn̄qꝫ īterficit in septē dieb⁹ vt dicebat Auic. pꝫ ꝓpter maioꝛē sensibilitatē ꝛ resolutōeꝫ q̄ magis fit in iuuenib⁹ q̄ꝫ in senib⁹. Et istud ꝓnosticū accepit ab Hyp. 3° ꝓnosticoꝝ cū dixit: Auriū doloꝛ acut⁹ cuꝫ acuta fe. ꝑmanēte malū est: expectabis ꝛ enīꝫ ī eo alienatōeꝫ ꝛ moꝛteꝫ qm̄ graue est ꝛ molestuꝫ. Et addit: īterest ergo tua bn̄ a pꝛīcipio oīa ꝑscrutari ꝛ attēdere signa ꝛ ꝯtinuat dicens: Juuenes q̄ sunt in hac passiōe in septīo die vel ꝑꝛius pereūt: senes vero tardius: qm̄ fe. ꝛ alienatio min⁹ eis q̄ꝫ iuuenib⁹ ꝯtingit. Aliud ꝓnosticuꝫ: si tale apa vel doloꝛ ille ꝯtingens succedat ī aurib⁹ ꝑ viaꝫ crisis ante signa digōnis ꝛ in die nō cretica. ꝛ si ꝯiungant̄ alia signa mala de ꝑmixtione rōnis: est signū pessimū qꝛ denotat̄ q̄ ꝓ tātuꝫ vi malitie moꝛbi ꝛ nō virtute dirigēte sit facta talis crisis. Aliud ꝓnosticuꝫ: si apa tardet̄ ad saniatōeꝫ ꝛ sint alia signa periculosa de d̄bilitate virtutis ꝛ īstantia vigiliaꝝ ꝛc̄. est signū moꝛtale ꝛ maxime iuuenib⁹ ī quib⁹ raro venit̄ ad saniatōeꝫ: lꝫ ēt in senib⁹ verificet̄ vt pꝫ. Signa generis demōstratiua sunt ex se nota ex patiente: sꝫ signa specieꝝ hn̄tur: qm̄ si sit mālis sine apate nō cōiungit̄ fe. vbi sit cuꝫ apate est febꝛis ꝛ signū spāle si sit ex apate in ꝓfundo circa neruuꝫ sensitiuū: tūc febꝛis est vehemētissima doloꝛ acutissim⁹ ita vt aliqn̄ eger pereat sicut in apoplesia dicit Aui. vn̄ nō sic est si sit ex apate in cartilagine extrīseca: qꝛ aliqn̄ terminat̄ fe. in die vt effimera. rō est clara: qꝛ ꝓpter vicinitatē nerui cōicat̄ nocumētuꝫ ipsi cerebꝛo ꝛ inde fiūt seuissima nocumēta. Si aūt sit nō ī radice ipm̄ apa nō est ēt doloꝛ multuꝫ vehemens ēt qꝛ mā patit̄ trāspiratōem ad exterioꝛa: nec ēt est fe. ꝯtinua nec ꝑmixtio rōnis. Et si sit ex mā non apante aut est mā talis calida aut frida. Si sit calida ad tactuꝫ erit caliditas ꝛ doloꝛ erit satis acut⁹. Et si sit cal'a sanguinea erit cuꝫ tactu calido rubedo ī facie iflāmatio pulsatio: ꝛ iflāmatio ēt facit pulsatiōeꝫ ꝑꝑ vapoꝛes q̄ eleuāt̄ a mā. Sꝫ si sit a colera erit ruboꝛ pauc⁹ ad citrinitatē declinās cuꝫ doloꝛe acutioꝛe ꝛ minoꝛi grauitate. Et si mā sit frida aut est ventosa aut mā humoꝛalis: in ventosa stat tinitus ꝛ sonit⁹: nō sic est ī humoꝛali. Hoc tn̄ de sonitu ē signū magis fallax: qꝛ ēt in apate aliqn̄ fit sonit⁹ ꝓpter vapoꝛes existētes ibideꝫ clausos: sed distinguit̄ potissimū ꝓpter pōderositatē. qꝛ si sit ventosa non ꝯiungit̄ pōderositas q̄ ꝯiungit̄ si sit mālis nō ventosa. Jstud tn̄ totuꝫ de mālibus declarat̄ maxie ex significatōib⁹ cōibus de etate regimine ꝛc̄. Et si sit doloꝛ a casu vel ꝑcussione cognoscit̄ ex signis p̄cedentib⁹. Et si fuerit a verme qui sit ibi genit⁹ cognoscit̄ ex pꝛuritu vel quodaꝫ incessu aīalis ꝑ aureꝫ ꝛ aliqn̄ exitu ei⁹. Et si ex lapillo īposito vel ex faba ꝛ huiusmodi cognoscit̄ ēt ex his que p̄cesserunt ꝛ ex inspectōe diligēter facta sub radijs solis. Sꝫ si sit doloꝛ ꝑ cōitateꝫ ꝓpꝛie cerebꝛi cognoscit̄ ex his que ꝓcesserunt de nocumēto cerebꝛi ꝛ per lesionē alteri⁹ sensus vt ꝓpꝛie odoꝛat⁹ ꝛc̄. Et si fuerit ꝑ cōitateꝫ stomaci declarat̄ per nauseatiuā satietatē ꝛ maxime per somnū post cibū de repletōe: naꝫ tunc maius manifestat̄ nocumētum. Nā dicit Auic. q̄ somn⁹ subito factus post repletōeꝫ est ex his que maxime nocēt ꝛ auditui ꝛ alijs sensibus.

Cura. Jā veniēdo ad curā ipsa vt cōiter diuidit̄ in dietam potionē ꝛ aliquotiēs sup. cirugiā. Circa dietā igitur sūmatiꝫ regulet̄ dieta maxie circa electionē aeris ꝛ reliquas res nō nāles ꝯuertēdo ad ꝯ̄ꝛium cāe doloꝛose: siue sit mālis siue īmālis siue apans siue nō apans s̄m q̄ sepe dictuꝫ ē in multis locis superioꝛib⁹. sed verū ē q̄ vt in pluꝛib⁹ nō dꝫ occurrē aer excessiue qualitatis calidus vel frigidus qm̄ occurrit cū tota substātia ad ꝓfundū auris: ꝛ ꝓpter sensibilitatē mēbꝛi redit̄ notabilr̄ notius. ꝛ ēt cauendo a somno maxie post replōnē ꝛ in reliquis oꝛdinādū sicut dictū ē ꝓpꝛius ī cura obtalmie. ꝛ etiaꝫ qm̄ pꝛecipua cura hn̄da ē in regimine doloꝛis ex apate recurratur ad ea que per me scripta sunt ī cōsilio ꝑ me facto in ista mā ꝓ Jllustrissimo marchione mātue. Circa aūt medicinalia si cā fuerit mala ꝯpl'o tm̄ sine mā vt ex aere vel vēto cal'o vel frigido tūc cura fiat ꝑ ꝯ̄ꝛium moderate oblatū calefaciēdo vel infrigidādo ꝛ humectādo vel exiccādo cerebꝛū ꝛ aurē cū his spāliter de quibus infra erit sermo in cura male ꝯplonis mālis calide vel frigide ꝛc̄. ꝛ maxie distillādo medicamina in aurē vel aures s̄m canones ꝑtim dictos supꝛa circa tex. ꝛ sūmatiꝫ ēt repetēdos ꝛ ꝯpleti⁹ numerādos ꝯmemoꝛādo gn̄aleꝫ canonē positū a Rabi particula. ix. affo. de mente Gal'. 2° memiri q̄ magna doctrina caueat̄ q̄ cura auris studiose fiat. Sit ergo pꝛim⁹ canon q̄ circa aurē ꝓpꝛius ꝯueniūt stante nocumēto ītra aurem medicine liquiditatē hn̄tes q̄ꝫ spisse substātie maxie cū nocumētum ē in ꝓfundo auris: pꝫ ex eo qꝛ ꝓpter toꝛtuositateꝫ foꝛaminis auris nisi medicine liquide ꝯuenicter pn̄t ad ꝓfundū peruenire. Alius canon qui ēt supꝛa dictus est q̄ tales medicine sint actu tepide vt fuit allegatū. Terti⁹ canon ponit̄ a Rabi ꝑticula 9ª q̄ stante vehemēti doloꝛe auris nō dꝫ tāgi auris cum aliquo duro vt stilo vel aliquo huiusmodi. Dixit cognoui per experientiā q̄ nō opꝫ tangi foꝛamē auris cū aliquo sup. duro tpe doloꝛis. Sed distillādū ē ī eā quicquid dꝫ distillari calīn adeo q̄ patiēs istud possit ferre sup. ꝯueniēter ita. s. vt sit moderate calidū ꝛ nō nocēs acuta caliditate ꝛ manu suspēsa īmittēda est medicina cū capite stili donec ꝑueniat ad os petrosuꝫ quousqꝫ impleat̄ foꝛamē auris ꝛ nō tangat̄ auris nec aliqua pars ei⁹ supple vt supꝛa dictū ē. Ali⁹ canon stante apate in aure talia īponēda nō sunt multū frequētāda ī multa q̄ꝫtitate qm̄ a qualibet re leui tūc per ꝯtactum ledit̄. Alius canon qm̄ auris ē mēbꝛum ad qd̄ demādant̄ supꝑfluitates a cerebꝛo liquoꝛes qui īmittunt̄ nō debēt eē putrescibiles vt sūt succi fructuū ꝛ huiusmōi. Jdē dico d̄ lacte qꝛ tn̄ ꝑ suā virtutē ē multū mitigatiuū doloꝛis laudatur. qd̄ cū īmittit̄ nō dꝫ multo tp̄e ibidē retineri qm̄ facile coꝛrumpit̄ ꝑꝑ debilitatē mēbꝛi ꝛ strictur ā meat⁹ illius. vnde ꝓhibet̄ transpiratio ꝛ pꝛopter secum cōmisceri alias superfluitates vn̄ bonū ē vt de tp̄e in tp̄s remoueat̄ ꝛ īnouet̄. Modus aūt est vt postq̄ꝫ stetit eger iacēs supꝛa ꝑtē sanā ꝓ tp̄e quo medicia dꝫ operari sufficiēter: ꝛ hoc ītelligat̄ qn̄ nō expectaret̄ eruptio apostematis vel fieret exitus virulentie alicuius: qm̄ tunc modico tp̄e deberet stare supꝛa partē sanā: aliter deberet stare sufficiēte tp̄e duabus aut trib⁹ hoꝛis: postea voluat̄ supꝛa ꝑteꝫ egrā: ꝛ ita remittet̄ medicamē pꝛius receptū in aurē: ꝛ bonū est vt eger retineat flatū claudēdo os ꝛ nares ꝛ faciat leuē sternutationeꝫ: vt in totū purget̄ ꝛ mūdificet̄. Ultimus canon facta mundificatione ꝑ tēpus iterato īponat̄ medicamē s̄m eundē modū qui dictus ē. Diminuto doloꝛe si possibile erit sub radijs solis a cirugico leuiter ꝛ delicate oꝑāti fiat mūdificatio leuissime aurē attractando cū coto īposito in extremitate stili: reuoluēdo leuiter ꝑ foꝛamē auris: ꝛ facta mūdificatiōe instillet̄: vt supꝛa alid̄ medicamen qd̄ dixi de īpositiōe liquoꝝ in mittigatiōe doloꝛuꝫ. s. q̄ eis vti debem⁹: intelligat̄ hoc nō excludere alia ingenia: qm̄ ꝑ alia etiā medicamina fit mittigatio doloꝛis q̄ꝫ ꝑ īpositionē liquoꝛis. Nā receptio vapoꝛis aque calide ꝑ emibotuꝫ: vt voluit Aui. ī cura doloꝝ auris: qn̄qꝫ sedat doloꝛē ꝛ excusat ab alijs: īmo ꝛ a narcoticis ꝛ ꝓpꝛie: vt dicebat qn̄ est aqua in qua decocta sunt ea que mollificant cum facilitate: vt verbigratia decoctio folioꝝ malue ꝛ altee ꝛ seminū lini ꝛ huiusmōi. Qn̄qꝫ tn̄ vbi nō sufficiat decoctio hoꝝ: addit̄ aliquid de stupefacientib⁹ cuꝫ eis vt paꝝ oppij vel iusquiami ī decoctiōe dicta. Pꝛeter etiam liquoꝛes ꝛ tales euapoꝛatōes aliqn̄ medici vtunt̄ sacellatōib⁹ factis cū anodinis vt cuꝫ floꝛib⁹ camomille melliloti ꝛ huiusmōi: īmo ēt ꝛ emplastra facta ex eis: ꝛ cuꝫ farina oꝛdei: aliquādo hāc ꝑficiunt intentionē: vt infra spālius dicet̄ s̄m diuersitatē cārū quoniā nō indifferēter ī oībus oꝫ vti remedijs. nā ꝯtra hoc dicebat Gal'. 3° memiri: admirādū est de medicis qui curā absqꝫ determinatiōe scripserūt ad doloꝛes auriū aliqua farmaca. nā qui a friditate dolēt citissime curant̄ per calefacientia. Si vero ab acredine moꝛdicatiua vel flegmone pulsatiuo fiat doloꝛ maximū nocumentū fit si calida farmaca adducant̄. Restat etiam ibi dicere ī gn̄ālib⁹ si narcotica stupefactiua ī casu ꝯueniant: de quib⁹ qꝛ dictū est satis sufficiēter circa textū bꝛeuiter hic ꝛ sūmatim aliqua repetā ꝓ vtili doctrina in ista mā. Dicit̄ ergo q̄ ē fienda hec distinctio: qd̄ aut doloꝛ ē foꝛtis aut debilis: ꝛ tunc in doloꝛe debili nūquā ꝯueniūt. ꝛ si doloꝛ ē foꝛtis aut mēbꝛum dolet ꝓpter nocumētum esse in exterioꝛib⁹ ꝛ non in pꝛofundo auris: ꝛ tunc si fuerit in exterioꝛibus extra aurem: puta in radice eius: tūc isto casu nūquā debent̄ narcotica: īmo nec pꝛopꝛie reꝑcussiua: vt ē cōis doctrina collecta 4ª pꝛimi de cura apatū: ꝛ ēt fen 6ª tertij de apatibus que accidunt in radice auris. nam ibidē dixit. A. oꝫ ergo vt ne intēdas ad curā eius inquātū exigit cura apostemosa sup. alioꝝ apatuꝫ adhibēdo stiptica ꝛ apocrustica ī pꝛincipio: deinde ꝯpōne reginus puta ꝯponēdo stiptica cū resolutiuis ī augmēto dn̄antibus stipticis ꝛc̄. sicut fit in alijs apatibus nō emūctoꝛioꝝ mēbꝛoꝝ. nā in his emūctoꝛijs ꝛ simlib⁹: qm̄ ī his emūctoꝛijs oꝫ magis ꝯuertere mām a pꝛincipali ad emūctoꝛia q̄ꝫ reꝑcutere: ꝛ p̄cipue in apatibus factis per viam crisis ꝛ expulsiōis: vt exēpligratia qn̄ p̄fuissꝫ doloꝛ capitis intēsus vel apa manifestū s̄m cerebꝛuꝫ: ꝛ postea successisset apa post aures: tunc reꝑcutere eēt moꝛtale. Sꝫ cuꝫ diuertētib⁹ ad īferioꝛa ꝛ cū mollificatiuis īmo ēt ꝛ attractiuis eēt cura ꝑficienda: minuēdo ēt mām cū flōmia si expediat. ꝛ istā sn̄iaꝫ accepit a Rasi 3° cōti. vbi dicit Rasis eē scriptū in aggregatoꝛe a seruitoꝛe. Pꝛopositū in apate in aure eē dꝫ ad attrahendū exterius nō ad reꝑcutiēduꝫ sicut fit in alijs apatibus oībus: ꝛ ibi laudauit adipē anatis ꝛ adipē galline sumēdo. ʒ. j. s. de quolibꝫ ꝛ adipis vulpini. ʒ. j. ꝛ bulliāt in oleo rosato: ꝛ guttatim īponat̄ bis in die. laudauit ēt ibideꝫ vt coquant̄ lumbꝛici terre ī decoctione iurij: miscēdo postea adipē anatis. ꝛ dixit etiam de mēte eiusdeꝫ nos curam⁹ aurē ī pꝛincipio cū eo qd̄ attrahit doloꝛem ad exterius ad modū vētose ꝛ nō cuꝫ reꝑcussiuis: ꝛ hoc totū ītelligat̄ nisi plurima flueret mā ꝑ mollificatiua ꝛ attrahētia in tm̄ vt eēt timoꝛ de suffocatiōe ꝓpter nimiuꝫ repleri illa mēbꝛa interius ꝛ exteri⁹: vt aliquotiēs vidi in facto: vel ꝓpter augeri doloꝛē ex fluxu multe māe ad cui⁹ augmentū sequit̄ augmentū febꝛis. Jn istis cāib⁹ dat cañ. Aui. 6ª tertij capl'o allegato dicēs si aūt sup. mā fuerit velocis attractiōis ꝛ vehemētis euētus dimitte eā s̄m suā mām sup. nō apponēdo talia mollificatiua vel attractiua: vt nō faciat euenire doloꝛē vehementeꝫ quo fe. duplicetur: īmo opꝫ vt sis cōtent⁹ si fuerit ille doloꝛ vehemens eo qd̄ mollificat ꝛ sedat doloꝛē q̄ sit ex eis que sunt calida sup. remissa ꝛ humida: ꝛ aliquotiēs sunt apponēda aliqua potētialiter frida: vt malue ꝛ matres violaꝝ decocte ad remissionē feruoꝛis ꝛ inflamatiōis. neqꝫ talia debēt dici ꝓpꝛie reꝑcussiua: qm̄ cuꝫ friditate nō habēt ānexam stipticitatē ꝓhibentē. ꝛ istū canonē

bene attēde ⁊ ꝯſidera: qm̄ aliqui indocti ex cōi regula applicāt
ſemꝑ calida humectatiua in emūctorijs: ⁊ nō tm̄ nō audent ad
narcotica: imo ēt nec ad aliqua frida: vn̄ ſepe fit tractus māe ad
locū multe q̄ꝫtitatis ⁊ ita ad perditōeȝ ducit eger ꝑ modos di/
ctos ſupꝛa. Si vero mā fuerit peccās itra aureȝ ſȝ i cartilagi
ne appēte ⁊ nō i ꝓfundo auris: tunc aut illa mā eſt defluxa ad
locū nō ꝑ viaȝ criſis vel eſt cretice expulſa: ⁊ iteȝ vel eſt faciens
doloꝛeȝ ſatis itenſuȝ vel nō. ſi nō dico ꝙ mollificatiua de pin/
guedine anſeris ⁊ anatis cuȝ lacte mulieris ſunt i caſu ꝯuenien/
tia ⁊ maxie ſi fuerit ꝑ criſiȝ expulſa ibi mā. Si vero nō fuerit
cretice expulſa: tunc valet ſtāte cā calida ⁊ doloꝛe ſatis itenſo i/
ſtillatio olei violati vel roſati decocti cuȝ aceto de quo dictū eſt
s. circa lr̄aȝ. ⁊ violatū eſt meliꝰ: qꝛ magis mitigatiuū doloꝛis ꝑꝑ
lenitionē. Sȝ ſi mā fuerit peccans i ꝓfundo ⁊ apoſa ⁊ calida:
aut ēt eſt talis per viaȝ criſis aut nō. Si ꝑ viaȝ criſis lȝ debe
ant apponi aliqualr̄ frida vt lac mulicbꝛe ⁊ ſicꝭ memite diſſolu/
tuȝ i aqua roſata ⁊ albumine oui qḋ eſt mirabile vt volebat. A.
in caſu: tn̄ niſi doloꝛ fuerit foꝛtiſſimꝰ ita vt timeatꝭ ſincopis non
debemꝰ audere ſupꝛa narcotica: ſȝ debemꝰ ſtare in illis de qui/
bus dictū eſt. Sȝ qn̄ doloꝛ eēt adeo vehemēs ꝙ timeatꝭ ſin/
copis ꝑꝑ reſolutōeȝ in virtute dico ex ſentētijs Gal. allegatis
circa textū. In mā nō cretice expulſa ⁊ ēt i cretica ꝙ opȝ vti vi
narcoticoꝝ ēt ſi mā eēt frida i quo caſu eſt maioꝛ timoꝛ: ⁊ vide/
tur ēt ſentire. A. ſed talia debēt eē debite coꝛrecta ⁊ mixta cum
alijs ⁊ nō pura. ⁊ veꝝ eſt ꝙ hec eſt coacta multuȝ opatio ⁊ tunc
minoꝛato doloꝛe: qꝛ narcotica adduxerūt ad timoꝛeȝ ꝑditionis
ſenſus auris ⁊ foꝛte ad ꝯuerſionē māe verſus cerebꝛū oȝ appli/
cari coꝛrectiuū de caſtoꝛeo ⁊ de croco ⁊ ſimilibꝰ ꝑmiſcēdo cum
alijs i maioꝛi doſi: vt fuit ſnia Gal. 3° meniri ſatis ad pꝛīcipiū.
Rā aliter vt dixit Raſ ēt 3° ꝯtinētis: lȝ talia mitigēt doloꝛem
ſi applicentꝭ narcotica non erit finis laudabilis: ⁊ hec ſufficiant
quātuȝ ad determinatōeȝ huiꝰ māe ꝯcludendo nō tātuȝ in do
loꝛe apoſo nō cretico: imo ēt ⁊ in cretico ſtāte timoꝛe ꝑditiōis ꝑ
reſolutōeȝ ex ſincopi ex doloꝛe vehemētiſſimo applicari debere
narcotica ꝯmēſurata ⁊ coꝛrecta cū alijs vt dictū eſt. Uerūtn̄ ad
taleȝ neceſſitatē rariſſime deueniꝭ: ideo quaſi nunq̄ꝫ eſt ad hoc
deueniēduȝ ſed ſtādum eſt in initioꝛibꝰ remedijs.

Cura ſpālis doloꝛis auris.

His igitꝭ cōibꝰ ta/
liter ſuppoſitis ⁊ d
claratis magis ſpāliter veniendo ad curā doloꝛis auris ſm di/
uerſitatē cāruȝ. Si cā fuerit mala ꝯplexio ſine mā ⁊ fuerit cali/
da cāns notabileȝ doloꝛē ⁊ fuerit ꝑdens ex cā pꝛimitiua redu/
cenda eſt ꝑ ꝯ̄ꝛiuȝ ꝯmenſurate adhibitū poſitiue offerendo frida
⁊ cās calefaciētes ſubtrahendo ⁊ pꝛimitiuas ⁊ coꝛꝑales. Unde
dieta i totū declinet ad friduȝ dimittēdo vinū ⁊ reliqua de car
nibꝰ ⁊ alijs calefaciētibꝰ: qꝛ hec diſpō modico tꝑe curatꝭ ſubtra
hendo etiaȝ ꝑ flōmiā ſanguinē ſi expediat vt ſtante habitudine
tali ꝙ humoꝛes ſint ꝑati ad fluxū ꝓpter doloꝛeȝ ⁊ faciēdo alia
genera diuerſionū cuȝ cliſterijs tꝑatis ⁊ ad fridum declinātibꝰ
⁊ lotōibus extremoꝝ cuȝ his q̄ ſupꝛa dicta ſunt iponendo ēt in
aures ea q̄ ſupꝛa dicta ſunt ⁊ de quibꝰ ifra dicetꝭ in calida māli.

Et ſi fuerit mala ꝯplexio frida oȝ ſimilr̄ ad ꝯ̄ꝛiuȝ ducere mo/
derate cuȝ alterātibꝰ ꝯtrarijs ēt obſeruata tenui dieta a pꝛinci/
pio. Et ſi ſit ventoſa de hac ponetꝭ cura ifra in caplo de ſoni/
tu ⁊ tinitu. Sed ſi fuerit mālis cā: tunc opoꝛtebit pꝛius mino
rare cām ꝑ magna ꝑte ⁊ ꝓhibere fluxū māe cuȝ tenuitate diete
⁊ cuȝ ſubtractōe fluxus māe ꝑ diuertētia de quibꝰ ante dictuȝ
eſt. Deinde venire ad alterāduȝ cū localibꝰ ſtāte vehementi
doloꝛe. Et ſi doloꝛ nō fuerit multū vehemēs poſſumꝰ vltra di/
uertētia itēdere ad cām añcedēteȝ digerendo ⁊ eūando ſi fuerit
mā alia a ſanguine cū appꝛopꝛiatis de quibꝰ ſepe dictū eſt ⁊ ali
quid ſpecialius dicetꝭ. Sed pꝛopꝛie ſi materia fuerit ſanguinea
fiat flobothomia ex vena cephalica eiuſdeȝ lateris vel alterius:
vel ex cōi vel ex alijs ſm can. ſepe dictos oꝛdinādo dietam mul
tū tenuē in ſubtractione vini ⁊ carnium. poſtea laxetur venter
cum caſſiafi. ⁊ decoctione pꝛunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ fcā decoctōe
i aqua fumiterre ⁊ acetoſe. ⁊ apponātur itra aures infrigidātia
alterantia ad frigidum cū aliquali confoꝛtatiōe pꝛohibendo ab
apate. ⁊ in hoc valet aqua poꝛtulace ſingulariter ⁊ oleū ro. de/
coctū cū aceto de quo ſepe dictum ē. Sed ſi mā fuerit colerica
obſeruata etiam tenui dieta ⁊ magis frigida conſtante virtute
fiant ēt diuerſiones per flōmias ⁊ per alios modos diuerſionū
leuiter ne fiat multa in mā agitatio ⁊ intra aurē ponātur alterā/
tia frigida magis: ⁊ in hoc ſuccus cucurbite ē pꝛecipui iuuamē/
ti cum modico olei violati vel fiat mixtura vt infra. ℞. ſucci ſem
peruiue olei roſati añ. ℥. s. lactis mulieris. ʒ. ij. oīa ſimul agitētꝭ
⁊ tepidū inſtilletꝭ ⁊ ꝯ̄ꝛr fiat eūo māe cum mirabolanis citrinis ⁊
alijs de quibus dictum ē circa lr̄am. verbigr̄a exhibēdo potio/
nē vt infra. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ifuſoꝝ i aquis fumiterre
⁊ acetoſe. ʒ. iij. pꝛunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ añ. ʒ. ij. ſtent oīa ſimul i/
fuſa per totā noctē poſtea mane bulliant vna bullitōe ⁊ fricētur
manibus ſimul. deinde fiat collatura ⁊ addatꝭ māne. ℥. j. s. ſiue
caſſiefi ʒ. vj. miſce: fiat potio cū. ℥. j. ſirupi violati. poſtea intē/
datꝭ cū ſirupis appꝛopꝛiatis cū ſirupo violato cū ſirupo roſato ⁊
huiuſmodi ſm exigētiā. poſtea iterato fiat mūdificatio cū pillu/
lis de quibus infra maxime valent pillule alſegcreth. ⁊ qn̄ non
ſufficiēter ſoluūt poſſet addi quarta pars pillulaꝝ aureaꝝ Ri/
colai. poſtea in aurē ponātur magis mollificatiua vt lac mulie/
ris lactātis puellā cū pinguedine galline. Qḋ ſi fuerit doloꝛ
ex humoꝛe frigido maxie flegmatico fiant diuerſiones cum cli/
ſterijs appꝛopꝛiatis maxie ⁊ fiant eūones ꝑcedēte aliquali dige
ſtiōe ēt cū ſirupis appꝛopꝛiatis vt melle roſato cū aquis buglo/
ſe ⁊ abſinthij vel bethonice ſi expediat. deīde eūetur coꝛpus cū
pillulis de hiera ⁊ in coꝛꝑe robuſto addēdo paꝝ ḋ coch ijs ⁊ cuȝ
pillulis de hiera magna ⁊ mitigetꝭ doloꝛ i pꝛimis cū pinguedie
galline ⁊ anſeris tandē cū oleo ruthe ⁊ de coſto ⁊ ſimilibꝰ. Et
ſi fuerit mā melācolica cū magis mollificatiuis ꝓcedēdū ē in lo
calibus vt cū oleo de lilio ⁊ amigdalis dulcibus ⁊ amaris ⁊ cuȝ
bdelio diſſoluto i eis. ⁊ qn̄ non ſufficiāt oleū ſcoꝛpionū ē foꝛtiꝰ.
⁊ ſi placet poſſunt addi duo vel tria grana eufoꝛbij vel caſtoꝛei
ad maioꝛē diſſolutionē: ⁊ ita cū ſirupis ⁊ medicinis appꝛopꝛia/
tis ꝓcedēdo de quibꝰ ſepe dictū ē. Sed ſi mā fuerit apoſte/
mans calida colerica vel ſanguinea ſiue mixta tūc vltra tenuiſ/
ſimā dietā a pꝛincipio ⁊ diuerſiones ꝑ flōmias ⁊ reliquas me/
dicinas lenitiuas ⁊ ꝯpꝛeſſiuas ſimiles his que dicta ſūt ⁊ hic ⁊
i caº de cura obtalmie: qꝛ iſte debēt eē illis ꝓpoꝛtionales vt vo
luit Raſis 3° ꝯtinētis ad queȝ locum recurratꝭ ꝑꝑ abbꝛeuiare.

Circa localia tm̄ veniēdo i pꝛincipio ꝓhibeatꝭ q̄ꝫtū poſſibile ē
augmētū apatis cū inſtillatōe reꝝ frigidaꝝ ꝯfoꝛtātiū. Et lau/
dauit Raſis loco allegato vt coquatꝭ galla cū aceto ⁊ imponatꝭ
de eo auri. Laudatꝭ hic ſingulariter ſicꝭ memithe diſſolutū cuȝ
lacte mulieris vel cuȝ albumine oui. Laudatꝭ ſuccus ſemꝑuiue
⁊ ſuccus ſolatri diſſolutus cū oleo onfancino vel oleo roſato fa
cto ex oleo onfancino ⁊ i ꝓceſſu i 2ª die exēpligr̄a addatꝭ de pin/
guedie galline vel anſeris. Et Azaranꝰ laudauit iſtillationē ſan
guinis colūbe cū iugulatꝭ intra aurē. Et Auenzoar dixit ꝙ ſi ta
liter doloꝛ augmētatus fuerit vt ex eo timeatꝭ moꝛs aut euentꝰ
ſpaſmi tunc curabis cū oleo de vitellis ouoꝝ tepido: qm̄ ſtatim
ſedat ⁊ accellerat ruptionē ⁊ apertionē eiꝰ ſm ꝙ exꝑtus fuit vt
dixit tꝑe ſue iuuētutis. Et interiꝰ de medicis debent exhiberi
ſirupi multū ifridātes vt ſirupꝰ ḋ nenufare ⁊ ſirupꝰ ḋ papauere
cū aquis poꝛtulace ⁊ plātaginis. ⁊ quādo expediet i localibꝰ ita
ꝙ nō ſufficiāt que dicta ſunt: tūc opoꝛtebit venire ad narcoti/
caꝝ ſm regulaȝ dictā ſupꝛa. ſȝ datꝭ regula ſpālis a Gal. 3° me/
miri ſi ꝑmiſceātꝭ lacti mulieris aut albumini oui oppiū cū caſto
reo: ⁊ oȝ ꝑmixtionē ꝑatam eē ꝑ multū tꝑs vt dixit: aut inequa/
li pōdere aut duplicādo caſtoꝛeū qn̄ nō eſt ampliꝰ doloꝛ aut in/
equali ad vehemētiſſimos doloꝛes. ⁊ tandē dixit ꝙ ſi ꝑmiſceā
tur cū vino cocto dulci ꝙ talis eſt multuȝ mitigatiuū doloꝛis:
tādem ſi apa nō pōt ꝓhiberi: ſed iā ad augmentū venerit: oȝ i/
tendere magis cum ꝯuertentibꝰ ad ſaniē q̄ꝫ cū reſoluētibꝰ: qm̄
apata auris citius ad ſanieȝ terminantꝭ q̄ꝫ reſoluantꝭ. Immo q/
dam dicūt ꝙ ſecuriꝰ ē māꝫ expelli ſub foꝛma ſaniei ꝓpter con/
ſeruationē auditus ⁊ cerebꝛi q̄ꝫ ipam inſenſibilr̄ reſolui cuȝ au/
ris ſit mēbꝛuȝ expulſionis ſupfluitatū cerebꝛi: ⁊ tunc intenden/
dū ē cum mollificatiuis maturatiuis itra aurē poſitis: ⁊ etiā cū
ēplaſtris ſupꝛa aurē ⁊ euapoꝛatiōibꝰ ex eiſdeȝ factis receptis in
aurē faciēdo. s. decoctionē mellilotī maluarū ⁊ altee fenugreci
ſe. lini: ⁊ ex fece eoꝝ pn̄t fieri ēplaſtra cum butiro pingui ⁊ cum
oleo amigdalino vel ſiſamino: ⁊ ſi ponatꝭ aliquid terbentine ad
minuēdum doloꝛē erit multi iuuamenti. Et ita cuȝ apa erit fa/
ctum maturū ſi fuerit apparēs in cartilagine extrinſecꝰ erit foꝛ/
te neceſſaria operatio cirugica ꝑfoꝛando leuiter: ⁊ poſtea curan/
do cū his que dicentꝭ ifra in caplo vlceris cū aqua mellis ⁊ reli/
quis ad illū locū remittatꝭ. ⁊ ſi fuerit interius nō ruptum iaceat
eger ſupꝛa partē egrā aliquotiēs ſe mouēdo ⁊ tuſſiēdo vſq̄ꝫ dū
rumpatꝭ. Qḋ ſi apa eēt flegmaticū ēt a pꝛincipio debemꝰ occur
rere in ꝓhibitōe augmēti illius cū diuerſiōibus ⁊ tenui dieta
⁊c. ⁊ cuȝ eūatiuis māe flegmatice vt dictū eſt: ⁊ cū ipoſitiōibꝰ i
aurē de oleo ro. ⁊ camomellino ⁊ cuꝫ ēplaſtris ex farina oꝛdei ⁊
floꝛibus camomille factis. Deinde i mitigationē doloꝛis maio/
ris: dixit Raſis 3° ꝯtinētis: ꝙ vilani curantꝭ accipiendo cepas
magnas faciēdo cōcauitatē in eis remouēdo in circuitu: deide
replendo eaȝ oleo ⁊ calefaciūt eas ſuꝑ cinereȝ moderate calidi/
tatis: deinde guttatiȝ illud oleū imponunt auri. Et ſi apa anti/
quatꝭ ⁊ nō reſoluatꝭ neq̄ꝫ ad ſaniē ꝯuertatꝭ: opȝ poſtea vti foꝛtio/
ribus vt generibꝰ gumi: vt ē armoniacū pix liquida bdeliū diſ/
ſoluta cū melle: ſi etiā miſceatꝭ cū eis cinis oſtraeoꝝ: ita tamen
vt totuȝ liquidū ſit. Laudant etiā auctoꝛes vt decoquatꝭ fel
thauri in oleo de lilio vſquequo exiſtimetꝭ ꝙ iam ſit reſolutuȝ:
tūc adminiſtrando diſtilletꝭ i aurē ⁊ eſt mirabile: vermes etiam
terreſtres decocti ſiue ſcarabei decocti i oleo ſcoꝛpionū ſūt ex/
cellentis iuuamēti diſtillādo oleū ⁊c. Et ſi cā doloꝛis fuerit ver
mes in aure: tunc vt dicebat Meſue ſtat pꝛīo intētio vt ponatꝭ
res in aure potēs necare eos i pꝛimis: deinde opȝ ingeniari in
eductōe coꝝ ne poſt remanētiaȝ accidāt putrefactiones i aure.
Et pꝛimū ꝯpletꝭ cū medicinis amaris necantibꝰ vermes ꝑmiſcē
do etiā aliquid hn̄s dulcedinē vt auidius ſumāt: ⁊ ad hoc facit
ſi decoquantꝭ cētaurea ⁊ abſinthiū i oleo cōi ſimul cuȝ modico
mellis: vel ſi coquantꝭ cū vino dulci: poſtea diſtilletꝭ qḋ colatuȝ
eſt i aurē: aloes ēt diſſolutū cū ſucco ruthe modico vini: ad hoc
ē efficax remedium. Laudat ēt Raſis 3° cōtinētis vt guttatim
imittatꝭ de ſucco colloquintide aut de ſucco capparis aut men/
taſtri aut baurac cuȝ aceto. valet ēt oleū amigdalaꝝ amararuȝ
cū cōfoꝛtatiōe auris ⁊ mūdificatiōe ſoꝛdis. 2ª intētio ꝯpletꝭ i/
plendo aurē hoꝛa poſt hoꝛā ex oleo amigdalaꝝ dulciū: vel ſolo
vel mixto cuȝ aqua mellis: deinde ꝯuertatꝭ eger ſuꝑ partē egrā
retinēdo flatū: vt dicebatꝭ ſupꝛa. Ad hoc vt ſpūs feratꝭ ad aures
cum ipetu vel inducatꝭ ſternutatio inſufflando piper vel condiſi
itra nares: poſtea abſtergatꝭ cū lana poſita i extremitate ſtili in/
fuſa in aqua mellis vel in vino ⁊ oleo tepidis vſq̄ꝫ dū in totum
mundificetꝭ. Si vero doloꝛ fuerit ex ingreſſione aque: pꝛi/
mū ingeniū eſt vt fiat eius eūatio ꝯuertēdo ſe ſupꝛa ꝑtem illam
⁊ inducēdo tuſſim ⁊ ſternutationē: vt dictū eſt: ⁊ ꝯſtringendo na
res

res caput agitando: ⁊ tandē cū stilo infuso cuȝ extremitate illiꝰ cū lana in vino abstergatᷣ. stat etiā intētio in attractiōe illiꝰ ponendo spongiā cōstrictā manibus ligatā cū filo intra aureȝ vt repleta ⁊ humectata ab aqua possit cuȝ filo extrahi: idē operatᷣ medulla cāne seu medulla sambuci: ⁊ aliqñ imittitᷣ itra aurē extremitas instrumēti quo vtuntᷣ cirugici qꝺ vocatᷣ squitirolum. Unde trahēdo ne detᷣ vacuum sugitᷣ aqua. Jmaginatꝰ ē etiam Gal. artificiosuȝ ingeniū in ista mā vt capiatᷣ iuncꝰ ex quo antiquitus fiebat papirus: ē res nota ⁊ substātia leuis porosa incidatur ad longitudinē digiti longioris: ⁊ ꝺm vnū extremū ponatur in aure: ⁊ ꝺm aliud tangatᷣ aliquo inflāmabili vt oleo cōi: ⁊ accēdatᷣ ignis i eo: ⁊ ita paulatine attrahetᷣ humiditas ⁊ exiccabitur: ⁊ hoc pōt fieri multis vicibus vsqȝ ad ꝑfectōeȝ. ⁊ si aqua que intrauit in aurē fuerit malitiosa vel al's acuta: tunc dicebat Rasis 3º ꝯtinētis: oȝ vt imponatᷣ auri oleū dulce: postea desiccetur abstergēdo cum coto vel lana vt fuit dictū: tādem remanente dolore iponatᷣ lac muliebre multū: qm̄ mitigabit doloreȝ accidenteȝ ex hoc. Ualet ēt ad hoc adeps anatis ⁊ vulpis si distilletur in aureȝ. si vero cā doloris fuerit faba aut lapis aut aliquod huiusmodi ipositū vel qꝺ ceciderit in aurē claudēs foramen auris: ⁊ aliquotiēs ꝓpter germē cuȝ impinguatᷣ dilatādo cāt dolorē: oȝ cū magno ingenio laborare in extrahendo ⁊ non violenter extrahatᷣ cū moglietis: vt faciūt cirugici: qm̄ aliquotiens magis ꝓfundatᷣ ⁊ augmentatᷣ dolor. Et ego vidi vnum notabilē pueruȝ. xj. ānoꝝ mori ꝓpter errorē cirugici. Dixit ergo Rasis tertio continentis: ⁊ fuit etiam dictum prius Alexandri: oportet vt inuoluas lanam in extremitate stili intingēs in rasina: aut in alio glutinoso medicamine vt viscoso ⁊ similibus: ⁊ tunc dilatando q̄ȝ leuiter poterit aurem manibꝰ applicetur extremum stili cum tali viscoso supra medium lapidis vel fabe ⁊ extrahatᷣ q̄ȝ leuiter fieri pōt pluries sic applicādo: ⁊ tunc ēt ꝯtineat aerē eger: ⁊ iducatᷣ sternutatio vel tussis vt supra. Et laudabile ē vt imponatᷣ oleū dulce itra aurē ꝑ priꝰ vt auris mollificetᷣ ⁊ habilius extrahi possit. ⁊ hoc fiat frequēter vsqȝ dū extrahatᷣ si possibile ē. qꝺ si nō poterit extrahi dicit Rasis: ⁊ fiat īde apā dubitādū ē de spasmo. vñ ꝓcede cū mollificatiōe toto studio vt dixit. Laudauit tm̄ Rasis i caº ꝓprio 9º Almansoris: ꝙ ēt bonū est vt corpus igrediatᷣ i balneo donec mollificetᷣ. ⁊ si dicti dolores fuerint a ꝯmunitate cerebri vel alioꝝ mēbroꝝ: pȝ cura ex curis eoꝝ. Et ex his dcis pȝ tota lr̄a clara illoꝝ capl'oꝝ duoꝝ Rasis. de vermibꝰ auris siue ibidē genitis siue igrediētibꝰ i aurē: ⁊ de alijs paruis animalibꝰ simil'r igrediētibꝰ vt sūt pulices ⁊ similia. Dixit sic: cū i aure fuerit titilatio ⁊ prurituꝰ ⁊ dolor sup. iā declaratᷣ ꝙ aliqꝺ de dictis animalibꝰ ꝑuis ē itra aurē: faciēs titilationē ⁊ prurituꝰ cū dolore. deinde cū ceciderint vermes ab aure: tūc sup. declaratᷣ ꝙ sunt spāl'r vermes. ⁊ tūc ponēs curā dixit imittatᷣ auri succꝰ mētastri aut de folijs ꝑsicoꝝ aut oleū de nucleis ipsoꝝ: aut aloes in aqua dissoluatur sup. mellis ⁊ imittatᷣ. Addit ponēdo vtilitatē hoꝝ hoc eim vermes auris ⁊ parua aīalia igrediētia ipsaȝ. ⁊ quecūqȝ erāt i ipaȝ aurē ⁊ in vlceribꝰ nascuntᷣ interficiūt. pȝ ēt ex dictis sequens capl'm de eo qꝺ i aure sup. nō aīatum ab exterioribꝰ ingressum fuerit dixit sic: Cū aliquid figitᷣ in aure sup. de dictis: oleuȝ tepidum ē imittēdū: ⁊ patiēs in balneū igrediēs ibi moram faciat donec eiꝰ corpꝰ mollificetᷣ. deinde in naribus isuffletᷣ de ꝯdisi: ⁊ teneatᷣ anhelitꝰ vt sternutatio sequatᷣ. Addit: forsitā eiȝ sic egrediet si aūt fuerit difficile ⁊ non exierit erit necesse vt dixit vt cū ferro auri imisso extrahatᷣ que snīa nō placet vt dixi supra. Addit: ꝙ ēt naribus ē faciēdū si i eis aliquid ingressuȝ fuerit ꝙ extrahi nō possit. Et ponens curā sil'r de igressu aque: addit ꝙ si aqua aurē igressa fuerit capite ad partē illiꝰ iclinato saliat eger idest ꝯmouēdo caput: ⁊ si non exierit ꝓuocetᷣ sternutatio vt diximus: deinde oleū tepidū imittatᷣ. Et addit sollicitādo medicum ad curā huius ⁊ ē pars principalis capituli. neqȝ hoc pro ꝑuo ē habendū ⁊ precipue si fuerit res igressa malā hn̄s qualitatem ex ea nāqȝ grauis sequitᷣ dolor vt dixit. Restant tm̄ nunc tria capl'a legēda ꝺ dispōnibꝰ auriū q̄ āūcedūt ista duo.

Capl'm 33m de vlceribꝰ auris.

Cum pus ab aure egreditur: idromel tepidum multotiēs in vna die in aure est distillādū. Deinde hoc medicamē optīe faciēs ad hoc ē imittēduȝ: qꝺ recipit sarcocolle aloes ⁊ sanguis draconis thuris squame ferri ziniar: omīa i aceto dissoluantᷣ ⁊ in aureȝ mittātur: aut liciniuȝ melle illinitū i predictis intingatᷣ ⁊ sic imittatᷣ: patiens itaqȝ ex hoc medicamine ⁊ idromelle medicetᷣ donec sanus sit.

Cȝ pus ab aure egreditur.

Jstud ē caplm de vlcere qꝺ fit in aure: qꝺ recta ꝯtinuatiōe sic cōtinuatᷣ ad p̄cedens. Nam postq̄ȝ i p̄cedēti determinatū est de dolore auris: ⁊ qꝛ maximus dolor ⁊ magis ꝑiculosus est dolor pendēs ex apāte maxime facto i ꝓfundo auris in ꝑte neruosa: vt supra visuȝ ē. Et qm̄ supra posita ē cura dicti apātis in principio eiꝰ ne ad augmētū ꝑueniat ⁊ ēt augmēti eiꝰ versus statum intēdēdo ad resol'onē. Et qm̄ sepe vt supra dictū ē talia apāta ducuntᷣ ad coll'onem ⁊ ad saniē ⁊ ꝯñr fit inde vlcus. Fuit igitᷣ ꝯueniēs ponē subsequēter caplm de cura vlceris qꝺ fit in aure. Diuiditᷣ aūt p̄ns caplm i duas partes ꝺm ꝙ duo remedia ponit. quoꝝ vnū ē abstersiuū ⁊ mūdificatiuuȝ. 2m ē exiccatiuū ⁊ ꝯsolidatiuū. 2a ibi: Deiñ hoc medicamē. De prima ꝑte dixit: Cū pus ab aure egreditᷣ sup. iā significatᷣ ꝺ vlcere i aure. ⁊ ponēs remediū abstersiuū ⁊ mūdificatiuum saniei dixit idromel tepidū ē multotiēs distillandū. Pro itelligētia huius capituli ⁊ huius partis principalis est aduertendum vt etiam sepe supra dictum est ꝙ Rasis in hoc libro vt breuiloquus loquitᷣ. Nam lȝ multe spāles sint hn̄de ꝯsideratōes in cura vlceris auris vt infra loco suo videbitᷣ: tm̄ hic multa suppenit ponēdo tm̄ remedia q̄ imediate faciūt ad cām ꝯiunctā. ⁊ qm̄ in vlcere stat sanies ⁊ seꝑatio ꝯtinui ⁊ deꝑditio mēbri: iccirco stāt itentōes pricipales in abstersione māe saniose ⁊ mūdificatōe eiꝰ ex vna ꝑte: deinde intentōes exiccatōis ⁊ gn̄ationis carnis ⁊ cōsolidatōis. ⁊ infra Ras has itentōes manifestat in his duabus partibꝰ pricipalibꝰ capituli. primā. s. abstersionis i prima ꝑte ⁊ scꝺaȝ in scꝺa. Cuȝ igitᷣ abstersio ⁊ mūdificatio ꝯueniēter fiat per aquā mellis q̄ ponitᷣ iter abstergētia medioeria: qm̄ quedaȝ sunt remissiora ⁊ i cā calida magis ꝯueniētia vt aqua or. ⁊ serū caprinū cuȝ modico zuccari: ⁊ quedā sunt abstergētia fortiora que in mā magis frida ⁊ magis grossa abstergētia ꝯueniunt: vt decoctio prassij ⁊ vrina pueri ⁊ decoctio aristologie ⁊ similia. Ras aūt posuit hoc medicamē tanq̄ȝ medicamen valens in mā mixta dimittēs extrema: qꝛ volens vnicū tātum ponere remediuȝ ꝯuenientiꝰ satis fit ꝑ hoc mediocre remediū q̄ȝ ꝑ alteꝝ extremoꝝ. Circa tm̄ hanc ꝑteȝ de ipōne huiꝰ medicamīs ad abstergēduȝ opȝ vt afferantᷣ canones positi supra in capl'o supiore vt postq̄ȝ stetit medicamē ꝑ tp̄s in aure postea voluatᷣ corpꝰ sup partē egrā: ⁊ cuȝ retentōe flatus ⁊ ēt tussiēdo liquor cuȝ mā exprimatᷣ: postea cuȝ stilo mūdificetᷣ: in cuiꝰ extremo ponatᷣ bombix vel lana ⁊c. ⁊ sic pȝ pr̄ia pars clara. Uñ hoc facto ꝯtinuādo dixit de 2a ꝑte. Deide hoc medicamē optime faciens ad hoc. i. ad ꝑfectionē cure est imittēduȝ: ⁊ ponit descriptōeȝ illiꝰ dicēs ℞. sarcocollaȝ aloem sanguinē draconis squamā ferri ziniar. i. florē eris ⁊ ex eo i aceto dissoluatᷣ ⁊ in aurē mittatᷣ: ⁊ liciniū mellitū in p̄dicta itingatᷣ ⁊ imittatᷣ patiens itaqȝ ex hoc medicamine ⁊ idromelle medicetᷣ donec sanꝰ fit. Nota ꝙ ex tota serie verboꝝ colligitᷣ ꝙ in curatiōe vlceris: prio dȝ fieri abstersio anteq̄ȝ applicetᷣ medicamē ꝯsolidatiuū: pȝ per hoc ꝙ post imissionēȝ idromellis dixit. Deinde colligitᷣ 2º ꝙ non sufficit vnica vice apponere abstersiuū indebite abstergēdo anteq̄ȝ ponatᷣ cōsolidatiuū: pȝ per hoc qꝺ dixit de idromelle ꝙ est multotiēs imittēduȝ deinde ⁊c. Nā vsqȝ duȝ appeat sanies ⁊ virulētia nō dȝ apponi ꝯsolidatiuū vnitiuuȝ ⁊ ꝯstrictiuū. pȝ 3º ꝙ ēt qñ ꝯsolidatiuuȝ exponitᷣ si iterato exit sanies ⁊ virulentia oȝ redire ad abstersiuuȝ ⁊ ita ꝑ circulū aliqñ vti vno ⁊ aliqñ altero: ⁊ ita subsequēter pȝ ex vltimis verbis tex. Ultimū tm̄ approximādū dȝ eē ꝯsolidatiuuȝ. Nota ēt ꝙ hoc medicamē ꝯsolidatiuū forte est multū in quo stāt oēs itentōes de exiccādo ⁊ de vniēdo ⁊ de gn̄atione carnis ⁊ de remittendo malaȝ ꝯpl'oneȝ mēbri vt pȝ ꝑ simplicia intrantia que omīa ⁊ virtutes coruȝ sunt declarata supra in vlceribus oculoꝝ: oporteret tamē in cura incipere a debilioribus: ⁊ quādo non sufficerent venire ad istud qꝺ est vltimū: ⁊ sic sit finis capituli.

Quid nois et quid rei vlcerum auris.

Declarato textual'r capl'o ex ordine prio vidēdum est de quid nois ⁊ quid rei vlceꝝ auris. 2º q̄daȝ distinctōes ponentur. 3º cāe. deinde ⁊ 4º signa. 5º ponetᷣ cura. De primo: vlcus auris est vlcus ꝯtractū ad ipsaȝ aurē ita ꝙ dicit solutioneȝ ꝯtinui cū sanie ꝓprie in parte carnosa ipsius auris.

Distinctiones. De 2º ponēdo distinctiōes. Pr̄ia est ꝙ vlcus quodā est antiquuȝ quodaȝ recens. 2a quodā est manifestuȝ quodā nō: qꝛ quodam ē apparens sensui quodaȝ ꝓfundū. ꝓfundoꝝ quodam fistulatū quodam nō. ⁊ istoꝝ quodā ꝯiungitur in corpore humido vt pueri: quodā in corꝑe sicco vt senili vel melācolico.

Cause. Cause aūt dictoꝝ vlceꝝ quedam sequūtur ad alia apāta vel debilitatē digestiue ipsiꝰ auris vel sequūtur humiditatē aliunde ad aurē multiplicatā: vnde sepe fit ꝑ ꝑ māni fluētem a cerebro ad ipam aurē: que cū nō possit ab aure ꝯueniēter regulari fit sanies ⁊ vlceratᷣ. 3º pōt ꝯtingere ex debilitate nāli ipsius auris qñ. s. auris debilis per nām nō pōt digerere nutrimētū sibi debitū nec superfluū debite expellere: ⁊ sic imprimit in nām nocumentum.

Signa. De signis primū ꝓnosticum cuētus apāta calida in aure plerūqȝ terminantᷣ ad vlcus auris: vt pȝ ex dictis. Secūdū ꝓnosticuȝ hn̄tes cerebrū debile ⁊ magnum sepe incurrūt vlcera auriū pȝ. Aliud ꝓnosticū in quibus fit retentio sordis auris al's ꝯsueta euāri expectare opȝ vlcera auris: pȝ ꝯsideranti. Aliud ꝓnosticū in quibus stat fastidiuȝ ⁊ repl'o ⁊ ꝓprie somnus post repl'onē cuȝ grauitate in eis post reliqua nocumenta expectare opȝ vltra alia nocumenta auriū vlcera. De ꝓnosticis vero ad bonū vel ad maluȝ potes formare correspōdentia ꝓnostica quātū ad multa: sicut dictū est supra in capl'o doloꝝ auris de ꝓnosticis ad bonū vel ad malū vt ꝯsiderare poteris: veꝝ spāliter apparēte sanie nouiter fluxa ab aure priꝰ stāte dolore capitis ⁊ ꝯfusiōe sensuū ⁊ p̄cipue ꝺm ꝑtem directam auri. ⁊ cū appet dicta sanies ⁊ iam minuūtur dicta accidentia capitis ⁊ nocumēta: tūc talis sanies vel vlcus ē signuȝ ad bonū vt pȝ cōsideranti. Aliud ad bonū cuȝ manifestatᷣ vlcus in parte extrinseca ⁊ sanies que appet ē laudabilis in colore substātia ⁊

odore stantib⁹ reliquis bonis significatiōibus: tūc est significatio ad bonū: ecōtra qñ sanies emanat ex aꝑate ꝓfundo ⁊ diuturno ⁊ sanies est male colorata ⁊ fetidi odoris: tūc est significatio mala. imo dicit. A. in cura sanici ⁊ puris: ea vero que cronica sunt ꝓfunda antiqua submersa sunt valde mala: ⁊ qñqꝫ ꝑducūt ad detegendū os. Signa vero demōstratiua vlcerū sunt manifesta ex appētia sanici vel sanguis saniosi. ⁊ si emanat sanies ex cerebro declarat̄ ex p̄cedente grauitate ⁊ dolore cerebri ⁊ alleuiatione eoꝝ cū appet sanies ⁊ cū priuatione doloris antea auris. si ex debilitate digestiue auris declarat̄ cum incolumitate alioꝝ mēbroꝝ sine dolore. ⁊ talis sanies apparēs non tñ declarat vlcus ī aure sꝫ ēt qualitatē vlceris vtrū sit fraudulētum vel nō. Si mā sit alba vlcus declat̄ non eē malitiosuꝫ. si sit nouum vel vetus ex patiēte declarat̄. si sit profundū vel non declat̄ ēt ad sensuꝫ ⁊ ad dolorē ꝓfundum.

Cura. In cura p̄io ē regimē ī dieta. s. subtiliatio regiminis valet vt minoret̄ cibus vt calor possit mām digerē. ⁊ equatio regiminis ī qualitate ē etiā necessaria vt generet̄ sanguis dulcis ne fiat gñatio sanici mordacis ⁊ acute. ⁊ hoc fit cū cibis bone substātie ⁊ bone q̄litatis: dimissio ēt vini vel saltē ꝑcitas ei⁹ ē ēt in casu multū necessaria: ⁊ in situ capitis nō iclinet̄ supra partē sanā sed supra partē egrā. ꝙ si vtraqꝫ auris eēt lesa: tūc variet̄ sit⁹: aliqñ ad dextrā aliqñ ad sinistrā vt vtraqꝫ expurget̄. In hoc tñ quidā antiquoꝝ vt voluit Auic. volebant expurgari mām ex sanie: q: clausa aure magis fiebat saniosa ⁊ magis soluebat ꝯtinuū ⁊ ꝯñr rumpebat̄ caro post aurē: ⁊ ita curabant qm̄ auris ē mēbrū hñs multos anfractus seu tortuositates. hoc tñ non laudat Aui. qm̄ retētio talis māe facit vt nā aliquādo eā ꝯuertat ad cerebrū. Circa medicinalia suppositis canonib⁹ de euōne cōi si peccatū fuerit ī toto cū flōmia ⁊ medicis ꝭm exigentiā vel de euōne appropriata cerebro ꝓp̄ie ꝭm exigēgiā māe peccantis ⁊ iteratōe euōnuꝫ ⁊ de diuersionibus regulādo ꝭm alias sepe dicta. Succedit ꝯñr intētio digōnis māe ⁊ remissiōis malitie eius per medicinas cōes interi⁹ sumendas que variant̄ ꝭm varietatē cāe vlceris. nam si sit mā adusta sequens aꝑa acutū digerat̄ mā remittēdo acuitatē cū sirupo violato de iuiubis ⁊ de fumoterre ⁊ cū melle ro. qm̄ semꝑ dꝫ fieri abstersio ⁊ cū aqua zuccari vel cū aqua ordei. Et si fuerit materia flegmatica acuitate participās addat̄ aqua prassij parū. Et si fuerit mā colerica corrodēs mēbrū oꝫ alterare mām cū frigidioribus ⁊ minus frigidis ꝭꝫ ꝙ ē mā. Et si fuerit sanies talis ꝓpter ipotentiaꝫ virtutis nutritiue ita. s. vt superfluat nutrimētum ꝙ cū non possit extra mitti ꝯuertit̄ ad saniē ⁊ sic causat vlcus. Intētio principalis ē cū abstergētibus ⁊ ꝯfortātibus ⁊ remittētib⁹ acuitatē: q: quelibet sanies ꝑticipat acuitate. nā caliditas preter nām necessaria ē saltē passiue ad gñationeꝫ saniei vt alibi ē declaratum. ⁊ iō in digōne remittat̄ caliditas p̄ter naturā facta digōne si sit replō in toto fiat euō vt dictū ē fcā aūt mūdificatōe a toto vel a ꝑticulari mēbro ꝭm exigētiā. Cōsequēter succedit intētio hūda īmediate ad mēbrū lesū vt ad vlc⁹ ⁊ tūc si vlcus ē in parte manifesta ipsi⁹ auris vt ēt dicit Mesue in principio cure: tunc gña curatōis talis vlceris sunt nota sicut dictum ē supra in vlcerib⁹ oculoꝝ. Primo abstergendo ⁊ mūdificādo cū leuiorib⁹ abstersiuis de quibus statim dicet̄: deinde ꝯsolidādo vel īcarnādo si expedit cū exiccantib⁹ ⁊ carnē generantib⁹ ⁊ ꝯsolidātib⁹ ꝯfortatiuis. Et si nō fuerit in loco manifesto sed in ꝓfundo: tunc aut ē antiquū vlcus aut recens. Si sit veniēs de ꝓpinquo ⁊ fuerit sanies de vulnere recēti abstergat̄ cū licinio infuso coto ī extremitate eius posito in abstergente apponēdo stilum ad partem saniosaꝫ infuso ī aqua mellis vel in aqua ordei si sit mā subtilis. Si vero nō sufficit non fiat idromel cū aqua sꝫ vinū ponat̄ loco mellis. Si aūt mā fuerit d̄ ꝓfundo ⁊ recens oꝫ vt īstillet̄ d̄ tali liquore abstergēte vt d̄ aq̄ zuccari vel de melle cū vino infundat̄ in vacuitate auris ⁊ moueat̄ auris vsquequo descendat ad ꝓfundū. Si fuerit ꝓfundū ⁊ cauernosū putrefactū ⁊ diuturnū oꝫ mūdificare cum fortiori mundificāte vt vrina pueri vel cū oximelle simplici. Laudatur terbētina cū melle ⁊ ē forte abstergēs. Et dixit Rasis 3° ꝯtinētis ꝙ alchitran cū melle īponat̄ auri qm̄ mūdificabūt eā valde ⁊ ꝓp̄ie laudat eā ī cronica. Si ista nō sufficiūt ponat̄ cū vrina aliqd d̄ felle tauri ⁊ ē forti⁹. Sed hic bene nota ꝙ q: auris est mēbruꝫ sensitiuū nō ponāt̄ in p̄cipio fortia abstersiua: sꝫ mediocria. sed in ꝓcessu veniēdo ad fortia qñ alia nō sufficiūt ⁊ ad ea q̄ nō tātuꝫ abstergūt sed ēt exiccāt. ⁊ hoc īsinuauit Aui. ī cura vlceꝝ auris cuꝫ dixit: Cum aūt multiplicat̄ pus valde: tunc necessaria est admistratio licinij submersi in felle taurino aut distillatōes ex vrina īfantiū: ⁊ fortius eo est scoria ferri abluta ⁊ frixa in sartagine multotiēs qñ decoquit̄ in aceto ⁊ admīstratur. Moduꝫ aūt admīstratōis hui⁹ scorie ponit Serap. 2° breuiarij in caplō ꝓp̄io dicēs: Si auteꝫ currit ex aure sanies multa fetida: tunc accipiat̄ scoria ferri ⁊ terat̄ cuꝫ aceto ⁊ dimittat̄ sub sole donec īspisset̄ ⁊ fundat̄ in aure sup. cuꝫ modico mellis. ⁊ clarioreꝫ modū p̄paratōis scorie ferri ponit Mes. in caplō ꝓp̄io de vlcerib⁹ auriū in fine dixit sic. ℞. scoria ferri ⁊ laua eaꝫ cum aceto forti postq̄ triueris eaꝫ vehemēter: deide fiat silr vsqꝫ septies: deinde terat̄ exiccet̄ sup cinere calido: deinde fiat similr vsqꝫ septies: deide terat̄ ⁊ fiat sicut puluis subtilis ⁊ decoquat̄ cū aceto decoctōe vehemēti vsqꝫ duꝫ hēat spissitudineꝫ mellis ⁊ distillet̄ ex ea in aureꝫ aut ītromittat̄ cuꝫ licinio. Sed nota ꝙ iste modus p̄paratōis magis facit ī exiccādo q̄ꝫ in abstergēdo. ⁊ ita qñ remissiora non sufficiūt ponant̄ ista fortia. ⁊ istā graduatōeꝫ vult Mes. ⁊ facta īfusione boꝝ in aureꝫ ꝑ tp̄s ponatur caput supra partē sanā: deide ꝯuertat̄ supra partē egraꝫ vt educatur liquor ⁊ expurget̄ mā saniosa ēt debite abstergēdo cuꝫ lana posita ī extremitate stili. Laudat̄ ēt in hoc singulr succus foliorꝫ oliue: nā exiccat ⁊ abstergit si ponatur cuꝫ aqua mellis vel vrina vel aq̄ zuccari: ꝯñter fiat ꝯsolidatio que fieri dꝫ qñ facta ē sufficiēter abstersio: ⁊ hoc cognoscit̄ qm̄ non expurgat̄ tunc sanies: sed appet ꝙ emanat ru. ⁊ locus reddit̄ magis sensitiuus ⁊ dolorosus. nā tunc oꝫ ꝯsolidare ⁊ vnire ꝑtes illas ⁊ mēbrū deperditū regñare: ⁊ istud totum cōpletur diuerso mō. nā vt ꝑ ea q̄ sunt gñatiua carnis notabilr ⁊ exiccatiua. Nā ex quo auris ē mēbruꝫ siccū. i. cartilaginosuꝫ ⁊ neruosuꝫ vbi emanat multa sanies ex aure declarat̄ ꝙ elōgatur auris multum a nā sua: vbi si eēt mēbruꝫ humidū naturalr nō oporteret tantā exiccatōeꝫ eē q: exiccarēt humiditatē substātificaꝫ si eēnt nimis sicce ⁊ ita ꝓhiberēt gñationeꝫ carnis. Medicine tñ carnis gñatiue debent eē participātes aliquali humiditate cū exiccatōe ⁊ sine mordicatione vbi cicatrizatio mēbri ⁊ vltimata consolidatio dꝫ fieri per fortia ⁊ magis exiccatiua. De medicis mediocrib⁹ exiccātib⁹ ⁊ gñantibus carnē sunt thus myrrha ⁊ aloes. nā sunt p̄cipales mediocres. ⁊ sandaraca ī hoc est mirabilis ꝓp̄ie trita cū vino ⁊ melle vt dicit Mes. sanat enim ⁊ doloreꝫ tollit. ex his fiat puluis ⁊ ītingat̄ in eo stilus madefact⁹ cuꝫ lana cū melle rosato vel aqua rosata. Et si vlcus sit ī loco manifesto tāgat̄ loc⁹: qd̄ si eēt ī ꝓfundo distillet̄ puluis cū succo abrotani vel folioꝝ oliuarū: q: sua exiccatōe valēt. Succ⁹ edere succ⁹ aristologie oēs valēt remouēdo carnē corruptā ⁊ nouā gñando. Si ista ñ sufficerēt veniam⁹ ad fortiora vt sūt alumē aristologia ⁊ es adustū: alñ flos eris: nā corrūpit carnē putrefactaꝫ ⁊ tādem ꝯsolidat: squama eruginis ferri. Et Auic. ⁊ Mesue dicūt ꝙ si septies ꝯburatur ⁊ infūdat̄ in aceto ⁊ ī puluerē reducat̄ ⁊ ponat̄ in aurē iuuat vt ēt de ea supra dictū ē. Et Rasis ponit vnū medicamen non multū forte 3° ꝯtinētis sub hac forma in hac intētōe cuius descriptio ē. ℞. sarcocolle sanguinis draconis corticū thuris siesmenithe spume maris baurach terant̄ ꝯueniēter ⁊ īponat̄ licinium prius mūdificata aure ꝙ iuoluat̄ ī medicamine dicto cuꝫ melle. valet ēt cū ē īdigētia maior ad exiccandū ⁊ corrodenduꝫ carnē mortuā ⁊ regñationē noue cū currit sanies fetida. medicamē factū cū ziniar positū a Serap. in ca° ꝓp̄io ꝙ sic fit. naꝫ ziniar vel flos eris q̄ idem ē puluerizatum ⁊ mel ⁊ acetū cū eq̄litate coquātur donec inspissent̄ sicut mel ⁊ administrent̄ ⁊ ibidē facit ꝯpōnem ex his rebus vnguēti egiptij ꝙ bonū ē valde ī tali dispōne cui⁹ descriptio. ℞. mellis. ʒ. viij. aceti vini. ʒ. vj. ziniar. ʒ. ij. ꝓijciat̄ mel in vas stagnatū ⁊ accipiat̄ spuma ei⁹: deinde fundat̄ super ipsuꝫ acetū ⁊ decoquat̄ donec īspisset̄: deide puluerizet̄ super ipsuꝫ ziniar ⁊ ꝯficiat̄ bñ: ēt administret̄ ex eo cū licinio aut soluat̄ cū aceto ⁊ infundat̄ in aurē. Aduerte ꝙ aliqñ ad fortia stiptica fit ꝓhibitio exitus saniei q: gñat̄ crustula supra mēbrū. Et in isto cāu dꝫ medicus eē cautus ne ꝓcedat cū stipticis. nā aliqñ sanies talr retēta corrodit inferi⁹: ēt declarat̄ ex dolore ⁊ augmēto febris. Et istū cāū notauit Auic. ī ꝓp̄ia cura de vlcerib⁹ auriū cū dixit: Et cū videris humiditatē retineri ꝓpter medicinas ꝓhibitiuas exiccatiuas: tūc funde in aurē oleū ro. vt cadat crusta: deinde pone in ea qd̄ gñat carneꝫ vel loco ei⁹ ponat̄ oleū amigd. vt remoueat̄ illa escara ⁊ possit respirare sanies. ⁊ vsqꝫ dū moueat̄ crustula ponat̄ ꝯtinue oleū deide ponant̄ pulueres ⁊ alia exiccatiua ⁊ ꝯsolidatiua. Nā tūc nā sagax absterget ⁊ ꝯsolidabit. Auenzo. aūt ī tali cura semꝑ cū abstersiuis apposuit aliqua exiccatiua. Nā postq̄ꝫ ī filio Halv. patiēte aꝑa ⁊ dolorē ita vt appeteret mortē exiuit sanies ex infusione olei de vitellis ouoꝝ ītra aurē ꝓpinauit aquā mellis in q̄ decocta erāt gelen ⁊ herba caude equi: deinde iussit eam lauari cū eadē aqua in qua decocta fuerit erugo ferri ⁊ cū his sanat⁹ est. ⁊ sic fit finis capituli.

Caplm 34^m de sonitu ⁊ tinnitu auriū.

Et fortasse qñqꝫ cōtingit ex subtilitate sensus audit⁹ ⁊ eius claritate: cuius signuꝫ est ꝙ in tē-
b pore famis auget̄: ⁊ in hora satietatis ⁊ ebrietatis minuit̄: que ꝓp̄ia non indiget cura nisi superfluitatē obtineat. Tūc eniꝫ de oppio dissoluto in oleo īmittēduꝫ est quātuꝫ duo grana ordei pōderant.

Si aūt hec cū grauedine capitis ⁊ auditus debilitate affuerit: oleū de semine raffani ⁊ oleū de amigdalis amaris ⁊ oleū rosatū in quo castoreū fuerit resolutū sunt īmittenda. Auris quoqꝫ superponenda est vapori aque in qua sansucus sticados arabicuꝫ absinthiuꝫ mētastruꝫ origanū cocta sint. Et vēter multotiēs ex pillulis cochijs est soluendus: ⁊ cibaria minuenda ⁊ vinum dimittēdum.

Equitur capitulū nunc de sonitu ⁊ tīnitu. qui sonitus est quedam corrupta
f opatio auditiua ī qua vel ꝭm quā apparet hōi audire extrinsecū sonum lꝫ actu nullus fiat ab extrinseco sonus auri cōicabilis de quo ⁊ eius essentia īfra spālius dicet̄ loco suo cuꝫ videbit̄ de quid nōis ⁊ quid rei: ⁊ istud caplm recta continuatōe ꝯtinet̄ cuꝫ p̄cedēti in hūc moduꝫ. Nā postq̄ꝫ in p̄cedenti caplō determinatū ē de vlcere auris maxime sequēte aꝑa vt supra visum ē ⁊ cū

⁊ cum ad talia precipue sequat̃ debilitas ⁊ cerebri ⁊ auris siue ⁊ organi auditiui: que debilitas plerunq; fit cã talis tinnitꝰ: vt pꝫ in resurgẽtibus a morbis qui cõiter incurrunt tinnitum aurium: vt dicit 2ª 2° breuiarij caplõ ꝓprio. ⁊ clarius ẽt videbitur infra loco suo de causis eius dispositionis. Fuit igit̃ cõueniens post capitulum de vlcere facere capitulũ de hoc accidenti vt plurimũ ꝯtingẽte: ⁊ imediate ꝯñti ad dictã dispõem. Et diuiditur pñs caplm in duas ꝑtes. Nam primo ponit cãm ⁊ signum ⁊ curã vnius cãe ⁊ subtilitatis sensus auditus: que aliquotiens ẽ cã huius dispõis. 2° ponit curã alterius cãe vt mãe humoralis ĩ aure ꝯtẽte a qua eleuat̃ vapor vel vẽtositas: ⁊ fit cã huius dispõis. 2ª ibi: Si autẽ hec cũ grauedine. Et hic nota ꝙ Rasis in hoc caplõ nõ ponit curã debilitatis sic: nec ⁊ reliquarũ quarũdã cãrũ: sꝫ solum ponit curã duaꝝ cãrũ vnius scilꝫ rarissime ꝯtingẽtis: vt maxime sensibilitatis organi que maxia sensibilitas aliquotiẽs fit cã tinitus vt videbit̃. sed hec cã rarissime reꝑitur: q: cõiter nõ nisi in corꝑe tẽperato: vel paꝝ ad sicum declinãte. Ponit ẽt curã ⁊ 2° cãe vt plurimũ cõtingẽtis vt mãe grauãtis aqua fit euaporatio aut gñatio ventositatis ĩ aure retẽte. nam his ꝯp̃hẽsis duabus causis quasi extremalr̃ distãtibus in hoc ꝙ frequẽtissime vna aduenit: ⁊ alia rarissime põt intellectꝰ discurrere ad alias medias. Procedendo ergo ad expõnem capituli circa cãs duas dictas: dixit de prima ꝑte ad ĩsinuãdũ hãc cãm eẽ rarissime ꝯtingentẽ. hec fortasse qñq;. s. tinitus ⁊ sonitꝰ. Nota signãter dixit fortasse: ⁊ qñq; contingũt ex subtilitate sensus auditus ⁊ eius claritate. Et ponẽs signum huius cãe dixit ꝯtinuãdo cuius signũ est ꝙ in tꝑe famis auget̃ ⁊ in hora ebrietatis ⁊ satietatis minuit̃. rõ huius signi est clara per hoc q: tꝑe ebrietatis ⁊ satietatis multi vapores cõicantur organo auditiuo ⁊ spẽbꝰ qui sunt ĩstrumẽta: vñ ĩperficit̃ oꝑatio auditiua: ⁊ ꝯñter minuit̃ talis tinitus sequẽs subtilitatẽ ⁊ claritatem virtutis ꝯp̃hẽdentis: econtra vero tꝑe ieiunij resolutis vaporibus ⁊ depurato organo sensus ꝑfectior est: ⁊ ita a qualibet cã quãtũcũq; debilr̃ ĩprimẽte ⁊ occulta fit sensus: ⁊ ita tinnitus augmentat̃ tꝑe ieiunij. Dicit ꝯñter ponẽdo curam huiꝰ qñ necessaria ẽ cura: qm̃ aliquotiẽs non necessaria vt cum talis tinitus nõ est ad nocumentũ: sicut ẽt supra dictũ est de imaginibus: vt ẽt dicit ꝯtinuãdo que ꝓpria cura nõ indiget nisi suꝑfluitatem obtineat: tunc eĩꝫ de oppio dissoluto in oleo ĩmittendum ẽ quãtum grana duo or. põderant. Hic est notandũ ꝙ Rasis ponit hic curã extremã: que debet̃ in cura huiꝰ cãe: vt sepe facit: ⁊ ĩ reliquis capitulis supponẽs aliqua remedia mitiora prius facta eẽ ad diminutionẽ sensus mẽbri: vt de granis pini infusis ĩ aceto ⁊ reliquis vidẽdis loco suo. nam ex quo hec cã adducit ad nocumentũ ꝓpter nimiã subtilitatẽ ⁊ claritatẽ sensus ꝓprie oblatio ꝯtrarij ẽ per stupefaciẽtia minuẽtia sensũ mẽbri: vt ꝑ oppiũ dissolutũ in oleo. Sꝫ oꝫ vt hoc fiat cũ mẽsura ⁊ bona aduertẽtia ne sequat̃ nimia diminutio ĩ sensu: vñ ex passiõe tinitus sequat̃ passio grauitatis auditus vel surditatis: debẽt ergo poni due tm̃ gutte de dicto oleo: ĩ quo est dissolutum oppiũ intra aurẽ ⁊ nõ frequẽtare: sed sic stare ꝑ diem ⁊c̃. ⁊ sic est hec prima ꝑs clara. In scda ꝑte principali huiꝰ capituli ponit curã huius cãe ꝑ quattuor ingenia curatiua: ⁊ sꝫ hoc potest diuidi totũ hoc ĩ quattuor ꝑtes: qm̃ in primis duabꝰ partibus ponit curã ꝑ localia: vt primo ꝑ infusionẽ oleoꝝ appropriatorum ĩtra aures. 2° ꝑ stuphã. ibi: Auris quoq; super vaporẽ aque. In tertia ꝑte ponit curam ꝑ pillulas eũatiuas. ibi: Ueter ex pillulis cochijs: ⁊ vltimo ordinat dietã. ibi: In fine ⁊ cibaria minuẽda. Et hic nota ꝙ Rasis in hoc ꝓcessu ponit ordinem ſm viã intẽtiõis: ⁊ nõ ſm viã executiõis. nã ꝑ viã executionis p̃cise opposito mõ occurrẽdũ ẽ: qm̃ primo ẽ ordinãda dieta minuendo cibũ ⁊ dimittẽdo vinũ: ex quo talis cã est mãlis ſm cerebrum: ⁊ aures peccãs est ordinãda dieta sicut supra dictũ ẽ: ⁊ in scda mãli ⁊ in reliquis multis cerebralibꝰ dispõnibꝰ: deinde fiẽda est eũatio cũ pillulis: prius tñ digesta mã ſm cañ. supra positos in cura scde: ẽt in eũando prius vtẽdo mitioribꝰ antequã deueniamus ad pillulas cochias: deinde 3° facta mũdificatione cerebri de mã antecedẽte ꝯñter dbẽt fieri euaporatões ĩtra aures ad digerendũ mãm ꝯiunctã ledentẽ recipiẽdo vaporem aque ſm ordinẽ positũ in littera. s. ꝑ embotũ ꝯuertendo aurem ad recipiẽdũ fumũ aque decoctiõis sansuci. i. maiorane sticados arabici ⁊ absinthij mẽtastri ⁊ origani. nã ista oĩa sunt ad intẽtionẽ faciẽtia sua caliditate ⁊ subtiliatiõe cũ aliquali cõfortatione cerebrali que euaporatio si fieret añ exhibitionẽ nequaquã eẽt ꝯueniẽs: ĩmo ꝑata multũ nocere: vt pꝫ cõsiderãti. Postea infundi pñt olea de semine raffani ⁊ de amigdalis amaris: q̃ cũ ꝓprietate iuuãt vltra resolutionẽ: ⁊ fortiꝰ cis ẽ oleũ in quo dissolutũ est castoreũ: vt duo vel tria grana d̃ eodẽ: vt infra pꝫ ꝙ precise in executiõe oꝫ ꝯtrario modo operari ab ordine posito ĩ littera. ⁊ ita ordo ille fuit tantũ ĩtẽtiõis ⁊ non executiõis vel oꝑis: ⁊ hec sufficiãt ad expositionẽ sũmarie littere.

Quid nois et qd rei tinnitus aurium.

Intellecto igit̃ sic sũmarie caplõ. iam ꝓ vlteriori intelligentia primo vidẽdũ ẽ de quid nois. 2° ponent̃ distinctiões. 3° cãe. 4° signa: ⁊ vltimo veniẽdum ad curã. De primo quid nomĩs quidã noĩant hãc dispõẽ sonitũ auris: quidã tinnitũ: quidam sonitũ ⁊ susurrationẽ vt Halyabas. sꝫ cõiter auctores faciũt ĩ hoc capitulo rubricã de sonitu ⁊ tinnitu: siue vocibus ĩ auribꝰ: vt Mesue ⁊ Serap. ⁊. A. addidit ad sonitũ ⁊ tĩnituꝫ etiã sibilũ. Quid aũt rei dicit. A. 4ª tertij caplõ ꝓprio ꝙ tinnitꝰ ẽ vox improprie. s. sicut sonus quẽ homo icessanter audit: ac si eẽt sonꝰ extra: ex hoc pꝫ ꝙ talis sonꝰ ẽ oꝑatio corrupta. nã si fiat ab extra sonus ⁊ cõueniẽter audiat̃: tunc est oꝑatio ꝑfectiua ⁊ nõ est tinnitus qui incessanter. i. quasi põt fieri incessanter: lꝫ aliquãdo fiat interpollatio: q: nõ ꝑcipit̃ vt sonus reꝝ extrinsecaꝝ: sed vt cõtinuus sonꝰ. Et addit ⁊ silẽ sicut sunt imagies oculorum. nã sicut supra dictũ ẽ ĩ caº de imaginibꝰ ꝙ ipe sunt fantasie siue colores q̃ sentiũt̃ corã visu: ac si ipi sint in aere extrĩseco ⁊ tñ nõ sunt: ⁊ ita ꝯp̃hendunt̃: ac si exteriꝰ ꝯp̃hendant̃: ita ẽt in tinnitu ꝯp̃hẽdunt̃ soni: ac si eẽt sonus exterior. oculus nãliter bene dispositus ad vidẽdũ extrinseca obiecta colorata: debet eẽ nõ coloratus ⁊ clarꝰ vt ꝓbat̃ a philosopho ⁊ a cõmentatore 2° de aĩa. vñ si ꝓpter aliquã cõtingentiã humores colorarent̃ vel vapores intra oculũ exñtes ⁊ obijcerent̃ virtuti visiue: ꝯp̃hẽderent̃ tales vt obiecta extrinsecus colorata: ita silr̃ precise ⁊ in aure: qm̃ si aliqui vapores vel vẽtositates vel alie cãe nõ ꝯcurrente motu aeris facto ꝑ sonũ extrinsecũ moueat̃: qui naturalr̃ dꝫ eẽ quietꝰ in aure: ita vt ĩmutare possit organũ siue neruum auditiuũ: tũc fit tinnitꝰ ⁊ ꝑceptio rei quasi si eẽt exterior factꝰ sonus: ⁊ talis sonꝰ nõ clare ꝑcipit̃: sed sicut quasi quedã susurratio ꝓpter formalr̃ moueri aerẽ qui naturalr̃ dꝫ quiescere. qm̃ vt dicebat Auer. 3° colliget caplõ 33° ⁊ instrumẽtũ cũ quo operatur sensus auditꝰ ẽ aer receptꝰ ĩ aure: ⁊ ſm ꝙ aer ẽ quietior ⁊ subtilior ẽ eius oꝑatio ꝑfectior. Circa tñ istã materiã starent multe difficultates ad subtilr̃ intelligẽdũ nũquid oꝫ dictũ aerem formalr̃ moueri ad sonũ ꝑcipiẽdũ: ⁊ vtrũ sonꝰ sit ille motꝰ aeris vel sequẽs vel cõcomitãs eum: sed ista videant̃ a philosophis 2° de aĩa ⁊ spãliter a dño. A. 2° sexti naturaliũ caplõ vltĩo vbi istas difficultates multũ subtilr̃ enodauit: que q: nõ sũt ꝓpositi nostri eas intactas relinquo: ⁊ sic pꝫ quid noĩs ⁊ quid rei huius dispositionis.

Distinctiones.

Iam scdo sunt ponẽde distinctiones: quarũ prima sit ista. Talis sonitꝰ: q̃dam ẽ sonitus cõtinuꝰ: quidã interpollatꝰ: quidã ĩ corꝑe alr̃ sano: quidã alr̃ egro. Itẽ quidã ẽ fortis: quidã debilis. Itẽ q̃dã cronicus: ⁊ quidã modici tꝑis. Itẽ quidã creticꝰ: ⁊ quidã non creticus. possem multiplicare ĩ distinctiõibꝰ: sꝫ ista sufficiant.

Cause.

Succedit mõ venire ad tertiũ p̃cipale vt ad cãs. Causaꝝ quedã ẽ intrinseca quedã extrinseca. intrinseca quedã ẽ corporalis quedã nõ corporalis. De extrĩsecis oẽs cãe potẽtes facere motũ in aere cõnaturali ipsiꝰ auris taliter. s. vt ille motus causet sonũ apud virtutem comprehendẽtem sic iste cãe sunt cãe tinnitus: ⁊ hoc mõ flatus aeris qui nõ sufficit facere sonum exteriorẽ sufficiẽs tñ mouere aerẽ auris vnde fit collisio illius aeris ex qua sequit̃ sonus apud virtutẽ talr̃ ꝯp̃hendentẽ ẽ cã sonitus. ⁊ ita venti flantes in discoopertis ſm capita ⁊ in locis liberis adducũt ad sonitũ ⁊ ad hanc referant̃ oẽs cãe extrinsece: ⁊ hoc mõ percussio ⁊ cãus sunt de his cãis ⁊ silr̃ ea que agũt vt cãe primitiue potẽtes facere motũ saltẽ mediãte in dicto aere ꝯnãli sunt de huiusmõi cãis. ⁊ inter has enumerat Auic. vnã cãm ⁊ ẽ vehemẽtia famis ⁊ tollerantia ieiunij. ⁊ hoc ẽ ꝓpter agitatõẽ cadentẽ in humoribꝰ sparsis in corpore ⁊ quiescẽtibus in ipso. nã cũ non ĩuenit nã cibũ aliquẽ sup. in stomacho ꝯuertit̃ ad eos humores sup. ⁊ resoluit ipsos ⁊ mouet eos sup. ad euaporationẽ vt dicit. ⁊ ẽ textus cõiter allegatꝰ ⁊ per similẽ modũ facit aliquotiẽs medicia posita intra aurem dissoluẽdo vel ex vaporibꝰ sulfuris ⁊ arsenici vt dicit Azaranꝰ. Cãe aũt intrinsece quedã sumũtur ex parte debilitatis: quedã ex parte fortitudinis. Ex parte debilitatis quoniã ab omni debili causa imutant̃ stante sensibilitate: ⁊ hoc mõ contingit vt in imaginibꝰ: qm̃ quedã sunt corpora ita passibilia ꝙ oĩs vapor ĩ oculo ĩmutat virtutẽ visiuã: ita oĩs motus põt facere motum ĩ aere intrinsecũ ꝯnãlem: qui ⁊ si modicũ moueat̃ tñ ĩmutat virtutẽ ꝯp̃hendẽtẽ ꝑꝑ eius passibilitatẽ sicut ẽt dicit Aui. ꝙ propter debilitatẽ patit̃ sup. virtus a qualibet inundatõe sicut accidit debili frigus a quolibet frigore aut calor a quolibet calore ⁊ talis debilitas nõ tm̃ sequit̃ paucitatem spũum sicut accidit ĩ ꝯualescẽtibus ĩ quibꝰ fit sonitꝰ vt dicebat Mesue: ĩmo sequit̃ ẽt oẽm malitiã ꝯplõnis vt fuit supra declaratũ. ⁊ in hoc cãu lꝫ inundatio facta ĩ aure sit quasi occulta ita ꝙ a mediocri virtute non ꝑciperet̃: tñ a debili ꝑcipit̃ ⁊ sic ꝑcipitur sonus: lꝫ taliter mouẽtia nõ possint facere motum in aerẽ extrinsecũ sufficientẽ facere sonũ extrinsecꝰ. Fit ẽt ⁊ est alia cã aliq̃n ex fortitudine virtutis. nã stante virtutis fortitudine ad quã sequit̃ virtutis sensibilitas fit ꝙ omẽs motus qui a virtute mediocri non pñt ꝑcipi a forti virtute ꝯp̃hendunt̃: ⁊ qm̃ vix vel nunq̃ reperitur quin ex ꝑte cãe extrĩsece vel cãrũ extrinsecaꝝ vt nõ moueãtur aliqualr̃ ꝑtes aeris intrĩseci: inde cõtingit in acutissimo sensu vt ꝑcipiatur sonus cõtinuꝰ: ⁊ maxie hoc fit tꝑe ieiunij: q: illo tꝑe facta resolutõe in vaporibꝰ virtus passiua reddit̃ potentior ⁊ organũ redditur magis depuratũ: ⁊ sic est aptus ille motus ꝑcipi qui prius nõ ꝑcipiebatur. Põt ẽt fieri a cã corꝑali ex cã cerebri vt sepe ꝯtingit in cerebro multiplicari vẽtositates ꝑ indigõnẽ que ꝑ colligãtiã ad aurẽ ĩmutant organũ ⁊ aerẽ cõnãlẽ. Põt etiã fieri ex gñatione saniei ꝓpter ebullitionẽ cõtingẽtẽ ⁊ euaporatõẽ ad quã seq̃tur sonus. Põt etiã fieri ex mã in aure ꝯtenta cũ est viscosa intra aurẽ a caliditate agente: qm̃ tũc fit cõuersio illiꝰ mãe in ventũ ⁊ sic fit motꝰ in eis ⁊ exeunt vel ꝑmiscẽtur in aere cõnãli ⁊ sic fit sonus. Põt etiã fieri per cõitatẽ mẽbroꝝ inferioꝝ ꝑticulariũ vniꝰ vel pluriũ vel a toto vt in febribꝰ ⁊ in crisibꝰ ꝓpter ꝯmotionẽ materieꝝ: vñ cõuertũtur vapores sursũ ⁊ sic cãnt sonũ. Põt ẽt fieri ⁊ frequẽter a stomacho stãte repletõe nauseatiua ⁊ ex matrice ⁊ ex alijs

mēbꝛis habentibꝰ colligantiā cuz auribus.

Signa. De signis cārum restat dicere veniēdo ad signa.
Pꝛio sunt ponēda signa ꝓnostica euentꝰ: deinde
ad bonū ⁊ ad maluz ⁊ ꝯſiter demōstratiua cāruz: qꝛ demōstra-
tiua gñis sunt ꝑ se manifesta relatiōe infirmi. sz breuiter expedi
endo signa ꝓnostica euentꝰ declarant̄ ex ꝑcessione cāruz facien-
tiuz ad sibiluz vel tinitum de quibꝰ dictuz est. De coꝛpoꝛalibꝰ
⁊ pꝛimitiuis ⁊ spāliter ex multa sensibilitate auditꝰ vel pꝛia de-
bilitate eius ⁊ ex malitia regis ꝑducēte ad nauseatiuā satietatez
⁊ replōnē cerebꝛalē simul cuz negligētia debite mūdificationis
auriū ⁊ debite coopture. Signa vero terminatiōis ad salutem
vel ꝑduratiōis cōtinue maxime sumunt̄ ex dispōne cārum effi-
cientiū que si facilr̄ sunt remouibiles: tūc sumit̄ signū ad breui-
tatez: vt esset de sibilo gñāto ex vētositate s̄m caput ꝑꝑ occur-
sum subitū ad aerē calidiuz stāte cerebꝛo satis pleno vel de facto
ex fame vel ēt de facto ī ꝯualescētibꝰ: vel ꝓpter flatū vēti maxi-
me meridionalis: cū ad eum sequit̄ boꝛeas. Et si cā fuerit apta
ꝑdurare vt ex debilitate ex gñātione ꝯtracta: vel ex egritudine
cronica duoꝝ vel triū ānoꝝ: vel ex nimia resolone facta ꝑ nimi
um fluxuz sanguinis emoꝛoidalis vel huiusmodi: tunc maxime
arguimus supꝛa diuturnitatē illius moꝛbi. Et si cā fuerit ꝑpe-
tue duratiōis: tūc etiā moꝛbus fiet īcurabilis. ⁊ de hoc dicebat
Azaranus qꝫ qui factꝰ ē cā claritatis sensus auditus qui cogno
scit̄ qꝛ augmētat̄ apud vacuitatē ⁊ ieiuniū qꝫ qñ inueterat̄ nun
quā suscipit curationē. Signa cārū si fuerit talis sonitꝰ ꝑ cō
munitatē distinguit̄ ab eo q ē ꝑ ꝓpꝛietatē: qm̄ q ꝑ ꝓpꝛietatē ē
ꝯtinuus ⁊ qui ꝑ cōitatem nō sic est ꝯtinuus: ⁊ si ē cōtinuus non
sic vniformis ēt qui ē per cōitatē ēt ꝯsequit̄ motū ⁊ replonē mē
broꝝ inferioꝝ: qꝛ ⁊ s̄m eoꝝ varietatē fit varietas in sibilo nō sic
in eo qui ē per ꝓpꝛietatē. ⁊ qui per cōitatē ab inferioꝛibꝰ ꝑcipit̄
quidā sonus quasi a deoꝛsuz in sursū eleuatus ⁊ quasi sonꝰ ascē
dētis. si ꝑ pꝛopꝛietatez ꝑcipit̄ quasi sonus reflexus in seipso. si
fit per cōitatem particularis mēbꝛi vt stomaci declarat̄ ex nau-
sea ex replōne. si ab alio mēbꝛo declarat̄ ex lesione ipsiꝰ ꝑticu-
laris mēbꝛi. si sit per cēntiaz ⁊ sit a foꝛtitudine sensus declara-
tur per pꝛiuationē causaꝝ replonis vel vētositatis: vt qꝛ nō fue
rit vsus malo regimine neqz vsus sit nauseatiuo regimine. pꝛi-
uatio ergo haꝝ causaꝝ replōnis ⁊ vētositatis cū īcolumitate ⁊
puritate sensus auditꝰ ē signū foꝛtitudis. si sit ex debilitate sen
sus stat sup̄fluitas. i. apparētia sup̄fluitatū. In facto autez a foꝛ
titudie ē pꝛiuatio sup̄fluitatū. ⁊ de hoc recurre ī his q̄ dicta sūt
supꝛa ī signis distinctiuis sode a foꝛtitudine ⁊ sode a debilitate
sensus. si sit ex pure vel sanie bulliēte declarat̄ ex soꝛditie q̄ ma
nifestat̄ ex signis maturationū apatum supꝛadictis. si a vētosi-
tate sine mā tūc subito remouet̄ sonitus vbi ī sonitu facto ex vē-
tositate cū mā iste sonitus multiplicat̄ tꝑe vacuitatis. qm̄ vt di
ctum ē supꝛa de mēte Auic. qñ humoꝛes sunt sparsi ī coꝛꝑe qeti
existētes ⁊ caloꝛ non hz cibum tūc vertit̄ supꝛa hūoꝛes ⁊ eleuat
vapoꝛes ⁊ fit sonitus. Jō qñ post somnū tꝑe vacuitatis multi-
pliciter sibilus declarat̄ adeē mām viscosaz fouētē vētositatez.
Dicit ēt Guil. de bꝛixia de mēte quoꝛūdam qꝫ si ē a vētositate
pura sentit̄ sonꝰ quasi vēti flantis. ⁊ si sit per hūoꝛes sentit̄ so-
nus vt aquaꝝ currētiū. ⁊ si sit a sanie sentit̄ quasi ꝯfricatio la-
pidū vel lignoꝝ. ⁊ si cause fuerint pꝛimitiue istud fit manifestuz
ex pꝛecessione eaꝝ.

Cura. Cōsequēter vltio veniēdo ad curā que diuidit̄ pꝛin-
cipaliter in duo vt ī reginē ꝯueniēs ⁊ in administra
tōe medicinaliū. Pꝛimo regimē ē duplex: vl̄e ⁊ ꝑticulare. vni-
uersale dicit Auic. opz vt oēs deuitēt motū laboꝛiosū replōnez
vomitū ⁊ vinū vapoꝛosuz ⁊ solē ⁊ balneū ⁊ clamoꝛē ⁊ oīa vapo
rosa ⁊ minuāt cenā: lz Auic. dixerit qꝫ alienet̄ in oībus ei cena
saltem dico minuat̄. ꝯñr gñalr̄ habeāt lenes nās. i. vētrē molē.
⁊ sic ab oībus cāis cauendū ē que pñt facere motū aeris in aure
vt a statōe sub sole: ab auditōe clamoꝛum: a motu laboꝛioso ⁊ a
passionibꝰ vehemēter īmutātibus vt ira ⁊c̄. Regimen vero
spāle si fuerit sibilus creticus. i. per viaz crisis factus non eget
spāli cura: qꝛ terminata crisi ipse sibilus terminabit̄. Si fuerit
ēt a cā pꝛimitiua non ē instādū cura spāli qꝛ remouebit̄ remota
cā pꝛimitiua. tñ bonū ē post absciśiōez cāe ꝯfoꝛtare mēbꝛū ⁊ re-
mittere malitiā ꝯplōnis que remāsit ex cā cū his que dicentur
infra in cura solitus a debilitate ibi vide. Si a foꝛtitudine sen-
sus ⁊ a claritate eiꝰ vtplurimū nō ē intēdēdū cura spāli: qm̄ vt
plurimū nō ē ad nocumētū sicut ēt supꝛa dictū ē de imagina-
tionibꝰ. sz si fuerit nocēs tūc succus iusquiami cum oleo rosa-
to ꝯuenit s̄m Rasim. Et Scrap. ponit oleū ro. cuz aceto ⁊ mo-
dico oppij sed ē timoꝛosū vt circa lr̄am dixi. Et dixit Aui. qui-
daz ī tali sibilo a foꝛtitudine sensus ponūt medicamē ex oleo cū
aceto ⁊ modico oppio. Et addit ⁊ ꝯuenientius qꝫ perceperūt est
vt sumant̄ grana pini ⁊ castoꝛeū cū oleo ro. ⁊ ꝯterant̄ in aceto:
⁊ distillent̄ quasi iuuat qꝫ pꝛimū est timoꝛosuz. nā ꝑ applicatio-
nem rei oppiate moꝛtificādo sensum: aliqñ deuenit̄ ad surdita-
tem: vñ cauendū est a stupefactiuis. nā si aliqñ ꝓpter excessiuū
doloꝛē cuz ē timoꝛ audeāt auctoꝛes aliquid ponere: tñ cū timo-
re hoc faciūt: sz vbi nō est magnꝰ timoꝛ de moꝛte talia stupefa-
ctiua in totū absolui debēt. iō dicebat. A. vt dictū est ꝯuenien-
tius est: vt sumant̄ grana pini cuz oleo ⁊ castoꝛeo: sz castoꝛeum
dz esse modicissimū: ⁊ modico aceto oībꝰ ꝯtritis ponat̄ aliquid
in aure: ⁊ remittit̄ aliqualr̄ ille sensus. naz grana pini ⁊ oleū fa-
cit ad obtusionē aliqualē sensus: ⁊ tale medicamē quasi tēpera-
tum nō est aptū obesse si sit ex debilitate: qm̄ debilitas cōiter ī-
sequit̄ malā ꝯplexionē siccā vt in cōualescētibus: intēdendū ē
eum restauratiuis: ⁊ addētibus ad virtutē coꝛꝑis vt est regimē
ꝯualescētū: vt dicebat Mesue vt cū vitellis ouoꝝ ⁊ bꝛodijs ⁊c̄.
Et Serapio addidit qꝫ abluat̄ auris post cū decoctōe absinthij
deinde infunde ī eā acetū cuz oleo rosato: ⁊ eleboꝛū nigruz cum
aceto. nā talia vt pz faciūt ad cōfoꝛtationē ⁊ vigoꝛationē oꝛga-
ni declinādo: vt dicebat Aui. ī talibus ad frigus vel ad caloꝛez
s̄m necessitatē tēperādo cōplōnē accidentalē ⁊c̄. Si sit ꝯiuncta
mala ꝯplexio calida sit regimē alteratiuū ad friduz. ⁊ si mala cō
plexio frida regimez ad calidū alteret̄. qꝺ si fuerit a cōmunitate
īferioꝝ mēbꝛoꝝ: oz vt intēdat̄ mēbꝛis mittētibus ⁊ mēbꝛis re-
cipientibus. Mittētibus si sint repleta vt fiat mūdificatio coꝝ
cū appꝛopꝛiatis. Recipiētibus vero fiat cōfoꝛtatio ne recipiāt.
⁊ laudat Auic. vnctionē cerebꝛi cū oleo mirtino: ⁊ vnctionē au-
ris cū oleo amigdalaꝝ dulciū. Si autē sit ex mā ventosa q̄z fo-
uet mā viscosa vt cōiter euenit. Pꝛima intētio est vt regimē sit
subtiliatiuū incisiuū ex parte aeris ciboꝝ ⁊ reliquoꝝ: ⁊ ex parte
digōnis māe de melle rosato: ⁊ de sirupo de sticados cū aquis
appꝛopꝛiatis: vt de maioꝛana ⁊c̄. Fiat postea euātio cuz appꝛo-
pꝛiatis vt pillulis de hyera elefanginis pillulis alseieret pillulis
cochijs: deinde diuertat̄ mā ⁊ cū caputpurgijs ⁊ masticatoꝛijs
fricatiōibus mēbꝛoꝝ deoꝛsuz ⁊ sternutatoꝛijs cuz appꝛopꝛiatis
de quibꝰ dictū est in mā frida. Deinde veniēdū est ad cām cō-
iunctam cū appꝛopꝛiatis si sit mā multū viscosa: laudat singulr̄
Auic. ꝯpositionē vniꝰ trocisci: vt. ℞. eleboꝛi albi. ʒ. iij. croci. ʒ.
v. nitri. ʒ. x. ex his fiat trociscus ⁊ pulueriżatus īfundat̄ ī aurē
vel cum oleo de been mixtus: vel de alcāna vel anetino vel ru-
thaceo. aliqui ponūt mel in cōpōne: pꝛius tñ q̄z ponat̄ laudatur
vt mūdificet̄ auris vt abluat̄: vel cū vino vel cuz aqua mellis ⁊
cum stilo ī cuius extremitate sit lana vel cotū cū modico mellis
rosati: postea fiat fomētatio ⁊ recipiat̄ fumus ꝑ ēbotū ad subti-
liandū ⁊ maturādū mām: ⁊ in hoc valet fomētatio Rasis ī ter.
vt sumat̄ maioꝛana isopus calamētū asse sicce bulliant ī medie-
tate vini ⁊ aque: deīde ꝑ ēbotū recipiat̄ fumus dicte decoctio-
nis ītra aures. pōt etiā apponi absinthiū ⁊ cepe ad hāc ītētōez.
folia ēt pini valēt ⁊ folia lauri ⁊ folia bꝛusci: facta fomētatione ⁊
expurgatōe imponat̄ puluis pꝛedictus: ⁊ possunt multa ad hoc
ꝯbinari. nā succus cepe cuz modico euforbij vel castoꝛei iuuat.
Ponit Auic. aliā medicinā quā ēt ponit Mesue que in doloꝛe
auris ēt in sensibilitate ⁊ sibilo ⁊ ex ventositate valet vt. ℞. ga-
riof. seminis poꝛri añ. ʒ. s. musci s̄z Auic. ʒ. iiij. s̄m Rasiz. ʒ. ij.
hoc ē singulare medicamē ēt semina poꝛri sunt sunbtiliatiua in-
cisiua ⁊ resolutiua vehemēter ⁊ ꝓpꝛietatē hn̄t ad aures. muscꝰ
sua aromaticitate facit ad ꝯfoꝛtationez auris. Mesue discurrit
ad multa ⁊ pꝛecipue ad vnā quā ip̄e facit: ad quā recurrat̄ ī cāu
plurimū valēs. Et si sit pura vētositas non hn̄s fomētum a mā
viscosa recurrendū ē ad id qꝺ dictū ē in fine capituli de doloꝛe
auris vt fiat sacculus ex milio calefacto ⁊ sale ⁊ floꝛibꝰ camomil
le aneti ⁊ cū modico furfuris. Videt̄ ēt magis resoluēs si appo-
nant̄ distillatōes in aure ex oleo ruthaceo ⁊ anetino ⁊ ponantur
duo ʒ. castoꝛei vel eufoꝛbij vel duo. ʒ. musci ⁊ magis placet. Et
cū his ⁊ similibꝰ remouebit̄ sibilus si deus voluerit. Aristo. ēt
32ª ꝓblematū ꝓblemate 9° quesiuit ꝑꝑ quid sonus in auribꝰ si
quis sonuerit cessat: r̄ndet qꝛ maioꝛ sonꝰ minoꝛē reꝑcutit. ⁊ hoc
sup. fit qm̄ facta motōe vehemēti ī modica cā faciente sonitum
⁊ debilē sonuz intra aurē existēte fit dissolutio illius ⁊ ita cessat
sonitus. Et ibidē dixit Dilucidatoꝛ exponēdo textuz qꝫ medici
ꝑcipiūt in dicto casu fieri sonus vehemētes cū tubis vel oꝛga-
nis vel cū coꝛnu ad eādem intētionē. Ista tñ nō ꝯuenirēt stante
capite pleno vel ꝯseruata vētositate a mā: ⁊ hec sufficiāt.

Caplm 35m de grauedine auditus siue surditate.

Um in auditu ꝯtingit grauitas ꝯsiderāduz est
an sit ibi soꝛdities que vocat̄ cera que fit in aure
c que si īueterauerit mundet̄ cuz medicinis s̄z qꝫ
pꝛediximꝰ aut cuz cura manus. Si aūt soꝛ-
des nō affuerint ⁊ euenerit hoc post satietatez
fastidiosaz que eā pꝛecessit aut egritudinē acutā auris ponē-
da est sup vapoꝛē aque in qua ea que pꝛediximꝰ cocta fuerint
traiectoꝛio īterposito quousqz vapoꝛ ascēdat: qꝺ hoc mō fie-
ri ꝯuenit. Res aūt iste in cucuma habente os acutū coquant̄:
deinde traiectoꝛiū oꝛi cucume superponat̄: ⁊ ne vapoꝛ egredi
possit pānis inuoluat̄ ⁊ auris sup os traiectoꝛij ponat̄. Istud
pꝛeterea siet in aurē mittat̄. qꝺ recipit colloquintide. ʒ. j. bau-
rach tertiā. ʒ. vniꝰ castoꝛei aristo. rotū. succi absinthij omniū
añ. ʒ. v. costi. quartā. ʒ. vniꝰ: eufoꝛbij sextā. ʒ. vnius: fellis vac
cini quātuz sufficit ad pꝛedicta ꝯficiēda fiant ex eis sief. Cūqz
necesse fuerit sumat̄ vnū in oleo de amigdalis amaris resolu
tuz ⁊ īmittat̄ auri. hoc eniz valde vtile existit doloꝛi flegmati-
co ⁊ vētositati ⁊ sonitui ⁊ tinitui qui ex grosso fuerit ⁊ surdita
ti q̄ ē ex grossis hūoꝛibꝰ. Si aūt auditꝰ debilitas post ieiuniū vi
giliasqz ꝯtigit fueritqz facies extenuata ⁊ oculi ꝯcaui eger bal
neū sepe igrediat̄ ⁊ largioꝛi cibo ⁊ potu vtat̄ ⁊ ī sōno fiat ꝓfū
dioꝛ: sup caput quoqz aquā tepidā cuz oleo fundat donec sa-
net̄: qꝺ si post frenesiz cōtingat ex medicinis pꝛimis curetur.
Cum in aure fuerit titilatio ⁊ pꝛuritꝰ ⁊ doloꝛ: deide cecide
rint

rint vermes ab aure: imittatˀ auri succus mentastri aut de fo/
lijs persicorū aut oleuʒ de nucleis ipsorūʒ: aut aloes in aqua
dissoluatur ⁊ imittatur. hec enim vermes auris ⁊ parua ani/
malia īgredictia ipsaʒ aut que ī vlceribꝰ nascūtur interficiūt.

Qđ si aqua aurē intrauerit capite ad partē auris illiꝰ in/
clinato saliat eger. Qđ si non exierit prouocetur sternutatio
vt diximus: deinde oleum tepiduʒ multotiens imittatur: ne/
qʒ hoc pro paruo est habenduʒ ⁊ precipue si res malam ha/
bens qualitatē īgressa fuerit: ex ea nāqʒ grauis sequitˀ dolor.

Cum aliquid in aureʒ figitˀ: oleuʒ tepidū est īmittēduʒ ⁊
patiēs balneū ingrediatˀ ibi moram faciēs donec corpus eius
mollificetˀ: deinde naribus insuffletˀ cōdisi: ⁊ teneatur anheli/
tus vt sternutatio sequatˀ: forsitan eniʒ sic egreditur. Si auteʒ
fuerit difficile ⁊ nō exierit necesse est vt cum ferro auri īmisso
extrahatur. Qđ etiā in naribus est faciendum siquid eas in/
gressuʒ fuerit ꝙ extrahi non possit.

Sequitur capituluʒ de grauedine auditus.

[S]equitur capituluʒ de graue
dine auditus. i. de diminutiōe vel ablatōe au/
ditus qđ caplˀʒ recta cōtinuatiōe continuatˀ ad
ꝑcedētia in hūc modū. postquā in ꝑcedētibus
determinauit de dolore auris ⁊ vlcere: vñ spe
cialiter sequitˀ nocumentū in auditu tāquaʒ in
operatione ꝓpria ipsius auris: ⁊ cū vt dicebat. A. nocumēta au/
ditus sunt sicut reliquaꝝ operationū: ⁊ nocumētū oīs operationis
ē vt vel destruatˀ operatio vel diminuatˀ vel corrumpatˀ: ita etiam
silˀr ē in auditu ⁊c. Postquā igitˀ in hoc caplˀo īmediate supiore
determinauit Rasis de nocumēto auditus ꝙ est corruptio au/
ditus: vt de tinnitu ⁊ sibilo que sunt operationes corrupte vt fuit
supra declaratum: restabat cōsequēter cōuenienter determina/
re de alijs duabꝰ specieb ꝰ lesiōis auditus: vt de diminutiōe il/
lius ⁊ ablatione eius: ⁊ hoc totū intellexit ꝑ grauedinē auditꝰ:
vt dicit rubrica. Et de his duabꝰ speciebꝰ simul determinauit
qm̄ cāe adducētes ad diminutionē auditus si fortiores fiant vt
plerūqʒ ducunt ad destructionē illius: iđ ille cāe que sūt vtris/
qʒ cōes videntˀ tm̄ ꝰm magis ⁊ minꝰ differre. Determinādo igi
tur de his duabus lesiōibus: primo ponit cās sepe ꝯtingentes
que sunt cāe harū duaꝝ lesionū: ponēdo etiā modos lesionis ⁊
⁊ curā eaꝝ. Secđo ponit vnā specialē cām sʒ magis remotaʒ q̄
nocet ꝑ alteꝝ modoꝝ cārum positaꝝ prius: ⁊ ibi remittit nos
ad medicinas ꝑcedentes. 2ª ibi in fine capituli: Qđ si post frene
sim cōtingat. Prima ad huc pōt diuidi ī tres partes: ꝰm ꝙ cu
ram triū cāruʒ ponit: qm̄ primo ponit curā grauedinis auditꝰ
cōtingētis ꝓpter retētionē sorditiei vel cerulee feculente ī au/
re. 2º ponit curā talis nocumēti cōtingētis: maxime ex aggre/
gatione humoꝝ frigidoꝝ vel flegmaticoꝝ ī cerebro vel auribꝰ.
3º ponit curā qn̄ tale nocumētū ꝓuenit ex siccitate ⁊ extenua/
tione humiditatū nālium. 2ª ibi: Si autē sordes nō affuerit. 3ª
ibi: Si aūt debilitas auditꝰ ꝯtingit ⁊c. Dicit ergo de prīa par
te: Cum in auditu contingat grauitas. i. diminutio vel ablatio
cōsiderandū ē an sit ibi sordities que vocatˀ cera que fit in aure
que si īueterauerit mundetˀ aut cum medicina aut cū cura ma/
nus. Pro intelligētia huiꝰ ꝑtis ⁊ totiꝰ capituli: est primo notā/
dum ꝙ dn̄s Rasis hic tāgit cās cōiter cōtingētes que sunt su/
sceptibiles curatōis: dimittēs cās que adducūt ad īpossibilita/
tem cure vt est de oppilatione a natiuitate ꝓducta. s. de priua/
tione cōcauitatis ī qua dʒ ꝯtineri aer cōnālis faciēs ad sonuʒ ⁊
auditū: dimittēs ēt eas cās que quasi faciūt impossibilitatē vt
vel ex mala ꝯpōne: vt est de veruca gnāta ītra dictā cōcauitatē
vel pāniculo gnāto supra dictū poꝝ: vel ēt ex parte cōplexionis
male organi vel īdispōnis spūuʒ: vt est de debilitate auditꝰ cō/
tingēte paulatine etatiue ī decrepitis: de qbꝰ videbitˀ ī pricipali
de cāis loco suo. Hic ergo solū numerauit cās vt sepe ꝯtigētes
⁊ remouibiles. Secđo notādū ꝙ ex verbis ī lrā positis īsinuat
duo principalˀr. Primū ꝙ cerulea humiditas siue cera hic ap/
pellatˀ cōiter nāliter reꝑitur ī vacuitate auris: qꝛ supfluitas cole
rica que decidit ex digōe cerebri vel ꝑtiū ei vicinaꝝ ⁊ trāsmit/
titˀ illuc tāquā ad emūctoriū: ⁊ talis si mundificetˀ vt cōuenit in
debito regimine sanitatis nō facit grauedinē auditus ⁊ inuete/
rauerit: que si nō mūdificetˀ ibi aggregata ꝓpter negligentiam
mundificatiōis ibi oppilās sepe ē cā grauitatis. ⁊ hoc insinua/
uit in prima ꝑte cū dicit: Cū in auditu ꝯtingat grauitas ꝯsiderā
dum ē an sit ibi sordities que noiatˀ cera que fit ī aure. i. nāliter
ibi reꝑitur vel forte supfluitas que decidit ab ipa aure. addit: q̄
si īueterauerit mūdetˀ. ⁊ tunc insinuat ꝯtinēdo 2m dictuʒ ꝙ ta/
lis aggregatio de tali mā que nocet oppilādo: aut est aggrega/
ta in ꝑte non ꝓfunda auris: imo sensu pōt videri sub radijs so/
lis corꝑe situato ꝰm aurē in directo solis ⁊ aure decēter dilata
ta: ⁊ tūc sufficit cura manꝰ. i. ꝙ ꝑ cirugicū mūdetˀ auris ab ista
supfluitate: priꝰ cū instrō extrahēte leuiter: deide fiat abstersio
⁊ vltima mūdificatio cū coto vel lana positis ī extremitate stili
⁊ infusa in aqua mellis: ⁊ circūuoluendo per aurem abstergatˀ.
Aut illa mā cerrulea ē aggregata ī ꝓfūdo auris ibi faciēs oppi/
lationē ⁊ ñ pōt ēt cū īgenio videri: sʒ ibi ꝑcipitˀ q̄dam grauitas
sine dolore vel febre ⁊ nō ē facta sensibilis mūdificatio de eadē
ꝑ notabile tp̄s ante: ⁊ tūc nō sufficit ad curā opera manꝰ vel ci/
rugica: sʒ ē necessariū vt mundificetˀ cū medicis de quibꝰ pau/
lopost dicetˀ. pº humectātibꝰ ⁊ mollificantibꝰ ⁊ aliqualˀr subti/
liātibꝰ vt cū vaporatōibus: deide cū resoluētibꝰ exiccantibꝰ ⁊
extenuātibꝰ. ⁊ hoc totū īsinuauit cū dixit: Mūdetˀ aūt cū me/
dicinis. i. si mā fuerit occulta ī ꝓfūdo aut cū cura manꝰ. i. si mā
fuerit appens magis extra situata ⁊ sic pʒ ista ꝑs clara. De 2ª
ꝑte ponit curā huiꝰ grauitatis auditꝰ pēdētis nō ex oppilatōe a
cerulea hūiditate sʒ a mā magis flegmatica ibidem aggregata
aliqˀlr īspissata ⁊ īdurata: ⁊ duo facit. Nā pº ponit signa ad de/
clarandū que sumuntˀ ex quibusdaʒ cāis precedētibꝰ. 2º ponit
curā. 2ª ibi: Auris ponēda ē super vaporē aque. De prīa ꝑte
dixit: Si aūt sordes sup. que dicta ē non affuerit sup. ī cā: quia
sup. sit facta diligēs mūdificatio eiꝰ ⁊ euenerit hoc accidēs post
satietatē fastidiosaʒ que eā ꝑcesserit aut egritudinē acutā sup.
ēt que precesserit tunc sup. declaratˀ ꝙ talis grauitas pēdet ex
aggregatōe māe flegmatice. rō ē satis clara. Nā nō existētibus
signis de sorditie neqʒ de apāte sed ꝑcessit nauseatiua satietas
⁊ ad istā sequatˀ grauitas auditus que prius nō erat est ꝓbabile
signū ꝙ per indigōnem stomaci sit multa mā flegmatica aggre
gata ꝰm cerebrū per modū notū que sit demādata ad illū locū.
Si ēt successerit talis grauitas ad febrē acutā ⁊ non fuerint si/
gna siccitatis de quibꝰ dicetˀ vt de extenuatōe totiꝰ sed magis
fuerint signa grauātis māe ⁊ friditatis: qm̄ ꝑꝑ febrē acutā fuit
necessariū regimē frigidū ⁊ humidū debuit eē multiplicata mā
frigida flegmatica que pōt eē cā huius nocumēti. Iđ ponēs cu
rā talis grauitatis tria facit. Prīo ponit curā ꝑ euaporationē
fiendā cū quibusdā medicinis ad humectādū ⁊ subtiliandū vt
dictū ē positis in caplˀo superiore de sonitu. 2º ponit modū fiē/
de talis euaporatōis. 3º ponit vnū medicamē fiendū post eua/
porationē factū in forma sietˀ: ⁊ ponit vtilitatē singularē illiꝰ. 2ª
ibi: Qđ hoc mō fieri ꝯuenit. 3ª ibi: Istud preterea sief ī aurē mit/
tatur. pª pars ē clara cū dixit sup. illis suppositus auris ponen
da ē supra vaporē aque. i. decoctōis in qua ea que diximꝰ cocta
fuerint. s. sansucus sticados absinthiū ⁊c. Que oīa valēt cū ꝓ/
prietate ꝯfortatiua auris ⁊ subtiliatiōe. nā de maiorana ⁊ stica/
dos nō ē dubitatio. Et de absinthio dicit Auic. in 2º caū. ī eaº
ꝓprio decoctōis ipsius euaporatio remouet dolorē auris sup.
a tali cā ⁊ ponātur ī traiectorio posito sup. ī aurē quousqʒ va/
por ascēdat. ⁊ ponēs modū in 2ª parte dixit ꝙ hoc mō fieri ꝯue
nit. i. talis suffumigatio res iste. s. sticados ⁊c. in cucuma hn̄te
os acutū. i. in vase ꝯcauo tendēte ad acuitatē ī sursū coquātur
sup. posita debita quātitate aque: deinde traiectoriū. i. cānula
ori cucume. i. si supponatˀ sup. facta decoctōe ⁊ ne vapor egre/
di possit pānis obuoluatˀ. s. dictū orificiū ⁊ auris super os traie
ctorij ponatˀ. i. super os cānule ad recipiēdū fumuʒ. Ego so/
leo facere in hūc modū: vt facta decoctiōe leui dictaꝝ reꝝ ī aq̄
debite quātitatis ī quocūqʒ vase cocte fuerint īponatˀ dcā de/
coctio cū dictis medicinis ī aliquo vase ꝯcauo rotūdo vt ī olla
supra quā ponatˀ vnū incisoriū ꝑforatū in medio ⁊ ī illo foramīe
īponatˀ cānula adequata foramini ⁊ supponatˀ pānus lineꝰ vū/
quaqʒ ne vapor exire possit aliūde q̄ʒ per cānulā. postea ponēda
ē auris super cānulā ad recipiēdū vaporē cū pāno ēt cooꝑiente
ne effluat vapor ad aliā partē. sed aduertatˀ ne vapor sit nimis
calidus sed paꝝ calidus ⁊ suauis. ⁊ hoc ē qđ intēdebat recipien
do per octauā vel decimā partē hore dictū vaporem: ⁊ hoc fiat
mane ⁊ sero stomacho ieiuno. Naʒ in virtute illiꝰ liquescit ma/
teria ⁊ subtiliatur vt habilius possit resolui ⁊ exiccari ꝯsequen/
ter facta euacuatōe leui auris. Addit Rasis de tertia parte istud
preterea sief in aurem mittatur qđ est. ℞. colloquintide. ʒ. j. naʒ
ipsa est calida in tertio ⁊ sicca in tertio. Et ꝰm Auice. resolutiua
īcisiua ⁊ attractiua māe ex ꝓfundo: ⁊ valet spāliter ad aurē. nā
cuʒ coquitˀ ī oleo illud oleū est ꝯferens sonitui ī aure vt dicit. A.
caplˀo ꝓprio: addit baurach tertiā. ʒ. vniꝰ. i. ∋. j. pʒ ꝙ est subti
liatiuū ⁊ exiccatiuū sicut reliqua gūa salis castorei aristologie ro
tunde succi absinthij oīuʒ aū. ʒ. s. De castoreo ꝯstat ꝙ ē resolu
tiuuʒ forte ꝓpter suā caliditatē vehemēteʒ de quo dicit Auic.
2º caū. ꝙ cōfert surditati fride: nec est aliquid magis iuuatiuuʒ
surditati ī aure q̄ʒ ipm cum ex ipso accipitˀ q̄ʒtuʒ est lens vna ⁊
dissoluitˀ in oleo nardino. i. aut de spica. De aristologia rotū/
da ꝯstat ēt qꝛ est calida ī tertio ⁊ sicca in secđo: ⁊ est multū abster
siua ⁊ subtiliatiua ⁊ attractiua intātuʒ ꝙ attrahit spinas ⁊ cuʒ
ꝓprietate mūdificat sorditieʒ auris ꝯfortādo audituʒ. De ab
sinthio dictū est paulo ante ꝙ est appropriatū auri ⁊ ꝯñter sur/
ditati a cā frida: addit costi quartā. ʒ. vniꝰ. i. g̃. xv. euforbij sex/
taʒ. ʒ. vniꝰ. i. g̃. x. De euforbio ⁊ costo sua caliditate ⁊ siccita/
te pʒ ꝙ multuʒ subtiliāt ⁊ resoluūt ⁊ attrahunt ex ꝓfundo ad
exteriora: addit fellis vaccini quātuʒ sufficit ad ꝑdicta ꝯficiēdū
vt ex ꝑdictis fiant sief: qꝛ illis puluerizatis cuʒ felle vaccino pñt
debite īcorporari: qđ fel vaccinuʒ est plurimū exiccatiuuʒ sub/
tiliatiuū ⁊ resolutiuuʒ. vñ exiccato tali sief in vmbra pōt postea
dissolui ī aliquo oleo appropriato ⁊ īmitti ītra aureʒ. hoc tū ītel/
ligatˀ facta prius mūdificatōe ꝯueniēti ⁊ a cerebro ⁊ ab organis
sensuuʒ sicut dictū est ī caplˀo supiore de sonitu: ⁊ infra spāliꝰ
dicetˀ ī cura: qꝛ ante euōneʒ stāte cerebro pleno discōueniret ꝓ
pter eiꝰ caliditatē excessiuā. Et ꝓinde addit. A. ꝙ sup. factis di
ctis sief cuʒ necesse fuerit vnum resolutuʒ. i. dissolutū ī oleo de
amigdalis amaris auri īmittatˀ. Nam tale oleuʒ de amigdalis
amaris de mēte. A. 4ª tertij in caplˀo de ꝯseruatōe sanitatis au/
ris: dicit ꝙ est mirabile ī ꝯseruanda sanitate si distilletˀ oī heb/
domada semel ītra aures. Cōsequēter ponēs iuuamēta huiꝰ
medicamīs dixit: hoc eniʒ valde vtile existit dolori flegmatico
sup. auris ⁊ ventositati ⁊ tonitui ⁊ sonitui qui ex grosso vento
fiūt ⁊ surditati q̄ est ex grossis humoribꝰ: ⁊ ita pʒ eiꝰ vtilitas ma
xime ī hoc casu si ī debito tp̄e offeratˀ: ⁊ sic pʒ tota eiꝰ secđa pars

clara. Si aũt debilitas audit⁹ ꝛc. Hec eſt 3ª pars hui⁹ ꝑtis in q̄
Raſ ponit curā debilitatis audit⁹ ſequētis exiccatõez ⁊ mino
ratiõez humiditatũ nãliũ maxie cerebri ⁊ organoꝝ ſenſuũ. Et
ꝑᵒ ponit ſigna ad declarãdum hanc eē cãm hui⁹ nocumēti. 2ᵒ
ponit curã. 2ª ibi: Eger balneũ ĩgrediaſ. pria pars ē clara. Nã
dixit: Si aũt debilitas audit⁹ ꝯtingit poſt ieiuniũ aut vigilias
ex qb⁹ verbis inuiſ ꝙ antea nõ erat debilitas i auditu nec alia
fuit ſup. cã manifeſta adducẽs ad debilitatē audit⁹. De oppila
tione ⁊ grauitate ꝛc. Sȝ poſt ieiuniũ aut vigilias vel ſup. aliam
cãm inanietēz vt coitũ vel fluxuȝ vētris vel aliã huiuſmõi cãȝ
fueritq̄ȝ facies extenuata ⁊ oculi ꝯcaui vt dixit tex. tũc ſup. de
claraſ ꝙ cã hui⁹ debilitatis ē exiccatio ĩducta a cã inaniente vt
pȝ. Jõ ponẽs curã hui⁹ dixit: Ex quo ē neceſſaria humectatio
⁊ q̄litatiua ⁊ ſubſtãtifica eger balneũ ſup. aque tepide ſepe ĩgre
diaſ. ſ. tpe ꝯuenienti ⁊ largiori cibo ſup. ⁊ magis reſtauratiuo:
aut potu vtaſ ſup. de vino mixto cũ aq̄ zuccari: vel aut potu. i.
cibo potabili multũ reſtauratiuo vt eſt aq̄ carnis vel piſtata car
niũ. Addit: ⁊ ſi i ſomno ꝓfundior fiat ſup. hoc ē ꝯueniẽs. Nã lõ
gitudo ⁊ ꝓfunditas ſomni ſup cibũ facta ĩ tpe ꝯueniēti fortifi
cando virtutes nã es ad opatões ſuas multũ iuuat ad reſtaura
tionē ⁊ ĩpinguatõez. Addit: poſtq̄ȝ hec ſup. ſunt facta gñalr pro
reſtauratõe toti⁹ ꝙ ſup caput aquã tepidaȝ cũ oleo fundat ſup.
medic⁹ donec ſaneſ ita vt fiãt embrocatões ſupra caput ad ipȝ
humectãduȝ cum aq̄ tepida decoctõis reꝝ humectãtiuȝ vt al
thee maluaꝝ ⁊ capituȝ caſtratoꝝ ĩclinãdo ēt ad caliduȝ vel ad
friduȝ ſm ꝙ ſiccitati ꝯiungiſ caliditas vel friditas remouẽda.
Nã ſi ſit ĩtentio nõ tm̃ ad humectãdũ ſȝ ēt ad ĩfridandũ debēt
ĩ decoctõe poni folia lactucaꝝ ⁊ violaꝝ ⁊ huiuſmodi. qđ ſi ꝯiun
gaſ friditas cũ ſiccitate ĩ decoctõe debēt remoueri ĩfridantia ⁊
addi aliqua leuia ⁊ calefactiua: vt camomilla anetuȝ ⁊ ſticados:
⁊ vltra embrocationē faciēdã ad humectãduȝ valent iniectões
ad ĩtra nares ⁊ aures cuȝ appropriatis facte: ⁊ q̄les ſint ad iſtas
ĩtentões ⁊ quib⁹ modis debeat fieri fomentatões recurraſ ſu
pra ad ea q̄ dicta ſunt ĩ cura gñali de ſoda. nã ibi habuiſtis am
plaȝ doctrinã ad hec ⁊ ſimilia. Sequiſ iſta pars ꝙ ſi poſt fre
neſim q̄ eſt 2ª pars pricipalis hui⁹ capituli ĩ quo remittit nos qñ
ꝯtingat grauedo audit⁹ poſt freneſim ad ſcripta ſuperi⁹ in alijs
capitulis. Naȝ dixit ꝙ ſi poſt freneſim ꝯtingat ex medicis pri
mis cureſ. rõ tex. ſumiſ ex hoc: nam ex quo talis grauitas poſt
freneſiȝ aut in hoc euenit: q2 ꝑ viaȝ quaſi criſis eſt trãſmiſſa mã
ad aurē que fuit cã hui⁹ nocumēti: ⁊ tunc quãtuȝ ad curã ſtant
iſte ĩtentões que ſtant ēt in cura ſurditatis. ſ. a mã frida de qua
dictũ eſt ſupra. Debēt tñ alterari medicine ſm diuerſitatem
mãe ad aureȝ trãſmiſſe regulãdo ſȝ cañ. dictos ſupra de dolo
re auris. Aut põt fieri ſurditas poſt freneſiȝ ex debilitate virtu
tis aliqñ ſequente ſiccitatē: ⁊ tunc cureſ ſm ꝙ dictũ eſt in parte
ꝓxime lecta. Aut q2 ꝓpter debilitatē virtutis gñatur ventoſi
tas q̄ eſt cã nocumēti: ⁊ tunc cureſ cũ his q̄ ſunt dicta ĩ cura ſo
nitus a vētoſitate: ⁊ ita cum primis medicis cureſ vt pȝ. ⁊ ſicut
exēplificauit de freneſi: ita ĩtelligere poſſum⁹ ſi ꝯtĩgat grauitas
auditus poſt aliqđ nocumētuȝ cerebri vel alioꝝ mēbroꝝ ſibi vi
cinoꝝ: ⁊ ita ſit finis expoſitõis ſũmarie huius capituli ⁊ duorũ
capituloꝝ paruoꝝ ſequentiũ que etiam ſunt ſũmarie declarata
in expoſitõe capituli de dolore auris.

Quid nõis huius termini ſurditatis.

Sed ꝓ ampliori notitia dictoꝝ ⁊ dicendoꝝ in iſta mã: primo
vidẽduȝ eſt de quid nõis termini ſurditatis. 2ᵒ de diuerſitati
bus ⁊ varijs ſpẽbus ĩ ipſa ſurditate. 3ᵒ ponuntur cãe gñales ⁊
ſpãles: deinde ſigna. Ultio poniſ cura. De prĩo ſciendum ꝙ
ſurditas diciſ hec diſpõ apud quoſdã grauitas auditus vel de
bilitas vel deſtructio ipſius. Et Auic. dicit ꝙ aliquãdo dicitur
ſurditas ab origie: ⁊ tũc eſt ſurditas aut tharſen aut guacien: ⁊
aliquãdo nõ ē natiua ſȝ accidẽtalis. vnde ēt ſurditas aliquando
ſumiſ ꝓ qualibet audit⁹ leſione ſiue ſit diminutio ſiue deſtru
ctio. Aliqñ ſumiſ tãtuȝ ꝓ ablatõe auditus in totũ ⁊ maxie tales
dicunſ q a natiuitate: ⁊ iſta dr̃ ſurditas abſoluta. Tharſen aũt
dicit diminutionē auditus ſine ablatõe eius. Alij diſtinguũt ⁊
ſumiſ ēt talis diſtinctio de mēte Aui. ꝙ diciſ tharaſen. ſequēs
nocumentũ ex parte nerui auditiui. Surditas aũt dicit nocu
mentũ ex parte organi ĩ quo recipiſ aer ꝯnãlis qñ. ſ. iſta ꝯcaui
tas non ē a nã ꝓducta in qua dȝ retineri aer ꝯnãlis ad ſonũ ne
ceſſarius. ⁊ differũt iſti termini nõ tm̃ ex leſione auditus dimi
nuta vel ablata: ſȝ ēt ex parte cãe leſionis q2 preciſe ſurditas fit
qñ illa ꝯcauitas ē creata ſurda. i. nõ ꝯcaua q2 non ē manifeſta
ꝯcauitas que dȝ eē naturalr. Aliqñ tñ hec nõia vt ſinonima ſu
muſ ita vt tharſen dicat mihi ſurditatē ⁊ hec de primo.

Diſtinctiones.

De 2ᵒ vbi ſunt ponẽde diſtinctões ſit
hec ꝑª ꝙ difficultatũ vel grauedinuȝ
auditus: quedã ē nãlis quedã accidētalis. Alia diuiſio acciden
taliũ: quedã ē recens quedã ex multo tpe. De recēti quedã eſt
ſubito ꝯtĩgẽs quedã paulatine quedã ēt ĩ apparēti bona diſpo
ſitõe ⁊ ꝯpõne auris quedã cũ leſiõe auris apparēti.

Cauſe.

Cãe aũt dicte leſionis vt dicit Gal. 4ᵒ đ accidēti:
ſumuntur vel ex parte auris vel ex parte nerui vel
ex parte cerebri in parte vicina ex quo oriſ neruus ipſe. Et ſm
Auic. quidã ē per cõitatē quidã per ꝓprietatē: qm̃ quedã leſio
fit per cõitatē cerebri ⁊ alioꝝ vicinoꝝ vt dentiũ ⁊ gingiuaꝝ: q̄
dã per cõitatē alioꝝ mēbroꝝ inferioꝝ vt ſtomaci ⁊ alioꝝ mem
broꝝ inferioꝝ. nã fit ēt grauitas auditus ex leſione mēbroꝝ in
ferioꝝ. Addit Meſue de ca que ꝑ ꝓprietatē ꝙ fit ex eiſdē cau
ſis quibus fit ſonitus ⁊ tuba in aure ſicut ē replõ ⁊ coartatio hu
moris groſſi ⁊ viſcoſi ⁊ ventoſitas groſſa ⁊ non differũt ab illo
niſi ſm fortem ĩpreſſionē ⁊ debilē: qm̃ facta impreſſiõe debili ab
eis facit ſonitũ: ex forti eĩm impreſſiõe tarax fit: ⁊ ita ad curã il
lius quãtũ ad hãc cãm illuc nos remittit. Sonitus vero ꝑ cãȝ
cõitatis a mēbris inferiorib⁹ multiplr fit q2 aliqñ a toto per viã
criſis. nã tũc fit eleuatio multoꝝ vapoꝝ qui oppilãtes audituȝ
diminuũt. Fit ēt aliqñ ĩ febrib⁹ in principijs ꝑoxiſmoꝝ agitata
mã. fit ēt aliqñ a ꝑticularib⁹ mēbris ĩferiorib⁹ ĩ fluxib⁹ agitata
ēt mã ⁊ agitata matrice in mulierib⁹ vel ĩ alijs mēbris ſilr. Per
ꝓprietatē aũt ſpãlius fit vel per nocumēũ auris vel nocumen
tũ nerui. nã vtrunqȝ iſtoꝝ põt eēt ad nocumētũ ĩquãtuȝ ſunt
membra ſimplicia ⁊ inquãtum ſunt mēbra organica. naȝ auris
talem ꝯuenientiã habet cum neruis cerebri quãtũ ad organicam
naturã ſicut nerui obtici cum chriſtaloide: ⁊ ſic nõ poteſt debi
te formari operatio audítiua leſo neruo auditus. ⁊ ſi ſit leſio in
eis vt ſunt mēbra ꝯſimilia ſic pati poſſunt oēm leſionem quã po
teſt pati aliud mēbrũ ꝯſimile indifferēter. ſ. malaȝ ꝯplõnē ⁊ ſo
lutionē ꝯtinuitatis. Malã ꝯplõnē ⁊ mãlem ⁊ ĩmãlem: nã poteſt
auris diſtēperari in calido ꝛc. ⁊ ſolũ ꝯtinui põt fieri ĩ neruo ⁊ ex
caſu ⁊ percuſſione ꝛc. Põt ēt fieri nocumētũ in aure vel ner
uo vt ſunt mēbra organica ⁊ inſtrumentalia vt oppilatio: vnde
prohibetur moueri aerem ad ſonuȝ cauſandũ ⁊ ſic ad auditum.
⁊ illa oppilatio aliquãdo accidit a natura: vt ſi ſupra ꝯcauitatē
ĩ qua contineſ aer ꝯnaturalis ꝛc. eēt a generatione creatus pã
niculus prohibẽs ꝛc. vel ab accidenti põt etiam cõtingere vt ex
tpe: ⁊ hoc multiplr aut ꝑ mãm ibidē multiplicatã: vt ꝓpter ſor
dem ipius auris que vocaſ cera: ⁊ hoc facit ad oppilationeȝ: q2
induraſ ⁊ ĩſpiſſaſ. ⁊ aliqñ ꝯtingit ꝓpter aliã mãm humoralem
ibi aggregatã: ⁊ aliqñ ꝓpter apa oppilãs: aliqñ a cã extrinſeca
vt de ſanguine ibidē coagulato vel lapillo vel faba ibidē ĩmiſſa.
Et aliqñ ex ꝑte intrinſece cãe ibidē genite vt de vermo gñato ĩ
aure. nã talia oĩa ſunt opppilãtia cõem viã auditus. Sunt etiã
quedã vie occulte delatiue ſpũum: ĩ quib⁹ ꝓpter mãm põt fieri
oppilatio: ſiue ſit ſanguis coagulatus: ſiue ſit ſordities ꝛc. ⁊ ven
toſitas põt eē cã oppilatiõis ⁊ vapores. ſolũ ēt cõtinuitatis põt
his accidere vt ſunt mēbra ꝯſimilia: ⁊ ita ēt eis pñt accidere vt
ſunt membra organica.

Signa.

De ſignis: quedã ſunt ꝓnoſtica: quedã demõſtra
tiua. Signa ꝓnoſtica euētus ſunt eadē his q̄ ſu
pra dicta ſunt de ſibilo ⁊ ſonitu. Sȝ ſigna ꝓnoſtica ad malum
vel ad bonũ ſunt ꝙ ſurditas nãlis nõ recipit curã: vt dicit Me
ſue. hoc maxime veꝝ eſt qñ ꝯtingit ex ſtrictura pori vel oppila
tione ex pãniculo vel primo qñ ſamac. i. cõcauitas ē creata ſur
da: q2 in alijs cãis poſſȝ curari. 2ᵐ ꝓnoſticũ: ꝙ ſurditas ex mul
to tpe vix recipit curaȝ. 3ᵐ ꝓnoſticũ ad malũ ⁊ ē Azarani dixit
qñ fuerit oppilatio nerui ex ſiccitate vñ fit ſurditas non põt cu
rari: ⁊ eſt rõnale conſiderãti maxime ſi fuerit talis a natiuitate.
Primũ ꝓnoſticũ ad bonũ ⁊ eſt Hypo. 4ᵒ affo. affo. 29ᵒ in ſcda
ꝑte affo. illius quibuſcũqȝ fellee egeſtiões ꝛc. cuȝ dixit: ⁊ qbuſ
cũqȝ fit ſurditas felleis egeſtiõib⁹. i. humoralib⁹ ſuꝑuenientib⁹
quieſcit: pȝ quãdo ſurditas erat depẽdens ex retētiõe flux⁹ hu
moralis. 2ᵐ ꝓnoſticũ ad bonũ ꝙ ſurditas de recenti facta ma
xime nõ nãlis ex malitia regis ꝯtingẽs: ꝑcipue ex vētoſitate tm̃
facilr recipit curam: dico ſi ſit ex vētoſitate: qm̃ ſi ſit ſolũ cõti
nui maxime in neruo vñ fiat tale nocumentũ: tunc fiat deſpera
tio cure q2 interficit vt plurimũ. Signa demõſtratiua gene
ris ſunt ꝑ ſe clara. ſȝ ſi ſit mãlis declaraſ ab ĩmateriali ꝑ graui
tatem ⁊ põderoſitatē. vñ dicit. A. cõicant aũt ĩ dolore ⁊ graui
tate q̄cũq̄ȝ fuĩt ab apate ⁊ ab alia mã vbicũq̄ȝ fuerit in aure dif
ferenter a malitia ꝯplonis ſine mã in qua lȝ ſit dolor nõ eſt gra
uitas. Si fuerit ꝑ cõitatē tunc ē minus ꝯtinua illa grauitas au
ditus ⁊ recipit intēſionē ⁊ remiſſiõez ſȝ mēbra cõicantia: q̄ cuȝ
magis leduntſ augeſ ſurditas: ⁊ cũ minus: minuiſ. ⁊ ſi ſit ꝑ cõi
tateȝ cerebri ſtat leſio aliaꝝ opationũ cerebri: neq̄ȝ ſtat nocumē
tum de mala ꝯplõne calida ad tactũ vel frigida neq̄ȝ in ꝯpõe ei⁹
appet nocumentũ neq̄ȝ dolor notabilis ĩ ea: ⁊ ē leſio in cerebro
maxime ex ꝑte ꝓpinqua ꝑata a qua oriſ neruus auditiu⁹: ⁊ cõ
comitaſ ēt nocumentũ maxime ipi lingue: q2 lingue neru⁹ mo
tiuus eſt valde ꝓpinquus neruo audit⁹ auris: ⁊ ſic tũc declara
tur eē ꝑ cõitatem ipius cerebri. Si ſit ꝑ cõitateȝ mēbroꝝ infe
riorum declaraſ ꝑ eoꝝ leſionē ⁊ augmentũ ⁊ diminutionē ſur
ditatis in augmēto ⁊ diminutiõe leſionis eoꝝ. Et ſi ſit ex criſi
declaraſ ex accidētibus criſis. ſi ex fluxu retēto humorali ad cu
ius retentionē ſepe ſequiſ ſurditas: vt fuit ſnĩa Hypo. 4ᵒ affo.
ĩ affo. ſupra allegato ad bonũ manifeſtaſ ex fluxu retento ſubi
to ⁊ nõ paulatine: ⁊ ſucceſſiõe ipſi⁹ poſt retentionē. Et ſi ſit ꝑ
ꝓprietatē in aure vel neruo ei⁹ ex mala ꝯplõne mãli vel ĩmate
riali calida vel frida: declaraſ primo ad tactũ vel viſum: ⁊ eger
ꝑcipit caliditatē vel friditatē acutaȝ circa aureȝ ⁊ in horis frigi
dis diei: vt in mane ⁊ ſero maior leſio ꝑcipiſ ſi cã ſit frida: ⁊ cõ
tra ſi calida ꝑcipiſ maior leſio ĩ alijs horis diei. ⁊ ſi ſit a ſiccitate
nimia creſcit grauitas auditus apud horaȝ famis ⁊ vigilias ⁊ ie
iunia ⁊ reliquas cãs exiccãtes: ⁊ poſt horã cibatiõis ⁊ quieteȝ ⁊
ſomnũ alleuiaſ. Si ſit a cã vētoſa declaraſ ꝑ ſonitũ: ⁊ vt ple
rũq̄ȝ cũ modica grauitate. Si ſit mãlis calida vt ſanguinea vel
colerica ꝛc. declaraſ ex ponderoſitate ⁊ magis in ſanguinea q̄ȝ
colerica cũ reliqs ſignis ſepe dictis declarãtib⁹ hũores: ita di
co de materia flegmatica vel melãcolica que manifeſtatur per
ſigna ꝓpria eis nota. Et ſi ex fece cerea declaraſ ad viſum po
ſita aure ſub radijs ſolis: ⁊ ꝯueniēter dilatata ⁊ negligẽtia mũ
dificatõis auris: vt dixi circa litterã. Et ſi ſit ex apate declaraſ
ex pulſatione cum dolore vehementi ⁊ cuȝ febre continua: ⁊ ex
bis

his que dicta sunt supra ĩ caplõ de dolore auris. Si sit apa in mēbris supra radicē nõ fit febris nisi vnius diei vtplurimū: q₂ hꝫ maius spiraculum ēt q₂ nõ sic cõicat̃ nocumentuꝫ cerebro: vnde non fiunt febres nisi cū ꝯuertit̃ mā ad saniē. Sed si sit ĩ radice ꝑter febrē ꝯtinuā fit alienatio fiūt sincopes. Et si fuerit ꝑꝑ saniē ibi coagulatā declarat̃ ex pruritu ꝓcedēte siue factū sit siue per viā apatis rupti siue ex corrosione. Si ꝯtingit ex sanguiñe coagulato ꝓcessit sanguinis emanatio: ⁊ postea ipsi⁹ subita retētio. Et si sit cā vermiū ē quedā titilatio ĩ aure: ⁊ aliqñ videtur vermis sic in exeundo ⁊ postea ꝯ̃bit̃ ad radicē. Si sit ꝓpter lapillū vel silē vel fabaꝫ declarat̃ ex relatõe patiētis ēt sepe ad sensum cõprehēsibilis ē. Et silr̃ si fiat ex veruca vel carne addita q̃ tamē raro ibidē generatur ad visuꝫ cuꝫ diligentia põt ꝯphēdi.

Cura. Jam vltimo veniēdū ē ad curā ĩ qua discurrēdo ꝑ cãs. Prio si grauitas talis ē per cõitatē cerebri vel alioꝝ mēbroꝝ ĩferioꝝ cura posita ē supra quãtū ad cerebrū de dispõnibus capitis: ⁊ quãtuꝫ ad ĩferiora mēbra ĩferius dicet̃ in locis suis q₂ p᷑ radix cure ĩ oĩ lesiõe ꝑ cõitateꝫ ē attēdere mēbro cõicãti. 2° ꝯfortare mēbrū ne recipiat qd̃ fieri põt in cãu nr̃o: vt supra dictū ē in caplõ de dolore auris. Si sit ex crisi nõ ē cura necessaria: q₂ facta crisi nisi sit ꝑmutatõis ad aureꝫ: surditas remouebit̃ ꝯfortãdo tñ aurē ꝯpleta crisi cuꝫ appropriatis. Et si sit ex cã primitiua vel a mala ꝯplone sine mã stat intētio ex ꝑte regiminis in dieta ⁊ medicinaꝝ vt occurrat̃ cū ꝯ̃rijs vt sepe dictum ē. Et si sit ex apate de hoc dictum ē in cura doloris apostemosi. Et si sit a siccitate aliquotiēs ꝯtingēte ex ieiuno vel vigilia instet̃ cū humectãtib⁹ exteri⁹ ⁊ cū restaurãtib⁹ ĩterius. Et si sit ex oppilatõe vel ē naturalis vt ex pãniculo cooꝑiente foramen tūc fiat solutio pãniculi postea ꝓhibeat̃ ꝯsolidatio ipsi⁹ pãniculi. s. q̄ postea ĩponat̃ frustū panis ĩtra aurē: vel si fuerit ꝑꝑ nõ generatū foramē vel ex senio nõ recipit curã. Et si sit ex oppilatiõe mãe ibi collecte vel ē sanguis vel colera vel aliud corporeuꝫ ꝑotēs oppilare. qd̃ si sit ex mã hūorali maxie colerica intētio ē in dieta cū infrigidãtibus: deinde intētio ē cū digerentibus ⁊ euãntib⁹ mãm cõem in toto existēteꝫ si necessaria fuerit digõ ⁊ euõ. Deinde euet̃ mã ꝯiuncta cū appropriatis de pillulis educētibus mãm colericã: deinde ꝯforet̃ membrū cū alterãtibus ⁊ infrigidantib⁹ videlꝫ cū succis folioꝝ vitis lac mulebre aqua ordei cū decoctõe coriandroꝝ. valet ēt cãphora mirabiliter de qua dixit Rasis 3° ꝯtinētis ca° 3°: terat̃ cãphora bñ ⁊ de ea fiat liciniū videlꝫ cū aliquo succo frigido ⁊ ĩponat̃ auri. hoc intelligat̃ in cã calida vt voluit Auic. vꝫ mirabiliter ad remissionē male ꝯplonis que remãsit. Et si sit mã flegmatica vel melãcolica sit regimē debitū cū calefaciētib⁹ subtiliantib⁹ incidētibus exiccãtibus vel humectãtib⁹ ₰m exigētiã mãe vt ex exiccantib⁹ ĩ flegmatica ⁊ humectãtib⁹ ĩ melãcolica ex parte aeris ⁊ alioꝝ. Deinde digerat̃ mã cū calefaciētib⁹ ⁊c̃. vt cum melle rosato sirupo de sticados ⁊c̃. ĩcipiēdo semꝑ a remissiorib⁹ ⁊ gradãdo ad fortiora ₰m ordines datos supra ĩ cura sode flegmatice ⁊ melãcolice: deinde euetur cū appropriatis: deĩde diuertat̃ cū gargarismatib⁹ caputpurgijs ⁊ sternutatorijs. Unde hic hēt̃ur regula q̄ sicut dolores auris indigēt quiete quãtū possibile est: ita hec dispõ surditatis eget motu. Intelligit̃ hoc exñte materia grossa ⁊ facta mundificatõe. ⁊ intelligit̃ de exercitio particulari auris: vt de clamore sonitu tubaꝝ ⁊ huiusmodi: ⁊ etiam exercitiū toti cõe pedes factum ambiēdo per loca arenosa sit iuuans ĩ diuertēdo. ⁊ in hoc masticatoria gargarismata ⁊ sternutatoria ꝓpter agitationē sunt ad iuuamētū: deĩde resoluat̃ mã ĩmediata ⁊ exiccet̃. ⁊ ĩ hoc ꝯueniunt oẽs q̄ decoctio pulpe colloquintide mirabilis est: vel imponatur oleum extractis granis colloquintide ĩ ipam ⁊ ponat̃ suꝑ cineres bulliēdo: deĩde guttatim instillet̃ ĩ aurē. Ualet ēt succus ruthe pori cepe: vꝫ nitruꝫ ⁊ alchitran: vꝫ castoreū: valēt olea appropriata de calidis resolutiuis vt oleuꝫ ruthaceū anetinū ⁊ scorpionū singularissime ⁊ amigdalaꝝ siluestriū ⁊ de costo. Et de oleo de scorpionib⁹ dicit A. in cura sordis ⁊ oppilatiõis: ⁊ ex eis que experta sunt est oleum de scorpionibus: ipm eĩm sanat surditatē vt dixit: vꝫ etiam fel vaccinū ⁊ fel porci: vꝫ etiã ꝯpositio Rasis in tex. mirabilr. ⁊ eãdem descriptionē sumpsit Mesue ĩ caplõ ꝓprio: sꝫ addit modicū costi. valꝫ ēt liciniū artificialr factū: verbigrã accepto raffano ⁊ subtiliato ad formã foraminis auris: deinde facta ꝑforatione cū acu vt educat̃ humidū aqueū ⁊ suꝑfluū. ĩfundat̃ raffanus in terbētina vel vrina capre vel ĩ felle porci vel oleo amigdalaruꝫ amaraꝝ: ⁊ cū steterit ꝑ diē ĩponat̃ intra aureꝫ. Facit ēt A. liciniū appropriatū ad hoc: ⁊ colligit̃ de mēte Gal. vt sumat̃ vna ficus sicca remotis interiorib⁹ albis: q̃ dicūt̃ vt grana milij: ⁊ cum sale nitro incorꝑet̃ ĩ forma licinij ꝑui: ⁊ remaneat ĩ aure tribus dieb⁹: deinde velata aure ĩfra descēdet quãtitas magna suꝑfluitatis. Laudat ēt Rasis loco allegato q̄ extrahatur oleū de sisamino ⁊ sinapi: ⁊ ipsis equalr̃ mixtis: de eo imponat̃ guttatim auri: ⁊ hic semper sit memorie q̄ dicebat Auic. supra loco allegato in capitulo in cura sordis ⁊ oppilationis cum dixit: Et licinijs quidē fortibus nõ vtaris nisi post euãtionē: ⁊ idē intelligit̃ de instillationibus ⁊ infusionibus fortibus fiendis in aurem: fiat deinde ablutio auris cum aqua mellis ⁊ cum stilo lana suppoſita ĩfusa in aqua mellis: deĩde fiat ipsi⁹ reuolutio ꝑ aureꝫ ad mūdificatõeꝫ eius qd̃ ĩmissuꝫ est postq̃ꝫ ĩmissuꝫ sic steterit ꝑ duas horas: deĩde fiat ꝯfortatio cū aqua decoctiõis abrotani folijs lauri pini que a ꝓprietate valent ⁊ camomille ⁊ sticados ⁊ huiusmodi capitaliū. Et si fuerit oppilatio ex vētositate cuꝫ fece: prĩo valēt ea q̃ dicta sunt in caplõ suꝑiore de sonitu. Itē dicebat Aui. in cura sordis in fine: Et ex eis que ꝯferunt ad oppilatõeꝫ vētosaꝫ sordis: est liciniū factum ex nasturtio ⁊ bauracb ⁊ ĩponat̃ auri trib⁹ diebus: deĩde extrahat̃ ⁊ egrediet̃ sordes plurima. qd̃ si mã sit coagulata ĩ aure dicit Aui. ꝯueniēs est ĩtrare balneū siccuꝫ ⁊ ponere aurē supra terrã calidã vt liquescant mãe: deinde ponant̃ subtiliatiua fortia vt est oleū de castoreo de euforbio. Eadeꝫ ĩtentio ꝯplet̃ ponēdo tegulaꝫ calefactã aspersaꝫ vino cū pãno suꝑposito supra aureꝫ: ⁊ illud nõ minus valet q̃ꝫ ĩpositio auris super terrã. In hac intentõe sunt ēt ĩfinita remedia ₰m auctores que tu ipse collige ex dictis auctoꝝ ⁊ hincinde ⁊ partiꝫ ex supradictis. Et si mã sit oppilãs ꝑꝑ vermē vel cimicē vel aliquid huiusmodi de viuentib⁹. Uel si sit genitus vermis in aure: oꝫ variare ĩtentõeꝫ: qm̃ tūc aut viuūt talia aĩalia aut nõ. Si viuunt oꝫ cuꝫ ĩgenio illa adducere cū medicina eis grata: de qua laudat Auic. ĩfusionē emulsionis lactis ⁊ ĩclinato capite supra aureꝫ educet̃ vermis: ⁊ cum lacte ĩfundat̃ de zuccaro cando ad maioreꝫ dulcoreꝫ ēt inijcere iura pinguia ⁊ id qd̃ distillat̃ ex carnib⁹ cum assant̃ est ad hanc intentioneꝫ. Gal. in suo de secretis ponit id qd̃ distillatur ex carne vaccina cū aqua vel succo marubij: q₂ ĩ eo sit aliquid dulce ⁊ aliqd mortificatiuuꝫ ponat̃ ĩ aure ₰ꝫ tres vel q̃ttuor guttas. ⁊ vbi vermis nõ moueat̃ ad extra tūc ꝑnecet̃ vel interimat̃ cum succo prassij absinthij cepe porri ⁊ succo folioꝝ persicoꝝ. valet ēt elebor⁹ semen porri ⁊ suffumigatio seĩs porri simul cū alchitran. ēt terbētina educit vermē de dentib⁹: facto fumigio cū cãnula cū ex illis fit in forma pillule ⁊ ponit̃ supra prunas ⁊ cū cãnula trãsmittit̃ suffumigiū ad dentē clauso vase: ⁊ idem intelligit̃ de auribus. Et ego expertus id sum in dētiū passiõe ex verme: ⁊ sic ad aurē in surditate valebit. ad expulsionē ēt vermis ex aure ēt ponatur de ꝯdisi vel sternutatorio ĩtra nares: ⁊ claude os ⁊ nares vt per impulsionē sternutatõis emittat̃ vermis. Et si sit sanies coagulata liquefiat sanies ⁊ educat̃ ₰m modū dictū supra d̓ sanguine coagulato vel alia res dura ĩgressa ĩ aurē educat̃ ₰ꝫ q̄ dixi supra ĩ dolore auris a dicta cã. Et si sit granū vel simile plerūqꝫ corrūpit̃ ⁊ a nãe mittit̃ q̄ si cã sit aqua vt ĩ natãtib⁹ aliqñ ꝯtingit ēt posita ē cura supra codē ca° de dolore auris ab eadeꝫ cã. Et si cã fuerit cerule⁹ hūor mūdet̃ cū instr̃o mūdatorio leuiter ⁊ faciliter: ⁊ postea curet̃ ₰m q̄ dictū ē circa lr̃aꝫ. Et si causa fuerit veruca vel caro addita circa porū vel ꝯcauitatē nata. Laudãt auctores vel cū ferro dissoluat̃ ĩ partes vel cū medicinis acutis causticis: postea cū exiccantib⁹ ⁊ ꝯsolidatiuis fiat cõsolidatio. Istã tñ curã difficulter tentareꝫ ꝓpter nocumenta q̃ sunt apta sequi vt dicet̃ infra ĩ cura polipi vel carnis addite in naso. ⁊ sic sit finis huius capituli.

Caplin 36m de fluxu sanguinis nariū.

e X his que sanguis de narib⁹ fluxū retinēt ē succus albedarogi cū cãphora fuerit ĩ eo dissoluta naribus imissus: cõfert enim ei qui hãc passionem ĩcurrere solitus est ante eam iniectus aut in hora egritudinis. Aut sumant̃ gipsum cinis carthe de pãno galle sanguis draconis calx zegi: ⁊ puluerizata narib⁹ insufflent̃: aut liciniū in eis intinctū mittat̃ ĩ nares: aut alumen iameni puluerizatū vt alcohol cū amilo eiusdem quãtitatis narib⁹ insufflet̃. Qd̃ si frequēter adhuc manauerit suꝑiores brachioꝝ partes apud ascellas cū illita ⁊ coxe apud ĩguina ligent̃ ⁊ testiculi sūt ligãdi silr̃. Si vero passio ĩualuerit flõmet̃ cephalica eiusdē ꝑtis d̓ q̃ fluit sãguis. Si aūt nec hoc mõ strict⁹ fuerit magne vētose supponant̃ vētri ab ea ꝑte de qua fluit sanguis. Medicamē qd̃ vehemēter valet ad sanguinē ꝯstrigēduꝫ: sumat̃ calx alba ⁊ leuis qua vtunt̃ aurifices ⁊ sepe narib⁹ insuffletur sine ĩterpollatõe ⁊ liciniū albumine oui illinitū ea inuoluat̃ ⁊ naribus imittatur.

e Ex eis que sanguinem ex naribus ⁊c̃. Ista ē tertia ꝑs sc̓de ꝑtis principalis primi tractatus: ĩ qua determinat̃ de dispositionibus organoꝝ sensuū exterioꝝ: que sic cõtinuat̃ ad ꝓcedētia. Postquã ĩ ꝓcedētib⁹ duabus ꝑtibus determiauit de dispõib⁹ organorum visus ⁊ auditus vt oculoꝝ ⁊ auriū tãquã sensuū nobilioꝝ ⁊ dignioꝝ vt fuit supra dictū: nunc in hac tertia ꝑte determinat de dispõibus ꝓternãm organi olfatus ⁊ mēbroꝝ seruiētiuꝫ organo vt nasi ⁊ ꝑtiuꝫ eius: tãquã etiã de sensu digniori q̃ꝫ sit sensus gustus vel tactus: ⁊ ita hic determinat̃ de dispõib⁹ preternaturã nasi: ⁊ que in naso ꝯtingūt ꝓternaturalr̃: ⁊ vt mēbruꝫ organicū est vt de oppilatiõe ꝯtingēte in eo vt hꝫ poros manifestos: ⁊ de ꝑtibus ei⁹ nasi vt sunt mēbra cõsimilia: vt ꝑtes tñ huius organici: ⁊ tria facit principalr̃. Naꝫ primo determinat de vna lesione sepe ꝯtingēte ⁊ ꝑiculosa plerūqꝫ que sequit̃ solõneꝫ ꝯtinui: vt sepe in ꝑtib⁹ nasi ē: vt in venis ⁊ artarijs eius. 2° principaliter determinat de nocumēto ꝯtingēte ĩ naso vt ē organicum mēbrum habēs poros manifestos ꝓ quãto in dictis poris accidere potest oppilatio vt de emoroidibus vel polipo que aliquotiens nascunt̃ ĩ naribus. In tertia ꝑte determĩat de principali lesione in oꝑatiõe organi sensus olfatus. Et ita hec ꝑs principalis diuidit̃ ĩ tres ꝑtes ₰m q̄ tria caplã facit. 1m capituluꝫ ĩ/

cipit ibi: Cū intus in naribus caro supflua ⁊c̄. 3ª ibi: Cū sensus quo odorata ꝑcipiūt amissus fuerit ⁊c̄. Prima ps etiā ī duas: qm̄ primo ponit curā fluxus ibi sanguis nariū sepe ꝯtingentis ex solutiōe ꝯtinui factam in venis vel artarijs nasi siue pāniculi imediati ad organū vel organa olfatus. 2º qm̄ ad solutionē continui ī naribus sepe sequūt vlcera ponit curā vlceꝝ in naso. 2ª pars incipit ibi: in pricipio sequētis capituli. Cuz ī naribꝰ fiunt excarere ⁊c̄. Pn̄s caplm̄ pria diuisiōe diuidit in tres ꝑtes: qm̄ primo ponit multa localia remedia iuuātia ad curam sanguinis fluētis ex naribꝰ. 2º ponit talia diuersa ingenia facientia ad curā qn̄ illa localia nō sufficiūt. 3º reuertit ad ponēdū d̄scriptionem vniꝰ medicamīs qd̄ vehemēter valet ad sanguinē ꝯstringēdum. 2ª ibi: Qd̄ si adhuc vehemēter ⁊c̄. 3ª ibi: Medicamen qd̄ vehemēter valet ⁊c̄. Prima ps pōt diuidi ī tot ꝑtes quot medicamina ꝑticularia ponit imponēda naribꝰ ꝑtes patebūt legendo. De prima ꝑte dicit: ex eis que sanguinē fluentē retinēt est succus albedarogi cū cāphora fuerit ī eo dissoluta naribꝰ īmissus: ⁊ ꝯfert ei qui hāc passionē solitus ē incurrere cū ante eā. s. passionē iniectꝰ sup. fuerit ī nares aut in hora egritudinis sup. inijciat. Pro intelligētia capituli ⁊ dicendoꝝ in tota ista ꝑte principali de lesiōibus īstrumētoꝝ olfatꝰ ⁊ ꝑtiū seruiētiū q̄ sūt faciētes ad ꝯpōnem nasi anteq̄ꝫ veniamꝰ ad expōnem lr̄e. pº est ponēda sūmatiꝫ anothomia nasi que sic pōt declarari. Nasus ē mēbrū organicū situaliter ī medio faciei positū ad rotūditatez ꝓcliue ꝯcauū in longū naturalr̄ protēsuz cōpositū ex substātia ossuosa s̄m magnā ꝑtē ⁊ carnea s̄m ꝑtē ⁊ pāniculari ⁊ cartilaginosa ossuosa. tn̄ circūferētiali interiꝰ diuisa per aliqd̄ os mediū s̄m partē superiorē ⁊ s̄m partē inferiorez per cartilagines ēt alligatas superioribꝰ ossibꝰ que tn̄ cartilagines molliores sūt circa iferiꝰ nasi ⁊ duriores versus ossa ꝑ quā sectionē mediā fiūt ī naso due nares quaꝝ foramina duo ascēdendo ad duas terminātur partes. quaꝝ vna vt dixit Rasis interiꝰ tendit ad palatum. Alia vero superiꝰ ꝓtendit vsq̄ꝫ ad os qd̄ assimilat colatorio vel cribo q̄ idirectū ponit ad carūculas māmillares assimilatis duobꝰ capitibus māmillaꝝ que sunt de substātia cerebri mediāte tn̄ pāniculo quodā eis magis īmediato silr̄ ꝑforato circa quas partes ꝯplet opatio olfatiua principalr̄. Juuamēta aūt haꝝ principalr̄ sunt vt ꝓpter mollitiē cartilaginū stet habilitas in dilatatōe ipsaꝝ ad attrahēdū aerē tꝑe necessitatis ad refrigeriū caliditatis spūum in cerebro. ⁊ ēt vt ꝯstringat ad expulsionez superfluitatū que a cerebro ad nares demādāt cū ē necessaria ipsaruz expulsio: per foramē tn̄ qd̄ terminat interius magis fit aeris attractio ⁊ euētatio cerebri. Nā vt dicebat Auic. pria primi de anothomia mēbroꝝ caº de anothomia mādibulaꝝ ⁊ narium: lꝫ eīm plurimū aeris qui attrahit ad pulmonez vadat tn̄ magna pars ad cerebrū ēt tendit. Et 5ª tertij capº pº dixit: ⁊ cerebro quidē ipso inest aeris attractio sup. necessaria vt cōseruet aer calorez ī ipō sicut pulsus dictus. tn̄ aer aliqualr̄ alterat ī vijs medijs ne cū excessiua qualitate cerebro occurrat. Per poruz aūt superiꝰ ascendētez magis fit attractio odorabilis vt in ipsuz velamen vel dictas carūculas māmillares penetret odor: lꝫ dicat Auic. q̄ vterq̄ꝫ meatꝰ nariū ꝑuenit vsq̄ꝫ ad collatoriū positū sub dictis capitibꝰ māmillaribꝰ ⁊ q̄ illis ambobus ē via que penetrat ad guttur. tn̄ de hoc Auer. prīo colliget: ⁊ Azaranus quātū ad terminationē istoꝝ foraminū superioꝝ nariū vident sequi Rasim ad vnguē. Ad nutriēdū tn̄ hec membra sunt necessarie vene ⁊ artarie sanguinē deferētes vt pꝫ ꝯsiderāti. Jn pāniculo ēt īmediato ad illas carūculas ⁊ aliqualr̄ ꝑforato vt dictum ē: sunt ēt multe vene ⁊ artarie disseminate ad ꝯpōnem illius integrantes de quibꝰ ꝓ ꝯpleta doctrina vide Gal. 10º d̄ iuuamētis caplō 3º. Ab his ergo venis cū fit relaxatio pororuz vel solutio ꝯtinui ⁊ ab alijs ēt in naso existētibꝰ pōt fieri exitus sanguinis per nares vt pꝫ. Et ista sufficiāt ꝓ anothomia nasi ⁊ ꝓ aliquali intelligētia dicendoꝝ de fluxu sanguinis ex naribꝰ.

Scd̄o spāliter notādū ꝓ intelligētia capituli q̄ dn̄s Rasis ī hoc caplō vt in alijs fuit breuiloquus ponēs tn̄ curā generalē in fluxu sanguinis nariū que debet fluxui vt fluxus ē non habēdo spālem intentionē ad diuersitatē causaꝝ a quibꝰ differēter euenire pōt fluxus sanguinis nariū nisi in genere. de quibꝰ cāis diuersis spāliter in ꝓcessu dicet in principali de causis ⁊ curis caꝝ in cura expedito textu: habēdo igit intētionē ad fluxum vt fluxus ē. Prima intētio gn̄alis ꝯpletur cū sanguinē imobilitātibꝰ. Alia intētio ꝑficit cū ꝯuertētibꝰ sanguinē ad ꝑtē oppositā a vijs nariū. ⁊ ita primā intētionē posuit Rasis in applicatōe localiū in pria parte huiꝰ capituli s̄m intētōez ānotauit in 2ª parte capituli. Et qm̄ pria intētio ad īmobilitanduz sanguinē ꝯpleri pōt per hec genera medicinarum que ēt enumerauit Aui. 5ª tertij in canonibꝰ curatiuis fluxus sanguis ex naribꝰ vt ꝑ igrossantia sanguinē absolute: ⁊ hoc faciūt medicīe vehemētis īfridationis ⁊ igrossatōis sicut semē lactuce ⁊ succus lactuce aut succꝰ folioꝝ salicis ⁊ plātagīs ⁊ reliqua huiusmodi veniēdo vsq̄ꝫ ad semē iusquiami ⁊ ad cāphoraꝫ ⁊ oppiū. Aut ꝑ medicinas stipticas ꝯstringētes vias ꝑ quas fluit: de quibꝰ sūt hipoquistidos acatia balaustie lētes excorticate ⁊ alumē ꝓprie citonia galle ⁊ huiusmodi. Aut ꝑ medicinas coagulatōem faciētes: faciētes adherere sanguinē ⁊ ꝑ viā coagulatōis īspissantes: que ꝓprie vocant ēt glutinatiue quadā viscositate sicut puluis molēdini succus dactiloꝝ maxīe īmaturoꝝ ⁊ iuinbarū ⁊ albumen oui ⁊ silēs. Et tales medicīe glutinatiue ꝯueniēter ꝯmiscent cū stiptitiuis qm̄ faciūt eas adherere mēbris ꝯstringēdis. Aut q̄rto hoc efficiūt medicine cauterizātes faciētes crustā supra mēbris a quibꝰ fit emanatio sanguis: ⁊ hoc mō ꝓhibent fluxū: ⁊ ī hoc facit vitrioluz ⁊ colcotar ⁊ oīa genera attramētoꝝ. Nā ipa oīa vt dicit Aui. 2º cañ. in caplō de attramēto sunt adustiua faciētia ꝓuenire crustaꝫ ⁊ stiptica: ⁊ de his ē calx ꝓprie ⁊ es vstū ⁊ arsenicū: ēt cauteriū actuale ē in hoc fortissima medicia. Jste tn̄ medicine talr̄ operātes in fluxu sanguis nariū sunt suspecte vt ponūt auctores. neq̄ꝫ his vtēdum est nisi qn̄ reliqua nō sufficiūt. ipse nāq̄ꝫ vt dicebat Aui. loco allegato: qn̄q̄ꝫ faciūt euenire crustā: que cū cadit sup. ꝑ aliquā violētiaꝫ vt ꝑ īpositionē digiti ī nasuꝫ vel efsufflationē fortez attrahit deterius sup. de fluxu sanguis q̄ꝫ prius eēt. Ultimū genus medicinaꝝ ī casu valētiuꝫ est de medicis valentibꝰ a ꝓprietate sicut sūt stercus asini ⁊ porci ⁊ aqua mēte: ⁊ aq̄ albedarogi vt dicit Aui. succus ēt porri ⁊ cerebella gallinaꝝ frequēter comesta ꝯnumerant īter medicinas valētes a ꝓprietate ī fluxu sanguis maxīe si ꝯtingat ex casu vel ꝑcussione de mēte Ras 3º ꝯtinentis: nō repugnat tn̄ aliquā medicinā talez reꝑiri: imo multe reperiunt q̄ nō tātuz per vnū moduz operant: sꝫ ꝑ diuersos tales modos vt pꝫ ꝯsiderāti. ⁊ de oībus his medicis diuerso mō operātibꝰ ī casu fecit mētionē Ras in lr̄a. Primo laudauit ī prima ꝑte cāphorā dissolutā ī succo albedarogi: quā medicinā laudauit ⁊ ī hora egritudinis ⁊ ēt in ꝓseruādo. Cāphora ꝯstat q̄ est multū frida ⁊ stiptica: q: frida ⁊ sicca ī tertio. Et dicebat Auic. 2º cañ. caplō ꝓprio q̄ ꝓhibet cuz aceto fluxū fieri sanguis ex naribꝰ aut cū expssione dactiloꝝ īmaturorū. De albedarogi reperio apud auctores diuersas expōnes: alicubi dicit q̄ est cētinodia vel bursa pastoris vel poligonia: vel ab aliquibꝰ dicit q̄ ē basilicon maius. Sꝫ qūocūq̄ꝫ sit q̄libet talis medicina est stiptica. ⁊ Auic. enumerat eā īter medicinas valētes a ꝓprietate: ⁊ ita in casu ꝯuenit. tn̄ clarius habet q̄ sit basilicon: qm̄ istud ēt est medicamen Ras formalr̄ loco allegato vbi dixit: dico q̄ expertꝰ sum q̄ cāphora distēperata cū succo basilici cōis efficax est ad fluxuz sanguis: sumēdo exēpligr̄a tria vel quattuor grana cāphore ⁊ dissoluātur cū succo dicte herbe. Addit ꝯtinuando in lr̄a: Aut sumat gipsuꝫ qd̄ est friduz glutinatiuū ⁊ cinis carte de pāno. i. carte facte de pānis lineis ⁊ ēt cinis papiri ꝑticipās glutinatiōe ⁊ īfrigidatōe ⁊ galle stiptice multū: ⁊ sanguis draconis ēt fridus ⁊ glutinatiuꝰ ⁊ calx ad exiccāduz fortiter sꝫ sit modica in dosi ⁊ gezi ē virga pastoris ēt ē frida ⁊ stiptica. Addit q̄ oīa talia pulueriza ta naribus insufflent. De modo talis puluerizatōis dicetur infra loco suo: vel si nō placet talis īsufflatio ponit ingeniuz vt fiat liciniuz supple de pecia lini ⁊ supple īfusuz ī albumīe oui vel in aceto: postea inuoluatur in dictū puluerez ⁊ īmittatur in nares. Postea ponit vltimum remediū de localibus in virtute aut alumē iameni puluerizatum vt alcohol. i. subtilissime cum amilo vel amido eiusdē quātitatis. nā sua viscositate ⁊ infrigidatōe iuuat in cāu vt pꝫ ⁊ naribꝰ insufflet. De 2ª parte principalis capituli ponit ingenia ad diuersionē qn̄ localia non sufficiūt: vt qn̄ fluxus sanguinis fit vehemēter. s. vt ꝑꝑ rupturā artariaꝝ vel venaꝝ. Et dixit q̄ si adhuc vehementer manauerit superiores adiutorioꝝ partes apud ascellas cū stringa ligaꝫ coxe apud inguina ligent ⁊ testiculi silr̄ sunt ligandi ⁊ postea sup. remoueant dicte ligature ⁊ iterato fiant. Nā talis diuersio est absolute diuersio ⁊ nō euāo: ꝓinde addit ad maiorē intētōez diuersionis qn̄ sola diuersio sine euāone nō sufficit. Si vero passio inualuerit flōmetur cephalica eiꝰ sup. partis opposite. ⁊ hoc intelligat corpore stante pleno s̄m vasa magna: deinde ex parte de qua fit sanguis sup. ēt de cephalica. rō istius ordinis habita ē supra in cura sode. addit: Si aūt nec hoc mō restrictus fuerit magne ventose cū igne supponātur ventri ab ea parte de q̄ fluit sanguis. s. ꝓpter magis diuertere īmediate: vt exemꝑligr̄a si fluat a dextra nare ponatur ventosa supra regionē epatis. ⁊ si a sinistra supra regionem splenis. ⁊ si ab ambabus supra sumen. Ex hoc tn̄ ter. nō collige q̄ diuersio que fit cuz vētosa cuz igne ī restrictionē sanguis abūdantis sit efficacior: ī diuertēto q̄ꝫ flobothomia facta de ꝑte opposita vel de eadē: sꝫ bene veꝝ est q̄ succedētibus vētosis ad illas flōmias fit vna totalis diuersio. Utrū aūt medicus ī curādo ī fluxu sanguis prius debeat occurrere cū localibus dictis vt videt sonare Rasis ī textu q̄ꝫ cū diuersionibus. de hoc posuit. D. Mesue regimē ī caplō ꝓprio de cura fluxus sanguinis nariū cuz dixit: adiudicamus ꝓterea sꝫ sapiētiaꝫ vt si acuitas ⁊ īflāmatio sup. sanguis vincat sup. multitudinem modus primꝰ ꝓponat scd̄o: vt. s. priꝰ applicent localia q̄ꝫ fiant diuersiōes. Si aūt multitudo vincat aut multitudo ⁊ acuitas vincāt in sanguine s̄m sapiētiaꝫ: modi scd̄i ꝓponēda ē sup. opatio cuz diuersiōe. Et in hac diuersiōe posuit ordinē ēt Rasis ī 3º ꝯtinētis 2º caplō cuz dixit: dico q̄ cura huiusmodi efficax ē ad fluxū sanguis ex nare q̄ si corpus fuerit repletū insistendū est cū minutiōe: sin aūt liganda sunt duo adiutoria coxe aures ⁊ testiculi ad repletionē sanguis: ⁊ ponēde sunt vētose sup vētrez: qd̄ nisi mitigatus fuerit sufflāde sunt postea medicine: ⁊ sic pꝫ q̄ declarauit ēt ordinē in vsu eoꝝ. Jn tertia ⁊ vltima ꝑte capli ponit medicamē qd̄ vt dixit vehemēter valꝫ ad sanguinē ꝯstrigēdū: ⁊ ē medicamē causticū īponēdū cū licinio factū vt ifra. Sumat calx alba ⁊ leuis q̄ vtunt aurifices: ⁊ sepe naribꝰ īsufflet sine īterpollatiōe ⁊ liciniū ī albumīe oui linitū eas īuoluat ⁊ in naribꝰ imittatur: patet iuuamentū illius ex dictis supra ⁊ latiꝰ īfra dicet ī loco suo: ⁊ hec q̄ꝫ rū ad textuz sufficiāt.

Distinctiones.

Nunc expedito textualr̄ caplo ex ordine nr̄o. pº sumꝰ excusati de principali. s. de quid noīs ⁊ quid rei fluxus sanguinis nariū cū ex rubrica illud declaret: sed veniēdo ad scd̄m: vt de distinctiōibus ⁊ de speciebꝰ: sit hec pria distinctio posita ī principio capituli 5ª tertij

tertij de fluxu sanguis ex naribꝰ: dicit Aui. quidā fluxꝰ sanguinis fit subito: quidā distillās. s. ⁊ paulatim: ⁊ subito factꝰ: qdaꝫ velociter mouet̃ ⁊ cū impetu ⁊ saltu: ⁊ quidā mouet̃ cū velocitate fluēdo ⁊ nō cuꝫ saltu: quidā nō cū impetu nec distillādo: sꝫ quodāmodo labēs. Scđa distinctio quidā fluxꝰ sanguis ē creticus quidā nō creticus. ⁊ de cretico ē alia diuisio: ꝙ quidā est creticus factꝰ ī diebus īparibus: ⁊ quidā in diebꝰ paribꝰ: vt 3° 5° ⁊ 7° ⁊ huiusmodi. De nō cretico ēt est alia diuisio: ꝙ quidam ē cōtinuus: quidā interpollatus. Ultima diuisio que ēt colligit̃ de mēte. A. loco allegato: ꝙ quidā fluxus ē iuuatiuꝰ: ⁊ quidaꝫ nō iuuatiuus. nā dicebat. A. ⁊ cursus quidē sanguinis ex naribus ē ex dispōibus que ꝯferūt ⁊ nocēt sup. aliquotiēs. Et đ nocente etiā: quidā ē sup̱fluus: quidā diminutus. Ultima diuisio talis fluxꝰ: quidā ē īmediate pēdens ex venis ip̄ius nasi: ⁊ qdaꝫ ex venis dissemīatis ꝑ pāniculū: de quo supra īmediatū ad caruncul as māmillares: ⁊ quidā ē de venis alijs pāniculoꝝ cerebri: ⁊ etiā ex venis deferentibus nutrimentum ad ipsum cerebrum nutriendum.

Cause. Cause sunt tres ī genere: nā oīs fluxus vel tenet se ex ꝑte mēbroꝝ vel humorū vel virtutis: ⁊ maxime si talis fluxus fiat ex cā intrinseca. si ex ꝑte mēbrorū hoc faciat vel ꝓpter aꝑtionē poroꝝ venaꝝ: vel ꝓpter resudationē venaꝝ nō apertis poris: vel ꝓpter raritatem corꝑis vene vel pāniculi eius: vel ꝓpter rupturā ip̄aꝝ venaꝝ: vel vniuersalr̃ solutiōem. Ex ꝑte autē humoꝝ vel multitudo ē cā huiꝰ vel malitia cōplexionis. nam exhuberātia māe maxime sanguinee: aliqñ facit ad dilatationē poroꝝ: īmo alñ ad crepaturā venaꝝ ꝓpter extēsionez venaꝝ: qualitas ēt ip̄oꝝ humoꝝ. i. acuitas ⁊ caliditas pōt eē cā fluxus sanguis: q꞉ facit vt ꝯtentiua relaxet̃ ꝑterita a mala qualitate māe: ⁊ si ꝯiungat̃ ēt modus substātie in subtilitate vt plerūqꝫ euenit ꝑ purgationē colere reddit̃ fluxus sanguis narium: ⁊ ex ꝑte humoꝝ: ⁊ ex ꝑte virtutis debilitate: vñ nō abūdante mā nec humoribꝰ mala qualitate īfectis: aliquotiēs tñ ꝯtigit ꝓpter debilitatē cōtentiue: vt relaxet̃ sanguis a membris: ⁊ huius debilitatis cā pōt esse oīs malitia ꝯplexiōis ⁊ calida ⁊ frida sꝫ humida vtplurimū ī hoc cōcurrit. Aliquādo tñ malitia ꝯplexionis frigide extremalr̃ facit ad debilitatē cōtētiue: lꝫ moderata faciat ad cōfortationē eiꝰ. Et lꝫ ꝓpter extremā frigiditatem đbilitet̃ ꝯtentiua: qm̄ tñ ad eā sequit̃ īspissatio ⁊ coagulatio humorum raro ꝓpter illā cām sit fluxus sanguis: īmo ꝓhibetur: tñ plerūqꝫ pēdet ex sup̱fluitate humiditatis. ⁊ istū casuꝫ ego vidi in vna moniali in qua nō ex abūdātia humoꝝ: nec ab aliqua cā primitiua vt a casu vel ꝑcussione emanabat vndequaqꝫ sanguis: ⁊ ꝑ sputū ⁊ ꝑ nares ⁊ ꝑ vrinā. vñ ī prima pñtatiōe quasi ꝑ oia eūatoria vidi eductionē sanguis notabilis quātitatis: ita vt ascēderet vltra. xviij. libras ⁊ tñ erat exilis nāe ⁊ macilēta ⁊ flegmatica: tentaui ꝓ cura ꝓpter debilitatē solū ventosas siccas in spatulis ⁊ īmediate facta cutis ruptiōe implete sunt vētose sanguine: nolui nullo mō tētare flōmiaꝫ ꝓpter debilitatē: sed non hñs aliud ingeniū ad curā dedi tandē. ʒ. j. filonij ꝑsici cū timore: tñ ⁊ ꝑ dei gratiā de casu quasi desꝑato sanata est infra duas horas. Cāe vero remote sunt ēt primitiue: cāe tñ intrinsece tenētes se ex ꝑte motuū nāliuꝫ: vt est ira furor ⁊ siles aīales passiones: quibꝰ fit ebullitio in sanguīe: ⁊ euaporatio ꝯñter ad sup̱iora: vñ ista oīa possunt eē cāe fluxus. Et oēs cibi calefactiui īflāmantes humores: ⁊ maxīe si sint euaporatiui ad sup̱iora vt porri allea sinapis ⁊ cepe vina potētia aromata nō stiptica ⁊ odoramenta ex eis: ⁊ ex speciebꝰ incensiuis vt euforbij ⁊ similiū adducunt ad fluxū sanguis nariū. Motꝰ laboriosi ēt corporei ⁊ caliditas solis ⁊ reliqua que pñt inflāmare sunt cāe ad hoc ꝑ modū dictuꝫ. Et si cā fluxus fuerit malitia ꝯplōnis humide debilitātis ꝯtentiuā quecūqꝫ pñt augere humiditatez sup̱flue: oīa talia pñt eē cāe fluxus sanguis. ⁊ ita dicat̃ de alijs malitijs ꝯplonuꝫ preterquā de friditate ꝓpter cām dictā supra. Casus ēt aut ꝑcussio vel incisio cū ferro circa nares ⁊ frontē sunt đ cāis huiꝰ. Inspicere ēt res rubeas ⁊ cogitare de fluxu sanguis nariū disponūt ad fluxū huiusmōi. Et si vis plures cās potes ꝯhere ad fluxū sanguinis nariū colligēdo cas quas ponit Auic. 4ª quarti tractatu 2° de fluxu sanguis absolute ⁊ 10ª tertij de sputo sanguinis ⁊ 16ª de disinteria ⁊ ad illa loca recurres fm̄ ꝙ per me erit ordinatū in dictis locis ⁊c̃.

Signa. Ueniēdo ad signa. Signoꝝ quedā sunt ꝓnostica absolute: quedā ꝓnostica ad bonū: quedā ad malū ⁊ quedā demōstratiua ipsaꝝ causaꝝ. Signa ꝓnostica euētus sunt apparitio splēdoris quasi cādelaꝝ accensaꝝ circa oculos: declaratur ꝙ in spiritibus visiuis sūt ꝑmixti vapores ignei ⁊ ꝯñr declarat̃ euaporationē matericꝫ subtiliū ad caput ⁊ raptum subtilis sanguis ad caput ēt apertio lineaꝝ maxīe rubeaꝝ dicit Auic. hoc idē declarat. pruritꝰ ēt nariū precipue si iungat̃ rubori faciei ⁊ tensioni venaꝝ cū reliquis signis dñij sanguis: ēt si cū pruritu fuerit citrinitas coloris ⁊ ꝓpue veniēs post sodā hoc idē declarat. ⁊ fiet certior significatio si hec accidētia appareant in die cretica in morbis acutis ⁊ ꝓpue in pleuresi ⁊ ēt in ꝑiplemonia ⁊ in ap̄atibus colericis ⁊ sanguineis cerebri ⁊ epatis qm̄ ī his sepe accidere solet: qm̄ ī talibus acutis morbis est peccās colera pro parte saltē faciēs ebullitionē ī sanguīe paratos sursuꝫ euaporare ⁊c̃. Et ꝓprior ēt erit significatio si hec accidentia ꝯtingerint ī die cretica radicali vt ī septīa qñ ī die indicatiua illius vt in quarta aliquid de sanguine per nares emanauerit. Signa ꝓnostica ad bonū sunt si succedat fluxus creticus sanguinis ī die cretica ī morbis acutis vt supra maxime post signa digōis mā educibili ꝑ fluxū sanguis nariū: vt subtili calida existēte ē signū bonū: vt in ap̄atibus calidis cerebri: ⁊ in ap̄atibꝰ mēbroꝝ oīuꝫ supra diafragma: lꝫ ēt ap̄ata epatis ⁊ splenis possint aliqñ terminari ꝑ fluxū sāguis nariū: ēt ē bonū signū in crisi plēsis fluxꝰ sanguis nariū: ⁊ oīs talis fluxꝰ factꝰ nō ī die cretica radicali eligibilior est si fiat in imparibus q̃ꝫ in paribus

Et nota ꝙ lꝫ dicat Gal. 6° de accidēti ⁊ morbo ꝙ oīs fluxꝰ sanguis ꝑter mēstrualez dicit̃ eē ꝑter nām: nō tñ quilibet absolute est ꝯstringēdus neqꝫ simplr̃ malus: qm̄ talis fluxus creticꝰ nō est ꝑter nām simplr lꝫ sit ꝑter nām in gñe: nec est ꝯstringendus nisi sup̱fluat. Et ex hoc īfert̃ aliud ꝓnosticuꝫ ad bonum: ꝙ qñ appꝫet rubor ī facie ⁊ additio siue īflatio: ⁊ cū fluxum sanguis sequit̃ diminutio tumoris ⁊ equalitas coloris: ⁊ vbi prius erat pigritia ī motu sequit̃ habilitas: tūc declarat̃ talem fluxū eē iuuatiuū. Aliud signuꝫ ꝓnosticū: in variolis ꝑcipue ēt ⁊ ī morbillis fluxus sanguis nariū est crisis bona: vt pꝫ. Et de hoc dicebat Auic. caplō ꝓprio: Et fluxus quidē sanguis nariū crisis magna est ī egritudinibꝰ acutis multotiēs ⁊ ꝓpue ī eis q̃ sunt sicut variole ⁊ morbilli ⁊ ex aduerso. Signa ad maluꝫ: oīs fluxus ꝯtingēs ī virtute q̃libet debilitata ita ꝙ in declinatōe morboꝝ si fiat maxīe ꝑ viaꝫ resolutōis cū virtꝰ videat̃ resoluta: si sit sanguis fluxus malū significat. Aliud ꝓnosticū ad maluꝫ: ēt cū ad sanguis fluxū sequit̃ mutatio coloris ad liuiduꝫ vel obscuꝝ vel palliduꝫ semꝑ significat malum: ēt mutatio ad citrinitatē nō est simplr̃ bona: lꝫ nō sit simplr̃ mala. tñ ad malum videt̃ attestari: q꞉ fit mutatio ad citrinū: aut q꞉ est eūatus sanguis qui est frenū colere vltra q̃ꝫ oꝫ: ⁊ sic ignit̃ colera ⁊ tīgit̃ citrine ꝯtinue cutis. Uel aliter q꞉ eūato sanguīe notabilr̃ ⁊ q̃si sup̱flue: tunc a caliditate mēbroꝝ adurit̃ aliꝰ sanguis remanēs ⁊ ꝑ adustionē ꝯuertit̃ in colerā ⁊ sic tingit̃ ad citrinū: lꝫ dicit̃ ī corꝑe colerico patiēte causonidē fe. fluxus sanguis nariū aliqñ ꝯueniat ⁊ ad eūonez illius corpꝰ deducat̃ ad citrinū ⁊ minuat̃ febris: hoc nō ē simplr̃ bonū vt in ꝑcedentibꝰ dictū est. Aliud signū ad malum: ⁊ ē dñi Aui. eodē ca° dixit sic: ⁊ vlr̃ quidē ille ī quo sup̱fluit fluxus sanguis ex naribꝰ est fm̄ timorē debilitatis epatis ⁊ idropisis: ⁊ cū sup̱fluit fluxus ē timēdū de idropisi ꝓpter debilitatē epatis cōtingētez. Jō si ēt sequat̃ talis eūo ī fe. sinocha vel ī alio cū pñtia multi sanguis: tñ cuꝫ sup̱fluit est maluꝫ: qm̄ non semꝑ talis eūo est ꝯueniēs: q꞉ lꝫ sit cōferens. tñ ex quāto nimis eūat̃ est nocēs: qm̄ tantā eūonez virtꝰ nō semꝑ tollerare pōt. Et iō ēt in sinocha vbi fluxus eēt sup̱fluꝰ: q꞉ nō posset virtꝰ tollerare eēt restrīgēdus. Sicut ēt in aquosa idrope cū educit̃ aquositas cū instrō lꝫ educat̃ res ꝑter nām: q꞉ tñ fit resolutio ī virtute iubet̃ ne fiat nimis subito abūdās eūo ꝓpter virtutis resolutōez euitādaꝫ. Pro tāto dicebat Aui. in cañ. curatiuo: Cretici quidē ⁊ similis ei q accidit ex ip̄so. i. a nā via est vt non curet̃ donec restringat̃ sup. ꝑ seip̄ꝫ aut sentiat̃ casus virtutis: ⁊ ita vult ī cretico ēt cuꝫ cadit virtꝰ est cōstringēdus: q꞉ nō ꝯueniēs ⁊ ita īferat̃. Et ē vltimum pronosticuꝫ ad maluꝫ: qđ quādo superfluit sanguinis fluxus nariuꝫ ꝯtinuus vsqꝫ ad. xxv. libras est significatio mortis. Et de hoc dicit Aui. ⁊ scias ꝙ qñqꝫ viuit homo in fluxu sanguinis nariū vsqꝫ quo egrediant̃ ex eo vltīa. xx. libre ⁊ vsqꝫ etiā ad xxv. libras deīde morit̃. Fluxus ēt ꝯtingēs ex rupturis artariarum pāniculorū cerebri vel aliaruꝫ ex cōmuni doctrina auctoruꝫ non curat̃. Et expressit etiā Rasis in diuisionibꝰ in fine huiꝰ capituli postquā posuit curā huiꝰ fluxꝰ hoc idē dicit sic: ⁊ estimo ꝙ ille in quo hec cura valet sup. q̃ꝫ posuit ē ex ruptura venarū ⁊ nō artariarū. ⁊ dixit Aui. ꝙ ille qui ē ꝓpter ruptionē retis venaꝝ cerebri ⁊ artariaꝝ eiꝰ tenēdo li ⁊ expositiue ē fꝫ plurimū nō recipiēs curā. Signa demōstratiua cārum si sit ex exuberantia sanguinis ⁊ humorū manifestat̃ ex habitudine vt plectorica ⁊ grauitate motus ocio: ⁊ ēt ex vsu reꝝ gñantiū multuꝫ sanguinē maxime vini ⁊ dimissione flōmiarū vel eūationū sanguinearū al's fieri cōsuetarū: ⁊ sic de alijs signis repletiōis vidēdis scđa primi. Qđ si sit vitio humoꝝ merito qualitatis vt colirizitatē ī sanguine declarat̃ ex signis colere dominantibꝰ ī sanguine ⁊ ex parte coloris habitudinis totiꝰ: ⁊ ex parte vrinarum etiā ex colore sanguinis subtili claro ad citrinū declināte ī sanguine: declarat̃ ēt ex substātia cū priuatiōe ticture ad igneum ⁊ rubeū. Et si sit ex debilitate virtutis declarat̃ ex priuatione signorū malitie qualitatū maxime actiuarū ip̄oꝝ humorum ⁊ priuatiōe exuberātie eorū cū virtute laxa totius ⁊ plerūqꝫ est sanguis aquosus ⁊ distillādo vel fluendo leuiter emittit̃: vbi si sit ex multitudine cū pariodis. Signa quibꝰ distinguit̃ vtrū sit ex venis ve artarijs sunt. Si ex venis fuerit: sanguis ē rubeus magis ⁊ minꝰ clarꝰ ⁊ magis grossus: ⁊ si artarialis est subtilior ⁊ ad igneū magis accedens. Declarat̃ ēt ex exitu ⁊ motu eius ꝙ artarialis velotius exit q̃ꝫ venalis: ⁊ cū impetu ⁊ saltu quodā ꝓpter inclusionē spūum ⁊ titilationē eoꝝ ī eo sanguine artariali quāta mēsura nō reperit̃ ī venali: ⁊ ita si velocior emittitur ⁊ exuberanter: ⁊ interdū talis sanguis artarialis colligat̃ apparebit fm̄ partē spumosus. Et si sit subtilior venali ēt si fuerit ex pāniculis cerebri vtplurimū antecessit vehemēs soda vel ap̄a calidū cerebri vel casus ⁊ percussio supra caput vel frōtē lꝫ ēt aliquotiēs vapores acuti ab inferioribꝰ eleuati ad ītra venas vel artarias dictoꝝ pānieuloꝝ recepti possunt esse cā rupture venaꝝ vel arteriaꝝ. Et si cā fuerit vapor vel ventositas extendēs venas faciens rupturā precessit dolor extēsiuus sine grauitate ⁊ fit sanguinis emissio subita ⁊ repētina. Et si fuerit ex corrosione venaꝝ extant signa corrosiōis que īfra magis declarabunt̃ in ca° de ptisi ⁊ de sputo sanguis. Signa vero cretici sumūtur ex precessiōe egritudinū acutaꝝ ⁊ ꝙ in die cretica accidit ⁊ ex alijs supra positis de signis ꝓnosticis euētus ⁊ ad bo

nũ ⁊ ita signa vtrũ sit nocitiuus vel iuuatiuꝰ: sũt ẽt nota ꝺ his
que dicta sunt de signis ꝓnosticis ⁊ ad bonũ ⁊ ad malũ. Si/
gna vero causarũ extrinsecaꝝ vt nũquid ex caliditate aeris vel
ex sumptõe reꝝ calidaꝝ vel odoramẽto eaꝝ vel ex ĩpositõe reꝝ
rũpentiũ venas ad intra nares vel casu vel ꝑcussione ⁊ ex alijs
cognoscunt̃ relatõe infirmi ⁊ ex sensu vel manifestatõe ꝑcessio/
nis dictaꝝ causarũ cũ priuatõe aliaꝝ corporeaꝝ.

Cura. Ueniẽdo ad vltimũ vt de cura in ea stãt intẽtiones
multe. Prima intẽtio ẽ vniuersalis circa regimen.
Scđa intẽtio erit ad diuertẽdũ mãm fluentẽ. Tertia intẽtio est
ad poros venaꝝ vel ruptas venas principalr vniẽdũ ꝯstringẽ/
dum stipticandum: in qua intẽtõe sunt quinqꝫ spãles vt videbi
tur infra. Quarta intẽtio ẽ ad ꝯfortatiõeꝫ mẽbroꝝ vbi fiat vi/
cio debilitatis virtutis. Alia intentio ⁊ vltima est ad remotõeꝫ
accidentiũ cõtingẽtiuꝫ in fluxu sanguinis. Pria intẽtio igit̃
circa dietã ꝯplet̃ discurrẽdo ꝑ opposita cãis illius. nã si ĩ cã fue
rit latitudo poroꝝ ꝓpter caliditatẽ vel primitiuã extrinsecã vel
intrinsecã corꝑalẽ ex humore calido: cũ infrigidãtibus occuren
dũ est: ⁊ prĩo ex ꝑte aeris vt sit cauẽdum a mora in sole: ⁊ a locis
calidis: ⁊ ab igne: ⁊ a stuphis: ponat̃ in loco frigido corpus ⁊ ad
tenebrosum declinãs magis q̃ʒ ad lucidũ: vitet̃ exercitiũ ⁊ cor/
poreuꝫ ⁊ aĩale: ⁊ maxime membroꝝ suꝑioꝝ: ⁊ ꝓinde masticatio
est ĩ hoc casu nociua: ⁊ silr vociferatio maxime alta: ẽt motꝰ ani
males maxime ꝯuertũt ad suꝑiora: ⁊ sic habilitãt ad fluxũ: vi/
gilie etiã suꝑflue nocẽt: nõ tñ somnꝰ ꝓfundus iuuat qm̃ ꝯuertũ
tur vapores ad ĩtra simul cum spiritibꝰ: ⁊ sic faciũt ad ĩflãma/
tionẽ. Debet ergo somnꝰ eẽ ĩterpollatꝰ. Inanitio ẽt nimia no/
cet ꝓ quãto inflãmat: nec ẽ fiẽda inanitio artificialis cuꝫ medi/
cinis laboriosis nec cuꝫ clisterijs leuiter educentibus: qm̃ talia
agitãdo mãs si fortiora fuerint inducũt ad fluxũ sanguĩs. Leni/
tio tñ vẽtris necessaria est qm̃ plerũqꝫ in casu ꝯiungit̃ vẽtris sti
pticitas: ꝑcipue cuꝫ sanguis abũdat ꝓpter nãm fieri au arã: sꝫ
ĩponant̃ clisteria modo suaui magis quo fieri possit sine motõe
corꝑea. Cibaria sint frida ad viscosum ⁊ ad flegmaticũ aliqualr
inclinãtia: ⁊ ꝺm hoc vitent̃ carnes ⁊ maxime auiũ calidaꝝ. ⁊ si
aliquãdo ꝓpter virtutẽ sit ĩdigentia ĩpaꝝ sint carnes viscosita/
te ꝑticipãtes vt vitelloruꝫ gñationi ꝓpinquoꝝ: ⁊ porcorum vel
agnoruꝫ ⁊ ĩpoꝝ eligant̃ carnes musculose neruose notabilr de/
cocte: nec aliquo mõ sint assate sꝫ sint elixate cũ modicissimo sa/
le vltimata decoctiõe: ⁊ cuꝫ vino granatoꝝ fiat zelatina cũ co/
ralis dimittẽdo spẽs maxime crocũ cinamomũ ⁊ piper. Ualent
ad hoc pisces ⁊ viscositate maxime ꝑticipãtes: vt tenche ãguil/
le ⁊ huiusmodi. Ualet caseus recẽs modicissimi salis: lac recẽs
decoctũ: amiliuꝫ: panicũ: furmentũ: decocta spelta: far: farina
fabaꝝ: ⁊ farina lẽtiũ. ista oĩa glutinatiua exñtia plurimũ iuuãt.

De ouis nõ est dubitatio ꝙ albumĩa ouoꝝ ꝯueniũt: sꝫ de vi/
tellis vbi ꝯiungeret̃ multitudo sanguĩs eẽt timor in vsu coruꝫ.
Aui. tñ in caplõ ꝓprio laudat oua elixata ei qui ꝑparat̃ ad fluxũ
sanguĩs nariũ ꝓpter colerã sanguĩs sui: ⁊ hoc sup. intelligat̃ si
ꝑparent̃ cuꝫ acetosis: ⁊ est ex viscositate aliquali ĩpoꝝ ouorũ: ⁊
ꝓinde acetosa cũ quibꝰ debẽt rectificari ne ĩflãment̃: debẽt eẽ
acetosa remisse acetositatis: vel acetositatis ad stipticũ declinã
tis: vt est agresta ⁊ vinũ granatoꝝ acetosoꝝ: ⁊ nõ acetosa ace/
tositate acuta. nã de eis cõtinuãdo in tex. dicit Auic. acetosa tñ
q̃nqꝫ nocent patiẽtibꝰ fluxũ sanguĩs nariuꝫ: ꝓpter incisioneꝫ ⁊
subtiliationẽ que ẽ in eis. Et hoc bene nota: ⁊ posset etiam dici
ꝙ lꝫ vitelli ouoꝝ tremuli nõ ꝯueniãt: qꝛ gñant sanguinẽ subti/
lem euaporabilẽ: ⁊ ꝓportionatissimũ gñationi sanguis subtilis
vt Aui. ĩ de viribꝰ cordis: ⁊ ita sit ipsoꝝ exhibitio aliqualr ve/
rẽda: tñ si sint indurata qꝛ tunc ꝑstant nutrimentũ grossum: in
casu possꝫ ꝯuenire: sꝫ si sint tremula nõ auderẽ. ⁊ si cibaria de/
coquantur in aqua ferrata vel calibeata acquirunt quandã ꝓ/
prietatem in constringendo conuenientem. inter herbas valet
portulaca singulariter: plantago: paruꝫ solatri: lactuca: spina/
chia: ac omnia olera ad frigidum ⁊ siccum ⁊ humidum ⁊ gros/
sum declinãtia. ⁊ de cibarijs a ꝓprietate valẽtibus sunt cere/
bella gallinaꝝ vt posuit Mesue: ⁊ alij auctores in hoc ꝯcordant
quasi vlr oẽs. Inde dicit Auic. ĩ caplõ ꝓprio ĩ cura fluxus san/
guinis: ⁊ ꝯgregatio quidẽ experiẽtiũ estimat ꝙ cerebella galli/
naꝝ sũt ex melioribus cibis: imo ex melioribꝰ medicinis ei q hꝫ
fluxum sanguinis nariũ ex casu vel ꝑcussiõe. veꝝ opꝫ vt ex eis
plurimũ sumãt aut fiat vicibus ꝯtinuis. ⁊ 2° cañ. laudant̃ ꝓprie
in fluxu qui fit a velaminibus cerebri. De potu aũt dicat̃ ꝙ
vinũ reglr ẽ dimittẽdũ qm̃ ipsũ nocet vt dicit Auic. ĩquãtum
exiccat sanguinẽ lꝫ aliquotiẽs iuuet ĩ virtute defecta ꝓ quãto
ꝯfortat ⁊ viuificat sed sit paꝝ: ⁊ paꝝ permixtũ cũ aqua calibea/
ta ⁊ sit ꝑonticũ ⁊ in substãtia grossũ mixtũ vt supra vel cũ aqua
decoctõis dragãti ⁊ masticis ꝺm intẽtiones diuersas: loco potꝰ
vini valent alique aque sublimate vt portulace plãtaginis vel
acetose cũ zuccaro albissimo vel iulep rosato vel sirupo ꝺ ribes
vel cũ simplici mina citonioꝝ: aqua ẽt decoctõis prunoꝝ tama
rindoꝝ iuiubaꝝ dicit Auic. ꝙ generãt sanguinẽ turbidum. i.
grossuꝫ. ⁊ si nõ sint frigide nã ponunt̃ in hūe tempate ĩ actiuis.
ẽt in potu valꝫ vinũ granatoꝝ berberoꝝ citonioꝝ vel ꝺ rob ci/
tonioꝝ. valet succus citonioꝝ inspissatus cũ zuccaro vel aliqđ
huiusmodi. Et si fuerit cã fluxus alia a dicta de cãis dictis su/
pra: vt exẽpli grã laxitas ab hũiditate ⁊ ĩpotẽtia ꝯtentiue: tũc ĩ/
tendẽdũ ẽ cũ ꝯ̄rijs: vt cũ magis ad siccũ declinãtibꝰ nõ sic fri/
gidis: ⁊ sic assata magis ꝯuenirẽt ⁊ in ceteris semꝑ occurrendo
cũ ꝯ̄rijs ⁊ cũ obuiatõe causaꝝ facientiũ ad id de quibꝰ supra di
ctum ẽ. tñ semꝑ aduerte vt nutrimentũ declinet ad grossũ ⁊ vi/
scosuꝫ aliqualr ne reddat̃ mobilis sanguis ⁊ ꝯ̄r sursuꝫ educibi

lis per nares. ⁊ hec sufficiant quãtũ ad regimẽ ĩ dieta. Ordi/
nata dieta sequit̃ 2ª intẽtio que ẽ vbi non sit creticus de diuer/
sione euacuatiua que ꝯplet̃ vt statiꝫ dicet̃. Dico signãter si nõ
sit creticus: quĩ dixit Auice. in pricipio cure ⁊ vlr oẽs auctores
ꝯsentiũt ꝙ cretici ⁊ similes illi qui accidit ex seipso via ẽ vt non
curet̃ donec stringat̃ sup. per seipsũ aut sentiat̃ cãus virtutis
sup. ex co. nã tunc necessaria sit curatio cũ intẽtionibꝰ dicẽdis.
Primo de diuersione euacuatiua que ꝯplet̃ pº per flõmiã nisi
sit aliquid ĩpediẽs. Nã de hac dicit Aui. ꝙ flõmia ẽ melior res
qua curat̃ fluxus sanguĩs nariũ. Sed circa flõmiã illam ⁊ ad
cõem doctrinã oĩs fluxus sanguĩs ex naribꝰ sũt plura ꝯsiderã/
da. Nã Auic. videt̃ innuere ꝙ fiat flõmia ex eadeꝫ parte alibi ꝙ
fiat de cephalica. Mesue aũt dicit ꝙ fiat ex opposito: deide de
eadẽ parte. Breuiter dicat̃ ꝙ ĩ principio ⁊ precipue stante reple
tione fiat prĩo ex opposito ⁊ sit minuta: ꝙ si corpus nõ sit reple/
tuꝫ ⁊ occurramus non ĩ pricipio fluxus tunc fiat flõmia ex eadẽ
parte. ⁊ corꝑe ẽt magis minorato fiat flõmia de cephalica eius/
dem lateris: ⁊ fienda ẽ primũ cũo de vena cõi tandẽ per saphe/
nas stante maxĩa replõne. Et dicit Auic. ꝙ aliqñ ẽ fiẽda flõmia
vsqꝫ ad sincopiꝫ. hoc intelligitur qñ fluxus ẽ vehemẽs ⁊ in cor/
pore ꝯstantis virtutis per naturaꝫ: ⁊ in quibꝰ illa põt fieri repa
rabilis vt in corporibus sanguineis ⁊ multe carnositatis ⁊ iuue
nibꝰ ⁊ robustis. nã fortior ẽ ĩ restrigẽdo ipsa nãqꝫ vt dicit Aui.
cũ adducit ad sincopiꝫ sedat statiꝫ: ⁊ hoc maxime conuenit vt
dictũ ẽ in fluxu sanguis nariũ vehemẽtis velocitatis. ĩmo ad/
dit Aui. oꝫ vt succurrat̃ ĩ hora. i. statiꝫ sup. cuꝫ tali flõmia cum
sentit̃ vehemẽtia fluxꝰ sanguĩs nariũ ⁊ velocitas eiꝰ anteq̃ꝫ ca/
dat virtus vñ sup. fieri possit sincopis reꝑabilis q̃ in debili vir/
tute ꝓbabilr nõ eẽt reꝑabilis ꝑꝑ cãm alias a me exꝑssaꝫ. Mo/
dus aũt quo talis sincopis iuuat est: Nã qñ corpus ad sincopiꝫ
reducit̃ spũs ꝯuertunt̃ ad cor simul cũ sanguĩe ⁊ sic diuertunt̃
a via nariuꝫ ⁊ corpꝰ totũ ĩfrigidat̃. ⁊ ad hãc flõmiã ad sincopiꝫ
ducentẽ laudauit Auic. flõmiaꝫ vene cephalice vel vene spatu/
laꝝ. i. vene ĩter spatulas q̃ est posteriꝰ: qm̃ vt dixit est magis vl
tima: qꝛ ꝓhibet sanguinẽ eleuari ad caput: de qua flõmia nõ ĩ/
uenio dictuꝫ ab alio: nõ est dubitatio si sit vena manifesta ĩ dor
so notabilis cũ sit hñs originẽ a vena chilis ⁊ hñs colligãtiã cũ
venis nariũ quin ipsa sit apta iuuare singulr. sꝫ qꝛ cõiter illa ve
na nõ apꝑet exteriꝰ: iõ cõiter auctores de ea nõ faciũt mẽtõeꝫ.
sꝫ si ĩ aliquo corpore ĩnotesceret: optimi eẽt iuuamẽti. Nã etiã
aliqua sunt corꝑa quoꝝ artarie nõ manifestant̃ circa brachiuꝫ:
ita vt aliquotiẽs medici nõ possint ꝑcipere pulsuꝫ: vt ego vidi ĩ
quoddã doctore neapolitano q me decepit ĩ ꝑtãndo brachia: ⁊
in nullo ꝑcipiebat̃ pulsus sicut si fuisset mortuꝰ: ⁊ ita silr eẽ põt
de alijs venis aliaꝝ ꝑtium que aliqñ manifestant̃ ⁊ aliqñ occul/
tant̃. ⁊ ꝓ tanto forte ꝑticulare experimẽtũ vidit Aui. de illa ve
na. Qđ si fluxus nõ sit magnꝰ sꝫ paulatiꝫ factꝰ: tunc fiat flõmia
paulatiꝫ vicibꝰ ꝯtinuis: qꝛ multiplicatio numeri melior tunc est
q̃ꝫ multiplicatio q̃ntitatis: qꝛ sufficit sola diuersio ⁊ nõ ẽ neces/
saria cũo. ⁊ in hoc semꝑ sit cautela vt a pricipio fiat flõmia duꝫ
virtꝰ est ꝯstans fluente sanguĩe vt dictũ est. In corporibꝰ aũt
ĩ quibꝰ ꝓpter cãꝫ aliquã nõ põt fieri flõmia fiat diuersio aliter
vt ventosatões ligature facte ĩ extremis adiutorioꝝ in brachijs
versus spatulas ⁊ ẽt versus ĩguina: qꝛ ꝓpter illoꝝ locoꝝ dolo/
reꝫ fit diuersio sanguĩs. in hoc ẽt valent ventose sub poplite ⁊
apud cauillas: ligatura ẽt testiculoꝝ ĩ viris multũ iuuat. Etiaꝫ
dicit Gal. ĩ 3° deceꝫ tractatuũ ꝙ exercitiũ pedum ⁊ strictura
manuũ iuuat: tñ vt ꝑdictuꝫ est verẽdus est qlibet motꝰ laborio
sus totiꝰ: qꝛ ꝑ cuꝫ disponunt̃ mãc ad motũ sursuꝫ. sꝫ Aui. 4ª pri
mi ĩ divertẽdo ponit ꝙ habeat̃ aliquid põderosuꝫ ĩ manu ĩ cor/
pore nõ parato ad flõmiaꝫ: ⁊ ꝯtinue mouẽdo illud põderosuꝫ fit
ꝯuersio sanguĩs ad ĩferiora. Hec tñ ĩtentio de diuersione q̃ di/
cta est regulet̃ ꝺm cañ. Mes. positũ supra circa textũ vt. s. cum
multitudo sanguĩs vincit: aut multitudo simul ⁊ acuitas vin/
cant: ista ĩtentio de diuersiõe est ꝓponẽda. Sꝫ si acuitas ⁊ ĩflã
matio vincãt supra multitudinẽ: tunc prius oꝫ vt ĩtendamꝰ cuꝫ
alterãtibus malaꝫ complexionẽ ⁊ auferunt acuitateꝫ sanguinis
de quibꝰ dictũ est supra partiꝫ in dieta ⁊ partiꝫ ĩfra videbit̃ in
duabus intentõibus sequentibꝰ. Et hec tota ĩtentio de diuer/
sione etiã ducente aliquotiẽs ad sincopiꝫ posuit Gal. in 5° de
ingenio sanitatis caplõ quinto: ⁊ est bonuꝫ caplm ad istaꝫ ma/
teriaꝫ dixit: Fluxus auteꝫ materie loquens de fluxu sanguinis
cessat aut veniẽte sincopi aut cũ materia ad opposita loca extra
hitur aut de vno loco ad aliuꝫ mutat̃: addit aut cũ totũ corpus
refrigerat̃ ⁊ maxĩe mẽbrũ scissure. Et ita ꝯñr alia succedẽs in/
tentio ẽ ad vniẽdũ poros venaꝝ dilatatos vel ꝑtes ruptas ve/
naꝝ ⁊ ꝯstringendũ ⁊ ĩgrossandũ sanguinẽ ⁊ ĩfrigidãdũ ne flu/
at. Et hec intẽtio diuidit̃ ĩ duas qm̃ ꝯpletur ⁊ per extrinsecꝰ ap
plicata ⁊ intrinsecus ⁊ vtraqꝫ cõplet̃ per quinqꝫ principalia ge/
nera medicinaꝝ ꝺm ꝙ quinqꝫ iuuãt de quibus dictũ est circa
lrãm. Et hic breuiter ꝯmemorabit̃ qm̃ quedã sunt glutinatiua
quedã stiptica: quedã infrigidãtia vel mortificantia: quedã cau
terizatiua: quedã a ꝓprietate hoc faciunt. Glutinatiua vt fari
na molẽdini tela aranea bolus ar. mucila. psilij. Quedã stiptica
vt galle rose ⁊ semina eaꝝ mirthi giptiũ lapis ematites. ⁊ talia
stiptica quedã cauterizatiua vt alumẽ arsenicũ attramẽtũ flos
eris colcotar. Quedã a ꝓprietate vt cerebella gallinaꝝ de qui/
bus dictũ ẽ in dieta. vñ quãuis cura hoꝝ nõ sit nisi vnio quo/
dãmõ: per ꝓprietatẽ tñ ⁊ per glutinationẽ ⁊ viscositatẽ aliquid
sistitur per huiusmodi cerebella: sed sit coꝝ vsus frequẽs. Ualꝫ
stercus asininũ: vꝫ succus porri a ꝓprietate vt vult Mesue. ẽt
hoc attestat̃ Auic. 2° cañ. ĩ areola mẽbroꝝ capitis. Et Rasis ẽt
dicit

dicit ꝙ succꝰ porri cuꝫ aceto accerrimo ⁊ puluere thuris ē meli
or res que dici possit ad sistēdū fluxum sanguinis nariū. laudaꝛ
licium singlr. vnde Gal. in 3º. x. tractatuū dixit: si ī succo po/
ligonie ⁊ licio distēpereꝛ de puluere thuris siue olibani multuꝫ
iuuat: ēt cāphora valde iuuat. acetum ēt ad ifrigidādum dicit
Mesue valet. ⁊ ē hoc mirabile maxie in ifrigidādo. Aliqñ ergo
intendimꝰ cū his exterius applicatis glutinatiuis ⁊c. alumē va
let maxie iter cauterizantia: sed vna regula obseruetur que ēt po/
sita ē circa tex. ꝙ applicatio medicinaꝝ glutinatiuaꝝ ⁊ stiptica
ruꝫ ē magis ꝯueniēs q̄ꝫ medicinaꝝ ifrigidātiū ⁊ cauterizātiū.
imo dicit Mesue ꝙ ē timendū ī cauterizatiuis: qm̄ magnificāt
vulnera qꝛ fit crusta: ⁊ cū remouetur fit vlceratio maior: ⁊ inde fit
fluxus postea maior: etiā infrigidātibꝰ dubiū ē ꝺ mortificatōe
mēbroꝝ. nā vt dixit he medicine aliqñ moribūde fiūt sup. ꝯge/
lādo spūm ⁊ extinguēdo calorē vite. Jō ēt Auic. memor istius
ponit timorē in multū ifrigidādo caput in hoc casu: qꝛ aliqñ cō
gelatur sanguis circa pāniculos cerebri ⁊ ducit ad maxima nocu
mēta aliqñ ad apoplesiā vt sunt aliqui qui tenēt pānū lineū ifu
sum ī aqua frigida circa collū. ⁊ in hoc ē maximꝰ timor: qꝛ ali/
qñ ꝯstringuntur vie medie iter cor ⁊ ipsū cerebrū: iō bñ aduertatur.
Nā hec sunt verba Auic. ī cura fluxus sanguis nariū: ⁊ nō oꝫ
vt sit supfluitas ī effundēdo aquā ifrigidatōis vehementis: vel
sup. aliꝺ forte ifrigidās nō applicetur. fortasse eim vt dixit coagu
labit sanguinē ⁊ ꝯgelabit ipsū in pāniculis cerebri. Melior igitur
cura ē que fit per glutinatiua vel stiptica vel cū his que a ꝓprie
tate valēt. veꝝ est ꝙ qñ ista nō ꝓsunt ī corꝑe forti vt dictū est:
possumus ad fortiora ꝓcedere. ī hoc tñ ē seruādus cāu. Mesue
dixit sic: verificatores vero qui oꝑantur fm sapiētiā ꝯgregant ex
diuersis diuersaꝝ intētionū: ⁊ ꝑficiūt ex eis vnū hñs virtuteꝫ
subtiliatiuā: carēs suspitōe ex his que timentur. Jste tñ medicine
que exterius sunt applicande diuersis modis ⁊ ingenijs appli/
cātur. nā qñqꝫ applicantur sub forma embrocatiōis: nō tm̄ supra
caput: sꝫ supra totū est de sparsiōe multe aque frigide: aliqñ in
formā licinioꝝ siue tentaꝝ imponēdaꝝ itra nasum: aliqñ ꝑ viā
odoramenti: aliqñ ꝑ viā insufflatiōis pulueꝝ: aliqñ ꝑ caputpur
gia attrahēda ꝑ nares: ⁊ aliquādo cū linimētis ⁊ emplastris ex
terius applicatis. de hoc tamē qꝺ dicitur ꝙ applicantur infrigidā/
tia ꝑ modū embrocatiōis: nō tm̄ supra caput: sed ēt supra totū.
posuit Gal. 5º de ingenio sanitatis caplo 6º vbi ponit curā flu
xus sanguis ꝓpter rasurā ⁊ resudationē notatuꝫ multū singu/
lare in ista mā: ⁊ credo ꝙ ideꝫ Aui. accepit sniam supra allegatā
dixit sic Gal. ꝙ aūt sup mēbrum de quo fluxus fit exterius:
apponitur vel cuꝫ refrigeratiuis vel cū stipticis exñs absolute nō
laudo sicut quidā medici faciunt ī hoc loco errātes: cū aliquā/
do nostre intētiōi ꝯtraria sint: eo ꝙ sanguinē ad interiora cor/
poris remittūt: ⁊ interiora venaꝝ replentur. addit: quosdaꝫ enim
hoies noui sanguinē ex pulmone excreantibꝰ emittere: qui cuꝫ
eoꝝ pectora frigidis ifrigidarentur nimiū lesionis incurrerūt: silr
quidā alij stomacho sibi refrigerato nimis lesi sunt: sicut etiam
sanguine de naribꝰ fluēte caput īfrigidari multotiēs nocet. ad/
dit ꝓpter hoc indico tibi vt absolute nō ifrigides circūstantia
fluxus sanguis: nec ēt indefinite nec ī oī tpe: sed mutato iā san/
guine de loco ad locuꝫ: verbigratia si sanguis fluit de naribus
prius minuas venas sicut dixi: ⁊ fricabis manus ⁊ pedes: prius
exprimes eas: deinde vētosas in latere ponas: post hoc nō festi
nes medicinaꝫ supra caput ⁊ frontē imponere: nisi priꝰ sanguis
vertatur ad opposita loca. ⁊ bene nota istā sniaꝫ in hac mā. Jn
applicādo tñ pulueres dicūt Mesue ⁊ Aui. ꝙ oꝫ vt sint illi pul
ueres tritissimi vt melius adhereāt: ⁊ debēt nasus ꝯstringi vt
retineatur puluis parietibꝰ nasi: ⁊ attrahatur anhelitus ꝑ os nō ꝑ
nares in illo casu: verbigratia ꝯficiēdo puluerē vt infra. ℞. thu
ris boliarmeni sanguis draconis rosaꝝ karabe myrtilloꝝ añ.
ʒ. s. cāphore. ʒ. j. puluerizentur subtilissime: ⁊ insufflentur intra na/
res. Et si volumus facere pēsariū cū his pulueribus ponatur suc
cus porri vel burse pastoris cuꝫ eis: ita incorꝑato cum pāno li/
neo iuuoluatur ī dicta mixtura ⁊ iponatur intra nares: ⁊ teneantur
nares clause: vt dictū ē. Et laudat Aui. ⁊ ēt a reliqs cōiter lau/
datur liciniū de pāno lineo ⁊ submergatur in encaustro ⁊ pulue/
rizetur desup dragantū: ⁊ ē spēs vitrioli: deinde mittatur ī na/
suꝫ: vel sumatur succꝰ folioꝝ vrtice ⁊ colcotar: ⁊ pili leporis: ⁊ ster
cus asini siccum aut humidū: ⁊ succus porri ⁊ olibanū: ⁊ fac ex
eis tentaꝫ ⁊ pone in nasum vt supra dictum est. possunt ēt fieri
puluis ⁊ liciniū cuꝫ papiro cōbusto: ⁊ corticibus ouoꝝ ꝯbusto/
rum: ⁊ corticibus granatoꝝ cuꝫ licio: ⁊ si placet incorꝑare adde
de succo porri vel plātaginis vel portulace vel albumine oui. ⁊
hic semꝑ nota ꝙ quādocūqꝫ alia inijciuntur ī nasuꝫ semꝑ ꝯuenit
vt dicebat Aui. vt aliquid in ore teneatur: ⁊ si teneat aquā fridā
multū iuuabit ī casu duplr. Primo qꝛ ꝓhibebit euaporatiōeꝫ
ifrigidādo meatꝰ ꝑ quos fit euaporatio. Scꝺo iuuabit qꝛ si ali/
quid de medicia iniecta ī nares trāsibit ad intra os: nō ꝑueniet
ad stomachū vel pulmonē sed simul cum aqua possit emitti. Ex
hisdē pñt fieri epithimata ⁊ empla supra frontē ⁊ nares. pōt ēt
fieri euaporatio vt de succo stercoris asini qꝺ sit recens: ⁊ si non
sit recens vt possit euaporare aspergatur aceto calo vt euaporet.
Laudatur ēt multū stercus porcoꝝ ad istā intētionē siue ab intꝰ
euaporatū siue ab extra applicatū in forma emplastri supra na/
suꝫ. Et dicit Gerardus vidi ꝙ stercus asini restrinxit fluxum
emoroidaꝝ superfluū ⁊ mēstruoꝝ si ponatur supra pectinē ī mu/
lieribus. De hoc ēt dicit Diasco. ꝙ stercus asininū siccū ⁊ re/
cens insufflatū in nares ⁊ ēt odoratū stringit fluxū sanguis cuꝫ
virtute. Ualet ēt ad euaporationē si capiatur lapis molēdini ⁊ in
eo calefacto aspergatur acetū: ēt lapis a quo ducitur ignis si asper/

gatur aceto valet. possunt ēt fieri epithimata supra frontē ⁊ tim
pora cū succo plātaginis ⁊ decoctōe gallaꝝ ⁊ balaustie ⁊ folioꝝ
pirroꝝ ⁊ nespiloꝝ cū modico aceti. ⁊ pōt fieri linimētū cū oleo
mirthiloꝝ ⁊ citonioꝝ icorꝑatis cū bolo armeno ⁊ modico aloes
⁊ pilis leporis ⁊ intra nares ⁊ extra. Et qñ ista nō sufficiunt in
corpore forti fiat tēta ex vitriolo adusto ponēdo duas ꝑtes ipiꝰ
⁊ partē oppij ⁊ ē fortissimū. Si ēt sumatur alumē cū oppio nō mi
nus valebit: tñ ita oppiata sunt suspecta approximata interius:
vt supra dixi circa textū. Per intrinsecus aūt valēt que dicta
sunt supra ī regimine vt sirupus ꝺ mirthis rob de citonijs rob
rosatū citonia ꝯdita. Ualent ēt trocisci de terra sigillata si exhi
beatur. ʒ. j. ipsoꝝ cū. ℥. iiij. aque plātaginis vel portulace. ⁊ tro/
cisci ꝺ karabe sūt adhuc fortiores eis ⁊ pñt icorꝑari cū zuccaro
ro. āntiquo ⁊ cū diacitoniten ⁊ cū diadraganto si placet ī forma
ꝯfectōis. ⁊ si volueris copiā hoꝝ videbis ifra ī cura sputi san/
guis: ⁊ cū his ēt ꝓ ꝑte ꝑficitur. Alia itētio q̄ est ad hūores alte/
randos: qꝛ aliquādo ē colera dñans ⁊ facit ad fluxū sanguinis:
⁊ tūc est intētio ad ifrigidādū cū sirupo de granatis: ⁊ fiat edu/
ctio cuꝫ mirabolanis citrinis: ⁊ de eis fiat potio. posset etiā ex/
hiberi aliquid de reubarbaro ⁊ cōburatur ⁊ fiat efficatius ad istā
intētionē. Facta aūt mūdificatiōe ꝯfortentur mēbra. ⁊ in hoc va/
let trifera ex arte fenonis cū limatura ferri: ēt trifera minor ⁊ tri
fera saracenica: ⁊ valent pillule de bdelio. Ultimate qñ ē etiam
intētio ad stupefaciēdū iuuat filoniū ꝑsicum. ʒ. j. cū aqua plan/
taginis: exterius etiā epithimetur cor ⁊ epar cū infrigidātibus ⁊
ꝯfortantibꝰ appropriatis. Demū succedit alia intentio circa
accidētia q̄ ꝯsequūtur: ⁊ ꝑcipue fluxus sanguis ad intra stoma
chum vel pectꝰ ꝑ colatoriū ⁊ per meri ⁊ ꝑ cānaꝫ pulmonis: qm̄
hoc accidēs est multū timorosuꝫ. Jō dicit. A. ⁊ oꝫ vt obserues
ne dimittatur aliquid eius descēdere ad vētreꝫ ⁊ insufflet stoma/
chū ⁊ debilitet pulsuꝫ ⁊ exiccet sincopim. nā sanguis cum coa/
gulatur inducit nām veneni frigidi: ⁊ iō caput inclinetur ad exitum
istius sanguinis ne iteriꝰ recipiatur nec dormiat patiēs tꝑe fluxꝰ
valet retētio cāphore in ore. Si aūt cognoscitur ꝙ fluxerit aliqd
de sanguīe ifra decoaguletur sanguis ⁊ cognoscetur coagulatus ex
accidētibꝰ illiꝰ vt ex iflatione stomaci ⁊ diminutiōe pulsus vel
casu eius ⁊ aliquotiēs sincopi: ⁊ tunc ad decoagulandū singulr
valet coagulū leporis ⁊ edi. Sꝫ ī hoc nota q̄ꝫtū ad dosim nolli
transire. ʒ. j. detur media. ʒ. vsqꝫ ad. ℈. ij. naꝫ tanta est vix co/
aguli exiccādo ꝙ penetrat vsqꝫ ad ꝓfunduꝫ membroꝝ: ⁊ ideo
male ē in his qui audēt vsqꝫ ad. ʒ. ij. dissoluatur coaguluꝫ cū ace/
to. valet oximel ꝑ seipꝫ. Laudāt diacurcuma ad discoagulādū
sanguinē. Sꝫ si sit mā liquefacta ꝙ cognoscitur ad remissionē ac
cidētiuꝫ: tūc educatur ꝑ vomitū vel cū clisteri cōi ⁊ decoctōe reꝝ
magis calidaꝝ q̄ꝫ fridaꝝ vt cuꝫ decoctōe aneti camomille mel/
liloti. Scꝺm vero accñs vt frequētissime ꝯtingēs ad exube/
rātiaꝫ fluxꝰ est virtutis ꝓstratio ī qua oꝫ vt viuificetur virtꝰ cum
cibis restauratiuis ⁊ odorabilibꝰ q̄ nō sint calida. Et ī hoc valēt
a ꝓprietate cāphora costus squinātuꝫ. nā iste medicie hñt vim
ꝯstringēdi ⁊ ꝓhibēdi fluxuꝫ sanguis simul ⁊ ꝯfortādi reficiantur
cuꝫ cibis ꝑdictis. ⁊ ī his valet lac qꝛ coagulat. ⁊ in reliquis ob/
seruetur dicta q̄ dicta est supra ⁊ q̄ dicetur in dicta tisicoꝝ ⁊ sinco/
pis ⁊ colerice passiōis. Et qm̄ aliqñ apata capitis cala ⁊ mul/
ti alij morbi acuti ꝯueniēter terminantur ꝑ fluxuꝫ sanguis nariū
quasi a nā nō fiat ⁊ sint signa futuri fluxus: tūc ꝓuocetur fluxus
sanguis nariū vt ispiciēdo rubea ⁊ fiat attētio in ꝯsideratōe ru.
fiat fricatio itra nares cū vngue āmouēdo aliquā crustulaꝫ vel
soluēdo aliquā venulaꝫ circa ꝑteꝫ superiorē nasi. qꝺ si digitus
nō possit vsqꝫ ad suꝑiora attigere fiat fortis cōtio nasi ⁊ capiantur
sete equoꝝ vel porcoꝝ grosse ⁊ ligentur ī ligno circa vnuꝫ extre/
muꝫ: ⁊ circūuoluto ligno ꝑ nares fm illud extremū ī quo sunt
sete extēse rūpentur ora venaꝝ. Etiā herba q̄daꝫ quā cauriolā ap
pellāt q̄ est multū aspera: q̄ si voluatur itra nares valet ad ꝓuocā
duꝫ sanguinē ex eis. ⁊ hec fiāt ī hora oportuna ⁊ ꝯueniēti vt ho
ra de mane: qꝛ facilius ꝓuocabitur sanguis ꝓpter motuꝫ ipsius
illa hora. ⁊ de hoc est dictum supra de soda in fine: ⁊ tunc san/
guis non est restringēdus nisi fm formā dictam supra de creti/
co: ⁊ sic sit finis expositōis textus.

Capitulū 37m de escaris ⁊ vlceribus narium.

Um ī naribꝰ fuerit escare: cera ⁊ oleū ⁊ adeps
gallinaceus eis imittatur ⁊ aquā calidā naribꝰ in
c mane multotiēs ꝑ aliquot dies odoret. Cūqꝫ
pustule egredi ceperit: liciniū aceto forti ifusum
ī quo sal sit positū naribus imittatur ac super
eas acetuꝫ ⁊ sal similiter ponātur. Siccabūtur enim ex hoc ⁊
non prolongabitur eadeꝫ mora. Qꝺ si vlcera ibi affuerint: vn/
guento de cerusa curētur.

Um ī naribus fuerit escare.

Jstud caplm recta ꝯtinuatiōe cōtinuatur cū pre
c cedenti. nā postq̄ꝫ ī ꝑcedenti determinatuꝫ est
de fluxu sanguis nariū sequēte pleruq̄ꝫ ruptu
ram venaꝝ ipius nasi: quaꝝ cōsolidatio aliqñ
fit ꝑ caustica: vt supra dictū est crustā gñantia
vel escarā: ⁊ aliqñ ī remotōe illius maxime si violēter fiat rema
net vlcus. iccirco ꝯueniēter post caplm de fluxu sanguis nariū
succedit caplm de vlceribus nariū: ⁊ qm̄ vt dictū est: sepe ad vl
cus āteccedit escara. Jccirco Rasis ī textu duo facit pricipa/

liter. ⁊ ꝭm hoc diuidit caplm ī duas ꝑtes: qm̄ primo determinat de curatiōe escarā. 2° ponit curā vlcerꝝ. 2ª in fine capituli ibi: Q̄d si vlcera affuerint ⁊c. Prima ēt in duas: qm̄ prīo ponit modū faciēdi escarā cadere. 2° ponit quid fiēdum sit āmota escara vel cū incipit remoueri ⁊ non ꝯplēt eius eductio. 2ª ibi: Cūqꝫ crustule ⁊c. De prīa ꝑte dicit: cū in naribus fiunt escare: cera ⁊ oleū ⁊ adeps galinaꝝ eis īmittant ⁊ aquā calidā multotiens ꝑ aliquot dies odorent vel sugant. Pro intelligentia ꝑtis huius ē notādū q̄ qm̄ escara inducta est ꝑ viaꝫ cuiusdam exiccatiōis ⁊ extreme adustiōis: iccirco in ei⁹ remotiōe opꝫ eam humectari ⁊ mollificari: ⁊ hoc cū his que ēt remittāt igneitatē ipsaꝫ. ⁊ ꝓinde pꝫ q̄ hoc remediū positū in textu est ꝯueniens. nā euaporatio aque tepide ⁊ eius suctio ꝑ nares leuiter facit ad hanc intētionē: ⁊ si fiat euaporatio de aqua decoctiōis maluaꝝ althee ⁊ matrū violaꝝ erit in casu magis ꝯueniēs: vnguentū ēt factuꝫ ex cera ⁊ adipe galline ⁊ cū oleo positū in lr̄a ē humectatiuuꝫ ꝯueniēs: ⁊ si oleū fuerit oleū violatum erit magis approꝑiatum. ⁊ si fuerit acuitas ⁊ mordicatio aliqualis circa locū oleum ro. erit electius: ⁊ sicut dictū est de his ita possent fieri alia humectatiua ꝯueniētia ex medulla cruris vaccini cū oleo violato vel cū mucilagine seminis citonioꝝ vel cū butiro multotiēs loto in aqua violaꝝ: ⁊ eo solo cōiter vtimur ī remotōe escaraꝝ: ⁊ ita valꝫ isopus humida ad hāc intētioneꝫ. Addit tex. de scd̄a ꝑte: cūqꝫ crustule egredi ceperit: liciniū aceto forti infusum in quo sal posit⁹ sit naribus īmittat ⁊ suꝑ eas silr̄ ponat: siccabūtur eīm ex hoc ⁊ nō ꝓlongabit coꝝ mora. s. crustulaꝝ. ex quib⁹ verbis vltimis Rasis dat intelligere vtilitatē huius medicaminis q̄ est aliqualr̄ acutum mordicatiuū ⁊ exiccatiuū. nam in amotione exiccare aliquotiēs fit denudatio aliquoꝝ poroꝝ venarum minutaꝝ: vñ fit emanatio ⁊ resudatio alicuius modicissimi sanguinis: ⁊ hoc indiget exiccatiōe que ꝯplēt ⁊ ꝑ sal ⁊ ꝑ acetum: q̄r etiā aliquotiēs difficulter emittit crusta ē necessaria q̄dam exiccatio ⁊ stimulus ī virtute ad expellendū: ⁊ ita facit medicina aliqualr̄ mordicatiua sicut sal ⁊ acetuꝫ: ⁊ ita pꝫ qūo ꝑ talem medicinā ꝯplēt ad vtrāqꝫ intētionē. Ego tm̄ laudarē ad aliqualiter minuēdum mordicationē dicte medicine simul misceri aliquid remittēs vt ē mucilago draganti ⁊ ꝓprius semis citoniorū: vt oleū myrtinū vel aliquod huiusmōi. De scd̄a parte pricipali ponēs curā vlceris: q̄ aliqn̄ remanet post amotionem escare: dicit Rasis q̄ si vlcera ibi affuerint ex vnguēto de cerusa curent. nā cū vlcus vt dictuꝫ est supra ī cura vlcerꝝ auriū īdigeat mūdificatiōe ⁊ exiccatōe ⁊ remissiōe acuitatꝭ saniei: ista oīa cōplent per vnguentū de cerusa: cui⁹ ꝯpositio ē. ℞. myrrhe ceruse litargirij puluerizatoꝝ gallaꝝ modicū cōbustaꝝ aluminis añ. ʒ. j. oīa ista de cerusa litargirio ⁊ gallis ⁊ alumīe sūt multum exiccatiua: vt ꝯstat myrrha abstersiua est ⁊ exiccatiua cum oleo rosato ⁊ cera fiat vnguētū. ista miscent ad remissionē mordicatiōis ⁊ acuitatis. possent fieri alia medicamina: de quib⁹ dicetur loco suo īfra: ⁊ hec quātum ad tex. sufficiant.

Quid nomis escare et vlceris in naso.

Postq̄ꝫ sic est expeditū caplm litteralr̄ ꝓ maiori intelligētia nō tm̄ crustulaꝝ siue escaraꝝ ꝯtingētiū ꝑ applicationē medicinarum causticaꝝ: sꝫ ēt aliaꝝ crustulaꝝ vel vlcerꝝ siccoꝝ ex alia cā ⁊ ēt de vlceribus nō tm̄ cueniētib⁹ post fluxū sanguis narium: sꝫ ēt aliunde vt caplm fiat gn̄ale ad vlcera nariū ⁊ crustulas in eis. Ex ordine primo vidēdū quid noīs escare ⁊ vlceris. 2° de spēb⁹. 3° de cāis. 4° de signis. 5° d̄ cura. De prīo quid nominis escare in naso: escara ī naso ē substātia nasi ispissata etiaꝫ exiccata: ita vt ꝓpter vehemētē exiccationē facta sit īnālis: licꝫ tm̄ aliquotiēs adherētia sanguis vel sanguinea inspissata ⁊ coagulata: ⁊ per exiccationem quasi assata dicat escara: sꝫ ꝓprius dꝫ dici crusta. Quid noīs vlceris in naso declarat ex quiditate noīs vlceris. nā vlcus dicit mihi solutam ꝯtinuitatē ī carne cū emanatōe saniei vel virulētie de quo late dictū ē supra in capitulo de fistula lachrymali.

Distinctiones.

De 2° vt de spēbus ⁊ differentijs sit hec prima distinctio: quedā sunt vlcera manifesta que sensu visus ꝯprehēdunt vt que fiunt in ꝑte īferiori nariū: quedā occulta de quibus dicit Mesue q̄ sūt triplicia: quedā fiunt ī alchaisi: quedā in partib⁹ colatorij: quedā ī papillis mānillaribus. s. in organis odoratus. De oībus his ē ēt alia diuisio. nā quedā sunt mollia magis ⁊ humida itē ⁊ molliuꝫ: ⁊ escaraꝝ quedā sūt recētia: quedā antiqua. Itē alia diuisio ⁊ colligit ex snīa Auic. quedā sunt vehemētis doloris: quedam modici doloris.

Cause.

Ueniēdo ad cās. Cause vlcerū aliqn̄ sunt vapores acuti eleuati faciētes tale vlcus ꝓpter mordicationē fiunt aliquotiēs ex mā mala defluente vt ex catarris calidis defluentibus acutis mordicatiuis. fit ēt quādoqꝫ q̄r post apata fiunt exiture ⁊ emanat sanies ⁊ fit vlcus. fiunt ēt ex casu ⁊ ꝑcussione vulneribus nō bene curatis. ⁊ vlr̄ oēs cāe que possunt eē cāe vlcerū alioꝝ mēbroꝝ pn̄t ēt eē cā vlcerū nasi: sed nō ecōtra ꝓpter cerebrū q̄ vt magis ē cā hoꝝ vlcerū.

Signa.

Nunc 4° veniēdo ad signa prīo d̄ ꝓnosticis euentus vnaqueqꝫ cā antecedens siue primitiua apta ducere ad vlcus vel escarā de quibus dictum ē si occurrat naso maxime ītrinsecus ex ea sumit signū ꝓnosticū euētus ⁊ spālr̄ liter potes discurrere ad oēs cās ⁊ ad oīa signa ꝓnostica euentus de similib⁹ his que supradicte sunt de vlcerib⁹ nariū ⁊ silr̄ ī signis ꝓnosticis ad bonū vel ad malū. sed spālr̄ d̄ signis malis ꝓnosticis dicit Mesue: occulta aūt intus latētia in partib⁹ alchaysini praua sunt ⁊ prauiora que fiunt ī partib⁹ colatorij: ⁊ adhuc magis praua sunt que fiunt ī vētriculis. i. carūclis mānillaribus. Itē prauiora sunt que sūt cronica q̄ꝫ que sunt modici tꝑis. Itē dicebat Auic. q̄ ea ad que currit mā acuta aut mala fetida cura sit difficilis ⁊ per similia potes discurrere ad multa ꝓnostica. Signa vero demōstratiua generis si sint manifesta visu vlcera nō oꝫ aliunde declarare. sed si fuerint occulta ⁊ ꝓfunda declarat ex cūone virulētie ⁊ saniei aliquotiēs ⁊ reliquis nocumētis de quibus dictuꝫ ē ⁊ de vlcerib⁹ auriū ī ꝓfundo: sed verū ē q̄ in his non ē tantus dolor. Signa vero specierꝝ si sunt ex apate declaratur ex precessiōe apatum ⁊ ex febre ⁊c. Si ex mā catarrali defluente declarat ex ipso sensu. Si ex vaporibus eleuatis declarat ex dispōne mēbroꝝ que habēt colligantiā cū cerebro ⁊ fit ī eis nocumētū ⁊ sic vlcus depēdentiaꝫ hꝫ ex euaporatōe illaꝝ materierꝝ. Et si fuerint ex precessiōe fluxus sanguinis ⁊ ruptura venaꝝ vel ex applicatōe medicinaruꝫ causticaꝝ: ista oīa sunt nota relatōe infirmi.

Cura.

Ueniēdo ad curā. Cura ē duplex: quedā ē generalis quedā spālis. Generalis vult prīo regimē in dieta: ⁊ qm̄ in vlcere cā ē semꝑ ꝑticipās caliditate īnāli ⁊ igneitate regimē vt sic declinare dꝫ ad frigiduꝫ ⁊ humidum: ⁊ sic eligatur aer conueniēs habita tamē intentione ad vlcus pro cura que īdiget exiccatione sit aer temꝑatus in actiuis vel ad frigidū declinans ⁊ in passiuis ad siccū declinās: ⁊ sic intelligatur ī exercitijs de cibis ⁊ somno ⁊ vigilia ita procedatur correspōdenter sicut de aere dictū est supra de cura vlcerꝝ ⁊ auriuꝫ ⁊ oculoruꝫ ēt ī medicinalib⁹ stante cā corporea q̄ sit cā vlcerꝝ. Regimen ēt vniuersale hꝫ ītentōeꝫ ad equationē humoꝝ si sit coleric⁹ vt remittat ī acuitate ⁊ mordacitate cū electuarijs ⁊ sirupis approꝑiatis: ēt est intētio ad minoratōeꝫ māe si fuerit peccās multitudine cū flobothomijs ⁊ medicis vt sepe dictuꝫ est. ⁊ ī hoc valent q̄ sepe dicta sunt in vlcerib⁹ auriū: quātum ad eūoneꝫ eradicatiuā laudauit Aui. aliquotiēs flōmiaꝫ factaꝫ in extremitate nasi. Nā ꝑ eaꝫ aliqualr̄ euentat ⁊ īfrigidat mēbrum ꝑter id q̄d aliquotiēs eūatur mā peccans: sꝫ nō fiat talis eūatio si fuerit necessaria flōmia cephalice nisi prius ipsa facta: ⁊ ita ēt si necessaria fuerit eūo de humorib⁹ acutis: ēt ꝑcedat ipsoꝝ solutio cū appropriatis: ⁊ hoc ne attrahat mā ꝑ eaꝫ ad locū. Et hoc totū īsinuauit Aui. cū dixit: Et qn̄qꝫ confert flōmia ī extremitate nasi post cephalicā ⁊ vētosa nucrati ⁊ solutio vētris sup. debēt ꝑponi ad diuertēduꝫ ⁊ sic plurimū iuuat facta tm̄ eūone minoratiua materierꝝ habeat intētio diuersiua cuꝫ fricatōibus mēbroꝝ īferioꝝ cuꝫ vētosis ī collo positis ⁊ crurib⁹. sed fortis ⁊ īmediata diuersio est q̄ fit cuꝫ setanis post aures. Nā applicare medicaīa ꝑ nares ꝓpter vicinitatē cerebri sunt multū timorosa: meli⁹ ergo est ꝑ diuertētia: ⁊ in hoc ēt facit singulr̄ scarificatio auriū īferioꝝ. Cura vero ꝑticularis ꝯplēt ꝑ tria. p° stante vlcere sicco ⁊ crustula vel escara cū his que deponūt crustulā: ⁊ q̄daꝫ mollificāt crustulaꝫ: ⁊ q̄dā incitāt nām ad eam deponēdaꝫ. De his que mollificāt māꝫ valent vnctōes: vt vnguētuꝫ Ras de quo dictū est supra ī lr̄a factū ex adipe galline cū cera ⁊ oleo rosato. valēt mucilagines dragāti fenugreci semīs lini ⁊ althee. Auic. laudat isopū humidū cuꝫ medulla cruris vituli: ⁊ similia multa pn̄t applicari mollificādo. Cōplet aūt intētio stimulatōis nāe ī expellēdo si cuꝫ vnguēto ponat aliquid salis vel colcotar: sed sit ipm̄ modicissimuꝫ. ꝯnter remota crustula aut emanat sanies aut sanguis aut virus. Si sanies mūdificet cuꝫ vino vel suctōe aque mellis: ⁊ laudat qn̄ eēt de vlcerib⁹ multū putridis ⁊ antiquis vrina pueri: aliqn̄ decoctio prassij vel aristologie est necessaria: q̄r fortiora ⁊ multuꝫ exiccāt ⁊ vlr̄ que dicta sunt ī curatōe vlcerꝝ auriū. In mūdificatōe tm̄ ⁊ exiccatōe dicūt Aui. ⁊ Mes. q̄ vlcera nasi debēt minus exiccari q̄ꝫ vlcera auriuꝫ ⁊ plus q̄ꝫ oculoꝝ: q̄r sunt media ī siccitate īter ista: vt pꝫ ītelligēti ꝯpōneꝫ eoꝝ. Post mundificatōeꝫ cuꝫ aq̄ mellis prassij ireos deueniēduꝫ est ad ꝯsolidatōeꝫ que ꝯplēt cum his q̄ exiccant tꝑate vt est aloes thus sarcocolla myrrha. Ista sunt satis tꝑata ⁊ ꝯsolidāt. Sꝫ si ī vlcere q̄ꝫuis nō emanat sanies sit mā corrupta continue corrodēs: primo opꝫ apponi medicamīa corrosiua anteq̄ꝫ apponantur cōsolidatiua ne ista materia per medicinas siccas ꝓfundetur in mēbro. ⁊ de his sunt flos eris arsenicuꝫ attramētum: sed remittat eoruꝫ acuitas cum dragagāto vel mucilagine psilij ⁊ similibus. Oportet etiā miscere intentōes ad consolidādum ⁊ remouēdum putredinē ⁊ apponātur ꝭm ingenia diuersa per applicationē per viam insufflatōis pulueruꝫ vel liciniorū vt dictuꝫ est ī capitulo supiore. Sꝫ si cū tali vlcere ꝯiungeret vehemens dolor: eēt cauenduꝫ ab applicatōe talium acutoruꝫ nisi in modica dosi ⁊ facta cū eis remotōe: postea dimittant exiccātia calida ad ꝯsolidationē sꝫ eligant frigida vel remisse calida. Et ī hoc dicebat Auic. vlcera aūt vehemētis doloris curantur cū plūbo vsto abluto ⁊ cerusa ⁊ merdasengi. i. litargirio: ⁊ similiter valent galle ⁊ mirabolani citrini ⁊ valet vnguentū d̄ cerusa de quo dictū ē circa lr̄am. nā tale vnguentū per intrātia hꝫ ꝯsolidare ⁊ putredinē remouere. Nota q̄ iste libellus est quidam epilogus: ⁊ ideo de singulis Rasis nō ponit ꝓlixe sꝫ sub quodā ꝯpendio. Unū egregiū vnguētū posuit Serap. ī ista mā q̄d ēt allegat a Mesue ad finē capituli dixit sic: Medicamē ꝯferēs vlceribus nasi. ℞. ceruse merdasengi plumbi vsti de quo dicit Auic. q̄ ē in iudicio scorie plūbi sup. exiccando ana ꝑtes equales abluant plurib⁹ vicib⁹ postq̄ꝫ trita fuerint: deinde ex eis fac vnguentuꝫ cum vino ⁊ oleo mirthino diu terendo in mortario nunc oleū nunc vinū aut parū infundēdo vsqꝫ dū impinguet. Est eīm expertum ⁊ bonū ⁊ cū his ⁊ similib⁹ curabit vlc⁹ possibile

ſibile curari:ſemꝑ tñ attēdēdo cerebro a quo recipit ꝯtinuā influentiā ipſuȝ cōfortādo ⁊ exiccando ad ꝓhibitionē ḡnatōis ſuperfluitatū catarraliū. Et de hoc dedit nobis doctrinā Auic. in iſto capitulo que ē cōis ad oēs morbos emūctorioꝝ cerebri: ſed precipue nariū dixit ſic: Et ad ſūmū neceſſariū ē vt exiccet caput ⁊ confortet cū eo qđ ſciuiſti ⁊c. ſupra ī caplo de ſoda. ⁊ ſic ſit finis ad laudem dei.

Caplm 38m de polipo vel emoroidibꝰ naſi.

Um intus in naribꝰ caro ſuꝑflua mollis ⁊ q̈ſi diſſoluta rubea aut alba exorta fuerit ⁊ nares igroſſari ceperint ac ex carne p̄dicta repleri: cephalica prius erit flobothomāda. Deīde licīniū ex vnguēto viridi qđ in caplo de corrodētibus carnē nominauimꝰ liniēdum ⁊ naribꝰ erit imittēdū. Si vero illud nō ſuffecerit: medicamē acutuȝ qđ ibi deſcripſimus apponat donec ex toto mūdificet. Hec p̄terea paſſio qñq; curat cuȝ ferro radicitus oīno incidendo. Medici tñ qñq; in hoc errāt: vnde ex eoꝝ cura eger maximū icurrit nocumētū: in hoc nāq; loco cancer plurimūq; exorit. Ueꝝ cancer qñ in hoc naſcit loco nec tollerat acutas medicinas nec inciſionē que cū ferro fit: imo idiget vt ſuauiter tractet ⁊ medicaminibus liniētibus ⁊ flōmia ⁊ vētris ſolutiōe curet. Cognoſcit aūt an illud accidēs ſit cācer: q: eſt durus ꝑtingēs qñq; vſq; ad palatū. Sed cū res ſicce ſint ⁊ dure nec ſit in eis aliqua humiditas ſuperflua: ſūmopere cauēdū eſt ne hec egritudo aut ſimilis: ferro aut acuto medicamie tangat. Si aūt qđ in naribus exoritur caro eſt mollis fluxerintq; ex eis humores: ⁊ cuȝ nares ſtringūtur inueniunt molles: ⁊ cuȝ tangūtur tactus nō ſentitur ſolidus: nō eſt timēduȝ quin ex medicaminibꝰ acutis ⁊ ferro mederi poſſint.

Um intus in naribus caro.

Iſtud ē caplm de emoroidibꝰ que naſcunt in naribꝰ ⁊ polipo qđ recte ꝯtinuat ēt ad p̄cedēs. Nam poſtq̈ȝ in precedēti determinatū ē de vlceribꝰ nariū ſequētibꝰ ad fluxū ſanguinis cum ſepe ad vlcera ſequat additio carnis ſuperflua ꝓpter humoroſitatē nutrimēti aduenictis ⁊ īpotētiā reſtauratiue ⁊ ꝯſolidatiue virtutis vñ generat caro ſpongioſa ſuperflua ⁊ ſic fiūt aꝑata carnea vel egritudies augmēti que ſepe ſunt ad impediēdū operatōes debitas nariū. Et qñq; ēt interdū ꝓpter ꝯſuetudinē fluxus ſanguinis ad venas nariū qui ſolebat emanare per nares facta reſtrictiōe poroꝝ venaꝝ: fluēte ēt ſanguie ad dictas venas. Fit ēt extenſio p̄aniculi coopientis poros venaꝝ: ītumeſcētibꝰ iſtis poris: ⁊ ita fiunt ſicut quedā veſice ſanguinee ſimiles emoroidibꝰ que fiūt ī extremitate ani: q: ēt aliquotiēs per medicinas maxie fortes apllicatas ī curatōe vlcerū ⁊ ēt in fluxu ſanguis cauſticas iprimit mala ꝯplo calida ⁊ ſicca in partes leſas ⁊ circūſtātes. vñ nutrimētū aduenīēs illis ꝑtibꝰ aduritur ⁊ tādē per aduſtionē ḡnatur mā que induit nām cācri paꝝ tumida. iccirco de his omnibus preter nām aꝑatibꝰ in naribus ꝯtingentibꝰ: Raſis determinauit ī hoc caplo de his diſpoſitōibus oībus ponēs principalr curā de emoroidibꝰ q̄ ſunt caro ſuꝑflua mollis lubrica ad albū vel rubeū declinās ⁊ ēt de polipo: q̄ ſilr ē caro addita ſed aliqualr ꝯſtantior emoroidibus.

Curā aūt cācri nō ponit ī hoc loco qm̄ de eo facit capitulum ſuperius tractatu ſeptimo: tamen ponit quandam cōmunem doctrinā in cura eius. Et ſm hoc diuidit pn̄s caplm prima diuiſione ī duas ꝑtes: qm̄ ī prima ꝑte dn̄s Raſ poſitis ſignis declarantibꝰ emoroidas ī naribꝰ vel polipuȝ: ponit curaȝ eoꝝ ⁊ ꝑ medicinas ⁊ ꝑ inciſionē cuȝ ferro. In 2a ꝑte ponit erroreȝ quorūdaȝ medicoꝝ qui ſilr volunt curare cācruȝ ſicut curant emoroides vel polipus: aliquotiēs cuȝ medicis: aliquotiēs cuȝ inciſione. 2a pars icipit ibi: Hec p̄terea paſſio qñq; cū ferro ⁊c. Prima ꝑs ēt diuidit ī duas: qm̄ prīo ponit ſigna ad declarādū emoroidas vel polipuȝ naſi. 2o ponit curā ibi. Cephalica prius erit flobothomāda. De prīa ꝑte dixit ⁊ eſt tota clara: Cū intus in naribꝰ caro ſuꝑflua mollis ⁊ quaſi diſſoluta. i. pēdens alligata ad certā partem naſi. ſ. debilr cuȝ radice ſubtili rubea aut alba exorta ſup. fuerit ⁊ nares ſup. igroſſari ceperint ac ex carne p̄dicta repleri ſup. iam declarat de emoroidibꝰ vel polipo. ⁊ in his verbis dedit itelligere q̄ aliquotiēs iſta caro ē quaſi diſſoluta ideſt debiliter alligata vt dictū ē ⁊ aliquotiēs facit ad oppilationē nariū per impletionē ex additōe carnis adherētis ⁊ quaſi iuiſcate naribus ⁊ nō pendētis. Et hanc 2am partē videbat innuere cū dixit: Et nares igroſſari ceperint ac ex carne predicta repleri. De 2a parte ponēs curā duo facit: qm̄ prīo ponit curam per flōmiā ⁊ per medicinas. 2o ponit curā per operatōem cirugicā. 2a ibi: Hec preterea paſſio. Prima ēt ī duas: q: prīo ponit curā per medicinas faciliores. 2o per medicīas fortiores. 2a ibi: Si vero iſta nō ſuffecerint. De prīa parte dixit ſup. ſtātibus dictis ſignis declarātibus dictas diſpōnes prius erit cephalica flōmāda ⁊ ſup. fienda ēt ſolō vētris ſm exigētiā. Nā ſi ille emoroides fuerint ad albū declinātes vñ declararet fluxus māe magis flegmatice fiēda ē ſolutio vētris cū appropriatis ad dictā mām ⁊ cerebrū reſpiciētibꝰ a quo recipit naſus ꝯtinuam influētiā cū his que dicta ſunt ſepe. q̄ ſi ad rubeū magis declinent flōmia cephalice ē magis neceſſaria: ⁊ ante eā aliquotiens ſūt neceſſarie flōmie aliaꝝ venaꝝ magis diuertētiū ⁊ īfrigidātiū ſm canones alias dictos: ⁊ aliquotiēs poſt cephalicā ē neceſſaria flōmia vene exn̄tis ī lipore naſi de qua dictū ē ī cura fluxus ſanguinis. Addit deinde liciniū ex vnguēto viridi qđ in capitulo de corrodentibus carnē nominauimꝰ. ſ. in ſeptīo tractatu ſuperiꝰ ⁊ eſt ſeptimū caplm īponēdum ī naribꝰ ⁊ liniēdū eſt. Nā illud vnguētuȝ viride eſt multū exiccatiuū ⁊ corroſiuū: vt pȝ per ſimplicia itrantia vt tu videbis loco ſuo: de quo dixit q̄ mūdificat omīa ſanioſa vlcera ⁊ corrodit carnē mortuā. Addit tex. Si vero iſtud nō ſuffecerit: medicamē acutuȝ qđ ibi deſcripſimꝰ apponat ⁊ eſt medicamē qđ vocat calicon: qđ eſt altero multo fortiꝰ ⁊ magis corroſiuuȝ vt pȝ inſpiciēti ꝯpoſitionē que eſt multū artificioſa: ⁊ ex ſerie huiꝰ tex. pȝ q̄ in applicatiōe horum medicaminū debet eē cautela vt non applicētur niſi precedentibus vniuerſalibꝰ de flobothomijs ⁊ euacuatōe cuȝ ſolutiuo: ⁊ etiā q̄ in eis debēt eſſe gradus q̄ ſemper incipiamꝰ a debilioribus. Addit: hec p̄terea paſſio quādoq; cuȝ ferro curatur radicitus oīno incidēdo: ⁊ hoc ſup. maxime fiendum eſt quādo iſta caro elongatur ⁊ pendet: imo aliquotiēs tantum pendet vt egrediat nares: ⁊ cū eſt hn̄s radicē gracilē tenuē: tūc ꝓprie curatur incidēdo iuxta radicē cū forficibꝰ ignitis ad ꝓhibitionem fluxus ſanguis: priꝰ tñ ꝯprehēſa dicta carne ⁊ deorſuȝ tracta dicta carne leuiter cuȝ tenaculis. Dicebat tñ Meſue ad declarādum neceſſariā eſſe flōmiā ⁊ eūationē ante iſtā oꝑationē: ⁊ hoc quidē. i. hec oꝑatio fiat poſt corꝑis mūdificationē pluries iteratam ⁊ poſt flōmiā. Sȝ ſi dicta mā nō fuerit pēdens ſȝ adherens ⁊ implēs vt dictū eſt magis valēt medicine cauſtice: vt dicetur īfra loco ſuo. Jō ſignāter dixit qñq; ī lr̄a: poſt tñ īciſiōeȝ ⁊ corroſionē radicitus factā: dicebat Aza. q̄ circa illas ꝑtes eſt ponēdū de vnguēto de plūbo ad cōfortationē ⁊ īfrigidationeȝ illaꝝ ꝑtiū: ne iteꝝ redeant dicte diſpōes. Sequit illa ꝑs medici tñ ⁊c. que ē ſcđa pars pricipalis ī qua duo facit. Na primo corrigit errorē quorūdaȝ medicoꝝ qui equalr curāt oēm aditionem factā ī naribꝰ cū cauſticis ⁊ inciſiōibꝰ. 2o ponit ſigna ad diſtiguendū eas ī quibꝰ taliter oꝑari poſſumꝰ ⁊ in quibꝰ nō. 2a incipit ibi: Cognoſcit aūt an illud accidēs ⁊c. Dixit ergo de p̄a ꝑte medici qñq; ī hoc errāt ſup. ī faciēdo īciſionē vel applicādo cauteria apparēte eminētia aliqua intra nares: qm̄ ſi fuerit cancer: ex his magnū ſequet nocumētū. vñ cōtinuat tex. dicēs: vñ ex eoꝝ cura ſup. taliter facta eger īcurrit maximū nocumentū. addit in hoc nāq; loco cancer plurimū exorit: vñ veꝝ cācer nec acutas tollerat medicinas neq; inciſionē que fit cuȝ ferro: imo idiget vt ſuauiter medicet a medicaminibꝰ leniētibus: ⁊ a flobothomia ⁊ vētris ſolōne curet ſup. alijs dimiſſis fortibꝰ medicinis. ad declarandū igit ne cōtingat medicum errare ī applicatione cauſticaꝝ ⁊ inciſiōe apparēte additiōe intra nares ꝓſeqt in ſcđa parte ponēdo ſigna diſtinctiua dixit cognoſcit aūt ante illud accidēs ſi ſit cācer: q: eſt durus ꝑtingēs qñq; vſq; ad palatum: ſȝ cū nares ſicce ſint ⁊ dure nec ſit in eis humiditas aliqua: tūc ſup. declarat q̄ illa mā dicit eē cāceroſa. ⁊ tūc addit: q̄ ſūmooꝑe cauēdū ē ne huiuſmōi egritudo aut ei ſimilis ferro aut acuto medicamine tangat ꝓpter nocumenta q̄ ſtatiȝ dicam. Addit ſi aūt q̄ in naribus exorit molle ē fluxerintq; ex eis humores: ⁊ cū nares ſtringunt inueniūt molles: ⁊ cū tangūtur tactus nō ſentit ſolidus: tunc ſup. declarat q̄ iſta ſubſtātia nō eſt cancer neq; mā aduſta: ſed vera emorois vel polipus: ⁊ tunc addit nō eſt timēdū quin ex medicaminibꝰ acutis ⁊ ferro mederi pōt. ſ. ſine periculo hoc eſt qđ dicit in lr̄a. Sȝ ꝓ intellectu huius partis ē primo notādum q̄ Raſis ī textu tetigit principaliter duo ſigna diſtinctiua ad declarādum: vtrū tale aꝑa dicatur eē cācer vel nō. nā cuȝ talis eminētia eſt dura ⁊ cū ē ſicca a qua nō emanat ſanies vel virulentia: tūc ꝑ hec duo declarauit q̄ talis eminētia ē cācer differēter ab emoroidibꝰ que ſunt carnes molles: ⁊ a polipo ſilr q̄ non eſt ſic dure ſubſtāie: ſicut cancer: ⁊ has etiā duas qualitates diſtinctiuas poſuit. A. ī lr̄a dixit: veꝝ īter cācrū ⁊ emoroides malas diſtat qm̄ caro nata ſi eſt poſt egritudines in capite ⁊ catarros ſup. deſcendētes ꝑ naſum eſt emorois. ⁊ ſi nō ē ſm illud. i. q: nō accidit poſt catarros ⁊ manatiōes ꝑ naſuȝ: imo accidit poſt claritatē naſi ⁊ priuationem curſus ſup. māe humide eſt cācer. ⁊ ſi aliqñ antecedit nocumentū ad caput ad cācruȝ fuit nocumentū melācolicū: ⁊ in ꝓceſſu addit q̄ eſt ſiccus durus ⁊ q̄ vt in pluribꝰ nō eſt habens saniē: ⁊ ita principalr declarat ꝑ hec duo ſicut ēt Raſis: ⁊ licet nō emanat ſanies manifeſta antequā vlcerat tñ fit fetēs ī ꝓceſſu. Alibi tñ. A. vt 3a quarti caplo ꝓprio de cancro: ponit alia ſigna diſtinctiua: ſȝ illa pricipalr declarat nō tm̄ cancrū: ſȝ etiaȝ diſtiguit ab alijs aꝑatibꝰ duris: ⁊ plurima ēt ſigna cācri poſuit diſtictiua ab aꝑate duro in 21a tertij de aꝑate duro matricis. Et precipue declaratur ab his ꝓpterea q̄ in ea eſt ſenſus ⁊ dolor ī tactu: ⁊ non ſic in apoſtemate duro: ⁊ iſta vidētur accidentia cōcomitātia eētialiter cancrū. ſ. durities ⁊ modica reſudatio de mā per hoc q̄ tale aꝑa ē melācolicū ex aduſtione generatum ⁊ durities eū ꝯcomitat ſimul cū ſenſibilitate cū priuatiōe tñ ſenſibilis reſudatōis māe niſi poſt vlcerationē eiꝰ ⁊ extēdit ſe ꝑ naſum cū radicibꝰ ꝓfundādo vñ ꝯuertit naſū a debita figura ⁊ nō fit pendēs ſicut emorois. Signū aūt a colore ſumptū: vt ſicut fuſci coloris de quo oēs auctores faciūt mētionē ī diſtiguēdo ē ſignū inefficaꝫ ⁊ multū dubiū. Nā aliqñ cācer ad verū ru

beū declinat vt ego in experiētia vidi ianue ī quodā nobili ciue de gentilibꝰ. Suscedo igiꝛ̄ principalr̄ sequiꝛ̄ cancrū factū ex mā melācolica vel flegmatica radicali prius tandē adusta. Sed vbi fiat ex adustiōe materie sanguinee cū participatōe cole vt erat ī casu illo declinat coloꝛ ad rubeū lꝫ nō simplr̄ clarū: ⁊ sic signuꝫ sumptū a coloꝛe nigro vel fusco ē inefficax sicut ēt signum qđ sumitur a doloꝛe ⁊ acuitate eius silr̄ ē inefficax. Nā aliqñ ꝯtingiꝛ̄ talis acuitas doloꝛis vt in pendēte ex hūoꝛe calido adusto: ⁊ aliqñ stat remissus doloꝛ ⁊ modicissima pulsatio vt ī pendente a melācolia nāli ⁊ flegmate adusto. Et hoc expsse allegabat Aui. 3ª quarti loco allegato cū dixit: Et cancer quidā ē vehementis doloꝛis ⁊ alius ē parui doloꝛis quietus: ⁊ aliꝰ qui perducit ad vlcerationē sup. in breui tpe ⁊ adducit rōnē dicēs: quī ē ex melācolia que ē ab adustiōe sanguinis ⁊ colē pure soliꝰ. ⁊ alius est siccus qui nō vlceraꝛ̄ vt dixit sup. nō nisi ī lōgo tpe: vt sup. factuꝫ ex adustiōe flegmatis a debili caloꝛe imprimēte ⁊ adurēte ⁊ ita hec signa in quibꝰ multi laboꝛāt sūt dubia vt ego late declaraui ī ꝯsilio ꝑ me facto d̄ cācro ꝓ illo nobili ianuēse: sꝫ signa posita a Rasi sunt eēntialia. Nota 3° ꝓ intellectu partis in eo q̄ ꝓhibuit medicinas acutas ⁊ coꝛrosiuas ⁊ incisionē ⁊ cauteriū fieri in cācro sicut ēt vlr̄ faciūt oēs auctoꝛes ⁊ expsse Aui. in ca° isto: ⁊ Rasis 7° ad Almāsoꝛeꝫ: ⁊ ita reliqui qui sūt vnitati. Hypo. 6° affo. in affo. xxxviij. Quicūqꝫ abscōditi sunt cācri nō curare meliꝰ ē ⁊c̄. Et Cōmētatoꝛē ī ꝯmēto illius qui per cancros intellexerūt ī locis occultis positos vel diuturnos ⁊ ꝓfundatos vt declaraui in ꝯsilio de quo supꝛa quibus male possunt euelli radices fm̄ totū in oībus timoꝛ ē ī applicatōe medicaminuꝫ fortiū ⁊ cauterij vel incisiōis qm̄ per huiusmōi exacuiꝛ̄ principium latēs igneū ī eis faciēs adustionē ⁊ ꝯsēter maliciant ⁊ citius vlceranꝛ̄: ⁊ ꝓinde vt recte dixit ī 7° tractatu ī ca° pꝛopꝛio de cancro. Postq̄ꝫ vero creuerint ⁊ ad suā venerint ꝑfectionē non ē necesse nisi vt ei blādictia adhibeanꝛ̄ ne in ipso vlcus fiat ⁊ sūmopere custodianꝛ̄ vt addit ne vnq̄ꝫ calefiāt aut ex medicis aut ex alijs rebus: imo ex oleribꝰ fridis infridenꝛ̄ ⁊c̄. Ponē aūt hic curā cācri nō ē ꝓpositi mei: sed videaꝛ̄ ī hoc si quis videre voluerit ꝯsiliū supꝛa allegatū de cācro. Et hec tm̄ sufficiant q̄ dicta sūt ad lr̄e declarationē.

Quid nois emoꝛois vel polipi ipsius nasi.

Expedito textu lr̄aliter ⁊ declaratis ibidē signis distinctiuis inter emoꝛoides polipū ⁊ cancrū: nūc ex oꝛdine pꝛīo vidēdū de quid nois emoꝛois vel polipi dimittēdo hic intētōeꝫ de cancro que non ē nūc pꝛincipalis intētiōis vt dictū fuit circa lr̄am: deinde ponētur distinctōes: ꝯsūr veniemꝰ ad cās ad signa ⁊ ad curā fm̄ oꝛdinē nostrū. Polipus ergo siue emoꝛois ē additio non nālis carnis male foꝛme oppilās nasi vētriculos ⁊ implēs eos vt dicebat Azaranꝰ. ⁊ dicunꝛ̄ emoꝛoides ad similitudinē emoꝛoidaꝝ que circa anū nascunꝛ̄. Et polipꝰ quī eiꝰ substātia ⁊ coloꝛ assimilaꝛ̄ vt dicūt substātie carnee cuiusdā piscis appellati polipus silr̄ coloꝛate. Et dicit Azaranꝰ q̄ assimilaꝛ̄ carni vermis hn̄tis multos pedes: quomō aūt distinguanꝛ̄ dictū ē circa lr̄am.

Distinctiones.

De 1° ponēdo distinctōes sit hec pꝛīa distinctio q̄ emoꝛois ⁊ polipus aliqs ē sursum factus: ⁊ ibi adherēs vel pendēs ⁊ aliquis deoꝛsū q̄si ad extremitatē nariuꝫ veniēs. Alia distinctio quidā ē magis ꝓfundus ⁊ adherēs siue inexus substātie nariū: quidā minꝰ quidā cum doloꝛe ⁊ quidā sine.

Cause.

Cause harū dispōnum sunt māe ibi deriuate aliunde vel ibi ꝯgeste paulatiꝫ mā tamē cancri vt pluriumū generaꝛ̄ per viam paulatine cōgestiōis ⁊ polipus vel emoꝛois magis per viā defluxus māe a cerebꝛo ⁊ cā cācri ē materia melācolica adusta in emoꝛoide vel polipo cā et lꝫ raro. aliqñ tm̄ ē materia modice adusta maxīe flegmatica cū aliqualr̄ inspissaꝛ̄ vel adhuriꝛ̄ sed vt plurimū ē mā flegmatica inspissata ⁊ nō adusta lꝫ aliquotiēs fiat a sanguine ēt īspissato. ⁊ si parūper aduraꝛ̄ tunc ē doloꝛ vehemens: ⁊ talis facile ꝯuertiꝛ̄ ad cancruꝫ. Ad cās autē pꝛimitiuas ⁊ antecedētes pōt intellectus exercitatꝰ facile discurrere. modi aūt generatōis hoꝛuꝫ dicti sunt circa lr̄aꝫ in ꝯtinuatione capituli.

Signa.

Signa aūt ꝓnostica euentꝰ sunt ea que añcedunt de catarris descendētibꝰ per nares ⁊ d̄ alijs humoꝛibus ad eas fluentibꝰ ⁊ de ꝓhibitōe expurgatōis māe ꝑ nares siue hoc fiat ex parte īpotētie expulsiue cerebꝛi ⁊ illaꝝ partium siue ex parte ineptitudinis materie ī motu ⁊ ex purgatōe siue antecessio fluxus sanguinis nariū ⁊ restrictio illius per medicinas locales ex his possumus ꝓnosticari supꝛadictas dispositiones. Signa vero ad bonū ⁊ ad malū dicebat Auic. si sint albi coloꝛis ⁊ sint molles ⁊ sine doloꝛe sunt facilis cure: ⁊ si sint rubee aut fusce ⁊ vehemētis doloꝛis iste sunt difficilis cure: p̄cipue cū ex eis currit sanies fetida. ⁊ illa que ē ī ꝓfunditate nasi versus carūculas mā̄millares ⁊ que extēdiꝛ̄ ad palatū ēt multo deterioꝛ ē q̄ꝫ illa q̄ est pēdēs ⁊ ī partibus īferioꝛibus adherens.
Signa vero d̄mōstratiua pꝛīo generis aliquotiēs visu declaranꝛ̄ vt cū sūt deoꝛsuꝫ. ⁊ si fuerit ꝓfunde supiꝰ situate: tūc declarātur ex grauitate illiꝰ ꝑtis simul cuꝫ difficultate īspirationis ꝑ nares ita vt necesse sit ipsis doꝛmiētibꝰ tenere os apertū ⁊ tumēt ꝑtes supioꝛes nasi ⁊ sepe ꝑcipiūt maluꝫ odoꝛē patiētes ⁊ aliquotiēs discurrit humiditas fetida ꝑ nares. Ista sūt signa demōstratiua. Signa vero declarātia māꝫ si sint coloꝛis albi est mā flegmatica. si sint fusci coloꝛis est mā melācolica. sꝫ si fuerint cū doloꝛe vel pūctōe ꝯiungiꝛ̄ aliquid de mā colerica. si sint rubei coloꝛis est sanguis in causa.

Cura.

Cura haꝝ dispōnuꝫ est duplex. vniuersalis ⁊ ꝑticularis. Cura vniuersalis ꝯtinet regimē ī dicta que alteraꝛ̄ fm̄ varietatē cāe. Nā in polipo flegmatico siue doloꝛe sit regimē declinās ad calidū ⁊ siccū ex ꝑte aeris ⁊ reliquoꝝ. Et si sit mā adusta ⁊ acuta cū doloꝛe declinet regimē ad friduꝫ salteꝫ ⁊ humidū ⁊ sic de alijs. De medicis aūt ī vniuersali ēt dicaꝛ̄ q̄ illis apparētibꝰ flegmaticis: ꝓcediꝛ̄ pꝛīo cū cūantibꝰ flegma: ⁊ in hoc fꝫ oēs laudaꝛ̄ agaricus. cōuenit tm̄ pꝛīo vt fiat flōmia si coꝛpꝰ est sanguineū: q2 si mā sit mixta sanguini euātur de mā ⁊ cū hoc diuertiꝛ̄: ēt si sit doloꝛ sanguis diuertiꝛ̄ si sit mā adusta: tūc flōmia vene basilice facit plurimū ad īfridatōeꝫ ⁊ euētatōeꝫ ⁊ de vena cōi vbi eēt ītentio magis ad euōneꝫ: deīde cuꝫ digerentibꝰ appꝛopꝛiatis ꝓcedendū est. Nā si sit mā flegmatica vel adusta cū sirupis appꝛopꝛiatis vt de fumo terre ī mā adusta aliqualr̄ ⁊ cū sirupo violato ⁊ cū aquis appꝛopꝛiatis vt lupuloꝛuꝫ de fumo terre ⁊ similibꝰ. Et sic si mā sit flegmatica cum appꝛopꝛiatis ēt vt cū oximelle simplici ⁊ cū melle rosato ⁊ modico de sticados ⁊ cū aquis bethonice isopi ⁊ similibꝰ. Et si sit sanguis adustus vel aliqualr̄ īspissatꝰ valet sirupus de bisantijs cū acetoso simplici ⁊ aquis ēt lupuloꝝ ⁊ boꝛagis. Et ꝓ cūatiuo in mā adusta valet electuariū amech qđ ē singulare ī mā melācolica. valēt pillule auree in mā calida descēdēte a cerebꝛo. fiāt diuersiones ēt ad crura ⁊ ad spatulas ⁊ post aures cū setano ⁊ cū vesicatoꝛijs ⁊ ruptoꝛijs. nā ista intētio semꝑ seruaꝛ̄ ī passionibꝰ faciei ⁊ partiū eius. Intētio ēt ꝑticularis ꝯpleꝛ̄ cum medicis ⁊ cirugia. Sꝫ ī hoc est cañ. singularis q̄ timoꝛ est ī multis talibus dispōnibꝰ ꝓcedere cū ferro ⁊ cū medicis foꝛtibꝰ vt dictū est circa lr̄aꝫ. Nā tales dispōnes ī multo tpe curanꝛ̄ ⁊ paulatine operādo: quas si subito velis curare ad cancrū deducunꝛ̄. Et ideo ī hoc faciebat Ras medicū cautum ī applicatōe ferri ꝓpter nimiā adustionē ne fiat cancer: ideo pꝛo posse medicus abstineat a medicis foꝛtibus ⁊ a ferro. Si sit tm̄ emoꝛois alba ⁊ sine doloꝛe ⁊ pēdens deoꝛsuꝫ maxīe si sit debilr̄ alligata cū radice tenui: tūc cū tenaculis trahiꝛ̄ deoꝛsuꝫ ⁊ foꝛficibꝰ ignitis īcidaꝛ̄ vsq̄ꝫ ad radiceꝫ ⁊ postea ponaꝛ̄ liciniū cuꝫ stipticis vel cauteriū ad fluxum sanguis ꝓhibēduꝫ vt fiat crustula: deinde cum humectātibus paulatine remoueaꝛ̄ crustula vt dictū est in capitulo supeꝛioꝛe. Aui. vult hoc fieri cū cultello habēte rotūditateꝫ ī extremo ⁊ postea cum rasoꝛio abscindaꝛ̄. sed hoc videꝛ̄ mihi nō posse fieri. s. cuꝫ rasoꝛio ītra nares. Et si materia nō sit in totuꝫ abscisa: imo remaneat oppilatio a palato ad nares: q2 illuc nō potest ꝑueniri cuꝫ instrumētis poniꝛ̄ aliud ingeniū. s. vt habeanꝛ̄ sete equoꝝ alligenꝛ̄ simul ⁊ fiāt noduli plures ī illis setis quasi eēnt coꝛdule cū nodis ⁊ taliter nodate sete ponanꝛ̄ in acu pūblea: ⁊ ꝑ colatoꝛium intra nares ponaꝛ̄. ⁊ sic ꝑ os ⁊ ꝑ nares trahaꝛ̄ deoꝛsum ⁊ sursum: vt dicta caro frusteꝛ̄. nā seꝑabit carnē dictā: q2 operabitur ad modū serre: ⁊ hoc est verū de carne stāte in via media īter oꝛificiū naris ⁊ colatoꝛiū palati. nam aliquotiēs ē tanta mā carnea multiplicata vt adhereat palato. ⁊ ego vidi ī papia vnuꝫ ī quo erat multiplicata tāta caro alba circa palatū q̄ nullo mō mouere poterat linguā in sursum: ⁊ in hoc credo q̄ ē indigētia operatiōis cū rasoꝛio: vt dicebat. A. ⁊ illa rasio nō cessat donec mundificeꝛ̄ tota mā: ⁊ q̄nq̄ꝫ vt narrat. A. egrediꝛ̄ cū rasione res plurima de cuius sūma mirabiꝛ̄ homo. foꝛtasse eīm vt dixit cōsequiꝛ̄ medietatē libꝛe. ⁊ facta hac oꝑatiōe dicit Mesue: si aliquid remanet oꝫ vt remoueaꝛ̄ cū medicis causticis: ⁊ sic remouebiꝛ̄ oppilatio. ⁊ si timeremus de nimio fluxu sanguis infundatur coꝛdula ī succo granatoꝝ cuꝫ puluerībꝰ aliquibꝰ ꝯstringentibus hoc facile ē dictu: difficile aūt factu. Deinde ad remotionem alteriꝰ māe si remāsit ponanꝛ̄ licinia que coꝛrodūt: ⁊ postea cōsolidant: vñ pōt poni vnguētuꝫ viride cū licinio: ⁊ coꝛrodetur illa carnositas qđ ꝯponiꝛ̄ ex floꝛe eris: ⁊ cū melle puro fiat mixtura. alij addūt sarcocollā ⁊ armoniacū ꝯtritis cuꝫ aceto ⁊ fiat vnguentū: ⁊ ē coꝛrosiuū māe. Fiat postea cōsolidatio cū myrrha thure ⁊ sarcocolla. laudāt ēt vnguētuꝫ alcholi ē herba vnctuosa multū ⁊ pinguis fit vitrū ex ea: ⁊ nasciꝛ̄ in ripa maris. tamē Aui. ponit alchali eē speciē aluminis. sꝫ Aui. in hoc habuit ingeniū multū artificiosum vt capias embulam ex plūbo aut ex pēna. i. instrumētū oblōgū rotundū cōcauū sicut pēna anseris grossa: ⁊ inuolue sup cā pānum: ⁊ pulueriza sup cā medicinas dictas: ⁊ postea intromittatur in nasuꝫ: vt remaneat locus anhelitꝰ aptus. ⁊ si coloꝛ sit fuscus nūquā debemus audere ad ista coꝛrosiua: ēt si sit rubeꝰ coloꝛ vel aliqualr̄ adustus: tūc ꝓcedendū est cū blanditiuis: vt ē succus solatri poꝛtulace virge pastoꝛis, ēt lapis ematites tutia pꝛeꝑata lota: ⁊ chꝛistallus ad iteriꝰ si sumaꝛ̄ ꝓhibet ꝯuersionē ad cancrū: valet herba capillaris similis capillo veneris que diciꝛ̄ politricuꝫ. nam a ꝓpꝛietate talia respiciūt ne mā ad cancruꝫ ꝯuertaꝛ̄. Unum singulare ponit Gal. qđ allegat Rasis 7° ꝯtinētis 2° capitulo q̄ etiā ꝯmemorant Aui. ⁊ Mesue in ꝓpꝛia foꝛma q̄ remouet carnē malam: ⁊ pꝛeseruat a cācro ⁊ remouet cancrū lōgi tꝑis: vt. ℞. tria poma vel sex de tribus generibus pomoꝝ granatoꝝ vt dulcia ⁊c̄. exprimatur succus de oībus pomis stantibus integris cū pulpis suis: ⁊ talis succus ī sole in vase īspisseꝛ̄: postea sumaꝛ̄ id qđ remanet de fece ⁊ exicceꝛ̄ ⁊ cōteraꝛ̄: tandeꝫ ille puluis misceatur cū succo: ⁊ fiant tēte ⁊ licinia ⁊ ponanꝛ̄ intra nares. naꝫ optime iuuāt: sꝫ oꝫ vt cōtinuētur longo tpe: ⁊ est succus repōnēdus in vase eneo: ⁊ Aui. posuit ī vase plumbi. nam tale medicamē facit oꝑationem: vt ibi. dicit Rasis in longo tpe absq̄ꝫ tm̄ punctiōe ⁊ doloꝛe ⁊ exiccatiōe aꝑatis sicut faciūt medicīe acute. addit Rasis de mente Gal. q̄ si mā fuerit dura remouēda addaꝛ̄ ex aceto

toso. ⁊ si fuerit plurime humiditatis addatur ex pōtico. ⁊ addit Rasis ꝙ diuidēda est cura ī hora post horā. Aui. tn̄ voluit ꝙ feces pomoꝝ reducant̄ ī puluerē: s; cōterat̄ tantū tādiu donec fiant sicut in massa: ⁊ imbibant̄ ex tāta quātitate succi ipoꝝ granatoꝝ quāta fiant lenes: deinde fiāt ex eis colliria imponenda ī nasum. ⁊ si disponerent̄ ſm formā embule de plūbo vt dictum est supra: vt remaneat locus aptus erit melius. Laudat̄ ēt succus herbe serpētarie: de quo Rasis de mente Dyas. dixit loco allegato ꝙ succus botri extremitatis dragōtee cu; licinio positus naribus ꝯsumit carnē sup̄fluā ⁊ cancrū: ⁊ ꝙ semē etiā dragontee sanat cācros ⁊ fistulas. ⁊ si mā sit magis mala cū licinio xilocaracte vel ꝑ se vel cū pulpa colloquintide si ex eis fiat licinium exiccat ⁊ remouet carnositatē. Aui. etiā posuit experimētum de quo dixit: ⁊ eis que experti sumus ē: vt terat̄ attramentum viride sicut alcofol: ⁊ suffleт̄ in naso mane ⁊ sero: sanat eni; vt dixit. Et si timeremꝰ acuitatē possemꝰ ꝯmiscere de dicto succo granati. ⁊ sic sit finis capituli.

Caplm̄ 39m de amissione odoratus.

c Um sensus quo odorāda percipiunt̄ amissus fuerit nec in naribꝰ caro sup̄flua euenerit ⁊ aer ita leuiter vt prius attrahat̄ ⁊ oculi ac sensus naturalr̄ existūt naribꝰ erit insufflādus puluis adeo subtilis vt alcofol qui fiat ex condisi ⁊ arthemisia ⁊ sale armoniaco. Egro quoq; ꝑcipiat̄ vt nares vapori ex aceto calido ꝓcedēti multotiēs apponat. Si autē hec nō suffecerint naribꝰ īsuffleт̄ puluis quē nominabimꝰ: cuius descriptio est. ℞. nigelle fellis gruis colloquintide elebori albi: oīu; ana ꝑtes equales puluerizent̄ ⁊ ponātur ī vrina camelli arabici quātitate tāta ꝙ cooperiri possint ⁊ ponant̄ ad solem donec siccent̄: deinde fiant ex eis sief cūq; necesse fuerit vnū ex eis lentis habēs magnitudinē ī oleo sambucino itinctū naribꝰ imittat̄: optimū eni; ad hoc existit. Si aūt ex eo qđ naribꝰ imittit̄ fortis sequat̄ dolor: oleū de semie cucurbite eis imittat̄ ⁊ aqua calida sup̄ caput fundat̄ ⁊ sorbeat calida ea q̄ humectāt vt ptisana: ⁊ qđ fit de aqua furfuris ⁊ de farina ⁊ similia. Et hoc quidē est medicamē ad amissionē olfatus ꝓbatissimū qđ sic ꝯficit̄. Nigella puluerizet̄ donec fiat vt puluis ⁊ misceat̄ cu; oleo veteri: deide eger iplēs os suū reclinet caput retro quāto plus poterit: ⁊ tūc ex ꝑdicto medicamie aliquāte gutte naribꝰ distillent̄. Egro quoq; ꝑcipiat̄ vt quātū ei possibile est aerē extrīsecus iterius attrahere nitatur ꝙ in tribus diebus ⁊ tribꝰ vicibus fieri cōuenit. Si autē mordicatio sup̄uenerit fiat hoc qđ prediximus.

c Um sensus quo odorata ꝑcipiunt̄ ⁊c. Istud ē caplm̄ de amissiōe odoratꝰ qđ ēt recte ꝯtinuat̄ ad precedēs. Nā postq̄; in precedēti determinatū ē de cura emoroidaꝝ ⁊ polipi facientiū oppilatōes intra foramina nariu; vnde sepe ꝯtingit diminutio in olfatu ꝑꝑ nō ꝯueniēter cōicari ⁊ libere attrahi posse aerē in quo ē formalr̄ odorabile vel odor realis siue spūalis. vn̄ sequit̄ đbilitas ī opatiōe olfatiua: nūc ꝯūr Ras determiat de nocumēto odoratꝰ ꝙ nō ē tm̄ debilitas sed ablatio eius cū nocumētū ingredit̄ ī odoramētū. i. in operatōibus odoratus sicut igredit̄ reliquas opationes: q: aut destruitur aut debilitat̄ aut mutat̄ ⁊ corrūpit̄: vt dicebat Auic. fen quinta tertij caº 4º in principio: q: ergo determinauerat de dispōnibꝰ in caplo precedēti adducētibus ad diminutionē odoratus per hoc ꝙ nō fit integra oppilatio ī naribus l; notabilis fiat oppilatio. De nocumēto aūt corruptiōis odoratus vt đ ꝑceptōe odoris fetidi p̄ntato ēt odorabili aromatico supra determinauerat ī hoc tractatu de ꝯseruatōe pulchritudinis vbi posuit caplm̄ de fetore nasi. Restabat ergo ꝯueniēter hic determinare de tertia specie nocumēti odoratus vt de destructōe vel amissiōe odoratus. ⁊ hoc ē qđ dixit ī rubrica capituli l; caplm̄ potuisset aliter introduci: sed sufficiat hec cōtinuatio: ⁊ q: vt sepe dictū ē in hoc libro auctor fuit multū breuiloquus l; amissio odoratus a multis ⁊ diuersis cāis pendē possit. nā aliquotiēs īmo frequēter vt infra videbit̄ sequit̄ malitiā ꝯplōnis singularis. tn̄ hic principalr̄ determiat đ amissiōe odoratus sequēte oppilationē factā siue in carūculis māmillaꝝ ex hūiditate recepta ī porositatibꝰ eaꝝ sicut ēt fit oppilatio ꝑ hūiditatē flegmaticā receptā; in poris mēbroꝝ neruosoꝝ iterdu; ī ꝑalesi. Aut fit ꝑꝑ mā; flegmaticā magis grossa; ⁊ viscosa; oppilātē poros ⁊ foramina pāniculi īfra dictas carūculas ꝯstituti. aut fit oppilatio ī osse ꝑforato ex dcā mā grossa q̄si s; totu;. vn̄ ꝑꝑ has cās nō pōt recipi ꝯueniēter aer odorē deferēs ad organu; olfatꝰ ⁊ ita fit odoratꝰ amissio. Et de ista cā pricipalr̄ determinat reliquas omittēdo: qm̄ ista magis omogenea illis que dicte sunt ī caplo ꝑcedēti īmo vt plurimū a simili mā pēdēt ēt qm̄ talis cā est frequētius ꝯtingēs ad nocumētu; dictū amissionis olfatus q̄; alie. Nā sicut hō inter cetera aīalia debilr̄ odorat vt prio de sensu ꝓpter magnitudinē cerebri ⁊ ꝓpinquitatē; organi olfatus ad ipm̄ ī eo respectu alioꝝ aīaliu;: vn̄ multiplicant̄ humiditates ī organo ex humiditatibꝰ cerebri q̄ īpediūt odoratu; ita vt debilitet̄ regimē alioꝝ: silr̄ ꝯtingit vt frequētius ī tm̄ multiplicari sup̄fluitates flegmaticas ex ipo cerebro ad organa olfatus vt ad ipsas carūculas māmillares vel ad orificiu; ossis terminati ad pāniculu; ī media tn̄ ēt ꝑforatū vel ī poris ipsiꝰ pāniculi vt ī totū auferat̄ opatio olfatiua. ⁊ ita ad hanc cām ꝯtrahendo Ras ī hoc caplo pricipalr̄ duo facit. Nā prio declarata ista cā ꝑ quedā signa ponit curā istius cāe ꝑ quasdā medicinas ponēdo ēt modū correctōis nocumēti haꝝ mediciaꝝ si īpresserint nocumētu;. 2º ponit curā ꝑ vnā fortiorē ⁊ ꝓbatissimā vt dicit ꝯmemorādo ēt correctionē illis si nocumentu; afferat. 2ª ibi: Et hoc quide; ē medicamē ad amissionē odoratus. Pria ēt in duas: qm̄ prio per quedā signa declarat dictā oppilatōe; eē ī cā. 2º ponit curā. 2ª ibi: Naribꝰ erit puluis īsufflādus. De pria parte dixit: Cu; sensus quo odorata ꝑcipiunt̄ amissus fuerit neq; in naribꝰ caro sup̄flua euenerit ⁊ aer leuiter vt prius attrahit̄ ⁊ oculi ac sensus nālr̄ resistūt. i. sunt bonaꝝ opationū ꝓductiui: tūc sup. declarat̄ ꝙ tale nocumētu; est pendēs ex oppilatōe māli de q̄ dictū est maxie facta ī dictis organis. Pro itelligētia huiꝰ ꝑtis nota ꝙ ad hoc declarādu; adducit principalr̄ duo signa ex quibꝰ excludunt̄ cāe que possent ēt eē cause amissionis olfatꝰ: quibꝰ āmotis satis euidēter concludit̄ supra cām dictā. Nā malu; ꝑamentū in cerebro ⁊ notabile nocumētu; in eodē vn̄ non fieret bonū ꝑamentū in spiritu sensitiuo seruiente anime ad operatōes aīales posset eē causa ablatiōis odoratus. Sed quoniā ista esset causa generalis non minus penderet lesio ī oculis ⁊ in visu sicut ⁊ in odoratu ⁊ in alijs sensibus. Si ergo oculi ⁊ alij sensus naturalr̄ existūt: sequit̄ ꝙ hec nō est cā: aliq̄n ēt oppilatio integra nariū ex carne addita posset eē cā non tm̄ debilitatis sed ēt amissiōis odoratus: sed tūc in naribꝰ caro superflua appareret saltē diligēter inspiciēti ꝯstituto corpore sub radio solis: cadente radio intra nares ⁊ cum hac aer nō attraheret̄ leuiter vt prius īmo quasi nihil attraheret̄ đ aere ꝑ nares vt patet. Et sic his deductis cāis vt ꝙ non sit nocumētū in principio vt ī cerebro qđ manifestat̄ ex bonitate alioꝝ sensuū neq; sit nocumētū in naribus de oppillatōe vt dictū ē: tūc cā illius ꝓbabiliter cōcludit̄ ꝙ sit que dicta ē đ oppilatōe naturali in organo olfatus vel in partibus eis vicinis maxime si q̄si nihil de mā fluat per nares. Et ita s; hoc ponit hic curā ꝯueniētē tali māe oppilāti ⁊ sic lr̄a ē clara. Succedit illa pars: naribus erit puluis īsufflādus ⁊c. ī qua ponit curā huiꝰ nocumēti ⁊ duo facit: quoniā primo ponit curam per tria ingenia medicinalia ad ꝓpositū faciētia. 2º ponit correctionē nocumēti apti euenire ex applicatiōe dictaꝝ medicinaꝝ ꝓpter fortitudinē carum. 2ª pars icipit ibi: Si aūt ex hoc ꝙ in naribꝰ imittit̄ ⁊c. Prima pars pōt diuidi ī tres ſm ꝙ tria medicamīa ponit. 2ª ibi Egro quoq; ꝑcipiat̄. 3ª ibi: Si aūt hoc nō suffecerit ⁊c. De prima parte dixit sup. supposita cā q̄ dicta ē vt remoueat̄ naribꝰ erit īsufflandus puluis adeo subtilis vt alcofol qui fiat ex ꝯdisi ⁊ arthemisia ⁊ sale armoniaco sup. ꝑtibꝰ equalibꝰ. Deinde de secūda parte dixit: Egro quoq; percipiat̄ vt nares vapore calido ex aceto calido ꝓcedēti multotiēs apponant̄ sup. calefaciēdo lapidem viuū prius ⁊ sup̄aspergēdo acetū: ⁊ ita ꝯuerte nares supra fumū. Addit tertio: Si aūt hoc nō suffecerit ꝙ nomīauimꝰ naribus insufflent̄ puluis: cuius descriptio est hec. ℞. nigelle fellis gruis colloquintide elebori albi oīum an̄. partes equales puluerizent̄ ⁊ ponant̄ ī vrina camelli arabici quātitate tāta que cā cooperire possit: ⁊ ponant̄ postea ad solē donec exiccent̄: deide fiant ex eis sief. Et ponēs modū debiti vsus eoꝝ addidit: Cūq; necesse fuerit vnū ex eis hn̄te; lētis magnitudinē ī oleo sanbucino idest de maiorana intinctū. i. dissolutū naribꝰ imittat̄. optimum ei; ad hoc existit vt dixit. Pro intellectu haꝝ partiu; simul ē primo notandū ꝙ qm̄ ista sunt fortia multū medicamīa acuta nō debemus sup. ad ista audere ī applicatōe nisi suppositis vniuersalibꝰ si fuerit necessitas euātionis per flōmiā vel farmaciā ⁊ diuersionis s; modos supra dictos priꝰ hec oīa fiant ⁊ nō semel tm̄ si expediat: sed bis vel ter: vt dicebat̄ ī caplo superiore antequā veniamus ad ista localia. nā ꝓpter acuitatē istorum medicaminū si eēt repletio ī toto vel in cerebro posset fieri ebullitio in humoribꝰ ⁊ cōmotio adducēs ad se. que multo deteriora essent q̄; eēt amissio olfatus: vt p; cōsideranti nisi corpꝰ priꝰ mūdificaret̄ vel minoraret̄ plectoria. Rasis tamē vt breuiloquus in hoc libro vt sepe dictu; est: ꝑsupponit ista tāquā necessaria prius fieri debere. Scđo notandū spālius ꝙ intētione habita ad mām cōiunctā que vt supponit̄ ē frigida vel imbibita ī porositatibus vel viscosa adherēs ⁊ oppilās: ⁊ tunc intētio stat in euātōe dicte māe ꝑ nares ⁊ colatoriū cū preꝑatiōe tamē illius si sit viscosa cū incisiuis. ⁊ si grossa fuerit cū subtiliantibꝰ ⁊ tandē cū euōne tn̄ insensibili facta per resolutionē māe ⁊ tādē cum remotōe male qualitatis īpresse ī mēbris a mala mā: ⁊ q: talis intētio primū ꝯpletur per gargarismata ⁊ caputpurgia que ſm canones dictos supra de soda stante repletōe capitis debēt fieri post euōne; factā ex cerebro ⁊ tunc fient gargarismata ſm canones dictos als̄ de hiera simplici dissoluta cū oximelle ⁊ similibus. Ad alias aūt intētiones valent que scripta sūt. nā prio ordiauit puluerē de quo īsufflet̄ itra nasu; ex cōdisi arthemisia ⁊ sale armoniaco que oīa sunt calida exiccatiua plurimū. ⁊ sic đ digerēdo resoluēdo ⁊ exiccādo in casu iuuāt ēt sua mordicatiōe excitant sensitiuā illoꝝ mēbroꝝ vt ꝯūter exiccate ex acuitate dictaru; medicinaꝝ excutiat dictā mām per nares expellendo. ⁊ propter eandem cām laudauit euaporatione; etiam aceti calidi

quia sua acuitate mordicando ⁊ inducendo ad sternutationem
⁊ sic facit expulsionē materie licet etiam iuuet vbi materia fue/
rit grossa ⁊ viscosa ad subtiliationē ⁊ incisionem. ad hanc intē/
tionem videt̄ ordinasse talē euaporationē: qm̄ inuit q̄ multoti/
ens talis euaporatio recipiat̄. s. ātc reliqua fortia excussiua ⁊ sti
mulatiua. In tertio loco posuit sief artificiosum q̄ etiā vt pz
īspiciēti ɔplet oēs has intētiones. Nā primū ponit̄ nigella: de
qua dictū est supra: que de ꝓprietate apit colatoriū cū hoc q̄
est calida ⁊ sicca in tertio: ⁊ īcisiua ⁊ abstersiua ⁊ resolutiua fleg
matis ⁊ etiā vētositatū que sepe ibidez claudunt̄: deide ītrant
fel gruis ⁊ colloquintida ⁊ eleborus alb⁹: in quib⁹ est manifesta
acuitas resolutio ⁊ exiccatio ⁊ mordicatio. ⁊ ita vl̄r oēs medicīe
similes que sunt subtiliatiue incisiue ī casu ɔueniūt sicut est vri
na camelli: ⁊ ēt vrina humana ⁊ reliqua que administrant̄ ī ca/
tarro ⁊ coriza. nam sil̄es sunt nisi vt dixit Serapio in capitulo
ꝓprio de egritudinib⁹ que fiunt ī duab⁹ narib⁹: q: oz vt medi/
cine ī hoc caplo sint fortiores illis medicinis que debent̄ in ca/
tarro ⁊ coriza: qm̄ hic ꝓhibet̄ exitus materieꝝ: ⁊ in catarro stat
fluens mā. Sequit̄ illa pars. Si aūt ex hoc. In qua ponit mo
dum corrigēdi excessum aliquotiēs male qualitatis impressum
ꝑ medicinas: vñ fit vehemēs dolor ⁊ punctio. Si aūt ex hoc q̄
naribus īmittit̄ fortis sequat̄ dolor oleū de se. cucurbite ei im/
mittat̄ sup. ī nares ⁊ aqua calida suꝑ caput infundat̄ sup. si eti/
am eēt cōmunicatus dolor capiti ēt sorbeat ea que humectant
⁊ sint actu calida: vt euaporare possint sursum ad mēbra lesa: q̄
tamen sint in virtute frigida ⁊ humida: vt ptisanam ⁊ q̄ sit de
aqua furfuris ⁊ de farina sup. ordei ⁊ similia. Jā in 2ª ꝑte pri
cipali capituli ponit vnā medicinā ⁊ appropriatissimā ad hanc
intentionē ⁊ dicit: Hoc quidē est medicamē ad amissionē odora
tus ꝓbatissimū qd̄ sic cōficit̄. ⁊ illud ēt posuit Aui. nigella pul/
uerizetur donec fiat vt puluis: ⁊ misceat̄ cuz oleo veteri: ⁊ tunc
ex p̄dicto medicamine aliquāte gutte in narib⁹ instillent̄: sz pri/
us eger impleat os suū aqua ⁊ reclinet caput suū retro quanto
plus possit: vt dicte gutte ad ꝓfundū nasi possint ꝑuenire: ⁊ ne
de mā medicine que forte f̄m ꝑtē trāsibit in os aliquid ad mem
bra deorsum trāsibit: īpleat̄ os aqua. ⁊ addit ad hoc vt medici/
na melius ꝑuenire possit ad membra lesa. egro quoq̄ ꝑcipiatur
vt quāto ei possibile ē aerez extrinsecuz interius attrahere nita
tur: vt simul cuz eo medicina attrahat̄ sursum: ⁊ iccirco fiat tri
bus diebus ɔtinuis ⁊ qualibet die semel. postea vltimo addidit
q̄ si superueniat dolor ꝓpter acuitatē medicaminis redeamus
ad infundēdū ī nares de oleo salicū vel huiusmodi q̄ sua frigi/
ditate remittat nocumentū impressuz: ⁊ ita ꝑ circulū faciamus
vsq̄ dum in totū sit remota ista mala dispositio: ⁊ hec de capi/
tulo textualiter sufficiant.

Quid nominis nocumenti odoratus.

Ipso igit̄ sic expedito ꝓ maiori intelligētia capituli ⁊ toti⁹ mãe
nocumenti olfatus seruādo ordinē nostruz: est notandū primo
ꝓ declaratiōe quid nomīs q̄ nocumentū odoratus aut ē nocu
mentū diminutiōis aut ablatiōis aut corruptiōis. nā aliquādo
diminuit̄ oꝑatio olfatiua: ita q̄ ꝑcipiunt̄ remisse odorabilia si/
ue sint aromatica siue fetida. Aliud est nocumētū ablatiōis odo
ratus quo nullo mō percipit̄ aliquid odorabile: de quo ē princi
palis mentio facta in textu supra. Tertiū nocumētū ē corruptio
nis: ⁊ hec oꝑatio corrupta est duplex. nā aliqñ corrumpit̄ olfat⁹
ita. s. vt percipiat̄ odor q̄ñ in medio extra nō ē odorabile obie/
ctum. Alio mō. s. qñ percipiunt̄ odores nō f̄m q̄ sunt vt q̄ odo/
rant horrendos odores vt gratos ⁊ ecōtra. naz tunc ista oꝑatio
odoratiua dz dici corrupta: vt ē de quibusdā q̄ ꝑcipiunt aroma
tica vt fetida: ⁊ quidam opposito mō.

Distinctiones.

Jā 2° veniēdū ad distinctōes sit hec
prima distinctio q̄ quelibet talis le/
sio aut ē natiua aut a gñatione ɔcta aut ex tꝑe. Itē que ē ex tꝑe
quedā modici tꝑis ⁊ quedā cronica. Itē ⁊ alia diuisio quedam
sequit̄ morbos sensibiliter apparētes ad intra nasum vt vlcera
nasi ⁊ quedam non. Item de non sequētibus vlcera nasi que/
dam sequunt̄ manifesta nocumēta cerebri. vnde sequitur nocu/
mentum in operatōibus organoꝝ sensuū exterioꝝ vt visus au/
ditus ⁊c̄. ⁊ quedā nō: imo stante īcolumitate operationū alioruz
sensuū stat tñ nocumētū ī odoratu: istis stātib⁹ veniēdo ad cās.

Cause.

Cāe hoꝝ nocumētoꝝ sunt vel primitiue vel corꝑa
les. Primitiue vt si recipiat̄ a cā extrinseca aliquid
intra nares faciēs oppilationē ita q̄ aer cū qualitate odorabili
non possit ad organuz debite peruenire vt ex lapide vel licinio
iniecto vel aliquo huiusmōi intra nares: ⁊ aliqñ a cāu vel ꝑcus/
sione acquirit̄ hoc nocumētū ꝓꝑ īdebitā ɔpōnem ossiuz ⁊ oppi
lationē ⁊ stricturā in illis locis organoꝝ olfatus vt si quis ꝑcu/
tiat̄ supra frontē vel super extremitatē nasi superiorē vel f̄z an/
teriorē partē capitis. nā talis lesio multiplr pōt adducere ad no
cumētum odoratus vt pz ɔsideranti. De cāis vero corꝑalib⁹
aliqñ imo multotiēs cā ē malitia ɔplōnis singularis vt dicebat
Auic. de hac ꝓuenit ex medicinis administratis ⁊ distillatōib⁹
distillatis intra nares de medicinis calidis vel frigidis vt ali/
quotiēs cōtingit in applicatōe narcoticoꝝ in grauissimo dolo/
re capitis vel a̅pate: imo aliquotiēs aer multuz frigidus occur/
rens pōt eē cā huius nocumēti distēperādo ɔplōnaliter orga/
num olfatus: vt Rasis tertio cōtinētis recitat de quodā tran/
seunte per aerē frigidū ⁊ penitus amisit odoratuz ⁊ fuit postea
restitutus per odoratū nigelle. Et aliqñ pōt distēperari organū
ex malitia ɔplōnis calide sine mā vt ex applicatōe medicinaruz
calidaꝝ intra nares vel circa caput in morbis frigidis capitis
vt in litargiā patiētib⁹ vel ɔgelationē. ⁊ sicut dictū ē de calida
⁊ frigida sic ēt oīs malitia ɔplōnis humide ⁊ sicce. pōt eē causa
huius. sed vtplurimū ē mala ɔplō frigida vel humida f̄z Auic.
quoniā cerebrū humanū ē multo maius respectu sue mol' ɔpa/
ratōe ad alia mēbra ⁊ ē frigidū ⁊ humidū naturalr̄. ⁊ ita facili⁹
labitur ad cerebrū lapsū q̄z ad lapsum cōplexionis calide ⁊ sicce
licet raro. aliquādo autē causa est materialis humoralis. De
cā aūt corporali ⁊ mãli aliquotiēs cā ē hūor calidus ⁊ aliquo/
tiēs frigidus ⁊ aliquotiēs ē vētositas oppilans vt est manifeste
videre in algoratis qui sentiūt extensionē circa radicē nasi cum
oppilatōe ⁊ ꝓhibitōe attractōis aeris. ⁊ tñ cuz expirat modica
ventositas per narē libere attrahūt aerē. Et de humorib⁹ ⁊ ca
lidis ⁊ frigidis aliqñ humores peccāt oppilādo apostemando ⁊
aliquotiēs nō a̅pando: ⁊ oēs tales aut sunt putrefactiui aut nō
vtplurimū tñ peccans oppilādo ⁊ nō a̅pando ē flegma spissuz: ⁊
talis oppilatio aliqñ ē intra nares peccās sicut ēt ⁊ a̅posa vt di/
cebat̄ in ca° superiore. ⁊ aliqñ ē profunda versus colatoriū: ali/
quādo ꝓfunda supra ⁊ f̄m dictas oppilatōes esse integras vel
nō integras fit aliquotiēs odoratus diminutio ⁊ aliquotiēs ab/
latio qñ ad diminutā oppilationē sequit̄ diminutio odorat⁹ ⁊
ad ɔpletā amissio siue ablatio. Et ita silr̄ ex lapsu cōplōnali sine
mā. si fuerit multus faciēs in virtute debilitatē ⁊ nō ablationez
operatōis sequit̄ diminutio in olfatu. Et si fuerit excessiua ma/
la ɔplō inducta ī organo vel spū aliquotiēs sequit̄ corruptio: sz
vt plerunq̄ sequit̄ ablatio odoratus. silr̄ si humor oppilās fue/
rit putrefactus pōt fieri oꝑatio corrupta: q: si cōicet̄ ɔtinuo va/
por putridus organo ꝓꝑ vicinitatē humoris corrupti: tūc que
ɔprehēdunt̄ exteri⁹ ɔprehēdūtur fetida ēt si sint aromatica qm̄
sensata recipiunt̄ f̄m naturā recipiētis 2° de aīa sicut ēt ɔtingit
in organo alterato gustus ī ꝑceptionē gustabiliū lz talr̄ odora/
re aromatica. ꝓ fetidis pōt ēt pendere a putrefactōe exñte ī mē/
bris elongatis ab organo odoratus vt ab vlcere pulmonis ⁊ sto
maci ⁊ gingiuaꝝ vt volūt auctores ī ca° de fetore nasi.

Signa.

Ueniēdo ad signa primū ꝓnostica cuētus sūt ꝓ/
portionalia his que dicta sunt supra in caplo su/
periore de precessiōe causaꝝ antecedētiū ⁊ primitiuaꝝ que ad/
ducunt ad hanc dispōnē vt de occursu medicinaꝝ stupefacien/
tiū impositaꝝ ītra nares ⁊ huiusmodi cāis dictis supra. Si
gna ꝓnostica ad bonū si cōtingat ex occursu aeris frigidi dimi
nutio vel ablatio ⁊ non fuerit diuturna talis dispō sed modici
tꝑis nō exñte alia cā ɔseruāte: tunc talis dispō ē de facili cura/
bilis vt pz. Silr̄ si fuerit corruptio odoratus ꝓpter assistētiam
odoris fetidi tꝑe multo ad organū vt ɔtingit ī mūdificātibus la
chrymas ꝓꝑ infectionē organi a vapore putrido si postea ei offe
rant̄ aromatica ei apparebunt fetida per tp̄s. ⁊ tū tunc q: talis
corruptio pendet ab extrinseco fiet facilis curabilis. ⁊ hoc potes
discurrere ad alia signa ꝓportionalia que significabūt dispōnē
facile remouibilē. De signis ꝓnosticis ad malū sit hoc primū
⁊ ē Mesue. Si ɔtingāt nocumēta odorat⁹ vt ablatio ei⁹ ⁊c̄. ꝓꝑ
casuz aut ꝑcussionē ī vijs aut colatorio: ⁊ accidit ex hoc vt ca/
dant nocumēta ī ossib⁹ ⁊ tortuositas ⁊ dislocatio forme: ⁊ tunc
fortasse nō recipit curā. Scd̄z ꝓnosticū si sit diminutio vel ab/
latio ⁊c̄. a nā vel cronica vix vel nunquā curat̄. Tertiū ꝓnosti/
cū ⁊ ē Auic. ⁊ ī ca° ꝓprio ⁊ in 2ª quarti d̄ signis sumptis ex ꝑte
nasi. Si hñti fe. colericā vel acutā apparet ī ꝓcessu odor corru/
ptus vt sicut piscium vel butiri vel huiusmodi ⁊ sint alia signa
mala iā mors ꝓxima ē. rō ē q: apparētibus malis signis vt de
debilitate pulsus de somno ⁊c̄. ⁊ cū hoc corrūpit̄ odorat⁹ decla
ratur q̄ iterius ē humor fetidus ⁊ virtute debilitata nō potēte
regulare humores circa cerebrū incipit fetere ⁊ sic mors est ꝓ/
xima. Signa demōstratiua generis sunt manifesta vt sit di/
minutio vel ablatio vel corruptio. Signa causaruz primitiuaꝝ
sunt manifesta: vt si sit ex lapillo vel faba ⁊c̄. imposita intra na/
res etiā ex casu vel percussione etiā est manifestuz si etiā a cau/
sa primitiua ex caliditate vel frigiditate aeris vel tractu rerum
frigidaruz per nares relatione infirmi ⁊ visu medicoruz hoc est
manifestū ⁊ maxie iudicio periti medici: ⁊ ita intelligat̄ de ma/
licia ɔplexionis calide. Et si sit malitia ɔplexiōis mãlis ⁊ sit apo
stemās posita sunt signa ī caplo precedēti. Et si nō fuerit aposte
mans sz fuerit ex mā fluente per ꝑtes ⁊ recipiat̄ in poros ⁊ indi
sponat organū declarat̄ ex exitu mãe. Si alba ⁊ viscosa decla/
rat̄ supra māz flegmaticā. si citrina supra māz colericā ⁊c̄. Et si
nihil sit fluens de mā ꝓpter fortez oppilatōez: tūc dicta oppila
tio aut est versus colatoriū aut supra carūculas. Si versus co/
latoriū: tunc cū lesiōe odorat⁹ ēt stat oppilatio in locutōe videlz
q̄ in locutōe fit quedā resonātia verboꝝ ac si videant̄ loqui in
tra nasuz: ⁊ sic declarat̄ versus colatoriū eē oppilatōez: ⁊ si non
sic fiat vocis formatio sz cuz sono obtuso saltē oppilatio est ī ca
rūculis vel versus cerebrū vel oppilatio in partib⁹ anteriorib⁹
cerebri. Si sit ex lesione cerebri cōicat̄ lesio in alijs sensib⁹ cere
bri: ⁊ cū hoc cursus humiditatū ꝑ nares est adueniēs f̄z ɔsuetu
dinē ⁊ nō est oppilatio vt dicebat Aui. sub carsim ⁊ his que se/
quunt̄ eaz. i. q: tunc via ad colatoriū est apta sicut ēt ɔtingit qñ
oppilatio ē ꝓfunda versus carūculas mãmillares: qñ tunc hō
anhelat ⁊ respirat optime cū nō odorat: vbi si oppilatio est deor
suz tūc simul īpedit̄ ⁊ respiratio ⁊ odoratus ꝑ nares. Sz si ma/
gis fuerit versus colatoriū notabilr̄ magis īpedit̄ respiratio q̄z
odorat⁹: vt pz de his q̄ dicta sunt circa anothomiā nasi. si non
sint lesiones in alijs sensib⁹ erit oppilatio in carūculis tm̄.

Cura.

In cura duplex est regimen. vl'e ⁊ particulare. Uni/
uersale est remotio cāruz primitiuaꝝ ī cāis primiti/
uis. si sit lapillus vel aliud educat̄ cuz īgenio prius p̄parata edu
ctione

ctione cuz humectātib⁹ ꝛ īductis sternutatōibus ꝛ reliquis factis q̄ dicta sunt silr ī oppilatōe a simili cā in aurib⁹ ꝛ īspiciatur ꝯuerso capite ad radios solares intra nares. Et si fuerit ex percussione si est possibilis cura fiat ꝑ cirugiā. Et si cā fuerit mala ꝯplexio frida vel calida ītēdatur cuz ꝯtrarijs ad remotōez illi⁹. Et si sit fride ꝯplexionis fiat attractio odoramēti calidi: ꝛ in hoc odoramētum ruthe est mirabile ꝛ expertū vt dicit Mes. ꝛ muscus ambra ꝛ lignū aloes ꝛ spica. Et si sit ꝯplexio calida: aq̄ rosata cum aceto ꝛ aliquid cāphore multū valet: odorare ēt poma aromatica violas rosas ꝛ huiusmodi frida faciūt ad curā. Et si sit morb⁹ māslis apostemās: curet cura aꝑatuz cū diuersionib⁹ flōmijs ꝛ alijs ꝯuenientib⁹. Et si sit mā non apostemās sȝ oppilans vsq3 in vētriculis cerebri: intēdendū est cū his que valent ad maliciā ꝯplexionis cerebri māslez que supra dicta sūt pricipaliter in caplo sodc. Et si oppilatio sit ī loco medio in alchaisi: remoueatur caro vel humor ꝭm ingeniū dictuz cum cordulis. Et si sit nocumētum essentiale in organo oppilans: tunc Rasis posuit in textu remedia optima ꝛ maxime nigellā prius infusaz in aceto duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹: postea exiccatā vel puluerizatā ille puluis īsufflatus intra nares remouet illā oppilatōez: q2 calida ꝛ sicca ī tertio vt dictū est in textu ꝛ cuz ꝓprietate valens ēt si ipsa distēperetur cuz vrina camelli vel hoīs maxime colerici magis proficiet ꝛ vrina camelli sola valet. Ualent aromata calida vt de spica de calamo aromatico vel de ambra de musco ꝛ de ciperis ꝛ huiusmōi. Et si nō satis sunt adde castoreū vel euforbium: ꝛ de his pōt fieri sief cū succo maiorane. Et Rasis 3° ꝯtinētis 2° caplō dixit: ꝛ de his medicinis deoppilātib⁹ colatorium: ꝑcipue dico q̄ huiusmodi medicine sunt aperiētes oppilatōnē colatorij ꝛ diuidētes hūiditates grossas eius: videlȝ acetum nigella vrina camelli ꝯdisum piretrū attramēta piper coloquintida: ꝛ dixit q̄ nimis vȝ mirabilr semen vrtiee maiorana bleta ꝛ succus sinapis: ꝛ his potes tu facere diuersas ꝯpositiones. Sit tñ prius corp⁹ mūdificatuz si sit plectoria ꝛ a membris deorsum: ꝛ suꝑius antequam audeamus suꝑ hec fortia vt dixit circa lrām ēt si insuffleṫ de semine cucurbite mitigat dolorez: si ēt instilleṫ lac mulieris vel aqua teꝑate calida: ēt odoramentū aque tꝑate calide valet: ꝛ cuz his curabiṫ infirmus si deus voluerit. ꝛ ista ꝑcipue valent que supra dicta sunt ī diminutōe vel destructiōe odoratus: sed in corruptiōe odoratus maxime in ꝑceptione aromaticoꝝ: ac si essent fetida cura habeṫ ex cura fetoris nasi remouēdo putredinē ꝛ humorē putridū inficientē organum: siue sit ex stomacho: siue ex gingiuis: siue ex pectore cum appropriatis locis suis dicēdis. Et si fuerit ex vlcerib⁹ nasi remoueatur cuz his que dicta sunt supra loco suo. ꝛ si fuerit putredo vel humor putridus in organo vel ī ꝑtibus vicinis ex humore malo: oȝ vt dicebat. A. vt precedat mūdificatio eius q̄ ē aggregatiuū ex humore malo ꝭm q̄ dictū est. deinde abluatur nasus cū vino aromatico: ꝛ ꝯñter fiant licinia que imponāṫ intra nasum ex myrrha singulr ꝛ amomo ꝛ cinamomo pulverizatis: ꝛ cum oleo de spica. ꝛ Rasis 3° cōtinētis dicit q̄ xilobalsamum tritū ꝛ pulverizatū plurimū valet ī fetore oris. ꝛ ita intelligatur de fetore nasi: ex eo igiṫ cum succo maiorane pōt fieri caputpurgium ꝯueniēs: ēt caputpurgiū ex succo mētastri vel calamēti ē multū efficax: ēt caputpurgiū factū ex vrina asini multum valet. Nam de eo dicit Aui. ꝛ meliora caputpurgia ꝛ magis iuuatiua ex eis sunt vrine asinoꝝ: ille enim nūquaȝ fallunt vt dixit: ꝛ si pur fiat cronica egritudo etiā in ablatiōe odoratus dixit Rasis loco allegato. Quibus accidit fetor in naribus curandi sunt cū cauterio ī medio capitis sup. facto: ꝛ ibi laudat ēt q̄ calefaciendus est lapis ꝛ extinguēdus in aceto cuz quo fomētandum est: ꝛ postea suffumigandū cuz sulfure. ꝛ hoc intelligitur materia existente multuz grossa. ꝛ sic sit finis huius capituli. Laus deo.

Caplm 40^m de dolore dētiū ꝛ gingi.

I gingiua cū dolore dentiū fuerit sanguinolēta ꝛ aꝑosa ꝛ rubea fueritq3 aꝑatio cū pulsatōe extrahaṫ sanguis cuz vētosis flōmia ex cephalica prius facta. Deinde ī ore aliquādiu acetum ꝛ oleuz rosatū teneat: postquā eiecerit hoc idē iteꝝ fiat: post hoc oleū rosatū in ore teneat. Et si ex hoc non euaserit fueritq3 pulsatio vehemēs ꝛ cū inflāmatōe: cāphora ꝛ piretrū teranṫ ꝛ in radicib⁹ dentiū ponanṫ. Cum dissoluta fuerit iteꝝ īmittanṫ: cotū quoq3 oleo roſ. illinitū superponatur. Qđ si dolor aliq̄ñ augmēteṫ ꝛ vehemēter fiat: oppij sexta pars. ʒ. vni⁹ in oleo roſ. dissoluaṫ: ex quo cotū illinitū radici dentis dolētis adhibeaṫ. Si aūt nōdum sedeṫ scalpellādus ē locus ꝛ sanguisuge supponēde sunt. Gingiua vero si nō sanguinolēta fuerit nec aꝑosa nec dolor est cū pulsatōe nec in facie fuerit īflatio: aut dolor acciderit post fastidiū ex satietate ꝛ post cenā comederitq3 ex cibo frido multuz eger soluēdus est ex pillulis cochijs. Et dolentiū dentiū radices ꝛ ex hoc medicamine fricāde sunt: qđ sic fit. ℞. piretruz sinapi sceltargi indi baurach piper. ʒ3. ꝛ ex eis pulverizatis dētiuz fricēt radices: cotū quoq3 in eis illinitū super dentiū radices ponaṫ: postq3 eger os ex aceto in quo piretrū ꝛ mentastrū ꝛ origanū fuerit cocta colluerit. A foris ꝑterea panicū siue miliū ī sartagie torrefactū suꝑ maxillaȝ ē ponēduȝ: aut ex piperis puluere melli cōbusto: dens ꝛ eius radix fricet. Et si hoc nō suffecerit in dētis radicib⁹ hec tyriaca ponaṫ: que. ℞. castorei asse pipis. ʒ3. storacis oppij: oīuȝ aā. ꝑtes equales cōficianṫ cū melle ꝛ administrenṫ: eger ꝑterea per aliquātulū tēporis a comestiōe abstineat: maneatq3 famelicus ꝛ ingrediaṫ balneuȝ ꝛ vtaṫ motu. Si aūt nec sic quiescat ferrū ignitū radici dētis multotiēs apponaṫ aut eradiceṫ. Si vēro dens corrosus fuerit repleaṫ ex medicamib⁹ q̄ noīauim⁹ ꝛ q̄ sūt corrosiua aut extrahaṫ.

I gingiua cuz dolore dētiū.

Ista ē 4ª pars scđe ꝑtis pricipalis primi tractatus que sic cōtinuaṫ ad ꝑcedentes. Nā postq̄3 in ꝑcedētib⁹ partib⁹ fuit determinatuz de egritudinib⁹ organoꝝ triū sensuū exterioꝝ: vt visus auditus ꝛ odoratus. s. oculoꝝ auriū ꝛ nasi siue carūculaꝝ mānillariū. Iā in hac quarta ꝑte ad ꝯplemētū doctrie de dispōib⁹ mēbroꝝ aiatoꝝ deteriat đ malis dispōib⁹ organi gustus vt lingue ꝛ mēbroꝝ adiacentiuz ꝛ vicinoꝝ ei: vt dentiū gingiuaꝝ vuee ꝛ partiuz gule. Et qm̄ dentes ꝛ gingiue via situs ꝑtiū oris antecedūt ad linguā prius determinauit de vna dispōe maxime cōi ꝛ maxime malitie sepe ꝯtingēte ipis dētibus vel gingiuis vt de dolore ipoꝝ. Et ꝭm hoc posset diuidi hec principalis pars ī quattuor: qm̄ primo determinat de dolore principalr dentiuz ꝛ gingiuaꝝ. 2° determinat de malis dispōnibus lingue. 3° de vno spāli nocumēto vuee ꝛ de casu illius. 4° de vna dispōe oppilatiōis ꝯtingēte intra gulaȝ: vt de sanguisugis que bibunṫ: ꝛ de his que in gulā intrāt. 2ª ibi: Si pustule fuerint rubee. 3ª ibi: Cū eger senserit aliquid ꝛc̄. 4ª ibi: Cum aliquis ī gutture suo ꝛc̄. Nota tñ q̄ in serie tex. determinās de dispōibus lingue ꝛ gingiuaꝝ videṫ nō seruare precisum ordinē: ita q̄ de vno in totū expediat sermonē antequā ad alud deueniat: imo de dispōibus lingue determinat: vt de pustula que nasciṫ in lingua prius: postea facit caplm de gingiuis sanguinolētis. Et deinde iterpositis capitulis nocumentoꝝ gule ꝛ vuee: postremo ponit duo capla: ēt de dispōnibus lingue: vt de augmēto lingue vel intumescētie eius ꝛ glādula: vt patet in tex. ita q̄ hic nō oȝ ꝓbare rectā ꝯtinuationē istoꝝ capitulorum ꝭm q̄ sunt disposita ī textu. Sȝ declarādo lraȝ exponem⁹ singula ꝭm q̄ iacēt: nec in ordine eoꝝ est multa vtilitas. Prima ꝑs vbi agiṫ principalr de dispōibus dentiū dolorosis: diuidi pōt in tres ꝑtes. Nā in pria ꝑte determinaṫ de notabili dolore dentiū ꝛ gingiuaꝝ potente a diuersis multū cāis euenire: vt videbiṫ in ꝓcessu loco suo. Secūdo determīat ponēdo curā vnius specialis doloris lȝ improprij: vt de ꝯgelatiōe dentium. Tertio ponit curā alterius doloris ēt spālis dētiū vt cū dolēt: eo q̄ tanguntur a re frigida. 2ª ibi: Portulaca ꝛ amigdale ꝛc̄. 3ª ibi: Oleum calefactū ī pāno ꝛc̄. Prima ꝑs ēt diuidiṫ ī duas principalr: qm̄ primo ponit curā doloris dentiū pendentiū a cā materiali calida vel frigida nō putrefaciēte: ꝛ qñ nō ē dens corrosus. 2° principalr ponit curam dētis corrosi ꝛ mēdosaȝ ꝛ veram que fit per viā extractōis vel cū medicinis faciētib⁹ cadere dentes. 2ª ibi: Si vero fuerit dens corrosus ꝛc̄. Prima ꝑs ēt diuidiṫ ī duas: qm̄ prīo manifestans ꝑ signa ꝓpria ponit curaȝ doloris dentiū ꝛ gingiuaꝝ a cā sanguinea apostemāte maxime gingiuā. 2° pōit curā doloris a mā magis frida ꝓpri⁹ flegmatica manifestando eā cām per signa ꝓpria. 2ª ibi: Gingiua vero si nō fuerit ꝛc̄. Prima ēt in tres: qm̄ prīo manifestata per signa supra sanguineā cām ponit ei⁹ curā regularē. s. per euōnes ꝛ per localia ꝯuenientia. 2° ponit curā magis mēdosaȝ ꝛ irregularē qñ regularis nō fuerit sufficiēs. 3° ponit curā magis cirugicaȝ qñ reliqua in totū nō sufficiunt. 2ª ibi: Qđ si dolor aliq̄ñ augmenteṫ. 3ª ibi: Si aūt dolor non sedeṫ ꝛc̄. Pria ꝑs ēt ī duas. nā prīo declaranṫ per signa q̄ cā ē sanguinea ponit curā ꝑ euōnē māe sanguinee: deinde ponit curā ꝑ localia tenēdo ī ore. 2ª ibi: Deinde in ore aliquādiu ꝛc̄. De pria ꝑte dixit: Si gingiua cū dolore dentiū fuerit sanguinolēta ꝛ aꝑosa ꝛ rubea cuz pulsatōe iā sup. declaraṫ q̄ cā faciēs dolorē ē sanguinea ꝛ ponēs curā addit ꝛ sup. tūc extrahaṫ sanguis cū ventosis flōmia ex cephalica prius facta. Sȝ añq̄3 veniam⁹ ad lralē expositōez: pro intelligētia āplīori doloꝝ ꝛ nocumentoꝝ dentium: oȝ prīo declarare quedā ad anothomiā ipsaꝝ ꝑtinētia: deinde spālius manifestare egritudines ī quas incidunt vel pati sunt incidere dentes. Pro expeditiōe ergo primi ē notādū de cōi doctria oīum auctoꝝ q̄ dētes sunt mēbra ossuosa ītra os ꝯstituta sibi īuicem adiacētia figurā quasi semicirculi faciētia in mādibulis inferiore ꝛ suꝑiore: opposito mō situata ad scissionē ꝛ ꝯtritionē cibi principalr a nā ordinata ne mā cibalis grossa ꝑmanens ad stomachū trāsmissa difficulter digeraṫ. nā in ore talis mā contrita ꝛ masticata simul cū humiditate saliuali acquirit quādam digōem imꝑfectā maxime preꝑantē ad digōem futurā ī stomacho: vt prima primi de gñatōe humoꝝ. Et scias q̄ dētes vt dicebat Serapio sunt. xxxij. ex quib⁹ in mādibula superiore sunt xvj. ꝛ in mādibula inferiori sunt totidē ꝭm formā eandē. Cōtingit tamē vt dicebat Aui. pria primi de anothomia dentiū: Dētes extremos posteri⁹ situatos sursū neq3 deorsū3: qui euocāṫ dentes sensus ꝛ intellectus nō semꝑ in hoib⁹ gñari: ꝛ tales na/

scunť fm plurimũ in medio tp̄is augmēti añ etatē status: ⁊ aliq
dicunt circa .xxv. ãnuz post spermatis emissionē: ⁊ ita cēut tm̃
xxviij. sine his quattuor extremis posteriorib9. Et dicit Conci/
liator ꝙ dētes nõ equalr̃ oriũtur ĩ tēpore: neqꝫ a principio gene
rationis ꝓducunť sz in ꝓcessu: ⁊ ꝙ mã ipsoꝝ latitat ĩ intētione
nãe cũ non egeat prius eis: neqꝫ fortibus: qm̃ humidiori corpus
alitur nutrimēto: ⁊ hoc dixit in dña 42ª. s. cuz querit an mēbra
spermatica soluta possint restaurari ĩ rũsione ad argumētuz de
dentib9. ⁊ etiã dicit Cõciliator ĩ ꝓblematib9 ꝑticula .xxxiij. ꝓ/
blemate primo ꝙ veꝝ est ꝙ numer9 dētiũ antiquit9 plures erãt
q̃z .xxxij. maxime ĩ viris: sz nũc vt in plurib9 sunt .xxviij. Di/
stingunť aũt huiusmodi dētes: nã quattuor anteriores duo su/
periores ⁊ duo ĩferiores sibi inuicem obuiãtes vocanť duales ⁊
incisiui: ⁊ ipsoꝝ iuuamētũ ꝓprius ē vt incidãt molles cibos sz
necessitatē: postea vtrinqꝫ ab his supius ⁊ ĩferius assistunt etiã
duo dentes: ⁊ ita sũt octo ⁊ dicũť canini. nã eoꝝ capita sũt acu
ta: ⁊ eoꝝ radices sunt late magis lz vt in plurib9 radix eoruz sit
vna tm̃. ⁊ ita ad similitudinē cũ dentib9 canis dicunť canini: ⁊
sm̃ hoc eoꝝ iuuamentũ est vt frangat cibos duros. Et post
eos ꝓcedendo posterius ēt vtrinqꝫ supius ⁊ inferius in habē/
tibus .xxxij. ab oĩ latere sunt quiqꝫ lati magis ⁊ nominanť mo
lares a mola: quoꝝ iuuamentũ est ad ꝯterendũ magis ⁊ equan/
dum substãtiã cibi: iccirco molares dicti sunt in habētib9 ꝑcise
xxviij. sunt tm̃ quattuor ex oĩ parte sursuz ⁊ deorsum de istis: ⁊
tales dētes hñt multas radices ⁊ plures habēt superiores q̃z ĩ/
feriores: ⁊ hoc ē vlr̃ veꝝ ð habētib9 plures radices ꝙ supiores
habēt plures. Nã quidã habēt tres ⁊ quidã quattuor vbi infe/
riores vt plurimũ habēt solum duas: ⁊ hoc qm̃ superiores sũt
suspensi ꝑdētes: vnde ꝓpter grauitatē eoꝝ facit eoꝝ grauitas
ad oppositũ ꝑtis suoꝝ capitũ declinare inferioꝝ vero pōdero
sitas ĩfixione eoꝝ ꝯtraria nõ existit: qm̃ ĩferiores sunt sup funda
mentũ fixi. nam dētes oēs habent radices ⁊ capita eoꝝ acuta q̃
figunť in foraminib9 ossiuz duaꝝ mãdibulaꝝ in quib9 ꝯsistunt
sup tamē marginē cuiuscũqꝫ foramis oriť quoddaz additamē/
tum rotũduz qð dētem circũdat mediate quo fortiter alliganť
dentes. Et nota ꝙ lz ossa dicanť habere virtutē tm̃ naturalez
ita ꝙ nullũ sentit: hoc est veꝝ exceptis dētibus qr nullũ preter
dētes sentit. nam de dētibus dicit Aui. loco allegato de mente
Gal. Gal. eĩm dixit ꝙ expimentũ nobis demonstrãt eos hēre
sensuz de quo nã sollicita fuit: ⁊ fecit ip̄z cũ virtute qr a cerebro
ꝓuenit. nã ad ip̄os terminanť nerui manifesti maxime circa ra
dicem eoꝝ tñ sensus ē satis obtusus: vñ ꝑcipiũt cũ dolore ĩpres
siones qualitatũ actiuaꝝ ⁊ discernũt inter calidũ ⁊ frigiduz: ⁊
sepe cũ dolore: ⁊ tñ cũ fricatiõe ⁊ rasura ⁊ solutiõe ipoꝝ ꝯĩter ñ
fit in eis dolor: lz huic snĩe Aristo. ⁊ medicoꝝ oĩs aduerseť opi
nio Auenzoar caplo de beza. i. de soda: ⁊ adducēdo opinionez
ꝓ medicis dixit sic: Et multũ laborauit opinio Gal. circa hoc
⁊ maxime in dētibus: ⁊ qð videť ei. ⁊ ego credo ꝙ dētes habe
ant sensuz nõ sensuz grossuz: imo bonũ ⁊ manifestũ ⁊ estimo ꝙ
cetera ossa corꝑis hñt aliqd sensus: sz debilē valde ꝓpter sicci/
tatem ⁊ duritiē eius sicut videmus in manib9 rusticoꝝ qui ꝓ/
pter duritiē ⁊ grossitiē nõ sentiũt. ⁊ si aliqualr̃ ĩcidanť: nõ tñ ē
dicere ꝙ illic non ē virtus sensitiua delata a cerebro ꝑ neruos:
sz dispõ siccitatis ⁊ grossitiei ĩpedit manifestatõe: ⁊ hec oĩa ipe.
sz ego magis assentio opiniõi Gal. qr ꝓpter incisionē cuz fer/
ro nõ fit dolor ĩ eo: ⁊ hec sufficiãt de anothomia dētiũ. No
ta ꝯĩter de egritudinib9 eoꝝ: ꝙ quedã sunt egritudines dētiũ
que sunt manifeste ⁊ ab oĩbus cognite ad sensuz: sicut ē color vi
ridis vel niger eoꝝ ꝙ saltē: aliqñ ē accidēs egritudinis. ꝑforã/
tio etiã in dēte ⁊ fractura dētis ex se manifestanť: ⁊ etiã accidit
eis dispositio manifesta infirmo de ꝯmotiõe dentiuz: ⁊ ꝙ pati/
untur ⁊ dolēt facilr̃ ab oĩ re calida vel frigida: ⁊ de egritudini/
bus sunt q̃ apparētes nõ sunt: sicut ē dolor dētiũ absolute: qm̃
stante dolore circa dentē difficile cognosciť vt essentialr̃ dolor
⁊ cã illi9 sit ĩ ip̄o dēte ꝑ malã. s. ꝯplonē vel ꝓpter apã ĩtrĩsecum
extēsuz ĩteri9 ĩ eo vel ꝓpter cãm nocētē neruũ pricipalr̃ vel ner
uos q ꝯsolidanť ⁊ ĩuoluũť radicib9 dētiũ: qr tñ ē in ip̄is neruis
egritudo principaliter imaginantur sepe homines ꝙ dolor est
in ipso dente ⁊ quasi hoc nõ pōt cognosci nisi qñ eradicať dens
vt ĩfra dicetur loco suo de cãis ⁊ signis doloꝝ dentiũ. ⁊ qñqꝫ
manifestať dolor ĩ dente ēt nõ exñte ĩ eo cã dolorosa principalr̃
sz magis ĩ gingiua vel ꝑꝑ apã illius vel ꝓpter additõez carnis
nate ĩ ea. vñ dicebat Auic. 7ª tertij caº 4º: Et qñqꝫ fit difficile
plurib9 hoĩb9 ꝯsiderantib9 ĩ dentib9 suis dolorosis discernere
iter eos. Dentes igiť pati pñt oē genus egritudinis. s. ⁊ ma/
litie ꝯplonis ⁊ ꝯpõnis maxie augmēti. Nã ē snĩa auctoꝝ quo/
rũdã ⁊ expresse Auic. fen 7ª caº pº ꝙ dētib9 semꝑ aduenit sup/
fluũ nutrimētũ: vñ sunt recipiētes augmētũ ⁊ additionē semꝑ
⁊ nisi eēt id qð ꝯteriť ð dente ꝓpter id qð opponiť alteri dēti ĩ
ꝯtritõe cibi magnificareť dens: ⁊ hoc pōt mãifestari qm̃ si vn9
dens cadat tũc opposit9 loco ei9 q cecidit augmētať manifeste ĩ
longitudine ita quasi vt replcat locũ eradicati dentis. ⁊ hec est
ꝓpter augmētũ superfluũ adueniēs ⁊ ei nõ opponiť ꝯtritio ꝓ/
hibens extensionē ⁊ minuēs de substantia ei9. Et ex hoc pōt ēt
inferri ꝙ dens apostemari pōt ⁊ ē rõ Auic. loco allegato que ta
lis ē. Oē eĩm qð recipit extensionē ĩ augmēto nutrimēti nõ elõ/
gatur quin recipiat extensionē cum superfluitate. Si ergo pñt
recipere per penetrationē supfluitatē in eis poterũt recipe extē
sionē cũ superfluitate ⁊ sic apostemari. Et hic nota ꝙ Serap. lz
in caplo de frenesi visus ē sentire ꝙ ossa non pñt apari vt supra
visum ē ĩ qõne spãli de hoc loco suo vt cũ querebať si cerebruz
posset apostemari in caplo de frenesi. tñ ĩ hoc caplo nõ videtur

negare dentes posse apari. ĩmo per eandē rõnē per quã probat
Auic. per eãdē ⁊ ipse. Sed dixit ꝙ ex additõe nutrimēti accidit
ĩ eis egritudo que cõfigurať egritudini: que qñ accidit mēbris
carnosis vocať apa: ⁊ ita voluit curari sicut curanť apata cum
expulsione superfluitatis ⁊ resolõne: sz voluit sibi appropriare
nomē apostematis. Jã venio ad expõnem lr̃e vbi Rasis stã/
te gingiua cũ dolore dentiũ sanguinolēta rubea ⁊ aposa ⁊ cum
pulsatõe laudauit fieri flõmiã ex cephalica: ⁊ postea vt extraha
tur sanguis cũ ventosis hñdo intētionē ad diuertēdũ mãz que
fluit ad locũ dolorosũ precipue sanguineã: qr stantib9 his acci/
dentib9 cã ēt ꝯiunctiua doloris siue sit ĩ gĩgiuis principalr̃ siue
in ipso dente videť eē sanguinea. Nã si in gingiuis nõ ē dubi/
tando per accidētia de rubore ⁊ pulsatõe ⁊ de extēsione aposa
sanguinolēta in eis apparēte. Aliqñ ēt ē cã principalr̃ ledens ĩ/
tra dētes sanguinea ⁊ cõicať gingiuis ⁊ tñ nõ manifestať ĩ ip̄is
dentibus sed magis in gingiuis qm̃ dentes videnť nãlr̃ albi ⁊
substãtie dure lz ĩ eis vt voluit phũs .xxxiiij. ꝓblematũ ꝓble/
mate 2º. Sũt plurimi pori ⁊ minutissimi ꝑꝑ quos aer in eis sub/
ingrediēs vaporosus albedinē prestat vt ēt collr̃ 5º de gñatione
animaliũ. Et ideo vt colligebať eodē ꝓblemate dentes a frigi/
do celeriter leduntur: ⁊ ꝓ tanto stante mã ēt sanguinea peccãte
circa dentes magis hoc manifestať per colorē ⁊ accidētia gingi
uaꝝ vel gingiue ꝓprie denti patiēti q̃z ex accidētib9 ipsi9 dētis.
Et hoc ēt insinuabat Auic. fen 7ª tertij in caº pº ĩ fine cũ dixit:
Et scias ꝙ dentiũ ꝯplones qñqꝫ ĩmo sup. frequētius significãť
ex gingiua ⁊ colore eius si ē citrina ē colerica: ⁊ si alba flegmati/
ca: ⁊ si rubea sanguinea ⁊c. Et ita p3 ꝙ cã huius doloris ē mã
sanguinea stantibus his accidētib9 que dicta sunt in gingiuis.
Et ideo post factã diuersionē cũ flõmia cephalice que ēt appro
priať morbis mēbroꝝ capitis ⁊ diuersione ēt sequēti ad eã cum
ventosis sup. positis ĩ spatulis: Laudãt auctores in cãu isto ad
euãndũ mãm ꝯiunctã vt fiat ēt flõmia de venis exñtib9 ĩtra la/
bia oris ⁊ maxie in ĩferiori vel cũ appõne sanguisugaꝝ ad radi/
cem dentium. Et Mesue laudauit ēt scarificationē ⁊ incisionē
ñ tm̃ venaꝝ q̃ sũt ĩ labijs sz ēt venaꝝ sub ligua exñtiũ: ⁊ ꝙ fiãt
ēt vētosatões sub mēto cũ ĩcisiõe. Sz nota vt dicit Serap. 2º
breuiarij caº ꝓprio ꝙ ĩ casu isto qñ vicit sanguis iubet vt flobo/
thomen9 ĩ initio cephalicã: ⁊ si est ibi necesse vt duas venas q̃
sunt sub lingua tũc ĩcidas eas in fine egritudis ⁊ qñ prolonga/
tur. Cõsequēter ponit curã ꝑ localia tenēdũ in ore ĩcipiēdo a re/
missorib9 ⁊ ponit tria pricipalr̃. Dicit prĩo: deide ĩ ore. i. factis
illis euonib9 saltez cõibus de flõmia cephalice ⁊c. acetũ ⁊ oleũ
rosatũ teneať. Et postq̃z ciecerit qr postq̃z sup. fuerit calefactuz
nõ est ꝯueniēs iam ad refrigeriũ neqꝫ ad remissionē male ꝯple/
xionis calide neqꝫ ad repercussionē dixit ꝙ idem iteꝝ faciat. i.
simulr̃ teneat ⁊ postea sup. eijciat. Addit post hoc oleũ rof. ĩ ore
teneať: p3 eniz ꝙ hec remedia valēt. Sz nota ꝙ iste medicĩe
nõ debēt offerri a principio multum fride actualr̃. Nã excessiue
frida multũ nocēt eis ⁊ ꝑcipue cuz succedit friduz post caliduz.
Et ĩ hoc ꝓprie dixit Aui. ĩ caplo de ꝯseruatõe dentiũ enumerã
do ea que nocēt ⁊ a quib9 cauēduz est dixit: Et eis ē euitatio oĩs
rei q̃ est vehemētis frigoris ⁊ ꝓprie post calidũ ⁊ oĩs vehemen/
tis caloris ⁊ ꝓprie post frigus: ⁊ hoc sup. ꝯtingit ꝓpter porosi/
tatē ipsoꝝ dentiũ vt dictũ est. vñ nã frida exñtia ⁊ debilis calo
ris nãlis facilr̃ leduntť ⁊ a cã calida ⁊ frida. Debet ergo eē me
dicamē tpatuz eũ actu offerať ⁊ acetuz posuit: ⁊ ita cõiter ponũt
auctores ĩ medicis localib9 ad penetratõez ꝓpter duritiē ossis.
Vñ dicit Serap. ⁊ qñ egritudo ipsa est ĩ ipso corꝑe. s. dētis aut
in neruis qui veniũt in vnũquēqꝫ eoꝝ: tunc ĩdigem9 medicinis
fortib9 valde si volueris vt refrenem9. i. repcutiamus aut resol/
uam9. Vñ addidit ꝓpter id ergo facim9 plures haꝝ medici/
naꝝ cũ aceto forti ⁊c. Sz si eēt cã solũ in gĩgiuis nõ eēt necessa
riũ acetũ: ⁊ qr dubiũ est vtrũ cã doloris ēt stante dolore in gin
giua cũ rubore ⁊c. sit ĩ ipso dente vel ĩ neruo ad ipm veniēte: iõ
in dubio ergo d3 poni paꝝ de aceto. ⁊ si ĩpriunat dolorē ꝓpter
acuitatē ꝯĩter remittať cuz oleo rosato. Nã de hoc dicebat ēt
Aui. loquēs de aceto ĩ sermone vniuersali de cura dentiuz: Et
acetũ quidē q̃zuis sua essentia noceat dentib9: tñ qñqꝫ poniť in
medicis dentiũ ĩfrigidãtib9 ⁊ calefaciētib9 simul: ⁊ dixit tãdez
ꝙ eius nocumētũ fit fractũ cuz medicis dentiũ que ei admiscē
tur. Jõ Raf ꝓpter timorez nocumēti ex aceto: laudauit vt post
ipm oleuz rosatũ in ore teneat. ⁊ ista remedia maxie valent ĩ pri
cipio doloris ad remissionē cãe doloris ⁊ repcussionē. Addi/
dit ponēdo aliud remediũ ꝯueniens in augmēto a cã calida ma
xime sanguinea: lz ēt ĩ colerica valeat. sed oportebit prius ad di
uertēduz cuz euone cũare mãz colericã cũ medicis appropria/
tis sepe dictis. Addit ponēdo aliud remediũ magis ēt ꝯueni/
ens ĩ augmēto doloris a cã calida dicēs: Et si ex hoc nõ euasē/
rit fueritqꝫ pulsatio vehemēs ⁊ cũ inflãmatõe sup. auctis cam/
phora ⁊ piretrũ teranť ⁊ in radicib9 dentiũ ponantur. i. versus
partē supiorez dentiuz ꝑcipue. s. ĩ forma pulueris ponēdo ver/
sus gĩgiuas. Nã illa loca sũt moliora ēt magis vicina gĩgiuis ĩ
qb9 ēt stat manifestũ nocumētũ. Addit: cũqꝫ dissoluta fuerit. i.
remota a dicto loco vel ex motu lĩgue vel saliuali hũiditate ad/
herētiã pulueris ꝓhibente iterũ ĩmittanť. s. alij pulueres simi/
les ⁊ vt ꝑsistere possint in loco. Addit ēt ad mitigatiõez doloris
cotũ quoqꝫ oleo rosato linitũ desuper ponať. Pro clariori ĩ/
telligētia hui9 partis nota ꝙ hoc remediuz fuit ēt remediũ se/
nioꝝ: sed tenēdo piretrũ eē calidũ ⁊ siccũ ĩ tertio vt ab aliquib9
diciť: sic ēt ⁊ cãphora poniť frigida ⁊ sicca posset quilibet legit/
me dubitare de hoc medicamĩe si ĩ augmēto ꝯueniat. Nã ma/
gis videreť ꝯuenire in statu vbi equalr̃ admiscentur resolutiua
cum

cū repercussiuis. sed vbi multomagis ī ꝯpōne poneret̄ ꝺ cāphora q̄ȝ de piretro tūc medicamē eēt ꝯueniēs vt ꝯsiderāti pȝ: qm̄ cāphora ⁊ piretrū cū ꝓprietate iuuant dentes ⁊ sunt medicine sedatiue doloꝝ eoꝝ vt pȝ discurrēdo ꝑ sniās auctoꝝ ⁊ ꝯfirmāt dentes si moueant̄ vel relaxent̄. Si tn̄ piretrū poneret̄ aliqualr̄ īfrigidās ūno notabiliter vt senserūt quidā antiqui. quā tn̄ sententiā nō amisit Auic. in caplō de piretro neqȝ in caplō de tarchon posuit ꝙ aliqualr̄ infrigidet lȝ ponat ipsū calidū ⁊ siccum ī 2° magis tn̄ infrigidāte cāphora q̄ȝ piretro. Potuisset ēt ī cq̄li dosi ꝯuenire: iō forte de hac sniā dubi⁹ existēs Rasis non posuit ꝓportionē in eis vtrū debeāt assumi in equali dosi vel domināte cāphora supra piretrū ad tollendū oēm difficultatē q̄ potuisset oriri. Posset tn̄ dici ⁊ clari⁹ ꝙ Rasis īiuebat debere equalr̄ sumi de vtroqȝ: qm̄ ī piretro vt ēt in tarchon. ⁊ si sit calidū ē tn̄ ī eo virtus stupefactiua nō per frigiditatē īductā sȝ cū ꝓprietate ⁊ ita valeret in augmēto ꝯueniēter q: cū dn̄ante repcussiōe eēt in eo aliquid resolōnis ⁊ mitigatio doloris ꝑ stupefactionē. Cōsequēter ponit aliud medicamē q̄ð ē ꝓprius mendosūȝ ⁊ verū stupefactiuū qn̄ precedēs nō sufficiat ī mitigatiōe doloris. Addit ꝙ si dolor aliqn̄ augmētet̄ ⁊ vehemētior fiat nō ītelligat̄ ꝙ vehemētior fiat ꝓpter precedētia remedia sȝ ex mala dispōne egrotātis ⁊ ꝑꝑ acuitatē cāe ⁊ multitudinē illi⁹: ⁊ est dubiū de sincopi ⁊c. ꝑꝑ vehemētiā doloris fiat. i. sumat̄ oppij 6ª pars. ȝ. vnius. i. ℈. 5. ī oleo rosato dissoluat̄: ex quo sup. dissoluto ī oleo cotū illinitū desuper radici dentis dolentis adhibeat̄. Et nota hic ꝙ lȝ narcotica sint oī tp̄e suspecta ⁊ regulariter exterius magis q̄ȝ interi⁹ offerēda. tn̄ Auic. 4ª primi cap° penultimo fecit exceptionē: Nā apponere narcotica supra dentes vt dixit nō vehemēter ad malū perducit finē: īmo ēt bibere narcotica vt ibidē dixit fortasse erit melius. i. min⁹ malū q̄ȝ ponere narcotica intra oculos: ⁊ iō ī dolore dentiū audēt sepe auctores supra narcotica: lȝ nō debēt exhiberi nisi ī casu necessitatis marie intelligēdo de stupefactiuis ꝑ manifestā qualitatē vt per frigiditatē: neqȝ dȝ frequētari eius vsus qm̄ ꝓpter nimiūȝ vsum eoꝝ tandē corrūpēdo ⁊ extinguēdo innatā caliditatē ipoꝝ dentiū ēt corrūpit̄ substātia ipsoꝝ dentiū sicut ēt ꝑ medicinas excessiue caliditatis resoluēdo debile calīn ipsoꝝ ēt deducūtur dentes ad corruptionē. Et hanc sniam totā ēt expssit Auic. 7ª tertij caplo ꝓprio ī sermone vniuersali de cura dentiū cum dixit: ⁊ narcotice sup. medicine cū administrant̄ ī dentib⁹ sunt res longinquiores de timore sup. q̄ȝ cū alijs mēbris intrinsecis offerunt̄. ⁊ hoc ē sup. q: ipsa ossa debiliter ⁊ obtuse sentiunt ꝑꝑ duritiē: ⁊ nō peruenit nocumētū ad neruum de frigiditate nisi multum mediate. sed addit tex. verū eaꝝ multiplicatio quādoqȝ corrumpit substantiaȝ dentiuȝ supple per causaȝ dictam: similiter medicine vehemētis resolutōis ⁊ calefactōis oportet vt non administrētur nisi cum est necessariuȝ vt dicit ⁊ est specialis cautela cum applicantur narcotica ad dentes. ⁊ idem ꝺ medicinis fortiter calidis ne aliquid eaꝝ descēdat ad stomachū vt ibidē dicit Aui. neqȝ cōiccet̄ alijs dētib⁹ sanis ⁊ ꝓpterea nō sūt fiēde solutōes cuȝ narcoticis: sȝ debent īspissari cū cera vel aliquo huiusmodi ⁊ soli dēti applicari. Addit ꝯñter ī textu Rasis ponēdo vltimū remediū ī cā calida nō putrefacto dēte neqȝ corroso dicēs: Si aūt nō sedet̄ dolor sup. cū dictis remedijs: locus scalpellādus est ⁊ sanguisuge sup ponēde sunt. Istud dictū est satis claꝝ. Nā ꝑ scalpellatiōeȝ gingiuaꝝ si mā fuerit pricipalr̄ ī gīgiuis peccās actualr̄ extra ducit̄. Et si mā fuerit peccans circa radicē dentiū vel ī neruo adueniēte ꝑ appositioneȝ sanguisugaꝝ ēt pro ꝑte extrahet̄: qm̄ de ꝓfundo magis eradicant vt 4ª primi caplo 22°. quā ventose ēt per scarificatōeȝ habilitant̄ vt melius incctant̄ dicte sanguisuge radici dētis: ⁊ ꝯñter salteȝ ꝑ cūonem de mā ex radice vel ex partib⁹ vicinis: ēt si mā eēt peccās in neruo pricipalr̄ fit vt illa meli⁹ possit trāspirare ⁊ euaporare: ⁊ ita ꝓbabilr̄ remittit̄ dolor. Et nota ꝙ ī cura huius doloris rectissime ꝓcessit dn̄s Rasis qn̄ scȝ non mitigatur dolor aliqualr̄ per applicationē primoꝝ. Nā tūc ꝓcedēdū ē fȝ seriē textus veniēdo semper ad fortiora īfrigidantia ⁊ postremo ad scarificationē: neqȝ scarificatio ē fienda a principio nisi stāte replōne circa gingiuas ne ꝓpter dolorē forte trahat̄ mā aliūde non facta prius eūone ⁊ repcussiōe: sed in ꝓcessu pōt fieri aliqlr̄ mortificatis illis partib⁹ per p̄cedētia remedia. Sed vbi cū prio remedio aliqualr̄ minueret̄ dolor vel non fieret augmētū in eo non deberemus intendere ad alia remedia q: tm̄ tunc staret intentio ad māȝ fluxam ⁊ non ad mām fluentē ⁊ tūc deberem⁹ cuȝ resolutiuis ⁊ anodinis intendere faciēdo euaporatōes ⁊ cūones hūidas vt ex camomilla mellilloto ⁊ modico rosaꝝ. ēt decoctio lilij albi ⁊ rorismarini īsopi ⁊ rosaꝝ ē in casu multū ꝯueniens: ⁊ alias medicinas ponemus īfra loco suo. Sed de vna speciali nolo obliuisci ī qua vidi mirabile experimētū ⁊ ē rōnale: reꝑtuȝ tn̄ a casu ab vno vltramontano stante ī domo mea qui affligebatur multū a dolore dentiū accipiēdo de cera alba ⁊ secū cōmiscēdo de sale minutissimo bona ꝯmixtiōe: postea ponebat circa dentē coopiēdo: ⁊ ita vidi ꝙ est mirabilis iuuamēti ī eo ⁊ ī vxore mea: ⁊ in alijs multis in hoc casu ad hāc intētionē. Seqt̄ illa pars gingiua vero si nō fuerit sanguinolēta que est scd̄a pars pricipalis prime ꝑtis: vbi ponēs signa doloris cōtingētis a causa frigida: ꝯñter ponit curaȝ eiusdem doloris. Et ita duo facit: qm̄ primo ponit dicta signa ad declarandū cām doloris eē frigidam: ⁊ maxime flegmaticā. 2° ponit curā illius. 2ª ibi: Uenter egri ex pillulis. De prima parte ponēs signa talis cāe dixit: gingiua vero si nō fuerit sanguinolēta neqȝ aposa neqȝ dolor est cum pulsatōe nec ī facie fuerit īflāmatio: per ista oīa sup.

declarat̄ ꝙ cā nō ē calida: vt pȝ. Addit aut si dolor accidat post fastidiū ex satietate sup. nauseatiua ⁊ post cenā. i. aut post cenaȝ comedit ex cibo frigido multū sup. siue post prandiū tūc sup. ex his declaratur ꝙ cā est positiue frigida flegmatica: totum hoc est clarum. nam si accidat post satietatē nauseatiuaȝ ⁊ sumptionem nimie quantitatis cibi: tunc propter impotentiam virtutis digestiue supra cibum nimie quantitatis per indigestionem multiplicatur flegma. Primum in stomacho deinde in reliquis mēbris: ex vsu etiā ciboꝝ frigidoꝝ vt pȝ multiplicat̄ flegma: ⁊ hoc siue in cena siue post cenā: siue in prādio siue post prādium: ⁊ ꝯñter stat indigētia curatiōis materiei flegmatice. Ponens igit̄ curā quattuor facit: qm̄ primo ponit curam ꝑ medicinā eūatiuā dicte māe. 2° ponit curā ꝑ locales medicinas. 3° ꝑ dietā. 4° ꝑ cirugiā cū ferro. 2ª ibi: Et dentiū dolētiū radices ⁊c. 3ª ibi: Eger preterea ꝑ aliquātum tp̄s. 4ª ibi: Si aūt nō sic quiescat ⁊c. Dicit ergo primo ad eūandū dictaȝ māȝ vēter egri ex pillulis cochijs soluēdis ē: q̄ð ītelligat̄ nō existēte intēso nimis dolore facta digōe prius māe ⁊ p̄cedēte ēt eūatiōe cuȝ alijs mitioribus: vt sepe dixi. Sȝ si dolor eēt vehemētissimus nō dans inducias ad digōeȝ: tūc oporteret a principio eūare cuȝ pillulis tn̄ mitiorib⁹ vt cū agarico trociscato ⁊ de hyera simplici ⁊ similibus: ⁊ qn̄ nō sufficeret veniēdo ad pillulas cochias: ⁊ maxime Gal. de quib⁹ als dictū est. Sequit̄ illa ꝑs ⁊ dolentiū dentium: vbi ponit curaȝ ꝑ locales medicinas: que ēt pōt diuidi in quattuor fm̄ ꝙ quattuor ponit localia remedia. 2ª ibi: Affoꝛis p̄terea ⁊c. 3ª ibi: Aut piperis puluere. 4ª ibi: Quod si ī hoc nō suffecerit. Dixit ergo de his ꝑtibus ꝯtinuis legēdo lr̄aȝ ꝯtinuā ꝯtinuo mō ad ꝑtē superiorē: Et dolentiū dētiū radices ex hoc medicamine fricande q̄ð vt īfra sumant̄ piretrum sinapis seriptagi q̄ð ē fumus terre viridis baurac species salis piper zinziber an̄. exēpligr̄a. ȝ. 5. ⁊ ex his fiat puluis ꝯterendo: ⁊ ex eis puluerizatis dentiū fricent̄ radices cotūqȝ eis illinitū sup dentiū radices ponat̄ ad permanētiam sup. dictoꝝ puluēꝝ supra radices: ⁊ sup. fiat postquā vt dixit. Eger ex aceto in quo piretrum mentastrum atqȝ origanū cocta fuerit os colucrit. nā per istam collutionē oris prepant̄ radices dentiū ad melius recipienduȝ impressionē pulueris simul cū extractione humiditatis flegmatice ex radice eoꝝ ⁊ forte: neruis etiaȝ gingiuis simul cū meliori adherentia pulueris: vt pȝ ꝯsideranti. ⁊ istud totū remediū est ī casu multū ꝯueniēs: qm̄ per simplicia intrātia stat virt⁹ eductiua māe de mēbris: ex piretro pipere ⁊ zinzibere sinapi precipue ⁊ exiccatiua ⁊ ꝯsumpta māe ex baurac singulr̄ ⁊ fumoterre ⁊ mētastro: cū quibus etiaȝ stat virtus ꝯfortatiua ⁊ ꝓhibitiua fluxus māe aliūde ad dicta mēbra que intētio necessaria ē marie ī dolore dentiū. Et idē vltra resolōnem ⁊ extractionē ⁊ abstersionē māe ꝯtente ꝓpter dolorē ē ēt necessaria ꝯfortatio mēbri ad ꝓhibitionē māe fluentis. Et istū canonē posuit Aui. in sermōe vniuersali de cura dentiū cū dixit: Et medicinaꝝ dentiū melior ē que aggregat ad arefactionē. i. ad extenuationē māe ēt exiccationē. i. extractionē māe a mēbro ⁊ abstersionē ⁊ resolutōeȝ superfluitatis si addentē ē expulsa cū equalitate. i. cū intētōe habita ad mām frigidā ꝯiunctā dixit signāter cum equalitate ꝑꝑ id quod dictum ē supra de resolutētib⁹ medicis ꝙ nō debēt eē excessiue nimis calefaciētes. iō posuit ī ꝯpōne fumūterre frigiduȝ ad remissiōeȝ caloꝝ. Addit ꝯtinuādo Aui. ⁊ ꝓhibitōeȝ materiei q̄ ad ipsū attrahit̄ cuȝ exiccatiuis frigidis. i. ꝙ etiam talis medicina dȝ aggregare vltra ꝓprietates dictas virtutē ꝯfortātēȝ ad ꝓhibitōeȝ materiei fluentis ꝓpter dolorē. Dixit 2° Ras ꝯtinuando in textu affoꝛis p̄terea. i. supra maxillā partis dolentis panicū siue miliū in sartagine torrefactū super maxillā est ponēduȝ. Rō est clara qm̄ ꝑ tale extrīsecus applicatū ꝯuertit̄ mā ad exterius ⁊ resoluit̄ ⁊ exiccat̄ ⁊ sic dolor minuit̄. Addit 3°: aut ex piperis puluere iniceȝ ꝯmixto sup. cuȝ modico mastice dens ⁊ eius radix fricent̄. Nā mastix cū pipe euacuat māȝ flegmaticā: īmo ēt ⁊ mucilaginosaȝ ⁊ sua stipticitate ꝯfortat mēbruȝ ne recipiat. Ponit ꝯñter aliud remediū q̄ð est stupefactiuū ⁊ mēdosuȝ ⁊ mitigatiuū doloris offerēduȝ qn̄ reliqua nō sufficiūt ī dolore a cā frida dicēs: Et si hoc nō suffecerit ī dētiū radicib⁹ hec tria ponant̄. ℞. castorei asse fetide pip̄is zinziberis storacis. ista oīa ponant̄ q: sua calefactōe extrahūt mām ⁊ euacuāt ⁊ ꝯsumunt. addit oppij oīuȝ ꝑtes equales ꝯficiant̄ cū melle ⁊ admīstrētur: ponit̄ oppiū ad remissionē caliditatis calidoꝝ ⁊ ꝓhibitōem fluentis māe ⁊ remissionē sensus mēbri: ⁊ sic mitigatōem doloris cū sua stupefactōe ⁊ debite īcorporant̄ cū melle vt meli⁹ possint adherere cū ēt mel in casu valeat vt pȝ. Addit de tertia parte huius partis q̄ȝtum ad curā ponēdo dietā: Eger preterea per aliquātuluȝ tp̄is a comestiōe abstineat maneatqȝ famelic⁹ hoc ē clarum. Naȝ per subtractionē cibi exiccant̄ humiditates etiaȝ masticatio adducit ad nocumētū ꝯuertēdo mām ad dentes. vn̄ cū sit necessarius cibus sit cibus deglutibilis stante actu dolore. Addit: ⁊ ingrediat̄ balneum ⁊ vtatur motu scilȝ membroruȝ inferioruȝ: ⁊ ista scilȝ valent ad diuertendum materiā a membro leso vt patet. Addit de vltima parte huius partis ponendo curam per cirugiā: Si auteȝ nō sic quiescat: ferruȝ ignitū radici dentis multotiēs apponat̄ aut sup. si non sufficit eradicet̄. ⁊ rō huius dicti ē: qm̄ si non remouet̄ per medicinas superi⁹ positas que sunt fortissime signū ē ꝙ cā corrodēs aut ē ī neruo aut ē in radice dentis: ⁊ ꝯñter est necessaria forma medicinaꝝ in intentōe resolōnis ⁊ exiccatōis ⁊ ꝯfortatōe mēbri que ē cauteriuȝ actuale. q̄ð si nō sufficiat nō superest nisi vt extrahat̄ dens. Nā per extractionē dentis ēt si mā eēt peccans in neruo ⁊ nō ī dēte tn̄ minueret̄ dolor: qm̄ mā in neruo peccans posset ꝯuenientius

adduci ad trāspirationē ⁊ ita dolor minueret: modus aūt ingenium ad extrahēdū dentes infra statim dicet ⁊ hec de ista pte.

Sequit 2ª pars principalis capituli vbi ponit curā dētis corrosi ⁊ duo facit fm q duc intētiones imediate cadūt i mēte medici stante dente corroso ⁊ dolore ꝓpter corrosionē eiꝰ pendēte. Naz stat intētio pmo si possibile ē de mitigando dolorē cuz remouētibus materiā corrodentē quecūqz sit in dente ꝯfortando ēt dentē vt ꝯseruet. Secūda intētio ē qn pma intētio non pōt adimpleri vt dens amoueat siue disponat: vt per se cadat siue habilitetur vt faciliter extrahat. ⁊ fm hoc duo facit: qm primo supposito q dens corrosus sit perforatus vt ē probabile docet implere dentē cū medicina complēte pmā intentionē. 2º ponit medicamē ad implendū 2ªm intentionē. s. ad habilitādū dentes vt extrahāt vt per se cadāt. 2ª ibi: Medicamē q dētes dolentes ⁊c. De pma parte dixit: Si vero dens corrosus fuerit ⁊ sup. perforatꝰ repleatur ex medicaminibus que nominabimus quecūqz sunt corrosiua sup. dicta medicamina. ⁊ hec ē prima intētio: quoniaz dicta corrosiua medicamina corrodunt remouēdo materiaz putrefacientē corrodētez dentez vnde dens fiebat debilis: ⁊ ita remouēdo putrefactionez ⁊ cām illiꝰ ⁊ exiccando superfluū humidū dens fortificat ⁊ stringit circa radicē: ⁊ gingiuā. Et si hoc mō nō pōt fieri succedit 2ª intētio in textu per hoc qđ dixit: aut extrahat. Cōsequēter ponēs medicamē adimplēs pmā intētionē pmo supposita rubrica de extrahendis dentibꝰ ⁊ ꝯstringēdis. i. cōfirmādis vt dixit vna lrā licet i alio libro sit ⁊ ꝯfringēdis: sed illud magis pertinet ad scđam intentionē dixit: Medicamē q cū in dente corroso ponit statim sedat ipsius dolorē ac ipsuz ꝯstringit. i. disponit vt ipsū conseruet. Sumant kekibegi ⁊ piper ⁊ trita ex alchitrano: vel alchitran ꝯspgant ⁊ impleat supple dens ex eo kekibegi quidam dicunt q ē spēs titimali. sed quicquid sit est herba lacticinia calida ⁊ sicca q̄cūqz sit ⁊ ē solutiua abstersiua ⁊ corrosiua. s. materie corrumpētis ⁊ plurimū exiccatiua. Piper etiā ē notabilr exiccatiuū vt cōstat. alchitran quidā ponūt gūmi cedri. sz fm Serap. cui magis credo ē oleū qđ egredit ex arbore magna faciēte fructū simılez fructui cipressi: nisi q ē minor multū ⁊ q virtus eius prima ē q est calida ⁊ sicca i quarto gradu ⁊ plurimū exiccat ⁊ purificat. ⁊ spāliter de dentibꝰ dixit q si imponat i dentis corrosione sedat dolorē eius: ⁊ ita per modum istuz dici pōt q valet in ꝯfirmatione dentis corrosi. Pōt ēt dici si lrā dicit ⁊ ꝯfringit ⁊ ēt testat Serap. eodez capitulo q si distillant i dentem corrosuz frangit dentem. s. partez corrosaz sua acuitate ⁊ fortissima exiccatōe: ⁊ ꝯñter remota cā putrefaciēte ne occurrat extrinsecū alterās dz postea impleri dens cū auro vel cū cera ⁊ sale vt supra dictū ē. Cōsequēter de 2ª parte ponēs medicamina ad complēdā scđaz intentionez tria facit fm q tria ponit remedia. 2ª incipit ibi: Aut fiat epithima. 3ª ibi: Aut rane fluuiales. De pª pte dixit supposita rubrica que ē medicamē q dētes dolentes ⁊ debiles qui sunt extrahēdi eradicat. i. habilitat ad eradicationē. Cortices radicū mori ⁊ cortices radicū capparis ⁊ piretruz ⁊ lac titimali ⁊ lac anabule ꝯ alia species lacticinij credit spēs volubilis ⁊ arsenicū rubeū ⁊ radix colloquintide sumant ⁊ supterant ⁊ trita ex tanto aceto q eis sufficiat supaspgantur supple ad vniēdum dictas pulueres. Addit: acetū quoqz per hebdomodā vnā semel in die vt prius addat supple vt melius adinuicē possint fermētari ⁊ simul mixti manere. Et ponēs vsuz dicti medicaminis ad dentes ad ꝯplendā intentionez addit: Post hoc dentes in circuitu scalpellēt ⁊ ex predictis supple pulueribus talr iunctis decies in die epithiment. s. dentes corrosi donec ad mouendū sint faciles ⁊ sic extrahant. Istud totum ē claruz. nā oēs tales medicine preter corticē mori sūt multum acute ⁊ fortes corrosiue ligamentoꝝ qbꝰ alligant dētes cū gigiua ⁊ cū neruo qbꝰ ꝯñr ligamētis corrosis facilr extrahi pōt dens imo aliqn dens p se cadit. Sz hic bñ nota vt ēt notabat Aui. oz cū sumūt tales medicie vt os dimittat aptū vt currat multa saliua ex eo ⁊ ne aliqd dictaꝝ mediciaꝝ trāseat ad mēbra vt stomachū vel pectꝰ: ⁊ iō bonū ē vt supra dictū ē vt tales medicine acute malaxent cū pasta vel cū cera ⁊ fiat capsula dēti ne ēt virtꝰ medicine pueniat ad alios dētes ad corrodendū: ⁊ facta est scarificatio vt virtꝰ medicine melius attigere possit ad ligamēta. De corticibꝰ radicis mori. A. i sermone vniuersali i cura dentiū ꝯnumerat corticē radicis iter medicinas fridas. tñ Serap. i caplo ꝓprio dixit: qn coquit cū aqua laxat vētrez ⁊ expellit ascarides ⁊ videt sibi appropriare alias q̄litates ⁊ virtutes q̄ vident magis ꝯformes ꝯplexioni calide q̄z fride: sz quicquid sit medicina est dentibꝰ appropriata. Posuit ēt in ꝯpōne acetum cū dictis medicis ꝓ cā de qua dictuz est supra vt iuuet dictas medicinas i penetrādo i mēbra dura. De 2ª parte ponēs aliđ medicamē dixit: Aut fiat epithima ex fece aceti acutissimi sup. mixta cū aceto p multos dies sup. ad radices dētiū ⁊ postea extrahant. Nā ēt dictū medicamē est corrosiuū ⁊ plurimū exiccatiuū ligamētoꝝ. Addit ponendo aliud remediū: Aut rane fluuiales coquant sup. in oleo donec dissoluant. i. separent ossa a carne. Cūqz necesse fuerit dentiuz radices scalpellent ⁊ ex oleo isto multotiēs iungant donec facile moueri possint: postea cum instro dētes euellant sup. bis iaz habilitatis q̄uo aūt faciāt ad facilitāduz extractōez videbit ifra loco suo. Sz credo q magis facerēt si decoquerent in aceto cū modico oleo mortificādo radices dentiū: sz in oēm euentū minuūt dolorez dentiuz. Et de bis dixit Serap. caplo ꝓprio: Et qn rana coquit in aqua ⁊ aceto ⁊ fit ablutio oris cū elixatura illa ꝯfert multuz dolori dētiuz ⁊ hec sufficiāt ꝓ expositōe huius textus.

Distinctiones.

Textualr lecto caplo ex ordine videnduz est de distinctōibus ⁊ spēbus doloꝝ dentiū supposito prius de quid noīs ⁊ quid rei. Qm qd sint dentes visuz est supra circa tex. in anothomia coꝝ: ⁊ ēt quid sit dolor i pricipio de soda. 2º veniemꝰ ad cās. 3º ad signa. Et primuz ꝓnostica: deide demōstratiua: deinde veniemꝰ ad curā satis breuiter strigendo: qm magna pars cure posita est circa litterā. Circa igit distinctōes sit hec pria distictio: Doloꝝ dentiuz quidā sunt medici tpis ⁊ quidā sūt iā diuturni: ⁊ ipsoꝝ siue medici tpis fuerint siue diuturni: quidā sunt ꝯtinui quidam iterpolati. Et de iterpolatis quidā seruāt piodus vt de mēse in mēsez vt p̄cipue tpe plenilunij ⁊ quidā nō. Itez ⁊ doloꝝ dētiū quidā sunt icipientes ⁊ quidā sequunt alios morbos ⁊ maxime morbos capitis. Alia distictio de doloribꝰ dentiū quidā ꝯiungunt cū manifesta ⁊ appenti lesione dentiū: vt cū mutatōe coloris ad viridē vel offuscū ⁊ corrosiōe aliquotiens vel pforatiōe ⁊ quidā nō: ⁊ qūqz fit dolor nulla manifesta lesione appente circa dentes. Alia distictio: qdaz dolores sunt circa dentes posteriores: qdaz circa caninos: qdaz circa duales. Alia distictio: tales dolores qdaz ꝯiungunt i corpore satis forti ⁊ robusto: quidaz i debili: vel ex pte sexus vel etatis vel ꝯplonis: vt i muliere vel in puero vel sene vel flegmatico vel melācolico. Nā fm varietatē haꝝ circūstantiaꝝ vt videbit ifra i ꝓcessu oportebit iuestigare diuerso mō cās ⁊ diuersificare curaz. De quibus suppositis distinctōibus veniendu3 est ad causas.

Cause.

De cāis ergo loquēdo. Primo stat diuersitas i ipsis: vt supra dictū est ex pte locoꝝ: qm aliquotiens cā existit in ipo dēte aliquotiēs i neruo veniēte ad eū ⁊ aliquotiēs in gingiua sibi adherēte: ⁊ tales cāe aliqn sunt facte cāe cōiuncte ex cā primitiua: vt ex occursu aeris frigidi repētine ipriimentis: p̄cipue cū succedit ad caliditatē actualem dētis: vt fuit dictū supra. Et sic vt dico de aere: ita intelligat de comestione ciboꝝ frigidoꝝ ⁊ maxime acetosoꝝ acetositate indigesta: vt est de acetositate pomoꝝ imaturoꝝ vel agreste vel limonuz: vnde oīa talia ꝯgelantia cū occurrūt dentibꝰ debilibus adducūt ad dolorē dentiū: ⁊ ita ēt comestio coꝝ que a ꝓprietate nocent vt porroꝝ. Etiaz fortiter calida fm actū ⁊ potentiaz pūt adducere ad dolorez dentiū: ⁊ hoc mō aliquādo fit dolor ꝓpter malitiaz ꝯplexiōis imaterialis calide vel fride vel sicce. naz humida non causat dolorem: quidā dolor fit a siccitate per distractionē partiuz vt pz in senibꝰ. Aliquādo etiaz fit dolor per malitiaz ꝯplexionis humoralis sua acuitate mordicādo vel siccitate exasperādo aliquādo sua quātitate extendēdo aliqn sua grossitie ēt violēter extendēdo: ⁊ hoc pōt eē vt dixi ē: ⁊ in neruo ⁊ dēte ēt gingiua que mā aliquotiēs est apans: ⁊ aliquotiēs nō. Etiam aliqn fit dolor p viam itroitus rei iter dentē: ⁊ dentē cōprimēdo vt p frustruz squame piscis vel alterius rei. Aliqn cā ē vapor tantuz acutus aut vētositas: ⁊ aliquotiēs mā ē corrodens que facit pforationem dētis ⁊ corrosionē: ⁊ aliquādo corrodit nisi neruum ⁊ aliquotiēs gigiuā: ⁊ ex ea sepe gnātur vermis i dente corroso ⁊ oēs tales māe aut ibidē gnānt: aut aliunde cōicant: ⁊ est vtplurimū: aut a cerebro vel a stomacho: aliqn etiā a toto vt in febribus cōicata caliditate p̄ternāni a toto: vñ acquisita dēti vel neruo vel gingiuis cāt dolorez ⁊ mā putrida faciēs ad corrosionez vtplurimū est depēdens ab ipo stomacho maxime ex frequenti corruptiōe i eo aliquotiēs ex nā cibi in se corruptibilis: vt dicit A. de ꝯseruatōe dentiū exēplificādo sicut est lac ⁊ pisces saliti ⁊ pisces pui. Et nota q cum exēplificauit de piscibus puis nō intellexit de piscibꝰ petrosis i nā sua puis: q tales nō sunt putrescibiles: imo sunt eligibiles i regimie sanitatis: vt voluit Gal. i 2º ꝯplonuz: sz intelligit de piscibus puis nouiter ꝓductis: qui tñ in spē sua debēt eē magni: sed sunt pui q ad ꝯplementū non puenerunt. ⁊ de talibꝰ verū est q sunt idigestibiles ⁊ putrescibiles: vt ēt voluit Gal. i libello de ꝯferentibꝰ ⁊ nocētibus. Fit ēt corruptio cibi i stomacho ꝓpter alias cās, maxime ꝓpter malitiā regimis: đ quibꝰ dicet ifra loco suo de nocumētis stomaci.

Signa.

Veniēdo ad signa ⁊ prio ꝓnostica euētꝰ. Sit hoc gnāle ꝓnosticū q precessio cārum primitiuarū đ quibus dictū est paulo āte. Et p̄cessio ēt repletionis cerebri materialis ⁊ stomaci maxime humoꝝ acutoꝝ i stomacho fit signū ꝓnosticuz doloris dentiū. Pronostica vero ad malū habētur ex grandi lesione cōicata dentibus siue neruo maxime ex apate vel a cā rumpēte ⁊ cōquassante: ⁊ ex acuitate māe ibibite i neruo. Naz tales dolores sua vehemētia aliquotiens pducunt ad malū finē. Aliud ꝓnosticū dicebat Serap. Macies aūt ⁊ subtiliati que accidūt sup. dentibus ex diminutiōe nutrimenti coꝝ nō est curatio: ⁊ necessario tūc mollificant ⁊ cadūt: qm radices eorum sunt molles valde. s. ꝓpter extenuationē: ⁊ iō si ex siccitate: tunc fiat dolor est signū malū ⁊ maxime verificat qn causa extenuatiōis ē velut nālis vt ē ex etate senectutis: q si fieret ex febre dissolutiua i iuuene talis dolor possz p restauratōez remoueri. Dolor ēt dentiuz caninoꝝ plerūqz dicit eē magis clamosus q̄z alioꝝ dentiū. cā est nota ex ꝓfundatiōe radicis eorum ⁊ alligatione forti cuz neruo: relique aūt dispōes ab his sunt minus verende: ex opposito dolor dentiū ex modico tpe cōtingēs nō ex cāis corpalibus: sz ex cā primitiua occurrēte calefaciente vel infrigidāte stante dēte ⁊ radice eius ⁊ gingiuis i se bene dispositis facile curat. Signa generis sunt ēt per se manifesta. De signis vero specieꝝ. s. an sit dolor in dēte vel neruo vel gingiuis. Si fuerit in gingiua cuz tangit dens nō dolet. ⁊ si tāgat gingiua cū stilo dolet lz inter hoc infirmus nō distinguat: ⁊ cū ē in dente aliqn ē in radice: ⁊ in neruo versus ꝓfunduz. ⁊ cū est

in neruo

in neruo si tangaꝛ dens circa radicē cū stilo percipiꝛ dolor ali/
bi. nō tamē hoc ē difficile dicit Aui. cognoscē. imo aliquotiēs
etiā stāte nocumento ī neruo: extractio dentis minuit dolorem
sensibiliter: sed non in totū a principio. ⁊ hoc est vt dicit Rasis
3° cōtinētis: ⁊ cā ob quā mitigaꝛ dolor ī isto casu in eradicatiōe
dentis ē ꝙ neruus tandē nō extendiꝛ ⁊ ꝙ sup̄fluuz sub ea sup.
radice fuerit dissoluiꝛ ⁊ consumiꝛ: ⁊ de hoc tpe meo audiui ego
Jo. mattheus de magistro Jo. vitulono optimo medico qui in
seipso errauit ⁊ empitus cognouit eū dolere a cā cal'a ⁊ liberat⁹
ē: vbi ipse arbitrabaꝛ ꝙ eēt a cā frigida vtplurimū tn̄ cū ē nocu
mentum in neruis eradicatio dentis nō sufficit. Si tū fuerit
ꝓpter nocumentū in neruo ⁊ eradiceꝛ dens aliqn̄ iuuat vt di/
ctum ē supra: q2 illa mā quā intendit natura vel medicus resol/
uere non poterat resolui: ⁊ postea soluiꝛ q2 hȝ postea spiraculuȝ
remoto dente. Et si sit ꝯplo calida cōprehendiꝛ ad tactū calidi/
tas ⁊ leditur a vēto ⁊ frigore. Et si sit frigida iuuatur a calidis:
⁊ si sit sicca manifestatur ex extenuatōe dentis ⁊ gingiuaꝝ. Et
si ex vapore ⁊ ventositate declaraꝛ ex intensione doloris simul
cū priuatōe grauitatis ⁊ sine variatōe coloris gingiuaꝝ sed stat
extensio. Et si sit mālis humoralis declaraꝛ ex superfluitatibus
cū grauitate. Et si fuerit sanguinea est rubedo quedam in gingi
uis. si colera est citrinitas ⁊ sic corespōdenter dicaꝛ de signis
flegmatis ⁊ melācolie sepe dictis. Signa ēt si sint ex cōitate
mēbroꝝ ⁊ quoꝝ vel p̄ ꝓprietatē sunt habita sepe supra. Et si sit
corrosio in dente. ⁊ perforatio ex humore corrūpēte declaratur
ex grauitate cum cōtinuo dolore acuto ⁊ sepe fetore qui percipiꝛ
saltē ex ore patiētis ⁊ mutatōe coloris dentiū ad inālem. Et si
sit ibi vermis percipiꝛ ibi quedā titilatio circa dentē. Et si fue/
rit p̄forat⁹ dens sensu pōt ꝯprehendi.

Cura. Regimē est duplex. vniuersale ⁊ p̄ticulare. Uniuer
sale diuidiꝛ: q2 dolor aut est talis p̄ essentiaȝ aut per
cōitateȝ alioꝝ mēbroꝝ. Si talis p̄ cōitateȝ ītendēduȝ est primo
mēbro mādāti illud mūdificādo ⁊ rectificādo ⁊ diuertēdo māȝ
ad oppositū: tādeȝ veniendū est ad ꝯfortationē mēbri ne recipi/
at cū ꝯfortantib⁹ ⁊ rep̄cutientib⁹. Si p̄ essentiā aut cā est mālis
aut nō. Si mālis aut cuȝ āpate aut sine. Si sine āpate ⁊ sit mā/
lis recurraꝛ cuȝ ꝯtrarijs vt si sit mala ꝯplexio calida tenendo in
ore a pricipio succos fridos rep̄cussiuos vt portulace coriādro/
ruȝ ⁊ oleuȝ rosatū cū aceto poniꝛ mirabilis iuuamēti: ⁊ tandeȝ
aquā rosatā cū cāphora. Et si sit frida teneaꝛ in ore a principio
mastix siue alumē īfusuȝ in aceto aut sandaraca que cū ꝓprieta
te singulari valȝ: ⁊ talia pn̄t decoqui ī vino ⁊ d̄ eodē coluatur os
⁊ pōt addi piretrū ad maiorē calefactōeȝ ꝙ cuȝ ꝓprietate ēt va
let. Et si timeam⁹ nimiā attractionē seu calefactiōeȝ simul cum
eis decoquanꝛ galle recētes. Et si vinū est acetosum est melius
vel cū eo ponaꝛ aliquid aceti ꝓpter illud qđ dictū est circa tex/
tuȝ. Hec tn̄ fiāt in corpore īpuro factis prius eūonib⁹ ⁊ diuer/
sionib⁹ fm̄ cañ. sepius supra datos obseruādo in talib⁹ localib⁹
ꝙ in pricipio quasi sint semp̄ dn̄antia frida ꝓpter rep̄cussioneȝ
necessariā. ⁊ hoc est in mā calida ⁊ in mā frida: qm̄ ꝓpter vehe/
mentiā doloris dentis semp̄ est timor de mā fluente. Et dedit
Aui. spālez cañ. ī caplo ꝓprio cuȝ dixit: Et oȝ vt prius īcipiaꝛ
in pricipio cuȝ his q̄ īfrigidāt ⁊ repellūt in oībus illis sup. dolo
rib⁹ mālibus dentiū. Sȝ addit: q̄zuis sit id ī mā calida plus ne/
cessariū ⁊ ī grossa min⁹. Et hoc bn̄ nota diligēter ꝓpter cōem
erroreȝ ⁊ īfirmoꝝ ⁊ medicoꝝ: qui in principio doloꝝ cōiter oc/
currūt cuȝ calidis. ⁊ ista q̄ dicta sunt nō tm̄ valent ī cā māli nō
āpante dentiū vel gingiuaꝝ calida vel frida: sed ēt in malitia cō
plexionis sine mā silr calida vel frida. Sed si sit ꝯplexio sicca
fiat iunctio dentis cū butiro vel pinguedine vel adipe galline ⁊
alijs vnctuosis calidis vel fridis fm̄ ꝙ secuȝ ꝯiungiꝛ ꝯplexio ca
lida vel frida. In mā aūt āpante si sit āpa sanguineū ꝙ cogno/
sciꝛ vt tactū est circa lr̄am ex pulsatōe raucedine ⁊c̄. fiat flōmia
fm̄ cañ. datos ex vena cōi vel cephalica. Deinde sub lingua vel
alia vena sub labijs aliquādo ponanꝛ sanguisuge ī radice gingi/
uaꝝ: idiget ēt eūone humoris colerici ēt cum appropriatis cum
cassia tamaridis violis ⁊ alijs: ⁊ hoc si colera sit mixta cuȝ san/
guine. Et si sit āpa flegmaticū qđ cognosciꝛ cuȝ cōibus signis
notificatis vt p̄cipue cuȝ successit dolor ad nauseatiuā satietatē
fiat prius eūatio minoratiua cuȝ pillulis de hiera depide dige/
ratur mā: postea eradiceꝛ cum pillulis cochijs vel de hiera ma/
iori: postea ad hec vtraq3 occurraꝛ cuȝ localib⁹ calidis vel frigi
dis vt supra dictis. Alia intētio. s. diuersio ad oppositū ꝯple
tur eū diuersionib⁹ cōib⁹ vt cū fricationib⁹: ligaturis: ꝯpressio
nibus extremitatū ⁊ positionib⁹ earū in aqua calida ⁊ ventosa/
tionibus cuȝ scarificatōibus ⁊ sine positis ⁊ in natibus ⁊ in cru
rib⁹ ⁊ ī spatulis fm̄ exigentiā cāe cū vesicatorijs circa man⁹ vel
crura positis: ⁊ aliquotiēs cū medicīa cauterizante. Et de hoc
dicit Mes. allegās Gal. ⁊ dicit Gal. Si teraꝛ alleū ⁊ ponaꝛ in
radice palme man⁹ in parte domestica ⁊ ꝓprie ex manu q̄ sequi
tur dolorem sanat doloreȝ dentis ⁊ est expertū. Etiā iste canon
diuersionis de alleo ⁊ sibi similibus pōt trahi ad oēs dolores
mēbroꝝ superioꝝ. Et ego memini fecisse cauteriū in dicto lo/
co palme manus in dn̄o Alexandro spinola ducali ꝯsiliario pa/
tiente dolorē iuncturaꝝ mēbroꝝ superiorū ⁊ tenui ipsum ap̄tū
multo tp̄e. ⁊ similiter feci in magnifico dn̄o Marcolino barba/
uaria faciendo cauteriū cōe cū cantaridib⁹ fermēto aceto ⁊ mel/
le anacardo ⁊c̄. similiter patiēti ⁊ curatus est. Post diuersioneȝ
que antecedere deberet ad repercussionē de qua dictū ē supra
fiendā in cā calida ⁊ frigida in principio siue āpante siue nō apo
stemāte. Cōsequēter in p̄cessu magis apponanꝛ aliqua resolu
tiua vt decoctio camomille aneti si mā sit frigida a pricipio aug

mēti valet decoctio myrrhe thuris masticis ⁊ in p̄cessu magis
piretrū decoctū in aceto vel vino potēti. Ualet storax calamētū
oppoponacū galbanū: ⁊ ita p̄cedēdo vsq3 ad colloquintidam
⁊ titimalū vel decoctionē eoꝝ. Et si sit mā ventosa valet semen
ruthe domestice vel siluestris magis in vino vel aceto decocta
valet decoctio colloquintide vel radicis eius sub hac forma vt
ꝯcauetur radix ⁊ impleaꝛ aceto ⁊ ponaꝛ super prunas ⁊ longa
bullitione bulliat acetū in ca: ⁊ postea exprimaꝛ acetum ⁊ d̄ eo
postea fiat colutio oris valȝ eim a ꝓprietate ⁊ ē singulare. Ali/
ud ⁊ ē preceptū Alexādri vt decoquaꝛ spoliū serpentis in aceto
bulliat in vino vel dissoluaꝛ cū gūmi cedri vel alchitran valet
in remissione doloris a cā calida: ēt in frigida. Auic. ponit vnū
canonē super his vbi facit medicū timorosuȝ ī applicatōe medi
cinaꝝ fortiū q2 aliqn̄ attrahunt humiditates naturales ipsoruȝ
mēbroꝝ: ⁊ sic mēbrum debilitāt ⁊ a facili cā postea lediꝛ: ⁊ de
hoc dictum ē circa lr̄am. Ultra aūt colutōes fiunt vnctōes su/
pra dentes empla exteri⁹ vaporatōes masticatoria vt mastix cū
piretro vel nigella tenendo os apertum vt exeāt hūiditates ēt
in cā calida cū dragan̄to ⁊ modico masticis ⁊ modico cere. Ua
lent vaporatōes cū saculis exterius positis de quib⁹ dixit Aui.
ꝙ oȝ vt administreuꝛ aut ante cibū duabus horis: aut post ci/
bum quattuor horis. Mā iuuat ī minuēda vehementia doloris
sicut si fiat euaporatio cū sale ⁊ maluis vel cū aneto ⁊ furfure ⁊
similib⁹ vt cōuertaꝛ mā exterius. Mā dicit Auic. ⁊ qm̄ euapo/
raꝛ barba per barbā ēt ītelligēdo maxillā faciēdo euaporationē
post euaporationē vt ad ipsaȝ trahaꝛ mā. Addit: cū eiȝ āpaꝛ bar
ba sedaꝛ dolor ⁊ ꝓprie cū coquiꝛ dens cū oleo feruēte ī illa ho/
ra. Preter hec de denti fricijs fiunt ⁊ suffumigia ⁊ aliquotiēs
stupefactiua vn̄ fit cura mēdosa: ⁊ aliquotiēs ponūtur sedatiua
doloris cū ꝓprietate ⁊ interēptiua vermis si ibi fuerit ⁊ aliquo/
tiēs cū virtute resolutiua. Et hoꝝ sunt vt semē papaueris ius/
quiami: q2 ēt internecat vermē cū seie vitice nigelle porri ⁊ ce/
pe. istis oībus massellatis cū pinguedine galline fiat ad moduȝ
auclane ⁊ ponaꝛ supra carbones ⁊ recipiaꝛ fum⁹ vt dictū ē al's.
Sandaraca ēt cū aceto ē mirabilis iuuamēti. ⁊ valȝ mirabiliter
suffumigatio eius ēt in confortādo: ⁊ qn̄q3 suffumigaꝛ cum re/
solutiuis cū ē intētio pure resolōnis sicut ex granis colloqntide
⁊ ex granis sinapis similiter massellatis vt supra. Et Auic. etiā
laudat in hoc pro suffumigio vngulam asini. ⁊ aliquando po/
nunꝛ narcotica supra dentes ēt p̄ interius assumunꝛ: ⁊ de his q̄
dentib⁹ apponūtur melius ē si in forma linimēti adherenti ⁊ te/
naci apponaꝛ dēti vel dētib⁹ ne cōiceꝛ nocumentū alijs. Et iō
bonū est si fiat pasta ex qua fiat quasi capsula receptiua dentis:
⁊ ad hoc valet si sumaꝛ apij p̄teȝ vnā: ⁊ castorei p̄tes duas: ⁊ cū
modico cere si expedit fiat capsula dicta. Per interi⁹ aūt ad
hāc ītētionē valet filoniū: de quo dicit. A. Et qn̄q3 danꝛ ī potu
ēt narcotica sicut filoniū. ℥. ʒ. j. dissoluta cū modico vini. Addit
potat eim ip̄m qui de dēte suo cōqueriꝛ ⁊ dormit ⁊ maturatur
egritudo eius quiescit dolor ei⁹: ad oēs ēt intētiōes iuuat si po/
nantur medicine appropriate ītra aures: p̄cipue ī intētiōe resolu
tionis: vn̄ si sint necessaria resolutiua ītra aures in mā frigida:
valet oleū de ben ⁊ de amigdalis amaris ⁊ de nucleis persico/
roꝝ: tn̄ ī hoc bene aduerte q2 sepe debilitāt vel auferūt audituȝ
nimis attrahendo. Alia ēt duo succedūt īgenia ī cura qn̄ reli/
qua nō sufficiūt. Primuȝ ē cauterizare dentē: ⁊ dicebat Auic.
dās ordinē ī hoc ⁊ regimē quidē cauterij ē sic vt decoquaꝛ ole/
um cū aliquib⁹ medicinis resolutiuis p̄dictis: ⁊ qn̄ sumiꝛ acus
sup. magna vel stilus ⁊ igniꝛ ⁊ submergiꝛ ī illo oleo: postea per
canulaȝ ex metallo applicatā dēti īgeniose penetret dicta acus
ignita super dentē dolorosum ⁊ ibi imprimēdo cauterizat ip̄m:
⁊ qn̄q3 si dens nō eēt p̄foratus ꝯuenit vt p̄foreꝛ: maxime stante
dēte corroso cuȝ eodē instrumento ignito ad exiccationē mate/
rie corrodētis ⁊ expurgationē illius. ⁊ si tunc dolor nō in totuȝ
remittatur: tūc si fiant suffumigationes magis p̄ficient. Et si
fuerit vermis interius versus radiceȝ dētis: tunc maxime iuua
bitur in eductiōe illius si fiat suffumigiuȝ ex semine cepe ⁊ por/
rorum cuȝ semine iusquiami. nam tunc si erit vermis educetur
postea ad p̄hibitionē corrosionis ponanꝛ aliqua exiccatiua īte/
rius sicut est sal adustū ⁊ cornu cerui adustuȝ ⁊ nux indica ipsis
puluerizatis ⁊ cuȝ modico masticis vel sandarace vel alchitrā
incorp̄atis īpleaꝛ dens: ⁊ hoc fiat suauiter sine dolore. Lauda/
tur ēt si impleaꝛ dens ex galea ⁊ ciperis aut galea sola: prohi/
bet enim corrosionē ⁊ sedat dolorē: vt dicit. A. Ultimū ingeni/
um qn̄ ista non sufficiunt: dicebat Mesue ꝙ qn̄ medicamēta nō
ꝯferunt vt doloris vehemētiaȝ diminuāt quare ne ēt alijs den
tibus pariat nocumentū ꝯsulumus ad eoꝝ eradicationē accele/
rare. Et etiaȝ vt dicebat. A. qn̄ sedaꝛ nocumentū ⁊ quale erat ī
p̄rimo reddit: ⁊ hoc totū fiat cuȝ ingenio ⁊ cautela. nā oȝ vt at
tendat: vt dicit. A. ante eradicationē si egritudo ē in ipso dēte
ꝙ ego declaraui supra in signis. nam si nō fuerit nō oȝ vt eradi
cetur: vt si sit tantū in gingiua aut in neruo: qm̄ si tunc denteȝ
extrahas: lȝ dolorē parump̄ alleuies: non tamē ip̄m destruit: i/
mo reddit. Ideo oībus ingenijs videaꝛ si dolor pōt remitti pri/
usquā extrahaꝛ: ⁊ cuȝ his que a ꝓprietate valent: de quibus di
citur ꝙ dentes anterioris leporis si tangas cū illis dentē lesuȝ
remittit doloreȝ: ⁊ qn̄ pur est necessitas vt extrahanꝛ nō extra/
hanꝛ stante actu vehementia doloris ne sit cā sincopis ⁊ mor/
tis: vt dicit Mes. aut ꝯmemoratiōis catarri p̄focātis aut āpa/
tis timorosi: iō oȝ vt expecteꝛ vsq3 duȝ sedeꝛ dolor ⁊ p̄pareꝛ ad
extractionē: ⁊ deinde extrahaꝛ sȝ quomōcūq3 fit: oȝ antequaȝ
extrahaꝛ precedere bonū regimē p̄hibitiuū āpatis cū p̄cessiōe
eūationis ⁊ p̄ flōmiaȝ: ⁊ cū medicina eūatiua qn̄q3 iterata sȝ exi

gentiā cāe: ⁊ tunc excarnet̄ fortiter gingiua quātuꝫ possibile est
paulatim pluribus dieb⁹: postea mortificet̄ deinde extrahatur
dens: aliqñ fit ingeniū vt corrumpat̄ dēs vt de se decidat: ⁊ in
hoc adeps rane viridis arborꝫ. i. que ī arborib⁹ viuūt: vt dicūt
Aui. ⁊ Mesue si tangat dentē in frustra educit̄: lac etiam ficus
eradicat cuꝫ cuꝫ facilitate. valet ēt ad hoc succus radicis celido
nie: sꝫ fiat cuꝫ ingenio apponēdo pastā denti leso ne alijs cōicet
⁊ tunc habilitato dente ad extractionē extrahat̄ q̄ꝫ faciliter fie/
ri pōt: quo facto fiat collutio oris cuꝫ aceto decoctōis rosaruꝫ
⁊ dupla quātitate olei rosati: ⁊ ita cum his sanabit̄ si deus vo/
luerit. ⁊ hec sufficiant.

Caplm 41^m de stupore ⁊ ꝯgelati ōe dentiū.

m

Edicamē qd̄ cuꝫ in dente corroso ponit̄ ipsius
sedat dolorē aut ipm̄ cōstringit. Sumat̄ lrebi/
lrengi ⁊ piper ⁊ trita ex allritrano ꝯspergant̄ ⁊
ipleant̄ ex eo. Medicamē qd̄ dētes debiles
ac dolētes qui sunt extrahēdi eradicat. ℞. cor/
tices radicū celsi ⁊ radicū capparis ⁊ piretruꝫ ⁊ lac titimali at/
qꝫ lac anabule ⁊ arsenicū ru. ⁊ rad. colloquītide sumant̄ ⁊ tri
ta ex tāto aceto qd̄ eis sufficiat ꝯspergant̄: acetū quoqꝫ ꝑ heb
domodā vnā semel in die vt prius addat̄: post hoc dentes in
circuitu scalpellent̄ ⁊ ex p̄dictis decies ī die epithiment̄ donec
ad mouēduꝫ sint faciles ⁊ postea extrahant̄. Aut fiat epithi/
ma ex fece aceti acutissimi ꝑ multos dies ⁊ postea extrahant̄.
Aut rane fluuiales in oleo coquant̄ donec dissoluant̄. Cūqꝫ
necesse fuerit dentiū radices scalpellent̄ ⁊ ex oleo illo multo/
tiēs inungant̄ donec facile moueri possint: postea cū īstrumē/
to euellēdi dentes euellant̄. Portulaca ⁊ amigdale amare
masticētur aut his similia. Aut fricatio cū sale ⁊ masticet̄ cera.
Oleū calefactū in pāno desuꝑ est ponēdū aut vitellus oui
assat⁹ calidus multotiēs masticet̄. Aut calm̄ pānē multotiēs
mordeat: aut fricatio ex balsamo: aut oleo de lilio siluestri.

f

Equitur capitulum paruum

de dentiū ꝯgelatiōe ⁊ stupore qd̄ sic cōtinuat̄
ad p̄cedens. postq̄ꝫ in p̄cedēti determinatū est
de dolore dentiū ad diuersas cās ⁊ mō cura/
tionis caꝝ: ꝯñter ī duob⁹ ꝑuis capitulis sequē
tibus determinat de duabus dispōibus etiaꝫ
dentiū ad quas cū eueniūt plerūqꝫ sequit̄ dolor dētiū. Et duo
facit ſm q̄ duo capitula ponit breuia. Primū est de cōgelatōe
vt dictū est. 2^m est de dētibus qui nō sustinēt cum tangūtur a
re frigida: īmo dolent: pꝫ. Prima pars possꝫ diuidi in quattu/
or ſm q̄ quattuor ponit remedia spālia: vt portulacā ꝑ p̄io re/
medio: que cuꝫ masticat̄ est excellētis iuuamēti. ⁊ dicebat Aui.
q̄ cōfert valde sicut ēt masticatio seminis ei⁹ cōtriti ⁊ infusi pri
us: ⁊ de hoc videbit̄ īfra qm̄ est mā ꝓblematis. 37. p̄mc parti/
cule. Laudat amigdalas ꝑ scd̄o remedio precipue amaras cuꝫ
masticant̄. addit: aut his similia sup. ꝑticipātia humido grosso:
cā huius habebit̄ statim ī loco suo. laudat ꝯñter fricationē cum
sale: de quo dicebat Aui. Et sal ꝓpterea q: apposit⁹ est acetosi/
tati sup. q: calidū ⁊ siccū: cuꝫ sapor acetosus fundet̄ in calido ⁊
humido cōfert valde vt vult stupefactōi. laudat ēt cerā viscosi/
tate oppilātem poros subtiles dentiū: ⁊ hoc ē qd̄ dixit circa lit
teram ī hoc ꝑuo caplo. Et antēq̄ꝫ veniamus ad vlteriorē decla
rationē bonū ēt est vt breuiter textualr̄ expediat̄ ꝑuuꝫ sequens
capiulū. Pro cuius intelligētia rubrice ē notandum prius q̄
istud caplm ē ꝓprie de debilitate dentiū nō dico de ꝯmotiōe.
Etiā signū ꝓnosticū ad dolores futuros dentiū: vñ non susti/
nēt neqꝫ tollerāt aliud actu frigidū neqꝫ calidū neqꝫ duꝝ sine
nocumēto vt ēt voluit Auic. in p̄io caplo de hebeth. Sꝫ qm̄
vt fuit sñia philosophi 34ª ꝓblematū ꝓblemate 3°: dētes plus
ꝑcipiūt frigus ⁊ ledunt̄ ab eo q̄ꝫ calidum ꝑꝑ debilē calorē eorꝫ
ex paucitate sanguinis ⁊ calidi nālis in eis qm̄ nō manifestatur
vena nec artaria in eis. icc irco Rasis vt sepe dictū ē ī hoc loco
breuiloqu⁹: ponit curā de debilitate dentiū marie per nō susti/
nere īmo ledi a cā frida: lꝫ ēt vt dictū ē ledant̄ cū actu calida: ⁊
ita ponēs curā ponit quattuor vel quinqꝫ remedia spālia ī cura
huius. Dixit p̄io q̄ oleū calefactū. i. calefactū actu ī pāno de/
super ē ponēdū. i. pānus infundat̄ ī oleo calido ⁊ apponat̄ den/
ti: aut ⁊ ē ſm remediū vitella ouorꝫ assata calida multotiēs ma/
sticent̄: aut ⁊ ē generale remediū rē calidā multotiēs mordeāt
vt ē mordere corrigiā vel cirothecā calefactā ad ignem. Addit
aut fricatio de balsamo aut fricatio de oleo de lilio siluestri sup
ple oleo de ireos est cā curatiua. hoc totū pꝫ qm̄ curatio habet
vnā cōem intentionē eius q̄ soluendū ē ꝑ ꝯ̄rium vt 3° tegni: ⁊
ita oē tale calidū liquefaciēdo humidū acetosuꝫ siue alr̄ signū
in dente ꝯtentū ⁊ extrahēdo in casu iuuat: ⁊ ꝓinde nō oē calm
eēt in casu ꝯueniēs si debilitas penderet a cā frigida nāli: nō ca
lida stiptica sꝫ liquefactiua tm̄ ⁊ attractiua sicut ēt ⁊ in cōgela/
tōe nō ꝯueniret vt voluit Alexāder prima ꝓblematuꝫ allegato
ꝓblemate quib⁹ sic textualr̄ expeditis.

Quid nois et qd rei ꝯgelatōis dētiū.

Ex ordine primo videbit̄ de quid nois ⁊ quid rei ꝯgelatōis dē/
tium dimittēdo distinctiōes ⁊ spēs que similes formari possunt
his que sunt posite ī caplo superiore. 2° de cāis. 3° de signis cau
sarum. 4° de cura. De quid nominis igit̄ ⁊ quid rei dicat̄ ſm
A. q̄ ꝯgelatio ē stupor quidē accidens denti. i. cōgelatio dētis
ē diminutus sensus tact⁹ dentiū ⁊ stupor quidaꝫ: cū quadam tm̄
tediosa sensatōe huius stuporis cuꝫ sepe est cā imaginatiua ꝺ re
extrinseca vt cū videmus aliquē comedere rācia vel similia hoc
fit q: imaginatiōes ꝑ quādaꝫ moduꝫ occultuꝫ mouent̄ humo/
res: vt dicit. A. 2ª primi. ⁊ eos precipue mouēt qui sūt ꝓportio/
nati dicte imaginatiōi. i. ad causandū reꝫ de qua imaginat̄. Et
sic īducit̄ ī nobis circa dētes talis ꝯgelatio de cuius cōsimili fit
imaginatio. 2^a cā dicitur eē cā positiua corꝑalis ⁊ intrinseca q̄
aliqñ est talis ꝑ viaꝫ cōitatis que aliquotiēs ē pure mā euaporo/
sa que eleuatur ꝑ īdigestioneꝫ a stomacho ⁊ sua frigiditate facit
cōgelationē. Aliqñ ex mā melācolica acetosa vel flegmate ace/
toso moto ad dētes vt ꝯtingit ī vomitibus factis de talib⁹ ma/
terieb⁹. Uñ pars caꝝ ībibit̄ ītra dētes porosos exñtes: ⁊ ita fit
ꝯgelatio: ⁊ ꝑ simulē modū fit aliqñ ex humore melācolico vt cū
splen nō pōt debite purgari: vnde ad hos stomaci plus trāsmit/
titur de eo q̄ꝫ dēberet ꝓ appetitu: ⁊ ita cōicat̄ dentib⁹ ⁊c̄. Et hoc
aliqñ ꝯtingit ex cā per essentiā vt mā frigida acetosa facta circa
dentes: vñ fiūt aliqñ lippitudiēs circa dētes ⁊ sic ī patientib⁹.

Signa. Ueniēdo ad signa: si fuerit ex imaginatiōe hoc sci
tur ex infirmo. Si dicit vidi aliquē comedere ran
tia ⁊c̄. vel si ipse ederit dicta acetosa de se non sufficientia facere
cōgelationē: sꝫ ꝯiuncta imaginatiōe q̄ ꝯgelationē faciēt potest
eē causa ꝯgelationis si sit vitio stomaci antecedunt aliqua signi
ficantia nocumēta stomaci de debilitate ⁊c̄. sicut sunt eructua/
tiones. Et si ex splene mittēte materiam melācolicaꝫ ad stoma/
chum manifestat̄ ex dolore vel alio nocumēto splenis cum alijs
dicēdis de lesionib⁹ appetitus. Si sit mā circa dētes ꝑ essentiā
ledens: vel in ipis dentibus manifestat̄ ex sensu ꝯprehēdēte al/
terationē vt plerūqꝫ in dolore dentiū simul cuꝫ adherētia secu/
lentie circa gingiuas ⁊ dētes cū flatu acetoso: qui etiā ab astan
tibus sentit̄. ⁊ ita sufficiāt quo ad signa dimissis ꝓnosticis: q:
similia p̄nt formari sicut supra de dolorib⁹ dentiū. Jā veniēdo
ad curā p̄suppositis multis gnālibus ī obseruatōe debiti regis
necessarijs ⁊ in euitatione reꝝ que sunt parate adducere ad di/
ctam dispositionem.

Cura. Ueniendo ad curaꝫ specieꝝ ⁊ cārum illius. Primo
si fuerit ex vaporibus eleuatis q̄ a mā existente ī sto
macho vel ex motu formalr̄ māe sursuꝫ ꝑ vomitū ita q̄ si sit vi/
cio stomaci oꝫ mūdificare stomachū marie cum hiera simplici
Gal. addēdo si sit mā melācolica aliquid polipodij vel epithimi
vel cū ifusiōne aloes appropriata ad hec. Et si fuerit vicio sple/
nis per modū dictū fiat eūo cū appropriatis vt cū pillulis īdis:
⁊ fiat catheplasmatio supra spleneꝫ vt cū seīe ruthe nigelle cor/
ticibus radicis capparoꝝ ⁊ talib⁹ que sūt īcisiua apitiua. Et si
sit mā circa dentes fiat rasio illius māe prius ⁊ mundificatio. ⁊
ad hoc valet alumē pumex ⁊ radix capparoꝝ singlr̄ si fiat frica/
tio cū eis: tandē oēs ꝯueniūt ⁊ fuit sñia Aristo. p̄ia ꝓblematum
ꝓblemate 37°. q̄ portulaca remouet ꝯgelationē dentiū. ⁊ rō il/
lius fuit q: portulaca cū suo humido aliqualr̄ acetoso ⁊ quadā
similitudine attrahit humiditatē dentiuꝫ acetositatē acutam ⁊
acrā ⁊ cū ea ꝯmiscet̄ cū sua substātia grossa: ⁊ ita reddit̄ dcā hu
miditas q̄ erat ī dētib⁹ minutis ipsiua acetositatis. ⁊ ita ꝑ istū
modū saluat qōnē cū sal curet acetositatē sua caliditate ⁊ exicca
tōe minuēdo māꝫ portulaca exñte frida qūo remouet acetosita/
tatē. Sꝫ ego credo ꝑꝑ multa alia que sūt similia ī qualitatib⁹
manifestis ⁊ in substātia ipsi portulace vel succo eius: tm̄ nō effi/
ciunt hanc opationē q̄ portulaca hoc efficiat cum mirabili sua
ꝓprietate sicut ēt de ea scribit̄ q̄ cuꝫ ꝓprietate valet apatibus
splenis ⁊ q̄ eradicat poros ⁊ verucas si fricet̄ cuꝫ ea qd̄ nō pōt
reduci in manifestā qualitatē. De ea tm̄ dicit Auic. 2° cañ. simul
cuꝫ Serap. q̄ hoc facit q: lenit asperitatē dentiū ⁊ caꝫ aufert ꝓ
pter humiditatē viscosaꝫ q̄ est in ea: ego vt dixi credo q̄ hoc est
ex ꝓprietate. Ad idē valēt amigdale: q: suo humido dulci remo
uent seu remittunt̄ illaꝫ ꝯgelationeꝫ: valent nuces caseus anti/
quus salitus sua acuitate ⁊ valent q̄ ad caliduꝫ ⁊ siccū declināt
cū aliquali formalr̄ vnctuoso liquefaciēdo mās ⁊ exiccādo. va/
let vinū ꝑticipās dulcedine cū virtute calefactiua ⁊ exiccatiua
amigdale amare ꝓprius: q: magis exiccatiue māe. valet assa fe
tida ⁊ titimalus ēt cuꝫ ꝓprietate ⁊ olea calida vt de lilio ⁊ ꝺ bal
samo p̄cipue. Et hec de isto sufficiāt. Caplꝫ paruū de dolore a
cā frigida. Exposito superi⁹ ca° lr̄alr̄ de debilitate dentiuꝫ
idest qui nō sustinēt vel tollerāt aliqd actu fridū neqꝫ ēt actu ca
lidū: lꝫ de actu frido tantū expssent ī textu ꝑꝑ cāꝫ calidā dictā
circa textū: breuiter vt expediat̄ q: ī cā cōiter ꝯtigēte ē friditas
q̄ ē vel a malitia ꝯplōnis sine mā vel cū mā qualiscūqꝫ sit mā oꝫ
vt attēdam⁹ cū calidis teneat̄ pānis calidus in ore vel corrigia
calefacta ⁊ masticet̄ vel cutis porci cala formalr̄ cū quoddā vn/
ctuoso ⁊ virtute salis remouebit̄ illa frigiditas vel ponat̄ pān⁹
calefactus ītinct⁹ ī oleo vt dictū ē circa lr̄am vel vitella ouorū
cala formaliter vel oleū calefactū ponatur in vesicula parua: ⁊
cū ista apponat̄ dēti: q: meli⁹ ꝯseruabit̄ caliditas.

De ꝯmotione dentium. Rasis nō ponit caplm
de motione dentiū nec
de difficili ortu dentiuꝫ in pueris. Nota tm̄ q̄ dentes aliqñ
ꝯmouent̄ a casu ⁊ percussiōe: aliqñ ab humiditate relaxante li/
gamenta: aliqñ ꝓpter extenuationē dentiū ꝑ diminutionē nu/
trimēti: ⁊ sic postea nō alligat̄ ꝯueniēter ad gingiuā: aliqñ ꝯtin
git ꝓpter exiccationē gingiuaꝝ vt in senibus ⁊ ꝯualescētib⁹ cō
tingit

tingit ⁊ sic facile deciduͭt. Et si cā sit percussio vel casus regula
generalis ē vt non tanganᷣ lingua neqꝫ digito postq̄ꝫ sunt posi
ti in situ ꝓprio nō loquāᷣ: nō edant nisi liquida: stent ī loco ob/
scuro: fiat flōmia diuersiua ne fluant alijs ꝯsentiētib⁹: nutrimē/
tum sit ad viscosuꝫ declinās: comedaᷣ pistata de pedib⁹ vituli
⁊ vitella ouoꝝ: valet vinū ponticū nigrum ⁊ grossuꝫ: localia fi/
at puluis cū cornu cerui vsto cū āthera dragato vsto cū rosis ī/
corporatis cū sirupo de ribes vel mirthino fiat mixtura ⁊ alli/
genᷣ dentes ⁊ firmabunᷣ. Et si sint ita debiles facti vt moueāᷣ
ꝓpter humiditatē relaxantē post eūones appropriatas ꝓ loca/
libus valēt aluinē vstū thus myrrha mastix nux cipressi: ēt aliq̄
frigida valent que cū eis debēt admisceri ad ꝯfortāduꝫ vt sunt
puluis coralloꝝ ⁊ anthere. Si cā fuerit deꝑditio nutrimēti vix
aut nunquā restaurātur ⁊ maxie post etatē ꝯsistentie. Intentio
tn̄ ē cum impinguantibus ⁊ viscosis vt cū iunctōe ⁊ cū adipib⁹
galline ⁊ cerebro leporis p̄cipue. Et si cā sit minoratio gingiua/
rū: ⁊ sic videaᷣ que sit cā ꝯtractōis gingiuaꝝ. Et si cā sit hūor
acutus fiat equatio humoꝝ vt cū flōmia prio vene cōis: deinde
vene sub lingua mūdificādo ēt cū medicina appropriata. Et si
mā sit latens fiat eductio scarificādo gingiuā prius: deinde cō
fortaudo cuꝫ fumo terre cuꝫ margaritis: deinde cum thure cū
modico aloes cuꝫ boloa. naꝫ cum his fiet regeneratio primo ⁊
cōfortatio gingiuarum.

De difficultate ortus dentium.

Jam veniē
do ad vlti/
mum de difficultate exitus dentiuꝫ q̄ ē accidēs nō ꝑuipenden
dum: qm̄ adducit sepe ad nocumēta grandia vt euenit ī pueris
stāte gingiua dura: ita vt nō possit exire dens. nā tūc ꝓpter dif
ficultatē exitus ⁊ dolorē sepe incidūt pueri in febres ⁊ fluxus ⁊
nō erit cā vermiū: ⁊ hoc cognosceᷣ cū pueri fricant dentes nec
manifestanᷣ dētes ī tēpore suo: q: occulti stant: ⁊ tunc oꝫ molli
ficare gingiuas cuꝫ appropriatis: ⁊ in hoc valet cerebruꝫ lepo/
ris coctū in capite leporis: ⁊ cū illo fricenᷣ gingiue. valet lac ca
ninum ad fricationē gingiuaꝝ: q: aperiunᷣ gingiue. ⁊ hec duo
sunt remedia precipue Gal'. posita ab eo quito decē tractatuū
accepta postea a posteriorib⁹ valent medulle ⁊ pinguedines: va/
lent ēt oīa que faciūt ad subtiliationē ⁊ mollificationē gīgiuaꝝ.
Optimā ēt descriptionē ponit Gal'. quinto decē tractatuū q̄si
ad finem: de qua dixit q̄ si ausus fueris neq̄ꝫ dolebūt dētes ne
q̄ꝫ ꝑforabunᷣ neq̄ꝫ gingiue sanguinose erūt: ⁊ habebis os odo/
riferum: ⁊ dentes claros: vt infra. ℞. origani mōtani. ʒ. ij. isopi
paritarie piperis an̄. ʒ. iiij. salis triti ⁊ cōbusti in olla. ℥. iiij. tere
⁊ cribra ⁊ ꝑmisce cuꝫ melle: ⁊ de eo vtere ad dētes ⁊ gingiuas.
Pono ēt aliā descriptionē positaꝫ a Rasi 3° cōtinētis caplo 4°
de qua dixit: Dico dētifriciū mitigās dolorē dentiū: ⁊ bonuꝫ
faciēs os dignū ad reges. nā si de eo fricenᷣ dētes vehementer
⁊ detineatur in ore mitigat dolorē ⁊ cōfortat ⁊ ꝓhibet: ne reu/
mata fluant ad dētes: q̄ est vt infra. ℞. succi origani myrrhe sa
uine spice nucis cipressi an̄. ꝑtem ꝯgruam teranᷣ: ⁊ de his fricē
tur dētes ⁊ gingiue: ⁊ sic sit finis huius capituli.

Caplm 42m de pustulis que nascunᷣ sub lingua ⁊ vlceratiōi/
bus oris seu alchola ⁊ gingiuis sanguinolentis.

ſ

J pustule fiant rubee sumantur anthere amili
spodij lentiū excorticataꝝ seis portulace coriā/
dri sicci: seis sene de mecha oiuꝫ partes equa/
les cāphore paꝝ: ex his puluerizatis fiat frica/
tio: ⁊ cū aceto mixta ⁊ oleo rosᷣ. ⁊ aqua rosᷣ. te/
neanᷣ. ⁊ sanguis minutio cuꝫ vētosis fiat. Albe vero si fue
rint pustule: cum sale ⁊ melle fricenᷣ: sirupus acetosus aut al/
muri in ore teneaᷣ. Cuꝫ ex gingiuis sanguis subtilis cōti/
nue manauerit: vtriusq̄ꝫ arsenici. s. ru. ⁊ citrini calcis gallarū
alumis oiuꝫ partes sumanᷣ equales: ex quibus puluerizatis
⁊ cum aceto mixtis parui formētur trocisci: cūq̄ꝫ necesse fuerit
ex eis puluerizatis sumaᷣ quātuꝫ sexta pars. ʒ. vni⁹ fricenᷣ ex
eo optime, ⁊ ꝑmaneat sic parū: deinde teneaᷣ oleū rosᷣ. ī ore:
est eniꝫ hoc mirabile ad hanc egritudinē curandā ⁊ putredi/
neꝫ ⁊ herpelstiomenū qui est in ore.

ſ

J pustule fuerint rubee.

Hec
est 2a
pars huius quarte partis que sic cōtinuaᷣ ad
precedētē. Nā postquā in precedenti determi
natum ē de dispōnibus ꝑter nām dentiū ⁊ cu/
ratōibus eaꝝ. Jam in hac parte determinat d̄
vna dispōne cōi accidente sepe lingue palato ⁊
gingiuis ⁊ sunt pustule parue in cute existētes oris ⁊ lingue cuꝫ
expansione ⁊ dilatatōe q: cū incipiūt manifeste dilatanᷣ ⁊ qua/
si fiūt ambulatiue: ⁊ ꝯuenīēter sequiᷣ hoc caplm ad precedentia
qm̄ cāe nocumentoꝝ precedētiū vt doloꝝ dentiū ⁊ corrosionis
eoꝝ tales vel siles p̄nt cē cā ēt huius male dispōnis vt infra vi/
debiᷣ loco suo. Et qm̄ vt frequētius accidere p̄nt lingue q̄ꝫ alijs
partibus ꝓpter mollitiē ⁊ raritatē ipsius: ⁊ eius nocumētū est
maius ꝓpter ipedimētū qd̄ accidit ī opatōibus nobilib⁹ ipsius
lingue. ⁊ q: infra fiet caplm de grauedine lingue ⁊ grossitie ei⁹:
⁊ de glandula sub ea erit ꝯueniēs ad clariorē ītelligētiā vt duo
verba ponanᷣ de anothomia lingue: prius tn̄ diuisio hoc paruo
caplo in partes suas. Diuidiᷣ ergo hoc p̄ns caplm prio in duas
partes: qm̄ prio manifestās per signū tales pustulas pendere a
cā calida precipue sanguinea pōt curā illi⁹. 2° ponit curā earū
que sunt flegmatice. 2a ibi: Albe vero si fuerint ⁊c̄. Pria posset
diuidi ī duas ꝑtes sꝫ q̄ duo remedia ponit. primuꝫ ꝑ friditatē
cū puluerib⁹. 2° ꝑ retēta ī ore. Et priusq̄ꝫ veniam⁹ ad expōnem
lr̄e vt ītelligaᷣ qd sit ligua dicit Arist. in prio d̄ hystorijs aīaliuꝫ
⁊ ēt colligiᷣ tertia ꝑticula ꝓblematū ꝓblemate 32° ⁊ ꝓ ꝑte par/
ticula 34a. Ligua est caro rara spongiosa intelligaᷣ figurata q̄si
figura piramidis ī ore cōstituta: vt instrumentū dearticulatōis
principalr vocis ⁊ litteraꝝ: iuuās ēt cuꝫ masticatiōe aliquali cō
uersionis cibi vt tandē recipiaᷣ in stomacho. Et ad ipam ꝓprie
ꝑtinet discretio gust⁹. ⁊ dicebat. A. fen 6a tertij caplo primo q̄
cutis suꝑficiei eius inferioris ē cōtinua cuꝫ cute meri anteriore
ꝑte stomaci: ⁊ q̄ substātia illius ē caro mollis alba: ī quaꝫ pene/
trant vene ꝑue sanguinee rubee: ⁊ que sunt vere vene: ⁊ que sūt
artarie. Et ꝓpter hoc dicebat Cōciliator in expōnem ꝓblema/
tis allegati q̄ eius substātia fuit rara ex caliditate venaꝝ ⁊ arta
riarum sibi intrinsecaꝝ: ⁊ q̄ etiā facta est rara ex fine q: ī rari/
tate eius digeriᷣ ⁊ formaᷣ saliua: vt ibidē dixit: ⁊ oꝫ q̄ hoc ope
ratur hēre capacitatē ī qua tādiu digerendū retineaᷣ q̄ sit di/
gestum lꝫ ab aliquibus dicaᷣ q̄ saliua recipit formā ī amigda/
lis: que sunt vtrinq̄ꝫ apud radicē lingue situate: ad eā ēt deferū
tur multi nerui: pauciores tamē venis ⁊ artarijs. Et dixit. A. ⁊ ī
ipsa est ex venis ⁊ neruis vltraq̄ꝫ credaᷣ esse in suo simili. i. alio
mēbro tāte quātitatis. Et ex declaratiōe huius sequūtur ma/
nifeste plura. Primū quare ī lingua fiant iste pustule facilr: ⁊ q̄/
re grauetur lingua. i. ꝓpter multitudinē humidi reddaᷣ īdispo
sita ad motū ⁊ aliquotiēs tm̄ ingrosseᷣ vt spasmeᷣ vt non possit
os egredi. Nā ista oīa sequunᷣ passibilitatem substātie ei⁹ rare
⁊ spongiose eius exn̄tis simul cū situ. vn̄ supponitur catarris ad
recipiendū desuper ⁊ ꝓpter alligationē cū stomacho p̄paratur
ad recipiendū vapores ⁊ mās a stomacho: ⁊ quare pustule que ī
eadē generanᷣ facile dilatātur ⁊ putrefiūt ꝓpter raritatē ⁊ mol
litieꝫ carnis: ⁊ quare cū fit putredo fit corrosiua. nā ꝓpter īfluē
tem ꝯplexionē plurimū calidā ex multitudine venaꝝ ⁊ artaria/
ruꝫ fit ebullitio in humido ⁊ adusto. Posseꝫ ad alia multa di/
scurrere ad soluendū ꝓblemata circa linguā ꝯtingētia ex ano/
thomia lingue maxime quare ex colore lingue sumaᷣ maior si/
gnificatio supra diuersas dispōnes corporis q̄ꝫ ex colore alicui⁹
alteri⁹ particularis mēbri ⁊c̄. Sꝫ ista sufficiant q̄ꝫtū ad anotho
miā ⁊ declarationē rubricaꝝ caploꝝ de nocumētis lingue.

De alchola.

Sꝫ iaꝫ veniēdo ꝓpri⁹ ad caplꝫ de alchola
ꝑꝑ vitare equiuocatōes est sciendū q̄ hic
termin⁹ alchola aliq̄n sumiᷣ ꝓ pustulis vt dictū ē nō vlceratis:
⁊ aliq̄n sumiᷣ ꝓ vlcere sequēte ad dictas pustulas vel bothor.
Prio mō sumiᷣ a Rasᷣ ī caplo isto. 2° mō sumiᷣ ab Aui. qui 6a
tertij declarauit alchola cē vlcus exn̄s ī ꝑtib⁹ oris ⁊ lingue cum
expāsione: ⁊ taliter sumēdo aliquotiēs duplr sumiᷣ. Naꝫ aliq̄n
sumiᷣ ꝓ vlcere ꝑuo in suꝑficie tātuꝫ cutis extēso ⁊ nō ꝓfunda/
to nec de se multū corrosiuo. Et aliq̄n sumiᷣ ꝓ vlcere ꝓfundato
corrosiuo: ⁊ talia vlcera vocanᷣ maligna ab Auic. quasi īclinata
ad nāꝫ cancri. Hic ergo supposito q̄ Rasᷣ facit caplꝫ de alcho
la. i. de pustulis nō vlceratis: qm̄ d̄ vlceratis ⁊ maxie malignis
loqueᷣ in caplo ꝓxime sequēti de vlcerib⁹ gingiuaꝝ cū sit ru/
brica de gigiuis sanguinolētis vt ibi videbiᷣ. Ponēs ergo cu/
rā ī capitulis ⁊ manifestās per signū dixit: Si pustule fuerīt ru
bee sumanᷣ anthere. i. seis rosaꝝ anuli vel amidi fm alios spo/
dij lentiū excorticataꝝ semīs portulace coriādri sicci semīs sene
de mecha. i. illi⁹ ꝯtrate oīum ꝑtes eq̄les: exēpligrā. ʒ. v. cāpho/
re paꝝ: verbigrā tria vel q̄ttuor: stāte maximo incēdio. Addit ex
eis puluerizatis fiat fricatio ⁊ est primū remediū. Ponit 2m re/
mediū vltra fricationē cū pulue dicēs: ⁊ cuꝫ aceto mixta ⁊ oleo
rosato ⁊ aq̄ rosata in ore teneaᷣ. Pro ītelligētia hui⁹ ꝑtis no
tandū q̄ dn̄s Rasᷣ hic ponit curā vt sepe dictū est breuiloquus
ꝑ localia p̄supponēs ītentōes vniuersales p̄cessisse de debito re
gimine ⁊ minutōe māe ⁊ diuersione ⁊ equatiōe humoꝝ de qui/
bus erit sermo sp̄alis ī fra loco suo: ⁊ ꝯtraxit ēt curaꝫ in hac di/
spōne vt est essentialr egritudo lingue ⁊ nō ꝑ depēdentiā aliūde
⁊ maxime contrahēdo ad curam que sibi debetur in principio
prohibēdo deambulationē ⁊ extensionem horū apostematū si/
mul cuꝫ remissione acuitatis ipsius materie lꝫ etiā hec cura cō/
uenienter ꝓ localibus in alchola per cōitateꝫ ab alijs membris
siue a stomacho siue a toto: ⁊ hec ītentio cōpletur ꝯueniēter cuꝫ
medicīs hic positis. nā in eis est stipticitas pauca ⁊ īfrīdatio cuꝫ
aliquali lenitiua opatōe necessaria ī cāu isto vt pꝫ discurrēti vt
ꝑ simplicia. nā de frigidis ⁊ stipticis sunt semē rosaꝝ spodiū lē/
tes excorticate coriādri sicci ⁊ postremo cāphora. de lenitiuis
sūt amiluꝫ succus portulace dn̄ante igiᷣ stipticitate supra leni/
tionē ex his fit ꝯueniēs medicamē in principio haꝝ pustulaꝝ ca
lidaꝝ que sunt parate faciliter putrescere ⁊ ambulare vt pꝫ ꝯsi/
deranti nō posuit intētōes que debenᷣ in augmēto ⁊ statu si cō
uertāᷣ ad saniē q: ista sūt nota ex alijs supradictis ⁊ de apatib⁹
gingiuaꝝ addendo quedā leuia resolutiua ⁊ in ꝓcessu magis ⁊
maturatiua vt ē carnositas passulaꝝ ⁊ medulla cassie ⁊ medulla
seminū altee ⁊ similia: ⁊ tandeꝫ cū rumpanᷣ curenᷣ cū eis q̄ po/
stea dicenᷣ in vlceribus. Et ēt posuit 2° de aceto ⁊ oleo ro. ⁊ aq̄
ro. mixtis cū parte pulueris sr̄ti ei⁹ vtilitas manifestatur ex di/
ctis. De 2a parte principalis capituli ponēs curā pustularum
flegmaticaꝝ que declaranᷣ per hoc qd̄ nō sunt rubee sꝫ albe: lꝫ
raro ꝯtingat maxie in etate pueta. ⁊ ꝓpter caliditatē influentē
lingue ⁊ ꝓpter quasi necessariū ꝯtinuū motū illius tꝑe vigilie
de loquela ⁊ emissione sputi ⁊c̄. per id tn̄ maxie q̄ supponiᷣ ca/

tarris aliquotiēs incurrit talia bothoꝛ flegmatica ⁊ alba ⁊c. ponens igiť curã dixit: Albe vero si fuerint pustule cuȝ sale ⁊ melle fricenť ⁊ sirupus acetosus sup. de melle factus. i. oximel teneať in oꝛe: aut almuri. i. aqua salita. Pȝ eñi q̄ iste medicie cõplent intentionē que ĩ casu isto ē necessaria. Nã in pꝛincipio in tali mã flegmatica cõueniũt ea que exiccãt ⁊ abstergũt cũ q̄dã equalitate ⁊ in ꝓcessu cũ maioꝛi abstersiõe ⁊ exiccatiõe q̄ totuȝ ꝯpletur cũ his que dicta sunt: vt pȝ cõsideranti de sale ⁊ melle ⁊ almuri ⁊ oximelle simplici cũ virtute aliquali cõfoꝛtatiua. ⁊ si fieret oximel cuȝ melle rosato cēt ad intentionē hanc magis iuuans in pꝛincipio ⁊ in ꝓcessu põt vigoꝛari exiccatio cũ gallis ⁊ cum fece adusta: ⁊ cum alijs de quibꝰ infra diceť loco suo. ⁊ ita sit expeditũ hoc pꝛimũ caplm textualr. Ad qđ ꝓ cõplemento doctrine sequiť caplm de alchola descriptuȝ a dño. A. qđ capitulum clausit sub rubꝛica de gingiuis sanguinolētis qđ dȝ intelligi nõ sanguinolētis ex abũdantia sanguis circa gingiuas: q̄m hoc caplm cõe est: ⁊ alchola calido ⁊ alchola frigido vbi solum fluxus sanguis cõtingēs a gingiuis ex multitudine ipsius resudãtis ex venis vel artarijs eaꝝ: nõ ꝯtingit dñante materia flegmatica: nõ etiã est sermo de gingiuis sanguinolentis factis talibus a cã pꝛimitiua. s. a casu vel ꝑcussiõe: sȝ soluȝ hic loquiť: vt pȝ ex ꝓcessu cure de fluxu sanguis gingiuaꝝ cãti ex coꝛrosione. ⁊ ꝑ hoc insinuauit ēt tacite fluxũ sanguineũ veniētem ab alijs partibꝰ oꝛis ꝑ viaȝ coꝛrosiõis. ⁊ ita ibi Rasis vbi bꝛeuiloquus ponit curã deterioꝛis vlceris ꝯtingētis vt vlceris coꝛrosiui ponēdo medicamina ꝯueniētia que sunt foꝛtia multũ supponendo vlceribus nõ ꝓfundatis mitioꝛa ꝯuenire remedia. ⁊ tria facit in hoc caplo. Pꝛimo ponit curã talis emanatõis sanguis ex coꝛrosiõe ꝑ medicinã appꝛopꝛiatã coꝛrosioni. 2ª qꝛ ꝑ exhibitionem illius medicine induciť ardoꝛ ⁊ doloꝛ: oꝛdinat vnã medicinã remissiuaȝ doloꝛis tenendaȝ in oꝛe post applicatã medicinam. 2ª pars ibi incipit: Deide teneat ĩ oꝛe oleũ rosatũ. 3º auctoꝛizat dictaȝ medicinam ĩ coꝛrosiõe herpetestiomeno. 3ª ibi: Est eiȝ hoc mirabile. De pꝛima parte dicit: cũ a gingiuis sanguis subtilis quotidie manauerit. ⁊ per hoc qđ dixit subtilis ⁊ quotidie insinuat q̄ vbi ē sermo de emanatiõe sanguinis ꝑ viã coꝛrosionis pēdente qui ē modice quãtitatis ⁊ quotidie manãs fm cõtinuũ incessũȝ coꝛrosionis dominãtis ab eo: qui fit a casu ⁊ ꝑcussiõe vel ex plenitudine sanguinea: q̄m tatis ē multe quãtitatis: ⁊ faciliter assistiť ꝑ medicinas diuersas ⁊ constrictiuas: ⁊ sic nõ fit cõtinue manãs. ⁊ ponēs medicamen ad dictã intētionem dixit: Utriusq̄ arsenici. s. rubei ⁊ citrini calcis gallaꝝ aluminis oiuȝ aã. ꝑtes sumanť eq̄les: ex quibus puluerizatis ⁊ cũ aceto mixtis ꝑui foꝛmenť trocisci: cũq̄ necesse fuerit ex eis puluerizatis sumať quãtũ est. vj. ꝑtes. ℥. vnius. i. ℈. 5. ⁊ fricentur ex eis gingiue optime vel sup. alie ꝑtes lese siue fuerint ĩ lingua siue in palato. addit ⁊ permaneat sic paꝝ sup. duȝ cõpleať operatio talis medicine que facit ad coꝛrosioneȝ: que operatio fit in determinato tp̄e. ⁊ ex hoc ĩnuit q̄ stante mã coꝛrodente cum ad curationē sit necessaria remotio illiꝰ qđ coꝛruptũ ē ⁊ mũdificatio loci antequã possit fieri debita ꝯsolidatio: qđ cõpleri nõ potest nisi ꝑ medicinas dictas plurimũ exiccatiuas ⁊ quasi causticas: ⁊ hoc fieri nõ põt sine vehemēti doloꝛe: oȝ patiēteȝ ꝑ parũ ad minus tp̄is sustinere doloꝛem: vt fiat necessaria impꝛessio: ⁊ tũc facta ipꝛessiõe cuȝ videris iam remotã substantiaȝ coꝛruptã ad mitigationē doloꝛis ⁊ caliditatis ĩpꝛesse ex dictis medicinis quaꝝ virtus supꝛa est declarata. Addit ⁊ est scđa ꝑs: deide teneat oleũ rosatuȝ in oꝛe. ⁊ Mesue addidit simul cũ eo albumen oui cõquassatuȝ: postea mitigato doloꝛe si nõ adhuc apparuerit ꝯpleta mũdificatio: sed vlcera nõ fiunt ãplius ãbulatiua: potest illud coꝛruptũ cuȝ leuioꝛibꝰ remoueri: ⁊ cũ folijs oliuaꝝ puluerizatis ⁊ incoꝛꝑatis cuȝ melle ⁊ modico alumis: ⁊ alijs infra dicendis loco suo: que si nõ sufficiãt redeať ad trociscos factos supꝛa: postea remittať doloꝛ cuȝ retētiõe olei in oꝛe. ⁊ hoc toties fiat ꝑ circuitionē vsq̄ duȝ totum coꝛruptũ remoueať ⁊ appꝛeat caro sana. naȝ tales trocisci sunt ad hoc p̄cipue iuuamēti: đ qbꝰ dixit in tex. ⁊ est tertia ꝑs: ⁊ sic finis capituli. Est eñi hoc mirabile ad hanc intētionē. s. ad hanc egritudinē curandã ⁊ putredinem sup. remouendã ⁊ herpestiomenũ q̄ est in oꝛe. nã remota tali putrefactiõe facilis: postea est cura cũ incarnãtibus ⁊ cõsolidantibus: de quibus ãple dictũ est supꝛa de vlceribꝰ nasi ⁊ vlceribus auriũ: ⁊ sic sit finis hoꝝ textualiter.

Distinctiones.

Expeditis igiť textualr his duobꝰ capitulis paruis ad clarius itelligenduȝ ꝓcedať vt in alijs. Unde pꝛesuppositis de quid nois ⁊ q̄d rei alchola de quibꝰ dictũ ē circa lrãm. Pꝛio ponēdo distinctiões ⁊ spēs. 2º cãs. 3º signa. pº ꝓnostica euētus: deinde ad bonũ ⁊ ad malũ: ꝯñter demõstratiua ⁊ generis ⁊ specieꝝ. Circa primũ sit hec pꝛia distinctio aut tales dispõnes eueniũt debilibus ex etate vt infantibus senibꝰ ⁊ decrepitis vel coꝛpoꝛibꝰ foꝛtibꝰ. Secũda distinctio quedã tales pustule sunt ad rubeũ declinantes: quedã albe: quedã ad nigrũ declinãt fm diuersitatē materierũȝ eaꝝ. ⁊ similiter ē de vlceribꝰ: quedã sequũť ad pustulas albas: quedã ad alias diuersoꝝ coloꝝ: quedã sunt singularia vt dicit Auic. Alia distinctio de eis quedã fiunt ĩ lingua quedã in palato: quedã in gingiuis quedã in labijs ⁊ eoꝝ oium: quedam sunt ꝓfunda multũ quedã modice ꝓfunda. Etiã de eis quedaȝ sũt que sunt ambulatiua manifeste quedã nõ. Et hoc ē qđ dicit Auic. q̄ vlceꝝ quodã est putridũ coꝛrosiuuȝ ⁊ quodam non: quodã ē ꝓfundum quodã sup̄ficiale. Itē quedã sunt ĩ pꝛicipio quedã in statu: quedã ĩ declinatõe. Et eoꝝ etiã sũt cũ quibꝰ cõiungiť vehemēs doloꝛ: ⁊ quedã in quibꝰ nõ nisi remissus doloꝛ ꝯiungiť: ⁊ eoꝝ quedã sunt cũ febꝛe quedã sine febꝛe. Alia distinctio ⁊ vltima ꝓ nũc ⁊ ē cõis quasi ad alios moꝛbos. q̄ taliũ dispositionũ quedã sunt per eēntiã in dictis mēbꝛis nõ depēdenter se hũtes ab alijs ⁊ quedã sũt ĩ eis ꝑ cõitatē.

Cause.

Quibus positis veniēdo ad cãs. Causaꝝ q̄dam sũt pꝛimitiue quedã coꝛꝑales: ⁊ ex extrĩseco quedã coꝛpoꝛales ⁊ ex intrĩseco. Cãe extrĩsece sunt sũmarie res potētialr moꝛdicãtes ĩ oꝛe recepte vt sumere epulum nimis calidũ: ēt sequiť comestionē reꝝ venenosaꝝ vt fungoꝝ ⁊ alioꝝ acutoꝝ. Aliq̄ñ fit ex cãis pꝛimitiuis ꝑ viaȝ solutõis facte ex gladio ĩcidente.

Cãe coꝛpoꝛales sunt oēs humoꝛes vt humoꝛ sanguineꝰ acutꝰ colericus vel flegmaticꝰ ⁊c. vtplurimũ tñ pēdent talia ap̄ata ex humoꝛe colerico: ⁊ si a flegmate salso. Et cuȝ fiũt talia ꝑ cõitatē que maxie est ꝑ cõitateȝ stomaci vel cerebꝛi: qñq̄ fiũt ꝑ euapoꝛatõeȝ tãtuȝ: ⁊ ita ĩpꝛegnãtibꝰ ⁊ patiētibꝰ idropeȝ sepe ꝯtingit alchola ꝑꝑ vapoꝛes eleuatos qui nõ bñ a nã regulanť ⁊ non tñ ex vapoꝛibꝰ: sȝ ēt ꝑꝑ pñtiã mãe defluxe vt ꝓpter catarrũ a cerebꝛo descēdentē. In pueris tñ lactantibꝰ plurimũ euenit ex acuitate lactis: qꝛ mulieres lactãtes erũt colerice: ⁊ sic lac ē colericũ ⁊ cutis: tũc facile soluiť. Fit ēt per indigõneȝ stomaci pueri: qꝛ plus sugũt de lacte q̄ȝ ꝯueniat sue digestiue ⁊ sic coꝛrũpiť ipsuȝ lac ⁊ facile euapoꝛat: ⁊ sic alchola nõ absoluiť a caliditate vapoꝛũ ⁊ a passibilitate mēbꝛi: ⁊ sic gnãliter alie cãe quecũq̄ adducē pñt ad gnãtionē ap̄atuȝ siue ꝑ essentiã siue ꝑ cõitateȝ ⁊ ēt vlceruȝ: ille vel similes reduci pñt ad generatõeȝ hoꝛuȝ bothoꝛ siue pustulaꝝ ⁊ vlceꝝ sequentiũ ad ea.

Signa.

Iaȝ veniēdo ad signa: pꝛimo ꝓnostica euentꝰ ⁊ ad bonũ ⁊ ad maluȝ. Sit hoc pꝛimũ ꝓnosticuȝ euētꝰ antecessio causaꝝ siue pꝛimitiuaꝝ siue coꝛpoꝛaliũ de quibus dictũ est de signis ꝓnosticis euentꝰ bothoꝛ. Aliud signuȝ magis spãle in patiētibꝰ catarros salsos pñt expectari bothoꝛ oꝛis ⁊ lingue. Aliud ꝓnosticuȝ in balbutiētibꝰ ꝓbabilr expectari oȝ huiusmodi ap̄ata ⁊ vlcera: pȝ q̄m in talibꝰ abũdãt humiditates superflue parate putrefieri: similr cuȝ multiplicanť pluuie possumus expectare bothoꝛ: pȝ ex simili cã. Dixit ēt Aui. q̄ multiplicanť in febꝛibꝰ pestilētialibꝰ. Aliud ꝓnosticũ ad bonũ: si fiãt bothoꝛ ex cã pꝛimitiua maxie ex assumptõe rei calide vtplurimũ faciliter curanť maxie si ꝯtingat ĩ coꝛpoꝛe foꝛti ⁊ sano. Aliud ꝓnosticũ ēt de vlcere si fuerit singulare. i. sine ap̄ate ꝯtingēs ⁊ non fuerit ambulatiuũ manifeste neq̄ ꝓfunduȝ deducta cã ꝯseruãte si fuerit ꝑ cõitateȝ tale vtplurimũ fit cito salubꝛe. Pꝛonosticuȝ vero ad malũ de alchola qđ est nigrũ est in respectu ad alia alchola multũ malignũ. Aliud: omne alchola ē ap̄a ambulatiuũ ⁊ ita oē vlcus veniēs ex eo ꝑ eandē rõnē. Et rõ est qꝛ mã faciēs alchola est mã acuta ⁊ mēbꝛuȝ ĩ quo reperiť ē passibile molle in cuiꝰ substãtia facile penetrat ⁊ extendiť mã maxie ꝯtrahendo si talia nocumēta fiãt ĩ lingua lȝ ēt in palato ⁊ gigiuis ⁊ labijs intrĩsecis verificeť. Et de hoc dixit Aui. 6ª tertij caplo ꝓpꝛio de alchola: ⁊ oē vlcus eueniēs ĩ sup̄ficie oꝛis est velox ad dilatãdũ ꝓpterea q̄ ñ deficit ei caliditas ĩsep̄abilis ⁊ cutis hũida leuis. Aliud ꝓnosticũ: cũ ꝑseuerãt huiusmõi alchola ēt adhibitis medicinis ꝯueniētibꝰ ⁊ cũ putrescũt submergũť ⁊ ꝓfundãť ita vt sint vere coꝛrosiua: tũc sũt de genere maloꝝ ⁊ ĩdigēt cauterizãtibus: ⁊ tãto sunt deterioꝛa q̄ȝto ꝯiunguntť cũ deterioꝛibus accidentibꝰ ⁊ in coꝛpoꝛe debilioꝛe. Aliud ꝓnosticum ⁊ vltimũ ad malũ ⁊ ē Auic. positũ de mēte antiquoꝝ q̄ñ apparent in febꝛibꝰ acutis bothoꝛ nigre in lingua moꝛiť ĩfirmus ĩ die 2º. Nã denotatur vehemēs adustio in humoꝛibꝰ acutis ⁊ ⁊ sic ē moꝛtalis significatio. De signis vero demõstratiuis generis ē manifestũ: si sint ap̄ata siue vlcere apparet eminētia: si sit vlcus apparet ad sensuȝ: qꝛ ē facta solutio ꝯtinui cũ emanatõe saniei: si sint in sup̄ficie vel ꝓfunda ēt ad sensuȝ apparēt. Si a cã pꝛimitiua vel alia cã dicet infirmus: si sit ꝑ cõitatem a stomacho vel alijs mēbꝛis hoc declarať per accidētia declarãtia ēt alia vt đ nauseatiua satietate ex grauitate ⁊c. Si ex cerebꝛo declarať per catarrũ descendētē. si ex humoꝛe calido vel sanguĩeo vel flegmatico vel melãcolico manifestať ex citrinitate vel ruboꝛe cũ alijs signis humoꝝ de quibꝰ sepe dictũ ē si ĩ pueris põt videri. Si sit ex vicio lactis ꝯsidereť lac si sit alteratũ in coloꝛe ad citrinũȝ. ⁊ si poniť supꝛa speculũ fluit: tũc declarať q̄ ex nimia subtilitate ⁊ malitia lactis ꝯtingit. Et si illa nõ fuerit cã tunc signum est q̄ ꝓuenit vicio digestiue pueri. sed vtrũ talia ap̄ata sint in pꝛincipio an augmēto ⁊c. ⁊ de modis terminatõis eoꝝ declarať ꝑ ea que dicta sunt ĩ simili in alijs ap̄atibꝰ. ⁊ si ꝯiungať cũ eis febꝛis vel nõ ē satis manifestũ.

Cura.

Iam veniēdo ad curã suppositis multis que supꝛa dicta sunt de pustulis aurium ⁊ vlceribus eaꝝ: iam spãliter veniēdo ad curã specieꝝ alchola. Si pꝛio sit in pueris lactantibꝰ pꝛincipale regimē ē regimē nutricis lactãtis. vñ si sit malitia lactis oȝ rectificare lac. Si sit ex mã colerica ĩfrigidetur lac muliebꝛe. ⁊ si sit aquosus nimis: tũc oȝ intendere cuȝ dieta ad siccũ declinãte. vñ nõ bibãt nimiũ potabilia vt cõiter faciũt matrone que volunt vt nutrices multa potalia bibant ad multiplicandum lac: quod aliquando nocet. vnde si fuerit subtile ex mã aquosa tunc ĩspisseť. Et si sit ex malitia digõnis ĩfantis: tũc ēt rectificeť lac: ⁊ in hoc oȝ oꝛdinare cibaria ꝯfoꝛtatiua digestiuaȝ stomaci ĩ muliere. Nã ex hoc rectificabiť digestiua stomaci pueri rectificato lacte cũ his que rectificãt digestiuã nutricis. Põt ēt fieri sacculus leuis supꝛa stomachũ infantis ex mastice rosis ⁊ similibꝰ. Et hic vnuȝ egregiũ dicit Aza. q̄ stantibꝰ pustulis in oꝛe ĩfantis si pꝛecipiať nutrici q̄ masticet panē cuȝ lentibꝰ vltima masticatõe ⁊ inijciat postea illũ panē in oꝛe infantis

maxime

marie iuuat ⁊ ꝑcipue in pꝛincipio virtute lentiū īfrigidātium fiet
reꝑcussio mãe. ⁊ idez facit masticatio amidi cuz aqua rosata: nō
tñ pretermittaꝛ correctio lactis cū equātibus lac nutricis cū ap
propriatis ⁊ talia eueniūt corporibus in etate fortiori si sit ex cã
primitiua vt ex re nimis calid̓a assumpta ī ore intēdaꝛ infrigidan/
do tenēdo in ore succū coriandroꝝ humidoꝝ vel papaueris vel
succū folioꝝ vitis vel succū portulace vel rob de ribes vel de
granatis vel succū lactucaꝝ qd̓ ex ꝓprietate mirabili vz in cãu
de quo narrat Auic. in cura de apatibꝰ lingue de mente Gal.
sub hac forma. Inquit Gal. apata fuit ligua cuiusdã homis
apate magno qui erat sexagenariꝰ ⁊ nō fuit ꝯsuctus flōmari q̄re
nō flōmaui eū vt dicit sed feci euz potare pillulas cochias ⁊ vt
lingua eius inuolucreꝛ emplastris frigidis volui: sꝫ ipse erat stul
tus inobediēs medico suo. vidit itaqꝫ in visiōe illa nocte vt te/
neret in ore suo succū lactuce: qd̓ ⁊ fecit ⁊ sanatus est integre: ⁊
fuit ꝯueniēs id ⁊ mirabile vt dixit. Et nota ex hoc textu bonam
cautelã obseruãdaz in passionibꝰ lingue ⁊ oris cum debēt sumi
medicine euãtiue a capite trahētes deorsuz vt empletur lingua
vel liniaꝛ cū aliquo medicamīe infrigidatiuo stiptico ne materie
descendētes ledant linguã ⁊ ꝑtes oris facto cū dragāto ⁊ ami/
do ⁊ gallis sirupo de ribes ⁊ similibꝰ. Uitenꝛ oleaginea oīa: vt
dicit Auic. ꝙ si sit ex mã calida vel frīda: primum sit regimē in
dicta ordinãdo aerez ⁊ cibū ⁊ potū: ⁊ ea que calefaciūt vel infri
gidant rectificando ad ꝯtrariū mãe ledētis: ⁊ circa medicamina
si mã sit calida vt colerica vel sanguica: ⁊ tūc fiat flōmia cepha/
lice cū cōditionibꝰ iam dictis. nã de tali flōmia dicit Aui. ī cu/
ra ꝓpria alchola flōmia nãqꝫ cōfert oībus egritudinibꝰ oris ca
lidis. Et post istã flōmiam valet aliqñ ventosatio sub mēto ēt
ꝯuenit ⁊ ꝓprius ī principio in ꝑte posteriori: qꝛ ꝯuertit mãm ad
oppositū ⁊ euãt: aliqñ ēt in ꝓcessu fiat flōmia ex venis sub lin/
gua ⁊ labioꝝ ⁊ si sit mã colerica mixta sanguini fiat flōmia: ⁊ vl
tra hoc adequētur humores caliditatez etiã remittēdo cū siru/
pis ⁊ aquis sepe dictis appropriatis: stat etiaz semper in hoc ī/
tentio diuersionis cuz clisteribꝰ leuibus ⁊ aliis cōibus diuersi/
uis. ⁊ si sit mã frīda oꝫ equare humores cū oximelle simplici cū
melle rosato ⁊ diuertere ad oppositū cuz appropriatis clisteri/
is factis fortioribꝰ. in isto casu nō laudaꝛ vomitus: īmo vitupe
ratur: qm̄ cōuertit mãs ad mēbra lesa: si pur eēt fiēdus oporte/
ret vti cautela: que dicta est supra de mēte Gal. cū debēt exhi
beri pillule euãntes a cerebro de ēplastrando linguã ⁊c̃. Quibꝰ
factis postea fm̄ localia oꝫ ꝓcedere: ⁊ de eis aliud ꝯuenit ī prin/
cipio: aliud ī aliis ꝑtibus ī dictis apatibus. In bothor igitur fa
ctis ꝑdictis ī pꝛicipio oꝫ vt teneanꝛ ī ore quedaz frigida stiptica
⁊ humida que meliꝰ valent q̄ꝫ puluerес vt succꝰ portulace ⁊ suc
cus lactuce: de quibꝰ dictuz ē supra. valet decoctio lentiū ⁊ gal
larum: ⁊ in augmēto vbi stat intētio alicuiꝰ resolonis cū reꝑcus/
siuis stipticis ⁊ hoc mō radix celidonie ⁊ darsan. i. cinamomum
vel darsisan. i. arbor granati siluestris multū laudaꝛ ab auctori
bꝰ miscēdo cū reliq̄s: ⁊ sic cortex eiꝰ decoctꝰ valet. ī ꝓcessu aūt
magis. cū n̄ fit resol̓o oꝫ mollificari fcã mixtura cū melle ⁊ lacte
vel facit adhoc d̓coctio fenugreci passul. ⁊ ligritie: ista oīa valēt
vsqꝫ dū fiat ruptio. ⁊ si sint apata dura ⁊ melãcolica īdurata ēt
in decoctiōe ponanꝛ ficus alr̓ nō: ī ꝓcessu ad resol̓onē mãe si nō
ad saniē ducunꝛ magis calida apponi d̓bēt vt origanū calamē/
tū cū croco cīnamomo ista in os tenēdo. In cura aūt apatuz
fridoꝝ oꝫ vt occurraꝛ sicut dictuz ē circa l̄raz a pꝛicipio cū exic
catiuis paꝝ calefaciētibus: ⁊ in ꝓcessu magis semꝑ eligēdo de
medicis bothoralibꝰ hoꝝ mēbroꝝ: de quibꝰ dictū est. ⁊ de his
sunt pleni libri semꝑ obseruãdo vnū cañ. ēt posituz ab. A. ī ap/
plicatione medicinaꝝ ⁊ in apatibꝰ ⁊ ī vlceribꝰ: vt. s. ꝙ ī pueris
⁊ debilibus oꝫ vt sint medicine eoꝝ debiliores. In magnis ve/
ro ⁊ robustis opꝫ vt medicine coꝝ sint fortiores. vñ dicebat ibi/
dem. A. pueris qñqꝫ ꝯferunt cibi solū sup. medicinales si pueri
sup. fuerint comedētes: ⁊ si fuerint lactãtes fiat a nutrice: vt di/
ctum ē supra. ⁊ aliqñ valet aqua ordei simplr̓: zuccaꝝ ēt dissolu
tum cū modico cãphore: vt dicit. A. sanat pueros. vñ dixit ī ca
pitulo de bothor ī ore: ⁊ plurimoꝝ quidez infantiū bothor corū
sananꝛ cum zuccaro taberzeth ⁊ cãphora. In ꝓcessu pōt poni
aliquid de nilio dragãto semꝑ ponendo aliquid de stiptico vt
gallaꝝ ⁊ sint galle virides nō ꝑforate mature. dicit Azaranus ⁊
in ꝓcessu versus statum vtendū magis resolutiuis. Sꝫ ī vlcere
putrido tūc vti oꝫ fortiter abstergētibꝰ: ⁊ in hoc valet singulr̓ ⁊
ē fortissimū in corꝑe forti cinis de mezereon. nã folia eius dedu
cantur ad cinerē ꝑ adustionē qꝛ optime valent: de quo dicit. A.
Et cinis mezereon hꝫ ꝓprietatē mirabilez ī alchola malo ī me/
dicinis cōibus spc̄bꝰ alchola: valet alumen attramentū colcho/
tar. Ualent ēt galle de quibꝰ dicit. A. ⁊ galle quidē cōferunt oī
alchola maligno: ⁊ ꝓprie qñ coquūꝛ cū aceto ⁊ sale. ⁊ addit: Et
fit cuz eis colutio ī ore pueroꝝ sup. qñ reliqua de dictis nō suf/
ficiūt: ⁊ ī hoc nō oꝫ medicos eē nimis timorosos: qꝛ aliqñ fieret
ꝓfundatio vlceris ⁊ duceretꝛ ad herpetestimomenū vel ad can/
crū. Alumē ꝑciosum ē ⁊ maxime si ꝯburaꝛ aliqualr̓. Et si mã
sit tante malitie laudant colcotar ⁊ celidoniã. nã fm̄ substãtiã
succus ⁊ radices ē resolutiuū leue ⁊ exiccatiuū ⁊ cōfortatiuū. ⁊
ī his obseruetꝛ hec regula ꝙ qñ ponūꝛ tales medicine acute: ap
ponãtur postea aliqua in ore mitigatiua doloris: vt oleū rosatū
cuz aqua rosata vel dragãtū simul cū sirupo rosato. postea fa/
cta mūdificatōe fit intētio consolidatiōis cū aristologia cū pul/
uere thuris cū aloe ⁊ myrrha ⁊ similibꝰ ꝯsolidatiuis: ⁊ sic cura/
bitur si deꝰ voluerit: ⁊ sic sit finis capituli huius.

Capitulum 43m de casu vel elongatione vuule.

Um eger senserit aliquid radici sue lingue insi
stere aut gutturi: ⁊ cū iubetꝛ aperire os ⁊ extra/
here linguã videtꝛ vuula eius iaz eē fluxa ⁊ elō
gata: ramech ⁊ sal armoniacus sumanꝛ ⁊ bene
puluerizata cū īstrumēto insufflãdi suꝑ vuulaz
insufflenꝛ ⁊ ex eis in sūmitate ꝑdicti instrumēti aliquid ponaꝛ
⁊ radici vuule cū eo dirigaꝛ ⁊ ipsa īstrumēto parū exteriꝰ ex/
trahaꝛ. Aut granatū acetosum cū pulpa sua teraꝛ ⁊ fiat ex ea
gargarismꝰ. Qꝛ si diu ꝑmãserit taliter ⁊ elōgata fuerit eiusqꝫ
pars superior subtiliata ⁊ caput eius rotūduz fuerit: tūc radi
citus erit incidēda. Cauēduz tñ ne anteq̄ꝫ ita vt prediximus
sit disposita incidaꝛ: ex hoc eniz sequereꝛ qñqꝫ sanguinis flu/
xus qui restringi nō potest.

Um eger senserit. In isto capitulo postquaz supra
determinauit de dispōibꝰ dentiū ⁊ gingiuaꝝ
que sunt mēbra ī ore ꝯtenta. Iã determinat ꝺ
dispōne quadã ꝑternãz vuce sepe ꝯtingēte tã/
quã mēbri eidē vicini: vt de casu vel elongatōe
vuee: lꝫ de hac dispōe Auic. determinauerit ī
morbis dispōnum gutturis: ⁊ hoc determinãdo duo facit prin
cipalr̓. Nã primo declarãdo talē dispōnē ponit eius curã per
medicinas calidas locales vel frīdas fm̄ exigētiã cãe elōgatōis
eius. 2o ponit curam eius per cirugiã seu manualē operationē
qñ cura per medicinas al̓s fieri nō pōt. 2a pars incipit ibi: Qꝫ
si diu permãserit talr̓ ⁊c̃. pa ēt ī duas: qm̄ prio ponit accidentia
ad significandū casuz ⁊ elongationē eiusdē vuee. 2o ponit cãm.
ibi 2a: Et amech ⁊ sal armoniacum ⁊c̃. De prima parte dicit:
Cū eger senserit aliquid insistere lingue aut gutturi ⁊ cū iubetꝛ
aperire os aut extrahere linguã videtꝛ vuea iã eē elongata ⁊ flu
xa. i. veniēs quasi ad ꝯtactū lingue ⁊ gutturis: tunc ꝑ hec signa
sup. declaraꝛ ꝙ iã ē fluxa ⁊ elongata ꝑternãlr̓. Pro intelli/
gentia capituli ē sciendū ꝙ vt dicit Auic. 6a fen tertii caplo po:
Uuea ē substãtia carnosa pēdens super supꝑemã partē epiglo
tis. i. superiorez sicut velamen qd̓ intelligaꝛ hoīe nō loquēte: qꝛ
ipso loquente pēdet super extremitatē isophagi. i. extreme ꝑtis
meri: quoniã per expirationē aeris in locutiōe remouetꝛ ab ex/
tremitate cãne vel epiglotis ⁊ īpelliꝛ ad extremitatez isophagi.
Iuuamēta aūt eius sūt primo gradatio aeris ad ipsaz cãnam ⁊
pulmonē: ꝯūter ne cuz aer ē multū frigidus subito attractꝰ ꝑcu/
tiat pulmonē ledēdo sua frigiditate ꝑ suã inspiratiōꝫ. Secūdū
iuuamentū ē vt ꝓhibeat puluerē transire ad pulmonē. Tertiuz
iuuamentū ē ꝙ iuuat ad vocē articulandū mūdificãs eã. Nam
dicit Gordoniꝰ ⁊ ita refert Gerardus ꝙ ē sicut digitus fistu/
latoris in sono fistule. Nã ē sicut porta exitus aeris ⁊ vocis. ꝑꝑ
hoc dicebat Auic. loco allegato: Incisio nocet voci ⁊ preparat
pulmonē ad recipiēdū frigus ⁊ nocumētū eius ⁊ tussiz: qm̄ iu/
uat ēt ad remittendū mãs catarrales ne fluant in cãnã. vñ per
absentiã eius sepe hō fit ptisicus: ⁊ qm̄ situs eius nãlis ē supra
cãnam ⁊ nō supra isophagū ꝯtingit ꝙ cū quis vult loqui expi/
rando aerē ⁊ simul sit comedēs ꝙ aliquid de cibo īgreditur in
cãnam in ꝯsuetuz cãne: ⁊ adducit ad vehemētissimã tussiz ⁊ ali
quotiēs ad suffocationē. Et hec sūt iuuamēta illius nãlr̓ dispo/
site ⁊ ꝯueniēter situate. vbi aūt elongetꝛ ⁊ distendaꝛ fm̄ partem
ēt ad anterius venit ad ꝯtactū lingue ⁊ ꝯprimit ēt epiglotiz vl/
tra q̄ꝫ opꝫ: īmo tunc nocet debite formationi vocis: ⁊ ꝓinde tūc
patēt signa eiꝰ elongatōis que posita sunt in l̄ra qm̄ eger sentit
aliquid insistere lingue aut gutturi. ⁊ cum iubetꝛ aperire os aut
extrahere linguã: tunc videtꝛ vueã iã eē fluxã ⁊ elongatã. ⁊ hoc
ē qd̓ dicit de prima parte. De 2a parte ponēs curã per localia
duo facit. Prio ponit curã cãe plerunqꝫ ꝯtigētis vt enumerã/
do medicinas que valent in elongatione vuee a mã flegmatica
aquosa catarrali descendēte ⁊ implēte vueã ⁊ sic distendēte eã.
2o ponit medicinã magis valentē in elongatōe vuee facta ex ī/
bibitōe mãe sanguinee vel colerice vel alr̓ calide. 2a ibi: Aut gra
natuz acetosuz. De pa dixit sup. supposito ꝙ sit elōgata a mã
flegmatica aquosa: ramich ⁊ sal armoniacū sumanꝛ ⁊ bñ pulue/
rizata cū instrumēto insufflãdi super vueã insufflētur ⁊ ex eis
ī sūmitate predicta eiꝰ instrumēti sup. s. cū cocleari ligneo par/
uo aliquid ponaꝛ de dicto puluere ⁊ radici vuee cum eo diri/
gatur: ⁊ ipsa cum instrumento parum exterius extrahatur sup.
cōprimendo in sursuz paruz ad anterius: qꝛ elongata precipita/
uit posteriꝰ. Pro ītelligentia huius partis est cōmemoranda
snīa sepe dicta vt ꝙ Rasis in hoc libello fuit breuiloquus multa
supponēs gñalia ī curis ꝑticularibꝰ: ⁊ de medicinalibꝰ ēt appli
cans ea q̄ sunt fortiora supponēs tñ eē īchoandū a mitioribus.
Nã in isto casu ꝑsupponit euãonez fieri debuisse cū pillulis ap/
propriatis ēt factas eē debitas diuersiones: de quibꝰ euãtiuis
⁊ diuersionibꝰ dictū est supra in capl̓o de catarro. Supponit ēt
debitū regimē in dicta ⁊ reliqua: ⁊ cū hoc ēt ꝙ a pꝛicipio anq̄ꝫ
accedamꝰ ad sal armoniacū fluēte mã cū ramech: que ē ꝯfectio
facta de gall. ⁊ passul. vt dicit Symon ⁊ ītrat in galca muscata
debet misceri mastix vel thus ad ꝓhibēdū fluxus mãe: dehinc
possumꝰ in ꝓcessu cū nō fluit amplius de mã ad exiccãduz qd̓
fluxū est ponere sal armoniacū ⁊ alumen vstuz spicã ciperi ⁊ hu
iusmodi vsqꝫ duz in totū sit exiccata mã: ⁊ de his medicis ⁊ mō
applicatōis diceꝛ latius īfra loco suo. Cōsequēter cōtinuãdo
in medicis localibꝰ ponit medicamē ꝯueniēs in cã calida dicit:

Aut granatū acetosū cū pulpa sua terat ⁊ fiat gargarismꝰ sup. facta expssione de eo sic ɔtrito ⁊ expresso: tūc de liquore expsso fiat gargarisma. Nā ɔstat ꝙ est repcussiuū stipticū cū aliquali modica subtiliatōe. ⁊ in hoc casu valet diamoron cū aqua ros. modica subtiliatōe. ⁊ in hoc casu valet diamoron cū aqua rof. Naȝ ī pncipio ⁊ silr si fiat gargarisma cū aceto ⁊ modico aque. Naȝ de hoc dicebat Aui. 9ª tertij de curis apatuȝ ī sermone vniuer sali accidētiuȝ in partibꝰ gutturis ⁊c. Et scias ꝙ īceptio ad gar garizāduȝ cū aceto cum incidit passio vuee sup. a cā calida aut sqnināntia est ex eis q̄ repellūt ⁊ ꝓhibēt attractōeȝ humiditatis plurime ⁊ ē cū eo ꝓhibitio eiꝰ qḋ eueniet. Ista tñ localia debēt fieri ēt cūata mā per flōmiaȝ vel decoctōeȝ fructuū vel pillulis aureis fm exigentiā. Cōsequēter de 2ª pte pncipali huiꝰ capi tuli ponit curā ꝑ cirugiā qñ localia nō sufficiunt ⁊ qñ iam vuea extenuat a debilitate nāli eius ⁊ eēt in via corruptōis ⁊ dno fa cit: qm̄ primo ponit modū īcisionis fiende. 2º ponit cautelā ⁊ ti morē fiende īcisionis nisi ī casu necessario. 2ª ibi: Cauēdū tñ est.

Dicit ergo pº ꝙ si diu permāserit taliter sup. se hñs ēt cū re medijs adhibitis ⁊ elōgata fuerit eius pars supior. i. radix illius distillata alias subtiliata ⁊ caput eiꝰ. i. extremitas deorsum ro tūduȝ fuerit. i. plenū dicta humiditate: tūc sup. declarat ꝙ ex tenuat vuea debilitato calido nāli eius: vñ nō fit eiꝰ restauratio ⁊ abūdante supfluo humido nō regulato a virtute ɔtento in ea facilr putrefiet vt pȝ discurrēti. Et eo casu ɔtinuādo dixit: tūc radiciꝰ erit īcidenda sup. cū forficibꝰ aureis ī persona nobili ⁊ ignitis ita vt simul fiat icisio ⁊ caustieatio: pȝ q: aliter corrūpe ret ⁊ eēt cā multoꝝ nocumētoꝝ. Cōsequēter de 2ª pte dixit ponendo timorē in īcisione anteq̄ȝ sit in via putrefactōis: cauē duȝ tñ est ne anteq̄ȝ vt diximꝰ sit disposita īcidat: ex hoc eīȝ se quit sup. tale nocumētuȝ vltra alia: qm̄ sanguis fluxus ɔstrigi nō pōt. i. difficulter multū ɔstriget. de hoc videbit latius quid sit fiendum quādo emanaret sanguis loco suo inferius: ⁊ sic sit sententiatū capituluȝ textualiter.

Quid nomis. Expedito caplo textualr. Pro ītelligē tia prio videbit quid nōis diffinitiōis. 2º de differētijs eius. 3º de causis. 4º de signis. 5º de cura.

De prio: ꝑ casuȝ vuee ītelligimꝰ elongatōeȝ vuee in deorsuȝ vltra quā ɔueniat nature vuee ɔueniēter disposite.

Distinctiones. De 2º nota ꝙ casus vuee aliqñ est cuȝ apate aliquādo sine apate. 2ª distictio vuea aliqñ distendit cuȝ fe. aliqñ sine fe. 3ª distictio: vuea distē dit aliqñ ī corpore pleno aliqñ in corpore mūdo.

Cause. Cāe gnāles: descēsus eius sunt cāe corporee humo rales: vt sanguinea flegmatica melācolica ⁊ coleri ca. Naȝ tales oēs psūt eē cā casus vuee: sȝ cōiter cā est mā san guinea vel flegmatica: q: melācolica ꝑpter eius grossitiē diffi culter in ea recipit: ⁊ colerica ꝑpter eiꝰ mobilitatē nō remanet ībibita ⁊ raro fit fluens ex cerebro.

Signa. Signa q̄daȝ sunt demōstratiua generis quedam causaꝝ quedā ꝓnostica: ⁊ d̄ ꝓnosticis quedā cuē tus quedā ad bonū ⁊ ad malū. Pronosticū euētus maxie descē sus vuee sumunt ex habilitate fluxus māe catarralis aquose: ⁊ ita in patientibꝰ catarros ꝑiodicos a mā aquosa in pncipijs eo rū expectare possumus descensū vuee. Aliud ꝓnosticū in hūti bus fluxibilitatē catarralē cū fit laboriosa loquutio ⁊ alta expe ctare licebit descensuȝ vuee vt pȝ. De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc primū: si sit vuea extenuata fȝ radicē superiorē ⁊ ingros sata fm inferiorē vel extenuata fm vtranq̄ȝ: vel si sit viridis fa cta vel nigra: tūc non ē spes reductionis ⁊ tūc opȝ venire ad ī cisionē vel cauterizationē eius: q: tunc declarat naturā nō ha bere dominiū supra māni nocentē. Signū vero ad bonum si vuea sit extensa ⁊ non ita sit disposita vt pauloante dictum ē: sed boni coloris palida vel rubea: ⁊ fm radicē magis grossa q̄ȝ fm extremitatem inferiorē ⁊ casus sit recens per vnū vel duos vel tres dies tūc possibilis ē cura: ⁊ laboret cū medicinis nō cū incisione quoniā ibi nō ē necessaria incisio. Scdm ꝓnosticum: vbi fienda sit incisio semper ipsa verēda est ⁊ artificiose est fien da propter magnā emanationē sanguinis ⁊ timet ne pars eius transeat in stomachuȝ vel in pulmoneȝ. De signis anteȝ de monstratiuis: primo quedaȝ sunt signa demōstratiua generis: ista sunt manifesta ex his que dicta sunt circa textum: vt cum eger senserit aliquid insistere lingue aut gutturi: ⁊ cuȝ iubetur aperire os videt vuea aperte descēdisse: ⁊ ipsi infirmi sentiunt vueā descendisse ad radiceȝ lingue: ⁊ sic videt apto ore ꝙ vuea adheret radicibus lingue. Signa specieꝝ ⁊ causaꝝ si sit cum apate ē eminētia ⁊ dolor: declarat ēt ex punctōe ī pncipio fluēte mā ⁊ stant alia accidētia apatum. vbi sit sanguinea declarat ex colore rubeo faciei ⁊ vuee. si colerica: ex colore citrino. ⁊ si fleg matica: ex multo defluxu saliue aquose ⁊ albedine coloris ipsius vuee ⁊ ex alijs notis.

Cura. In cura stāte morbo māli primū sit ordinandū regi mē reꝝ nō naturaliū. Si sit cā sanguinea vel calida intendēdū ē in oībus ad frigidū ⁊ aliqualr ad siccū: ⁊ a princi pio minoret multū cibꝰ dimittēdo vinū ex toto ⁊ alia calefaciē tia ⁊ oīa q̄ ducūt ad motū hūoꝝ ⁊ īflāmationē. ⁊ hec ēt d̄ subti liatōe diete ⁊ ꝓhibitiōe calefaciētiū subtiliātiū ⁊ ɔmouētiū hu mores debēt ēt obseruari ī flegmatica ne fiat fluxꝰ diete mate rie: sȝ ad siccū oȝ magis inclinari ⁊ nō sic ad frigidū: ⁊ maxīe in principio eiꝰ obseruādo ea que dicta sunt supra in cura catarri quātuȝ ad dietā. Circa vero medicinalia sunt intētōes quat tuor pncipales attēdende. Prima stat in euātiōe māe. 2ª stat ī diuersiōe eius. 3ª in equatiōe materie. 4ª in euātiōe vel exic catione ꝑ parteȝ illā vel diuersaȝ tamē sibi ꝓximaȝ. Pria d̄ euātione ɔplet si fuerit sanguinea cum flōmia cephalice: postea venaꝝ sub lingua cū ventosis facta priꝰ flōmia. si mā sit flegma tica fiat euātio cuȝ appropriatis: ⁊ maxime valent pillule alsaie reth ⁊ masticine ī principio. ⁊ in colerica pillule auree: lȝ ēt ī co lerica pillule alsaiereth valeant: deinde fiat equatio ī mā lȝ via execuctionis simul cum equatiōe debeat fieri diuersio. fiat ergo equatio ī mā flegmatica cū oximelle simplici ⁊ melle rosato cum aquis saluie absinthij vel cuȝ decoctione nucū cipressi eipi ma sticis ⁊ huiusmodi. Et si mā sit calida equet cū infrigidanti bus ⁊ aliqualr stipticis vt cuȝ rob de granatis cū sirupo rosato cuȝ diamoron ⁊ aquis plantagis ⁊ acetose: fiat postea diuersio cū ligaturis ⁊ fricationibus mēbroꝝ īferioꝝ ⁊ cuȝ extractione capilloꝝ posterius ⁊ fricatiōe extremitatū auriuȝ: ⁊ solēt cōiter practici ponere galbanū in occipitio: vt dicebat supra in caplo de catarro ad diuertendū mām: postea veniēdo ad localia ī pn cipio ꝓhibeat fluxus māe cum medicinis ad stipticū declinan tibus calidis vel frīdis fm exigētiaȝ. Et hic nota ꝙ multi igno rantes ī oī statiȝ ponūt sub vuea plures calefactiuos ⁊ attracti uos vt de pipere ⁊c. nō facta euātiōe māe: qḋ est magni ꝑiculi ⁊ timoris maxime ī cā calida occurrat: ergo ī principio ī cā calida cū īfrigidātibus stipticis: vt cum cāphora tēta in ore cuȝ aceto cū rob de granatis de nucibꝰ ⁊ huiusmōi infrigidātibꝰ ⁊ stipti bꝰ vel fiat puluis ex rosis siccis ex gallis ex corallis ex cornu cer ui ⁊ insufflet cuȝ instrō cōueniēti ad vueā: vel ponat puluis su per īstrumento ligneo dilatato versus vnū extremū ⁊ applicet ad vueā leuiter sursum eleuādo. ⁊ si mā fuerit frigida facta eua cuatiōe cuȝ appropriatis sistatur mā cuȝ mastice thure cū nuce muscata: semꝑ tñ erit ɔueniēs a pncipio aliqḋ frīdū actuale ap ponere. Fiūt ēt collutōes oris ī frigida ⁊ calida fȝ diuersas intē tiones sumēdo ī calida aquā decoctōis burse pastoris ⁊ planta ginis. ī cā frīda faciēdo collutionē cū vino vermilio ī quo deco quatur mastix cuȝ modico rosaꝝ ⁊ modica aqua calibis ⁊ ī pro cessu minuēdo stiptica sunt addēda aliqua solutiua: ⁊ ī hoc myr rha mirabilr valet: vel ponat aliqd d̄ gariofolis cū rosis vel de nuce cipssi vel nuce muscata. ⁊ in mā frīda ī ꝓcessu oȝ deuenire vsq̄ȝ ad alumē ⁊ sal armoniacū ⁊ igneant vbi velimꝰ sistere māȝ valet gallia: tandē veniēdū est vltimate ad vitriolū ⁊ florē eris. Non laudo gargarismata: qm̄ motus ille agitatiuus oris facit ad cōuersionē materieꝝ ad illas partes: vt ēt inferiꝰ dicet latiꝰ de squināntia. ⁊ qñ nō est obediens mā: vt resoluat ⁊ resudet ali qua virulētia vel alias sit in via putrefactiōis laudat ab aucto ribus scissionē cuȝ ferro. ⁊ de hoc dicit Mesue: ⁊ melior quidē modus incidendi ē vt cuȝ īcisorio aureo ignito incidat postquā recipit vuea habilr cū instrumēto ad incidendū: ⁊ ego laudarē forfices ignitas: vt dixi supra. Sȝ vtruȝ tota debeat incidi vel non: ī hoc stat intētio in iudicio medici: q: qñ eēt semper viridis vel nigra ⁊ nō posset regulari a natura: tūc iudico eā penitꝰ de bere incidi. Si aūt intelligimus eā posse a nā regulari fm partē sed ꝑꝑ quādā ponderositatē deorsuȝ iacet: tūc abscidat illud su perfluuȝ: sed cū ē rubea timor ē abscisionis. ⁊ iō vbi sit necessa ria solutio fiat cū cautela ⁊ cū instrumēto Mesue aureo ignito incidente: quo facto habeat acetū decoctōis gallaꝝ balaustiaꝝ ⁊ similibꝰ ad ꝓhibitionē fluxus sanguis. ⁊ ɔuertat os in deor sum ne aliquid de sanguine fluat deorsuȝ: ꝙ si fluxus nō desi sterit fiant flōmie ⁊ alie diuersiōes: ⁊ que supradicta sūt d̄ fluxu sanguinis narīū veniēdo vsq̄ȝ ad causticas medicīas: sȝ caueat ne aliqd illaꝝ medicinaꝝ recipiat ī pectore vel stomacho ⁊ uitat īfirmus tussire ne aliqd de illa mā perueniat ad pulmonē vel ad pectus. ⁊ ita ɔñter ꝓcedat cū ɔsolidantibꝰ minuēdo loquutōes ⁊ alia apta nocere. ⁊ de his sum ɔtētus ⁊ sit finis capituli huiꝰ.

Caplm 44m de sanguisugis infixis gutturi.

Cum aliquis ī gutture suo titillationeȝ senserit ⁊ sanguis subtilis inde manauerit estimādum est tūc sanguisugā ī ore eē ⁊ p̄cipue si aquā loci in quo sanguisuge fuerit biberit. Os igitur egri ē aperiēdū ⁊ lingua extrahēda ⁊ īferiꝰ pre mēda ⁊ guttur in sole ē aspiciēduȝ: ⁊ si sanguisuga ī loco pro pinquo pēdere visa fuerit cū forficibꝰ quibus sagitte educunt extrahēda erit: qḋ hoc mō fiet caput a quo pēdet est stringē dum ⁊ sic extrahit. Qḋ si nō fuerit manifesta eger multo tiēs gargarizet sinapim cū aceto: q: de loco in quo ē mouebit aut fiat gargarismꝰ ex aceto ⁊ assa ⁊ sale. Nigella p̄terea ⁊ si napis trita īsufflent gutturi: fiat ēt gargarismꝰ ex succo cepe. Si aūt post eius casuȝ remāserit egro sanguis desudatio fiat gargarismꝰ ex apozimate ī quo cortices granati ⁊ balaustie ⁊ sumach cocta fuerint ⁊ gutturi insufflet puluis ex balaustijs ⁊ thure ⁊ sanguie draconis ⁊ amido. Si aūt sanguisuga sto macho annexa fuerit medicamia quibꝰ vermes expellunt in potu sumant. Ex his etiā que sanguisugaȝ exire faciūt: est vt eger balneum ingrediat ⁊ moretur in eo donec magnaȝ pa tiatur sitim: ⁊ tunc aquaȝ īfrigidatam in niue frigidissimam scilȝ in ore aliquādiu teneat: cūq̄ȝ tepefieri ceperit eam expel lat ⁊ aliam sumat: sanguisuga eniȝ quādoq̄ȝ venit ad os fri giditateȝ querendo.

Cum

c

Um aliquis in gutture suo

titillationẽ senserit ⁊c. Post caplm̃ de casu vuee Rasis ꝓsequit̃ faciẽdo capl'a duo ꝺ his que ingrediunt̃ in ore preter nãm vel saltẽ mõ nõ nãli. ⁊ ſm hoc duo capl'a ponit: qm̃ p° põit caplz̃ ꝺ sanguisugis q̃ bibũt̃. 2° põit caplz̃ ꝺ his q̃ i gulã itrãt q̃ nõ sũt animata ⁊ ibidẽ figũt̃. 2ª pars incipit i sequẽti caplo paruo: Cũ illud qꝺ in gutture igredit̃. Primũ caplm̃ diuidit̃ prima diuisiõe in duas ptes: qm̃ primo ponit signa ad declarandũ sanguisugã eẽ receptã in ore. 2° ꝓsequitur ponẽdo curam. 2ª ibi: Et si sanguisuga. De pria parte dixit: Cũ aliquis i gutture suo titillationẽ senserit ⁊ sanguis subtilis idest modicus inde emanauerit: estimãdũ ẽ tũc sanguisugã i ore eẽ. Addit: ⁊ precipue si aquã in qua sanguisuge fuerĩt siue manifeste siue nõ manifeste biberit. Pro intellectu partis ẽ aduertẽdũ q illud caplm̃ ampliari põt ñ tm̃ ad sanguisugas q̃ bibunt̃: imo ẽt ad alia animalia reptilia siue vermes intrãtes i os aliquotiẽs hominib⁹ iacẽtibus in locis siluestrib⁹ qñqz ore apto: vel ẽt aliquotiẽs impositis ex ꝓposito in ore: vt sepe ↄtingit in pueris vel in infatuatis vel ẽt in quibusdã ꝓsumptuosis qui ẽt ponũt viperas in ore: qm̃ cura quasi equalis debet̃ oĩbus his. Rasis tñ principal'r fecit mentionẽ de sanguisugis intrantibus vel ibidẽ receptis: qm̃ dicte sanguisuge per aliũ modũ a dictis ingredi possũt in os vel ibidem retineri: ⁊ nec ꝓprie a casu vt ↄtingit in natãtib⁹ aliqñ tenẽtibus os apertũ: neqz ẽt a ꝓposito vt ↄtingit de bibentibus aquas cũ arbitrant̃ eas eẽ bonas: ⁊ tñ in eis occultant̃ sanguisuge ꝓpter paruitatẽ eaꝝ: postea i ꝓcessu cũ assumũt alimentũ in corpore ĩpinguant̃ ⁊ magnificãt̃. Et de his dicebat Aui. 9ª tertij caplo 4° in principio: Qñqz cõtingit vt sint quedã aque hñtes sanguisugas paruas occultas: quaꝝ occultatio difficile facit cauere ab eis quare deglutiunt̃ ⁊c. vnde cũ pertrãsit tp̃s vt figant̃ ad mẽbruz ⁊ sugãt inde sanguinẽ crescit corpus eius ⁊ apparet eius quãtitas sup. sensibilis: ponẽs igit̃ signa istius cũ manifestat̃ dixit: Cum senserit in gutture titillationẽ ⁊c. que sequit̃ motũ ipsi⁹ sanguisuge ⁊ sup. inde percipiat̃ angustia ⁊ tristitia ⁊ ex punctõe illius ⁊ mordicatione ⁊ manauerit sanguis siue fuerit sputũ sanguinis q sequit̃ mordicationẽ ⁊ suctionẽ factã ab aiali: tũc estimãdũ est sanguisugaz in ore retineri vel in partib⁹ gutturis: ⁊ tũc estimãdũ est ibi sanguisugã eẽ precipue si biberit aquã de qua dictũ ẽ. imo dicit Auic. Cũ vides sanũ spuentẽ sanguinẽ subtilẽ .i. modicuz aut spuentẽ ipsuz qñqz .i. interpolate: tunc ↄsidera de dispõne gutturis ei⁹ .i. inspice in gutture illius per guttur intelligendo spaciũ in quo claudit̃ extremitas meri superior ⁊ epiglotis cum radice lingue: qm̃ fortasse vt dicit Auic. in ipso ẽ sanguisuga. ⁊ ideo ad hoc certificãdũ magis ↄtinnãdo dicit Rasis: Os igit̃ ẽ aperiendũ ⁊ lingua extrahẽda ⁊ inferi⁹ premẽda ⁊ est i guttur inspiciendũ in sole. Modus aũt ẽ vt stet ille q deglutiuit sanguisugã in sole ⁊ aperiat os suũ ⁊ deprimat̃ lingua ad inferiora cũ extremitate istrumẽti cirugici sicut ẽ coclear de quo dixit i caplo superiore: ⁊ ita videri poterĩt per totũ spaciũ gutturis.

Cõseqnter ponẽs curã tria pricipalr facit. p° ponit curã vni⁹ qñ sanguisuga ẽ permanẽs circa ptes gutturis. 2° qñ sanguisuga descenderit ad stomachũ ⁊ fuerit stomacho ãnexa supple ibi mordicãs ⁊c. 3° ponit curã qñ fiunt in via media. 2ª ibi: Si aũt sanguisuga stomacho ãnexa fuerit ⁊c. 3ª ibi: Ex eis ẽt que sanguisugã ⁊c. Fuerit prima adhuc i duas: qm̃ p° ponit curã ipsi⁹ manifeste vel occulte existẽtis in partib⁹ dictis. 2° ponit curã vni⁹ accidẽtis aliqñ remanẽtis post remotionẽ sanguisuge vel post interemptionẽ illius vt resudatõis sanguinee ⁊ expuitionis nõ amplius stante ibidẽ mordicatõe ⁊ titillatiõe. 2ª pars incipit ibi: Si aũt post eius casuz ⁊c. Pria ẽt in duas. p° ponit curã ipsi⁹ qñ ẽ in loco ꝓpinquo ⁊ ẽ sensibilis: q: ↄprehẽdit̃ pẽdens: ⁊ hoc per viã cirugicã. 2° ponit curã illi⁹ qñ nõ sic manifestat̃ ad visuz per medicinas necantes eã vel eas. 2ª ibi: Qꝺ si nõ fuerit manifesta ⁊c. De prima pte dicit q si sanguisuga i loco ꝓpinquo pendere visa fuerit: q: si sit ãnexa palato vel colatorio versus nasuz vel ẽt circa radicẽ lingue in partib⁹ gutturis cũ forficibus cũ quibus sagitte educunt̃ extrahẽda erit sup. applicãdo instrumẽtũ versus caput eius ne sup. rũpat̃ media ⁊ remaneat ſm partẽ ãnexa. Et hoc declarauit per hoc qꝺ subiũxit q scilz hoc mõ fiet caput .s. illius sanguisuge a quo pendet ẽ stringẽdũ sup. cũ illo instrumẽto ⁊ sic extrahat̃. Addit de scꝺa pte q si nõ fuerit manifesta sup. sanguisuga eger multotiẽs gargarizet qñ .s. eẽt aliqualr ꝓfundata i meri ⁊ tunc staret cõtinua nausea ⁊ vomitus cum mordicatõe. Et si esset in partibus cãne staret tussis continua ⁊ tunc supple gargarizet ex sinapi puluerizato cum aceto supple mixto. Nam tunc de loco in quo est mouebit̃ ꝓpter ꝑceptuz nocumẽtuz ex sinapi mordicatiuo ⁊ aceto sicut ẽt si nõ posset remoueri pẽdẽs cuz forficib⁹ ⁊ tẽnaculis: ⁊ si isufflet̃ sup eaz sinapis cuz aceto ⁊ sale: ẽt remouebit̃ a loco cui adheret ⁊ mortificabit̃. Addit: aut fiat gargarism⁹ cuz aceto ⁊ sale ⁊ nigella: ꝑterea ⁊ sinapis trita sup. in forma pulueris isuffletur gutturi. Fiat ẽt gargarism⁹ ex succo cepe vt dixit: naz oĩa talia vt pz sua acuitate mordicãdo faciũt remoueri sanguisugã a loco sue inexionis: imo ẽt eã ꝑnecãt vt pz ↄsideranti. Et ꝑ hec dedit itelligere sibi similia acuta. nã vltra hoc q faciũt eã remoueri a loco itersiciũt ⁊ iducendo stimuluz in sensitiuã mẽbroꝝ coꝝ fit i eis conat⁹ ad expulsionẽ sanguisugaꝝ: ⁊ ita expuũt̃ aliquotiẽs ꝑ viã rascatõis cũ sputo: aliquotiẽs cuz tussi: aliquotiẽs cũ vomitu. Et de medicis q̃daz sunt q̃ cum ꝓprietate faciũt ad hoc si ex eis fiat gargarisma. Et de hoc dicit Auic. 9ª tertij: Et gargarisinati quidẽ cuz succo folioꝝ salicis inest ꝓprietas i extrahẽdo ipsaz .s. sanguisugã ꝑ aliquẽ hoꝝ modoꝝ dictoꝝ. ⁊ alij ẽt sunt modi q ponent̃ isra loco suo. Cõsequẽter Ras postq̃ꝫ iaz est ↄpleta itentio remotõis sanguisuge a loco i quo erat inexa i mẽbris ꝓximis ori ⁊ extracta ponit curã accidẽtis sepe ↄtigẽtis post ei⁹ casuz vt ẽ resudatio sanguis: qm̃ sepe emittit̃ sanguis q resudat a loco ꝑ attractõez factã a sanguisuga. vñ ponẽs curã hui⁹ dixit: Si aũt post ei⁹ casuz remanserit egro sanguis resudatio fiat ẽt gargarism⁹ ex apozimate .i. decoctõe i qua cortices granati ⁊ balaustie ⁊ granati cocte fuerit: ⁊ gutturi vel alteri loco sup. cui iherebat insufflet̃ puluis ex balaustijs iburc ⁊ sanguine draconis ⁊ amido ⁊ sup. similib⁹ facientib⁹ ad ↄstrictõez sua stipticitate ⁊ glutinatõez de quib⁹ hẽs multa supra i caplo de fluxu sanguis nariũ. Bonũ tñ est anteq̃ꝫ applicent̃ talia stiptica ↄstringẽtia vt prius dimittat̃ exire paꝝ dicti sanguinis ꝑ os ne sit ifectus mala q̃litate sanguisugaꝝ tenẽdo os aptũ ⁊ ↄuertẽdo faciez versus terrã ne sanguis fluat iteri⁹ ad mẽbra deorsuz. Cõsequẽter ponit curã sanguisuge qñ trãsiuerit ad stomachũ ⁊ nõ ꝑmanet i ptib⁹ gutturis ⁊ breuiter dixit: Si aũt sanguisuga stomacho ãnexa fuerit: medicamẽ quib⁹ vermes fugant̃ i potu sumat̃. qꝺ nõ tm̃ itelligit̃ vt exhibeant̃ medicine a quib⁹ fugiũt vermes: sz ẽt q̃ necant eos: vt absinthiũ scea ⁊ nasturtiũ ꝑcipue: imo ẽt exhibeant̃ mediciẽ q̃ educũt eos mortificatos: vt aloes ⁊ hiera colloquĩtida de qb⁹ dicet̃ isra loco suo. Nã oĩa ea q̃ valent ad necandũ vermes ⁊ educẽduz: valẽt ẽt in isto casu. Et si reperirent̃ accñtia veneni: qm̃ alique sanguisuge sũt venenose vt voluit. A. 4ª primi caplo 22°: tũc oportebit occurrere cũ his q̃ a ꝓprietate bezartica iterficiũt venenosa aialia de quib⁹ duo sunt ꝑcipua vt tyriaca ⁊ metridatũ cuz diptamo tormẽtilla ⁊ similib⁹. Cõsequẽter postremo ponit vnũ nobile igeniuz cũatiuũ qñ sanguisuge neqz eẽnt annexe i loco appenti neqz ẽt trãsiuissent vsqz ad stomachũ: sed eẽnt in via media puta i medio meri ⁊ ẽ nobile multũ igeniũ ad ↄuertẽdum eas sursuz ad os vt habilr possint eijci: ⁊ hoc fit vt iducat̃ i eis siccitas ⁊ sitis: vnde nitant̃ cuz fantasia ꝓpria querere humidũ sibi naturale ⁊ frigidũ ꝓpterea dixit: Ex his ẽt que sanguisugaz exire faciunt sup. cũ fuerit stans in loco medio est vt eger balneũ ingrediat̃ maxime sup. itelligat̃ de balneo aeris sicco vt casa balnei: ⁊ moret̃ in eo donec magnaz patiat̃ sitim sup. paciens. nam tunc sup. declarat̃ cõicatã esse caliditatẽ ⁊ siccitatẽ ori stomaci: ⁊ ↄñter ipi sanguisuge existẽtis i meri. ⁊ addit: ⁊ tunc aquã i niue ifrigidataz frigidissimã .s. in ore recipiat ⁊ aliquãdiu teneat. nã sup. ↄuertet̃ sanguisuga ad illã aquã fridaz tãquaz sibi ↄueniẽtem ⁊ ↄnaturalẽ: ⁊ sic ad os ascẽdet: q si sup. nõ fecer.t i pria vice ⁊ aqua tepefiat illã expellat ⁊ aliaz fridaz recipiat: ⁊ ita cõtinuetur vsqz dũ sanguisuga ascendat. ⁊ hoc isinuauit i lr̃a cõtinuando cum dixit: cũqz ceperit tepefieri sup. dicta aqua eã expellat sup. patiẽs ⁊ aliaz sumat sup. fridaz: ⁊ ita sanguisuga veniet ad os frigiditatez querẽdo. ⁊ hoc est quod textualiter dixit de isto capitulo.

Quid nominis et quid rei.

Postquã ẽ expeditũ caplm̃ textualiter: Iã ex ordine ꝓ maiori intelligẽtia videbit̃ prio de quid nominis ⁊ rei. 2° de quibusdaz differẽtijs huius dispõis. 3° ponentur cãe. 4° signa: primũ ꝓnostica: deinde demõstratiua. 5° ponet̃ cura. De primo notandũ q lz rubrica dicat ꝺ sanguisugis q̃ bibunt̃: tñ vt dictũ ẽ circa lr̃am ẽt itelligit de alijs vermibus qui subintrãt os vel dormiẽdo in agro vel bibendo vel natando. Quid aũt sit sanguisuga est satis notũ. nã est vermis ad formã lãprede qui i multis aquis effigit̃ crurib⁹ piscatorum ⁊ sanguiare faciũt cum sunt notabilis magnitudinis.

Distinctiones.

De differẽtijs eius notanduz q aliqñ recipiunt̃ in ore sanguisuge manifeste aliqñ occulte: vt dictũ est supra circa lr̃az. Alia distinctio q̃dam eorũ sunt pẽdẽtes i loco manifesto: vt in gutture ⁊ partib⁹ eius facta aptione oris cuz depressiõe lingue ⁊c. ⁊ quedaz nõ sũt manifeste vel in loco nõ manifesto iã ãnexe: ⁊ de his quedaz transierunt ad mẽbra iferiora: vt ad stomachũ: quedã sunt ãnexe in mẽbris medijs vt i meri. Itẽ de eis quedam sunt malitiose: q̃dã nõ: ⁊ q̃dã recepte sunt ꝑ aliquot dies ⁊ q̃dã nouissime.

Cause.

Iam veniẽdo ad cãs satis dictũ est supra qm̃ aliqs aliqñ ex impꝛio volũtatis iponit sanguisugã vel aliud i ore alicui⁹ vel sibiipi: aliqñ intrat ipo nesciẽte: aliquando a ꝓposito: ⁊ aliquãdo a casu ⁊c.

Signa.

Veniẽdo ad signa ⁊ prio ꝓnostica euẽt⁹. Sit hoc primũ q habitãtes apꝺ aquas gñãtiuas sanguisugarum ⁊ vtẽtes ꝓ cõi potu eis: in talib⁹ põt expectari itroit⁹ sanguisuge in os. aliud põt formari simile de natãtib⁹ in dictis aquis ⁊ ore apto: vt cõiter fieri solet ⁊ ãpliãdo ad alios vermes põt fieri ꝓnosticuz q iacẽtes ⁊ quasi dormientes in locis siluestrib⁹ ⁊ i campis ore apto frequẽter ⁊ diuturne: i quibus locis appent vermes ⁊ aialia reptilia maxie in estate feruida sup hos ꝓnosticari possum⁹ de itroitu taliũ vermiũ in ore ipsoꝝ. Pronosticuz vero ad malũ: cũ intrat sanguisuga vel vermis itra os ⁊ descẽdit ꝑ gutur ad cãnã: nocumenta fiũt maiora q̃ꝫ si descẽdat pro meri pz. Aliud ꝓnosticũ: talia cuz descẽdunt deorsũ vt vsqz ad fundũ stomaci vel ad pulmonẽ: hoc ẽt est deteri⁹ q̃ꝫ cuz tm̃ recipiunt̃ in vijs medijs. Aliud ꝓnosticũ: cum dicti vermes sunt de genere venenosoꝝ: ⁊ ꝑ aliquot dies recepti ⁊ nõ remouentur vel educunt̃: ẽt ꝑ medicinas ↄueniẽtes est mala significatio ⁊ mortalis. Ex opposito potes formare ꝓnostica ad bonũ:

vt si tales vermes fuerint ex modico tpe recepti ex proposito ⁊ sint in ore pēdētes manifeste: ita vt habilr haberi possit ē significatio bona: ⁊ maxime si sint de genere venenosoꝝ. Signa vero demōstratiua sanguisugaꝝ vel alioꝝ vermiū: habētur ex his q̄ dicta sunt circa lrā3: vt ex quadam titillatiōe que ꝑcipit̄ i ꝑtib⁹ oris vel palati vel meri. Secūdū signu3 ex ꝑte sanguis q̄ emittitur: vn̄ dicit Aui. loco allegato: Cū sanus emittit sanguinē nō notabilis quātitatis d3 medic⁹ ꝯsiderare nūquid intrauerit sanguisuga. Tertiū signū est difficultas anhelitus cu3 tussi. si sit i pectore vel in meri si sit nausea vel vomit⁹: q: tūc nā conat̄ eam trāsmittere ⁊ nequit. Et si sanguisuge fuerint de genere venenosorū: vt ēt supradictū est: fiunt accidētia que sequūtur ad venenosa aīalia. Si ergo cū his accñtib⁹ sit titillatio ⁊ mot⁹ ⁊ sanguis effusio, declarat̄ eā esse venenosam. Et si sint i ore vel deorsum descēderint etia3 est claru3: silr si ex multo tempore vel modico recepte fuerint.

Cura. Nunc veniēdo ad curā. Cura h3 tria ingenia. Primū est igeniū regimis in mō viuendi. 2m est ex ꝑte operis cirugici. 3m ex ꝑte medicinaꝝ. Primū ingeniū est vt cū ꝑcipit̄ sanguisuga recepta ⁊ aliqñ ad sensū ꝯprehēdit̄ aperto ore ⁊ ꝯpressa lingua: ⁊ tunc si ē adherēs ē timēdū ne cū loquela decidat in ꝓfundū. Jdeo eger nō loquat̄ nec motū faciat s3 extrahat̄ vt videbit̄. De dicta siue sit in ꝓfūdo stomaci siue i meri deueniet ad salsu3 acutū mordicatiuū ⁊ exiccatiuū. nā talia cibaria iterimūt siue necāt ea vt allea porri cepe ꝑcipue dico hac i tētōe hita ad cibatōe3 q: i medicis fortalsis erit oppositū vn̄ o3 aliqñ dare cibaria dulcia vt diuertant̄ ne sumāt alimētū ex mēbris. De medicinis cirugicis prio vidēdū ē si sint ꝯprehēsibiles posito corꝑe ⁊ aperto ore ad radios solis. Et si sic erit operandū cū tenaculis applicādo tenacula3 versus caput ad extremū sanguisuge adherētis ⁊ extrahātur. Si aūt nō obediūt extractū tunc accipe aliquid aceti cū modico salis i ore ⁊ pone ad ꝯtactū illius q: hoc sentientes se remouēt a situ ⁊ extrahūt̄. Si aūt sint in ꝓfundo nec appareāt tūc op3 eas per superi⁹ educere vel interficere postea extrahere: vel eurcmus oīo vt extrahātur siue viue siue mortue. Et ad hoc primū ingeniū est vt corpus ponatur in aqua calida vel stupha calida: ⁊ comederit allea ⁊ tanto tpe maneat vt sitiat corpus patiētis ēt sitiet aīal: tūc ponatur vas plenū aqua frigida ad os egroti ⁊ aīal mouebitur ad exteriora vel alr tm̄ maneat in balneo q: quasi sincopizet ꝓpter siti3: postea i ore sumat aquā frida3: ⁊ cum calefit aqua emittat eā: ⁊ sic faciēdo forte educet̄ sanguisuga vt dictū ē in textu maxime qñ ē in via media. Et si sit vermis alterius nature capiatur vas plenū lacte: ⁊ sic ista animalia mouent̄ ad lac sumēdū ⁊ exeunt ⁊ ponatur versus solē. Nam i simili factum ē experimētu3 singulare ad eductionē vermis vel serpētis a muliere. vnde mulier quedā habēs serpente3 in matrice posita muliere ipa ad radios solis cū vase pleno lacte stante ipsa muliere dilatatis cruribus supra vas i quo radiabat sol exiuit serpēs. Vel sumat sal cū aceto vel acetū cū puluere sinapis calidū ⁊ sumat eger ⁊ necabitur. Vel fiant gargarismata fortia cū nigella vel cum succo cucumeris asinini: sed super isto non auderē neq3 video quō valerent multū stāte sanguisuga vel verme i ꝓfūdo. Vel fiāt decoctōes calamēti mētastri stafisagrie ⁊ similiū calidoꝝ: ⁊ ē ꝓuocandus vomitus qñ cognoscim⁹ ēt q: sunt necate cū appropriatis maxie cū ipositōe pēne i gulā intincte i oleo. Etiā pille cōes iterimūt vermes ⁊ venenosa aīalia ⁊ sunt facte ex aloe croco ⁊ myrrha. Valet nasturtiū ad vomitū ꝓuocandū ⁊ ad extrahendū sanguisugā ⁊ succus folioꝝ salicis ex ꝓprietate occulta: vt dicit Aui. Laudat ad hoc ēt cimices paruos pingues si isuffletur eoꝝ puluis forte ꝓpter prauū odorē educet̄. Ego tm̄ nō laudarē ne fiat abominatio in stomacho recipiētis. Et si sint d̄ gñe venenosoꝝ op3 vti tyriaca vel metridato vel diptamo vel termētilla terra sigillata cornu cerui ⁊ similib⁹. Et nota q: aliquādo post eductionē remanet vulnus factū ex morsu sanguisuge ⁊ de hoc dictū ē supra circa lrām educta prius parte sanguis ꝑ os fiat colutio oris ex decoctōe rerū stipticaꝝ vt balaustiaꝝ: vel fiat insufflatio alicuius pulueris ꝯstricti: vt boli armeni. Et sic sit finis huius capituli.

Caplm 45m de igredītib⁹ os siue guttur.

c

Um aliquid qd̄ guttur igredit̄ ⁊ infingit̄ in eo aut meri: fuerit bolus magn⁹ aut ei sile de his que nō hn̄t frusta scissa ꝯtēta in eis: aut acuta: ꝯfert plerūq3 ꝑcutere egru3 i collo posterius ⁊ multotiēs ⁊ aquā sepe traijcere: fortassis enim descēdet iferius. Eger quoq3 balneū igrediat̄ ⁊ oleu3 multotiēs traijciat: qd̄ postq̄3 factū fuerit magnos deglutiat bolos: qd̄ si nō descēderit instr̄3 quo illi simile iferius duci ꝯsueuit in os mittat̄. Est aūt instr̄m illud de plūbo: qd̄ cu3 sit reti simile est longū gibbositatē in se habens.

p

Ost expeditū capitulum de igressu sanguisugaꝝ vel alioꝝ vermiū reptiliū itra os: sequit̄ ꝑuum capitulu3 de his q̄ itrāt i ore nō viuentia s3 ledētia: q: ibi remanēt vel i via media vt ē bolus grossus panis cū ante ꝑfectā masticatōe3 vult deglutiri: ⁊ quedā sunt ibi remanētia: nō ꝓpter grossitiē s3 q: subintrāt substātiā mēbri itrātia sua acuitate ⁊ penetratōe vt est de vitro aliquotiens deglutito: vel ferro acuto vt ē acus: vel vt ē de squamis pisciū vel de ossib⁹ angularib⁹ acutis cu3 volūt deglutiri: ⁊ suo icessu fm̄ aliquas ꝑtes igrediunt̄ substātia3 meri. De his oīb⁹ ⁊ similib⁹ ponit hic curā spālē3: qñ aliquotiēs talia adducūt ad periculu3 suffocatiōis: ⁊ fm̄ hoc duo facit pricipalr Ras. Nā pº ponit modū quo talia aliqñ nocēt sua grossitie inueniens: quedam alia nocere ꝑ modū dictū supra. 2º ponit curā ꝑ ea prius q̄ nocent grossitie ⁊ corpulētia ⁊ ꝯñter alioꝝ q̄ nocēt acuitate ibi. Cū illud qd̄ igredit̄ gutturi ⁊ figit̄ i eo aut meri aut fuerit bolus. i. si fuerit magn⁹ aut ei simile sup. q̄ nocēt sua corpulētia ⁊ nō alr: q: declarat̄ ꝑ hoc qd̄ dixit ꝯtinuādo de his que nō hn̄t frusta i eis ꝯcepta aut acuta ⁊ ponēs curā dixit: Confert plerūq3 ꝑcutē egrū i collo multotiēs. nā sup. ꝑ talē modū educet̄ ꝑ os si fuerit i gutture. Addit: ⁊ aquā sepe trahē: fortasse ei3 descendet iferi⁹ sup. ipo mollificato ꝑ potū sup. brodīj pinguis: qm̄ maxie valet ad remollitōe3. Et inuit i talib⁹ duplex regimē curatiuū. Na3 si sit i ore vel i gutture vt emittat̄ ꝑ sursu3 ꝯprimēdo collū ⁊ eleuādo spatulas ꝑcutiat̄ i occipitio cū pugno ad excutiēdū bolu3 vel alia3 re3 grossa3 nō aliter nocētem ad exterius. Sed si fuerit iā descēdēs a meri ingeniet̄ vt descēdat ad stomachū sumēdo in ore liquida oleaginea vt pinguia brodia vel ēt vinū dulce ita q: per aquā itellexit oēm potū mollificatiuū. Addit ponēdo aliud ingeniū ad curā qñ res erit nocēs nō tm̄ grossitie s3 ꝑ subintroitū in mēbrū vt dictū ē vt ēēt de squama piscis iuoluta i meri dixit: Eger quoq3 balneū igrediat̄ sup. vsq3 ad collu3 ⁊ balneū sit tepidū mollificatiuū ⁊ oleū multotiēs sup. tepidum traijciat. Notāter dixit multotiēs ad bn̄ relaxādū ⁊ mollificādū meri. Addit q: postq̄3 factū fuerit. i. talr habilitatū magnos deglutiat bolos. Nā fm̄ istū modū ꝓbat̄ occurrēte bolo satis grosso ñ multū masticato ad squama3 vel aliqd̄ huiusmōi simul cū eo deglutiēdo educet̄ spina squama vel acus ad stomachu3 sine lesione: ⁊ ꝓpter remollitionē in meri factā: ⁊ q: forte incorporabit̄ ⁊ recipiet̄ itra substantiā boli descēdētis: ⁊ illud multum mihi magis placet q̄3 q: conemur ipsū attrahere ꝑ superi⁹: vt quidā faciunt. Nā humectato meri cū brodīs viscosis ⁊ humectatiuis quidā accipiūt spongiā infusa3 i oleo ad quātitatē boli parui ⁊ ligant eā cu3 filo ⁊ faciunt deglutire vt ꝑueniat ad locū vbi ē spina vt recipiat̄ i spongia tenētes filū longū semper i manu ⁊ postea per vi3 sursu3 trahūt. Et aliqui sumūt caricam antiquā siue ficū siccā ⁊ cū filo alligant ⁊ deglutiūt ⁊ ꝑ vi3 cū filo appenso sursu3 atrrahūt vt simul cū eo educāt spinā. sed revera hoc non placet mihi: q: timor ē ne in forti attractōe ⁊ violenta in sursū ledat̄ meri per occursū spine ad diuersas partes. Et iō qñ ꝯtingat vt spine vel frusta ossiū ⁊ similia pūgitiua sint deglutita tunc iubeat̄ ifirmo vt aperiat os suū sub sole. ⁊ si cōprehēdi possint circa guttur capiant̄ cu3 istrumēto apto ad hoc vel ponat̄ cordula rara duplicata deorsu3 in guttur: postea extrahat̄ in sursu3 qm̄ forte occurrēs spine simul extrahet̄ spina semꝑ habilitādo cū vnctuosis vt dictū ē. Si vero sit ita deorsum q: nō possit capi tūc fiāt ea que dicta sunt ad deponēdū ⁊ nō ad extrahendū. Ponit ꝯñter aliud ingeniū qñ nō descendit ēt cū modis dictis vt. s. q: ipellat̄ i deorsu3 cū instrumento apto ad hoc pri⁹ tm̄ mollificata via dixit: Qd̄ si non descēderit sup. cū ingenio dicto istrumētū qd̄ huiusmodi iferi⁹ duci consueuit i os imittat̄. declarat quale ē hoc istrumētū. Est aūt illd̄ istrumētū de plūbo q: cu3 sit reti sile. i. hn̄s poros exteri⁹ sicut rete vt in descēsu occurrat ad spinā melius vel aliud huiusmōi ⁊ ē longū gibbositatē i se habēs. i. icuruationē ⁊ plicatiōem vt melius. s. a cirugico possit poni intra meri. Et si dictū instrumētu3 esset concauu3 perforatum interi⁹ eēt meli⁹ ne ispiratio vel expiratio aeris impediatur per impositionem eius in gulam. ⁊ hoc est qd̄ dixit de toto textu. Solēt tm̄ cirugici apponere candela3 cereā aliqualr spissa3 ifusa3 i melle: ⁊ ita plicatā deponūt bis vel ter subito extrahēdo: ⁊ tūc ꝯuenit prius vt ponant̄ circa locu3 dilatātia ⁊ humectātia ponēdo emplm̄ factū de ficub⁹ fenugreco butiro recēti piguedine galline ⁊ similib⁹ cu3 modico croci: ⁊ de istis ego su3 ꝯtētus circa totū capitulū nolens ꝓpter breuitate3 illius seruare ordine3 in alijs obseruatu3. Finis.

Capitulu3 46m de grauedine lingue.

c

Um ligua absq3 alijs mēbris grauedinē fuerit passa ⁊ eger neq3 febrē neq3 acutā egritudinē icurrerit: sal armoniacū ⁊ piꝑ ℥. 33. ⁊ sinapi3 album ac piretrū ⁊ staphisagriā ⁊ baurach atq3 origanū ⁊ sal indi ⁊ nigella ⁊ sansucus siccus sumant̄ ⁊ in aqua coquant̄ ⁊ fiat ex eis gargarism⁹. Caueat tm̄ patiēs ne ex eo aliquid traijciat: aut eger ieiun⁹ multis diebus gargarizet almuri nabati: aut fiat gargarism⁹ ex aceto ⁊ piretro. Postq̄3 vero gargarizare cessauerit sumant̄ salis armoniaci piretri piꝑis sinapis oīu3 ꝑtes equales ⁊ ex his bn̄ puluerizatis lingua diuti⁹ fricet̄. Qd̄ si cū lingue grauedīe audit⁹ aut reliquoꝝ sensuu3 grauitas fortis affuerit fiat egri curatio fm̄ doctrinā qua paralesis curat̄. Si aūt loquela in acutis febrib⁹ aggrauata fuerit ⁊ videris ipsa3 cū grauitate i loquela extenuatā ⁊ abbreuiatā ⁊ spasmata3 aqua calida ab alto suꝑ spōdiles

spōdiles dorsi ⁊ auris pricipia fundaꝛ ⁊ cū oleo fricenꝛ. Eger quoqz oleū tepiduz in ore tenere debet. Et si diu est exquo loquela sua minui nō cessauerit vel etiā semp considerādū est an ligamētuz quo inferius lingua cōnectiꝛ maius sit q̄z debeat. Qđ si ita fuerit ex eo paruz est incidēduz ⁊.33.pulueriza/tum imittenduz.

Cum lingua absqz alijs membris grauedinē passa fuerit.i.nocumentū ī motu eius ⁊c. Istud ē caplm de difficultate loquele cōtingente ex difficultate motus lingue qđ ꝯtinuationē hʒ cum caplo de alchola supra siue de pustulis que nascunꝛ ī lingua: vbi etiā lingua lediꝛ ī motu sʒ cā pustulaꝝ vel vlceꝝ: vt vbi fuit dictuz q: interposuit duo capitula de casu vuee:⁊ de intrātibus ītra guttur aīatis vel inaīatis ꝓpter ꝯtinuationē horuz mēbroꝝ ad radicē lingue vt visuz est. Nunc ꝯñter redeūdo ēt ad nocumenta motus lingue facit primo caplm de grauitate lingue.i.đ difficultate motus eius nō ꝯtingente sup.ab apatibꝰ eius vel vlceribus eius neqz sup.nocumēto mēbroꝝ vicinoꝝ ⁊ seruiētiū ei. ⁊ fm hoc tria facit principalr fm q tria facit capla parua de dicto nocumēto motus lingue: qm̄ primo ponit signa ⁊ curaz nocumēti motꝰ in lingua ꝓpter diuersas cās tres ꝑcipue q̄ sunt alie a cāis augmenti supflui ipsius lingue. 2° determiat de nocumento motus ī lingua ꝯtingēte ꝓpter eiꝰ augmētuz: qm̄ ita ītumescit ⁊ elongaꝛ vt os egrediaꝛ. 3° determinat ēt de nocumento eiꝰ in motu: ēt ꝓpter grossitiez eiꝰ in quadā ꝑte illius: vt de glandula ꝯtingēte sub lingua ⁊ vocaꝛ rana siue ranula. 2a incipit ī principio sequētis capituli ibi: Cuz cōtingit linguā adeo inflari. 3a ibi in pricipio alteriꝰ capituli: Qm̄ sub lingua glandula nociua fuerit ⁊c. Pñs caplʒ ēt prima diuisiōe diuidiꝛ in tres ꝑtes: qm̄ prio ponit signa ⁊ curaz inflatiōis lingue a mā ī ea recepta: vñ reddiꝛ nō apta ꝯueniēter ad motum. 2° ponit signa ⁊ curaz illius qm̄ reddiꝛ nō apta ad motuz ꝓpter extenuationē ⁊ exiccatōez illiꝰ: cū qua supple exiccatōe aliquotiēs ꝯtīgiꝛ spasmus inanitōis: ⁊ aliquotiēs ī ea fiunt scissure ledētes motū eiꝰ. 3° ponit curā ībabilitatis motꝰ eius: vñ minuiꝛ loquela ex mala cōpōne ligamēti īfra linguā exñtis: vt ꝓpter nimiā longitudinem vel ꝑuitatē. 2a icipit ibi: Si aūt lingua ī acutis febribꝰ ⁊c. 3a ibi: Et si diu ē ex quo loquela ⁊c. Prima ꝑs ēt in duas diuidi pōt: qm̄ primo ponit signa ⁊ curaz talis mollificatiōis lingue repletiōalis: vt quasi ꝑalesis eius ipa sola exñte lesa nō cōicato nocumēto cerebro nec organis alioꝝ sensuū. 2° remittit nos ꝑ cura illius qm̄ cōicaꝛ nocumentū cerebro ⁊ alijs organis sensuū ad curā ꝑalesis supra positā. 2a incipit ibi: Qđ si cū lingue grauedine auditus ⁊c. Prima ēt in duas pricipalr diuidi pōt: qm̄ prio ponit signa illius: ponēdo ēt curā ꝑ gargarismata. Scđo ponit curaz eiusdē cum fricatiōe lingue cū quodā puluere post gargarismata vel alterū illoꝝ. 2a ibi: Postquā vero gargarizare cessauerit. Pria posset diuidi ī tot ꝑtes quot ponit. Primo de signis: postea de gargarismatibꝰ tribꝰ: que ponit ꝑtes patebunt. De pria ergo ꝑte ponēs signa dicte dispōis cum dixit: Cū lingua absqz alijs mēbris sup. de organis sensuū grauedinē passa fuerit ⁊ eger neqz fe. neqz acutā incurrerit egritudinē: tūc sup. talis difficultas ī motu lingue vel grauitas illiꝰ maxie pendere videꝛ ex humiditate sanguinea vel flegmatica recepta ītra ipam linguā eā mollificāte: vel alr ad motū indisponēte. hoc totum pʒ ex eo: q: si talis difficultas ī motu ꝯtingeret vitio cerebri mediate ꝑ modos diuersos: ⁊ cū grauedine eiꝰ ꝯiungeretur grauitas vel obtusio ī operatiōibus organoꝝ alioꝝ sensuū: qđ nō est ī casu ꝑ hoc qđ dixit absqz alijs mēbris: neqz ca diciꝛ esse spasmus sequēs siccitatē: qđ declaraꝛ ꝑ hoc qđ dixit: Et eger neqz fe. īcurrerit neqz aliquā cām sup. exiccantē vt cēt de exitu sanguīs superfluo vel de alijs similibꝰ cāis: neqz tale nocumentum ī motu sequiꝛ paucitatē spūuz ⁊ resolutionē ī eis: vnde fiat inhabilitas ī motu eius: sicut aliqm̄ ꝯtingit ī ꝓpinquis morti: ⁊ hoc manifestaꝛ ꝑ hoc qđ dicit: neqz aliā acuta incurrerit egritudinē vel sup. similē cāz resolutiuā: nō ergo exñtibus his causis supponit cām eē mām ībibitaz vel in ea receptā: vt dictū est: ⁊ qm̄ vt plerūqz mā mollificās est flegmatica. Jccirco circa hanc cām ponit curā per medicinas abstersiuas exiccatiuas: ēt si eēt grossa ⁊ mā subtiliatiua: ⁊ si esset viscosa ꝑ incisiuas: ⁊ hoc ꝑ pulueres ⁊ gargarismata: vt dictū ē supra. Jō ꝯtinuando ī cura in tali cā dixit: Sal armoniacū ⁊ piper ⁊ zinziber sinapis albū ⁊ piretruz ⁊ stafisagriā ⁊ baurach ⁊ origanū ⁊ sal indū ⁊ nigela ⁊ sansucus siccꝰ. Signāter dixit siccꝰ ad maiorez exiccationem sumanꝛ ⁊ cū aqua coquanꝛ: ⁊ fiat ex eis gargarismꝰ.i.ex decoctione eoꝝ facta ꝑ decoctionē ꝯsumptione tertie ꝑtis vel vsqz ad medietatē totū est claꝝ. nā in virtute hoꝝ stāt intētiōes que dicte sunt. Ponit ꝯtinuādo aliud gargarisma ēt ad eandem intētionē: prius tm̄ ponēdo vnā cautelā obseruādā ī vsu horum gargarismatū ēt supra positā in simili dicēs: Caueat tm̄ patiens ne ex eo aliquid traijciat. q̄z sniam posuit. A. ī curatiōe lingue ī gnāli cuz dixit: Et oʒ vt caueaꝛ ī administratiōe medicinaꝝ oris ⁊ lingue cū fuerit ex genere caꝝ que nocēt gutturi ⁊ pulmoni ⁊ sup. stomacho: vt nō attrahaꝛ aliquid a cursu eaꝝ ad ipa. addit aūt eger multis diebꝰ gargarizet almuri nabati.i. salsamentuz acutū illius ꝯtrate. Aut ⁊ ponit tertium: fiat gargarismꝰ ex aceto ⁊ piretro vel sup. decocto piretro in aceto vel puluerizato ⁊ mixto cum aceto: ista oīa vt pʒ sunt ad intētiones dictas. Cōse/quenter ponit puluerē post gargarismata cū quo dʒ ligua fricari: ēt ad exiccationē māe si qua remāsit dicens: Postquā vero gargarizare cessauerit sumanꝛ sal armoniaci piretri pipis oīuz añ. ꝑtes equales: ⁊ ex eis bene puluerizatis lingua diutius fricēꝛ. Nā sup. forte multiplicabiꝛ aquositas saliualis ⁊ educeꝛ ex lingua ꝑ corrugationē ꝑtiū lingue vel exiccabiꝛ dicta mā ꝯtēta ⁊ sic remouebiꝛ impedimētū eius. Cōsequēter de alia ꝑte principali huius ꝑtis remittit vbi cū tali nocumēto lingue cōiūgaꝛ ēt grauitas in alijs sensibus ad curā paralesis supra posite dixit sic: q si cū lingue grauedine auditus aut reliquoꝝ sensuū.s. visus vel odoratus grauitas fortis fuerit: fiat ēt egri curatio fm doctrinā qua paralesis curaꝛ.s. prio applicādo debitū regimen exiccatiuū ⁊ subtile ⁊ ꝯñter euacuando mām cū pillulis appropriatis mitioribꝰ ī principio ⁊ ī ꝓcessu fortioribꝰ equādo mām ⁊ diuertēdo ⁊ tandē ꝯfortādo ⁊ resoluēdo fm q dictū ē in cura paralesis. Jam ꝯsequēter ponit curā talis nocumēti ⁊ grauedinis lingue ꝯtingētis ex spasmo ianitōis ⁊ siccitate cui sepe ꝯiūgiꝛ scissio ⁊ sepatio partiū lingue ꝓpter nimiā siccitatem dicit: Si aūt lingua ī acutis febribus aggrauata fuerit: ⁊ videris eaz in loquela extenuatā ⁊ sup. ad tactū aridā: tūc sup. declaratur q cā huius debilitatis ē siccitas vt pʒ intelligēti sequēs maxie febres acutas vel alias cās exiccatiuas. Et tunc ponēs curam dixit: Aqua calida ab alto super spondiles colli ⁊ auris pricipio vbi terminaꝛ auris fundaꝛ itelligaꝛ de aqua decoctōis rerū humectatiuarū vt maluaꝝ althee iniubaꝝ ⁊ similiū ad humectādū radicē lingue ⁊ originē neruoꝝ eiusdē: ⁊ cū oleo sup. humectatiuo fricēꝛ eadē pars.s. cū oleo violato ⁊ de cucurbita amigdalaꝝ dulciū ⁊ similiū. Addit: eger quoqz oleuz tepidū ī ore teneat sup. aliqđ đ dcis vel aliqđ iulep vt violatū vel zuccaꝝ candū vel diadragātū vel pillule bibichie cōes cū mucilagine seīs citonioꝝ formate ⁊ sup. alijs huiusmōi hūectatiuis. De vltia ꝑte huius capituli ponit curā huiꝰ īpedimēti ꝯtingētis ex mala ꝯpositōe ligamēti ipsiꝰ lingue manifestās nocumētū ex ꝑte magnitudinis ligamēti dixit: Et si diu ē ex quo loquela minui nō cessauerit vel ēt semper sup. cessauerit q: quasi sup. sit naturale istud nocumētū ꝯsiderādū ē an ligamētuz qđ īferiꝰ lingua ꝯnectiꝛ.i. īfra linguā maius sit q̄z debeat vel sup. minꝰ sit ita q nō veniat quasi ad extremū ipsiꝰ lingue vt venire dʒ si fuerit sup. maius de eo ēt parū ē incidēdū sup. si fuerit minꝰ ꝯhēs linguā ita vt nō ꝑmittat linguā dilatari: ēt incisio ē fiēda paꝝ ipsiꝰ priꝰ ligate ex latere extremitatis eiꝰ. ⁊ qm̄ ꝑꝑ solonē ligamēti stante multitudine venaꝝ ⁊ artariaꝝ ī ligua stat dubitatio đ nimio fluxu sanguīs ꝑꝑ solonē aliquaꝝ venaꝝ minutaꝝ vel artariaꝝ sibi vicinaꝝ: iō vt succurrat huic nocumēto parato fieri ꝑ talem incisionē ligamēti addit ⁊ calcantū.i. vitriolū puluerizatū īmittendū est sup. ad causticādū ⁊ ꝓhibendū fluxuz sanguīs. Et dicebat Aui. ī cura abbreuiatiōis lingue: cum ē facta īcisio istiꝰ ligamēti abbreuiati opʒ succurrere loco cū dragāto vsto.i. vitriolo vsto vt abscindat sanguinē. ⁊ ponēs modū in incisiōe dicit: Et sūma que necessaria ē ī incisiōe eius: ē vt lingua reflectatur ad supiora palati: ⁊ vt egrediaꝛ ex ore sup. trahēdo cū digitis: ⁊ tūc sup. facilis fiet īcisio. Addit ponēdo aliud ingeniuz qm̄ cirugicus nō audet sup incisionē ꝓpter timorē emorosagie: ⁊ si nō audet īcidere ipsuz cū ferro pauēdo ⁊ timēdo effusionē sanguinis plurimi trāseat ad hoc vt ītromittat sub ligamēto acuz cū filo ⁊ disrūpat paulatiz trahēdo filuz absqz īcisione ⁊ ponat supra mēbruz que ꝓhibeāt glutinatōez ⁊ sunt medicie cauterizātes attractiue vt sup. est vitriolū. Addit remouēdo timorē cirugici ī īcisione: Et si subtiliaꝛ.i. sup. diligēter ꝯsidereꝛ ī īcisiōe eiꝰ sup. ligamēti cū cautela venaꝝ q̄ sunt sub ligua ne adueniat eis īcisio ñ adueniet cursus sanguīs plurimi: pur ego laudarē q bonū ē timere ⁊ hēre ꝑparatas medicias causticas vt dictū ē.

Capitulū 47m de magnitudine ⁊ abbreuiatōe lingue.

Cum ꝯtingit linguā adeo iflari vt pre magnitudine os egrediaꝛ: fricāda est ex cepe aut ex citri acetositate aut cū ribes aut ex granato acetoso donec saliua multa ab ea fluat: hoc nāqz mō detumescit ⁊ ad primā redibit mēsurā. Si autē nō sufficit fiat fricatio ex sale ⁊ aceto. ⁊ si nōdū sufficit fiat minutio ex vtrisqz cephalicis priꝰ: ⁊ postea ex venis sub ligua.

Continuando etiā in reliqs duobꝰ capitulis q: mā ē ꝯtinua ⁊ paruula sunt que ēt sunt supra diuisa sequiꝛ capitulū: Cum ꝯtingerit linguā adeo iflari. Jn quo dñs Rasis ponit curā lingue adeo tumescētis ⁊ elōgate vt sua grauitate ⁊ pondere ꝓpter suam magnitudinē ⁊ intumescētiā os egrediaꝛ: ⁊ ponit curā istiꝰ a causa hūida cū caliditate ꝯiūcta subtili ⁊ aquea ⁊ forte sanguinea priꝰ postea ponit curā quādo cā magis ad flegmaticū declinat redeūdo tādē ⁊ 3° ad curā cause magis sanguinee. 2a ibi: Si autē non sufficit fiat fricatio. 3a ibi: Et si nō sufficit ⁊c. Dixit igiꝛ đ prima parte: Cū cōtingerit linguā adeo inflari vt pre magnitudine sup. eiꝰ os egrediaꝛ est fricanda ex cepis aut ex acetositate citri aut cuz ribes.i. succo eius aut granato acetoso sup. decocto vel expresso simul succo đ tota substātia eiꝰ. Et dixit q hoc fiat donec saliua ab eo multa fluat. Addit hoc nāqz detumescit ⁊ ad primā redibit sup. lingue mensurā. Pro ītellectu partis

huius nota ꝙ ad ducendū materiā ex lingua per viam salinalis
māe vtit̄ duobꝰ igenijs quasi diuersis: vt.s. medicina attracti/
ua ⁊ dilatatiua viaꝝ lingue simul cū acuitate vt ē d̄ fricatōe cū
cepe. Nā per cā fit ꝯuersio māe exteriꝰ ⁊ expulsio caꝝ a virtute
ꝓpter acuitatē cepe. vtit̄ ēt īgenio quasi opposito vt fiat de tu/
mescētia per medicinas acetosas ad stipticū declinātes vt ē de
succo acetositatis citri ⁊c̄. Nā iste medicine cum sua acetositate
penetrāt mordicādo ⁊ stimulādo: deinde cū stipticitate faciunt
ad corrugationē partiū lingue ad quā sequit̄ expressio illiꝰ hu/
miditatis ibibite subtilis aquee vt pꝫ: sed vbi materia eēt magis
grossa ista acetosa nō sufficerēt: imo fortassis īgrossarēt eā: ideo
addit de scd̄a parte. Si aūt nō sufficit sup. talis fricatio cum
dictis ꝓpter grossitiē māe fiat fricatio cū sale ⁊ aceto. Nā illud
faciet ad incisionē ⁊ exiccationē māe ⁊ sic minuet̄ detumescētia:
sed si mā faciēs tumorē eēt inclusa ad intra venas ⁊ artarias di
spersas plurimas ꝑ substātiā ipius lingue: deinde acquirat̄ ex/
tensio ⁊ grauitas in ligua cū dicta remedia nō sufficerēt ad ꝑfe
ctionē nō prima: q: ꝑ ea nō educit̄ nisi mā ꝯtenta ī vacuitatibꝰ
⁊ porositatibus substātie lingue: neqꝫ ēt scd̄m valeret medica/
men: imo fortassis sua acuitate cōuerteret de mā ad linguam ⁊
augeret̄. iō qñ ista nō sufficiūt que dica sunt ē quasi signuꝫ ad
ꝯcludendū ꝙ mā est sanguinea ꝯtenta ad intra venas: ꝑcipue si
fuerit lingua rubea ⁊ calida. ⁊ iō tūc maxime vꝫ flōmia prius di
uersiua ⁊ eūatiua ex cephalicis: ⁊ deinde eūatiua eradicatiua ī/
mediate eūando ex venis sub ligua existentibꝰ cū flobothomo.
⁊ hanc sniam innuebat cū dixit de tertia ꝑte: Et si nec dū suffici
unt sup. q̄ dicta sunt fiat minutio ex vtrisqꝫ cephalicis priꝰ sup.
eūando ⁊ diuertēdo: ⁊ postea ex venis q̄ sūt sub lingua: ⁊ ita va
leret ēt scarificatio cū vētosa facta sub mēto posita: lꝫ īmediatiꝰ
seruit flōmia facta ex venis sub ligua: hoc ē qđ dixit d̄ toto caᵒ.

Caplm 48m de ranula seu glandula lingue.

c Um sub lingua glādula nociua fuerit: in prīci/
pio ex sale armoniaco ⁊ gallis fricāda ē. Si
aūt vetusta fiat ex medicamīe gigiue sanguino
lēte fricāda ē qđ ē medicamē acutū. Eger aūt
acetū ⁊ salez ī ore teneat. Ista ex eisdē sunt
curāda ex quibꝰ curāt̄ alchola q̄ noīauimꝰ ⁊ squinātia sanat̄.

f Equitur aliud capitulū de
glandula sub ligua ⁊ vocat̄ ranula: In quo po
nit curā nocumenti ī lingua ꝯtingētis ex gros/
sitie eiꝰ ex p̄ntia materie flegmatice satis grosse
aggregate sub lingua incipiēte versus radicez
eius ⁊ tendēte versus extremitatē: vñ dicta est
ranula ad similitudinē rane ꝑue demptis extremitatibꝰ eius: ⁊
ponit duo medicamīa. Primū leuiꝰ ad subtiliationē resolutio/
nem ⁊ exiccationē dicte māe. 2ᵒ ponit aliud medicamē qđ ē cau
sticū ad violēter vlcerādū ⁊ tandē exiccandū dictā mām ⁊ post
supple dꝫ ꝯsolidari. 2ª ibi: Si aūt vetusta fiat. De pria ꝑte di
xit: Qñ sub lingua glādula nociua fuerit: ī prīcipio ex sale armo
niaco ⁊ gallis fricāda est. nā ꝑ hoc medicamē ꝯplent̄ intētiones
que dicte sunt: vt pꝫ ꝯsideranti: ēt cū cōfortatiōe ne aliūde reci/
piant māꝫ. Sꝫ nota ꝑ hoc qđ dixit ī principio ex hoc verbo nō
ītelligat̄ ꝙ prius nō debeāt ꝑcedere vniuersalia de eūatione ⁊
equatiōe māe ⁊ diuersiōe ⁊c̄. nā talia quasi semꝑ debēt p̄suppo
ni antequā veniēdū sit ad localia: ⁊ ita ēt debeāt supponi ī capi
tulo supiori de grauedine lingue. Sꝫ ītellexit ꝙ in principio. i.
qñ debēt applicari medicine locales factis illis cōibus: ista de/
bent ī principio apponi de sale armoniaco ⁊c̄. Et si cū isto medi
camine mā nō remoueat̄ q: sit nimis indurata: tunc addit de 2ª
ꝑte ꝯtinuādo. Si aūt vetusta fiat ex medicaīe gigiue sangui/
nolēte. i. ex medicaīe posito ī caᵒ de gigiuis sanguinolētis me/
dicāda ē: qđ ē medicamē acutū vt dicit ⁊ bñ. nā ē causticū forte
ī virtute arsenici ⁊ calcis ītrātiū ī eo: vt visuꝫ ē supra loco suo.
Et ita cū hoc sup. medicamīe remouebit̄ sup. dicta mā applica/
to medicamine ꝯueniēter a cirugico ex ꝑte ⁊ īfridando linguam
circa ꝑtē supiorez ⁊ ꝑtes circūstātes cū aliquibꝰ fridis reꝑcussi
uis ne acuitate medicamīs trahant̄ māe ad linguam: postea fiat
ꝯsolidatio cū medicis ꝯueniētibꝰ: de quibꝰ dictū est supra in cu
ra vlceꝝ. Laudant tñ auctores vt fiat oꝑatio manualis abscin/
dendo ꝑtem illius carnis. nā de hoc dicebat Aui. in cura eiꝰ ex/
ꝑiant̄ in ipa medicine corrosiue īcisiue resolutiue ī quibus est
suꝑflua exiccatio sicut sal armoniacꝰ ⁊c̄. Tādē dixit: ⁊ si nō cō/
ferant medicine acute fortes que ī alchola administrant̄ addit:
Si aūt nō valuerit sup. sufficiēter nō erit excusatio ab oꝑatiōe
manus. i. ab officio cirugico eleuādo. s. linguā exteriꝰ trahēdo
postea cū instr̄o oꝑari: ⁊ tandē cuꝫ medicis appropriatis occur/
rere: de quibꝰ īfra dicet̄ ī cura squinātie: ⁊ ēt supra dictū est in
simili de vulneribꝰ ⁊ vlceribꝰ: ⁊ hoc est qđ addit Rasis. ista ex
eisdem sūt curāda: ex qbꝰ illa que supra noīauimus sup. curant̄
⁊ squinātia sanat̄. i. cū qbꝰ ēt squinātia sanat̄: ⁊ hoc est qđ dixit
ī istis capitulis ꝑuis de tota lr̄a sm̄ expositionē textualem.

Quid nomis. Quibꝰ sic expeditis textualibꝰ ꝯtrahen
do pricipalr̄ ad rubricaꝫ de grauedine
lingue. i. nocumēto ī motu nō ab apāte vel pustulis vel vlceribꝰ
principalr̄ de quibus supra dictū ē. Pro cōpletiori intelligētia
māe prīo videbit̄ de quid noīs. 2ᵒ de distinctiōibꝰ ⁊ specibꝰ.
3ᵒ de cāis grauitatis lingue. 4ᵒ de signis ⁊ ꝓnosticis quibus/
dam ⁊ demōstratiuis. Ultimo d̄ cura. De primo notāduꝫ ꝙ
per grauedinē lingue intelligit nocumētū ī motu lingue qđ no/
cumentum ē aut quo auferē motus lingue aut minuit̄ aut cor/
rūpitur q: mutat̄ a motu faciēte ad debitā vocis formatōem.

Distinctiones. De 2ᵒ sit hec pria distinctio. Talis ī/
mobilitas: quedā ē natiua quedam ex
tꝑe: itē de ea que ē ex tꝑe. Quedā est talis ex modico tꝑe facta ⁊
quedā iā multo tꝑe durauit. Itē quelibet talis vt accidit ī cor/
pore tenere etatis post tñ tēpus debitū ad loquelā: quedā acci/
dit ī etate ꝓuecta. Itē de qualibet tali: quedā accidit quasi pri/
cipiādo nō precedētibꝰ alijs morbis: ⁊ quedā accidit post alios
morbos vel per crisim vel alr̄.

Cause. Ueniēdo ad tertiū de cāis notandū ꝙ talis īmobi
litas lingue sequi pōt oēm cām minuētē vel auferē
tem debitū motū mēbri vt ē paralesis mēbri vel spasmus. Nā
sicut mēbrū ꝑalecticū fit īmobile ⁊ fit inobediēs debito motu ita
ē de spasmo. icc[i]rco oēs cāe que p̄nt eē cāe spasmi vel paralesis
lingue eē p̄nt cāe grauitatis lingue. Et de his cāis aliqñ cā ē ta
lis per cēntiā ī mēbro aliqñ per cōitatē cerebri vel alioꝝ: vt exē/
pli grā: ꝑꝑ oppilationē ꝯtingentē in vijs medijs ꝑ quas defert̄
virtus motiua ad linguā vel ꝑꝑ indispōnez īstrumētoꝝ vt spiri
tuū vel ꝑꝑ abscisionē nerui veniētis ad musculū ⁊c̄. s. vt visuꝫ ē
supra de ꝑalecticis: silr̄ cū fit spasmꝰ in lingua aliqñ fit ex mā cor/
pulenta grossa dilatāte ⁊ ꝯñter abbreuiāte: aliqñ fit ꝑ viā sicci/
tatis. Fit ēt nocumētū ꝓpter malā ꝯpōnem maxie ꝓpter liga/
mētū infra linguā q: nimis longū ⁊ aliquādo nimis breue exi/
stit: ⁊ ꝓhibet linguā dilatari ⁊ extendi ꝓ debita vocis forma/
tōe. Cause spāles maxie ledentes ꝑ cēntiā ⁊ maxime humo/
rales. Aliquando sumūtur aut ex parte materie sanguinee: aut
flegmatice aquose subtilis: aut a mā melancolica vel flegmate
grosso. raro fit a mā colerica que lꝫ sit apta ītrare mēbrū: nō tñ
ē apta extēdere: ⁊ ibi ꝑmanere ꝓpter raritatē substātie lingue.
Cā vero spasmi ē mā flegmatica grossa vel melācolica vel sicci/
tas. Cā ēt ꝯtractiōis vel elōgatiōis: aliqñ ē ex vitio nerui vel li/
gamēti ꝯtrahētis. ēt dicebat Rasis ī diuisiōibꝰ suis de mente
Gal. ꝙ magnitudo lingue fit etiam ex vētositate vaporosa im/
plente ipsam ⁊ inflante.

Signa. Uenido ad quartuꝫ de signis: Prīo sunt ponēda
signa ꝓnostica ⁊ euētus: ⁊ ēt ad malū vel ad bonū
ꝯñter demōstratiua. De signis ꝓnosticis primuꝫ ē ⁊ ē Mesue
ꝙ grauitas lingue sepe ꝯsequit̄ litargiā aut apoplexiā. ⁊ rō sa/
tis pꝫ. 2m ꝓnosticū mollificatio lingue ⁊ nocumētū eiꝰ maxie
accidit pueris ⁊ hūidis nā: vt flegmaticis ⁊ mulieribus ⁊ maxie
habentibus cerebruꝫ debile. Nam cōmuniter tales fiunt bal/
butientes. Sepe ēt accidit in morbis materialibꝰ in corpore ple
no a causa liquefaciēte vt in in febribus colliquatiuis. Aliud
⁊ est Rasis in diuisionibus: ⁊ grauitas quidez lingue est ex eis
que accidūt post birsen. i. apā cerebri ⁊ ꝯtinuādo ī ꝓnosticis ad
maluꝫ addidit: Et si fuerit antiqua nō sanat̄. Aliud ꝓnosticum
ad malū: qñcūqꝫ sequit̄ nocumētū cerebri talis īobediētia ī lin/
gua ex quacūqꝫ cā ꝯtingat: si diuturna sit tunc nō sperat̄ salus
qñ sequit̄ nocumēta cerebri: qđ si nō fiat cronica curat̄ curatōe
dispōnis pricipalis eiꝰ. Aliud ꝓnosticū: grauitas motᵘ lingue a
natiuitate ⁊ ꝑseuerās ꝑ annos vix vel nunqꝫ curat̄: ⁊ ꝑcipue si
accidit cuꝫ surditate. veꝝ est tñ ꝙ ī pueris si ēt extendat̄ ꝑ vnū
vel duos annos ⁊ nō loquunt̄: tñ postea in ꝓcessu fit curatio vt
statiꝫ dicet̄. Aliud signuꝫ ēt ad maluꝫ: si sit a cā primitiua vt ex
scissione alicuiꝰ musculi vix vel nunqꝫ curat̄. Uñ dicit Auic. 6ª
tertij ī cura magnitudis ligue: Fuit vētosatus qdaꝫ hō ī dorso
⁊ scarificādo tactꝰ est neruꝰ hñs colligātiaꝫ cū neruis lingue ⁊
ꝑalecticata ē lingua. Nā addit: ⁊ ꝑcussus est cuꝫ scalpello neruꝰ
in spōdilibꝰ pāniculi ꝯiuncti cū lingua: quare mollificata est lin
gua fiat ergo talis scarificatio cū diligētia bona ne fiat ꝓfunda/
tio nimia. Signa vero ad bonū sumunt̄ ex cāis oppositis cū fi/
unt facile remouibiles: de quibꝰ dicebat Aui. loco allegato: Et
mollificatio quidē ligue cuꝫ accidit pueris sufficit ī ca sollicitu/
do custodie sup. a cāis humectātibꝰ suꝑfluis. ēt addit: ⁊ cibatio
ex passeribꝰ ⁊ volatilibus ābulatiuis ⁊ sup. reliquis exiccatiuis
sup. faciūt ad curā. Aliud ꝓnosticū ad bonuꝫ: difficultas ꝯtin/
gens ī corꝑe forti ex cā coliquatiua si sit recēs facile curat̄. Aliđ
ꝓnosticū ēt ad bonū: ꝯtingēs talis dispositio ex vētositate va/
porosa īplente linguaꝫ ēt corpore forti facile curat̄ pꝫ. ⁊ hec de
ꝓnosticis sufficiāt. De signis vero demōstratiuis generis ñ
oꝫ quicqꝫ dicere q: ex se manifestant̄: sꝫ soluꝫ sūt ponēda signa
demōstratiua speꝝ. De signis ergo specieꝝ si cā fuerit sanguis
mollificās declarat̄ ex rubore lingue ⁊ facici ⁊ tēsione venarum
guideç: maxie ⁊ si cā sit mā subtilis aquosa signū ē salue copia
ēt cū sit nocumētū ex subtiliatiuis ⁊ īcisiuis medicis ⁊ nō fit iu/
uamentū: imo fit iuuamētuꝫ ex stipticis: tūc est signū ꝙ est mā
aquosa subtilis ī cā. Et si sit ex cā humoris flegmatici grossi de
clarat̄ ex albedine ligue. Si ex siccitate ꝑꝑ se. acutas primuꝫ si/
gnū est ꝑcessio cāruꝫ ⁊ suꝑfluus labor aīalis ⁊ corporeꝰ īanitōes
simul cū tactu asꝑo vigilie ⁊c̄. Et si fiat ꝑ viaꝫ cōitatis cerebri ē
ēt lesio in oꝑatōibus alioꝝ sensuū ⁊ precipue fit īmobilitas pal/
pebraꝝ: qđ si nō sit nocumētū ī alijs mēbris signū ē ꝙ ē ꝑ essen
tiā. Et si fuerit ex cā primitiua de solutōe ꝑcessit cā manifesta:
silr̄ si sequit̄ ad apata cerebri illa ꝑcesserūt. Et si fuerit ex vētosi
tate d̄clarat̄ differēter ab hūorali vt dixit Raš ī diuisiōibꝰ qñ
īflāmatio vaporosa ñ flectit̄ cū p̄mit̄ supra ipaꝫ digitꝰ ⁊ īflāma
tio ꝟlatica flectit̄ ēt fuerit ex vicio ligamenti ex se manifestat̄.

Cura. Cura hꝫ quattuor intētiones post debitū regimē in
dicata que obseruari dꝫ diuersa sm̄ diuersaꝫ exigē
tiaꝫ

tiam cāe vt in inferioꝛibus capitulis dictū ē. Pꝛia ē eũo de cā
i toto exiſtēte. 2ª diuerſio. 3ª ē eũo ⁊ reſolõ materieꝝ actu pec
cātiū per partē oppoſitā mēbꝛo leſo. 4ª intētio ē eũo per eādē
partē. Pꝛia ergo eũo ꝯplet per flõmiā in cephalica ſi ſit re/
pletio ſanguinea in toto: deinde fiat flõmia ſub lingua. aliq̃n tñ
exiſtēte mā ſanguinea pauca tñ exiſtēte lingua rubea fiat flõmia
de venis paruulis ⁊ ſufficit. Et ſi ſit mā groſſa colerica fiat eũo
cũ appꝛopꝛiatis vt pillulis aureis ⁊ cochijs. Et ſi mā ſit flegma/
tica groſſa eũetur cũ appꝛopꝛiatis ꝓueniētibꝰ digeſtiuis ⁊ eq̃ti/
uis mãe appꝛopꝛiatis ſepe dictis i ſimili. Diuerſio ꝯplet cũ liga
turis fricatõibus mēbꝛoꝝ inferioꝝ: ⁊ hoc in mā ſanguinea. In
flegmatica aũt cũ cliſterijs appꝛopꝛiatis nec cũ ſubtiliatiuis ⁊ i/
ciſiuis ꝓcedamus niſi ſit mā flegmatica groſſa. Alia intentio
ſcꝫ eũo mãe coniũcte per partē oppoſitā ꝯplet per diuerſa. Nā
ad hoc valent fomētatões iunctões emplãtões cũ appꝛopꝛiatis
ſepe dictis. Et aliq̃n ē veniēdũ ad cauteria ⁊ actualia ⁊ potētia/
lia de quibus ſupꝛa dictũ ē i ſpaſmo ⁊ ēt circa lrãm. Ultima
intētio. ſ. eũo per eandem partē cõplet per ea que dicta ſũt de
mente Raſis i lrã in mā ſubtili ꝯbendo mãm ad extra cum mo/
dico ccpe fricādo linguā vel cũ gargariſmate facto cũ acetoſis
ad ſtipticū declinātibꝰ ipſa exiſtēte calida: vt cũ ſucco de ace/
toſitate citri vel de ribes ⁊ aqua decoctõis coriādroꝝ ꝑparato/
rū vel acatia. Et ſi mā ſit groſſa flegmatica valet piper ⁊ albū
⁊ longũ ſi ex eis puluerizatis fricet lingua. Ualēt maſticatoꝛia
foꝛtia de ſtaſixagria ⁊ de piretro ⁊ nigella ⁊ cũ pipere vel zinzi/
bere ⁊ ſale armoniaco fricet lingua: valent remedia i lrã poſita.
valet colutio oꝛis ex oximelle ⁊ aqua decoctõis raffani vel aco/
ri vel maioꝛane vel ſticados. ⁊ in acoꝛi ē bonũ iuuamentũ ſi ma
ſticet ſi etiā ꝯdiat ⁊ comedat ad hoc valet ⁊ in ꝯfoꝛtatõe cerebꝛi
⁊ lingue, ſumat de tyriaca de pliris arcoticon ⁊ tyriaca magis.
Et ſi ſit ex cā ſiccitatis opꝫ humectare cũ appꝛopꝛiatis dcis cir
ca lrãm ⁊ caſſiafi. ſi diſſoluat cũ aqua decoctõis violaꝝ ⁊ ſemi
nis maluaꝝ cũ gũmi arabico ⁊ teneat in oꝛe ē efficacis iuuamē
ti ad hoc. ſi ēt fiant pillule plane ⁊ teneant i oꝛe multũ iuuabũt:
ēt ſi ſit inunctio poſteriꝰ circa radicē lingue cũ hũectatiuis ⁊ ſu
pꝛa caput: etiā cibis humectatiuis vti vt bꝛodio pulloꝝ. ⁊ ſi in/
fante tardatur loquela multũ fricet lingua pueri cũ ſale ⁊ mel/
le ⁊ ſepe inuitet puer ad motũ lingue ita vt ēt violēter loquatur
⁊ hoc fiet ſi nutrix ſepe liguā ſuā ꝯmoueat. ⁊ hoc ſeruauit De/
moſtenes qui lapillos ſub ligua detulit vt poſſet bñ loqui. ⁊ ita
poſtea habuit aptiſſimā loquelā cũ pꝛius eēt tarde ⁊ multũ dif/
ficilis loquutõis nãliter. Et ſi ſit nocumētũ ex parte ligamenti
vel magnitudinis vel bꝛeuitatis opꝫ vt ſcindat tale ligamentũ
infra linguā ſm qꝫ dictum ē circa lrãm per diuerſa igenia ciru
gica ibi poſita eligēdo qđ magis placuerit. ⁊ ita ſit finis.

Caplm 49m de ſquinātia.

Um in deglutiēdo ſentit anguſtia adeſt paſſio
que ſquinātia vocat: ⁊ eiꝰ grauitas aut leuitas
ſm anguſtie quātitatē dephēdi põt. Cũq̃
traijciēdi anguſtia fuerit i facie ⁊ oculis rubedo
⁊ repletio: i pꝛicipio curatõis cephalica flobo/
thomet ⁊ gargariſmꝰ ex ſucco granati muzi cum carnoſitate
ſua fiat: aut ex rob mali maciani acetoſi: aut ex rob moꝛi ꝺ ſce
ni. Et poſt hoc fiat gargariſmꝰ ex aqua roſ. i qua ſumach
fuerit iſuſū. qđ poſtq̃ per tres dies ſic factũ fuerit ⁊ vēter ex
ſucco fructuũ ſicut pꝛunoꝝ tamarindoꝝ caſſiefiſt. ⁊ tereniabin
ſolutꝰ fuerit fiat gargariſmus ex apozimate ficuum citrinaꝝ ⁊
paſſulaꝝ aut ex medulla caſſiefi. cũ idromelle. qđ ſi paſſio iue
terauerit ex gargariſmis ⁊ iſufflatõe foꝛtiū medicaminũ que
dicturi ſumus curāda erit. Si aũt in facie nõ fuerit rubedo
fluxeritq̃ ab oꝛe ſaliue multitudo ⁊ eger fuerit humectatꝰ: in
pꝛicipio ſoluat vēter ex cochijs. Et fiat enema cū cliſteri acu/
to: qđ in caplõ de apopleſia nominauimꝰ. Cum paſſio tñ
iceperit fiat gargariſmꝰ ex ſirupo acetoſo: aut cũ idromelle ⁊
pipere ⁊ oximelle: deīde ex almuri nabati: fiat ēt gargariſmꝰ
ex idromelle ⁊ ſinapi. De his ꝑterea que male ſquinātie con
ferũt: eſt vt ex venis que ſũt ſub lingua fiat minutio ⁊ vētoſe
abſq̃ ſcarificatõe i collo ponant. Et epithimet collũ ex mel/
le anacardino donec veſice i eo generent: ⁊ fiat gargariſmus
cũ ſinapi. Et fiat gutturi iſufflatio ex hoc medicamīe qđ ſic ſit.
Sinapis ſal armoniacus piretrũ nitrũ aſſa piper mētaſtrū
ſumant: ⁊ ex eis cū idromelle fiat gargariſmus.

Um in deglutiēdo. Iſtud caplm ſm diuiſionē
ſuperius factā eſt vltimũ caplm ſecũde partis
pꝛicipalis pꝛimi tractatꝰ huius noni almãſoꝛis
in q̃ determinabat de diſpõnibꝰ oꝛganoꝝ q̃t/
tuoꝛ ſenſuũ exterioꝝ vt viſus auditꝰ odoꝛatꝰ ⁊
guſtus. ſ. oculoꝝ auriũ nariũ ⁊ ligue ⁊ partiū
adiacētiũ ⁊ viciñaꝝ lingue: vt gingiuaꝝ dētiũ vuce ⁊ de his q̃
gulā ingrediũt: ⁊ iā vltimo de diſpõibus gutturis: partis etiā
vicine vt de ſquinātia que pꝛincipalr eſt diſpõ ꝑternām guttu/
ris vel q̃ñ ad dietā diſpõeꝫ ſequit ſepe ꝑfocatio qđ eſt accidēs
leſiõis ſpũs q: difficultatis vel q̃ſi ꝓhibitõis: vñ hec diſpõ ap/
pellatur aliquotiēs noīe accidētis decollatio ꝑfocatio vel ſuffo/
catio ꝓpter ꝓhibitionē penetratiõis anhelitus ad pulmonē ⁊
ad coꝛ. ⁊ hoc mõ de ea tractauit dñs. A. 6ª tertij ſub diſpõibus
gutturis: ⁊ ſm hāc ꝯſiderationē potuit eē pꝛincipiũ tractatꝰ di
ſpoſitionis ſpũaliũ: q: diſpõnū nocumētoꝝ ſpũs vel aeris ſi/
ue anhelitus: ⁊ ſic cũ ꝑcedētibus ꝯtinuat ſm alteꝝ duoꝛū mo
doꝛum. Diuidit pñs caplꝫ pꝛima diuiſiõe i duas partes: q̃m pꝛi
mo declarat per ſigna ipā ſquinātiā ⁊ gradum ipius i malitia
grauitate. ſ. ⁊ leuitate. 2º põit curā ibi: Cũ traijciēdi āguſtia fue
rit ⁊c̃. De pꝛima pte dixit: Cũ in glutiēdo ſentit āguſtia ſup.
nõ cõtingēs a cā ad placitũ remouibili adeſt paſſio que ſquinā/
tia vocat. ⁊ ponēs gradũ i malitia eius dixit: cuiꝰ grauitas. i. ve
hemētia malitie vel leuitas. i. remiſſio malitie ꝑ āguſtie quātita
tem ſup. i deglutiēdo. i. itenſionē ⁊ remiſſionē nocumēti depꝛe
hendi põt. Pꝛo itelligētia huiꝰ ptis ē aduertēdū qꝫ lꝫ ſqui/
nātia vt paulo ante dicebat ſepe ſoꝛtiat nomē ab accidēti qđ ē
decollatio vel ꝑfocatio: ⁊ ita in oī ſquinātia ꝯiungit difficultas
in anhelitu aliqualis: ſicut ēt difficultas deglutiēdi: q: tñ diffi/
cultas ꝺglutiēdi videt magis laboꝛioſa patiēti: ⁊ cũ maioꝛi an/
guſtia ſit deglutio q̃ aeris attractio. ⁊ ſi ſit difficilis anhelitꝰ:
ideo Raſis declarās ſquinātiam eā declarauit ꝑ ſignũ magis
manifeſtū: vt ꝑ anguſtiā deglutõis que anguſtia non tm̃ dicit
difficultatē deglutiõis: ſꝫ difficultatē ēt laboꝛioſā q̃ imediate
nõ ꝯſequit ad attractionē aeris. nā ſi attractio aeris ſit diffici/
lis nõ eſt laboꝛioſa nec doloꝛoſa. 2º notādum qꝫ lꝫ ſquinātia
multiplr ſumat: vt a multis cāis gnālibꝰ euenire põt: vt iſra lo
co ſuo de quid noīs termini ⁊ de cāis eius videbit: q: interdū
ꝯtingere põt ex debilitate motus muſculoꝝ ſeruiētiũ deglutio
ni ⁊ attractiõi aeris: ⁊ hoc ex diuerſis cāis etiā ſine apate: q: tñ
auctoꝛes cõiter ſquinātiam appꝛopꝛiāt difficultati ꝯtingēti ꝑꝑ
apa gutturis vel circa gullā ꝯtingēs. vñ dicebat Alex. ⁊ ātiqui
quāplurimi oēm ſpēm flegmõis. i. apatis circa gullā factā ſiue
que extrinſecꝰ ſiue que itrinſecus oppꝛeſſit ſuffocatio: ſquinan/
tem vocauerũt. i. ſquinātiā. ⁊ iõ ita Raſis imitatus moꝛē anti/
quoꝝ faciēs caplm de ſquinātia ꝯtraxit ad difficultatē vel āgu
ſtiam deglutiēdi ꝯtingentē ex apate i partibꝰ gulle: que ꝓpꝛijſſi
me ſquinātia vocat: vt videbit in ꝓceſſu capituli iponēdo cu/
ram ipius. nā poſuit curā variādo ſm diuerſa tpa apatis ⁊ ac/
cidentiũ eius: ⁊ ita ſic legat lrã. Cũ i glutiēdo ſentit āguſtia
ideſt difficultas cū doloꝛe fuerit i deglutiēdo ⁊ ſup. ſtat diffi/
cultas i anhelitu: que ſup. ꝯtingit ex apate cõtingente in ptibꝰ
gutturis. quā cām tacite inuebat ꝑ hoc qđ dixit: anguſtia ſen/
titur i deglutiēdo: q: ſi ſit difficultas deglutionis ꝓpter alias
cās q̃ ab apate in illis ptibꝰ: lꝫ fiat difficultas ⁊ deglutionis ⁊
anhelitꝰ: nõ ſit tñ vt i pluribꝰ anguſtia. i. difficultas doloꝛoſa:
vt patebit diſcurrēti ꝑ cās infra. ⁊ iõ cū ſit anguſtia declarat
qđ cā ſit apa illaꝝ ptiū: ⁊ ſic ſquinātia ꝓpꝛijſſime ſumpta ⁊c̃.

Cũq̃ traijciendi ⁊c̃. In hac pte ꝓſeqˉt ponēdo curā ipſius
ſquinātie: ⁊ diuidi põt pars in duas. Pꝛimo ponit curā ſqui/
nantie non multū malitioſe. Secũdo ponit curam ſquinātie:
cuius accidētia ſunt ad ꝑditionē. 2ª ibi: De his ꝑterea que male
ſquinātie ꝯferũt ⁊c̃. Pꝛima adhuc in duas: q̃ñ pꝛio ponit curā
ſquinātie calide maxime ſanguinee. 2º ponit curā flegmatice
ſquinātie. 2ª ibi: Si aũt in facie nõ fuerit rubedo. Pꝛia adhuc
in duas. nā pꝛimo ponit curā ſquinātie i pꝛincipio ⁊ augmento
apatis. 2º ponit curā cũ iā venit ad ſtatū digõis vel cum eſt
itentio reſolutiõis. 2ª ibi: Poſtquā ꝑ tres dies ⁊c̃. De pª pte
intēdēs ponere ſanguinee ſquinātie curā. pº manifeſtat eā ꝑ
ſigna. 2º ꝓſequitur in cura. ibi 2ª: In pꝛincipio curatõis. Di/
cit ergo pꝛio: Cũq̃ traijciēdi vel ſup. deglutiēdi anguſtia fue/
rit ⁊ in facie ⁊ in oculis rubedo ⁊ repletio ſupple ſm venas ⁊ ſup
ple cũ alijs ſignis ſanguinis. ſ. de magnitudine pulſus ⁊ vꝛina
⁊ reliquis: ⁊ tunc ſup. ſignificat qꝫ ſquinātia ſit ſanguica maxīe
ſi annectat rubedo lingue ⁊ palati ⁊ doloꝛ magnus extēſiue cū
caliditate partiũ gutturis. Et tũc ꝯtinuādo curā dixit: in pꝛin
cipio curatõis cephalica flõmet. Nā per eā ſit diuerſio ⁊ aliq̃/
lis eũatio de mā paꝝ fluxa. ſed vtrũ hanc flõmiā alia pꝛecedere
debeat vt flõmia baſilice vel ſaphene ⁊c̃. Iam in ſimili declãtũ
eſt ſupꝛa in cura freneſis ⁊ obtalmie vt ēt iſra loco ſuo videbit:
q̃m aliq̃n ille pꝛecedere debēt. Dicit ꝯſequenter ꝯtinuādo ⁊
gargariſmus ex ſucco granati muzi. i. mediocre inter acetoſū
⁊ dulce cũ carnoſitate ſua fiat. i. fiat ꝯpꝛeſſio nõ tm̃ granoꝝ gra
nati: imo ēt carnoſitatis eiꝰ ꝑꝑ maioꝛē ſtipticitatē. aut ſup. fiat
gargariſmus ex rob mali maciani. i. ex ſucco cocto ⁊ depurato
mali maciani. i. pomi ſilueſtris acetoſi aut ex rob moꝛi. i. ſucco
moꝛi de ſcimi. i. illius ꝯtrate. ⁊ poſt hoc fiat garnariſmꝰ ex aqua
roſata in qua ſumach fuerit infuſū vel ſup. parum decoctum.

Pꝛo intelligētia partis huius ⁊ ſequentiũ ē pꝛio intelligēdũ
generaliter qꝫ Raſis ponēs curā ſquinātie per diuerſa ingenia
curatiua nullā fecit mentionē de dieta ſicut ſolet i alijs moꝛbis
determinare. Et hoc ideo facit ad inuendũ qꝫ q: moꝛbꝰ ē acu/
tiſſimus ⁊ maxime ſeuoꝝ accidētiũ tota ergo quaſi intētio ē ad
moꝛbum ⁊ nulla ad virtutē: vñ nulla quaſi ſumit idicatio ꝺ ex/
hibēdo cibũ. ⁊ ita i hoc tacite reddit medicũ vigilantē ⁊ ſollici/
tũ ad curam huius moꝛbi cũ oibus ingenijs curatiuis ꝑꝑ peri/
culum ſubitaneũ eius. 2º ſpãliter notate qꝫ ex oꝛdīe ⁊ ſerie textꝰ
etiā videt colligi expꝛeſſe qꝫ nunq̃ reglr ante eũonē per flõmiā
vel alia ē fienda repercuſſio: imo pꝛius ē fiēda flõmia maxime in
ſanguinea lꝫ ēt i oī alia mā ꝯſentientibus cõibꝰ ꝯditionibus ad
flobothomiā ſit etiā fienda vt infra declarabo antequā fiant
gargariſmata repercuſſiua: ⁊ boc pꝛopter cauſas alias dictas

in simili. Et notate etiã ꝙ licet laudet gargarismum qui est
quidam motus factus circa partes gutturis cum re humida:
vt succo granatorum ⁊c̃. tamẽ vt infra videbit̃ spẽaliter nisi cor/
pore mũdificato multotiẽs illa gargarizatio est multũ suspecta
qm̃ ꝓpter motũ illaꝝ ꝑtiũ ꝯuertit̃ mã ad locũ lesũ. Si tñ fiat
leuis motꝰ facta flõmia ꝑ illũ motũ fit habilitas ad penetrãdũ
ipm̃ medicamẽ intra mẽbra lesa sicut embrocatio quedã leuis ⁊
maxie in stipticis medicis q̃ ꝓpter stipticitatẽ difficulter pene/
trãt ĩ ista mẽbra. Et iõ iubet̃ a pricipio vt talia stiptica ꝑticipẽt
acetositate ad adiuuãdũ penetratõẽ eoꝝ vbi ĩ ꝓcessu postq̃ pe
netrauerit virtꝰ aliquoꝝ repcussiuoꝝ ad ꝓhibẽdũ euẽtũ flu
entis mãe in totũ applicari pñt stiptica magis nõ penetrãtia. ⁊
istũ ordinẽ seruauit Ras ĩ littera qui pumũ facit gargarismũ
ex succo granati muzi aut ex rob maciani acetosi aut ex rob mo
ri que oĩa ad acetosũ declinãt ad penetratõẽm ⁊ cũ stipticitate
ꝯpressiua: postea iubet exhiberi gargarismũ ex aqua rosata in q̃
sumach fuerit ĩfusũ ĩ quo est pura stipticitas ⁊ ꝯpressio sine ace
tositate penetratiua. ⁊ istũ sensũ bñ notate vtiliter. De 2ª pte
huiꝰ partis dixit ponẽdo curam apatis tpe digõnis vel resolu/
tõis eiꝰ: vt postq̃ ptrãsiuerit pricipiũ ⁊ augmẽtũ q̃ tẽpora ali/
quotiẽs durãt tribꝰ diebus lz de hoc nõ sit determinatũ tps:
qm̃ aliquotiẽs venit ad statum ⁊ mortẽ in die nãli: sepe tñ ĩ salu/
bri ꝑ tres dies durãt. Dicit ergo ꝙ postq̃ ꝑ tres dies sic factũ
fuerit ⁊ vẽter ex succo fructuũ. s. solutiuoꝝ sicut prunoꝝ tama/
rindoꝝ cassiefi. ⁊ tereniabin. i. mãne solutꝰ fuerit fiat sup. postea
gargarismꝰ ex apozimate. i. decoctõe ficuũ citrinaꝝ ⁊ passulaꝝ
aut ex medulla cassiefi. cũ idromelle. Qd̾ si passio inueterauc/
rit. i. ⁊ si maturet̃ ⁊ tñ nõ rũpit̃ apa: qꝛ talia apata sunt illa q̃ ca/
liditate ducunt̃ ad saniẽ. Uel si ĩueterauerit qꝛ nõ digerat̃ sz sit
intẽtio pure resolutiõis: tũc curãda erit sup. dispõ ex gargaris/
mis sup. ruptiuis appositis vel fortibꝰ resolutiuis ⁊ ĩsufflatione
fortiũ medicaminũ q̃ dicturi sumus. s. in pte posteriori de cura
squinãtie male vbi ponunt̃ medicie ad hoc. Pro ĩtelligentia
huiꝰ partis est notãdum ꝙ licet ponat curã squinãtie sangui/
nee principaliter innuit etiam curã squinãtie colerice in qua
nõ tm̃ debet̃ flõmia sicut ⁊ in sanguinea. sz ẽt purgatio appro/
priata anteq̃ veniamꝰ ad medicias maxie resolutiuas vel dige
stiuas: ⁊ in hoc laudat cũonẽ fieri cum succo fructuũ de quibꝰ
dictũ est: lz ẽt in sanguinea talis eũo sit ꝯueniẽs vt supra decla
raui ĩ caplõ sode. Et hoc ĩsinuabat ĩ textu ex serie verboꝝ cum
dicit ꝙ postquã ꝑ tres dies sic factũ fuerit ⁊ vẽter solutꝰ ante
fuerit ex succo fructuũ: ⁊ ex hoc collige ꝙ medicine laboriose in
casu nõ ꝯueniũt ꝓpter agitationẽ vitandã que maxie vitãda ẽ
quoniã modicus fluxus mãe ad locũ apatis adducit ad pericu/
lũ mortis. de virtute aũt istoꝝ leuiter solutiuoꝝ sepe dictũ ẽ su
pra. Et istis factis iubet fieri gargarismũ qui hoc tpe tutiꝰ exhi
beri põt: qꝛ nõ tantus timor ẽ fluxus sicut in pricipio seu in pri/
mis diebus: ⁊ fit cũ decoctõe ficuũ citrinaꝝ ⁊ passulaꝝ que fa/
ciunt ad maturationẽ ĩ mã maturãda ⁊ resolutionẽ ĩ mã resol/
uẽda aut ex medulla cassiefi. distempatc cũ idromelle que etiã
candẽ habet intentionẽ. Et ex hoc pz error cirugicoꝝ docto/
rũ qui in principijs hoꝝ morboꝝ sepe faciũt gargarismum ex
decoctiõe ficuũ qd̾ ẽ multũ irregulare. Et ẽt pz error aliquorũ
qui aliqñ ex opposito post tres dies cũ ẽ intẽtio digõnis vel re/
solutõis faciũt gargarismũ cũ vino granatoꝝ aut aqua ⁊ aceto
vñ opz in diuersis tꝑibus ẽm diuersas intẽtões diuersas appli
care medicinas. ĩ hoc ẽt tpe ex passulis ⁊ cassiafi. põt fieri em/
plastrũ forte supra locũ ẽt ponẽdo aliquid mellis ⁊ sic pz lr̃a cla
ra. Si aũt in facie nõ fuerit rubedo. In hac 2ª parte principa
li huius partis ꝓsequit̃ ponẽdo curã squinãtie flegmatice. pri/
mo declarãs eã per signa: ⁊ ꝯñter ponẽdo curã: ponit prĩo curã
per solutiuũ dandũ desuper. 2º per clisteria. 3º per gargaris/
mũ fiendũ a principio: ptes patebũt legẽdo. Dicit ergo prĩo
manifestans per signa hanc squinãtiã flegmaticã: Si autẽ in fa
cie non fuerit rubedo fluxeritq̃ ab ore saliue multitudo: ⁊ eger
fuerit humectatus. i. vel vsus fuerit dieta hũectatiua ⁊ supple
frida vel fuerit sup. hũectatus a cã extriseca ẽz extrema ꝑcipue
ẽz caput vt qꝛ ceciderit ĩ aquã vel qꝛ ex lõga pluuia fuerit pas/
sus vel qꝛ trãsiuerit sub radijs lune quoꝝ ẽ hũectare virtualr: ⁊
hec ⁊ similia manifestabũt̃ ꝑ ea q̃ ꝑcesserũt ⁊ sup. fuerit dolor
remissus ⁊ appꝑuerit albedo lingue ⁊ palati cum reliquis signis
de pulsu ⁊ vrinis: tũc sup. declarat̃ ꝙ squinãtia est flegmatica.
hoc totũ pz ex supra alias dictis. Hoc ergo ꝑsupposito ꝓce
dendo ĩ cura dixit ꝙ in pricipio soluat̃ vẽter ex pillulis cochijs
vel sup. ex alijs pillulis fortibꝰ valẽtibꝰ ĩ mã flegmatica: que tñ
sint mitiores cochijs: de quibꝰ dictũ ẽ supra in caplõ sode. po/
steat addit ⁊ fiat enema cũ clisteri acuto qd̾ in caplo de apople/
sia noĩauit qd̾ ẽ factũ cũ pulpa colloquintide ⁊ cẽtaurea ⁊ bu/
chormarine ⁊ similibꝰ acutis qd̾ est forte valde. Ex quibus ver
bis ĩsinuauit nobis ꝙ sicut ĩ apoplexia morbo suffocatiuo ⁊ ꝑꝑ
acuto debemꝰ a principio euãre cũ medicinis fortibꝰ: nõ expe/
ctantes digõem ĩ mã ꝓpter morbũ nõ dare inducias ad dige/
stionẽ. ita silr ⁊ in hoc morbo qui ẽt est ꝓpter acutus merito si/
tus: ⁊ si pcedat a mã flegmatica debemꝰ a principio cum medi/
cina forti saltẽ mãm minorare: neq̃ tãtus timor ẽ de agitatione
mãe in mã flegmatica sicut ĩ calida vt ꝯstat: ⁊ sic nõ est tantus ti
mor de fluxu materierũ ad locũ apatis. Ordinat etiam clistere
acutũ post medicinã vt materie mote ꝑ medicinã educant̃ deor
sum ⁊ nõ morent̃ in vijs medijs augẽdo apa: ⁊ his cũatiõibꝰ fi/
endis ꝑ superiꝰ vel ꝑ clisteria recurre ad cañ. habitos supra in
cura apoplesie: exẽpligratia qꝛ stat difficultas in deglutiẽdo: si
nõ poterit sumere pillulas ĩ forma pillulaꝝ: dissoluãt̃ cũ aliquo

potabili vt cũ aqua mellis sicut dictũ ẽ in apoplexia: ita dico ĩ
alijs. Addit ꝯtinuãdo ꝙ cũ passio incepit fiat gargarismꝰ sup.
factis euacuationibus: de quibus dictum est ex sirupo acetoso
aut idromelle ⁊ proprie ex oximelle. Circa quã partẽ nota ꝙ
ista gargarismata conueniunt in principio stante materia gros/
sa viscosa ad subtiliãdũ ⁊ aliqualr abstergẽdũ: que intẽtio ĩ di/
cta mã est necessaria. sed si mã fuerit flegmatica aquosa fluxibi/
lis: tũc talia gargarismata nõ ꝯuenirẽt: sz magis repcussiua sti
ptica aliqualr ĩspissatiua mãe vt eẽt decoctio thuris ⁊ masticis
squinãti ⁊ similiũ: qꝛ tamẽ mã flegmatica que squinãtiã facit vt
multũ est viscosa grossa: vñ ꝓpter adherentiã recipit̃ in dictis
ꝑtibus gutturis: vbi si fuerit aquosa fluxibilis magis flueret ĩ
stomachũ vel imũ pectoris. Jccirco posuit Rasis curã q̃ illi
mãe ꝓprie debet̃. postea addit: ⁊ deinde ex almuri. i. salsamen/
to nebati. i. illius patrie: fiat ẽt gargarismꝰ ex idromelle ⁊ sina/
pi. Et hic nota ꝙ dicit signãter: deinde vt inuat ꝙ nõ a pri
cipio ista ꝯueniũt: sz in ꝓcessu vel cũ mã indurat̃ ad fortiorem
subtiliationẽ ⁊ resolutionẽ: vel si sanictur ad ruptionẽ apatis sa
niati. nã he medicine sui caliditate ⁊ acuitate sunt ad has inten
tiones ꝯuenientes: ⁊ sic pz littera: sequit̃ illa ꝑs. Et de his q̃
male squinãtie cõferunt ⁊c̃. Hec ẽ scd̾a ꝑs secũde ꝑtis principa
lis ĩ qua ponit curã squinãtie multũ timorose cuius accidentia
sunt quasi ad suffocationẽ ⁊ ꝑnitiem: vt. s. cũ ꝓpter multitudi
nem mãe factis reliquis vniuersalibꝰ: de quibꝰ supra nõ sequit̃
manifestũ iuuamentũ ex eis: imo quasi casus ẽ in desperatione
positꝰ: ⁊ ꝓpter impotẽtiã deglutiẽdi attractiõis aeris cũ seilz
stant ore apto oculis eminẽtibꝰ brachijs eleuatis cũ conatu at/
tractiõis aeris: ⁊ cũ aliquid ĩ ore liquidũ sumit̃ vt deglutiat̃ nõ
descendit sz remittit̃ per nares. Nã in isto casu ponit inge/
nia ad effugiendũ ꝑiculũ mortis: ⁊ per euãntia ĩmediate mate/
riam ⁊ per erũpẽtia apata si fuerint ĩ via maturitatis ⁊ ꝑ diuer
tentia ad collũ deintꝰ ad extra cũ emplastris vesicatorijs extra
applicatis. Uñ primo laudat flõmiã venaꝝ que sunt sub ligua
cũ dixit: de his preterea que male squinãtie conferunt est vt ex
venis que sũt sub lingua fiat minutio. i. flõment̃ vene sub lin/
gua. Nã ꝑ illas euãtur mã ꝯiuncta ꝓpter vicinitatẽ ĩparũ ve/
narum ad locũ lesum. Et ex hoc collige ꝙ laudat hic flõmiã ha
rum venaꝝ ⁊ nõ laudauit in alijs curis supra: ad ĩnuẽdum ꝙ si
cũ alijs ingenijs põt fieri vera cura diuertẽdo ex cephalica vel
ex alijs venis ⁊ repcutiẽdo vel resoluẽdo: melius ẽ q̃ ꝙ venia/
mus ad euãndũ ex loco ꝓximo. sz cũ est maxima indigẽtia qñ
reliqua nõ sufficerint: tũc veniẽdũ est ad flõmias haꝝ venaꝝ.
Et ex hoc pz error multoꝝ qui a principio faciũt flõmias harũ
venaꝝ: ẽt aliquotiẽs nõ ꝑcedẽtibus aliaꝝ venaꝝ flõmijs ⁊ alijs
vnde multũ peccãt ꝯuertẽdo mãm ad locũ lesũ: de hoc tñ latiꝰ
dicet̃ infra loco suo. Addit 2º ponẽdo intẽtionẽ diuersionis
mãe actu ꝯiuncte ad extra aut. i. ⁊ vẽtose absq̃ scarificatiõe po/
nant̃ in collo: que ẽt ventose cũ his circũstantijs sũt necessarie
sz in pricipio vel augmẽto nõ conuenirẽt ꝓpter timorẽ qui dictꝰ
ẽ de flõmijs venaꝝ sub lingua. Et addit: ad eãdẽ intẽtionẽ etiã
epythimet̃ collũ. i. ẽplastret̃ ex melle anacardino sup. cũ ficubꝰ
⁊ alijs vesicatorijs. Et maxime ĩ hoc cãu laudat̃ stercus album
canũ vel humanũ: de quibꝰ dicet̃ infra vel cinis irundinis do
nec vesice in eo generẽtur. Et addit ꝯplendo aliã intentionẽ. s.
de rumpẽdo apata vel multũ exiccãdo mãm: ⁊ fiat gargarismꝰ
ex sinapi cũ aqua scabiose sup. q̃ ĩ hoc tpe valet ꝓpter sui acui/
tatem ad rumpẽdũ vel exiccãdũ. Sz bene nota hic ꝓpter cõẽ
errorẽ ꝙ nõ dz fieri gargarismꝰ cũ hac aqua cũ est intẽtio rep/
cussionis vel ꝓhibitiõis fluxꝰ ꝓpter eius caliditatẽ: ⁊ tñ cõiter
practici multo errore ducti vtunt̃ hac aqua ꝓ gargarismo ĩ pri
cipio. Postea ponit ad istã eandẽ intẽtionẽ aliud igenium per
ĩsufflationẽ: vt qñ nõ possit fieri gargarismus vel ẽt si fieri pos/
set iuuat insufflatio ⁊ dixit ⁊ gutturi fiat insufflatio: ex hoc me/
dicamine qd̾ sic fit sinapis sal armoniacꝰ piretrũ nitrum ⁊ assa
sup. fetida que mirabili iuuamẽto ĩ casu iuuat piper mẽtastrum
sumãtur ⁊ sup. fiat puluis ex eis ⁊ ĩsuffletur cũ cãnula: pz ꝙ oĩa
talia valẽt ĩ hac itẽtõe. Et addit vltio: ⁊ ex eis fiat gargarismus
vel sup. fiat puluis cũ idromelle: pz: ⁊ sic ẽ finis huius capituli.

Quid nomis. Expedito caplõ sũmarie textualr ẽm
morẽ nostrũ sunt vidẽda primũ d̾ quid
noĩs ⁊ quid rei ꝑfocatõis siue squinãtie: deinde ponent̃ distin/
ctões ⁊ spẽs eiꝰ: postea de cãis eiꝰ ⁊ signis. Et pº gñis: postea d̾
spãlibus ⁊ demõstratiuis ⁊ ꝓnosticis ad bonũ ⁊ malũ: ⁊ vltimo
de cura. Circa ergo primũ ẽ aduertẽdũ ꝙ squinãtia vel squi/
nãticus ẽ nomẽ grecũ ⁊ idẽ sonat latine ꝙ prefocatio suffocatio
vel strangulatio. Jdeo Auic. tractãs de squinãtia de ea tractat
9ª tertij in caplõ decollatõis ⁊ adaba. Et ideo quot modis põt
sumi decollatio ⁊ a quibus cãis fieri põt totidẽ ⁊ ab eisdẽ cãis
ex quid nominis termini fieri põt squinãtia. vñ cũ decollatio di
cat accidens ꝙ ẽ indebita ⁊ difficilis attractio aeris ad pulmo/
nẽ ꝑꝑ cãm quãcũq̃ non nãlẽ ꝑꝑ cõicatũ nocumẽtũ instrumẽ/
tis anhelitꝰ. ⁊ ita aliquotiẽs a cã primitiua eueniẽs vt assũptõe
fungoꝝ vel ex alijs medicinis prefocatiuis talis largo vocabulo
appellari põt squinãtia. Aliqñ vero magis stricte sumitur vt
sumpsit Gal. 4º interioꝝ caplõ 3º versus finẽ ꝓ oĩ ꝑfocatione
ex quacũq̃ cã ꝯtingẽte in epigloto aut membris ei vicinis. ⁊ sic
tantũmõ nocumẽtũ in anhelitu ꝯtingẽs ꝑꝑ cãm ĩ mẽbris gut/
turis appellat̃ squinãtia quecũq̃ fuerit illa cã siue ꝑalesis mu/
sculoꝝ eius siue alia. Et ita ẽt sumpsit Auic. in caplo ꝓprio. 3º
mõ sumit̃ ꝓprijssime solũ ꝓ prefocatõe ab apate in dictis ꝑtibꝰ
eueniẽte. Et hoc mõ sumẽdo tm̃ intelligi dz squinãtia cũ abso/
lute ꝓfert̃: ⁊ ita de ea tractat Rasis in caplõ nostro. ⁊ hoc ẽ qd̾
dicebat

dicebat Alex. in pꝛicipio capituli de ſquinātia cū dixit: Antiqui
oēm ſpēm flegmonis. i. apatis circa gulam facti ſiue intrinſece
ſiue extrinſece ꝙ ſuffocatio oppꝛeſſit ſquinātē vocauerūt ſqui/
nantiam: ⁊ ita patet quid nominis.

Quid rei. Quid aūt rei ſquinantie ꝓpꝛie ſumpte ē acci/
dens ꝙ eſt aeris indebita ⁊ difficilis attractio
ad pulmonē ꝯñs ad apa gutturis ⁊ ꝑtium circūſtantiū: vt ī col/
lo gulla vel epigloti ⁊ muſculis circūdantibꝰ intrinſecis vel ex/
trinſecis eius vel coꝝ qd̄ ipedimētū anhelitꝰ ſequiꝰ oppilatōez
coartatoꝛiā vel attenuatoꝛiā ex apate factam.

Diſtinctiones. Circa ſm̄ vt de ſpēbus ⁊ diſtinctōibꝰ
ſit hec pꝛima diſtīctio ſquinātia ꝓpꝛie
ſumpta ꝑ apate ipſuꝫ apa quodā eſt magnū aliud eſt ꝑuū aliud
medioere ī quātitate. Alia diſtīctio. A. quedā eſt ſquinātia cuꝫ
fe. quedā ſine fe. Alia diſtīctio: quodaꝫ eſt tale apa ſimplex. i. ex
vnico ⁊ ſimplici humoꝛe factū: quodā ꝯpoſituꝫ ex diuerſis hu/
moꝛibꝰ. Alia diſtīctio ſumiꝰ ēt ex ꝑte ꝯpōnis ſqnātie cū alijs.
Nā aliqñ ſquinātia ꝯiungiꝰ cuꝫ habitudine paucoꝝ humoꝝ ī
toto: īmo cuꝫ ꝑpantia ī qualitate ⁊ quātitate eoꝝ in totiꝰ habitu
dine ꝑterqꝫ in partibꝰ vicinis ꝑti apate: qꝛ nō repugnat ī fauci/
bus vel collo ⁊ ꝑtibꝰ circūſtantibꝰ peccare māꝫ humoꝛaleꝫ: vel
ꝑꝑ debilitateꝫ nāleꝫ illoꝝ mēbꝛoꝝ ſtante foꝛtitudine alioꝝ: vel
ꝑꝑ īfluxū a ſupioꝛibꝰ faciētē ad debilitatē iſtoꝝ mēbꝛoꝝ reſpeū
alioꝝ: ⁊ ſic poterit ſtare diſtēperātia hūoꝛalis ī illis ꝑtibꝰ ī quā/
to vel ī quali reſpectu ī habitudine totiꝰ: vel ꝯiungiꝰ tale apa cū
totius plectoꝛia vel cacochimitate ſiue abūdantia ſanguīs ī to/
to vel ꝯiuncta malitia humoꝝ ēt in toto. Alia diſtīctio: aliqñ
ſquinātia ꝓpꝛie ſumpta q̄ eſt apa ⁊ eſt ꝑticularis decollatio vel
ſtrāgulatio. i. cā ꝑticularis decollatōis: aliqñ ꝯiungiꝰ cuꝫ alijs
cāis ſpecialibꝰ vt cū ipulſione ſpōdiliuꝫ ad anterioꝛa: que ēt eſt
de cāis eiꝰ: aut cuꝫ defectōe virtutis ad mouēdū lacertos an/
helitꝰ: aut ſpaſmo vel paleſi muſculoꝝ ſeruiētiuꝫ in anhelitu ⁊
aliqñ nō. Iteꝫ aliquotiēs ꝯiungiꝰ cū coꝛpoꝛe aliter ſano ſm̄ reli
qua mēbꝛa aliquotiēs cū ꝑticulari moꝛbo ī alijs mēbꝛis vt apo/
ſtemate epatis vel cū pleureſi ⁊ ſimilibꝰ. Alia diſtīctio: q̄dam
eſt ſquinātia q̄ facta ē ſubito pēdens: quedaꝫ paulatine magis.
⁊ ſic eſt alia diſtīctio qd̄ quedā eſt talis ꝑ viā defluxus vt cōiter
euenit: quedā talis ꝑ viaꝫ paulatine ꝯgeſtionis. Et facta ꝑ viaꝫ
defluxus q̄daꝫ ē facta nō pēdente alio moꝛbo: quedaꝫ poſt aliū
moꝛbuꝫ ꝑ viaꝫ criſis ⁊ ꝑmutatōis. Alia diſtīctio: quedaꝫ eſt
ſalubꝛis quedā moꝛtalis qd̄ per ſigna īfra manifeſtabiꝰ. Alia
diſtīctio: quedā eſt in pꝛīcipio: quedā in augmēto ſtatu vel de/
clinatōe. Alia diſtīctio ex ꝑte modi terminatōis: quedā reſol
uiꝰ: quedaꝫ ſuppuraꝰ: quedam īduraꝰ: quedaꝫ ꝑmutaꝰ. Alia
diſtīctio q̄ ſumiꝰ ex parte ꝯpꝛehēſionis: quedā eſt que eſt ſenſu
ꝑceptibilis īterius vel exteriꝰ: quedā eſt nequaquā ꝑceptibilis
neqꝫ per īterius neqꝫ ꝑ exteriꝰ: ⁊ q̄daꝫ eſt que ꝑ interiꝰ ꝑceptibi
lis eſt ⁊ nō per exteriꝰ: ⁊ q̄daꝫ que per exteriꝰ ⁊ nō per interiꝰ vt
ꝓpter tumoꝛē colli vel gule. Et ex hac ſuccedit alia diuiſio q̄
eſt pꝛīcipalis ī hac mā circa quā diuerſi auctoꝛes diuerſimode
diuidūt. Naꝫ q̄daꝫ dicūt ꝙ talia apata ſunt trium modoꝝ: vel
eīꝫ fiūt ī muſculis extrīſecis ipſiꝰ cāne ⁊ epiglotis ⁊ deoꝛſuꝫ ꝑ/
tēdentibꝰ: ⁊ ſic manifeſtaꝰ extēſio in collo ī ꝑte anterioꝛi verſus
toꝛacē: vel fiūt apata in ꝑte ſupioꝛi ipſiꝰ meri: ⁊ tūc appꝫ infla/
tio oꝛe apto: aliqñ fiunt apata que nec intrīſecus nec extrīſecus
appꝫnt q̄ ſunt ī muſculis ītrinſecis ipſiꝰ meri vel ī muſculis in/
trīſecis epiglotis. Aui. tñ diſtīguit ī quattuoꝛ ſpecies: qꝛ aliqua
apata ſunt in muſculis anterioꝛibꝰ epiglotis: quedaꝫ ī poſterio/
ribus muſculis. Et ſubdit dicens ꝙ apoſtemata que fiūt in mu
ſculis intrīſecis: quedaꝫ fiunt in muſculis intrīſecis ipſius me/
ri: quedā in muſculis ītrinſecis ipſius epiglotis. Et nota hic
ꝙ quādo loquimur de muſculis apoſtematis maxime intelligi
mus de muſculis gutturis vt de epigloti ⁊ de circūdātibꝰ ⁊ nō
diafragmatis: qꝛ lꝫ gutturis muſculi minus faciant ad anheli/
tum q̄ꝫ diafragmatis. tñ ēt muſculi epiglotis ſeruiūt in tenēdo
dilatatū oꝛificiū cāne: qd̄ ſi remaneret clauſū fieret ſuffocatio.
⁊ iſta vtraqꝫ que fiunt in muſculis intrinſecis vtriuſqꝫ vel al/
terius ipſoꝝ ſunt peioꝛa. Nam tanta ē vicinitas ꝙ apato meri
apatur ēt epiglotis vel ſaltē oppilaꝰ attenuatoꝛie. Pōt tñ dari
oꝛdo in his ſpēbus reducēdo ad diuiſionē: pꝛīo ad bimēbꝛeꝫ vt
ꝙ ſquinātia aut accidit in exterioꝛibꝰ gutturis tñ aut in inte/
rioꝛibꝰ muſculis eius. ⁊ illa que fit in exterioꝛibꝰ ē triplex. vna
que accidit in muſculis exterioꝛibꝰ anterius ex parte gule tñ.
alia in muſculis exterioꝛibꝰ poſterius ex parte colli tñ. Et 3ª q̄
accidit in muſculis exterioꝛibus anterioꝛibꝰ ⁊ poſterioꝛibus ſi/
mul. Illa aūt que accidit in muſculis interioꝛibꝰ eſt duplex.
vna que accidit in muſculis epigloti intrinſecis. alia ī muſculis
intrinſecis meri extrinſecis tñ ab epigloto: ⁊ que accidit in mu
ſculis ītrinſecis epigloti ēt ē duplex. vna que accidit ī epigloti
ꝓpꝛie ⁊ alia que oꝛiꝰ ſub ea in cāna pulmonis. ⁊ ambe iſte due
ſpēs non apparēt ſenſui q̄ꝫtūcunqꝫ oꝛe aperto lingua pꝛemaꝰ. ⁊
illa que accidit in muſculis intrinſecis meri extrinſecis ab epi/
gloto. alia accidit in oꝛificio extremo meri verſus os ⁊ in mu/
ſculis exiſtētibꝰ in circuitu eius. ⁊ iſta poſſunt videri facilr̄ oꝛe
aperto ⁊ lingua depꝛeſſa. alia accidit ī muſculis meri intrīſecis
⁊ iſta nō apparet ſenſui niſi qñ multū magnificata cōicaꝰ ad ipꝫ
oꝛificiū meri ſuperius vel verſus ipſū: ⁊ tunc cuꝫ multa ꝯpꝛeſ/
ſione lingue ēt videri poterit. Et aliqñ huiuſmodi apata ſunt
ꝯpoſita ita ꝙ ſimul apantur muſculi extrinſeci meri vel fauciū
⁊ intrinſeci: ⁊ tunc ſm̄ partem apatis extrinſeci pōt videri ⁊ ſm̄
aliā non. tñ vt ſupꝛa dictū ē pōt ēt fieri ꝯpoſitio qꝛ aliqñ apanꝰ
muſculi ⁊ epiglotis ⁊ meri ſm̄ muſculos extrinſecos meri: ⁊ tūc
illa meri videri poſſunt ⁊ epiglotis nō. Et aliqñ accidit ſquinā/
tia in muſculis interioꝛibꝰ ⁊ exterioꝛibꝰ: vt aut in īterioꝛibꝰ ipſiꝰ
meri ⁊ exterioꝛibꝰ tñ eius ⁊ in exterioꝛibꝰ ipſiꝰ colli: ⁊ tūc videꝰ
interius ⁊ exteriꝰ: qꝛ ēt collū tunc aliqualr̄ inflaꝰ. ⁊ in hoc ſepe
cōtingit errare in ꝓnoſtico: qꝛ ꝓpter apparere apa extrinſecuꝫ
credit medicꝰ ꝙ tñ ſint apati muſculi extrinſeci ⁊ non ītrinſeci
⁊ ſic ꝑmittet ſaluteꝫ. 2º erit qꝛ intrinſecus nō apparet aliquo
mō apa: ⁊ tñ vt dictū ē ſimul cum apate muſculoꝝ extrinſeco/
rum ipſius gule erunt ēt apati muſculi intrinſeci vel extrinſeci
epiglotis vel cāne: ⁊ nulla talis ē appꝛehēſibilis interius vt di/
ctum ē. ideo bene aduertat ad hoc medicus ne decipiaꝰ. Po/
terit aūt declarari ex doloꝛe partis intrinſece vt ex maxīa ſuffo
catōe ⁊ ꝓhibitiōe anhelitus: ⁊ hoc bene notate. Et ex his bñ
intellectis pꝫ ꝙ lꝫ oēs ſpēs ſquinātiaꝝ ſint ſuſpecte: maxīe tñ
ſuſpecta ē que fit ꝑꝑ apa in muſculis ipſiꝰ epiglotis vel cāne.
⁊ hec ē que ꝓpꝛijſſime ſquinātia vocaꝰ ſubito eueniēs ⁊ ſubito
interficiēs. Alie aūt in alijs muſculis ꝯtingētes non ſic ſunt ſu
ſpecte. Nā adducūt maximā ſuſpitionē ꝑ quāto ad iſtā redu/
cunꝰ: ⁊ ideo ad ſquinantiā reduciꝰ leſio ꝯtingēs ī alijs muſculis
vicinis vt ſpōdiliū colli: qꝛ fit coartatio ⁊ fit diſpō ſimilis ſqui/
nātie ꝓpꝛijſſime ſumpte. Si ēt fit diſlocatio ſpondiliuꝫ fit ꝑfo/
catio per viā coartatōis ēt ſi a mā humida ꝯtrahēte ad anteriꝰ
fit ſimilis pꝛefocatio. Et dicit Auic. ꝙ pꝛefocatio diſlocationis
ſpondilis ſede ē mala ſed pꝛime colli eſt peioꝛ quia ꝯſequunꝰ ac/
cidentia timoꝛoſa.

Cauſe. De cāis aūt ſquinātie ⁊ ꝑfocatiōis: quedā ē extrin
ſeca ⁊ pꝛimitiua: q̄dā coꝛꝑalis. Ab extrinſeca quidē
fit qñqꝫ maxime ꝑfocatio vt a caſu vel ꝑcuſſiōe partiū colli pro/
pter quā cātur in eis doloꝛ ⁊ trahunꝰ māe ad ipas: vñ fit in eis
apa: ⁊ ita ēt qñ cuꝫ laqueo fit ſuffocatio pōt ſimul cū ſuffocatōe
aduenire apa. Aliqñ ēt fit a cāis pꝛimitiuis ex ꝑte ciboꝝ vel me
dicinarum: de quoꝝ ꝓpꝛietate ē vt cum ſumūtur inducant apa
ī gutture ſicut dicit Auic. eſt comeſtio andecoche que herba eſt
ſpēs trifolij ⁊ eius tyriaca. poniꝰ lactuca vel endiuia cū comedi
tur poſt ipaꝫ: ⁊ ēt mali fungi faciunt ad hoc: ⁊ comeſtio lepoꝛis
marini. Et a quibuſdā diciꝰ ēt ꝙ multa cereſa ſi comedanꝰ du
cunt ad ſquinātiā a ꝓpꝛietate. Cauſe ēt ex ꝑte aeris faciētis ad
fluxū matericꝝ: vel ꝑ viaꝫ liquefactiōis: vel ꝑ viā cōpꝛeſſionis
ſunt de cāis huius: flōmia ēt que fit ex venis ſub lingua ī coꝛpe
pleno nō factis diuerſiōibꝰ alijs vel cuātionibꝰ ꝑ quacūqꝫ cā fa
cta fuerit eſt de maximis cāis ad ſquinātiaꝫ faciētibꝰ. Cauſe
vero coꝛꝑales ⁊ cōiuncte apatis: ſunt aliqñ ſanguis purus: ali/
quādo ſanguis colericus: ⁊ aliqñ ēt fit ex flegmate: ⁊ aliqñ fit ex
colera ⁊ flegmate ſimul. ⁊ aliqui dixerūt ꝙ nūquā fit ex melāco
lia ex quo ē moꝛbꝰ ꝑ acutus cito veniēs. cū aūt melācolie non
debeaꝰ ꝓpter groſſiiē ⁊ ꝓpter fridītatē eius ſubitꝰ motꝰ ⁊ pe/
netratio: īō dixerunt a melācolia nō fieri. Sed dicit. A. ꝙ raro
fit a melācolia. ſ. ſubito ꝑ viā defluxꝰ vt raro videꝰ ad hoc de/
ducere: ſꝫ paulatim ⁊ paulatiꝫ ꝑ viā aggregatiōis pōt ſubito fa
cere oppilationē ita vt ſubito ſuffocet. Nā lꝫ melācolie inſit ꝙ
per multū tp̄s īpꝛimat rōe ſue quātitatis ⁊ ſubſtātie: pōt tñ rōe
molis aggregate ex multo tp̄e ſubito īpꝛimere faciendo oppila/
tionem ſuffocatiuā. vñ dicebat: Alex nō elongaꝰ cuꝫ raritate il
lius quin accidat ſubito aut paulatim ⁊ paulatiꝫ deinde ꝑfocet.
nō repugnat ēt ſtāte melācolia ſubtili fieri apa ꝑ viaꝫ ꝑmutatio
nis īplente cerebꝛo foꝛti vel coꝛde ad ꝑtes illas dilatatas: rariſſi
me tñ credēduꝫ ē ꝙ a melācolia fieri poſſit ſquinātia ꝓpꝛijſſime
ſumpta ꝓpter difficultatē penetratōis ī muſculos tenuiſſimos
ipiꝰ epiglotis. Et ſi aliqñ fit: magis fit ī muſculis exterioꝛibꝰ col
li vel gule: lꝫ ēt nō repugnat de ꝓpꝛijſſima ītelligēdo reperiri
ſquinātiam melācolicā maxime ꝑmutato apate calido ad natu/
rā melācolicā. ⁊ ita etiaꝫ nō repugnat quin fiat ab apoſtemate
lapideo: ſicut etiam legiꝰ a Gal. de illo qui tuſſiendo emiſit la/
pidem ⁊ alio qui habuit lapidem ſub lingua: ideo ⁊ in vijs me/
dijs fieri poteſt. Modi auteꝫ termīatiōis hoꝛum apoſtematū
ſunt quattuoꝛ vel. ſ. ad moꝛtē vel ad ſalutē. Si ad ſalutē vel ad
reſolutionē vel ad ſanationē vel ad ꝓhibitionē eius euētꝰ ī pꝛī/
cipo: vel ad ꝑmutationē eius ad aliud mēbꝛuꝫ: ⁊ fit duobꝰ mo/
dis vel in die criſis vel nō. īnuebat tñ. A. illud eē maxime peri/
culoſum ſi ꝑmutaꝰ ad coꝛ: ita ſubito ſicut ad pulmonē. Aliqñ ad
cerebꝛuꝫ ēt ꝑmutaꝰ: ⁊ aliqñ ad alia mēbꝛa: ⁊ aliqñ tunc ſequitur
moꝛs: lꝫ pꝛincipalis moꝛbꝰ cureꝰ. Sunt igiꝰ quattuoꝛ modi ter
minatiōis: qꝛ vel fit ꝓhibitio ꝑnatiōis vel augmēti eius vel re/
ſolutio eiuſdeꝫ: vel terminaꝰ ad moꝛtē vel determinaꝰ ꝑ viā ꝑ/
mutatōis ad alia mēbꝛa vel ad ſanationē: qꝛ raro vel nūquā in
dictis locis terminaꝰ ad indurationē. ⁊ iſta ſufficiant de pꝛimo
ſecundo ⁊ tertio pꝛincipalibꝰ.

Signa pꝛonoſtica ſquinantie. Iaꝫ venien/
dū ē ad ſigna
ſquinātie. Et pꝛīo dicemus de ꝓnoſticis: deinde de demōſtra
tiuis. Signa igiꝰ ꝓnoſtica abſolute euētꝰ ſquinātie: ſūt ꝙ ſqui
nātie ſepe fiūt ī vere hyemali. i. frīda ⁊ humida ⁊ maxīe humi/
da. Rō eſt qꝛ māe ſua humiditate fluunt ad ītra mēbꝛa ⁊ nō ad
exterioꝛa ꝓpter fridītatē: ⁊ ꝑcipue māe cerebꝛales fluūt deoꝛſuꝫ
⁊ ī dictis mēbꝛis reſudāt. Scd̄m ꝓnoſticū eſt ꝙ ī fe. peſtilē/
tiali ⁊ ī febꝛe male qualitatis multiplicanꝰ ſquinantie. Rō eſt qꝛ
ꝑmutanꝰ māe aliqñ ad colluꝫ aliqñ ad pulmonē maxīe cū mā in
talibus fe. vtpluriuꝫ peccet circa coꝛ: ⁊ ita ad iſta mēbꝛa ꝓpter
vicinitatē ſemꝑ permutaꝰ ꝓpter virtutē debilitatā nō poſſe ad
longīqua ⁊ ignobilia ꝑmutare. Tertiū ꝓnoſticū ad maluꝫ īci
piendo eſt ꝙ ī febꝛibꝰ oībus acutis oīs ſquinātia diciꝰ eē timo/
roſa eſt ſepe ducēs ad moꝛtē. Rō eſt qꝛ in tali febꝛe ē neceſſitas

magna euētatōis aeris: ⁊ cū nō possit attrahi ꝓpter oppilatōez
fit morb⁹. Aliud signū cuȝ subito accidit suffocatio fortis est
signū q̄ est essentiale nocumētū ī cāna vel ī epigloto: ⁊ ꝯīter si/
gnū mortale: tuȝ ꝓpter ꝓhibitū anhelitū: tuȝ q: in talib⁹ locis
nō pñt ita īmediate applicari repcussiua vt ꝓhibeat mā ne fiat
morb⁹ mortalis. Aliud signū: cuȝ īfirmi extēdunt collū ⁊ bra
chia vt allas ad aerē trahēduȝ ⁊ aliqñ eyciunt linguā ꝓpter at/
tractōeȝ aeris: est signū ad morteȝ q: significat magnā oppila/
tōeȝ ī vijs anhelit⁹: ⁊ ita cū est difficultas in ītegrū deglutōis:
q: ēt cōicat difficultas deglutōis in oī squinātia est signū pessi
muȝ: ⁊ maxie si cuȝ sumit cib⁹ vel potus remittit ꝑ nares. Nā
hoc declarat vltimā quasi ꝯstrictōem vie cibi: vñ resilit cib⁹ ad
palatū ⁊ ꝑ colatoriū subīgredit nares: ⁊ si cuȝ his ꝯiungat per
mixtio rōnis est mortale quasi necessariū: ⁊ si cuȝ his facies īfir
mi fit viridis ⁊ denigrant sinus oculoꝝ ipsi⁹. i. ꝯcauitates ocu/
loꝝ: tūc dicit. A. ipse morit: pȝ. Aliud signum ꝓnosticū ⁊ est
Hyp. ī libro mortis: Cū variat color rubeus colli ⁊ variat ad li
uiduȝ fuscum ⁊ albuȝ ⁊ fit multiplicatio sudoris sub assellis vel
īguinib⁹ stantib⁹ alijs accñtib⁹ dicēdis: moriunt vtplurimū in
scdo die. Rō est: nā ꝑ hoc declarat q̄ spūs attrahunt ad ītra:
⁊ ꝑ sudatōeȝ illaȝ declarat q̄ vapores qui nō pñt emitti ꝑ anhe
lituȝ: emittunt ꝑ alia mēbra cū difficultate vel retinent cuȝ no
cumēto ⁊ ad ꝑtes porosas vt ad emūctoria veniētes cuȝ exeunt
īfrīdati īspissant ⁊c. Unuȝ aliud signū maluȝ: est cū fit ī anhe
litu mot⁹ tremulus ⁊ pulsus ēt fiat tremulus: q: figtur spasmus
ꝑꝑ extensionē a multitudine māe vel q: cōicatur nocumētū ce/
rebro ⁊ fit spasm⁹. Aliud ad mortē ⁊ est Ras 3° ꝯtinentis lo/
quēs d̄ apate melācolico dixit: Dico q̄ huiusmōi passio accidit
qñ cācer fuerit ī gula ⁊ est mortalis si grossus fuerit absq̄ du/
bio. Rō ē clara qm̄ mā melācolica ñ obedit diuersiōi neq̄ dis/
solutōi. Jō dicit Aui. q̄ oīs squināticus q morit spasmat ī pri/
mis. i. q: fit anhelit⁹ quidā ꝯtractiu⁹ ⁊ fit tremulus anhelitus:
⁊ cū apparet spuma in squinātia ē signū ad mortē ꝓximā: imo
dicit Auic. tunc ñ ē spes in ipso ⁊ nō oȝ vt curet. Et multo dete
rior ē significatio spume ī squinātia q̄ȝ spume in epilēsia: quia ī
squinātia fit spuma ꝓpter humiditatē pulmonis liquefactā si/
mul cū spiritu violēter moto per eā: ⁊ ideo plerūq̄ȝ declinat ad
rubeū ⁊ ē minutissimaꝝ ⁊ pluriū ampulaꝝ ꝑꝑ violentū motuȝ
aeris ī humido. hoc ē q̄d voluit Hypo. 2ª affo. in affo. strāgu/
latoꝝ ⁊ dissolutoꝝ nondum mortuoꝝ: non refert quibuscunq̄ȝ
spuma fuerit circa os. Aliquādo tñ cū sunt ī vltimata suffoca/
tōe minorato vel quasi extincto motu spūaliū nō fit spuma ne/
cessario. Etiā aliqñ fit spuma ⁊ nō sequit mors cū bōitate alio/
rum accidētiū. Signa ad bonū sunt facilitas deglutōis: quia
ī oī squinātia stat difficultas. Et si cuȝ hoc ꝯiungat lenitas at/
tractionis aeris melior ē ꝓnosticatio. 2^m signū stante difficul/
tate anhelitus ⁊ īcipit tumefieri collū vel gula ad extra vel fieri
herisipila ē bona significatio. Et fuit sñia Hypo. in affo. a squi/
nāte habito si tumor ⁊ rubor ī pectore. i. ī partibus extrinsecis
eius aut gule aut colli superueniēs fuerit bonū. foras eīm ꝯuer
tit egritudo ēt qñ fit apatio post aures ⁊ remittūt accñtia sqnā/
tie vȝ difficultas deglutiēdi ⁊ anhelādi ⁊ similia ē signū bonū
Hoc totū dico signāter quoniā aliqñ tumefieret pars exterior
colli ⁊ manifestabit tumor qui pri⁹ nō manifestabat: ⁊ hoc non
ꝑ permutationē materiei de īterioꝛib⁹ ad exteriora: ſȝ erit pro/
pter multitudinē ⁊ exuberantiā māe ita q̄ nō tñ interi⁹ dcā mē
bra apostemabunt sed ēt exterius: sed eo casu minuent acciden
tia īmo magis intendunt vt pȝ ītelligēti: q: ex hoc nō declarat
ꝑmutatio ab interioꝛib⁹ ad exteriora que bona ē: lȝ illa ꝑmuta/
tio in se nō sit simplr bona: q: melius foret ad longinquuȝ ⁊ ad
ignobile permutari. Signa vero generis demōstratiua vni/
uersalia sūt difficultas in anhelitu: ⁊ vt sepe retiñēt os apertū
ꝓpter necessitatē attractōis aeris: dico signāter vt sepe q: non
semper hoc euenit q: aliqñ implet lingua ⁊ rotūdat ⁊ in longū
abbreuiat. 2^m signū ē difficultas deglutōis. Et de his duob⁹
dixit Auic. ī pricipio capituli signoꝝ squinātie: Jntētio cōis oī/
bus spēbus ꝑfocationū ē ꝯstrictio anhelit⁹ ⁊ difficultas trans/
glutiēdi. Et hoc signū trāsglutōis īeuitabilr ē ꝯtingēs magis
manifestū q̄ȝ ꝑcedētia. Pȝ hoc q: a quaeūq̄ȝ cā fit squinātia fit
ꝑ viā ꝯpressionis oppilatio vel coartatio in meri: ergo deglutiē/
do cibū deglutio fit laboriosa. Et iō Auic. ⁊ ceteri maxie Rasis
in textu nostro primo dicūt: Cū in deglutiendo sentit angustia
⁊c. ēt q: manifestior ē lesio ⁊ ī potētia deglutōis q̄ȝ ī potētia at/
tractōis aeris. Et de hoc ēt dicit Rabimoyses ꝑticula 9ª: in
squinātia ⁊ oī egritudine que generat ī faucib⁹ sentit patiēs co/
artationē cū vult aliquid deglutire: nō faciēs mentionē d̄ diffi
cultate anhelit⁹ q: ē minus sensibilis. Aliud signū ē q: fit emi/
nētia oculoꝝ. rō ē q: fit expressio vapoꝝ sursuȝ. Aliud signū est
q̄ lingua sepe emittit extra os q: stante oppilatiōe ī radice lin/
gue ⁊ stante multitudine māe īfirmus nitit emittere linguā vt
deoppilet radix lingue: ēt hoc fit ad maiorē attractōem aeris:
q: aer difficulter attrahit vt pȝ ī canibus venatiuis tp̄e estatis.
Aliqñ tñ ꝯtingit q̄ musculi ipsi⁹ lingue ꝯtrahūtur ⁊ fit īpedimē
tuȝ in emissione eius. Aliud signū ē ex parte doloris. nā ꝑcipit
dolor circa guttur q: ad resolutōȝ ꝯtinui fit dolor. Aliud signū
in principio fit pulsus frequētia ⁊ velocitas ⁊ diuersitas. s. ī ele/
uatione ⁊ depressione artarie q: instrumētū non ē obediēs ⁊ fit
motus tremulus in artaria: deīde ꝯtendūt ad mortē fit pulsus
tardus ⁊ rarus. Aliud signū circa apostema squinātieū est ali/
quo modo sensibile circa ꝑtes gutturis vel sensu visus vel sen/
su tactus vel a medico vel saltē ab infirmo. Nā apata que fiunt
ī musculis illis ꝯprehendunt ad tactū: q: cognoscit ibi extēsio
cū duritie ī principio ⁊ saltē ꝑcipit ab infirmo q̄ hēat ibi quasi
nucem globatā. Aliud signum posuit Serap. q̄ squinātic⁹ lo/
quit duabus narib⁹: q: ꝓpter īpedimentū lingue que ē instru/
mētuȝ necessariū maxie ad sermonē nō pōt qñq̄ȝ per os libere
loqui adeo q̄ loquit quasi cū palato: ⁊ ita resonat ī narib⁹ ac si
loqueret cū eis vt fit in hñtibus nares oppilatas. Signa de/
clarātia decollationē vel ꝑfocationē ex parte spālis cāe vel sit⁹
vt si fiat ex cā vt a virtute impotēte mouere musculos aut illa
debilitas sequit siccitatē spasmantē. ⁊ hoc manifestat ex ꝑce/
dentib⁹ cāis debilitatis exiccantib⁹ vt ex coitu manifestatur q̄
iuuant ex humectātib⁹: ⁊ ita si fiat ex sicca cā spasmāte ēt spas/
mant reliqua mēbra. Et si sit per viā coartatōis vt plerūq̄ȝ est
ꝑ dislocationē spondiliū si ꝯuertant ad anteri⁹ faciūt oppilatōȝ
in vijs. Si ad posteri⁹ ꝯprimunt musculi ⁊ īdisponunt ad mo/
tuȝ si dislocatio spondiliū manifestat ad sensuȝ. Si sit lateralis
manifestat ēt ad dolorē: ⁊ si ad dextrū fit ꝯuersio ad sinistruȝ ⁊
ecōtra. Jste tñ cāe nō sūt cāe squinātie ꝓprijssime sūpte: vt
apostemose. iō si nō fit ex istis cāis ſȝ fit ex apate ⁊ hoc ē vel in
meri vel ī epigloto vel ī musculis extrinsecis. si apa sit epiglota
le magis ledit anhelit⁹ ⁊ nō sic ledit deglutio. si sit in musculis
meri fit nocumentū ī deglutōe magis q̄ȝ ī attractōe aeris cuȝ ꝑ
meri descēdat cib⁹. si tñ fit ī musculis extrīsecis meri nō min⁹ fit
nocumētū ī attractōe aeris q̄ȝ ī deglutōe. ⁊ hoc ꝑꝑ ꝯpssionē: ſȝ
cōicatur nocumētū vtriusq̄ȝ ⁊ deglutionis ⁊ difficultatis an/
helitus. Dicit tamen Auic. q̄ quādoq̄ȝ magnificatur epiglo/
tale adeo donec ꝓhibet deglutōeȝ: ⁊ qñq̄ȝ magnificat meriale
adeo q̄ ꝓhibet anhelitū: stant ēt signa q̄ dicta sunt supra. Nā
cū est ī musculis exterioꝛib⁹ anterioꝛib⁹ vel posterioꝛib⁹ manife
stat tumor ī collo vel gula vel ī vtrisq̄ȝ cū ꝑmutatōe coloris ⁊c.
Et si fuerit ī musculis ipsi⁹ meri cooperiētib⁹ ⁊ circūdātib⁹ os
extrīsecuȝ ipsi⁹: tūc ore apto depressa lingua ꝯprehendit facilr.
Si ēt fuerit in ītrīsecis eius vt sepe pōt ꝯprehēdi ⁊ si sit ī muscu
lis epigloti vel cāne nō sic pōt ꝯprehēdi: imo quasi nunq̄ȝ ꝯpre
hendit nisi magnificato apate cōicato ad ipsum meri. Signa
spālia materieꝝ: si sit a mā sanguinea tūc ē rubedo līgue ⁊ pala
ti ⁊ ꝑtiuȝ astātiū ⁊ est dolor extēsiu⁹. Jn sanguineo dolor ē ma
ior extēsiue. Jn colerico est maior idest acutior: ⁊ sic expone tex.
Auic. Si cā colerica sit est dolor acutus: amaritudo oris: color
citrinus: febris magis ītēsa: ⁊ videt maior necessitas euētatōis
in causa colerica: ⁊ ideo anhelit⁹ sunt maciores in colerica q̄ȝ in
sanguinea: ⁊ pulsus ē velotior q̄ȝ ī sanguīca ⁊ durior. Si mā sit
flegmatica q̄d possibile ē dicit. A. dolor nō est notabilis nec de/
glutio ē difficilis: q: cibus subintrat cedente apate flegmatico:
nec ē dolor vehemēs ⁊ fit obediēs meri ī dilatatiōe ⁊ ꝯstrictōe:
⁊ iō apa flegmaticū nō facit tm̄ dolorē nec est ita timorosuȝ: q:
nō deuenit plerūq̄ȝ magnū ita subito: vñ medic⁹ occurrit ⁊ ꝓ/
uidet nō sic pōt facere si ex alia mā fiat. Cōcomitat etiā albedo
lingue: ⁊ nō est tanta sitis vt in colerica vel sanguīca. Si mā sit
melācolica a qua fieri pōt vt dictū ē supra: stat fuscedo coloris
remissus dolor ē quasi īpossibilis cura: q: mā nō pōt resolui nec
suppurari: ⁊ iō suffocant. dicit tñ. A. q̄ talia apata melācolica
sequūtur alia apata: aliqñ durāt ꝑ ānuȝ ⁊ signāt per mām esse
lapideatā. Signa termīationis hoꝝ apatū ad alia mēbra vel ad
saniationē. Signū cōuersiōis māe ad saniem ē q: dolor fit ma/
ior: ⁊ ita intēdunt accidētia ad tactum ꝑcipit mollities ⁊ resu/
dat aliquid de mā: ⁊ rascat aliquid de ea q: fit obediēs: deinde
minorat dolor ⁊ alia accidētia. Si sit ꝑmutatio ad alia mēbra
declarat ꝑ signa. Signū primū ē cuȝ detumescit nō facta ma/
nifesta euātione ꝑ flōmiaȝ. vel aliud signū est q̄ mā rapit ad ali/
um locū. si ꝑmutat ad pulmonē sunt signa q: fit tussis maior: ⁊
pulsus fit magis vndosus q: resoluūtur vapores. nā aliqñ ꝑmu
tantur ad ꝑipulmoniā vel ad ēpima. si ad cor seqt sincopis tre/
mor casus virtutis. si ad cerebrū fit dolor capitis fit minoratio
ī opationib⁹ aīalib⁹. si ad stomachuȝ vel hoc fit apando vel non
apando. si apando sic fit dolor sensibilis circa stōachū ⁊ fit nau
sea. si nō apanda saltē fit nausea ꝓpter transituȝ māe nociue ad
ipȝ. si ꝑmutat ad reliqua mēbra percipit titillatio ī illo mēbro: ⁊
fit sepe tumefactio in illo mēbro: ⁊ tunc medicus debet intēdere
cum attractiuis si nō sit membrum nobile.

Cura. De cura due sunt intētiōes. s. cura cōis ⁊ cura par
ticularis circūcernēs tp̄a morbi. Cura cōis vertit
circa tria. Primū ē regimē ī dieta. 2^m stat in euātiōe materie.
3^m in diuersiōe ⁊ ꝓhibitione fluxus. De prīo oȝ cōmemorari
q̄ est maxime attēdendū ī isto casu ꝑꝑ ipm eē morbū ꝑ peracu/
tum: qm̄ vt dixit Alex. ī principio capituli: Squinasis passio q̄ȝ
alie passiōes acutior ē: ſȝ spāliter dȝ regimē vlr īclinari in cauē
do ab oībus que agitāt humores: q: cum squinātia sit apa mo/
dice quātitatis: tñ morb⁹ ē ꝑ peracutus ꝓpter ꝑuitatē mēbroꝝ
ī quib⁹ fit q̄ sunt instrumēta imediata ad attractionez aeris vel
deglutionē vel vicina eius sine quib⁹ vita nisi modico tp̄e stare
nō pōt: ⁊ oīs debilis humor fluēs ad dicta mēbra sufficit face/
re oppilationē ⁊ īde curandū ē vt sit regimē quietū. i. humorū
quietatiuū. Sit ergo aer quiet⁹ tꝑat⁹ vel modicū frigidus. naȝ
aer calidus: īmo ēt tꝑatus videt ꝓpter duo maxime nocere: q:
cuȝ in squinātia stat difficultas attractōis aeris: ⁊ sic modicus
aer ꝓ vice ꝑ inspirationē attrahit: oȝ aerē qui attrahit tm̄ sua
qualitate facere ad refrigeriū exūs modice quātitatis: sicut fa/
ceret aer calidus vel tꝑatus d̄bite quātitatis. 2° q: aer calidus
vel tꝑatus facit ad dissolutionē humiditatū simul cū calore na
turali ad quā dissolutionē sequit indigētia exhibitiōis cibi: vñ
necessaria est cibatio. cū igit in patiētibus squinantiaȝ fiat de/
glutio difficilis vel īpossibilis: vt cōstat ex dictis sequit q̄ ē ca
uenduȝ

uendū ab oī cā dissolutiua: vt est aer calidus: ⁊ vt sic vtendū cā ꝯtraria. iō Rasis 3ᵒ ꝯtinētis laudauit aliquādo in corꝑe ī quo nō pōt ꝓpter debilitatē ⁊ paucitatē humoris fieri flōmia de ꝗ videbiť infra ꝙ talis patiēs ponať in camera frida in vltimitate frigoris: vt nō fiat dissolutio aliqua de corꝑe eius sup. ab aere vt nō sitiat neqȝ esuriat: ⁊ vt sanguis eiꝰ remaneat: vt ipsum aberit ad nutricationē ī diebꝰ ī quibꝰ nō poterit nutricationeʒ accipere: qm̄ si fuerit potēs. i. mediocris quasi virtutis: ⁊ ī loco frido moraʒ traxerit: dicit ipe possibile est vt sine cibo viuat ad xx. dies: sit ēt aer modici luminis nō tn̄ tenebrosus nec luminosus nimis. Uiteť motꝰ corꝑis ⁊ vitent loquelā oīno: quia ad motū partiū illaꝝ fit cōuersio materieꝝ ad locuʒ apatuʒ. vn̄ dicebat Aui. ī fine capituli cure decollatōis: ⁊ scias ꝙ in oī qui hʒ dolorē gutturis melius ē fugere sermonē ex quocūqȝ sit dolore. Dicit ēt Auēzoar ꝙ maxime ē attēdendū ne dormiāt ī principio apatis ⁊ in pricipio fluxus mãe: cuʒ in somno fiat reuocatio spūum ⁊ materieꝝ ad interiora dubitať ne augeať apa etiā in statu sʒ versus declinationē maxime ꝯuenit ad resolutioneʒ materieꝝ ⁊ viuificationē virtutis que resoluta cū tunc aliquid posset sumi de cibo: ⁊ iō stante morbo ꝑacuto ⁊ termiabili ī secundo vel ī tertio verēdus ē somnus nisi in corꝑe colerico vbi est dādus somnꝰ tꝑatus ꝓpter ꝓhibitionē inflāmatōis: ⁊ ī hoc cāu magis ꝯuenit somnꝰ diurnus q̄ȝ nocturnꝰ vt dicit Mesue: qꝛ tꝑe diei aliqualr̄ fit ꝯuersio ad exteriora: ⁊ sic minꝰ ē periculū tꝑe diei. Et nō fiat corꝑe extēso supra dorsuʒ: qm̄ ille accubitus facit ad clausionē epiglotis ⁊ ad suffocationē sʒ magis cōuertatur cū capite ad īterius. Somnꝰ ēt īmediatꝰ post sorbitiones: est eis nociuus. Aduertať ēt ꝙ nō sit somnꝰ cū stertore: qꝛ aliqn̄ suffocanť: sʒ sunt tūc euigilādi ⁊ somnꝰ interrumpēdus: vt ēt dicit Mesue. Passiōes oēs aīales sunt suspecte: ⁊ maxie ira furor ⁊ tristitia dƀēt īduci fabule grate ⁊ suaues diuersiue a somno ⁊ passiōibꝰ tristibus. Circa cibū habeať regula qꝛ peccat vt ī pluribꝰ mā calida: ⁊ fit sumptio cibi cū partibꝰ gutturis cū labore ⁊ ad laboreʒ sequiť dolor: iō ⁊ qꝛ est morbus ꝑacutus: ēt qꝛ ꝑ deglutionē fit motꝰ ī partibꝰ lesis ī casu isto ē maxime necessaria tenuissima dieta: stēt sine cibo ꝑ diē nālē: qꝛ si nō possit detur aliquid tenue sine masticatiōe deglutibile vt aqua zuccari stāte ꝯplōne calida vel idromel vel oximel si cā sit frigida. In mā frigida sit oximel apū: in scđa die possumꝰ deuenire ad aquā ordei facta decoctōe ī ꝓcessu deneť sorbitōes ex farina fabaꝝ vel amili vel ordei: ⁊ postea succū vel decoctionē cicerū post multā decoctionē eoꝝ: ⁊ tandē aquā carnis pulli. ⁊ ita ingrossando vsqȝ ad oua sorbilia que nō exhibeanť nisi fluxa mā: ⁊ nisi stāte indigētia ad notabilē restaurationē: ⁊ semꝑ dimittātur ea que a ꝓprietate nocēt: de quibꝰ supra dictuʒ ē. ī totū relinquať vinū tāquā venenū ⁊ faciēs ad fluxuʒ mãe ⁊ ad apatis augmētum: bene aduertāť iste dispōnes qꝛ sunt ꝑiculosissime.

De scđa intētiōe. s. euatione mãe dicit Aui. ꝙ curanť cū flobothomia de solone vētris ī principio vniuscuiusqȝ eaꝝ. ⁊ hoc ī principio capituli ī sermone vniuersali de curis apatuʒ accidētium ī ꝑtibus gutturis. ⁊ hoc idē dicit Alex. ī principio capituli dixit: iter quidē oīa flōmiaʒ ī squinātia necesse ē adhibere loquēdo vlr̄ in omni. sed vt hoc clarius intelligať nota ꝙ stante corpore sanguineo vel alr̄ calō ꝯueniunt oēs ꝙ a principio fiat flōmia. sed ī mā flegmatica vel colerica dn̄antibꝰ eis in sanguīe Mesue inuit ꝙ prius fiat solutio vētris euando mām colericaʒ vel flegmaticā ⁊ deinde fiat flōmia. Rō Mesue pōt eē ista. naʒ stante mā colerica seꝑata a nā sanguinis ꝑ flōmiā fit euatio sanguinis ⁊ ebullit magis colera: iō in ea fit nocumentū. Silr̄ dico de flegmatice qꝛ incrudať flegma euato sanguine. Ideo ꝯuenit primū euare tales hūores separatos a nā sanguinis: deīde fiat flōmia. Et hoc ēt videť inuere Auic. in caplō spāli de cura decollationū vbi voluit cū dicit: Et fm̄ veritatē cū dispō tollerat expulsionē flōmie. i. emissionē vsqȝ ad maturitatē: tūc id ē melius ad hoc vt remaneat virtus in corpore ⁊ cadat euō ipsiꝰ mãe egritudinis ⁊c̄. Sed de difficultate credo ego ꝙ in oī materia siue colerica siue flegmatica ⁊c̄. siue mā sit mixta siue non mixta sanguini ꝙ sit fienda a principio flōmia nō oppugnātibus aliis de fienda flōmia de virtute etate ⁊c̄. qꝛ in principio stat intentio principalis ꝓhibitōis fluxus mãe ad locū apatis: qꝛ hūores quāuis sint separati a natura sanguis tn̄ non fluūt nisi mediāte sanguine nisi vt dicit Auic. vbi eēt sola mā peccans in gutture ita ꝙ oīa alia mēbra eēnt quasi vacua mā emittēda: tūc laudat vt non fiat flōmia sed ꝙ ꝓhibeať resolutio ⁊ ꝓhibeať nutrimētuʒ vt sit corpus eiꝰ vtens sanguine ꝓ ipsiꝰ nutrimento ⁊ ꝯtiter corpus sit ꝯuertēs ipsuʒ sanguinē a parte apatis: ⁊ ita hoc mō fiat diuersio. ⁊ istā sniām cepit a Rasi vt visuʒ ē sup. 3ᵒ cōtinētis. Et verū ē si sic eēt ꝙ corpus eēt multū inanitū fm̄ reliq̄ mēbra cū sola replōne partiū gutturis ꝙ forte iste textꝰ posset practicari: sed credo ꝙ nūquā hoc ꝯtingat: fiat ergo semꝑ flobothomia in tali casu qꝛ fluxus q̄ȝtūcūqȝ modicus ꝺ mā qualibet ad locū apatis īducit periculū mortis. Un̄ voluit Auēzo. in caplō ꝓprio ꝙ hec loca que apanť sunt adeo tenuia ⁊ sunt ī excessu ita magne debilitatis ꝙ apata fiunt multū parua qm̄ locꝰ non ē capax vt apata dilatenť in ipsis: ideo si adducūt ad timorē suffocatōis vel īpotētie deglutionis parua existētia quecūqȝ modicū fluxū mãe fit timor de suffocatōe: iō stat maxie intentio in ꝓhibitōe fluxus. Et iō Rasis 3ᵒ ꝯtinētis redarguit Iudeuʒ prohibenteʒ in colerica ⁊ flegmatica flobothmiaʒ fieri: īmo in omni conuenit: quoniaʒ si coniungať plenitudo sanguinis ī toto quāuis ipsa sit ex aliis humoribus est ab ea incipiendum vt prohibeatur sanguis in toto corpore dominās ne trahatur ad locum apostematis. Si etiam absqȝ repletione sanguinis in toto fuerit repletio in aliquo particulari mēbro cōicanti gutturi: qm̄ ꝑ flōmiā educeť ab illo mēbro ⁊ ꝓhibebiť fluxus ab codē ad locū apatis. Si ēt eēt paucitas humoꝝ ⁊ nō nimia paucitas vt ī casu supiori: tn̄ ad diuersionē eēt illa flōmia necessaria ꝑꝑ cāʒ dictā supra. Sed veꝝ est ꝙ hec flōmia nō fit ad euonem mãe ꝓ pric apatis: sʒ fit ad purā ꝓuisioneʒ fluxure mãe: qm̄ apati fienti vt voluit Gal. 13ᵒ terapētice ēt 3ᵒ tegni: ꝙ quo ad ꝑteʒ futurā fieri debeť ꝓuisio. Et ꝓ hoc videať qō facta supra ī caplō de frenesi vbi declaraui ꝙ nō repugnātibꝰ ꝯditōibꝰ cōibus ad istā flōmiaʒ: ꝙ in oī apate tali ī pricipio est fienda flōmia diuersiua. si ergo ī illo casu ꝯuenit: multomagis in casu nostro ꝓpter īminere maius ꝑiculuʒ cite mortis. Un̄ ergo ꝯcedo ad mētē Mes. ꝙ loquēdo de flōmia euatiua mãe ꝓprie stante mā colerica vel flegmatica peccāte seꝑatis a nā sanguis: qđ eo casu prius est fienda solutio de illa mā: postea euatio per flōmiaʒ: qm̄ ꝑ euoneʒ factā per solutōeʒ ventris equabiť mā cuʒ sanguine: ⁊ sic vtilior ī ꝓcessu fiet flōmia euatiua. Et istū sensuʒ ītellexit Auic. in tex. supra allegato cū dixit: Et fm̄ veritatē cū dispō tollerat expulsionē flōmie. s. euatiue. s. ꝓpter eē separatā mām facientē apa a nā sanguis: tūc meliꝰ est ꝙ vsqȝ ad maturitatē tardeť. Per maturitatē nō intelligēdo saniatōeʒ in mā: sʒ tp̄s in quo est ī via digōnis ad sanieʒ: qm̄ eo tꝑe fit ꝯmotio in mā ⁊ ebullitio: ⁊ sic cōmisceť mā que alš fuit seꝑata a nā sanguis cum sanguine: ⁊ ita flōmia euatiua tunc valebit: que si ante fuisset facta non fuisset ꝯueniēs ad euanduʒ māʒ que erat seꝑata a nā sanguis. ⁊ iō hic fuit melius tardare vsqȝ ad maturitatē vt remaneret virtꝰ ī corpore necessaria ad digōneʒ mãe. ⁊ vt loquať de euatiua dixit: ⁊ vt cadat euatio ipsiꝰ mãe egritudinis supflue per flōmiaʒ que ante nō fuisset facta ꝑꝑ īcōmixtionē mãe peccātis cū sanguīe. ⁊ ita isti textꝰ loquunť de flōmia euatiua ⁊ non diuersiua. Diuersiua ergo ē sup. necessaria cū ꝯditionibꝰ dictis. Et qn̄ ꝓpter aliquā cāʒ nō possit fieri flōmia talis diuersiua: tūc laudant auctores vt ponanť vētose supra crura ēt cū scarificatōe ad istam itentōeʒ. Et de hoc dicit Ras de mēte Ruffi 3ᵒ ꝯtinētis: Nisi fiat minutio ī squinātia apponēda erit vētosa in tibiis ⁊ abstrahendus ē multꝰ sanguis: qm̄ dissipabiť passio in ꝯtinenti. Et addit Rasis: dico expedit ꝙ fiat cura huiꝰ pluries ꝙ si opus est reiteranda est vētosa de vno die ad aliū. Sʒ nota ꝙ in corpore sanguineo dicūt quidā ꝙ fiat flōmia in principio vsqȝ ad sincopim. ⁊ hoc inuit Aui. ī pricipio ⁊ postea videť se corrigere: vt dixit Ger. laudat dicēs ꝙ est similitudo de pleuresi ⁊ squinātia.

Sʒ eius salua pace: ista similitudo nō est seruāda īmo verenda: ⁊ flōmia vsqȝ ad sincopiʒ ī squinātia: qꝛ ī squinātia nō fit flobothomia nisi vt ꝓhibeatur a difficultate anhelitꝰ ⁊ a ꝑfocatione: sed ex inductione ad sincopiʒ debilitanť membra ⁊ de facto incidunt in suffocationem. Et ideo Aui. artificiose loquens dixit ꝙ fiat vsqȝ ad. x. ⁊ ad. x. in oī hora vsqȝ ad diē tertiū. i. vsqȝ ad tertiū diē in oī hora in qua fiat flōmia īterponāť. x. hore vel aliter vt intelligať ꝙ ī omni hora ī qua fiēda ē flōmia ī pria vel scđa die ꝑtiēdo flōmiā fiat euatio de sanguine a. x. vsqȝ ad. x. ʒ. ꝓ vice vsqȝ ad alias. x. que sunt. xx. ʒ. ita ꝙ minima summa extractiōis sanguis ꝓ vice sit. ℥. j. ⁊ quarta ꝑs. ℥. vniꝰ vsqȝ ad maximā que ē. ℥. ij. s. ꝓ vice: si sumať mediū eius erit. ℥. ij. vel circiter: ⁊ ista flōmia pōt fieri quattuor vicibꝰ in die nāli nō determinās ad. ℥. nec ad aliud: sʒ inuit ꝙ fiat paulatine ꝑ horas: ita ꝙ fiat diuersis tꝑibus ⁊ minuta: vt de mane fiat flōmia. ℥. iij. post. x. horas pōt fieri iterata flōmia stante necessitate: ⁊ postea mane sequēti si expedit fiat iterata flōmia: vn̄ si fiat copiosa flōmia debilitās necessariū est cābiū. i. cibus ⁊ cū cibus in casu difficulter sumať debemus cauere ne deducať corpus ad debilitatem gratia cuiꝰ sequať necessarius cibꝰ. Et istā sententiaʒ expressit Serap. in caplō ꝓprio cuʒ dixit: ꝓpter illud ergo ī principio huius egritudīs oʒ vt administremꝰ flōmiaʒ cephalice ꝑter qđ euemus cā. s. mām vniuersalr̄. i. fm̄ totū vel vsqȝ ad sincopim: sʒ euemus paꝝ post paꝝ qđ est qꝛ euationes ī quibꝰ euamus parum post paruʒ: plus attrahūtur supfluitates ex mēbris infirmis. ⁊ super hoc est iuuamentū maius q̄ȝ euare fm̄ totum: ⁊ hoc ē qꝛ nā dirigit euationē factaʒ paulatim. Et ponens nocumenta flōmie copiose dixit: ⁊ attractio sanguis vniuersalr̄ idest fm̄ totū facit accidere sincopim ⁊ vehementiā ⁊ prefocationes magnas: ⁊ sup. est necessarius cibꝰ ad releuandū a sincopi q̄ cibi exhibitio aliqn̄ fieri nō pōt in casu vt pʒ: ⁊ sic ponūt hoīem ad ꝑiculum mortis: ⁊ fm̄ hoc nō ꝯsentirē ad obseruationē cañ. Aui. vbi videť sentire ad flōmiā vsqȝ ad sincopim ī virtute forti. Et ita dixit Rasis 3ᵒ ꝯtinētis dicit ꝙ si corpus fuerit potēs absqȝ febre sistenti ī passione squinātie minutio dʒ fieri donec veniat ad sincopiʒ. Naʒ lʒ in certo casu possent verificari sniē: qꝛ si aliquotiēs corpus forte fuerit nāliter ⁊ multoꝝ hūoꝝ cum eadit in sincopi per euonē factā per flōmiā fit illa sincopis recuparabilis sine cibi exhibitōe vel potus que nō eēt recuꝑabilis ī debili vt als declaraui. Et vt sic nō videať tn̄ īminere ꝑiculuʒ in casu si talis flōmia vltima fiat in forti sicut īmineret in debili. tn̄ ꝓpter aliā cām vt suffocatōis parate fieri ī quā facilr̄ incidet qualecūqȝ corpꝰ squināticū ex forti squinātia qualecūqȝ fuerit siue forte siue debile iudicio meo eligēda ē pars tutior ⁊ magis regularis vt nō extrahať sanguis plurimꝰ subito sʒ paulatim ⁊ paulatiʒ ad modū supra expositū. Et ita Rasis post textuʒ allegatū ꝑ duas colūnas dixit: Dico ꝙ si fuerit squinātia difficilis ⁊ patiēs periculū vī pati: flōmāda ē cephalica ad q̄ȝtitatē. ʒ. x. ⁊c̄. De quibꝰ venis sit fiēda recurrať ad cañ. allegatos sepe fiat ꝺ vena cephalica ad euonē mãe fluxe ⁊ ad diuersio/

nem aliqualē fluētis. Et si ē ītētio maioris diuersiōis vt stante
maiori dolore fiat de saphenis: postea d ambabꝰ cephalicis suc
cessiue ꝓpter euōnē. Sꝫ si eēt cōitas a toto ꝓpter retentionē
alicuiꝰ sup̄fluitatis ꝯsuete euāri vel a particulari mēbro: tūc ex
pedit vt fiat flōmia a venis respiciētibꝰ dcā mēbra: vt icā rctē/
tōe mēstruoꝝ vel emoroidaꝝ fiat a saphenis: ⁊ si ꝑ cōitatē cpis
fiat a basilica. Deinde fiāt flōmie ꝑticulares ad euāndū māꝫ
ꝯiunctā vt de venis sub lingua vel de venis īteriorib labij īfe/
rioris. Jmmo dicit Mes. qꝛ fiat in prima die flōmia venaꝝ sub
lingua: sꝫ ītelligat facta flōmia cōi de alijs venis: vt ea dic q̄ flo
bothomanꝫ vene cephalice flobothomenꝫ ēt vene q̄ sub lingua
sunt: ⁊ hoc qn̄ ē timor suffocatōis: ⁊ iste vene videanꝫ plene. Jō
addit: ⁊ maxie festinādū est cū plenitudo hīs affuerit. sꝫ nequa
q̄ꝫ sunt flōmande iste vene nisi alijs p̄cedentibꝰ flōmijs. Et ideo
multū errant qui a p̄ncipio faciūt flōmiaꝫ haꝝ venaꝝ. Et ī hoc
est modificādus textꝰ ⁊ recte ītelligēdus dn̄i Aui. qui etiā fecit
multos ꝑiclitari cū dixit: ⁊ nō postponaꝫ flōmia vene que ē sub
ligua: īmo oꝫ vt incipiaꝫ id saltē ī die eadē ītellexit factis alijs
flobothomijs fꝫ separatōeꝫ. Naꝫ tūc ī die cadeꝫ stāte necessita
te fit ꝯueniēter flōmia. s. venaꝝ sub ligua. Jō ad hoc īsinuādū
addit ꝯtinuādo: īmo saltē fiat sup. dicta flōmia in dispōne sepa
rationis p̄dicte. i. in dispōne flobothomiaꝝ separatiꝫ factarū ⁊
ꝓprie cū fuerit vene q̄ sūt sub ligua extēse ⁊ sic voluit p̄cessisse
sepatas alias flōmias. Et bn̄ nota hoc qꝛ ī isto tex. multi errant
ēt periti medici: ⁊ sic ꝯuertūt māꝫ ad locū ⁊ augeꝫ apa. sꝫ factis
alijs flōmijs ꝑ ordineꝫ vbi sit ꝯiectura qꝛ ꝑtes circūdantes lin/
guā abūdant sanguine ī illo casu fiat flōmia sub lingua eadē die
ēt stantibꝰ illis venis ligue repletis sanguine: tūc fiat de eis flo
bothomia ne organa corrūpanꝫ. Uerūtn̄ ē qꝛ ī flegmatica vel
melācolica vel ī colerica sepata a nā sanguis post flōmiaꝫ diuer
siuā est fiēda euātio hūoris appropriata. Et ī hoc laudat Mes.
aquā fructuū. i. solutiuoꝝ cū aqua solatri in mā colerica. Et in
flegmatica laudat Aui. hieram de cuiꝰ ꝓprietate est vt euacuet
mām q̄ est ī opposito ipsiꝰ meri. i. partibꝰ superioribꝰ capitis: lꝫ
Ras ⁊ Mes. dent pillulas cochias. Ego nō audereꝫ sup eas ꝓ
pter agitationē maxie cū eēnt accītia ꝑiculosa: qm̄ quecūqꝫ mo
dica mā flueret ꝓpter agitationē ad locū īduceret ꝑiculum. sed
debēt exhiberi medicine nō agitatiue ⁊ iterari: ⁊ hoc qn̄ corpꝰ ē
paratū vt posset aliquid deglutire vt dicit Serap. Nā tūc eua
cuamꝰ eos desup cū aqua solatri ⁊ cassiafi. ⁊ sup. similibꝰ: ⁊ po/
nimꝰ quātitatē illius. s. solutiui fm quātitatē virtutis ⁊ etatis.
Sꝫ si nō posset deglutire vt sepe ꝯtingit: tūc oꝫ euāre per infe/
rius vt cū clisteribꝰ ⁊ colirijs q̄ debēt eē acuta si febris nō affue
rit ad fortiter conuertēdum mām inferius: qꝛ non existēte febre
non est timor de multa agitatōe humoruꝫ in toto. Sed vbi eēt
febris nō opꝫ vt clisteria sint multū acuta ꝓpter timoreꝫ agita/
tionis. Et istaꝫ sniam īsinuauit Aui. cuꝫ dixit: Et ex eis qdeꝫ q̄
sūt vehemētis iuuamēti ē inceptio. s. post flōmiā factā ⁊ maxi/
me cū nō pn̄t per sursuꝫ sumere administratōes elisterioꝝ for/
tiū valde nisi febris ꝓhibeat: tunc eim opꝫ vt sis ꝯtentus cliste
ribꝰ leuibꝰ. Clisteria aūt fortia ⁊ coliria ī hoc sūt maximi iuua/
mēti. Pro elisteri ergo forti fiat ꝯpositio vt īfra. ℞. furfuris cē
tauree sticados an̄. M. j. polipodij carthami an̄. ℥. s. seīs vrtice
agarici turbith an̄. ʒ. ij. decoquanꝫ ī aqua debite q̄ꝫtitatis ⁊ in
xviij. ℥. collature addaꝫ hiere pigre. ℥. j. electuarij indi. ʒ. vj. sa
lis gēme. ʒ. iij. misce: ⁊ stante fe. fiat decoctio cōis addēdo mo/
dicū lactucaꝝ ⁊ in decoctōe dissoluaꝫ cassiefi. mellis violati an̄.
℥. j. s. diaprunis solutiui vel electuarij de succo rosaꝝ. ʒ. iij. sa/
lis cōis. ʒ. ij. misce. Et sicut hēs descriptionē hoꝝ in cā calida
⁊ frigida: ita ī cā mixta facias ꝯpōnē. Hoc aūt qd̄ dictū ē supra
d pillulis cochijs maxie verificaꝫ ī apate calō ⁊ mā calida cū no
tabili dolore: sed in flegmatica vbi eēt modicus dolor neqꝫ an/
helitus eēt difficultas que fortasse terminabiꝫ ad. xl. dies: tunc
forte cōuenirēt nō vt euent mās cōes a toto sꝫ vt euēnt mate/
riā appropriatā: ⁊ hoc multotiēs ī multo ꝓcessu morbi: ⁊ ita sit
ꝯpleta intētio euōnis. Alia intētio que ē diuersio: quedā ē ad
longinqua ⁊ ē ꝓprijssima diuersio: ⁊ hoc fit cū diuersionibꝰ lō/
ginquis vt cū ventosis positis sub genibꝰ: ⁊ postea sursū ascen
dendo ponamꝰ vētosas sub māmillis postea ī dorso. Si sit cor/
pus sanguineū aliqn̄ licebit scarificare istaꝫ ventosationē vt cū
post vētosaꝫ appebit tumor cuꝫ rubore ad fuscuꝫ declinante: ⁊
hic valet scarificatio vētosaꝝ positaruꝫ sub māmillis. vn̄ dixit
Rasis 3° ꝯtinētis ⁊ apponēda est vētosa sub māmillis cū scarifi
catione vehemēti eo qd̄ ad se trahit vehementer ⁊ desiccat pas/
sionē. illa tn̄ ventosatio nō precedētibꝰ alijs eēt multuꝫ suspecta
⁊ maxime si poneretꝫ supra ad collū: vt aliqn̄ fit ne mā ad collum
lesuꝫ ꝯuerteretꝫ: sꝫ sine scarificatiōe aliqn̄ necessaria est vt vide/
bitur in intētiōe accidentiū: qꝛ ꝯtinet dilatatū meri quantum
possibile ē: ⁊ eleuet ipm̄ meri ab epigloto: ⁊ fit facilior deglutio ī
cibo: eēt tn̄ ēt suspecta fluēte mā. vn̄ dicebat Alex. scire oꝫ qꝛ vē
tose sunt necessarie in hac passiōe: sꝫ cuꝫ iaꝫ remouerit se sit cur
rens mā. i. cū cessauerit fluxus mā ⁊c. Et addit ⁊ cū cessare ce
perit succurēs mā adhibēda sunt que diaforesim faciūt: tūc eiꝫ
⁊ vētose adhibēde sunt ⁊ fomētatiōes ⁊ cataplasmata: qn̄ iā nul
lus timor ē sup̄uenietis humoris. nā antea vētose euātio aut ca
lefactio: plus faciūt sup̄uenire mām hec ipē. Et ex hoc tex. cla/
re pꝫ magnus error cōiter peccantiū qui nō p̄missis diuersiōi/
bus vel euātiōibus ad lōginqua: īmo ēt fluēte mā apponūt em/
plastra calida supra collū vel gullā attrahētia māꝫ ⁊ diuertētia
ad ꝓpinqua loca apatis. Hec etiaꝫ intētio complēꝫ ad longin/
quuꝫ cum fricatiōibus extremoruꝫ maxime tibiaꝝ ⁊ ligaturis.
Sed in corpore pleno ⁊ in principio fiant tales diuersiones mo/
derate ⁊ nō laboriose propter agitationē. Ad hanc etiam inten/
tionē iuuāt ⁊ maxime faciūt clisteria fortia ⁊ coliria de quibus
dictū ē supra. Mesue ēt laudat ī hac intētōe ea que ꝯuertūt ad
exteriora mām ꝓpriā ēt vsqꝫ ad ponēdū vesicatoria supra collū
anteriꝰ ⁊ posteriꝰ ⁊ gn̄aliter ea que dcā sunt in caplō de catar/
ro ⁊ ad diuertēdū fluxū māe faciūt ad hoc: sꝫ nunq̄ꝫ ad hoc de/
ueniēdū ē nisi fluxa mā in totū ⁊ in timore suffocatōis factis oī/
bus alijs ingenijs ⁊ euōne ⁊ diuersione: qm̄ si talia ponanꝫ imo
solū resolutiua in principio applicata aliquotiēs ducūt ad inte/
ritū. Et de hoc dicit Azaranꝰ: ⁊ caueat sibi vltia cautela supple
medicus qꝛ nō resoluat in p̄ncipio. Hoc eim ducit ad interituꝫ
īfirmi cū festināaia sicut idoneo testimonio certificati sumus de
operatōe stultoꝝ: qm̄ vt ī pluribus cū accipit hec egritudo inci
piūt aquā calefacere ⁊ ī ea petias lini submergētes ceruici eas
calidas superponūt ⁊ iubent fieri gargarismū cū rob ⁊ piretro
⁊ similibꝰ ⁊ cito necant infirmū: ⁊ patuit nobis pluries testimo/
niū huiꝰ: ⁊ ita ēt sit ꝯpleta hec intētio diuersionis.

Cura particularis.

Jam succedit alia que ē intētio
repercussionis: ⁊ quoniā hec est
ꝑticularis intētio que debeꝫ morbo ī ꝑticulari tp̄e maxie ī prin/
cipio: iō iā ponēda ē cura magis particularis ꝯcernēs tp̄a mor/
bi ⁊ modos terminatōis apatis per localia remedia. De cura
igiꝫ apatis p̄o diceꝫ de medicis appropriatis fm̄ diuersa tp̄a
morbi. 2° de his que a ꝓprietate valent. 3° poneꝫ quid siēduꝫ
sit quādo res ē in desperatōe: ⁊ sic ꝯplebiꝫ intētio quo ad acci/
dentia. deinde ꝓ ꝯplemēto tractatꝰ poneꝫ ēt curā suffocatiōis
in aqua vel ex fumo factis. Notatis ergo que supradicta sūt si
apostemata sint calīa ī p̄ncipio ponanꝫ repcussiua que non sint
calida siue sit apa colericū siue sanguineū. Sed priusq̄ꝫ ꝑticulr̄
descēdamꝰ oꝫ ꝯmemorare quedā dicta Gal'. 6° memiri ca° p̄o
qꝛ ī cura huius apatis ē duplex intētio. Una que ē cōis omniuꝫ
flegmonātiū particularū vt. s. qꝛ repercussiua debentur in prin
cipio apatis ⁊c. Alia intētio sumiꝫ a nā particule lese ⁊ in ꝓcessu
capituli declarās intētionē que sumiꝫ a nā particule posuit q̄s/
daꝫ circūstātias attēdēdas circa eā necessarias ad exhibitionē
medicinaꝝ. Una ē qꝛ ꝑticula que curaꝫ hꝫ rariorē ⁊ molliorē su
perficiē eiꝰ tunice que fm̄ os oīa alia que fm̄ corpus totū ē cuti.
2ª circūstantia ē qꝛ talis particula ⁊ superficies semꝑ sentit in
delectationē ⁊ horribilitatē medicinaꝝ acriū q̄ īteriꝰ offerūtur.
vn̄ farmaca fortia q̄ hn̄t aliqualē virtutē delitoriā. i. venenosaꝫ
vel horribilem non ꝯuenit vti eis qui curant dispositiones que
sunt in ore propter indelectationeꝫ. 3ª circunstātia est qꝛ hec
particula lesa habꝫ duos poros. i. duas vias per quos ad ven/
treꝫ. i. ad stomachū vel pulmonē defluere pōt aliquid de hori/
bilibus farmacijs: ⁊ ideo timor ē ī ꝓplicatōe fortiū medicinarū
⁊ acutaꝝ per interius ne aliquid defluat ad pulmonē vel stoma
chū ⁊ nocumēta magna faciat. Et iō vituꝑauit Auic. approxi/
matōeꝫ vitrioli in medicis. Et istā eandeꝫ sniaꝫ accepit Rasis
3° continētis dicens: Dubitādum est ne ex medicinis quibus
curaꝫ os aut isofagū manat aliquid ad pulmonē: vn̄ vitanduꝫ ē
medicamē ī quo ē calcantū ⁊ est spēs vitrioli. Et addit nō ē ita/
qꝫ vtēduꝫ ī hac passiōe iusquiamo mādragora ⁊ similibꝰ: q̄ꝫuis
sint fride ⁊ repcutiāt sup. ī principio neqꝫ viride eris quāuis ap
pareat ⁊ similiter ī alijs. sup his ergo canonibꝰ oꝫ firmare can̄.
curatiuū ī medicinalibꝰ ꝑticularibꝰ diuersis fm̄ diuersa tp̄a ip
sius apatis ⁊ materie faciētis ipm̄ ⁊ sue termīatiōis: ⁊ tales me/
dicine ꝯplent ītētionē cū qualitate sup. manifesta ⁊ mō sue sub/
stantie aut cū ꝓprietate aut cuꝫ ꝓprietate ⁊ equalitate simul: ⁊
ex eis quedaꝫ sunt simplices: quedā cōposite. Ad practiā er/
go veniēdo in p̄ncipio apatis ꝑ interiꝰ in apate sanguineo ꝯue/
niunt repcussiua frida ⁊ sicca. Jn colerico ꝯueniunt repcussiua
frida ⁊ humida lenitiua nō aūt stiptica. in principio ergo apatis
sanguinei ⁊ ēt colerici ꝯuenit succꝰ lactuce: qui ⁊ qualitate ma/
nifesta ⁊ a ꝓprietate valet apatibꝰ gutturis: ēt qualitate mani/
festa valet succꝰ plātaginis succꝰ barbe ircine rob de citonijs d
agresta ⁊ ribes: stāte apate sanguīeo vel aqua rosata cū cāpho/
ra ī principio p̄cipiāte: sꝫ vbi sit fluxa mā ꝓ parte illa rob ma
gis valet. Jn mā colerica valet aqua cōis ⁊ aqua ordei cū aceto
gargarizata fꝫ modū statiꝫ dicēdū. ⁊ dicit. A. d ꝯpositis ē rob
papaueris qn̄ ꝯmisceꝫ cuꝫ stipticis ē vehemētis iuuamēti ī ini/
tio maxie sanguinee ītelligaꝫ: ⁊ in flegmatica valet gargarismꝰ
factus cū oximelle ⁊ aqua ⁊ aceto. nā vꝫ calide ⁊ fride: vt dicit
Aui. ī initio ⁊ valet gargarisma: lactis ēt in augmēto ꝓpter le/
nitioneꝫ ⁊ oīa talia gargarismata vt oēs ꝯueniūt auctores. Sꝫ
pōt legitime dubitari si ꝯueniāt gargarismata ī principio in hu
iusmodi passiōibꝰ: qm̄ nō ꝯueniūt ī passiōibꝰ pectoris ⁊ pulmo/
nis: neqꝫ in catarro p̄focatiuo: vt supra dictū est de mēte Me
suc. ⁊ Cōciliator cōcludit qꝛ nō: qꝛ fit motus ꝑ os ⁊ cōuertiꝫ mā
ad membrū debile: iō non debēt apponi gargarismata. Eadem
rō videꝫ militare in passionibꝰ gutturis: qꝛ per motuꝫ fit attra/
ctio māe: nō ergo fiant gargarismata vel fiant cū leui conatu ⁊
in ꝓcessu fluxa mā ꝓpter timorē fluxus: ꝓinde dicit Aui. gar/
garismata postponanꝫ dum est illi repletio ⁊ fuerint gargaris/
mata dolorosa timendo attractionē: īmo administrenꝫ post mū
dificationē: teneātur igiꝫ humida illa leuiter ī ore circa ꝑtes le/
sas. Etiā Auic. forte ꝓpter timorē nocumēti gargarismatū: ius/
sit ista frigida stiptica poni ꝑ insufflationē puluerꝝ ītus. vn̄ ī mā
sanguinea valet puluis rosaꝝ puluis boli ar. tucia puluerizata.
Jn colerica succus lactuce vel liquiritie exiccatus puluerizatꝰ
⁊ paꝝ balaustie vel de rosis vel aliquid stipticū simul ponatur.
De humidis ēt ꝯuenietibꝰ oēs singularissime ꝯueniūt sup duo
scꝫ rob moroꝝ ēt diamoron: ⁊ rob nucuꝫ: qd̄ supra rob moroꝝ
excellētiam

excellentiā hꝫ ~~⁊~~ voluerūt ⁊ Auic. ⁊ Rasis 3° ꝯtinentis ⁊ Se/
rap. Et sequuti sunt in hoc Gal. 6° memiri: vbi de hoc ponit
hystoriā: qđ cū nunq̄ꝫ vidisset ante eū doctorē aliquē qui đ eo
fecisset mentionē: tñ de alexādria rediēs in patriā īuenit quēdā
ortolanū qui suffocabat̄ de squinātia: videns ibi fructuū nucū
iussit auferri corticē eaꝝ extrinsecū ⁊ in mortario terere: ⁊ ꝑ pā/
nuꝫ collare succū eiꝰ nō cognoscēs qualr̄ se hērēt ī subtilitate ⁊
grossitie: sed eo inuēto aquoso ⁊ subtili iussit ortolanuꝫ colluere
os suū ex eo: vñ plurimū iuuit. ⁊ ita experiētia cognouit ꝙ vir/
tus eius multū excellit virtuteꝫ alioꝝ. Et ita dixit Serap. qm̄
hoc ē melius reliquis medicinis que administrātur in apatibꝰ
gutturis ⁊ oris: ⁊ fortius ex eo ē ꝙ hoc medicamē facit stiptici/
tatē ⁊ submergit̄ vehemēter ⁊ ꝓfundat̄ ī poris: ⁊ non sepat̄ ab
eis velociter sicut apparet ex tinctura manuuꝫ eoꝝ qui excorti/
cāt nuces hūidas: q: nō remouet̄ nisi cū lauant̄ manus cū re/
bus multū abstersiuis. ⁊ ita a principio talis succus multū valꝫ
sicut ⁊ succus mororum ⁊ multo magis: ſꝫ qm̄ nō posset bñ ser/
uari sine admixtiōe mellis per annū. Jdcirco loco allegato vo/
luit Gal. apponūt in decoctōe aliquid mellis ad ꝯseruādum: ⁊
tunc nihil īdelectabile hꝫ: sed a principio nō ē sic repcussiuū vt
ꝯuenit nisi sit modicissimi mellis: ⁊ tūc ēt aliqualr̄ iuuat ꝓpter
mel in principio apatū calidoꝝ: q: semꝑ ab apatibus calidis ali/
quid resudat de mā apatis: ⁊ ideo in virtute mellis fit abstersio
ꝯueniēs. Et ideo hoc ē bñ aduertēdū ꝙ in ꝯpōne istoꝝ rob scꝫ
diamoron ⁊ rob de nucibꝰ poneret̄ tantū mellis quātū succi vt
aliqui faciunt: lꝫ Mesue ponat de melle vel de rob. Exhibitio
huiꝰ medicaminis nō ꝯueniret ī principio neqꝫ ī augmēto ꝑꝑ
ipsū mel nimis calefaciēs vel resoluēs: imo ēt ſꝫ ꝯpōnē Mesue
bonū erit a pricipio cū dictis electuariis aliquid apponere re/
percussiuoꝝ ꝓpter timorē mellis. Et hoc voluit Gal. loco al/
legato qui ſm̄ diuersa tp̄a morbi diuersas medicinas ꝯmiscuit
dicit sic: Optimū ergo sentiēs ego succū nucū eē coctū cū mel/
le gustans ⁊ nihil īdelectabile vidēs hēre in quattuor modis di
uisi eiꝰ ꝯfectionē. Jn initio eīm ꝑmiscui aliquid stipticantiū. 2°
vero de myrrha ⁊ croco. i. in 2ª parte augmēti versus statū. 3°
de sulphure ⁊ nitro. i. versus declinationē: pueris aūt ⁊ debi/
libus ⁊ mulieribꝰ exhibet solū nō ꝑmixtū ꝓpter dulcedinē. Et
ex hoc pꝫ error istoꝝ qui in squinantia acuta exhibēt diamoron
ad gargarizādū vel rob nucū cū aqua ordei tm̄. Unde nō debꝫ
gargarizari neqꝫ cū aqua ordei exhiberi sed cū aliquo stiptican/
tiū vt cū aqua rosata vel plātaginis vel cū aqua decoctōis su/
mach vel mirthilloꝝ. Et si talia exhiberent̄ parumper tepida
ꝓpter penetrationē in ꝓfundū forte meliꝰ valerēt. Et qđ est
dictū de repcutientibꝰ ⁊ stipticis in pricipio idē intelligitur de
his que ītrinsecꝰ offerunt̄: qm̄ oīa repellētia ab extra applicata
ꝓhibita sunt ne ꝓpter repulsionē mā ī īteriorībꝰ repcutiatur ⁊
maxie que ī exteriorībꝰ ꝯtēta ē. ⁊ fiat additio in apostemate ⁊ in
malitia anhelādi ⁊ deglutiendi ne etiaꝫ materia apatis intus
existens expellat̄ ad nobilia membra principalia: vt ad pulmo/
nem ⁊ ad cor. Per approximata auteꝫ interius stiptica non est
timor in repellendo ad principalia membra: quoniā natura re/
gulante magis fiet repulsio ad mēbra exteriora sibi vicina igno
bilia q̄ꝫ ad ītrinseca nobilia ꝓpter fortitudinē ēt illoꝝ mēbroꝝ
ī resistēdo. Si que debeāt eē tales medicine exteriꝰ applicande
laudauit Auic. vt circūdet̄ colluꝫ lana ⁊ ꝓprie lana isopi. i. lana
succida q̄ sit īfusa siue ī oleo oliue mature siue ī oleo camomelli/
no. Sꝫ tñ nō apponātur huiusmodi nisi factis diuersionibꝰ vt
supra. Et laudatur ī hoc singulr̄ emplꝫ factū ex foliis mori ꝯtri
tis mixtis cū oleo camomellino. Et reliqua ponent̄ īfra cuꝫ erit
sermo de his que agūt a ꝓprietate. Et ista ītentio de medicis q̄
debent̄ a pricipio repcussiuis ꝑ interiꝰ: manet quasi eadeꝫ ī isto
caplo ēt ꝑ totuꝫ tp̄s augmēti: qm̄ talia mēbra lesa ex situ eorum
sunt supposita reumatibꝰ: ēt q: rara sunt ꝓna ad recipiēdū qđ
aliūde influit̄. ⁊ ad hoc facit ēt motus illoꝝ mēbroꝝ ⁊ ꝯtinuum
quasi loquele exercitiū: ideo paꝝ vel minimū dꝫ eē id qđ dꝫ ad
misceri de resolutiuis in augmēto cuꝫ stipticis: imo forte nihil
resolutiuoꝝ est admiscēduꝫ ī augmēto. Unde Mes. nō varia/
uit medicinas pricipii a medicis augmēti dicit sic: p̄cedāt ergo
post euōnes vt stiptica ī pricipio ⁊ augmēto admīstrent̄. Jn sta
tu vero stipticis cum resoluētibꝰ est vtendū ⁊c̄. Et ista q̄ dicta
sunt de repcussiuis in pricipio ⁊ augmēto debēt obseruari ī oī
mā: sed differēter ī calida ⁊ ī frida: qm̄ in calida debēt eē frida
⁊ stiptica vt dictū est: ſꝫ ī frida vt flegmatica dꝫ cū talibꝰ aliqđ
admisceri caliduꝫ vt squinātuꝫ vel thus ⁊ mastix in decoctione
alioꝝ cuꝫ est ītētio vt fumant̄ humida: vel talia puluerizent̄ cū
rosis vel aliis cū est intētio īsufflatōis: ⁊ ita intelligit̄ ēt ī empla
stris exteriꝰ applicādis: q: fortiora calida applicari pñt ēt in pri
cipio frida q̄ꝫ in calida. Deīde veniēte statu ꝯsiderāduꝫ est an
apa sit in via resolutōis an maturatōis. Et si sit ī via resolutōis
tunc addant̄ resolutiua stipticis vt de fenugreco de camomilla
de melliloto in decoctōibus: ⁊ in dictis decoctōibꝰ valet mel ⁊
spica: ⁊ insufflatiōibꝰ singularissime iuuant myrrha ⁊ crocus.
Myrrha eīꝫ ꝓfundat̄ cū virtute stipticitatis ⁊ sue resolutōis ⁊
facit crocuꝫ ꝑuenire ad ꝓfundū ⁊ aggregant̄ ad maturatōeꝫ fa
ciendā siue supple resolutōeꝫ vt dicit Auic. sequutus Gal. 6°
memiri. Et ī hac ītentōe addit̄ aliquotiēs cinamomū. ⁊ ista ma
gis valēt per viaꝫ īsufflatōis vt dictū est q̄ꝫ per viā decoctōis.
Nā dicebat Gal. loco allegato: Crocus aūt ⁊ myrrha ⁊ multa
alia aromatū amittūt virtutē ī decoctionibꝰ ⁊ aliqñ addimꝰ sal
maxie si mā declinauerit ad duritiē. Uñ dicebat Aui. Si aūt vi
deris eaꝫ declinare ad duritiē: tūc ꝑmisce cuꝫ moris aliquid ex
baurach. i. salis. Et in hoc ēt singulr̄ valent stercora: vt stereꝰ
albuꝫ canis qui fuerit nutritꝰ tribus diebꝰ ex ossibꝰ tm̄: ⁊ ster/
cus hoīs nutriti ex lupinis cū cibis reliquis bone digōnis. Sꝫ
si fuerit ex lupinis tātuꝫ facta nutricatio: tūc dicit Gal. ꝙ ster
cus fit inaboīabilis maluꝫ odorē non hñs: ⁊ valet assa fetida ad
hanc ītentōeꝫ cū multis aliis similibꝰ que vltra qualitatē mani
festā: q: calida resolutiua ēt a ꝓprietate respiciunt dicta mēbra:
vt infra statiꝫ dicet̄ de his que a ꝓprietate valent. Et hic nota
bñ ꝙ lꝫ ista a ꝓprietate valeāt in casu: tñ nō debēt exhiberi ī pri
cipio vel in augmēto: ſꝫ soluꝫ in declinatōe vt expsse dixit Se/
rap. caplo ꝓprio. Et si apa sit in via saniatōis ponamꝰ humе
ctātia maturatiua: ⁊ ī hoc valet decoctio ficuū maluaꝝ ⁊ de fe/
nugreco: ⁊ si ponat̄ aliquid paꝝ resolutiuū nō nocebit. ⁊ ita de/
coctio passulaꝝ ⁊ camomille est ꝯueniēs: ⁊ decoctio huiusmodi
valet per interiꝰ ⁊ ex fece reꝝ decoctōis vt fenugreci ⁊ passula/
rū ⁊ ficuū cuꝫ butiro vel oleo amigdalaꝝ dulciū vel pinguedīe
galline vel assungia porci cum modico croci fit emplm̄ ꝯueniēs
ad hanc ītentōeꝫ. Et ex eis ēt quibꝰ vtimur ad leniēduꝫ sūt lac
ꝓprie ⁊ mucilago psilii in calida mā: ⁊ mucilago seminis lini ⁊ al/
thee cum sappa vue ī frigida magis valet. Facta maturatiōe
aliqñ fit ruptio cum instrō cirugico qñ apa est in loco manifesto
aliqñ cū vngue. Aliqñ cuꝫ medicis aggregantibꝰ intētōes aper
tōis ⁊ lenificatōis sicut ex medicis acutis sicut est costū fluuiale
cū medicis vlceratiuis: facit ēt ad eruptōeꝫ aliquid difficulter
deglutibile vt frustrū panis ⁊ similia. Sꝫ qñ apa est ruptū cum
ingenio situetur corpus cū facie in deorsuꝫ vt materia non de/
scēdet ad pectꝰ. ⁊ post fiat abstersio: ⁊ ī hoc valet aq̄ mellis vel
zuccari: ⁊ ī fine vinū cū medicis ꝯsolidatiuis de qbꝰ dictū ē su
pra ī vlceribꝰ gigiuaꝝ: ⁊ hoc ꝑ ītrīsecꝰ applicata hec q̄ vsq̄ꝫ di
cta sūt maxie valēt ī mā cala. Nā ī mā frida oꝫ variare regi/
mē ī dieta vt ñ sit ita subtilis nec flōmia sit ita copiosa repcus/
siua ēt habeāt aliqđ ꝯfortatōis cū modica caliditate vt ē deco/
ctio squināti thuris. ⁊ in hac ꝓprie valet rob nucū in principio
ī flegmatica ⁊ diamoron: nā participāt virtute mellis ⁊ fiūt ab/
stersiui aliqualr̄ calefactiui. Jsta ergo rob ꝯueniūt a pricipio: ⁊
in ꝓcessu fiat decoctio ficuū ⁊ camomille: idē ītelligit̄ ī mā me/
lācolica: ſꝫ sint magis humida ⁊ minus sicca. Jn mā flegmati/
ca laudat̄ vt aliqñ habeat̄ lignū curuū ⁊ circūuoluat̄ cū coto ⁊
īponat̄ ī gulā leuiter vt mūdificet̄ ista mucilago q̄ adheret apa/
tibus flegmaticis: vñ postea liberior fit anhelitꝰ ⁊ deglutio. de/
inde ponant̄ ī ꝓcessu medicine que faciūt ad ꝓfundationē circa
mēbra. Et in hoc valet crocus ⁊ myrrha: ⁊ ex radice lilii ⁊ ireos
pñt fieri decoctōes vbi mā sit grossa. Et exterius fiat emplm̄ ex
porris bene coctis ⁊ tritis cū croco ⁊ cū assungia. Laudat̄ ēt ab
auctoribꝰ ī hoc casu alumē a pricipio ꝓ repcussiuo ſꝫ omittatur
q: forte ē nimis. Jā veniēdū ē ad medicinas q̄ a ꝓprietate va
lēt. Primū ergo valēt a ꝓprietate fila siue lanea siue linea ma/
defacta sanguie muricis marini: ⁊ ē sanguis đ quo tingit̄ pur/
pura: ⁊ ē đ quoddā cōchilo pisce ⁊ postea cū illis filis suspendit̄
vipera ⁊ sic appendatur collo ⁊ curat. Et in hoc oēs cōueniunt
⁊ Gal. ⁊ Rasis 3° ꝯtinētis: ⁊ Aui. cū reliquis illustribꝰ. 2m̄ est
capiatur irūdo ⁊ đcollet̄ ⁊ sanguis fluat supra allas: postea asꝑ/
gatur cū modico salis ⁊ ponat̄ in vase vitreo ⁊ liget̄ superiꝰ cuꝫ
terra: postea ponat̄ ī furno vt fiat puluis: ⁊ de illo insuffletur. ⁊
de hoc dicit Gal. 6° memiri: Medicamē faciēs cū proprietate
ad squinātiā ē vt ꝯburātur pulli irundinū: addito his sale ī for
nace ⁊ ad quartā partē eius ponendo de myrrha: ⁊ tunc ad cu
rādam squinantiā difficilē insufflet̄ ex eo hora post horaꝫ ī gut/
tur. ⁊ idem voluit Rasis 3° ꝯtinētis ⁊ Gal. 11° de simplici me/
dicina dicit ꝙ cinis irundinuꝫ mixtus cū melle ⁊ exterius loco
ēplastri linitus valet oībus inflatiōibꝰ gule: ⁊ debēt accipi pul
li pingues. Aliud est stercus cani comedētis ossa: ēt stercus lu/
pi maxime ꝯuenit. imo oīa genera stercoꝝ sūt mirabilr̄ exicca/
tiua ⁊ resolutiua. dicit Gal. 10° de simplici medicina: ⁊ stercus
irundinis valet: stercꝰ humanꝰ p̄cipue pueri tꝑati recti cū die/
ta nō putrefactiua cū carnibꝰ auiū montanaꝝ ⁊ comedant pa/
nem farine lupinoꝝ illud stercus nō erit fetidū: ⁊ maxime cōue
nit. ⁊ de hoc ponit notabilē hystoriā Gal. loco allegato 10° de
simplici medicina: dicit ꝙ quidā a flegmone ī faucibꝰ frequēter
molestabat̄: ⁊ ita vehemēter vt suffocari videret̄: ⁊ vt periculū
effugeret flōmari eū sepe erat necessariū: ⁊ ꝙ quidā ꝓmisit sibi
dare experimentuꝫ qui si vocaret̄ in casu necessitatis ante flo/
bothomiā qđ cito sanaret euꝫ. ⁊ ita factū ē ⁊ ī illo: ⁊ ī alio qui si/
militer patiebat̄ tandeꝫ rogauit īfirmus offerēs preciū magnū
illi. Naꝫ erat simul diues ⁊ in exponēda pecunia liberalis vt si/
bi experimentū manifestaret qui voluit sibi manifestare: ſꝫ pre
cio dato secū ꝯuenit manifestare alteri sibi fidelissimo cuꝫ iura/
mento: ne nemini manifestaret antequā ipse morieret̄: ⁊ ita factū
est. sed post mortē illius qui docuerat ille qui didicit neduꝫ ꝓ/
prium hoīem sibi cōmissuꝫ ſꝫ ⁊ alios sanabat. mihi auteꝫ dicit
Gal. petēti medicine scriptū dedit ipe libenter. Erat aūt stercꝰ
pueri siccū vnctū cū melle attico ⁊ nutriebat̄ puer euꝫ lupinis
vt dictuꝫ ē supra. Assa etiaꝫ fetida est mirabilis iuuamēti: de q̄
dicit Rasis 3° ꝯtinentis: ꝙ assa fetida suspensa in collo mitigat
apa vuule. Et de stercore canis dicit eodē caplo: stercus quoq̄ꝫ
canis albū mixtū postquā siccū fuerit cuꝫ iulep ⁊ fricatū in pa/
lato melius est oībus aliis medicinis ad passionē squinātie. Di/
cit ēt de mēte Dyascoridis ⁊ Gal. ꝙ erat quidam q cōburebat
capita pisciū paruoꝝ salitoꝝ: ⁊ cum cinere ipoꝝ sanabat vuulā
apatam ⁊ apa durum ⁊ diuturnū illaꝝ partiuꝫ. Cōnumerauit
ēt per ordinē aliquas medicinas a ꝓprietate in casu valentes: ⁊
sunt myrrha assa fetida boracū sal armoniacū semen radicis si/
napis piper nētastruꝫ cicuta stercus canis cinis irūdinū stercꝰ

humanū: postea addit alia duo vt de felle taurino ⁊ succo cucu
meris asinini. ⁊ iō ponēs ꝯpositionē maxime in casu valentē di
xit: dico ad squinantiam accipe de stercore infantis comedētis
lupinos ⁊ de stercore canis sup̄adicto ⁊ cinere irundinū ⁊ assa
fetida ⁊ myrrha bene tritis: ⁊ insuffla in eis pluries hoc est sin/
gulare remediū. Sz bene nota ꝙ his similib⁹ vt ēt dixi supra:
nō est vtendū in p̄icipio neqꝫ in augmēto: lz ēt a ꝓprietate va/
leant ꝓpter caliditatē medicaminū: vt fuit allegatuz de mente
Serap. ⁊c. Sequit̄ alia intentio que est circa correctionē acci
dentiū: que precipue in hoc casu sunt tria. Unū est vehementia
doloris. 2m ē difficilis deglutio ⁊ anhelit⁹ attractio. 3m quasi
sincopis suffocatiua ꝓpter multitudinē mãe suffocātis. Cir
ca primū expediendū valent anodina exteri⁹ posita humectati/
ua mollificatiua differēter in calida ⁊ frigida. Nā in calida ma
teria valent malue cū oleo violato ⁊ pinguedine galline ⁊ inun/
ctio cū dialthea ⁊ mucilagine psilij ⁊ fenugreci cuz oleo violato
paꝝ. Et in cā frigida valet butiꝝ sine sale cū pinguedīe galline
⁊ magis cū modico croci: valet mucilago sēis althee ⁊ fenugre/
ci cuz oleo de lilio. ⁊ ad hoc ēt facit lana succida infusa ī oleo ca
momellino ⁊ de lilio: ⁊ pñt fieri ēplastra addēdo farinas mucila
ginibus. ī cā calida farina ordei ⁊ paꝝ farine sēmīs lini distēpe/
ratis cuz mucilagine psilij ⁊ althee: ⁊ aqua decoctiōis maluaꝝ
⁊ althee cū modico oleo violati: ⁊ ī frīda addēdo farinā fenugre
ci sēmis lini decoctiōes passulaꝝ ⁊ camomille cū mucilagine al
thee ⁊ oleo de lilio cū modico croci. ⁊ interi⁹ qñ ē vehemēs do/
lor qui cōiter pēdet ex cā calida valet sirupus d̄ papauere ⁊ loc
eius ⁊ diaiecur. Et aliquotiēs etiā ventose exteri⁹ posite ad
hoc iuuāt cū ponunt̄ supra locum dolorosuz: de quib⁹ dicebat
Aui. Ex vētosis eīm cū ponunt̄ supra locuz dolorosum apparet
iuuamentū maximū: ⁊ qñqꝫ sedat̄ dolor oīno: ⁊ qñqꝫ trahit̄ ad
ptes extrinsecas. s. dolor. Sz hic bene nota ꝙ talia attrahētia
exteri⁹ fortia vt supra dictuz est: nō debēt apponi nisi post mū
dificationē corꝑis cuz flōmia ⁊ alijs mūdificantib⁹: ⁊ sit fiducia
ꝙ ipm iā sit mūdificatū. s. corpus: vt dicit Aui. imo nō tantū ī
his fortibus: sz ēt in euaporatiōe cum spongia ī qua ē resolutio
ad mitigandū dolorē faciēs oz vt hoc attēdat̄. ⁊ hoc dicebat ēt
Aui. Et euaporatio quidez resoluit oēm dolorē. i. maxime intē
sum aut infirmuz. i. remissuz cum nō est prohibitio ex repletio/
ne ꝙꝫ attrahat euaporatio idest cum non timemus attrahi ma/
teriā stāte repl'one: ⁊ ita voluit semꝑ p̄cessisse minorationē mãe
maxie cū flōmia. propterea addidit: flōmia eīm plus ꝯfert do/
lorib⁹ vincētib⁹. s. virtutē. i. multū intēsis. Circa 2m accidēs
qđ ē difficilis deglutio ⁊ anhelit⁹ attractio dixit Rasis d̄ mē/
te Judei 3° ꝯtinētis: tāgēde sūt spatule ei⁹ vehemēter. i. ꝯpri/
mēde vt largi fiant inde trāsitus. i. meat⁹ meri ⁊ meatus cāne.
Nā ꝯprimēdo ad anterius spatulas dilatantur orificia superi⁹
vt pz ꝯsideranti. Et ideo cū dicit Auic. Qñqz ꝯfert in decolla/
tōe deglutōis ⁊ anhelitus ꝯpressio spatulaꝝ cuz fortitudine. s.
dolorosaz valde ꝓpter cāz sup̄adictā ⁊ nō q: fiat diuersio ma
terieꝝ ad exteriora vt aliqui exponūt. Scđm ingeniū ad hoc
accidēs ē vt ponat̄ ventosa supra collū apud spondilē scđam ⁊
maxie tpe necessarie deglutōis: vt cū ē indigētia cibi ꝑꝑ virtu/
tē. Nā talis ventosa eleuat meri a cāna ⁊ os eius ab epigloti di
latādo: de qua dicebat Auic. Et cū deglutio sit possibilis po/
nātur ventose supra collū apud spondilē scđam cum suctōe aut
igne vt dilatet̄ meat⁹ paulatī ⁊ deglutiat: id. i. deglutire pos/
sit ꝙ sorbet ex cibis. s. potabilib⁹. ⁊ ī hoc valet aqua carnis p̄ci/
pue. Et hoc ēt voluit Rasis 3° ꝯtinētis d̄ mēte Symonis cum
dixit: Qđ si apa nō fuerit manifestum ⁊ patiēs fuerit in turbine
quo nō poterit deglutire aquā. i. potū apponēda ē vētosa capi/
ti. i. parti inferiori ei⁹ ī p̄icipio colli. ⁊ hoc semꝑ obseruet̄ tpe ci
batōis sic de stante difficultate deglutiēdi. Nā post cibationē
dz āmoueri ventosa ne fiat attractio mãe ad locū. Jō aliq ha/
bent illā ventosaz suspectā: sz magis laudāt ventosaz poni su/
pra caput ⁊ supra mētuz sub gutture de quib⁹ ēt fecit mētionē
Auic. Sed verū ē ꝙ prius necessaria ē diuersio ⁊ eūo: ⁊ postea
posteri⁹ magis valet ad dilatādū meat⁹ vt manifestū ē saltez in
deglutōe faciēda lz forte ī facilitādo anhelitu ventosa sub men
to nō minus seruiret. Circa tertiū ⁊ vltimū accidēs qđ ē sin/
copis suffocatiua dixit Auic. Cū aūt sincopis sup̄uenit egro ⁊
timet̄ ꝙ ꝯpleat̄ p̄focatio īcipiat̄ a clisterib⁹ fortib⁹ ⁊ flōmet̄ ve/
na que ē sub lingua: ⁊ flōmet̄ vena frontis ⁊ apponātur vētose
super collū ⁊ super mentū. Et ita videt̄ inuere ꝙ sunt necessa/
rie oēs vie ad diuersionē faciētes ita ꝙ oēs vene manifeste cō/
stante virtute flobothomet̄ vna post alterā maxie ī capite scā:
tñ prius flōmia cephalice copiosiore vna vel iteratis vicib⁹. Et
de hoc ꝯtinuabat Symon 3° continentis dicēs: Si vero pas/
sio fuerit durabilis minutio fiat ī venis que sūt sub lingua ⁊ ve/
nis que sūt nariuz ⁊ ī oī vena in qua minutio fieri possit in istis
locis: hoc ēt fiat post minutionē cephalice. ⁊ addit: Et ꝑ multaz
extractionē sanguis liberabit̄ passio. Et ī hac intētōe valz ēt ap
positio emplastri vesicantis supra locū: ⁊ ita eū laudauit Rasis
in textu nostro ī squinātia mala epithimādo collū ex melle ana/
cardino donec vesice ī eo generent̄: ⁊ qñ ista nō suffecerint di/
xit Aui. Et credit̄ ꝙ ꝑditio futura sit id ꝑ qđ sperat̄ euasio ē ici/
sio cāne iter duos anulos cānule: ⁊ tēdat̄ caput ad posteriora: ⁊
scindat̄ cutis: deīde discooꝑiat̄ a cāna ⁊ scidat̄ qđ ē iter duos
anulos cāne corā scissura cutis. sed hec īcisio vt declauit Auē/
zoar ī capitulo ꝓprio dz fieri āmouendo de substātia ipsi⁹ cāne
incisione ꝑfecta quātitatē vnius lupini. Et dicit se fecisse cum
eēt studēs ⁊ facta est salus: deinde curent̄ sicut curant̄ alia vul/
nera: ⁊ sic est finis hui⁹ intētiōis. De cura aūt p̄focatiōis ex

dislocatiōe spondiliū patet. xxij. tertij quomō fieri debeat: ⁊ ita
ab alijs cāis neruosis locis suis. De cura aūt p̄focatiōis ꝑꝑ ca/
sum ī aquā: dicit Auic. eleuent̄ ꝓ cruribꝫ vt exeat aqua: postea
suffumiget̄ cuz puluerib⁹ virtuti amicabilib⁹ habētibus odo/
rem bonū vt virt⁹ viuificet̄: vt cinamomo galliamuscata ligno
aloes ⁊ similib⁹: postea ꝑ duos vel tres dies fiat flōmia copiosa
q: agitatio facta ē in humorib⁹ ex ꝓhibita transpiratione ab aq̄
⁊ fricent̄ mēbra īferiora ad apertionē poroꝝ: ⁊ sic curabit̄ si deo
placuerit. Fit ēt aliquotiēs suffocatio cū fumo qñ. s. corpora
situant̄ in domib⁹ vndiqꝫ clausis: ⁊ cuz postea fit fumus carbo
num: ⁊ vt dicūt quidā maxime cerri vt solēt facere laborantes
nocte in hyeme: qui faciūt ignē de carbonib⁹: vñ si tunc ꝯtigat
ꝙ domus sit bene clausa suffocant̄ sicut ꝯtigit tēpore meo me/
diolani ī duob⁹ famulis vni⁹ apothecarij qui mortui sūt illo mo
do. ⁊ cā hui⁹ mortis dicebat Erasistrat⁹ ꝙ tales moriūt̄ ꝓpter
nō posse spūm in corꝑe ꝯtineri pre nimia subtilitate. Sz dice/
bat Gal. ꝙ meli⁹ ē dicere ꝙ sicut cibarioꝝ quorūdā vt panis
olerū ⁊ similiū familiaris nobis ē qualitas: ⁊ quorūdā vt cāta/
ridū vt leporis marini ⁊ similiū extranea nobis est qualitas: ita
similiter existimare oz aeris eē aliquā qualitatē nobis familia/
rē ⁊ amicā spūi: ⁊ aliquā extraneā ⁊ corruptiuā spūs vt huius.
sz quomōcūqꝫ sit q: forte ēt ex alio fumo nō corruptiuo posset
fieri p̄focatio. Circa hanc dicit Haly. 6° practice capl'o 4°: Qui
aūt cū fumo fuerit suffocatus ⁊ dissolutus si ab eius ore spuma
exierit nulla est ad eius salutē via. Cui aūt nō sic violaꝝ garga/
rizet oleū: ⁊ aquā tepidā sorbitionē q̄ accipiat que fit ex eucri. i.
simile furfuri atqꝫ clamore arceat̄ ⁊ verbis multis: calidorum
quoqꝫ ipungentiū correctiōe ciboꝝ. i. multū nutritiuoꝝ: q: vt
dicit sic sanabitur. Spero ēt ꝙ cōueniētissime fiet: si fiat suffu/
migiuz cordiale cū aromaticis vt supra aliquib⁹ mixtis frigidio
ribus vt papauere nenufare paꝝ ꝓpter qualitatez manifestam
fumi. de caliditate ⁊ siccitate: si etiā post duos vel tres dies fi/
at flōmia sicut dictuz ē in p̄cedēti credo ꝯuenit ad intētionē vt
supra. ⁊ sic est finis huius solēnis capituli de squinātia.

Capl'm 50m de tussi.

c Um tussis acciderit fueritqꝫ aspera ⁊ sicca ⁊ cū
rubedine ⁊ calore: egro murab viol'. ⁊ ptisana
tribuēda erit: fabas quoqꝫ excorticatas ⁊ spi/
nachias cū oleo de amigdalis dulcib⁹ in come/
stione accipiat. In ore vero semꝑ tenere dz pil
lulas bichichi. Aque aūt quā bibit sirup⁹ viol'. est amiscēdus.
Pillule bichichie. ℞. succi liquiritie zuccari albi amborū añ. ℥.
x. amili draga. amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ añ. ℥. v. ex his
cū mucilagine se. citonioꝝ ꝯspersis iforment̄ pillule. Qđ si
cū tussi multū affuerit sputū: qđ cum expuēdo expelli nō pōt
nocumētū infert. sz neqꝫ febris neqꝫ vehemēs vētris solutio
ꝯcomitant̄ ex his troc. dādum erit īfirmo: qđ. ℞. sēis feniculi
sēis apij succi liquiritie capilli vener. amigdalaꝝ oīuz partes
equales: ex his cū mucilagine sēis lini ꝯspersis iforment̄ tro/
cisci ex quib⁹. ℥. iij. tribuant̄. Decoctionē aūt qua ī hac egritu/
dine vtēduz ē in. c. de catarro iā descripsim⁹: cui tñ. ℥. v. capilli
veneris sunt addēde. Qđ si tussis antiqua ⁊ nociua fuerit
adeo vt egruz ī nocte dormire nō permittat: pillule storacine
sūt dande: que. ℞. myrrhe storacis oppij oīuz añ. ꝑtes equa/
les iforment̄ ex eis pill'e ad lupinoꝝ similitudinē ex quib⁹ vna
aut due patienti tribuant̄. In potu vero sumat sirupū de pa
pauere ⁊ comedat semē albi papaueris cū zuccaro. Qui hāc
preterea patit̄ egritudinē vitet ī comestione acetosa salsa pon
tica acuta atqꝫ amara. Fumigiū ad antiquā tussiz ⁊ sputū fe/
tiduz. ℞. aristol'. myrrhe storacis galbani oīum ꝑtes equales
arsenici rubei ad pōdus oīuz: oīa puluerizata ex butiro vac/
cino ꝯspergant̄: ex quib⁹ magdaleones ad pillule ꝑue simili/
tudinē iforment̄: ⁊ cuz necesse fuerit in ieiunio ex vno eorū ꝑ
tralecturiū suffumiget̄ eger.

c Um tussis acciderit. Iste ē scđs tractat⁹ pri
cipalis huius noni Almāsoris q sic ꝯtinuat̄ ad
p̄cedentia postquā supra determiatū est de di
spositōibus capitis totius ⁊ mēbroꝝ in eo cō/
tentoꝝ vt organoꝝ. iiij. principaliū sensuū ex/
terioꝝ vt visus audit⁹ ⁊c. ⁊ ānexorū eis ⁊ ner/
uorum ꝙ caput vocat̄ primus vēter: Nūc determinādū est de
dispōnib⁹ medij vētris. s. mēbroꝝ pectoris. naz pectus dicitur
medius venter. s. inter caput ⁊ ventrē nāliuni mēbroꝝ: vt ingt
Gal'. 8° de iuuamētis capl'o penultimo. ē eīm pect⁹ mēbrū me/
dium ꝑm situz inter ea ⁊ ꝯtentiuū membroꝝ spūaliuz: ⁊ termi/
natur sursuz ad furculā: ⁊ deorsum ad diafragma: ē ēt mediū ꝑ
quēdam aliū modū: vñ vēter īferior ꝯtinet epar ⁊ nālia membra
sine osse vel ossibus sed mediātib⁹ musculis. Prim⁹ aūt venter
vt caput ꝯtinet mēbra aīata ⁊ principalr cerebrū mediante cra/
neo sine musculis: pectus aūt ꝯtinēs spūalia ꝑtim ē musculosū:
⁊ ꝑtim ossuosuz: ⁊ partim cartilaginosuz. ⁊ hoc fuit ꝯueniēs ꝑꝑ
eius

eius motū ꝯtinuū necessariuꝫ: qui ꝑficiť ꝑ musculos alligatos
ad ossa mediāte corda: vt prima primi doctrina 5ª ī caplō ꝺ ner
uo vniuersali de neruis musculis ligamentis ꝛ cordis: ꝛ ita est
medius īter alios vētres: q᷑ ꝑticipat de extremis in mō conti/
nēti: cuꝫ sit ēt in medio coꝝ. Et vt clarius intelligať que dicē/
da sunt īfra: vniuersalr̄ hic sūmatiꝫ poneť anothomia pectoris
ꝛ ꝯtentoꝝ: vt ipius pulmonis ꝛ pāniculoꝝ reseruando anotho/
miā cordis infra loco suo. Est igiť pectus cōpositū ex multis
mēbris specie differentibꝰ: ꝯponiť eim ex .xij. costis principalr̄
colligātiā hn̄tibus cū .xij. spondilibus dorsi ꝛ ipsaꝝ sūt septem
magne ꝛ ītegre ꝛ .v. mēdose. ꝛ fuit necessariū ꝙ iste coste ad spō
diles iūcturalr̄ ꝯiungerenť ꝓꝑ motū ipsiꝰ pectoris ꝛ euētatōeꝫ
cordis. Cōponiť ēt ex musculis supra costas situatis: ꝛ aliis ītra
costā ꝛ costaꝫ situatis: ꝛ pāniculis extra ꝛ intra costas situatis:
mediāte pāniculo dicto pleura vt ex mediastino. Cōponiť ēt ex
diafragmate pāniculo medio diuidēte spūalia a nālibus princi
paliter dante motū pulmoni vt infra videbiť: ꝛ ē pāniculus ꝓ
parte pāniculosus: ꝓ ꝑte musculosus. Nā ꝺm extremū eiꝰ ter/
minatū posteriꝰ ad finē costaꝝ toracis: ē musculosus ēt ꝺꝫ ante/
riorē terminatā ad extrema cartilaginosa costaꝝ mēdosaꝝ etiā
ē musculosus. sed ꝺꝫ partē mediā ꝺꝫ quā alligať pulmoni ē pā/
nicularis: ꝛ hec ē maior pars ipsiꝰ. ideo diciť pāniculus ꝛ ñ mu
sculus: licet mediantibꝰ partibus musculosis faciat ad motum
ipsiꝰ pulmonis. Et iō dixit Auic. 10ª tertij caplo p̊°: ipsuꝫ enīꝫ
ī veritate ē vnus lacertoꝝ ꝛ est ex tribus tunicis quaruꝫ media
ī veritate ē corda. i. sicut corda ꝗ̄ ꝯpleť eiꝰ oꝑatio. Nā sicut mē
bra iūcturalia ꝑ musculos moueť mediāte corda attigēte ad ca:
ita pulmo moueť ꝑ ꝑtes musculosas dia ragmatis mediāte ꝑte
media ꝗ̄si corda pulmonē attigēte: ꝫ differēter ꝛ ꝗ̄si opposito
mō facit diafragma motū pulmonis respectu alioꝝ musculoꝝ
mouentiū. Nā alij musculi cū ꝯtrahunť faciūt motū ꝯstrictiuū
vel ꝯtractiuū mēbrorūꝫ iuncturaliū ꝛ cuꝫ extēdunť faciunt mo
tuꝫ coꝝ dilatatiuū. Opposito mō est de diafragmate: q᷑ partes
musculose eiꝰ cuꝫ ꝯtrahunť extēdunt mediā ꝗ̄ est sicut corda al
ligata pulmoni ꝛ sic pulmo dilatať: ꝛ cuꝫ dicte ꝑtes extendunť
pulmo ꝯstringiť vt pꝫ diligēter ꝯsiderāti. Et nota ꝙ cum dicit
ad mediū ipsiꝰ diafragmatis a .vj. pari neruoꝝ cerebri neruus
notabilis directe ꝛ ꝑpēdicularis ꝑ̄stans his sensuꝫ ꝛ motū qui
postea ramificať ꝛ diffundiť ꝑ totum diafragma: veniunt ēt ad
euꝫ a .iiij. ꝛ .v. pari neruoꝝ nuce duo nerui alij facientes supra
dicto neruo auxiliuꝫ ī motu. Intra aūt pectꝰ pricipalr̄ ꝯtineť
cor ꝛ pulmo cuꝫ suis pāniculis. Pulmo aūt est officiale mēbrū
dictuꝫ vētabruꝫ cordis eo ꝙ pricipalr̄ sit ordinatum ad cordis
euentatōeꝫ: ꝛ poniť a quibusdā mēbruꝫ spermaticuꝫ ꝛ credo ra
tionabilr̄: qm̄ ꝯponiť de prima itentōe nāe ex pluribꝰ partibus
cartilaginosis vel pānicularibꝰ ꝗ̄ꝫ carneis: qm̄ dicebat Aui. xª
tertij caplō p̊°: Pulmo aūt est ꝯpositus ex partibꝰ: quaꝝ vna ē
cāna. i. rami cāne: ꝛ 2ª est rami artarie venate. i. venalis. 3ª ē ra
mi vene artarialis quos proculdubio ꝯiungit caro mollis rara
aerea creata ex tenuiori sanguine ꝛ subtiliori: ꝛ sic ꝯponiť ex tri
bus partibꝰ spermaticis ꝛ .iiij. carniformi. Cōponiť igiť pulmo
ex substātia carnea simul cū cartilaginosa vt ex ramis trachee
artarie ī ipm̄ diuisis: ꝛ ramis artarie venalis ꝗ̄ ortuꝫ hꝫ a sini/
stro vētriculo cordis: ꝛ ramis vene artarialis ortuꝫ hn̄s a dex/
tro cordis vētriculo. Nā cū ad pulmonē venit trachea artaria
ramificať in duas ꝑtes: dextrā. s. ꝛ sinistrā. ꝛ quelibet eaꝝ ra/
mificať ī duas: sursuꝫ. s. ꝛ deorsuꝫ. ꝛ iste in alias minores ꝛ mi
nores: ꝯponiť ēt ex ramis artarie venalis ꝛ vene artarialis: qui
rami ēt cuꝫ apud pulmonē veniūt diuidunť ī ramos ad dextrā
ꝛ sinistrā ꝑteꝫ: ꝛ postea ad ꝑteꝫ superiorē ꝛ īferiorē: ꝛ postea etiā
diuidunť ī minores ꝛ minores: ꝫ rami cane cartilaginosi existē
tes cū diuidunť ꝑ substātiaꝫ pulmonis stant ꝯtinuo dilatati ad
aereꝫ suscipiēdū ꝛ expellēduꝫ ꝛ sunt alij grossiores sicut ꝛ trū/
cus eoꝝ est grossior: ꝛ nā ordinauit ꝓ iuuamēto necessario vt di
cti rami trachee artarie iacēāt ī medio ramoꝝ artarie venalis ꝛ
vene artarialis eisdē appropīquātes: ꝛ ꝯñter īter oīuꝫ ramoruꝫ
vacuitates replet caro media ꝛ totiꝰ pulmonis ꝯplōneꝫ: ꝙ totus
pulmo ēt diuidiť pria diuisiōe ī duas ꝑtes. s. dextrā ꝛ sinistraꝫ
mediāte pāniculo dicto mediastino. ꝛ ꝗ̄libet eaꝝ ēt ī duas diui
diť: qm̄ ī vtraqꝫ ꝑte pulmonis duo sūt vt lūbi lꝫ ēt ī ꝑte eiꝰ dex
tra appareat quoddā tertiū additamētū ꝛ ē sustētamētū vene ma
gne siue ꝯcaue: est ēt ꝛ alius pāniculus cooperiēs pulmonē qui
ꝺm Gal. dat sensuꝫ ipsi pulmoni quendaꝫ obtusuꝫ ꝛ debilem.
Ultra aūt ista mēbra pectus principalr̄ cōtinet cor cū eius cap/
sula de quibꝰ fiet sermo ī caplō de tremore cordis. Possent ēt
hic circa ꝯpōneꝫ pectoris ꝛ ꝯtentoꝝ multa dici de iuuamentis
singuloꝝ hoꝝ mēbroꝝ ꝛ spāli situ eoꝝ sed nō ē principalis huiꝰ
nostre intētionis ꝫ sufficit hēre noticiā ꝯpōnis ꝓpter necessita
tem itelligētie īferioꝝ. si quis voluerit latiꝰ videre videat Gal.
8° ꝺ iuuamētis: ꝛ Aui. pria primi doctria 5ª ꝛ 10ª tertij: ꝛ Auer.
2° colliget: ꝛ Aristo. 3° de partibus animaliū: ꝛ alios auctores
locis suis. Erat hic igiť reglr̄ determinādū ꝺ dispōnibꝰ ꝑ̄ter/
nālibus pectoris pulmonis ꝛ cordis: ꝛ qm̄ tussis ē accidēs quod
ꝯcomitať ad diuersas dispōnes pectoris ꝛ pulmonis. Et ꝓinde
Rasis ī libro diuisionū ī caº de tussi ꝯclusit caplm̄ de ēpimate
de periplemonia ꝛ ptisi: qm̄ ad has dispōnes ꝯcomitať tussis:
iō fuit ꝯueniēs hic vt de tussi p̊° eēt determiatio. In hoc ergo
tractatu duo facit Rasis: qm̄ prio determiāt ꝺ dispōnibꝰ pe/
ctoris ꝛ pulmonis. 2° de dispōnibꝰ cordis vt de tremore eiꝰ. 2ª
ibi: Si cū cordis tremore ꝛc̄. Prima pars diuidiť in .vj. ꝺꝫ .vj.
capitula que facit infra ꝺ dispōnibꝰ pectoris ꝛ pulmonis. Naꝫ
prio facit pn̄s caplm̄ de tussi. 2° de asmate. 3° de pleuresi. 4°
de periplemonia. 5° de sputo sanguis. 6° ꝛ vltimo ꝺ ptisi ple/
rūqꝫ sequēte ex sputo sanguinis. Presens capituluꝫ etiam pri/
ma diuisione diuidiť in tres: quoniaꝫ primo ponit curam qua/
rundaꝫ diuersaruꝫ specieruꝫ tussis. 2° notat quedaꝫ ad regi/
men pertinētia a quibꝰ cauendū est in omni tussi. 3° ponit vnū
forte ꝛ egregiū suffumigiū valēs ad exiccationē sanici: ꝛ vlr̄ cu
iuslibet māe ex multo tp̄e in pectore ꝯtente. 2ª ibi: Qui ad hanc
preꝑať passionē. 3ª ibi: Ad antequā tussim suffumigiū. Prima
ēt in tres: qm̄ prio ponit curā tussis calide ꝛ sicce: declarādo eā
ꝑ signa prius. 2° ponit curā fride ꝛ humide ēt eā manifestādo
ꝑ signa. ibi: Qꝺ si cuꝫ tussi. 3° ponit curā antique tussis vnde/
cūqꝫ pendeat maxime mā. ibi: Qꝺ si tussis ātiqua. Pria posset
diuidi ī tot ꝑtes quot pricipalia pūcta ponit: q᷑ prio declarat eā
ꝑ signa eē calidā ꝛ siccā: ꝯñter ordinat dietaꝫ: deinde medicina/
lia que in ore sumunť: ꝛ q᷑ de pillulis bichichys fecit mentiōeꝫ
ponit descriptionē eaꝝ: totū patebit legēdo lr̄aꝫ. De pria ꝑte
manifestans ꝑ signa tussim siccā a caliditate ꝛ siccitate pēdētem
dixit: cuꝫ tussis acciderit fueritqꝫ aspera ꝛ sicca: sicca. i. sine spu
to. Aspera dupli intelligēdo. Prio exponiť. i. molesta vel asꝑa
alr̄. i. cuꝫ qua ꝯiungunť īstrumēta anhelitus aspera: ꝛ declarā
tur asꝑa ex asꝑitate vocis: ꝛ cuꝫ rubedine sup. facici fuerit talis
tussis ꝛ calore ꝛc̄. sup. ī mēbris facici: tunc sup. cū quibusdā ali/
is signis de quibꝰ infra videbiť loco suo. s. de frequētia anhe/
litus ꝛ pulsus ꝛ siccitate artarie ꝛ siti ꝗ̄ꝫ magis remouet inspi/
ratio aeris fridi ꝗ̄ꝫ potus aque: vt videbiť loco suo ꝛ reliqs hu/
ius: tūc sup. declarať ꝙ talis tussis pēdet a cā calida ꝛ sicca. Et
ꝯñter ordinat dietaꝫ medicinaleꝫ dicēs: ꝛ sup. tunc egro mirab
viol. ꝛ ptisana tribuēda erūt fabas quoqꝫ excorticatas ꝛ spina/
chia cū oleo de amigdalis dulcibꝰ ī comestiōe accipiat. Et ꝓ
intelligētia gn̄ali capituli dimissa declaratōe de quid noīs tus/
sis ꝛ quid rei ꝛ spēbus ꝛ cāis diuersis tussis dicēdis infra locis
suis ꝺm obseruationē moris nostri ī ꝓcessu ē notādū ꝙ Rasis
ī hoc libro fuit multū breuiloquus dimittēs multas cās dispo/
sitionū ꝑ̄ternāliuм remouēdaꝝ cōiter de cura eaꝝ nō faciens
mentionē: vt ipse se sepe excusauit ī capitulis superioribꝰ: ꝛ ma
xime ī caplō de scabie ꝛ sebel in fine. Ponit igiť soluꝫ curā cau
sarum vt multū ꝯtigētiū reducēdo tusses ad duas spēs vt hic.

Sit diuisio ꝙ quedaꝫ ē recēs: quedā antiqua. ꝛ cōsequenter
de recētibus: quedā pēdet a cā corꝑali calida ꝛ sicca sine mā vel
cuꝫ mā: quedā a cā frigida māli: qm̄ tales sunt que vtpluriмuꝫ
apparēt. iō de his solis ponit curā vt pꝫ in diuisiōibꝰ capituli.

Prio ergo posuit curā tussis calide ꝛ sicce tāquā magis mo
leste: iō dicit ꝙ est asꝑa ad vnuꝫ itellectū dictoꝝ: ꝛ vocať tussis
sicca ad differētiā tussis humide: nō q᷑ pendeat a mala cōplone
sine mā: qm̄ aliqua sicca ēt est mālis vt īfra videbiť loco suo. sed
nō diciť sicca: q᷑ ad eā nō cōcomitať sputū sensibile vel notabi
le. ꝛ hoc lꝫ aliqn̄ pendeat a mā inobedienti ad expulsionē vel ꝓ/
pter viscositatē vel ꝓpter duritiē vt videbiť: tamē vtplurimū
talis sicca pendet vel a mala ꝯplexiōe sine mā: cui vt sepe cōiun
gitur caliditas vel a mā subtili liquida: que diuidiť ab aere ex/
pellēdo cū tussi: ꝛ sic nō obedit expulsiōi: ꝛ talē tenuitatē substā
tie vt sepe cōcomitať caliditas nō nālis nimis subtiliās ꝛ rare/
faciēs. ꝛ de hac tussi calida ꝛ sicca ē sermo ī hac ꝑte siue sit ma/
terialis siue īmaterialis. nā huic cōiungunť accidētia que dicta
sunt de siccitate tussis: q᷑ sensibile expuiť vel q᷑ īmālis: ꝛ hoc ē
q᷑ est multū eueniēs: vel q᷑ mā nō est obediēs expulsiōi ꝑ modū
dictū. ē etiaꝫ asꝑa ꝺm alterū intellectū: vt dictū est: vt pꝫ ꝛ ma
xime si fuerit īmālis: qm̄ talis calida ꝛ sicca ē que maxie est mo/
lesta loquēdo de īmālibꝰ: qm̄ in frīda īmāli vt dicebat Gal. 5°
ꝺ accidēti caplō 4°: Tussis neqꝫ ē fortis neqꝫ ipetuosa neqꝫ ge/
quā screāt: iō que ꝑua ē q᷑ dū volūt ꝓhibere eā pn̄t sup. anheli
tum retinēdo: secus ē in calida ꝛ est cū rubedine ꝛ calore ꝛ pro/
pter asperitatē tussis ꝛ ꝓpter ꝯplōnē calidā siue mālē siue īma/
terialem ꝛ sic stat sitis ꝛc̄. vt suo videbiť loco. Nota 2° ꝙ re/
gimen positū in textu ē maxime ꝯueniēs ī casu ꝑ̄cipue in īmāli:
qm̄ fit ꝑ ꝯtrariuꝫ dispōi remouēde vt ꝑ īfrigidātia ꝛ humectan
tia. nā miraba viol. ē huiꝰ: ꝫ nota ꝓpter illuꝫ terminū miraba.
nā miraba ꝛ ꝯditū cōueniūt ī hoc. s. cū aliquid poniť vt misce
tur cū zuccaro vel melle forti mixtiōe ꝛ quasi digōe: vt ē cōdi/
tum de citro cōdituꝫ de rosis ꝛ similia: ꝫ in hoc differunt quia
conditū proprie dicitur illud quod fit conditū in virtute ignis:
sed si ponatur ad solem ꝛ fiat permixtio virtute solis co agen/
te ex multo tempore dicitur miraba. ꝛ hec est melior preparatio
maxime in floribus ꝛ herbis: quoniam magis gradata ꝛ cōmē
surata fit permixtio ꝯdendi cum melle vel zuccaro ī virtute so/
lis ꝗ̄ꝫ ī virtute ignis: iō signāter dicit miraba viol. qꝺ ē infrigi
datiuū humectatiuū: ꝛ insinuat preꝑationē fiendā eē in sole. nā
cū ꝯueniēti digōne minus ipriмiť de vestigio caloris: ꝛ sic ī ca
su magis ꝯuenit. Addit ꝛ ptisana ꝑ ptisanā semꝑ intelligimus
ptisanā or. de cuius laudibꝰ sunt pleni libri si fiat ꝺm artem: vt
alias dictū est. nā est īfrigidatiua humectatiua ꝛc̄. ꝫ in hoc ca/
su ꝑ̄cipue dꝫ ordeū excorticari a cortice grosso ꝓpter siccitatem
ꝛ asꝑitatē eius. Laudat ꝯñter fabas excorticatas: fabe sunt ad
friduꝫ declinātes ꝫ ꝑticipāt stipticitate: iō īueniť ꝙ comeste a
gallinis faciūt eas steriles ab ouis: dicit signāter excorticatas ꝛ
sup. fractas: q᷑ cuꝫ cortice sua asperitate lederent illas partes:
ꝛ debēt decoqui decoctōe forti ꝛ longa: ꝛ prius stent in īfusiōe
tp̄e vt per longā decoctōeꝫ remoueať īflatio eaꝝ. Et dicit Ge
rardus ꝙ ꝓhibēt pectorales partes aꝑari. vn̄ ꝓꝑ tussiꝫ asperā
ꝛ quasi ꝯtinuā opꝫ ꝯfortare partes pectorales ne ledanť. laudat
ꝯñter vt accipianť ī comestiōe spinachia que sunt frida ꝛ hūida
cū oleo de amigd. dul. ad humectationē ꝛ lenitōeꝫ cāne signā/

ter dulcibꝰ ad oꝛiam: qm̄ amare nocent vt videbit̃ in lr̃a. Nam
ſua abſterſiōe iducerēt ſiccitatē: ēt quadā acuitate iducerēt ad
tuſſim: ꝯ̄ñter ꝯtinuādo dixit: In oꝛe vero ſemꝑ tenere dʒ pill'as
bichichias. i. pillulas planas mitigatiuas tuſſis. Unde vt dicit
Symon: bichichie dicunt̃ a bichichino que ē cōfectio mitigās
tuſſim. Et nota ꝙ dicit ſemꝑ q: nō tm̄ in nocte vt fieri ſolet:
imo quaſi ſemper debēt teneri in oꝛe q: ſūt ex rebꝰ fridis ⁊ hu/
midis glutinoſis adherētibꝰ meri facte: a quibꝰ ſemꝑ cū tenent̃
ī oꝛe reſoluit̃ quedā pars que vnctuoſitate ꝑticipās trāſiens ꝑ
meri ⁊ in eo moꝛā faciēs per poꝛos eiꝰ reſudat ī cāna: ⁊ ſic ꝑ viā
ꝓpinquā trāſit de ſubſtātia medicīe ad ipſū pulmonem: vbi ſi
ad ſtomachū deſcēderet nō niſi per longinqua nimis viā tran/
ſiret ad pulmonē: ⁊ ita in trāſitu virtus medicinaꝝ perderetur.
⁊ iō iſtā foꝛmā ſūt īgeniati medici ⁊ ꝯfectōes ī foꝛma loch i me/
dicinis pectoꝛalibus vt ſupꝛa ample dixi ī caplo de ſquinantia.
Et addit oꝛdināndo potū dicēs: aque aūt quā bibit ſirupꝰ viol'. ē
admiſcēdus: ſignāter dixit aque quam bibit vt innuat ꝙ in caſu
nequaꝗ̄ ē bibendū nimis: neqꝫ ſup. alie res calide offerēde: ſʒ
aqua cocta ⁊ maxīe ptiſana cui iubet admiſceri ſirupū vio. bo/
ra potus ⁊ ad delectationē īfirmi ⁊ ad maioꝛē lenitionē ⁊ ami/
cabilitatē cū natura pulmonis. Cōſequēter pōit dſcriptionē pil
lulaꝝ bichichiaꝝ ⁊ ſūt pille bichichie quibꝰ frequēter vtūt̃ me/
dici ⁊ in cā huiꝰ ⁊ ī aſꝑitate vocis ⁊ in catarro calo exaſperante
cānā: ⁊ tenent̃ apud apothecarios: quaꝝ deſcriptio ē vt infra.
℞. ſucci liquiritie ē frigidus ⁊ hūidus viſcoſitate ꝑticipās: zuc/
cari albi ſignanter albi: qm̄ zuccaꝝ ru. ad calīm declinat. oē tm̄
zuccaꝝ viſcoſitate quadā ꝑticipat aā. ʒ. ſ. amilꝭ dragāti amig/
dalaꝝ dulciū excoꝛticataꝝ: ſignanter excoꝛticataꝝ oīa ad hu/
midū declināt: vbi coꝛtices ad ſiccū omniū aā. ʒ. v. ex eis cū
mucilagine ſemīs citruli: ēt ad īfrīdationē ⁊ viſcoſitatē ⁊ leni/
tionē ⁊ ad debitā ꝯſtantiā pillulaꝝ ꝯſperſis. ſ. a mucilagine ſu/
pꝛa dicto īfoꝛmēt̃ pillule. ſ. plane ad foꝛmā lupinoꝝ ⁊ teneātur
ſub lingua: ⁊ ſic ſit expedita hec pꝛīa pars. Cū n cū tuſſi iā
ꝯ̄ñter ponit Raſ curā tuſſis humide nullā faciens mentōē de
cura tuſſis īmālis fride: qm̄ illa facile remouet̃ vt ſupꝛa dictū ē
de mente Gal. calefaciēdo intrīa anhelitꝰ cū retentōe ipſius ⁊
calefactiōe cum extrīſecis vbi tuſſis calida ſine mā ꝑ retentōē
anhelitꝰ ⁊ per difficultatē eius auget̃ aut a caliditate ēt appli/
cando fridoꝝ exteriꝰ ſepe nocet debilitādo muſculos ī motu: ⁊
ſic difficultādo anhelitū addit in cāʒ ⁊c̃. Et ita rōnabilr poſuit
curā tuſſis calide ⁊ ſicce etiā īmālis ⁊ nō ſic fride: ponēdo ergo
cāʒ de tuſſi īmāli maxīe ponit curaʒ tuſſis mālis a mā frigida ⁊
duo facit. Pꝛio declarat eā ꝑ ſigna. 2° ponit curā cū quibuſ/
daʒ trociſcis ponēdo ēt ipſoꝝ deſcriptōeʒ. 2ª ibi: Ex his troci/
ſcis ⁊c̃. De pꝛīa ꝑte dixit ꝙ ſi cū tuſſi viſcoſi flegmatis mul
titudo affuerit ſiue multū affuerit ſputuʒ qd̄ expuendo expelli ñ
poſſit. i. difficulter expuit̃: ꝓpter viſcoſitatē nocumentū īfert̃
ſup. īfirmo: qm̄. ſ. fit tuſſis moleſta ex iobedientia māe ſua viſco
ſitate. Et addit: ſʒ neqꝫ febꝛis neqꝫ vehemēs ventris ſolutio ip
ſaʒ ꝯcomitat̃: ex his ſup. ſignis declarat̃ māʒ eē fridaʒ ⁊ viſco/
ſaʒ īdigentē medicina īciſiua diuiſiua. ⁊ qm̄ neqꝫ eſt febꝛis neqꝫ
ventris ſolutio: iſta ītentio ꝯpleri pōt cuʒ calefacientibꝰ ⁊ lenie
tibꝰ ꝓhibētibꝰ māʒ viſcoſitate ſua adherere ꝑietibꝰ. Nā ꝓpter
lenitōeʒ medicine fit ipſa nō adherēs ſubſtātie mēbꝛi: ⁊ ſic ꝓhi
bet mām viſcoſam groſſaʒ viſcoſitate adherere. Cōplet̃ etiā
ītentio cuʒ abſtergētibꝰ caliditate ꝑticipātibꝰ: que abſtergentia
calefaciētia ⁊ humectātia vel lenietia nō ꝯuenirēt qm̄ ꝯiungeret̃
fe. vel ventris ſolutio ſeu fluxibilitas qm̄ adderēt ī febꝛē vel flu
xuʒ vt pʒ ꝯſiderāti: ſʒ nō exiſtente fe. vel fluxu vt ponit̃ ī textu
ꝑꝑ dictas medicīas ꝯueniēter ꝯplet̃ ītentio q̄ eſt ꝑparatio māe
viſcoſe ad expulſionē vt facile tuſſi expellat̃: ⁊ ſic valent trociſci
qui ponunt̃ ī lr̃a. vñ ꝯtinuādo dixit: ex his trociſcis dādum eſt
īfirmo: qd̄. ℞. ſcis feniculi qd̄ eſt calidum ſubtiliatiuū īciſiuuʒ ⁊
apij ſilr: ſucci ligritie qd̄ lenit cānaʒ ⁊ cū ꝓpꝛietate iuuat mem/
bꝛa pectoꝛis: capill'. veñ. ſilr ſubtiliatiuꝰ ⁊ ꝯfoꝛtatiuꝰ mēbꝛoꝛuʒ
pectoꝛis mirabili ꝓpꝛietate: de quo dixit Auer. 5° colliget au/
ctoꝛitate Gal. qd̄ ⁊ ſi ſit ꝑpatus ī ſinis virtutibꝰ pꝛimis adiuuat
tm̄ ad extrahēdū ſputū groſſuʒ ex pectoꝛe ⁊ pulmone: amigdale
ēt ſua vnctuoſitate iuuāt. ⁊ ſi fuerit amigdale amare magis va
lent ī abſtergēdo: oīuʒ ꝑtes equales: ⁊ ex eis cuʒ mucilagie ſcīs
lini: qd̄ ēt ꝓpꝛietatē hʒ in mēbꝛis pectoꝛis ꝯſperſis īfoꝛmentur
trociſci ex quibꝰ. ʒ. iij. tribuant̃ ꝓ vice. ſ. cuʒ decoctōe quā de/
ſcripſit ī caplo de catarro factā cuʒ radice liquiritie cum ficubꝰ
cū ſebeſten cū paſſ. quā poſuit poſtꝗ̄ caliditas geuerit ⁊ ſerca/
re inceperit: quā videbis loco ſuo vltra mediū capituli. ⁊ ē ſcd̄a
deſcriptio decoctōis: ſʒ qm̄ ibidē nō poſuit capillū ve. ī deco/
ctōe: ꝓpter tm̄ eius notabilē ꝓpꝛietatē de qua dictū ē ī mēbꝛis
pectoꝛis dixit ꝯtinuādo cui tm̄ capil'. ve. ʒ. v. ſunt addēde. ſ. ad
decoctionē de qua ſupꝛa. Nā dʒ exhiberi verbi gr̃a de troci/
ſcis. ʒ. ij. vel. iij. cū. ℥. iij. vel. iiij. dicte decoctōis ī mane. Et ſi
in decoctōe adderet̃ paꝝ iſopi ē mirabile ēt ſua ꝓpꝛietate cum
abſterſione eēt ꝯueniēs. Et ex hoc toto textu collige vtilr: pꝛīo
ꝯ aliquos qui ī tuſſi māli ſiue catarralis fuerit ſiue nō. a mate/
ria flegmatica viſcoſa audēt ſupꝛa medicinas calidas ⁊ foꝛtiter
abſterſiuas ⁊ aliquas mollificatiuas ⁊ hūectatiuas: ēt ſi coꝛpus
fuerit febꝛiēs vel ꝯiūgat̃ fluxus ventris nō attendētes ad hec
ꝯplicata accidētia que ſunt apta intēdi ꝑ applicationē haꝝ me/
dicinaꝝ: cū tm̄ Raſis ⁊ ī caº de catarro nos ab hoc erroꝛe fece/
rit cautos vt ibi notaui. ⁊ ēt in caº noſtro cū laudat hos troci/
ſcos ⁊ hanc decoctionē: vbi neqꝫ fe. neqꝫ ventris ſolo ꝯcomi/
tant̃ inſinuādo ꝙ ſi hec ꝯplicent̃ accidētia ē cauēdū ab his foꝛ/
tibus: que tm̄ ſumpta indicatōe ⁊ tuſſi tali tm̄ ꝯuenirēt. In tali

igit̃ cāu ꝯiunctis his accidētibꝰ opoꝛteret remittere caliditatē
calidoꝝ cū pectoꝛalibꝰ frigidis vt gūmi ara. dragāto viol'. ⁊ ſi/
milibꝰ. Et in timoꝛe fluxus oʒ apponere aliqd̄ ꝓhibēs lenitio/
nē nimiā ꝯfoꝛtās tm̄ pulſionē vt ſunt mirthi ⁊ ſirupus eiꝰ. Et in
hoc poſuit cañ. Auic. 16ª tertij in cura gñali fluxus vētris abſo/
lute dixit: ⁊ ex medicinis fluxus vētris que ei ꝯueniūt qui cum
fluxu hūt tuſſim ſunt ſicut mirthꝰ ⁊ maſtix ⁊ gūmi arabicū ⁊c̃.
vide ibidē. Collige 2° ꝙ in oī ꝯpōne medicine pectoꝛa is: ſiue ꝑ
viā decoctōis ſiue alteriꝰ ꝯuenit apponere capil'. veneris. Naʒ
nō excedit in manifeſtis qualitatibꝰ ⁊ ex mirabili ꝓpꝛietate iu/
uat vt ſupꝛa dictū ē: ideo ſignāter voluit ipſuʒ addi ī decoctōe.
De tertia ꝑte pꝛīcipali huiꝰ partis ponit curā tuſſis antique
⁊ multū moleſtātis adeo ꝙ egrū ī nocte nō ꝑmittat doꝛmire ꝑ
exhibitionē quarūdā pillulaꝝ d̄ ſtoꝛace que ſunt pillule oppia/
te quaſi ſicut pill'e Alex. de quibus ē factus ſermo ſupꝛa ī virtu/
te oppiate: quaꝝ deſcriptionem ponit in lr̃a ⁊ dicit lr̃aliter ꝙ ſi
tuſſis antiqua ⁊ nociua fuerit adeo vt egrū ī nocte doꝛmire nō
ꝑmittat: pill'e ſtoꝛacine ſūt dāde: quaꝝ hec ē ꝯfectio. ℞. myrrhe
ſtoꝛacis oppij oīum aā. partes equales īfoꝛment̃ ex his pill'e ad
lupinoꝝ magnitudinē ſup. ⁊ figurā: ⁊ ex eis vna aut due patiē/
ti tribuātur ſup. ī oꝛe tenēdo ⁊ ponit vnū medicinale deglutien
dū per potū ⁊ maſticationē cōtinuādo dixit: In potu quoqꝫ ſu
mat ſirupū de papauere. ſ. ℥. ſ. vel. ʒ. ſup. eūdo doꝛmitū: ⁊ hoc
ſup. qn̄ nō dat̃ pill'a. ⁊ ab hoc tanꝗ̄ a leuioꝛi inchoandū ē q: mi
nus ſtupefaciēs ē: ⁊ comedat ſemē albi papaueris cū zuccaro ſi/
militer ad hanc intētionē. Et ꝓ ītelligētia huiꝰ ꝑtis ē aduer
tendū ꝙ per tuſſiʒ antiquā ītellexit tuſſiʒ cronicā factā talē ꝑꝑ
ꝯtinuitatē catarri deſcēdētis ad pectus qualiſcūqꝫ fuerit: ⁊ ma/
xime ſi catarrus fuerit calidus ⁊ ſiccus ſeu ſubtilis: cui cōmu/
niter minus conueniēter occurritur per medicos ꝗ̄ ad catar/
ros frigidos: quia in omnibus fere catarris occurrunt medici
cum calefacientibus: ⁊ pꝛoinde catarri calidi antiquantur ma/
gis. Et ꝙ de tuſſi catarrali eſt ſermo videtur innuere textus:
maxime ꝑ hoc qd̄ dixit ꝙ ī nocte doꝛmire nō ꝑmittat: quaſi inu
at ꝙ de nocte magis ledat: ⁊ hoc ē de ſignis tuſſis catarralis.
Intētio ergo pꝛincipalis ī caſu ē ſiſtere catarrū a capite deſcen
dēte. ⁊ hoc ꝯplet̃ cū ſtipticātibꝰ ⁊ īgroſſantibꝰ māʒ aquoſaʒ vel
ſubtilē: iō medicine oppiate aliquotiēs ſūt neceſſarie: ⁊ pꝛoinde
iſte pillule ꝯferūt: vt pʒ ꝑ exiccationē medicinaꝝ ītrantiū d̄ ſto/
race ⁊ myrrha: poſtea īfrigidāt ꝓpter oppiū. ſʒ nota ꝙ iſte pil/
lule ſūt ſatis foꝛtes oppiate: ⁊ ꝑꝑ doſim oppij q̄ ē tertia ꝑs totiꝰ
⁊ ꝓpter id qd̄ ſunt modica coꝛrecte. iō Meſue ī caplo de catar/
ro poſuit al's que ſunt tutioꝛes noīatas ſupꝛa ī quibꝰ ītrāt thus
⁊ crocus q̄ faciūt ⁊ ad ſiſtendū ī virtute thuris ⁊ ad coꝛrectōem
venenoſitatis oppij ꝓpter crocuʒ qūocūqꝫ tm̄ ſit nō exhibeatur
niſi vna aut due vt dicit tex. ꝑꝑ ſuſpitōeʒ: ⁊ ita ſit expedita to/
ta pꝛīa ꝑs capituli. Et qui ad hāc. Iſta eſt 2ª ꝑs pꝛīcipalis hu
ius capituli ī qua Raſ dat doctrinā gñaleʒ a quibꝰ cauēduʒ eſt
in oī tuſſi maxīe in ꝑſeruando ⁊ dicit: Et qui ad hanc pꝛeparat̃
paſſionē vitet ī comeſtione acetoſa ⁊ ſalſa pōtica acria ſiue acu/
ta atqꝫ amara. Nā talia oīa ſua moꝛdicatōe moꝛdicāt ſenſitiuā
inſtrōꝝ pectoꝛis: ⁊ ſic in dictis mēbꝛis nocumētuʒ īferēdo inci
tant ad tuſſiʒ. Sʒ nota ꝙ ſignāter dictū eſt in ꝑſeruādo: qm̄ ī
tuſſi māli ſumpta ītentōe aliqn̄ a mā groſſa viſcoſa laudant̃ inci
ſiua ⁊ acetoſa vt oximel: ⁊ aliqn̄ amara ꝑꝑ ītentōem abſterſiōis
vt amigdale amare ⁊ praſſiuʒ ⁊ ſuccꝰ eius ⁊ multa huiuſmodi:
vt ariſtologia imo ⁊ gētiana. Et ꝓinde dicit ſignāter tex. ꝙ qui
ad hanc ꝑparat̃ paſſionē ꝓpter cām dictā. Cōſequēter ī vlti
ma ꝑte pꝛīcipali huiꝰ capituli ponit ſuffumigiuʒ ꝯueniēs ad an/
tiquā tuſſiʒ ponēdo deſcriptōeʒ eiꝰ cū multis exiccantibꝰ: cuiꝰ
deſcriptio ē vt īfra. ℞. ariſtologie myrrhe ſtoꝛacis galbani oīuʒ
aā. ꝑtes equales arſenici rubei ad pondus oīuʒ oīa pulueriʒata
ex butiro vaccino aſꝑgant̃. i. īcoꝛpoꝛent̃: ſignāter dixit cū buti
ro ad remiſſionē nimie ſiccitatis: ⁊ q: ipʒ butiꝝ eſt maxīe pecto
ri ⁊ pulmoni ꝯueniēs: ex quibꝰ magdaleones. i. pillule groſſe ad
pillule ꝑue ſimilitudinē īfoꝛment̃: ⁊ cū neceſſe fuerit ex vno eoꝝ
ſcʒ poſito ſuꝑ pꝛunas igneas in vaſe cooꝑto cū aſere ꝑfoꝛato in
medio ⁊ īpoſita cānula in eo foꝛamīe ꝑ traiectoꝛiuʒ ſuffumiget̃
eger. Sʒ hic diligēter nota ꝙ tale ſuffumigiū eſt ſemꝑ ſuſpe
ctuʒ ꝓpter ītrātia multū exiccatiua: vt pʒ diſcurrēdo ꝑ ſimpli
cia īgredientia q̄ ſunt ſicca in ſcd̄o vel tertio oīa cum caliditate
ꝯiūcta vt ſupꝛa al's fuit declaratū: vñ recepto fumo ꝑ os partiʒ
trāſeunte eo ad ſtomachū ꝑtiʒ ad mēbꝛa ſpūs poſſit ī ſtomacho
fieri mala ꝯpl'o ſicca: ēt ī canna cartilaginoſa ⁊ ī ramis eiꝰ facilr
īduceret̃ ſiccitas nocēs īdiſponēs ad dilatatōeʒ: ⁊ ꝯūr vſus ſem
per ē verēdus ⁊ ita ī catarris calidis ⁊ ī tuſſi antiq̄ ex catarro ca
lido de quo dicebat̃ ſupꝛa: nequaꝗ̄ dʒ offerri tale ſuffumigiū
neqꝫ ī tuſſi al's ꝯplicata cū fe. qm̄ multuʒ ītenderet̃ fe. trāſeunte
de fumo talis ſuffumigij ad ipʒ coꝛ calefaciēte ⁊ exiccāte: ſimi/
liter vbi eēt fluxus ventris ꝓpter intrātia multum acuta eēt ad
hoc maxīe cauēdū. ſi ergo cōuenit eiꝰ vſus vt appꝛobāt aucto/
res cōuenit ſtāte multitudine māe ſanioſe ī pectoꝛe: vel al's fleg
matice aquoſe: ⁊ in vlcere pulmonis: ⁊ in coꝛꝑe femineo ⁊ anti/
quo. ⁊ ego memini ꝙ vſus fui hoc ſuffumigio ī matre illuſtris
poete cōdaʒ dñi Mafei de vegijs laudēſis q̄ erat ānoſa ſexagi
ta ānoꝝ cuʒ multa mā catarrali ī pectoꝛe ꝯtēta que deducta q̄ſi
ad nām ſaniei: q̄ ⁊ ſi multū cuʒ ſputo mūdificaret̃ coadunata cū
medicinis ad hoc faciētibꝰ ſemꝑ tm̄ abūdabat quaſi eiuſdē quā/
titatis: ⁊ ex debilitate mēbꝛoꝝ ſpūaliū per indigeſtiōem multi/
plicantiū dictas mās: ⁊ ex catarrizāte ꝯtinue mā a cerebꝛo: ⁊ fa
cto hoc ſuffumigio remāſit īfra quattuoꝛ vel quinqꝫ dies ſana/
ta. in tali ergo caſu pōt exhiberi. ſʒ laudant auctoꝛes ꝙ cum ſit
tale

tale suffumigiũ exhibeaꝛ aliquod humectatiuũ per os: vt bro/
dium pulli vel aqua zuccari. ⁊ laudauit Mesue vt post bibant
aquaꝫ cũ butiro ad istaꝫ intẽtionẽ ad ꝓhibẽdũ siccitatẽ stoma/
ci: quã nõ intẽdit medicus: cũ tñ ad stomachũ ꝑ parte veniat ꝺ
substãtia fumigij vt cõstat. alr̃ tñ in tussi antiqua fit suffumigi/
um ad oppositã intentionẽ humectatiuũ ⁊ mollificatiuũ: ⁊ hoc
vbi mã sit grossa dura ĩ pectore cõtenta: vñ parꝫ de ea expuitur
ꝓpter inobediẽtiaꝫ mãe ad expulsionẽ. ⁊ ita tussis fit difficilis
⁊ ꝓlongaꝛ: ⁊ ĩ isto casu laudaꝛ suffumigiũ humectatiuũ dige/
stiuũ illius mãe: habilitãs ad expulsionẽ factuꝫ cũ decoctiõe li/
quiritie fenugre. seis lini cuꝫ passꝛ. ⁊ similibꝰ: ⁊ vidi ẽt ĩ hoc no/
tabile iuuamentũ: ⁊ sic sit finis huiꝰ capituli textualr̃ lecti.

Quid nomis tussis et quid rei.

Iã sic expe
dito caplõ
ꝓ intelligẽtia dicẽdoꝝ circa hanc mãm: primo erũt quedã pre/
uidenda: ⁊ quinqꝫ erũt principalr̃ cõsideranda. Primũ ꝺ quid
nois ipius tussis, ⁊ quid rei eiusdẽ: ⁊ de mõ tussis quomõ fiat: ⁊
cuius mẽbri sit passio: q: in hoc diuersi diuersa sentire videnꝛ.
2° videbiꝛ de spẽbus ⁊ distinctõibꝰ tussis. 3° de cãis eiꝰ. 4°
de signis eiꝰ. Prio ꝓnosticis euẽtꝰ: postea de ꝓnosticis ad bo
num ⁊ ad malũ. 2° de signis demõstratiuis ĩ genere: deinde ꝺ
signis specieꝝ. 5° ⁊ vltimo de cura. De prio. s. de quid nois
dicit Gal. 5° de accidẽti caplõ 4° ꝙ tussis ẽ fortissima exsuffla
tio qñ aer cũ nimia expulsiõe exit quo canales pulmonis mun/
dificat. sꝫ quid rei ẽ quidã ĩpetuosus motꝰ mẽbroꝝ spiritualiũ
ad expellendũ rẽ nocẽteꝫ ꝑ viã trachee artarie ex ĩspirato aere
cum expulsione aeris: hoc totũ tñ ĩtelligiꝛ de tussi nõ nãli. i. nõ
voluntarie ĩducta. nã põt induci volũtaria a virtute aiali moti/
ua ꝓcedẽte deliberatiõe: ⁊ nõ erit ad expellendũ rem nocẽteꝫ ꝑ
viã cãne: ⁊ sic de hac nõ est sermo: sed de ea que ẽ dispõ preter/
nãm de qua medici ꝯsiderãt. A. aũt de tussi loquẽs magis quid
rei dixit ꝙ tussis est ex motibꝰ: quibꝰ nã expellit nocumentũ ex
mẽbro aliquo: ⁊ id mẽbꝛuꝫ ĩ tussi ẽ pulmo: ⁊ mẽbra que ei cõti/
nuãtur ⁊ ꝯcomitãtia. ⁊ addit: ⁊ tussis quidẽ pectori est sicut ster
nutatio cerebro: ⁊ cõpleꝛ dilatatiõe ⁊ ꝯstrictõe pectoris ⁊ motu
velamis. i. diafragmatis. Et ad hoc ĩtelligẽdũ aduerte ꝙ di
cit notãter ex motibꝰ. s. localibꝰ ⁊c. q: motus expulsiõis rei non
mẽbris ꝯueniẽtis diuersimode ꝯpleꝛ in diuersis mẽbris. naꝫ
aliquãdo mẽbrũ expellit mãm cũ virtute expulsiua cõcurrente
locali motu manifesto. vt musculi vẽtris ꝯprimũt intestina: ⁊ ĩ/
testina supra mãm: ⁊ sic mã de necessitate expꝛimiꝛ: sꝫ oꝫ aliqꝺ
orificiũ dilatari. ⁊ ita facit anus ⁊ vesica. Quedã mẽbra expel/
lunt rem nõ eis ꝯueniẽteꝫ: siue sit simplex qualitas: siue mãrea
lis vel vaporalis vẽtus vel vẽtositas vermis vel lapis ⁊c. nõ cũ
motu tali locali ipoꝝ expellentiũ formali: sꝫ ꝑ simplicem altera/
tionẽ circa obiectũ expellibile factã: nec fit sensibilis motꝰ loca/
lis in expulsiõe rei ab expellente: ⁊ sic epar expellit supfluã cole/
ram ad chistim fellis. Aliqñ aũt nõ tantuꝫ ad expulsionẽ rei no/
centis talr̃ cõcurrit: sꝫ aliqñ a virtute regitiua dirigiꝛ ad nota/
bilem finẽ vt expellaꝛ: vt est de sanguine ab epe ad alia membra
transmisso: nõ vt nocumentũ sꝫ vt trãsmuteꝛ in mẽbra ꝓ nota/
bili fine. dicit Gal. ꝙ matrix ⁊ ĩtestina ⁊ vesica exercẽt actũ ex/
pulsionis medicine formali motu locali. Quedã tñ membra nõ
sic: ⁊ iõ dicebat. A. ꝙ ẽ ex motibꝰ. s. localibꝰ: q: pulmo cui non
debeꝛ motꝰ localis ꝑ se fm Gal. 5° de accidẽti cũ a virtute sua
naturali non sufficit expellere nocumentum: ⁊ iuuatur ab alijs
mẽbris. s. a mẽbris pectoris que ad hũc finẽ ꝯstrigũꝛ: ⁊ ideo fit
cõstrictio pulmonis: ⁊ iuuaꝛ ĩ expellẽdo rẽ nocentẽ: q: ille aer ĩ/
petuose moueꝛ ⁊ mũdificat cãnas per quas occurrit: sicut dice
bat Gal. eodẽ 5° de accidẽti caplõ 3°: ꝙ nos videmꝰ ĩ tubis ⁊
organis ꝙ aer ĩpetuose motus ꝑ ea mũdificat qꝺ ĩ eis ẽ. ⁊ iõ cũ
hõ tussit ⁊ fit motus ĩpetuosus sepe fit purgatio materiei ꝯtẽte
in pulmone vel in cãnulis eius. Et ex his colligiꝛ qũo fiat tus/
sis ⁊ de mõ ꝓductõis ⁊ ꝯplemẽti eiꝰ. Vñ aduerte vt melius in/
telligaꝛ vt colligiꝛ 4° interioꝝ caplõ 6° ꝙ plures dicunꝛ ẽẽ mo
tus instrumẽtoꝝ anhelitꝰ ⁊ sũt quinqꝫ in ordine quo vnꝰ ante/
cedit aliũ ⁊ ab alio ꝓsupponiꝛ. Primus ẽ motus qui ẽ anhelitꝰ
equalis: ⁊ iste ꝯpleꝛ mediãte virtute expulsiua nãli ipsiꝰ pulmo/
nis ⁊ virtute motiua extrinsecoꝝ musculoꝝ pectoris ⁊ virtute
motiua ẽt ipsiꝰ diafragmatis. Est alius fortior motus anhelitꝰ
qui fit cũ maiori vehemẽtia vt pꝫ in febribꝰ: ⁊ ad hũc motũ añ/
cedunt de necessitate cãe mouẽtes prime. Est ẽt necessariꝰ aliꝰ
motus ad hunc causandũ vt musculoꝝ intrinsecoꝝ ⁊ extrinse/
coꝝ inter costã ⁊ costã. Est ẽt alius motꝰ qui fit in laboriose an/
helãtibus ⁊ stertentibꝰ qui ꝓsuppõit pria oĩa mouẽtia ⁊ ad hũc
causandũ vltra precedẽtẽ ꝯcurrit motꝰ musculoꝝ trachee ar/
tarie. Est alius ẽt motꝰ ex multũ vehemẽti cã cũ sono factꝰ for
tiore sicut ĩ voce forti qui ẽt vltra alios motus exigit motũ mu/
sculoꝝ epiglotis. Est ẽt alius motus ⁊ postremꝰ ĩter hos oẽs q
diciꝛ loquela fortis: qui ꝓsupponẽs oẽs alios motꝰ ꝯpleꝛ cũ mu
sculis mouẽtibꝰ linguaꝫ ⁊ dentes ⁊ labia. Et de his omnibus
dicit Gal. ꝙ prima haꝝ actionũ vel motuuꝫ lesa existẽte fiũt ⁊
alie sequẽtes necessario patiẽtes: sꝫ cuꝫ vltima patiꝛ cetere mi/
nime patiunꝛ. i. nõ necessario. vñ si anhelitꝰ corrũpaꝛ. i. aufera/
tur: ⁊ reliqui oẽs deficiũt: ⁊ ita successiue de alijs: ⁊ nõ ꝓpterea
si fortis loqla q̃ ẽ vltia actio destruaꝛ añtes deficiũt necessario.
Ad ꝓpositũ igiꝛ ea oĩa que ꝯcurrũt ad quartã operatõeꝫ anhe/
litus vt ad sonũ vel vocẽ fortẽ illa oĩa cõcurrũt ad tussiꝫ: sed q̃si
violẽter magis: vñ talis attractio vel expulsio violẽter nõ fit ni/
si ad expellẽduꝫ rem nocẽteꝫ ĩ pulmone ⁊ in mẽbris spũalibus.
Nã ꝑcepto nocumẽto a pulmone: exẽpligrã irritata virtute ex
pulsiua pulmonis cũ ꝑ se nõ sufficiat ad expellendũ: virtꝰ regi/
tiua ĩperat virtuti motiue volũtarie vt istaꝫ adiuuet ĩ expellen/
do: q: mouet musculos pectoris ⁊ diafragma: ad quoꝝ motuꝫ
moueꝛ pulmo. ⁊ sic violẽter fit motus q est dilatatio vel constri
ctio eiꝰ: ⁊ ꝯñter qꝺ ledebat expelliꝛ per tussiꝫ vel nititur expelli.
vñ aer talr̃ occurrẽs illi mãe illaꝫ expellit: que si nõ sit obediens
expulsioni iterato irritata nã iteraꝛ tussis: vt est de mã nimis li/
quida vel nimis viscosa vel etiaꝫ in tussi prouenĩẽte a mala qua
litate sine materia.

Utruꝫ tussis sit passio pectoris vel pulmonis.

Utruꝫ aũt tussis sit principalr̃ pectoris vel pulmonis
est bona difficultas. Et videꝛ prio ꝙ sit passio pulmonis ex snĩa
Aui. cũ dixit in diffinitõe eius: ⁊ hoc mẽbrũ in tussi est pulmo.
Est ẽt snĩa Aui. xª tertij tractatu 5° caplo de signis pleuresis cũ
dicit: Et tussis quideꝫ nõ accidit nisi ꝓpterea ꝙ pulmo lediꝛ ex
vicinitate: deinde amplius resudat ad ipm id qꝺ resudat ex mã
egritudis quare idiget sputo ẽt ideꝫ dicit inde signis ꝯstrictõis
anhelitꝰ: vbi declarãs situꝫ mãe ledentis si sit in cãna vel ĩ pul/
mone vel ĩ spaciositate pectoris dixit ⁊ si sit ĩ spacio tũc iaꝫ per/
mutaꝛ de latere ad latus cũ ꝑmutatõe iacendi: deĩde egreditur
cuꝫ sputo ⁊ nõ est in ipso cũ ꝯstrictiõe anhelitꝰ tussis de qua sit
curãduꝫ. Et ĩ caplõ de asmate dixit de signis eiꝰ: Si aũt fuerit
extra spaciũ qũocũqꝫ sit nõ erit tussis ita ꝙ vꝛ ꝙ tussis sit ꝑꝑ le
sionẽ cõicataꝫ pulmoni pricipalr̃ ⁊ nõ alijs mẽbris. Ad ꝑtem
oppositã est snĩa Gal. ⁊ videnꝛ eius rõnes satis difficiles. Nã
tussis est formalr̃ motus vel aggregatũ ex motibꝰ. Cũ ergo mo
tus ĩ anhelitu debeaꝛ in mẽbris spũalibꝰ pectori ⁊ diafragmati
⁊ pricipalr̃ diafragmati primo ⁊ ꝯñter pulmo moueꝛ in virtute
diafragmatis: vt est snĩa eiusdeꝫ Gal. 5° de accidẽti. Et Auer.
ideꝫ sentit ẽẽ de mente Gal. expsse 2° colliget ca° de iuuamẽtis
pulmonis vbi tractaꝛ ista questio: preterea scꝺo pulmo ꝑ se non
sentit sensu manifesto vt pꝫ ex cõponentibus eum. ⁊ sunt verba
etiaꝫ Gal. quarto interioꝝ capitulo vltio ad principiũ capituli
cuꝫ dixit: Dico ergo pulmonẽ nullo tẽpore habere forteꝫ dolo/
rem grauitateꝫ aut extensionẽ plurimũ in eo euenire ⁊c. s. pro/
pter pãniculũ cooperientẽ vt dictũ est supra in anothomia eiꝰ:
ergo non moueꝛ per se motu manifesto ad expellendũ: ergo per
eũ nõ fit tussis: tenet ꝯñ̃a maxime q: ad tussim antecedit motus
manifestus sicut ad vomitũ antecedit nausea siue abhoĩatio 5° ꝺ
accidenti caplõ 4° hoc ẽt voluit Cõciliator differẽtia ꝓpria ca°
ii° vbi vult ꝙ mẽbra pectoris se hñt ad motũ pulmonis sicut ar
tifex ad instrumentũ: ⁊ dat exẽpluꝫ sicut faber ad follẽ: ⁊ fuit exẽ
plum Gal. si ergo faber est magis principiũ motꝰ aeris q̃ꝫ follis
vt pꝫ: sequiꝛ ꝙ pectus ẽ magis principiũ motꝰ q̃ꝫ pulmo. si igi/
tur pectus ⁊ diafragma sunt principiũ motus videꝛ ꝙ sint pri/
cipium tussis. Preterea tussis ẽ motus ĩpetuosus ꝑꝑ sensũ rei
tristis factꝰ ⁊c. cuꝫ igiꝛ pulmo sit mẽbꝛuꝫ nõ sensitiuũ videꝛ ꝙ
tussis debeaꝛ pectori ⁊ alijs mẽbris ⁊ nõ pulmoni prio. Prete/
rea si pulmo iuuaꝛ a pectore in anhelitu sicut cũ quis leuãs sac/
cum: iuuaꝛ ab altero sicut dixit Ger. cremonẽsis ĩ glosulis sup
viatico: ⁊ plus facit ad illud iuuamentũ iuuans q̃ꝫ primũ defe/
rens. ita ꝯñter pectꝰ plus iuuabit pulmonẽ in tussiendo: ⁊ ita se/
quitur ꝙ ĩ tussiẽdo plus pectꝰ iuuet q̃ꝫ pulmo: ⁊ sic si ledaꝛ pe/
ctus ẽt nõ leso pulmone cũ debeat ẽẽ magis sollicituꝫ de salute
ꝓpria q̃ꝫ aliena: videꝛ ꝙ magis sit sollicitus in expellẽdo mãm
ꝓpriã q̃ꝫ alienã: ⁊ hoc ꝑ tussim ꝯpleꝛ. ⁊ sic sequiꝛ ꝙ nõ cõicato
nocumẽto pulmoni fiet tussis. ⁊ ex his ⁊ similibus declaraꝛ põ
Gal. Sꝫ his duabꝰ positiõibus nõ ꝯsentit Auer. 2° colliget in
ca° ꝺ iuuamẽtis pulmonis. nã ibidẽ ipe voluit ꝙ ⁊ pulmo ⁊ pe
ctꝰ hñt motũ a se ⁊ ꝙ neqꝫ pulmo moueꝛ a pectore. vñ dicit: Et
ego dico ꝙ nõ ẽ ita dicẽdũ absolute ꝙ pectoris motꝰ sit princi/
palis cã motus pulmonis: q: possibile ẽ vt quodlibꝫ istoꝝ hoc ẽ
pulmo ⁊ pectꝰ hẽat motũ a se: qñ habẽt vnã ꝓprietateꝫ cõiun/
ctõis ꝓpter quã vnus coꝝ sine altero nõ moueꝛ. ⁊ ꝓpterea cũ
cessat motꝰ vniꝰ cessat motus alteriꝰ: ⁊ non ẽ quilibet coꝝ cau/
sa motꝰ alterius. Et addit: ⁊ si nos poneremꝰ ꝙ qñ pulmo non
moueꝛ hoc motu tunc cessaret motꝰ pectoris fꝫ Gal. essemꝰ ar
bitrati per hoc fm eũ ꝙ pulmo ẽẽt id quo moueꝛ pectꝰ dicendo
ꝙ si nõ moueretꝛ pulmo nõ moueretꝛ pectꝰ. Ecce hic videtur ꝙ
ꝑdiderit Gal. in opinione sua q: nõ ẽ ĩpossibile motuꝫ pectoris
⁊ pulmonis vt moueãꝛ simul sicut ĩ globo vno. ⁊ si vnũ nõ mo
ueretꝛ aliud nõ moueretꝛ q̃ꝫuis vnus nõ sit motor alteriꝰ fꝫ mo/
duꝫ qui dictus ẽ ⁊c. Et tãdẽ ĩ ꝓcessu dixit: ⁊ melior via quã eli/
gere possumus ĩ fine nostre ꝓpõnis ẽ hec ꝙ mẽbꝛuꝫ qꝺ leditur
cũ cessat inspiratio ⁊ expiratio ẽ cor sicut manifestũ ẽ. Et si cor
ẽ id qꝺ recipit hanc lesionẽ ꝓpter hanc cessationẽ: ⁊ nõ solũ le/
sionẽ sed ẽt mortẽ. Ergo de necessitate ẽ id mẽbrũ ĩ quo ẽ prin/
cipiũ istiꝰ iuuamẽti. ⁊ ita videꝛ inuere ꝙ ad remouẽdũ cãꝫ ledẽ
tem inspirationẽ vel expirationẽ que remotio ꝑficiꝛ per tussim
principalr̃ pendeat ab ipso corde: ita ꝙ virtus regitiua inclinat
ad motuꝫ pectoris ⁊ pulmonis ⁊ ad tussim maxime ꝓpter no/
cumenta cordis ⁊ non ꝓpter nocumenta illoꝛuꝫ membꝛoꝝ pri/
cipaliter: ⁊ ꝙ ista membra ex se mouentur vt dictum est. Quia
tamen hec opinio videtur extranea a cõmuni modo intelligẽdi
medicoꝝ. ⁊ in hac mã de sensibilitate pulmonis visus ẽ sibiipsi
ꝯtrarius: qñ 3° colliget caplõ de tussi voluit pulmonẽ de se ha
bere virtutẽ sensitiuã fortẽ: vñ dixit ꝙ ꝯcessa ẽ ei a nã bona vir/
tus sentiendi. Et postea 4° colliget de signis egritudinum pul/
monis dicit ꝙ dolor nõ ẽ signũ ĩ apatibꝰ pulmonis q: ẽ mẽbꝛũ
insensibile. In hac difficultate dicũt quidã modernoꝝ q vi/
denꝛ inherẽ positõi Auic. ꝙ si nocumẽtũ dꝫ ĩducere tussiꝫ opꝫ
ꝙ cõicetur pulmoni: alr̃ nõ causabiꝛ tussis. ⁊ si cõicaꝛ pulmoni

⁊ nõ alijs tñ causabit̃ tussis: qꝛ alia mẽbꝛa subseruiũt pulmoni ĩ
dilatatõe ⁊ ꝯstrictõe ad expellẽdũ nociuũ. ⁊ quãtũcunqꝫ cõica/
retur nocumẽtũ alijs mẽbꝛis pectoꝛis si nõ cõicet̃ pulmoni non
causabit̃ tussis. Et sic volũt ꝙ tussis sit pꝛincipalr̃ passio ipsius
pulmonis vel per se vel per cõitatem. ⁊ si nõ cõicatur nocumẽ/
tũ pulmoni dicũt nõ fieri tussim: ⁊ ad hoc adducũt vnũ funda/
mẽtũ ⁊ vnũ experimẽtũ. Dicũt ꝓ fũdamẽto ꝙ nocumẽtũ effi/
ciẽs tussim dꝫ venire ad illa mẽbꝛa ad que attrahit̃ aer qui dꝫ
expellere nocumẽtũ. Cũ igit̃ iste aer nõ ꝑtingat nisi ad ꝑtes pul
monis qꝛ aliꝰ aer mediꝰ stans iter pulmonẽ ⁊ pectꝰ magis ipe/
dit q̃ꝫ iuuet ad expellẽdũ. Dicũt ipsi ꝙ nisi pulmo ledat̃ nõ cau/
sabit̃ tussis. vñ dicũt ꝙ si sit vulnus extrinsecũ ĩ pectoꝛe: qꝛ ta/
le nocumẽtũ non possꝫ per tussim expelli: ideo non est necessaria
tussis. Difficile tamẽ videtur vt dicunt pectus ledi quantum
ad partes intrinsecas ⁊ non ledi pulmonem. Ideo Auicẽna di/
xit: Et hoc membꝛum in tussi est pulmo ⁊ membꝛa cõmunicãtia
⁊ que eis cõtinnãtur: quasi voluit non ꝓpter pulmonem solum
sed ẽt ꝓpter alia mẽbꝛa lesa fieri tussim: qñ. s. nocumẽtũ cõicat̃
pulmoni ⁊ nõ alr̃ ⁊c̃. Experimentũ aũt tale adducit: nam stante
vulnẽ ĩ pectoꝛe nõ cõicato nocumẽto pulmoni ñ causabit̃ tussis
vt dicũt ipsi: ergo relinquit̃ ꝙ tussis sit ꝓpꝛia passio pulmonis
⁊ nõ ipius pectoꝛis. Re vera tenẽdo positionẽ Gal'. quã cre
do eẽ verã: ⁊ ĩ eam ẽt ꝯsentiũt cõiter medici iste modus rñdẽdi ẽ
satis dubiꝰ. nã pꝛimũ fundamentũ ẽ satis dubiũ: qꝛ videt̃ ĩue
re ꝙ tussis nõ sit nisi cum actu expellit̃ res nociua: ⁊ ꝙ in oĩ tussi
ꝯcurrat actualis expulsio nocumẽti. hoc est falsum ĩ multis casi/
bus: vt in sicca tussi ĩ qua nihil coꝛpulentũ expellit̃ ꝑternaturã
vt infra: ẽt ĩ mala cõplexiõe sine mã fit tussis sicca. Ad experi
mentũ dico ꝙ si vulnus sit tale ĩ pectoꝛe ꝙ nõ ledant̃ oꝑatio/
nes musculoꝝ pectoꝛis seruiẽtiũ inspiratiõi ⁊ respiratiõi vt vi/
sum ẽ fundamentũ Auer. ꝓpter coꝛ nõ fit tussis. sꝫ si sit tale ꝙ
sit lesio musculoꝛũ ĩ dictis oꝑatiõibus fiet tussis ex quo motus
anhelitus pꝛincipalr̃ fit a pectoꝛe vel musculis eius: ⁊ pulmo ad
pectꝰ ẽ sicut follis respectu artificis: vt supꝛa visũ ẽ: ⁊ sicut spõ/
gia retenta ĩ manu que cũ ꝯstringit̃ manus ẽt spõgia ꝯstringit̃
⁊ sic cũ dilatat̃ manꝰ dilatat̃ ẽt spõgia: ⁊ sic ẽ de pulmone. ⁊ ita
videt̃ ꝙ in tussi pꝛimũ mouẽs dicit̃ pectꝰ vel diafragma: vt ẽt
expꝛesse colligit̃ de mẽte. A. 10ª tertij tractatu 2º ĩ pꝛincipio illo
caplo: Uocis factoꝛ ẽ lacertꝰ ⁊c̃. qꝛ tñ pulmo ẽ instrumẽtũ ĩme/
diatius oꝛdinatũ ꝓ attractiõe aeris ⁊ expulsiõe eius ꝓ refrige/
ratiõe coꝛdis ⁊ ĩpedimentũ ĩ eo ĩmediatiꝰ facit ad nocumentum
huiꝰ finis: ide ẽ ꝙ tussis dicit̃ passio pulmonis: tñ pꝛĩcipale mo
uens est pectꝰ vel diafragma. Inherẽdo igit̃ cõiter sentẽtijs
medicoꝝ ẽ dicẽdũ ꝙ est passio pulmonis ⁊ etiã pectoꝛis: sꝫ ma/
gis pꝛincipalr̃ pectoꝛis vel diafragmatis ⁊ ĩmediatiꝰ pulmonis
vñ stãte lesiõe in pulmone irritat̃ virtus ipius pectoꝛis ad iuuã
dum pulmonẽ cũ pulmo ꝑ se nequeat expellere rẽ nocẽtẽ. ⁊ hoc
ẽ qꝺ dicit Auer. 3º colliget ĩ caplo de tussi in pꝛĩcipio ꝙ tussis ẽ
motus virtutis expulsiue ĩ pulmone ꝑꝑ expulsionẽ reꝝ q̃ ledũt
ĩstrumẽta anhelitꝰ cũ aere q ingredit̃ ⁊ ꝑꝑ adiutoꝛium pectoꝛis.
Uñ signãter dixit ꝙ ꝓpter expulsionẽ reꝝ que ledũt ĩstrumẽta
anhelitꝰ fit tussis: ⁊ ita ꝓpter lesionẽ mẽbꝛoꝝ pectoꝛis. s. talem
de qua fiet impedimentũ ĩ anhelitu: ⁊ sic si pectoꝛi occurrat no/
cumentũ ꝑ qꝺ impediat̃ a dilatãdo ẽt si nullũ ꝑ possibile cõica/
retur pulmoni nocumentũ qꝺ tñ est ĩpossibile saltẽ ꝑ viã cõita/
tis: tñ fieret tussis vt pꝫ ex fundamẽto. Et tũc rñdere possumus
ad textꝰ supꝛa allegatos ad partẽ oppositã cõcedendo ꝙ nõ põt
ꝯpleri tussis nisi nocumẽtũ ꝑueniat ad pulmonẽ ⁊ maxime si sit
tussis mãlis: tñ qꝛ mã educit̃ ꝑ cãnam pulmonis tãquã ꝑ viam:
tum quia tussis ẽ motꝰ sonoꝛus: vt supꝛa ẽ dictũ: qui nõ cãtur
nisi ex percussione aeris ad tracheam artariam ⁊ epiglotim: siue
fistulã cimbalarẽ que mẽbꝛa facta sunt cartilaginosa ꝓpter so/
num causandũ vt volebat Gal'. Ex hoc tñ non sequit̃ ꝙ tussis
sit ꝓpꝛia pulmonis passio ⁊ ꝙ ꝑficiat̃ a pulmone lꝫ illo mediãte
fiat sicut ẽt attractio aeris per follẽ: ⁊ expulsio eiꝰ non fit pꝛinci/
paliter a folle sed a fabꝛo eleuãte latera follis: ⁊ sic aerẽ attrahẽ/
te vel ꝯstringẽte ⁊ sic aerẽ expellẽte: ⁊ sic est de mẽbꝛis pectoꝛis
ꝯparatis ad pulmonẽ vt supꝛa dictũ ẽ. Ad textũ ergo cũ diceba
tur ꝙ ĩ pleuresi nõ fit tussis nisi ꝓpter nocumentũ qꝺ accidit ĩ
pulmone ex vicinitate ꝯcedat̃ ad modũ dictũ: qꝛ vltimate ꝯple
tur a pulmone tanq̃ꝫ per instrumẽtũ. Ad illud qꝺ dicit̃ ꝺ signis
ꝯstrictõis anhelitus ꝙ si mã fuerit in spacio. s. pectoꝛis non fit
tussis de qua sit curãdũ dico ꝯcedẽdo qñ ꝯparãdo mãm que ẽ
in ꝯcauitate pectoꝛis ad eã que ẽ ĩ pulmone qꝺ magis ledit̃ vir/
tus ab ea que ẽ in pulmone ꝓ fine intẽto. s. ꝓ attractõe aeris ꝓ
coꝛde q̃ꝫ a mã ꝯtenta ĩ ꝯcauitate. Ex hoc tñ nõ ꝯcludit̃ ꝙ q̃cun
qꝫ tussis fiat nõ magis pendeat pꝛĩcipalr̃ a membꝛis pectoꝛis q̃ꝫ
a pulmone: quoniam etiã si materia fuerit in pulmone illius tus/
sis ⁊ motus ad expulsionem pꝛincipaliter perficitur a mẽbꝛis pe
ctoꝛis vt supꝛa dictum est. Et istum sensum ⁊ modũ intelligendi
voluit Auic. in textu cũ diffiniẽs tussim dixit ꝙ ẽ ex motibus ex
quibus expellitur nocumentum ex membꝛo aliquo fm̃ modum
supꝛa ĩtellectũ: ⁊ id mẽbꝛum ĩ tussi est pulmo ⁊ mẽbꝛa q̃ ꝯtinuant̃
i. ⁊ trachea artaria cũ epigloti. Nã per ista mẽbꝛa tanq̃ꝫ ꝑ istr̃a
ĩmediate fit expulsio rei nocẽtis vel saltem motꝰ ad expulsionẽ.
Et addit: ⁊ ꝯcomitãtia supꝛa mẽbꝛa pectoꝛis sunt ex causis mo/
tuũ: nõ ꝑ que fit expulsio nocitiui sꝫ ex pꝛĩcipalr̃ mouentibꝰ qꝺ
vt declararet addidit: ⁊ est tussis pectoꝛi sicut sternutatio cere/
bꝛo. Et nota ꝙ signãter dixit pectoꝛi ⁊ nõ pulmoni innuens ꝙ si
cut cerebꝛũ est pꝛĩcipale mouẽs ĩ sternutatõe ad expellẽdum rem
nocẽtem mediãte aere attracto ꝑ nares: ⁊ fit expulsio per nares
mediãte aere attracto tanq̃ꝫ ꝑ viam ⁊ instr̃m expulsiõis: ita silr̃
ꝑ pectus fit pꝛĩcipalr̃ expulsio rei nocẽtis ꝑ aerem attractũ me/
diante pulmone ꝑ ipm̃ pulmonẽ tanq̃ꝫ ꝑ viam vt supꝛa: ergo si/
cut sternutatio dꝫ dici passio cerebꝛi ita tussis coꝛrespõdenter
passio pectoꝛis ⁊ nõ pulmonis. Et ad hoc magis declarãdũ ad/
didit: Et ꝯplet̃. i. foꝛmalr̃ ꝑficit̃ cum dilatatõe pectoꝛis eiꝰ. s. per
se ⁊ motu velaminis. i. diafragmatis lꝫ ꝑ accñs ꝯpleat̃ motu ter/
minatiuo ipsiꝰ pulmonis ⁊ cãne q est eis motꝰ ꝑ accñs vt supꝛa
est adductũ: ⁊ ꝑ hũc modum satisfit oĩbus obiectõibꝰ q̃ fieri pñt
ad partem oppositam.

Distinctiones.

Iam sũt ponẽde diuisiões ⁊ spẽs ipsiꝰ:
sit ergo hec pꝛia diuisio tussis: qꝺ q̃dã
est volũtaria: quedã ĩuolũtaria: ⁊ que sit q̃libet eaꝝ dictũ est su
pꝛa. 2ª diuisio tussis est ꝙ quedã est sicca: q̃dã humida. Sicca
est cũ ex ea nihil coꝛpulẽtum emittit̃. Humida aũt est qñ aliquid
coꝛpulẽtum emittit̃. Et si nõ sit humidum qꝺ dico signãter ꝑꝑ
lapidẽ qui aliquotiẽs emittit̃ ĩ tussi vt videbit̃. Nam talis tussis
dicit̃ humida vt ꝯtra opponit̃ tussi sicce. 3ª diuisio: tussis q̃/
dam est frequẽs: quedã est rara. Nã quidã frequẽter tussiũt: q̃/
dam raro. 4ª diuisio: quedã est molesta ⁊ foꝛtis: quedã leuis. i.
quedã ẽ que cũ laboꝛe ⁊ angustia fit ⁊ aliqñ nihil expuit̃. Leuis
est ꝑ quã faciliter expuit̃ id ꝑ qꝺ nã facit tussim. 5ª diuisio: q̃dã
est recẽs: quedã antiqua: qꝛ ꝑ multos ãnos durauit. Et de anti
qua quedã est q̃si ꝯtinua: quedam est ĩterpolata vel erratica. 6ª
diuisio: quedã est tussis ꝑ ꝓpꝛietatẽ: quedã ꝑ cõitatem. Tussis ꝑ
ꝓpꝛietatẽ est illa q̃ fit ꝓpter essentiale nocumẽtum ĩ instr̃is anhe
litus. Per cõitatem vero que fit ꝓpter nocumẽtum essentiale in
mẽbꝛis cõicantibꝰ qꝺ cõicat̃ tñ nocumentum instr̃is spũs vel q̃
fit a toto vt illa q̃ fit a febꝛibꝰ vrentibꝰ ⁊ acutis ⁊ pestilẽtialibꝰ ⁊
a stomacho vel epate ⁊c̃. de quibꝰ ĩfra: vltia diuisio tussis q̃dam
reꝑit̃ ĩ coꝛꝑe foꝛti ⁊ iuuenili: q̃dam ĩ coꝛꝑe debili ⁊ senili.

Cause.

De cãis dicat̃ ꝯñter: ⁊ hic pꝛimum ꝯmemoꝛãda est
sñia Alex. cũ dicit in caplo ꝓpꝛio de tussi: pꝛeterea
ꝙ nõ est cã vna tussis sed varia nos opꝫ accedere ad cognoscẽ/
dum vniuscuiusqꝫ varietatẽ. Pꝛio ergo ponent̃ ipsius diuerse
cãe: deinde veniemꝰ ad signa. Cãrum igit̃ quedã ledit per essen/
tiam: quedã per cõitatem. Et inde quedã est tussis per essentiam:
quedã ꝑ cõitatem vt paulo ante dicebat̃. Cã ꝑ eẽntiam est oĩs cã
ledens eẽntialiter pulmonẽ vel aliquod de spiritualibꝰ mẽbꝛis
ita vt cogat̃ nã ad tussiendũ ⁊ ita. s. ꝙ extraneauit multũ dicta
mẽbꝛa vel aliqꝺ coꝝ a nã sua vel ĩ mala ꝯplone vel ꝯpõne vel ĩ
solutiõe ꝯtinui: ⁊ nõ hꝫ dependẽtiã ab alio mẽbꝛo tale nocumẽ
tum. ⁊ hoc est qꝺ voluit. A. loquẽdo de talibꝰ cãis ꝑ essentiam:
sed pꝛimitiuis. ⁊ est cõe ad oẽs cãs ꝑ essentiã ledẽtes cũ dixit: ⁊
cãe tussis pꝛimitiue sunt ex cãis ponẽtibus mẽbꝛa pectoꝛis lesa
in ꝯplexiõe sua aut in foꝛmis coꝝ aut sup. ĩ cõtinuitate. cã ꝑ cõ/
munitatẽ est cã que ledit pectus vel pulmonẽ ꝓpter nocumen/
tum ĩ toto: vel ꝓpter nocumẽtũ in ꝑticularibꝰ mẽbꝛis. Tussis
etiã ꝑ eẽntiã hꝫ duplicẽ cãm gñalem. s. pꝛimitiuã ⁊ coꝛpoꝛalẽ.
Cãe pꝛimitiue sunt oẽs que extrinsecus aduenientes alterãt alte
rationẽ nocẽte talia mẽbꝛa sensibiliter ĩ oꝑatõe anhelitꝰ: ⁊ sic fri
giditas aeris põt eẽ cã per eẽntiam ledẽs: ⁊ cãns tussim ĩfrigidã
do pectus vel pulmonem vel inspissando ⁊ constringendo ⁊ ꝓ/
hibendo debitam attractionem aeris: ⁊ hec est causa sepe con/
tingens: vt dixit Hypo. 5ª affoꝛismoꝝ in affo. Frida velut nix
vel chꝛistallus ⁊c̃. Frigiditas ẽt põt eẽ cã: qꝛ occurrẽs cerebꝛo
facit ad expꝛessionẽ humiditatis que fluẽs deoꝛsum ĩ pectus op/
pilat vel aliter ledit ⁊ causat tussim: ⁊ tunc frigiditas ẽ magis cã
per cõitatem licet mã fluxa ledat per eẽntiã. ⁊ hoc modo ẽt cali/
ditas põt eẽ cã pꝛimitiua occurrẽdo humiditati cerebꝛi liquefa
ciẽdo ⁊ dilatãdo ita vt fluat ĩ pulmonẽ lꝫ ẽt per eẽntiam posset
nocere calefaciẽdo pulmonẽ ĩmediate ledendo. Siccitas ẽt põt
eẽ cã ex malitia ꝯplonis sue: vñ insurgat virtus expulsiua ad ex
pellendũ facit ẽt siccitas ad hoc ꝑ viã coꝛugatõis qꝛ exasperat
cãnam: ⁊ hoc modo fumus facit tussim per cãm exiccãdo ⁊ coꝛu/
gando pului̇s ẽt eodẽ mõ lꝫ certus puluis vltra siccitatẽ cũ ꝓ/
pꝛietate ledat pulmonẽ. De quo dicit Auer. 3º colliget in caplo
de tussi de puluere ex lana spinaꝝ credo ꝙ intelligat de puluere
lini cũ oꝛdinat̃: quoniã multũ ledit ⁊ adducit tussim vt exꝑientia
manifestat: ita dicũt de puluere frumẽti qui ꝯsurgit a frumento
qñ cribꝛat̃. Fit ẽt tussis ex acuitate ⁊ quadam moꝛdicatiõe mem/
bꝛoꝝ spũaliũ: ⁊ hoc mõ vapoꝛes acuti ⁊ sapoꝛes ⁊ odoꝛ aceti ce/
pe piperis: sapoꝛes oẽs amari salsi acetosi pontici stiptici acres
⁊ vt allei cepaꝝ: ẽt sapoꝛ vini maluatici ꝓpter potẽtiã foꝛtẽ vt ĩ
me Iohãne mattheo ꝯtingit: qñ cũ ipsum habeo in oꝛe facit mi/
hi venire tussim. Ista oĩa sui acuitate pungẽtes mẽbꝛa spũs fa/
ciũt tussim vt cã pꝛimitiua. Et ꝺ acetosis dicit spãliter Serapio
caplo ꝓpꝛio ꝙ acetũ facit accidere tussim sine medio. De humi/
ditate aũt sine mã nõ fit sermo: qꝛ talis videt̃ magis iuuare q̃ꝫ
nocere: ⁊ raro talis reperit̃. Ad cãs ẽt pꝛimitiuas reducunt̃ oẽs
cãe coꝛpoꝛales que intrinsecus sumpte intrãt cãnam pulmonis:
vt dicit Gal'. ꝓpter deglutionẽ que fit tꝑe loquutõis. Et Aui.
dicebat ꝑꝑ negligẽtiã ⁊ occupatõem ĩ sermone: qꝛ tũc cimbala/
ris fistula dilatat̃ ⁊ aliqd ĩtrat qꝺ facit tussim: qꝛ ꝯmonet̃ postea
nã ad expellẽdũ illã rẽ tanq̃ꝫ nocẽtẽ. ⁊ hoc mõ sepe accidit ĩ de/
glutõe vini cũ hõ subito vult loq ⁊ ẽ tussis multũ molesta: ⁊ ge/
neralr̃ oĩa extrĩsecꝰ occurrẽtia q̃ ĩmutare pñt sensitiuã pulmõis
ad expellẽdũ rẽ nocentẽ possũt reduci ad cãs pꝛimitiuas tussis.
Cause coꝛꝑales sunt multiplices: qꝛ quedã ledunt ꝑ eẽntiam:
⁊ ĩmediate quedã per cõitatẽ: ⁊ quedam sunt antecedẽtes: ⁊ q̃dã
ꝯiuncte. Cãe antecedẽtes coꝛꝑales sunt gñaliter: vt dicit. A. ca
pitulo ꝓpꝛio repletio ⁊ antecessio cãrum coꝛꝑearum ad cãs ꝯiun
ctas vt repletio capitis ⁊ totius: ⁊ oẽs cãe vel antecessio causaꝝ
faciẽtium

faciētiū ad tussim vt mala digestio stomaci faciens euaporare multā mām ad caput frigiditas pedū debilitās ⁊ similia. Cause ꝯiuncte sunt multiplices: quedā sunt oēs malitie cōplōnales ⁊ cū mā ⁊ sine mā: aut mala ꝯplō calida vel frīda hūida vel sicca: tamē de mālibus cā tussis vt dicit Serap. ī principio capituli: vtplurimū nō accidit nisi ex humiditate: ⁊ talis mā sepe ledit īducendo malā ꝯplōnē vltra malitiā ꝯplōnis: vt ex oppilatōe facta vel ex strictura in diafragmate vel pulmone. vn̄ ꝓpter dictam oppilationē vel stricturā īpedita debita euētatiōe pōt calefieri pectus ⁊ pulmo: ⁊ ista caliditas inducit tussim. Sꝫ hic est spāliter notandū ꝙ nō oīs mala ꝯplō calida vel frigida ēt ledēs sensibiliter facit tussim vt vult Gal. 2° de accidenti ca° 4° versus finē. Et idē dixit clarius 4° interioꝝ caplō vltīo: Nā mala ꝯplō equalis vt mala cōplexio ethici nō facit tussiꝫ q: non īprimit tristeꝫ sensationē. Nā equalis que ē sicut habituata nō sentit nec facit tussiꝫ sed bene variat accidētia anhelitus in velocitate ⁊ frequentia de qua dicit Gal. loco allegato ꝙ equalis si parua fuerit anhelitū solūmō īuadit: sed tn̄ si fortis est cū calore ei dn̄ante fit desideriū in attrahēdo aerem frigidū ⁊ frigidā potionē: ecōuerso si fuerit frigida fit desideriū aeris calidi ⁊c̄. sed nō fit tussis ita intelligit̄ de frigiditate vt in ethica senili q: sūt quasi ꝯnāles facte: idē de passiuis intelligit̄. De mālibus aūt oīs cōplexio mālis siue flegmatica siue sanguīea siue melācolica pōt eē cā tussis. Raro fit a melācolia vt vult Aui. ⁊ flegmatica ē multiplex aut subtilis ībibita aut liquida subtilis ī ꝯcauitatibus: aut grossa aut viscosa adherēs parietib⁹ ⁊ hec sepe ē cā tussis. aliquādo cā dicit̄ eē sanies in pectore ꝯtenta: aliqn̄ mucilagines quedā que nascunt̄ in pulmone vt vult Auer. aliquādo cā dicit̄ eē vermis. Et dicit Aza. ꝙ cā aliqn̄ sunt aīalia ꝑua q̄ generātur in cāna pulmonis ⁊ locis vicinis vt sup. in pulmone vel pectore vel in mieri: que cū mouētur a loco sue originis causant tussim ⁊ cū quiescunt non faciūt tussiꝫ: ⁊ sūt minora mucilaginib⁹. aliqn̄ ēt cā ē ventositas vt idē voluit Aza. in cura ei⁹. ⁊ aliqn̄ causa dicit̄ eē lapis de quo dicit Auic. ꝙ quidaꝫ expuit lapidē similē ciceri. Dicit Alex. vidi hominē qui expuit lapideꝫ nō asperū sed lenē durū in resistēdo ita ꝙ fecit sonū in terra ⁊ tussiuit tussi vehemēti per aliquot dies anteq̄ꝫ expueret lapidē: ⁊ postea mortu⁹ ē ptisic⁹. Et Auer. dixit: ⁊ quidā medici dixerūt ꝙ cuidam homini accidit tussis fortissima ⁊ cū tussi ꝓiecit vnū lapidem ⁊ incōtinenti fuit liberatus. ⁊ aliquādo causa ē sanies in pectore ꝯtenta ⁊ cum replet spacium pectoris fit aliquotiens causa tussis sicce: q: non expellitur nisi cuꝫ tussi difficili: ⁊ tunc tussis fieri non potest stante plenitudine pectoris vt visa est sententia Aui. ī textu. Et ego isto anno. 1466. in Papia vidi iuuenē qui post pleuresiꝫ hūit tussim difficillimā q̄ durauit. x. vel. xij. dieb⁹ sine sputo: ⁊ erat tussicula q̄si ꝯtinua ꝓhibens a somno ⁊ a cibo ⁊ a potu: ita ꝙ rarissime dormiebat ⁊ rarissime poterat sumere cibū ⁊ potuꝫ: ⁊ tādeꝫ ꝑ mēseꝫ expuit plurimā saniei quātitatē: ⁊ fuit fili⁹ dn̄i Matthei de ansosio doctoris ⁊ militis ⁊ pur curat⁹ est cuꝫ dei laude. Pōt ēt fieri tussis a solutiōe ꝯtinui: ⁊ hoc multiplr̄: q: vel a vulnere vel ab vlcere vel ab apāte in dictis mēbris pectoris: vel a cā extrīseca vt casu vel ꝑcussione vel forti clamore ⁊ conatu ad onera portan̄. vel subleuan̄. maxime fiūt vlcera post defluxū materiei catarralis cadentis supra pulmonē ⁊ p̄cipue ex mā acuta: nec dꝫ negligi tussis q̄ sit ꝓpter taleꝫ māꝫ subtileꝫ descēdentē: q: sepe ducit ad ptisiꝫ vt dicit Rasis ī libro diuisionū caplō proprio de tussi. Pōt ēt cāri tussis ex ꝑte male ꝯpōnis. Nā dicit Auic. Mala ꝯpositio adducere pōt ad tussiꝫ ēt ꝯstringēdo supra mēbra pectoris quecūq̄ꝫ sit illa cā vt sunt cāe oppilātes ēt si ꝯstringeret̄ pect⁹ ab extrīseco. De his ēt cāis coartātib⁹ siue oppilātib⁹ quedā sunt tales ꝑ cōitateꝫ. Nā de mālib⁹ quedā gn̄antur ī pectore ⁊ pulmone ⁊ ledūt ꝯnter oppilando: quedaꝫ cōicant̄ ab alijs mēbris vt a capite ꝑꝑ defluxū materiei deorsuꝫ. Et de tali fluxu dixit Aui. Et cū permanet discurrēs sup cānaꝫ sicut discurrit aliqd super parieteꝫ nō excitat̄ fm̄ plurimū tussis: sꝫ cuꝫ vult vt fundat̄. i. recipiat̄ ī spacio cāne vel ramoꝝ sup. eius ꝯmouet tussiꝫ: ⁊ silr̄ qn̄ mordicat. i. ledit: vel est nociua sup. ēt si discurrat tanq̄ꝫ sup parietem tn̄ efficit tussiꝫ: iō magis ledūt catarri subtiles qn̄ ꝓfundant̄: q: descēdūt ꝑ tracheaꝫ artariā tn̄ ꝑticipāt acuitate mordaci: ⁊ silr̄ qn̄ māsiua sit ī pulmone. i. stat ī ꝯcauitate illoꝝ meatuū ⁊ oppilat: ēt facit tussiꝫ qn̄. s. nō est obediēs facili expulsioni: vn̄ dicit̄ māsiua. Pōt ēt fieri ꝑ cōitateꝫ a stomacho ⁊ tꝑe vacuitatis stomaci vt cū apātur stomach⁹ tn̄ accidit tꝑe repletōis vtplurimū ꝓpter ꝯprimi diafragma ab extēsione stomaci. Fit ēt apud difficileꝫ digōneꝫ stomaci ꝓpter euaporatōeꝫ ⁊ vētositates cōprimentes. Fit ēt hoc mō aliquotiēs ī idrope per ꝯpressionem ⁊ etiā in mulierib⁹ p̄gnantib⁹ ī vltimis mensib⁹. Fit etiā vt sepe taliter ex apāte epatis cū est apā ī girbo ei⁹ ⁊ ꝯprimendo ⁊ etiaꝫ suspensoriū deorsuꝫ trahēdo cui diafragma ligat̄: ⁊ iō diafragma nō pōt debite dilatari. ⁊ aliqn̄ etiā fit ex apāte splenis: etiaꝫ ⁊ musculoꝝ spōdiliuꝫ. Pōt etiā fieri ab oībus apātib⁹ mēbroꝝ hn̄tiuꝫ colligantiā cū mēbris spūs: pōt etiaꝫ fieri ꝑ trāsmissam māꝫ a stomacho ad pect⁹ vel ab ēpe ad pect⁹. ⁊ oēs iste cāe quasi colligunt̄ a Gal. 2° ꝓnosticoꝝ ꝯmento 3°. Cāe aūt spāles diuersaꝝ specieꝝ tussis ⁊ p̄io sicce sunt vtplurimū male ꝯplexiones sine mā in mēbris spūalibus exn̄tes. Et si sint māles cāe sunt nimia liq̄ditas māe vel nimia viscositas māe. Naꝫ de his cāis dicebat Gal. 4° iterioꝝ caplō vltīo sepe allegato: Screat⁹ eiꝫ qui fit cū magna tussi. i. qui fieri dꝫ duplex est. Naꝫ aut fit ꝑ grossaꝫ ⁊ viscosaꝫ māꝫ aut ꝓpter subtilitatē eius ⁊ liquoreꝫ: quodlibet eiꝫ subtile cū ꝑ ventositatē intus exn̄teꝫ sursuꝫ eleuatur ipso se diuidēte. i. subtili diuiso ꝑ ventositatē ꝑ aliaꝫ viā inferius reducit̄: ⁊ sic sup. pꝫ ꝙ nō expuit̄. Et loquens de viscoso dixit ꝯtinuādo: sꝫ aliq̄d viscosuꝫ aut grossissimū difficile ē ascēdere: q: nō pōt a corpore cui ꝯiunctū est separi neq̄ꝫ pauca debiliq̄ꝫ vētositate valet eleuari. nā oꝫ cū multa ⁊ forti tussi silr̄ ventositate extra duci. Alia cā est siccitas māe: q: non hꝫ cui adhereat: ⁊ sic aer nō pōt illi siccitati applicari vt eaꝫ subleuet. De cāis etiā tussis sicce est debilitas virtutis expellētis vt dicebat Gal. loco ꝓxime allegato: Si pect⁹ nimiū nō ꝯstringat̄ minime poterit aliq̄s fortiter tussire. Et si forte nō tussiat̄: mā grossa minime sursuꝫ eleuabit̄. Et sic salteꝫ sequit̄ ꝙ cū mā grossa stante virtute debili fit tussis sicca. De cāis etiā tussis sicce sūt apāta calida in p̄ncipijs eoꝝ ante maturatōeꝫ ⁊ ēt apāta dura: etiaꝫ ⁊ nocumēta que accūt mēbris spūs ꝑ colligantiā vt apāta epatis splenis ⁊c̄. Cāe tussis humide sunt res māles que obediūt expulsioni cū tussis frequentis sunt ꝑmanētia caꝝ accn̄taliter ledentiū vt cōtinuitas aeris frīdi ⁊ alijs cāis de primitiuis dictis supra ⁊ etiā cāe eēntialiter ledētes vt apāta. Cāe tussis nō cōtinue sꝫ rare sūt maxie cāe defluxus māe ab alijs mēbris. Nā fꝫ ꝙ raro multiplicant̄ vel raro defluūt dicte māe ita raro faciūt tussiꝫ. Cāe tussis clamose ⁊ moleste sunt ꝯtinuitas apātuꝫ maxime duroꝝ vel vlcera vel malitie ꝯplōnales ꝑmanētes vel defluxus māe catarralis acute vel lapis vel alia mā multū īprimēs vt de sanie fuit dictū supra cū nō est expulsioni obediēs. Cā auteꝫ facilis tussis est habilitas māe ad expulsionē. s. qn̄ est equalis digesta ⁊ virt⁹ fortis. Cā diuturne tussis dicit̄ eē diuturnitas cāe remanētis. Cā quare occurrunt magis corpori senili est debilitas digestiue maxie cerebri ⁊ expulsiue eius ⁊ etiaꝫ mēbroꝝ spiritualiuꝫ. ⁊ quare etiaꝫ aliquotiens accidat corpori iuuenili est sepe malicia regiminis eorum.

Signa pronostica.

Jam ꝯsequēter veniēdū ē ad signa: ⁊ p̄io ꝓnostica euēt⁹ inter que sit hoc primū oīa corpora acuti pectoris longi colli humeꝝ eleuatoꝝ ⁊ debilis ꝯplōnis nālis vel accidētalis ⁊ debilis cerebri ⁊ mali regiminis sūt parata cadere in tussiꝫ pꝫ. 2m ꝓnosticuꝫ: oīa corpora senū ēt sūt silr̄ parata ꝓpter cām ꝓxīe dictā. 3m ꝓnosticuꝫ: tꝑe hyemis sūt nate fieri tusses: pꝫ ex snīa affo. tertie particule: Hyeme vero pleuretides ⁊c̄. 4m ꝓnosticū qn̄ estas fuerit borealis ⁊ sicca ⁊ autūnus pluuiosus ⁊ austrin⁹ dicit Hypo. in affo. Capitis dolores ī hyeme ⁊ tusses ⁊c̄. pꝫ intelligēti. Aliud ꝓnosticū de euentu qn̄ flat vētus borealis facit tussiꝫ: pꝫ ex affo. 6° eiusdē particule in affo. Austrini flatus ⁊c̄. Et qn̄q̄ꝫ australis ē cā ad liquefaciēdū ⁊ maxie qn̄ ad austrū sequit̄ boreas tunc maxime sequit̄ tussis: q: auster dilatat ⁊ rarificat ⁊ boreas infrigidat ꝯstringit ⁊ exprimit. Signa ꝓnostica ad bonū qn̄ cā sit sine mā mala ꝯplō diuersa facile remouet̄: maxie ī p̄ncipio ei⁹ ēt in corꝑe forti. 2m si tussis sit recēs ēt mālis ex mā obediēte cū ꝯstantia virtutis maxie si fuerit nō ꝑ cōitatē aliūde facile curat̄: pꝫ ꝯclusio. Signa vero ad malū sūt: Primū ⁊ ē Auic. supra ꝙ freq̄nēs tussis ꝑducit ad sputuꝫ sanguinis. 2m qd̄ fuit Rasis ī diuisionibus: Tussis a mā catarrali acuta multotiēs perducit ad ptisiꝫ pꝫ ex precedēti. Aliud ꝓnosticū ad malū ē: Oīs tussis que pendet ex mā grossa multum vel ex apātib⁹ magnis per viā coartatōis vel ex apātib⁹ duris vel ex vlcere pulmonis quelibet talis tussis semꝑ ꝓnosticat̄ malū: q: nulla talis quasi sit curabilis vt īfra magis patebit. Aliud signū ad malū ē cū tussis durat post fe. redibit fe. ad initiū nisi sedet̄ tussis dicit Auic. Et hoc ē q: ꝓpter tussiꝫ fit magna cōmotio in humorib⁹ ⁊ supcalefactio ꝯūter. Aliud: tussis ī habētibus capita repleta adducit sepe ad apoplesiā q: adducit māꝫ ad cerebrū ēt agitat ꝯtenta ī cerebro ⁊ oppilat sicut sternutatio frequēter. Aliud: tussis ī pregnātib⁹ sepe adducit aborsū: pꝫ ꝓpter fortē motū ꝯcussiuū vt sepe rumpūt̄ ligamēta fetus ⁊c̄. Aliud ⁊ ē Auēzo. si tussis pendeat a vulnere ⁊ vuln⁹ penetrat īterius nō euadit: dico hoc dꝫ ītelligi facta solutōe cōtinui ī pulmone: nō dico in pectore tm̄ qm̄ als ꝯclusio non eēt vera vt pꝫ in multis vulneratis ⁊ cassatis qui reducūt̄. Signa vero demōstratiua: p̄io generis sunt ex se manifesta ⁊ habent̄ ex relatōe patiētis et aliquotiēs sensu medici audiētis. Sed signa specialia tn̄ satis cōia vt si sit per cōitatē vel per ꝓprietatē sūt: qm̄ per cōitatē signū primū ē ꝙ tussis sequit̄ ad lesionē alioꝝ membroꝝ a spūalib⁹ merito quoꝝ fit talis tussis q: crescit ⁊ augetur ad cremētū ⁊ diminutionē cause vt aggrauata lesione a fe. aggrauat̄ tussis: ⁊ tūc signum ē ꝙ nocumentū ē ex fe. ⁊ sic si sit ab epate vel splene declarat̄ ex lesione epatis vel splenis si a capite vel a catarro maxime a causa frigida. Dicit Auicc. sentit̄ ꝙ aliquid discurrit ad pectus vel ad pulmonē ⁊ fit extensio quedam in gutture idest circa epiglotiꝫ descendēte materia per guttur: ⁊ sequit̄ grauitas cū attractōe materiei ad nasum. i. ꝙ nō euāt̄ ꝑ nasuꝫ ⁊. i. sed educit̄ cū rascatōe per colatoriū id qd̄ attrahit̄ ad nasuꝫ. i. ꝙ nō euāt̄ per nasum. Et vident̄ signa catarri ī cōmotōe ī vijs catarri vt ē ī froute ⁊ in narib⁹: q: fit extensio ī cis ⁊ oppilatōes sūt in narib⁹ ⁊ non expuit in p̄ncipio rascatōis ꝓpter idigestioneꝫ māe: sꝫ in ꝓcessu aliquid expuit. ⁊ qn̄q̄ꝫ ēt hec est fe. īmo sepe cōtingit aliquādo effimera tm̄ ꝓpter iflāmationē ex oppilatōe: ⁊ aliquādo putrida vt cū ad oppilationē sequit̄ putrefactio: ⁊ hec oīa maxie manifestant̄ tꝑe noctis ⁊ de mane ꝓpter retentionē māe magis in nocte. Et si fuerit a cā calīa dicebat Rasis ī diuisionib⁹ signū ē tussis sicca sine sputo ⁊ fortis ⁊ ꝓprie nocte ⁊ post somnū: ⁊ ita ex alijs mēbris per cōitatē declaret̄ per illa. Signa auteꝫ per proprietateꝫ ⁊ p̄io malitie ꝯplexionis calide declarant̄ primo ex perceptōe caliditatis: quia in

firmus percipit se calere maxime in instrumẽtis anhelitus. Nã
de hoc dicebat Serap. Et qñ sentis anhelituꝫ tũc possibile est
tibi significatio sup vnãquãqꝫ specieꝝ tussis ẜm hunc modum
quod ẽ. quia si accidat tussis cã malitie ꝯplexionis: tunc si est ex
caliditate qui hꝫ eã sentit iñãmationẽ vehemẽtẽ in instrumen/
tis anhelitus: ⁊ hoc ĩtelligendũ est de mala ꝯplõne inequali: q
ĩ mala ꝯplõne equali nõ sic sentiẜ: vt supra dictũ est. ſꝫ in cõple
xione inequali sentiẜ q cõtinuo abijciẜ aliquid de nãli: ⁊ induci
tur aliquid ꝑternãm. 2m signũ ẽ q patiẽs satis angustiose si/
tit: ⁊ in hoc differt a siti nãli: q taliter sitiẽs ex caliditate pulmo
nis magis sedaẜ sitis ꝑ occursuꝫ frigidi aeris qꝫ per potationeꝫ
aque fride: vt dicũt. A. ⁊ Alex. ⁊ hoc est qđ dicũt doctores cõi/
ter: q tunc remittiẜ ista caliditas ꝑ illũ aereꝫ: qm̃ ĩmediate at/
tigit ad mẽbra pectoris calefacta: quoꝝ caliditas ẽ cã sitis ⁊ ad
ea mẽbra non ꝑtingit potus aque frigide: ⁊ sic maior videẜ fieri
sedatio talis sitis ab aere frigido qꝫ a potu aque frigide. sed re/
uera hec sniã sic cõiter approbata mihi nõ placet nec credo cã
eẽ veraꝫ: qm̃ cuꝫ sitis formaliter sit passio oris stomaci ⁊ hẽat ꝓ
cã obiectiua caliditatẽ ⁊ siccitatẽ: vel saltẽ discõuenientẽ calidi
tatem: vt aliqui volũt. etiã in casu nostro, illa mala ꝯplexio que
ẽ ĩ ore stomaci cõicata a caliditate pulmonis: que ẽ ĩmediata cã
sitis apta est magis remoueri ꝑ occursum aque frigide qꝫ ꝑ oc/
cursuꝫ aeris frigidi: vt cõstat ſꝫ cã ĩmediata vt caliditas pulmo
nis facilius remoueaẜ ꝑ aerẽ frigidũ qꝫ per potuꝫ aque frigide.
ipa tamẽ sitis que subiectiue ẽ in ore stomaci nõ facilꝰ remoueẜ
vt pꝫ cõsideranti. Jđ lr̃a. A. ⁊ Alex. dꝫ intelligi non simpliciter
vt verba sonãt: ſꝫ cũ quadã cõꝑatione vt supra ꝯparata siti cu
ius cã mediata est mala ꝯplexio calida pulmonis ad sitim nãlẽ:
vel ẽt ad aliã sitiꝫ nõ dependẽtẽ a caliditate pulmonis magis re
moueẜ sitis a caliditate pulmonis pẽdens ex aere frido ꝯparato
ad potũ aque fride qꝫ alia sitis: nõ q magis remoueaẜ per aerẽ
fridum qꝫ ꝑ potuꝫ aque fride absolute: ſꝫ vbi alia sitis iuueẜ ab
aere frido ⁊ a potu aque fride: q q̃si oĩs sitis iuuaẜ ab aere frigi
do: cũ per aerẽ friduꝫ occurrentẽ ẽt ꝓ parte ori stomaci fiat in/
grossatio aliquoꝝ vapoꝝ circa os stomaci existentiũ qui cõuer
tunẜ ad nãm aqueã: ⁊ ꝯñter remittiẜ cã obiectiua sitis. tñ minꝰ
iuuaẜ talis sitis nõ depẽdẽs a caliditate pulmonis respectu po
tus aque fride qꝫ sup. correspõdẽter iuueẜ sitis a caliditate pul/
monis pendẽs: qm̃ ista etiam notabilr̃ iuuaẜ ab attractõe aeris
frigidi ꝓpter cãm dictã: q aer fridus iuuat in remittẽdo cãꝫ ĩ/
mediatã sitis que ẽ in pulmone. ⁊ ad hũc intellectum vera sunt
verba. A. ⁊ Alex. ⁊ nõ absolute vt dictũ ẽ. iđ Serap. dixit ꝓ si/
gno male ꝯplõnis pulmonis: ⁊ desiderãt extinctionẽ ⁊ iuuãtur
vẽto aeris frigidi. Et hoc bene nota ꝓpter male intelligentes.
Uel ẜm aliũ modũ põt intelligi q magis iuuãẜ ab aere frigido
⁊c. q tardius ĩsurget noua sitis post extinctionem sitis ab aere
qꝫ ab aqua: q aer fridus ĩspissat quosdã vapores ibi existẽtes q
ad nãꝫ aqueã reducunẜ ⁊ deinde humectãt: ⁊ sic remouet sitiꝫ:
⁊ cũ hoc remouet cãꝫ vt caliditatẽ pulmonis: qđ nõ sic facit po
tus aque fride: ⁊ sic pꝫ q ad futurã sitim ꝓhibẽdũ magis facit
aer attractꝰ fridus qꝫ potatio aque fride. 3m signuꝫ est rubor
faciei maxime ĩ calida: q vapores iñãmanẜ ⁊ ascẽdunt: ⁊ nõ tm̃
facies ſꝫ caput inflãmaẜ. 4m signũ est q ꝯstante virtute ⁊ ha
bilitate instrumentoꝝ fit magnitudo ⁊ frequentia in anhelitu ⁊
pulsu: pꝫ ꝓpter auctã necessitatẽ. 5m signũ sumiẜ ex precedẽ
tibus vt si ꝑcessit ver calidus in estate ex coitu ex assumptõe ci/
boꝝ calidoꝝ ex etate ⁊c. Et si fuerit similr̃ ĩ mãlis nihil expuunt
manifestũ qđ videaẜ: vt dicit Alex. Signa ꝯplõnis fride de/
claranẜ ex opposito supra prĩo q facies diciẜ eẽ liuida ⁊ palescit
ex mortificatiõe calidi nãlis ⁊ spũum. 2o nam in tali complõne
nõ est sitis. 3o qm̃ iuuãẜ a caliditate tꝑata: a caliditate aũt vehe
menti nõ iuuãẜ: ſꝫ ꝑ eã adducerenẜ ad fortiorẽ tussiꝫ. ẽt ad hoc
faciũt signa ꝑcedẽtia vt si fuerit in quiete ⁊ ĩ aere frido si assum/
psit cibaria frĩda ⁊ de etate senili ⁊c. q si sit a siccitate ẽ ĩpossibi
le quin sit aut cum febre aut sine fe. si est cũ fe. erunt signa simul
caliditatis. ⁊ si sit siccitas pura sũt signa siccitatis vt asperitas
vocis ⁊ iuuari ab humidis vt brodijs: ⁊ quãuis tussis humida
aliquotiẽs iuueẜ a quibusdã humectãtibꝰ lenĩẽtibꝰ: tñ distigue
tur a sicca tussi: q lꝫ iuueẜ malitia ꝯplexiõis humide ex exhibi/
tione rei humide: vt aqua ordei nõ sedaẜ in totũ: ſꝫ bene seda/
tur si sit a malitia ꝯplexiõis sicce. Signa ꝯplõnis humide nõ
pñt bene declarari nisi cũ signis tussis mãlis: ſꝫ in hac nõ ẽ aspe
ritas ĩ voce nec ĩ cuti neqꝫ ẽ sitis: ſꝫ stat magis quedã raucedo ĩ
voce. Signa mãe declaranẜ ex grauitate membroꝝ pectoris
maxime ĩ fundo circa stomachũ: q si sit mã colerica declaratur
ex eo q expuiẜ de colerico ad citrinũ aliquo mõ declinante vel
subrubeũ ⁊ ẽ amaritudo oris cũ siti ⁊ tussis est magis molesta
⁊ magis clamosa. si sit mã sanguĩea preter signa caliditatis que
dicta sunt ẽ maior rubedo in facie ad obscuꝝ tendẽs cũ tensiõe
venaꝝ faciei ⁊ maior grauitas ad ꝑtes stomaci ⁊ est pulsus ma/
gis grauis ⁊ mollis ⁊ anhelitꝰ asper: ⁊ cũ spuũt mãꝫ dicit Aza
ranus fit eiꝰ sputũ fetidũ. i. aliqualr̃ fetẽs maxime post dormi/
tionẽ: qm̃ caliditas cũ humiditate sunt pricipia putrefactionis.
Signa flegmatica sunt priuatio sitis cũ grauitate ⁊ pondere
⁊ expuitõe flegmatis ⁊ stertitõe ĩ somno. Signa melãcolie ma
nifestãẜ ex grauitate ⁊ põdere: ⁊ q quasi nihil expuiẜ cum tussi
quasi cõtinua: ⁊ iuuanẜ multũ ex humectãtibꝰ ⁊ apud balneuꝫ.
Qđ si mã fuerit mixta ex calida ⁊ frĩda vel nãliter vel ꝑ putre/
factionẽ acquisitã: tũc in eo qđ expuũt appet qualitas falsa aut
fumosa: ⁊ color declinat ad subcolericũ: ⁊ plerũqꝫ mã nõ ẽ sim/
pliciter grossa. Qđ si mã sit saniosa declaraẜ ex ꝑcedẽtibꝰ apo/
stematibus vt piplemonia ⁊c. ⁊ ex expuitõe saniei ⁊ ex vlceribꝰ
precedẽtibꝰ qñ. s. aliquid de substãtia mẽbri vt pulmonis edu/
citur ꝑ sputũ: vel aliquid de substãtia ãnulosa vel cartilagino/
sa vt videbiẜ infra latius de ptisi. Et de his oĩbus tussibus ma
terialibus dicebat Auic. Et signũ eius que ẽ cũ mã ẽ sputum ⁊
genus quodꝫ materieꝝ significat genꝰ eius qđ expuiẜ: ſꝫ tñ semꝑ
non ẽ distinctio clara inter id quod expuiẜ qm̃ iter saniẽ ⁊ fleg/
ma non semꝑ ẽ manifesta distinctio. Nã per hoc qđ diciẜ cõi/
ter distinguẽdo q posita sanie in aqua petit fundũ nõ videẜ va
lere: q ẽt flegma petit fundũ. Sed distinguiẜ dicit Alex. q sa/
nies soluitur ⁊ mã flegmatica ẽ minꝰ apta separari q remanet
magis vnita ⁊ magis adherẽs ⁊ fetor ẽt declarat. Si causa sit
lapillus videẜ lapillus vel sentiẜ. Si sint vermes infirmꝰ perci/
pit motũ: ⁊ cũ fit iste motus incitaẜ ad tussiꝫ: qua cã quieta qe/
scit tussis. Et si fuerit a ventositate ĩ qua ẽt posset sentiri motus
per ventositatẽ moueri de loco ad locũ: tñ cũ ventositate est ma
ior extensio ⁊ minor grauitas: nõ tñ pñt dari perfecta signa. ⁊ iđ
opꝫ medicũ eẽ multũ cautũ ⁊ diligentẽ in ĩquisitõe per diuersa
⁊ hec de signis sufficiant ⁊c.

Cura ipsius tussis.

In cura prĩo stat regula gñalis
in euitatõe oĩum causaꝝ primi/
tiuaꝝ potentiuꝫ ducere ad tussiꝫ de quibus dictũ ẽ supra ĩ cau/
sis. Sed spãliter magis prĩo circa tussim nõ dependẽteꝫ a mã
regimẽ dꝫ oppoñi ꝯplõni ledenti siue calida fuerit siue frigida:
ita q cũ ꝯtrarijs in oĩbus rebus nõ nãlibus ẽ occurrẽdũ. vnde
in frigida occurrẽ dꝫ aer calidus seu eligaẜ aer calidus nãliter
vel artificialiter cõuenit eis de mẽte Gal. ⁊ alioꝝ fere vlr̃ oĩuꝫ
contineri anhelitum violẽter: vñ membra anhelitꝰ calefiãt. De
quo dicebat Auic. Cõprehẽsio anhelitus calefacit pulmonẽ cũ
facilitate in momẽto ⁊ strictura colli ad idẽ facit ⁊ fricatio cum
pãnis calidis mẽbroꝝ pectoris ⁊ cauere ab aere frigido ⁊ vẽto
maxie a boreali ⁊ sit somnꝰ multũ moderatus. vñ minus pecca/
tũ ꝯmittiẜ ex vigilia ꝓlixiori qꝫ ex somno ꝓlixiori: multũ gau/
dere bene sperare ꝯuenit ⁊ forte aliqualiter irasci ñ discõuenict.
ĩ reliquis aũt ẽt ex parte cibarioꝝ obseruẽẜ sicut ĩ frĩda mãli di
cetur. Opposito mõ occurrẽdũ ẽ ĩ calida vitãdo aerẽ caliduꝫ
⁊ fumosuꝫ ⁊ maxie sulphe: ⁊ gñaliter oĩs aer grossus ⁊ nebulo/
sus ĩ oĩ tussi nocet ⁊ aer clarus ẽ bonus. sed ĩ calida ꝯuertaẜ ad
frigidũ sicut ĩ frĩda dꝫ ꝯuerti parũper ad calidũ ⁊ adherat som/
no magis ⁊ quieti: ⁊ balneũ aque dulcis ĩ hoc cãu laudaẜ ⁊ ita
dico in reliquis obseruẽẜ sicut diceẜ in regimine ꝯplõnis calide
mãlis. Sed vnã regulã ponit Rabymoyses 24a particula affo.
suoꝝ de mente Gal. ꝯuenientẽ ĩ oĩ tussi maxie si parua fuerit di
cit sic: Pruritus tussis sternutatio ⁊ singultus ⁊ similia cessant
cũ hõ ea tollerat ⁊ abstinet se ab illis sup. qꝫtũ ẽ possibile: ſꝫ ad/
dit maxie si parua ⁊ debilia sunt illa. Et sicut dictum ẽ de mala
complone ĩ mãli calida ⁊ frigida intelligaẜ eodẽ mõ đ mã hũida
⁊ sicca corespõdẽter occurrẽdo cũ ꝯtrarijs moderate. In tussi
aũt mãli sunt quinqꝫ intẽtiones. pa sumiẜ ex parte regimis. 2a
ẽ equatio mãe. 3a euõ mãe añcedẽtis ⁊ ꝯiuncte. 4a ẽ diuersio.
5a ẽ cõfortatio mẽbroꝝ vel resolõ reliquiaꝝ que remãserũt. Et
hoc maxime verũ est in materiali per eẽntiam. In tussi auteꝫ ꝑ
cõmunitatẽ duplex ẽ intẽtio generalis. s. rectificatio mẽbri ma
dantis ⁊ remotio impressionis mẽbri patiẽtis ẜm intẽtiones ꝑ/
dictas. Circa pm. s. regimẽ ĩ dicta dicta dicit Rasis q opor
tet cauere ab omnibus que stimulant sensitiuã pulmonis ⁊ pe/
ctoris ⁊ ab oĩbꝰ que exasperãt ⁊ stiptĩcãt vt a balneo aque lumi/
nose ⁊ ab oĩbus cibis acribꝰ ⁊ acetosis: ⁊ hoc ĩtelligiẜ ẜm q aĩs
dictũ est circa lr̃am. ſꝫ spãliter magis si sit mala ꝯplexio calida:
sit aer fridus: sit exercitiũ moderatuꝫ: ⁊ quies dñeẜ exercitio: ⁊
somnꝰ sit ꝓlixior q ĩfrigidat: vitet passiones aĩales: vtaẜ cibis
fridis vt spinachijs que maxie valẽt in dispõnibꝰ pectoris: va/
lent seĩa cõia frĩda maiora: ẽt folia malue altee cũ semĩnibꝰ ⁊c.
Ualent ẽt iuscula ex amido cũ oleo amigdalaꝝ dul. ⁊ sorbitio đ
fabis multũ coctis ꝑparatis cuꝫ oleo vt supra ⁊ cuꝫ zuccaro: aq
or. excorticati ĩ potu dãda est ⁊ aqua zuccari aqua iniubaꝝ liq/
ritie sebestẽ oĩs talis valet. Et si sit mala ꝯplexio frĩda cuꝫ mã
dicaẜ in aere ⁊ in alijs sicut ĩ mãli saluo qꝫ ĩ somno ĩ quo atten/
daẜ q sit somnꝰ paulatiꝫ ⁊ paulatiꝫ factꝰ: q tꝑe somni multe su
ꝑfluitates retinenẜ que tꝑe vigilie resoluunẜ: ⁊ postqꝫ dormie/
rit per horã cuꝫ dimidia exciteẜ ⁊ ĩcitet se ad tussim parũper ad
purgatõeꝫ mãe maxie cuꝫ ẽ obediẽs expuitõi: nec dormiat ĩ die
saluo si laborãs nõ dormuerit nocte: ⁊ elongeẜ somnꝰ a cibo qꝫtũ
possibile est ⁊ ĩ die ⁊ ĩ nocte. In cibis autẽ opposito mõ ad ci/
bos ĩ mala ꝯplõne mãli calida valentes tẽperamꝰ vt cum farre
or. ⁊ amigdalato zuccarato: ⁊ exhibere panẽ coctũ ĩ brodijs car
niuꝫ laudabiliũ de quibꝰ ĩfra: ſꝫ oꝫ prius lauare panẽ anteqꝫ co
quaẜ. Ualet ẽt amigdalata cũ pane cocto ⁊ iuscula de farina fru
menti cũ zuccaro vel melle vel butiro recẽti ⁊ decoctio porroꝝ
⁊ brodiũ caulis ⁊ brodiũ ciceꝝ. Aliquotiẽs tñ ꝓ virtute sunt
necessarie carnes: ⁊ tunc valẽt carnes auiũ mõtanaꝝ vt ꝑdicũ
fasianoꝝ ⁊ simuliũ. Carnes ẽt caponũ valẽt. Et de quadrupe/
dibꝰ valent carnes castratoꝝ viuꝰ anni ⁊ carnes capreoloꝝ. Car
nes ẽt ericij ⁊ vulpis cuꝫ sua ꝓprietate valent. Et si nõ fuerit fe
bris dicit Serap. tunc nos absoluimꝰ eos sorbire vitelluꝫ oui:
qm̃ ĩ eo est caliditas ꝑua vt vult. Inter olera capillus ve. in
oĩ valet: ſꝫ sit recens: vel loco eiꝰ capiaẜ vngula cabalina q̃ di/
ciẜ farfara ẜm Aui. Sꝫ in ꝯplõne frida mãli isopus ⁊ feniculus
maxie valent. Uinũ semꝑ participet aliqua dulcedine ⁊ sit albũ
magis qꝫ nigrũ nisi ĩ catarrali vbi vel oꝫ dimittere vinũ: vel sal
teꝫ misceaẜ ⁊ nõ sit simplr̃ albũ. In sedis mẽsis in ꝯplõne fri
gida valẽt amigdale: vue passe: grana sisami ⁊ arinilla: grisomil
le: ⁊ ẽt ipsa grisomilla ⁊ pinee fistici ⁊ carice pigues ⁊ dactili ma
turi

turi si nõ sit fe. Ualent ēt auellane assate intũ q cortices remoueant: postea rũpant ⁊ cũ zuccaro sumant. Et aliqui dicunt q cũ mulsa .i. vino cocto vel idromelle antiq̃ tussi multũ ꝯueniũt. ⁊ dicũt de nuce q nux cũ testa sua ĩ igne posita donec fere tota testa ꝯburat: deide accepꝰ nucleus ⁊ mundatꝰ sepe sumptus a tussi liberat patientē. Hoc credo verꝝ eē de tussi pendente a mã multũ viscosa. Et ĩ ꝯplexione calida ꝯueniũt mellones ⁊ semia eoꝝ ⁊ cucurbita zuccarata siue ꝯditũ de cucurbita. Et iter fructus ĩ calida ēt valēt iuiube mala granata nõ multum dulcia ⁊ xilokaracta ⁊ sebesten recētia. Sed de cibis in ꝯplexione sicca si nõ sit febris ꝯuenit lac brodia gallinaꝝ ⁊ carniũ: si sit siccitas cũ caliditate ponant frigida: si cuꝫ friditate ponant calida. ĩ cõplexiõe humida mãli calida sit dieta frida ⁊ ecõtra: ſꝫ nõ humida. ⁊ his sum contētus de regimine remittēs me ad latius ordinata ꝑ me ĩ duobꝰ vel tribus ꝯsiliis in mã de tussi. Expedita debita dieta que maxime vꝫ in tussi pendēte a mala ꝯplõne sine mã veniēdo magis ad tussim mãlem cũ mã sit aliquotiēs calida aliquotiēs frida: aut humida ex humore retēto in mēbro pectoris vel pulmone: aut al's effuso ad ipsum: qui humor aliqñ peccat multitudine: aliquãdo liquiditate substãtie: ⁊ aliquãdo ē humor viscosus: ⁊ aliqñ grossus: ⁊ aliqñ sanies aut pus: ⁊ aliquotiens sanguis. ⁊ qm̃ in sanguine nõ debet digõ: iõ de hoc nõ fiet mentio ĩ hac intētiõe: sicut nec ēt de mã peccante multitudine: qm̃ in eis prima ĩtētio ē cũatio. ⁊ ita in sequēti intētione de his erit sermo: erit ergo sermo ĩ hac intētiõe equare mãm ⁊ digerere cã que qualitate ⁊ mõ substãtie peccat siue fuerit effusa ad pectus vel pulmonē: siue ibidē paulatine aggregata nõ habendo spãlē respectũ ad cã que effundit vel ē aliunde depēdēs fluēs: qm̃ si est aliunde veniēs precipue colerica vt a cerebro veniens medici oēs laborãt vt sistãt mãm defluētē que facit ad tussim: qm̃ acuitas mãe maxie imprimit per motũ: quare mã ꝑmanens nõ ita ledit sicut si flueret aliũde. iõ cum tussis ē per mãm defluentē: tũc maxime hꝫ originē a mēbris superioribꝰ: iõ medici laborant maxime ĩ sistēdo mãm catarralē acutã. ⁊ qm̃ satis hñde supra in caplo de catarro dictũ est de igeniis ad sistenduꝫ catarrum faciētibus: dimittã principalr ĩ hac intētione hēre cõsiderationē ad mãm fluentē: ſꝫ tantũ erit sermo ad materiã vel fluxam vel aggregataꝫ: q̃ mã diuersa existens ⁊ in qualitatibꝰ ⁊ in substãtia diuersis: indiget medicinis equãtibus tñ pectoralibꝰ appropriatis: quibꝰ pñt fieri sirupi decoctiones electuaria cõfectiones pillule tenēde ĩ ore ⁊ reliqua: ⁊ vt habeat copia ad talia ꝯponēduꝫ ex appropriatis medicinis simplicibꝰ imitãdo in hoc ordinē. A. qui 10ᵃ tertii fecit caplm 6ᵐ de medicis pectoris enumerans medicinas ⁊ calidas ⁊ fridas ſm diuersos gradus eaꝝ: que tñ sunt his mēbris ꝓprie vt obseruet cañ. Auer. 7° colliget de curatiõe male cõplõnis mãlis dicit sic: Et studiosus eē dbes in opationibꝰ tertiis ex ꝓprietatibꝰ medicinaꝝ in vnoquoqꝫ mēbro eo qd̕ vnicuiqꝫ mēbro medicine sibi ꝓprie a tota substantia inueniunt. in ordine igit frigidaꝝ enumerat. A. semen cucumeris semen melonis ⁊ cucurbite ponit se. papaueris ⁊ ordeuꝫ excorticatũ sucus liquiritie amiliũ faria ordei viole pruna myrtbꝰ portulaca nenufar gũmi ara. ⁊ dragantũ. Iusquiamũ aũt neqꝫ mandragorã vel opiũ nõ ponimꝰ in medicinis pectoris: vt dicebat. A. in cura asmatis ĩ principio sit intētio ꝑ id ꝓhibitio catarri qñ multiplicat. imo neqꝫ psiliũ vt ibidē dicit .i. mucilago eiꝰ: nisi q deus gloriosus ⁊ excelsus vult supple q possit offerri ꝓpter ꝓprietatē singularē ad mēbra pectoris. Aliqui enumerãt inter frigidas medicinas ēt farinaꝫ fabaꝝ: ſꝫ inspiciēdo seriē. A. videt numerare farinã fabaꝝ ĩter calida primi ordis: qm̃ dixit ordo primꝰ ē sicut farina fabaꝝ ⁊ aqua mellis ⁊ se. lini assuꝫ ⁊c. etiã q ista sunt calida. Sꝫ põt poni cõcordia qm̃ numerãtes farinam fabaꝝ inter frida intellexerũt de farina fabaꝝ excorticatarũ: qm̃ forte in cortice ē aliquid caliditatis: vt intellexit. A. de farina fabaꝝ cũ corticibꝰ: ſꝫ de tꝑatis medicis sunt liquiritia capillus ve. farfara siue vngula cabalina siue radix eiꝰ sebestē passule nõ nimis dulces zuccarũ trium coctaꝝ xilocaracta mãna cassia amigdale dulces. Ex calidis sunt amigdale amare dactili maturi ficus mel ⁊ butirũ: de quo dicit. A. q cũ soluꝫ administrat maturatio ĩ eo plus ē q̃ꝫ eius mũdificatio. si aũt deglutiatur cum melle ⁊ amigdalis amaris: est eius maturatio minor ⁊ mundificatio maior glutinũ albotim .i. terbētina: ponit etiam inter calidas orobus radix lilii .s. celestis ⁊ albi oximel simplex ⁊ squiliticum ⁊ fenugrecũ ⁊ olibanũ oppoponacũ castoreuꝫ centaurea aristologia rotunda ⁊ nigella. enumerat etiam vermes q reperiunt sub vasis cuꝫ desiccant super prunas vel furno donec albescãt ⁊ maxie qñ ꝯmiscētur cũ melle. enula ēt ⁊ aqua eiꝰ idest succus vel decoctio eius ē mirabilis in calidis medicinis. ⁊ isopus ⁊ prassiũ ⁊ sisileos singlr serapinũ semē vrtice ⁊ sinapis ⁊ cordumeni ⁊ piper ⁊ multa huiusmõi que nimis longũ eēt enumerare: ⁊ semē feniculi ⁊ apii ⁊ radices eorũ myrrha ⁊ crocꝰ de quo spãliter dicit Auic. Et crocus ꝯfortat instrumēta anhelitꝰ: ⁊ facile efficit sputũ valde. Et dicit q iste medicine sunt ꝯuenientes ebibite ⁊ sunt ꝯueniētes vt emplm supposite .s. pectori. verũ ē tñ q medicie extrinsecus applicate supra pectus credo modicũ iuuare. Si ēt fiant inunctões ꝓpter partes ossuosas ⁊ cartilaginosas ipsius pectoris ꝓhibētes trãsitũ medicinaꝝ sicut dicebat Gal'. ēt de cãna pulmonis 7° tractatu memiri cuꝫ dicit: q oleo fricare manus ⁊ pedes ⁊ coadiacētes eis musculos ꝑuenire ad virtutē ipsius. In trachea vero artaria cartilagines q̃ sunt post cutiꝫ ꝓhibēt trãsitũ ad subiacentē tunicã per virtutē vnctionũ mollificatiuã. tñ credo q ĩ mēbris pectoris pur iuuēt ꝓpter partes musculosas nõ simplr cartilaginosas ſꝫ de exhibitõe haꝝ medicinaꝝ via potus posuit cañ. Aui. ĩ caplo ĩmediate precedenti ad caplm allegatũ medicinaꝝ in fine vbi dixit: Et administra ĩ omnibus illis medicinis aquã mellis ē eim faciens eas penetrare ⁊ lenificat ⁊ abstergit. De qua ēt dicebat Rasis 4° ꝯtinētis ca° p° postquã dixerat q humor viscosus grossus nõ solũmõ dꝫ humectari sed abstergi ⁊ diuidi. ⁊ abstersio fit ꝑ res dulces ⁊ diuisio fit per res accidas. Addit: ⁊ iõ aqua mellis vꝫ nimis ad sputum grossi humoris ꝓuocandum. Prius tñ q̃ꝫ veniamus ad opus in digerēdo mãs que postq̃ꝫ sunt digeste ꝯsequenter debet eis euõ principali per sputũ vt videbit in intentione sequenti de euacuatõe: ⁊ hec intentio completur cum medicinis facientibus screatuꝫ ⁊ sepe humectãtibus dilatantibus aperitiuis ⁊ tandē abstergētibꝰ: ⁊ qm̃ aliquotiēs remanent mãe etiaꝫ in pectore que vltimate indigēt exiccatiõe vt loco suo videbit. Ad ꝯpletã igit dãdã doctrinã de vsu haꝝ mediciaruꝫ que numerate sunt supra: qm̃ aliqñ vtimur aliqua earuꝫ ad intētionē digõis ad ingrossandũ materiã si fuerit subtilis: ⁊ aliquotiens vtimur dictis medicis vel aliqua eaꝝ subtiliãdo mãꝫ si fuerit grossa: ⁊ aliquotiēs ad incidēduꝫ mãm si fuerit viscosa: ⁊ aliquotiēs ad exiccãdũ si fuerit humida liquida: ⁊ aliquotiēs ad abstergēdũ cũ ē intētio mũdificatõis ⁊ excreatõis. Cõuenit igit multiplr in hoc ca° tanq̃ꝫ magis cõi de dispõnibꝰ ꝑternãlibus pectoris vt ē dictũ supra in principio. Ad vtilitatē igitur oium capituloꝝ ēt sequētiũ hic narrare intēdo que sit medicia digestiua siue materiã equans vel maturatiua ad bonũ intellectũ ⁊ que sint hec pricipalr ad hec faciētes siue calide siue frigide. ⁊ iteꝫ que sit medicina subtiliatiua vel incisiua: ⁊ quibus ꝑficiatur talis intētio ⁊ calidis ⁊ frigidis: ⁊ que sit medicina abstersiua ⁊ que aperitiua ⁊ que exiccatiua: ⁊ quibus spãliter he intētões ꝯpleant: quoniã ⁊ si ĩ eadē simplici medicia aliquotiēs ꝯiũgatur multiplex diuersa ꝓprietas vt subtiliãdi aliquotiēs ⁊ incidendi aperiendi ⁊ abstergēdi. tñ alique sunt que de eaꝝ virtute magis sunt subtiliatiue: quedã magis incisiue ⁊ q̃daꝫ magis maturatiue: q̃daꝫ magis abstersiue ⁊ quedã magis exiccatiue. Et lꝫ ad declarationē hoꝝ plurima possent dici que colligunt de mente Gal'. 5° de simplici medicia distictõe pria ca° 2° ⁊ 3° ⁊ distinctõe 2ᵃ ca° p° ⁊ 2°. tñ ad breuitatē reducendo ĩsequendo magis seriē verboꝝ Aui. 2° cañ. ca° 4° de opatõibus mediciaꝝ singulariũ: Dicemus prio q medicia digestiua siue maturatiua ē cuius ꝓprietas ē vt acquirat humori digõnem qm̃ calefacit cũ equalitate vel sup. infrigidat cũ equalitate ⁊ ĩ ipsa ē virtus cõtentiua retinēs humorē vsquequo digerat ⁊ nõ resoluat laboriose ita .s. vt separet humidũ ipsiꝰ ab eius sicco. Et ex hoc infertur q cũ intēdimus maturationi siue digõni hñoris frigidi nõ debemus hoc efficere cũ medicinis resolutiuis euaporare facientibus humidũ ita vt resoluat qm̃ de nã medicine resolutiue vt dicebat Auic. est vt separet humorē faciēdo ipm euaporare cũ fortitudine sue caliditatis sicut castoreũ. Sed debemus vti medicinis calidis nõ resolutiuis per acutã qualitatem imo quibus ꝯiungit aliqualis humectatio vbi materia fuerit liquida: ⁊ hoc mõ liquiritie ⁊ passule dicunt medicie maturatiue in mã frigida. ⁊ in materia calida succus liquiritie gũmi ara. ⁊ dragãtũ. nã drag. glutinat mãs subtiles ⁊ nõ exiccat vt dicebat Auer. 5° collꝫ: his ergo spãliter debemꝰ vti cum ē ĩtētio in euacuatione mãe calide vel frigide. ⁊ si fuerit humida liquida ſꝫ frida põt apponi aliquid de thure: ⁊ si fuerit liquida humida ſꝫ calida põt poni aliqd de bolo ar. ⁊ hoc ĩ decoctõibꝰ vel ĩ substantia ſm diuersos modos applicatiõis eaꝝ medicinaꝝ. Medicia vero subtiliatiua ⁊ ĩcisiua ē cuiꝰ ꝓprietas ē vt ponat essentiam humoris subtiliorē cum caliditate tꝑata sicut isopus ⁊ albasse ⁊ camomilla: ſꝫ camomilla interius sumpta nõ hꝫ vim in mēbris pectoris. Medicina vero incisiua ē cuius ꝓprietas ē vt penetret subtilitate sui ĩ id qd̕ ē ĩter duas supficies .s. hñoris viscosi ⁊ supficiē in qua ē inuiscatꝰ. ⁊ addit. A. ⁊ remoueat ipꝫ ab ea .s. supficie. sed dicit plusq̃ꝫ Cõmentator 3° tegni: q hec cõditio nõ ꝑtinet ad medicinã incisiuã ſꝫ magis ad abstersiuã. ⁊ de medicinis ĩcisiuis sunt sicut oximel ⁊ sinapis: ⁊ sepe tales virtutes .s. subtiliare ⁊ incidere ĩ eadē medicina repiũt: que maxime vtēduꝫ est cũ mã ē grossa ⁊ viscosa. de his tñ medicis sñt gradus: vt dicit Rabimoyses ꝑticula nona suoꝝ affo. vt plurimũ tamen tales medicine sunt calide ⁊ sicce: lꝫ alique repiant fride ⁊ alique tꝑate. de quibꝰ dixit ĩter medicias subtiliatiuas ⁊ desiccatiuas .s. vel ĩcidētes ē acetum ⁊ ē frigiduꝫ. ⁊ capillus ve. est medicina tempata inter caliditatem ⁊ frigiditatem. sed omnes alie medicine cognite que frequēter veniũt ĩ operatiõeꝫ sunt calide ⁊ sicce: ⁊ qm̃ capillus ve. ē medicia singulr pectoralis vt supra dictũ est nõ põt eē error ĩ vsu eiꝰ ēt ĩ materiebꝰ grossis ⁊ viscosis. Sꝫ de gradibꝰ medicinaꝝ calidaꝝ ⁊ siccaꝝ subtiliãtiuꝫ ĩ prio gradu de pectoralibꝰ enumerat eupatoriũ ⁊ sticados. In 2° gradu enumerat aristologiaꝫ ⁊ ireos. In 3° gradu enumerat gentianã isopũ cassiãl'. serapinũ maturũ nigellã ⁊ assaꝝ. postea dicit q moderni vtunt basilicone ⁊ cardamomo rubeo ⁊ ē cir. Sꝫ de basilicone nõ repio cõiter q valet ĩ passionibꝰ pulmonis lꝫ plurimũ sit cordialis quãtum ad odorē lꝫ nõ quo ad substantiã. tñ Raſ 4° ꝯtinētis de eo facit mentionē ĩ medicis asmatis.

Abstersiua qdeꝫ medicia est cuiꝰ ꝓprietas est vt moueat humiditates viscosas ⁊ ꝯgelatas ab orificiis poroꝝ ĩ supficie membri sup. existiuꝫ ita vt elonget eas ab eo vel ab eis orificiis: ⁊ ita remisse dulcia sũt abstersiua vt aq̃ zuccari ⁊ aq̃ or. ⁊ ēt aq̃ mellis. sed fortiter abstergētia vt multum sunt amara vt amigdale amare ⁊ prassiuꝫ ⁊ succus eiꝰ. Et dicebat Auic. loco allegato q ois medicia abstersiua cētialr lenit nãm lꝫ ñ sit ĩ ea virtꝰ solu-

tiua. Et addit q̄ oē amarꝫ est abstersiuū. Jō si cōiungat̄ fluxus
vētris in tussi māli vbi est ītentio abstersiōis oꝫ medicū eē cau/
tuꝫ in applicatōe abstergētiū vt sup̄ra fuit notatū circa lr̄aꝫ: se/
pe tñ medicīe abstersiue fortes sunt ēt apitiue: sed oīs apitiua ē
fortior abstersiua tm̄. Nā aperitiua medicīa est cui⁹ ꝓprietas
est vt moueat māꝫ exñteꝫ ītra ꝯcauitatē meatuum ad exterior a
ita vt remanere faciat ꝯcauitateꝫ intm̄ apertaꝫ. ⁊ hoc est q: hoc
efficit: aut q: est subtilis resolutiua vt eupatoriū: aut q: est subti
lis incisiua vt cassial'. aut cīnamomū: aut q: subtilis lauatiua vt
aq̄ cicerꝫ ⁊ brodiū cauliū. Et inde est q̄ oē acutū ē apitiuū: ⁊ oē
amarꝫ subtile est aperitiuū: ⁊ oē subtile liq̄dū est aperitiuū cū. s.
ad caliditatē declinant. ⁊ oē subtile acetosuꝫ est apitiuū: qm̄ oē
tale amouet mām̄ de cōcauitate meatuuꝫ vt remaneāt aperti: ⁊
sic remanēt dilatati q̄ nō facit medicina abstersiua tm̄ cuius ē
solū abstergere de sup̄ficie mēbri vt sicut facit aqua zuccari vel
ordei cū ponit̄ ad lauānduꝫ vlcera extrīseca. Et medicīa exic/
catiua est de cuius nā est māꝫ humidā exiccādo minuere ⁊ hoc
mō sulfur ē exiccatiuū ⁊ myrrha ⁊ aristologia ⁊ thus ⁊ ē magis
tēperatū. De his ergo medicis ſm exigentiā ad diuersas īten/
tōes ⁊ ī casu tussis ⁊ ī asmate ⁊ ī ēpiniate ⁊ ptisi cū diuersis īge/
niis vti possum⁹ eligēdo semꝑ magis domesticas ⁊ magis famo
sas. Et ita bñ nota q̄ hec dicta sūt ad ītelligentiā ⁊ ad opus pra
cticū: qm̄ cū his dictis poteris sine īgenio ⁊ directore sufficien
ter ꝓcedere ī cura dispōnū istarꝫ pectoraliū diuersas ⁊ multipli
ces ordinādo medicinas ſm diuersas ītentōes. Ad ꝓpositū
ergo ꝯuertēdo circa digōneꝫ materie calide ⁊ subtilis que cum
in pectore permanet faciliter ībibit̄: ⁊ cum mouet̄ magis ꝓfun/
dat̄. Circa hanc igit̄ est maxime ītēdendū: qm̄ a virtute difficul
ter expellit̄. Nāꝫ materia grossa magis obedit expulsioni: iō in
hac debemus maxime niti cum medicis ad frigiduꝫ declināti/
bus ⁊ nequaquaꝫ calidis: q: medicine calide vt dicebat Auic.
de signis tussis subtiliāt materiaꝫ ⁊ non expuitur. ⁊ res frigide
sicut succus de papauere ⁊ pultes. i. glutinosa aggregant ma/
teriā ad expuēdū: facit tñ nos cautos vt nō nimis frīda applice
mus. vñ addit: verūtñ cū ipe supple medicine sup̄fluūt. i. sūt ni
mis īfrīdantes cōgelāt. s. ⁊ materiaꝫ ⁊ mēbra ēi pectoris īdispo
nunt ad expuitionē: sint igit̄ moderate frīde ⁊ cū sup̄fluit īgros
satio cessa a frīdis. Jn hoc ergo casu vꝫ sirup⁹ violar⁹ sirup⁹ de
iuiubis sirupus de myrtho si cōiungat̄ fluxus cuꝫ aqua deco/
ctionis capillus ve. viol'. ⁊ zuccari vel cuꝫ aqua decoctionis or.
excorticati ⁊ sebestē. ⁊ si in ītroitu lecti sumat̄ vitrum de aq̄ or.
calida cuꝫ zuccaro albo est ī casu efficacis iuuamēti vt est expe/
rientia cōprobatū. ⁊ cum mā equat̄ ⁊ ingrossat̄: laudabat. A. q̄
cū dictis sirupis misceat̄ decoctio isopi frīda. i. facta cū aliq̄b⁹
seminib⁹ frīdis vt or. cucurbite ⁊c̄. qm̄ in virtute isopi facilitabi
tur fereat⁹ materie. vꝫ ēt ꝓ cōfectiōe diadragantū zuccarꝫ vio
latum siue mīraba: vt vult Rasis ī textu. de viol'. valet si suma:
tur zuccarꝫ triū coctarꝫ: ⁊ infundat̄ ī aqua ordei parūper: ⁊ ex/
trahatur ⁊ sugat̄ cuꝫ ore: valet xilocaracta si masticet̄ deglutiē/
do humiduꝫ. in materia ēt calida ⁊ subtili: aque sirupis ꝓpor/
tionales sūt aq̄ viol'. portulace lactuce nenufaris decoctiōis pa
pauerīs liquiri. ad equandū: Ad istā intētionē facit etiā vltra
reliqua dicta cōfectio mirabolanorꝫ facta ex sebesten ⁊ pulpa iu
iubarꝫ maturarꝫ cuꝫ zuccaro. ⁊ si materia fuerit subtilis nimis
vel liquida ⁊ calida p̄paret̄ cū sirupo de papauere ⁊ cū diacodi
on: de quo dictū sup̄ra ī caplō de catarro: sꝫ moderate q: talis
vicib⁹ paucis exhibeat̄ ꝓpter timoreꝫ īfrīdatiōis. sꝫ Alex. ī ma/
teria liquida acri ⁊ maxime catarrali vt sepe euenit: vñ fit tussis
ex tali mā ponit vnā ꝯpositionē cū his verbis. Jtē aliud medi/
camentū ī hoc fortissimū ⁊ multū vtile ad acrū ⁊ tenue reuma:
de quo scio multos vna potōe sola eē sanatos quāuis satis mul
to tp̄e reumatizassent. addit nō aūt oꝫ hoc adiutoriū aliquibus
tradere nisi his quos diligis: ⁊ qui a te artē adiscere volunt. ad
multa eniꝫ facit: facit quoq̄ ad emoitos ⁊ dentes reumatizan/
tes: ⁊ ad oēs reumaticas passiōes ⁊ stranguriaꝫ patiētib⁹ ⁊ ve/
sicam dolētibus ⁊ colericis ⁊ spleneticis: cui⁹ descriptio talis ē
℞. myrrhe electe. ʒ. vj. olibani. ʒ. v. oppij iusqami se. arnoglose
⁊ corticū radicū ei⁹ añ. ʒ. iiij. ad soiē siccās radices fondes ⁊ mi
scebis cū ceteris. oppium aūt ī aq̄ īfundes ⁊ facies trociscos. ʒ.
vnius ꝓ singulo: ⁊ dabis ſm virtutē. eādē fere descriptionem
posuit Mesue ⁊ sunt pillule ad oēs morbos catarri: sꝫ ipe nō po
suit se. arnoglose: sed posuit ad correctionē stupefaciētiuꝫ. ʒ. j.
s. croci ⁊ sunt securiores exhibēdo. ʒ. s. vsq̄ ad. ʒ. j. sꝫ forte pro/
prietates insequit̄ ad ilias Alex. ⁊ vocant̄ pillule de arnoglosa.
Sꝫ si mā attineat frigiditati exhibeat̄ mel ro. cū aqua decoctio
nis rerꝫ habētiū virtutē īspissantē tñ calefaciētē vt sūt thus ma
stix spica nux cipressi. nā tales hñt virtutē inspissantē cū hoc q̄
habēt virtutē calefactiuā: ⁊ idē facit aqua buglose. ⁊ iō oꝫ me/
dicum ī his multū aduertere nō applicādo subtiliatiua: q: red/
derent eā ꝯtinuo minus digestā. Et si mā fuerit frigida sꝫ liq̄da
dicebat. A. cura ē cuꝫ exiccatiuis exiccātib⁹ ꝑmixtis cuꝫ abster
siuis: ⁊ fecit ꝯpositionē in casu multū valētē: vt īfra. ℞. boli ar.
dragaganti gūmi ara. oīum añ. ꝑteꝫ. j. calamēti isopi asse cīnamo
mi ireos capill'. ve. oīum añ. ꝑtē. s. ꝯficiāt̄. i. decoquāt̄ ī debita
mensura aque: ⁊ facta colatura administrent̄ cum modico zuc/
cari ad quātitatē sirupi. equat̄ ēt mā frigida in pectore vel pul/
mone cōtenta si nō sit nimis viscosa cū melle ro. cū sirupo de li
quiritia cū decoctōe isopi simplici cū zuccaro vel decoctōe ex
radice liquiritie cōtuse ⁊ capil'. ve. Sed si materia sit magis vi/
scosa addat̄ oximel simplex ad incisionē: ⁊ simul cū reliquis fiat
digō. ⁊ ad hoc ēt facit sirupus de prassio si mā sit multū rebel/
lis in digōe. Aque cōuenientes in casu sunt aqua feniculi bethō/
nice ⁊ buglose lꝫ ꝓpter stipticitatē nō videt̄ cōuenire. Et aqua
decoctōis farfare ⁊ maxie radicū ei⁹ ⁊ decoctōis liquiritie ficu/
um siccarꝫ ⁊ dactilorꝫ: valēt ēt electuaria ad digōnē. valet ele/
ctuariū factū ex succo cauliū clarificato collato ⁊ cocto cū mel/
le. vꝫ diabuglosatū ⁊ diayris dianiuscū dulce. ⁊ ī mā grossa vꝫ
dianiuscū amarꝫ: valꝫ ēt loch sanum ⁊ expertū. loch de pino in
grossa: ⁊ in viscosa addat̄ parꝫ de loch de squilla. valꝫ diapeni/
dion ī mā non sic grossa vel viscosa: īmo pinee cū melle ēt valēt
in mā grossa ⁊ cū similib⁹ quorꝫ copiā posuit Mesue ī ca° pro/
prio. Ne tñ ꝯtingat errare in digōne māe multum grosse vel
multū viscose opꝫ ꝯmemorare quorūdā cañ. positorꝫ ab Auic.
circa istā materiā precipue 4ª primi caplō 24° de sanatōib⁹ op/
pilationū ⁊ sūt verba aurea cū dixit: Si grossi fuerint hūores
īdigebunt eis que resoluūt. i. subtiliēt. Et si fuerīt viscosi maxi
me si fuerint subtiles erūt eis necessaria ea que incidāt: iō vt ī/
tra ipsuꝫ ⁊ id cui adhesit penetrāt ⁊ inter eas sꝑationē faciant:
⁊ vt ipsuꝫ. s. viscosuꝫ in parua secet frusta quoniā viscosū oppi/
lat ꝓpterea q̄ adheret ⁊ ꝑꝑ suarꝫ partiū ꝯtinuationē. postea po
nit cañ. ī applicatōē medicinarꝫ resolutiuarꝫ ⁊ resoluētiuꝫ mām
grossaꝫ dicēs: Opꝫ aūt vt in resolutiōe grossa duab⁹ ꝯ:ijs ca/
ueat̄ reb⁹: quarꝫ vna ē resolō debilis que ī raritate māe augmē
tum efficit ⁊ ipsius locū augmētat ꝓpterea. s. q̄ nō resoluit sꝫ
tm̄ rarefacit quare augmētat oppilationē. Et altera ē resolō for
tissima sup. a qua ēt ē cauendū qua eius subtile sup. resoluitur
totū ⁊ spissuꝫ ipsius fit lapis. i. inspissat̄ ꝓpter. s. deperditioneꝫ
partiū humidarꝫ subtiliū vt dictū ē supra. Cū ergo fortis re/
solutio ē necessaria sup. ꝓpter mām eē multū grossaꝫ ⁊ eē ī mē/
bris longinquis a virtute medicinarꝫ ⁊ ꝓfundatā ī locis angu/
stis vt sup. sepe ꝯtingit in casu nostro in tussi ꝑꝑ talē mām ꝯti/
neri in ramis minutis venarꝫ vel artariarꝫ pulmonis. Jō dice/
bat Auic. iuuet̄ sup. talis resolutio fortis necessaria cū lenificā/
te subtili cū mā. i. medicina ī qua non ē grossities sed sit ī ea ca/
lor temperatus qui iuuet in resoluēdo totum illud q̄d est oppila
tiuum. ⁊ hoc est quia per humectationē vel lenificationē cōiun/
ctam cum calefaciente materia grossa vel viscosa subtiliatur ⁊
fit lubrica: ⁊ inde fit facilius expellibilis. similem quasi senten/
tiam posuit ideꝫ Auic. 10ª tertij in capitulo de medicis siccis:
vel melius sitis in pulmone vbi loquens de hūoribus grossis
ī pectore ꝯtentis dixit: Nō ꝑuenias ad vltimū ī exiccādo. s. re/
soluendo: īmo sis occupat⁹ cū lenificatiōe ⁊ incisiōe ⁊ resolutōe
materiei sup. gradatiꝫ facta. Et addit ⁊ sit studiū cū īcisiōe plus
quā sit cū resolōne ꝑꝑ. s. nocumētū q̄d sequit̄ de forti resolōne
de quo dictū ē. similē sniaꝫ posuit ī cura asinatis ī pricipio vbi
loquēs d̄ medicis subtiliātib⁹ dixit: sintq̄ medicie subtiliatiue
maturatiue absq̄ calefactōe vehemēti ꝑducētes ad exiccatiōeꝫ
māe ⁊ subtiliatōeꝫ ei⁹. Et silis snia ī mltis alijs locis pōt colligi
ab auctorib⁹ vt 4ª quarti de apatib⁹ duris vbi voluit ī mā du/
ra ꝯmisceri lenitiuū cuꝫ resolutiuo: q: oē resolutiuū ſꝫ plurimū
exiccat. ⁊ ēt a Gal. qui clarissime eādeꝫ sniaꝫ posuit 7° memiri
ī caplō de orthomia siue asmate vbi dixit: Sicut ab eo autē q̄
formalr̄ calefacit cauēduꝫ ī huiusmodi passione eo q̄ grossi ⁊ vi
scosi humores nō soluꝫ nocent̄ ab his sꝫ ēt nō iuuant̄ ⁊c̄. Jō
ad practicā reducēdo qñ necessaria est medicīa notabilis resolu
tōis vel ītense caliditatis sicut ꝯtīgit vbi est ītētio abstersiōis cō
gregati grossi qñ tūc sirup⁹ de isopo est maxie ꝯueniēs vt dice/
bat Aui. ī signis de tussi: ꝓpter timorē nimie caliditatis exiccā
tis bonū est secū admisceri ad refrāgendū aliq̄d humectatiuuꝫ
vt sirupū violatū vel decoctōeꝫ fenugreci siue passularꝫ. ⁊ si vo
lum⁹ cū hoc īfrigidare vel remittere caliditatē apponant̄ semīa
cōia maiora frīda ī decoctōe. idē ītelligo de sirupo de calamēto
⁊ reliquis similib⁹. Jn mā ēt viscosa cū est ītentio ad subtiliādū
cū oximelle vt dictuꝫ est supra oꝫ singulr̄ aduertere: qm̄ pulmo
est mēbruꝫ multū passibile saltē ex ꝑte substātie carnee q̄ mollis
est ⁊ rara: dubiū est ne talia īcisiua ducāt ad abrasionē substan
tie carnee pulmonis: iō bonū ē vt semꝑ moderent̄ cū aliquo hu
mectāte nō tñ sup̄fluo: sꝫ ipm̄ sit lenitiuū vt addere cū oximelle
aliq̄d sirupi de liquiritia ⁊c̄. Et ex his canonib⁹ potestis discur/
rere cū simplicib⁹ supra enumeratis ad ꝯpōneꝫ diuersarꝫ medi
cinarꝫ sub diuersis spēbus ſꝫ diuersitatē materierꝫ calidarꝫ vel
frīdarꝫ grossarꝫ vel viscosarꝫ. sꝫ pro exēplo ī mā mixta ex calida
⁊ frīda pōt fieri sirup⁹ vt īfra. ℞. radicū enule feniculi apij vrti/
ce añ. ℥. j. s. dactilorꝫ caricharꝫ añ. numero. iij. seīs feniculi. ℥.
ij. passul'. pulparꝫ sebesten iuiubarꝫ or. excorticati seminū cōiuꝫ
frīdorꝫ seīs papaueris añ. ʒ. j. violarꝫ capil'. ve. isopi calamenti
aū. M. j. decoquātur oīa ꝯueniēter: ⁊ de collatura fiat sirupus
debite quātitatis cum zuccaro ecce q̄ hic intrant medicine ca/
lide ⁊ frigide ſm materias. Et si mā sit melācolica complet̄ in/
tentio equatōis si in decoctōibus predictorꝫ ad cām frigidā po
natur thimus ⁊ epithim⁹ ⁊ fenugre. q̄ in mā melācolica ⁊ fleg/
matica valꝫ sꝫ bene lauetur trib⁹ vicib⁹ anteq̄ꝫ decoquatur vt
dicit Azaran⁹ ꝓpter purgationē credo a puluere. Jdē ēt Aza/
ran⁹ facit ꝯpōnem in mā frigida valentē que ē talis. ℞. liquiri/
tie munde rase ⁊ ꝯtuse lib. j. fenugre. loti. ℥. v. ficuum siccarꝫ ⁊
dactilorꝫ añ. ℥. iij. bulliant in aqua debite quantitatis vsq̄ ad
ꝯsumptiōem medietatis: ⁊ facta collatura de ea sumat̄ ꝓ dige/
stione ⁊ addat̄ medietas mellis in decoctōe facta vsq̄ ad spissi/
tudinē: erit hoc ꝯueniēs vt sirupus ad eādē intētionē. Et si ꝯtin/
geret̄ vētositas posset addi in decoctōe de se. anisi ⁊ feniculi cū
modico asse. ⁊ cum his sit expedita 2ª intētio de equatiōe māe.

Jn euōne igitur māe ꝓ intentiōe expedienda habeat̄ vna re/
gula. s. q̄ nō exūte mā multa nō fiat euō per solutiua principalr̄
appropriata materiebus ī pectore vel pulmone ꝯtentis qm̄ dif/
ficulter

ficulter tales mãe eũanẽ: tũ q: mã ē submersa ⁊ ĩ ꝓfundo mem/
broꝝ ꝯstituta: tũ q: talia mēbra sunt longinqua a vijs eũatiõis:
vñ medicine virtus nõ ꝑuenit ad eas nisi ꝑ longũ spatiũ ⁊ ĩ trã
situ resoluitẽ virtus eaꝝ antequã ad pectus veniãt. iõ medicina
taliter ꝯueniẽs in soluẽdo deberet eẽ de medicis fortib⁹ a quib⁹
mēbra intermedia lederenẽ. Et si medicine nõ sint fortes ⁊ ve/
niãt ad pectus veniũt debilitate ad ipm pectus: ⁊ ꝓinde nõ exi
stente meatu manifesto siue poro ꝑ quez educanẽ mãe ex pecto/
re vel pulmone ad vias secessus alligatõez hñte cũ pulmone vel
vacuitate pectoris ꝑ quē tãquã per viã dz fieri eũatio mãe seq/
tur magnuz nocumentũ ex talibus fortib⁹ medicinis in mem/
bris ĩtermedijs ⁊ modicũ iuuamentũ de eũatione mãe ibidē cõ
tente: ĩmo maior fit dicte mãe agitatio q̃z ipsius enacuatio. ⁊ q
hec sit sñia auctoꝝ dclaraẽ p°: qm̃ ĩ toto caplo de cura tussis ab
Auic. nõ posuit ipe aliquã medicinã solutiuaz: ⁊ ipse idē ĩ caplo
de cura pulmonis: ⁊ est caplm 4^m 10ª tertij dicit: ⁊ ꝓpinquior mo
dus declinatiõis sup̃fluitatuz pulmonis est lat⁹ qd̃ cõsequitur
meri. i. est latus cãne pulmonis que cãna sequiẽ meri: q: super
ipz situata est: inde voluit q eũatio mãe ex pulmone vel sup. ex
cõcauitate pectoris cõueniētius dz fieri per cãnaz pulmonis ⁊
ꝑ sputũ: q hec ēt sit sñia capituli dclaraẽ: qm̃ Gal. 3° tegni añ
caplm famosum: quecũq; vero eufrases volẽs ponere curã op/
pilationũ ĩ diuersis mēbris factaꝝ ex diuersis matericb⁹ oppilã
tibus cũ diuersis ingenijs dixit: Quecũq; igiẽ in pulmone ⁊ to
race ꝯtinenẽ cuz tussibus quidē cũatio ⁊ farmacis extenuãtib⁹
idest p̃parãtib⁹ mãm ad sputũ que vtplurimũ sunt grosse: ⁊ di/
latantibus poros pãniculi coopientis pulmonē ꝑ quos dz sub/
ingredi mã: vt tandē ĩ pulmone recipiaẽ vt expui possit si fuerit
extra pulmonē: ⁊ si in pulmone facilius expellaẽ aptis meatib⁹ ĩ
q̃bus ꝯstricta retineẽ. dixi tñ in pricipio notãter istũ cañ. obser/
uari debere nõ exñte mã multa ⁊ exuberante: qm̃ exñte mã mul
ta vel in toto vel ĩ vijs ꝓximis fouēte mãz ĩ pulmone vel pecto
re: bonũ est a pricipio minorare mãm istã antecedētē aliquotiẽs
cũ flõmia si mã fuerit sanguis vel sanguini mixta: maxime si cõ
iungaẽ caliditas d quo dixit Serap. caplo proprio: Et si vocat
necessitas. s. qñ ē caliditas cũ mã sanguinea flõmamus venã ba
silicã ⁊c. Sz si fuerit retētio sanguis pp retentionē menstruorũ
vel emoroidaꝝ fiat ꝓuocatio illaꝝ per cũatiões ꝯueniētes: licet
Halyab. nõ tm̃ ĩ materia sanguinea 6° practice caplo de tussi.
dixerit ēt ampliãdo flõmiã in illo casu. Cũ aũt tussis fit ex calo
re cũ fe. patiēti sanguinē minuere cõuenit ĩ principijs: q: saltem
sequiẽ infrigidatio ⁊ minoratio fe. que est cã plurimi nocumen/
ti ĩ tussi vt cõstat cõsiderãti: sz qñ nõ sit necessaria flõmia vt stã
te mã flegmatica sine fe. ⁊ exuberãte in toto vel in ꝓximis vijs:
vt dictũ est: tũc lz eũare ēt cũ medicis soluētib⁹. ⁊ hoc ē qd̃ sen
serit Aui. in cura asmatis ĩ principio cum dixit: ĩ facto quidē ab
hũiditatibus sup. flegmaticis cura ⁊ modus ē vt ꝑueniaẽ ad fi
niendũ humiditates que sunt ĩ pulmonib⁹ eoꝝ cum facilitate ⁊
eq̃litate. i. nõ cũ medicinis calidis multũ nimis mãm subtilian/
tibus: vnde reddãtur inhabiles expulsioni vt superius fuit de/
claratum. ⁊ addit si sciueris q nocumentuz accidens in eis est
propter multitudinez: tunc euacuabis corpus proculdubio cuz
solutiuo. ⁊ ita voluit non existente multa mã q eũemus eã per
cãnã cum tussi ⁊ sputo: ⁊ si fuerit plurima cum solutiuo. ⁊ idem
voluit paꝝ ĩfra ĩ eodē caplo cũ dixit: ⁊ si mã est plurima tũc ne/
cessaria ē purgatio ei⁹ cũ solutiuo ⁊c. Et hic nota q tale soluti/
uum dz eẽ de nõ multũ agitatiuis ꝓpter timorē qui aliquotiẽs
sequiẽ in agitãdo mãm circa spũalia existētē. nã aliquotiẽs ꝑdu
citur ad sincopiz necessitate cordis: dz tñ eẽ de medicis trahen
tibus a lõginquis: iõ vsus electuarij diafeniconis ĩ similib⁹ nõ
est ꝯueniẽs. naz nõ trahit a lõginquis vt dicit Mē. 5° cañ. nam
ꝓpter viscositatē dactiloꝝ intrãtiũ hebetaẽ virt⁹ soluentium.

Utamur ergo medicis fortiter attractiuis a longinquo: ⁊ nõ
tñ multũ agitatiuis ne mã multuz dilateẽ: ⁊ tunc dilata nec ex/
pulsa adducit ad timorē. Iõ inter simplicia singularissime valet
agaricus. naz virtute sua cũat a remotis: ⁊ electiue respicit pe/
ctus ⁊ pulmonē: ĩmo ēt laudaẽ ĩ sputo sanguis pectoris ⁊ vigo/
ratur attractio eius cũ zinzibere. nõ misceo ĩ hoc casu salgēma
ꝓpter acuitatē nimiã ⁊ mordicationē in mēbris pectoris: etiaz
qm̃ ꝓuocat ad vomitũ. Et agaricus lenitate sue substãtie faci/
liter leuigat in ore stomaci. nõ sic laudaẽ turbith: qm̃ agitat. ali
quãdo tñ paꝝ ei⁹ ponere nõ discõuenit: ⁊ ita vtunẽ eo auctores
⁊ interdũ colloquintida: q: vz ad mãs multũ ꝓfundas: sed quia
agitatiua multũ nõ est exhibenda nisi in mã multũ grossa ⁊ dif/
ficili: sed sit eius modica dosis ⁊ in corpore obtusi sensus: ⁊ sem
per tales medicine cõfortētur cũ medicinis pectoralib⁹ ne pect⁹
recipiat alioꝝ mēbroꝝ impressionē vt matericꝝ que ꝯmouētur
in alijs mēbris: ⁊ tales medicine pectorales sunt capil'. ve. vel li
quiritia vel zinziber vel crocus q: sua ꝓprietate ꝯfortãt pect⁹
vel pulmonē. nõ debēt tñ exhiberi tales medicine nisi mã mino
rata cũ clisteribus appropriatis ⁊ ꝓ parte saltē si possibile ē di/
gesta: vt si sit subtilis vel liquida aliqualiter ingrosseẽ. Et si sit
grossa vel viscosa leuiter subtilietur ⁊ incidaẽ: ⁊ fiat talis eũo
ꝓ vice modica: ita q interposita vel reiterata melior ē vt cũ in/
terpollatõe: nã natura debilitata posset refici. Inter medicinas
ꝯpositas in eũando talē mãm frigidã grossaz valet electuariuz
indum. nã trahit mãm ex ꝓfundis ⁊ a longinquo. sed si mã fue
rit calida vel aliter subtilis vz cassia cũ decoctõe sebesten passu/
laꝝ iuiubaꝝ ⁊ isopi paꝝ. ⁊ si placet addere solutiuũ posset addi
de diaprunis solutiuo vel de electuario de psilio ad modicã tñ
dosim vtrinsq; vt añ. ʒ. j. Et si mã fuerit mediocris valet cõfe/
ctio diacatholiconis damasceni addēdo solutiua ẽm exigētiaz.

tamē aliquãdo necessaria ē etiã mũdificatio ꝓpter aliã añcedē/
tem materiã: ⁊ hoc cõiter euenit in tussi catarrali qm̃ stante ce/
rebro repleto ⁊ cõtinuo mãdante mãm ad pect⁹ nisi mũdificeẽ
cerebrũ ⁊ confortẽ ⁊ ꝓhibeaẽ mã ad lapsũ nõ poterit tussis re/
moueri. In hoc casu Auic. simul cũ Rasi ⁊ reliquis in hoc cãu
exhibēt pillulas cochias ⁊ diacoloquintidas: ego tñ timerē in
exhibitõe haꝝ pillulaꝝ cõicata lesione pectori ⁊ pulmoni ꝓpter
cãs antedictas maxie ꝓpter dbilitatē substãtie pulmonis ex ꝑte
carnosa rara passibili cuz facili inflãmatiõe dictoruz membro/
rum spiritualiũ ⁊ cõsequēter facili inductiõe ad febrē. Auderez
igitur super agaricuz trociscatũ cum appropriatis vt cum nu/
cemuscata cum cubebis ⁊ hiera si expedit: ⁊ hieram magnã cõ/
munez stante materia frigida viscosa. q si sit acuta salsa miscea
tur aliquid de pillulis alseiereth pp mirab. ⁊ masticē intrantia.
Ualēt ēt pillule de mastice quas posuit Mes. ĩ caplo de soda: q̃
sunt satis leues: ⁊ oĩ tꝑe ⁊ die pñt exhiberi. Nã singulr̃ soluens
ĩ illis est turbith. ⁊ si loco ei⁹ ponaẽ tãtũdez de agarico ad hãc
ĩtentõez magis iuuabit. Ualent ēt pillule de agarico mes. q̃ nõ
tm̃ mãz antecedentē sz ad ꝯiunctã iuuamētũ afferũt: ⁊ mã diffi
ciliori exñte vt grossiori ⁊ viscosiore in corꝑe frĩdiori valēt pillu/
le de oppoponaco singularissime: q: mãm ex pectore ⁊ cerebro
mirabilr̃ educũt. sz vsus eaꝝ verēdus ē p̃cipue si ab artifice nõ
sint diligēter ꝯstructe. Nã oz oppoponacuz corrigere pp eius
acuitatē ẽm modũ Mes. ĩ caplo de serap. qm̃ dicit in caplo pro
prio nutriaẽ sicut dictũ est de serap. Inter tñ quedã soluētia
lenia ēt laudanẽ ꝓ digestiuis simul terbētina cuz melle: ⁊ eam
laudauit. A. Ras Gal. ⁊ Mes. Laudaẽ etiaz ius galli dcrepiti
decocti cum medulla cartami ⁊ asse isopo sicca ⁊ epithimo cum
passul'. Et aliqui addũt de volubili vt poniẽ quarto continētis.
Et dixerũt Serapio ⁊ Rasis quarto continētis: ⁊ Aui. in capi
tulo de asmate: q si per ius galli supra descriptuz ⁊ alia venter
nõ soluaẽ tũc ponaẽ ĩ aqua or. aliquid euforbij. Dicit Aui. deco
quaẽ ĩ eo vehemēter q: est maximu iuuamēti sup. ĩ soluẽdo mãz
flegmaticã. Fiunt ēt ad hanc ĩtentõez pillule alie de agarico
vt ĩfra. ℞. agarici electi. ʒ. ij. aristol'. ro. ʒ. s. anisi quartã. ʒ. vni⁹
⁊ cũ oximelle fiãt pillule: deẽ. ʒ. j. vel. s. si expedit ⁊ sunt singu/
lares ĩ casu. Si addereẽ ēt aliq̃d epithimi qm̃ agaricus ⁊ epithi
mus nõ p̃stant iuuamētuz tm̃ vt medicine solutiue: sz ēt vt di/
gerētes ꝑ qualitates manifestas subtiliãdo p̃parando mãm ex/
pulsioni. Credo etiaz q iuuent cũ mirabili ꝓprietate ꝯfortando
expulsiuã maxie pulmonis ĩ expellẽdo: ⁊ si placeret possum⁹ vti
virtute eoꝝ in decoctõe faciẽdo decoctõez solutiuã pectoralez
ĩ mã frida ⁊ grossa vt ĩfra. ℞. ficuũ siccaꝝ dactiloꝝ bñ maturo/
rũ añ. numero. iiij. passulaꝝ. ʒ. j. calamēti fenugreci añ. ʒ. ij. epi
thimi. ʒ. j. cinamomi feniculi añ. ʒ. s. agarici electi. ʒ. ij. ʒĩz. ℈.
j. decoquanẽ ĩ debita quãtitate aque or. puta in lib. ij. vsq; quo
redeat ad. ℥. vj. ⁊ colleẽ ⁊ deẽ medietas ei⁹ ĩ potu. nã est medici
na digestiua ⁊ aliqualr̃ solutiua. Aliqui ĩ casu stante mã ĩ pe/
ctore vel pulmone laudãt vomitũ in eũone mãe: ⁊ Aui. videtur
ꝯsentire in vomitu. Et hoc iõ est qm̃ per vomitũ fit mot⁹ labo/
riosus agitatiu⁹ matericꝝ maxie circa cãnaz exñtiũ. Uñ illis cõ
motis cũ conatu facto ĩ actu vomēdi ad expulsionē mouenẽ di
cte materie ꝑ cãnaz ad os: ⁊ simul educunẽ cũ materiebus edu/
ctis a stoma. ho. ⁊ ꝑ istum eũdem modũ ad educendũ materias
q̃ sunt ĩ pectore vel pulmone. Laudauit ēt Aui. sternutatõez
qñ virt⁹ est debilis ad expellendũ ⁊ de se materia eēt ꝑata expui
stãte virtute forti. Nã pp excussionē factã a mēbris pectoris in
sternutatõe educiẽ illa mã que aliter nõ educereẽ. Et istã sñiam
posuit in fine capituli de medicis pectoris dixit sic: Et scias q
multotiẽs retineẽ aliq̃d in pectore: ⁊ est recipiẽs vt expuaẽ. i. est
parat⁹ de se nisi virt⁹ ab eo debiliteẽ: ⁊ tunc quidē oz vt adiu/
ueẽ cũ sternutatõe. Ego tñ nõ auderē in paratis ad vomēdũ
vti vomitiuo seu ēt sternutatõe stãte multitudine materie pec/
cãtis circa mēbra spũalia pp timorē notũ. Sz ego in patis etiã
auderē cũ vomitiuo leui ĩposito frusto elebori in raffano ⁊ facta
decoctiõe raffani abiecto eleboro de quo dicebat Auic. in cura
asmatis: Et eleborus alb⁹ valde iuuatiu⁹ est ēt in egritudinib⁹
pectoris securius absq; timore: ego tñ nõ auderē in corꝑe nõ pa
rato ad vomēduz pp nocumēta q̃ sunt apta sequi in nõ paratis
vbi ergo nõ sit mã nimia: sz tãta soluz vt expectem⁹ eũonē eius
ꝑ sputũ vt dictũ est in pricipio meli⁹ est intēdere cũ eũantib⁹ ꝑ
sputũ: ⁊ illa sũt q̃ habilitãt mãz ad expuẽdũ digerẽdo eã cũ ap/
propriatis de quib⁹ dictũ ē supra ĩ ĩtentõe ꝓxia supiore. De his
etiaz aliq̃d diceẽ in ĩtentõe vltia sequẽte. Qñ illa nõ sufficiũt
medici sunt ĩgeniati ad exiccãduz materiã cuz reliqua nõ suffi/
ciũt ad expurgatõez ⁊ maxie cũ mã est liquida ⁊ ĩ corꝑe humido
vt exhibeãt aliquas medicinas exiccatiuas vel ēt vt faciãt ad id
suffumigiũ. Sed circa applicationē hoꝝ oz ãnotari aliquos ca
nones. Prĩo q ꝑ tales medicinas exiccatiuas intelligũẽ medi
cine que simul sunt resoluẽtes dissoluẽtes ⁊ ꝯsumptiue. vnde a
dominio talia debēt ad calidũ declinare acutũ resolutiuũ dis/
solutiuũ ⁊ cũ siccitate sint exiccãtes. Nã de his dicebat Mes.
in caplo ꝓprio de tussi humida cũ posuisset quasdã intētões in
ea necessarias posuit quartã intētionē que ē exiccatio residui ⁊
superflui humidi. Et hanc declarãs intētionē dixit: Quartã rē
ꝯplent administratões medicaminũ mãm dissoluētiũ resoluen/
tiũ ⁊ ꝯsumētiũ. Et addit: ⁊ hoc quidã medici ꝯsueuerũt medi/
camina exiccatiua vocare: ⁊ ita pz de simplicib⁹ quibus cõiter
vtunẽ auctores q talia sunt intensiue calida cũ siccitate ꝯiun/
cta vt ē sulfur arsenicũ storax myrrha aristologia ⁊ huiusmodi.
Et ex his pz cañ. in cura q in corporib⁹ siccis ⁊ extenuatis ⁊ in
febribus exhibitio hoꝝ ē multũ suspecta. Ex his inferẽ scd̃s

caū. ꝙ in mā grossa dura ⁊ maxīe peccante ī multa q̄ntitate ta/
lia nō debēt offerri quoniā magis inspissat̄ materia ⁊ īdurat̄:
⁊ sic sunt cā magni timoris q: aliquotiēs suffocatōis ī disponē/
do mēbra spūs ad motū ⁊ faciēdo ēt mām magis rebellē expul
sioni ⁊ ꝓpter istā cām peccante tali mā. Dicit Mesue loco alle/
gato ponēdo in hoc caū. ꝙ talia administrāda sūt postq̄ȝ admi/
nistratōes mūdificantiū cōiuȝ ⁊ ꝓpꝛioꝝ cū iteratōibus ꝯueniē/
tibus pꝛecesserint: ⁊ ita nō vult mām eē multā sup. ⁊ grossam sȝ
multū minoratā. Iccirco addidit vt exiccet̄ residuū rei. s. mo/
dicū existēs ⁊ declarās timorē eoꝝ nisi sic offerantur dixit: ad/
ministrare aūt ea a pꝛincipio ē pꝛefocare ⁊ ponere egrū ad moꝛ/
tem. sed vbi mā esset humida liquida de qua timeat̄ suffocatio
ꝓpter plenitudinē valde faciēs tussiȝ credo ꝙ possent pꝛedicta
exiccatiua applicari: imo deberēt applicari qm̄ medicine dige/
stiue calefactiue dilatātes vel ēt solutiue ꝓpter agitationē oēs
tales ponerent egrū in timoꝛe ⁊ quasi in perditione: ēt minoꝛ ti
moꝛ videt̄ sequi in applicatōe hoꝝ aliqualr̄ minoꝛātiū ⁊ exiccā/
tiū mām sine agitatōe ⁊ maxīe in coꝛpoꝛe frigidi coꝛdis vel nālr̄
vel etatiue: neq̄ȝ sequit̄ nocumentū ex ꝑte māe que exiccet̄ ⁊ ī/
duret̄: qualis sequit̄ ī mā grossa cruda. Et ad istuȝ sensuȝ credo
dicit Aui. ī caplō ꝓpꝛio de cura tussis quasi ad finē: ⁊ cum hu/
miditas ē ꝑueniēs ad quātitatē. i. mā humida liquida ē perue/
niens ad quātitatē. s. multā ita sup. vt dubitat̄ vt dictū ē: tunc
admīstra suffumigatōem ex arsenico rubeo ⁊ stercoꝛe lepoꝛis ⁊
farina oꝛdei ⁊ coꝛticib⁹ fisticoꝝ cōfectis cuȝ vitellis ouoꝝ: ⁊ fac
trociscos. ʒ. vni⁹ ꝑ quolibet. ⁊ ita fiat suffumigatio ex eo ꝺm̄ mo
dum dictū circa lr̄am trib⁹ vicib⁹. dicit Aui. ⁊ ita Me. quasi ī/
nuat ꝙ in trib⁹ vicibus minuet̄ timoꝛ suffocatiōis. Ponūt̄ ēt
alie descriptiōes ad hanc intētionē ab auctoꝛibus vt cū aristolo
gia ⁊ myrrha ⁊ castoꝛeo siue galbano īcoꝛꝑatis cuȝ butiro vac/
cino ⁊c̄. Et hic ꝯmemoꝛet̄ ꝙ dictuȝ ē circa lr̄am ꝙ semꝑ post
huiusmodi suffumigatōes sumat̄ aliqͦd humectatiuū vt aq̄ cuȝ
butiro ouino: vt voluit Mesue vel aliqͦd huiusmodi ꝑꝑ causaȝ
circa textū allegatā. Laudāt ēt auctoꝛes ad hanc intētionē nō
solū suffumigia: sȝ ēt īteri⁹ recepta. vñ laudat̄ cōiter ab. A. ī ca
pitulo ꝺ asmate: ⁊ ēt a Mesue ī hoc caͦ ⁊ a Rasi 4ͦ ꝯtinētis vt
det̄ in potu arsenicū cū aqua mellis ⁊ sulfur cuȝ ouis soꝛbilib⁹.
⁊ dicit de sulfure Serap. de simplicib⁹ caplo ꝓpꝛio ꝙ sulfur qͦd
ignis nō tetigit. i. puꝝ minerale: sȝ electū sumptū cuȝ ouo soꝛ/
bili: putredines flegmaticas a pectoꝛe purgat sup. exiccando ⁊
educit saniē ex pectoꝛe foꝛte solnēdo. Ego tñ nō auderē ī exhibi
tione hoꝝ: sȝ auderē ī exhibitiōe cimini: de quo dicit. A. in hac
intētiōe ī cura asmatis: ⁊ ex medicinis bonis ꝓpinquis equali/
tati est ciminū cū aceto mixtū. ego darē cū aqua ruthe vel isopi
vel enule. ⁊ addit ⁊ est iuuatiuū valde ad anhelitū ꝑparationis.
Et ad idē vȝ ēt si sumant̄ due ficus pingues ⁊ bene calefiant: ⁊
postea cū calamēto puluerizato ꝯmisceātur ⁊ sumant̄ āte pꝛan
diū ꝑ quartā hoꝛe ⁊ ego eis vsus suȝ vtilr̄. Laudarē etiaȝ exhi/
bitionē myrrhe vel aristo. ro. facto electuario cū melle. nā ari/
sto. ro. ī hoc casu multū laudat̄. posset ēt exhiberi medicina ad
hāc intētionē sub foꝛma decoctiōis: vt. ℞. pꝛassij leuistici folioꝝ
isopi ⁊ saturegie añ. M. s. radicū enule. ℥. s. thimi arist. añ. ʒ.
ij. bulliāt in duob⁹ boealib⁹ aque ad ꝯsumptionē tertie ꝑtis ⁊
sumant̄. ℥. iiij. vel. v. cū melle facta colatura. ego tñ nō video
quare ad hanc intētōeȝ nō debent magis iuuare suffumigia q̄ȝ
interius recepta cū imediati⁹ ꝯtingat ad pect⁹ ⁊ pulmonē: ⁊ nō
tm̄ sunt suspecta sicut alia foꝛtia de quib⁹ dictum ē: que si non
sint venenosa vt est arsenicū: saltem cum foꝛti caliditate ⁊ sicci/
tate cū occurrūt stomacho ēt maioꝛē ipꝛessionē faciūt q̄ȝ fumus
ī stomacho. vñ pñt sensibiliter magis ledere stomachū q̄ȝ fum⁹
⁊ minus iuuare cū mediatius: ⁊ per longā viā perueniāt ad pe
ctus vel pulmonē: iō mihi videt̄ in hac intētōe standū eē ī suffu
migijs ⁊ his sū ꝯtentus in hac intētōe. Sequit̄ intētio diuer
sionis. De diuersione igit̄ dicat̄ vt pꝛio fiat fricatio membꝛoꝝ
inferioꝝ vētosatio cruriū. ponātur ēt vētose ī natibus ⁊ postea
in spatulis ⁊ maxīe materia in fluxu existēte ad pectus. Cōplet̄
ēt ī fluēte mā catarrali cū ruptoꝛijs post aures ⁊ cū setano ⁊ cuȝ
cauterio posito vltiate supꝛa cōmissurā de quib⁹ dictū ē ī caͦ ꝺ
catarro. sȝ ꝺ mitioꝛib⁹ ē vt fiat emplm̄ ruptoꝛiū cū ficub⁹ ⁊ si/
napi vt fiat vesicatio capitis. de mitoꝛib⁹ ēt est vt fiant sacculi
exiccantes ⁊ cerebꝛuȝ cōfoꝛtantes de quib⁹ ēt supꝛadictū est in
caplō de catarro. Unū tñ hic ꝯmemoꝛet̄ de quo Auēzoar ī ca/
pitulo de tussi facit mētionē: dixit ꝙ loco ēplastri sup caput pa
ter suus reducebat medicīas ad substātiā pulueris ⁊ melius ap
plicatur facta tōsura vel rasura. tñ addit qm̄ ū fit bona ꝑmixtio
pulueꝝ: fiat pꝛimo pulueꝝ ꝑmixtio cū aqua aliqua ꝺ appꝛopꝛia
tis: ⁊ postea trocisceñt ⁊ exiccata ī vmbꝛa denuo puluerizētur.
nā acquirit̄ quedā foꝛma ī illa ꝑmixtōe. ⁊ hunc modū seruo ca/
piendo de stupa canapis subtiliata ⁊ extēsa ad foꝛmā palme ma
nus: ⁊ posita sup assere sursuȝ ꝓijciat̄ puluis: ⁊ postea cū pulue
re applicet̄ capiti. nā puluis meli⁹ ānectit̄ ⁊ applicat̄ capiti me/
diante stupa q̄ȝ sine stupa. Diuersio ēt fit ꝯueniēter ī casu per
clisteria appꝛopꝛiata: quoꝝ decoctiōes fieri pñt cū medicis ap/
pꝛopꝛiatis: de quib⁹ dictū est supꝛa: postea addēdo cassiā ⁊ hye/
ram si expediat: variādo ēt olea ꝺm̄ diuersitatē materieꝝ tussis.
Et si fuerit mā sanguinea ex epe fiat flōmia appꝛopꝛiata ꝺm̄ cañ.
al's datos aliquotiēs de saphenis aliquotiēs de basilica. diuer/
sio ēt fit ex ipso pectoꝛe ponēdo pānū calidū supꝛa pect⁹: ⁊ facta
fricatiōe foꝛti vt rubeat cutis: nam sic mā cōuertit̄ ad cutiȝ. ⁊ si
fuerit grossa calefit ⁊ subtiliat̄. sȝ iste diuersiōes imediate ꝺ mē
bꝛis pectoꝛis fiant post euātiōes ꝺm̄ oꝛdinē ⁊ nequaq̄ȝ ī pꝛicipio
ne mā trahat̄ ad dicta mēbꝛa. Postremo veniēdo ad vltimā

intētionē que ꝯplet̄ ꝑtim cū resolutiōe materieꝝ que remanse/
runt in pectoꝛe: ⁊ ꝑtim cū his que sistūt tussim nō sumpta indi/
catione a qualitate māe: sȝ tñmodo ad quietandū māȝ si q̄ fue/
rit: qm̄ cuȝ quiescit min⁹ ledit ⁊ ad minuenduȝ sensum mēbꝛo/
rū patientiū q: diminuta sensibilitate min⁹ ꝑcipit̄ nocumētum
ceteris paribus ⁊ sic minoꝛ erit tussis partiȝ cū ꝯfoꝛtantib⁹ pe/
ctus vel pulmonē. ⁊ in hac intētōe expꝛesse colligit̄ ꝙ foꝛtiter ca
lefacientia in casu nō cōueniūt: tū q: faciunt ad motū materieꝝ
quarū quietē querim⁹: tū q: resoluūt de naturali caliditate mē
bꝛoꝝ spūaliuȝ. nō ēt cōueniunt multuȝ humida q: talia robur
⁊ virtutē mēbꝛoꝝ relaxant que ex multo tꝑe sūt mollificata ⁊
debilitata per medicinas ad screatū faciētes. Est igit̄ pꝛinci/
paliter in hac intētōe vtendū medicinis a tota substātia valēti/
bus ⁊ ēt his que aliqualr̄ frigiditate ⁊ moderata siccitate vniūt
substantiā mēbꝛoꝝ anhelitus ⁊ que tñ cum dictis mēbꝛis spe/
cificā habēt ꝯueniētiā vt sūt singularissime mirthi ⁊ succ⁹ eoꝝ
⁊ rob ⁊ sirupus ex eis alterādo tñ aliquotiēs cū calidis vel frigi
dis alijs pectoꝛalibus ꝺm̄ ꝯplōnem remouēdā que remāsit ī mē
bꝛis ex materia pꝛecedenti. Et quādo pur staret acuta sensibili/
tas opoꝛtebit in his apponere aliquid paꝝ stupefaciēs. Ideo ad
hanc intentōem ad pꝛacticā reducēdo dicebat Mesue ⁊ ē optia
lr̄a in hac intētōe: Sūma aūt medicinaꝝ tussiȝ sedantiū cū cō/
foꝛtatōe pectoꝛis ⁊ pulmonis hoc ē rob aut sirup⁹ fact⁹ ex succo
granoꝝ mirthi ē ad id. i. ad hanc intētionē mirabile ⁊ hoc ī tus/
si calida sup. alio nō adiūcto: sed in frida quidē cū myrrhe ⁊ cro
ci modico: postea addit ponēdo ea q̄ a ꝓpꝛietate specifica iuuāt.
pulmōis aūt vulpis sicci iuuamētū ē sublime ī cal'a ⁊ ī frida. In
cal'a qdē aur̄. j. i. ʒ. j. s. ex eo cū sirupo mirthio. in frida vero cuȝ
melle ⁊ aq̄ cal'a. i. isopi vel alio huiusmodi. Et addit ꝙ hui⁹ itē/
tōis ē crocus. s. ꝑꝑ mirabilē ꝯfoꝛtatōeȝ ei⁹: ⁊ ī cal'a sumat̄ cū si/
rupo mirtino: ⁊ ī frida cū melle aut sirupo de isopo. idē dicit de
nuce cipssi ⁊ granis pini ex mirabili ꝓpꝛietate. Aliqui etiā inter
medicīas a ꝓpꝛietate valētes vltra pulmonē vulpis: laudāt pul
monē ericij. Et dicūt quidā ꝙ lapilli iuenti ī vētre pulloꝝ irū/
dinū dextro bꝛachio suspēsi ꝑseruāt a tussi ⁊ ꝯñter ī hac ītentōe
valēt. Et aliq addūt ꝙ lingua aquile posita ī pāno lineo ⁊ collo
suspēsa: disnīaȝ sanat ⁊ tussiȝ. Et aliq dicunt de pulmone asini
valere sicut de pulmone vulpis: sȝ Ras. in suis secretis loquēs
de pulmone asini de hoc nihil dixerit. Et alij dicunt eē verissi/
muȝ: ⁊ de mēte Dya. facta diligēti īuestigatōe ī eo: nō sic repi.
Dicūt ꝙ stercus coꝛui ī lana collectū ⁊ ī calceis īfantiū īuolutū
tussi remediat̄. ⁊ istis possum⁹ vti sicut dictuȝ est supꝛa de pul/
mone vulpis. ⁊ dicit thesaurus pauperū: qͦd si radices vngule
caballine siue farfare diuidas ꝑ rotulos sup tegulam calidā po/
nēs ita vt patiēs bñ coopert⁹ recipiat fumū ꝑ os donec sudet. ⁊
si sepe id fecerit remouebit̄ tussis in totū. ista ꝯueniunt ex ꝓpꝛie
tate. Sȝ si ītendam⁹ diminutōi sensus mēbꝛi ⁊ ad quietāduȝ
mās si que eēnt vt min⁹ ipꝛimāt: tunc valet domesticū stupefa/
ctiuū factuȝ ab Aui. caͦ ꝓpꝛio de cura versus finē: vt sumant
se. iusquiami ꝑtes sex: granoꝝ pini ꝑtes. iij. croci ꝑs. j. ꝯficiant̄
cuȝ rob ⁊ foꝛment̄ pillule. Nā iste sunt remisse stupefactiue cō/
foꝛtate cuȝ medicis pectoꝛalib⁹ vt pȝ. Et si vis foꝛtioꝛē medici/
naȝ ad hanc vltimā intentōeȝ fiat stupefactiuū vt īfra. ℞. croci
cassiel'. stoꝛacis calamite castoꝛei oppij añ. ꝑtes equales ꝯficiant̄
cū sirupo de papauere: dosis est a granis. x. vsq̄ȝ ad. xx. pōt ēt
ꝯfoꝛtari pectus exteri⁹ cū vnctōib⁹ appꝛopꝛiatis. Nā remanē/
te ꝯplexione calida valet oleū viol'. cuȝ modico oleo mirtilloꝛuȝ
⁊ mucilagine dragāti ⁊ gūmi arabici vel se. citonioꝝ. Et in cō/
plexione sicca oleū amigdalaꝝ dul. Et si declinat ad caliditateȝ
cuȝ oleo violato. Et si declinat ad friditatē cū mucilagine fenu
greci vel piguedine anseris. Et in ꝯplōne frida isop⁹ hūida mu/
cilago fenugreci ⁊ althee cū oleo camomellino: semꝑ apponēdo
aliqd croci ad penetratōeȝ ⁊ ꝯfoꝛtatōem: ⁊ ita potestis discurrē
ad alia similia ēt que offerri pñt ꝯueniēter in 2ª intētōe de equa/
tōe māe. sed ī his nō multū spero iuuamētū vt supꝛa dictū est:
sȝ ne appꝛet ex parte oꝑantis defectus laudo huiusmodi offerri
debere supponēdo lanā vel cotū ꝺm̄ diuersas intētōes. Sup
est ēt hic ponere ītentōeȝ circa accñtia vt etiā fecit Mes. vt de
tussi ꝯplicata cuȝ fe. ꝓ qua recurrat̄ ad ea q̄ scribunt̄ pͣ quarti
de accñtib⁹ fe. ⁊ ēt vt caueat̄ ab illis calidis que foꝛte necessaria
eēnt nisi ꝯiungeret̄ fe. sed stāduȝ est in tꝑatis ad casuȝ valētib⁹
de quib⁹ dictū est supꝛa vt in decoctōe ligritie capill'. ve. sebe/
sten ⁊ similiū. Et si ꝯiungat̄ fluxus habeat̄ ēt respect⁹ vt dictū
est supꝛa addēdo in medicis ad ītentōes ꝑticulares medicīas pe
ctoꝛales ⁊ ēt fluxui appꝛopꝛiatas de quib⁹ ēt supꝛa dictuȝ est vt
sunt mirthi gūmi arabici ⁊c̄. ⁊ videant̄ que scribunt̄ sup hoc in
16ª tertij ī cura gñali fluxus vbi ponit̄ cañ. de ꝯplicatiōe fe. cum
fluxu. Et si fuerit tussis cum sputo sanguīs vel ptisi recurratur
ad ea que infra dicent̄ in locis ꝓpꝛijs. Et si fuerit tussis cō/
iuncta in etate pueritie: que vtplurimū sequit̄ defluxum catar/
roꝝ vel etiā malitiā regiminis vnde multiplicant̄ superfluitates
in pulmonib⁹ eoꝝ: ⁊ ꝓpter passibilitatē etatis nō pñt ꝯueniēter
offerri que supꝛa dicta sunt: neq̄ȝ ī tussi neq̄ȝ ēt in alijs dispōni/
bus: sed oȝ in egritudinib⁹ eoꝝ maximaȝ sumi indicationeȝ ab
etate ꝓpter qͦd Auic. fecit spāle caplm̄ 3ª pꝛimi de egritudinib⁹
que infantib⁹ accidūt. Hic bꝛeuiter dicat̄ ꝺm̄ sñiam eiusdem in
caplō nūc allegato ꝙ si tussis fuerit in infante lactāte ex deflu/
xu reumatismi ⁊c̄. Qͦd liniat̄ ligua infantis ex melle multū de/
inde lingue radix pꝛemat̄ capite ꝯuerso supꝛa faciē ei⁹: ⁊ ita mul
tū flegmatis expꝛimet̄ vel euomet ⁊ foꝛte sanabit̄: vel ēt sumat̄
succ⁹ ligritie ⁊ penidij ⁊ misceāt̄ cū lacte illico mulcto ⁊ q̄q̄ȝ die
paꝝ ex eis det̄. Et ponēs curaȝ circa hoc 10ª tertij caplō ꝓpꝛio
dixit

dixit idē Auic. Et pueris quidē sufficiūt sorbitōes decocte cuꝫ lacte nutricis donec sint in eēntia mellis aut cum aqua feniculi humidi.i.succo vt.s.sumat decoctio pulli ⁊ simul cū lacte misceat ⁊ cuꝫ penidijs decoquat ad decoctionē eēntie mellis: ⁊ ita ſm coclearia exhibeat infanti. vel fiant sorbitōes.i. decoctiōes appropriate facte ex decoctōe liquiritie gūmi arabici dragan̄ti seminis citonioꝝ excorticatoꝝ vel cū passulis sebestē magis calefaciēdo si expedit ſm exigētiā: ⁊ tunc dicta decoctio siue sorbitio misceat cum succo feniculi ⁊ bulliant vsqꝫ ad eēntiā mellis addēdo penidios vt supra. Pōt ēt fieri gratū electuariū ex lacte nutricis ⁊ lacte amigdalaꝝ dul. decoctis cū zuccaro ⁊ penidijs: ⁊ stante caliditate posset addi paꝝ lactis ꝑꝑ. ad formā debitā reducti. Conuenit ēt vt super cōmissura anteriore coronali sagittalis vbi os pueri ē multū molle ⁊ in qua parte percipitur manifestus motus cerebri ꝓpter mollitiē cranei i puero supponatur stupa canapi carminata super qua prius pulueri zetur de puluere rosaꝝ ⁊ macis equalr nā iuuabit diuersioni māc fluentis ⁊ aliquali resolutōi eius ⁊ ꝯfortatōi cerebri. Et si vis latius quere dicta Rasis in libello suo de egritudinibꝰ pueroꝝ. ⁊ his suꝫ contētus. ⁊ sic fit finis huius capituli de tussi cū laude dei omnipotētis.

Capl'm 51[m] de asmate.

Cum aliquis assidue patit tussim ⁊ aerē attrahit sicut fit post cursuꝫ aut post vehemētē motuꝫ: ⁊ cuꝫ iacet supinꝰ ē ei deterius: sꝫ cū sedet ē
c
ei meliꝰ. Decoctio ei dāda est: que. ℞. ficuuꝫ citrinoꝝ.ʒ.x. dactiloꝝ multā humiditatē hn̄tiuꝫ: seīs apij feniculi capilli ven̄. liquiritie isopi prassij oīum an̄.ʒ.v. coquant in tribꝰ lib. aque dulcis donec redeāt ad vnā ⁊ colet. De hac vero decoctōe tribꝰ diebus egro i potu tribuat cū pondere duoꝝ aureoꝝ huius ꝯfectōis: que. ℞. succi liquiritie isopi capilli ven̄. oīuꝫ an̄.ʒ.x. cordumeni piperis amigdalarū amaraꝝ aristol'. ro. seīs vrtice oīum an̄.ʒ.v. mellis dispumati q. sufficit: hec eniꝫ ꝯfectio sup̄fluitates que sunt i pectore mirabiliter expellit ⁊ ē optima. Dāda itaqꝫ ē ꝑ hebdomodā vnaꝫ ꝯtinuo. Deinde eger postq̄ꝫ comederit sinapiꝫ ⁊ mel vomere cogēdus est ⁊ venter ex his pillulis soluēdus: que. ℞. agarici gra. ordei. xviij. colloquitide iterioris grana ordei. vj. elacterij gra. iiij. succi liquiritie.ʒ.s. fiant ex eis pill'. ⁊ sufficit ad dosim vna: post hoc quoqꝫ iteꝝ redeat ad ꝯfectōeꝫ ⁊ decoctōem sumēdā ⁊ postremo ad vomitū ⁊ vētris solutōeꝫ vt priꝰ. hoc sepe faciēdū est donec eger sanitati restituat. Interim tn̄ a cibis grossis ⁊ stipticis acetosis abstineat.

Cum aliquis assidue. Expedito caº d' tussi sequit ex ordine capl'm de asmate ⁊ ꝯueniēter
c
fit ꝯtinuatio huius: qm̄ sicut tussis ē accidens vt plerunqꝫ ad asma ⁊ ad alias pectoris ⁊ pulmonis malas dispōnes sequēs vt supra dictū ē: Jccirco fuit ꝯueniēs prius de ea determinare: ita silr ⁊ asma cū sit vel absolute malitia anhelitꝰ vel spālis ipsiꝰ malitia vt infra videbit loco suo. Cū anhelitus malitia sequat ēt ad oēm fere malā dispōnē pectoris ⁊ pulmonis vt videbitur ēt in capitulis proprijs de pleuresi ⁊ ꝑiplemonia ⁊c̄. Fuit igit ꝯueniēs ēt ex ordine post tussiꝫ determinare de asmate qd' asma ēt ꝓprijssime sūptū magis cōicat cū malitia anhelitꝰ qd' ē accidēs cōe ad alias malas dispōnes q̄ꝫ d' aliq̄ alia ꝑticulari dispositōe. determinādo ergo d' asmate Rasis i hoc caº tria principalr facit: qm̄ pº ꝑ signa manifestat ipꝫ asma d' quo intendit. 2º ponit curam ipsius per diuersa ingenia medicinarum. 3º ponit regimē i dieta. 2ª ibi: Decoctio aūt dāda est. 3ª ibi i fine capituli: Iteꝝ tn̄ a cibis grossis ⁊ stipticis ⁊c̄. De pª parte dixit manifestādo istaꝫ dispōneꝫ: Cuꝫ aliquis assidue patit tussiꝫ ⁊ aerē attrahit queādmodū post cursuꝫ aut post vehemētē motuꝫ sup. in quibꝰ attrahit saltem frequēter aer ⁊ cū iacet supinꝰ est ei deteriꝰ. s. q: maxie frequētat anhelitꝰ: sed cū sedet ē ei melius: tunc sup. iudicādū est q' talis patit asma. Et ꝓ itelligētia huiꝰ ꝑtis est aduertēdū q' lꝫ asmatis large sumpti multiplices sint cāe ⁊ diuerse: qm̄ idē sonat asma cōiter acceptū: qd' angustia siue malitia anhelitꝰ vt voluit Ras 4º ꝯtinētis caº primo: vbi ꝯclusit ēt ꝑiplemoniā sub asmate. tn̄ Ras i hoc caº strictim ⁊ ꝓprijssime sumpsit asma ꝓ malitia anhelitꝰ pēdente ex essentiali nocumēto i pulmone sine apate ⁊ sine fe. maxie ꝑꝑ materiā flegmaticā viscosaꝫ oppilātē vias anhelitꝰ vt cānaꝫ vel ramos eiꝰ: siue ramos venaꝝ: siue artarie venalis ⁊ vene artarialis: siue ēt poros ipsos substātie carnee pulmonis in quibꝰ dꝫ nāliter aer ꝯtineri vt recipiat alteratōeꝫ ꝯueniētē anteq̄ꝫ ad cor veniat: ⁊ vt aliquotiēs suppleat vices aeris attrahēdi vel expellendi qn̄ hō non vult aereꝫ attrahere vel expellere ꝓ determiato fine ne attrahat. s. aerē fetiduꝫ vt ꝯtingit itinerātibus aliquotiēs ꝑ loca fetida qui ꝯtinēt anhelitū: ⁊ sic in eisdē poris facta oppilatōe fit ēt anhelitꝰ malitia siue ꝯstrictio: ⁊ ꝯn̄ter asma talr ꝓprijssime sumptū de quo ē sermo in p̄nti caplo tanq̄ꝫ de asmate plerunqꝫ ꝯtingenti: qm̄ vt supra fuit dictū Rasis fuit breuiloquus i hoc libro non potēs de singulis spēbus ⁊ cāis dispōnū preternāliuꝫ discurrere sed determinat se ad cās vt plurimū ꝯtingētes: ⁊ ita i asmate se ꝯuertit ad cām vt multū eueniētē: imo que quasi familiaris est omnibꝰ senibus precipue decrepitis. Et ex his patent signa posita in textu de asmate ſm hanc acceptionē sumpto. Nā primo assidue vel quasi assidue patit taliter patiēs ꝓpter materiā taliter oppilantē nocentē vt ē dictuꝫ supra i caº tussis. Habꝫ ēt frequēter anhelituꝫ de necessitate ita q' modica cadit quies inter motuꝫ qui sequit ⁊ inter illū qui ē ante ipsū siue sit inspiratio siue expiratio. Nā ex vehemētia necessitatis refrigerij ⁊ expiratōis facit vt cū non possit eidē satisffieri per magnitudinē anhelitus vel velocitatē opꝫ de necessitate frequētare ⁊ in casu ꝓpter indispōneꝫ instrumētoꝝ anhelitꝰ vt viaꝝ mediaruꝫ scꝫ oppilatōem nō pōt magna quātitas aeris attrahi: ⁊ sic non pōt fieri anhelitus magnus neqꝫ equalis ēt ꝓpter debilitatem ꝯiunctaꝫ. ⁊ ꝓpter easdē cās nō pōt ēt fieri velox anhelitꝰ q: nō pōt fieri motus i spacio breui i attractiōe aeris vel expiratōe faciēs ad ꝯsequutōeꝫ necessitatis vt pꝫ intelligēti: ex ꝯn̄ti opꝫ frequētare ⁊ qui itelligit cās ꝯtentiuas pulsus que sunt tres. s. necessitas virtꝰ ⁊ obediētia instrumēti ſm quaꝝ varietatē variāt pulsus differētie. ⁊ vt dicebat Aui. 10ª tertij in caplo de anhelitu magno: Cāe vero anhelitꝰ magni sunt cae pulsus magni. s. tres predicte. s. necessitas magna: virtus fortis: ⁊ obediētia instrumentoꝝ: ⁊ sicut deficiēte virtute vel instrumēto facto iobediente: stante necessitate magna vel equali ad eā anteq̄ꝫ virtus debilitaret vel istrumētū fieret inobediens: nō pōt fieri magnitudo pulsus neqꝫ velocitas ad debite satisffaciēdū. ⁊ inde oꝫ frequētare vt 2ª primi ē declaratū. ita similiter itelligat in anhelitu: ⁊ ꝯn̄ter attrahūt aerē queādmodū fit post occursuꝫ aut vehementē motuꝫ. Addit ⁊ cuꝫ iacet supinus ē ei deterius: sꝫ cuꝫ sedet est ei meliꝰ. Hoc ēt ē claꝝ ⁊ ē sn̄ia. A. eadē 10ª tertij in sermone vniuersali de malitia anhelitꝰ i fine vbi dixit: ⁊ oīs qdem malitia anhelitus aut ipiꝰ ꝯstrictio aut difficultas eiꝰ ꝓpter materiā addit apud resupinationē: ⁊ ē media apud dormitionē super latꝰ ⁊ alleuiat cū supra vētrem iacet aliquis. Cā tn̄ huius dicti sumit ex eo q' hoie supino iacēte diafragma trahit super pulmonē ſꝫ ꝑtē supiorē alligatā furcule. mēbra ēt pectoris āteriora cadūt supra pulmonē: ⁊ sic pulmonē cōprimūt: vn̄ nō pōt debite dilatari. si ēt mā fuerit i pulmone ſm illū situm magis grauitat: ⁊ ꝯn̄ter difficultas i motu acquirit. Jccirco pꝫ q' malitia anhelitus apud resupinationē addit: ⁊ ex opposito alleuiat cuꝫ supra ventrē iacet: q: diafragma dilatat a pulmone ſm ꝑtē superiorē: maxie tamē videt alleuiari cū sedet: iclinata tn̄ facie ad anterius vt cōtingit cū se apodiāt supra sustētamēta lignea qm̄ sic videnť meatꝰ magis dilatari: ⁊ ꝯn̄ter fit motus leuior aeris: ⁊ reliquoꝝ corpoꝝ ꝑ eos ⁊ medio mō videtur disponi cū sup latus iacēt. Et hec sunt que dixit de prīa ꝑte lege lr̄aꝫ. Cū aliquis assidue patit tussim vel sup. quasi assidue ⁊ aerem attrahit sup. vel expellit frequēter queādmodū fit post cursuꝫ: aut vehementē motū. nā tales frequēter aerē inspirāt vt pꝫ. Et cum iacet supinus est ei deteriꝰ. i. supra dorsuꝫ facie sursuꝫ eleuata: sꝫ cū sedet ē ei melius. s. in hac anhelitꝰ malitia: tunc sup. iudicādū ē talē eē asmaticū: ꝑcipue sup. itelligit nō exn̄te fe. neqꝫ apostemate in pulmone vel mēbris pectoris: ⁊ his accidētibus ꝑseuerantibꝰ qm̄ cū fe. nō tn̄ peccante mā i instrumētis anhelitus vel spūs vel ēt in apate: nō ēt peccante mā possent hec euenire: vt pꝫ cōsiderāti: qn̄ tamē nō eēt iste vere asmaticus: de quo est sermo hic. Et decoctio ei ⁊c̄. Nūc ꝯn̄ter ponit curā ad hanc itentionē. s. ad expurgandū ꝑ screatū maxime māꝫ grossaꝫ viscosam i pulmone ꝯtentaꝫ. Et ſm hoc possꝫ diuidi ꝑs i quatuor ꝑtes. Nā primo ponit quasdā medicinas ad hoc faciētes habilitādo mām subtiliādo incidēdo ⁊ abstergendo. 2º ponit curā ꝑ vomitū. 3º per medicinā laxatiuā. 4º declarat nō tantū semel hec fiēda eē que dicta sunt: sed ēt ad ea redeūdū ſm ordinē dictū. 2ª ꝑs incipit ibi: Deinde eger. 3ª ibi: Et vēter ex his pillulis. 4ª ibi: Post hoc iteꝝ. Prima pars possꝫ diuidi in duas ꝑtes ſm duas descriptiōes medicinaꝝ quas ordinat: ⁊ in fine eaꝝ ordinat ⁊ ponit vtilitatē ꝯfectiōis ordinate ⁊ modum vsus eius. ibi: Hec eiꝫ cōfectio legēdo lr̄am ꝯtinuā. Dixit primo ordinando decoctionē: decoctio eim dāda ē que. ℞. ficuū citrinarum.ʒ.x. dactiloꝝ maiorē humiditatē habētiū. i. bene pinguiū ⁊ carnosoꝝ se. apij se. feniculi capill'. ve. ligritie isopi prassij omniū an̄.ʒ.v. coquantur i tribꝰ lib. aque dulcis donec redeat ad vnā ⁊ colet. nā hec decoctio maturat ⁊ equat mām viscosaꝫ ꝑ humiditatē ficuū dactiloꝝ liquiritie. nā viscosum ꝑ humidum admixtū remittit i viscositate: sicut ex opposito hum dū liquidum ꝑ exiccationē aliquotiēs fit viscosiꝫ: equat ēt per subtiliationem ⁊ incisionē ex se. apij se. feniculi capillo. ve. habilitat ēt ad screatū ꝑ abstersionē isopi prassij ⁊ ficuum ⁊ dactiloꝝ. ⁊ ista oīa sunt clarificata supra i caplo supiore. addit de hac aūt decoctione tribꝰ diebꝰ egro tribuat sup. sumēdo. ℥.v. vel. vj. d' colatura cū pondere. ij. aureoꝝ. i.ʒ. iij. huius cōfectiōis. nā vt volunt auctores aur. in ꝯfectōibꝰ nō solutiuis ponit per.ʒ.j.s. vbi in solutiuis dicit minꝰ parū q̄ꝫ.ʒ. cuius cōfectiōis descriptio talis est. ℞. succi liquiritie isopi capill'. ve. oīum an̄.ʒ.x. cordumeni pipis: ad multū icidenduꝫ ⁊ subtiliandū amigdalaꝝ amaraꝝ aristo. ro. ad multū abstergēdum se. vrtice ēt q' est multū diuisiuū quasi sicut squila oīum an̄.ʒ.v. pulueri zent oīa: postea addatur mellis despumati quātū sufficit: ⁊ fiat cōfectio i electuario. hec enim ꝯfectio sup̄fluitates que sunt i pectore mirabiliter expellit: optima ē: danda ē itaqꝫ ꝑ hebdomadā vnā cōtinuo vt vult. ⁊ his dictis nota vltra vtilitatē haꝝ medicinaꝝ q' Rasis

in textu docet nos ī opere cū ē operandū circa māam multū resi
stentē ⁊ difficilē eductiōi vt ī casu nostro vbi ē mā grossa visco/
sa ⁊ ē in vijs submersa ꝓfundis ⁊ difficulter mouet mā grauis
sursū qd nō tm̄ debemꝰ exhibere sirupū vel decoctionē ī ma/
ne sed ēt cōfectionē simul cū sirupis ad maiorē vi ⁊ ipressionē
inducendā in mā. Insinuat 2° ꝙ q: cōiter magis tediosū ē bi/
bere vnū vitrū plenū decoctōe ⁊ cōfectionē simul sumere q̄ al
terū tm̄ eoꝝ ne infirmi nimis attedientur iubet vt per tres dies
vtātur decoctōe ⁊ ꝯfectōe simul postea vtanṫ ꝯfectōe etiā sine
decoctōe per alios quattuor dies: ⁊ sic per hebdomodā itegrā
⁊ sic ē fiendū alterādo ⁊ mutādo ne acquiraṫ tediū īfirmis. Ad/
dit ꝯñter ordinādo vomitū: deinde eger. s. post recepta postquā
comederit sinapi ⁊ mel vomere cogendus ē. Nā sinapis ⁊ mel
incidūt māam viscosā si qua fuerit ī stomacho ꝯseruās ⁊ fouens
māam in pulmone existētē: ⁊ sic per eā preparaṫ mā ad expulsionē
per vomitū tunc ergo inducātur ad vomēdū imo cogant vt di
xit: quoniā sequiṫ iuuamētū qd dictū ē de euōne mãe in stoma
cho exñtis: lꝫ ēt vomitus iuuet per aliū modū nō peccāte mate/
ria in stomacho vt declaraui supra eē de mente Auic. 10ª tertij
in fine capituli de cura pulmonis: q: iuuat ēt in expellēdo māam
in pulmone ꝯtentā per cānam eius ex vicinitate meri ad cānā
⁊ ita nō teneaṫ verbū Gerardi ī hoc: qui voluit dictū Rasis
solū veritatē hēre de vomitu vbi asma pēdeat a mā flegmatica
existēte in stomacho: tū q: ab ea depēdere nō pōt sumēdo asma
vt supra dictū ē nisi per modū dictū ꝯseruatiōis ⁊ fomēti ēt ꝑꝑ
id qd dictū ē vomitū alio mō iuuare q̄ ipse crediderit. Deide
dicit de tertia parte ordinādo solutiuū ⁊ venter ex his pillulis
soluēdus est que. ℞. agarici grana ordei. vj. electuarij gra. iiij.
succi liquiritie. ʒ. s. fiant ex his pillule ⁊ sufficiūt ad dosi vnā.
Electuariū est lacticiniū mulctū acute soluens: ⁊ ita propter
eius acuitatē credo determinauerit istud solutiuū per pondus
⁊ mensuram granorū ordei qd non solet: licet reperiam in alio
antiquo volumine descriptionem alterius forme que talis est.
℞. agarici. ʒ. iiij. colloquintide electuarij amboꝝ quartā. ʒ. viiꝰ
succi liquiritie. ʒ. s. fiant ex his pillule ⁊ sufficiūt ꝓ dosi. j. Sed
ista descriptio manifestū ꝯtinet errorē: qm̄ dosis eēt magna ni/
mis vt pꝫ ꝯsiderāti: ⁊ ī hoc corrigatis librū vestrū si ita iaceret.
standū est igiṫ in prima. Sꝫ nota vt dixi in caº superiori ꝙ solu
tiua nō exhibenṫ de mente auctoꝝ ad euandū māam ꝓpꝛie ꝯiun
ctā in pulmone exñtē: sed ad antecedētē q̄ ī hoc casu sepe ꝯiun
giṫ in stomacho ⁊ cerebro ⁊ reliquis mēbris: ēt flegmatica: ⁊ sic
ab ea sumpta indicatōe iste pillule debenṫ: tñ vt supra dixi tali/
bus solutiuis semꝑ dꝫ misceri aliqd pectorale ad ꝯfortādū mē
bra pectoris maxīe pulmonē: vt nō recipiāt nocumēta a mēbris
agitatis ꝑ medicinā solutiuā. ⁊ ita in descriptōe poniṫ succus li
quiritie ꝓ hac intentōe ⁊ ad ꝓhibendū nimiā exiccatōē medi
cinaꝝ soluētiū. De 4ª parte dixit: post hoc quoqꝫ iteꝝ redeat
scꝫ infirmꝰ ad bibēdū decoctōē ⁊ comestionē. s. ꝯfectiōis su/
mendā ⁊ postremo ad vomitū ⁊ ad ventris solutiōem vt prius.
Et addit: hoc sepe faciendū est donec eger sanitati restituaṫ: ex
quibꝰ verbis docet nos ī morbis cronicis nō debere eē ꝯtētos
ī applicatōe medicinaꝝ ꝯuenientiū digestiuaꝝ ⁊ soluētiū semel
tm̄: sꝫ oportere multiplicare ⁊ reiterare medicinas fm̄ exigētiā
vsqꝫ dū morbꝰ amoueaṫ: lꝫ interdū fit a medicis desistēdū ꝓ
virtutis custodia ⁊ ne medicīe virtuti nimis familiares fiant ita
ꝙ ab eis postea non patiaṫ. De 5ª parte pricipali ꝯmemorās
ordinē ī dieta dixit iterum tñ a cibis grossis ⁊ stipticis ⁊ acetosis
abstineāt: qd quō itelligi debeat dictū est supra ī caº de tussi: ⁊
hec sūmatī sufficiant ad declaratōē textus.

Quid nois et quid rei asmatis.

Declarato textualiter caplo: ad clariorē itelligentiā huiꝰ mãe ex more videbiṫ prīo de
quid nois ⁊ quid rei asmatis. 2° ponenṫ quedā differētie ⁊ spēs
eius. 3° cāe. 4° videbiṫ de signis ꝓnosticis euentꝰ: ⁊ ꝯñter ad
ad bonū vel ad malū: deinde de demōstratiuis geneꝝ ⁊ spēꝝ.
vltio de cura huiꝰ dispōnis. Circa pm̄ nota ꝙ asma sonat oēꝫ
īspiratōis vel respiratōis difficilē motū ⁊ laboriosū ꝑcipue cū
nō est depēdens a cā primitiua neqꝫ cū fe. coniungaṫ. vñ dicit
Gal. libro 7° decē tractatuū ponens dr̃iam iter asma ⁊ ortho
miā que ēt est passio difficultatis anhelitꝰ: eos qui absqꝫ ꝙ fe/
briāt īspirāt frequēter sicut qui currūt cito: tales medici asma/
ticos appellare ꝯsueuerūt. hos ipsos aūt orthonicos vocāt eo
ꝙ semꝑ coguṫ totū toracē ferre erectū ꝑ timore suffocatōis. ⁊
talē anhelitū appellauit Aui. xª tertij ꝑparatōē anhelitꝰ dicēs:
Preparatio anhelitꝰ est anhelitꝰ qui nō aduenit hñti ipm̄ nisi ꝑ/
pareṫ ⁊ equeṫ ⁊ extendat collū suū erectōe tendēte ad supiora:
quare aperiṫ ꝓpter id meatꝰ ⁊c̄. Asma igiṫ vt distinguiṫ ab or/
thomia dicit malitiā anhelitꝰ ī frequētia sicut qui currunt cito
absqꝫ fe. vt dixit Gal. Naꝫ ī fe. hoc ꝯtigens nō diciṫ asma nec
etiā ꝓpter laborē aut motū cursus dicitur asma. De quid
rei dicitur ab Aui. ꝙ asma est egritudo pulmonaris cū qua nō
īuenit patiens excusatōē ab anhelitu frequēti. i. nō pōt facere
quin frequēter anhelet sicut est anhelitꝰ quo laborat ꝑfocatꝰ la
queo vel sqnantia: aut festinatꝰ. s. motu velocissime fcō qñ egro
non ꝯcurrentibꝰ cāis primitiuis de laqo ⁊ similibꝰ: neqꝫ fe. vel
apate in mēbris pectoris necessitaṫ egrotus ⁊ ita frequēter an/
helare diciṫ asmaticus. Sꝫ vt spālius intelligaṫ asma fm̄ au/
ctores sumiṫ tripl'r. aliqñ ꝓ oī ꝯstrictiōe anhelitꝰ siue cū fe. siue
sine fe. siue cū apate siue sine apate. Et hoc largo mō oīs diffi/
cultas anhelitꝰ cū ꝯstrictōe eius nisi fiat ꝯstrictio a cā primitiua
diciṫ asma. 2° sumiṫ ꝓ difficultate anhelitus inspirādi vel re/
spirādi vel vtriusqꝫ siue sit cū ꝯstrictōe siue sine: siue cū fe. siue
sine fe. Et iste modus ē amplior precedēte ⁊ ꝯtinuū asma primo
mō sumptū q: oīs ꝯstrictio anhelitꝰ ē difficultas anhelitꝰ: sed
nō ecōuerso. Nā differūt in hoc difficultas ⁊ cōstrictio q: cō/
strictio anhelitus ē ꝓpter cōstrictionē siue cōpressionē viarum
spūs. Difficultas vero anhelitus nō semꝑ fit cū ꝯstrictōe viaꝝ
spūs siue aeris: vñ anhelitꝰ magnus cū ē non nālis. si fit a cau/
sa nō nāli vocaṫ difficilis anhelitus: ⁊ ita dico de veloci ⁊ freqn
ti: ⁊ tñ nō semꝑ cū eo cōicatur ꝯstrictio anhelitus. 3° modo su
mitur asma ꝓprijssime ꝓ difficultate expiratōis ꝯtingente ꝑꝑ
mās grossas viscosas cōclusas ī instrīs spūs: vñ nō pōt fieri li/
bera aeris attractio vel aeris calefacti ⁊ fumoꝝ capirosoꝝ libe/
ra expulsio: ⁊ sic opꝫ frequētare anhelitū cū nō possit fieri refri
geriū ꝯueniēs cordi ꝓpter magnitudinē vel velocitatē vel ꝑꝑ
virtutis debilitatē vel saltē principal'r ꝓpter iobediētiā instru
mētoꝝ vt oppilationē in poris factā vt declarauit circa l'ram.
Ideo opꝫ virtutē niti ad tm̄ attrahendū quātū ē necessariū ad
refrigeriū ⁊ in multis vicibus ꝙ ī vna vice cōpleri nequit. Et
ista dispō dicit Gētilis ⁊ bñ ē passio pectoris magis q̄ pulmo/
nis cū ad anhelitū magis ꝯcurrāt mēbra pectoris q̄ pulmo vt
supra declaratū ē in caplo de tussi. tñ dicit Auic. ꝙ ē pulmona/
ris passio: q: anhelitꝰ magis ꝯpleṫ mediāte pulmone. i. istrumē
taliter: ⁊ īmediatiꝰ q̄ mediāte pectore. dubitat Gen. q: dicit
ꝙ nō inuenit excusationē ab anhelitu frequenti: sicut ē anhelitꝰ
quo laborat prefocatꝰ ⁊ festinatꝰ nō ne anhelitꝰ asmatici ē velox
⁊ nō solū frequēs. dicaṫ ꝙ lꝫ aliquotiēs sit velox ⁊ frequēs: nō
tamē semꝑ est velox ⁊ si semꝑ sit frequēs. iō diciṫ ꝙ nō excusa/
tur ab anhelitu frequēti: bene aūt a magno ⁊ a veloci vt cū vir/
tus debilis ē. Ad ꝓpositū ergo retorquēdo de his modis sumē
di asma ab. A. sumiṫ asma prīo mō nō 2° nec 3° ī hac distictiōe:
lꝫ aliquotiēs ꝯtrahat ī cura ad asma tertio mō sumptū.

Distinctiones.

Jam ad scd̄m principale ē veniendū
d̄ speciebꝰ asmatis. Spēs asmatis sūt
tres principales: quedā est vna spēs in qua ē difficultas maior
in attrahēdo sup. q̄ ī expellēdo ⁊ diciṫ disnia: quedā ē ī qua est
maior difficultas ī expellēdo q̄ ī attrahēdo: quedā ē ī qua equa
lis ē difficultas ī attrahēdo ⁊ expellēdo: ⁊ diciṫ orthomia. i. re/
cta inspiratio. i. facta corꝑe recto exñte. ⁊ de his oībus specieb̄ꝰ
fecit mētionē Gal'. 4° regiminis acutoꝝ ꝯmento xj°. Alia disti
ctio asmatis spēs: quedā recens: quedā antiqua. Alia diuisio:
quedā ꝯiungiṫ ī masculis: quedā ī mulieribꝰ: quedā in pueris
quedā ī iuuenibus: quedā in senibꝰ. Alia distinctio: quedā ta
lis dispō est a principio gnātiōis ꝯtracta actual'r talis vt seqñs
malitiā ꝯpositionis cum malitia ēt complōnis vt ē in structura
pectoris cum caliditate excessiua cordis. Et quedam est contra/
ta a gnātione habitual'r talis tm̄ ex debilitate mēbroꝝ pectoris
gnāntis post diuturnū asma: ꝙ tamē fuit ex tꝑe cōtractū ī gene
rante. nā talis debilitas ex longo tꝑe acquisita ī gnānte aliquā/
do hereditaṫ in gāito: vñ fit vt a debilibus cāis mouētibus ad
asma genitū facile patiatur. Et ex hoc sequiṫ alia diuisio ꝙ
quidā talis ē asmaticꝰ fm̄ habitū. i. paratꝰ faciliter cadere ī as/
ma: ⁊ quidā fm̄ actū vt patiēs actualiter difficultatē anhelitꝰ
cū reliquis dictis supra: ⁊ fm̄ hūc modū ēt dupliciter pōt aliqs
dici asmaticꝰ: vno mō q: taliter patiēs hꝫ accidētia asmatis: sꝫ
non multū intēsa: imo cū eis pōt ābulare ⁊ reliquas occupatio/
nes: saltē mediocriter ꝑficere: ⁊ fm̄ hoc diciṫ esse in ꝑoxismo as/
matis ad differētiā istius qui tm̄ est asmaticus fm̄ habitū: ⁊ fꝫ
hoc diciṫ ꝙ asma ē egritudo hñs ꝑoxismos sicut epilensia. 2°
mō diciṫ aliquis in ꝑoxismo asmatis strictiꝰ: vt qñ accñtia as/
matis sunt ī eo vehemēter ītensa. ⁊ fꝫ hoc pꝫ ꝙ aliquotiēs vnꝰ
ꝑoxismus asmatis largo vocabulo multos ꝯtinet ꝑoxismos. s.
maxime vehemētie qui cū minuūtur ⁊ remittūṫ ī accidentibus
corpus exit dictos ꝑoxismos. Ipso tñ existēte ēt in actuali ꝑo/
xismo asmatis large sumpto: ⁊ de hoc ꝑoxismo largo dicit. A.
⁊ hec quidē egritudo est ex egritudinibꝰ lōgis habēs cum hoc
ꝑoxismos acutos fm̄ similitudinē ꝑoximoꝝ epilēsie ⁊ spasmi. ⁊
pꝫ q: fm̄ hos ꝑoxismos stricte sumptos nō possꝫ eē asma d̄ mor
bis longis: qm̄ vt opꝫ ex seuitate accidētiū breui tꝑe corpus ad
mortē deduci vel accidētia minui vt pꝫ. ⁊ de his ꝑoxismis acu
tis intelligēs Mesue dixit de mēte Gal'. cū ꝑuentū ad exces/
sionē fuerit. i. ad ꝑoxismū taliter tūc potiꝰ blandiēdū ē q̄ cu/
randū: ꝑuenitur eīꝫ iterdū ad prefocationē in executiōe medica
minum ⁊c̄. Et oēs iste spēs asmatis hñt diuersitatē in cāis: ⁊ sic
attendimus ad tertiū principale de cāis.

Cause.

Pro quo nota ꝙ asmatis cāe in genere sunt due:
quedā sunt cāe ꝑ ꝓprietatē pectoris ⁊ pulmonis:
quedā ꝑ cōitatē. ⁊ ꝑ cōitatē quedā sunt cāe primitiue mediate:
quedā corꝑales ⁊ ēt per essentiā: quedā primitiue: quedā corpo
rales. ꝑ cōitatē aliquādo fit cōicatio rei corpulēte mālis vel hu
moralis ad pectus vel pulmonē vt cū expelliṫ humor ab epe vt
aliqñ ꝯtingit ī idropē. nā stante plenitudine vētris īferioris ex/
pellitur aliquotiēs mā ad pectus ⁊ ad pulmonē: ⁊ fit suffocatio.
⁊ aliquotiēs a cerebro expellitur mā ad dicta mēbra spūalia: ⁊
hoc est sepe cōtingēs ⁊ maxime in senibꝰ. ⁊ aliqñ fit cōicatio so/
lum vapoꝝ nō mala qualitate affectoꝝ: sꝫ solū ledentiū ꝑ mul
titudinē coꝝ. ⁊ aliquotiēs vapoꝝ quasi venenosoꝝ virtutē ter
refacientiū: vt cū eleuanṫ vapores a matrice qui faciūt difficul
tatem ī anhelitu ⁊ quasi suffocationē. nā in suffocatōe matricis
sepe ꝯiungiṫ asma: ⁊ aliqñ fit cōicatio vētositatis a mēbris cum
pectore cōicantibꝰ: ⁊ aliqñ ꝑ cōitatē nō fit cōicatio rei corpulen
te neqꝫ vaporose: sꝫ solū ꝑ viā tractꝰ vel ꝯpressiōis vt stāte sto
macho repleto: tūc diafragma cōprimiṫ: ⁊ ꝯñter cōprimiṫ pul/
mo: vñ libere dilatari nō pōt. ita sil'r ab apatibus membroꝝ ife
riorum

rioꝝ vt epis vel splenis ꝓpter eoꝝ cōpressionē vel etiā ponderositatē vnde trahit̄ diafragma īferius ⁊ sic minorat̄ eiꝰ spatiū ī ꝯtinēdo ⁊ ita pulmo nō pōt debite dilatari. Et aliqñ ꝑ cōitatē fit nocumētū a cāis primitiuis mediate vt a frigiditate occurrēte cerebro fit illi nocumentū ⁊ ꝯñter cōstrictio ⁊ ita exprimitur humidū a cerebro in pulmone vt dicebat̄ supra. De his ēt que ꝑ essentiā aliqñ eā ledēs est in pectore aliqñ in cōcauitate pectoris aliqñ in ipō pulmone: ⁊ hoc aliqñ ī spōgiositate ⁊ porositatibꝰ ipsius pulmonis aliqñ in ramis trachee artarie aliqñ in venis sparsis per pulmonē aliqñ in cāna. Sed si fuerit ī pectore cāe primitiue possunt eē cāe vt frigiditas aeris cōstringētis vel debilitātis musculos pectoris ad dilatandū. Et aliqñ fit ex siccitate pulmonis ⁊ ꝯñter in pectore ꝑꝑ eius corugatōem. Sȝ dicit Aui. hoc fit raro: ⁊ hoc ē q: pulmo ē mēbrū accidētalr̄ humidū. Et aliqñ fit ex mala ꝯpōne vt ꝓpter stricturā nālem pectoris. dicit Aui. quēadmodū ī stomacho paruo nō fit bona digestio ita stante pectore paruo nō pōt fieri magna dilatatio. Et aliquando fit hoc ex eā preter nām vt in gibbosis. Nā ꝯbit̄ pectus ad posteriꝰ ⁊ ideo nō fit libera dilatatio: ⁊ tūc si ꝯiungatur mala ꝯplō calida siue ēt naturalis multū recedēs a tꝑamēto in ipso corde vñ fit necessaria multa aeris attractio ⁊ refrigeriū ad minuēdū siue extinguēdū necessitatē in corde tunc maxime fit asma vt pȝ. Aliqñ ēt fit vicio principioꝝ vt neruoꝝ cōicatoꝝ a nucha q: s. ꝑaliticent̄ illi nerui qui sunt necessarij ad motū pectoris vel spasmētur ⁊ ita facti iobediētes sūt cā asmatis. Fit ēt ex materiebus humoralibꝰ in vacuitate pectoris cōtentis vt ex flegmate ī pulmone genito ⁊ trāsmisso ad ꝯcauitatem pectoris vel ex alijs mēbris silr̄ trāsmisso. Et de his humoribꝰ dicebat Auic. quicūqȝ sint aliqñ peccāt quātitate tm̄ vt multitudine ⁊ aliqñ mō substātie q: viscositate ⁊ aliquādo qualitate mala. s. ledente extinguēte virtutē per quē ēt modū quedaȝ venena exterius sumpta ēt ducūt ad asma ⁊ ēt quidā vapores extrinsecus cōicati de quibus dicet̄ paulopost: ⁊ ēt dictū ē in caplō de squināntia de suffocatis ex fumo carbonū vel de vapore ēt qui resoluit̄ a cemento vel domibꝰ ex eodē nouiter fabricatis. Fit ēt aliquotiēs ex sanie post apata vt pleuresiȝ vel piplemoniā ēt ibidē retēta vel ex sanguine recepto ī ꝯcauitate pectoris rupta vena pectoris vel pulmonis qui ēt aliquotiēs ibi ꝓ parte ꝯgelat̄ ⁊ induit nām veneni frigidi. Fit ēt ex vaporibꝰ ibidē generatis ⁊ coartatis replētibus vacuitatē pectoris. Pōt ēt fieri ex vētositate ī illa vacuitate ꝯclusa ꝓhibente extensionē pulmonis. De q̄ cā dicebat Aui. ī caplō de anhelitu magno ⁊ paruo: ⁊ cāis eius q̄ vētositas est cā sup. anhelitus parui ⁊ sup. frequētis qñ ē ꝑtransiens terminū. s. ī multitudine eius vel terminū. s. mēbroꝝ nāliū ⁊ peruenit ad spūalia qm̄ sepat iter velamē ⁊ dilatationē idest mediādo iter diafragma ⁊ pulmonē qui dȝ dilatari q: nō dilatat sup. diafragma pulmonē vt ꝯuenit. Pōt ēt fieri ex nocumēto ītra pulmonis substātiā ⁊ trachee artarie: ⁊ hoc ex malitia ꝯplexionis sine materia vt frigide ⁊ calide per modos notos ⁊ sicce sicut fuit in dño soceero meo qui asmaticus appellatꝰ ꝑ multos āuos curabat̄ cū medicinis valētibꝰ ī asmate ꝓprijssime sumpto ⁊ continuo deteriꝰ se hēbat. Et cum ego essez iuuenis prīo anno quo fui sibi gener factꝰ cognoui cāam sue difficultatis anhelitꝰ fuisse ꝯplexionē calidā cordis cum ꝯplexione sicca pulmonis: ⁊ ita cū humectātibꝰ ad fridūz declinātibꝰ vsqȝ ad decrepitā etatez meliꝰ se habuit: sȝ re vera nō hēbat anhelituȝ multū frequentē nisi cum exercitabat̄: sed multū subtilem ⁊ lōguȝ. nā in eo multū ꝓlongabat̄ spatiū motꝰ aeris ī attractōe ipsiꝰ ⁊ eius reditu. Et fieri pōt etiā ī dictis mēbris īdispositio ꝓpter malā q̄litatem eis cōicatā vt in exercentibꝰ artes metallicas separādo metalla vt argentū ⁊ similia: qm̄ ꝓpter fumuȝ q̄ tūc resoluit̄ ab eis īprimit̄ vna mala q̄litas ī membris dictis vñ debilitant̄ in motu. ⁊ de his dicit Mesue ad principiū satis capituli de asmate q̄ hec passio est familiaris his q̄ metallica operantur ⁊ mineralia: ⁊ qui vtunt̄ odore sulfuris ⁊ colofonie ⁊ picis: ⁊ qui exercent plūbeas artes: ⁊ qui cōflāt argentū viuū. ⁊ ꝑ eūdeȝ modū multiplicat̄ ēt habitātibꝰ ī cauernis ⁊ testudinibꝰ ꝓpter malos vapores vbi cōcludi qm̄ nocēt ⁊c̄. Pōt ēt ꝯtingere ex mā apante ī eo: sȝ tunc nō noīabit̄ asma sed magis nomine apatis. pōt ēt fieri ex humoribꝰ subtilibꝰ aquosis deductis vsqȝ ad extrema venaꝝ vel artariaꝝ qui in ꝓcessu a caliditate illoꝝ mēbroꝝ sunt facte viscose ⁊ exiccate quāuis a pricipio talis mā eēt liquida sicut ⁊ ecōtra mā grossa a principio ꝑ humectationē ⁊ decoctionē fit aliqñ lubrica: vt fuit snīa Rasis 4° continētis. Aliqñ ēt cā sunt vermes ⁊ aīalia ibidē gnāta sicut supra ēt dicebatur de tussi. ⁊ si sunt alie cāe tussis de dictis supra ille eedē fortiores facte pñt eē cāe asmatis. nō tñ semꝑ hoc euenit vt aliqui volūt iter quos fuit Gerar. q dixit q̄ ī hoc differūt cāe tussis ⁊ cāe asmatis: q: cāe sūt fortiores q̄ ducūt ad asma q̄ȝ q̄ ducūt ad tussiȝ: ita q̄ oēs cāe q̄ efficiūt tussiȝ si fiāt fortiores faciūt asma: ⁊ ita oēs cāe faciētes asma sūt cāe tussis sȝ nō ecōtra. Sȝ hec snīa nō est vera: qm̄ vt ex dictis colligit̄ mala ꝯplō calida cordis cuȝ strictura nāli pectoris erit eā anhelitꝰ difficilis ⁊ ꝯñter asmatis: que tñ mala ꝯplō calida si fuerit equalis vt in ethica febrili cōtingit nō causabit tussim: vt supra declaratū ē de mente Gal. 5° de accidēti ⁊ 4° anterioꝝ vbi spālez exceptionē fecit ꝺ hoc ad finē libri narrās hystoriā de quodā medico diffamato rome q habuit pulsus dīas ī oī diuersitate aliquotiēs sine alia sensibili lesione: ⁊ ridēs rogauit Gal. vt pulsuȝ tāgeret. ⁊ sentiuit Gal. ī eius pulsu vt refert diuersitates oīum generꝝ pulsuū ⁊ multos ictus vniuscuiusqȝ generis pulsus. ⁊ miratꝰ est Gal. qualiter pulsu taliter exñte viuus eēt. ⁊ īquisiuit an malitiā anhelitus hūisset: ⁊ rñdit q̄ nō. Tandez dixit q̄ postq̄ȝ nō hēret neqȝ fe. neqȝ apata ꝯclusit cāam huiꝰ esse oppilatiōez māe grosse viscose in mēbris spūs. Cui rñdit medicus ille: si hoc eēt necessario asmaticā vel orthomiā anhelitus haberez. Ad quez dicit Gal. rñdit hec verba: Que dicis annuēda sūt vt amici minime tñ vera. Et tūc addit sniaz ꝓposito nostro facientez dixit: Nā orthomicoꝝ siue asmaticoꝝ anhelitꝰ nō fit coadunatis grossis ⁊ viscosis humoribꝰ ī pulmone. s. ī quacūqȝ ꝑte eius: sȝ cum in eius cānalibus coadunātur vel sup. per cōitatez saltez dictoꝝ mēbroꝝ cōprimēdo dictos cānales ipsi ꝯstringātur q̄ nō ē necesse vbicūqȝ talis peccauerit mā: que tñ mā si īpresserit nocumentū ī pulmonē per malā qualitatē faciet tussiȝ vt dictū ē supra ⁊ ꝓinde fiet tussis sine asmate. Et silr̄ ecōtra pōt fieri asma sine tussi ⁊ maxie asma cōiter acceptū qꝺ pȝ de mā que ꝯtinet̄ in venis pulmonis nō cōicāte nocumētū notabile cānalibꝰ ipiꝰ pulmonis sicut ēt sepe videmus ī difficulter anhelātibus propter fe. vel ꝓpter cursū vel ꝓpter ꝯpressionē stomaci non semꝑ ꝯiungi tussiȝ: lȝ vtplurimū sit vera snīa quā posuit Rasis circa textū ꝺ asmate ꝓprijssime sūpto ī quo posuit tussiȝ eē signū cōmunicās: ideo ī hoc reglr̄ dicat̄ q̄ quecunqȝ sit mā siue res ledens si fuerit in aliquibus partibus pulmonis nō īpediēs liberꝝ trāsituȝ aeris: tunc nō causabit asma. ⁊ si forte causabit tussim sicut etiā ad tussim causandā requirit̄ q̄ mā sit stimulās virtutez nālem siue sensitiuā per quēdaȝ motū ad expellendū. Jdeo Aui. caute loquēs voluit dicere q̄ in asmate iungat̄ tussis: ⁊ ē ēt ad hoc argumētū: q: sepe tales asmatici nō pñt tussire q: non pñt mouere aerez ita fortiter vt faciāt expulsionē eius fortē neqȝ sonū: qui necessariꝰ est ī tussi. īn hū faciūt sonuȝ quēdaȝ obtusum nō acutū qui dicat̄ tussis. Et ita sūmatiȝ colligēdo reduci pñt cāe ad tres ī genere vt dixit Viaticus. s. ad debilitatē virtutis mouentis lacertos pectoris: vel ꝓpter indispōnez ipsoꝝ vel ad constipatōez īstrumentoꝝ spiritꝰ: vel ꝓpter nimiū calorem cordis ⁊ pulmonis. ad istas si bene cōsiderabis alie omnes possunt reduci. Sȝ Aui. reducit ī q̄ttuor ī capitulo de anhelitu magno ⁊c̄. dicit ⁊ cāe in hoc q̄ oīa mēbra. s. pectoris laborioso motu affligūtur sunt quattuor: ipse cuiȝ aut sunt ita ꝓpter cāz magne necessitatis que est ꝓpter inflāmatōez caliditatis in partibus cordis ⁊ pulmonis: aut ꝓpter causaȝ debilitatis in ipsis lacertis motiuis: aut ꝓpter cōitatez principioꝝ sicut fit in fine ethice ⁊ collectōe materiei: qm̄ ipsa debilitat virtutē: aut ꝓpter egritudinē instrumenti ⁊ ꝓpriā: aut ꝓpter cōitatem predictam de spasmo accidētē ei a malitia ꝯplōnis ipsoꝝ instrumētoꝝ: aut ꝑꝑ cōstrictōem meatuū qui sūt epiglotis ⁊ rami cāne ⁊ artarie ⁊ que ꝯtinuant̄ eis ex meatibꝰ anhelitꝰ ⁊c̄. Et pȝ q̄ iste oēs cāe reduci possunt ad tres cās dictas. Cāe aūt illaꝝ specieꝝ declarant̄ q: aliqñ fiat in puero ⁊ ī sene ⁊ in iuuene ꝺm occursuȝ causarum ī eis. Cāe aūt ꝑꝑ quas ꝯtingit q̄ sit difficilior expiratio q̄ȝ inspiratio. Et ecōtra dicit Gerardus q̄ cā ē q: villi longitudinales sunt debilitati ꝑꝑ aliqualē causaꝝ q: ī eoꝝ virtute fit dilatatio ⁊ attractio ⁊ in illis fit dismia. Qñ aūt villi latitudinales magis debilitant̄ tūc difficilior fit expressio ⁊ cōstrictio. ista cā ē debilis qñ vt supra declaratū ē motꝰ pulmonis fit ī ipso per accidēs. s. per motum ipsius diafragmatis alligati pulmoni: q̄ diafragma tñ ꝺm quasdā partes ꝯstringit̄ ⁊ dilatat pulmonē ꝑ alias vt fuit supra declaratū ⁊ sic nō ꝑ villos lōgitudinales vel latitudinales ipsiꝰ pulmonis fit talis motus vt pȝ. Sed auctor brixiēsis dicit meliꝰ dicit sic: Si mā cē q̄ ledunt ī pulmōe peccēt supra ꝑtē supiorē ita q̄ ꝯprimāt coangustādo tūc fit maior difficultas in dilatādo ⁊ ꝯñter ī attrahēdo q: ī eleuatione illarum ꝑtiuȝ ē maior difficultas ⁊ oȝ eleuari ꝑtes pulmonis in dilatādo qꝺ ē difficile. ⁊ si mā peccet magis in ꝓfundo: tūc maior est difficultas ī ꝯstringēdo ⁊ ꝯñter in expellēdo: q: nō obediūt mēbra intrinseca forti cōstrictōi: ⁊ ꝯñter nec expulsiōi: ⁊ qñ pulmo replet̄ ꝺm intrinsecū ⁊ extrinsecū: tūc fit orthomia ⁊ tūc oȝ taliter patiētes rectos stare. A. tñ ponit cāam magis manifestaȝ: ⁊ credo vtplurimū ꝯtingētem in caplō de anhelitu magno ⁊ ꝑuo ⁊ significatōibus eiꝰ: ⁊ sunt ꝯsimiles his que faciūt diuersitatē ī partibꝰ pulsus quātuȝ ad diastolē ⁊ sistolē ex parte maiorum necessitatis infrigidandi q̄ȝ mūdificādi vel econtra. vnde dixit ipe quecūqȝ eaꝝ est magis necessaria ē motus qui tȝ caȝ magis additus. nā si est necessitas expulsiōis vaporis fumosi plurima sup. maior q̄ȝ attractiōis aeris frigidi ꝓpter multiplicationem quātitatis eius. s. vaporis fumosi aut acuitatē qualitatis ipius idest lesionē ꝓpter acuitatē ē cōstrictio exufflatiua sup. maior ⁊ si est necessitas extinguēdi ignē inflāmatū sup. maior est oppilatio magna. i. maior q̄ȝ cōstrictio. ⁊ hoc est q̄ cōiter dicimus ēt ī pulsibus q̄ in effimera diastoles sunt maiores sistolꝰ vel freq̄ntiores ⁊ ecōtra ī putridis quādo est equalis necessitas ⁊ magna vtrinqȝ fit orthomia. vnde dicebat Gal. 7° memiri: qñ q̄ inspirent minus ē q̄ȝ requirit vtilitas respiratiōis quāuis diastoles toracis sit maior manifestū est tunc q̄ in eis sit angustiatio aliqua. s. notabilis preternaturā.

Signa. Sequit̄ quartū principale de signis: ⁊ prīo de ꝓnosticis euētꝰ: deinde ad bonū vel ad malum: ⁊ postea demōstratiuis. sȝ de ꝓnosticis euētus gnāliter hic reduci pñt oīa signa ꝓnostica euētus que dicta sunt supra in capitulo de tussi: qm̄ eedē cāe q̄si vidētur ad easdez dispōnes deducere ex ꝯñti ex eis possumus sup vtrasqȝ ꝓnosticari vt ex debilitate ex cerebri simul cuȝ debilitate mēbroꝝ pectoris maxime si fuerint ex tꝑe acquisite: qm̄ debilitas nālis sequēs malaȝ ꝯplonem ꝑcipue pectoris ex strictura eiꝰ magis adducit asma q̄ȝ ad tussim. nā de hac dispōe dicit Rasis 4° ꝯtinētis: Si vero pectus

fuerit strictū ⁊ pulmo ꝑuus nālit̄ patiēs est iugiter asmaticus
⁊ nō sic parat ad tussim: vt pʒ ex superiꝰ dictis sicut ex opposito
quo fluit modica mā acuta subtilis ī pulmone nō sufficiens fa
cere oppilatōes in meatibus ⁊c. magis adducit ad tussim q̄ʒ ad
asma: ⁊ sic ex ea magis ꝓnosticari possumꝰ supra cam q̄ʒ super
asma vt multū tñ cōicant cāe vtriusq̄ʒ vt sepe dictuʒ est. tñ au/
ctores quedā signa ꝓnostica appropriāt asmati magis de qui/
bus dixit Mes. ꝙ hec egritudo ē familiaris senibꝰ ꝓpter mul/
tiplicatōeʒ catarroꝝ ⁊ idigōneʒ ⁊ ꝯiūcta virtutis debilitate nō
pñt instrā anhelitꝰ dilatare: etiā ꝓpter aliaʒ cām: qm̄ ī decrepi/
tis multiplicat̄ resupinatio ꝓpter debilitatē ad sustētādū cor/
pora coꝝ ⁊ resupinatio addit ad malitiā anhelitꝰ vt fuit dictuʒ
supra circa litterā. fit etiā sepe in pueris ⁊ gulositatibꝰ coruʒ ⁊
motibꝰ inordinatis: vnde per indigestionē multiplicantur reu/
matice superfluitates. Ideo Auic. dicit pria primu de cōplexio/
bus etatuʒ esse necessariaʒ purgationeʒ plurimoruʒ pueroruʒ.
In iuuenibꝰ auteʒ fit propter malitiaʒ regiminis in multis. Et
addit Mesue ꝙ rarius fit ī mulieribꝰ q̄ʒ ī masculis ⁊ faciliꝰ cu/
rantur mulieres q̄ʒ masculi. Hic dubitat Gētilis quomodo
frequētiꝰ accidat masculis. nā ī eis virtus ē fortior: ergo rarius
dʒ eis accidere. Pro hac difficultate nota cuʒ dixit Mesue
q̄ʒ masculis nō ītellexit simplr q̄ʒ masculis sʒ q̄ʒ decrepitis ⁊ se/
nibꝰ q: pauloante dixerat de decrepitis. Uel alr dicat̄ ⁊ meliꝰ
ꝙ ēt in mulieribꝰ tardius euenit q: in mulieribꝰ hūores sūt ge/
tiores: ⁊ quoniā ceteris paribꝰ mulier ē frigidior viro ⁊ minor ē
necessitas euētādi: ⁊ ideo fit maior agitatio humoꝝ ī viro a cer/
ta cā mediocriter ꝯcurrente que nō fieret ī muliere: ⁊ iō per na
turā vir indiget maiori euētatōe q̄ʒ mulier: ⁊ iō frequētius viri
incurrūt asma q̄ʒ mulieres. dico tamē ꝙ faciliꝰ curant̄ q: a de/
biliori cā incurrūt ꝓpter virtutis passibilitatē maioreʒ: si ēt ad/
ducamus aliā cām eñoneʒ illā ꝑiodicā ī mulieribꝰ credo ꝙ mul
tū fieret ad terminationeʒ ꝑoxismoꝝ. Signa vero ꝓnostica
ad bonū sūt. Primū ē ꝙ accidēs in pueris vt sepe sanat̄ ī ꝑmu
tatōe etatis pʒ: ⁊ q: magis corrigunt̄ ī regimīe ī ꝓcessu etati/
uo ⁊ facto calido acutiori in ꝓcessu fit cōsumptio materieꝝ que
sūt eius cāe ⁊ cū hoc instrumēta anhelitꝰ magis dilatant̄. 2m
ꝓnosticū ī quibꝰ accidit asma ꝓpter artes metallicas dicebat
Mesue: Curant̄ sepe per elongationē ab ipsis. i. dimittēdo ta/
les artes metallicas. 3m ꝓnosticū quibꝰ accidit asma ēt a cā ex
trinseca vt ab aere frigido subito occurrēte vel ēt ex potu rei fri
gide indisponētis membra pectoris ad motuʒ vel ex malo va/
pore malā qualitatē imprimēte sed non venenosaʒ multū: tales
faciliter curantur per elongationē a cāis inductiuis ⁊ ꝑ occur/
sum causaruʒ ducentiuʒ ad cōtrariā cōplexionē. Et dixit Ra/
sis 4° cōtinētis ꝙ fe. quādoq̄ʒ sanat asma patet de facto a fri/
giditate pura vel cū mā frīda alterādo digerendo ipaʒ materiā
vel resoluēdo: ⁊ hoc intelligit̄ de febribꝰ remissis ī acuitate ⁊ ma
xime de effimera: ⁊ in corꝑe in quo non sit plenitudo in toto sed
tm̄ circa mēbra pectoris. dicit ēt ꝙ varices curāt asma propter
deferri māʒ ad inferiora vt ad cura. De signis vero ad malū
cū accidit asma decrepitis dicit. A. nō forsan sanat̄ neq̄ʒ matu
ratur ꝙ est ꝓpter virtutis defectionē ⁊ ꝓpter defluxū catarra
lem. ⁊ addit. A. q̄nō ē sup. sanabilis ī decrepitis cuʒ ipa ēt ī iu/
uenibus fit difficilis ꝯm plurimū. ⁊ hoc ideʒ dixit Gal. in fine
ꝯmenti. xl. scdē ꝑticule illiꝰ affo. brāci ⁊ corze ⁊c. 2m ꝓnosticū
si asmatico succedat fe. acuta est timorosuʒ valde ꝓpter īcremē
tum necessitatis vñ fit necessario maior aeris attractio ⁊ cū ꝯue
nienter necessitati satisfieri nō possit supintēdit̄ fe. sepe ducens
ad mortē. idē intelligat̄ de succedēte apate pleuretico vel ꝑiple
monico ad asma veꝝ. Alia ꝯclusio ꝓnostica: stante ꝑoxismo as/
matis quelibet cā ducens ad debilitatē fortē siue sit fluxus san
guinis narū siue q̄cūq̄ʒ adducit ad timorē: pʒ qm̄ talis cā facit
necessariā cibatōeʒ: ⁊ talis cibatio ē nociua multū. Alia ꝯclusio
stāte actuali ꝑoxismo ⁊ forti exhibitiōe medicinaꝝ agitatiuarū
ē ponē egrū ad perditionē: pʒ ex snīa supra allegata d̄ mēte Me
sue: cū ꝑuentū ad accessionē fuerit tūc potius blandiendū q̄ʒ cu
randuʒ est. ⁊ idē intelligat̄ de fortibꝰ passionibꝰ aīalibus: maxi
me ira ⁊ furore: ⁊ ꝑꝑ ꝯmotionē que fit ī humoribꝰ: ⁊ ꝓpter su/
percalefactionem que acquiritur. ⁊ idem intelligat̄ de forti agi
tatōe qualibet corporea vel forti fricatōe membroꝝ que aliq̄n fit
ab indoctis tꝑe ꝑoxismi. Aliud ꝓnosticū Auic. ꝓhibitio an/
helitus adueniēs cū ascēsus fit ꝓpterea ꝙ stomachus cōprimit
velamē ⁊ velamē ꝯprimit pulmonē si asmatico tunc supueniat
sincopis pessimū ē. Signa vero demōstratiua prīo gn̄is sunt
que dicta sūt circa lr̄am: ꝙ cum homini accidit difficultas vel
strictura anhelitꝰ ⁊ saltem eius frequētia sicut accidit homini
currenti cito ⁊ facto laborioso vel sicut accidit homini quasi ꝑ/
focato ex squinātia vel alia simili cā: cū vt sepe cōicatur tussis
⁊ est absq̄ʒ fe. ⁊ sine apate membroꝝ pectoris. ⁊ cū iacet supinus
magis difficultat̄ in anhelitu ⁊ cū ē sedens erectus vel paruū
inclinatus supra faciem suaʒ ē meliꝰ se hñs hec oīa simul sūpta
sūt signa demōstratiua ipsius asmatis. Signa vero causarū
prīo primitiuaꝝ habent̄ ex precessiōe ipsaꝝ de quibus dictū est
vt ex cursu aeris frigidi subito precipue post calefactionē mem/
broꝝ forteʒ vt aliquotiēs ꝯtingit in estate supcalefactis homi/
nibus subitrātibꝰ loca frīda vt penu vel alia loca terrena cōca/
ua vel ex multo potu aque frīde vel ex acceptōe venenosoꝝ fri/
gidoꝝ ⁊ maloꝝ frīdoꝝ ⁊ huiusmodi ⁊ de exercitātibꝰ artes me/
tallicas ⁊c. Et ista oīa hñtur ex relatōe patiētis facta debita in/
quisitōe a medico. Si vero fiat per viā cōitatis maxie ex apati/
bus magnis mēbroꝝ nāliū ꝯprimentiuʒ diafragma vt stomaci
epatis ⁊ splenis vel ex replone nauseatiua post multā cibi q̄ʒti/
tatem sumptā hec oīa cognoscunt̄ ex precessiōe istaꝝ causaruʒ:
⁊ cū ex augmēto hoꝝ sequit̄ augmentū nocumēti anhelitꝰ ⁊ ex
diminutōe diminutio. Et si fuerit per viā cōitatis māe aliūde
ab alijs mēbris a mēbris pectoris trāsiuisse vt in idrope ꝯtingit
vel a cerebro vt frequēter tūc dicebat Auice. Hoc declarat̄ ꝙ
talis cōstrictio facta ē subito ⁊ nō paulatine: vnde d̄ signis an/
helitus magni ⁊ parui dicebat Auic. in fine: Cum ergo aduenit
cōstrictio sterilis subito: tūc iā currit ad pulmonē mā ex catar/
ro. i. ex fluxu ex cerebro vel alijs mēbris: aut cucurrit ad pul/
monē prius: deinde ad cānaʒ 2°. Et idē dicebat Rasis 4° ꝯti/
nētis ī pricipio maxīe si cū subito euētu ꝯiūgat̄ pōderositas pe/
ctoris: vnde dicit ꝙ si fuerit angustia anhelitꝰ subito cū pōde/
rositate pectoris statiʒ discursa sunt ex capite ad pectus multa
reumata aut ex locis ⁊ attinētibꝰ sup. his membris. Et si fuerit
vicio male ꝯpōnis vt stricture pectoris vel nālis vel accidētalis
ꝑꝑ gibbositatē vel ex dislocatōe spōdiliuʒ toracis ad posterius
tunc hec oīa sunt ad sensuʒ manifesta. Et si fuerit ꝑꝑ cōitateʒ
principioꝝ vt neruoruʒ debentiū mouere mēbra pectoris siue
ex debilitate virtutis declaratur ex pulsu ⁊ macie ⁊ precedēti/
bꝰ cāis debilitātibꝰ. Si ēt fuerit ex ꝑalesi vel spasmo musculoꝝ
adducētibꝰ difficultatē ī motu ipoꝝ cognoscit̄ ex signis ꝑalesis
⁊ spasmi supiꝰ positis ī capitulis ꝓprijs ad q̄ recurrat̄. Et si fue
rit ꝑꝑ nocumentū eētiale ī cōcauitate pectoris ꝓpter repletio
neʒ ex mā replēte quecūq̄ʒ fuerit. si fuerit humoralis d̄claratur
ex ponderositate ⁊ grauitate ꝑtiū pectoris deorsum. sed si fue/
rit ex ventositate vel sup. vaporibus dicebat Auic. sig̃bat ipm
lenitas partium pectoris cum constrictiōe que diuersificat̄ ꝯm
acceptionem eius ꝙ inflatiuum est ⁊ eius ꝙ non est inflatiuuʒ
vel cuʒ acceptōe ⁊ pūtia cārum vapores facientiū siue ex parte
māe siue ex ꝑte agentis: vt ex acceptiōe vini dulcis ⁊ potentis:
vel ꝯfectionū de melle ī corpore calido: vel ex ꝑte supuenientis
ītense caliditatis supra corpꝰ humidū qualiscūq̄ʒ sit cā calefaci/
ens. Et si fuerit ꝓpter sanieʒ receptā ī vacuitate pectoris si/
gnificat̄ ꝙ ideʒ qđ ꝑcessit de apate vt pleuresi ⁊ collectōe eiꝰ ⁊
tandeʒ ruptōe: ⁊ ita ītelligit̄ de ꝑipleumonia. Et si fuerit ex san/
guine post rupturā vene ī mēbris pectoris vel pulmonis decla
rat̄ ex sputo sanguis ꝑcedenti de alijs signis dicendis īfra ī ca°
de sputo sanguis. Et si fuerit sanguis ꝯgelatꝰ ꝯcomitant̄ acci/
tia veneni frīdi vt de frīditate extremoꝝ ⁊ de pulsu formicante
vel vermiculoso cuʒ lipotomijs ⁊ sincopi ⁊ similibꝰ. Et si fuerit
ꝑꝑ essentiale nocumentuʒ ī pulmone. s. ex malitia ꝯplonis sicce
declarat̄ ex angustia spūs siue raucedine vocis īmo est cū aspe/
ritate. Et significāt ipm dicebat Aui. sitis ⁊ priuatio sputi oīno
sed ꝙ aliqđ expuit cū recipit qđ humectat. Et dicebat Ras 4°
ꝯtinentis ꝙ cognoscit̄ ꝑ macredinē corporis ⁊ soliditatē ⁊ aspe
ritateʒ ipsiꝰ ⁊ ꝑ regimen qđ ꝑcessit ꝙ fuit exiccatiuū. Et si a fri
giditate fuerit dicit Gal. 4° de īterioribꝰ: asma si paulatine in
pricipio accidit donec graue fiat ex frigiditate erit. Et dicebat
A. ī fine capl'i signoꝝ: si fuerit ꝑꝑ frigꝰ ꝯplonis pulmonis sicut
fit ī decrepitis: tūc ipm paulatiʒ īcipiet ⁊ ꝯfirmabit̄. ⁊ hoc ītelli
gat̄ ꝓprie de frīditate senili vt exponit ī d̄crepitis: q: talis frīdi
tas paulatine crescit: ⁊ ē cā ꝙ paulatine supfluitates ꝯgregant̄
⁊ ita paulatiʒ ꝓcedit augmētādo. Sed si fuerit a frīditate a cā
primitiua vt ab aere frigido: tūc accidit subito aut paulatine: ⁊
gaudet patiēs ī attractiōe aeris calidi: sic ex opposito supcalefa
ctus desiderat aerē frīdum vt supra dictū est in ca° de tussi. tñ
vt dicit Aui. in veritate hec spēs malitie anhelitꝰ. i. a caliditate
pēdens nō est ꝯstrictio anhelitꝰ: qm̄ talis caliditas nō ducit ad
ꝯstrictōeʒ lʒ faciat difficultatē. Et si fuerit ab hūiditate māli
q: īmālis raro ledit: vt si hūores vel hūiditates fuerit cā cogno
scit̄ ex multa sputi emissione aliq̄n ligda aliq̄n grossa globosa.
Mā genꝰ materiei declarat vt supra visuʒ est de tussi genꝰ eius
qđ expuit̄: sʒ vtcūq̄ʒ ꝯiungit̄ mod ca sitis saltē respectu eiꝰ que
fuit a siccitate. Sʒ si talis mā fuerit in cāna pulmonis oppi/
lans dicit Aui. ī pricipio capituli de signis eiꝰ: erit ei ꝯstrictio ī
pricipio anhelitꝰ. i. appet īfirmo ꝙ hʒ oppilatōeʒ facientē ꝯstri
ctōeʒ ī pricipio anhelitꝰ. s. mēbroꝝ anhelitꝰ ⁊ puta circa partes
epiglotis siue circa mēbra pectoris supiora. Et addit Aui. ꝙ cū
excreatōe ⁊ hesitatōe ⁊ retentōe māe stātis ⁊ grauitas cū sputo
rei ex loco ꝓpinquo q̄ verba sic ītelligant̄. Et cū excreat ōe. i. cū
volūtate excreādi ⁊ hesitatione. i. hec constrictio est cuʒ labore
q: hesitant de posse spuere. Est ergo cuʒ labore ⁊ retentione
materie stātis. s. q: appet eis ꝙ mā retineat̄. nam lʒ ꝓ parte eā
excreant ⁊ expuent: ⁊ postquā credunt totū qđ oppilat expuisse
adhuc tamē manet materia que oppilat maxime propter ipsius
grossitieʒ vel viscositatē: q: non tota nisi difficulter educitur: ⁊
proinde adest grauitas. i. difficultas expuendi quāuis sputum
a propinquo veniat: ⁊ hoc est q: materia ibideʒ peccans vel re/
tenta vt plurimū est grossa ⁊ viscosa: q: si eēt liquida vel subti/
lis flueret in ꝓfundū: ⁊ sic pʒ textꝰ clarus qui fecit multos du/
bitare ad intelligēdū. ⁊ ad declarationē huius dicit. A. supra ī
signis ꝯstrictiōis anhelitꝰ: si aūt humores sunt in cāna sūt spu/
tum sup. aliquale ⁊ desideriū tussiēdi sup. q: nō ī totū expuitur
mā ⁊ iuuari ca. s. ad expuendū cuʒ manatiōe rei modice ī euacu
ando cuʒ aliquātula tussi ⁊ cū stertitiōe q: s. aliquid eiꝰ morat̄
nisi in totū declinet vel remoueat̄ morbꝰ. Sʒ si humores fue/
rint ī venis duris dicebat. A. ꝑseuerabit diuersitas pulsus tre
mulosa: ⁊ q̄nq̄ʒ ducit ad tremoreʒ cordis cōfirmatū ⁊ interficit
sicut recitat Gal. ī 4° iterioꝝ in fine de multis qui post diuer/
sitatem pulsus magnā ⁊ anhelitꝰ ⁊ tandē cuʒ tremore cordis fi
nierunt sicut ptisici: ⁊ ꝑ venas duras intelligamus oēs venas ī
pulmone existētes siue pulsatiles siue nō pulsatiles: lʒ mā exñs ī
ramis

ramis artarie venalis magis noccat: ⁊ īmediate ꝓpter ꝯtinuitatem ad ip̄m cor: ⁊ maiorē faciat diuersitatē in anhelitu cū sint ad anhelitū principalr deputate q̄ȝ facit m̄am in ramis vene nō pulsatilis ex̄ns: que lȝ de se nō faciat anhelitū malū: tamen pōt diuersitatē tremulosaȝ facere: ēt ꝓpter ꝯtinuitatē q̄ȝ hȝ ad cor ⁊ tales anhelitꝰ ⁊ pulsus tremuli sunt ēt frequētes: vt pȝ intelligenti nisi qn̄ virtꝰ eēt extremalr debilis vt in ꝓpinquis morti. nā tunc fiūt ī eis pulsus ⁊ anhelitꝰ rari: vt ꝯstat ꝓpter virtutē nō posse frequētare. ⁊ si fuerit in porositatibꝰ substātie pulmōis vtplurimū concomitaꝛ maior grauitas ⁊ minor pulsus ⁊ anhelitus diuersitas. Et hec quātū ad signa sufficiāt.

Cura. Postremo veniendū est ad curā: circa quā habētur due pricipales intētiōes. Una erit circa p̄seruatōeȝ a casu in ꝑoxismū asmatis siue ī asma actualr tale q̄ debeꝛ corporibus habitualr talibꝰ de quibꝰ dictū ē supra ī scd̄o pricipali: ⁊ ip̄m idē regimē debeꝛ ēt quātū ad curā eoꝝ qui sunt ī ꝑoxismo actualr tali sȝ nō a dicto qui ī se ꝯtinere pōt multos ꝑoxismos acutos: qm̄ equale eis debeꝛ regimē: vt dicebat Gal. 4° de regimīe sanitatis: similis ē custodia futuroꝝ laborū ⁊ correctio iam factoꝝ. 2ª intētio principalis versabiꝛ circa fiēda in tp̄e acuti ꝑoxismi ī quo ē maxima seuitas accidentiū sicut ī ꝑoxismis epilēsie ⁊ spasmi: vt supradictū ē. Pria tū̄ intētio pricipalis ēt subdiuidiꝛ ī duo regimina. Unū est regimē ad dietā ꝑtinens. 2m versabiꝛ circa medicinalia. De his tū̄ duobꝰ breuiter me expediā: qm̄ ī regimīe asmatis ꝓprie sumpti ⁊ quo ad dietā ⁊ medicinalia paꝝ distat tale remediū a regimīe q̄ debeꝛ tussi facte ꝑ ꝓprietatē ex humiditatibꝰ grossis ⁊ viscosis ī ꝯcauitate pectoris vel ī pulmone ex̄ntibꝰ vt videbiꝛ in ꝓcessu. ⁊ de tali asmate ꝓprijssime sumpto ē pricipalis nr̄a intētio determinare: sicut ēt faciūt auctores: vt. A. qui ꝓ maxima parte in cura asmatis ponit p̄cipuā curā asmatis talis ⁊ Mesue silr. ⁊ ita Halyabas 6° practice qui ī principio capituli de asmate ꝯtraxit ad asma ꝓprijssime sumptū: ⁊ ita ip̄ius solꝰ posuit curā. De reliquis aūt cāis ꝑ cōitatē ⁊ cura eoꝝ nō oȝ sermonē ꝓlongare: q: de talibꝰ cāis abūde dictū ē ī ca° supiori de tussi ex quo eedē cāe cōitatis pn̄t eē cāe ⁊ asmatis cōiter accepti ⁊ tussis: ꝯtrahendo igiꝛ ad regimē asmatis ꝓprijssime sumpti: ēt breuiter me expediam: q: in modicis distat a cura tussis m̄alis a m̄a grossa: vt dictū est. ⁊ ꝓinde Azaranꝰ nō fecit ꝑticulare capl'm de asmate ēt ꝓpterea q̄ diffuse multū: saltē quo ad regimē in dieta determinaui in cōsilio per me facto ꝓ illustrissima dn̄a ducissa: lȝ sua illustrissima dn̄atio nō fuerit ī casu asmatis ꝓprijssime sumpti: sed fuerit pendēs tm̄ ꝓ maxima ꝑte a vaporibꝰ ⁊ vētositate inclusis ī ꝑtibꝰ sp̄ualibꝰ ⁊ ꝑtim ex m̄a subtili ex cerebro deorsum subito fluxa: tū̄ ibidē scripta multū introitū prestabūt ēt ad regimen asmatis ꝓprijssime sumpti: de quo ē hic pricipalis sermo.

Circa igiꝛ regimē in dieta primo circa aerē oȝ aerē ad tēperamentū satis ī actiuis declinare: ⁊ iccirco vitādus est oīs aer frigidus: q: īstrumenta motꝰ pectoris īmobilitat ⁊ ēt calidus quia necessitatē refrigerij augmētat: ⁊ ita ad anhelitū frequentē necessitat: ⁊ sepe fit cā descēsus m̄ae catarralis ad pectus eam eliquādo. Uitādus ē ēt aer grossus vaporosus: qm̄ sua grossitie ad oppilationē meatuū facit: ⁊ sic ad asma īducit. ⁊ ꝯn̄ter debēt vitari loca humida ⁊ habitatiōes vicīe locis aquosis ⁊ paludosis: ⁊ nō dȝ eē camera infirmi terrea sȝ eleuata: neqȝ dȝ esse stricta ī euentata sȝ ampla euētabilis: nō tū̄ locata talr vt ꝑcutiaꝛ a flātibus vētis ⁊ maxime a borea. ⁊ ita tēpus pluuinosum est eis nociuū ⁊ tp̄s hyemale. iō hoc tēpore debēt stare in camera ⁊ dȝ rectificari aer ad ꝯtrariā dispōeȝ puta ad siccā: qm̄ aeris dispō sicca ⁊ calida ⁊ pura a vaporibus ēt in hac dispōne multū ꝯueniēs ⁊ aer tenebrosus eis multū nocēs: ⁊ ꝓinde cū sunt ī paroxismo nō possunt stare nisi ī aere claro vel lucido alr ꝯtinuo timēt ꝓximā suffocationē. ⁊ de modo p̄paratōis talis aeris dictū ē ī supioribꝰ capitulis ⁊ ēt ī cōsilio supra allegato. Uitēt ēt aereȝ fumosuȝ ⁊ maxīe aerē īfectū mala qualitate de quo dictū ē supra in cāis vt ē aer locoꝝ ī quibꝰ fiūt fusiōes metalloꝝ aut separatōes eoꝝ aut ꝯflatōes argēti viui aut fumus carbonū ⁊c̄.

Exercitiū aūt moderate factū an̄ cibū ē eis ꝯueniēs. Nā dicebat Rasis 4° ꝯtinētis principiū vero exercitij huius. s. patiētis asma dȝ fieri tardū: sȝ finis velox: qm̄ velox pricipiū exercitij excitat asma. ⁊ eādē sn̄iaȝ posuit Serap. 2° breuiarij ca° ꝓprio cū dicit: Exercitatio aūt sit ī pricipijs tarda: deide sit cal'a pūgitiua q̄d ē q: motus velox in principio facit accidere asma ⁊ ꝯmutationē. s. facit ꝓpter ꝯmotionē que fit ī m̄a cū euaporatōe que nō ēt soluiꝛ: q: nō sunt p̄parate vie resol'ōni: fiat ergo gradatio ex tarditate ad velocitatē: vt dicebat Aui. vt nō faciat accidere festinādo eis prefocationē ꝓpterea q̄ ip̄a mouet materiā laboriose ⁊ fiat vt dicebat Mesue qualiscūqȝ fuerit in ieiunio ⁊ exercitatio ꝑ loca decliuia arenosa ꝯfert vehei: ēt ꝑ m̄ae īterdū ꝯfert: ⁊ nō multū ne virtꝰ fatigeꝛ. fiat igiꝛ tale exercitiū an̄ cibū ⁊ expulsis supfluitatibꝰ cōibꝰ. Nā post cibū nō debēt exercitari: qm̄ dicebat Haly. 6° practice neqȝ exercitatōe vtāꝛ post prādiū: qm̄ oppilationē parit. Sȝ si placuerit d̄bēt eē ꝯtēti pauca ⁊ leui deambulatiōe. Exercitio aūt ꝑticulari mēbrorum pectoris nō ꝯuenit vti nisi post mūdificatōeȝ corꝑis cū purgatōe vel vomitu: ⁊ tūc facit ꝯueniens eleuatio vocis cū gradatōe diete quo dicebat. A. ex regimīe bono ī hoc post purgatōȝ ⁊ vomitū ⁊. i. vel vomitū est admistratio vocis cū eleuatōe gradatim ad formatōeȝ ⁊ lōgitudinē ꝓcedendo: ⁊ tūc ēt ꝯuenit exercitiū factū cū fricatōe mēbroꝝ pectoris de quo dicebat Aui. Et ex regimīe iuuatiuo eis ē vt administreꝛ fricatio pectoris ⁊ q̄ sequunꝛ ip̄m cū manibꝰ ⁊ mātili asꝑo. s. paꝝ calefacto. Et addit: sitqȝ fricatio equalis sicca absqȝ vnguento nisi accidat laxitudo. Idem dicit Serap. ca° ꝓprio cū dixit: Ex fricatōe aūt cōfert eis q̄ sicca est scȝ que fit cū manibꝰ ⁊ pāno asꝑo sup. supra ꝑtes pectoris. Illa aūt que fit cū oleo nō vtaris multū sȝ cum quātitate q̄ sufficiat ad leniendū fricatōeȝ tm̄: ex quibꝰ verbis colligiꝛ q̄ ista ꝑticularia exercitia sūt fienda post mūdificatōeȝ: sunt ēt fienda post exercitiū cōe toti ad resolutōeȝ supfluitatū ꝓpriaꝝ ꝯuersaꝝ in vapores. Et iō q: talis resolutio cōpleꝛ apꝑtione poroꝝ: dȝ talis fricatio eē sicca ⁊ nō cum oleo: qm̄ oleuȝ oppilat poros: aliqū tū̄ ꝓꝑ exiccatōeȝ īductā ex fricatōe ꝯuenit aliqualis iunctio ad humectāduȝ ⁊ leniēduȝ. sȝ postea cū intendimꝰ resolutōi dȝ fieri leuis abstersio ip̄iꝰ olei uel vnguēti. ⁊ hoc ītelligaꝛ de oleo cōi facta inunctōe ad ītentōeȝ dictā: qm̄ si sit ītentio resolutōis fortis ⁊ subtiliatōis m̄ae: aliquotiēs laudāt ēt auctores vt fiat īunctio cuȝ oleis fortibꝰ. Et ita Raſ 4° ꝯtinentis postq̄ȝ dixit: nec vtaꝛ oleis īfra ꝑ mediā colūnaȝ dixit: Linitio fiat cū oleo irino ⁊ laurino cū cepe ꝯposito eisdē vt supmaneāt pectori: ecce notāter dixit vt supmaneāt pectori. ⁊ similis ītentio de fricatōe cōpleꝛ si fiat sup dorso ī directo pectoris: lȝ ēt ad diuertēdā m̄am magis valent ēt fricatōes extremoꝝ: ⁊ tūc pn̄t fieri cuȝ nitro ⁊ ex sale ⁊ cū nigella ⁊ cimino fricādo cū eis. Facit ēt ad hoc fricatio capitis leuiter facta ⁊ pectinatio. Et Serap. laudauit fricationē cū pumice ⁊ nitro. ⁊ credo hanc maxīe valere circa caput: ⁊ ita apud multos obseruaꝛ de pumice. De somno auteȝ dicaꝛ q̄ somnꝰ est vehemēter nocēs ī casu ⁊ maxie lōgus ⁊ ꝯtinuus: de quo dicebat Raſ 4° ꝯtinentis ca° ꝓprio versus finē: ⁊ vtanꝛ somno ante paꝝ: qm̄ ex somno longo accidit asma ī sanis ꝑsonis ⁊ quātomagis in īfirmis. Nec dormiāt sup cibū. s. subito nec in die oīno. Sȝ addit: si vero laborauerit ⁊ ī die cibū nō acceperit: bū pn̄t dormire sup. ī die paꝝ ante cibū. Et d̄ hoc dicebat Serap. ⁊ ꝯfert eis ex somno. s. tantū q̄ eis acgrit quieteȝ tꝑataȝ: īmo minus tꝑato. Et addit: an vero vides q̄ sani q nō sunt ī hac egritudine qn̄ plus vtunꝛ somno fit eis plus fortis ꝯstrictio anhelitꝰ p̄cipue qn̄ dormiūt post comestiōnē paꝝ. Ex quibꝰ sentētijs colligūꝛ tria pricipalr circa somnū istoꝝ. Unuȝ est q̄ somnꝰ non sit ꝓlixus neqȝ ꝯtinuus sȝ īterceptꝰ ad excreationē fiendā. 2m est q̄ non fiat post cibū subito. 3m est q̄ nō fiat in die oīno: sȝ qm̄ quedā sunt corꝑa que ex longa ꝯsuetudine ita sunt disposita q̄ nisi dormiāt aliquid in die laxanꝛ. Et ego Jo. mattheus ēt sum ex illis sanus ex̄ns. ⁊ quedā sunt talr disposita ēt ex ꝯsuetudīe q̄ post cibū subito nisi dormiāt parūper ēt laxanꝛ ⁊ inflāmanꝛ. Jcc irco ad has circūstantias aduertens Aui. modificauit vsuȝ somni ī talibꝰ corporibꝰ dicēs de somno ⁊ ex rebꝰ aūt quas oȝ eos vitare ē balneū quātuȝ pn̄t: ītelligēs de balneo aque dulcis. vt dixi supra de tussi: ⁊ ꝓprie post cibū. Et addit: ⁊ somnꝰ plurimꝰ ⁊ ꝓprie somnꝰ dici ⁊ ꝯtinuando dixit: ⁊ somnꝰ post cibū est res nocibilior eis nisi adueniat eis spaciuȝ vehemēs qm̄ sup. tunc non multū nocet: ēt sup. ī die ex cā nota ⁊ laxitudo ⁊ caliditas: tūc nāqȝ dormiat paꝝ. s. eger asmaticus qn̄. s. nisi dormiat in die ⁊ nisi dormiat ēt cuȝ non est spaciuȝ vehemēs post cibuȝ. i. cū non multū distat a cibo si sequaꝛ laxitudo ⁊ caliditas ī eo: q: vbi talia sequanꝛ melius est parum dormire. Et in hoc seruaꝛ egregia sentētia Hyp. 2° regiminis acutoruȝ textu cōmenti. xx. cuȝ dixit: Mala nāqȝ dieta cibi vel potus sup. ⁊ aliarū rerum non naturaliū que s̄m simile ꝯsuetudini fit: securior est in omni tēpore tueri sanitatē quā ea que melior est si ī eā subito fiatꝭ minutio: sȝ tunc cū dormiūt ī die debēt dormire ī loco obscuro: camera bn̄ obscura ⁊ clausa capite notabiliter bene cooperto ⁊ quasi accumbendo s̄m q̄ dicebat Mesue ⁊ sit motus accubitus vt videanꝛ potius sedere q̄ȝ iacere ⁊ capite ad anterius parū inclinato. Addit: sedēdo eīm melius q̄ȝ iacēdo respirāt. Debēt ēt extrema eē notabilr coopta: qm̄ dicit pħs 2° ꝓblematū ꝓblemate 26°: frigiditas extremitatū in somno maxie cōicat nocumētū cerebro sȝ reglr nō sit somnꝰ diurnus: neqȝ cito post cibū factus. sed fit in eis ad minus distans a cibo per duas horas. ⁊ si possunt supra latꝰ sinistrū declinare melius ē vt supra visuȝ ē q: difficultas anhelitus ⁊ ꝯstrictio eiꝰ saltē media fit apud dormitōem supra latus vbi multū augenꝛ homine supino iacente: ⁊ hec de somno sufficiant. Circa passiones animales vitenꝛ oēs excessiue passiōes ꝓpter ꝯmotionē magnā in humoribꝰ que inde sequiꝛ ⁊ ꝓpter īflāmationē q̄ accidit in spiritibꝰ ⁊ ī mēbris saltē quibusdā vt ex ira ⁊ furore liceȝ aliquotiēs he passiōes si moderate offeranꝛ ita vt remisse calefaciāt iuuēt. gaudere tū̄ ⁊ bn̄ sperare ē in casu multuȝ conueniēs.

Circa inanitionē ⁊ repl'ōnē dicit Mesue ⁊ saturitas ē eis mala ⁊ laudaꝛ eis cibi abstinētia ⁊ potus paucitas eoꝝ: īmo gradatio fiat in eis iuxta virtutis exigētiā ⁊ morbi tollerātiā quasi velit q̄ ꝯstante virtute ē paꝝ ⁊ raro dandū de cibo. Et Serap. dixit: Et ē necesse vt solliciti simus de nā. i. de ventris lenitōe ita vt currat in euōne s̄m ꝯsuetudinē suā ī oī die ⁊ ī hora post horā resoluanꝛ supfluitates paulatiȝ. Et clarius loquēs Rasis q̄rto ꝯtinētis dixit: Et preuidēdū ē qualr assellare valeant semel aut bis ī die per rē lenificātē vētrē moderate: ⁊ hoc sup. ītelligatur siue sint cibi lenitiui siue medicīe lenitionē faciētes de quibꝰ erit sermo infra in curatiōe ꝓpria. Circa aūt cibos ⁊ potus primo obseruēꝛ regula gn̄alis Auic. ī capl'o ꝓprio cuȝ dixit: In cibis vero eoꝝ opȝ vt sit gradatio similis ei quā prediximus de exercitio: ita q̄ sicut exercitium gradatiȝ inducitur a tardo ad velocem ⁊ a raro ad frequenteȝ: ita similiter gradatio in cibis ī principio parum exhibendo ⁊ rare quia morbus est repletionalis ⁊ in processu minorata materia ⁊ etiam virtute minorata crescit intentio de plus offerendo ⁊ frequentius. Secundū ꝯsidera/

bile in cibis ē vt vitent oē granū: dicebat. A. in quo ē inflatio ⁊ nō tm̄ grana: ſꝫ intelligit vl'r quecūq̧ inflatiua. ⁊ vitent r'ēt dicebat Haly. oēs cibos flegma gnāntes vt piſces recētes pinguia lac ⁊ huiuſmodi: ⁊ ita legumina ⁊ olera que vētoſa ſunt: ⁊ q̄ vētoſitatē ⁊ inflationē gnānt hanc paſſionē ſunt augētia. De piſcibus tamē laudauit. A. piſces petroſos fluuiales nō lacunales. ⁊ Meſue dixit ꝙ vtant̄ piſcib⁹ petroſis ⁊ ſquamoſis ⁊ anguilib⁹ vel ⁊ melius agilib⁹. nā ego nequaquā ꝯſentirē ad anguilas ꝓpter maximā viſcoſitatē: neq̧ abſolute placet vſus piſcium: ſꝫ ſi pur multi appetāt eos eligant̄ qui dicti ſunt de recētibus maxime ſi marini fuerint: ⁊ coquātur in vino cuꝫ herbis appropriatis: de quibus dicet̄ paulo poſt. Piſces tamē ſaliti ex multo tēpore nō ita diſcōueniūt. De electione ergo ciboꝝ dicebat idem Haly. paſſiōis hui⁹ dn̄os cibis expedit reſici i ꝯplōne ⁊ ſubſtantia ſimilib⁹ medicaminib⁹ quib⁹ ei⁹ exhibet̄ cura vt ſint. ſ. calidi ⁊ ſicci ⁊ ſubtiles propter ſubtiliationē. ſ. māe groſſe ⁊ calefactionē eius ⁊ exiccationē: ſint tn̄ tꝑate tales nō facientes multā euaporationē in mā groſſa: neq̧ ſint adeo debiles vt rarefaciāt ſine reſolutōe: ſicut ſupra dictuꝫ ē i cura de tuſſi in intētōe digeſtionis: qm̄ eadē intētio hic ēt verſat̄ i cibis cuꝫ tales ſint medicinales ⁊ alteratiui. Cibi tn̄ exiccatiui ſil'r ſunt in caſu multum nociui: ⁊ maxime ſi ad ſtipticū declināt. nā dicebat Raſis 4° ꝯtinētis ſatis ad principiū loquēs de rebus ſtipticis ꝙ tales i vltimitate ſunt ꝯtrarie huic paſſiōi: ⁊ ꝓinde oꝫ ꝙ tales cibi cōueniētes ſint boni chimi modicaꝝ ſupfluitatū qui ventrē lubricū faciant vt dicebat Meſue ſicut aqua ordei ꝓprie ⁊ aqua cicerū cū amigdalis amaris ⁊ aqua ordei cū melliloto: ⁊ dāda ſūt iuſcula ⁊c̄. Et ex dictis pꝫ ꝙ in cāu nr̄o opꝫ vitare panē ordeacū ⁊ panē ſpelte ⁊ panē nō bene fermētatū ꝺ fermēto ꝓpter viſcoſitatē eius ⁊ male coctuꝫ ⁊ ēt iuſcula de ordeo vel ſpelta non multū ꝯueniūt. Sit igit̄ panis de frumēto cuꝫ modico furſuris bene fermētatus ſꝫ pinſat⁹ cū aqua decoctōis radicū feniculi ⁊ iſopi parū. ⁊ ſi iponant̄ ſemina aniſi ⁊ feniculi magis valebit: ⁊ paꝝ ſalis. ⁊ aliqui addūt ad piſandū aliquotiēs zuccaꝝ vel mel ⁊ aliqui butirū cū modico croci: ⁊ ex eo poſſunt fieri brodeta ex ꝯfricato pane qn̄ ē indigētia ad maiorē reſtaurationem q̄ꝫ ex iuſculis: ſed prius fiant iuſcula de farina frumēti cū furfure groſſo ſm̄ modū Azarani i cibis ꝯueniētib⁹ aſmaticis qui talis eſt. ℞. furfur frumēti recenter tamaſati ⁊ nō ſit de frumēto antiquo nec habeat malū odorē ⁊ remolliat̄ i aqua calida. ſ. decoctōe radicū feniculi liquiritie per horā vel duas poſtea premat̄ ⁊ collet̄ cū pāno raro ⁊ collatū coquat̄ vſquequo iſpiſſet̄ ⁊ ponat̄ ibi ſal ſcꝫ paꝝ eius. Si ēt ponat̄ de zuccaro ⁊ modico butiri recentis nō diſcōueniet ⁊ in mā minus groſſa ſꝫ aliqual'r liquida fluente magis valebit iuſculū de amido ſm̄ eūdē modū ipſo pri⁹ mollificato i aqua decoctōis vt ſupra. Poſſumus ēt exhibere aquā cicerū cū pane i eadē cocto ⁊ tādē venire ad oua ſorbilia ⁊ carnes de quib⁹ carnib⁹ eligant̄ de auib⁹: aues mōtane maxime degētes in iunipo: valēt ēt ſtarne ⁊ ꝑdices ⁊ turtures ⁊ faſiani: ēt galleti domeſtici ⁊ colūbi maxie ſilueſtres: ēt alij iā volantes ſed nō antiqui. Et de his ex ꝓprietate numerātur carnes bubonis: ſi comedātur elixe vel aſſate ⁊ ſanguis ei⁹ laudat̄. Si ēt ſumat̄ tota auis cū plumis ⁊ ꝯburat̄ vt fuit dictū ſupra: ⁊ fiat tn̄ puluis ⁊ exhibeat̄ cū aqua appropriata vt aqua ſcabioſe vidi mirabile iuuamētū. valēt ēt de carnibus quadrupeduꝫ carnes lepoꝝ ⁊ ceruoꝝ ſi fuerint iuuenes: ſꝫ ⁊ gazelle ⁊ caprioli quantū ad ſiccū declināt. ⁊ dimittātur vl'r partes pingues ⁊ muſculoſe ⁊ interiora eoꝝ preter pulmones qui oēs quadā gn̄ali ꝓprietate valent. Caro ēt vulpis ⁊ erinj ſūt ſpāles i hoc morbo ⁊ maxie pulmones eoꝝ ⁊ debēt preꝑari tales carnes: vt ſint aſſe nō frixe neq̧ elixe: lꝫ Haly. ēt laudauerit carnes frixas in oleo: pur credo melius valebūt aſſe in veru remouēdo ēt ꝑtes vſtas. elixate aūt nō ſic ꝯueniūt ꝓpter humiditatē accidētalem. Et ſi aliqn̄ velim⁹ eis vti decoquātur cū eis alique herbe appropriate de quib⁹ ſūt calamētū terreſtre ⁊ montanū feniculus iſopus menta borago petroſiliū ſerpillus ⁊ ſinſibriū dicit̄ ſm̄ multos menta aquatica: nā ipſū ſūme laudat̄. Centrū ēt galli ſiue ſcarletuꝫ ſiue galitricuꝫ ⁊ his ſimilia relique herbe dimittant̄: ⁊ ex ſuccis haruꝫ ſimul cum modico aceto paſſulato ⁊ vino cocto: ⁊ cum zuccaro cuꝫ quibuſdaꝫ ſpecieb⁹ appropriatis vt eſt cinamomuꝫ zinziber macis crocus poſſunt fieri ſalſamēta quoniaꝫ aliqualiter acetoſa ad incidendū materiam in hoc caſu ſunt valentia vbi i tuſſi ſunt magis ſuſpecta. De fructib⁹ in caſu valentibus dictuꝫ eſt ſatis ſupra vt de pineis amigdalis piſtachijs ⁊ huiuſmōi. De diuerſis ēt modis ꝑparatiōis cibarioꝝ ſatis dictum ē in caplō de tuſſi ibi recurrat̄ q: non curo ꝓlongare. ⁊ ſi volunt vti piperata ꝯueniēti in cibarijs ſuis pōt fieri vt infra. ℞. zinziber. ʒ. iij. cinamomi liquiritie an̄. ʒ. ij. cardamomi cubebarum galāge an̄. ʒ. j. origani ircos an̄. ʒ. ſ. aniſi feniculi an̄. ʒ. j. ſ. croci zuccari ad mediuꝫ ponderis fiat piperata. De potu dicat̄ vt ēt ſupra dictū eſt ꝙ aqua mellis ē pot⁹ ꝯueniens loco vini: ſed ſi aliqn̄ eſt exhibendū vinuꝫ abſtineat a vinis nigris ⁊ groſſis ēt ſi dulcia eſſent ⁊ caueat̄ a ponticis vel acetoſis. ſꝫ eligantur vt dicebat Aui. vt vina eoꝝ ſint odorifera ātiqua ſubtilia ⁊ alba ſi eſt poſſibile cuꝫ dulcedine ſꝫ ꝑue quātitatis. Sꝫ circa vſum ei⁹ ē notandū q: dicit Aui. ⁊ oꝫ vt elongent̄ iter cibuꝫ ⁊ potū ⁊ nō ſatient̄ ex aqua ſubito. i. potu: ⁊ poſtea infra ꝑ q̄nq̧ lineas dixit ⁊ oꝫ vt vitēt potare poſt cibū ſiue ſit aqua ſiue ſit vinum: ex quib⁹ verbis aliqui colligūt ꝙ nō debēt ſumere potū cū cibo neq̧ ēt poſt cibū niſi diſtāter multū a cibo: ⁊ ita volunt ꝙ tardet̄ potus ꝑ duas horas adminus poſt cibū aſſumptum. Et ad hoc pōt adduci textus Serap. cū dixit: Et ꝯfert eis ēt ne bibant ſucceſſiōe cibi: imo expectēt poſt comeſtionē modicū al's multū: deinde addāt in potu aliquid poſt aliquid nō total'r. Sꝫ reuera iſta ſn̄ia nō eſt tenēda. nā ſaltē in ꝓſeruatione cū corpora vtunt̄ dicta mediocri i ſubſtātia cibi: ꝯuenit eis ad debitā mixtionē cibi: vt de potu aliquid ſumat̄ cū cibo: ſꝫ pauca quātitas potus: ⁊ maxie vini ne faciat euaporationē ⁊ extēſiōem. ⁊ ꝙ hec ſn̄ia ſit vera pꝫ ex verbis Haly. 6° practice ca° ꝓprio loq̄ns de vſu vini vbi dixit: Neq̧ ſemel ſumat ſup. eger vini vel ſupple potus neceſſariam quātitateꝫ pro vice. ſ. ad ſitim coruꝫ ne forte ſtomachus iplcatur ex ſcilꝫ multa potatione vini: maxime ꝓpter euaporatōeꝫ eius ⁊ diafragma anguſtet: iōq̧ anhelitus fiat artior: ſꝫ paulatiꝫ vinū accipiat ꝙ per venas trāſmittat̄. ſ. deferēdo cibū ⁊ ad mēbra ꝑueniat ⁊c̄. Et ita voluit ꝯmiſceri potū cū cibo ad penetratōeꝫ cibi ad mēbra vt eſt de nā potus: ſed dꝫ eē modice quātitatis ⁊ paulatiꝫ: q: tn̄ aliquotiēs exhibet̄ vinuꝫ vel potus ad aliū finēꝫ i aſmatico: q: aliquotiēs ꝓpter ſitiꝫ nimiā qua laborāt quaſi ꝯtinuo ꝓ difficultate anhelit⁹ ad remouendū errorē qui ꝯmitteret̄ in dādo eis potuꝫ q̄ncūq̧ ſitirent. ⁊ iō maxime ſitiūt poſt cibū ꝓpter creſcere neceſſitateꝫ euētādi ⁊ inde fit maior difficultas: vn̄ tunc poſt cibū maxie deſiderant potū. Ad ponēduꝫ circa hoc regulā dicit Aui. oꝫ vitare potū poſt cibū ſiue ſit aqua ſiue ſit vinū: ⁊ oꝫ vt elongēt iter cibum ⁊ potū ⁊ non ſatient̄ ex aqua ſubito: imo plurib⁹ vicib⁹. Et eādē ſn̄iaꝫ voluit Serap. ⁊ ꝯfert eis ēt ne bibant ſucceſſiōe cibi: imo expectēt poſt comeſtionē multū ſup. quātū pūt. ⁊ qn̄ pur ꝑꝑ maximā ſitiꝫ moleſtant̄ addit: deinde addāt i potu aliquid poſt aliquid. i. aliq̄d de potu ſumēdo ꝓ vice ⁊ ita magis vices multiplicare ⁊ numerū potationū q̄ꝫ exhibēdo notabilē potus quātitatē ꝓ vice qm̄ melius extinguet̄ ſitis q: trāſibit pro ꝑte ad pulmonē ⁊ min⁹ nocumentū ſequet̄ in digōne cibi vt pꝫ. ⁊ hoc eſt qꝺ volebat Raſis 10° ꝯtinentis loquēs de tali potu dixit: Nec ſuper cibū maxie ſumēdū ē ſubito ſed oi poſſe vitādus ē: ſi naūt ſumendus ē ante paꝝ. i. aliquid poſt aliquid. Aliquotiēs tn̄ dat̄ vinū ad aliā intētionē. ſ. ad mūdificatōeꝫ materieꝝ viſcoſaꝝ: ⁊ tunc ē exhibēdū vinū ſubtile plurimū ad dulce declinās ⁊ i notabili quātitate: ſꝫ ante cibū vt aliud medicinale. Nā ꝺ hoc dicit Gal. 7° memiri: vini ſubtilis ſiue ēt ſubtiliātis potatio multa dꝫ eē his quib⁹ obſtructa ſunt brachia. ſ. pulmonis viſcoſis ⁊ groſſis ⁊ humorib⁹ ⁊c̄. Et idē voluit Raſis 4° continētis ſatis ad principiū cū dixit: Sed ſi fuerit anguſtia ex hūore groſſo ſi ſtent in cānali pulmonis in cura ipſius accipiēdū ē in potu de vino ipſo quātitate multa quoniā medicine huiuſmodi purgātes humores conſimiles huiuſmodi humiditatuꝫ omnino exiccabūt tuſſim: ⁊ res groſſe viſcoſe nō de leui ꝑūt emitti ſurſuꝫ niſi ei fuerit addēda aliqua ſupflua humiditas ꝑ quā de leui poterit fieri emiſſio ipius. ſ. māe groſſe ⁊ viſcoſe. Et iſtā vtilitatē ēt inuebat Aui. i cura aſmatis cū dixit ante textū ſupius allegatū Et qn̄ voluntas adeſt vt multiplicet̄ maturatio ⁊ iuuamētū ad ſpuēdū accipiat̄ ex' eo ſubtile valde ſupple notabilis quātitatis ⁊ ſup. ante cibū. ⁊ addit ⁊ ſirupus de melle ꝯfert eis ēt ad hanc intētionē. ſ. ad expuendū. ⁊ ꝯtinuādo dicit: ⁊ in vinis dulcibus adiunctis cū aliquo ſubtiliatiuo adiūcto eis ē iuuamentū ipſis ꝓpter id qꝺ in eis ē ex abſterſiōe ⁊ lenificatiōe ⁊ calefactōe equali: ecce qꝺ loquit̄ de exhibitiōe vini loco medicine ad hanc intētionē ⁊ nō ad ꝑtitionē cibi ⁊ tranſitū eius ad mēbra: qua intentione datur vinū vel pot⁹ ſimul cū cibo. ⁊ ita ex his tollunt̄ multe difficultates: quas aliqn̄ vidi ꝓponere de vſu pot⁹ i hoc morbo: ⁊ que al's me ſecerūt dubitantē cū alijs: q: de his difficultatibus nihil tangit̄ a Gē. nec alijs ſcribētibus. ⁊ hec quātum ad regimen ſufficiant.

Medicinalia. Iaꝫ circa medicīalia veniēdo occurrūt tres pricipales intentōes breuiter expediēde. Prima circa equatōeꝫ ⁊ digōneꝫ māe ⁊ aūtis fouētis cōiunctā ⁊ ēt māe ꝓprie. 2ª verſabit̄ circa minoratōeꝫ vel ſubtractionē māe cōis fouētis ⁊ ꝯſeruātis. 3ª circa purgatōeꝫ māe cōtente i pectore groſſe cū facilitātib⁹ anhelitū. Intētōeꝫ dimittem⁹ diuerſiōis ꝓpter id qꝺ dictū ē ſupra cōiter i ca° de tuſſi: ⁊ ēt aliquid i parte ſupiori de regimie i dieta circa partē exercitij. dimittem⁹ ēt itentōeꝫ exiccatiōis ſiue ꝯſumptōis māe circa pect⁹ ꝑꝑ ſufficiēter dicta circa finē capituli de tuſſi de ſuffumigijs ⁊c̄. ⁊ ita ēt dimittem⁹ enumerare ꝯfortātia pect⁹ ex ꝓprietate mirabili que cū alijs ſunt miſcēde medicis pectoralib⁹ q̄ ēt enumerate ſūt ſupra. Et circa primā itentōeꝫ ⁊ tertiā ē ꝯmemorādus cañ. poſit⁹ ſupra i ca° de tuſſi ꝙ ſubtiliātia ⁊ icidētia i caſu ꝯueniētia nō debēt eē ꝯiuncta cū caliditate acuta ꝓducētia ad exiccatōeꝫ māe: imo debēt ꝯiungi cū quadaꝫ humiditate qm̄ ꝑ humiditatē tota mā equal'r magis ꝑparat̄. vnde dicebat Meſ. vt cadat maturatio i mā itegra quare dimittēda ſūt ſubtiliātia ⁊ icidentia pure ⁊ ꝓuocātia vt ſepet̄ ⁊ excludat̄ ſubtile a groſſo vt nō āplius recipiat curā. ⁊ ꝓinde dicebat. A. ꝙ oia q̄ ꝓuocant nocēt huic egritudini iquātū ꝓuocāt: ꝓpterea ꝙ extrahūt ſubtile ex humiditate. ſ. groſſa dimittēdo ꝑtē groſſam iequataꝫ: lꝫ iſte textus poſſet vtil'r ēt aliter interꝑtari vt quidam dicūt. nam dicit notāter ꝙ medicine ꝓuocatiue nocēt inquātū ꝓuocant: ⁊ hoc ꝓpter medicinas ꝓuocatiuas habētes ſpālem reſpectū ad pectus ⁊ oꝑantes i matricib⁹ i pulmone cū fortiori virtute q̄ꝫ ſit virtus ꝓuocatiua: ſicut ē de praſſio ⁊ iſopo: que lꝫ ꝓuocent ꝑ virtuteꝫ ſubtiliatiuā: tn̄ ex fortiori ꝓprietate iuuant ad excreādū mās groſſas ex pectore vel pulmone: ⁊ ſic lꝫ noceāt iquantū ꝓuocant nō tn̄ abſolute. Eſt etiaꝫ circa has intētiōes oēs cū aſma ſit morbus cronic⁹ ꝯmemorādus cañ. qui vtiliter ſeruit in oi morbo cronico: ⁊ ponit̄ a dn̄o. A. in caplō ꝓprio de aſmate

asmate. ⁊ ēt Rasis 4° ꝯtinētis: ⁊ est ꝙ i medicinis oʒ vt ꝑmuta
tio fiat sup. ad diuersas medicinas: manēte ēt eadē intentione ⁊
nō ꝯtinueꝛ vna medicina ex eis assidue. Et amplectaꝛ cā nā. s.
vt nō fiat ꝯtīuer patiens ab ea. ⁊ hec est vna cā ⁊ ponēs aliaʒ. A.
dixit: ⁊ iteꝝ inter medicinas ⁊ corpa sunt ꝓportiōes que nō cō
prehēdunꝛ nisi cū experimēto: cū ergo experieris sup. diuersas
medicīas ꝯsequeris ꝙ magis iuuatiuū ē sup. de illis: ⁊ ꝯtīuer bo
num est tales ꝑmutatiōes fieri. ⁊ Rasis adducit aliaʒ ratiōem:
qm̄ diuerse medicine sunt diuersoꝝ graduū ꝓinde dixit: Di/
gnum quoqꝫ videꝛ ꝙ fiat mutatio in vsu cure huius rōe dupli
ci. Una ꝙ nā si ꝯuenit medicine: lʒ ei medicina nō fuerit iuuabi
lis eā accipit in nutrimentū: ⁊ sup. ita ꝯtinuitas nocet: q: nō pa
titur a medicina. Alia sup. rō est ꝙ medicine diuerse sunt ī gra/
du. vñ forte aliq̄ pars ipaꝝ erit iuuabilior altera. His suppo/
sitis circa primā intētionē expediendā: dicebat Mesue ex vere
maturantibus est ius galli antiqui preꝑati ſm artē: de quo di/
ctum est supra i caplo de tussi. si etiaʒ fiat decoctio ⁊ inde sirupi
ʒetur ex passulis enucleatis ⁊ fenugreco mūdo ⁊ loto vt supradi
ctuʒ ē ⁊ cū zuccaro vel melle fiat sirupus ē ad hanc intētionem
mirabilis valde. Et ꝓ hac ꝯplēda intētōe recurre ad similē intē
tionē in tussi a mā grossa vbi plures posite sūt descriptōes huic
intētioni appropriate. Cōpleꝛ ēt illa intētio cū exteri⁹ applicatis
vnguētis ⁊ oleis de quibus ibidē dictuʒ ē: ⁊ maxie valet oleuʒ
de been ⁊ oleuʒ laurinū ⁊ de lilio: si ex his calidis fiat inunctio
cū modico croco supponēdo lanā succidā calidā. valet ēt ēpla/
struʒ filij zacharie positū a Mesue in distinctōe ꝓpria ꝺ vnguē
tis emplis ⁊ cerotis faciēdo ꝯpōnem integrā. 2ª vero intentio
de subtractōe mãe cōis ꝯpleꝛ cū his que dicta sunt supra suffi/
ciēter de tussi per potōes ⁊ vomitū ⁊ flōmiā. tñ de flōmia poni/
tur hic spālis cañ. ꝓ difficultate anhelitus. Nā si mā sanguīea
peccet i venis dispersis per substātiā pulmonis vʒ flōmia basi/
lice. Sed si mā peccauerit siue sanguinea fuerit siue vaporosa in
ramis artarie venalis magis valebit flōmia facta ex vena salua/
tella i sinistro brachio dico circa curuaturā brachij nō i manu.
Et istū canonē posuit Auic. in cura asmatis versus finē cuʒ di/
xit: In asmate aūt ⁊ ꝯstrictōe anhelit⁹ factis ꝑꝑ vapores fumo/
sos dñantes i corde ⁊ ab humorib⁹ existētib⁹ i artarijs cordis. s.
⁊ ramis artarie i pulmone existētibus ꝯfert flōmia. Et addit: ⁊
melior ē ista que fit in latere sinistro. Et istā sniaʒ accepit a Ra/
si 4° ꝯtinētis vbi allegās Gal. 7° de iuuamētis mēbroꝝ. Di/
xit Gal. ꝙ vene pulsiue que sūt ī pulmone penetrāt ad radiceʒ
vnā que ē i cōcauitate sinistra cordis. Deinde dicit Rasis: di/
co ꝙ ex his verbis itelligiꝛ ꝙ i angustia anhelit⁹ minutio debʒ
fieri ex parte sinistra: qm̄ a ꝯcauitate sinistra cordis oriūtur ve/
ne pulsiue ⁊ ab ea refrigeriū accipit ex aere. vñ cū i ipā ꝑte leuis
fuerit sanguis. i. modicus spaciosuʒ hēbit locū ⁊ leuiter refrige
riū erit multū. sed ꝯcauitas dextra cordis ē ꝓpria sanguini ex
epate ad cor ꝓcedēti. ideo cū cordis fuerit defectio cū plenitu/
dine sanguinis bonū ē vt minutio fiat ex parte dextra hec ipse.
Cū igitur difficultas anhelitus ⁊ asma maxie pēdeāt ꝑꝑ oppi/
lationē viaꝝ anhelitus vt ē snīa auctoꝝ sequiꝛ ꝙ i asmate prin/
cipalissime iuuabit flōmia sinistri brachij ex rōne Rasis. Est ēt
circa hanc intētōem euōnis ꝯmemorādū ꝙ stante mā antecedē
ti ꝑparata dʒ fieri euō cū solutiuis de quibus dictū ē supra ha/
bēdo semper respectuʒ vt ponātur aliqua ꝯfortātia pect⁹ ⁊ pul/
monē ne ꝓpter agitatōeʒ humoꝝ factā ex solutiuo illis mēbris
debilitatis aliquid fluat ad ipsa mēbra. Ideo vt supra laudo sin
gulariter agaricū qui ēt ex ꝓprietate pectus ⁊ pulmonē confor
tat: ⁊ ē simul medicina digestiua: ⁊ idē facit epithim⁹. Et ꝓpte/
rea dicebat Serap. in caplo ꝓprio de asmate: epithimi auteʒ ⁊
agarici nō ē iuuamētū sicut mediciaꝝ solutiuaꝝ tñ sʒ ꝯferūt ēt
ī mō alio. Et ꝺ his loquēs ēt Rasis 4° ꝯtinētis versus finē di/
xit: Purgatio ēt cū epithimo ⁊ agarico erit bona sup. ad huius/
modi curā: vñ ꝺ eis fiāt pille. Et addit: ⁊ dādū ē eis i mēse bis
aut ter ⁊ plures patiētes vidi cōualere cum epithimo ⁊ agarico
sūt verba ei⁹. Et si addereꝛ his parū zizi. ⁊ cimini ad celeritatē
opis credo iuuabit. pōt ēt fieri ꝯpositio vt ifra. ℞. agarici. ʒ. iij.
radicis lilij al. ʒ. j. prassij. ʒ. j. turbit. ʒ. v. hiere. ʒ. viij. pulpe col
loquītide. ʒ. ij. sarcocolle. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. terāꝛ ⁊ ꝑgenꝛ cū vino
cocto subtili ⁊ idē fiāt pille. Nā tales sūt ī cāu mltū appropriate
⁊ sūt Ras: ⁊ dosis pōt eē vsqꝫ ad. ʒ. j. s. Facit ēt alias pillas ad
hāc itentōeʒ ēt multū vtiles vt īfra. ℞. agarici. ʒ. iij. ireos. ʒ. j.
hiere. ʒ. iiij. pulpe colloquītide sarcocolle añ. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j.
teranꝛ ⁊ inde fiāt pillule cū vino cocto subtili: dosis ē vt īfra vs/
qꝫ ad. ʒ. ij. sed nō exhibeanꝛ i ꝑoxismo neqꝫ acuto neqꝫ nō acu/
to ⁊ cōi nisi i hora mioris afflictōis. Et de his medicis dicebat
Mes. Ex bono regimie est vt fiat euō: ⁊ ꝓprie renouās numeꝝ
⁊ cadat iter purgatōeʒ ⁊ purgatōeʒ sup. notabile tp̄s ⁊ in para/
tis ad vomēdū sup. fiat ēt attractio ꝑ vomitū. ⁊ hoc totū intelli
gaꝛ mā exñte digesta: qm̄ nō exñte mā digesta tales medicīe nō
debēt offerri: sʒ dʒ fieri euō ꝑ clisteria appropriata de quib⁹ su
pra dictū est. ⁊ dʒ obseruari cañ. qui dict⁹ est in regimie quo ad
dietā de inanitōe de mēte Serap. cū dixit: ⁊ ē necesse vt sollici
teris etiā de nā. i. de vētris mollitie ita vt currat in euōne ⁊c.

Et i hoc singularissime laudat brodiū galli de quo ꝺ ctuʒ est
si ēt sumaꝛ capo mediocris piguedīs ⁊ euisceretꝛ ⁊ ponāꝛ i cor
pore ei⁹ res leniētes pectorales vt passule ficus ⁊ cū cartamo ⁊
huiusmodi: ⁊ ponaꝛ lib. j. aque i corpore eius ⁊ postea coquatur
vsqꝫ ad ꝯsumptōeʒ medietatis vt. ℥. vj. ⁊ deīde exprimaꝛ ⁊ ex/
bibeaꝛ ꝑ horā ante prādiū iuuabit ad lenitōeʒ vētris ⁊ cuʒ his
mollificatiuis ⁊ similib⁹ educenꝛ mãe cōes ita ꝙ nō poterit ag/
gregari ad nocendū: ⁊ ita pñt sumi ficus sicce icorporate cū ter/
bētina vel cū penidijs ⁊ similia. ⁊ hec sufficiāt ꝓ hac intentiōe.

Restat vltia itentio q̄ est ad purgāduʒ māʒ grossaʒ i pectore
vel pulmone ꝯtentā cū medicis ad hoc appropriatis ⁊ cum hoc
anhelit⁹ dilatātib⁹: quaꝝ medicinaꝝ numer⁹ est magn⁹ posit⁹
ab auctorib⁹ hīcinde ⁊ plurime simplices ⁊ ꝯposite enumerātur
a Rasi 4° ꝯtinētis caplo prio: ⁊ tales debēt eē dilatatiue inca/
tiuuʒ ⁊ diuisiue mãe vñ screare faciāt. ⁊ q: taliū quedā sunt que
leniter dilatāt ⁊ sic subtiliāt vt est capill. ve. ⁊ farfara de quib⁹
dictū est supra: quedā sunt fortiores ⁊ i elargādo vias ⁊ māʒ di
uidēdo ⁊ subtiliādo ⁊ a poris vel suꝑficieb⁹ mēbroꝝ separādo.
⁊ tales sunt que i hac itentiōe ꝯueniūt: q: prime magis ꝯueniūt
in itentōe prima equatōis. sʒ tales scd̄e sunt que offerri debent
vt dicebat Mes. cū matura sputamina ⁊ digesta aꝑuerint: ⁊
tales medicine sunt de familiarib⁹ isopus sicca calamētū origa
nuʒ ireos pulegiū enula scabiosa folia vrtice ⁊ semē ei⁹ qꝺ ē for/
tius: prassiū ēt aristo. ⁊ scolopēdria dicebat Ras loco allegato:
magis facit ad asma q̄ʒ alie medicine. Et de semīb⁹ valent se.
siselcos singulariter etiā ad anhelitū rectuʒ ⁊ cordumeni ⁊ cimi
nuʒ nigella centaurea etiaʒ maior valet ad asma singulariter:
imo ⁊ ad tussiʒ ⁊ ad sputū sanguīs vt Ras loco allegato. ex his
ergo medicis possunt fieri decoctōes ⁊ sirupi apponendo simul
aliqua cōfortatiua ⁊ electuaria ⁊ reliqua ſm diuersas prepara/
tōes. vnde aliqui vtunꝛ folus vrtice sicut ⁊ isopo i ferculis ⁊ ali/
qui vtunꝛ folijs vrtice ⁊ faciunt frixellas: ⁊ ita multiplr cū di/
uersis preꝑatōibus possumus vti his medicinis simplicib⁹ vel i
ꝯpōne cū melle ad hāc intētionē perficiēdā. Sed ego enume
rabo aliqua cōposita electa ad hanc intentiōeʒ ⁊ in forma siru/
poꝝ ⁊ in forma electuarioꝝ vt ex his possit medic⁹ hēre cū sua
industria modū ad vsuʒ haꝝ medicinaꝝ ēt i alijs formis. Pōt
ergo fieri sirupus ſʒ hanc formā. ℞. prassij capilloꝝ ve. añ. M.
j. passulaꝝ ireos liquiritie isopi añ. ℥. j. caricas. i. ficus albas nu
mero. x. semis vrtice. ʒ. iij. coquātur cuʒ aqua debite q̄ʒtitatis
⁊ sirupizētur cuʒ melle. Et si vis fortius facere adde i decoctōe
aristologie ⁊ enula; vel calamentū. Et si vis refrangere per hu
miditatē timendo nimiā exiccationē potes apponere de dacti/
lis ⁊ farfar. Et si intēdis ad maiorē incisionē potes apponere de
oximelle squillitico qꝺ singularissime i casu laudaꝛ. sed cauēdū
ē ne ꝯiungaꝛ vlceri pulmonis: q: tunc nequaq̄ʒ debʒ applicari:
imo nec ipsa squilla. Nā de ea dicebat Rasis loco allegato sql/
la valet ad asma ⁊ ad tussiʒ diuertiꝛ. nā tñ euitāda ē ne deꝛ ha/
benti vlcerationē in ventre capiēdo ventrē large. Possunt etiā
exhiberi medicine i forma electuarij: verbigrā accipiaꝛ isop⁹ cū
melle: ⁊ si iūgaꝛ cū his pulmo vulpis siccatus pro parte tūc ma
xime iuuabit ad asma: ita dico de myrrha si cū melle exhibeaꝛ
vel sine facit vtiliter. Et silr potes de reliquis simplicib⁹ facere
cū melle ꝯpōnē: sʒ spāliter ꝯmemoro radicē dragūtee de q̄ di/
xit Rasis loco allegato: si assetur ⁊ accipiaꝛ cū melle facit fieri
facilē sputū ꝺ hūiditatib⁹ diuturnis pectoris: facit ēt ad anhe/
litū rectū: idē dico de radice lilij. Et Gal. 7° memiri laudauit
duas medicias Asclipiadis i hoc caplo. Una ē vt sumanꝛ ver/
mes qui sub idrijs reperiunꝛ de quibus dixi supra ⁊ ponanꝛ in
vase figuli ⁊ frixa super carbones. ⁊ postq̄ʒ fuerit albi tere ⁊ su/
me cū melle cocto ⁊ da coclear vnū lingere. i. ad lambēdū añ ci
bū. Aliud. ℞. anisi sulfuris viui añ. ℥. j. s. armoniaci castorei ni/
gelle añ. ʒ. x. aggrega ⁊ fac pillulas ⁊ da vnā cū oximelle. ⁊ infi
nitas medicinas huiusmodi potes reperire ab auctorib⁹: sʒ mi/
hi ista sufficiūt ꝑꝑ nō ꝓlōgare sermonē. Nūc vltio veniēdū
ē ad fiēda circa ꝑoxismū acutū circa quē dicebat Mesue: Oʒ vt
ꝑcitēr i cibis ⁊ potib⁹ cū gradatōe sicut nā expostulat: q: s. si cō
stat virtus nihil ē dandū. ⁊ si virtus deficit paꝝ dādū ē ad vir/
tutis custodiaʒ vt ꝺ aqua or. vel ꝺ iusculis de quib⁹ supradictū
ē. vel maiori hita itētōe ad virtutē dādā: ē aliꝺ aq̄ carnis semꝑ
cū modicissimo croco ad anhelitū facilitādū: sʒ i totū cauēdū ē
a vino nisi forte i declinatōe ⁊ in alijs regulentur sicut scis vt
scʒ nō sint i aere calido aliquo mō nec obscuro: neqꝫ grauati pā
nis circa dorsum: neqꝫ iducanꝛ ad somnū. ⁊ si aliquotiēs ꝓpter
virtutē aliquid dormiāt nō ꝓlongenꝛ i somno: ⁊ obseruet vt di
ctū est supra in regimie. Et dʒ corp⁹ ꝑparari vt stet cuʒ meliori
situ quo fiat facilior ispiratio ⁊ expiratio. s. appodiando brachia
vel cubitos suꝑ genib⁹ vel disco cū plumaceolo medio: vel ha/
beanꝛ crocule suꝑ quib⁹ appodieꝛ iclinādo facieʒ ad anterius.
Sed in medicinalib⁹ dicebat Mes. si signa plenitudīs sanguīs
aꝑeant flobothomētur ex basilica. s. minuta flōmia fiat. ℥. iij.
vel. iiij. ⁊ i hac visuʒ est sepe manifestū iuuamētū: ⁊ qū sanguis
nō eēt peccans qm̄ in graui ꝑoxismo fit suꝑinflāmatio spūum ⁊
sanguis i toto: vñ facta euentatōe aliqualr infrigidanꝛ ⁊ sic mi/
nuiꝛ euentādi necessitas: ⁊ sic videꝛ minui ꝑoxismus. Si aūt si/
gna plenitudis maioꝝ humoꝝ aꝑeant dicit ipse differaꝛ a pur
gatōe ⁊ vomitu ⁊ clisterizatōe sup. ⁊ de reliquis fortiter agitati
uis quousqꝫ vehemētia ꝑoxismi iaʒ cessauerit ⁊ maturoꝝ faci/
liuʒ screatuū aꝑuerit abūdantia ⁊ anhelit⁹ melioratio: tūc eiʒ
audendū dixit suꝑ his cū cautela. ⁊ ista verba sunt multū notā
da ꝯtra que faciūt sepe medici q vt aliquid operari videanꝛ faci
unt fieri fricatōes fortes ⁊ poni vētosas in spatulis: qꝺ nūq̄ʒ mi
hi placuit: lʒ leues fricatōes circa crura possint ꝯuenire. ⁊ ita si
tollerēt fricatōes leues circa pect⁹ ad apiēdū poros ⁊ ad aliq̄lē
vapoꝝ trāspirationē tales fieri possunt cū manu leuiter vel cū
pāno lineo leui paꝝ calefacto. Per iterius aūt quicq̄ʒ exhibe/
re medicinale dissolutiuū nō multuʒ laudo sed aliqui audent ad
exhibēdū medicinā tyriacalē vt. ʒ. j. athanasie cū aqua zuccari
tepida: ⁊ forte posset offerri ⁊ iuuari aliqualr ad quietādū huo/
res. Ego tñ i eius applicatōe nō multum ꝯfido stante ꝑoxismi

vebemētia fʒ tuti⁹ mibi videꝛ in totū me blandiēdū q̄ʒ cū me/
dicinalibus occurrēdo semꝑ ꝯmemorādo verbū Gal. allegatū
a Mesue. Peruenit eīm interdū ad ꝓuocatōeʒ ī excitatōe me/
dicaminū. ⁊ hec sufficiāt ad dei laudē de tota ista mā.

Caplm 52ᵐ de pleuresi.

Um aliquis sub costis suis dolorē sentit pungi
tiuū ⁊ ꝓprie qn̄ siccā patiꝛ tussiʒ ⁊ febrē: expe/
c dit vt si dolor sup parte costaꝝ ⁊ furculam ten
dit: fiat minutio ex basilica eius ꝑtis ī qua ē do
lor nisi totū corpus multo sanguie repletū fue/
rit: tūc eiʒ ex latere ꝯtrario sanguīs detractio faciēda est: egri
tudo quoqꝫ si iā ꝑ aliquos dies īfestauerit egrū a pricipio sui
flōmia a parte dolēte faciēda est. Qd̄ si dolor īferi⁹ ad ꝑtē
costaꝝ posteriorē tēdit: venter ex decoctōe quā ī. c. de reuma/
tismo descripsim⁹ est soluēdus. Melius tn̄ est vt flōmia fiat:
deide aqua ordei cū zuccaro assidue tribuaꝛ. ⁊ si videris tussiʒ
eius vebemētis siccitatis da ei ī diluculo oi die iulep: deide da
ei in potu aquā ordei. ꝙ si eger fuerit debilis nutriaꝛ cū pane
⁊ zuccaro. si aūt fortis fuerit: aqua ordei vsqꝫ ad dieʒ quartuʒ
sufficiat. Cūqꝫ screare cepit decoctōeʒ quā in. c. de reuma
tismo nominauim⁹ quotidie sumat ⁊ añ aquā ordei bibat do/
nec saneꝛ. Si aūt febris ⁊ acuitas ꝑseuerent ⁊ eger in excrea/
tiōe difficultatē patiaꝛ: detur decoctio quā in. c. de asmate no/
minauim⁹: qd̄ silr̄ est faciendū cū saniei fit excreatio. Qd̄ si in
pricipio passionis qd̄ excreaꝛ nigrū aut velut citrinū apparet
⁊ sic permāserit ⁊ fe. nō quieuerit nec calor vsqꝫ in diē. vij. ti/
morosuʒ est. ⁊ si cū hoc toto aeris attractio nō alleuiaꝛ ⁊ in pe
ctore affuerit oregmon: aut ī maxillis rubedo ⁊ ī oculis labor
est morti ꝓpinquus. Si aūt exterius ī latere appuerit ru/
bedo aut apatio ⁊ cū premiꝛ locus dolet: ponaꝛ desuper ven
tosa aut emplm̄ ex sinapi ⁊ ficub⁹ ⁊ dimittaꝛ ibi donec loc⁹ vl/
cereꝛ. De his vero que ex errore stolidoꝝ ad augmētū nocu/
mēti accidūt hanc egritudinē patiētib⁹ est cū dolor sentiꝛ ī pri
cipio sub costis existimāt grossaʒ fore ventositatē: ideoqꝫ ele/
ctuariuʒ diamuscū aut ei similia egro tribuūt eūqꝫ interficiūt.
Hec passio vocaꝛ birsen cuius causa est apa qd̄ oritur interi⁹
ex costis ipocūdriorum.

Um aliquis sub costis. Istud ē capᵐ
de pleuresi qd̄ ē apa partiū pectoris qd̄ sic pōt
c ꝯtinuari ad precedēs. Nā postquā ī preceden/
ti caplo determinatū ē de strictura anbelitus
⁊ difficultate laboriosa anbelādi vt visum est.
Et qm̄ ad talē anbelādi difficultatē nata ē se/
qui supinflāmatio spūum ⁊ bumoꝝ: ⁊ ꝯñter subtiliatio ī eisdeʒ
bumorib⁹. Est ēt nata sequi supinflāmatio mēbroꝝ ⁊ ꝯñr ipoꝝ
rarefactio: ⁊ cū ad subtiliatōeʒ bumoꝝ ⁊ fluxibilitatē ꝯñr ī his
acquisitā simul cū rarefactōe mēbroꝝ disponūtur bumores ad
subintroitū intra mēbra ⁊ ꝑternālēʒ eoꝝ extensionē ⁊ ꝯñter ad
apa dictoꝝ mēbroꝝ fuit couenieñs post determinatōeʒ d̄ asma/
te siue anbelitus strictura determiare de pleuresi siue de apati/
bus pectoris que alio vocabulo dicunꝛ birsen vt infra videbiꝛ
loco suo. Determinādo de pleuresi in hoc caplo Rasis tria fa/
cit principalr̄. Nā prio determinat de duabus spēbus pleure/
sis. s. vere ⁊ nō vere ponēdo signa eaꝝ ⁊ curā. 2° docet vitare
vnū errorē ī quē aliquotiēs incidūt stulti medici qui error si cō
mittaꝛ ē cā magni augmēti lesionis ī dictis īfirmis. 3° ipse no
tificauit per nomē aliud a pleuresi hanc passionē. 2ª versus finē
capituli ibi: De his vero q̄ ex errrore ⁊c̄. 3ª ibi prope ī fine: Hec
passio nominatur birsen. Prima pars etiaʒ diuiditur in duas.
Nam primo determinat de pleuresi vera manifestando eam ꝑ
signa ⁊ ponendo curam. 2° de pleuresi non vera: similiter per
pleuresim non veram intelligendo eam que est talis ex parte si/
tus vt de apate facto in pectore ⁊ non in membris ītrinsecis sed
extrinsecis. 2ª ibi: Si aūt exterius in latere ⁊c̄. Prima ꝑs etiaʒ
ī duas: qm̄ primo declarat ꝑ signa pleuresiʒ verā: ⁊ hoc per si/
gna essentialia. 2° ꝓsequiꝛ de cura eius. 2ª ibi: Expedit vt sit
dolor sup parte costaꝝ ⁊c̄. De prima ꝑte manifestat pleuresiʒ
verā: q: maxime ī principio ei⁹ per tria signa que ponit ī littera
dicēs: cum aliqs sub costis suis. i. intra costas dolorē sentit pū/
gitiuum. i. acutū penetrantē ī mēbruʒ ꝓprie qn̄ tussim patitur
siccā. i. nihil sensibile de mā expelliꝛ ⁊ febrit: tūc supple ꝯcludaꝛ
ꝙ taliter se hñs ē pleureticus saltē in pricipio ei⁹ vbi ante nō sic
dolebat neqꝫ tussiebat neqꝫ febriebat. Pro intelligētia hui⁹
ꝑtis est aduertendū ꝙ lʒ vt videbiꝛ in de signis demōstratiuis
vere pleuresis auctores posuerūt quattuor signa: quidā quiqꝫ:
quidā sex que sepe ꝯiunguntꝛ ī pleuresi vera: qm̄ tamē aliquoti/
ens a reliquis que hic nō ponūtur pōt corpus pleureticū absol/
ui vt videbiꝛ: ⁊ q̄ hic ponunꝛ sunt eēntialia semꝑ cōcomitantia
pleuresiʒ verā ex ꝑte mãe ⁊ situs. Iccirco Rasis vt breuiloqu⁹
posuit hec tria signa tāquā maxime demōstratiua ipius verissi

me pleuresis. ⁊ ꝓ clariori intelligētia debetis aduertere ꝙ d̄ mē
te Auer. duplex repiꝛ pleuresis vt infra magis videbiꝛ in scd̄o
pricipali de spēbus ⁊ distinctiōib⁹ pleuresis. nā quedā ē pleure
sis vera quedaʒ nō vera. Et de vera quedā est talis ꝓprijssime
⁊ verissime vt illa cui⁹ apatis mā ē eēntialiter calida vt colerica
vel sanguinea: ⁊ cū hoc est apa factū in mēbris pectoris intrinse
cis nō dico pulmonis neqꝫ cordis: sʒ in pāniculis vel tunicis ī/
trinsecis ipius pectoris ⁊ musculis corūdē: ⁊ tales sunt tres pri
cipales: vt supra visuʒ est ī anothomia pectoris. s. pāniculus di
ctus pleura coopiēs ⁊ vestiēs īteri⁹ oēs costas ⁊ musculos me/
diantes inter costas. ⁊ ē pāniculus rotūdus sicut spera vndeqꝫ/
qꝫ coopiens maior reliquis. Scd̄s ē pāniculus diafragma siue
velamē fm̄ notabileʒ ꝑtē musculosus ⁊ fm̄ ꝑtem mediā magis
ꝑticularis. Terti⁹ est pāniculus mediasti⁹ diuidēs per mediuʒ
ipm̄ pulmonē: vbi ergo ī aliqua ꝑte hoꝝ pāniculoꝝ trium fiat
apa tale appellabiꝛ pleuresis vera ex ꝑte situs: ⁊ si cum hoc mā
illius fuerit calida eēntialiter vt dictuʒ est: appellabiꝛ ēt magis
vera. E cōuerso ēt aliqua diciꝛ pleuresis nō vera ꝓprijssime: vt
qn̄ mā apans nō est eēntialr̄ calida: vt est mā flegmatica vel me/
lācolica a quib⁹ aliquotiēs: lʒ raro fiant apata in mēbris pecto/
ris: qn̄ ēt talia apata nō sunt ī pāniculis dictis intra: sʒ vel ī mu
sculis supra costas vel in pāniculis supra: ⁊ aliqn̄ cū cōitate cu/
tis: tūc talia apata dicūtur pleureses nō vere ꝓprijssime. Cō/
tingit tn̄ tertio aliud mēbruʒ diuisiōis vt ꝙ aliqua sit pleuresis
vera ex parte mãe ⁊ nō ex parte situs vt qn̄ mā apatis est calida
eēntialiter: sed apa ē extrinsecū ⁊ nō intrinsecū. ⁊ aliquotiēs est
vera ex ꝑte situs: ⁊ nō ex ꝑte mãe. vel vt qn̄ mā apans est ꝯten/
ta in pāniculis intrinsecis: sed nō est essentialr̄ calida: vt si fue/
rit flegmatica vel melācolica. ⁊ ita dicaꝛ de pleuresi nō vera ꝙ
aliqua nō ē vera ex ꝑte situs vt si fuerit extra. ⁊ tn̄ ē vera ex ꝑte
mãe vt si fuerit eius mā calida vt pʒ. Utrū autem aliqua dicaꝛ
pleuresis nō vera a ventositate vt multi moderniores dixerunt
videbiꝛ infra. Ad ꝓpositū igiꝛ reducēdo dixit Rasis hic posu/
it signa pleuresis verissime: vt cui⁹ mā ē acuta essentialr̄: ⁊ cum
hoc ē ꝑternaturalr̄ ī pāniculis ītrinsecis cōtenta: ⁊ tunc patent
signa clara. nā primo ē dolor pungitiuus ex acuitate mãe pene/
trantis in mēbruʒ sensitiuū puta neruosuʒ. nā talis mā nō effi/
cit dolorē extensiuū ꝓ multitudine ei⁹: neqꝫ grauatiuū solū sʒ
pūgitiuū stante membro sensitiuo ī qd̄ penetrat mā maxime cū
nō fiant apata ī dictis mēbris a tali mā per viā paulatine cōge/
stionis: sʒ magis ꝑ viā flux⁹ mãe. q: tales pāniculi cū sint mē/
bra frigida ⁊ sicca ⁊ sic melācolica ꝑ nām si deberēt in eis apata
gnāri per paulatiuā cōgestionē supfluitatū nutrimēti dictoruʒ
mēbroꝝ: tunc talia apata eēnt melācolica. ⁊ sic mā nō esset cali/
da eēntialr̄: ⁊ ꝯñter nō eēt pleuresis verissima de qua est hic ser
mo: pʒ igiꝛ ex ꝑte mãe calide ⁊ mēbri sensitiui ī qd̄ influiꝛ ꝙ do
lor dʒ eē acut⁹ pūgitiuus ꝑforando ⁊ lacerādo substātiā mēbri
pāniculosi siue neruosi: ⁊ ex hoc sequiꝛ 2ᵐ signuʒ manifestuʒ ꝙ
fit tussis ꝑcepto nocumento a mala qualitate mãe ⁊ in principio
apatis ꝓpter ībibitionē ⁊ indigōem eius nihil resudat sensibile
ꝙ sputo dʒ expelli ⁊ sic fit tussis sicca. Et ex his bn̄ nota ꝙ hec
duo sunt signa pleuresis ī principio ei⁹ ⁊ nō pleuresis absolute
q: in statu digōis sepe expuiꝛ mā copiosa: ⁊ sic tussis nō ē sicca
īmo humida. neqꝫ ēt tunc necessario fit dolor pūgitiuus vt cō/
stat: q: tunc nō penetrat mā ꝑforādo substātiaʒ pāniculi vt pʒ:
īmo tūc dolor minoraꝛ sensibilr̄ ex quo stat⁹ digōis nō in reser
uantib⁹ ⁊c̄. coincidit cū declinatōe accidētiuʒ: iō dicit dolor la
teris ⁊ tussis sint signa eēntialia pleuresis vere absolute: tamen
dolor lateris pūgitiu⁹ ⁊ tussis sicca tm̄ sunt signa vere pleure/
sis in principio eius ⁊c̄. Et qm̄ ad hec nocumēta ⁊ ad apa coar/
tans aliqualr̄ ⁊ ꝓhibens liberā dilatationē pulmonis acquiriꝛ
difficultas ī anbelit⁹ vt hoc signū manifestissimū ū posuit ⁊ ad
eā difficultatē sequiꝛ inflāmatio ⁊ supicensio in spiritib⁹ saltēʒ
cordis ꝓpter vicinitatē: vn̄ fit saltē fe. effimera lʒ ꝓbabile sit ꝙ
a vaporib⁹ resolutiuis a mā apatis cōicatis cordi ꝓpter vicini/
tatem ad ipsum fiat fe. humoralis: ⁊ vt frequēter putrida cū mā
incipit putrere ⁊ forte ꝙ in pricipio ꝓpter paruitatē apatis non
īpediꝛ pulmo a sufficiēti dilatatiōe: vn̄ nō fiat strictura anbelit⁹
⁊ sic nō difficultas ꝓprie sumpta: ⁊ forte ꝓpter istā cām nō ex/
pressit difficultatē anbelitus ꝓ signo necessario. Reliqua etiaʒ
signa que cōiter adduntꝛ de dolore capitis ⁊ pulsu serrino: patet
ꝙ nō sunt necessaria ēt stāte fe. ꝓpter īsensibilitatē cerebri vel
pāniculoꝝ eius vt ī aliquib⁹ reperiꝛ: qui ēt acute febriētes non
dolent caput: vel ꝓpter ꝯuerti vapores a via cerebri ad alias re/
giones. Silr̄ dico de serenitate pulsus que ꝯsequaꝛ siccitatē ⁊
extēsionē acquisitā ī artaria ꝓpter extēsionē ⁊ siccitatē pāniculi
apati colligātiaʒ habētis cū artarijs: pʒ ꝙ aliūde pñt rehume/
ctari artarie vel ex catarro fluēte vel ī idrope ab būiditate abun
dante: sicut ēt aliqn̄ ī flegmatica vbi dʒ esse pulsus mollis: qñqꝫ
fiat pulsus dur⁹ ꝓpter aliquas circūstātias: vt pria quarti ī ca
pitulo de reb⁹ in quib⁹ ꝯueniūt fe. putride ⁊ ī quib⁹ differūt ab
inuicē ita ꝙ illud signū nō erit necessariū vt pʒ. hec igiꝛ sūt ne/
cessaria tria signa vt pʒ legenti lrāʒ. Expedit vt sit dolor ⁊c̄.
Hec est 2ª pars pricipalis ī qua ponit curā pleuresis vere de q̄
dictū est ⁊ duo facit pricipalr̄. Nā prio ponit curā illi⁹ salubris
fm̄ diuersa tꝑa ei⁹. 2° ponit signa ꝓtēdētia mortem in pleuresi
mortali ēt a pricipio. 2ª īfra ibi: Qd̄ si a pricipio passiōis ⁊c̄. Pri
ma adhuc pōt diuidi ī duas. Prio ponit curā ipsi⁹ ꝑ flōmiā vel
farmaciā anteqꝫ fiat screat⁹ manifestus declarando q̄ illaꝝ dʒ
eligi prius ⁊ ordinē eaꝝ. 2° ponit curā ꝑ ebibita habilitātia ad
screatū cū mā iaʒ screaꝛ. 2ª ibi: Cūqꝫ screare cepit ⁊c̄. Pria ad/
huc pōt diuidi ī duas. Nā pria declarat qn̄ eligēda ē flōmia su
pra

ꝑa farmaciã: deinde qñ farmacia est exhibenda modificãdo tñ
dictũ de farmacia ⁊ ponẽdo quãdaꝫ ordinatõeꝫ ex parte dicere
ĩ hoc tpe. 2ª ibi: Q̄d si dolor ĩferius ad ꝑteꝫ costaꝝ ⁊c̃. De pª
ꝑte dixit sup. supposito cãu de pleuresi vera ĩ pricipio ex signis
dictis ante expedit vt si dolor sup ꝑtẽ costaꝝ. i. supiorẽ ⁊ fur-
culã. s. superiorẽ tendit. s. ascẽdendo ꝙ fiat minutio ex basilica
eiusdẽ partis ĩ qua est dolor nisi facit exceptõeꝫ totũ corpꝰ mul
to sanguine sit repletũ. nã sup. tunc ex latere ꝯtrario sanguinis
detractio fiẽda est. Et addit: egritudo quoqꝫ si iaꝫ ꝑ aliquot di-
es a sui pricipio ĩfestauerit egruꝫ: flõmia silr a ꝑte dolente faciẽ
da est. Ex quo textu colliguntᷣ tria pũcta. Primũ ꝙ in prici-
pio fluxus mãe cuꝫ est mã fluens ad ꝑteꝫ superiorẽ costaꝝ ver-
sus furculã supioreꝫ ꝙ est fiẽda flõmia ex basilica eiusdeꝫ late-
ris: ⁊ hoc. s. si corpꝰ nõ est plenũ sꝫ paucoꝝ humoꝝ. 2m pũctuꝫ
pricipale stante corpore pleno ⁊ fluente talr mã ad supiora dꝫ fie
ri flõmia magis diuersiua ex ꝑte opposita. 3m punctũ pricipa-
le: iaꝫ fluxa mã si est fiẽda flõmia: est fienda ex basilica eiusdẽ la-
teris. Pro itelligentia huiꝰ ꝑtis nota pꝰo ꝙ Raſ ĩ casu lau
dat pricipalissime flõmiã sꝫ dñter vt colligitᷣ hic: quasi velit ꝙ
hoc sit p̄imũ remedioꝝ maxie ꝯueniẽs cũ vobis ꝯstat de pleu-
resi ⁊ maxie in pricipio ad diuersionẽ ⁊ ꝓhibitõeꝫ fluentis mãe
ad locũ dolorosuꝫ vel in ꝓcessu ẽt in sanguinea ad eũandũ de
iaꝫ fluxa mã salteꝫ ꝓxima mẽbro apato: ⁊ ĩ hoc debẽt obseruari
cañ. qui sunt positi a Gal. 3o tegni ĩ diuersiõe mãe ⁊ eũatiõe eiꝰ
vt ꝙ diuersio fiat ad longinquũ: ⁊ eũatio fiat per vias ꝯtinuas
⁊ mediatas ad mẽbruꝫ a quo eũatio queritᷣ. Et fm hoc fꝫ diuer
sas intẽtiones diuersi auctores ĩ pleuresi diuersas ordinauerũt
fieri flõmias: quidã a saphenis: quidaꝫ a basilica eiusdẽ vel op-
positi lateris: quidaꝫ ex cõi vt infra videbitᷣ loco suo in intẽtiõe
subtractiõis mãe. nã ibi spãlius declarabitᷣ a qua vena sit fiẽda
flõmia ⁊ circa eam oꝫ recte multũ opari: qm̃ in ea fit maxia sa-
lus in hoc morbo vt infra magis videbitᷣ: neqꝫ vt cõiter scribẽ-
tes volunt dꝫ ꝑponi calefactoriũ necessario ante ipaꝫ flõmiã sal
tem diuersiuã ꝓhibitiuaꝫ fluxus mãe: qñ calefactiuũ aliquoti-
ens nocet: vt voluit Gal. 3o cõmento primo secundi regiminis
acutorum: quoniaꝫ rarefacit cutim ⁊ subtiliat humores. ⁊ ita a
principio non facta aliquali diuersione habilitat membrum su
per quo facta est euaporatio ad recipiendum: habilitat etiam
mãm ad fluendũ ⁊ ita talia euaporatiua leuia quibus vtimur si
ante minutionẽ fiãt ꝑ modũ dictũ sepe ledũt. Est igitᷣ a flõmia
ĩcipiẽdũ nõ existẽte ventre stiptico qm̃ in hoc cãu ẽ ꝑponenda
lenitio ventris saltẽ cũ clisteri. Et in hunc cõem errorẽ incidunt
medici ꝓpter textũ Hypo. pni sedi regiminis acutoꝝ vbi di-
cit in pleuresi vera accñte dolore siue ꝯtinuo siue post morã: pº
opꝫ quid calefactoꝝ adhiberi ⁊c̃. dissoluẽdi doloris intẽsiõe. di
co ꝙ iste textus nõ ꝯcludit primũ calefactorium debere poni ꝙꝫ
flõmiã sed sup. facta flõmia qñ cõstat de pleuresi ⁊ vero apate
ad mitigationẽ doloris vt sentit textus ne ꝓpter dolorẽ aliũde
trahatᷣ mã ad locũ: tũc euaporatiuũ ꝯuenit ad mitigãdũ dolorẽ
⁊ rarificãdũ cutiꝫ ⁊ aliquid defluxa mã resoluẽdo: ꝙ si dolor au
geatᷣ vnde declararetᷣ replõ in toto quare attrahitᷣ ad mẽbrum
lesuꝫ id qd̄ inuenitᷣ superfluũ in mẽbris vicinãtibꝰ ei. Et tũc di
cebat Gal. Opꝫ vt eũetur sup. iterato corpus totũ eũone forti
scꝫ cum flõmia vel farmatia vt infra videbitᷣ ne ꝓpter dolorem
apatis per anodina supposita mã in toto abundãs fluat ad mẽ-
brũ apõsuꝫ ⁊ ita augeatᷣ: ⁊ isto cãu eũo dꝫ eẽ multuꝫ diuersiua
ad longinquũ trahẽdo mãm eũando. Et ad istũ respectuꝫ dicit
Hypo. ꝙ tale calefactoriũ nõ ẽ iutile. dꝫ ergo eẽ primũ respe-
ctu medicinaꝝ localiũ fortiũ ⁊ nõ respectu flõmie diuersiue: lꝫ
aliquotiẽs in cura tentatiua vbi non sũt signa manifesta apatis
in principio eius antequã fiat flõmia posset apponi euaporato-
riũ: vt qñ corpus fuisset prius febriẽs ⁊ postea succedat dolor ĩ
mẽbris pectoris vbi cã eiꝰ eẽt ventositas possit fieri dolor cum
punctõe ⁊ extensiõe ⁊ erit ibi tussis sicca ꝓpter nocumẽtũ per-
ceptũ ⁊ febris sicut ⁊ prius erat: ⁊ isto cãu ad certitudinẽ cãe li-
cebit apponere calefactoriũ: qñ si fuerit ventositas vel modica
mã nõ apans forte ĩ totũ remouebitᷣ dolor ⁊ non erit necessaria
flõmia. Et si augeatᷣ dolor declarata plenitudine in toto vt su-
pra dictũ ẽ tunc hẽbit viã ad curãdũ: ⁊ ita ĩ dubio põt apponi
euaporatoriũ vt spõgia infusa in aq̃ calida: ⁊ ita hic ẽt valebunt
clisteria ⁊ suppositoria. Et hec ẽ sñia quã voluit Hypo. fm al-
terũ intellectiuũ dictoꝝ ⁊ maxie primũ. sed 2m maxie intellexit
Auic. in pricipio capituli sermonis ꝯtinui de cura doloꝝ pecto
ris cũ dixit: Nõ cures in principio nisi cũ eo qd̄ leue ẽ. s. ex cli-
steribus ⁊ suppositorijs ⁊ sup. calefactorijs supra locũ. Sꝫ qñ
cõstat per manifesta signa de principio vere pleuresis que sunt
supra dicta. s. de subito dolore pungitiuo cũ tussi sicca ⁊ aduen
tu noue fe. simul tunc vt hic voluit Rasis ꝯstante virtute ⁊ re-
liquis ꝯsuetudinibꝰ ad flõmiã: pº fiat flõmia ⁊ ĩ corpore nõ ple-
no fiat diuersiua principalr ẽt aliqualr eũatiua: ⁊ ita fiente do-
lore supra partẽ costaꝝ superiorẽ tendẽdo ad furculã superiorẽ
laudauit ipse ad hanc intẽtionẽ diuersiuã cũ aliquali eũone flo-
bothomiã de basilica eiusdẽ partis ⁊ nõ partis opposite vt di-
cunt scribentes expresse cõtrariãtes textui. ⁊ hoc est ideo qꝛ ve-
na basilica non ĩmediate euacuat a partibus superioribus pe-
ctoris: sed bene ĩmediata a partibus inferioribus eius. Et hoc
expresse colligitur de mente Gal. ꝯmento decimo secũdi regi-
minis acutoruꝫ: vbi quasi ad medium ꝯmenti dixit: Vene autẽ
que veniunt ad curuaturã brachij eũant ꝑtes pectoris. s. cõis q̃
dicitᷣ vena nigra ⁊ basilica. ⁊ tandẽ dixit post duas lineas: Oẽs
ꝑtes pectoris ĩferiores nutriũtᷣ ex vena alia que oritᷣ ex vena ꝓ-
funda. i. basilica ⁊ antequã perueniãt ad cor: ⁊ hec est basilica: ⁊

ita pꝫ ꝙ flõmia ex tali vena ẽ diuersiua a ꝑtibꝰ supioribꝰ: sꝫ vbi
corpus eẽt plenũ ad maiorẽ diuersionẽ: tunc docuit fieri flobo-
thomiã ex latere ꝯtrario q̃ silr magis est diuersiua vt pꝫ: qñ ĩ
hoc casu ẽt diuersio est magis necessaria. In intẽtiõe autem
eũatõis de mã vel apatis vel in vicinis mẽbris exũte ẽ fiẽda flo
bothomia ex eadẽ ꝑte ex canonibꝰ supra dictis de mẽte Gal.
3o tegni ⁊ hoc ẽ qd̄ dixit: egritudo quoqꝫ si iam ꝑ aliquot dies
a sui principio infestauerit egruꝫ: qm̃ tũc est fluxa mã: ⁊ stat in-
tentio de eũatõe: flõmia similiter a ꝑte dolẽte fiẽda est. i. sicut ĩ
primo casu vel ex basilica vel ex cõi fm varias intẽtões de qui-
bus ꝯsidera: ⁊ ita pꝫ lrã clara. Et addit ꝙ si dolor inferiꝰ ad ꝑtẽ
costarũ posterioꝝ tẽdit. i. quasi ꝯuertatᷣ postquã fuit in supiori-
bus declinet deorsuꝫ venter ex decoctione q̃ꝫ ĩ caplõ de reuma
tismo. i. de catarro descripsimus ẽ soluẽdus: ⁊ ẽ decoctio leni-
tiua nequaq̃ꝫ solutiua cũ acutis solutiuis. ⁊ hoc iõ facit vt red-
dat nos cautos cũ est intẽtio ad soluẽdũ vt nõ vtamur medicis
acutis: vt expresse declarauit Gal. ĩ ꝯmento iiº secũdi regiminis
acutoꝝ versus finẽ ꝓpter nocumẽta multa ibidem adducta. vñ
dicit oꝫ vt caueas cautela vehemẽti ad hoc ne des in potu me
dicinã solutiuã sup. in tali casu. ⁊ paulo ante dixerat: necesse ẽ ĩ
egritudinibus acutis raro vti medicina solutiua: ⁊ in principio
earũ nõ tm̃ qñ est egritudo acuta sicut est pleuresis: sed qñ ẽ cuꝫ
ea fe. fortis valde. Laudauit ergo illã solutionẽ leueꝫ: qꝛ mã vr̃
ꝯuerti in deorsuꝫ: ẽt si peccaret mã principalr in isto situ ꝓpter
vicinitatẽ ad diafragma ⁊ ad mẽbra nãlia: cuꝫ est ĩtẽtio euacua
tionis iussit Hypo. in textu ꝯmẽti nouiter allegati: vt fiat eua-
cuatio cũ medicina secessiua. Ante hãc tñ cũ erat intẽtio diuer-
sionis vt in pricipio eiꝰ erat fiẽda flõmia diuersiua vel ex basili-
ca partis opposite vel forte saphenis: vt infra loco suo dicetur:
Sed stãte ẽt intẽtiõe eũatiõis ⁊ si mã peccet fm ꝑtes inferiores
pectoris: Gal. tamẽ in loco allegato magis laudauit flõmiam
q̃ꝫ farmatiã. vñ dixit ⁊ vtere eũatione ꝓprie ꝑ flõmiã q̃ꝫ farma
ciam: quãuis dolor iaꝫ ꝑuenerit ad loca que sunt sub ipocũdri-
is. i. ad ꝑtes inferiores ipius pectoris. addit iuuamẽtuꝫ aũt ex
illa quãuis sit minus q̃ꝫ ex solõne: qꝛ. s. mã est ꝑata deorsũ edu
ci verũ fiducia ĩ ea. s. ĩ flõmia est vehemẽtior. s. q̃ꝫ in eũatõe ad-
dit: naꝫ ꝑ flõmiaꝫ nõ cadit aliquid timoris. In solone aũt acci-
dit timor ⁊ ꝓprie cuꝫ nõ fuerit sup. medicꝰ cognitor nãe infirmi
vide tu ibidẽ: ⁊ ita magis laudauit flõmiaꝫ farmatia. ⁊ istã ean-
dem sñiaꝫ ĩmittatꝰ ẽ Raſ ĩ caplõ nr̃o: nã cuꝫ dixit ꝙ est soluẽ-
dus infirmus cuꝫ decoctiõe ẽt addit: melius tñ est vt fiat flobo
thomia. Et ꝯñter addit ponẽdo ordinẽ in dieta: deinde aqua
ordei cuꝫ zuccaro assidue tribuatᷣ. Et si videris tussiꝫ eius ve-
hemẽtis siccitatis. i. ꝙ nihil expuat da ei ĩ diluculo oĩ mane iu
lep. s. violatũ mixtũ cũ aqua ordei ad maiorẽ cãne linitõeꝫ ⁊ di-
gestionẽ materie cũ inspissatõe. Et addit ⁊ si eger fuerit debilis
nutriatᷣ cũ pane ⁊ zuccaro ⁊ sup. panis sit modice fermẽtatus ⁊
nõ salitus: vel lauetᷣ cum aqua ordei ad eductionẽ salis ⁊ fermẽ
ti qm̃ in morbis acutis exhibitio talis panis nõ loti est nociua ⁊
in apatibus intrinsecis magis qm̃ facit ad rupturã apatũ ante
maturationẽ vt voluit Mesue ĩ caplõ ꝓprio. Addit: si aũt fuerit
fortis. i. ꝯstantis virtutis aqua ordei vsqꝫ ad quartã dicit suffi
ciat ꝓ cibo. Nota ꝙ dixit: deinde ex hoc verbo ĩnuit ꝙ in hoc
casu in principijs modica cadit ĩtẽtio de exhibitõe cibi: vñ vult
prius fieri flõmias vel solutões ventris ⁊c̃. Deide ordinat dietã
que ẽt ẽ multũ tenuis vt pꝫ: qꝛ ꝯstante virtute vult ꝙ vsqꝫ ad
quartã diẽ sint ꝯtenti aqua ordei aliquotiens cuꝫ iulep. s. vsqꝫ
dũ fluit mã vel vsqꝫ ad tp̃s quo incipiet excreari mã qd̄ cõiter
ẽ per quattuor dies ⁊ virtute nõ sustinẽte exhibet panẽ lotũ vel
ptisanã nõ collatã cũ zuccaro: ⁊ ita de reliquis dicẽdis ĩfra lo-
co suo dimittẽdo in toto vinũ oua ⁊ carnes vt inimica ĩterficiẽ-
tia. Cõsequẽter ponẽs ordinẽ in cura cũ mã incipit excreari: ⁊
tũc iã sunt diminuta accidẽtia: qm̃ principiũ digõnis ĩ non re-
seruãtibus materiã ⁊c̃. includit principiũ augmẽtũ ⁊ statũ acci-
dẽtiũ vt alibi ẽ declaratũ: ⁊ forte aliquid infra dicetᷣ: ⁊ tũc sup.
põt aliqualr ĩgrossari dieta. ⁊ quo ad medicialia dixit ꝙ sumãt
sup. loco sirupi quotidie decoctionẽ positã ĩ caº de catarro aũ-
q̃ꝫ aquã ordei sup. pro cibo sumãt donec sanetᷣ. hec est decoctio
2ª ibidẽ posita ad maiorẽ abstersionẽ mãe ⁊ mũdificatiõeꝫ eius.
Et addit: si aũt fe. ⁊ acuitas perseuerẽt ⁊ eger ĩ screatõe difficul
tatẽ patiatᷣ. s. ꝓpter grossitiẽ mãe ⁊ viscositatẽ acquisitã a cali-
ditate inspissante ⁊ exiccãte: tũc detur decoctio quã ĩ caplõ de
asmate nominauimꝰ. qd̄ silr ẽ faciendũ cum saniei fit exiccatio.
Nã illa decoctio ẽ maturatiua humectatiua ⁊ abstersiua hũo-
ris grossi vt ibidẽ fuit declaratuꝫ ⁊ ad eã recurre. Sequitur
alia pars principalis ꝙ si ĩ pricipio passiõis in qua Rasis ponit
signa ad malũ ĩ pleuresi ⁊ non tm̃ signa ad malũ timorosa ꝙ si ĩ
principio passiõis ꝙ excreatur nigrũ aut viride apparet aut val
de citrinũ ⁊ sic permãserit ⁊ fe. nõ quieuerit neqꝫ calor vsqꝫ in
dieꝫ septimũ timorosuꝫ ẽ. Et addit: ⁊ si cuꝫ hoc aeris attractio
nõ alleuietᷣ. i. difficultas anhelitus nõ minuatᷣ ⁊ ĩ pectore fue-
rit oresmon. i. motus sonorus qui percipitᷣ in pectore in propin-
quis morti: aut in maxillis rubedo sup. cũ alijs signis dictis su-
pra ⁊ in motu oculoꝝ labor: morti ẽ ꝓpinquus. Pro ĩtelligẽ
tia partis ẽ aduertẽdũ ꝙ lꝫ de mente auctoꝝ alibi ponãtur plu
ra signa malũ significãtia ĩ pleuresi vt ab Auic. 10ª tertij tracta-
tu 4º caº 2º ⁊ 3º fm distinctionẽ caploꝝ: ⁊ a Rasi 4º ꝯtinentis
in caplõ ꝓprio ĩfra per colũnã: ⁊ a Gal. pꝰo de crisi caº quĩto:
⁊ alibi vt videbitᷣ ĩfra in principio de signis ꝓnosticis ad malũ.
Tñ dñs Rasis hic collegit hec signa spãlia maluꝫ significãtia:
primũ ꝙ sumitur ex sputo vel screatu dicẽs: Cum excreatᷣ ni-
grum aut viride aut valde citrinuꝫ: nam qd̄libet tale significat

vehemētez incensionē vel adustionē in materia: ꝛ maxime cum
viride antecedit ad nigrū: tunc nigrū significat vltimatā adu/
stionē sicut vehemēter citrinū vehemēs significat īcendiū po/
stea viride sequēs ēt maius ꝛ tādez nigrū vltimatā vt ego pla/
ne declaraui in 2ª primi cū scriberē sup sūma de vrinis de colo
rib9 eaꝝ: Qñ ergo appent talia sputa significāt iā ꝓcessisse ve/
hemētē adustionē. Jccirco cū appent nō appent ī pricipio mor
bi absolute: lz possint appere in pricipio pleuresis ex ipressione
facta ex ꝓcedēti fe. vt fe. ꝓcedētis ante pleuresiz. Jō addit: si sic
ꝑmāserit sputū. s. talr coloratū fueritqz ꝑseuerās ꝛ fe. nō geue/
rit neqz calor vsqz ad septimū diez: tūc est timorosūz. Nō ē cla
ra q: significat q cā faciens adustionē est ꝑseuerās ducens ad
resolutōez virtutis ꝛ ꝯsumptōez humiditatū nālium. Neqz ta/
lis sputi cūo declarat dñium nāe in expellendo māz: qm̄ si sic mi
noraret fe. neqz sputū eēt tāto tpe ꝑseuerans cuz his qlitatib9
ꝛ sic nō eēt timorosūz: sz non tale appet in pricipio vi illius pri/
cipij: qm̄ tale sputū significat vel augmentū īdigōnis vel statū
eius: lz potuit pleuresis icipere a mā taliter ex alio morbo depra
uata qñ. s. pleuresis sequit ad aliuz morbuz acutū: ꝛ tūc appet ī
pricipio pleuresis vel nō distāter multū a pricipio: ꝛ tunc littera
est clara cū dixit: q si ī pricipio passiōis ꝛc. Vel aliter pōt īduci
lr̄a vt q tale sputū appeat nō ꝓcedente alio morbo sz ī sola pleu
resi ꝛ tūc vt dictū ē appebit ī augmēto idigōnis vel ī statu ei9 ꝛ
non ī pricipio apātis absolute: ꝛ tūc dz legi lr̄a: q si in pricipio
passionis. q excreat. i. in pricipio augmēti sensibilis passionis:
ꝛ tale pricipiū erit pricipiuz excreatōis: ꝛ ita ab hoc tpe dz fieri
ꝯputatio dieꝝ vsqz ad septimā. Si ēt tardasset sputū a pricipio
ꝑ quinqz vel sex dies: q: quāto magis tardauerit tāto deterius
vt īfra videbit. Si postea ab hoc pricipio expuitōis ꝯtinuato ta
li sputo ꝑ septē dies nō minuat fe. est signuz timorosuz ꝓꝑ cām
dictā paulo ante: qm̄ significat malitiā apātis nō cuz dnio vir/
tutis ad eā. Nā dicebat Ras 4º continētis loco allegato iuxta
malitiā māe īdicandā: est malitia apātis ꝛ cognoscit hūoris vel
māe peccātis malitia ꝑ colorē sputi. Si ergo stāte tali malitia ꝑ
septē dies ꝯtinuos ꝛ nō quieuerit fe. timorosuz ē. Addebat tex/
tus: ꝛ si cū hoc toto nō alleuiet ālelit9 ꝛ ī pectore fuerit iste mo
tus sonorosus de quo dictū est: significat īobediētiā māe in ex/
pulsione ꝛ virtutē debilē ī expellēdo: que cū sit malitiosa vt di/
ctū est illi9 retētio facit ad īteritū. Declarat aūt māe retētio ex
quo addit q ī maxillis rubedo sup. appet ꝓpter euaporatōem q̄
fit de dicta mā ad ꝑtes faciei. Et declarat debilitas in virtute
vel exiccatio substātifica adducens ad spasmū ꝑ hoc q addit in
motu oculoꝝ est labor ꝛ ꝯiter tūc eger est morti ꝓpinqu9 vt di
xit tex. lege litterā. Sequit alia ps: q si exteri9 ī latere. ī qua
ꝑte pricipali Ras tractādo de pleuresi nō vera prius ponit ei9
signa: deīde curā. Ponēdo signa dixit: Si aūt exteri9 ī latē. s.
vbi ē dolor appuerit rubor aut apātio. i. tumor extrīsecus: ꝛ cū
premit locus. s. apōsus vel in colore alteratus a colore partium
circūstantium dolet: tunc sup. declarat q pleuresis non est ve/
ra. Et ponens curaz dixit sup. tunc ponat desuper ventosa aut
emplm̄ de sinapi ꝛ ficubus qd ē emplm̄ vesicatiuū vel vlcerati/
uuz ꝛ dimittat ibi donec locus vlceret. Pro ītelligētia hui9
partis: pº quātū ad primā partē nota q lz hec signa declarent
pleuresiz nō verā nō tm̄ ī oī non vera. Hec oīa semꝑ ꝯiungunt:
qm̄ aliquotiēs fit apā non magnū in pāniculo extra costas ꝛ tm̄
forte nō ꝯicabit extensio ꝓter nām ad cutiz: neqz mutabit co/
lor eius exterius. sed verꝝ ē q per alia signa distinguet a pleu/
resi vera de quibus dicet īfra loco suo maxie q īca sūt remissa
accidētia si ꝯiungant de tussi ꝛ fe. ꝛ dolore pungitiuo respectu
eoꝝ que fiūt ī pleuresi vera vt pz ꝓpter minorē sensibilitatē mē
broꝝ ꝛ maiorē elongatōez a pulmone ꝛ a corde. Signū tm̄ qd
posuit q cū premit locus dolet ē maxie euidēs signū: qm̄ vbi ēt
fuit apā in pāniculo īmediate supra costas ꝛ nō magnū si ꝯpri/
mātur ꝯpressione forti tunc magis dolebit maxie ī corpore non
nimis pingui vel nimis carnoso: vbi si eēt apā itrinsecū ēt for/
tis ꝯpressio nō sic adderet ad dolorē precipue si eēt ī medistiano
vel diafragmate. Verū ē tm̄ q quādo ē apā notabilis quātita/
tis: ꝛ fiat in mēbris extrīsecis sine pāniculo siue musculis q tūc
ꝯicat cutiz: ꝛ tūc appent signa que dicta sunt circa lr̄am: ꝛ tūc
maxime dolēt cum iacēt supra ꝑtē egraz: vbi si sit in intrinsecis
maxime ī pleura maior fit dolor cuz iacent supra ꝑtē sanaz: qm̄
tunc magis grauitat apā. Circa scdam ꝑtē. s. de cura horum
apātuz exterius ē singlr aduertēdū ne ꝯtingat error: q lz ipse
laudauerit vētosaz apponi desup: ꝛ ēplastrū vesicatoriū: hoc di
ctum dz intelligi cuz sale. s. factis eūationib9 cōibus de flōmia
solutiōe vētris clisterib9 ꝛ reliquis q̄ necessaria sūt: ꝛ postea po/
sitis alijs leuib9 prius resolutiuis ꝛ fomētatiōibus ꝛ inunctiōi/
bus: postea fortiorib9 adhibitis sz ordinē ꝛ ēplastris ꝛ reliquis.
ꝛ tūc his factis si nō ꝯplet ītētio medici: īmo addit remanet do
lor etiaz cū obseruātia boni regimis: tūc declarat q mā est sa/
tis ꝓfunda lz supra costas. ꝛ isto casu laudāt ēt alij auctores vē
tosam ad ꝯuertēduz exteri9 mām. ꝛ si fuerit vētositas ī cā dolo
ris vt resoluat. ꝛ si fuerit alia mā ipa ꝯuersa ad exterius ꝑ vēto/
sam facta ꝯiter meliori applicatiōe medicinaꝝ resolutiuaꝝ ad
eā ꝑ dictas medicias meli9 resoluet. Et qñ dicte medicine cō/
munes ēt fortiter resolutiue nō sufficiēt: tūc est apponendū em
plastrum de sinapi tāquā vltimū forte ī hac intētiōe. sz si ven/
tosa apponeret āte mūdificationē corꝑis eēt cā magni timoris:
q: attraheret de mā a circūstātibus mēbris ad locū dolentez: ꝛ
forte de ea que attrahit aliquid reciperet ad interiora mēbra pe
ctoris ꝛ sic ad pleuresiz nō verā forte ꝯiungeret pleuresis vera.
Jō hic estote bū cauti ne ex hoc textu ita nudo īcurratis in hūc
errorē qui eēt maximus error quē dicit Rasis. Jn 2ª parte
principali huius capituli docet euitare vnuz cōmunez errorem
in quez sepe īcidūt stolidi medici ꝛ dixit: De his vero que ex er/
rore stolidoꝝ ad augmētū nocumēti accidunt. i. adducūt hanc
egritudinē patiētibus ē q cum dolor sentitur in principio sub
costis. i. intra costas existimāt sup. medici tales grossi grossam
forte vētositatē sup. in cā isti9 doloris: īdeqz electuariū diamuscū
ꝛ ei similia egro tribuūt. s. ad dissoluēdū vētositatē vt diamu/
scuz ꝛ diaciminū: ꝛ addit text9 cūqz. s. infirmū oīno interficiūt.
Et cā est nota q: raro vētositas peccat in mēbris intrinsecis pe
ctoris: qm̄ ꝓpter caliditatē isti9 loci nō aggregat ita vt multū
ledat sz plerūqz resoluit. Jō cū sentit dolor interius dz esse sū
spitio maior de mā calida subtili que penetrat ī mēbra vt dictū
ē supra: qm̄ mā grossa difficulter penetrat ī pāniculū dēsuz: vt
dicit. A. ꝛ videbit īfra de cāis hoꝝ apātū. īō si tunc exhibeant
ꝯfectiōes calide subtiliādo mās: ꝛ ita fluere faciēdo ducunt ad
īteritū. īō bene ꝯsideremus ī signis dictis supra in principio ca
pituli quibus ꝯprehensis cū sint eēntialia pleuresis vere obser/
uemus que dicta sunt supra de dieta facta ꝛ de flōmijs pri9 vel
farmacia debita. ꝛ de his latius dicet inferi9. ab hoc ergo er/
rore reddit nos cautos. d. Rasis: qm̄ in eū sepe incidit non tm̄
a medicis stolidis: vt ipe dixit qui ī oī dolore a principio exhi/
bent cōfectiōes calidas dissolutiuas: īmo ēt ꝛ docti medici ali/
quotiens incidūt. Et tꝑe meo ꝯtingit ī quodā ꝓstanti ꝛ famoso
doctore nostro qui cū iuisset ad visitādū vnū cōsularē viꝝ Me
diolani pleureticū: ꝛ eū qñ curasset: ipe idez incidit ī pleuresiz ꝛ
arbitratus ē a principio dolorez fuisse ventosuz accepit ipse vel
voto suo vel iudicio ēt alioꝝ medicoꝝ qui secū visitabāt alium
pleureticū cōfectiōes calidas: ꝛ ita in breui tꝑe vitā pleuretic9
finiuit: vñ ꝛ sciētes ꝛ nō sciētes ꝛ meli9 dispositi q̄z sciētes: ali/
quando inciderūt in hūc errorez: ab eo igit maxime ꝓfugiendū
ē. Addit ex ꝑte tertia pricipali vltima: q hec passio vocat bir
sen: cuius cā est apā q orit interi9 ī costis ipocūdrioꝝ. ꝛ ex hoc
textu colligit q hec passio nō est ꝓprie apā essentialr vt expo/
nunt multi lz sit dolor apōsus: cuius doloris cā ē solutio ꝯtinui
cū qualitate māe apātis. birsen ergo nō est apā lateris: sz dolor
lateris: cuius cā est apā q orit īterius ī costis vt dixit tex. Naz
talis dictio birsen ē dictio ꝑsica: vt supra visuz ē de mente. A.
in caplō de frenesi. ꝛ dicit a bir qd ē pectus ꝛ sen qd ē lesio. i. le
sio pectoris. s. mēbroꝝ īterioꝝ eius dolorosa ꝯhēdo ad eā: cui9
cā ē apā qd dictū ē. ꝛ sic sit finis hui9 capituli textualr lecti.

Quid nois ꝛ qd rei ipsius pleuresis.

Nūc declarato caplō textualr vt visuz ē ꝓ seruatōe superi9
habiti ordinis: erunt quinqz vidēda principalr. pº de nomine
pleuresis ꝛ sic quid nois eius ꝛ quid rei eius. s. de diffinitōe ei9.
2º videbit de distinctōib9 ei9 ꝛ spēbus multiplicib9. 3º ponē
tur cāe ipsi9. 4º veniemus ad signa. Et prio ꝓnostica euēt9:
deide ꝓnostica ad bonū vel ad malū: deīde demōstratiua gnīs
ꝛ postea specieꝝ: postremo ponet cura ei9. Circa pm̄ qd nois
hec dispō noīat pleuresis siue birsen: ꝛ aliquotiens ab arabicis
sosata vt ab Auic. ꝛ dicit pleuresis sz aliquos grece a pleuros
qd ē costa idest mala dispositio costarū siue membri in quo sūt
coste puta pectoris. Vel dicit pleuresis a pleuron qd ē latus vt
voluit Cōciliator differētia. ex. q: ē apā lateris. Vel dicit pleu/
resis a pleura pāniculo magno cooperiēte costas īterius vnde/
quaqz: de quo dictū est circa lr̄am: nō q talis dispō apōsa non
possit ēt in alijs pāniculis fieri: īmo plerūqz ēt fit ī alijs ꝛ intrin
secis ꝛ extrīsecis vt visuz ē supra ꝛ ēt īfra videbit. Sz q: vt plu
rimū vel frequētius ꝯtingit eā in tali fieri pāniculo: iccirco cōi/
ter dicta est talis dispō pleuresis. Proinde aliq auctores decla
rātes pleuresim ꝯtraxerūt ad apā talis pāniculi vt fuit Serap.
2º breuiarij caplo ꝓprio ī pricipio cuz dixit: Scias q pleuresis
est flegmon velamīs ligātis viscera q coopit costas īteri9. Ec/
ce q loquebat de velamine appellato pleura: ꝛ ita sepe egritudi
nes sortiunt noīa a noīe ꝑtis patiētis vt vult Auic. 3ª primi caº
8º ī pricipio dicēs ad ꝓpositū: egritudies multis modis sortiūt
noīa aut a mēbris in quib9 sunt sicut illa q̄ est lateris: ꝛ dicit lr̄a
exterior. i. pleuresis. Et ex hoc verbo colligit q pleuron idē so
nat qd lat9 ꝛ illa q̄ sunt pulmonis. i. peripleumonia: aut ex suis ac
cidentib9 sicut epilēsia: aut ex suis cāis sicut dicim9 egritudinē
melancolicā: aut aliter ibidē sicut a similitudine sic dicim9 egri
tudinē leoninā ꝛc. ꝛ sic pz hic quid nois eius. Quid aūt rei ꝛ
de diffinitōe ei9 dicit Auic. 3ª tertij tractatu 4º in pricipio: post
q̄z dixerat q̄nqz accidūt ī velamībus ꝛ tunicis ꝛ lacertis q̄ sunt
ī pectore ꝛ costis ꝛ ꝑtib9 eoꝝ apāta ledentia valde ꝛ dolorosa q̄
nomiant sosata ꝛ birsen ꝛ pleuresis. Addit post tres vel q̄ttuor
lineas declarādo formalr pleuresiz: ē veꝝ nō pleuresis nisi apā
calidū ī partib9 pectoris. i. integrātibus pectus aut in lacertis
intrinsecis ꝛ velamine cooperiēte pectus. s. interius ꝛ est ipsum
pleura aut in velamīe distinguēte. i. ī diafragmate ꝛ ē id qd pu/
rum. i. maxie vera pleuresis: aut sup. ī velamine distinguēte. i.
diuidēte pulmonē vt mediastino aut ī lacerto apparēte extrin/
seco: aut in velamine extrinseco cū cōitate cutis aut absqz cōi/
tate. Et ita hic manifestat pleuresiz vlr per hoc qd ē apā calidū
sup. vel eēntialiter vel accidētalr vt dictū ē circa lr̄am. ꝛ ita se
declarat ꝛ hoc siue fuerit in partib9 intrinsecis ipsius pectoris
aut ī pāniculis dictis vel musculis alicui9 eoꝝ maxie diafrag/
matis siue fuerit in musculis extrinsecis vel pāniculis extrinse/
cis: ꝛ sic absolute declarat oēm pleuresiz verā ꝛ nō verā. Alex.
aūt declarās pleuresiz nō declarauit per eē apā calīn sed ꝑ esse
acutissimū dolorē. Nā dixit in principio capituli pleuresis acu/
tissimus

tissimus dolor lateris ē ⁊c̄. Ꝫhendo. s. dolorē cuius cā est apā vt
ēt dicit Rasis in caplō nostro in fine cū expresse dicit: Hec pas/
sio noiatur birsen cuius cā ē apā ⁊c̄. Gal'. aūt 5º interiorꝝ caplō
3º videt̄ dubius circa hoc. nā apud principiū capituli per me/
diā colūnā dixit: Uerū certa pleuresis nō fit nisi patiētib⁹ pā/
niculis interiorib⁹ costarꝝ ꝑꝑ primitiuā ⁊ principalē passionē in
seipsis existentē. i. calidū apā qđ flegmon dicit̄. ⁊ ibi ꝑ flegmo/
nē nō ītellexit tm̄mō apā sanguineū sꝫ ēt colericū marie cū mix
tura sanguinis. nā quodlibꝫ tale vocat̄ flegmon ab īflāmatiōe
vt dixit Cōciliator. Et sic ex his verbis videt̄ innuere ꝙ pleure/
sis sit passio sup. dolorosa accidēs ꝓpter apā calidū ⁊c̄. ⁊ nō sit
ipsuꝫ apā. ⁊ infra codē caplō apud finē per. xx. lineas dixit: Di/
co ergo ꝙ apā qđ fit ī pelliculis interiorꝝ costarꝝ ⁊ in lacertis ad
eas ꝯiunctis eē passionē que pleuresis dicit̄. Et idem sentiebat
Mesue loquēs đ pleuresi vera dixit: Et vera quidē ē apatio ca
dens ī pāniculis ⁊ lacertis distiguētib⁹ īter velamē distinguēs
magnū ⁊ costas ⁊c̄. Jtaqꝫ de hoc diuersificant̄ auctores appa
renter. s. vtrū dꝫ dici pleuresis. s. ipsū apā cēntialr siue dispositio
dolorosa lateris sequēs ad tale apā. Ego tn̄ ī hac difficulta/
te sentirē ꝙ rectius sit dicere ꝙ sit talis dispō sequens ad tale
apā vn̄ dicat̄ dispō dolorosa aposa q̄ꝫ ꝙ sit ipsum formalr apā
marie ꝑꝑ qđ nois termini de birsen ꝙ idē ē qđ pleuresis qđ no
mē persice sonat idē qđ lesio pectoris a bir qđ ē pect⁹ ⁊ sen lesio
idest lesio pectoris. s. dolorosa ⁊ aposa: lꝫ Auic. pria tertij caplō
de karabito siue frenesi exposuit birsen alr a bir qđ ē pect⁹ ⁊ sen
apā. Sꝫ ignorās ego terminos ꝑsicos ⁊ grecos nescio quid ꝓ/
cise de hoc sentiaꝫ. sed pleuresis bn̄ declarat̄ vt dictio greca a
pleura ⁊ lesis qđ ē lesio quasi lesio pleure. i. dolorosa vt voluit
Alex. ⁊ ēt Gal'. loco allegato. ⁊ ꝯīter possem⁹ dicere ꝙ cū ideꝫ
Gal'. dicit alibi qđ ē apā. vel alij auctores đbēt ītelligi ille ꝓpo
sitōes in predicatōe causali. i. ē dispō ex apāte ī dictis membris
facto. Sed nota vlterius ꝙ ēt ad integritatē pleuresis exigit̄ ꝙ
sit apā calidū vt dixit Auic. Et si fuerit a mā calida cēntialr a q̄
vtplurimum fit. s. a colera vel a sanguine colerico vel sanguine
adusto tūc vocat̄ vera pleuresis ex parte māe vt dictū ē supra.
Et si fuerit ex mā flegmatica putrefacta vel ex melācolia ēt pu/
trefacta ⁊ īflāmata: ⁊ sic ex mā talr calida accidētalr vocat̄ pleu
resis nō vera vt expresse notauit Mesue in principio capituli q
posuit distinctōem īter verā ⁊ nō verā: nō tn̄ ex ꝑte situs sꝫ ēt
ex ꝑte māe: ⁊ ita ad eē pleuresis exigit̄ ꝙ sit apā calidū hūorale.
Et ex hoc pōt elici đ mēte auctorꝝ ꝙ pleuresis nulla fit ex ven/
tositate: iō nō recte ꝯformiter mētib⁹ auctorꝝ dicūt modernio/
res expositores ꝙ a vētositate fiat pleuresis nō vera: q: constat
ꝙ si fiat a vētositate eius cā nō pōt eē materia cala ꝓprie ītelli/
gēdo neqꝫ eēntialr neqꝫ accidētalr. Et istā sniam posuit Auic.
loco allegato satis ad principiū capituli cū dixit: Et qñqꝫ fiunt
ēt dolores ī istis mēbris. s. pectoris nō ex apāte sꝫ ex vētositate
quare errāt quidā ⁊ existimāt ꝙ sint ex hac egritudine. i. ꝙ ta-
les dolores debēt dici pleureses. Et pōt hoc ēt manifestari: q:
nullus illustriū medicorꝝ posuit pleuresiꝫ vētosaꝫ sed oēm fieri
ab aliquo quattuor humorꝝ sꝫ seꝑatiꝫ vel ꝯmixte vt pꝫ discurrē
ti ꝑ auctēticos auctores. ⁊ lꝫ nō sit negandū quin a ventositate
possit fieri apā vt ēt sensit Auic. 2ª primi caº 5º de egritudinib⁹
ꝯpositis. Tn̄ vel nō fit tale apā ī mēbris pectoris ꝑꝑ caliditateꝫ
illorꝝ mēbrorꝝ dissolutiuā vētositatis lꝫ aliqñ fiat dolor ab ea nō
tamen ita reperitur ꝙ in dictis partib⁹ ab ea fiat apā. ⁊ si pur a
vētositate fiat apā ī dictis ꝑtib⁹ ñ debēt dici pleuresis tale apā
neqꝫ dolor: ide seqñs ex doctrīa auctorꝝ: cū ī pleuresi ꝯsiderent
marie tꝑa diuersa ex ꝑte digōnis cāe ei⁹ ⁊ diuersitatē in sputo
fm diuersitatē māe pleuresis ⁊ diuersitatem ī mō terminatōis
aliquotiēs ad suppuratōeꝫ vel exiturā ⁊ collectōeꝫ ⁊ ad sanieꝫ:
que diuersitates nō pn̄t repiri in mā ventosa vt pꝫ. Et ita aucto
res etiā si apā reperiret̄ ventosuꝫ in mēbris pectoris non nomi
narent ipm̄ pleuresiꝫ. ⁊ hoc teneat̄ pro vera doctrina in ista ma
teria quāqꝫ senserint alij oppositum.

Distinctōes et spēs pleuresis.

Hoc expedito principali veniēduꝫ est ad scđm. s. de distinctōib⁹ ⁊ spēb⁹ pleuresis. Sit igit̄
hec pria distictio cōis: quedā ē pleuresis vera: quedā nō vera.
Et q̄libet talis duplex est vt dictū est circa lr̄am. Nā quedā est
vera respectu tm̄ māe vel situs: ⁊ quedaꝫ est vera respectu vtri/
usqꝫ: ⁊ est ꝓprijssime vera. Uera ex ꝑte māe est cui⁹ cā est mā ca
lida essentialr vt fuit supra dictū. Sꝫ vera ex ꝑte sit⁹ est apatio
cadēs in pāniculis ⁊ lacertis intrīsecis de quib⁹ dictū est: ⁊ que
est talis ex vtroqꝫ est marie vera. Et dicebat Auic. ⁊ maius
istis ⁊ terribilius est id qđ est ī ipso velamīe distiguente. i. ī dia/
fragmate ⁊ est praui⁹ eis. Rō est clara ex dictis supra ī anotho/
mia ꝓpter neruū manifestū termīatū ad pāniculos cerebri vel
ad cerebrū dispersuꝫ ꝑ substātiaꝫ ipsi⁹ pāniculi qđ nō est sic ex
alijs pāniculis pectoris. Nō vera vero ex parte māe est cui⁹ mā
nō est essentialr calida sꝫ tantuꝫ accn̄taliter: vel cui⁹ situs est in
mēbris extrīsecis pectoris supra costas vt fuit dictū supra: ⁊ sic
marie nō vera est ī qua hec vtraqꝫ simul ꝯiungunt̄ ⁊ ꝓcipue illa
q̄ cuꝫ cuti cōitateꝫ hꝫ manifestā. Sꝫ si querat̄ stante apāte ī
musculis medijs īter costas: nūquid tale apā magis dꝫ dici ex
ꝑte situs pleuresis vera q̄ꝫ nō vera: q: de hoc nō tradūt docto
res ꝓcipuā distinctōeꝫ ꝓter Serap. qui videt̄ tātūmō nomīare
pleuresiꝫ non verā illā que fit ī musculis mediātib⁹ inter costas
⁊ ponit quedā q̄ vident̄ dubia ī hoc fꝫ sniaꝫ aliorꝝ vt. s. ꝙ ibidē
exn̄te apāte tactus ꝑuenit ad locū doloris ꝙ nō cōiter admitte/
rent alij: ēt non videt̄ ponere in alijs mēbris extrīsecis fieri tale
apā pleureticū vt ī musculis supra costas ⁊ pāniculis ī quib⁹ vi
dent̄ huiusmodi apāta magis fieri debere. Et ī dictis locis cō/
sentierūt ⁊. A. ⁊ Mes. fieri. s. pleuresiꝫ nō verā nō faciētes mē/
tionē de musculis ītra costas. Dicat̄ saluo semꝑ meliori iudicio
ꝙ peccāte mā in musculis īter costaꝫ ⁊ costā exn̄tib⁹ si apā sit in
ꝑte magis vicina pāniculo ītrinseco vt pleure ꝑꝑ id qđ eidē pā
niculo cōicat̄ notabile nocumētuꝫ ⁊ pōt faciliter resudare mā ꝑ
pāniculuꝫ ad īteriora: dico ꝙ hoc apā dꝫ reduci ad pleuresim
verā ex ꝑte situs: ⁊ ecōuerso si mā apāns fuerit ī parte musculi
versus pāniculuꝫ extrīsecū exterius cooꝑientē costas dꝫ reduci
tale apā ad pleuresiꝫ nō verā ex ꝑte situs: ⁊ fm hoc ēt pōt remo
ueri dubitatio. Si querat̄ quō stante pāniculo ita tenui vt ē
pāniculus pleure pōt ī eo ībibi mā nō facta ruptura fm totum
pāniculi que sufficiet facere apā ⁊ tumorē causanteꝫ coartatio/
nem versus pulmonē ⁊ ꝯsequēter difficultatē in anhelitu: Dica
tur ꝙ ratiōabile est ꝙ cum fit apostema in pāniculo: verbigra/
tia pleure ꝙ fit fm notabileꝫ partem etiā extensio preternaturā
in parte musculi sibi īmediata: ⁊ ita potest fieri notabile aposte/
ma ⁊ non rupto in totū pāniculo. ⁊ ita dico de pāniculo extrin
seco ꝙ si apātur cōmunicat̄ apā substantie musculi sibi īmedia-
te de musculo intra costaꝫ exn̄te. ⁊ forte ꝓpter hanc causaꝫ non
expresserūt cōiter auctores apāta fieri in dictis musculis cōclu/
dentes dicta apāta reduci debere ad apāta pāniculorꝝ vt pleu/
re vel extrinseci. ⁊ si dicat̄ hoc nō pōt dici đ ꝑte pāniculi si apo
stemet̄ q īmediat̄ coste ⁊ nō musculo: q: tūc nō cōicat̄ apā mu/
sculo: dicat̄ ꝙ raro ꝯtingit fieri posse apāta ī dictis sitib⁹ pāni/
culorꝝ: tū q: ad ꝑtes istas nō sic parat̄ īfluxus māe per ossa me/
dia sicut pōt fluere mediāte musculo: ēt ꝓpter maiorē incxiōeꝫ
pāniculorꝝ directorꝝ costis circa costas. ⁊ si pur ꝯtingeret apāri
dicat̄ nō repugnare ēt ꝑtes costarꝝ ibidē īmediatas aliqualiter
apāri posse. neqꝫ hoc negauit Auic. īmo ꝯcessit in 2ª primi caplō
superius allegato de egritudinib⁹ ꝯpositis cū dixit: apāta prete
rea mēbris accidūt mollib⁹: ē ēt cū ossib⁹ accidit res que apāti
silatur ꝑ quā ei⁹ ingrossat̄ cocauitas ⁊ eius augmētat̄ humidi/
tas ⁊c̄. Alia distinctio quelibet talis que dicta est aliqñ acci/
dit in ꝑte supiori versus furculā superioreꝫ: aliqñ ī ꝑte inferiori
versus fundū pectoris ad ipocūdria tēdēdo: ⁊ versus alligatio
nē diafragmatis ad costas posteriores. Alia distinctio pleure
sis: aliqñ accidit in ꝑte dextra: ⁊ aliquādo accidit in ꝑte sinistra.
⁊ de hac diuersitate querit Aui. in textu que carꝝ sit deterior: ⁊
eādē qōeꝫ mouet Cōciliator differētia. cx. ⁊ hic nota đ sentētia
Aui. ꝙ que ē in ꝑte sinistra est deterior ꝓpter accidentia ꝓpter
vicinitatē ad cor: sed dixit ꝙ est ꝯueniētior ad hoc vt maturet̄ ⁊
recipiat maturationē: ecōtra est de illa que ē ī ꝑte dextra ita. s.
ꝙ est salubrior. i. min⁹ seuorꝝ accidentiuꝫ: ⁊ ex ꝑte resolutiōis ⁊
maturitatis magis īobediēs ita dicit ipe. ⁊ si dicat̄ pars dextra
ē calidior: ergo facilius resoluet̄ illa que ē ꝑtis dextre. dicat̄ si/
ne alijs ꝓfationib⁹ breuiter ꝙ quāuis caliditate nāli ꝑs dextra
sit calidior: nō tamē caliditate accidētali stante apāte in dextra
⁊ sinistra: īmo post apātionē est āplior caliditas ī sinistra vt pos
set deduci: ꝙ ēt sit calidior nāliter ꝑs dextra facit ꝙ est rarior:
⁊ ꝯīter ꝑata recipere maiorē multitudinē māe: ēt ꝓpter maiorē
eius caliditatē magis attrahentē ⁊ inde ceteris ꝑib⁹ apāta par/
tis dextre pēdent a pluri mā q̄ꝫ sinistre: ⁊ ita tardius dissoluūt̄.
facit ēt ad intētionē nostrā ꝙ natura est magis sollicita đ custo
dia ꝑtis sinistre q̄ꝫ dextre ꝓpter principalitatē cordis: ⁊ sic ma/
gis resistit fluēti māe: ⁊ sic minorāt̄ apāta ī sinistra respectu de/
xtre: ⁊ qñ ē fluxa maiorē mensuraꝫ spūum ⁊ calidi nālis dirigit
ad resoluendā dictā māni: ⁊ sic mā apātis sinistre ꝑtis citi⁹ dis/
soluet̄ si fuerit de ꝓprietate eius: vt dicit Aui. vt suscipiat id. s.
resolutionē. i. si fuerit de salubrib⁹. Alia distinctio quedam ē
pleuresis ī pricipio quedā in augmēto ⁊ quedā in statu ⁊ quedā
ī declinatiōe. loquēdo de tꝑibus quo ad accidētia ⁊ salubribus
⁊ ita silr dico de tꝑibus quo ad digestionē: ꝙ quedā ē in princi/
pio digestiōis: quedā ī augmēto vel statu vt videbit̄ in signis.

Alia distinctio que sumit̄ ex ꝑte modi terminatiōis pleure/
sis terminat̄ sicut ⁊ alia apāta. nā dicebat Aui. ꝙ oē apā aut re
soluitur aut indurat̄ aut collectionē facit: ⁊ tunc silr est disposi/
tio pleuresis. sꝫ his verbis colligit̄ ꝙ per hoc qđ dicit resoluit̄
ille terminus resoluit̄ tripliciter pōt intelligi. Uno mō relōne
ꝓprijssime sumpta que est ꝯuersio māe in vaporē: ⁊ est resolutio
īsensibilis que ēt fit sepe in alijs apātibus calidis. Alia est resolō
que est resudatio de mā paulatine facta que recipit̄ in pulmone
⁊ ꝯīter per sputū excreat̄. ⁊ isto mō aliqñ terminat̄ pleuresis ꝑ
viā sensibilis resolōnis ꝑ sputū. ⁊ istū intellectū expressit Aui. ī
lr̄a cū dixit: ⁊ pleuresis quidē cū resoluit̄ recipit pulmo fm plu/
rimū id qđ resoluit̄ ex ea ⁊ exsugat ipꝫ. i. quasi sugēdo recipit ꝑ
poros ipius cū pect⁹ ꝯstringit supra pulmoneꝫ ⁊ extra educit id
s. pulmo mediante cāna sup. ꝑ sputū. Sumit̄ tertio mō reso/
lutio ꝓ ꝑmutatiōe māe apātis ad aliū locū: ⁊ hoc intelligēs ad/
didit ad lr̄aꝫ ꝓximā: ⁊ qñqꝫ resoluit̄ ad partē alteram. ⁊ de hac
resolutiōe enumerat Auic. mirabiles operatiōes nāe: vt ꝙ qñqꝫ
permutat̄ mā ad venā ꝯcauaꝫ ⁊ egredit̄ ꝑ vrinam. s. per venas
emulgētes medias: ⁊ quādoqꝫ fundat̄ ad meatū fecis. i. ad īte/
stina ⁊ cūatur cuꝫ solutōe vētris: ⁊ aliqñ ꝑmutat̄ ad loca vacua
i. ad emūctoria. s. duo inguina vel post ambas aures ⁊ aliqñ ad
cerebrū ⁊c̄. ad diuersa loca. nā vult ꝙ aliqñ ꝑmutet̄ ad substan
tiam neruorꝝ cordarꝝ īmo ossiū vt ad loca inferiora vt ad pedes
⁊ ad crura. ⁊ ponit modū spālem ꝑmutatiōis đ pleuresi dicēs:
⁊ qñqꝫ accidit ⁊ ꝑmutet̄ pleuresis ad periplemoniā: ita vt reci/
piat pulmo māꝫ apātis sup. ꝑ resudationē factaꝫ: deinde nō est
sputuꝫ bonū ei⁹. i. nō sufficiēter expuit postea eger sputū vel ta
lem māꝫ: īmo retinet̄ in pulmone q: apātur ⁊ difficultas expui/

tionis istius sputi vt supra dixit nõ est nisi ex virtute q̃ est debilis: aut ex instrumẽto q̃ instrumentũ ẽ lesuʒ motu sui ipsius scilʒ pulmo vel partes eiꝰ aut motu sibi vicini sui. s. mẽbroꝝ cõcomitantiũ seruientiũ in expulsione. Aut ex mã cum est subtilis valde aut grossa ⁊ viscosa: sicut ẽt dictũ est supra ĩ caᵒ de tussi. Et aliq̃n ꝑ hũc modũ fit ptisis facta periplemonia ex pleuresi vl' cerato pulmone tandẽ ꝑ apã eius: ⁊ sic ẽt dicit᷑ pleuresiʒ ꝑmutari ad ptisiʒ: ⁊ q̃nq̄ʒ ẽt ad ptisiʒ ꝑmutat᷑: vt dicebat. A. absq̄ʒ mediatiõe ꝑiplemonie. i. non facta ꝑiplemonia: imo vt vlceret mã aut sanies resoluta ab ea. s. pleuresi sup. in pulmonẽ substãtiaʒ pulmonis acuitate ⁊ malitia sua. s. dicte mãe resolute: ⁊ sic pʒ ꝙ quinq̄ʒ sunt spãles modi terminatõis pleuresis. Unꝰ modus ẽ cũ insensibiliter resoluit᷑: ⁊ sepe fit talis resolutio ĩ pleuresi verissima ꝓpter mãʒ eẽ subtileʒ calidaʒ: ⁊ in locis calidis ꝯtentã.

2ᵒ mõ resoluit᷑ ꝑ sputũ sensibilr' antequã in cupũ veniat stante ipa mã ẽt subtili cũ digerit᷑ ꝺ pleuresi vera loquẽdo: ⁊ cõmuniter cuʒ resolutio terminatur in. xiiij. diem vel vsq̄ʒ ad. xx. ad plus: q: de pleuresi nõ vera vel ex parte materie vel ex parte situs hoc non sic ꝯtingit. imo de ea dicit Serap. ꝙ talis nõ vera raro resoluitur: imo dicit non resoluit᷑ per sputũ maxie vsq̄ʒ ad xiiij. vel. xx. sʒ ꝑuenit ad sputũ sanici. i. facit collectõeʒ ⁊ postea rumpitur. Tertius modus resolutõis est modus permutatõis de quo dictuʒ est. Quartus modus terminatõis est per indurationeʒ: ⁊ hic etiã est modus raro contingẽs maxie in pleuresi vera de qua dicebat Auic. Uerũ iduratio i pleuresi ẽ ex his q̃ minorãtur. Ultimꝰ modus teriatõis ẽ ad collectionẽ ⁊ i hũc modũ frequẽtius terminat᷑ sicut ẽt in resolutõeʒ sensibilẽ. Et ꝺ hoc dicebat Auic. Ipsũ eim. s. apã aut resoluitur aut collectionẽ facit mã grossiori existẽte in dominatõe dispõnũ. i. in pluribꝰ dispositionibꝰ cũ tñ collectionẽ facit aliquotiẽs rũpit᷑ ẽt nõ ꝑfecte digesta mã ꝓpter aliquas cãs de quibus dicet᷑ infra: ⁊ aliquotiẽs rũpit᷑ post ꝯpletã digõneʒ ⁊ expellit᷑ vera sanies sicut ⁊ in alijs apatibus extrinsecis: ⁊ aliq̃n resoluit᷑ ẽt insensibilr' stante modica mã iã saniata lʒ hoc raro ꝯtingat. Et hic nota ꝙ vbi mã non resoluat᷑ sed ad collectionẽ reducat᷑ tũc principiũ augmẽtum ⁊ status quo ad digõneʒ ⁊ quo ad accidẽtia coincidũt vt pʒ ꝯsideranti. ⁊ sic non semꝑ ẽ verũ ꝙ principiũ digõnis i pleuresi in se includat principiũ augmentũ ⁊ statũ quo ad accidẽtia: sʒ ẽ solũ verum in pleuresi salubri quãdo materia ſm ꝙ digeritur sensibiliter expellitur. Alia distinctio quedam ẽ pleuresis salubris cũ signis laudabilibꝰ apparẽs: ⁊ quedã mortalis cũ signis malis de quibꝰ infra loco suo. Alia distinctio: quedã accidit masculis quedã mulieribꝰ. Raro tñ accidit mulieribꝰ ꝓpter purgationẽ mẽstruoꝝ eaꝝ. Et quoniã vt dicebat Auic. complõnes earũ declinãt ad humiditatẽ absq̄ʒ colera. Alia distinctio ẽt Auic. pleuresis q̃nq̄ʒ interficit ꝓpter magnitudinẽ accidentiuʒ eius ⁊ q̃nq̄ʒ ꝑꝑ p̃focationẽ. s. ꝓpter multitudinẽ mãe: vnde p̃focat pulmonẽ ⁊ sic prefocat meatũ anhelitꝰ: ⁊ aliq̃n nõ p̃focat ꝑꝑ multitudinẽ vt dicebat Auic. q: q̃nq̄ʒ eius multitudo nõ ẽ hec multitudo sufficiẽs ad prefocationẽ hoc modo: sʒ mã siue sanies siue sputũ non ẽ paratũ expulsioni ⁊ virtute sunt ꝓstrate quare deficiũt a spuẽdo. Et tũc dicit Auic. ⁊ est cañ. practicus opʒ vt cõforte᷑ virtus in hac hora ita vt sit fortis ad faciẽdũ ꝯstrictõʒ vehementẽ ad tussiʒ sputi. i. ad tussiʒ qua possit emitti sputum. ⁊ q̃nq̄ʒ interficit cum permutatõe: vt cũ moue᷑ versus cor: ⁊ fit sincopis aut ad aliud. s. mẽbrũ ex his que dicta sunt puta ad cerebruʒ ⁊c. ⁊ hec de speciebus.

Cause. Ueniẽdo ad tertiũ principale de cãis pleuresis oʒ ꝯmemorare qꝺ supradictum ẽ ꝙ talia apata maxime fiũt talia per viã defluxus mãe ⁊ subintroitus eiꝰ in mẽbra dicta: quoniã vtplurimũ talia apata sunt calida eẽntialiter vbi si fierẽt per viã paulatine ꝯgestiõis maxie ĩ mẽbris pãnicularibus eẽnt melãcolica: hoc ergo supposito ꝙ fiũt talia per viam defluxus ⁊ penetrationẽ mãe in mẽbra quecũq̄ʒ cãe de primitiuis adducere possunt ad fluxũ humoꝝ subtiliãdo vel liquefaciẽdo humores ⁊ ebullire faciẽdo: tales cãe possunt eẽ de cãis primitiuis pleuresis: ⁊ hoc mõ aer calidus maxie succedẽs corpori cuius hũores sunt inspissati grossi aliq̃n ẽ cã pleuresis subtiliãdo ⁊ liquefaciẽdo subito humores: ⁊ ita ĩtroitus ĩ stuphã in tꝑe hyemis humoribꝰ priꝰ coagulatis sepe adducit ad pleuresim ⁊ per eandeʒ causaʒ exercitiuʒ superfluuʒ superueniens corpori in quo est multitudo humoꝝ est de causis huius: ⁊ ita ira furor ⁊ huiusmodi. Et per eundeʒ modũ dicebat Auic. ꝙ potus vini puri mouẽtis hũores quos ebullire facit: facit euenire pleuresiʒ queãdmodũ caliditas vehemẽs ex cã ẽt ꝯ̃ria vt ex cã ifrigidãte ꝯstrigẽte poros mẽbroꝝ ⁊ sic ꝓhibẽte resolutioneʒ vapoꝝ ⁊ humoꝝ subtiliũ: imo ĩpellente ad ĩteriora dictos humores ẽ de causis ad pleuresim. ⁊ ſm hoc multiplice᷑ in autũno subtiliatis ⁊ multiplicatis humoribꝰ calidis tꝑe estatis ẽt hora meridici: tũc ĩ hora serotina vel matutĩa ꝯpingunt᷑ tales humores ad mẽbra pectoris ⁊ sic pñt eẽ cã pleuresis: ⁊ iõ maxie multiplicat᷑ ĩ fine autũni pleuresis in hũtibꝰ colerã vt dicebat Aui. i. in corporibꝰ in quibꝰ colera dñatur: ⁊ ſm eundẽ modũ multiplicat᷑ ĩ vẽtis borealibus ⁊ ẽt aliq̃n facit ipsaʒ possidere multitudo potꝰ aq̃ fride ꝯstringẽtis mãs vt dicebat Aui. q̃n mãe ꝓhibent᷑ a fluxu ad alia mẽbra ⁊ ĩpingunt᷑ intra mẽbra pectoris per potũ aq̃ frigide ⁊ ita causat᷑ pleuresis: ita ꝙ ⁊ frĩditas extrĩseca occurrẽs ⁊ potus multũ ĩfridantes addũt ad pleuresiʒ sed dr̃ũter. Nã frigiditas extrinseca magis facit ad pleuresiʒ nõ verã merito sitꝰ mãe nisi ex capite defluat mã. ⁊ potus aque frigide magis facit pleuresiʒ nõ verã vt pʒ ꝯsiderãti. ⁊ ita caliditas extrĩseca liquefaciẽs magis facit ad pleuresiʒ nõ verã nisi ex capite defluat mã vbi caliditas aucta ĩtrinsecus vel ex cibis aut potu sumptis vel ex passionibꝰ aĩalibus vt ira ⁊ furore magis adducit ad pleuresim verã merito sitꝰ. De cãis vero añcedentibꝰ: oẽs cãe corporales subito occurrẽtes calefaciẽdo vel ifrigidãdo ad hoc faciũt vt fe. acuta ⁊ huiusmodi. Cãe aũt repletõales sunt de cãis añcedentibꝰ: de qua cã replõnali dicebat Aui. ⁊ q̃nq̄ʒ facit eadẽ ĩ pleuresim repletio humoꝝ: q̃n accidit in ꝑte capitis sup. vñ fit descẽsus ad mẽbra pectoris. Addit aut sup. repletio ĩ ꝑte pectoris aut in quibusdã venis ꝯiunctis ꝑtibꝰ pectoris vt dixit. Nã tũc sup. succedente aliqua de cãis primitiuis supra dictis facile fiet pleuresis: ⁊ ita quecũq̄ʒ cãe adducere pũt ad repletõeʒ capitis vel mẽbroꝝ pectoris pñt eẽ de causis pleuresis medietatis.

Cãe vero ꝯiuncte sunt cãe humorales faciẽtes apata ĩ dictis mẽbris. Et de his dicebat Ras ĩ diuisionibꝰ caplo ꝓprio discurrẽdo ꝑ cãs: ꝙ fit ex sanguĩe ⁊ fit ex colera ⁊ ex sanguie adusto nigro ⁊ fit ex sanguine in quo dñat᷑ flegma. Ex quibꝰ verbis vide᷑ innuere ꝙ aliq̃n fit ex sanguĩe solo ⁊ aliq̃n ex colera sola ⁊ aliquotiẽs ex sanguine adusto. Sʒ cũ fit ex flegmate ẽt dñante fit ex eo mixto cuʒ sanguie: ⁊ idẽ similr' sup. ĩtelligat᷑ de melancolia: ⁊ hoc est q: tales humores fridi ꝑ nãm si debẽt cãre apa per viã defluxus hoc efficiũt ipsis fluentibꝰ ꝑ venas de minoribus ad maiores penetrãdo vsq̄ʒ duʒ ad capillares mẽbroꝝ ꝑueniant: ⁊ postea ab eisdẽ venis resudat mã penetrãs ĩ spaciositates medias mẽbroꝝ. Cũ igit᷑ talis ĩfluxus fiat ꝑ venas de talibꝰ humoribꝰ fit maxie mediãte sanguine: ⁊ aliq̃n huiusmodi apata fiũt ex diuersis hũoribꝰ sil' mixtis vt ex sanguĩe colerico ⁊ aliq̃n ex flegmate cũ colera ⁊ ex flegmate salso: ⁊ aliq̃n ex aggregatõe plurimuʒ humoꝝ simul. Et dicebat. A. de huiusmodi cãis nãlibꝰ ponẽdo ordinẽ ĩ euẽtu haꝝ cãꝝ: Et mã q̃dẽ huiꝰ apatis ſʒ plurimũ ẽ colera aut sanguis colericꝰ: q̃m ĩ mẽbris tunicosis nõ penetrat nisi humor subtilis colericꝰ sup. facilr': deinde sanguis purus tñ ꝯcedit ꝙ q̃nq̄ʒ fit ex sanguĩe adusto ⁊ quãdoq̄ʒ fit ex flegmate putrido. Sed hoc est magis raro vt declarat᷑ etiaʒ ex sñia Gal. ĩ ꝯmẽto illiꝰ affo. sexte ꝑticule. Accidũ eructuãtes ⁊c. q̃m in talibus multiplicat᷑ flegma nõ paratũ ad subĩtroituʒ ĩ mẽbra spissa ⁊ pãnicularia. Addit. A. ⁊ raro est. i. magis raro fit ex melãcolia putrefacta inflãmata. Istud intelligat᷑ de melãcolia al's nãli vel facta ex flegmate vel melãcolia nãlibus: q̃m forte frequẽtius fieret ex melãcolia facta ex adustiõe sanguinis vel colere q̃ʒ ex ipo flegmate: vt pʒ cõsiderãti. ⁊ istã eandẽ sentẽtiã posuit Mesue nã dicit: ⁊ quidẽ cõe ẽ intrĩsecis ⁊ extrinsecis pãniculis sup. pectoris ab oĩ mã apari posse veꝝ a sanguine ⁊ colera frequẽtius: a flegmate ⁊ melãcolia rarius: ⁊ illud iõ q̃m ĩ mẽbrum pãniculare ⁊ densuʒ raro grossuʒ aut viscosum penetrat q: igit᷑ mã vtplurimũ ẽ sanguis colericus vel ipsa colera inde ẽ vt dicebat Aui. ꝙ ꝑoxismi vehemẽtie febriũ cuiꝰ sunt plurimũ tertiani. i. excrescentie fe. ꝯtinuaꝝ ĩ eis sunt de tertio in tertiuʒ vehementiores: ⁊ sic patẽt cãe pleuresis ⁊ vere ⁊ non vere ⁊ ſm nãm ⁊ ſʒ sitũ. Que aũt sint cãe pleuresis ĩ supiori ꝑte magis q̃ʒ in ĩferiori vel in dextra q̃ʒ in sinistra: sumunt᷑ maxie ex occursu cãrum potissime primitiuaꝝ circa partes illas. vt ex casu vel ꝑcussione circa determiatas ꝑtes. ⁊ si fuerint cãe corꝑales maxime sumunt᷑ ex debilitate taliũ ꝑtiũ in recipiẽdo: ⁊ ẽt ex virtute taliter ad illas ꝑtes dirigẽte ⁊ precipue ẽt ex directiõe vel vicinitate ꝑtis ad partẽ a qua fluit mã. Cãe vero diuersitatis apostematũ ſm tꝑa ipsorum quo ad accidentia vt principij augmẽti ⁊ status: sumũt᷑ ex nouo ĩfluxu mãe supra mẽbrũ ⁊ ex augmẽto fluxꝰ mãe vel ex ĩtẽsione malitie ⁊ male qualitatis ĩ mã: ⁊ tãdem fit statꝰ cũ accidẽtia vltimant᷑. i. ꝙ nõ ãplius fluit de mã supra eã que fluxit neq̄ʒ ãplius auge᷑ malitia eius. ⁊ ita dicat᷑ de distinctione tẽpoꝝ quo ad digõeʒ vel indigõeʒ: q̃m talis diuersitas sumit᷑ ex maiori vel minori impssiõe facta a calido nãli ĩ materia ꝯueniẽter digerẽda vel a calido p̃ternãʒ cũ mã depraua᷑.

Cãe vero distinctiõis apatuʒ ex parte terminatiõis pũt esse multiplices: nã obediẽtia materie ⁊ paucitas eius cum raritate mẽbri ⁊ fortitudine caloris ⁊ obseruatõe debiti regimis he cãe faciũt ad resolutionẽ ĩsensibilẽ mãe ecõtra grossities maior materie cuʒ passibilitate: tñ eius ⁊ dñio virtutis supra cã: ⁊ si non simplr' saltẽ ſm quid facit ad eius resolutionẽ sensibileʒ ꝑ sputũ ⁊ aliquotiens grossities nõ cũ prauis qualitatibꝰ mãe ⁊ dẽsitas mẽbri: etiaʒ cũ dñio aliquali virtutis supra materiã in trãsmutando ꝯueniẽter nõ simpliciter facit ad collectionẽ mãe. Cause vero eruptiõis apatis ante ꝯpletã collectionẽ ⁊ saniationẽ aliquãdo sumit᷑ ab acuitate mãe stimulante nimis ⁊ irritante nãʒ ante debitũ tẽpus expulsionis eius. Et aliq̃n multitudo eius ẽt stimulat virtutẽ ad expulsionẽ eius ãte tp̄s: ⁊ aliq̃n fit talis stimulus a caliditate ꝯplonis vel ab aere vel aliũde exacuẽte mãʒ ⁊ pãniculũ quasi dilacerãte. Et aliq̃n ad hoc facit ꝯplõ etatis ⁊ tẽporis ⁊ regiõis sup. calida: ⁊ aliquãdo accidit dicebat Aui. ꝓpter receptionẽ reꝝ facientiũ eruptioneʒ ex ebibitis sup. vel comestis ante horã ex ꝑte erroris medici vt exẽpligratia dicebatur circa textũ cũ exhibe᷑ panis fermẽtatus nõ lotꝰ vel cuʒ sumunt᷑ cibaria salita vel aliter acuta mordicatiua vel cũ sumunt᷑ medicine fortes laxatiue ante ꝯpletam digestionẽ: ⁊ in hoc sepe errãt medici querẽtes ꝓuocare sputũ violẽter ẽt nõ matuꝝ cũ medicinis fortibus abstersiuis: ita ꝙ nõ extẽdunt in ꝓuocando vt sunt dantes ĩ quinta vel sexta die sirupuʒ de prassio vel isopo ⁊ similia. ⁊ aliq̃n fit talis eruptio ex motu egri sup̄fluo vel voluntario vel ꝓpter ꝯtinẽtiã ꝓpter dolorẽ: vñ vt desꝑati aliquotiẽs in primis diebus fortes existẽtes aliquotiẽs saltãt: ⁊ aliq̃n ꝯtingit hoc ex casu vel percussiõe circa locuʒ collectõis: ⁊ aliq̃n tussis valida adducit ad hoc: ⁊ aliq̃n fortis clamor ⁊ vociferatio.

nam

nam a talibus ⁊ similibus põt causari eruptio aꝑatis ẽt aũ tp̃s.

Cãe vero ꝑmutatõis sũt cãe crisis vel sinthomatice vel regulares. ⁊ sinthomatice crisis cã ẽ acuitas ⁊ malitia mãe ⁊ multitudo eius ⁊ mẽbri sensibilitas ⁊ fortitudo partis expellẽtis cũ debilitate recipiẽtis simul cũ conatu virtutis. ⁊ si fuerit crisis ꝯueniẽs cã ẽ obediẽtia materie cũ dñio virtutis supra cam simpliciter si expellat ad exteriora totã mãm vel ſm quid: vt si expellat partẽ tm̃ mãe ad extra vel ad mẽbra ignobilia vt ad loca vacua ⁊ extrema vbi ẽt ibidem si totã expellat. Cã vero induratõis aꝑatis maxie sumiꝛ ex indebito occursu medicinaꝝ ⁊ q̃ interiꝰ sumunꝛ ⁊ exteriꝰ vel minus infrigidãtiũ ⁊ ꝯgelantium vt aliquotiẽs fit ex vsu nimio sirupi de papauere vel diacodion vel alioꝝ stupefaciẽtiũ exbibitoꝝ ꝑꝑ dolorẽ: ⁊ aliquotiẽs sumiꝛ ex nimia resolutõe ⁊ repẽtina exiccatõe ꝯñter que fit in mã per medicinas fortes ⁊ resolutiuas ⁊ exiccatiuas ⁊ non humectatiuas: ⁊ ita patent cause ⁊ generis ⁊ specieruꝫ. ⁊ hec de hoc principali sufficiant.

Signa primo pronostica.

Expeditis cãis veniẽdũ ẽ ad signa ⁊ pº ꝓnostica euẽtus: deinde ꝓnostica ad bonũ: ꝯñter ad malũ: deinde ponẽtur signa demõstratiua generis ⁊ distictiua specierũ ⁊ in se ⁊ distinctiua a morbis cũ quibꝰ apparẽter cõicant: ⁊ declaratiua specieꝝ ex parte locoꝝ aꝑatuꝫ ⁊ declaratiua tẽporum ipsoꝝ. declaratiua ẽt causaꝝ vel materieꝝ ⁊ tãdẽ declaratiua terminationũ multipliciter vt dictũ ẽ in cãis. Circa igiꝛ primũ sit primũ ꝓnosticũ q̃ oẽ corpus in quo sunt hũores calidi si exponaꝛ aeri frigido subito ⁊ vento maxie boreali paraꝛ ad casũ in pleuresiꝫ pꝫ ex dictis supra: ⁊ sumiꝛ ex sñia Hyp. in 3ª ꝑticula affo. in 2ª parte affo. Austrum flatus ⁊c. ⁊ hoc ꝓpter coartatõeꝫ materieꝝ calidaꝝ ad interiꝰ. Alia ꝯclusio ꝓnostica ẽt euentꝰ in corporibꝰ habẽtibꝰ capita repleta hyeme ⁊ vere hyemali frigida ⁊ humida multiplicanꝛ pleureses ꝓpter multitudinẽ superfluitatũ deorsuꝫ descẽdẽtiũ: pꝫ ex dictis de cãis antecedẽtibus ⁊ colligitur ẽt 3º affo. illo affo. Hyeme vero pleureticorum ⁊c.

Alia ꝯclusio in quibus mẽbra pectoris sint lesa vel mẽbra vicina a multitudine humoꝝ succedẽte cã agitatiua humoꝝ facientiũ ebullitionẽ in eis siue fuerit corporalis vt de febre acuta siue fuerit de primitiuis vt a potatõe vini puri ⁊ similibꝰ in tali corpore expectare opꝫ pleureses pꝫ: ꝑꝑ fluxibilitatẽ hũoꝝ ĩ dictis ꝑtibꝰ existẽtiũ ad diuersa mẽbra pectoris ĩtrĩsecꝰ vel extrĩsecus vñ fiãt aꝑata ⁊c. Et ꝓinde aliquotiẽs ex aꝑate pulmonis vt ꝑiplemonia fit pleuresis lꝫ raro ꝯtingat: d̾ qua dicebat Aui. ⁊ raro quidẽ ꝑmutaꝛ ꝑiplemonia ad pleuresiꝫ veꝝ res est econuerso. i. q̃ sepe permutaꝛ pleuresis ad ꝑiplemoniã vt fuit supra dictũ: tñ addit cũ hoc id q̃ñq̃ꝫ est. i. pur aliqñ ꝯtingit taleꝫ ꝑmutationẽ fieri ꝓpter nãm aliquotiẽs expellere mãm de pulmone ad pleuraꝫ tanq̃ꝫ ad mẽbrum minꝰ nobile: q: tñ nõ sunt sic ꝑate vie ad subintroitũ mãe ĩ pleuraꝫ sicut in pulmonẽ: neq̃ꝫ regulr̃ expelliꝛ mã vt extra ducaꝛ peccans ĩ pectore per pleuram sꝫ bñ per pulmonẽ: ideo frequentiꝰ fit ꝑmutatio pleuresis in periplemoniã q̃ꝫ ecõtra. Alia ꝯclusio: cum est estas austrina ⁊ pluuiosa ⁊ similr̃ autũnus dicebat Aui. ĩ fine autũni in hũtibus coleram fit pleuresis: pꝫ ex dictis supra ĩ cãis. Signa vero ad bonum colliguntꝛ a. d. Gal. pͥo de crisi cº 5º dicente: Signa aũt bona sunt vt eger egritudinẽ suã sustineat ⁊ tolleret ipsaꝫ. i. nõ subtiliter minuaꝛ ĩ virtute ꝑ accñtia eius neq̃ꝫ irascaꝛ: ⁊ vt sit anhelitus eius sanꝰ. i. non multũ elongatꝰ a nãli ⁊ vt non iueniat doloreꝫ sup. vehementẽ multũ ⁊ vt expuat sputũ cũ facilitate ⁊ sit corpꝰ totũ calidũ caliditate equali. i. nõ multũ mordaci ⁊ equaliter: ⁊ sit leue sup. corpꝰ in oꝑatõibꝰ motiuis: ⁊ vt nõ habeat sitim: ⁊ sit vrina egestio: ⁊ somnꝰ ⁊ sudor vnusquisq̃ꝫ eoꝝ bonus ⁊ laudabilis. Ista sunt signa bona ꝑ eũ: ⁊ hec signa q̃ ẽt egrũ ꝯcomitanꝛ a pꝛĩcipio ⁊ dicebat caplõ 4º eiusdem ⁊ ẽt in ꝯmento affonsmi: ꝑoxismos ⁊ ꝯsistẽtias declarãt egritudies ⁊c. q̃d sũt ẽt de rebꝰ que aꝑꝑent post vt est sputũ de quo dicebat Aui. significãt saluteꝫ eius sputũ facile ⁊ velox ⁊ maturuꝫ: ⁊ declarãs ipm q̃ est matuꝝ dixit: ⁊ est albũ planũ equale. i. ĩ substãtia nõ viscosuꝫ nõ globosuꝫ ⁊ sup. boni odoris ⁊ ñ acuti saporis ⁊ sup. quãtitatis debite. Nã oẽs tales ꝯditõẽs debẽt ãnotari ĩ sputo simplr̃ laudabili. Et de cõditionibꝰ sputi q̃ vtiliter seruiẽt ad dicẽda dicebat Ras 4º ꝯtinentis: In sputo quoq̃ꝫ requirende sunt quãtitas qualitas tp̃s eius exitꝰ ⁊ modus per quẽ sputum emittiꝛ quãtitas eius quoq̃ꝫ requiriꝛ. s. an sit pauca vel multa. Sꝫ qualitas quattuor hꝫ sp̃es ꝯtentũ. i. substãtiã: colorẽ: odoreꝫ ⁊ figurã. Nã in ꝯtento requiriꝛ si sit grossuꝫ aut tenue. color quoq̃ꝫ requiritur an sit albus aut igneus aut rubeus ĩcẽsus aut niger. odor quoq̃ꝫ requiriꝛ vt si sit cũ fetore aut absq̃ꝫ fetore. figura quoq̃ꝫ requiriꝛ vt si sit cũ rotũditate vel cum planitie vel viscositate. tẽpus ẽt eius exitus requiriꝛ eo q̃ vel sputũ expuiꝛ in pꝛĩcipio passionis vel ẽ morã trahẽs anteq̃ꝫ expuaꝛ. requiriꝛ vltĩo modus per quẽ sputũ emittiꝛ. Nã emissio eiꝰ q̃ñq̃ꝫ erit facilis sine tussi q̃ñq̃ꝫ erit difficilis cũ tussi ⁊ aliqñ fortiori ⁊ fortiori. Et si addaꝛ sapor: de acuto salso amaro erit bonũ: ⁊ has fere ꝯditõẽs oẽs inuebat Aui. ĩ verbis suis vt dictũ est. Et istas cõditiõẽs ẽt enumerauit Gal. 2º ꝓnosticoꝝ verificãdo textum Hyp. suꝑ textu. xlj. cũ dixit: Sputũ ĩ oĩ egritudĩe acuta pulmonis seu coste vtile ẽ. i. bonũ significãs: si velox: si facile: si sine labore: si surrubeũ. i. ad albũ declinãs ⁊ sano sputo admixtũ. Et A. addidit signũ bonũ de pulsu q̃ nõ ẽ vehemẽtis duritiei. Nã declaraꝛ modica extensio ⁊ modica siccitas artarie ⁊ sic aꝑa nõ esse magnũ. De vrina aũt ⁊ egõne ex bonitate caꝝ maxie vrine voluit fieri euidẽtiã supra bonũ ĩ pleuresi lꝫ digõ vrine sit bonũ signũ in se: tamẽ aliquotiẽs ẽt cũ mala pleuresi ꝯiungiꝛ propter id q̃d apostema ẽ longinquũ a vijs egestionis vel vrine. vñ talia bona signa in egritudinibꝰ mẽbroꝝ pectoris nõ dant multã euidẽntiã supra salutẽ: licet malitia hoꝝ signoꝝ ĩ dictis apostematibꝰ sit vehemẽter mala. Nã dicebat Auic. ⁊ digõ vrine ẽ signum bonũ in ipsa. s. pleuresi: sic eius malitia ẽ signũ maluꝫ valde: idem ĩtellexit de egestione. Nã quãdo ista male disponũtur significãt tm̃ cãe nocumẽtũ ĩ mẽbris pectoris q̃d ẽt cõicatur mẽbris naturalibꝰ ⁊ toti vnde fit ebullitio humoꝝ in toto ⁊ debilitãtur nãles virtutes epatis stomaci ⁊ intestinoꝝ: ⁊ proinde istoꝝ signoꝝ malitia ẽ mala valde. Dicit ẽt Auic. q̃ apparitio fluxus sanguinis nariũ ẽ de signis bonis vltimis in pleuresi. 2º intelligaꝛ quãdo accidit in die cretico ⁊ cuꝫ alijs signis bonis crisis. 2º ẽ q: mã pleuresis ſm plurimum ẽ sanguis aut materia mixta sanguini: vñ eiꝰ materia ẽ apta educi per nares. ⁊ verificaꝛ ẽt hoc dictũ maxie de aꝑate mediastini ⁊ pleure magis q̃ꝫ de aꝑate diafragmatis: ⁊ pꝛecipue qñ aꝑa ẽ in partibꝰ superioribꝰ illoꝝ pãniculoꝝ ꝓpter maiorẽ vicinitateꝫ istoꝝ pãniculoꝝ ſm istas partes ad partes nariũ. Et ita his stantibꝰ d̾ pulsu q̃ nõ sit multũ durus ⁊ de paucitate doloris ⁊ ĩcolumitate somni ⁊ anhelitus ⁊ reliquoꝝ accidentiũ de remissa tussi ⁊ modica fe. ⁊ de equalitate caliditatis ĩ toto ⁊ q̃ sustineat eger egritudinẽ sine magna resolutõe virtutis. Et ponebat aliud signuꝫ Auic. de receptione cure. i. q̃ eger obediat medico ⁊ in dieta ⁊ ĩ reliquis vel alr̃ receptio cure. i. q̃ ĩfirmus recipiat iuuamẽtuꝫ ex medicinis appropꝛiatis: tunc sup. si expuat a pꝛincipio ⁊ velociter sputum facile. i. sine difficultate ⁊ matuꝝ q̃d ẽ albũ planum equale sup. ꝓnosticari possumꝰ tũc d̾ certa salute egri ĩtelligatur his accidẽtibus perseuerãtibus. De signis vero ad malũ dicebat Auic. scias q̃ pleuresis quãdo sociaꝛ ei sputũ sanguinis. s. sequẽtis rupturã vene ĩ pectore vel pulmone ẽ similis idropesi cui sociaꝛ fe. i. ẽ significatio mala qm̃ cura vniꝰ aduersatur cure alterius sicut ẽt ꝯtingit ĩ idropesi cũ fe. Nam ĩdiget hec dispõ ſm sputũ sanguinis cura stiptica ledẽte ſm pleuresiꝫ idest q̃ cura stiptica ledit qñ ẽ pleuresis. Alia ꝯclusio ꝓnostica ẽt Auic. lꝫ pleuresis minoreꝛ ĩ decrepitis ꝑꝑ paucitatẽ colere ⁊ humoꝝ calidoꝝ ĩ eis: tñ si accidat ĩ eis ĩterficit ꝓpter debilitatem virtutũ ipsoꝝ ĩ spuẽdo ⁊ mũdificãdo. Aliud qñ accidit pleuresis ĩpꝛegnãte ẽ perniciosuꝫ. rõ ẽ clara tũ ꝓpter fe. ꝯtinuã cõcomitãtẽ: tũ ꝓpter tussiꝫ que faciũt ad aborsuꝫ: tũ ꝓpter necessitatẽ tenuis diete in pleuresi cũ qua nõ põt fetꝰ ꝯseruari fit q̃si necessario vt fiat aborsus ⁊ ꝯñter ĩteritus ẽt matris. Et si volumus ĩgrossare dietã aucta fe. ⁊ suꝑĩflãmata mã aꝑatis fit ꝯñter vt ducaꝛ ad mortẽ. De signis autẽ malis dicebat Gal. loco allegato: Signa mala sũt ꝯtria bonis sup. dictis: ⁊ sũt vt sit difficile egrũ tollerare egritudinẽ suã. i. male patiẽter tolleret vel ad eã seq̃ꝛ magna resolõ ĩ virtute ⁊ ita grauet ipꝫ ⁊ sit anhelitꝰ eiꝰ magnꝰ frequẽs sup. diuersus ⁊ vt nõ sedeꝛ dolor eiꝰ. s. cũ medicis d̾bite oblatis ⁊ expuat seratũ cũ difficltate ⁊ vt sitiat vehemẽter ⁊ sit caliditas corꝑis vehement ĩ corꝑe diuersa sup. ꝑꝑ diuersitatẽ euaporatiõis ad diuersas ꝑtes mẽbroꝝ vt si sint tñ vẽter eius ⁊ latera eius calida valde: ⁊ frons eiꝰ ⁊ manꝰ ⁊ pedes frigidi. nã significaꝛ ꝯuersio calidi nãlis ⁊ spũuꝫ ad interiora ꝓpter aꝑa magnũ: vt fuit sñia Hypo. ĩ affo. pͥo septime particule. In morbis acutis ⁊c. ⁊ si vrina egestio ⁊ somnꝰ vnusq̃sq̃ꝫ illaudabilis: de quibꝰ dicebat Aui. spãliter ⁊ malitia egõnis ⁊ fetor eius ⁊ vehemẽtia citrinitatis eiꝰ ẽ signũ malũ. naꝫ sup. declaraꝛ suꝑincẽsio ⁊ putrefactio ĩ humoribꝰ. ⁊ addit de vrina ⁊ de signis malis ẽ vt sit illic vrina feculẽta nõ equalis: ⁊ ẽ sanguinea significans inflãmationẽ cõmissuraꝝ cerebri. i. significans ebullitionẽ sanguinis: ⁊ eiꝰ furor significat inflãmationeꝫ cõmissuraꝝ cerebri: ⁊ dolor ẽt tendẽs ad posteriora sup. ẽ d̾ signis malis qm̃ significat multitudinẽ mãe aꝑatis: vnde ꝯtrahiꝛ vndequaq̃ꝫ pãniculus. ⁊ additio doloris qñ eger dormit supra latus egrũ est ẽt de signis malis. nã lꝫ ĩ pleuresi vera dormiente egro supra latus sanũ crescat dolor maxie stãte aꝑate ĩ pleura: ꝓpterea q: mã apostematis trahit d̾orsuꝫ pleurã grauitãdo: tñ ẽt aliquotiẽs ꝓpter magnitudinẽ aꝑatis crescit dolor cuꝫ iacet supra latus egrũ: q: pulmo ſm illã ꝑtẽ cõprimit aꝑa: ⁊ sic dolor ⁊ difficultas ĩ anhelitu augẽtur. addit. A. cũ accidit pleuretico diuersitas. i. fluxus vẽtris ĩ fine eiꝰ. i. ĩ ꝓcessu multũ sup. est signũ malũ. nã vt vult significat q̃ epar debilitatũ est: ⁊ est malum valde vt dicit: ⁊ in pꝛincipio sui est signũ bonũ: ĩmo est res iuuans vt dixit. Sꝫ hic nota q̃ aliqñ in pꝛincipio ẽ maluꝫ ⁊ aliquotiens ĩ declinatiõe est bonũ vt videꝛ colligi de mẽte auctorum: ⁊ spãliter Cõciliatoris differẽtia. ccix. nam quãdoq̃ꝫ natura minuit regulariter mãꝫ a pꝛĩcipio: ⁊ tunc ẽ iuuãs ⁊ aliquotiens sinthomatice euãt ꝓpter acuitatẽ vel multitudinẽ eius: ⁊ tunc talis euãtio nocet: q: tunc ad eaꝫ sequitur multa in virtute dissolutio: ⁊ aliquotiẽs in declinatiõe ꝯpleta digõne euãt natura ad meatũ fecis vt declarabiꝛ supra: ⁊ est bonũ signũ stantibꝰ reliquis signis bonis. ⁊ hoc est q̃d voluit Aui. 2ª primi caplõ 8º de ꝯpleudis dispõibus egritudinũ vbi dixit: Et lienteria sanat aꝑa lateris: ꝑ lienteriaꝫ intelligẽdo diariã ⁊ aliquotiẽs in ꝓcessu ꝓpter febreꝫ ⁊ reliqua nocumẽta debilitatis virtutibꝰ nãlibꝰ epatis ⁊ stomaci fit fluxus ꝯcurrente ẽt acuitate materie: ⁊ hic ẽ fluxus in declinatiõe ꝯtingẽs malus: de quo loquiꝛ hic Aui. ⁊ de eo ẽt loquebaꝛ Hypo. 6ª affo. in affo. a pleuretide habito. i. superato vt exponit Cõmẽtator ⁊ ꝑiplemonia fluxus suꝑueniẽs malum: ⁊ iste ẽ fluxus sepe eueniẽs in pleuresi deñciẽs virtuteꝫ ꝑducens ad mortẽ. ⁊ ꝓinde dicebat Mesue ĩ intẽtione diuersionis dãs ordineꝫ ĩ exbibitiõe clisterioꝝ ⁊ ne excedas ĩ vsu co-

rum nisi vsq3 ad id qđ significabiẗ tibi de dispõne. i. ƒm q̄ tollerat nã ad facile secedẽdũ: qm̄ vt dicit ꝯsueuit egritudinẽ hãc fluxus sequi imoderãtia. Et addebat Aui. ⁊ malũ est vt sint accidentia eius sup. de dolore ⁊ tussi ⁊ fe. ⁊ siti ⁊c. ⁊ significatiões ipius vehemẽtia fortia ⁊ sputũ retentũ sup. postquã incepit expui aut tardũ aut nõ digestũ sup. cũ expuiẗ s3 tarde aut rubeũ pure aut sup. viride pure: qm̄ significãt mãm simplr malã non recipiẽtẽ digõem aut plũbeũ significans mortificationẽ aut nigrum. nã quodlibet tale vel significat vehemẽs icẽdiũ vel mortificationẽ ⁊ cõgelationẽ. ꝯtingit tñ aliquotiẽs q̄ in declinatiõe ꝯueniẽter expellaẗ cretice: ⁊ tũc si remittanẗ accidẽtia ẽ significatio bona cõstante virtute. ⁊ hoc est qđ dicebat Rasis 4° cõtinentis versus finẽ capituli: de pleuresi loquẽs de sputo ẽt apparente malo dixit. In oĩ quoq3 sputo si dolor nõ fuerit mitigatus mala erit eius ꝯditio s3 sputũ nigrũ ẽ peius oĩbus alijs coloribus: sed si cum eo fuerit mitigatio doloris qualiscũq3 fuerit laudabile erit signu3. aliquotiẽs eñ appꝫet liuidũ vel nigrũ ꝓpter cãm priuatiuã: ⁊ nõ ẽ significatio mala vt ꝓpter fumũ candelaꝝ vel electuaria nigra deglutita vel succũ granati dulcis. nã huiusmodi aliquotiẽs iperficiũt iudicia medicoꝝ. hec tamẽ dicunẗ mala magis vel minus s3 q̄ cõiungunẗ alijs signis bonis vel malis: q2 ꝯstãte virtute cũ quibusda3 alijs signis bonis nõ sunt semꝑ signa mortis: s3 vt multu3 cu3 his saltẽ sũt signa longitudinis: sicut ẽt ad sputũ digestũ ⁊ laudabile nõ semꝑ sequiẗ salus vbi coniungaẗ virtus debilitata seu virtutis debilitatio. Nã vt vult Rasis 4° ꝯtinẽtis: dico q̄ vidi q̄ in pleuresi nõ est securitas i sputo si virtus fuerit debilis: quãuis ei3 passio matura fuerit patiẽs tñ cũ nõ potuerit expuere strangulabitur ⁊ morieẗ. ⁊ narrat hystoriã de quoddã patiẽte i quo sputu3 erat maturꝫ: s3 erat debilis in radice virtutis ⁊ mortuus est. Et similẽ casu3 posuit Aui. de mẽte Hypo. i caplo đ signis bonis ⁊ malis: dixit inquit Hypo. multotiẽs ẽ signũ bonũ al's sputu3 bonũ facile: ⁊ silr anhelitus ⁊ sunt illic signa alia mala mortalia sicut est spẽs in qua ẽ dolor ad posteriora ⁊ est quasi sit dorsum patiẽtis cã dorsu3 verberati: ⁊ est eius vrina sanguinea famosa ⁊ raro fit beatus. i. raro curaẗ: imo moriẗ inter quintũ ⁊ septimũ: ⁊ raro ꝓtẽdit id vsq3 ad quartũdecimũ. Et ad ꝯplementũ signoꝝ maloꝝ dicaẗ de mẽte Rasis ẽt 4° ꝯtinẽtis q̄ si in doloribus pectoris ⁊ pulmonis mitigatio nõ fuerit facta per sputũ aut solutõem vẽtris aut per calefactionem passio declinabit ad putrefactionẽ. vnde ꝯsiderãdũ ẽ i hoc si cũ eo fuerint significatões salutis põt esse spes: sed nisi fuerint cum eo significationes salutis oĩno declinabit ad periculũ. Ultimu3 ꝓnosticu3 ad malũ si defectio cordis in pleuresi assidue accidẽs fuerit patiẽs morieẗ p3 ex cã manifesta: posse3 plura alia ponere s3 ꝓpter abbreuiare nõ curo q2 itellectus ex dictis ad alia discurrere potest. Signa demõstratiua generis ex cõi doctrina auctoꝝ sũt quattuor. ⁊ posuit ea Gal'. p° de crisi ca° 4° dicẽs: Res aute3 que icipiũt cũ pricipio egritudinis noĩate pleuresis sũt fe. acuta ⁊ dolor accidẽs i costis similis puncture ⁊ alteratio anhelitus ⁊ tussis. Idẽ dicit 5° iterioꝝ ca° 3° ad finẽ. Idẽ voluit Serap. dicẽs: Et significatões que sunt ꝓprie ei sũt ex tussi ⁊ dolore cu3 punctura ⁊ fe. acuta ⁊ ꝯstrictõe anhelit⁹. Idẽ voluit Azaran⁹ dicẽs: Hab3 aũt sup. hec pleuresis quattuor ꝓprietates. pª ẽ fe. difficultas ⁊ ꝯtinuatio. 2ª ẽ pũctura lateris frequẽs ⁊ ordinata ita q̄ ꝓhibeẗ ifirm⁹ reuolui de vno latere ad alteꝝ. 3ª est ꝯtinua tussis. 4ª ẽ difficultas anhelitus. addit: ⁊ fortis malus odor. Et ita Alex. dixit: Cũ ergo iueneris febriẽtẽ acute ⁊ difficultatẽ pati spũs ⁊ dolorẽ existere cũ pũctõibus ⁊ tussi: tũc o3 credere eẽ pleureticũ. Idẽ dicit Rasis 4° ꝯtinẽtis i pricipio capituli pleuresis dicit sic: In pleuresi significatio daẗ per febre3 acutã dolorẽ costaꝝ ad similitudinẽ pũctõis mutatõe3 anhelitus ⁊ tussi3. Hec tñ accidẽtia maxie sunt pleuresis vere que declaranẗ a Gal'. loco allegato per cãs manifestas: ⁊ ẽt ego declaraui supra circa textũ vbi tria tm̄ mõ Rasis posuit signa đ fe. dolore acuto ⁊ tussi: nõ faciẽs mentionẽ de difficultate anhelitus ꝑꝑ cãs supra explicatas. ideo verificationẽ hoꝝ signoꝝ hic nõ adducã ꝓpter abbreuiare remittẽs me ad ibidẽ dicta sufficienter ⁊ tu ad illũ locũ recurre. Quidã tñ addiderũt ẽt pulsu3 duꝝ vt Gal'. ẽt loco allegato declarauit possibilitatẽ duritiei eius. Et ita declarat Auic. in 10ª tertij de signis pleuresis qui posuit pulsu3 serenũ ꝓ quarto signo l3 numerauerit ipsu3 i ordine quartũ. Et dixit q̄ hec diuersitas augmentaẗ ⁊ egrediẗ ab ordine apud statu3 ꝓpter debilitatẽ virtutis ⁊ multitudinẽ mãe: ⁊ ita voluit eẽ accidẽs cõe oĩbus tꝑibus vsq3 ad statum. Et ita ẽt Serap. visus ẽ declarare serenitatẽ pulsus ⁊ duritiẽ eius maxie i pleuresi vera dicẽs q̄ pulsus fit durus ex extensione qđ ẽ q2 corpora neruosa qñ dolẽt ꝑ apa extendũẗ tensione egrediẽte ab equalitate. Et addit: similiter velamẽ ligans idest pleura qm̄ ẽ neruosu3 moueẗ motib⁹ multis ꝑ neruos duros qui sũt i eo ⁊ ẽ qñ apa extẽdiẗ vñ ꝯcludit ergo extendũẗ artarie qm̄ ortus eaꝝ ẽ i eo ⁊ exit⁹ eaꝝ cũ eo. Utrũ aũt hec serenitas necessario ꝯiungaẗ i pleuresi vera dixi i expositõe text⁹ ibi vide. In pleuresi aũt nõ vera ex parte situs posuit Auic. quedã signa distictiua a vera: vt qñ ẽ mã i. pãniculo vel lacerto extrinseco h3 signa supple ꝓpria ⁊ sunt dolor i ea ⁊ nocumẽtũ ad terminũ. i. nõ sũt nocumẽta ita intẽsa neq3 dolor sicut in pleuresi vera ⁊ ita ad terminũ vel alr vt exponit Gẽtilis dolor ad terminũ. i. dolor cũ certo mõ qui nõ ẽ i pleuresi vera. vñ addit i tex. declarãdo: Illã nãq3 que fit i pãniculo extrinseco ꝯprehendit tactus: ⁊ hoc ẽ vt sepe veꝝ q̄ nõ cõtingit i pleuresi vera. Et addit Auic. Et qñq3 cõicat ita cutis ⁊ apparet visui sup. tumor vel variatio coloris exteri⁹. Et ita declarauit Gal'. 4° đ interioribus dicẽs: Quecũq3 passio dolorosa fit i lacertis sup costas exteri⁹ positis siue sit apa siue ꝑꝑ fracturã siue vuln⁹ possibile ẽ vt a medico tactualr ꝯprehẽdaẗ vbi passionẽ itrinsecam nõ põt medic⁹ manu tãgere vel põt dici q̄ in nõ vera dolor est vsq3 ad terminũ. s. sm apatis q2 nõ extẽdiẗ ad ꝑtes vicinas sicut ẽ i vera vbi extẽdiẗ dolor sepe vsq3 ad furculã ⁊ cã est nota. Ponit ẽt Auic. aliud signũ declaratiuũ ⁊ distinctiuũ pleuresis nõ vere a vera ex ꝑte doloris. Nã cũ illa que fit i lacerto extrinseco ẽ pulsatio. i. dolor pulsatiuus nõ sic ẽ i pura. na3 ibi est dolor magis acut⁹ ⁊ pũgitiuus. Et hoc idem voluit Rasis quarto continẽtis. ⁊ ratio sumiẗ q2 facta in musculis extrinsecis h3 cũ eis venas ⁊ artarias vñ fit dolor pulsatiu⁹: que vene vel artarie nõ extenduntẗ ꝑ pãniculos intrinsecos q ẽt pãniculi sunt mẽbra magis sensitiua: ideo dolor eoꝝ est magis pungitiuus ⁊ acut⁹ ⁊ minus pulsatiu⁹. Si tñ fieret apa i musculis itrinsecis vt i ꝑtibus extremalib⁹ diafragmatis ꝑ eandẽ cã3 posset fieri ẽt dolor pulsatiuus: sed qm̄ modice sunt partes musculose intra costas respectu exterioꝝ idẽ est qđ declaraẗ pleuresis vera per dolorẽ pungitiuũ ⁊ non vera magis ꝑ pulsatiuũ. Et addebat Aui. suppones ẽt in nõ vera eẽ aliquez dolorẽ pungitiuũ ⁊ aliquale3 difficultatẽ anhelit⁹ ⁊c. dixit ⁊ in hac quide3 nõ pura nõ est ex dolore pũgitiuo ⁊ ex ꝯstrictõe anhelitus ⁊ tussi ⁊ ex duritia pulsus ⁊ vehemẽtia febris ⁊ accñtiu3 eius qđ est in pura. imo addit: Et qñq3 est pulsus leuis sup. i nõ pura: ⁊ hoc est qm̄ in nõ pura apata fiunt maxie in partib⁹ carnosis ⁊ nõ neruosis multũ: vñ nõ fit durities in pulsu. Et hoc bñ nota ⁊ totũ qđ dicit de reliquis accidentib⁹ est notu3 ꝑterquã de fe. q2 videẗ innuere q̄ febris sit remissior in nõ pura q3 i pura. Nã ꝯtra hoc videẗ obstare vna snĩa Auic. pª quarti in fine de fe. apatu3 vbi dicit: Et coꝝ. s. apatu3 iteꝝ fe. que est in mẽbris carnosis ẽ vehemẽtior ⁊ eoꝝ fe. que est in pãniculis ⁊ eoꝝ similib⁹ est debilior: cũ igiẗ apata extrĩseca vtplurimũ fiãt i mẽbris carnosis ⁊ intrĩseca vtplurimũ in mẽbris pãnicularib⁹ videẗ q̄ in pleuresi nõ vera fe. d3 eẽ fortior ⁊ in vera debilior: cuius opposit3 dicit Auic. supra. Ad hãc difficultatẽ dupliciter põt rñderi. Uno mõ vt dicaẗ q̄ in nõ vera ⁊ in carnosis apatib⁹ fe. est fortior quãtu3 ad essentiã fe. ita q̄ ad tactũ percipiẗ maior caliditas in nõ vera q3 in vera: ⁊ q2 mã vtplurimũ est amplior: ⁊ qm̄ in mẽbris calidis ⁊ carnosis magis ⁊ citius putret mã sm totũ q3 in mẽbris pãnicularib⁹ ideo maior fe. Febris tñ que ꝯtingit ex apatib⁹ pãniculoꝝ est prauior ⁊ magis lesiua ꝓpter mã3 magis vicinari cordi: vnde forte fit tremor cordis ⁊ sincopis i ea ⁊ alia acutiora accñtia de siti ⁊ iquietudie ⁊ dolore capitis vt p3: ⁊ ita ab hac vehemẽtia fe. minuiẗ pleuresis nõ vera. ⁊ si ista sit essentialr maior fe. est tñ min⁹ vehemẽs. Uel aliter dicaẗ q̄ absolute febris maior est i pleuresi vera ⁊ vehemẽtior q3 i non vera. Et ad verbũ eiusde3 Auic. loco allegato dicaẗ q̄ veꝝ est ceteris parib⁹ i equali ꝓpiquitate ⁊ distãtia ad ip3 cor ⁊ equali colligãtia fe. apatu3 in mẽbris carnosis est maior q3 i pãnicularib⁹ vt vult text⁹. S3 i casu nostro i pleuresi vera ⁊ nõ vera hec paritas nõ reperiẗ ꝓpter maiore3 ꝓpinquitatẽ ⁊ colligãtiã ad ipm cor pleuresis vere q3 nõ vere. Dicit ẽt Aui. ponẽdo aliđ signũ i nõ vera: Et i nõ vera existit dolor subtus pectinẽ plante. Dicit Gen. hic q̄ hoc dictũ est satis extraneũ apud eũ ⁊ ita mihi videẗ extraneũ: pur dixit q̄ quidã neru⁹ dirigiẗ a musculis siue pãniculis extrĩsecis ad manũ ⁊ ita ad pectine plante: ita o3 dicere ad expõnẽ: ⁊ ego nõ itelligo qd sit pectẽ ꝑcipue man⁹

Distiguendo aũt ꝑ ꝓpria signa pleuresi3 verã ꝑ loca i qb⁹ ẽ dixit Aui. ⁊ i pura q̄ est i velaĩe distiguente. i. diafragmate vel ẽt mediastino dr̃ñter. s. a pãniculo tegente pect⁹ vt a pleura q2 dolor ẽ declinãs ad ossa pectoris ⁊ torace3 q2 fortiẗ colligati sũt ipsi pãniculi cu3 illis ossib⁹ ⁊ fiũt vehemẽtiora alia accñtia. s. de dolore ⁊ difficultate anhelitus ⁊ ẽ ꝑmixtio rõis i ipa sup. magis q3 existẽte apate in pleura. 2° est ꝓpter alligationẽ nerui dispersi per diafragma ad ipm cerebrũ: ⁊ ita ẽt anhelit⁹ maxime difficultaẗ cu3 diafragma sit principiũ mot⁹ pulmonis ⁊ anhelitus. ⁊ istã snĩam ecpit Aui. a Gal'. 5° interioꝝ caplo 4° satis ad principiũ cũ dixit: alienatio qñq3 fit ꝓpter passionẽ oris stomaci ⁊ propter acutas fe. pleuresi3 ⁊ apa pulmonis. S3 tamen alienatio que fit ꝓpter diafragma vicina est alienatiõi que fit i frenesi videẗ innuere q̄ cu3 passio i alijs mẽbris extiterit nõ permanet ipsa alienatio: vbi si passio sit in diafragmate ꝓpter passionẽ diafragmatis manebit ꝑmixtio simulr sicut ea que ex frenesi. ⁊ idẽ voluit Rasis 4° ꝯtinẽtis: ⁊ addit attractionẽ mirach ad ꝑtem superiorẽ dixit: distictiue apatis diafragmatis fit per attractionẽ mirach ad ꝑte3 superiorẽ ⁊ alienationẽ mẽtis ⁊ vehementiora accidentia ⁊ vehementẽ dolorẽ eũ extẽdiẗ pectus. ⁊ si est in pãniculo tegẽte pectus. s. pleura dolor ẽ vsq3 ad furculas sup. inferiorẽ ẽt sup̄iore3. i. aliqñ extendiẗ: ⁊ nõ est i ea pulsatio oĩo: q2 i pleura sup. nõ distẽdunẗ artarie sicut aliquotiẽs fit in ꝑtibus diafragmatis puta musculosis. Et addit Aui. ⁊ diuersificaẗ dolor in pleura ꝓpter diuersitatẽ tactus ꝑiũ pãniculi furculaꝝ: q2 pars sup̄ior pleure tangit pãniculũ superioris furcule: ⁊ ꝑs iferior pãniculũ inferioris: vñ qñ ẽ in inferiori ꝑte pleure trahiẗ inferior furcula in sursu3: ⁊ qñ in sup̄iori trahitur superior in deorsu3. ⁊ addit ⁊ sup. diuersificaẗ sup. dolor pleure ꝓpter diuersitatẽ partium in sensu. s. tactus qm̄ ꝑtes pleure diuerso mõ sunt sensitiue: q2 pars pleure q̄ magis appropiquat diafragmati est sensibilior: ⁊ ecõtra est de ꝑte que ẽ ab ea remotior: ⁊ ita maior dolor i vna ꝑte q3 in altera. Et dixit Aui. q̄ in pura que est in velamine nõ est vehemẽtie fe. velocitas sicut in

alijs

alĳs.s.q̄ fiūt in pleura:⁊ hoc ītelligit̃ sicut supra dictū ē de fe.
in pleuresi nō vera ꝯparata ad fe. pleuresis vere: q: non sic cito
fit fe. vehementia in apāte diafragmatis sicut in apāte pleure:
ītelligēdo de ꝑte diafragmatis neruosa ⁊ media. imo dicit. A.
qñꝫ postponit̃ vsquequo putrefiat sup̄fluitas sup. fe. vbi tamē
sit multū intēsa quasi in oī tꝑe apātis ꝯtēti in pleura: hoc est ꝓ/
pter maiorē caliditatē pleure q̄ꝫ diafragmatis ꝯm ꝑtē neruo/
sam. nā lꝫ pleura sit pāniculus ⁊ nō carnosus: ipsa tñ īmediate
adheret ꝑtibꝰ carnosis puta musculis ītra costas existentibꝰ:
iō calor eius quātitatiue ē maior q̄ꝫ in diafragmate: ⁊ ita fe. ma
ior lꝫ accidentia ꝯcomitātia fe. in pleuresi diafragmatis sint ve
hementiora. Jā ponēda sunt signa quibꝰ distinguit̃ pleure/
sis a quibusdā morbis cū quibꝰ cōicat ī accidentibꝰ: qm̄ pleure
sis est similis apāti epatis: ⁊ maxime gibbi eius ꝓpter tussim q̄
ꝯcomitat̃ ad apā epatis ⁊ fe. ⁊ cōstrictionē anhelitus q̄ causat̃
ꝓpter extēsionē suspēsarioꝝ. i. pāniculi suspendētis. s. epar ad
diafragma ⁊ ad costas. Iteꝝ simulat̃ ꝑiplemonie ꝑ hec oīa ac/
cidentia dicta: ⁊ ꝓpter sputū: q: in ꝑiplemonia fit ēt sputū q̄re
oꝫ vt distinguamꝰ ꝑ signa ꝓpria īter has dispōes. distinguen
do ergo pleuresim ab apāte epatis declarat̃ primo ex dolore di
uersitas: qm̄ in pleuresi est dolor vehemēs: vt dictuꝫ est supra:
vbi in apāte epatis q: epar debilē hꝫ sensuꝫ nō fit dolor vehe/
mens: sꝫ tm̄ grauatiuus: ēt declarat̃ ex tussi vehemētiori ī pleu
resi q̄ꝫ in apāte epatis ⁊ vt sepe tussis ī pleuresi est humida vbi
ī apāte epatis ē sicca: vt pꝫ. ēt fit distictio ex ꝑte pulsus: qm̄ pul
sus in apāte epatis est vndosus: vt dicebat Aui. i. mollis vbi in
pleuresi est durus: vt dictuꝫ ē. ⁊ dicit q̄ eius facies. i. color eiꝰ
ē ꝯuersa ad citrinitatē malaꝫ. i. maluꝫ colorē citrinū ꝓpter ge/
nerari sanguinē citrinū ex apāte calido epatis. naꝫ cū eo magis
vicinat̃ pleuresis ⁊ nō sic malus color gn̄atur ī pleuresi saltē in
primis diebꝰ in quibꝰ est maior dubitatio. ⁊ ideꝫ ītelligitur de
colore citrino lingue que magis citrinat̃ in apāte epatis: ⁊ qñꝫ
denigrat̃ post citrinitatē ꝓpter maiorē adustionē. Et vrina nō
est sicut vrina ī pleuresi que ī pricipĳs appꝫt subtilis clara: imo
ē grossa sicut vrina idropicoꝝ. ⁊ egestio silr ē epatica liquida nō
sic est in pleuresi nisi in ꝓcessu: ⁊ tñ cuꝫ fit liquida ī ꝓcessu nō ē
similis loture carnis sicut illa que sepe apparet ī apāte epatis vt
videbit̃ loco suo. Etiā dolor ē in latere dextro tm̄ ⁊ sub ipocū/
drĳs ⁊ ī ꝯstrictōe anhelitꝰ ē diuersitas qm̄ ī apāte epatis ꝯstri/
ctio nō ē vehemēs valde ⁊ ē quasi semꝑ vniformis ⁊ similis vbi
ī pleuresi ē vehemēs ⁊ aliquotiēs ītendit̃ sꝫ q̄ apā augetur vel
mā magis putret: ⁊ hoc totū dicit Rasis quarto ꝯtinētis. Di/
co q̄ distinctio fit inter flegmonē epatis ⁊ pleuresiꝫ qm̄ ī eo ē co
lor malus: sed ī pleuresi bonꝰ ī vltimitate ꝑꝑ apparentiā sangui
nis. Et ī flegmone vrina ē grossa declinās ad vrinā idropicorū
⁊ ī pleuretico digesta inseꝑabilis limitatōe sanitatis sup. sepe in
principio ⁊ ita discurrit ad alia dicta. Distinguit̃ aūt pleure/
sis a ꝑiplemonia qm̄ pulsus ꝑiplemoniaci ē vndosus ꝓpter mē
brū multū humidum qḋ ē pulmo ⁊ nō ē dolor pūgitiuus: imo
grauatiuus ꝓpter paucitatē sensus pulmonis vt fuit supra di/
ctuꝫ. Etiā ē maior difficultas ⁊ strictura ī anhelitu q̄ꝫ ī pleuresi
⁊ aer expiratus ē magis calidus ꝓpter resolui vapores calidos
ex apāte pulmonis qḋ vtplurimū ē maius q̄ꝫ pleuresis. Sūt ēt
quedā alia signa de quibꝰ dicet̃ loco suo que ꝑiplemonie ma/
gis appropriant̃. cōicat ēt pleuresis cū frenesi ī ꝑmixtōe intelle
ctꝰ maxie pleuresis diafragmatis ⁊ ī alienatōe ⁊ frequētia anhe
litus ⁊ in vehemētia sitis ⁊ multitudine rixe ⁊ alteratōe coloris
faciei ad diuersos colores ⁊ vehemētia fe. ⁊c̄. Iō oꝫ vt distin/
guat̃ ēt īter has dispōnes: ⁊ primū signū distinctiuū ⁊ manife/
stū ē q̄ permixtio ītellectus accidit ī frenesi ī pricipio: deīde fiūt
reliqua accidētia dicta ī ꝓcessu vehemētiora. s. d̄ frequētia an/
helitus ⁊ vehemētia sitis ⁊ fe. ⁊c̄. vbi ecōtra ē ī pleuresi. Nam
prius īcipit difficultas anhelitꝰ cū dolore pūgitiuo ⁊ tussi ⁊ tā/
dem aliqñ ꝑuenit̃ ad mētis permixtionē: sed hoc ē raro nisi ī ea
que ē diafragmatis. imo dicit Auic. qñꝫ nō ē nisi iuxta mortē
imo ē rō eius īcolumis ēt in frenesi anhelitus ē sanior q̄ꝫ ī pleu/
resi ⁊ postponit̃ eius malitia anhelitus a ꝑmixtōe ⁊ ꝯcomitant̃
frenesiꝫ quedā ꝓpria accidētia de rubedine oculoꝝ ⁊ attractōe
coꝝ ad superiora: ēt ex pulsu sumit̃ distinctio qm̄ in pleuresi fit
pulsus paruus declinās ad frequentiā vt satisfaciat necessitati:
vbi ī frenesi aliqñ ē rarus sicut ⁊ anhelitꝰ ꝑꝑ falsas eoꝝ imagi/
natōes vt declaraui caplō ꝓprio. Cōicat ēt aliqñ pleuresis cuꝫ
apāte splenis. nā accidit aliquotiēs ex magnitudine splenis. i.
ex apāte eiꝰ magno dolor tēdēs vsqꝫ ad furculā vt vult Rasis
4° ꝯtinētis. ⁊ iō ē ponēdū signū distinctiuū ne forte putes fore
pleuresiꝫ ⁊ tūc oꝫ distinguere sicut dictū ē supra de aposte/
mate epatis maxie ꝑ dolorē ex situ eius ⁊ ꝑ tactū ⁊ ē tussis sicca
nō humida vt ē dictū supra de epate: sed ē distinctio qm̄ ī apo/
stemate epatis dolor ē ī ipocūdrio dextro ⁊ ī apāte splenis ī si/
nistro. Signa vero distinctiua causaꝝ māliū a quibꝰ fit pleu
resis sumunt̃ ex quattuor principalr vt notauit Auic. ī ca° pro/
prio. s. ex sputo ex dolore ex fe. ⁊ vehemētia eius ⁊ ex ꝑoxismo
ipsiꝰ: ⁊ declarās de sputo dixit: Sputū nāqꝫ cū ē rubeū signifi
cat sanguinē: ⁊ cū est ad citrinitateꝫ decliue significat coleram:
⁊ flauuꝫ significat aggregationē amborum. s. sanguinis ⁊ co/
lere. ⁊ qñ est ad albedineꝫ decliue ⁊ non est maturū. i. non ē talr
ad albedinē declinās ꝓpter digōneꝫ acquisitā ī sputo significat
flegma: qm̄ cū sputo sanguineo cū maturat̃ fit ꝯuersio eiꝰ ad al/
bedinē per digōnē virtute mēbri spmatici pāniculaꝝ ⁊ sic non
semꝑ oꝫ significare ex albo flegma sꝫ talr albū alias fuit rube/
um. Addit: ⁊ qñ ē tendēs ad nigredinē ⁊ plūbeitatē. i. fuscedinē
⁊ nō ē sup. tale ꝓpter tincturā exteriꝰ sup. acquisitā ex fumo ⁊

similibꝰ illi significat melācoliā. Et de sputo ēt clarius loquēs
Rasis 4° ꝯtinētis dixit: Cognoscit̃ quoqꝫ hūor ex quo accidit
apā ex colore sputi. ⁊ declarat q̄ si sputū fuerit spumosuꝫ hūor
erit flegmaticꝰ. Si vero declinauerit ad rubedinem sup̄fluitas
erit colerica. Si vero ad citrinitatē extensaꝫ significatio datur
q̄ ꝑmixta ē colere humiditas multa aquea. Si vero ad subci/
trinitatē tenueꝫ mixta ē hūiditas colere simplici ī maiori q̄ꝫtita
te. Si vero declinauerit ad nigredinē hūor attinebit melācolie
sup. deducta cā extrīseca. Si vero d̄clinauerit ad rubedinē vltra
quātitatē ruffedinis maior ꝑs ipsius erit sanguinea ⁊ minor co/
lerica: ⁊ iō sputū huiꝰ fit minoris horribilitatis vltra alias spēs
alicuius sputi: sicut sputū nigrū maioris horribilitatis ⁊ signifi
cationis ad mortē. ⁊ ita Rasis in libro diuisionū ꝑ sputū rub.
declarat sanguinē simul cū replōne pulsus ⁊ vehemētia cōstri/
ctionis anhelitꝰ post multā replōnē vini. i. vlr oīum multū nu
trientiuꝫ. ⁊ addit q̄ cum sputū incipit in pricipio tale apparere
ē magis rubeū. 2° est q: mā est minus digesta: ⁊ ita de coloribꝰ
ideꝫ dicit Al. ⁊ Aza. sꝫ postea addit Aza. ⁊ sic cōueniunt ad hec
etas ⁊ ꝯplexio ⁊ tēpus erunt fortia sup. magis signa. De spu
to aūt simplr laudabili nō faciūt hic mentionē: qm̄ illud est di/
gestum nō in principio appꝫns: ⁊ hic ponunt̃ signa sputi cū in/
cipit appꝫre: sꝫ de eo dictuꝫ est supra in signis bonis de mente
Aui. ⁊ Rasis ēt 4° ꝯtinētis per duas colūnas ante textū ꝓxie
allegatū dixit q̄ sputū digestū ⁊ laudabile ī huiusmōi passione
nō dꝫ hēre ī se rubedinē neqꝫ alterationē oīo. s. īequalitatē sub/
stātie sꝫ q̄ mixtū sit cuꝫ pauca rufedine sup. principaliter albū
vehementi cōmixtiōe: qm̄ bona cōmixtio potēs ē ī virtute. i. ē
significatio virtutis potentis: vnde addit iuxta equitatem boni
tatis ꝯmixtiōis sputū carebit malitia ⁊ ꝑ ꝯtrariū ecōuerso ad/
dit: humor quoqꝫ malus si mixtus nō fuerit sputo ꝓprie. s. di/
gestio est peior: ꝯm q̄ significat mām est dolor q declarat ⁊ māꝫ
ex loco eius. Naꝫ māe grosse vt flegma ⁊ melācolia faciūt dolo
reꝫ magis deorsuꝫ ꝓpter grauitatē: ecōtra māe calide subtiles
sursuꝫ. Et de hoc dicebat Auic. Et iteruꝫ dolor ī flegmatica ⁊
melācolica sꝫ plurimū est descēdens ⁊ ad lenitatē tēdens. i. re/
missior ī acuitate ⁊ in alĳs duobꝰ. s. humoribꝰ calidis est ascen
dens īflāmatꝰ. i. vehemēs ⁊ acutꝰ. Et ita ēt declarauit Rasis ī
diuisionibꝰ ꝑ acuitatē doloꝝ mām calidā ⁊ ꝑ lenitatē doloruꝫ
cāꝫ fridaꝫ. Tertiū per qḋ significat̃ est fe. de qua dicit Aui.
Et rursus si febris fuerit fortis erit ex materiebꝰ calidis. ⁊ si fue
rit nō vehemēs sup. fe. erit ex materiebꝰ declinātibꝰ ad frigus
quātūcūqꝫ fuerit. i. quātūcūqꝫ fuerit gradus remissiōis fe. tā/
tus erit gradus ī materiebꝰ declinātibꝰ ad frigus. Addit q̄r/
tuꝫ ad cognoscenduꝫ mām de ꝑoxismo dicit: ⁊ qñꝫ significat
sup. medicus ꝑoxismos significatōeꝫ bonā sup. ad ꝯprehēden/
duꝫ māꝫ qualis fuerit. Naꝫ si fuerit tertiani declarat̃ de cole/
ra. ideo supra dicebat̃ de cāis q̄ qm̄ vtplurimū ī mēbris tuni/
cosis nō penetrat nisi subtilis humor. s. colericus ⁊c̄. q̄ ꝑꝑ hoc
sūt ꝑoxismi vehemētie ciꝰ tertiani ꝯm plurimū. Et si fuerit quo
tidiani declarabunt flegma: ⁊ si q̄rtani melācoliā. Et si fuerint
modi febriū vniformes erūt tales pleureses ex sanguine: sunt ēt
ad has significatōes hn̄das de mā significatio q̄ sumit̃ ex vrina
que ī pricipio ī colerica est citrina tenuis ⁊ ē amaritudo oris: ⁊
ꝯm plurimū patiēs est colericꝰ etate iuuenis laboriosus ⁊ gene/
raliter vtens regimīe colerico: ⁊ ī sanguinea vrina est spissa ru/
bea ī pricipio ⁊ patiens ꝯm plurimū sanguineus adolescens ⁊c̄.
⁊ pulsus plenus sicut in colerica est durus ⁊c̄. ⁊ in fleumatica
vrina in principio est remissa in colore in substātia spissa ⁊ pul/
sus diuersus inordinatꝰ cum pūctura sine siti: imo cū multitu/
dine salue ⁊ grauitate somni: ⁊ ī etate patiēs est senex aut puer
⁊ forte ī sexu mulier iordinati regis ⁊ ociosi. Et ī melācolica vri
na est remissi coloris: sed subtilis substātie ⁊ pulsus durꝰ diuer
sus ⁊ dolor grauatiuꝰ cū pauca pūctura: ⁊ patiens ꝯm plurimū
melācolicus extenuatꝰ vsus regimīe multiplicāte melācoliaꝫ.
Et dicit Aza. Signū mixtionis oīuꝫ humoꝝ vel quorūdam est
q: videt̃ sputū diuersoꝝ coloꝝ sicut sunt colores humoꝝ ex q̄/
bus ꝯponit̃ sputuꝫ ⁊ accn̄tia ēt similr sequunt̃. i. coīūdenter se
hūt ad diuersitatē humoꝝ. Jaꝫ ꝯñter sunt ponēda signa tē/
poꝝ apātis: ⁊ qm̄ vt dicebat Gal. p° de crisi caplō 3°. At ī esse
pricipĳ egritudīs est hesitatio ⁊ difficultas multa: iō oꝫ ꝑ deter
minata signa declarare pricipiū pleuresis ⁊ ꝯñter alia tꝑa eius:
⁊ qm̄ per sputū vel eius absentiā maxime declarat̃ pricipiū ip/
sius pleuresis: vt pꝫ per Gal. etiaꝫ prīo de crisi caplō 4°: oꝫ hic
ītelligere q̄ talis manifestatio pricipĳ in pleuresi ⁊ etiā alioꝝ tē
poꝝ per sputuꝫ nō est manifestatio pleuresis ꝯm tꝑa eiꝰ absolu/
te ⁊ indifferēter ⁊ horas eius absolute ꝯm soluꝫ: sed distinctōeꝫ
horaꝝ ⁊ tēpoꝝ digōnis eius. Nā in pleuresi a modica materia
pendēte corpore forti ⁊ raroꝝ pororū que īsensibiliter etiā sim/
pliciter resoluit̃ nō fit ꝯsideratio tēpoꝝ eius ꝑ sputū vt manife/
stum ē: ex quo vt supponit̃ nihil sensibile de mā educit̃ ꝑ sputū
in pleuresi ēt cuius mā resoluat̃ que ad collectionē deducit̃ non
fit talis distinctio vt manifestū est. Restat igit̃ solū vt ponā
tur signa in pleuresi que resoluit̃ ꝑ sputū distinctiua tēpoꝝ di/
gestionis ipiꝰ: ⁊ ita de principio digōis dicebat Aui. cū non est
sputū: aut adest sputū subtile aut ꝑuū aut id qḋ noīatur saliua ē
ī principio. i. tūc declarat̃ q̄ ē principiū digōis. Et hic nota q̄
ex his verbis colligit̃ q̄ ī pricipio digōnis habet̃ ēt distinctio
vt de pricipio pricipĳ ⁊ de fine eiꝰ. naꝫ cū nihil expuit̃ de mā q̄
tandē expuet̃ declarat̃ pricipiū pricipĳ: ⁊ ita similr cū expuitur
q̄ est tm̄ saliuale q: ꝓinde est ac si nihil expuat̃: qm̄ tale nō ē d̄
mā. sed cū adest sputū sensibile ⁊ ꝑuū. i. modice q̄ꝫtitatis d̄ mā
que resoluit̃: tunc declarat̃ finis pricipĳ: q: in eo facta ē ipres/

ſio aliqualis digõnis ſ; occulte: qm̄ ex ordine virtutū nāliū eſt
vt opatio expulſiue ſequat̄ ad digeſtiuā: lʒ igit̄ non manifeſtet̄
gradus ꝓpri⁹ digõis: tñ declarat̄ nāʒ aliqualr̄ ipreſſiſſe ī mām.
Et ſcda hora ē dicebat Gal. i. augmentū vt eger expuat ali
quid ſʒ nō eſt illud ꝙ expuit laudabile. ſ. ſimplr̄ q: nō ſimplici/
ter digeſtū. ⁊ ſpālius loquēs Auic. dixit: Cū augmentat̄ ſputū
⁊ incipit remoueri a ſubtilitate ⁊ addit̄ in iſpiſſatiõe ⁊ ī facilita/
te ⁊ incipit remoueri a rubedine ad albedinē: ⁊ ſi eſt mā decli/
nans ad citrinitateʒ eſt ꝓportionalis rubedini. i. ſilr̄ incipit re/
moueri a citrinitate. ſ. pura tendēdo ad albedinē. ſ. per digõem
ē in augmēto. i. declarat̄ tunc augmētū. Idē ſup. intelligit̄ ſi a
principio fuiſſʒ nigrū q: ex mā radicali melācolica ſi incipit de/
clinare ad albedinē ⁊ fiat ſubnigrū tunc ē augmētū. Pro quo
nota ꝙ in pricipio nonduʒ ipreſſo gradu ſenſibili digõis in mā
ſi mā ꝑpans fuerit colerica ſola dʒ appere ſputū citrinū igneū
ſicut eſt ⁊ ipa mā ꝑpatis. ⁊ ita ſi fuerit a mā ſanguinea ꝑpa nulla
facta digõne ſenſibili dʒ apparere ſputū rubeū ſicut ſanguis:
ita dico de flegmatica ⁊ melācolica: ⁊ ꝯñter in ꝓceſſu dominā/
te calore mēbroꝝ ſpermaticoꝝ ī digerēdo cū imprimit̄ gradus
digõnis aliqualis īclinat̄ mā aliqualiter ad albū virtute mem/
broꝝ ſpermaticoꝝ taliter coloratoꝝ. iō ſi ī mā colerica ī princi/
pio appebat ſputū colericū: tūc illa mā inclinata ad albū ꝑ indi
geſtionē appebit ſubcitrina ꝑ remotionē eius a citrinitate pura
tendēdo ad albū. ⁊ ita ſi erat rubea cū aliqualr̄ digerit̄ inclinat̄
ad albū ⁊ ſic declinat a vere ru. ad ſubru. Ita dicit̄ correſpon/
dēter de nigra vel alba aquoſa. nā ꝑ digõem alba aquoſa tran
ſparens fit alba vera ꝑ hoc qḋ inſpiſſat̄: ⁊ ēt ꝓpter effectū mē/
broꝝ talē colorē intēdentiū: ita dico de nigra quāto ergo tēpo
re apparet ſputū ſimplr̄ ru. vel ſimplr̄ citrinū vel ſimplr̄ aquo/
ſum ꝓ toto illo tp̄e mā eſt ſimplr̄ indigeſta: ⁊ ꝓ tunc eſt in prin
cipio: iō ſi multo tp̄e tale ſputū appeat ē mala ſignificatio: ſʒ cū
incipit fieri ſputū ſubcitrinū ex citri. vel ſubrubeū ex ru. hoc eſt
ſignū digõis ⁊ ꝯñter ſignificat̄ augmentū: ⁊ tunc ē ſignificatio
bona. Et hoc ē qḋ volebat Hyp. ī affo. poriſmos ⁊ ꝯſiſtētias
⁊c̄. cū dixit ſʒ ex poſt appentib⁹ quēadmodū ī pleureticis ſpu/
tum ſi ꝯtinuo appeat ſubrubeū ichoātē quidē abbreuiat. i. ē ſi/
gnum breuitatis morbi. Si vero poſteri⁹ appeat ꝓlongat ⁊c̄. ⁊
ita patēt ſigna augmēti ⁊ qm̄ ī ſimilib⁹ morbis cuʒ māe nō reſer
uant̄: ſʒ ſʒ ꝙ digerunt̄ paulatine expellunt̄ ⁊ ſicut mā cūat̄ ita
vident̄ accidētia minui inde fit. ⁊ eſt cõis doctrina ꝙ ī pricipio
digõis māe ī ſcda ꝑte principij ī qua ē occulta. digõ īcipiūt acci
dentia minui ad iſtū intellectū ꝙ imediate cuʒ manifeſtabit̄ di/
geſtio: tunc minuit̄ qm̄ fluxa ē mā ⁊ iam minuit̄: ⁊ ſic accidentia
minuūtur ita iaʒ videt̄ eē declinatio quo ad accidētia que decli
natio accidētiū eſt multū longa durās ꝑ totuʒ tp̄s quo expellet̄
mā: ⁊ ita per totū digõis augmētū ⁊ ſtatū ⁊c̄. imo vſqʒ dū mor
bus erit remot⁹: ⁊ ita tp̄a accidentiū oīa vident̄ includi ī princi
pio digõnis. 2° eſt ꝙ cõiter dicit̄ ꝙ principiū digõis in ſe īclu
dit principiū augmentū ⁊ ſtatū quo ad accidētia qm̄. ſ. mā paula
tine reſudat: qm̄ ſicut mā incipit euāri per digõem ita acciden/
tia incipiūt remitti. Cū igit̄ in pricipio digõnis ſalteʒ ī ſcda ꝑte
incipient expuere reʒ ſubtilē: tunc igit̄ minorat̄ mā ⁊ ꝯñter do/
lor: qm̄ in pleuretico antequā aliquid expuat̄ fit dolor vehemēs
ex fluxa mā extēdente mēbruʒ ꝑternām ⁊ tuſſit tuſſi valde ſicca
⁊ anhelitus multū coanguſtat̄ ꝓpter retentioneʒ māe: ſed cum
incipit ſpuere ꝑ indigeſtionē: tunc incipit alleuiari a dictis acci
dentibus: ergo ante ſputū fuit principiū augmētuʒ ⁊ ſtatus ac/
cidentiū ⁊ incipit accidētiuʒ declināo cuʒ ſputo. Sʒ qm̄ ex
verbis Aui. videt̄ colligi declarādo augmentū ēt quo ad dige/
ſtionē cuʒ augmentant̄ accidētia. Stat igit̄ hec rõabilis diffi/
cultas quomō ſi augmentat̄ ſputū ⁊ minorat̄ mā augmētantur
accidētia q: oppoſitū videt̄ declaratū. dicit hic Gētilis ⁊ ita cū
ſequūtur moderniores ꝙ in augmēto pleureſis q̄ʒtū ad ſputuʒ
põt ꝯcurrere augmētū difficultatʒ accñtiū. ⁊ rõ hui⁹ ē vt dicit
qm̄ tūc augmētat̄ accidētia pleureſis cū mā magis fluit ad ꝑti/
culā leſaʒ. ideo quāuis ſputū īcipiet apparere digeſtibilius vt ī
augmēto põt mā tunc eē magis ī fluxu q̄ʒ erat ī principio: ⁊ tūc
ſimul cū digõne māe augebūtur accidētia ꝓpter multitudineʒ
fluentis māe. ſed dicūt ꝙ hoc ē per accidēs ad augmentū dige
ſtionis q: nō ē ꝯñs ad augmētū digõnis ex ſe īmo vt ſic debent
minui accidētia. Sed iſtud augmētū accidētiū accidētalr̄ ꝯiun
git̄ cū augmēto digõnis q: accidētalr̄ auget̄ fluxus māe. Et ita
ſaluat Auic. cū dixit ꝙ augmētant̄ accidētia ⁊ augmētat̄ ſputū
ſcʒ ī digõe. i. poſſibile eſt ſic fieri ⁊ dicit ipſe de facto ſe vidiſſe
pleureticos in quibus cū erat augmētū digõnis fiebat additio
ī accidētib⁹ ḋ dolore ⁊ fe. ⁊ malitia anhelitus ⁊ tuſſi: quia plus
erat id qḋ fluebat de noua mā q̄ʒ id qḋ expuebat̄. Et ꝯñr dicūt
ꝙ id cõe dictuʒ ꝙ in principio digõnis minuantur accidentia
nō eſt ſemꝑ verū: veꝝ poſſunt ꝯcurrere ⁊ nō ꝯcurrere ⁊ ita in
augmēto. De ſtatu tñ dicūt ꝙ nō ita ſe hʒ. ſ. ꝙ augeri poſſint
accidentia q: tūc ē fluxa mā. Sʒ re vera cū pace Gētilis ⁊ ſeqn
tiū eū credo ꝙ iſte modus ſaluādi textū nō ſit ꝯueniēs neqʒ in
facto ꝯtingens lʒ ſit poſſibile ī augmēto digõnis ēt in pria ꝑte
ſtatus fieri augmētū accidētiū vt declarabit̄. ⁊ vt voluit Auic.
loquor ēt cū nō reſeruat̄ mā īmo paulatine ꝯtinue expellit̄. Di/
co tñ ꝙ hoc nō põt verificari ꝑ modū iā dictū. ſ. ꝑ nouū fluxuʒ
materie maiorē. ſ. q̄ʒ ſit id qḋ expuitur. Et rõ que me mouet eſt
quoniā nō tm̄ declarat̄ augmētū digõnis ꝑ hoc qḋ augmētat̄
ſputū: ſed per hoc qḋ īcipit remoueri manifeſte a ſubtilitate ad/
dit̄ in inſpiſſatiõe: ⁊ addit̄ ēt ī facilitate ſputi. ſ. ꝓpter equationē
que fit in mā declināo a ſubtilitate ad inſpiſſationē declaratur
augmētū digõnis permutari colorē q: apparebat in mā in prin
cipio vt vbi prius erat mā rubea ſanguīea que expuebat̄ cū inci
pit remoueri a rubedine tēdendo ad albedinē ⁊ fiat ſputuʒ ſub/
rubeū. vel ſi ē mā citrina a principio cū mutat̄ a citrinitate pu/
ra ad ſubcitrinitatē vt ſupra declaratū ē: tūc declarat̄ augmē/
tū digõnis mō nō ē poſſibile neqʒ ꝯtingēs ꝙ ſi mā erat pri⁹ vel
ſanguinea vel citrina que fluxit ⁊ cui⁹ portio educit̄ ꝑ ſputuʒ ſi
plus fluit de noua mā nō digeſta ſʒ ꝓportionali prime ſi pri⁹ ap
parebat ſputū crudū ſimplr̄ indigeſtū rubeū. ſ. puruʒ vel citri/
num. purū ēt fluēte maiori portõe māe: apparebit ſaltē eque in/
digeſtū ſicut prius q: nulla ipreſſio poterit manifeſtari de actõe
caloris ⁊ digõne ī mā ꝑꝑ ſuccedētē aliā mām pluris quātitatis
q̄ʒ eēt prima. Nā ſi aliqua fuiſſet facta īpreſſio in parte materie
que eēt fluxa illa occultabit̄ a ſuccedēte noua mā cruda exiſtēte
vt manifeſtum eſt: ⁊ ita non ſtant ſimul hec vtraqʒ ſcilicet ꝙ ſit
augmentuʒ digeſtiõis: vt ꝙ materia ſubtilis inſpiſſetur ſenſibi
liter: ⁊ ita fiat facilior exitus māe ⁊ fiat declinatio ī mā ḋ colore
ru. ad ſubru. ⁊ tñ maior ſit quātitas de materia ſubtili ſangui/
nea que nouiter fluit vt manifeſte cõſtat recte cõſiderāti. Et iō
ſi manifeſtant̄ accidētia digõnis declarat̄ ꝙ mā ē fluxa ī quā ī/
primitur veſtigiū digõis ⁊ manifeſtat̄: ⁊ ꝯñter cū de iſta mā cō
tinue fiat minoratio ſequit̄ ꝙ merito huius debēt minorari ac/
cidentia. Et ſi aliqñ ꝯtingeret ꝙ apparente gradu digõis mani
feſto in mā ex ꝯuerſiõe a ſubtilitate ad mediocritatē vel a puro
colore ru. vel citrino ad ſubru. vel ſubcitri. ⁊ ſuccederet poſtea
mā āplior ad ꝑexiſtentē que erat fluxa: ⁊ ī quā erat ipreſſus gra
dus digõis ꝓpter aliquē cāʒ vel ex malitia regimīs vel ifluen/
tiam faciētē agitationē ⁊ motū ī humorib⁹: dico tūc ꝙ nō per/
manebit augmentū digõis lʒ corpus alr̄ fuerit in augmēto di/
geſtionis. ⁊ hoc ē q: nō cōtinuant̄ exceſſus digõis in mā ꝙ ſenſi
biliter manifeſtant̄: qui tñ exceſſus digõis ſūt neceſſarij ad hoc
vt egritudo dʒ dici eē in augmēto digõis: vt voluit Aui. ſecū/
da primi capitulo 7° de horis egritudinis vbi declarauit horas
egritudinū ꝑ verba que adaptari pñt ad tp̄a accidētiū ⁊ ad tp̄a
digõis. nā declarās principiū dixit: Et hora quidē principij eſt
tēpus in quo egritudo appet ⁊ ei⁹ ſilant̄ diſpõnes: ⁊ neqʒ appa
ret ī ea augmētū ei⁹ ⁊ hora augmēti ē tp̄s ī quo egritudis mani
feſtatur ꝯſtrictio oī hora poſt horā: vñ ad ꝓpoſitū retorquendo
cū appet ſputū eq̄lis ſubſtātie ⁊ ꝯtinue equalr̄ crudū vt ꝯtinue
equalr̄ ru. vel equalr̄ citrinū puꝝ: tūc ſemꝑ ē ī pricipio quo ad
digõeʒ: ſʒ cū addit̄ ſenſibilr̄ ī iſpiſſationē remouēdo a ſubtilita/
te ⁊ remouetur a rubedine pura tendendo ad ſubru. omni hora
poſt horā taliter intēdendo: tunc eſt augmentū ſi igit̄ prius ap/
paruiſſet aliqualr̄ rectificatū ſputū de ſubtili ad groſſuʒ vel de
ru. ad ſubru. ⁊ ſic nō ꝓcederet ītendēdo ſenſibilr̄: ſʒ occultaret̄
per fluxū alterius noue māe iaʒ nō amodo eēt in augmēto dige
ſtionis: ideo dicta Gētilis ⁊ ſequentiū eum ī hac ꝑte nō pñt bñ
ſaluari neqʒ ſunt ꝯpoſſibilia ſi recte ꝯſiderabis: dico tñ ꝙ ꝑ acci
dēs ꝓpter verificare dictū. A. ꝙ in augmēto digõnis pñt iten
di accñtia ēt in nō reſeruātib⁹: qḋ ē ꝯtra cõe dictū põt alio mō
ſaluari. ſ. ꝓpter ebullitõeʒ que ꝯtingit cuʒ mā digerit̄ põt fieri
maior extenſio mēbri ꝓpter dictā ebullitõeʒ quā prius eēt anq̄ʒ
mā euāta eēt: q: magis faciet dilatatõem talis ebullitio māe in
caſu dato q̄ʒ faciat ad detumeſcentiā mēbri euātio māe: vt cō/
ſtat ītelligenti: ⁊ tunc ſimul mā digeret̄ ⁊ accñtia augmētabūt̄.
de dolore difficultate anhelit⁹ ⁊ tuſſi pʒ ēt nō fluēte alia mā vt
ſup. ponit̄: vel forte ꝓpter maiorē putrefactõeʒ que acquirit̄ in
mā ſuppoſito ꝙ putredo ⁊ digõ ſimul ītendat̄ vt hodie eſt cõis
via: tunc ex maiori putrefactõe in mā ſalteʒ creſcent aliqua ac/
cidentia vt de ꝑmixtione mētis ⁊ ſincopi: lʒ non neceſſario aug
mentent̄ accñtia eſſentialia: ⁊ ita ſufficiēter Aui. in declarando
augmentū digõnis māe ꝙ ēt fiat augmētū aliquoꝝ accñtiuʒ:
⁊ hec accñtia in ſtatu nō augebunt̄: q: tunc mā nō ampli⁹ ebul/
lit ⁊ ſi ſit maxie putrefacta vt pʒ ſm̄ alteꝝ duoꝝ modoꝝ intelli
gendi. Et ſi ſm̄ lōgior q̄ʒ ſperarē pareat̄: q: ita oportuit ad de/
claratõeʒ hui⁹ difficultatis: ⁊ ſic pʒ quid ſit principiū ⁊ augmē
tuʒ digõnis. De ſtatu aūt digõnis dicit Aui. ampli⁹ cū eger
expuit ſputū facile maturꝝ ſm̄ ꝙ diximꝰ de maturitate. i. ꝙ eſt
albū lene equale ⁊ eſt plurimū. ſ. ſputū reſpectu tēpoꝝ ꝑceden/
tiuʒ: qm̄ digõ in mā ⁊ maturitas ei⁹ facit vt ſputū ī maiori q̄ʒti
tate expuat̄ ⁊ vt facile expellat̄ ex quo ꝑ digõnem parat̄ ad ex/
pulſionē. Et addit: ⁊ dolor eſt leuis. i. remiſſior fact⁹ ꝓpter cāʒ
de ebullitõe que dicta eſt q̄ eſt remiſſa: tunc id. i. tale tp̄s noiat̄
ſtatus ⁊ hora euent⁹ maturitatis ītegre. i. nō tm̄ eſt ſtatus ſʒ eſt
ſtatus digõnis. Declinatio aūt dicebat Raſ 4° continētis:
declarat̄ ꝑ hoc qñ diminuta fuerit quātitas ſputi ſup. cū dimi
nutõe accñtiuʒ ⁊ iuxta groſſitiē eius facilis eſt emiſſio abſqʒ re/
ſiduo doloris. i. nō amplius fit dolor: iaʒ ꝯpleta eſt terminatio
morbi ⁊ deuenit ad declinatõeʒ. Et dicebat Auic. Cū ſputū ici
pit minui in ſubſtātia ſua aut illa facilitate aut. i. ⁊ ſup. cū illa fa
cilitate ⁊ cū priuatõe doloris ⁊ cum diminutõe accñtiuʒ: tūc iā
declinat. i. tunc ſum⁹ in declinatõe. poſtea addidit: Cūqʒ remo
uetur ſputuʒ poſt remotionē illoꝝ accñtiuʒ oīno: tūc iam ꝯplet̄
declinatio. i. eſt ꝯpleta declinatio: īmo iaʒ ītrabit latitudinē cō/
ualeſcētie. tota ſnia eſt clara ſi declaret̄ quare poſuit illā parti/
culaʒ cū illa facilitate q̄ pri⁹ fuit. hoc iō dixit qm̄ lʒ ſputū icipet
minui ſtante iſta ſubſtātia q̄ prius. i. eque groſſa mā ſicut prius
niſi eēt eq̄lis facilitas in ſputo. vel ꝓpter iobedientiā iſtoꝝ vel
debilitateʒ virtutis nō deberet dici ꝓprie declinatio: qm̄ tunc
ꝯtigeret egrū mori vt ſupra dictū eſt de mēte Raſ 4° ꝯtinētis
cū dixit: Dico vidi ī pleureſi ꝙ nō ē ſecuritas in ſputo ſi virtus
fuerit debilis ⁊c̄. iō ſignāter poſuit cuʒ iſta facilitate. ⁊ hec ſuffi
ciant de horis ⁊ tp̄ibus pleureſis: ⁊ ſic eſt expeditū ēt ꝯñter de
ſignis

ſignis terminatōis pleureſis ꝑ reſolutionē. Signa ēt termina/
tionis pleureſis īſenſibilr ſtāt manifeſte ex remiſſiōe accidentiū
pleureſis ⁊ in totū ipoꝝ remotiōe. Reſtat igit̄ vt iam ponāt̄
ſigna terminatōis eiꝰ ad collectionē. ⁊ de his dicebat Hypo. 2°
ꝓnoſticoꝝ textu ꝯmenti. xlix. oīs dolor predictoꝝ locoꝝ. ſ. par
tium pectoris ſi ſuꝑueniente ſputo vel ſolutiōe ventris vel flo/
bothomo adhibito ⁊ quolibꝫ ꝯpetēti medicamīe ſup. de dicta ⁊
alijs ſi nō fuerit diminutꝰ. ſ. dolor pus. i. ſaniē ibi futuꝝ denū/
ciat. Et dicit Cōmētator in ꝯmēto ⁊ ſunt verba egregia ꝙ hoc
dʒ ītelligi qn̄ talis dolor nō ꝯſeruaret̄ ex aliqua alia re. ſ. diuer
ſa a mā apatis: qm̄ forte tūc poſſet dolor ꝯſeruari ⁊ tū mā nō du
ceret̄ ad collectōeʒ. Et addit Cōmētator verificādo ꝙ ille egri
tudines. ſ. cuʒ ſaniant̄ ſunt medie. ſ. in malitia iter egritudines
q̄ ꝯſumunt̄ cū facilitate ⁊ velocitate. ſ. īſenſibilr vel cuʒ ſputo ⁊
iter illas in quibꝰ nō eſt ſaluatio. Et eādeʒ ſniāʒ poſuit Raſ. 4°
ꝯtinentis cū dixit: Sʒ ſi de doloribꝰ pectoris ⁊ pulmonis miti
gatio nō fuerit facta per ſputū aut per ſolutōeʒ ventris aut per
minutōeʒ aut per calefactōeʒ. ſ. cū calefactorijs paſſio declina/
bit ad putrefactōeʒ. i. ad ſuppuratōeʒ. Et addit: ⁊ eſt bonū ver/
bū: ꝯſiderāduʒ eſt in hoc ꝙ ſi cuʒ eo fuerint ſignificatōes ſalu/
tis. i. cū tali dolore q nō remouet̄. i. nō mitigat̄ ꝑ ea q̄ dicta ſūt
de ſputo ſolutōe ⁊c̄. ſi fuerit ſignificatōes ſalutis q̄ ſupra dicta
ſunt de tollerātia infirmi ⁊c̄. tunc declinabit paſſio ad putrefa/
ctionē: ſʒ niſi fuerit ſignificatōes ſalutis cū eo oīno declinabit
ad ꝑiculuʒ. Et eādeʒ ſniāʒ accepit ēt Aui. qui ī caplo de ſignis
ꝑmutatōis dixit: Et oīs pleureſis cuiꝰ dolor non quieſcit ꝑ ſpu
tuʒ neqꝫ minutionē neqꝫ ꝑ alia: tūc ſpera ex ea ſanioſitatē. i. col
lectionē aut mortē añ ipſaʒ ſꝫ reliq̄s ſignificatōes. ſ. bonas vel
malas vt dicit Raſ. Ex qbꝰ verbis auctoꝝ expſſe colligi pōt:
ꝙ cuʒ mā dʒ ad collectōeʒ ꝯuerti aliqn̄ antea per tp̄s de ipa vel
ſimili per ſputū ſenſibilr educit̄ vn̄ nō ſimplr ſemꝑ in talibꝰ ſpu
tuʒ retinet̄ vſqꝫ duʒ ſit facta collectio vt aliqui credūt dicētes
ꝙ cū mā ad collectōeʒ deducit̄ tota mā reſeruat̄ ad vnaʒ creti/
caʒ expulſionē nō eſt ſemꝑ verꝫ: imo aliqn̄ ꝑs māe ꝑ tp̄s ſenſibi
liter reſoluit̄ ꝑ ſputū: poſtea alia pars collectōeʒ facit: ⁊ tūc de/
clarādo tp̄s qn̄ ad collectionē venit dicebat. A. in pricipio capi
tuli allegati: qn̄ nō expuit ſup. infirmꝰ ſputuʒ laudabile velox ⁊
nō mūdificat̄ in. xiiij. diebꝰ. i. nō curat̄: imo ꝑmanent accn̄tia
cētialia vt ſupra ēt ſup. factis q̄ fiēda erāt regulr de flōmijs ⁊
alijs: tūc iaʒ permutat̄ ad collectōeʒ. Et hec erat ſnia Hyp. 4ª
affo. ī afforiſmo: Quicūqꝫ pleuretici facti n̄ purgant̄ i. xiiij. die/
bus: hi ī ēpima trāſeūt. i. in collectōeʒ ⁊ aggregationē ſaniei in
loco. ſ. apatis ⁊ ibi ſumit̄ ēpima iproprie. ⁊ hoc totū intelligit̄ ſi
pleureſis fuerit vera ⁊ ex ꝑte ſitꝰ ⁊ ex ꝑte materie: qn̄ in nō ve/
ra maxime ex ꝑte materie non ſemper terminat̄ ad. xiiij. diem:
imo vt ſepe vltra extendit̄. Sed de principio collectōis ponebat
Aui. ſigna ī caplo allegato dicēs: Significat initiū eiꝰ in acceſ/
ſione. i. ī collectōe vehemētia doloris prius ⁊ difficultas anhe/
litus ⁊ ꝯſtrictio eius cū vehemētia fe. ⁊c̄. Et aliquotiēs permix/
tio rōnis ⁊ vigilie ⁊ grauitas que ſentit̄ ī loco: ⁊ hec ēt acciden/
tia manifeſtant̄ ī pricipio ſtatus digōnis māe ēt ſi reſolueret̄ ex
natura ipſiꝰ māe talr putreſcētis vt ſupra dicebat̄ licet ꝓpter
euōnem ipſius vt tūc dicebat̄ accidētia minuant̄. ſed qn̄ fit col/
lectio ⁊ materia retinet̄ tūc neceſſario hec ꝯſequūtur ꝓpterea
ꝙ tūc materia ebullit ⁊ natura laborat ī cōplēdo digōnē: ⁊ hoc
ē in principio ſtatꝰ. iō tūc accidētia fiunt difficila vt dixit Gal.
in ꝯmēto affo. Ubi ergo ſm̄ acumē ⁊c̄. Sed qn̄ materia ē ꝑfecte
digeſta ⁊ ē ī fine ſtatus tūc declināt dicta accidētia vt fuit etiā
ſnia Hypo. in affo. circa generationē ſaniei dolores ⁊c̄. tn̄ tunc
augmētat̄ grauitas ī loco qr mā nō amplꝰ extendit̄ imo rema/
net inſpiſſata ꝯpacta grauitas. Et hoc inuebat Auic. cuʒ dixit ī
caplo allegato: ⁊ qn̄ collectionē facit. i. ꝯgregat̄ materia vel eſt
ꝯgregata ⁊ ꝯplet̄ collectio. i. materia ē ꝯplete digeſta quieſcūt
fe. ⁊ dolor ⁊ grauitas augmētat̄. Signa vero eruptōis ⁊ tē/
poris eius ēt declarant̄ ab auctoribꝰ differēter ītelligēdo ꝺ eru/
ptōe que fit per naturā ⁊ nō per artē cū diuerſis īgenijs iuuan/
tibꝰ ad eruptionē de quibꝰ alꝭ dictū ē. ſed de ea eruptōe que fit
a natura quātuʒ ad tp̄s dicit Auic. ⁊ ruptura ſanioſi. i. collecti
apatis in die ſeptimo. ſ. a principio collectōis vt ſtatiʒ poſt di/
cet̄ ē ex eis que numerātur in raro. i. raro ꝯtingit. ⁊ addit ꝙ plu
rimū poſt id ē vſqꝫ ad. xx. ⁊. xl. ⁊. lx. dies. Et idē voluit Hypo.
2° ꝓnoſticoꝝ textu ꝯmenti. liij. cū dixit: Apatum quedā in. xx.
quedā in. xl. differūt rupturā quedā i. lx. ⁊ talis diuerſitas ſu/
mit̄ ex parte dierū principalr vt ibidē voluit Cōmētator in cō/
mēto. ſ. ex parte mēbroꝝ ī quibus ē apa ⁊ ex parte materierum
apoſtematis quoniaʒ in mēbris calidioribus citius complet̄ ſa/
nioſitas ⁊ velotior fit eruptio ⁊ quodcunqꝫ hoꝝ eſt frigidius ⁊
durius eiꝰ ſanioſitas fit tardior ⁊ ruptura conſequenter ⁊ ita ſi
accidit apoſtema ab humoribus calidioribus ſanioſitas eſt ve/
lotior. ⁊ ſi a frigidioribꝰ eius ſanioſitas eſt tardior. ⁊ dicebat ibi
Gal. ꝙ ille differēter ſumunt̄ ex his que ſunt ītrinſecꝰ: ſʒ alie
ſumunt̄ differētie de velocitate ⁊ tarditate ab extrinſeco vt ex
etate ⁊ nā. i. ꝯplone. i. regiōe ⁊ diſpōe aeris ⁊ virtute īfirmi ⁊c̄.

Sumit̄ ēt diuerſitas ex ꝑte accidentiū. nam dicebat Auic. ⁊
quāto plus fuerint accidētia collectiōis vehemētiora erit eru/
ptio velocior: quāto plus fuerint leuiora erit eruptio tardior. ex
quibꝰ verbis auctoꝝ pōt colligi ꝙ pleureſis vera ſimplr: qr ex
ꝑte māe ⁊ ex ꝑte ſitus talis dʒ terminari poſt principiū collectio
nis ad rupturā vt plurimū in. xx. die. ⁊ illa que ē pleureſis non
vera ſimpliciter vt pendēs ex mā groſſa frigida ꝑ cētiā: ⁊ ī mē
bris exterioribꝰ dʒ per ruptionē terminari in. lx. ⁊ ea que eſt ſꝫ
quid vera vel nō vera vt pēdens ex mā calida: ſed in mēbris nō
calidis contēta vel ex mā frigida ⁊ in membris calidis contenta
vtpluri muʒ debꝫ terminari in. xl. ſed ne contingat deceptio di
xi ſignanter ꝙ poſt principium collectionis debet terminari ad
xx. vel. xl. vel. lx. ⁊ non dixi abſolute apoſtemata terminanda
ad rupturam debere terminari ad illos terminos: vt aliq volue
runt faciēdo ꝯputationē a principio morbi: qm̄ ex ſnia Hypo.
declarat̄ ꝙ ꝯputatio ad tp̄a rupture dʒ fieri a principio nō ab/
ſolute morbi: ſʒ a principio collectōis ſi ſubtilr ⁊ cuʒ ſapore in/
telligant̄ verba ſua dixit ſic: Oʒ ergo medicū diē principij non
ignorare. ſ. diē principij collectōis: vt declarabit̄ ꝑ hoc qꝺ ad/
dit: Et in quo corpꝰ principiū habuerit. ſ. ſe calide aut friē aut ꝑ
infirmū ſup. oʒ cognoſcere qn̄ ⁊ quō incepit ī eodē loco dolores
⁊ punctiōes ſentire. addit: Et nota verba hec eiʒ ſup. que dicta
ſunt principia collectionū indicia. i. ſunt ſigna indicātia princi/
piū collectionis ex quo. ſ. a pricipio collectōis ꝯputāda erit tibi
nūcia dies. ſ. eruptōis. ⁊ iō addit: ⁊ hāc. i. ex hac ꝯputatōe eru
ptionē expectabis ī ꝑdicta tp̄a: ⁊ ita voluit ꝙ in principio colle/
ctionis dʒ fieri ꝯputatio ad diē eruptiōis ⁊ nō a principio mor/
bi: ⁊ declarauit pricipiū collectiōis ꝑ infirmū diuerſo mō ſe ha
bere ab eo qꝺ priꝰ ſe habuit: qr. ſ. ꝑ magis calere vel magis fri/
gere: ⁊ qr icepit ī eodē loco ſignāter ponit ī eodē ⁊ dolores ⁊ pū
ctiones ſentire ſup. vehemētiores q̄ʒ priꝰ. ſ. qn̄ incipit fieri colle
ctio: qm̄ antea expuebat̄ mā ⁊ nunc retēta colligit̄: ⁊ ita ſaltem
incipit dolor eē magis aggrauatiuus: qn̄ vbi priꝰ erat mā di/
ſperſa ꝑ diuerſas poroſitates mēbri apati iam recipit̄ ī vno ma
nifeſto ſinu tota ⁊ ſic magis grauitat: ⁊ ſic ex alia ꝑte cum dicit̄
ad ſaniationē ꝓpter ebullitionē que in ea acquiritur: fit ēt extē
ſio membri maior: ⁊ ꝯſ̄nter maior punctio: ⁊ ſic talia ſunt indicia
principij collectiōis. ⁊ ita etiaʒ fit vehemētia fe. ⁊ ꝓpter maiorē
putredinē ⁊ ꝓpter maiorē dolorē: ⁊ ita maior fit difficultas in
anhelitu ⁊ cōſtrictio maior: vn̄ opʒ duplicare anhelitū in attra/
ctōe aeris ꝓpter paruitatē ⁊ cōſtrictionē eius: hec igit̄ oīa ſunt
ſigna principij collectōis. Et totā hanc ſniāʒ manifeſtauit Aui.
ī principio capituli de ſignis collectōis ⁊ eruptōis. Nā poſtq̄ʒ
dixit quādo nō expuit ſputū laudabile velox ⁊ nō mūdificat̄ in
xiiij. diebus tūc iā permutat̄ ad collectionem. addit ⁊ ſignificat
initiuʒ eius. ſ. collectōis in acceſſiōe doloris vehemētia priꝰ. ſ.
habiti ⁊ difficultas anhelitus ⁊c̄. Ab hoc ergo principio colle/
ctōis ꝙ cognoſcit̄ ex dictis fiēda ē ꝯputatio differēter ad di/
uerſos terminos ruptōis ſm̄ diuerſitatē materie ⁊ ſitus vt di/
ctum ē ſupra. pōt tn̄ velocitari ⁊ tardari eruptio ſm̄ occurſum
cauſaꝝ eruptionē facientiū de quibꝰ ſupra dictū ē vt ꝺ cāu vel
percuſſiōe ſupra locū apatis vel forti clamore ⁊c̄. Sed de ſi/
gnis ſpālibus eruptōis dicebat Auic. Cūqꝫ rumpit̄ accidit tre
mor diuerſus ⁊ dilatatur pulſus cū diuerſitate ſui. i. fit tremor
diuerſus. ſ. ab eo q fit cōiter ī pricipijs ꝑoxiſmoꝝ: qr ī pricipijs
ꝑoxiſmoꝝ fit cōis toti vbi tremor ſequēs rupturā ⁊ expanſionē
ſaniei fit ſolū circa mēbra ꝯuicina loco apatis ad q̄ effundit̄ mā
ſanioſa. 2° ꝑꝑ punctōeʒ ⁊ acuitatē ipſiꝰ ſaniei ſubito iprimētis
ſupra dicta mēbra ad que fluit ⁊ ī quibus recipit̄: ⁊ ita ē diuer
ſus lʒ ēt poſſet intelligit alr diuerſus ſm̄ eius tremoris diuer/
ſitatē in diuerſis mēbris factā ex diuerſa īpreſſiōe eiꝰ ſaniei in
diuerſas partes corꝫ: ⁊ ita pulſus dilatat̄ qr minuit̄ extenſio in
arterijs rupto apate: imo videntur artarie aliqualr hūectari ꝑ
humectatōeʒ pāniculi a ſanie erupta ſupra diuerſas ꝑtes eiꝰ: ⁊
ita ꝯſequēter mollificāt artarie ⁊ ita pulſus dilatat̄ cū diuerſi/
tate ſui. i. īequalr dilatat̄ ⁊ cadit virtus. ſ. ſenſibiliter ꝓpter ſu/
bitū occurſuʒ ſaniei pūgētis ſupra diuerſa mēbra ⁊ debilitatur
anhelitꝰ. ſ. a velocitate vel frequētia. i. fit tardior vel rarior: qr
minorata ē cā coartatōis vt pʒ ꝑꝑ rupturam apatis. Et addit
Auic. vnū ꝯtingēs ī ruptura apatis qꝺ videt̄ extraneum dixit:
Et multotiēs accidit fe. vehemēs. ſ. ꝑꝑ rupturā qꝺ nō videtur
rōnale ex quo ſanies nō manet vnita ⁊ vaporās ꝑ venas vel ar/
tarias ad ipſuʒ cor ſicut faciebat ante eruptionē. Et adducit ra/
tionē huius ꝯtingentie. ſ. ꝙ iō accidit aliquotiēs vehemēs fe/
bris per rupturaʒ: ꝓpterea qr materia. ſ. ſanioſa mordicat mē/
bra ſuper que fluit ⁊ mordicat apoſtema. i. diuerſas ꝑtes mēbri
apati ad quas ſup. attingit rupto apate vbi priꝰ non attigebat.
Et ita ꝓpter dolorem poteſt augeri febris. Et hec ruptio que
fit vtplurimū fit ad ſpacioſitatē pectoris: vn̄ ſepe fit empima vt
īfra videbit̄ de cāis empimatis. Et ſi materia fuerit plurima q̄
ſubito effundet̄ ⁊ virtꝰ fuerit debilis ſepe adducit ad ꝑiciē per
viā ſuffocatōis. Et qūqꝫ educit̄ materia ꝑ eruptionem ad vias
vrine vel egeſtionū ſicut etiā aliquotiēs fit ante exiturā: ⁊ tunc
ꝑcipit̄ pūctio ī illis vijs ⁊ exitꝰ materie ꝑ eaſdeʒ: ⁊ aliqn̄ ꝑmutat̄
ad cutiʒ ⁊ īguina. Nā ſi videris tenſionē dicit Aui. ad mirach
⁊ ipocūdria ⁊ cutiʒ ⁊ grauitateʒ indicabis exiturā apud īguina
⁊ crura: ⁊ tūc eſt bona ſignificatio. Nā addebat ipſe ꝙ declina
tio ad ambo crura ē vehemēs ſignificatio ad īcolumitatē: ⁊ ali/
qn̄ declinat mā ad ſuperiora vt ad cerebrū ⁊ ꝑtes capitis ⁊ eſt ma
la ſignificatio. Naʒ ſtantibꝰ accn̄tibꝰ de difficultate anhelitꝰ ⁊
ꝯſtrictōe eiꝰ ſi ſuccedat ſoda cū caliditate ſuperioꝝ vt colli ⁊ fa
ciei ⁊ poſtea minuant̄ mala accidētia pectoris: tunc dicit Auic.
pertēdit. i. ſeruit id declinationē materiei ad partes auriū ⁊ ca
pitis vel ſup. cerebri. Et ſi nō apparuerit apa vel exitura ī ꝑtibꝰ
capitis vel auriū tūc ſignū ē ꝙ mā declinabit ad cerebrū ⁊ ma/
xime ſi addat̄ permixtio rōnis cū alijs ſignis apatū cerebri ⁊ ī/
terficiet plurimū ī 2° aut in 3°. Signa induratōis ſūt mani/
feſta ex his que ſupradicta ſunt de freneſi ⁊ ſquinātia ⁊ reliq̄s:
maxime ꝙ fe. ⁊ caliditas paulatine declināt donec oīo deficiāt
ita dico de velocitate ⁊ frequētia ī anhelitu ⁊ erit priuatio ſputi
⁊ remanebit grauitas aliqualis ī loco ī quo fuit apa: neqꝫ ſimi/

liter difficultas anhelit⁹ in totū remouebit̃. Signa crisis habent̃ quasi ex dictis ⁊ laudabilis ⁊ sinthomatice de signis bonis ⁊ malis superi⁹ habitis ⁊ ex alleuiatõe nocumētoꝝ vel augmento ipsoꝝ post crisiꝫ ⁊ ēt de cita vel tarda futura crisi dictuꝫ ē supra: qm̄ maxie colligit̃ ex veloci ⁊ cita apparentia signoꝝ digōnis in mā vel tarda. Nā sputū subrubeuꝫ si ꝯtinuo appareat inchoantē abbreuiat: ⁊ si tarde tarditatē significat: ⁊ ita de reliquis dicat̃ correspōdēter. ⁊ hec de signis sufficiant.

Cura. Accedēdū nūc ē ad curā eius que ꝯplet̃ ꝑ duo principaliter. s. ꝑ dietā ⁊ alia medicinalia: circa quā dietā p̄io obseruet̃ ꝙ si apatis cā fuerit primitiua ꝺ calefaciētib⁹ infrigidātib⁹ ⁊ alijs illud abijciat̃ ꝓhibēdo ēt oēm talē cāꝫ ꝯseruātē vel efficientē siue imediate fuerit cōseruās siue mediate: imo totū regimē vertēdū est in oppositū. ⁊ dicebat Aui. 4ª primi capitulo. xxv. loquēs de cura occultoꝝ apatuꝫ: oꝫ vt ea habens a balneo vino ⁊ motibus corꝑeis ⁊ aīalib⁹ supfluis sicut ira ⁊ sibi similib⁹ caueat. Et vitādus ē ois aer grossus nebulosus ventosus ⁊ quicūqꝫ habēs intēsaꝫ qualitateꝫ puta caliditatē vel frigiditatem. ⁊ dicebat Mesue i caplō ꝓprio dirigat̃ eis tēperies in aere ⁊ timeat̃ acuitas in ipso ex multiplicatiōe boree ⁊ austri inquātum possibile fuerit ⁊ fiat elongatio a fumis ⁊ vaporib⁹ ⁊ vētorum flatu ⁊ ab aere agitatōis aquaruꝫ ⁊ estuoso ⁊ sicco. aliqñ tñ ſm diuersa tꝑa pleuresis ⁊ diuersa accidētia ei⁹ oꝫ acrē aliqualiter ad calidū vel frigiduꝫ inclinari. nam i principio fluente materia calida vt in pleuresi verissima meli⁹ ē acreꝫ ad frigidū parumꝑ declinare: ⁊ maxime si ꝯiungat̃ sitis vehemēs cū tussi sicca. ꝙ si mā fuerit magis frida ⁊ iaꝫ appeat sputū manifestuꝫ de materia apatis dꝫ aer parūper ad calidū declinare ⁊ ꝯsiderāti pꝫ: ⁊ quomōcūqꝫ sit dꝫ aer parūper ad humiduꝫ declinare ad lenitionē partiū pectoris: ꝙ si talis nō fuerit artificialr̄ p̄paretur sicut alīs sepe dictum ē. Circa somnū ⁊ vigiliā dicat̃ ꝙ vtraqꝫ excessiue facta nocent: tñ somnus i ꝓcessu cū querit̃ exputitio dꝫ esse iterceptus: vt dictuꝫ est supra in caplo de asmate ne mā retineat̃: ⁊ eo tēpore ēt somnus sup locuꝫ doloris ad maturatōeꝫ iuuat calefactiēdo illud lat⁹. iuuat ēt ad exputitionē cōfortando virtutes nāles ⁊ ēt ꝯprimendo locū apatis facit ad expulsionē: ⁊ ita ad illā intentionē ēt cuꝫ vigilant debēt iacere ēt supra latus egruꝫ. Sꝫ in principio fluēte mā ⁊ in augmēto sepe ꝓuocet̃ somn⁹ ꝓpter vehementiā doloris: ⁊ tūc est querendus accubitus ſm quē melius quiescit eger: postea sunt vigilie corrigende si fuerint supflue ſm moduꝫ qui dicet̃ infra circa intentionē accidentiū. Motus autē est in oī apate iconueniēs nisi cū querit̃ aliquotiēs eruptio apatis ⁊ expulsio materiei: qm̄ fluente mā motus auget fluxuꝫ ei⁹: ēt ipa fluxa ꝓhibet digestionē ei⁹: iō vsqꝫ dū saltē apparebūt signa collectōis dꝫ ꝓhiberi motus ⁊ ꝓcurari quies. Repletio in illo casu ē multū nociua ⁊ lenitio ventris in cāu iuuatiua. Nā dicit Auic. ⁊ opꝫ vt ꝓhibeas inflationē sup. vētris. Et addit: ⁊ scias ꝙ fumus fecis ⁊ ei⁹ inflatio nociui sunt valde i hac egritudine: iō ꝓcurāda est lenitio stante ventris stipticitate cū leniētibus per superi⁹ ⁊ per iferius tñ moderate qm̄ vt supra dictuꝫ ē hunc morbū vt dicebat Mesue: cōsueuit fluxus sequi imoderātia. De passionib⁹ aīalib⁹ iā dictū ē generalr̄: sed maxie fugiēda ē desperatio ⁊ suspitio ⁊ timor mortis tristitia quoqꝫ ⁊ sollicitudo: hec oīa sunt in omni tꝑe eius multū nocētia ꝓpter cās notas ꝯsiderāti. Circa cibum ⁊ potū ē p̄io ꝯmemorādū de doctrina tradita ab Hypo. p̄ª affo. circa dietā ꝯuenientē i morbis acutis. Nā quāto morbus fuerit acutior tanto ꝯstante virtute dieta dꝫ eē tenuior. ⁊ ecōtra q̄ꝫto morbus ē remissior ⁊ accidētia ei⁹ tāto copiosi⁹ dietare possumus vt fuit sn̄ia affo. vbi ergo ſm acumē egritudo cōtinuos ⁊ vltimos labores hꝫ vltima ⁊ tenuissima dieta necessariū ē vti vbi vero nō ⁊c̄. Cū igit̃ i trib⁹ primis dieb⁹ vsqꝫ ad q̄rtā iste morb⁹ q̄si videat̃ ꝺ acutissimis merito accidētiū ⁊ maxie loquēdo de pleuresi verissima: iccirco q̄si vsqꝫ ad q̄rtā vtēduꝫ ē dieta tenuissima. s. dieta multū approꝑinquāte tenuissime: q: in nullis morbis duratiuis saltē ꝑ tres dies ſꝫ ordinatōeꝫ dietaꝝ ꝑ modernos medicos est ordinanda tenuissima dieta q̄ est nihil dare lꝫ tꝑe antiquoꝝ talis ordinaret̃. ⁊ hoc est factuꝫ rōnabilr̄: q: hodie corpora ⁊ ſm quātitatē ꝯtinuā ⁊ discretā vtunt̃ dieta grossiori q̄ꝫ faciebāt tꝑe antiquoꝝ. Et ꝓinde ꝓpter istam cām ꝯfirmati moderniores ex sn̄ia Hyp. textu ꝯmenti. xix. sc̄di regiminis acutoꝝ ꝓpter habere ꝯsideratōeꝫ ad ꝯsuetudineꝫ dederūt dietā grossioreꝫ nō tm̄ sanis: imo ēt egris: ita ꝙ illa dieta q̄ ꝯueniēter debebat̃ i morbis ꝑacutis iaꝫ ꝯuenit in morbis acutissimis. ⁊ ista q̄ ꝯueniebat i acutis absolute: iaꝫ ꝯuenit i ꝑacutis. Nā dicebat Hyp. loco allegato: iaꝫ ſꝫ ꝯsuetudines i dieta duꝫ ēt adest sanitas ſm iuuamentū dꝫ ꝓcedere sup. medicus.

Cuꝫ ergo ex dieta i sanis maxima diuersitas supple sit ⁊ alia huiusmodi videant̃ quāto magis necesse est fieri i morbis ⁊ maxime i ꝑacutis qđ quidē facile est deꝓhendi. cuꝫ igit̃ dieta declinās ad lat⁹ tenuissime ex doctrina habita i ꝯmēto affori smi: Tenues ⁊ certe diete ⁊c̄. cōuenienter antiquit⁹ videbat̃ ꝓpter acuitatē morbi iaꝫ ista ꝯuenit debite acutissimis terminabilib⁹ ēt i tertia. Et lꝫ hi morbi vtplurimū nō sint ꝑati termīari i 3ª die: imo lōgius tꝑs vt visuꝫ ē supra: q: tamē maxīa seuitas accn̄tiū fit i talib⁹ morbis i primis trib⁹ dieb⁹ vt supra declaratū ē: qm̄ cū icipiūt appere signa digōnis q̄ vtplurimū icipiūt appere in q̄rta iaꝫ trāsiuerūt tria prima tꝑa accn̄tiuꝫ ⁊ morb⁹ tūc est i declinatōe: iccirco maxie in his trib⁹ dieb⁹ vtendū est tenuissima dieta ad moduꝫ expositū. Et ꝓinde Raꝭ circa textū vt vidistis ꝯstante virtute ordinat aquā or. sufficere vsqꝫ ad quartū dieꝫ ⁊ postea grossius possum⁹ dietare: ⁊ hoc semꝑ itelligat̃ cōstante virtute: q: aliter oporteret ēt i primis dieb⁹ aliqualr̄ magis nutrire. Perinde Mes. ordinās dietā dixit ꝙ oꝫ nutriēs ꝯmēsurari ſm ꝯsideratōeꝫ aut ad morbū aut ad patientē. Ad morbuꝫ quidē aut ſm quātitatē acuitatis aut ſꝫ horas accessus ⁊ recessus ei⁹. Et addit: multitudo q̄dē acuitatis facit necessariā subtractōeꝫ nutriētis sicut ꝑuitas eius. i. remissio acuitatis multitudinē sup. facit necessariā. Nā dixit de mēte Hyp. s. p̄io regiminis acu. Si apud vehementiā doloꝝ ⁊ acuitatis cibus det̃: est ponere egrū ad desperatōeꝫ ⁊ mortē. Et rō est Aui. clara intelligēti ⁊ ipse declarat videbis loco suo. Eādeꝫ sn̄iaꝫ posuit in ordinatōe diete i hoc morbo: q: ei⁹ ordinatio i hoc morbo ē maxime necessaria dicit sic: Et mēsura nutrimētuꝫ ⁊ nō multiplices: imo subtiles ſꝫ ꝙ necessariū facit multitudo acuitatis egritudinis ⁊ prauitatis ei⁹ ⁊ accn̄tiū ipsi⁹. Et addit declarādo ꝙ ēt i pleuresi quieta oꝫ dietā eē multū tenuē ꝓpter timoreꝫ ne augeat̃ dixit: Nā si ipsa fuerit q̄eta leuis facilis cibabis ipm̄ cū aq̄ or. excorticati decocti valde. ⁊ si fuerit iquieta sis ꝯtent⁹ aq̄ or. sup. leuis decoctōis: q: minus nutrit q̄ꝫ prima vsquequo declaret̃ tibi dispō ꝓprie ſm sputū. Nā tūc sup. manifestato sputo ⁊ minoratis sup. accn̄tib⁹: scis necessariā eē virtutē. s. ꝯseruādaꝫ cū cibo. Jccirco addit: nutrias ergo sup. tūc cū aqua or. excor. sup. ⁊ valde decocti ⁊ ꝯforta supple virtutē. ⁊ si retinet̃ sup. sputuꝫ iterato subtilia regimē ⁊ sis ꝯtēt⁹ aq̄ or. sup. dieta ⁊ sirupis quātū potes. Ecce quō caute ꝓcedit i dietādo q: ē maxima ꝑs cure. Sed nota singulariter vt ē ex cōi doctrina Hypo. ⁊ Gal. ⁊ vlr̄ oīum illustriū medicoꝝ ꝙ i casu tali nūquā ē dietandus eger cū kist or. stante ventris stipticitate: q: iminet magnū periculū ꝓpter iflāmationē ei⁹. Sꝫ i ꝓcessu possum⁹ magis igrossare dando nō tm̄ aquā ordei sed ēt farinatā de ordeo cū zuccaro. Et aliqñ possumus addere de amigdalato maxime in mane. sed si fuerit fe. satis vehemēs loco amigdalati faciam⁹ emulsionē seminū cōium frigidoꝝ ma. Et si ꝯiūgeret̃ tāta caliditas ⁊ vehemēs sitis vt supfluerint vigilie addant̃ i emulsionib⁹ semina endiuie ⁊ papaueris. Et nota hic ꝙ lꝫ semē endiuie admittat̃ ab auctorib⁹ ēt ab Auic. tñ aqua endiuie nō laudat̃: imo i sermone de cura doloris pectoris dicit Auic. Ea aūt a quibus est abstinēdum ē sicut portulaca ⁊ aqua endiuie i quibus ē infrigidatio ⁊ inspissatio: lꝫ Gētilis ibi dixit ꝙ ꝑ endiuiam intellexit Auic. lactucā. Et addit: ⁊ oꝫ vt sit tua magnifica intētio ad hoc vt sputū facile sit ⁊ hoc i medicinis ⁊ in dieta: ⁊ ita semen non tātū inspissat sicut aqua ipsa. Ualent ēt ad debitā dietā magis nutriendo aqua tritici ⁊ candarusi ⁊ ēt aqua decoctōis maluarū ⁊ bletoꝝ ⁊ aqua cucurbite ⁊ i ꝓcessu farina cādarusi ⁊ farina fabaꝝ si fiāt ex eis pultes semꝑ cū zuccaro. Et i fine febris dicit Mesue possunt exhiberi pulmēta cū modico butiro ⁊ tandē exhibemus panē coctū lotū tribus vel quattuor vicib⁹ cum aqua cocta ad extractionē fermēti vt dictū ē circa lꝛam: qm̄ vt dicit Mesue i hoc caplō panis azimus nō ꝯuenit per hoc ꝙ inuiscat ⁊ fermētatus non dꝫ dari q: facit apertionē apatis an̄ digōnē. tādē audemus i ꝓcessu magis ad brodiū pulloꝝ tādē ad pistatas. hec que dicta sūt itelligūtur i pleuresi vera a mā calā. Sed in pleuresi flegmatica dāda ē aqua cicerū rub. ēt ⁊ or. simul semper intelligendo de excorticato q: cortex nocet cāne pulmonis sua asperitate: vꝫ ēt ius cauliū ⁊ cū oleo de amigd. dul. Et ēt si cibent̃ cū sicla ⁊ cū isopo vel decoctōib⁹ coꝝ ē eis bonus cibus cū melle: ⁊ in mā melācolica valꝫ buglosa ⁊ lupuli simul cū aliis que dicta sunt. Potus aūt bonus eis ē aqua zuccari ⁊ aq̄ mellis ⁊ iulep subtilis ⁊ aqua ordei subtilis. Et hoc bū nota ꝙ potus nūquā dꝫ eē frigidus nisi vbi sit vehemētia sitis cū vehemēti iflāmatōe. nā tūc pōt dari frigidus mixtus cū oximelle simplici vel sirupo acetoso ad remouēdū nocumētū ei⁹ frigiditatis addēdo subtilitatē ⁊ penetrationē. sed his nō stantib⁹ nūquā sit frigidus sed i estate tepidus ⁊ i hyeme calidus. A vino oīo cauēdū ē nisi i declinatōe manifesta: ⁊ tunc dandū ē vinuꝫ albū subtile dulce mixtū tñ cū aqua plurima nisi timeam⁹ oppilationem epatis ⁊ splenis. Nam ipsuꝫ est magis adiuuās ad spuendum vt dicebat Auice. Sed si epar aut splen fuerit infirmuꝫ loco vini dulcis exhibeatur vinum aquosuꝫ. nam ipsuꝫ ē confortās virtutē plusq̄ꝫ aqua vt vult Auic. ⁊ in ipso est incisio ⁊ subtiliatio. Inter fruct⁹ valēt iuiube bene mature ⁊ reliq̄ dcā supra de tussi calida ⁊ postea granata dulcia nō discōueniūt ⁊ passe sine armillis ⁊ maxie i mā frida vel i declinatōe. Et ista regula est obseruāda cū cautela ēt i conualescētibus pleureticoꝝ dimittēdo salsa acuta ⁊ huiusmodi. Nā de his Auic. vltra mediū capituli de cura doloris pectoris: Et oꝫ vt caueant̃ i cōualescentib⁹ pleureticoꝝ salsa ⁊ acuta ⁊ saturitas ⁊ repletio saturitatis faciētis nauscā ⁊ vētositas ⁊ fum⁹ ⁊ vox alta ⁊ sufflatio fortis ⁊ coit⁹. Nā si recidiuāt addit text⁹ sup. ꝓpter iordinatiōe taleꝫ moriunt̃: ⁊ ita cauendū est a stipticis cibis: qm̄ vt narrauit Raꝭ 4° ꝯtinētis quidā fact⁹ sanus postq̄ꝫ medic⁹ cōsensit vt darent̃ sibi lēticule mortu⁹ ē dicit sic: Nutriētia grossa lꝫ ꝯfortent magis virtutē sup. q̄ꝫ humida sputū tñ igrossant ⁊ ipediunt: vñ expedit vt euitent̃ huiusmodi nutrimenta addit qm̄ quidā medicus sistēte patiēte pleuresim i declinatōe ꝑfecta eius passionis ita ꝙ nulla alia cura idigebat nisi ad expuēdum huiusmodi humores solūmō qui maturi fuerāt dedit eis de lēticulis ꝯfectis cū aceto ad nutrimentū ⁊ inde cessauit sputū ob ipedimentū ipsi⁹ nutrimēti: ⁊ cā fuit ad mortē ipsi⁹ i 2ª nocte ob culpā medici ⁊c̄. Et tñ quidā modernoꝝ laudāt ad repcussionē lenticulas coctas i aceto: ⁊ male ꝓpter nocumenta que sequūtur ex stipticis medicinis de quibus etiā dictuꝫ est supra. ⁊ hec sufficiant quātuꝫ ad dietam.

Medicinalia. Circa vero medicinalia cadūt intētōes. pª intētio ē ꝓhibitio apātis. 2ª intentio ē si nō potuit ꝓhiberi in totū apā itentio ē ad cessare faciendū ne augeaꝛ ⁊ insensibiliter resoluaꝛ: ꝙ si ꝓhiberi nō poterit quin ad ꝯplemētū veniat tūc stat intētio de adhibēdo studio vt mā resoluaꝛ per sputū: ꝙ si pur sputū retineaꝛ ⁊ putredo iā fiat in apāte: tunc curādū ē de ruptōe apātis facta tñ prius digōne cōpleta: postea de ꝯpleta mūdificatōe ēt ꝑ sputū: q̄ si mūdificari nō poterit: dubiū ē ne trāseat ī ptisiꝫ. Has oēs intētiōes collegit Rasis per ordinē 4° ꝯtinētis applicādo partē vniꝰ textꝰ cū alio sibi ꝓcedenti ꝑ colūnā dixit sic: Dico ꝙ ī pricipio pleuresis cura habeaꝛ ad ꝓhibēdū ꝙ nō fiat apā: iō necessaria ē minutio ēt purgatio ⁊c. ⁊ āte ꝑ colūnā dixerat: dico ꝙ pleuresis hꝫ tpa ⁊ terminos. nā si accidat apā tunc dignū est vt studiū adhibeaꝛ ad faciendū cessare eē eiꝰ: ⁊ vt declinet mā ab eo ⁊ sup. resoluaꝛ īsensibiliter: sꝫ si eē suū ꝯplementū habuerit. i. iā sit fluxa mā in totū cura fiat ad maturandū ip̄m. i. ad digerendū mām ⁊ purificandū ꝑ sputū. i. resoluēdū: postea addit ꝙ si strictū fuerit sputum ⁊ nihil expuerit patiēs vltra quā fuerat ⁊ vehemens fuerit fe. cuꝫ dolore notū sit ꝙ putredo incepit fieri ī apāte: ⁊ tūc sup. stat idigētia ꝯplete maturatiōis ⁊ tandē ruptōis. ⁊ ad declarationē eruptiōis dixit: ⁊ si mitigata fuerit abundātia febris: ⁊ postea excitatꝰ fuerit rigor cū fe. sequēti ⁊ āgustia anhelitꝰ: tūc notum sit ꝙ emanauit putredo ⁊ sup. stat intētio abstersiōis ⁊ cōplete mūdificatiōis. Addit si vero purificatio eiꝰ facta fuerit velociter ꝑ sputū bonū erit: sin aūt passio ꝯuertiꝛ ad ptisim. Primā aūt intentionē de ꝓhibitiōe apātis cuꝫ incipit dolor cū reliquis accidētibus pleuresis eēntialibꝰ ꝼm Mesue ꝯplent pricipaliter due itētōes. Una ē admistratio mediciaꝝ mēbrū lesū ꝯfortātiū ⁊ vtutē eiꝰ ⁊ coadunātiū vias ne recipiat ne sup ip̄ꝫ vicat q̄ ad ip̄ꝫ fluit mā vt sūt ēpl'a exteriꝰ repcussiua applicata vt cuꝫ lētibꝰ excorticatis coctis cū aceto ⁊c. 2ª ē diuersio māe fluētis: ⁊ itētio prima ꝓprie respicit ēt ip̄m membrū ne recipiat: ⁊ ēt cōpleꝛ per pulsuꝫ aut ꝑ trāsmissuꝫ illiꝰ modice māe que iā fluxit. 2ª aūt que est ꝑ diuersionē facit ad ꝓhibitionē apātis ꝑ tractū eius ad oppositaꝫ ptē. Sꝫ de prima intētiōe est dubitatio inter medicos. s. nūquid repcussiua ī casu ꝯueniāt. Ad pteꝫ affirmatiuā est dñs Mesue: ⁊ quidaꝫ practicātiū ⁊ cōiter scribentiuꝫ. Sed ad ptē negatiuā videꝛ snīa illustriū medicoꝝ qui in cura huiusmodi repcussiua nō applicāt: sꝫ magis anodina exterius ꝓ mitigatōe doloris ⁊ iterius lenitiua ⁊ nequaquā stiptica: vt pꝫ ꝑ discursuꝫ Hypo. ēt Gal. in 2° regīs acutoꝝ. ⁊ si dicaꝛ ꝙ Hyp. ī textu ꝯmenti. v. eiusdē laudauit ordeū ⁊ orobū infusa in aceto que videnꝛ stiptica dicaꝛ ꝙ nō applicauit ea ad repcussionem ⁊ ꝯfortationē mēbroꝝ: sꝫ magis ad resolutionē ⁊ digōeꝫ mācrū grossaꝝ ⁊ humoꝝ viscosoꝝ: vt voluit Cōmētator Gal. ī codē ꝯmento. Nā dixit oꝫ vt vtaris istis speciebꝰ vaporationis in eo ī cuius mēbris īfirmis videris aggregatos esse humores viscosos grossos: ⁊ ita nō affirmat istud ī principio fluentis māe vt pꝫ. Et Auic. 10ª tertij tractatu 5° vbi nullibi reperiꝛ ꝙ ī principio hoꝝ apātū applicet repcussiua exteriꝰ ꝓprie stiptica: imo primū ⁊ maximū ēplastrū ꝙ applicat ī principio fluēte mā calida ē cerotū factū ex oleo vio. ⁊ cera colata. nā tale infrigidādo humorē ⁊ aliqualr ingrossando facit ad ꝓhibitionē fluxus: sꝫ non est medicina vere repcussiua īmo lenitiua vt pꝫ. ⁊ addit: deinde gradatim ꝑueniaꝛ ad adipes ⁊ mucilagines: ⁊ iō voluit exteriꝰ applicari stiptica. Interiꝰ ēt ꝓhibuit exp̄sse exhibitiōeꝫ stipticoꝝ. nā in cura cōi apātū ptiū pectoris dixit: ⁊ ex eis que cursu medicinaꝝ ptis ꝓceduut sup. ī casu sunt oīa que mūdificant ⁊ remouēt asꝑitatē ⁊ leniūt in gradu prīo sicut aqua iuiubarum ⁊ viole ⁊c. ⁊ infra in cura pleuresis ī intētiōe euacuationis cū aliquotiēs debeꝛ euātio stante alio humore peccāte a nā sanguīs loquēdo de eā āteq̄uā respicit dicta euātio dixit: ⁊ si ē humor alius. s. a sanguīe vel sup. sꝑatus a nā sanguīs euāta ñ cū his q̄ sunt sicut mirabolani: neqꝫ ī quo sistit stipticitas: īmo cuꝫ eis ī quibꝰ ē cū solutione lenificatio. ⁊ in sermone ꝯtinuo ꝺ cura doloris pectoris ī pricipio dixit: ⁊ maximi quideꝫ erroris ē tribuere infrigidātia vehemētia nisi ī factis ex colera. ⁊ addit ⁊ nō dētur ī potu īfridātia stiptica: ⁊ postea ponit vnū dictū ꝙ videꝛ ꝯtrariū huic determinatiōi dicit: Et cibi eoꝝ sint lentes cū acetositate ⁊ similibꝰ. dicit Gētilis ꝙ tale cibariū nō est stipticū ꝓpter acetositatē: sꝫ veꝝ ē vt dicit ꝙ vtplurimū nō cōuenit: reuera credo ꝙ dixerit ꝯtra sciētiā: qm̄ acetū lꝫ penetrare faciat aquā frigidā tñ cū ꝯiungiꝛ stipticis credo ꝙ asꝑitateꝫ faciat. iō credo ꝙ talia gña nequaquā ꝯueniāt ꝓ cibo: vt etiaꝫ colligiꝛ de mēte Hypo. prīo regimīs acutoꝝ laudādo or. supra reliqua grana maxie ꝓpter eiꝰ lenitionē ī decoctiōe. Et exp̄ssiꝰ Cōmētator Gal. in ꝯmento ⁊ ē ꝯmentū. xix. vbi dicta grana ꝺ lentibꝰ ⁊c. vituꝑauit ī casu. ⁊ idē Serap. ī capl'o ꝓprio post flobothomias: ⁊ post illud damꝰ infirmo decoctionē ex iuiubis ⁊ sebesten ⁊ pass. ⁊ addit in ꝓcessu ⁊ ꝯfert ei qui hꝫ hanc egritudinem ex cibis qui ē humidus ⁊c. nūquā de stipticis faciēs mētionē. Et ita credo illū textū Aui. eē incorrectū: ⁊ ꝙ dꝫ legi negatiue ⁊ nō affirmatiue: vt sic ꝯtineꝛ lr̄a: ⁊ nō denꝛ in potu īfrigidantia stiptica ⁊ cibi eoꝝ nō sint sicut lētes cū acetositate: ⁊ ꝺ his similibꝰ qm̄ forte quidaꝫ antiquoꝝ posuerāt: vt ēt īmitatꝰ ē eos Mesue vel pōt dici ꝙ textus sicut iacet ē verus ītelligendo ꝙ illa negatio nō cū textꝰ dicit nō denꝛ in potu ⁊c. ēt cadat supra ꝓpositionē aliā sequētē illaꝫ. s. ⁊ sint cibi eoꝝ ⁊c. sic ꝙ totus textꝰ ille sit negatiuꝰ. ita ēt sentit Halyabas 6° practice vbi iterius exhibet lenitiua tm̄. ⁊ ita Alex. ⁊ idē Azaranꝰ sensit exhibendo decoctionē passulaꝝ ⁊ iuiubaꝝ ⁊c. postea isti oēs exteriꝰ vt Serap. Halya. Aza. ponūt ēplastrū qꝺ posuit Aui. ex cera ⁊ oleo vio. aliq addūt dragātū. Alex. posuit fomētatiōes resolutiuas mitigatiuas doloris nō faciētes mētionē de stipticis. Mesue aūt ansus ē in hac difficultate ꝓ prīa intētiōe applicare cōfortantia stiptica exteriꝰ: vt ē plastrū ex farina fabaꝝ cocta cum aceto: aut ex lentibꝰ nō excorticatis coctis cum aqua aut facere iussit euaporationē cū spongia infusa ī aceto decoc. rosaꝝ balaustiarū ⁊c. Et Cōciliator tractat hāc māꝫ ī differētia. ccviij. ⁊ breuiter determinādo qōeꝫ dixit ꝙ ī corꝑe pleno aut ēt medie plenitudinis minime ꝯpetūt repcussiua ī corꝑe ēt mediocri nisi facta flōnia nō ꝯpetūt in mā ēt flegmatica vel melācolica nō ꝯpetunt: sꝫ vbi sit mā modica in toto ⁊ sit calida: q2 mā calida indiget īfrigidatiōe videꝛ ꝯcedere talē repercussionē cum frigidis ⁊ aliqualr ꝯfortātibꝰ mēbruꝫ ne recipiat vel ad excutiendā illam modicā mām que recepta ē qñ. s. mā est in principio fluxꝰ: ita ꝙ minima sit portio fluxa. Addit tñ Cōciliator ꝙ q2 rarius occurrunt medici in pricipio fluxus māe: neqꝫ ī principio vocanꝛ principiante: iccirco dicit ꝙ medici fere semꝑ incipiūt cuꝫ anodīs. ⁊ proinde sapiēter dicit Mesue qui postquā laudauit huiumōi repcussiua dixit veꝝ hoc ē suspectū sup. q2 ꝓfundaꝛ mā interiꝰ ⁊ sic videꝛ addi vt fluat ad locū apātis. ideo dixit verū: hoc est suspectū nisi cū mā pauca fuerit aut ī principio principiante cuꝫ nōduꝫ mā repsit in locū. i. fluxit aut ꝼm minimā parteꝫ. Et addit: ⁊ hoc quidē cū cautela vt administreꝛ regimē diuersiuuꝫ in eodē. i. cū apponūꝛ talia repercussiua fiat simul diuersio vt mā que repelliꝛ elongeꝛ: tūc hoc eīm ē ꝼm sapientiā vt dicit. Sꝫ quoniaꝫ has oēs circūstātias reperire difficillimū ē: iccirco ne remaneat intellectus ꝯfusus in opere dico ꝓ regula in pricipio pleuresis nō debere apponi repercussiua vt ēt dixit Gordoniꝰ cuius verba sunt hec: Quidā vtunꝛ repcussiuis ī pleuresis pricipio sed ego non sum illius opinionis. ⁊ adducit rōnes suas q̄ sunt adducte. Si aliqñ igiꝛ exteriꝰ volumꝰ applicare aliqꝺ ad infrigidationē māe calide fluentis ⁊ quasi eius digōnē ordinemus exterius vnguētuꝫ dictū ex cera lota ⁊ oleo violato ⁊ dragāto. Et istaꝫ declarationē exp̄sse manifestauit Auerrois septimo colliget capl'o. xvi. de curatōe apātū mēbroꝝ officialiū cū precedēti ēt caº vbi declarauit ꝙ apāti facto denꝛ due intētōes. s. euō māe eiꝰ: ⁊ alia ē remotio male ꝯplōnis. s. qñ ē ī fieri. 3ª adiungiꝛ itētio ⁊ hoc ē ad remotionem cāe. s. future fieri. Et addit ꝙ hoc fit. i. cōpleꝛ in sistendo sparsioni materie ad membruꝫ q̄ ꝑuenit: aut ꝑꝑ totiꝰ corporis repletōeꝫ aut pticulaꝝ mēbri mādantis aut ꝓpter ip̄m mēbruꝫ attrahēs ꝓpter diuersas cās attractōis ī eo. Et iste itentōes debenꝛ apātibꝰ ꝼꝫ ꝙ apāta absolute postea dicit: ⁊ aliqñ ꝯsideranꝛ apāta ex parte mēbri in quo sunt: ⁊ tūc oꝫ variare has itentōes vt si fuerit ī mēbris purgatis mēbroꝝ pricipaliū oꝫ vt nihil repcussiui vel refrigeratiui suꝑ ip̄m ponaꝛ sicut si fuerit sub assellis vel in īguinibꝰ: q2 timēduꝫ est ne ꝓpter īfrigidatōeꝫ tales māe redeāt ad mēbra principalia. Et hec ēt fuit snīa Auic. 4ª primi capl'o 25° supra allegato. Et addit Auer. spāliter quēadmodū fugimꝰ repcussionē apātis pulmonis eo ꝙ cordi vicinꝰ existit: ⁊ ita silr posset dici de apāte pleuretico ꝙ ꝓpter vicinitatē ad cor nō ꝯpetunt repercussiua.

Et īfra in capl'o dixit: ꝓpterea scias vnū qꝺ ꝓpriuꝫ est ī mēbris apātis cuteꝫ hñtibꝰ subtileꝫ. s. ꝙ ab ipsoꝝ pricipio penitꝰ ex eis sanies. i. virulētia resudat: ⁊ ꝓpterea ꝯueniens est ab ipsoꝝ pricipio mediatōibꝰ adhibere abstersiua vt mūdificēt meatus. Et addit: ⁊ si in sanie ipsa grossities fuerit: miscēde sunt res icisiue: ⁊ talia mēbra sunt sicut pectꝰ ⁊ pulmo vt vult. Et addit: ꝓpterea necesse est vt ista abstersiua ab oī mordicatōe sint exēpta: ⁊ iste res sūt sicut aqua or. ⁊ pultes ⁊c. ⁊ paꝝ īfra dixit: In apātibus pectoris ⁊ pulmonis res in quibꝰ acetū poniꝛ sunt fugiēde vt multū nociue: ⁊ medicīe que ei ꝯueniētes existunt sunt capill. ve. liquiritia sirupꝰ viol. ⁊ semen melonis. ⁊ ita apꝑet ex snīa sua colligi ꝙ in his apātibꝰ vt sunt hoꝝ mēbroꝝ apāta nequaquā ꝯueniūt stiptica repcussiua: ēt īdicatiōe sūpta ab apāte futuro fieri vera pleuresi: cū pendeat a mā calida essentialr illa vel est a dñio sanguinea vel colerica vt fuit declaratuꝫ. Sꝫ vbi mā fuerit colerica vt ideꝫ dixit Auer. eodeꝫ capl'o: apāta colerica ī primis egent refrigeratōe multa lenitiua facta cuꝫ violis ⁊ cū viriditate illa q̄ supra aquas reperiꝛ ⁊c. sꝫ sanguinea vt vult eū refrigeratōe stipticis īdigent nisi facit exceptōeꝫ accidat dolor. ⁊ si dolor adest: miscēda sūt mitigatiua. s. lenitiua vt dicit: cuꝫ igiꝛ principiū pleuresis declareꝛ ꝑ doloreꝫ seqꝛ ꝙ ēt sūpta idicatōe ab apāte ex pte materie talis dolorose nō ꝯpetāt stiptica. Et eādeꝫ quasi snīaꝫ īnuebat Auic. 3ª quarti de cura erisipile: vbi postq̄ꝫ laudauit multū īfridantia stiptica ī erisipila ī pricipio dixit: Et caue cū hoc ne redire facias māꝫ ad mēbruꝫ ītrīsecū aut ad mēbrum nobile vt sup. est ī casu nr̄o. Et ita ꝓ firma snīa teneamꝰ neqꝫ ītrīsecus neqꝫ extrīsecus ꝯpetere stiptica ēt ī pricipio: ⁊ hec de hac itentōe sufficiāt. Expedita igiꝛ iaꝫ prima itentōe q̄ erat ad ꝓhibēdū aduentū apātis q̄ ꝯplebaꝛ ꝼꝫ aliquos ꝑ ꝯfortātia repcussiua ⁊ ē declaratū ꝙ hāc exeq nō debemus. Restat alia itentio qua ꝯpleꝛ ꝓhibitio apātis ⁊ vocaꝛ diuersio: q̄ ꝯpleꝛ vt dicebat. A. ī pricipio cure pleuresis cū euōne ⁊ attractōe ad ꝯtrariū. Nā dicit oꝫ vt ꝓhibeas māꝫ venientē ad apā cū euōne ⁊ attractōe ad ꝯtrariū. postea addit: dicamus ergo ꝙ cura eius est flōmia ⁊c. ⁊ lꝫ sit dictū supra circa textum ꝙ primuꝫ īgeniū curatiuū in aduentu apātis ad prohibendum futuꝝ apostema sit ipsa flobothomia diuersiua: ⁊ sic potius debet dici ingenium ꝓseruatiuū q̄ꝫ curatiuuꝫ: ⁊ ibi declaratū est de mente auctoꝝ ꝙ vbi cōstet nobis de pricipio apātis ⁊ si minutissimo principio ꝙ añquā apponātur anodina supra locum

doloris ꝯsentiētibus reliquis ad flōmiā ꝙ dꝫ fieri flōmia: priꝰ
ibi ēt ē declarādū quādo diuersiua debent fieri per oppositam
partē ⁊ qñ per eādē: q: tñ non ē spāliter dictū de qua vena ⁊ ſꝫ
quas circūstātias ⁊ quātū dꝫ euāri de sanguine. Jccireo ꝓ ma
gis ꝯpleta doctrina huius hic ponemus modū ſm quē ē fien/
da flōmia determinata vena ꝯcorditer mētibus auctoꝝ. Dice/
bat ergo Aui. declarādo ꝙ ī oī pleuresi cōueniat ipsa flōmia in
ca° de cura cōi apostematū partiū pectoris ⁊ pulmonis in prin
cipio ex rebus cōibus ē flōmia sed in principio ex latere diuer/
so. i. qñ mā non adhuc ē ī totū fluxa diuerso. i. opposito que op/
positio aliqñ ē ſm longitudinē tñ aliqñ ſm longitudinē ⁊ latitu
dinē. Nā peccāte mā ī pleura ꝑtis dextre aliqñ fit flōmia ex ba
silica in brachio sinistro ⁊ ē oppositio ſm latitudinē. Aliquādo
fit flōmia ex saphena eiusdē lateris ⁊ ē oppositio ſꝫ lōgitudinē.
Et aliqñ fit flōmia ex saphena oppositi pedis puta sinistri ⁊ tūc
ē oppositio ſm longitudinē ⁊ latitudinē. Jn principio aūt raro
vel nūquā fit flōmia ex brachio eiusdē lateris nisi vt dicebatur
supra circa textū qñ mā ascēderet sursū ad furculā versus spa/
tulā vt supra fuit declaratū ⁊ in corpore eēt modica mā: qm̄ in
tali casu ēt illa flōmia eēt diuersiua: ſꝫ alr̄ fit flōmia ex parte op
posita. Et de electōe huius dicebat Rasis 4° ꝯtinētis de mēte
Gal'. in libro de flōmia loquēdo ī casu pleuresis vel ꝑiplemonie
dixit ꝙ minutio si facta fuerit in pleuresi. i. ī principio eius ī di
uersa parte partis ī qua fuerit apā magni iuuamēti erit. sed si
facta fuerit in manu opposita. i. directa loco dolenti iuuamen/
tū erit occultū aut erit eius apparitio post longum tp̄s. Hunc
ergo canonē imitatꝰ ē Auic. ī ca° ꝓxīo allegato postq̄ȝ dixerat
ꝙ ex rebus cōibus ē flōmia addidit. Sꝫ ī pricipio ex latere di/
uerso. i. opposito ſm vnā oppositionū dictaꝝ ⁊ spāliter decla/
rās dixit: Et magis festina. s. ad succurrēdū ē flōmia d̄ saphe/
na opposita ī longitudine. i. eiusdē partis vt dicit lr̄a exterior ⁊
post ipsaꝫ de basilica opposita in latitudine. i. ꝯtrarie partis: ⁊
post ipsaꝫ de nigra opposita in latitudine. i. media. Si aūt non
appareat sup. nigra tūc nō oꝫ vt dimittaꝝ flōmia cephalice q̄ȝ/
uis sit eius iuuamētum minus ⁊ tardius. Ecce quō manifestat
ꝙ quātūcūqꝫ flōmia cephalice afferat modicū iuuamētū in di
uertēdo a mēbris spūalibus q: nō hꝫ directionē ad dicta mem
bra q: tñ euō sanguinis a quibuscūqꝫ locis fiat ꝓpter ꝯtinuitatē
mediā cū vena chilis cūat a toto corꝑe ⁊ ab oībus mēbris. Jl/
lud tñ nō equalr̄ ⁊ eque velociter fit vt manifestū ē. Per hoc er
go qd̄ voluit nō apparētibus alijs venis ꝙ fiat flōmia cephali/
ce ex qua modicū expectaꝝ iuuamētū declarauit maximū iu/
uamētū flōmie ī apātibus partiū pectoris. Sed magis spāliter
declarās Mesue dixit: Si mā fuerit dilatata. i. fluēs ascēdens
vsqꝫ ad furculā ⁊ nōdū ex toto repsit. i. nōdū ex toto ē collecta
ī loco apātis sed adhuc ē vt repat: tunc flōmeꝝ basilica ex latere
opposito ⁊ trahaꝝ de sanguine vsqꝫ dū altereꝝ color eius iuxta
virtutis ⁊ etatis exigētiā. Et addit: ⁊ qñqꝫ apd̄ pluritatē replo/
nis. i. maximaꝫ replonem iubemus flōmari ex saphena partis
opposite ē eīm eius iuuamētū sublime ⁊ festinū. Ecce quō volu
it ꝙ nō tñ ex saphena eiusdē ꝑtis fiat flōmia aliquotiēs: ſꝫ imo
aliqñ ex saphena ꝑtis opposite multum ergo laudaꝝ flōmia sa/
phene siue eiusdē partis siue stāte plenitudine. naꝫ talis magis
ē festina ad succurrendū fluēte mā q: māꝫ diuertit a loco apātis
cū magis ad longinquū diuertat q̄ȝ flōmia facta ſm oppōnem
latitudinis tñ ēt magis festina ē ad succurrēdū q: faciliꝰ trahiꝝ
sanguis ad inferiora: ēt q: saphene originātꝝ a trōco magno ma
gnam colligātiā habēte ſꝫ lōga ad mēbra pectoris vt pꝫ ex ano
thomia. ꝓpterea. A. quarta primi ī caplo de flōmia voluit ꝙ sa
phene minutio multū ꝯpetit ī egritudinibꝰ que fiūt ex materie/
bus ad sursū tēdentibꝰ ꝯuertēdo sanguinē a ꝑtibꝰ superioribus
ad inferiora. Exūte ergo maxima plectoria ⁊ replōne maxīa ſm
mēbra inferiora ⁊ apāte ēt nō existēte in ꝑtibus nimis superiorbꝰ
tunc fiēda est vt voluit Mesue de saphena partis opposite: vbi
aūt nō eēt tāta replō ſꝫ tñ multa ⁊ mā ad furculam superiorē ma/
gis fluēte sufficeret flōmia de saphena eiusdē ꝑtis. Sꝫ si mīor
eēt replō. s. mediocris tñ ꝯueniret flōmia basilice oppositi late
ris: postea magne si basilica nō reperiaꝝ. ⁊ si neutra eaꝝ repiaꝝ
tandē veniēdū est ad flōmiā cephalice: vt dicit. A. Sed qñ eēt
ēt minor mēsura sanguis vel humoꝝ in toto q̄ȝ mediocris suffi
ceret: tunc tñ ēt ad diuersionē peccāte mā versus furculā supio
rem vt fieret flōmia basilice eiusdē lateris: vt fuit supra declara
tum. Et aliquotiēs tanta ē extenuatio ⁊ minoratio humorū ⁊
virtutis debilitas ꝙ ēt in principio ꝑalesis maxime cū pēdet a
mā nō mixta sanguini ꝙ nō dꝫ fieri flōmia: ⁊ taliter faciētes flo
bothomiā dānauit Alexā. in cura pleuresis dixit: multi enim q
nō sūt medici discreti fugiūt vt nō purgēt pleureticos flōmiaꝫ
vero velut inculpabilē ⁊ cautiorē credētes ꝑmittūt adhiberi.
Addit scire aūt oꝫ ꝙ multi ⁊ maxime ī quibꝰ sanguis nō satis ī
esse vr̄ scarificationē cū acuto scarpello iuuati sūt ⁊ cucurbitas
post inciso loco ⁊ supponētes ⁊c. ⁊ dixit ꝙ ꝯfestim dolores sunt
āputati vt nō opus hēret fomentatiōe vel alio adiutorio. ⁊ ad/
dit: Optimū est igiꝝ ⁊ valde vtilimū adiutoriū sup. vētosa cum
scarificatōe in quibus ꝑua plenitudo fuerit: hoc tñ est rarissime
eueniēs ꝙ tanta paucitas humoꝝ ꝯiungaꝝ in corꝑe in quo fit
pleuresis ⁊ nō a casu vel ꝑcussiōe: qm̄ taꝫ modicā mēsuraꝫ hu/
moꝝ sufficit virtꝰ debite regulare. iō loquentes auctores de
his que frequētius eueniūt posuerūt īdistincte cañ. de flōmia ī
pleuresi. Et lꝫ cā fluēs ad apā futurum nō eēt sanguis neqꝫ mā
sanguini mixta: tñ ēt in his laudāt flōmiā ne ꝓpter dolorē cō/
uertaꝝ sanguis ad locū ⁊ apā augeaꝝ: ⁊ ita laudāt flōmiā diuer
siuam. ⁊ si mā ꝓpria nō sit de ꝑatis educi ꝑ flōmiā: sed verū ē
ꝙ talis flōmia dꝫ eē magis mensurata. ⁊ de hac loquēs Auic.
dixit: si aūt īdiges flōmia necessario ī spēbus pleuresis ⁊ matu
ratio. i. mā factiua pleuresis nō est matura. s. vt educaꝝ ꝑ flobo
thomiā tunc rectiꝰ ē vt sis ꝯtētꝰ quātitate. xxx. pondeꝝ. i. xxx.
ꝫ. ⁊ hoc sup. sufficiet ꝓ vna diuersiōe: ⁊ si minuaꝝ dolor ⁊ non
fluat sanguis ista sufficiet flōmia. ſꝫ si iterato timueris nouum
fluxū oportebit scdārio flōmiā fieri in sero vel in sequēti die: ⁊
hoc sumpta semꝑ indicatiōe ad fluētē māꝫ: qm̄ ad fluxā nō cō/
petit euāatio ꝑ flōmiā vt supponiꝝ: ⁊ vt sit necessaria aliquotiēs
oꝑatio iterata cuꝫ flōmo. addit: ⁊ ꝓpterea ad sedatōeꝫ. i. ad ꝓ/
hibitōeꝫ sanguis ꝑ flōmiā cuꝫ sale ⁊ oleo supra vulnꝰ. nā talia
ꝓhibent ꝯsolidatōeꝫ vulneris: vñ cū modica ꝑcussione cū digi
to secūdabiꝝ flōmia. hoc totū ītelligiꝝ nō existente fluxibilitate
ventris: q: existēte fluxibilitate ventris nō esset necessaria talis
secūdatio flōmie. ꝓpterea addidit textꝰ: ⁊ multotiēs quideꝫ ex/
cusat solutio ventris oī die semel aut bis flōmia sup. dicta: q:
tūc ꝯuertunꝝ māe ī deorsū: ⁊ sic non est timor de fluxu versus
locū apātis. Sꝫ ī casu fluentis māe sanguinee vel mixte sangui
ni dicebat Mes. ēt in flōmia tali diuersiua ꝙ trahaꝝ de sangui
ne vsqꝫ duꝫ altereꝝ color eius. Circa hoc oꝫ notare ꝙ in prīci
pio fluentis māe cum adhuc non repsit ſm notabileꝫ ꝑteꝫ talis
flōmia fienda ad diuersionē nō est ī qua oꝫ expectari mutatōeꝫ
coloris ī sanguine: q: in pricipio fluentis māe nō adhuc est mali
ciatꝰ sanguis circa ꝑtes apātis: imo ſm totuꝫ dꝫ esse q̄si vnifor
miter dispositꝰ. ideo tūc nō oꝫ expectare taleꝫ mutatōeꝫ: q: ad
huc nō est facta notabilis iflāmatio ī ꝑtibꝰ dolorosis. Sꝫ qñ iā
notabilis pars fluxisset ⁊ durasset dolor ꝑ notabile tp̄s: verbi
grā per dieꝫ cū vehemētia fe. ⁊ difficultate anhelitꝰ vbi ꝓbabi
liter sit alteratꝰ sanguis qui est circa locum apātis differenter
multuꝫ a sanguine qui est circa partem oppositā: tūc nō tātuꝫ
ad diuertendū sed etiā ad simul euāanduꝫ sanguinē fluxuꝫ ⁊ al/
teratū oportebit ī tali diuersione expectare mutatōeꝫ coloris.
hec igiꝝ expectatio mutatōis coloris magis debeꝝ ī flōmia eua
cuatiua q̄ȝ ī diuersiua ꝑꝑ cām iaꝫ ītellectā. ⁊ ꝓpterea dixit. A.
ī flōmia diuersiua fluente mā: non dixit expectādaꝫ esse muta/
tōeꝫ coloris ī sanguine: ſꝫ loquens de flōmia euātiua q̄ fieri dꝫ
post aliquot dies ex latere ꝯuenienti ī latitudine dixit ī pricipio
cure pleuresis: dicamus ergo ꝙ cura eius est flōmia si sanguis
fuerit vincens ſꝫ modū dictū ī caplo qd̄ est ante ipꝫ loquens de
illa q̄ fit post aliquot dies ex codeꝫ latere iā fluxa mā. Et addit:
Et extrahaꝝ donec altereꝝ color eiꝰ significat eiꝫ sup. cū appꝑet
color mutatꝰ ꝙ nocibilior sanguis iaꝫ euātus est. i. q ē ꝓximior
apāti: q: nō est credendū ꝙ sanguis q est cā ꝯiuncta apātis eua
cueꝝ per flōmiā: ſꝫ ille tñ q est ī loco apātis. i. ī loco ꝓxīo apāti
q est alteratꝰ per modū dictū. Et ita de flōmia etiā euātiua lo/
quebaꝝ Hyp. 2° regis acutoꝝ ī textu ꝯmenti. x. cū dicit: Qñ er
go dolor ad spatulas ascēdēdo iā saltū ꝯpleuerat. i. iā fluxa fue
rat ī totum si grauitas quoqꝫ ī brachio. i. ī supremo brachij vel
circa pectꝰ siue sup diafragma ꝯtigerit de basilica vena flōmā
duꝫ est. s. de dextra si fuerit in ꝑte dextra dolor: vel ī sinistra si
fuerit ī sinistra. Et si fuerit ī mediastino ī medio pectoris potest
flōmari vtraqꝫ basilica constāte virtute vel eligaꝝ manifestior
⁊ illa flobothomeꝝ. Addit: flobothomo igiꝝ adhibito nullatenꝰ
reuoces qn tātā minuas quātitate sanguis vsqꝫ duꝫ videris il
lum ī splendidū ruboreꝫ aut ex rubore ī nigredineꝫ cōuerti qui
vtriqꝫ colores in sanguine accidūt. s. īflāmatio in partibus pro
ximis apāti. ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ aliqñ sanguis vicinꝰ apāti est magis
clarus ⁊ minus grossus q̄ȝ sanguis qui a principio educebatur
⁊ si dicatur esse magis alteratus. Et ideo non oportet semper
expectare sanguineꝫ qui mutatur in nigredinē vel spissitudinē
vt aliqui male intelligētes accipiūt. Nā sanguis qui est in apo/
stemate. i. vicinꝰ apāti varius ē vt vult Haly. caplo ꝓprio. Et
si dicaꝝ ꝙ Auic. in verbis suis videꝝ sentire oppositū: nā dixit
loquens de tali sanguine: ⁊ scias ꝙ sanguis corporis vehemen
tioris nigredinis ē iste qui ē ꝓpinquus huiusmodi apāti: dicaꝝ
ꝙ hoc ē verum vt ī pluribꝰ sed non semꝑ vt īfra statiꝫ declara/
bitur. nō tñ semper opꝫ ī oī tali flōmia expectare sanguis muta/
tioneꝫ ⁊ hoc propter virtutis debilitatē non tollerātē tātam
euacuationē: imo ſm virtutis tenoreꝫ oportet taleꝫ euacuatio/
nem fieri. Propterea dicebat Auic. ⁊ qñqꝫ non ꝯcedit virtus
extractionē sanguis fieri vsqꝫ ad hunc terminū sup. qui dictus
ē de mutatōe coloris. sed cōstāte virtute ⁊ accidētibꝰ seuissimis
de dolore ⁊ difficultate anhelitus tunc pōt fieri vsqꝫ ad muta
tionē coloris: qm̄ vt vult Rasis 4° cōtinētis de mente Hyp. ⁊
Gal'. ꝙ mutatio coloris ipsiꝰ significat ꝙ purgatus ē sanguis
inclusus in loco apātis. i. in loco vicino. ⁊ ibi declarat varieta/
tem coloris sanguinis circa locū apātis dicens ꝙ talis sanguis
ī maiori parte īueniꝝ in vehementi rubedine aut nigredie sup.
vehementi: qm̄ vt vult lꝫ sanguis totius corporis fuerit fleg/
maticus: huiusmodi tñ sanguis declinans erit ad rubedinem: ⁊
sup. si fuerit rubeus declinabit ad nigredinē ex caliditate cale/
faciēte cū ī loco ī quo ꝯclusus fuerat. Et si queraꝝ vsqꝫ ad queꝫ
terminū debemus flōmare in flōmia diuersa: dicaꝝ ꝙ de hoc
non pōt bñ dari regula ſꝫ dꝫ fieri flōmia maior vel minor diuer
siua ſm maiorē vel minoreꝫ plenitudineꝫ vel ſꝫ maioreꝫ vel mi
noreꝫ seuitatē accidentiū ⁊ citioreꝫ vel tardioreꝫ remissionē eo/
ruꝫ ex flōmia. Nā vbi maior ē difficultas anhelitꝰ ⁊ maior do
lor copiosior debeꝝ flōmia diuersiua ⁊ q̄ȝ primū īcipiūt acciden/
tia minui timeꝝ flōmia. Et sic hētis sūmarie ꝙ ī diuertendo dꝫ
fieri flōmia ex opposito ſm oppositōem aliquā de dictis supra.
Et si diceret ꝙ Hypo. 4° reginus acutoꝝ textu ꝯmenti. lxxij.
docens fiendā esse flōmiā ī pleuresi dixit: Si qdem dolor sursū
finiat

finiat ad clauū vel circa vbez ⁊ brachiū icidere oz i brachio ve
nam que itus ad qualesc̄ūqz fuerint partes ſm hanc inuens vt
vult Gal. i cōmēto oportere facere flōmiā ſm rectū patiētis la/
teris. Dicit q̄ itellexit de flōmia eūatiua ⁊ nō diuersiua: ⁊ hoc
fecit ponens illā regulā qm̄ vtplurimū medici aduocant ad i/
firmos iā fluxa mā: vbi non tm̄ stat itentio diuersionis imo ma
gis eūonis: lz sit dem̄ supra circa textū ēt i certo casu flōmiam
eiusdē lateris eē diuersiuā: sed hoc est raro ɔtigens iō peior sen
sus est melior. Diuersitas tñ multa reperit iter auctores i diuer
tendo: sed hoc totuz ɔtigit ex diuersa estiatōe ipsoz doctoz. nā
quidā estimabant corpus pletoricuz ad sūmum iter quos fuit
Mesue quo casu iubet fieri flōmiaz ex saphena partis opposite.
Nā si fuisset facta i saphena eiusdez partis fuisset dubium ex
maxia plenitudine q̄ agitatōe facta i humoribus ex flōmia cō/
uerteret mā p magna parte ad locū apatū pp̄ter exuberātiam
sanguinis i toto. vbi si fuerit i parte opposita flōmia ⁊ agitatio
ɔñter pp distantiā nō iclinabit mā sic ad fluxū supra mēbrum
apatuz. Sed minorez plenitudinez ɔsiderās Auic. flōmiā lau/
dauit de saphena eiusdez lateris sz minori adhuc existēte pleni/
tudine vt mediocri vt cōiter euenit in corporib⁹: tūc sufficit ad
diuertendā flōmia facta de basilica oppositi lateris i quo cōiter
oēs consentiūt auctores vt Haly. ⁊ Serap. cū reliquis. sz si mi
nor adhuc eēt repletio fortassis sufficiet flōmia d basilica eiusdē
lateris: opz igit has circūstātias ɔsiderare cū mediciis occur/
rit ifirmo. Et ſm has flōmias ordinare diuersiuas vel eūatiuas
ante quas semper nisi sit vētris lenitio pcuret cū clisteri leni d
quo videbit ifra: ⁊ hec quātū ad flōmiā attinet sufficiāt. Sz ad
hanc itentionez diuersionis ēt valēt diuersiones cruriū cū fri/
catōibus ⁊ ventosatōibus ⁊ leuibus clisterib⁹ ⁊ reliquis al's se/
pe dictis. Iste aūt diuersiones maxie valēt qñ pp̄ter aliq̄s cir/
cūstantias nō potuit ɔplete fieri p flōmiā eūo diuersiua: lz etiā
qūolibz tales diuersiones iferioz sint ad iuuamentū: nō tm̄ in
principio fluente mā sz in tota morbi ɔtelatōe cōuertendo va/
pores a naturalib⁹ mēbris resolutos ad iferiora ne comprimāt
spūalia. Et istū sensuz maxime manifestauit Aui. cū dixit: Et
stude vt alleuies ptes vētris ne cōprimāt ptes pectoris ⁊c̄. tā/
dem dicit: ⁊ scias q̄ fumus fecis ⁊ eius iflatio nociui sunt val/
de i hac egritudine: ⁊ hoc ampliat ad oēs vapores ab iferiorib⁹
mēbris eleuatos. Ad hanc ēt intētionē diuersiōis auctores ad/
ducūt ventosas ēt supra pectus positas de quibus dicit Me/
sue: Ex reb⁹ aūt maximi iuuamēti ad diuertēdū morbi māñ est
positio ventosaz super loco doloris: nūc cū incisiōe nūc sine ea
sicut necessitas exigit. Sed re vera hec diuersio non ē diuersio
de qua sit pñs sermo que debeat fluente mā in pricipio apatis:
imo talis diuersio de qua auctores loquunt fiēda p vētosas re/
spicit māñ fluxā ⁊ non fluentē vt statim declarabit. sed vocat
diuersio q̄ ɔuersio materiei de loco pfundo ⁊ magis nobili ⁊
doloroso magis ad locū min⁹ dolorosuz ⁊ ad locū i quo pp̄ter
meliorez applicationē medicinaz exteri⁹ applicādaz facilior ⁊
ɔpletior fiet de mā resolutio. iō hec diuersio p vētosas non est
expectāda nisi cū mā pbabilr ē pata ɔuerti ad exterius: ⁊ pin/
de stante pleuresi i diafragmate vel mediastino credo talez ope
rationē eē vanaz ⁊ aptā magis nocere pp̄ter agitationē q̄z iu/
uare: qm̄ mā in dictis mēbris pectoris peccās merito situs ip/
sorum mēbroz: nō est nata ad exteriora mēbra p ventosaz con/
uerti. Sz si mā fuerit i musculis supra costas vel itra costā ⁊ co
stam vt i pleuresi nō vera ex pte situs: tūc dicte māe ɔuersio ad
exteriora videt satis possibilis: lz ēt Rasis 4° cōtinētis laudat
talem vētosaz in pleuresi mā existēte in pāniculo pleure: vt sta/
tim ponet i littera sua. Et q̄ dicta diuersio nō sit de ea q̄ intē/
ditur i principio fluēte mā declarat ex mēte auctoz. nā oēs cō
uenīūt q̄ talis diuersio non fiat nisi post ɔpletā eūationē quasi
totius: ⁊ post quartū diē ⁊ aliquotiēs post septimū: ⁊ sic non est
diuersiua que debeat fluēte mā i principio: ⁊ q̄ hoc sit verū pz
ex sequēti serie textus. Mesue addit ɔtinuādo textū supra alle/
gatum: sedat eiz dolor ex hoc iterdū: ⁊ interdū ēt mā ad partes
cutis trahit: vez oz opationē hanc pcedant corpis mūdifica/
tio cum flobothomia ⁊ ventris solutio ex his que dicemus. po
stea addit: verum hoc fiat a septimo vsqz ad decimūquartum
diem: ⁊ hoc proprie euz intellexinus materiam morbi posse re/
uocari ad cutem. Eandem sententiam quasi posuit Rasis loco
allegato quarto continentis: ego quoqz dico q̄ non est alia cu/
ra ita mirabilis sicut appō vētose ad attrahēduz dolorem. i.
māz doloris i loco manifesto post multam purgationē: ecce si/
gnāter dixit post multaz purgationē addit vt attrahat humor
ad loca manifesta. i. extrinseca qm̄ inde erit nō parua ɔprehen/
do sup. iuuamēti ⁊ pbat i simili dicēs: silr video in oībus car/
būculis ⁊ apatib⁹ accidētib⁹ in ɔcauitate. i. in pfundo vt vltra
posse oīa trahant ad partes exteriores. ⁊ paulo ante adduxerat
cās hui⁹ iuuamēti q̄ sequit ɔuertēdo ad exteri⁹: dixit allegan/
sio Hypo. 2° epidimiaz q̄ si in pleuresi dolor fuerit suffundus
nimis. i. pfundus facit ad curā eius appō vētose: ita tñ q̄ apa ñ
sit in suo excessu. i. augmēto: ⁊ sup. ita ɔtinuat q̄ acciderit eidē
dispōi purgatio pfecta toti⁹ corpis: qm̄ si appō vētose facta fue
rit iuxta modū predictū remouebit morbū de pāniculo iducto
costis. i. de pāniculo itrinseco. ecce q̄ loquit de pleura attrahē
do ipm̄ ad cutiz exteri⁹ ⁊ ponēs iuuamenta huius dixit: ⁊ cum
morb⁹ puenerit ad hāc ptē magis possibilis fit dissolutio eius
sup. p medicinas: sz nisi dissolut⁹ fuerit in eo: dolor erit mino/
ris molestie ex leuitate loci vel sup. ex vilitate loci q̄d declarat
ex verbis sequētib⁹ cū dicit: eo q̄ nerui sunt i ipo minoris q̄nti
tatis q̄z in musculo sistenti inter costas. ponit aliud iuuamētuz

ēt ex remotiōe ossis. i. ab osse: qm̄ ossa infestāt apa q̄ nō pōt fie
ri extēsio apatis nisi dolorosa pp̄ter assistentiā ossiū: ⁊ inde ex/
citatur dolor. ponit similitudinē qūo ossa infestāt dicēs: sicut
ifestat vnguis carnē digiti i passiōe pāniculi. Et addit ponēdo
aliud iuuamētū: Dico q̄ si huiusmodi apa ɔgregauerit. i. ad sa
niem venerit meli⁹ ⁊ securi⁹ erit si emanatio putredis ei⁹ fuerit
i exteriorib⁹ ptibus q̄z i spatiositate pectoris. Et ita hētis mul/
ta iuuamēta ipius vētose si canonice applicet: ⁊ idez itelligunt
de ēplo de sinapi. ⁊ eandē sñiaz inuit. A. i sermone ɔtinuo d cu
ra doloris pectoris cū dixit: ⁊ qñqz reddit ad vētosas post mū/
dificationē corpis cū flōmia ⁊ aliis: ⁊ cum fidutia q̄ ipm̄ iam sit
mūdificatū. Signāter dixit reddit quasi inuat aliquas vento/
sas poni ad diuertendū phibēdo futuz apa ante aliā mundifi/
catione: sz post mūdificationē reddit ad vētosas ad maiorē in/
tentōez q̄z ad pp̄rie diuertendū. s. ad itentōez ɔuersiōis māe ad
exteriora que iproprie appellat diuersio qm̄ fit ad alios fines vt
vult supra Rasis i textu suo. ⁊ aliquos tales explicuit etiā. A. i
sequenti textu imediate cū dixit: ex vētosis eñi cū ponūt supra
locū dolorosuz appet iuuamētū maximuz: ⁊ qñqz sedat dolor
oio: ⁊ sic aliqñ saltez minuit: ⁊ qñqz. i. pp̄terea q̄ trahit ad par
tes extrinsecas sup. mā. Et addit ⁊ emplm̄ de sinapi si admistre
tur i huiusmōi loco efficit opatōez ventosaz i trahēdo: vt di/
ctū est supra. Hec igit terminatio de tali attractiōe nō erat cum
debito ordīe i hoc loco ponēda vbi tractat articulus de diuer/
sione māe ad phibitōez futuri apatis: imo hec dterminatio erat
ponenda ifra i itentōe accidentiū puta remotōis doloris vel re/
solutōis isensibilis fiēde: sz qm̄. d. Mesue posuit hāc diuersio/
nem iproprīā in itentōe pp̄ria diuersiōis q̄z posuit etiam i intē/
tionibus curatiuis: iccirco ne caderet error i iuuene i ope qui i
pria itentiōe ad phibitiōez futuri apatis sequēdo verbalr se/
riem ipius Mesue: fortasse poneret vētosas supra locū doloro/
sum i pricipio nō facta mūdificatōe: vñ eēt aptū sequi maximū
nocumentuz de augmēto apatis pp̄ter attractionē māe i toto
ad locuz apatis. iō visum ē mihi ɔueniēter i loco isto declarare
q̄ tales vetose nō debēt applicari cuz ē intētio ad phibitiōez
apatis: qm̄ sicut sunt maximi iuuamēti i ɔuertendo dolorem ⁊
cām ei⁹ ad loca extrinseca post alias eūatiōes cū ē securitas de
mūdificatiōe toti⁹: ita essent maximi piculi si istis vteremur añ
mūdificationē: ⁊ ita sit expedita intētio diuersiōis que pficit i/
tentionē ad phibitionē apatis. Succedit alia intētio cū non
pōt phiberi euētus ei⁹: tūc dicebat Rasis vt fuit supra allega/
tum dignū ē vt studiū adhibeat ad cessare faciēdū esse ei⁹. i. ad
phibendū ei⁹ augmētū: ⁊ vt declinet mā ab eo vt. s. resoluat i/
sensibiliter si possibile ē: sz id q̄d dicit d phibitōe augmēti apo
stematis ɔplet p eadez ingenia diuersiua p que ēt ɔplet inten/
tio ad phibitionē euētus ei⁹: vt pz. Sz intētio vt resoluat isen
sibiliter mā que fluxit maxime ɔplet cū localib⁹ extrinsecus ap/
plicandis vaporatiuis ⁊ calefactoriis calefaciētibus ⁊ rarefaciē
tibus cutiz ⁊ ɔuertētib⁹ māñ i vapores ⁊ eosdē p poros rarefa
ctos trāspirare faciētib⁹ ⁊ sic insensibilr resoluētib⁹: ⁊ illa intē/
tio ɔueniēter seqt ad primā in qua p diuersiōes eūatiuas facta
ē sensibilr de mā i toto peccāte minoratio ⁊ ad oppositū a loco
apatis ɔuersio. Et p hac expediēda itentōe ponit Hyp. cañ. 2°
regiminis acutoz: ⁊ ex pte modi applicatōis ⁊ ex pte itestioz al's
istroz qb⁹ mediātibus fiūt euaporatōes: ⁊ ex pte ēt māe medi/
cinalis euaporare faciētis: ⁊ hoc a textu scdi ɔmenti scdi regimi
nis acu. p pcessuz tertii quarti quinti vsqz ad textū ɔmenti. x.
nā ex pte instrumentoz voluit q̄ vas calefactorii sit vitreū aut
eneū siue terreū. ⁊ aliud instrumētū posuit Mesue ⁊ quo maxie
vtunt medici: ⁊ est vesica porci vel alterius aīalis: que semple/
na de mā calefactorii ponat loco doloris. Aliud instrumentū
ē ipsa spōgia spatiosa infusa in dicto calefactorio: postea expssa
⁊ super loco posita. Sed de modis applicatiōis dixit Hyp. per
ipsuz calefactoriū opz cooperiri ex oi latere quasi quedā vestis
circūdet ad hoc vt ipsū ibidē diutius imoret sup. calidum. Et
hoc magis declarās Mesue spāliter exēplificādo d spōgia di/
xit: Precipim⁹ spongiā vt sit plana ampla ex omni pte circun/
dans: ⁊ oz vt iter carnez ⁊ spongiā pānuz antiquū subtilē ⁊ sic/
cū iterponi ⁊ semper siccū aliū sup. pānū pmutari singulis ite/
ratōibus atqz iteratōib⁹ administrādis ipsi⁹ spongie. ⁊ cā ē cla/
ra ⁊ pp̄ter ɔseruationē vt dictū ē caliditatis: ⁊ ne hūidū aqueū
aliquotiēs aque pure ⁊ dulcis perueniat ad poros de qua ali/
quotiēs fiunt calefactoria vt statiz dicet que cū sit virtualr fri/
gida in pcessu in poris existēs reduceret ad formalē frigiditatē
⁊ sic phiberet trāspiratōem māe euaporātis. ⁊ hoc ē generale i
oībus euaporatoriis factis cū spongia. Alia eā colligit d mē/
te Hypo. in textu ɔmēti noni ne fumus ab euaporatorio eleua/
tus inde ad egri nares ascēdat vt odoret. Nā vt dicebat Con/
ciliator i ɔmēto: talis vapor sursuz ascēdēs facit accidē āgustiā
⁊ additōz i malitia anhelit⁹ pp additōez i caliditate ⁊ coartatōe
meatuū pulmōis q̄ accidit eis qñ implet vapore hūido. Et hoc
idē isinuauit Mes. ⁊ silr Aui. i capitulis pp̄riis: ⁊ illud sit cōe:
nō tm̄ in spōgia sz ēt i aliis cataplasmatib⁹: qñ multotiēs ponū
tur cataplasmata ad hāc itētōez cū herbis anodinis vt ifra di
cet: vez est q̄ nō tāta esset in hoc necessitas si vas calefactorii
eēt vitreū eneuz vel terreū vt pz. Et hic nota q̄ lz talis eua/
poratio ad os ⁊ nares veniens sit parata nocere p modū dictū:
aliquotiēs tñ est necessaria talis euaporatio: imo artificialr ppa
ret vt fum⁹ p embotū decoctōis rez humectātiuz vel subtiliā
tiuz trāseat ad ptes pulmonis. Ideo signāter addidit Hypo. in
textu cū vetauit talez fumū sursum ascēdere ⁊c̄. facit exceptiōez
dicēs: nisi qñ iuuatiuū videbis supple tale euaporatoriū. Nā ēt

hoc ĩterduꝫ ſm tp̄s iuuat.ſ.ĩ pleureſi ſicca cū ĩtendimꝰ ad ſpu/
tuꝫ:nā tunc maius eſt iuuamētuꝫ ꝗ̄ꝫ nocumentū vt vult Gal.
ĩ ꝯmento. Ex ꝑte ēt mãc calefactoꝝ eſt diuerſitas. Naꝫ ali/
quotiens calefactoriū eſt humidū formalr ⁊ virtualr vt factum
ex ſpōgia ĩſuſa ĩ aqua ſimplici calida.⁊ hoc dꝫ eſſe primū appo
nēduꝫ vt vult Hyp. ad hoc vt calefactoriū ſuccedens leuiꝰ tol
leret: valet ēt maxie tale humidū calefactoriū ſtante mã magis
ignea vbi ĩ mã humida vt ĩ ſanguinea ſiccū ſalteꝫ ĩ effectu ma/
gis valet:lꝫ tale ſiccuꝫ poſſet nocere obſtruendo poros vbi hu/
midū nō pōt nocere. Et hãc ſniaꝫ ĩſinuauit Aui. cum dixit: Et
qñqꝫ iuuant̃ ēt ĩ eis cū cĩplaſtris humidis ⁊ ſiccis. Et addit:⁊
humida qdeꝫ ſūt ꝯuemētiora ei qui trahit ad rubedinē.ſ.igneã
⁊ ſiccã que trahit ad flegmonis ꝓprietateꝫ. verꝝ humida cū nō
iuuãt nō nocent. ⁊ ſicca ſi nocent:nocent magnifice. Et addit:
melius ē vt antecedat ſpongia ĩnſuſa ĩ aqua calida. De hūidis
tñ aliquod ē humidū formalr ſed exiccatiuū vt factū ex aq̄ ſalſa
vel marina ⁊ aliqͦd ē ex ſubſtãtia ſicca factū ex milio ⁊ ſale ſimul
aſſatis ⁊ furfure cū in ſacello recondita rep̄nunt̃ qͦd maxie fa/
cit ĩ mã ventoſa:⁊ aliqͦd fit ex ordeo ⁊ orobo ꝯtuſis ⁊ cū aqua ⁊
aceto parū aſperſis:⁊ iſta magis valēt cū ſunt humores groſſi
viſcoſi. Sed de euaporatiuis cōiter in caſu noſtro valētibꝰ ſunt
euaporatiua anodina que aliqñ humida ſunt aliqñ ſicca. De hu
midis ſunt euaporatoriū factū ex aqua decoctōis camomille ⁊
aneti:aut aqua decoctōis furfuris ⁊ camomille:aut aqua deco
ctōis aneti ⁊ herbe vitri.i.ꝑitarie:nã oēs tales valent ꝑ modū
dictū ſupra. Et aliquotiēs eãdē ĩtentōeꝫ ꝯplent ſacellatōes ex
paritaria ⁊ furfure calefactis ſuꝑ lapide priꝰ ignito ⁊ aſperſo cū
modico vini albi vel modiciſſimo aceto ſꝫ diuerſas ĩtentiones:
⁊ aliqñ fit calefactoriū cuꝫ oleo cōi vel ꝺ camomilla vel de amig
dalis dulcibꝰ:vel addendo parꝝ olei aneti cuꝫ veſica ſemiplena
ex dictis oleis calefactis:⁊ cum his ⁊ ſimilibꝰ. v. vj. vel. viij. vi
cibꝰ applicatis: ſi dolor in totū remoueat̃ nō eſt ampliꝰ ĩſiſten/
duꝫ:ſed ſi ſenſibilr minuat̃ eſt vlteriꝰ ꝓcedendū cū eis:niſi er/
go cū calefactorio dolor diſſoluat̃ nō eſt ĩ eo diutiꝰ ĩmorãdū vt
vult Hyp. nã epithima coadunat.i.ad agregatōeꝫ ſaniei facit
⁊ ſic nocet. Sed ſi dolor augeat̃ ꝑ talia calefactoria dicit Gal.
pͥo ꝯmento ſcđi regiminis acu. hoc accidit quoniã non minui/
tur ſanguis:vel alia ſuꝑ. materia qui ē retentꝰ in loco aꝑoſo ni/
ſi ꝓpter multitudineꝫ humorꝝ in toto corpore eo ꝙ euaporatio
ꝓpter calefactionē ſuaꝫ attrahit ad locū morbi ex ſanguie ſuꝑ.
vel alia materia pluſquã reſoluat ex eo. vñ dixit: Cum ergo nō
reſoluit̃ dolor ꝓpter euaporationē ſequit̃ ꝙ ē indigētia eūonis.
Et hanc eandē ſniam poſuit Auic. ĩ duobus verbis multū vti/
liter cū dixit: Et euaporatio quidē reſoluit doloreꝫ oēm ĩtelligē
do de mãli altū aut ĩfimū cū nō ē ꝓhibitio ex replone quã attra
hit vaporatio:ideo tunc cū vaporatio nō ſufficit ad iſtã eãdē ĩtē
tioneꝫ ſuccedit vt fiat eūo aliquotiens cū flōmia aliquotiens cū
farmacia ſm ꝙ diſpō exigit. Nã forte alleuiata mã per eūonem
ꝺ materiebus antecedentibꝰ fiet poſtea dñans ſupra mãm ꝯiū/
ctam ⁊ inſenſibiliter poſtea reſoluet. ⁊ qñ erunt facte diuerſiue
eūones ⁊ ſtet fiducia de mūdificatōe quaſi totius tūc poſſemꝰ
venire ad diuerſioneꝫ ĩpropriã que dicta eſt cū ventoſis ꝯuer/
tendo mãm exterius. nã tūc vt dictū ē fortaſſis remouebit̃ do/
lor in totū. Sed de mō fiende eūonis dicebat Auic. ſi ſanguis
fuerit vicēs.i.mã peccãs fuerit ſanguiea vel ſuꝑ. mixta ſangui/
ni fiat tunc flōmia eūatiua.ſ.ex vena ꝯtinuationē ⁊ ĩmediatam
directōem habētē ad locū aꝑatis ſicut dicebat̃ ſupra:ſtãte aꝑa/
te in parte dextra fiat flōmia de baſilica dextra ⁊c̃. Et extraha
tur ſanguis donec alteret̃ color eius ſm modū ſupra expoſituꝫ
maxie ꝯſentiēte virtute. Significat eim vt vult Auic. tūc ꝙ no
cibilior ſanguis iã eūatus ē nō ĩtelligēdo de ſanguine in aꝑate
exiſtēte ſed de ſibi magis vicino. Sed ſi eſt humor alius ſuꝑ.a
ſanguine ⁊c̃. oꝫ vltra flōmiã ſilr̃ eūare cū medicinis: ſꝫ ē ꝑponē
da flōmia niſi ventris ſtipticitas fuerit. Et tales ſm Aui. eligãt̃
que ſunt de medicinis būdictis vt ſūt caſſia ⁊ mãna cuꝫ deco/
ctōe viol̃. iuiubaꝝ ſebeſten ⁊ huiuſmōi apponēdo.ſ.ʒ.vj. caſſie
nouiter extracte: ⁊ ſilr. ℥.j. vel. ℥.j.ſ. mãne cū dicta decoctōe
ita ꝙ ſemper talis medicina ſit lenitiua nullam ſtipticitatē ĩdu/
cens. Propterea dicebat Auic. ſi fuerit humor alius a ſanguie
cui ſuꝑ. debeat̃ eūo ꝑ medicinã ſolutiuã dicit non fiat eūo cum
his ĩ quibus ē ſtipticitas ſicut ſunt mirabolani:ſed cū eis ĩ qui/
bus cū ſolutōe ſtat lenitio. Et ideꝫ dicit Meſue: mã vero qua/
liſcunqꝫ fuerit opꝫ eūare cum his in quibꝰ cū ſolutiōe fit leni/
tio. Uerum ē tñ ꝙ nō ſemper iſte lenitiue tm̄ ſufficiūt ĩ eūando
mãm antecedenteꝫ ad aꝑa: ĩmo ſunt neceſſarie medicine fortio/
res magis appropriate eligētes. Sꝫ ĩ his opꝫ multū aduertere
qm̄ ſi ꝯiungat̃ fe. acuta tunc Gal̃. multū ꝓhibuit medicinã ſo
lutiuã 2° regiminis acutoꝝ ꝯmento. xj°:⁊ tunc magis laudauit
flōmiã ꝓpter pericula al's adducta circa textū. Et eãdē ſniam
adducit Auice. ſm Gal̃. dicens inquit Gal̃. ſi fe. fuerit vehe/
mens valde tunc time ſolutiuū ⁊ ſis ꝯtentus flōmia:ĩ ipſa nãqꝫ
nō ē timor:aut timor eius ē minor. Et addit:⁊ in ſolutiuo eſt ti/
mor magnus ĩtelligēdo de taliter electiue educentibus ⁊ labo/
rioſis. ⁊ adducit rōneꝫ dicens: Ipſuꝫ eiꝫ qñqꝫ mouet.ſ.agitã/
do ⁊ non ſoluit.ſ.ſufficiēter ⁊ qñqꝫ ſuꝑfluit. Et idē ſenſit Me/
ſue loquens de ſolutiuis dixit: Nã ſi fe. vehementia ĩualuerit
cū eſtuatōe timendū ē ſolutiuū ⁊ excuſat ab ea ſola flōmia ĩ qua
non ē timor ⁊c̃. Idē voluit Raſis 4° ꝯtinētis de mente Gal̃.
dixit ꝙ ſi ĩ pleureſi fuerit fe. vehemēs nimis euitandū ē ne det̃
patienti aliqua medicina ſolutiua ſed per minutionē ſoluēdus
eſt:licet dolor fuerit in parte inferiori. ⁊ ponit iuuamenta ⁊ no/
cumenta que ponūtur a Gal̃. in loco allegato. Auctores tamē

ſ inter medicinas laborioſas aliqui vtunt̃ ſcamonea ĩ cã colerica
rectificata cū alijs lenitiuis frīdis:vt cū violis ⁊ ſimilibꝰ appo/
nendo modicaꝫ doſis ſcamonee. ⁊ ita laudauit in caſu Meſue
trociſcos de violis ĩ quibus aliquid ſcamonee ĩtrat. ⁊ ita etiam
Alex. ꝯſenſit ſupra ſcamoneã:⁊ dixit ꝙ ĩ ca ē caliditas nimia. ⁊
ita audēt ēt aliqui modernoꝝ ſupra medicinas ſcamoneatas in
cãu vt electuariū ꝺ pſilio Meſ. vel diaprunis ſolutio Nicolai:
ego tñ ſm veritatē nō inhereo huiuſmōi ſolutiuis ſcamoneatis
ĩ caſu iſto:qm̄ cū exhibeaut̃ exhibent̃ ĩ cã calida ⁊ talia ſūt apta
multū inflãmare:⁊ in fe. acutis que ꝯſequūtur talia aꝑata tales
medicine ſunt plurimū ab auctoribꝰ vetite. iō Gal̃. in ꝯmento
paulo ante allegato in fine dixit ꝙ Hypo. auſus ē vti eleboro:⁊
nō eſt auſus vti ſcamonea. naꝫ ibidē circa textū laudauit ſilichi
num ⁊ electuariū ſilichinū ē ſuccus cucumeris aſinini que ſunt
medicine multū fortes ⁊ eis vtebat̃ Hyp. qꝛ tꝑe ſuo non erant
note medicine benedicte:ſꝫ medici nr̄i tꝑis quibꝰ ſunt note me/
dicine mitiores recte declinãt ab eis ⁊ vtunt̃ mitioribꝰ:verꝝ eſt
ꝙ in mã multū colerica nō eſt audendū niſi ſupra lenitiua ĩ qbꝰ
nō eſt timor vt cū pulpa caſſiefi. ⁊ mãna aqua decoctōuꝫ pruno
ruꝫ violaꝝ ⁊ ſebeſten aut cum illis aggregatis ſm doſim ſupra
dictaꝫ. Sꝫ in colerica magis groſſa aliqui laudãt reubar. in ĩ/
fuſione facta ĩ decoctiōe vt ſupra:⁊ aliqui ꝓhibēt in totū exhi/
bitionē reubar. maxime ꝓpter illū textū Aui. qui videt̃ ꝓhibe/
re reubar. ſui ſtipticitate cū dixit: verꝝ nō fiat eūatio cuꝫ ꝯpreſ/
ſiuis neqꝫ cū eis ĩ quibꝰ ē ſtipticitas quãuis euacuēt illū humo/
rem que ſunt ſicut roſe reuba. ⁊c̃. Ad illū textū quidã ꝯſentiunt
ꝙ nō dꝫ dari in ſubſtãtia ꝓpter ſtipticitatē:ſꝫ bene in infuſiōe
ĩ qua eſt maior ſolutio ⁊ quaſi nihil de ſtipticitate:⁊ maxie cum
ĩfundit̃ in decoctōe lenitiua:⁊ ego ſum iſtius ſnie ⁊ opiniōis ꝙ
tunc ꝯueniēter exhiberi pōt vnde poſſit fieri ꝯpoſitio in caſu cō
ueniēs vt ĩfra. ℞. or. mūdi. ℥.j. iuiubas ſebeſten añ. numero. x.
liquiri. paſſulaꝝ añ. ʒ.ij. capil. ve. ʒ.j. bulliãt ĩ aqua debite ꝗ̄ꝫti
tatis vſqꝫ ad debitaꝫ decoctionē cui addat̃ mãne. ʒ.j. caſſie. ʒ.
vj. facta prius colatura dicte decoc. poſtea in hoc toto addatur
reubar. ʒ.j.ſ. ſpice. ℈.j. ⁊ ſtēt ĩ ĩfuſione. xij. horas:⁊ poſtea ico/
letur ⁊ totū exhibeat̃. Sꝫ ſi humor fuerit flegmaticus aliq dãt
agaricuꝫ in ĩfuſione:⁊ ipm̄ laudauit Meſue ſicut ⁊ puluerē ire/
os ĩfundēdo agaricū in decoctōe vt ſupra ſꝫ addēdo de iſopo ⁊
baſce:⁊ forte tres vel quattuor dactilos ponēdo de agarico. ℥.
j.ſ. ſicut dicebat̃ de reubarbaro vel. ʒ.ij. ⁊ zinzib. ℈.j. poſtea
facta colatura vt ſupra cum caſſia ⁊ mãna ꝯueniēter eam exhi
bent. ſꝫ aliqui ꝓpter timorē ne ducãt ad vomitū volūt vti aga
rico:cū vomitus ĩ iſto caſu ſit multū verēdus ꝓpter fortē ꝯmo
tionē mēbroꝝ pectoris ⁊ ꝯuerſionē materieꝝ in ſurſuꝫ: nō au/
dent ergo ſupra agaricū:⁊ huiꝰ ſnīe fuit Nicolus. ſꝫ loco huius
ponit turbith in eodē doſi cuꝫ zinzi. ĩfundendo vt ſupra ⁊ parū
decoquendo. Ego aūt nō eſſem huius timoris de agarico:ĩmo
ad ipꝫ magis auderē ꝗ̄ꝫ ad turbith cū ſit medicina miniꝰ agitati
ua ꝗ̄ꝫ turbith:neqꝫ agaricus ꝑ ꝓprietatē videt̃ medicina vomi
tiua ſꝫ mētē auctoꝝ:ſꝫ ſolū ꝑ modū ſubſtãtie qꝛ leuigãs. iō po
teſt corrigi iſtud nocumentū exhibēdo agaricū troci. ꝑ quē mo
dū fit ſubſtãtia ſpiſſior ⁊ exhiberē maxime in caſu cū ē timor ali
cuius venenoſitatis mãe a qua raro abſoluit̃ praua pleureſis:
vt experiētia manifeſtat de ꝯtagione que ſepe cū ea ꝯiungit̃: vt
ego ſepe vidi in facto. nã vidi vno infirmato ſepe cōicari oibꝰ ꝺ
domo. Et ſi mã fuerit melãcolica valebat ⁊ agaricus ⁊ reubar/
barū ſm diuerſas intētōes apponendo de floribꝰ bugloſe ⁊ lu/
puloꝝ ĩ decoctōe cū reliquis prius poſitis:nō trãſcenderem ad
fortiores medicinas ⁊ maxie ad ſcamoneatas ſicut ēt Aui. videt̃
ꝓhibere ſequēdo viã Gal. ſupra dictã cū dixit: Et Gal. qdeꝫ
ꝑcepit eos cuſtodiri a ſcamonea:⁊ nō ꝑcepit eos cuſtodiri a hie/
ra ⁊ eleboro ſimul ⁊ poſt opatiōnē ſolutiui eſt exhibenda aq̄ or.
vel aq̄ mellis ad abſtergēduꝫ ⁊ lauãdū virtutē ſolutiui. Et ſi
eſt neceſſaria in ĩtentōe eūonis ſolutio ventris cū cliſteribꝰ pōt
medicus vti eis ⁊ leuibꝰ ⁊ medijs ⁊ acutis ſm neceſſitatis exigē
tiaꝫ ſemꝑ tñ timēdo acuta ꝓpter id qͦd dictū eſt ſupra:qꝛ hunc
morbū ſequi ꝯſueuit fluxus ĩmoderãtia. Et fiãt cliſteria cū de/
coctōibus reruꝫ lenitiuaꝝ appropriatarū in cauſa calida cū de/
coctōibꝰ ordei maluaꝝ matrū viol̃. ⁊ viol̃. iuiubaꝝ ſebeſten. ⁊ ĩ
frīda addēdo folia cauliū radicē lilij fenugrecū ſemen lini ⁊ hu/
iuſmodi. Et ſi ꝯiungat̃ vētoſitas addēdo parꝝ furfuris ⁊ aneti:
poſtea addēdo caſſiã fiſtulã:⁊ mãnaꝫ ĩ corporibꝰ delicatis ⁊ po
tentibꝰ:⁊ aliquotiēs ſm exigentiã ponere modicū hiere cū oleo
viol. in cã calida:⁊ cū oleo de amigdalis dulcibꝰ vel de lilio in
cã frīda ⁊ cū modico ſale. Nota tñ ꝙ ante ſolutiua maxie ele
ctiue educētia ⁊ ꝑcipue ꝑ ſuperiꝰ data ſūt ꝑponenda ꝑparamē/
ta ad materiei digōneꝫ neceſſaria.ſ. de ſirupis appropriatis ma
teriã digerētibꝰ vt vult Meſ. iō tales eūones maxie dent̃ poſt
quartã niſi mã fuerit furioſa vel venenoſa: ⁊ ĩ primis diebꝰ ſūt
fiende flōmie ⁊ ſolutōes pure lenitiue. Que aūt ſit mã digeren/
tiū ⁊ ꝑparãtiū videbit̃ in ſequēti ĩtentōe ꝗ̄ eſt ad reſolutōeꝫ ma
terie ꝑ ſputū ꝗ̄ ſequit̃ ad hanc. Naꝫ qñ nō potuit ꝓhiberi aꝑa
quin fieret ꝗ̄ fuit pͥa ĩtētio:neqꝫ potuit ꝓhiberi quin augeret̃:
neqꝫ potuit fieri reſolutio ĩſenſibilis de mã fluxa ꝗ̄ fuit 2ª ĩtētio
Reſtabat ꝯñter 3ª qñ aꝑa hꝫ eſſe ꝯpletū vt oī ſtudio ĩtenda/
mus ne mã ad ſanieꝫ ꝯuertat̃ vt paulatine ſenſibilr ꝑ ſputū re/
ſoluat̃. In hac ergo ĩtentōe vt dicebat Auic. ĩ ſermone ꝯtinuo
de cura doloris pectoris vt ſit tua magnifica ĩtentio ad hoc vt
ſputū facile ſit. ⁊ hec ĩtentio ꝯplet̃ pͥcipalr cuꝫ duobꝰ. Unū ē
circa mãꝫ que dꝫ expelli:⁊ hec eſt eiꝰ equatio ſi fuerit calida ſub
tilis vt ĩfrigidet̃ ⁊ ĩgroſſet̃:⁊ ſi eſt groſſa vt ſubtiliet̃:⁊ ſi eſt vi/
ſcoſa vt ĩcidat̃ ſimul ⁊ abſtergat̃. Scđm quo ꝑficit̃ ĩtentio ē ad
ipſa

ipsa mēbꝛa ⁊ est leniēdo vias trāsitꝰ vt sit transitus ꝑ eas facilis ꝺ mā. Nā cū mēbꝛa sunt lenia ꝭm superficiē tūc habiliter educitur materia per ea: ⁊ hec intētio pꝛecipue ꝯplet̃ cū eo ĩ quo est humectatio pꝛincipalr̃ ⁊ aliqualis abstersio qꝛ igit̃ exñte mā calida vt colerica lꝫ pꝛia intētio sit infrigidatio ⁊ inspissatio: tñ nisi fuerit vehemētia necessitatis ĩfridatōis maximi erroꝛis ē vt dicebat Auic. in potu tribuere infrigidātia vehemētia nisi ĩ factis ex colera supple acuta: tunc etiaꝫ vbi opoꝛtet dari infrigidātia foꝛtia non opꝫ vt dentur vt ipse recte addebat infrigidātia stiptica. Nā talia pꝛohibēt sputū ⁊ sepe per stipticitatē adducunt ad tussiꝫ validam que ē multū suspecta ĩ pleuresi ⁊ ꝑiplemonia de qua dicit Rasis 4° continentis: dico curanda est pleuresis scꝫ ⁊ ꝑiplemonia ne inde tussis vehemēs fiat in ea nimis ne rūpat aliquā venā ⁊ inde sputū fiat sanguinis. Nā sputū sanguinis ꝯiungi in istis apātibus ē valde malū vt supꝛa declaratū ē ĩ signis ꝓnosticis ad malū ꝓpter ꝯ̃rias intētōes in cura qꝛ ꝓpter sputū sanguinis sunt necessaria stiptica que in cāu sunt nociua. Et ꝓpterea dixit Auic. in caplo allegato paulo ante: Et scias ꝙ qñ in pleuresi multiplicat̃ ĩflāmatio ⁊ requirit̃ ĩfridatio tūc non ĩfrigidet̃ nisi cū eo ĩ quo sunt abstersio ⁊ humectatio ⁊ nō sup. stipticitas sicut ē aqua citruli ⁊ aqua mello. indi. nā sup. in istis ē infridatio humectatio ⁊ abstersio. Et idē dicebat Mesue: Nā dicit ꝙ intentio medicinaꝝ sputū facilitātiū ipsūqꝫ velocitantium perficit̃ cū ĩchoatōe ab humectātibꝰ ⁊ leniētibꝰ ꝓcedēdo ad res tempate abstersiōis. Et si quidē vehemēs ĩflāmatio fuerit tunc sup. ꝓcedat̃ cū eo qꝺ ē sicut aqua mellonis indi: aut aq̃ citruli aut cucurbite cū aqua zuccari aut aqua oꝛ. excoꝛ. Sꝫ nota ꝙ Auic. nō laudauit aquā cucurbite ĩ hoc casu: imo dixit aq̃ vero cucur. ꝗuis ab vna parte ꝯferat sup. inquātum ĩfrigidat. qñqꝫ tñ nocet ⁊ debilitat cū ꝓuocatōe: ⁊ id est qꝛ debiliter ꝓuocat qñ vt supꝛa declaraui de mente Auēzo. Humidū cucurbite ē magis spissuꝫ ⁊ grossuꝫ humido aliaꝝ herbaꝝ vel fructuū infrigidantiū: ideo extrinsecus applicādo vbi ē necessitas infrigidationis per succū cucurbite fit maxie impꝛessio: ꝓpter ergo grossaꝫ substātiā multū nimis ĩspissat: ⁊ sic videt̃ ꝓhibere sputum vel saltē debiliter ꝓuocat: ⁊ ita nō placuit Auic. in hac intentōe ⁊ ꝓinde ꝯtinuādo dixit: Ea aūt a quibꝰ ē abstinēdū sunt sicut poꝛtulaca ⁊ aqua endiuie. Addit Mesue: ⁊ papauer ⁊ oīa ĩ quibus ē infrigidatio ⁊ ĩspissatio sup. foꝛtis. Sed de aqua endiuie dubitat Gentilis quoniā ĩ ea videt̃ eē nō excessiua infrigidatio neqꝫ ĩspissatio ĩmo aliqualr̃ ꝓuocatio ⁊ abstersio ꝙ totuꝫ intēdimus. Gentil. nō rñdet ad textū sed refert Dynū qui dicit ꝙ textus ē coꝛꝛuptus: ⁊ per aquam endiuie qꝫ ĩtellexit aquā lactuce ⁊ illa inspissat nimis ita vt ad eā nō audemus: ⁊ ita etiā Nicolus acceptat ꝙ per endiuiā ĩtellexit lactucaꝫ. vnde possumus in intētōe vti endiuia lꝫ multi ex apparentia huiꝰ textꝰ eā nō admittāt in casu sed bñ seniē eius: qm̃ ab oībus laudatur ad facilitādū ēt sputū ex parte mēbꝛoꝝ ē vt in potu detur aq̃ que ad caliditatē decliuis sit. s. actualē soꝛbēdo ꝯtinue. i. quasi ꝯtinue qm̃ ꝯfert ei valde vt vult Auic. ⁊ hec aqua ē vt aqua oꝛ. ĩ cā calida vel iuiubaꝝ: ⁊ ĩ cā frida magis mellis vel passularuꝫ.

In hac ergo intētione stante ĩflāmatōe a cā colerica valꝫ decoctio iuiubaꝝ se. cōium vt cucurbite ⁊ citruli cū oꝛ. excoꝛticato multum decocto ⁊ cū zuccaro pōt fieri sirupus. valet etiā si fiat sirupus vt infra. ℞. sirupi viol. ℥. j. s. aque decoctōis vt supꝛa. ℥. iij. fiat sirupus ⁊ exhibeat̃ in mane in auroꝛa. ⁊ post duas vel tres hoꝛas exhibeant̃. ℥. v. aque oꝛ. cū zuccaro ⁊ ĩ estate exhibeant̃ ista tepida: in hyeme cal'a. Ad eandeꝫ intentioneꝫ valet sirupus de iuiubis cum decoctōe vt supꝛa. Et si volumꝰ magis infrigidare addamus de se. psilij se. papaueris. sed vbi velimus minus infridare vt in pꝛocessu qñ expuit̃ mā tendēdo magis ad tempamētū exhibeamus hec duo semīa ⁊ addamus in decoctōe ligritie ⁊ sebesten ⁊ postea simul passulas. Et si volumus possumꝰ ponere cū sirupis aquā sublimatis endiuie ⁊ melonis ⁊ citruli: ⁊ si volumꝰ in foꝛma electuarij hāc intētionē ꝑficere: facit ad hoc ꝯditū de violis vel zuccaꝝ violatū ⁊ diadragantū friduꝫ nicolai ⁊ possumꝰ facere mixturā ꝭm hāc foꝛmaꝫ. ℞. diadragāti zuccari viol. añ. ℥. j. s. suc. liquiri. zuccari candi violaꝝ gūmi ara. añ. ʒ. ij. cum sirupo violato fiat ꝯfectio sꝫ vbi mā nō sit calida neqꝫ sit tanta inflāmatio pōt ĩ sirupis addi pꝛo media ꝑte vel quarta de sirupo liquir. ⁊ in decoctōe addi ꝺ passulis: vt dictū est vel radicē lilij albi vt vult. A. Et in ꝯfectione pōt addi de diapenidion ⁊ subtrahere de diadragāto ⁊ addere puluerē liquir. vel capilloꝝ ve. pōt ēt fieri hoc multū gratū si fiat vt infra. ℞. iuiubaꝝ sebesten capill. ve. añ decoquant̃ ꝯueniēter ⁊ in decoctiōe colata amig. dul. ĩfundant̃ depellate ⁊ cōtuse: exēpligrā. ℥. j. s. se. papa. al. ēt ꝯtusi. ʒ. ij. ꝑ quattuoꝛ vel sex hoꝛas: postea fiat emulsio de dictis ⁊ expꝛimat̃ lac ab eis: ⁊ in his lactibꝰ sic expꝛessis addat̃ diadragantū ⁊ penidioꝝ añ. ℥. j. s. ⁊ sup ignē ponant̃ ⁊ lēto igne bulliāt vsqꝫ ad debitā inspissationē ad foꝛmā loch ⁊ quasi cōtinuo lābēdo deglutiat̃: ⁊ ĩ ꝓcessu mā aliqualr̃ inspissata remoueat̃ se. papa. ⁊ in decoctiōe addatur de dactilis ⁊ de semībus coti excoꝛticatis. Exteriꝰ aūt etiā fluente mā vt fuit dictum a pꝛīcipio si fuerit subtilis calida pōt ꝑparari digerēdo cū inunctōe facta ex oleo viol. colato ⁊ cera colata apponēdo etiā aliqđ de dragāto vt voluit Serap. Et ad facilitādū sputuꝫ huiꝰ māe valet fomētatio facta cū aq̃ calida spōgia ĩfusa in ea: ⁊ ēt embꝛocatio ab alto supꝛa locuꝫ ad hoc facit. In mā aūt frida a pꝛīcipio nō grossa nimis neqꝫ viscosa nimis: facit sirupꝰ acetosus simplex modice acetositatis cū modico mellis violati ⁊ cū ꝺcoctōe ligritie passulaꝝ ⁊ capill. ve. ⁊ ĩ ꝓcessu magis pōt addi ꝺ sirupo ꝺ ligritia: ⁊ tādē magis ĩ ꝓcessu pōt addi paꝝ de sirupo de isopo addēdo in decoctōe de radice lilij ⁊ duas ficus. Et si mā fuerit grossioꝛ potest exhiberi oximel simplex cū melle violato vt supꝛa ⁊ cuꝫ aquis isopi ⁊ betonice ⁊ buglose vel cum aqua decoctōis vt supꝛa addēdo etiā isopuꝫ ⁊ hasce. ĩ ꝓcessu magis ⁊ mā magis digesta ad meliꝰ excreāduꝫ: vꝫ sirupꝰ de pꝛassio ⁊ de isopo cū ꝺcoctōibꝰ foꝛtioꝛibꝰ de q̇bus abūdanter supꝛa dictū est ĩ caplo de asmate. Et si mā fuerit melācolica cū oximelle ⁊ sirupo violato vel melle violato ꝭꝫ diuersas mās cū aquis lupuloꝝ buglose vel decoctōis passul. ligritie epithimi polipodij floꝛum boꝛagis ⁊ buglose: habilitabit̃ mā ad screatū: ⁊ in mā mixta opꝫ ꝭꝫ diuersitatē ĩtentōis diuerso modo medicīas miscere: ⁊ tūc ꝓ ꝯfectōibꝰ valēt diapenidion ⁊ diairis ⁊ ꝯditū de buglosa: addēdo ēt de loch de pino ⁊ de reliquis ꝭꝫ qꝫ dictū est supꝛa ĩ capitulis tussis ⁊ asmatis. Extrīsecus aūt valēt facilitādo sputū diuersa ĩgenia ex vnctōibꝰ emplastris cataplasmatibꝰ ⁊ alijs appositis pectoꝛi ⁊ lateribꝰ in loco doloꝛis. sed talia debēt exhiberi cum mēsura gradatiꝫ ĩcipiendo a debilioꝛibꝰ ĩtēdēdo ad foꝛtioꝛa. nā si exhiberent̃ calida a pꝛīcipio nō facta euōne essent ad nocumētū. Nā loquēs de his Ras. 4° cōtinentis dixit: Nulla fiat calefactio nisi post euōnē vehemēteꝫ fiāt ergo anodina parūper ad calidū declinātia a pꝛīcipio in mā frida vt inunctio cū oleo amig. dul. cū modico olei camomille ⁊ parūper croci ⁊ cera lota: ⁊ ĩ ꝓcessu pōt addi oleū ꝺ lilio: ⁊ tādem venire ad anethinū ⁊ laurinū ⁊ irinuꝫ vbi mā eēt multum grossa. valēt ēt decoctiōes ⁊ ex eisdē. s. camomilla melliloto fenugreco ⁊ semine lini faciēdo fomētatiōes cū spōgia vel filtro ⁊ ponēdo supꝛa locū: ⁊ in mā magis calida ponēdo de violis liquiri. dꝛaganto simul cū eis: ⁊ in mā magis frida ponēdo ficus dactilos passulas isopū ⁊ similia. Possunt ēt fieri ēplastra ad intentionē simul resolutōis ⁊ ad sputū facilitādū vt ĩfra. ℞. violis folioꝝ altee añ. ꝑtē. j. radicū lilij al. ꝑtē. ij. floꝝ camomille dꝛaganti añ. ꝑtē. j. s. oīa simul coquātur postea cū farina oꝛ. ⁊ fabarum añ. ꝑtem. j. fiat ēplastrū cū modico olei amig. dul. vel de lilio. ⁊ si mā sit grossioꝛ addat̃ de semine lini ⁊ aneti in decoctione: ⁊ ita posses multiplicare remedia localia ad libitū habitꝫ simplicibus in casu seruiētibus: de quibꝰ ēt videbit̃ post in intētōe maturatiōis. i. ꝯuersiōis māe ad saniē. nā ibi ponētur ēt fomētationes ⁊ ēplastra que ad istā intētionē ꝯueniūt: qm̃ quasi nulla differētia est ĩ hac intētiōe: ⁊ in ista quātū ad localia extrinsecus applicanda nisi ꝙ in hac intētiōe ꝑnt aliqualr̃ dñari resolutiua humectatiuis vbi in intētiōe saniatiōis opꝫ equaliter miscere de lenitiuis ⁊ resolutiuis: vt cadat maturatio equalr̃ in māꝫ. ēt in alio ē aliqualis differētia: qm̃ in hac intētōe nō opꝫ ēplastra multo tꝑe teneri supꝛa locū: qm̃ cū reseruant̃ multo tꝑe ducūt ad saniē includendo vapoꝛes ĩteriꝰ: ideo in hac intētiōe laudat̃ vt nō ꝑdurēt ēplastra nisi ꝑ duas hoꝛas vel tres ad plus sup locū doloꝛis: ⁊ postea dꝫ remoueri ꝑ tēpus ⁊ postea reiterari. Sꝫ restat hic vt declaret̃ difficultas nō parua ꝓpter apparēteꝫ cōtractionē auctoꝝ. s. de exhibitiōe balnei ĩ hac intētiōe. s. ad facilitandū sputū ⁊ resolutionē simul cū mitigatiōe doloꝛis. nam ipꝫ visus ē laudare Hypo. 3° regimīs acutoꝝ textu ꝯmēti. lix. vbi dicit balneare ĩ ꝑiplemonia iuuātius qꝫ ĩ acutis febꝛibus ē addit in latere eiꝫ ⁊ tenere coste atqꝫ inter spatulas doloꝛē existētem mitigat. Itē exequit̃ ꝙ per sputuꝫ necesse ē excreari ⁊c. ponendo alia iuuamēta. ⁊ Gal. ĩ ꝯmento dixit: pleureticꝰ iuuat̃ ꝑ ipm. s. balneū ꝓpterea qꝛ sedat doloꝛē quē hꝫ ⁊c. Sꝫ clariꝰ loquēs Rasis 4° ꝯtinētis postquā laudauit quasdaꝫ medicinas ĩ intētione expuitōis dixit: veꝝ tñ balneū mitigat doloꝛē lateris ⁊ facit ad expuendū humoꝛes ⁊ emēdat anhelitū mitigādo doloꝛeꝫ acciñteꝫ ĩ latere ⁊ toꝛace ⁊ spatulis: ideo iudicat̃ maximi iuuamenti ꝓ ꝑiplemonicis ⁊ pleureticis. addit vñ vtēdū est balneo ĩ huiusmodi passiōibꝰ securiter absqꝫ alio dubio eo qꝺ facit ad expuendū sputū. ⁊ tandē post multa verba dixit: verū tñ non ē vtendū balneo ante purgationē eo qꝺ ꝯgregabit reumata ad loca lesa: sꝫ si vsus balnei fiat post purgationē vt dicit facit ad expuendū humoꝛes vehemēter. Ecce quō isti oēs cōsentiunt in exhibitōe balnei. s. infundēdo coꝛpꝰ in cūcha balnei aq̃ dulcis vel meliꝰ aque decoctiōis reꝝ appꝛopꝛiataꝝ: vt maluarū folioꝝ altee paritarie cū fenugreco semī e lini ⁊ similibꝰ. Sꝫ ꝯtra hoc ē expꝛessa sñia. A. 4ª pꝛimi caplo 25° vbi gñaliter ĩ cura occultoꝝ apātuꝫ dixit: ⁊ opꝫ vt ea habēs a balneo ⁊ vino ⁊ motibus ⁊c. caueat. ⁊ ēt Rabimoy. ꝑticula 19ª suoꝝ affo. videt̃ modificare verba Gal. ⁊ auctoꝝ alioꝝ sic sentientiū vbi sic scribit̃ ait Moyses dñs se. ē balneū vtile factū post ipsaꝝ digōnem ⁊ veniēs ibi verba affo. sup. vera. ⁊ addit: sꝫ illi qui dixerūt ĩ bonitate balnei dñis apātis lateris. i. pleuresis ⁊ apātis pulmonis manifestāt mihi ꝙ ipsi volunt ĩtelligere de habētibꝰ passionē ĩ latere vel in pulmone ex mala ꝯplexiōe vel humoꝛibꝰ ꝑ̃gitiuis sine apāte ⁊ sine fe. ⁊ isti sunt quibꝰ est balneū vtile. ecce quomō aduersat̃ sentētijs paulo ante dictis. Pꝛo cōcoꝛdia dicat̃ ꝙ qñ coꝛpus ꝭm totiꝰ habitudinē esset ꝑfecte mūdificatū: ⁊ virtꝰ esset ꝯstans: ⁊ quasi nulla eēt fe. tunc isto casu stāte pur aliquali mā ĩ pectoꝛe cū modico doloꝛe possꝫ balneū exhiberi al's nequaquā. Et istā sñiam modificauit Rasis ĩ loco supꝛa vbi dixit: Iuuabile quoqꝫ iudicat̃ si virtus nō fuerit defecta ⁊ moꝛbus nō fuerit nimis calidus. Et ad hec oīa respiciēs Auic. dixit: Et post declinationē manifestā administra balneū: ecce signāter dixit manifestā ꝭm modū expositū. Nā non ponā hic specialioꝛa multiplicata remedia: qm̃ de his copiā hēbis si recurras ad capitula superioꝛa. Et nota ꝙ lꝫ hec intētio sit tertia in oꝛdine nostro. tñ medicine iuuātes ad sputū digerēdo mām ēt habilitādo mēbꝛa sunt per oīa tꝑa moꝛbi debite applicāde saltem vsqꝫ ad tꝑs quo

querimꝰ resolutōez de mā vel isensibilē vel sensibilē ꝑꝑ sputuz
antequā putrefiat. Si igiꝫ cum his erit sufficiēter expurga/
ta tota mā ⁊ dolor in totū mitigatus bn̄ erit. Et si nō: postq̄z iaz
facte sunt eūones ⁊ per flōmiam ⁊ per resolutionez ⁊ clisteria ⁊
nō minuiꝫ dolor neqz multiplicaꝫ sputū dicebat Aui. vt supra
dictū ē: Cū flōmas ⁊ eūas ⁊ oia alia facis q̄ necessaria sūt ad re/
solutionē ⁊ non sedanꝫ accidētia: tunc scias q̄ prohibitio colle/
ctōis quā queris difficilis ē imo sup. tūc ꝯuertiꝫ mā ad saniez.
Et similiter dicebat Mesue dicēs: Si aūt resolutio quā queris
non fuerit possibilis imo tendit ad hoc vt supporeꝫ: ⁊ hoc signi/
ficaꝫ ex eo q̄ nō mūdificaꝫ in .xiiij. diebus imo multiplicaꝫ do/
lor ⁊ febris ⁊ difficultas anhelitus ⁊ tussis ⁊ non fuerit diminu
tus. s. ibi dolor ⁊ accidētia neqz per flōmiā neqz per sputū neqz
per alia si virtus non fuerit fortis expecta casuz eiꝰ ad mortez: si
non vt vult Hypo. permutaꝫ ad collectōez: ⁊ tunc oz vt sit ars
in perducēdo celeriter collectionē ad supporatiōem. Hoc ergo
ꝯplebiꝫ fm intētiones. pᵃ erit maturatio ipsiꝰ apātis. 2ᵃ erit si
a natura nō rumpaꝫ apā post maturationē oportebit ingeniari
ad rupturā eiꝰ: postea ad mūdificationē ⁊ abstersionē eiꝰ māe.
Et i prima intētōe dicebat Auic. cū ē hec intētio sup. ad suppo
rationē nō iteres flōmiā vt nō ꝯgeleꝫ mā que habitura ē colle/
ctionē. Nā ꝯgelaꝫ eūato sanguine ⁊ spiritu per flōmiā vt pz: ⁊
hoc ē ex ipsis vn̄ fit defectus in maturatōe sanguinis vt cōstat
⁊ multo magis ī maturatōe aliaꝝ materierum minus aptaꝝ di/
geri. Nam talis digestio ⁊ perfectio ad saniē compleꝫ a calore
naturali vt alibi fuit declaratū: ⁊ inde diminuto calore nāli ꝑ
flōmiā fit ipedimētū i tali digōne. ⁊ hoc itelligit iā virtute de/
bilitata vel ꝓpter eūones precedētes de flōmijs vel tenuitate
diete vel per accidētia que precesserūt. sed cōstante virtute ⁊ in
corpe forti nāliter ex quo i pricipio collectōis me saniatōis au/
genꝫ accñtia de dolore ⁊ fe. ⁊c. laudabile est ad diuersionē ⁊ ifri
gidatōez vt iterata fiat minuta flōmia: q: magis valebit mitiga
tōi doloris q̄z aliō igeniū. Et ad istū sensuz dicit. A. flōmia ve
ro plus ꝯfert doloribꝰ vīcētibꝰ. Idē itelligiꝫ ⁊ ō solutōe vētris
que ēt valet ⁊ si antea ēt fuisset facta. Quibꝰ factis cū iam ꝯstat
de collectōe ꝑ signa dicta: tūc dicebat Aui. i pricipio de empi/
mate necessariū est vt iuuamētū fiat ad maturādū post mūdifi/
cationē corpis: oz igiꝫ vt itendamꝰ tali maturatōi vel saniatōi
vt ꝯpleaꝫ q̄z citius fieri pōt: ⁊ hoc cū medicis ⁊ ab itus ⁊ ab ex/
tra ꝯueniēter applicatis semꝑ ꝯmemorādo qō dictū ē supra vt
caueamꝰ rupturā apātis ante ꝑfectā maturatōez vel saniatōez
q: est magni timoris vt fuit supra declaratū. Circa ergo ea q̄
ꝑ interiꝰ valēt pn̄t adduci sirupi supra dicti: ⁊ i alia itentōe dige
stiui ⁊ in cā calida ⁊ i frida: sed oz vt he medicine magis aggre/
gent equalē q̄n̄ virtutē lenificatōis ⁊ resolutōis vt supra dictū
est i his tn̄ gradatiꝫ ꝓcedendo icipiēdo ab eis q̄ sunt i gradu tē
perate operatōis extēdendo ad eas q̄ magis eleuanꝫ donec ꝑue
niāt ad gradū fortitudis vt vult Mes. vn̄ addit: Et scias q̄ pri
cipiū opatōis a medicis fortibꝰ iequalē facit maturatōem ⁊ apā
aperit sup. nō digesta mā. In mā ergo calida fiat sirupꝰ ex de/
coctōe or. excorticati sebestē iniubaꝝ ⁊ passul. ⁊ cū zuccaro vel
penidijs pōt fieri sirupꝰ ⁊ exhibeaꝫ cū aqua ordei excorticati plu
rimū decocti. Et i ꝓcessu pōt addi i decoctōe de radice vngule
cabaline ⁊ liquir. ⁊ braneha vrsina. Et si mā fuerit magis frida
vt cōiter euenire solet q̄n̄ calide magis resoluunꝫ: tūc pōt fieri
sirupꝰ cū decoctōe pass. ⁊ liqri. ⁊ radicū vngule cabaline ⁊ cuz
duabꝰ vel tribꝰ ficubꝰ in decoctōe: ⁊ post addaꝫ de zuccaro vel
melle equaliter: ⁊ pn̄t addi i ꝓcessu dactili ⁊ radix lilij. Et dicit
Mes. Et ex his ē decoctio fenugreci ⁊ ficuuz siccaꝝ vel radicū
lilij cū melle: ⁊ ex eis fortiꝰ est decoctio ficuuz passulaꝝ enuclea
taꝝ cū fenugre. ⁊ seie malue ⁊ althee ⁊ cuz melle: sz semꝑ aduer
taꝫ ne sit excessiua caliditas: q̄m excessiua caliditas debilitādo
nālem īpedit maturatōez. Proinde dicebat Aui. Si aūt fuerit
caliditas plurima deꝫ in potu aq̄ mellis in aqua ordei aut aqua
mellis subtilis sola. Et dicebat Mes. Et si fuerit i eo caliditas
vehemēs: tūc cōueniens est aq̄ or. cum iuleb subtili aut cum aq̄
mellis aut cum aq̄ or. decoctōis radicū maluaꝝ aut se. eaꝝ aut
althee aut radicuz lilij. Sz si caliditas nō fuerit vehemēs ⁊ vir
tus fuerit fortis oz dicebat Aui. vt i potu tribuaꝫ decoctio iso
pi in aq̄ cum isopo decocta sunt hasce ⁊ prassiuz ⁊ ficus ⁊ mel.

Exterius autez valent primo fomentationes ab alto facte ex
decoctione maluarū althee fenugreci ⁊ se. lini: ⁊ proprius va/
lent hec emplastra in materia calida facta ex matre violarum
⁊ ex maluis bullitis in decoctōe: postea cuz farina ordei ad par
tes .ij. vt exēpligratia. ℥. j. cum farina fenugreci. ℥. s. ⁊ butiro
pecudino pōt fieri emplastrū vel cum assungia porci recēti. ⁊ in
materia frigida fiat emplastrū vt infra. ℞. radicuz althee radi/
cum lilij an̄. M. j. decoquātur optime postea fortiter ꝯtundanꝫ
⁊ addaꝫ eis de farina frumenti fenugreci ⁊ se. lini exēpligr̄a an̄.
℥. j. postea cū toto addaꝫ de oleo ō lilio ⁊ assungia vt supra ⁊ fi/
at emplm̄. possumus etiaz icorporare pass. ⁊ ficus ad istā intē/
tionē in decoctōe. ⁊ cum his ⁊ similibꝰ maturabiꝫ apā ⁊ ex val/
de bonis dicebat Mesue ē q̄ fit ex folijs cauliū ⁊ farina fenu/
greci ⁊ butiro. Et Auic. laudauit cinerē radicū cauliū qui cōfi/
ciaꝫ cū adipe ⁊ fiat cū eo emplastrū. Sz si vellemus facere iun/
ctōes valet dialtea vz vnguētū zacharie positum a Mesue. va/
let isopus humida cū oleo de lilio ⁊ modico croci ⁊ cere parum
fiat vnguentū. sed maior vis cōstat i emplastris ⁊ ad hanc intē/
tionē. s. saniatōis ⁊ maturatōis ⁊ ēt maturato apāte ad rūpen/
dū facit accubitꝰ supra latus egrū. vnde dicebat Auic. Et opz
vt dormiat an̄ horā eruptōis super latus infirmū: adiuuat eniz
ad spuendū ⁊ ad rumpēdū. Maturato aūt apāte qō cogno/
sciꝫ vt supra dictū ē ex remissiōe doloris ⁊ febris ⁊ multiplica/
tōis grauedinis ī loco collectōis: tūc opz intēdere ad rumpēdū
apā cū causis facientibus ad rupturā apātis de forti loquutiōe
⁊ vociferatōe alta ⁊ de motu aliqualr iordinato ⁊ mouere sedez
super quā sedet: ⁊ cū dormit supra latus infirmū reuoluaꝫ subi
to impetuose supra latus sanū. ⁊ sunt qui agitāt eos vt Mesue
in loco pensili aut in cunis. ⁊ in cibis ēt eligantur cibaria acuta
aliqualr salsa ⁊ sorbitiōes sint fermētate vel ex pane vel ex fari/
na. ⁊ brodiū ēt ciceꝝ laudaꝫ ⁊ panis fermētatꝰ ifusus i aq̄ mel/
lis aut in rob ⁊ in huiusmōi. ⁊ in secundis mensꝫ. valent passule
⁊ amigd. dul. ⁊ amare ⁊ dactili. dicebat Auic. quidā sūt vltimi
in hac hora. Per medicinas aūt per interiꝰ via siropꝝ i cā ca
lida valet oximel: ⁊ in cā frida facit mirabiliter sirupus ō pras/
sio: īmo dicit Auic. q̄ ē vltimus maxie si exhibeaꝫ cuz modico
succi scabiose vel aque eius. Et ad hāc intētionē laudat aucto/
res medicinas tyriacales vt mitridatū ⁊ tyriaca de quibus di/
cebat Auic. Et ꝯueniētiores hore ad potandū ipsa sunt post ma
turationē integrā vt rūpanꝫ. s. apāta fm ꝯseruatōem innat. s. ca
loris. tn̄ infra dixit: Et dare i potu metridatū tyriacā i hac ho/
ra ē iuuatiuū. Sed addit: si nō fuerit febris neqz debilitas neqz
extenuatio: ⁊ he ꝯsideratōes habeanꝫ nō tm̄ i exhibitōe borum
cū ēt habeanꝫ i exhibitōe alioꝝ calidoꝝ acutoꝝ vt dactiloꝝ ⁊
sinapis ⁊ semē vrtice ⁊ similiū vt radicū ireos se. nasturtij que i
hac intētione cōiter laudanꝫ. Exterius aūt simul cū emplastris
dictis pn̄t fortificari cū fimo colūbino ⁊ cū fermēto ⁊ cū melle
⁊ cū dactilis ⁊ similibꝰ. ⁊ q̄n cū his non rumpereꝫ ē timorosum
quare opz vt aperiaꝫ collectio cū flōmo aut cauterio vt sanies
egrediaꝫ: ⁊ tūc est necessariū vt cognosces ꝑtē i qua est pus: si/
cut ēt ē necessariū scire paulo post stāte sanie ꝯgregata in corpe
applicatis ēt alijs signis ꝓprijs pleuresi collectiōis: ex hisq̄ sunt
dicta de grauedine illius ꝑtis ⁊ alijs: ⁊ tunc caurerizeꝫ sup eo/
dem loco cū cauterio pūcti. s. igniti vt ꝑforeꝫ pectꝰ vsqz ad lo/
cum collectōis vel apiaꝫ cū sagitella vīqz dū ꝑueniaꝫ ad saniē:
vt extrahaꝫ ⁊ exciteꝫ totū paulatine eūando de qua accipiaꝫ oī
die paꝝ absqz extractōe plurima subito: ⁊ tandē mūdificeꝫ cuz
mūdificatōibꝰ ⁊ abstersiōibꝰ quotidie factis: vt cū aq̄ mellis aut
cū vino mellito ⁊ similibꝰ: ⁊ nō ꝑmittaꝫ fieri cōsolidatio nisi fa/
cta integra mūdificatiōe: ⁊ tunc fiat cōsolidatio vulneꝝ: vt etiā
statim diceꝫ fluxa sanie i pectꝰ q̄n erit expediēs eā ꝑ exteriꝰ eua
cuari. Illa tn̄ cura magis cōuenit i pleuresi nō vera ex ꝑte situs
vbi ꝑmutaꝫ mā apātis ad supporatiōez exteriꝰ. Si aūt apā itri/
secus rumpaꝫ vel a nā vel cum artificio dato supra: tūc stat alia
itentio de abstersiōe saniei que ruptura declarabiꝫ ꝑ remissio/
nē doloris ⁊ grauitatis loci prius dolorosi: sz aliquādo erit gra
uitas in fundo pectoris: ⁊ aliquotiēs ꝑ sputū saniei: ⁊ aliquotiēs
ꝑ exitū eius cū vrina vel egestiōe ⁊ ꝑ rigorē superueniētez. cōple
bitur igiꝫ hec itentio cū administratiōe medicinaꝝ mūdifican/
tium saniē ꝑ easdē vias ꝑ quas nā eaz dirigit. s. per vrinaz vel
itestina si ad dicta mēbra demādeꝫ simul cuz medicis lauatiuis
⁊ abstersiuis apponēdo aliquas medicinas dicta mēbra respici/
entes: q: ad dicta mēbra dirigētes ⁊ eadē ꝯfortātes. De lauati/
uis sunt aqua zuccari ⁊ aqua ordei ⁊ aqua mellis ponēdo semia
maiorane frida vel spicā deriuādo ad vias vrine vel ligritiā: ⁊ si
ꝑ viā secessus apponēdo cartamū ⁊ similia ⁊ brodiū ciceꝝ rub.
ē ad hanc intētionē ꝯueniens. decoctio ēt isopi cū radice lilij: ⁊
maxime celestis. i. ireos ⁊ tandē aristologia: talia sunt plurimū
abstergētia: ⁊ ius galli antiqui ꝯpetit ēt ad has intētiōes. sz di/
cebat. A. ⁊ est verbū multū notabile: ēt q̄n mā expuiꝫ q̄ cuz se.
ē fortis nō superfluas in calefaciendo: q̄n̄ debilitaꝫ virtus ꝓpter
malitiā ꝯplexiōis ⁊ deficit sup. ꝓpter debilitatez a spuēdo vel
sup. aliter expurgādo. Si aūt mā recipiat in speciositate pecto/
ris vt fieri solet: tūc ad hoc valent que dicta sunt supra de tussi
māli ⁊ de asmate vt sirupꝰ de isopo cū aqua or. ⁊ vz loch ō cau
libus ⁊ loch sanū ⁊ expertū ⁊ plura reliqua diuersa que mūdifi
cant pectus ⁊ pulmonē: vt ibidē hūistis faciēdo ēt supra pectus
ēbrocatiōes linimēta ⁊ ēplastratiōes cū appropriatis mūdificā/
tibus ⁊ habilitātibꝰ ad sputuz: de quibꝰ alās dictū est. Aliqui
laudāt vomitū i hac intētiōe ꝓuocatꝰ cū interpollatiōe cuz aq̄
mellis ⁊ salle: vt fuit Mesue. Sz reuera suspectꝰ ē vomitꝰ. naz
aliquotiēs tāta quātitas māe agitaꝫ ꝑ eū q̄ portio huius fluit
versus cor ⁊ sffocat. ꝓinde dicebat Aui. ⁊ pcipiꝫ sup. ab aliqbꝰ
q̄n queriꝫ ruptio apātis: vt vomitus fiat ꝑ cenaz in huiusmodi
horis veꝝ id est timorosū: q̄nqz eiz facit possidere eruptōez ma
gnam vice vna: ⁊ q̄nqz sffocat sup. ꝓpter cām dictā. ⁊ ita eadē
est rō in ēpimate: ⁊ q̄n talia nō sufficiūt oz aliquotiēs deuenire
ad suffumigia exiccatiua: de quibꝰ dictum ē in caplo de tussi ⁊
asmate. Et circa hanc intētionē bene nota q̄ ꝓpterea q̄ mul/
tum laborat virtꝰ i expellendo mām ⁊ multu debilitaꝫ i expellē
do: ⁊ est necessaria dicte māe in breui tpe expulsio: q: nisi mun/
dificeꝫ i. xl. diebus vtplurimū trāsit in ptisim. Idcirco neces/
saria est eis dicta plurimū restauratiua bone qualitatis ad vir/
tutem ꝯseruandā vn̄ sunt necessaria oua ⁊ carnes ⁊ vinū ⁊ simi
lia: ⁊ lz stante sanie in ꝯcauitate pectoris quasi de necessitate cō
comiteꝫ fe. nō oz preterea terreri medicū ab exhibitiōe borum
cibarioꝝ nutritiuoꝝ ꝓpter timorez fe. nā cum expelleꝫ mā mi/
nuetur fe. oz ergo virtutē cōfortari ad hoc vt mā expuaꝫ: ⁊ ꝯīr
fe. remoueaꝫ. ⁊ istū cañ. insinuauit nobis Aui. i capitulo de ēpi/
mate in fine cuz dixit: Et i huiusmodi quidē hora necessaria est
ꝯseruatio virtutis cū carne ⁊ cibo tēperato. ⁊ addit ⁊ nō ꝯside/
res fe. q̄m apā ñ sanaꝫ dū sanies ꝑseueret remanēs: cū ergo ex/
puiꝫ eradicaꝫ ⁊ cū ꝯfortaꝫ eger ad spuēdū saniē aut ad id quo
curaꝫ. s. sup. ex medicinis vel cuz cauterio remoueꝫ fe. ꝓculdu
bio

bio. Et ex hoc vltimo nota ꝙ nō tm̄ in exhibitiōe cibi calefa-
ctis oꝫ hūc can̄. seruari nō attendēdo ad fe. imo ēt in exhibitio-
ne medicinaꝝ calidaꝝ abstergentiū ⁊ saniē mundificantiū: ⁊ lꝫ
videanꝰ obesse ꝓpter fe. tm̄ iuuāt remouēdo cāꝫ eiꝰ nisi ergo sit
fe. multū vehemēs que principalr̄ ad se aduocet curā nō debe-
mus ī casu desistere ab vsu medicinaꝝ mundificantiū ⁊ abster-
gentiū: ⁊ si parumꝑ calide sint. Et hoc bene nota: ⁊ qm̄ nō sem-
per ꝓpter multitudinē mãe ⁊ debilitatē mēbroꝝ pōt fieri ꝯple-
ta mundificatio de mā que si nō mūdificaꝰ infra .xl. dies timor
magnus ē de casu in ptisim stāte mā saniosa ī ꝯcauitate pecto-
ris ꝓpter vicinitatē eius ad pulmonē: ⁊ ꝓpter timorē ꝯsequen-
ter corrosiōis eiꝰ siue talis mā fuerit in pectore recepta ex rupto
apate pleuretico: siue ex rupto apate pulmonis: siue ex catarro
ex cerebro defluxo. ⁊ multo tꝑe ī dicta vacuitate retēto vbi ꝓ-
pter caliditatē loci putrefit ⁊ ad saniē ꝯuertiꝰ: tūc isto casu neces-
saria est extractio saniei ꝑ exteriꝰ cuꝫ officio cirugico. Et hāc
sniam inuebat. A. i caplo de ēpimate cuꝫ dixit: Cū aūt estima-
ueris in pleuresi. i. ex pleuresi māꝫ plurimā sup. receptā in loco
dicto: ⁊ nō mūdificaꝰ ī .xl. diebꝰ neqꝫ ī paucioribꝰ: imo facit ca-
dere in ptisim. i. in timorē ptisis: tūc necessariū ē cauteriuꝫ fieri
cū cauterio minuto quo perforeꝰ pectus vt mā exeuceꝰ ⁊ extra-
hatur paulatiꝫ ⁊ abluaꝰ cū aq̄ mellis vel sup. reliquis lauatiuis
de quibus dictū ē supra: ⁊ adiuueꝰ ad extractionē eiꝰ ad exterio-
ra sup. cū oī ingenio possibili: quoniā aliqñ ꝯuertēdo corpꝰ su-
pra locum perforatū aliquotiēs extrahēdo cū spongia supposi-
ta tussicula aliqualr̄ īducta ī īfirmo ⁊ cū alijs īgenijs notis me-
dicis expertis. Addit: cūqꝫ mūdificata fuerit sufficienter. s. mā
ꝑueni. i. permutate ad ꝯsolidādū. Et qm̄ mā aliqñ peccat ī vna
parte pectoris tm̄ vt ī dextra vel in sinistra: ⁊ aliquotiēs ī ꝯca-
uitate pectoris equalr̄ maxie cum ē facta talis sanies ex catarro
ad eligendū locū debitum cauterij vel perforatōis dicit Auice.
opꝫ vt cognoscas partē in qua ē pus ex p̄dictis modis. s. ex gra-
uitate ⁊ pondere partis illius. Et vt dixit Rasis d̄ mēte Gal.
4° ꝯtinētis: ꝙ patiēs hora post horā iaceat supra latus mouēdo
se de vno latere ad aliud: ⁊ tunc latus super qd̄ p̄dēt si ē gra-
uitās ⁊ coartās: tūc illud latus ē oppositū loco saniei verbigra-
si hō hēat saniē in parte dextra quādo vertit se supra partē sini-
strā sentit ponderositatē: postea in sinistra q: cadit tunc sanies
supra mediastinū ad sinistrā ⁊ sic tunc grauaꝰ: ꝓpterea ꝙ iacet
supra latus sanum. sed quādo iacet supra latus egruꝫ tūc sani-
es cadit supra costas eiusdem lateris ⁊ eis appodiatur: ⁊ ꝓinde
non grauitat: ⁊ proinde illa grauitas saltem non est tanta sicut
erat ī opposito latere: percipitur etiam ex sono ipsius saniei qui
aliquotiens sentiꝰ cum eger mutat se de latere ad latus debite
attēdendo. ⁊ qñ est ī vno latere tūc istud latus ꝑcipiꝰ caliduꝫ ad
tactū. Dicit ēt Ras. Et eādeꝫ sniaꝫ accepit Auic. ꝙ īfundatur
pānus subtilis ī luto rubeo dissoluto ī aq̄ ita sup. vt tingaꝰ pā-
nus: ⁊ taliter humidus paꝝ exp̄ssius apponaꝰ parti dolenti vel
saltē suspecte: ⁊ latus ī quo facta fuerit velox exiccatio luti in eo
latere facta est adunatio puris vel saniei: ⁊ qm̄ forte manifestius
declarabiꝰ talis exiccatio posito filio taliter ītincto. Jō de eo fe-
cit mentionē Aui. Cognito ergo loco signeꝰ cū encaustro ⁊ ibi-
deꝫ cauterizeꝰ vel ꝑforeꝰ cuꝫ flōmo vt supra dictū est. Sed di-
cunt auctores ⁊ ita Ras 4° ꝯtinentis ꝙ vstio melior est q̄ꝫ inci-
sio ad finiendū mām ⁊ ꝓhibendo putrefactōem. ⁊ cum fieri dꝫ
fiat īter costā ⁊ costā: ⁊ dꝫ esse ꝑua ⁊ stricta ne fiat nimia euātio
subita de mā: qm̄ cuꝫ ea magna fit ēt spūum exsolutio ⁊ debili-
tas. Et si ꝯtingat ꝙ debeat ꝑforari pars sinistra fiat in loco ma-
gis distāte a corde quātuꝫ possibile est ne cordi nocumentū īfe-
raꝰ. Et si sanies in vtrisqꝫ lateribꝰ ꝯtinereꝰ fiat ī vtroqꝫ latere:
nō tm̄ simul sꝫ prius ī eo ī quo maior quātitas saniei manifestaꝰ
deinde post .x. vel .xv. dies fiat in altero. ⁊ hoc totū semꝑ ītelli-
gaꝰ ꝯstante virtute. ⁊ in oēm euētū dꝫ viuificari cū odoribus
aromaticis ⁊ reliquis viuificis ⁊ cibis restaurativis vt supra di-
ctū est. Et facta apertōe ponanꝰ supra pectꝰ res ꝯfortantes pe-
ctorales: ⁊ suꝑ locum cauterij res quibꝰ curaꝰ locus adustionis
ignis ⁊ oꝫ stomachū ⁊ reliq̄ nālia ꝯfortari. Et post ꝑfectā mū-
dificatōeꝫ paulatine factā: tūc ꝓcedendū cuꝫ ꝯsolidātibꝰ vulnꝰ
notis medicis. Et ꝑ hac determinatōe clariori hūda vide affo-
rismū .vj. ꝑticule. Quicūqꝫ empici aut idropici vruntꝰ aut inci-
duntꝰ his effluente sanie aut aq̄ repente oīno ꝑeunt. Et q̄ ibideꝫ
scribuntꝰ ꝑ doctores vide ēt differētia .ccxvij. Cōciliatoris in q̄
queriꝰ si bezel siue īcisio sub vmblico ꝯpetat idropisi. Nam ibi
tractaꝰ similis mā ⁊ ponūꝰ multe cautele obseruāde ī simili fiē-
da opatōe: ⁊ cum his sit ꝯpleta hec ītentio. Sꝫ si apa īdureꝰ
ponūt auctores cure īpossibilitatē. Vñ Auer. 7° colliget caplo
16° satis ad pricipiū loquēs de apatibus mēbroꝝ officialiū ī mē-
bris ītrinsecis dixit: Et melācolica q̄ ad sanieꝫ nō ꝓueniunt di-
cunꝰ sclirotica ⁊ scateria: ⁊ raro fiūt in mēbris intrinsecis. ⁊ qñ
fiūt īcurabilia sunt eo ꝙ indigēt fortibꝰ medicis q̄s ītrīseca mē-
bra tollerare non pn̄t eo ꝙ coꝝ cura nō fit nisi cuꝫ ferro qñ talia
apata non resoluunꝰ: vbi post longitudinē tꝑis ⁊ tunc virtus ī-
firmi iaꝫ defecta reperiꝰ. Et addit: ⁊ ꝓpter hoc he curatōes nō
fiunt sup. de dictis apatibꝰ nisi cuꝫ fuerīt in mēbris extrīsecis.
Est ergo tātuꝫ in his ītendēdum cū humectātibꝰ leuiter resol-
uentibꝰ ⁊ ꝯfortantibꝰ. Sed si huiusmodi apata ꝑmutanꝰ ad
pulmonē vt sepe fieri ꝯtigit erit cura eoꝝ cura ꝑiple. de qua di-
ceꝰ in caplo sequēti. Et si ꝑmutēꝰ ad cerebrū vel ad neruos vel
ad alia mēbra recurraꝰ ad curas egritudinū illoꝝ membroꝝ de
quibꝰ dictū est ante ⁊ diceꝰ inferius. Et si pleuresis successe-
rit ad alios morbos dicūt auctores cōiter ꝙ oꝫ tūc vt non fiat
flōmia precipue si egritudo que p̄cesserit fuerit antiq̄ ⁊ flōmati

fuerint in illa prima egritudine ⁊ tūc valet scarificatio d̄ qua di-
ctum ē supra de mente Alex. Et hoc intelligiꝰ si sufficiēter fa-
cta fuerit flōmia ⁊ corpus non dicaꝰ eē ēt mediocris saltē habi-
tudīs: qm̄ vbi sic eēt ēt ꝯueniret flōmia: sꝫ vtēdū ē lenitiuis cli-
steribus ⁊ lenitiuis ēt purgatōibꝰ vētris cū cassiafi. ⁊ cuꝫ māna.
Et si sequaꝰ ad catarrū oꝫ attēdere catarro deriuādo mām per
caputpurgia ad nares ⁊ reliqua faciēdo que dicta sunt supra d̄
catarro prohibēdo tm̄ sternutatoria ⁊ gargarizata vt dictū ē su-
pra: nō solū ī his apatibus pectoris sed ī oībus egritudinibꝰ pe-
ctoralibus: non solū pn̄tibus sed de quibus stat ꝓbabilis dubi-
tatio ꝙ fiāt. Jā vltīo succedit vltima ītentio de accidētibus
breuiter que accidētia sunt multiplicia vt vehemēs dolor sitis
molesta ⁊ fluxus vētris instātia vigiliaꝝ ⁊ difficultas anhelitꝰ
⁊ aliquotiēs mētis permixtio que accidit ex ꝓprietate cuiusdā
spēi pleuresis vt illius que fit ī diafragmate que verissima ē vt
dictū ē supra que ē maxie seuoꝝ accidētiū precipue in virtute
discursiua ꝑꝑ colligātiā magnā cū cerebro mediāte neruo ma-
gno de quo dictū ē supra. Et ī hoc accidēti oꝫ multū diligēter
ꝓcedere: qm̄ ⁊ si per colligātiā fiat talis ꝑmixtio rōnis ⁊ ꝑ tan-
to videaꝰ eē intētio de ꝯprimēdo ⁊ stipticādo: q: tm̄ talia maxie
disconueniūt in pleuresi: iccirco ea opꝫ dimittere sꝫ oꝫ intende-
re magis cū diuertētibꝰ vt fricatōibus mēbroꝝ īferioꝝ ⁊ cū cō-
fortātibus cerebrū ⁊ reprimētibꝰ nō omittēdo lenitiua pectoris.
Et de hoc dicebat Mesue ꝙ oꝫ in hac parte simul ꝯgeminare
curā pleuresis ⁊ freuesis: hic eīm ē modus curatōis si deus vo-
luerit hanc egritudinē sanare. Et qm̄ vigilie magnū dant ītroi-
tum ad permixtionē rōnis cū multiplicanꝰ tūc expedit vt alibi
dictū ē vt exhibeatur sirupus de papauere de diacodion ⁊ ma-
xime circa principiū morbi qñ maxie accidūt fluēte mā. Nā tūc
talia īgrossando mām ꝓhibēt eiꝰ fluxū ⁊ remittēdo malā ꝯplō-
neꝫ calidā videnꝰ iuuare ad maturationē ēt mēbra ꝯfortando.
⁊ hoc est qd̄ dicebat Auice. de mente Gal. ī cura pleuresis. Et
Gal. quidē precepit ī principio vtendū esse spēbus diacorcn. i.
loch de papauere qm̄ ꝓhibēt mām ⁊ maturāt ⁊ ꝯfortant. Sed
verū ē ꝙ debēt exhiberi cū cautela ⁊ non nisi cū multiplicanꝰ
vigilie ne sputū ꝯpingāt: ⁊ ꝓhibeant qd̄ ē deterior eis vt dicit
Mesue qui exēplificās de dictis medicinis dixit: Medicine ex
seīe papaueris meliores sunt eis que facte sūt ex cortice sup. pa-
pauēris. Et inde dicebat ēt Auice. dico ꝙ necessarie sunt sup.
tales medicine cū nō ē excusatio ꝓpter vehemētiā vigiliaꝝ. Et
addit: ⁊ si nō fuit id tūc fortasse ꝯgelat pap. mām ⁊ ꝓhibet spu-
tum: ⁊ dicit ꝙ videꝰ ꝙ semen ꝯueniētiꝰ ē q̄ꝫ cortex. Tm̄ vt dicit
Mesue: minuiꝰ nocumētū istoꝝ ꝯgelātiū ⁊ īspissantiū cū cau-
tela societatis. s. medicinaꝝ lenitiuaꝝ habilitātiū ad sputū vt si
cis associetur qd̄ ē sicut decoctio passulaꝝ aut aqua mellis rob
aut sup. zuccaꝝ aut qd̄ ē eis sile: ⁊ ita pꝫ ꝙ sirupus de papaue-
re cū zuccaro vel rob factus aliquotiēs minus nocet q̄ꝫ lac pa-
pauēris factū cū aqua tm̄ ordei vt fieri solet ī hac intētōe. Cu-
ra vero sitis coruꝫ est perficiēda cum humectātibus ⁊ extiguē-
tibus īflāmationē sicut cuꝫ mucilagine psilij maxie expressa ex
aq̄ ordei fortis decoctōis simul exhibita cū succo mellonis indi
vel citruli collato vel cum aqua sublimatōis eoꝝ: ⁊ in tꝑe calō
pn̄t actu talia exhiberi remisse frīda. ⁊ si cū eis pōnaꝰ aliquid d̄
abstergētibꝰ vt ē zuccaꝝ penidioꝝ remouebit nocumētū aptū
ꝓuenire ex nimia īfrīdatiōe: ⁊ pōt exterius fieri inunctio remis-
siua inflāmatiōis facta ex oleo vio. cū mucilagine dragagāti ⁊
se. citonioꝝ ēt si fuerit talis sitis ñ a caliditate tm̄ ⁊ siccitate sine
īflāmatōe: sꝫ ꝯiūgaꝰ ēt ebullitio collere vel euaporatio flegma-
tis salsi: vꝫ si exhibeaꝰ oximel modice acetositatis cū aqua or.
multe ꝑmixtionis ⁊ sirupꝰ de prunis ē ad hanc ītentionē: siru-
pus ēt factꝰ ex aqua granatoꝝ dulciū ⁊ aqua dulci cū iulep est
ad hanc intētionē mirabilis. ⁊ si misceaꝰ cū aqua viol. vel aqua
iuiubaꝝ ē aptus minꝰ ledere. ⁊ si fuerit sitis a caumate spūaliū
administreꝰ libertas acris tꝑati decliuis ad humiditatē: vel ēt
paꝝ frīdi inungēdo pectꝰ vt supra. sꝫ si dolor lateris ⁊ tussis ⁊
difficultas anhelitꝰ cū expurgaꝰ mā vel cuꝫ iam maturata ē ⁊
ad saniē reducta ꝑseruāt vel augenꝰ est pessima significatio. nā
in pricipio nō sunt nimij timoris neqꝫ in ꝑnātiōe saniei qñ dolo-
res ⁊ fe. magis accidūt: vt ē snīa affo. sꝫ ī alijs tꝑibus declarāt
mām eē corrosiuā: ⁊ tūc oꝫ multū festinare ad mitigationē ho-
rum accidētiū. ⁊ ad has intētōes oēs stante cā calida vꝫ sirupꝰ
vt infra. ℞. viol. ℥. ij. se. citonioꝝ ⁊ maluaꝝ an̄. ℥. j. iuiubaꝝ se-
besten an̄. numero .xx. decoquanꝰ in lib. vj. aque mellonū vsqꝫ
ad ꝯsumptionē tertie ꝑtis ⁊ cū lib. ij. zuccari. ⁊. ℥. s. vini grana-
torum dulciū fiat sirupꝰ. Exteriꝰ autē laudauit Rasis 4° cōti-
nentis vnguētuꝫ fm̄ hāc formā. ℞. adipis anatini adipis galli-
naꝝ adipis ouium recētis īsopi humide an̄. ꝑtē cōgruaꝫ cū modi-
co cere si expedit ⁊ fiat vnguētū: ⁊ valet in mā mediocri vt ano-
dinum. Et ad hāc intētiōeꝫ ꝑ remissiōe valet fomentatio aque
calide ⁊ ēbrocatio cuꝫ spongia: vt supra dictū est: vel cuꝫ deco-
ctione maluaꝝ violaꝝ. ⁊ stante mā calida si placet ī vnguēto po-
testis addere de oleo vio. ⁊ de mucilagine dragagāti vel psilij
vel semīe citonioꝝ fm̄ ꝙ placet. nā talia mitigāt dolorē ⁊ mi-
nuunt difficultatē: dicit tm̄ Aui. ī vehemētia doloris: ⁊ qñqꝫ fa-
cit necessariū vehemētia doloris vt in potu tribuaꝰ faba vna d̄
assa fetida cū melle ⁊ aceto ⁊ aqua rosata: ⁊ id cū est vehemētia
doloris vociferare faciētis. Sꝫ hic nota ꝙ cū laudaꝰ assa feti-
da nō laudaꝰ in vehemētia doloris nisi qñ doloris est cā vehe-
mens vētositas que foueꝰ a mā flegmatica: vñ ipsa fortiter dis-
soluit mās grossas a quibus grosse surgūt vētositates: vt vult
Gētilis de mēte Dyni cāntes dolorē facientē vociferare: ⁊ dꝫ
exhiberi cū melle vel cū cera ad remouēdū eiꝰ fetorē: ⁊ forte quo

ad hanc intẽtionẽ nõ discõuenit vt apponaꝰ paꝝ aceti ad incisionẽ mãe grosse flegmatice aqua ro. poniꝰ ad remissionẽ inflãmationis: sed ego magis laudarẽ aquã violaꝝ vel nimbaꝝ i casu ꝓpter lenitionẽ. Aliud accidẽs aliqñ ꝯtingẽs ⁊ sepe ẽ fluxꝰ ventris: de quo dictũ ẽ ꝙ si fiat a principio ẽt ꝓpter multitudinem mãe: ꝫ manifesteꝰ dñiũ virtutis regulantis ꝙ cognosciꝰ ex eo ꝙ sequiꝰ de facilitate anhelitus ⁊ de remissiõe fe. tunc nõ oꝫ sistere fluxũ imo est significatio bona. iõ dico silr si in ꝓcessu accidat: ꝫ si accidat virtute nõ dñante: tũc ẽ mala significatio ꝑcipue si accidat in fine qñ declarat debilitatẽ cõtentine ⁊ digestiue nãlium maxime stomaci ⁊ epis: ⁊ tũc debemꝰ cõfortare mẽbra nutritiõis maxime extrinsecꝰ cuꝫ fomẽtatiõibꝰ reꝝ stipticã tium ꝯfortãtiũ vt rosaꝝ balaustiaꝝ absinthy mẽte spice squinãti ⁊ similium: ⁊ facere inunctiões ⁊ cerotaria cum appropriatis ꝯfortãtibꝰ calidis fridis vel tꝑatis ſm exigẽtiam: de quibꝰ sepe dictũ ẽ ⁊ per supius exhibẽdo i sirupis ꝯueniẽtibꝰ ꝑtẽ sirupi de mirthis qui ẽ etiã pectoralis cum decoctiõe dragagãti ⁊ gũmi arabici: vt supra dictũ ẽ i caplõ de tussi: vbi facta est mentio de cura tussis ꝯplicate cũ fluxu: ⁊ cum his sit completus iste solẽnis tractatus de pleuresi cũ laude oĩpotẽtis dei. Amen.

Caplm 53m de ꝑipleumonia.

c Um homini supuenerit febris ⁊ i anhelitu tãtam patiꝰ constrictionẽ vt se prefocari putet ⁊ i maxillis ita vehemens sit rubedo vt tincte videãtur: ⁊ anterior pars pectoris dolet ⁊ tussis adest: ⁊ qꝺ cum screatõe emittiꝰ exiſtit spumosum ⁊ in pectore sentiꝰ grauitas sine punctõe ⁊ sine calore: cui oia hec accidunt acutũ in pulmone patitur apostema ⁊ vocatur hec passio peripleumonia. In pricipio igiꝰ curatiõis eius basilica est minuẽda: deinde eger ex his quibus medicaꝰ pleuresis est curandus.

Um homini superuenerit.

c Post expeditũ caplꝫ de pleuresi cũ pleuresis sepe ꝑmuteꝰ ad ꝑipleumoniã: ⁊ post determinationẽ ẽt apatũ pectoris ꝯueniẽter determineꝰ de apatibus mẽbri vicini ꝯtenti i pectore ꝙ est pulmo. Jccirco ꝯueniẽter post determinationẽ de pleuresi: Rasis fecit caplꝫ de ꝑipleumonia maxime cũ cura vnius puta ꝑipleumonie paꝝ diuersificeꝰ a cura pleuresis: vt videbiꝰ. In hoc igiꝰ caplõ Rasis duo facit pricipaliter. Primo manifestat ꝑ signa apata ipsiꝰ pulmonis determinãdo ẽt ipiꝰ noiatõeꝫ. 2o ponit curaꝫ eius. 2a ibi: Ad finẽ capituli in principio ergo curatiõis. De pria ꝑte ponit septẽ signa quibꝰ manifestat apa esse vel fieri i pulmone. Primũ signũ ẽ vt vult cũ homini supuenit fe. Aliud signuꝫ ponit ⁊ est 2m cũ dixit: ⁊ in anhelitu tantã patiꝰ ꝯstrictionẽ vt sepe ꝑfocari sup. se putet. s. infirmꝰ. Addit tertiũ ⁊ in maxillis vehemẽs fit rubor vt tincte videãꝰ. Addit quartũ ⁊ anterior ꝑs pectoris dolet. Addit qntũ ⁊ tussis adest. Addit sextuꝫ: ⁊ ꝙ cum excreatione emittiꝰ existit spumosuꝫ. Addit: ⁊ in pectore sentiꝰ grauitas sine punctione ⁊ sine calore. Addit ponendo regulam ad significandũ super hoc apostema per hec signa: ⁊ possꝫ eẽ secunda pars huius ꝑtis. Et cum omnia hec accidãt acutum patitur apa in pulmone supple eger ⁊ determinãs nomẽ huic apati dixit: Et hec vocaꝰ passio ꝑipleumonia. Pro ĩtelligẽtia huis partis ẽ notãdũ vt dictũ ẽ sepe in simili ꝙ cũ Rasis fuerit i hoc libro breuiloquus posuit hec signa nõ cuiuscũqꝫ apatis ipsiꝰ pulmonis ꝫ apatis maxime flegmatici qꝺ est apa vtplurimũ eueniẽs in ipso pulmone vt ĩfra declarabiꝰ. Nã si fiat apa ex mã colerica ꝙ lꝫ raro sit aptũ fieri in pulmone vel ẽt ex mã sanguinea: tunc ꝑcipiꝰ dolor cum caliditate ĩmo notabili ⁊ sensibili circa partes pectoris vt infra declarabiꝰ i signis specieꝝ. Jdeo cũ dixit ꝓ vltio signo ꝙ i pectore sentiꝰ grauitas sine pũctõe ⁊ sine calore ĩtellexit ꝺ ꝑipleumonia vtplurimũ ꝯtingẽte facta a mã flegmatica i qua stat grauitas ⁊ pondus a mã sua grauitate põderãte ⁊ mẽbro quasi ĩsensibili existẽte q: nõ sentit nisi ꝑ pãniculũ cooperientẽ: iõ dolor fit grauatiuus sine pũctõe ⁊ sine calore. s. notabili respectu apostematũ pectoris vt pleuresis precipue vere cuiꝰ mã ẽ eẽntialr calida: ⁊ ex hoc manifestãꝰ oia accidẽtia que dicta sũt supra. ꝑo de febre. Nã stante apate i pulmone cũ ꝓpter grauitatẽ materie ĩhabilitabiꝰ pulmo ad dilatãdũ ꝯstringunꝰ ẽt meatꝰ spũs ⁊ ꝯñter nõ fit debita cordis euẽtatio ⁊ ꝓinde fit ĩflãmatio i corde ⁊ spiritibus eius ⁊ inde saltẽ fit fe. effimera per istũ modũ ⁊ hoc in principio: ꝫ i ꝓcessu cũ mã apatis clausa non euẽtaꝰ ⁊ sußcalefit ⁊ educiꝰ ad ebullitionẽ ⁊ putrefactõeꝫ tunc nõ tm̃ fit fe. ꝫ fe. humoralis ⁊ putrida ⁊ acuta ꝓpter euaporatõeꝫ mãe ad cor vicinitate ipsiꝰ. Et ꝓinde Auic. ponẽdo signa posuit fe. acutaꝫ qm̃ ẽ apa calidũ eẽntialr vel accidẽtalr i visceribus. ⁊ Serap. posuit febrẽ acutã incensiuã. Ex eodem fundamẽto declaraꝰ ẽt aliud signũ de ꝯstrictõe anhelitus ꝓpter obstructõeꝫ maxime meatuũ spũs: que cõstrictio anhelitus aliqñ tanta ẽ vt ꝓpterea eos appareat ꝑfocari debere: ⁊ ꝓinde fit i eis sepe anhelitꝰ erectus: q: ꝓpter timorẽ suffocatõis coguntꝰ erigi sicut ẽt i orthomia dictũ ẽ supra. Et inde dicebat Auic. ꝙ anhelitꝰ eoꝝ ẽ aliꝰ sup. strictus velox ꝑꝑ magnitudinẽ fe. ⁊ nocumẽtũ eiꝰ. Et qm̃ ab illa mã sic inflãmata eleuanꝰ vapores ĩflãmati simul cũ spiritibus ẽt superaccensis qui recepti i partibus faciei maxime in maxillis que sunt partes carnose ⁊ porose i quibus possũt retineri dicti vapores sußcalefacti ꝑmixti cũ vaporibꝰ simul resolutis a ꝓpriis humiditatibꝰ pulmonis ad ru. declinãtibus inde ẽ ꝙ percipitur color ru. in dictis partibus: ac si tincte videãtur fit etiaꝫ in dictis partibus nõ solum mutatio coloris ad ru. sed etiam fit extensio ex repletione dictaꝝ partium vnde apparent grossiores. Et hoc nõ tm̃ ẽ veꝝ de partibus faciei vt de pomis maxillaꝝ: imo ⁊ lingua rubescit prius deinde aliqñ nigrescit ⁊ ingrossaꝰ ex cã vt supra. ⁊ ita palpebre oculoꝝ aliquotiẽs igrossanꝰ ⁊ ẽt fit inflatio oculoꝝ ⁊ grauitas motus coꝝ sicut ⁊ i palpebris: ⁊ hoc totũ ꝓpter pñtiam vapoꝝ iclusoꝝ i dictis mẽbris porosis existibus. Et ita non sic manifestaꝰ mutatio i colore circa frontẽ ꝓpter ibi nõ ꝯtineri partes carnosas ⁊ raras ad dcõs vapores retinẽdũ vt i aliis locis lꝫ ad easdẽ partes non minus eleuẽtur vapores. Nã eoꝝ quasi ꝯtinua fit ascẽsio stante ebullitõe i mã apatis ꝓpter directionẽ imediatã pulmonis ad partes faciei. Inde dixit Auic. ⁊ qñqꝫ sentiꝰ ascẽsio vaporis quasi ipse sit ignis subito suspensus: ⁊ hoc maxie verificaꝰ peccãte mã colerica i apate. Verificaꝰ ẽt aliud signũ ꝙ anterior pars pectoris dolet. nã lꝫ ꝑcipiaꝰ dolor i ꝓfundo pectoris grauatiuus vt dictum ẽ per paniculũ cooperientẽ. tñ quia dictus pãniculus alligaꝰ parti anteriori toracis mediãte suspẽsorio iccirco ſm ꝑteꝫ illã pectoris percipiꝰ dolor qm̃ illa pars trahiꝰ ĩferius grauitate apatis. Rõnabiliter ẽt dolet posteriꝰ versus spinã vbi alligatur: ꝫ q: nõ tm̃ trahit illã partẽ sicut partẽ anteriorẽ vt pꝫ: ꝓinde maxie manifestauit de ꝑte anteriori pectoris: ⁊ hic ẽ dolor fortior q̃ꝫ dolor ipsius pulmonis qui ẽ remissus. De quo dicit Auer. 4o colliget de signis ꝓpriis egritudinũ ipsiꝰ pulmonis: ⁊ dolor in apate istiꝰ mẽbri signũ nõ ẽ qm̃ vt dicit hoc membruꝫ sensibile est loquens siue intelligens de dolore proprio pulmonis ⁊ non de dolore pectoris ꝯsequẽti. Aliud signum de tussi est clarum: sed illa tussis in principio est sicca ⁊ in processu digesta materia fit humida. Aliud signum ꝙ id quod expuitur cuꝫ excreatõe est spumosuꝫ: pꝫ qm̃ cuꝫ educiꝰ ꝑ vias spũs cum eodẽ sputo ꝯmiscenꝰ ꝑtes aeris q̃ ꝺñter intumescunt id qꝺ excreaꝰ: ⁊ sic fit spumosum: ẽt q: aliquid resoluiꝰ de mẽbro spongioso vt pꝫ: ⁊ ĩfra magis declarabiꝰ in caplo ꝑtisis vel de sputo sanguis. Sꝫ est notãduꝫ nunc circa vltimũ dictum qꝺ fecit Ras medicũ cantuꝫ ad ꝯcludendũ sußapa pulmonis ꝑ hoc ꝙ dixit ꝙ cum oia hec acciderit ⁊c. noluit ꝙ vnũ signũ neqꝫ duo soluꝫ sumpta sufficiũt ad hoc ꝓbãdum sed hec oia: pꝫ cum ꝙ tussis ⁊ ꝯstrictio anhelitꝰ ⁊ fe. nõ ꝯcludunt hãc passionẽ. nã cõiungunꝰ i asmate vt sepe ꝯiungunꝰ ẽt in pleuresi vt fuit declaratũ: sed in asmate nõ est dolor ⁊ in pleuresi nõ sentiꝰ grauitas sine punctõe: imo cũ punctõe vt manifestũ est ⁊ calore: ⁊ ita oia simul sũpta sunt sufficiẽtia ad ꝯcludẽduꝫ super ꝑipleumoniã ⁊ nulla seorsuꝫ accepta sufficiũt: ⁊ ita ĩtelligaꝰ in reliqs capitulis cum ponunꝰ signa: ⁊ hoc bñ menti teneaꝰ. In 2a ꝑte pricipali dicit duo. Prio ꝙ in pricipio curatõis huiꝰ apatis basilica minuẽda est. s. diuertẽdo: vt si fuerit in ꝑte dextra fiat de basilica sinistra ⁊ ecõtra. ⁊ aliqñ ẽ ꝑm fiẽda diuersio ex saphenis sicut supra dictũ ẽ de pleuresi ſꝫ ꝯsideratões ibideꝫ positas: ꝫ qd sit ꝺ hoc aliqd forte diceꝰ ĩfra. Dicit 2o: deinde eger ex eis q̃ medicaꝰ pleuresis sup. ⁊ quãtuꝫ ad dietã ⁊ quãtum ad medicias curandus est. Et idẽ voluit Aui. ꝙ in cura ꝑipleumonie curriꝰ cursu pleuresis: tñ ĩfra loco suo ponenꝰ diuersitates vtrarũqꝫ dispositionuꝫ: ⁊ sic sit finis capituli sũmatiꝫ declarati.

Quid nomis ⁊ quid rei ꝑipleumonie.

Expedito igiꝰ sic caplõ: ad maioreꝫ declaratõeꝫ oꝫ vt seruetꝰ ordo nr̃. Prio videaꝰ de quid nois ipsiꝰ apatis ⁊ qd rei ꝯñr. 2o videbiꝰ de differẽtiis ⁊ spẽbus eiꝰ ⁊ modis terminatõis. 3o pricipaliter videbiꝰ de cãis. ⁊ hic remouebunꝰ q̃daꝫ difficultates a scribentibꝰ moueri solite. 4o veniemꝰ ad signa: prio ꝓnostica euentꝰ: deinde ad bonũ vel ad maluꝫ: deinde signa demõstratiua generis ⁊ spẽruꝫ. 5o ⁊ vltimo veniemꝰ ad curã. Circa ꝑm expẽdiẽdum dicit Mesꝰ. in pricipio capituli de ꝑipleumonia ex ipsa mẽbri denominatõe vocabulũ accepit: est eniꝫ apa pulmonis: ꝫ magis qd rei. Dicit Auic. ꝑipleumonia est apa caliduꝫ in pulmone: qꝺ itelligiꝰ nõ tm̃ ꝙ sit apa calidũ i substãtia pulmonis: ꝫ ẽt in cãna pulmonis ⁊ maxie ſm ꝑtem ꝓximã pulmoni: q: ſm ꝑteꝫ vicinã epigloti reduciꝰ magis ad squantiã. Nã. A. i hoc caplo ponit signa ẽt apatis i cãna: ⁊ nota ꝙ dixit calidum sicut supra dictũ est i caplo pleuresis: q: est apa calidum vel per essentiã vel saltẽ ꝑ accñs: ⁊ tale est frequentiꝰ q: flegmaticuꝫ vt ĩfra videbiꝰ. Jõ cum Serap. declarauit ꝑipleumoniã ꝑ hoc ꝙ nõ est nisi flegmon pulmonis nõ accepit illuꝫ terminũ flegmon ꝓprie ꝓ apate sanguineo. Jõ addidit flegmon añt ẽ apa calidũ scilꝫ ĩ hoc loco sumptuꝫ: q: vel essentialr tale vel accidẽtalr tale ꝓpter ebullitionẽ acquisitã in mã: ⁊ ex hoc põt inferri ꝙ si i pulmone fieret apa ex mã: neqꝫ ex se calida: neqꝫ ex se putrescibili: vt si eẽt mã melãcolica nõ reducibilis ad putrefactionẽ: vt est i sephiros puro: tũc hoc mõ tale apa nõ deberet dici ꝑipleumonia: ⁊ ita silr dicaꝰ si fieret ex vẽtositate apante i pulmõe: vt pꝫ ꝑ al's dicta i cao ꝺ pleuresi: q: tñ raro vel nũq̃ꝫ mã mlica ita ĩfrigidaꝰ i pulmõe ꝑꝑ loci calitatẽ ꝙ ñ possit duci ad ebullitõeꝫ: q: ẽt vẽtositas nõ est bñ apta retineri i pulmone ꝓpter spõgiositatem eius ⁊ raritatem stante ea taliter subtili ꝓpter quã eãm raro fit apostema colericũ in pulmone vt statiꝫ dicetur inde est ꝙ conuenienter põt dici ꝙ peripleumonia est apostema calidũ ſm alterum modoꝝ dictorũ ⁊c.

Distinctões

Distinctiones. Veniēdo scđo ad spēs ei⁹ fit hec p̄ria distinctio: quedā pipleumonia est q̄ fit a principio nō p̄cedente alio morbo: ꝛ quedā que fit alio p̄cedente tāquā cā eius: ꝛ que fit incipiēdo quedaꝫ fit p viā paulatine ꝯgestiōis: q: paulatine aggregaᵗ mā q̄ fit cā apatis ꝛ q̄dā p viaꝫ defluxus aliūde. Alia distinctio que fit p̄cedētib⁹ alijs morbis tāquā cāis ei⁹: quedā fit ex catarro descēdente ad ipm pulmonē vt ē sepe ꝯtigēs: ꝛ quedā ex resolōne vel pmixtōe squinantiaꝝ ad pulmonē vel cānaꝫ: ꝛ ēt est sepe ꝯtingēs ppter necessitatē eius: ꝛ quedā fit p permutationē pleuresis ad pulmonē aliqñ ſm totū aliqñ ſꝫ ptē: p pte ēt pleuresis remanēte: vt vult Gal 7ª affo. in affo. In pleuretide pipleumonia malū. Alia distinctio quedā est pipleumonia vera quedā nō vera: ꝛ q̄ sit quelibet eaꝝ videbiᵗ infra. Alia distinctio: pipleumonia quedaꝫ est apa magnū quedā pūū q est bothor. ꝛ de magis quedaꝫ occupant ptem notabilē pulmonis vt ptē ptis dextre ꝛ pteꝫ partis sinistre: ꝛ quedā vnā ptē tm̄ vt dextrā vel sinistrā: ꝛ quedā vni penule tm̄ occurrūt: ꝛ quedā plurib⁹. Posseꝫ ponere plures distinctiōes ꝓportiōales his que sunt posite de pleuresi vt determinatōe eius: qm̄ pipleumonia terminaᵗ sicut cetera apata: q: qñqꝫ remoueᵗ cuꝫ resolōne īsensibili vel sensibili p sputuꝫ: ꝛ qñqꝫ sanaᵗ: ꝛ qñqꝫ induraᵗ: ꝛ qñqꝫ rumpiᵗ: ꝛ qñqꝫ pmutaᵗ maxime ad carabitū: de qua pmutatione dicit Hypo. 7ª affo. ī pipleumonia frenesis malū: ꝛ ita pmutaᵗ ad alia loca sicut dictuꝫ ē de pleuresi: sꝫ ista sufficiant de distinctōibus.

Cause. Cāe aūt sunt quattuor humores. Nā pōt fieri ex sanguie ex flegmate ex colera ꝛ ex melācolia: lꝫ raro: vt plurimū aūt ſm sniam illustriū medicoꝝ: ꝛ maxie. A. fit a flegmate ꝛ addūt rōeꝫ qm̄ in mēbro raro ꝯtineᵗ humor subtilis sup. talr̄ p̄ternāliter vt apostemet sicut plurimū pleuresis ē apa colericū ecōuerso: qm̄ mēbrū ī quo fit ē pāniculosuꝫ spissuꝫ strictum ī qđ raro penetrat nisi humor subtilis acutus. fit ergo frequētius a flegmate: deinde ex sanguine. 3º a colera: ꝛ vltio a melācolia: lꝫ de hoc quedā dixerūt q ēt rari⁹ fit a colera q̄ꝫ a melancolia: ꝓpterea q: nō adheret colera ipi pulmoni sicut adherere pōt melācolia: q: tm̄ melācolia ē humor magis distās a ꝯplexione nāli ꝛ accidētali pulmonis q̄ꝫ colera a ꝯplexiōe nāli. iccirco videᵗ rōabili⁹ q rarius fit a melācolia: hoc tm̄ ē pblema satis neutrū. Sꝫ hic dubitari solet ꝛ ē dubitatio quā tractat Cōciliator ī dīa. cxij. an pipleumonia dicaᵗ vera flegmatica vel colerica: ꝛ eā ēt tractat Mesue in caplō ꝓprio de pipleumonia. Et Gal. visus ē velle q flegmatica sit vera pipleumonia: vt etiam allegat Mesue de mēte eius: sꝫ ad oppositū facit: qm̄ vera dꝫ eē deterior nō vera: q: de rōne morbi est ledere opationes: ergo verior morbus magis ledet q̄ꝫ nō verus: sꝫ cū pipleumonia colerica magis ledat, naꝫ est iterficiēs ſm plurimū sua acuitate: ꝛ nō sic flegmatica vt statiꝫ declarabiᵗ, ꝛ ē snia Auic. ī caº ꝓprio đ pipleumonia iō ꝛc̄. lꝫ forte Gal. rō eēt ad oppositū qm̄ mors per suffocationē veniēs videᵗ celerior q̄ꝫ que per resolutioneꝫ. Cum igiᵗ pipleumonia flegmatica sit parata magis ducere ad mortē per viā suffocatōis ꝛ colerica per resolutionē ꝛ ꝯsūptōeꝫ humidi videᵗ non min⁹ stare difficultas: ēt videtur q flegmatica sit magis vera qm̄ morbus ꝓprius verus minus molestat q̄ꝫ nō verus vt ē snia affo. In morbis min⁹ piclitanᵗ egrotantes ꝛc̄. Cum igitur mā sit colerica magis similis pulmoni ex quo pulmo ē mēbrū colericū ꝛ sanguine nutriᵗ colerico: ꝛ flegmatica magis videᵗ dissimilis: videᵗ q flegmatica sit magis periculosa ꝛ sic verior q̄ꝫ colerica. sed dimissis motiuis alijs multis que ad vtranqꝫ parteꝫ adduci possent: pº oꝫ ītelligere pro resolutōe q ī titulo qōnis vbi sit ꝯparatio de colerica ad flegmaticā ī eē magis verā pipleumoniā dꝫ ītelligi ceteris pib⁹ vera posset fieri pipleumonia ex colera rubea ꝛ ignea multuꝫ que ꝯparata ad flegmaticā nō multū viscosaꝫ nec grossaꝫ ꝛ modice quātitatis cōstaret q eēt deterior ꝛc̄. ītelligiᵗ hoc ꝯñter ſꝫ oīa preter ea in quib⁹ fit ꝯparatio. ꝛ tunc rñdēdo Mesue volēs ecōcordare istas difficultates dixit in snia q si ꝯsiderem⁹ nutrimētū ex quo nutriᵗ pulmo qđ ē sanguis colericus q nutrimētum aliquotiēs corrūpiᵗ ꝛ fit inde apa. quātū ad hāc ꝯsideratōeꝫ potest dici q colerica diciᵗ eē magis ꝓpria pipleumonia. Sed si ꝯsidereᵗ apostema vt fit de mā que ē supfluitas nutrimēti illius scꝫ pulmonis: que supfluitas ē flegma qđ mittiᵗ in vacuitates eius pp cās vtilitatuꝫ deputataꝝ a nā dicit Mesue: tūc creditur Gal. dicēti q vera pipleumonia fit ex flegmate sicut ex superfluo nutrimēto: ꝛ credit alijs dicentib⁹ q fit ex colera sicut ex nutrimēto cui iā accidit corruptio. Et ita videtur Mesue cōcordare. sed hanc rñsionē nō acceptat Cōciliator: neqꝫ Gentilis: īmo dicit Cōciliator q sibi videtur Mesue ī hoc pati calūniaꝫ ꝛ defectū calūniā in hoc qđ dicit supfluitatē nutrimēti pulmonis eē flegma cū nutrimentū eius sit sanguis coleric⁹ ꝛ superfluitas attesteᵗ ei cuius ē superfluitas pª primi de ꝯplōnib⁹ mēbroꝝ. ꝯñter igiᵗ superfluū ei⁹ ē colericū ꝛ nō flegmaticuꝫ: dicit ēt q cōtinet defectū q: per istā distinctionē soluꝫ tangit difficultatē de apate gñato per viā ꝯgestiōis ꝛ non p modū deflux⁹ ſm quē moduꝫ sepius fit apa ī pulmone: ꝛ ita verberādo Mes. abijciūt suā sniaꝫ vt erroneā. Sed aliq conanᵗ satisfacere dicto Cōciliatoris dicētes q Cōciliator nō bñ ītellexit Mesue in eo qđ dixit q ꝯsiderando supfluitatē nutrimēti pulmonis ipsa sit flegmatica p hoc q nutrimētū pulmonis ē sanguis coleric⁹ vñ dicūt q Mesue in p̄ia ꝯsideratōe quā fecit de nutrimento pulmonis exprīesse voluit q eius nutrimētū sit sanguis colericus ꝛ q de supfluitate eius fiat pipleumonia colerica. Sed ī 2ª ꝯsideratione cū dixit ꝯsiderādo supfluitates nutrimēti eius q est flegmatica nō ītellexit de p̄dicta supfluitate eius: q: iā de ea dixerat vt dicūt: sed ītellexit de supfluitate nutrimēti. i. q̄ aduenit ei sup nutrimētū suū ab extra ꝛ illa ē supfluitas flegmatica: ꝛ đ ea dixit ītellexisse Gal. Sꝫ re vera lꝫ isti recte fecerunt laborare p honore Mes. ad sustētatōeꝫ eius: hec tm̄ snia non pōt adaptari verbis Mes. q: īspiciēti seriē verboꝝ suoꝝ nō appet q ipe velit q fiat pipleumonia colerica ex ꝓpria supfluitate nutrimēti ipsi⁹ pulmonis colerica: sꝫ tātum dicit fieri peripleumoniā colericā ex corruptōe nutrimeti ipsi⁹ pulmonis ꝛ nō ex supfluitate. nā verba ei⁹ sunt hec: ꝓpterea morb⁹ ꝓprius ali⁹ est q fit de mā que deputaᵗ ad nutrimētuꝫ alicui⁹ mēbri: ꝛ dum corrūpiᵗ facit morbū. ꝛ ita in fine dixit: crediᵗ alijs dicentib⁹ q fit ex colera sicut fit ex nutrimento cui iā accidit corruptio. Sꝫ loquēs de supfluitate nutrimenti istius dixit: Aut fit de mā q̄ est supfluitas nutrimēti istius. Et iaꝫ qdeꝫ dixit Arist. q superfluitas ē ꝯtraria illi rei cui⁹ est supfluitas: ꝓpterea dixit in fine de hac supfluitate loquēs q crediᵗ Gal. dicēti q vera pipleumonia fit ex flegmate sicut ex superfluo nutrimēti: ꝛ ita explīe voluit supfluitatē nutrimēti eē flegmaticā ꝛ nō colericā vt isti sibi ascribūt: ꝛ ita appenter verba Cōciliatoris recte trāseūt ꝯ verba Mes. Ego autez p sustentatōe Mes. ꝛ verboꝝ suoꝝ lꝫ hec difficultas modice sit vtilitatis: pur p obseruatōe honoris tāti viri dabo moduꝫ ad saluāduꝫ dicta sua vt iacent sumēdo fundamentū ex verbis suis in eodem caplō dicit ipse: ꝛ sciᵗ q pulmo sicut ꝛ cetera mēbra sibi ꝓpriā pteꝫ de humorib⁹ recipit. i. sibi maxie ꝯuenientē vt q est sicut sanguis coleric⁹ ī ipsis. s. humorib⁹ deputaᵗ ad nutrimentū ipsi⁹. s. pulmonis. Et addit: superfluitas vero sui nutrimēti. i. illi⁹ sanguis colerici q̄ ē flegma mittiᵗ ī vacuitates ei⁹. Et ex hoc textu pōt colligi q supfluitas alicui⁹ nutrimēti duplr̄ diciᵗ supfluitas eiusdeꝫ. Vno mō q: superfluat ꝛ reseceᵗ a digōne membri q illo nutrimēto nutriᵗ: ꝛ hoc mō supfluitas attestaᵗ ei nutrimēto ex quo nutriᵗ mēbrū. ꝛ de hac supfluitate nullā fecit mentionē Mes. Nā manifestū est ꝛ de hac ipse nō dubitasset: q sicut nutrimentū est colericū q sic ēt superfluitas est colerica nō flegmatica. Neqꝫ de hac loq̄baᵗ Arist. cuꝫ dixit q superfluitas est ꝯtraria illi rei cui⁹ est superfluitas: de qua supfluitate arguit Cōciliator ꝯtra eum. Alio mō sumiᵗ supfluitas nutrimēti p oī quātitate humorū mixtorū cū nutrimēto ꝓprio alicui⁹ membri venientiū cum eodeꝫ nutrimento ad membrū p aliquib⁹ finib⁹ deputatis a nā: qui tm̄ humores nō sunt ꝯuenientes neqꝫ ꝓportōati nutritōi illi⁹ mēbri. vñ dicti humores cuꝫ sunt pñtes mēbro nō attrahunᵗ ad intra poros mēbri: sed sola pars illi mēbro ꝯueniens attrahiᵗ ꝛ illi humores ꝯñr superfluūt nutricatōi einsdeꝫ mēbri. Et de tali supfluitate loquiᵗ Mes. Nā ista est ꝯtraria nutrimēto ꝓprio ꝛ cōuenienti mēbro: q: si fuisset eiusdē ꝯplexionis ꝛ iuuamēti: ita fuisset attracta a mēbro sicut alia pars cōueniens nisi forte fuisset superflua in quāto q nō poniᵗ. Exēpli cā ad os nutricndū requiriᵗ sanguis multū melācolicus fridus ꝛ siccus qui non esset aptus puenire ad extremas porositates ossiū vt ide attraheretᵗ ad os nutriēduꝫ trāseundo ad longinquū p poros multū angustos nisi ei admisceretᵗ de vero sanguine humido subtili ꝛ aereo iuuante ad penetrationē illam partem melācolicam vsqꝫ dum ad os perueniat: ꝛ cum hoc totuꝫ ad os peruenerit tunc appropriata natura ossis de tota hac massa determinatā sugit parteꝫ vt melācolicā sibi ꝯuenientē ꝛ appropriatā dimittēdo aliā parteꝫ tanqꝫ ꝯtrariā nō ꝯuenientē. ꝛ ita ista pars calida piguis existens labiᵗ in concauitates medias ꝛ in ossibus habentib⁹ manifestam cōcauitateꝫ fit medulla que est superfluitas nutrimenti ossis ad istū ītellectū. ꝛ hec ē manifeste ꝯria ī ꝯplōne nutrimēto appropriato ossi qđ ē friduꝫ ꝛ siccū vbi medulla ē cala ꝛ hūida vt pꝫ. Et de hac supfluitate loquiᵗ Mesue ꝛ de eadē loquiᵗ Aristo. vt pꝫ q: exēplificat đ tali supfluitate: silr̄ igiᵗ ē in nutrimento pulmonis. Nā ex quo nutriᵗ sanguine colerico subtili ad hoc q talis sanguis sua subtilitate ꝛ caliditate ab epate vsqꝫ ad pulmonē veniat fuit necessariū ne dissolueretᵗ ī longo transitu secuꝫ misceri partem humidaꝫ flegmaticaꝫ ꝓhibētē eis resolutioneꝫ: que pars flegmatica associata illi colerice cū ad pulmoneꝫ venit nutriendus nō sugitur itra pulmoneꝫ vt inde nutriaᵗ tāqꝫ ꝯria nutrimēto sibi appropriato: īmo talis supfluitas nutrimēti q̄ ē flegma mittiᵗ ī vacuitates ei⁹ ēt pp causas aliarum vtilitatuꝫ quas scis vt dicit Mesue quoniā prohibent inflāmationē pulmonis qui pulmo facilr̄ īflāmaretᵗ ꝓpter ꝯtinuū motū cui necessario subijciᵗ: ꝛ ita pꝫ q hec supfluitas ē cōtraria suo nutrimēto ꝛ est abūdās in pulmone ꝛ nō eque apta bene regulari sicut humiditates que sunt appropriate nutricatiōi: iō pluries cōtingit fieri apata ex his humiditatib⁹ que sunt supfluitates ſm istū modum q̄ꝫ ex corruptiōe nutrimēti ꝓprij maxime cuꝫ aliūde ēt ad pulmonē multiplicenᵗ humiditates flegmatice: ꝛ ex pte catarroꝝ descēdētiū ꝛ vapoꝝ ascēdētiū a naturalibus ad ipm pulmonē formalr̄ vel virtualiter flegmaticorum. ꝛ ita credaᵗ Gal. q frequētius fit pipleumonia ex flegmate sicut ex supfluo nutrimēti: vt dicit Mesue. Neqꝫ ad reprehēdendū Mesue fuit diminut⁹ ꝛ defectuosus q: nō fuit sibi necessarium facere mētionē de humiditatib⁹ extraneis extra venientibus ad pulmonē: ex quo đ hūiditatib⁹ quasi nālib⁹ a nā ꝯñr ad pulmonē demādatis plura fiunt apata a flegmate q̄ꝫ a colā vt deductū ē. Et ita dicaᵗ rñdēdo ad generationē cū queriᵗ si pipleumonia flegmatica sit magis dicēda vera q̄ꝫ colerica: dicaᵗ q sumēdo ꝓpriū ꝛ veꝝ p eo q semp vel plurimū inest respectu alteri⁹ vt accipiūt logici loquētes de vero ꝓprio q vt sicut pipleumonia flegmatica ē magis vera ꝛ magis ꝓpria pulmoni

q̃z colerica: q: frequēti⁹ iheret subiecto q̃z colerica: imo q̃z aliq̃ alia: lȝ Auer. 4° colliget dixerit ꝙ apa ex sanguie vtplurimum ꝯcreat̃ in hoc mēbro: ⁊ fȝ hoc pōt solui. Ad motiuū de colerica dico supposito ꝙ plus ledat: de quo tñ eēt dubitatio apa colericū q̃z flegmaticū: nō ꝓpterea dȝ dici ꝑipleumonia colerica magis ꝓpria vel magis vera: q: non eque frequēter euenit vt dictum ē. de hac tñ difficultate i ꝯtinēti dicet̃. Sȝ bñ nota hanc decisionez pro defensione honoris Mesue ⁊ pro vera determinatōe cōtra Cōciliatorez ⁊ multos alios. Si ergo querat̃ que ē magis periculosa an flegmatica an colerica ꝓpter tollere difficultatē dicat̃ cōformiter loquendo mētibus auctoꝝ: ⁊ Raſ. 4° ꝯtinētis ⁊ Gal'. ⁊ Auice. ⁊ Mesue in capitulis ꝓprijs ꝙ magis periculosa est colerica q̃z flegmatica ceteris paribus. Nam multo seuiora videtur accidētia eē nata sequi ꝺ fe. ⁊ iflāmatōe ex colerica q̃z ex flegmatica lȝ hoc sit fortasse dubiū quia lȝ per se hoc sit verum: tamē per accidēs prohibendo debitum motuȝ pulmonis ⁊ ꝯñter ꝓhibēdo ꝺbitā euētatōez cordis forte ex flegmatica maior sequit̃ iflāmatio ⁊ incēsio q̃z ex colerica: sȝ ad maiorez lesionē colerice facit maior mobilitas māe ⁊ maior ipressio ⁊ acutior: ⁊ ꝯñter resol'o que fit ab ea. 2° cuȝ est ēt euidēs multum cā quī minus curabilis ē ꝑ medicinas colerica q̃z flegmatica: quī vt dicebat. A. parȝ iuuat̃ ab eo ꝙ ebibit̃: ⁊ ꝙ loco ēplastri supponit̃ id enȝ qꝺ ebibit̃ ad ipam infrigidationē equalē ei q: s. in itētōe trāsit⁹ remittit̃ ei⁹ gradualis ifridatio: ⁊ ita ñ ꝯseruat̃ i virtute ifridatōis sicut ꝯuenit: silr̃ i medicis ab extra frigidis applicatis ꝓpter longe distare a loco vt a pulmone. Et si dicat̃ vt aliqui dicūt ꝙ potuit addi in gradu friditatis ad gradum graduali̇r oppositū disponi remouēde ꝑ tantū ꝑ quantum minuet̃ in virtute i transitu: vt si mā essȝ calida i scꝺo vel i tertio offeret̃ medicina frida vltra tertiū: ⁊ tūc iuuabit sufficiēter ad remotiōez maxime q: ꝑipleumonia colerica sui grādi caliditate ⁊ iflāmatōe aperiet poros corꝑis ita ꝙ virtus medicine frigide ꝯueniēter potuit transire. Dicat̃ ꝙ quātūcūqȝ aliqualiter apiant̃ pori ⁊ ita eos apertos iueniāt: tūc in eos igrediēs medicamen fridum eosdē poros ꝯstipabit: ⁊ sibi ipi viaȝ claudet. ꝑꝑ quā cām voluit Gal'. 3° tegni dictis medicis fridis ad penetrationem apponi debere medicinas liptomeris substātie. i. penetratiue substātie: que si fuerit calide minuēt gradū friditatis: ⁊ si fuerint nō minuētes q: tñ transeūt ꝑ longinquū: minuet̃ virtus caꝝ: ⁊ si nō minuat̃ nimis ledēt sua frigiditate narcoticando vt pȝ. ⁊ fm hoc rñdere possumus ad difficultatē vbi arguit̃ ꝙ flegmatica sit ꝑiculosior: q: in morbis minorib⁹ ꝑiclitāt̃ egrotantes ⁊c̃. pōt dici ꝙ nō est silr̃ dissimilis pulmoni. nam ⁊ si sit dissimilis ꝯplexiōi nāli eius est tñ similis ꝯplexiōi accidentali q̃ ē quasi sibi nālis: ⁊ pōt dici ꝙ ē maior similitudo virtualis apostematis flegmatici ad ipm pulmonē q̃z apatis colerici: ⁊ si dicatur mā flegmatica ē grossior ⁊ difficilior resolubilis: ergo ⁊c̃. Dicat̃ ꝙ hoc solū ꝓbat ꝙ est tardioris resolutiōis: sȝ ex hoc nō seq̃t̃ ꝙ sit ꝑiculosior: ⁊ hec de his difficultatib⁹ sufficiāt.

Signa. Ueniēduȝ ē ꝯñter ad signa. signoꝝ igit̃ q̃daȝ sunt ꝓnostica quedaȝ demōstratiua: ⁊ ꝓnosticoꝝ q̃dam sunt ꝓnostica euētus: quedā ad bonum vel ad malū. ⁊ de demōstratiuis: quedā sunt demōstratiua generis: quedaȝ specierū. Signa igit̃ ꝓnostica euētus ꝑipleumonie sunt oīa signa declarātia cās effectiuas vel passiuas ipius ꝑipleumonie: siue sint cāe primitiue siue corꝑales: ⁊ hoc mō vētus fridus ⁊ borealis ⁊ ēt vent⁹ australis si eum sequat̃ boreas: ꝑcipue si cōiungat̃ debilitas pulmonis ꝙ cognoscit̃ ex facilr̃ ledi in anhelitu ex oī cā imutāte calida vel frida humida vel sicca: tunc oīa talia sūt signa ꝑipleumonie future. idē dico de catarro descēdente ⁊ cū tussi sepe veniēte: ⁊ gnāliter itelligit̃ vt supra de oībus cāis que accidere pūt ad ipaȝ ꝑipleumoniā: cū hec appent sūt signa ꝓnostica euētus ꝑipleumonie. Signa ꝓnostica ad bonū gnāliter sunt oīa signa incolumia. i. laudabilia declarātia ipam ꝑipleumoniam: de quib⁹ paulo post dicemus ⁊ ex aduerso cū talia accidentia fuerint difficilia significāt maluȝ: vt exēpligratia si difficultas anhelit⁹ fuerit multū vehemēs ⁊ quasi ꝑsocatiua cū fe. multū valida cuȝ ꝓhibitiōe sputi cū impotētia somni ⁊ virtute debili ⁊c̃. talia sūt signa ꝓnostica ad malū: ꝙ si ex aduerso talia accñtia fuerīt remissa i malitia cū ꝯstātia virtutis sunt signa ad bonū. Sȝ magis spāliter dicebat Aui. de mēte Hypo. si i peripleumonia appeant pustule circa māmillas: ⁊ rumpant̃ silr̃ circa crura ē bona significatio. nā significat ꝑmutationē materie ad exteriora: sȝ intelligit̃ cū minuunt̃ accidētia ei⁹ i malitia. nā ꝑꝑ exuberātiā ei⁹ aliquotiēs cōtigeret ꝙ sinthomatice ñ regulāte virtute fierēt talia apata ⁊ nō ꝓpterea sequeret̃ salus. si ēt fiat ꝑmutatio ad pleuresiȝ qꝺ cognoscitur ex remissione difficultatis anhelit⁹ cū augmēto doloris pungitiui ⁊ remotione grauatiȝ ē terminatio fm quid ad bonū cuȝ peripleumonia sit morbus difficilior ⁊ ꝑiculosior q̃z pleuresis ꝓpter cās quas ponit Mesue de mente Gal'. s. q: pulmo imediati⁹ seruit ad cordis refrigeriū q̃z pect⁹. ꝯñter ꝓpter ipsius nocumētū sequit̃ imediatū magis nocumētū ad cor: vñ virtus cordis nō patitur imo deficit in iflāmatōe eius: ēt ⁊ fortius q: pulmo vulneratus ⁊ vlcerat⁹ nō ꝯsolidat̃ nisi cū sūma difficultate ꝓpter maximū motū eius ꝯtinuū ⁊ necessariuȝ ⁊ reliqua oīa que ifra dicēt̃ de ꝑtisi si ēt fiat permutatio māe vel eūo ipsi⁹ apatis ꝑ vias vrine vel egestionis ē signū bonū. Aliud ꝓnosticū ē Hypo. 2° ꝓnosticoꝝ ꝙ sputū i oī egritudine acuta pulmonis seu coste si fuerit velox ⁊ facile ⁊ subrubeum ꝑmixtū ē signū bonū vt pȝ in textu ꝯmēti. xlj. Signa vero ad malū spālia sūt si ꝑipleumonia ꝑmutat̃ ad frenesim ē signum malū. Et dicebat Gal'. 7ª affo. ꝙ ꝑipleumonia a mā cal'a quasi necessario ducit ad frenesiȝ ꝓpter euaporationē ipsius ad cerebrū. ⁊ ꝯñter videt̃ inuere i textu timorē ducentē ad mortē in ꝑipleumonia a cā calida itelligit̃ de frenesi non vera: ēt de vera multomagis nisi in totū remoueat̃ ꝑipleumonia: q: forte tūc eēt oppositū dicēdum: imo sine forte quī periculosior ē morbus ꝑipleumonia q̃z frenesis maxie ꝺ calida itelligēdo. Aliud ꝓnosticū ad malū si cōiungat̃ i peripleumonia sternutatio cū reumate. i. fluēte mā siue sit aṅs siue ꝯiuncta: ista sternutatio ē signū malū ⁊ ēt cā mala: q: ꝑ sternutatōez factā in ꝑtib⁹ pectoris ⁊ pulmonis fluēte mā multū ꝑcipitat̃ de ea in pectore ⁊ pulmone: ⁊ sic ē malū ꝑ viā cāe: ē etiā malū per viā signi q: significat nocumentū cōicatū esse cerebro: vt supra visum ē de sternutatiōe. Aliud ꝓnosticū ad malū ē quī ꝑmutatur pleuresis ad ꝑipleumoniā ē significatio mala: vt snīa Hypo. septime ꝑticule affo. affo. xj. ⁊ gnāliter q̃ sunt signa mala in pleuresi: sunt signa mala i ꝑipleumonia. Ultimū signuȝ ꝓnosticuȝ ad malū dicit Hyp. 5ª affo. Qui squināciā effugiūt ⁊ ad pulmonē eis ꝯuertit̃ i septē dieb⁹ ꝑeunt. Nā cum ꝑipleumonia sit morb⁹ acutus ⁊ succedat virtute facta debili tꝑe squinātie cito iterficit: ⁊ idē forte est cū permutat̃ ex pleuresi ad ꝑipleumoniā ꝓpter eādem rōnem. Signa vero demōstratiua generis sūt septē signa posita supra circa textū de fe. acuta de angustia vel tristitia anhelit⁹ de rubore maxillaꝝ ⁊ ꝙ pars anterior pectoris dolet ⁊ ꝙ in pectore sentit̃ grauitas sine punctōe ⁊ sine calore ⁊ ꝙ tussis adest ⁊ ꝙ sputū qꝺ emittit̃ cū rascatiōe est spumosuȝ: quidā addunt ꝙ sentiunt anhelitū calidū. Et dicit Aui. ꝙ caliditas erit i ipso pectore ⁊ instr̄is anhelit⁹: imo ꝙ appet inflāmatio vehemēs ⁊ anhelit⁹ altus ⁊ velox ꝓpter magnitudinez fe. ⁊ maxie verificat̃ in apate calido essentialr̃. Aliud signū ponit̃ de subeth eueniente maxie in vera flegmatica: ēt i sanguinea ꝓpter multitudinē vapoꝝ humidoꝝ. Et dicit Aui. ꝙ q̃nqȝ est cū ea frigus extremitatū ⁊ tūc est significatio mala vt est snīa afforismi primi septime ꝑticule afforismoꝝ. In morbis acutis extremitatū friditas maluȝ. Aliꝺ signū de pulsu dicit Aui. ꝙ pulsus ē vndosus lenis: quī apa ē i mēbro leni ⁊ mā ē hūida: ⁊ dicit ꝙ fȝ plurimū est magn⁹ ꝑꝑ vehemētiā necessitatis ⁊ obedictiā instrī nisi virtus debilitet̃ valde. Sȝ dicit Gal. 5ª afforismoꝝ i ꝯmento afforismi: Quicūqȝ squinātiā effugiunt ꝙ in hac ꝑmutatione ad ꝑipleumoniā appet pulsus durus ⁊ iequalis ⁊ q̃nqȝ est cadens i medio vt ēt ꝯcessit Aui. dicit̃ hic rñdendo ꝓpter sedare hanc discordiā de pulsu vndoso molli ⁊ duro: qꝺ forte in p̄cipio permutatōis pulsus est durus vt vult Gal. q: ꝯtrahūtur pāniculi ⁊ artarie: sed in ꝓcessu quī erit humectat⁹ pulmo a mā: tunc ꝯñter humectātur artarie ⁊ sic fit pulsus mollis. ⁊ ita Aui. loquebat̃ de ꝑipleumonia facta i ꝓcessu ⁊ nō i p̄cipio: vel de facta ꝑ viaȝ paulatine ꝯgestionis. Et Gal. de facta per viaȝ ꝑmutatōis vel pōt dici vt quidā dicunt ꝙ absolute i peripleumonia sit pulsus mollis ꝓpter ratōem adductaȝ respectu pulsus reperti in apatibus alioruȝ membroꝝ maxime pectoris. Et cū dicit Gal. ꝙ fuit pulsus nā durus exponit̃ ꝙ duriter ⁊ difficulter est a nā ꝓcedens ꝓpter oppressionē factaȝ a nā trāslata mā ad pulmonē: ⁊ ꝓpe cor ⁊ ꝑꝑ illam cām sepe fit cadens i medio. De vrina dicat̃ correspōdenter sicut dictuȝ est de pleuresi sed debet esse grossior. Aliqui tamen dixerūt specialiter ꝙ vrina redditur ruffa vel subruffa distincte liuida vsqȝ ad mediā regionez: ⁊ dicunt ꝙ lȝ rōne māe flegmatice ꝑipleumonie ⁊ rōne pulmonis flegmatici accidētalr̃ multū debeat vrina eē i colore remissa: ꝑꝑ tñ iflāmationē ⁊ ebullitiōez ex apate ꝯtigēte vrina tingit̃: ⁊ dicūt ꝙ est in substātia iferius tenuis: ⁊ ꝙ superius magis tendit ad spissitudinē ⁊ ꝙ est spumosa: sȝ hoc declarare per rōnem eēt mihi difficile. Signa vero specieꝝ ex ꝑte humoris satis sunt manifesta ex alias sepe dictis. naȝ cuius cā apatis ē essentialr̃ calida manifestat maius incēdiū q̃z in opposita cā ⁊ maior grauitas i sanguinea q̃z in colerica ⁊ pulsus plen⁹ magis ⁊c̃. ⁊ in colerica maior sitis ⁊ fe. acutior. i flegmatica grauitas erit maior ⁊ silr̃ anhelitus ꝯstrictio ⁊ color ad albū declinās ⁊ minoris tincture in maxillis ⁊ iflāmatio facici ⁊ palpebrarum maior ⁊c̃. Signa locoꝝ manifestant̃ ex diuersa tēsiōe ꝑtiū pectoris ⁊ ex tussi magis vel minus difficili.

Cura. Circa curam breuiter sūmatim dicat̃ cuȝ. A. ⁊ reliq̃s auctorib⁹ ꝙ cura ē cura pleuresis fm maximā ꝑtē. sȝ dicit. A. spāliter i cura ꝑipleumonie curritur cursu pleuresis: sȝ facit exceptionē vnam in localib⁹ nisi quia opȝ vt emplastra ipsius sint fortiora ⁊ vt ponant̃ in eis que sunt ꝓfundātia. ⁊ est rō clara ꝓpter distantiā magis pulmonis a partibus extrinsecis q̃z pāniculoꝝ pectoris. ponit ēt aliā diuersitatē dixit: Et oȝ vt sit sollicitudo ad mundificādū cū sputo magis vehemēs. s. i ꝑipleumonia q̃z in pleuresi. Nā maior ē suspitio de retētōe sputi saniati vel aliqualr̃ putrefacti i pulmone q̃z i pāniculis pectoris: quī putrefactio ducit ad vlcus ⁊ vlcus pulmonis ducit ad ꝑtisim: nō sic aūt vlcus pāniculoꝝ vt pȝ: ē ēt dr̄ia in fienda flobothomia. Nā vt vult Rasis 4° ꝯtinētis de mēte pauli: Si peripleumonia succedat ad alios morbos vt sepe ꝯtingit a sqnātia ⁊ pleuresi ⁊ morbi qui precesserūt fuerint cronici ⁊ i illis morbis sit facta flōmia tūc non ē fienda minutio cū flōmia vt dicit: sed opȝ tñ intēdere cū clisterib⁹ ⁊ vētosis magnis positis supra pect⁹ scarificādo: quī flōmia tunc ē verenda ꝓpter debilitatem virtutis. Sȝ si ꝯstaret virtus credo ꝙ i principio ēt esset fienda flōmia diuersiua sed i ꝓcessu nō sic euātiua sicut eēt fienda in pleuresi quī sepe ꝑipleumōia ad flegmaticū magis declinat ꝓpter aggregationē flegmatū i pulmone vt supra dictū ē. Est ergo i flōmia maxie respiciēda replo i toto quī i mā ꝯiuncta nō sic

ꝯuenit

ꝯuenit. Ideo signāter dixit Auic. in fine capituli ꝺ cura ꝑipleu
monie: Et silr̄ qn̄ꝗꝫ ē necessariū in ipsa facere flōmiā si fuit illic
repletio ecce signāter dixit repletio. ⁊ sic ē finis capituli cū lau/
de dei omnipotētis.

Caplm̄ 54[m] de sputo sanguinis.

c Um sanguis cū rascatōe aut paruo sonitu qui
fit sine tussi egredit̄: nō est egro inde timēduꝫ:
poterit eiꝫ sanari gargarizādo ea que in caplo
de squināntia nominauim⁹ ⁊ regimē subtiliādo.
Cū vomitu quoqꝫ si exit sanguis nō magnuꝫ
affert timorē. Curat̄ nāqꝫ hec flobothomādo. Et si come
derit stiptica sicut sumach ⁊ succū vue acerbe. In potu ꝑterea
sumat ex boli armeni gūmi arabici balaustie sanguis draco/
nis thuris oīuꝫ an̄. partib⁹ equalib⁹ dent̄ ex eo. ʒ. iij. cum rob
simplici de citonijs. Quib⁹ aūt solet accidere sanguis exit⁹ cuꝫ
iterpolatōe ex quo nulluꝫ sentit nocumētū ideoqꝫ sic ē dimit
tēdus. Qꝺ si cū tussi supueniat sanguis egressio ē timoro/
suꝫ. Est tn̄ incipiēdū i curatōe egri cū flōmia ex basilica: deide
ex trociscis istis i potu est tribuen̄. qui. ℞. thuris sanguis dra.
amboꝝ an̄. ʒ. iij. ⁊ tertiā charabe. ʒ. v. ematitis terre sigill'. am
boꝝ an̄. ʒ. x. aluis. ʒ. ij. s. balaustie. ʒ. iij. oppij. ʒ. ij. rauetseni
ʒ. ij. ex his oībus fiāt trocisci. x. de quib⁹ quotidie vn⁹ in potu
sumat̄ cū succo ozimi maioris aut portulace. ⁊ si egritudo ve
hemēs fuerit alius circa noctē dādus est. Adiutoriū quoqꝫ ac
coxaꝝ partes supiores sūt ligāde ⁊ extremitates fricāde: pe/
ctus etiā precipue si fuerit in eo locus dolēs ex predictis troci/
scis ex aq̈ ⁊ aceto epithimet̄: ei⁹ ꝑterea cibaria succū vue acer/
be ⁊ sumach ⁊ eis similia admixta hēant. Et patiēs supinus
iacēs de terra sigillata aliquid paulatiꝫ comedat.

Um sanguis cū rascatione.

c Post expedita capitula de ꝑipleumonia ⁊
pleuresi: sequit̄ caplm̄ de ꝓiectōe sanguinis ex
ore: qꝺ ꝯuenient̄er cōtinuat̄ ad ꝑcedētia: quoniā
i ꝑipleumonia ⁊ pleuresi vt dictuꝫ ē ꝯcomitat̄
tussis vt cēntiale signuꝫ ⁊ valida tussis: ⁊ quia
tussis vehemēs sepe adducit ad sputū sanguinis per rupturam
vene i pectore vel pulmone: licꝫ ēt per alios modos posset fieri
sputū sanguineū ex ꝑipleumonia vel pleuresi q̄ꝫ per rupturā ve
naꝝ ꝓpter tussiꝫ vt infra videbit̄: ꝯuenient̄er ergo post capitula
dicta fuit ꝯueniēs facere caplm̄ de sputo sanguīs. Determi/
nādo ergo de sputo sanguinis siue de proiectiōe ipsius ab ore:
Rasis duo facit principalr̄. qm̄ ꝑ⁰ determīat de tali sputo in
quo non ē magnus timor. 2⁰ pricipalr̄ determinat de egressio/
ne sanguinis ab ore cū qua ꝯiungit̄ vehemēs timor. 2ᵃ ibi: Qꝺ
si cū tussi supueniat ⁊c̄. Pria adhuc in duas. nā ꝑ⁰ determīat
de exitu sanguinis ab ore siue ꝓiectōe eius in qua non ē timor:
imo ipsi⁹ facilis fit curatio. 2⁰ determinat de exitu sanguis cū
vomitu i quo ⁊ si sit timor ex eo nō ē magn⁹. 2ᵃ ibi: Cuꝫ vomitu
quoqꝫ si ⁊c̄. De pria parte dixit: cū sanguis cū rascatiōe aut
cū ꝑuo sonitu q̄ fit sine tussi egredit̄ nō ē egro timendū. ⁊ addu/
cit rōnē dicēs: Poterit eīm eger sanari gargarizādo ea que in
caplo de squinātia nominauim⁹ ⁊ regimē subtiliādo ī quāto ⁊
ī quali. i. quātitatiue minorādo si superfluat ⁊ q̄litatiue ad con/
trariū alterando cause facienti tale sputum. Pro intelligen/
tia totius capituli ⁊ hui⁹ precipue partis est notandū q̄ lꝫ Ra/
sis de prima intētōe loquēs de sputo sanguinis intendit deter
minare de sputo sanguīs eueniētis a pectore vel pulmone tāq̄ꝫ
de effectu sepe ꝯtingēte ad ꝑipleumoniaꝫ vel pleuresim: vt di/
ctum ē ꝓpter tussim q̄ sanguis inde veniēs ē suspect⁹: vt īfra vi
debit̄. tn̄ ad tollendū errorē qui forte a medicis cōiter accipitur
ex snīa affo. Hypo. ī 4ᵃ affo. affo. xxv. vbi dixit: sanguis quidē
qualiscūqꝫ fuerit ꝑ os malū ⁊c̄. Ad remouendū hūc errorem
q̄ꝫ nō de quolibꝫ eueniēte ꝑ os verificat̄ snīa affo. determīauit
cū hoc de quibusdaꝫ specieb⁹ sputi sanguīs ⁊ exit⁹ ꝑ sursum in
quib⁹ nō est timor: ⁊ si est nō est magn⁹: vt dictū est ī diuisione
lr̄e. ⁊ declarādo vtrūq̄ꝫ ponit signa distinctiua ꝑ que manifesta
tur q̄ sanguis exit⁹ ab ore nō semꝑ est a spūalibus mēbris: īmo
aliqn̄ a partib⁹ oris vel ꝑtibus vicinis: ⁊ aliquotiēs a mēbris na
turalibus: manifestādo ergo eū qui venit a ꝑtib⁹ oris vt a pala
to vel a gingiuis vel a partib⁹ epiglotis. dixit cū sanguis cū ra
scatione aut cū pauco sonitu ⁊ sine tussi egredit̄ tunc sup. decla
ratur q̄ talis sanguis a ꝓpinquo venit puta a ꝑtibus oris vt di
ctum ē. nā si venerit a gingiuis expuit̄ sine rascatiōe. si a colato
rio vel a ꝑtib⁹ gutturis cū quadā expuit̄ rascatiōe ⁊ aliquotiēs
cū ꝑua tussi: ⁊ sic cū ꝑuo sonitu: vt cū a ꝑtibus cāue vicinis epi
gloti emanat dict⁹ sanguis: vt īfra lati⁹ videbit̄. De quo sangui
ne cū ita educit̄ q̄ sit signū q̄ de ꝓpinquo venit. dicebat. A. ī
principio de signis sputi sanguis ꝓpinquus sup. mēbruꝫ sputo
idest a quo sputo educit̄ ē sup. sine rascatiōe vel cū rascatione ⁊
sine tussi: vel est vt dicit cuꝫ tussi ꝑua: ⁊ dicit q̄ longus sup. de
mēbris spūalib⁹ ē cū tussi plurima: ⁊ quāto plus longi⁹ ē expui
tur cuꝫ tussi vehemētiore: ⁊ ita pꝫ q̄ vt dicit textus nō est egro
timenduꝫ: qm̄ educit̄ de vijs ꝓximis ad quas medicine habilr̄
ꝑuenire pn̄t cū oī eaꝝ virtute. ⁊ ita talis sanguis eū manifestat̄
nō presuppositis alijs morbis de apātibus vel similib⁹ in dictis
mēbris facile curat̄ cuꝫ stipticis medicis ⁊ reliquis vniuersali/
bus si expedit: de quib⁹ dictū ē in caplo de squinātia. iō dixit:
poterit eīm eger sanari gargarizādo ea vel sup. alia faciēdo de
medicaminib⁹ que in caplo de squinātia nomīauim⁹: ordinādo
ēt dictā ꝯueniētē vt regimē subtiliādo ī quāto si fuerit abūdās
quātitas sanguīs vel ī quali alterādo si fuerit calidus vel subti
lis: vt ibidē dictū est: ⁊ sic pꝫ prima lr̄a clara. De scda ꝑte ma
nifestans sanguinē eueniētē a nālibus mēbris ī quo etiaꝫ nō est
magnus timor duo facit: qm̄ prio manifestat eundem ꝑ hoc qꝺ
vomitu educit̄: ponēs ēt ꝓnosticū in timore ei⁹. 2⁰ ponit curaꝫ
illius ponēdo ēt vnaꝫ ꝯtingētiaꝫ ꝺ tali sanguīe cū emittit̄ ī quo
non ē aliquis timor. 2ᵃ ibi: Curat̄ nāq̄ꝫ hoc ⁊c̄. De prima ꝑte
dixit: cū vomitu quoq̄ꝫ si exierit sanguis nō magnū affert timo
rem. Pro intelligētia hui⁹ ꝑtis debetis notare q̄ cū sanguis
educit̄ a nālibus mēbris vt a stomacho epate vel splene ꝑ viam
oris talis educit̄ per vomitū. nā talis ꝑ colligantiā hoꝝ mēbro/
rū cū stomacho vt epatis ⁊ splenis mediātib⁹ venis manifestis
fit ab ipis mēbris deriuatio. Primo ad stomachū si ēt fuerit ex
stomacho veniēs tandē a stomacho ꝑ meri mediante vomitu ꝑ
os emittit̄. nā talis ē vomitus stomacho qualis tussis pectori ⁊
sternutatio cerebro: vt supra dictū ē de mēte Gal. 4⁰ ꝺ accidē/
ti. si ergo educat̄ sanguis ꝑ os ꝑ vomitū declarat̄ q̄ ex nālib⁹
mēbris fluat: ⁊ sic nō est tātus timor sicut si ex pulmone vel pe/
ctore educeret̄ ꝓpter cās que īfra dicent̄ maxime de difficulta
te curatiōis vulneris pulmonis: de quo dicebat Aui. ⁊ vulnus
declinat ad hoc vt fiat vlcus ⁊ ad vlcus fit ꝑtisis vt manifestuꝫ
ē: q̄ non sic sequit̄ ad vlcera vel vulnera mēbroꝝ nālium q̄ ma
gis pn̄t curari vt īfra magis ꝺclarabit̄ ex nā illoꝝ mēbroꝝ: etiā
ex alio facili⁹ curant̄ vulnera ī dictis mēbris q̄ꝫ in spūalibus q̄r
ad ea melius ꝑuenire pn̄t medicine cū sua virtute q̄ꝫ ad spūalia
ꝓpter maiorēꝫ distantiā a medicinis cū ebibunt̄ vt pꝫ. est tn̄ in
exitu huius sanguis timor: qm̄ posset supfluere vt pꝫ vel aliter
nocere. Ponēs ergo curaꝫ dixit q̄ curat̄ huiusmōi sanguīs
emissio ꝑ os cuꝫ vomitu flobothomādo egruꝫ. s. flōmia copio/
sa si fuerit peccatū ī abundātia sanguīs vt sepe ꝯtingit: vel flo/
bothomia diuersiua vel īfrigidatiua si magis fuerit peccatuꝫ in
quali ꝓpter īflāmationē eius ⁊ igneitatem vt sepe ꝯtingit. ⁊ ad
hanc ītētionēꝫ ordinat stiptica frigida ēt aliqua glutinosa faciē/
tia ad īspissationē ⁊ sanguis subtilis ⁊ poroꝝ venaꝝ obstructio/
nem ⁊ consolidationēꝫ si ruptura fuerit. vnde addit ⁊ sup. cura/
tur si comederit stiptica sicut sumach ⁊ succum vue acerbe. s. al
terando cibaria cuꝫ his stipticis positis in decoctiōib⁹ cibario/
rum. addit in potu ꝑterea sumat. s. de medicaminibus ex bolo ar
meno ⁊ gū. ara. ⁊ balaustia ⁊ sanguine dra. ⁊ thuris an̄. partes
equales oīa sunt nota ⁊ ꝓprietates coꝝ dent̄ ex eo. ʒ. iij. cū rob
simplici de citonijs. i. cū succo citonioꝝ decocto ⁊ inspissato cū
zuccaro. veꝝ est q̄ dosis erit tediosa sed pōt minorari ad. ʒ. j. s.
ꝑ vice. addit ponēdo vnaꝫ ꝯtingentiā de tali emanatōe sangui
nis ꝑ os qn̄ nō est fiēda aliqua curatio dixit quibusdaꝫ aūt solet
accidere sanguis fluxus vel exit⁹ cuꝫ interpolatōe sup. ꝑ vomi/
tum: licet posset intelligi etiaꝫ q̄ per aliuꝫ moduꝫ q̄ꝫ per vomi/
tuꝫ educatur ex quo nulluꝫ sequitur nocumentū: īmo remediū
sup. est corpi quasi īnuat q̄ hoc fiat a virtute dominā te regulā/
te cū potētia expulsiue virtutis: qm̄ pri⁹ grauabat: ⁊ facta eua/
cuatōe sequit̄ alleuiatio. ⁊ hoc contingit aliquotiēs ī coporibus
plectoricis: vbi ꝓpter exuberantiā aliqn̄ādo natura aggrauata
insurgit ad expellendū partē: ⁊ ita euacuat: ⁊ hoc fit cōmuniter
interpolate: ⁊ tunc sequitur alleuiatio: ꝓinde dixit q̄ tunc sic ē
dimittendū. i. nihil euāanduꝫ ex quo euātio supponitur ex natu
ra facta opante ꝯmuniter. ꝓpterea dicit Aui. in capitulo sputi
sanguīs ⁊ multotiēs quidē sputū sanguīs ē eā sanitatis apātis ī
epate aut splene vel ī preseruādo ne fiat apa euāndo supfluitatē
sanguinis: vel forte euāndo mām permutādo ad stomachū ⁊ sic
pꝫ tota ista pars clara. Qꝺ si cū tussi: hec ē 2ᵃ pars pricipalis
ī qua determinat de sputo sanguīs ex spūalib⁹ mēbris ⁊ duo fa
cit. Nā primo ponit ꝓnosticū ī tali sputo sanguīs. 2⁰ ponit cu/
rā. 2ᵃ ibi: Est tn̄ īcipiēdū ⁊c̄. De pria ꝑte dixit q̄ si cū tussi su/
perueniat sanguis egressio ē timorosuꝫ. Notate hic vt supradi/
ctū ē: q̄ cū sit exitus sanguīs cū tussi decla̅t̄ q̄ sanguis venit a
spūalib⁹ vel ꝑ resudatōēꝫ vel ꝑ rupturā venaꝝ pectoris vel pul
monis vel ēt ex substātia ipi⁹ pulmōis sꝫ quōcūq̄ꝫ sit ē timorosū
qn̄ ab his mēbris emanat. nā cū ē vuln⁹ ē dubiū ne ducat̄ ad vl
cus vt dictū fuit paulo an̄. ⁊ si nō fuerit ex vulnere saltē qcūq̄ꝫ
sanguis ex pectore veniēs recipit̄ in pulmone priusq̄ꝫ educat̄: ⁊
ibi pōt ꝑternāliter retineri ⁊ putrefieri ⁊ ꝯsīter putrefacere pul/
monē. Et si sit ex pulmone vel ex canna pulmonis īmediate ex
ruptura difficilis multū fit consolidatio vt īfra videbit̄: iō talis
sanguis ē suspect⁹. Tn̄ nota q̄ aliquotiēs medici decipiūt̄ qn̄o
fiet sanguis sputū cum tussi ⁊ nō ex mēbris pectoris vt fluente
sanguine deorsuꝫ cadēte supra epiglotiꝫ ex capite causabit̄ tūc
tussis ⁊ nō erit mēbruꝫ suspectū al's sputuꝫ suspectū. ⁊ īfra po/
naꝫ aliquos casus spāles ad declarāduꝫ qn̄o aliquotiēs cū spu
to sanguīs ꝯiuncta tussi nō est hn̄dus timor. ⁊ ad illum locū me
remitto vt multū tn̄ est snīa vera. Et istos casus tacite īnuebat
Aui. cū dixit in caplo ꝓprio: Et nō est oē sputuꝫ sanguīs timo/
rosuꝫ ītelligēs ēt de eo qꝺ est cū tussi. addit: īmo id qꝺ nō reti/
net̄ aut. i. ⁊ q̄ est cū fe. Cōsequēter ponit curā hui⁹ sputi san
guīs ⁊ diuidit̄ pars in quinq̄ꝫ ꝑticulas. Prio ponit curam per
flōmiā. 2⁰ per trocis ꝯstrictiuos. 3⁰ ꝑ diuersionē. 4⁰ extrīsec⁹
applicāda ꝯstrictiua. 5⁰ per ordinatōēꝫ diete. 2ᵃ ibi: Deinde ex

trociscis. 3ª ibi: Adiutoriorum quoqꝫ atqꝫ coxarum. 4ª ibi: Pectꝰ etiã. vltia ibi: Eiꝰ pterea cibaria. Et vltio annectit vnũ modũ accũbendi cũ debẽt medicine pectorales sumi. De pª pte dixit: Est tñ icipiendũ in curatõe egritudĩs cũ flõmia ex basilica: qđ flõmia ꝯueniat satis manifestũ ẽ: saltẽ diuersiua ad ꝯuertendũ sanguinẽ ad oppositũ ne fluat ad pectꝰ vel pulmonẽ. sꝫ vtrũ debeat euãtiua vel nõ: ⁊ ex qua vena magis videbit infra loco suo. De scđa pte dicit tribuendũ eẽ trociscos: quorum descriptionẽ ponit vt infra. ℞. thuris sanguis draconis ãborum. ℥. iij. ⁊ tertiaꝫ charabe. ℥. v. ematitis terre sigillate amborum. ℥. x. aluminis. ℥. ij. s. balaustie. ℥. iij. oppij. ℥. ij. reubarbari de seni. ℥. ij. ex his oĩbus fiãt trocisci. x. de quibꝰ quotidie vnꝰ ĩ potu tribuat. Cõstat ꝙ tales trocisci sunt ingrossatiui inãc obstructiui pororum venarum in virtute thuris san. dra. charabe ematitis ⁊ terre sigillate. Sũt ẽt vnitiui ptiũ circũstãtiũ ⁊ ꝯsolidatiui exiccãdo superfluam humiditatẽ ꝓpter siccitatẽ alumis balaustiarum ⁊ reubarbari. sunt ẽt stupefactiui ꝓpter oppiũ ĩtrãs in notabili quãtitate ⁊ ad notabiliter ĩmobilitandũ humores: ⁊ quiescere faciẽdo a tussi ⁊ ad somnũ inducendũ: ẽt ad ꝯseruãdꝫ virtutes aliarum medicinarum: ⁊ vt multo tpe ꝑsistant ĩ opatiõe sua circa mẽbrum lesum. sꝫ addit ꝙ sumant cũ zuccaro ozimi maioris. i. basiliconis in quo ẽ virtꝰ penetrare faciẽs medicinas frigidas ad ꝓfundum: postea virtꝰ ꝯfortatiua: ⁊ maxĩe si nõ fuerit nimia iflãmatio magis valet. Et si fuerit vehemẽs incẽdiũ exhibeat trociscꝰ cũ succo portulace qui mirabilr laudat in casu ꝓpter grossitieꝫ hũidi ꝯiunctã friditati: ⁊ de hac dicet ĩfra magis. Et qm̃ vsus horum narcoticorum est multũ necessariꝰ in pricipio sputi sanguinis ꝓpter rupturã ad p̃sto sigillãdũ venaꝫ q̃ si in primis tribꝰ diebus nõ sigillat vix vnquã curant: qm̃ sanguis cũ retinet ĩ spõgiositatibus pulmonis ibi putrefit: ⁊ ꝯñter parat vt fiat vlcus ĩ pulmone: de quo dicebat Aui. ⁊ iste cui accidit sputũ sanguinis ẽ prepatus vt eueniat ei vlcus pulmonis ꝑ modũ dictũ. Oꝫ ergo cu magno igenio laborare vt p̃sto cõsolidet vena: ⁊ tũc cum nõ appet sanguis nouꝰ in sputo oportebit cũ stipticis dñantibꝰ ⁊ glutinosis addere aliqđ lenitiuũ ad expulsionẽ sanguis fluxi ĩ pulmonẽ qui expellet ꝯstante virtute ĩ primis diebꝰ si adiuuet cũ lenitiuis sꝫ si tardet ꝯsolidatio vulneris ꝯtinue emanãte sanguine cũ recipiet in pulmone debilitata ĩ ꝓcessu virtute ꝓpter dictã ꝯuenientẽ nõ poterit expurgari: ⁊ ita retẽtus putrefiet ⁊ ad malũ finẽ perducet. Jõ vt dixi oꝫ facta flõmia ĩ cõtinẽti exhiberi stupefactiua ⁊ nõ sufficit sirupꝰ rosatꝰ neqꝫ sirupꝰ đ mirthis neqꝫ trocisci cões ñ oppiati. nã cũ vsu talis vidi plurimos ꝑiclitari ⁊ dando stupefactiua a principio quasi oẽs vidi curari ẽt senes: ⁊ ego multos tales curaui exhibẽdo a pricipio post flobothomiã. ϶. iiij. filonij ꝑfici mer. facti ad hanc intẽtionẽ: cuiꝰ descriptionẽ ipe ponit in caplõ ꝓprio de sputo sanguis: exhibebã cũ aqua plantagis ⁊ portulace: postea cũ reliquis ad casum faciẽtibus ⁊ maxĩe ordine ĩ debita dieta ꝓhibendo eos quasi cõtinue a loquutiõe: ⁊ ita curabant ⁊ radix cure erat exhibitio illius stupefactiui. ⁊ istam necessitatem stupefactiuorum declarauit Rasis in hoc textu ordinãdo hos trociscos multuꝫ stupefactiuos: de quibꝰ nõ ꝯtentat dari tm̃ semel in die: ĩmo si egritudo vehemẽs fuerit vt dixit aliꝰ circa noctẽ dãdus ẽ qñ. s. apparet ꝙ ꝑ primũ nõ est facta ĩpressio ad ꝯsolidationẽ q: ꝯtinuat exitꝰ sanguinis recẽter eueniẽtis a vena qui đclarat talis ex colore ⁊ luciditate. ⁊ ita nõ erit peccatũ si ꝑ duos dies ꝯtinuos dẽtur: sempꝑ intelligit ꝯstante virtute ꝓ hac intẽtiõe ad fugiẽdũ ꝑiculum vlceris ⁊ tandẽ ꝑditionis exhibeamꝰ narcotica nõ tm̃ semel sꝫ bis in die. Sꝫ hic bene notate ꝙ bene ĩspiciat in sanguĩe qui emittit ⁊ in cãis p̃cedẽtibꝰ: qm̃ lꝫ ĩ ruptura vene ista opatio sit necessaria: nõ tñ in oĩ sputo sanguis debemꝰ presumere ad dandũ narcotica: q: in sputo sanguis ex resudatiõe tm̃ ꝓpter plenitudineꝫ: narcotica nõ sic valẽt sꝫ flõmie magis: qñ ẽt essꝫ sputũ sanguis ex apãte vt ꝑipleumonia vel in pleuresi ĩ principio non digesta mã exhibitio narcoticorum siue stupefactiuorum nõ tm̃ esset inutilis sꝫ ꝑniciosa: ⁊ nõ solũ vsus stupefactiuorum sꝫ ẽt vsus medicinarum stipticarum vt manifeste pꝫ. ad hoc ergo bene aduertẽdũ ẽ ꝑ signa que dicent infra ne decipiamini. Aduertatis scđo in vsu horum trociscorum: qm̃ fm dosim hic positam diuidẽdo totam sũmaꝫ in. x. vt posuit quilibet trociscus põderat vltra. ℥. iiij. siue. ℥. s. ⁊ ĩ quolibet ĩtrant adminꝰ. xij. grana oppij: vñ ego ñ auderẽ supra talẽ dosiꝫ: ĩmo media dosis huiꝰ: vt. ℥. ij. ẽ satꝫ fortis ẽt in corpe forti. Addit ꝯñter ĩtẽtionẽ diuersiõis ꝑ hoc ꝙ dixit adiutoriorꝫ qnoqꝫ. i. musculorum brachiorum atqꝫ coxarum ꝑtes supiores sunt ligãde ⁊ extremitates sunt fricãde. hec ĩtẽtio vtilis ẽ in toto ꝓcessu morbi sꝫ maxime ĩ pricipio: ⁊ nõ dꝫ esse multum laboriosa ne fiat agitatio in humoribꝰ. Addit vlteriꝰ circa localia exterius applicãda pectꝰ ẽt precipue si in eo fuerit locus doloris in p̃dictis trociscis cuꝫ aceto ⁊ aqua rosata epithimet. Hic nota ꝙ laudat tale epithima cũ fuerit sputũ sanguis: p̃cipue ex ruptura vene in pectore ĩ qua ruptura ꝑcipit dolor q nõ ꝑcipit ex ruptura vene ĩ pulmone: vt ĩfra đclarabit: ⁊ hoc iõ facit q: ad mẽbra pectoris põt virtus horum frigidorum aliqualiter peruenire sed non sic ad mẽbra pulmonis vt supra ẽ deductum.

Debetis ẽt notare ꝙ approximatio horum taliter fridorum precipue cũ aceto ⁊ aqua rosata ẽ aliqualr supecta precipue nisi corpus fuerit multũ carnosuꝫ ⁊ calidum: qm̃ talia sua mordicatiõe adducunt ad tussiꝫ ⁊ tussis ĩ casu ẽ multũ verẽda vt pꝫ: iõ forte melius erit in cõi cãu dimittere acetũ ⁊ aquã rosatã ⁊ cuꝫ reliquis stipticis apponere aliqđ lenitiuũ tñ glutinatiuuꝫ vt gũmi ara. dragantũ succũ liquiritie. Et ita Gerardus laudauit cum oleo ro. ⁊ oleo de mirthis apponi aliquid olei amigd. dul. cum modico succi citoniorum ad hanc intẽtionẽ. Cõsequẽter ponit regimẽ cũ dixit: Eius p̃terea cibaria succũ vue acerbe ⁊ sumach: ⁊ his similia admixta hẽant. s. ad rectificatõeꝫ ipsorum ad ĩtentionẽ nostrã. Ponit vltimo ĩcidẽter vnũ canonẽ cõem ad sumendũ medicinas pectorales qñ intẽdimus vt ĩmediatiꝰ ad pulmonẽ per meri resudãdo trãseat in cãnaꝫ non trãscũdo ad stomachuꝫ ⁊ ẽ singularis multũ cañ. ꝯtra quẽ cõiter oẽs infirmi practicãt. Nã cũ volũt cibaria lãbẽdo deglutire ꝯuertunt caput supra collũ posteriꝰ ⁊ debẽt oppositũ facere ꝯuertẽdo se ad anteriꝰ quasi resupini supra faciẽ iacẽtes qm̃ cãna stat anterius iacens supra meri: iõ sic disposito corpore trãseũte medicina per meri melius resudat in cãnaꝫ q: tunc cadit meri supra cãnã vt pꝫ. Et hoc ẽ qđ dixit: ⁊ patiẽs resupinus iacẽs de terra sigillata aliquid post aliquid paulatiꝫ comedat. Nã terra sigillata est maximi iuuamẽti in cãu vt infra dicetur. ⁊ sic sit expeditũ cam textualiter cum dei laude.

Quid nois ⁊ quid rei sputi sanguinis.

Expedito ergo caº textualiter pro obseruatiõe ordinis nostri. Prĩo videbit de quid nois ⁊ quid rei sputi sanguinis. 2º videbit de spẽbus ⁊ differentijs eius. 3º veniemus ad cãs ⁊ sputi sanguinis ⁊ cause ⁊ specierum. 4º videbit de signis: ⁊ primũ ꝓnosticis cũctus: postea ꝓnosticis ad bonũ ⁊ ad malũ: deide demõstratiuis ⁊ generis ⁊ specierum: vltio veniemꝰ ad curã. Quãtũ ergo ad primũ ẽ prĩo sciendũ ꝙ lꝫ sit absolute hic sermo de sputo sanguinis: tñ vt supra visuꝫ ẽ ẽt ex ꝓcessu capituli Rasis hic nõ tm̃ ẽ sermo đ sputo sanguis ꝓprie sũpto ꝙ dicit mihi emissionẽ sanguinis ab ore veniẽtis a partibꝰ oris tm̃ ⁊ mẽbrorum vicinãtiũ: sed ẽt extẽdit ille terminꝰ sputũ sanguis ad oẽm sanguinis fluxũ siue emissionẽ ab ore: siue ẽt fiat per vomitũ ⁊ siue fiat cũ rascatõe vel tussi siue nõ. Et hoc mõ auctores de sputo sanguinis loquẽtes maxĩe greci nominãt hãc passionẽ emoptoicã passionẽ: vñ emoptoica passio ẽ exitus vel fluxus sanguinis ab ore ⁊ inde spuẽs sanguinẽ ab ore vel reijciẽs ematoicꝰ dicitur ab ema qđ ẽ sanguinis ⁊ tois fluxus. i. fluxus sanguinis ⁊ ꝯñr sputum sanguinis cõiter similiter accipit vt dictuꝫ est. ⁊ hec sufficiant de quid nominis termini.

Distinctiones. Veniẽdo ad 2m de spẽbus. Spẽs siue differẽtie exitus sanguis sũt multe. nã quedã sumunt ex parte mẽbrorum a quibꝰ educit sanguis ꝑ os. Et hoc mõ dicebat Gal. 4º đ ĩterioribꝰ simul cũ Mesue in pricipio capituli đ exitu sanguis ab ore ꝙ exitꝰ sanguis ab ore ẽ fm vnũ quattuor modorum: aut enim tm̃ spuit ⁊ ẽ ex partibꝰ oris aut egreditur cum rascatõe ⁊ est aut ex collatorio aut ex vuula aut ex palato ⁊ partibus eius: ⁊ quãdoqꝫ egreditur vomitu: ⁊ tunc est aut a meri aut ex ore stomaci: ⁊ ex ipso stomacho aut ab epate ⁊ finibꝰ corum ⁊ qñqꝫ cuꝫ tussi: ⁊ tunc est ex pectore aut pulmone aut cãna. Scđa distictio: quidã exitus sanguis ẽ creticus ⁊ quidã nõ creticus. ⁊ iteꝫ quidã notabilr ĩterpolatꝰ: qdaꝫ nõ notabilr ĩterpolatꝰ: ĩmo quasi ꝯtinuus. Iteꝫ quidã succedit ad alios morbos vt ĩ pricipio digõnis ꝑipleumonie ⁊ pleuresis appet: ⁊ quidaꝫ est ĩ pricipio veniẽs nõ p̃cedentibꝰ alijs morbis ⁊ ita ẽt exitꝰ sanguis siue cũ tussi siue cũ rascatõe: quidã fit cuꝫ facili tussi siue rascatõe: qdã cuꝫ difficili rascatõe: ⁊ ita de tussi quidã cuꝫ laboriosa: quidã cum mediocri: ita dico de vomitu. Et ex his distinctõibus hñtur signa locorum a quibꝰ emanat sanguis: ⁊ ita videbit de signis. Alia distictio: ꝯtrahẽdo maxĩe exitũ sanguis ad eũ qui fit a mẽbris spũalibꝰ: q: de hoc est p̃cipua hic ꝯsideratio: ideo quidã fit de substãtia mẽbrorum pectoris vel pulmonis vt substãtia carnea vel musculosa vel panniculari ⁊ quidã fit ex venis vel artarijs ĩ pectore vel pulmone exĩtibus manifestis magis de facto ẽt ex venis vel artarijs est alia diuisio: qm̃ alius fit ꝑ viaꝫ rupture vel vulneris siue ĩcisionis vel ꝑforatõis venarum vel artariarum: ⁊ aliqñ rũpunt ⁊ fm totuꝫ: ⁊ aliqñ scindunt fm longũ tm̃ vel fm latuꝫ: ⁊ aliqñ fit talis fluxus sanguis: nõ ꝑ viã vulneris vel rupture: ĩmo ꝑ viã apertõis pororum siue orificiorum ipsarum venarum vel artariarum: vñ q: pori dilatantur ⁊ aperiunt exit sanguis per viam resudatõis ex eis ⁊ aliquotiens ampliant pori ⁊ corrodunt aliqñ vene ꝑ viã corrosiõis ⁊ putrefactõis ipsarum venarum ꝑ queꝫ modũ ẽt educit sanguis a substantia mẽbrorum per corrosionẽ: vñ corrodẽdo ꝑtẽ carneã pulmonis deuenit ẽt ad corrosionẽ venarum minutarum ĩsensibiliũ dispersarum ꝑ substantiã carneaꝫ pulmonis: ita dico de pectore. vñ a talibꝰ venis minutis educit sanguis ꝑ viã corrosionis ⁊ nõ sic ꝑ viaꝫ rupture sicut fit in venis maioribꝰ. Nã iste vene disperse ꝑ substantiã mẽbrorum nõ sunt discoopte: ĩmo ꝓfundate ĩtra substantiã mẽbri: ⁊ ꝯñr non sic facilr rũpunt sicut alie. Alia distictio exitꝰ sanguis non sequẽs ad alios morbos quidã sequit ad aliquã manifestã cãꝫ primitiuã de dicẽdis ĩfra vt est casus vel ꝑcussio supra pectꝰ: ⁊ quidaꝫ fit nulla p̃cedente tali cã primitiua.

Alia distictio: qdaꝫ fit ĩ puero: quidã in iuuene: qdaꝫ in sene: ita dico de distinctõe tẽporum anni ⁊ ꝯplõnuꝫ nãlium ⁊ sexuum. Istis stantibꝰ distinctõibꝰ iã veniẽduꝫ est ad cãs.

Cause. Causarum igit quedã sunt primitiue: quedã corporales. De corporalibꝰ q̃daꝫ antecedẽtes: q̃daꝫ ꝯiuncte. Et de antecedẽtibꝰ q̃daꝫ magis p̃parantes. i. se tenẽtes magis ex ꝑte pricipij passiui q̃daꝫ efficiẽtes. Et de his cãis loquemur ꝯtrahẽdo maxĩe ad exitũ sanguis veniẽtis a spũalibus mẽbris ⁊ cũ tussi: lꝫ multe istarum cões sint vel sibi similes ẽt ad exitũ sanguinis veniẽtis cum vomitu a naturalibꝰ vel etiam a cerebro per nares vt patebit consideranti. Veniẽdo igitur ad causas primitiuas exitus sanguis a spiritualibꝰ: q: de his est maior cõsideratio

ſideratio hn̄da quecūqꝫ tales cauſe īducere poſſunt rupturā in venis ſiue apertōeʒ vel dilatatōeʒ poroꝝ ſiue ēt corroſionē vel putrefactionē ſubſtantie coꝝ: oēs tales ſunt de huiuſmodi cāis primitiuis: exēpligrā aer exceſſiue caliditatis dilatādo ⁊ rarefaciēdo poros efficere pōt ad ſputū ſanguis. Et ita aer fridus cōgregādo quaſdā partes ⁊ alias ſegregādo pōt eſſe de cāis huiꝰ ēt idurādo dictas venas cum nō obediūt poſtea extenſiōi vt ſic ꝑparat ad fracturā. Et de hoc dicebat Gal. 4° interioꝝ caplo vltio allegās Hypo. Dixit aqua frida venas frangit: ſʒ aqua frigida cū ſui eēntia hoc mīme ipedit: qꝛ ſup. humectat: ſʒ cū frigiditate pāniculos venaꝝ ad dilatādū īdurat: vn̄ ad fracturā cos ꝑparat. Fracture ēt cā eſt nimius ⁊ fortis motus ⁊ maxie caſus ab alto loco ⁊ ꝯculcatio duoꝝ qn̄ ſe cōſtringūt ſꝫm pectus ſicut fit ī paleſtra exn̄tium vt vult Gal. i. illoꝝ qui ludūt ad brachia ⁊ cū ponit pondus graue ſupra toracē ꝯprimēs vehementer ſicut eſt lapis magnus qui eleuat ī ꝓijcientibus lapides groſſos. Nā aliquotiēs appodiāt ſupra pectus anteqꝫ ponāt ſupra humeꝝ: ⁊ ita accubitus lecti ſolidi ⁊ maxie ei qui non ꝯſueuit ē de cāis huius vt dicit Anēzo. Et hoc ē qꝛ nā venaꝝ pulmonis vt ibidē dixit ꝯria ē nature venaꝝ totiꝰ corporis: qꝛ vt dicit vene pulſatilis eius ſunt ad modū venaꝝ nō pulſatiliū totiꝰ corporis ſubtilitate pellicule ⁊ multomagis facit dormiētibꝰ ſupra terrā vt dicit Auic. vel ſupra alias res duras. Facit ēt ad fracturam ſubtiliū venaꝝ cū fit vehemēs motus ī ſanguine ꝓpter iraʒ ⁊ rixam. Vn̄ dicebat Auic. qꝛ ꝓpter hoc multiplicat ī demoniatis ⁊ nimia vocis eleuatio: vn̄ cantores aliquotiēs cadūt ī hanc diſpōnē. ⁊ per eundē modū ⁊ tubicinatores. nā ī eis fit fractura ī venis pulmonis maxie. ī quibꝰ mēbra ſunt parata vt īfra videbit. Ideo laudat Gal. loco allegato vt fiat aſſuefactio vocis paulatīʒ exaltādo. Perforatio ēt cū cultello ⁊ ꝑcuſſio ſupra mēbra pectoris adducit ad hāc diſpōnē vt pʒ. Vomitus ēt laborioſus ī paratis ad rupturā vene ē de fortibꝰ cāis. ꝓpterea. A. 4ª primi caplo xi° ponebat timorē in vomētibꝰ difficulter propter iſtā cāʒ. Tuſſis ēt de cāis fortioribꝰ ē. De cāis aūt adducentibꝰ ad corroſionē ⁊ putrefactionē ē ſumptio ciboꝝ acutorū ſicut cepaꝝ ⁊ alleoꝝ ⁊ ſinapis ⁊ aceti ⁊ caſei antiqui ⁊ alioꝝ mordicatiuoꝝ. Nā acuitate acquiſita ī humoribꝰ cū quadā eruginoſa ſupfluitate: aliqn̄ ꝑ ſubtilitatē fit reſudatio ⁊ aliquotiēs corroſio. ⁊ idē intelligat de ſumptōe ſolutiuoꝝ acutoꝝ: ⁊ de ſumptione medicinaꝝ a ꝓprietate dilatantiuʒ poros venaꝝ: vt eſt aloes ⁊ grana gūmi fortia vt caſtoreū opoponacū ⁊ huiuſmodi: ⁊ ēt ſcamonea ad hoc adducit. Et ꝺ his ēt ē aſſumptio venenorum corroſiuoꝝ habētiū ꝓprietatē īducēdi ſputū ſanguinis vt eſt lepus marinus. Ex eis aūt dicūt auctores ē aliqn̄ ſanguiſuga que intrat ꝑ os ⁊ adheſit gutturi vel alteri membro vicino ⁊ huiuſmōi. Cāe vero ꝯiuncte dicit Aui. ⁊ cāe ꝓpinque oībus illis. i. oībus ſpeciebꝰ exitꝰ ſanguis. i. ꝯiuncte ſunt vulnꝰ ꝓpter cām primitiuā ⁊c̄. Sʒ hic nota qꝛ per vulnꝰ nō intellexit vulnꝰ ꝓprijſſime ſumptū vt vult ſolutionē ī ꝯtinuo cū manifeſta diſtantia ꝑtium: ſʒ intellexit oēm ſolutionē ī ꝯtinuo cū in nāli diſtantia ꝑtiuʒ eiꝰ: ſiue talis ſit diſtātia ſenſibilis ſiue īſenſibilis. ⁊ hoc mō pʒ qꝛ cā īmediata ſemꝑ eſt vulnꝰ. nā vt dicebat Meſue qualiſcūqꝫ exitus ſanguis fuerit ē ſꝫm vnū quattuor modorum aut ſꝫm ſemitā reſudatiōis. i. ſubtiliato humido aut ſꝫm ſemitā reſudatiōis. i. dilatatis ⁊ apertis poris ꝓpter extenſionē aut ex aꝑtiōe vene ⁊ ruptura eiꝰ aut ex vlcere ⁊ corroſiōe ſupra venā. ⁊ ita pʒ qꝛ quomōcūqꝫ ſit cā īmediata ē vulnꝰ large ſumptum. Cāe vero ātecedētes tenentes ſe diſpoſitiue ſunt male ꝯplexiōes: vt calida nimis ⁊ ſicca nimis vel ſtrictura venarū pectoris ⁊ pulmonis: repletio ēt humoꝝ in toto. ſʒ repletio ī ipſis venis pectoris vel pulmonis ē magis de cāis antecedētibꝰ effectiuis ꝓ quāto mā nimia extēſiōe facta in venis aliquotiēs: nō tm̄ dilatant pori ſʒ ēt rumpit vena aliqn̄: vt pʒ in corporibꝰ atheletaꝝ ī quibꝰ eſt timor crepature venaꝝ. Cā aūt multitudinis huius ē dimiſſio exercitij ꝯſueti: ⁊ aliquotiēs cā eſt retentio euāationis ꝯſuete vt mēſtruoꝝ vel emoroidaꝝ: ⁊ aliquotiēs abſciſio mēbri ē de cāis huiꝰ. ⁊ ita ēt debilitas attractiue alicuiꝰ mēbri facit ad fluxuʒ ſanguinis: de quo dicebat Auer. 4° colliget caplo 36°: qꝛ ipſe viſitauit amicū qui patiebat fluxū ventris multo tꝑe: ⁊ nō curabat ꝑ medicos: tandeʒ cū viſitabat eum vt amicū tangēdo pulſuʒ eiꝰ cognouit vnū brachiū eē ſenſibiliter minoratū ab altero: vn̄ arbitratꝰ eſt cām fluxus fuiſſe iſtā mām ſuꝑabundantē qua ſolebat nutriri membruʒ ⁊ nō nutriebat: vn̄ poſitis attractiuis ſupra mēbruʒ: ⁊ ipſo magnificato fuit curatꝰ fluxus. ⁊ idem intelligi pōt de fluxu ſanguinis ꝑ os. Alia cā de accidētibꝰ effectiue ſumit ex ventoſitate extendēte ⁊ dilatante ⁊ hec multiplicat vt dicebat Aui. ī alatis. i. melācolicis. Et qm̄ tales vt multuʒ ſunt melācolici ſi ꝯiungat mala cōpō magis ledit: ⁊ aliquotiens cā ſunt apata vt pleureſis vel ꝑipleumonia a quibꝰ reſudat ſanguis ī principijs digōnis. ⁊ plerūqꝫ cā fluxus ſanguinis ꝑ viā corroſiōis ē catarrus deſcēdens acutus corrodens. nā dupliciter adducit ad ſputū ſanguis ⁊ ſoluendo ꝯtinuum ꝑ corroſionē ⁊ tuſſiʒ inducēdo. ⁊ per eundē modū ēt ſanies in pectore exiſtens eſt de cāis exitus ſanguinis ex pulmone aliquotiēs: ⁊ vltimo ꝺ huiuſmōi cāis ē flegma viſcoſum adherēs qꝛ nō pōt a mēbro remoueri niſi ſimul educat de ſubſtātia mēbri: ſicut pʒ etiā in fluxibꝰ vētris. nā ꝑ quē moduʒ fit diſinteria ī inteſtinis ex flegmate viſcoſo ꝑ eūdem modū poteſt fieri exitꝰ ſanguis ab ore ex pulmone: ⁊ hec de cāis ſufficiāt.

Signa.

Signoꝝ igit: quedā ſunt ꝓnoſtica: quedā demōſtratiua. De ſignis igit ꝓnoſticis ⁊ demōſtratiuis ſpecieꝝ exitus ſanguis ab ore latiꝰ dicet ꝯtrahēdo ſemꝑ ad mēbra ſpūalia: qm̄ de exitu ſanguis de nālibꝰ mēbris ⁊ a capite vt ſupra dictū eſt nō eſt principalis hic nr̄a intentio. Vt igit clariꝰ de huiuſmodi ſignis dicere poſſimꝰ ꝯueniēs eſt vt ponāt prius ſigna diſtinctiua vʒ declarātia ſanguinē ab ore eueniētem vel emiſſum eē ex ꝑtibꝰ capitis vel a nālibꝰ vel a ſpūalibꝰ ꝓ quo notandū: vt erat ſn̄ia Gal. 4° ꝺ interioribꝰ mēbris caplo 5°: ⁊ ideʒ de mēte Aui. 10ª tertij caplo ꝓprio ꝺ ſputo ſanguis in pricipio capituli de ſignis: ⁊ Meſue ſilr ī principio huiꝰ capituli: ⁊ Raſis 4° ꝯtinētis caplo 3° ad pricipiū dixit: qꝛ ꝯueniūt oēs medici ī vnū qꝛ ſanguis exitꝰ ab ore ē ſꝫ vnū quattuor modoꝝ. nā ſi ſit cū raſcatōe ſine tuſſi ē ex colatorio vel ex ꝑtibꝰ capitis: qꝛ ſi fuerit exitꝰ ſanguis cuʒ ſputo tm̄ ſine raſcatōe vel tuſſi eſt ex ꝑtibꝰ oris vt gigiuaꝝ. Et ſi fuerit factꝰ cū vomitu eſt ex mēbris nālibus vt meri: ſtomacho: epate ⁊ ſplene ⁊ ſinibꝰ caꝝ. Qꝺ ſi ſit cū tuſſi eſt ex mēbris ſpūalibꝰ vt canna vel epigloti vel pectore vel pulmone ⁊ mēbris coꝝ. Sʒ hic ſignāter oʒ aduertere vt ex mēte Gal. loco allegato habitū eſt: qꝛ nō qn̄cūqꝫ emittit ſputū coloratū cū tuſſi: tunc leſio eſt in mēbris ſpūalibꝰ: īmo opʒ in hoc recte ꝯſiderare. Nā aliquotiēs fluit ſanguis ex capite deorſuʒ ad cānaʒ vel ad pulmonē ⁊ remittit cuʒ tuſſi nō exn̄te leſione in ſpūalibus mēbris. Nā dicit ibi Gal. cuʒ ſanguis ꝑuenit deſcēdens ad epiglotiʒ fit tuſſis: ⁊ ſic ī hoc poſſet eē magnꝰ error: qꝛ ex emiſſione ſanguis cuʒ tuſſi nō ſemꝑ dʒ argui ſupra nocumētum ſpūaliuʒ vt multi empericoꝝ ⁊ male ītelligentiū faciūt. Et eandē ſn̄iaʒ affirmat Auic. ī textu cū dixit faciēdo exceptōem ⁊ oʒ vt ꝯſideret in primis ne ſit id qꝺ expuit ſanguis ex naribꝰ ⁊ idē ponit q̄daʒ ſigna diſcretiua ad videndū nunquid ſanguis ille ſit ex capite qꝺ ꝺclarat ex antecedētibꝰ quibuſdā: verbigrā qn̄ ante fluxū ſanguis ꝑ nares ⁊ ſequit iuuamētū capitis ꝺ grauitate ⁊ pulſatōe que prius fuerāt: qꝛ talia remittunt ⁊ ꝓfuit tēſio venaꝝ capitis cuʒ rubore faciei ⁊ ex ꝯſuetudīe de fluxu ſanguinis nariū: ⁊ vt nō ſit ſpuma in eo ⁊ ſit ſubito. Nā cum his ⁊ ſimilibꝰ lʒ tunc educat cuʒ tuſſi ꝓbabiliter: tn̄ declarat qꝛ ē dependēs ex capite. Et videbat addere Aui. duo ſigna ad declarandū qꝛ nō quilibet talis ſanguis eſt ſuſpectꝰ. Vt qn̄ nō continuat fluxus ⁊ emanatio dicti ſanguis ꝑ os: ⁊ qn̄ nō ꝯiungit febris: tn̄ ēt ⁊ fortius dicebat Raſ 4° ꝯtinētis caplo vltimo qꝛ vidit multotiēs ī quo ſputuʒ fuit coloratū cum fe. acuta nō exn̄te pleuretide vel ꝑipleumōia vel ſup. alio eternali nocumēto ī mēbris pectoris ⁊ pulmonis. Sʒ dicit ipſe hoc eueniſſe tm̄ ꝓpter id qꝺ fluit ad pulmonē de humoribꝰ nō ſufficientibꝰ ipʒ ledere vt ex capite vel ex naſcētia ꝑua dicit ipſe in ꝑtibꝰ exterioribꝰ pectoris. Et dicit ipſe ad hoc diſtinguēdū qꝛ ī hoc caſu nō fit mutatio notabilis ī anhelitu. Ex his pōt iferri ꝯcluſio bn̄ notanda videlʒ qꝛ pn̄t ſimul ꝯiūgi febris acuta cū ſputo colorato vel ſubrubeo ⁊ cū tuſſi emiſſo: ⁊ non ꝓpterea talis erit pleureticus vel ꝑipleumonicus: ⁊ in facto habuimꝰ iaʒ ꝓ exēplo bidelluʒ guatarinū noſtrū taliter diſpoſitū in quo fuit febris acuta cū ſputo ſubrubeo ⁊ cū ſatis valida tuſſi: qꝛ tn̄ non fuit dolor lateris pūgitiuus neqꝫ notabilis varietas in anhelitu ſupra eā que ſequit ad febreʒ nō debuit dici pleureticus.

Signa pronoſtica.

Contrahentibꝰ ergo nobis ſputuʒ ſanguis ab ore ad euʒ qui a ſpūalibus mēbris tm̄ emanat ponēda ſunt ſigna ꝓnoſtica: prioeuentꝰ: deinde ad bonū vel ad maluʒ. Sit ergo hoc ſignū ꝓnoſticuʒ dicebat Meſ. cuius pectꝰ eſt nuduʒ ⁊ ſtrictū ⁊ collū ſubtile ⁊ lōgum depꝛeſſuʒ īter humores eleuatos tanqꝫ īter alas ⁊ cōſueuit ad ipʒ fluere hūiditas catarralis acuta corroſiua ⁊ freqn̄tat eis tuſſicula: vn̄ declarat qꝛ pectꝰ dicit eē debile vel pulmo qꝺ percipit ex frequentatōe tuſſicule ⁊ cum dolore in ſpatulis aliquādo in dextra aliquādo in ſiniſtra ⁊ aliqn̄ in mām̄illis: ex his omnibus ſic collectis ꝓbabiliter fit ꝯiectura de futuro ſputo ſanguinis ex ſpūalibus mēbris: ⁊ ego quaſi ſuʒ ī hac diſpōne lʒ deo dante nō inciderīʒ in ſputū ſanguis: ſed verum eſt qꝛ ſemꝑ habui oculū apertū in regimīe ad me preſeruāduʒ ab hoc. Et ſi ad hec ſigna ꝯiungant multe de cāis ad ſputū ſanguis que dicte ſunt ſupra vt eſt facilis rixa loquutio clamoſa retētio euōnū ꝯſuetaꝝ de fluxu emoroidaꝝ ⁊c̄. Motus laborioſi ꝺ vomitu ⁊ ſternutatōe ⁊ de reliquis ſupradictis in cāis: tunc erit validius argumētū ad ꝓnoſticādū ſupra ſputū ſanguis futurū. Si etiaʒ ꝯiungat in iuuene a. xviij. anno vſqꝫ ad. xxxv. vt fuit ſn̄ia Gal. in affo. ptiſis fit maxie ab. xviij. annis ⁊c̄. ꝓpter acuitatem ſanguinis ī eis ⁊ ꝓpter temeritatē ⁊ auſuʒ ad fortia pericula ē maior timor ⁊ maxie in tꝑe veris vel tꝑe eſtatis ꝓpter cāe ſatis notas. Signū ꝓnoſticū ad bonū ſi fiat exitus ſanguis ita vt ſeqnatur alleuiatio ⁊ nō ꝯiungat fe. tūc ē bonū. Vn̄ dicit Aui. qꝛ per euʒ ſanat qn̄qʒ apā epatis ⁊ ſplenis vt ꝯtingit ſanguie exuberāte. Aliud ſignū ad bonū: ſanguis ēt eueniēs per reſudationē vt ex dilatatōe poroꝝ ſiue apertione orificioꝝ venaꝝ eſt maioris multo ſecuritatis qꝫ eueniēs ex ruptura vel corroſione qꝛ ſepe curat cū ſola applicatōe infridantiū inſpiſſantiū. Signū ꝓnoſticū ad malū ē oē ſputū ſanguinis a pulmone ſi ꝯiungat cū tuſſi vehemēti ſemper ē verēdū ꝓpter duo. Dicit Aui. primū eſt qꝛ timet de exuberātia ipſiꝰ ⁊ ſic de debilitate. 2m ē qꝛ ad ſputū ſanguis cū vulnere ꝯſueuit ſequi vlcus pulmonis ⁊ tādē ptiſis. Nā vt ipſe deducebat ſputū ſanguis vtplurimū fit ex vulnere ⁊ vulnus declinat ad hoc vt fiat vlcus ⁊ ad vlcꝰ ſequit ptiſis. Proinde dicit Meſue ī principio ꝺ cura exitꝰ ſanguinis ab ore cū tuſſi ex pectore ⁊ pulmone cura ē praua. Nam de mente Hypo. vt ipſe allegabat ſputuʒ ſanguinis ꝯcomitat ſputū ſanici: ⁊ poſt id ptiſis ⁊ poſt eā deſperatio ⁊ mors. Addebat tn̄ ipſe qꝛ multo minꝰ periculoſuʒ ē ſputū ex pectore qꝫ ex

pulmone. Nã raro sputũ ex pulmone curat̃ ꝓpter quinq; cãs. Prĩa ẽ motus qm̃ motus resistit ꝯsolidatõi: imo addit ad ipsaʒ ⁊ dilatat cãnaʒ: pulmo ẽ tanq̃ʒ follis ad vitã: motus aũt prohibet ꝯsolidationẽ: ⁊ lʒ etiã pectus moueat̃ nõ tñ ita vehementer mouet̃. 2ª cã ẽ spongiositas ipsi⁹ mẽbri qm̃ mã recepta in locis spongiosis difficulter educit̃: ⁊ sic multo tp̃e retinetur ⁊ retẽta acuit̃ ⁊ facit ad corrosionẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ ad vlcera. 3ª cã est quoniã solutio facta in mẽbro impedit officiũ eius sicut ẽ qñ ꝑforat̃ follis nõ attrahit bñ nec expellit aerẽ ⁊ sic nõ fit bñ debita mũdificatio vaporũ a pulmone: imo illi vapores acuti capinosi cõeludunt̃ in loco vlcerato ⁊ addũt ad corrosionẽ ⁊ dispersi per totũ corpus sunt cã ethice dicit Mesue. 4ª cã est passibilitas substãtie mẽbri raritas ⁊ subtilitas eius vñ nutrit̃ sanguĩe colerico ⁊ ad eũ superfluũt multe humiditates flegmatice: vñ facilis fit per ꝯtrarietatẽ actio ⁊ corruptio ⁊ putrefactio. 5ª cã sumitur ex eo ꝙ subest ⁊ supponit̃ ꝯtinuis catarris fluẽtib⁹ ad pulmonẽ ĩpedictibus. s. ꝯsolidationẽ. ⁊ ad declarãdũ ꝙ vulnera pectoris sunt minus mala: Gal. 5° de accidẽti posuit quattuor causas. Una sumebat̃ q: pectus ẽ mẽbruʒ solidũ ⁊ debite carnositatis nõ spongiosuʒ sicut pulmo. 2ª q: pectus nõ hʒ venas ⁊ artarias ita magnas sicut pulmo. 3ª cã q: sanguis fluens a pectore magis cadit ĩ spaciositate pectoris ⁊ nõ sic cadẽs ex pulmone. ⁊ 4ª ẽ q: pect⁹ nõ ẽ sic expositũ nocumẽtis catarroꝝ sicut pulmo. Et totã istã sñiam posuit Auic. quasi ad principium capituli de sputo sanguinis loquẽs de exitu sanguinis ex partibus pectoris ⁊ pulmonis dixit: ⁊ in illo quidẽ qḋ ẽ ex pectore non ẽ tm̃ timoris quãtũ ẽ in eo qḋ ẽ ex pulmone. Addit: id eĩm qḋ ẽ ex pectore sanat̃ velociter sup. ꝯparatiue: ⁊ si non sanat̃ non hʒ malitiã vlceris pulmonis: ⁊ ꝓinde ĩfert̃ aliud ꝓnosticum ĩ vulnere pulmonis qḋ ponit̃ a Gal. 5° de accidẽti ca° xi°. Naʒ ĩ fine loquẽs de vulnerib⁹ ei⁹ dixit: pulmonis quoq; vulnera incurabilia sunt. vnde si vena in pulmone scindat̃ nisi festinãter ꝯsolidet̃ priusq̃ʒ apã in ea efficiatur veniet ad tale quid ꝙ ĩcurabile efficitur. ⁊ sicut cõparãdo sputũ sanguinis a pulmone ad eum qui a pectore sanguinis a pulmone dicit̃ deterior ex cãis dictis supra: ita ẽt sanguis a corrosione veniẽs deterior ẽ sanguĩe ab apparitõe vel resudatõe venaꝝ veniẽte: qm̃ dicit Auic. ĩ corrosione non põt fieri ꝯsolidatio nisi remota malitia ꝯplõnis ꝙ fieri nõ põt nisi in tãto tp̃e ꝙ. s. aut indurabit̃ vlc⁹ aut corrosio ampliat̃. Jdeo ponit̃ aliud ꝓnosticũ ad malũ. Auic. dixit: ⁊ qñ succedit sputo sanguinis retẽti sputuʒ sanguinis timet̃ ei ꝙ fit hoc ꝭm accidẽs ab vlcere ad qḋ ꝯuersuʒ ẽ vulnus. pᵐ q: si ẽ fcã retentio sanguinis per tp̃s ⁊ postea recidiuatio iã declarat̃ manifeste ꝙ primũ vuln⁹ nõ fuit perfecte ꝯsolidatũ ⁊ ꝯñter ex diuturnitate factuʒ ẽ vlcus: ⁊ tunc quasi non ẽ possibilis cura. vñ dicebat Auic. ĩ cura per verba modicũ ante dicta factum aũt ex corrosione ẽ praue cure ⁊ difficilis: ⁊ ẽ sicut id de quo desperat̃. vñ addit: Nõ eĩm sanatur ⁊c. Aliud ꝓnosticũ Rasis 4° cõtinẽtis ẽt ad malũ ĩ sputo sanguinis dixit: Dico ꝙ si quis passus sit motionẽ sanguis deinde ꝯuersus fuerit ĩ citrinitateʒ coloris. i. sup. in liuiditatẽ ⁊ laxationeʒ habuerit. i. quasi lipothomiã ĩcurrerit notũ sit ꝙ sanguis cõgelat⁹ ẽ vel sup. ꝯgelat⁹ in pectore aut in pulmone: ⁊ ꝯñter sup. est timor mortis. nã oʒ vti acutis dissolutiuis inducentib⁹ ad tussim ⁊ ad discoagulationẽ vt expellat̃: ⁊ talia addũt ad sputũ sanguis: ⁊ si nõ occurramus cũ his acquirit nãm veneni frigidi: vt de eo scribit̃ 6ª quarti. Uñ ĩ casu vt videbit̃ ĩ cura maxime iuuãs est coagulũ qḋ coagulat liquefacta ⁊ discoagulat coagulata vt videbit̃. Jã veniendũ est ad signa dmõstratiua. Signa demõstratiua generis habent̃ ex se manifesta ex relatiõe infirmi. sʒ signa specieꝝ verbigratia: demõstratiua locoꝝ a quib⁹ pẽdet hñtur primo ex hac regula gnãli. dicit Aui. ĩ principio capituli loquẽs ꝺ sputo sanguinis ex spũalib⁹ qui fit cum tussi ꝓpinqu⁹ sputo fit cuʒ tussi parua ⁊ lõginquus cũ tussi plurima: ⁊ quãto locus fuerit distãtior tanto cũ tussi vehemẽtiori fit: q: difficilior fit exit⁹ sanguinis educti a ꝑtibus remotis q̃ʒ a ꝑtibus ꝓpinquis: iõ maior fit necessario conat⁹ in expulsiõe. ⁊ iõ pʒ ꝙ sanguis qui a cãna pulmonis venit fit cũ modica tussi ⁊ aliquali rascatõe: vbi sanguis qui a pulmone cũ vehemẽtiori tussi: ⁊ qui a pectore ẽt vehemẽtiore ita. s. vt oporteat pluribus vicib⁹ tussire antequã fiat sanguis eiectio de pulmone q̃ʒ de cãna: ⁊ plurib⁹ de pectore q̃ʒ de pulmone. si ẽt fiat ex cãna ẽ cuʒ aliquali dolore ꝑcepto ĩ partib⁹ colli vel versus spatulas supiores: vbi si fuerit ex pectore ꝑcipit̃ dolor circa pect⁹. si aũt ex substantia veniat nullus ꝑcipit̃ dolor: qm̃ pulmo nõ est mẽbruʒ sensitiuũ. ĩmo dicit Gal. 5° ĩteriorũ caplõ 5°: ad ipm̃ pulmonẽ ꝓueniũt tm̃ duo nerui minuti de pari neruoꝝ veniẽtiũ a cerebro: ⁊ nõ ꝓfundant̃ dicti nerui in substãtia pulmonis: sʒ tantũ in pãniculo coopiente. proinde sanguis a pulmone veniẽs fit sine dolore maxĩe si ex substãtia eius: q: veniẽs ex venis vel artarijs ipius pulmonis fit cum quodã dolore: sʒ remisso dico ꝯpatiõe ad dolorẽ cãne ⁊ pectoris ꝓpter modicissimũ sensuʒ ipaꝝ venaꝝ vel artariaꝝ. Signa vero distinctiua ex ꝑte ipius ꝙ educit̃ vt sanguis qui põt declarare ẽt locuʒ a quo fit exit⁹: qm̃ dicit Aui. 4° colliget capitulo 36° iuxta principiũ vbi tractat hanc mãm de signis ꝓprijs fluxus sanguis a corꝑe: ꝙ ea que habẽt exitũ nãlem ex corpore nõ significãt ꝓ maiori ꝑte nisi quiditatẽ egritudinis aut ei⁹ cãʒ sʒ res que exitũ nõ nãlem habẽt significãt mẽbruʒ egrũ vt ẽ lapis. ⁊ ita ẽ signũ exitus sanguis: ⁊ ita ꝑ eũ possum⁹ significare supra mẽbra a quib⁹ educit̃. Sanguis ergo exiẽs a pulmone distinguit̃ a sanguine exeũte a pectore: qm̃ sanguis exiẽs a pulmone ẽ spumosus loquor de sanguĩe exeũte a substãtia eius: nõ sic spumosus est sanguis exiẽs a pectore: lʒ dicat Aui. sanguis exiẽs ex pectore ẽt est cũ quadã spumositate. ⁊ dixit ꝙ sanguis exiẽs ex cãna aliqñ est spumosus. Gẽ. tractans istã difficultatem ponit aliquas ꝯclusiões que ad vnicã sũmatiʒ reducuntur in pñtiaꝝ que talis ẽ ab oib⁹ mẽbris pectoris põt educi sanguis spumosus: nõ tñ educit̃ necessario spumosus nisi ex substantia pulmonis: ⁊ si educat̃ ab alijs mẽbris spumosus non est taliter spumosus sicut sanguis pulmonis. declarat̃ ergo quo ad oẽs ꝑtes ĩ oĩbus mẽbris pectoris eũ educit̃ sanguis ab eis pñt coniungi cãe spumose vt ĩclusio aeris ex vapoꝝ cũ sanguine. nã siue educat̃ ex venis siue artarijs siue ex pectore siue ex cãna educit̃ cũ aliq̃li tussi: ⁊ ꝯñr põt fieri subĩclusio aeris ĩ ꝑtes ipi⁹ sanguis: q: tñ cuʒ vehemẽtiore tussi fit expuitio sanguis ex pectore q̃ʒ ex cãna: iõ videbat̃ inuere. A. ꝙ sanguineʒ ex pectore ꝯcomitat̃ q̃si semꝑ aliqualis spumificatio per hoc qḋ dixit loquẽs de eo: ⁊ coagulatio eius sup. fit ꝓpter longitudinẽ spacij cũ spumositate quadã ⁊ nõ dixit ĩ hoc qñq; sʒ ĩ sputo sanguinis ex cãna dixit qñq; ẽ spumosus. fit etiã qñq; sanguis spumosus ex forti ebullitõe ꝯtingẽti ĩ hũido ꝙ spumosat̃ eleuando vapores ꝯmiscẽdo cũ substãtia ipsa hũida vt supra allegatũ ẽ de mẽte Gal. ĩ 2° ꝓnosticoꝝ ꝯmento. xlvij. ⁊ ꝭm hãc cãm ⁊ ĩ mẽbris pectoris oĩbus stante vehemẽti incẽdio põt fieri sputũ spumosũ. Proinde dicit Aui. ꝙ ꝑipleumoniaci ⁊ pleuretici aliqñ hñt sputũ spumosũ cũ ẽ ĩ pulmonib⁹ eoꝝ caliditas ignea feruẽs. Probat̃ 2ª ꝑs ꝯclõnis. s. solus pulmo necessario emittit sanguinẽ spumosum. Nam a reliquis mẽbris a pulmone non necessariuʒ cõcomitantur cause spumositatis q: non semꝑ est tanta ebullitio neq; tam valida tussis vt fiat ĩmixtio vapoꝝ vel aeris sufficiẽs ad spumosandũ: sed ĩ pulmone q: educit̃ sanguis ꝺ mẽbro spõgioso ⁊ spumoso quodãmodo: ⁊ diuiditur sanguis ad minimas partes ꝓpter ꝯtiguitatẽ poroꝝ quasi ad minima poroꝝ cũ substãtia pulmonis inde ẽ ꝙ sanguis qui educit̃ remanet semꝑ cũ cõclusis vaporibus ĩtra sanguinẽ ⁊ sic semꝑ necessario ẽ spumosus q: ẽt nutrit̃ sanguine colerico spumosabili simul cũ alia cã que dicta ẽ necessario sanguis spumosus. Et ex hoc fit declaratio tertie partis ꝯclõnis. s. ꝙ si sanguis ab alijs mẽbris veniẽs fit spumosus nõ ẽ sic spumosus sicut sanguis a pulmone veniẽs qm̃ sanguis ex pulmone veniẽs ẽ ꝭm totã substãtiã spumosus: ita ꝙ ẽt ꝭʒ ꝓfundũ vbi sanguis ab alijs mẽbris nõ ẽ tm̃ spumosus sʒ ꝭm partes magis extremales ⁊ circũferẽtiales. Et istam decisionẽ tacite volebat Gal. ĩ 4ª affo. ꝯmento. xiiij. isti⁹ affo. Quicũq; sanguinẽ spumosuʒ ⁊c. Nã dixit ad mediũ ꝯmẽti ꝙ sputũ sanguis spumosuʒ signũ ẽ ꝙ ẽ ex substãtia pulmonis: tñ dicit ipse multotiens fit ex pulmone. i. ex partibus eius non ex substãtia: ⁊ nõ apparet spumosus vt videm⁹ ĩ cadentibus aliqñ ab alto ⁊ ĩ luctãtibus ĩ palestra quibus rũpunt̃ vene ĩ pulmone ⁊ exit sanguis nõ spumosus. vñ videt̃ ĩnuere necessitatẽ spumositatis sanguis si sit ex substãtia pulmonis nõ sic ex alijs membris. Distinguit̃ ẽt ex colore ⁊ bñ nota ꝙ aliqñ ẽ ꝯdictio de hoc ĩter medicos ĩ ĩuestigãdo a quo loco veniat. Nã sanguis ex pectore magis ad nigrũ declinat q̃ʒ ex pulmone qui declinat ad albũ: q: humidũ roridũ qḋ fluit supra pulmonẽ simul mixtũ cum sanguĩe facit ipsuʒ albũ declinare ⁊ cũ hoc substãtia ad albũ declinat. ẽt cũ hoc aer ĩclusus ꝓpter spumositatẽ facit ipm̃ ad albuʒ magis declinare: vbi sanguis pectoris qui a remoto magis veniẽs maiori tp̃e stans extra venã alterat̃ ad nigruʒ resolutis partib⁹ magis ꝑuis: ĩmo sanguis ex pectore veniẽs sepe est coagulatus ⁊ educit̃ ĩ forma sanguisuge vbi ex pulmone non sic. Dicit tñ Auẽzo. ꝙ sanguis veniẽs ex arterijs pectoris ⁊ aliqñ ẽ subtilis ⁊ clarus: ⁊ ita vt putẽt medici ꝙ sit ex pulmone sed distinguit̃ ex eo ꝙ sanguis pectoris ẽ cũ dolore sensibili percepto ĩdeterminato loco pectoris: nõ sic aũt qui ex pulmone ẽt q: non sic ad albũ declinat sicut qui ex substãtia pulmonis. Et si queratur vñ ẽ ꝙ sanguis vtplurimũ ex pectore veniẽs ẽ coagulatus. Dicit Gẽtilis ꝙ coagulat̃ in ꝯcauitate pectoris si obijciat̃ qũo põt reingredi poros pãniculi cooperiẽtis pulmoneʒ ⁊ postea poros ramoꝝ ipsi⁹ cãne pulmonis: dicat̃ ꝙ primũ diuidit̃ post coagulationẽ receptã ad minimas ꝑtes: ⁊ ita sugit̃ ⁊ subintrat dictos poros cũ preparatõe tñ in eo vt cũ fuerit ĩ locis latis iterato ꝑtes adinuicẽ ꝯiungant̃ ⁊ ita coagulat⁹ emittit̃. Nã ꝑ eundeʒ moduʒ solem⁹ dicere ꝙ aliqñ in fluxu epatico emittit̃ substãtia epatis ꝑ meseraicas ad concauitateʒ intestinoꝝ ⁊ educit̃ frustatim substãtia epatis: ⁊ tñ ꝭm illaʒ molleʒ nõ potuit subingredi venas meseraicas vt patet. hoc tamẽ est magis q̃ʒ si eẽt sanguis coagulat⁹: quoniã talis substãtia epatis vt distinguat̃ a sanguine coagulato si ponat̃ in aqua calida ⁊ etiã multuʒ agitetur cuʒ virgula non dissoluit̃ nisi laboriose vt vidi in experiẽtia: sed mirabiles sunt operatões nature. Jta igit̃ est dicendũ ⁊ ĩ simili de dicto sanguĩe pectoris: differt ẽt sanguis pulmonis a sanguine pectoris q: augetur exitus sanguis ex pectore post somnũ q̃ diuersitas nõ sic reperit̃ in sanguine pulmonis: ⁊ hoc est q: satis difficilior fit anhelit⁹ tp̃e somni: ⁊ sic magis laborãt musculi pectoris ĩ dilatãdo ⁊ ꝯstringẽdo. ⁊ iõ ipso ĩ pectore multiplicato postea post somnũ cuʒ maiori conatu expellit̃ sanguis ex pectore: lʒ alij aliaʒ cãm adducãt que nõ satisfacit. s. q: virt⁹ fortificat̃ in somno. Et de hoc signo dixit Auic. ⁊ additio eius ĩ somno eius certi⁹ signũ sup. ad hoc distinguẽdũ. Distiguit̃ ẽt sanguis ꝓueniens a pulmone a ꝓueniẽte ex pectore: q: sanguis pulmonis vltra hoc ꝙ est spumosus: est ẽt absciſus vt dicit Aui. Si sit de substãtia pulmonis qm̃ pleruq; est talis ꝑ viã corrosiõis ⁊ ita nõ est ꝯtinu⁹: q: sic corrosio nõ attingat ad ꝑteʒ venenosaʒ nõ fit emanatio notabilis humiditatis sanguinee: iõ

pro tp̃e

ꝑ tp̄e retinet̄. Sꝫ cū corrosio cōicat̄ ad venā: tūc fit emanatio
sanguis: qui tū mixtꝰ cū alia hūiditate q̄ decidit̄ a substātia pul
monis facit colorē mediū: vñ videt̄ sicut color loture carnis re-
centis: q̄ .s. est substātia mixta ex al. ⁊ ru. Ex albo deciso a sub-
stātia: ⁊ ru. deciso ex vena: ꝙ si fuerit ex venis manifestis vt ex
ruptura venaꝝ ipsiꝰ pulmonis distinguit̄ ab eo qui est a substā
tia: q̄ est sanguis abūdantior ⁊ ē̄t magis ꝯtinuus nō itercisus.
Et dicit Aui. ꝙ est spissior q̄ꝫ sanguis pulmonis: minꝰ tū spissus
q̄ꝫ sanguis ex pectore: ⁊ est clarior q̄ꝫ sanguis substātie ipsiꝰ pul
monis. Oꝫ hic merito dubitari de spissitudine. Nā sanguis
qui decidit̄ a substātia mēbri videt̄ ꝓpinquior nāe spisse: q̄ na
ture mēbri q̄ꝫ sanguis in cōcauitatibꝰ venaruꝫ ꝯtentus ex quo
digō est forma mēbri in sanguine videt̄ ꝯpleri per igrossationē
⁊ ꝑ ꝯñs dꝫ eē spissior sanguis ex pulmone .i. ex substātia eius q̄ꝫ
ex venis. Gen. diuersimode r̄ndet: sed breuiter dicat̄ ꝙ ē spis-
sior ad hunc itellectū .i. minꝰ spumosus .s. ille qui ꝑuenit ex ve-
nis ipsiꝰ q̄ꝫ a substātia eiꝰ: nō ꝙ sit minꝰ fluxibilis ⁊ magis cō-
stans: sed q̄ nō includit̄ aer ad minimas ꝑtes eius nō est sic rarꝰ:
⁊ sic est spissior spissitudīe opposita illi raritati. Sꝫ ē̄t eēt dubi
tatio: q̄ dicit Aui. vltra hec verba: ꝙ rarior est ille q̄ expuit̄ ex
venis q̄ꝫ ex substātia eiꝰ: ⁊ videt̄ ꝯtradictio ꝑ hoc ꝙ dixit ē ve-
hemētioris spissitudinis dicit sic textꝰ: Et iste qui expuit̄ ex ve
nis eiꝰ .s. pulmonis nō ē spumosus ⁊ ē rarior vehemētioris spis-
situdinis q̄ꝫ iste qui ē ex pulmone .i. ex substātia eiꝰ q̄ñō stat q̄ð
ē rarior ⁊ vehemētioris spissitudinis. De spissitudine iā dictuꝫ
ē q̄ñō dꝫ itelligi: sꝫ q̄ñō sit rarior dicūt quidā ꝙ cū dixit Aui.
ꝙ ē rarior: itelligit ꝙ ē rarius eueniēs: q̄ non sic frequēter icur
rit hō fluxū sanguīs venaꝝ sicut fluxū sanguīs carnis. Sed
huiꝰ dicti ego credo oppositū q̄ multe cāe maxie de primitiuis
⁊ ē̄t multe de corꝑalibus faciūt ad corrosionē venaꝝ que nō fa-
ciūt ad corrosionē substātie mēbri. ideo credo ꝙ frequētiꝰ eue-
niat exitus sanguinis ex ruptura venaꝝ q̄ꝫ ex substātia pulmo-
nis. ideo credo eē dicēdū ꝙ qñ facta fuit solō i vena vñ fiat exi-
tus sanguinis: ⁊ ē̄t facta i carnositate vñ fiat exitus sanguinis ⁊
postea fiat retētio vtriusq̄ꝫ ꝑ ꝯsolidationē. si postea dꝫ fieri reci-
diua ad exitū sanguīs ꝓꝑ debilē ꝯsolidationē vtriusq̄ꝫ: tūc ꝑ lō-
giora iterualla fit redditꝰ sanguīs postq̄ꝫ ꝯsolidat̄ vena ē̄t ñ ꝑfe
cte sed mēdose q̄ꝫ qñ ꝯsolidat̄ caro pulmonis: iō pluri tempore
stat i ista ꝯsolidatione: ⁊ sic rariꝰ emittit̄ sanguis q̄ maius spa-
cium interponit̄ tꝑale: ⁊ hoc ē ꝓpter magis glutinosaꝫ eē sub-
stantiā venaꝝ q̄ꝫ pulmonis: ⁊ ita videt̄ eē fortior glutinatio i cō
solidatōe venaꝝ q̄ꝫ pulmōis: ⁊ ita apparet clara ꝯcordia textꝰ.
⁊ q̄ ē̄t sanguis eueniēs ex venis vel ex artarijs vt supra diceba
tur i spēbus: quidā ē talis ꝓꝑ rupturā vene vel ꝓpter eiꝰ aper-
tionē: quidā ꝓpter corrosionē: quidā ꝓꝑ aptionē pori .i. ꝓꝑ re-
sudationē venaꝝ. Jccirco de his sūt necessaria signa distincti-
ua: vñ si fuerit ꝓꝑ rupturā vene distinguit̄ ab eo qui ꝓꝑ resu-
dationē vel ꝓpter corrosionē ex multitudine ⁊ exuberātia eritꝰ
eiꝰ ⁊ ē̄t plerunq̄ꝫ antecedūt ad ipsuꝫ cāe primitiue alique facien
tes rupturā de cāu ⁊ de saltu de forti vociferatōe ð ꝯpressione
supra rē durā ⁊ similibꝰ cāis: vel antecedūt signa repl'onis san-
guinis q̄ sepe fit ruptura ⁊ crepatura venaꝝ ꝓpter multitudi-
nē humidi cōtenti: ⁊ tunc videat̄ signa repl'onis 2ª primi capl'o
ꝓprio. ⁊ ꝯñter dicit Serap. ꝙ eger tollerat eñonē siue nocumē
to ⁊ nō ꝯiungit̄ fe. neq̄ꝫ dolor ē: tū aliquis sensus doloris ꝓpter
solutōꝫ i ꝯtinuo: vbi si fiat ꝓpter apertionē poroꝝ .i. resudatōꝫ
neq̄ꝫ stat dolor neq̄ꝫ fit multa sanguīs emanatio vnica vice sed
fit ana parū dicit. R. i. paulatine. Si aūt fuerit ex acuitate hu.
⁊ sanguīs rūpētis sua acuitate añcedūt signa iflāmatōis ⁊ acui
tatis i sanguie. Ex parte causaꝝ nō naturaliū reꝝ ⁊ ānexoꝝ
vt aeris calidi sicci exercitij laboriosi ⁊ corporei vt coitꝰ ⁊ aīalis
vt rixe cū ꝑcessiōe ciboꝝ acutoꝝ vel medicinarū acutaꝝ appet
ē̄t sanguis multū rubicūdus clarus nō tū exuberātis nimie q̄ꝫti
tatis: ꝙ si fuerit ex corrosiōe tūc sanguis nō ē boni coloris quia
miscet̄ cū mā corrodēte ⁊ sepe ꝯiūgit̄ fe. ꝓpter eiꝰ malitiā ante-
cessit ē̄t vt sepe fluxus catarri acuti ad ꝑtes pectoris ⁊ pulmōis
vel añcedit expuitio saniei corrodētis. Vñ vt supra dicebat̄ de
mēte Auic. qñ post exitū sanguīs retēti iterato fluit sanguis in-
terposito .s. spacio medio ē signuꝫ ꝙ ꝓuenit ab vlcere ⁊ ꝙ iam
vulnus peruenit ad vlcus ⁊ sic hñtur signa distinctiua ⁊ decla-
ratiua ē̄t locoꝝ a quibꝰ fluit sanguis ⁊ spēꝝ absolute ⁊ inter se.
Nā ponere signa catarri ⁊ signa causaꝝ añcedētiū eēt sup̄fluū
nimis. Hec tū signa sūt multū difficilia ad bñ distinguēdum ⁊
ꝯiecturabil'r hñtur. Et iō dicit Auer. 4° colliget loco allegato: ⁊
scias ꝙ maior pars horum signoꝝ ꝯiecturabilis ē: ⁊ propterea
volens ista cognoscere indiget acuto ingenio cum perseueran-
tia perscrutationis ⁊c̄.

Cura. Quantū ergo ad curā sūt quattuor fiēda principali-
ter. Primū ē videndū regimē vl'e vel ꝓuisiuū i expo
sito ad sputū sanguīs ē̄t curatiuū gñale stāte sputo sanguinis.
deinde spāliꝰ discurrēdo ad cās ponet̄ particulare regimē sꝫ
diuersitatē causaꝝ: ⁊ in hoc erūt tres intētōes principales. pª
erit in equatōe ipsiꝰ sanguīs i q̄ꝫtitate .s. ⁊ qualitate si in vtraq̄ꝫ
fuerit lapsus. 2ª erit diuersio. 3ª erit ad ꝯsolidationē itentio ⁊
ꝯfortationē habilitādo ē̄t aliqual'r materiam si remansisset vt
faciliter expuatur ne in pectore diutius retenta ad saniem de-
ducatur. Prius tamē q̄ꝫ veniamus ad regimē ē hic vtil'r ꝯme-
morāda vna sn̄ia Rasis 4° ꝯtinētis iuitās medicū vt sit sollici-
tus in cura dixit ꝙ studiuꝫ habēdum est in cura sputi sanguīs:
quoniā suspecta ē passio ⁊ mortalis si tardata fuerit eius cura:
oꝑꝫ igitur maximaꝫ curam habere ac sollicitudinē in cura eius
Regimē ergo quātuꝫ ad dietā vertit̄ primo i abscisiōe oīuꝫ
causaꝝ q̄ adducere possunt ad sputū sanguīs ⁊ maxie i his que
sunt extriseee: vt verbigr̄a circa aereꝫ: vitet̄ aer extreme frīdita
tis: vitet̄ aer calidus: vitet̄ aer humidus. Nā calidum ⁊ humi-
duꝫ rarefaciēdo faciunt ad sputuꝫ ꝑ resudatōeꝫ: iō balnea aque
dulcis sunt i casu inimica. Nō stet ē̄t corpus ifirmū i aere mul-
tuꝫ claro ⁊ multuꝫ illuiato: q̄ mouet hūores ad exteriora: neq̄ꝫ
sub radijs solis ⁊ p̄cipue lune. ⁊ hoc vidi i facto i vno clarissimo
medico: qui cū trāsiret ꝑ radios lune semꝑ icurrebat sputū san
guinis. neq̄ꝫ stent apud ignē: qñ hec oīa ꝑparant ad sputū san-
guinis: inspicere ē̄t res rubeas facit motū in sanguie. vñ si mul
tum fluat de sanguine ꝓhibeat̄ ē̄t ne aliquo mō ispiciant res ru
beas. Et de hoc dicunt q̄daꝫ cām esse q̄ trahit̄ sanguis ad su-
perficiē corporis ex assimulatōe coloris eius. Sed dicit Ras 4°
cōtinentis: dico ꝙ hoc fit reducēdo sanguinē ad motuꝫ animi.
Nā itentio de sanguine taliter colorato facit motuꝫ in cor: ideo
credo vanū esse apponere pānos rubeos circa mēbrū ad ꝯuertē
dū sanguinē ad exteriora vt fieri solet i variolis ⁊ morbillis nisi
fiat ispectio i re rubea ⁊ sit animi itētio circa colorē rubeū. Nā
tūc credo ꝙ valeat ⁊ ꝓpterea signāter dī ꝙ ñ d̄bēt ispicē res ru
beas: ⁊ ita stare i balneis mineralibꝰ siue ē̄t i stuphis. nā talia ca
lefaciēdo ⁊ exiccādo ꝑparant ad sputū sanguīs. Vitent̄ ē̄t q̄-
cūq̄ꝫ mouent ⁊ agitāt sanguineꝫ ⁊ maxie circa ꝑtes pectoris vt
ira ⁊ rixa ⁊ sil'r loquutio alta ⁊ anhelare fortiter sunt ad nocumē
tum: ⁊ ē̄t lōga retentio flatus singul'r ad hoc adducit. vñ oꝫ vt
eis ꝓhibeat̄ loquela quantū possibile est vt vult Gal. 5° de īge
nio sanitatis: ⁊ Haly. 6° practice capl'o x°: vel saltem submisse
loquant̄. Dꝫ igit̄ aer aliqual'r ad friduꝫ declinare: q̄ fortis fri-
giditas ē̄t ad hoc adducit. Et iō ventꝰ borealis est de cāis hu-
ius maxie si sequat̄ ad austrū: ⁊ ideo tꝑetur aer coꝝ cū flabellis
tp̄e estatis ifrigidādo. ⁊ si situent̄ corpora in loco exposito aliq̄li
iflationi situent̄ vēti frīdi vt ad aliq̄ð ostiuꝫ vel angulū multū
iuuat q̄ ispissat sanguinē ⁊ adducit ꝑtes seꝑatas ad vnionem: ⁊
īde regul'r dꝫ aer ad friduꝫ aliqual'r declinare. Odoramēta etiā
ad friduꝫ declinātia i casu iuuāt: ⁊ sic odoramēta sandaloꝝ ro-
saꝝ ⁊ cāphore cū stipticitate sua i casu multū ꝯueniunt: tū mun
dificat Auēꝫ. hoc qñ nō fuerint vigilie superflue: q̄ talia ad vi-
gilias adducūt: ⁊ tunc loco istoꝝ odorent̄ viole ⁊ flores nenufa-
ris ⁊ cortices pomorum dulciuꝫ ⁊ pruna matura ⁊ huiusmodi.
Motus corporei in totū vitent̄ lꝫ sint necessarie fricatōes p̄ci
pue iferioꝝ: de quibꝰ videbit̄ in alia ꝑte medicina' i somnꝰ i eis
ꝯueniētior est q̄ꝫ vigilia: nō tū sit nimis ꝯtinuꝰ duaꝝ vel triū ho
raruꝫ ne retineat̄ sanguis i pulmone qui ꝯsequēter icitet ad ve
hemētem tussiꝫ que maxime in casu est vitāda ⁊ cui semper ma
ximo cuꝫ studio est occurrēdū. ⁊ ideo laudāt medici vt dormi-
at sm̄ situm sm̄ quē ꝑtes pectoris vel pulmonis nō supra se gra
uitent. Vñ laudauit Serap. ꝓpter illam cām vt dormiant tal'r
ꝙ in ea .s. statōe recipiat altum .i. supra dorsum capite eleuato
aliqualiter. ⁊ lꝫ Aui. dixerit ꝙ sint somni coꝝ supra latus sanū
ne calefiat pars vulnerata: nō itellexit hoc absolute sed qñ eger
vult declinare ad aliq̄ð latus: melius est vt dormiat supra par-
tem sanā. Et Auer. 7° colliget capl'o 27° ⁊ est singulare capitu-
lum i hac mā laudauit accubitum oppositū tp̄e vigilie fieri de-
bere .s. supra faciē: sꝫ ꝓpter aliam cām dicit ipe vt medicine li-
berius possint ꝑuenire ad ꝑtes lesas: qñ ꝑtes pulmonis nō cō-
primunt̄: ⁊ sic nō ꝓhibet̄ icessus per ramulos minutissimos ip
sius pulmonis: maxime vt supra dictū est: q̄ sm̄ istuꝫ sitū me-
ri cadit supra cānaꝫ: ⁊ ita medicine imediatius ad pulmonē ꝑ-
ueniunt. Jdē itelligat̄ de cibis medicinalibꝰ nisi tales medici-
nales essent asperi ⁊ sicci parati inducere tussim si imediate oc-
currerent ad cānaꝫ: ꝓpter quaꝫ cām ad ꝓhibitionē tussis lau-
dant aliqñ auctores vt accubāt supra dorsuꝫ ne in cānam reci-
piat̄ de medicis nisi q̄ð ē eis ꝯueniēs nō paratū adducē tussiꝫ:
iō cū exhibent̄ medicine ꝯsolidatiue que ꝓ magna ꝑte sunt sti-
pticitate sicce: aliqui laudāt ꝓpter istā cām vt accūbant supra
dorsum. De inanitiōe ⁊ repletiōe dicat̄ ꝙ i exposito ad spu-
tum sanguinis repletio est multū nociua: ⁊ inanitio magis iu-
uans nisi ducat ad iflāmationē. sꝫ in ruptura dicit Aui. cuius
cā est repletio oꝫ vt nō cibet̄ eger quātū possibile ē: imo iciunet
tribus diebꝰ i quo sup. tp̄e sufficit oī die paucus cibꝰ ex aliquo
viscoso. ⁊ addit ⁊ qñ nō appꝫet casus virtutis fugiat a cibatione
quātū est possibile vsq̄ꝫ ad quartū intelligēdo de multū restau
rantibus. ꝓpter quā cām Mesue i hac intētione dixit: oporte-
re ꝙ dimittant dulcia vt pulmēta ex furmento ⁊ tri. ⁊ gn̄aliter
oīa que dilatāt .i. faciūt ad dilatationē poroꝝ aut rupturam ⁊
multiplicāt sanguinē .i. ꝓpterea ꝙ multiplicāt sanguinē dila-
tant. ⁊ hoc ex eis que comedunt̄ ⁊ bibunt̄: ⁊ sup. i alijs ꝓpterea
addit: Et abhorreat quietis sup̄fluitatē multiplicātis materias
De passionibus aīalibus dicebat Auēzo. ⁊ rectificet̄ eius aīa
cū his q̄bꝰ recipiat ꝯsolidationē vt sanguis eiꝰ ad extrema dis-
gatur corꝑis. Jn cibis ⁊ potibꝰ vitentur oīa acuta oīa salsa
amara ⁊ acetosa ⁊ apitiua: ⁊ vniuersal'r cibi calefaciētes. nā ta-
lia oīa adducūt ad aꝑtionē vel dilatationē. ⁊ hic regul'r notet̄
qñ Aui. laudat interdū acetuꝫ cū aqua in medicinalibꝰ. nā di-
cit ipse: ip̄ꝫ eiꝫ ꝓhibet sanguīs cursum: ⁊ ita reꝑcutit ⁊ facit ad
aliqualē ꝯsolidationē ⁊ mūdificat ꝑtes pectoris ⁊ pulmonis a
sanguine si sanguis retinet̄ ne coaguletur: ⁊ sic possent andē me-
dici ex verbis Aui. bis vel ter ad offerendū acetosa etiā i cibis.
Sed Auer. loco allegato plana fronte ꝯtradicit huic sentētie: ⁊
Gal. qui huic ꝯsensit 5° de ingenio ca° 8° ꝓꝑ timoreꝫ coagula
tionis sanguīs. nā dicit ipe Auer. ꝙ acetū est ꝯtrariuꝫ accidē-
ti ⁊ cāe: qñ de ꝓprietate eius mouet tussim que maxime i casu
ē verēda: ⁊ dicit ꝙ subtiliat sanguinē ⁊ ꝓhibet cōsolidationeꝫ.

ideo Serap. cū cautela dixit: si nō est tussis vel sup. timeat͛ tus/
sis tunc ꝯuenit. Dico tñ ꝯcordando ꝙ mēs Gal. fuit si aliquā/
do coagulat͛ sanguis in pectore vel pulmone cuius coagulatio
adducit ad nocumēta veneni vt 6ª quarti videri pōt: tunc aude
re possumꝰ supra exhibitionē aceti cū aqua etiam cū timore: vt
paulo post dicet͛: sꝫ cuꝫ accidētia nō sunt coagulatiōis: ego sta/
rem cū Auer. snīa magis q̄ꝫ cum Aui. ī hoc qui videt͛ ēt supra
hoc exhibere talia acetosa nō stante coagulatōe: tñ quasi in fine
capituli de cura sputi sanguinis modificauit Aui. dicēs: Et qñ
timet͛ cōgelatio sanguis ī pulmone: tūc oꝫ vt in potu det͛ ī prin
cipio acetuꝫ mixtū cū aqua nisi tussis adsit: tūc aūt oꝫ vt cauea
tur acetū: ⁊ tunc ponit alias medicinas de quibꝰ videbit͛ in in/
tentione ad accidentia: ⁊ ꝓinde vituꝑauit acetū stante tussi que
cōiter cōiungit͛ in casu vel ē ꝑata ꝯiungi ꝓpter acetū: vt dictū
est. Oīa ergo acuta sunt nociua: ⁊ sic caseus antiquꝰ nocet ⁊ spe
cies ⁊ agrumīa ex aduerso ꝯuenīētia sunt ī cibis glutinatiua vi:
scosa ⁊ stiptica: de quibꝰ dicebat Aui. ⁊ cibi ꝯuenīētes eis sunt
oē glutinatiuū ⁊ oppilatiuū: ⁊ oē ꝯsolidatiuū: ⁊ oē īfrigidatiuū
sanguinis ꝓhibēs feruoreꝫ eiꝰ. ⁊ hoc intelligit͛ ī casu ꝯmuniter
ꝯtingēte ⁊ sumpta indicatiōe a cā etiaꝫ vt multū eueniēte vt a
ruptura vene vel dilatatiōe poroꝝ vel scissiōe maxime ex acui
tate sanguinis ⁊ humoꝝ: qñ aliquotiēs vt in facto a cā frigida
vel a corrosione a mā viscosa. Ista vt pꝫ non ꝯuenirent sꝫ in cōi
casu ꝯueniūt: ⁊ maxime cū fit a cā primitiua vt a casu vel per/
cussione vel clamore vociferatōe vel similibꝰ. ⁊ in hoc laudatur
singul'r caseus recēs nō salitus: lac ēt decoctuꝫ ⁊ maxīe cū lapi
dibus ignitis ꝓpter glutinationē: ⁊ lac a quo extractū est buti/
rū ꝓpter stipticitatē valet īter grana: valēt lentes miliū panicꝰ
⁊ orobi ⁊ cicer ꝓpter mirabilē ꝓprietatē ī nutriēdo pulmonem
ex quibꝰ fortiter decoctis vel ex farinis eoꝝ pñt fieri pulmenta
⁊ ita ex amido: ⁊ possunt dulcorari suꝑaspergēdo de diadragā/
to frido nicolai: ⁊ decoquātur oīa talia ī aq̄ pluuiali vel cisterne
vel in aqua ferrata. īter olera portulaca ē singl'r mirabilis. Ad
hoc dicit Auic. ⁊ Mesue: sꝫ latius de hac ī medicinalibꝰ dicet͛
plantago endiuia lactuca sunt ad hanc intentōem. inter carnes
valēt carnes oēs stipticitate participātes ⁊ viscositate ⁊ sic car
nes capriolo ⁊ lepoꝝ capretoꝝ ⁊ vituloꝝ ⁊ agnorum ⁊ pedes
porcoꝝ. Carnes ēt auiū montanaꝝ ⁊ ꝑuaꝝ vt sūt ꝑdices ⁊ star
ne ⁊ turtures sunt ad hanc intētionē. Inter pisces laudant͛ i
scopulis degētes: laudāt tñ aliqui moderni anguillas ⁊ tencas
⁊ talia viscosa ⁊ itē extremitates aīalium ⁊ aures vituli ⁊ huius/
modi. Sꝫ nota q: auctores elegerunt pisces ī scopulis degen
tes: credo ꝙ ī via ꝑseruatiua ⁊ ī sputo sanguis ꝯtinēte ex corro/
sione venaꝝ a mā viscosa ꝙ illa multū viscosa nō valeant ꝑꝑ id
qꝺ suꝑfluitates que inde decidūtur cū debēt expurgari faciūt
difficileꝫ multū tussiꝫ ⁊ sic ponūt ad periculū. vñ non pōt dari
regula gñalis ī debita dieta ī oībus spēbus sputi sanguinis ꝑꝑ
diuersitateꝫ causaꝝ: qñ vt supra dictū ē neqꝫ frumentū coctū
ꝑꝑ eiꝰ fortē restaurationē est ꝯueniens ī exuberātia sanguinis:
⁊ multominꝰ ꝯueniūt carnes ī illo cāu: sed solū stante necessita/
te exhibitōis eaꝝ iste sūt eligibiles: ⁊ ita cū intēdimꝰ īuiscatiōi
tale frumētū coctū ē ꝯueniēs lꝫ supra sit ꝓhibitū: vñ opꝫ bonā
ī hoc eē estimatiuā medici ad debite ordinādā dietaꝫ vt pꝫ. Et
ex his manifestat͛ ī sufficiētia illoꝝ qui vno pede ⁊ vno ordine in
oī sputo sanguinis ordināt dietā: tmmō igit͛ vbi ē īdigētia glu
tinatōis vt ī ruptura vene ex cāis primitiuis non ꝯiuncta tussi
neqꝫ fe. ī eo casu auderē supra talia multū viscosa. Inter fru/
ctus valēt ad frigidū ⁊ stipticū declinātia. ⁊ si habuerint ꝯiun/
ctā lenitionē ꝓprius valebūt ī hoc iniube ⁊ cornali bñ maturi: ⁊
pruniolι maturi sunt singulares ⁊ poma granata nō acetosa. va
lent ēt pira ⁊ citonia ⁊ nespila ⁊ sorbe cū ad maturitatē ꝓprius
accedūt ⁊ xilocaracta singl'r ⁊ alique castanee: naꝫ sunt stiptice
cū equalitate dicit Auic. Potus sit aqua sine vino dicit Me/
sue. ⁊ de hac Aui. dicit: aquā vero quā potat. s. spuens sangui
nē opꝫ vt sit aqua pluuialis aut aqua ī qua ponunt͛ lutū ar. aut
rose sup. ad decoctionē aut aqua ferri. s. de minera aut in qua
extinguit͛ ferrū. ⁊ si nō sit possibile sine vino stare sit vinuꝫ sti/
pticū cū aqua mixtū ꝙ dicit de vino ītelligat͛ ī via ꝑseruatiua ī
exposito ad sputū. sed ī via curatiua melius est ipsuꝫ dimittere
saltē in primis diebꝰ: ⁊ sit potus aqua calibeata vel ferrata in q̄
extinguit͛ ferrū quinqꝫ ⁊ nō īponat͛ 2ᵐ frustū nisi postq̄ꝫ iā nō
amplius bullierit primū. Et si ī dieta aqua fiant fercula sua erit
eligibilius vt supra dictū ē. Si ēt ponant͛ ī dicta aqua aliqui ꝺ
fructibus dictis ad colorificādū ipsaꝫ ⁊ saporizādū aliqualiter
magis delectabit egrotū. Sꝫ q̄uocunqꝫ sit de dieta dieta nāl'r
dꝫ eē multū tenuis: īmo stante ruptura ⁊ cōstāte virtute videt͛
Auic. subtrahere cibū ꝑ tres dies vel salteꝫ modicissimuꝫ quid
exhibeat͛. Et Auer. loco allegato ī mane quasi nihil dabat ⁊ ī se/
ro. ℥. ij. panis. Et ꝺ hoc ēt dicebat Gal. 5º de ingenio caº alle/
gato: ⁊ ꝓhibe ab oī cibo si fortis est. si vero nō: da solum ius ci
ꝓut sufficit. Et ī hoc obseruet͛ cañ. ab oībus positus ꝙ offerāt͛
cibaria ⁊ quecūqꝫ actu frida differēter: tñ hoc regimē qꝺ dictū
ē ī diuersis spēbus est offerēdū vt supra dictū ē. Nā in abūdā/
tia sanguis ⁊ ruptura facta ꝑꝑ eius exuberātiam ꝯuenit dieta
multo tenuior q̄ꝫ ī ruptura facta ex acuitate ⁊ mordicatiōe san/
guinis. Et hec diuersitas fecit ꝙ aliqui laudāt in dietādo fru/
mentū depillatū coctū vt Auic. ⁊ qdā negant illiꝰ exhibitōꝫ vt
Mes. vt supra dictū ē. Nā ꝭm Mes. dꝫ trahi cū ē ī sanguine
exuberātia: tūc vetātur que ampliāt sanguinē. Et ꝑpea Rasis
4º ꝯtinētis capl'o 2º dicit de experimētis hospitalis ē ꝙ lac de/
coctū nō debet͛ ī oī sputo sanguīs qñ ī abūdātibꝰ ī sanguie ad
illius exhibitionē vene replent͛: neqꝫ ꝯuenit ēt dicebat ibidem ī

quibꝰ ē multitudo humiditatū ī pectore vel pulmone: qñ ex eo
multiplicant͛ humiditates in eisdē mēbris: tūc ergo laudāt au/
ctores via cibi ⁊ medicine lac decoctū de quo est extractū buti/
rum ī casu nr̄o. i. ī sputo sanguīs intelligūt: ꝑcipue in sputo san
guinis ex corrosiōe pendēte ⁊ in vlcere ptisis: ⁊ tunc est maximi
iuuamēti: qñ remittit acuitatē humoꝝ: ⁊ lauat ⁊ abstergit hu/
miditates putridas supra lotionē que est in aqua. dicit Auic. 2º
cañ. capl'o ꝓprio: postea cōsolidat in virtute caseitatis. ⁊ ꝑ tan/
to dicit Rasis loco allegato ꝙ ipe nouit viꝝ in quo erat corro/
sio ⁊ vlcus ī pulmone qui comedit de lacte cocto āno vno cū pa
ne simile: ⁊ bibit lac loco vini: ⁊ remāsit ꝑfecte curatus sine ali/
is medicinis. sed de hoc magis dicet͛ ī capitulo sequēti: ⁊ vt di
ctum ē de hac diuersitate ex ꝑte ciboꝝ: ita ⁊ in multis reliquis
ītelligat͛: ⁊ de carnibꝰ ⁊ de subtractōe caꝝ: ⁊ de vino ⁊ de aqua
diuerso mō ī diuersis ꝭm diuersas necessarias īdicationes.

Medicinalia.

Circa medicinalia magis est prīo tenen/
dus cañ. quasi ab oībus positꝰ: sꝫ spāli/
ter a Gal. capl'o supra allegato 5º de igenio dicit sic: Sꝫ ꝙ ma
gis necessariū est huic rei est istud qꝺ dico tibi ꝙ semꝑ studiose
ante oculos tuos pone. i. festina vt scissura vene cicatrizet͛ ⁊ cō
solidet͛ cū suo sanguie priusq̄ꝫ tumefieri īcipiat. Nā si vulnus
tumefiet curatio eiꝰ ꝓlixa efficiet͛ ⁊ forsitā sine spe curandi fiet.

Quantū ad ītentōem equatōis ī sanguine exitꝰ ex ꝑte quāti/
tatis eadeꝫ est intētio siue fuerit sanguīs exitꝰ ex pectore siue ex
pulmone vt. s. suꝑabūdante sanguine fiat minutio eiꝰ: ⁊ hoc cū
subtractiōe cibi ⁊ potꝰ maxime restauratiuoꝝ: ⁊ ex ꝑte euōnis
cū flōmia maxīe saphenaꝝ. Vñ dicebat Auic. in pricipio cure:
In exposito sputo sanguīs oꝫ vt oī hora. i. sepe attēdat͛ vt quo
tienscūqꝫ sentit͛ ī eo repletio succurrat͛ eum flōmia ⁊ ꝓprie cuꝫ
pectꝰ eius ī creatōe fuerit strictū ⁊ fuerit tussis ī ipso frequēs: ⁊
rectius ē vt incliney͛ sanguis eoꝝ ad partē īferiorē cum flōmia
saphene ⁊ post ipsaꝫ cū flōmia basilice. Et iste textꝰ nō tm̄ veri/
ficat͛ ī exposito taliter ꝓpter repletōeꝫ sed ēt stante actuali spu/
to sanguīs. Sꝫ vbi sputū sanguīs fuisset vehemēs vñ virtꝰ fu/
isset debilitata ꝓpter emanatōeꝫ eius: tūc non ꝯueniret flōmia
saphenaꝝ: sꝫ sufficeret basilice. ⁊ ex eadē ꝑte in qua estimat͛ eē
factā solutionē ⁊ tūc est fienda flōmia subtilis taliter faciēdo flo
bothomiā vt accipiat͛ sanguis in diuersis vicibꝰ vt bis in die si
expedit semꝑ virtutē ꝯseruādo. Naꝫ flōmia vt vult Aui. attra
hit sanguinē ad vacuū ⁊ ꝓhibet ēt aduentum aꝑatis ī vulnere
sup. fieri. Et iste cañ. nō tātuꝫ in casu ꝯuenit: īmo magis ī alijs
casibꝰ q̄ꝫ ī exuberātia vt pꝫ: ⁊ cū posuit Aui. ī eo qꝺ factū est ex
ipso corpore pulmonis. s. ꝑ viaꝫ corrosionis. Dico tñ cū hoc ꝙ
possit ꝯiungi tanta virtutis debilitas vel ex fluxu vel ex alia cā
ꝑcedenti ꝙ ēt ad ꝓhibitionē futuri aꝑatis nō debemus facere
flōmiā. Nā dicit Gal. 5º de īgenio capl'o 2º vbi narrat hysto/
riaꝫ de quadā nobilissima muliere quā curauit rome q̄ excrea/
uit sanguinē ꝓpter catarrū acutū ⁊ nimiā tussim: dicit cuꝫ fu/
isset vocatꝰ ad eā nocte nō ꝑcipi vt minueret͛: q: ꝓpter catarrū
⁊ sup. tussim validā quattuor diebꝰ nō comederat nisi paucissi/
muꝫ quid vnde tūc fecit alias diuersiōes: naꝫ ꝑcepit vt clisteri
zaret͛ ⁊ manꝰ ⁊ pedes cū calido medicamine diu fricarēt͛ ligan/
do etiā extrema ⁊c̄. Sꝫ de his ponet͛ magis īfra in ītētōe diuer
siōis. Sꝫ ex ꝑte medicinaliū vbi est q̄rēda equalitas ⁊ digō ī
q̄litate vt. s. remissio acuitatis ⁊ furoris sanguis vel liq̄ditatis:
tūc in medicis ꝑ exterius stāte lesione ī pulmone oꝫ cū medici/
nis facientibꝰ ad glutinationē vel solidationē misceri medicīas
maioris penetratiōis ⁊ subtiliatis vt ꝓfundētur alie medicine
fride q̄ꝫ si lesio tm̄ fuerit ī pectore lꝫ ī vtroqꝫ casu. Et nota ꝙ cū
offerūtur extrinseca ēplastra vnguēta epithimata vel inunctio/
nes semꝑ cū medicinis fridis glutinatiuis ⁊ stipticis ī dictis ca
sibus debēt apponi aliqua diaforetica subtiliatiua penetratōeꝫ
faciētia: ecōtra aūt in medicīs ebibitis ꝑ interiꝰ cū est intētio ad
sanguinē a pectore fluētem debēt cū medicinis sigillatiuis san/
guinis apponi medicīe adiuuātes ad maiorē penetratiōeꝫ q̄ꝫ in
medicis ad ītētōeꝫ sistēdi sanguinē ex pulmōe: ⁊ hoc ē q: lōgior
ē trāsitꝰ medicīaꝝ ad pectꝰ q̄ꝫ ad pulmonē: sꝫ ꝭꝫ viā resudatōis
fiat trāsitꝰ istaꝝ medicīaꝝ vt ē manifestū: ⁊ iō vt obseruet͛ regu
la cōis ꝙ in deglutione taliū medicinaꝝ fiat paulatina ⁊ tarda
deglutio vt lōgo tꝑe ꝑmaneat in via meri ⁊ semꝑ misceant͛ aliq̄
humida cū siccis: vt acquirat͛ substātia media ꝓpter eius diu/
turniorē morā ī via: ⁊ ꝓinde tales medicine debēt sumi aliqua/
liter inclinato homīe supra faciē suā vt melior fiat descēsus ad
mēbra spūalia. Est ēt vnū aduertendū ⁊ est nota Serap. ꝙ ī
medicinis que extrinsecꝰ applicant͛ nō debemꝰ applicare mul/
tum frigida supra pectꝰ: qñ talia vt nocētia pectori īducunt ad
tussim que ē maxime verēda in casu. cū igit͛ ē intētio īfrigidatio
nis ⁊ ingrossatiōis sanguinis debemꝰ infrigidare epar ⁊ cor cū
epithimatibꝰ appropriatis: debemꝰ ēt ⁊ ꝯuenīēter inungere spi
nā ad īfrigidandū venā chilis ī qua vt in magno vase sanguis
ꝯtinet͛: ⁊ nō tm̄ ē iste cañ. obseruādus de additiōe medicinaruꝫ
aperitiuaꝝ ad medicinas stipticas in medicinis exteriꝰ applicā
dis: īmo ēt ⁊ in medicis que ꝑ īteriꝰ offerunt͛ ꝓ intētiōe sigilla/
tionis vulneꝝ ī pectore ⁊ in pulmone. Et nō tm̄ sunt apponēde
tales medicine cū stipticis: īmo ēt cū eis sunt admiscēde alique
medicīe lenitōeꝫ faciētes. ⁊ istū canonē singularē notauit Gal.
7º tractatu. x. tractatuū ī capl'o de sputo sanguīs: vbi ēt prius
posuit ītentiōes que habētur ī coriza: ⁊ qñ tex. ille ē multū sin/
gularis ad istā mām ꝓprius seriē ad lr̄aꝫ vt iacet ponemus. di/
cit sic eductiōis sanguīs ꝑcipuū ꝑiculū ē in eiꝰ īmoderata eua/
cuatiōe: ⁊ cura eiꝰ quidē que fit ꝭm anastrosiꝫ. i. aptionē orificio
rum vasis ī claudēdo ꝙ dilatatū est sup. ē vna intētio eiꝰ vero
que

que ꝓpter sciſſionē ex glutinādo ſup. ē alia intētio ꝓpter corro
ſionē ſup. educto ſanguine ex nutricatiōe eoꝝ que corroſa ſunt
ſup. ē alia intētio. addit ꝯtinuando curā ſtringat igit ꝙ ſꝫ ana
ſtroſim. i. aptionē cū ſtipticis ſup. dñantibꝰ ꝯglutinat autem ꝙ
ſciſſuꝫ ē ab eiſdē ſup. ſtipticis ⁊ ab eis quecūqꝫ ei miſcent ⁊ ap/
ponunt ſiccanda abſqꝫ mordicatiōe ⁊ habētiū quidem coloſum
i. tales medicine que valēt in inciſiōe debēt eſſe mixte q̄ſi equa/
liter ex ſtipticis nō mordicātibꝰ: ⁊ ex his que ſunt coloſa. i. glu/
tinatiua ſicut cola ⁊ terra ſigillata ⁊ ſamia ſtella: ⁊ eſt ſpēs ter/
re illius ꝯtrate. nā in his eſt ſtipticitas cū glutinatiōe ſicut i bo
lo armeno. Addit quātuꝫ ad tertiā intētionē: Et enutricantur
aūt ⁊ reſumunt q̄ corroſa ſunt ab euchimis cibariis ⁊ recarna/
tiuis farmacis: quoꝝ mīa dicta ē i 2° tractatu p̄ntis negocii vbi
ſcꝫ agebat de leſiōibus capitis. addit ꝯtinuādo: ſm primā ergo
rōem. i. ſm primā ꝯſideratiōeꝫ ad curā eductiōis ſanguis talia
ꝯueniūt farmaca ſup. vt dictū ē ſtiptica ⁊ glutinoſa. Sꝫ ſꝫ ſecū
dā. ſ. intētionē ꝑmixtis his que dicta ſunt i cura eoꝝ que edu/
cunt ad toracē vel artarialis laringā i ꝯuenienti cū moderatio/
ne quibuſdaꝫ calidis ⁊ ſubtilibꝰ que ꝯtrariiſſima ſunt p̄dictis tri
bus diſpōibus. ſ. anaſtroſim. i. aptioni ſciſſiōi ⁊ corroſiōi: quaſi
dicat lꝫ talia apitiua ſint de pria itētiōe ꝯtraria emanatiōi ſan/
guinis que ꝯplet ꝑ medicinas dictas ſupra qm̄ talia dilatāt cū
tū cum moderata mixtiōe ſunt ad curā neceſſaria emanante ſan
guine a dictis mēbris. ⁊ iō dubitādo ⁊ ꝯtinuādo dixit: Quare
ergo ꝑmiſcent. ſ. dicta calida cuꝫ illis: rñdet ꝑꝑ anadoſiꝫ. i. di/
ſtributionē ipoꝝ. Ea eiꝫ que virtute q̄ precipit eis vias: ⁊ ponēs
neceſſitatē q̄re in his ꝑtibꝰ emanāte ſangue ē talis indigentia ⁊
nō in aliis dixit: Qñ aūt ex partibꝰ que ſūt ſm ſtomachum aut
ventrē aut aliqꝺ inteſtinoꝝ fit eductio. ſ. ſufficiēter dictaꝝ me/
dicinaꝝ ſtipticaꝝ ſine alia mixtiōe. vnde non ē opꝰ vt vult mix/
tionis taliū farmacoꝝ. ſ. calidoꝝ q: talia mēbra ſunt vicina his
aūt. ſ. pectori ⁊ pulmoni: ecōtrario. ſ. ꝓpter diſtantiaꝫ dictorū
mēbroꝝ a viis medicinaꝝ opꝫ addere medicinas deferētes lꝫ ꝺ
ſe ⁊ de prima intētōe tales medicīe nō ꝯueniāt ad emanationeꝫ
ſanguis ⁊ dat exemplū i ſimili qm̄ ſtupefactiua nocēt ſup. virtu
ti ⁊ tñ i cāu valēt. Vñ ꝯtriſſimū ē genus farmacoꝝ que i tm̄ ifri
gidāt vt ſtupefaciāt diſpōnē: ipſa aūt eadē miſcētur his que cō
ueniūt emotoicis. i. ſanguinē ſpuentibꝰ. ſ. ꝑ quāto iducūt ſom
nuꝫ ⁊ faciunt ceſſare tuſſiꝫ. vñ addit ſomnū earūdeꝫ inferētia ⁊
vtilia fiētia his q moleſtant a tuſſi ſiſtunt eim ꝓpter fridıtatem
ſanguineꝫ qui fert ad patientē ꝑticulā. Et ꝓpter iſtū cañ. nō ap
probauit vnā ꝯpōnē andromaci quā fecit in ſputo ſanguis que
talis eſt. ℞. acatie. ʒ. iiii. roſaꝝ ſiccaꝝ balauſtiaꝝ añ. ʒ. ſ. gūmi
ara. ʒ. ii. draganti. ʒ. i. da i aqua pluuiali. Nā dicit ipſe i ꝓceſ/
ſu declarādo ꝙ hec ꝯpoſitio nō ſit ſenſus: gr̄a autē declatiōis
reſumā: ⁊ nūc id qꝺ prio ſcriptū ē ſup. ab Andromaco que ꝯpo
nitur ex acatia roſis ⁊ balauſtiis ⁊ gūmi manifeſtū ſup. ē ꝙ non
ē ſufficiēs qm̄ acatia ⁊ roſe balauſtie vt dicit habēt ſtipticitatē:
viſcoſa aūt ⁊ glutinoſa vt gūmi ⁊ dragantū hūt glutinatiuā: nō
igit ē poſſibile vt id. ſ. medicamē vſqꝫ ad toracē ⁊ pulmonē ꝑ/
ueniat per ſe non habēdo niſi ea que ſunt viſcoſa ⁊ ſtiptica: ergo
ſupple oportet addi aliqua penetrare faciētia ꝙ non fecit andro
mochus: quoniaꝫ vt addit Gal'. cū his aūt neqꝫ mel addidit q
ꝯpoſuit farmacū ſup. ꝙ iuuaſſet ad illā itētōꝫ ſꝫ ꝑ aquā pluuia
lē ꝯpoſuit ⁊ hūtē ipaꝫ ſtipticā virtutē: ⁊ queādmodū vituꝑauit
iſtū q nullā appoſuit medicinā deferentē ita vituꝑauit q̄ꝫdā de/
ſcriptionē antiquoꝝ in qua ponebant nimia apitiua i hac intē/
tione ⁊ nō ꝯmenſurata. Iō dixit ꝯtinuādo ecōuerſo ſup. deſe/
cerunt alia farmaca que habēt i mixtione cinamomū ⁊ piꝑ ⁊ co
ſtum ⁊ myrrhā. ⁊ ita voluit in effectu ꝙ i medicinis talibus ſti/
pticis ⁊ glutinatiuis debēt apponi aliqua apitiua: ſꝫ moderate
⁊ ñ ſuꝑflue. Et iſtū cañ. bene notate q: ex hoc poteritis formare
diuerſas ꝯpōes ad caſuꝫ valētes: apponēdo ēt aliqꝺ ſtupefacti
uum vt eſt ſemen iuſquiami: ⁊ maxime his qui ꝓpter tuſſiꝫ mo
leſtant aut a catarro acuto vel aliūde. ſemꝑ ēt laudabile ē cū ta
libus ſtipticis ⁊ glutinatiuis apponi aliqꝺ mūdificatiuū leue: ⁊
magis in ꝓceſſu poſt quartū diē qñ ceſſauit fluxus ſanguis. nā
in cōſtringēda vena ⁊ cōſolidāda ſiue in inciſiōe dicebat Auic.
glutinatio hic eſt melius quo occupari oꝫ. Addit ⁊ qñ reꝑit cuꝫ
glutinatōe mūdificatio eſt vltimū eius qꝺ querit. ⁊ iſtā eandeꝫ
ſniaꝫ poſuit Halyab. 7° practice ca° 10° vbi docuit cū reprimē/
tibus medicinis debere poni leniētia: dixit ſic ponēdo curaꝫ in
tribus verbis. Cū aūt ſanguis ſputum a pulmone ē ⁊ a pectore
patiētis oꝫ baſilicā minuere ociūqꝫ illi ⁊ q̄etē ipa ⁊ verboꝝ pau
citatem. ⁊ addit ad ꝓpoſitū nr̄m ⁊ medicamina deponētia ⁊ re/
primētia ⁊ lenientia ne forte q̄ reprimūt. i. ifrigidāt ⁊ ſtipticant
anhelitꝰ noceāt organis cuꝫ mēbra hec. ſ. ſpiritualia plana ſint
⁊ lenia nāliter. Hoc idē voluit Gal. 5° de igenio caplo. xi°. Et
ex ſupra dictis pōt colligi ꝙ lꝫ calida ⁊ ſubtiliatiua ꝑ ſe videant
nocere i medicinis ſputi ſanguis: tñ ꝓpter aliquas cās vtiliter
ſeruit mixtio taliū calidoꝝ cū ſtipticis glutinatiuis: prio q: de/
ferunt virtutē illaꝝ medicinaꝝ ad loca diſtātia. 2° q: vt dictū
eſt ſepe ꝑmiſcemꝰ ſtupefactiua ꝓ finibꝰ dictis: ad reprimēdum
ergo malitiā narcoticoꝝ talia calida ꝯuenienter apponunt. 3ª
cā qm̄ ſepe ſtat dubitatio de coagulatōe ſanguis pro ꝑte in mē
bris ſpūalibꝰ: vñ ad diſſolutioneꝫ eius ⁊ eductōem talia calida
multū iuuant. Et ꝓinde Aui. i ſputo ſanguis cuius cā eſt caſus
ſupra epar vel ſupra alia mēbra vel ꝑcuſſio poſuit i puluere ex/
hibendo ad ſigillationē ⁊ ꝓhibitōem ēt coagulatōis vel ad liq̄/
factionē coagulatōis ⁊ eductionē lacaꝫ ſimul cuꝫ reubarbaro ⁊
bolo ar. ſub hac forma. ℞. reu. ꝑtes. x. lace. v. luti ar. v. ſit que
doſis eius ꝯtri. ʒ. i. ſ. ⁊ exhibeant ſup. cū aqua plātagis: ⁊ hac

ꝯpōne cōiter vtunt practici i caſu dicto: ēt caꝫ notate. ⁊ hec de
cura i generali ſufficiāt. Sꝫ magis ꝑticulariter addēdo ad cu/
ram. Si ergo prio facta fuerit ruptura vene ex abūdātia ſan/
guinis fiat flōmia vt dictū ē ſupra. ſ. ꝙ ſi ſit repletio i toto pōt
fieri copioſa ⁊ vna vice vbi ſi eēt repletio in ꝑticulari mēbro me
lius eſt vt fiat cūo per vices: ⁊ tūc multiplicatio numeri melior
eſt multiplicatōe quātitatis. Et iō in expoſito ad ſputū ſanguis
ꝓpter ſanguis aggregatōeꝫ nō tū multā abſolute ⁊ in toto: ſed
multā reſpectu ꝯplexionis vt i hūte pectus ſtrictū ⁊ venas an/
guſtas iubēt auctores ⁊ Serap. p̄cipue modificādo magis di/
ctuꝫ Aui. ſupra qꝺ flobothomet bis i prima die ⁊ bis i ſcꝺa ſu/
mendo. ſ. modicā ſanguis quātitatē ꝓ vice ita tñ ꝙ ſemꝑ ſcꝺa
flōmia ſit minor prima: ſed exūte plenitudine fiat vt dictū ē pau
lo ante ⁊ ſupra de pleureſi ⁊ de fluxu ſanguis nariuꝫ: aliqñ a ſa/
phenis: aliqñ a baſilica ſm ordinē ſupra datū. Et ſi fuerit ruptu
ra ex acuitate ſanguis ēt ꝯſtante virtute ꝯuenit flōmia: ſed ma/
gis minuta ⁊ ſubtilis ⁊ minus lata q̄ꝫ ꝓpter exuberantiā. Et ſi
fuerit ꝓpter tuſſim ex catarro acuto vel ꝑꝑ friditateꝫ egrediētē
qualitatē Serap. nō ꝯſentit ad flōmiaꝫ. Raſ ⁊ reliqui ꝯſentiūt
oēs: breuiter dicat ꝙ veꝝ eſt ꝙ i dictis caſibꝰ nō ꝯpetit flōmia
ſumpta indicatōe imediata ad ipm catarꝝ acutū vel ad cām fri
gidā ſaltē itentio q̄ habet in euādo lꝫ ꝯueniat ēt ꝓpter diuer/
ſionē in ſanguie ne fluat ad mēbruꝫ ruptū ⁊ ad ꝓhibitōeꝫ apa/
tis: ꝯuenit ēt ad infridationeꝫ i catarro acuto ⁊ ꝯūr ad remiſſio
neꝫ acuitatis catarri niſi eēt catarrus acutꝰ valde: vñ timeat ꝓ
pter flōmiaꝫ ꝯmotio ⁊ additio i fluxu. Proīde dixit Aui. Cū er
go accidit ſputū ſanguis ex catarro ⁊ nō ē catarrus acutꝰ pūgi
tiuꝰ valde colericꝰ flōmet hō ſtatiꝫ q̄ſi ꝓhibeat flōmiaꝫ ſtante
eo valde colerico ꝑꝑ cām dictā. In ſputo aūt ſanguis per viaꝫ
corroſionis alicubi reperit ab auctoribꝰ nō ꝯuenire flōmiā ⁊ ali
cubi laudāt eā. ⁊ ita eā feciſſet Gal. 5° de igenio i illa nobili mu
liere niſi fuiſſet debilitata q: cibū nō ſumpſerat ⁊c̄. Dicat ꝯcor
dādo ꝙ ſi facta ē corroſio ita paulatine ꝙ corpꝰ ſit extenuatū ⁊
deductū ad verā ptiſim de qua eſt dicēdum in ſequenti caplo:
dicat tunc non ꝯpetere flōmiā ad illum itellectuꝫ ꝓpter mino/
rationē i virtute ⁊ i mēbris nālibus: ſed i principio corroſiōis ad
remittendū acuitatē humoꝝ ⁊ ad diuerſionē ꝯuenit flōmia mi/
nuta tñ. ſi aūt fiat ſanguinis emanatio ex cantu vel ſaltu vel vo
ciferatōe: dixit Serap. nō ē flōmia negāda ꝓpter neceſſitatem
attractōis a mēbro leſo. Succedit etiā alia intētio i equatiōe
maxime in iciſiōe facta ab acuitate humoꝝ ⁊ in corroſiōe in re/
mittendo acuitatē in ſanguine cū infrigidatiuis: ⁊ i hoc valēt i/
ter ſimplicia domeſtica ſingulariter portulaca ⁊ lactuca ⁊ earū
decoctiones ⁊ aqua eaꝝ: ſed ſucci ſunt maioris efficacie. In cō/
poſitis valet ſirupus roſatus ſirupus de iuiubis ad igroſſandū
ſirupus de portulaca ſinglr dñi Meſue. Et qm̄ cū hac intētiōe
ſemper ſtat intētio ꝯſolidatōis: valꝫ ſirupus de mirtho p̄cipue
cū aquis portulace plantaginis burſe pa. ⁊ virge pa. ⁊ ſimiliuꝫ:
poſtea ē intētio mūdificatōis mā̃e colerice ⁊ nitroſe cuiꝰ p̄ntia
reddit ſanguis acutus. ⁊ hec ꝯplet exhibēdo caſſiā vel mānam
cū decoctōe tamarindoꝝ ſebeſten granoꝝ mirthilloꝝ ⁊ iuiuba/
ruꝫ. Et ſi fiat ifuſio mirabolanoꝝ citrinoꝝ ad hāc itentōeꝫ va/
lent. Reubar. ēt dicit Meſue ē in hoc mirabilis iuuamenti. Et
ſi fuerit cū hoc maior intētio ꝯſolidatōis q̄ꝫ mūdificatōis debꝫ
reubar. aliqualr aſſari ⁊ in ſubſtātia dari de ꝯpoſitis: hic ſingu
lariter valꝫ micheleta cū aqua portulace: vbi aūt ſanguis dica
tur eē fluxibilis ab aqueitate ⁊ fiat exitꝰ per reſudationē debet
equari cū ſirupo de mēta ⁊ cū aquis decoctōis floꝝ ſquinanti
⁊ maſticis ⁊ corticū thuris ⁊ dꝫ mūdificari purgādo. ſ. cum mi
rabolanis kebulis ⁊ decoctōe ſebeſtē iuiubaꝝ ⁊ paſſulis cū ar/
millis: agaricus aūt niſi timeat vomitus ē i caſu multū laudatꝰ
q: intētione cure ꝯſolidatiōis vt ſtatiꝫ dicet laudat i ꝯſtrictiōe
ſanguinis i ſputo ſanguineo: iō pōt dari agaricꝰ in ſubſtātia ad
ſoluēdū illā humiditateꝫ aqueā molliſicātē venas. Intentio
aūt diuerſionis ꝯplet cū flōmiis dictis ⁊ cliſteribꝰ nō multum
acutis ꝓpter agitatōeꝫ vitandā ⁊ cū ventoſis ⁊ medicinis cali/
dis ſupra cutiꝫ ad oppoſitū diuertētibꝰ ⁊ ligaturis ⁊ fricatōibꝰ
extremoruꝫ ⁊ ſimilibus. Alia intentio 3ª eſt conſolidatio que
completur cū medicinis ⁊ calidis ⁊ frigidis ſm varietateꝫ cau/
ſarū iter q̄s medicīas ꝯmemoro aliq̄s ꝑcipuas ſimplices ⁊ aliq̄s
ꝯpoſitas. Inter medicīas fridas valꝫ ſinglr terra ſigillata ſuccꝰ
portulace ⁊ aqua eius. de qua dicit Aui. Et qñ maſticatur por/
tulaca ⁊ deglutit aqua eiꝰ: tūc qñqꝫ retinet ſtatiꝫ. idē dicit Ra
ſis 4° ꝯtinētis ⁊ quaſi oēs dicūt ematites ēt p̄cipue valet. imo
dicit Raſis 4° ꝯtinētis loco allegato: ſi dent. xxiii. grana or.
ſunt. ℈. iiii. cum ſucco plantagis vel ſucco burſe paſtoris curat
ſputū ſanguis. ⁊ dicebat. A. ſi bibat ex eo aur. i. qbuſdā ſtipti/
cis aut ſuccis iuuat notabili iuuamēto. ⁊ de hoc oēs faciūt ſin/
gularē mentionē de lapide ematitis. ſꝫ dicūt oēs ꝺbet ſubtiliſ/
ſime ꝯteri: alicubi reꝑitur ꝙ abluat ꝓpter ſorditiē ne aliquid la
teat i ſuꝑficie de feculēto terreo: ⁊ abluat cū aqua pluuiali. Co/
rallus al. ē ſinglaris iuuamēti. Raſis dicit ꝙ plus iuuat q̄ꝫ co/
rallus ru. ⁊ ſi vratur ē ſingularis efficacie. cornu ēt ceruinum vꝫ
ſuꝑ oīa cornua: ſed dꝫ aduri vel ꝯburi. ⁊ dicit Raſis ſi poſtea ñ
abluat cornu cerui poſtq̄ꝫ ē aduſtū nō facit oꝑatōeꝫ: ⁊ dꝫ laua/
ri cū aqua pluuiali vel ſucco plātaginis vel portulace vel aquis
eoꝝ charabe ſemen ro. margarite ſunt ad iſtā intētionē. In glu
tinatiuis vꝫ gūmi ara. ⁊ dragantū mucilago citonioꝝ ⁊ pſilii ⁊
albumen oui ⁊ bolus armenꝰ ⁊ terra ſigillata hꝫ vtrāqꝫ viꝫ. ſilr
de his dicit Raſis nō eſt aliq̄ res q̄ ceſſare facit fluxū ſanguis
ſtatim ſicut lutū ſigillatū cū paꝝ datur ⁊ lutū armenū cum ſilr
ſup. cū aliquo ſucco. ⁊ addit de bolo armeno ſemꝑ dꝫ eē in ma

nibus patiētis de luto armeno ⁊ sigillo.i.terra tpata cū gūmi
arab.⁊ dragāto ⁊ aliqua pte cāphore: valet singlr basilicon.nā
subtiliate sua ⁊ penetratiōe sua ad pfundū hʒ vim mirabilē in
casu.naʒ cum subtiliatōe pfundat̄ ad mēbruʒ ⁊ postea sigillat:
ēt valet flos squinanti: valet mirach ⁊ nux cipressi ⁊ cētaurea sin
gularissime. de qua Cōciliator differētia.cc vij.facit pcipuā q̄/
stionē de cētaurea: vtruʒ valeat in sputo sanguis. Et breuiter i/
telligēdo de cētaurea minore que est terrestris ⁊ radix eius ē id
de quo vtimur declarat mirabileʒ pprietatē p maximas euidē
tias ipius cētauree i sputo sanguinis: sʒ veruʒ ē q̄ medicus nisi
doctus dʒ ea vti: qm̄ lʒ valeat ad cōsolidandū fm istū modum.
tn̄ dicit. A.2° cañ. dicit̄ q̄ si coquat̄ in lebete cū carnibꝰ siccis ⁊
scpatis cōiungit eas: ⁊ tn̄ soluit vsq̄ ad sanguinē i certa dosi .iō
habeat̄ precisa dosis fm quā debemꝰ ea vti in sputo sanguinis
sicut. ʒ.ij. fʒ Diascoridē dādo cuʒ aq̄ ⁊ nō cuʒ vino: maxīe febri
citantibus: ⁊ nō vltra q: forte solueret sanguinē: ⁊ dʒ misceri ēt
cū quibusdā rectificātibꝰ vt rosis ⁊ similibꝰ. dicit Rasis 4° cō/
tinētis: tūc est vtilitatis ad facilitandū sputū: tunc si det̄ cū ali/
is medicinis multū pficit. ponit ēt. A. vnū simplex singulare ⁊
ē: sumat̄ sanguis edi anteq̄ʒ congelet̄ ⁊ cū sumat̄ in potu ex eo me
dietas. ℥.j. tribꝰ diebꝰ. ⁊ de cōpositis addit ⁊ ēt de granis myr
thi sc. arnoglose pōdus. ʒ.ij. in aqua plātaginis aut succo rose:
qm̄ est vltimum. Sunt ēt in casu multa alia cōposita valētia vt
trocisci de spodio cū se. acetose trocisci d̄ terra sigillata trocisci
de charabe ⁊ sūt efficaciores: q: pticipant oppio: qd̄ oppiū sepe
necessariū ē in medicinis huiusmōi: vel alia stupefactiua nō tm̄
ppter imobilitare sanguinē vt supra dictū est: sʒ ēt vt dormire
faciāt ⁊ sistāt a tussiēdo: ⁊ nō debemꝰ eē securi de pfecta cōsoli/
datione vsq̄ ad.xl. dies: vt voluit Auēzo. Et in hoc nota q: nō
vidi cōiter sanari expuētes sanguinē nisi a principio occurramꝰ
factis flōmijs ⁊ ordinatōe diete cū medicina stupefactiua cū nō
sigillat̄ prima die vel scd̄a nō expectat̄ liberatio: ⁊ ego pp̄ hoc
exhibeo stupefactiua prima die: nō tn̄ forte ita canonice sed ille
morbus nō dat idutiuas. ⁊ singulr̄ i hoc valet filoniuʒ psicum
positū a Mesue illo ca°. ⁊ Gal. refert hystoriā quā ponit. A. ⁊
Mes. de illa muliere quā curauit cū subtractiōe cibi ⁊ dādo ty
riacam nouā vna die sic magis ⁊ scd̄a die minus vsq̄ ad quar/
tam. ⁊ ibidē dicit. A. inter duos ⁊ quattuor mēses. Sed hic no
ta ne cōtingat error cū dicit̄ a duobꝰ vsq̄ ad quattuor menses
dʒ intelligi postquā iā incepit eē tyriaca nō a tpe cōpōis. nā mi/
nimū tps quo incepit eē infans tyriaca ē tps sex mēsiū i regiōe
calida: sʒ in regione nr̄a post ānuʒ: ⁊ auget̄ vsq̄ ad.x. ānos vel
vsq̄ ad.xx. ⁊ fʒ illū modū data: tūc ē medicīa cōueniēs neq̄ pōt
cōficē. ita ēt dicat̄ d̄ alijs oppiatis igit̄ a pricipio det̄. ʒ.j. filonij
psici cū aqua plātagis fact̄ flōmijs: ⁊ postea quiescat seq̄nti die
cōiter videbit̄ sanguis aliqualr̄ igrossatus alteratꝰ ad nigrū ⁊ i/
tendat̄ cū regimīe frido appropriato vt supra dictū ē: ⁊ opʒ cō/
tinuare vsq̄ ad. viij. dies. Dicit Ras. ⁊ nisi hēat̄ diligens ad/
uertētia sepe morit̄ eger: ⁊ paucos vidi curari per malā diligē/
tiā i cura. In medicinis cōpositis ad cōsolidādū ⁊ cōstringē
dū pōt fieri talis descriptio. ℞. spodij rosarū reubarbari emati/
tis loti ⁊ subtilissime puluerizati añ. ʒ.x. corali al. ēt loti karabe
margaritarū. añ. ʒ.v. gūmi ara. dragāti añ. ʒ.v. seis portulace
rosarū plāta. baulastie añ. ʒ.iij. se. apij. ʒ.j. dentur cū aqua plu/
uiali vel cū aliquo rob stiptico. ʒ.j. nō ē hic omittēda descriptio
Cōciliatoris que singulis ē i cōstrictōe sanguis carū q: duas fecit
i dif̄a supallegata de centaurea. Nā valʒ oī sanguini vn̄cunq̄
fluenti somnū ēt puocat que ē. ℞. acatie balaustie nucū cipressi
gallarū ipoqstidos nucleorū. i. granorū vue siluestris caude eqne
corrigiole mirthi sumach añ. ʒ.ij. thuris masculi masticis myr/
rhe lapidis ematitis karabe terendorū coral. ru. sanguis draco.
gūmi ara. dragāti simule amilij terre sig. boli ar. luti itelle alu/
minis scisi añ. ʒ.v. stercorū asini capre leporis siccorū spōgie cō/
buste in caustri scriptorū centauree mi. cornu cerui adusti spodij
capil. rosarū ru. siluestriū ericij rubei canis quā impiti putaue/
rūt bedeguar reubarbari tosti añ. ʒ.iiij. papaueris albi seminis
portulace lactuce ⁊ plantagis seminis biblisse iusquiami al. añ.
ʒ.j. corticū mādragore oppij castorei cassiel. añ. ʒ.ij. croci cam/
phore añ. ʒ.j. cōstituāt̄ trocisci i massa cū succo portulace ⁊ in/
formenī̄ trocisci ⁊ exhibeant̄ post duos vel tres mēses cū suc/
co portulace vniuscuiusq̄. ʒ. vnīꝰ. valʒ ēt ad hoc cōpositio facta
a Rasi circa lr̄aʒ singlr̄. De extrinsecus aūt applicādis dicit
Auic. ⁊ ex emplastris cōibus est farina or. ⁊ farina orobi ⁊ aca/
tia cū albumine oui. Et Azara. posuit cōpōneʒ cuiꝰ modus ē. ℞.
corticū granatorū rosis mirthe sc. apij añ. partes equales terāt̄
⁊ misceant̄ bn̄ cū aceto ⁊ extendat̄ super papiro ⁊ supponatur:
qm̄ sistit sanguinē. Aliud emplm̄ exterius applicandū. ℞. aloes
myrrhe thuris d̄ thure laudant magis corticē acatie sang. dra.
sicī memithe añ. partē equalē terant̄ ⁊ ex his fiat emplm̄ cū suc
co portulace ⁊ superponat̄ pectori: ibi sunt cal'a iuuātia ad pene
trationē que dicta sunt supra. Et hec oīa itelligunt̄ i exitu san/
guinis facto non ex resudatōe apatis: q: i tali non ē sic pceden/
dū q: ipsū ad mortē deduceret sic pcedēdo si eēt ex resudatione
apatis. Et dicit Rasis 4° cōtinētis: dico emplm̄ bonū si appo/
nit̄ pectori facit cessare sputū sanguis: si stomacho cessare facit
vomitū: si itestinis cessare facit fluxū eo q̄ cōfortat ⁊ cōstrīgit. ℞.
olibani balaustie acatie memithe aluis scissi sc. iusq̄aim corticū
mādragore myrrhe aloe zaffarane ramich ⁊ frondiū rosarū añ.
ptē cōueniētē terant̄ ⁊ tēperent̄ cū aceto vini tempato cuʒ aqua
⁊ apponat̄ de eo ⁊ bn̄ nota illud. Sʒ circa hoc extrīsecus ap/
plicanda bn̄ nota q̄ talia intense frida non solū ex cā supradicta
sed etiaʒ propter virtutē si fuerit debilis sunt suspecta vn̄ virtu
te debili existente melius ē remissius frida sʒ frequētiꝰ applica/
ri vt suppleant necessitati sicut ēt de intrinsecis applicādis fri/
gidis ē cañ. 4ª primi capitulo 2°. Et hec oīa fiant intrinsecus ⁊
extrīsecus. cōstat pricipalis itentio ad sistendū sanguinē ⁊ cōsoli/
dationē. sed trāsactis aliquibꝰ diebꝰ cū mā nigrescit nec adma
nat de vulnere dʒ minꝰ ifrīdari ⁊ habilitari magis ad sputū cū
his q̄ leniūt aliqualr̄ i quibꝰ tn̄ est vis cōglutinatōis vt zuccarū
rosatū nouum vel aq̄ or. depilati vbi aq̄ fuerit prius calibeata.
nā in hac est virtꝰ abstersiua leuis tn̄ cuʒ cōfortatōe: ⁊ ita in pro/
cessu magis debemꝰ itendere a magis viscosis ad minꝰ viscosa
⁊ veniēdo cōīr ad sirupū violatū ⁊ ad sirupuʒ liquir. cū videt̄ q̄
nō spuit ne mā retineat̄ q: putrefieret. vn̄ habeat̄ bona itentio i
hoc dādo ēt que remoueāt coagulationē si timet̄ coagulatio. ⁊
ista sufficiāt quātuʒ ad curā magis i specie. Cura aūt magis
spālis ex pte cāruʒ magis spāliuʒ prio locorū vt si fuerit ex ca/
pite vel gigiuis vel ex sanguisuga habita supra i capitulis supe
rioribꝰ. Si ēt fuerit a stomacho epate splene vel matrice: eadeʒ
fere est cura sicut dictū est ex pectore vel pulmone salno q̄ opʒ
eē intenrōes magis ad flōmias respiciēdo venas appropriatas
dictis mēbris. Si fuerit ex catarro dictū est supra: tn̄ i cura spu
ti sanguis ex catarro corrodēte suppositis itentionibꝰ ad phibi
tionē fluxus ⁊ alteratōis catarri simul cū aliquali mūdificatiōe
cāe corrodētis ⁊ cōsolidatōe stat aliq̄lis dubitatio de diuersiōe:
qm̄ Gal. 5° de igenio i cura istiꝰ nobilis romane apposuit supra
caput emplastrū de fimo colūbino p tres vel quattuor horas. ⁊
de hoc aliqui dicūt nō eē factū cuʒ rōne i catarro calido acuto
ex cā nota. aliqui sustētant Gal. ⁊ ita Ras. videt̄ eum sequi 4°
cōtinētis. Re vera applicatio talis calefactiui idiget viro mul/
tū exercitato qualis erat Gal. vel Ras. q cōsiderabāt tps i quo
sufficiebat diuertere ⁊ nō nocere p caliditatē ⁊ tūc remouebāt.
Sʒ ego in cōi schola nō auderē cōsulere ppter timorē acuitatis
catarri ⁊ cōmotōis ⁊ maioris fluxus i co: sʒ intenderē ad ipm ca/
tarrū vt dictū est supra i caplo de catarro. Restat vltio cor/
rigere vnū accūs cōtingēs in sputo sanguis puta remouere co/
agulationē si fieret. Deide erunt ponēda q̄ cōfortant de pprieta
te ipm pulmonē cū his etiā q̄ a pprietate stringūt sanguineʒ: ⁊
lʒ aliqualr̄ dictū sit supra de mēte Aui. ⁊ Gal. cū timet̄ cōgela/
tio sanguis i pulmone facit ad hoc acetū mixtū cum aq̄ fuit di/
ctuʒ itelligi debere nisi tussis adsit: sʒ laudat̄ singulr̄ medietas
ʒ. diacucurme cuʒ aliquāto oximellis ⁊ modico de aqua pori.
Aqua scabiose bibita dicit̄ i hoc multū cōuenire. Et dicit Nico
lus q̄ tyriaca antiqua cū sumit̄ ex ea. ʒ.j.s. cuʒ decoctōe liqui/
ritie ⁊ capillorū ve. sanguinē cōgelatuʒ in pectore dissoluit ⁊ ex/
puere facit. Et oēs laudāt singulr̄ coaguluʒ leporis: ⁊ loco eius
coagulū edi si exhibeat̄ cum aq̄ mellis vel cuʒ sirupo acetoso si
nō fuerit tussis aut cū aqua isopi. Sʒ de dosi nō ponunt mēsu/
ram: sed bn̄ notate q̄ dʒ exhiberi cuʒ magna cōsideratōe. Nam
Aui. 16ª tertij i cura fluxus vētris absolute nō audet ad exhibi/
tionē eius nisi cū timore. Nā dixit ēt opʒ vt icipiat qui ad po/
tādum dat coagula a dauich. i. si vero nō cōfert. i. non sufficit.
dicit textꝰ ibideʒ: addat ex eo vsq̄ ad id qd̄ nō ptranseat i pon/
dere. ʒ.j. Ego vidi in hoc cōmitti magnū erroreʒ in vno medico
satis famoso qui ad itentōeʒ discoagulatiōis dedit. ℥.s. sʒ qūo
res pcesserit deus scit. De cōfortantibꝰ pectus ⁊ pulmonē re/
curre ad ea q̄ dicta sunt supra i caplo de asmate vel de tussi vbi
numeraui a pprietate valentia. Ad sistendū auteʒ fluxū sangui
nis a pprietate: prio valet quidā lapis noīatus corneolus dicit
Albertus experiuʒ eē q̄ stringit sanguinē. idē facit iaspis dicit
idem. dicunt quidaʒ q̄ si capiat̄ bufo viuus cui nulla lesio fiat
⁊ in vase vitreo ponatur ⁊ bene cooperiatur: ⁊ ibi dimittat̄ do/
nec moriat̄: deinde suspendat̄ donec siccetur sine sole vēto vel
igne: ⁊ siccum si iuoluas in capsula argēti vel eris: nam tunc i
collo suspēsus oēm fluxū sanguinis sistit. De hoc busone mi/
randa recitat quidā Nicolaus d̄ polonia maximꝰ expimētator
⁊ ad hec ⁊ ad alia dicit̄ ēt q̄ cor vulturis ⁊ pprie pulli eiꝰ i pel/
le ligatū ⁊ portatū sanguinem vn̄cūq̄ fluat sistit. ⁊ q̄ apis acce/
pta viua ⁊ linteo ligata si fronti liget̄ sanguinē nariū stringit. ⁊
si supra toracē sanguinē ex pectore ⁊ pulmone. ⁊ si supra reliqua
membra sanguinē stringit fluentē ex reliquis membris. ⁊ sic sit
finis huius capituli.

Caplm̄ 55m de ptisi.

Cum aliquis carniū diminutioneʒ pati videtur
post tussim ex cronica passiōe ⁊ sputo sanguis
aut saniei pcedēte lac asininū in potu tribuat̄.
Qd̄ si iueniri nō poterit: caprinū cū pauco zuc/
caro dādū est cū quo etiā panē sepe comedat:
ipmq̄ quāto plus pōt loco aque i potu sumat: vinū tn̄ subti/
le ⁊ tēperatū aliqn̄ est tribuēdum. Nutrimētuʒ quoq̄ egri sit
ex carnibꝰ auiū ⁊ edina. Eger preterea ante comestionē ⁊ post:
balneū ingrediat̄: qd̄ nō calidū sed tepidū ⁊ i semicupio mo/
raʒ faciat. Sūmopere vero cauendū est ne venter soluat̄: cui
tn̄ si solutus fuerit ex huius pulueris bibitōe succurrēduʒ est:
qui. ℞. gūmi arabici spodij bo. ar. seis mirthini oiuʒ añ. ʒ.j.
fiat ex eis puluis de quo i die. ʒ.iij. cū sirupo de papauere al.
aut rob mirthino dent̄: huiꝰ quoq̄ pulueris bibitio oibus vē
tris cōstrictōe indigētibꝰ qui tussiʒ patiunt̄ remediū affert: cui
pleruq̄ʒ

plerūq3 addunt xilocaracte de siria ⁊ bdelliu3 de mecha. Qđ
si lac egro febrē generauerit: auferēdū est ei lac ⁊ ptisana quo
usq3 fe. recedat dāda: deinde lac ei denuo tribuat. Et si fe. ite
rū redierit remoto lacte: ptisana est dāda: post cui⁹ recessionē
vt prius ad lac est redeūdu3. hoc aūt semp est faciēdū cū ne/
cessitas vrget ⁊ vēter sūme cauēdu3 est ne soluat.

Um aliquis carniū diminu

c tionē. Istud est caplz de ptisi qđ sic ↄtinuat
ad precedēs. Nā postq3 i pcedēti caplo ē deter
minatū de sputo sanguinis precipue ↄbendo
ad sputū sanguinis euenientis a pectore vel a
partib⁹ eius vel a pulmone: ⁊ qm̄ sputū sangui
nis vt ibi dicebat h3 pro cā imediata vulnus sumendo vulnus
large pro separatōe inaturali partiū i ↄtinuo siue distātia siue
fuerit sensibilis siue insensibilis. ⁊ q: vt ēt supradictū ē de men/
te Auic. q vulnus declinat ad hoc vt fiat vlcus. Restabat ↄñr
dicendū de vlcerib⁹ membroꝝ pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ qm̄ su/
pra in caplo de pleuresi dictu3 ē satis sufficiēter de vlcerib⁹ pe
ctoris ⁊ diafragmatis ⁊ pleure ⁊ mediastini qū determinatu3 ē
de pleuresi cū ad collectionē ē ducta ⁊ rumpit ex quo i quolib3
tali mēbro pōt euenire pleuresis vt fuit declaratū. Restabat
igit p ↄplemēto doctrine de dictis vlcerib⁹ spāliter determi/
nare de vlcere ipsi⁹ pulmonis ⁊ de quodā accidēti quasi īsepa/
rabiliter ipsu3 ↄcomitāti q ppter ei⁹ piculositatē ad se addu/
cit curā. s. de macrefactione ⁊ extenuatōe ↄsequēte ad ethicam
que sequitur ad ipsu3 vlcus pulmonis que macrefactio ptisis
dicit. Ideo fuit ↄueniēs post caplm de sputo sanguinis facere
capitulū de ptisi vt dicit rubrica. Diuidit aūt pñs caplm pª
diuisione i duas partes. Nā prīo ponit signa que simul sūpta
declarāt aliquē eē ptisicū. 2º ponit curā. 2ª ibi: Lac asininum.
De pria pte dixit: cū aliquis diminutionē carniu3 pati videt
post tussi3: ⁊ ex cronica passione ⁊ sputo sanguinis aut saniei p/
cedēte supple tunc declarandum ē talem eē ptisicum. Pro i/
telligentia partis notandū vt infra videbitur de quid nominis
ptisis q licet istud nomen ptisis multipliciter sumi pōt đ inēti/
bus auctoru3 vt ibidem dicetur tñ ppriissime sumendo ptisim
idem sonat q macrefactio ⁊ tabes sequens febre3 ethicam: vel
habitualē ex vlceratiōe pulmonis. Mō stantib⁹ his signis posi
tis i lrā hoc totū declarat: qm̄ sputo sanguis aut saniei pceden
te ad cronicā passiōe3 ↄiuncta semp tussi ⁊ appente diminutōe
carniu3: declarat talē diminutiōe3 sequi fe. diuturnā ⁊ maxie
ethicā sequentē vlcus pulmonis. nā pñte existēte tussi cū prece
dente sputo saniei siue sanguis declarat nocumētu3 q fuit nō
eē remotū: ⁊ ↄñter nō succedēte cronica passiōe diuersa. s. a tus/
si est argumentū q illa passio sit fe. apta cōicari ad vlcus pulmo
nis: vt infra latius videbit cū ex essentiali exñte nocumēto i pul
mone maxie de vlcere ñ possit ↄueniēter pulmo p motū suū cor
refrigerare cōicatis ēt fumis putridis ad cor supincēsis i corde
phibita debita euētatiōe ei⁹ ↄñter fit fe. que ēt si sit humoralis
si fiat cronica semp pmanēte i debita euētatione ppter lesionē
pulmonis: est pbabile vt talis fe. pmutet ad ethicam: ita vt fiat
qualitas habitualis ⁊ quasi equalis in toto vt est manifestū in/
telligēti. Iō declarat taliū carniū diminutionē depēdere ex fe.
diuturna ethica p mediatā tñ dependētia3 ab vlcere pulmonis
s3 ista oia magis ifra declarabūtur. S3 nota q notanter dixit
pcedēte sputo sanguinis aut saniei de disiūcto extremo: vt inu
at nō esse necessariū semp in ptisi pcedere sputū saniei vt multi
volūt. s. sepate a sanguie. Neq3 necessariū ē semp manifestari
sanguinē ad ptisim: imo aliquotiēs sola sanie precedente fit pti/
sis: ⁊ aliquotiēs precedēte sola apparētia sanguinea: vt ifra la/
tius declarabo i signis lege lrā3. Lac asininu3 hec ē secunda
ps curatiua in qua dñs Rasis tria facit principalr. Nā primo
ponit regimē ptinēs ad dictā ex pte cibi ⁊ potus ⁊ balnei offerē
di. 2º ponit maximā eē habēdā ↄsideratiouē circa vnū accidēs
sepe cōtingēs i ptisi: ⁊ est fluxus vētris. 3º q: supra dixerat cir
ca dicta3 eē exhibēdū lac: ponit ēt quādā ↄsideratione eē hñdā
necessariā circa exhibitionē lactis: ⁊ ppter fe. ⁊ ppter solutio/
nem vētris. 2ª ibi: Sūmo vero ope cauēdū ē. 3ª ibi: Qđ si lac
febrem egro. Prima ps h3 quattuor pūcta pricipalia. Primū
circa exhibitionē lactis. 2m circa exhibitionē vini. 3m circa ex/
hibitionē carniū. 4m circa horā: q: ingredi d3 balneū ⁊ quali/
tate3 eius. De pria pte dixit sup. stāte ptisi cognita per signa
supra dicta lac asininū i potu tribuat dicendū si inueniri nō po
test: caprinū cu3 pauco zuccaro dandū est cū quo ēt sepe pane3
comedat. ipm quoq3 quātūcūq3 possibile ē in potu sumat. Cir
ca quā pte3 nota q l3 diuersa cibaria debeant ptisicis que sūt
diuerse qualitatis ppter diuersitatē intētionū que sunt hume/
ctatio substātifica ppter ethicā que ↄplet cū humidis ⁊ ↄsolida
tio vlceris que ↄplet cū exiccātib⁹ siccis: que itentiōes male cō
pleri nō possunt nisi p cibaria diuersa. Anā tamen pductū ē lac
q vnu3 exñs per diuersas ptes que p debilē ↄplexionē sunt in
ↄmento ligate: vt vult Aui. 2º cañ. caplo 2º pōt ipm lac a virtu/
te regulāte p partes eius ↄpleri quasi oēs intētiones: que sunt i
ptisi necessarie ad curationē: vñ cū in ptisico ppter fe. ethica3 ⁊
ↄsumptionē sit necessaria ifrigidatio ⁊ restauratio ex pte totius
substātie lactis que est frigida remittit mala ↄplexio calida ⁊ ex
pte butirea que ē calida ⁊ humida fuit restauratio ⁊ ipingua/
tio: ⁊ qm̄ vie sunt anguste ppter exiccationē ⁊ virt⁹ digestiua ē
debilis i ptisico. inde ē q in eodē est necessari⁹ cib⁹ facilis dige/

stionis subtilis substātie penetratiue ad pfunda mēbroꝝ cuius/
modi est lac: q: ēt ex pte vlceris pulmonis stāt due intētiōes pri
me. Una eaꝝ ē mūdificatio ⁊ abstersio puris ⁊ saniei ab vlcere.
2ª ē cōsolidatio ⁊ repositio ptiū deperditaꝝ p viā corrosionis
que ēt intētiōes cōplent p partes lactis. Nā prima. s. mūdifica
tio cōplet per ptē aquosam eius: q: sua substātia ē lauatiua per
quāda3 nitrositatē sibi cōiunctā est abstersiua. Et 2ª de cōsoli/
datiōe cōplet per partē casealē: que fm multas ptes ↄuertit in
membrū ⁊ ē nutrimentū fridu3 viscosu3 cōstans resistēs corro/
sioni ⁊ dissolutiōi. Et ex his p3 q mirabilis ē deus qui iter re/
liqua pduxit lac ad ↄplendas intentiōes curatiuas necessarias
i cura ptisis q̄ i nullo alio simplici ita repiunt. De spēb⁹ tñ la
ctis sūt differētie vt ifra magis videbit loco suo. nā ad subtilia
tionē ⁊ penetrationē ⁊ infrigidationē magis facit lac asininu3:
⁊ ad ↄsolidationē ⁊ restaurationē magis facit vaccinū: ⁊ magis
pprie ouinū: ⁊ magis mediū: ⁊ quasi tpatū iter hec est lac capri
nū. laudauit igit lac asininū ppter ifrigidationē ⁊ ad exiccatio/
nem cōiuncta3 in ptisi que dispōes sunt que ad mortē ducunt:
qm̄ vlcus pulmonis ita est nocēs qm̄ ad ethicā adducit ⁊ exicca
tionē. S3 addit q si asininū nō reperiat vel sup. nō l3 eo vti p/
pter legē vt est vetitū saracenis vt dicit Auē3. vel q: patiēs ab/
horret asininū ⁊ non caprinū vt multi tales reperiunt: tūc loco
lactis asinini laudat lac caprinū: q: est mediu3 vt dictū est. ⁊ ex
hibet ipm cū pauco zuccaro ad phibitiouē caseitiōis lactis qđ
facile coagulat. ⁊ manifestās ipsi⁹ maximā vtilitatē laudat ip3
esse dandū cū pane ⁊ vt ipm quātū possibile est i potu sumat: s3
quāta d3 esse quātitas lactis exhibēdi ⁊ tps exhibitōis ⁊ ex q/
bus aialib⁹ d3 sumi ⁊ ex quib⁹ pascuis debēt pasci dicta aialia
⁊ q̄liter d3 disponi corpus post sumptōe3 ei⁹. ista oia late dicēt
ifra loco suo. Dicit de 2ª pte de vino q vinū est tribuendū in
substātia subtile ⁊ tpatu3 ⁊ dicit hoc q̄uq3. Nā vinū calidum ⁊
grossu3 nequaq3 est ↄueniēs in aliquo tpe: non ēt subtile ⁊ tēpe
ratū vbi cum ptisi ↄiungat fe. putrida vehemēs: neq3 ēt in pri/
cipio ethice cum forti siti constāte virtute. sed stāte virtute de/
bili ⁊ cū oppositis circūstātijs poss3 exhiberi. Dicit de 3ª pte
de nutrimēto carniū laudādo carnes auiū ⁊ edinas pp siccita/
te3 nutrimēti eaꝝ cū modicis superfluitatib⁹ ⁊ q: sūt satis facilis
digōnis. Dicit circa quartū dictu3 de balneo q ante come/
stionē sup. p horā cu3 dimidia ⁊ post comestionē. s. qū ia3 dige
stus est cib⁹ in stomacho ⁊ in epate ⁊ est in via trāsitus ad mem
bra conuenit balneū. s. humidu3 ex aqua dulci qđ non sit cali/
dum sed tepidū ne resoluat ante cibu3 exhibet ad viuificationē
calidi ⁊ leue3 resolutionē vapoꝝ simul cū vtilitate humectatio/
nis: ⁊ post cibū exhibet ad cōuertēdu3 nutrimētū ad mēbra: s3
vtrū in oī tēpore ↄueniat balneū ⁊ in omni tali dispōne ⁊ quā/
to tēpore debet stare corpus in balneo quādo exhibendu3 est ⁊
quid faciendū est post exitu3 corporis a balneo infra videbitur.
Sūmo vero ope. Hec ē scđa pars principalis scđe partis pri
cipalis i qua Rasis duo facit. Primo ponit maximā eē habē/
dam cōsiderationē in vno accidēti sepe cōtingēti in ptisi ⁊ ē vē/
tris solutio. 2º ponit vnū puluerē exhibēdū qū talis accidēs cō
tingeret qui valet ⁊ ↄstrictiōi ⁊ tussi quasi ex quacūq3 cā ↄtigat
Dicit ergo prio sūmo vero opere cauēdū ē ne venter soluat.
rō huius dicti sumit ex hoc. nā cū in ptisi sit cōsumptio q̄3 ↄco
mitatur virtutis debilitas si succedat fluxus vētris perdurans
cū perducat ad debilitatē ducet cōsequēter ad mortē nisi cōstri
gatur: ⁊ tale accidēs sepe cōcomitat ad ptisim ppter debilitatē
virtutū nālium stomaci precipue ⁊ epatis: ⁊ ppter acuitionem
humoꝝ ex fe. cōtingētē: ⁊ aliquādo ex liquefactione humidita/
tum nāliū: vnde his oībus occurrēdū ē. ⁊ ad hec oia fere v3 pul
uis vt infra. Nā in eo ē virt⁹ frigida ex cōponētibus remissiua
caloris febrilis: ⁊ cōsequēter liquefactiōis. est etiā virt⁹ stiptica
cōfortatiua virtutū ⁊ maxime retētiue cū pprietate ēt viuifica
vt p3 inspiciēti seriē cōpōnis: vnde dixit cōtinuādo. Cum tñ
si solut⁹ fuerit sup. vēter ex huiusmodi pulueris bibitiōe succu/
rendu3 erit qđ. ℞. gūmi ara. spodij boliar. se. myrthi: i spodio ē
virtus viuifica: i myrtho ē virt⁹ stiptica: i gūmi ara. boloar. vir
tus glutinatiua ⁊ stiptica ⁊ oia sunt frigide ↄplexiōis oiu3 añ. ʒ.
j. fiat ex his puluis de quo i die. ʒ. iij. cu3 sirupo de papa. al. aut
rob myrt. det. ⁊ ponēs iuuamentū hui⁹ pulueris ⁊ bene notate
dixit: hui⁹ quoq3 pulueris bibitio oib⁹ vētris cōstrictionē indi/
gentibus ⁊ qui tussim patiunt remediu3 affert: vt p3 ex simpli/
cibus supra declaratis: qm̄ gū. ara. ⁊ bolusar. ⁊ myrt⁹ ēt sūt pe
ctoralia. Et addit cui. s. pulueri plerūq3 addunt xilocaracte de
spica. i. illius ↄtrate pp lenitionē maxie ad tussi3. De 3ª parte
scđe partis principalis ponēs etiā necessariā ↄsiderationē ha/
bendā circa exhibitionē lactis dixit: Qđ si lac egro fe. gñaue/
rit auferēdū ē ei lac ⁊ ptisana ē dāda quousq3 fe. recedat: dein/
de lac ei denuo tribuēdū. ⁊ si fe. iteꝝ redierit remoto lacte iteꝝ
ptisana ē tribuēda: post cuius recessionē vt prius redeūdū hoc
semper faciendū ē cū necessitas vrget. Circa quā partē nota
q ex hoc tex. voluit Rasis nos docere quō debeam⁹ i hoc cāu
maxie attendere ad exhibitionē lactis quoniā ipsū per se i casu
ē aptū multū iuuare vt supra fuit declaratū: q: tñ ad exhibitōe3
eius interdū ppter ipsi⁹ debilitatē ⁊ iflāmationē corpus addu
citur ad febrē putridā vltra ethicā ⁊ tūc exhibitio lactis ē mul/
tū nociua: ⁊ q: ↄseruat putridā imo ēt auget maxie nisi sit recti
ficatū per acetositatē ei⁹ post ēt remotōe3 butiri ēt q: tunc non
debite nutrit q: corrūpit a calore fe. Idcirco voluit eo cāu tūc
dari: sed loco eius sumēda ē aqua ordei i qua ē virtus magis i/
frigidatiua minus putrescibilis lenitiua ⁊ abstersiua ⁊ ↄfortati/
ua: ⁊ fiet magis nutritiua si exhibeatur cū virtute cancroꝝ flu/

nialiũ vt infra videbiꝛ loco ſuo. Et poſtquã receſſerit febꝛis itel ligendo de pu. redeaꝛ ad lac vt ſupꝛa ꝓpter multiplicẽ eiꝰ vtilitatem que dicta ẽ: ⁊ ſi iterato inſtat febꝛis pu. redeatur ad oꝛdinẽ vt dictũ ẽ. ⁊ iſte canõ. ẽ notabiliter obſeruãdus ĩ exhibitõe lactis ⁊ alioꝝ ciboꝝ medicinaliũ variãdo ea cibaria ſm diuerſitatẽ accidentiũ: qꝛ nõ tñ dꝫ remoueri ꝓpter ſe. lac ſed ẽt ſi ſuperueniret doloꝛ capitis vel doloꝛ vẽtoſus ĩ ipocũdrijs ⁊ extenſiuus vel vehemẽs ⁊ clamoſa ſitis vel vbi fieret egro aboĩabilis vel ꝓpter alias circũſtãtias. Nã opꝫ tũc variare lꝫ per ſe eſſet aptũ iuuare: ⁊ ita ĩtelligiꝛ ĩ alijs: ⁊ ex hoc pꝫ inſufficiẽtia eoꝛuꝫ qui ſemꝑ cũ eodẽ regimĩe ꝓcedũt ĩ eodeꝫ moꝛbo ⁊ ſi accidẽtia varientur: ⁊ bene notate iſtũ textuꝫ ꝓpter multa ſimilia. Dicit cit vltimo reſumẽs qđ ſupꝛa dixerat de fluxu ventris: ẽt venter ſũmoꝑe cuſtodiendus ne ſoluaꝛ ſup. ſuperflue pꝛopter cauſam dictam. ⁊ ſic ſit finis huius textus.

Quid nominis et quid rei ptiſis.

Expedito capitulo textualr. Pꝛo clarioꝛi ĩtelligentia dicendoꝛum circa iſtam materiaꝫ ſunt aliqua vidẽda. Pꝛimo de quid nomĩs ⁊ quid rei ptiſis: ⁊ ibideꝫ videbiꝛ de mõ gnãtionis ethice ad vlcus pulmonis: ⁊ ẽt de quibuſdã dubijs. circa hoc ſcđo videbiꝛ pꝛincipalr de ſpẽbus ptiſis ⁊ cãis eius. 3° de ſignis ⁊ ꝓnoſticis ad maluꝫ ⁊ ad bonũ: ⁊ de ſignis demõſtratiuis generis ⁊ ſpecieꝝ ptiſis. Ultimo poneꝛ cura ptiſis ſm intẽtiões. Circa pꝛimũ nota vt ſupꝛa dictũ eſt circa lraꝫ: vt ẽt dixit Rabimoy. ꝑticula 33ª ꝙ ptiſis ẽ habitꝰ nãlis ſiue ſubſtãtialis coꝛꝑis ꝯſumptio: vñ cum ĩ toto dñatur ſiccitas tñ ẽ ptiſis ſimplex: ⁊ cuꝫ adiungiꝛ ſiccitati friditas aut caliditas ẽ ptiſis ꝯpoſita: ſiue friditas ſit nãlis: vt ĩ ſene decrepito: ſiue accidẽtalis vt in ethica ſenectutis. ⁊ ſi talis ſiccitas ſiue reſolutio fiet paulatim ⁊ nõ ſubito maxime tũc dicitur ptiſis ⁊ ita ſumit ptiſiꝫ. A. ſcđa pꝛimi caplõ de his que ꝑueniunt ex motu aĩali: vt ibideꝫ pꝫ. ⁊ de ptiſi ẽt ſpãlius loquẽs Cõciliatoꝛ differentia. ccx. dixit ꝙ ptiſis ſumiꝛ triplicit. Uno mõ cõiter ⁊ large ꝓ oĩ ⁊ quacũqꝫ indifferẽter ꝯſumptione vltimata totius ſiue nãli ſiue preternãꝫ. ⁊ hoc mõ ptiſis ĩ plus ſe hꝫ q̃ꝫ ethica: ita ꝙ oĩs ethicus eſt ptiſicus ⁊ nõ ecõtra: qm̃ cõſumpti in humiditatibus nãlibꝰ etatiue a calido nãli ſunt ptiſici iſto mõ ⁊ non ethici; qꝛ nõ habẽt ꝯplexiõeꝫ ĩnãlem vt ſuppono. 2° mõ ſumiꝛ ptiſis ꝓ paratis ad ptiſim ꝓpꝛijſſime ſumptã: de qbꝰ dictũ eſt in capitulo ſuꝑioꝛe ꝙ ſunt coꝛꝑa quoꝝ cerebꝛũ ẽ debile: ⁊ pectus ſtrictũ: ⁊ nudi carne: ⁊ colluꝫ longũ ⁊ humeri eleuati: ⁊ quoꝝ pulmones ĩplenꝛ ventoſitatibꝰ cũ punctionibus: quos frequẽter tuſſicula ĩuadit vt ſupꝛa dicebaꝛ. Et addit Cõciliatoꝛ quoꝝ pulmones ⁊ crura ſunt toꝛtuoſa. ⁊ ad hũc ẽt ſenſum ſumebaꝛ ptiſis de mẽte Hypo. 3ª affo. cũ dixit: Autũnus ptiſicis malus. i. ꝑatis caderẽ ĩ ptiſiꝫ ꝓpꝛijſſime ſũptaꝫ. Sumitur ẽt tertio ptiſis ꝓ extenuatiõe totius ⁊ ꝯſumptiõe ſequẽte. ſ. vlcus pulmonis: vt dicit Gal. 7ª affo. ꝯmento 16° illiꝰ affo. In ſaniei ſputo ptiſis ⁊ fluxus ĩ pꝛĩcipio ꝯmenti. vnde dicit Meſue de hac ꝙ ptiſis ẽ decrementũ alr̃ detrimentũ deſiccationis ⁊ ꝯſumptiõis totius cadẽs in coꝛꝑe ex caloꝛe habituatarum febꝛiũ ⁊ minutaꝝ. i. ethicaꝝ ex vlceratione pulmonis. Et de hac ptiſi eſt ꝓpꝛie ſermo ĩ ꝓpoſito. ſ. de hac cõſumptiõe pꝛopter ſe. ethicaꝫ habitualẽ que tñ ſe. ꝯſequiꝛ vlcus pulmonis. ⁊ hoc mõ ſumẽdo ethica in plus ſe hꝫ q̃ꝫ ptiſis. nã oĩs ptiſicus ẽ ethicꝰ: ⁊ nõ ecõtra ſm hãc acceptionẽ. Aliqñ tñ ſumiꝛ ptiſis ꝓ vlcere pulmonis abſolute: vt ſumpſit. A. 10ª tertij in pꝛincipio de vlceribus pectoꝛis ⁊ pulmonis vbi dixit ꝙ. vlcera aut ſunt ĩ pectoꝛe aut velamĩe aut pulmõe. ⁊ hec diuiſio poſtrema ẽ ptiſis. Sumiꝛ ẽt ptiſis ab eodẽ ĩ illo caplõ ĩ fine cũ dixit: ⁊ nomen quidẽ ptiſis quãdoqꝫ ꝯcediꝛ alteri egritudini cũ qua non ẽ ſe. ſed pulmo ẽ ſuſcipiens humoꝛes groſſos ex catarro qui effũdũtur ad ipſuꝫ ſemper: vnde fit ꝯſtrictio anhelitus ⁊ tuſſis freq̃ns perducens ad debilitatẽ virtutũ eoꝝ ⁊ coꝛpoꝝ ⁊ currũt curſu aſmaticoꝝ. Et hoc accepit a Raſi 4° ꝯtinẽtis vbi declarat ptiſim ſiue ſe. in ꝓpoſito tñ ſumiꝛ ptiſis ꝓpꝛijſſime vt dictum eſt.

Modus aũt quo generaꝛ ethica ⁊ ꝯñter totius ꝯſumptio ex vlcere pulmonis ẽ ſatis clarus ex eo ꝙ pulmo ẽ mẽbꝛũ oꝛdinatũ ad refrigeriũ coꝛdis. vñ cuꝫ non põt debite moueri dilatari ꝯſtringi ꝓpter vlcus ⁊ ſolutionẽ ipſiꝰ multi fumi capinoſi retinẽtur qui ꝯñter retenti ſuꝑinflãmanꝛ ⁊ cõicati coꝛdi vel nõ expulſi a coꝛde ponũt ipſũ coꝛ ĩ calefacto eẽ ⁊ tandẽ per eoſdeꝫ fumos capinoſos ad oĩa mẽbꝛa demãdatos ẽt ſubſtãtia mẽbꝛoꝛũ pꝛeternãlr calefit ⁊ humidũ reſoluiꝛ ⁊ exiccaꝛ: ⁊ ſic tãdẽ coꝛpus ad maraſmonẽ ⁊ exiccationẽ deduciꝛ. Sed hic ꝓ melioꝛi ĩtelligẽtia occurrũt due difficultates. pᵃ ẽ ſi ꝯtingeret aliquẽ pꝛopter pectoꝛis vlcus diuturnũ cuiꝰ diuturnitate ꝓhibita debita cuẽtatõe ⁊ mundificatõe ipſius coꝛdis incideret in ethicã vt ſatis ꝓbabiliter fieret per modũ ꝓpoꝛtionalẽ qui dictus eſt de vlcere pulmonis quomõ eẽt dicẽdũ. Credo dicẽdũ eẽt iſtũ eſſe ptiſicũ ẽt ꝓpꝛijſſime ſumptũ vt diſtinguiꝛ ꝯtra alios qꝛ nõ video ad qđ capitulũ reduci deberet niſi ad hoc de ptiſi. Et hoc expꝛeſſe vult Haly. 6° pꝛactice caº ꝓpꝛio: ⁊ tunc cuꝫ dicimꝰ ꝙ ptiſis ſequiꝛ vlcus pulmonis ĩtelligiꝛ vt diciꝛ ſupꝛa de tuſſi ꝙ ſequiꝛ vlcus pulmonis ⁊ partiũ ꝯtinuaꝝ. i. cãne ⁊ ꝯcomitãtiuꝫ ideſt mẽbꝛoꝝ pectoꝛis: qꝛ nemo dubitat ꝙ ethica ſequẽs vlcus cãne pulmonis quin dꝫ dici ptiſis ꝓpꝛijſſime ſumpta. Et ita eã noĩauit Gal. 5° de ingenio ſanitatis caº. xiº. cuꝫ tñ cãna pulmonis non ſit pulmo: ⁊ ꝓinde extendi põt ly pulmonis non tñ ad pulmonẽ ꝓpꝛie ſumptũ ſꝫ ad mẽbꝛa ꝯtinua ⁊ que ei ꝯcomitanꝛ ⁊ familiaria. diciꝛ tñ ꝓpꝛius pulmonis: qꝛ vlcera que difficulter magis curanꝛ ad que ſequiꝛ ethica ſũt magis vlcera pulmonis q̃ꝫ alioꝛũ mẽbꝛoꝝ ꝓpter multas cãs ĩfra dicẽdas đ difficultate curatõis vleeꝝ pulmonis magis q̃ꝫ alioꝝ membꝛoꝛũ.

Scđa difficultas ẽ qꝛ dictũ ẽ ſumendo ꝓpꝛijſſime ptiſiꝫ ꝙ oĩs ptiſicus ẽ ethicus nõ apparet verũ hoc: qꝛ ex ſnĩa auctoꝛuꝫ aliquoꝝ ptiſici viuũt multũ extenſo tꝑe. nã referũt de his qui vixerũt. x. annis ⁊. xij. annis: qđ nõ apparet eẽ poſſibile ſtante ethica vt pꝫ. Hãc difficultatem mouet Gentilis ⁊ dat ad eam tres reſpõſiones. vnã Dyni dicẽtis ꝙ tales qui extẽſo tempoꝛe viuũt nõ ſunt vere ptiſici: ſed ptiſici ſm acceptionẽ vltimaꝫ Auic. dictã ſupꝛa in quibus nõ ꝯiungiꝛ ſe. Sꝫ qm̃ hec rñſio nõ põt ſaluari ꝓpter claras ſnĩas auctoꝝ qui exhibẽt in talibꝰ pꝛo cura lac: qđ pꝫ nõ ꝯuenire ĩ cãu illo: ſꝫ loquunꝛ ĩ vera ptiſi dixit ipſe laudabilius poſſet teneri ꝙ ptiſis que ẽ cum vlcere pulmonis cum qua viuũt extenſo tꝑe eſt in qua fit cruſta ſupꝛa vlcus que durat exẽpligrã per annũ: vñ tũc non cõmunicaꝛ fumus putridus ad coꝛ: ⁊ ita beneficio medici remouebiꝛ ethica ĩ tꝑe medio ⁊ dixit ſe cognouiſſe mulierẽ q̃ vixit vltra. xij. annos cũ vlcere pulmonis ⁊ oĩ anno remittebat ſputuꝫ ſanguĩs ⁊ poſtea fiebat cruſta ⁊ poſtea recidiuauit ad ſputuꝫ ſanguĩs ⁊c. ⁊ ſꝫ hoc ſatiſfacit qꝛ nõ ꝑmanet ſe. ethica. Dat aliã rñſioneꝫ ꝙ non ſemꝑ ad vlceratõeꝫ pulmonis ſequiꝛ ethica: ſꝫ ſolũ cum illa vlceratio eſt magna pꝛaua ⁊ ſanioſa. Sꝫ mihi neutra iſtaꝝ rñſionuꝫ videꝛ ſatiſfacere: qꝛ nõ eſt q̃ſtio nr̃a vtruꝫ cum vlcere pulmonis poſſit vita lõgo tꝑe ꝑmanere. Nã circa hãc qõnẽ poſſet ſaluare ſm rñſiones ſuas: ſꝫ eſt qõ nr̃a vtruꝫ in ptiſi ꝓpꝛijſſime ſumpta de qua loquunꝛ auctoꝛes vbi ꝯiungiꝛ ſe. ethica ⁊ bꝛeuiter ego nõ negareꝫ poſſibilitatẽ cuꝫ obſeruãtia debiti regimis attẽdendo vlceri cuꝫ exiccãtibꝰ ⁊ aliqñ parũper mundificãtibꝰ ⁊ habitudini totiꝰ cum humectãtibꝰ ⁊ ĩfridantibꝰ vt ĩfra latius in cura diceꝛ ⁊ maxĩe ſi contingat vlcus ex cã pꝛimitiua vt caſu vel ꝑcuſſione ĩ puero vel iuuene bone habitudĩs foꝛtis reſtauratiue: qui niſi fuiſſet leſus fuiſſet aptꝰ ꝑmanere in vita etatiue vſqꝫ ad. lxxv. annos vel circa. Nã nõ eſt mirabile ĩ tali caſu ꝙ ẽt cõiuncta ſe. nõ deduceꝛ ad iſtum gradũ ſiccitatis foꝛte ĩ. xv. vel. xx. annis ſemꝑ eo vtẽte debito regimĩe cũ bonis cibis reſtauratiuis ad queꝫ vel ad qualeꝫ duceret etatiue ꝓcedendo ꝑ xl. annos antequꝫ moꝛireꝛ niſi fuiſſet eger maxĩe cum ptiſis ducat ad moꝛtẽ ꝑ viã exiccatõis magis q̃ꝫ ꝑ viã alioꝝ ſinthomatũ hoc ẽt poſſet ꝯtigere ꝑꝑ alias cãs de quibꝰ latius dicaꝫ ĩfra.

Diſtinctiones.

Circa 2ᵐ de ſpẽbus ptiſis: quedaꝫ eſt ptiſis ꝯñs vlcus pulmonis ĩ ſubſtantia carnea pulmonis: q̃daꝫ eſt ptiſis ꝯñs vlcus pulmonis ĩ cãna pulmonis: quedaꝫ ꝯñs vlcꝰ pulmonis ĩ ramis cãne pulmonis: ⁊ aliq̃n ſequiꝛ vlcus diuturnꝰ vt dictũ eſt maxĩe ĩ pãniculis pectoꝛis ꝑcipue diafragmatis. Nã ſꝫ diuerſitatẽ hoꝝ ſumiꝛ maxima diuerſitas ĩ habilitate vel ĩpoſſibilitate curatõis vt infra de ſignis ad bonũ vel ad maluꝫ videbiꝛ. Alia diuiſio q̃daꝫ talis eſt in pꝛĩcipio cuꝫ qua non cõiungunꝛ pꝛaua accĩtia vt lubꝛicitas vẽtris: faſtidium cibi: fetoꝛ oꝛis: curuatio vnguiũ ⁊ defluxꝰ capilloꝝ: ⁊ quedã q̃ nõ eſt in pꝛĩcipio ⁊ ĩ q̃ hec timoꝛoſa apꝑent ſigna. Alia diſtictio: quedã reperiꝛ ĩ iuuene: quedã in ſene vel ĩ puero. Alia: quedã in maſculis: quedaꝫ in femĩs.

Cauſe.

Cauſe aũt ipſiꝰ ptiſis aut ſumunꝛ ex parte catarri acuti deſcẽdentis cadentis ſupꝛa pulmonem: ⁊ ſic diuturnitate caſus ſit ĩpꝛeſſio tãdeꝫ in pulmone ⁊ ꝑfoꝛatio ⁊ ſolutio cõtinui: ⁊ ꝯñter vlceratio ſicut dicit Meſ. vt cõtinuus fluxus aque ſupꝛa petrã facit ꝑfoꝛationẽ: ⁊ eſt cã vt ſepe cõtingẽs ꝑcipue ſi catarrus fuerit acutꝰ ſalſus nitroſus. nã cauſat vlcus ꝑ moduꝫ dictũ. Cauſat ẽt vlcus qꝛ ſui qualitate acuta moꝛdicãdo facit tuſſiꝫ: ⁊ tuſſis deducit cũ ſit moleſta ad rupturã venaꝝ ĩ ipſo pulmone: ⁊ qm̃ vene q̃ in pulmone rũpunꝛ vtplurimũ ſũt vene pulſatiles q̃ difficillime ꝯſolidãꝛ: qm̃ vene pulſatiles hñt tunicã tenuẽ: ⁊ nõ pulſatiles ĩ pulmone hñt durã vel ſaltẽ groſſioꝛeꝫ vt dicit Aueꝫ. oppoſito mõ venis ⁊ artarijs exiccat pulmonẽ exñtibꝰ: iõ cũ ſcindiꝛ talis vena difficulter curaꝛ. Secũda cã gnãlis eſt ſputũ ſanguis vbicũqꝫ fiat ꝑ cãs ſupꝛadictas qꝛ vt ſepe dictũ eſt cũ ſanguis recipiꝛ in vacuitatibꝰ pulmonis ibideꝫ retineꝛ: ⁊ tãdem retentꝰ exacuiꝛ: ⁊ putreſit ⁊ coꝛrũpiꝛ: ⁊ ꝯñter vlcerat. de quo dixit Hyp. ſeptima affoꝛiſmoꝝ: In ſanguĩs ſputo ſanici ſputũ malũ. Tertia cã ſumiꝛ ex ꝑte apatuꝫ ipſiꝰ vt pulmonis cũ ſaniatur: vel ẽt ex pleuretide cuꝫ erũpitur poſt ſaniationẽ ⁊ fit inde empima. vnde illa mã ſanioſa cõtactu pulmonis coꝛrodit pulmonẽ de quo dicit Hypo. 5ª affo. Quicũqꝫ ex pleuretide empici fiunt ſi purgenꝛ in. xl. diebus a qua die ruptura fit ſoluunꝛ: ſi vero non ĩ ptiſiꝫ trãſeũt. Quarta cã ẽ oĩs mã hũoꝛalis longo tꝑe retẽta ĩ cõcauitate pectoꝛis vel ĩ pulmone. nã ꝓpter diuturnitatẽ putreſit tandeꝫ ⁊ coꝛrũpiꝛ ⁊ ſic coꝛrodit ⁊ ad vlcus deducit. Alia cã: dicebat Auic. qñqꝫ ſunt ex cãis eoꝝ putrefactio ⁊ coꝛroſio pꝛecedẽs ĩ ſubſtãtia pulmonis ipſiꝰ ſicut accidit in alijs mẽbꝛis. ſ. ꝓpter malitiã ꝓpꝛij nutrimenti. Quinta cã ⁊ ẽ Cõciliatoꝛis fit aliqñ ex pꝛincipijs parentũ: vñ ĩter moꝛbos hereditarios ꝯputari dꝫ: ⁊ ita experientia manifeſtat ⁊c. Iſte que dicte ſunt ſũt cãe magis ĩmediate ſunt que pñt reduci ad duas. ſ. vel ad cãm ex ipſo pulmone ĩmediate veniẽtẽ. vel 2° per viã cõitatis aliunde vt pꝫ ꝯſiderãti diſcurrẽti per eas: ſed multe ⁊ quaſi ĩfinite pñt eſſe cãe mediate qm̃ aer frigidus rumpẽdo venas põt eſſe cã. aer aũt humidus cũ caliditate moꝛdicãdo põt eẽ cã. ſiccitas aũt ſine caliditate dicit Gal. 3° affo. ꝯmẽto 17° affo. illius. ſ. egritudines quidem in pluuialibus vt multũ fiunt ⁊c. Cõtra Hyp. nõ põt eẽ cã ptiſis ĩmo ẽ curatiua cã ptiſis: ⁊ tãdem ĩ fine ꝯmẽti excuſauit Hypo. ꝙ qꝛ fuit de pꝛimis in arte nõ fuit mirabile ſi errauit. Cõciliatoꝛ hic

toꝛ hic ꝯsentit positōi Gal. Ego tñ dicerē īherendo Hypo. ꝙ q̄zuis siccitas sit de passiuis qualitatibus modice actiuitatis ⁊ pulmo dicaꝛ membꝛū humidū molle ⁊ subiiciaꝛ catarris ascendentibus ⁊ descendētibus: ⁊ ita caro venit ad tantū gradū siccitatis ꝙ fiat ruptura a siccitate. tñ tanta posset eē siccitas ī aere ⁊ ī coꝛpoꝛe sicco cōplonaliter cū reliquis cāis addentibus ad exiccatōem ex parte reꝝ non nāliū variaꝝ ꝙ siccitas aeris facere pōt separatōem ī cōtinuo ⁊ maxīe ī ramis cāne dispersis ꝑ substātiā pulmonis. Nā si cōcedimus hoc de friditate ꝙ facit ad solōnem vt expꝛesse voluit Gal. ⁊ nō videꝛ ad hoc adducere nisi ꝓpter siccitatē: q: non videꝛ ad solutionē facere frigiditas nisi ꝓpter siccitatē pꝛiuatiuā videꝛ ꝙ multomagis siccitas pōt positiue facere ad solonem. verū ē tñ vt dictū ē ꝙ raro ad tātum eleuaꝛ gradū siccitatis aer ꝙ efficere possit solōnem ī pulmone. Pōt tñ mediate dicit Cōciliatoꝛ causando tussiz esse cā ptisis ⁊ rūpēdo ⁊ cōuertēdo mām catarralē ad pulmonez: ⁊ ita pōt discurri ad īfinitas alias cās que pñt esse cāe ⁊ tussis ⁊ rupture venaꝝ ⁊ ꝯñter saniei ī pectoꝛe ⁊ catarroꝝ. nam tales oēs mediate pñt eē cā ptisis. Alia cā ē quā ponit Cōciliatoꝛ. s. ꝙ ex sumptōe lepoꝛis marini pōt fieri tale vlcus. Nā ē quoddam genus veneni ꝙ de ꝓpꝛietate respicit membꝛa pectoꝛis pulmonis ledendo ⁊ coꝛrodendo sicut ēt cātarides respiciūt vias vꝛine vt renū ⁊ vesice pꝛecipue ī ledēdo ⁊c̄.

Signa. Nūc dicendū ē de signis: p° ꝓnosticis euentus: deinde ad bonū ⁊ ad malū: ꝯñter de demonstratiuis generis ⁊ specieꝝ. Signa igiꝛ ꝓnostica euētus: p° habētur generalr ex occursu causaꝝ adducere potētiū ad rupturam venaꝝ ⁊ ad apata pectoꝛis ⁊ pulmonis ⁊ ad catarrū acutū: quibus occurrentib⁹ cū sepe vulnus declinet ad vlcus vt supꝛa allegatum ē. Istis ꝑapparētib⁹ cāis pōt fieri ꝓnosticū de futura ptisi. ⁊ hoc mō spālr magis discurrēdo si apparuerit tussis valida ⁊ fuerit tp̄s autūni: ⁊ maxīe si añ autūnū p̄cesserit estas pluuiosa ⁊ australis: tūc ī coꝛpoꝛe exposito ad ptisiz ꝫ ꝯditōes dictas ꝯditionato fit argumentū de ꝓnostico ad ptisiz hui⁹ coꝛꝑis ēt si spāliter p̄cesserit apata pectoꝛis vel pulmonis ⁊ termīata sūt ad saniez ⁊ eruptōez vel ēt ad saniez ꝑ resolutōez sensibilez sine eruptōe sed cuz sputo: tūc si non fuerit facta termīatio saniei in xl. dieb⁹: signū est ꝙ in ptisim trāseunt vt fuit sn̄ia Hyp. supꝛa allegata. Etiā dicit Ras 4° ꝯtinentis de mente Gal. ī expōne ꝯmenti epidimie caplo 2°: Si apparuerint sputa grossa ⁊ rotūda: iaz multo tp̄e taliter ꝯtinuata sunt signa ad ptisiz. naz declaraꝛ mām difficulter educibilez. Declaraꝛ ēt caliditatē multā esse ī pectoꝛe ⁊ sic eā esse sup̄calefactā ⁊ a caliditate extranea īduratā ⁊ ꝯñter ꝓbabile ethicaz futurā vel exñtez vel ꝓxime futurā ēt ex diuturnitate moꝛe māe ī pulmone declaraꝛ coꝛrosionez pulmonis ⁊ sic ptisim. Signa vero ꝓnostica bone termīnatiōis sunt si occurraꝛ in pꝛīcipio cū debitis īstrumētis ⁊ necessariis ad curā ī coꝛꝑe opposito mō disposito coꝛꝑi disposito ad ptisiz vt exēpligratia: ī coꝛꝑe lati pectoꝛis boni cerebꝛi breuis colli ⁊c̄. ⁊ fuerit vlcus ex cāna pulmonis vel pāniculo eius: tūc pōt ꝓnosticari medicus de futura salute. ⁊ hoc est qd̄ dicebat Aui. loquēdo de vlcerib⁹ pulmonis: ⁊ hec quidē frigiditas recipit oēz curā cū est in pꝛīcipio: ⁊ est sup̄ pāniculū tegētez cānaz ītrinsecus. Qd̄ si fuerit etatis puerilis ēt citius ꝓnosticaꝛ ad bonū ꝓpter foꝛtē restaurationē pueroꝝ ⁊ humoꝛes ī eis nō cōtingi acutos coꝛrosiuos: ⁊ ꝓpter istā cāz ēt in mulierib⁹ sunt minus periculose q̄z in viris ceteris parib⁹. Si ēt vlcera fiāt ꝓpter retentionē aliquaꝝ euātionū consuetaꝝ: quaꝝ euātio iuuari possit ꝑ medicū vt est de retētiōe emoꝛoidaꝝ ⁊ mēstruoꝝ in mulieribus tūc meli⁹ ēt possum⁹ ꝓnosticari supꝛa bonū. Si ēt fuerit ex ruptura vene in pāniculo ⁊ nō ex apate vel coꝛrosiōe: ēt certioꝛ est significatio ad bonū. Ex aduerso aūt si ex apate ꝯtingat ip̄i⁹ pulmonis vel ex coꝛrosiōe ipius pulmonis vel ramoꝝ disparsorum ꝑ substantiā pulmonis: ⁊ maxime dicit Cōciliatoꝛ in penulis īferioꝛib⁹: qm̄ ī viis ꝓximioꝛib⁹ cāne est min⁹ malū ⁊ ī coꝛꝑe exposito ad hāc passionē ēt est deteri⁹: ⁊ si fuerit moꝛb⁹ diuturnus: tūc est signū moꝛtis: ⁊ fit tale vlcus īsanabile magis tamē ⁊ min⁹ ꝫ diuersas ꝑtes pulmonis: qm̄ ꝑs carnosa ēt magis cōsolidabiꝛ vbi sit possibilis cōsolidatio: quā ꝑs venarū vel artariarum vel ramoꝝ cāne: vñ dixit Auic. ⁊ qñq3 expuit anulos ⁊ coꝛꝑa venaꝝ: ⁊ id ꝯtingit cū appꝛopinquat moꝛs. ⁊ de hoc etiā dicebat Aui. post textū supꝛa allegatū ponēs diuersitatē ī curatione. Et ī substātia pulmonis carnosa supple factū vlcus non ē facile suscipiēs sup. curā. ⁊ addit in cartilaginib⁹ vero ip̄ius nō recipit sup. curā. ⁊ antea in eodē caplo dixerat: ꝫ que sunt sup. vlcera ab apate vel coꝛrosiōe nō recipiūt sanitatē. ⁊ si ꝯiunganꝛ cū his accidentia timoꝛis: vt dicit Mesue de fastidio stomaci: ⁊ fluxu vētris: ⁊ fetoꝛe oꝛis: ⁊ curuatura vnguiū: ⁊ casu capilloꝝ: tūc ē ēt certioꝛ ad moꝛtē significatio. Et qñ apparuerit dicit. A. in fine capituli de signis de mēte Hypo. de signis moꝛtis: si apparuerit signū apatis ab apa supꝛa vnā spatulaꝝ vt granuz sicut faba iā ī ptisico ꝯfirmato ēt signū certū ad moꝛtē post. iij. dies. Si ēt accidat ī eis ꝑꝑ tussiz vehemētē sputū sāguīs ꝯtinuū tunc ē moꝛtale: qm̄ si curanꝛ cū medicinis: sputi sanguīs suffocantur: ⁊ si nō: moꝛiunꝛ spuēdo sanguinē. Et dicebat Rasis 4° ꝯtinētis ponēdo malā dotē ptisicoꝝ ꝙ ptisicus duz viuit: viuit cuz tussi: q: purgaꝛ sanies ⁊ tussis dilatat vlcus: ⁊ sic ꝓhibꝫ cōsolidationē. ⁊ qñ ꝓpter debilitatē virtutis non possunt tussire: tūc sanie retēta moꝛiūꝛ suffocati: vñ ex istis sequiꝛ ꝙ nō curanꝛ vt pꝫ. Rō aūt ꝓpter quā talia vlcera de quib⁹ dictū est sunt īcurabilia: sumiꝛ ex multiplici capite: nō ꝑꝑ motū tm̄ ip̄ius pulmonis: q: de hoc discrepauit Gal. 5° de īgenio q: vuln⁹ velaminis vel diafragmatis in ꝑte carnosa curaꝛ: ⁊ tñ moueꝛ. ꝫ prima cāruz sumiꝛ: qm̄ nō fit purgatio māe saniose nisi ꝑ tussim ⁊ tussis dilatat vlcus ⁊ causat doloꝛē ⁊ ad doloꝛē trahiꝛ reuma: q: ēt substātia pulmonis ē spongiosa rara mollis humida difficulter exiccaꝛ ⁊ maxime q: subiiciꝛ catarris ascēdentib⁹ ⁊ descētibus: ⁊ tñ oīa vlcera ad cōsolidatiōez indigēt exiccatiōe: ēt qm̄ medicine sicce ⁊ frigide ꝯglutinatiue nō perueniūt ad locū: nisi cū ꝑmixtione medicinaꝝ subtiliatiuaꝝ calidaꝝ ⁊ cū ptisi cōiungitur ethica: ⁊ sic ille medicine calide addūt ad fe. ⁊ similiter dicte medicine exiccatiue nocent ethice fe. ⁊ ita medicine abstersiue sunt hui⁹ generis: que sunt necessarie ad mūdificationē vlceris: ⁊ medicine fride cōglutinatiue īspissant mām ī ip̄o pulmone ⁊ impinguūt caz: vñ addūt ad vlcerationē ⁊ humectationem humectatiue ꝓhibent ꝯsolidationē vlceꝝ. ⁊ Cōciliatoꝛ addebat vnā cām hic: qm̄ est tex. Gal. 3° tegni oꝫ medicinas debentes ad pulmonē deuenire eleuari in gradu vltra gradū ꝯtrarietatis qui debeꝛ ad veram curationē: vt exēpligratia: si eēt necessaria medicina frida vel calida septē numeris: oꝫ vt sit talis. x. numeris: q: in transitu minuiꝛ de virtute medicine: ⁊ sic aliqñ virt⁹ medicinaꝝ eleuata vltra gradū debitū occurrit ad pulmonem. Mēbꝛo ergo debili exñte plurium lediꝛ. motus ēt cuz his facit ad ꝓhibitionē curatōis lꝫ nō sit totalis cā. ꝑtes ēt ip̄ius pulmonis neruose exñtes: quedā vt venales artariales ⁊ cartilaginose difficulter ꝓpter debilitatē restauratiue caꝝ ꝯsolidanꝛ: ⁊ ꝓinde vlcera pectoꝛis nō sic difficulter ꝯsolidāꝛ: tñ q: vene sunt minoꝛes ⁊ durioꝛes pectoꝛe: nō sic faciliter rūpūꝛ ꝑ motū ⁊ tussiz sicut ille pulmonis: ꝫ ēt si rumpanꝛ facili⁹ ꝯsolidanꝛ. Caro etiā magis est solida: sanies ēt hꝫ vñ recipi pōt vt in ꝯcauo pectoꝛis ⁊ nō figiꝛ ī spongiositatib⁹ eius sicut in pulmone: ita ꝙ ꝓpter has cās ⁊ similes vlcera pulmonis maxīe si sint diuturna nō solidanꝛ: ⁊ p̄cipue si sint ex apate vel coꝛrosiōe vt dictū est supꝛa. ⁊ si aliqñ sit rep̄tuz ꝙ aliqui ptisici sint curati hoc verificeꝛ d̄ ptisicis: quoꝝ vlcus ē in cāna pulmonis vel in ꝑtib⁹ vicinis cāne: ⁊ sic vlcus factū ex vlnere vt ex ruptura ⁊ ī pꝛīcipio ⁊ in coꝛpoꝛe robusto ⁊c̄. ⁊ ita plures noīat Gal. 5° de īgenio sanitatis ca° xj°. se curasse. ⁊ de eisdem intellexit ēt Aui. qui narrat hystoꝛiā de vno quē curauit pater ei⁹ ī hoꝛiēte hispanie: in quo erat dissoluta plurima ei⁹ caro: ⁊ ēt de eo quē ip̄e curauit tp̄e sue iuuētis ꝫm regimē īfra dicendū. In aliis aūt vt dictū est nō reperitur vera cura: īmo tandē deducunꝛ ad moꝛtez: lꝫ aliqñ ꝓlongetur in cura: ita vt dicit Aui. se vidisse quādaz mulierē que vixit. xxij. ānis aut plus paꝝ tñ vt dictū est ad moꝛtē tandē terminatur. ⁊ sic de plurib⁹ narrauit Gal. 5° interioꝝ caplo vltimo qui oēs tandē male finierunt. si aliqñ tamē aliqui foꝛent curati: ⁊ de cōfirmatis cū cōditiōib⁹ dictis hoc est ꝓpter accidens ⁊ monstruosum: veꝝ ē tamē qd̄ dicit Auer. 7° colliget cap° 27° d̄ curatiōe solutiōis facte in venis ⁊ artariis ꝙ sunt aliqui qui ex hac infirmitate minime moꝛiunꝛ: ⁊ dicit ⁊ hoc dico ꝑ aīam nostrā ꝙ ꝓbari pōt ex dictis Gal. quāuis id nō dicat manifeste. sed multi ex modernis hoc testificati fuerunt: ⁊ ibi cōsentit verbo Auic. de illa muliere dicēs: Et ego assentio ei ꝙ dixit in his eo ꝙ filii Auēzo. mihi simile retulerūt. s. ꝙ ī plurib⁹ hominib⁹ idem viderunt: tñ dixerat ante in caplo 25° in curatōe cācri ꝙ aliqñ accidūt mōstruositates ī medicīa sicut ī nālibus ꝙ hñtes ꝯplōnes disertas quidē vt barbari ⁊ arabes: ⁊ qui in deserto habitant curantur ex moꝛbis supꝛa quos neq3 nā neq3 medicine possunt ⁊ hoc ē raro: ⁊ exēplificat d̄ cācro ⁊ de vlcere pulmōis.

Cōciliatoꝛ tñ adducit de mente Hermetis ꝙ sunt aliq̄ medicine que appꝛopꝛiate respiciūt talia vlcera quas si sciremus curarenꝛ. talia tñ magis bꝛutis q̄z nobis sunt cognita. vñ Auēzo. sunt medicie vlceratōis ⁊ eius īfirmitatū existēs ī mō ignoꝛate tñ a nobis. ⁊ addidit: Et dixerūt nobis pastoꝛes ꝙ cū pecudes sunt īfecte hoc moꝛbo segreganꝛ a grege vt querāt qualdā herbas ⁊ exinde pascanꝛ: quibus comestis reuiuiscunt: ⁊ sepe vidit tales ꝯualescere ita ꝙ vidit ouē euiscerato pulmōe vbi erat vestigiū vlceris als ꝯsolidati: qm̄ dicit idē Hermes ꝙ ī vegitabilibus ⁊ minerabilib⁹ ⁊ est notabile dictuz: rep̄iunꝛ ꝓpꝛietates ⁊ virtutes quas si sciremus faceremus quecūq3 fiunt per artem magicā ⁊c̄. Signa demōstratiua ptisis dicit Rasis: p^m ē diminutio carniū. rō signi ē manifesta qm̄ ad ptisiz ꝯcomitaꝛ ethica que ē fe. ꝯsumptiua. 2^m ē ꝙ ꝯcomitaꝛ tussis valida cū difficultate anhelit⁹: ⁊ hoc ꝓpter nocumentū eēntiale cōicatū pulmoni ⁊ tunc cū tussi ⁊ macredine fit argumentuz satis euidens ad ptisim ⁊ maxime qñ talis macrefactio sequiꝛ ad diuturnitatē moꝛbi ita ꝙ ē paulatine īducta ⁊ nō subito ⁊ repētē. Nam si sequereꝛ fluxum sanguis vel aliā sensibilē euōnē non eēt ita validū argumētū supꝛa ptisiz. Aliud signū dicit Rasis sumitur ex parte illi⁹ qd̄ expuiꝛ. s. ex sputo saniei aut ex sputo sanguis. Et hic diligēter aduerte ꝙ ex textu Rasis pōt colligi aliqñ eē verā ptisiz cū vlcere pulmonis quātūcūq3 nunq̄z manifestetur vera sanies alba sed educaꝛ solū sputū sanguineū: ⁊ ecōtra ꝯtingit ꝯ multos eē verā ptisim cū vlcere pulmonis: lꝫ nūquā pꝛecesserit sputū sanguis qd̄ apparet manifeste ex textu cuz dixit: sputo sanguis aut saniei. Et rō huius sumiꝛ ex hoc qm̄ si vlceratio fiat in parte mēbꝛi ī qua non ē vena notabilis educiꝛ mā saniosa nō cū apparētia sanguis: ꝙ si fuerit ꝑs ī qua ē vlcus ꝑs venosa vel artariosa ī sputo appebit sanguis: vel sputū erit sanguineū: lꝫ in eodē pꝛofundaꝛ mā saniosa totū tñ apparebit sanguinolētū. Et ꝓ hac sn̄ia do tibi bonū tc. Gal. 4° affo. ī ꝯmento affo. lxxvj. illo affo. Si sanguinē aut pus dixerit ⁊c̄. ibi ī pꝛīcipio ꝯmēti pōit istā sn̄iaz ꝙ vlcera ī renib⁹ ⁊ vesica aliqñ manifestanꝛ cū emissiōe saniei cū vrina sine sanguie ⁊ aliqñ cū san

guine: vñ dixit si ĩ loco in quo ẽ vlc⁹ vena sit nõ ꝑua marie cuꝫ
corrosione aliq̃ necesse est sanguis sequat̃ mictura. Si aũt cadẽ
vlcera sint nõ in loco vbi sit vena neq̃ꝫ sunt corrosiua sequit̃ so
la sanici mictura: ⁊ ita silr̃ est ĩ ꝓposito. Jõ dicit text⁹ si sangui
nẽꝫ aut pus ⁊c̃. ⁊ declarat ꝑ moduꝫ dictũ. Jdẽ debem⁹ ĩtelli
gere de vlcere ĩ pectore vel pulmone. Sed ad distiguendum
nunq̃d mã que educit̃ nõ rubea sit sanies vel flegma: qm̃ aliqua
mã flegmatica aliquotiẽs appet saniosa ⁊ non est saniosa: in hoc
fallunt̃ medici sepe ĩ distiguẽdo. Jõ oꝫ ponere quedã signa di
stinctiua. Nã aliqñ flegma mucilaginosuꝫ dealbatũ arbitrant̃
medici esse sanieꝫ ꝑ hoc ꝙ est substãtia grossa ⁊ alba ⁊ fundum
sua grauitate petẽs ⁊ residens ĩ fundo si ꝓijciat̃ ĩ aquã sua gra
uitate ⁊ tñ nõ est saniosa. Uerꝫ est tñ ꝙ mã humoralis nõ sanio
sa cũ expuit̃ nõ sic diuidit aquã: sꝫ magis dispersa exñs occur
rit plurib⁹ partib⁹ medij diuidẽdi q̃ꝫ mã saniosa ĩgrossata ⁊ ad
rotũditateꝫ quãdã deducta: vñ tardius descẽdit. Jmmo ẽt ali
quotiẽs mã saniosa ĩclusa in mã flegmatica si sanies fuerit mo
dice quãtitatis ꝓhibet̃ ne descendat ꝓpter viscositatẽ mãe ĩ q̃
ĩcludit̃. Et iõ medici aliqñ cum ligno ꝑuo diuidũt flegma: vt si
aliqualis mã saniosa sit ĩclusa non retineat̃ a viscositate flegma
tis supra aquã: imo sepato flegmate ⁊ diuiso descendet mã sa
niosa ad fundũ natãteꝫ mã flegmatica sursuꝫ. Tñ dico ꝙ aliqñ
flegma est adeo grossuꝫ ⁊ tãtam hñs ꝯtinuitatẽ in ꝑtib⁹ ꝙ vna
ꝑs grauitate sua descendit ⁊ secũ trahit alias ꝑtes ita vt tãdeꝫ
oẽs descendãt. Tñ hoc signuꝫ cõiter ponit̃ ab Aui. ꝓ distiguẽ
te: ⁊ si nõ ꝯcludat sicut ẽt aliquotiẽs sanies fcã ñ ex apatib⁹ vel
vlcerib⁹: sꝫ ex catarro fluẽte ꝙ diu ꝯclusũ fuit ĩ pectore talis sa
nies. Dicit nicolus: cui⁹ acuitas non est ꝑua marie in similib⁹:
nõ descendit in aq̃ lꝫ Aui. in caº de pure ⁊ sanie posuerit hoc ꝓ
signo: lꝫ posset dici ꝙ addidit ⁊ fetor ita ꝙ totuꝫ aggregatũ est
signũ. Ad distiguendũ ĩter hec est vnũ signuꝫ positũ ab au
ctorib⁹ vt a Gal. 5º affo. ⁊ Hyp. textu ⁊ ꝯmento 1ᵒ. Qui a ptisi
molestant̃ ⁊c̃. Ubi voluit sputũ supra carbones posituꝫ fetere si
fuerit mã saniosa: ⁊ videte pro hac mã de ptisi ⁊ textũ sequentẽ
xiiij. ⁊. xv. ⁊. xvj. cũ cõmentis eoꝝ eiusdẽ ꝑticule: ⁊ hoc vlr oẽs
auctores sequũt̃. nõ negat̃ tñ quin ẽt alio mõ feteat sꝫ magis su
pra carbones: imo sputũ saniosuꝫ cum in ore recipit̃ fetet in ore
eius: lꝫ aliquotiens egroti hoc nõ velint ꝓpalare dubitãtes ne
refutent̃: q: morb⁹ dicit̃ ꝯtagiosus. Uñ oꝫ venire ad experimẽ
tuꝫ vt ponendo supra carbones vbi fetet oribilr̃: ⁊ nõ sic sputuꝫ
humorale nõ saniosuꝫ. Scdꝫ signũ excellens ⁊ notabile ẽ ꝙ
mã saniosa cuꝫ ꝯmouet̃ facile diuidit̃ ĩ ꝑtes ⁊ facile ꝯiungit̃ cũ
est sepata in partib⁹: nõ sic mã viscosa flegmatica. ⁊ hoc mõ ꝓ
pterea: q: mã saniosa ẽ adusta facta sicut cinis ꝺ lignis a calidi
tate ꝑternãm saltem mãe que dꝫ in saniẽ ꝯuerti. ⁊ hoc signum
distinctũ posuit Auic. 2ª primi sũma de vrinis caplõ de ĩpostasi
vbi ponit signa distinctiua ĩter ĩpostasiꝫ mucilaginosaꝫ ⁊ sanio
sam vbi dixit ꝑ hec talia distingui. ⁊ idem põt trahi ad sputũ ⁊
maxime declarat̃ sanies: vt ibi dicebat si precesserit aliqua cã
ad vlcera de apate ⁊ similib⁹. Sumit̃ ẽt appens significatio ex
colore. nã color sanguinei videt̃ a quodaꝫ subcitrinũ declinare
ꝓpter igneitatẽ acquisitã in mã: vñ ẽ color subalbidus cũ qua
dam remissa citrinitate: ⁊ lꝫ ita declarẽt sanieꝫ: nõ tñ declarant
ptisim: qm̃ dixit Auic. postq̃ꝫ posuerat dicta signa disiunctiua
dixit quãuis sanies qñq̃ꝫ expuat̃ in egritudine que nõ ẽ ptisis:
vt pꝫ in pleuresi ⁊c̃. sꝫ ad magis distinguẽdũ opꝫ diligẽter cõsi
derare: q: nõ oꝫ tm̃ vnica vice videre sputũ vbi stat dubietas ꝺ
ptisi: sꝫ plurib⁹ ⁊ plurib⁹ vicibus: qm̃ aliquotiẽs ꝑ aliquot dies
ẽt stante vlcere expuet̃ sola mã saliualis vel hũoralis nõ saniosa
⁊ tñ certo determinato die postea expuet̃ sanies ꝓpter diuersas
circũstãtias que occurrere pñt ad expuendũ: q: sanies nõ educi
tur nisi cũ forti tussi: vt plurimũ que aliqñ fieri nõ põt ꝓꝑ virtu
tis debilitatẽ vel alias cãs ꝓhibẽtes fieri tussim que dicte sunt
ĩ capitulo de tussi. iõ regulariter ad inuestigãdũ si sputũ sit sali
uale vel saniosuꝫ nõ debet colligi q̃dcũq̃ꝫ sputũ indifferẽter: sꝫ
illud solũ q̃d cũ graui ⁊ difficili tussi emittit̃: ⁊ de hoc fiãt expe
rimenta que dicta sunt. Aliud signũ ergo sumit̃ supra ptisim
ex fe. minuta. i. equali nõ percepta ab ĩfirmo nisi ꝙ tꝑe cibatio
nis ꝑ duas horas vel tres ꝑcipiunt infirmi caliditatẽ quã añ nõ
ꝑcipiebãt ꝓpter id q̃d ꝑtes subtiles de cibo trãseunt ad mẽbra
⁊ inflãmant̃ caliditate mẽbroꝝ certa ĩflãmatione: ⁊ sic occurẽs
mã cũ noua qualitate supra mẽbruꝫ ĩprimit in mẽbra: ⁊ ẽ signũ
forte ad arguẽdũ in ethica: vt ẽt prima quarti capitulo de ethi
ca. nã lꝫ ẽt in fe. humoralibus accrescat dolor vt ꝑcipiat̃ maior
post cibũ ꝑ cãꝫ similẽ adductã in ethicis: tñ q: ẽt percipiebatur
fe. ⁊ caliditas in mẽbris ĩ fe. humoralib⁹ vbi in ethica nõ ꝑcipie
batur: q: est cõplexio equalis ⁊ humoralis ẽ fiẽs. iõ infirmi pa
tiẽtes ethicã magis ꝑcipiũt caliditatẽ superueniẽtẽ ex cibo q̃ꝫ pa
tientes fe. humorales: ⁊ maxime ꝑcipiunt hoc in nocte: vt vult
A. rõ est q: ĩ nocte minus diuertunt̃ ab alijs extrinsecis: ⁊ cum
hoc vapores eleuati a cibo suꝑcalefacto vigore: quoꝝ suꝑcalefa
ciunt magis retinet̃ ĩ nocte circa mẽbra ledẽtes vbi tꝑe diei ma
gna ꝑs eoꝝ insensibilr̃ expirat ⁊ resoluit̃. dicit tñ. A. ꝙ quãdo
q̃ꝫ descẽdũt in ethicẽ ⁊ coniungunt̃ alie febres alie humorales. s.
tertiana ⁊ quartana ⁊ quintana: ⁊ ẽt sup. quotidiana. vñ addit
ꝙ quintana est deterioꝝ eaꝝ: deinde tertiana: deinde quotidia
na ꝙ dꝫ intelligi deterior in cognoscẽdo dictã humoralẽ vt pꝫ
ꝯsideranti. Aliud signũ sumit̃ ex appentia venaꝝ ĩ toto. nam
minuũtur mẽbra carniformia magis q̃ꝫ spermatica sensibiliter.
ideo vene que latebant sub carne demacrata carne vel cõsum
pta fiunt manifeste. Tensio etiaꝫ ipocundrioꝝ ꝯiungit̃: tũ ꝓ
pter exiccationẽ humidi: tum ꝓpter ventositates que a debili

calore gnãnt̃. vñ fit tensio ipocũdrioꝝ sursum. Aliud signum
sumitur ex colore faciei. nam color multum est citrinus mino
rato sangie ⁊ minoratis spiritib⁹ quoꝝ abñtia appet color viridis
ꝯcurrẽte ẽt aliq̃li adustiõe ex vaporib⁹ igneis ad cutiꝫ resolutis
lꝫ aliquotiẽs appcãt maxille ad rubeũ declinare ex cõicatõe va
poꝝ sursũ vt supra dicebat̃ ĩ ꝑipleumonia ⁊ ĩ ẽpimate cõuenit
hoc fit tñ ĩ eis facies hypocratica quã ipe descripsit ĩ pº ꝓnosti
coꝝ ꝺ ꝯcauitate oclõꝝ ꝺ acuitate nariũ ⁊c̃. lꝫ aliquotiẽs a vapo
rib⁹ videant̃ tumere palpebre oculoꝝ ⁊ ĩgrossari. Substãtia tñ
oculi minuit̃ minutõe facta ĩ humorib⁹ eius vt fit aliquotiẽs in
ꝓpinquis morti casus capilloꝝ ⁊ ĩcuruatio vnguiuꝫ ꝓpter de
fectũ nutrimẽti fit casus capilloꝝ ⁊ minoratõe carnis circa vn
gues fiat appitio maior vnguiũ ⁊ sic videnť ĩcuruari cũ curuat̃
ẽt sepe fluxus diaricus aliquotẽs ex liquefactõe ⁊ aliquotiens
ex impotẽtia ꝯtẽtiue ꝯtingẽs: ⁊ ẽ accidẽs multũ verendũ ĩ ptisi
qm̃ virtute debilitata succedẽte fluxu debilitãte sũt ꝓximi ad
mortẽ. Et ꝓ tanto Rasis posuit hoc aduertendum sũmoꝑe ca
uendũ ẽ ne venter soluat̃: ⁊ ponit regimẽ seruãdũ qñ vẽter sol
ueret̃ ꝓpter timorẽ tñ ⁊ ꝯstipatio ventris ẽ multũ nociua qm̃ ĩ
ptisico multe mãe retinent̃ que ꝓpter eaꝝ retentionẽ ducerent
ad suffocationẽ debilis calidi nãlis eoꝝ. Pulsus coꝝ dixit. A.
ẽ fixus equalis cũ velocitate paruus pꝫ signũ: ⁊ qñ hec acciden
tia antecessit sputũ sanguis vel catarrus acutus lõgo tꝑe ⁊ alie
cãe ad ptisim ꝑcesserũt que dicte sunt: tũc ẽ certior significatio
de ptisi: si ẽt ꝯiungat̃ sputũ alicui⁹ cruste carnose vel sputũ de
substãtia pãniculi venaꝝ vel ãnuloꝝ cãne pulmonis simul cuꝫ
sanie ẽ euidẽtissima significatio vt dicit Auic. Si aũt cuꝫ sputo
sint cruste non ẽ dubietas ꝑcipue cũ cãe ꝑducẽtes ad ptisiꝫ ꝑdi
cte iã preterierũt. Et dixit Gordonius ꝓ ꝓprio signo ꝙ adest
dolor ĩ spatula sinistra vel sup. in dextra. Signa vero causa
ruꝫ si a cã calida vel frigida declarant̃ ex al's dictis ⁊ de tussi
⁊ de asmate. ⁊ si cã fuerit catarrus acutus dicebat Auic. ꝙ ex
puit saliuã que hꝫ saporẽ aque marine salsum valde. ⁊ si fuerint
alie cãe satis sunt manifeste ex his que ꝑcesserunt. Et si vlcus
fuerit ĩ cãna differenter a pulmone declarat̃ ex eo q̃d expuit̃.
Nã dicebat Auic. si substãtia venaꝝ que educit̃ ẽ parua tunc
erit de cãna: si vero magna ꝺ pulmone. Sꝫ ego pono vltra alia
signa posita ad distinguẽdũ solutõem ĩ cãna ad solutõem pul
monis duo signa posita 5º de ingenio caplõ. xjº. vbi Gal. põit
hystoriã de vno quẽ curauit vt cognosceret si eẽt in cãna lesio
vel ĩ pulmone dedit sibi cibũ masticatũ grossũ: vñ in descensu
ꝑ meri stante lesione tn cãna debuisset percipere dolorẽ ⁊ nõ ha
buit dolorẽ: postea dedit sibi panẽ infusuꝫ ĩ aceto. Nã sui acui
tate ⁊ mordicatõe debebat resudare ex meri in cãna ⁊ sic impri
mere nocumentũ ⁊ nullus ꝑcipiebat̃ dolor neq̃ꝫ loquella erat ĩ
pedita neq̃ꝫ vox cũ tñ perficiant̃ in cãna: ⁊ sic ꝯcludebat ꝙ esset
nocumẽtũ in pulmone ⁊ nõ ĩ cãna ⁊ sic per talia distinguere po
testis: ⁊ supra cãs ptisis discurrere oportet per ea que supradi
cta sunt ⁊ clare ⁊c̃.

Cura. Jã restat venire ad curã: ⁊ pº ad regimẽ diete: dein
de ad medicinalia. Et ꝓ regimine ĩ dieta pº caue vt
dicit Auic. ab oĩbus his que solutionẽ facere pñt circa pect⁹ ⁊
pulmonẽ vt a medicinis acutis salsis amaris ⁊ a motu laborio
so saltu clamore vociferatõe ⁊ reliquis oĩbus que eẽ pñt cãe ad
rupturã vene ⁊ ptisis. Sed specialiter magis licet eligẽdus eẽt
aer ad frigidum aliqualiter declinans propter febrem ⁊ remis
sionẽ acuitatis: tamẽ ꝓpter lesioneꝫ pulmonis ab vlcere ⁊ om
ne frigiduꝫ vlcerib⁹ eẽ inimicũ: iõ euitãdus ẽ aer frigidus sed
debet parum ad calidũ declinare: vel saltẽ locetur in loco aeris
tꝑati in actiuis vt dixit Mes. sꝫ ĩ passiuis qualitatib⁹ declinet
ad siccũ. Aliqui dicũt ꝙ ad humiduꝫ ꝓpter febreꝫ ethicã. Sꝫ
re vera isti deficiũt a sñia. A. Gal. Ras. Mes. ⁊ślioꝝ illustriũ
Nã singulr̃ eligẽdus est aer siccus: ita voluit Gal. loco allega
to 5º de ingenio. Nã ipse cuꝫ dixit aliquos taliter patiẽtes ad
quoddã castelluꝫ appellatũ scabin in cãpanea distãte a roma ꝑ
xxx. milliaria versus mare: quẽ locũ laudat suꝑ oẽs partes mũ
di ad curã ptisicoꝝ ꝓpter siccitatẽ. Et ita Ras. 4º ꝯtinentis di
xit de mente Gal. Aer siccus iuuatiu⁹ est eis. Jõ plures ptisici
de roma recesserũt accedẽtes ad nubiã ⁊ ex regimine isto vixe
runt. Qui aũt nõ adhibuerũt studiuꝫ ĩ hoc regimĩe mortui sũt
vt dixit: ⁊ eadẽ est sñia ĩ multis locis habita. Et rõ est: nã sicci
tas ĩ toto pẽdet ꝓpter vlcus pulmonis: ⁊ iccirco ĩdigent exicca
tiuis vt aer ĩmediate trahit̃ ad pulmoneꝫ. Et si fuerit humidus
nocet ꝓpter multas cãs supra dictas. Et si sit ĩdigentia hume
ctatõis ĩ toto: illud fieri põt cuꝫ balneis ⁊ cuꝫ cibis humectati
uis substãtifice ⁊ non q̃litatiue: ⁊ qm̃ illius ethice cã est vlcus. ⁊
ꝑt supra dixit Aui. ĩ cura empimatis non oꝫ vt attendas ad fe.
ĩmo oꝫ calefacere cũ medicis abstersiuis diligẽter. Jdem ĩtelli
git̃ ĩ ptisi vbi ĩtendere oꝫ ad exiccãdum vlcus quãtuꝫ possibile
est cuꝫ exiccantib⁹ ⁊ mũdificantib⁹ vt ĩfra patebit. Jtaq̃ꝫ eligat̃
aer siccus cũ magno studio: vitet̃ aer nebulosus grossus humi
dus terreu⁹ ⁊ vẽtosus: marie siue australis siue borealis fuerit:
⁊ ꝑcipue vitet̃ aer ĩequalis qui aliqñ est calidus aliqñ fridus: vñ
ĩ hoc casu marie blasphemat̃ aer autũni ꝓpter eius ĩequalita
teꝫ: vñ autũnus detegit ptisim: q: inde multuꝫ ledunt̃ ꝓꝑ debi
litateꝫ eoꝝ. Jn hac ergo tꝑis ꝯstõne ꝯseruent̃ in cameris vnde
quaq̃ꝫ opposite clausis: ⁊ non omittat̃ hoc de aere ꝓpter hoc ꝙ
est occursus ei⁹ ꝯtinuus medicinalis. Adhereãt quieti ne fiat
resolutio vlterior ⁊ odor ẽt semꝑ odorifera: verꝫ tñ leuis fricatio
mẽbroꝝ extremoꝝ vt ꝑtiuꝫ exterioꝝ ĩ viuificãdo calidũ nãlem
⁊ resoluẽdo vapores nitrosos: ⁊ attrahẽdo vaporeꝫ multiplica
bileꝫ ad mẽbra est ĩ casu ꝯueniens: ⁊ ita ẽt oꝫ vt ante comestio
nem

neꝫ appꝛopinquēt deambulatōibꝰ mediocribꝰ: ⁊ vtanť poſtea fri
catōibus leuibꝰ teneꝝ facientibꝰ coꝛpus vt vult Meſ. vt viuifi
cetur caloꝛ nālis eoꝝ ⁊ poſt comeſtionē iaceant quieti. ſ. ꝑ duas
vel tres hoꝛas anteꝙ̄ doꝛmiāt: poſtea accepteť ſomnꝰ non ſuꝑ/
fluus ne dicať adducēs ad catarrū: vñ nō ſit ꝓlixus nimis ꝑci
pue ī eo cuiꝰ cā fuit catarrus: ⁊ q: tūc nō expurganť mãe ꝙ̄ tꝑe
vigilie expurganť: nō ſint tñ ſuꝑflue vigilie ⁊ exiccatiue nimis:
ſꝫ vt magis adhereat ſomno ꝙ̄ vigilijs. Sed ſomnꝰ ſit īter/
polatus: a paſſionibꝰ aīalibꝰ oīno cauēdum eſt ꝑterꝙ̄ a gaudio
⁊ bona ſpe ſalutis: ideo curandū eſt vt lete viuāt ⁊ ꝯfoꝛtenť ⁊ cū
ſonis dulcibꝰ ⁊ ſuauibꝰ ⁊ cū iuuēculis gratis ⁊ pñtia amicoꝛuꝫ
delectabiliū ⁊c. dimittēdo iram ⁊ rixā ⁊ vitando ſingulr̄ triſti/
ciā ⁊ diffidentiā in cura. Inanitio eſt vitāda ⁊ ex ꝑte ſūptōis
cibi ⁊ ex ꝑte medicinaliū ⁊ cliſterioꝝ niſi cū nã fuerit nimis ſic/
ca. Nā tunc cū timoꝛe audemꝰ ad lenientia humectātia: q: ti/
moꝛ eſt ſemꝑ ne incurrāt fluxū qui eſt maximi nocumēti vt ſu/
pꝛa dictū eſt. In cibis obſeruāde ſunt alique ꝯditōes. Pꝛia
ꝯditio eſt ꝙ cibꝰ ſit facilis digōnis: ꝓpterea ꝙ virtꝰ nālis eoꝛū
eſt debilis. 2ª ꝙ ſit boni ⁊ laudabilis nutrimenti: qm̄ eſt ītentio
multe reſtauratōis ꝓpter extenuatōeꝫ. 3ª ꝯditio ꝙ ſit penetra
tiuus ſubtilis ſubſtātie ꝑꝑ ſtricturā meatuū a ſiccitate ⁊ cū hoc
ſit abſterſiuus ⁊ mūdificatiuus leuiter ꝑꝑ mūdificationē vlce/
ris. 4ª ꝯditio ꝙ licet deberet eē humidus ⁊ pꝛopter faciliorem
ꝯuerſionē ⁊ ēt ꝓpter ſiccitatē ⁊ parū frigidus ꝓpter ethicā: tñ
dꝫ hēre partē ſtipticā ſiccā ꝯſolidatiuā ꝑꝑ vlcus: ⁊ qm̄ hec oīa
reperiunť in lacte iccirco oēs auctoꝛes ſingulr̄ faciunt mētioneꝫ
in cibis de lacte vt Raſis in caplo noſtro ꝑcipue ⁊ oēs alij. naꝫ
ī lacte pꝛio ē virtus nutritiua ex parte butiroſitatis ita ꝙ ex ꝑte
eius ſtat multa reſtauratio. In lacte ēt ē facilis digeſtio: imo ex
mō ſubſtātie marie ē paſſibile talr̄ vt facilr̄ ēt coꝛrūpatur ī aere
ꝓpter ipſiꝰ paſſibilitatē: iō laudāt medici ſi poſſibile ē vt ſugať
ab vbere ne ab aere altereť. hꝫ ēt intētionē penetratiuā ex liqui
ditate ſubſtātie. hꝫ intētionē abſterſiuā mūdificatiuā ex parte
aqueitatis. hꝫ intētionē ſigillatiuā ⁊ ſtipticitatis ex parte caſei/
tatis ⁊ ꝯſolidatiuā vt vult Meſue ī caplo ꝓpꝛio ꝺ ptiſi: tota ēt
ſubſtātia ad frigidū declinat: ⁊ ſic ꝯuenit ꝓpter fe. Sꝫ dubitat
Cōciliatoꝛ de aquoſitate eiꝰ. nā nō videť ꝙ aquoſitas ſit abſter
ſiua ⁊ lauatiua. nā ipſa ē frigida vt ipſe euidēter declarauit: ⁊ ꝑ
ꝯñs nō videť abſterſiua ⁊ mūdificatiua. Rñdet dupliciter ſup/
poſito ꝙ ſit frigida qm̄ ab aliquibus poniť calida vt ab Auic.
2º cañ. Sed Gal. i de farmacijs poſuit expꝛeſſe eā frigidā ⁊ ſūt
euidētie plures ad hoc. ⁊ ſi aliqñ ponaťcalia vt alais dixit hoc
ē facta ſeparatōe ex virtute coaguli vel alterius calidi exiſtente
ergo ipſa frigida vt tenēduꝫ ē. Dicit Cōciliatoꝛ ꝙ ī penetratōe
vſqꝫ ad pulmonē ⁊ pectus recipit a mēbꝛis quādā caliditatem
nitroſaꝫ merito ſue paſſibilitatis ⁊ ſubſtantie: vnde tunc fit ab/
ſterſiua ſaltē illaꝝ partiū. 2º rñdet ꝙ̄uis dicať eē frigida q: in
eo dñantur partes frigide. ſunt tñ in ea quedā partes acute ni/
troſe modice: vñ fit leuiter abſterſiua ⁊ nō nimis abſterſiua. ab/
ſtergit eīm paꝝ pluſquā aqua dicit Auic. 2º cañ. ⁊ ſic pꝫ vtili/
tas exhibitōis lactis. Et iō Raſis in textu laudat vt detur etiā
cū pane ⁊ loco vini bibať lac. ⁊ inde de mente Raſis vt ſupꝛa al
legatū ē. Dicit ipſe ꝙ cognouit quēdā ī quo fuerat ſputuꝫ ſan/
guinis qui toto anno nō comedebat niſi lac cuꝫ pane ⁊ bibit lac
loco vini ⁊ curatus ē. Nota tñ ꝙ ī aliquibꝰ caſibus non ē eiꝰ
exhibitio ꝯueniēs. Pꝛimus caſus ē fluente catarro qui ſit cau/
ſa ptiſis. Nā tunc dicit Cōciliatoꝛ opꝫ ſiſtere catarrū alꝰ auge
retur fluxus eiꝰ per exhibitionē lactis ⁊ amplicť non tm̄ in ha/
bentibus fluxū habitualē catarri: ſed ī habētibꝰ doloꝛē capitis:
ēt in habētibus cerebꝛū debile. Secūdus caſus ē cū febꝛis ē in/
tenſa non ꝯuenit ipſius exhibitio: vnde ſi cū ethica ꝯiūgať pu/
trida non ē exhibendū lac. Tertius caſus ē in quibꝰ ipocūdria
ſunt ſuſpenſa ſeu ſubꝛugiētia dicit Hypo. i. in quibus multipli
cātur ventoſitates vel acetoſať in ſtomacis nō ē lac exhibēdū.
Quartus caſus ī habētibus fluxum vētris nō ꝯuenit exhibitio
lactis: qm̄ liniēdo ⁊ abſtergēdo pꝛecipitaret ad fluxum. Aliꝰ ca
ſus dicit Cōciliatoꝛ non ē dandū lac in coꝛpoꝛibus que illud nō
appetūt. ⁊ dicit ipſe ꝙ abhoꝛrebat ab eo cū videret comedētes
lac cū pane. Sꝫ vbi nō ꝯiūgať doloꝛ capitis vel fluxꝰ catarralis
vel cerebꝛū debile vel nō fuerit fe. ītēſa ſi tñ fuerint ipocundria
aliqualr̄ rugiētia vel fuerit aliquis fluxus ſtante tñ īdigētia ex/
hibitōis eiꝰ ꝓpter eās dictas marie ī coꝛpoꝛe extenuato debi
li nō potēte alia cibaria ꝯmutare īgeniati ſunt medici vt poſſit
offerri ſine nocumēto ita. ſ. vt miſceať cū lacte cuꝫ eſt timoꝛ ne
acetoſeť aliquid zuccari vel mellis ī eo: ⁊ aliqui addunt vſqꝫ ad
ciminū ſimul cū eo. ⁊ ſi timeať fluxꝰ vētris dant lac rectificatū
acetoſuꝫ factū: cuiꝰ modus ē vt remoueanť ꝑtes butiroſe priꝰ.
Nā poſtꝙ̄ quieuit lac ꝑ. vj. vel. viij. hoꝛas ꝑtes butiroſe natāt
in lacte: que ꝑtes ſuꝑficiales butiroſe auferanť: ⁊ poſtea ponať
lac ēt in temperato aere: non ſimilr̄ in diſcooꝑto ſub diuo. i. ala
ſerena: ſed ī aliqua olla alꝰ aula: ⁊ tunc moueať ⁊ agitetur ⁊ ibi
moreť per totā noctē vel diem: poſtea fiat agitatio cuꝫ virgula
⁊ totū ſpumoſuꝫ qꝺ fiet abijciať: ⁊ hoc lac vocať acetoſuꝫ. Nā
īfrīdať ⁊ ſtipticať aliqualr̄ per remotionē ꝑtiū aquaꝝ ſimul cuꝫ
butiroſis: ⁊ vbi vellemꝰ ipꝫ facere magis ſtipticū īfundamꝰ exē
pligrā quartā ꝑteꝫ aque ī lacte ſic acetoſo facto: ⁊ poſtea cū fru
ſtis ferri vel calibis ignitis vel cuꝫ lapidibꝰ ſilicis ignitis ⁊ ī lac
multis vicibꝰ taliter iniectis fiat ꝯſumptio ⁊ exiccatio partium
aqueaꝝ: ⁊ ſic tūc lac qꝺ remanet illud erit ad ſtipticuꝫ notabilr̄
declinās. Dꝫ tñ eligi lac diuerſuꝫ ſꝫ diuerſas ītentōes. Nā
ſi ītendimꝰ ſubtiliatōi ⁊ penetratōi magis pꝛimū ⁊ dignius eſt
lac camelaꝝ: deinde equaꝝ: deinde aſinarū. Sed vbi queramꝰ

maius tꝑamentū in lacte eſt ꝯueniens lac capꝛaꝝ. ⁊ vbi querať
maioꝛ ꝯfoꝛtatio ⁊ nutritio: lac vaccaꝝ ⁊ ouium eſt excellentius.
Pꝛopter tñ ꝓpꝛietatē ꝯcurrentē īter coꝛpus humanū ⁊ lac hu
manū laudant ⁊ magis vt ēt dicit Gal. 5º de īgenio ſanitatis:
ſumere lac humanū qꝺ. ſ. ſugať ab vbere ⁊ ſit mulier ſana me/
diocris īter albedinē ⁊ nigredinē: nō ſit multū alba: ⁊ viuat re/
gulariter cū cibis ꝯuenientibꝰ ⁊ in quiete ⁊ ī ocio ⁊ cū regimīe
qꝺ debeť ēt ptiſico quātuꝫ ad ea. ſ. a quibꝰ cauendū eſt ⁊ pꝛeci/
pue elongeť a viro vel a coitu. Et ſi peperit puellā cōiter diciť
laudabilis: q: denotať lac eſſe fridius. Qū aūt ex aīalibus ac
cipiť lac q: non pōt ex vbere ſugi: tunc emulgeať in vaſe ligneo
vel in vitreo vbi ipm̄ vas poſitū ſit in aꝗ̄ tepida vel parūper ca
lida vt ꝯſerueť caliditas quaſi nālis ī ipſo lacte: poſtea ſumatur
ſic tepidum rectificatū vt dictum eſt ſm̄ intentiōes diuerſas: ⁊
ipſa animalia a quibꝰ ſugitur ſint ſana ⁊ depaſcātur ſm̄ varias
intentiōes. Nam vbi ſit intentio ad abſtergēdum magis depa
ſcantur cuꝫ iſopo ⁊ thimo ⁊ feniculo. ſi ad conſolidāduꝫ magis
cum rubis ⁊ burſa paſtoꝛis ⁊ plātagine ⁊ mirthis ⁊ huiuſmodi
⁊ īſpiciať gradatiꝫ modicū ſumēdo de eo vt pꝛio tres vel quat/
tuoꝛ. ℥. ⁊ ſic poſtea aſcēdendo vſqꝫ ad. vj. vel. vij. vel. viij. ⁊ ad
lib. ſꝫ habeať obſeruātia vt poſtꝙ̄ ſumptū fuerit lac coꝛpus nō
moueať nō tñ doꝛmiat neqꝫ miſceať cū aliquo cibo dicunt au/
ctoꝛes lꝫ ꝯſentiāt mixtionē cū pane: imo Meſue ponebat mix/
tionē toꝛtellaꝝ de ſemi. i. panis exiccati verbigrā tertiā partē ꝺ
pane ī lacte vt. ℥. iij. lactis ⁊. ℥. j. panis. ⁊ ſequēti die addēdo ꝺ
lacte verbigrā. ℥. j. ⁊ minuēdo. ℥. 5. de pane: ⁊ ita fiat ſingulis
diebus diminuēdo panē ⁊ addendo lac donec deueniať ad lac
ſolū. nā ita per cōſuetudinē diſponiť coꝛpus ad acceptioneꝫ la/
ctis: ſꝫ ī coꝛpoꝛibꝰ diſpoſitis ꝺ ſe ſumere lac nō ē neceſſaria iſta
mixtio. ſed cū deuentū erit ad declinatōꝫ egritudinis ita vt nō
ſit neceſſaria exhibitio lactis ſꝫ cibarioꝝ dantiū nutrimētū ma
gis ꝯſtans ēt domeſticoꝝ: tūc ecōtra opoꝛtebit gradatiꝫ minue
re lac ⁊ addere panē donec deueniať in totū ⁊ dādū panē ſine
lacte: ⁊ hūc oꝛdinē ſeruauit Meſue ad aſſueſaciendū ad exhibi/
tionē lactis īconſueta coꝛꝑa vel nō parata ad ſumendū ipm̄ lac
delectabilr̄. Aliqñ tñ miſceť cuꝫ quibuſdā medicis ſm̄ diuerſas
⁊ varias intētiōes. nā aliqñ ad abſterſioneꝫ poniť paꝝ mellis: ⁊
ad ꝯſolidationē poniť boluſar. nā tñ quouiſmō miſceať vinū cū
eo ⁊ in exhibitiōe lactis ſit regula vt expecteť anteꝙ̄ ſumať ali
us cibus vt ſit in totū ſtomachꝰ mūdificatꝰ ab eo. nam raritas
ſubſtantie ⁊ paſſibilitas eius facit ipm̄ facile coꝛrūpi. Et nota
ꝙ hoc totū qꝺ dictuꝫ ē de exhibitiōe lactis: ītelligiť qñ ē inten/
tio ad curationē verā. nā in cura blanditiua vbi intēdimꝰ indu
rationi vlceris vt nō ꝓfundeť vlcus neqꝫ dilateť: ſꝫ ſolū inten/
dimus cū exiccantibꝰ qñ nō eſt ſpes ꝯſolidatiōis vt multo tēpo
re ſuꝑuiuāt: tūc nō eſt exhibendū lac: dicit. A. vñ in deſperatis
exiccatiua magis ſunt neceſſaria ꝙ̄ humectātia ⁊ abſtergentia
nā cū talibus ſiccis multo tꝑe ſuꝑuiuūt. vnde dicebat. A. ī cu/
ra ptiſis: Blādientia vero ſunt regimen ī indurādo ea. ſ. vlcera
⁊ in exiccando ipſa ita vt nō fiat in eis cōcauitas neqꝫ dilatētur
lꝫ cū eo nō ſpereť incarnatio ⁊ cōſolidatio. Et addit: ⁊ in hoc eſt
ſpes in tꝑe patiētis ea. i. ꝑduratōis ꝙ̄uis vita eis nō ſit ꝺlicata
vt dicit. Et vidi ego mediolani mulierē que tñ nō vtebať regi/
mīe niſi cōi: qm̄ aſſiſtebat igni quaſi continue vel in locis ſiccis
multū erat eiꝫ foꝛnaria fuit ptiſica plus. xxviij. ānis ⁊ ābulabat
ꝑ domū ⁊ laboꝛabat aſſiſtebat ad panē coquēduꝫ in clibano: vñ
ſiccitas indurādo multum ꝓlongat. Et īter alia cibaria laudat
Auēzo. panē azimū cū oleo oliuaꝝ: ⁊ dicit ꝙ pater ſuꝰ curauit
vnū cū eo tm̄ qui iaꝫ erat extenuatꝰ vſqꝫ ad extremū: ⁊ ipſe ſimi
liter fecit: laudāt alij cōiter panē ſimule qm̄ ꝑticipat glutinatio/
nem magis: vbi tñ intēdamus abſtergere panis furfuris magis
ꝯuenit. Inter carnes lꝫ Auer. nō laudet eas tñ q: ab alijs cōiter
laudanť ꝯueniūt carnes auiū minutaꝝ ⁊ turtuꝝ ⁊ colūboꝝ ſil/
ueſtrium ⁊ ꝑdicū: ꝑcipue ⁊ aliqñ laudabile eſt declinare ad car/
nes capꝛeti: ⁊ valent carnes dicte in ſputo ſanguis: ⁊ ſingulari/
ter valent carnes cācroꝝ fluuialiū. Nā ab oībus vniuerſaliter
laudanť ⁊ bonificať eoꝝ nutrimētū ſi infundanť ꝑ notabile tꝑs
ī lacte vel in aqua cū farina: ⁊ poſtea abſciſis extremitatibꝰ ⁊ te
ſta decoquanť: ipis prius fricatis debite cū modico furfuris ⁊
ſalis modiciſſimo ⁊ poſtea lotis: ⁊ decoquanť in aqua oꝛdei ita
vt moleſcant. nā tunc ꝑſtant nutrimentū ⁊ multū ⁊ aliqualiter
glutinoſuꝫ: ē etiā in his virtꝰ quedā nitroſa ⁊ abſterſiua vt ī ali
is oſtrechis eſt reperire: vt voluit Gal. ⁊ pñt ex his fieri piſtate
cū alijs carnibus pulloꝝ vel faſcanoꝝ. ⁊ dicit Auenzo. ꝙ tales
carnes cancroꝝ valēt nō tm̄ ꝑ qualitatem manifeſtā: ſꝫ ēt a ꝓ/
pꝛietate ꝑticulari ad pulmonē ⁊ manifeſtat hoc coloꝛ coꝝ ⁊ ſub/
ſtantia eoꝝ. Nā aſſimilanť coloꝛi ⁊ ſubſtātie pulmonis. Guli.
bꝛixiēſis ēt in iſto caſu laudat ſingulr̄ ranas que eliganť ſi arbo
ree pñt inueniri vel ſint ille que ſunt virides ſaltātes ꝑ pꝛata di
miſſis oībus nigris: ⁊ bufonibus que nō intrant ī regimīe dicte
excorienť abiectis capite ⁊ extremitatibꝰ: poſtea coquanť pꝛius
ipis euiſceratis fricatis cū furfure vt ſupꝛa elixando: deinde ſu
manť ſic in ꝓpꝛia foꝛma vel in piſtatis: vt dictū ē ſupꝛa. nā ha/
bent vim infrigidatōis ꝑſtātes nutrimentū cōſtās: ⁊ ꝓhibitiue
ſunt putrefactiōis qꝺ manifeſtať ex eo ꝙ moꝛtue nūquā putre/
ſcunt. Valent ēt in hac intētiōe limatie ſm̄ artē pꝛeꝑate: vt ſu
pꝛa dictū eſt de cancris remotis tñ interioꝛibꝰ in eis: ⁊ pñt inde
fieri paſtilia ⁊ electuaria ⁊ ꝯfectiōes cū zuccaro ⁊ melle ⁊ reliqs
medicinalibus. nā ſunt plurimū reſumptiue ⁊ remittunt calidi/
tateꝫ febꝛileꝫ fridītate ⁊ viſcoſitate quadā cōſolidatiue ⁊ nitro/
ſitate quadā abſterſiue ſunt: ⁊ ad idē valent teſtudines cū eiſdē
qualitatibꝰ ⁊ ꝓpꝛietatibꝰ vt oſtreche ſunt. Nā in talibꝰ oībus

ſtat nutrimētũ ſatis groſſuz abſterſiõe ⁊ nitroſitate ꝑticipãs vt voluit Gal. 3° alimētoꝝ verſus finē: ⁊ ita ĩpiguãt cũ ĩfrĩdatõe ⁊ leui tñ abſterſiõe ſi mũdificeꝝ viſcoſitas ipaꝝ: ⁊ ðbēt poni teſtudines ĩ aqua calida: vt teſta ſuꝑior poſſit remoueri: ⁊ poſtea cuz cultello abſcindanꝝ a teſta inferiore: deinde euiſcerenꝝ ⁊ purgētur ſm moduz dictũ ſupra. ⁊ ad eoſdē vſus ordinētur vt ð alijs dictum ē. ſed cũ decoquunꝝ ſi ponaꝝ parũ iſopi iuuabis ad intentiones noſtras. Aliqñ aũt ꝓ corporibus multum delicatis ⁊ abhorrentibus talia exhibētur ſub forma aliena verbigrã acceptis his ⁊ ranis decoctis ſm artem fruſtentur in parua fruſta ⁊ cũ or. decocto depaſcantur pulli: ⁊ tunc dentur pulli ĩ forma cibi vel piſtate vel ↄfectionũ reſumptiuaꝝ ⁊ eſt precioſus modus ꝓ delicatis. Ualēt ēt ſinglr̃ cicera. naz ē cibus ꝓprius pulmonis 2° cañ. ab Auic. ⁊ aqua decoctõis coꝝ vbi ſit intētio abſterſionis ⁊ mundificatõis ⁊ a ꝓprietate ↄfortat reliqua cibaria poſita ſupra ĩ caº de ſputo ſanguĩs de ↄſolidatiuis ⁊ ſigillatiuis ⁊ in caº aſmatis de abſterſiuis ⁊ mũdificatiuis. Sz vnũ ꝑcipuũ ē de zuccaro roſato ĩ quo oẽs ↄueniũt ⁊ precipue Meſ. in caplõ ꝓprio: ⁊ Cõciliator drĩa ꝓpria. Nã zuccaꝝ ro. ex virtute zuccari ē cibus ⁊ ēt virtute zuccari ē abſterſiuũ ſi ſit zuccaꝝ roſatũ recēs. in virtute ſucci roſaꝝ ē etiã virtꝰ mũdificatiua ⁊ ĩ virtute ſubſtãtie roſaꝝ virtus ↄſolidatiua ita ꝙ ĩ eo habeꝝ oĩs intentio ⁊ nutritiua ⁊ abſterſiua ⁊ ↄſolidatiua. Sed nota vbi ſit intētio ad mundificandũ magis ↄuenit zuccaꝝ roſatũ recēs ⁊ ad ↄſolidãdũ magis ↄuenit zuccaꝝ antiquũ. Tñ dicit Meſue ⁊ Cõciliator ⁊ bñ ꝙ errant qui a principio vtunꝝ zuccaro ro. qꝛ tunc magis ē intētio abſterſionis ⁊ mũdificatõis. ſed in ꝓceſſu maxĩe ↄuenit ſi comedaꝝ ēt cũ pane: imo dicit Meſue ĩfinitus ē quaſi numerus coꝝ ptiſicoꝝ qui ſunt curati ex vſu zuccari roſati. Et Auic. ponit hyſtoriã de muliere cuius iã parabanꝝ funeralia ⁊ frater ſuus ſuꝑuenit qui illã curauit cũ zuccaro ro. ita tñ exhibebat zuccarũ ro. ꝙ qñ ↄſtringebat ⁊ difficultabaꝝ anhelitus dabat ſibi ſirupũ de iſopo: ꝙ ſi inflãmabaꝝ febris ꝓpter cũ dabat ſibi trociſcos ð cãphora ſaltē paꝝ eoꝝ: ⁊ ita reducto corpore ad equalitatē redibat ad zucccaruz roſatuz: ⁊ ſic remanſit ⁊ ſanata eſt ⁊ impinguata. Et addit: ⁊ non ē mihi poſſibile vt dicam ſũmaz eius qð comedit illa mulier de zuccaro roſato. Reliqua cibaria ſunt ſupraposita ſiue abſterſiua queramus ⁊ mundificatiua ſiue ↄſolidatiua ad que ꝓ hoc caplõ ſpãliter recurrendum ē ad capitula ſuperiora. Sed vnum ſpãle ponaz qð poſuit Azara. particula 16ª ĩ caſu noſtro: cuius deſcriptio eſt. ℞. amidi fabaꝝ añ. ʒ. ij. bulliant longa bullitõe. ⁊ poſtq̃ȝ ſic bullituz ⁊ collatũ fuerit ponaꝝ milij colũi ⁊ abluti ⁊ cocti ſiſr. ℥. iij. amig. toſtaꝝ gũmi ara. caſtaneaꝝ draganti añ. ʒ. j. ß. ſebeſten iniube vuaꝝ paſſulaꝝ mundataꝝ añ. ℥. iij. coquaꝝ totũ vſq; duz fiat azu. i. pultes ſpiſſuz: poſtea addatur aliquid olei amigd. dul. ⁊ roſati ⁊ bibaꝝ cũ zuccaro. Et ſi materia eēt groſſa dura ſanioſa in pulmone ↄtenta ad abſterſionē ⁊ lenitionē addit cepas aſſatas ĩ veruto vel ĩ cauo: ⁊ mũdenꝝ a cortice exteriori ⁊ comedantur cũ oleo amigdalino ⁊ notate qꝛ ē ſniã multuz ſingularis dixit: Et ſcias ꝙ quãdo aſſanꝝ cepe perdũt ſuũ calorē: ⁊ ſi ponãꝝ aſſate in ſulſo pñt adminiſtrari loco aliaꝝ reꝝ frigidaꝝ in fe. febricitantibus. Iã dicēdũ ē de potu coꝝ ĩ quo ēt dz eē itētio ad lenitionē abſterſionē ⁊ ↄfortationē ⁊ ad fe. ⁊ ꝓpter hoc valz eis precipue ad has intētiones aqua decoctõis or. ⁊ cancrorum fluuialiũ maxime ſi groſſo modo maſellētur cum teſtis ⁊ poſtea ſimul cũ or. decoquanꝝ. Dicebat tamē Auic. nõ ꝓhibeaꝝ eis in principio vinum albũ ⁊ purũ: hoc ĩtelligiꝝ maxie qñ ſucceſſit ptiſis ad morbos longos cronicos precipue ad empima manēte notabili intētiõe ad abſtergendũ cũ intētõe fortificatõis ĩ virtute. Sed vbi ↄiungatur febris vt cõiter ē: imo eēntialr̃ ad ptiſiz ꝓpriiſſime ſumptã nũquã eſt exhibēdũ vinũ purũ niſi deꝝ aquoſum. Nã aliquod tale eſt frigidũ humectatiuũ cũ aliquali abſterſione ſed cõi accepto vocabulo de vino qð eſt calidũ nõ exhibeaꝝ purũ: mixtũ cũ aqua zuccari vel aqua or. lz ab aliquibꝰ vituꝑeꝝ talis mixtio de qua alibi dictum ē. Ubi ãt ſit ĩtentio ꝑ potũ vnicũ infrigidare lenire minuere tuſſim ⁊ ſitiz ⁊ cõfortare mēbra inpinguãdo ⁊ cõſolidare pro ꝑte: tunc cõueniunt medici in exhibitõe kiſt or. ſimul cũ cancris fluuialibꝰ de quibꝰ dictũ eſt. nam ex hoc cõplētur oẽs intētões dicte. Sed hic bñ nota ꝙ de mõ coctõis cancroꝝ fluuialiũ ⁊ preparatõis non reperi alicubi certã clarã ſniam ⁊ doctrinã niſi ab Aza. oẽs tñ laudãt illud kiſt cũ cancris fluuialibus. Aliqui bene ponũt aliquã leuē preparationē ſed non in totuz artificioſaz ⁊ ſufficiētez. Primũ ergo dicatur quid ſit kiſt or. quoniã nõ idē ē qð aqua ordei vel ptiſana vt aliqui accipiunt: ſed kiſt or. vt vult Symon in ſimplici proprio fit colligēdo or. ante perfectaz maturationē poſtea ponitur in vaſe terreo vel eneo ſupra prunas vt aliqualr̃ aduratur poſtea ↄcutiꝝ leuiter ad expoliationē corticis ⁊ ventilaꝝ: deinde poniꝝ in aqua ⁊ coquiꝝ ↄpleta decoctõe ⁊ tunc id collatũ qð remanet de aqua vocaꝝ kiſt or. coquãtur ergo ĩ kiſt or. cancri fluuiales ſm modũ dictũ vel ſm modũ vt ĩfra vz habeãtur cancri electi de mũdis aquis ⁊ leuiter ↄtundantur ſm branchos ⁊ ſm collum poſtea lauentur cũ aqua cineris vel fricenꝝ cuz modico cineris ⁊ modico ſalis vt remoueaꝝ ſordities adherēs vel furfuris vt al's dixi: poſtea lauenꝝ tribꝰ vel q̈ttuor lotõibꝰ ex aq̃ dulci: deide bulliãt ĩ kiſt or. vſq; ad optimã decoctõez ↄñr iterato maſellenꝝ ⁊ exprimaꝝ per colaturã totuz humidum ſubſtãtiale ab eis ſimul cuz kiſt: ⁊ hoc eſt dictũ kiſt or. cuz cancris fluuialibꝰ decoctũ. Si aũt cancri fluuiales taliter primuz ꝑparati ſimul ĩcipiant bullire cum or. illo modico excorticato vſq; ad ꝑfectã decoctõez vtriuſq; ⁊ poſtea fiat collatura ⁊ expreſſio ſm moduz dictũ quaſi ad idē videꝝ tēdere. naz hic eſt potꝰ multũ medicinalis ⁊ cibalis cui debenꝝ ↄditões dicte vt bñ ↄſideranti ex virtute ↄponētium pz. Põt ēt fieri potꝰ ad alias ĩtentões magis aliqñ ĩſpiſſatiuꝰ humoꝝ vbi ſit corroſio ex acuitate hu. ⁊ remiſſiuꝰ feruoris eoꝝ: ⁊ ĩ hoc valet ðcoctio iniubaꝝ ⁊ ſebeſtē cũ ſe. papã. Et ſi fuerit ĩtentio ad magis abſtergēduz ſimul ponanꝝ paſſule cuz capil. ve. Qð ſi fuerit ĩtentio ad ↄſolidãduz ⁊ ſtipticandũ aliqualr̃ ponanꝝ grana mirtilloꝝ ⁊ ſe. ro. ⁊ ita ſm varias ĩtentões debēt varij potus ↄponi: ⁊ ita ea ēt q̃ dicta ſunt ſupra ex ꝑte ciboꝝ vt carniũ ſunt ĩtellecta habita maiori ĩtentione ad ↄſolidãduz ⁊ ꝑſtanduz nutrimētũ ſiccuz vbi. ſ. ſi eēt ĩtentio diuerſa vt ad mundificatõez ⁊ abſterſionē ponaꝝ aliqd mellis ēt ĩ brodijs carniũ ⁊ tunc nõ ↄuenirent carnes: ⁊ ita eas vituꝑauit Auēz. Ad iſtuz ĩtellectũ credo ⁊ maxĩe exñte fe. ſatis notabili: ⁊ tunc ↄuenirent ſpinachia vt al's dictũ ē ⁊ cucurbite ⁊ citrulli: qꝛ tñ maior eſt ſemꝑ ĩtentio ĩ vlcere ad exiccãduz. Iõ ĩ cõi dieta ſatiꝰ ē declinare ad ſtiptica ⁊ ad carnes dãtes nutrimētũ ſiccũ vt ad carnes auiũ hñtiũ modicũ ſanguinē ⁊ ſpiſſuz vt vult. A. ĩ caº de ſputo ſanguĩs: ⁊ hec quãtũ ad dictaz ſufficiũt.

Medicinalia.

Nunc veniendũ eſt ad medicinalia: ſed anteq̃ȝ vlteriꝰ ꝓcedamꝰ oz ↄmemorare dictũ Meſ. vt reddanꝝ ſolliciti ad curã dixit ſic: Curare quidē ptiſim q̃ vehemēter ĩpreſſit aut diuturnauit ĩpoſſibile ē ⁊ ꝓpter qñ ↄtinuanꝝ ei accñtia timoris q̃ ſupra dicta ſunt. addit: Curare vero nõ diuturnã aut q̃ non multũ ĩpreſſit ⁊ ĩ qua accñtia timoris nõduz apparuerint fortaſſe ꝑſumēduz eſt quãuis nõ ſit facile ꝓpter cãs ſupra dictas: debemꝰ ergo cũ magna attentõe ĩ hoc caſu occurrere. Curabiꝝ igiꝝ ptiſis ſi ſalubris erit ſi ꝑ ordinez recte exequanꝝ quedã ĩtentiões ad curã neceſſarie. Ad practicã igiꝝ veniendo ſuccedũt q̃daz ĩtentões ĩ cura. Una eſt correctio cauſaꝝ ĩprimentiũ. 2ª eſt ꝓhibitio ĩpreſſionis ĩ mēbꝛuz. 3ª eſt abſterſio ⁊ mũdificatio vlceris. 4ª ↄſolidatio ⁊ ſigillatio. 5ª correctio accñtiuz. Sed ꝓ expediēdis his ĩtentõibꝰ ponit Serap. vnũ cañ. quez accepit a Gal. 5° de ĩgenio ⁊ eſt: oz vt caueant ꝗ ſunt ĩ hac egritudine ne tuſſiant ⁊ ſtudeãt ne currat ex capitibꝰ eoꝝ ad pectora ipſoꝝ aliquid: ſz ſpãliter correctio cãrũ ĩprimētiuz eſt nota ex dictis ſupra de ſputo ſanguĩs pendente ex corroſione: qm̃ ſi ſit ex catarro acuto eſt curãdus catarrus. ſi ſit ex ſanie corrodēte eſt ſanies mũdificãda ⁊ abſtergēda: ⁊ poſtremo ſi expedit exiccãda cum ſuffumigijs collectis ĩ capitulo de aſmate: ⁊ tñ non credo bene licere offerre in ptiſi ꝓpꝛie ſumpta illa ſuffumigia acuta ex arſenico de quibus alias dictuz eſt propter eoruz igneitatez vnde ↄiuncta ethica ⁊ totiꝰ arefactõe videnꝝ ſatis ſuſpecta. Naz ⁊ ſi ĩ ſiccitate iuuēt ad vlcꝰ vel ſaniē exiccãdã: tñ caliditate acuta nocēt fe. ⁊ ſiccitate addũt ad ↄſumptionē totiꝰ. Sz forte ĩ principio ĩ corꝑe nõ exiccato ⁊ ĩ muliere vel ſene pñt tamē moderato vſu exhiberi ſi fuerit ex mã colerica corrodente equeꝝ mã: vt ſupra dictũ ē: ⁊ digerēdo ⁊ leuiter euãdo. Et ſi quidē dicebat Meſue malitiã ↄplexiõis calide cognoueris ex plenitudine ſanguinis ſup. pēdere flõmamus ex baſilica ſi virtus ꝑmiſerit: deinde ſaluatella renouando numeruz flõmiaꝝ ſi neceſſitas expedit: ſed ſi ſint minute ⁊ interea viuificando virtutē ex cibis ⁊ potibꝰ ⁊ alijs que boni ſunt nutrimenti in diebꝰ in quibꝰ nõ fit flõmia: ⁊ ſi cognoueris in cã eſſe mãm colericã oz eã euãre ea prius exñte digeſta: ſz digeſtiua ⁊ euãtiua ꝓpria poſita ſunt ſupra in ſputo ſanguĩs: tñ hic ↄmemorabo appropriatũ digeſtiuũ ⁊ euãtiuũ. In cã ergo cala fiat ſirupꝰ valens vt infra. ℞. ſe. cõium frigidoꝝ maioꝝ ſe. papa. portulace lactuce malue ⁊ granoꝝ cocti añ. ℥. ß. iniubaꝝ ſebeſtē or. excorticati viol. paſſ. añ. ʒ. ij. capill. ve. iſopi ſicce granoruz myrthilloꝝ añ. ʒ. j. ß. decoquanꝝ in aqua or. decoctiõis cancroꝝ vt ſupra: ⁊ cũ zuccaro fiat ſirupus ⁊ exhibeaꝝ. ℥. j. ß. cuz aquis capillaribus ⁊ endiuie: ⁊ tũc valebit ꝓ ſolutiuo ſi ſiat vt infra. ℞. ſiracoſt. ℥. j. ß. diacatholiconis. ℥. ß. penidioꝝ. ʒ. ij. reubarbari puluerizati. ʒ. ß. cũ decoctiõe iniubaꝝ ſebeſten. or. excorticati ⁊ paſſ. qð ſufficit fiat potio. ⁊ in mã magis frida ad digeſtionem valet ſirupus vt ĩfra. ℞. farfare ſiue vngule caballine capill. ve. añ. M. j. paſſ. ſebeſten ficuũ pinguiũ ⁊ iniubaꝝ añ. ℥. j. iſopi ſicce ireos mirthilloꝝ añ. ʒ. iij. bethonice ſe. feniculi añ. ʒ. v. mellis ⁊ zuccari añ. ꝙ ſufficit diſſoluti cũ ðcoctõe dictoꝝ ⁊ cancroꝝ fluuialiũ vt ſupra fiat ſirupꝰ. ⁊ tũc ꝓ ſolutiuo pñt addi in medicĩa: vt ſupra remoto reubarbaro. ℈. ij. agarici trociſcati vſq; ad. ʒ. j. Et ſi fuerit nocumētũ ex flegmate ſalſo viſcoſo ꝙ nocet ſua viſcoſitate cũ expurgaꝝ ſoluēdo vel ledēdo ꝑ ſolutionē: tunc equeꝝ ēt cũ ſirupo dicto ſupra paulo ante addēdo in ſirupo calido vel frĩdo aliquid polipodij ⁊ cuſcute ⁊ paꝝ dactiloꝝ: ⁊ poſtea cũ agarico vt ſupra põt addi aliquid de ſene ⁊ ð epithimo paꝝ: ⁊ ſic ſit iſta intētio ↄpleta. Scða itētio ꝓhibitionis impreſſiõis ĩ mēbro maxime ꝑficiꝝ cũ cõfortantibꝰ ipſuz mēbꝛuz. nã mēbꝛo ſm robur ſuũ fortificato ipm fit magis reſiſtens ĩpreſſiõi cãe imprimētis ne multũ ledat. cõfortaꝝ aũt quibuſdam cum qualitatibꝰ manifeſtis: quibuſdã cuz occultis. In qualitatibꝰ manifeſtis ↄfortaꝝ ꝑ ſimilitudinē ĩ ↄplexione: ⁊ hoc mõ cancri fluuiales debenꝝ ↄfortare pulmonē: quedã ꝑ occultas magis q̃litates ↄfortãt: ⁊ hoc mõ pulmo vulpis ⁊ ericij ſingulariter vltra reliquos pulmones ↄfortant pulmonē humanũ ⁊ hoc ēt modo liquiritie capillus veneris ſunt ad hanc intētionem. Guillelmus ēt de varignana dixit ꝙ cor ⁊ pulmo anſeris ſilueſtris curat ptiſicos. Caro ēt pſitaci ſiue papagalis ex proprietate ſingulariſſime ↄfortat. Et Raſis ēt laudauit ex ꝓprietate laudabili pĩguedinē renũ capraꝝ ſilueſtriũ. ⁊ has oẽs medicinas ſemꝑ ⁊ ĩ oĩ tꝑe poſſumus applicare vbi reliquas medicinas

cinas nō semꝑ. Et ꝓinde dicit Aui. ī caº: Et si fuerit caliditas
vehemēs: ⁊ nō audet ad mundificatiua calida neqꝫ iuuant frigi
da: q: forte impingūt māꝫ: dicit ipe tūc. ℞. pulmonis vulpis se/
minis feniculi succi liquiritie depurati ⁊ succi capil'. ve. hec ag/
gregenť cū aqua zucCari inspissata exhibeanť. nā talia vt pꝫ ex
ꝓprietate ꝯfortāt ēt cuꝫ qualibet manifestatiōe iuuāt quedam
eoꝝ: ⁊ qñ est cōtradictio in oꝑe possumus vti hoc electuario: q:
ponūtur ea que a ꝓprietate valet: ponit tamē semen feniculi vt
sit vehiculū aliaꝝ medicinaꝝ ad ꝓfundationē ad mēbrū: nō q:
a ꝓprietate valeat. nā lꝫ talia cuꝫ assistūt pulmoni ꝯfortēt: plus
tñ si dētur via cibi vel potus nihil fere iuuabūt nisi ad locū de/
feranť: qm̄ ꝑ nām nō mouenť ad pulmonē: sꝫ oꝫ aliquid eē de/
ferens. Modus aūt preꝑatiōis pulmonis vulpis talis ē: eui/
scerato pulmone de aīali laueť in aqua diuersa ſm diuersas in/
tentōes. nam si intendimus abstersiōi ⁊ confortatiōi lauetur in
aqua decoctionis liquiritie ⁊ capill'. veñ. vel in aqua feniculi ⁊
isopi si intendimus remissioni fe. simul cum confortatione pul/
monis lauetur in aqua rosata: ⁊ si cum hoc intendamꝰ ad con/
solidationē bulliant grana myrthilloꝝ in aqua rosata prius: vt
vult Gilbertꝰ anglicꝰ: postea loto sic pulmone diuidať in fru/
sta ꝑua ⁊ exicceť ī loco calido paulatine: ⁊ non in furno nec sub
sole ne fiat exiccatio suꝑflua: vbi si ñ eēt diuisus ī ꝑtes frustales
nō posset debite ſm oēs ꝑtes exiccari ꝯueniēter: ⁊ tunc reserue
tur ꝓ vsu: ⁊ in oī medicina cuius vis qualitatis fuerit: ⁊ ad oēꝫ
intentionē datur ꝯueniēter. Tertia intētio ē abstersio ⁊ mūdifi
catio que vt dictū ē dꝫ fieri cū leuiter abstergētibꝰ ⁊ mūdificā/
tibꝰ ⁊ nō fortibꝰ ne fiat dilatatio vlceris ⁊ inde adducať ad san/
guinis screatum qui ē in casu multū nociuus. ⁊ aqua mellis in/
ter alia ē singulare remediū. Nā ipsuꝫ mel vt vult Auic. ī capi/
tulo ꝓprio ē vehiculū medicinaꝝ ad ptisim ⁊ nō nocet vlceribꝰ:
⁊ ī cōpositis vbi sit intētio fortis abstersiōis valꝫ sirupꝰ de pras/
sio sirupꝰ d' isopo de qbꝰ supra abūdāter ī caº asmatis dictū ē.
Ultima intentio ē ꝯsolidatio de qua late dictū ē in caplo d' spu
to sanguinis cū glutinatiuis ⁊ stipticis. Sed hic ēt est aduerten
dū ne ad hanc intentionē veniamꝰ nisi tꝑe debito. s. facta mun
dificatōe sufficienti: ⁊ tunc valꝫ singularissime terra sigillata ⁊
bolus ar. de quo dixit Rasis 4º ꝯtinētis ꝙ exiccat vlcera pti/
sicoꝝ vt postea non tussiāt nisi paꝝ ⁊ nisi postea ī regimīe cadat
fallacia. Et ēt Gal. 9º de simplici medicina singularissime lau/
dat ī vlcere ꝙ in pulmone ē ⁊ ī multis reliquis. Auic. postquam
dixit tyriacā non ꝯpetere nisi in quibusdā horis dixit ꝙ ī prin
cipio ⁊ in corpore fortis virtutis bolus ar. ⁊ terra sigillata omni
hora ad intētionē ꝯsolidatōis possunt dari. valent ēt karabe ⁊
lapis ematites de quo supra dixi. Et de exterius applicādis em
plastris vnguētis ⁊ similibꝰ recurrendum ē ad caplm de sputo
sanguīs. iuuať ēt cōsolidatio ⁊ exiccatio cū suffumigijs quibus/
daꝫ acceptis per tractoriū: ⁊ in isto casu ad remissionē febrilem
suffumigiū factū vt infra accipiať globus terre crete ⁊ in vase
terreo ponať cooperto ⁊ ponatur illud vas supra prunas ita vt
notabiliter calefiat illa terra postea creta calida ponať ī vase stri
cti orificij supra: vel ponatur ī vase ⁊ supponať assis ⁊ perforeť
⁊ infundať supra cretā calidā aqua ro. ⁊ eleuabiť fumus q col/
ligatur ſꝫ cānulaꝫ intra os vt peruenire possit ad pectus ⁊ pul/
moneꝫ: si ēt fiat decoctio granoꝝ mirthi ⁊ sumah ad eādē intē/
tionē valebit. Et ista ēt valent ad curā paleatinā vel blāditiuā.
⁊ si per cōstrictionē difficulteť anhelitus apponanť aliqua hu/
mectātia vt succus liquiritie ⁊ semen althee: ⁊ ita per circulum
aliquādo humectādo ⁊ abstergēdo: aliquādo exiccādo ⁊ cōso/
lidando: ſm ꝙ apparebit īdigētia fiet curatio si deus voluerit.
Ultima intentio vertitur ad curationē accidentiū: ⁊ eorum que
cōiter cōsequūtur sunt tussis de qua videať in caplo ꝓprio: ⁊ flu
xus vētris de quo dictū ē in caplo suꝑiore: ⁊ sitis de qua ēt di/
ctum ē supra: ⁊ abominatio ⁊ fetor oris ad qđ accidēs est occur/
rendum cū odoribꝰ semꝑ laudabilibꝰ ex floribꝰ: aliqñ ad hume
ctandū ⁊ infrigidāduꝫ cum floribꝰ nenufaris ⁊ violis: aliqñ ad
exiccādū ⁊ cōsolidandū cū floribꝰ rosaꝝ cū sandalis citrini ⁊ cū
aspersionibꝰ aquaꝝ ⁊ decoctiōibꝰ reꝝ appropriataꝝ per came
raꝫ. Ultimū accñs qđ ꝯseqť ⁊ ē maximū inter cetera: post flu
xū ē extenuatio totiꝰ ⁊ macrefactio cui attēdēdū ē cū cibis nutri
tiuis restauratiuis bone qualitatis modice q̄ntitatis cū gaudio
cū odoribꝰ suauibꝰ cū renouatiōe reꝝ amabiliū cū habitatione
cū dilectis tandē cū balneo. Sed dicit Mesue in caplo proprio
ꝙ balneū nō est supra ꝙ audere debeamꝰ nisi cū iā incipit mor
bus declinare: qm̄ erit res maximi nocumēti ⁊ ponēs egruꝫ ad
desperationē: ⁊ hoc intelligať eē veꝝ stante repletiōe. nā si offe
ratur in principio stante multitudine humoꝝ in toto ⁊ putrido
rum nō correctoꝝ fit agitatio per balneū ⁊ ꝯmotio in malis hu
miditatibꝰ: vñ ducunť ad ebullitionē aliqñ ⁊ vltra fe. ethicā in/
ducitur putrida: tñ si recte offerať balneū maxīe iuuat qm̄ hu/
mectat mēbra ⁊ ꝓhibet dissolutionē ⁊ cōuertit nutrimētuꝫ ad
mēbra: ⁊ iō nō dꝫ offerri balneuꝫ nisi postquā cibus iā exiuerit
stomachū: ⁊ fuerit ēt in epate digestus ⁊ q̄si ī semita recōdendi
⁊ tunc corpꝰ pōt īponi ī balneū aque dulcis tēperate: qm̄ si fue
rit aqua calida dissoluēdo nocet: ⁊ quiescat in balneo vsqꝫ īcipi
ant partes mēbroꝝ exterioꝝ tumefieri aliqualr̄ neqꝫ stet in bal/
neo cū tedio: ⁊ sit in aere mūdo a fumo ⁊ libero a malis odoribꝰ
dicit Mes. postea reducať a balneo ad primaꝫ cām balnei. i. ad
locuꝫ tēperatū in caliditate: ⁊ ibi tūc fiat inunctio totiꝰ corꝑis
cū oleis humectatiuis cū oleo de amig. dulcibꝰ cū oleo vio. vel
cū aqua in qua sint dissoluta multa vitella ouoꝝ ad aliqualē ī/
uiscationē: postea ponať in lecto: ⁊ tunc inungať cuꝫ oleo rosa/
to ad cōseruandū humiditatē intra poros mēbroū receptā: ide

quiescat duabꝰ horis: ⁊ postea cibeť cibo cōueniēti semꝑ odorā
do aromatica laudabilia: ⁊ ita cōtinetur si sine nocumēto tolle/
rauerit vel aliqñ interpolādo ꝑ diem. Reliqua multa eēnt hic
dicēda de balneo: sed relinquanť ad caplm ꝓpriū de ethica: po
stea exhibeať electuariū restauratiuū ⁊ remissiuū fe. factū vt ī/
fra. ℞. testudines duas vel tres ⁊ remotis ostracibis per infusio
nē carum ī aqua or. calida vt supra dictū ē: ⁊ fricatis ⁊ abstersis
cū furfure ⁊ diligēter lotis pur. in aqua or. postea decoquantur
posite in alia aqua or. tepida ⁊ bulliant paulatine debite deco/
quendo donec sint debite cocte: postea incidātur ⁊ ꝯtundantur
tenuissime ⁊ idē fiat sumēdo. ℥. ij. carniū cancroꝝ fluuialiū ſm
ꝙ dictū ē supra. deīde sic ꝯtritis dictis carnibꝰ: tūc. ℞. pineaꝝ
fisticoꝝ amid. dul. añ. ℥. j. s. passulaꝝ enucleatarum mundata/
ruꝫ. ℥. j. seīuꝫ cōiuꝫ frigidoꝝ mūdatoꝝ. ʒ. vj. oīa īcidanť ⁊ optīe
teranť ⁊ dictis carnibꝰ misceanť: deinde sumať zuccari al. soli/
di quantum sufficit ⁊ dissoluať in aqua decoctōis dictaꝝ car/
niuꝫ vt supra ꝓ ꝑte: ⁊ ꝓ ꝑte ī aqua sublimatōis limaceaꝝ p̄pa/
rataꝝ prius vt supra: deinde simul in mortario oīa ꝓijcianť ⁊
cuꝫ pistello ducēdo optime īcorporenť: deīde in fine addať pul/
uis qui sic fit. ℞. fragmētoꝝ cordialiuꝫ vt saphiri smaragdi ia/
cincti margaritaꝝ al. coral. ru. ⁊ alboꝝ ossis de corde cerui ka/
rabe añ. ʒ. j. dragāti gūmi ara. se. portulace amidi succi ligritie
añ. ʒ. ij. pulmonis vulpis. ʒ. iiij. pulueris cancroꝝ fluuialiū. ʒ.
iij. cīnamomi electi macis cardamomi zinzi. añ. ʒ. j. s. ireos cro
ci añ. ʒ. j. oīa bñ īcorporēť ī vase vitreato ⁊ vsui reseruenť ⁊ bis
in die maxīe mane ꝑ duas horas ante prādiū sumať coclear. j.
magnū de hac cōfe. vel saltē postq̄ꝫ exiuit corpꝰ a balneo ⁊ fuit
inunctū in lecto vt dictū est. Nā ī hoc electuario est virtꝰ mū/
dificatiua ⁊ cōsolidatiua vlcerū ⁊ cōfortatiua virtutis vitalis ⁊
plurimū restauratiua vt pꝫ si recte ꝯsiderabis ꝯpositioneꝫ.

Capitulū 56m de tremore cordis.

Si cuꝫ cordis tremore fuerit pulsus velocitas ⁊
febris: eger ex basilica est minuēdus. Et troci/
sci cāphorati cū succo maloꝝ acetosorū in potu
sunt tribuēdi: qđ. ℞. spodij seīs cucumeris ci/
truli endiuie lactuce portulace rosaꝝ sandali al
bi oīuꝫ ꝑtes equales: ⁊ ꝓ vnoquoqꝫ pondus aur. vniꝰ ex eis
sumanť cāphore triū gra. ordei pōdus: ex quibꝰ cū succo ma/
cianoꝝ cōfectis fiant trocisci de quibꝰ in potu quotidie vnius
aurei pōdus quaqꝫ die tribuať: ꝙ per duas hebdomadas fie
ri ꝯuenit. Si aūt hec nō suffecerit: lac de quo butiꝝ sit extra/
ctuꝫ ad bibēduꝫ detur. Ipse vero nutriať ex pullis cū aceto ⁊
succo vue acerbe ⁊ ex acetoso. Sirupū p̄terea acetosuꝫ de zuc
caro factū bibat. Si aūt cū tremore cordis nō fuerit fe. trocis.
mus. in potu sumanť: qđ. ℞. masticis spice xiloaloes cinamo
mi gariof. galie mus. cubebe cardamomi maioris tubeleth cor
ticuꝫ citri oīum añ. pōdus vnius aurei: musci sextaꝫ dragme
vnius: ex his oībus cū vino bene redolēte cōspersis fiant tro
cis. ꝯferunt sincopi ⁊ tremori cordis. Electuariū diamuscū
p̄ciosuꝫ qđ est ad sincopiꝫ ⁊ tristiciā cordisqꝫ tremoreꝫ ⁊ tepi/
duꝫ faciens. ℞. masticis cinamomi se. ozimi maioris se. ozimi
gariofil'. se. melisse se. sisimbrij se. sansuci macropiperis: oīuꝫ
ꝑtes equales: ex quibꝰ oībus puluerizatis. ʒ. x. sumanť mar/
garitaꝝ minutaꝝ coralli rub. cubebe sete crude charabe been
albi ⁊ rub. folij oīum añ. ʒ. x. musci tubabitici puri. ʒ. v. confi/
cianť melle de mirabo. chebulis. hoc eīꝫ electuariū ad fridita/
tē stomaci ⁊ digestiue egritudinē optimū existit.

Si cum cordis tremore. Ista est 2ª ⁊ vl/
tima pars principalis huius tractatus d' dispo
sitionibus mēbroꝝ spūaliū ⁊ sic ꝯtinuať ad p̄/
cedens. Nā postquā supra determinauit d' di
spōnibus preter nām mēbroꝝ seruientiū cordi
vt de pectore ⁊ pulmone ⁊ maxīe de aꝑatibus
eoꝝ iā determinat de vna principali ⁊ maxīa dispōne p̄ter nāꝫ
ipsiꝰ cordis tanq̄ꝫ mēbri famulati ⁊ magis principali vt de tre/
more cordis: qm̄ de aꝑatibus eius non fuit necessariū multum
medico determīare cuꝫ talia oīa sint mortalia satis subito ad
mortē ducentia vt infra magis videbiť. Et diuidiť caplm ī du/
as partes. ṗº determinat ponendo signa tremoris a cā cal'a ⁊
ꝯñter curā eius. 2º determinat de cura tremoris a cā frigida ⁊
in hoc toto determinat de talibus lesionibꝰ per eēntiaꝫ ipsius
cordis. Unde nota ꝙ non fuit necesse hic qm̄ fuit breuiloquus
determinare de cura tremoris per comitatē alioꝝ mēbroꝝ: qm̄
talis cura pendet ex cura lesionū illoꝝ mēbroꝝ que reperieť lo
cis suis. Spāliter ergo determinat de cura malitie ꝯplōnis ꝑ
eēntiā eius. ⁊ prio calide. 2º fride. 2ª ibi: Si aūt cum cordis tre
more ⁊c̄. Pria in tres: q: ponēs signa cāe calide ponit ꝯñr curā
eius. ṗº per flōmiā. 2º per alterātia frigida. ibi: Et trocisci. 3º
per dietā. ibi: Si aūt non ⁊c̄. De pria ꝑte dicit: Si cū cordis
tremore fuerit pulsus velocitas ⁊ fe. eger ex basilica ē minuen/
dus. Pro ītelligētia huiꝰ capituli gñalr̄ nota ꝙ lꝫ Rasis in/
titulauerit hoc caplm de cordis tremore tñ vt breuiloquus au/

ctoꝛ ĩ hoc libꝛo sub ista rubꝛica simul voluit ĩtelligere de debilitate coꝛdis ⁊ pulsu eius ⁊ caplm de casu virtutis subito ⁊ ꝺ sincopi. Cũ he dispõnes videant̃ se hẽre ĩ oꝛdine ꝼ3 maioꝛẽ ⁊ minorẽ foꝛtitudinẽ causarũ ducẽtiũ ⁊ ĩpꝛimẽtiũ ꝑternālr ĩ coꝛ vt ĩfra magis videbit̃. vñ cãe certe potẽtie adducũt ad debilitatẽ coꝛdis ⁊ pulsũ ꝯ̄ir q̃ foꝛtioꝛes ⁊ potẽtioꝛes facte adducũt ad tremorez ⁊ ẽt foꝛtioꝛes facte faciũt ad sincopiz ⁊ postremo ad moꝛtẽ. vnde dicebat. A. xiª. tertij tractatu 2° capitulo pꝛio q: oĩs ꝯplõ dominãs facit ad debilitatẽ: ⁊ oĩs debilitas efficit in coꝛde cum ꝑseuerat in ipm residuũ virtutis agitationẽ quãdaz quasi ipm expellat a seipso aliqđ nocumentũ: ⁊ sic p3 q malitia ꝯplexiõis coꝛdis facit ad debilitatẽ eius: ⁊ debilitas ꝯ̃nter aucta facit agitationẽ in pulsu: ⁊ sup. magis aucta stante nocumento ĩpꝛimẽte ꝑducit ad tremoꝛẽ: ⁊ tamẽ cũ sup̃fluit permutat ad sincopim: ⁊ qñ magis superfluit ꝑmutat ad moꝛtẽ. ⁊ iõ addidit: ⁊ tremoꝛ quidem coꝛdis quãdo superfluit permutat̃ ad sincopim: ⁊ quando magis superfluit permutat̃ ad moꝛtez. Ex quo patet q tremoꝛ coꝛdis ẽ quasi dispõ media ĩ foꝛtitudine ex cã ipaz inducẽte ad pulsum ⁊ debilitatẽ coꝛdis ex vna ꝑte ⁊ ad sincopim ex alia parte: ita q certa cã facit debilitatez vel pulsum ⁊ ea foꝛtioꝛ in malitia facit ad tremoꝛẽ: ⁊ magis foꝛtificata facit ad sincopiz. Debilitas igit̃ coꝛdis quasi idẽ est qđ cardiaca ꝓpꝛie sumpta. nã dicit dispõem remissioꝛẽ ex ꝑte nocumenti ĩpꝛimẽtis q̃3 sit iectigatio ⁊ pulsus: ĩmo ẽt iectigatio videt̃ esse remissioꝛ dispõ q̃3 pulsus: ⁊ postea remissioꝛ pulsus q̃3 tremoꝛ. ⁊ sic debilitas pꝛopꝛie sumpta vt distinguit̃ ab illis ẽ dispõ preternãm accidens coꝛdi ꝓcedẽs ex cãis debilitantibꝰ virtutes coꝛdis impotẽtia: quarũ virtutũ fiũt coꝛdis opatões ĩperfecte: ĩmo cũ q̃dam ꝯturbatione: nõ tñ in tm̃ q sequat̃ motus ꝑternã3 ĩ coꝛde sicut fit iectigatione ⁊ pulsu. Est ergo talis dispõ ita pꝛeuia ad saltum vel pulsum vel tremoꝛẽ vel lippotomiã sicut lippotomia que ẽ defectꝰ aĩositatis ad sincopim. Iectigatio aũt addit supꝛa debilitatẽ coꝛdis quẽdaz motũ tremulũ diminutũ: ita vt nõ percipiat ipsum patiẽs cũ est inquiete ꝼm coꝛpus ⁊ ꝼm mentez: s3 tunc percipit cũ fit motus coꝛꝑis aut fit passio aĩalis de verecundia vel timoꝛe: vt sepe ꝯtingit apud pñtiam venerabiliũ personarũ. pulsus aũt vel titilatio coꝛdis ẽ motus maioꝛ q̃3 iectigatio: q2 etiaz ꝑcipit̃ a patiente ipo inquiete existẽte. Determinãs ergo Rasis de tremoꝛe coꝛdis ⁊ ponẽs curaz cãru3 eius que sunt cause quasi medie ĩter cãs faciẽtes debilitatẽ ⁊ pulsum coꝛdis ⁊ causas faciẽtes sincopim: ꝯ̃nter ĩplicite ponit curaz cãru3 debilitatis ⁊ pulsus coꝛdis ⁊ cãru3 sincopis: vt p3 ꝯsideranti. ⁊ iõ sub rubꝛica de tremoꝛe coꝛdis ĩclusit ẽt determinationẽ de pulsu coꝛdis vel debilitate ⁊ etiaz de sincopi: ⁊ ita fuit ꝯtentus vnico capitulo vt bꝛeuiloquus de oĩbus dispõibꝰ pꝛeternãm coꝛdis: q2 de apatibus nõ fuit expediẽs determiniare vt dictũ est. S3 specialius ꝓ intelligẽtia littere est aduertendũ q per duo signa maxime declarauit tremoꝛẽ coꝛdis eẽ pẽdentẽ a cã calida. Pꝛimũ signũ est velocitas pulsus. 2m ẽ fe. nam stãte caliditate nocente taliter vt ducat ad tremoꝛẽ coꝛdis: magna vt ꝯstat ẽ in coꝛde ĩcensio ⁊ ꝯ̃nter fe. ⁊ exinde stãte necessitate aucta cũ nõ possit fieri magnitudo ꝓpter oppꝛessionẽ que fit ĩ virtute a cã impꝛimẽte alias nõ fieret tremoꝛ cũ quilibet talis motus diuersus ⁊ tremulus ñ fieret nisi virtute đbilitata ⁊ oppꝛssa: ⁊ ꝯ̃nter si ñ fit magnitudo fiat velocitas qđ dicit tex. ad satisfaciẽdu3 necessitati.

Est vlterius aduertẽdu3 q in casu laudauit ꝓ optimo remedio fieri minutionẽ ex basilica. na3 stãte ꝯplexiõe calida vt plurimũ ꝯiuncta replõni ꝯueniẽtissime iuuat̃ per flõmiã: qm̃ vt dicebat Aui. loco allegato in canonibꝰ vniuersalibꝰ de curatione coꝛdis: pluriũ repletionũ coꝛdis nõ sunt nisi ex sanguie ⁊ vapoꝛe a nocumẽto: quoꝝ duoꝝ vt vult liberat̃ a flõmia. i. ꝑ flõmiã nã replõ sanguinea remouet̃ flõmia basilice dextre: s3 replõ vaporosa flõmia basilice sinistre. ⁊ ita indistincte Rasis dixit cõuenire flõmiã ex basilica. ⁊ hec cura est maxĩe ꝯueniẽs q̃si in oĩ tremoꝛe ꝯstãte virtute: q2 ⁊ si ẽt cã eẽt frida pꝛimũ adducẽs ad tremoꝛẽ: q2 tñ coꝛ ẽ mẽbꝛũ ꝑ nã3 plurimũ sanguineũ ꝓ necessitate finis ad gnãtionẽ spũum vitaliũ facta agitatiõe tremula in coꝛde fit ꝓbabiliter ebullitio in humido sanguifico coꝛdis: ⁊ ita flõmia videt̃ cõferre: maxime q2 in alia euãtione que fit cũ medicinis opz vltra medicinas euãtiuas que de se ledunt coꝛ ⁊ totum vt misceantur ⁊ associentur medicine coꝛdiales que efficiant in coꝛde foꝛtitudinez cu3 ꝓpꝛietate ad occurrẽdũ oppꝛessiõi seu impꝛessiõi medicĩe solutĩs: ⁊ hoc est difficile bñ mensurare. In ea aũt euõne que fit cũ flõmia nõ o3 ꝯsiderare de tali regimine ĩmo solũ sufficit vt obseruemus ne sup̃flua nimis fiat euõ sanguĩs ⁊ cadat virtus vt p3 ꝯsiderãti: iõ recte laudauit flobothomiaz. Cõsequẽter ẽt ad alterationẽ facta flõmia laudauit q exhibeant̃ trocisci de camphoꝛa cũ succo maloꝝ acetosoꝝ dati ĩ potu auꝛ̃. j. pꝛo vice quacũq3 die: ⁊ dicit q d3 ꝯtinuari per duas hebdomodas ⁊ ponit descriptionẽ eoꝝ dicit sic. ℞. spodij se. cucumeris citruli endiuie poꝛtulace rosaꝝ sandaloꝝ al. sunt foꝛtioꝛes ana partes equales. ⁊ ꝓ vno quoq3 põdere auꝛ̃. vniꝰ ex eis sumat̃ cãphoꝛe pondus gra. iij. oꝛ. ⁊ p3 ex simplicibꝰ ꝯponẽtibus quomõ sint alteratiui ad frigidũ cũ coꝛdialitate: q2 oĩa intrãtia sũt frida coꝛdialia maxĩe spodiũ ⁊ rose ⁊ sandali ⁊ camphoꝛa: quas medicinas ẽt numerauit Auic. xiª. tertij de medicinis coꝛdialibus inter frigidas vt capita ⁊ radices coꝛdialium medicinaꝝ. Et ẽt Aui. in de viribus coꝛdis easdẽ numerauit: ⁊ de spodio dicit spãliter q spodio ĩest ꝓpꝛietas cõfoꝛtãdi coꝛ ⁊ rectificãdi: multũq3 ꝯfert cardiace ⁊ sincopi calide. ⁊ dicit q ẽ frigidũ in 2° ⁊ q cõfert causando luminositatẽ ⁊ soliditudinez in spũ: tñ de eo dicit Symon q ẽ res cuius oꝛigo nos latet. res tñ adusta videt̃: ita p3 de erroꝛe eoꝝ qui dicunt q ẽ de ossibus elephantis adustis. De rosis non ẽ dubitatio q rosa ẽ frigida ĩ 2° ⁊ ꝯuenit cũ aromaticitate sua substãtie spũs ꝓpꝛie calefacte: nã cõfert tunc sua frigiditate ⁊ cõsolidat spũm sua stipticitate. Sandali ẽt hñt ꝓpꝛietatẽ letificãdi ⁊ confoꝛtãdi coꝛ ⁊ alterandi ꝯplõnem calidã. ⁊ albi sunt frigidioꝛes ⁊ minus sicci tñ sunt tales frigidi ⁊ sicci in 2°. De camphoꝛa non ẽ dubitatio q singularissime valet in saluãda substãtia spũs calidi ⁊ cum ꝓpꝛietate ⁊ dominio sue frigiditatis ⁊ cũ aromaticitate que adiuuat pꝛopꝛietatẽ: sed op3 vt sit ꝯmẽsurate quãtitatis ne sup̃fluat ĩfrigidando. Ideo posuit tria tm̃ grana pꝛo qualibet dosi. ⁊ de ea dicit Haly. 3° tegni ꝯmento. ccxviij. q post Gal. ⁊ Diascoridẽ inuẽte sunt herbe vltimi iuuamenti velocis valoꝛis sicut valoꝛ cãphoꝛe ĩ egritudibꝰ pestilẽtialibꝰ calidis: ⁊ muscꝰ ĩ egritudibꝰ pestilẽtialibꝰ fridis. Reliq̃ aũt q̃ posuit de seibꝰ lactuce citrulli endiuie ⁊ poꝛtulace: q̃ medicine ⁊ si nõ reperiant̃ iter coꝛdiales descripte: tñ sua friditate alterãt ꝯplõnez lapsaz ad cal3 adiuuãdo reliquas medicinas coꝛdiales in penetratõe versus coꝛ q̃ sua stipticitate foꝛte nõ sic penetrarẽt: ẽt sua humiditate remittunt siccitatẽ caꝝ: ⁊ sic p3 clarificata descriptio quõ in casu valeat si declarent̃ pꝛius duo pũcta. Pꝛimũ est q2 exhibet auꝛ̃. j. oĩ die de istis trociscis ꝯtinuando ꝑ duas hebdomadas. debetis hic notare q auꝛ̃. j. hic nõ sumit̃ ꝓ maioꝛi pondere q̃3. 3. j. q2 tales trocisci eẽnt alteratiui nimis ad fridum ꝯtinuãdo ꝑ duas hebdomodas dãdo tãtu3 ꝓ vice. ⁊ illa regula qua dicit̃ q auꝛ̃. j. in solutiuis est minꝰ q̃3. 3. ⁊ in alteratiuis plusq̃3. 3. non est simplr vera ĩ alteratiuis extreme friditatis vt sũt tales trocisci de cãphoꝛa: qm̃ timoꝛ est in ĩfridando. iiij. pꝛi. sicut foꝛte ⁊ in soluẽdo s3 in calefaciẽtibꝰ ⁊ ĩfrigidãtibꝰ non multũ ĩtense est vera: vñ in casu sufficeret exhibere. 3. 5. ꝓ vice. Et si videremꝰ remitti accidẽtia ĩflãmatõis ⁊ tremoꝛis vel sincopis nõ debemꝰ ẽt ꝯtinuare ꝑ hebdomodas: sed ꝼ3 necessitatẽ tantũ offerre cũ macianoꝝ succo. Succus istoꝝ pomoꝝ est multu3 coꝛdialis sicut aromaticitas pomoꝝ emonstrat: sunt poma dicta graciola alba lucentia ⁊ nõ nimis grossa frãgibilia quasi eẽnt de substãtia ꝯgelata mirabilis odoꝛis aromatici: appꝑent in iunio: sunt de pꝛimis maturis. Scđ3 q o3 hic ꝯsiderare est q2 in dicta descriptõe nõ ponit̃ crocus neq3 aliqđ calidu3. Et tñ Auic. dicit in caplõ generali ĩ canonibꝰ vniuersalibꝰ in curatõe coꝛdis: Et illi quidẽ q abstulerũt crocum ĩ trociscis cãphoꝛe ⁊ blasmauerũt pꝛimos q fecerũt trociscos cãphoꝛe pauci iuuamẽti quãuis ipsi ignoꝛẽt. Et ibidez adducit rõnez in textu: q2 in medicis coꝛdialibꝰ o3 aliquid semꝑ esse qđ ꝯfoꝛtet caliditatẽ nãlem spũu3: ⁊ ꝑ caliditatẽ ⁊ cũ ꝓpꝛietate al's nocet̃ spũs ⁊ radix vite ⁊ l3 iuuet̃ trũcus puta coꝛ: ẽt q2 tales calide medicine faciant penetrare fridas versus coꝛ: q̃ sua friditate ⁊ sua siccitate non penetrarẽt. Bꝛeuiter dicat̃ q posuit Aui. illud dictũ in canonibꝰ vlibus: ⁊ ita dictũ est regulare canonicũ ꝑꝑ cãs dictas: tñ aliquotiẽs coacte ⁊ irregulariter valet ꝓpter excessiuã nimis caliditatẽ ĩ coꝛde que manifestat̃ maxĩe ex tremoꝛe ⁊ sincopi ꝯuenit aliquotiẽs vt exhibeant̃ medicine pure fride cu3 metã trãsgredit̃ res. s. ĩ calefaciendo. Et ita Ras in hoc caplõ bꝛeuiloquꝰ posuit remedia q̃ extremaliter aliquotiens ꝯueniunt. In cõi tñ vsu non exñte extrema necessitate tales trocisci nõ sunt offerẽdi: s3 trocisci Mes. q sũt notabilr coꝛrecti: tñ ad id qđ dicit̃ q necessaria est medicina calida ad penetrare faciendum medicinas fridas: dicat̃ q in trociscis rasis ĩtrãt seia endiuie ⁊ cucumeris vel citrulli que iuuãt ad penetratõez maxime dirigẽte virtute ad coꝛ ꝓpter maximã necessitatẽ extinguẽdã vel minuẽdã. In endiuia tñ siluestri maxime inest ꝓpꝛietas tyriacalis magna vt dicit Auic. ⁊ exhibeantur isti trocisci cu3 succo macianoꝛu3 de quibus supꝛa dictũ est in quo est pꝛopꝛietas letificãdi ⁊ cõfoꝛtãdi quã adiuuat aromaticitas ⁊ dulcedo eius ita q est medicina ⁊ cibus nutriens: pꝛopterea confert spiritũ nutriendo ⁊ tẽperando sua pꝛopꝛietate. Addit ponẽdo aliud medicamẽ alteratiuũ: si autez hoc nõ suffecerit lac de quo butirum extractũ est ad bibendum detur: super quo nota q per hoc qđ dicit si hoc non suffecerit non debes colligere q lac acetosu3 exhibitum sit foꝛtius ⁊ potẽtius in infrigidãdo q̃3 trocisci dicti de camphoꝛa: q2 ĩ hoc eẽt maximꝰ erroꝛ sic intelligere vt p3 cuilibet recte ĩtelligẽti. Sed voluit insinuare nobis timoꝛẽ ĩ ꝯtinuo vsu dictoꝝ trociscoꝝ. Na3 qñ fuerint exhibiti per duas heddomodas ⁊ nõ suffecerint. s. ad ꝑfectionẽ cure tunc voluit nobis ĩnuere q nõ ꝯtinuemꝰ ãplꝰ dictos trociscos ꝓpter timoꝛez nimie ĩfrigidatõis ⁊ extinctionis virtutis vt supꝛadictũ ẽ: ĩmo tunc intendamus cũ remissiꝰ ĩfrigidãte ĩ quo sit ẽt virtus aliqualr restauratiua qualẽ ẽ lac acetosu3 factũ extracto butiro. ꝓinde ꝯtinuãdo ĩ alterãtibus ⁊ restaurãtibus oꝛdinãdo dietã numerat cibos mediciales infrigidatiuos. Iccirco addit: ipe vero nutriat̃ ex pullis cũ aceto ⁊ succo vue acerbe sup. decoctis ⁊ ex acetoso. s. aliquo succo. s. coꝛdiali vt ẽ succus de ribes ⁊ succꝰ acetose ⁊ similes. Et addit circa medicinalia: sirupũ preterea de aceto factũ bibat. i. factũ de acetosis ad alterationẽ ꝯplõnis calide: ⁊ ita ad hanc intẽtionem valet sirupus de ribes sirupus de succo acetose ⁊ sirupus acetosus simplex ⁊ sirupꝰ pꝛecipue de limonibꝰ ꝓpter ipsiꝰ maximã coꝛdialitatẽ de quo vidi maximã experiẽtiã in tremoꝛe calõ exhibeant̃ isti sirupi cu3 aquis appꝛopꝛiatis vt violis rosis buglose neunupharis ⁊ similiũ. Et ĩ hac intẽtõe valent odoꝛamẽta frigida ⁊ sacculi coꝛdiales frigidi de quibꝰ oĩbus latius videbitur infra loco suo. Si aũt cũ. Ista est alia pars pꝛincipalis in qua ponit curã tremoꝛis coꝛdis a cã frigida q declaratur per hoc q nõ est fe. ⁊ sup. per hoc q cũ diuersitate pulsus non ẽ velocitas

locitas neq3 frequētia multa:imo stat cū eo paruitas ⁊c. Et ad
huiusmodi intētionē ponit duo alterātia psupponēs reglr fcās
eē euōnes si expediūt ⁊ cū appropriatis de quibus videbit̄ īfra
loco suo. Et ita ponit duas descriptōes:quaꝝ vna ē trociscoꝝ
muscatoꝝ. 2ª ē electuariū diamuscū. qd electuariū laudat non
tm̄ in casu isto sed ēt ad frigiditatē stomaci ⁊ debilitatē digesti/
ue. 2ª ibi: Electuariū diamuscū. Nota q signāter posuit du/
as descriptōes ad alterādū ad capitulū q: morbi tales a cā fri/
gida difficiliꝰ reducant̄:⁊ fm̄ diuersuz lapsū adducūt ad dispo
sitōes. Propterea q: lapsus ad frigidū ē cordi disproportiona/
lis vt pz:iō expedit ī diuerso tpe diuersas applicare medicinas
alteratiuas. ⁊ non sic fecit mētionē de euātiuis:q: nō sic mul/
tiplicat̄ mā in corde īdicās de euōne sicut acquirit̄ malitia com
plexionis ꝓpter principatū ⁊ fortitudinē cordis. vn̄ magis īten
dendū ē in cura cum alterātibus ⁊ ꝯfortātibꝰ q̄3 cū euāntibus
medicinis:qm̄ tales vt supradictū ē ⁊ cordi ⁊ toti nocēt vtpluri
mū. Facit caplo p̄io ꝯpōnē magis alteratiuā ad capitulū quasi
multū calefaciētē ⁊ nullo mō remissaz ī calefaciētibꝰ:postea po/
nit electuariū minus calefaciēs ī quo medicine calide dn̄antes
sunt refracte cū frigidis:⁊ si oēs sunt cordiales vt pz de sentē/
tia auctoꝝ. Dicit ergo p̄io:si aūt cū cordis tremore non fue/
rit fe. trocisci muscati in potu sumātur ⁊ ponit descriptionē. ℞.
masticis spice xiloal'. i. ligni aloes cinamomi gariofil'. galie mu/
scate ē medicīa ꝯposita nucismuscate cucube cardamomi maio
rū ⁊ minoꝝ:⁊ ē meligeta corticeū citri oīum aā. pōdus auri vniꝰ
musci. ʒ. viiꝰ sexta pars ex oībꝰ supple his pulverizatis cū vino
bene redolēte. i. aromatico ꝯsparsis fiāt trocisci sup. ʒ. viiꝰ pro
quolibz ⁊ exhibeat̄ pulverizatꝰ cū aqua buglose vel mellisse vel
cū modico vini aromatici. Ista oīa intrātia aromatica sūt ⁊
calida in casu nr̄o plurimū valētia. naz mastix ad calidū decli/
nat cū cōfortatiōe de spica nō est dubitatio calefacit cū mirabi
li ꝓprietate. de ligno aloes dicit Auic. q approprinquat iudicio
ambre ⁊ eius ꝯplexio ē tpamento ꝓpinquior. ⁊ de ambra nō est
dubitatio q est calida ⁊ sicca ī scdo:⁊ hz vehementē ꝓprietatē
in ꝯfortādo ⁊ letificādo fortitudinē sue aromaticitatis:⁊ inde ē
ꝯfortatiue substantie cuiuslibet spūs oīum mēbroꝝ p̄cipaliū ⁊
multiplicatiua ipiꝰ: vt dicit. A. ī d viribꝰ cordis: de cinamomo
ipm ē calidū in fine scdi ⁊ siccū in tertio:⁊ īest ei lectificādi pro/
prietas ꝓpter suaz notabilē aromaticitatē: ⁊ est medicīa multū
subtiliatiua. de gariofilis dicit Aui. xjª. tertij q sunt valde mi
rabiles ī cōfortatiōe cordis. Galeamuscata est cōfectio ī qua ī/
trant muscus ⁊ ābra de qua dictū est:sz d musco ē calida ⁊ sic/
ca ī tertio:⁊ ē similis croco ī virtute viuifica. Est tn̄ muscus no
tabilior oībus tyriacis maxie cōtra napelluz:sz dz refrangi eiꝰ
qualitas multū ꝓpter igneitatē cū cāphora:⁊ siccitas dz remit
ti cū rosis vel violis:⁊ iō posuit tm̄ sextā partē vniꝰ. ʒ. in ꝯposi
tione. nusmuscata ⁊ calida ē cuz siccitate ⁊ aromatica:reliq̄ sūt
clara. de cardamomo ⁊ corticibꝰ citri ⁊ cubebis:ista oīa aroma
ticitate ⁊ caliditate ꝯfortāt ⁊ malitiaz ꝯplōnis frigide minuūt.
Ponit ꝯsīter aliud electuariū dicēs electuariū diamuscū p̄ciosū
qd ad sincopim ⁊ tristitiā cordis ⁊ tremorem remediū facit. ℞.
masticis cinamomi ozimi maioris gariofilate se. mellisse sisim/
bri sansuci macropipis. i. longi pipis oīum p̄tes equales ex qbꝰ
oībus pulverizatis. ʒ. x. sumant̄ margaritaꝝ coraloꝝ rubeorū
charabe:iste sunt medicine fride cordiales sete crude ben albi ⁊
rubei polij oīum aā. ʒ. x. musci tabecbechij. i. illiꝰ ꝯtrate puri. i.
electi. ʒ. 5. cōficiant̄ cū melle chebuloꝝ. Addit:hoc eiz electua/
riū ad friditatē stomaci ⁊ digōez optimū existit. de mastice cina
momo gariofilo dictū est supra. de ozim: :Ozimū maius ē basi
licon ⁊ ē quasi in iudicio mellisse: sz est paꝝ debilior in virtute q:
mellissa ē calida ⁊ sicca ī secūdo:⁊ ē mirabile simplex in cordiali/
bus. Nā letificando ⁊ ꝯfortando cor apit vias ad ipm:⁊ nō tm̄
ꝯfert cordi sz cōfert cūctis viscribꝰ. Et dicit. A. in de viribus
cordis q hz nām leuiter solutiuā:ita videlz q sufficit ad soluē/
dum a spū vapores melācolicos:⁊ ēt a sanguine qui est ī corde.
Et notate q hoc ē mirabile dictū q medicina p ꝓprietatē eli/
gat ī euāndo vapores. de basilicone tn̄ dicit Aui. q finalr vsus
eiꝰ nō ē in letificatiōe laudabilis:qm̄ substātia nutritiua que est
ī ipsa ꝯtrariat̄ ipi medicinali substātie que ē letificare cū ꝓprie/
tate. nā dicit q nutrimē talis substātia gnāt sanguinē turbiduz
⁊ melancolicū ⁊ cāt inflāmationē in venis:⁊ sic odorata magis
valent q̄3 iterius sūpta. Reliqua calida simplicia sunt satis cla/
ra. De margaritis ꝯstat q illustrāt spūm ⁊ ad fridū ⁊ siccū de/
clinant: silr ⁊ corali ru. ⁊ charabe. sz scta dicit Aui. q serius ē
ex fortiter letificantibꝰ ⁊ excellentiꝰ:tū ē crudū ⁊ ē calidū ⁊ siccū
in p̄io:⁊ dilatat spūm ⁊ ꝯsolidat ⁊ abstergit ⁊ clarificat ⁊ illu/
minat:⁊ nō tm̄ cōfortat spūm vitalē:imo ēt est ꝯueniēs substan
tie cuiuscūq3 spūs. Nā dicit q cōfert spiritui aīato qd pz ex eo
q visum corroborat si oculi ex ipso colirizant̄: pz ēt ꝓpterea q
ꝯfert memorie. ⁊ addit ꝯfortat spūum ī epate q īpinguatio ma
nifestat. claꝝ ē aūt q īpinguat vt vult. been est calidū in scdo ⁊
siccū in p̄io:sz rubeū est calidius albo:⁊ magis siccū:tn̄ inest ei
ꝓprietas fortis ī ꝯfortādo cor. poliū ēt qd ē aliud simplex ē cali
dum aromaticū:⁊ ex his pz declaratio totiꝰ electuarij: ⁊ ꝯsīter
capituli. Reliquas descriptiōes ponemꝰ īfra loco suo.

Quid nois et qd rei tremoris cordis

⁊ primo de ipiꝰ anothomia. Declarato textualr caplo ꝓ ma/
iori intelligētia mā sunt quinq3 fiēda. Primū videbit̄ de quid
nois huius dispōis. s. tremoris ⁊ quid rei ēt: de quid nois ⁊ qd
rei dispōis sincopis ⁊ saltꝰ cū quibꝰ cōicat hec dispō:⁊ ibi vide/
bimus de modis inducētibꝰ gnāliter has dispōes p̄ius ponen
do anothomiā sūmatiz ipiꝰ cordis cuiꝰ tales sūt dispōes. 2º vi
debit̄ ⁊ de differētijs ⁊ de spēbus haꝝ dispōuz. 3º de cāis ha
rum dispōum. 4º de signis ⁊ ꝓnosticis cuētus:⁊ ad bonum ⁊
ad malū:⁊ demōstratiuis ⁊ spēꝝ ⁊ cāruz. 5º de cura. Prius
igit̄ antequā ad quid nois veniat̄ sūt quedā sumatim dicēda d
ipo corde p̄tim collecta 7º de iuuamētis mēbroꝝ caplo 2º ⁊ di/
scurrendo vsq3 ad septimū caplm:⁊ ēt ab codē Gal. 5º de inte/
rioribus caplo primo:⁊ ab. A. p̄ia primi doctrina 5ª de mēbris
⁊. xjª. tertij caplo primo de anothomia cordis ⁊ de viribꝰ cor/
dis caº p̄io. ⁊ ab Aristo. 13º de aialibꝰ q cor dicit̄ eē tāquā fun
damentū ⁊ radix totius vite. ⁊ ē mēbruz organicū ꝯpositum ex
carne dura ⁊ villis ⁊ venis ⁊ artarijs cū duobꝰ vētriculis ma
nifestis:⁊ vno medio nō sic manifesto:cuius sinister vētriculus
ē armariū ⁊ minera spūs vitalis:⁊ ī dextro residet sanguis. ⁊ ī
nulla alia p̄te corpis nāliter stat sanguis nisi ī vena:ex quo san/
guine per vlteriorē decoctionē in sinistro fit spūs generatio ⁊ ē
figure piramidalis a cuiꝰ basi originant̄ vene ab eo ꝓcedentes
quoniā non ē mēbruz simplr rotundū sz ad rotūditatem decli/
nans. Et cooperit̄ cor qdā pāniculo duro noīato capsula cor/
dis ad tutelā. Ipsuz tn̄ cor fm̄ basim magis ē elongatū a pecto/
re ⁊ fm̄ cuspidē īmediatū magis pectori cuiꝰ situs ē ī medio to/
racis:nō tm̄ fm̄ latitudinē:imo ēt fm̄ longitudinē:imo ēt quasi
ī medio totius. s. demptis cruribꝰ ⁊ pars eius sinistra spissior:⁊
solidior ē dextra. Nā si equaliter grosse fuissent dextra ⁊ sini/
stra declinasset cor ad dextraz grauitate sua ꝓpter maiorez eiꝰ
capacitatē ⁊ sanguinē ī eo ꝯtentū ⁊ sic nō fuisset situs cordis in
medio sicut eē debuit:sicut in principe decet vt vult phs. decli
nat tn̄ parū ad sinistrā maxie fm̄ cuspidē vt in eodez īfluat cali/
ditas ne pars dextra dicat̄ multo calidior sinistra: lz videat̄ sen
tire Auic. q totum cor declinet paꝝ ad sinistruz vt elonget̄ ab
epate ⁊ consequēter ampliet locum epati qd sublimius est q̄3 vt
amplificet locum spleni propter nobilitatē epatis sup. ad sple/
nem. hoc ergo mēbrū ē tanq̄3 p̄ceps qd ē basis virtutis vita/
lis cuiꝰ ē vitaz ꝯseruare principaliter in toto:⁊ sine cuiꝰ cordis
tēperie nō pōt vita ꝯseruari certa sine tn̄ tēperie alioꝝ mēbrorū
p̄cipaliū pōt ꝯseruari vt declarat̄ 5º īterioꝝ caº pº de aialibꝰ
viuentibꝰ ī cauernis tpe hyemis cuz dixit: Mors semꝑ sequit̄
pessimitatē ꝯplōnis cordis. Nā eo patiente oīa patiunt̄ mēbra:
iōq3 actōez cerebri ablato cordis moderamie necesse ē auferri.
Et idē ⁊ de epate ītelligimꝰ: veꝝ actōez cordis nō est necesse au
ferri ablatis coꝝ tpamentis sicut exēplificat de aialibꝰ viuētibꝰ
ī cauernis tpe hyemis ī qbꝰ nō est sensus neq3 motꝰ neq3 sumūt
simplr alimētū ab extra:⁊ sic tpamēta cerebri ⁊ epatis nō videt̄
ꝓ tūc necessaria:tū viuit aīal:est ergo circa dispōes huiꝰ mēbri
maxie attēdendū. Et qm̄ dispōes p̄ter nām in q̄s īcidit hoc mē
brū reducunt̄ ad q̄ttuor vt vult Mes. caº vltio de appropriatis
ī p̄cipio. s. ad debilitatē cordis ad pulsuz cordis p̄ter nām siue
iectigatōez vel titilatōez fm̄ aliquos:⁊ ad tremorez cordis ⁊ ad
sincopiz postremo. Iō de his dispōnibꝰ erit sermo:qm̄ ñ videt̄
tales dispōes differre nisi fm̄ magis ⁊ minꝰ ex p̄te cāꝝ īprimē/
tiū vt supra dictū est circa lr̄az. Nā dicit Aui. xjª tertij tracta/
tu p̄io de egritudinibꝰ cordis:⁊ tremor cordis sequitur omnez
debilitatez cordis ⁊ omnez maliciaz cōplexionis eius. ⁊ secūdo
tractatu in capitulo ꝓprio de tremore dixit q malicia comple/
xionis cum perseuerat efficit tremorez:⁊ si augeat̄ efficit sinco/
pim. Et clarius dicit Mesue loco allegato q non differunt he
dispositōes ex parte causarū ip̄rimentiū nisi fm̄ q differūt de/
bile ⁊ forte. Nam causa certo modo īp̄rimens efficit debilitatē
in corde:q̄ si intendit̄ efficit tremorē: ⁊ si vlteriꝰ augeat̄ ꝑducit
ad sincopiz ⁊ tādē si augeat̄ ꝑducit ad mortē. Ideo oz decla
rare qd sit debilitas qd pulsus quid tremor qd sincopis repetē/
do ea sūmatiz que sūt dicta supra. Naz he dispōnes aliqn̄ sub
gnāli vocabulo cōprehendunt̄ vt sub cardiaca passione:est eīm
cardiaca generalr oīs passio cordis lz ab aliquibꝰ restringat̄ ad
tremorez cordis proprius. nam cardia grece. i. cor tremēs lati/
ne dicit Aggregator brixiēsis. Debilitas ergo cordis p̄ter na
turaz est passibilitas quedā que est potētia faciliter patiendi de
scda specie qualitatis a causis īp̄rimētibus ꝓpter causam pre/
ter naturā īp̄rimētē: vt si ex timore vel ex caliditate vel alia cau
sa facta resolutōe in mensura spirituū cōuenienti ad resistēduz
debite causis īp̄rimentibus cum non sit potēs cor resistere cau/
sis cōmuniter īp̄rimētibꝰ: imo ex causa debiliter occurrēte pa/
titur vel fit paratū pati sensibilez lesionez ita tamē q nō sequa/
tur sensibilis varietas in operatōibus eius ⁊ maxime in pulsu
eius:tunc hec dispositio appellat̄ debilitas cordis. Sed si in
tendatur causa imp̄rimēs ⁊ ita debilitās q varietur necessario
operatio cordis vt ī pulsu maxie vt si pulsus p̄ius erat magnꝰ
fiat paruus vel ecōtra. ⁊ si velox tardus vel ecōtra. ⁊ si frequēs
rarus vel ecōtra. ⁊ si talis mutatio de veloci ad tardum non sit
completa sed fiat quedā iectigatio vel motus tremulus imper/
fectus:nec omni hora perseuerat sed cum quadā interpolatiōe
⁊ vicissitudine:tūc dicit̄ pulsus cordis vel iectigatio. Qd si cau
sa vlterius īp̄rimat ita sez vt non tantuz sequat̄ mutatio in dif/
ferentijs pulsus ītercepta sed cōtinuetur talr̄ preter nāz ex ma/
gno ad paruū ⁊c. ⁊ cū quadā diuersitate vtplurimū tunc vocat̄
tremor cordis. Sed nota q talis motus tremulus in corde hz
duplicez īmediatā cām. nā aliquādo sequit̄ virtutis debilitatē
taliter vt non cōplere possit actū suū exemplig̃ra actū dilatādi
ad dimēsiones ad quas īstrumētū eēt aptū dilatari ⁊ eēt īdigē/
tia ad dilatādū sed facit actū incōpletuz ex impotentia virtutis
⁊ sic fit actus tremulus q: postea fortificata parūper virtute ꝑ/
ducit ad latitudinē ⁊ magnitudinē sufficiēter cōplendo prius ī/

ceptā dilatationē. ⁊ iste tremor potissimū sequit̃ debilitatez vt vides. ⁊ in similē dispōnem huic incidūt ꝯualescētes ⁊ debiles vel senes ⁊ maxie cū mouent̃: ⁊ cum quiescūt minuit̃. Quidam etiā ē motus tremulus qui fit ex conatu virtutis ad expellendū rem nocentē sicut accidit in principijs paroxismoꝝ. ⁊ in hoc duo ꝯsiderant̃. vnū ē perceptio rei cōtrarie ledentis vnde fit fuga ⁊ ꝯtractio: ⁊ vt tremor est actus virtutis sensitiue. 2m ē corrupt⁹ actus motus ad expellēdū rem nocentē: ⁊ sic ē accidens virtutis motiue. quādo igit̃ ꝑcepto nocumento fit ꝯtractio aliqualis mēbri vt fugiat vel vt taliter vigoret̃ in expellendo ⁊ postea facit actum expulsionis ⁊ non pōt ꝯplere actū q2 ēt ꝑcepto nocumento cōtrahit̃ vt refugiat tūc fit motus qui dicit̃ tremulus: ⁊ ſm hoc salt⁹ differt a tremore q2 saltus fit a virtute fortiore vincente vbi tremor a virtute debiliore. Sincopis aūt differt ab his quoniā ip̄minente vlterius cā nocumentū cum in tm̄ debilitatur virtus vt non possit nō tm̄ expellere nocumentum neq3 efficere actū expulsionis de tremore ad saltū: imo neq3 generare potest mensuraz spūum sufficientē ꝓ operationib⁹ in toto. ⁊ hoc ꝓpter distemꝑantiā in spiritu vel in corde vel ꝓpter paucitatē ipsoꝝ spūum ī corde tunc cū non supfluit supra cū qui necessarius ē ī minera. i. in corde q2 in corde nō sit tanta qn̄titas spūum vt supra eā que est sibi necessaria abūdet spūs demandandus etiā ad totuz pro operationib⁹ toti⁹: tunc fit sincopis q̄ 12° terapētice caplo 4° iuxta principiū describitur q ē acuta cōcisio virtutis ⁊ sic ē cōis ad sincopiz descriptā ab Auic. ⁊ ad casum virtutis subito. inter quas dispositiones tamē q2 Auice. fecit diuersa capitula ipse posuit distinctionez per hoc quia cāus virtutis subito non presupponit resolutionem sensibilez precedentez de fluxu sanguinis vel de dolore vel de alia causa manifesta: que cause cōmuniter reperiuntur in sincopi. Unde dicit Auic. declarans sincopiz: Sincopis est destructio maioris partis pluriuz virtutuz sensibilis ⁊ motiue propter debilitatē cordis ⁊ aggregationez spiritus totius ad ipsum propter cām mouentem eum ad interiora aut ꝓpter causaz prefocantē eum interius quare non inuenit spiraculuz: aut propter subtilitatez ⁊ paruitatem suā quare non superfluit supra cum qui reperitur ī minera. Ex hoc textu inuebat duas causas generales. vnā motum ⁊ subitaz aggregationez spiritus ad cor ⁊ prefocatōem spiritus in corde. vnde non inuenit spiraculū idest fit resolutio spiritus in corde propter non euentari vt in vehementi timore cōtingit cōgregatis spiritibus ⁊ quodāmodo prefocatis in corde cum non fit spiraculum conueniēs: tunc fit superinflāmatio in spiritibus ⁊ resolutio. Alia causa est propter subtilitatē ⁊ paucitatem spirituuz scilz in toto vt contingit in superfluo labore: vel vigilijs vel coitu vel fluxu sanguinis. ⁊ tūc cum non superfluit supra eum qui necessarius est in minera: tunc fit sincopis ꝑ ꝯuersionez spirituū ad cor. Unde nota q in qualibet sincopi fit retractio a virtute spirituū ad cor siue fiat per viā cōculcatiōis spirituū in corde siue per viā paucitatis spirituū ī toto: ⁊ hoc ē q2 natura totius regitiua semꝑ reseruat certā mēsuraz spirituū in corde pro operatiōibus quātuz per se pōt. Cum ergo minoratur illa mēsura que est necessaria ad regenerationē spūuz ex sanguine cum nō superfluit ea quātitas ab ea que est necessaria in minera: tunc cor attrahit a toto siue fiat per viā cōculcationis: vel per viā prefocatōis siue minoratiōis ex alijs causis: ⁊ sic tūc natura attrahit ab ambitu totius ad cor. Et hoc notate q2 cōmuniter nō recte intelligit̃: ⁊ ideo sic intelligit̃ descriptio Aui. q est destructio maioris partis virtutū etiaz ꝓpter debilitatez cordis ⁊ aggregationē ⁊c. q2 sincopis dicit nihil in toto destructionē ꝓpter debilitatē cordis cōuertentis spiritū ad ipsum cor vel ꝓpter motionē spiritus ad interiora ⁊ prefocationē ipsius ī corde: vnde fit ipsoꝝ minoratio facta in ipsis resolutione nō inuenit spiraculuz. i. q2 in eis nō est facta debita euētatio vel propter resolutionē spūum in toto ⁊c. ita q in omni sincopi exigitur retractio spiritus ad cor: ⁊ sic habem⁹ quid est pulsus quid tremor quid sincopis ⁊ modus generalis euētus harum dispositionum.

Distinctiones. Iā veniēdū ē ad ſcd̄m principale de differentijs ⁊ specieb⁹. Differentie igit̃ sunt maxime cōtrahendo ad tremorē: q quidaz est tremor ꝯtinuus: quidā interpolationē habens: ⁊ de tali quidaz ē ꝑiodicus ⁊ rediens cuz ordine: vt de mense in mensem: vel aliter ⁊ quidaz rediens nō ꝓprie periodicus. Alia distinctio quidaz est tremor sensibilis: tamē nō quomōlibet indifferēter: quia nō nisi per pōnez manus medici supra māmillā sinistram īfirmi: īmo non etiaz ab infirmo percipit̃ nisi per pōnem manus supra cor: quidā adeo intēsus est q ab īfirmo percipit̃ etiā sine appositiōe manus supra cor: quidaz ēt adeo est vehemēs q cōtinuatur illi tremori pulsatio vehemens artariaꝝ in timporibus. Alia diuisio: quidā est tremor cuz fe. quidaz sine fe. Alia diuisio: quidam est tremor recens: quidā cōfirmatus. ⁊ per cōfirmatuz nō intelligo tremorē in statu nec sequentez dispositionē non dependentem: ⁊ in materialez ⁊ morbū factuz: sed intelligo tremorez diurnum ⁊ secuorū accidētium. Alia distinctio tremor: quidam ē in corpore naturaliter forti ⁊ lati pectoris: ⁊ quidaz in corꝑe debili etiā stricti pectoris. Alia diuisio: quidā tremor reperitur in corporibus nō aptis ad tollerānduz famē: vt pueroruz decrepitorum ⁊ cōualescentiū: quidā in corporibus aptis ad tollerāduz famen. Alia diuisio: quidā ē terminatiōis subite ad mortē: quidam non subite: ⁊ de his diuisionibus pluries si cōsideras cōuenire possunt: etiā alijs dispōnibus vt pulsui ⁊ icetigationi ex vna parte ⁊ sincopi ex alia.

Cause. Tertio videndū ē de causis harum dispositionuz. Cause ergo generales sunt oēs cause imprimētes nocumentuz vel priuatiuū vel positiuū in ipm cor. Per nocumētum priuatiuuz intelligo nocumentum sequens subtractionez cause cōuenientis: si eidē cordi offerantur: vt si epar nō cōmunicaret debitū sanguinē cordi: vel cerebrū nō cōicaret debituz spiritū aīalez ipsi cordi siue instrumētis sibi īmediate subseruientibus: ⁊ cōsequēter tremoris: ⁊ sic etiā omnes cause dissolutione spirituū ⁊ humidi sanguinei naturalis ꝓpter quaz dissolutionem sunt in cor nocumentū imprimētes: siue sint extrinsece: siue corporales: siue sint ꝓprie: siue per cōmunitatē. omnes tales possunt esse cause debilitatis cordis: de quo dicebat Aui. xj. tertij ad finez capituli de egritudinibus cordis: ⁊ quādo accidit humoribus diminutio a quātitate necessaria primū nocumentum illius est in corde quare alterat̃ complexio huius ⁊c. ⁊ ita omnes cause positiue etiā inducentes qualitatē cordi nocentem sunt de causis debilitatis saltē tremoris vel sincopis exemplifica tu de talibus causis ⁊ extrinsecis siue primitiuis ⁊ corporalibus imprimentibus in cor nocumētū positiuū. Specialius tamē discurrendo ad omnes causas nocētes: omnes tales aut sunt extrinsece: aut corporales. si sunt corꝑales: aut sunt ꝓprie in ipso corde vel in venis eius: vel in ventribus eius: vel in pāniculo cordis: vel in cōcauitate media ītra pāniculum siue capsulaz ⁊ cor: vel sunt tales per cōmunitatē. s. vel in mēbris per cōmunitatē ei proximis. s. pāniculis pectoris: vel. s. pleure vel alijs vel. s. in pulmone vel ore stomaci: ꝑcipue cuz quo maximā habet colligātiā vel nō sic ꝓximis vt cerebro vel epate vel splene vel matrice ī mulierib⁹: vel sunt ꝑ cōitatē a toto vt ī fe. pesti. ꝑcipue ⁊ ēt ī crisib⁹ vel in dolore articuloꝝ cōi toti: vn̄ ꝑ cōitatē ledit̃ cor. Uel sunt cāe extrinsece que sunt omnes cāe vel que minuunt substantiam spiritus: ita vt non superfluat mensura ad cā que necessaria est in minera: vel cōculcāt ⁊ profundāt al's confundunt ⁊ quasi prefocant spiritū versus cor vel alterāt spiritum alteratione cōtraria temperamēto suo ⁊ conuenienti fortitudine ad operationes debitas. Et hoc modo aer calidus per viam resolutionis potest esse causa horuz accidentiuz: ⁊ ita superfluus fluxus sanguinis vndecūq3 fluat ⁊ subita aque idropicoruz effusio similiter extractio sanici ex apostemate magno subito: ⁊ aer frigidus excessiue ⁊ prohibendo debitā euentationez ⁊ etiaz prefocando spirit⁹ interius vbi subito occurreret ⁊ etiā aer infectus mala qualitate venenosa siue manifesta siue nō manifesta. Et in manifestis sepe contingit propter malos vapores mixtos in aere eleuatos ex rebus putridis ⁊ corruptis maxime ex cadaueribus ⁊ etiaz ex morte animaliū magnoꝝ corpoꝝ. Et dicit Gal. 12° terapeutice capitulo quarto iuxta finem: Cuz aer alteratur propter leguminuz putrefactionez vel etiā alioruz vt canepis ⁊c. Et ita intelligatur de quolibet simili alterante ⁊ maxime putrefaciente per moduz etiā huic proportionalez: odores praui vndecūq3 eleuētur sunt causa quādoq3 ad tremorē ⁊ sincopim extraneando temperamētum spiritus. Et de resoluentibus est exercitium laboriosuz ⁊ vigilie superflue ⁊ coitus dissoluendo ⁊ fluxus ventris ⁊ euacuatio per flobothomiā copiosa ⁊ fluxus menstrualis in mulieribus: ⁊ quicūq3 fluxus rei conuenientis potest adducere ad has dispositōes in passionib⁹ ēt animalibus vt est ira furor expandēdo caliduz ad exterius: ⁊ timor ⁊ tristitia cōculcādo spiritum īterius: ⁊ tales sunt de passionib⁹ ꝓprijs cordis ⁊ gaudiū superfluuz: etiaz resoluēdo potest adducere non modo ad has dispositōes sed etiaz ad mortez. Sed ita dicit Auic. xj^a. tertij de causis imprimētibus in corde ī fine q est de dispositōibus minus aptis inducere ad mortem dicit sic: ira eniz raro īterficit q2 ad irā nō ꝯsequit̃ conuersio spūum ad exteriora absolute neq3 absolute ꝯuersio ad īteri⁹ ⁊ sic nō fit absoluta resolō ꝑ exteri⁹: nec absoluta ꝯculcatio spūuz interi⁹. Nā fit aliqualis ꝯuersio ad īteri⁹ ⁊ nō totalis spūuz ꝑ ꝑceptōez rei contristantis: fit etiam aliqualis cōuersio spirituum ad exteriora per comprehēsionez alicuius delectātis vt exequēde vindicte sicut etiā dicebat Auic. secūda primi ī capitulo de his que proueniūt ex motu animali de verecūdia in qua in eadez hora accidit vt spiritus ad duas moueant̃ partes: quia fit prius cōstrictio ad īteriora vt ibidez dixit: Deide reddit ratio ⁊ consiliū ⁊ dilatat id qd̄ est constrictū ⁊ egreditur exterius: ita cōstringit in ira ⁊ proinde nō sequit̃ mors subita sicut ad timorem subito inductum ꝓpter subitum retractū ad interiora vel propter superfluum gaudium ex subita ⁊ veloci attractione spirituuz ad exteriora: ⁊ inde subito gaudium magnuz interficit: ⁊ proinde crocus mori facit ridēdo si sumant̃ tres. ʒ. eius: licet dicat Aui. in de virib⁹ cordis in capitulo ꝓprio: dosis eius ad hoc non est nec oportet de ipsa facere mentionē: ⁊ ita de reliquis causis extrinsecis vt de morsu animaliū venenosorū vt patet. Specialiter autē in causis corporalib⁹ nocentib⁹ cordi prius ī causis per cōmunitatez procedēdo: dicatur q aliquādo fit lesio per cōmunicatam materiā vel vaporem ad ipsum cor cōmunicādo: ⁊ aliquādo fit lesio per subtractionē eius quod est cordi naturaliter cōmunicāduz ꝯmunicādo qd̄ sibi non debite cōmunicādum: vnde epar aliquādo cōmunicat sanguinē melancolicū grossuz terrestrē ad ipsum cor vbi debuisset cōmunicare subtilem: ⁊ sic nō fit generatio spirituū conueniēs q2 non ex sanguine subtili: vnde adducit̃ ad dispositōes predictas. Et hic notate qd̄ dicit Rasis septimo cōtinentis q aliquādo ille sanguis grossus per hoc q trāsit per venas aliquas in diafragmate existētes inducit aliquādo tremorē diafragmatis. ⁊ in hoc casu aliquādo dubitaui magis q̄3 in alio casu: vidi quedā corpora que non percipiebant

picbant

piebant lesionē: tamē de facto percipiebāt tremorez circa dia/
fragma siue os stomaci: ⁊ ego ad tactuz percepi ⁊ videbat̄ qua/
si motus pulsus diuersus ⁊ aliquādo quasi equalis cum eleua/
tione ⁊ depressione. Et de hoc accidēti dicebat Rasis ꝙ est ex
effusiōe sanguis melācolici per illas venas. Et aliquādo dicit
Aaron vt scribit̄ septimo cōtinētis: In pluribꝰ ex satietate nau
seatiua ⁊ febribꝰ ⁊ abstinētia ⁊ acuitate accidēti in stomacho de
colera fluente in eo sup. fit saltus stomaci. Et addit: Sed quidā
meditātur ꝙ fit saltus cordis ⁊ nō est. Et paulo post dicit: Acci
dit etiā queadmoduz iste tremor in stomacho similis saltui cor/
dis de multo coitu ⁊c. Et hoc bene nota: aliquādo etiā epar nō
trāsmittit debitaz quantitatē sanguinis ad ipsuz cor. Et si san/
guis sit laudabilis etiā fit nocumentū priuatiuū tantuz. Nam
vētres cordis determināt sibi certaz mēsurā sanguis q̄ cū non
demādat̄ quātitas q̄ ꝯuenit cordi fiūt aliqñ debilitas ⁊ tremor
⁊ sincopis: qđ notat Aui. 2ª primi capitulo tertio de egritudini
bꝰ cōpositis. Ita est de cerebro. Nā aliqñ cōicat nocumen/
tum positiuū ad ipsuz cor. ideo q: humor melācolicꝰ dicit Aui.
in capitulo de egritudinibꝰ cordis cum multiplicat̄ in ipso cere
bro ⁊ intrat substantiā cerebri intrat etiā artarias: ⁊ cōsequēter
descēdes per artarias terminatas in cor īducit in ipsuz humo/
rez melācolicuz excitans tremorē cordis ⁊ etiā casum virtutis
cū excitatiōe malitie cogitatōis ⁊ angustie. Et alibi dicit in ista
fen. xiª tertij ꝙ melācolia ⁊ epilēsia cōmunicant̄ semper fm le/
sionem ad ipsuz cor. aliquādo vero cerebrū ꝓpter cōmunitatē
nocet cordi priuatiue. Naz cuz nō defert̄ spiritꝰ animalis ꝯue/
niēs ad musculos pectoris nō fit ꝯsequēter cōueniēs dilatatio
⁊ cōstrictio cordi seruiētes ⁊ ꝯñter ledit̄ priuatiue ⁊ sic pōt fieri
inceñio in corde ⁊ resolutio ꝯsequēter ⁊ debilitas ⁊ saltus ⁊ sin/
copis. Aliqñ etiā cōicat̄ a splene humor melācolicus ad os sto/
maci qui horridus nature existēs facit tremorē in ore stomaci ⁊
eius ꝯpassione tremit cor ⁊ aliquādo fit sincopis: īmo omnis le/
sio fortis stomaci siue sit ex materia grossa viscosa adherēte si/
ue ex ventositate inclusa extentēdēte siue humore mordicatiuo
defluxo inducit ad tremorē stomaci ⁊ inde ad tremorez cordis.
Et ideo dicit Auenzo. ꝙ os stomaci appellāt antiqui cor: quo/
niam lesio eius cōmunicatur cordi. Etiā a matrice fiunt he paſ/
siones ex retentiōe menstrui. vnde impregnatio aliquādo ē cau/
sa horum etiam spermatis cuius retentio est magis nociua q̄z
menstrui: de quo dicit Gal. 6° interiorū capitulo penultimo ꝙ
fiunt huiusmodi nocumenta de tremore ⁊ sincopi per euapora/
tionē haruz materieruz indebite retentaruz ⁊ non per motū lo
calem matricis vt quidā dixerunt. Nā licet aliqualiter fiat si/
tualis motus eius: non tamen preuenit matrix vsqz ad compri
mendū diafragma cum sua substātia sed per vapores malos in/
de eleuatos imprimitur nocumentuz in cor propter quādaz oc/
cultam malitiam ⁊ venenosam: ⁊ sic in suffocatōe matricis cō/
iungit̄ sincopis vtplurimuz saltem. Fit etiaz a reliquis mem/
bris vel fieri potest cōmunicatio nocumenti ad ipsum cor. Fit
quoqz etiaz a vermibus per euaporationē factam ab eis. Fit ēt
tremor ⁊ sincopis a mala q̈litate tantū ab eis vsqz ad cor parti/
biliter inducta ⁊ etiā sua mordicatiōe causantes sunt dolorē cui
cor compatitur. nā in omni forti dolore fit cordis ꝯpassio. vnde
fit pulsatio vel tremor per moduz supra declaratum: īmo tales
vermes habēt aliquādo aculeos pungētes ⁊ penetrantes ⁊ per/
forantes vt dicit Mesue capitulo vltimo de appropriatis ꝙ ali/
quādo penetrāt vsqz ad cor perforādo membra ⁊ stomachum ⁊
intestina ita ꝙ ⁊ morsu ⁊ solutiōe cōtinui ⁊ dolore ⁊ effumatiōe
praua ⁊ qualitate praua partibiliter multiplicata a vermibꝰ qñ/
qz hec accidentia eueniunt. Aliquādo etiaz fit tremor cordis
non tantuz ex debilitate sequente spirituuz paucitatem sed etiā
ex fortitudine sensus nimia. vnde ab omni leui causa imprimen
te mouetur virtus ad expellendum rem nocentez ⁊ fit saltus ⁊
tremor de quo dicebat Auic. ꝙ talis tremor quādoqz succedit
potui aque frigide preter qđ succedat debilitas ī operationibꝰ.

De mēbris etiaz vicinis imediatis est capsula cordis cuiꝰ ma
litia complexiōis cōmunicatur ad cor: ⁊ cōsequēter fiunt acci/
dentia dicta: ⁊ aliquādo apostemata in dicta capsula adducunt
ad hoc: ⁊ ad extenuationē ⁊ macrefactionē totiꝰ sicut ponit hy/
storiā Gal. 5° iteriorū caplo 2° de simia ⁊ gallo quā Aui. refert
xiª tertij capitulo ꝓprio. naz simia extenuata ⁊ macrefacta cuz
non potuisset Gal. per occupatōes īterficere eam viuentē post/
quā mortua fuit ea anothomizata reperit omnia eius mēbra sa
na vt refert nisi ꝙ in capsula cordis erat apostema molle plenū
aquositate ⁊ in gallo iuenit apostema durū etiaz in capsula cor
dis vbi erant multe pellicule sese circūuoluentes. Aliquādo ēt
humiditas que cōtinetur in capsula cordis fm aliquos natura/
liter cuz abundat: adducit ad hec nocumenta fm aliquos dico
quia non est textus volens ꝙ in capsula cordis reperiat̄ humi/
ditas naturalis: lz Mūdinus ponat bene in anothomia. ⁊ Gē
tilis dicit quidam dixerat ⁊ non affirmat nec negat. non est ta/
men neganduz quin ibi reperiri possit humiditas acidentalis: ⁊
tunc fiēt dicta accidētia: īmo sepe in eadē ꝯcauitate inter pānī/
culum ⁊ cor multiplicant̄ humiditates ledētes. nā dicebat. A.
xiª. tertij de egritudinibus cordis ī pricipio narrādo cās māles
nocētes dicit: Et māles quādoqz sunt in venis eius. s. cordis ⁊
quādoqz sunt ī eo ꝙ est inter pānīculū eius ⁊ corpus eius ⁊ pro/
prie humiditas. s. flegmatica. ⁊ addit multotiēs eiz reperiūtur ī
locis illis humiditates intelligēs de humiditatibus nō natura/
libus qđ declarat ꝑ hoc ꝙ dicit: ⁊ scitū ē ꝙ quādo multiplicā/
tur coartant cor ⁊ interficiunt. s. ꝓhibendo debitaz euentatio/
nem ⁊ suffocādo: ⁊ si dicat̄ in omni homīe mortuo īuenit̄ in ca/
psula humiditas ergo ⁊ in viuo ꝯtinetur naturaliter dicatur: ꝙ
argumentū nō valet: q: dici pōt ꝙ ille aer qui erat in capsula ī/
frigidatꝰ per mortē pōt hoc facere ꝯducēdo se ad naturā aque/
am: etiaz post mortez exprimit̄ humidū illud qđ erat in ventri/
bus cordis intra illaz spaciositatē ꝓpter vltimam sistolem cor/
dis a corde: ⁊ tamē forte in viuo non erat. vnde quicquid sit cū
ibi sit humiditas nō potest bene cor moueri: īmo ita disponit vt
appareat homini cor suum natare in humido ⁊ non posse libe/
re moueri: vt dixit Gal. Et ꝑ cōmunitatē etiam ab extrinseco
aliquotiēs venena sunt causa horum accidentiuz: īmo vidētur
esse de ꝓprijs ledētibus cor cum venena vidcātur a proprietate
respicere cor licet aliqua per prius respiciant particularia mem
bra: vt quedā epar ⁊ quedā cerebruz: vt etiaz in diuersis pestilē
tijs est repertum ꝙ multuz sentiunt multi eximij doctores: licz
ego creda ꝙ omnia venena inquātum talia generali quadā op
positione ad virtutē vitalē vt sunt talia venena homini. Prio
⁊ principaliter respiciūt cor: postea quedā magis appropriātur
ad ledēdum cerebrū ⁊ virtutē animalē: ⁊ quedā magis ad ledē/
dum epar: ⁊ licet repertū sit in certis pestilentijs citius ledi ope/
rationes aiales sensibiliter q̄z vitales ⁊ ī alijs citiꝰ naturales. di
co hoc nō cōtigere ꝓpter maiorē cōtrarietatē quā habet vene/
nū ad cerebrū vel ad epar q̄z ad cor: sz hoc eēt ex maiori resistē/
tia cordis ⁊ virtutis eius ad ꝓhibendū impressionē veneni ī ip/
sum q̄z sit resistētia cerebri vel epatis ad dictaz ꝓhibitionem: ⁊
hoc sufficit: q: cum hoc stat ꝙ nō perduceret ad mortē nisi vlti
mate ꝯmunicato sensibili nocumento ī corde ⁊c. Per ꝓprie/
tatem etiaz in corde possunt esse omnes species egritudinū: di/
cit Aui. in principio capituli de egritudinibus cordis q: ⁊ mali/
tia cōplexionis: sine materia ⁊ materialis: ⁊ apostemata ⁊ oppi/
lationes ⁊ solutiones cōtinui. De malitia cōplexiōis ⁊ simpli
ci ⁊ cōposita. Et de malititia cōplexiōis simplici dicatur ꝙ cor
magis labitur ad cōplexiōez ca. q̄z frigidā: quoniā ⁊ eius ꝯple/
xio ⁊ eius operatio magis ad hāc incliāt: magis etiā declināt
ad siccam q̄z ad humidā: ⁊ licet sicca difficilioris sit curationis
q̄z humida: tamē humida sepe ducit ad mortē velocius q̄z sic/
ca: quoniā aut extinguit caliditatē ⁊ spirituz cordis: aut saltem
mediate non debite cōtropando cerebro per siccitatē: tūc faci/
liter labitur cerebrū in egritudines materiales hu. sepe morta/
les vt apoplesiā epilensiam ⁊ paralesim ⁊ malitia etiā cōplexio/
nis simplex aliquādo est equalis aliquādo inequalis. i. diuersa
a naturali. Sed hic legitime dubitatur quomō a malitia cō/
plexionis equali posset fieri tremor. Nam mala complexio eq̄/
lis non sentitur 2ª primi de causis doloris absolute ⁊ tertio col/
liget. ⁊ ratio sumitur clara a Cōmētatore ī 2° de anima ꝯmento
cxviij. Cum igitur tremor sequatur cōprehēsionē rei nocentis
ad ipsaz depellēdū nō appet qūo cōplexio eq̄lis possit eē cā tre/
moris. Dicat̄ vt dictū ē supra ꝙ tremor pōt ꝯtingere a duplici
cā generali. vna cā ē debilitas in virtute. vnde non pōt cōplere
ictum ⁊ perficere motū dilatationis vel constrictiōis complete
quez intēdit vno ictu: sed duplicato motu perficit ad terminos
sibi naturales ⁊ sic fit motus quidā tremulus ex impotētia vir/
tutis motiue sicut fit ⁊ in senibꝰ ⁊ in cōualescentibꝰ: cum nō vo
lunt se mouere tremunt: vbi si quiescūt non tremunt: ⁊ sic ma/
litia cōplexionis equalis potest īducere ad tremorē. Secūdo
modo tremor percepto nocumēto cuz virtus conatur expellere
rem nocentē: ⁊ hoc modo etiā in malitia cōplexionis equali po/
test fieri tremor quādo scilicet malitia cōplexionis equalis non
per se sentit̄ sed ꝓpter aliud annexuz ⁊ sibi coniunctū: exempli
gratia in ethica sumpto cibo mēbra supercalefiūt propter vapo
res eleuatos a cibo ⁊ percipiūtur ab infirmo ꝓpter cibi euapo/
rationē cum imprimāt cōplexionez diuersam in mēbra. Illa er
go cōplexio que sentitur est inequalis ⁊ diuersa: tunc igitur po
test percipi ī mala cōplexione equali caliditas superaucta vt no
cens: ⁊ tunc potest niti virtus rez nocentē expellere. 2° fiet tre/
mor quātūcūqz sit mala cōplexio equalis in causa debilitādo:
ideo cōtingit virtute debilitata per malaz cōplexionez occurrē
tibus mediocriter causis que debēt occurrere ꝙ non fiet mo/
tus tremulus. sed veniēte aliqua contingētia magis necessita/
te ⁊ ipsa non potēte ad id qđ occurrit debitā facere resistentiaz
vel ipsaz vnico actu expellere fit consequēter motus tremulus.

Cōplexiones autez materiales esse possunt ⁊ sanguinee ⁊ co/
lerice ⁊ flegmatice ⁊ melācolice ⁊ ventose: possunt etiā fieri op/
pilatōes propter dictas materias humorales oppilādo vacui/
tates venarū ⁊ artariaruz dispersarū per cor ⁊ etiam replendo
quasi vacuitates vētriculorum eius. Et etiaz possunt fieri apo/
stemata in corde ⁊ solutiōes cōtinui: sed de hoc stat dubitatio.
Nam Auic. capitulo primo huius fen. xi. dixit ꝙ cor non tolle
rat nocumentū idest dolorē neqz apostema. Et addit: ⁊ propter
hoc non decolat̄ alias in cuius corde inueniatur ex nocumētis
id qđ inuenitur in reliquis mēbris. ⁊ in capitulo sequēti dixit:
Et lōginquius est cor ad tollerādum solutionē continui q̄z apo
stema. Si ergo cor non tollerat neqz apostema neqz solutionez
cōtinui: ergo ⁊c. Preterea Aristo. in. xiij. de partibus anima/
lium dixit capitulo quarto ꝙ inter ceteras partes corporis hu
mani cor nō potest pati apostema neqz aliquā aliam egritudinē
quia nō est visum in animalibꝰ in aliquibꝰ partibꝰ in corde ali/
quādo esse apostema neqz aliquaz sensibilez lesionez sicut visuz
est in renibus aliquādo eos esse plenos lapidibus ⁊ in pulmone
⁊ epate aliquādo esse apostemata. Et ratio est: nam cor est prin/
cipium ⁊ fundamentū totius in cuius virtute omīa mēbra con/
seruātur: vnde non est possibile ipso existente principio ab alijs
mēbris iuuari: tribuit eniz ⁊ non recipit: ⁊ sic non erit possibile

tollerari talia nocumēta. Naʒ per seipʒ nō potest se iuuare neqʒ ab alijs iuuari. Ideo dicit Rasis septimo continētis loco allegato ꝙ nō est possibile ꝙ cor patiatur apostema: imo ꝓpter calorem suuʒ liquefacit dicit sic: Dico hoc membrū ex caliditate eius non generat passiōes: neqʒ ipse possunt accidere in eo cum eas liquefaciat ⁊ cum dominet̄ omnib⁹ morbis ⁊c̄. In oppositum tamē est sententia Auic. in capitulo de egritudinib⁹ cordis qui videt̄ velle ꝙ apostemata frigida nō tam cito interficiūt sicut calida in corde neqʒ mollia neqʒ dura: ⁊ sic supponit apostemata fieri posse ī corde. Naʒ dicit ⁊ apostema quidē calidū est interficiens statim: ⁊ frigidū est ex eis que sunt difficilia: ⁊ raro eueniūt durities ⁊ mollities in corde: ⁊ ita videtur pur innuere ꝙ possunt fieri in corde. Idem sentit Gal. quinto interioꝝ capitulo secūdo. Et est ratio ad hoc q: nutrit̄ cor ⁊ sic a nutrimēto cordis resecata superfluitate potest recipi in partibus cordis ⁊ generari apostema. Ista questio ē satis neutralis: tamē si placet respōdeo breuiter concesso ꝙ in corde possunt fieri apostemata cor tamē non tollerat quin homo ducat̄ ad mortē siue fuerit calidum siue frigiduʒ licet citius ducat caliduʒ q̄ʒ frigidum: imo etiā apostemata capsule ad mortē ducunt licet tardius etiā si fuerint flegmatica vel melācolica vt fuit supra hystoria de simia ⁊ gallo. Et ita videt̄ cōcordari tex. Auic. quia non dicit ꝙ non fiant apostemata in corde sed dicit ꝙ nō tollerat scilicet cū vita. Et ita videtur etiā concordari dictuʒ Rasis q: post paululum ad verba supra allegata dicit: qui morbi si in eo accidunt non poterit cōualere per curam: ⁊ ita videtur īnuere apostemata talia posse accidere sed non posse curari. ⁊ illud deducit rō supra allegata ⁊ sicut dictum ē de apostematib⁹. Idem intelligit̄ de solutione cōtinui que si penetrās fuerit vsqʒ ad ventres imediate interficit: ⁊ si non penetrat forte interficit i 2° dic. vnde cū apparent accidentia que nunciant futura apostemata ē laborandū ad preuisioneʒ. Ideo si sanguinea fuerint fac flobothomiā ⁊c̄. q: ē casus desperatus vt infra videbitur. Hec respōsio videtur satisfacere sed non in totuʒ videtur tollere difficultatem q: non saluat apparētiā Aristo. quoniā si aliquādo fuissent apostemata in corde quātūcunqʒ ad mortem ducentia: aliquotiēs post morteʒ hominis visa fuissent apostemata in corde: qđ nunquā repertum est sicut reperti sunt lapides in renibus vt dixit Aristo. quā sententiā cōfirmat Auic. capitulo primo vt supra allegatuʒ est. cū dixit ꝙ non decolat̄ animal in cuius corde reperiatur ex nocumētis id qđ īuenitur in reliquis mēbris: ⁊ ita forte credēdum est ꝙ in corde non possunt fieri apostemata ꝓpter fortitudinē virtutis illius membri: qđ est primū ⁊ principale in resistendo causis ledētibus: vnde stante cum eo tēperamēto pro vita dici potest ꝙ illud erit sufficiēs ad resistenduʒ omni cause preter naturā in eum solutiōe facienti loquendo de causis corporalibus ⁊ tunc argumētum non valebit. ipsuʒ potest nutriri: ergo potest apostemari: patet consequētiaʒ non valere per hoc ꝙ in nutritiōe a virtute membri attrahitur conueniēs nutrimētum ad intra porositates eius vbi materia debēs preternaturaliter soluere mēbrum apostemādo non attrahitur: imo eidem a virtute resistit̄ ne penetret: ideo questio dubia est. Sed ego magis teneo istaʒ partē propter experientiā: licet Gal. quinto interioruʒ capitulo secūdo dixerit: Uidi calida apostemata ī corde quorūdaʒ militūʒ qui cito mortui sunt veluti qui ꝓpter sincopim cordis mortui sunt. Iste tex. ex sua serie facit se dubiuʒ si cōsideres: vel potest dici ꝙ illa apostemata facta sunt a causa extrinseca: quia sequuta sunt ad vulnus factū in corde: ⁊ de talibus non negarē fieri posse ⁊ cito iterficiūt. Uel potest dici tertio ꝙ ista apostemata erāt in capsula cordis ⁊ non in corde. Et ita Rasis septimo cōtinentis ad principiū vbi allegat istuʒ textum quasi ex sua serie hoc declarat: q: imediate posuit post hystoriaʒ de gallo in quo fuit apā in capsula ⁊ nō in substātia cordis. Et de hoc fecit Cōciliator differentiā. cviij. ad quā recurre si placet: ⁊ hec de causis.

Signa. De tertio principali ē dicendum scilʒ de signis. Ponātur igitur primo ꝓnostica signa euent⁹ absolute: postea signa ad bonuʒ ⁊ ad maluʒ: deinde demōstratiua generis: postea spēruʒ ⁊ causaꝝ. Signa igit̄ ꝓnostica casus ⁊ euentus in has dispositōes sunt ex parte complexiōis oēs excessus complexionales naturales ⁊ preternaturā ⁊ ī calido ⁊ frigido ⁊ humido ⁊ sicco ipsius cordis ⁊ est excessus cōplexionalis maxime ex strictura viaruʒ ipsius cordis ⁊ pectoris etiā ex raritate totius. Excessus aūt cōplexionales dicebat Auic. declarantur ex quibusdam pricipaliter in corde scilʒ ex pulsu ⁊ ex anhelitu ⁊ ex figura pectoris ⁊ ex his que oriunt̄ supra ipsuʒ ⁊ ex actu ipsius ⁊ ex hoc qđ accidit in ipso ⁊ ex moribus pricipaliter ⁊ meditationib⁹. Nam in complexiōe calida dominātē stāt pulsus magni veloces ⁊ frequētes stante instrumentoruʒ dispositione cū virtutis fortitudine. In frigida non econtra nisi cadat virtus. Nam tunc aliquādo fiet pulsus frequēs etiā in frigida propter compēsare ⁊c̄. vt dixit Auic. Et si complexiōes sint nō naturales sic fit augmentuʒ in dictis differentijs a naturali: ⁊ ita hic supponātur que ponuntur in sūma de pulsibus ex parte etiā anhelitus similiter corespōdenter. Ex parte quātitatis ⁊ figure pectoris si fuerit bene plasmatuʒ significatur vel temperamentū vel caliditas cordis quādo. s. non sit factum pect⁹ magnum ex magnitudine nuce spōdiluʒ ⁊ costarum. Ex opposito paruitas significat frigiditateʒ nisi causa fuerit ex opposito ex parte cerebri ⁊ nuce vt dicum ē. Cōplexio vero humida vel sicca nō sic manifestatur per quantitatē sed per tactuʒ ⁊ presentiā carnositatis ⁊ nuditateʒ carnis pectoris. tactus etiā calidus significat caliditateʒ: ⁊ frigidus frigiditatē nisi ꝯtroperetur e par priuatiue sed transeamus difficultatem. Sed mores sunt precipuum argumentuʒ nisi ex artificio sint acquisiti. nam audacia ⁊ ira arguunt ad caliditateʒ vbi ex aduerso timiditas tristitia pusillanimitas arguūt supra frigiditateʒ: ⁊ inde meditatōes etiaʒ hoc declarant quoniaʒ decliues ad inquisitionē solitudinis ⁊ disiunctiōis cuʒ pilis nigris ⁊c̄. significāt caliditatē eius: ⁊ decliues ad timorē ⁊ tristitiaʒ significant frigiditatē ⁊ siccitateʒ ipsius vt vult Aui. quādo igitur apparuerint excessus ī his signis tunc significant supra excessuʒ complexionalē temperātiaʒ vel innaturaleʒ. ⁊ sicut temperātiaʒ sequitur fortitudo: ita excessus cōplexionalis sequit̄ debilitas. ⁊ inde potest argui ꝓbabiliter supra futuras dispositōes malas cordis vt saltus tremoris vel sincopis ex occursu causaꝝ in ipsuʒ cor imprimētiuʒ: ⁊ ita etiā specialiter magis quādocūqʒ manifestātur accidētia debilitatis oris stomaci vt ex ꝯmotione animi ⁊ facili nausea ⁊ debilitate in appetendo: ⁊ ꝙ ex assumptōe reruʒ pungentium acutarū sequitur lesio sensibilis circa os stomaci ⁊ reliquis declarantibus debilitateʒ stomaci vt loco suo infra videbit̄: tunc propter vicinitateʒ membri ⁊ compassionē ad cor in talibus potest argui supra futuras dispositiōes malas cordis. Si etiam coniūgatur cum hoc naturalis infelicitas de multo fluxu colere ad os stomaci propter dilatatum meatuʒ ad stomachuʒ ⁊ clausos cānales per quos effundi debet colera ad intestina vel ad kistiʒ fellis: tunc imediatius potest argui supra dictas malas dispositōes cordis saltē mediata: ⁊ ita stante corpore male disposito si occurrat aer multū calidus in corpore raro vel exercitiuʒ laboriosum forte corporeū vel aīale resolutiuū: vel ꝙ corp⁹ debeat trāsire ꝑ loca paludosa cōcaua vel ꝑ loca alias putrida vel ī quib⁹ fit exsufflatio aeris pestiferi vt recitat Aristo. ī libro de cāis ⁊ ꝓprietatib⁹ elemētoꝝ ꝙ tpe regis Philippi visi sūt duo serpētes qui īspirabant ad duos colles versus athenas ⁊ oēs illac trāseuntes veneno īterficiebantur. Si ergo corp⁹ transiens fuerit paratum ad nocumenta nō tm̄ ꝑ loca similia: sʒ etiā fetētia vel aliquo mō putrida: potest tunc medicus ꝓnosticari de casu in malas cordis dispōnes vt transeūdo etiā per loca vbi aperiuntur putei alīs multo tēpore clausi. nam illac transeuntes sepe moriūtur ꝓpter malos vapores eleuatos. Si etiā corpus fuerit paratū ꝓpter multitudinem humoꝝ ⁊ oppilationē ad prefocationes ⁊ succedat aer multum frigidus vel ventus borealis: potest ꝓnosticari de similibus dispositiōibus futuris: maxime stāte cordis debilitate: ⁊ ita ex morsu venenosoꝝ animaliū ⁊ ex omni occursu causaꝝ extrinsecaꝝ: de quibus supra potest fieri pronosticū argumentū supra tales dispositiōes: ⁊ similiter stāte nocumēto sensibili in pulmone siue cerebro vel epate cū debilitate cordis vel forti sensibilitate potest ꝑ modos supra dictos fieri ꝓnosticum ad dictas dispositiōes. Sed spāliter cōtrahendo ad sincopiʒ: Signa ꝓnostica sincopis ꝓxima sunt cū incipit pulsus maxime sensibiliter minui: precipue si primum fuerat diuersus: ⁊ fit secūdo mutatio coloris ex liuido ad citrinuʒ: ⁊ tertio palpebre decidūt ⁊ fit debilitas in motu oculoꝝ cuʒ apparitione imaginationū ī visu: ⁊ fit aliqualis irroratio supra mēbra: ⁊ fit mala figura sustentādi caput: q: scilicet fit colli inclinatio in diuersas partes: ⁊ aliquādo cōiungitur nausea. Ista sunt signa nuncia proxime sincopis: ⁊ maxime cū membra extrema ⁊ aliquādo totuʒ infrigidat̄. Propterea dicit Aui. in fine capituli de egritudinibus cordis ꝙ vidit congelatū loqui: ⁊ iaʒ moriebatur cum sudore ⁊ aliquādo sine sudore. Dicit Gen. ⁊ bene ꝙ per cōgelationē hic nō ītelligitur cōgelatio ab extrinseco ab aere frigido: quoniā ī tali nō fit apparētia sudoris: sʒ cōgelationem ab intrinseco. i. ꝯuersionē spirituū ad cor: vnde mēbra extrema infrigidant̄: ⁊ tunc debilitata cōtentiua membroꝝ exteriorum humiditate aliquali aspersa super mēbra extrinseca vel apud cutem illa humiditas per poros resudat: ⁊ sic fit quedam frigide irroratōis apparentia ꝓpter subtractionē spirituuʒ ad interiora: ⁊ ꝑ eandē radicē etiaʒ fit coloris mutatio ad viriditatem subtractis spiritibus ⁊ sanguinē ab exteriorib⁹ ad interiora: lʒ dicat Gētilis etiā facta retractiōe spirituū ad cor fit ebullitio quedā que ad cutim veniens manifestat illū colorē: fit etiā aliqualis agitatio. ⁊ ideo facto fluxu humoꝝ ad os stomaci sepe incidūt nauseā. ⁊ ideo post flōmiā etiā si nō fuerit superflua ita vt sequatur debilitas essentialis: sed tantū ex cōmotione facta ī humoribus per flobothomiā: ⁊ his agitatis fit tremor oris stomaci ⁊ aliquādo sincopis vicinitate cordis: ⁊ maxime hoc contingit in prima flobothomia ꝓpter incōsuetudinē. Aliquando tamē flobothomia est adeo excessiua q̄ʒ intendūt aliquotiēs medici ad infrigidādū vt in sinoca vel ī dolore acutissimo ꝙ faciunt flōmiaʒ vsqʒ ad sincopim. naʒ euacuato sanguine infrigidatur totuʒ sicut ipsius presentia corpus calefiebat: ⁊ cuʒ hoc ꝑ flobothomiā euacuato sanguine fit attractio aeris frigidi ꝑ poros membrorū ne detur vacuū: cū ergo fiunt hec accidētia dicta est signum ꝓxime sincopis: ⁊ tunc medicus debet intendere releuationi ne cadat in formalem sincopim: lʒ aliqui admittant formaliter sincopim ⁊ nō tātuʒ hoc inspiciēduʒ est in flobothomijs: sed etiaʒ in doloribus intrinsecis: siue cōtingat ēt in principijs paroxismoꝝ vel in statu oportet medicuʒ ita hoc habere menti vt preueniat ne cadat in sincopim cū his de quibus ifra.

Signa auteʒ pronostica ad bonū in tremore cordis vel in sincopi sunt cum hec contingunt ex malitia complexionis tantum nō cōfirmata: precipue ex causis primitiuis verbigratia ex subito occursu ad aerem calidū vel ex subita ira vel tristitia. naʒ cū contingūt ab his cōmuniter faciliter releuātur: vel etiaʒ si fiāt ex fumis

ex fumis malis: nõ tñ simpliciter venenosis. vnde dicit Gal. 2ᵃ
affo. in cõmento affo. quarti. quicũq3 soluuntur fortiter ⁊c. vbi
dixit in cõmento q vidit infirmũ in balneo qui incidit in sinco
pim: q: balneũ erat paratũ ex lignis malis fetidis: sed fuit rele/
uatus presto: vnde non fiunt sine manifesta occasiõe sincopiza/
tus: ⁊ hoc est verꝫ de causis primitiuis excepta cã venenosa si/
ue sumpta ꝑ interius loco cibi ⁊ potus: vel ex parte attractiõis
per anhelitũ ex aere venenoso vel vaporibus a materia veneno/
sa resolutis: vnde talia venena aliquotiẽs ita corrumpunt tem/
peramentum spiritus vitalis in corde q non sufficiat cor am/
plius ex sanguine mediante tẽperamento spiritus vitalis: alios
spiritus generare vitales: ⁊ sic non potest fieri releuatio a sinco
pi. Aliud ꝓnosticum saltus vel tremor ⁊ sincopis cõtingen/
tes per cõmunitatẽ a causa corporali vt a nocumẽto membro/
rum vicinantiũ nisi tale nocumentũ sit fixũ permanẽs: vt ẽ de
vlcere pulmonis vel aliquo simili: tunc dispositiões tales satis
facile curãtur. nam curanť per remotionẽ nocumentorꝫ cõmu/
nicantiũ: verbigratia si ex ieiunio contingat. Ex aduerso signa
ꝓnostica ad malũ in tremore cordis vel i sincopi sunt q omnis
egritudo cordis confirmata vt multum terminatur ad malũ: ⁊
non cõfirmata dicit Aui. est difficilis cure. Specialius etiã di/
cit Serap. cõtrahendo ad egritudines ꝑ essentiã cordis q egri
tudines ꝯplõnales vel solute cõtinuitatis cordis terminãtur ad
malum vel nõ recipiũt curã. egritudines etiã instrumẽtales vt
sunt oppilatiue per essentiã in ipso corde vel ex humiditate cõ/
tenta in capsula cordis. item apostemata omnia ducũt ad mor/
tem: ⁊ in corde ⁊ in capsula eius. Nam ĩ corde cuꝫ incipiũt subi
to iterficiũt: precipue si calida fuerint colerica vel sanguinea fri
gida non transeunt diem in corde: licet Auic. videatur velle q
ante cõfirmationẽ apostematis quãdo est in fieri quãuis sit fm
inceptionẽ perniciei ⁊ raro curetur: tamẽ aliquãdo curatur: lꝫ
aliqualiter vt supra dictum ẽ quidã velint q cor nõ possit ve/
re apostemari: vt etiaꝫ ego tenui ⁊ non sequitur. cor potest nu/
triri: ergo põt apari. argumẽtũ nõ valet dicit Cõciliator ⁊ bñ.
Et rõ est. nã Aui. ponẽs cãs apatũ 2ᵃ primi dixit declarãdo q
apa ẽ morbꝰ ꝯpositus declarãs modũ solute cõtinuitatis dixit:
si subingreditur materia in partes membri dilatat ⁊ facit solu/
tionẽ: modo quãuis cor nutriatur per hoc tamẽ qd est principa
lium mẽbrꝫ ⁊ maxĩe forte ipsuꝫ prohibet in substãtiaꝫ eius pe
netrare materiaꝫ: quia in ipsaꝫ penetrat preternãliter ⁊ sic sol/
uitur difficultas supra tacta. Aliud signum pronosticum ad
mortẽ dicit Auic. in fine capituli de tremore cordis ⁊ causis eiꝰ:
⁊ si quis cõqueritur de tremore cordis post egritudines ⁊ habꝫ
nauseã ⁊ euomit coleram plurimaꝫ ⁊ nõ remoueť nausea est ma
luꝫ ⁊ indicat spasmuꝫ in stomacho: patet quoniã si esset egritu/
do stomaci materialis remoueretur nausea per vomituꝫ colere.
si ergo non remoueatur significat spasmuꝫ siccuꝫ maxime quia
succedit post alias egritudines sup. diuturnas: ⁊ proĩde tremor
tunc contingẽs per viaꝫ cõmunicatõis fit incurabilis q: causa
vt spasmus siccus cuius cõpassione tremit cor vtplurimum est
incurabilis vel significat spasmũ stomaci idest singultum qui ẽ
sicut est spasmus stomaci: quoniã significať q talis materia co
lerica est ĩbibita intra poros substãtie stomaci ⁊ sic ẽ malum q:
cõseruabitur tremor. Aliud signuꝫ ad morteꝫ si ad tremoreꝫ
diuturnum ⁊ cõtinuũ succedat sincopis significat morteꝫ quo/
niaꝫ declaratur q causa que faciebat tremorẽ nunc cõpletum
efficit nocumentũ. Signuꝫ etiam pronosticuꝫ ad morteꝫ sũt
apostemata in capsula cordis: q: si non interficiunt subito saltẽ
in processu ducendo ad arefactionẽ ⁊ ethicã ⁊ ita etiã si ex mul
titudine sanguinis circa cor vel in cõcauitatibꝰ eius si fiũt tre/
mores vel sincopes licet pro tempore cõualescant vt tamẽ nar/
rat Gal. quinto interiorꝫ capitulo 2ᵒ: ⁊ idem Rasis septimo cõ
tinentis. Nam quisq3 eoruꝫ vidit iuuenes patientes tremores
cordis singulo anno in vere ⁊ factis flobothomijs aliquibꝰ an/
nis ⁊ attenuata dieta cõualuerunt nullus tameň eoruꝫ vt dicũt
peruenit ad senium. Aliud signuꝫ proxime mortis in certo ca
su ⁊ est Auic. in fine signorũ egritudinũ cordis referẽs de mẽte
antiquorum dixit: Et dixerũt quidã: ⁊ quãdo accidit in corde
vlcus ⁊ ibi sumit vlcus improprie pro vulnere. s. pro perforatõe
a causa primitiua ⁊ currit ex nare sinistra sanguis moritur pa/
tiens: ⁊ signum eius est dolor in loco mãmillari sinistro: signuꝫ
est satis clarum. Nam vulnere in corde facto per cõpassionem
cerebruꝫ cõpatitur ⁊ maxime pars sinistra propter directioneꝫ
vnde debilitatur cõtentiua vasorũ ⁊ sic distillat sanguis ꝑ na/
rem sinistrã ⁊ moritur. Signũ etiam proxime mortis est cuꝫ
fit sincopis ⁊ vbi prius manifestãtur accidẽtia supradicta ⁊ dif/
ficillime releuatur: ⁊ si pur aliqualiter releuatur facile incidit in
simileꝫ dispositionẽ: ⁊ ita si fortiter aut frequẽter sine manifesta
occasione incidunt moriunť precipue quando caput sustentare
nequeunt: ⁊ tales cuꝫ sunt proximi morti eleuant caput propter
conatum qui fit a virtute vel q: iam eis apparet maxime indigẽ
tia aspiratõis ⁊ aeris attractionis ⁊ tunc moriunť: non virtute
cor cõstringente sed grauitate partiũ cordis ipse partes coinci/
dunt: vnde vltima sistoles cordis non fit principaliter a virtu/
te. Et hoc signuꝫ est sentẽtia Hypo. scḋa particula cum dixit:
Quicunq3 exsoluunť frequenter ⁊ velociter sine occasione ma/
nifesta ⁊c. Signa demõstratiua generis sunt ex se nota vt qñ
est saltus vel tremor vel sincopis. Signũ tamẽ cõmune tremo/
ris cordis est diuersitas in pulsu dicit Auer. quarto colliget ca/
pitulo 2ᵒ in principio. Signum quideꝫ promptũ ad significãdũ
super complexionẽ cordis siue egritudinis eiꝰ est pulsus ⁊ post
istud est anhelitus. Et Auic. in principio capituli de signis tre/
moris dixit: Omneꝫ cordis tremorẽ significat pulsus diuersus
transiens terminuꝫ in diuersitate sensu percepta in magnitudi
ne ⁊ paruitate velocitate ⁊ tarditate raritate ⁊ frequẽtia. Nam
per hoc q cor tremit alligatis artarijs que ad ipsuꝫ cor originã
tur cõseqnenter fit ĩ pulsu diuersitas. sed forte talis diuersitas
non semper est transiens terminũ vt in iectigatõe saltu vel pul
su. Nam licet semper sit diuersitas pulsus in eis tamẽ quia ta/
les dispositões fiunt a causa minus ledente: ideo non semper fit
in eis diuersitas transiens terminũ. ⁊ si queratur quare nõ di/
xit hũc pulsuꝫ eẽ tremulũ dicit Gẽtilis: q: ipsuꝫ dedit ĩtelligi
ꝑ diuersitatẽ trãseũtem terminũ ĩ diuersitate. põt tñ dici q nõ
semper sequiť ĩ artarijs pulsus tremulus: q: artarie nõ semper
pulsant fm dispõnem cordis sed fm propriam necessitatem ca/
ruꝫ vt notauit Auic. secũda primi sũma de pulsibus: de homi/
ne cuius pulsus lateris dextri est sicut calide cõplexionis: ⁊ pul
sus sinistri sicut pulsus frigide cõplexionis. Uel etiã quia forte
in artarijs non est tanta virtutis constãtia que sufficiat ad fa/
cere posse pulsum tremuluꝫ: ⁊ tamẽ tanta virtutis constãtia in
corde reperitur q sufficit ad ipsum faciẽdum diuersum. Dixit
Auic. est dico diuersitas in pulsu sensu percepta in magnitudi/
ne ⁊ paruitate: ideo transit terminũ in diuersitate idest ⁊ est di/
uersus non cum ordine ⁊ sic transit terminuꝫ: exẽpligratia: vbi
cor ⁊ vbi artaria eleuabitur certo gradu eleuationis vsq3 ad a
terminuꝫ: in secũda eleuatiõe eleuatur ad b supra a terminũ:
⁊ in tertia vsq3 ad c supra b: vel in paruitate vbi ad certuꝫ ter/
minuꝫ cõstringebať si tantum per tertiam eleuationẽ eleuatur
supra fm terminũ per quantuꝫ eleuabať a secũdo supra primũ
iste pulsus est diuersus sed cum ordine. sed vbi illa eleuatio nõ
sit taliter gradata: tunc est diuersus inordinatꝰ ⁊ maxime si sit
quies interposita vbi expectatur motus fiat quies: fit ergo ta/
lis diuersitas oppressione propter virtutẽ inequaliter eleuare ⁊
cõstringere cor: vel ex inobediẽtia ĩstrumẽti: vel ex virtutis de/
bilitate etiaꝫ per causas alibi notas: ⁊ sic correspõdenter dicen
dum est de diuersitate in anhelitu. Sed signa magis specialia
ponẽdo dicatur q si fuerit ex mala cõplexione calida preter na
turam cum materia percipiť caliditas cum extẽsione cum ma/
gnitudine pulsus vel saltem cum velocitate. Naꝫ si fuerit mate
ria sanguinea stat inflãmatio ⁊ velocitas ⁊ magnitudo pulsus.
Et dicit Auic. q hec apparẽt in alia hora q̃3 tremoris cordis ⁊
q iuuantur coitu: quasi ĩuat q in hora tremoris cordis a cau
sa sanguinea non fit magnitudo in pulsu propter virtutis debi/
litateꝫ: tunc ad magnitudinẽ perficiendaꝫ ex oppressione eius
licet fiat velocitas ⁊ causa ẽ nota. Et si fuerit mala cõplexio ma
terialis humida non calida dicit Auic. q percipiť ac si cor na/
taret in humido simul cum vehemẽtia leuitatis in pulsu etiam
sensibili. Et si fuerit sicca declarať ex duritie pulsus ⁊ siccitate
eius: ⁊ cum humore melãcolico stat tristitia ⁊ sollicitudo ⁊ me/
morantur de preteritis alias gestis cuꝫ tristitia. Si ex mate/
ria colerica q raro est eueniẽs sunt accidẽtia sibi proportiona/
ta ⁊ sunt egritudines sequẽtes colerice ⁊ vehemẽtia inflãma/
tionis cum siti ⁊c. Et si fuerit materia vẽtosa pura ledens signi
ficat eam velocitas resolutiõis eius ⁊ paucitas diuersitatis in
pulsu eius. Et si fuerit apostemãs materia saltẽ in capsula cor/
dis significat diuersitas ĩcredibilis ipsius pulsus ⁊ anhelitus.
Et si fuerit apostema caliduꝫ facit apparere in pulsu diuersita/
tem mirabileꝫ non cõsuetam ⁊ magnificãt inflãmationẽ in cor/
pore dicit Auic. ⁊ proprie in partibus membroruꝫ anhelitus ⁊
anhelans quãuis attrahat maximuꝫ aereꝫ ⁊ frigidissimũ: tamẽ
apparet quasi continuo priuatꝰ anhelitu vt sit in via quasi suf/
focationis: ⁊ sequitur ad ipsuꝫ sincopis successiua. Et eandem
fere sentẽtiam posuit Rasis 7ᵒ cõtinentis: ⁊ addit Auic. ⁊ ẽ no/
tabile dictum. Et non oportet vt expecteť in cognitõe disposi/
tionis apostematuꝫ cordis calidorꝫ vel sup. capsule id qd est ex
duritie instrumenti pulsus fm q currit cõsuetudo de expecta/
tione in alijs que sunt similia eis. ⁊ adducit rõnẽ dicẽs: Apa eiꝫ
nõ ita aduenit cordi vt ꝑ ipsũ ĩdureť pulsus: imo ĩterficit ante
id. Et si cã fuerit debilitas ĩ virtute vel a nã ꝯcta vel ex tpe si/
gnificãt excessus ꝯplõnales vel malitie ꝯplõnales vtplurimuꝫ
precipue toracis ⁊ ĩcoequalitas ipsius ad reliqua mẽbra. Ista
ꝑtim sunt manifesta: ⁊ declarãtur ꝓpter id qd precesserũt cau
se debilitantes solueẽtes virtutẽ vel extiguẽtes vt ex lõgis egri
tudinibus vel ex venis: ⁊ vltra hoc q ab omni facili causa ĩcur
runt has dispositiões dictas: etiã quãdo dicte dispositões nõ
sunt cõtinue in tẽpore quietis operatiões pulsus sunt debiles
⁊ parui fiunt pulsus ⁊ inequales sepe cũ quasi defectu animosi
tatis. Si etiã fuerit a debilitate vel nimia subtilitate spiritꝰ ca
dit omnis diuersitas in pulsu preter cã que est in fortitudine ⁊
debilitate: quia semper ẽ debilis: ⁊ aliquãdo per conatuꝫ facit
vnam ĩpressionẽ fortem: ⁊ postea alia talis non sequiť: ⁊ preces/
serunt cause debilitãtes vt dictum ẽ. Si he dispositiones fue/
rint a causis primitiuis manifestãtur ex precessione causarꝫ pri
mitiuarum. Si a vermibus manifestanť ex priuatione aliarum
causarꝫ primitiuarum simul cũ punctione ⁊ reliquis dicẽdis ĩ
capitulo de vermibus maxime vt dicunt q minuũtur accidẽ/
tia post cibuꝫ assumptũ. Si ex sensibilitate oris stomaci vel cor
dis declarať ex fortitudine pulsus cum valitudine aliarꝫ opera/
tionum: ⁊ ex facili casu ex qualibet leui causa in talem dispõneꝫ
⁊ etiam facili releuatione ⁊ ex sensibilitate nimia proprie cordis
dixit Aui. ⁊ fortitudo pulsus ⁊ magnitudo ipius stant significa
tiones prime. Et si fuerit a cõmunitate membrorũ sunt signa le
sionis aliorꝫ membrorꝫ. si a febribus sunt signa febrium. si a
crisi sunt signa crisis. si a dolore in toto dolor in toto extat. si a

particulari extat dolor in particulari. Sed hic vnum notate ꝑ cõmuni significatiõe tremoris ⁊ sincopis scilz ꝙ illa signa que sunt signa tremoris illa eadem vel proportionalia si fortia fiant sunt signa sincopis. nã si certus dolor oris stomaci facit ad tremorem si intẽdatur ⁊ fortior fiat adducit ad sincopiz. ⁊ istũ cañ. notauit Aui. in principio de signis sincopis cum dixit: signa significantia causas sincopis ⁊ dolores eius ꝓportionalia sũt signis predictis tremoris cordis. Nam si ipsa sunt debilia sunt tremoris cordis supple signa: ⁊ quando sunt fortia sunt sincopis supple signa. Et addit: ⁊ quando plurimum fiunt vehemẽtiora sunt mortis subite supple signa. ⁊ ita per signa certe malitie si sunt ducentia ad tremorem per eadem si intendãtur significabimus supra sincopim: ⁊ tandem si fortius intendantur supra mortem festinam si sint preseruanda: ⁊ istum cañ. bene notate: ⁊ sic est finis de signis.

Cura. Circa quartũ scilz de cura sunt quattuor fiẽda. Primo ponẽda sunt quedam generalia. 2° est ordinanda dieta ⁊ in casu tremoris ⁊ in sincopi: differũt tamẽ vt videbitur. 3° ponetur cura primo generalis ipsarum dispositionum: ⁊ vbi sit tremor ex specialibus causis: ⁊ sincopis etiaz occurrendum particulariter erit cuz appropriatis. 4° videndum erit de quibusdam cõfortantibus ⁊ remouẽtibus cõplexionem inductam: ponent etiaz quedã singulares descriptiões ⁊ cõfortantium ⁊ soluentiũ ab illustribus medicis approbate. Circa primum quoniã cor est primum ⁊ radix aliorum ponit Aui. cañ. in cura obseruandũ scilz oportet vt sit velox studiuz in medicinis in curatione cordis: ita vt adiuuetur absqz errore vltime sine veliz euacuare ex eo humorem siue permutare eius ꝯplexionem idest oportet vt sit velox studium in curatione malarũ dispositionũ cordis: ita tamẽ vt non fiat error in curationibus dispositionum cordis non debite curando: non eniz potest corrigi talis error: ⁊ si cõmittitur error in alijs membris corrigibilis est in virtute cordis. debet tamẽ fieri velox talis remotio malaruz dispositionuz cordis: quoniã cuz non sint cõfirmate possunt curari: sed cõfirmate nõ recipiunt curationẽ: vt fuit supra dictum in signis. Secũdus cañ. ꝯmunis tremori ⁊ sincopi est ꝙ medicum semꝑ oportet intẽdere siue euacuãdo siue alterãdo quomodolibet occurrendo infirmo cũ cordialibus ⁊ ꝯfortatiuis cordis: quoniã si medicine alteratiue vel curatiue occurrant cordi sine cordialitate ipsum cor ledunt. nã euacuatiue vtplurimum nocent cordi: ⁊ etiaz alteratiue nisi participent virtute cordiali ⁊ etiaz necessaria ĩmixtio cordialium ad differendũ alias medicinas ad cor que non sunt cordiales. Ut igitur ĩtelligat que sunt medicine cordiales ⁊ quot modis dicitur medicina cordialis ẽ attendendũ ƒm doctrinaz ipsius Auic. in de viribus cordis capitulo 9° ꝙ septem modis proprie vna medicina dicitur cordialis. Uno modo q: spirit⁹ restauratiua ⁊ nutritiua: ⁊ hoc modo vinum inter cetera ponitur maxime cordiale vt vult etiã Auic. 2a primi sũma de pulsibus ⁊ etiã. xja. tertij in cura sincopis. Nam ẽ facillime restauratiuuz spirituũ ⁊ hoc modo aqua carnis non brodium carnis vt quidã existimãt. sed de aqua carnis quã ordinauit Auic. in capitulo de colerica passione fcã decoctione carniuz ⁊ expressione humidi ipsarũ carniuz: illud expressuz dicitur aqua carnis ⁊ talia sunt necessaria ĩ restauratõe.

Et hic nota ꝙ quãdo eẽt sincopis vel tremor ex resolutõe vt humidi membralis vt ex fame: tunc aqua carnis dicit Aui. deberet esse ex carne solidioris substãtie vt ex carne ouis bidentis vel castrati vel edi: vbi si foret ex spirituuz subtilitate ⁊ raritate corporis facta resolutõe propter subtilitatez vel exercitiuz vel coitum ⁊c. Aqua carnis eẽt melior ex auibus approriatis conueniẽtibus vt perdicibus fasianis ⁊ alijs auib⁹ montanis. Unde nota ꝙ talis aqua carnis in multis casibus est cõueniẽtissima ĩ tremore ⁊ sincopi. Primo vbi est indigẽtia restauratiõis vt. s. quãdo vinum non põt tute dari vt si sit sincopis ex acuitate colere fluentis ad os stomaci vel in febre qualibet acuta vehemẽter vel ex ira vel ex lesione capitis vel in abominãtibus ipsuz ⁊ alijs causis multuz inflãmãtibus: tunc pro restauratiuo ꝯueniret aqua carnis quãdo nõ ꝯueniret vinuz. tamen quãdo est indigentia ad subito restaurandũ ponatur aliquid vini cum aqua carnis nisi eẽt corpori venenũ propter citiorez restaurationem: vnde citius releuabitur. Secũdo modo dicitur medicina cordialis q: illustrãs ⁊ clarificãs spiritum ⁊ sic margarite albe ꝑforate ⁊ non perforate siricuz cruduz quadaz sua proprietate illustrant spirituz ⁊ ipsius vsus est vt subtilissime incidat quia nõ potest reduci in puluerez nisi cõburatur sed in cõbustione aliqñ perditur virtus. Et dicit Auic. in de viribus cordis ꝙ etiã notabiliter restaurat virtutem naturalẽ ita ꝙ ponitur inter medicinas impinguantes cõfortando virtutez naturalez. ⁊ ita valet etiã in operationibus animalibus cõfortãdo virtutem animalez vnde bonam efficit memoriaz. Et dicit Rosarius anglicus ꝙ etiã a proprietate educit humorẽ melancolicũ de capsula cordis. Tertio medicina dicit cordialis: ideo sic dicitur quia ꝑ suam naturaz cõgregat aliqualiter substantiaz spiritus ⁊ cordis: ⁊ sic prohibet resolutionẽ facilez a causa resoluẽte. ⁊ sic karabe terra sigillata ⁊ emblici sunt ad hãc intẽtionẽ ĩ corpore parato resolutõi spũuz ⁊ in raritate cõpositõis cordis tales medicine sunt necessarie. Quarto modo dicitur medicina cordialis: quia delectatiõe sua est amica cordi ⁊ spiritibus: ⁊ sic omnis medicina dulcis ⁊ odorifera dicit cordialis ab Auice. in de viribus cordis: vnde dixit ꝙ duarum medicinaliuz equalium in virtute dulcior ⁊ aromatica magis efficacioris est iuuamenti. Nam appetitus inclinat ad res que sunt obiecta ei cõuenientia ⁊ sic aromaticũ appetitur a virtute animali sicut dulce a naturali: vnde concludit ꝙ vbi egemus restauratõe spiritus demus aromatica: ⁊ vbi est indigentia restauratõis nutrimẽti maior debet esse cõsideratio ad rem vt est dulcis: quia talis est substantia spissa grossa apta cõuerti in substãtiam humoralez. Omnis ergo aromatica medicina dicitur cordialis vt etiam dicit Auic. xja tertij in canonibus vniuersalib⁹ tremoris cordis dixit: Et ad vltimũ omnis medicĩa odorifera est cordialis. Quinto modo dicitur medicina cordialis: quia per virtutẽ suam est alteratiua vel viuificatiua confortãdo per qualitates manifestas vel imprimẽdo ad remotionez male cõplexionis cõtrarie. Nam hoc modo medicine tẽperate videntur aliquo modo cordiales per qualitates manifestas viuificãtes: quia assimilantur qualitatiue toti cõplexioni humane ⁊ eis correspõdet tẽperamẽtum quasi tale graduale quale in cuti: quedam tamen dicũtur alterantes ⁊ ad contrariũ ducentes ⁊ cum quadaz sua proprietate confortãt: ⁊ sic quadam sua caliditate sunt cordiales quedam sua frigiditate: quia licet a proprietate respiciãt cor ⁊ non aliud membruz: tamen postea alterant vt est doronicum medicina singularis in calidis contra venena frigida crocus ⁊ ambra ⁊ cassial'. cinamomum lignum al'. muscus precipue ⁊ melissa.

De tẽperatis in manifestis qualitatib⁹ sunt buglosa borago ⁊ aurum: licet parum declinẽt ad caliditatez. terra sigillata etiã in actiuis qualitatib⁹ est tẽperata licet ad siccum declinet: quedam imprimũt conuertẽdo ad frigiditatẽ vt argentum rosa sandali cãphora ⁊ nenufar precipue spodiuz ⁊ multe similes. Quedam etiam manifeste iuuant ⁊ dicũtur tyriacales aliquo modo ⁊ per manifestam qualitatẽ vt incisiue medicine in tremore vel sincopi ex oppilatione a materia grossa: vt aqua raffani oximel ⁊ huiusmodi. Et quedaz sexto modo dicũtur cordiales quoniam euacuãt depurando humorez melancolicuz a corpore vel mundificãdo ⁊ aliquãdo materiam corpori nocentẽ euacuãdo: ⁊ sic succus rosis euacuãdo coleram a corde est cordialis: ⁊ mirabolani indi euacuando melancoliã dicuntur cordiales: ⁊ agaricus educendo humorez melãcolicum ⁊ flegmaticuz ex corde: imo agaricus dicit Auic. est medicina contra omne venenuz: ⁊ melissa etiaz habet aliquaz vim electiue soluendi. Unde in capitulo de melissa dicit auic. ꝙ melissa habet a proprietate soluendi vaporez melãcolicum ex corde ⁊ spiritibus vitalibus ita ꝙ non ex alijs mẽbris. Septimo modo dicitur aliqua medicina cordialis que sua ꝓprietate occulta tantũ ⁊ non aliqua manifesta qualitate efficit quãdaz ꝯfortationẽ in corde: vnde talis dicit medicina cõfortatiua cordis que per eius virtutem ita disponit substãtiam cordis ⁊ spirituũ ꝙ confortatur ita vt nõ ledatur a nocentibus: ⁊ sic est iacinctus ⁊ semina citri que declinãt ad siccum. sed iacinctus est tẽperate cõplexionis: vnde iacincto ad frigidum ⁊ buglosa possumus audacter vti in omni dispositione cordis iacinctus letificat ⁊ confortat a proprietate tentus in ore ⁊ in potu datus absqz hoc ꝙ calor naturalis icũ agat aliter actuando: sed tm̃modo imprimit in situ ⁊ in accidentibus suis accidentalibus verbigrã q: calefit cum interi⁹ sumitur ⁊ cõuertitur a virtute cum sanguine versus cor etiã q: caliditas facit id quod occultuz ẽ manifestari sicut videmus in ambra ⁊ karabe. Nam si ponãtur ad paleas ⁊ non trahunt paleas ꝯfricantur parum postea trahũt q: virtus latens aliquo modo manifestatur per caliditatem ⁊ vocãtur cõsequẽter tales medicine tyriacales. Nam omnes cordiales medicine debent recte dici tyriacales: sed non ecõtra quoniã ille que valent ad retinẽdum medicinas cordiales ne corrumpãtur vt oppiũ dicuntur tyriacales: tamẽ non ꝓprie cordiales. Hoc declarat Gentilis ĩ questiõe vtruz coriandruz sit medicina cordialis sicut etiaz tyriaca hoc modo est tyriacalis bezartica ⁊ non cordialis. Nã dicit Gal. quinto ꝺ simplici medicina: ⁊ Auer. etiaz quinto colliget ꝙ tyriaca est medicina media ĩter medicinas ⁊ venena. Nã prohibet nocumentuz venenosoꝝ cõmunicari cordi: imo expellit a corde si fuerit in dispositiõe venenositatis: ⁊ tamẽ si exhibeatur cordi sano nocet. Uñ vidẽtur ĩnuere ꝙ nõ cõfortat cor sanum: ĩmo expresse dicit Auic. in scꝺa parte prime partis practice canticoꝝ textu ꝯmenti. ly. ꝙ qui vtuntur frequẽter eis. s. talibus bezarticis incurrunt inde nocumentum. Et idẽ Auer. ĩ cõmento dixit de talibus loquens: Sunt ergo he medicine ƒm hoc de genere medicinarũ necantiuz. Et ex hoc sequitur ꝙ cũ peruenerint in corporibus sanoruz facient in eis qꝺ facerẽt medicine necantes ⁊ venenose. Addit: conferunt tamẽ nihilomin⁹ corporibus in quibus medicine necantes predicte iam sũt operate. Et hoc qdez intellexit cum dixit: ⁊ ideo qui frequẽter vtitur eis incurrit inde nocumentum ⁊ ita non est medicina proprie cordialis. Sed bene difficile est ĩtelligere quomõ defendat cor a venenis nisi ꝯfortat ipsũ ⁊ expellit venena a corde. tñ possumus imaginari ꝙ per suam assistentiam cordi etiam nullam qualitatẽ imprimendo in cor possit defendere cor ab impressiõe venenosoꝝ sicut amicus armatus assistens amico posset eũ defendere ab inimico nihil positiue imprimẽdo in amicũ: licet dixerit Auer. 5° colliget ꝙ iste medicine cum est ĩ corpore venenosa dispositio: tunc dãt corporei vnam virtutẽ que est cõtraria virtuti veneni: ⁊ sic curatur venenũ quasi per accidẽs: licet velit ꝙ in corpore sano non debz sibi talem virtutem. ĩmo addidit quãdo eas comedit homo sanus sunt sicut venenum exceptis granis citri ⁊ his similibus vt terra sigillata que tantum valet ꝙ non cessat facere vomitum in venenatis donec expellatur venenũ: vt vult Aui. 6a quarti. Preter istos tamẽ modos positos ab Aui. etiã per alios modos dicitur aliqua medicina cordialis

dialis: aliquotiens ab auctoribus quādo medicina prohibet eleuationem vaporis a veneno ne cordi cōmunicetur cū cōplexiōe sua frida ⁊ stiptica ⁊ ꝓprietate quā hz ad venenū vt ē terra sigillata q̄ ꝓhibet hoc mō ꝑ stipticitatez vaporē veneni eleuari: ⁊ ita bolus armenus in pestilentia plurimū laudaẜ ꝓhibēdo cōmunicari fumos venenosos ad cor: ⁊ ꝓhibēdo putrefactōz hūorum ⁊ ebullitionē cum frigiditate ⁊ siccitate. Largius etiaz dicitur aliquotiens medicina cordialis q: reprimit acuitatē veneni inspissando ⁊ inuiscādo eum vaporibus venenosis secuz miscendo ne fiant impressiui cuz sua malitia: ⁊ hoc modo butirum ⁊ reliqua vnctuosa sunt ad hanc intētionē: quibus cōmuniter vtimur in principio venenoꝝ sumptoꝝ ad istam intentionez ⁊ ad debilitādū cōtentiuaz stomaci ad facilius vomendū. His expeditis quia ī omni tremore ⁊ sincopi. Prima intentio ē cuz medicinis cordialibus ⁊ in medicinis ⁊ in dieta. Primo venio ad dietam que quasi equalis ē in tremore ⁊ sincopi. ⁊ quoniam cum de sincopi est sermo: dicebat Aui. ī cura sincopis ꝙ patiens sincopiz: quādoqz est ī sincopi. i. in paroximo actuali: ⁊ qñqz est in eo ꝙ inter sincopim ⁊ sanitatē. i. in dispositiōe ꝓxima ad sincopim: ⁊ illa potest esse fortis tremor antecedēs vel lippothomia. Et quādoqz est in leui paroxismo sincopis. i. in declinatione sincopis. Cum igiẜ est in dispositione antecedente sibi debetur dieta que debetur tremori que est dieta preseruatiua a sincopi. Similiter quasi debetur cū est in declinatione sincopis. nam in istis tēporibus vltra dictā forte cōueniet flobothomia ⁊ alie euacuatiōes vbi in formali paroxismo non sic. Ideo prius ponetur modus releuandi a sincopi cum ē in paroxismo: deinde poneẜ dieta de tremore ⁊ saltu. In homine ergo sincopizante vel parato sincopizare ē regula ꝙ semper afferat secum aliquod cordiale pro frequenti odoramine: vt pomuz cordiale ad viuificandū spirituz: ⁊ secum etiaz hoc habeat medicꝰ vt afferet infirmo. Et iste cañ. positus est ab Auic. in cura vniuersali tremoris cordis: quia etiā in illo casu valet: sed precipue tunc cū est timor de casu in sincopi: quādo igitur ē in paroxismo tres sunt principales intētiones saltem in exequutiōe ordinem habētes. Prima est ꝓhibitio resolutiōis spirituum paucorum que in ambitu totius remanserunt. Secūda stat in regeneratione spirituū ⁊ confortatione virtutis. Tertia cōsequēter cōpletur cum euigilantibus virtutez ⁊ cōuertentibus vapores ⁊ spiritus ad exteriora. Et bene nota istum ordinē: quoniā p̄io oportet cauere dissolutioni: quia si illi modici spiritus qui sunt circa extrema resoluerenẜ fieret additamentū ī sincopi. Si etiā fierent fricatōes fortes ⁊ diuersiōes ad exteriora priusquaz fieret spirituū regeneratio in corde sufficientiuz pro operationibꝰ totius: tūc nō iam releuareẜ a sincopi: sed magis disponeretur ad mortez: vt pz recte cōsideranti. Pria igitur intētio cōpletur cum irroratiōe aliquoꝝ frigidoꝝ stipticitatē habentium: ⁊ supra faciem ⁊ reliqua membra vt pectoris ⁊ extrema faciendo aspersionem supra illas partes: precipue tamen fit circa faciez: quia ē membruz discoopertū: ⁊ quia ad faciē multi spiritus veniunt ꝓpter operatiōes sensuū: ne ergo multi ab ea euanescant conueniēter fit maxime circa faciē: ⁊ in hoc valet aspersio aque frigide ⁊ aque rosate maxime in sincopi a vino calore vel gaudio intēso vel similibus ꝯtingēte: q: si in alijs casibus apponaẜ aliquid vini stiptici ad aspergēduz credo magis ꝯueniet. Sunt tamen quidā casus in quibꝰ non cōuenit talis insparsio corporis vt quādo sincopis causa fuisset nimia friditas aeris vel medicina frigida venenosa vel alia causa prefocās interius vt sunt balnea aluminosa. Secūdus casus vbi fuisset sincopis ex fluxu humorali diarico vel disinterico: maxime si corpus non fuerit multum extenuatū ⁊ demacratū: quia illo casu credo nō cōueniret: aliẜ materie in exterioribus existētes cōuerterētur ad interius ⁊ adderent ad fluxū: sed in sincopi sequēte resolutionez ⁊ ꝯuersionē ad exteriora vt sepe euenit: tunc hec intentio est maxime necessaria. Scḋa intentio cōpleẜ cuz aromaticis ꝑ cameram dispersis virtutē cōfortantibus: vñ dicebat Auic. in plurimo quidem ꝙ accidit ex sincopi oportet vt incipiatur ⁊ elaboretur cuz eo qḋ nutrit spiritū ex odoribꝰ bonis: fiat ergo irroratio ī domo ex aromatibus saluo in suffocatione matricis quā exceptionem fecit Auice. ⁊ recte. Nam cum in ea cōiungitur sincopis a qua si vis releuare cū odoratione aromaticoꝝ magis ꝯseruatur: quia tunc matrix eleuatur: ⁊ sic vapores plures sursum eleuantur qui fuerunt causa sincopis. Nā tunc oportet vt dixit vt approximētur naribꝰ earū odores fetidi ⁊ proprie cōueniētes cū hoc ori stomaci: ⁊ dixit ꝙ odoramēto calido est ꝓprietas in hoc experta. laudatur etiaz in hoc casu gipsuz suffumigatū q: comprimit vapores in deorsuz ⁊ cōfortat cor. laudo etiā in hoc casu calcez extinctaz suffumigataz. In alijs aūt casibus aromatica sunt necessaria sed varia ẜm intētiones diuersas. Nam in sincopi ex causa dissoluente sint aromatica ad frigiduz declinantia: vt ex sandalis ꝓprie citrinis rosis nenufare vel positis in pecia ⁊ cuz aqua rosata ⁊ modico vino aromatico fiat odoramentū: ⁊ potest cuz hoc fieri aspersio cum aqua cōmuni rosis ꝑ faciem sit sit causa humoruz grossoruz presentia in ore stomaci vel al's oppilatio prefocatiua vel ī toto vt in fe. sincopali humorosa vel in parte ꝓpter defluxā materiā versus stomachum vel cor: tunc sint aromata ad caliduz declinātia: ⁊ sic ambra muscꝰ crocus cinamomū gariofili sunt precipui ad hanc intentionē: ⁊ sic aspersio fienda circa faciem debz esse cum vinis aromaticis vel cum decoctiōibus ex aromaticis rebus ex musco ⁊c. ⁊ in casu sincopis vbicūqz fuerit causa in hac intentiōe curātur dādo in potu ⁊ ad sorbendū aliquid ex viuificātibus. vnde potest dari aliquid vini cuz frusto ligneo prius posito intra dentes: quoniam vinū in omni tali dispositiōe est maxime faciens ad releuationem. vnde dixit Aui. ⁊ oportet vt vtantur vino ⁊ absorbeant aquaz frigidaz aut calefactā ẜm duas dispositiōes notas. i. miscendo aquam frigidaz in dispositiōe calida: ⁊ calidam in dispositione frigida. ⁊ postea in ꝓcessu eiusdez capituli de cura sincopis dixit: ⁊ ne cogas ip̄z sumere cibū nisi vinū predictū ī dispositione frigida sincopis ꝙ necessariū est: ⁊ sic vult vinū esse necessarium in actu sincopis sed nō aliū cibū: addendo etiā interdū parū musci in eo circiter duo grana: vt dicit Aui. ad maiorem aromaticitatez ⁊ penetrationē. ⁊ ꝓ hoc ēt facit textꝰ Auer. 7° colliget supra allegatus: q: ⁊ si vinū per legē saracenis sit vetitum: tamē in casu sincopis ad vsum est ꝓpter necessitatē vini vt subito releuādo virtutē. Et si cā fuerit frigida deẜ vinū purum: sz modice quātitatis: vt. ℥. j. si sit calida deẜ vinū cū succo citri vel aqua ros. vel cū aqua carnis vt supra dicebaẜ parū semꝑ exhibēdo ꝓpter virtutē eē taliter oppressaz: lz Auic. in fine capituli de sincopi dixerit: ⁊ qñqz necessarium est in egritudinibꝰ acutis ꝓpter sincopiz dare ī potu vinū sz addit ⁊ isipidū ē magis ꝯueniēs sup. ī hoc cāu. ⁊ ita cū his regñatis ꝓbabiliter spiritibus sufficientibus pro toto. Jam succedit alia intentio tertia de forti euigilatōe virtutis ⁊ diuersiōe ad exteriora: ⁊ inter hec faciētia quedam sunt fortiora quedaz minus fortia. Inter cōmunia sunt fricatōes extremitatuz ⁊ pedum ⁊ manuum: constrictio nasi ⁊ auriuz fortis ⁊ vociferatio satis alta maxime vocando cum proprio nomine: ⁊ aspersio faciei facta cū ictu forti ⁊ impulsione cum aqua vel vino: quia ex illo ictu excitaẜ virtus ad exterius. Fortiora his sunt ligature extremitatū: fortiora sunt ꝓuocatio sternutatōis imponēdo in nares pēnam infusaz in aceto acuto ⁊ iponendo intra nares sursum bene ip̄mēdo. Naz hoc modo virtus animalis cerebri aliqualiter excitaẜ ad expulsionē nocumēti ⁊ facit actuz sternutatōis qui est actus multū excitatiuus ⁊ excussiuꝰ ad exteriora: ⁊ sic excitat virtutē: ⁊ si cuz hoc nō sequiẜ sternutatio erit signū quasi desperatōis. Si hoc nō sufficiat capiaẜ de eleboro de ꝯdisi ⁊ pipe lōgo ⁊ insuffleẜ itra nares vt alibi dictū est. Suppositoriū ēt forte multū iuuat ad euigilatōez. ⁊ dicit Aui. ī fine capituli oz ip̄m facere vigilare ⁊ ꝙ nō loquaẜ: dixit ꝑcipiunẜ vigilare ⁊ dimittere loquutōes sup. ne dissoluanẜ ī loquela dz euigilari cū modis dictis eū ꝯfricatōibꝰ ita ꝙ cū est timor de ꝑoxismo īminēti ex signis supradictis: ēt cū est in ꝑoxismo dz medicus conari vt ip̄z euigilet ⁊ ēt aliqualiter loquaẜ sed nō sup̄flue: nec medicus illi dicat verba multa: ꝓpter debilitatē sp̄uū solū dicat aliq̄ verba ne videaẜ ꝙ sit mortuꝰ. Sz ip̄e dz dimittere loquutōez. Et dicit Aui. ⁊ ī hoc pz error aliquoꝝ īprudētiū medicoꝝ q conāẜ īfirmū ad multū loquēdū cū sūt euigilati ⁊ releuati a ꝑoxismo. Expeditis q̄ debēt fieri ī tꝑe ꝑoxismi sincopis que itētio maxie ꝯplebaẜ cū diuertētibꝰ: ⁊ eadē itentio erat ī tremore fortissimo quādo. s. tāta ē lesio ī corde ꝙ lz nō fiat submersio pulsus: tū aliquādo nō p̄nt loqui ⁊ fit ꝯctio manuū fortis ⁊ violēta: ⁊ tūc eadē intentio hētur ī illo casu sicut ī sincopi. sz ī alijs sp̄ēbus tremoris nō adeo vehemētis alia gñalis debeẜ dieta. Veniēdo igitur ad dietā: dieta gñalis p̄io ꝯsistit ī euitatōe oīum causarum potētiū ad has dispōnes adducere precipue ī euitatōe aeris nocentis vt corrupti ⁊ venenosi ⁊ male q̄litatis ⁊ grossi ⁊ turbulēti ⁊ ī euitatōe aeris multū calidi ⁊ multū fridi cum tales oēs aeris ꝯstōnes vt dcm̄ ē ī cāis ducāt ad has dispōnes. eligaẜ ergo aer ẜm nām tremoris faciēs ad ꝯtriū cāe ip̄ius: vt si cā tremoris vel sincopis fuerit mala ꝯplexio calida eligaẜ aer frigidus. ⁊ in hoc maxime aduertaẜ q: electio aeris maxime iuuat: imo dicit. A. ī cura tremoris cordis calidi: Et ex his quibꝰ iuuaẜ hñs tremorem cordis calidū est ꝑmutatio ab aere suo. i. ip̄m ꝯseruante ad aerē frigidū: id eim reducit ad sanitatē sup. alijs paꝝ ad hoc cōcurrentibus: ⁊ idē ītelligiẜ de tremore a cā frigida qḋ ꝑmuteẜ ad aerē calidū ad quē si nō p̄ōt habiliter fieri mutatio artificialiter altereẜ ad calidū vel ad fridū flabellādo ⁊ irrorādo cameram cuz aromaticis frigidis in cā calida vt aq̄ rosata vel violis vel nenufare ponēdo aliquid de vino aromatico ad penetratōz maiorē dictoꝝ. Et hūc cañ. posuit Aui. in cura tremoris calidi cū dixit: Et stude vt sit aer īfridatus vltra īfridatōe ⁊ vt sint roratōes ⁊ odoramēta aromatizata cū cāphora ⁊ sandalis p̄ntia. Et addit: ⁊ ñ ē malū vt roreẜ aliqd sup ea vini cū tāta quātitate q̄ aromaticitatē eaꝝ penetrare faciat ad cor. Valēt ēt asꝑsiōes ꝑ camerā solum aromaticoꝝ fridoꝝ vt violis rosis nenufaris salicuz vitis ⁊ huiusmodi. Alij ponūt folia citri īter frida: nō reperi clarā decisionē vtrū sint calida vel frida nisi ab Auic. xjª tertij ī caplo medicinaꝝ cordialiū. Nā enumerat ea īter calida: alibi nō reperi: sz valēt ī calido ⁊ ī frido sua aromaticitate: ⁊ sic de folijs citri nō ē determiatio ī alteratōe. credo tū cuz auic. ꝙ declināt ad calin. Valet ēt suffumigiū factū ex corticibꝰ pomorum macianoꝝ redolētiū positoꝝ supra prunas ī camera: ⁊ sic de alijs multis supra positis maxime ī cura fode calide. Alterando aūt aerē ad calidū irroreẜ camera ex vino maluatico vel alio aromatico vt aqua decoctiōis mellilse roris marini mente cū corticibus citri cū gariof. ⁊c. ⁊ talia ēt in substātia aspersa ꝑ camerā. valēt sil'r ireos ⁊ radix enule ⁊ centrū galli ⁊ ꝑcipue flores eius. pōt ēt fieri suffumigiū ponēdo spēs aromaticas ex costo gariof. cū modico musci ⁊ ābre incorꝑatis cū modico terbētine: ⁊ fiant trocisci ⁊ ponaẜ supra carbones vnus coꝝ: ⁊ sic pōt fieri suffumigiū cū frigidis: vt cū floribꝰ nenufaris sandalis citrinis rosis cū modico cāphore vel cū corticibꝰ pomoꝝ macianorum: succus ēt eoꝝ ē ad hanc intētionē disꝑsus cū modico vi

ni: ⁊ supra has fomẽtatiões ⁊ odoramẽta magis intẽdat: q: talia maxime attingũt vsqꝫ ad cor. Debes tñ notare q si corp⁹ eẽt patiẽs dolorẽ capitis: vel al's capitis grauedinẽ: tũc nimi⁹ vsus aromaticoꝝ maxime fortiũ eẽt ad nocumentũ ex sũia affo. gnte pticule: muliebria educit ex aromatib⁹ calefactio: multotiẽs vero ad alia vtilis eẽt si nõ capitis grauedinẽ faceret. Si vero ꝯplõ sit humida sint aromatica alterãtia magis ad siccũ declinãtia: vt mastix thus charabe ⁊ rose. ⁊ si fuerit sicca ꝯiuncta caliditati vt sepe euenit sint alteratiua frĩda ad humidũ declinãtia: vt succus pomoꝝ flores violaꝝ ⁊ nenufaꝝ ⁊ similiũ. Et nõ tantũ aer talr inspirat⁹ iuuat ĩ remittẽdo tales cãs tremoꝝ: imo lauare ẽt faciẽ ⁊ manus oĩ die cuꝫ decoctiõib⁹ aromaticis calidis vel frigidis: ⁊ caput ĩterdũ ⁊ pedes cũ dictis aromaticis multũ ꝓficit ⁊ tenere pomũ aromaticũ in manu quasi semꝑ odorando calidũ vel frigidũ ſm indigẽtiaꝫ. Nã dicebat Auic. in canonib⁹ vniuersalibus tremoris cordis: Et ex his quib⁹ iuuat hñs tremorẽ cordis est vt secũ sit semꝑ aromaticũ aliqđ ex genere eoꝝ que ei cõueniunt. i. sunt ei delectabilia ⁊ vt assidue vtat suffumigatõe cum eo facta. Sꝫ nota q dixit de odoramẽtis que ꝯueniunt ⁊ delectabilia sunt: qm̃ aliqua sunt odorabilia: ⁊ sic cõiter acceptata ⁊ grata: aliquib⁹ tñ pticulr sunt abominab l.a. naꝫ musc⁹ ẽ illustrissime dñe blãche. d. ducisse mediolani dñe mee singularissime vt intellexi abominabilis: ⁊ ita est in multis aliis: sed vt ponatur vna descriptio quasi temperata ad compõnem pomi odorabilis: fiat vt infra. ℞. rosis sandalorum foliorum citri florum nenufaris ⁊ violis corticum citri ozimi gariofilati macis añ. ʒ. ß. laudani masticis añ. ʒ. ij. ambre camphore añ. gra. ij. musci gra. j. ĩcorporẽtur ĩ mortario cũ pistello calido ⁊ fiat pomuꝫ ad odoramẽtũ addẽdo parũ cere si expedit. Utruꝫ aũt aer debeat eẽ luminosus vel ne nõ põt dari certa regula. verum in sincopi ⁊ in paratis ad sincopiꝫ de proxio dꝫ aer eẽ luminosus: q: diuertere opꝫ ad oppositũ ⁊ a cẽtro ad circũferẽtiã. sed ĩ alio tꝑe si cã sit dissoluẽs spũm sua subtilitate vt superfluuꝫ exercitiũ coitus vel fluxus vẽtris vel sanguinis per alias regiões: tũc ꝯuenit q aer ad tenebrã magis declinet ꝑ vnione spũum. sed si cã sit opprimẽs virtutẽ ꝓpter suffocationẽ ⁊ cõstrictionẽ pororuꝫ: tũc aer ad luminosũ declinet. Circa somnũ ⁊ vigiliam attendat q lꝫ ĩ poxismo sincopis ⁊ ĩ illo fortissimo tremore de quo ẽ timor ne cadat in sincopiꝫ subito: tũc vigilare est necessariũ: tñ in tremore ⁊ ĩ tꝑe quietis nõ poxismi sincopis aliqñ ꝯuenit somn⁹ aliqñ ẽ necessaria vigilia verbigrã si fuerit tremor vel futura sincopis ex morsu animalis venenosi vel veneno alr sumpto vel medicina venenosa vel cã ẽt mãli corpulẽta grossa ĩ via ad suffocationẽ ĩ illo cãu ꝯuenit vigilia ne per somnũ ꝓfundat mã veneni ad mẽbra principalia quoꝝ lesione fiũt accidẽtia dicta. Si tñ mã nõ sit venenosa ⁊ tãte q̃ꝫtitatis ⁊ frĩda ita tñ q nõ sufficiat facere suffocationẽ repentinã: tũc ꝯuenit somn⁹ ad digestionẽ mãe. Et de hoc ẽ recurrẽdũ ꝑͣ quarti ad ea que scribũtur de fe. sincopali hũorosa ⁊ ẽt 12° terapẽtice. Si autꝫ tremor sequit malitiã cõplõnis calide dissoluẽtis ꝯuenit somnus nisi stante nimia mẽbroꝝ ianitõe: q: tũc ẽ offerẽdus cibus prius: postea dormiat. ⁊ ita ſm diuersas ꝯsideratões dꝫ medic⁹ ĩducere aliqñ somnũ aliqñ vigiliã. Et sicut dictũ ẽ đ somno ⁊ vigilia ita quasi ĩtelligat đ motu ⁊ quiete. Sed motus inducẽdus tꝑe necessitatis vt stãte mã grossa ꝑ̃focatiua non dꝫ eẽ motus localis neqꝫ laboriosus: sꝫ loco eius debẽt fieri fricatiões ad extrema: postea ad pectus suaues ⁊ longe ſm doctrinã Auic. ꝑͣ quarti loco allegato de febre sincopali hũorosa. De inanitõe ⁊ repletõne dicat q vtraqꝫ nimis facta nocet: tñ aliquotiẽs inanitio de paucitate cibi ẽ necessaria maxie cũ mã ẽ prefocãs grossa circa stomachũ lꝫ vt multũ inanitio magis noceat cũ tales dispõnes vtplurimũ magis sequant debilitatẽ per resolõnẽ q̃ꝫ ꝑ oppressionẽ virtutis. De passionib⁹ animalib⁹ breuiter dicat q extreme passiones semꝑ nocẽt vt extremũ gaudiũ ⁊ extremus timor vel extrema tristitia: tñ quedã eaꝝ moderate ĩ certo casu iuuãt ⁊ quedã nocẽt: vt stante cã dissoluẽte gaudiũ nõ ꝯuenit: vbi aliqualis tristitia vel modicus timor iuuat ⁊ ecõtra ĩ cã opprimẽte ⁊ suffocãte gaudiũ ẽ maxie necessariũ: letari tñ moderate ⁊ bene sperare quasi in oĩ dispõne ꝯuenit ad viuificatõeꝫ spũum. ideo laudãt cõiter doctores q patientes saltũ vel tremoreꝫ ⁊ huiusmodi debent sibi inducere vestes pulchras ⁊ scarlatinas in causa frigida: ⁊ de sirico in causa calida portando etiã lapides preciosos ãnulatos ĩ manib⁹. ⁊ ita laudat ẽt vt freqũter sibi faciat radi barbam: quoniaꝫ ipsius rasio vt expientia ego cognoui animam dilatat ⁊ multuꝫ viuificat: ⁊ ita stare cũ dilectis ⁊ audire noua sibi grata ⁊ recordare de aliis ꝑ̃teritis sibi gratis ⁊ audire suaues cant⁹ ⁊ sonos: talia oĩa plurimũ faciũt ad aĩe dilatatõeꝫ ⁊ viuificatõeꝫ sicut ex aduerso dispõnes opposite de portando barbã: ĩduendo vestes nigras ⁊c. sunt ad nocumẽtũ. Quãtum ad cibũ ⁊ potũ stante indigẽtia cibatõis: qm̃ neqꝫ semꝑ in sincopi maxie in pricipio ei⁹ neqꝫ semꝑ ĩ tremore sequẽte resolutõem ex dolore ex mã: exẽpligratia colerica fluẽte ad os stomaci neqꝫ multo min⁹ stãte plenitudine humoꝝ ⁊ mã grossa ꝑ̃focante dꝫ exhiberi cib⁹ ⁊ sic illa regula. Accũtibus virtutẽ dissoluẽtib⁹ illico cib⁹ est dãdus: indiget moderatõe vt fuit sñia Gal. ĩ 2° regimĩs acutoꝝ ꝯmento. xlix. vbi arguit multos q dant cibos ⁊ ĩ sincopi ⁊ ẽt in casu virtutis ẽt ĩ dolore. Nã dicit ipse q adducunt ad mortẽ. Uerꝫ est q stante sincopi aliquid est pur dãdum vt aliquid modici vini: q: in oĩ sincopi ẽ resolutio facta essentialis cũ nõ supfluit qđ necessario reperit ĩ minera: sꝫ illud sit modicissimũ vt. ℥. j. vini maluatici. sed nõ det pistata nec oua sorbilia ẽt si videat q pulsus submergat: q: adderetur ad suffocationẽ ⁊ fieret sincopis fortasse qñ nõ fieret multo min⁹ ĩ tremore. Et idẽ videt sentire Aui. ĩ hac fen ĩ cura sincopis vbi dicit: Et neqꝫ cogas ipm sumere cibũ nisi vinũ ꝑ̃dictũ. i. paꝝ vini in dispõne sincopis: qđ est necessariũ sup. tũc paꝝ. Et addit: ⁊ plures qdeꝫ stultoꝝ medicoꝝ studẽt in cibãdo eũ sup. sincopizatũ vel hñteꝫ tremorẽ de quo dictũ est supra: vel ĩ ꝓximis morti vt sepe fit exhibẽdo oua existimãtes vt dixit q sit ei ꝯueniẽs vt viuificet virtutẽ eius. Ipsi ergo suffocãt caliditatẽ eius ĩnatã ⁊ interficiũt ipm: sꝫ qñ est necessari⁹ cibus vt ĩ saltu vel tremore vel ꝑ̃uisione sincopis vel ẽt in ꝑatis ad tremorẽ vel ꝓpter dissolutionẽ ⁊ ẽt ad debitã restauratõeꝫ quotidianã tũc sit qualificatus vt dictum est medicinalis cib⁹ vt variet in calido vel ĩ frigido ſm cãm: vt ĩ eã calida det cibus alterat⁹ ad frĩduꝫ: ⁊ in frigida ad calidũ. Sed gñaliter sint cibi eoꝝ iocũdi odoris ⁊ saporis facilis digõnis sanguis generatiui spũalis vt dictũ est calidis vel frĩdis humidis vel siccis ſm exigentiã cãe. Et ĩ calido valet panis ĩfusus in vino granatoꝝ vel ĩ succo limonũ: est eim mirabilis ĩ hoc casu: vel ĩ aceto citri vel ĩ succo pomoꝝ macianoꝝ: sunt poma agrestia vel illa que dicta sunt supra circa lraꝫ. Et dicit Diascorides q colligant ĩ estate: sed cõiter in vere colligunt vt in maio. Aliqui dicũt poma gratiola. Ualet aqua ordei ⁊ ptisana ordei: valet buglosa borago spinachia cucurbite citrulli lac acetosuꝫ de quo extractũ est butirꝫ: maxie si nõ sit fe. ⁊ ẽt ipm lac abstineat a carnib⁹ vbi virtus sit ꝯstans. Si sit necesse dare carnes sint aues minute elixate: tñ vel ꝑui pulli gallinaꝝ ⁊ carnes edi ⁊ carnes perdicũ: in hoc ꝓprietatẽ hñt ꝓpter frĩditatẽ suã ⁊ sunt cordiales. Et hoc bñ nota propter multos q sunt in errore de istis carnib⁹ qui ponũt eas calidas. Et tñ Aui. ĩ cura de tremore cordis dicit eas frĩdas. Et si iste carnes hẽri nõ pñt: rectificent alie carnes ponẽdo ĩ vẽtrib⁹ de succo rancij de succo acetositatis citri ad bulliẽdũ ⁊ similib⁹: ⁊ grana granatoꝝ si ponãt ĩ decoctõe multũ valẽt. Ualẽt ẽt pisces petrosi in ista cã cuꝫ aggresta ⁊ ĩ fructib⁹ pira ⁊ poma ꝑ̃cipue granata citranguli ⁊ limones ꝑ̃cipue. Si ĩdigẽtia sit carniũ ĩ cã frigida sint carnes caponũ auiũ ꝑ̃cipue q̃ nutriũt ex iuniꝑo vt turdelli columbi: ẽt ⁊ carnes castrati valẽt ⁊ pñt aromatizari cũ gariofilis cinamomo positis ĩ coꝝ ventrib⁹. ⁊ tales carnes oẽs ⁊ ĩ cã calida ⁊ frida si assent cũ pinguedine pulli tales aues: postea aspergant in ꝯplõne calida de aqua ros. ⁊ nenufare cũ modico vini: ⁊ in cã frigida cũ vino aromatico ⁊ gariofilis. nã tũc odoramẽtum illius vaporis eleuati plurimũ letificat ⁊ restaurat etiã sine comestiõe. ita dicit Anglican⁹ ⁊ credo fiãt tñ preꝑate carnes ꝑ viã cõtusi: q: in corꝑe debili facili⁹ transmutant q̃ꝫ masticate. Ualẽt ẽt in cã frĩda brodiũ ciceꝝ ⁊ decoctio herbaꝝ cordialiuꝫ vt buglose boraginis mellisse rorismarini maiorane bethonice ⁊ similiũ: ẽt sumendo aliqđ de substãtia eaꝝ: ⁊ singularissime ĩ cãu valẽt oua sorbilia gallinaꝝ ⁊ ꝑdicũ đ qb⁹ dicit Auer. 2° cãticoꝝ: qđ ẽ opinio q tm̃ nutriũt q̃ꝫtũ põderãt. Et. A. ĩ de virib⁹ cordis dicit đ eis: oua q̃ꝫuis nõ sint ad ꝯfortationẽ cordis sup. ĩmediate tñ recipiũt sup. ĩter cordiales. ⁊ addit ipꝫ eniꝫ sup. cor valde confortãt vitella: videlꝫ dum tamen accipiuntur ex ouis volatilium laudabilis carnis sicut galline ꝑdicis fasiani starne. Addit: ista eiꝫ vitella temꝑate ꝯplõnis sunt ⁊ priuilegiũ eis dat dicens: Ex quib⁹ tria eueniũt sup. singularia. s. velociter ĩ sanguinẽ transmutari ⁊ paꝝ supfluitatis post trãsmutationẽ relinquere ⁊ ẽ ſm ⁊ sanguinẽ gñare cõformẽ sanguini quo nutritur cor videlꝫ subtilẽ ⁊ clarũ qđ maxie facit ad ꝓpositũ nostrũ. vñ addit: propellit ergo festinãter ad ipsũ. s. cor ⁊ iccirco preceteris nutriẽtib⁹ ꝯueniẽs ẽ ĩ dissolutõe substãtie spũs ⁊ diminutõe materie. s. sanguĩs cordialis. Potus aũt ꝯueniẽs ĩ cã calida est aq̃ or. cũ vino granatoꝝ vel vinũ debile mixtũ cũ aqua ro. sꝫ ĩ cã frĩda valet vinũ aromaticũ. Nã ipsũ ⁊ si sit frigidũ actu dicũt quidã q cũ calefit ĩ stomacho cito ĩ substãtiã spũum trãsmutatur mẽbra que velociter nutrit. Nã dicit Gal. 2ͣ affo. ꝯmento affo. hoꝝ qui nutriunt copiose ⁊c. q oĩum velociter multũ nutrientiũ ẽ vinũ: vbi tñ tremor vel sincopis ꝑueniret ex fluxu colere citrine ad os stomaci voluit Gal. 12° terapẽtice. Et ponitur a Rabi 9ͣ particula q tale dꝫ eẽ citrinũ ⁊ aquosũ. sed si he dispositões accidãt ex multitudine humoꝝ crudoꝝ dicit ipse: da bibere patiẽti vinũ calidũ aureũ vel citrinũ dũmõ hẽat caput forte. ⁊ hec de dieta sufficiãt. Circa digõneꝫ mãe ista ẽ regula eũ ẽ intentio ad alterationẽ ⁊ digestiõeꝫ. per digõnẽ intẽdẽdo nõ tm̃ preparatõeꝫ ad expulsionẽ mãe sꝫ ẽt rectificatõeꝫ mãe ad benignũ que suo excessu ĩ qualitatibus ledit ⁊ facit tremoreꝫ vel sincopiꝫ. ⁊ ista ẽ regula q in alterãdo per frigida nõ debemus solum vti frigidis sꝫ oꝫ aliquid ꝯmisceri de calidis aromaticis: ⁊ ita alterãdo per calida oportebit ẽt miscere aliqua frĩda: vñ neqꝫ calida vñ in mã frigida alterãdo fiat alteratio cũ medicinis calidis lꝫ in casu tali nõ sit magnus timor ĩ applicatõe calidoꝝ: nõ tñ debẽt eẽ talia nimis calida quoniã ꝑ ea facta ebullitõe forte extenderet mã nocẽs ⁊ sic magis lederet ipsũ cor maxime cũ ipsuꝫ sit extreme calidũ ĩ gñe mẽbroꝝ. Et si sit aliqñ frigidũ respectu medij ꝓprie spẽi ⁊ sic ponit facilr humidũ eius ĩ ebullitõe per medicinaꝫ excessiue caliditatis sint ergo calida talia nõ vltra 2m vel 3m gradũ. Et si talia sint in tertio gradu aliqualr tũc remissa sint cũ frigidis: sint tñ oĩa talia si est possibile cordialia: sed si nõ possint reperiri talia calida cordialia sufficienter apponãtur alia cal'a ꝯmiscẽdo cũ calidis cordialib⁹ tñ vt dictum ẽ in casu. ꝯuenit ẽt cũ dictis calidis cordialib⁹ apponi aliq̃ frĩda remissa ⁊ ad vnionem substãtie mẽbri ⁊ ꝓhibitõeꝫ exsolutõis roboris ei⁹ ꝑ calida ⁊ ẽt ad ꝯseruatõem virtutũ medicinaꝝ calidaꝝ ne soluãtur in transitu ad cor. Et ꝑ sistentiã ẽt virtutis

caꝝ

caꝝ ad cor: lꝫ ēt auctores aliquotiēs ponāt ꝓ hac intētiōe cum
istis calidis medicinis medicinas frigidas nō remissas: imo in-
tense frīda sꝫ ī modica dosi. Nā ponūt oppiū in tyriaca vel me-
tridato ad hanc intētionē: ⁊ vt multo tꝑe seruari possint virtu-
tes medicinaꝝ calidaꝝ cordialiū ſm quā cōsiderationē aliquo-
tiens oppiū dicit̄ medicina cordialis. Et talia calida sepe supra
dicta sunt que sūt simplicia. Sꝫ vltra ea calida cordialia a iu
nioribus doctorib⁹ rep̄te sunt aliq̄ue medicine cordiales q̄ tꝑe
ātiquoꝝ fuerūt ignote: ⁊ sunt bezartice p̄cipue in pestilētijs ⁊ ī
vermib⁹ vt tormētilla diptam⁹ pimpinella ⁊ herba turcha: ⁊ q-
dam dicūt videt̄ īsima spēs scabiose ⁊ quedā huiusmōi. sed in
ↄpositis digestiuis ⁊ alteratiuis ī cā frīda sunt tyriaca ātiq̄ me-
tridatū diamuscus dulcis ⁊ amar⁹ diābra ⁊ ↄfectio de xiloaloe
ↄfectōes ꝺ̄ hyeris. Inter sirupos valet sirup⁹ ꝺ̄ citro vel cor-
ticibus ei⁹ sirup⁹ de bisantijs sirup⁹ cōposit⁹ ⁊ acetosus vel nō
acetosus. ī mā viscosa vel ñ viscosa sirup⁹ de epithimo sirup⁹ ꝺ̄
thimo: vꝫ aq̄ buglose ⁊ mellisse ⁊ rorismarini ⁊ enule. In calida
autē vbi intēdis īfrīdare oꝫ hēre spālez cañ. q̄ nō debēt in totū
poni medicine frīde nisi cū admixtiōe calidoꝝ aromaticoꝝ. vñ ī
alterādo ↄplōnē calidā cū frigidis dicit Aui. debēt cū medicis
frigidis alteratiuis ↄmisceri aliqua calida: ⁊ nō ē visuꝫ ab anti-
quis dicit Aui. ī ↄpositiōe medicinaꝝ frigidaꝝ ad alterādū cō
plexionē calidā cū frīdis qn ponant̄ aliqua calida. ⁊ adducit ra-
tionē: q: si sola frigida ponerent̄ q̄zuis ī corde remittat̄ malitia
ↄplōnis cordis: ⁊ sic sequit̄ iuuamentū. tñ ī spū fit nocumentuꝫ
ꝑꝑ quē spūꝫ cor creatū est. nā cū spūs sit substantia passibilis ⁊
rara calida nāli caliditate sequit̄ facilr̄ nocumētū in eo nisi sint
mixta aliqua calida. ēt ē alia rō ex ꝑte difficultatis penetratōis
vel facilitatis. Nā medicine frīde ꝑ qualitatē suā solēt ꝓhibere
penetrationē ꝑꝑ poroꝝ clausionē: ⁊ ex ꝑte substātie ⁊ qualitatis
cū multe eaꝝ sint stiptice ad qꝺ̄ ꝓhibendū vt possit medicīa ad
mēbra ꝓfunda vt ad cor ꝑuenire: oꝫ aliqua calida cū frīdis po-
nere. ⁊ iō dicit ipse q̄ illi q̄ remouerūt crocū a trociscis cāpho-
re blasfemauerūt primos: ⁊ fecerunt trociscos camphore pauci
iuuamāti quāuis ipi ignorēt. hoc idē declarauit Conciliator in
differētia ꝓpria: etiam de mēte Auic. ⁊ ꝑ intētionem ad virtu-
tem ⁊ ꝓpter ꝑtē lesaꝫ q̄ talia frīda sunt cū calidis miscenda. tñ
ex serie ordinatoꝝ ꝑ. A. colligit̄ expsse q̄ lꝫ talis ↄmixtio sit fiē-
da: tñ in casu vehemētie īflāmatiōis aliquotiēs debēt poni pu-
ra frīda sine calidis. vñ dicit Auic. ī canonib⁹ vniuersalib⁹ tre-
moris cordis: ⁊ opꝫ vt sint in aromatico ei⁹ qui hꝫ cordis tremo
rē calidū vincētia rosa ⁊ cāphora ⁊ sandalū ⁊ olea frīda cū ꝑua
ꝑmixtione aliaꝝ medicinaꝝ subtilis caliditatis sicut paꝝ musci
⁊ croci ⁊ gariofiloꝝ: vt dicit regula supior. sꝫ faciēs exceptionē
addit nisi metaꝫ trāsgrediant̄ res: tūc eiꝫ sis ↄtent⁹ frīdis sup-
puris. Ubi vr̄ inuē q̄ vbi fuit magna excellētia in caliditate ibi
oꝫ exhibere pure frīda ēt in cura tremoris cordis calidi: postq̄ꝫ
a principio posuerat alterationē nō debere fieri cū pure frīdis:
postea dixit q̄ si res fiat vehemēs ⁊ inflāmatio da ei ad sorben-
dum aquā frīdaꝫ ⁊ aquā niuis mixtā cū aqua ro. dādo sorbitio
neꝫ post sorbitionē ⁊c̄. ita q̄ exhibuit pura frīda: ⁊ nō posuit ali
quod calidū cū eis. Uerꝫ ē q̄ posuit cañ. q̄ iste medicine paula-
tim dent̄ ne subito occursu istoꝝ frigidoꝝ fiat lesio: vñ prohibē
tur calida stāte vehemēti caliditate: sꝫ tales casus extreme cali
ditatis sunt raro ↄtingētes. sꝫ qñ fuerint cū excessiua caliditate
stat latitudo meatuū ⁊ virt⁹ auara ad attrahēdū medicinas fri-
gidas: vñ ↄīter sole medicine pūt tūc ad cor debite ꝑuenire: tñ
vbi fuerit virtutis debilitas multa dicit q̄ bonū ē addere cali-
da ne ꝓpter excessiuā frigiditatē frigidoꝝ fiat extinctio calidi-
tatis: tūc tñ modicū sperat̄ de cura q: nō sum⁹ securi q̄ virtus
possit facere separationē īter medicinā calidā ⁊ frigidā sꝫ stante
virtute forti separat virtus frigida ⁊ applicat cordi calor: ⁊ pau
cas calas spiritib⁹ ad ↄfortatōeꝫ eoꝝ: ⁊ ita videt̄ inuere q̄ qñ ē
virtutis ꝓstratio nō debēt pura frīda dari lꝫ directe vbi sit ca-
lida ↄplō pura deberētur frīda: sꝫ ꝓpter timorē extinctōis vir-
tutis nō: ēt īfra dicit q̄ si magna eēt īflāmatio ita q̄ timeret̄ de
āpatōe dꝫ assumi quarta pars. ʒ. vnius mādragore. ʒ. s. oppij.

Sꝫ nota q̄ ī hoc videt̄ duplex defectus. p̄ᵒ q: medicine que
sūt eleuate ī gradu intēsiori frigiditatis aut caliditatis de his
minus dꝫ poni in dosi. i. debēt dari in minori dosi q̄ꝫ de his q̄
sunt minus eleuate. Cū igit̄ oppiū sit frigidū ī quarto ⁊ mādra-
gora in tertio nō apparet q̄ debeat poni plus de oppio q̄ꝫ ꝺ̄ mā
dragora cuius oppositū facit. 2ᵒ videt̄ dubitatio q: posuit. ʒ.
s. oppij: q: in 2ᵒ cañ. dicit Auic. de oppio nō dētur nisi duo da-
nich. s. grana. xvj. oppij que non sunt. ʒ. s. ⁊ īfra ad mediū capi-
tuli dixit cū intēdim⁹ resistere catarris p̄ōt dari ad quātitatem
lenticule ⁊ lenticula nō ē. ʒ. s. vt pꝫ. Gētilis ad hāc difficultatē
rūdet duplr̄. p̄ᵒ q̄ oppiū ē triplex: quoddā ē oppiū qꝺ̄ fit ex re-
sudatōe capitū papaueris nigri egiptij siue collr̄. Et illud ē fri-
gidū maxīe oppiū. quoddā fit per extractōeꝫ succi capitum pa-
pauerls nigri ⁊ illud ē debili⁹: tñ ē mādragora frigidius. 3ᵒ est
oppiuꝫ quod fit ex succo lactuce agrestis: ⁊ istud forte est debi-
lius mandragora. Ideo quando dixit. ʒ. s. oppij forte intellexit
de tertio oppio. Uel aliter dixit ipse q̄ medicine alteratiue
vt sunt alteratiue non habent designatam dosim. Medicine
auteꝫ euacuatiue soluentes sunt habentes doses vltra quas nō
debēt accipi vt agar. ʒ. j. s. in substātia nō vltra. Medicine aūt
alterātes seu alteratiue debēt exhiberi ſm qualitateꝫ discrasie
remouēde. Et si aliqñ ponūt doses ī medicis alteratiuis: ponūt
eas multū differētes vt supra dictū est de oppio de mēte Aui.
differēter vbi posuit eius doses ꝓpter diuersas itentōes. Ua-
rietas ergo dosandi ī alteratiuis declarat q̄ nō est p̄cisa dosis ī

eis: sꝫ vbi maior est discrasia dꝫ maior dosis offerri ſm medici
itentionē. Uñ oppiū datuꝫ verbigratia ad ītentionē alteratōis
nō hꝫ dosim precisaꝫ. Sed qñ offert̄ ad alias ītentōes vt ad ꝓ-
hibēdum cataꝝ vel in medicis ↄpositis ad ↄseruādū virtutes
eaꝝ: tunc hꝫ dosiꝫ determinatā ⁊ dꝫ dari in modicissima dosi
vt duo vel tria grana nō vltra ad sistendū cataꝝ: q: non ītendimus malā ↄplexionē remouere: sed solū sistimus ipꝫ cataꝝ.
Hec distinctio nō mihi placet simpliciter: īmo patit̄ ꝓbabilem
īstantiā si ↄsiderabis: sed nō curo sed est stādum in prima. Ad
2ᵐ dicit Gen. q̄ quāuis medicīa sit magis eleuata ī gradu: nō
tñ ꝓpter hoc semꝑ in ↄpōnib⁹ debēt min⁹ exhiberi de ea: īmo
aliqñ totuꝫ vel plus vt si dabis. ℥. j. sirupi violati vel sirupi de
endiuia: ⁊ ↄprehēdis q̄ nō sufficit ad debitā alteratōeꝫ: dabis
postea sirupū de paꝑ. ⁊ hoc q: ↄstat q̄ tāta est resistētia ex parte
passi q̄ nō sufficit prio remouere talē ↄplexionē: ⁊ iō oꝫ tūc ad-
dere ad fortiorē. Et iō Aui. voluit īnuere q̄ qñ dederis quartā
partē. ʒ. mādragore ⁊ nō fuerit satisfactū ītentōi medici: tūc au
derem⁹ vsq̄ꝫ ad. ʒ. s. oppij: semꝑ tñ cuꝫ eo ponam⁹ aliqꝺ̄ aroma
ticū ↄfortans ꝓpter spūs vt dictū est. Et hoc semꝑ ītelligit̄ nisi
vbi sit virtutis debilitas. In medicis igit̄ alteratiuis ad fri-
gidū mixtis cū calidis vel nō mixtis ſm diuersas intentōes: sit
regula ēt ī casu vt eligant̄ cordiales: ⁊ in hoc valet sirup⁹ ros.
sirup⁹ viol. sirup⁹ de granatis sirup⁹ de ribes sirup⁹ de berbe
ris ⁊ de nenufare: ⁊ vbi nō est necessitas tante extinctōis valet
sirup⁹ de bisantijs: singulr̄ valēt trocisci de cāphora ⁊ pūt exhi
beri cū aquis appropriatis vt violis ⁊ rosis endiuie acetose lu-
puloꝝ boragis nenufaris ⁊ huiusmodi dosando ſm ↄsuetudinē
⁊ dādo. ℥. j. s. vel. ij. sirupi cū. ℥. iij. vel. iiij. aquaꝝ. ¶ Circa au- nota
teꝫ cūoneꝫ māe est ēt obseruāda regula quā ponit Auic. in cano
nib⁹ vniuersalib⁹ in curatōe cordis: ⁊ est q̄ opꝫ vt sit velox stu
diuꝫ in curatōe eius cū medicis ita q̄ iuuent̄ absq̄ꝫ errore vltie
vt ēt supra allegatū est. Nā cuꝫ tales egritudines ↄfirmant̄ vt
plerūq̄ꝫ nō recipiūt curā si ēt cōicat̄ error in medicis in curādo
⁊ cōicet̄ cordi nocumentū tale vtplurimū fit īcorrigibile: q: no
cumentū cordis qꝺ̄ est mēbruꝫ sublimius ⁊ alijs pricipali⁹ non
p̄ōt ab alijs mēbris releuari cū sint reliqua mēbra a corde dep̄ē
dentia: ideo maxīa cautela hñda est in curatōe eius ne cadat er-
ror. Scꝺ̄a regula est Aui. Cū ī oī māli nocumēto cordis fert̄
auxiliū cuꝫ eūatiuis ⁊ ī sanguineo cū flōmia pricipalr̄ ⁊ in māli
humorali cū medicis appropriatis: sed in eūone q̄ ꝓcedit cursu
flōmie magis debem⁹ festinare q̄ꝫ supple ī eūone cuꝫ medicis:
tuꝫ q: vtplurimū repletio cordis nō est nisi ex sanguine aut va-
pore a nocumēto: quoruꝫ duoꝝ simul liberat flobothomia ba-
silice dextre in sanguinea ⁊ sinistre in vaporali. Etiā qm̄ in eua-
cuatōe per flōmiaꝫ stante eius necessitate vel cōuenientia perfi
citur curatio sine alio medicamine si subito fiat: vbi si tardetur
humor sanguineus aliquotiēs putrefit ⁊ conuersus ad naturā
alterius humoris fit postea indigētia alterius euacuatiōis cum
medicina: etiaꝫ flobothomia in casu magis valet q: nō oportet
in flobothomia nisi vt consideremus ⁊ obseruemus vt nō super-
fluat ne cadat virtus. In reliquis aūt medicis eūatiuis nō opꝫ
hoc soluꝫ ↄsiderare sꝫ oꝫ vt eis associent̄ medicīe cordiales qb⁹
deferant̄ virtutes medicinaꝝ solutiuaꝝ ad cor: tūc ēt q: medi-
cine eūatiue a proprietate vtpluriniuꝫ ꝑticipāt qualitate vene-
nosa ↄtraria cordi ⁊ sic ī casu nostro oꝫ vt eis misceant̄ cordia-
les ⁊ tyriacales cōfortātes cor faciētes ī corde fortitudinē cū ꝓ-
prietate q̄ ē ī eis. ⁊ talis ꝑmixtio nō ē cōsiderāda ī flōmijs: ideo
magis festinare debem⁹ ad flōmias: que si fieri debeāt regulēt̄
ſm cañ. supradictos ꝺ̄ electōe venaꝝ ⁊ q̄ꝫtitate sanguis extrahē
di. Et si sint exhibēde medicīe solutiue applicent̄ medicine cor-
diales ad medicias solutiuas calidas vel frīdas ſꝫ exigētiā: ⁊ ta
les sint appropriate ad hūores eūandos ⁊ eūando appropriatas
ꝑticularib⁹ mēbris eūandis vt in exēplo. De soluētib⁹ colerā
sūt mirabolani citrini prnna tamarindi succus ros. ⁊ eoꝝ recēs
īfusio māna cassia. De soluētibus flegma sūt kebuli ⁊ emblici ⁊
agaric⁹. Et ꝺ̄ soluētib⁹ melācoliā sunt epithimus lapis lazuli la
pis armen⁹ mirabolani indi ⁊ belirici. Et de soluētibus hūores
adustos sunt sene ⁊ fumusterre. Et ex mūdificantib⁹ sanguineꝫ
sūt capil. ve. lupulus cicorea ⁊ endiuia ⁊ melissa vt supra dictuꝫ
ē mūdificat vaporē vel fumū a sanguīe ⁊ a spū. Et sic stāte īdi-
gētia solōnis ꝑticulariū hūoꝝ possum⁹ ex eis facere medicinas
solutiuas ſm modos sepe supradictos vt in colerica exhibendo
℥. j. s. māne cū. ℥. s. succi ro. ⁊ aquis endiuie ⁊ cicoree vel deco
ctōibus cordialiū frigidoꝝ vt violis acetose ⁊ huiusmōi. Et ita
dico īfundēdo agaricū ī flegmatica in aquis buglose ⁊ melisse
vel decoctōibus cordialiū calidoꝝ de quibus supra. Et ita cor-
respōdēter ī melācolia ⁊ ī adustis semꝑ addēdo medicis soluti-
uis aliquas cordiales calidas vel frigidas ſm exigentiā que cuꝫ
aromaticitate ⁊ stipticitate cōfortāt vt ꝓhibeatur calor vel spi-
rit⁹ ab exsolutōe ⁊ q̄zuis ↄpleat̄ ītentio digōnis ⁊ eūonis mate-
ria peccāte ꝑ cētiā circa cor. Qꝺ̄ si fuerit peccatū ex ꝑte cōita-
tis dicebat Auic. in cañ. vniuersalib⁹ tremoris cordis ⁊ non sis
ↄtentus ī abscindēdo cāni sup. a mēbro cōicāte malitiam cordi
absq̄ꝫ ↄfortatōe patiētis: īmo oꝫ cū hoc vt attēdas ad cor cū me
dicinis cordialib⁹ ita q̄ sit intētio mixta ad mēbrū mādās ⁊ ad
mēbrū recipiēs. ⁊ ī hoc regulabis curatōeꝫ digerēdo ⁊ eūando
māam a mēbro cōicāte ſm exigētiā ⁊ dispōnē māe ⁊ membri. sed
qm̄ vtplurimū fit cōitas ab ore stomaci ꝑꝑ vicinitatem dicebat
Auic. stāte mā grossa viscosa q̄ oꝫ vt curet̄ vomitu post cibū ⁊
post acceptionē subtiliātiū notoꝝ sicut post acceptōeꝫ succi raf-
fani ī oximelle: postea fiat ventris solō post ipsas cū hieris ma-
gnis ad declarādū q̄ mā nō semꝑ cū vomitu educitur si fuerit

grossa: ⁊ tūc oȝ post vomitū dare solutiuū. Sȝ dicit Aui. si fue
rit ꝓꝑ colerā mordicatiuā sup. fluentē ad os stomaci curet con/
fortādo stomachū cū rob fructuū puta citonioꝝ ⁊ granatoꝝ ⁊
īterius sumptoꝝ ⁊ ēt exterius ori stomaci applicatoꝝ. Uñ nota
ꝙ laudat vomitū ī flegmatica ⁊ nō ī colerica: qꝛ cū a mā coleri/
ca vt multū sit fluens ad stomachū: si induceret vomitus attra
heret magis mā colerica ad stomachū ⁊ sic sequerent acciden/
tia de tremore vel saltu cordis: vñ melius est cōfortare ⁊ prohi/
bere ne stomachus recipiat. Sed in mā flegmatica ꝑcipue cum
fuerit natās circa os stomaci ꝯueniēter potest exhiberi vomiti/
uū. Et lȝ Auer. septimo colliget in tali casu non videt ꝯsentire
ad vomitū: qꝛ vt vult de ꝓprietate vomitiue medicine est stimu
lare virtutē plus eo ꝙ facit humor efficiens sincopiȝ alias non
duceret ad vomitū. ⁊ sic addit in egritudinē dicat tenēdo ꝑteȝ
cōem medicoꝝ ꝙ aliqñ vomitiuū conuenit: sed ipsum dȝ cē le/
ue ⁊ non multū lesiuū oris stomaci ꝓpter causaȝ suā: ⁊ non est
vera ꝓpositio sua vniuersaliter. s. de ꝓprietate vomitiue sit ⁊c̄.
īmo aliquādo sufficit ad ꝓuocādum vomitū solum relaxare cō
tentiuā oris stomaci ⁊ debilitādo eam cum quadā abominatōe
sicut fit in ponēdo pēnam intinctā in oleo intra guttur: vel exbi
bendo aquā tepidaȝ cū oleo ꝯmuni ⁊ huiusmodi leuia. Et si cā
fuerit apā capsule vel fuit principiū eius in corde: tūc maxie cō/
uenit flōmia: qḋ dicit Auic. ꝙ si aliud adiuuet ipsuȝ: tūc flōmia
basilice sup. est optimū remedium. Et addit: ⁊ qñqȝ sperat eius
euasio cū flōmia artarie ī iferiorib⁹ corporis. Et nota ꝙ signā/
ter dixit in iferiorib⁹ corporis: qm̄ licet flōmia artariaꝝ imedia
tius respicit cor qȝ venaꝝ: qꝛ tñ artarie ꝓpter motum ꝯtinuuȝ
si flobothomant difficillime ꝯsolidant si sint magne. in iferiori
bus aūt corporis partib⁹ artarie sunt minores vñ sperat magis
de ꝯsolidatōe: cum hoc ēt magis diuertūt a corde fit etiā cura/
tio cuȝ alterantib⁹ exterius applicatis extreme ēt friditatis vt
epithimādo cor ⁊ pect⁹ cū fridis dicit Auic. cū niue ⁊ cāphora.
Ideȝ itelligat de extreme fridis reliqs: que oꝑatio lȝ nō sit re/
gularis: qꝛ extreme frida actu ⁊ potentia sunt pectoris inimica
vt infra fuit dictū: tñ coacte in hoc casu ꝓpter iminēs ꝑiculum
mortis si apā ꝯfirmet sicut fieri expedit: nō tm̄ cū extrīsecus ap
plicādis: sed ēt itrinsec⁹ sirupis ꝯfectōibus decoctōib⁹ ⁊ simili/
bus ⁊ cū odoramētis ⁊c̄. Et si cā fuerit vētositas attēdēdum
est extrīsecus ⁊ itrinsec⁹ cū cordialib⁹ calefaciētib⁹ dissolutiuis
vētositatis maxie cū dronico cinamomo ⁊ aniso ⁊ epithimatib⁹
appropriatis factis ex aqua melisse cū vino aromatico ⁊ ambra
paꝝ vel musco apponēdo tñ aliqḋ ꝯfortans friduȝ vt aquā ro/
sataȝ vel sandalos citrinos ꝓꝑ timorē exolutōis ⁊ virtutis mem
bri ⁊ medicinaꝝ. Et si cā fuerint vermes intēdēdū ē cū cordiali/
bus appropriatis vermes iterficiētibus calidis vel fridis vt cū
spica dronico termētilla diptamo ⁊ myrrha: de medicinis cali/
dis ⁊ reubarbaro ⁊ de medicinis fridis vt de bollo armeno ter/
ra sigillata spodio cornu cerui vsto ⁊ similiū. Si aūt cā fuerit
assumptio veneni: p° cū debilitātibus venenū ⁊ ꝯtētiuā stoma/
ci vt mollificātibus vnctuosis iducētib⁹ ad vomitū vt cū aqua
tepida ⁊ oleo vel butiro mixtis: postea exhibēdo terrā sigillataȝ
que ḋ ꝓprietate ita iprimit vt venenū vomitu educat: deide fa/
ciendo tyriacas appropriatas ꝭm varietatē veneni ꝭm tradita ab
auctoribus. Et Auic. 6ª quarti: ⁊ si fuerit odor vel īspiratio ae/
ris fetidi vel venenosi ē fugiendū ad ꝯriuȝ ⁊ ē vtēdū cordialib⁹
odoramētis calidis vel fridis vel tēparatis ꝭm doctrinā supra
dictā: ⁊ ita discurrat ad reliquas cās ꝑ viā cōitatis. Jā suc/
cedit alia intētio ḋ ꝯfortatōe ⁊ remotōe malitie ꝯplonis iducte
que cōplet cū his que dcā sūt supra circa ex parte maxie acris
⁊ ēt cū alterantibus medicinalibus applicatis intrinsecus ⁊ ex/
trinsec⁹ ad oppositū ducētibus vt in complone calida exhiben/
do ad sorbenduȝ sirupum de ribes sirupum de pomis siluestri/
bus aromaticis de quibus supra ⁊ de acetositate citri ⁊ his si/
miles cum alijs frigidis sirupis: vt de endiuia ⁊ aquis appro/
priatis: ⁊ ī causa frida sirupū de pomis cōpositū sirupū ḋ citro
cum aquis appropriatis: ⁊ ēt via ꝯfectionū ī cā calida zuccaruȝ
ro. singlr cū trociscis cāphore ⁊ violis ⁊ diaboragiatū: ⁊ ī cā fri
gida letificās rasis ⁊ diamuscuȝ dulce ꝯfectio de gēmis ⁊c̄. ⁊ ty
riaca ⁊ metridatū sunt ad hāc intētionē: maxie vt voluit Aui. ⁊
diambra silr: ⁊ fit electuariū ad istaȝ intētionē singulare ꝙ vl/
tra cordialitatē bonificat colorē ⁊ rectificat digōneȝ: cuius de/
scriptio ē vt īfra. ℞. ros. ru. ℥. vj. cipi. ℥. v. gariofiloꝝ masticis
spice assari añ. ℥. iij. cinamomi cerūbet croci añ. ℥. iij. macis sar/
donios nucis īde nucis muscate añ. ℥. j. terant ⁊ misceant insi/
mul terēdo: deinde coquēdus ē rotulus vnus ēblicoꝝ cū rotu/
lis. x. aque donec remaneāt tres: sȝ emblici ḋbēt eē noui: ⁊ de/
inde colent ⁊ in colatura addant penidioꝝ rotuli. ij. ⁊ coquātur
donec ispissent ad modū electuarij: deinde ponēde sunt ī eo me
dicine alie ⁊ agitandū est totū cum ligno de salice amplo donec
mixtio fiat equalis: deinde reponant in vase vitreo ⁊ dosis est
quolȝ mane ieiuno stomaco aur. j. nā hoc est valde vtile: ⁊ ponit
a Rasi 7° ꝯtinētis. vȝ ēt singlr in cōfortatiōe ꝯfectio Concilia/
toris dria. cc. xiiij. cū querit vtrum in cura morbi calidi cordis
ꝯpetāt calida que ꝯfectio vt dicit in oī cordis passiōe calida seu
frida pōt administrari: de qua ꝓbando ei⁹ excellētiā cui⁹ effica
tia mox adhibita testat sensus que aliqñ vt est administrat iter/
dum cū bono vino muscatelino vel alio cū opus sit celeriter vir
tutē cōfortare: ita vt terat ī vino: tūc ē meli⁹ ꝙ lȝ hac velocius
penetrat aliqñ duab⁹ ꝑtiū vel plurib⁹ medietati zu. ro. admisce
tur vel boraginati cū virt⁹ nō fuerit ꝓstrata ⁊ discrasia fuerit
calidoꝝ: vñ in hoc casu caueat simplex ipi⁹ vsus: ⁊ min⁹ ⁊ ꝓprie
ī illo casu q fuerit subtilioris spūs ⁊ latoꝝ poroꝝ cū nām cogēt
celerius exalare cui⁹ signū: qm̄ corp⁹ odorosuȝ reddit ⁊ incisuȝ
cū alacri deducit faciē crebriorē vita ēt recedēte: cui⁹ quidem
hec ē permixtio succi pomoꝝ dulciū depurati: ī alio habet suc
ci buglose depurati añ. ℥. v. als añ. ℥. j. dronici corticū citri fo/
liorūȝ boraginis ros. ru. been al. ⁊ ru. coralloꝝ ru. limature ebo
ris añ. ℥. iiij. spodij macis galienus. charabe ossis de corde cer/
ui sandaloꝝ ru. añ. ℥. iij. sc. basiliconis folij myrthilloꝝ melisse
coriandri cīnamomi galāge zedoarie spice nardi ligni aloes se/
te minutatim scise aut cōbuste modicū croci oīum añ. ℥. ij. oīuȝ
mirabolanoꝝ añ. ℈. iiij. berilloꝝ smaragdoꝝ iacinctoꝝ sardo/
nij safiroꝝ granate añ. ℥. j. margaritaꝝ al. ℥. iij. ar. auri limato
rū añ. ℥. ij. s. ābre ⁊ cāphore añ. ℈. v. musci. ℥. s. fiat electuariū
arte ⁊ ingenio ori laudabile. Et addit aliud remedium ⁊ etiam
promptū: ⁊ proprie cum quis a labos ībecillitate loquatur vt le
gis sacra suscipiat extat castorcum macis ⁊ crocus simul tri/
ta cum vino laudabili ⁊ ore aperto in illud deducta. Et nota ꝙ
ista debent teri ⁊ exhiberi. ℥. j. cum vino odorifero. nam quo/
dāmodo reuiuiscere facit, stāte aūt ꝯplone calida ⁊ ḋbilitate cor
poris ex fe. maligna vt ī pestilētiali valēt. ℥. ij. succi pomoꝝ dul
cium clarificati vel acetosoꝝ multa, stāte iflāmatiōe cū puluere
iacinctoꝝ. Fecit ēt Gētilis ꝯfectionē ad hāc intētionē: vt ī/
fra. ℞. margaritaꝝ. ℥. j. s. iacineti. ℥. s. cīnamomi gariofol. ma/
cis añ. ℈. ij. limature auri ⁊ argēti añ. ℥. j. zuccari al. lir. j. distē
perent cuȝ aqua ro. ℥. viij. fiet ꝯfectio in tabulis vel ī morsellis
pōt ēt fieri iulep ad eādē intētionē vt īfra. ℞. aque ros. succi po
morūȝ acetosoꝝ succi citroꝝ depuratoꝝ aque buglose añ. ℥. ij.
zuccari al. lib. s. fiat iulep ꝙ ꝓ extinctiōe sitis ēt plurimū vale/
bit. In cā vero frigida ⁊ si infinite quodāmō repiant ḋscriptio/
nes electuarioꝝ ponā vnā Gerardi de solo q̄ videt eē singula/
ris: ⁊ fit vt infra. ℞. margaritaꝝ elec. ℈. j. dronici romani ben
al. ⁊ ru. zinzi. al. cīnamomi macis galāge añ. ℈. j. garios. cube/
be floꝝ buglose ⁊ melisse añ. ℥. s. sandaloꝝ citri sirici crudi gra/
na tinctoꝝ ligni aloes storacis calamite añ. ℈. s. radicū buglose
℈. j. croci. ℈. j. corticū citri conditi. ℥. s. cōserue boraginis ⁊
⁊ buglosis cōserue floꝝ pomi citri añ. ℈. ij. liquir. rase. ℥. s. can
dij. ℥. x. carniū vuaꝝ passulaꝝ bene pinguiū. ℥. j. aque buglose
aque melisse succi pomoꝝ dul. bene depurati aque ros. añ. ℥.
s. ābre. ℈. j. panis zuccari lib. j. s. fiat electuariuȝ. Uolo omit/
tere vnū singulare qḋ ponit Rasis in suis affo. cui⁹ seriē rese/
ram dicit vir quidā de syria hūs sine cā. s. manifesta extrinseca
⁊ timorē ⁊ cordis tremorē accessit ad me ⁊ inter medicinas nihil
inueni tm̄ cōtulisse quātū ꝯtulerūt carnes ancipitris cocte cuȝ
succo maiorane ⁊ vino albo subtili: ⁊ inūxi corp⁹ eius oleis odo
riferis ⁊ restitut⁹ ē sanitati prorsus. Restat ponere epithima
exterius cordi applicāda. In cā igit calida fiat epithi. vt infra.
℞. aque rosaꝝ. ℥. iij. aque nenufaris ⁊ violaruȝ añ. ℥. j. aque bu
glose ⁊ vini añ. ℥. s. seminis acetose coralloꝝ alboꝝ sandalorūȝ
citrinoꝝ ⁊ alboꝝ ossis de corde cerui añ. ℥. s. fragmētoꝝ cordia
lium iacincti smeragdi ⁊ granate añ. ℈. s. de his cuȝ granis tri
bus croci fiat epithima: in cā frigida fiat epithima vt infra. ℞.
aque melisse ⁊ bug. vel succi melisse ⁊ bug. añ. ℥. iij. vini al. aq
ro. añ. ℥. j. vtriusqȝ been dronici zedoarie ligni aloes tañ. ℥. s.
gariofil. ℈. j. ambre ossis de corde cerui añ. ℈. s. margaritarū
sete crude añ. ℈. j. musce. Potestis ēt cum florib⁹ violis ⁊ rosis
⁊ similib⁹ facere sacculos appropriatos apponēdo alias medi/
cinas calidas vel frigidas ꝭm exigentiā sacculos estuando siue
calefaciēdo supra lapidem calidum vino aspersuȝ ⁊ superponē/
do pectori in medio eius declinādo ad parteȝ sinistrā. Et sic sit
finis huius capituli de cardiaca passione cum dei laude: ⁊ ꝯse/
quēter huius prime partis.

Finis prime partis.

Illustrissime ⁊ excellētissime princeps dn̄e mi singularissime ⁊c̄. Posteaq̄ꝫ sine auctoritate licentiaqꝫ tua ab assistētia incliti filij tui Hermetis ⁊ alioꝝ hic tuoꝝ etiam ꝓ visenda maiestate tua in p̄ntia qꝺ mihi iocūdissimuꝫ esset istuc accedere nō lꝫ: 2am partem operis in nonū Almāsoris meis vigilijs ⁊ labore multo lugubrataꝫ quaꝫ superioribus ꝓxime annis amplissimo nomini tuo dedicaui. Nūc feliciter expeditam precor libens per hūc prestātēꝫ doctorē nomine meo suscipias: ⁊ ita suscipias vt inde illustrari ⁊ nullas inuidētiuꝫ tenebras formidare possim. Qm̄ teste magistro sentētiaꝝ in ꝓemio: Oēm eloquij sermonē calūnie atqꝫ ꝯdictioni emuloꝝ semper fuisse obnoxiū affirmat: qm̄ dissentiētibus volūtatuꝫ motibꝰ: dissentiēs quoqꝫ fit animoꝝ sensus. Ne igitur id mihi accidat qꝺ beato Hieronymo accidisse legitur: vt de se loquitur in prologo esdre cuꝫ dicit: Inuidoꝝ studia omne qꝺ scribimus reprehēdenduꝫ putant: ⁊ interdum cōtra se ꝯscientia repugnante publice lacerant qꝺ occulte legunt intantuꝫ vt clamans compelleret̄ dicere: Libera aīam meam a labijs iniquis ⁊ a lingua dolosa. Si tamē a te quasi diuino principe ꝯcurrente quoqꝫ prestantissimoꝝ in orbe terraꝝ physicoꝝ tuoꝝ iudicio hoc opus meum approbatuꝫ fuerit: nemo certe erit qui qꝺ ipse probaueris collaudare nō compellat̄. Hic deo duce bene valet omnis tui: ⁊ ita valeat excellentia tua cui i ꝑpetuū me ꝯmēdo. Ex papia die. ix. mēsis octobris. 1471.

Caplm̄ pm̄ de colirica passione

Cumqꝫ dolor aut punctio ⁊ tristicia alicui supuenerit affueritqꝫ cum ea vel post eā vomitus vel vētris solutio: aqua calida multotiēs i potu tribuat̄. ⁊ si adhuc ꝑseuerauerit vomitus ⁊ vētris fluxus: aqua calida iteꝝ det̄: sedabit̄ eniꝫ passio. Cū aūt egritudo quieuerit: balneū igrediat̄ eger i quo ꝑ vnius hore spaciū moretur. Egressus aūt de balneo leui alat̄ nutrimēto: deīde dormiat. Qꝺ si vomitus ⁊ vētris solutio vehemēs fiāt sinthomata terefaciētia superuenerit nō tn̄ est timēduꝫ: imo cū medicaminibꝰ que ego nomiabo succurrēdus. In pricipio itaqꝫ trocisci de olibano cū aqua ⁊ niue ⁊ rob granatoꝝ dent̄ semel qui iteꝝ sunt ēt dandi si vomitꝰ nō cessauerit. Duo quoqꝫ adiutoria ⁊ coxe i supremis partibꝰ ligētur. Et aqua niue ifrigidata sup crura ⁊ pedes fundat̄ ⁊ in ipsaꝫ ēt mittant̄. Venter quoqꝫ ex sandalis rosis cāphora gallia aqua roꝸ. conspersis epithimet̄. Et pānus aqua roꝸ. i niue ifrigidata ifusus desup ponat̄: qui postq̄ꝫ tepefactꝰ fuerit ē remouēdus ⁊ aliꝰ vt priꝰ desup mittēdus. Ad potāduꝫ aūt paulatim tribuat̄ vinū vetus tēperatū cuꝫ rob granatoꝝ: ⁊ qn̄ vomuerit iterū tribuat̄.

Panē quoqꝫ in succo granatoꝝ ifusuꝫ cogēdus est sumere cū vino ⁊ comedere: ꝙ si vomuerit iteruꝫ dādus est ei donec quiescat. Qꝺ si sincopis supuenerit: muscū cuꝫ vino dare cōueniēs est ⁊ succus carnis hedine ⁊ pulline cū pauco citonioꝝ succo ⁊ vino mixtus i potu est tribuēdus. Pulli p̄terea assandi ⁊ ante nares ipsiꝰ discerpēdi sunt: thus ēt dandū est vt masticet ipm̄ ⁊ paulatiꝫ traijciat ⁊ postremo boluꝫ corascenū ꝯditū cū cāphora tribuat̄. Quicquid aūt de huius passiōis cura nūc vsqꝫ diximus donec vomitꝰ sedet̄ ⁊ stomachus cibū recipiat fieri ꝯuenit. Postq̄ꝫ vero stomachus ipsiꝰ recipere poterit: nutriēdus est eger ⁊ paꝝ vini veteris i potu sumat bene redolētis ⁊ dormire icipiat. Trocisci de olibano ad vomitum dādi. ℞. boli corasceni thuris amborū añ. ʒ. x. cucube cardamomi amboꝝ añ. ʒ. ij. s. cāphore gallie gar. oīuꝫ añ. vj. ʒ. vniꝰ fiāt trocisci pōdere aur. vnius: hi eiꝫ vomitui multū ꝯferunt. Rob de malis granatis succus maloꝝ granatoꝝ acetosoꝝ sumant̄ ⁊ per noctē vnā aut amplius dimittant̄ donec qꝺ grossuꝫ est i fundo resideat ⁊ deīde coquat̄ ⁊ dispumet̄ donec iulep similitudinē habeat i quo ab igne disposito: adhuc tn̄ calido mēte viridis stipites mittant̄ ⁊ i ipso ꝑmanere ꝑmittant̄ quousqꝫ ifrigident̄. Cūqꝫ ifrigidatū fuerit extrahant̄ ad cuius silitudinē sirupꝰ de citonijs ⁊ sirupus de malis macianis fieri ꝯuenit. Si aūt vomitꝰ hora aliqua iualuerit nimis ⁊ superfluerit magis: vētosa stomacho supponat̄.

Cumqꝫ dolor aut pūctio alicui superuenerit. Post tractatū de dispositōibus mēbroꝝ animatoꝝ ⁊ primi ventris totius superioris ⁊ ꝯñter post tractatū dispōnuꝫ mēbroꝝ spūaliuꝫ ⁊ ventris medij. Jam restat in hoc tertio tractatu succedente determinare de dispōnibus membroꝝ nāliuꝫ inferioris vētris: ⁊ ita hic est tractatus tertiꝰ principalis huius libri vbi agitur de dispōnibꝰ preter nām membroꝝ nāliuꝫ. Et diuiditur tractatꝰ iste i sepiē partes principales. qm̄ pº Rasis determinat de quibusdā dispositōibus stomaci. 2º de dispōnibꝰ epatis i caplo: Cuꝫ quis male fuerit coloratus. 3º de dispōnibus splenis i caplo sequēti: Si cū dolore splenis fuerit calidior. 4º de colica ⁊ de dispositōibus intestinoꝝ. ibi: Si cū dolore vētris fuerit ipsiꝰ ꝯstrictio ⁊c̄. 5º de dispōnibus vesice ⁊ renū vt difficultate vrine. ibi: Cū vrina minuit̄. 6º de vermibus que ē dispō cōiter ꝯtingēs i naturalibus maxīe stomacho aut itestinis. ibi: Qui hoc nocumento solitus ē ledi. 7º de dispōnibus ani maxīe de emoroidibꝰ ⁊ fistulis in ano. ibi: Cum sanguis recēs sine dolore per inferiorem descendit regionē. Prima pars etiā diuidit̄ in quinqꝫ partes fm̄ quinqꝫ capitula que ponit de dispōnibus stomacho attinētibus: quoniaꝫ primo determinat de colirica passione in presenti capitulo. 2º de ꝯfortātibus stomachū debilē ⁊ ꝯsequēter de debilitate digestiue eius. 3º de dolore ⁊ apostemate stomaci. 4º de singultu. 5º de appetitu canino. 2ª ibi: Cum stomaci debilitas. 3ª ibi: Si cū dolore stomaci affuerit. 4ª ibi: Cū singultus post grossi cibi comestionē. 5ª ⁊ vltima: Cuꝫ aliquis famem assidue patiat̄. P̄ns caplm̄ etiā prima diuisiōe diuidit̄ in quattuor ꝑtes: qm̄ primo declarans quid sit colirica passio: per signa ponit curā eius cuꝫ nō est multū molesta passio. 2º reddit medicū nō debere eē timorosuꝫ ēt cū appent in hac passiōe accidētia ⁊ sinthomata terefaciētia: ponēdo etiā curā illius i principio ⁊ statu ⁊ declinatiōe. 3º ponit descriptionē quorūdā trociscoꝝ ⁊ rob cuiusdā: vt trociscoꝝ de olibano ⁊ rob maloꝝ granatoruꝫ: quas medicinas numerauit in cura. vltimo i fine capituli ponit vnā curā ꝑ ventosaꝫ qn̄ cū reliquis nō pōt vomitus ꝓhiberi. 2ª ibi: Sꝫ lꝫ vomitus ēt ⁊ fluxus vētris. 3ª ibi: Trocisci de olibano ad vomitū. 4ª in fine: Si aūt vomitꝰ aliqua hora iualuerit ⁊c̄. Prima ꝑs ēt diuidi pōt in tres ꝑtes: qm̄ pº per signa declarat quid sit colirica passio. 2º ponit curā illius cum nō est vehemēter molesta in principio eiꝰ. 3º ponit curā in declinatiōe. 2ª ibi: Aqua calida in potu. 3ª ibi: Cū aūt egritudo quieuerit ⁊c̄. De prima ꝑte dixit: cūqꝫ dolor ⁊ punctio alicui supuenerit sup. supra stomachū ⁊ intestina affuerintqꝫ cum ea vomitus ⁊ vētris solutio sup. tunc declarat̄ talē dispōnem esse passionē que colirica appellat̄. Pro intelligētia huius capituli ⁊ spāliter huiꝰ ꝑtis ē primo aduertendū ꝓ recta ꝯtinuatione huius capituli cū p̄cedēti: qꝛ possꝫ quis legitime dubitare quō Raꝸ hic in dispōibꝰ stomaci determinauit de colirica passione i qua cōiungit̄ fluxus vētris. nā videt̄ ꝯueniētius fuisse determinādū ifra cū loquit̄ de dispōibus intestinoꝝ: sicut etiaꝫ fecit Aui. qui de colirica passiōe determinauit in 16ª tertij i capitulo gnāli de solōne vētris oīuꝫ modoꝝ. dicat̄ hic ꝙ nō sine grandi ministerio Rasis fecit hic determiātionē de colirica passiōe in tractatu de dispōibus stomaci ꝯtinuādo ad capitulū de tremore cordis ⁊ sincopi ⁊ nō tardauit vsqꝫ ad dispōes itestinoꝝ: qm̄ vt statim videbit̄ i colirica passiōe ꝯiungūt̄ duo vehemētes motus vt motꝰ vomitꝰ qui ē motus stomaci laboriosus ⁊ motꝰ diaricus ꝑ intestina: qui ē motus intestinoꝝ: ⁊ qm̄ motus vomitus est magis laboriosus virtuti ceteris paribꝰ q̄ꝫ fluxus diaricus: qm̄ ē motus ꝯtra nālem inclinationē stomaci qui nō est pricipaliter factus ad expellēdū per sursuꝫ: sꝫ ad digerēdum vbi fluxꝰ diaricus ē magis itestinis ꝯueniēs: cū intestina sint ad expulsionē per deorsuꝫ deputata. iō cuꝫ hic agat̄ de dispōibus p̄ternaturā nāliuꝫ mēbroꝝ: vt colirica passio vt ē includēs vomitū ē magis p̄ternāꝫ q̄ꝫ vt ē icludēs fluxū ꝑ itestia. Idcirco principaliꝰ ē de ea determinādū in dispōibus stomaci q̄ꝫ in dispositionibus intestinoꝝ. ⁊ ita fecit ēt Halyab. 7º practice. sꝫ causa quare prius determinādo de dispōnibus stomaci determinat de colirica passione priusq̄ꝫ de alijs: ideo est qm̄ colirica passio alligationē hꝫ cū tremore cordis ⁊ sincopi: cū quibus dispōnibus nō sic cōicant alie dispōnes stomatice: qꝛ i colirica passiōe sepe cōiūgit̄ tremor cordis ⁊ sincopis vt accidētia ad eā ꝯsequētia cū passione stomaci vt statiꝫ in lr̄a videbit̄. Ideo fuit multū cōueniens vt imediate post caplm̄ de tremore cordis ⁊ sincopi debēdo determinare de passiōibꝰ stomaci priꝰ determinare de colirica passiōe q̄ꝫ de reliquis: ⁊ sic pꝫ recta cōtinuatio huiꝰ capituli cū precedēte. debēdo ergo determinare de dispōibꝰ stomaci ꝯueniēs eēt ponere anothomiā meri ⁊ stomaci vt ēt in reliquis calidis anterius factuꝫ ē correspōdēter. verū qꝛ dixit. A. 13ª tertij caplo pº plane ⁊ ample posuit anothomiā hoꝝ mēbrorum supuacuū hic mihi videt̄ extensuꝫ facere sermonē de anothomia. Sed vno verbo dicat̄ ꝙ meri ē via ⁊ quidā trāsitꝰ quo transit cibus ad stomacū rotūda longa ꝓtensa a radice lingue vsqꝫ ad os stomaci ⁊ componit̄ ex substātijs sicut ⁊ stomachus vt ex carne ligamētali simul cū duobꝰ pāniculis itrinseco ⁊ extrinseco: ⁊ in intrinseco coꝝ sunt extensi villi longitudinales quibus fit attractio cibi ad stomachū ⁊ i extrinseco villi latitudinales cū villis ēt quibusdā longitudinalibꝰ ⁊ trāsuersalibꝰ quibꝰ iuuat̄ expulsio i deorsuꝫ: ⁊ ita ꝯplet̄ deglutio ꝯcurrētibꝰ attractiuis longitudinalibꝰ ⁊ extrinsecis latitudinalibꝰ ꝯpressiuis: ⁊ ita ēt ad actū expellēdi ꝑ sursuꝫ pricipalissime ꝯcurrūt villi latitudinales violētati ad expulsionē in tunica extrinseca meri vel stomaci ꝯstituti. imo dicebat Auic. loco allegato: ⁊ vomitꝰ qdeꝫ ꝯplet̄ cū tunica extrinseca sola quapropter ē difficilis ꝙ quomō recte debeat intelligi non est presentis intētōis sed ad illū locuꝫ recurrat̄. Specialius ergo veniēdo ad textū nostruꝫ dicit signāter cū dolor ⁊ punctio ⁊c̄. ad innuendū ꝙ non quilibet dolor manifestat coliricā passionē neqꝫ antecedit ad eā. Sed dolor

⁊ punctio q̄m stat vt multū dolor grauatiuus ī principio aū vomitū ⁊ secessuȝ ꝑꝑ reaggregatōeȝ materieꝝ circa stōachuȝ: stat ēt cū hoc punctio: q: materie tales vnde fit colirica passio sunt vel essentialr̄ acute pungitiue vt colerice vel salse vel ꝑꝑ putrefactionē facte acute: ⁊ hoc vtplurimū vt infra magis videbitur in quid noīs ⁊ quid rei colirice passionis ⁊ in cāis. vñ nisi cōicentur postea vomitus ⁊ fluxus ventris nō dȝ dici colirica passio: sed his simul adiunctis tūc complet̄ dispō colirica. proinde dixit: Cūqȝ dolor ⁊ pūctio alicui superuenerit. s. circa stomachū vt supra exponebat̄ talia sunt signa ꝓxima colirice passionis. Proinde addidit: affueritqȝ cū ea. s. punctōe vomitꝰ ⁊ ventris solutio: tunc iā sup. ē colirica passio in actu: ⁊ ita voluit nō sufficere ad coliricā passionē vt sit dolor ⁊ punctio circa stomachuȝ cū vomitu tm̄ vel cū solutōe ventris tm̄. sed expedire simul cōiungi ⁊ vomitū ⁊ vētris fluxum: ⁊ hoc est qd̄ dixit de p̄ia parte. De 2ᵃ parte ponēs curā ipsiꝰ colirice passionis nō multum moleste ī principio dixit: Aqua calida ī potu multotiēs tribuat̄: ⁊ si adhuc perseuerauerit vomitus q: s. nō remoueat̄ ꝑ potum aque calide ⁊ ēt fluxus ventris: iterato detur aqua calida: sedabitur eīm passio vt dicit. Pro intelligētia huius dicti est aduertēdū ꝙ aqua calida ī casu multū valet. nā per eā remittitur acuitas māe ⁊ debilitatur ꝯtentiua stomaci ad cōtinendū: ⁊ iuuat̄ expulsiua ad expellendum maxime in deorsuȝ: ⁊ ita remouentur accidentia ⁊ doloris ⁊ etiaȝ punctionis ⁊ ēt vomitus ⁊ fluxꝰ euacuata mā ⁊ remissa cuiꝰ malitia nā iuuat̄ ad expulsionē materie per deorsuȝ que ē eūatio minꝰ laboriosa q̄ȝ vomitus vt dictum est supra. ⁊ inde verum ē ꝙ fluxus curat vomitum: ⁊ fluxus fluxū vt voluit Aui. de mente Hyp. s. cām eūando. de hoc tū magis videbit̄ īfra loco suo. Addit 2ᵒ ponēdo curā cū est in declinatōe ꝑ exhibitōeȝ tm̄ aque calide dicēs: Cū aūt egritudo quieuerit. i. remissa sint accūtia: eger balneū īgrediat̄. i. balneū aque calide ī quo ꝑ vnius hore spaciū moret̄: deinde egressus a balneo leui alat̄ nutrimēto. Circa quā ꝑtem nota ꝙ ponit ordinē ī applicatōe balnei vt. s. exhibeat̄ cū egritudo ꝗeuerit. i. in declinatōe fuerit. Nā ante non ꝯueniret: q̄m stante multitudine materieꝝ ī toto ꝑ balneū fieret agitatio eaꝝ: ⁊ sic posite in ꝯmotōe ꝓbabilr̄ augeret̄ ⁊ vomitꝰ ⁊ fluxus. Sȝ in ꝓcessu euacuata ꝓ magna ꝑte mā: tunc tale balneū ꝯuertit mās ad extra ⁊ resoluit reliquias q̄ remāserūt ⁊ ita iuuat: ēt ꝯuertit mās q̄ erāt in vijs vt fluerēt ad stomachū ꝓpter nocumēta stomaci. Sȝ nota ꝑ hoc ꝙ dixit per horā moret̄: nō intelligit̄ hoc semꝑ tp̄s p̄cisuȝ obseruari debere. Nā in multis corpoꝝ eēt lōga nimis mora ꝓpter resolutōeȝ p̄cedentē: imo credo sufficeret tertia ꝑs hore vel ad ampliꝰ media ꝑs semꝑ tñ virtute ꝯstante ⁊ applicatis aliquibꝰ aromaticis ꝯfortātibꝰ odoramētis ad viuificatōem virtutis: ⁊ ita regulet̄ tp̄s ⁊ mēsura more ī balneo ꝺm tollerātiā virtutis. Nota ꝯīter ꝑ hoc ꝙ dixit deīde leui alat̄ nutrimēto: ponit ordinē ī dieta cibatōis post balneū ꝙ nutriat̄ leuiter. Rō est clara: q: stomachus eoꝝ est debilitatus multiplr̄ ⁊ ex q̄litate māe ⁊ ex punctōe ⁊ ex vomitu p̄cedentibꝰ. Jō īdigent cibo leui vt aq̄ carnis de quo dicet̄ infra loco suo cū modico vini aromatici stiptici. Addit: deīde dormiat. Nā ꝑ somnū p̄ᵒ hūores in toto quietabunt̄ ⁊ inde somnꝰ est multū laudatꝰ ī casu. Uñ dicebat Serap. Et si dormierit īfirmꝰ iuuat̄ iuuamēto magno ⁊ resoluet̄ egritudo sup. aliquotiēs ex toto. 2ᵒ q: ꝑ somnū fortificata digōe melior ꝯīr fiet mēbroꝝ restauratio ⁊ virtutis ꝯfortatio ⁊ ita e plana tota lr̄a lege eā ⁊c. Sȝ lȝ vomitꝰ. Jsta est 2ᵃ pars p̄cipalis ī qua ponit curā colirice magis timorose cū qua ꝯiūgunt̄ accidētia seuissima vt sincopis ⁊ aliq̄ñ spasmus maxie ad māȝ nō ꝓportionatus cuȝ passione stomaci ⁊ ēt aliq̄ñ spasmꝰ ex inanitōe ꝑꝑ supfluā eūonē. Et in hac parte tria facit. p̄ᵒ ponit eiꝰ curā ī p̄cipio cū nō adhuc superuenerit sincopis. 2ᵒ ponit curā in statu accidētiū q̄ñ superuenit sincopis. 3ᵒ ponit curā eius in declinatōe. 2ᵃ ibi: Qd̄ si sincopis superuenerit. 3ᵃ ibi: Quā q̄ȝ aūt de eius passiōis cura ⁊c. Prima pars ēt ī duas diuidit̄. nā p̄ᵒ reddit medicū fortē ⁊ cōstantis animi ī tali morbo: ⁊ si appareant accidētia terefaciētia. 2ᵒ ꝓsequit̄ ī cura eiꝰ. ibi ī p̄cipio: Jtaqȝ trocisci de olibano. De p̄ᵃ ꝑte dixit: Sȝ lȝ vomitꝰ ēt ⁊ fluxus ventris vehementes fuerint ⁊ sinthomata terefacientia sup. ⁊ virtutē infirmi ⁊ astantes ⁊ medicū ꝑꝑ vehemētiā eoꝝ superuenerint vt ē sup. īterdum spasmꝰ īterduȝ sincopis. Et ego aliquotiēs vidi spasmū ꝯiungi nō tñ ē timendū talr̄. s. vt medicus relinquat egruȝ ⁊ desistat ab operatōe circa eum: īmo cum medicaminibꝰ que ego narrabo vt dicit succurrēdū est. Et hāc eādē sniaȝ posuit Serap. 3ᵒ breuiarij caᵒ ꝓprio cū dixit: Et hec egritudo ē acuta. s. vt ī pluribꝰ ⁊ ñ hȝ īterimissionē: īmo expedit iuuamētū medici prudētis fortis. i. ꝯstātis animi queȝ ñ terrent accidētia mala que appꝑent ꝙ ē q: totū qd̄ sumit̄ expellit̄ vomitu. s. interdū ⁊c. Hoc totū est clarū q: si medicꝰ relinqueret infirmū vbi morbꝰ forte eēt salubris redderet̄ ad mortē terminaturus nō offerēdo remedia ꝯueniētia ꝯcurrente cū hoc diffidētia ipsius īfirmi. ⁊ ita expedit medicū esse aīosum īfirmū cōfortātem ⁊ ꝓmittētem sibi spē salutis ⁊ ꝓmptū in expeditiōe eorum que paulo post dicent̄. dicit ergo ponēdo remedia ꝯueniētia cū nō adhuc successit sincopis aliqua principalia pūcta ꝺm ordinē obseruāda in tali cura: ⁊ ita posset ꝑs diuidi ī tot ꝑtes quot pūcta principalia ponit: sȝ partes patebūt legēdo. Dicit ergo prio ī principio itaqȝ trocisci de olibano cum aqua ⁊ niue. i. cū aqua multū infrigidata actu ⁊ infrigidatiua vtpluri̇muȝ postea exhibeatur: ⁊ si alicubi nō reꝑiret̄ ꝑata talis aqua exhibeat̄ saltē aq̄ actu frigida ⁊ rob maloꝝ: egro dentur semel q̄ iteꝝ sunt dandi si vomitus nō cessauerit. Dicit sc̄dō principalr̄ duo quoqȝ adiutoria brachioꝝ. s. ⁊ coxe in supremis ꝑtibus ligent̄. Dicit tertio ⁊ aqua ī niue infrigidata. i. multū frigida sup crura ⁊ pedes fundat̄ ⁊ in ipam mittat̄. i. totū corpus īfundat̄ in aquā fridā. Dicit quarto p̄cipalr̄ vēter quoqȝ ex sandalis. i. stomachus ⁊ ēt totus vēter ex rosis ⁊ cāphora ⁊ galia. s. aromatica clesangia vel muscata ⁊ aqua rosis ꝯspersis epithimēt̄ ⁊ pānus aqua ro. īfrigidata ī niue. i. notabilis friditatis īfusus desuꝑ ponat̄: qui postquā tepefactus fuerit remouēdus ē ⁊ alius vt prius desuꝑ ponēdus. Deinde vltimo magis circa dietā dicit: ad potanduȝ aūt tribuat̄ paulatim vinū verꝰ tꝑatū cū rob maloꝝ granatoꝝ de quo si biberit āplius tribuat̄: panē quoqȝ in succo malorum granatoꝝ infusuȝ inuitꝰ cogēdus est sumere cū vini ⁊ comedere: quē. s. panē si euomerit iterū dādus ē donec quiescat. s. vomitus ⁊ cibū retineat. Circa quas ꝑtes noto primo circa primā cū dicit ī principio huius cure eē dādos trociscos de olibano cū rob granatoꝝ: nō intellexit ꝙ in p̄cipio colirice passiōis maxime ꝯtingētis ex corruptione cibi vel alijs humoribꝰ corruptis vel putrefactis ī stomacho debēt exhiberi tales trocisci cū rob: q̄ñ tales trocisci sunt cōstrictiui ⁊ retētiui materieruȝ: que māe male corrupte si retinerent̄ eēt maximus timor. īmo opȝ vt oīo expellant̄ iuuādo virtutē cū vomitu ⁊ secessu ꝺm moduȝ supra dictū de exhibitiōe aque calide. Et hoc notauit in p̄ia ꝑte semꝑ intelligēdo ꝯstante virtute vt īfra magis videbit̄. Et hoc notauit Auic. ī caplo colirice passionis cū dixit: Et oȝ vt ꝯsideres id qd̄ egredit̄ dū eīm ꝑseuerat exeūdo chilus: ⁊ aliquid hōgeneū ei ⁊ cibus nō ꝯcedit̄: cuius retētio oīno aliquoꝝ modorū in ipso eīȝ est timor magnꝰ ⁊c. sȝ voluit Rasis ꝙ quādo est euacuata mā cibalis vel aliter corrupta: ⁊ ꝓpter dolorē ⁊ pūctiones circa stomachuȝ aliunde fluūt materie ad stomachuȝ vt succurratur membro qui etiā fluētes humores cause sunt dicte colirice passiōis: ⁊ nō ē remissa dicta colirica passio ꝑ potū aq̄ calide: vt supra dictū ē vomitiua mā priꝰ nociua: tūc a p̄cipio iter reliq̄s oꝑatōes d̄bēt exhiberi trocisci d̄ olibano cū rob maloꝝ granatoꝝ qui sūt aromatici cōfortatiui ⁊ ꝯstrictiui ipiꝰ stomaci vt ifra ī descriptōe ꝓpria videbit̄. Et exhibeat̄ cū aq̄. s. rosaꝝ vel plantaginis vel mente ꝺm diuersitatē materieꝝ calidaꝝ vel frigidaꝝ: sȝ tñ dȝ eē actu frigida ad maiorē corrugationē stomaci: ⁊ dȝ exhiberi ī modica quātitate: vt dādo. ℥. j. vel. ij. ad plus ꝯputato rob de granatis cū. ʒ. j. dictoꝝ trociscoꝝ. Et si natura euomerit cū stet in actu quasi cōtinue expulsionis, nō dȝ medicus desistere: īmo reiterato exhibere. Nā tandeȝ facta impressione in stomachū per tales medicinas disponit̄ stomachus ad retinendū. ⁊ quādo bis vel ter pur continuaret̄ vomitꝰ iam eēt signū ꝙ in toto eēt magna ꝯmotio ī humoribꝰ vt fit a toto fluxus ad stomachum: ⁊ exinde, tunc expedit vti alio ingenio ad ꝯuertendū humores ad mēbra ne fluāt ad stomachuȝ: ⁊ ꝓinde ordinauit ꝙ duo adiutoria ⁊ coxe in supremis ꝑtibus ligentur.

Nā facta ligatura forti circa ꝑtes supremas illoꝝ musculoꝝ vbi sunt corde ⁊ ꝑtes multuȝ sensibiles fit dolor vehemēs: ⁊ sic ꝯuertunt̄ materie ad dictas ꝑtes extremas: ⁊ ita ꝓhibētur a fluxu ad stomachū. ⁊ quādo istud nō suffecerit: tunc oȝ vti alio ingenio ad quietādū humores in toto infrigidādo ⁊ ingrossando eos ⁊ emobilitādo motū ī eis: stringēdo ēt meatus ne māe reddantur ꝑate fluere ad stomachū: ⁊ in hoc laudat ꝓijci aquā īfrigidatam supra crura ⁊ pedes: ⁊ ipm̄ ēt corpus īfundi in aquam frigidaȝ. ⁊ ista eadeȝ snīa ponit̄ ab Halyabate 7ᵒ practice capᵒ ꝓprio de ꝑturbatiōe vētris vbi dixit: ⁊ si perturbatio tā īmoderata sit vt extrema refrigerent̄ ⁊ defectus accidat aquā frigidam oȝ ⁊ rosatā super faciē eiꝰ rorare: ⁊ sup. ēt suꝑ reliqua mēbra extrema. ⁊ addit ⁊ cruris stringant̄ lacerti cū fasijs sicqȝ ⁊ brachioꝝ lacerti ⁊ manus ⁊ pedes frica fortiter. ⁊ versus finem capituli dixit. Et si solutio nō amputat̄ ⁊ vomitꝰ alligatione vt diximus vtere in brachijs ⁊ cruribꝰ plantasqȝ ⁊ palmas fortius frica cruraqȝ cuȝ terra armenica cataplasma aceto infusa ⁊ ī frigida mergat̄ aqua. s. totū corpus: ⁊ postea sup. fiat ēplastrū vel ephitima ex sandalis ⁊ rosis: ⁊ apponat̄ supra ventrē: ⁊ etiā dicit Serap. supra dorsuȝ indirecto oris stomaci ad cōfortationem ⁊ infrigidationē aspersis. his ēt cū modico cāphore ⁊ galie muscate: vt dictū est ad maiorē aromaticitatē: ⁊ ita pōt fieri vnguentū ex appropriatis: d̄ quibꝰ videbit̄ loco suo. postea docet supponere pānū infrigidatū in niue. i. in aqua frigida ī virtute ⁊ actualiter vt ī aqua ro. vel plātaginis vel in succo granatorū vel citonioꝝ: ⁊ si calefiat pānus denotat̄ cōtinuus fluxus materierum calidaꝝ: iō tunc ē remouēdus dictꝰ pānus ⁊ alius similiter īfrigidatus vt prius desuꝑ ponēdus ad ꝓhibitionē fluētis materie ⁊ ꝯfortationē stomaci. Circa dietā dixit ꝙ ē danduȝ vinuȝ vetus ad potandū paulatiȝ stāte virtute prostrata ad viuificationē ⁊ facilē eius ꝯuersionē ⁊ paulatiȝ vt meliꝰ retineat̄ ⁊ ī cā calida exhibeat̄ mixtū cū rob granatoꝝ ad īremissionē inflāmatōis eius de quo si biberit. s. ⁊ retinuerit ampliꝰ tribuat̄: ꝙ si nō retineret pur paulatiȝ d̄ eo det̄ ⁊ sup. postea fortificata aliqualiter virtute ad possendū panē trāsmutare: panē infusuȝ in succo malloꝝ granatoꝝ īuitus cogēdus est sumere sed modice quātitatis. Et Haly. exhibebat panē bis coctū cum aqua idest brodio pulloruȝ ⁊ franguillinoꝝ supple ⁊ auiū montanaꝝ ꝺm ꝙ coniungit̄ de materia calida vel frida ⁊ ī hoc opȝ eligere ea que sunt magis grata ⁊ sepent̄ oīa abominabilia vt infra latiꝰ videbitur. ⁊ si pur vomuerit iterū dādum est vt dicit vt aliquid retineat̄ ad ꝯfortationē virtutis. ⁊ ex his oībus pȝ snīa huius totius partis lege eā. Qd̄ si sincopis. Jsta ē alia pars in q̄ Rasis ponit diuersa ingenia curatiua ad restaurationem a sincopi gradādo ea que offerunt̄ ꝺm diuersa tꝑa sincopis. Naȝ primo offert

offert ea que cōueniūt cū ē in ipsa sincopi. 2° ea que magis cōueniūt cū īcipit releuari a sincopi: ⁊ ea ēt que magis in declinatōe ꝑoxismi ꝯueniūt. De oībus his partibus dixit ꝙ si sincopis supuenerit ī hoc itelligat̄ d̄ sincopi facta per viā exolutōis virtutis per multā eūonē ⁊ superfluā spūuz resolutōez. Addit: muscum.i.granū.j.musci vel.ij.cū rob granati vel cuz vino dare ꝯueniēs ē illi vim inferendo: ex quo verbo īnuit ꝙ corpus est in actuali ꝑoxismo: vñ aperiendū ē os eius violēter ⁊ ī eo ītra dētes īmisso frusto ligneo ē īmittēdus muscus cū rob granati vel cum vino. Nā stante cā que precessit calida multū ⁊ acuta pōt exhiberi cū rob granatoꝝ vt.℥.j.vel cū vino ī cā minus cal'a ⁊ eiusdē q̄ztitatis. Sed ī omni cāu ego magis laudarē ꝙ exhiberet̄ cū vino ad maiorē restauratōez ⁊ citiorē penetrationē. nam vinū ē in casu necessariū vt in caplo superiore visuz ē de mēte Auic. tñ non icōueniret precedēte cā multū ignea vt secum misceat̄ aliquid de rob granatoꝝ. Nā in ca ēt ē aliqualis vix resūptōis lȝ modica. Addit: ⁊ succus carnis edine ⁊ pulline cū pauco succo citonioꝝ ⁊ vinū mixtū in potu ē tribuendū.i.facta aliquali vigilatōe ⁊ aliquali releuatōe: tūc detur aqua carnis non cuiuscūqȝ īdifferēter sed edine ⁊ pulline ⁊ maxie precedēte causa calida vt plerunqȝ ꝯtingit: ⁊ fiat aqua carnis fm̄ moduz sepe dictū: sumendo dictas carnes ad frigidū declinātes ⁊ bulliendo in aqua debite quātitatis longa ebullitōe vsqȝ ad sepationē carniū ita vt nūquā alia aqua supaddat̄ decoctōi: postea in fine decoctōis pistent̄ dicte carnes cū pistello ligneo aliqual'r ⁊ iterato bulliant cū pria decoctōe duab⁹ vel trib⁹ ebullitōib⁹ postea exprimant̄: vel inter duo incisoria fortiter ꝯstringēdo vel intra mantile raꝝ: qd̄ ꝯstringat̄ 2° modo reuoluendo fm̄ extrema eius ⁊ fortiter exprimēdo succū de carnib⁹: ⁊ ita dictus succus etiaz postea addat̄ prime decoctōi ⁊ iterato bulliat duabus ebullitōib⁹ cū ea postea colletur ⁊ āmoueant̄ ab eo partes pingues natantes sursuz ⁊ reliquū reseruet̄ pro vsu ⁊ pōt ꝯseruari per diem nālem ī estate ⁊ ꝑ duos ad plus in hyeme: ⁊ hoc appellat̄ succus carnis vel aque carnis. Et de hoc pōt exhiberi.℥.j. cū.℥.s. vini ad citius penetrādū: ⁊.ʒ.ij.succi citonioꝝ vel rob eius ad cōfortationē stomaci ne remittat̄: si ēt aromatizet̄ cum modico musci vel ambre magis valebit in casu. Et nota ꝙ post duas horas releuata magis virtute poteris postea de eodē exhibere.℥.ij.vel.iij. ēt cū modico vini: ⁊ tunc cū ē dandū dȝ calefieri ī duplici vase ponēdo ipsuz in vitro ⁊ vitrū ponēdo in aq̄ tepida ī lebete: postea paulatiz calefiat: ⁊ non erit ibi necessaria bullitio ꝓpter exolutōez aromaticitatis musci vel ambre. Addit preterea ponēdo vnum īgeniū maxime ad vigorādā appetitiuā valens in omni deiectōe appetitus qd̄ ē aliqual'r viuificatiuum virtutis ⁊ restauratiuū ⁊ ē notabile ingeniuz ad hoc dixit: Pulli p̄terea sūt assandi ⁊ sup. postea aspgēdi cū aq̄ ro. vel vino citonioꝝ: ⁊ ante nares ipsius scilȝ infirmi sunt distirpādi. ⁊ hoc ītelligit̄ nisi abhorreat odorē carniū. nā in his nō ꝯueniret. Et multi ī hac dispōne nō tm̄ abhorrēt carnes: īmo quidaz eoꝝ abhorrēt ēt odorē panis vt dicit Aui. ca° ꝓprio: ⁊ īfra magis videbit̄. Sȝ qūocūqȝ oȝ vt euitent oē qd̄ ꝯmouet ī eis subuersionē aīe: ⁊ oȝ vt restaurēt̄ supra odores ꝯfortatiuos eis gratos. Addit ꝯñr ponēdo duo simplicia medicinalia ī casu valētia: sed magis ad pricipalez dispōnez q̄z ad sincopim ꝯfortādo os stomaci ad retinēdū dicens: Et thus ēt dandū est vt ipȝ masticet ⁊ postremo trāseat paulatiz: pȝ ꝙ in casu vt dictū ē valet. Addit: ⁊ postremo bolū corasenū.i.boluz illi⁹ ꝯtrate cū cāphora ꝯditū tribuat̄ ad eandē intētōez: quid sit spāliter nō reperio.

Quicquid aūt ⁊c̄. Ista est alia ꝑs in qua postremo determīat de cura stāte dispōne pricipali ī declinatōe vera ⁊ ꝯtinuādo cū p̄cedentib⁹ dixit: Quicquid aūt de hui⁹ passiōis cura hucusqȝ dixim⁹.s.multiplr diuersificādo remedia donec vomit⁹ sedaret̄ ⁊ stomachus cibuz recipiat fieri ꝯuenit: postq̄z vero stomachus ipsi⁹ cibū recipere poterit sup. ⁊ debite retinere: tūc sup. desistendū est a dictis supra: ⁊ est nutriēdus eger sup. paulatim cū cibis laudabilib⁹ accedendo paulatiue ad ꝯsueta: ⁊ paꝝ vini veteris bñ redolentis ī potu sumat ad rectificādū virtutē. Signāter dicit paꝝ ne fiat fluctuatio ī stomacho. Addit: ⁊ dormire īcipiat: que pars ꝯtinuāda est cū ꝑte supiore vbi dixerat: quequid aūt de hui⁹ passionis cura hucusqȝ dixim⁹ fieri ꝯuenit donec vomit⁹ sedet̄ ⁊ stomachus cibū recipiat ⁊ dormire īcipiat: nā tūc nutriēdus est ⁊c̄. Cōsequēter ponit descriptōes trociscoꝝ de olibano valentiū ad vomitū. ℞. boli corasení: credo ꝙ sit bolus armen⁹ q cordialis ⁊ stiptic⁹ exñs ī cāu vȝ thuris amboꝝ añ.ʒ.j.s. cāphore galiemuscate vel elefangine: sed elefangina ē vt dicit Mes. qua cōiter vtunt̄ auctores gariofi. añ. vj. partē.ʒ. vni⁹.i.scropuluz mediū fiant trocisci pōderis.ʒ.j. Et ponit iuuamētū dicēs: Di cuz vomit⁹ multū affuerit cum rob granatoꝝ sup. exhibeant̄ sumēdo.ʒ.j. vt supra dicebat̄ cuz.℥.j.vel.ij.rob granatoꝝ. Nā pȝ ex virtute simpliciū qūo in casu ꝯueniūt. Nā est ꝯfectio multū aromatica ꝯfortatiua ⁊ quasi tēperata. Addit ponēdo qūo fiat rob granatoruz dicēs: ⁊ succus gra. acetosoꝝ sumat̄ ⁊ ꝑ noctē vnā aut ampli⁹ dimittat̄ donec qd̄ grossuz ē in fundo residcat.i.faciat debitā residentiā. deide coquat̄.s.subtile colatū ⁊ dispumet̄.s.ꝯtinuo dum bullit ⁊ inspisset̄ donec iulep similitudinē hēat: ī quo ab igne deposito adhuc tñ calido manēte stipites viridis.s.granati ī ipso mittant̄ ⁊ dimittat̄ ꝑmanere donec īfrigidet̄ ad maiorez stipticitatē inferendo. Cūqȝ īfridatū fuerit exhibeat̄. Addit: ad cui⁹ similitudinez sirup⁹ de citoniis ⁊ sirup⁹ de malis macianis.i.pomis acetosis siluestrib⁹ fieri ꝯuenit.i.sicut rob de granatis paulo ante dictis ꝯponit̄ vel perficit̄. Cōsequenter vltio reuertit̄ ad ponēdū vnū īgeniū valēs ī colirica passione qñ reliq̄ nō suffecerit qd̄ est multū forte ad ꝓhibendū vomitū ⁊ fluxū: ⁊ dȝ esse extremū q̄si in opere vt ēt posuit ipm̄ Ras: q: est violentū ad retinēdū dixit: Si aūt vomit⁹ aliq̄ hora īualuerit ⁊ supfluerit: magna vētosa stomacho supponat̄.i.īfra stomachū ponat̄ versus partes vmblicales ad ꝯuertendū mām in deorsuz ⁊ ꝓhibēdū ne ascēdat: ⁊ sup. ecōuerso si intēdamus magis ꝓhibere fluxū ventris ē ponēda vētosa magis sursum ad stomachū ⁊ in medio spatularum. nā est forte remediū ad istam intētionē: sȝ debȝ esse magna ⁊ sine incisione: vt ēt dixit Haliab. capitulo ꝓprio: ⁊ sic sit finis capituli textualiter cum laude dei.

Quid nomis colirice passionis. Expedita ⁊ cōpleta gnāli expōne capituli cū notatis sūmariis: nūc ex ordine ꝓ clariori intelligētia māe sunt videnda quinqȝ ꝑ ordinē. Primo de quid nois ⁊ quid rei colirice passiōis. 2° sunt ponēde distictiones eius. 3° erunt ponēde cāe. 4° erunt ponēda signa: ⁊ primo ꝓnostica euent⁹: deinde ad bonū ⁊ ad malū: ꝯñter demōstratiua eiusdē ⁊ generis ⁊ specieꝝ. Ultimo veniēdum est ad curam.

Quid nois igit̄ colirice passiōis a q̄busdā dicit̄ colirica passio ab ītestino colon: q: cōicat̄ passio nō tm̄ stomacho ⁊ ītestinis gracilib⁹: sȝ ēt grossis: ⁊ aliqui arbitrant̄ ꝙ dicat̄ colirica passio a colera: ⁊ q: sepe fit pēdens a colera: ⁊ q: eius sunt sena accidentia: sicut ēt accidentia colere. Sȝ Alex. neutra haꝝ sniaruz placet. dixit eiz: Nemo enim existimet ꝙ ꝓpter coleras vocat̄ hec passio q: effusio colirica ē. Sed declarās vñ dicat̄ talis dixit q: colirica passio īmoderata cōturbatio est ꝑ ventrez.i.ꝑ secessuz ⁊ vomit⁹ effusiōes cū molestia ⁊ turbatōe stomaci ⁊ vētris. Sȝ qm̄ ex ītestinis videt̄ fieri effusio matcrieꝝ per vētrez i.ꝑ deorsuz ⁊ os.i.os supius: ītestina eiȝ collidas vocant antiq̄ sicut dicit Homerus auctor dicēs: collidas vñ hec passio colirida in intestinis dicit̄ sed scribit̄ colirica.

Quid rei. Quid aūt rei dicit ipe describēdo: qm̄ q̄dem colirica passio acutissima ē: ⁊ sincopim acutā infert sup. aliquotiēs cū solōne vētris ⁊ vomit⁹ īmoderata effusione: ⁊ deinde descriptiue possȝ declarari ꝙ colirica passio est passio acutissima saltem vt ī plurib⁹ cū īmoderata solutiōe ventris ⁊ īmoderato vomitu. ⁊ eidez ꝯsonat textus Rasis circa litteram ī principio vt ē supra declaratū. Gal. aūt 6° de accidēti dicit in snia cū stomachus opatur ad expulsionē rei nociue per os ad qd̄ declināt supfluitates supple ꝑ os sursuz vel deorsuz. Et spāliter cū totus stomachus hoc opatur ꝑ os suū superius: ⁊ ꝑ os suū inferius.s.ꝑ vomitū ⁊ secessum hec sup. dispō ꝑturbatio ventris noīatur: ⁊ hec ē colirica passio. ⁊ sic colirica passio est motus stomaci p̄ternām cū opatur stomach⁹ ad expulsionē rei nociue expellēdo supfluitates ꝑ os superi⁹ ⁊ ꝑ īferius: vnde ita violētata ē nā ex malitia materieꝝ vel multitudine earuz vt sinthomatice nitat̄ nā expellere dictas mās per oēȝ viā: ꝑ quā possibiliter expellere pōt. ⁊ iō ⁊ per supius ⁊ īferi⁹ expellit ⁊ cōsequēter ꝑturbatio vētris dicit̄.i.laboriosa. ⁊ ꝓinde Auic. 16ª tertii ca° gnāli d̄ solutōe vētris oīuz modoꝝ describēs coliricā passionē: dixit colirica passio ē motus materieꝝ corruptaꝝ non digestaruz ad expulsionē ex via ītestini sup. ēt ⁊ oris.s.expulsarum a stomacho redeuntiū ad ipm̄.s.stomachuz vel intestina a corpore sup. aliquotiēs ⁊ sup. aliquotiēs circa stomachū nō digestaruz: ⁊ sic fit sup. talis mot⁹ ⁊ expulsio fm̄ acuitatē.s.materie ⁊ laborē expulsiue.i.violentiā ⁊ stimulū factum in expulsiua virtute vñ cogit̄ ad expellenduz ex acuitate materie: ⁊ ita pȝ ꝙ ad coliricā passionē exigit̄ virtutē stomaci esse multū irritatā a mā siue aliūde ad stomachū fluxa siue ibidē paulatiue aggregata indigesta: ⁊ ita sinthomatice quodāmodo expellit: ⁊ ita ex labore expulsiue.s.īducta illa dcā violētia ab illis materieb⁹ corruptis vel al's malitiatis: quaꝝ acuitatē ⁊ laborē expulsiua tollerare nō pōt ⁊ ita expellit: ⁊ ꝓinde hec egritudo ē multū acuta ⁊ nō habet ītermissionem: vt dicebat Serap. ꝙ saltem verum est vt plurimum ⁊ hec sufficiant.

Distinctiones. Ueniendu ȝ iam scd̄o ad diuisiones ⁊ spēs hui⁹ colirice passiōis sit hec prima distinctio: quedā talis dispō accidit incipiēdo: ⁊ quedā post alios morbos sequit̄. 2ª distictio seqnēs post alios morbos: q̄dam ē cretica vincēte nā ⁊ quedā nō. 3ª distinctio: quedā cōiungitur in corꝑe debilis stomaci debilis appetit⁹: ⁊ ēt in aliis virtutibus debili: quedā ī corꝑe forti. Alia distinctio: quedā ē acuta multū ad quā sequūtur accidētia terefaciētia ⁊ virtutez ⁊ sepe medicū: ⁊ quedā nō multū acuta. Alia distinctio: quedā ē talis ī principio cum mouet̄: ⁊ quedā est talis in medio sui motus ⁊ statu: ⁊ quedā in declinatiōe. Alia distinctio: quedā sequitur principalr nocumentū materieꝝ ī stomacho vel in ꝑtib⁹ vicinis aggregataꝝ: aliqñ nocētiū quātitate ⁊ multitudine: aliqñ indigestaꝝ ⁊ alterataꝝ vel putrefactaꝝ: ⁊ aliqñ sequit̄ p̄ūtiaz ciboꝝ acutoꝝ ⁊ mordicantiū: ⁊ aliquotiēs fit aliq̄ talis ex defluxu materierum a toto vel a ꝑticulari mēbro fluētibus dictis materiebus ad stomachū ⁊ intestina: ⁊ aliqñ talis fluxus ē cā primitiua sola: ⁊ aliqñ cōiungit̄ cum nocumento materierum circa stomachum: ⁊ hec de secundo.

Cause. Jam veniēdo ad tertiū principale.s.ad cās. Prīo gnāliter dicat̄ ꝙ cāe hui⁹ passionis sunt due.s.mā nocēs siue ꝑ acuitatē siue ꝑ multitudinē. 2ª cā ē labor virtutis in expellēdo. Sed de causis magis remotis pōt fieri diuisio ꝙ causarū quedā sunt intrinsece ⁊ quedā extrinsece. Et de causis intrinsecis quedā dicūtur tales eē per eēntiā ledētes ⁊ quedam ꝑ cōitatez. Per eēntiā ledentes sunt vt malitia ꝯplōnis queli-

bet simplex ⁊ composita siue mã que imediate facit ad indigõez ⁊ coꝛruptionẽ malitie: ẽt mãles hũoꝛales ĩ stomacho ledẽtes sũt de cãis per eẽntiã nocentibꝰ. Malitie ẽt ꝯpõnales maxie ꝺ apostematibꝰ ⁊ solutõe ꝯtinui in stomacho ⁊ intestinis sũt de talibꝰ cãe per cõitatẽ pñt eẽ a toto vel a ꝑticularibꝰ mẽbꝛis vt ab epate cerebꝛo ⁊ splene vel ab alijs trãsmittẽtibꝰ mãs malas ad stomachuꝫ vel ẽt ĩtestina. De cãis aũt extrĩsecis sũt oẽs cãe ducentes vel ad nauseatiuã satietatẽ vel ad coꝛruptionẽ cibi vel inflãmationẽ ⁊ adustionẽ vel ad venenositatem vel ad acuitatem quõlibet: ⁊ sic aer excessiue caliditatis adurẽs humoꝛes in toto vel in stomacho vel aer excessiue frigiditatis debilitãs digestiuã membꝛoꝝ ⁊ stomaci vel niã quãtitas cibi sumpti: vnde non sufficiẽter põt digeri vel motus inoꝛdinatus post cibũ ẽt debite quãtitatis vel vigilie suꝑflue debilitãtes ⁊ passiões animales tristes vel resoluẽtes vel cibi male qualitatis siue acute pungentes vt cuꝫ multis aromatibus facti vel multum acetosi vel cibi coꝛruptibiles vt lac vel parati iam putrescere vt carnes ex multo tp̃e moꝛtue: vel ẽt cibi parati ꝯuerti in venenosaꝫ quasi qualitatẽ vt melones cucurbite persica vel grisomille ⁊ potus actu multum frigidoꝝ ⁊ spãliter potus aque frigide vel idebita preparatio ciboꝝ vel ioꝛdinatio cibi sumpti. Iste oẽs cãe ⁊ similes que eẽ pñt cãe debilitatis digestiue vel coꝛruptõis eius ꝺ quibꝰ ẽt videbiꝛ in caplõ sequẽti. nã tales oẽs cãe pñt eẽ cãe huiꝰ passionis: qm̃ vt dixit Alex. hec passio colirica non ex vna cã sꝫ de pluribꝰ: q: ⁊ qualitate sola fit sup. mala ⁊ ex malis humoꝛibꝰ ⁊ de cibis ⁊ potibꝰ ⁊ de his que nõ sũt apta stomacho qualia sunt melones ⁊ pinguia dulcia ⁊ oleum nimiũ in cibis ministratum. Fit ẽt ex abũdãtia colere. i. humoꝝ per cõitatẽ sursuꝫ vel deoꝛsum transmissoꝝ ad stomachũ vel intestina irritata nã excernẽti. Fit aũt ex aeribus fridis occurrẽtibꝰ. i. epithimatibꝰ aliquibus aut aque frigide lauatõe multa: aut si potata fuerit aut certe si suꝑinfundiꝛ aqua frigida ⁊c̃. hec ipse. Nã oẽs tales cãe supple addunt vt cibus nõ sufficiẽter digeraꝛ: siue ĩ stomacho siue in alijs mẽbꝛis. Et tunc dicebat Auic. in caplõ pꝛopꝛio colirice passionis: Cibi nãqꝫ cũ nõ digeruntꝛ valde. i. ꝑfecte cõuertuntꝛ ĩ humoꝛes nõ ꝯueniẽtes coꝛpoꝛi: ⁊ mouetꝛ nã ad expellendũ eos a coꝛpoꝛe cum grauant supꝛa ipsum ex partibꝰ sup. in quibꝰ sũt cũ sp̃ebus vomitus. s. colerici ⁊ aquosi ⁊ eruginosi qñqꝫ ⁊ sp̃ebꝰ fluxus ventris sup. silr̃ ex talibus humoꝛibꝰ ꝭm sup. qꝛ ꝯuertũtꝛ tales cibi cũ non digeruntꝛ ad diuersos hũoꝛes. Et Gal. 6° de accidenti caplõ 2° dixit: Dico vomitũ frequentẽ fieri ꝓpter nimiã quãtitatẽ. s. cibi vel humoꝝ grauantẽ stomachũ: vel quia stomachus purgaꝛ qꝛ nequit illã mãm sustinere: hoc quoqꝫ fit eo qꝛ cibaria non sunt plene digesta. ideoqꝫ mutantꝛ ĩ acetositatem aut fumositatẽ siue in amaritudinẽ vel acumẽ. i. acuitatem quãcũqꝫ indifferẽter. Et addit: itẽ ẽ alia res que cogit vomere stomachũ quãuis nõ aggrauet vel pungat que ẽ res extra nãꝫ. Oẽs enim res cõtra nãm in hoc ꝯueniũt qꝛ nutrire nõ pñt: ideo sup. nã expellit. Et spãlius ĩ eodẽ caplõ loquẽs de his que pungunt nãm ⁊ stimulãt expulsiuã stomaci dixit: Quattuoꝛ res sũt ex quibꝰ pungitiua gñatur mã. vna ẽ venenosa virtus coꝛpus ingrediẽs siue sola siue cũ cibo: ⁊ ita ibi videꝛ innuere qꝛ mala q̃litas venenosa mediante aere cõicata vel aliter ẽt sine cibo põt eẽ de cãis pũctõis ⁊ ꝯñter ad vomitũ ⁊ ad secessũ. 2ᵃ vero est mã pungitiua ꝺ coꝛpoꝛe fluens ad ventrẽ ⁊ sic innuit cãm ꝑ cõitatem. 3ᵃ vero ẽ coꝛruptio cibarioꝝ ĩ malã qualitatẽ mutatoꝝ: ⁊ sic includit omnes causas pꝛimitiuas ad hoc adducentes. 4ᵃ est materia mala in stoma. i essentia generata vel in ventre sicut in disinteria contingit que fit propter mala vulnera in intestinis: ⁊ ita supple itelligas ⁊ in stomacho. Et ista est magis de causis ꝑ essentiã ledentibꝰ. Addit: posseꝫ adhuc qntã diuisiõis ꝑtẽ addere. i. sensus illiꝰ istrumẽti acumẽ siue nãle siue accñtale sit: sed veꝝ est qꝛ ista cã tenet se magis ex ꝑte pꝛĩcipij passiui q̃ꝫ actiui: ⁊ hec sũmatiꝫ de causis sufficiant ⁊c̃.

Signa.

Sequiꝛ ꝯñter ponere signa colirice passiõis: ⁊ pꝛ° ꝓnostica euentꝰ: deinde ad bonũ ⁊ ꝯñter ad malũ ⁊ postea ꝺmõstratiua absolute generis ⁊ postea specieꝝ. Signũ ergo ꝓnosticũ euentꝰ sumiꝛ p̃cipue ex p̃cedenti regimĩe vt qñ coꝛpus vsuꝫ fuerit malicia regiminis ꝑducente ad coꝛruptõem ciboꝝ ⁊ humoꝝ vt ex nauseatiua satietate ⁊ nimia ciboꝝ replone ⁊ ex motu ioꝛdinato post cibũ sumptuꝫ vel ex sumptõe ciboꝛuꝫ coꝛruptibiliũ de quibꝰ dictũ est in causis: ⁊ maxie si ꝯiungereꝛ debilitas stomaci nãlis ex gñatõe: vel accñtalis ꝓpter cãs dissoluentes ⁊ minuẽtes virtutẽ vt de coitu suꝑfluo qui plurimuꝫ debilitat stomachũ: vel ꝓpter fe. ⁊ moꝛbos p̃cedentes diuturnos vel alias similes cãs: ⁊ p̃cipue si ꝯiungaꝛ acuta sensibilitas stomaci ⁊ intestinoꝝ. Nã his p̃cedentibꝰ põt fieri argumẽtum satis ꝓbabile de futura colirica passione ⁊ magis ꝓxime cũ cõiungiꝛ nauseatiua satietas ⁊ abominatio cuꝫ p̃dictis accñtibus quasi significat ĩmediatã futurã coliricã passionẽ: si ẽt ꝯiungaꝛ punctio ⁊ doloꝛ circa stomachuꝫ ⁊ ĩtestina cum his vt dicebat Ras in pꝛĩcipio capituli nostri: tunc est signuꝫ magis ꝓximũ ẽt ad euẽtuꝫ. Scd̃ꝫ ꝓnosticũ magis spãle in hñtibꝰ stomachuꝫ debile nãliter vel aliter ex paucitate sp̃ũum ꝯcurrentibꝰ aliq̃bꝰ vel pluribꝰ de signis dictis supꝛa ẽt cõibus ⁊ nõ ĩmediatis: expectare oꝫ coliricã passionẽ in estate aut autũno. Cõclusio pꝫ ꝑ id qd̃ in autũno ⁊ estate fit multiplicatio maloꝝ humoꝝ ꝓpter debilitatẽ digõnis ĩ talibus tp̃ibus maxie ꝯtingẽteꝫ. Et istam sniaꝫ posuit Aui. cum dixit: Et colirice quidẽ passiõis plurimũ nõ accidit nisi ĩ estate ⁊ autũno ꝑꝑ debilitatẽ digõnis ĩ vtrisqꝫ: ⁊ ita minoꝛaꝛ in hyeme ⁊ vere ꝓpter virtutes nãles saltem ĩdebite dispositis: ⁊ nõ debilibꝰ foꝛtioꝛes esse his tp̃ibus: ⁊ maxie ad hoc facit qꝛ tp̃e estatis ⁊ autũni comeduntꝛ fructus qui de se sunt ꝑati adducere ad coliricã passionem sicut sunt crisomille ⁊ melones ⁊ grana pini nõ p̃parata ꝑ ĩfusionez: que grana sũt de nocentibꝰ stomacho ĩꝫᵃ tertij. Nã talia sunt ex his q̃ mouẽt ad coliricã passionẽ vt dicit Auic. ĩ caplõ ꝓpꝛio. Si ẽt post dictos fructꝰ sumaꝛ potꝰ aque fride multe quãtitatis: fiet ẽt certioꝛ significatio. Signuꝫ vero ꝓnosticũ ad bonuꝫ dicebat Aui. Et ille qui ꝯsuetus est ĩcurrere coliricã passionẽ nõ hꝫ ex ea timoꝛẽ sicut ille qui nõ assuetus est eã: qꝛ arguit cãm debilioꝛẽ ad faciẽduꝫ q̃ꝫ in nõ ꝯsuetis cam nã nõ sustinet cãm foꝛtem ad ledẽdũ: ẽt qꝛ ex assuefactõe facilius tollerãt qꝛ significãt saltem maioꝛẽ passibilitatẽ mẽbꝛoꝝ. ⁊ ꝓpter istam cãm est minꝰ timoꝛosa ⁊ in ĩfantibꝰ ẽt minus vt sentiebat Auic. Nã lꝫ facilius accidat eis ꝑꝑ multiplicãdas ĩdigõnes: nõ est tñ ĩ eis tanti ꝑiculi vt ĩ robustis. Vñ dicebat Serap. caplõ ꝓpꝛio: Et hec qdẽ egritudo plurimum aduenit infantibꝰ. viris aũt decrepitis si eueniat ꝑuenit cum eis ad vehementiã ⁊ ꝓpꝛie illis quoꝝ lacerti sũt grossi ⁊c̃.

Nã sup. tunc denotaꝛ qꝛ cã ĩ coꝛpoꝛibꝰ talibꝰ foꝛtibꝰ multũ foꝛtis fuit ad ĩducenduꝫ: ideo magis ꝑiculosa est. Aliud pꝛonosticuꝫ est Aui. ad bonuꝫ: illa colirica passio cuius cã est coꝛruptio cibi. s. vniꝰ tãtuꝫ vel sup. vnica vice facti ĩcolumioꝛ est ea: cuiꝰ cã est frequẽtia coꝛruptõis post coꝛruptionẽ. i. q̃ꝫ antecessit multiplicata ciboꝝ coꝛruptio: hoc ĩtelligiꝛ ceteris paribꝰ in malitia cibi coꝛrupti vt pꝫ ĩtelligenti: qm̃ vnica coꝛruptio posseꝫ deducere ad gñationeꝫ alicuius humoꝛis venenosi ex dispõne obiecti taliter pꝛeparati ad quã malitiam foꝛsitan non adducerent multiplicate coꝛruptiões succedẽtes ad cibũ laudabileꝫ sꝫ coꝛruptũ ꝓpter subitũ ⁊ repẽtinũ motũ factũ post cibũ: ⁊ tunc senioꝛ cẽt colirica pendẽs ex coꝛruptiõe illius vniꝰ cibi: q̃ꝫ qñ precessissent multe coꝛruptiões: sꝫ ceteris ꝑibus vbi equalis malitia sequaꝛ ad quãlibꝫ cibi coꝛruptionẽ: tunc cõclusio ẽ expꝛesse vera. Aliud ꝓnosticũ ẽt ad bonũ: colirica ꝯtingẽs ex cã pꝛimitiua faciente coꝛruptionẽ in cibo nisi fuerit cã venenosa: sed magis ex malitia regiminis incolumioꝛ ẽ q̃ꝫ ꝯtingens ex humoꝛibus coꝛruptis a toto demãdatis vel a pluribꝰ mẽbꝛis ad stomachũ sinthomatice expulsis. pꝫ cõclusio qꝛ facilius coꝛrigibilis ẽ per euãtionem ꝑ vomitũ vel secessum talis cibi coꝛrupti malitia q̃ꝫ humoꝝ coꝛruptoꝝ in toto vel in pluribꝰ mẽbꝛis: vt pꝫ. Aliud ꝓnosticũ ẽt sumptũ ex ꝑte mãe qñ fit exitus per vomitũ vel secessum materiei nõ simpliciter pꝛaue vt mãe flegmatice aquose vel salse vel de cibo coꝛrupto: si ẽt a pꝛincipio appareãt accidentia terefaciẽtia de ĩquietudine ⁊ instantia vigiliaꝝ ⁊ tensione ⁊ singultu nõ pꝛeterea ẽ multũ verendũ: pꝫ cum tales mãe sint satis facile coꝛrigibiles a docto medico. Et ex oppositis pñt fieri signa ꝓnostica ad malũ vt cũ. s. fit colerica passio in coꝛꝑe foꝛti ĩconsueto ⁊ hyeme qñ nõ tñ p̃cessit vniꝰ cibi coꝛruptio: sꝫ multiplicata coꝛruptio: nõ tñ in stomacho sꝫ in venis totius ⁊ ĩ mẽbꝛis: tunc ẽ mala significatio. Aliud ꝓnosticũ ad malũ qñ in ꝓcessu facta virtutis dissolutiõe ⁊ adhibitis ꝯueniẽter regiminibus ꝑ medicũ pꝛudentẽ fit in totuꝫ cibi abominatio. ⁊ si aliq̃d violenter exhibeaꝛ de cibo vel potu ꝑ vomitũ facit ipsiꝰ expulsio: tunc ẽ significatio mala ⁊ de eo nõ possumꝰ nisi male sp̃are. nã cum sit ĩdigentia restauratiõis ꝓpter dissolutionẽ ⁊ nõ possit fieri nisi ꝑ exhibitionẽ cibi ⁊ potus si debite ꝯuerterẽtur: sequitur manifeste si nõ retinẽtur ꝓpter vomitũ fit quasi salutis desperatio. Sꝫ hic bene notate: qm̃ vt recte dicit Aui. aliquotiens in colirica passione mala ⁊ male terminatura a pꝛĩcipio cuius accñtia sunt remissa multũ: de pũctiõe doloꝛe vomitu ⁊ fluxu nõ laboꝛiosis neqꝫ de malis materiebꝰ appꝛentibus: sꝫ apparebit. Excẽpliꝑ a tantũmõ cibus coꝛruptꝰ ⁊ indicabit medicꝰ futurã salutẽ ⁊ ꝓximaꝫ: ⁊ tñ in ꝓcessu manifestabuntꝛ accidentia pessima. vñ dixit: ⁊ colirica passio quideꝫ mala. i. aliquotiẽs mala incipit in pꝛimis cũ leuitate. s. accidẽtiũ sup. de grauitate circa ventrẽ ⁊ stomachũ ⁊ extẽsione ⁊ mutatiõe eructuatiõis a dispositiõe nãli ad inaturalẽ ⁊c̃. Et de doloꝛe remisso cũ pũctiõe deinũ accidũt doloꝛ ⁊ punctura ĩ vẽtre ⁊ intestinis intẽsa ⁊ dilatatur. s. ꝑ intestina: ⁊ ascẽdit ad stomachuꝫ ꝓpter multitudineꝫ eius qd̃ nocet ei ex humoꝛibꝰ acutis veniẽtibus ad ip̃m. ⁊ iõ addit ⁊ ꝭm plurimũ tũc sunt fluxꝰ vẽtris ⁊ vomitꝰ simul: quasi innuat qꝛ a pꝛincipio cũ nõ erant fluxe aliũde ad stomachũ materie nocẽtes succedebat fluxus vomitui: ⁊ vomitus fluxui. Etiã ꝓpter acuitatẽ materieꝝ fluxaꝝ ⁊ laboꝛem expulsiue fiũt simul fluxus ⁊ vomitꝰ: vt ẽt supꝛa declaraui. Et ex hoc tex. nota, qꝛ lꝫ pꝛima cã faciẽs coliricã passionẽ fuerit coꝛruptio tñ cibi vnius: ⁊ vt sic merito huiꝰ deberet eẽ colirica leuis: tñ in coꝛꝑe ĩpuro ad doloꝛẽ stomaci ꝓpter dictã mãm coꝛruptã augeꝛ doloꝛ pꝛopter multitudinẽ eius qd̃ fluit ad ip̃m stomachũ ex humoꝛibus acutis veniẽtibus a toto ad ip̃m nã intẽdente succurrere stomacho doloꝛoso: lꝫ Serap. ẽt spãliter adducat aliã cãꝫ ꝯuersionis alioꝝ humoꝝ ad stomachũ ꝓpter cibi coꝛruptionẽ in eo dicens qꝛ res extranea que generaꝛ ex cibo que coꝛrumpiꝛ facit accidere vomitũ sicut medicia que daꝛ ad vomitũ ⁊ attrahit ⁊ aspoꝛtat ⁊ sup. alios humoꝛes ex coꝛꝑe sicut ẽt in illis qui bibũt elleborum attrahiꝛ mã aliunde ad ip̃m stomachuꝫ: ⁊ inde multiplicaꝛ vomitꝰ. nõ ergo cõfidat medicus cũ viderit inceptionẽ colirice passiõis leuẽ in eiꝰ leuitate quare foꝛte mala suꝑueniẽt accidentia. Ultimũ signũ ꝓnosticũ ad malũ cuꝫ virtus sensibilr̃ minuiꝛ ꝓpter mala accidẽtia dicta ⁊ pulsus ꝑgiꝛ. i. quasi non sentiꝛ ⁊ magnificaꝛ frigus sup. ĩ extremis ꝓpter nocumentũ stomaci ⁊ multiplicaꝛ sudoꝛ sup. frigidus in toto ad debilitatẽ cõtentiue ⁊ singultus qui ẽ spasmus stomaci ⁊ aliqñ spasmꝰ fit in toto ad mãm nõ ꝓpoꝛtiõatus ex ꝯpassione stomaci: ⁊ ita similiter

ter sincopis per eandē rōnem ex cōpassione stomaci lꝫ ēt fiat sincopis aliquotiēs post longā euōnem ⁊ ē de inanitōe si ēt ꝙ euomitur vel per deorsuꝫ educiꝶ post eductionem mãe colerice vel aquose prius postea appareat mã fetida ⁊ aliquotiēs per fluxum sicut lotura carnis recētis habēs odorē pinguedinis: ⁊ aliquotiens appareat rasura si cū hoc submergant tempora ⁊ acuatur nasus ⁊ tota facies fiat tornatilis ita vt permuteꝶ facies naturalis ad dispōneꝫ ⁊ apparentiā quasi mortui: tunc ē vehemēter timēduꝫ ⁊ talia simul sumpta sunt signa perditōis. Nā significatur maxima debilitas in virtute cū maximo cōicato nocumēto stomacho ⁊ cerebro ꝓpter frigiditatē extremoꝝ ⁊ spasmū ⁊ sincopim ⁊ ēt significat nocumentū multū cōicatum epati ex fluxu lotiuo cōiuncta ēt prauitate mãe que ex fetida mã declaraꝶ cuꝫ rasura: tunc ex his probabilr̄ ꝯcluditur supra mortē ⁊ ꝓximaꝫ.

Sed bene nota ꝙ sicut supra dicebaꝶ sicut i aliqua mala colirica accidentia ī principio sunt leuia ita ēt ⁊ ī aliqua salubri accidentia aliquotiēs fiūt terrefaciētia: vnde non opꝫ timere simpliciter vt medicus desistat ab operatōe vt dicebat Rasis ⁊ ēt Serap. vt superius fuit allegatū ꝙ qm̄ hec egritudo ē acuta ⁊ nō hꝫ intermissionē expedit iuuamentū medici sapientis ⁊ fortis quē non terrent accidentia mala que apparent ⁊c̄. Nā si dicta accidētia accidant nō multū distāter a principio ⁊ ī corpore solubili per nām ⁊ acuti sensus stomaci alr̄ cōsueti ad hāc passioneꝫ talia nō sunt multū verēda: qm̄ euāta mã malitiosa hec accidentia remittētur sicut euāto eleboro ī eo qui sumpsit eū ꝓducentē ad vomitū ⁊ secessum: tūc sedatur vomitus coꝝ: quoniaꝫ virtus que attrahit res que egrediunꝶ vomitu supple vel secessu egrediꝶ ⁊ abluiꝶ vt dicebat Serap. Et ēt aliquotiēs mã talis ꝯuertiꝶ que fluebat ad stomachū vel intestina ad vias vrine: ⁊ ꝯn̄r cessant accidētia que dicta sunt. Vn̄ dicebat Auice. ⁊ multotiēs quideꝫ restringiꝶ colirica passio ⁊c̄. i. q2 declinat cito mã ad viā vrine ⁊ accidit sup. tunc ardor vrine ꝓ signo: ⁊ ita facta remissione ī accidentibus ⁊ pulsus erat extremaliter debilis ſm magnā partē ꝓpter oppressionē materie: tūc reddit virtus ⁊ pulsus. ⁊ ēt insinuauit Auic. in textu cum dixit: Et multotiens accidit eis destructio pulsus ſm semitā ꝯpressiōis. i. oppressionis ⁊ lesionis. i. ēt ex malitia male qualitatis mãe ⁊ ꝑꝑ cām accidentiū sequentiū malignoꝝ sup. fit talis destructio pulsus. postea addit: Cū ergo quiescūt accidentia reddit pulsus. Si tamē ista accidentia succedant post notabile tempus vt post duos dies ⁊ nō minuanꝶ: tunc ꝯcludūt ad mortē maxie cū nō sustinent cibum. Cōsequēter circa signa opꝫ ponere signa demōstratiua non tm̄ generis sꝫ ēt demōstratiua causaꝝ vt ꝯueniēter ad singulas cās occurrere possimus. Vn̄ dicebat Alex. qm̄ colirica passio acutissima ē ⁊c̄. vt supra dicebaꝶ ꝓpter hoc istā passioneꝫ opꝫ cognoscere qualis ē vt celerius subuenire possimꝰ: in q̄ passione si quocūqꝫ mō dilateꝶ curatio nō lesionē simpliceꝫ solum sꝫ oīo corruptionē sepius īfert. hec ipse. Signa ergo demonstratiua generis. ꝑm̄ si fuerit ī principio sunt que dicta sūt circa lr̄am. s. dolor ⁊ pūctio circa stomachū ⁊ vētrē. Et si cū ea pūctōe fuerit vomitus vel vētris solꝰ vel ambo simul vel alterum ad alterū succedat: talia demōstrāt coliricā passionem. Et dicebat Auic. in cura colirice passionis ad principiū cū apparēt signa colirice passionis: ⁊c̄. i. q2 incipit eructuatio alterari a dispositiōe sua. i. si prius fiebat eructuatio insipida iam fit fetida acetosa vel fumosa vel alterius modi: ⁊ sentiꝶ in stomacho grauitas ⁊ intestinis punctio. i. in vtroqꝫ grauitas ⁊ punctura in vtroqꝫ. i. ꝑꝑ mãm neqꝫ bn̄ regulari a virtute ⁊ acutam esse. ⁊ qn̄qꝫ ē cū ea nausea si non adhuc succedat vomitus ⁊ secessus sunt signa proxima ad coliricā vt supra dicebaꝶ. Sꝫ si simul cōiungaꝶ vomitꝰ ⁊ secessus ſm modū expositū tūc sunt signa demōstratiua ipsiꝰ colirice passiōis ⁊ maxie ī principio eiꝰ. Cū his ēt sepe ꝯiungiꝶ sitis ⁊ ꝓpter exolutiōem ⁊ ꝑꝑ vapores acutos malos circa stomachū existētes: ⁊ ꝯn̄r ꝓpter exiccationē ⁊ inflāmationē accidētē stōacho a materiebꝰ illis malis vt dixit Aui. ⁊ ē malū accidens vt dicebat Serap. quoniā nō est possibile vt detur ex potibꝰ quātitas necessitatis vsquequo sedeꝶ sitis: qm̄ hora qua bibiꝶ potꝰ expelliꝶ vomitu. Cōicanꝶ ēt vigilie ⁊ inquietudines ⁊ angustia ⁊ extenuatio corporis ⁊ mollificaꝶ pulsus necessario q2. s. fit priꝰ rarus ⁊ debilis ⁊ facies fit tornatilis vt supra dicebaꝶ. Signa vero spēruꝫ maxie distiguūꝶ ex distictōe materieꝝ diuersaꝝ q̄ educūꝶ ⁊ maxie ex p̄cedētibꝰ vt si fuerit sumptus cibus de se corruptibilis vel fuerit inordinatum regimē subituꝫ de p̄cedentibꝰ cāis supra dictis: ⁊ cuꝫ hoc euomatur cibꝰ īdigestus aut corruptꝰ vel aliquid homogeneuꝫ cibo: tunc declaratur ꝙ est colirica ex corruptiōe cibi. Qđ si non p̄cesserit indigestio manifesta de cibo neqꝫ fuerit grauitas circa stomachuꝫ multa neqꝫ extēsio circa īteſtina an̄cedens: sꝫ repēte magis dolor ⁊ pūctio ⁊ ī hora inanitōis vomitꝰ ⁊ fluxus materieꝝ humoraliū q̄ prius sunt colerice ⁊ aquose: postea vero magis grosse ⁊c̄. tunc magis declaraꝶ ꝙ est ex toto ⁊ si fuerit lesio ī stomacho epate vel splene: vn̄ declareꝶ cōitas a talibꝰ mēbris vel particularibꝰ mēbris. Dicebat tn̄ Alex. ꝙ cum fit de plenitudine ciboꝝ corruptorū vt ex nauseatiua satietate: ista passio nō noīatur colirica sed additamētū ciboꝝ. Sꝫ cū fit ex defectu stomaci ⁊ multiplicatōe humoꝝ: tunc magis ꝓprie dꝫ dici talis. Sed signa materieꝝ vt si fuerit ex colera declaranꝶ ex siti ⁊ amaritudine oris ⁊ ex abundātia expulsiōis coleraꝝ sursum ⁊ deorsuꝫ cuꝫ punctōe acuta. Et si fuerit ex mã flegmatica salsa declaraꝶ ex salsedine cū maiori grauitate ⁊ pōderositate. ⁊ si cōiungaꝶ vētositas stat maior extensio. Et si fuerit pendens ex cāis primitiuis ⁊ malitia regimis de ītroitu in aquā fridaꝫ vel nimiā punctōe eius ⁊ similibꝰ: que cāe primitiue moueant an̄cedentes. Ista declaranꝶ ex p̄cessione dictaꝝ cāruꝫ que hn̄tur ex relatōe patientis. Et si fuerit cretica declaraꝶ ex p̄cessiōe morbi acuti ⁊ die cretico: ⁊ ita de alijs signis aliaꝝ specieꝝ ⁊ cāruꝫ discurrere potes satis clare. Et hec de signis sufficiāt.

Cura. Jam veniēdo ad curaꝫ īsurgunt q̄ttuor pr̄icipales intentōes. Prima erit circa dietā cōis ītētio. 2ª quātuꝫ ad medicinalia ꝯtracta pr̄icipalr̄ ad coliricā passionē p̄dentēꝫ a mã īdigesta ī stomacho siue corrupta vel aliter non debite digesta: ibideꝫ ꝑ īdigestionē coliricā passionē causantē. 3ª pr̄icipaliter ꝯsiderabit mãm facienteꝫ coliricā vt est ab alijs mēbris: vel a toto ad stomachū vel ītestina fluens. 4ª pr̄icipalr̄ erit circa accn̄tia remouēda ī ea timorosa que sepe ꝯplicanꝶ vt est sitis ⁊ vigilie ⁊ spasmꝰ de inanitōe ⁊ aliquotiēs sincopis. Sꝫ circa dietā ⁊ medicinalia: prīo supponaꝶ vna sn̄ia cōis Aui. ī pr̄icipio eius cure cū dixit ꝙ colirica passio hꝫ regimen sup. diuersuꝫ ī pr̄icipio cuꝫ moueꝶ ⁊ regimē in medio sui motꝰ ⁊ regimen sup. ī statu vehemētie accn̄tiuꝫ apud ꝯmotionē suā malaꝫ ⁊ inobedientiā suā maliciosaꝫ. s. mãe ledentis ⁊ sup. regimē diuersuꝫ apud ꝯmotōeꝫ accn̄tiuꝫ suoꝝ timorosoꝝ: ⁊ hec est vltīa intentio. Sed spāliter magis ad dietā veniēdo circa aerem: sit aer nō multuꝫ luīosus neqꝫ ītense friditatis. Nā plurimū lumē facit ꝯmotionē ī materiebꝰ: ⁊ friditas aeris īpingit mãs ad īteriora: vn̄ ꝯn̄ter disponiꝶ ad vomitū ⁊ ad fluxuꝫ vlteriorē: nō tn̄ debet esse simplr̄ tenebrosus maxie in pr̄icipio eius: qm̄ tenebra cōuertit mãs ad īterius vbi necessariū ē ad exteriꝰ diuertere: neqꝫ dꝫ simplr̄ esse calidus maxie fluēte mã colerica ad stomachū vt sepe ꝯtingit ne addaꝶ ad fluxuꝫ ī ea. Vn̄ in diuersis tp̄ibꝰ eiꝰ oꝫ eius aerē diuerso modo esse illuminatū. Nā in pr̄icipio si fit ex fluentibꝰ humoribꝰ dꝫ ad lucidū īclinari: ⁊ ita ī sincopi cum fit ad diuertendū. Sꝫ in declinatōe qn̄ querimꝰ virtutis cōfortatōeꝫ oꝫ aereꝫ ad opacū magis declinare ad vnionē spūuꝫ ne fiat ipsoꝝ exolutio ꝓpter ꝯuersionē ad exteriꝰ ex luce: ⁊ ita ſꝫ exigentiā mãe ledentis oꝫ variare ⁊ ī caliditate ⁊ in friditate ſm mãm calidā vel fridaꝫ fluentē vel ēt īdigestā: vel ex malitia digestiue a cā calida vel a cā frida. Jō signāter dictuꝫ ē ī canone ꝙ colirica passio hꝫ regimē diuersuꝫ ī pr̄icipio cum moueꝶ ⁊c̄.

Jō artificiose multū loq̄ns Aui. de electōe aeris ī can̄. dixit: Et oꝫ vt sit locꝰ eoꝝ. s. ꝓprie hitatōis ⁊ camere: locꝰ ī quo n̄ sit lumē plurimū: signāter dicit plurimū: neqꝫ frigꝰ sup. plurimū. Et adducit rōeꝫ q2 n̄ dꝫ eē aer multū fridus dicēs: Frigꝰ nāqꝫ expellit humores coꝝ ad īteriora: ⁊ necessitas ad extrahēdū eos ad exteriora ē necessaria. s. materiebꝰ fluētibꝰ a toto ad īterius ⁊ in pr̄icipio. eligaꝶ ergo aer in cōi dispōne medij luminis tp̄atꝰ ī actiuis vel paru̅per ad calidū declinās semꝑ: tn̄ aer sit aromatizatus cū aliquibꝰ aromaticis viuificātibꝰ virtutē calidis vel frigidis. ⁊ de hoc dicebat Aui. ⁊ oꝫ vt nō sepenꝶ ab eis odores cōfortatiui ⁊ restaurenꝶ. i. cōfortenꝶ sup eos. i. ex eis odoribꝰ: ⁊ potest aliter aromatizari aer cū suffumigijs ⁊ odoramētis sepe supra descriptis: ⁊ spāliter in caplo superiore de tremore cordis.

De motu ⁊ quiete dicaꝶ ꝙ oīs motus ē in casu nociuus ⁊ corporeus ⁊ aīalis laboriose mouēs spūs vt ira ⁊ furor: imo opꝫ vt adhereāt quieti quātū possibile ē. Et ita sic de somno ⁊ vigilia dicaꝶ ꝙ somnꝰ nisi in pr̄icipio ē in casu necessariꝰ: ⁊ maxime iā facta mundificatiōe materieꝝ: tūc est maxime ꝯueniēs ⁊ ita iuuans vt dicebat Serap. ꝙ aliquotiēs resoluiꝶ. i. remoueꝶ egritudo ex toto ꝓpter eū: vn̄ opꝫ preꝑare eos ad somnos quātum possibile est ordināndo stratos. vn̄ dicit Aui. Necessariū erit īgenium vt inuenias ī faciēdo eos dormire sup lectos stratos pānis cū cāticis somniferis ⁊ cātilenis ⁊ cunis ⁊ p̄ssione leui. s. extremitatū vt retineanꝶ ab inquietudine ſm ꝙ dormiāt sup eā. s. pressionē ⁊ sup. cū reliquis que diximꝰ vt dixit sup. īgenijs oībꝰ in faciēdo dormire illos supra quos dn̄anꝶ vigilie. Intelligitur nisi fuerit oppiata fortia que nō ꝯueniūt vt pꝫ ꝯsiderāti in casu: ⁊ quātū ad dietaꝫ ꝯtingit bene sperare de salute ⁊ letari quātū possibile est. Sꝫ circa cibū ⁊ potū primo dicaꝶ ꝙ in pr̄icipio cū apparēt accidētia colirice passiōis de grauitate ⁊ tensione ⁊ punctiōe circa stomachū cū mutatiōe eructuatiōis a nāli ⁊c̄. nō ē aliquid dādum ēt cū fit actualis euātio. Hoc dico regulariter vsqꝫ dū mã putrefacta si fuerit in stomacho corrupta fuerit in totū educta. Dico ēt si incurrāt fameꝫ nisi sequaꝶ inde virtutis debilitas excellēs. nā tunc in eo casu qn̄ eēt timor: ⁊ si nō essent oīa euāta ⁊ de cibo corrupto ⁊ humore malo: tūc oportebit ꝓ virtute cibare: differēter tn̄ cū cibis frangētibꝰ malitiā mãe. qm̄ si fuerit mã calida oportebit cū cibis frigidis medicinalibus īfrigidare ꝯfortare ⁊ stipticare. Et si fuerit mã aquosa vel īdigesta a malitia ꝯplōnis fride pendēs: oportebit cū calidis aromaticis cōfortantibꝰ ꝯfortare virtutē. nā tales cibi medicinales frangūt de malitia cāe. ⁊ hanc totā sn̄iaꝫ posuit Aui. ī diuersis partibꝰ in cura eius. nā in principio capituli dixit: Cū apparent signa colirice passiōis ⁊ incipit eructuatio alterari a dispōe sua idest ꝯsueta: ⁊ sentiꝶ in stomacho grauitas ⁊ intestinis punctura: ⁊ quādoqꝫ ē cū ea nausea ⁊ sup. aliquotiēs vomitꝰ ⁊ fluxus: tūc oꝫ vt nō sumant sup id aliquid oīo. s. de cibo neqꝫ post id. i. per notabile tp̄s post nisi cū timeꝶ casus virtutis: tūc eīm rege cū eo qđ dicemus īfra. ⁊ versus finē capituli dixit: ⁊ opꝫ vt nō cibētur aliquo dū nō verificaꝶ eoꝝ fames. i. manifestaꝶ ꝙ si famē patianꝶ āte mundificationē sup. ꝯpletā sup. ēt nō cibentur: imo dicit mittanꝶ in balneū: de quo videbiꝶ īfra. ⁊ hoc totū intelligaꝶ nisi virtus deficiat. nā tūc oportebit cibū exhibere ꝓpter necessitatē. ⁊ ꝓ tanto posuerat tex. ante vltra mediū capituli istā sn̄iaꝫ declarantē cū dixit: Et cū tibi necessariū facit ti-

mor: vt ꝓhibeas coliricā passionē sup. ꝓpter virtutē deficiētē ⁊ nō euāata sunt oīa q̄ oportuit euāari de cibo corrupto ⁊ humore malo sup. euāandis vel ꝑ nām vel ꝑ artē si virtus ꝯstaret: tūc oꝫ vt cibes eū adhuc cum cibis frangētibꝰ ipm̄. s. humorē. i. cibis medicinalibꝰ minuētibꝰ malitiaꝫ eiꝰ: vt supra dictū est. Sed ne sequaꝛ timor ex retentiōe dictorꝝ malorꝝ humorꝝ ⁊ ex cōmixtione ciborꝝ cū eis: addidit deinde sup. fortificata virtute euacues cū post aliquos dies cū eo q̄d soluit eū. s. humorē a ꝓprietate: vt si occurrat corpꝰ debile ī quo sint multi humores corrupti faciētes coliricā passionē ⁊ nō sint adhuc oēs euāati: tūc non est regulare dietare neqꝫ retinere ne virtus cadat: vt ēt infra statim videbiꝛ ī medicinalibꝰ: sꝫ virtute cadēte infra diem: exēpli gratia oꝫ aliquid dare de cibis frāgentibus malitiā materie ad restaurationē virtutis: postea trāsactis quattuor vel quiqꝫ diebus refecta virtute ne illi hūores mali retineanꝛ: oportebit tūc eos cū aliquo leui soluēte educere. qn̄ igiꝛ est indigētia exhibitionis cibi ⁊ ꝓhibitiōis vomitus si cōiungaꝛ malitia cōplexionis frigide in stomacho: tunc oportebit intendere ad sistēdum vomitū ⁊ stomachū p̄parare ad cibū sumendū ⁊ retinendū cuꝫ sirupo de mēta ꝑmixta cū parꝝ miua citoniorꝝ dando exēpligrā duo coclearia vel tria ante cibū: ⁊ tunc exhibebis post ꝑ horam modicū vini aromatici verbigrā. ℥. ij. ⁊ post tres horas fortificata virtute poteris dissoluere modicum panis biscoti: vt dicit Mesue. cū aqua pullorꝝ. i. cū aqua carnis pullorꝝ sꝫ moduꝫ supra ordinatū in tex. vel perdicū vel caponis. Et si cā fuerit magis calida oportebit preparare stomachuꝫ ad recipiēdū cuꝫ sola miua citoniorꝝ vel rob granatorum: ēt exterius cōfortare stomachū vt diceꝛ infra latius ⁊ postea exhibeaꝛ de iulep rosato cum vino granatorꝝ ⁊ tandē de aqua carnis edi vel agni admixto ēt rob granatorꝝ vel sirupi de ribes: ⁊ ita tādem oportebit cibare eos cibo pauco leui boni chimi. Sed ea que offeruntur oꝫ vt non sint de eis que sint eisdē abominabilia. vnde dicebat Auic. ⁊ oē q̄d ꝯmouet in eis subuersionē anime ꝑmuteꝛ ad aliud. i. ad reꝫ sibi magis gratā. Et addit: ⁊ quādoqꝫ abhorrēt ēt q̄dā eorꝝ odorē panis: ⁊ qn̄qꝫ delectanꝛ quidā eorꝝ: ⁊ qn̄qꝫ abhorrēt quidā eorꝝ odorē iuris. i. brodij vel aquā carnis: ⁊ qn̄qꝫ eo delectātur quidā ⁊ silr vinū. i. silr se hn̄t q̄dā ad vinū: qꝛ quidā abhorrent ipsuꝫ ⁊ quidā delectanꝛ eo. Et ita cauendū ē ab oībus quibus anima nauseaꝛ: ⁊ ꝓinde aliquotiēs dulcia nocent. Nā dulcedo dicebat Auic. qn̄qꝫ fit cā ad abhorrendū ⁊ lenitatis ⁊ fluxꝰ ⁊ solutōis nature. s. qꝛ nā abhorret ⁊ ꝯtentiua refugit: ⁊ proinde in isto cāu maxīe opꝫ obtemꝑare appetitiue ⁊ desiderio stomaci vt cibus ī stomacho retineaꝛ: vnde si multū appeterēt ēt fructꝰ mō non cēt a toto gn̄e mali vt putrescibiles de quibꝰ dictum ē in cāis cēt ēt aliquid de eis dandū. Et hūc cañ. īsinuauit Aui. cū dixit: Et non ē malū eis vti vua pensili de qua tēpus accepit idest que fuit appensa duobꝰ vel tribus diebus ī sole ad ꝯsumptionē hūidi superflui ventosabilis cū appetunt eā ⁊ sumere ex ea parum masticādo grana eiꝰ bn̄ vt vult sup. iuuat. Nā in granis ē virtus stiptica cōfortatiua: ⁊ ita ī cā calida ꝯuenirēt citonia ⁊ granata ⁊ vnus bolus de macianis ⁊ pira ⁊ nespila ⁊ huiusmōi ad euigilanduꝫ appetitiuā ⁊ retentiuā sꝫ parū debēt sumere ex his vt ēt dicit Aui. de vna vua pensili: ⁊ tunc sic euigilata virtute ad recipiendū ⁊ retinendū ē procedēduꝫ ad reliqua cibaria magis ꝯueniētia plus nutritiua vt ē dictū in cā calida d̄ aqua carniuꝫ frigidarꝝ: ⁊ ī cā frīda de aqua carnium calidarꝝ vt pullorꝝ colūborꝝ que ēt carnes aromatizētur cū spēbus aromaticis calidis plus ⁊ minus ꝺm estimationē quā habes de intēsiori ⁊ remissiori frītate stomaci ⁊ māe. ⁊ in tali casu valꝫ panis modicus infusus in vino dulci ⁊ aromatico vt supra dictum est: ⁊ ita discurre vt dictū est ēt circa lrām. Sed in potu est regula ꝙ modicū bibant quātuꝫ possibile ē supra cibū potabilē. Unde dicebat Auic. ⁊ nō dimittes eos bibere plurimū valde ⁊ maxīe nō sumāt potū postq̄ꝫ sigillauerint cibū cū aliquo stiptico. Nā potus facit fluctuationē in stomacho ⁊ ad corruptionē ꝯn̄ter cibi: ⁊ ita ad vomitū p̄parat ⁊ secessuꝫ. ⁊ ꝓinde addidit ꝯtinuādo: ⁊ separēt inter aquā ⁊ vinuꝫ. i. multum potuꝫ ⁊ sup. reliqua cibaria. i. multū elongēt: vel nō bibāt supra cibaria si sumpserint stiptica supra cibū vt dixit. i. si iā ē quietatus cibus ī stomacho: quasi īnuat ꝙ tp̄e cibatōis sumere potū ꝯmensuratū ad bonam ꝯmixtionē cibi vt fiat chilus ē ꝯueniēs. sed postq̄ꝫ quietato cibo ⁊ sigillato in stomacho nihil dāduꝫ ē. Et potus ꝯueniens in dispōne mediocri dicebat Malya. modicū illi vinuꝫ ꝓpinaciatū. i. bruscū cū aqua frigida mixtū. Sꝫ ī cā frīda sit vinuꝫ aromaticū: ⁊ ī cal'a vinū granatorū cū aqua decoctōis coriandrorꝝ vel berberorꝝ vel aq̄ ferrata cū sirupo d̄ ribes vel rob de citoniis ⁊ huiusmodi. ⁊ hec quātū ad dietaꝫ sufficiant. Circa scd̄m principale vt circa medicinalia que debenꝛ cū māē ī stomacho per indigōnem multiplicata vel corruptionē eius qn̄ocunqꝫ ibi reperta fuerit talis indigesta: tunc dico ꝙ hec intētio ꝯpleꝛ vt talis mā euētur ex stomacho vomitu vel secessu ⁊ nequaq̄ꝫ ꝯstringatur nisi ꝓpter necessitateꝫ vt supra dicebaꝛ. Et istū cañ. posuit Maly. 7° practice in principio huiꝰ capituli dicens: Cuꝫ ꝑturbatio acciderit que ē colirica passio opꝫ ī vomitus ⁊ solutionis nō occupari amputatōe quādiu virtus fuerit valida ⁊ cūo terminos nō transgreditur: quinimo nām ad huiusmodi. s. euacuationē adiuuare expedit. s. si de se nō sufficienter euāat patienti aquā dando calidā ⁊ amig. dul. oleū sepius quatenus a supfluitatibꝰ sup. talibus stomachꝰ purgeꝛ. ⁊ eandem sn̄iaꝫ posuit Alex. ī caplo ꝓprio cū dixit: Si initiū hēat ex cibis corruptis sup. vel humoribꝰ ⁊ nihil digestū excernat sup. nā. i. emittat ꝑ ventrē aut vomitū cū nausea ⁊ conatiōe. i. ipsa multū violēta: tunc festinare opꝫ ea agere que magis ꝓuocēt vomitū quale ē mulsa que vtraqꝫ. s. vomitū ⁊ secessuꝫ: ⁊ sine molestia mouere pōt ⁊ exponit. i. ad ventrē ⁊ ad vomitū. Et addit: nā si ei insuauius sit adhibere mulsam: ⁊ hic per mulsaꝫ intellexit aquā mellis vt sepe accipiꝛ ab auctoribus vt vult Symon ianuēsis: que si non sit grata accipienti addit: aquaꝫ calidam bibat plurimaꝫ ⁊ cogas vt vomat cū digitis aut pēna in ore missa donec omne q̄d intra est corruptum proijciatur: ⁊ omne q̄d intus est proiecisse videatur: intelligiꝛ etiaꝫ cōstante virtute. Et ita ex his verbis auctorꝝ videꝛ colligi ꝙ medicus occurrēs ī colirica passione pēdēte a dicta mā īmediate dꝫ ꝓuocare vomitū dādo aquā calidā vel solaꝫ vel cum oleo amigdalis vt voluit Malyab. vel mulsaꝫ. i. aquā mellis q̄ est ꝯueniens ad magis abstergēdū ꝺm Alex. nisi sit īfirmo ī suauis. Sed hic oꝫ aduertere ꝙ hoc itelligiꝛ vt exposui qn̄ nā per se nō sufficeret ī euāando vel nō sufficiēter euacuasset: qꝛ qn̄ per se sufficiēter euacuasset vt aliqn̄ facit: tūc nō expedit medicū in hoc adiuuare virtutē in exhibēdū vomitiuū. Et istuꝫ cañ. spālius notauit Serap. ī caplo ꝓprio cum dixit: Et qn̄ colirica passio est vt nō digeraꝛ cibꝰ sicut diximus sup. vel nō sit digestus sꝫ corruptꝰ vel alius humor similr in stomacho: tunc oꝫ ꝙ vomitu expellaꝛ q̄d corruptū est. Et addit: ⁊ fortasse moueꝛ nā sup. sufficiēter ad vomitū donec abstergit os stomaci ita ꝙ ꝓ tūc nō oꝫ vti vomitu ꝓuocato a medico. Sꝫ si nā nō facit vomitū: fac tu stante nausea punctōe ⁊ grauitate circa ꝑtes stomaci cū reliquis significatōibus de cibo corrupto in eo. Et si nā facit vomitū sed non sufficiēter euāat: tūc iuua ea cū vomitu vsqꝫ duꝫ ꝯpleaꝛ euātio māe corrupte. Nā vt vult Serap. hoc est iuuamētū resoluēs punctōeꝫ ⁊ mordicationē ꝓpter remotōeꝫ cāe que facit accidere egritudinē que est mā corrupta vt supra ēt pro ꝑte declaratū est. Hāc ēt sn̄iaꝫ imitatꝰ Aui. sed magis artificialr dixit: Primū igiꝛ ꝙ oꝫ fieri est vt expulsio fiat ꝑ vomitū si fuerit cibus adhuc proximꝰ superioribꝰ sup. talis corruptꝰ vel talis humor: ⁊ si nō fuerit ita qꝛ. s. non fuerit ī superioribꝰ: sed magis in īferioribꝰ descēdens vt circa fundū stomaci vel circa ītestina gracilis ita vt merito sit mā magis ꝑata deorsuꝫ descēdere q̄ꝫ sursuꝫ educi ꝙ cognosceꝛ ꝑ signa ꝓpria dixit ꝯn̄ter: Adhibeaꝛ aliquid q̄d ipm̄ deponat ex his que leniūt nām intelligēdo semꝑ qn̄ nā de se nō sufficiēter eduxit vel non actualr educit nisi cū forti molestia. Et ponēs moduꝫ ī electiōe horꝝ cum quibꝰ dꝫ ꝓuocari vomitꝰ vel vētris lenitio addit: Et si id q̄d facit vomitū ⁊ lenificatōeꝫ sup. debile ad taleꝫ oꝑationeꝫ vt fiat cū mēsura que extrahat illā quātitatē de cibo vel de humore in stomacho exn̄te p̄ter ꝙ extrahat superfluitatē supra id aut rem extraneā ab ea. i. preter ꝙ faciat euōneꝫ supfluā vel extrahat supfluitatē supra id. i. alios hūores sua acuitate: ⁊ ita faciet superfluitatē in euāando ⁊ euābit reꝫ extraneā ab ea. s. mā que dꝫ euāri: cuiꝰ sup. euātio necessaria nō est. Et ita voluit ꝙ nō detur forte soluēs neqꝫ mediocre sed debile: vt verbigrā de māna vel modicū de cassia vt. ʒ. vj. vel circiter ī soluēdo. Similiter in vomēdo nō exhibeaꝛ aliq̄d forte. Et addit: Et oꝫ vt expellāt sup. medicine cū ītendūt adiuuare nām ꝑ vomitū vel secessuꝫ cū eo ī quo nō sunt due malitie: vt mollificatio oris stomaci ⁊ debilitas virtutū eius sicut cum oleo sisamino vel sup. de amigdalis dulcibꝰ q̄d est equalis virtutis vt dicit Malya. ⁊ oleo de oliuis ⁊ aq̄ calida sup. simul mixtis. Naꝫ talia sup. debilitant virtutē stomaci ⁊ sic est vna malitia. Addit: neqꝫ cuꝫ illo in quo est glutinatio. i. virtꝰ glutinatiua ⁊ sic est alia malitia. Et adducit rationē addendo: Cum ipsi. s. infirmi indigeāt sup. tunc ꝯtrario ꝯglutinatiōis qꝛ mūdificatiōe. Et ita vult ꝙ non dꝫ exhiberi medicina virtutē ꝯtentiuā relaxans: vt sunt medicine vnctuose neqꝫ glutinatiōem faciētes: neqꝫ sup. īuiscās materias: sꝫ dꝫ sup. exhiberi medicina sola lauatiua: sicut ē vt dixit aqua mellis de qua sup. dictum est ꝺm Alex. ⁊ vocaꝛ mulsa: aut sup. exhibeaꝛ sirupus acetosus dulcis. i. modice acetositatis cū aqua calida sup. vt cōiter fit. Et addit nō ꝓpter necessitatem ꝺm vnā litterā ⁊ dꝫ exponi: nō debꝫ apponi sirupꝰ acetosus dulcis cū aqua calida ꝓpter necessitatē abstersiōis ⁊ lauationis: qꝛ hoc nō fit magꝭ ꝑ sirupū acetosuꝫ: sꝫ magis ꝑ aquaꝫ calidā: vel aliter vt dicat littera nisi ꝓpter necessitatē supple aliam a lauatiōe vt ꝓpter necessitatē incisiōis peccāte mā viscosa vbi expedit exhiberi parꝝ de sirupo acetoso cum aqua calida ad meliorē lauationē ⁊ abstersionē viscosi aliter nō cōuenit sirupꝰ acetosus cū aqua. Jō addit: īmo cuꝫ eo ꝙ est sicut aqua calida sola sup. expellāt aut cū pauco baurach aut cū sale naptico sup. stante mā multū aquosa. nā talia genera salis etiā iuuāt ad vomendū cuꝫ sint vomitiua ⁊ aliqualr iuuāt exiccādo. Addit aut aqua calida cū cimino pauco: ⁊ ista ꝯpō multū mihi placet ⁊ sumantur exēpligratia. vj. aut. vij. ℥. aque calide cū. ℥. s. cimini: qm̄ fiet abstersio ꝯueniēs ⁊ mūdificatio ꝑ aquā minuēdo etiaꝫ acuitatē materie putrefacte ⁊ per ciminū ꝓhibeꝛ gnātio vētositatis que sepe causaꝛ ex potu aque calide: caliditate agēte vētosando: vn̄ postea augenꝛ dolores qui vltra dolores pungitiuos ꝯtingētes ab acuitate materie ꝓpter corruptionē fiunt ēt dolores postea extensiui a vētositate: ⁊ illud accidēs mihi Jo. mattheo de gradi sepe ꝯtingit tp̄e mee iuuētutis. Nā ꝓpter labores practice ⁊ studij cū tenui mea nā bis ꝯsueui in estate īcurrere coliricā passionē ꝓpter corruptionē digōnis: ⁊ cuꝫ potassem aquā calidā ꝓ finibꝰ dictis necessarijs excrescebāt ī me dolores vehemētissimi circa stomachū credo ꝓpter generari ventositatem vt dictū est: iō ciminū ī cāu multū iuuat remouēdo dictas vētositates: ēt qꝛ ꝯfert cuꝫ ꝓprietate dolori pūgitiuo ventris ⁊ iflāmatōi: ēt aliquo mō ꝯfortat ꝯstrigēdo: vt 2° cañ. capꝰ

ꝓprio

ꝑprio. ⁊ ita in hoc Aui. fuit multū artificiosus. Sed verū est ꝙ i hoc reprehēdit Halyab. tacite de modica mixtura olei sisamini vel amig. dul. cū aqua calida ad vomitū ꝓuocādū: nō credo reprehensionē fuisse legitimā. Nā cū laborāt i vomēdo ⁊ plus molestat nausea ꝗ̄ vomitus credo laudabile eē debilitare ꝯtentiuam ⁊ inducere abominationē maxime in pricipio colirice cū ē fienda euātio: ⁊ est iuuāda nā cū vomitu ⁊ secessu: sʒ recte fiet si nō ꝯtinuetur tale vomitiuū: ⁊ qñ sit necessitas cōtinuādi: vt dicebat Rasis in textu nostro: tunc meliꝰ ē vt dimittatur oleū ⁊ apponatur ciminū vt dictū est. ⁊ qñ vellemꝰ iuuare nām ꝑ secessū tunc ꝯuenit vt ꝑ deorsum stimuletur virtꝰ cū leniētibus vt cum suppositorio vel clisteri. ⁊ Auic. laudat vt fiat suppositoriū leue ex terenabin. i. mãna ⁊ zuccaro ⁊ sale dissolutis eis ⁊ inspissatis cū sale: vel fiat clistere ēt lenitiuū qḋ sʒ Aui. fit ex aqua sicle i. blitis: hoc ē decoctiōis sumēdo quātitatē. ʒ. lx. s. ℥. vij. s. vel circa ⁊ bauracis pauci vt aureū. j. vel. ʒ. j. s. ⁊ zuccari ru. ʒ. x. ⁊ olei de rosis ⁊ sisamini ꝑtim leniendo ꝑtim ꝯfortando añ. ʒ. vij. vel. ℥. j. ⁊ erit ꝯueniēs in casu. Et addit: aut cū aliquo ꝙ bibatur sup. soluatur venter. s. leniēdo vt cassia vel mãna: vt supra dictū ē dissoluta cū brodio. sed addit Aui. misceatur sicut ciminū cū tali potu ⁊ dixit: Ipʒ nāqʒ est iuuatiuum valde. ⁊ hoc sup. ꝓpter eām dietā. ⁊ sic si cessauerint vomitus ⁊ punctiōes euāta sufficienter mā: tūc laudauit Rasis i textu vt ponatur eger in balneo de quo dictū est circa litterā: q: nō debet offerri nisi corpori cōstantis virtutis ⁊ fortioꝝ musculoꝝ ⁊ modico tꝑe ibi ꝑmaneat vt loco suo dictū est: ⁊ tūc ponatur supra lectū vt dormiat: ⁊ post somnū nutriatur sicut dictū est supra cū debita dieta: ⁊ ita curatus erit si deus voluerit: pendēte colirica solū a mā i stomacho peccāte debebit tñ cōfortari stomachus iteriꝰ ⁊ exterius cū his que iferiꝰ dicentur ad refocilationē virtutū stomaci. ⁊ hoc totum ꝙ dictū est dʒ intelligi ꝯstante virtute ⁊ regulr. nā aliquotiens ēt nō euāta mā corrupta sm totū neqʒ nā euāte: nō dʒ medicꝰ propter virtutis debilitatē iuuare nām in euando: imo expedit aliquotiēs nā euāte ⁊ virtute debili exñte sistere euationē ⁊ ꝓhibere ne euando virtus i totū dissoluatur ⁊ in sincopim cadat: imo tunc debemꝰ intēdere principalr ꝯseruationi virtutis ⁊ restauratōi eius ⁊ restrictōi fluxus ēt si tota mā mala nō sit euāta: sed postea restaurata virtute per aliquot dies vt quinqʒ vel sex dies post debemus reiterare euonē per resolutionē ventris vt mā mala retenta euētur ne sit cā recidiue. Et hāc sniaʒ totaʒ expresse posuit Aui. cū dixit vltra mediū capituli: Et cū tibi necessarium facit timor vt ꝓhibeas coliricā passionē. i. timor virtutis ⁊ non euāta sunt oīa que oportuit euāri de cibo corrupto ⁊ humore malo: deinde cū mouet sup. ad euationē tūc oʒ vt cibes cuʒ sup. ⁊ dimittas euoneʒ cū cibis frangētibꝰ cū vt dictū ē circa dietam. deinde euēs eum post aliquot dies sup. virtute releuata cum eo ꝙ soluit ipsuʒ sup. humorē corruptum alr̃ retentuʒ: ⁊ tunc solutio ꝯueniēs fiat cū soluētibus ⁊ cōfortātibus vt cū mirabolanis citri: vel chebulis sm diuersitatē māe ⁊ reubarbaro in substātia dādo. ʒ. j. s. mirabol. citri in cā magis calida cū. ℥. j. s. mãne ⁊ aque endiuie ⁊ plantaginis ⁊ abs. qḋ sufficit: ⁊ ita silr de kebulis dādo cū cassia cū minori tñ dosi cassie: vt. ℥. j. cum aqua cicoree ⁊ absinthij: vel dādo. ʒ. j. vel. ℈. iiij. reubarbari cū aquis vt supra. Si ēt cā corruptōis cibi non sumatur ex parte cibi principalr vel ex parte malitie reginunis sed magis vicio stomaci: tunc q: debilitata ē digesta eius: sed exēpligrā ꝓpter malitiā ꝯplōnis frigide ipiꝰ stomaci euāto dicto cibo icōtinēti oʒ cōfortare stomachū ⁊ preparare eū ad retinendū cū exterius ⁊ interius appplicatis aromaticis ⁊ stipticis ⁊ cōfortantibꝰ de quibus statiʒ dicetur. Nec i hoc oʒ multū laborare vt totus cibus euētur corruptus: q: ꝯtinuo cibus corrumperetur ꝓpter stomaci debilitatē. Et istū ēt cañ. isinuauit Auic. paulopost ad textū superiorē cū dixit: Cū senseris ꝙ tota cā non ē ex cibis sed ē illic sicut fortitudo frigoris stomaci preparabis i retinēdo vomitum eoꝝ postquaʒ vomitū expulserint quantitatē quā oportuit expelli cū sirupo de menta ꝯmixto cū mina pauca aut cū virtute xiloaloes faciēdo ēt empla exteriꝰ declinantia ad caliditatē cū aromaticitate ⁊ stipticitate vt cū absinthio mēta gariofil. apponēdo ēt aliquid ros. Sed si colirice passionis cā sint humores aliūde fluētes ad stomachū vel ꝓpter euonem humoruʒ corruptoꝝ in stomacho educatur de humiditatibꝰ naturalibus propter violentiā impressaʒ stomacho ⁊ naturalibus mēbris ita vt educatur res feda. i. timorosa vt similis loture carnis vel appareat chaurati. i. excoriatio tunc isto cāu nō debemꝰ āmodo ꝓuocare vomitū neqʒ secessuʒ: ⁊ hec ē tertia ītētio principalis. sed magis debemus intēdere cū restrigentibꝰ fluxum ⁊ diuertentibus si mā aliūde fluat ⁊ ꝯfortātibus stomachū ne recipiat: ⁊ cū inspissantibꝰ hūores ⁊ stringētibꝰ vias ne reddātur humores habiles ad fluxū. Et istā sniam inuebat Auic. in textu p̄io de mā educatur timorosa. nā dicit amplus oʒ vt cōsideres id qḋ egreditur sup. per vomitū vel secessuʒ: dū eīm ꝑseuerat exeūdo chilus ⁊. i. aut aliquid homogeneū ei ⁊ cibus nō cōceditur eiꝰ retentio oīo aliquoꝝ modoꝝ: i ipso eiʒ ē timor magnus. i. in retinēdo: ⁊ hoc ē dictū i supiori intētōe. Sʒ addit: cūqʒ alteratur ab illo. i. diuersificatur. s. a chilo vel cibo alteratōe fortasse feda. i. timorosa vt dictū ē: necessaria ē eius retentio ⁊ silr cū id quod egreditur ē res chiratien. i. excoriatiua viscosa sup. de substantia membroꝝ aut colirica. i. aliter hūoralis aut alia ex his que debilitant corpus ⁊ imprimūt i pulsu ⁊ faciūt ipsū frequētē ⁊c. ⁊ faciunt apparere in corꝑe sicut extenuationē ⁊c. Tūc dicit: oʒ vt adiuuentur i retētōe eiꝰ cū rubub stipticis sup. ꝑ interiꝰ exhibitis. Et addit: ⁊ qñqʒ ꝯduntur cū eo qḋ ē sicut menta ad maiorē aromaticitatē ⁊ ꝯfortationē vel sup. mastix mā nō exñte multuʒ calida. Et addit: tūc ēt vt dicebat Rasis i textu: ⁊ si euomerint ea reiterentur super eos ⁊ dentur bis paulatim vt declarauit circa lrãm. Et addit: ⁊ nō oʒ vt cesses ad danduʒ in potu medicinas ꝯstrictiuas ⁊ rubub stiptica sʒ virtutē eoꝝ ⁊ nō sup. tm̃ in potu sed ēt exterius. Ideo addidit: imo opʒ vt reiterentur sup eos ⁊ fiat ꝑmutatio de vna medicina ad aliā ⁊ sint oēs stomatice. i. ad stipticū declinātes ad aromaticitatē ⁊ loquēs ꝺ materiebꝰ fluētibꝰ ad stomachuʒ que vtplurimuʒ sunt colerice dixit ad istam intetionē: Cuʒ ergo scieueris ꝙ māe i corꝑe colerice sunt cōmouētes cā. s. coliricā passionē. Nā ipse vt dixit qñqʒ sunt de iuuātibꝰ ad hoc vt accidat colirica passio ⁊ non ē timor totus ex cibo. s. corrupto sʒ sup. ex humoribus principalr nō inuenis excusationeʒ quin infrigides stomachuʒ tunc exterius cuʒ eo qḋ infrigidat: ⁊ si nō cuʒ alio saltē cuʒ niue. i. cum pãno infuso in aqua frigida vel in niue si habeatur qḋ itelligitur humore fluente existēte multuʒ colerico. Sed addit textum dubiuʒ ad intelligendum dicens sup. ꝙ hoc fiat post adiutorium eius ad vomitum si declinet ad illuʒ cū mēsura tollerabili: qui textus dʒ itelligi cū sale. q: hic nō fuit mens Aui. ꝙ fluente tali mā aliūde ad stomachū cū nō sunt corrupte sʒ humorales i colirica passione debeat medicus ꝓuocare vomitū. Nā iaʒ nā fecit vomitū de dictis materiebꝰ ex quo sumꝰ in casu colirice passionis fit vomitus actualis: imo si māe essent corrupte aliūde fluētes nō dʒ medicus ꝓuocare ad vomēduʒ ne māe ꝯuertantur ad stomachū cuʒ vomitꝰ sit oꝑatio multū laboriosa nāe: imo magis deberet intēdere vbi tales māe essent digne euāri vt ꝯuerterentur ad itestina cū elisteribꝰ: q: euātio ꝑ itestina est nāe magis ꝯueniens: nō ergo dʒ itelligi vt medicus adiuuet ad vomendū vt videtur sonare littera. sʒ dʒ sic legi: Cuʒ tales māe fluunt ⁊c. nō inuenies excusationē quin ifrides stomachū ⁊c. saltē cum niue post adiutoriū eius nāe ad vomitū si declinet ad illuʒ. i. post adiutoriū medici eius nāe ad vomitū. i. ad vomitū sistenduʒ si declinet nā ad vomendū: quasi velit ꝙ anteꝗ̄ ifrigides stomachuʒ medicꝰ prius dʒ ꝓhibere vomitū diuertēdo māʒ que fluit ⁊ ifrīdando humores i toto ⁊ ispissando vias ne fluat: ⁊ post hoc adiutoriū ad vomituʒ. i. vt sistatur qñ nā iclinat ad eum cuʒ ingenijs dictis tunc debēt apponi frīda supra stomachū ⁊ non ante ne mā ad stomachū fluxa per frīda i stomacho ipingatur ⁊ forte fiat cā aꝑatis stomaci. ⁊ hoc dʒ fieri cuʒ mēsura tollerabili. i. nō sit excessiua nimis ꝓpter passibilitatē mēbri ⁊ ita tollerabili a membro sine lesione. Nā talis ifrīdatio est ꝯueniens si sit moderata ad aliqualiter ispissandū stomachum ⁊ fortificādū in resistēdo humoribꝰ fluentibꝰ ne i eo recipiantur: ēt est iuuamētuʒ vt addit tex. ad sedāduʒ sitiʒ si fuerit. Nā dixit: ⁊ in illa ifrīdatōe est sedatio sitis si fuerit: ⁊ hoc mō legēdo textuʒ snīa est vera: aliter itelligendo ducit ad ꝑiculuʒ ⁊ timoreʒ: lege ergo lrãm sic. Cū ergo scieueris ꝙ māe in corpore colerice vel ꝓprie vel sup. humorales sunt cōmouētes caʒ. s. coliricā passionē. s. ꝓpter fluxuʒ caꝝ ad stomachuʒ. Nā ipse qñqʒ sunt de iuuātibꝰ ad hoc vt accidat colirica passio ⁊ nō est timor totꝰ ex cibo. s. in euētu colirice passionis vt scʒ solum fiat a cibo corrupto: imo aliquotiens fit ab humoribꝰ fluētibꝰ nō iuenis sup. tunc excusationē quin ifrīdes stomachū exteriꝰ cum eo qḋ ifrīdat. s. actu ⁊ potētia vt ifra dicetur: ⁊ si non cum alio saltē cuʒ niue post adiutoriū eiꝰ ad vomitū si declinet ad illum. i. postꝗ̄ adiuuaueris sistēdo vomituʒ. Nā hec est adiutoriuʒ ad vomitū cum igenijs dictis ⁊ tunc sup. ifrīdes cum mēsura tollerabili: nā tunc fit iuuamētuʒ vt dictū est cum illa ifrīdatōe ⁊ ante nō: ⁊ in illa ifrīdatōe ēt est sedatio sitis si fuerit: ⁊ nota ꝙ signāter dixit cum mēsura tollerabili. nā semꝑ exhibitio fridoꝝ nisi stante excessiua caliditate stomaci ⁊ aꝑate calido vel fluxu multe māe colerice multū ignee: nā i alijs casibꝰ semꝑ est suspecta. Nā de hoc erat cañ. Aui. iʒª tertij i caplo de curatōe stomaci cum modis vniuersalibꝰ vbi ad finē dixit: Et oʒ vt nō afferas in curatōibꝰ stomaci aut caliditatis eiꝰ aliqḋ vehemētis ifrigidatōis sicut aqua vehementis frigoris ꝓprie in eo qui nō ꝯsuctus est ea: qm̃ sup. fit lesio ex passibilitate mēbri. Sed ad practicā conuertēdo in causa calida debeamus per interius aliquid exhibere de robub alicuiꝰ acetositatis ⁊ frīditatis: tunc oʒ vt etiā dentur cum mēsura acetositatis ⁊ etiā frīditatis. Et in hoc aqua rosata laudatur ab Aui. maxīe si cuʒ ea addatur parꝝ sirupi ros. Vñ dixit: ⁊ aq̄ ros. calefacta. i. aliqualr aromatizata vel sup. cū zuccaro remissa ꝯfortat stōachos eoꝝ ⁊ calefacit. s. i. nō ifrigidat supflue: ⁊ ꝓhibet ex egritudinibꝰ eoꝝ. s. defluentibus materiebus ad stomachos. ⁊ addit ⁊ ē ad ꝓpositū nostrum ⁊ ista robub. i. succi inspissati qui i tali casu ꝯueniunt ad acetositatē decliues: opʒ vt nō sint acetositatis talis que mordicet stomachum ⁊ sint adiuuātia mām. s. ꝑ mordicationē suā cōiūctaʒ eū acuitate māe sup. ad ledēduʒ q: stimulādo virtutē ad expulsionē per vomitū ⁊ secessum. iō addit: imo si est cum eis aliquid ex hoc. i. vehemētis acetositatis frangatur cū re sup. dicta acetositas: que nō sit de genere eiꝰ ꝙ soluit aut vomere facit vt ē verbigratia zuccaꝝ pauce quātitatis. ⁊ iō supra laudauit sirupum acetosum dulcē ⁊ nō acutū ne mordeat stomachuʒ. ⁊ ꝓinde addit: Et acetosa quidē sup. itensa ꝯueniētia sunt i excoriatōe. i. facientia sunt ad excoriationē: iō sup. nō valet. ⁊ dās ēt regulam de frigidis actu dixit: Et similiter ea que sunt vehemētis frigiditatis ex his q̄ bibuntur actu: qñqʒ nō ꝯueniūt eis ꝑ hoc ꝙ ꝑcuriunt stomachū. s. ꝓpter frigiditatē nimiā: iō in casu laudauit sirupū de menta factū cū aqua granatoꝝ expressoꝝ cuʒ pulpa sua ⁊ infusa menta ⁊ myrthis ⁊ vbi littera dixit: cuʒ aliquātulo mente debʒ itelligi cū aliquātulo myrthi vel myrthilloꝝ: q: nō

est dubitatio quin ī sirupo de mēta intret menta. talis ergo siru/
pus ē multū excellens ī cōfortatōe stomaci calefacti ⁊ ꝓhibitio/
ne fluxus colere ad ipm: ⁊ preparatōe ad cibuz recipiēdum ⁊ reti/
nendum. ⁊ ita de cōi more exhibenť tria vel quattuor coclearia
post vomitū cibi corrupti vel humores acuti ad vmēdū substā/
tiam stomaci antequā cibus exhibeať: ⁊ ad eandez intentionem
valet sirupus de ribes. ⁊ si velimus dare in forma siruporū cō/
muniter cōfortādo tribus vel quattuor diebus vel duob⁹ exhi/
beatur aliqualis taliuz siruporū vt de granatis vel de berberis
vel de rosis cū aquis plātaginis ⁊ absinthij. ⁊ ad ēt eadē inten/
tionē vz si exhibeať. ʒ. j. trociscorū de spodio cū semine acetose
cū aliquo siruporū vt supra: ⁊ valet ēt si fiat puluis vt īfra. ℞. ba
laustiarū sandalorū citri. aā. ʒ. iij. myrthilorū. ʒ. j. rosˀ. ʒ. s. exhi/
beatur vt supra. ʒ. j. ꝓ vice. ⁊ si voluerimus magis infrigidare
pōt fieri decoctio horū ita vt bulliāt in succo plantagis vel cito
niorū depuratis dictis succis: prius postea facta colatura detur
ad potandū cū modico miue simplicis. Exterius aūt cōuenit
dicebat Halyabas si eger ardorē sentit in stomacho ⁊ incendiū
lateribusq́ȝ morsurā ⁊ sitiz grauē: que oia declarāt caliditatē ex
defluxu cāe calide oz supra eius stomachū ⁊ latera. i. ꝑtes adia/
cētes stomacho pānuz apponere sandalo īfusuz ⁊ aqua rosata ⁊
cāphora. i. vt fiat epithima supra stomachū ex pāno infuso ī aq̄
ro. aromatizata ex sandalis ⁊ modico cāphore. ⁊ si addať paruz
vini granatorū cū trib⁹ aut quattuor granis ligni aloes erit ma
gis ad ꝓpositū. Sz si mā fuerit minus acuta fluēs: imo fuerit
mixta colerica ⁊ flegmatica: tūc pñt fieri trocisci qui reducti in
puluerē poteris dare. ʒ. j. s. vsq́ȝ ad. ʒ. ij. cū sirupo pomorū agre
stium. ⁊ in hoc valet puluis Halyab. qui vt dixit vomitui ⁊ flu
xui medeť colericis ⁊ flegmaticis: cuius descriptio ē. ℞. malorū
granatorū. ʒ. x. berberorū rosˀ. ru. cuiusq́ȝ. ʒ. iiij. merue aroma/
tice ⁊ ē herba habēs saporē thuris similis rosmarino ⁊ exponiť
idest libanotidos. dicit Symon q̄ ē spēs serpilli sabadi ⁊ ē cipe
rum cuiusq́ȝ. ʒ. iij. masticis spice nardi mēte sicce exteriorū cor/
ticū pistachiorū cuiusq́ȝ. ʒ. ij. xilioalis seci īdice. i. gal'. indice cu/
iusq́ȝ. ʒ. s. tere oia diligēter ⁊ puluerē fac. Nā pz ex simplicib⁹
quō ī casu valeat ꝑ intrātia frida cōfortātia ⁊ ꝑ calida ēt stipti/
ca aromatica. exteri⁹ aūt pōt fieri fomētatio vtiliter valēs vt ī/
fra. ℞. rosˀ. florū lambrusce aā. ʒ. vj. mente acatie absinthij thu/
ris myrthi ciperi gariofilis masticis ipoquistidos coralorū rub.
aā. ʒ. s. bulliāt oia in duab⁹ ꝑtibus vini rubei stiptici vel tribus
⁊ vna ꝑte citoniorū ipis prius grosso mō ꝯtusis: postea cū filtro
infuso in dicta decoctiōe fiat fomentatio supra stomachum bis
vel ter āte cibū: ⁊ si placet facere ī forma ēplastri pōt sumi panis
assus verbigrā. ℥. j. s. ⁊ infundi in dicta decoctōe: postea ipo le
uiter presso aromatizeť cū modico musci ⁊ cāphore ⁊ supponať
vel pōt fieri sacculus ponēdo dictū panē taliter aromatizatum
ī petia linea: ⁊ addēdo quartā partē masticis: ⁊ ita supra stoma/
chum teneať. sz si mā fuerit magis flegmatica fiat puluis vt ī/
fra. ℞. thuris masculi. ʒ. ij. corticū exteriorū fisticorū. ʒ. iij. ligni
aloes cardamomi aā. ʒ. j. cubebarū gariofilorū aā. ʒ. s. tere dili/
genter ⁊ fac trociscos. ʒ. vni⁹ ⁊ exhibebis cuz sirupo de menta
vel cū miua aromatica. ⁊ isto casu potestis facere fomētationez
vt supra: sz subtrahēdo de vino citoniorū ⁊ addēdo ꝺ miua aro
matica ⁊ addēdo ēt in decoctiōe de cardamomo galāga ⁊ cina
momo cuz alijs dictis: ⁊ sint sic expedite spēs. Restat venire
ad correctionē accidentiū. ⁊ primo frangať sitis eorum dicebat
Auic. cū aqua sauich or. ⁊ aqua granatorū ⁊ cū alijs modis sepe
dictis. ⁊ qñ flux⁹ abūdaret quietato vomitu dicebat Aui. sup.
quādo reliqua nō sufficiūt de dictis supra: tunc aggrega in ci/
batione ei⁹ iter stiptica ⁊ inter illa ī quib⁹ est stupefactio aliqua
i. fiat mixtio eorū sicut amidū assatū qꝺ ponať ī decoctiōe papa
ueris: ⁊ pulueriżeť sup cū postquā fuerit decoctū aliquid gallie
muscate. ⁊ in medicis pōt apponi aliquid de sirupo de papaue/
re: vel posset dari aliquid diaolibani Nicolai. sz si cōiungať in
cis spasmus vt sepe accidit maxime ī ꝓcessu: ⁊ ē spasm⁹ de ina/
nitiōe: ⁊ precipue accidit in manib⁹ ⁊ pedib⁹: tūc oz vt dicit Se
rapio vt fedes eū cuz pānis quos submergis ī lacte calido: ⁊ po
ne euz super lacertos ī quibus ē spasmus ⁊ line eos cuz ceroto
humido. i. humectatiuo sicut est oleuz de lilio ī hyeme: ⁊ ī esta/
te oleuz violarū. Et de hoc dicebat Auic. si aūt apparet spasm⁹
administra supra iuncturas sup. mēbrorū quibus accidit cerota
lenia calida. i. lenitiua ⁊ calida. s. actu ad ꝯfortationē nālis calo
ris ꝓfundāda. i. quorū virtus ꝓfūdeť ītra mēbra ad humectā/
dū substantificā eorū. Et addit: sitq́ȝ hyeme cū oleo ꝺ nerdin. i.
de spica sed simplici ⁊ de lilio. ⁊ ī estate cū oleo rosato ⁊ violis.
Et addit: ⁊ silr ꝓijce super eū pānos infusos ī oleis humectāti/
bus lenitiuis ⁊ in oleo de oliuis. Sed addit: ⁊ opz. s. principalr
vt intētio sit. s. ad spasmū ī mādibulis: q2 aliquotiens ꝑ exicca/
tionē elongaťe ⁊ nō pñt quicq́ȝ neq́ȝ masticare neqȝ deglutire:
iō oportet vt incessanter eleuenť cōprimendo mentuz ⁊ lacer/
tos mouentes gēnas inferiores ad superiora cum manib⁹ ⁊ su/
perponēdo pānos infusos in oleo calido vel cum cerotis hume/
ctātibus de quibus dictuz est: ⁊ ita ligare eum fascia. Reliqua
autem accidentia de prohibitione somni ⁊ reliquis sequentibus
corrigantur sz q̄ sepe dictū est ī simili. Et sic sit finis huius ca/
pituli multum necessarij vt menti ⁊ memorie cōmendetur pro/
pter acuitatem morbi vt supra dictum est. Laus christo omni/
potenti.

Caplm 2m de debilitate stomaci.

c

Um stomaci debilitas cū pauca siti ⁊ tarda ci/
bi de stomacho descēsiōe ⁊ accido ructu fuerit:
fueritq́ȝ oia accñtia hec parua nec fuerit vetu/
sta: stomach⁹ ex trociscis de rosˀ est curādus de
quib⁹ eger quotidie ī mane pōdus aur. vnius
⁊. s. cū. ℥. j. decoctōis de seibus sumat. Decoctio aūt de seib⁹
hec ē: sumanť cimini nabati ⁊ ameos bulliāt ī miua donec aq̄
fiat rubea: de qua postea cū troci. de rosˀ vt p̄dictū est in potu
tribuať. Troci. vero de rosˀ sūt qui. ℞. pulueris ro. ru. ʒ. iij.
xiloaloes spice mastic. xilocassie squināti cinamomi absinthij
oiuz. ʒ. j. ꝯsperganť ex vino veteri ⁊ īformenť troc. Nutriatur
vero ex his q̄ cito digerunť ⁊ paucorū sunt humorū ac paucarū
superfluitatū que ēt ex redolētib⁹ ⁊ seibus sūt ꝯdita sicut sūt ca
lagie ⁊ mutagenat. Ipse quoqȝ ante comestionē multo vtať
exercitio ⁊ aquā min⁹ solito bibat ⁊ post comestionē multum
dormiat. De vino quoqȝ veteri ⁊ puro parū bibat: totāqȝ nu
tricationē minuat. Qꝺ si hec accñtia vetusta fuerit: electua
riū diacimi ⁊ diaolibani amborū aā. vnius aur. pōdus cū. ʒ. j.
veteris vini puri ī potu sumat. Regimē aūt eius sit vt p̄dixi/
mus. Electuariū diacimiñū. ℞. cimini carmeni. ʒ. c. zizi. ʒ.
xx. piperis. ʒ. x. foliorū rute baurach: zuccari albi. ʒ. x. hec oia
cū melle dispumato ꝯficianť: ⁊ detur de hoc electuario si ven
ter strict⁹ fuerit. Qꝺ si solut⁹ fuerit venter: electuariū dia/
olibanū est dādū: cuius descriptio in. c. de vētris solutōe cōti/
neť. Si aūt hec nō suffecerit: squama ferri cū vino tribuať.
Scorie aūt ferri ꝯfectio hec ē. ℞. seis apij semis feniculi anisi
cimini ameos amidi origani cheisi carui semis coriādri mela/
nopipis macropipis cinamomi thuris spice gar. nucis mus.
ciperi zinzi. oium aā. pōdus aur. vni⁹: scorie aur. x. oibus sex
tuplū vini addať ⁊ coquanť donec ad medietatē redeāt ⁊ co/
leť. deinde eger de hoc sirupo postq̄ȝ colabiť pondus. ʒ. xxx:
quotidie sumat ⁊ nutricationē alleuiet: qꝺ ꝑ tres hebdomo/
das faciat. Caueat sibi ab acetosis ⁊ a fructib⁹ recētib⁹ ⁊ aqua
frida: vinū vero mēsurate bibat. Emplm qꝺ stomachum
ꝯfortat ⁊ calefacit. ℞. storacē spicā squinantū absinthiū cala/
mū aromaticū masticē: ex his cū vino veteri ⁊ succo citoniorū
ꝯspersis emplz sup stomachū ponať. Ad hoc preterea ꝯfert
vt stomachus fricādo iungať ex oleo qꝺ fit ex spica nardi ⁊ ci
pero: vt lana carminata ī p̄dicto oleo calefacto iuoluta super
stomachū ponať ⁊ cū pāno ligeť. Eger quoqȝ vinū vetus
bibat: aut miuaz aut idromel. Miua aūt hoc mō fit: succ⁹ ci/
toniorū muzorū sumať ⁊ per diez ⁊ noctē vt residere possit di/
mittať ⁊ coleť: deinde eius qꝺ clarū est ꝑtes due sumanť: zuc/
cari pars vna vini veteris. i. ⁊ īcipiat coqui suauiter ⁊ dispu/
mari donec ī iulep silitudinē trāseat: postea ꝓ vnaquaqȝ lib.
ex toto sumať. ʒʒ. spi. cinamomi gar. oiuz aā. ʒ. j. masticis. ʒ.
ij. oia puluerizata in pāno ligenť ⁊ intus dū calefactū est mit
tanť: ⁊ cū infridari ceperit pānus extrahať ⁊ exprimať: deide
sirup⁹ recondať. Qꝺ si digestiue debilitas fuerit cuz multa
siti ⁊ paucorū ciborū appetitu ⁊ fetido ructu: sirup⁹ acetosus ꝺ
citonio bibať. Sirup⁹. ℞. succi citoniorū acetosorū partē. j. zuc
cari al. partē. j. aceti clari quarta ꝑs vnius coquanť oia simul
donec inspissenť. Est aūt sirupus iste stomaci ꝯfortatiu⁹ ⁊ ad
suas peragēdas operatiōes iuuatiuus ⁊ vehemētiā icēsionis
⁊ inflatōem que ē in stomacho sedat. Egri vero nutricatio sit
res in qua simul cōgreganť acetositas ⁊ stipticitas vt est caro
cuz succo vue acerbe cocta ⁊ cū malis macianis similr cocta cū
ribes ⁊ facta ex aluleberi ⁊ almosi ⁊ illis similia ex cibis. De
isto p̄terea detur puluere vt transglutiat: qui. ℞. rosˀ. ru. ʒ. x.
spodij. ʒ. iij. seminis coriādri. ʒ. v. dosis eius sint. ʒ. ij. cum suc/
co granati muzi ⁊ cum sirupo de citonijs acetosis. Si autē
cum hoc qꝺ diximus fuerit in corpore extenuatio ⁊ inflatio:
egro lac ⁊ aqua ordei danda sunt. Ipse quoqȝ ex herbis hu/
mectātibus nutriēdus est: vt sunt lactuce malue cucurbite car
nes hedorum ⁊ agnoruz lactātium ⁊ pisces recentes. Balne/
um preterea antequā comedat ⁊ postquā comederit ⁊ tinam
quotidie ingrediatur. Et vinum claruz valde tēperatuz bi/
bat: ⁊ assidue vtatur quiete: ⁊ motum ⁊ exercitiū vitet: sitqȝ
totum eius regimen sicut eius qui corporis grossitiem adipi/
sci desiderat. Et si cum hac dispositiōe inflāmatio fuerit ⁊ in/
censio vehementissima: stomachus ex rebus frigidis est lini/
endus ⁊ aqua ordei danda: sitqȝ eius regimen sicut ethicam
habentis.

Cum

Cum stomaci debilitas.

c

Post expeditū capitulū de colirica passiōe: sequit̄ ꝯ̄ter capitulū de his que cōfortāt stomachū ⁊ ꝑficiunt digōnem ciboꝝ: vt pꝫ ex rubrica istius capituli. nā cum ad coliricā passionem ꝓpter laboriosū motum stomaci in vomendo ⁊ fortē ipressionē mãe in stomachū sua qualitate ledētis sit acquisita i stomacho malitia vehemēs ⁊ ꝯ̄ter ipsius debilitas: vñ fit malitia digōnis ⁊ defectus eius appetitus cū operatio digestiue ⁊ appetitiue sint de operatōibus magis ꝓprijs stomaci. ꝑꝑ igitur lesionē stomaci maxīe ledit̄ virtus i oꝑatōe digestiua ⁊ appetitiua: ⁊ ita ꝯcomitat̄ malitia digōnis in operatione eius: que malitia corrigit̄ per ea que cōfortāt stomachū p̄cipue ⁊ que ꝑficiunt digōnem ciboꝝ. Jō pꝫ recta ꝯtinuatio istius capituli cū precedēti: ⁊ qm̄ talis malitia digōnis siue sit defectus diminutōis siue quasi ablatōis siue corruptōis eius vtplurimū sequit̄ malitiā ꝯplonis calidā vel frigidā siue ē̄t siccā aliquotiēs q̄ post euōnē mãe sufficiēter ē ledens sine mã: cui malitie ꝯplonali sine mã ꝯueniēter occurrit̄ per alterantia tm̄ ⁊ non euãntia siue sint medicine absolute siue sint cibi medicinales. ⁊ qm̄ i caplo superiore facta ē sufficienter euãtio ⁊ per nãm ⁊ per artē de materia ledente: restat tm̄ vt fiat remotio malitie ꝯplonis per ꝯ̄ria alterãtia vt dictū ē. ⁊ qm̄ talia que reducūt ad tempamētū ꝓpriū dicunt̄ ꝯfortantia stomachū ꝓ quãto remouent cãm ledentem ⁊ iperficientē operatōes ei⁹ īmediate: ideo recte i rubrica dictū ē de his que cōfortāt stomachū ⁊c. ⁊ non de his que curãt malitiā stomaci: q̄ malitia stomaci aliquotiēs sequit̄ p̄ntiā mãe cui debet̄ euō que i casu nostro nō ꝯuenit ꝓpter id qd̄ dictum ē: ⁊ ita pꝫ clara lr̄a rubrice. Diuidit̄ ergo p̄ns caplm̄ p̄ᵃ diuisione in tres partes. Nã p̄º ponit signa ⁊ curã lesionis stomaci a causa frīda sine mã. 2º ponit curã eius vt pendet a cã calida tantū principalr̄. 3º ponit curã eius vt ē pēdēs a caliditate ⁊ siccitate. 2ᵃ incipit ibi vltra mediū capituli: Qd̄ si debilitas digestiue. 3ᵃ ibi: Si aūt cum hoc qd̄ diximus ⁊c. Prima pars ē̄t diuidit̄ i duas. p̄º positis signis talis malitie stomaci a cã frīda ponit curã dicte malitie a cã frīda cū cã non ē antiqua. 2º ponit curã illi⁹ qñ cã ē vehemētior ⁊ magis diuturna fuerit. 2ᵃ ibi: Qd̄ si hec accidētia vetusta fuerint. Prima adhuc ī duas. nã p̄º ponit signa malitie stomaci a cã frīda vt dictum ē. 2º ponit curā illi⁹ qñ cã ē remissa ⁊ nō diuturna. ibi 2ᵃ: Fuerintq̄ ⁊c. De p̄ᵃ parte ponēs signa dixit: cū stomaci debilitas cū pauca siti ⁊ tarda de stomacho cibi descensiōe ⁊ accido ructu fuerit: fuerintq̄ oīa hec accidentia parua neq̄ fuerint vetusta sup. tūc declarat̄ ꝙ cã talis malitie ⁊ iperfectōis digōnis ē mala ꝯplo frīda non multū intensa ex cōsequēti sup. ꝙ sufficiūt remissa alterãtia ad calidū cōfortãtia stomachū. Pro ītelligētia hui⁹ partis ⁊ sequentiū ē notādū vt notat Gerardus ꝙ stomachus pōt cōfortari aliquo quinq̄ modoꝝ vel plurib⁹ modis ex eis lꝫ duo modi reducant̄ ad vnū. Uno modo euãndo materiā ledentē: ⁊ ita medicine si fuerint de domesticis eductiuis ⁊ maxīe cōprimendo soluētibus dicunt̄ cōfortare stomachū cui⁹ cã est mã ledens mãm euãndo. ⁊ de isto mō ꝯfortatōis nō ē sermo vt dictū ē supra. Scd̄o mō cōfortat̄ per viã alteratōis malitiā ꝯplonis remouēdo: ⁊ sic stomachus calidus cū alterat̄ per frīda ꝯfortatur ⁊ ecōuerso. Tertio mō dicit̄ stomachus cōfortari per viã nutricatōis vt cū restaurat̄ pars eius sicut ⁊ reliqua mēbra ꝯfortant̄ sꝫ p̄cipue stomachus vt per cibos facilis digōnis ⁊ multi nutrimenti. Quarto mō dicit̄ stomachus cōfortari per ea que respiciūt ipsū stomachū quasi a tota specie vt sunt menta absinthium mastix galanga: ⁊ ita pellicule iteriores stomachoꝝ gallinaꝝ sunt singulariter a ꝓprietate stomachū ꝯfortātes ⁊ coralli ⁊ per eundē quasi modū actualis caliditas īfantis retēti ſm stomachū: supra stomachū patiētis ē de cōfortantib⁹ stomachum nisi succedat sudor. Ultimo mō ꝯfortat̄ q̄si vlr per oīa q̄ vniunt substātiā stomaci. Nã ꝑ aggregationē partiū mēbri: mēbrū cōfortat̄: q̄ partes magis adiacentes meli⁹ se adiuuãt in digerēdo ⁊ resistēdo: ⁊ ita medicine stiptice videnť cōfortare membrū ⁊ tales stomatice stomachū. Et de istis quattuor modis vltimis Rasis vt in processu videbit̄ fecit mentionē de ꝯfortãtibus stomachū. Scd̄o spāliter aduertēdū ꝙ ꝯueniēter declarat̄ malitia ꝯplonis frigide per signa posita in lr̄a. Primo ꝑ debilitatē digōnis. nã lꝫ quelibet ꝯplo superflua faciat ad debilitatē digestionis vt voluit Auic. 13ᵃ tertij in caplo de egritudinib⁹ stomaci. Debilitas tñ digōnis vt distinguit̄ a corrupta digōne nō tantū in quantū sonat impotētiā digōnis: sꝫ aut diminutā digestionē aut quasi ablatā: tunc talis debilitas vtplurimū magis sequit̄ diminutā caliditatē ⁊ ꝯplonē frīdā in stomacho q̄ꝫ aliā malitiā ꝯplonis. Nã cū ꝯpleat̄ digestio stomaci mediãte calido nāli ⁊ facillime multū labat̄ stomachus ad frigidū ꝓpter eius cōplexionē nāliter frigidā in genere mēbroꝝ: inde ē ꝙ plurimū cū incipit minui digestio ita vt fiat debilitas digōis: vtplurimū talis sequit̄ malitiā ꝯplonis frīde: ⁊ sic per cã declarat̄ ꝯplo frīda. Addit cū pauca siti: nã cū diminuta digōne ē̄t a cã frīda aliqñ ꝯcomitat̄ sitis ꝓpter idigōnem cibi euaporantis ad os stomaci sed ē sitis parua respectu eius que sequit̄ caliditatē ⁊ siccitatē stomaci. Et addit: ꝙ ex tarda ē̄t descēsione cibi ꝺ stomacho sup. declarat̄ etiā debilitas talis digōnis vel diminute digōnis a cã frīda. Nã cū minuit̄ digō a cã frīda ꝓlongat̄ mora ei⁹ i stomacho q̄ ꝓlongat̄ tp̄s ad digerēdū. ⁊ iō cū ꝯtentiua seruat digestiue tanto tp̄e detinet̄ cibus q̄̄to tp̄e digerit̄ si est aptus digeri. stante ergo digestiua tarda ꝯ̄ter tardat̄ egressio ei⁹. Et vbi cã eēt mala ꝯplo calā qñ ad eã seqt̄ vt plerūq̄ corruptio cibi vt infra magis videbit̄. ⁊ ad corruptionē cibi sequit̄ acquisitio qualitatis acute pūgētis ⁊ mordicantis: ⁊ ꝯsequēter fit cita cibi expulsio ⁊ non tarda. Ponit vltimū signū ꝺ accido ructu: ⁊ lꝫ eructuatio acetosa possꝫ aliqñ fieri ꝑ viã putrefactionis ⁊ corruptiōis vt alibi videri hꝫ: vtplurimū tamen fit talis eructuatio acetosa a friditate vel a diminuta caliditate: vt declarauit Gal. 6ᵃ affo. ꝯmento p̄ſo: ⁊ qm̄ si esset a corruptione vel putrefactōe vt paulo ante dicebat̄ fieret exit⁹ cibi nō tardus ꝯiuncta igit̄ tarditate descēsionis simul cū eructuatiōe acetosa ⁊ cū pauca siti ⁊ debilitate digōnis ad modū expositū: sufficiēter arguit̄ supra ꝯplexionē friam in cã: ⁊ ita pꝫ littera clara vt si legat̄ cū stomaci debilitas. i. diminuta digō cū pauca siti ⁊ tarda de stomacho cibi descēsione ⁊ accido fuerit ructu: sup. declaratur ꝙ talis malitia stomaci fuerit ex mala ꝯplexiōe frīda pendens: ⁊ ita legendo li debilitas ponit̄ pro signo. posset tñ sumi li debilitas ꝓ defectu ⁊ malitia digōnis: ita ꝙ sit dispō cuius ponuntur signa que aliqñ pendent a cã calida aliqñ a frigida ⁊c. ⁊ tūc si cōiungant̄ signa que dicta sunt de pauca siti ⁊c. declarat̄ ꝙ eius cã est ꝯplexio frīda. Hoc totū qd̄ dictū est de his signis maxime de tarditate descēsus cibi ⁊c. intelligit̄ cibato corpore ex cibis cōib⁹ masticalibib⁹ ⁊ sibi als ꝯsuctis. nã taliter dictando si accidant talia accidētia: tūc significat̄ qd̄ dictū est: qm̄ forte ꝯtingeret stãte mala ꝯplexiōe frigida ē̄t ledēte si exhiberet̄ cibarium certe substãtie ⁊ quãtitatis: verbigratia si exhiberetur aqua carnis modice quãtitatis vel vitellus oui ꝙ tunc nō causarent̄ dicta accidētia ꝓpter facillimā passibilitatē obiectoꝝ ē̄t a debili calido. Ad hunc cañ. notauit Gal. 8º. x. tractatuū capitulo 3º ad finē cū dixit: sicut enī qui ieiunat nō patit̄ indigestionē: nō tamē est euãta dispō eius: ita neq̄ qui ea que oīno nō egent ꝯtritiōe offert sicut est lac ⁊ succus ptisane: ⁊ que ꝑ ꝯ̄drū i. que colorat̄ sorbitiōes sup. si nō patiat̄ ē̄t digōez: nō tñ sup. ē curata dispō: ita intelligit̄ de alijs facile digestibilib⁹. Cōtinuando igit̄ curã huius dispōnis male qñ nō fuerit cã multum itensa neq̄ vetusta: duo facit principalr̄. Nã primo ponit curã ꝑ trociscos de rosis ⁊ decoctiōez de semib⁹: ⁊ ponit descriptiones eoꝝ. 2º ponit curã ꝑ dietam. 2ᵃ ibi: Nutriat̄ vero ex his.

Dixit ergo p̄ſo: si fuerīt hec oīa accidentia ꝑua. s. de siti ⁊ de descēsiōe cibi q̄ nō fuerit nimis tarda ⁊c. neq̄ fuerit vetusta. i. multo tp̄e ꝑseuerãda supple vñ ꝺclarat̄ remissio in cã: tūc sup. sufficiūt medicine debiles in calefaciēdo ⁊ cōfortando. iō addit sup. isto cãu: Stomachus ex trociscis de rosis erit curãdus: de quibus eger in mane pōdus aur̄. j. s. cū. ℥. j. decoctōis ꝺ seminibus sumat. Et hic nota signãter ꝙ exhibet tm̄. ℥. j. ꝺcoctionis cū aur̄. j. s. trociscoꝝ ad isinuãdū ꝙ cū offerunt̄ medicie ꝓ stomacho nō debēt offerri i forma potabili neq̄ cū multo potu ne cito ducat̄ medicina extra stomachū: p̄cipue cū querim⁹ alterationē tm̄ ⁊ ꝯfortationē vt in casu nr̄o: sed magis sumi dꝫ i forma pulueris vt maiorē ꝑsistētiā faciat in stomacho: sꝫ tm̄ sumatur de potu vt ꝑ meri ꝯueniēter ducat̄ ad stomachū: ⁊ ita patet error coꝝ qui post vnū morsellū aromatici rosati sumunt quattuor vel quinq̄. ℥. vini. Et ponit modū ⁊ ꝯpōnem dicte decoctionis cuius hec ē cōfectio. Sumat̄ ciminū ⁊ anisos verbigratia añ. ʒ. ij. bulliant ī mina donec rubea fit. i. in tm̄ ꝙ in decoctōe remaneat virtus eoꝝ. nã de cimino sepe dictū ē quō vꝫ ꝯfortatiui stomaci i cã frigida remouēdo ꝑ̄ctōes eius maxime factas a ventositate que multiplicat̄ i diminuta digōne. Anisos ē̄t singulariter laudat̄ ab Aui. i debilitate digestiue stomaci a cã frigida: ꝯ̄ter ponit ꝯpōnem trociscoꝝ de rosis qui debent exhiberi cū dicta decoctiōe: descriptio quoꝝ ē. ℞. pulueris rosaꝝ ru. ʒ. iij. xiloaloes spice masticis xilocassie. i. cassie li. squinãti cinamomi ab̄. oīū añ. ʒ. j. ꝯspergant̄ supple istis puluerizatis ex vino veteri ⁊ informent̄ trocisci: pꝫ ex ꝯpōne eorū q̄ sunt remisse caliditatis ex simplicib⁹ intrãtib⁹ nō nimis intēse calidis ⁊ ex refractiōe ē̄t calidoꝝ ꝑ puluerē rosaꝝ ru. que est plus q̄ꝫ medietas totius: sunt tñ oēs medicine singulr̄ stomatice: ⁊ ita īnuit ꝙ debili cãe est occurrendū cū debili medicina: ⁊ fortiori cãe cū fortiorib⁹ medicis: vt infra statim videbit̄. De secūda ꝑte principali huius ꝑtis ponit curã ꝑ reginiē in dicta maxime ex ꝑte cibi ⁊ exercitij ⁊ potus dicēs: Nutriat̄ vero ex his que cito digerunt̄. i. de se sunt facilis trãsmutatōis: pꝫ ⁊ paucoꝝ sint humoꝝ. i. accidētaliū sup. ꝑnãtiui. ꝓpterea exponēdo addit ac paucaꝝ suꝑfluitatū. Additq̄ ē̄t ex redolētib⁹ ⁊ seminib⁹ sint cōdita. i. aromatizata cū spēb⁹ ⁊ semib⁹ odoriferis vt cinamomo gariofil'. aniso ⁊ similib⁹. ad maiorē alterationē ⁊ cōfortationē stomaci: exponit sicut sunt falangie ⁊ mutagenat sunt quedam pulmēta cū aromaticis calidis facta. Ponit ꝯ̄ter ordinē ex ꝑte exercitij dicēs: ipse quoq̄ ante comestionē multo vtat̄ exercitio ītelligat̄ cū mēsura tñ. Nã ꝑ exercitiū viuificat̄ calor nãlis ⁊ q̄dã suꝑfluitates vaporose descēdunt deorsum ⁊ ꝯ̄ter p̄parat̄ meli⁹ ad cibū sumēdū: dꝫ tñ corpus quietari post exercitiū per tp̄s anteq̄ꝫ sumat cibū. Addit ē̄t ꝙ aquã minus solito bibat ⁊ post comestionē multū dormiat. De vino quoq̄ veteri ⁊ puro paꝝ bibat: totãq̄ nutricatōez minuat. i. totū qd̄ sumit̄ ꝓ nutricatōe dꝫ eē modice quãtitatis. Nã plures egritudines i stomacho sequunt̄ nauseatiuã satietatē ⁊ ex rebus magis inimicis stomacho est repletio: ⁊ ꝓpter id nō auget̄ corpus gulosi: q̄ cibus eius nō digerit̄ vt dicebat Aui. 13ᵃ tertij caplo reꝝ quaꝝ vsu nocet̄ stomachus. Sꝫ nota ꝑ hoc ꝙ laudauit multã dormitionē post comestionē: itelligit̄ quietato prius cibo i fundo stomaci: ⁊ ita nō īmediate post cibū est dormiēdū sꝫ post notabile tp̄s: qm̄ antea eēt ad nocendū cibū circa ꝑtes stomaci leuigãte. Nota

vltimo per hoc ꝙ dicit minuat potū aque: q̃ vt dixit Rasis 5°
cōtinētis: Te scire expedit ꝙ aqua ex frigiditate eius tardat in
stomacho ⁊ in partibꝰ inferioribꝰ ipocūdrioꝝ ⁊ inducit inflatio/
nē ⁊ sonitus deponēdo virtutē stomaci que erit ad cām qua fit
mala digō vt in cāu nostro. Addit: nec auxiliaƚ ad trāsportādū
nutrimētū. i. ad deferendū nutrimētū ad mēbra ꝓpter quez fi
nem sumitur potus. Addit: sed vinū per ꝯtrium velociter trans/
portat soluēdo īflāmatōes ⁊ digerēdo nutricatōem. i. iuuando
ad nutriendū ⁊c̄. Postea addit: ideo da patiēti in potu ꝺ eo ita
ꝙ nō supernatet in stomacho. i. non tāte quātitatis ꝙ supnatet
neqz veniat ex eo rugitus. Ideo recte dicit Rasis de vino ve/
teri ⁊ puro. i. aqua nō mixto paꝝ bibat ⁊c̄. Qꝺ si hec acciden
tia. In hac 2ª parte principali partis iā ꝓsequiƚ ponendo curaz
ēt malitie stomaci a cā frida ēt pendētis sed fortiore q̄z priꝰ. Et
pⁱᵒ ponit regimē per medicinalia interius sumēda ponendo ēt
descriptōes diuersaꝝ ꝯfectionū ad casuz valentiū. 2° pōit re/
gimē ēt per dietā. 3° ponit curā per emplm extrinsecus appli/
candū ponēs cū hoc descriptionē eius. 2ª ibi: Et nutricationez
alleuiet. 3ª ibi: Emplz qꝺ stomachū ꝯfortat ⁊ calefacit ⁊c̄. Pria
adhuc in duas: qm̄ p° ponit curā dicte dispōnis qn̄ nō ꝯiugiƚ
cū ea fluxus vel ventris lubricitas. 2° ponit medicinas magis
appropriatas cū venter solutus fuerit. 2ª ibi: Qꝺ si solutus ven
ter fuerit. De pria parte dixit: ꝙ si hec accidētia vetusta fue/
rint. i. multo tp̄e ꝑseuerauerint: q̃ regimē superius dictū fue/
rit couenies ad remotōem ipsiꝰ male dispōnis electuariū dia/
ciminū ⁊ diaolibani an̄. auꝛ. j. i. pondus ⁊ sunt circiter. ʒ. iij. cū
℥. j. vini veteris puri in potu sumaƚ. Ex his verbis colligiƚ ꝙ
pondus couenies de exhibēdo electuaria vel cōfectōes etiam ī
morsellis ē. ʒ. iij. pro vice ⁊ non sufficit. ʒ. j. vt aliqui volunt de
licati vt exhibeaƚ cū. ℥. j. vini vt dictū ē supra ⁊ non vltra vt ꝑ
meri ad stomachū ducatur dicta cōfectio. ⁊ ponēs descriptōez
diacimini vsualis dicit. ℞. cimini carmeni. i. illius ꝯtc. ʒ. j. zin/
ziberis. ʒ. xx. pipis intelligiƚ de al. qm̄ magis valz in dispōni/
bus stomaci vt 5° can̄. in ꝯfectōe diacimini gal. folioꝝ rutbe. s.
sicce cū mensura vt ibidē dicit Auic. q̃ si exicceuƚ vehementer
sunt calide cōplōnis supple nimis: ⁊ ē calefactio coꝝ vltra men
surā vt ibidē dicit baurach panis. i. salis integri amboꝝ an̄. ʒ.
x. hec oīa cū melle despumato cōficiantur: ⁊ detur de hoc ele
ctuario si venter strictus fuerit qm̄ sua acuitate ⁊ punctione ex
virtute simpliciū stimulat expulsiuā ⁊ sic facit ad vētris solonē
maxie si spēs nō subtilissime terātur vt voluit Auic. loco allega
to. Et ex hoc bn̄ nota cōtra cōmunes practicos ꝙ talis ꝯfectio
diacimini non dz exhiberi nisi stante cā multū frigida ⁊ ꝑseue/
rāte ꝓpter acuitatē simpliciū intrantiū. ⁊ tn̄ cōes medici ī qua/
cūqz lesione stomaci iubēt vt deƚ morsellus diacimini. Qꝺ si
⁊c̄. Nūc ꝯnter ponit curā eiusdem dispōnis cū ꝯiungiƚ ei fluxi
bilitas ventris. p° laudans electuariū de olibano eē dandum:
cuius descriptionē in caplō de ventris solutōe posuit ī qua in/
trant vt ibi videbiƚ olibanuz piper ameos cheisim. i. leuisticum
anisuz ⁊ nigela que oīa calefaciunt cuz ꝯfortatōe ⁊ adduntƚ ba/
laustie ēt ad maiorē vētris stipticitatē. Et addit: si autez hoc nō
suffecerit: squama ferri cū vino tribuaƚ siue melius cōfectio de
scoria ferri cuius descriptionē ponit vt īfra. ℞. semē apij semen
feniculi semē anisi cimini ameos: auiden ē arbor asse de quo. A.
facit caplm ī 2° can̄. ⁊ ē calida ⁊ sicca ī 3° ⁊ digerit ⁊ calefacit ⁊
ꝯfortat eū ⁊ disrūpit appetitū loco allegato origanū cheisiz. i. le
uisticū cimini se. coriandri melan piperis. i. piper nigruz qꝺ est
siccius piper lon. qꝺ diciƚ macropiper lz vt dixi supra albū sit
magis stomaticū: cinamomi thuris spice gariofiloꝝ nucismu/
scate ciperi zinzi. oīum an̄. pōdus auꝛ. j. scorie ferri auꝛ. x. ⁊ oī/
bus istis sextuplū vini addiƚ ⁊ decoquaƚ donec ad medietatem
vini redeat ⁊ coleƚ. deinde eger de hoc sirupo. i. de hoc vino
cuz modico vini addito post colabiƚ. i. colatum erit. ʒ. xxx. scilz
quasi. ℥. iiij. quotidie bibat. Re vera ī isto medicamine dz esse
multū iuuamēti ī hac ītentōe ex virtute simpliciū intrātiū: que
oīa sunt calefaciētia exiccantia ⁊ multū ꝯfortantia ⁊ aromatica.
Et vt dicebat Gal. viij. x. tractatuū caplō 6°: Sicut ciz vniuer
sa fetida subuertere stomachū nota sunt: ita oīa odorifera ꝯfor/
tant. Intrat ēt ī hac ꝯpositōe ferꝝ vel scoria ferri: de quo ferro
dicit Cōciliator pria ꝓblematū ꝓblemate 34°: lz ab auctoribꝰ
nō ponaƚ determinatio expssa de ꝯplexione eius ī actiuis ab oī/
bus tn̄ poniƚ ꝯplōnis sicce ⁊ ꝙ multum ꝯfortat stomachū sple/
nez ⁊ epar: iō ꝓpter fluxibilitatē ventris que ī casu ꝯiungiƚ dz
multum ꝯuenire in casu. Sz hic notate singulr̄ ꝙ lz ab alijs nō
sit determinatū de ꝯplōne eius ī actiuis vt dictū est. tn̄ Illuci/
dator ī loco allegato cuiꝰ nō ꝑua est auctoritas dicit ex snīa ꝓ/
pria ꝙ credit ꝙ declinet ad calidū. Et ego in hoc volo ꝯsentire
sue auctoritati lz stēt rōnes suasiue multe ad oppositū. Addit
ꝯtinuādo regimē in dieta: Et nutricatōez alleuiet fuit declara/
tuz supra ꝙ ꝑ tres hebdomodas faciat sup. sumēdo de dicto po
tu singulo mane vt dictū est alleuiādo cibuz: caueat sibi ab ace
tosis ⁊ fructibꝰ recentibꝰ ⁊ ab aqua frida. vinū quoqz vetꝰ mē/
surate bibat. Ista oīa declarata sunt supra in parte ꝓxime lecta
ſm determinatōez Raſ 5° ꝯtinentis. Cōsequēter circa hanc
ꝑtez ponit emplm exterius applicādū ꝙ maxie stomachū ꝯfor
tat ⁊ calefacit: addens ēt quādam inunctōem fiendā: vn̄ pōt ēt
facilr̄ a medico fieri ꝯpositio vnguēti ꝓ vnctōe. Prīo facit de/
scriptōez emplastri vt īfra. ℞. storacis spice squinanti absinthij
calami aromatici masticis an̄. sup. ʒ. ij. ex his cum vino veteri ⁊
succo citonioꝝ ꝯspersis emplm supra stomachū fiat spēbus. s.
puluerizatis ⁊ postea īcorporatis cum modico vini aromatici ⁊
succo citonioꝝ ponaƚ supra stomachū. ⁊ ex eisdē pōt fieri saccu

lus vbi ponanƚ dicte spēs in sindone de grana: ⁊ pōt suffumiga
ri posito modico vini veteris cuz modico succi citonioꝝ sup la/
pide ignito: ⁊ ita sacculus pōt supponi. Pōt ēt decoqui saccu/
lus duabꝰ vel tribꝰ bullitōibus ī vino aromatico ⁊ expssus sto
macho supponi: Et bn̄ notate hoc ēplm: q̃ singulare ē ad ꝓposi
tū nr̄m vbi est ītētio calefactōis cū ꝯfortatōe ⁊ aliq̄li stipticitate
q̄les sunt medicie ꝯponētes. Nā oēs sunt ad calidū declinātes
stomatice cum quadā ꝓprietate ⁊ ēt stipticitate q̄ stomacho de/
bili sunt necessarie. Nā iuuāt nō tm̄ ꝑ modū supra dictū vnio/
nis ꝑtiuz substātie stomaci: sed ēt q̃ cuz debilitate digestiue vt
multū multiplicaƚ flegma ī rugositatibꝰ stomaci. Nā vt dice/
bat Aui. de egritudinibꝰ stomaci: Et plurimū quidē qꝺ inueniƚ
ī stomacho supple debili aut gnātur in ipso ex humoribꝰ est fleg
ma. Et adducēs rōnem dixit: Et cā in hoc est ꝙ chilus est nāe
ꝓpique flegmatici. Cū ergo n̄ digeriƚ digōe itegra n̄ fiet sangui
nis colera ⁊ melācolia q̃ nō est mā ꝑparata ad eos: ex ꝯnti sup.
fit flegma ꝑꝑ vicinitatē eiꝰ ad chilum: aggregata igiƚ mā fleg/
matica in rugositatibꝰ stomaci ꝑ medicinas stipticas fit expssio
illiꝰ ⁊ sic iuuaƚ stomachus: ⁊ sic pz qūo ꝯpositio vtilima est di/
scurrēdo ꝑ simplicia. Nā storax maxie sicca ad calidū declinat
cū stipticitate ⁊ ꝯuenit humorositati stomaci: vt 2° can̄. caplō ꝓ
prio. spica etiā singulari iuuamēto cōfortat stomachū ⁊ est cali/
da in primo ⁊ sicca ī scꝺo: ⁊ ꝓhibet effusiōes materieꝝ ad stoma
chum ⁊ sedat mordicationē eius: vt idē Aui. de absinthio. dicit
Gal. 8°. x. tracta. absinthiū cū eo ꝙ est abstersiuū ⁊ lauatiuum
⁊ subductiuū eoꝝ quecūqz sūt ī stomacho praui humores: ⁊ est
ī eo colligere ⁊ restringere ꝑticulaz. s. stomachū ⁊ vigorē ei īpo/
nere: calamus ēt aromaticus calidus ⁊ siccꝰ vsqz ad scꝺz est ī eo
stipticitas pauca cū quadā acredine ꝯfortante cū aromaticitate
stomachali. de mastice supra dictū est qūo manifestaƚ suū iuua
mentū spāliter in stomacho de mente Auer. 5° colliget. ⁊ 8°. x.
tractatuū: Gal. appellauit masticē eustomatichā medicinam ⁊
odoriferaz ⁊ frangeutē farmacositatē medicinaꝝ solitiuaꝝ etiā
⁊ aloes: ⁊ ita pz per simplicia ꝙ est cōpositio singularis ī cōfor/
tatione stomaci. Addit ad hoc p̄terea cōfert vt stomachus fricā
do inūgaƚ oleo eo qꝺ fit de spica nardi ⁊ cipero. Nota signā/
ter dicit fricando vt nō videaƚ sufficere inunctio sola nisi perue
niat fricatio ad penetrationē faciliorē ipius olei ī ꝓfundū: ⁊ istꝺ
obseruandū est cū intēdimꝰ penetrationē fieri debere: ciperū ē
radix cuiusdā plante parue similis porro: ⁊ est ī eo aromaticitas
⁊ stipticitas ꝑua: ⁊ exiccat sine mordicatione: ⁊ calefacit stoma/
chū 2° can̄. ⁊ pōt si placet fieri priꝰ īunctio cū dicto oleo: ⁊ em/
brocatio ex eodē cū lana carminata in predicto oleo calefacta: ⁊
postea inuoluta supra stomachū ponaƚ ⁊ sugligeƚ: vt dicit litte/
ra vel forte melius facta inunctōe ex dicto oleo pōt supponi pā
nus lineus: ⁊ sup ipm supponi ēplastrū dictum paulo ante: ⁊ est
efficationis ipressiōis ⁊ iuuamēti. Addit vltimo circa hāc ꝑtē:
Eger quoqz vinū vetus bibat aut miuaz aut idromel: eligibiliꝰ
ē vinū nisi cōcurrat ꝓprietas occulta ⁊ abominatio ad ipm vel
alia cā de ꝓhibētibus ipm: ⁊ tūc pōt loco eiꝰ vti miua aut idro
melle aromaticis ⁊ ponit descriptionē miue aromatice quā bn̄
nota que est cōis in vsu ī vomitu sistēdo a cā frigida ⁊ in fluxu ⁊
vtilitas eius manifestaƚ ex simplicibꝰ: ⁊ tota ꝑs ē clara vsqz ad
illā ꝑtē: ꝙ si digestiue debilitas. lege tu lrāz ⁊ nota artificiū cō
positiōis q̃ nobile est. Nā colligiƚ ex ea ꝙ cū debemꝰ vti suc
cis ꝓ aliquo antidoto debēt dimitti residere per diē ⁊ noctem
vt feculentū sepetur: ⁊ postea coleƚ ⁊ ipm subtile sumimꝰ. Col/
ligitur scꝺo ꝙ cū ponūtur spēs ī ipo colato humido ꝺcocto ad
substātiā sirupi ꝓ vnaquaqz lib. sirupi ꝺbēt sumi. ʒ. vj. spērū.
Colligiƚ tertio ꝙ spēs nō debent decoqui ne resoluaƚ virtꝰ ca/
rum: sz debēt poni in pecia: ⁊ ipo humido siue sirupo cocto suf/
ficiēter ⁊ dispumato deposito ab igne dū est calidū dicte spēs ī
petia ligate mittanƚ in dicto sirupo: ⁊ ibi dimittanƚ vsqz dū fri
gescat ꝑ se: ⁊ postea pānus cū spēbus extrahaƚ ⁊ exprimaƚ: ⁊ ita
aromatizatꝰ ē sirupus qui postea recōdaƚ. Qꝺ si digestiue de/
bilitas. Nūc ꝯnter ī hac scꝺa ꝑte principali huius capituli priꝰ
ꝑ signa declarādo malitiā digōis pēdere a cā calida: ponit con
sequēter eius curā: ⁊ duo facit principalr̄. Primo facit qꝺ di/
ctum ē stāte ꝯplōne calida tm̄ in cā lesiōis. 2° ponit curā stante
ꝯplexiōe calida ⁊ sicca cāe illiꝰ declarādo eā ēt prius per signa.
2ª ibi: Si aūt cū hoc qꝺ diximus fuerit ī corꝑe extenuatio. Pri
ma adhuc ī duas: qm̄ primo ponit signa ad cognoscendū malā
ꝯplexionē calidā tm̄ ī stomacho eē cāz debilitatis digestiue. 2°
ponit curā ꝑ sirupū acetosuz de citonijs ponēdo ēt eius descri
ptionē. ibi: Sirupū de citonijs bibāt. Dixit ergo primo sic ꝙ
si digestiue debilitas fuerit cū multa siti ⁊ pauco ciboꝝ appeti/
tu ⁊ fetido ructu sup. vel fumoso ⁊ adusto: tūc sup. declaraƚ ꝙ
mala ꝯplexio calida ē in cā. ⁊ si nō ꝯiungaƚ extenuatio vel mul/
ta inflāmatio: tūc declaraƚ ꝙ ē mala ꝯplexio calida tm̄ sine sicci
tate ledēs. hoc totū ē satis claꝝ. Nā stāte mala ꝯplexiōe calida
ī stomacho ꝯiuncta debilitate digestiue fit cā sufficiēs ad sitim
multā: ⁊ ꝯūter ad paucitatē appetitus ad cibuz vt pz intelligēti
terminos medicine: fit ēt in tali stomacho vtplurimū corruptio
digōis ⁊ nō tm̄ debilitas ꝓprie dicta ꝯuertendo ad fetidū adu/
stum vel fumosuz: ⁊ maxime de cibis facile imutabilibus vt de
ouis sorbilibꝰ: imo ēt de cibis cōiter occurrētibus. nā si cōple/
xio calida dz eē ī cā lesionis digestiue: oz vt sit multū vehemēs
⁊ intēsa: qm̄ digestiua ⁊ si perficiaƚ a calido tꝑato nāli: tn̄ iuuaƚ
aliqualr̄ ēt a calido paꝝ acuto saltez ad transmutādum cibaria
aliqualiter difficilia. Si igiƚ sit cā lesiua oz vt sit multū intē
sa. ⁊ iō ēt cibaria mediocria sepe tunc corrumpūtur vel aduruƚ
⁊ sic fit eructuatio fetida vel fumosa: ⁊ sic pz ꝙ hec signa decla
rant

rant ꝯplexionē calidā. Cōtinuādo ergo in cura dixit sirupū de citonijs bibāt acetosū: ⁊ ponit descriptionē vt infra. ℞. succi citoniorum acetosoꝝ ꝑtem .j. zuccari al. ꝑtē .j. aceti clari quartā ꝑtem vni⁹ coquant̄ oīa simul donec inspissent̄. addit ponendo vtilitatē huius sirupi: ē aūt sirup⁹ iste cōfortatiu⁹ stomaci sup. i cā calida ad suas ꝑagendas oꝑatiōes iuuatiuas vehemētiā inflāmationis ⁊ īcensionis que ē in eo sedat. hoc totū claꝝ est ex eo: qm̄ cū caliditas rarefaciat ⁊ laxas faciat ꝑtes stomaci fit indigētia vt medicina sit frigida: ⁊ ēt vnitiua aggregās ꝑtes stomaci: ⁊ ita minuet̄ inflāmatio ⁊ sitis ⁊ inducet̄ appetit⁹ ad cibū ꝑ corrugationē ꝑtiū oris stomaci. ⁊ hec oīa ꝯñter ꝯplent̄ ꝑ succū citonioꝝ acetosoꝝ depuratū vt supra dictum est simul cū 4ª parte aceti vini ad maiorē infrigidationē: ⁊ ēt cum zuccaro al. ne nimis ledat̄ stomach⁹ ꝓpter acetositatē aceti. Nā ī succo citoniorū ē virtus ꝯfortatiua ⁊ vnitiua partiū oris stomaci vt pȝ per stipticitatē eius. Et ꝯñter ordinās debitā dietā i casu ꝯueniētē dicit: Egri vero nutricatio. i. ꝯueniēs nutrimētū sit res ī qua simul aggregant̄ acetositas ⁊ stipticitas. i. per artificiū ita disposita vt declinet eius nutrimentū ad stipticū ⁊ acetosū ⁊ exēplificat vt ē caro cū succo vue accerbe cocta ⁊ cū macianis similiter cocta ⁊ cū ribes: est herba similis acetose ⁊ facta ex ālen ⁊ achāri ⁊ illis similia: ex cibis sunt quedā cibaria artificialr̄ ꝑpa rata cū acetosis. Addit ponēdo vnū puluerē ēt in cāu multum appropriatū ī quo est virtus infrigidatiua ꝯfortatiua stiptica dicens de isto. preterea det̄ puluere vt trāsglutiat: vt. ℞. ro. rub. ʒ. xx. spodij. ʒ. iij. se. coriādri. ʒ. v. dosis eius ē duaꝝ. ʒ. ⁊ cum succo granati muzi ⁊ cū sirupo acetoso de citonijs sup. tāte q̄ntitatis vt possit deglutiri ꝯueniēter ⁊ non vltra. Et hic nota ꝙ pōt exhiberi de hoc puluere. ʒ. iij. ⁊ nō coclear. j. vt sepe fit. Et hoc obseruari dȝ ī oībus alteratiuis non extreme friditatis vel caliditatis. ⁊ iō cū fiunt ex eis ꝯfectiones cum zuccaro debent exhiberi ad minus. ℥. s. pro vice. Cōsequēter ponit curā huius male dispōnis qñ in cā cū caliditate ꝯiungit̄ superflua siccitas. Et prio ponit signa ipsi⁹: ꝯñr curā ⁊ maxie per regimē in dieta: quoniā eius cura similis ē ethice febrili vt ēt dicit Rasis 5° cōtinētis. Dicit ergo prio: si aūt cū hoc qd̄ diximus fuerit ī corꝑe extenuatio sup. declarās siccitatē ⁊ inflāmatio declarās caliditatē cū reliquis signis sup. de siti ⁊c̄. egro lac ⁊ aqua or. danda sunt. ipse quoqȝ ex herbis humectātibus ē nutriēdus sup. ⁊ frigidis vt sūt lactuce malue cucurbite citruli ⁊ carnes edorum ⁊ agnoꝝ lactātiū ⁊ pisces recentes. s. squamosi albi coloris ī aq̄s currentibus reperti. nā talia oīa cibaria ad frigidū ⁊ humidū declināt vt pȝ. Sȝ intelligit̄ ꝙ talia olera sint modice quantitatis cū offerūtur: ita dico de piscibus ne virt⁹ digestiua stomaci excarnati ⁊ quasi exiccati nimis ledat̄. Nā talia frida cum offerūtur ī cāu debēt paulatim offerri. Uñ refert Rasis 5° ꝯtinētis de mēte Gal. ꝙ primus quē viderat hanc passionē pati erat quidā vir quē affligebat sitis vehemēs cui horribilis erat potatio calida. Addit: quē medici curabāt dātes ei ī potu ō aq̄ frigida. ⁊ eo ꝙ mitigata fuit sitis ex aqua frida cā fuit ad sanitatem ipsius. s. apparenter. qm̄ addit: Ipsa tū aqua frida nociua fuit ei: ⁊ inde ꝯñter ꝯquerendo semper. s. de stomacho mortuus est. Et addit: ideo danda ē aqua frigida paulatim ⁊ nō subito. ⁊ idem intellige tu de alijs alteratiuis multū frigidis. ⁊ īfra adducit rōnem quare stante complexione sicca: ista frigida magis nocent q̄ȝ in calida tm̄ dicēs: Qm̄ mala cōplō sicca si fuerit ī stomacho oīo macrescere facit ⁊ attenuari totū corpus ꝑcipue mēbra ꝓpinqua stomacho: ꝙ nisi fuerit sicca non facit macrescere: imo non est nociua ei aqua frida sup. cū est tm̄ cala. Addit ꝯsequēter Rasis in textu nostro ꝙ postquā comedit cibaria tinam quotidie īgrediat̄: hoc intelligit̄ de tina aque tēperate ita ꝙ ī balneū mittat̄ non īmediate post cibum sed distanter cū iā celebrata ē digō ī stomacho ⁊ epate ⁊ iā ē trāsferēdū nutrimentū ad mēbra ad ꝯuertēdū ipsū ad ea ⁊ hoc ē tp̄s añs ad alium cibū. Et ideo dixit: ⁊ in balneū priusq̄ȝ comedat ⁊ postquā comederit tinā quotidie īgrediat̄. Nā vltra vtilitatē cōuersiōis nutrimenti ad mēbra: mēbra humectātur que ꝓpter siccitatē stomaci exiccata sūt. de hoc tū sufficienter dictū ē supra. Addit: ⁊ vinū clarū valde tēperatū bibat supple cū aqua cocta zuccari. Nā vinū ītemꝑatū ⁊ si sit actu humidū tū ē potētia exiccatiuū maxie de vino cōi loquēdo dixit clarū vt nō sit vinū grossū q: cū siccitate cōiungit̄ strictura meatuū. Addit: ⁊ assidue vtatur quiete: ⁊ motū ⁊ exercitiū vitet: sitqȝ totū eius regimē vt ei⁹ q corporis grasitiem adipisci desiderat. s. deliciose viuēdo gaudēdo letādo ꝫm mentē ⁊ viuēdo cū amicis ⁊c̄. Addit: ⁊ si cum hac dispōne. s. siccitate ītensa inflāmatio fuerit ⁊ incēsio vehemētissima vt sup. cognoscat̄ ēt maxia caliditas ī eo: tūc stomach⁹ ex rebus fridis erit liniēdus sup. exterius ⁊ aqua or. danda sitqȝ vt ethicā habentis sup. regimē. Et laudauit Rasis 5° ꝯtinētis vt liniendus sit stomachus cum oleo onfancino. i. oliuaꝝ īmaturaꝝ ⁊ oleo citoniorū: ⁊ forte si adderetur parum olei violati vel lactis erit conueniēs. Et si simul fiat inunctio anterius ⁊ posterius ī directo stomaci: erit fortior operatio. Et hec de caplō isto textualiter sufficiāt cū dei laude ⁊ gloria.

Quid nomis et quid rei.

Expedito igit̄ ⁊ sūmarie declarato capitulo de his q̄ ꝯfortāt stomachū ⁊c̄. Pro amplificāda magis mā ⁊ itelligētia maiori dispōis male stomaci cui debent̄ ea que ꝯfortāt: Prio videbit̄ ꝫm ordinē nr̄m de quid nois ⁊ qd rei huius dispōnis. 2° videbit̄ de distinctionib⁹ ⁊ spēbus. 3° de causis ei⁹. 4° ponent̄ signa: p° ꝓnostica euēt⁹: deinde ꝓnostica ad bonū ⁊ ad malū: ꝯñter ponent̄ signa demōstratiua generis: postea specieꝝ: vltimo veniem⁹ ad curā. Pro ītelligentia ergo primi est aduertēdū ꝙ qm̄ ea que ꝯfortant stomachū principalr̄ debent̄ debilitati stomaci: que debilitas maxie cognoscit̄ ex lesione operationū ipsi⁹. Et vt dicebat Gal. 8° memiri de mēte Archigenis cū sint passiones q̄ circa stomachū multe ⁊ diuerse ⁊ fere plurimū oēs fiant ex īdigōne: ideo hoc caplū ītitulari pōt de malitia digōnis siue īperfectione eius: ⁊ largo vocabulo pōt dici debilitas digōnis ⁊ dbilitas stomaci. Debilitas aūt stomaci ꝫm Rasim 5° continētis caplō prio sic declarat̄ ꝙ est difficultas appetit⁹ ⁊ digōnis. Et ab Aui. 13ª tertij tractatu 2° caplō 2° ad pricipiū declarat̄ ꝙ debilitas stomaci est nomē dispōnis stomacr qñ non bñ digerit ⁊ cōturbat eū cib⁹ vehemēter absq̄ȝ cā que sit ī cibo. Et addit: ⁊ multotiēs quidē associant̄ ei defect⁹ ī appetitu ⁊ ꝑuitas: veꝝ id non est semꝑ: īmo qñq̄ȝ est appetitus plurim⁹ ⁊ digō pauca: ⁊ non significat id fortitudinē stomaci. ⁊ ita voluit ꝙ hec debilitas ꝓprius sequat̄ lesionē īdigōnis q̄ȝ lesionē appetit⁹: vñ ꝓpter debilitatē īdigestiua cōturbat eū cibus vehemēter sup. cum sumit̄ ēt si cib⁹ sit de se conueniens: ⁊ exinde talis debilitas stomaci grece vt dicūt dicitur athonia ⁊ exponit̄ īualitudo ⁊ ībecillitas stomaci. Et ꝓ clariori ītelligētia est aduertēdū ex determinatōe Gal. 3° de acciñti caplō 4° ꝙ contigit triplr̄ cibū non conueniēter digeri. Prio mō q: auferat̄ digō ita vt nullo mō cibus digerat̄ ꝙ erit dum cib⁹ manebit ī eadē qualitate qua fuerat: ⁊ vocat̄ talis lesio ablatio digōnis. Aut 2° cum debilr̄ facit oꝑationē digōnis vt cū digerit cibum cū duritie ⁊ tarditate ⁊ vocat̄ diminutio digōnis. Aut 3° qñ ꝯmutat cibū in qualitatē non conueniētē ⁊ non nālē aut nocentē ⁊ vocat̄ īdigestio absolute siue corruptio digōnis. Nā cū calor nālis stomaci nō īprimit in cibū dispōnē ꝑparātē ad operationē mēbroꝝ vlterius īprimentiū digōnē conueniētem ad istā: sed dispōnē contrariā īdisponētē ⁊ remouentē a futura digōne que fieri dȝ in epate ⁊ ꝯñter in mēbris: recte dȝ vocari īdigestio absolute. Ideo dicebat Gal. loco allegato ꝙ talis appellat̄ a quibusdā ablatio digestionis: bonū tamen esset si istud indigestio vocaret̄ aut mala digestio: sed quādo īprimit aliquē gradū digōnis in cibo conueniētē ꝓ forma chili sed non sufficientē ad īductionē forme in tēpore cōiter conueniēti: tunc proprius appellabit̄ diminuta digō. Et istā eandē sniā innuebat Aui. īcludēdo ēt ꝯpletā digōnē dixit: Cib⁹ ꝯuertit̄ ī stomacho aut ad id qd̄ necessario facit digestionē īntegrā: ⁊ tūc dicit̄ ꝯpleta digestio: aut recipit completā conuersionē aliquā ⁊ digerit̄ digōe aliqua nō integra ⁊ vocat̄ diminuta digō: aut nō digeritur oīo: ⁊ istud ē ꝫm duos modos. Unus ē q: cib⁹ remanet cū dispōe sua nō trāsmutatus ⁊ vocat̄ ablatio digōnis simplr̄ aut transmutat̄: sȝ nō in bonā substātiā: īmo malā corruptā ⁊ vocatur corruptio. ⁊ ex his colligi pōt ꝙ debilitas stomaci large sumpta ē in potētia ipius ad cōplete suas oꝑatiōes exercendas oēs vel vnā vel aliquas absq̄ȝ cā primitiua manifesta ⁊ debilitas strictissime sumpta est cuius īpotētia ad digerendū debite: ⁊ sic pȝ quid nominis ⁊ quid rei.

Distinctiones.

Circa scd̄m de spēbus ⁊ distinctiōib⁹ huius malitie digōis de ablatiōe digestionis nō dant̄ spēs sȝ debilitatis digōis ⁊ corruptōis eius dari pñt spēs. De diminutiōe igit̄ digōnis fiat distinctio ꝙ ipsius tres sunt spēs ꝫm ꝙ ꝯtingit tripliciter virtutē deficere ⁊ diminute digerere. nā aliqñ virtus diminute digerit: q: nō cōueniēter ꝑfecte īmutat tantā cibi quātitatē que necessaria ē ꝓ nutricatōe ꝯueniēti mēbroꝝ: lȝ minorē ea possȝ ꝯueniēter trāsmutare: ⁊ ꝑ hunc modū mēbra minuūtur ⁊ extenuāt: ⁊ tali mō vocat̄ indebita digō ⁊ diminuta. 2° mō dicit̄ debilitas indigestiua qñ calor nālis stomaci ꝓpter ei⁹ paucitatē vel remissionē neq̄ȝ in cibū debite quātitatis ad restaurationē mēbroꝝ necessitate: neq̄ȝ ēt in cibū tante quātitatis quātū cōsueuit īmutare: neq̄ȝ ēt cibū minoris quātitatis sufficit īprimere gradū ꝑfecte decoctiōis: vt si ad hoc ꝙ cib⁹ in chilū cōuertat̄ requiritur alteratio ⁊ trāsmutatio caliditatis vt tria stomachus ꝑ suā nālē caliditatē nō pōt nisi caliditatē vt duo vel aliqua supra īfra caliditatem: vt tria in cibū ēt cōueniētissimū inducere vt vbi caliditas vt tria sit maxima caliditas que nō sufficit induci in cibū a stomacho forti: ⁊ tamē sit minima cū forma chili: sufficit induci: tunc isto modo stomachus fortis dicit̄ debilis in digerēdo.

3° mō dicit̄ digestiua debilis qñ. s. ꝫm modū paulo ante dictum virtus nō sufficit in cibū debite quātitatis ⁊ qualitatis: vel al's cōsuetū imprimere gradū sufficientē digōnis in tēpore determinato quo ꝯsueuit: vt verbigratia in spacio sex vel septē horaꝝ. s. ī tꝑe prolixiore sufficiēter īprimeret perfectā ī cibo digestionē: vt in tꝑe nouē vel decē horaꝝ: ⁊ talis debilitas vocat̄ ꝓprie tarda digō ⁊ durities digōis a Gal. ⁊ ita gnāliter debilitas digōnis stomaci dicit quādā impotētiam in digerēdo: ⁊ debite cōuertendo cibū ī chilū ī quātitate qualitate vel tꝑe: q: scilȝ diminuit̄ a digerēdo debitā quātitatē necessariā vel deficit a qualitate sufficiēti ad formā inducendā: vel deficit q: non sufficit in debito tꝑe īducere. 2ª tamē debilitas ē alijs deterior vt qñ nō pōt neq̄ȝ in cōsuetū cibū neq̄ȝ ī minorē īprimere sufficientē gradū ad debitā chilificationē faciēdam. ⁊ ita pȝ tres esse spēs diminute digōis siue dbilitatis ei⁹. Corruptio aūt digestionis que vt supra dictū est: cognoscit̄ per hoc ꝙ fit mutatio ī cibo nō ad dispōem nālem ⁊ cōueniētē ad formā chili inducendā: neq̄ȝ ad preꝑantē ad eam vel antecedentē: sȝ fit mutatio ad dispōem discōueniētē ⁊ elongātem a forma chili que dispositio ī cibo accepta ē virtuti mēbroꝝ discōueniēs ⁊ nociua. huius ēt corrupte digōis tres dicūt̄ eē spēs ⁊ forme quattuor. nā

cibus aliquotiens corrūpiꝛ q: putrefit ꝓprie tendēdo ad corru/
ptionē vel q: aduriꝛ ⁊ i fumū ꝯuertiꝛ sicut adustio distinguiꝛ a
putrefactiōe aut q: accessit: ⁊ per hāc qualitatē tandē vltimate
cū a virtute mēbroꝝ nō debite possit regulari corrūpiꝛ. Aut
quarto ⁊ vltimo qñ cibꝰ positiue acquirit quādaȝ qualitatē ve/
nenosaȝ virtuti rebelem ⁊ sibi a spē contrariaȝ: tunc ꝓprie dici/
mus cibū putrefieri quādo. s. manēte forma cibi ipo nō multuȝ
calefacto nec īfrigidato gradualiter corrumpiꝛ. tamē calor eiꝰ
vt est nālis in cibo ita vt nō sufficiat ꝑtes humidas cibi cū sic/
cis debite terminare: ⁊ ita totus cibꝰ disponiꝛ ad corruptioneȝ
idest ad eductionē ꝓprie forme ⁊ forte ad alterius forme ꝑpeꝑaꝛ
acquisitionē: sȝ nō est illa forma ꝯueniēs ꝓ nutrimēto corporis
neqȝ ꝑpeꝑat tale mixtū: vt ꝑ digōneȝ in eo vlteriorē i corꝑe pos/
sit fieri ꝯuersio in mēbra. dico signāter hoc qm̄ etiaȝ in ꝯuenientē
ti digōe cibi ꝑpeꝑante ad formā chili bene fit mutatio i calidita
te nāli eius qđ digeriꝛ cū ꝑpeꝑatiōe vt corrumpaꝛ forma illius
s. cibi: sed tūc talis ꝑpeꝑatio disponit ad formā obiecti magis i/
mediate faciētis ad gnātionē mēbroꝝ: nō sic aūt fit cum putre/
fit cibꝰ. Nā tūc lȝ alteraꝛ ⁊ diminuaꝛ calor nālis ꝑpeꝑando ad
corruptionē forme illiꝰ mixti: nō tñ ꝑpeꝑaꝛ ad acquisitioneȝ for/
me ꝯueniētis ad nutricationē: ⁊ iō ñ vocaꝛ digō sȝ putrefactio.
Et istā sniaȝ inuebat Aui. prima primi doctrina 6ª caº 3º đ vir/
tutibus nālibus ministrātibꝰ cū declarauerit digōeȝ ad intelle
ctum nostrū i inuatiuo vt opponiꝛ putrefactiōi que fit ꝑ digesti
uam dixit: digestiua vero ē illa que q attractiua attraxit ⁊ re/
tinuit retētiua i essentiā ꝯuertit aptā opatiōi virtutū. s. sequen
tium i ea ꝑmutationē facientiū ⁊ i ꝯplexionē sup. ꝯuertit: q̄ cō/
uersioni nutriētis i effectu ē ꝯpetēs. i. magis imediate ꝑpeparat
vt i mēbra ꝯuertaꝛ. ⁊ eādē sniam posuit infra 2ª primi sūma 2ª đ
cāis calefaciētibꝰ dicēs: putrefactio eniȝ sepe accidit cum i cor
pore remanet postq̄ȝ ab ea causa extranea calefaciēs separatur
caliditas extranea: ⁊ in materia humida accendiꝛ ⁊ eius humi/
ditatem mutet ab eo qđ ꝯploni substātie i qua ē erat cōueniens
ita q eā ad aliā ꝯplonē spūaliū nālium nō ꝯuertit. Et addit de/
clarādo: est nāqȝ cū caliditas ⁊ humiditas mutāꝛ ab hoc q vni
ꝯpioni ꝯueniūt ⁊ fiūt alij ꝯplonū nāliuȝ ꝯgrue. i. ꝯuenientes q
quidē non ē putrefacere sȝ digerere: ⁊ ita pȝ quō cibus dicatur
corrūpi ⁊ putrefieri differēter a corruptōe que fit per digōnem:
⁊ istū passuȝ non oēs itelligunt. Scđa spēs corruptōis ē adustio
que tñ nō ē vere simplr adustio ducēs ad icinerationem. Nam
adurere ēt vt dicebat Auic. caplo ꝓxie allegato sup. ꝓprium ē
vt substātia hūida a sicca seꝑetur substātia ita q. s. humida sub
limeꝛ. i. euaporet. ⁊ ista. s. sicca descēdat. s. facta cinis. Et hoc
mō ꝓprie nullus cibꝰ i stomacho aduriꝛ. sȝ i cibo adusto quedā
fit euaporatio fumosa a caliditate suꝑflua respectu illiꝰ qđ adu/
riꝛ. s. q eēt digerēdū: q: vbi forte obiectū fuisset magis resistēs
actioni calidi: caliditas illius stomaci forte non fuisset sibi suꝑ/
flua. Et hoc mō dicebat Gal. 2º tegni ponēdo signa stomaci ca
lidi q corrūpunꝛ in eo facile mutabilia sup. ꝑ adustionē: ⁊ ita ibi
corruptionē appellauit cibi adustionē. Tertia spēs ē cū cibꝰ ace/
tosatur a debili caliditate ⁊ remissa iprimēdo dispōnē que ē via
ad cōplemētū digōnis. sȝ ista caliditas non ē tāta q posset idu/
cere facientē ad cōplemētū. Nō ē tñ taliter se habens respectu
obiecti sicut illa que facit diminutionē digōnis: imo vtplurimū
ē intensior ⁊ ē magis via ad indigōnē q̄ȝ ad digōnē q: nō grada
tiȝ ꝑpeparat ꝯueniēter ad formā. Et istū modū intelliges si dili
gēter ꝯsiderabis: qm̄ ad istā diminutaȝ caliditatē sequiꝛ corru/
ptio satis ꝓxie. Fit ēt aliquotiēs acetosa qualitas vel cibus ace/
tosaꝛ a caliditate ebullire faciēte ⁊ nō humido ꝓportionata ad
quā ēt sequiꝛ corruptio. Quarta spēs corruptōis ē qñ. s. agente
calido stomaci certo mō i cibū acquiriꝛ i cibo quedam qualitas
nō reducibilis i aliquā manifestā qualitatē: imo aliquotiēs dcā
qualitas ē nāe horribilis. ⁊ ide fiūt appetitꝰ corrupti aliquotiēs
i mulierībꝰ de carbonibꝰ ⁊ similibꝰ vt ēt voluit Rasis 5º cōti/
nētis. Et sic hñtur spēs idigōnis. s. diminute digōnis vel cor/
rupte digōnis. Nā de his ē principalr sermo i isto caº lȝ debi/
litas stomaci in plus se hēat qm̄ vt hic sumiꝛ opponiꝛ fortitudi/
ni stomaci. Fortitudo aūt stomaci dicit fortitudinē oīum virtu/
tum stomaci. s. attractiue retentiue digestiue ⁊ expulsiue. Et sic
ad quālibet debilitatē vel lesionē haꝝ virtutum ꝯsequēter se/
quiꝛ debilitas absolute ipsiꝰ stomaci. Et hoc docēs Auic. i caº
de debilitate stomaci dixit: Et scias q fortitudo stomaci fixa ē
cū fortitudine oīum virtutū quattuor: quecūqȝ ergo eaꝝ debi/
litetur debilitabiꝛ stomachꝰ: q: tñ spēs defectus attractiue sto
maci ⁊ retētiue sūt satis manifeste solum hic spēs defectus i di-
gestiua maxie diminute digōnis ⁊ corrupte digōnis. Jdeo ad/
dit Auic. verū oēs iā cōsueuerūt vt dicāt id nisi ꝺm digestiuam
scȝ tm̄. De debilitate ēt stomaci pñt poni alie distictiōes. nam
qñqȝ debilitas stomaci cadit i toto corpore eius: ⁊ sequiꝛ tunc
ipsū debilitas oīum virtutū ipsius: ⁊ qñ cadit magis i superiori
parte eiꝰ: ⁊ sequiꝛ ipsū ꝓpriꝰ debilitas siue lesio in appetitiua: ⁊
qñqȝ sequiꝛ magis nocumentū circa fundū eiꝰ: ⁊ sequiꝛ tūc ma
gis lesio i retentiua ⁊ digestiua: qm̄ lȝ i toto stomacho ⁊ i oībꝰ
ꝑtibꝰ eiꝰ sint virtutes ⁊ opatōes ꝯūter appetitiue ⁊ digestiue ⁊
alie: tñ appetitiua magis appropriaꝛ ori stomaci ⁊ digestiua ma
gis fundo eiꝰ. Alia diuisio quecūqȝ sit debilitas alicuiꝰ vir/
tutis siue quorūdā siue oīum simul. quedā ē fortis: quedaȝ re/
missa: quedā fortissima. Ali⁊ distinctio: quedā ē debilitas stoma
ci sequēs cās manifestas intrinsecas vel extrinsecas: quedā se/
quiꝛ cām nō manifestā. ⁊ hec est que ꝓprissime dȝ dici debili/
tas absolute ⁊ ꝺm caȝ corpa dicunꝛ pati passionē ꝓprie stoma/
cicā. Nā cū debilitas aliquaꝝ virtutū sequiꝛ manifestā causaȝ

tūc nomē debilitatis fit magis ꝯctū ad particularez cām. vñ si
quis circa stomachū patiaꝛ lassitudinē ⁊ debilitatē appetitus: ⁊
qñ ꝯprehendit cibū ꝯteneꝛ ab eo ⁊ grauaꝛ ⁊ difficulter vel tarde
trāsmutat: ⁊ cū hoc non ē aliqua manifesta cā neqȝ extrinseca
neqȝ intrinseca: tūc cōiter dicitur stomachus talis ⁊ debilis ꝺȝ
stomachū: q: tñ maxia lesio vt fuit dictū a pñcipio ē circa dige
stiuā cuȝ deficit a debita opatiōe.

Cause. Jccirco pñcipalr contrahemꝰ ponēdo cās defectꝰ
in ea ꝺm spēs dictas ⁊ ꝯñter signa ⁊ curā. Nā idi/
gestio stomaci ⁊ debilitas eiꝰ ⁊ mala ꝯplexio sub eodē caplō con
tinenꝛ a Gordonio: dicit eiȝ i pñcipio capituli itelligēdū est q
ista hñt magnā conuenientiā: ⁊ quasi vnū sine alio eē non pōt ⁊
curatōes fere sunt eedeȝ vt vult. Prius tñ ponemus gnāles
cās debilitatis stomaci: postea veniemꝰ spāliter ad cās defectꝰ
idigestiua. Jn cāis igiꝛ debilitatis stomaci siue malitie eius vel
inalitudinis ipsiꝰ sit regula in cognitōe eaꝝ que ponunꝛ ab. A.
2ª primi de cāis debilitatis mēbroꝝ i pñcipio capituli vbi dixit
q cā debilitatis alicuiꝰ mēbri verbigrā stomaci in casu nřo aut
erit ꝑueniens supra corpꝰ mēbri aut super spūȝ qui ē virtutis la
tor qui mēbro mistrat aut supra ipsaȝ virtutē: ⁊ ita pōt fieri di/
uisio gñalis in cāis debilitatis digōnis stomaci siue nocumēti
in opationibꝰ eius vt q quodlibet tale nocumētū vel sequitur
cām i virtute vel i instřo. i. spū vel in organo vt i stomacho i ꝓ
posito nřo: qm̄ ex quo ad ꝑfectionē digōnis ⁊ aliaꝝ operationū
stomaci requirunꝛ virtꝰ instřm ⁊ organuȝ debite disposita: ita
ꝑ quālibȝ lesionē i aliquo taliuȝ pñcipioꝝ sequiꝛ corruptio siue
ipedimentū i opatōibꝰ ipsiꝰ stomaci. Et hoc est qđ inuebat. A.
iȝª tertij i pñcipio capituli de corruptōe digōnis cū dixit: Cibꝰ
corrūpiꝛ in stomacho ꝓpter cās que sunt ꝯtrarie cāis rectifica
tōis eius. Et ibi cū dicit corrūpiꝛ non sumiꝛ corruptio ꝓprie vt
distinguiꝛ ꝯtra debilitatē digestiue siue diminutōeȝ ⁊ ablatio/
neȝ: sȝ sumiꝛ gnāliter corrūpi cibū i stomacho ꝓut ideȝ dicit q
defectū in digōne cibi vt sit sensus: cibus corrumpiꝛ in stoma/
cho. i. cibꝰ deficit a ꝑfectione debita que acquirēda est i stoma
cho i cibo quocūqȝ sit: ⁊ ista vocaꝛ debilitas large sumpta sto/
maci. Et ita veꝝ est q debilitas ⁊ iperfectio q̄ acquiriꝛ in cibo
a stomacho fit ꝓpter cās que sūt ꝯtrarie cāis rectificatōis eius
vñ rectificaꝛ ⁊ perficiꝛ opatio stomaci circa cibū ⁊ retinendū ⁊
ad appetēduȝ digerēdū ⁊ expellēdū: ⁊ ꝓpter cām i virtute aut
instřo aut i organo lȝ virtus ꝓprie nō deficiat a debita opatōe
nisi ꝑꝑ aliqđ nocumētū cōicatuȝ instřo aut i organo stāte obie/
cto ꝓportionato circa qđ virtꝰ debeat opari. Tñ dicuntꝰ aliquē
defectū eē nō in virtute stomaci ad debitas opationes merito
organi nec merito instři qñ. s. exñte debita mēsura spūum i toto
⁊ ipsiꝰ qualitatiue nō maliciatis organo ēt debite disposito i cō
plexione ⁊ ꝯpositōe deficit tñ virtus a ꝯplendo debitā opatōeȝ
vt exēpligrā: illis suppositis si aīa diuertaꝛ ad alias opatōes vt
aliqñ ꝯtingit i crisi: illo tꝑe deficit virtꝰ a debita opatione sto/
maci vel cū itendit aīa ad digōneȝ alicuiꝰ apatis magni in alio
mēbro q̄ȝ stomacho: vel cū quis nimis distrahiꝛ in studijs vel i
alijs occupationibꝰ: qm̄ diciꝛ ꝓ tunc esse debita mēsura spūuȝ
in toto ⁊ cuȝ debito tꝑamēto ad sufficienter ꝯplendas opatōes
stomaci nisi alias diuertereꝛ: tñ q: per talē diuersionē factā ab
aīa principalr minuiꝛ illa mēsura a stomacho q̄ necessaria est ꝓ
perficiendis suis operationibꝰ ad cōplendas alias opationes. ⁊
q: talis diuersio pñcipaliter fit ab anima taliter dirigente: ie/
circo dicimus tunc talē defectū pendere a virtute ⁊ nō merito
instrumētoꝝ neqȝ organi. ⁊ istū sensuȝ insinuabat Aui. 2ª primi
loco allegato cū dixit: Et id qđ est virtuti ꝓpriū sup. vt merito
eius fiat lesio ē opationū multitudo ⁊ ipaꝝ reiteratio: qm̄ virtu
tem debilitat: lȝ spūs resolutio cū eo sociaꝛ. ⁊ ita ad istam cām
debilitatis ex ꝑte virtutis reduciꝛ oīs cā diuertēs ⁊ distrahēs
aīaȝ vel virtutē a debitis stomaci opationibus. 2ª cā sumiꝛ ex
ꝑte istrumenti puta spūs: ⁊ ad hoc reducunꝛ oēs cāe minuen/
tes spūm ⁊ resoluētes: ⁊ ita fe. ⁊ diuturni morbi sunt de causis
debilitatis stomaci ⁊ fluxus vētris ⁊ coitus ⁊ quecūqȝ cāe eua/
cuant suꝑflue minorādo spūm siue ex ꝑte fluxus sanguis nariū
vel emoroidaꝝ vel aliaꝝ: oēs tales sunt de cāis nocumēti ⁊ de
bilitatis stomaci. ⁊ hoc mō dicebat Aui. de coitu i caº de rebꝰ:
quaꝝ vsu noceꝛ stomachꝰ q coitus ē ex rebꝰ magis nociuis sto
macho ⁊ dimissio eiꝰ ē de rebꝰ cōferentibꝰ magis ei. Fit ēt no/
cumentū ex ꝑte spūuȝ qñ acquiriꝛ in tꝑamentū i spū nō ꝯueni/
ens ꝓ opatōibus siue sit qualitatiue ⁊ manifestū: q: fiat lapsus
in calido vel frido humido vel sicco siue fiat lapsus qualitatiue
occultus ēt in spū. ⁊ hoc mō corruptio aeris ⁊ aque sunt đ cāis
lesionis stomaci corrūpendo ꝯplonē in spū: quedā aūt ledunt si
mul mutādo ꝯplexionē in spū ⁊ cuȝ hoc minorādo substantiam
eoꝝ. ⁊ hoc mō dolores dicebat Aui. ēt spūm resoluūt: lȝ ēt ꝯple
xionē eius ꝑmutēt ꝑcipue dolor oris stomaci ⁊ oīs dolor vlr gē
cū ꝓpinquitate ꝑti cordis: ⁊ ꝑ eundē moduȝ ledit ēt fetor: ⁊ i cor/
rumpendo ꝯplonē in spū ⁊ ēt in euādo. imo dicebat idē Auic.
Et ex eis sunt que spūm euāant: quaꝝ nulla fetori est similis. Et
ꝑ istos ēt modos ledūt medicine solutiue. nā resoluūt ēt cū pro/
prietate nocēt stomacho: vñ dicebat Mesue in de ꝯsolatōe me/
dicinaꝝ intētiōe 4ª de emēdatiōe nocumētoꝝ post purgationeȝ
caº 5º ⁊ cañ. prīo de debilitate stomaci; dico q cuȝ de iure solu/
tiuoꝝ sit ꝺȝ plurimū stomacho nocere ⁊ ꝑpeꝑare ei cās ⁊ modos
idignationū vt ꝓpter inimicitiā ⁊ violētiā q̄ȝ receptori. i. stoma
cho iferunt ⁊ nāe ipsius ⁊c. Nocēt ēt medicine solutiue ꝑ aliū
modū: ⁊ est tertia cā gnālis ex ꝑte organi acquirendo in eo mali
tiam ꝯplonis. nā oīs malitia ꝯplonis ⁊ frida ⁊ calida in stoma/
cho facit ad lesionē: qm̄ ꝯplō stomaci ⁊ calor nālis perficit ope/
ratōes

ratōes eius nō vt calor absolute ſ3 vt calor nālis. nā vt talis eli-
quat cibū quē calor intēſior nō liquefaceret: ⁊ vt talis chilificat
⁊ vt talis ēt reſiſtit caliditati extranee vbi vt elemētalis nō reſi-
ſteret: vt fuit ſnīa Aui. de ſignis ꝯplexionū ī 6° genere ſignorū3
cū dicit: cū vero extrinſeca caliditas equalitatē dſtruere volue-
rit: calor īnatus q̄ ē intus erit res fortior ī reſiſtendo adeo vt ve-
nena calida nō refrenet neq3 expellat neq3 ipoꝝ corrūpat ſubſtā-
tiam niſi calor īnatus. vñ addit: calor nāq3 inatus nāe ē īſtrumē-
tum ꝙ caloris aduenietis expellit nocumētū. ⁊ īfra dixit ⁊ calor
qdē īnatꝰ ē ille qui humores nāles tueť ne eis caliditates extra-
nee dominētur: ⁊ ita p3 ꝙ caliditas nālis reſiſtit caliditati ⁊ fri-
giditati. oīs ergo ꝯplexio excellens ī ſtomacho fit virtuti diſpro-
portionata ad oꝑandū. quā ēt ſnīa3 radicaliter poſuit Ariſt. ī 2°
de aīa caplō ð augmēto: ⁊ Comētator declarauit ī ꝯmento. xlj.
ſecūdi. ⁊ idem expreſſe dicit Aui. 13ª tertij de debilitate ſtomaci
vbi arguit ꝯtra experimētatores qui videnť ſentire ꝙ ſola ma-
la ꝯplexio humida ledit ſtomachu3 dicit ſic: ⁊ experimētatores
quidē in cura eius. ſ. debilitatis ſtomaci ꝯtenti ſunt exiccatiōe
⁊ deſiccatiōe. poſtea ꝑ duas lineas addit: ſed veru3 eſt ꝙ debi-
litas ſtomaci ſequiť oēm malitiā ꝯplexiōis: q2 o3 vt cognoſcať
cōplexio: deinde ponať cura. medicine ergo ſolutiue nō debili-
tant tantū ꝑ modū dictū ſupra. ſ. ꝑ ꝓprietatē cōtrariā virtuti
⁊ ſpiritui ⁊ nō tm̄ minorādo ſpūm. ſ3 ēt vt ide3 dicit Meſ. q2 ꝑ
cā ſtomacho malitia complōnis acquiriť. nocet ēt ſtomacho vt
idē dicebat q2 īmoderata inanitio extenuat ⁊ rarefacit corpꝰ eiꝰ
⁊ ita oīs cā ducens ad raritatē texture ſtomaci eſt de cāis leſio-
nis ſtomaci: ⁊ per hūc modū longe egritudines vt voluit Aui.
⁊ dolor diuturnus ⁊ malitia regiminis adducit ad hoc. Na3
de egritudinibus ſtomaci dixit: ⁊ quandoq3 accidit ſtomacho
aut ī creatōe aut cū ꝑſeuerātia egritudinū aut doloꝝ ⁊ malitia
regiminis: vt fiat corpus eiꝰ laxe texture rare ſubſtantie ſubtilis
cutis quare ꝑducit id ipm̄ ad debilitate3 in oībus oꝑationibus
ſuis: ⁊ ē neceſſariū vt cureť cū labore ⁊c̄. Nocēt ēt potiōes ⁊
ſolutiue medicine ſtomacho aliquotiēs: q2 educiť humor bonꝰ
ſuꝑnatās derelinquēdo hūorē malū ſubmerſu3 ī poris eiꝰ: aut
adherētē aut ībibitū ⁊c̄. ⁊ ꝑ multos alios modos ibidē poſitos
nocēt ſtōacho. Noceť ēt ſtomachꝰ nō tm̄ ꝑ malitiā ꝯplōnis ⁊
ꝯñter per cās imutātes ꝯplōnē eius: īmo ēt per malitiā ꝯpōnis
ſiue nālis ſiue aduentitie: ⁊ ita paruitas ſtomaci nālis ē de cāis
nocumenti. ⁊ per eādē cām repletio ē maxīa cā nocumēti ſtoma-
ci ⁊ nauſeatiua ſacietas. Nā cū extendiť ſtomachꝰ a cibo impe-
diť vt fiat debita ꝯprehēſio cibi a ſtomacho que ē de maximis
cāis ad nocendū ⁊ maxīe īdigeſtiua. Et ita ēt aꝑata adducūt ad
leſionē ſtomaci. ⁊ iſta que dicta ſunt maxīe reducunť ad ea que
īmēdiate ſeruiūt operatōibus ſtomaci vt ad virtutē īſtrumentū
vel organū. ⁊ ſicut dictū ē de aꝑate ita ītelligiť de oī mā in ſto-
maco ꝑter nām exiſtēte: ſiue fuerit humoralis ſiue vētoſa: qm̄ ta-
lis ſm̄ diuerſos modos ledere pñt vt p3 cōſiderāti dicta ſupe-
rius. De his ēt que faciūt ad nocumentū ſtomaci ſūt ea que ex-
trinſecus nō debite iuuāt ad operatōes illius. ⁊ hoc modo leſio
epatis vel ſplenis vel cerebri adducere pñt ad nocumēta oꝑatio-
nu3 ſtomaci. Nā ſi epar non debite attrahat vel ſplen nō cōmu-
nicet debitā menſurā melācolie ad os ſtomaci, vel cerebru3 nō
debite mādet ſufficientē menſurā ſpūum ad ſtomachū facietez
ꝓ debita ſenſatione fient impedimēta in appetitiua: ⁊ ita ſi non
calefaciunt ſufficiēter ſtomachū lediť īdigeſtiua: ⁊ ita diſcurrē
potes per alias cās per mēbra cōicantia. Debilitas ēt ſtomaci
aliquando per coadiuuātia ſequiť raritatē ſubſtantie mirach ⁊
paucitatē carnis quia non fit debita reflectio caloris ad ſtoma-
chum ⁊ poſitiua calefactio vt naturaliter fieri d3. Et ita ſūma-
tim habite ſunt cāe nocumēti ſtomaci vel debilitatis eiꝰ ꝑ ꝯſide-
rationē factā ad cās corꝑales ⁊ ītriſecas pricipales ⁊ miniſtran-
tes in oꝑationibꝰ eiꝰ. Jā ſuccedit ponere cās ex ꝑte eiꝰ ꝙ au-
fereť q2 vt ſupra dicebať de mente Aui. Cāe nocumēti ſtomaci
ſumunť ex cāis q̄ ſunt ꝯtre cāis rectificatiuis eiꝰ. Et poſtea ad-
didit: ⁊ ad ſūmu3 cā in hoc aut ē ī cibo aut in receptore aut ī re-
bus accñtibꝰ ſuꝑuenientibꝰ eis de receptore ⁊ ex ꝑte virtutis ⁊
inſtrī ⁊ organi ⁊ ſuꝑuenientiū ſufficiēter eſt dictū. Reſtat vt
dicať de his q̄ ex parte cibi ⁊ accñtiu3 ſuꝑuenientiū adducunt
ad leſionē. ⁊ qm̄ talia pricipalr ducūt ad debilitatem digeſtiue
magis q̄3 alteriꝰ virtutis: iō me ꝯuerto ad cās defectꝰ ī digeſti-
ua vel in oꝑatione eiꝰ: ⁊ poneniꝰ prio cās magis gñales: deinde
cās ſpecieꝝ defectꝰ digeſtiue vt diminutōis ablatōis ⁊ corru-
ptōis eius. Et cāe gñales defectꝰ digeſtiue ſunt ſatis habite ſu-
pra manifeſte ꝯtrahēdo cās corꝑales ſupra dictas ex parte vir-
tutis organi vel inſtrī nocumēti ſtomaci ad ſpeciale nocumētū
digōnis. Nā ſicut ad ꝯplete ꝑficiendū oēs oꝑationes ſtoma-
ci exigiť virtutē non diſtrahi ab oꝑationibꝰ ſtomaci ⁊ inſtrm̄ eē
debite quātitatis ⁊ qualitatis ⁊ organu3 debite ꝯplexionatū ⁊
debite ꝯpōnatu3 cū debito īfluxu circūſtātiu3 mēbroꝝ īfluen-
tiu3: ita ēt ꝯtrahēdo ad leſionē digōnis. Jſta oīa requiruntť ita
ꝙ per leſionē in aliquo principioꝝ fit ēt leſio in digeſtiua. Et iō
cāe ſuperiꝰ adducte ad iſtu3 locū adducanť ⁊ ſufficiēter ꝓ cāis
corporalibꝰ afferamꝰ igiť cās ex parte eius qð ſumiť de potu ⁊
cibo ⁊ ex ꝑte cāꝝ ſuꝑuenietiū. Circa ergo cās que ibi ſumūť
ex ꝑte cibi dicebat idē Aui. in caplō allegato de corruptione di-
gōnis: ⁊ ibi ſumebať corruptio large ꝓ nocumēto digōnis quo-
cūq3. Et cibꝰ qdem corrūpiť in ſtomacho aut ꝑꝑ quātitatē ſuā
aut ꝑꝑ qualitatē ſuā. Propter quātitatē qde3 qm̄ ē pluſq̄3 o3
quare patiť de digōne infra q̄3 o3. i. fit digō diminuta vel ſup.
tarda: aut ēt ꝓpter quātitate3 q2 cibꝰ offerť minꝰ q̄3 o3 vt pa-
tiť: tūc de digōne ſupra quā o3 q2 aduriť ⁊ in cinerem ꝯuertiť

⁊ nō ītelligať abſolute ꝙ in cinere3 ꝯuertať ita vt fiat verꝰ ci-
nis ꝑ aduſtionē: ⁊ qm̄ ſubtile reſoluiť ⁊ groſſum diſponiť ad ci-
neratōe3: ⁊ ꝑ iſtu3 modū cibꝰ ſubtilis corrūpiť ī ſtōacho igneo.
Aut ē defectꝰ ꝓpter q̄litate3 vt qñ cibꝰ ē tarde accipiens recti-
ficatōem a calore nāli ſtomaci: q2 anteq̄3 poſſit digeri corrūpiť
ſicut caro ceruina ⁊ bubuli ⁊ caro vacce antique ⁊ tubera ⁊ hu-
iuſmodi: ⁊ ſicut ē de cibo deglutito groſſo vel non bñ maſtica-
to: aut q2 ſit grauis ſicut cibaria de paſta ⁊ caſtanee: ⁊ oīa talia
ꝯtingūt ꝓpter iproportōe3 calidi digeſtiui ad cibaria: ⁊ ꝓinde
ēt cibaria faciliter nimis trāſmutabilia vt piſtate facte de pul-
lis ī corporibꝰ robuſtis ēt corrūpunť: ⁊ queda3 ēt ſunt cibaria q̄
ī ſe velociter ſuſcipiūt corruptōe3 ſicut lac recēter mulſu3 ⁊ me-
lones ⁊ ꝑſica vt dicebat Aui. loco allegato ⁊ ītelligiť maxime ſi
perſica ſint bñ matura: quedā etiā ex qualitate manifeſta in ſto-
macis mediocriter diſpoſitis corrūpunť vt cibꝰ ſuperfine cali-
ditatis vt mel aut vehemētis frīditatis ſicut cucurbita: aliquo-
tiens ēt cadit ꝓprietas iter cibās ⁊ cibatū ita vt ex ꝑte cibi vel
cibati ſit aliqð ꝓhibens appetitū talis cibi determiati vt appꝫet
in multis ī quibꝰ refugit nā ab aliquo cibo l3 ſit laudabilis ⁊ ab
alio appetať prout patet de abominātibus vinu3 vel caſeum: ⁊
hoc eſt. Nam talia cibaria corrūpuntur ſi ſumantur vt voluit
Gal. in cōmento afforiſmi ſcðe particule: Paru3 deterior cibꝰ
⁊ potꝰ ⁊c̄. Et Aui. dicit: cibus quoq3 qui delectať cū accipitur
a ſtomacho amplexus retineť ⁊ cū magna dilectōe digeriť ⁊c̄.
pluſq̄3 quilibet alius: ⁊ ita voluit ad hoc ꝙ cibus bñ digeratur
op3 ſtomachū delectari ad eius amplexū ⁊ voluptuari ī eo ⁊ re-
fociliari: ⁊ ita per īdilectionē cibi aſſumpti nō fit bona digō. Ex
parte ēt modi offerēdi impꝑficiť digō aliquotiēs vt quādo non
ſumiť cibus hora debite receptōis ſue. ſ. qñ ſumiť ⁊ ī ſtomacho
ē repletio aut remanētia alterius cibi. aut quādo ſumiť ⁊ nō ꝓ-
ceſſit exercitiū cōſuetū fieri ante cibationē: qð exercitiū ꝯſueuit
fieri poſt expulſionē cibi primi ⁊ egreſſionē eius. Aut contingit
ꝓpter errorē ī ordine ita vt prius exhibeať cibꝰ qui ē tarde di-
geſtionis ⁊ ſuper eū ponať cibus velocis digōnis. nā tunc re-
manet natās ſuper ipſū quare corrumpiť ⁊ corrūpit illū qui ad-
miſceť ei quoniā reglr o3 vt premittatur leuis ante graue3 ⁊ le-
uis ante ſtipticū niſi ꝓpter cām alīs neceſſariā ī fluxu vētris cō-
tingit. nam tūc op3 ſtipticū premitti añ lubricū ⁊ leue3. Multi-
tudo ēt diuerſitatis ſpecierūciboꝝ ī eadē mēſa ē de cāis nocu-
mēti ⁊ corruptōis qm̄ ꝯmiſceť cibus qui ē facilis ⁊ cite digōnis
⁊ ille qui ē tarde digōnis ſiue ex natura ciboꝝ ī ſe ſiue ex ꝑte di-
uerſitatis artificij. Nā cū diuerſe ſint menſure ꝑpales ad dige-
rendū cibaria diuerſa ⁊ diuerſo mō reſiſtētia fit ꝯñter ꝙ cibus
facilis digōnis erit digeſtus ante cibū difficilis digōnis: ⁊ ita
corrumpet aliū cibū. hoc tñ intelligiť vbi ſit magna diuerſitas
⁊ in cibo ⁊ ī artificio. Nā praua diuerſitas ī ſubſtātijs cibarioꝝ
⁊ ī naturis non ſemꝑ facit notabile nocumētū ī digōne. ſed illa
que ē magna ⁊ ē talis ꝙ vnus nō corrigit alterū. Nā aliquādo
mixtio calidi cū frīdo vt lactucaꝝ cū feniculo iuuat ad digōnē:
⁊ ita ſi exhibeať de cibo ſtiptico ī fundo ſtomaci ad digōnē non
nocebit vt voluit Cōciliator. Fit ēt aliquotiēs īdigō ꝑꝑ inde-
bitā ꝯmixtione3 cibi ⁊ potus ſicut cū quis bibit ⁊ nō ī hora de-
bita q2 accipit potū vna vice tm̄ ī prādio vel ī cena ⁊ multe q̄3ti-
tatis: vñ nō debite ꝯmiſceť cū cibo. aut q2 potus ſit amplior q̄3
op3: vñ faciet natare cibū ī ſtomacho vel ꝑcipitare extra. Pōt
etiā eſſe defectus ī paucitate potus: vñ nō fit cibus ꝯuenienter
eliquabilis: ⁊ ſic nō poterit cōuenienter deduci ad formā chili.
Pōt etiā fieri defectus ī potu qñ ſumiť nō tꝑe comeſtionis vt
cū bibiť poſt prandiū vel cenā diſtāter per duas vel tres horas
ante perfectā digōne3 cibi vt fieri ſolet a magnatibꝰ. Ex ꝑte
etiā accidētium ſuꝑuenietiū ꝯtigit defectꝰ ī oꝑatōibus ſtoma-
ci vt exēplifica: cū non ſuccedit ſomnꝰ ꝯueniēs ⁊ tꝑe debito ad
cibū ſumptū: aut ꝯuenit motus ſuꝑ ipſu3 quo nō īdiget. qm̄ di-
cebat Auic. ī caº ð nocumēto digōnis: cibꝰ īdiget quiete ⁊ ſom-
no vſquequo bona fiat digō. ⁊ qñ ſūt loco amboꝝ motꝰ ⁊ vigi-
lie nō ꝯpleť digō. Et ꝑ iſtū modū ⁊ balneū cū ſuꝑuenit poſt ci-
bū ꝯmouēdo cibū ī ſtomacho: ⁊ ita coitꝰ ſupra cibu3 ⁊ aſſellatio
plurima vel freq̄ns poſt cibū maxīe ſi fiat cū conatu ad egeſtiō3
ſūt de cāis īpedimēti digōis. Et. A. ēt ponit ꝙ vētoſitates re-
tēte ī vētre ſup. qñ a nā moueť vt expellāť ꝓhibent digōe3 ⁊
corrūpūt eā q2 ꝯmouent cibū: vñ ꝓhibita eructuatio facit ad
hoc: ⁊ ita ꝓhibita vētoſitas ꝑ deorſum. nā aſcēdit ꝑ reuolutio-
nes īteſtinoꝝ vſq3 ad ſtomachu3. Ad has ēt cās reducunť paſ-
ſiones aīales maxime triſtitia ⁊ timor: ⁊ ꝓpter ꝯmotionē que fit
ī cibo: ⁊ ꝓpter cōuerſione3 calidi nālis ⁊ ſpūum a ſtomacho ad
cor vel cerebrū: vñ remanēs calor fit impotēs ad debite digerē-
dum. Et de triſtitia dicit Auic. in capº debilitatis digōnis ī fi.
Et ex cāis corruptiōis digōnis ⁊ deſtructiōis eius eſt triſtitia:
ſicut ex cāis bonitatis digōis ē gaudiū. ad eaſdē cās ex ꝑte ac-
cidentiū ſuꝑuenientiū pōt adduci nouus defluxus humorū ad
ſtomachū. Nā talis fluēs humor ſepe corrumpit digōnem: vt
p3 ī deſcēdente catarro ex cerebro ad ſtomachū ꝓpter quē ſepe
fit corruptio ī ſtomacho ⁊ fluxus ꝯñter cerebralis: ⁊ ita he cāe ⁊
ſimiles ꝑ iſtu3 modū adducūt ad nocumentū digōnis: ⁊ ita ha-
bitū ſit ſufficiēter de cāis nocumenti digōis gnāliter. Unde
veniēdu3 ē magis ſpāliter ad cās debilitatis ꝓprie ſumpte di-
geſtionis ⁊ ꝯñter ablationis digōnis ⁊ tandem corruptiōis. De
cāis igiť ðbilitatis digōis dicebat Aui. cāe debilitatis digōis
ſunt oēs cāe quas diximꝰ in corruptiōe digōnis ſumēdo ꝓprie
corruptionē. ⁊ ſunt ſup. cāe quas ego numeraui ante: ſ3 verum
ē vt vult Aui. ꝙ differēter ſe hñt cāe corruptiōis a cāis debili-
tatis digōnis. nā frigida mala ꝯplō vehemētius facit ad nocu-

mentū debilitatis q̄ꝫ corruptiōis: ⁊ mala ꝯplexio calida cum no
cet magis nocet, corrūpēdo q̄ꝫ debilitādo digōem. ideirco dice
bat Aui. ꝙ effusio colere supra stomachū nō debilitat digōnē
sꝫ quoꝫ corrūpit eā: qḋ dꝫ ītelligi: q: nō ē tm̄ parata ꝯplō calida
adducere ad debilitatē sicut ad corruptionē cū digō a calido ꝑ/
ficiat: tm̄ minorādo mensurā spūum caliditas accidētalis potest
addere ad debilitatē digōnis: vt pꝫ cōsiderāti radices nāles su/
ꝑapositas. Ad debilitatē tm̄ digōnis maxime facit indebita cō/
prehensio stomaci supra cibū: ⁊ hoc vel ex ḋbilitate retētiue vel
ꝓpter grauitatē cibi conātis ad exitū: vn̄ talis indebita ꝯprehē
sio ꝓhibet bonitatē digōnis: qm̄ si ī certo tpe īprimat dispō p̄/
parans aliqualr̄ ad formā: q: tm̄ nō debito tpe retinet vt induci
possit sufficiēter preꝑatio ad formā chili, ꝓ tāto minuit digestio
a ꝯplemēto eius. Et ē hoc notandū ꝙ cāe debilitatis digōis
si magnificent ⁊ fortificent fiūt cāe destructōis digōnis ⁊ abla
tionis eiꝰ exēpligratia: si certa friditas stomaci facit debilitatem
digōnis: nūc excessiua friditas ⁊ extrema facit ad destructionē
⁊ ablatiōē digōnis. ⁊ ita si certa indebita ꝯprehēsio stomaci su
pra cibū ⁊ exitus cibi ante horā ꝯuenīētem cōplete digōnis fa/
cit ad diminutā digōem: ita maxime īdebita ꝯprehensio stoma
ci supra cibū ⁊ subitꝰ exitꝰ cibi extra stomachuꝫ facit ad destru/
ctionē ⁊ ablationē digōis. Silr̄ dico si tenuitas mirach ⁊ ra
ritas texture substātie stomaci ē cā ḋbilitatis digestiue: ita mul
to maior raritas stomaci ⁊ tenuitas mirach facit ad ablationē
⁊ ita correspondēter possumꝰ dicere de cāis debilitatis ꝯpara/
tis ad cās corruptōis digōis. nā certus motꝰ certa vigilia pre/
cedens ad cibū sumptū facit ad debilitatē digōis ⁊ tarditatem
eius: vbi fortior motꝰ ⁊ lōgior vigilia facit ad corruptionē: qm̄
compādo cās eiusdē generis iter se: ea que remissior ē ⁊ minꝰ
potēs immutare que īducit debilitatē ī digestiua magis fortifica/
ta ⁊ potētior facta forte inducet corruptionē: ⁊ ēt potentior facta
īducere poterit ablationē ⁊ destructionē digōnis: ⁊ ita diminu
ta digō est minꝰ mala q̄ꝫ corrupta digō: sicut ⁊ corrupta digō
vt plerūꝗ est minꝰ mala q̄ꝫ ablata. ⁊ hoc verū ē ī cāis que eius/
dem generis varietate pn̄t eē cāe oīum harū lesionū ꝙ ꝓpterea
q: aliq̄ sunt cāe que ita sunt ꝑate facere vnā lesionem qḋ non
alterā sicut sumptio ouorꝫ frixorꝫ vel lactis acetosi. nā hec vidē
tur semꝑ preꝑare ad corruptionē: ⁊ nō sic ad diminutā digōnē
sit humoralis: pōt etiā ꝯtingere ex ꝑte cibi ī se siue ex parte arti/
ficij ī cibo: vt ē de assatis vel melius frixis in patella: qm̄ calidi/
tas suꝑflua ꝯuertit ad fumosuꝫ adurēdo: ⁊ ita mixtio humora/
lis digōem: sicut ⁊ velocitas exitꝰ cibi an̄ debitū tps: ita facit ad
diminutionē vel ablationē digōis ꝙ nō ad corruptionē. Sꝫ
spālius ponēdo cās spērum corruptiōis que multe sunt vt di/
ctum est: ⁊ maxime ad tres reducunt. Primo cā corruptiōis cibi
vt ꝯuersi ad fumositatē ⁊ adustionē ī cibo vt ē ī pluribꝰ mala cū
plexio calida ꝑternām: vel ī stomacho acquisita: vel ī adiacētibꝰ
mēbris: siue sit simplex sine mā: siue sit humoralis. pōt ēt ꝯtin/
gere ex ꝑte cibi in se: siue ex ꝑte artificij in cibo: vt est de assatis
vel melius frixis in patella: quoniā caliditas superflua conuer/
tit ad fumosuꝫ adurēdo: ⁊ ita mixtio hūoris colerici cū cibo sua
caliditate facit ad corruptōem: ⁊ ꝓinde in iſcliclb? ī quibus fluit
multa colera ad stomachū sepe fit corruptio cibi ī stomacis corꝫ
⁊ in cibo temꝑato. Et ita ēt ex parte cibi ꝯtingit vt cū sumit ci/
bus calide ꝯplōnis sicut vel aut raffanus aut nasturtiū aut sina
pis. ⁊ per eūdē modū ī quibꝰ stomachꝰ ē multū calidus natu/
raliter aduenit corruptio si exhibeant cibaria facilis digōnis ⁊
facile mutabilia vt lac aut oua sorbilia: aut si cibus eēt in se tem
peratus sꝫ modice quātitatis. Et ḋ hoc dixit Rasis 5° cōtinē/
tis de mēte Gal. ꝙ q̄ꝫtitas nutrimēti si fuerit ī stomacho mo/
dica ⁊ stomachus fuerit calidus digō corrupta erit eo ꝙ stoma/
chus inde erit fumosus. Et ex opposito cāe corruptionis ad
acetosū fm̄ plurimū sunt mala ꝯplo frigida vel īmālis vel cum
mā: siue mā fuerit ī stomacho gn̄ata siue aliūde fluxa. Nā talis
acetositas sequit diminutā caliditatē: nō tm̄ cū fuerit tāta dimi
nuta caliditas ꝙ inde sequat ablatio vel destructio digōis qm̄
friditas cū maxīa fuerit facit ad ablationē digōnis vt dictum ē
supra. ⁊ cū ē mediocris facit ad diminutā digōnē cum qua cibꝰ
p̄terea non corrumpit. Sed qn̄ ē remissa debilis multū tūc cibꝰ
corrūpit ad acetosū: ⁊ ita pn̄tia flegmatꝫ multū fridi ī stomacho
ē de cāis talis corruptōis ad acetosuꝫ ⁊ comestio fructuū frido/
ruꝫ vt cucumeris ⁊ huiusmōi ⁊ potꝰ aque fride. ⁊ ita cibaria si
fuerint multe quātitatis ⁊ stomachus fuerit fridus acetositas
fiet vt dixit Rasis loco allegato: idē dicatur de cibis grossis.

Cibaria ēt grossa aliquotiēs ꝑ aliū modū ēt ī stomacho de se
ꝯuenīēter disposito acetosant ꝑꝑ tarditatē ⁊ longitudinē more
ipsorꝫ ī stomacho. Nā cū morat vltra tps tepidū ēt si non sint
ꝯplete digesta ī stōacho a caliditate stomaci fit ebullitio ī hūido
cibi: ⁊ ita ꝑ modū ebullitōis acetosatur hūidū sicut cōtingit in
vino cū acetosat. Et eodē mō cibi ēt facilis digōnis in stoma/
cho cū mēsurate caliditatis ī quo expulsio est debilis ita vt tar/
detur expulsio cibi vltra tps ꝯueniēs pōt fieri acetosatio ꝑ eū/
dem modū lꝫ ēt possit fieri adustio fꝫ diuersitatē p̄paratōis ob/
iecti vt vel adurat vel ebulliat aut acetoset. De cāis tm̄ maxi
mis ad acetositatē cibi ē fluxus hūoris melācolici ad os stoma/
ci a splene superflue quātitatis. Nā cū ꝯmisceat cibo cū sua fri/
giditate acetosa cōuertit corrumpēdo cibū ad acetosuꝫ: imo ali/
quotiēs taliter acetosat cibus ī stomacho vt cōicetur acetositas
vsqꝫ ad dentes ita vt ꝯgelētur ⁊ nō ꝯueniēt debite ad masticā/
dū. De cāis ēt sūt p̄paratōes ī cibis vt cibaria facta acetosa cū
succo agreste vel limonū vel ēt ex parte preparatōis ī ꝯpōne vt
sunt gelatine ⁊ similes modi. Cāe aūt reliquarꝫ specierꝫ cor/
ruptōis vt putrefactionis fm̄ diuersos modos fm̄ plurimū aut
sumunt ex parte cibi ī se putrefacti vel ī via ad putredinē q: sit
mala qualitate infectus vel ex ꝑte aeris putridi vel ex mixtione
aliorꝫ vaporꝫ corruptorꝫ vel resolutorꝫ aliquotiēs ab īfirmis vel
ab alijs corporibꝰ imūdis aliquotiēs ī vijs repertis vt ḋ aīalibꝰ
mortuis. Nā talis dispō ī cibis vel stomacho acquisita male q̄/
litatis adducit corrūpēdo cibū ⁊ adducēdo ad malitiā nō redu/
cibilē ī manifestā qualitatē. Et ita ēt aliqui sunt fructus qui per
nām sūt preparati vt cū non digerunt ī stomacis ꝯūr cōuertūt
ad qualitatē malā venenosaꝫ vt vult. A. de melonibꝰ. Et Ra/
by moyses ī his enumerauit ꝑsica ⁊ grisomillas. ⁊ sicut cōtingit
hoc ex parte māe ita aliquotiēs cōtigit ex ꝑte adurētis calidita/
tis vt per viā adustionis ⁊ certo humido ipso tm̄ non illaudabili
fiet generatio veneni vt contigit ī gn̄atōe colere eruginose ī sto
macho multū iflāmato. ⁊ hec de cāis sufficiāt.

Signa. Iā ad signa veniendū ē: ⁊ primū ꝓnostica: ꝯūr de/
mōstratiua. Et prio ponēda sunt ꝓnostica euētus
deīde ad bonū ⁊ ad malū: postea demōstratiua gn̄is: deīde spe/
rū. Signa ꝓnostica euētus sumūtur maxie ex p̄cessiōe causa/
rū ⁊ primitiuarꝫ faciētiū ad nocumentū digōnis ⁊ ex ꝑte accidē
tiū suꝑuenientiū: ⁊ ex ꝑte causarꝫ corꝑaliū imperficientiū ope/
ratōem stomaci ex parte ipsius siue ex parte coadiuuantiuꝫ mē/
brorūꝫ de qbꝰ supra dictuꝫ ē. Nā cū tales cāe fuerit nō adhuc
exūte lesiōe ī oꝑatōibꝰ stomaci: sꝫ aliq̄ talis vel multe ex eis ꝑ/
durauerint possumus pronosticari super nocumētum digōnis
stomaci exēpligrā: si p̄cesserit nauseatiua sacietas ita vt fuit con
suetudo plus sumēdi de cibo q̄ꝫ ꝯueniret ēt laudabili vel fuerit
alīs malitia multa regimīs ex ꝑte cibi ⁊ potꝰ ī acceptiōe malorꝫ
ciborꝫ ⁊ in malo ordie vel p̄cesserit dolores vehemētes vel diu
turni morbi de febribꝰ ⁊ alijs vel fuerit stomachꝰ male ꝯpōnis
vel factū fuerit mirach tenue vel abscisus zirbus adipinꝰ iā cō
ueniēter ꝓnosticari possumꝰ de nocumēto digōis. ⁊ hāc sn̄iam
īnuebat Aui. in capº de egritudinibꝰ stomaci cū dixit: Et qn̄qꝫ
accidit stomacho aut ī creatōe aut ī ꝑseuerantia egritudinū aut
dolorū aut malitia regimīs vt fiat corpus eius laxe texture ra/
re substātie subtilis cutis quare perducit ad ipm̄. s. stomachum
ad debilitatē in omnibus operationibus suis. Si etiam cor/
pus fuerit consuetum ad sumptōem medicinaruꝫ solutiuarum
vt sunt multi q singula hebdomada sumūt bis vel ter pillulas:
tūc possumꝰ ꝓnosticari in ꝓcessu suꝑ nocumēta stomaci ꝓpter
nocumēta plurima ad q̄ adducit medicina solutiua: ēt quecūqꝫ
sit de quibꝰ dictū ē supra de quibꝰ dicit Aui. Et scias ꝙ omēs
medicine solutiue ⁊ oīa que abominatōeꝫ faciūt sūt mala stoma
cho ī caplō de rebus quarꝫ vsu nocet stomachus: ⁊ ita in ꝯsue/
tis ad vomitū possumꝰ ꝓnosticari supra nocumētū eiusdē sto/
maci. Nā vomitꝰ cū quis eo vtit frequēter ē res multū nocēs:
qm̄ ꝑ ipsuꝫ acquirit ꝯsuetudo in nā vt māe fluāt ad stomachū.
Et hoc dicit Aui. ī regimie eius cuiꝰ paruꝰ ē stomachus: post/
q̄ꝫ posuit ⁊ ex regie ꝯueniente plurimis stomacis ē vti vomitu
mēse bis vt ī eo in quo sit facilis ⁊c̄. ⁊ ī eo ī quo solebat aggrega
ri humor flegmaticꝰ ī stomacho addit parꝫ post: ⁊ nō opꝫ vt su/
pra id addat. i. fiat pluribꝰ vicibꝰ q̄ꝫ bis in mēse: qm̄ consuescet
nā eijcere suꝑfluitates ad stomachuꝫ. De signis ēt ꝓnosticis
euentꝰ ē mala colligātia cerebri cū stomacho vt cum cerebrū ē
friduꝫ ⁊ stomachus ē calidus ī creatōe vel econtra. Nā nocu/
mentū vniꝰ cōicat alteri. Ideo dicebat Aui. in fine capituli de
egritudinibꝰ stomaci: Et ex nocumētis malis in creatōe ē vt sit
caput fridum p̄paratū euētui catarri ⁊ sit stomachꝰ calidus q̄re
n̄ tollerat ea q̄ mūdificāt illū catarꝫ sup. calida sicut sūt diapi/
pereon ⁊ diaciminū ⁊ diacalamētū vt vult. Et ita ex aduerso si
caput esset calidū ⁊ stomachꝰ fridus non tolleraret stomachus
fria qbꝰ curat catarrꝰ calidus: ⁊ ita ex hac mala societate possu
mꝰ ꝓnosticari supra nocumēta stomaci vt dictū ē supra. De
certa malitia regis ex qua ꝓnosticamur suꝑ nocumēta stoma/
ci ita ampliare possumꝰ ad omne genꝰ malitie regimīs. Nā cū
ꝑseuerat possꝫ fieri euidens ꝓnosticū suꝑ nocumēta stomaci vt
ē de instātia vigiliarꝫ ⁊ animi passionibꝰ ⁊ reliqs supradictis ⁊c̄.
Ueniendo ad signa ꝓnostica ad bonū sit hoc primū ꝓnosticuꝫ
cū cā debilitatis vel corruptōis vel alteriꝰ nocumenti stomaci
fuerit extrīseca vel manifesta vt ex occursu ad aerem multū fri/
gidū vel multū calidū: vel ex sumptōe cibi mali vnica vice tātū
vel duabꝰ mali. s. ī se vel ex modo p̄paratōis vel ex mō sumēdi:
vel q: fuerit nimie quātitatis q̄ꝫ ꝯsueuit stomachꝰ immutare: tūc
ex similibꝰ cāis si debilitet digō non ē timendū multū. nā per
remotōeꝫ cāe extrīsece vel ꝑ mundificatōeꝫ vel abstersionē eiꝰ
qḋ corruptū ē vel indigestū: facile corpꝰ reducit ad nālē dispō
neꝫ. Aliud ꝓnosticū ad bonuꝫ: nocumētū digōnis vel stoma
ci cū pendet ex mā ē minus maluꝫ: imo facilius curat q̄ꝫ cū de/
pendet ex debilitate virtutis vel ꝓpter malitiā ꝯplōnis confir/
matā. Rō clara ē: naꝫ cūata mā ꝯn̄ter facile remouet egritudo
ab ea dependens: difficile autem remouet malitia cōplexionis
cōfirmata. Et hanc sn̄iaꝫ expsse posuit Aui. ī capitulo de nocu/
mento digōnis ī fine cum dixit: Et scias ꝙ corruptio digōnis
⁊ debilitas eius ⁊ ad vltimū nocumentū ipsius cum accidit ex
ex qualibet mā ē facilius ad curādum q̄ꝫ sit cuꝫ accidit ex debi
litate virtutis ⁊ ꝓpter malitiā cōplexionis cōfirmatā. Aliud
ꝓnosticū: nocumentū stomaci cū accidit ex aggregatōe flegma
tis ē minꝰ maluꝫ q̄ꝫ cuꝫ aliūde fluit mā ad stomachū vel etiā cū
mā colerica in stomacho gn̄atur. ⁊ hoc ē q: quasi nāle ē stoma/
cho flegma gn̄āre: ita ꝙ a ḋbiliori cā flegma gn̄atur ī stomacho
q̄ꝫ mā calida ceteris ꝑibus: iō ꝯn̄ter facilius curat. ⁊ hanc sn̄iaꝫ
īnuebat Aui. ī capº de egritudinibꝰ stomaci cū dixit: Et pluri/
mum

mū quidē ꝙ inuenit̄ in stomacho aut gnātur ī ipō ex humorib⁹
ē flegma. ⁊ cā in hoc est vt vult ꝙ chilus ē nāe ꝓpinque flegma
ti: cū ergo nō digerit̄ digōne integra nō fiunt sanguis ⁊ colera
⁊ melācolia sꝫ sup. fit flegma. Signa vero ꝓnostica ad malū.
p° sumunt̄ ex vniuersali regula posita ab Aui. ī ca° ꝺ corruptōe
digōnis ad finē cū dixit: Et scias ꝙ corruptio digōis qn̄ꝗ du/
cit ad egritudines plurimas malignas sicut epilēsiā ⁊ melācoli/
am mirachiā ⁊ similia. ⁊ addit ꝯtinuādo: īmo ē mater egritudi/
num ⁊ origo cronicaꝝ īfirmitatū. ⁊ alibi in cap° debilitatis sto/
maci satis ad principiū dixit: Et scias ꝙ debilitas stomaci for/
tasse ē cā oīum egritudinū corꝑis ⁊ maxime verificat̄ de debi/
litate digestiue. ⁊ rō videt̄ satis clara. nā māe ꝑ indigōnem vel
corruptionē in stomacho gnāte ad īferiora mēbra descendētes
sepe in dictis mēbris oppilationē ⁊ aꝑata cānt sicut in splene ⁊
ī epate plerūqꝫ: ⁊ sic ꝯn̄ter ducūt ad idropes: ⁊ maxime si sequā
tur indigōnes malitie ꝯplōnis fride: vt sepe euenit vn̄ preparāt
ad sanguinē aquosum: ⁊ ꝯn̄ter ad asclitē vel iposarchā. ⁊ si fue
rīt descēdentes tales māe ad iuncturas fiūt cā doloꝝ iunctura
rū: ēt cū tales māe nō regulant̄ ⁊ sunt euaporātes ad superiora
sunt cā sepe subeth: īmo de signis nauseatiue satietatis ē ꝓfun
datio somni ⁊ subeth. ⁊ si fuerit corruptio digōnis ad adustuꝫ:
vn̄ facta sit mā mordicatiua: aliqn̄ fit spasmus stomaci ⁊ tremor
cordis: ⁊ aliqn̄ sincopis ꝑ cōitatē cordis: ⁊ aliqn̄ de tali mā ascē/
dente ad cerebrū sua acuitate fit frenesis ⁊ vera ⁊ nō vera: ⁊ ali/
quotiēs epilensia. ⁊ si ad nucā cōicent̄ tales māe vaporales fit
aliquotiēs spasmus: ⁊ ita discurrat̄ ꝑ diuersos modos gnātōis
morboꝝ ī toto. Aliud ꝓnosticū spāle magis ad malū ē ꝙ no/
cumentū stomaci cōtingēs a gnātōe ex mala cōpositōe eius vel
ī paruitate vel ī figura vix vel nūqꝫ curat̄. Silr̄ nocumētū ꝯtin
gēs cā vehemētie sui sensus: q: a cā parua ꝑducit aliquotiēs ad
epilensiā vel spasmū vt vult Auic. de egritudinib⁹ stomaci. Itē
nocumētū sequēs tenuitateꝫ substātie stomaci aut mirach aut
debilitatē ī mēbris coadiuuātib⁹ maxie ī epate ⁊ p̄cipue a cā fri
gida vel subtractionē zirbi adipiꝫ ꝓ parte ī oībus talibus ē ma
la significatio: ⁊ ita cū fiunt dolores diuturni ⁊ cronici: ⁊ succe/
dit inde debilitas sequēs raritatē texture stomaci: tunc difficul
ter multū curant̄. Et dicebat Aui. ⁊ ē necessariū vt curent̄ cuꝫ
labore. Et alibi dixit: ⁊ scias ꝙ egritudīes stomaci qn̄ ꝓlōgant̄
ꝑducūt ad raritatē texture villoꝝ eius ⁊ fit difficile succurrere
⁊ medicari: ita dico de morbis an̄cedentib⁹ maxie de fc. diutur
nis. Aliud ꝓnosticū ad maluꝫ: nocumentū stomaci sequens
ad aꝑata stomaci vtplurimū ē mortale: de quo dicit Ras 5° cō
tinentis de mēte Gal. Dixit Gal. ꝙ mors sequit̄ aꝑata stoma
ci ⁊ epatis ⁊ in maiori ꝑte: ⁊ pōt ampliari non tm̄ ad aꝑata sꝫ ēt
ad vlcera ⁊ scissiones ⁊ solutiones in substantia stomaci vt pꝫ.
Aliud ꝓnosticū: nocumentū sequens malitiā ꝯplōnis cuiusli
bet ꝯfirmate ē ad maluꝫ: pꝫ q: difficilime corrigit̄ deterius tm̄ ē
sequens malitiā ꝯplōnis sicce: qꝫ ꝙ sequit̄ calidam ⁊ humidā ⁊
quā humidā tantū. Immo dicit Ras 5° ꝯtinentis caplo p̄io:
cū mala ꝯplexio sicca ⁊ mala ꝯplexio humida stomaci in fiducia
finis sunt equalis. s. quātuꝫ ad curā. i. ꝙ pn̄t curari sꝫ difficul/
ter. Addit: sꝫ in lōgitudine spacij nō sunt equales: qm̄ spacium
correctōis male ꝯplōnis sicce duplex ē spacio correctōis humi/
de. Aliud ꝓnosticū spāle in conualescentib⁹ ⁊ ē Aui. ī fine de
corruptōe digōnis: Qn̄ corrūpit̄ digō in ꝯualescentib⁹ ⁊ gnāt̄
acetositas īducit recidiuatōem ꝑꝑ id qđ timet̄ de putrefactōe:
pꝫ. Aliud ꝓnosticū positū ab Aui. ī caplo debilitatis digōis
de mente Hyp. ī libro mortis: ⁊ ē ꝙ si suꝑ oculos ei⁹ q hꝫ nau/
seatiuā satietatē ⁊ tarditateꝫ digōnis appet bothor nigra simi/
lis ciceri ⁊ rubet ꝑs eius ⁊ viridis ꝑs alia tunc ipse īcipit cū di/
minutōe rōnis morit̄ in. xvij. Nota hic ꝙ Gētilis volēs ve
rificare istā sn̄iaꝫ dixit: suꝑ hoc passu ꝯsidera ꝙ in libro experi/
mentoꝝ Hyp. ē multa diuersitas. Addit: nunqꝫ eīm vidi duos
libellos ex illis concordātes nisi ī ꝓemio: ⁊ ideo qn̄ꝗ dicta que
īde allegat Aui. nō apud oēs īueniunt̄. Et addit: hoc aūt dictū
verificare sicut alia dicta huius libri ē īpossibile fere. Uerificat
tn̄ ipꝫ aliqualr dicens ꝙ hec pustula significat primū māꝫ ma/
lignā ⁊ venenosaꝫ ad caput expulsaꝫ ⁊ ī corꝑe dn̄anteꝫ: que mā
q: grossa ē de nā cronici morbi mortaleꝫ crisim ꝑit. hec aūt cri/
sis cēt in. xx. vel post. sed q: venenositas ē in mā accelerat mor/
teꝫ: vn̄ fit in. xvij. ⁊ hec de ꝓnosticis ad maluꝫ. Iaꝫ veniēdū
ad signa demōstratiua ⁊ p̄io generis: deinde spēꝝ. Signū er/
go demōstratiuū nocumēti stomaci vt defect⁹ stomaci ⁊ debili
tatis gn̄alis eius sumit̄ ex cōi lesione oꝑationū stomaci vt appe
titiue digestiue retentiue ⁊ expulsiue. Sumit̄ etiā ex labore sto/
maci in retinēdo cibū post ei⁹ assumptōeꝫ vn̄ fit ansietas ⁊ con/
turbatio post cibū ⁊ grauitas ī toto ⁊ q̄si fricatio ī mēbris: ⁊ cōi/
cat̄ ēt lesio mēbris quib⁹ stomachus cōicat ⁊ maxie cerebro: vn̄
grauant̄ oculi ⁊ caput ⁊ fit abominatio ad cibū: ita ꝙ cuꝫ diffi/
cultate accipiūt: ⁊ cum sumūt: sumunt ipꝫ modice quātitatis ⁊
manifestat̄ nocumētū magis ī suꝑiorib⁹ qꝫ ī īferiorib⁹: declarat̄
ex maiori lesione ī appetitu qꝫ in digōne: ⁊ ꝙ magis grauant̄ ī
p̄cipio sumptōis cibi qꝫ post tres vel q̄ttuor horas: ⁊ econtra
qn̄ maior ē lesio in digōne qꝫ in appetēdo: q: facilr sumūt cibuꝫ
sed difficult̄ trāsmutāt: ēt magis ledunt̄ ⁊ grauant̄ ī ꝓcessu cū
quietat̄ cib⁹ ī fundo stomaci qꝫ in p̄cipio. Et ꝓ hac sn̄ia dicit
Ras 5° ꝯtinentis de passionib⁹ stomaci: Dicit Gal. ꝙ quidaꝫ
patiunt̄ ex ore stomaci. i. ꝑꝑ nocumētū ī ore stomaci sincopim ⁊
spasmū ⁊ dormitōeꝫ ⁊ melancoliā ⁊ visuꝫ imaginabilē. i. imagi
nes. Et addit: sꝫ hec oīa accn̄tia sunt ex eo ⁊ sūt passiones q̄ pro
prie sūt ori stomaci vt ēt defect⁹ appetit⁹ ⁊ corruptio cibarij qđ
natat ī ore stomaci: qm̄ cibaria q̄ ꝑueniunt ad ꝓfunditateꝫ sto/
maci ⁊ p̄cipue q̄ difficilia sunt ī corruptōe non sequant̄ hec acci
dētia: ⁊ si aliqualr ledunt vt a p̄cipio vsqꝫ ad exitū cibi cū eq̄li
lesione in appetēdo ⁊ digerēdo: tūc lesio toti stomacho cōicata
est ⁊ ad lesionē stomaci cōicat̄ cōiter nocumētū īter spatulas ꝑ/
ceptū ꝓpter meri ꝯtinuatū stomacho alligatū ad dorsuꝫ. Sed
magis ꝯtrahendo ad debilitatē ⁊ nocumētū digōnis: qm̄ illa ē
maxia lesio cōiter adueniens vt fuit supra dictū de mēte Gal.
8° memiri. Inter signa p̄io si fuerit praua lesio sunt grauitas ci
bi ⁊ extēsio sensibilis ꝑꝑ ventositatē aliq̄leꝫ q̄ generat̄ ex īperfe
ctōe digōis ⁊ remanētia cibi ī stomacho tꝑe longiori qꝫ ꝯsueuit
si ꝺbilitas fuerit ex tꝑe talis. nā ꝑꝑ debilitatē maius tps reqrit̄
ad trāsmutatōeꝫ. Sꝫ si fuerit fortior ꝺbilitas dicebat Aui. ī ca°
ꝓp̄io de signis ꝺbilitatis digōis: significāt eā eructuatio addu
cēs saporē cibi post qnqꝫ horas ⁊ rugit⁹ ⁊ nausea sup. magis ma
nifesta qꝫ ī p̄ia: ⁊ extenuatio anhelit⁹ vel sup. durities eius ꝑꝑ
cōpressionē diafragmatis. Sed nota ꝓ hoc qđ dicit ꝙ adducit
saporē cibi post quiqꝫ horas. Dixit Gentilis ꝙ per quinqꝫ ho/
ras nō ītellexit tp̄s determinatū: qm̄ quidā sunt qui ante quin/
qꝫ horas nālr cōplent digōnē ciboꝝ suoꝝ: ⁊ quidā post vt ī. vj.
⁊ quidā vsqꝫ a. x. horas extendunt: qđ tp̄s ē maximū remanen
tie more cibi ī stomacho fm̄ Auic. Ideo posuit hic Auic. quinqꝫ
horas dicit Gētilis: q: ī hoc tꝑe vtplurimū oēs hoīes sani com
plent digōnē ciboꝝ suoꝝ. Et io si educit̄ sapor cibi per eructua/
tionē post quinqꝫ horas ē signū debilitatis stomaci. ⁊ istā n: tā
Gentilis bene menti tene. s. vtplurimū ī sanis per digōnē ꝑmu/
tat̄ cibus a sua forma ī quinqꝫ horas lꝫ forte ī totū nō inducant̄
oīa accidentia que tādē ī chilo reperiunt̄: sꝫ ꝓ tūc nō dꝫ appa/
rere sapor cibi per eructuationē. Addit: ꝙ fit rugit⁹ ⁊ nausea fit
rugitus ꝓpter debilē caliditatē sufficienteꝫ facere euaporare ⁊
nō resoluere ⁊ fit nausea q: grauat̄ stomachus a cibo vnde incli
nat ad deponēdū: ⁊ ita fit extensio qm̄ nō debite cōprehēso ci/
bo ⁊ a stomacho aliqualr alterato causat̄ vētositas que vt dem̄
ē facit rugitū ⁊ extēdēdo facit lesionē extensiuā cū dolore: ⁊ hoc
ītelligit̄ stante caliditate nāli nō in totū ꝓstrata. Nā posset esse
tāta debilitas stomaci debilitata maxie caliditate nāli cuꝫ dn̄io
frigiditatis vt nequaqꝫ posset cibū īmutare neqꝫ ꝯn̄r posset ex
eo generari ventositas: ⁊ ita nō generabit̄ rugit⁹ neqꝫ extensio.
sed hoc magis ꝯtingit in ablatōe digōis qꝫ ī debilitate. Et istā
sn̄iam expressit Auic. 1ꝫ tertij tractatu 5° in caplo īflāmationis
stomaci cum dixit: Et oē a quo nō accidit inflatio nō accidit ab
eo īflāmatio nisi aut ꝓpter seipsū ab illo ī sua substātia. i. q: nō
sit cibus de se inflatiuus: aut ꝑꝑ duas res preter ipsuꝫ: quaruꝫ
vnū caliditatis. s. absolutū supra ipsuꝫ q: sup. fiat resolō īsensi/
bilis: ⁊ altera frigus que non mouet aliquid ⁊ hec est cā nostra.
Et idē expresse dixit ī textu de signis debilitatis digōnis. nam
ponēs driam inter digōnē debilē. i. leuē ⁊ remissam ī debilita/
te posuit signa de grauitate ⁊ remanētia longiori cibi in stoma/
cho quā cōsueuit vt dictū est. ⁊ ponēs signa fortioris debilita/
tis posuit signa pauloante dicta de eructuatōe cum sapore cibi
post quinqꝫ horas ⁊c̄. Et postea ponēs signa vltimate debili/
tatis dixit: sed vltimā fm̄ ꝙ cibus nō alterat̄ alteratiōe de qua
sit cōsiderādū penitus sicut si sit frīditas superflua valde vt di
cit ⁊ sic hn̄tur signa generis debilis digestiue. Signa vero
corruptōis sumūtur vltra grauitatē stomaci ⁊ abominationem
maxie ex mordicatōe circa stomachū ⁊ ēt ex fetore ei⁹ qđ emit/
titur per deorsuꝫ. s. excedēte fetorē cōiter ī fecib⁹ repertū tēpo/
re sanitatis ⁊ nō tm̄ ī egestionib⁹: sed ēt fit notabilis fetor vento
sitatis egrediētis per inferius. de quo dicit Rasis 5° ꝯtinētis
de mente Gal. Dicit Gal. ꝙ si fetor fuerit ī egestiōe oīo cibarij
corruptio inde erit. fit ēt vt sepe ex corruptōe appetit⁹ ad res ma
las ⁊ eructuatio fit fetēs: ⁊ declarat̄ hoc ex relatōe infirmi lꝫ vo
luit Auic. ꝙ eructuatio nō necessario ꝯiungit̄ ī corruptōe dige
stionis vt pꝫ ī corruptōe maxie ꝑ viā adustionis: sꝫ ī acetosa cor/
ruptōe vtplurimū ꝯiungit̄ siue fiat a debilitate calidi naturalis
siue fiat per viā ebullitōis humidi vt pꝫ cōsideranti. Et ita de/
clarantur species corruptiōis ex sapore fumoso vel adusto ⁊ ex
sapore aliquotiēs acetoso cuꝫ punctōe vel ex sapore fetido. ⁊ ta/
les sapores plerūqꝫ declarāt cām corruptōis. Nā sapor fumo/
sus declarat cām calidā vt dictum ē supra: ⁊ acetosus fridam
maxie cū nō fuerit pūctio ⁊ mordicatio sed solū extensio. Tamē
hoc argumentū ē inefficax vt recte dicit Rasis 5° ꝯtinentis de
mente Alex. Dicit Alex. noli cōfidere ī eructuatōe acrida pro fri
gido stomacho: neqꝫ in eructuatōe fumosa ꝓ calido stomacho.
⁊ adducit rōnem cū hoc accidat ex cibarijs semetipsis ī disposi
tionib⁹ p̄cedētib⁹: vn̄ addit sꝫ quere de regimie precedēti ⁊ ali/
is signis ī corruptione etiā cibi: vtplurimū ēt cōiungit̄ ventris
fluxibilitas. nā cū per corruptionē acquirat̄ mala qualitas pun
gens in ipō cibario ex nocumēto eius velociter emittit̄ ex stoma
cho ⁊ intestinis. In debilitate aūt digestiue cuius cā nō fuerit
debilitas ꝯtentiue plerūqꝫ tardat̄ exitus cibi a stomacho: ⁊ cō/
sequēter de intestinis. nā stante debili digestiua tarde digerit̄
cib⁹ ⁊ dicebat Aui. Et cib⁹ qn̄ n̄ digerit̄ nisi tarde descēdit tarde
nisi fit ꝑꝑ motū virtutis expulsiue ex mordicatōe aut grauitate
aut q̄litate alia ꝯtraria: vt paulo āte dicebat̄ ꝺ cibis corruptis.

Istis gn̄alibus sic habitis veniēduꝫ est iam ad signa specialia
magis cārum nocumentoꝝ stomaci maxime ꝯtrahēdo ad dige
stiuaꝫ: ⁊ qm̄ de cāis quedā sunt extrinsece vt dicebat̄ ex ꝑte ae/
ris ⁊c̄. Signa habent̄ ex īpressione cārum vt si trāsierit ꝑ lo/
ca multū frīda vel multū calida siue per loca multū fetida ⁊ cor/
rupti aeris: si ēt fuerit a malitia regiminis ex parte cibi ⁊ potus in
quātitate aucta vel diminuta vel ex ꝑte male qualitatis mani/
feste vel occulte: siue ex ꝑte ordinatiōis: siue ex ꝑte aboīationis

cibi vel nō ɔseruate ɔsuetudinis in tpe sumendi cibū ⁊ reliquis
supra dictis: siue ēt ɔtingerit ex pte accidentiū superuenientium
de motu inordinato vel coitu vel accidētib⁹ animi vel nimis vi
giliis ⁊c. Ista oīa cognoscunt ex relatione infirmoꝝ: de quibus
oībus opz medicū eē diligētē īquisitorē vt si p̄cesserint dolores
diuturni vel febres ⁊ huiusmōi. Si ēt cā fuerit corpalis ⁊ p cōi/
tatē vel a toto vt ī crisib⁹ declarat ex p̄cessiōe signoꝝ crisis: ⁊ de
crisi idicata in die īdicatiua. ⁊ si fuerit p cōitatē mēbroꝝ seruiē/
tium stomacho īfrigidatorum vel supercalefactoꝝ vt splenis
epatis vel cerebri declarat ex cāis que p̄cesserunt de nocumen
tis illoꝝ mēbroꝝ ex signis ppriis colligēdis: ⁊ ex signis ēt nocu
mētoꝝ ipoꝝ membroꝝ p̄ntibus ⁊ q ex remotione nocumento/
rum illoꝝ mēbroꝝ fit rectificatio ī opatiōibus stomaci. Et si cā
fuerit tenuitas mirach ɔprehendit visu ⁊ declarat ex p̄cessione
cārum extenuantiū vt ex egritudinib⁹ p̄cedentibus ⁊ dolorib⁹
⁊ coitu superfluo ⁊c. cū priuatiōe apatū ⁊ alioꝝ nocumentoꝝ sto/
maci nāliū de quib⁹ īfra: ⁊ si fuerit abscisio zirbi ⁊ est relatione
claꝝ. Si aūt fuerit p essentiaꝫ stomaci nocumentū hoc potest
eē vel ex pte virtutis vt fuit dictū supra vel ex pte īstrumēti vel
organi si fuerit ex defectu virtutis q: diuertit aīa a ppriis opa/
tōib⁹ vt ī crisib⁹ vel apatib⁹ magnis alioꝝ mēbroꝝ ē p se mani/
festū. Si aūt fuerit defect⁹ ex pte īstrī vt spūs vt frequēter eue/
nit: declarat ēt ex p̄cessiōe cāruꝫ que faciūt minorationē spūuꝫ
vt de cūatōib⁹ de odorib⁹ fetidis ⁊c. ⁊ si sequat distempamētū
in spū ⁊ p̄cesserūt cāe distempantes: vt ē de sumptōe reꝝ vene/
nosarum ⁊ medicinaꝝ frequēter solutiuaꝝ ⁊ similiū. Si autem
fiat ex nocumēto in organo puta ī stomacho pr̄o si fuerit ex ra/
ritate texture stomaci ⁊ debilitate nāli ipius dicebat Rasis 5°
continētis: Si stomachus doluerit. i. passus fuerit ⁊ ī eo fuerit
corruptio. i. lesio maxime ī digōne qn̄ ex omni minima cā leden
te ⁊ nō ex cibariis malis neqꝫ ex regimie malo p̄cedente patitur
scilꝫ tūc dicit substātia ei⁹ ē debilitata ī textura. i. ē rare textu/
re ⁊ subtilis. ⁊ Aui. dicit cū priuatōe alioꝝ manifestoꝝ nocumē
toꝝ stomaci: vt q: nō sint signa malitie ɔplōnis vel apatū neqꝫ
sit malitia regimis precedens neqꝫ ɔfert reuolutio ciboꝝ illic. i.
q: nō iuuantur neqꝫ ex cibis calidis neqꝫ frīdis: īmo quasi ab oī
cibo leduntur. Debilitas aūt stomaci ī se aliquo mō ɔuenire vi/
detur cū humiditate infusa in stomacho siue debilitate inde cō/
tingente. sed fit distinctio inter eas: vt dicebat Rasis loco alle/
gato. nā si in passiōe nō fuerit nausea. s. nisi post comestionē de/
bilitas erit in se ⁊ in substātia rara. sꝫ si semp fuit reuolutio pau
ca. i. nausea in stomacho humiditas erit. Factū aūt nocumentū
stomaci ex pte nimie sensibilitatis ipius declarat ex fortitudine
opationū stomaci nō occurrēte causa īprimēte cum facili lesio/
ne dolorosa a qualibet leui causa imprimente calida vel frigida
vt latius videbit īfra ī cap° sequēte de doloribus stomaci. Et si
cāe fuerint apata ponētur īfra signa de apatibus siue fuerint in
stomacho siue meri: tn̄ ē signū claꝝ q in descēsione cibi pcipit
difficultas deglutiōis vel descēsus ī loco apatis. Et si cā fue
rit debilitas ɔtentiue vnde cito fit egressio cibi vbi tamē dige/
stiua ī se esset valida: tūc modico tpe morat cib⁹ in stomacho: sꝫ
tn̄ p eo tpe q morat appet sensibilis facta īpressio: ecōtra si cēt
debilitas principalr ex pte virtutis digerētis: vn̄ nō digō cibo
cū nō fit bona ɔprehēsio eius īsurgit expulsiua ad expellenduꝫ:
tūc certū signū ē q si certo tpe notabili moret ī stomacho cib⁹
nō preterea manifestat ī eo sensibilis īpressio facta. Et si cau/
se fuerint humorales declarat ex grauitate ⁊ pōderositate sto/
maci que si sint talis p viam defluxus manifestat ex periodico
nocumēto ⁊ non equaliter ɔtinuo. Et si fuerit talis mā colerica
effusa sicut plurimū fit ex felle declarat ex ɔplexiōe calida epa/
tis ⁊ amaritudine oris cū siti ⁊ punctōe ⁊ citrinitate lingue pau
citate appetitus ad cibū ⁊ vehemētia appetit⁹ ad potum: ⁊ sepe
vomitu colerico vel secessu colerico fm q mā fluit ad os stoma/
ci magis vel magis ad ītestina. Sꝫ si mā fuerit infusa tunc si/
mul cū punctōe maiore ⁊ amaritudine ⁊ siti stat nausea sine vo
mitu ⁊ ansietas cōtinua: ⁊ vtplurimū eructuatio est fumosa vel
amara. Ubi ecōtra si fuerit ex mā flegmatica declarat ex op/
positis signis q: stat sapor acetosus ⁊ eructuatio acetosa cū ma/
iori grauitate ⁊ humiditate lingue ⁊ albedine eius: ⁊ sepe cū in/
tēsione appetit⁹ ad cibū ⁊ paucitate sitis ⁊ maiori grauitate sto/
maci sine punctiōe qꝫ in colerica semp intelligit ceteris parib⁹:
⁊ q: mā flegmatica magis facit diminutionē digōnis qꝫ corru/
ptionē: ⁊ sic magis tardat exit⁹ cibi a stomacho qꝫ ī colerica vbi
fit corruptio cibi magis: ⁊ sepe ɔiungit somnolētia ⁊ profundi/
tas somni cū īflatione faciei ⁊ maxie palpebraꝝ. Et si mā fue
rit melācolica ⁊ effusa vt plerūqꝫ fit ex splene fit mordicatio in
ore stomaci cū sapore acetoso: ita vt sepe ɔgelent dentes simul
cū manifesta lesione splenis vtplurimū. Et si fuerit ventositas
declarat ex extēsione sine grauitate cū rugitu ⁊ sonitu: ⁊ ex p̄ce
dentibus cāis ad vētositatē faciētib⁹ ⁊ eructuatiōe insipida eua
cuato cibo a stomacho. Et si fuerit p̄dens a malitia ɔplexio/
nis sine mā in stomacho essentialr ledēte: tūc cū priuatōe signo/
rum māliuꝫ cāruꝫ: de quib⁹ paulo ante dictuꝫ ē magis ex pri/
uatione grauitatis hora inanitiōis cibi stat vnū cōe signum ad
oēm malitiā ɔplexionaleꝫ sine mā. s. q post cibū sumptū fit cō/
prehensio cibi tremula. i. nō ɔueniēter voluit stomachus supra
cibū: īmo ē fugiēs a cibo maxime qn̄ ad eū nō est appetit⁹ aīalis
voluptuosus: īmo stat appetitus ⁊ quasi inclinatio stomaci ad
deponēdū cibū vel ad expulsionē ipsi⁹ deorsuꝫ: qm̄ ipso graua/
tur stomachus factus debilis ex malitia ɔplōnis licꝫ ēt aliquo/
tiēs nitat expellere cibum per vomitū ⁊ de facto expellat: sꝫ tūc
magis significat q ī cibo ē cōiuncta mala qualitas vel in se vel

acquisita per alterationē in eū factā ⁊ sepe ad euꝫ ɔcomitat sin/
gultus. Et si fuerit talis malitia ɔplōnis calide ɔcomitātur si/
gna que dicta sūt supra preter grauitatē. Nā stat sitis ī ɔplōne
calida nisi dicebat Aui. multū superfluat caliditas ita vt deiiciat
virtutē sensitiuā sup. qm̄ tunc psternit appetitiua ⁊ ad cibū ⁊
ad potū. Et hoc bn̄ notate q: aliquotiēs ɔiuncta siti cuꝫ malitia
ɔplexionis calide stomaci aliquotiēs minuit sitis ⁊ fit tendens
ad nō gradū. vn̄ arbitrātur medici de grosseto q ex hoc tanqꝫ
ex signo posset declarari euidēter super diminutionem malitie
ɔplexionis vel remissionē eius: ⁊ tn̄ vt supponit ppter eius su/
perfluitatē ⁊ intēsionē minuit sitis. Et signū ad hoc distin/
guendū ē q anteqꝫ talis sitis minuatur pp virtutē deficere ex
superfluitate caliditatis qn̄qꝫ ɔmouet famē vehementē pp id qd
resoluit ⁊ per viā resolōnis vehemētis facit quasi suctioneꝫ an/
tecedenteꝫ ad famē: ⁊ hec fames aliquādo est sincopalis ita q
qn̄ tardatur cum eo cibus facit cadere in sincopiꝫ. Et istā sniam
ēt īnuebat Auic. 13a tertii caplō de appetitu canino cum dixit:
Caliditas eiꝫ lꝫ cū appropriatur ori stomaci facit appetere aquā
⁊ currētia humida. i. facit sitiꝫ: tn̄ ipsa cū dn̄at corpori. i. fit ex/
cessiua resoluit ⁊ cogit venas vti suctōe post successioneꝫ ⁊ sup.
vn̄ fit fames. Sꝫ veꝝ est q cū plongat spaciū. s. q cib⁹ nō ex/
hibet: tunc destruit appetit⁹ oīno pp resolutionē factā in virtu
te. Stat ēt in ɔplōne calida eructuatio fumosa vt supra dictū
est ⁊ iuuant ab aere frīdo ⁊ ab aliis infrīdantib⁹ cibis ⁊ potib⁹ ⁊
fit in eis adustio ciboꝝ subtiliuꝫ quoꝝ similes non adurunt ī di
spōne nāli ⁊ grossi in ea meli⁹ digerunt nisi virtus sit defecta ⁊
resoluta ppter malitiā caliditatis: vn̄ cum superfluit malitia ɔple
xionis vt dictū est sequit ī virtute debilitas. Fit ēt supra lin/
guā lutositas quedā saliualis a caliditate exiccāte ⁊ declarat ca
liditas stomaci ignea qn̄ habitudo fit sicca ⁊ macra ⁊ pauce car/
nis ⁊ vene extēdunt: qm̄ in eis concludit sanguis acut⁹ quē ab/
horrēt mēbra ⁊ non nutriunt eo: īmo exuberās ī venis facit ex/
tensionē eaꝝ. Stat ēt in toto caliditas ⁊ vtplurimū coloris citri
nitas cū reliquis accn̄tib⁹ de pulsu ⁊ vrinis caliditatē significā
tib⁹: ⁊ hoc quātū ē ex nā hui⁹ dispōnis: q: ex pte alteri⁹ possent
signa sūpta a casib⁹ quasi ad ɔtriaꝫ dispōnē ɔuerti: vt pꝫ itelligē
ti terminos medicine. Signa vero malitie ɔplōnis fride qsi
sumunt ex opposito signis malitie ɔplexionis calide. s. de pauci
tate sitis cū itensione appetit⁹ ad cibuꝫ qn̄qꝫ vt nisi sit extrema
debilitās vt supra dicebat in calida. Et rō est clara q: ɔplexio
frīda facit ad corrugatōeꝫ ⁊ īpressionem simileꝫ ī ore stomaci ei
qꝫ facit malitia naturaliter fluēs ad os stomaci hora famis: ali/
quotiens tn̄ fit sitis in eis ex corruptōe cibi. Aliud signū ē cū
non digerit in tali stomacho nisi qd ē leue ⁊ facile digestibile ⁊
cibaria grossa nō digerunt ⁊ mediocria tardant in mutatōe ita
vt nō descendāt nisi post lōguꝫ tps: īmo aliquotiēs post lōgum
spaciū ēt p vomituꝫ emittunt fit etiā in eis eructuatio acetosa:
⁊ si cib⁹ de se nō sit acetosabilis ⁊ ita qn̄qꝫ accn̄t ⁊ extēsio ⁊ do/
lor magn⁹ ī stomacho post quinqꝫ vel sex horas ab assumpto ci/
bo ⁊ ppter acetositatē acquisitā in cibo ⁊ ppter vētositates ge
neratas ex diminuto calido ⁊ ɔnr sequit tumefactio oculoꝝ ⁊
faciei ex euaporatōe ad mēbra supiora: īmo ēt in toto sepe appet
quedā īflāmatio ita vt videant tēdere ad iposarchā idropē ⁊ p
pter vapores ⁊ pp sanguinē aquosuꝫ gnātum ex chilo tali iper/
fecte digō. Et qn̄qꝫ appet ī eis color ad citrinitatē cū albedi/
ne declinās: ⁊ ita per colorē medicus expert⁹ cognoscit stoma/
chū ⁊ sepe cōcomitant tinitus circa aures: ⁊ soda extensiua siue
vētosa in hac ēt dispōne sepe cōiungit vētris fluxibilitas ex idi
gestione cibi p hoc qd attrahit ad epar vt nō cōueniens ēt cum
plongat spaciū more ei⁹ ī stomacho: q: tardat digō expellit nā
aggrauata per deorsuꝫ ante completā eius digōnem: ⁊ he ege/
stiones apparēt vaccine ad album declinātes inflate. hoc tn̄ si/
gnuꝫ magis verificat stante ɔplexione frīda materiali vt in fleg
matica: ⁊ ita ēt apparet vrina alba ⁊ iuuat stomachus talis ca/
lidis ⁊ nocet sensibiliter a frīdis. In ɔplexione vero humida
licet raro sit ledens sine mā: tamē signa illius sumunt primū ex
multitudine sputi ⁊ saliue. Aliud signū sumit ex appetitu ci/
boruꝫ siccoꝝ cū abominatōe ciboꝝ humidoꝝ: sumit ēt ex iuua
mento ciboꝝ siccoꝝ ⁊ nocumēto ciboꝝ humidoꝝ ceteris pari/
bus. Signa vero ɔplōnis sicce declarant maxie ex siccitate
lingue cū vehemētia sitis: verū q: sepe fluit mā hūida a cerebro
ēt in cōplōne sicca stomaci. vn̄ minuūtur hec accidentia: pinde
fit difficilis cognitōis: ⁊ cū tardat ī cognitōe fit difficilis mul/
tū curatōis: īmo quasi fit īcurabilis. qm̄ dicebat Rasis 5° cō/
tinētis apud principiū: Modus quoqꝫ male ɔplōnis sicce est si/
cut modus senii: iō nō recipit curā ⁊ ē īcurabilis quādo ɔdomi
nat firmiter. i. aliqualr ɔfirmat. Et iste modus siccitatis ē sepe
eueniēs quoniā aliquotiēs vt ibidē dicit Rasis: talis siccitas ī
corpore aliquotiēs hꝫ ordinē qui fit ex paucitate sanguinis ⁊ ex
assumptōe cibarioꝝ stipticoꝝ ⁊ potationū ⁊ medicinaꝝ destruē
tiū de humiditate nāli partem ei⁹ de mēbris sugendo ⁊ partem
desiccādo ⁊ partē extrahendo de poris ⁊c. pinde est cum vehe/
menti studio īuestigādū d hac dispositione. Pro tāto dicebat
Auēzo. ī ca° d passionib⁹ stomaci ⁊ macie ei⁹ q hec passio est oc/
culta medicis ⁊ nō percipiūt illā sup. nisi cū ē ɔfirmata. ponēs
tn̄ signa dixit q signa huius passionis sūt q nō sentit quasi vo
mitū ī stomacho nec reperit apud somnū saliua fluēs d ore suo
⁊ ē eius appetitus debilis valde ⁊ digō silr ita q erit superfluitas
īdigesta neqꝫ mollita retinēs ī se quasi colorē sumpti cibi ⁊ q ci
bus siccus nocet ei siue calidus siue frigidus: ⁊ fit ei⁹ pulsus de
bilis ad paruitateꝫ declinans. Et addit: ⁊ qn̄ videris signa hec
scias firmiter q ibi ē macies stomaci: ⁊ si respexeris ī suo stoma
cho

cho ab extra qñ fuerit iacens super dorso suo ⁊ videbis quasi fo-
ueaƷ tūc cōfirmabis fidē tuā qm̄ huiusmōi ē hec passio. Addit:
⁊ si qñ cōpresseris manu tua locū mediocri violētia ⁊ fuerit ta-
ctus tuus fortis ⁊ acutus.s. ꝙ fuerit fortis resistētia in depres-
sione ⁊ non perceperit patiēs aliquid doloris ⁊ senseris q̄si mo-
tū pulsantē ī eleuatōe scias illud eē verū.s.stomachū pati ma-
ciē: ⁊ ita ex his sufficienter sit dictū de signis nocumēti stomaci
siue debilitatis ḡnalis ⁊ ī ḡnē ⁊ ī spālibus cāis ⁊c̄.

Cura. Ueniēdo igiṫ ad curā expediēde sūt due intētōes pri-
cipales. vna ꝑtinēs ad dictam: alia ad medicinalia. ⁊
ordinādo dietā nocumētoꝝ stomaci sicut ēt supra diximꝰ prin-
cipaliter ꝯhemus dictā ꝯueniētes ī nocumētis digōnis: ⁊ q: no
cumēta digōnis vt visū ē quedā sūt debilitatis ⁊ diminute di
gestionis quedā ablate ⁊ quedā corrupte: ⁊ q: iste lesiones di-
uersas cās hñt ⁊ sepe ꝯrias vt dictū ē supra de cāis: iccirco cir-
ca dietā nō pōt dari vna regula cōis seruāda ī oī lesione dige-
stiue stomaci: sƷ reglr ⁊ ḡnalr ī oī nocumēto digōnis debēt vi-
tari oēs cāe de nō nālibus occurrētes que sūt parate ducere sƷ
aliquē modū ad has lesiones: ⁊ ita ḡnalr vitādus ē aer ad ali-
quā extremaꝝ qualitatū declinās maxie tñ ad hūiditatē: quo-
niā semper ī ꝯseruāda stomaci ꝯplōne ad sitū per naturā decli-
nantē opƷ aliqualr aerē verti ad siccū. ⁊ ꝯñter aer grossus hu-
midus turbidus multū vaporosus ⁊ paludosus ēt icuentatus
oīs talis ē nocēs. Quilibet ēt aer qualitatis male ⁊ venenosus ē
nociuus: ⁊ ita dico discurrēdo ī alijs rebus nō nālibꝰ ꝙ exces-
siuus motus ⁊ excessiua quies ē vitāda. Idem intelligiṫ d̾ som-
no ⁊ vigilia superꝑfluis. Inordinatio ēt ī cibo vel ex ꝑte cibi
vel ex ꝑte ordinis vel ex ꝑte indebite p̄paratiōis oīs talis vitan-
da ē ſm ꝙ supra declaratū est in cāis: ⁊ ita multū repleri cibo ⁊
nauseatiua satietas in omni casu ē vitanda. Et proinde ꝑcitas ⁊
debita ꝯmensuratio in cibo semꝑ est ꝯueniēs. vnde dicebat. A.
in caplō de rebꝰ quaꝝ vsu noceṫ stomachus: ⁊ ex rebus magis
inimicis ī stomacho ē replō: ⁊ ꝓpter id nō augeṫ corpus gulosi
qm̄ cibus eiꝰ nō digeriṫ quare nō crescit ex eo corpus. Ille aūt
qui a cibo abstinet dū in ipō remanet adhuc aliquid appetitus
augeṫ: qm̄ stomachus eius bene digerit cibū quē ordinē obser
uauit Gal. maxime post mortē patris eius qui obijt post. xviiij.
ānū Gal. q: vsq̄ ad illud tēpus fuit satis intēperatus maxime
ī fructibꝰ: ⁊ ita quasi singulo āno egrotabat: vt ipē de seipō re-
fert ī libello suo de euchimia ⁊ chachoximia capº 2º postea tē-
peratus factus ⁊ in abstinētia ciboꝝ ⁊ in priuatiōe fructuū nū-
quā postea vt refert graui egritudine fuit infirmꝰ: iō aliquādo
īterrogatus quare paꝝ comederet rñdit intēdo mādúcare vt vi
uam. alij vero intendūt viuere vt manducēt. Et ita inanitio in
dispōnibus stomaci moderata semꝑ ē cōueniēs ⁊ retētio fecis ⁊
vētositatis: vt dicit Aui. capº paulo ante allegato ē maximi no
cumenti: qūq̄ eiƷ ascēdit vt ꝯtinuādo dicit ꝓpter id fex ex reuo
lutione ad reuolutionē ad suꝑiora donec redeat ad stomachū ⁊
īpedit nocumēto maximo ⁊c̄. In cibis ēt ḡnāliter vitandi sūt
oēs qui priuati sunt oī stipticitate ꝓpter cām paulo ante dictaƷ
de aere: ⁊ als ēt supꝑ allegatū ī cāis: quem cañ. ēt expresse posuit
Aui. ī caplō ꝓxime allegato cū dixit: Et scias ꝙ oē qđ stiptici-
tatem nō hƷ ex succis ꝓprie ⁊ ex alijs cōiter est malū stomacho.

In passiōibꝰ ēt aīalibus oīa accidētia aīe faciētia ad resolōnē
spūuƷ ꝓpter motū subitū iterius vel exteriꝰ: vt ira ⁊ furor ⁊ ve
hemens timor ⁊ maxima tristitia sunt a quibꝰ cauēdū ē: ⁊ ita pas
siones diuertētes aīaƷ ad alias oꝑatiōes maxime cibo recepto ī
stomacho: nō ex multo tꝑe vt sunt maxime occupatiōes corꝑee
⁊ cogitatōes ⁊ speculatiōes ⁊ vniuersalr oīs vehemēs animi ap
plicatio ad aliqđ ꝑficiendū est: de his que maxime debēt vitari
cōmuniter in oī stomaci lesione. SƷ spālior dieta dƷ eligi ſm
ꝯtrarietatē cāruƷ ledentiū. nā si cā ledēs fuerit caliditas occur-
ratur cū aere frīdo: ⁊ si fuerit frīditas cum calido semꝑ vitando
grossitiē aeris ⁊ eligēdo aerē mundū ⁊ puꝝ: qui ēt rectificeṫ ip-
sum aromatizādo cū odoribus laudabilibꝰ calidis vel frīdis: vt
dictū est supra in capº de sincopi. Et nota singlr ꝙ in calefa-
ctione stomaci: vt refert Rasis 5º continētis de mēte Gal. ad
glauconē si calefacti fuerint pedes ⁊ sup. manꝰ ⁊ alia extrema ex
calefactiōe ipoꝝ calefit stomachꝰ. Et ita obseruaṫ cū est intētio
calefactiōis stomaci vt calefiāt extrema. De somno aūt ⁊ vi-
gilia: lƷ dicit Aui. in caplō de cura debilitatis digōis ꝙ omnis
somnꝰ iuuat digestiuā: tñ ē hic notādū ꝙ lƷ somnus ꝑ se videaṫ
iuuare digestiuā reuocādo spūs ⁊ caloreƷ naturalem ad mēbra
nutricationis: ⁊ stomachū tamē in certo casu per accidens sepe
nocet puta in superflua digestione quando cibus aduritur per
hoc quod calor stomaci propter intensionem non proportiona-
tur cibo digerendo. Ideo quia intēditur calor circa stomachuƷ
per somnū fit nocumētū. Ita dico ēt cū corrumpiṫ cibus vel di
gestio ꝓpter fluxū mãe colerice ad stomachū. nā tunc ꝑꝑ som-
nū paratur fluxus dicte mãe ad stomachuƷ sicut ꝑ vigiliā hūo-
res cū spiritibꝰ cōuertūtur ad exteriora: ⁊ ita per accidēs som-
nus aliqñ nocet ī eo: tñ qđ dicit Aui. ꝙ somnus iuuat digōneƷ
ītellexit vulgarizādo de somno sƷ quēcūq̄ sitū corporis ⁊ acu-
bitū facto. Uñ addit: verū somnꝰ supra sinistrū ē plurimi iuua-
mēti ī hoc. s. ad digōnem ꝓpter ꝯpressionē epatis supra stoma-
chū. Et addit: sed somnus supra dextrū est cā velocitatis descē
sionis cibi qm̄ preparatio stomaci. i. dispō naturalis ex ꝯpōne
stomaci facit id necessariū. i. facit necessariā velocitatē exitus ci
bi a stomacho pro quāto fūdus stomaci ⁊ portanariuƷ declinat
ad dextrū: ⁊ ita accubitus stomaci supra dextrū cōprimēdo fa-
cit ad exitū lƷ ēt fiat post somnū factum supra sinistrū iuuanteƷ
ad digōnem per modū dictū: q: epar sic amplexatur stomachū
⁊ caliditate sua vigorat digōneƷ: sed non dƷ taliter disponi cor-
pus nisi iam priꝰ descēderit cibus ad fundū stomaci: q: nisi de-
scendisset ad fundū staret circa os stomaci natans qui nō ē lo-
cus ad digōneƷ cibi. Ideo laudant auctores ꝙ anteq̄ dormiē-
dū sit supra latus sinistrū post cibū sumptū fiat paulatina deam
bulatio per tempꝰ vt descēdat cibus ad fundū vel saltē ꝙ ī pri-
mo somno cū corpora non tollerāt ꝓlixitatē spacij post cibū añ-
q̄ ad somnū inducanṫ vt sunt multa corpora: tunc laudaṫ ꝙ in
somno accūbant supra dextrū per modicū tempꝰ: ⁊ postea cum
descēderit cibus se voluāt supra sinistrū: ⁊ sic dormitio facta su
pra sinistrū efficatior ē ad digerēdū: ⁊ postea hora ꝯplete dige-
stionis reuolutio supra dextrū facta efficatior erit ad emittēduƷ
ipsuƷ cibū digestū extra stomachū. Dico tamē ꝙ ēt ad dige
stionē facit accubitꝰ supra destrū ꝓpter epar desubtꝰ ministra-
re caliditatē stomacho: ⁊ multi ita ꝯsuescūt dormire ⁊ ꝯuenien-
ter digerūt. Et quasi Aristo. videṫ alicubi sentire ī problemati-
bus ꝙ talis accubitus plus facit ad digōnē q̄ accubitus supra
sinistrū: lƷ cōis sñia auctoꝝ sit ī oppositū: imo cōis doctrina ē
ꝙ ī bonitate ad iuuādam digōnē post accubituƷ supra sinistruƷ
melior accubitus ē vt fiat supra ventrem ꝓpter ꝯtinētiā caloris
membroꝝ seruientiū stomacho ī digerēdo: ⁊ ꝓpter reuerbera-
tionē que ꝯueniēter fit per illū sitū: ⁊ ita dicunt opposito modo
ꝙ acubitus supra dorsuƷ minus iuuat ad digōneƷ q: tūc stoma
chus remanet destitutus a iuuamēto circūstātiū mēbroꝝ. Qđ
tamē plus iuuet ad digōneƷ accubitus supra sinistruƷ vel supra
dextrū vel supra ventrem nisi eēt hic sñia Auic. ⁊ ēt alibi est qō
satis neutralis. sed credo ꝙ ad hoc iuuamētū maxime faciat cō
suetudo accūbēdi que diuersa ē ī diuersis hominibꝰ. Addebat
tñ Auic. ī vigorāda digōne ī somno ꝯtinuādo cū verbis dictis:
Et scias ꝙ amplexari īfantem propinquum ad hoc vt poluatur
idest. xiiij. vel. xv. annoꝝ ſm longitudineƷ noctis in toto spacio
dormitionis est ex rebus magis iuuatiuis ad digōnē. Sed ad-
dit: ⁊ oportet vt nō superueniat ei sudor. s. patientis corpori ꝑꝑ
ꝯtactuƷ ⁊ adherētiā īfantis qm̄ sup. debilitaṫ digō ⁊ adducit ra
tioneƷ. Sudor eīm īfridat ⁊ ꝓhibet iuuamētū calefactōis scilƷ
euenientis ꝓpter īfantem cū caliditate sua īnata. i. appropriata
⁊ quasi nāli ēt stomacho patientis. Et addit: ⁊ opƷ ēt vt non sit
cū eo de anhelitu estuatio. i. nō fiat tāta suꝑcalefactio vt acqui
raṫ necessitas ī anhelitu: q: ad taleƷ estuatōeƷ sequiṫ resolutio ⁊
debilitas. ꝯñter addit: estuatio eniƷ ⁊ motꝰ appetitꝰ sup. ad coi-
tuƷ si adueniret vt aliquibꝰ īpudicis ⁊ ribaldis viris variant ta
les motus virtutū nutritiuaꝝ. i. virtutū nāliuƷ oꝑationes ⁊ p̄ci
pue digestiue. addit ꝙ sunt quidā hoīes qui amplexanṫ catulū
canis aut gatū masculuƷ nigrū. Ego nō laudarē adherentiā ga
ti: qm̄ vt voluit AuēƷ. flatꝰ eoꝝ adducit ad ptisiƷ. Et istā sñiaƷ
de amplexu posuit Rabimoy. exp̄sse de mente eiusdē Gal. iu-
nioris in 24ª ꝑticula ī fine dicit sic: Rebꝰ oībus nulla est melior
digōneƷ ciboꝝ operātibꝰ q̄ approximatio corporis humani ad
ventrē ⁊ ꝯiunctōeƷ corpoꝝ humanoꝝ simul: ⁊ aliqui accipiunt
pueꝝ paruū ⁊ apponūt eū sibi supra vētrē noctis tꝑe ⁊ recipiūt
ex hoc vtilitatē magnā: q: calor puerilis est ꝯueniētior ⁊ melior
calore ex rebꝰ ꝯgelatis. i. ꝯfectis vel ꝯpositis ꝑ arteƷ sicut sunt
cerotaria vel emplā. Addit: ⁊ aliqui cuƷ volūt somnū accipiunt
ꝑuos catulos ponūt eos supra vētres eoꝝ ⁊ recipiūt ex hoc re-
quieƷ magnā. SƷ hic notate vt ēt supra dictuƷ est de somno
ꝙ lƷ talis adherētia īfantiuƷ vel catuloꝝ sit nata ꝑ se iuuare ad
vigorādaƷ digōnē vt est diminuta vel debilis a cā frīda vt ple
rūq̄ euenit. tñ cū fit defectus a cā calida vel fit corruptio dige-
stionis ex simili cā: tūc talis amplexus nō est ad iuuamētū: imo
forte ad nocumētū vt pƷ ꝯsiderāti. Stāte igiṫ debili vel pauco
lapsu ī digestiua a cā frīda tūc est somni lōgitudo: ⁊ taliter am-
plexari īfantē ⁊ quies ⁊ dimissio exercitij faciūt ad ꝑfectioneƷ.
SƷ qñ debilitas est fortis ⁊ a forti cā sunt alia necessaria: ꝓinde
dicebat Aui. ī principio capituli de cura debilitatis: Cum fuerit
debilitas digōis accñs a cā leui aut replōne antecedēte nō plu
rima: tūc sufficiēt in ea lōgitudo somni ⁊ dimissio exercitij ⁊ vo
ciferatōis ⁊c̄. Tñ de dimissiōe vociferatōis videṫ eē dubitatio
qm̄ idē Aui. ī caplō de debilitate stomaci vltra mediuƷ capituli
dicit ꝙ vociferatio ē ex eis q̄ ꝯfortant stomachū: breuiter dicaṫ
ꝙ vociferatio facta ante cibū sumptū iuuat ad digōneƷ: q: mo
tu facto diafragma circa stomachū calefit stomachꝰ ⁊ ita resol
uunṫ vētositates ⁊ vapores a stomacho ⁊ ꝑ hunc modū iuuat.
sed sumpto cibo vociferatio nocet ꝑꝑ ꝯmotōeƷ que fit in cibo.
Et ꝙ ista q̄ dicta sunt de somno ⁊ adherētia īfantis ad stoma-
chuƷ ita ꝯueniūt in debilitate a cā frīda ꝙ nō calida: pƷ ex serie
textꝰ Aui. ī caplō allegato. Nā īmediate post verba cū dixit ꝙ
sunt quidā hoīes q amplexanṫ catulū canis aut gatū masculuƷ
nigrū. addidit ad excludēduƷ ꝙ nō ꝯueniāt ī cā calida: ī debili-
tate aūt digōnis facta ꝑꝑ caliditatē cuƷ mā sup. vel sine mā ex
his que ꝯferunt sunt osipoꝝ diacitonitē. i. diacitonitē simplex
acetosuƷ ⁊ cibi acetosi ⁊ stiptici. i. ad stipticū declinātes ⁊c̄. ⁊ ita
voluit applicari calida ī tali debilitate supra stomachū: īmo īsi-
nuās ꝙ itra ꝯueniūt frīda ⁊ stiptica voluit īnuere ꝙ ēt extrīse-
cus debēt offerri potiꝰ plus frīda q̄ calida ēt nāli caliditate. Et
proinde credo multos ī hoc errare qui ī omni defectu digōnis
apponunt sibi cerotaria calida vel emplāta calida supra stoma-
chuƷ vel plumaccolos factos de pluma electa nō attēdentes ex
quo cā fiat talis debilitas sepe noceṫ. De inanitiōe dicaṫ vt
supra dictū ē ꝙ ī debilitate stomaci inanitio moderata ē iuuās
⁊ parca abstinētia ī cibo sicut nauseatiua satietas nocet vt dcm̄
ē. Minoreṫ igitur cibus ⁊ si maior quantitas sumaṫ q̄ debeaṫ
tunc maxie ꝓlongetur somnꝰ ita ꝙ dormiant tempore multuƷ

extenso sine cibo. Et ꝓhibeat ei cibus ī die illa vt dicit Auic. ⁊ si mane surrexerit letus fortisqꝫ tūc pōt exhiberi cibus. Et si nō surrexerit letus iterū dormiat. tñ si virtus eēt ꝓstrata dꝫ exhiberi aliquid cibi boni ⁊ dꝫ offerri cibus qualificatus siue medicinalis ꝯtrarius lapsui: vnde fit debilitas: sed sit facilis digōnis nisi forte sit excessus ī caliditate stomaci. Nā tunc cibi facilis digestionis faciūt ad corruptōem. sed ī mala ꝯplōne frida vt sepe fit sint cibi actu ⁊ potentia calidi ⁊ cōditi cū aromatibus maxie stomachalibus. Et de cibis ꝯueniētibus ī casu sunt oīa sorbilia carnes pistate ⁊ aliqua dcā ī capitulo de sincopi ⁊ debilitate cordis. Et de aromatibꝰ ꝯueniētibꝰ sunt piper albū ꝑcipue: qđ magis laudatur q̄ꝫ aliud piper de mente Gal'. 6° regiminis sanitatis ⁊ 15° cañ. Aui. ī caplō de diacimino galanga ēt ⁊ zinzi. ⁊ ligni al'. ⁊ sumitas squināti sunt singulares medicine ī cā frigida ⁊ gariofil'. vt voluit Auic. potēter valent ⁊ menta sicca. Et ī cā calida valēt ēt cū ꝓprietate mirabili corali: īmo coralus appensus collo iuuat stomachū vt voluit Auic. ī capitulo de regimine eius: cuius stomachus paruus ē in fine capituli vꝫ ro. ru. spodiū sc. acetose ⁊ reliqua semina frida minora. ⁊ aliqñ opꝫ addere vsqꝫ ad camphorā: vñ opꝫ aromatizari cibaria ꝭm ītētōes diuersas aliqñ cū calidis aliquādo cū frigidis ⁊ īfra ī medicinalibus ponunt̄ cañ. obseruādi circa exhibitiōem medicinaꝝ stomachuꝫ cōfortantiū: ⁊ ī hoc caplō debilitatis seu nocumēti digestionis ē maxīe attendenda masticatio. Naꝫ bona masticatio cibi multū ꝑꝑat ad digōnem: qꝛ ē nutriēs masticatiōe ī ore aliquā recipit digōnem: vt dicit Aui. prima primi caᵒ de qualitate gnātiōis humoꝝ ī principio capituli: nō debet ēt sumi cibꝰ nisi ꝯueniēte appetitu in eo ī quo cōsueuit venire appetitus nec ꝯueniat horaꝫ ꝯsuetā ad sumendū cibū ⁊ post cibū sumat passulas que leuiter abstergūt suꝑfluitates que sunt in ore stomaci: ⁊ cū nō sufficiūt oꝫ venire ad fortiora vt in medicinalibꝰ videbit̄.

De potu dicat̄ q̄ vinū stante ꝯplexiōe calida non ꝯpetit nisi ꝑce ⁊ debile ⁊ mixtū maxime cū aqua ferata ī qua ē virtus confortatiua stomaci: ⁊ nō vtatur aqua simplici: ⁊ si pur sit ꝯsuetudo ad vsum illiꝰ: vel ꝓpter ipotētiā cuitet̄ aqua calida ⁊ frigida veri frigoris. Nā dicebat Mesue in capᵒ de debilitate stomaci post purgatiōnē ī cañ. primo q̄ talis ꝓfsus mollificat stomachum vt calida ⁊ disgregat virtutē ipius. Illa vero vt frigida debilē calorem deiicit in eo: ⁊ magis valet vinuꝫ granatoruꝫ ⁊ sirupus de ribes ⁊ sirupus ro. Et si timeamus infrigidationeꝫ nimiaꝫ: tunc cuꝫ predictis sirupis potest addi modicuꝫ de aqua decoctionis masticis nisi sit abominabile infirmo: quia mastix est melius quo rectificātur omnes ī digestiōe stomaci ex ꝑte ipsius stomaci: īmo masticatio masticis iuuat ad ꝑꝑandū etiam digōnem in ꝯplōne sana. Sed in defectu digestiue a cā frigida maxime ꝯuenit vinū sed nō sit grossum neqꝫ turbidū: sꝫ sit modice quātitatis ⁊ ꝓportionatū ad cibū ⁊ ꝑtitū cum cibo ⁊ sit aromatizatū ⁊ vermiliū melius ē albo: nō sit tñ grossuꝫ neqꝫ nigrū nimis neqꝫ turbidū vt dictū est: sꝫ medie substātie ⁊ medij coloris: qꝛ grossum difficilꝰ transmutat̄ neqꝫ ꝯuenientē facit ī cibo ꝯmixtionē: ⁊ sic nō bene ꝑꝑat ad chilificationē: neqꝫ satisfaciēdum ē per potū siti eoꝝ siue in cā calida siue in frigida stāte stomacho debili. nā tollerare suꝑ sitim vt dicit Mesue loco allegato est ex eis que stomachum viuificant: ⁊ hec quantum ad dietam sufficiant.

Medicinalia. Jam ꝯsequēter veniēdum ē ad medicinalia: ⁊ qm̄ dbilitas stomaci vt supra visum ē: sequit̄ oēm malitiaꝫ ꝯplōnis: aliqñ sine mā: ⁊ aliqñ cū mā lꝫ ēt vt dictū est supra cū temꝑantia graduali ī qualitatibꝰ posset stare debilitas stomaci ꝑ aliū modū. Jccirco primo ponetur regimen circa medicias ꝯueniētes ī malitia ꝯplōnis sine mā cōfortatiuas alteratiuas. 2° ponet̄ regimē magis stante lapsu materiali in stomacho nō ap̄ante siue talis mā ledens sit aliūde fluxa ad stomachū siue ibidē cōgesta. ⁊ iste intētiōes sunt multum diuerse: iō multū cōsiderandū est ꝓinde dicit Rasis 5° ꝯtinentis: Subtilr cōsiderandū est ad distinguendū dispōem stomaci vt iuxta modū passiōis possumus ꝯueniēter occurrere stāte igitur malitia ꝯplexiōis sine mā ledente vbi stat intētio alteratōis cū ꝯfortatione ponebat Mesue cañ. loco allegato cañ. 3° q̄ talis ē: q̄ primū oꝫ insistere ad abscisionē rei ledētis puta malitie cōplexiōis auferēde: ⁊ oīa que lassitudinē īducūt. Aliud ē q̄ administretur ex cibis ⁊ potibꝰ ⁊ alijs generibꝰ administrātium sup. medicinaliū oē id in quo ē ꝯfortatio ⁊ virtutis reꝑatio cū auxilio aromaticoꝝ stipticoꝝ ⁊ reꝝ pauce acetositatis ⁊ reꝝ carum ꝓprie que sunt ī primo gradu aut in scđo quibꝰ nā delectatur. addit: Et nō p̄termittas ī hoc regimine quin cōfortes cor: qm̄ ē thesaurus cure eiꝰ. Sꝫ cōuertēdo magis debilitatē stomaci ad debilitatē digōis: si diminuat̄ vel auferat̄ vel corrumpat̄ digō: due stāt intētiones: nā ad ipm̄ cibū corruptuꝫ: alia ꝯñter erit ad ipm̄ stomachū. Si igit̄ fuerit cibꝰ corruptꝰ in stomacho: primo si cā fuerit malitia cibi dicebat Aui. ī pricipio capituli primū eiꝰ est vt eiciatur totꝰ cibus corruptꝰ qui ē in stomacho vel q̄ egrediatur qđ corruptū ē in stomacho ex cibo vsqꝫ ad finē sui euꝫ vomitu aut solone vētris ⁊ vt rectificet̄ regimē eius q̄ comedit̄ ⁊ bibit̄ ⁊ reducat̄ in oībus dispōibꝰ ad illud qđ necessariū est ⁊c̄. hoc ītelligit̄ qñ cibꝰ talr̄ eēt corruptꝰ: vt nequaq̄ꝫ eēt corrigibilis quo casu iclināte nā ad vomitum iuuet̄ cū vomitiuo facto ex aqua tepida decoctōis aneti vel cū modico cimini: qm̄ ex eo sua mordicatiōe excitat̄ ad vomendū: ⁊ ē in eo quedā virtꝰ stiptica viuificatiua stomaci. ⁊ si cibꝰ ē descēdens ad fundū stomaci versus ītestina magis valeret aliqđ leuiter soluens deorsum tm̄mō mām in stomacho existēte nō aliunde trahēdo: ⁊ forte q̄ clistere cōe erit ad hoc sufficiēs: ⁊ si nō pōt exhiberi addēdo. ℥. 5. hyere ⁊ tardare cibū vsqꝫ dū viuificet̄ bonitas eiꝰ appetitꝰ vel vt saltem sit diminuta abominatio. Sꝫ si cibꝰ eēt rectificabilis nō oꝫ vt educat̄ vomitu vel solōne vētris: sꝫ vt iuuet̄ digō cū longitudine somni ⁊ diuisiōe cibi ⁊ ꝯfortantibꝰ stomachū vsqꝫ dū viuificet̄ appetitꝰ: vt supra dictū est ēt in dicta de inanitione ⁊ repletiōe. Et iste cañ. non tm̄ ē verꝰ stante malitia ꝯplexionis sine mā: sꝫ ēt si fuerit malitia ꝯplōnis cū mā qñ viciū ē ex ꝑte cibi. Postea stat intētio circa ipm̄ stomachū lapsuꝫ ꝭm ꝯplōnem calidā vel fridam. nā stante ꝯplōne calida que cōseruet debilitatem ⁊ indigōneꝫ stomaci: tūc oꝫ ingrossare aliqualr̄ cibos vt nō fiant nimis passibiles declinādo ad friditatē ꝯplexionalem reddēdo eos aliqualr̄ acetosos cū vino granatoꝝ vel cuꝫ modico aceti ⁊ huiusmōi: ⁊ remittēdo malitiā ꝯplōnis ⁊ interiꝰ ⁊ exterius. per interiꝰ vt cū arancio sirupo de ribes vel simili ꝑticipante friditate. ⁊ exteriꝰ cuꝫ succis fridis vt succo viol. maluarum vel aqua or. vel vino granatoꝝ ⁊ alijs medicis dicēdis infra. Et si fuerit talis debilitas vel corruptio cibi ꝯseruata ꝓpter ꝯplōnem frigidā vt plerunqꝫ euenit: opꝫ curare illā ꝯplexionē cū calefaciētibus aromaticis stomaticis vt ē zinziber conditū galāga cinamomū per iterius ⁊ exterius cū oleo de spica oleo ruthe baccaꝝ lauri ⁊ similibꝰ de quibus dicetur īfra: ⁊ ita oportebit rectificare aerē ad calidū vel fridum ꝭm exigētiā cuꝫ his que supra dicta sunt. Sꝫ si eā debilitatis fuerit mala cōplexio sicca ad quā multū ē aduertēdū vt supra dictū ē qm̄ ad eā sequit̄ totius extenuatio. ⁊ nō ē possibile dicebat Auic. ī cura ꝯplōnis sicce ī stomacho vt occupatio sit ad humectādū ipsum solūmō: īmo humectatio eius non fit nisi cū cōitate corporis qꝛ necessaria ē humectatio ī toto qꝛ ad eā sequit̄ totius exicatio. est tñ aliqualis dr̄īa ī cura siccitatis stomaci siue ethice eius principaliter ⁊ ethice cōi toti ex fe. precedētibꝰ sicut ēt cāe exiccatōis sunt diuerse. Nā dicebat Rasis 5° ꝯtinētis loco allegato cōparādo exicationē ethice cōis que reperitur ī ꝯualescētibus ex longis morbis ⁊ exiccatōeꝫ vicio stomaci dixit: carnes quoqꝫ ꝯualescētis deficiunt. i. ethice cōis eo q̄ humiditates ex quibꝰ nutriunt̄ membra desiccātur iuxta diuturnitatē tp̄is supple morbi dissolutiui. Sed huius patiētis. i. ethice stomachalis stomachus desiccat̄ ⁊ inde macrescit iuxta diuturnitatē temporis eo q̄ nō nutricat̄. Et ita videt̄ īuere q̄ sicut extenuatio ī toto a fe. ꝯtingēs vel ex alijs cāis a stomacho magis sequit̄ exiccatōꝫ factā per resolutionē de ethica febrili loquēdo: ⁊ si per positiuaꝫ siccitatē īductā cū resolutōe hūiditatū siccitas vero stomachalis magis sequit̄ priuatiuā siccitatē qꝛ mēbra nō nutriūt̄. Jdeo ī cura ethice febrilis magis intendēdū ē cū remittētibus cāꝫ positiue exiccanteꝫ vt caliditateꝫ ī corde ⁊ ī toto vbi ī ethica stomachali precipue ē intendendū cū prestantibus nutrimētum cōueniēs ⁊ ī rectificatōe cibi ⁊ ex parte ēt medicinaꝝ que directꝰ stomachum respiciunt licet in vtroqꝫ casu sit necessaria totius humectatio etiā positiua ⁊ cum balneis ⁊ reliquis ēt per interius ⁊ exterius hūectātibus: ⁊ ita existēte ethica cōicata toti vicio stomaci oportebit maxie cibū ordinare. Nā cū indigeāt nutricatōe multa ⁊ ipsi cibū ēt temperate quantitatis non possint bene digerere: iō expedit ad restauratōeꝫ vt dicebat Ras loco allegato q̄ nutriant̄ paulatiꝫ ⁊ paulatiꝫ cū aliqua re ꝯgrua post rē aliā pluries ita tñ vt iteratū cibariū assumptuꝫ ī primo finaliter anteq̄ꝫ assumāt cibariū 2m. Jō expedit vt ibidē dixit q̄ primuꝫ cibariū sit paucū ⁊ leue vt digerat̄ ⁊ trāseat eius suꝑfluitas ī vel loci tꝑe. Et ī his casibus valet aqua or. ⁊ lac acetosuꝫ factū vel nō acetosuꝫ ꝭm q̄ cū siccitate ꝯiungit̄ caliditas vel nō. Sꝫ de aqua or. dicebat Aui. ī caplō supra allegato qñ dāda ē detur in potu aq̄ or. cuiꝰ artificiū est bonū ⁊ sapiens ⁊ ē illa cuius aqua multiplicat̄: deīde coquit̄ tādiu quousqꝫ minoret̄ aqua eius. i. multo tꝑe decoquat̄ sumēdo. s. vt ēt voluit Mes. xx. ꝑtes aque ⁊ vnā partē or. ī decoctōe ⁊ decoquat̄ vsqꝫ ad ꝯsumptōem medietatis vel duaꝝ partiū: nā tunc reddit̄ nutritiua multū. ⁊ breuiter ī casu sunt necessaria cibaria multi nutrimēti velocis digōnis ⁊ subtilis chimi ⁊ humidi. Et ī sūma dicebat Aui. sit tāte quātitatis que nō grauet neqꝫ extensionē faciat plurimā. Uex minoratio necessaria est ī huiusmodi vt supra dicebat̄ ī dieta: ⁊ cū non pn̄t carnes trāsmutare sit eis cibꝰ lac vt dictū est vel aq̄ or. vel brodiū ꝯsumptū de pullis. ⁊ circa hec recurre ad ea que supra dicta sunt de ptisi. Et cū pn̄t carnes trāsmutare ita vt fiāt ꝯualescētes: tunc oꝫ magis ad cibaria ꝯsueta iclinari. Naꝫ tunc dicebat Ras loco allegato: Cū patiens ꝓpinquꝰ fuerit sanitati noli dare ei de ptisana or. ⁊ lacte ⁊ succositate cōfecta de spelta: sed ꝯuertēdus ē ad cibaria ꝯsueta gradatiꝫ: gradatiꝫ. s. ī eo qđ fuerit magis tenue ⁊ paulatim māducādo: primo de pedibꝰ ⁊ carnibꝰ ante nocteꝫ vnā maceratis ꝭm cōsuetudineꝫ pristinā. tñ addit: cena dꝫ esse vehemētior. Et dicebat Auic. q̄ qñ necessariꝰ ē cibꝰ drn̄s a lacte ⁊ aqua or. ⁊ cibent̄ pane furni sup. frumēti facto ex fermēto ⁊ sale sup. rectificato cuꝫ eis paꝝ bene cocto ⁊ piscibꝰ aradarada. i. petrosis sup. qñ ꝯiungit̄ cum siccitate caliditas: qm̄ pisces recētes ꝓprie sedant īflāmatōem ī stomacho vt dicebat Auic. ī caplō cure malitie ꝯplōnis calide. Et addebat continuādo: ⁊ sup. cibent̄ allis volucrū leuiuꝫ carniuꝫ molliū ⁊ testiculis galloꝝ leuiuꝫ carniū ipinguatoꝝ cuꝫ lacte: ⁊ ꝓhibe viscosa ⁊ dura grossa. Et dicebat Aui. ⁊ p̄serua ipm̄ ab oībus cibis siccis ⁊ fridis ⁊ ēt calidis sup. acute. Nā vt dicit calidi sunt fortioris lesionis: qm̄ calidū quāuis sit humidū dissoluit multū ⁊ desiccat per accidēs. ⁊ dixit gn̄alr: omne igit̄ quod dissoluit de substātia mēbri debilis relinque ī hoc casu ⁊ pone tuum studiū totū ī humectatōe ⁊ rectificatōe digōnis qm̄ non

adherebit

adherebit ei de cibo nisi post ipius digōnē ꝛc̄. ꝛ tunc danduz ē aliquid de potu cū cibis. Et isto casu necessariū est in potu tri/buere vinū subtile decliue ad stipticitatē paꝝ tollerās ꝯmixtio/nez. s. aque ꝓpter aquositatē suā. i. sit vinuz aquosuz. Naz de eo dicebat Aui. ipm eiz facit penetrare cibū ꝛ viuificat virtutez ꝛ excusat a potu aque frīde faciētis iras. i. faciētis tristari suo fri/gore: ꝛ nō mireris si aliqualr me dilataui ī regimine diete ī hoc casu cū est sermo de medicinalibꝰ: qm̄ maxima ps cure huiꝰ di/spositionis sumit̄ ex pte debite ordinatōis cibi. Sz circa me/dicinas applicādas exterius ꝛ īteriꝰ in hac dispōe dicebat Auē/zoar: nō sit tua medicina priuata aliquo hn̄te stipticitatē ꝛ aliqd subtilitatis ꝛ aromatizatōis. ꝛ si fuerit in ipa aliquid amaritudi/nis, sicut amaritudo rosaꝝ erit bonū valde. Ex hoc pōt īferri q̄ medicine vehemētis siccitatis ī casu nō ꝯueniūt neqꝫ ēt acu/te calefaciētes ꝓpter id qd̄ supra dictū est: q: tamē substātia hu/ius mēbri ē nāliter sicca: iuuat̄ stipticitate tēꝑata ꝛ modica ama/ritudine. Pone igit̄ de quolibet ipoꝝ dicebat Auēzo. pte suā ī tuis medicinis: similiter quoqꝫ q: substātia huiꝰ egritudinis ꝛ mēbri vt vult requirit rē acetositatis sup. alicuiꝰ ꝛ applicatiōez reꝝ medicinaliū ad pelliculas corꝑis stomaci que fit cuz re ha/bēte aliquid acetositatis. citonia vero assata sunt bona ī hac in/tentione: qm̄ est ī eis de humiditate qua auferūt sitim: ꝛ de sti/pticitate ꝛ aromaticitate qbꝰ ꝯfortāt virtutes ꝛ trāsm ttūt vir/tutes medicinaꝝ ad pelliculas stomaci ī eo q̄ est ī eis de acetosi/tate vt vult. Cū medicinis ergo alijs ꝯueniētibus laudabile ē vt aliquid de citonijs misceat̄. Et ita exterius applicent̄ vnguēta ad humidū declinātia frīda calida paꝝ vel tēperata sꝫ qualita/tes actiuas que siccitati ꝯiungunt̄ semꝑ remouētia calefaciētia fortia nō tm̄ ī potētia talia sꝫ ēt formalr talia. ꝛ ita in hoc casu ē corrigēdus cañ. gnālis positꝰ a Gal. 8° terapētice cap° 5°. ꝛ fuit ēt snīa. A. q̄ vnguēta ꝛ ēplastra calefaciāt qn̄ querit̄ eis ꝯforta/tio stomaci. Nā vt dicebat. A. Tepida eīm exsoluūt robur ven/tris ꝛ mollificat̄ os stomaci: iste cañ. dꝫ intelligi qū nō est timor de nimia resol'one ꝛ exiccatiōe vt in casu nr̄o in quo talia nō cō/ueniunt. imo dicit Auic. ī caplo ꝓprio: Et vaporatōes quidem oēs nocēt ei ꝛ ñ cōferūt ipsi ꝛ oꝫ vt alienet̄ calefactio fortis ꝛ ve/lox: qm̄ id exiccat. ꝛ addit ī siccitate: imo oꝫ vt calefiat paulatiz ꝛ humectet̄ ī eo qd̄ ē īter id ꝛ addat in substātia caloris īnati nō in igneitate. ꝛ addit: ꝛ ex his que faciūt id sup. ītrinsecꝰ ē vinuz ꝑuc ꝯmixtū ꝛ lac sup. cū melle ꝛ aqua or. ꝑmixta cū pauco mel/le ablata spuma eiꝰ. Et addit de medicis extrinsecꝰ applicandis vt inungat̄ stomachꝰ cū oleis aromaticis que magis humectāt q̄ꝫ calefaciāt verbigrā: sicut oleū de spica ꝛ spica celtica: ꝛ hoc ī/tellige de oleo simplici spice ꝛ nō ꝯposito: qm̄ illud calefacit sen/sibiliter. Et addit: ꝛ oleuz de mastice ē bonū eis. s. in ꝯfortatio/ne parum de eo addendo non pro magna parte: ꝛ ita intelliga/tur d̄ oleo balsamino ꝛ eligat̄ ex mastice id qd̄ ē pinguiꝰ ad ma/iorē hūectatōez. Et ī isto casu maxie laudat̄ amplecti īfantem ꝛ catulū ꝛc̄. q: ī eis ē hūectatio cū ꝯfortatōe calidi nālis. In me/dicinis aūt ꝑ interiꝰ sumēdis ad istā ītentionē faciētibꝰ ē confe/ctio Gētilis d̄ qua sumat oī mane añ cibū ꝑ horā vel duas co/clear vnū: fiat vt īfra. ℞. cīnamomi. ʒ. iij. liquir. rosaꝝ añ. ʒ. j. s. seis cucumeris melonū cucurbite citrulli añ. ℥. s. passulaꝝ peni/diaꝝ. añ. ℥. j. pineaꝝ mundataꝝ lotaꝝ ꝛ concussaꝝ in aqua ca/lida. ℥. iij. fistico. amigd. dul. añ. ℥. j. s. nucismuscate gariofil. xiloaloes serici crudi been alb. ꝛ rub. seminis ozimi gariofilati dronici corticum citri ana. ʒ. j. licet ipse ponat. ʒ. j. s. sed ē dubi/tandum de nimia exiccatione folij calami aromatici galāge zin/ziberis croci macis ossis de corde cerui margaritaruz añ. ℈. ij. coraloꝝ ru. tunicaꝝ intrinsecaꝝ stomachoꝝ gallinarū vltīa lo/tione lotaꝝ ꝛ exiccataꝝ añ. ʒ. j. s. sandaloꝝ omniuz. ʒ. j. zuccari libr̄. ij. s. ꝛ plus ꝛ minus fm̄ q̄ tibi videbit̄ fiat cōfectio in vase ꝛ cliquet̄ zuccaꝝ in aqua decoctiōis boraginis: ꝛ si placet addere libr̄. s. carnositatis citonij assati ī ꝯpositiōe credo multuz iuua/ret ꝓpter iuuamenta ipius posita supra de mēte Auēzo. in ca/su isto ꝛ est dosis vt dictuꝫ ē coclear. j. vel. ʒ. ij. ꝓ vice: ꝛ si pla/cet sumere post aliquid de iulep violato ꝓ potu cū aqua or. pa/rum nō incōueniret: ꝛ hec sufficiāt ad hanc curā malitie cōple/xionis sicce. Curā aūt ꝯplexionis humide īmaterialis non pono q: vix vel nūquā illa ꝯtingit: īmo talis semꝑ cōiungit̄ cū mā: ꝛ de illa erit sermo posteriꝰ. Venīēdo igit̄ iam ad debilitatē sto/maci mālem cui debet̄ eūatio sunt notādi: quidā cañ. ī eūatione māe stomachalis quos ponit Mesue: quoꝝ vnus ē vt humor il/le digerat̄ vt facilis fiat ītelligat̄ subito qn̄ de se nō est educibi/lis faciliter. 2m ē vt nō subito ꝓrumpas ad eūandū humorē ex stomacho virtute debilis existente sꝫ expecta donec virtꝰ rede/at sufficiēs. Tertiꝰ ē vt nō fiat illa eūatio cū medicina forti quā/uis dispō humoris ipam exigeret. Igit̄ administra medicinam fortē debilē tunc ꝛ ꝑtire eūationē ī plures vices ꝛ nō sis ausus ipam vnica eūatione educere nisi tibi ꝯstiterit de paucitate eius ꝛ de hoc cañ. spāliter recurre infra ad caplm̄ de dolore stomaci vbi circa textū latius ex sentētijs auctoꝝ istorū cañ. declaraui: qm̄ ꝯtra eū multi ꝛ sepe irregulariter faciūt medici. Quibꝰ sup/positis aut mā in stomacho ledēs ē aliūde fluxa aut ē in stoma/cho genita. ꝛ si ē aliunde fluxa ꝛ sit sibi similis ꝑata fluere: tunc stat intētio de eūando fluxā: ꝛ eūando ēt māmam a mēbro mādan/te: ꝛ cuꝫ hoc ꝓhibendo fluxurā ꝛ cuꝫ diuersiōibꝰ ad oppositūz ꝛ cū repercutiētibꝰ cōfortādo vias medias. Postea stabit intētio ꝛ ꝯfortādi mēbruꝫ a quo fluit remouēdo cām in eodē gnātionis māe: ꝛ postremo ꝯfortando stomachū cū stipticis veniētibus ad ꝓhibitionē fluētis māe ne in eo recipiat̄. ꝛ isti cañ. sunt obseruā/di ī mā fluēte ad stomachū vndecūqꝫ fluat siue a capite a quo vt

plurimū fluit mā flegmatica vel ab epꝫla quo vtplurimum fluit mā colerica siue a splene a quo vtplurimū fluit mā melācolica: ꝛ tūc in eūando mām a mēbro mādante verbigrā a cerebro lꝫ ēt stomachꝰ eēt lesus ꝓpter ꝑūtiam māe ī eo oportebit eūare cum medicis ēt a longinquo trahētibus vt cū agarico cōfortato cuꝫ zinzibere vel salgēma in eūando flegma a capite. ꝛ cum reubar/baro eūando colerā ab epꝫe ꝛ forte cū scamonea ꝛ polipodio ꝛ epi/thimo eūando melācoliā a splene ꝛ forte cū lāpide lazuli. sꝫ ve/rum ē q̄ stante alia mā parata ad fluxū expedit cū medicis tali/ter eūantibꝰ ꝯmiscere medicinas stipticitatē habentes que post eūonem dimittāt ī vijs medijs vestigiū stipticitatis ad ꝓhiben/dum fluxurā mām. ꝛ iō fluēte mā a cerebro ēt flegmatica bonū ē cū agarico ꝯmiscere pill'as alsegeret ī qbꝰ ē vestigiū stipticita/tis ī virtute mirabol'. ꝛ masticis igrediētiū: ꝛ ita cū ītēderemus eūare cū medicīa scamoneata colerā a lōginquo a mēbro cōicā/te stomacho vel a toto: tūc cuꝫ medicina tali debēt ꝯmisceri mi/rabol'. citri. Et in mā flegmatica mixta cū colerica eūanda si ad/damꝰ turbith possumꝰ cuꝫ hoc addere mirabol'. chebulos ꝛ ma/sticē: ꝛ ita similr ī melācolia mirabol'. indos. Postea eūata mā a mēbro mādante ē fienda diuersio ab eodeꝫ mēbro ꝯuertendo ad oppositū ꝑ vias ꝑ quas mā ꝯuenienter diuerti pōt vt ꝑ na/res in mā catarrali: ꝛ ꝑ clisteria vel vias vrine in mā epatica: ita dico de splene ꝑ clisteria ꝛ ꝑ vētosas suppositas īfra versus re/gionez splenis. Deīde ꝯfortare mēbra mādantia remittēdo ma/litiā ꝯplonis ipsoꝝ que fuit ī cā aggregatōis māe ī eis ꝛ cū hoc appropriatis alteratiuis cerebralibꝰ epaticis vel spleneticis fm̄ lesionē hoꝝ mēbroꝝ de quibꝰ in capitulis ꝓprijs est ꝓpria de/terminatio. Sed qū mā esset congesta paulatine vel al's fluxa ex multo tꝑe ꝛ nō ampliꝰ fluens: tūc oportebit ꝯsiderare dispō/nez māe ꝛ moduz se hn̄di ī stomacho. Nā si mā fuerit subtilis ꝛ natans ꝛ nō ībibita ꝛ maxie tp̄s estatis in ꝑato ad vomitū: tunc ꝓuocet̄ vomitꝰ cum aq̄ tepida ꝛ modis sepe dictis: deīde facto vomitu ꝯfortet̄ stomachus cū appropriatis stipticis calidis vel frīdis fm̄ ꝯtrarietatē māe de quibꝰ īfra. Et si mā fuerit coleri/ca subtilis ībibita prius digerat̄ ꝛ ꝑparet̄ ita vt possit educi per vomitū vel secessuꝫ cū sirupo acetoso simplici vel sirupo de en/diuia ꝛ violis ꝛ cuꝫ aquis appropriatis vt endiuie acetose ꝛ simi/libꝰ: ꝛ digesta mā si ꝯiungat̄ nausea ꝛ īclinatio ad vomendū ꝓ/nocet̄ vomitꝰ vt supra. Sꝫ vbi fuisset fluxa mā ꝛ ex aptitudine mēbroꝝ ꝛ māe ī toto vel mēbris sit parata fluere alia mā est ma/xime cauēduꝫ a multiplicatōe vomitꝰ: qm̄ parat ꝯuertēdo mās ad fluxuꝫ ad stomachū. vn̄ dicebat Aui. q̄ frequēs vomitꝰ facit stomachū lacunā flegmatū. Sꝫ si mā eēt adherēs vel grossa ꝛ viscosa ꝛ taliter inepta ad eductōez deberet ꝑparari cū incisi/uis ꝛ abstersiuis ꝛ subtiliatiuis: ꝛ ī hoc facit sirupꝰ acetosus cō/positꝰ cuꝫ melle ros. facit oximel simplex sirupus de duabꝰ ra/dicibꝰ ꝛ huiusmodi cum aq̄s appropriatis vt fenicul bethonice ꝛ absinthij ꝛ huiusmodi. Deīde facta ꝑparatōe ī mā: tunc regu/let̄ eūo cum canonibꝰ supra scriptis ꝛ īfra dicēdis ī caplo de do/lore stomaci vt. s. q̄ medicina nō sit taliter fortis vt virtꝰ eius ꝑueniat ad lōginquū: ꝛ in hoc hiera pigra Gal. ponit̄ singula/ris de quo pōt exhiberi ī electuario. ʒ. vj. vsqꝫ ad. ℥. j. Et si mā fuerit colerica magis, valet īfusio aloes de qua dictū est supra ī cura sode stomachalis: valet ēt decoctio absinthij. Et si mā fue/rit taliter īobediens vt nō patiat̄ ab his leuibꝰ medicis: īmo sit necessaria fortior: exēpligrā in mā flegmatica turbith vel agari/cus: vel ī mā colerica scamonea tūc oportebit ī ꝯpōne mediciaꝝ subtrahere illas medicias de quaꝝ ꝓprietate ē vt vigorēt medi/cinas solutiuas ī trahēdo a lōginq̄s: ꝛ ita nō ponemꝰ cū turbith zinzib. ī cuiꝰ virtute vigorat̄ vt trahat a lōginquo neqꝫ ciminū neqꝫ spicā ꝑꝑ eādē cāꝫ: sꝫ oportebit aliqd īmiscere faciēs medi/cina magis ꝯprehensiuā. ꝛ hoc mō mirabolani ꝯmiscent̄ ī medi/cinis aliquotiēs ad hāc intentōez: ꝛ aliqn̄ admiscent̄ medicine quaꝝ virtute acqrit̄ viscositas ꝓhibens penetratōez ad lōgin/qua. ꝛ ꝓpter istā cāꝫ diafenicon nō fit trahēs a lōgiquo ꝓpter ꝯmixtionē dactiloꝝ in ꝯfectōe qui sua viscositate ꝓhibēt virtu/tem medicine extendi ad longinqua vt ēt voluit Gentilis qnto cañ. ꝛ ita ad ꝓhibitionē scamonee ne a longinquis trahat ī mā colerica cum ea cōmiscetur caro citonioꝝ. Et ita Auic. laudauit diacitoniten factū cū scamonea ad hanc intentōem ita q̄ vlr cū ē mā tm̄ ex stomacho purganda qn̄ ex rebellione māe vel sitꝰ eiꝰ ē necessaria medicina in se fortis: opꝫ igit̄ vt exhibeat̄ fortis de/bilis ꝛ ex parte dosis ꝛ ex parte alioꝝ cōmixtoꝝ ꝛ subtractione quorūdam vt visū ē. Et ita Haly. 7° practice ī caplo d̄ mala di/gestione que accidit ex malo humore ꝯponēs diuersas medici/nas solutiuas ita artificiose ꝓcessit ī ꝯpōne vt semꝑ fecerit eas talr rectificatas vt a longinquo nō traherēt: ꝛ fecit vnā ꝯpōnez pill'aꝝ purgantiū stomachū a mā colerica flegmatica ꝛ melāco/lica simul: fm̄ hanc ꝯpōnem sume turbith. ʒ. j. s. agarici. ʒ. j. mi/rabo. citri. ꝛ chebul'. cuiusqꝫ. ʒ. s. aloes. ʒ. s. salis indi obolos. ij. scamonee oboluꝫ. j. s. anisi obolos. ij. ad confortatiōem stomaci tere oīa diligēter ꝛ distēpera pillulas potes addere ad distēpe/randū parū de dragagāto vel mastice fm̄ q̄ placet obolus fm̄ Symo. ē pondus gra. xij. ꝛ ita valēt tres chirath qd̄ ē pōderis iiij. gra. or. ꝛ ita vꝫ dauich. j. s. q: dauich ē pondus. viij. gra. ꝛ ita potes formare alias medicinas determinādo ad solutiua ap/propriata plus ꝛ minus fm̄ exigētiā materieꝝ diuersarū. Po/stea euacuata materia succedit intētio de ꝯfortatōe stomaci cuꝫ medicinis appropriatis: ꝛ per īterius ꝛ exterius: cum medicinis stipticis ꝛ ꝯfortatiuis ad viuificādū virtutē stomaci vniēdo sub/stantiā eiꝰ: ꝛ ita prohibēt ēt receptionē materieꝝ aliūde vbi ta/lia stiptica stante mā ī stomacho nō ꝯuenirēt ne īcludāt mām in

stomacho. Et istū cañ. isinuauit Haly. 7° practice cū dixit: Cū
videris euātam mām tūc adhibe que cōfortāt. ⁊ ī hoc apparet
cōis error medicoꝝ qui ī nauseantibꝰ ⁊ doloribꝰ stomaci mate/
rialibus vna facta euātiōe de mā ordināt medicinas stipticas i/
teriꝰ ⁊ exteriꝰ ⁊ fortasse trāseūt colorādo: qm̄. A. ī capº reꝝ q̄rū
vsu nocet stomachꝰ dixit: ⁊ scias q oē qd̄ stipticitatē non hȝ ex
succis ꝓprie ⁊ alijs cōiter ē malū stomacho: ⁊ ita voluerūt ↄse/
quēter medicinas stipticas ↄuenire ī oī casu. Sȝ istud ē reproba
tum ab Aui. ī cura malitie ↄplōnis fride ⁊ humide: ⁊ ad illū tex/
tum dicat q posuit illū textū in ↄseruāda sanitate stomaci: vt
pȝ ex rubrica capituli. ⁊ ēt pȝ ex textu eiusdē ī caº regis eius cu/
ius stomachꝰ ꝑuus ē cū dixit: ⁊ sani quidē iuuant ī cōfortatiōe
suoꝝ stomachoꝝ cū stipticis: ⁊ postea facit exceptionē q in fe.
⁊ alijs morbis nō sic: iō caueat ab errore isto. Nā lȝ in oī sto/
maticha passiōe oī tpe morbi possumꝰ vti stomaticis quibusdaȝ
scilȝ a ꝓprietate stomachū cōfortātibꝰ vt sunt pellicule intrin/
sece stomachoꝝ gallinaꝝ: tñ alijs stomaticis ꝑ aliū modū maxie
stipticitatē forte inducētibus ī dispōe repletiōali reguli vti nō
possumꝰ nisi facta mūdificatiōe ⁊ in duobꝰ casibꝰ. Primus est
vbi mā effusa ad stomachuȝ sit pauce quātitatis ita q credamꝰ
q medicina sicca stiptica sua stipticitate possit exiccare illā ma/
teriam: tunc possumus exhibere tale exiccatiuuȝ vt kist or. cum
aqua granatoꝝ: qm̄ ꝓbabiliter exiccaret illam mām. Scd̄s ca/
sus ē vbi supposito ēt q mā sit notabilis quātitatis: tñ aquosa
eēt subtilis ⁊ fluxibilis: tūc multitudine sue subtilitatis ⁊ liqui/
ditatis ista stiptica possunt iuuare ad expressioneȝ illius subtilis
aquosi stomachū ↄstringēdo: ⁊ sic illū humorē exprimēdo ī alijs
casibꝰ ↄfortatio vehemēs cū stipticis imaterialibꝰ est verenda.
Hec igit ↄfortatio fiēda post euātaȝ mām dȝ fieri cuȝ his cū q/
bus sit oppositio ⁊ ↄtrarietas moderata ad q̄litatem ī stomacha
derelictā nō nālem vt in ↄplōne calida cuȝ fridis: ⁊ ī frida cū ca
lidis aromaticis: ⁊ ī hūida cuȝ aromaticis magis stipticis ⁊ ma
gis siccis. sȝ veꝝ est q cū debēt exhiberi frida alteratiua cōfor/
tantia ē aliqualis timor quē notauit Aui. ī fine capituli curatio/
nis egritudinū stomaci cū modis vniuersalibꝰ cū dixit: Et opȝ
vt nō afferas ī curatiōibꝰ stomaci aut caliditatis eiꝰ aliquid ve
hemētis īfrigidatiōis. ⁊ idē Auer. 7° colliget declarat q cū cō
iungit ↄplexio calida ⁊ sicca in stomacho nō est dāda aqua frigi
da dicit q: nocet os stomaci: q: stomachꝰ ē membrū ꝑ nām fri/
gidū: ⁊ oē membrū facilꝰ recipit alteratiōnē ī quā nāliter incli/
natur: ⁊ iō hoc ē cōe in omni medicina frida: q: impressio cause
fride in stomachū est multū vehemēs: ⁊ stomachus ē tāquā pri
ceps distribuēs. iō ē timendū ne virtꝰ stomaci debilitaret: vñ ī
stomacho ⁊ ēt in epe aliquotiēs maior ē timor in forti alteratiōe
maxime a cā frida q̄ȝ in euātiōe. ⁊ ita Alex. in singultu a cā cali/
da voluit dari aquā fridaȝ purā: sȝ eā mixtaȝ cū aqua mellis. ⁊
postea dixit: Et zuccaꝝ quidē est meliꝰ huic mēbro q est stoma
chus. s. rosatum. Ad practicaȝ igit adducēdo magis spāliter
si post euātionē qñ ē necessaria cōfortatio ⁊ remissio malitie cō/
plexiōis derelicte si fuerit mala complexio talis ↄplexio calida ⁊
fuerit lenis: tūc exteriꝰ valet oleū ro. ⁊ oleū d̄ citonijs ⁊ myrthil
loꝝ ⁊ violaꝝ īfridando ↄfortādo stipticādo: ⁊ si placet pōt ex eis
fieri vnguētū cū dictis oleis ↄmiscēdo aliqua aromata vt rosis
⁊ corallis: exēpli gratia. ℞. olei ro. olei citonioꝝ añ. ℥. s. viol. ʒ.
ij. spodij coral. ru. squināti añ. ℈. j. aceti paꝝ ⁊ cere paꝝ fiat vn
guentū. Et si volumꝰ magis īfrigidare lauent olea ī succis fri/
gidis vt succo plātaginis vel semꝑuiue: ⁊ si adhuc volumꝰ ma/
gis īfridare addat aliquid de succis fridis vel vino granatoruȝ
siue vino citonioꝝ fm̄ diuersas ītētiones. Et si vis sacculos ad
hāc ītētiōeȝ fac ex appropriatis fridis vt ex floribꝰ rosaꝝ violaꝝ
nenufaꝝ añ. M. s. sādaloꝝ oīuȝ cor. ru. spodij añ. ʒ. j. absinthij
spice ꝓ ↄfortatiōe magis añ. ʒ. s. ⁊ si vis magis īfridare pone pa/
rū cāphore: ⁊ ita calefac sacculū ⁊ suppone. Et si vis facē fomē/
tationē potes īfundere sacculū dictū ī aq̄ ferrata. Et si vis epi/
thimare potes cū aqua ro. ⁊ vino granatoꝝ ⁊ modico aque ab/
sinthij. Et si vis facere cerotū īfrigidatiuū fac vt īfra. ℞. ros. flo
ruȝ nenufarū coriandroꝝ p̄paratoꝝ añ. ʒ. j. spodij. ʒ. s. masticis
ʒ. s. ⁊ potes addere de se. acetose vel plantaginis ⁊ cāphore pa/
rum. Si vis magis īfridare ⁊ cum modico vini citonioꝝ ⁊ mo/
dico rasine vel modico picis naualis fiat cerotū. Et hic nota q
quādo ponūt cerotaria supra stomachū nō debēt retineri supra
eū hora comestiōis sȝ tūc debēt remoueri ⁊ tūc dȝ fieri iunctio
cum oleis vel vnguētis loco ceroti. postea ante cibuȝ per duas
horas exiccato oleo vel vnguēto supra ponat cerotū: ⁊ ita conti
nuādo obseruet. Et nota q aliqui pōnūt oleū ī cerotis sȝ nō dȝ
poni nisi modicissima pars: verbigrā. ʒ. s. q: si plus ponat po/
stea liquefiūt cerota ⁊ reducūt quasi ad formā vnguēti. Per
interiꝰ aūt cōfortādo ⁊ alterādo ad fridum valēt cōserue vt vio
le rose manusxpi cum perlis. valent confectōes ī morsellis facte
ex spēbus tria sandaloꝝ cū trociscis de spodio vel de cāphora
ad maiorē infridationē sumēdo: verbigrā. ʒ. iij. speciēꝝ ⁊ postea
cū. ℥. iij. zuccari dissoluti cū aqua viol. vel ro. fm̄ diuersas in/
tentōes ⁊ modico vini granatoꝝ fiat ↄfectio ī morsell. Possent
ēt fieri ex eisdeȝ spēbus cōfectōes i electuario cū zuccaro semꝑ
taberzeth. valet ēt iulep vt īfra. ℞. aque ro. ℥. ij. ⁊ si cōplexio sit
multū calida addatur aque nenufaris. ℥. j. aque mellis. ℥. s. cū
tantūdē zuccari sirupizetur ⁊ fiat iulep. facit ad hanc intentōeȝ
sirupus ros. sirupus de ribes. ⁊ in cā vehemēter calida sirupus
de berberis ⁊ sirupus de nenufare. Et Auic. laudauit sirupū d̄
papauere: sȝ ista magis ↄuenirēt ī mā calā fluēte ad stomachū.
Sȝ ī ↄfortatiōe pura ⁊ alteratiōe vt dictū ē supra vsus extreme
frigidoꝝ non sic ↄuenit. In hac ēt intētione citoniū ↄditū sine

spēbus valet mirabiliter: ēt diacitoniten oxipeꝝ. i. acetosum ⁊
miua citonioꝝ facta cū aceto ēt ē precipui iuuamēti. Et si volu
mus ī forma pulueris ⁊ magis ↄuenit ī exiccatione hūiditatum
accidētaliū stomaci ꝑꝑ longiorē moram pulueris ī stomacho ⁊
meliorē adherētiaȝ ad substantiā stomaci: tunc pōt fieri puluis
vt īfra. ℞. ros. ʒ. x. coriandrorum. ʒ. v. spodij. ʒ. iij. fiat puluis ⁊
detur cū modico vini granatoꝝ vel citonioꝝ. valent ēt trocisci
de spodio cū se. acetose. valent tro. de berberis ⁊ sunt fortiores
ī infrigidādo. Sed si malitia ↄplexionis remouende fuerit frida
vt frequētiꝰ ↄtingit ꝓpter quā cām experimētatores vt vult
Auic. ī oī lesione stomaci applicabāt medicinas calidas ⁊ stipti/
cas ⁊ dabant semper hierā. Sed Gal. ⁊ Auice. arguūt ↄ istos
quoniā opȝ cās ↄsiderari ⁊ a qua ꝓcedunt lesiones cognoscere
⁊ ita cū appropriatis ↄ: ijs occurrere. vnde qui ī ↄplexione sicca
dabant stiptica ⁊ sicca inducebant eis mortē. Aliqñ igit opȝ ca/
lefacere ⁊ non exiccare sed simpliciter cōfortare cū remisse stipti
cis: ⁊ tunc valebunt per interiꝰ cōfectōes de ↄseruis diabuglo/
sati ⁊ dyantos ⁊ apponere aliquid de diamusco ⁊ ab extra in/
unctōes cū oleo liliacco a dūo vt vbi eēt ↄiūcta friditas cū sic/
citate addēdo cōsequēter aliquid de oleo amig. dul. Sed si ē in
tentio ad calefactionē ⁊ exiccationē per exterius remisse calefa/
ciēs ⁊ exiccās ē oleū de spica simplex oleū de mastice ⁊ oleū de
absinthio. Et si magis intēdimꝰ calefacere ⁊ exiccare valet oleū
de menta ⁊ de rutha ⁊ baccaꝝ lauri. Et si vis facere vnguētuȝ
cū predictis adde pulueres appropriatos vt piper al. galangam
spicam garios. ⁊ huiusmodi. Sed nota q ad ↄpositionē vnguen
toꝝ non debes ponere de oleo nisi. ℥. j. s. vsqȝ ad duas: als im
putaberis ab apothecarijs ꝓpter nimiā quātitatē: fac ergo sic ī
hac intētione. ℞. olei absinthij olei masticis olei nardini ana. ℥.
s. squinanti spice gariofil. ana. ℈. j. cum modico cere fiat vn/
guentum. Et si vis magis calefacere adde de oleis supradictis
vt oleum de rutha ⁊c̄. Et si vis fortiores species adde piper ze/
doariam galangam: ⁊ postea aromatiza cum modico gallie mu
scate vel gallie elefangine ⁊ ē electior. Si autem mirach fuerit
spissuȝ pone semꝑ aliqd aceti ad penetratōeȝ hoꝝ siccoꝝ ⁊ cum
cera fiat vnguētuȝ. Et si vis sacculū facere fac vt īfra. ℞. camo
mille sūmitatū absinthij ⁊ squināti añ. M. s. masticis macis ci
mini añ. ʒ. ij. cīnamomi garios. añ. ʒ. ex his grosso modo pista/
tis fiat sacculus ī sindone grane ⁊ calefiat supra tegulaȝ calefa/
ctā vino aromatico aspersaȝ albo vel nigro fm̄ diuersas inten/
tiones: ⁊ ita calidus stomacho supponat. Et si vis magis calefa
cere adde semē cartami ⁊ ameos ⁊ anthos ⁊ ex his potes facere
emplm̄ istis puluerizatis ⁊ cuȝ vino icorporatis vel cum melle.
Et si placet facere fomentatōes fiant vt infra. ℞. absinthij squi/
nāti spice añ. M. s. macis cīnamomi gariofiloꝝ añ. ℥. s. bulliāt
in vino vel aqua fm̄ diuersas intētōes: postea cū spongia vel fil
tro ī dicta decoctōe posito ⁊ expsso fiat fomētatio supra stoma/
chū. pōt ēt fieri aptuȝ emplm̄ cuȝ pulueribꝰ dictoꝝ simpliciuȝ
īcorporatis cū medulla panis īfusa in vino: sicut ī emplastris fri
gidis carnositas citonioꝝ est mā ↄueniens ita panis ī vino ī cali
dis. Et si vis facere cerotū fac vt īfra. ℞. spice macis gari. galā/
ge añ. ʒ. j. ros. coraloꝝ ru. añ. ʒ. s. vbi nō velimꝰ nimis calefacē/
re. Et si volumꝰ remouere ventositatē que sepe ↄiungit ī casu:
pone de cimino ⁊ aniso ⁊ baccis lauri añ. ℈. j. Et si vis magis
aromatizare ⁊ cōfortare pone. ʒ. s. gallie aromatice: postea cum
mastice ⁊ pistello calido ī mortario reducat ad formā ceroti. Et
si nō sufficit ad debitā adherentiā pone paꝝ terbentine vel ra/
sine vt fiat magis tenax. ⁊ ita fm̄ diuersa īgenia aliqñ fomētā/
do aliqñ epithimādo aliqñ cū emplastris aliqñ cū vnguētis ꝑfi/
ciet intētio. Per interiꝰ aūt ī hac intētōe domesticū calefaciēs
⁊ ↄfortās est aromaticuȝ rosatū descriptōe Gabrielis ⁊ diacina
momū ↄñter zinzi. cōdituȝ. Nā de eo dicebat Ras. quinto
cōtinētis: Zinzi. ꝓprie cōsumit humiditates generatas ī stoma
cho ex comestione fructuū humidoꝝ sup. ⁊ similiū ciboꝝ ⁊ fa/
cit ad cibariū digerēduȝ ⁊ expellit vētositates grossas a stoma/
cho. Valet ēt cōfectio de xiloal. ⁊ est fortior: ⁊ fortiꝰ ē diacala/
mētuȝ ⁊ diatriton pipercon. Et si vis cōponere electuaria cum
speciebꝰ appropriatis fac ista dirigēdo fm̄ ītentōeȝ tuā ponēdo
℥. iij. specieꝝ cuȝ lib. j. mellis: ⁊ sic magis ⁊ minꝰ calefacere po/
teris fȝ tuā ītentōeȝ: ⁊ lȝ iste medicine q̄ dicte sunt exteriꝰ ⁊ in/
terius applicāde sint posite ī pura ītentōe cōfortatōis facta eua
cuatōe mãe: tñ nō est negādum quin ēt in alio tpe existēte ēt parte
māe ī stomacho ⁊ ꝓ ꝑte minorata quin aliquid de talibꝰ aroma
ticis sit offerendū eligēdo de eis remissiora inter stiptica añ cō/
pletā euōneȝ. Si ēt semper regula q ī medicinis intrinsecus
sumptis semꝑ laudabile ē cū alijs aliquid ponere q a ꝓprieta/
te cōfortat stomachū vt supra dixi de pelliculis ītrinsecis stoma
choꝝ gallinaꝝ que postquā sunt lote ⁊ exiccate in cā calida de/
bent infundi ī aqua ro. ⁊ in cā frida in vino aromatico ⁊ postea
exiccari in vmbra ⁊ pulueriȝari ⁊ cū reliquis īmisceri medicis.
Adde ēt hic q quoniā ī dispōnibus stomachalibus sepe cōiū
gitur superflua humiditas vt supra ē declaratū cū intēdimꝰ ad
exiccationē istius hūiditatis ī medicinis per īteriꝰ sumptis plu/
rimū vȝ scoria ferri: imo ē mirabilis ī hoc iuuamenti preparata
in vino vel aceto fm̄ diuersas intentōes. De qua dicebat Ra/
sis quinto ↄtinētis: squama ferri si infusa fuerit ī vino ⁊ de vi/
no ipso datū fuerit in potu faciet ad corroborādū stomachū mol
lificatū de humiditatibus: ⁊ ita electuariū de scoria ferri ⁊ trife
ra de scoria ferri: ⁊ trifera minor sunt in hac intētiōe multū ↄue
niētes: ⁊ sic sit expedita cura debilitatis ex malitia ↄplexiōis ma
terialis ⁊ īmaterialis. Sed si fuerit debilitas stomaci ↄtigēs
ex malitia ↄpōnis eius vt ex paruitate stomaci ita vt non possit
tātā

tātam cibi quātitatē ꝓ vice sustinere quāta necessaria ē pro de/
bita restauratōe totius: tunc cū peruētū ē ad ꝯsistētiā talis di/
spositio non ē corrigibilis ad melius lꝫ forte ī etate adolescentie
eēt aliqualiter rectificabilis attractādo partes stomaci ⁊ suppo/
nēdo stomacho aliqua attrahētia dilatātia. sed regulariter ad
remouēdū nocumentū digōnis ex hoc cōtingēs dicebat Auic.
opꝫ vt cibus eius sit ex eis que sunt in quātitate pauca ⁊ multi
nutrimenti sup. pro vice. vnde cū nō possit per illā quātitatem
modicā sufficiēter satisfieri restaurationi totiꝰ oportebit multi/
plicare vices. Et addit Auic. ⁊ sint sup. cibi ex rebus cōueniē
tibus stomacho. Et addit: cibi aūt magis cōueniētes eis sūt illi
ī quibꝰ sunt stipticitas ⁊ amaritudo sup. moderate sine acuitate
⁊ mordicatōe. nutriaꝛ ergo cibis ⁊ potibus facilis digōnis pue
quātitatis multi nutrimēti ⁊ ī multis vicibꝰ sumptis obseruā/
do debitū regimē ī reliquis faciētibus ad debitā digōnē. Et
si viciū fuerit ex nimia quātitate stomaci vñ non posset fieri de/
bita comprehēsio supra cibum mediocris quātitatis: tunc si ēt
fuerit etas status vel precesserit nō ē talis dispō corrigibilis. sꝫ
si fuerit in etate augmatica: tūc cōuenit portare corrigiā firmi/
ter adherentē stomacho ꝓhibentē eius extensionē: tamen vtaꝛ
cibis facilis digōnis ⁊ nō plurimi nutrimēti. sed quātuꝫ suficit
restauratiue totius ⁊ ēt non tāte quātitatis q stomachꝰ replea
tur ⁊ extendaꝛ: imo semꝑ dꝫ surgere a mēsa reliquijs famis ꝑ/
manentibꝰ. Et si viciuꝫ fuerit ī figura qꝛ sit nimis rotunde ⁊
nō oblōge vt esse debet talis nequaquā corrigibilis est vllo tpe:
sꝫ oꝫ ēt vt vtaꝛ cibis facilis digōis pauce q̄ntitatis. ⁊ qꝛ ī hoc fit
descēsus cibi subito ad fundū ⁊ nō gradatiꝫ: iccirco cibꝰ nō dꝫ
esse nimis lubricus: ⁊ si p̄ponaꝛ aliquis cibꝰ stipticus ī ordine ci
batōis erit ꝯueniēt ꝰ i casu ex cā nota. Sꝫ si fuerit lesio ī ope/
rationibꝰ stomaci ꝓpter malā ꝯpōneꝫ eius in situ sumēdo situꝫ
ꝓ loco vt qꝛ fuerit positus magis circa spūalia eminens versus
diafragma ita vt impediaꝛ anhelitꝰ: aut sit nimis deorsuꝫ pen/
dens ⁊ ad exteriꝰ īclinatꝰ versus mirach ita vt manifesteꝛ post
cibū eleuatio vētris: tunc ēt tales dispōes īcorrigibiles sunt: sꝫ
oꝫ ēt vt eiꝰ cibꝰ sit modice quātitatis facilis digōis boni nutri/
mēti. Et si fuerit viciū in opatōibꝰ stomaci ex pte sitꝰ: ꝑ situꝫ
ītelligendo societatē cuꝫ mēbris cuꝫ quibꝰ bonā dꝫ habere cō/
municatōeꝫ ī recipiēdo iuuamētū vt qꝛ epar sit fridū vñ positi/
ue nō calefacit stōachū vt ꝯuenit in digōne vel nō debite sugit
chilū ex eo vel qꝛ porus quo cōicaꝛ colera debite quātitatis ad
fundū stomaci ad digerēdū sit nimis latꝰ: vñ plus ꝓfluat de co
lera q̄ꝫ ꝯuenīat: ⁊ tales fiunt īfelices qꝛ corrūpiꝛ in eis digō cibi
⁊ sepe perducunꝛ ad vomitū colericū: tunc cura huius dispōis
partim habita est supra cū erat sermo de cura malitie cōplexio/
nis mālis in fluente mā ⁊ partim habebiꝛ infra ī rectificatōe ma
laꝝ dispōnum epatis ⁊ partim ī cura fluxuuꝫ. ⁊ correspōdenter
intelligaꝛ de splene: qꝛ per similes modos pōt fieri lesio stomaci
per malā societatē splenis ad ipsum. Et si fuerit nocumētū in
opatōibus stomaci ex nimia sensibilitate eiꝰ ꝓpter expādi plu/
rimuꝫ de neruo ad stomachū a cerebro: tunc cura poneꝛ īfra in
caplo sequēti de dolore stomaci. Et si fuerit nocumētum ex
paucitate sensus stomaci ita vt minuatur sensus stomaci vt nō
appetat cibum vel eo delecteꝛ ꝓpter oppilationē mediā caden/
tem inter cerebrum ⁊ stomachū vel neruū cōicatū a cerebro ad
stomachuꝫ: vnde talr patiēs opꝫ vt comedat res multe mordi/
catōis absqꝫ q percipiat ipsaꝫ mordicatōem absqꝫ q superue/
niat ei singultus ꝓpter coꝝ vsum ꝓpter obtusionē sensus sto/
maci ⁊ ē malus casus: vñ aliquotiēs ꝓsterniꝛ in totū appetitꝰ.
Et ad curā oꝫ multū īsistere: ⁊ breuiter oꝫ vt cura fiat cū his q/
bus curatur ꝑalesis ꝑticularis mēbri ex oppillatōe media inter
cerebrum ⁊ mēbrū particulare que cura habita ē supra loco suo.
Et si lesio stomaci ī opatōibus eiꝰ ꝯtingat ex raritate texture sto
maci q̄ ē disgregatio partiū eius ad inuicē p̄ter q accidat ī ca cō/
tinētis separatio: ⁊ ita sequiꝛ subtiliatio ⁊ raritas ī substātia eiꝰ:
vnde fit facilis resolō spūum ex stomacho. ⁊ ita ēt si fiat raritas
in mirach supra stomachuꝫ: vnde nō fiat debita refectio spūuꝫ
⁊ calidi nālis circa stomachū. ⁊ hec ē cā ēt sepe ꝯtingens: tunc ī
cura opꝫ vt quātū ad dictam spālr euitētur oīa que calefaciunt
⁊ exiccāt ⁊ subtiliāt substantiā stomaci ⁊ in cibis ⁊ potibus ⁊ in
aere: ⁊ ita viteꝛ vigilie ⁊ passiones fortes aīales ⁊ coitus ⁊ hu
iusmodi. Et in hoc valent que dicta sunt supra de mēte Auēzo.
ī cura siccitatis stomaci. vnde citonia assata vt ibidē dicebatur
sunt ī cāu multū ꝯueniētia qm̄ ī eis ē de humiditate qua cōfor/
tant virtutē ⁊ de stipticitate qua īpellūt virtutes medicinaꝝ ad
intra substantiā stomaci. Et ī hac cura maxīe valēt medicine d
virtute quaꝝ ē cōfortare virtuteꝫ multiplicādo spūm nālē ⁊ hu
midū sanguificū cū aliquali grossitie ⁊ spissitudine: ⁊ tales vo/
canꝛ medicine īpinguatiue vel cibi medicinales in casu ꝯuenien
tes per hoc q prestāt mām ⁊ ꝓhibent a resolutōe. ⁊ tales medi/
cine ī oībus spēbus debilitatis ꝯueniūt siue fuerint medicine ci
bales aut mixte cū cibis. Tū tales medicine vel cibi mediciales
debēt aliquotiēs magis ad humidū declinare ⁊ aliquotiēs mi/
nus ſm q talis raritas qñqꝫ cū maiori siccitate cōiūgiꝛ qñqꝫ cū
minori: ⁊ ita seta siue siricū īter medicinas vt dicebat Auic. ī de
viribus cordis poniꝛ maxīe letificās ⁊ cōfortās cor ⁊ dilatat spi
rituꝫ ⁊ ē cōueniēs substantie spūs cuiuscūqꝫ. Nā cōfert spiri/
tui animato vt vult: qđ pꝫ ex eo q visuꝫ cōfortat si oculi ex ipo
colirizentur ⁊ cōfert memorie. Addit: spūm preterea cōfortat q
existit ī epate q īpinguatio manifestat planū ē aūt q impiguat
vt vult ꝓpterea q tēꝑat corpꝰ relinqꝛ ēt q facit hoc qꝛ ꝯfortat
spūꝫ nālem ad nutriendi actionē ꝑfectius exercendā. Et in hac
cura facit diabuglosatū singulariter ⁊ rectificatū cū modico zi/
ziberis ⁊ diamuscum cum multo zuccaro. ⁊ valet electuarium
supra posituꝫ de mente Gentilis qđ est restauratiuuꝫ ⁊ impin/
guatiuū: ⁊ valēt brodia pulloꝝ ⁊ aqua carnis aromatizata cum
mace ⁊ zinzibere. Itē pōt fieri iulep restauratiuū ſm hāc for
mā. ℞. aque cicoree aque buglose ⁊ melisse añ. ptē. j. aque car/
nis pulloꝝ vel ꝑdicuꝫ añ. ꝑtes. ij. zuccari al. ad pōdus oīuꝫ fiet
iulep: ⁊ si volumus facere restauratiuū ꝯfortatiuū ex ꝓprietate
magis specifica possumꝰ loco aque carnis pulloꝝ pōdere tm̄dē
de aqua sublimatiōis facta ex sanguīe humani corꝑis bene sa/
ni tēperameto vicini ⁊ est mirabile: ⁊ si forte eēt abominabile ꝓ/
pter hoc qđ esset ex sanguie humano: tunc possꝫ sublimari san/
guis porci sani vnius āni abiecto prio sanguīe post decolatōeꝫ
⁊ vltimo ⁊ accepto medio. Nā sanguis porci vt dicebat Aui. 2°
cañ. cap° de sanguīe ī principio sanguis porci ⁊ sanguis homi/
nis sunt similes ī omni re: ⁊ ita nō fiet iulep abominabile. possꝫ
ēt fieri electuariū resumptiuū ⁊ alteratiuū si esset ꝯplexio calida
vt īfra. ℞. zuccari taberzeth. ℥. vj. se. cucur. cucumeris melo/
nis ⁊ citruli añ. ʒ. iij. cardamomi macis liquiritie añ. ʒ. s. dissol
uatur zuccaꝝ ī brodio pulli vel aqua sublimatiōis sanguīs: vt
dictū ē ⁊ fiat electuariū si placet vel ꝯfice in morsellis ad arbitri
um. Per exteriꝰ aūt applicenꝛ nō simplr stiptica: sꝫ cū aliq/
bus humectatiuis vt dictū ē supra: exēpligr̄a. ℞. olei rosati olei
masticis añ. ℥. s. olei vio. pinguedīs pulli iuuenis siue olei amig
dal. dulciū añ. ʒ. ij. misce fiat vnguentū. Et si fiat vltimo nocu/
mentū ī opatiōibꝰ stomaci ex cā p̄ternām ī stomacho ⁊ ex rasu/
ra stomaci vel a͞pate vel vlcere: tūc cura poneꝛ īfra in ca° seq̄nti
de dolore ⁊ a͞pate stomaci. ⁊ sic sit finis huiꝰ gloriosi capituli ge
neralis de nocumēto stomaci vel debilitate eiꝰ die tertio augu/
sti Papie anno. M. cccc. lxvij. cū laude eterni gloriosi.

Caplm 3m de dolore ⁊ apostemate stomaci.

Si cuꝫ dolore stomaci adsunt turbatio ⁊ angū/
stia ⁊ nausea: egro aqua tepida ī potu ē tribuē
da ⁊ vt vomat p̄cipiēduꝫ. Et si hoc nō suffece
rit: vēter ex hierapigra soluaꝛ: qđ. ℞. pulueris
ros. ru. spice masti. xilobalsami carpobalsami
cinamomi xilocassie assari oīuꝫ añ. ʒ. v. aloes scotrensis du/
pluꝫ oīuꝫ qđ bñ tritū misceas cū medicis tritis ⁊ cū pāno seri/
cino subtilissime cribellatis: quaꝝ trituratio cum aloe scđo ite/
reꝛ: cuius dosis sit a pōdere duorum aur. vsqꝫ ad. ʒ. ij. Egro
quoqꝫ quotidie detur panis ī vino ⁊ succo mali granati infu/
sus ⁊ in sirupo acetoso de citonijs. Qđ si cū dolore ructuuꝫ
multitudo ⁊ extēsio atqꝫ singultꝰ: egro electuariū diaciminuꝫ
⁊ diacalamētū ⁊ alie ꝯfectōes que ventositatē dissoluūt quas
in. c. de colica nominabimꝰ dāda erūt. Cibaria quoqꝫ eiꝰ sint
calagie ⁊ mutagerat cū se. Vini veteris puri paꝝ bibat ⁊ vta/
tur motu ⁊ ingrediaꝛ balneū. Stomachus quoqꝫ ex oleo
de nereidē vt diximꝰ in pāno iuoluto vaporeꝛ. Si aūt cuꝫ
dolore stomaci fuerit fe. ⁊ a͞pa manifestū ⁊ cū tangiꝛ sentiꝛ ca/
liditas: eger prius ex basilica flobothomeꝛ ⁊ loco dolenti duo
supponanꝛ sandali ⁊ ro. ⁊ cāphora cū aqua ros. ⁊ succo cito/
nioꝝ. Nutrimētū vero eius nō sit nisi sola ordei aqua ⁊ custo/
diaꝛ a carne ⁊ vino ⁊ ꝯfectōibus que de melle fiūt: ⁊ bibat suc
cuꝫ granatoꝝ muzoꝝ ⁊ rob de fructibꝰ fridis. Cūqꝫ caloris ve
hemētia sedata fuerit: egro cassiefist. cū succo endiuie dissolu/
ta ac bullita ⁊ dispumata ad bibēdū detur. Cū aūt egritu/
dinis dies elōgati fuerint ⁊ calor oīno quieuerit: si remāserit
a͞pa cū duritie ex hoc emplō epithimeꝛ locus: qui. ℞. viol. sic/
caꝝ. ʒ. x. ro. ru. ʒ. v. spice odorifere: masticis amboꝝ añ. ʒ. iij.
ciperi squināti calami aromatici oīuꝫ añ. ʒ. ij. farine fenugreci
ʒ. xx. floꝝ camomille seis maluauisci al. farine ordei oīum añ.
ʒ. x. ꝯsperganꝛ oīa ex mucilagine se. lini: deinde locus ex oleo
de nereiden tepefacto iunctus emplastreꝛ ex p̄dictis per quat
tuor horas anteq̄ꝫ comedat. Et postq̄ꝫ cibꝰ fuerit digestus ⁊
stomachus fuerit eūatus ex oleo de nereidē cū lana vt diximꝰ
vaporeꝛ. Cōfectio olei nardini simplicis. ℞. olei de beē lib. j.
spice. ℥. s. masticis costi ciperi squināti calami aromatici oīuꝫ
añ. octaua. ℥. j. oīa hec puluerizata in p̄dicto oleo posita ad
solē ꝑ hebdomodā vnā vasis ore clauso dimittanꝛ: deide co/
lenꝛ ⁊ exprimanꝛ feces: ⁊ scose que ī manibꝰ remāserint ēpla
stris admisceāꝛ: optie eiꝫ erūt. Cū aūt a͞pa ī stomacho iue/
terauerit troci. de spica erūt dādi: qui. ℞. floruꝫ squināti xilo/
cassie rauedsemi calami aromatici spice omniū añ. ʒ. iij. croci
myrrhe anisi costi pipis oīuꝫ añ. ʒ. j. bdellij varij. ʒ. iij. masti/
cis. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. j. īformenꝛ troc. quoꝝ vnusquisqꝫ pon/
deret aur. j. de quibꝰ vnus quotidie cū vino cocto deꝛ. Emplꝫ
quoqꝫ istud fiat qđ. ℞. bdellij mollis. ʒ. x. armoniaci. ʒ. v. se.
been se. apij amboꝝ añ. ʒ. x. spice masti. nigri amboꝝ añ. ʒ. v.
cere. ʒ. iij. olei de nereidē. ʒ. xv. gūme ī vino dissoluanꝛ: deide

oĩa ꝯiungant̃ ⁊ fiat ex eis emplꝫ. Ad dolorẽ tñ stomaci ⁊ epatis curãdũ medicus valde eruditꝰ est necessariꝰ qui ipsoꝝ diligenter attendat dispões. Nos tamẽ aggregatiões ⁊ sũmas ad hoc ꝯferẽtes iaꝫ diximus: licet inquãtum potuimus in hoc abbreuiaremus sermonez.

J cuz dolore stomaci.

Post expeditũ capitulum de his que confortãt stomachum ⁊c. ⁊ ꝯñter de malitia digõnis: restat ꝯñter determinare de dolore ⁊ apate stomaci. naꝫ cum ad malitiã digõis cuius cã fuit mala ꝯplexio tñ: si nõ curat̃ ꝑ indigõem multiplicant̃ mãe ĩ ipo stomacho siue vẽtositates que sunt cã doloris stomaci vel ꝑ malam qualitatẽ vel extẽdendo ⁊ soluẽdo ꝯtinuũ: ⁊ aliqñ subintrãdo in substãtiã stomaci ꝑternãꝫ sunt cã apatum: cũ ẽt debilitas stomaci vt dicebat. A. 13ª tertij de egritudinibꝰ stomaci ẽ causa fortis ĩ effusiõe eius q̃ effundit̃ ad ipm ⁊ ꝓinde in debili stomacho multe effundunt̃ mãe que ẽt pñt eẽ cãe doloris ⁊ apatis stomaci. ꝓinde recta ꝯtinuatio fit si post malitiã digõis ⁊ debilitatem stomaci cũ nõ curat̃ per medicinas dictas supra in capº vt ꝯñter determinet̃ de dolore stomaci ⁊ apate: ⁊ simul d̾ his determinat q: dolor stomaci ⁊ apa eiꝰ se hñt vt cã ⁊ causatũ. nam dolor stomaci sepe ducit ad apa cũ fit dolor diuturnus: vt ĩfra magis videbit̃ loco suo: ẽt apa fit cã doloris vt pꝫ: iõ ꝯuenienter de his simul determinat̃: priꝰ tñ ex ordine determinat d̾ dolore stomaci tãquã de magis cõi: ⁊ ꝯñter de apate tãquam magis spãli cã doloris. Et iõ caplm ĩstud prima diuisiõe diuidit̃ ĩ duas ꝑtes: qm̃ primo determiat d̾ dolore stomaci absolute tãquã de magis cõi vt ẽ sine apate. 2º vt ꝯiũgit̃ apati. 2ª ibi: Si aũt cum dolore stomaci fuerit ⁊c. Prima etiã in duas. Nã primo determinat de dolore stomaci pẽdẽte magis a cã materiali calida ponẽdo signa ⁊ curã eiꝰ. 2º determinat de dolore magis pẽdente ⁊ cã frĩda mãli maxime ad vẽtositatẽ. 2ª ibi: Qđ si cuz dolore fuerit ructuũ multitudo ⁊c. Prima adhuc in duas: qm̃ primo ponit signa ad declarãdũ dolorem pẽdere a cã materiali calida. 2º ponit curã eius. 2ª ibi: Egro aqua tepida in potu tribuẽda ẽ. De pria ꝑte dixit: Si cũ dolore stomaci affuerit tribulatio siue ãgustia sicut dicit alia lr̃a ⁊ nausea tunc sup. declaratur non existẽtibꝰ alijs signis. s. de extẽsione neq̃ eructuatõe acetosa neq̃ ⁊c. sed sup. magis fuerint ⁊ sitis ⁊ eructuatio fetida vel fumosa q̃ cã faciẽs dolorẽ ẽ mã calida ĩ cõcauitate stomaci ꝯtenta vel ĩbibita. Pro intellectu igit̃ istius partis ⁊ totiꝰ capituli ẽ intelligẽdum q̃ lꝫ ĩ hoc capº determinet̃ de dolore stomaci ⁊ aliquis dolor pẽdeat a mala ꝯplexiõe sine mã. hic tamen Rasis nõ determinat de dolore nisi vt pẽdet a cã mãli: qm̃ vt esset pẽdens a ꝯplõne mala sine mã sufficiẽter posuit curã ĩ caº supiore per medicĩas alteratiuas ⁊ ꝯfortatiuas calidas vel frigidas vt supra vidistis: q: ibi fuit intẽtio curare: vt fuit dictũ supra malitiã digõis siue cum ea ꝯiungat̃ dolor siue nõ ẽ pendẽs a mala ꝯplõne sine mã. iõ ĩ ꝓcessu capituli vt vidistis posuit solum medicinas alteratiuas de cũatiuis ⁊ curatiuis nullaꝫ faciens mentionez. Jõ in hoc capitulo ẽ principalis sua intentio determinare de cura doloꝝ mãlis: ⁊ huius ponit signa ⁊ in ꝑte pũti mãe calide dicit ergo: si cũ dolore stomaci affuerit tribulatio ⁊ nausea per hoc qđ ponit nauseã: ꝓ signo declarat dolorẽ eẽ stomacho appropriatũ ⁊ cuꝫ hoc mãlez: ⁊ ꝑ hoc qđ dicit tribulatio siue angustia declarat mãm eẽ calida maxime nõ ꝯiuncta extẽsione: ⁊ per hoc qđ non ponit̃ ⁊c. declarat̃ q̃ mã calida nõ ẽ apans. Nã cum mala ꝯplexiõe calida sine mã possꝫ eẽ tribulatio sine dolore multũ molestãs: sed nõ erit vtplurimũ cum ea nausea: q: nausea ẽ conatꝰ stomaci ad expellendũ rẽ mãlem ꝑ viã oris vbi ẽt eẽt mã sꝫ frĩda causans dolorẽ: lꝫ ꝯiungeret̃ nausea nõ ꝯiũgit̃ tribulatio vel angustia: q: hi termini tribulatio ⁊ angustia nõ solũ dicunt dolorẽ sꝫ dolorẽ laboriosum: vñ sequitur tertio ⁊ varietas in figura ⁊ in situ patientis ꝓpter vehemẽtiam doloris: ⁊ iõ aliqua lr̃a dicit tortura vbi lr̃a mea dicit tribulatio. hec aũt fortia accidẽtia dolorosa non fiunt a mã frigida nisi fuerit vẽtositas: ⁊ tunc ꝯiungit̃ extẽsio. Si igit̃ nõ fuerit extensio vt suppono declarat̃ q̃ cã materialis ledens ẽ mã calida vel apostemãs vel non apans. Sed si esset apostemans cõiungeretur ⁊c. vt ĩfra videbit̃. Si igit̃ nõ fuerit febris iã constat q̃ talis dolor ẽ pendẽs a mã calã sine apate. ⁊ hoc itẽdebat ĩ pª parte lege eã. Egro aqua tepida. Nũc ĩ hac 2ª ꝑte ponit curã talis doloris a tali cã mãli calida pendente. Et duo facit. pº ponit curã per medicinalia. 2º per dictã. 2ª ibi: Egro quotidie det̃ panis in vino. De pª parte ponendo duo medicamina dixit: Egro aqua tepida ĩ potu tribuẽda est ⁊ vt euomat ꝑcipiendum. Addit: ⁊ si hoc nõ suffecerit vẽter ex hyera pigra soluat̃: ⁊ ponit descriptionẽ illius vt videbit̃. Pro itelligẽtia huius ꝑtis est aduertẽdũ q̃ peccãte mã calida nõ apante illa cũ sit vtplurimũ colerica vel ĩ stomacho natãs vel ẽ imersa in substãtia stomaci vel ẽ subiacens ĩ stomacho ꝭm verba Rasis 5º cõtinẽtis. Et si fuerit natãs sibi debet̃ vomitus cũ facile educat̃ ꝑ eũ: qm̃ talis mã colerica inclinat vt moueat̃ sursum ex sñia Gal. ĩ cõmento affo. quarte ꝑticule. Estate quidẽ supiora ⁊c. ⁊ tũc aqua tepida est in potu tribuẽda signãter tepida nõ calida eũ tepidũ vt dicit Rasis 5º ꝯtinẽtis dissoluat ⁊ mollificet virtutẽ oris stomaci ⁊ sic pꝛepat ad vomẽdũ ⁊ põt iuuari vomitꝰ cũ sepe alis dictis. Sꝫ si mã sit ĩbibita que nõ ẽ parata ad vomitũ sꝫ facit nauseã: tũc oꝫ vt educat̃ cuꝫ aliquo trahente mãm extra substãtiaꝫ stomaci ⁊ nõ a lõginquis: imo cuꝫ eo tñ cuius virtꝰ non ꝑtrãseat stomachũ vel ampliꝰ meseraicas vt sumebat̃ de mente Auic. in curatõibꝰ cuꝫ modis vniuersalibꝰ ⁊ 13ª tertij cũ dixit: Et oꝫ vt administrent̃ in mũdificatõe stomaci ⁊ eius qđ aggregat̃ ĩ vacuitate eiꝰ aut adheret aut ĩbibit̃ medicine non ꝑtrãscuntes stomachũ ⁊ vias ꝓximas stomacho absq̃ venis lõginqs ab eo. Si autez non valet v. ce vna iteret̃: id eniꝫ est melius q̃ꝫ euacuatio sup. a longinquis cuꝫ nõ sit necessaria euacuatio supple ab eis. Et ista sñiam cepit a Gal. 7º terapẽ. capio 15º cuꝫ dixit: Reliquũ igit̃ vtiq̃ est qualr̃ vtiq̃ quis sanat ꝑ coximas q̃ ĩ tunicis vẽtris sunt aut apta nata ad tales dispões farmaca genere qdẽ ex eis que purgãt vt non ꝓcedat virtꝰ coꝝ vlteriꝰ q̃ꝫ regiones que ꝭm ventrẽ. i. stomachũ ⁊ que ꝭm itestina: aut si forte nõ ꝓcedat vltra cuꝫ eis tagat vasa que ꝭꝫ mesinterion. i. meseraicas ⁊ ibi laudat aloem dicẽs: Jn specie quidẽ farmaca q̃ per aloem sunt optia ⁊c. ⁊ eãdez sñiam posuit 8º. x. tractatuũ caplo quĩto. Naꝫ loquẽs de eũone talis humoris in stomacho exñtis dixit: Jpsa igit̃ eũatio humoris tristãtis fit ꝑ aloem solã purgatiuaꝫ virtute hñtez non fortẽ: sed vt quidẽ q̃ feruent ⁊ sunt. i. ĩ stomacho ledũt possit purgare: ⁊ si maiori aliqñ quãtitate dꝫ exhiberi ad purgãduꝫ ꝓcedit vsq̃ ad regiones epatis sup. virtꝰ ⁊ non est purgatiua totiꝰ corꝑis aloes. i. a toto corꝑe. Et eãdez sñiam posuit Auer. 7º colliget caplo 14º vbi ponẽs curã de humore ĩbibito in substãtiaꝫ stomaci dicit: Et hic ĩueniunt̃ medicine ꝓprie ꝓprij mẽbri ⁊ ꝓprie ĩ fortitudine mẽbri ad hoc vt supfluitates recipe nõ possint. i. qñ eũata ẽ mã ꝯfortãt mẽbrũ ne vlterius recipiat: exẽplificat dicens: verbigr̃a qñ in substãtia stomaci fixus fuerit humor acutus: tunc hiera aloes melior est ad ipsum extrahẽdum q̃ꝫ alia medicina eo q̃ aloes non nisi a stomacho trahit: sed alie medicine que istum habẽt trahere humorẽ quãuis trahãt a stomacho propter suaꝫ fortitudinẽ etiaꝫ ad stomachuꝫ trahũt. Et addit: sed quãdo humor est in ꝯcauitate. i. adherẽs sufficit in extractiõe ipsius absinthiũ cum melle ⁊ mirabol. citri. Et similis sñia etiam colligitur quĩto continẽtis in diuersis locis. sꝫ si spãliter allegãs Gal. dixit loquẽdo de hũore calido ĩ corꝑe stomaci exñte q̃ hec spẽs curat̃ cũ laxatiuis lenificatiuis: quoꝝ virtus potẽs nõ erit ad transcẽdũ stomachũ ⁊ ad intestina. ⁊ si trãsierit cura fiat vt id ꝑueniat nimis ad primas venas quibꝰ trãsit nutricatio ad epar. i. nutrimẽtuꝫ ⁊ sunt meseraice. Et addit: ⁊ efficatior erit si fuerit cũ aloe ⁊c. De hac tñ solone aloes ⁊ de hiera vide ea que scripta sũt supra circa textum in caº de soda ĩ descriptõe pillulaꝝ cochiaꝝ. Et d̾ absinthio dixit: ⁊ mirabilis eim ẽ aqua mellis ĩ qua coctũ fuit absinthiũ cũ ipsuꝫ extrahat hũores astrictos ĩ corꝑe stomaci si fuerit tenues. Et ita pꝫ ꝭm sñiam auctoꝝ q̃ hita sola intẽtõe ad mãm ĩ stomacho peccantẽ nõ dꝫ exhiberi nisi medicine huiusmõi nature aloetice ⁊ ĩ quibus nõ ĩtrat turbith neq̃ scamonea lꝫ ꝯtra hoc sit praua ꝯsuetudo medicoꝝ qui cõiter exhibẽt pillas stomaticas prime descriptõis Mes. que sũt satis fortes ex intrãtibus ⁊ ita alia solutiua fortia: iõ vt eradicet̃ ista praua ꝯsuetudo medicoꝝ fui ꝯtentꝰ ĩ hoc loco ꝑ sñias auctoꝝ fundare oppositã cõclusionẽ: ⁊ ita hiera ĩ hoc cãu singlr̃ laudat̃ ĩ qua solũ aloes est medicina soluẽs q̃ aliquotiẽs lauat̃ cũ intẽdimus magis ad cõfortationẽ stomaci sꝫ tunc minus soluit vt ẽ sñia auctoꝝ. Cuius descriptio ẽ. ℞. pulueris rosaꝝ siccaꝝ spice masticis xilobalsami carpobalsami cinamomi xilocassie ⁊ ẽ cassia lig. assari oĩum añ. ʒ. v. aloes scotrẽsis. i. succotrini. i. citrini dupli sup. ad pondus oĩum ⁊ cũ alijs medicinis tritis misceat̃ sup. ipsũ aloes etiã tritũ ⁊ cuꝫ pãno siricino. i. de sindone subtilissime cribellatis: quaꝝ. s. specieꝝ trituratio cũ aloe terat̃. s. ipsis spẽbus priꝰ tritis: ⁊ postea cũ aloe simul cuiꝰ dosis sit ad pondus duorũ aur̃. vsq̃ ad. ʒ. ij. Et hic notate q̃ Rasis hic ponit ꝯpõnem hiere diuersaꝫ a ꝯpõne hiere Galieni 7º terapẽtice loco allegato. Naꝫ Gal. ibidẽ ponit tantũ spẽs sex. s. cinamomũ carpobalsamũ assaꝝ spicã crocũ ⁊ masticem ⁊ vniuscuiusq̃ istaꝝ. ʒ. vj. ⁊ postea ponit. ʒ. C. Et de mẽte Andromaci. viij. decẽ tractatuũ fecit ẽt hierã de sex rebꝰ ex eisdẽ similibus. sꝫ mutãdo assaꝝ in squinãtum: ⁊ postea ponit ẽt dosim aloes sicut descriptõe pꝛedeã quasi ad triplũ vt. ʒ. C. Et vnuscuiusq̃ eaꝝ. ʒ. vj. ⁊ ita dicebat Galienꝰ loco allegato. viij. decẽ tractatuũ q̃ hiera ꝓ aloe dupliciter cõstruit̃ a quibusdã quidẽ sicut ea que Andromaci in. ʒ. C. Aloes miscent de vno quoq̃ alioꝝ. ʒ. vj. a quibusdã vero non sex sꝫ octo. quidã aũt ĩ lib. ij. aloes ponũt sex d̾ vno quoq̃ aliorũ. Et addit: plurimũ aũt cũ eis que miscent̃ cũ aloe farmaca q̃ sunt numero sex ponũt squinãtũ ẽt: ⁊ ita pꝫ magna diuersitas in cõpositõe ⁊ ĩ virtute ĩ soluẽdo: ⁊ hoc ꝭm diuersas consideratões auctoꝝ. vñ ẽt 2º memini ĩ 2º decẽ tractatuũ caº de dolore capitis a stomacho dixit: Laudo hierã que per aloeꝫ ĩ qua ponunt̃. C. ʒ. aloes ⁊ sex. ʒ. aliaꝝ specieꝝ que sunt sex vt ẽt ibideꝫ noĩauit cinamomũ assaꝝ xilobalsamũ spicã masticẽ ⁊ crocũ: tñ ibidẽ modificat descriptionẽ q̃ꝫtũ ad dosiꝫ aloes dicẽs: melius aũt fit hoc farmacũ qm̃ minꝰ assumũt d̾ aloe. visuꝫ eim ẽ mihi vt dicit multã eẽ q̃ꝫtitatẽ. ʒ. C. aloes ad alioꝝ ꝓportõꝫ ꝯpatã. ⁊ ꝓpterea ꝑ. xc. ʒ. id cõposui ⁊ ꝑ. lxxx. ⁊ aliqñ ẽt ꝑ minorẽ q̃ꝫtitatẽ. ⁊ idẽ dicit d̾ croco. Nã posuit minorem debere exhiberi quãtitatẽ croci eo q̃ quidã cũ assumunt eã offendunt̃ in capite ⁊ dixit sicut ⁊ nos patimur ꝑ solũ eius odorẽ: ⁊ ita variat ꝯpõeꝫ eius: aliquãdo croci aliqñ aloes ꝭm diuersas intẽtiões: ⁊ ĩfra ẽt dixit q̃ melius ẽ si de cubebis sumat̃ loco assari: cõis tñ descriptio tenẽda est que dicta ẽ 7º terapentice. sꝫ Rasis in casu nr̃o ĩtendẽs eũare mãm calidã ⁊ a stomacho calido dimisit crocum ⁊ ꝓpter ĩflãmationẽ: ⁊ q: debilitat ad appetendum in quo casu plerũq̃ ꝯiungit̃ debilitas appetitiue: ⁊ loco eius posuit ro. rũ.

ad

ad remiſſionē male ꝯplexionis calide ⁊ ad additionē appetitiue
poſuit ēt xilobalſamū ⁊ carpobalſamuʒ loco balſami: ⁊ ſic addi/
dit vnā medicinā cui ſatiſfit per balſamū tñ: poſuit ēt caſſiāl. q̄
tamē nō fuit multū neceſſaria: qm̄ quaſi in virtute ē cinamomi:
tñ minuit a potētia eius vt vult Aui. 14ª tertij in capº cure debi
litatis epis. nā de eis loquens dixit: Ipſa eīm ambo ſunt ꝯtra/
ria putrefactiōi ⁊ rectificāt ꝯplexionē ⁊ expellunt cām corrūpē/
tem: ⁊ mūdificāt virus maluʒ ⁊ expellūt ipm: ⁊ reſiſtūt medici/
nis mortiferis ⁊ veneno: lʒ ſit cinamomū fortius caſſia ⁊c. poſu
it ēt minorē quātitatem aloes: quā Gal. timens inflāmationē:
⁊ qm̄ ſup. ponebat mā̄ʒ talē calidā faciliter educi poſſe: itaqʒ va
rietas ꝯſiderandi facit eos variare a ꝯpōne Gal. ⁊ nota q̄ dat
doſim eius i puluere auī. ij. vſqʒ ad. ʒ. ij. ⁊ ibi expreſſe colligit
q̄ aureus i ſolutiuis ē minꝰ q̄ʒ. ʒ. ⁊ ita maiorat doſim ꝓpter mi
norem ſolutionē ⁊ minoreʒ doſim aloes in ſua deſcriptōe. nam
Gal. exhibet. ʒ. vj. hyere cuʒ melle vbi ſm ꝓportionē ſpecierū
ad mel intrat minꝰ de aloe: ⁊ ita ſit expedita iſta prima ps ꝺ ex/
hibitione hyere. Hic tñ nota q̄ Auic. 5º cañ. tractatu 2º enu/
merat tres deſcriptōes de hyera Gal. que ſunt multū diuerſe
a cōpōnibꝰ dictis: ⁊ due caꝝ ſunt fortiter multū ſoluētes i qui/
bus intrat colloquintida: ⁊ quedā gūmi fortiora: nullā tñ caruʒ
reperi ſcriptā a Gal. forte q̄ in voluminibꝰ nō trāſlatis ad nos
reperta ē: ſʒ illa quā poſuit Meſue diſtictiōe 3ª i pria deſcriptōe
ē ſimilis hyere quā poſuit Aui. eodeʒ 5º cañ. tractatu 2º capº 2º
⁊ dicit ꝺſcriptio cognita vniuerſitatis: ⁊ eā nō vituꝑauit Gal.
imo admiſit eā ſm aliquos: ⁊ eā verificauit Auic. vt videbis in
capº ꝓxime allegato: qꝺ ē vtile multū ad hanc mām: ſʒ ſua ra/
dicalis eſt que dicta ē ſupra de ſex rebus ⁊c. addit ꝯñter circa
dietā: Egro quotidie deī panis in vino ⁊ ſucco mali granati i/
fuſus ⁊ in ſirupo de citonijs acetoſis ſiue acetoſo: ⁊ ita āplieī q̄
oia cibaria ſua rectificent cuʒ acetoſis ad ſtipticū declinātibꝰ.
nam talia aliqualiter remittūt acuitatē māe ⁊ digerūt eā: ⁊ cuʒ
hoc ꝯfortāt ſtomachū ad reſiſtēdū fluxui materie ⁊ iuuamētum
preſtāt ad oēs eius oꝑatōes ꝑagendas: vt fuit ſupra dictū i cu/
ra male ꝯplexiōis calide ſtomaci. Qꝺ ſi cum dolore. In hac
ꝑte ꝯñter determinat de cura doloris ſtomaci a cā frida māli ⁊
vētoſa: ⁊ duo facit. pº ordiat regimē ꝑ medicias. 2º ꝑ dietaʒ.
2ª ibi: Cibaria vero eiꝰ. De pria ꝑte dixit: q̄ ſi cū dolore fuerit
ructuū multitudo ⁊ extēſio atqʒ ſingultꝰ: electuariū diagalāga
diacalamētū ⁊ diaciminū ⁊ electuariū ꝺ mētaſtro ⁊ alie ꝯfectio
nes q̄ vētoſitatē expellere cōſueuerūt q̄s noiabimꝰ i caº de co/
lica dande erunt. Pro itelligētia huiꝰ partis nota q̄ ex quo
inflatio rugitus ⁊ extēſio ſunt ſigna ventoſitatis ⁊ ventoſitati
debeatur curatio ꝑ reſolutōeʒ ⁊ exiccationē: tunc cōferūt ea q̄
ad hoc ducunt vt grana lauri ⁊ ciminū ꝓprie aſſatū vt voluit
Auic. ⁊ cōfectōes ēt numerate a Raſi i textu ſunt ad hāc inten
tionē. Uerūtñ aliquotiēs expedit ſtante repl'one ſtomaci de mā
que in ventoſitatē cōuertitur vt prius dicta mā euētur ⁊ dige/
ratur que ē fouens ventoſitatē: poſtea ꝓcedaī cū diſſoluētibꝰ
⁊ extenuantibꝰ vt dictū ē. Nā aliquotiēs exhibitio taliū fortiū
carminatiuoꝝ addit ad doloreʒ qñ. ſ. plus ē id qꝺ de mā iuen/
tū ⁊ vaporē ꝯuertiī q̄ʒ id qꝺ diſſoluiī vt ē ſnia Auic. īfra i coli/
ca vbi videbiī. ſed tunc nō ſtat itētio ad vētoſitatē imediate ſed
ad aliā mām. Raſis aūt in hac parte habuit primā intētōeʒ ad
ipſam ventoſitatē. reliqua pars de dieta ē tota clara. Nā ciba/
ria quibꝰ dʒ vti debēt ad calidū declinare ⁊ reſolutiuū vt ſunt
galange ⁊ mentagenat cū ſeminibus ſunt quedā pulmēta aro/
matizata cū ſeminibꝰ: ⁊ dʒ vti parū vini veteris ⁊ exercitiū ēt
moderatū ꝯuertēdo vapores i deorſum ⁊ vigorādo nālem cali/
ditateʒ iuuat. Si ēt ingrediaī balneū nō aque dulcis ſʒ mine/
rale ſulfureū ⁊ aluminoſuʒ vel artificiatū cū decoctōe reꝝ cale/
factiuaꝝ ⁊ carminātiū valebit. ⁊ hoc totū intelligiī i ꝓceſſu fa
cta mūdificatōe ⁊ applicatis alijs ⁊ exteriꝰ ⁊ interiꝰ calefacien/
tibus ⁊ vētoſitatē diſſoluētibꝰ vſqʒ ēt ad exhibitionē aque ar/
dentis vel aque vite. Nā dicit Gerardus q̄ expertus ē ꝺ aqua
ardēti q̄ plurimū facit ad ꝯſumēdū ventoſitatē: ſʒ dʒ exhibe/
ri modice q̄ʒtitatis vt vſqʒ ad. ℥. j. ne pertrāſeat epar. Et hoc
ēt intelligiī non ꝯiuncta caliditate epatis neqʒ renū intēſa. naʒ
tunc balneū eēt ſuſpectū: ſed pur quādo reliqua non ſufficerēt
⁊ timeremus effuſionē corporis i balneo: tunc poſſemus facere
balneū particulare ad ſtomachū cū fomētatōibꝰ cū ſpongijs in/
fuſis i aqua balnei vel nālis vel artificialis ad modū dictū. Nā
fortis multū ē taliū fomentationū in hac intētōe impreſſio. Ad/
dit vltimo: ſtomachus quoqʒ vt diximus ex oleo de neriden in
pāno iuoluto euaporeī. i. facta fomētatōe vt dictū ē: ifundatur
pānus ſpiſſus laneus i oleo de neridē. i. de ſpica ⁊ vocaī oleuʒ
nardinū cuiꝰ deſcriptionē īfra ponit ⁊ ſuppōnaī ſtomacho. nā
multū facit ad diſſoluēdā ventoſitatē ⁊ vigorādū ipſū calorem
nālem ſtomaci vt videbiī ex ꝯponētibus oleū: ⁊ poſt fortior erit
eius impreſſio facta fomētatōe rarefacta cuti. Et hoc ē qꝺ dixit
de lr̄a iſta lege eā. Si aūt cū dolore ſtomaci ſit fe. ⁊c. Poſt/
q̄ʒ in parte precedēti determinauit de dolore ſtomaci ſine aꝑa/
te a cā māli calida vel ventoſa: nunc in hac 2ª parte principali
huius capituli determinat de dolore ſtomaci ab aꝑate penden
te ⁊ maxime calido. Et diuiditur in duas partes principales to
tum qꝺ ſequitur de capitulo. quoniā primo facit qꝺ dictum ē.
2º ponit vnū cañ. ad denotanduʒ has paſſiones ſtomaci ⁊ epa/
tis eē difficiles ad curādū. vnde ponit q̄ i dictis diſpōnibꝰ cu/
rādis medicꝰ valde eruditꝰ ē neceſſariꝰ. 3ª ibi ad fineʒ capituli:
Ad dolorem tamen ſtomaci ⁊ epatis curandum ⁊c. Prima ad/
huc pōt diuidi i tres ꝑtes: qm̄ prio ponit curā talis doloris ab
aꝑate in pricipio eius ſiue curā dicti aꝑatis in pricipio. 2º ponit
curā eius cū iam ꝑuenit ad augmētū vel ēt ad ſtatuʒ ⁊ iā egritu
dinis dies ſunt elōgati. 3º ponit curā ipſiꝰ in declinatōe cū ſʒ
ꝑteʒ iaʒ eſt reſolutū. 2ª ibi: Cuʒ aūt egritudīs dies elōgati fue/
rint. 3ª ibi: Cuʒ aꝑa i ſtomacho iueterauerit. Pria adhuc ī du
as. Nā prio ꝑ ſigna declarat huiuſmodi dolorē dependere ab
aꝑate ⁊ calido pricipalr. 2º ponit curā eiꝰ in pricipio vt dictū ē.
ibi: Eger vero prius. Et iſta ꝑs in q̄ttuor diuidi poſſet ſʒ q̄ q̄t/
tuor ponit ad curā faciētia in pricipio eiꝰ. Prio ꝑ flōmiaʒ. 2º ꝑ
exteriꝰ applicata reꝑcuſſiua. 3º ordinādo debitā dictā: ⁊ 4º ꝑ
medicinā ſolutiuā ſiue lenitiuā. 2ª ibi: Loco dolēti. 3ª ibi: Nu
trimētū vero eiꝰ. 4ª ibi: Egro caſſiaī. i ſucco endiuie ⁊c. Pri
mo ergo declarat ꝑ ſigna ꝓpria aꝑa eē calidū cuʒ dicit: Si aūt
cuʒ dolore ſtomaci ſit fe. ſ. inſeꝑabilis ⁊ aꝑa manifeſtū. i. tumor
manifeſtus: ⁊ ſi nō ad vſuʒ ſaltē ad tactū ꝑcipiaī tumor ⁊ q̄dam
durities: ⁊ cuʒ tāgiī ſentiī locus calidus: tūc his ſignis ⁊ alijs
loco ſuo dicendis magis īfra ſufficiēter iudicare poſſumꝰ ſupra
aꝑata ſtomaci calida ꝑ eſſentiā vel ꝑ acciñs. Pro itelligentia
ꝑtis eſt aduertēduʒ prio qꝺ vt pluries ſupra dictū eſt. Raſ vt
breuiloquus ī hoc libello maxie ponit curā eoꝝ que vt i pluribꝰ
eueniūt non ſemꝑ mentionē faciens de oībus que euenire pñt.
Iccirco i hoc loco fecit mentionē de cura aꝑatū calidoꝝ tātuʒ:
qm̄ talia ſunt q̄ vtplurimū eueniunt ſtomacho: ⁊ qm̄ aꝑata ſto/
maci vtplurimū fiunt ꝑ viā defluxus māe q̄ʒ ꝑ viam paulatine
ꝯgōnis ⁊ ēt ꝑ aliaʒ cām que fortior eſt clarificās primā: qm̄ ſub
ſtantia ſtomaci maxie quo ad partē itrinſecā ē ſubſtātia neruo/
ſa ſpiſſa i quā nō penetrat mā niſi calida difficulter vt ſupra di
cebaī ēt de pleureſi: iccirco vtplurimū talia aꝑata fiunt a cā ca
lida. Ponit ergo duo ſigna ad ſignificāduʒ aꝑa calidū i ſto/
macho p̄ter dolorē ⁊ punctōeʒ. ſ. fe. iſeparabilē ⁊ ꝑceptionē ca/
liditatis. Nā aꝑata frida ſtomaci nō ꝯcomitaī de neceſſitate fe.
vt īfra loco ſuo videbiī ꝯtra aliquos. Si ergo fuerit fe. iſepa/
rabilis ⁊ fuerit ēt tactꝰ calidus q̄ hēat arſuraʒ inferiꝰ ⁊ ſitim ⁊
medicus tangēdo ꝑcipit ad tactū caliditatē cuʒ reliqs īfra dicē
dis: tunc declaraī q̄ eſt aꝑa caliduʒ. Et tunc ponēs primū ige
niuʒ cūatiuū dixit: Eger vero prius ex baſilica minuaī: ⁊ pʒ q̄
talis flōmia eſt neceſſaria. naʒ ſi aꝑa fuerit caliduʒ ſanguineum
ſibi imediate ꝯpetit flōmia vt pʒ. Si ēt colericū ꝓpter vehe/
mentiā acuītiū ⁊ itenſionē doloris pūgitiui ad diuerſionē māe
⁊ ad ꝓhibēdū fluxuʒ ad locū dolētē maxie facit flōmia vt ſepe ē
declaratū. Sed vtrū fieri debeat ex baſilica dextra vel ſiniſtra
⁊ i quāta quātitate. iſta oīa regulenī ſm als dicta i diuerſis ca
pitulis. ⁊ forte īfra aliqd diceī: ⁊ per hanc diuerſionē itelligit ēt
alios modos diuerſionis de fricatōibus extremoꝝ ⁊c. De 2ª
parte dixit: Et loco dolenti duo ſuperponātur ſandali. i. albi ⁊
rubei ⁊ roſ. ⁊ cāphora cum aqua ro. ⁊ ſucco citonioruʒ. Nā ta/
lia ⁊ ſua frigiditate ⁊ ſtipticitate vniendo ſubſtantiam ſtomaci
⁊ inſpiſſando meatus ad ſtomachū ⁊ fortificādo robur ⁊ virtu/
tē eius faciūt ad ꝓhibitionē fluentis māe ⁊ forte ad expreſſionē
eius q̄ iā ꝓ ꝑte fluxū ē. Et per hoc dedit intelligere ſimilia de
ſucco acetoſe ⁊ plātaginis ⁊ portulace ⁊ coriādri humidi ⁊ ſimi/
liū. de vnctōibus oleo roſato mirthilloꝝ ⁊ citonioꝝ cū modico
aceti vt infra clarius videbiī. Hec tñ ſimplicia hic poſita ſunt
electa in caſu ex quibꝰ pōt fieri epithima in caſu ꝯueniēs ſʒ hāc
formam. ℞. aque ro. ℥. v. vel. vj. ſucci citonioꝝ depurati. ℥. ij.
ſandaloꝝ al. ⁊ ru. ⁊ roſ. puluerizatoꝝ añ. ʒ. ij. ſ. camphore. ℈.
j. miſce. ⁊ in eo toto facto infundaī petia linea duplicata vel de
ſindone alba ⁊ ſic ſuppōnaī ſtomacho ſepe renouando. Addit
3º circa dictā declarādo q̄ dʒ eē multū tenuis nō tñ tenuiſſi/
ma que ē nihil dare ꝓpter timorē iflāmatōis ſpūum ⁊ humoꝝ
dixit: Nutrimentū vero eiꝰ nō ſit niſi ſola aqua or. vel ſup. cuʒ
vino granatoꝝ vel ſup. modico iulep roſati ad maioreʒ repreſ/
ſionē. Et addit: ⁊ cuſtodiaī a carne ⁊ vino ⁊ ꝯfectōibus que de
melle fiūt: ⁊ ꝑ hoc itellexit quecūqʒ calefaciētia ⁊ parata iflā/
mationi vt ſunt oua ⁊ oleagina: patʒ rō. Et ꝯñter addit: ⁊ bibat
ſuccū granatoꝝ muzoꝝ ⁊ rob de fructibꝰ frigidis. De quar/
ta parte huius partis dixit ordinādo ſolutiuū: Egro caſſiaſi. in
ſucco endiuie diſſoluta ad bibendū deī. nā tunc ſolutio ē mino
ratiua aliqualr māe ⁊ repreſſiua ad maiorē ifrigidationē. Et
hic nota ꝓpter multos i hoc errātes q̄ medicine attractiue vi/
tande ſunt vt ſupra acuitatis eius ⁊ lenitiua ꝓhibēs iduratōeʒ
⁊ nō eſt ad ſtomachū aliūde attrahēs ⁊ miſceī cū aqua endiuie
dictū ē cū ē intētio ad euāndū materiā in ſtomacho ꝯtentaʒ nō
apoſtemanteʒ multomagis vetatur ſolutiuuʒ attractiuū ⁊ agi/
tatiuuʒ ſtante materia apoſtemāte precipue calida ne materia
cōuertatur ad membruʒ leſuʒ facta agitatione i materia ⁊ medi
cina de ſe attrahēte ad ſtomachū. ⁊ ſi error i mā nō aꝑante exhi
bita medicia ſolutiua attrahēte a lōginquis fiat aliquotiēs corri
gibilis ſi ſimilis error ꝯmittaī ſtante mā aꝑante calida credo nō
corrigeī: ⁊ in hoc ſtetit expientia tꝑibus noſtris in hac ciuitate
Papie: ⁊ nō ſunt adhuc duo meſes q̄ vna iuuenis fortis ⁊ ro/
buſta in ſcđa die vel tertia ad ampliꝰ in pricipio aꝑatis cui data
fuit medicina ſolutiua ꝯtra votuʒ alteriꝰ medici in quita vel ſex
ta mortua eſt. ⁊ de hoc ſunt multi cañ. de quibꝰ erit ſermo ma/
gis īfra loco ſuo. Sed ſpālr Auic. 13ª tertij tractatu 4º i cura
aꝑatis calidi dixit: Et aliena ſolutionē laborioſaʒ ⁊ vomitum ⁊
ſis cōtentus medicinis ⁊ cibis lenificatiuis ⁊c. Et ita ſit expedi/
ta iſta pars lege eā. Sequiī illa pars. Cum auteʒ egritudinis
dies elongati fuerint. Poſtq̄ʒ iā poſuit curā eius in pricipio vt
viſum ē: iā ꝯñter ponit curā illiꝰ i proceſſu vt cū ꝑuenit ad aug/
mentū ad finem eius ⁊ vſqʒ ſtatū vel qū per ingenia ſuperiꝰ po/
ſita de diuerſiuis ⁊ repercuſſiuis ⁊ debita dieta nō ampliꝰ fluit
materia ſed iam pro magna parte natura fuit dominās ſupra eā

⁊ pro parte resoluit: ⁊ duo facit. Primo ponit vnam cõpositio/
nem emplastri in casu cõuenientis qđ apponi debet supra locum
postq̃ iã locus fuerit inunctꝰ cuꝫ oleo đ neriden tepefacto: po/
nẽdo ẽt qua hora tale ẽplastruꝫ apponẽduꝫ ẽ: ꝯñter ponit cõpo
sitionẽ siue descriptionẽ olei de neridẽ siue nardini .i. de spica.
ibi 2ª: Cõfectio nardini simplicis. Pro intelligẽtia ꝑtis p̃io ẽ
notandũ ꝙ occurrẽte mã faciẽte apã sepe ꝑ artificiũ medici oc/
currentis cũ ingenijs ⁊ diuersiuis ⁊ repcussiuis: ⁊ tandẽ prohi
bitiuis fluxus mãe ⁊ cũ debita dieta ꝓhibetur apã ꝑuenire ad
augmẽtũ ad qđ deueniret nõ occurrente medico i principio eiꝰ
ĩmo sepe fit vt modicũ fluat de mã ⁊ natura coadiuuata benefi/
cio medici supra eã mãm fluxã incipiet dñari: ⁊ tunc incipit ces/
sare dolor: ⁊ calor quasi i totũ minuit̃ q: nõ ampliꝰ fluit de mã
ĩmo resoluit̃: ⁊ tũc stat intẽtio vt nõ sola repcussiua ponãtur vt
prius: sꝫ cũ eis ẽt ponant̃ aliqua leuia resolutiua ad ꝯplementũ
resol'onis mãe: nõ tamẽ debẽt cẽ simpliciter resolutiua sicut si
mã trãsiuisset per augmentũ sensibile ⁊ ꝑ statũ durantẽ notabi
li tẽpore ⁊ iam deuentũ esset ad declinationẽ: qñ si talia exhi/
berent̃ cum mã sit calida vt supponit̃ ⁊ nõ trãsiuit dicta tẽpora
lꝫ ꝓ parte iã esset facta resolutio ꝓpter fluxã esse modicã mãm
⁊ ꝓpter nõ multuꝫ distare a principio fluxꝰ forte noua materia
ẽt flueret: ⁊ iõ sunt cũ resolutiuis admiscẽda aliqua stiptica ⁊ ali
qua simul mollificatiua: ⁊ ad ꝓhibitionẽ indurationis materie ⁊
ad habilitandũ mãꝫ ad resolutionẽ reddẽdo ẽt mẽbruꝫ laxũ: vt
facilius mã resoluat̃. Et iste eedem medicie debẽtur si nõ fuissꝫ
ꝓhibita fluxura mã: sꝫ iam deuenisset ad augmentũ notabile ⁊
ad principiũ status vbi manifeste ꝯstat ꝑ cões cañ. ꝙ debẽt re/
percussiua misceri cũ resolutiuis dñantibꝰ repcussiuis i augmẽ
to supra resolutiua ⁊ in statu ipis equatis ĩ virtute per statũ in/
telligẽdo terminũ augmẽti: qñ in mã expectat̃ resolutio: ⁊ nõ ꝑ
statum intelligẽdo statũ digõnis mãe apatis vel ꝯuersionis eiꝰ
ad saniẽ. nã tunc ẽ alia intẽtio vt manifestũ est. In ꝓposito igit̃
Rasis hic ponit curã per ẽplastruꝫ ꝯueniẽs: ⁊ qñ apã est in via
resolutiõis: q: modica ẽ fluxa mã beneficio medici: ⁊ ẽt si mate/
ria esset fluxa ⁊ deuenisset ad finẽ augmẽti ⁊ statũ vt dictum ẽ:
⁊ vtrũq; modũ talem denotauit ex verbis suis debere itelligi ĩ
lr̃a. Nã primo dixit: Cũ autẽ egritudinis dies elongati fuerint
scilꝫ a principio fluxus mãe ⁊ calor oĩo quieuerit q: beneficio di
uersionũ euãtionũ ⁊ repcussionũ a principio sollicite applicato/
rum apã nõ ꝓcedit ĩmo minuit̃: tũc stat intẽtio que dicta est: ⁊
tũc pꝫ ꝙ calor oĩno quiescit: quasi addit si remãserit sup. ⁊ apã
cum duritie nõ intelligẽdo ꝑ duritiẽ apã induratũ per viaꝫ re/
solutionis ꝑtiũ subtiliũ materie vel expulsiõis partiũ aquearuꝫ
remanẽtibus ꝑtibus terrestribꝰ: q: in tali duritie essent necessa
ria magis mollificatiua q̃ꝫ repcussiua. sed hic ꝑ duritieꝫ intelli/
git resistentiã que ꝑcipit̃ i apãte mã multa fluxa in fine augmẽti
vel in principio statꝰ eius. ⁊ iõ per statũ nõ intelligo statũ dige/
stionis: q: tunc mollescit apã. ⁊ ita pꝫ illo mõ duritiẽ ĩtelligẽdo
ꝙ ẽplastrum ꝯpositũ ex repercussiuis aliquibꝰ ⁊ aliquibꝰ reso/
lutiuis ⁊ mollificatiuis: aliquibꝰ ẽ in casu ꝯueniẽs: ⁊ tale ẽ ẽpla-
strum positũ in lr̃a vt pꝫ legẽdo. Cõuenit igit̃ hoc ẽplastruꝫ qñ
modica est fluxa mã ⁊ iam ꝓ parte resoluta beneficio medici si/
cut sepe ꝯtingit debite occurrẽte medico a pricipio: ⁊ ita pꝫ lr̃a:
si cum sapore intelligas. ⁊ bene nota istũ modũ introducẽdi qm̃
aliter male põt textus ĩtelligi: lege ergo sic litterã. Cum ergo
egritudinis dies elõgati fuerint. s. a principio fluxus: ⁊ sup. ꝓ/
hibito fluxu ⁊ minorata ꝓ ꝑte mã calor oĩno quieuerit vel sup.
quasi quieuerit ex hoc ẽplastro epithimet̃: de quo infra si remã
serit ẽt sup. apã cũ duritie. i. deuenerit ad duritiẽ. s. ad resisten
tiã ip̃imẽtis ꝓpter mltitudinẽ fluxe mãe ⁊ ad finẽ augmẽti vel
ad principiũ status resolutiõis: sup. ẽt ex hoc ẽplastro epithime
tur: qm̃ eedẽ intẽtiões i vtroq; casu ꝯueniunt vt fuit declaratũ
scilꝫ de aliquibꝰ resolutiuis ⁊ mollificatiuis: quidã cum reper/
cussiuis mixtis ⁊ talia intrãt i ꝯpõne ẽplastri: vt infra. ℞. viola/
rum siccaꝝ. ʒ. x. in eis cũ mollificatõe est aliqualis resolutio ro.
ru. ʒ. v. ad repcussionẽ faciẽtiũ spice odorifere masticis ãboruꝫ
añ. ʒ. iij. ciperi squinãti calami aromatici: talia sũt resolutiua cũ
ꝯfortatiõe oĩum añ. ʒ. ij. farine fenugreci ad mollificationẽ ⁊ le
uem resolutionẽ. ʒ. xx. floꝝ camomille leue resoluens se. malua
uisci siue altee farine or. oĩum añ. ʒ. x. ad remissioneꝫ caliditatis
conspergant̃ oĩa cuꝫ mucilagine se. lini. i. reductis his in pul
ueribus: postea cuꝫ mucilagine se. lini fiat incorporatio ĩ forma
emplastri ĩ qua mucilagine ẽ virtꝰ mollificatiua ⁊ resolutiua: ⁊
ẽ notabile ẽplastruꝫ ĩ hac intẽtione. ⁊ possꝫ medicꝰ formare em/
plastrũ sub alia forma decoquẽdo violas ros. ⁊ flores camomil/
le cum squinãto cũ se. lini: ⁊ postea in aqua decoctõis dictoruꝫ
possunt addi farine or. ⁊ farine fenugreci: ⁊ in ꝓcessu cuꝫ dictis
iam ad formã ẽplastri reductis addant̃ species spice masticis ci
peri ⁊ calami aromatici: ⁊ fiat emplastrũ addẽdo modicuꝫ olei đ
spica. Et nota ꝙ hoc ẽplastruꝫ si bene cõsiderabis possꝫ exhibe
ri i apãte frĩdo i principio maxime si fenugrecũ ⁊ altea ãmoueã
tur: qm̃ humectantia tũc nõ ꝯueniũt: tunc dicit textꝰ ꝙ anteq̃ꝫ
ponat̃ emplastrũ sit locus ĩunctꝰ cuꝫ oleo de neriden tepefacto
ad cõfortationẽ caliditatis stomaci ⁊ resolutionẽ iuuandã vt pa
tebit ex ꝯpõe eiꝰ. Sꝫ hic Rasis ãnectit vnũ cañ. obseruandum
circa applicationẽ ẽplastroꝝ circa stomachũ: dicit ꝙ emplastre
tur ex p̃dictis ꝑ quattuor horas anteq̃ꝫ comedat: ⁊ postq̃ꝫ cibꝰ
fuerit digestꝰ ⁊ stomachꝰ fuerit euacuatꝰ: ⁊ ita vult nõ reperiri
cibũ i stomacho qñ huiusmõi ẽplastra stõacho supponũt̃: neq;
ẽt succedat cibꝰ ad ẽplastruꝫ nisi steterit ꝑ q̃ttuor horas quo tpe
possꝫ ꝑficẽ suã opatõeꝫ nõ occupata nã a cibo ẽt q: stomachus
pur grauat̃ ex emplõ. ⁊ cũ hoc i virtute emplastri possit cibꝰ cõ

moueri ĩ stomacho ⁊ nõ ꝯueniẽter quiescere: ⁊ ita preparet̃ ad
corruptionẽ. ⁊ istũ cañ. bñ habetote mẽti. Et ꝯtinuãdo descri
ptioneꝫ olei nardini dixit. ℞. olei de been ⁊ ẽ oleũ de quibusdã
granis calidis ⁊ siccis multũ resolutiuis lib. j. spice. ℥. s. masti/
cis costi ciperi squinãti calami aromatici oĩum añ. octaua pars
℥. vnius: ⁊ ẽ. ʒ. j. oĩa hec puluerizata i oleo predicto posita ad so
lem sup. i estate in iunio vel iulio per hebdomodaꝫ vnam vasis
ore cooperto vel clauso dimittatur ne fiat euaporatio specieruꝫ
dixit: deinde coletur ⁊ exprimantur feces: ⁊ scofe. i. dicte feces
que in manibus remãserunt emplastro sup. superiꝰ posito ad/
misceantur sup. si placuerit q: non est de essentia emplastri: sed
dicit: optime erũt sup. ad resolutionẽ coadiuuãdaꝫ si erit ĩten/
tio ad maiorẽ resolutõeꝫ. Cõsequẽter ponit curam qñ apã est
ꝓ magna ꝑte resolutũ ⁊ in declinatõe ⁊ stat ĩtentio magis ad re
solutõeꝫ ita ꝙ ĩ casu resolutiua debent esse simplr̃ dñantia. Et
duo facit ẽm duo ĩgenia q̃ ponit. P̃rĩo descriptõeꝫ quorũdam
trocisco offerendoꝝ ꝑ ĩteriꝰ ⁊ vocant̃ trocisci de spica. 2° po
nit descriptõeꝫ ẽplastri ĩ casu ꝯueniẽtis. ⁊ qm̃ ĩ declinatõe mãe
sunt magis ĩspissate ⁊ terrestres facte: stat ĩtentio nõ pure reso/
lutionis ꝓpter terrestreitatẽ: sꝫ ẽt mollificatõis: q: tñ stomachꝰ
est mẽbruꝫ cuiꝰ opatio ꝯtinua est ꝓ toto necessaria: ⁊ in talibus
vt est sñia auctoꝝ vt ĩfra magis videbit̃ nunq̃ꝫ debent absolui
resolutiua ⁊ mollificatiua ab aliquibꝰ stipticis ꝯfortãtibꝰ: queꝫ
cañ. spãliter posuit Aui. i cura apatuꝫ calidoꝝ dicẽs: Et rectiꝰ
tibi ẽ qñ ad sũmũ ꝑuenit cura hora mollificatõis ⁊ resol'onis vt
nõ audeas sup vtrasq; audacia nuda cuiuslibet caꝝ. i. vt ponas
eas solas medicias humectatiuas ⁊ resolutiuas. Iõ addit: imo
ꝑmisce medicinas mollificatiuas cũ stipticis. Et ponit rõeꝫ. nã
ĩ hoc si sis ꝯtentꝰ mollificatiuis est error magnꝰ. Et q̃nq; ꝑdu
cunt patientẽ ad mortẽ. s. ꝑꝑ dissolutõeꝫ virtutis siue sint me/
dicine q̃ bibunt̃ aut posite sup ipm extrinsecꝰ. Et dicit ꝙ stoma
chus quidẽ dignior ẽ ĩ hoc q̃ꝫ epar: ⁊ ꝙ stiptica conueniẽtia ad
hãc reꝫ sunt illa ĩ quibꝰ est aromaticitas sicut mastix ⁊ rose ⁊c̃.
Et istũ cañ. seruauit Ras ĩ textu nr̃o. Nã cum medicis resolu/
tiuis ⁊ cũ mollificatiuis posuit aliquas stipticas ꝯfortatiuas ⁊ ĩ
trociscis ĩterius offerẽdis ⁊ ĩ emplõ exteriꝰ apponẽdo. Nã tro/
cisci de spica describunt̃ vt infra. ℞. floꝝ squinãti cassiel'. rauẽ/
sceni. i. reubarbari calamẽti aromatici spice oĩum añ. ʒ. iij. Ista
oĩa aromatica sũt ꝯfortatiua ⁊ ad stipticũ declinãtia: croci myr/
rhe anisi costi piperis oĩuꝫ añ. ʒ. j. talia oĩa sunt resolutiua exicca/
tiua bdellij serapini. ʒ. iij. his cũ resolutõe est mollificatio masti
cis. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. j. trocisci sunt fortes satis ĩ calefaciẽdo vt
pꝫ. iõ nõ debent̃ nisi in declinatõe remissa malitia ꝯpl'onis cali/
de ⁊ ꝓprius ꝯuenirẽt in cã frida essentialr̃ ⁊ i melãcolica. Et di
xit ĩformenẽt ex his trocisci quoꝝ vnusq;sq; põderet aur. j. ⁊ ex/
hibeant̃ eũ modico vini al. si placet vel cũ aqua eupatorij vel ca
momille. Emplm quoq; istud fiat. addit ponendo emplm ad
istã ĩtentõeꝫ ꝯueniens exteriꝰ applicãduꝫ ẽt mollificatiuũ reso/
lutiuũ ⁊ paꝝ cõfortatiuũ: cuius descriptio. ℞. bdellij mollis. ʒ.
x. armoniaci. ʒ. v. se. beẽ. se. apij amboꝝ. ʒ. x. spice macis añ. ʒ.
v. pꝫ ꝙ bdelliuꝫ ⁊ armoniacũ mollificãt ⁊ humectant: se. apij ⁊
se. been resoluũt ⁊ exiccant: ⁊ mastix ⁊ spica aromatica confor/
tant: ⁊ patet etiã intelligẽti debita ꝓportio coruꝫ ẽm intentio/
nem nostraꝫ si cõsiderabit. postea addit cere ⁊ est mater empla/
stri. ʒ. iij. etiã leuiter resoluit cuꝫ humectatõe olei de neridẽ. ʒ.
xv. ad maiorem resolutionẽ gũme in vino dissoluantur: deinde
oĩa cõiungãtur ⁊ fiat ex eis emplm ad dolorẽ ⁊c̃. In hac vltia
ꝑte capituli ⁊ ẽ 2ª ꝑs pricipalis huiꝰ ꝑtis đ dolore apostemoso
⁊ cõis ad totuꝫ capituluꝫ ⁊ etiã ad sequentia ponit necessitatem
medici eruditi i curatõe passionẽ stomaci ⁊ epatis faciẽdo excu/
sationẽ a lõga determiatõe de his passionibus in hoc libro di/
xit: Ad doloreꝫ tamen stomaci ⁊ epatis ⁊ sup. ad alias malas di
positiones eorũdẽ medicus valde eruditus ẽ necessarius q ipoꝝ
diligẽter attẽdat dispões. Et rõ sumit̃ ex hoc qm̃ cũ fit error
ĩ debita curatõe haꝝ dispõnuꝫ stomaci vel epatis ita vt diutur
nent̃ passiones i eis: cõicatur ꝯñter nocumentũ in totũ cũ ope/
rẽtur cões opatões toti necessarias. Ideo si sit defectus i ope/
ratõibus stomaci vel epatis ꝯñter fit cõicatio nocumẽti ad oĩa
mẽbra vt pꝫ: ⁊ hoc ẽ qđ dixit. Addit faciẽdo excusationem: nos
aũt aggregatões ⁊ sũmas ad hoc ꝯferẽtes iã diximꝰ lꝫ inquãtũ
potuimꝰ i hoc alleuiauerimꝰ siue abbreuiauerimus sermoneꝫ: ⁊
sic ẽ finis capituli. Expedito sic capitulo textualiter ⁊ scã re/
cta ꝯtinuatõe huius capituli de dolore stomaci ⁊ apãtibus cum
precedẽti restat ex ordine vt ex more quinq; pricipaliter videã/
tur. Quoniã p° determinatur de quid nois ⁊ quid rei huius no
cumenti doloꝝ. 2° de spẽbus doloꝝ stomaci prius. 3° đ cãis
ipsoꝝ. 4° de signis: primo ꝓnosticis futuri euẽtus hoꝝ dolo/
rum: deinde ꝓnosticis ad bonũ ⁊ ad malũ: ꝯñter de signis de/
monstratiuis. 5° videbit̃ de cura. Postea istis declaratis ex
ordine veniemꝰ ad diuisiones apãtum stomaci: postea ad causas
eoruꝫ: deĩde ad signa: vltimo vero ad curã. ⁊ hoc separatiꝫ fiet
ꝓ clariori ĩtelligẽtia doctrine sicut ẽt ⁊ Rasis hunc ordinẽ ser/
uauit in capitulo.

Quid nominis. Pro p̃rĩo ergo expediẽdo dolor sto/
maci licet sit accidẽs per se satis ma
nifestũ ꝓ quãto dolent partes sub pectore ĩmediate ꝯprehẽse ĩ
directũ furcule: tñ ab Alex. dicit̃ cardiaca lꝫ ĩproprie. Nã car/
diaca vt supra dictũ ẽ cordis passio seu dispõ. verũ q: os stoma
ci sua ꝯtinuitate ad ipsũ cor sibi vehemẽtia nocumẽta cõicat: iõ
hãc dispõnem cardiacã appellauit. Sed magis cõtrate ⁊ ꝓpriꝰ
deꝫ dici stomaticha q̃ꝫ cardiaca. Gal. aũt 5° interioruꝫ caplo 6°
dixit: Antiqui vsi sunt appellare os stomaci precordiũ. iõ ⁊ Iba/
lyabas

lyabas dicit hūc dolorē eē ꝓcordiorꝫ: q̄r antiqui os stomaci precordia appellabāt. Et q̄r de ꝑtib⁹ stomaci os ei⁹ ē maxie sensitiuum: iccirco dolor stomaci ꝓprius dicit̄ dolor oris stomaci tanq̄ partis magis sensitiue eius. Ab alijs autē talis dolor dicit̄ tortura oris stomaci. Pro quo nota q̄ tortura ī tal̄r ledēdo apḋ doctores ꝓprius dicit̄ maior lesio q̄z tortio: q̄r tortura est tortio multū ledens: ꝛ ita ad declarādū vehemētiam doloris stomaci appellauerūt ipsū torturā oris stomaci.

Quid rei. De quid rei autē doloris stomaci pōt dici q̄ dolor stomaci ē mala sensatio tactiua stomaci ex cā ipsuꝫ ledente: ꝛ lꝫ dolor gn̄aliter dicat̄ sensus nociu⁹ sicut delitia ē hilaritas sensus sicut placuit Gal. tn̄ dolor spāliter vt supra declaraui ī caplo de soda ꝓprie refert̄ ad tristitiaꝫ sensus tactus ꝛ nō cuiuslibet sensus absolute: qm̄ vidēdo mulierē turpem nō ꝓprie dicit̄ quis dolere: sꝫ tristari q̄r talis apprehēsio ē tristitia visus ꝛc̄.

Distinctiones. Jam veniēdo ad scḋm de spēbus doloris lꝫ dolor stomaci ex ꝑte eēntie doloris tot possit hēre spēs quot sūt spēs doloris alteri⁹ cuiuslibet mēbri: ꝛ sic eēnt .xv. spēs vt voluit. A. 2ª primi. tn̄ tales spēs doloris cōiter a medicis ꝯtrahunt̄ ad q̄ttuor spēs: q̄r tales sūt que cōiter ī stomacho repiūtur vt ad dolorē grauatiuū extensiuum pungitiuū ꝛ corrosiuū siue mordicatiuuꝫ: ꝛ sic pōt formari prīa diuisio de dolore: q̄ quidā est grauatiuus: quidā extēsiuus ꝛc̄. Alia diuisio doloris stomaci: qdāꝫ sumunt̄ ex ꝑte ꝑtiuꝫ stomaci lesarū: quidā ex ꝑte intēsionis ꝛ remissionis ipius doloris: ꝛ sic pn̄t formari due diuisiōes: q̄ quidā est dolor oris stomaci magis: quidā fundi stomaci magis: quidā cōis quasi equaliter toti stomacho. Alia diuisio: q̄ quidā ē intēsus ꝛ clamosus: ꝛ q̄dā remissus: ꝛ quidāꝫ mediocris. Alia diuisio: quidā ē cōtinu⁹: q̄dam īterpolat⁹. ꝛ de interpolato pōt ēt fieri diuisio ex mō euētus ipius doloris. nā dolor stomaci: quidā euenit cum educit̄ ꝛ remouet̄ cibus vel chilus extra stomachū post digōnem: ꝛ q̄dā euenit tp̄e vacuitatis ꝛ cessat post comestionē: ꝛ quidāꝫ euenit ī fine spatij ꝯprehēsionis cibi ī stomacho: ꝛ apud horaꝫ decimam ꝛ que sequūtur eā vt vult Auic. s. ante vel post horā .x. ꝛ cōiter intelligit̄ per hūc terminū totū tp̄s digōis cibi ꝯplete: quasi dicat cum cib⁹ digest⁹ ē tunc accidit eis dolor. nā cum ꝯpleta est digō: tunc ē finis spatij ꝯprehēsionis cibi ꝛ dicit apud horā decimā vt manifestaret maius tp̄s: vtplurimū ꝯprehensionis cibi ꝛ digōnis ei⁹ q̄ est tp̄s .x. horarū. pōt ēt fieri diuisio de dolore īterpolato: cū cessat dolor q̄ quidā ē qui nō cessat nisi cū vomitu ꝛ sepe māe acute que ebullit cū cadit supra terrā ꝛ in quibusdam cessat post descēsionē cibi ad intestina: ꝛ quidāꝫ ꝑ aliū modum cessat vt ꝑ eductionē vētositatis manifeste sursū ꝑ eructationē in quibusdāꝫ deorsum: ꝛ quidā cessat ex sensibili expulsione aquose humiditatis per sputū: ꝛ hoc ꝯtingebat dn̄o genitori meo. Alia diuisio de dolorib⁹ stomaci: quidā sunt breues: q̄dam cronici. Alia diuisio: quidā succedūt ad alios morbos: q̄dam fiūt incipiēdo: ꝛ quidā simul ꝯcomitātur cū alijs vt cū fluxu ventris vel spasmo siue singultu stomaci. Ultima diuisio: q̄dā ꝯtingūt ī virtute forti: ꝛ quidā ī debili.

Cause. Ueniēdo iā ad causas dolorꝫ stomaci: ꝛ primo generales magis: deinde spāles. Cause igit̄ gn̄āles dolorum stomaci sunt sicut genera cārum dolorꝫ absolute que fm̄ sn̄iam auctorꝫ sunt tria. Nā aut sumunt̄ ex ꝑte malitie ꝯplexionis ita q̄ mala ꝯplexio ē cā gn̄ālis doloris aut ex ꝑte solute cōtinuitatis: vn̄ solutio cōtinuitatis ē cā gn̄ālis doloris: aut ex ꝑte cāe aggregantis malitiā complexionis ꝛ solutionē ꝯtinui. ꝛ ita tres sunt cāe gn̄āles. s. solutio ꝯtinui mala ꝯplexio ꝛ aggregatū ex eis vt alibi 3º tegni ē declaratū latius ꝛ 2ª primi. sꝫ ḋ mala cōplexione siue de malitia ei⁹ dicebat Auic. 13ª tertij tractatu 2º in principio. Dolor stomaci accidit aut ꝓpter malitiaꝫ ꝯplexionis sine mā ꝛ ꝓprie acuta ꝛ mordicatiua: aut sup. a malitia ꝯplexionis cū mā sup. acuta. dicit Gētilis dubitādo q̄re dicit Aui. q̄ fit a malitia ꝯplexionis sine mā ꝛ ꝓprie acuta: hoc fecit ad īnuendū ꝛ declarāduꝫ q̄ si dolor pendet a malitia ꝯplexionis si dicta malitia ꝯplexiōis inducit̄ ī mēbruꝫ a mā acuta: tunc proprie dicit̄ pēdere a malitia ꝯplexiōis cum mā. Sꝫ si in mēbro eēt malitia ꝯplexiōis ledēs causans dolorē: ꝛ tn̄ in mēbro ꝯiūgeretur mā nō male qualitatis: imo exēpligratia tꝑata in qualitate ꝛ lenis nō multe quātitatis neq̄ꝫ mēbruꝫ extendēs: tunc licꝫ ille dolor pēdeat a malitia ꝯplexiōis: ꝛ ibi ꝯiungeret̄ mā q̄r tn̄ illa malitia ꝯplexiōis ī mēbro ledens nō eēt dependēs ab illa materia vt supponit̄ nō deberet dici talis dolor pendēs a malitia ꝯplexionis cū mā: ex quo ille dolor a mā nō depēdet vt supponitur cū ipa nō sit acuta: ꝛ ꝓinde declarādo dolorē pēdere a malitia ꝯplexiōis cū mā dixit ꝛ ꝓprie acuta: ꝛ ex opposito q̄n pēdet dolor ꝓpter malitiā complexionis absq̄ꝫ materia absolute vt ē de dolore ab aere frigido vel excessiue calido aut ēt absq̄ꝫ materia ꝓprie acuta: tunc dꝫ dici dolor a malitia ꝯpl'onis sine materia. Sed si cā doloris fuerit mā acuta ledens per malitiā complonis materie: tunc debet dici q̄ pendet a malitia ꝯplexionis cum mā: ꝛ ita omis cā que īprimere potest malitiā complonis ꝛ maxie subito ꝛ māliter īprimēs siue illa sit cā corporalis intrinseca siue nō: oīs talis cā que dicit̄ facere dolorē ē malitia ꝯplonis: ꝛ ita ēt oīs cā potēs facere solonem ꝯtinuitatis pōt eē causa doloris si īducat solutionē ī mēbro sensitiuo. sed vtrū cū solutōe ꝯtinui sit necessaria mala ꝯplexio ad hoc vt fiat dolor n̄ curo hic disputare. naꝫ de hoc dictū ē supra ī pº tractatu ḋ soda. Et ita quātitas māe extendēs mēbrū preter nām vt ē de mā ꝯtenta inter tunicā ꝛ tunicā stomaci tal̄r extendens q̄ soluat ꝯtinuū ē de cāis doloris stomaci. Omnis ēt cā que ledere potest vtroq̄ꝫ modo. s. malam cōplexionē īducēdo ꝛ solutionē ꝯtinui ī stomacho ē de cāis doloris stomaci vt ē apā vel vlc⁹ maxie ḋ apatib⁹ calidis: intelligēdo ī q̄bus aggregat̄ ꝛ mala ꝯpl'o ꝛ solutio cōtinui qḋ declaratur ex extēsione ꝛ mordicatōe ī eis ꝯtingētibus. Et ita gn̄al̄r omnes māe ī stomacho vel qualitate vel quātitate ledentes possunt facere dolorē stomaci: ꝛ ita vētositas extēdendo preter nām ē de cāis maxie dolorꝫ stomaci. Oēs ēt cāe extrinsece potētes adducere ad ꝯpl'onē vel ꝯpōnem sufficiētes ad dolorem pn̄t facere dolorē ī stomacho vt casus vel ꝑcussio. sꝫ quelibet talis cā aliq̄n facit dolorē grauatiuū vt si peccat multitudine ꝛ fuerit humoralis. aliquādo facit dolorē extensiuū vt quādo mā sua quātitate ꝛ non sua multitudine neq̄ꝫ ponderositate neq̄ꝫ acuta qualitate īprimens. sed taliter ē membrū extendens vt soluat cōtinuū ꝛ aliq̄n materia eiusdē rōnis facit ēt dolorem acutū simul cū alijs modis doloris. Scḋo modo mā flegmatica nō intense frigiditatis sed multitudine ledēs pōt facere doloreꝫ grauatiuuꝫ: ꝛ q̄n̄q̄ꝫ inclusa inter tunicas stomaci pōt facere dolorem extensiuū. sed si fuerit plurimū frigida vt est de flegmate vitreo pōt facere dolorē acutū qualitatē fridā imprimēdo ī mēbrum: non tn̄ tante intensiōis q̄ mortificet q̄r tunc nō causaret̄ dolor. Et istā sn̄iam expressit Rasis 5º cōtinētis dixit q̄ generat̄ aliq̄n ī spaciositate oris stomaci flegma vitreū ex quo excitatur ī stomacho dolor ita fortis vel ita vehemēs q̄ irritat ī homine omēs operatōes suas. i. facit ipsū quasi furiosuꝫ. Et candē sn̄iam inuebat Auic. de ventositate ī caplo ꝓprio de dolore stomaci cū dixit: Et q̄n̄q̄ꝫ fit dolor stomaci ex ventositate aut dolor fortis sup. extensiu⁹ aut dolor pūgitiu⁹ sup. a vētositate cū est subtilis acuta ī ꝓfundū mēbri penetratiua ꝛ maxie si cuꝫ ea cōiungat̄ aliqua mala qualitas nociua stomacho: ꝛ maxie qḋ dictū est de mā eiusdeꝫ speciei que aliq̄n facit diuersos modos dolorꝫ fm̄ diuersitatē diuersarꝫ naturarꝫ in ea: maxie verificat̄ ī hoibus hn̄tib⁹ stomachū vehemētis sensus. Nā vehementia sensus stomaci est maxima cā dispositiua vt a cā quasi qualibet dolorosa ledat̄: aut dolore grauatiuo: aut extensiuo: aut acuto vel pūgitiuo: aut corrosiuo ꝛ mordicatiuo fꝫ q̄ mā diuerso mō ꝑ diuersa pricipia īprimit. Et ita pꝫ ex dictis q̄uō q̄cūq̄ꝫ cā īprimens malā ꝯpl'oneꝫ sine mā siue fuerit de extrinsecis ꝛ primitiuis. Et quecūq̄ꝫ cā ēt mālis īprimens malaꝫ ꝯpl'oneꝫ calidā vel fridaꝫ siue alteri⁹ nāe nocentē ꝛ nō reducibilē in manifestā q̄litatē primā de actiuis sunt de causis dolorꝫ. Et hoc mō q̄dā genera venenorꝫ adducūt ad dolorē nō ꝑ hoc q̄ sint calida vel frida sed ꝑ aliuꝫ modū: lꝫ quedā eorꝫ adducāt ꝑ caliditatē adustiuā vt arsenicū: ꝛ quedā alie medicinarꝫ solutiuarꝫ ledendo stomachū ꝑ diuersos modos positos a Mes. supradictos ī caplo supiore. Mala aūt ꝯplexio sicca raro adducit ad doloreꝫ: qm̄ nō fit subito īprimēs q̄r tarde est īpressiōis: ꝛ ita quasi paulatine īducit̄ q̄ dolorē nō causat. Si ergo aliq̄n dolorē efficit: hoc nō facit ꝑ malitiā ꝯplexionis diuerse: sꝫ q̄r ad eā sequit̄ quarūdam ꝑtiuꝫ stomaci aggregatio ꝛ ab alijs sepatio: ꝛ ita ꝑ solutōeꝫ cōtinuitatis magis facit dolorem. Cōplexio aūt humida sine mā vt sepe dictū est dolorē nō facit. ꝛ q̄n Aui. ponit exēplum de aqua frida q̄ ex potu ei⁹ q̄n̄q̄ꝫ ꝓuenit dolor ī stomacho estuosus clamosus ꝛ q̄n̄q̄ꝫ morit̄ subito ꝑꝑ aduentū dolorꝫ ad cor. i. cōicato nocumēto ad ipm cor ꝑꝑ stomachū dolentē: vn̄ sup. fit sincopis ꝛ tādeꝫ mors: ꝛ q̄ aliq̄n cōicat̄ dolor. i. descendit dolor in ītestinis ꝛ facit venire colicā: hoc totū nō efficit aqua ꝑ humiditateꝫ sꝫ pricipal̄r ꝑ friditatē: ꝛ maxie hoc ꝯtingit in hn̄tib⁹ stomachū excarnatū ꝛ tunicā ītrinsecā discooꝑtā. Nā friduꝫ vt fuit sn̄ia Hyp. ꝛ Gal. nocet neruosis mēbris illo affo. Fridum vlcerib⁹ mordax ꝛc̄. Sed hic bn̄ notate q̄ vbi aqua frida tn̄ ꝑ excessiuā friditatē īfrigidaret stomachū q̄ ī eo fieret spūuꝫ ꝛ caloris nālis extinctio: tūc nō causaret̄ dolor stomaci in quo ꝓsterneret̄ sensus ei⁹: sꝫ q̄n cū friditate ꝑcepta subito occurrēte ꝑ illuꝫ modū fit dolor addit̄ ēt ad dolorem: q̄r diminuta aliq̄l̄r caliditate ex occursu aque fride stante tn̄ debita stomaci sensatōe fit ꝛ generatio vētositatis a debili calido nāli: vn̄ ab eadem ventositate īclusa īter tunicas stomaci fit dolor vel extensiu⁹ vel acut⁹ pungitiu⁹ fm̄ q̄ vētositas vel extēdens est vel soluens ꝯtinuitatem vel fm̄ q̄ subtilis penetratiua ī mēbrū ledit vt supra. Et ita ꝯplicatis diuersis modis doloris a potu aque fride fit dolor estuosus ꝛ clamosus in stomacho: ꝛ maxie hoc ꝯtingit q̄n bibit̄ aqua multe quātitatis ieiuno stōacho exn̄te multū auido ad sumēdū potuꝫ: ꝛ ī vehemēter sitientib⁹ estate vt colericis accidit ꝓcipue exercitatis: q̄n tunc maxie subītrat ī ꝓfundū membrorꝫ: ꝛ sicut dictū est de aqua frida faciendo ad gn̄ationem ventositatis fit cā doloris estuosi: ita similiter ex malitia regiminis ꝛ ex corrupta dicta ꝛ in cibis in se ꝛ ex ordine cibationis fm̄ diuersos modos positos supra ī caplo ꝓcedēti. vn̄ fit debilitas stomaci perducit̄ ad gn̄ationē ventositatis ꝛ fit cā doloris estuosi. Et istā cāꝫ expressit Auic. ī caplo proprio cū dixit: ꝛ ex hominib⁹ ē cui accidit ꝓpter multitudinē comestionis ꝛ iteratōis ei⁹ sup. ad cibū non fm̄ veritatē famis ꝛ ꝓpter repl'onē corporis ei⁹ ex satietate nauseatiua adusto ī stomacho ipsi⁹ intollerabilis. Et sicut dicit̄ de istis cāis taliter imprimentibus ita quecūq̄ꝫ soluūt ꝯtinuū stomaci: per aliū modū pn̄t eē de cāis doloris stomaci. Et ita vermes in stomacho aliquotiēs mordicando ꝛ aliquotiēs radendo substantiā stomaci ꝛ ex ea se depascēdo sūt aliq̄n cā vehemētissimi doloris. vomitus ēt laboriosus ē de cāis tal̄r ledētib⁹ ꝛ frequēs vsus medicinarꝫ acutarꝫ. Sed de cāis mālibus ꝛ corporeis magis pn̄t oēs humores causare dolorē extensiuū ꝛ grauatiuuꝫ ꝛ grauitate ꝛ multitudine ledētes: tn̄ vt multū causant do-

lores acutos ⁊ mordicatiuos vt colera sua acuitate ⁊ caliditate ⁊
flegma acetosum vel salsum sua acetositate vel salsedine. ⁊ melā/
colia ēt quadā acetositate mordicatiua: ⁊ aliquotiēs quadā q̄li/
tate agente ꝑ occultū modū ⁊ venenositatē vt ꝯtigit ī melācolia
adusta facta ex colera ꝓfluēte tali mā ad stomachū vt his proxi
mis diebus vidi ī quadā spectabili dn̄a magdalena de bossis ad
cui⁹ stomachū fluebat melācolia adusta venenosa a qua musce
fugiebāt: ⁊ tantā doloris vehementiā imprimebat ī stomachū vt
frequēter ꝯpassione cordis caderet in sincopiz ⁊ per illū moduz
nō tm̄ effusio humoris acuti ad stomachū sed ēt cū ibidē in sto
macho gn̄atur vt ē de colera ꝑrassina fiūt aliquotiens dolores
stomachales clamosi. Et istud precipue accidit ex malitia regi/
minis in sumptōe quorūdā cibarioꝝ ī quib⁹ ē parata simbolei/
tas ad gn̄ationē colere prassine: vt ē de comedētib⁹ cepe allea ⁊
porros ⁊ p̄cipue folia eoruz: vtplurimū tm̄ fiunt tales dolores ex
humorib⁹ mordicatiuis fluētibus ad stomachū ex epe vel sple/
ne ꝓpter quē fluxum tāquā ex maxima cā doloris stomaci pōt
assignari rō quarūdā ꝯtingētiaꝝ: de quib⁹ dictū est supra ī di/
uisionib⁹ que fuerūt ꝯtingētie posite ab Auic. ī textu: vt primo
quare est q̄ tp̄e vacuitatis accidit dolor ⁊ sumpto cibo minuit̄.
sumit̄ ex hoc cā qm̄ tēpore famis ꝓfluit malitia ad os stomaci:
⁊ ꝯn̄ter imprimit in substantiaz eius sua mala qualitate: ⁊ ēt cole/
ra forte ēt fluens ad stomachū malā qualitatē imprimit: ⁊ ita fit
dolor ⁊ tm̄ sumpto cibo minuit̄ dolor: tū q: cibus deponit mām
ledentē ab ore stomaci ad fundū ei⁹. ⁊ ita cū fundus stomaci sit
ꝑs minus sensitiua q̄z os eius: minuit̄ dolor ꝑ ꝯuersionē humo
rum ab ore stomaci multū sensitiui ad fundū ei⁹ nō sic sensitiuū
ꝑ cibū. 2° pōt minui dolor post cibū: q: cibus sua corpulētia cō
miscet̄ cū humore: ⁊ sic remittit malitiā ei⁹ ad imprimendū: ēt ali
quotiēs sua qualitate remittit acuitatem humoris vt stāte cibo
frido actualr̄ ⁊ potētialr̄ ꝑ eius comestionē cū humore colerico
minuet̄ impressio acuitatis colere ⁊ sic minuet̄ dolor. Et ex ea/
dem cā de fluxibilitate humoꝝ ad stomachū sumit̄ rō alterius
ꝯtingētie. s. q̄ quibusdam accidit dolor sumpto cibo imediate
vel quasi imediate. Nā fluxa mā ad fundū stomaci vt mā co/
lerica ꝑ poꝝ n̄aliter defcrētem colerā ad fundū stomaci cū abū
dat super eā que requirit̄ ad debitā digōnem fundi stomaci: ita
vt recipiat̄ notabilis ei⁹ portio in cōcauitate eius fundi stomaci
sicut frequēter accidit īfelicibus ī quibus porus deferēs colerā
ad fundū stomaci ē latior eo qui defert ad ieiunuz: siue ēt fluxit
mā melācolica que ꝓfluit ad os stomaci hora famis ad fundum
ipius stomaci. Nā in talibus cū sumit̄ cibus tūc descendēs ad
fundū stomaci sua grauitate ꝯprimit illā mām in fundo existen/
tem ⁊ ita subleuat̄ illa mā versus os stomaci: vnde ꝑueniens ad
ipm ꝓpter ei⁹ īsensibilitatē causat dolorē: ⁊ ita post cibū sūptū
fit dolor qui nō remouet̄ aliquotiēs nisi aut per vomitū illi⁹ ma
terie: aut post digōnem cibi cū cibus expellit̄: q: tunc simul cū
eo dict⁹ humor expellit̄. ⁊ de his dicebat Aui. q̄ plurimi eoꝝ
sunt melācolici: q: in melācolicis abūdat melancolia ⁊c̄. Flux⁹
ergo ⁊ colere ⁊ melācolie ad fundū stomaci cū effundūtur nō le
dunt: qm̄ dicebat Aui. ambe cadūt in ꝓfundū. i. in funduz vbi
nō est magnus sensus. Cūq3 cib⁹ ꝑmiscet eas vt ait remouētur
cum cibo. i. a cibo ꝯprimunt̄ ⁊ ascēdunt ad os stomaci. Sed
ē hic breuis dubitatio q: Aui. dicit q̄ citius ledit melācolia q̄z
colera causando dolorē qd̄ non videt̄ rōnabile cū colera sit cali
dior ⁊ magis mobilis: iccirco videt̄ citius posse ledere colera q̄z
melācolia. Aliqui dicūt q̄ hoc ē: q: nāle ē q̄ melācolia petat os
stomaci ⁊ colera fundū ipius: ⁊ q: iste māe nō causant magnum
dolorem nisi ꝑuenerint ad os stomaci: iccirco citi⁹ ledit melan/
colia q̄z colera ꝑ istū modū. Uel aliter pōt dici q̄ q: melācolia
tardius remittit̄ in malitia a cibo q̄z colera: iō quāuis mā cole/
rica claueret̄ ꝑ ꝯpressionē factaz a cibo sicut ēt melācolia: q: tm̄
colera eēt remissa magis a cibo q̄z melācolia: iccirco nō ita cito
ledit os stomaci sicut melācolia. sz postea colera in ꝓcessu cum
reducit̄ ad suā nālem malitiā: fortiorē postea efficit impressionē
⁊ magis dolorosaz q̄z melācolia. remissio ergo malitie acquisita
ī colera a cibo facit vt colera tardius magnū nocumentū impri
mat vt pz. Et q̄ cibus sumpt⁹ minuat malitiā humoris decla/
rat experimētū: qm̄ aliquib⁹ famescētib⁹ ⁊ dolētibus cū sumūt
cibum minuit̄ dolor: ⁊ hoc nō ꝓpter aliud nisi ꝓpter ꝯmixtio/
nem cibi mixti cum humorib⁹ attractis ad os stomaci hora fa/
mis. Licet ēt dici posset vt supra dicebat̄: q: cū cibo trahūtur
humores in ore stomaci existētes ad fundū eius: ⁊ sic dolor mi/
nuitur ⁊ sic declarat̄ q̄ fluxus hu. ad stomachū ē de cāis dolo
ris stomaci ꝑ verificationē haꝝ cōtingētiaꝝ. Silr̄ ⁊ ꝑ verifi
cationē alteri⁹ ꝯtingētie posite ab Aui. declarat̄ q̄ gn̄atio ven/
tositatis vel flegmatis acetosi vel qualitatis alteri⁹ mordicatiue
acquisite ī cibo cū cibus digerit̄ ē d̄ cāis doloris stomaci. ⁊ hec
ē ꝯtingētia quā ponebat Auic. de hominib⁹ qb⁹ accidit dolor ī
fine spatij ꝯprehensiōis cibi ī stomacho ⁊ apud horam decimaz
⁊ que sequūtur eā vt supra exponebat̄: ⁊ postea remouet̄ dolor
facta digōne cibi ī expulsiōe ei⁹ ad itestina. nam cū stomachus
āplectit̄ ꝑfecte cibū ī fine ꝯprehēsiōis stomacho debili existēte
certo dato agēte debili calore in cibū ⁊ debiliter cibo digō acq
ritur acetositas in cibo vel gn̄atur vētositas que facit ad dolo/
rem: ⁊ postea ꝑfecta digōne acquisita remouet̄ acetositas cibi ꝑ
q̄z ledebat vel insensibilr̄ vētositas resoluit̄ vel cū cibo expellit̄:
⁊ ita post digōem remouet̄ dolor. Et qm̄ vt sepe ventositas est
cā doloris stomaci ꝯuenit hic aliqua ad ꝑfectionē doctrine spe
cialiter dicere de cāis generatōis ventositatis: ⁊ lz ex doctrina
harū ex 2° methauroꝝ. expresse colligatur q̄ neq3 calor fortis
⁊ multū intēsus generat ventū quoniā mām ventosabilē insen/
sibiliter resoluit. Ideoq3 in estate minime fiunt venti neq3 ca/
lor multū debilis ventū generat cū non possit ex mā vaporē edu
cere ⁊ in ventū resoluere. ꝓpter hanc cām ēt hyeme pauci vēti
fiunt. Calor ergo tm̄ mediocris ventū gn̄at q: sufficit mām ī va
porē vel ventū ꝯuertere: sed nō sufficit eū sensibilr̄ resoluē. quā
sn̄iam imitatus ē Gal'. vj. de accidēti ad vnguē. tamē Aui. cla/
rius loquēs 13ª tertij tractatu quinto ad principiū quātū ad me/
dicū pertinet dixit: Qn̄q3 fit ventositas ꝓpter cibū cū in ipso
ē humiditas extranea q̄ cōuertitur ī ventositatē ⁊ nō ē possibile
caliditati si ē equalis vt resoluat ipsaz ad ventositatē: īmo resol/
uit eam in ipsam ⁊ quādoq3 fit per caliditatē digestiuā cum est
debilis sup. calor naturalis ī digerēdo. Cibus nāq3 q̄zuis non
sit īflatiuus ī sua natura: tm̄ cū debilitat̄ ī ipsa. s. digōne calidi/
tas euaporat. i. vaporē facit ex cibo ⁊ sup. non resoluit cū sit de/
bilis ⁊ sic facit accidere ventositatē sicut ēt si priuatur caliditas
oīo nō associat̄ euaporatio neq3 sup. generatio vētositatis si ēt
ibi sit cibus ex inflatiuis. vn̄ cōcludit vnā maximaz q̄ oē a quo
nō accidit inflatio nō accidit ab ipso īflatio nisi aut ꝓpter seipsū
ab isto ī sua. i. q: ī eo nō sit hūiditas īflatiua aut ꝓpter duas res
preter ipsū: quaꝝ vna ē dn̄ium caliditatis super ipsū sup. ad re/
soluendū īsensibiliter sup. ⁊ alteꝝ frigus q̄ nō ꝯmouet aliquid.

Ex quibus dictis colligit̄ expresse q̄ excessiuus calor nō ge/
nerat ventositatē q: resoluit insensibiliter ⁊ maxie calor natura/
lis: ⁊ q̄ remississim⁹ calor nō gn̄at q: nō ꝯmouet sed tm̄ medio/
cris qui sufficit ꝯmouere ⁊ nō resoluere insensibilr̄. Iste tm̄ me/
diocris nō ex oī cibo ventositatē gn̄at neq3 ex oī mā. Nā eū ci/
bus d̄ sua nā nō ē euaporabilis q: ī eo nō sit hūiditas ꝑata eua/
porare ꝑꝑ fortē ꝯmixtionē hūidi cum sicco: lz caliditas debilis
agat ī ipsū nō tm̄ iueniēs ī eo hūidū euaporabile non generabit
ex eo ventositatē: sed si subijciat̄ mā euaporabilis vt sunt de sui
nā īflatiui vel mā flegmatica aquea ī stōacho existēs: tūc ex eis
vētositas gn̄atur. ⁊ ita d̄ cāis extrinsecis. Iste igit̄ cāe que de/
bilitant nālē caliditatē eā minuēdo vt nō possit īsensibiliter re/
soluere: nō tm̄ eā totaliter extinguēdo vt nullo mō sufficiens sit
ad euaporandū: tunc iste cāe sunt cāe gn̄ationis ventositatis.
Iō aer fridus occurrēs ab extrīseco vel medicine fride calidita/
tem naturalē debilitātes: ⁊ maxime q̄ occurrūt stomacho iteri/
us vel exterius possunt esse cause generationis vētositatis: ⁊ sic
frigiditas extremitatū pro quanto facile stomacho cōmunicat̄:
est de ꝓprijs causis ventositatis ad generationē. pōt etiam aer
frigidus per aliuni modum generare ventositatez obstruendo
poros ꝓhibendo vapoꝝ trāspiratōem. vn̄ reclusis īteri⁹ vapo/
rib⁹ ⁊ fumositatib⁹ q̄ ad cutiz resoluunt̄ fit aggregatio vētosita
tis īteri⁹: nō tm̄ tm̄ friditas aeris vel alteri⁹ fridi extrīseci vel in/
trīseci facit ad gn̄ationez vētositatis: imo ēt ⁊ caliditas. Nā ca
liditas debilitādo calorez nālem ⁊ resoluēdo ⁊ euz diuertēdo ⁊
ꝯuertendo ad exteriora pōt esse cā gn̄ationis ventositatis vt pz
ꝯsiderāti: etiā ꝑ aliū moduz ītendēdo caliditatē que exn̄s pluri/
ma remissa nō sufficiebat plurimuz euaporare facere pōt esse cā
ad ventositatē gn̄andaz iuuādo caliditatē ī euaporare faciēdo.
Sed ista oꝑatio erit iuuatiua ex quo augebit̄ caliditas nālis vt
supponit̄. Et ex hoc infert̄ q̄ aliquotiēs īducere in corp⁹ cāz fa
cientē ad gn̄ationez vētositatis est ꝯueniens. Et lz hoc corela/
riuz videat̄ extraneum: tm̄ eius veritas colligit̄ ex sn̄ia Hyp. ⁊
Gal. 6ª affo. ꝯmento p̄°: In diuturnis lienterijs ⁊c̄. cuz tm̄ mi/
nuit̄ caliditas nālis a caliditate extranea id nunq̄z est ꝯueniēs:
qm̄ calor nālis sua nālitate facit ad digōnez ⁊ ꝑfectōem ⁊ īsensi
bilez resolutōem: qd̄ nō facit extranea vt videt̄ colligi 14ª tertij
de cāis tipanitis cum dixit: q̄ qn̄q3 accidit vētositas ꝑꝑ calidi/
tatez extraneā ī stomacho. i. nō nālem nō ducentē ad ꝑfectōez.
Et ex hoc īfert̄ ꝯtra aliquos q̄ ēt in estate supra stomachos eoꝝ
portāt pelles positiue calefaciētes ī quib⁹ vt expientia ꝯstat mul
tiplicant̄ ventositates: vn̄ ēt debilitat̄ calor nālis ēt diuertit̄ ad
exteri⁹. Per quendā ēt aliū modum spālem fit multiplicatio
vētositatis ī stomacis ex aere attracto īterius ītra stomachū vt
ꝯtingit in itinerātib⁹ loquentib⁹ flantib⁹ ventis: ⁊ ita cū sugit̄
humidū ex vase stricti orificij: qm̄ tūc attrahēdo humidū sugē/
do simul ⁊ a partib⁹ oris nō adequatis instrō a quo sugit̄ attra/
hit̄ aer ītra stomachū: ⁊ ita ēt aliquotiens in imissiōe clisterioꝝ
nō ab exercitatis ī officio illo īpellit̄ aer in ītestina ⁊ sic fit colica
ventosa. Maxie tm̄ cāe gn̄ationis ventositatis sumunt̄ ex ꝑte
malitie regis vt ex ꝑte nimie repletiōis ⁊ nauseatiue satietatis.
Un̄ calor nālis nō fit potens ad d̄bite digerendū: ⁊ sic fit potēs
ad euaporādū ⁊c̄. Et quecūq3 debilitāt virtutem stomaci ⁊ ipe/
diūt digōnem vt mot⁹ suꝑfluus supra cibū ⁊ vigilia īmoderata
⁊ reliqua q̄ sunt dicta ī caplo supiore maxie coitus ⁊ accubit⁹ su
pra dorsuz ⁊c̄. cū debilitāt digestiuā faciunt ad gn̄ationez ven
tositatis vt dictū est. ⁊ ita cibaria q̄ digerunt̄ difficulter vt car
nes grosse ⁊ carnes pīgues neruose ⁊ gelatiue ⁊ huiusmodi. Et
ita vina grossa generāt ventositatē vt p̄° ꝯtinentis. ⁊ postea ēt
gn̄aliter oēs cibi īflatiui de se ī quibus est humiditas ⁊ maxime
grossa ⁊ cruda vt sunt legumina faseoli fabe pisa lentes ⁊ fruct⁹
humidi ⁊ maxie quoꝝ humiditas ē grossa vt ī castaneis ⁊ ciba/
rijs de pasta ⁊ herbe crude ⁊ huiusmodi: talia oīa sūt generati/
ua vētositatis. Et sic ex his sit sufficiēter dictū de cāis doloris
stomaci ⁊ generatōis vētositatis ī eo vt spāles cāe ipi⁹ doloris.

Signa.

Ueniēdū ē iam ad signa vbi ēt ex ordine primo po
nētur signa ꝓnostica euētus absolute ipi⁹ doloris
stomaci: deinde ꝓnostica ad bonū vel ad malū: postea demon/
stratiua. Signa igit̄ ꝓnostica euētus doloris stomaci sūt oīa
illa signa q̄ declarāt mās ⁊ calās ⁊ acutas vel acetosas ⁊ q̄uoli/
bet mordicatiuas eē in stomacho vel ad stomachū fluere ⁊ ma/
xime

ꝓxime si ꝯiungant̄ signa multe sensibilitatis stomaci vt a qualibꝫ
leui cā nō naturali facile ledi cū bonitate tñ aliarū operationuꝫ
stomaci de quibus dictū ē supra i caplo superiore: ⁊ ēt dicit̄ in/
fra in signis demōstratiuis. Quecunqꝫ ēt signa que declarant
aggregationē ventositatis circa stomachū vt nauseatiua satie/
tas vel al's malitia regiminis quomōcūqꝫ p̄cedēs i oībus ci/
bis nō naturalibus p̄cipue i cibo ⁊ potu que ducūt ad debilita
tē digestiue vel corruptionē eius de quibus abunde dictū ē: oīa
talia signa eē pñt signa ꝓnostica euētus doloris stomaci. Si/
gna vero ꝓnostica ad bonum sumunt̄ p̄imo ꝙ significātia do/
lorem stomaci ex ꝑte eius multe sensibilitatis sunt min⁹ mala ꝗꝫ
alia signa significātia malā ꝯplexionē stomaci vel solutā conti/
nuitatē in eo. 2° oē signum doloris stomaci qđ sumit̄ ex cā ex/
trinseca vt sic ē minus maluꝫ ꝗꝫ qđ sumit̄ ex cā corꝑali: ⁊ sic si/
gna doloris sumpta ex malitia regīs cibi: vel in alijs reb⁹ nō na
turalibus remotiōe: quaꝝ cāruꝫ remouet̄ ip̄ressio mala i stoma
cho vel ē in remoueri ē minus malū ꝗꝫ significās dolorē eē cor
poralem cū p̄imitiua cā videt̄ quasi ad plurimū remouibilis ⁊
nō sic corꝑalis. Dico signāter de his quaꝝ remotōe remoue
tur ip̄essio ꝓpter solutionē ꝯtinui factā ab extrinseco vt ꝑ potū
medicine venenose rasiue vel ꝑcussiōe cū gladio ⁊ huiusmōi de
quib⁹ nō verificat̄ ꝓnosticū. Aliud ꝓnosticū ēt de signis si/
gnificātib⁹ doloreꝫ ex cā p̄imitiua: minus malum ē signum ꝙ
declarat dolorē ex vnica cā tm̄ ꝗꝫ ex multis ceteris paribus vt
si quis sumpsisset acetū vel aquā fridam: vnde ex istaꝝ causarū
altera tm̄ fuisset factus dolor stomaci ꝙ si fiat dolor ex multi/
plicatis cāis p̄imitiuis malis p̄cedentibus vt si simul cum hoc
multum coiuisset vt sepe incurrisset nauseatiuā sacietatem ⁊c̄.
De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc p̄imuꝫ: ⁊ ē Aui. quādoqꝫ
facit icurrere mordicatio stomaci fe. effimerā sup. si fuerit nocu
mentū ꝑdurās multū ꝓpter inflāmationē i spiritib⁹ ⁊ mordica/
tio stabilis .i. ꝑdurās multū: quādoqꝫ facit icurrere fe. tertianā
iseparabilē .i. ꝯtinuā q2 ex ꝯtinuo acuto dolore nō tm̄ fit spūum
iflāmatio sꝫ ēt humoꝝ ⁊ maxime colere. ⁊ rōabilr pōt ꝯñter fie
ri ebullitio i materieb⁹ circa epar: ⁊ inde ꝯtinuabūt vapores ca/
lidos circa cor: ⁊ sic fiet tertiana ꝯtinua. Addit Auic. ⁊ qū sedat̄
fe. ⁊ remanet mordicatio: tūc id est ꝓpter effusionē materiei ex
suꝑfluitatibus epatis sup. ad stomachū ⁊ sic minorabit̄ ebulli/
tio circa epar. Aut ēt aliquotiēs manēte mordicatiōe cuꝫ cessa/
uit fe. sigt̄ malitiā ꝯplexiōis calide eē ip̄essaꝫ i stomacho ex flu
xis al's materieb⁹: aut significat humorē viscosuꝫ in stomacho
sup. genitū ex debilitate acquisita ex p̄cedenti dolore. Aliud
pronosticum ad maluꝫ: dolor diuturnus stomaci nunciat ad fu
turū apa stomaci. vnde dicebat Auic. ⁊ timet̄ quidem in illo in
quo ꝓlongatur dolor stomaci ꝙ attrahat apa stomaci: qm̄ do/
lor stomaci est causa attractionis ⁊ effusionis materieruꝫ ad ip/
sum. Aliud pronosticū ad maluꝫ: dolor stomaci qui excitatur
post cibū ⁊ nō sedat̄ nisi cū vomitu cibi: tūc ad ipm sequit̄ ma/
gna dbilitas i stomacho ⁊ i toto: ⁊ sic ē malū per viā cāe. si etiā
euomat̄ humor faciēs dolorē saltē sequit̄ per viaꝫ signi i stoma
cho abūdare humorē maxime malitie ⁊ sic malū est. Aliud ꝓ/
nosticum ēt ad malū: dolores vel egritudines stomaci pēdētes
ex mā ꝯtenta iter tunicā ⁊ tunicā: sunt multū male significatio/
nis: q2 aut nō reducunt̄ nisi in multo ⁊ multo tꝑe aut ad curam
necessariū est cauteriū. Aliud ꝓnosticū Hypo. 7° affo. Si ex
dolore vehemēti i stomacho accidat friditas extremitatū est si/
gnum malū: vt declarat ibidē Cōmentator i cōmento q2 signi/
ficat apa: ꝙ intelligit̄ si nō remoueat̄ illa friditas ꝑ fricationem
extremitatū ⁊ applicationē pānoꝝ calidoꝝ ad extrema: qm̄ tūc
declarat̄ vt ibideꝫ dicebat Gal. ꝙ apa trahit sanguinē ad ipm
sicut sicia .i. vētosa. Aliud signū in dolore maxime pēdente a
vētositate cū talis dolor multiplicat̄ ⁊ sepe ꝯtingat ⁊ cum bono
regimīe: dicit Gordoni⁹ ꝙ ē signū maluꝫ per viā signi ⁊ ꝑ viā
cāe. Per viā signi q2 significat corruptū actū digestiue: ⁊ ꝑ viā
cāe qm̄ illa vētositas corrūpit digōeꝫ ꝓpter motū factū i cibo.
⁊ si sursuꝫ eleuet̄ causat dolores capitis ⁊ vertigines ⁊c̄. Ali/
ud ꝓnosticuꝫ: dolores stomaci qui fiunt ex apatib⁹ vel vlcerib⁹
vix vel nūquā curant̄: pꝫ ex quo cāe vix vel nūquā remouent̄
ex passibilitate mēbri cū substātia neruosa. Aliud ꝓnosticum
satis gñale: quilibet dolor stomaci vehemēs ⁊ perdurās ex ꝗcū
ꝗꝫ cā cōtingens in corpore delicato ⁊ passibili vt a mā colerica
vel melācolica defluxa vel ex re cibali acuta vel mordicatiua se/
pe perducit ad lipothomiā ⁊ ad sincopiꝫ imo ⁊ ad mortē. qđ af/
firmat Gal. quinto iterioꝝ caplo 6° vt ibidē narrat: imo dicit
aliqñ vidisse ex tali dolore eē ꝯsequutū spasmū ⁊ epilēsiā. Ali/
ud signū spāle in p̄egnātibus ⁊ ē Aui. ꝗꝫuis dolor stomaci mul
tiplicetur i p̄egnātib⁹ sup. ex malitia regimīs ⁊ eis maxie ad ci
baria mala ⁊ ex appetitu corrupto ⁊ ex alijs cāis ⁊c̄. tamē portē/
dit i p̄egnātib⁹ p̄efocationē matricis. vnde per dolorē stoma/
ci ꝯmouent̄ māe in matrice existētes retēte tꝑe imp̄egnatōis: ⁊
ita eleuate supra ad diafragma cōp̄imētes adducūt ad p̄efoca
tionē matricis ⁊ sua mala qualitate cōitate cordis causant sinco
pim ⁊ cōitate cerebri adducunt sepe ad epilēsiā. Signa vero
demōstratiua ipsius sunt dolor infra toracē i directo furcule i/
ferioris ⁊ fit ibi cōturbatio i infirmo .i. quedam inquietudo .i. ꝙ
mouet̄ de vna figura i aliā: ⁊ ē dolor talis qui ēt extēdit̄ ad me
diuꝫ spatulaꝝ. Et si ꝯiungat̄ nausea ⁊ appetitus prostratio vel
vomitus: tūc certe declarat̄ ꝙ dolor est stomatichus. Signa
vero specieꝝ ꝗdā sumunt̄: vt si cā fuit extrinseca ex parte acris
calidi vel frigidi vel ex parte sumptōis ciboꝝ vētosabilium vel
alias mordicatiuoꝝ vt rerū acetosaꝝ vel sumptōe medicīe acu/
te ⁊ similib⁹: illa oīa declarātur ex relatiōe ifirmi. Unde dicebat

Gal. 5° interioꝝ capitulo 6° ꝙ si infirmus voluerit recte respō
dere multum facit in cognitōe cāe doloris. Sed si cāe fuerint
corporales intrinsece vt malitie cōplōnales: vel ille sunt māles
vel imateriales ⁊ simplices vel ꝯposite. Et de imaterialibus vt
mala cōplōne calida vel frida posita sūt supra signa in capitulo
superiore licet etiaꝫ de mālibus satis dictum sit in capitulo eo/
dem ad qđ recurrendū ē in ista mā. tñ hic quedā ponent̄ spālia
de signis māluꝫ cāꝝ ꝗ vt multū sunt i cā. Si igit̄ cā mālis fue
rit aliūde fluxa ad stomachū ⁊ nō ibidē ꝯgenita declarat̄ ex hoc
ꝙ ibi nō ē dolor stabilis ⁊ p̄cipue si in totuꝫ remoueat̄ qñ prius
multum fuit itensus supposita grauitate siue dolore grauatiuo
declarāte mām humoralē: qñ i dolore a cā ventosa ibideꝫ geni
ta aliqñ ista ꝯtingūt: sed nō ē cū grauedine ita .s. ꝙ cā grauitās
sit cā dolorosa. Si vero dolor sit stabilis ⁊ ꝑseuerans ꝗꝫuis ali/
qñ itendat̄: tunc declarat̄ mām esse in stomacho gñatam ⁊ non
aliūde fluxā. Sꝫ signa magis spālia ꝗlitatis māe declarant̄:
q2 si cā fuerit calida tunc iflāmatio cū mordicatōe ꝯiungent̄: nā
cuꝫ mordicatōe ꝯcurrit ⁊ sitis ⁊ siccitas lingue ⁊ icendiuꝫ circa
ꝑtes oris ⁊ palati: ⁊ ita cū his pōt declarari mā colerica vel fleg
ma salsuꝫ: ⁊ tunc si ꝯplicet̄ amaritudo oris ⁊ nō multa grauitas
⁊ vt pleruꝗꝫ fortior nausea ⁊ vomit⁹ materiei colerice certificat̄
de mā colerica. Sed si ꝑcipiat̄ salsedo in ore ⁊ cuꝫ maiori gra
uitate: tunc declarat̄ supra flegma salsuꝫ: ⁊ qū ꝯiungeret̄ vomi
tus flegmatis satis fluxibilis esset certior significatio. Mā vero
frida nō salsa declarat̄ ex maiori grauitate ⁊ sine sapore acuto ⁊
aliqñ ꝑcipit̄ formalis friditas circa stomachū simul cum dolore
vt i flegmate vitreo. Et qm̄ mā frida ꝗdam ē acetosa ꝗdam nō:
iccirco ꝑ priuatōem mordicatōis nō sufficiēter declarat̄ mā fri/
gida vt quidā dixerūt. Mā ꝗdaꝫ est mā frida flegmatica aceto/
sa ⁊ quedaꝫ melācolica. Stante igit̄ mā flegmatica acetosa stat
dolor mordicatiu⁹: ita dico de melācolica. Sꝫ talis dolor disti
guit̄ a mā acuta colerica vel a flegmate salso: q2 talis fit sine iflā
matōe ⁊ siti ⁊c̄. Tñ dicebat hic Gētilis hoc esse veꝝ si talis mā
acetosa sit facta acetosa ꝑ paucitatē digōnis ⁊ nō ꝑ viaꝫ ebulli/
tōis. q2 cū fit acetosa ꝑ viam ebullitōis ⁊ a caliditate ebullire fa
ciente: tūc stat ibi debilis iflāmatio cuꝫ acetositate ⁊ ꝑcipit̄ sa/
por sicut sapor aceti acuti. Sꝫ si fiat ex humore melācolico vel
acetoso aliter ex debili digōne: tunc non stat iflāmatio aliqua ⁊
ꝑcipit̄ tunc sapor sicut sapor aceti acetosi ad drīaꝫ aceti acuti ⁊
nō ꝯiungit̄ sitis ⁊c̄. vt dictū ē. ⁊ hoc itelligit̄ de siti qđ nō ꝯtin
git ex nā talis māe fride stantis i stomacho: aliquotiēs tñ cū di/
cta cā ꝯiungit̄ sitis ꝓpter iflāmatōeꝫ factā i spiritib⁹ ex dolore
cū angustiant̄: vñ actualr̄ taliter mā calescit ⁊ ita fit sitis: sed di/
stinguit̄ a siti ꝯiuncta māe colerice vel flegmati salso. q2 cuꝫ tali
siti ꝯtingēte a qualitate accñtali materie ꝓpter dolorē i mā fleg
matica vel melācolica nō ꝯiungit̄ amaritudo oris neqꝫ salsedo
sicut in siti contingēte a materia colerica vel flegmate salso ⁊ ēt
in siti facta a materia acetosa per viaꝫ ebullitōis est cuꝫ aliquali
iflāmatione sapor acetosus aceti acuti vt fuit dictū. Difficile tñ
est discernere iter hos sapores diuersos in mā taliter flegmati/
ca acetosa ⁊ alia acetosa vel melācolica. Sed si fiat vomit⁹ ista/
rum materieꝝ magis ⁊ clarius poterūt cognoscere ex claritate
⁊ turbulentia vel offuscitate coloꝝ: qm̄ in materia melancolica
erit quedā fuscedo. ⁊ in flegmate facto acetoso ꝑ viā ebullitiōis
erit maior claritas ꝗꝫ in alia per viam diminute digōnis facta
acetosa. Signa vero declarātia mās effusas a mēbris conge/
stis sunt supra dicta: sed vltra illa ponit̄ vnum signum: q2 māe
que effundunt̄ vt sepe educūtur per vomitū vel secessuꝫ: nō sic
māe que paulatine congerunt̄: q2 māe fluentes aliunde magis
irritant naturā ad expulsionē vbi materie cū paulatine cōgerūt̄
nō sic irritāt q2 fiunt quasi habituales. Signa ēt per cōitateꝫ
a quibus pēdeant a mēbris vel a toto declarata sunt supra quia
p̄cipue cognoscunt̄ ex lesione particulariū mēbroꝝ vel toti⁹.
Signa vero apatum aut vlceꝝ habebunt̄ infra cum erit sermo
de apatibus. Signa ēt vermiū habita sunt supra ⁊ ifra loco suo
dicent̄. Signa quoqꝫ ventositatis gñalia sunt extensio siue in/
flatio rugit⁹ motus de loco ad locū ⁊ sepe ꝯcomitat̄ singultus.
Signa vero ex parte locoꝝ si fuerit peccans ꝼm fundū materia
ledens vel ꝼm os stomaci iudicat̄ iudicio patiētis ⁊ siti ⁊ ex acui
tate doloris ⁊ ex remissiōe eius: qm̄ maior dolor ceteris parib⁹
i materia fit peccante materia circa os stomaci ꝗꝫ circa fundum
vt pꝫ. Et si fuerit cōtenta inter tunicā ⁊ tunicaꝫ: tunc declarat̄
ex vehemētia doloris ⁊ ꝙ medicine que debēt iuuare in remis/
sione doloris sunt modici iuuamēti siue sint medicine humoruꝫ
soluentes siue sint medicine alterātes. Sed signa spālia vento/
sitatis si fuerit ex cibis ventosis declarat̄ ex p̄cessiōe ipsoruꝫ.
Sed si fuerit ventositas generata ex indigōne ꝓpter debilitatē
caliditatis inate cognoscit̄ per inuentōem cāe vt dicebat Auic.
scꝫ q2 nō fit bona digō ex eo ꝙ calor ē debilis in digerēdo ciba
ria ēt mediocria ⁊ cognoscit̄ per remotionē iflāmatōis cū alte/
ratōe regiminis: q2 cū dant̄ cibi facilis digōnis pauce ꝗꝫtitatis
nō fit iflāmatio: q2 tales cibi ꝯueniēter digerunt̄. neqꝫ ēt fit in/
flāmatio si aliūde ꝓhibeātur cāe ꝓhibētes bonā digōnē fieri.
⁊ ēt cū ventositate ex debilitate digestiue ꝯtingēte ꝼm plurimū
reperitur rugitus i latere sinistro i regione splenis tempore di/
gestionis cibi: ⁊ ꝓ tunc ēt non stant signa humoris debilitātis
digōnem vt flegmatici vel melācolici i stomacho. Sed signa
ventositatis facte ab humore sunt nausea p̄cedēs ⁊ ꝙ i ieiuno
⁊ ante comestionē apparet rugitus: ⁊ in comestiōe fit fortior do/
lor ⁊ signa alia humoralium materieꝝ que sunt dicta supra. Et
ex his sit sufficienter dictū de signis doloris stomaci ⁊ de cāis
preterea que sunt apatum ⁊ vlcerū que ēt sunt spāles cāe dolo/

ris stomaci de quibus iā spāliter dicendū ē antequā veniamus
ad curā que postea ex ordine fiet primū cōis oibus doloribꝰ sto/
maci: postea ponet̃ specialis cura causarū ⁊ ita specialiter apo/
stematum ⁊ vlcerum.

Distinctiones apatum stomaci.

Et anteq̃ȝ veniamus
ad cās apatum prius ponētur diuisiones ꝓ magis integra no/
titia determinatōis hoꝝ apatum dimittēdo de quid nominis
⁊ quid rei apatum stomaci cū sint per se nota: sed in alijs vt di/
stinctōibus cāis ⁊ signis ꝓcedemus sicut ⁊ in reliquis. Primo
ponendo distinctōes ⁊ species apostematum. deinde ponendo
causas ⁊ generales ⁊ speciales: consequēter ponendo signa: pri/
mum pronostica euentus: deinde pronostica ad bonū ⁊ ad ma
lum ⁊ consequenter demonstratiua ⁊ generis ⁊ specieꝝ. De
speciebus igitur sit hec prima distinctio q̄ apata stomaci sicut
⁊ reliqua apata q̄daȝ fiūt talia ꝑ viam paulatine ꝯgōnis ⁊ q̄daȝ
ꝑ viam defluxus: qm̄ mā generās apa aut est ibidē ꝑ viaȝ pau
latine ꝯgōnis generata aut ibideȝ aliūde fluxa. Scd̄a distin/
ctio: talis mā generās apa aut est simplex aut cōposita. ⁊ sic tale
apa aut est simplex aut ꝯpositū fm̄ q̄ mā ciꝰ sit talis. Sȝ de cō/
positis aliqd̄ est ꝯpositū ex duobꝰ humoribꝰ vt colera. s. ⁊ san/
guine vel alijs ⁊ aliqñ ex tribꝰ: ⁊ aliqñ nō tm̄ fit ꝯpositio apatis
ex diuersis humoribꝰ sȝ ēt ex humoribꝰ ⁊ vētositate: ⁊ huiusmo
di ꝯpōnes aliqñ sunt de humoribꝰ ⁊ vētositate equalr̄ se hñtibꝰ
⁊ aliqñ inequalr̄ altero magis dñante: ⁊ si dñetur sanguis exē/
pligr̃a dicet̃ sanguineū sed nō simplr̄. ⁊ si flegma: flegmaticū. ⁊
si vētositas: ventosuȝ ⁊c̃. Sȝ humoribꝰ equalr̄ ꝯcurrentibꝰ di/
cit̃ apa ꝯposituȝ ex huiusmodi humoribꝰ vel materiebꝰ. Alia
diuisio que sumit̃ ex ꝑte locoꝝ in quibꝰ fiunt talia apata: q̄dam
fiunt ī ore stomaci: quedā magis circa fundum: ⁊ quedā magis
circa mediū: ita quedā magis in ꝑte intrinseca stomaci ⁊ exteri
us nō manifestant̃: ⁊ quedā magis in ꝑte extrinseca. Alia di/
uisio: quedā apata sūt calida ꝑ essentia vt sanguinea ⁊ colerica:
quedā calida ꝑ accidēs vt flegmatica vel melancolica putrefa/
cta. Et ita quedā sunt frida ꝑ essentiā vt quoꝝ mā per naturaȝ
ē frida vt ē de flegmaticis ⁊ melācolicis. ⁊ quedā dici possūt ꝑ
accidēs facta frida: vt quoꝝ mā erat calida per nām: sed ꝑ appo
sitionē mediciaꝝ fridaꝝ: verbigr̃a supra flegmonē mā est ifrigi
data ⁊ facta melācolica. Alia diuisio que sumit̃ ex ꝑte termi/
natiōis: quedā terminant̃ ꝑ viā resolutionis: quedaȝ per viam
suppōratōis ⁊ saniatōis: quedam ꝑmutant̃: ⁊ quedā indurant̃.
Et pōt fieri diuisio ex ꝑte tēpoꝝ: quedā apata talia sunt ī pri/
cipio: quedā in augmēto: ⁊ quedā in statu. ⁊ ita formari possūt
oēs diuisiōes que supradicte sunt de pleuresi.

Cause.

Succedit mō venire ad cās. Et de cāis caꝝ: q̄daȝ
sunt primitiue: quedā corꝑales. Et de primitiuis:
quedā extrinsecꝰ occurrūt: ⁊ quedā sumunt̃ ꝑ interiꝰ. De pri
mitiuis aūt ⁊ extrinsecꝰ occurrētibꝰ sunt sicut casus ⁊ percussio
supra stomachū: ⁊ qd̄cūq̃ȝ vehemēter calefaciēs stōacho extrin
secus applicatū: ⁊ maxime ī corpore repleto ⁊ in puro fm̄ mem/
bra ꝓxima stomacho ꝑcipue. Et ita ēplastrū actu vel potētia ca
lidum: ⁊ aliqñ tegula multū calida que aliquotiēs supponit̃ ad
remouēdū dolorē vētosum stomaci si talia applicēt̃ ī principio
corꝑe pleno exñte sunt de cāis apatū māȝ sua caliditate ad sto/
machū ꝯuertēdo. Nā tracta mā ad stomachū cū nō possit debi
te a nā regulari subintrāt porositates ⁊ ꝯcauitates medias sto/
maci ꝑternām soluēdo ⁊ sic facit apa. Et ꝑ eūdeȝ modū quecū/
q̃ȝ cā facit ad fortē attractionē materierum ad stomachū d̄ ex/
trinsecis occurrētibꝰ vt est fortis fricatio stomaci cū pānis cali/
dis ⁊ appositio vētosaꝝ siue vētose magne supra stomachū ma
xime ī corꝑe impuro ⁊ repleto ē de causis apostematū stomaci:
⁊ istā cām credo sepe inducūt astātes patiētibꝰ dolores vētosas
⁊ inflatōes stomaci qui apponūt pānos multū calidos ⁊ faciunt
fricatiōes multū fortes circa stomachū: ⁊ quidā medicoꝝ a pri
cipio corꝑe īpuro existēte apponūt vētosas in talibus doloribꝰ:
⁊ quidā applicāt ēplastruȝ de baccis lauri ⁊ ita de simi ibus: ⁊
ita fiūt cāe apatū. ⁊ eodē mō de cāis primitiuis ītrinsecis occur
rentibus quecūq̃ȝ adducere pūt mās ad stomachū vt est medici
na actu calida ⁊ potētialr̄ sepe potata ē de cāis apatis. Et ꝑ eū/
dem modū vomitꝰ laboriosus factꝰ a principio ī corꝑe nō pa/
rato ad vomēdū: ⁊ ēt dolor ⁊ clamor fortis īfirmi sunt d̄ huius/
modi cāis: ⁊ hoc nō tm̄ ē veꝝ de medicinis calidis: sed ēt de ci/
bis cū sumūt̃ multū calide: ēt vniuersalr̄ oēs cāe de primitiuis
q̄ siue extrīsecꝰ siue ītrīsecꝰ offerāt̃ īprimētes dolorē ī stomacho
vel nocumentū sensibile. Unde fit attractio materieꝝ ad stoma
chum oēs tales sunt de cāis apatū stomaci. Nā dicebat Gal.
5o affo. ibi. Quecūq̃ȝ corrupture sunt fetus ⁊c̃. qd̄ nā conat̃ suc/
currere mēbro dolēti cū spiritibꝰ ⁊ sanguine ad expellendū rem
nocētē qualitercūq̃ȝ noceat: ⁊ ita tales humores transmissi cuȝ
a virtute nō regulātur faciūt apata ꝑ modū dictū prius. Et ita
ēt ꝓprie medicine solutiue attractiue a longinquis cuȝ modus
solutiōis fiat ꝑ attractiōeȝ materieꝝ ad stomachū sepe causant
apata stomaci. De cāis vero corꝑalibus. Cā antecedēs ē ma
la ꝯplexio ⁊ debilitas stomaci. nā debilitas facit membrū ꝑatū
recipere aliūde suꝑfluitates. facit ēt ad gnātionē suꝑfluitatū ⁊
aggregationē caꝝ in stomacho ⁊ ꝯñter ad apata: ⁊ si mala ꝯple/
xio fuerit calida ꝑ hoc qd̄ attrahit aliūde mās ad stomachū ma
gis facit. De cāis ēt ātecedētibꝰ sunt māe humorales aliquo/
tiens ī toto vt cuȝ aggregant̃ ꝓpter retentionē aliquaꝝ eūatio/
num ꝯsuetaꝝ: ⁊ aliquotiēs cū aggregant̃ nō in toto sȝ in ꝑticu
lari mēbro vel ꝑ illū modū vel ꝑ viam paulatine ꝯgestiōis ī co/
dem si illud mēbrū fuerit forte in expellēdo ⁊ habuerit bonā col
ligantiā cū stomacho ꝑ poros manifestos medios ꝑ quos possȝ
mā expelli ad stomachū: tūc stāte stomacho d̄bili parato recipe
tales humores sunt cā añs apatū stomaci. ⁊ ita repletio stomaci
⁊ nauseatiua satietas ⁊ oēs cause corporales q̄ faciūt ad multi/
plicationē humoꝝ in stomacho sunt de huiusmōi causis. Cause
vero cōiuncte sunt māe humorales vel vētositas actu intrinse/
cate ī membro ⁊ iam collecte in stomaci substantia ⁊ porositati/
bus eius: ⁊ hec de causis sufficiāt.

Signa apostematum stomaci.

Ad signa iaȝ venēdo ⁊ pᵒ
ꝓnostica euētus: deinde ad bonū ēt ad malū: deide demōstra/
tiua. Sit hoc primū ꝓnosticū generale q̄ ois cā parata ledē sen
sibiliter stomachū siue extrinsece occurrāt siue intrinsece vt in
cāis supra exemplificatū ē primitiuis: tūc cū aliqua talis occur/
rit ⁊ notabili tempore īprimit fit tunc signū ꝓnosticū euētꝰ apo
stematū. 2m ꝓnosticū in habētibꝰ hūores calidos colericos in
toto: ⁊ stante dolore ī stomacho clamoso ⁊ diuturno pōt medi/
cus coniecturari ⁊ ꝓnosticari de futuro apate in stomacho: pȝ
ex parato fluxu humoris colerici ad eum. 3m pronosticū in ha/
bentibus stomachū passibilē ⁊ acuti sensus comestio frequēs ce
paꝝ porroꝝ ⁊ alleoꝝ ⁊ huiusmodi mordicatiuoꝝ vt sinapis. Et
silr̄ frequēs sumptio medicinaꝝ acutaꝝ ꝓprie scamonetaꝝ ꝓ/
babiliter deducē pōt ad apa stomaci pȝ ex dictis supra. Pro/
nosticū ad bonū: apata flegmatica stomaci vtplurimū magis sa
nātur q̃ȝ colerica: qm̄ magis correctionē patiūtur ꝑ medicinas
stomaticas q̃ȝ colerica. 2m ꝓnosticū: apata que fiūt ī tunica ex/
trinseca minus mala sunt q̃ȝ que ītrinseca: pȝ. Et ex rōne mino/
ruȝ nocumentoꝝ: ⁊ qm̄ extrinsecus applicate medicine melius
seruiūt ī curatōe: ēt q̄ apata que fiunt ī tunica ītrinseca vtplu/
rimū sūt calida. Proinde dicebat Rasis ī diuisionibꝰ loquēs
d̄ apate flegmatico stomaci: ⁊ ideo q̃ȝ paꝝ accidit in eo sup. tale
apa. s. flegmaticū ita q̄ apa calidū vtplurimū accidit ī eo. sȝ hic
dubitat Gētilis qm̄ videt̃ oppositū cū ī stomacho magis ag/
greget̃ mā flegmatica frida q̃ȝ cal'a vt supra dictuȝ est: ergo ⁊c̃.
Rñdet ipse q̄ per viā defluxus magis fiunt apata calida in eo
q̄ mā calida ē magis parata fluere: sȝ per viā ꝯgestionis magis
fit oppositum. Ego discerni magis saluando textum Rasis q̄
absolute ī stomacho maxie ī tunica ītrinseca magis fiūt apata
calida per simulē rōnē dictā in caplo de pleuresi: qm̄ ꝓpter te/
nuitatē tunice ⁊ neruositatē ī eā nō facilr̄ penetrat nisi mā cali/
da. Aliud ꝓnosticū: apata fundi stomaci sūt fm̄ se vtplurimū
minꝰ mala q̃ȝ oris stomaci: pȝ ⁊ rōne minoꝝ nocumētoꝝ ꝓpter
minorē sensibilitatē fundi stomaci ⁊ rōne fortitudinis mēbri in
resoluēdo q̄ fūdus stomaci calidior ē. Signa vero ꝓnostica
ad malū. pm ē ⁊ ē Auic. ī fine capituli signoꝝ apatū calidoꝝ sto
maci dicit sic: Et qñ accidit cū dolore ī stomacho frigꝰ extremi/
tatū tūc id ē signū malū: ⁊ erat sñia Hypo. 7a ꝑticula affo. affo.
pᵒ. In acutis morbis extremitatū friditas malū: imo fit signuȝ
mortis qñ talis friditas āmoueri nō pōt cū fricatōibus nec cuȝ
pānis calidis q̄ significat̃ caliditatē nālem eē debilitatā ita q̄
quasi totus calor ad interiora trahat̃ ꝓpter magnitudinē apa/
tis ⁊ vehemētiā accidentiū eius. 2m ꝓnosticū licȝ apata calida
sint deteriora fridis. tū colericū deterius ē sanguieo ⁊ ex cole/
ra deteriori deterius ē q̃ȝ ex minus mala: pȝ sicut ēt de frigidis
melācolicū deteriꝰ ē flegmatico. Aliud signū ꝓnosticū ⁊ po/
nit̃ 5o ꝯtinētis: Rubor ī oculo si fuerit cū apostemate calido in
stomacho q̄ acciderit ex dolore diuturno in eo vel in locis atti/
nētibus cum putredine idest saniatione est malum quia sig̃t ma
teriam malaȝ cerebro cōmunicari. Aliud apostemata magna
melācolica stomaci ⁊ fundi eius vt voluit Auic. non curātur.
Ultimū ꝓnosticū: apata stomaci ī tunica ītrinseca cū perue/
niunt ad saniatōeȝ ⁊ rupturā ēt vix vel nunq̃ȝ curant̃: pȝ ꝑꝑ no
bilitateȝ mēbri ⁊ passibilitatē eius ipso exñte neruoso ⁊ eius ꝯti
nuā esse opatōeȝ necessario ꝓ digerēdo toto cibo: vū nunq̃ȝ vel
quasi īpossibilr̄ deuenit̃ ad restauratōem talis mēbri neruosi: ⁊
ita bis vel ter vidi tꝑe meo. Signa vero demōstratiua gene/
ris vt apatuȝ absolute stomaci: dicit Aui. pᵒ qñ ꝓlongat̃ in sto
macho dolor q̄ ñ remouet̃ quāuis regimē bonū fiat: tūc estima
quū illic ē apa: ⁊ ista estimatio ē multū ꝯtria ⁊ māifesta veritati.
sed ꝓprius declarat̃ cū fit tumor circa stomachū ⁊ cuȝ ꝯprimit̃
ibi ꝑcipit̃ durities ⁊ aliquotiēs ad visuȝ manifestat̃ talis tumor
ꝑcipue īfirmo erecto stāte ⁊ se circa posteriꝰ aliqualr̄ īclinato. ⁊
hoc est qñ apa ē magnū in īteriorībꝰ ⁊ cōicat̃ exteriorībꝰ vel qñ
ē in tunica extrīseca: ⁊ qñ simul cum hoc ꝯiungunt̃ simul nau/
sea aboīatio ⁊ aliquotiēs vomitꝰ: tunc magis ꝯplet̃ significatio
lȝ ista tū nō ꝯcludant. Nā ꝑꝑ ventositatē aliqñ extēdentē inclu
saȝ īter tunicā ⁊ tunicam fit dolor ꝯtinuus ⁊ nō remouetur: ⁊ si
regimē debitū fiat ꝑterea q̄ fouet̃ a mā humorali ⁊c̃. ⁊ tū ibi nō
est apa. Et ꝑterea cū cautela dixit Auic. tūc estima ⁊ nō simplr̄
ita dixisse: oȝ ergo adiūgere quedā alia signa ad certificādū: de
quibꝰ dicebat Aza. in fine capituli de apatibꝰ stomaci: Accñtia
cōia que sequunt̃ dolorē stomaci maxie qñ est ꝑꝑ apa: ⁊ itellexit
de apate calido sunt vigilie epilēsia spasmus fc. acuta absq̃ȝ cā
sup. alia corruptio rōnis extranei appetitꝰ: defectꝰ appetitus ci
bi: idignatio cibi: vomitꝰ: dolor visceꝝ matricū ⁊ vesice sinco/
pis ⁊ pulsatio cordis sup. talia vel multa eoꝝ sunt ꝑata euenire
ad apata stomaci calida ꝑꝑ ꝯtinuitatē euȝ dictis mēbris de qui
bꝰ ēt est difficultas anhelitꝰ. Nā cuȝ apat̃ stomachus fit anhe
litus paruꝰ frequēs ⁊ spissus: q̄ cū motu diafragmatis ī anhe/
litu ꝑ ꝯtactū stomaci exagitat̃ stomachus ⁊ aliqualr̄ cōprimit̃:
vñ ꝓhibet anhelitū magnificari ⁊ ꝯñter fit spissus. Est etiā ibi
sensibilis grauitas que nō est ī vētositate sūpta ab ea idicatiōe.
Aliud

Aliud signū sumit̃ ex ꝓstratōe appetit⁹: ⁊ maxīe hoc verꝝ est
cū apā ē in ore stomaci vt dicebat Aui. qm̄ appetit⁹ est passio ꝓ
prius oris stomaci. Sꝫ signa magis spālia vt nunqd apā dicat̃
eē in iteriori tunica stomaci vel i exteriori sumunt̃ ex eo: q꞉ si sit
i tunica iteriori accn̄tia multuꝫ sūt itensiora maxīe de dolore ⁊
ꝓstratōe appetit⁹: ⁊ sepe cuꝫ his ꝯiungit̃ lipothomia ⁊ tremor
cordis ⁊ aliqn̄ sincopis ꝓpter ꝯtinuitatē ⁊ colligantiā cuꝫ corde
⁊ vt sepe aliquid educit̃ de mā per vomitū vel secessuꝫ ꝓpter id
qđ de apāte itrinseco aliquid resudat de mā faciēte apā. vñ si sit
i superiori ꝑte maxīe educit̃ ꝑ vomitū. ⁊ si in fundo stomaci ma
xime ꝑ secessuꝫ lꝫ oppositū ꝯtingere pōt vt pꝫ ꝯsideranti: ⁊ do-
lor auget̃ quasi imediate sumpto cibo: imo ⁊ i descēsu ⁊ manife
stat̃ dolor maxīe circa spatulas ꝓpter meri extensuꝫ ꝑ dorsuꝫ.
Cū aūt apā ē in tunica extr seca: tūc accn̄tia sunt in eo remissio-
ra: neqꝫ fit dolor maior sensibilr post assumptū cibuꝫ nisi fuerit
multe quātitatis ⁊ tumor ⁊ durities exteri⁹ magis manifestant̃
sensu: ⁊ cū hoc nō ita aliqđ sensibile educit̃ per vomituꝫ vel se-
cessum de mā apātum nec sic ledunt̃ appetitiua nec digestiua: ⁊
aliqn̄ habēt ventrē mollem: ⁊ aliqn̄ stipticuꝫ ꝯm q aliqn̄ deficit
virtus retētiua ⁊ aliqn̄ expulsiua. Sꝫ signa distinctiua vtruꝫ
fuerint in fundo vel i ore stomaci dicebat Auēzo. q quedā acci
dētia vehemētiora stāte apāte i ore stomaci scilꝫ de abominatio
ne de ꝓstratiōe appetitus de vehemētia doloris ⁊ nocumētis
cardiacis ⁊ ē inseꝑabile signū vt dicit tremor quasi ꝯtinuus la-
bij inferioris ⁊ maxime i apāte calido vbi in apāte fundi fit ma-
ior lubricitas vētris ⁊ minor ꝯueniens cibi digō ⁊ reliquc oꝑa-
tiones dicte sunt minus lese. Signa vero distinctiua iter apo
stemata calida ⁊ frida sunt signa que dicta sunt supra de dolo-
re a mā calida differēter a mā frida vt ē tinctura lingue ad citri
num ⁊ amaritudo oris i colerica: ⁊ vt rubedo lingue si sangui-
nea fuerit ⁊ instātia vigiliaꝝ maxime i colerico: imo aliquotiēs
⁊ dolor vehemēs circa caput ꝓprie stante apāte in ore stomaci
vbi i apātibus fridis ē dolor magis quiet⁹. Et quidā ponūt fe.
cōcomitari ad oīa apāta stomaci. sꝫ de calidis nō est dubitatio:
q꞉ i hoc oēs ꝯueniūt: sꝫ de frigidis stat dubitatio. Nā Rasis i
diuisiōib⁹ ponēs signa apātis flegmatici dicit q sunt in eo fe.
leuis ⁊ multitudo sputi. ⁊ Azara. similiter dicit q i apāte fleg-
matico ē fe. lenta ⁊ multitudo sputi. Aui. tn̄ ponēs signa apātis
flegmatici iꝫa tertij dicit declarādo q nō ē fe. qn̄ videris signū
apātis sup. gnāle cū dolore quieto i oi dispōe. i. in oi tꝑe eius ⁊
augmēto: ⁊ nō ē fe. neqꝫ inflāmatio nec iquietudo sꝫ ē humidi-
tas lubrica ⁊ claritas coloris ⁊c̄. De malitia digōis ⁊ prauitate
appetit⁹ tūc id est apā flegmaticū. ⁊ ita voluit q i apāte flegma
tico nō sit febris. ⁊ idē 2a primi i signis apātum calidoꝝ dixit q
signa demōstratiua sunt dolor acutus ⁊ fe. De fridis non facit
mētionē. ⁊ de fe. dixit sic ad pricipiū capituli occultoꝝ. s. mem
broꝝ vero calida sup. apāta demōstrat que cōcomitās ea ⁊ gra
uitas si mēbruꝫ in quo existit caret sensu ⁊ grauitas cuꝫ dolore
pungitiuo si mēbruꝫ apātuꝫ sensuꝫ habuerit ⁊c̄. Ubi de frigido
dixit: friduꝫ aūt dolor ꝓculdubio nō cōcomitat̃. s. acut⁹. ⁊ po-
nens quedā alia signa nō fecit mentiōeꝫ de fe. tamē postea cum
declarat q ad saniē deducunt̃ ⁊ supporant̃ dicit fit fe. q꞉ indif-
ferēter loquēs de oībus apātibus dicit: āplius oīa interiorum
apāta qui i mirach tenuitatem ⁊ macredinē efficiūt: cūqꝫ colle-
ctionē faciēt apāta in viscerib⁹ ⁊ ꝯm exiture semitā processerint
festinabit dolor vehementer ⁊ fe. ⁊ vigilie fortes fient ⁊c̄. Itaqꝫ
voluit ex serie textus q i apātib⁹ flegmaticis nō fiet fe. nisi cuꝫ
ad sanieꝫ deueniūt. ⁊ idē voluit Auer. 4° colliget ca° 45° de ꝓ-
prijs signis stomaci q cū apāta supporant̃ sequit̃ fe. signanter
dixit cuꝫ supporant̃. nā dicit ⁊ oē apā qđ i stomacho supporat̃
sequit̃ fe. ⁊ dolor fixus ⁊ maxīe qn̄ i ore stomaci ortū habet q ē
vt addit: q꞉ pars illa magis neruosa existit ⁊ est colligātie prin-
ceps ⁊c̄. Et idem voluit in ca° 48° ifra de signis ꝓprijs egritu-
dinum renū. vñ loquēs de apātibus renū dixit: Et i maiori ꝑte
in his apātibus fiūt fe. errantes aut lēte in apātib⁹ fridis. ⁊ ad-
ducens cām gnālem i quo tēpore fiunt tales dicit preterea quia
fe. nō aduenit ab apātibus mēbroꝝ principaliū nisi quādo apo
stemata erāt parata saniē facere. i. iam ꝯuertunt̃ ad supporatio
nē. ⁊ ita ego credo sentētijs. A. ⁊ Auer. i hac mā. s. q nō semꝑ i
apātibus fridis ēt stomaci: neqꝫ i oī tꝑe fit fe. ex nā hoꝝ apātuꝫ
frigidoꝝ q dico quia aliquotiēs in aliquo corpore ipuro ⁊ acu-
ti sensus: ēt in principio apātis ꝓpter aliqualē cōmotionē fieri
i humoribus possit fieri fe. sꝫ ex nā māe apātis nō fit fe. i princi-
pio vel augmēto: sꝫ tn̄ cū ad saniē deducit̃ cū ex nā taliuꝫ apo-
stematū nō fiet tāta in mā ebullitio i dictis tꝑibus q necessario
cōicetur vapor calidus ad cor inducens febrem: vbi cum ad sa-
niem deducuntur propter ebullitionem fieri in materia: tunc
fit fe. que tn̄ ē lenta i relatiōe ad febreꝫ que ꝓcedit ab apātib⁹ ca
lidis cū supporant̃. ⁊ ad istū intellectū pn̄t trahi verba Rasis ⁊
Aza. cū volūt q i apātibus frigidis fiat fe. lenta intelligit̃ i tꝑe
i quo fit febris in eis i ꝯparatiōe ad febreꝫ que fit i ꝓportionali
tēpore ex apātibus essentialr calidis aliter eis nō credo ꝯfirma-
tis auctoritate. A. qui expresse negauit ⁊ ꝓbabili rōe vt ē dictū.
Et hoc bene notate q꞉ in hoc errore sunt multi medicoꝝ qui nō
volunt ꝯsentire eē apā i stomacho nisi cōiungat̃ febris. Signa
vero apātis melācolici sunt cū remissiōe doloris durities ma-
ior cū paucitate sputi ⁊ dolor lentus absqꝫ tn̄ siti ⁊ vstione: neqꝫ
fit mutatio coloris cutis sicut ēt in flegmatico: sꝫ signuꝫ apātis
ē colera nigra q vt dicit Azara. raro ꝯtingit i principio. imo ni
si post calidū apā ꝑcedēs ē q cuꝫ tangit̃ stomach⁹ de foris iue-
nitur ēt duꝝ sꝫ cū aliquali dolore forti. tn̄ dixit ⁊ possibile est
ibi esse nihil doloris. Et addit: ⁊ quando ꝯueniunt ad hoc etas

complexio ⁊ tꝑs erit signū fortius. Signa vero temporꝝ apo
stematū sunt ꝓportionalia his que dicta sunt supra de pleuresi
ad illū locū recurrat̃ ꝓpter abbreuiare: saluo q hoc ē spāle cū
rūpit̃ apā in stomacho qm̄ vtplurimū ⁊ quasi semꝑ educit̃ mā
sensibiliter vel per vomitū vel secessuꝫ qđ nō ē i ruptis apātib⁹
i alijs mēbris. Et rō ē clara cōsiderāti. verūtn̄ hoc nō ē necessa-
riū qm̄ si natura aliquotiēs in rupta pleuresi educit materiā ꝑ
vias vrine per modū difficilē supradictū multomagis cū rum-
pit̃ apā in stomacho pōt ꝯuerti materia per meseraicas ad epar
⁊ tandē ad gibbū epatis ⁊ venā chilis ⁊ emulgētes ⁊ vias vrine.
Signa ēt terminatōis apātum ad resolutiōem vel suppora-
tōem vel idnratōem vel permutationē ēt ꝓportionalia sūt his
que dicta sunt supra de pleuresi ⁊ ita ad illū locum recurratur.
⁊ hec de signis.

Cura doloris stomaci.

Ueniēdū iā ad curaꝫ do-
loris stomaci prio ꝯmemo
rādus ē cañ. positus in textu nostro ad fineꝫ cum dixit Rasis:
Ad dolorē stomaci ⁊ epatis curādum medicus valde eruditus ē
necessarius qui ipsoꝝ diligēter oꝑatōes ⁊c̄. Et lꝫ rō dicti posi-
ta fuerit supra circa lrām gnāliter ēt hic colligat̃: quoniā si ide-
bite occurrat̃ cū medicinis vel dieta nocumēta que sequuntur
ad stomachū vel epar ex quo talia mēbra operātur oꝑatōes to-
ti cōes ēt toti cōicātur. Nā exempligrā in malitia calida bo-
rum mēbroꝝ aliqn̄ idoctus medicus applicat extreme frida q-
b⁹ extiguit̃ calor stomaci ⁊ epatis: ⁊ ita oꝑatōes digestiue ledūt̃
i eis ita vt aliquotiēs offerant̃ aliquotiēs corrūpāt̃: ⁊ ꝯñter tūc
mēbra ñ pn̄t restaurari ⁊c̄. ⁊ aliqn̄ cū friditate applicāt̃ humectā
tia plurimū quib⁹ relaxātur substātie hoꝝ mēbroꝝ: ⁊ silr inde
operatōes ledūtur ⁊ aliqn̄ stiptica nimis offerūt̃ ad cōfortatio-
nē que ēt sunt parata multū ledere. Nā stante nocumēto ho
rū mēbroꝝ cū fe. ⁊ maxīe nocumēto stomaci simul cū siccitate
prouenīēte ex fe. talia exiccādo nimis os stomaci maxīe ledunt
stante ēt materia i dictis mēbris nociua per talia stiptica super-
flua cōpingit̃ materia i illis mēbris. Et si occurrant ꝯñter dc̄is
materieb⁹ i epate existētib⁹ facile indurant̃ ibidē materie ⁊ con-
stringunt̃ meatus epatis ⁊ ita ibidem claudunt̃: ⁊ sic nō debite
euentate putrescunt ⁊ corrumpūtur ⁊ fe. generant aliquando
apostemata per calida ēt excessiua fit nocumentuꝫ i via resolu-
tōis hoꝝ mēbroꝝ: ex ꝯñti opus ē medico erudito q ꝯmensurate
⁊ ꝯueníenter habita itentōe ⁊ ad malitiā ꝯplexionis remouēde
⁊ dispōneꝫ hoꝝ membroꝝ applicet medicinas ꝯm graduꝫ ⁊ di-
spōnis ⁊ membroꝝ. Sed iaꝫ magis veniēdo ad curā hoꝝ do
loꝝ lꝫ multa copiose dicta sunt supra i caplo de soda: que vtilr
ad hunc locū afferri pn̄t: tn̄ ꝯm ordinē prius ponet̃ dieta cōue-
niens i dolorib⁹ stomaci absolute ꝯñr magis cōtracte ad q̄sdam
cās doloris que vt multū sunt cāe doloris stomaci vt sunt ven
tositates iflāmatōes vehemētia sensus stomaci ⁊ ꝯñr apāta ⁊ vl
ceratōes: deinde veniem⁹ ad medicinalia ēt magis gnāliter pri
us ꝯñr magis cōtracte ad cās plerūqꝫ euenīētes. Circa ergo
dietā: prio gnāliter cōsistit in euitatione oiuꝫ cāꝝ primitiuaꝝ q̄
sunt vel eē pn̄t cāe doloris stomaci ⁊ ex ꝑte malitie cōplexionis
subito ⁊ ex ꝑte solute ꝯtinuitatis in eo vel aggregatōe ambarū
cāruꝫ doloris: de quib⁹ dictū est supra spāliter in cāis: ⁊ tu di-
scurre ꝑ eas cās si placet: ⁊ nō tm̄ oꝫ cauere ab occursu harum
cāꝝ: sed ēt occurrēdū est cuꝫ cōtrarijs ad dictas cās vt si fue-
rit malitia cōplōnis sine mā cā vt calida vel frida vel sicca ē oc-
currendū cū ꝯrijs vt dictū ē in caplo supiori. Si etiā fuerit cuꝫ
mā mala cōplexio calida sꝫ nō fuerit apāns illa mā: tñe nō ē ma
gnus timor i occursu cū cāis fridis vt cū aere ēt extremalr fri-
gido. Sꝫ si fuerit mā apāns ē maior dubitatio ꝑ occursum cāe
multū fride ꝑꝑ ꝓhibitōeꝫ transpiratōis ⁊ ꝓhibitōem exit⁹ ei⁹
māe q̄ resoluit̃ ab apāte. Uñ nisi apā fuerit i pricipio pricipiāte
maxīe fluente mā acuta non debet̃ aer multū fridus neqꝫ reliq̄
extremalr frida. sed i casu isto i pricipio pricipiante ifluente tali
mā nō ē timor in occursu multuꝫ fridi. Et si cā de primitiuis
fuerit mot⁹ ⁊ laboriosa fricatio ꝑtiuꝫ stomaci vel vomitus arte
induct⁹ vñ sit attracta mā dolorē cāns tunc iīstendū in totū ad
quietandū humores ⁊ diuertēdū a stomacho: ⁊ nō fiant aliquo
mō mot⁹ nec fricatōes. ⁊ ita in hoc casu quies ⁊ somn⁹ ē multū
cōueniens. ⁊ ita discurrat̃ in reliquis ⁊ i cibo ⁊ potu in cōplōne
calida vel frida vel sicca ꝯm q dictū ē in caplo supiore. Sed
spāliter ꝯuertendo ad cās doloꝝ ꝑter malitias cōplōnales. Si
cā fuerit vētositas: eligēdus ē aer calidus ⁊ siccus. ⁊ si nō hēat̃
nāliter: artificialr ꝓcuret̃. Et ita i hoc casu morari i aere humi-
do grosso ē multū ledens. Principalr ergo occurrat̃ euitando
res oēs q̄ sunt cāe inflatōis de quib⁹ dictū ē supra: nō tm̄ ex ꝑte
aeris sed alioꝝ que faciūt ad debilitatē digōnis vel corruptōis
vel ex ꝑte ciboꝝ in se vel ex ꝑte aliaꝝ cāꝝ de quib⁹ dictū ē su-
pra. Ultra ergo aereꝫ de motu ꝯuenit exercitiū ⁊ totius si fieri
pōt vel saltē particulaꝝ extremoꝝ cum fricatōib⁹ ad extrema ⁊
cū calefactōe eoꝝ. Nā talia multū ⁊ viuificādo calorē nālē ⁊ ꝓ
hibēdo a fluxu materieꝝ ad stomachū valēt. Sōnus ēt ꝓlixus
ē i casu oīo ꝯueniēs ⁊ sit somn⁹ supra ventreꝫ suū sup puluinar
plenū his que calefaciūt maxīe cuꝫ pluma ꝯtractis ēt extremis
vt crurib⁹ sursum ne nimia fiat extēsio mirach. Et i passionib⁹
animalibus vitet̃ tristitia ⁊ timor: ⁊ inducat̃ gaudium ⁊ letitia
quātum possibile ē: ⁊ omni die habeat̃ beneficiū ventris ⁊ eius
lenitio ꝓcuret̃ cū suppositorio vel clisteri ventositatem leniter
carminātibus addēdo i decoctōe cōi pro clisteri paꝝ aneti ⁊ ca-
momille: ⁊ cū cassia ⁊ modico hiere addat̃ olei camomellini vel
anetini paꝝ ⁊ cū sale fiat clistere: ēt in suppositorijs ponat̃ aliqđ
de spēbus hiere cū modico folioꝝ ruthe ⁊ cimini. Et circa ci

bos ⁊ potus eligant̃ cibi bone qualitatis facilis digõnis modi/
caꝝ superfluitatū quātū possibile ē. ⁊ ita oua sorbilia sunt pluri
mū i cau laudata: ⁊ pistate facte ex caponibꝰ ⁊ alijs carnibꝰ lau
dabilibus sunt ad casuꝫ cōuenientes. Et Auic. i caplo ꝓprio cuꝫ
dixit de dolore qui accidit post cibū qui maxime accidit ꝓpter
ventosari partē cibi addidit: ⁊ rectius quidē ē vt in potu sumat
omni die aliquid mellis ante cibū. nā mel sua caliditate ⁊ exic/
catōe p̄parat ad cibū futuꝝ ventositatē resoluēdo. Et d̃ melle
dicit Rasis 5° cōtinētis i mala cōplone frida que sepe ē cā ven
tositatis. Notū quoqꝫ habeas q mel qñ distillat̃ pauce fiunt
suꝑfluitates eius ⁊ multe nutricatões supple fiunt. Et addit: si/
militer vel cū dispumatū fuerit ⁊ bñ coctū solū efficatiꝰ alijs nu
tricatõibus erit quibus nutriant̃ hñtes stomachos frigidos: tñ
nociuū ē vt dixit hñtibus stomachos calidos. Et addit: vñ nul/
la cura eligēda ē ꝓ hñtibus stomachos frigidos sup̄a mel ⁊c̃.
tñ cōtra istud dictum ē expresse snia Auic. in caplo de apate sto
maci dicit sic: Et sit sūma tuaꝝ medicinaꝝ cū substātia zuccari
i accidētibꝰ stomaci cōiter: qm̄ si p̄pares mel cū aqua multo/
tiēs semꝑ miscēdo ⁊ āmouēdo spumā nō euadet a putrefactõe
stomaci quāuis nō ꝑcipiat̃ ab īfirmo aliquid putredinis in potu
eius. Hoc tñ intellexit stante mā humorali ⁊ maxie putrida cir/
ca stomachū: quoniā addit q ē q̄ stomachus repletus ē multa
putredine donec diuisit inter substātiā stomaci: ⁊ id qđ facit ad
eū. i. nocumentū stomaci peruenit ad virtutē medicine ab egro
sumpte. Et ex verbis videt̃ colligi q mel minus resistit pu/
tredini q̄ȝ zuccaꝝ. Ego tñ i hoc starem cū cōmuni snia auctoꝝ.
⁊ qñ timeret̃ ēt de inflatione in cibarijs poterūt disponi ad non
īflatõem cū mixtione alioꝝ subtiliātiū ⁊ carminātiū vt dicebat
Gal. p° alimentoꝝ cum dixit: Oēs nutricatões īflantes corrigi
possunt cū eo qđ corrigit ⁊ ꝯsumit īflatões eoꝝ: ⁊ hoc fit vt co/
medat̃ post eas de attenuātibꝰ ⁊ sup. ēt ante eas vel cū eis: ver
bigrã ꝯmiscēdo aliquid cinamomi vel macis vel galāge cū di/
ctis ferculis: vel sumēdo bolū vnū ꝯfectionis ante cibū ad hanc
ītentionē facientis. vnde pōt fieri ꝯpositio vt infra dispergens
ventositatē ⁊ remouēs inflatõeꝫ ⁊ adiuuās ad cibi digõnē. Nā
rectificatio digõnis vt cibus ꝯueniēter digerat̃ ē de maxie iu/
uātibus i casu sicut diminuta digõ ē de maxie faciētibꝰ ad ge/
neratõem vētositatis. Fiat ergo ꝯpositio vt ifra. ℞. zinzi. cina/
momi galāge añ. ʒ. iij. gariofil. macis zedoarie cardamomi añ.
ʒ. j. ß. feniculi anisi carui. añ. ℥. j. ameos. ℥. ß. cū zuccaro si pla
cet pōt fieri electuariū ⁊ sumi coclear vnū añ cibuꝫ. Et si placet
pōt fieri ꝯfectio vł i morsellis dissoluēdo zuccarum i aqua feni/
culi ⁊ mente. ⁊ potest sumi i forma pulueris si placet coclear. j.
cum modico vini: ⁊ ita etiā p̄parando stomachū exterius cum
vnguento aromatico de quo infra i medicinalibꝰ ante cibū erit
ꝯueniēs. Et aliqui laudant cū cibis sumi tres vel quattuor spi/
cas allei: ⁊ eas singulr̃ laudauit Gal. 12° terapētice. Et Auic. ēt
de his fecit mētionē i caplo ꝓprio cū dixit: Et ventositatē gdē
resoluūt vini puri potꝰ ⁊ allea. Sȝ veꝝ ē q vbi ꝯiungat̃ mā fleg
matica in stomacho ex quo ventositas generet̃ q vsus alleoruꝫ
ē aliquotiēs ad nocendū ꝑꝑ acuitatē coꝝ qm̄ mām plurimaꝫ. i.
ventositatē ꝯuertūt. De potu vinū bonū aromaticū ē maxie
iuuās. nā dicit Auic. ⁊ vinū potēs purū bibitū sufficit i ea que
leuis ē ⁊c̃. Si vero cā fuerit nimia stomaci sensibilitas tūc vel
cum ea vt sepe ꝯiūgit̃ vel ꝯplo calida vel frida: ⁊ ita i aere ⁊ alijs
rebus nō nālibus occurrendū ē sicut supra dictū ē i malitia cō/
plexionis calide vel frigide. Sȝ oȝ euitare excessum i qualitati/
bus siue i caliditate siue i frigiditate qm̄ ab his nimis patit̃ ꝑꝑ
sensibilitatē: ⁊ ita oȝ vitare suꝑfluū motū suꝑfluā vigiliā ⁊ suꝑ/
fluum somnū ⁊ cibos ⁊ potus actualr̃ excessiue fridos vel cali/
dos ⁊ ēt potētialiter tales: ⁊ debēt cibari cuꝫ cibis ꝯuenientibꝰ
ante horā famis. tñ in calidis dicebat. A. de cibis ꝓprijs: Opꝫ
vt sint cibi eius qui igrossant sanguinē sicut illi qui fiūt de fru/
mēto cocto cuꝫ multa aqua ⁊ carnes vaccine. ⁊ sit eoruꝫ panis
sup. azimus vel ad azimū declinās ⁊ infundat̃ in rob fructuuꝫ
⁊ qñqꝫ in vino mixto. ⁊ ita ēt pultes de simula ⁊ biscocta ⁊ rixū
⁊ lac maxime acetosuꝫ factū ⁊ carnes porcine ⁊ edine ⁊ extrema
aīaliuꝫ: tñ perdices ⁊ turdi ⁊ sterne ⁊ turtures ⁊ fasiani ⁊ caprio
li ⁊ lepores a Galieno laudant̃ octauo decē tractatuū. Et de
piscibus: Pisces recētes vt pisces squamosi ēt anguille in casu
nō discōueniūt ⁊ cācri fluuiales bene cocti. ⁊ addit Aui. q qñ/
qꝫ necessariū ē vti narcoticis vñ illo casu cū carnibus pōt deco
qui aliquid iusquiami ⁊ lactucaꝝ ⁊ portulace. In habentibꝰ
aūt ꝯplexionē ad fridum declinātē: tūc panis sit bene fermēta/
tus bene coctꝰ sine sale. tamē qm̄ omnia acuta mordicatiua siue
sint salsa siue acetosa siue amara siue acria: ⁊ i calida ⁊ i frigida
nocent: ⁊ vitāda sunt ꝓpter nimiā sensibilitatē stomaci. Sit ergo
panis sine sale ⁊ carnes sint carnes castrati ⁊ caponū ⁊ iterdū
vituli lactātis ⁊ carnes auiū mōtanaꝝ maxime sternaꝝ ⁊ dres/
sarum sunt i casu cōuenientes: ⁊ ex fructibꝰ fistici singulariter ⁊
vue passe cuꝫ amigdal. ⁊ auelanis si bene masticent̃: ficus etiaꝫ
nō discōueniūt. ⁊ vinū in eis ꝓ potu sit declinās ad dulce aq̄tū
tamē ne acuitate mordicet: ⁊ si misce[illegible] cuꝫ aqua mellis hyeme
erit ꝯueniēs. Sȝ si cā fuerit apa si ꝓpm fuerit de apatibus ca
lidis in principio ⁊ oī tꝑe oȝ euitare cās que ducūt ad inflāma
tionem spūum ⁊ humoꝝ ⁊ ad motū ipsoꝝ: imo intēdendum est
īfrigidatiōi humoꝝ ⁊ quieti quātū possibile est: iō euitet̃ aer ca
lidus ⁊ siccus ⁊ luminosus: ⁊ statio in obscuro ⁊ ad friduꝫ decli
nante ē ꝯueniēs. nō sit tamē aer nebulosus grossus vaporosus:
⁊ ita ēt vitet̃ exercitiū ꝑtium stomaci: vñ fricatio illaꝝ partium
ē multū nociua: ⁊ ita vomitꝰ maxime laboriosus est maxime ad
nocēduꝫ: vt infra videbit̃. Vigilia similiter suꝑflua nocet: licet

somnꝰ ēt cū superfluit sit ad nocēdū: ⁊ forte q a principio fluxꝰ
māe ad stomachū: ēt somnꝰ tꝑatus magis ē aptus nocere ꝯuer/
tendo māȝ iterius q̄ȝ vigilia. Et similiter dico de passiōibꝰ ani/
malibus ea que inflāmant ⁊ faciunt motum in humoribꝰ vt ira
⁊ furor ⁊ ēt que ꝯuertūt ad iterius maxime i principio vt tristi/
tia ⁊ timor sunt maxie vitanda: ⁊ coitus ꝓ quāto est agitatiuus
ē maximi nocumēti. Lenitio ēt vētris omni die ē in casu ne/
cessaria: vnde laudat Aui. vt sine cessatiōe lenificet̃ nā cū hoc si
fuerit siccitas vsqꝫ ad diē septimū: imo intelligat̃ ⁊ in toto pro/
cessu: sȝ maxime dicit vsqꝫ ad septimū gñ post septimuꝫ vt ple/
rūqꝫ lenificatur vēter ⁊ per indigestionē: ⁊ ꝓpter id qđ resolui/
tur ex apate q sua acuitate facit ad fluxibilitateꝫ ventris ⁊ non
sic lenificat̃ in primis diebꝰ. De repletiōe aūt cibi ⁊ inanitione
eius dicit Aui. Et abstinētia quidē a cibo ē ex illis que eos deui/
ant. Et dixit Rasis i textu nr̃o. Nutrimētū vero eius non sit
nisi sola aqua or. ⁊ custodiat̃ a carne ⁊ vino ⁊ cōfectiōibus que
de melle fiunt. ⁊ sup. ītelligit̃ vt dicebat̃ circa tex. ab omnibꝰ
calefaciētibus: ⁊ bibat succū granatoꝝ muzoꝝ ⁊ rob de fructi/
bus fridis. Idē dicebat Rasis i diuisiōibus q dȝ eē ꝯtentꝰ
ꝓ cibo aq̄ or. cū granatis. i. succo granatoꝝ ⁊ faciat illud quo/
usqꝫ alleuiet̃ fe. ⁊ caliditas. i. vsquequo nō ꝓcedit intendendo.
nam tūc versus statū ⁊ declinationē dixit: Et post illud sumat
in potu aquā endiuie sup. cū zuccaro: qm̄ vt dicit. A. Et sumat
in potu aquā tabarzeth: qm̄ est iuuatiua valde sup. in illo tēpo/
re. Et similiter aqua tarasccon. i. cicoree. dicebat ēt. A. Et opꝫ
ne sint ausi potare aquā fridaꝫ plurimā neqꝫ calidā: imo frāgāt
eā cuꝫ iulep aut rob fructuū ītelligat̃ aquā frigidaꝫ plurimā. i.
multe quātitatis ꝓ vice aut plurimū intēse fridaꝫ: qm̄ aqua fri
gida oībus apatibus visceꝝ nocet. naꝫ incrudat mām ⁊ magis
eā intrinsecꝰ ipingit ⁊ ꝓhibet a resolutiōe ⁊ maturatiōe: iō cō/
ueniēter misceat̃ cuꝫ ea iulep. s. viol. vel ro. Vsqꝫ ergo ad se/
ptimū ē vtēda dieta multū tenui: de qua dicit Gordonius spe
cialiter aliqualiter magis igrossando q̄ȝ veteres. In primis det̃
dieta tenuis sicut ordeaceū ⁊ auenatū cuꝫ amigdal. ⁊ spinachia
lactuca. ⁊ aliqui ēt dant lac amigdalaꝝ. sed ego i principio non
offerē: qm̄ oēs cibi in hac egritudine maxime a principio debēt
cū friditate participare notabili stipticitate: sed magis i sangui/
neis ⁊ minus i colericis. Et ēt i principio debēt eē magis fridi
q̄ȝ in ꝓcessu. ⁊ ita paulatim ⁊ paulatiꝫ ⁊ gradatiꝫ āmouēda est
frigiditas ⁊ stipticitas ita q apud declinationē āmoueatur ōis
stipticitas. Et dicebat Aui. spāliter ⁊ sit cibus vsqꝫ ad septimū
sup. qñ necessarius ē cibus vltra aquam ordei ex mes. i. robilijs
excorticatis cū attriplicibꝰ ⁊ blitis ⁊ cucurbita cuꝫ oleo amigd.
aut oleo onfancino sm̄ diuersas intētiōes. ⁊ hic maxie post se/
ptimū vbi ē indigētia alicuius maioris abstersionis valꝫ farina
ordei ⁊ panicū ⁊ miliū si decoquātur i brodijs pulloꝝ ⁊ i ꝓces/
su si sint necessarie carnes saltē semel i die exhibeant̃ pistate de
pullis gallinaꝝ vel perdicū vsqꝫ dū mā resoluat̃ addēdo in ꝓ/
cessu paruꝫ vini ꝓ potu. Sed si mā ducat̃ ad saniem ⁊ fiat inde
vlcus: tunc in dieta ē necessaria maior siccitas ⁊ cuꝫ maiori ab/
stersione. vñ tūc singlr̃ vitādus ē aer grossus ⁊ humidus ⁊ non
declinēt ad calidū vel ad frigidū vehemēter sed parūper ad fri
gidū ⁊ i reliquis vt de motu ⁊ quiete somno ⁊ vigilia ⁊ passio/
nibꝰ animalibus procedatur sicut ē dictū supra. Et i cāu ꝓprie
euitet salsa ⁊ acuta ⁊ dulcia ⁊ vnctuosa que tempore saniatiōis
erant magis ꝯueniētia ⁊ oīa facile corruptibilia ⁊ vētosa ⁊ mul/
te pinguedis: ⁊ quecūqꝫ acuta dimittant̃ q̄ antea ad corruptōeꝫ
apatis faciebāt: ⁊ ita multuꝫ humectatiua actu ⁊ potētia sūt no
ciua multuꝫ nunc q̄ tunc iuuabāt. Sȝ si expedit dare humi/
da ꝓpter facilitatē trāsmutatōis expedit vt sint potētialr̃ sicca:
⁊ ita hic i cibis nō sit panis azimus sȝ fermentatꝰ hñs paꝝ salis
ꝓpter maiorē abstersionē ⁊ exiccatōeꝫ nisi acuitate mordicet.
Et de carnibꝰ ꝓprius valent hoc tꝑe carnes ꝑdicum fasianoꝝ
turtuꝝ ⁊ aliaꝝ auiuꝫ montanaꝝ ꝑuaꝝ: qm̄ ad siccuꝫ declināt i
virtute. Et Auic. laudauit vt qñqꝫ cibent̃ ventribus vituloꝝ ⁊
edoꝝ ꝯditis cuꝫ aceto ⁊ extrema aīaliuꝫ cuꝫ aceto silr̃ ꝯueniunt
qđ nō oȝ vt ītelligat̃ vt actualr̃ sumāt acetū: sȝ qr dicte carnes
sint cocte i aqua cuꝫ modico aceto: postq̄ȝ bullierint ⁊ cocte fue
rint extracte a brodio ꝑ seipsas exiccate postea cōterant̃ ⁊ ex eis
fiāt pistate: ⁊ ꝓprie valet talis p̄paratio qñ timet̃ de fluxu hu/
moꝝ acutoꝝ ad locuꝫ vlceratū. Et aliqui laudant lac ⁊ caseum
recentē ⁊ reliqua glutinosa: sed hoc dȝ ītelligi qñ i vlcere facta
mundificatõe stat ītentio ꝯsolidatõis. Nā regulr̃ ī vlcere prius
debēt offerri mūdificatiua ⁊ abstersiua ꝯtinuando ꝑ sex vel se/
pteꝫ dies post ruptuꝫ apa: ⁊ tunc nō debēt misceri glutinatiua
neqꝫ stiptica: sȝ mūdificatiua saniei. Cuꝫ iaꝫ educit̃ sanguis cū
vomitu vel secessu sine putredine vel modica: tunc debēt appo
ni i cibis que glutināt ⁊ aliqualr̃ stipticant dimittēdo mūdifica
tiua: ⁊ tunc si ponat̃ paꝝ masticis i pane ⁊ in ꝯdimētis paꝝ suc
ci citonioꝝ erit ꝯueniens. Vinuꝫ aūt ciꝰ sit subtile declinās ali
qualr̃ ad ponticū mixtum tñ cum aqua zuccari. In mā vero
frida apante ēt a p̄cipio ꝯuenit dieta satis tenuis dimittendo
vinuꝫ ⁊ carnes: ⁊ tunc valebit brodiū ciceꝝ in p̄cipio cū pane
īfuso: ⁊ ēt feniculis ⁊ mēta cum bletibꝰ si decoquant̃ erunt cibꝰ
ꝯueniens: ⁊ in ꝓcessu carnes auiuꝫ montanaꝝ sunt ꝯueniētes:
⁊ in ꝓcessu magis pñt aromatizari cuꝫ modico cinamomi galā
ge cipi ⁊ masticis. Et si apa īduraret̃ dimittant̃ stiptica ⁊ ap/
plicent̃ magis humectātia ⁊ pinguia semꝑ apponēdo tñ aliqua
stiptica ꝯfortātia vtēdo vino. Et si cā fuerit casus vel ꝑcussio
supra stomachū: tunc dieta sit ad oē qđ ē quietās humores cuꝫ
aere tꝑato vel ad friduꝫ declināte cuꝫ somno ꝓlixo ⁊ animi trā
quillitate ⁊ letitia: ⁊ cum dieta tenui vsqꝫ dum sint facte diuer
siones

ſiones ⁊ nō amplius ſit timoꝛ de fluxu materieꝝ ad ſtomachuȝ.
Carnes oua ⁊ vinū ⁊ ſimilia īflāmabilia ſūt vitāda: ⁊ vtať die/
ta ſicut dictū eſt ſupꝛa ī apate calido. Et qm̄ ꝑꝑ doloꝛeȝ ⁊ ve/
hementiā eius quecūqꝫ eēt illius cā niſi fuerit apa calidū ſi ſe/
quať vt ꝑ vehemētiā doloꝛis nō retineť cibus ī ſtomacho. Aza.
29ª ꝑticula caplo 11º ponit vnuȝ excellēs remediū qđ tn̄ ꝓprius
valet in cā frida ⁊ vētoſa: Dicit ꝙ ſumať vitellus oui ⁊ duo co
clearia mellis ⁊. xv. grana maſticis ⁊ terant ⁊ ponanť ī vno coꝛ
tice oui magni ſi haberet anſeris ⁊ decoquāť ī cineribus calidis
⁊ accipiať ꝑ tres dies ꝯtinuos: hoc eīȝ ē expꝑtuȝ vt dicit.

Medicinalia.

Iā veniēdo magis ad medicinalia. cura
generalis doloꝛis ſtomaci diſponať ſm
ꝙ dictū ē in pꝛima parte in cura ſode oꝛdinādo cañ. ī doloꝛibus
mālibus ⁊ imālibus: ⁊ per eēntiā ⁊ cōitatē differēter vt dictuȝ
ē ibidē. Sed ſpāliter magis veniēdo ad cās hoꝝ doloꝝ: pº po/
netur cura ſpālis a cāis pꝛimitiuis ſepe accidētibus: deinde po
nemus curā doloꝛis a cāis magis coꝛpoꝛalibus pendētiū: ⁊ di/
miſſa cura cāe pꝛimitiue ex parte aeris calidi vel frigidi que ſa/
tis nota ē cū illa cura ſtet in remotōe cāe ⁊ deductōe ad effectū
ꝯtrariū vt ſi fuerit ex aere frido nocumentū inductuȝ vel ex aq̄
frigida extrinſecus occurrēte vel ex potu eius calefiat ſtomachus
cū pānis calidis ⁊ ſuppōnēdo pellē vulturis vel lincis ⁊ vtēdo
vino aromatico ⁊ huiuſmodi de quibus dicetur latius ð cura
doloꝛis ventoſi a friditate. Sed veniēdo ad alias cās: ſi fue/
rit ex coꝛruptōe cibi cureť vt ſupꝛa ē dictū in capitulo ſuperioꝛe
cū vomitu pꝛius māe: poſtea cū alijs ſtomachū cōfoꝛtatibus vt
ibidē dictū ē. Et ſi fuerit ex caſu vel percuſſione tūc cū dieta te/
nui parū vt ſupꝛadictū ē fiat flōmia de baſilica nō ꝯdicētibus cō/
ditōibus ad flōmiā: ⁊ fiant alia ingenia diuerſionū cū cliſteribus
leuibus tamē cū fricatōibus extremoꝝ ⁊ alijs ſepe dictis. deinde
exhibeanť ſirupi īfrigidatiui ſtiptici vt ſirupus ro. ð ribes ⁊ ea
que dicētur infra ī cura apatis calidi ī pꝛincipio. Et ita exterius
cū inunctōe olei ro. ⁊ mirth. lloꝝ: poſtea venire ad oleuȝ camo/
mille: ⁊ ſi placet pōt fieri emplm̄ vt infra. ℞. citonioꝝ decocto/
rū ⁊ diſſolutoꝝ ī aqua. ℥. j. ß. laudani. ʒ. j. ß. roſ. ʒ. j. aloes. ℈. ij.
folioꝝ cipꝛeſſi. ℈. j. oīa ſimul maſſellētur ⁊ cū ſucco modico ci/
coꝛee fiat emplm̄. Si vero cā fuerit de pꝛimitiuis puta ſum/
ptio medicine acute ⁊ foꝛtiter ſolutiue vt colloquintide ſcamo/
nee vel eufoꝛbij ⁊ ſimiliū pꝛio ſtante laxatiuo adhuc ī ſtomacho
oȝ vt iducať vomitus cū aqua tepida ⁊ oleo quouſqꝫ mūdifice/
tur ſtomacus a dicta medicina: poſtea vero laudauit Azaranus
vt exhibeať infirmo. ℥. j. olei ro. cū. ℥. j. zuccari ⁊ ceſſabit do/
loꝛ vt vult. Si vero cā extrinſeca fuerit multitudo cibi vel po
tus pꝛeter cōſuetudinē: vñ fiat extenſio ⁊ doloꝛ quā cāni alleget
infirmus tunc ēt pꝛouoceť vomitus vt ſupꝛa ⁊ relinquat cibuȝ
per diē naturalē intēdat ad ſomnū ꝓlixū: poſtea ſumať de dia/
citonitē cū ſpēbus. ℥. ß. ante aliū cibū ⁊ cōfoꝛtetur ſtomachus
exterius cū oleo ſpice abſinthij ⁊ citonioꝝ: ⁊ ita ad reliquas cās
pꝛimitiuas diſcurrať cū remotōe eaꝝ ⁊ impꝛeſſionis facte cum
ꝯfoꝛtātibus poſtea ſtomachū cōtrarijs ī qualitatibus īpꝛeſſioni
facte a cā pꝛimitiua. Sed ſi cā fuerit coꝛpoꝛalis ⁊ humoꝛalis
nō apans in ſtomacho: ſi fuerit cā colerica ſiue ibidē genita ſiue
aliunde infuſa tunc educať illa mā ſm modos in caplo ſupioꝛe
dictos: poſtea cōfoꝛtetur ſtomachus cū īfrigidātibus ſtipticā/
tibus. Et laudabat Auic. poſt eūoneȝ humoꝛis ſirupū acetoſuȝ
factū cū aceto ī quo fuerit infuſuȝ abſinthiū longo ſpacio. Naȝ
ī hoc ē repꝛeſſio caliditatis iducte ex cā colerica ī virtute aque ⁊
aceti ſimul cū ꝯfoꝛtatōe ſtomaci ex mirabili ꝓpꝛietate abſinthij
ad ipſū ſtomachū ⁊ ad eūandū ipaȝ colerā: ⁊ maxīe cum fluit ad
ſtomachū laudauit Raſis 5º ꝯtinētis deſcriptōeȝ pillulaꝝ ⁊ ma
xime ī materia aduſta dicit ſic: Dico ꝙ he pillule bone ſunt ad
ſtomachū ⁊ ꝯfoꝛtatiue ⁊ mūdificatiue ⁊ coꝛrectiue ſtomaci ipe/
diti de colera nociua. ℞. aloes. ʒ. j. mirabol. nigroꝝ roſarū añ.
ʒ. ß. terant ⁊ diſtēperenť cuȝ ſucco endiuie ⁊ inde fiāt pille ⁊ do
ſis vna. Et ſi foꝛte addereť equalis ꝑs mirabol. citrinoꝝ nō mi
nus faceret ad itentōem ēt genita mā ī ſtomacho colerica. Sed
qm̄ vtplurimū mā colerica ledens ſtomachū ⁊ talis ꝑ viā deflu
xus ⁊ iter humoꝛalis ē maxīa cā doloꝛis ſtomaci: iccirco Haly.
7º pꝛactice faciens caplm̄ de doloꝛe ſtomaci ꝯꝛit ipm̄ ſolum ad
id cuius cā eſt mā colerica fluens ad os ſtomaci ⁊ eius poſuit cu/
raȝ dicit ſic ſm ſerieȝ tex. ſui: Paſſio aūt q̄ ꝑcoꝛdioꝝ doloꝛ ap/
pellať qm̄ ex humoꝛibus fit colericis q ad ſtomaci os ꝓfluūt oȝ
in ea patientē vti vomitu cū ſecaniabiȝ. i. oximel vel als ſirupo
acetoſo ⁊ aqua calida ad hinc pomoꝝ da illi ſirupū muȝoꝝ ſim
plicē ⁊ granatoꝝ ſirupū ⁊ ſiles. Poſtea addens ſniaȝ Hyp. di
xit: ait autē Hyp. ī epidimiaꝝ libꝛo: mulieri cuidā fuiſſe pꝛecoꝛ/
dioꝝ doloꝛē quē oꝛdei alphiton mitigabat. i. aqua oꝛ. ⁊ grana/
toꝝ aqua. Et adducēs rōneȝ vtilitatis medicine addidit: Oꝛdei
nāqꝫ alphiton coleras exiccabat a ſtōaci oꝛe. i. abſtergebat gra/
natoꝝ: que aqua caloꝛē extīguebat q ex coleris oꝛiebať ⁊ ſtoma
ci ꝯfoꝛtabat os ſup. ſua ſtipticitate ne iterato ſup. recipet aliūde
mām. Et ita appet ſingularis vtilitas ī hoc caſu aque oꝛ. cū vi/
no granatoꝝ: deinde ꝯfoꝛtabat ſtomachū remittēdo malitiam
ꝯplonis cū īfrigidātibus ⁊ ſtipticātibus vt aq̄ vel ſucco arnogloſe
vel ſempuiue. Et in hoc poſſet fieri epithima ꝯueniens ſub hac
foꝛma. ℞. aque ro. ℥. iiij. ſucci citonioꝝ ðpurati. ℥. ij. ro. coꝛal.
ru. ſpodij ⁊ maſticis añ. ʒ. j. puluerizāda pulverizenť: poſtea fa/
cta ifuſione ī dicto liquoꝛe de pāno lineo duplicato vel de ſeta
alba ſtomacho ſupponať. Et ita cuȝ alijs vel fomentatōibus vel
emplaſtris vel ſacellatōibus cū medicis haꝝ virtutū poterit ſto/
machus ꝯfoꝛtari ⁊ apponi ſupꝛa fundū vel circa os ſtomaci ſm
ꝙ mā fluit aliqñ ad fundū plus aliquotiēs ad os ſtomaci. Sȝ qm̄

dȝ ꝯfoꝛtari ꝓpꝛius os ſtomaci ſit ī memoꝛia qđ als dictū eſt ſu
pꝛa ꝙ apponanť medicamina epithimata vel linimēta: non tm̄
circa ꝑteȝ anterioꝛē ī directo oꝛis ſtomaci apud furculaȝ iferio/
reȝ: ſȝ ēt poſterius ī directo illius ꝑtis verſus. xij. ſpondileȝ: qm̄
ad illā ꝑteȝ alligať os ſtomaci vt fuit als dictum. Similr ſi mā
nocēs fuerit flegmatica maxīe effuſa ſalſa ⁊ nitroſa: qꝛ talis eſt
vtplurimū de materiebus flegmaticis q̄ doloꝛē efficit ſiue effun/
dať ab epate ſiue a cerebꝛo vel aliūde: tunc pꝛima itentio ē illius
eūatio aliquotiēs ꝑ vomitū ſi fuerit natās: aliquotiēs ſm ꝙ fue
rit adherēs vel ītrinſeca ſubſtātia ſtomaci: ⁊ aliquotiēs ipſa ꝑdi
geſta cū appꝛopꝛiatis de quibus ſupꝛa ī digerēdo ⁊ eūando: po/
ſtea fiat ꝯfoꝛtatio ipſius ſtomaci: ⁊ ꝑ interius cū miua aromatica
vel aromatico roſato vel diacitonitē cuȝ ſpēbus: poſtea exterius
fiat iunctio cū oleo de ſpica ⁊ de abſinthio: vel fiat epithima cū
aqua mēte vel abſinthij ⁊ meliſſe aromatizatis cuȝ ſquinanto ⁊
thure ⁊ aloe ⁊ maſtice. Et ita ſi fuerit fluēs melācolia ex ſplene
fiat pꝛius illius eūo cū als dictis: deīde ꝯfoꝛtatio ſtomaci cuȝ ap/
pꝛopꝛiatis reſiſtētibus ipꝛeſſiōi melancolie. Sȝ hic ē notāda vna
regula ſpālis q̄ poniť a Raſi 5º ꝯtinētis volēte ī effectu ꝙ ſi ma
teria fluēs fuerit ex epe ad ſtomachū ꝙ pꝛiuſquā ꝯfoꝛteť ſtoma
chus ne recipiat: poſtquā ēt eūata ē mā a ſtomacho pꝛius debȝ
dicta mā ab epe fluēs ad aliā parteȝ diuerti: ⁊ dȝ ꝯñter malitia
ꝯplexionis epatis rectificari: vt verbigrā: ſtāte ꝯplexiōe calida
cum oblatiōe triaſandaloꝝ ⁊ trociſcoꝝ de berberis ⁊ de cam/
phoꝛa vt als diceť loco ſuo: quo facto tūc tute cōfoꝛtādus ē ſto
machus. ⁊ rō huius ē: qꝛ cuȝ epar ſit pꝛincipalius mēbꝛuȝ q̄ȝ ſto/
machus nō eſſet ꝯueniens ꝓhibere mām a mundificatione epis
de mā mala: niſi pꝛius eēt via parata aliūde vt virtus poſſȝ di/
ctam mām eūare. ⁊ iō pꝛius fiat aliūde diuerſio ⁊ alteratio ma/
litie ꝯplexionis antequā fiat ſtomaci cōfoꝛtatio ne recipiat: ⁊ ita
ēt dicenduȝ ē fluēte mā a cerebꝛo ſicut dictum ē de epate cuȝ ēt
cerebꝛum ſit mēbꝛuȝ nobilius ipo ſtomacho. Secus eſſet ſi mā
eēt ex ſplene fluēs ad ipm̄ ſtomachū. nam cū ſplen dicať mēbꝛū
ignobilius ipo ſtomacho regulariter poſſȝ fieri poſt eūationem
māe fluxe cōfoꝛtatio ipius ſtomaci ad ꝓhibitionē fluxure mate
rie: qm̄ melius ē ꝙ mā in ſplene retineať q̄ȝ qđ ad ſtomachum
fluat ꝓpter ipius ignobilitatē: ⁊ tūc habilius pōt ex ſplene eua/
cuari vel ſenſibiliter vel inſenſibiliter. Et in eūatiōe talis māe a
ſplene inſenſibiliter dicebat Auic. opȝ vt euapoꝛatio fiat cū ali/
quāto alumine ⁊ dꝛagāto. i. vitriolo ꝯtritis cuȝ aceto ⁊ vt eua/
poꝛetur ēt cuȝ ramis aneti contritis ⁊c̄. Et illaȝ ſniam accepit a
Gal. 8º meniri capº 8º. ſȝ ipſe voluit pꝛius apponi ſpōgias pꝛi
us ifuſas ī aceto calido ſupꝛa ſtomachū dicit ſic: in his aūt que
generant colerā nigraȝ ⁊ in quibus inflať inde ſtomachus vel ſup.
aliter dolet: appone ſupꝛa ſtomachuȝ ⁊ maxime ī afflictionibus
ſpōgias in aceto acri calido infuſas. poſt hoc vero ſi remanſerit
ſup. adhuc doloꝛ aluminē humiduȝ cum vitriolo trito aggrega ⁊
appone vel hoc alumē dictuȝ ⁊ aloeȝ in equali quātitate miſcēs
aut edere folia cuȝ ſale nitro aut ſtercus vacce gregalis coctuȝ in
vino ⁊c̄. Et nota ꝙ hoc vltimum ē ſingulare ī caſu ⁊ ita cū me/
dicinis ſpleneticis ⁊ digeſtiuis vt cum trociſcis de capꝛibus ⁊ cū
eūatiuis appꝛopꝛiatis: pōt poſtea eūari mā a ſplene. ⁊ his habi/
tis fundamētis pōt haberi cura ſpālis illaꝝ ꝯtingentiaꝝ q̄ poſi
te ſunt ſupꝛa de mēte Aui. de doloꝛibus ſtomaci vt illius cui acci
dit doloꝛ poſt cibū ſumptū ⁊ nō ſedať niſi vomitu aut dimiſſio/
nem cibi a ſtomacho: qm̄ vt ſupꝛa dicebať ī cāis: cā fuit mā flu/
xa ad ſtomachuȝ que iacēs in fundo nō cauſabat doloꝛes: ſȝ po
ſtea deſcēdente cibo ad fundū ſtomaci mā illa humoꝛalis moue
batur ſurſum verſus os ſtomaci ⁊ ibi cauſabat doloꝛē. nā dice
bat. A. ponēs curaȝ huius doloꝛis: ⁊ rectius quidē eſt vt ī potu ſu
mant omni die aliquid mellis añ ad mollificandū ⁊ abſtergēdū
mām humoꝛalem extra ſtomachuȝ: ⁊ hoc ꝓpꝛius valebit in mā
flegmatica ſalſa vel melācolica ſȝ ſi mā fuerit mā colerica ex epe
ꝑpꝛius: tūc magis valebit aqua oꝛ. ad dictā itētionē: poſtea vl/
tra mediam hoꝛaȝ exhibeatur aliquid coꝛrugans ⁊ reſtringens
⁊ interius ⁊ exterius cum diacitonitē vel miua aromaticis: vel
ſine ſpeciebus ſm diuerſas intētiones ⁊ eūetur materia ex epa/
te vel ſplene ꝯñr ⁊ enumerabat Aui. cū īfuſiōe aloes ⁊ cū ſimili/
bus ⁊ re vera cū iſto mō ꝓceſſus curaui ego vnū fratreȝ ſancti
franciſci in octo diebus qui laboꝛauerat iſto doloꝛe duobus an/
nis continuis. Sed nota qđ addit Auice. deinde adminiſtra
trociſcos ſtelle: ⁊ ſunt trociſci ſtupefactiui poſiti 5º cañ. ⁊ ita vo
luit ꝙ reglr pꝛius fiat eūo de mā ēt ſtante doloꝛe anteq̄ȝ appli/
cētur ſtupefactiua. tamē verū ē ꝙ aliquotiēs tāta ē vehemētia
doloꝛis ⁊ virtus totius debilis ꝙ oȝ etiā reglr īcipere a ſedatōe
doloꝛis. ⁊ qm̄ nō ſuffecerint neqꝫ vomitus neqꝫ anodina neqꝫ reli
qua leuia opoꝛtebit venire ad ſtupefaciētia ⁊ domeſticū de ſtu/
pefactiuis ⁊ quo ego vtoꝛ ē egetca Meſ. lȝ ꝓpꝛius valeat ī do
loꝛe a cā frida ⁊ a vētoſitate groſſa dando. ʒ. j. vel. ℈. iiij. Sed
pōt dari cū aqua endiuie in cā calida ⁊ cuȝ vino in cā frida. Et
ex eiſdē fundamētis pōt curari modus doloꝛis qui accidit tēpo/
re inanitōis ⁊ vſquequo comedať. nā opȝ eūari colerā ex epate
vel malitia ex ſplene: aut fiat eius extinctio dicebat Auic. ſ. cole
ī qualitatibus ita vt fiant multū impꝛeſſiua cū īfrigidātibus: ⁊
fiat diuerſio iſtoꝝ humoꝝ colere flegmatis vel melācolie ad ali/
as partes que nō ſunt partes ſtomaci neqꝫ vicini ei: poſtea ꝯfoꝛ
tetur ſtomachus ⁊ diuidāt cibum ī plures vices vt volebat Aui.
⁊c̄. De 3ª vero cōtingētia doloꝛis qui excitať poſt cibum poſt
ſpaciū longū cōpꝛeſſionis ſtomaci ſupꝛa cibum: qm̄ talis vtplu/
rimū pendet vel ex ventoſitate genita vel ex inflatōe ⁊ diminu/
ta digōne a frigido vel ex cibo ꝯuerſo ad acetoſum ēt per debi/
litatem digōnis vtplurimū a cā frigida ponetur cura paulopoſt

cū ponet̄ cura inflatōis vel ventositatis q꞉ de dolore ꝯtingente
ab accetositate cibi opꝫ recurrere ad ea que dicta sunt supra ī de
cōfortantibus stomachum in debilitate vel corruptōe digōnis.
Si igitur cā fuerit ventositas vel inflatio ex ea contingens꞉
tunc aut illius inflatiōis cā fuit receptio cibi de se inflatiui aut
cā fuit frigiditas stomaci ad modū expositum ī causis ⁊ debili/
tas eius. Et si cā fuerit ex cibis dicebat Auic. 13ª tertij tractatu
quinto caplo ꝑrio dimittat ipsum sup. patiens tendēs ad illum
⁊ meliora regimē futurū ⁊ nō ledatur id. i. vt nō ledatur digō ⁊
quousqꝫ sit id idest rectificata digō opꝫ vt dormiat hn̄s cā sup.
longo somno supra ventrē suum supra puluinar pleno his que
calefaciūt. hoc tamē intelligitur vt dicebat̄ supra in capitulo su
periore facta prius euōne talis cibi indigesti per vomitum vel ꝑ
secessuꝫ. Sed si cā fuerit debilitas stomaci tūc prius ꝯsiderata
eā talis debilitatis ⁊ premissa rectificatōe eius cū his que dicta
sunt supra꞉ Opꝫ postea occurrere dolori ventoso cū medicinis ⁊
interiꝰ ⁊ exteriꝰ applicatis. Et tūc si dolor sit debilis ⁊ nō fortis
sufficiebat ꝯm Auic. euaporatio milij extrinsecus vel sup. panici
calefacti dicit sic꞉ Et dolores quidē stomaci frigidos ⁊ ventosos
si sunt leues sedat euaporatio cū milijs ⁊ ventose cū igne. i. sine
scarificatōe apposito multo igne ad maiorē dissolutōeꝫ ventosi/
tatis꞉ ⁊ ita nō sufficit vt ponat̄ cādela minuta accēsa vt fit ī de/
licatis ⁊ ꝓprie laudabat ventosaꝫ magnā. Nam dixit꞉ ⁊ ꝓprie
qn̄ ponitur ex eis ventosa magna supra locum mirach ventris
mediū ita vt ꝯprehendat vmbilicū ab oī latere ⁊ dimittat̄ sic ho
ra vna. i. tempore extenso absqꝫ incisione꞉ ipsa eīm dolorē illico
sedat mirabiliter. Et qn̄ dolor non eēt debilis sed esset fortis ⁊
eēnt necessarie medicine fortiores his ⁊ magis acute ī dissoluen
do vt sūt rutha ⁊ scīa eiꝰ ⁊ grana lauri ⁊ siseleos ⁊ tādē castore/
um꞉ tunc opꝫ ꝯsiderare an huius īflatōis cā eēt ī stomacho fo/
uens mā grossa ⁊ tunc nō debemus neqꝫ interiꝰ neqꝫ exteriꝰ ap
plicare medicinas fortes dissolutiuas nisi prius fcā euōne māe
cū appropriatis dictis supra de hiera ⁊ similibus꞉ sed tm̄ debe/
mus intēdere cū anodinis ⁊ leuibꝰ vsqꝫ dū sit euata mā cū eli/
sterībꝰ ⁊ reliquis ⁊ tunc possumus vti fortioribus. alr̄ tales me
dicine applicate fortes plus addunt ad nocumētum faciēdo cō/
motionē ī mā ⁊ eā in ventositateꝫ deducēdo q̄ꝫ iuuent alr̄ resol/
uēdo vt ēt infra videbit̄ ī capitulo de colica. ⁊ istum can̄. posuit
Auic. 13ª tertij tractatu quinto caplo supra allegato dixit꞉ Et si
fuerit frigus. i. inflatio ex mā grossa postq̄ꝫ ante erat loquutus
de quibusdā medicinis fortiter calidis nō dabimus ī potu ipas
medicinas taliter acutas. qn̄qꝫ eīm ipse addunt in ꝯmotōem vē
tositatū vt vult. Ideo addit꞉ imo opꝫ vt purgemus mām in pri/
mis deinde demus eas in potu. sed vbi frigus fuerit purum. i.
ventositas ⁊ īflāmatio nō fuerit ꝯseruata a mā sed tm̄ a debilita
te virtutis per indigōnē genita꞉ ⁊. i. aut fuerit mā pauca nō cu/
rabimus de hoc. i. de dando medicinas calidas acutas꞉ imo da
bimus eas vt vult in potu ⁊ sup. extra applicabimus. ⁊ ibi lau/
dat singulariter decoctōem polij ī potu ⁊ decoctione calamēti
fluuialis cū decoctōe galange꞉ imo dicit ꝙ ē iuuatiua valde ⁊
galange sicut ē. i. ī forma pulueris ⁊ galange ꝯfectum cū sirupo
acetoso factū ī pillula ciceꝝ꞉ ⁊ ita vult ꝙ ī ventositate pura sine
mā fouente vel cū modica mā stante dolore acuto possimus vti
his fortibꝰ intrinsecus꞉ ⁊ sic multo magis ēt extrinsecus. Et in
hoc laudauit Gerardus aquā ardētem. i. aquam vite applicari
exterius. ⁊ dicit ꝙ ē expertus ꝙ plurimū valet꞉ ⁊ forte ēt posset
modicū per interius exhiberi. Sꝫ si ventositati subijciat̄ multa
mā grossa fouēs꞉ tūc nō lꝫ ista applicari nisi priꝰ facta euōne ma
terie. iō qn̄ dolor eēt ita molestus ⁊ clamosus ꝙ nō daret indu/
cias stante mā ad euōnem eius incepta tutius eēt iudicio meo vt
dentur medicine alique stupefactiue lꝫ irregulariter ad remis/
sionem doloris q̄ꝫ ꝙ vtamur medicinis fortibus acutis nec cū
clisteribus neqꝫ cum his que bibuntur. Et isto anno. 1467. vi/
di errorem ⁊ nocumentū maximū cōicatū ꝓpter exhiberi medi
cinas tales acutas ꝑ sursum ⁊ per deorsum ꝑ clisteria in dolore
effuso ī dn̄a Lachosina que erat vxor magnifici dn̄i Antonij de
lunate doctoris ⁊ militis꞉ ⁊ mihi erat cōmater charissima q̄ īfra
duos dies obijt꞉ lꝫ nō credam ꝙ illa inordinatio fuerit cā mor/
tis꞉ sꝫ sumpsit in cibo ipa ꝯualescēte ex alio morbo in prādio no
tabilem quātitatē melonū ⁊ pisces petrosos cū aggresta ⁊ lētes
erat qppe dies ieiunij꞉ proinde credo ꝙ magis ex veneno facto
ex melone ꝓpter accidētia que apparuerūt extincta sit ī secūda
die. ⁊ hūc can̄. bene mēti notate ꝓpter euitare ꝑicula. Est er/
go incipiendū a leuioribꝰ ⁊ mitioribꝰ anodinis꞉ postea venire ad
fortiora ꝯm gradus. ⁊ de mitioribꝰ ꝑ exterius ē sacculus factus
ex milijs torefactis ꝑ exteriꝰ꞉ postea addat̄ camomilla ⁊ furfur ⁊
sal. ⁊ de camomilla dicit Auēzo. de apatibus stomaci ꝙ camo/
milla hꝫ ꝓprietatē vt iuuēt mēbra ab ea꞉ ⁊ recipiat̄ ꝑ eā magnū
ꝯmodū꞉ deīde ponant̄ flores aneti ⁊ scīa ciꝰ ⁊ ameos ⁊ cheisim
i. leuisticū ⁊ ciminū. nā talia disrūpunt multuꝫ ventositatē. Et
si īdiget fortioribꝰ illis꞉ tunc dicit Aui. fiunt rutha ⁊ semē eius ⁊
grana lauri ⁊ alauiden. i. herba basce ⁊ siseleos꞉ ⁊ ēt pn̄t fieri sa/
cellatōes ⁊ fomentatōes ab exteriꝰ. ⁊ ex oleis istoꝝ predictoꝝ
pn̄t fieri inunctōes vt cuꝫ oleo camomille prius ⁊ anetino꞉ de/
inde cuꝫ oleo de lilio ⁊ de ireos꞉ postea laurino꞉ ⁊ oleū de cher/
ua ē forte multū. ⁊ tādeꝫ si placet possumꝰ addere castoreū. Nā
dicebat Aui. ī cura doloris stomaci꞉ Cū vaporat̄ ex eo vapor ex
terius cū oleo antiquo ē maximū iuuamētuꝫ ī resoluēdo dolo/
res vehemētes vētosos. ⁊ pn̄t fieri vnguēta cū oleis ponēdo de
seibus carminatiuis vt cimino ꝓprie ⁊ ameos ⁊ rutha ⁊ baceis
lauri ⁊ de aristo. lōga vel ro. q꞉ ēt ꝓprie iuuat apponēdo ēt ali/
qđ aromaticū vt cinamomū ⁊ galāga ⁊ cum modico lignoal. ⁊
musco. ⁊ ita habetis diuersos modos remotōis doloris vētosi
ꝑ exteriꝰ. Per īterius aūt cū dolor ē vētosus꞉ Aza. posuit vnū
singulare fiēduꝫ in oī ventoso dicēs꞉ Et curatio eiꝰ ab huiusmo
di vētositatibꝰ ē cuꝫ exercitio ⁊ motu ⁊ eleuatōe gutturis ad su
periora ⁊ niti ad expellēdum ventositatē ab ore ⁊ ita vt fiat eru/
ctuatio꞉ ⁊ masticare ciminū ⁊ semen olibani ⁊ feniculi ⁊ similia.
Postea valent ēt ꝯfectōes appropriate stomatice dissolutiue vē
tositatis vt diacinamomū diagalāga꞉ tādem dianisuꝫ ⁊ diaci/
minū qđ ē fortiꝰ. Ualent ēt tiriacales ꝯfectōes vt tyriaca ⁊ me/
tridatū ⁊ reliq̄ huiusmodi꞉ ⁊ ita cum his ⁊ rectificatiōe regimis
⁊ aromatizatōe ordinata supra in dieta fiet cura doloris vētosi.
Si aūt cā doloris fuerit vehementia sensus stomaci vel oris
eiꝰ vn̄ ex q̄libet cā facile ledat̄ ⁊ doleat꞉ si tunc ꝯiungat̄ mā actu
ledens stomacho siue effusa aliūde siue ibideꝫ genita siue calida
siue frīda꞉ tunc oꝫ vt regulet̄ in euōne talis māe ꝯm sepiꝰ dicta
supra cuꝫ vomitu vel solutōe ventris꞉ aliqn̄ ꝑdigesta mā ⁊ aliqn̄
nō ꝯm dispōneꝫ eiꝰ. Tm̄ dicebat Aui. si id qđ nocet calidū fue/
rit sup. de mā꞉ tunc oꝫ vt partes stomaci mūdificent̄ cum hiera
multotiēs꞉ ⁊ ita sup. si fuerit cā frīda cuꝫ his que educūt eā a ꝓ
prietate. ⁊ ꝑ hoc ꝙ dicit multotiēs īnuebat꞉ ꝙ si prima vice vel
duabus cuꝫ hiera nō fiat sufficiens mūdificatio nō debemꝰ ꝓ
cedere ad aliquas medicinas acutiores꞉ q꞉ medicīe acute nimis
īprimerēt ꝓpter sensibilitatē oris stomaci. iō īnuit meliꝰ eē fre/
quētare medicinas tales incolumes sicut est hiera. Unde ī cau/
sa calida nullo modo vtat̄ scamonea in hac intentōe. Et ita in/
telligit̄ nec in cā frīda vtenduꝫ sit medicinis acutis vt sunt tur/
bith ⁊ coloquin. euforbiū ⁊ grana gūmi ⁊ salis. sꝫ debemꝰ cum
mitioribꝰ frequēter euare ad ꝯplēdū ꝑationē ītētā. ⁊ sicut di/
co de solutōe ventris꞉ ita ītelligit̄ de vomitiuo꞉ imo ēt si eēt ne/
cessitas flōmie ꝑꝑ aliquā cāꝫ vt si ꝯiungeret̄ ī cāu repletio san/
guis vel eēt necessaria diuersio flōmia ē ēt suspecta. ⁊ si fiēda ē꞉
fiēda ē parca ⁊ cuꝫ subtili flobothomo꞉ quoniā ī talibꝰ solet acci
dere sincopis que aliquotiēs ē irreparabilis. vnde melius ē ap/
poni vētosas cū scarificatōe vel apponē sanguisugas vel ꝓuo/
care emoroidas. Et qn̄ flōmia eēt necessaria nō obliuiscat̄ đ ca/
none posito 4ª primi caº ꝓprio đ his quibꝰ suspecta ē flōmia ꝑꝑ
istā cām vt. s. ꝯfortet̄ os stomaci priꝰ cū mica īfusa ī succo cito/
nioꝝ vel ī miua simplici vel ī sirupo granatoꝝ꞉ postea fcā euōne
de mā ledēte ⁊ ꝓhibitiōe fluxus ad stomachū si fuerit fluēs cuꝫ
diuersionibꝰ ⁊ alijs꞉ fiat postea cōfortatio stomaci intrinsecus ⁊
extrinsecus. intrinsecꝰ in cā calida vt sepe dictū est cū triasanda
lis vel zu. ro. manuxp̄i cū ꝑlis vel similibꝰ. ⁊ in cā frīda cū aro
matico rosato ⁊ gariofil. ⁊ miua aromatica ⁊ similibꝰ. ⁊ exteriꝰ
ī cā calida cū vnctōe ex oleo ro. ⁊ citonioꝝ꞉ ⁊ ī frīda cū oleo spi/
ce ⁊ masticis꞉ ⁊ ēt aromatizatis cum speciebus aromaticis cali/
dis vel fridis. ⁊ qn̄ ista nō sufficerēt necessariū ē aliqn̄ venire ad
quedaꝫ stupefactiua leuia in cā calida꞉ exēpli gratia cum sirupo
de papauere vel diacodion. ⁊ in cā frīda cū diaolibano vel ege/
tea꞉ ⁊ egetea magis mihi placet. ⁊ qn̄ non sufficerēt oꝫ venire ad
trociscos stelle꞉ vel ad philoniū ꝑsicū vel romanū qđ est fortius
vel tyriacaꝫ magnā ⁊c. sꝫ ista semꝑ sunt suspecta vt alias dictū
ē꞉ ⁊ cum magna cautela debēt exhiberi ⁊ ī modica dosi. Et post
dꝫ ꝯfortari virtus cū viuificātibꝰ꞉ semꝑ ēt exterius applicādo
ea que stomachū cū ꝓprietate ꝯfortant vt sunt coralli in cā ca/
lida꞉ ⁊ galanga ⁊ ciperus ⁊ mastix ī cā frīda꞉ ⁊ liquiritia qn̄ nō ē
excessus ī altera qualitatū. nam de mastice ⁊ liqritia dixit Auen
zo. ꝙ mastix ꝯfortat stomachū ⁊ eiꝰ ꝓprietas stomacho magna
ē sicut ligni equi. i. liquiritie vt ipe exponit ꝓprietas magna ē ī
sedatiōe doloꝝ suoꝝ. s. stomaci꞉ iō laudo semꝑ in doloribus sto
maci apponi aliquid liquiritie ī medicinis ⁊ īterius ⁊ exterius.
Et hucusqꝫ sit dictuꝫ sufficiēter de cura doloris stomaci spālr
ab alijs cāis ꝑterquā ab apatibus de quibꝰ iam ad ꝯplemētum
huius māe doloris stomaci dicēdum ē.

Cura apatū stomaci calidorū.

Et pº ponet̄ cura apatuꝫ
calidoꝝ꞉ deīde fridoꝝ꞉ ⁊ prius termināde ꝑ per viā resolutōis꞉
deīde termināndoꝝ ꝑ viaꝫ suppuratiōis ⁊ saniatiōis. ⁊ aliqđ di/
cetur postremo de apatibus duris. ⁊ ī determinādo de apatibꝰ
resoluēdis ponet̄ cura diuersa ꝯm diuersitatē tꝑoꝝ ipoꝝ꞉ ⁊ ī ca
lidis ⁊ ī fridis. hic tm̄ cura abbreuiabit̄ ꝓpter ea que dicta sunt
supra ī pria ꝑte latius ī cura frenesis ⁊ litargie que nō multū di
uersificant̄ a cura apatum calidoꝝ stomaci vel fridoꝝ. Prio
igit̄ ī hoc ꝯueniūt oēs illustres ī apate calido in principio vt fiat
flōmia. naꝫ dicebat Aui. In omni aūt apate loquēs đ apate sto
maci apud principiū sue gnātionis requirit̄ flōmia de vena ba/
elial. i. basilice. dicebat tm̄ Aui. nō ita vniuersalr̄ in cura apatuꝫ
calidoꝝ꞉ flōmia aūt necessaria ē in pluribꝰ horis quasi videatur
īnuere ꝙ nō semꝑ. Breuiter hic dicat̄ ꝙ sumpta indicatione a
morbo semꝑ ꝯuenit flōmia ī principio ad diuertēdā mām ne flu
at ad locū apatis. sꝫ dicūt cōiter scribētes ꝙ non semꝑ indica/
tione sumpta a mā apatis ēt calida ꝯuenit flōmia vt exuberante
colera in toto꞉ ⁊ in apate taliter colerico qđ nō ꝯuenit ꝓpter cō
munē regulā꞉ q꞉ ē timendū ab ebullitiōe colere. sꝫ reuera vt alr̄
declaraui ī qōe spāli꞉ in apate frenetico ēt a mā pure colerica cō
petit flōmia ꝓpter media ibidē per me adducta ꝯformiter sentē
tijs auctoꝝ ad quē locū recurrat̄ ꝓ ista mā rectius intelligēda.
vnde nō ꝓpter istam cām dictā dicit Aui. in pluribꝰ horis. i. q꞉
nō in omni mā calida ꝯuenit vt isti affirmāt꞉ sꝫ dicit in pluribꝰ
horis q꞉ nō semꝑ ꝯsentiūt reliqua que sunt ad flōmiā necessaria
vt ē virtus ⁊ etas ⁊ similes ꝯditiones. naꝫ talibꝰ nō ꝯsentiētibꝰ
nō ꝯuenit flōmia꞉ sꝫ istis cōibus ꝯsentiētibus ꝯuenit saltē ad di
uersionē꞉ ⁊ si non ad euationē in omni apate calido stomaci per
essentiā

essentiaꝫ. ⁊ ita Rasis in distinctiõib⁹ distincte dixit loquens ꝺ apate calido in stomacho ⁊ cura eius ē flõmia. ⁊ ita in textu nr̃o dicit eger ergo prius ex basilica minuat̃. ⁊ ita Serap. supponēs flõmiā fieri debere ĩ omni apate calido stomaci dicit ĩ pricipio capituli: vtere ergo ĩ primis ĩ curatiõe ei⁹ post flõmiaꝫ rebus ĩfrigidantib⁹. ⁊ paulo post dicit: ⁊ flõmia in principio venam basilicam ⁊c̃. Et ita reliqui ꝯsentiunt auctores semꝑ intelligendo ꝯsentiētibus cõditõibus cõibus ad flõmiaꝫ. ſꝫ q2 ille nõ semper ꝯsentiũt: ideo. A. dixit in plurib⁹ boꝛis: Sꝫ ex qua vena sit fienda flõmia vtruꝫ ꝺ basilica vel cõi: quia ĩ hoc diuersificant̃ aliqui auctoꝝ pleriqꝫ ꝯsentiũt vt fiēda sit de basilica. ſꝫ Haly. septio practice visus ē velle ꝙ ꝺ vena media sit fiēda flõmia. dicit sic in principio capituli de cura apatum calidoꝝ: Cum aũt ĩ stomaci oꝛe aut ipso stomacho apa acciderit calidũ a mediastino incipiendũ flõmia sanguinē que iuxta ꝙ opus fuerit extrahere ſm ꝙ virtus tulerit ⁊ etas ⁊c̃. breuiter ꝓ ꝯcoꝛdātia hui⁹ discoꝛdie recurre ad ea que sunt al's dicta sepe de electione venarum ⁊ similiter de quātitate. Qua facta flõmia restat videre nunc si a principio competat solutio ventris ⁊ cũ qua medicina sit fienda solutio. Et breuiter circa primuꝫ si fienda sit solutio a principio videtur consentire Auēzoar ꝙ sic. dicit sic cõtinuādo textum vt supꝛa: In omni aũt apostemate apud principiuꝫ siue generatiõis requirit̃ flõmia de vena ⁊c̃. ⁊ laxatio ventris ⁊ clisteria lenificatiua ⁊ subtiliatio cibi valde ⁊ administratio eoꝝ que faciũt repercussionē ĩ principio rei cũ modica resolutõe. Rasis ēt in textu nostro in principio exhibuit lenitiuũ vt cassiafi. ĩ succo endiuie dissoluta. Et idē Serap. postquā laudauit flõmiam dixit: ⁊ post illud da aquā solatri ⁊ aquā endiuie ⁊ cũ cassiafist. Et idem Auic. in caplo ꝓpꝛio dixit: ⁊ ex solutiuis iuuatiuis in principio ē vt sumat̃ aqua solatri ⁊ endiuie. ℥. ij. ⁊ medulle cassiefi. ʒ. iij. ⁊ olei de cucurbita ⁊ olei amig. ambaꝝ añ. ʒ. ij. detur in potu. Ad oppositā tamē partē ē auctoꝛitas Rasis ĩ diuisiõibus qui postq̃ꝫ laudauit flõmiā ⁊ ꝯfoꝛtatiua stiptica vt rob agreste ⁊ de citonijs ⁊ que sunt his similia dixit: Sed debes eē contentus pꝛo cibo aqua oꝛ. cum granatis. ⁊ faciat istud vsquequo alleuietur fe. ⁊ caliditas. Postea addit: ⁊ post illud sumat ĩ potu aquā endiuie in qua dissolute sunt medulla cassiefi. ⁊ trocisci ro. ⁊c̃. Et ita voluit tale lenitiuũ exhiberi postq̃ꝫ alleuiat̃ fe. ⁊ caliditas ⁊ sic non ĩ principio. Est ēt ꝓ hoc rõ q2 lenitio facta per superius ĩ pricipio videt̃ eē ꝯ̃ria intētioni principij que debetur apati in principio que ē repercussio ⁊ ꝓhibitio fluxus mãe. Nā mã si ē de genere soluētiũ ē attractiua ad stomachũ. ⁊ si ē de genere pure lenientiũ saltē habilitat ⁊ disponit stomachũ ad recipiēdũ: ⁊ ita non cõstringit neqꝫ ꝓhibet fluxũ mãe. Pꝛo solutõe hui⁹ difficultatis opꝫ simul declarare 2am partē que sit vt si fienda est solutio ventris cũ quibus ē fienda. Et aliqui laudant exhibitionē hiere ⁊ medicine aloetice: ⁊ aliquotiēs laudant vsqꝫ ad scamo. de quoꝝ numero fuit Aaron vt scribit̃ 5° cõtinentis. Nā ꝙ si opus fuerit ipsuꝫ laxare locũ loquēs ꝺ patiēte apa calidũ da ei de cassiafi. aut sirupo acetoso ĩ quo fuerit scamo. cũ aloe aur̃. pondus vnius aut min⁹ aut plus. Ad partē oppositam tñ ē cõis oĩum sñia. ⁊ rõ que supꝛadicta ē marie q2 medicine solutiue tales calefaciũt ⁊ ponũt hu. in fluxu ⁊ addunt ad accidentia eēntialr̃ cõsequētia vt ad fe. ⁊ sitim ⁊c̃. Et ꝓ hac parte ē expꝛesse sñia Rasis loco allegato qui vituperat medicinā talē solutiuā. nā post verba Aaron ĩmediate dcã dicit ipse: Dico ē cõsiderādũ ĩ dicta laxatõe sup. ꝓpter cām dictā. Et addit: ſꝫ laxatio melioꝛ qua laxãdus ē patiēs apa ĩ stomacho erit cũ succo endiuie ⁊ modico absintbio nota signāter modico ⁊ medulla cassiefi. Et addit: ⁊ si apt⁹ fuerit oĩo sup. ad tollerãdũ laxatiuũ ex soluēs fiat laxatio cum dauich aloe loti aut mirabol'. citri. ʒ. j. cum alio medicamine predicto. i. cũ cassiafi. qua sñia duct⁹. A. dixit ipse ēt repꝛobando sñiam illoꝝ: Et qñq̃ꝫ miscētur ei. s. medicine ex hiera ⁊ aloe pondus dauich. ij. vsq̃ꝫ ad. ʒ. s. Et addit: ⁊ melius hoc ē vt in potu tribuat̃ cassiafi. Addit quoqꝫ: ⁊ qñq̃ꝫ ponitur in ipsa absinthij paꝝ qm̃ ē iuuatiuũ cũ sua stipticitate. Addit: ⁊ qñq̃ꝫ vtunt̃ in cura quidā mirabo. ego vero vt dixi nõ declino ad eos. i. nõ ꝯsentio nisi sint apata ĩ via dubitatõis q̃si dicat ꝙ qñ autumat̃. i. dubitat̃ de futuro apate vt dicebat in principio cure ꝓpter vehementiā doloꝛis stomaci ēt in flõmijs tũc melius ē a principio vt incipiatur a repercussiuis: ⁊ ita cum ē necessaria solutio tũc q2 in mirabolanis ē virtus soluēs cõpꝛimēdo ⁊ dimittũt stipticitateꝫ in membꝛo ꝓhibentē receptõem materieꝝ tũc pñt ꝯuenire mirabo. Sed qñ cõstat de apate in principio ei⁹ videt̃ vituperare qm̃ occurrũt cũ virtute imediate ad stomachũ ⁊ sic vident̃ impingere mãm in apate ⁊ ꝓhibē eā a dissolutõe. Ideo addit cõtinuando ad textũ superioꝛeꝫ: ⁊ ego abhoꝛreo hic. i. cuꝫ iā est factũ apa mirabolanos ⁊ declarās seipsum dixit: Et quando apparent signa sup. apatis facti ⁊ non ampli⁹ ē ĩ via dubitatõis tũc nõ opꝫ vt administrent̃ sup. dicti mirabolani. Addit: ⁊ qñq̃ꝫ dant eis in potu scamo. cum sirupo acetoso: ⁊ ego abhoꝛreo eā: ⁊ qñ apparet ꝙ sup. sit necessaria solutio. Et nõ ē ex huiusmodi excusatio tũc det̃ aloes aur̃. vni⁹ cũ sirupo acetoso quāuis dimittere ipsuꝫ sit meli⁹ vt vult. Postea ponit sñiam supꝛa allegatā dicēs ꝙ ex solutiuis iuuatiuis ĩ principio ē ⁊c̃. Et ita ex sñia auctoꝝ pꝛio expꝛesse colligitur ꝙ solutiua acuta nõ ꝯueniũt regulariter: imo si aliqua ꝯueniũt erũt solũ lenitiua. Sed neqꝫ ex aloe neqꝫ ex mirabolanis ſm Auic. cõueniunt quando constat de apostemate. sed quando esset in via dubitationis tunc laudauit mirabolanos: licet Rasis consenserit ad mirabolanos si opus fuerit oĩo supple vt supꝛa dicebat̃ cum aloe. ⁊ hoc esset quãdo medicina eēt necessaria ad ventris lenitioneꝫ ⁊ lenitiua non sufficerēt vt statim dicam: tunc audet supꝛa aloem ⁊ mirabol'. ⁊ ita dicebat Ras̃. sed si opus fuerit q̃si voluit ꝙ eligibiliter nõ cõueniunt: ſꝫ laxatio melioꝛ qua laxandus est patiēs vt dicebat est medulla cassiefi. cuꝫ succo endiuie ⁊ modico absinthij quā ēt laudauit Aui. neq̃ꝫ rõ quā ego adduxi ad verificatõeꝫ text⁹ Auic. ꝯcludit vt nõ exhibeant̃ mirab. ēt qñ ꝯstat de apate ſꝫ in ei⁹ pricipio: qm̃ in pricipio apatis sũt necessaria repcussiua ⁊ stiptica ꝑꝑ ꝓhibitõeꝫ fluxus mãe: q̃ ē pꝛia itentio in pricipio apatuꝫ calidoꝝ. ⁊ ita non tñ cuꝫ apa ē in via dubitatõis: sed ēt cũ est ĩ facto in pricipio ei⁹ si ē necessaria ventris lenitio q̃ non posset ꝯpleri ꝑ lenitiua: q2 neq̃ꝫ ꝑ cibos lenitiuos neq̃ꝫ clisteria lenitiua neq̃ꝫ ꝑ medicinas lenitiuas: tũc ꝯueniunt mirab. cũ aloe loto vt voluit Ras̃. Nā lꝫ ex ꝑte mãe fluxe que modica ē videat̃ illa mã ꝓhiberi a dissolutõe per exhibitõeꝫ mirabol. tñ ꝓpter fluxurā mãꝫ a qua magis cauēñ. foꝛte exhibitio mirabol. nõ plus ledat q̃ꝫ exhibitio pure lenitiue medicine ꝓpter rõneꝫ paulo superi⁹ dictā: q2 lenitiue medicie habilitāt ad receptõeꝫ mãe fluentis mēbꝛũ mollificãdo vt pꝫ. Et ita cuꝫ pace Aui. credo iconuenēter redarguat Ras̃: imo vt pace oĩum dixeriꝫ. Ego magis laudarē exhibitõeꝫ mirabol'. cuꝫ ē idigētia solutõis ventris cũ aqua endiuie loquoꝛ ĩ pricipio apatis vt exhiberē. ℥. s. vsq̃ꝫ ad. ʒ. v. in ĩfusiõe de mirabol. citri. q̃ꝫ exhiberē. ℥. j. cassie cuꝫ decoctõe cõi vt fieri solet ꝑꝑ cāꝫ dictā

Et ita rñdendo ad difficultatē quo ad ambas ꝑtes quesiti: dico pꝛĩo vlr̃ ꝙ nequaq̃ꝫ a pricipio apatis calidi ꝯuenit medicina data ꝑ superi⁹ solutõeꝫ faciēs quecũq̃ꝫ sit: siue lenitiua im̃ siue acuta solutiua. ⁊ hoc dico in pricipio apatuꝫ calidoꝝ. Nā lenitiua habilitāt ad fluxũ ⁊ solutiua acuta silr̃ ſꝫ diuersos modos. Et hāc sñiaꝫ inuebat Aaron quto ꝯtinentis: Lenitiue tñ medicine ĩ ꝓcessu fluxa mã pñt ꝯuenire. Nā tunc dicebat Aui. Nõ eiꝫ est malũ vt fiat euõ cũ cassiafistula sup. in tꝑe fluxe mãe: qm̃ ꝯfert apati sup. mollificãdo ipm̃ ⁊ exiccāt mãm. s. abstergēdo id qꝺ resudat de mã ex apate. Et ita ēt voluit Ras̃. in diuisionib⁹ qui nõ exhibuit cassiāfi. cũ aqua endiuie nisi vsquequo alleuiet̃ fe. ⁊ caliditas ſm moduꝫ supꝛa expositũ. Dico tñ ꝙ est semꝑ ꝓcurāda lenitio ventris cũ cibis lenitiuis vt supꝛa dictũ est ita in dieta. Et qñ non redderet̃ venter lubꝛicus ꝑ ista: tũc opoꝛteret q̃si coacte aliq̃d dare ꝑ superi⁹ lubꝛicũ faciēs. ſꝫ illud nõ sit acutuꝫ vt dictũ est neq̃ꝫ simplr̃ lenitiuũ loquoꝛ in pricipio: ⁊ tũc meliores res vt dicebat̃ ⁊ ſm Rasiꝫ est medulla cassief. cũ succo endiuie ⁊ modico absinthij ꝑꝑ ꝯfoꝛtatõem stomaci: al's absinthij vt exēpligrã. ℞. succi endiuie depurati vel aque decoctõis endiuie vel aque sublimatõis ei⁹. ℥. v. in q̃ decoquat̃ paꝝ absinthij ad ꝯfoꝛtatõeꝫ ⁊ in ea dissoluat̃. ℥. j. cassiefi. piguis: ⁊ ē potio cõueniens. Et Ras̃ ĩ textu nr̃o exhibuit silr̃ cassiās. cũ succo endiuie dissolutaꝫ: ⁊ ponat̃ aliquid solatri vel absinthij. Et ita Aza. dedit cassiafi. ⁊ mānaꝫ cum succo solatri in hac foꝛma. ℞. succi solatri cocti depurati. ℥. iiij. dissoluātur in ipso cassiefi. munde ⁊ māne añ. ʒ. vj. ⁊ quãdo ista nõ sufficerēt ad solutionē vt dixi supꝛa addere possumus ⁊ aloem lotũ ⁊ mirabol'. citri. cuꝫ modico viol'. Et ista pꝛo ista difficultate sufficiāt: qm̃ ad auctoꝛitates in oppositũ sentiētes satis pꝫ rñsio per ea que sunt dicta. ⁊ licet vt dictuꝫ est regulariter non ꝯpetat in pricipio hoꝝ apatuꝫ aliqualis ventris solutio cum medicinis per superi⁹: tñ in ꝓcessu in 2a parte augmēti ⁊ in statu q2 continuo in apatib⁹ calidis aliquid resoluit̃ de mã: tũc ꝓpꝛius cõpetit medicina taliter lenitiua de qua dictũ ē educēdo mãm que resoluit̃ ex apate: ⁊ foꝛte ēt aliquid minoꝛat de mã ipsius apatis. nā hoc volebat. A. ꝑ hoc ꝙ dixit nõ est malũ ꝙ euatio fiat cũ cassiafist. qm̃ confert apati ⁊ exiccat mãm. ꝑ exiccare mãm itelligũt cõiter doc. ꝙ minorat mãm apatis. Et ita sic expedita hac mã insurgit alia difficultas bona de vomitu ꝓpter vnũ textũ Rasis in diuisionib⁹ qui in cura apatis calidi dicit: ⁊ cura eius ē flõmia: deinde vomitus: ⁊ ex hoc colligũt quidaꝫ ꝙ etiā ꝯpetit vomit⁹ ĩ pricipio.

Et aliqui dicũt ꝙ lꝫ in principio cõueniat neq̃ꝫ in aliquo alio tꝑe vomit⁹ laboꝛiosus. tñ loquēdo ꝺ vomitu lenitiuo dicit Gētilis veꝝ eē ꝙ nõ cõpetit ante diuersionē ⁊ flõmiaꝫ. ſꝫ post diuersionē facta flõmia dicit ipe vomitũ taleꝫ lenitiuũ cõpetere. ⁊ istũ intellectũ dicit ipe voluisse Rasis ꝑ hoc qꝺ dicit ⁊ cura ei⁹ ē flõmia: deinde vomit⁹: quasi inueret nõ cõuenire vomitũ nisi ꝑcedente flõmia loquēdo semꝑ de vomitu lenitiuo: q2 quilibet alius ē multũ agitatiuus ⁊ attractiuus mãe ad stomachũ: vnde ⁊ idē Gētilis dicit: aliquotiens ducit ad apata stomaci qñ non essent futura apata: ſꝫ de vomitiuo lenitiuo facta diuersiõe nõ est talis timoꝛ. ⁊ maxime addũt quidā ꝙ ē iuuatiu⁹ qñ ĩ stõacho eēnt mãe fluctuātes petētes os stomaci. dicũt alij ꝙ lꝫ vomit⁹ ĩ pricipio nõ ꝯueniat neq̃ꝫ laboꝛiosus neq̃ꝫ lenitiuus: q2 quilibet talis ē agitatiuus materieꝝ versus os stomaci cũ vomit⁹ q̃libet sit oꝑatio laboꝛiosa stomaci ⁊ violēta: vñ multũ ꝯmouent̃ ꝑtes stomaci: ⁊ sic parant̃ mãe ad fluxũ ad stomachuꝫ. tñ dicũt ipi ꝙ in certo tꝑe vt ĩ fine augmēti ⁊ in tꝑe stat⁹ põt ꝯpetere leuis vomitus. ⁊ hoc affirmāt ex textu Iudei 5° ꝯtinētis qui lꝫ primum dixerit nõ eē insistendũ cuꝫ vomitiuis ĩ apatib⁹ stomaci. subdit tñ ꝙ si opus fuerit laxare fiat laxatio cũ sirupo acetoso ⁊ vomitu. Sꝫ reuera inherēdo sentētijs auctoꝝ nõ credo ad euãdum mãm apatis ⁊ habita intētõe ad apa nisi in casu ĩ quo intēderemus eruptiõi apatis qñ facta esset exitura ꝯpetere in aliquo tꝑe vomitũ neq̃ꝫ laboꝛiosum neq̃ꝫ ēt leuē: que ꝑ resolutionē terminantur siue ĩ principio siue ĩ augmēto: cuꝫ vomitus quilibet vt dictuꝫ est sit violenta oꝑatio stomaci ⁊ laboꝛiosa: fit semper cõmotio materieꝝ ⁊ ꝑtiũ stomaci: ⁊ sic parant̃ mãe ad fluxũ ⁊ ad augmentũ ꝯñter apatis faciunt. In apatibus aũt terminan-

dis ꝑ saniationē vomitus vel facit ad attractionē mãe in princi/
pio ⁊ augmēto vt dictũ ē. vel si exhibeaꝛ ēt in statu ante dige/
stionem ꝯpletaꝫ facit ad ruptionē apãtis non i tēpore ꝯuenienti
⁊ sic ad solutionē laboriosam mēbri neruosi plurimũ sensitiui: ⁊
sic ex dolore esset timor de resolutione ad sincopim. ⁊ ꝙ hec fu/
it snĩa auctoꝝ pꝫ primo de mēte. A. qui in cura dixit: Cũqꝫ me/
dicaris apãta stomaci calida: tũc caue ne in potu tribuas soluti/
uum forte. s. in aliquo tpe eius. addit aut ꝙ vomere faciat: di/
cit distincte aut ꝙ vomere faciat nõ loquens de forti vomitiuo
vel leui. ⁊ sicut i illo tpe ꝯpetit solutio laboriosa ꝑ ventrē: sequi/
tur ēt in illo tpe ꝯpetere vomitũ ad intētionē que dicta est. Et
Rasis 5° ꝯtinētis de mēte Aaron postquã posuerat signa apo/
stematis calidi vt ex siti ex fe. ex adustiõe stomaci ⁊ ex veloci sen
sibilitate i nocumēto assũpti cibarij vomitiui addit pariēs quo/
qꝫ haꝝ significationũ nõ est euomēdus. i. inducēdus ad vomi/
tum sup. aliquo mõ sꝫ nutriēdus leuibꝰ: ꝙ si opus fuerit vētrē
lenificare lenificat cũ cassiafist. ⁊c. ⁊ sic laudauit lenificare ven/
trem i certo casu: sꝫ nũquã vomitũ. ⁊ ita Azaranꝰ expresse i cu
ra apãtum calidoꝝ dixit: Et curatio eiꝰ ē vt caueat facere vomi
tum ⁊ laxationē i principio apãtũ ⁊ in eius fine. ⁊ ita videꝛ clara
snĩa istorum que ē rõi ꝯsona ꝙ nũquã in aliquo tpe ad euãandũ
mãm apãtis stomaci ꝯpetat vomitus. ⁊ hãc sniam ēt cõfessus ē
Gētilis: lꝫ aliter ꝓ expositõe textus Rasis dixerit qȝ supra di
ctum ē. tãdem addit credere vero ꝙ semꝑ melius eēt si ad infe/
rius posset educi mã ꝙ nullo mõ educaꝛ cũ vomitu cũ nũquaꝫ
possit eē sic leuis quin multã ꝯmotionē i stõacho faciat vt vult.
sed ita dixerat vt supra dictũ ē ꝙ nõ habuit aliũ modũ soluēdi
textũ Rasis. ego aũt ad solutionē illius textus dico vel ꝙ tex/
tus est corruptus vitio trãslatoris: qꝛ alibi vt in textu nr̃o ꝺ vo/
mitu nullã fecit mentionē vel expresse negauit vt 5° continētis:
vel dicaꝛ sustinēdo ꝙ intellexit vomitũ aliquãdo cõpetere i cu/
ra apãtum calidoꝝ vt eoꝝ que ad saniē deducuntꝛ nõ quideꝫ ad
euãationē materie sꝫ ad ruptioneꝫ apãtis sicut ⁊ in reliquis apo
stematibus aliorum membroꝝ.

Cura apostematum stomaci.

Quibꝰ sic expe
ditis gnãlibus
veniēdo ad curã. hec apãta curari debēt ſm diuersa tpa vt ca/
lida sunt vel frĩda ſm canõ. positos ab auctoribꝰ vt a Gal. 3° te/
gni ⁊ 13° terapentice distinctiõe 3ª ⁊ 14° eiusdē 2° caplõ ꝑcipue ⁊
i sequētibus: ⁊ ab. A. 4ª primi caplõ 25° ⁊ 3ª quarti in causis ꝓ/
prijs ita. s. vt in pricipio apponanꝛ frĩda exterius: ⁊ ēt iteriꝰ offe
ranꝛ frĩda ⁊ stiptica reꝑcussiua. nam ꝑ frĩditatē vt voluit Gal.
13° terapentice distinctiõe tertia caplo 2°: cũ occurrit apãti calõ
i pricipio minuēdo dolorē qui fit a malitia ꝯplõnis calide: mi/
nuit ꝯũr attractionē mãe. minuit etiã attractionē: qꝛ ēt per ca/
liditatē attrahiꝛ mã ⁊ sic iuuat ꝓhibēdo augmentũ ⁊ per stipti
citatē i quãtũ reprimit id qȝ fluxuꝝ ē: ēt reprimit id qȝ iã ē flu/
xũ ad ꝓpinquãtes particulas vt sic sensibilr iuuãt. sꝫ prius dꝫ
eē facta euõ vel diuersio regulariter vt est snĩa Gal. 3° tegni qꝛ
corpus plenũ nõ recipit. ⁊ lꝫ aliqui dicant ꝙ hoc tantũ ꝯuenit
in principio principiãte: qꝛ in processu principij aliquid fluxũ ē ꝺ
quo dubitatur ne intingatur ⁊ ꝓhibeaꝛ ab euõne. tũ ſm rectiꝰ
itelligētes ē dicendũ ꝙ i toto principio ꝯpetunt pura frĩda ⁊ re/
percussiua ex quo cõtinue est fluens mã neqꝫ tñ fluxit de mã ꝙ
sensibiliter sit auctũ apã qꝛ nõ eēt i principio sed i augmēto. sed
bene verũ ē ꝙ intensiora frigida debenꝛ ⁊ magis stiptica i prin
cipio principiãte ꝙꝫ i processu principij. Postea adueniēte aug/
mento ꝯuenit minuere aliquid de repercussiuis ⁊ apponi aliqd
paꝝ resoluēs. Nã i virtute talis aliqualiter resoluētis qꝛ quasi
adduciꝛ ad ꝯplexionē mēbri nãlis minuiꝛ dolor: qꝛ ⁊ ēt euapo/
rat aliqd qȝ ꝯtineꝛ. Nã dicebat Gal. loco allegato 13° terapē/
tice: Similr aũt ⁊ calefaciētia moderate ſm vtrosqꝫ modos iu/
uãt cuꝫ dolorē cessare faciũt ⁊ euaporãt qȝ cõtineꝛ in patiētibꝰ
ꝑticulis. Nã in cessare faciēdo doloreꝫ augmētatõeꝫ ꝓhibent
sup. apãtis: ⁊ i euaporãdo vero sanant qȝ iaꝫ genitũ est flegmo
nis. ⁊ qm̃ in ꝓcessu augmēti ⁊ versus statũ ꝯtinuo crescit iten/
tio minoratõis doloris ⁊ ēt maioris resolutõis mãe: ⁊ tñ semꝑ ē
fluens mã iccirco versus statuꝫ accedēdo lꝫ reꝑcussiua debeant
dñari: tñ opponēdũ est plus ⁊ plus de resolutiuis repercussiua
paulatine minorãdo vsqꝫ ad statum veniamꝰ ⁊ declinatõem qñ
dñantia debēt esse resolutiua cum hoc tñ ꝙ ex ꝑte mēbri debēt
apponi semꝑ aliq̃ stiptica ꝯfortatiua vt alĩs dictũ ē ⁊ declaratũ.
Jõ in pricipio exteriꝰ valet epithima ex succo solatri cũ aq̃ endi
uie ⁊ acetose: ⁊ stante maiori flãma oꝫ addi de succo semꝑuiue
⁊ portulace ⁊ cũ sandalis ⁊ cũ modico cãphore. Et si placet põt
poni de mucilagine iusquiami: ⁊ tandē pñt fieri emplã cũ farina
or. ⁊ lēticula aque cũ decoctõe ro. ⁊ plãtagis ⁊ cũ modico oleo
ro. siue mirthino: ⁊ in ꝓcessu oꝫ minorare extremalr reꝑcussiua
frĩda ⁊ addere aliqȝ resoluēs ꝯfortãs vt camomilla. Naꝫ dice/
bat Auēꝫ. est aũt camomilla ꝓprietatē hñs vt iuuenꝛ mēbra ab
ea vt supra allegatũ ē ⁊ recipiãt ꝑ eaꝫ maximũ iuuamētũ. Põt
ēt i ꝓcessu addi aliquid absinthij qȝ singulr valet cũ resolutiõe
sua ⁊ ꝯfortatõe. Et de eo dicit Aui. i caplõ ꝓprio de cura apãtũ
stomaci: Et absinthiũ cũ ex eo fiat emplm sup. cũ alijs reꝑcus/
siuis ꝯfert apãti. s. in pricipio ⁊ augmēto ꝓhibens ne ibibaꝛ in
oĩbꝰ ꝑtibꝰ stomaci. Et i hoc vide ēt q̃ dicta sunt supra i caplõ
circa textũ. ⁊ multi faciũt emplm in pricipio maxĩe i colerico vt
fuit Serap. ⁊ qui sequunꝛ euꝫ ex rasura cucurbite cũ farina or.
⁊ decoctõe solatri ⁊ arnoglose. i. plantagis ⁊ folioꝝ salicũ ⁊ vio
laꝝ siccaꝝ. Postea dixit: ⁊ ꝑmisce cum eis post septimũ cunas
i. flores camomille ⁊ mellilotũ ⁊ absinthiũ ⁊ spicam ⁊c. ⁊ postea
magis i ꝓcessu cũ est itētio maxĩe ad resolutõeꝫ addidit Serap.
emplm. S. dicit sic: Et de ꝯsuetudine qdē Gal. fuit vt vtereꝛ
in apãtibꝰ stomaci sup. i dicto tpe semper ceroto facto ex aloe ⁊
mastice ⁊ cera ⁊ oleo balsami. Et ponit ꝯpõnem ⁊ ordinē Gal.
dicēs: Et ipse qdeꝫ accipiebat ex cera aur. viij. ⁊ liq̃faciebat cã
in estate cũ oleo ro. ⁊ hyeme cuꝫ oleo balsami: ⁊ sit oleum. ℥. j.
Cũ ergo ifrigidaꝛ ꝑmiscet cuꝫ eo aloem ⁊ masticē ꝯtritã accipiē
do ex eis aur. j. ⁊c. Sꝫ Nicolus florētinꝰ fecit artificiale emplꝫ
⁊ singulare i hac materia. Et ē tale. ℞. farine or. ℥. ij. sandaloꝝ
alb. ⁊ ru. rosꝛ. ru. boli ar. añ. ʒ. j. spodij. ʒ. j. cãphore. ʒ. s. icorpo
rētur cũ succo plãtaginis aut iusquiami vel cum mulsione semi
nis eoꝝ. Addit ad maiorē ifrigidatõeꝫ tpe maxĩe flãme: ⁊ quãqꝫ
ponitꝛ de corticibus mãdragore sup. i decoctõe ⁊ opij parũ. s.
gra. ij. vel. iij. Et quidã addũt predcis acetũ vini vt faciat pene
trare. ⁊ ob hãc cãm ⁊ ad ꝯfortationē caloris naturalis stomaci
quidã miscēt cũ predictis modicũ spice ⁊ calami aromatici ⁊ si/
miliũ. ⁊ istud ego laudo ne extinguatur calor naturalis stomaci
qui debilis ē. Et nota ꝙ talia que applicanꝛ exterius in prin/
cipio ⁊ augmēto ad hanc intētionē debēt applicari actu frĩda ⁊
cũ calefiunt reuocari. sꝫ cũ ē statꝰ debēt apponi tēꝑata actua/
liter. s. cũ querimꝰ resolõnē ⁊ mollificatõeꝫ ⁊ ēt multomagis in
declinatõe: ⁊ semꝑ cũ his apponas aliq̃ ꝯfortãtia ⁊ non audeas
suꝑ sola resolutiua ⁊ mollificatiua. ⁊ hũc canõ. notauit. A. vt. ē.
allegatũ ē cũ dixit i isto ca°: Et rectiꝰ tibi ē qñ ad sũmũ ꝑuēit cu
ra hora mollificatõis ⁊ resolõnis puta hora statꝰ vel declinatõis
vt nõ audeas suꝑ vtrasqꝫ audatia nuda cuiuslibꝫ eoꝝ: imo ꝑmi
sce medicias mollificatiuas cũ stipticis. nã i hoc. s. i apãtibꝰ hu
ius mēbri si sis cõtētꝰ mollificatiuis ē error magnꝰ: ⁊ quãqꝫ per/
ducit sacietēꝫ ad mortē: ⁊ ita ēt in resolutiuis solis vt supra de/
claratum ē. ⁊ sicut dictuꝫ ē de extrinsecis applicãdis: idē intel/
ligitur de itrinsecꝰ exhibēdis: qm̃ i principio magis frĩda ⁊ sti/
ptica offerri debēt ⁊ in ꝓcessu minus. ⁊ ita Serap. in principio
exhibuit aquã endiuie ⁊ aquã solatri sup. cũ iulep ⁊ sirupis sti/
pticis ifrigidãtibꝰ vt cum sirupo ro. vel de citonijs: postea i ꝓ/
cessu addidit vt post septimũ ad magis abstersiua ⁊ ad aquã fe/
niculi ⁊ apij ⁊ absinthij ⁊ trocisci de ro. ⁊ Auic. modificãs hoc
dictũ voluit tñ exhiberi illa frĩda vsqꝫ ad septimũ. sꝫ pro omni
tēpore quo durat iflãmatio ⁊ caliditas dicēs: Et quãdiu calidi/
tas ꝑmanet: ⁊ si sint post septimũ nõ abscindas aquam endiuie ⁊
aqua solatri ⁊ aquaꝫ alchichingi ⁊ tharasecon. postea dicit: Et
ꝑmisce cum illis aquaꝫ feniculi ⁊ apij: vt ēt fecit Serap. ⁊ ita ad
statũ veniendo cũ ē intētio resolutiõis exteriꝰ põt addi i saccu/
lis vel fomētationibꝰ de camomilla spica squinãto ciperis fenu
greco paritaria ⁊ huiusmõi. ⁊ in vnguētis põt addi de aloe spi/
ca celtica ⁊ cinamomo: ⁊ ita ꝑ interiꝰ post exhibitionē sirupi ro.
⁊ sirupi citonioꝝ. ad augmētuꝫ veniēdo põt addi de melle ro. ⁊
in processu magis de sirupo de duabꝰ radicibꝰ sine aceto minu
endo stiptica ⁊ addēdo resolutiua vt cum aqua endiuie ⁊ cicoree
dimissã aqua plantaginis põt addi de aqua camomille ⁊ abs. ⁊
tandem betonice. Et que dicta sunt cõuenire quasi i augmē/
to apãtis calidi eēnt cõueniētia i principio apãtis frĩdi: ⁊ ita per
ordinē que debenꝛ in statu calidoꝝ quasi cõueniũt in augmēto
frigidoꝝ ⁊ iteriꝰ ⁊ exteriꝰ de vnguētis ⁊ ēplastris. Nam facta
fomētatiõe cũ aliquibꝰ vel reꝑcussiuis vel resolutiuis cum fece
eoꝝ que decocta sunt pñt fieri ēplastra ad casum cõueniētia cuꝫ
oleis appropriatis ſm diuersas intētiones vt a pricipio cũ cito/
nijs ⁊ cũ oleo citonioꝝ: ⁊ i ꝓcessu cũ absin. spica ⁊ cũ oleis eoꝝ:
⁊ i declinatõe cũ oleis de been vel laurino exhibēdo ēt ꝯfectio/
nes gradatim diuersas ſm diuersitatē mãe ſm ꝙ dictũ ē supra
i mã frigida vel calida: diuersas ēt ſm diuersitatē tēporũ apãtũ
de illis que sepe sunt annumerata. ⁊ hoc totũ itelligaꝛ cũ apã est
i via resolõnis vel speratur de resolõne: qꝛ si mã apãtis sit i via
nõ resolutõis sꝫ suppuratõis qȝ declaraꝛ qꝛ accidētia non mi/
nuũtur ⁊ ꝑ alia que dicta sunt supra i signis tunc alr ē intēden/
dũ. Nã tũc opꝫ accelerare maturationē apãtis ꝙꝫ citiꝰ fieri pos/
sit: ⁊ ita expedit minuere stiptica ⁊ addere mollificatiua. vñ ali/
quibꝰ stipticis minoratis pñt addi ad mollificatõem fenugrecũ
se. lini in decoctõibus ⁊ ficus pingues passule cũ radice altee ⁊
folijs eius: ⁊ ex his possunt fieri emplã addēdo de farinis se. lini
⁊ fenugreci ⁊ ponēdo de isopo hũida ⁊ de oleo de lilio. Et quã/
do materia pur eēt iobediēs oꝫ addere de generibus gũmi ma/
xĩe ꝺ armoniaco dissoluto i oleo de lilio: postea suꝑaddēdum ē
aliqȝ cõfortãs vt ē supra dictũ vt ē lignũ al. vel calamꝰ aroma/
ticus. Sꝫ qñ materia ē saniata ꝙ ex signis supra habitis clare
declaraꝛ: tunc surgit intētio ꝺ eruptõe apãtis cõuertēdo si pos/
sibile ē vt rũpãtur exterius cum oĩbꝰ ingenijs de quibꝰ ē dictũ
supra i pleuresi: ⁊ sic oꝫ vt apponãtur i ēplastris ⁊ fomentatiõi/
bꝰ ea q̃ cũ hoc qȝ mollificãt ēt attrahũt ad exterius. ⁊ ita gene/
ra gũmi sunt ꝯueniētia. nõ tñ dꝫ obliuisci quin ponaꝛ aliquod
ꝯfortãs vt ē spica: ⁊ per iterius ēt offeranꝛ que mollificãt: ⁊ tũc
lac ē ꝯueniēs ⁊ ēt cassiafist. ⁊ si forte ꝑ nãm nõ rumpereꝛ stãte sa
niatiõe ⁊ ꝯuersa mã exteriꝰ ꝓ ꝑte tũc laudabilis ē ne ꝓpter cor
rosionē saniei rumpaꝛ pellicula iterior stomaci: vt cũ flõmo ex/
terius aperiaꝛ. sꝫ hoc dꝫ fieri cũ maxima diligētia vt supra di/
ctum ē ⁊ in pleuresi ne multa ꝙꝫtitas saniei subito educaꝛ: imo
paulatine ⁊ per vices ꝓpter resolutionē que fit i virtute. ⁊ i hoc
vidi bis ꝑiculuꝫ que facta ꝑforatõe exterius ⁊ eductiõe notabi/
lis ꝑtis saniei deducti sunt ifra. x. vel. xij. horas ifirmi ad mor/
tem. ⁊ vtplurimũ siue rumpanꝛ iterius siue exteriꝰ casus tales
sunt mortales: tamē intēdendũ cũ abstergētibus ⁊ mũdificanti
bus siue ꝑ exteriꝰ ⁊ siue interiꝰ valet aqua or. ⁊ i ꝓcessu cũ zuc
caro ⁊ tandē cuꝫ melle cocto ⁊ co. ⁊ i mã magis grossa vbi ē in/
digētia maioris abstersiõis oꝫ addi i ꝺcoctiõe de pass. vel duas
ficus

ficus siccas veniēdo vsq3 ad aristol'. ita ꝙ ꝓ toto tꝑe quo appa/
ret sanies semꝑ apponant̄ mūdificatiua ⁊ abstersiua ātequā cō/
solidatiua applicent̄: postea stāte intētōe abstersionis ⁊ ꝯsolida/
tionis simul dꝫ exhiberi hyera simplex ī modica quātitate non
vt soluat sꝫ .ʒ.j. ꝑ vice: qm̄ ī virtute spēruꝫ ē abstersiua: ⁊ ī vir/
tute aloes est gnātiua carnis. deinde facta perfecta mundifica/
tione est occurrēdū cū incarnātibꝰ ⁊ cōsolidantibꝰ vt exhibitio/
ne lactis ⁊ cuꝫ thure ⁊ boloar. ⁊ reliquis dictis supra in caº de
pleuresi ad quē locū recurres ꝓ ista mā: q2 nō intēdo ꝓlongare
sermonē qn̄ nō expedit sꝫ abbreuiare. Et ita similiter si aposte
ma terminet̄ ꝑ viaꝫ induratōis vel ꝑmutet̄ recurre similiter ad
ea que scripta sunt ī loco ꝑallegato. Sꝫ vnū spāle ꝯmemoret̄
cū apā indurat̄ qđ est Serap. ī capº ꝓprio: qm̄ oꝫ ī medicinis fa
ciētibus ad resolutioneꝫ ⁊ mollificationē semꝑ in eis eligi medi/
cinas que sunt aromatice: siue sint mollificatiue siue resolutiue:
eligendo ēt de appropriatis diuersis spāliter cōferētibꝰ ad spe/
cialia mēbra ī quibꝰ ꝯtingit apā indurari cū antiquat̄. Nā ea/
dem humectātia resoluēda nō semꝑ cōueniūt ī oībus apātibus
duris in diuersis mēbris nutritiuis eueniētibꝰ. ⁊ hec snīa colli
gitur expresse ī verbis Serap. quoꝝ series talis est ⁊ notabilis.

Cū ergo apā antiquat̄ ⁊ indurat̄: tunc vtere ex oībus colori/
bus medicinaꝝ. i. ex oībꝰ medicinis cuiuscūq3 virtutis sint eo ī
quo sit aliquid aromaticitatis. Et declarat addēdo: Et ex medi
cinis leniētibꝰ ⁊ ex medicinis resoluētibꝰ sm̄ similitudinē cōpo
sitionis ēplastri facti cum melliloto. Addit: nā ꝑmixtiones hu/
ius ēplastri sunt multe: qm̄ ꝯueniēs ē sup. hoc ēplastrū apātibꝰ
viscerꝝ que sunt sub mirach oīum sup. cū ē intētio resolutionis
⁊ mollificatiōis. addit qm̄ alterat̄ paruper donec fiat vt vna cō/
mixtionū eiꝰ ꝯferat apāti epis: ⁊ altera ꝯferat apāti stomaci aut
splenis aut lacertoꝝ que sunt supra vētrē. ⁊ ita voluit ꝙ nō sꝫ
vnaꝫ descriptionē emplastri de mellilote debemus vti in apo/
stematibus diuersoruꝫ membroruꝫ: sed oportet diuersificare sꝫ
diuersitatem mēbroꝝ quibus occurrit̄ eligēdo medicinas illis
mēbris appropriatas: vt epaticas ī apāte epis ⁊ stomatichas in
apātibus stomaci ⁊c̄. Et istū cau. nō itellexerūt oēs practici. pre
terea Rasis quīto cōtinētis faciēdo emplastrū appropriatū apo
stemati frigido ī stomacho ⁊ existēti ī via iduratōis fecit notabi
lem ꝯpōnem ī qua ponūtur multa cōia resolutiua ⁊ mollificati/
ua: postea determinat̄ ad apāta stomaci sic ꝙ ñ alioꝝ ꝑ multas
ꝑticulares medicias stomatichas magis: cuiꝰ descriptio talis ē
℞. masticis. ʒ. v. corone regie. i. mellilori. ʒ. x. radicū maluaui/
sci. i. altee fenugre. cāomille aneti. se. lini añ. ʒ. x. violaꝝ siccaꝝ
ʒ. x. amomi. ʒ. v. laudani. ʒ. x. myrrhe. ʒ. viij. aloes. ʒ. vij. ʒafra
ni. i. croci. ʒ. x. camomille maioris. ʒ. x. dꝫ eē camomilla cuius
flos ē purpureus q2 camomille tres sūt spēs vt vult Serap. de
mente Diasco. bdelij. ʒ. xx. gūmi sup. arabici. ʒ. x. dragāti thu
ris masculi añ. ʒ. v. absinthij aromatici oppoponaci adipis gal
line ⁊ cerui ⁊ medulle tibiaꝝ eius añ. ℥. j. s. cere. ℥. iij. terant̄ q̄
terenda sunt ⁊ gūmi īfundant̄ ī vino ⁊ ꝯficiant̄ cū oleo liliorum
oīa. Addit: ⁊ ʒafranꝰ īfundat̄ ⁊ mirabile erit ad dissoluēdū. ecce
qūo intrāt multa stomaticha de aloe mastice myrrha thure ab/
sinthio ⁊c̄. vbi si deberet fieri ꝓ epate oporteret apponi đ spica
⁊ squinātho ⁊ ciperis ⁊ calamo aromatico ⁊ vbi ꝓ splene de sco/
lopēdria de corticibus radicū capparoꝝ: ⁊ ita opꝫ diuersificari
empl'm de mellilote sm̄ diuersitatē mēbroꝝ ī quibꝰ sunt apāta:
vt fuit snīa Serap. supra. ⁊ ita sit finis huiꝰ singularis capituli
de doloribus stomaci ⁊ apātibus eius finiti cremone vbi voca/
tus eraꝫ ad curā vnius magnifice dn̄e die nona septēbris anno
dn̄i. 1467. cū gloria dei.

Caplm 4m de singultu.

c Um singultꝰ post grossi cibi comestionē aut vi
ni valde tēperati bibitionē superuenerit aqua
calida ī qua ciminū ⁊ mēta ⁊ mētastrū ⁊ paruꝫ
thuris bullierit multotiēs ī potu ē sumēda. Et
egro vt dormiat ē precipiēdū ⁊ vēter vaporā/
dus ⁊ ieiunādū est ei. Cuꝫ aūt per multos dies a comestione
abstinuerit: iubēdū est balneū sepe īgredi. Deinde paucis ci/
bis desiccātibꝰ tn̄ est alendus sicut sūt galagie ⁊ mutagenat cū
seminibꝰ ⁊ vini paꝝ puri ī potu tribuēduꝫ. Et si hec nō suffe
cerint: trocisci isti dandi sunt qui dicunt̄ de thure. ℞. thuris. ʒ.
v. enule. ʒ. iij. mētastri folioꝝ ruthe sicce amboꝝ añ. ʒ. ij. semis
sisimbrij. ʒ. iij. s. īforment̄ trocisci ex eis pōdere aur̄. vnius ex
quibꝰ vnꝰ ī die cū apoʒimate cinamomi tribuat̄. Qđ si sin/
gultꝰ post se. acciderit fueritq3 cū eo tribulatio aut nausea aut
sitis aut in ore siccitas: aqua calida egro multotiēs tribuenda
erit: nō tn̄ repente sꝫ paulatiꝫ. Et si sedatꝰ nō fuerit: aqua or
dei cū oleo de amigdalis dulcibꝰ detur. Spōdiles quoq3 colli
⁊ dorsi ex oleo tepido īungant̄ ⁊ fricentur. Et mucilago psilij
cū iulep ⁊ succo granati ī potu tribuāt̄. singultui ꝑterea ⁊ ster/
nutationi ꝯferunt retinere anhelitū.

c Um singultus. Post istud ē capitulum
de singultu qđ sic ordi/
ne ꝯtinuat̄ ad precedēs. Nam postq3 Rasis in ꝓ/
cedēti caplo determinauit đ cura doloris stomaci
⁊ sine apāte ⁊ cū apāte ⁊ prius de his q̄ sine apāte
postea de dolore apostemoso ordinate vt supra visum ē. ⁊ quo/
niā ad apāta stomaci ēt post curā apātū vi accidētiū apātū ipso/
rum: sequitur ī virtute stomaci debilitas ⁊ plerūq3 remanet ma
la qualitas per tempꝰ notabile in mēbro ēt addēs ad debilitateꝫ
ī omni operatōe maxīe ī digestiua ⁊ resolutiua nāli mēbri. Inde
fit ꝙ sepe cū exhibet̄ nō ꝓportionatus virtuti tal'r debili mul/
tiplicat̄ ventositas per modū supra notatum: que vētositas sm̄
partē inclusa in intrinsecis porositatibꝰ stomaci cū nō possit a
virtute debili resolui neq3 sensibil'r per viā eructuatiōis emitti
noceēdo excitat sensitiuā cui subseruire dꝫ expulsiua ī expellēdo
rē nocentē que cū nō obediat expulsioni lꝫ virtus expulsiua ni/
tatur expellere: tn̄ ipsa taliter ꝑmanēs noceēs ꝓ ꝑte facit fugā in
virtute sensibili vt elongetur a re nocente: ⁊ ita membrū aliquo
mō cōtrahit̄ ꝑcepto nocumēto: postea expulsiua mēbri nitit̄ ex/
pellere: ⁊ ita fit motus ꝯtractiuus a virtute ⁊ motus dilatatōis
cum expansione ad expellenduꝫ. ⁊ proinde fit singultus qui vt
infra videbitur loco suo videtur esse quidam motus īnaturalis
compositus ex actu virtutis expulsiue excitate per ꝯtractionem
virtutis sensibilis siue mēbri percepto nocumēto. iō ꝯūter post
caplm de apātibus stomaci siue dolore apōso sequitur capitu/
lum de singultu licet ēt per alium modū cōtinuari possit nō tn̄
ex gn̄atione vētositatis ex virtute taliter debili vt dictū est: sed
ēt q2 ad apāta stomaci que vtplurimuꝫ sunt calida vt supra fuit
declaratū essential'r ꝯcomitat̄ singultꝰ vt accn̄s ꝯsequēs ex ꝑce
pto nocumēto cū conatu expellēdi virtutis expulsiue vn̄ fit ille
motꝰ ꝯpositꝰ vt dictū est paꝝ ante: ⁊ ita qm̄libet ꝯuenienter se/
quit̄ caplm de singultu ad caplm de apātibꝰ stomaci tanq3 de
accidēte difficili ad dicta apāta ꝯn̄te. Et lꝫ singultus multe ꝑn̄t
esse cāe vt ifra videbit̄ loco suo: q2 tn̄ vt sepe dictū ē Ras ī hoc
libello fuit breuiloquꝰ. Iccirco pricipaliter ī hoc caplo determi
nat de cura singultꝰ ab altera duaꝝ cāꝝ ꝯtigentis. s. aut a ven/
tositate ꝑ moduꝫ supra dictū: aut a siccitate ⁊ inanitōe a cā cali
da: a qua cā siccitatis qūo fiat singultꝰ videbit̄ loco suo: q2 ñ est
oībus notus modus singultꝰ a siccitate vt loco suo videbit̄. Et
de cura haꝝ duaꝝ cāꝝ determinat: q2 iste sunt cāe vtplurimū
ꝯtingētes ⁊ ꝑcipue cuꝫ singultꝰ aduenit post apāta ⁊ post suppo
ratōeꝫ eoꝝ: vt pꝫ discurrēti ea q̄ dicta sunt supra. nā de cā ven
tosa satis expssuꝫ est. De cā ēt inanitōis satis ē notū eo ꝙ ad
apāta stomaci plerūq3 calida vt dictū est ꝯcomitat̄ se. iseparabi
lis simul cuꝫ abomiatione cibi ⁊ sepe vomitu: vn̄ ⁊ positiue ꝑꝑ se.
⁊ priuatiue ꝓpter nō sustinere cibuꝫ debite quātitatis ⁊ quali/
tatis ad restaurādum. ⁊ reliqua accn̄tia ꝯcomitātia de dolore ⁊
vigilijs sequit̄ siccitas ⁊ arefactio: nō tn̄ in stomacho sꝫ quasi ī
toto. ⁊ ita ad siccitatē stomaci fiet singultꝰ ꝑ moduꝫ ifra viden/
dū. De his ergo cāis vt multū euenientibꝰ determinat Ras in
hoc caplo ⁊ de cura eoꝝ. Et sm̄ hoc istud capm diuidit̄ in duas
ꝑtes pricipales: qm̄ prīo manifestādo ex accn̄tibꝰ singultū a ven
tositate ponit curā illiꝰ. 2º ponit curā singultꝰ a siccitate prius
tn̄ ipm̄ manifestādo ꝑ signa. Et posset addi 3ª pars ī qua ponit
duo familiaria remedia ⁊ leuia valētia ī singultu repletōali siue
ēt a ventositate. 2ª ibi: Qđ si singultꝰ post se. acciderit. 3ª ps in
fine capituli: Singultui ꝑterea sternutatio ⁊c̄. Prīa ps etiā in
duas diuidit̄. Nā prīo positis signis singultꝰ a ventositate po/
nit curā illiꝰ ꝑ quedā medicinalia remedia ⁊ per dietā. 2º ponit
curā qn̄ ista nō suffecerit ꝑ exhibitōeꝫ trociscoꝝ de thure ⁊ po
nit descriptōem eoꝝ. 2ª ibi: Et si hec non suffecerit ⁊c̄. Prima
adhuc posset diuidi ī duas. Prīo eiꝫ facit qđ dictū est qn̄ ven/
tositas nō hꝫ cām fouentē cā ⁊ ī modico tꝑe pōt curari. 2º po/
nit curā qn̄ nō sic faciliter curat̄ ꝑꝑ ꝑn̄tiaꝫ alicuiꝰ cāe ꝯseruātis
⁊ fouētis ventositatē. 2ª ibi: Cuꝫ aūt post multos dies ⁊c̄. De
prima parte dixit: Cum singultꝰ post cibi grossi comestionē aut
post vini valde tēperati. i. multuꝫ mixti cum aqua bibitionē su/
peruenerit ita. s. ꝙ altera istaruꝫ fuerit sola causa singultꝰ: tunc
sup. declarat̄ ꝙ talis singultus est pendens ex vētositate. Naꝫ
nulla alia precedēte cā qm̄ grossus cibꝰ difficulter trāsmutatur
ꝑcipue a virtute iā debilitata vt dictū est ꝑꝑ apāta vel dolores
stomaci ex ipotētia digestiue fit vētositatis gn̄atio: ita similiter
ex potu vini mixti. Nā minuit̄ caliditas nālis stomaci per potū
talis vini multū mixti ⁊ tardat̄ penetratio illiꝰ extra stomachuꝫ
⁊ ita īducit īflatōem ⁊ ī stomacho ⁊ ī ipocūdrijs ꝑꝑ vētositateꝫ
generari a diminuta caliditate ī resoluēdo. Satis ergo euiden
ter declarat̄ ꝙ in illo cāu illius singultus cā ē aggregatio ven/
tositatis ī stomacho. Et ex hoc pꝫ ꝙ ad curā ꝯuenit vt appli/
cent̄ per īterius ⁊ exterius ea que caliditatē nālē ꝯfortāt ⁊ ven/
tositatē dissoluunt: ⁊ ita itelligat̄ de dieta ex parte coꝝ que or/
dinātur preter medicias. ⁊ ꝓinde ponēs curā dixit ꝙ aqua ca/
lida. i. potētialiter facta calida ⁊ ēt actu aliqualiter calida ī qua
ciminū ⁊ menta ⁊ mentastrū que oīa declināt ad caliditatē qua/
si tertij gradus cum stomaticitate ⁊ parū thuris bullierint mul/
totiēs ī potu erit sumēda. ponit paꝝ thuris ne fiat tediosa illa
potio ⁊ ē cōfortās stomachū ⁊ ꝓhibēs vomitū: ita ⁊ ēt quasi sin
gultuꝫ. Et ita ex hac descriptōe potes discurrere ad alias eius/
dem intentōis vt ē ameos ⁊ galāga que simplicia multū lauda/
uit. A. ī oī malitia compl'onis frigide. De ameos dixit ī caplo đ
signis malitie ꝯpl'onis fride: ⁊ ex melioribꝰ curis eius ē ameos:
⁊ galāgā laudauit ī caplo īflatōis stomaci ꝑcipue ⁊ decoctioneꝫ
eiꝰ. ⁊ ad idē valent ꝯfectōes vt dianison ⁊ aromaticū ro. descri
ptione Gal. ⁊ aliq exhibent paꝝ aque vite. sed ego nō laudareꝫ
ī stomacho excarnato. ēt vnaꝫ ꝯpōeꝫ fecit Gerardus quā dicit
esse exꝑtam ī hoc casu: vt. ℞. diptami subtil'r puluerizati. ℥. s.
tyriace electe. ʒ. j. misceāt̄ ⁊ admistrent̄ ī vino: ⁊ dicit ꝙ valet ī
oī dolore fortissimo stomaci ꝓueniēte a mā venenosa qđ ē rōna/

bile ex ꝓprietate mirabili diptami ꝯtra venena ⁊ silr̃ tyriace: ⁊
silr̃ fiant fomentatões exterius ⁊ iunctões de quibꝰ dictū ē su
pra ī capitulo de debilitate stōaci a vētositate. Et addit: ⁊ egro
vt dormiat est p̄cipiendū. nā ī somno fortificato calore circa na
turalia mēbra parat̃ ad resolutionē vētositatis. Addit: ⁊ ven
ter ē euaporādus ⁊ alia lr̄a hꝫ ligandus ⁊ vtraqꝫ ē bona littera.
nam si ponat̃ cossinus plenus de pluma: ⁊ p̄cipue anatis ⁊ supli/
getur stomacho multū faciet ad vigorandū digestiuā ⁊ resolu/
tionem vētositatis. Addit: ⁊ ieiunādū est ei vel sup. ꝑce sumēdū
de cibo totū pꝫ. nā ꝑ ista nisi sit aliqua mā in stomacho fouens
vētositatē curabit̃ singultꝰ. Sꝫ si ꝯiungat̃ aliqua mā flegmati/
ca simul cū comestione cibi grossi ⁊ potu vini mixti ꝙ declarat̃
quādo. s. per ieiuniū ꝑ multos dies factuꝫ nō remouet̃ singul/
tus cū alijs dictis supra: tūc sup. recurrendū ē ad cañ. ī ista mā
cões de euatione mãe cū appropriatis si fuerit ī cõcauitate sto/
maci extūs: ⁊ si fuerit viscosa ⁊ adherēs prius digerēdo materiā
deinde euando: ⁊ postea ītret balneū effectiue calidū ⁊ potētia/
le factū cum rebꝰ dissolutiuis: saltē tangēdo ſm ꝑtem ventris
aquā calidā ſm ingeniū ponēdum īfra ī capitulo de cura idropi
sis. ⁊ istam sniaꝫ īnuebat Rasis dixit ī ꝑte sequēti: Cū aūt post
multos dies a comestiõe abstinuerit iubendū ē balneū sepe in/
gredi sup. qñ reliqua dicta nō suffecerint. ⁊ hic ꝑ balneū possu/
mus ēt ītelligere stuphā ⁊ balneū siccuꝫ. Nā faciet ad resolˀonē
vētositatis ⁊ reliquiaꝝ que fouebāt ventositatē. Addit deinde
paucis cibis desiccantibꝰ: tunc est alendus sicut galange ⁊ mu/
tagenat sunt quedā pulmentaria facta cuꝫ speciebꝰ vnde fiunt
desiccatiua vt cū gariof. galanga cināmomo ꝫinꝫiberis pipere
albo ⁊ similibꝰ ⁊ cuꝫ seminibꝰ vt aniso feniculo. Addit: ⁊ vini
puri parum ī potu tribuenduꝫ ē: pꝫ totū. Cõsequēter ī scđa ꝑte
huius ꝑtis ordinat trociscos ad casum valentes quādo reliqua
nō ꝯtulerint ⁊ dicit: ⁊ si hoc nō suffecerit trocisci isti dādi sūt: ⁊
ponit descriptionē. ℞. thuris. ʒ. v. enule. ʒ. iij. enula est mirabi
lis ī dissoluēdo vētositates ī stōacho: mētastri folioꝝ rute sicce
declināt ad caliditatē tertij gradus cū siccitate amboꝝ añ. ʒ. ij.
se. nemē. i. serpilli. ʒ. iij. 5. ē etiā notabiliter calefaciēs ⁊ exiccās
īformient̃ trocisci pōderis auṝ. j. ꝓ quolibet ex quibꝰ vnꝰ in die
cū apoꝫimate. j. decoctõe cimini tribuat̃. Qđ si singultꝰ. In
hac scđa ꝑte principali huiꝰ capituli ponit curā singultꝰ pendē
tis a siccitate ꝯiuncta caliditati ⁊ humori calido mordicatiuo: ⁊
duo facit: qm̄ primo ponit signa quibꝰ declarat̃ singultū depē/
dere a tali cã. 2º ponit curā. 2ª ibi: Aqua calida multotiēs ē dā
da. De prima ꝑte dixit: ꝙ si singultꝰ post fe. acciderit fueritqꝫ
cū eo tribulatio aut nausea: ⁊ sic declarat̃ ꝙ singultꝰ cã pēdet a
caliditate cuꝫ humore acuto mordicāte ⁊ ībibito. Addit: aut si/
tis aut ī ore siccitas sup. ⁊ si nō fuerit mordicatio neqꝫ nausea: ⁊
tunc sup. declarat̃ ꝙ cã ē siccitas vt pꝫ cõsiderāti. ⁊ tūc ponēs
curā dixit: Aqua calida multotiēs ē danda nō tamē repēte sed
paulatim. ⁊ ista cura maxime ꝯuenit qñ in cã ē caliditas vel mo
dica mā ledēs sua acuitate. nā per aquā calidā remittit̃ acuitas
mãe. ⁊ si nō sufficeret ⁊ eēt imbibita eēt indigētia euationis cuꝫ
alijs sepe dictis: valeret ēt stāte siccitate ad humectandū maxi
me si paulatim offeret̃. nā tunc meliꝰ subintrat substātiā stoma
ci irrorando vbi si repēte ⁊ in multa quātitate subito exhiberet̃
vel cito laberet̃ extra stomachū vel ꝓmoueret ad singultū pro/
pter quātitatē suā aggrauata virtute que nō intēdimꝰ in ꝓposi
to: q2 ēt vbi est p̄ūtia mãe nocētis illa nō est in cõcauitate stoma
ci effusa. est igit̃ exhibēda paulatiꝫ vt diuturnior fiat mora ⁊ pe
netratio ī substātia stomaci. Addit habēdo maiorē intētioneꝫ
humectādi substātifice: quia eiꝰ cã est siccitas: ⁊ quasi ethica sto
maci. Et si sedatꝰ nō fuerit sup. singultus aqua or. cum oleo de
amigdalˀ. dul. detur ad maiorē humectationē substātificā. ⁊ ita
ītelligit̃ de alijs substātifice humectātibus vt sunt brodia con/
sumpta gallinaꝝ ⁊ lac acetosum factū ꝯiuncta caliditate ⁊ simi/
lia dicta sunt supra ⁊ dicēda īfra. Spōdiles quoqꝫ colli ⁊ dor
si ex oleo tepido. s. vio. ⁊ amigdalˀ. dul. īungant̃ ⁊ fricent̃ ad ma
iorem penetrationē in ꝓfundū fiat fricatio ⁊ sit oleū tepidū. Et
nota ꝙ fecit inunctionē magis circa spōdiles q̃ꝫ circa collū an/
terius: qm̄ meri ⁊ os stomaci magis alligant̃ posterius q̃ꝫ ante/
rius vt pꝫ ꝯsiderāti: iō melior fit humectatio stomaci inungēdo
posterius. Et hoc bene notate ꝓ nota singulari q2 in humecta/
tione nō inungit ꝑtes anteriꝰ sicut posteriores maxime ī singul
tu qui ē ꝓpriꝰ passio oris stomaci: vt īfra videbit̃. ⁊ ita ꝑ hume/
ctatõeꝫ dorsi humectato meri humectat̃ stomachꝰ ꝓpter tū du
ritiem spōdiliū voluit fieri fricatões ⁊ oleū esse tepidū p̄parādo
ad maiorē penetrationē. Addit ordinādo ea que ꝑ interiꝰ sumūt̃
dicens: ⁊ mucilago psilij cum iulep. s. vio. ⁊ de succo granati in
potu tribuat̃. nā per ista remouet̃ siccitas cum caliditate ī vir/
tute mucilaginis psilij cū iulep viola. qm̄ tū vt dictū est supra ī
casu: nūquā sunt exhibēde medicīe humectātes audatia nuda ī
stomacho: sꝫ semꝑ apponēdum aliquid stipticitatē habēs. ideo
simul cū humectātibꝰ miscuit succū granatoꝝ: ītelligit̃ tamen
de dulcibꝰ vel saltē medijs ⁊ nō acetosis. Singultui p̄terea.
Nūc postremo ī vltima parte ponit quedam domestica īgenia
euatiua valentia ī singultu māli: ⁊ sunt retinere anhelitū ⁊ ster/
nutatio dicens: Singultui preterea sup. māli sternutatio cõfert
⁊ retinere anhelitū. Dico signāter ī singultu māli qm̄ ī singultu
a siccitate nullū hoꝝ īgenioꝝ ē ꝯueniēs: sed hū ī māli ⁊ ventoso
qm̄ per sternutatõeꝫ fit vehemēs ꝯmotio partiū stomaci excus/
sio eoꝝ maxie per compressionē factā a diafragmate circa stoma
chū. vñ fit excussio humoꝝ si humor fuerit ꝯtentus ī ore stoma
ci vel quecūqꝫ sit mā ꝯtenta ēt vētositas ī porositatibus strictis
ab eisdē excutit̃ per retētõem ēt anhelitus ꝓhibita euētatõe su/

perinflāmat̃ cor ⁊ sic ꝯñr calefacit mēbra vicinia ⁊ stomachum ⁊
ita parat ad resolutõem mãe vel vētositatis. Etiā alium moduꝫ
posuit Auic. qm̄ cū nō attrahit̃ aer a pulmone ꝓ refrigerio ni/
titur natura vt attrahat per poros cutis ⁊ sic applicat spūs ad
ꝯuertēdū ad mēbra extrema: ⁊ ita cum eis ꝯuertit mās ad extre
ma: sꝫ primus modus ē clarior. Et sic sit finis huius capituli cū
laude dei omnipotentis.

Quid nois ⁊ quid rei singultus.

Expedi/
to sentē/
tialiter capituli textu de singultu: iā ex ordine circa istā mām ꝺ
singultu vidēda sunt p̄io de quid nois ⁊ quid rei singultus. 2º
ponēde sunt distinctões ⁊ spēs eiꝰ. 3º videbit̃ de cãis ipiꝰ. 4º
de signis ⁊ ꝓnosticis euētus ⁊ ad bonū ⁊ ad malū: deide demō
stratiuis specieꝝ ⁊ causaꝝ. 5º veniemus ad curā. De p̄io di
catur ꝙ quid nominis singultus ē sonus violēte ꝯmotõis oris
stomaci factꝰ per hunc modū q2 aer ī stomacho inclusus dū fun
dus stomaci eleuat̃: tunc dictus aer expulsus per angustū cau/
sat sonitū. Quid rei aūt dicebat Gerardus suꝑ textu nostro ꝙ
singultus ē motꝰ virtutis expulsiue nālis excitate a virtute sen/
sibili per nocumentū expellēdū. Et istā sniam expressit Serap.
3º breuiarij caplo ꝓprio de singultu ī principio cū dixit: Sin/
gultus ē motus quē facit nā ī reliquis partibus stomaci supple
ēt ab ore stomaci qñ valde ad expellēdos humores conatur qui
nocent ei sup. vel sint alie cãe nocētes vel ꝓpriꝰ ledētes vt īfra
videbit̃ ⁊ nō obediunt ei ille res ad expellēdū: ⁊ ita vt paulo añ
dicebat̃ sic fit violēta ꝯmotio in partibus stomaci ita vt ēt fun
dus pro parte sursum eleuet̃ ⁊ coangustato ore stomaci aer qui
intrinsecus in stomacho cõtinebat̃ expulsus per angustuꝫ cau/
sat sonuꝫ. Auic. aūt i3ª tertij versus finē multū artificialē posu/
it de singultu descriptõem dicens ꝙ singultus ē motus diuer/
sus ꝯpositus sicut spasmus ꝯstrictiuus cū tensione dilatatiua
existens ī ore stomaci aut toto corpore eius aut meri ex quo ag/
gregatur ad seipsuꝫ cū spasmo fugiens ex nocente si fuerit no/
cens aut preparatus ad motū fortis expulsionis sicut accidit ei
qui vult supple aliquid volūtarie expellere. Addit: ⁊ assimilatur
alicui modoꝝ motus tussis que ē in pulmone ⁊ velamine ad ex/
pellendū humorē aut nō sit nocens: īmo sit, sꝫ semitā suꝑfluita/
tis siccitatis mouētis ad similitudinē aliquaꝫ sicut spasmꝰ ⁊ nā
moueat ad dilatationē ⁊ nō obediat ei ⁊ succurrat ei. Que de/
scriptio cõtinet multa ad ītelligēdū. Et ꝓ recta ītelligētia totiꝰ
diffinitõis oportet recurrere ad dicta supra partim circa textū
ēt ab eo que scribunt̃ a Gal. quinto de accidēti spāliter caplo
tertio ⁊ q̃rto ⁊ sexto. Nā ibidem multa dicunt̃ que vtiliter ser/
uient ad ītelligentiā dictoꝝ ī diffinitõe. ⁊ ego q̃ꝫ clarius potero
istā diffinitõeꝫ notā faciā. Dicit ergo p̄º ꝙ singulꝰ est motꝰ
diuersus: motꝰ. s. stomaci ⁊ ꝑtium eiꝰ vt statim dicet̃ diuersus
a motibꝰ nālibꝰ eius. Nā est motꝰ ipsi stomacho p̄ter nām. i. fa
ctus a cã icitāte p̄ter nām: qm̄ nāles motus stomaci vel ꝑtium
eius sunt attractio cibi ⁊ expulsio eiꝰ vel suꝑfluitatis eiꝰ corru/
gatio vel ꝯprehēsio eius supra cibuꝫ. ⁊ nullus talis est singultꝰ:
īmo fit a cã p̄ter nāꝫ vt īfra statiꝫ videbit̃. Lꝫ Gordoniꝰ ponēs
drīam īter singultū ⁊ spasmū caplo ꝓprio dixerit ꝙ spasmꝰ est
semꝑ p̄ter nām. Sꝫ singultꝰ vt vult pōt esse motꝰ ſm nāꝫ: sꝫ nō
declarat: qđ nō credo esse veꝝ sicut etiā sternutatio ⁊ tussis vt
declarauit Gal. loco allegato addit: Cõpositus sicut spasmus.
Sꝫ ista dictio ꝯpositus vt rectius ītelligat̃ descriptio ponatur
post dictõeꝫ sequentē illā. s. sicut spasmꝰ: vt sic iaceat lr̄a singul
tus est motꝰ diuersus sicut spasmꝰ: dicit signāter sicut ⁊ nō est
spasmꝰ verus: sꝫ sicut q2 p̄ter nāꝫ sicut spasmꝰ. Nā sicut ī spas/
mo nerui ꝯtrahunt̃: ita ⁊ ī singultu vt statiꝫ dicet̃. Fit ēt ī sto
macho motus ꝯtractiuꝰ ēt ꝑ eosdē modos vt īfra videbit̃ gene
rales ꝑ quos fit spasmus ēt fit singultꝰ vt videbit̃. Est ergo di/
uersus sicut spasmꝰ quo ad esse motū p̄ter nām ⁊ quo ad cãs ge
nerales vtriusqꝫ. Nō est tū singultꝰ vere spasmꝰ: qñ ī spasmo
vel mēbra sunt ꝯtracta vt ī termino eius vel ꝯtrahunt̃ vt cū est
in fieri: sꝫ semꝑ stat īhabilitas vt sic in dilatõe ⁊ expāsione. vbi
in singultu stat habilitas ī dilatõe facta ꝯtractõe prius: īmo sin
gultus est motus ꝯpositꝰ vt addit textus ꝯstrictiuꝰ cū tensione
dilatatiua. i. ꝙ post factā ꝯtractõem fit dilatio extūs ī ore stoma
ci aut ī toto corꝑe eius aut meri: ita loquutꝰ est Aui. ꝑꝑ diuersi
tateꝫ auctoꝝ loquētiū de singultu. qm̄ aliqui dixerūt ꝙ singul
tus est ꝓprius passio fundi stomaci. aliqui voluerūt ꝙ ē passio
meri. aliqui ꝙ oris stomaci: ⁊ Aui. nō se determiauit ad a iquā
istaꝝ pōnuꝫ. Iccirco dixit taliter disiūctiꝫ: tū paulopost descri
ptõeꝫ dixit īnuendo ꝙ sit ꝓprius oris stomaci. Et plurimū qdē
accidit ori stomaci ꝑꝑ id qđ ledit sicut accidit ori stōaci tremor
ꝑꝑ id qđ nocet. Et ibi posuit occultā differētiaꝫ īter cãm leden
tem ⁊ nocentē: q2 causa ledēs ponit̃ minoris malitie ad ipruimen
duꝫ q̃ꝫ causa nocens: sicut etiā singultꝰ est dispositio minꝰ ma/
la q̃ꝫ tremor stomaci. Nam cuꝫ singultu stat maior virtutis for
titudo in expellēdo q̃ꝫ in tremore sicut proprie dictum est supra
in capitulo de tremore cordis: quia maioreꝫ virtutis cõstātiam
requirit pulsus cordis q̃ꝫ tremor cordis: ⁊ ita contingit in sin/
gultu ⁊ tremore stomaci ꝙ maior virtutis fortitudo requiritur
ad singultū q̃ꝫ ad tremorē stomaci. ⁊ ꝓinde exꝑientia pꝫ ꝙ ī pa
tiētibus singultū cū ad mortē veniūt diminuta multuꝫ virtute
diminuit̃ multū singultus ⁊ aliquotiēs aufert̃ ⁊ fit quidā mo/
tus tremulus stomaci. postea declarādo qūo ē motus ꝯpositus
addidit: ex quo aggregat̃ ad seipsuꝫ sup. stomachus cū spasmo
sicut fit ī spasmo fugiēs sup. stomachus ex nocente sup. causa si
fuerit sup. cã nocēs: ⁊ ita corrugat̃ ꝑꝑ fugā ⁊ fit motus contra/
ctõis aut paratꝰ ad motū fortis expulsionis. i. aut corrugat̃ sup
ple

ple stomachus se ꝑparādo ad fortem motuꝫ fiendum pro expulsione rei nocētis sicut accidit illi qui vult expellere sup. aliquid volūtarie. Nā prio se ꝯtrahit vt melius se preparet ad expulsionē perficiēdā vt ēt ꝯtingit in saltare volētibus qui se ꝯhunt in posterius vt meliꝰ se applicent ad extendēdū ī anteriꝰ. Et ita fit duplex motus ꝯctiuus stomaci qñ cā occurrens fuerit nocēs. Unus fit ꝑ fuga a re nocenti: alius vero fit vt se preparet ad melius expellendū ad rem nocentē. ⁊ per rē nocentē intellexit rem positiue nocumentū iprimentē vt manifestā qualitatē ī mēbruꝫ qꝺ dico ꝓpter id qꝺ sequitur in textu post duas lineas cuꝫ dixit: Aut non sit nocēs īmo sit ꝼm semitaꝫ supfluitatis siccitatis ad similitudinē aliquā sicut spasmus sup. factus de siccitate ⁊ idest vt nā mouerit ad dilatationē. s. in singultu a siccitate ⁊ nō obediat id. s. dilatatōi absolute ꝑꝑ siccitatem ⁊ succurrat ei. i. iō natura nitit̃ in dilatādo: ⁊ ita fit motus aliqualis ꝯpositꝰ ex cōtractōe a siccitate ex vna parte a virtute percepta lesiōe vt fugiat ⁊ se preparet ad expulsionē illiꝰ cāe que appellat̃ non nocēs ad modū Auic. hic. Quia nullā qualitatē positiue iprimit ī mēbrū sed sola siccitas sequit̃ primitiua per deperditionē partiuꝫ humidarum: que tñ vt nō ē ꝯueniens mēbro icitat̃ natura membri ad eā remouēdā cū dilatatōe mēbri. ⁊ q: mēbrū per cā siccitatē resistit dilatationi: ideo natura nititur taliter dilatare ⁊ sic fit motus mixtus. ⁊ silr per cām nō nocentē intellexit nocumentum aliūde cōicatū ēt cōitate absoluta vt cū sit singultus ꝓpter nocumentū cerebri cōpassiōe oris stomaci nulla manifesta qualitate neqꝫ mā ipi stomacho cōicata: sꝫ per modū supra dictū de foda cōitatis cōitate absoluta. ⁊ ꝓ tanto signāter dixit includēdo ēt istaꝫ cāꝫ que nō est neqꝫ mā positiue ledens neqꝫ qualitas manifesta nec inanitio sꝫ cōpassio. Dixit de ista cā non nocente q̄ ē talis ꝼꝫ semitā supfluitatis siccitatis: q: nō sola supflua siccitas facit ad singultū: neqꝫ sola mā replēs neqꝫ positiua sola q̄litas manifesta: īmo etiā nocumētum tale cōmunicatū absolute stomacho qꝺ agit ꝼꝫ similitudinē siccitatis supflue inducte per viaꝫ subtractiōis humidi vbi nō videt̃ aliqꝺ nocumentū manifestum positiuū induci. Et ita. A. īnuebat q̄ aliquis ē singultꝰ qui nō est ꝓprie de inanitiōe neqꝫ de repletōe. Nā aliqs ē factꝰ nō ex siccitate supflua: sꝫ fit ꝼꝫ semitā supfluitatis siccitatis mouētis ꝼm silitudinē aliquā sicut spasmꝰ vt dcm̄ ē: ⁊ nā mouet ad dilatationē ꝑcepto illo nocumēto. s. vt expellat̃ dictū nocumentum ⁊ nō obediat id. s. nocumētū vt expellat̃ nō dico ꝓpter siccitatem tm̄: vt aliqñ fit in singultu siccitatis: sed ꝓpter cām nō nocentē ad modū expositū. i. ꝓpter ꝯpassionē ad nocumentum mebri cōicātis stomacho cōitate absoluta. ⁊ iō addit: ⁊ succurrat ei. Et istū modum exponēdi bene cōsidera: q: aliter tex. non possumꝰ vere intelligere lꝫ expositio sit difficilis: neqꝫ oē ingenium ē paratū istuꝫ modū accipe: ⁊ tunc adiungat̃ lr̄a supior q̄ singultus absolute assimilat̃ alicui modorū motꝰ tussis: q̄ est in pulmone ⁊ velamie. i. q̄ fit ex pulmone ꝯpletiue ad expellēdū humorē nocētē ⁊ velamie iniciāte faciēte motū pulmonis ad modū supra dclaratū ī caᵒ tussis. Nā velamē vel diafragma ꝓ q̄ꝫto facit ad attractōeꝫ aeris ī pulmone: lꝫ ēt ꝯcurrāt alii motꝰ vt motus musculoꝝ pectoris ad ipm aerē attrahēdum fit ꝯuter vt ꝯstricto pulmone attracto illo aere prius ad intra cānulas pulmonis ipo mediāte cum expellit̃ ꝑ ꝯstrictionē simul expellūtur humores quibꝰ obuiat aer in expulsiōe. ⁊ ita sicut in expulsione rei nocētis ꝑ tussim cōcurrit dilatatio ⁊ cōstrictio: ita similiter ad expulsionē rei nocētis ī singultu cōcurrit dilatatio ⁊ constrictio. sunt igit̃ duo motus ī pulmone. Primꝰ est motus dilatatiuus eiꝰ quo attrahit aerē vt expellat humorē in cānulis eius ꝯtentū: ⁊ iste ē motus ordinariꝰ. Alius ē motꝰ cōstrictiuus siue expressiuꝰ ī quo pulmo extendit̃ cū vult expellere: ⁊ ī isto motu pulmo ēt dilatat̃ ⁊ cōstringit̃. Et differūt illi duo motꝰ dilationis pulmonis: q: primus motꝰ est viaꝝ vt receptaculoꝝ ⁊ penulaꝝ pulmonis vt igrediat̃ aer: ⁊ ꝼꝫ istū motū pulmo decuruatur. ⁊ scꝺs motus ē motꝰ dilatiōis pulmonis ī quo accidit vias ⁊ receptacula cōstringi: ad quoꝝ ꝯstrictionē sequit̃ expulsio humoris ī eis cōtenti. dico igit̃ q̄ singultꝰ assimilat̃ vni dictoꝝ motuū. s. prio q̄ sicut ī illo pulmo decuruat̃ ⁊ cōstrīgit̃ sic ⁊ in singultu stomachꝰ ꝯstrīgit̃: q: decuruat̃ cū fundus stomaci sursum eleuat̃ ad expellendū. ⁊ ita sit declarata ista descriptio que legat̃ trāsponēdo ꝑtes eius ꝼꝫ modū istū. Singultꝰ ē motus diuersus sicut spasmꝰ cōpositꝰ ꝯstrictiuus cū tensiōe dilatatiua existēs ī ore stomaci aut toto corpe eiꝰ aut meri ex quo aggregatur. s. stomachꝰ cū ꝑtibꝰ eius ad seipm cū spasmo. i. vt fit in spasmo fugiēs ex nocēte sup. cā si fuerit nocēs ad modū expositum aut ꝑparatꝰ. i. aggregat̃ ⁊ ꝯstringit̃ vt preꝑent̃ ad motum fortis expulsiōis sequētis ipm. s. motū cōstrictiōis sicut accidit ei qui vult sup. expellere aliquid volūtarie cōtinua: aut nō ē nocens sup. cā ita q̄ fugit ⁊ corrugat̃ stomachꝰ ēt si cā nō sit nocens ad modū expositū: īmo sit ꝼm semitaꝫ supfluitatis siccitatis mouētis ad similitudinē aliquaꝫ sicut spasmꝰ ⁊ idest vt natura moueat. i. cōstringit̃ vt moueat ad dilatationē. i. expulsionē illius cāe nō nocētis ad modū expositū ⁊ nō obediat id. i. talis cā nō nocēs nō obediat expulsiōi ⁊ succurrat ei sup. nā ad dilatandū ⁊ expellendū. postea adde aliā ꝑticulā ⁊ assimilat̃ sup. singultus alicui modoꝝ motꝰ tussis que ē ī pulmone ⁊ velamie ad expellēdū humorē ad modū expositū: ⁊ nō tedeat te videre bis aut ter istū passum difficileꝫ ad itelligendū vt recte intelligas ⁊ hēas me excusatū si fui lōgior in hac expōne ēt quaꝫ sperarē: q: hoc feci ꝓpter vtilitatem iuuenū.

Distinctiones.

Jam expedito hoc pricipali de qd nominis ⁊ quid rei: ponēde sūt ꝯter distinctiōes ⁊ spēs singultꝰ. Prima distinctio ē: quidā singultus ē principalis morbus ipsiꝰ stomaci ita q̄ nō antecedit aliꝰ: ⁊ qdā ē sequēs alios morbos. Et de sequētibꝰ alios morbos: quidā sequit̃ morbos stomachales ⁊ talis vocat̃ ēt singultus ꝑ ꝓprietatē: ⁊ quidā sequit̃ morbos alioꝝ mēbroꝝ ⁊ talis dicit̃ ꝑ cōitatē lꝫ ēt aliquis singultꝰ per cōitatē aliquotiēs accidat corpe apparēter sano: vt cū sit ꝑ cōitatē a toto nā imēdente facere crisiꝫ ꝑ vomitū vel ꝑ secessuꝫ. Alia distinctio de singultu per cōitatem quidā ē talis ꝑ cōitatē absolutā: quidā ē talis nō per cōitatem absolutā: ⁊ quidā a toto ⁊ quidā a particularibus mēbris. De singultu ēt per proprietatē ⁊ cōitatē fiat distinctio q̄ quidam ē ꝯtinuꝰ quidā īterpolatꝰ. ⁊ de interpolato quidā ē seruās ordinē ⁊ ꝑiodum ⁊ quidā nō. Alia distinctio cōis: quidā ē singultus ꝺ replōne: quidā ꝺ inanitōe: quidā ad mām non ꝓportionatꝰ. Et ꝼm Auic. ponat̃ distinctio: quidā ē sequēs cām nocentē: ⁊ qdaꝫ ē sequēs cām nō nocētē ad modū expositū.

Cause.

Et ex his veniēdo ad cās dicat̃ q̄ causaꝝ singultꝰ quedam ē extrinseca ⁊ primitiua imediate causans nocumētū ī stomacho: ⁊ quedā causat nocumētū ī mēbro ei cōmunicante. exemplū de cā primitiua imediate ī stomachū iprimente est vt aer excessiue calidus sua caliditate ledens cū stomacho occurrunt. ⁊ aer ēt frigidus sua friditate multū ledēs sicut accidit dicebat Aui. ī rigore febriū: ⁊ habitātibꝰ ī aere multū frigido ⁊ maxie manifestat̃ ī pueris. Sꝫ dicebat Aui. de frigiditate q̄ frigiditas facit singultū tribus modis. Unus modus ē ex ꝑte iseꝑabilitatis materiei. i. ex ꝑte qua frigus ē cā q̄ mā nō separet̃. i. resoluat̃ ꝑ hoc. s. q̄ igrossat̃ mā ⁊ elongat̃ a resolutōe. Et scꝺs ē ex parte frigoris eiꝰ ⁊ ꝯtrietate sua cum qualitate sua sup. ledēte ꝑ hoc q̄ trāsit equalitatē nālis ꝯplonis. Et tertiꝰ modus ē ex ꝑte ꝯstrictōis ⁊ ispissatōis substātie stomaci ꝑꝑ q̄ retinet̃ mā ī poris talr̄ ispissatis: ⁊ ita ꝓhibet̃ a resolōne non tm̄ q: mā sit facta idisposita ī se ad resolōnē sꝫ ēt ex ꝑte mēbri talr̄ ispissati claudentis mām itra ne resoluat̃. ⁊ ita mā dcā sua qualitate vel q̄ꝫtitate nocēs retēta pōt causare singultū. Sꝫ verū est q̄ ꝑ istos duos modos iseꝑabilitatis māe ⁊ ꝯstrictōis mēbri ꝓpriꝰ dicit̃ singultꝰ factus a re corporali q̄ꝫ a re primitiua lꝫ mediate pēdeat a cā primitiua vt ab aere frido vt dictū ē. sꝫ ꝓprie frigiditas aeris nocēs vt occurrit stomacho sua qualitate ꝓ quāto mordicat ⁊ ē ꝯtraria ꝯplōni mēbri vt sic ē cā ledēs vt primitiua ⁊ sicut dictū ē ꝺ caliditate ⁊ friditate excessiuis que sua qualitate ledunt ⁊ faciunt singultū: ita itelligat̃ de oī cā occurrēte stomacho imediate intrinsecus mordicante stomachum: vt ē sumptio vini acuti vel aceti vel sinapis. Et de hac cā dicebat Gal. 6ᵃ affo. ꝯmento. xl. Si quis eiꝫ piper solū post aūt vinū cū aqua calida mixtū bibat statiꝫ cadit in singultuꝫ. Et adducit rōnē q: vinū in substātia stomaci piper iuiscat. i. itrinsecus penetrare facit: cuiꝰ acumē duꝫ sibi noceat stomachus mouet̃ vt ꝑ singultū eijciat dicit Gal. Et dicebat idē Gal. 8ᵒ memiri: Et multi qdē cū farmacamꝰ q̄ diatriton pipeon trāsglutiūt si mox sup. biberint vinū penitꝰ singultāt quoꝝ suꝫ vnus ego. Et posuit etiam vnā cām spālēꝫ Ras quito ꝯtinentis dicit sic: Dico q̄ vidi singultū stomaci ex extēsione meri qñ cibꝰ deglutit̃ magnꝰ violēter ⁊c. Et de cāis primitiuis ledentibꝰ ꝑ cōitateꝫ est ꝑcussio vel casus supra caput. nā cōitate sua cū stomacho lesione ī ipso ꝑcepta fit singultꝰ. De cāis aūt corporalibꝰ quedaꝫ sunt cāe per cōitateꝫ ⁊ a toto ⁊ a ꝑticulari mēbro vt supra dicebat̃ in distinctōibꝰ a toto: vt cū trāsmittit̃ mā ad stomachū vt sit futura crisis ꝑ vomitū: tunc fit singultꝰ: ⁊ est signuꝫ talis crisis ⁊ aliquotiēs fit cōitate ꝑticularis mēbri vt ꝯtingit in apāte epatis. Nā de signis ꝓprijs est singultꝰ maxie cū apa ē in ꝯcauo eius: ⁊ aliqñ facit singultū per fluxā mām que resoluit̃ ex apāte ad stomachū. ⁊ aliqñ nō ꝑ istuꝫ modū sed ꝑ solā vicinitatē ⁊ colligātiaꝫ epatis cū stomacho: ⁊ ita cū passiōe fit singultꝰ. Et istuꝫ modū nō itellexerūt oēs: sed solū estimabāt aliqui q̄ solū tunc ī apāte epatis singultꝰ fit ꝑ cōicataꝫ mām ad stomachū. Et de hoc dicit. A. Et dixerūt quidā sup. de singultu ꝯtingēti ex apāte epatis q̄ ē. i. fit qñ effundit̃ ex eo. i. ex epate colera ad duodenum: deīde ad stomachū: postea ad os eius. Et ipse addit aliā cāꝫ dicens: Et dicit̃ q̄ cā ī ipso ē cōitas epatis ⁊ stomaci in neruo minuto ꝯtinuante iter ea. Et sicut exēplificatū ē de apāte epatis: similr̄ itelligendū videt̃ de apāte cerebri ⁊ itestinoꝝ ⁊ matricis ⁊ splenis ⁊ alioꝝ cū stomacho cōitateꝫ hn̄tiuꝫ. De cāis vero corporalibꝰ ꝑ ꝓprietateꝫ sunt malitie ꝯplōnales ⁊ imālēs vt cōplexio calida frida sicca. De humida dicit Auēzoar ⁊ Aui. q̄ nō hꝫ introitū in hoc caplō. Et de malitia ꝯplexiōis fride dicebat Serap. q̄ fit aut ꝑꝑ gulositatē sicut aduenit pueris: aut ꝓpter substātiā stomaci ipsiꝰ sicut aduenit decrepitis ⁊ illis qui infirmant̃ ex egritudinibꝰ cronicis. Et Auēz. volens declarare qūo fiat singultus ex frigore forti ⁊ ex timore dixit: Et possibile ē id fieri ex aliquo frigore forti ⁊ timore: ex quo declināt oēs sui humores ad ꝑtes cordis ⁊ remanebit stomachus ⁊ cetera membra calida vacua a substātia calida ⁊ accidit inde singultꝰ: qm̄ ꝯuertet̃ sup stomachū friditas ⁊ maxie si stomachus fuerit fridus ꝑ nām aut ifrigidatꝰ ab alia cā ifrigidāte vt sup. ꝑꝑ etatē vel egritudines lōgas. Et declarās de timore dixit: Et qñ accidit alicui timor ⁊ terror: statiꝫ accidit singultꝰ. ⁊ adducit cām: qm̄ cū accidit alicui timor ⁊ dubiū fiet in cerebro ꝯtractio ad seipm ⁊ sequit̃ illuꝫ singultꝰ ꝑ cōitatem stomaci cū cerebro. Sꝫ de caliditate ⁊ siccitate nō ē dubiū. Et de mālibꝰ quedā sunt cāe q̄ nocent sua quātitate sicut ꝯtingit ī spasmo repletōali: ⁊ quedaꝫ nocent sua q̄litate vt acuitate ⁊ mordicatiōe. Et ita flegma sua friditate: ⁊ colera sua caliditate ⁊ acuitate: ⁊ melācolia sua mor

dicatōe. ⁊ humores corrupti sua mordicatōem faciūt ad singultuʒ. Et iste singultus reducitur ad spasmuʒ qui ducit̄ ad māṁ nō ꝓportionatus: ⁊ ita humores oēs mordicantes siue sint salsi amari vel acetosi: vel quolibʒ aliter mordicatiui sunt de cāis singultus a ventositate ēt extendēte ⁊ penetrāte: pōt fieri singultꝰ imo ēt a vermibus ⁊ ab apatibus ⁊ vlceribꝰ stomaci. ⁊ quasi omnes cāe que pñt eē cāe doloris stomaci de quibus dictū est: oēs tales pñt eē cāe singultus maxīe cū fortiter ip̄mētes ⁊ ledētes nō obediūt expulsioni ēt p̄ter cās īp̄ssiuas ē q̄dā cā p̄paratiua ad singultū vt debilitas ⁊ ēt maxīa sensibilitas oris stomaci.

Signa. Ad signa iam veniēdo: pᵒ ponent̄ signa ꝓnostica euētus: deinde ad bonū ⁊ ad malū. Primū ꝓnosticū euētus habēs stomachū debilē ⁊ multū sensitiuū facile incurrit singultū. ⁊ ita dicat̄ de infelicibꝰ ī quibꝰ fluit multum de colera ad stomachū. Aliud ꝓnosticū euētus ī ꝑatis ad singultū: singultꝰ magis accidit surgētibus q̄ʒ sedētibus: vt fuit sñia Aristo. 6ᵃ ꝓblematū ꝓblemate. xl. adducit rōnem q̄ꝛ quiescentibus humidū coadunatū ad vnaʒ ꝑtem declinat: ⁊ sic non ledit sup. sʒ surgētibꝰ mouet̄ mā ⁊ fit singultꝰ ꝓpter nocumētū eius. Aliud ꝓnosticū ī speciebꝰ singultꝰ: pluries fit singultus ex mā repletiōali q̄ʒ ex siccitate: pʒ q̄m siccitas ducēs ad singultū ē multū intensa ad quā difficile labit̄ stomachꝰ: sʒ ad repletionem facile labit̄ stomachꝰ ꝓpter facilē indigōnem eiꝰ. Aliud ꝓnosticū ī imaterialibꝰ de cāis ꝑ cōmunitatē ꝑatus est magis singultꝰ euenire a cā calida q̄ʒ ad frīda vbi ecōtra de mālibꝰ ꝑ ꝓprietatē ledētibus magis ꝑatus ē fieri singultꝰ a mā frigida q̄ʒ calida: pʒ totū quia mā calida ꝑatior ē fluere: ⁊ mā frīda magis ꝑata ē in stomacho gnāri q̄ʒ calida: vt supra fuit declaratū.

Aliud ꝓnosticū in multū crapulosis ⁊ patiētibꝰ nauseatiuam satietatē facile euenit singultꝰ: pʒ q̄m in talibꝰ aggregant̄ materie faciētes ad singultū. De ꝓnosticis aūt ad bonū sit hoc primum ꝓnosticū. A. oīs singultꝰ pēdens a mā si ī seipso supueniat sitis soluit̄ singultꝰ. i. ē signū solutiōis singultꝰ: q̄ꝛ significat ꝯsumptio ⁊ exiccatio māe: sʒ hoc ꝓprius verū ē cū pendet a mā flegmatica in stomacho nō corrupta ⁊ nō apante. Jō signanter dicit si supuenit quasi denotet̄ ꝙ a principio nō eēt sitis vbi ī cā calida fuisset: ⁊ sic denotat̄ cām fuisse fridaʒ. 2ᵐ ꝓnosticū ēt ad bonū: si cuʒ singultu māli sequat̄ vomitꝰ ē significatio bona. nā dicit. A. in cura ꝙ vomitꝰ ē melior res qua curat̄ singultꝰ licet materialis: pʒ cū per vomitū euātur mā faciens singultū. Aliud ꝓnosticū ēt ad bonū: singultꝰ qui remouet̄ ex sola retētione anhelitꝰ ē singultus ad bonuʒ: q̄ꝛ significat cām eē māṁ vaporalem vel vētositatē que facile dissoluat̄. Aliud singultꝰ interpolatus minꝰ malū ē q̄ʒ ꝯtinuꝰ: ⁊ qui rarius cōtingit ēt minus malus. De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc primū ꝓnosticū: Si singultꝰ fuerit sequēs euātiones fortes vel febres adurētes ē significatio mala: q̄ꝛ significat̄ ꝙ singultus ē de inanitiōe qui difficillime remouet̄. 2ᵐ ꝓnosticū si aliquotiēs post vomitum succedat singultꝰ ⁊ postea post singultū succedat vomitꝰ ⁊ non remouet̄ singultꝰ sed magis addit̄: ē significatio mala: q̄m etiaʒ significat singultū de inanitiōe. Nā aliquotiēs ad vomitū sequitur singultꝰ ꝑ hoc ꝙ cōuertit̄ aliqua mā ad os stomaci: ⁊ ibidē retinet̄ ⁊ nō euātur: ⁊ sic causat singultū. Jdeo si postea succedat vomitꝰ cū per eū debeat euāri mā que erat in ore stomaci nisi tūc remoueat̄ singultꝰ: significat̄ ꝙ talis singultꝰ nō ē pēdēs nisi ex inanitiōe: ⁊ ꝯñter mala significatio. Aliud ꝓnosticuʒ ad malū: singultꝰ accidēs ad apata epis ⁊ cerebri ē significatio mala: pʒ q̄ꝛ significat maximū eē nocumentū cerebro vel epe. nam tāta lesio ē ꝙ ⁊ stomacho cōicat̄ grāde nocumentū vnde fit singultꝰ. Aliud ꝓnosticū: si ī singultu appet rubedo ī oculo ⁊ nō remouet̄ ꝑ vomitū singultus ē significatio mala. Nā cū rubedo oculi sit signū cōe ⁊ apatis stomaci ⁊ cerebri: vt voluit Gal. 6ᵃ affo. si nō remoueatur vomitu mā faciēs apa vel sup. secessu significat apa cerebri: ⁊ sic ē mala significatio. Ultimū signū ad malū ⁊ ad mortem proximaʒ quādo cum singultu coniungitur spasmus totius ⁊ cōtractio membrorū vel guideç ⁊ fit ꝑmutatio ratiōis virtute iam notabiliter debilitata: tunc eger est proximus morti: pʒ quia significat causaʒ multū imprimentē ⁊ virtutem debilem impotentē superare. Jā veniēdum ē ad signa demōstratiua: sʒ signa dmōstratiua generis sūt ex se manifesta nā declarat̄ ꝙ singultus ē in facto cuʒ videmꝰ singultuantem.

Sʒ de signis specierū singultꝰ primo ponētur signa quibꝰ distinguit̄ singultꝰ mālis ab imateriali ponēdo ēt signa quibꝰ distinguit̄ singultꝰ de inanitiōe vt pēdens a siccitate si fuerit a siccitate pēdēs cōfirmata vel nō cōfirmata. nā si fuerit singultus mālis ī hoc declarat̄ ab imateriali: q̄ꝛ si post singultū sequat̄ vomitus ⁊ minuat̄ singultꝰ vel remoueat̄ satis manifeste pʒ singultum eē mālem ex quo ad euātionē māe minuit̄. sʒ si post singultum sequat̄ vomitꝰ ⁊ nō minuat̄: lʒ ex eo nō semꝑ sit ꝯcludens argumentū ꝙ sit singultꝰ inanitiōis saltē tñ semꝑ ē significatio mala: q̄ꝛ vel significat siccitatē vñ nō minuit̄ singultꝰ: imo magis auget̄ vel saltē significat māṁ facientē singultū eē materiā inobediētē euātioni ⁊ intrinsecatā in stomaci substātia. vñ ista q̄ per vomitū educit̄ nō erat cā singultꝰ: sʒ alia mā cōmunis. naʒ si fuisset mā singultꝰ ꝑ vomitū fuissʒ minoratꝰ singultꝰ. Stāt etiā alie significatōes q̄m ī singultu māli vel repletiōali stat grauitas ⁊ sepe pūctio ⁊ precesserūt cāe repletōales ⁊ nauseatiua satietas vbi in singultu de inanitōe ista nō fiunt: imo in singultu inanitiōis antecesserūt cāe inanitionē facientes vt febres acute vel febres cōtinue vel fluxus sanguis siue spōtaneꝰ siue artificialis supfluꝰ aut alius fluxus humoralis vel supfluꝰ coitꝰ vel longa abstinētia a cibo ⁊ potu restauratiuis: ⁊ sic dico de alijs. naʒ cū ꝯsequit̄ singultꝰ ad aliquod horū significat̄ singultꝰ inanitionis: ⁊ est mala significatio. ꝓinde dicebat Hypo. 5ᵃ affo. Spasmus ⁊ singultꝰ post nimiā inanitionē malū: nā significat vehementissimā ꝯsūptionē ⁊ virtutis debilitatē. ⁊ alibi eadē ꝑticula dixit: Sāguine multum fluēte singultꝰ ī natus malum siue ille fluxus fuerit spontaneus siue artificialis. Et ibideʒ dicit Gal. ī ꝯmēto ꝙ per malū nō intellexit necessariū mortale sed vehemēter malū siue sequatur mors siue nō q̄ꝛ saltē difficulter reducit̄ q̄ꝛ tūc pōt reduci quādo siccitas non ē cōfirmata. Jō ponūt̄ iā signa ad distinguēdū vtrū sit siccitas cōfirmata vel nō ꝯfirmata faciēs singultū. Declaratur aūt siccitas cōfirmata faciens singultū ex magnitudine cāe exiccātis vel eiꝰ durabilitate exēpligrā si forte habuerit fluxū disintericū ⁊ durauerit fluxꝰ sanguineus satis copiosius octo vel decē diebus cū doloribꝰ clamosis ⁊ corpꝰ fuerit iuuenile vel colericū cū paucitate somni: si tunc succedat singultus iā ꝓbabiliter pōt cōcludi ꝙ iste singultus ē a siccitate cōfirmata. Et ex aduerso si singultus sequatur euōnem nō diuturnā neqʒ cām multū forte in exiccādo vt exēpligrā si ꝓpter medicinā exoluentē ēt laboriose ⁊ superflue per diem sequatur singultus ꝓpter hanc siccitatē subito inductaʒ: tunc satis ꝓbabiliter declarari pōt ꝙ illa siccitas non ē ꝯfirmata. declarat̄ ex ēt alio vt ex facili resumptōe cū humectātibꝰ vel difficili. Nā ī siccitate ꝯfirmata humectātia quasi nihil ꝓsunt q̄n igit̄ huectātia sensibiliter ꝓsunt vt cuʒ exhibet̄ lac vel brodiū ⁊ aqua carnis aliquibꝰ vicibꝰ sensibiliter minuit̄ singultus satis declarat̄ ꝙ siccitas nō ē cōfirmata. Signa vero distinctiua īter singultū per ꝓprietatē ⁊ cōitatē sumūt̄ ex ꝯphēsione nocumentorū ꝓpriorū stomaci aut singultū vt ex dolore stomaci nō ꝑiodico sʒ magis ꝯtinuo vel ex apate eius ⁊ alijs nocumētis ꝓprijs stomacho que sunt declarata supra per signa propria ecōtra ex cōprehēsione egritudinū aliorū mēbrorū cōitatem habentiū cū stomacho ante singultū vt ex ꝯprehēsione apatis epatis saltē ī via ⁊ ī pricipio eiꝰ vel ex ꝯprehēsione apatū cerebri: si postea sequat̄ singultus satis declaratur singultū talem eē per cōitatē. Signa vero spālia causarū si fuerint primitiue habentur ex precessione illarū causarū que cognoscūtur facta diligenti īuestigatōe a medico ⁊ relatōe habita ab infirmo vel ab astantibus. sed signa causarū corporearū ⁊ per proprietatē maxīe ledentiū siue fuerint māles siue imateriales vt nūquā fuerit mala cōplexio calida vel frigida declarant̄ ex signis supra pluries positis de ꝯplōnibus stomaci nō nālibus ⁊ distinctis inter māles ⁊ nō māles ⁊ que appropriantur stomacho ⁊ que reliquis mēbris cōicat verbigrā ī ꝯplōne calida ⁊ sicca sine mā cū lenitate stomaci stat siccitas oris sitis īflāmatio citrinitas coloris lingue ⁊ cuʒ caliditate partium faciei ⁊c̄. Et si fuerit mālis declarat̄ ex grauitate ⁊ ponderositate stomaci. ⁊ si fuerit sine grauitate ⁊ cū tensione ⁊ cōiter rugitus: declarat̄ ꝙ est ex ventositate. Et si fuerit materia colerica vel flegmatica vel melācolica siue fuerit aliūde fluens siue ibidē genita. Et de flegmatica si fuerit salsa vel acetosa vel aliter ebulliēs: ista oīa declarant̄ per signa superius posita. Si ēt fuerit ex vermibus declaratur ex signis vermium. ⁊ si ex nimia sensibilitate sunt signa posita supra ad que recurre: ⁊ hec de signis sufficiant.

Cura. Ad curā nunc veniendo: prīo ex ordine ponet̄ dicta ꝯueniens: deinde veniemꝰ ad medicinalia. Circa ergo dietā vitent̄ queeūq̄ʒ cāe adducentes sunt ad singultū de dictis supra. 2ᵒ īspiciat̄ ad cās eiꝰ ⁊ occurrat̄ cuʒ ꝯrijs ⁊ ex ꝑte aeris ⁊ ex ꝑte aliarū rerū nō nāliū. Nā si cā singultꝰ fuerit aer calidus vel alia cā calida: oʒ vt iducat̄ cā ꝯtraria frida ⁊ ex ꝑte aeris cū paucitate exercitij ⁊ somno ⁊ quiete ⁊ similibꝰ: ⁊ ita ī cibis cum cibis fridis. Sʒ si cā fuerit frida ꝯsiderandū est si est mālis vel sine mā. vbi ergo fit ex mā per ꝓprietatē in stomacho existeʒ frida: tunc oʒ occurrere cum aere vel nāliter vel artificialiter calefaciēte. Et ī hoc vbi sit p̄parādus aer ad calidū: laudant. R. gnto ꝯtinentis vaporatōeʒ castorei ita vt fiat fumigatio ex eo ī aere. Et ita ēt valebit fumigatio cū alijs rebꝰ calidis aromaticis maxīe ex ligno al'. ⁊ cinamomo ex quibꝰ cū terbētina fiat pasta ⁊ formet̄ inde pillule plane ponēde supra carbones ad suffumigiū. Et ita si fiat ex galiamuscata vel elefangina erit maxime efficacie: p̄cipue si fuerit modica mā ledens. Et ita ī cā frigida valet exercitiū ⁊ maxīe fricatio extremitatū ⁊ somnꝰ lōgus ⁊ ad resoluendū māʒ ⁊ ad aliqualr minuendū sensum mēbri. Et hoc idē valet ēt ⁊ in cā calida. Et ī māli maxīe valet inanitio ⁊ ieiuniū: nisi fuerit ꝑ viā defluxus a cā calida ⁊ ab alijs mēbris. Et ī passionibꝰ aliquibꝰ valet aliquotiēs furor ⁊ ira maxīe in cā frigida. sʒ gaudiū q̄uolibet valet. Et dicebat Gordoniꝰ ꝙ in singultu sunt q̄daʒ curatōes gn̄ales maxīe q̄n cā est replōnalis frigida vt sepe ꝯtingit ꝓprie si nō fuerit apans ⁊ sūt fricatōes fortes extremitatū ⁊ ꝙ inducant̄ accñtia aīe fortia ex improuiso. Et de hoc ēt dicebat. A. ad pricipiū capituli de cura ꝙ oē mouēs laboriose ⁊ mouēs terefaciēdo ⁊ vociferatio ⁊ ira ⁊ timor ⁊ gaudiū subito accñs ⁊ tristitia supflua ⁊ aspersio aque fride supra faciez subito ⁊ motū ⁊ exercitiū sup. extremitatū ⁊ cgtatio ⁊ expectatio sup retentōeʒ tussis. i. ꝓhibere tussim quātū possibile est se ꝯtinendo ēt expectatio sup sitim. Nā talia oīa ꝑtim diuertendo aīaʒ a sensatōe aīe imprimentis circa stomachū ꝑtim calefaciēdo māṁ ꝑtim diuertēdo ⁊ ꝯmouendo māʒ ab ore stomaci iuuāt in remotōe singultꝰ. Et istā sñiaʒ ēt posuit ī duobꝰ verbis Viaticus cū dixit: Et oē genus singultuū si ī firmo timida vel anxia nuncient̄ curat̄. Et addit ꝙ iuuat̄ ēt singultꝰ nimiū peduʒ ⁊ cubitorū ligationibꝰ. Aliqui tñ volūt ista nō ꝯuenire ī cā calida vt fuit Gerardus cremonēsis sup viatico. nā dicit ꝙ adducūt ad

iſlāmatõez. Sꝫ ego credo ꝓbabiliter ꝙ ſaltez ꝑ aliqđ tp̄s mo/
dicū diuertēdo aiaz a ſenſatõe vel alijs modis dictis ꝙ oē genꝰ
ſingultꝰ ꝑ hoc remouet̃ vt dicebat Uiaticus. De ingenijs ēt
cōibꝰ ⁊ gn̄alibꝰ curatõibꝰ eſt retentio anhelitꝰ vt oēs ꝯueniunt
⁊ ſternutatio vt fuit ſn̄ia pħi ꝑticula 33ª ꝓblematū problemate
pꝛio ꝗnto ⁊ 17°: vbi poſuit has ꝯcluſiones de retentõe anhelitꝰ
⁊ ſternutatõe ⁊ de aceto: maxie ꝙ ſternutatio remouet ſingultū
⁊ nõ eructuatõez. Sꝫ pħs videt̃ ibidez ꝯ̄ꝛius ſentētijs medicoꝝ
volens rn̄dendo ꝙ ſingultꝰ ſit paſſio pulmonis ⁊ nõ paſſio ſto/
maci dixit: Non ſedat̃ eructuatio qꝛ eſt accn̄s ſtomaci: ſꝫ ſedat̃
ſingultꝰ qꝛ eſt accn̄s pulmonis. Et declarās dicit: Pulmo aūt
⁊ cerebꝛū ſunt in ſternutatõe ſibi inuicē ꝯcomitātia: vn̄ digerit̃
⁊ expellit̃ vētoſitas ꝯtenta ī pulmone ⁊ circa ꝑtes eius: ſꝫ ſtoma
chus non cõicat cuz cerebꝛo in ſternutatiõe vt dicit: ⁊ ideo non
ſedat̃ eructuatio. ⁊ ita voluit ꝙ ſingultꝰ ē paſſio pulmonis ⁊ nõ
ſtomaci. Et tn̄ ꝯtra hoc ē cõis ſn̄ia oīum medicoꝝ: Gal. p̄cipue
ꝗnto de accn̄ti caplõ 6°: ⁊ eiuſdē in 6ª affoꝛiſmoꝝ ī ꝯmēto affo.
A ſingultu habito ſternutatio ⁊c̃. ⁊. R. 5° ꝯtinentis ⁊ Serap. ⁊
Halyab. ⁊. A. cum reliqs oibꝰ. Et miroꝛ ꝙ Cõciliatoꝛ ī illis ꝓ/
blematibꝰ nõ declarauit iſtaz ꝯtrouerſiā: imo ꝯmentat̃ Ariſto.
vt iacet. Eſt igit̃ dicendū ꝯcedēdo ꝙ ſternutatio remouet ſin
gultū ſꝫ modū Gal. ꝗnto de accn̄ti caplo allegato dicit ſic: Et
ſicut ſternutatio eſt medicia tuſſis: ita ē medicina ſingultꝰ accn̄/
taliter. nā cum ſternutatõis ipetu mouet̃ ſtomachus ad expellē
duz mām nociuā exprimēdo ſe. Sꝫ quare non ſic remouet eru/
ctuatõez põt dici qꝛ eructuatio pendet magis a ventoſitate vbi
ſingultꝰ magis ex mā ſaltē mediate ⁊ ꝑ ſternutatõis motū non
ſic excludit̃ vētoſitas neqꝫ deponit̃ ſicut mā coꝛpulēta. Sternu
tatio ergo maxie hꝫ viri i hoc in ſeꝑando mām: vn̄ dicebat. A.
Et ſternutatõi qdez in ſuꝑando māz facientē ſingultū ineſt im/
pꝛeſſio maxima. Et de retētõe anhelitꝰ addidit: ⁊ ex eis que re/
mouēt cū ēt ē longitudo retētiõis anhelitꝰ. Et adducit rõnē
qm̄ id ē res faciēs accreſcere caliditatē. ſ. circa coꝛ facta ꝓhibi/
tione euētatõis ⁊ mouet cā ſup. mām ad exeūdū ipſa ſup. ſubti/
liata a caliditate verſus poꝛos q̄rēs attractõez aeris q̄re mouet
humoꝛes ſupple verſus poꝛos ⁊ reſoluit eos. Et aliq hic lau/
dāt ꝙ ad hāc retētionē anhelitꝰ oꝫ vt claudant̃ nares vt ponāt̃
duo fruſtra lardonis ītra nares: ⁊ cū digitis ēt aures claudant̃
vt per illas partes nõ poſſit fieri attractio aeris ⁊ ita oꝛe clauſo
fit poſtea ſuꝑcalefactio ⁊c̃. Innuebat tn̄ Ariſto. loco allegato ꝙ
iſta retētio anhelitus nõ ſoluit oēm ſingultū ſed debilē. i. cuius
cā ē modica vel ventoſitas pendens ſit a modica materia. Naz
foꝛte multa materia exn̄te ſubtiliata ⁊ ꝯmota ꝑ calefactionē au/
geretur ſingultus. In cibis aūt ⁊ potibus obſeruet̃ qđ dictū
eſt ſupꝛa ſꝫm diſpõnem cāꝝ. ſed in cā frigida vt plerunqꝫ ꝯtigit
vꝫ potus vini boni modice quātitatis ⁊ dꝫ paulatiz ſugi vt ma
gis ībibatur in ſubſtātia ſtomaci ⁊ non labatur ad fundū: ⁊ hec
quantum ad dietam ſufficiant. Circa medicinalia erunt due
pꝛime intentiones. Una ad coꝛrectionē malitie ꝯplexiõis leden/
tis ſiue ꝓꝓꝛie ſtomacho ſiue ꝑ cõitatē a cā pꝛimitiua cõicante.
Scđa intētio vertet̃ circa mām ledētē ſi fuerit ledens mā. ⁊ hec
ītentio ſubdiuidit̃: qm̄ vna intētio erit ad mām ledentē replõne
⁊ multitudine: ⁊ ſic eiꝰ cura erit tāquā ad ſpaſmū repletõalem
ſtomaci. Alia intētio magis erit ad mām vt agit moꝛdicando: ⁊
tūc erit cura quaſi ſpaſmi aut ſingultꝰ ſtomaci ad mām nõ pꝛo/
poꝛtionati. Si igit̃ cā fuerit mala ꝯplexio calida ſine mā: tunc
vꝫ exhꝛbitio aque. imo dicebat Auēzo. ſedat̃ ſola aqua frida pu
ra. ſed ſi coꝛpꝰ fuerit macilētum ⁊ virtꝰ debilis miſceat̃ cuz aq̄
mellis aut ſirupo de liquir. ne aqua ſua friditate nimis ledat ꝓ/
pter ſtomachū eē excarnatū. Et addebat Auēz. ⁊ caue ne des ei
mel niſi deſpumatū. ſꝫ inquātū ſtomachꝰ ē: zuccaꝝ ē ei meliꝰ q̄ꝫ
mel: vt dicit qm̄ ſtomachꝰ ē mēbꝛum aiatum magis deſiderās
zuccaꝝ q̄ꝫ mel. ⁊ ita debēt magis remitti medicie fride cū zuc/
caro q̄ꝫ cū melle: valent ēt ꝑ interiꝰ ⁊ ꝯcedit eis Auēzo. medul/
la citruloꝝ ⁊ cucumeꝝ ⁊ lactucas: ⁊ vituꝑat ī caſu cucurbitas
ꝓpter eaꝝ tardaz moꝛā in ſtomacho vt als ſupꝛa allegaui: ⁊ po
nit in hoc textū notabilē circa hāc mām ⁊ ſimilē cuius ſeries ta
lis eſt. Et ſcias ꝙ medulle hoꝝ amboꝝ. ſ. citruloꝝ ⁊ cucume
rum ſunt valde bone ⁊ ad ſeꝑanduz caliditatē ⁊ nõ in coꝛꝑe tar
dant: ſꝫ cito exeūt ꝑ vrinā deinde ꝑ ſudoꝛē: ⁊ exit cuz illis mul/
tum de colera ſup. cū vrina vel ſudoꝛe. ⁊ laudādo lactucas cõti
nuando dixit: Et cibet̃ cum ferculo de lactucis ꝑ ſe ſup. taliter
patiēs aut cū carnibꝰ. Addit: lactuce lꝫ remaneāt ī coꝛꝑe eoꝛū:
tn̄ humoꝛ nõ eſt malus ſꝫ ſubtilis ⁊ aquoſus ⁊ cuz ſit talis vt di
cit nõ gnātur ex eo vētoſitas ſicut ex pomis. Addit: ⁊ q̄ꝫuis cu/
curbita de ſui nā īfrigidet: gnāt tn̄ humoꝛē groſſum ⁊ tardi mo/
tus. nec põt quis manere ſecurꝰ a ſui leſiõe ī poſteꝝ quare non
eā laudo vt dixit: ⁊ maxime ſi optime nõ coquat̃ donec p̄ nimia
coctiõe ſoluat̃ ſup. eiꝰ malitia. ⁊ ita cū his ꝑ interiꝰ oblatis ⁊ ali
is ſirupis ⁊ iulep ⁊ ꝯfectiõibꝰ ſupꝛa numeratis ī capitulis duo/
bus ſuꝑioꝛibꝰ fridis ēt cū exteriꝰ applicādis ēt ibidē numeratis
epithimatibꝰ vnctiõibꝰ vel ēplaſtris apponēdo ſemꝑ aliqđ aro/
maticū ſꝫm cañ. ſupꝛa dictos ꝓ ꝯfoꝛtatiõe ſtomaci ⁊ cauendo ab
exceſſiua friditate curabit̃ ſingultꝰ ab hac cā pēdēs. Qđ ſi cau/
ſa fuerit mala ꝯplõ frida ⁊ ſine mā opoꝛtebit exteriꝰ ⁊ īteriꝰ cale
facere exhibēdo ſirupū de maſtice factū cū zuccaro ⁊ ſirupū de
abſinthio cū aq̄ đcoctiõis liqritie q̄ ad hoc ꝓꝓꝛietatē hꝫ vt ſu/
pꝛa habuiſtis ⁊ fiat inūctio ſtomacho exteriꝰ cū ſuꝑiꝰ enumera
tis. ⁊ oleū de been hꝫ in hoc ſingularē ꝓꝓꝛietatē ⁊ oleum đ len-
tiſco ⁊ maxie ſi cū eis miſceatur aliquid de galia muſcata. Et ſi
fuerit ſingultus a ſiccitate occurratur cū eis que dicta ſunt ſu/
pꝛa in curatõe ꝯplõis ſicce exhibēdo lac recēter multū ⁊ aquā

oꝛ. ſi fuerit ꝯiuncta caliditas ⁊ aquā cucurbite ⁊ oleū amigdala/
rum ad condimētū ab omnibꝰ i hoc caſu laudat̃ ⁊ ſirupꝰ viola/
tus ⁊ ſirupus liquiritie. Et Raſis quinto cõtinentis exhibebat
bꝛodiū galline pinguis ⁊ de vino dulci ſup. remiſſe vinoſitatis
linfato cū aqua. ⁊ laudabat exteriꝰ vnguētū vt infra. ℞. olei ro.
olei de amig. dul. ⁊ viol. aut cucurbite añ. partē vnā agitēt̃ cū
aqua frigida lauādo: poſtea addat̃ mucilaginis pſilij quarta ꝑs
⁊ cū modico cere fiat vnguētū. Et Auenzo. ad hanc intentionē
dixit: Et ponātur manus alicuius viri delicate ſupꝛa ſtomachū
vt permaneat eaꝝ vapoꝛ ad interioꝛa: ⁊ ita cū his ⁊ alijs curabi
tur ſi cura poſſibilis fuerit. Dicit tn̄ Raſis in diuiſionibꝰ ꝙ plu
rimū eius curā non hꝫ. Sed ſi cā fuerit materialis ledēs per
quātitatē ⁊ coꝛpulētiā innuebat Auic. ꝙ ſi cā fuerit natās in oꝛe
ſtomaci incipiat vt euomat ſup. cū vomitiuo cõi facto cum oxi/
melle ⁊ aqua decoctõis aneti ⁊ ſalis: deinde bibat hierā pigraz
aut ſuccū abſinthij ſumēdo ex eo aur̃. ⁊ ex ſale indo. ij. dauich.
deinde poſt id vtatur mirabolanis cõditis. Nā talis mā i pꝛin/
cipio ē parata educi per vomitū qm̄ nõ eſt imbibita vt ſupponit̃
ēt nõ pꝛecedēte digõne. Et ſi pur aliquid remāſiſſet poſtea eua/
cuatur cū hiera. deinde qm̄ plurime māe effundunt̃ ad ſtoma/
chū debilē ad ꝓhibendū effuſionē eaꝝ oꝛdinauit mirabo. cõdi/
tos. Nā ſtringunt vias ⁊ confoꝛtāt ſtomachū ne recipiat. ⁊ ita
voluit ꝙ mirabolani ſoli non cõuenirēt ſtante mā in ſtomacho
qꝛ mām impingerent in ſubſtātiā ſtomaci. Fiat ergo pꝛimū vo/
mitus poſtea exhibeat̃ hiera deinde mirabo. Et iſtā ſn̄iam ex/
pꝛeſſe colligit Auic. 5° ꝯtinētis de ſūma binmaſui dicētis ꝙ ſi
ſingultus fuerit ex replõne ſup. mā i ꝯcauitate ſtomaci exiſtente
vel natante inſiſtendū ē vomitu. deinde cū mirabo. ꝯditis i aro
matibus ⁊ vino odoꝛifero: ⁊ poſt vomitum detur in potu đ hie/
ra pigra aur̃. vnius: ⁊ de ſucco abſinthij põdus auri vniꝰ ⁊ ſale
indo dauich. ij. ⁊ dum bene mūdificatus fuerit ſtomachꝰ: dei/
de det̃ eis de mirabo. ita ꝙ cū eis ſint attenuatiua. i. ꝯfoꝛatiua
ſtomaci: hec ipſe. Si vero mā eēt viſcoſa adherēs ībibita tūc
oꝑꝫ pꝛedigerere mām incidēdo ⁊ ſubtiliādo maxie ſi ſit adherēs
cū oximelle ⁊ ſirupo acetoſo vel cū aceto ſquillitico ⁊ melle ro.
cū aquis appꝛopꝛiatis vt feniculi betonice: poſtea fiat ſolutio ma
terie p̄parata mā aliquotiēs ꝑ vomitū ſi fuerit coꝛpꝰ paratū ad
vomēdū cū decoctõe vel ꝑmixtione raffani rectificati cum ele/
ctuario. ⁊ ſi non ſit paratus ad vomēdū fiat ſolutio per deoꝛſuz
cū infuſione agarici ⁊ turbith. Et ſi expedit ponat̃ aliquid ſca/
monee ſꝫm cañ. ſupꝛadictos maxie ſi nõ fuerit mā apans. vel pn̄t
dari. ℥. vj. hiere pigre cū. ℥. ij. diafeniconis i foꝛma boli ⁊ meliꝰ
iuuabit q̄ꝫ i foꝛma potõis ſꝫm cañ. alias dictos: qꝛ medicie i foꝛ/
ma maſticabili date longioꝛē moꝛā trahūt i ſtomacho q̄ꝫ date ī
foꝛma potõis. pn̄t ēt dari pille ad hāc intētõez vt īfra. ℞. macis
cinamomi cimini ameos añ. ℥. ij. aloes. ℥. vj. turbith. ℥. j. zinzi.
℈. j. ſcamonee ſi placet. ℥. ſ. ⁊ cum ſirupo de abſinthio fiat pil/
lule q̄rū doſis erit. ℥. j. vſqꝫ ad. ℈. iij. ꝓ vice. deinde fcā mun/
dificatõe valent calefacientia ⁊ ꝯfoꝛtātia ſtomachū: ⁊ i hoc valet
diazizib. aromaticū gariofilatū diagalāga ⁊ huiuſmõi. Et lau/
dauit Serap. potionē vt īfra ad ꝯfoꝛtatõem ⁊ reſolutõez. ℞. ca/
ſtoꝛei. ℥. ſ. coſti amari tātūdem petroſilij. ℥. j. oia puluerizent̃ ⁊
ſumant̃ cū aqua zizib. aut cuz aqua decoctõis calamēti ⁊ maſti
cis. Addidit aliā potionē q̄ in caſu multum laudat̃ dicēs: Et ex
his q̄ ꝯferūt ſingulr̃ ēt eſt coꝛtex fiſtici rubeꝰ exterioꝛ qn̄ coquit̃
cū radice ſquinanti cū equalitate duplr̃ exponēdo cū equalitate.
Cū equalitate. i. cū tꝑata coctõe. vel cū equalitate. i. cuz equali
põdere ipſoꝝ coꝛticū ⁊ ſquinanti ſumēdo exēpligra. ℥. iiij. dicte
decoctõis cocte ad medietatē cū modico zuccari. Et iſtas duas
decoctões poſuit Aui. quaſi foꝛmalr̃ i textu. Et ita decoctio ca
lamēti pulegij mētaſtri ⁊ cū rutha ⁊ aneti ēt p̄cipue ſunt mirabi
lis iuuamēti. Et ſi cā fuerit ventoſa valet rutha ſicca aut ſemē
eius cū vino. Ualet ēt ſingulr̃ receptio aliquātuli thuris cõtriti
cū ſemine aneti ⁊ cū modico melle colato fiat electuariū ⁊ pau/
latiz paulatiz ſumat̃. Et laudauit ad iſtā ītentionē Raſ ꝗnto
ꝯtinentis vt ſumant̃ pille facte i foꝛma īfra dicit ſic ad ſingultū
ex repletõe accn̄tez ſup. facta mūdificatõe. ℞. ciꝑi cimini petro/
ſilij ſucci zinzib. ſucci mēte caſtoꝛei añ. ꝑtez ꝯgruā. ſ. partē īfra
terant̃ que terēda ſūt ⁊ inde fiāt pille cū ſucco mente ⁊ pn̄t ſumi
de his. ℈. ij. ꝓ vice vſqꝫ ad. ℥. j. ter ī hebdomoda. Dicit ēt: di/
co ſi paulatiz paulatiz aſſūpta fuerit aqua calida. i. potētia talis
⁊ actu talis mitigabit ſingultū vt eēt aqua zinzib. de qua dixit
bulliendū ē zīzib. ī aqua ⁊ ī illa aqua ponat̃ de penidijs ⁊ bibat̃
ſup. taliter calida paulatiz. Ultra aūt medicinalis ꝑ īteriꝰ exhi/
bitas ī hac ītentõe oꝫ ēt exteriꝰ cū ſubtiliatiuis ⁊ reſolutiuis ꝓ/
cedere fomētando epithimādo vel emplaſtrādo: ⁊ de his habes
multas deſcriptões ſupꝛa ī capitulis ſuꝑioꝛibꝰ ī hac intentiõe.
Laudauit tn̄ Raſ ꝗnto ꝯtinētis ſingulr̃ ī hac intētõe dixit ꝙ ſi
emplaſtratꝰ fuerit ſtomachus ceſſabit ſingultꝰ videlꝫ cū caſto/
reo maſtice oleo ruthe ſpica aſſaro ⁊ ſimilibꝰ. Et ponam hic
vnā diſtinctõez oꝛdinatā quā p̄ponit Aza. que ī hac ītentõe eſt
pꝛecipua. ℞. caſtoꝛei maſticis ſandarace ruthe ſtoꝛacis gariofil.
añ. ꝑtes equales terant̃ q̄ terēda ſunt ⁊ ꝑmiſceant̃ cū oleo nar/
dino ⁊ ponant̃ ſuꝑ oꝛificio ſtomaci. Et his factis tūc maxie va/
lebunt ſternutatões q̄ debēt ꝓuocari cū piꝑe ſemine ruthe ⁊ cõ
diſi ſi expedit. Nā in caſu tūc maxie valebunt ſternutatões fa/
ctis mūdificatõibꝰ ad excuſſionē reliquiaꝝ que remāſerūt: ⁊ ita
tūc valet retētio anhelitꝰ. Et hec ſufficiāt ꝓ hac ītētõe. Suc
cedit mõ tertia ītentio pꝛincipalis que ē ad ſingultū ex mā moꝛdi
cante q̄ reducit̃ ad eū qui ē de ſpaſmo ad māz nõ ꝓpoꝛtionato
de quo ñ fecit mētionē Hyp. ī affo. cū dixit: Spaſmꝰ fit ex ple
nitudine aut euõne: ita ⁊ ſingultꝰ. Unde Gal. 8° meminit ponēs

istaꝫ sententiaꝫ Hyp. caplo septimo dixit: Hypo. quidem dixit spasmū fieri de repletōe ⁊ euacuatiōe. Et addit in affo. fere in omnibꝰ exēplaribꝰ ita ⁊ singultꝰ paꝝ. Post addit. Singultuꝫ vero video absqꝫ his fieri aliqñ quideꝫ acribus humoribꝰ atqꝫ liquoribus farmacosis mordicātibus stomachū: quos si cuꝫ vomuerint confestiꝫ cessat singultare. Et qm̄ talis materia acuta pungēs aliquādo ē mā cibalis corrupta vt supra dicebat de colirica passione aliqñ mā colerica in stomacho genita vel aliūde fluxa ⁊ aliqñ mā flegmatica acuta vel melācolica sua acuitate mordicans. Si mā fuerit mā cibalis corrupta ꝓuocādus est vomitus ⁊ seruādus ordo qui dictus ē supra i cura colirice passiōis. ⁊ si mā fuerit colerica vel flegmatica vel melācolica aliūde fluxa curet ēt euandū cū appropriatis ⁊ diuertēdo ad oppositū ⁊ stomachū ꝯfortādo ⁊ sigillādo ne recipiat ſꝫ ea que dicta sunt supra sepe i simuli. Sed si mā fuerit ibidē genita colerica ⁊ non fuerit imbibita sed natans preparetur ad euandum per vomitū cū exhibitōe aque calide vt dictū ē supra. Sed si fuerit imbibita aliqualr ingrossetur separādo tñ eā a substantia stomaci cū sirupo acetoso ⁊ alijs sepe dictis: postea preparata expulsioni pōt educi per secessum cū pillulis vt infra ⁊ sunt Nicolai i ista mā egregie. ℞. spodij seminis endiuie ⁊ portulace ligni aloes ana ʒ. j. s. pulpe tamarindoꝝ. ʒ. iiij. reubarbari electi. ℥. j. cōfice cū aceto. Et nota hic q̄ reubarbaꝝ vt scribit 5° cōtinētis ꝺ mēte Pauli valet nimis ad singultū sup. ēt cuꝫ ꝓprietate. ⁊ si placet pōt addi de mirabolanis citrinis qui non tm̄ euacuāt coleram cōprimēdo per secessuꝫ: imo ēt vt voluit Gal. 8° memiri caplo supallegato dicit q̄ nardus. i. spica nardi ⁊ mirabolani citrini ducunt ad vrinas prauitates humoꝝ: ⁊ hoc bñ nota. postea cōfortet stomachus facta euōne cū diacitoniten ⁊ spēbus ⁊ sirupo de menta. ⁊ si nō sufficiat ad remotionē singultus oportebit poni aliud quo debilitet sensum mēbri siue minuat de stupefactiuis vt dicetur statim. ⁊ in hoc maxime valebit decoctio radicuꝫ iusqiami cū mastice. Si aūt materia fuerit flegmatica aut melācolica nocēs qualitate ⁊ punctōe. ⁊ si fuerit viscosa tūc primo opꝫ intendere ad euōnē illius ⁊ aliqñ eā prius preparādo cū dictis appropriatis ⁊ euando per vomitū vel secessuꝫ vt dictū ē in alia intentōe. ⁊ in hac enumerat Auic. multa euantia ⁊ singulariter si materia fuerit cū acuitate multū pungente dicit q̄ aqua ordei cōfert ei iuuamētū maximū ⁊ vehemēs ⁊ ꝓprie cum aqua granatoꝝ dulciū ⁊ muzoꝝ declinātiū ad dulcedinē. Et addit verbū egregiū de acetose dicēs: ⁊ aqua acetose ex eis ē q̄ cōferūt cū mundificatōe simul. Et ꝯñter euata mā ꝓ maxīa pte si fortassis remanserit aliquid de mā ⁊ fuerit cū acuitate viscositas: tunc Auic. ordinat in cura vt intēdat cū tribus intentōibus vt cū resolutiōe materiei ⁊ incisione eiꝰ: ⁊ vt fiat ꝑmutatio ꝯplonis eiꝰ si nocet sua qualitate: ⁊ tertio vt fiat stupefactio sensus oris stomaci parūper ita vt minoret māei mordicatio. Et ſꝫ hoc ordinat compositioneꝫ in qua intrāt oēs iste intentōes ⁊ verificat eam in forma trociscoꝝ dicens etiā laudati sunt trocisci huiusmōi. ℞. costi ⁊ croci ⁊ rof. recentiū ⁊ masticis ⁊ spice oīuꝫ ana aur. iiij. assari aur. ij. aloes oppij amboruꝫ ana aur. j. confiřciantur cuꝫ succo idest mucilagine psilij ⁊ bibatur ex eis medietas aur. ecce quomō non exhibet nisi medietatem aur. qui ponitur minus q̄ꝫ. ʒ. in stupefactiuis ⁊ verificans descriptionem quantuꝫ ad has intentiones simul cū euōne reliquie materie q̄ remansit per diuersas regiones sciꝫ per secessuꝫ ⁊ per vrinam addit: psiliuꝫ eīm idest mucilago eius cuꝫ qua cōficitur ⁊ oppiū stupefaciūt: spica confortat ⁊ resoluit: assaruꝫ inclinat humiditates ad parteꝫ vie vrine ⁊ educit eas per eā: aloes inclinat eas ad vias fecis idest intestinoruꝫ ⁊ extrahit eas ex ea: costus ⁊ crocus maturat ⁊ cōfortat calefaciētes. vnde concludit: Propter hoc ergo fiunt trocisci isti cōferentes valde singultui vehementi ⁊ subuersioni anime. Et hec simplicia que dicta sūt hic ita ꝑcise quasi verificātur a Gal. 8° memiri capitulo supra allegato. Et ibidem ponit q̄ intentio huiꝰ farmaci est sua infrigidatōe stipticare sensuꝫ eoruꝫ que dolent vt ꝓpter hoc non accidat nocumentuꝫ supple maximuꝫ in sensu etiaꝫ q̄ per costū ⁊ medicias calidas pertrāsit frigiditas cito ad profunduꝫ dolentiuꝫ particularuꝫ potentes ducere stupefactionē que est a frigidis cū ipsa frigida per seipsa sint tardi transitus. tamē ponit cautelaꝫ ī vsu horuꝫ stupefactiuoꝝ vt sit parce ⁊ raro vtenduꝫ eis dicens: Et multi eoruꝫ qui frequenter talia sumpserunt ad insanabileꝫ infrigidationeꝫ duxerunt particulas. Ideo bonum ē cum necessariuꝫ est his vti sumere tyriacales medicinas iam fermētatas: que tamē non sint antique sed satis noue propter id qꝺ tales viuificāt calorem naturaleꝫ per tyriacalem ꝓprietatē ⁊ virtutem vt ē tyriaca ⁊ philoniuꝫ maxime in causa frigida ⁊ requies i cā calida vel rubea trociscata. Et propterea dicit Auice. in hoc casu: ⁊ philoniuꝫ habet iuuamentuꝫ maximuꝫ in hoc supple satis recens sed fermentatuꝫ propter id quod ē in ipso de stupefactōe cuꝫ cōfortatione ⁊ resolutione ⁊ expulsione: ⁊ trocisci stelle sunt etiaꝫ ad hanc intentioneꝫ. Et Gordonius fecit compositōeꝫ in casu plurimū laudatam: de qua vt dicit q̄ in quolibet morbo per quoddā simile potest applicari ⁊ receptio tam nobilis est hec. ℞. spice nardi squinanti calami aromatici anisi maratri foliorum ruthe foliorum absinthij costi ana. ʒ. j. croci ligni aloes ambre gariofil. aloe succotrini ana. ʒ. ij. oppij coriādri preparati. seminis papaueris al. cassiel. añ. ʒ. j. conserue citranguloruꝫ. ʒ. ij. panis zuccari qꝺ sufficit fiat electuariuꝫ quo vtat mane ⁊ sero vt dicit ⁊ conseruetur cum amore quia reuelatum est vt dicit intelligitur q̄ exhibeatur post fermentationem. Et sic sit finis huius capituli.

Quia tamen ad singultum vt est stomaci laboriosus motus ꝯcomitat vomitus lꝫ Ras nō fecit caplm de vomitu. tñ q: est accūs satis cōe ꝓ ꝯplemento doctrine aliq̄ summatiꝫ dicaꝫ de vomitu ⁊ speciebꝰ eius ⁊ causis ⁊ signis ⁊ cura earum.

Quid nois ⁊ quid rei vomitꝰ. Circa primo ergo q̄d nominis vomitꝰ dicit relectio rei nālis diuerse a vētositate a stomacho ꝑ os. Quid rei aūt dicebat Aui. 1ꝫa tertij caplo ꝓprio q̄ lꝫ vomitꝰ ⁊ subuersio sint motꝰ stomaci ad expellēduꝫ ex eo aliquid qꝺ ē in ipso stomacho ꝑ viā oris. tñ vomitꝰ in hoc distinguit a subuersione: q: subuersio est motꝰ ꝯmotionis sup. ipsius stomaci. i. virtutis expulsiue eius ad expellendū cui nō associat motus expulsi. i. rei expulse corpulete vbi vomitꝰ ēt est motꝰ ipsius stomaci vel expulsiue eius: cui motui facto ab expulsore. i. a virtute expulsiua associat motus expellēdi. i. rei ad exteriora: q: virtꝰ expulsiua stomaci mouet māꝫ in eo ꝯtentā tali motu q̄ ipsa mouet ad supiora ita q̄ sequit eius euō per viā oris. Naꝫ i ꝑficiēdo vomitu mouent ꝑtes stomaci quasi oēs ad expulsionē rei ⁊ pricipalr fundus stomaci sursuꝫ eleuat: tādeꝫ ꝯplectiue expellit ꝑ os eius ꝑ meri tādē per os extrinsecū extra res corpulēta diuerse speciei a vētositate: qꝺ dico propter eructuationē in qua expellitur pura ventositas.

Distictōes. Iā sūt ponēde distictōes de vomitu: q̄ruꝫ pa sit ista. Vomitꝰ q̄dā ē spōtaneꝰ ⁊ quidaꝫ artificialis. ꝑ spōtaneū ītelligēdo illū qui fit a nā ꝑ se agente sine auxilio medicie. ⁊ per artificialē opposito mō intelligo illum qui fit a nā adiuta beneficio medicie: ⁊ hic erit sermo de vomitu hoc mō spontaneo. Alia distinctio de tali vomitu spontaneo: quidā ē creticꝰ quidā nō creticꝰ. Et de cretico: quidā ē laudabilis ꝑ quē sperat euasio ī morbis: ⁊ quidā nō laudabilis cuꝫ per ipm̄ nō sperat euasio: sicut quidā fit vi nature dn̄antis: quidam vi sinthomatū. Et de nō cretico: quidaꝫ dicūt q̄ quidaꝫ ē violentus: quidā nālis vt naturale distiguit ꝯtra violentū. imo dicunt q̄ vt sic ois vomitus ē nālis actio stomaci: lꝫ ego als dixerim prima affo. q̄ nullus vomitꝰ pōt hoc mō dici nālis: imo vt sic quilibet ē violētus: lꝫ ꝑficiat a principio ītrinseco: qm̄ semꝑ eius principiū ē extra. i. aliquid nō stomacho couenies: lꝫ ꝯcurrat ēt virtꝰ nālis ⁊ ipsa primū mouet vel a re vel a specie rei nocentis: imo q̄ ēt ois vomitus ē preternāni simplr. ⁊ ꝓ hoc adducebam textū Aristo. 3° ethicoꝝ tex. ꝯmenti secūdi: ⁊ q̄ ibidē scribunt a doctoribꝰ ⁊ tex. phi. 8° affo. ⁊ Cōmētatoris eius cōmento 26° expresse ⁊ ēt ꝯmēto 51° aliqualiter ⁊ eiusdē ēt phisꝰ ꝓblematū ꝓblemate 19° ⁊ 40° ēt expresse vbi voluit phūs querens ꝓpter quid ad sūma difficulter āmbulamus. Respōdet: q: talis gressus ex eleuatiōe ꝑficit. Eleuare autē est extra. i. extra nām lꝫ fiat a principio ītrinseco vt ab aīa. vnde addit: Deponere aūt est ſm nām apponere: ⁊ ita voluit q̄ lꝫ eleuare fiat ab aīa vt a pricipio intrinseco. nō tñ vocat motus nālis: imo extra naturam. ⁊ ita multomagis dicēduꝫ est de eleuatiōe fundi stomaci in vomitu: pur hic nō curo de istis facere longū sermonem.

Alia distinctio ⁊ est. A. q̄daꝫ vomitꝰ ē acutus ⁊ estuosus sicut in colirica passiōe ꝯtingit. ⁊ aliꝰ ē quietꝰ sicut accidit stomaticis idest qui fit quasi nō cuꝫ sensibili lesiōe. Alia distinctio: q̄daꝫ dicit eē ꝯtinuus ad istuꝫ intellectū: q: semꝑ sumpto cibo fit vomitꝰ: q̄dā nō. Alia distictio: q̄dā ē vomitꝰ rei cibalis: q̄dā rei hūoralis: aliū ēt substātie mēbralis vel alteriꝰ rei extranee vt putredis ⁊ aliquotiens lapidis vt reꝑtū est: ⁊ aliqñ vermiū: ⁊ aliqñ stercoris vt ꝯtigit ī hyleos. ⁊ de hūorali ⁊ cibali q̄dā ē fetidus: q̄dam nō fetidus. ⁊ de humorali: quidā ē sanguineꝰ: q̄dā alioꝝ humoꝝ. Et de alijs humoribꝰ a sanguie possunt fieri distictiones plurime ſm distinctionē specieꝝ humoꝝ ⁊ nāliuꝫ ⁊ nōnaturalium: vt quidā colericꝰ: quidā flegmaticꝰ ⁊c̄. Et ſm distinctionē substātie ipsoꝝ humoꝝ: vt quidā est aqueus: q̄dā grossus: q̄dā viscosus ⁊c̄. ⁊ ſm distictionē mixtionū humoꝝ ad inuicem ⁊ seꝑationē: ⁊ ex diuersitate coloꝝ ipsoruꝫ: vt de colirico si sit de colera rubea vel viridi: ita dico de alijs humoribꝰ in diuersitate coloꝝ ipsoꝝ: q: ēt in sanguine hoc reperit: q: quidaꝫ ē rubeus clarus quasi a sanguie nāli factus: quidā a sanguine nō nāli ⁊ illaudabili. ⁊ de cibali: quidaꝫ fit īmediate post cibū sumptum: quidā post notabile tp̄s ꝯprehēsionis stomaci supra cibū ⁊ quidaꝫ in fine. Itē quidaꝫ sequit ad alios morbos: ⁊ q̄dā nō. Itē quidaꝫ est diuturnꝰ ⁊ multi tp̄is: ⁊ quidā breuis ⁊ pauci tēporis. Et item quidā fit ī corꝑe parato ad vomendū vt si sit habitudinis mediocris lati pectoris curti colli nō aptus sputo sanguinis fortis stomaci. s. fundi eius ⁊ debilis ſm os ipsius. ⁊ ita dico de forti cerebro ⁊ alijs sensibus supioribꝰ fortibꝰ: ⁊ quidā fit in corꝑe nō apto neqꝫ disposito ad vomendū vt in opposito mō disposito ⁊ in habēte mēbra gutturis debilia aut egra vel ꝯsuetis incurrere squinātiaꝫ ⁊ huiusmodi: ⁊ hec de speciebus ⁊ distinctionibus dicta sufficiant.

Cause. Iaꝫ veniendū est ad cās ⁊ breuiter expediēdo: qm̄ oēs cāe que dicte sunt supra in cāis singultus similes quasi oēs possunt eē cā vomitꝰ: vt pꝫ discurrēti vt i causis primitiuis ē manifestū: exēpli grā ex ꝑcussiōe vel casu supra stomachū ⁊ ꝑcussiōe supra stomachū ⁊ ꝑcussiōe supra caput cōmunitate cerebri ad stomachū. sicut pōt fieri singultꝰ ex his: ita ⁊ vomitus. ⁊ ita ex parte ciboꝝ vt oēs qui faciūt ad incitationē

expulsiue

expulsiue acuitate vel punctiōe: ⁊ vt sic pñt inducere singultuz possunt ēt inducere vomitū. Spāliter tñ ad vomitū adducūt cibaria quecūqȝ sunt natātia circa os stomaci: sicut sunt cibaria ventosa vel cibi fetidi abominationē faciētes: vel qui i se habent aliquaȝ virtutem vomitiuā vel mixti cum habētibus talē virtutē: ⁊ tales aliqui sunt cibi medicinales alique medicine cibales: vt ē de atriplicibꝰ ⁊ raffanis: ⁊ sicut carnes auiū habētiū colluȝ longū vt anserꝫ ⁊ multoꝫ huiusmōi. nā ille medicine vel cibi medicinales vel medicīe cibales: vt dicebat Mesue de electione medicinaꝫ 2° capitulo educūt per vomitum quecūqȝ ex ꝓprietate habēt vt os stomaci supiꝰ debilitēt: inde morātes in ipso attrahūt ad ipȝ humores ab ēpe in intestinis ⁊ alijs mēbris vel saltē ꝯmouent humores i stomacho existētes ⁊ gnānt in eo agitationē cuȝ subuersiōe: deinde ꝯtra motuȝ virtutis nālis. s. expulsiue ad expellenduȝ deorsum vel ꝯtra motū virtutis nālis scilȝ retētiue ad debite retinēdum ꝯtinuat̄ ei motus expellendi per os ita ⁊ supple fiat expulsio. Quedā ēt adducūt ad vomēdū vt cibaria multū liquida ⁊ humida circa os stomaci iundātia sicut accidit his qui cū modico cibo sumūt magnā quātitatē potus. De cāis aūt corporalibus quedā sumūtur ex parte virtutis ⁊ hoc modo habētes virtutē debilem vt contentiuā stomaci ⁊ maxime oris eius ⁊ precipue si associat̄ ei fortitudo fundi stomaci in expulsiua virtute tunc talis debilitas cōtentiue oris stomaci cum fortitudine expulsiue fundi eius ē de maximis causis vomitus. Et de hoc dicebat Auic. ⁊ stomachus quidē debilis quotiens cibatur accidit ei nausea ⁊ subuersio. ⁊ si fuerit debilior: parum non poterit retinere id qd̄ recipit q: supple leditur ab eo: imo expellit id ad superiora ⁊ ad inferiora si fuerit sup. equaliter debilis ꝺm partem superiorē ⁊ inferiorem. sed si supple fuerit debilior ꝺm os q̄ȝ ꝺm fundum fit vomitus ipsius cibi. ⁊ ita intelligatur de materia hūorali multiplicata in stomacho debili ꝙ cū aggregatur portio humoris certe quātitatis sufficiens ad ledēdū sensibiliter fiet ēt vomitꝰ ipsiꝰ humoris nisi ille hūor fuerit imbibitꝰ: q: tunc fortassis non poterit fieri vomitus sed saltē fiet nausea ⁊ subuersio animi: ⁊ aliquādo sincopizabit maxime si mā acuitate ꝑticipabit ⁊ os stomaci fuerit multū debile. ⁊ hoc ideȝ contingere posset nō tm̄ in mā imbibita sȝ ēt i materia aliter acuta sȝ modice quātitatis que ꝓpter eius paucitateȝ nō sit ꝯueniēter expellibilis. Nā tunc fiet nausea vel subuersio ⁊ aliquī tremor stomaci ⁊ sincopis vbi si augeatur illa mā vt fiat obiectū expulsiue ꝓportionatū fiet vomitꝰ. Et hāc totā sniam voluit Auic. cū dixit: ⁊ illi cuius stomachus ē debilis accidit vt sincopizet̄ ipse ⁊ nō possit vomere ꝓpter vacuitatē sui stomaci aut ꝓpter prauitatē hūoris ledentis ipsū siue sit imbibitus aut nō imbibitus ꝙ si loco huius stomaci ⁊ oris eius eēt stomachus fortior ⁊ os stomaci fortius nō sincopizaret ipse nec pateret̄ ab ipso: verū ꝓpter debilitateȝ eius patit̄ ab eo ⁊ ꝓpter debilitatē eiꝰ ⁊ paucitatē materiei non ē ei possibile vt euomat ipsū. postea addit declarādo ꝙ si eēt pluris quātitatis ꝙ posset euomere q: cū cibꝰ additur ad humorē ēt fit vomitus qui añ nō fiebat. Addit: cūqȝ comedit pōt ipsuȝ euomere ꝓpter duas res: quaꝫ vna ē q: hūor qūqȝ ē nocens ei paꝫ nō mouēs neqȝ laborare faciens sup. virtute sufficienter in expellendo q: ē in fundo stomaci sup. os stomaci remisse sentiētis respectu oris eius. ⁊ qñ cibat̄ eleuat ipsuȝ cibū ad ipsuȝ sup. os stomaci ⁊ multiplicat̄ sup. ad nocumentū sufficiens ad vomitū faciendū. Et 2ª cā ē q: iuuat̄ cuȝ quātitate cibi ad expellendū ipsuȝ ⁊ vincendum supple q: prius erat obiectū modice quātitatis ⁊ nunc obiectū factū expulsiue ꝓportionatū. De cāis corporalibꝰ ēt sunt malitie ꝯplexionales sine mā ⁊ maxie si fuerit qualitas operatiua vt dicebat Auic. i. actiua qualitas vt caliditas rarefaciēdo ⁊ relaxando os stomaci ⁊ frigiditas ēt per diuersos modos supra positos de singultu.

Malitie ēt cōplexionales cū materia sicut sunt cause singultꝰ possunt ēt eē cāe vomitus ⁊ iste ledere possunt ⁊ per quātitatem ⁊ grauitatē ⁊ acuitatē ⁊ punctionē. Et de his dicebat Rasis 5° ꝯtinētis: vomitꝰ quoqȝ aut fit ex ponderositate rei que ē in stomacho. s. sua quātitate vt exēpligrā cū sumit̄ q̄ȝtitas magna cibi ⁊ insueta grauās nām ēt. ⁊ si cibi sint bone qualitatis ⁊ substātie possunt facere ad vomitū. Et addit: ⁊ aliquādo ex multa frigiditate eius scilȝ rei in stomacho existētis aut ex corruptione eius per aceiduȝ aut salsuȝ aut amaruȝ supple nocens: aut hūor existens in cōcauitatibus stomaci ⁊ non alterat̄ vt nutriat sicut est flegma dulce ⁊ vnctuosuȝ quoniā stomachꝰ vt dicit appetit ad expellēdū qd̄ nō ē nutrieatiuū sup. exñs in stomacho. Addit: est quoqȝ quidā modus i reuolutiōe stomaci ⁊ nausea q accidit ex humiditatibꝰ malis ifusis i tunicis stomaci. Ex his verbis innuit ꝙ si tales humiditates ifuse ⁊ ibibite nō sint que expellant̄ ꝑ vomitū: q: nō sunt ꝑate educi: q: tamē faciūt nauseam ⁊ subuersionē aīe ⁊ cōmotionē in ꝑtibꝰ stomaci vt dicit sunt cause ꝙ alie māe natantes i stomacho ⁊ i cōcauitate ipius exñtes euomiātur. Addit: accidit quoqȝ reuolutio stomaci ex humiditatibꝰ bone qualitatis cuȝ eo qd̄ ex eis infusum est os stomaci ⁊ lubricatū. i. relaxatū factū: vñ accidit nausea ⁊ diminuit̄ appetitꝰ ⁊ sic disponēdo saltem sunt de cāis ad vomitū. ⁊ istaȝ sñiaȝ quasi posuit. A. ad seriem dicens: Cū accidit subuersio tunc iam accidit aliquid cōmouens os stomaci ad expellendū aliquid ad ꝓpinquiores vias. i. ꝑ os eiꝰ: ⁊ id ē aut qualitas oꝑatiua vt expositū est aut oꝑatione eius mā ex q̄ ipe ledit̄ aut mēbri cōicantis sup. lesionē sicut cerebri aut aduentꝰ ꝑcussiōis aut mā grossa ibibita sup. faciēs vomitū ꝑ modū dictū sup. faciēdo nauseā aut effusa ipso vel sup. ibidē genita corrūpēs cibū aut colera aut hūiditas mala putrefacta sicut accidit ꝑgnātibꝰ ꝓ q̄ȝto sup. talis humiditas ē horribilis nāe aut hūiditas ñ mala: sȝ tremula. i. ñ mala. s. malitia putredinali vel horribilis nāe: sed ē tremula. i. tremoreȝ faciēs eo ꝙ mollificat os stomaci absqȝ malitia cāe. s. qualitatis male causantis tremorē: aut humiditas grossa adherēs inuens vel māȝ flegmaticā grossaȝ vel melācolicā que saltē pōt esse cā ad vomitū faciendo nauseā ⁊ subuersionē vt dictū ē si nō fuerit apta eductōi. Addidit: aut multa grauās quāuis non sit cā alia ꝑꝑ quā ledat nisi ꝓpter grauitatē. Nā quāuis sit verbigrā sanguis aut flegma dulce qū sup. ex eo nō nutrit̄ vel nō sperat̄ nutrimētū vt ipse declarat i textu. De cāis ēt vomitus cibalis vel humoralis ex ꝑte materieꝫ sunt oēs cāe dicte supra. Et de cāis ꝑ cōitateȝ mēbroꝫ cōicantiū cum stomacho effundētiū ad ipm̄ mās ꝑ modum supradictū de singultu ⁊ de cāis facientibꝰ gñatōem ipsaꝫ materieꝫ vel multiplicatōeȝ eaꝫ i stomacho vt supra dictū ē de his sunt dolores vehemētes stomaci ⁊ tristitia ⁊ ieiuniū. Nā dicebat Aui. Et tu scis ꝙ de debilitātibꝰ stomachuȝ sunt dolores vehemētes ⁊ tristitie ⁊ ieiuniū ⁊ fames vehemens: ⁊ ipsa ēt sunt ex cāis vomitꝰ ꝺm semitā introiꝰ debilitatis supra stomachū. s. iquantū debilitant: quāuis ēt ex alia ꝑte pñt esse cāe vomitꝰ exñtia de dolore exñte i capite ꝓ quāto virtus recurrit ad locū doloris ⁊ reliquit cibū ita vt nō debite corruget̄ supra ipm̄ stomachuȝ ⁊ sic facit ad vomitū: ⁊ hoc erit cōe in oī dolore forti in quacūqȝ ꝑte corporis fuerit. Sȝ in capite facit ēt ad vomitū ꝑ ꝯpassionē stomaci. faciunt ēt ad vomituȝ dolores ⁊ ieiuniū ⁊ fames ⁊ tristitie iquantū faciunt agitari ifirmū ⁊ humores i stomacho eiꝰ: aut iquātum sunt cā attractōis humoris ad stomachū. ⁊ ꝑ has cās itellexit ēt oēs cās debilitātes virtutes nāles stomaci ⁊ maxie retentiuā. De cāis ēt vomitꝰ sūt sensibilitas stomaci ⁊ vētositas ⁊ aꝑata ⁊ vlcera sicut supra dictū ē ⁊ in singultu ⁊ ibi recurrēdum ē. Et p̄ter has cōes cās sunt ēt q̄daȝ latentes cāe nō cōiter medicis note de quibꝰ sunt euaporatōes oris stomaci cōicate imediate sumpto cibo ꝯiūcta tñ debilitate: que euaporatōes nisi diuertant̄ cuȝ flōmia ēt post euōneȝ cibi factā ꝑ vomitū remanent nocumēta de tremore stomaci ⁊ sincopi q̄ euenerāt post cibū sumptū. Et de hoc vidi casuȝ vnū mirabilē hic Papie i vna moniali obseruātie diui Augustini qui adeo mirabilis ē casus vt vix audeaȝ cum enarrare ꝑꝑ quasi ipossibilitatē cōis credulitatis. sȝ q: ego solus nō vidi: imo ꝑs maior doctoꝫ collegij Papie sepius vidit breuiꝰ narrabo hystoriā. Durauit ista mulier tribꝰ annis ⁊ iā adhuc viuit: q̄ semꝑ cū sumebat cibū ⁊ si delicatissimū cuiuscūqȝ ordinis cibi ifra octauā viniꝰ hore cuȝ maxia anxietate stomaci euomebat cibū cū modica portōe humoꝫ aquosoꝫ ⁊ totū: ita ꝙ maior multo erat quātitas eiꝰ qd̄ euomebat̄ semꝑ q̄ȝ qd̄ sumebat̄: postea stabat anxiata cū dolore clamoso ⁊ estuoso circa stomachum ita vt eēt expediēs eaȝ impetuose se mouere quasi vt furiosa vel frenetica eēt: ⁊ aliquotiēs sincopizabat iacēs vt mortua ꝑ mediam horā ⁊ vltra: neqȝ aliūde diuersiōes facte iuuabāt sufficienter. tādē post q̄ttuor vel. v. horas vltra alleuiabat̄: sed ordinata sibi flōmia ⁊ fcā d. ℥. vj. sanguis d cōi dextri lateris alleuiabat̄ quo ad hec accia ita. s. ꝙ q̄ȝtūcūqȝ vomitꝰ semꝑ fieret post cibuȝ vt dictū est aceidētia tñ de distortōibus stomaci ⁊ reliqua minuebant̄: ⁊ quo ad intēsionē eoꝫ: ⁊ quo ad tp̄s duratiōis: vnde fuit expediēs ꝙ singula hebdomada flōmaret̄ ⁊ nō sufficiebat flobothomia duaꝫ vel triū. ℥. ad iuuamentū inducendū: imo expediebat extrahi vt dictū est vsqȝ ad. vj. vel. vij. ℥. postea i tantuȝ iualuit egritudo ꝙ fuit expediēs iudicio ifirme ⁊ cuiusdā medici ꝯsentiētis: lȝ ego nō senserim vt bis i hebdomada flōmaret̄. ⁊ ita ꝯtinuauit per sex vel octo mēses semꝑ tantā quātitatē sanguinis extrahēdo ꝓ vice ⁊ cōtinue cibū euomēdo: al's videbat̄ stare i ꝯtinuis accidentibꝰ post cibū de quibꝰ dictuȝ est. Tādē ꝙ amplīꝰ mihi narrauit dña priorissa pñte infirma: ⁊ ita barbitonsor sacramento mihi fidē fecit: ꝙ etiaȝ per duos mēses cōtinuos flōmauit eā tribꝰ diebꝰ in hebdomada: vt alternatis singulis diebꝰ semꝑ extrahēdo ad quātitatē sanguis. vij. vel. viij. ℥. ꝓ singula vice ⁊ ꝙ āplius est vixit. xvij. diebus absqȝ omni cibo ⁊ potu p̄terq̄ȝ sumēdo modicū vini vernacini singula die: postea stetit ꝑ futuros. x. dies vsqȝ ad. xxvij. simplr sine cibo aliquo ⁊ potu aliquo: veꝫ est ꝙ nūc vt dixit barbitōsor flōmat̄ de octo diebꝰ in octo diebꝰ: ⁊ tardādo ꝓcedit veꝫ hoc videtur de mirabilibꝰ nāe: ⁊ de extraneatiōibus que ꝯtingūt in natura: de quibꝰ dicit Auer. 7° colliget capº de cura cancri ꝙ sicut in nā fiunt mōstra: ita ⁊ i medicina mōstruositates apꝑent: de qbꝰ multa refert Rabimoises ꝑticula 24ª suoꝫ affo. Sȝ mirabilissimū mihi videt̄ ꝙ ista dña monialis semꝑ visa fuerit eiusdē bone habitudīs ⁊ leta ⁊ iocūda cū tamē nihil de cibo retineret saltem sensibile ⁊ timuisseȝ dici mendacē: neqȝ hystoriā narrasseȝ nisi iteruenissȝ auctoritas ⁊ pñtia multoꝫ p̄stātissimoꝫ doctorum qui hūc casum frequētissime viderūt. Et ex iuuamēto huius flōmie i casu nō possum arguere nisi cāȝ vomitꝰ ꝓ ꝑte ⁊ nocumentoꝫ ꝓ maxima ꝑte habuisse depēdentiā ab euaporatiōe facta a toto ad os stomaci ꝓpter cōmotionē ꝯtingētē i massa humorali ex nocumēto primū ꝯcomitato stomacho ⁊ vomitu. Uolo etiā narrare aliā hystoriā quā ego vidi dum esseȝ iuuenis in vna iuuene. xij. ānoꝫ ēt Papie patiētē vomitū nō tm̄ cibi sȝ ēt fecum passa erat a principio dolorē iliacū cum retētiōe nāe deorsum i totū: ⁊ si posita fuissent multa clisteria emittebant̄ sine mā humorali vel fecali: vt mihi narratuȝ ē ꝑ famosissimū tunc doctorem dñȝ magistrū Joānē de cōcoregio qui eā visitauit a principio egritudinis: tandē in ꝓcessu cuȝ iam deuētuȝ esset ad vomitū fecum: ⁊ ita cōtinuassȝ duobꝰ vel tribꝰ diebꝰ clisteria: deinde submissa ꝺm ꝑtē iferiorē inceperūt emitti per supius. Et

in ꝓcessu tandē deuentū est ꝙ de tota mā clisteris siue mollifi/
catiui siue acuti nihil deorsum mittebat: sʒ per reuolutiões in/
testinoꝝ ad stomachū: ēt in breui satis tpe per sursuʒ emittebat
per os. Et postquā ita factū erat duobꝰ vel tribꝰ diebꝰ: vt quic
quid ex cibo de fecibꝰ aggregabat ⁊ id totū qđ submittebat de
liquido ꝑ clisteria: ꝑ vomitū emittebatur seu euomebat. fui ego
tūc vocatꝰ ad curā vt vna cū magistro Joāne huic male dispo
sitioni occurreremꝰ tandē ordinatū est vt fierēt mollificātia su/
pra vētreʒ de ēplastris fomētatiōibꝰ ⁊ inunctiōibꝰ: deinde fie/
rent suppositoria satis acuta longa ⁊ supponerent ad diuerten/
dum māʒ ī deorsuʒ. Et ecce mirabile ꝙ suppositoriū lōgū mis/
sum īfra spatiū tpis quo diceret pater nr̄ cū aue maria ꝑ intesti
na ascendit ad stomachū ⁊ vomitu fuit eductū paꝝ incuruatuʒ
iussi ego postea vt simile fieret suppositoriū longū ⁊ cū filo appē
so īposito suppositorio ligaret suppositoriū ad coxam iuuenis: ⁊
ita suo stimulo excitaret expulsiuā ī deorsuʒ. Et nota mirabilꝰ
ꝙ in ɔtinēti quasi rupto filo ascendit suppositoriū sursuʒ ad sto
machū: ⁊ iteꝝ euomit ipm cuʒ pte fili sibi appēsi. Et tertio ordi
nari feci aliud suppositoriū: ⁊ ligari feci cuʒ quattuor filis forti/
bus ad coxā: vt supra: ⁊ idē post modicuʒ tpis ruptis filis edu/
ctum ē suppositoriū ꝑ os cuʒ appēsis filis ruptis. tandē dixi ꝙ
mater eiꝰ que postea mihi fuit comater haberet aliud supposito
rium magnū: ⁊ ab ea suppositorio supposito ī intestinū rectū te/
neret ipa fortiter manu ꝓpria suppositoriū ꝓhibēdo vt nequa/
quaʒ ascenderet. Et ecce mirabilissimū narrauit mihi ipa que ē
multū fide digna ꝙ apparebat ei magnā fieri violētiā in trahē
do sursuʒ: ⁊ nisi ꝓhibuisset extrahēdo ꝙ ad tēpus ēt ascendissʒ
vt reliqua. Nō apparēte igit aliquo īgenio ad curā huiusmo
di cōsului ꝑfatū magistrū Joānē qualis eēt cā huius nocumē/
ti ⁊ quo ingenio medicinali eēt occurrendū. Rñdit ad primum
nescio cām aliaʒ nisi ꝙ ī stomacho ⁊ mēbris versus stomachuʒ
ē vna virtus attractiua sursuʒ. Ad 2m rñdit ego feci qđ potui fa
cias nunc ſm ꝙ tibi meliꝰ videt: ⁊ ita ex quadā ꝓbabili ɔiectu/
ra ordinaui ꝑ superiꝰ eē dandū brodiū pingue pulli ad debilitā
dam ⁊ relaxandā virtutē ɔtentiuā ⁊ attractiuaʒ ipoꝝ mēbroꝝ.
Et datis dictis brodijs pinguibꝰ multotiēs tamē euomitis: tā/
dem secūda die rupit nā ꝑ deorsum ⁊ educte sunt feces deorsuʒ
⁊ remissi sunt dolores oēs: ⁊ ita cum laude altissimi fuit sanata:
neqʒ postea incidit in similem morbū alꝰ que vsqʒ hodie sana est
iuncta ɔiugio clarissimo artiū ⁊ medicie doctori magistro Hie/
ronymo ď glusiano philosopho nō vulgari socio mihi dilectissi
mo. Istas vtrasqʒ voluit narrare hystorias pro contingētijs ra/
rissime euenientibus. Sed de causis vomitus sanguis sūt qdā
speciales cause. Nam dicebat. A. in capitulo proprio: ⁊ sanguis
q per vomitū egredit ē ex stomacho aut meri supple īmediate.
Nā aliquotiēs ē a toto aliqū ex capite currente ad stomachum
sup. sanguine ex eo a loco qui ignorat. i. per locū ⁊ aliquotiēs ex
epate per effusionē sanguinis ad ipsuʒ ⁊ ex alijs mēbris ꝑcipue
cū retinet id qđ oʒ eūari ex sanguine vt sup. cōtingit ī mulieri/
bus cū retinētur mēstrua vel ī retētōe emoroidaꝝ alꝰ fluere as/
suetaꝝ vel in abscisione alicuiꝰ notabilis partis membri: vnde
abundat sanguis ad illū qui necessarius ē ꝓ restauratōe alioruʒ
mēbroꝝ. Aut fit cum fit dimissio exercitij cum multiplicatione
ciboꝝ multi nutrimēti. Et de hoc dicebat Auic. ⁊ multotiēs q/
dē fit vomitus sanguinis ex sana virtute q: sup. abundat nimis
⁊ expellit sanguineʒ ad partē quā inuenit in dispositōe expulsio/
nis eius ɔueniētioreʒ. ⁊ si fiat ex ipso stomacho aut meri aut est
hoc ex corruptōe vene in ipsis aut scissione eiꝰ aut ruptura sicut
ɔtingit aliquotiēs post laboriosū vomitū ⁊ singultū ⁊ plurimū:
aut ꝓuenitur ex cā corrodente quecūqʒ fuerit siue humor vt ē
de colera eruginosa ad stomachū fluens siue fuerit medicina ve
nenosa stomachū corrodens: siue fuerit aliquod formaliter sol/
uens vt cū sumit a cāu nitrū vel huiusmōi cū cibis: aut fit ꝑ ī/
troitū alicuiꝰ aīalis intrātis corrodētis vt sanguisuge ⁊ alteriꝰ
aut fit ex apate rupto nō adhuc maturo aut ex vlceribꝰ post cor/
rosionē eoꝝ aut fit ex cāis primitiuis aliquotiens vt ex cāu vel
percussione: ⁊ ita per singulas causas discurre. ⁊ hec de causis
sufficiant pro nunc ⁊c.

Signa. Veniēdū ē iā ad signa ⁊ primo ꝓnostica euentus:
deinde ad bonū ⁊ ad malū: cōsequēter demōstra/
tiua: primo generis deinde specieꝝ. Primū ꝓnosticū euētus
dicebat Auic. ī caplo signoꝝ est subuersio ⁊ nausea ⁊ rōnē addu
cebat in caplo antecedēti cum dixit: Cuʒ ergo accidit subuersio
tūc iā accidit aliquid ɔmouēs os stomaci ad expellendū aliquid
ad ꝓpinquiores vias. Scōm ꝓnosticū ē ī egritudinibus mā/
libꝰ tremor labij inferioris ⁊ maxie cū accidit tensio ipocūdrioꝝ
ad superiora ē signū euētus vomitꝰ: ⁊ hoc ē signū multū proxi/
muʒ ad vomitū magis q̄ʒ precedēs: qm̄ aliquotiens stat nausea
⁊ subuersio ⁊ non sequit inde vomitus vt supra declaratuʒ ē in
causa debilitatis stomaci. sed qñ in mālibꝰ fit tensio ipocūdrioꝝ
ad superiora declarat iā moueri versus stomachū. Si ergo tūc
accidat tremor labij īferioris significat nocumentū cōmunicatū
iā ori stomaci ꝑꝑ alligationē ⁊ ɔtinuitatē pellicule labij inferio/
ris ⁊ lingue cū ore stomaci: ⁊ ɔñr significat de vomitu proximo.
fiat ēt euidentior significatio si ī morbis acutis ī die cretica idi/
catiua antecessisset subuersio animi ⁊ nausea cuʒ aliquali expul/
sione hūiditatis aquose per os ⁊ non cum formali motu laborio
so ad expellenduʒ: si postea ī die cretica radicali succedat dolor
stomaci cū tremore labij inferioris cū exitu hūiditatis saliualis
tūc verificatur significatio. Signū ēt ꝓnosticū: aliud sumit
ex apparētibus quibusdā accidētibꝰ ɔsuetis apparere infirmis
vel ēt sanis qñ in eis futurus est vomitus vt exemplifica in vo/
mitu sanguineo ɔsueuit corpus aliquotiēs semel ī mense vome/
re sanguinē ⁊ ɔsueuit apparere dolor dorsi cū eructuatōe dulci
⁊ cū rubore faciei ⁊ labioꝝ ⁊ similia: tūc ē signū ꝓnosticū futuri
vomitꝰ sanguinei ⁊ ita ītelligit ī alijs. De signis vero ꝓnosti
cis ad bonū: pm ē Hypo. 2a ꝓnosticoꝝ textu ɔmēti. xxxvij. cuʒ
dixit: laudabilis vomitus ē cui flōmia admixtuʒ coleribꝰ fuerit
neqʒ nimis viscosū. Et ex hoc innuit ꝙ ītellexit de flegmate ⁊ co
leribꝰ nō multū elongatis a naturalibus. Nā flegma īnaturale
aliquādo est grossuʒ: similiter colera īnaturalis vt colera vitel/
lina. Ideo si fuerit vomitus ex illis factus non erit vomitꝰ lau/
dabilis. Unde addit: quāto est purior tanto deterior. ⁊ rationeʒ
dicit Gal. in cōmento dicens: q: humor purus qui est de genē
colere significat victoriā vehementem caliditatis: flegma vero
puꝝ significat fridtatē sup. vehementē. ⁊ vterqʒ hoꝝ duorum
humoꝝ qñ est purꝰ ⁊ simplex vides eū grossiorē ꝙ est q: flegma
ꝓpter frigiditatē est quasi ɔgelatū ⁊ sup. sic ingrossatū: sʒ id qđ
ē generatū ex colera ꝓpter victoriā caliditatis vides ꝙ sit adu
stum. i. fit ex colera adusta: ⁊ ita finit humiditas eiꝰ: ⁊ ɔñter fit
humor spissior. ⁊ hanc eandē sniam accepit. A. in verbis ꝓprijs
2a quarti capitulo de iudicijs vomitus. Aliud signū ꝓnosticū
ad bonū: Vomitꝰ creticus ī morbis acutis indicatiuis ꝑ nauseā
ī die īdicatiua factꝰ de mā faciēte morbū: si sequat ad eū alleuia
tio ⁊ trāquillitas ē signū bonū ⁊ crisis laudabilis maxime si se/
quat bonitas desiderij ⁊ anhelitꝰ ⁊ pulsus. Aliđ signū genera
le ī vomitu siue spontaneo siue artificiali dicebat Aui. 13a tertij
caplo ꝓprio: ēt colligit de mēte eiusdē 4a primi caplo 13o: Et in
admīstratōe qdeʒ vomitꝰ cum eq̄litate ē iuuamētū maximū: nā
euadere facit aliquotiēs supra morbis grauibꝰ: nam aliqñ facit
euadere a subeth ⁊ a lamentatōe repletōali in fe. alijs ⁊ ɔfert la/
xitati corporis ⁊ vlceribꝰ q̄ sunt in renibꝰ ⁊ vesica sup. eūando
mām vel diuertēdo ab illis mēbris ⁊ ē lepre forte medicamen ⁊
malitie coloris ⁊ epilēsie stomatice ⁊ ictericie ⁊ asmati ⁊ tremori
⁊ ꝑalesi. Et addebat: ⁊ ē ex curatōibꝰ que ɔferunt hñtibꝰ vlcera
nigra magna. Dixit ēt in 13a tertij: ⁊ multotiēs vomitꝰ sanat ex
singultu clamoso sup. ꝓ quanto remouet cām singultꝰ. Nā vt
dictū ē in caplo superiore de mente Aui. de cura singultꝰ: ī prīci/
pio vomitꝰ ē cura magis ɔferens singultui: cuius cā ē repletio
plurima ⁊ res nocens sua q̄litate. Et ɔtinuādo dicebat: ⁊ in ad/
ministratōe vomitꝰ cuʒ equalitate ɔseruant renes ⁊ curat in eo
nocumētū eoꝝ ⁊ nocumentū pedū ⁊ sanat eruptio venaꝝ defe
rentiū sanguinē ⁊ artariaꝝ. i. ab eruptōe. Sʒ veꝝ ē ꝙ loque
bat de vomitu artificiali: qm̄ ⁊ 4a primi ⁊ 13a tertij capitulis alle
gatis post iuuamēta huius vomitꝰ cū equalitate facti addidit:
Ipse quoqʒ fieri dʒ in mēse semel aut bis vt fuit ēt snia Hypo.
ita tñ vt nō reseruet reuolutio scita neqʒ numerꝰ dieꝝ notꝰ. sed
hec eadeʒ iuuamēta ītelligi debēt ēt in vomitu spōtaneo vt pʒ.
Signa vero ad malū ē primo gñaliter oīs sup̄fluus vomitus
⁊ oīs assiduatio eiꝰ. Nā 3a tertij dicit: Et assiduatio eiꝰ debili/
tat virtutē stomaci ⁊ facit ipm lacunā sup̄fluitatū. Et 4a primi
caplo 14o de malitijs eiꝰ dixit: Sup̄fluus vomitꝰ stomacho no/
cet ⁊ ipm debilitat ⁊ resoluit ipm ⁊ faciūt euʒ aptum vt māe ad
ipm ꝑueniāt ⁊ obest pectori ⁊ visui ⁊ dentibꝰ ⁊ antiquis capitis
doloribꝰ nisi eis q sunt ꝑꝑ societatē stomaci ⁊c. Et rō hoꝝ oīuʒ
ē satis clara: nā nocet stomacho ɔuertendo mās ad ipm ⁊ pecto
ri ꝑꝑ vehementē conatū ⁊ motū qui fit ī mēbris pectoris ī actu
vomēdi. Propterea dixerat ī caplo xjo eiusdē fen: Hoīes q sūt
remotiores ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter: aut ꝓ
pter nām. i. cuʒ leui vomitiuo aut nāliter aut spōtanee ⁊ sūt ho
mines q pectꝰ hñt strictū ⁊ qui male anhelāt qui ad sanguineʒ
spuendū sunt apti ⁊ stomachos hñtes debiles ⁊c. nocet ēt anti/
quis doloribꝰ capitis nisi sint tales ꝑ societatē stomaci ɔmouen
do ⁊ agitādo mās ſm caput: Sʒ in hñtibꝰ a stomacho depēden
tiā iuuat eūando māʒ. Sʒ est dubitatio ꝑ hoc ꝙ dicit ꝙ nocet
visui: vbi tñ de iuuamētis eiꝰ ē ꝙ visui confert. Et de hoc fecit
Cōciliator differētiaʒ. cxlv. in meo: sʒ de hoc videbit ī cura. Aliđ
signū ad maluʒ: In vomitu ⁊ ē Hyp. ēt 2a ꝓnosticoꝝ textu cō/
menti. xxxviij. ⁊ est. A. ꝙ vomitus qui ē sicut succus porri ītelli
gendo de prassino vel eruginoso significat malitiā maximā. pʒ
q: significat vehemētissimā adustionē in mā maxime nisi sit ge/
nitus ī stomacho ex cibis: de quoꝝ ꝓprietate ē vt nō digerant
ɔuenienter ī stomacho: sed acquirūt illaʒ malā qualitatē vt vo/
luit Cōmētator Gal. vt sūt porri ⁊ allea ⁊c. ⁊ quedā gña oleꝝ in
ɔmēto allegato. Aliđ signū ꝓnosticū ad malū ⁊ ī humoralibꝰ
ꝑter sanguineʒ: Oīs vomitꝰ rei humoralis fetide ē malus: patet
q: significat malā putrefactionē alꝰ magnā putrefactionē ī hu/
more vel sanie. Et itē oīs vomitꝰ vermiū maxime ī febribꝰ pesti
lētialibus ē vehemēter malus: pʒ q: significat magnā putrefa/
ctionē ī humore vel sanie simul cū qualitate venenosa: ⁊ ꝑcipue
si euomant vermes mortui. Nā significat tantā malitiā in cor/
pore ꝙ ēt vermes nō possunt eā tollerare. īmo dicebat Gordo/
nius vlr ꝙ vomitꝰ in fe. pestilētialibꝰ semꝑ ē malus: q: signifi/
cat maximaʒ lesionē stomacho cōicari: ⁊ intelligit vbi corpꝰ nō
eēt dispositū neqʒ alꝰ ɔsuetū ex facili eā vomere. Sʒ. A. cōtra/
xit hoc maxime ad vomitū fetidū ⁊ ad vomitū nigruʒ dicēs: ni
ger vero sup. nō fit nisi in apatibꝰ splenis ⁊ in fine veris. i. niger
vt fex sanguinis ⁊ ē malus. Addit ⁊ fetidus est malus ⁊ proprie
quecūqʒ amboꝝ in fe. pestilētialibꝰ fit. Aliud ꝓnosticū ɔtra/
hendo ad sanguinē ⁊ est Hypo. 7a ꝑticula affo. cū dixit: quecū/
qʒ sanguinē vomūt si quidē sine fe. salubre. si vero ex fe. ꝑnicio/
sum ⁊c. ⁊ sic vomitus sanguīs cū fe. si ɔiungat ponit signuʒ ꝑ/
niciosum. ⁊ Cōmētator declarās in ɔmento dicit ꝙ ɔiungitur
cum fe. est signū ꝙ ē ab apate vel vulnere ex apate: iđ est pericu
losus

losus ⁊ aliqñ incurabilis. hoc ergo dꝫ intelligi qñ iste vomitus
sanguineus nō sequit̃ ad fe. neqꝫ ad cām fe. sꝫ qñ fe. ipsa sequit̃
ad vomitū vel ad cām ipsius vomitꝰ. Nā vbi vomitꝰ sanguineꝰ
sequeret̃ ad fe. s. sanguineā ex repletiōe sanguinis tunc fortasis
vomitus eēt cā salubris: sꝫ ergo fm plurimū est malus: q: signi
ficaret exuberātiā ⁊ acuitatē sanguis cū fe. tamē possꝫ nō esse
curabilis: imo forte facile curaret̃. idō. A. cū cautela in fine capi/
tuli de vomitu sanguis dixit: ⁊ ois vomitꝰ sanguis cū fe. ē ma/
lus sꝫ cū non ē illic fe. qñqꝫ nō est malus. Ultimū ꝓnosticū:
vomitus substātie carnee vel tunicalis ē ad despatione: vt plu/
rimū q: significat solutionē ⁊ corrosionē ipsius stomaci vel mē
broꝝ vicinoꝝ: ⁊ tale nocumentū vtplurimū vel semꝑ ē irrecu
perabile. Tandē de vomitibꝰ malis: quidā ē malus ꝓpter ꝯpo/
sitionē cū alia dispōne vt cū cōiungit̃ vomitus cū restrictione
nāe siue vētris. Nā de hoc dicebat. A. ⁊ ex cōpōe mala ē vt sit
os stomaci subuersum sup. cū vomitu patiens sincopiꝫ vt sit nā
restricta. ⁊ adducit rōnem dicēs: Tūc eiꝫ id qđ sedat vomitum
sup. de stipticis addit ī retentionē nāe: ⁊ id qđ resoluit ventrem
i. facit fluxū addit ad vomitū. hoc tñ dꝫ ītelligi de vomitu fleg/
matico i stomacho debili multum i quo abundat flegma: vbi ad
euāndū flegma exigit̃ solutiuū forte: ⁊ sic debilitādo stomachū
addit ad vomitū. Sꝫ vbi mā colerica subtilis eēt cā vomitus ⁊
inducēs ad sincopim: tūc nō esset necessariū q in restrictiōe vo
mitus restringeret̃ nā: imo per easdē medicinas curaret̃ vtraqꝫ
dispō: verbigratia cuꝫ aqua prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ vel cū suc/
co citonioꝝ. Nā talia laxāt ventrē ⁊ ingrossando mām colericā
⁊ remittendo qualitatē malā eius ēt stomachū ꝯfortando curāt
vomitū. Et ꝓpter hanc cām addidit Aui. in textu nisi sit id qđ
facit sincopim vel sup. vomitū humor subtilis aut colericꝰ ⁊ cu/
retur dispō cū aqua prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ ⁊ similibꝰ ⁊ confert
vtrisqꝫ rebꝰ simul: possēꝫ multiplicare ī istis signis malis sꝫ nō
ad multā vtilitatē: idō ista sufficiāt. Signa vero demōstrati/
ua generis sunt ex se manifesta. Signa ēt demōstratiua spērū
cōia siue subalternaꝝ vt si sit cibalis vel hūoralis alioꝝ humo/
rum a sanguine vel sanguineus vel alterīꝰ rei extranee vt ver/
miuꝫ vel saniei ⁊c. ēt ex se sensu manifestātur. Sed đ cibali spe/
cialr̃ cum fit vomitus subito đ cibo post ipsū assumptū ⁊ frequē
ter significat malitiā ꝯplōnis cōicatā stomacho ⁊ maximā sto/
maci debilitatē vt supra dictū ē in cāis vel sensibilitatē eius qñ
non fuerit vlcus vel apā in stomacho que per signa ꝓpria ma/
nifestant̃ maxie de debilitate retentiue: intelligēdo q si nō suc/
cedat vomitꝰ statiꝫ post cibū sumptū sꝫ in tpe ꝯprehēsionis sto
maci supra cibū. i. hora digōnis: tunc magis significat debili/
tatē indigestiua: vnde fit ī cibo acetositas vel fit ex eo inflatio. ⁊
iste debilitates sequunt̃ malitiā ꝯplōnis vt supra visū ē: que ma
litie ꝯplōnales ex signis primis suprapositis erūt satis manife/
ste vt calida ex siti ⁊ siccitate oris ⁊c. videbis supra loco suo pro/
pter abbreuiare. Et si fuerit vomitꝰ versus finē tpis quo dꝫ cō
pleri digō: tūc significat ꝯuersionē cibi ad corruptionē vñ aqui/
rit̃ acuitas ī cibo ⁊ mordicatio ī stomacho. ⁊ declarat̃ ēt ex eru/
ctuatōe manifestāte cibū corruptū ⁊ ex odore ⁊ ex sapore eius ⁊
vltimate ex ꝯprehēsione exitꝰ eiꝰ. Signa vero hūoraliū ⁊ sim
pliciū ⁊ ꝯpositoꝝ ⁊ humoꝝ nāliuꝫ ⁊ paꝝ recedētiū a naturalibꝰ
⁊ ēt ipsorū preter nām. De spēbus colere flegmatis ⁊ melācolie
vltra signa que sūt supra habita in capitulis supioribꝰ manife/
stātur ēt ex visu post eductionē eoꝝ: ita ⁊ silr̃ rei extranee vt ver
miū vel sanici vel lapidis sunt ex se manifesta. Sꝫ signa vtrū
sit creticus vel nō creticꝰ habent̃ ex p̄cedentibꝰ de antecessione
signoꝝ crisis vel non antecessiōe. Sed vtrum vomitꝰ fuerit ex
mā i stomacho generata vel aliūde fluxa ad stomachū. ⁊ de ta/
libus sunt signa posita supra ex interpolatiōe ⁊ ex periodicatōe
vel ex maiori ꝯtinuatiōe. Et de hoc dicebat Serap. ille aūt cui
acciderit ex supfluitatibꝰ que effundūt̃ ad ipsū. s. ex mēbris alijs
sup. vel ex toto vel particulari mēbro nō ē cōtinue lesiōis: sꝫ ge/
scit stomachus i hora donec aggregent̃ superfluitates ī eo scilꝫ
stomacho. sꝫ si fuerit mā i stomacho existēs cōtēta ī vacuitates
stomaci distiguit̃ illa ab ea que ē ītrisecata ī poris stomaci vt di
cebat Alex. qm̄ q̄ ē i ꝯcauitate post nauseaꝫ illico seq̄t̃ vomitꝰ. si
aūt iter vomitū ⁊ nauseā spaciū sit multuꝫ vel aliquotiens non
sequat̃ vomitꝰ: sꝫ stat laboriosa nausea declarat̃ q mā est ībibi/
ta vel forte modica: vt alīs dictū ē. Sꝫ de vomitu facto a cau
sis primitiuis signa sūt manifesta vel ex casu vel ꝑcussiōe stoma
ci vel mēbroꝝ cōicantiū vel ex nimia sumptione cibi ⁊ potꝰ: aut
ex fetore ciboꝝ ⁊ eoꝝ rauciditate: vt dicebat Serap. ⁊ de simi/
libus oia talia sunt manifesta ex se. Sꝫ de vomitu sanguineo
vtrū sit sanguis puri quasi nālis vel alterati i via corruptōis ex
se ē satis manifestū. sꝫ vtruꝫ sit ex sana ꝯplexiōe declarat̃ ex p̄/
senti bona habitudine ⁊ ex trāquillitate sequēte ⁊ ex iuuamento
⁊ ex p̄cedentibꝰ causis ad multiplicationē sanguis facientibus
maxime de retētione ꝯsuetaꝝ euationū sanguis. sꝫ vtrū dicat̃
ex stomacho vel ex alijs membris vt ex epate vel splene: dicebat
A. q differētie quidem sunt inter factū ꝓpter epar ⁊ effusionēꝫ
eius ex ipso ad stomachū ⁊ factum ꝓpter splenē ⁊ factū ꝑꝑ sto/
machū ipm ē qđ cū illis nō est dolor sup. necessariꝰ: ⁊ iste qui ē
a stomacho non euacuatur a dolore intelligatur nisi fuerit ex di
latatione pororum venaruꝫ stomaci. nam tunc etiam fit sine do
lore: sꝫ quātitas tūc ē modica. vbi si fiat ꝓpter ruptiōeꝫ venaꝝ
stomaci vel solutōeꝫ vel vlcus semꝑ stat dolor notabilis. vbi si
fiat ab epate vel splene stāte stomacho aliter sano nō stat dolor.
Sꝫ vtrū fiat ex epate vel splene declarat̃ ex colore vel ex sub
stātia sanguis cū sapore aliqñ. Nā iste q est ex splene ē niger tur
bidus: ⁊ qñqꝫ ē acetosus vt vult Aui. Sꝫ si proueniat ex capite
declarat̃ ex p̄cedētibꝰ lesionibꝰ capitis ⁊ tēsione venaꝝ capitis
⁊ colorificatōe: ⁊ sepe rascat̃ aliqđ sanguineū: vel ꝑ nares aliqđ
ex sanguine emittit̃: ⁊ cū hoc ēt est sine dolore. Sꝫ ad distiguē
duꝫ vtrū sit ex meri vel ex stomacho. Et si ex stomacho vtrū ex
ore stomaci vel fundo eiꝰ magis hoc ēt đclarat̃ ex loco doloris.
Nā qui ē ꝓpter meri cōicat̃ magis dolor ad dorsuꝫ ⁊ i descen
su cibi. Et qui ē fm os stomaci dolor magis ē circa maluꝫ gra/
natū ⁊ i directo ad duodecimā spōdilē. Et q ē circa fundū do/
lor ē magis circa ꝑtes vmblicales: ⁊ hec de signis sufficiāt.

Cura vomitus.

Jaꝫ veniendū ē ad curā in qua duo
fient pricipalr̃. Nā primo breuiter ⁊
strictiꝫ ponet̃ dieta ꝯueniēs ī vomitu: cuius restrictōeꝫ ītendi/
mus. q: nō ois vomitus vt paulo post dicā ē restringēdus: ⁊ in
hoc abbreuiabo sermonē qm̄ ample ī cura colirice passiōis cir/
ca dietā dictū ē que quasi tota referri pōt ad istū locū ⁊ ad illū
locū recurre. 2° p. nent̃ medicinalia ad casuꝫ ꝯuenietia: ⁊ ibidē
post expeditā illā itentōeꝫ aliqđ ponet̃ de medicinalibꝰ q̄ faciūt
ad curā accūtiuꝫ cōiuꝫ sequētiū ad vomitū: q: de hoc ēt Auic.
4ª primi fecit ꝑticulare caplꝫ. Et q: dictū ē esse ordinādā dietā
⁊ medicinalia i vomitu cuius restrictōeꝫ ītendimꝰ: est notādum
primo q nō qlibet vomitꝰ est restrīgēdus. Nā vomitꝰ cq̄lis q fit
a corꝑe sano ⁊ leuiter ⁊ ꝑiodice de mense ī mēseꝫ: siue fuerit spō
taneus siue artificialis nō est restringēdus: imo ī multis corpo/
ribꝰ est ꝓuocādus: vt ē medicoꝝ snia cōis: sꝫ tunc oꝫ cauere ne
nocumētum sequat̃ oculis. q: de hoc dixi supra q aliqñ cōfert
aliqñ nocet. Nā stātibꝰ oculis sanis ⁊ ēt actualr̃ corpore fm ali
as ꝑtes sano exñte cuꝫ sepe ꝯtingat vt fiat ꝑꝑ p̄seruatōeꝫ a do/
loribꝰ iuncturaꝝ ⁊ nocumētis renum: tūc eo casu nocet oculis.
nā facit ad eoꝝ caliginē ꝑꝑ vaporatōes eisdē cōicatas actu vo/
mendi. Si vero oculi fuerint actu egri aut hoc erit ꝑ essentiale
nocumētuꝫ eis factum aut aliūde cōicatū maxie a cerebro vel a
stomacho cū quibꝰ mēbris oculi maxie cōicationē hñt. Sigdeꝫ
oculi fuerint ꝑ essentiā lesi: tunc vomitꝰ qlibet est nociuꝰ agitā/
do ⁊ ꝯmouendo cāꝫ lesionis ipsoꝝ oculoꝝ maxie ītelligendo de
lesione māli ⁊ p̄cipue i corporibꝰ in quibꝰ ihabiliter fit vomitꝰ.
Si aūt egritudo oculoꝝ fit ꝑ cōitateꝫ cerebri: tunc adhuc vomi
tus est discōueniēs oculis: qm̄ ꝯmouendo mās ī capite parant̃
ad fluxuꝫ ad oculos. Sed si fuerit ꝑ cōitatem stomaci ex mā in
stomacho ꝯtenta vaporāte ad oculos: tūc vomitꝰ educens illā
mām ex stomacho lꝫ ī fieri sit nociuꝰ ꝑꝑ euaporatōem q̄ magis
oculis cōicat̃ i actu vomitꝰ tñ ī facto eē ⁊ post eiꝰ ꝯplemētum fit
iuuatiuꝰ. Et istā sniaꝫ īnuebat Aui. p̄ª tertij ī cura egritudinuꝫ
capitis cū dixit: Uomitꝰ ē ex eis i quibꝰ nō fit iuuamentū in cu
ris egritudinū capitis nisi fiat ꝑ cōitatē māe in ventre. i. in sto/
macho: tunc eiꝫ vomitꝰ est melior modoꝝ expulsiōis sup. dicte
materie cōicantis capiti: q: tunc maxie cōicat cū ē ꝯtenta ī ꝑti/
bus superioribꝰ ipsiꝰ stomaci. ⁊ ibi per egritudines capitis itel/
ligit egritudines cerebri ⁊ organoꝝ sensuū exterioꝝ. ⁊ quoniam
ī fieri ē nocens vt dictū ē talis vomitꝰ ꝓuocari maxie ī paratis
ad ipꝫ ⁊ cū leui vomitiuo fieri ꝯfortādo oclos ne recipiāt aliun/
de nocumētū i actu vomendi ponendo pillulas factas ex coto ⁊
eas infūdēdo prius in aliquo colirio ꝯueniēti passioni oculoꝝ: ⁊
postea supligare cū binda. ⁊ cū his post expeditionē vomitꝰ erit
iuuamētū manifestū in tali oculoꝝ lesione a stomacho dependē
tiā habēte vt dictū ē. Et fm hoc tollit̃ expressa apparēs ꝯdictio
de iuuamēto vel nocumēto vomitꝰ i dispōnibꝰ oculoꝝ. Silr̃ ⁊
vomitꝰ creticꝰ maxie īdicatiuus cū laudabilibꝰ signis precedē/
tibꝰ factus non ē cōstringēdus dū non superfluit. Et de hoc di
cebat Serap. vomitus vero qui fm semitā crisis accidit non est
necesse vt abscindat̃ intelligēs de dicto cretico. Si aūt multi/
plicat̃ tunc opꝫ vt abscindamꝰ ipsuꝫ cuꝫ eo qđ sit ꝯtrū cāe ipiꝰ.
Neqꝫ quilibet sinthomaticus ē ꝯstringēdus vt vomitꝰ factus
in pricipio morboꝝ nō p̄cedētibꝰ signis digōnis si fiat a virtu/
te regulāte: q: cōstante virtute ⁊ bñ tollerāte talis non ē ꝯsti in/
gēdus: imo aliquotiēs coadiuuādus fm sniam affo. Incohoāti/
bus morbis si quid videt̃ mouēdū moue. Et ita vomitꝰ factꝰ in
pricipijs ꝑoxismoꝝ nō ē cōstringēdus cū per eā euētur de ma/
teria futuri ꝑoxismi vt declarat plusq̄ꝫ Cōmētator 3° tegni. nā
aliquotiēs remouet ꝑoxismū vel saltē abbreuiat. Nā talis sin/
thomaticus lꝫ sit malus ꝑ viā signi q: arguit vel multitudineꝫ
vel malitiā māe: tñ sepe sit bonꝰ per viā cāe q: euat̃ cā mala per
cū. Solus ergo vomitꝰ vel cibalis vel humoralis superfluus ⁊
nō equalr̃ factus ē qui est cōstringēdus. tamē nota q lꝫ vomitꝰ
temꝑatus de quo aū dictū ē nō sit ꝯstringēdus cū medicis sti/
pticis dū sic talis perseuerauerit: tñ nō ē negligēdū ēt ī tali vo/
mitu qn stomachꝰ ꝯfortet̃ aliqualr̃ cū aliqbꝰ aromaticis modice
stipticitatis ⁊ interius ⁊ exterius ne forte debilitato stomacho ⁊
ꝯtētiua ipsius relaxata ex vomitu equali forte đducat̃ ad inequa
lem ⁊ effrenē. Circa igit̃ dietā eligat̃ aer tꝑatus in actiuis ad
siccū paꝝ declinās: ⁊ forte ēt si inclinet̃ ad aliqualē friditatē ha
bita intētione ad vomitū ꝓ quāto a frigido confortat̃ ꝯtentiua
erit melius: sꝫ singulr̃ sit aer aromatizatꝰ cū odoribꝰ laudabiliꝰ.
Nā de hoc dicebat Aui. in capº ꝓprio de cura vomitus abso/
lute: bonus eiꝫ odor vehemēter ē ꝯueniēs stomacho ⁊ ꝓprie cū
ē in nutritiuis: quasi īnuat q maxime ꝯuenit vt cibaria sint aro
matizata: tñ gnālr̃ bonꝰ odor ꝓ quāto stomachꝰ est membrū
aīatuꝫ viuificat multū. ꝓinde dicebat idē. A. ī cura colirice pas
sionis: ⁊ oꝫ vt nō sꝑent̃ ab eis odores ꝯfortatiui: ⁊ restaurētur
sup eos addēs: ⁊ oē q ꝯmouet in eis subuersionē aīe ꝯmutetur
ad aliud sicut supra allegatū ē etiā de mēte Gal. 8° memiri: si/
cut vniuersa fetida subuertere stomachū apta nata sūt: ita odo/
rifera ꝯfortare. Sꝫ ex quibꝰ aromaticis ⁊ odoriferis debeat aer

rectificari:⁊ quibꝰ vti opꝫ in cā calida ⁊ ī cā frida: quoniaꝫ qui/
daꝫ infirmoꝝ res cōmuniter aromatizatas grauitas abhorrēt.
nā quidā coꝝ abhorrēt odorē panis vt in pāniculo colirice paſ/
ſionis dictū eſt. ⁊ de his oībus ſatis ample dictuꝫ ē in cura ſin/
copis ⁊ colirice paſſionis:⁊ ſimiliter ſi aer debeat eſſe lumino/
ſus vel ad opacitatē tēdēs recurre ad ea que ſunt ī illis locis di
cta:q꞉ nō curo multiplicare verba vltra neceſſitatē. De ſom/
no ⁊ vigilia dicebat. A. 4ª primi caplo 16° de eo in quo ſuꝑfluit
vomitus fiat vt ipē dormiat ⁊ ingenieꝛ quātum poſſibile fuerit
quō dormiat. ⁊ Aui. filr 13ª tertij dicit ⁊ ꝙ ī ſomno ē radix cure.
⁊ addit alibi:cūqꝫ dormiūt ſudabūt īnuēs ꝙ ſudor ē in caſu cō
ueniēs:qm̄ ꝯuertit māſ ad oppoſitū ⁊ maxime ī facto ꝑ viaꝫ flu
xus. Nā ſomnꝰ oēs excreatōes retinet ꝑter ſudorē. De motu
⁊ quiete breuiter dicaꝛ ꝙ ſumpta indicatiōe a vomitu motus ē
diſcōueniēs:qm̄ ꝯmouet māꝫ ī ſtomacho. ⁊ ꝓinde dicebat. R.
5° ꝯtinentis: Motus intēſus ſi fuerit poſt excitationē excitabit
vomitū quare oꝫ vt vomētes cibū vtātur quiete:q꞉ tn̄ dicit. A.
ꝙ attractio materiei excitātis ad extremitates eſt iuuatiua val/
de ī retētione vomitꝰ:⁊ id fit ſi ſtringunꝛ extrema ⁊ ꝓprie īferio
ra ſicut crura ⁊ pedes ꝯſtrictiōe deſcēdente a ſuꝑioribꝰ.i.icipiē
te ꝯſtrictione a ſuꝑioribus deſcēdente ad inferiora videꝛ īnuere
ꝙ exercitiū ⁊ motus ī caſu ſit cōueniēs. dicaꝛ hic ꝙ habita itē/
tione ad cām ⁊ maxime fluētē ex alijs mēbris ad ipꝫ ſtomachū:
tunc ꝯuenit exercitiū q꞉ ꝯuertit ad exteriora ⁊ maxime mēbroꝝ
īferioꝝ. ⁊ ad hunc ītellectū dicit. A. ⁊ multotiēs quidā abſcīdit
vomitū cliſtere acutū diuertēdo.ſ. māꝫ fluētem ad ſtomachū. ⁊
hanc ſnīaꝫ ipē met expreſſit. nā poſtquā poſuit ꝙ attractio ma/
teriei ad extremitates ē iuuatiua valde ī retētiōe vomitus:ad/
dit declarādo ⁊ ꝓprie cuꝫ ē ex expulſiōe humoꝝ ex mēbris cōti
nentibus ſtomachū ad ipm̄.i.ex mēbris vicinis ſtomacho.ſ. de
epe ſplene vel mirach que ꝯtinent ſtomachū. Nā tunc talis di/
uerſio ē iuuatiua:alr quies eſt magis neceſſaria:⁊ maxime ī his
ī quibꝰ fit vomitꝰ cibi ex debilitate ꝯtentiue ſtomaci:īmo loqu
tio ī illis ē ſuſpecta. Nā mota līgua ꝑ ꝯtinuitatē cū tunica ītrin
ſeca ſtomaci ꝯmoueꝛ ſtomachus ⁊ ſic diſponiꝛ ad vomitū. Et ī
hoc vidi ego exꝑientiā:q꞉ de ſingularibꝰ remedijs ad retinēdū
cibū ē vt oino quieſcāt ēt a loquutōe ⁊ īducaꝛ ſomnꝰ:tn̄ ī diuer
tendo fluente mā cū ſuꝑfluit vomitꝰ humoralis tūc maxie ꝯue/
nit fricatio extremoꝝ. Et ī hoc valet poſitio pedū ī aqua calida
maxie in mā frida. Valet ēt poſitio peduꝫ ī aqua frida ī mā cali/
da. De hoc dicebat Aui. Et mirabile quidē eſt ꝙ calefactio ex/
tremitatū iuuatiua ē in ſedatōe vomitꝰ ꝑterea ꝙ attrahit:⁊ īfri
gidatio caꝝ.ſ. extremitatū ē iuuatiua in ſedatōe vomitꝰ velocis
calidi ꝓpterea ꝙ īfrīdat. Et ita ſoluit ipſe cāꝫ dubitatōis q̄ꝫ ali
qui ſumūt de hoc ꝙ calefactio ⁊ īfrīdatio extremitatuꝫ facit ad
reſtrictōem vomitꝰ:qm̄ rūdit ꝙ caliditas diuertit ⁊ attrahit:⁊
frīditas in cā calida vt in mā colerica cōicaꝛ a pedibꝰ ad ſtoma/
chū ⁊ ita remittit acuitatē materie ⁊ confortat cōtentiuā aſper/
gefactio etiaꝫ circa facieꝫ cū aq̄ frigida aliqualiter terrefaciēdo
virtuteꝫ facit ad reſtrictionē vomitus per iſtum modum. De
inanitione ⁊ repletōe dicaꝛ ꝙ conſtāte virtute ieiuniū eſt maxi/
me cōueniens:qm̄ per ſubtractōem cibi mēbra fiunt auara ī re/
tinendo:ideo ꝑciſe tm̄ deꝛ de cibo quātum ad virtutem eſt ne/
ceſſariuꝫ. Vn̄ dicebat Aui. Minoreꝛ cibꝰ ⁊ ſubtilieꝛ ⁊ adhibeaꝛ
ieiuniū ita vt deꝛ paꝝ pro vice ⁊ raro. Inanitio ēt ꝯpletur cōue
nienter cum cliſteribꝰ diuertentibꝰ ad īferiora in vomitu māli.
In paſſionibꝰ aīalibꝰ iuuat ſingulariter ꝯfortari mēte lꝫ aliquo/
tiēs triſtari ⁊ ſubito timere faciat ad retentionē vomitꝰ propter
cōuerſionē aīe a ſtomacho ⁊ a ſenſu rei nocentis vt alias decla
ratū eſt. Sed de cibo ⁊ potu breuiter dicaꝛ pº ꝯmemorando
cañ. ꝙ cibus nō exhibeaꝛ illico poſt vomitū:īmo tardeꝛ duabꝰ
tribus vel quattuor horis conſtante virtute:⁊ prius fiat ablutio
faciei cuꝫ aqua ⁊ aceto vt remoueaꝛ aliqualis vaporalis graui/
tas capitis inducta ex laborioſo motu vomitus. prius ēt ꝑpa
retur ſtomachus interius. ⁊ exterius cū aliqualr ꝯfortatiuis ſto
maci calidis vel frigidis de quibus latius infra vt cēt miua ci/
tonioꝝ ſimplex in cā calida vel miua aromatica in cā frida ſu/
mendo duo vel tria coclearia ante cibū per tertiū hore. ⁊ hoc ī/
telligiꝛ niſi ventris ꝯiungaꝛ ſtipticitas maior ea que ad vomitū
ꝯſequi ſolet:quoniā ī illo cāu oportebit prius cū lenitiuis proce
dere relaxādo cōtentiuā fundi ſtomaci ⁊ ēt cū cliſteribꝰ dcorſuꝫ
tn̄ lenitiuis. Et de hoc dixit Auic. ⁊ opꝫ vt regaꝛ ſupple tales
ita vt ſumāt añ cibū ex cibis cibos lubꝛificatiuos ⁊ poſt ipſū ci/
bos ſtipticos odoriferos ſicut citonia ſimilia vt deponāt cibum
ab ore ſtomaci ad fundū eius ⁊ īclinēt mām ad inferiora ⁊ nō ad
ſuperiora. Et ſi pur intēdimꝰ cū aliquibꝰ confortatiuis ſint re/
miſſe ſtipticitatis. Et iſtā ēt ſnīam poſuit Auic. cōem ⁊ ī cibis ⁊
ī medicinis ī cura vomitꝰ abſolute cū dixit: Et cū nā fuerit ſicca
ideſt vēter ſtipticus nō reſtringas vomitū ſup. ꝑñtem vel futu/
rum:de quo dubitaꝛ cū eo qd̄ exſiccat ex ſtipticis niſi cū men/
ſura abſqꝫ nocumēto ⁊ adminiſtra cliſteria ⁊ ſolue nām: deinde
ſis audax in dando robob ⁊c̄. Et quēadmodū dico de his que
per interius offeruntur:ita intelligitur de his que per exterius
applicantur. Sed de qualitate cibarioꝝ oportet vt cibi ſint
facilis digeſtionis boni chimi modice quātitatis ⁊ exhibeatur
paulatim ⁊ paulatim vt dicebat Aui. ⁊ oēm quem curas cū vis
ipſuꝫ cibare ciba cū paulatim paulatim ita vt non moueaꝛ ī ipo
ſtomachus vice alia ad vomendū. Naꝫ paucitas cibi facit nām
auarā ad retinendū:⁊ opꝫ tales cibos aromatizari cū odoribus
ſpecieꝝ ꝯuenientiū in cā vomitus calidaꝝ vel frigidaꝝ ſm̄ exi/
gentiā cauſe vt in cā calida cū vino granatoꝝ vel cū puluere co
ralloꝝ ⁊ roſaꝝ ⁊ ſandaloꝝ citrinoꝝ vel coriandroꝝ cuꝫ citonijs

decoquēdo ⁊ ſimilibꝰ. Et in cā frigida menta cum modico ga/
riofil'. ꝓprie quoniā ſunt vltimi vt dicit Auic. ſupple ī iuuamē/
to. Nā bonus odor vt ſupra dicebaꝛ vehementer ē ꝯueniēs ꝓ/
prie ſi fuerit in nutritiuis ⁊ ſupple ab ipſo ſedatur vomitꝰ ſi ſen/
ſus eſt diligens ipſuꝫ vt dicebat Auic. dꝫ ēt cibus ꝑparari ī for
ma deſiderata ab īfirmo elixādo vel aſſando vel ī gelatinis vel
ī paſtillis lꝫ aſſata reglr ſint ꝯueniētiora. Sꝫ q꞉ virtus ſtomaci
tūc ē debilis ⁊ aſſata difficulter trāſmutanꝛ ꝑūt piſtari carnes
poſt aſſaturā poſtea diſſolui cū brodio:ſed nō reducanꝛ ad for/
mā nimis liquidā ſed ſatis ſpiſſam. ⁊ debēt cibaria mutari ſm̄
diuerſas ꝑparatōes q꞉ ꝯtinuitas ī vna preparatione adducit ad
abominationē maxime ſi fuerit humida hūiditate actuali qm̄ in
cāu debēt ꝓhiberi humida actu ⁊ potentia. ⁊ ita pultes in caſu
diſcōueniūt ⁊ oua mollia ⁊ huiuſmodi lubrica: īmo ſumāꝛ ſpiſ/
ſa ita ꝙ cū coclcari colligi poſſint. Et forte ꝙ Aui. ad hoc reſpi/
ciēs no laudauit ſimpliciter dictum quorūdā dicens: Et eſtima
uerūt quidā ꝙ amigdale cū terūtur ⁊ digitis fricādo diſſoluūꝛ
in aquā ⁊ colanꝛ.i. cuꝫ fit lac ex eis ⁊ ſumiꝛ ex eo ī potu ſunt ma
xima cura vomitꝰ dñantis ſuꝑantis: vel q꞉ voluit exhiberi ī tali
forma liq̄da potabili vel forte: q꞉ in amigdalis ꝑꝑ humiditatem
ēt virtualis ⁊ vnctuoſitatē eaꝝ nō eſt ꝯueniētia ī caſu: lꝫ multi
practicātiuꝫ amittāt amigdalatū ꝓpter iſtuꝫ tex. ī iſto caſu. Sꝫ
Aui. neqꝫ ꝓbauit neqꝫ vituꝑauit: q꞉ poſſet dici ꝙ aliq̄d de tali
amigdalato ſumere cū carnibꝰ rectificato cum agreſta vel vino
granatoꝝ in cā calida: vel cū gariofil' vel modico zizib. in cā fri
gida vt fieri ſolet minuēdo odorē carniū q̄ cōiter abominanꝛ in
vomentibꝰ facit ad appetēdū ſaporamēta. In cā igiꝛ calida pro
cibis valent miliū ⁊ panicū cuꝫ multū decoquunꝛ ī brodijs:⁊ ſi
ſimul cuꝫ eis decoquanꝛ citonia ⁊ pira magis valebūt. Et de
herbis valent plātago acetoſa portulaca burſa paſtoris. Et de
carnibꝰ valent carnes pulloꝝ iuuenū ⁊ carnes auiculaꝝ ⁊ ꝑdi/
cuꝫ ⁊ faſianoꝝ ⁊ maxie pulloꝝ ipſoꝝ. Et in cā frida valet farina
de ſpelta ⁊ rizū ꝓprie. Et de herbis mēta ſingulr iſopus ⁊ ſal/
uia. Et de carnibꝰ carnes pulloꝝ groſſoꝝ ⁊ carnes caſtrati cuꝫ
carnibꝰ pipionū ⁊ auiuꝫ mōtanaꝝ: lꝫ ēt carnes ꝑdicuꝫ faſianoꝝ
⁊ turtuꝝ nō diſcōueniant ꝓ ꝯfortatōe ⁊ ꝓprietate ſpāli. Et pa/
nis eoꝝ ſit panis de ſimula bñ fermētatꝰ ⁊ coctus ſine ſale: tn̄ ⁊
in corpore robuſto ⁊ rurali vt credo laudauit Aui. fabas cū cor/
tice ſuo decoctas ī aceto parūper ꝑmixto ſup. cuꝫ aqua. nā di/
cit ꝙ ꝯferunt plurimū eis: ītelligiꝛ ruſticis hñtibus ſtomachuꝫ
piloſuꝫ. Addit; ⁊ lentes effuſe cuꝫ elixanꝛ.i. abiecta prima deco
ctōe qn̄ decoquunꝛ cuꝫ aceto.i. addēdo acetū cum aqua deco/
ctōis coꝝ etiā iuuant. Sꝫ in corporibꝰ delicatis ⁊ ī virtute de/
bili ⁊ in totū cibuꝫ abhorrētibꝰ vt ſepe ꝯtingit dicit Aui. Ex eis
q̄ ꝯferunt ī hoc ē facere vt ipſi in potū ſumāt volētes aut inuiti
aquā carnis plurimā cuꝫ ſemībꝰ ſup. calidis vel fridis ſꝫ exigē
tiaꝫ cāe cū ꝯfortatiuis ⁊ aromaticis:⁊ ſingulr laudat coriādruꝫ
ſiceū. Nā in eo ē mirabilis ꝓprietas ī retinēdo vomitū ⁊ cibuꝫ
ī ſtomacho: maxie ſi fuerit īfuſuꝫ in aceto vt fieri ſolet ⁊ ꝓprius
ī cā calida. Et ī cā frida poniꝛ aliquotiēs aliq̄d vini aromatici.
de q̄ aqua carnis dictuꝫ ē ſupra ī cura colirice paſſiōis. Et etiā
deſcriptōeꝫ eiꝰ poſuit in hoc caplo Aui. de cura vomitꝰ ī ſpāli
in fine: Et ſi euomuerit cibuꝫ talē exhibitū reitera euꝫ. Et ſi nō
fuerit ſꝫ ꝑparatōeꝫ ſibi gratā muta ad aliā ꝑparatōeꝫ. Nā iſte
canon ē cōis ⁊ ī cibis ⁊ medicis: ꝙ qn̄ ſumūt cibū vel medicinā
eis ꝯueniētē ⁊ nō ſuſtinēt: tunc oꝫ reiterare īterponēdo tn̄ tps ⁊
viuificādo virtutē cū odoramētis ſibi gratis ſtomachū inuitādo
ad ſuſcipiēdū aliqn̄ cuꝫ fructibꝰ. Nā fructuū odorē plures coꝝ
recipiūt vt dicebat. A. ī cura colirice paſſiōis ⁊ aliqn̄ cū ſuffumi
gatōibꝰ factis ex pullis aſſatis ſcidēdo pullos ī faciē egroti aro
matizatos cū aromaticis appropriatis vt dixit. A. ī caplo ꝓxie
allegato quo facto oportebit reiterare cibuꝫ vel medicinam. Et
hūc cañ. poſuit Aui. ī caplo gn̄ali in curatōe vomitus cū dixit:
Et cū vomitu expelliꝛ medicamē fortiter ꝯſtrigēs vomitū reite
ra ipſuꝫ. ⁊ ſi vehemēter abhorret ipſuꝫ ſup. vel cibum tunc al/
tera eis aliquid odoris eius aut coloris ipſiꝰ aut ſupple artificij.
Idē dixit Haly. ī caplo vomitꝰ 7° practice cū dixit: Et ſi hec q̄
dederis euomerit: 2° adijce donec retineat. Et qn̄ iſta nō ſuffi/
ciunt ad retinēdū: tunc ponatur ventoſa ſine ſcarificatōe ſupra
vmbilicū que ēt teneaꝛ ſumpto cibo per notabile tempꝰ donec
cibus ad fundum ſtomaci deſcenderit: ⁊ ponātur manus ī aqua
frigida ad corrugationē ſtomaci ⁊ ſumanꝛ cōpreſſiua poſt cibuꝫ
vt diacitoniten ſine ſpēbus in cā calida: ⁊ cum ſpēbus in cā fri/
gida. Et ī corꝑe ñ multū debilitato ſi ſumaꝛ paꝝ caſei antiq̄ bo
ni ſaporis facit ad retinendum. Faciūt ēt ad hoc odoramēta cō
preſſiua vt ē cōmune remediū accipere panē vſtum ⁊ infundere
in aceto ⁊ cū menta ⁊ gariofil'. ligari in petia in cā frigida: ⁊ cuꝫ
roſis ⁊ ſandalis citrinis ⁊ floribus nenufaris in cā calida: īmo ēt
⁊ cum cāphora de qua dicit Auic. ⁊ cāphore quidē ineſt ꝓprie/
tas ꝓhibēdi vomitū ⁊ nauſeā calidos. De potu vero dicaꝛ bre/
uiter ꝙ potus ſit modiciſſime quātitatis ne faciat cibū fluctua/
re in ſtomacho: ⁊ in cā frigida ſit vinū aromaticū ad pōticum tn̄
declinās. ⁊ in cā calida ſit vinū pur ponticū: ſed debile mixtuꝫ
cū aqua extinctōis ferri ⁊ extinctōis ēt auri ī nobilibus. Nam
aqua extinctōis ferri ⁊ extinctōis ēt auri ī nobilibus plurimum
valet in cōfortatōe ſtomaci: īmo ſi ī ea decoquanꝛ fercula ꝓpriꝰ
valebunt. valebit ēt ſi miſceatur vinū cum aqua decoctōis ma/
ſticis ī frigida. Nā manifeſtatio ipſius iuuamenti ſpālius eſt in
ſtomacho vt dicit Auer. q̄nto colliget. ſed ſi eā abhorreret infir
mus ab ea diuertatur ⁊ loco eius ponatur aliquid macis vel ga/
lange vel gariofil'. ſm̄ appetituꝫ patientis. ⁊ hec de dieta ſuffi/
ciant. Jam circa medicinalia magis deſcēdendo duo fiēt pri/
cipaliter

cipaliter. pᵒ ponētur quedā generalia ī cura vomitus absolute. 2ᵒ spāliter magis poneẗ cura diuersaꝝ spēruz vomitᵒ. Et circa primū expediendū sunt prio hic ɔmemorādi cañ. supra positi in caplō dispositionū stomaci vt q medicine stomacho nō applicentur neqz excessiue calide neqz excessiue frigide ⁊ q nūq̄z absoluantur a stipticis. sed spāliter in hoc cāu vbi ē maior necessitas medicinaꝝ stipticaꝝ oportet ɔmemorare q ī curatōe malitie ɔplexionis materialis vel effuse vel generate ibidem non dz medicus cōstringere neqz multū cōfortare substantiam stomaci nisi stomachus fuerit mundificatus. Et hoc intelligiẗ nisi superfluat vomitus ⁊ deficiat virtus: q: tunc ꝓpter necessitatem eēt indigētia ad constringendum. imo ēt amplius dicebat Maly. septimo practice capitulo proprio in fine postq̄z posuit curam vomitus ex diuersis causis vt vomitus ē dixit: ⁊ hec sunt verba sua. Et attendendū ne forte aliquod sit corpᵒ repletū humoribus: q si ītellexeris medicamine ɔueniet illum deponere hūorem ita q nō tm̄ vult q stante repletione in stomacho fiat illius euacuatio ante cōstrictionez: sed etiā stante cachocimia vel etiā repletione malorum humorū in toto. ⁊ hoc est quia medicine stiptice exhibite interius eēnt ad nocumentū euacuatōis illorum humoruz. Et addit in textu suo ad declarandū necessitatē euacuatōis: Et si in stomacho medicamen supple solutiuz moram nō faciat sup. ꝓpter vomituz: clistere adhibe molle si humor colericus inuenitur: acutuz aūt si flegmaticus: ⁊ temperatū si fuerit humor medius. Postea addit: q corpe eūato medicaminibᵒ vtere stōachū ɔfortātibᵒ ⁊ vomitū sedātibᵒ. Sz hic oz ɔmemorare q talis mūdificatio q̄ aliqñ ē necessaria nō est pficiēda cuz medicis acutis loquor de exhibēdis p supiᵒ: q: de exhibēdis inferiᵒ p clisteria nō ē multa vix: sz debēt eligi medicine solutiue ɔpssiue ēt eductiue: vñ maxie sunt abiciēde lenitiue nisi stāte vētris stipticitate: vt dictuz ē supra ī dicta: verbigrā ī mā colerica ɔueniūt mirabolani citri. in infusiōe vel decoctiōe fm maiorez vel minorē necessitatē ɔstringēdi. nā decoctio mirabolanorum magis facit ad cōstrictionē q̄z sola infusio. Et reubarbaꝝ exhibitum ī substātia ī casu eūande colere ē etiaz ɔueniēs exhibituz aliquotiēs cuz sirupo acetoso cū aqua endiuie ⁊ plātaginis: vbi cum colera ɔmisceẗ flegma adherens: ⁊ aliquādo cū sirupo ro. ī mā colerica fluxa eūando: ⁊ in flegmatico humore eūando magis valeret decoctio mirabolanoꝝ chebuloꝝ ⁊ emblicoꝝ. Et ī mā melācolica magis decoctio indoꝝ in aqua buglose ⁊c. ⁊ ita fiant clisteria cum appropriatis fm al's ordinata. Cōpleẗ etiā eūatio aliquotiēs per vomitū artificialr inductū. ⁊ ita ɔñter vomitus factus a nā remouebiẗ ꝓpter id qđ eūatur mā faciēs vomitum sicut ēt p clistere acutū educta mā ⁊ cōuersa deorsū remoueẗ vomitus. vñ dicebat Aui. in cura vomitus absolute: Et multotiens quidē clistere acutū abscindit vomitū. Et addit: vomitus ēt abscindit vomitū cū est a mā. ⁊ declarat dicēs: Sanaris eiz ex vomitu cū eūas illaz mām ꝓpter egressionē eius cum vomitu. sz ibi ēt opz notare q cū intēdimus ad ꝓuocationē vomitus cū vomitiuo nō debemus vti nisi vomitiuis leuibᵒ: tamē q: mā que ē vomitu educēda dz esse mā ad ipm parata vt mā colerica que facile educiẗ. nā mā grossa vt melācolica cōueniētius p deorsum educiẗ. ⁊ itē q: nō debemus ɔuertere māz ad stomachum vt euomaẗ: sz solū illā educere que ibidē ē ɔtēta. Jō laudauit Aui. vomitiuū factū cuz aqua sola. s. tepida aut cū sirupo acetoso aut cuz aneto supple cū decoctiōe in mā mixta cuz flegmate aut cū aqua raffani ⁊ melle vt vult ⁊ que sunt eis similia: ⁊ tūc maxime vtitur vomitiuo ad curandū vomitū: qñ nō fit vomitus nisi difficilis p nām: sz cōiungiẗ cū eo multa nausea: qm̄ quādo frequētaẗ a nā vomitᵒ nō opz eū iuuare vt dictū est supra. imo dicūt quidā hic q ēt cum sit difficilis nō est multū pparanda mā cū digestiuis vt expellaẗ: qm̄ ipsa sic facta pata ad expellendū ⁊ inclināte nā ad expulsionē p vomitū fiet forte vomitus nimis effrenis. ⁊ hanc sniaz īnuebat. A. eodē capᵒ super allegato cū dixit: ⁊ scias q qñ nausea ledit ⁊ nō associaẗ ei vomitus sup. ɔueniēter sz laboriose: tunc oz vt adiuues ipz cū vomitiuis subtilibᵒ. i. debilibᵒ: vel al'r pōt exponi subtilibᵒ: q: cuz fit difficilis vomitᵒ ē signū q cā ledēs ē adherens ꝓ pte: ⁊ cōsequēter expedit vti vomitiuis subtiliātibᵒ aliqualiter vt ē decoctio aneti vel raffani vt dictū ē. postea addit vt euomat cibuz suū. s. corruptū aliquotiēs faciētē nauseā ⁊ vomitū ad modū dictum aut humorē suū. Et addit: ⁊ si necessariū tūc fuerit vt soluas ventrē eius: q: sup. ī qua mā fuerit grossa non apta educi p vomitū cū facilitate fac. i. cū medicina leui ī qua sit ēt virtus cōpressiua vt dictū ē supra. Addit deinde cōforta stomachū. s. facta eūatione cū oleis pdictis sup. extrinsecᵒ vel alijs cōfortātibᵒ ēt stomaticis de quibᵒ supra dictuz est: ēt de quibᵒ paulo post. Sz istis taliter applicādis īteriᵒ ⁊ exteriᵒ: ē ēt cañ. in nauseante ⁊ vomēte q tales medicine sint grati odoris infirmo pūtate per astātes sibi gratos ⁊ in mūdis vasis ⁊ fz preparationē sibi magis gratā: ⁊ nō oz eandē medicinā lōgo tpe ɔtinuari: neqz sub vna pparatiōe ne fiat infirmo tediosa sicut ēt dictū ē in cibis: sz opz ad alias mutari eiusdē tm̄ virtutis: tamē quādo cuz medicis odoriferis ⁊ stipticis ⁊ interius ⁊ exterius exhibitis: de quibᵒ statim diceẗ nō fiet restrictio vomitᵒ post eūationē factam de mā: tūc aliquotiēs ɔuenit flōmia. vñ dicebat ⁊ multotiēs quidē alleuiatur nausea ⁊ vomitus p flōmiā ⁊ nō intellexit hoc tm̄ in vomitu sanguineo: sz etiaz in vomitu alioꝝ humoꝝ maxime calidoꝝ: ⁊ pcipue cū habitudo dicaẗ esse sanguinea. Et ƀ hoc dicebat Malyabas capᵒ allegato postq̄z posuit curā ī tali vomitu p medicinas ⁊ eūantes ⁊ cōfortātes dixit his cuz vsus fueris sup. medicinis vt supra: ⁊ nōdum āputaẗ. s. vomitᵒ flōmia basilicaz ī manu sinistra. Nā p talez flōmiaz diuertiẗ mā: ēt infrigidanẗ mēbra aliqualr: ēt p eūationē nā mēbroꝝ fit auara ad retinēdū: iō ī vomitu p viā defluxᵒ ē magis ɔueniēs. ⁊ ita ɔñter ad has intentiones addidit ɔtinuādo aut cruribᵒ scitias. i. ventosas appone aut sub vmblico aut ī coxaꝝ radicibᵒ aut pedes fortiter frica totūq̄z hoc sup. fit vt ad inferiora deducaẗ mā ⁊ vomitus āputeẗ. Addit: ⁊ si nec sic mitigaẗ supple vomitᵒ scitias sine incisiōe īter spatulas pone. nā tunc magis īmediatā faciūt diuersionē. Sz nota de flōmia q lz. A. visus sit vitare eā 4ª primi capᵒ ꝓprio ī patiēte fastidiū ⁊ nauseā: tm̄ in certis casibᵒ pōt ɔuenire. Prio ī casu vomitᵒ sanguinei: de quo īfra diceẗ ex abūdantia sanguinis ī toto vñ ꝓpter multitudinē redūdat ad stomachū. Uel vbi educereẗ ēt sanguis a pticulari mēbro vt epe vel cerebro ad stomachū: vel qñ etiaz esset vomitᵒ ēt alteriᵒ humoris ⁊ esset repletio sanguinea in toto: vñ ꝓhibereẗ trāsitus humoꝝ existentiuz flegmatici ī epe gnāti per venas ad mēbra: tūc esset necessarium minuere sanguinē vt alij humores possent trāsire per venas ad mēbra: ⁊ tūc necessaria eēt flōmia eūatiua: ⁊ aliquotiēs pp inflāmationē epis gnāntis colerā acutā fluentē ad stomachū eēt necessaria flōmia minuta ex basilica dextri lateris ⁊ ad diuertendum ⁊ aliqualiter infrigidādū. Et qñ postremo ista oīa non sufficerēt tunc oportebit deuenire ad stupefactiua narcotica ⁊ ad diminuēdū tristē sensationez stomaci ⁊ ēt inhabilitādū materiā ipsaz ingrossando ⁊ adherere faciendo ne facile educaẗ. Et ī hoc dixit Auic. cū ergo deficit curatio sup. per alia ingenia suprapo sita necessaria sunt narcotica. sed ponit vnā cautelā in eoꝝ electione dicēs. Jn quorū nā. s. narcoticoꝝ non ē vt vomitū moueāt. i. non sint ꝓuocatiua vomitᵒ ⁊ dat exēplum sicut est ī decoctione iusquiami ⁊c. nisi associētur eis medicine odorifere ⁊c. Et postea infra addidit laudādo debiliores eis vt semen papaueris ⁊ se. lactuce. Et dicit q fortius eo ē cortex. s. papaueris ⁊ ꝓprie nigri. ⁊ sequūtur ipsū sup. ī fortitudine cortices radicum mādragore cāpestris. Et addit: q fortius eo ē oppiū. ⁊ addit q parū ex eo ē iuuamentū cū salute ⁊ ꝓprie cū ē cū eo ex medicis hñtibᵒ virtutē tyriace que repugnat veneno ipsius sicut al's dictum est de castoreo ⁊ croco ⁊c. Et ita videtur hic admittere quasi omnes medicinas stupefactiuas incipiendo a debilioribᵒ procedendo vsq̄z ad oppiuz modo sint rectificate: sed vituperat semen iusquiami dicens q est in eo virtus vomitum prouocādi. Et tamē Rasis 5ᵒ ɔtinētis cū peruenit ad hāc intētionem exhibitōis narcoticoꝝ ex eo q ꝓuocant somnū ⁊ mitigāt passionē ⁊ dolorē ⁊ ibi fecit ɔpōnez que talis est. ℞. corticū fisticoꝝ roẗ. mirthi sicci sumach oppij añ ptem ɔgruā teranẗ ⁊ distēperenẗ cū succo mirthi ⁊ fiāt trocisci ⁊ exhibet ī dosi pōdus auṙ. vniᵒ: dicit q mitigat nauseā ⁊ ꝓuocat somnū qñ simul approximaẗ ad odorādū aliquas res beni odoris ī quo sit narcoticuz mixtū. Et ibi loquēs de narcoticis ponit vnā sniaz egregiā dicens: Dico q narcotica dubitāda sunt: sed iusquiamᵒ ē melior alijs. Et inde ponit ɔñr vnā descriptōez ī casu ɔferentē ī qua intrat semē iusquiami sub forma sirupi vt īfra. ℞. tamarindi se. papa. al. se. iusquiami eitonij añ. ptem ɔgruā coquanẗ bene: deide aqua ipsa. i. decoctio ipsoꝝ eoquaẗ cū dactiloꝝ īformatoꝝ decoctōe sup. sepatiz facta dum īspisseẗ ⁊ de ea dāduz ī potu. Et ita ipse laudat iusquiamū singulr ⁊ reliqua magis vituperat. ⁊ ecōtra hic Aui. ⁊ itē Gal. in 8ᵒ memiri ī caplo de nausea ⁊ singultu cū facit ɔpōnez medicine narcotice maxie posuit iusquiamuz dimittēdo alia narcotica fm mentez Asclipiadis: īmo ipse idē Aui. ī caplo vomitᵒ pp caliditatez in pricipio ordinat pillas cū iusgamo ad stupafaciendū ⁊ dixit q dormire faciūt ⁊c. Miror sup hac difficultate ⁊ nescirē quid dicere. neq̄z Gen. super hoc textu mouet aliquā difficultatē. Sz si fas ē dicere dz eligi ī talibᵒ medicis sedatiuis vomitᵒ cū ītendimᵒ ad stupefactōem iusquiamᵒ vel se. eiᵒ supra reliqua medicīas stupefactiuas vt expresse dixit Raſ ⁊ ita vtiẗ Gal. Et ad. A. dico cuz rubore cum Synione ianuēse q dicit q liber Aui. vt ɔpertuz ē plures cōtinet falsitates: ⁊ q ipsemet auctor errauit ī quāpluribᵒ medicis simplicibᵒ: ⁊ aliq̄s ignorauit lz ad īferēdas ɔclusiones p media rōnalia fuerit mirabilis. Proīde ī hoc eligēda ē snia Rabimo. pticula 21ª suoꝝ afforismoꝝ cum dixit: Qui conaẗ scire res q̄s scire nō ē necesse deduciẗ ad modicitatē īspectōis reꝝ quas scire ē necesse: ⁊ ꝓpter hoc ɔsulo sciēdas esse virtutes medicinaꝝ que sepe veniūt ī opationē: ⁊ vbiq̄z quaꝝ noīa sunt cognita ⁊ īntrant corpᵒ. Et addit: ⁊ ego sup his oībᵒ teneo me cū filio eusei ex certitudine quā dixit ī libro suo p dicta Gal. ⁊ alioꝝ ⁊ super aliquibᵒ ex metallis teneo me cuz Aui. Et ista sufficiāt quātum ad gñalia. Sz spālius descēdendo prio ī vomitu a malitia cōplexionis sine mā quez ītelligo esse sine mā: nō q: p eum fiat expulsio rei materialis: qm̄ hoc est formale in vomitu. sed qm̄ mala ɔplō ī mēbro nō ɔseruata a mā effectiua ē cā illius sufficit alteratio cū medicinis alteratiuis stipticis de quibᵒ sepe dictū ē supra vt in calida cum rob granatorum rob de ribes sirupo de agresta ⁊ similibus. ⁊ cum his cum quibus curatur etiam materialis calida cū est intētio alteratōis ⁊ cōfortationis. Est ergo veniēdū ad curā illiᵒ cū mā. Jn mā ergo calida colerica si vēter sit stipticus tūc opz dicit Serap. ī primis vt leniaẗ nā cū clisteri facto ex camomilla ⁊ violis siccis ⁊ ordeo extorticato ⁊ sebesten ⁊ altea ex eis facta decoctōe postea cum penidijs ⁊ zuccaro rubeo sumēdo. ℥. j. de quolibet cū oleo vio. fiat clistere donec mā trahat inferius: deinde vt vult dabis in potu post illō aquā prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ. nā iuuabit ad leniendū ventrē prius. s. ⁊ remittendū acuitatē colere ⁊ aliqualr ɔfortādū vt vult Auic. q dixit: Ipsa eim ambo declināt mām ad inferiora vt sedantia vo/

mitū cū acetositate sua. Et si non ē natura sicca: tunc dabimus
sirupū de mallis purū aut aquā agreste aut rob granatoꝝ aut
citonioꝝ aut rob de ribes aut rob de citris. i. acetositate citri
qd̓ totum intelligit cū vomitus ē superfluus ⁊ ē intētio ad ꝯfor
tationē. deinde facit ad decoctionē que pōt ordinari vt infra
℞. granoꝝ granatoꝝ acetosoꝝ. ʒ. xx. sumach. ʒ. x. tamarindoꝝ
ʒ. v. thuris vel masticis. ʒ. j. coquātur cū lib. j. aque donec re/
maneat medietas eiꝰ ⁊ colet̄ ⁊ ꝓyciat̄ super ipsā de xiloal. cru/
do cōtrito. ʒ. j. ⁊ gallie bone. ʒ. j. ⁊ demus ex ea in potu. Addit:
si ergo nō abscindit̄ vomitus per hoc: tūc coque corticem fistici
rubeū. i. extrinsecū ⁊ da in potu ex decoctōe eius cū pauca gal/
lia qm̄ ē mirabile maxīe ī cura cronica. Et ex hac doctrina ego
colligo ꝙ ī fluxu colerico restringēdo cū superfluit nō oꝫ tm̄ cū
frigidis stipticis intēdere: sed opꝫ ꝓpter mēbri substātiā frigi/
dā nāliter ⁊ ꝓpter debilitatē eius acquisitā ī vomitu vt appo/
nātur cū frigidis aromatica calefaciētia stomaticha vt ē lignū
aloes ⁊ gallia ⁊ aliquotiēs corticē fistici. Nā decoctio illoꝝ cor/
ticū multū laudat̄ in hoc cāu ⁊ in dispōnibꝰ vl̓r stomaci: ⁊ cu/
raui vt ītelligerē cuiꝰ eēt ꝯplexiōis: ⁊ a nullo auctoꝝ repi nisi ꝙ
Gordonius ī hoc caplo enumerās medicinas calidas ⁊ fridas
stomatichas ꝯfortatiuas enumerauit cortices fisticoꝝ īter cali/
das: sꝫ de singulari ꝓprietate multū cōfortat stomachū ⁊ recti/
ficat: ⁊ intelligit̄ de cortice extrinseco supra testā existēte tenui
multū aromatico. Et istū cañ. bene nota lꝫ videat̄ inuere. A. in
capᵒ de medicinis singularibꝰ ⁊ ꝯpositis cōferētibꝰ nausee ⁊ vo
mitui ꝙ quādo vomitꝰ fit ex cā colerica tm̄ dꝫ exhiberi rob ci/
tri. i. de acetositate citri vel sup. aliud simile sine mixtione spe/
cierum. Nā dicit sic: ⁊ ex medicis retinētibꝰ vomitū ⁊ nauseā
ē rob citri qd̓ in potu sumat ille qui euomit ꝓpter colerā sicut ē
idest alia nō addita medicina. Et addit: ⁊ ille qui euomit ꝓpter
cās fridas permixtū sup. rob cum xiloal. crudo ⁊ gariof. Ita ꝙ
vult ꝙ in cā frigida ponant̄ iste species cū rob: sꝫ in colerica po
natur solū rob qd̓ videt̄ aduersari sunc dicte. Possumus ēt di/
cere ad cōcordiā ꝙ. A. intellexit quādo mā esset colerica acuta
multū ignea vt prassina vel eruginosa ⁊ maxime in pricipio vo/
mitus. Et istud ēt nō dissonat a verbis Serap. sꝫ quādo mate/
ria nō eēt ita acuta ⁊ multiplicato vomitu debilitata virtute sto
maci ꝓpter eū: tūc valēt vt permisceant̄ ēt aromatica calida cū
rob ꝓpter cām dictā. De medicinis ēt per iterius in mā co/
lerica valētibꝰ erit electuariū factū: vt infra. ℞. granoꝝ grana/
torum assatoꝝ sumach añ. ʒ. v. rosis spodij sandaloꝝ al. corallo
rum ru. se. portulace ⁊ plantaginis ipoquistidos lignial. carda/
momi añ. ʒ. j. s. cū sirupo de citonijs vel myrthino fiat electua/
rium: ⁊ sumat coclear vnū ante cibū ꝑ duas horas. Et spodiū
solum dicit Rasis 5ᵒ cōtinētis valet ad vomitū nimis ⁊ extin/
guit iflāmationē stomaci si in potu datū fuerit de eo. ʒ. ij. cum
succo granatoꝝ muzoꝝ. Et exterius fiat ꝯfortatio cū vnguē
tis ēplastris ⁊ fomentatiōibꝰ ⁊ similibus appropriatis: de quibꝰ
supra dictum est in singultu ⁊ cum vnguento facto cum oleo ci/
toniorū ⁊ myrthino ⁊ modico masticis ⁊ cū modico aceti cito/
niorū ⁊ cera: ⁊ si placet magis īfrigidare potes apponere granū
vnū vel duo cāphore: ⁊ ita discurre ad reliqua. Et in cā frigida
īmāli fiat sicut ēt in flegmatica post mundificatiōem si expediat
eū fieri: ⁊ in hoc dabat canonē sub hac forma. dicit Serapio ꝙ
si vomitus sit ex flegmate ⁊ nō est multꝰ nec cōtinuus donec le
dat nām: tunc ē necesse vt mundificet̄ stomachus. Et si mate
ria fuerit ꝯtenta i cōcauo eiꝰ ꝑata sup. ad vomitū educat̄ vomi
tu post potū aque calide in qua decocta sunt anetū ⁊ calamētū
⁊ cū oximelle. Si aūt est adherēs suspensū ī rugis stomaci erit
mūdificatio sup. necessaria cū potiōe hyere pigre aut pillulis d̄
aloe ⁊ pillulis de speciebꝰ. i. elefanginus: ⁊ hec sūt Serap. Ad/
dit post mūdificationē vero ꝯfortet̄ stomachꝰ signāter post mū
dificationē cū aqua maloꝝ cū vino antiquo ⁊ rob granatoꝝ fa/
cto cum melle mūdo. Et ī hoc ēt valēt ad confortationē trocisci
A. in capᵒ de cura vomitꝰ absolute facti vt ifra. ℞. zerūbet ga/
riof. vsnee cinamomi masticis thuris oīum añ. dauich. j. oppij
castorei añ. chirat. j. aloes quartā. ʒ. viiꝰ pulueriʒent̄ ⁊ exhibe
antur cū vino. nā dormire facit minuēdo ēt sensū ꝑꝑ oppium
īdisponit̄ expulsiua ad expellendū. Et si placet facere ī forma ele
ctuarij post pulueriʒationē coꝝ misceat̄ cū ʒuccaro ad triplum
oīum: ⁊ sumat̄ cū cocleari ante cibū ꝑ tres horas. Ad eādē
intētionē laudat̄ sirupꝰ de absinthio. nā sirupꝰ de absinthio ē
iuuatiuꝰ valde in hac intētiōe: qꝛ cum mūdificatiōe sua confor/
tat. i. ꝯfortādo mūdificat. laudat̄ ēt diamuscū amaꝝ ⁊ ita aro/
maticum gariofilatū valet. Et si mā fuerit mixta ⁊ sit necessa
ria euātio ꝑ deorsum: tunc exhibeat̄ hyera cum modico sirupi
acetosi: verbigratia. ʒ. vj. hyere cū. ʒ. j. sirupi acetosi. nā dice/
bat. A. in cura vomitꝰ absolute in spāli: ⁊ hyera cum sirupo ace/
toso est cōis ad plurima. i. ad mās mixtas: postea facta mūdifi/
catione fiat cōfortatio: ⁊ per interiꝰ cū medicinis mixtis ī virtu
te: ⁊ per exteriꝰ ēt cū medicinis mixtis dn̄ante flegmate ponen
do ēplastrū sup os stomaci factū cū speciebꝰ calidis sicut cum
calamo aromatico spica absinthio mastice xiloal. gariof. ⁊ simi/
libus ⁊ addendo rosis spodium ꝓ cā calida mixta. Et in hac cā
masticatio masticis ⁊ thuris ⁊ cipressi qñqꝫ cōfert ad id vt vult
Aui. ⁊ ēt gariof. cōterunt̄ vehemēter sicut alcohol. i. sicut pul/
uis subtilissimꝰ ponēdus intra oculos ⁊ pulueriʒent̄ sup sorbi/
tionē factā ex tortellis ⁊ succis sedāt statim vt vult. In vomi
tu aūt melācolico dicebat Rasis: ⁊ ita ꝯsentit. A. Et vomitus
quidē qui accidit ex ca. s. melācolia si nō multiplicat̄ nocumen/
tum eiꝰ supra nām nō oꝫ vt abscindat̄. ⁊ Aui. dixit: Vomitꝰ aūt
ꝓueniēs ex melācolia nō oꝫ vt ꝯstrigat̄ quātū possibile ē. i. nisi

supfluat. Et rō huius sumit̄ qm̄ mā melācolica cū retinet̄ addu
cit ad feruissima accidētia ꝑcipue adusta: que vtplurimū ē in cā
qꝛ melācolia fecalis nō sic facile sursum educit̄: ⁊ qñ multiplica/
tur oꝫ vt abscindat̄: ita vt attrahat̄ i primis ad iferius cū cliste/
ri in quo sit acuitas ꝑua. Et stāte repletiōe pōt fieri euātio cū
decoctiōe myrabola. indoꝝ ⁊ floribꝰ buglose ⁊ plātaginis cum
modico spice. Et si fuerit patiēs ipsū repletꝰ sanguīe dicit Aui.
flōmet̄ basilica ⁊ ponātur vētose cū scarificatōe deorsū alleuie
tur replo superior sanguis ⁊ melācolie: postea ꝯfortet̄ splen ⁊ sto
machus cū emplo facto fm̄ hāc formā. ℞. melliloti vsnee mir/
thi laudani añ. ʒ. ij. pulueriʒētur ⁊ cū vino pōtico misceātur ⁊
supponātur supra stomachū ⁊ splenē. Et si fuerit mā melācoli/
ca adusta ex colera citrina dicit Serap. curamꝰ cū rebꝰ q̄ sunt
dicte ī cura vomitꝰ colerici addēdo tm̄ aliqua hūectātia ⁊ cale/
faciētia parū. ⁊ ī hoc valꝫ electuariū factū vt ifra. ℞. floꝝ bu/
glos. melisse masticis ros. ru. gūmi ara. añ. ʒ. j. croci cardamo/
mi añ. ℈. j. sirici incisi. ℈. s. ʒuccari quātū sufficit fiat electua/
riū. Sꝫ in melācolia magis radicali vel ex flegmate adusto va/
leret electuariū egregiū Nicolai factū vt infra. ℞. floꝝ buglose
melisse masticis rosarū rub. gūmi ara. añ. ʒ. j. croci cardamomi
añ. ℈. j. sirici icisi. ℈. s. ʒuccari q̄ntitas que sufficit fiat electua/
riū. Sꝫ ī melācolia magis radicali vel ex flegmate adusto vale/
ret electuariū egregium Nicolai factū vt infra. ℞. floꝝ anthos
melisse ʒedoarie doronici añ. ʒ. j. s. floꝝ buglose masticis rosaꝝ
ru. gūmi ara. añ. ʒ. s. croci gariofil. cardamomi spice nardi ana
℈. j. sirici incisi. ℈. s. musci dissoluti in aqua buglose gra. vij.
ʒuccari quātū sufficit ⁊ dos. ē. ʒ. iij. cū vino odorifero lympha/
to. Et si vomitꝰ fuerit ab hūiditate peccāte quātitate magis
q̄ꝫ mala qualitate: tūc pria intētio stat ī excitatōe diete māe. ⁊ i
hoc valēt tortelle d̄ semi pulueriʒate ī suis ferculis ⁊ aliquotiens
ifuse ī vino aromatico modico supasperso puluere exiccāte ⁊ cō
fortatiuo facto. s. vt ifra. ℞. coriādri sicci thuris masticis gario
fil. calami aromatici añ. ʒ. j. musci gra. ij. misce fiat puluis cum
medietate ʒuccari. Facit ēt Gordoniꝰ vnū puluerē valentē
vt dicit ī oī vomitu si supaspergat̄ cibis ītelligēs d̄ vomitibꝰ su
pradictis: cuiꝰ descriptio talis ē. ℞. corticum citrini ligni aloes
masticis coriādri pr̄parati semē portulace sandaloꝝ citrinoꝝ añ.
ʒ. ij. fiat puluis ⁊ ponat̄ i cibis. Et si cā vomitꝰ fuerit exuberā/
tia sanguīs vnde fieret vomitꝰ sanguineꝰ vel a toto vel a ꝑticu
lari membro mandāte ad stomachū: tunc prio fiat flōmia de cōi
si a toto: si ab epate de basilica dextri lateris: ⁊ si a capite de ce/
phalica: ⁊ si a splene de basilica sinistri lateris: ita tm̄ ꝙ si fuerit
ex exuberātia eiꝰ fiat primū copiosa: postea ifra duos dies vel
tres fiat diuersiua minuta qꝛ semꝑ ī diuersiōe ꝑ flōmiā plus fa
cit multiplicatio numeri multiplicatōe q̄ntitatis. ⁊ ista diuersio
ē fiēda ꝑ eā ꝑtē que fuerit ī cā multiplicatōis sanguīs verbigrā
si retētio mēstruoꝝ fuerit cā fiat prouocatio eorū cum flōmia
saphenaꝝ. ⁊ si fuerit retētio emoroidaꝝ fiat ꝓuocatio earū vel
extractio sanguīs ex eis cū sanguisugis ⁊ alijs īgenijs vt al̓s di
ctum ē: ita dico de reliquis. Et hāc sniam inuehebat Aui. ī cura
vomitꝰ sanguinei cū dixit: ⁊ si senseris repletionē expelles eam
sup. cū flōmia copiosa. ⁊ hoc declarās dixit: Addēdo ⁊ qñqꝫ i/
digebis post euātionē duaꝝ libraꝝ sanguīs flōmia minuta scꝫ
post diem vel duos ad diuersionē fiēda. ⁊ qñ per hāc diuersio/
nem non remouetur talis vomitus: oportet postea deuenire ad
alia genera diuersionum vt ligando extrema vehementer im/
ponēdo pedes ī aqua calida ⁊ ponēdo vētosas in cruribꝰ ⁊ aliqñ
rubificatiua supra musculos coxaꝝ de qbꝰ al̓s dictū est: ⁊ tādē
oꝫ venire ad oīa ea q̄ dicta sūt supra ī sputo sanguīs cū īfrigidā
tibꝰ ⁊ īspissantibꝰ ⁊ glutinatōē facientibꝰ ⁊ stipticātibꝰ. Et ista
ēt ꝯuenirent ī vomitu facto ex apertōe venaꝝ vel dilatatōe po/
roꝝ venaꝝ stomaci. Et in hoc casu valet singulr̄ ⁊ ē medicamē
domesticū trocisci de charabe ⁊ terra sigillata cum aq̄ plātagis
⁊ portulace ⁊ virge pastoris ⁊ burse pastoris: imo succus virge
pastoris colatꝰ sepe sumptꝰ plurimū vꝫ ꝑcipue si sumat̄ cū. ʒ. ij.
pulueris caude eque vt aliq̄ dicūt ī hoc casu. Facit ēt Gord.
ꝯpōē electuarij multū vtilis ī casu q̄ ēt vꝫ si fuerit vomitꝰ san/
guīs ex acuitate medicīe remissa acuitate medicīe priꝰ cū lacte:
d̄scriptio cuiꝰ talis ē. ℞. diacodiō diapap. triasandaloꝝ ʒuccari
rosati facti cum rosis siccis diacitonitē sine speciebus añ. ℥. j.
misceant̄ ⁊ sumat̄ coclear. j. pro vice ⁊ post bibat̄ aqua ferrata.
Et dicebat Serap. Et id qd̓ abscidit sanguinē sup. ꝑ vomitum
eductū vehemēter ē aqua arnoglose aut virge pastoris cū bolo
armeno ⁊ terra sigillata: ⁊ iteꝝ aqua pluuialis qñ īfundit̄ bolus
armenꝰ ⁊ spodiū. Possē multiplicare descriptōes sꝫ iste suffi
ciāt quātū ad sumēda ꝑ iterius semꝑ ꝯmemorādo qñ ista non
sufficerēt oꝫ venire ad oppiata: ⁊ ī hoc valet arthanasia. ⁊ phi/
loniū ꝑsicū est ī hoc excellētis iuuamēti vt al̓s dictū ē. Per
exteriꝰ aūt fiat emplm̄ cū succo citonioꝝ ⁊ granatoꝝ dissolutis
sandalis ros. ⁊ charabe ⁊ his similibꝰ. vel fiat iunctio vel epithi
ma vel fomētatio cū al̓s dictis in de sputo sanguīs. Sꝫ ista po
nant̄ sup os stomaci ⁊ posteriꝰ ī directo eius. Et aliq̄ laudāt ꝙ
si ēt ponat̄ ī fontanella colli ī pricipio toracis medicamē appro/
priatū dispōni stomaci multū facit ⁊ maxīe in vomitu: ⁊ ē rōale
ꝑꝑ meri hn̄s ad illas ꝑtes colligātiā. Sꝫ si vomitꝰ sanguīs fue/
rit ab vlcere vel ab apate rupto ante maturatōē eiꝰ curet̄ cura
eoꝝ vt al̓s dictū est. Et ita si vomitꝰ fuerit saniosus curet̄ vt di
ctū est de ptisi. Sꝫ vbi ꝑ saniosū ītelligimꝰ humorē corruptū
singulr̄ oꝫ ī casu isto vt dixit Aui. adhibere narcotica odorifera
sup. facta mūdificatōe resistētia corruptōi saniei ⁊ fetori stiptica
exiccātia q̄ sint tm̄ aromatica. Et ī hoc trocisci stelle sunt cōiter
laudati. Et si cā vomitꝰ fuerit vētositas vel dolor stomaci oc
currēdū

currēdū eſt corrigēdo p̄io cām doloris ⁊ vētoſitatis: deīde cū
diſſoluētibꝰ ventoſitatē ⁊ dolorē minuētibꝰ ſicut dictū eſt ſu/
pra i cura doloris ſtomaci ⁊ īflāmatōis ſemꝑ īmiſcēdo aliq̄ aro/
matica ſtiptica ⁊ ſtomachalia. Sʒ nō eſt hic omittēduʒ q̄d ēt
ibidē ſup. dictū eſt vt ſit apponenda ventoſa magna ſtomacho
abſq3 ſcarificatōe: ⁊ tunc deꝫ ad comedēdū īfirmo ſtāte vētoſa
appēſa ſtomacho. Et ſi cā fuerint vermes ītēdendū eſt prius vt
videbiꝫ ēt ī cura ꝓpria cuʒ mortificātibꝰ vermes ⁊ eos educen
tibꝰ tñ ſtomaticis vt ē aloes: qui poniꝫ medicina ſtomatica ſm
Gal. ⁊ ē īterficiens vermes ⁊ educēs: intēdendo ēt cū abſtergē
tibus putridos hu. qui ſunt mater ipoꝝ ⁊ ꝓhibētibꝰ a putrefa/
ctione vt ē myrrha ſingulr̄ que etiā diciꝫ ſtomaticha: iō pillule
dicte cōes facte ex aloe myrrha ⁊ croco ſunt in caſu ſingularis
iuuamēti. ⁊ ſirupus de abſinthio ē in caſu multū ꝯueniēs: q2 cū
ſua ſtomaticitate īterficit vermes: ēt ſirupꝰ de mēta ſi exhibeaꝫ
cuʒ aquis gramis vel cicoree ⁊ cōfortēꝫ ſtomachꝰ ab extra cum
vnguēto facto vt īfra. ℞. ſucci mēte. ℥. j. olei abſinthij. ℥. ſ. alo
es cornu cerui vſti ſenñs cauliū ⁊ naſturtij añ. ʒ. ij. cere q2 ſuffi/
cit fiat vnguētū cū modico aceti acuti. Sʒ ī vomitu ſpālitēr
ꝓ pueris ſumanꝫ cortices fiſticoꝝ ⁊ gariof. ⁊ frangātur ⁊ infun
dātur ī aqua dulci per diem nālem: poſtea facta colatura diſſol
uatur ī ea paꝝ maſticis puluerizati: ⁊ exhibeaꝫ: ⁊ ſupra ſtoma/
chos eoꝝ fiat ēplaſtrū cū pane vſto īfuſo ī vino maluatico ⁊ ace
to: poſtea ſuꝑaſpergaꝫ puluis gariof. ⁊ maſticis ⁊ ſtomacho ſu/
ꝑponatur. ⁊ iſta ſufficiāt quātum ad 2m principale. Jā ad ter
tium veniēdo puta ad correctionē accidētiū. Primo ſi cū vomi
tu ꝯiungaꝫ fluxꝰ vētris: dicit Raſ quto ꝯtinētis: Si itēſus fue
rit vomitꝰ ⁊ ſolutio īſiſtēduʒ eſt cū aq̄ fructuū ⁊ ēplaſtris ꝯfortā
tibꝰ ſtomachū: ⁊ vniuerſalr̄ ponaꝫ cura eius que dicta eſt in co
lirica paſſione. Et ſi fuerit vehemēs ſitis dicit Raſ da ei in po/
tu de ſe. citoniorum. Et ſi fuerit ſine fe. cum vino ſtiptico. Et ſi
fuerit cum fe. cuʒ rob de aggreſta: ⁊ ita recurre ad alia dicta aꝫ.
Extenſioni vero ⁊ dolori qui ſepe fit in vomitu ſub ipocūdrijs:
dicebat Aui. 4a primi capitulo 15o couferūt pāni in aqua calida
ſcilʒ camomille infuſi ⁊ ſupraꝑoſiti: ⁊ inunctio cū oleis lenificā/
tibus vt amigd. dul. ⁊ ſimiliū. Mordicationē aūt aliquotiēs
remanētem ī ſtomacho remouet aliquotiens bibere lac vel iura
vnctuoſa: ſemꝑ tñ apponēdo aliquid aromaticū vt parū maſti/
cis vel calami aromatici vel coriandroꝝ ſm diuerſas intētōes.
Et ſingultū aliquādo ſuccedētem ad vomitū remouet ſternuta
tio: vt dicit Aui. ⁊ recurre ad dicta ī capo ſuꝑiore. Et alchuzeç
⁊ ſpaſmū aliquotiēs ſuccedētes ad vomitū iuuat aliquotiēs li/
gare extrema ⁊ ſtringere ea ſi cā fuerit frīda ⁊ ſupponere ſtoma
cho pānum infuſuʒ ī oleo in quo cocta fuerit rutha. Sʒ ſi fuerit
a ſiccitate recurre ad ea que ſunt dicta ſupra in ſingultu inani/
tionis. ⁊ ſic ſit finis huiꝰ glorioſi capituli finiti die quinto octo/
bris. M. cccc. lxvij. q2 perfeci ſic īſtāte diſcipulo meo magiſtro
Jacobo crabbe de barbātia: q2 nō volebā variare ab ordīe Ra
ſis qui nō poſuit hoc capitulum: ita q2 ſi aliquid boni dictū eſt
ſibi gratia habeatur.

Caplm 6m de appetitu canino ⁊ boliſino.

Cum aliquis famē aſſidue patiꝫ ⁊ cibus poſt co
meſtionē adeo grauat: aut vomere aut ꝑ infe/
riorē regionē ipm eijcere cogaꝫ: rizi dāduʒ ē ei
q̄d cū coquiꝫ ex liquore qui fluit ab agno qui in
furno aſſaꝫ ipinguaꝫ ⁊ cauda ⁊ ei ſilia: nec nō
ex oī cibo qui vnctuoſus ē. Et vinū vetus puꝝ dādū ē de quo
quātū poterit bibat. Deinde p̄cipiēduʒ ē ei vt euomat: ⁊ hoc
regimē ei ꝯſeruāduʒ eſt donec ſaneꝫ. Q̄d ſi nec cibꝰ eū gra
uat nec ipm euomit nec ꝑ ſeceſſuʒ expellit: carnes vaccine ſūt
dande ⁊ frumētū coctū vt puls ⁊ rizi cū lacte: ⁊ aquā frigidā ī
potu ſumat ⁊ in aere frigido moreꝫ. Hac aūt egritudine labo
rans nihil acetoſuʒ ⁊ ſtipticū nec acutum comedat: ſed dulcibꝰ
⁊ vnctuoſis ſoluʒ vtatur.

Cum aliquis fameʒ aſſidue.

Jſtud ē capm de canino appetitu: ī quo Raſis
ponit curā appetitꝰ canini. ⁊ ꝯtinuari pōt p̄ns
capm ad precedētes in hūc modū. nā poſtquaʒ
ī precedēti capitulo determīat de ſingultu qui
eſt motꝰ nō nālis ſtomaci: ⁊ maxime oris eius
ꝯtractiuꝰ cuʒ extēſione dilatatiua vt fuit ſupra declaratū: cum
ergo in omni ſingultu fiat ꝯtractio partiuʒ oris ſtomaci ⁊ corru
gatio: quedā ꝑtium eiꝰ que corrugatio facit vt ꝑtes: quedā ad
ſe inuicē ꝯtangāt que diuerſo mō qualificate diuerſaʒ ꝯplōneʒ
iducūt altere ī alteras: vñ fit in eis diuerſa quedā ſenſatio ma/
la ⁊ tedioſa que ē cā famis. Nā ad eā inſurgit aīatuʒ deſideriū
ad aliquid corpulentū ab extra ſumēduʒ nō fluxibile: vt ipm in/
terponaꝫ iter ꝑtes oris ſtomaci ne taliter ad ꝯtactū veniāt: ⁊ ita
vt remoueaꝫ illa mala tedioſa ſenſatio: q2 quidē aīatum deſide/
rium idē ē q̄d appetitꝰ ad cibū ſeu fames. Et qm̄ cā faciēs ī ſin/
gultu ad corrugationē vel ꝯtractionē partiū oris ſtomaci ē cau/
ſa preter naturam: ⁊ ſimiliter ipſe ſingultus eſt motus ſimplici/
ter ꝯtra naturā cuʒ nulli indiuiduo naturaliter ſe habēti cōue/
niat. Conſequenter dicta corrugatio faciens ad appetitū cuʒ ſit
abſolute preternaturā acuit appetituʒ preternām. Et quoniam
appetitus preternaturā ſunt quattuor: quidā eſt appetitus qui

fames ſincopalis diciꝫ qm̄ ad talē famē ſequiꝫ ſincopis. Quidā
ē appetitus corruptus gr̄a obiectoꝝ vt qñ appetuntur obiecta
nulli īdiuiduo ī ſpecie humana ꝯueniēter diſpoſito ꝓportiona/
ta ⁊ ꝯueniētia: vt cū appetunꝫ carbones vel terra vel aliqd hu/
iuſmodi vt ꝯtingit ī pregnātibꝰ. Et quidā ē appetitꝰ aliter cor/
ruptus merito intenſionis ⁊ nō merito obiectoꝝ vt merito ſue
aſſiduitatis ⁊ ſue intēſionis fit trāſcēdēs ꝓportionabilitateʒ q̄
debeꝫ ꝯueniēter in ſpecie humana ita q2 nulli indiuiduo nālr̄
ſe habenti cōuenit tāta appetitus intēſio ⁊ talis vocaꝫ appetitꝰ
caninus ſiue fames canina: q2 ſicut in canibꝰ ſtat voracitas q̄/
dam ⁊ appetitus aſſiduitas ī appetēdo: ita ⁊ taliter ītēſus ex hac
ſimilitudine vocaꝫ caninus. Alius ē appetitꝰ ēt corruptꝰ op/
poſito mō ſe habēs ad appetitū caninū: q2 ſicut appetitꝰ caninꝰ
ꝓpter eius intenſionē vocaꝫ corruptus: ita aliquis ꝓpter eius
defectū ī appetēdo puta tarditatē ⁊ remiſſionē vocaꝫ corruptꝰ:
⁊ talis dictꝰ ē appetitꝰ vaccinus ſiue boliſmus: q2 vno bolo ſa/
tiatur vbi cū intenſione appetitꝰ mēbroꝝ ſtat debilitas ⁊ defe/
ctus appetitus oris ſtomaci. Nā taliter tarde ⁊ remiſſe appete/
re nulli īdiuiduo ī ſpecie humana nālr̄ diſpoſito ꝯuenit: īmo cū
eo raro ꝓlongaꝫ vita. Et de his dicit Gerardus expoſitor q2
Raſis ī hoc caplō nō loquiꝫ niſi de appetitu canino qm̄ d̄ appe
titu ſincopali quātū ad curā dictū ē ſupra ī caplō d̄ ſincopi. Et
d̄ appetitu corrupto ē facilis cura ī euōne talis cāe mālis in via
corruptōis que facit talē appetitū corruptū merito obiecti: neq3
de appetitu vaccino ſiue boliſmo fecit mētionē vt vult q2 ē faci/
le curabilis. de alijs duabus cāis forte dici poſſet q2 eēnt tolle/
rabiles. ſed 3a cā nō ē ſuſtētabilis. Nā difficilioris curatōis eſt
boliſmus vtplurimū q̄ʒ appetitus caninus: īmo eā certe inten/
ſionis faciēs ad appetitū caninū vt certa frīditas ſtomacho oc/
currēs ſi vlteriꝰ intēdaꝫ ita. ſ. vt ducat ad debilitateʒ ſenſitiue
oris ſtomaci vel mortificationē tūc taliter intēſa facit boliſmum
⁊ defectū ī appetitu. Propterea dicit Auic. 13a tertij in caplo d̄
appetitu canino ī fine: Et ſcias q2 appetitꝰ caninꝰ multotiēs ꝑ/
ducit ad boliſmū ⁊ ad ſubeth ⁊ ad mortē lʒ ēt poſſet ꝑducere ad
boliſmū per aliā cām multiplicādo hūiditates ī ore ſtomaci que
obtūdunt appetitiuā: poſſumus ergo dicere ⁊ rectius q2 Raſis
hic vt breuiloquus ponit curā appetitꝰ preter nām vtplurimuʒ
ꝯtingētis: ⁊ talis ē appetitꝰ caninꝰ qui ex multis ⁊ diuerſis cau/
ſis ſepe occurrentibꝰ ꝓuenire pōt vt īfra loco ſuo videbiꝫ. Fa/
mes aūt ſincopalis raro cōtingit q2 maxīe ſequiꝫ exceſſiuā ſto/
maci ſenſibilitatē ꝓ vna cā prꝑgatiua ⁊ raro reperiꝫ. Appetitus
ēt corruptus merito obiectoꝝ raro repiꝫ vt pʒ ⁊ a paucis cāis
ꝯtingit. Boliſmus ēt rarius q̄ʒ appetitus caninus ꝯtingit cum
ſequaꝫ ad eū per modū ſupradictū. ideo nō irrōnabilr̄ vt breui/
loquus determinauit de appetitu canino nō ſic de reliq̄s. poſ/
ſemus ēt ſpeculātes magis dicere q2 ex ꝑte ꝯtinuatōis cū capo
de ſingultu vt dictū ē de appetitu preter naturā determinādū
ē ꝓpter corrugationē q̄ accidit ori ſtomaci ſicut ēt ⁊ in ſingultu
q̄dā fit corrugatio vt dictū ē. ⁊ qm̄ talis corrugatio priꝰ facit ad
appetitum caninuʒ vt ſupra declaratū ē q̄ʒ ad alias ſpecies ap/
petitus preter naturam vt patet cōſiderāti ſubtiliter. ideo ex or
dine caplōꝝ ſic determīauit de appetitu canino q2 nō de alijs.

Circa tñ iſtū modū poſſent fieri alique difficultates: iō tutior
eſt alia rñſio. Determinando igiꝫ de appetitu canino duo facit
pricipalr̄: qm̄ prīo ponit curā appetitꝰ canini a cā frīda ꝯtingen
tis ī ore ſtomaci. 2o ponit curā talis appetitꝰ a caliditate vel ī to
to vel ī ſtomacho dn̄ante. 2a ibi: Q̄d ſi neq3 cibꝰ ⁊c. Prīa pars
ēt in duas diuidiꝫ. Prīo manifeſtat appetitū caninuʒ pēdere a
cā frīda ꝑ quedā ſigna. 2o ponit curā illiꝰ. 2a ibi: Rizi dādum
eſt ei. Dicit ergo po: Cū aliquis famē aſſidue patiꝫ ⁊ cibꝰ poſt
comeſtionē adeo grauat eum ſup. ſi ēt fuerit ꝑuāte quātitatis ⁊
q̄litatis ⁊ ita ſup. grauat vt aut vomere aut ꝑ īferiorē regionem
reijcere cogaꝫ ipm. ſ. īfirmus: tunc ſup. declaraꝫ q2 talis appeti
tus canini cā eſt ꝯplexio frīda īnālis vel cuʒ mā. Rō huiꝰ dicti
ſumiꝫ ex hoc: qm̄ ꝑ malaʒ ꝯploneʒ frīdam cū fuerit talis ⁊ tāta
q2 facit appetitū caninū ꝑ eiꝰ exceſſuʒ: ita debilitaꝫ ſtomachus
ī ꝯtētiua ⁊ digeſtiua vt nō ꝯcurrente attractiua mēbroꝝ poſte
rioꝝ: qm̄ frīditas debilitat attractōeʒ: ꝯñter ille cibus in ſtoma
cho exn̄s ita grauat virtuteʒ ſtomaci vt virtute nitēte ſe exone/
rare cogaꝫ patiēs velle emittere cibū ꝑ ſuperiꝰ ꝑ vomitū vel īfe
rius ꝑ ſeceſſuʒ. ⁊ ita qñ fiunt hec accñtia eſt ſignū q2 cā talis ap/
petitꝰ fuit ꝯplo frīda: qm̄ ⁊ ſi ēt eſſet aliqualis attractio a mem/
bris poſterioribꝰ ī appetitu tñ canino a cā frīda appetitꝰ nō de/
bite ꝓportionaꝫ attractōi mēbroꝝ poſterioꝝ: īmo multo maior
eſt appetitꝰ ⁊ plus ſumiꝫ de cibo q̄ʒ ꝑ attractiuā cpatis ⁊ mēbro
ruʒ attrahi poſſit ſtāte lapſu ſimili ī mēbris poſterioribꝰ vt ē ra
tōale: ſecꝰ eēt ſi appetitꝰ canini cā eēt ꝯplexio calida ī toto reſol
uens: tñ q2 caliditas nō ſic adducit ad debilitatē virtutū ſtoma
ci ſicut frīditas: tñ q2 attractiua mēbroꝝ poſterioꝝ multum ſu/
geret attrahēdo de cibo ſūpto ī ſtomacho: ⁊ ita nō tm̄ grauareꝫ
ſtomachus vt cogaꝫ ad expellēdū cibū per ſurſuʒ vel deorſum
vt dicebaꝫ ī frīda lʒ ēt ī eo ſtomachꝰ aliq̄lr̄ graueꝫ vt vult Ra/
ſis ī parte ſequēti d̄ tali appetitu a cā calida. Et hoc ēt iuuebat
Aui. ī ſignis cauſaꝝ canini appetitus. Nā ponēs ſigna reſolō/
nis poſt egritudines diſſoluētes dixit vt non ſit natura reſolu/
ta. i. venter non ſit mollis ſm plurimuʒ quoniaʒ corpus attra/
hit humectationē cibi ad ſeipſū. ⁊ infra ēt de ſignis ex multitu
dine reſolutōis dicit ſignū ſup. eſt vt non ſit in digōne ſcilʒ ſto
maci nocumentuʒ. vnde ſup. tunc nō ſit multa grauitas ſtoma
ci neq3 coguntur emittere cibum per ſurſuʒ vel deorſuʒ ſicut ī
frīda. Stāte ergo mala ꝯplōne frīda cā talis appetitus ponit cu
rā dicēs: rizi dādū ē ei q2 coquiꝫ ex liquore qui fluit ab agno g

in furno assaꝝ sup. simul cū aqua mixto dicto liquore: vñ īpin/
guaꝝ sup. aqua. Addit: ⁊ cauda extis similia ex oī cibo q vnctuo
sus ē sup. ē ꝯueniēs. Addit ꝯñter ꝙ vinū vetus purū dandū ē
de quo quātū pōt bibat: deinde ꝑcipiendū ē vt euomat. Et hoc
regimē cōseruādus ē donec saneꝝ. Pro intelligētia harum
partiū ē notandū ꝙ cū appetitus talis caninus a cā frigida se
quatur principalr corrugationē suꝑfluā partiū oris stomaci: ic/
circo in cura talis appetitꝰ ꝯueniūt ea que cū caliditate remouēt
cāz ⁊ cū vnctuositate ⁊ pīguedine relaxēt ꝑtes oris stomaci ita
vt īducant aboīationē. Nā talia vnctuosa nō effluūt vltra os
stomaci imo natāt sua vnctuositate ⁊ aerea caliditate in ore sto/
maci vt fuit sñia Gal. 2° affo. ꝯmento 21°. ideo taliter replētia ī/
ter partes oris stomaci quarū corrugatōe ⁊ ꝯtactu fiebat appeti/
tus fit ipsius deiectio ⁊ abominatio ⁊ huius nature sūt vnctuo/
sa de quibus ī lr̄a ⁊ maxīe mixta cū rizo ꝙ cū caliditate sua ē ēt
tarde descendēs a stomacho ⁊ grossitie substātie eiꝰ cū quadaz
viscositate ⁊ ita pꝫ rō primi dicti. Rō secūdi vt exhibeaꝝ vinū
purū de quo biberit quātū poterit. i. notabilis quātitatis sumi/
tur prio q: vinū purū remouet cām maxīe mālem subtiliando ⁊
resoluēdo ⁊ aliquotiēs in totū resoluit si fuerit pauce quātitatis
⁊ tunc nō dꝫ sumi multe quātitatis neqꝫ subito sed paulatiꝫ vt
virtus ipsuꝫ regulare possit. sed si fuerit multa quātitas mate/
rie ita vt virtute vini tanta quātitas nō sufficit resolui: tunc dꝫ
sumi vinū ī multa quātitate ⁊ subito vt grauitate sua incitet ad
vomitū ⁊ tunc post ipsuꝫ dꝫ ꝓuocari vomitꝰ cū digito vt edu/
catur mā que ē nocens: sed vtrū vinū debeat exhiberi ante vn/
ctuosa vel post: de hoc erit precipua dubitatio īfra loco suo pro/
pter apparētes ꝯtrarias sñias auctoꝝ. De 2ª parte principali
ponēs signa ⁊ curā appetitus canini a calida cā dixit: ꝙ si neqꝫ
cibus eum grauet sup. tantū sicut ī casu priori neqꝫ ipsum euo/
mit neqꝫ per secessuꝫ expellit sup. tunc declaraꝝ ꝙ cā est calida.
Et rō ē collecta supra quoniā vt plurimū nō tm̄ debilitaꝝ stoma
chus a cā calida. ⁊ cū hoc stante caliditate ꝓportionaꝝ appeti/
tus magis attractioni mēbroꝝ que attractiua ē multum fortis:
īmo potissime ꝓpter potētiā eius sit talis appetitus. ideo nō tm̄
moratur cibus in stomacho vt grauet ⁊ nitatur nā ad expulsio/
nē eius: imo dicebat textus Auic. superius quoniaꝫ corpus at/
trahit humectationē cibi ad seipsuꝫ in tali casu ideo nō fit natu
ra resoluta. i. non fit venter lubricus. Et proinde in casu conue/
niunt que tarde digeruntꝝ. i. difficulter a virtute membroꝝ tra
huntꝝ ⁊ que ad frigidū declināt ad remissionē cāe magis media/
te vt caliditatis mēbroꝝ dissoluētis. Et proinde Rasis laudat
carnes vaccinas ⁊ aquā frigidā dicēs: carnes vaccine sunt dā/
de ⁊ frumentū vt puls. i. maxīe coctū reductū quasi ad naturaꝫ
ptisane colate grosse cum lacte. Et aquam frigidam in potu su/
mat ⁊ ī aere frigido moreꝝ. totū ē claꝝ ex dictis paulo añ. De
vltima parte ponēs vnū cañ. cōem in dictādo ī appetitu canino
dicit hac egritudine laborās nil acetosuꝫ ⁊ stipticuꝫ atqꝫ acutū
comedat. nā talia faciunt ad aggregationē partiū oris stomaci
⁊ sic ad appetitū. Addit: sꝫ dulcibus ⁊ vnctuosis solū nutriatur
ꝓpter cāz oppositā de acetosis: tū ⁊ acutis erit spālis dubita/
tio infra loco suo. ⁊ sic sit finis capituli textualiter lecti.

Quid nōis ⁊ qd rei appetitꝰ canini et bolismi.

Quo declarato caplō lr̄aliter restat nunc ex ordine ꝓ
maiori intelligētia expedire intētiones in singulis capitulis soli/
tis expediri. s. primo de quid nōis ⁊ quid rei appetitꝰ canini ⁊ ibi
ēt ad maiorē declarationē aliquid dicetur de appetitu bolismo
quomō conueniat ⁊ differat ab appetitu canino. 2° ponētur di
stinctiones ⁊ species appetitus canini. 3° ponentur cause eius.
4° veniemus ad signa: primo pronostica euentus: deinde ad bo/
num ⁊ ad maluꝫ: ꝯsequēter demōstratiua generis ⁊ cōsequēter
specieruꝫ: ⁊ vltimo ponetur cura. Circa primū recurre ad ea
que dicta sunt supra in principio capituli circa textum vbi de/
claratū est satis ⁊ sufficienter quid sit appetitus caninus: tamē
hic sūmatiꝫ dicaꝝ ꝙ appetitꝰ caninus diciꝝ īmoderātia appeti/
tus que assimilaꝝ appetitui canis. Vñ dicebat Serap. 3° breuia
rij caplō ꝓprio in pricipio noiaꝝ hec egritudo appetitꝰ caninus
ex noīe canis qui desiderat ꝙ comediꝝ multū diuersuꝫ cū fame
absqꝫ satietate: talis añt appetitꝰ īmoderātia est duplex. Nā q̄/
daꝫ est talis ex ꝑte obiecti qđ appetiꝝ: q: appetiꝝ obiectū ī quāti
tate amplꝰ q̄ꝫ debeaꝝ nāliter. Alia est īmoderātia respectu mo/
di appetēdi: q: q̄si ꝯtinue appetūt ⁊ cum voracitate. ⁊ hec vtra/
qꝫ īmoderātia reperiꝝ in appetitu canino: q: appetunt vltra q̄ꝫ
ꝯuenit ⁊ īquāto ⁊ frequētiꝰ ⁊ quasi ꝯtinuo ⁊ voraciter sicut fa/
ciunt canes. iō talis appetitꝰ a medicis vocaꝝ corruptꝰ: q: tran/
scendit ꝓportionē ⁊ ꝯuenientiā nālēꝫ ī appetēdo que debeꝝ cor/
pori humano nāliter disposito ⁊ ī quāto ⁊ in mō qui appetitus
nulli aīali ꝯuenit ꝑ nāꝫ nisi cani. Iō Alex. hanc dispōneꝫ appel
lauit cinodosiā a cinos qđ est canis ⁊ dosios qđ est gloria. Naꝫ
gloriantꝝ canes cuꝫ sumūt cibuꝫ ī magna quātitate ⁊ ita voraci/
ter sumūt. Hyp. aūt appellauit cuꝫ 2ª afforismoꝝ īdigentiaꝫ in
aff. Potꝰ īdigentiā soluit q: maxīe sequiꝝ īdigentiā vt īfra di
ceꝝ in cāis: lꝫ in alia translatiōe burgodonis appellaꝝ limos. Et
ex aduerso bolisinꝰ diciꝝ quasi boli vniꝰ limos. i. fames vel ap/
petitꝰ: lꝫ aliqui dicāt ꝙ vocaꝝ bolismꝰ: q: bolisinꝰ. i. appetitus
qui debeꝝ bobus. ⁊ ꝓinde ab aliquibꝰ vocaꝝ appetitꝰ vaccinus
ſm similitudinē famis vaccaꝝ ī quibꝰ appetitꝰ est multū ebes.
Et ex his pꝫ q̄daꝫ ꝯueniētia ⁊ dr̄ia īter bolisinū ⁊ appetitū ca
ninuꝫ: q: vterqꝫ est appetitꝰ corruptꝰ saltē ex ꝑte modi: q: in ca/
nino est itēsior q̄ꝫ ꝯueniat ⁊ voratior ⁊ ī bolisino remissior ⁊ ma/
gis ebes: lꝫ aliq dicant vt dicit Aggregator brixiēsis ꝙ vterqꝫ
talis appetitꝰ ē magnꝰ comedendi sꝫ dr̄nt: q: ī fame canina mul
tuꝫ appetiꝝ ⁊ multū comediꝝ ⁊ nunq̄ꝫ satiaꝝ. sed ī fame vaccina
vt dicunt multū appetiꝝ sꝫ paꝝ comediꝝ: quā sñiam non credo
verā de appetitu aīali qui debeꝝ ori stomaci lꝫ de appetitu nāli
mēbroꝝ forte verificeꝝ: q: in bolismo vt dictū ē appetitꝰ stoma/
ci est multū ebes vt īfra declarabiꝝ magis lꝫ mēbra multū ap/
petāt sicut ēt ⁊ in canino semꝑ ꝯtingit ꝓpter inanitōeꝫ magnā
in mēbris. Iō dicebat Serap. loquēs de bolismo: Hec aūt egri
tudo ⁊ appetitꝰ caninꝰ cōicat: qm̄ pauꝑtas ⁊ diminutio cibi sūt
īnēte ī vtrisqꝫ simul sup. aliquotiēs: ⁊ diuerse sūt ī hoc ꝙ virtꝰ
appetitꝰ. s. aīalis stomaci ē sana in illa. s. fame canina īproprie tm̄
sumēdo sanitatē. sꝫ vocaꝝ sana q: nō obtusa neqꝫ ebes ⁊ mēbra
sunt repleta: nō intelligēdo ꝙ semꝑ sint repleta: īmo aliqñ sunt
inanita de facto: sꝫ diciꝝ ꝙ mēbra sunt repleta in appetitu cani
no q: sunt ꝑata repleri ex ꝑte eius qđ sumiꝝ ī appetitu canino:
q: multū sumiꝝ de cibo: ⁊ virtus in hac. s. in bolismo ē indispo/
sita vel īfirmior facta ⁊ in casu q: cadit. s. in appetēdo ⁊ ꝯtinuaꝝ
ēt cū ea diminutio ⁊ siccitas ⁊ friditas ⁊ dbilitas: q: sup. ex quo
per vaccinū appetitū nihil sumiꝝ vel modicū: ꝯñter sit inanitio
de necessitate in mēbris ⁊ siccitas ⁊c̄.

Distinctōes. Jam veniēduꝫ est ad spēs ⁊ diuisiōes de
qbꝰ sit hec pria. Quidā caninꝰ appetitꝰ ē
sequēs ad alios morbos ⁊ quidā nō: sꝫ accidit corpori sibi appa
renter sano. 2ª diuisio appetitꝰ caninꝰ sequēs ad alios morbos
vel cū his ꝯiunctus: quidā cōiungiꝝ cuꝫ alia mala dispōne sto/
maci: ⁊ quidā nō. Alia distinctio: quidā appetitꝰ caninꝰ ē mul
ti tꝑis ⁊ diuturnus: ⁊ quidā modici. Alia distinctio: cū appe/
titu canino aliqñ ꝯiungiꝝ sincopis ita ꝙ simul ē appetitꝰ caninꝰ
⁊ sincopalis: ⁊ qdā ꝑmanet talis sine sincopi. Alia distinctio:
quidā est qui reꝑitur ī pueris: quidā in iuuenibꝰ: quidā ī decre
pitis. Itē quidam ī carnosis: quidā ī macris: ⁊ quidā cū signis
caliditatis: quidā cū signis friditatis: vt videbiꝝ īfra.

Cause. Istis stātibus distinctiōibus veniēdo ad cās dica
tur primo gnāliter ꝙ cāe ipius aut sumunꝝ ex ꝑte
necessitatis ad famē inducēdā vel ex ꝑte coadiuuātiū ad cā vel
ex parte virtutis vel ex ꝑte organi vel īstrumēti vel ex ꝑte ipsoꝝ
obiectoꝝ. s. ciboꝝ. Ex ꝑte necessitatis ad famē dicit Gal. 4°
de accidēti. ⁊. A. 13ª tertij ī ca° destructiōis appetitꝰ: necessitas
appetēdi sumiꝝ ex dissolutiōe facta ī mēbris ⁊ mēbroꝝ inanitio
ꝑ mēbra intelligēdo mēbra extrema ⁊ extra stomachū ⁊ ipm sto
machū ē de maximis cāis ad famē: qm̄ in appetitu nāli inani/
tio totius ē cā famis ⁊ ad eā necessitās. vñ dicebat ipe loco alle/
gato: ⁊ ad vltimū necessitas cibi ē vt suppleat locū eiꝰ ꝙ resolui
tur vel sup. est resolutū. Vñ addit: cuꝫ ergo nō est resolutio aut
ē resolutio ꝑua nō est necessariꝰ cibꝰ extrinsecꝰ. ⁊ idē pria quar/
ti de regimie febriū in gnāli sicut igiꝝ resolutio ⁊ inanitio facta ī
mēbris ē cā necessitās ad famē nāiem: Ita vehemētia inanitio/
nis ⁊ resolutiōis est cā ex se deducens ad vehemētiam famis ⁊
appetitū caninū. ⁊ ꝓinde dicebat Auic. ꝙ talis appetitꝰ sequiꝝ
febres ꝓlixas resoluētes corpꝰ. i. lōgas dissolutiuas ⁊ gnāliter
ēt oēs cāe dissoluētes. ⁊ hoc mō ieiuniū ⁊ coitꝰ ⁊ exercitiū suꝑ/
fluum ⁊ vigilie ⁊ solutio vētris suꝑflua: de qua dicebat Aui. in
cap° ꝓstratiōis appetitꝰ ē de cāis appetitꝰ canini. Nā dixit ⁊
qñ suꝑfluit solō vētris vehemēs fit appetitꝰ cū suꝑfluitate ⁊ aer
calidus ⁊ ꝯplexio calida mēbroꝝ ⁊ nālis ⁊ accidētalis ⁊ alie simi
les cāe dissoluētes: oēs tales sunt cāe vehemētie appetitꝰ cete/
ris paribꝰ. nā facta mēbroꝝ inanitōe īsurgit attractiua mēbro/
rum ad attrahendū: ⁊ ita fit attractio ⁊ suctio mediātibꝰ venis
ab epe: ⁊ ꝯñter epar attrahit mediātibꝰ meseraicis a stomacho
⁊ ꝯñter resoluto humido ī ore stomaci fit corrugatio ꝑtiū illius:
⁊ inde tediosa quedā fit sensatio vt dixi supra circa textum: ⁊ ita
īsurgit appetitiua stomaci ad appetēdaꝫ reꝫ ab extra: ⁊ talis ap
petitus est fames qui si sit īmoderatꝰ appellaꝝ appetitus caninꝰ
vt dictū est supra. Caliditas ergo resolutiua mēbris cōicata ⁊
cum mā ⁊ sine mā pōt esse cā positiue cōcurrēs ad ipm appetitū
caninū. Debilitas ēt retētiue mēbroꝝ est cā passiua saltē prepa/
ratiue faciēs ad appetitū caninū: q: stante retētiua debili ex ca/
liditate forti dissolutiua maior fit resolutio humidi mēbroruꝫ: ⁊
sic ꝯñter ceteris paribꝰ intēsior fiet appetitꝰ: vel ēt debilitas cō
tentiue ē cā huius ꝓ quāto ex debilitate ꝯtentiue fit sudor ī cor
pore maior: ⁊ ꝯñter maior resolutio. Scđs appetitꝰ itēsior ⁊ istū
sensuꝫ intelligebat Aui. cū dixit in cap° ꝓprio: Et qñqꝫ accidit
ex debilitate virtutis ꝯtētiue ī corꝑe quare assidue fit resolutio
suꝑflua ⁊ assidue fit appetitꝰ vehemētis restauratōis: ⁊ ita sup/
ple appetitus caninus. Debilitas etiā ꝯtentiue ꝓprie stomaci
pōt eē cā vniꝰ: q: cū nō pōt cibus in stomacho retineri neqꝫ cō
sequēter digeri: nō ēt ꝯñter pōt trāsmitti nutrimētuꝫ ad mem/
bra: ⁊ ita mēbra inaniunꝝ: ⁊ sic inanita insurgūt ad attrahēdum
⁊ fit appetitꝰ caninꝰ. dicit ēt Aui. ꝙ nō solū caliditas in toto: sꝫ
ēt caliditas ī ore stomaci ē cā ad hoc resoluēdo ⁊ requirēdo re/
staurationē quare ē os stomaci semꝑ quasi sit famelicū ſm Se/
rap. videꝝ ꝯtrarius huic sñie in cap° ꝓprio de appetitu canino.
quā ēt sñiaꝫ notauit Gerar. cremonēsis ī lr̄a extrinseca dicit: ⁊
hec caliditas nō ē ī ore stomaci sup. que facit ad appetēduꝫ: imo
ī reliquo corꝑe. ⁊ posset ēt declarari ꝑ hoc qđ dixerat Aui. ī ca°
destructiōis appetitꝰ ī pricipio declarādo ꝙ caliditas pura aut
cum mā deijcit appetitū loquēs de tali ꝯplōne in ore stomaci: ⁊
friditas facit ad appetenduꝫ dixit: Et cā in hoc ē ꝙ caliditas est
mollificatiua faciēs currere mās ⁊ replēs locū eis. i. os stomaci
⁊ friditas est ecōtrario: q: sup. ē ꝯstringēs ⁊ corrugās. Dicaꝝ ꝓ
solutōe difficultatis ⁊ videꝝ quasi colligi respōsio ex verbis. A.
ꝙ vt plurimū si caliditas sit appropriata tm̄ ori stomaci ⁊ nō ali
is mēbris

ls mēbris facit abominationē cibi: ⁊ aliqñ sitiȝ. sȝ si caliditas nō
solum sit i stomacho sȝ ēt in toto faciēs ad eius fortē dissolutio
nē: tunc illa caliditas oris stomaci poterit cāre famē: ꝯtingit tñ
ꝙ lȝ caliditas solum eēt in ore stomaci ⁊ nō in toto: sȝ existentia
tꝑantia i toto i actiuis: vbi tñ in toto eēt minoratio humorū re/
spectu mēsure que sibi debeꝛ vt ꝯtingit i corporibꝰ macris pro/
pter aliqualē ieiuniū: tunc caliditas oris stomaci soliꝰ cū ista mi
noratiōe humoruȝ pōt eē cāe vehemētie famis vbi. s. caliditas
oris stomaci sufficeret resoluere vehemēter humiditatē substan
tificam illiꝰ: vñ quereret restaurationē quare ē os stomaci semꝑ
quasi sit famelicū: vt dicit Aui. sȝ hoc est raro ꝯtingēs. ꝓpterea
Serap. vt in pluribꝰ loquēs dixit: Et hec caliditas nō est in ore
stomaci sup. tm̄ imo i reliquo corꝑe. iō Aui. in fine huiꝰ textꝰ lo/
quēs de caliditate tm̄ oris stomaci addit: Et hoc fm̄ plurimū fa
cit sitim ⁊ i quibusdā dispōnibꝰ facit famē cū superfluit eiꝰ reso
lutio. ⁊ hoc qȯ dictū ē supra dictū ē debere intelligi ceteris pa/
ribus. nā aliqñ caliditas superflua i toto ⁊ in stomacho facit ad
destructionē virtutū ⁊ appetitiue ⁊ attractiue ⁊ sensitiue ⁊ tunc
nō causabit appetitū: imo fiet deiectio appetitus. ꝓinde in euō/
ne sanguinis suꝑflua ex debilitate epatis fit aliquotiēs i totū ap
petitus ꝓstratio. vnde dicebat Auic. de destructōe appetitus:
Et qñqȝ fit cā eiꝰ debilitas epatis quare debilitaꝛ virtus appe/
titiua. Addit: imo qñqȝ fit cā eiꝰ mors virtutis appetitiue ⁊ at/
tractiue totiꝰ corporis sicut fit post egestionē sanguis plurimā.
Et diciꝛ ꝙ hoc ē malū difficilis cure ⁊ ꝑducit id ad hoc vt co/
gnoscat cibos ⁊ appetat ex eis aliquid. ⁊ cū ponūꝛ ante ipsū refu
git ab eis ita silr cū ē dictū ꝙ fluxus ventris ē de cāis appetitꝰ
canini per quēdā modū pōt ēt eē cā destructōis. Nā dicit Gē
tilis: in fluxu ventris si mā solū deducaꝛ ad intestina ⁊ nō fluat
ad stomachū prius isto casu sequiꝛ vehemēs appetitꝰ. sȝ si flue/
ret mā ad os stomaci lȝ mēbra inaniaꝛ: tñ tunc pñtia māe i sto/
macho vetaret appetitiuā ad appetendū. Et ita simul de causis
appetitus canini dicebat Auic. ꝙ aliquotiēs fit ꝓpter vermes
⁊ serpētes magnos cū subito icipiūt venire ad comesta ⁊ appro/
pinquāt eis ⁊ dimittūt corpus ⁊ stomachum famelica sup. de/
uorādo cibū qui eēt mēbris necessarius. Et dicit Alex. de hoc
ꝙ vidit quādā mulierē multū ⁊ absqȝ mensura cibos appeten/
tem ⁊ digerēteȝ oia ⁊ nunquā bene secessuȝ fecisse: sed dicebat
se mordicationeȝ pati in ventre ⁊ capitis dolorē se hēre quere/
labat. ⁊ cū accepit catarticū de hiera facta purgatione proiecit
vermē grandē vt haberet in spacio longitudinis cubitos duos
⁊ amplius: ⁊ postea fuit curata ab illo irrōnabili appetitu. Nar/
rat ēt Nicolus florentinꝰ ꝙ nouit florētie mulierē que ꝑꝑ ver/
mes plures quos hēbat ꝯgregatos in ventre nō stabat vna ho/
ra inter comestionē ⁊ comestionē. que si aliqñ ꝓpter aliquā cāȝ
dimittebat cibū vehemēter cruciabatur. Jcirco pluribꝰ vici/
bus surgebat ad suendum ⁊ finaliter sumptis pillulis de collo/
quintida multa flegmata emisit ⁊ vermes vltra centum longos
satis in pluribus diebꝰ ⁊ cessauit ab ea appetitus ille. Ecce quō
sunt cāe intensionis appetitus. ⁊ tñ i caplo destructōis appeti/
tus dicebat Auic. ⁊ qñqȝ cā eiꝰ ē vermis qui nocet intestinis ⁊
cōicat eis stomachus. vñ lȝ vermes ⁊ per viā suctōis cibi ēt ali/
quotiēs stimulando sensitiuā stomaci vnde expellatur cibus a
stomacho sint cause vehemētie appetitus: aliquādo tñ vermes
corrumpūt appetitiuā stomaci ⁊ aliqñ ꝓsternunt vt qñ corrūpū
tur vermes in stomacho ⁊ euaporāt ad os stomaci ēt qꝛ cuȝ eis
ꝯiunguꝛ materie male qualitatis parate cōuerti in vermes vñ
fit fetida expiratio vt cōtingit in pueris in quibus multiplican/
tur vermes ⁊ materia coꝝ ⁊ tunc deijciꝛ appetitus. iō signāter
supra dixit ceteris paribus ꝙ cause dissolutōis ⁊ resolutōis hu
midi sunt de cāis vehemētie famis intelligitur ceteris paribus
idest deductis modis alijs ꝑ quos ille cāe ducere possūt ad de/
structionē vel diminutōem appetitꝰ. De cāis aūt iuuātibꝰ ad
appetitus intensionē ē suꝑabūdans fluxus melācolie ad os sto/
maci ⁊ reliqua acetosa. Nā sua acetositate ꝯstringētes ⁊ corru/
gantes partes oris stomaci exprimūt humidū ⁊ exiccant ex ore
stomaci. ⁊ in hoc non tm̄ melācolia sua acetositate sȝ ēt flegma
acetosuȝ ⁊ crudū in stomacho generatū vel aliunde trāsmissuȝ
vt 4° de accidēti ⁊ 5° ꝯtinētis per istū modū pōt eē cā appetitꝰ
canini. Jdeo dicit Auic. ꝙ aliquādo catarrus ē cā huius: ꝑ ca/
tarrū itelligimꝰ catarrū pendentē a flegmate acetoso. Et sicut
dico de istis acetosis ita intelligiꝛ de cibis acetosis. vñ acetum
caplō ꝓprio disrūpit appetitū. Nā taliter ꝯmouēdo os stoma/
ci. s. cōstringēdo dicit Auic. ꝙ tale acetosuȝ facit i ipso id qȯ fa
cit suctio venaꝝ capientiū cibū ēt aliquotiēs acetosuȝ sua inci/
sione ⁊ expulsiōe remouet humores si fuerit i ore stomaci q̈ sunt
ꝯtra appetitum: hoc totuȝ intelligiꝛ ēt ceteris paribꝰ. s. deductis
modis alijs quibus ledere possūt talia acetosa appetitū quoniā
melācolia nimis superfluēs ad os stomaci aliquotiens destruit
appetitū qꝛ mortificat sua frigiditate os stomaci ⁊ sensitiuā eiꝰ
⁊ ꝯñr prosternit appetitū. Et itē dicit Auic. de destructōe appe
titus ꝙ qñqȝ ē cā eiꝰ melācolia multa ledens stomachū mouēs
eum ad vomendū ⁊ expellēdū non ad comedēdū ⁊ attrahēduȝ:
ita dico de catarro. nā vbi imbibereꝛ in ꝑtibus stomaci pōt esse
cā ꝓstratōis appetitus: ⁊ ita res acetose frigide licet iuuent ad
appetendum maxime stāte complōne calida i ore stomaci ꝓpter
ꝯtrarietatē ⁊ remotōeȝ illiꝰ male ꝯplōnis deijciētis appetitū: tñ
si occurrerēt stomacho frido addendo in friditate fortassis deij
cerent appetitū: intelligaꝛ ergo ceteris partibꝰ ad modū dictū.

De cāis ēt appetitꝰ canini ex ꝑte virtutis ē vehemēs sensibi/
litas oris stomaci. Nā tūc ois modica suctio ad quā sequiꝛ cor
rugatio partiū stomaci ē multū ledens ⁊ ꝯñr multū icitaꝛ sensi/
tiua ad appetēdū: ⁊ ita fit appetitꝰ caninꝰ. Fit ēt appetitꝰ caninꝰ
ꝑꝑ defectū i virtute. ꝑ virtutē itelligēdo virtutē moralez. Nā
sunt aliq̄ bestiales qui appetitu voluptuoso appꝫ eis bonū ꝯti/
nue comedere: ⁊ hoc aliqñ ꝯtingit in senibꝰ lȝ in eis sit resolutio
modica: qꝛ sibi appꝫ ꝙ ꝯtinuo debeāt cadere ꝓpter debilitatē
nisi sumāt cibū ꝯtinuo ⁊ inde fiūt maxie appetētes ⁊ q̄si ꝯtinuo
sꝑerātes ꝙ cū cibo ꝯtinue euadent ꝑiculuȝ debilitatis ⁊ casus.
Aliqñ ēt ꝯtingit appetitꝰ caninus ex ꝑte organi ⁊ stomaci taliter
vel talr̄ dispositi vt vbi in stōacho sit lesio vt excoriatio ad quā
ꝓueniēs cibꝰ ꝑcepto nocumēto isurgit expulsiua ad expellēduȝ
cibū sepe ꝑ deorsūȝ: vñ nō trāsmitteꝛ nutrimētū ad mēbra suffi
ciens. ⁊ ita facta inanitōe in mēbris fiet ꝯñr appetitꝰ caninus ꝑ
modos dictos supra. Si ēt in stomacho eēt mala mā calida vel
ꝑmixtionē cibi cū ea fieret cibi corruptio quo nō possent debite
mēbra nutriri fieret inanitio mēbroꝝ ⁊ ꝯñr appetitꝰ caninus ex
modis vt supra. Et ad hūc modū pñt reduci oēs cāe corruptio/
nis cibi i stomacho. Ultima cā sumiꝛ ex ꝑte obiectoꝝ vt ꝯtin
git i gulosis. Nā in eis qñ cibi sunt delicati ex memoria ꝯsuete
delectatōis gustus ex similibꝰ cibis moueꝛ appetitꝰ sensitiuꝰ nō
directꝰ a rōne ⁊ ad multū sumendū de illo cibo ⁊ ad voraciter
sumēdū. ⁊ talis dispō magis dȝ dici egritudo aīe vel viciuȝ q̄ȝ
egritudo corporis: nec ē ꝓprie appetitꝰ caninus de quo medici
loquunꝛ. ⁊ hec de causis sufficiant.

Signa. Jm veniēdū ē ad signa ꝯñr: ⁊ p̄rio ꝓnosticis euen
tus: deinde ad bonū ⁊ ad malū. deide demōstrati
ua: p̄rio generis: deinde spēꝝ. De ꝓnosticis euētꝰ primū ē ꝙ
in regionibꝰ ⁊ in tꝑibꝰ fridis vt flante vēto frido gñatur appeti
tus caninꝰ. Rō est qꝛ talis appetitꝰ sequiꝛ minoratōeȝ que qñ/
q̄ȝ sequiꝛ exꝑssionē humidi oris stomaci. Cū ergo ex tali fridita/
te tꝑis ⁊c̄. sequaꝛ exꝑssio humidi oris stomaci: hinc ē ꝙ fit appe
titꝰ caninꝰ. Scdm̄ ꝓnosticū: in pueris magis gñatur appeti
tus caninꝰ q̄ȝ in viris ⁊ senibꝰ: qꝛ resolutiua coꝝ ē multū fortis
⁊ sepe in eis fit ꝑꝑ gñationē suꝑfluitatū flegmaticaꝝ i stomacis
coꝝ ꝑꝑ nimiā ⁊ inordinatā comestioneȝ coꝝ. Uñ dicit Auic. ꝙ
pª primi de ꝯplōnibꝰ etatū ad desideriū. i. famē sequens fridita
teȝ nō fiunt istimbꝛe. i. bone digōnes. Tertiū ꝓnosticuȝ: post
lōgas febres ⁊ lōgos morbos dissolutiuos ⁊ longa exercitia vel
vigilias ⁊ vniuersalr̄ post oēs cās dissoluentes i corporibꝰ in
quibꝰ est sensitiua notabilis fit appetitꝰ caninus ꝓpter tediosaȝ
illā sensatōeȝ post resolutōeȝ longā. Pronosticū ad bonū: in
appetitu canino vt in affo. potus indigētiā soluit si post appeti/
tū caninū sumaꝛ vinū ⁊ remoueaꝛ sitis si que prefuit tūc decla/
raꝛ ꝙ cito remouebiꝛ talis appetitus caninus. ⁊ hoc p̄cipue ve
rum ē in appetitu canino ꝓueniēte a mā flegmatica quia signa
tur ꝙ vinū penetrauit itra poros stomaci: ⁊ sic sufficiēter potu/
it resoluere māȝ que faciebat caninū appetitū. Aliud ꝓnosti/
cum ad bonū: in appetitu canino māli cuȝ est fluxus vētris eru/
ctuatio suꝑueniēs signū bonum. ⁊ de hoc dicebat Halyab. 7°
practice cap° p̄rio i fine: Et si passiōis huiꝰ dño ructatꝰ accide/
rit itelligēdo vt dictū ē de appetitu canino māli a mā flegmati/
ca cū debilitate ꝯtētiue vel fluxu vētris illud ē signū laudabile
qꝛ vt vult significat cibū in stomacho moratum. ⁊ ē similis sñia
affo. primi sexte particule: Jn diuturnis liēterijs oxirēmia ⁊c̄.

Aliud ꝓnosticū ad bonū: i appetitu qñ stante fluxu vētris suc
cedit retētio nāe ⁊ nō multiplicaꝛ vomitus ē significatio bona:
qꝛ significat virtutē fortificari circa cibū ad eū debite ꝯtinēduȝ
⁊ transmutādū. Signū vero ꝓnosticū ad malū i appetitu ca/
nino ē vt accidat ꝯualescētibꝰ. Nam significat reciduā ⁊ flu/
xum oppilatiuū ꝓ quāto i ꝯualescētibus virtꝰ stomaci ē debi/
lis: ⁊ ita multo cibo assu[mp]to fit multiplicatio suꝑfluitatū: ⁊ ex
ꝯñti sequiꝛ aptitudo ad [re]cidiuā: ⁊ ēt ad eā sequiꝛ subeth: vt di
xit Aui. ꝓpter aggregationē suꝑfluitatū i ore stomaci: vnde fit
multa euaporatio ad caput ⁊ inde subeth. Aliud ꝓnosticuȝ ⁊
ē Aui. appetitus caninꝰ cū ꝑseuerat ꝑducit ad bolisimū: ⁊ etiam
aliquotiēs ad mortē. Nā cāe appetitus canini cū itēduꝛ du/
cūt vel ad resolutionē virtutis vel ad mortificationē calidi natu
ralis: vñ in totū ꝓsterniꝛ appetitꝰ stomaci: vñ fit bolismꝰ ⁊ ali/
quotiēs fames sincopalis ⁊ ad sincopim sequiꝛ mors. ꝓinde di
cit Gordoniꝰ: Si appetitꝰ caninꝰ ꝯtinueꝛ ducit in bolisimuȝ ⁊
bolisimus i famē sincopalē ⁊ fames sincopalis i morteȝ: vigilate
ergo ⁊ orate vt dixit. Jā veniēdū est ad signa demōstratiua p̄ri
mo generis que ex se sunt nota ex ifirmo ⁊ astātibus de inquisi
tione sollicita ciboꝝ ⁊ voraci comestiōe ⁊ de multa quātitate ci/
bi ⁊ multo numero respectu illiꝰ qȯ ꝯuenit nāliter corpori huma
no. Dicebat tñ. R. i textu nr̄o vt ē dictuȝ supra: Cū quis fa/
mem assidue patiꝛ ⁊ cibꝰ post comestionē adeo grauat eum vt
aut vomere aut ꝑ inferiorē regioneȝ eijcere cogaꝛ ipm̄: tūc sup.
talis patiꝛ appetitū caninū siue cinodosiā fm̄ Alex. istud tamen
dictū vt ēt dixi circa lr̄aȝ nō est signū generis: sȝ magis specia/
le puta canini appetitꝰ a cā frida. naȝ i facto a cā calida ⁊ ꝓpter
multitudinē resolutōis nō necessario sequiꝛ vomitꝰ vel secessus
cū in eis nō sequaꝛ necessario indigestio. ⁊ hoc sentiebat Aui. in
ca° ꝓprio de signis appetitꝰ canini cū dixit: Et signa eius que
ex multitudine resolutiōis sunt cāe resolutiōis supradicte in li/
bro vniuersali quaꝝ rememoratio preterijt. Et addit: ⁊ vt nō sit
in digōne nocumētū ita ꝙ voluit ꝙ in tali appetitu a cā resolu
tiua nō sit indigestio: ⁊ ꝯñter neqȝ vomitus de necessitate neqȝ
fluxus. sȝ qñ vt plerūqȝ cā appetitꝰ canini est cā frigida vt alʼs
fuit dictū ⁊ ad eaȝ sequiꝛ talis digestio: iō vt sepe ꝯiungiꝛ vo/
mitus vel vētris fluxibilitas: ⁊ inde declaraꝛ talis appetitꝰ: ⁊ ꝑ
hec accidētia vnde dicebat etiā. R. 5° ꝯtinētis: patiētes quoqȝ
appetitū caninū multa cibaria sumūt deinde aggrauanꝛ eis: sȝ

cum sensata fuerit pōderositas ꝑ vomitū emittenꝛ post modicā morā. addit: dico aut ꝑ fluxū ventris. Signa autē specierum primo si sit voluptuosus ex vitio virtutis moralis manifestatur ex eo: q: nō nisi cibaria delicata ⁊ voluptuosa appetunt. Et si sit ex nimia virtute sensitiua declaraꝛ: vt al's dictū est ī de singultu: q: ois cibus acutꝰ salsus vel amarꝰ vel acetosus lediꝛ ab eo ⁊ sepe ducit ad fluxū vel vomitū vel ad singultū in eis. ⁊ si fuerit vitio stomaci. s. ꝓpter lesionē ī cōtinuitate stomaci vt exītia ꝓpter vlcera vel aliaz solutionē in stomacho declaraꝛ ex signis vlceꝝ ⁊ ex dolore indeterminato loco stomaci: ⁊ q egrediꝛ aliquid de sanguīe vel sanie ī egestiōe vel vomitu ⁊ stat lenitas vētris ⁊ ꝑuitas more cibi ī stomacho ⁊ mordicatio eiꝰ ī stomacho: de eo qđ hʒ qualitatē acetosaz aut acutā aut amarā. ⁊ ex ꝑte iuuantiū si fuerit ex re acetosa flegmatica vel melancolica declaꝛ ex perceptōe rei acetose in ore ⁊ sepe eructuatōe acetosa ⁊ cōgelatōe dentiū cum paucitate appetitus aque. i. sitis ⁊ ex cōprehēsiōe eius qđ euomiꝛ vel per deorsuz educiꝛ. si fuerit flegmaticū vel melācolicū ⁊ distinguiꝛ mā flegmatica a melācolica vltra colorem ex maiori vel minori viscositate vel grossitie māe quoniā ī flegmatica ē maior viscositas q̄z ī melācolica ⁊ ī flegmatica maior liquiditas ⁊ minor spissitudo q̄z ī melācolica. Et itē si fuerit pendēs a mā melācolica non ita facile tollerāt famē ⁊ nocumenta illius sicut si fuerit pendēs a mā flegmatica: vnde incidit ī maiora nocumēta ⁊ citius ⁊ cū maiori nocumēto tollerāt famē vel ieiuniū ceteris paribus ex mā melācolica q̄z ex mā flegmatica ēt differt acetositas melācolie ab acetositate flegmatis: q: acetositas melācolie ꝯiungiꝛ cū quadā punticitate ⁊ nō sic flegmatis. sed de mā flegmatica si fuerit ex catarro pendēs tūc appetitꝰ caninus erit magis ꝑoxismalis ⁊ erunt aliqua signa catarri superius habita. Et si cā fuerit malitia ꝯplōnis sine mā declaraꝛ ex sepe dictis vt ex paucitate sitis ī cā frigida ⁊ multitudine fecis ꝓpter indigōnē ⁊ inflatōe ꝑꝑ multiplicatōem ventositatis cum alijs sepe dictis. Ex opposito si sit ex caliditate stat fortitudo sitis dicit Auic. Sed hoc nō ē intelligēdū absolute sed ī respectu ad eam que aliquotiēs fit a māli aliquotiēs flegmatica: q: ista sitis ē illa remissior q dico ꝓ tanto q: non ē rōnale cū sitis ⁊ fames sint appetitꝰ ad ꝯ̃ria q possit vterqʒ coꝝ intēdi supra gradū mediū. sed nō curo de his difficultatibꝰ aliquid dicere licet multa occurrerēt dicenda ⁊ nō stat fluxibilitas ventris. Signa vero ex parte coꝝ que sunt ad necessitatē famis faciētia. pꝰ si fuerit ex multitudine resolutōis ꝓpter cās primitiuas de caliditate aeris aut exercitio laborioso vel vigilijs vel coitu: vel si fuerit ēt ex corporalibꝰ precedētibꝰ vt ex febribꝰ longis ⁊ dissolutiuis vel fluxu ventris: ista oīa declaranꝛ ex precessiōe harum causaꝝ. Sʒ si fuerit subtilitas humoꝝ ī toto cū caliditate acuta vt cōtingit in colericis ⁊ iuuenibus sūt signa ꝯplōnū colligēda 3ª primi in caplo singulari accidētia ⁊ significatōes: ⁊ ī his maxime stāte ꝯplōne sana stant relique ꝑatōes mēbroꝝ īcolumes neqʒ vētris fluxibilitas. Et si fuerit cā debilitas cōtētiue virtutis in toto corpore ⁊ in stomacho dicebat Auic. sunt multitudo exitꝰ egōnis crude. ⁊ hoc verū erit ex dispōne habita ex debilitate stomaci vt pʒ. Sʒ si eēt debilitas ꝯtentiue alioꝝ mēbroꝝ extremoꝝ vñ fieret resolō facilis a dictis membris ⁊ sepe sudor: tūc nō esset fluxibilitas vētris: imo magis stipticitas qm̄ corpꝰ attraheret humiditatē cibi ad seipsuz quare exiccareꝛ fex. Si ēt eēt cā illius debilitas ꝯtentiue epatis vnde non posset sanguis debite generari neqʒ ꝯ̄nter ad mēbra peruenire nutriētia: tunc staret fluxibilitas ventris rei humorose sicut lotura carnis ⁊ forte ēt talis apparebit vrina. De cāis tñ istiꝰ debilitatis ꝯtentiue epatis stomaci vel alioꝝ mēbroꝝ opʒ discurrere q: talis causa pōt eē multiplex cū sequi posset oēm malitiā cōplōnalē opʒ recurrere ad signa sepe alias dicta. Sed si cū fuerint vermes stant signa vermiū nota ⁊ ēt infra dicenda ne mordicatōe ⁊ turbatōe cū paucitate in casu egestiōis ꝑꝑ minoratione cibi sumpti q: ex eo depascunꝛ vt supponiꝛ. ⁊ hec đ signis sufficiāt.

Cura. Circa curam sunt tres pricipales intētōes. pª circa dietā. 2ª circa medicinalia ad hanc dispōnē. 3ª erit circa accñtia ꝯ̄ntia. Circa primū de dieta q: talis dispō a diuersis imo aliquotiēs a ꝯ̃rijs cāis dependet vt a cōplōne calida ⁊ aliquotiēs frida vt dictū ē in cāis nō possunt dari vniformes regule quo ad oīa sed opʒ quasi particulariter diuersaz ponere dietaz fm diuersitatē causaꝝ. Nā si fuerit mala ꝯplō calida in cā insensibiliter dissoluēs siue fuerit ex parte aeris vel aliorū extrinsecoꝝ vel ex ꝑte ꝯplōnis excessiue calide in toto vel naturalis vel accidētalis opʒ ꝯuerti totū regimē ad ꝯ̃riū dimittēdo calefaciētia ⁊ multū īflāmabilia vt aerē calidū ⁊ vigilias ⁊ exercitiū laboriosū ⁊ aīale ⁊ corporeū. ⁊ de aīalibus maxīe irā ⁊ iracundiā sed opʒ q aer inclinetur ad frigidū rectificādo fʒ q al's dictū ē. ⁊ somnꝰ ad hanc intētionē ⁊ quies ē necessaria ⁊ diminusio ieiunij: imo opʒ vt multis vicibus cibeꝛ lʒ paꝝ ꝓ vice propter virtutis debilitatē ne fiat suꝑinflatio. ⁊ dentur cibaria subtilia dicit Auic. ⁊ ꝑ cibaria subtilia nō intelliganꝛ cibaria boni nutrimēti ⁊ facilis digōnis: q: talia plerunqʒ sunt calida inflāmabilia ⁊ sepe corrūpūtur in stomacis calidis. sed ꝑ cibaria subtilia intelligātur cibaria dātia nutrimētū subtile. i. paucū ⁊ sint frigida. ⁊ hoc declarās ꝯtinuādo dixit vt sūt cucumeres ⁊ melones ⁊ cucurbite ⁊ similia nō sunt tñ acetosa vel pōtica q: talia adderent ad appetendū ⁊ ea sunt ꝓhibita in textu. Exhibeātur ergo cibi ⁊ potus grossi ⁊ viscosi: ⁊ ita ī hac ītētōe valent pisces. ⁊ si coquāꝛ cū oleo ad abomīatōez īducēdā erūt electiores vel cū butiro vaccino. sʒ si oleū tale ad fridū declinās vt oleuz violꝛ. vel oliuaꝝ imaturaꝝ: ⁊ ita si laueꝛ butiꝝ erit electius: ita discurraꝛ ad reliq̄ cibaria vt ad ventres aīaliuz ⁊ huiusmōi. Et Rasꝭ qnto ꝯtinētis ī hac ītentōe siue cā dat in cibū de grano rizo cū butiro vaccino cum zuccaro ⁊ piscibꝰ recentibꝰ ⁊ auibus aqueis ⁊ aq̄ ptisane cū zuccaro ⁊ butiro vaccino. Et si cā fuerit dissolutio facta sensibilis ex p̄cedentibꝰ morbis vt aliqñ ꝯtingit in ꝯualescentibꝰ post lōgas fe. dissolutiuas: tūc in his oʒ vt reganꝛ regimie ꝯualescētiū. neqʒ in totū ē curādū de deiectiōe appetitꝰ in eis cū egent restauratōe: sʒ oʒ aliqualr minuere appetitū: primo inducēdo eos ne comedāt tantā cibi quātitatē inducēdo in eis nocumētū qđ ꝯtingere posset ⁊ ita suadendū ad paucitatē cibi sumendaz q: alias īcurrerēt recidiuaz ⁊c̄. Et dicebat A. q oʒ eos cibari ex vnctuosis q̄ nō sint male substātie sicut ē oleū amig. sup. dulce cū zuccaro. s. sumēdo aliqđ tale post aliđ cibariū ꝯueniens restauratiuū vt mollificeꝛ os stomaci ⁊ repleant aboīatōez īducendo ⁊ sic minuiꝛ appetitꝰ. Et vniuersalr oʒ stante ꝯplōne calida q̄ remāsit post fe. facta in eis dissolutōe ne vlterior fiat dissolutio fortis q̄ sit cā ad appetituz caninū vt sint cibaria coꝝ frida ⁊ viscosa sicut sunt ventres ⁊ ꝯgelata ⁊ panis aliqualr azimꝰ. Sʒ hic est bñ aduertēdū qm̄ in corꝑibꝰ talr ꝯualescētiū stante debili virtute trāsmutatiua dubiū est ne ꝑ īdigestionē ex his cibis viscosis fiat aggregatio suꝑfluitatū flegmaticaꝝ ⁊ fiāt oppilatōes ⁊ ꝯ̄ñr ne fiat reditꝰ ad fe. ꝓhibita euentatōe. Vñ Aui. ꝓ hac cautela posuit textū multū notabilē in hac mā dixit: Et cuz nō īuenit aliqs eoꝝ iuuamētū ex hoc regimie scʒ dicto: imo sup. īuenit nocumētuz ꝯuenit ei vt abhorreat ipʒ paulatiz sup. dimittēdo: ⁊ succurrat malitie ipsiꝰ sub. cuz subtiliātibꝰ ⁊ aꝑientibꝰ aliquibꝰ. Et ista regula ex ꝑte cibi ⁊ potꝰ ꝯuenit in eo: cuius cā appetitꝰ canini ē raritas corꝑis. s. texture vel aꝑtio poroꝝ mēbroꝝ extremoꝝ vñ ēt fiat debilitas ī ꝯtentiua.

Sʒ vbi fuerit simul debilitas in ꝯtentiua ex ꝑte ꝯplōnis humide dñantis: tunc oʒ vitare aerē calidū ⁊ humidū pluuinosuz ⁊ austrinū ⁊ balneū aq̄ dulcis ⁊ ēt vigilias nisi fuerit multitudo sudoris: qm̄ tunc vigilie plus iuuāt q̄z somnꝰ: qm̄ somnus facit ad multiplicatōez sudoris. ⁊ opʒ vitare cibos lubricos ⁊ liqdos ⁊ p̄cipue si fuerint hñtes virtutē laxatiuā ⁊ ꝯ̄ñr oʒ eligere aerez friduz ⁊ siccū ⁊ stare ī quiete ⁊ eligere cibos ⁊ potꝰ stipticitatem hñtes tꝑataz: nō dico multā: q: multa siccitas nō tm̄ ꝯfortat stomachū sʒ ēt augmentū facit ī appetitu canino. Et qm̄ talis debilitas ab humido stare pōt cū ꝯplōne calida ⁊ frida debēt eligi cibaria diuersa calida vel frida fʒ īdigētiā vt ꝯtrarienꝛ ꝯploni.

In eo aūt cuiꝰ cā est flegma acetosum ī stomacho oʒ vt exhibeanꝛ cibi icisiui calefactiui vel in se vel ꝑ admixtionē alicuius medicine talis vt qñ misceꝛ origanū ⁊ piꝑ ī cibis nutritiuis aromatizādo carnes cū eis ⁊ ꝓprie cū croco qui đbilitat appetitū. ⁊ in casu valēt allea ⁊ cepe ad īcidendū ⁊ mel ad abstergēduz: ⁊ exhibeanꝛ sup. illa cibaria vnctuosa ad relaxāduz ⁊ replēdū os stomaci ne corrugeꝛ ab acetositate flegmatis ⁊ signāter exhibeātur post cibū vt lōgiorez morā trahāt ad os stomaci ad illū effectuz īducendū. ⁊ ita hic valent pipiones pigues elixati. Nā virtuali caliditate dissoluūt mām ⁊ vnctuosa piguedine relaxāt os stomaci. ⁊ hoc itelligiꝛ ī nō appetentibꝰ voluptuose pipiones: ꝓpterea aliqualr magis laudanꝛ ī hac ītentōe piguedines rācide ⁊ aboīabiles: ⁊ que de quadā ꝓprietate īducūt ad vomēdū debilitādo ꝯtētiuā oris stomaci vt sunt piguedines anseꝝ ⁊ aliaꝝ auiuz hñtiuz colluz longū. Et laudaꝛ hic pinguedo camelli ꝑꝑ vnctuositatē nō gratā. Et ī hac ītentōe dicit Rasꝭ qnto ꝯtinentis: quātū ad rectificatōez ciboꝝ dico q si gradatiz danꝛ ei de calidis cuz anicos factis. i. carnibꝰ ꝯditis sale ⁊ anieos siccatis ī sole mirabilr faciunt: ⁊ ita etiā in cibis habeaꝛ aduertentia vt fiat equatio acetositatis hūoris melācolici cū ꝑꝑ exuberātiā fluxus eiꝰ ad os stomaci fit vehemētia appetitꝰ cū calefacientibꝰ ⁊ humectātibꝰ ⁊ maxīe vnctuosis ⁊ piguibꝰ vt dictuz est: q: pinguia ⁊ vnctuosa īflāmabilia sūt ⁊ caliditatē diu retinētia iō calefaciūt ⁊ cū hoc fastidiū ⁊ aboīatōez relaxādo ⁊ replendo inducunt. Et ī hac specie dixit Rasꝭ qnto ꝯtinentis q patiēs vitare dʒ oē cibariū austeꝝ ⁊ stipticū acutū ⁊ accidū ⁊ tenue: sʒ sumere dʒ vnctuosuz ⁊ panē īfusuz ī vino odorifero grasso dulci: nō q vinū sit austeꝝ neqʒ tenue neqʒ subtile. sʒ de hoc statim dicetur addit q si sincopizaꝛ fricāde sunt extremitates cū manibꝰ ⁊ pedibus dato ei vitello oui molli in potu. Et si cā fuerint vermes oʒ multā cibi quātitatē afferri ꝓ vice de calefacientibꝰ: lʒ A. dederit cibos ī isto casu grossos ⁊ fridos ⁊ panem infusuz in aqua frida: qđ veꝝ ē viuis vermibus existētibus ad intentiōez ne sumāt nutrimentū tale: q: in cibo tali actu frigido nō voluptuantur: sʒ magis ī calido ⁊ vnctuoso. Sʒ habita intētione ad ꝓhibendū morsum eoꝝ ⁊ preseruandū a ḡnatione eoꝝ: post q̄z sunt incisi ⁊ educti magis ꝯueniūt cibaria calida: vt dictuz est.

In potu vero hoꝝ videꝛ sentire Gal. ī ꝯmento affo. secunde ꝑticule: potus indigētiā soluit q solū vinum ē optima medicia cibalis in appetitu canino. Naz in appetitu canino ex inanitione mēbroꝝ expresse dixit ibidē: famē eiʒ ex ieiunio nimio vel ex inanitiōe corꝑis nimia quomōcūqʒ fuerit vinū maxime ipedit. ⁊ rō huius dicti pōt sumi q: ex quo ibi ē indigētia multe restauratiōis opʒ vt remoueaꝛ vel cū multo cibo vel cū multo potu vini: sʒ multū cibi ñ ꝯueniēter accipiūt ita vt digerere possint. Melius ergo satisfit ꝑ sumi multā quātitatē vini qđ vinū ē potus ⁊ cibus multū restauratiuꝰ loquēdo de vino rubeo non accido vel pūtico: qm̄ tale faceret ad appetēdum neqʒ plurimū restaurat vinū etiā acutū forte faceret ad dissolutionē: ⁊ ita nec ipm ꝯueniret: qm̄ tamē exhibitio vini in corꝑe inanito ꝑꝑ suam fortē penetrationē ⁊ graudē amicabilitatē cū nā maxime stante nā auara attraheret indigestiuū: ⁊ est paratū ledere mēbra ner

uosa

nosa ⁊ stomachū ꝑcipue neruosum. Jccirco ad cautelam iussit Gal. ꝙ exhiberet᷑ post alium cibū vnctuosū tñ ⁊ pinguē ꝑ abominatū vt certo notabili tꝑe possit ĩ stomacho morari vsqꝫ dū digereret᷑: ⁊ ita neqꝫ stomachū ꝑcuteret: neqꝫ ēt ad alia mēbra veniēs digestū est aptuꝫ nocere. hoc tamē totū qđ dictū est de vino ĩ hac cã hꝫ veritatē sumpta indicatiõe ab ipsa inanitione mēbroꝝ: quia forte sumpta ĩdicatiõe a cã istius vt vbi cã eēt caliditas alius pot⁹ eēt ꝯueniēs. Jn cã ēt frĩda ⁊ sine mã ⁊ cum mã maxime grossa ⁊ viscosa in stomacho exñte tale vinum etiã post dictū cibariū pingue sumptū est paratū iuuare: qꝛ ibidem ꝑmanēs in stomacho retētū ab vnctuosis remouet malitiã cõplexionis frĩde: ⁊ cū hoc mãm preꝑat ad expulsionē. s. incidēdo ⁊ subtiliando. ⁊ hoc declarauit Gal. versus finē ꝯmenti cuꝫ dixit hoc Hypo. ĩtendit bene qꝛ caninus appetit⁹ ē de frigida cõplexione stomaci tñ vel de accidis humoribꝰ in substãtia istius se inuiscãtib⁹: vinuꝫ aũt cū curatiuū sit vtrinsqꝫ. s. talis humoris ⁊ melãcolie ꝯplexiõis soluere caninã famē ē necesse. Et ita ĩ hac sñia quasi ꝯsistunt oēs auctores: vt Rasis 5° ꝯtinētis ⁊ Serap. cap° ꝓprio qui ita exponit dictū Hypo. dicēs ꝙ potus vini soluit famē. Et addit: ⁊ ē necesse vt sumãt in ĩceptione cibi cibos grossos pingues calefaciētes ⁊ reliqui cibi eoꝝ fiãt cū pinguedine multa ⁊ nõ sit in eis acetositas neqꝫ stipticitas. postea addit deinde ꝑcipiamus eis bibere de vino anteqꝫ sitiãt etiã vt sup. vinum moret᷑ ĩ stomacho ad fines dictos: qꝛ si sitirēt natura auara traheret vinū extra stomachū. ⁊ ita laudauit Rasis ĩ textu nostro. A. aũt in ista cã in principio capituli in cura dixit: Jlla quidē. i. dispõ appetitus canini que ē ex frigore ⁊ sup̄fluitate flegmatica: opꝫ vt curet᷑ mūdificatiõe nota cū calefactiuis ꝑdictis ⁊ vino plurimo ĩ quo non sint põticitas neqꝫ acetositas oino: ipm eiꝫ sanat ab ea sumptū in potu calefactuꝫ in ieiunio: ⁊ ita voluit ꝙ exhibeat᷑ stomacho ieiuno. Et addit: ipsum nãqꝫ sup. vinū taliter exhibitū ē curatio magis cõferens eis nisi ipis adsit vētris solutio. Nã tunc oꝫ vt oē vinū vitet: ⁊ declarat qꝛ stipticū augmētuꝫ facit in appetitu canino ⁊ amaꝝ addit in solutione vētris ipoꝝ ita sup. ēt dulce. Si ergo debeat exhiberi ĩ ieiunio vel post cibū sumptū ē difficultas ꝓ qua tollenda difficultate dicit Gē. ꝙ vinum ad duas dat᷑ intētiões in hoc casu: primo ad calefactõeꝫ vt remoueat᷑ malitia ꝯplexiõis frĩde: ⁊ isto mõ dꝫ dari in ieiunio: ita voluit Aui. qꝛ ĩmediati⁹ occurrit mēbro cuius ꝯplexio frĩda ē remouenda. Alio mõ dat᷑ ad nutritionē ⁊ repletionē ⁊ abominationē oris stomaci: ⁊ ita dꝫ dari post cibaria vnctuosa. Sꝫ hic ꝯsidera ꝙ cū vinū qđ exhibet᷑ ĩ appetitu canino dꝫ eē multe quãtitatis: vt vult Aui. ⁊ alij si exhibeatur stomacho inanito dubiū est de nocumētis dictis supra đ lesione capitis ⁊ mēbroꝝ neruosoꝝ: ⁊ ꝓpter hūc timorē Gal. nõ exhibuit in ieiunio. possum⁹ ergo dicere ꝙ in corꝑe fortis cerebri neqꝫ passibilis ꝑm mēbra neruosa: ⁊ vbi eēt mala ꝯplexio vel pauca vel cū mã modica flegmatica: ⁊ maxime si eēt digesta: tūc põt exhiberi vinū ĩ ieiunio. sꝫ vbi eēt materia multe quãtitatis grossa ⁊ viscosa vel in corꝑe alr̄ parato ad lesionē cerebri ⁊ neruoꝝ: ēt si mã eēt modica dꝫ exhiberi vinū post talia cibaria etiã antequã sitiãt vt longã morã trahat ĩ stomacho. ⁊ tñ in hoc casu nõ dꝫ esse nimie ꝗtitatis nisi prius facta eũatione de mã vt videt᷑ inuere. A. ⁊ statiꝫ dicet᷑ in medicĩalib⁹ ne illi humores trahant᷑ ad intra: ⁊ sint cã multoꝝ nocumētoꝝ. hoc tamē dictuꝫ ē supra de cibo ⁊ potu hꝫ regulã quasi cõem vt cibaria talia exhibeantur tepida ⁊ humida: qm̄ talia sunt magis abominabilia ⁊ magis virtutē ꝯtētiuã relaxãt. sꝫ vbi cã eēt fluxus vētris ⁊ debilitas ꝯtētiue stomaci: tūc oꝫ vt cibaria sint formalr̄ calida nec ĩ isto casu sint lubrica nec vnctuosa: ĩmo tūc in isto casu oꝫ intendere ad fluxū cū his que curãt eū: qm̄ cura flux⁹ ē cura appetitus canini: ⁊ sic oꝫ cū aliqb⁹ stipticis ꝓcedē ⁊ ñ lubricis alr̄ ex appetitu canino ꝯueniret᷑ ad famē sincopalē vt pꝫ ꝯsiderãti. ⁊ hūc cañ. exꝑssit Aui. cū dixit: ꝙ si hoꝝ nãe fuerint vehementis mollificatõis tunc retine eas. Nã in retētõe eaꝝ ē cura fortis hui⁹ egritudinis: signãter dixit vehemētis mollificatõis qꝛ mollificatio nature vt in pluribus ꝯiungit᷑ ĩ tali casu vt supra dictum ē que nõ dꝫ variare intentõem principalē deijciēdi appetituꝫ. sꝫ tñ hoc ĩtelligit᷑ vbi vehemēs fuerit fluxibilitas vt vult Auic. ⁊ sic sit finis diete que ē maxĩa pars cure huius dispõnis. nã modica remanēt dicēda de medicĩalib⁹.

Medicinalia.

Circa que veniēdo ad spãles cãs. Primo si cã fuerit resolutio facta ĩ toto opꝫ prio intēdere cū his que ꝓhibent resolutionē: deinde cū his q̄ remouēt cãm illius cõfortãdo ēt virtutē. Et ita dixit Auic. loquens de appetitu canino post se. ⁊ eũones ꝙ similiter est cura eius que accidit ꝓpter resolutionē plurimã. Et addit: ⁊ opꝫ ne patiens hanc spēm famis canine ad calefacientia perueniãt ⁊ sirupos sup. calefaciētes: ĩmo ex cibis nutriat᷑ frigidis sup. ⁊ exbibeant᷑ sirupi frigidi ⁊ ita sup. curat᷑ mala cõplõ calida q̄ fuit ĩ cã ⁊ cõfortatur virtus ⁊ addit ad aliã intētionē ꝓhibitõis resolutõis ⁊ liniat᷑ extrinsecus sup. quo ad oĩa mēbra ex eis que oppilãt poros sicut ē oleuꝫ mirthinū ⁊ ꝓprie in ceroto. i. ĩ quo ponitur cera ad maiorē obstructionē poroꝝ ⁊ sicut alumē dissolutū in aceto ꝙ ēt sua stipticitate ⁊ infrigidatõe ꝯstringit ⁊ vt abluatur aqua frigida pur ad eandē intētionē nisi sit qđ ꝓhibeat. qm̄ posset eē tñ ĩ virtute debilitatū corpus ꝑꝑ resolõnē ꝙ applicatio aque frigide eēt timorosa ne extingueret᷑ virtus ⁊ ita exteri⁹ fiat inunctio vt infra. ℞. olei ro. olei mirtilloꝝ ⁊ citonioꝝ ana. ℥. s. aluminis prius infusi in aceto ⁊ exiccati boli ar. gūmi ara. aã. ʒ. s. cere ꝙ sufficit fiat vnguentū ad ꝓhibitõem dissolutõis ⁊ intensionē simul ⁊ remotionē cãe que plerūqꝫ ē cõplexio calida toti⁹: ⁊ isto mõ exhibeant᷑ sirupi vt ĩfra. ℞. sirupi ro. sirupi citonioꝝ vel mirtilloꝝ añ. ℥. j. aquaꝝ plantaginis burse pastoris ⁊ portulace añ. ℥. j. misce. Si vero cã fuerit mala complõ frĩda que vt plerūqꝫ est mãlis ĩ stomaco a mã flegmatica grossa viscosa tunc stat intētio ad digerēdū mãm ⁊ eũandum eaꝫ ⁊ diuertēdū. Digeret᷑ aũt mã cū his que sunt supradicta vt cum oximelle mell' ro. ⁊ sirupo de duabus radicibus ⁊ cū aquis appropriatis. Cõsequēter eũet᷑ cū hiera ⁊ cū turbith ⁊ alijs dictis supra ꝯmemorãdo ꝙ ĩ eũando talē mãꝫ nõ ē vtendū medicinis cõprimēdo educētib⁹ vt mirabol'. qm̄ talia addūt ꝯgregãdo ad appetitū nisi forte in mã fluēte ad stomachū sꝫ fiat cū alijs soluētibus appropriatis vt turbith agarico ⁊ hiera ⁊c̃. vt al's sepe dictū ē. ⁊ hoc ĩtelligat᷑ si virtus fuerit cõstans. Et istã sñiaꝫ iuuebat Auic. cū dixit loquēs in ista cã: Et ille quidē qui fortis ē tollerans solutionē vētris soluat᷑ post administrationeꝫ subtiliatiuoꝝ digestiuoꝝ cū pigra cõfortata eis. i. roborata ĩ soluēdo cū eis medicinis solutiuis appropriatis. ⁊ qm̄ pueri nõ sunt fortis virtutis ad tollerãdū has medicinas ⁊ tñ sepe ĩcurrunt appetitū caninū ex hac cã ꝓpter gulositatē eoꝝ voluit Auic. ꝙ in eis digerant᷑ humores cū subtiliatiuis: ⁊ postea exhibeat᷑ aliqđ lauans nõ soluēs ⁊ educēs hūores ꝑparatos eductiõi. Vñ addit: in pueris vero cū subtiliãtur sup. hūores peccantes cū eis que sūt sicut cepe ⁊ allea ⁊ cibis subtiliatiuis sup. alijs assiduetur tribuere eis ĩ potu aquã calidã. s. mellis vel zuccari ⁊ ordei post regimē cū subtiliatiuis. Jd eĩm lauat hūores eoꝝ vt dicit: ⁊ ita sup. nõ ē opus alia medicina solutiua. Et si cã fuerit melãcolia effusa ad stomachū si fuerit repletio sanguinea ĩ toto vñ abūdat multū de fece eius ⁊ ita superfluit melãcolia que postea ad stomachū trãsmittit᷑: principalis cura fiet cū flõmia basilice sinistre: deinde digeratur mã ⁊ eũetur cū his que alias sepe dcã sunt: postea facta eũone ponãtur attractiua supra splenē ⁊ resolutiua facto ceroto cū armoniaco ⁊ cū rutha sicca. Et in hac intentõe dicebat Auic. qñqꝫ cõferūt eis ventose supra splenem sine scarificatõe sup. ad retinēdū mãm melãcolicã ne fluat ad stomachuꝫ ⁊ ēt ad resoluēdū eã. Sꝫ nota ꝙ dicit qñqꝫ ad ĩuuēdū ꝙ si corpus eēt plenū ĩ toto ita ꝙ abūdaret ⁊ in epate ⁊ in reliqs mēbris meli⁹ eēt vt eũaretur vel per vomitū vel per secessū dicta materia: ⁊ ita vētose nõ ꝯuenirēt. Et si fuerit ꝑꝑ vermes vltra debitã dietã datã opꝫ vt ĩterficiantur ⁊ educant᷑ vt dictuꝫ ē supra postea stomachus ꝯfortet᷑.

De bolismo.

Ueniendo ad 3m principale vt ad accñtia: qm̄ de accñtib⁹ sequentib⁹ ad appetitū caninuꝫ maxĩe est bolism⁹. qm̄ dicit Aui. ĩ fine capituli cãꝝ appetitus canini: Et scias ꝙ appetit⁹ canin⁹ multotiēs perducit ad bolismū. Et ĩfra in cap° seqñti de bolismo ĩ pricipio capituli declarãdo bolismū dixit ꝙ est fames que noiat᷑ vaccina ⁊ ē fames mēbroꝝ cum satietate stomaci ita vt mēbra famelica valde sint ĩdigentia nutrimēto ⁊ stomachus est respuēs ipm dixit ibidē: ⁊ ipsaꝫ qdeꝫ plerūqꝫ añcedit fames canina. Modus aũt quo sequit᷑ ad famē caninã maxĩe põt esse triplex. Nã p° si ei⁹ cã fuerit mala ꝯplõ frĩda ꝑm quã fiet appetit⁹ ĩtensio si intãtuꝫ ĩtēdat᷑ mala ꝯplexio frĩda vt deijciat᷑ virt⁹ sensitiua: ꝯñter fiet priuatio appetitus stante tñ inanitõe in mēbris q̄ prius erat ⁊ ita fiet bolismus. 2° mõ ꝯtingere põt seqñs ad appetitū caninuꝫ: qm̄ ꝑꝑ multitudinē comestoruꝫ in appetitu canino male digestis cibis multiplicant᷑ sup̄fluitates vñ fit satietas nauseatiua: ⁊ ita dicit᷑ appetit⁹ stante tñ inanitõe in mēbris vt supra. Põt ⁊ 3° fieri ꝓpterea qꝛ dicte sup̄fluitates trãseuntes ad epar ⁊ ad venas medias faciūt in eis oppilatões vñ lꝫ stet inanitio in mēbris extremis ⁊ ĩsurgat appetitiua mēbroꝝ ad attrahēdū a stomacho mediãtib⁹ vijs medijs. ꝑꝑ tñ oppilatõeꝫ mediaꝫ non cõicat᷑ suctio ori stomaci: vñ ꝯñter nõ fit corrugatio ꝑtiuꝫ eius: q̄ suctio ⁊ corrugatio ē necessaria ad taleꝫ appetitū. ⁊ ita pꝫ quõ succedat bolism⁹ ad dictuꝫ appetitū caninū. Et iste cãe spãles maxĩe se tenent ex ꝑte cãe frĩde sed ex ꝑte cãe calide ĩ toto ⁊ aliquotiēs ēt ĩ stomacho vt ē dictū supra põt ex eo fieri bolism⁹ qꝛ ad caliditateꝫ ĩ toto facta inanitõe ⁊ sup̄calefactõe ĩ humorib⁹ fit liq̄factio ipsoꝝ humoꝝ qui aliquotiēs fluentes ad tunicã ĩtrĩsecã stomaci ĩuiscati ĩ rugositatib⁹ eius sunt cãe deiectõis appetit⁹ stante tñ inanitõe mēbroꝝ ēt sola caliditas stomaci cuꝫ sint attractiua humoꝝ a ꝑtib⁹ circūstãtib⁹ fit replens os stomaci ⁊ sic ꝓhibēs a ꝯtactu ⁊ corrugatõe ꝑtiuꝫ: ĩmo ēt de se est dilatatiua nisi cum ducit ad arefactõeꝫ ⁊ spasmū siccitatis ⁊ sic dilatãdo prohibet corrugatõeꝫ ⁊ sic facit deiectõem appetitus. Et has cãs tetigit Aui. ĩ caplõ deiectõis appetit⁹ ad principiū cū declarat ꝙ caliditas ē mollificatiua ⁊ faciēs currere mãs ⁊ replens ⁊c̃. ⁊ aliquotiēs ēt sequit᷑ sincopis mediãte bolismo. vñ dixit Auic. apđ verba ꝓxĩe dicta: Et qñqꝫ peruenit res ĩ ipso. s. bolismo ad sincopim ĩmo ĩ ꝓcessu ad bolismū quasi semꝑ fit sincopis. nã stante inanitõe mēbroꝝ ĩdigētiū nutrimēto cū non fit attractio nutrimēti ad mēbra ex quo nõ sumit᷑ de nutrimēto ĩ bolismo nisi modicissimū: ꝯñr ĩ mēbris ⁊ spiritib⁹ fit inflãmatio ⁊ resolõ q̄ aliqñ tãta ē vt ad eã sequat᷑ sincopis per modū al's declaratū cum nõ abundat mensura spirituū in toto supra caꝫ que necessaria ē in minera. Circa curationē ergo hoꝝ duoruꝫ accñtiuꝫ: ⁊ primo bolismi sine sincopi dicebat Auic. ꝙ oꝫ penitus vt odorent᷑ cibi prouocãtes appetitū habētes spēs. i. diuersitatē ꝑm diuersitateꝫ causaꝝ. Nã si cã fuerit ꝯplexio frĩda mortificãs oꝫ vt odoramenta sint calida maxime facta cum gallia ⁊ xiloal'. ⁊ musco. Et si fuerit cõplexio calida deijciens appetitū vt sepe contingit post se. vñ destruit᷑ appetit⁹ ad cibū ⁊ multi medicoꝝ intendunt cū calefaciētibus ⁊ nūquaꝫ reducit᷑: tūc qm̄ frigus vehemētius

ꝑtinet appetiui: vt vult Auic. oꝫ vt huiusmodi aromata ad fri/
gidum ꝺeclinent: sꝫ nō sunt absolute frida: sꝫ a ꝺn̄io vt sp̄us cō/
fortetᷣ per calida ⁊ ꝑ frigida remittatᷣ malitia ꝯplexiōis calide.
Et ita valet odoramentū rosaꝝ ⁊ sandaloꝝ citri. cū floribus ne
nufaris ⁊ liguial'. puluerizatis positis in petia rara ꝺe sindone
⁊ cāphora singulariter: ⁊ si tales pulueres supponātᷣ stomacho
cum oleo rosato vel huiusmōi iuuamentū efficiūt. ⁊ ita i cā fri/
gida fiat inunctio cū calidis sepe ꝺictis: ⁊ vlr̄ fit in odoramētis
stipticitas vt aggregetᷣ virtus ⁊ substātia stomaci in ꝯplexiōe ēt
frigida oꝫ vt fricetᷣ bene os stomaci vt excitetᷣ virtꝰ ebetata a fri
gido. ⁊ ꝺicit. A. oꝫ vt ꝺoleāt puncti aliqua re pungēte ⁊ vngui/
bus ꝯstricti ⁊ ꝑcussi virga subtili sup. circa manꝰ molli: tamen
vt ꝺolorē faciat sup. leuiter: sꝫ ista nō ꝯuenirēt in cā calida. Oꝫ
ēt vt fiat calefactio totiꝰ i cā tali frida cū vnctiōe calida: vt oleo
ꝺe lilio ⁊ ꝺe spica ⁊ similibꝰ semꝑ aromatizatis cū gallia ⁊ hu/
iusmodi. Et si ꝯseruaretᷣ mala ꝯplexio frida ꝑ humores fridos ⁊
viscosos fiat ꝺigō ⁊ euātio eoꝝ cum appropriatis supra ꝺictis:
⁊ cibentᷣ cū cibis aromaticis boni nutrimenti facilis ꝺigōnis: ⁊
similiter i calida fiat īfrigidatio totiꝰ epithimādo cor ⁊ epar cuꝫ
appropriatis sepe ꝺictis ⁊ īfrigidādo extrema ⁊ inungēdo spinā
vt cōicetᷣ frigiditas vene chilis: ⁊ ꝯūter toti cum oleo rosato vio
lato ⁊ myrthilloꝝ ⁊ similiū ꝺe quibꝰ supra. Exhibēdo ēt cibaria
ꝯueniētia modice quātitatis pro vice aromatizata ⁊ rectificata
cū frigidis leuibꝰ ⁊ similibꝰ: ⁊ similiter i cā frida exhibeatᷣ vinū
aromaticū ꝓ infundēdo i eo buccellā panis vsti ad maiorē ꝑma/
nentiam circa os stomaci: ⁊ si sumatᷣ ꝺe vino artificiato cū aro/
matibus ꝺicto stelladia vel clareto nō ꝺiscōuenit cū est virtus
multū mortificatiua a frigido. Et in cā calida exhibeatᷣ vinum
paucifeꝝ acetosum vel ponticū: si nō habeatᷣ misceatᷣ cū eo paꝝ
vini granatoꝝ: vel misceatᷣ cū aqua ferrata vel aqua ꝺecoctio/
nis coriādroꝝ preꝑatoꝝ ⁊ berberoꝝ: ⁊ aliquotiēs cū aqua rosa
ta fiat mixtio: qm̄ ꝓpter suā aromaticitatē multū viuificat vir
tutem resolutā. Circa ſm̄ accn̄s ꝺe sincopi breuiter obseruetᷣ
qꝺ al's ꝺictū est in caplo ꝓprio in ꝑorismo cū ꝺiuertētibꝰ a pri
cipio prius aliqualiter virtute viuificata: postea i ꝓcessu cū inci
piunt euigilari cū aromatibꝰ odoramētis faciēdo ēt fricationes
ad os stomaci ⁊ extrema vt ꝺictū ē ad euigilationē: postea exhi/
bendo paꝝ vini ēt violēter i cā frigida aromatizati cū gallia: ⁊ i
cā calida cū aqua rosata: postea occurrere cū ꝺebita ꝺicta ⁊ i re
liquis ꝓcede sicut ꝺictū ē supra in capᵒ ꝺe sincopi. ⁊ si cōiunga
tur fluxus occurratᷣ cū his que sūt supra ꝺicta ⁊ infra ꝺicentᷣ: ⁊
sic sit finis huius capituli: ꝺeo gratias.

Caplm̄ 7ᵐ ꝺe ꝺolore epatis.

Um quis male fuerit coloratꝰ ⁊ cū hoc malam
habuerit formā; habueritqꝫ ꝺolorē i ꝺextro la
tere apud costas posteriores ⁊ fuerit eiꝰ malus
color citrinꝰ ⁊ fuerit cū hoc in ore siccitas ⁊ sitis
vehemēs: aqua ordei ⁊ succi herbarū vt endi/
uie ⁊ solatri ⁊ cuscute cū sirupo acetoso ꝺe zuccaro al. facto in
potu tribuatᷣ. Emplm̄ quoqꝫ ex ꝺuobꝰ sandalis ⁊ roſ ⁊ cam
phora ⁊ aqua roſ. cum pāno lineo loco superponatᷣ. Qꝺ hoc
modo fiat: pānus i predictis inuolutꝰ supponatᷣ. cūqꝫ tepere
ceperit remoueatᷣ ⁊ alius loco eius apponatᷣ. In potu prete/
rea sumat granatoꝝ succuꝫ ⁊ robub qui īfrigidare ꝯsueuerūt.
Hic quoqꝫ a vino ⁊ a cōfectiōibꝰ q̄ ꝺe melle fiūt sibi caueat ⁊ a
cibis calefaciētibꝰ. Et sumat trociſ. ꝺ berberis qꝺ. ℞. succi ber
beris. ʒ. x. se. ēdiuie seīs citrulli portulace oīuꝫ an̄. ʒ. iij. roſ. ʒ.
ij. rauetseni. ʒ. j. spice. ʒ. ß. informentᷣ trocisci pōdere auꝛ. vniꝰ
ex quibꝰ ꝺetur vnus cū sirupo acetoso ꝺe zuccaro aut cū succo
granati. Uenter quoqꝫ si necesse fuerit cuꝫ succo fructuū sol/
uatᷣ: vt sunt pruna ⁊ tamarindi ⁊ zuccaro albo. Qꝺ si ma/
lus color qui est cū ꝺolore epatis fuerit albꝰ medius videlicet
īter euꝫ qui est cū fluxibilitate ⁊ euꝫ qui est cū tumore fueritqꝫ
cū eo vētris solutio ⁊ palpebrarū atqꝫ extremitatū tumor: tro
cisci ꝺe rauetseni cū sirupo acetoso ꝺe melle in potu ꝺādi sūt:
qꝺ. ℞. spice masticis succi eupatorij succi absinthij semīs feni
culi anisi oīuꝫ an̄. ʒ. ij. rauetseni. ʒ. x. informentᷣ trocisci pōdere
auꝛ. vniꝰ ex quibꝰ vnus i potu omni ꝺie tribuatᷣ. Sumantᷣ p̄/
terea mastix spica ciperi squināntuꝫ calamꝰ aroma. crocus myr
rha: ꝺeinde myrrha ⁊ mastix i vino ꝺissoluta cuꝫ alijs misceā
tur ⁊ ex eis emplastrū epati supponatᷣ. Eger vero a cibis fri/
gidis ⁊ grossis abstineat. Si autē hoc nō suffecerit: trocisci
ꝺe lacca cū apozimate ꝺe radicibꝰ sunt ꝺādi. Trocisci autē ꝺe
lacca sunt: qꝺ. ℞. lacce rauetseni amboꝝ an̄. ʒ. iij. spice se. apij
ameos masticis squināti se. iuniperi amigdalaꝝ amaraꝝ costi
amari rubee succi eupatorij assari aristol'. ro. gētiane omniuꝫ
ana. ʒ. j. ℈. ß. informentur ex his trocisci cum pondere. j. auꝛ.
Apozima ꝺe radicibꝰ. ℞. corti. radicis apij feniculi amboruꝫ
an̄. ʒ. x. se. apij se. feniculi floris squināti ameos omniū an̄. ʒ.
v. rosarū rubearuꝫ spice odorifere amborū an̄. ʒ. iij. coquantᷣ
in lib. j. aque ꝺonec ad tertiā redeant ⁊ ꝺetur i potu cū predi/
ctis trociscis. Si aūt apata in epate fiant: eoꝝ cura erit vt apo
stematuꝫ que in stomacho generantᷣ.

Um quis male coloratꝰ fue
rit ⁊c̄. Post expeditionē i prima ꝑte huius
tertij tractatꝰ noni Almāsoris: i qua ꝺetermi/
natum est ꝺe ꝺispōnibꝰ p̄ternaturā quibusdā
stomaci: Iā ꝯūter in hac scꝺa ꝑte pr̄cipali hu/
ius tractatꝰ ꝺe ꝺispōibus nālium cū stomachꝰ
⁊ epar sint mēbra habētia imediatā vicinitatē ⁊ maximā ad in/
uicem colligantiā mediātibus meseraicis: qr ēt p̄parationes sto/
maci preꝑatorie seruiūt oꝑatiōibꝰ epis: ⁊ ꝓinde multa nocumē
ta stomaci sepe educūt ad nocumēta epis. iō ꝯūter ꝺicit Rasis
⁊ ꝺeterminat ꝺe ꝺispōnibus p̄ternām epatis vel vitio eiꝰ ꝯtin/
gentibus. Et ꝺiuiditur ista pars principalr̄ in tres ꝑtes princi/
pales: qm̄ primo ꝺetermiat ꝺe ꝺolore epis ex cā corꝑali existen
te sine apate. Scꝺo ꝺtermiat ꝺ icteritia tanq̄ꝫ ꝺe effectu ꝯtigē/
te ad oppilationē eius ⁊ ibi tractabitᷣ ēt ꝺ oppilatōibꝰ in mēbris
nālibus ꝯtingētibus maxime vicio epatis fellis vel splenis. In
tertia parte ꝺeterminat ꝺe quodā ꝺefectu preter nām sepe ꝯtin
gēte ad nocumēta notabilia epatis vt ꝺe idrope. 2ᵃ pars icipit
i principio capituli sequētis: Si cuꝫ ictericia fuerit ⁊c̄. 3ᵃ pars
incipit i principio tertij capituli ibi: Cū venter postq̄ꝫ epatis ꝺo/
lores ⁊c̄. Presens caplm̄ ēt prima ꝺiuisione ꝺiuiditᷣ i tres par/
tes. In p̄ia parte ponit curā ꝺoloris epatis ꝓueniētis a mala
ꝯplone calida māli vel imāli nō apante. In 2ᵃ parte ponit curaꝫ
ꝺoloris a cā frigida cōtingētis ēt circa epar imāli vel etiaꝫ māli
nō apante. In 3ᵃ parte excusat se a ꝺeterminatōe ꝺe apatibꝰ epa
tis. 2ᵃ pars incipit ibi: Qꝺ si malus color qui ē cū ꝺolore epatis
⁊c̄. 3ᵃ ibi in fine capituli: Si aūt apata in epate fiant ⁊c̄. Prima
adhuc ꝺiuiditᷣ i ꝺuas partes principales: qm̄ p̄io ipse ponit si/
gna quibꝰ ꝺeclaratᷣ q ꝺolor epatis pendet a cā calida. 2ᵒ ponit
curā eiusꝺē ꝺoloris. 2ᵃ ibi: Aq̄ or. ⁊ succi herbaꝝ ⁊c̄. Sꝫ an̄q̄ꝫ
vlteriꝰ ꝓcedamus p̄ᵒ ponēda ē recta ꝯtinuatio huius capituli
ad precedētes. Cōtinuatᷣ igitᷣ ad p̄cedētes per hunc modū. nam
postq̄ꝫ i precedēti caplo ꝺeterminatū ē ꝺ appetitu canino i quo
vt ꝺictū ē supra plus sumitᷣ ꝺe cibo q̄ꝫ virtuti ꝺigestiue ꝯueni/
at ⁊ sic per viaꝫ indigōnis multe suꝑfluitates multiplicantur q̄
sunt parate facere oppilatōes i epate ꝑꝑ facilitatē lapsus epatis
i oppilatōes ꝑꝑ minutissimas venas ꝺisseminatas in substātia
epatis vt infra videbitᷣ loco suo. Et ita facta oppilatiōe in epate
ꝓhibita ꝺebita euētatōe pōt fieri suꝑinflāmatio ⁊ i substantia
epatis ⁊ in mā ꝯtenta ⁊ sic possunt generari humores acuti ⁊ cō
sequēter ꝺiuerso modo possunt fieri ꝺolores a cā calida ⁊ exten
siui ⁊ grauatiui ⁊ acuti ⁊ exinde fieri possunt apata vt pꝫ ꝯside/
ranti. pōt ēt infrigidari epar ex presentia materie indigeste ad
ipsuꝫ ex stomacho ꝺemandate: ⁊ cōsequēter ēt fieri possūt ꝺo/
lores a cā frigida. ⁊ ita ꝯueniēter post capitulū ꝺ appetitu cani/
no posuit ip̄e capᵐ ꝺe ꝺolore epis. In prima igitᷣ ꝑte huiꝰ ca
pituli pones signa ꝺoloꝝ epis a cā calida ꝺixit: Cum quis male
fuerit coloratꝰ ⁊ cū hoc malā formā habuerit. i. malā habitudi
nem qr. s. extenuationē i maxima ꝑte corꝑis vel inflationē ⁊ tu/
morē in toto vel aliquibꝰ ꝑtibus manifestis: habueritq̄ꝫ ꝺolorē
in ꝺextro latere apud costas posteriores. Ex his sup. ꝺeclara/
tur tāquā ex gn̄alibus q talis ꝺolor est principalr̄ i epate. Po/
stea addit: ⁊ si fuerit eius malus color citrinꝰ ⁊ fuerit in ore sicci
tas ⁊ sitis vehemēs: tunc sup. sp̄alius ꝺeclaratᷣ q talis ꝺolor in
ep̄e ē pendens ex cā calida imateriali vel māli. Pro intelligē
tia huius ꝑtis ē aduertenꝺū p̄io ⁊ gn̄aliter q cum ꝺeterminatᷣ
ꝺe ꝺolore epatis: ꝑ epar ꝺuo itelligere possumꝰ. Uno mō ipsaꝫ
substantiā carneā epis absq̄ꝫ pāniculo ip̄m cooꝑiente sensuꝫ si/
bi p̄stāte: ⁊ hoc modo epar nō ꝺolet: qr vt sic est caro ꝯfusa non
sentiēs. 2ᵒ modo ꝑ epar non tm̄ intelligimꝰ ipsaꝫ carneā substā
tiā cū venis per eā ꝺisseminatis sed simul ēt cuꝫ ea pāniculum
cooperientē neruosuꝫ exn̄tem cuius ꝑticipatōe aliqualis sensus
epati cōicatur saltē partibꝰ que ei imediātur vt infra videbitur.
sed quoniā per pāniculū nō peruenit sensus ad partes multum
intrinsecas inde ē q ꝺolor epatis factus ex nocumēto i substan
tia epatis vt plerūqꝫ ē obtusus ꝺolor ⁊ magis grauatiuꝰ ⁊ ma/
xime cū ad ipsuꝫ per pāniculū circūdantē alligetᷣ aliꝰ pāniculus
susp̄ēsorius ꝺictus mediāte quo alligetᷣ epar posterius ad ꝺor/
suꝫ ⁊ ꝺiafragma ⁊ merito illius pāniculi cooperiētis qui ēt in/
trinsecatᷣ ſm̄ partes ipsius epatis ad eas. s. ꝑtes que sequuntur
pāniculū vt ifra videbitᷣ loco suo merito talis cōicatōis ad sub/
stantiā intrinsecā ꝺe tali pāniculo. Fit ēt i epate aliquotiēs ꝺo/
lor acutus ⁊ hoc iferius sp̄aliter ex sentētijs auctoꝝ ꝺeclarabitᷣ
cōtra multos alr̄ sentiētes. ⁊ ita pōt eē ꝺolor i ꝺextro latere apꝺ
costas posteriores ꝓpter eēntiale nocumētū in epate ⁊ non tm̄ i
pāniculo ꝓpter tm̄ sibi sensuꝫ cōicatū i pāniculo. Scꝺo notā/
ꝺū q cū epar sit mēbrū generatiuū sanguinis ⁊ humoꝝ ⁊ spiri/
tuū nālium ⁊ excōicatōe ab eo sanguinis bn̄ colorati ꝺebite q̄ꝫti
tatis ⁊ sp̄uum i toto rep̄ntatᷣ in cuti color viuidus ⁊ bonꝰ vt etiā
2ᵒ tegni colligitᷣ. Ita ex cōicatōe sanguinis male colorati vt ad
citrinū ꝺclinātis fit color i toto ad citrinū ꝺeclināns ⁊ ex sangui
ne flegmatico ad cutiꝫ trāsmisso fit ex aduerso color ad palidum
ꝺeclināns. Silr̄ ex sanguie ꝺebite quātitatis trāsmisso ad mem/
bra cū bona valitudine virtutū naturaliū i mēbris que virtutes
ꝺependēter se habēt ab epate qꝺ ē principiū illaꝝ virtutum fit
ꝺebita cōuersio nutriēti in mēbra per virtutē nutritiuā ꝺebite
apponēdo vniēdo ⁊ assimilādo: ⁊ ꝓinde bonitas habitudinis ⁊
forme

forme in toto significat epatis bonaȝ dispōnem. ⁊ ecōtra stante mala forma. i. macie ⁊ mēbroꝝ extenuatōe vel inflatiōe siue tumore in mēbris cū malo colore signatur ꝙ adueniens nutrimētū nō ē vel debite quātitatis ad debitā restaurationē faciēs vel nō est debite dispositū ita vt debite ꝯuertaꝛ vel ꝙ virtutes naturales non debite operātur in ipsuȝ in ꝯuertendo debite ⁊ ꝯūr per hoc significaꝛ nocumentū i epate cū epar vt dictū ē sit radix oīum boꝝ. Et ex hoc plane sequiꝛ verificatio prime ꝑtis vt cū quis habuerit doloreȝ in dextro latere apud costas posteriores. i. infra costas posteriores vbi est locus epatis ⁊ male coloratus fuerit ⁊ cū hoc malā formā habuerit: tunc per hec signa vt signa generalia declaraꝛ ꝙ talis dolor ē proprie in epate a q̄cūqȝ cā fuerit pendens. Et ꝑ hec duo signa. s. de malo colore ⁊ mala habitudine ꝯueniēter distinguitur dolor existēs sub ypocūdrio dextro apud costas si fuerit in epate vel i musculis supra epar. Nā aliquotiēs decipiunꝛ medici ex dolore illi⁹ regionis: nā credūt dolorē eē in epate ⁊ tū ē in musculis latitudinalib⁹ vel trāsuersalibus ſm partē oppositā i directū epati. Nocumenta aūt musculoꝝ longitudinaliū non sic occultātur. imo dicebat Auic. loquēs de apostematib⁹ lacertorū ꝙ apā lacerti semꝑ apparet intellexit de apāte lacerti longitudinalis ⁊ nō sup. de apostemate transuersalis: quoniā idem in eodem capitulo infra faciens exceptionem dixit: imo non forsitā contingit vt comprehendatur ex eo nisi parum. i. raro in profundo cum est supple apostema in lacerto profundo transuerso. ⁊ est simile supple apostema tale apātib⁹ epatis vt vult q: ibi musculi sunt magis manifesti. Jō ad distiguenduȝ si cā doloris fuerit i musculis vel in epate: Raſ posuit ista duo signa de mala habitudine ⁊ malo colore: q: cuȝ nocumēto musculoꝝ tm̄ non cōicato epati stare pōt bon⁹ color ⁊ bona habitudo. Sȝ stante dolore manifesto domināte i epate fiet malus color ⁊ mala habitudo. Jllis ergo stantibus simul cū dolore i dextro latere apud costas recte significaꝛ suꝑ nocumēto eius. ⁊ hec fuerūt signa gn̄alia. Sȝ spāliꝯ ponēs signa cāe ipsi⁹ doloris calide addit: Et si fuerit eius malus color citrin⁹ ⁊ fuerit in ore siccitas ⁊ sitis vehemēs: iā sup. declaraꝛ ēt cū alijs signis ꝙ non tm̄ dolet epar sed dolet ex cā calida siue māli siue imāli: qm̄ caliditas in epate suꝑfluens facit ad generatōeȝ sanguis colerici ad citrinū declinātis: ⁊ ita eius pūtia circa cutiȝ citrinaꝛ: cui⁹ ex caliditate ēt exiccato humido rorido stōaci fit sitis ⁊ ꝯūter illa siccitate ligue cōicata fit siccitas i ore.

Cōsequēter ponēs curā hui⁹ doloris a cā calida duo facit pricipalr: qm̄ prio ponit curā istius qn̄ est magis sine mā. 2° qn̄ cā est magis mālis ⁊ ē indigētia aliqualis euōnis. 2ª ibi: Et sumat trociscos de berberis. Pria ēt in duas: qm̄ prio ponit regimē ꝑ medicinas quasdaȝ iterius exhibēdas ⁊ ēt exteri⁹ alteratiuas ad friduȝ. 2° ponit ordineȝ in dieta q̄ tū cōis est ēt ad māles. 2ª ibi: Hic quoqȝ a vino ⁊ ꝯfectōib⁹ ⁊c̄. De pria parte prio ponit ꝑ iterius offerēduȝ. 2° per exteri⁹ vt per emplm̄. ibi: Emplastruȝ quoqȝ. Dicit ergo prio ꝙ sup. i casu dicto aq̄ or. ⁊ succi herbaꝝ ⁊ endiuie ⁊ solatri ⁊ cuscute cuȝ sirupo acetoso de zuccaro facto ⁊ nō sup. de melle in potu tribuaꝛ. Pro itelligētia huius partis est aduertēdum vt etiam colligiꝛ de mente Auic. 14ª tertij in cura malitie cōplexionis calide i epate ꝙ licet in tali cōplexione calida remouēda sit necessaria ifrigidatio: tamē opȝ vt caueatur in eo ifrigidatio ⁊ stupefactio vltima: imo opȝ vt infrigidantia ipsuȝ epar aggregēt vt ibideȝ dixit Auic. ad ifrigidationeȝ abstersionē ⁊ apertioneȝ ⁊ penetratōeȝ cibi. ⁊ hoc totum ē q: epar ē mēbrū paratū a frido icurrere oppilatōes: iō frigida pura i quib⁹ nō ē vix abstersiōis ⁊ apertōis ⁊ penetratōis cibi i casu nō ꝯueniūt. Preter ēt has ꝯditōes exigiꝛ qm̄ opatio epatis ē ꝯtinuo necessaria ꝓ toto opȝ virtutē ⁊ robur ei⁹ confortari cū aliquo ꝯfortāte stipticitatē hn̄te sȝ nō plurimā: ⁊ i aqua ordei sūt oēs iste ꝓprietates vt ibidē dixit. Nā i ea ē ifridatio abstersio aptio cū aliquali ꝯfortatōe vt i multis locis auctoꝝ reperiri pōt: ⁊ ita i cāu ē multū ꝯueniēs. ⁊ ego sepe vtor ea in declinatōe tertianaꝝ ⁊ post eas ad remotionē malitie ꝯplexiōis calide pro alteratiuo exhibēdo vitrū vnū de mane ⁊ vtiliter multuȝ seruit ad itētionē istā. Succi ēt herbaꝝ vt lactucaꝝ ⁊ endiuie siue hortulane siue cāpestris colati ⁊ ita solatri ⁊ cuscute si ex eis cū zuccaro fiat sirupus sūt notabilis iuuamēti. Et nota ꝙ ponit cuscute cuȝ dictis succis que est podagra lini ⁊ est herba ad calidum declinās ⁊ aperitiua valde: imo dicit Auic. in cura oppilationū nō est potanduȝ in calida complexiōe sup. remouenda signāter ponit ad remissioneȝ frigiditatis illoꝝ succoꝝ ꝑꝑ timorē nimie frigiditatis. ⁊ illud ē simplex multuȝ epaticū de mirabili ꝓprietate eius: ⁊ ita pȝ clara ista pars. Ponit ꝯūter alterās extrinsecus ꝑ modū emplastri dixit: ēplastrū quoqȝ cū duob⁹ sandalis. s. albis ⁊ citrinis ꝓpter maiorē aromaticitatē ⁊ roſ. ⁊ cāphora ⁊ aqua rosata cuȝ pāno lineo loco suꝑponanꝛ. i. talib⁹ taliter puluerizatis: postea cū modico aq̄ rosate mixtis sumēdo: exempligratia sandaloꝝ al. ⁊ citrini ⁊ rosaꝝ an̄. ʒ. ij. cāphore gra. iij. cū aqua ro. fiat mixtura ⁊ supponaꝛ i moduȝ emplastri: ⁊ veꝝ ē ꝙ hoc est emplastrū satis excessiue frigidum qđ deberet stante maxima iflāmatiōe ⁊ nō aliter ⁊ i corꝑe inflāmato cui⁹ mirach eēt tenue al's nō penetraret ad ꝓfunduȝ: q: in eo nihil ē iuuans ad penetrationē ꝓpter stipticitatē simpliciū ⁊ vehementē eorū friditatem cū sandali ponanꝛ fridi i tertio ⁊ stiptici vn̄ bonū essȝ ad mixtionē aliquid ponere de spica cū eis ⁊ ꝓpter penetrationem eius cū sit liptomeris substātie multū penetratiue ⁊ ad remissionē frigiditatis ⁊ ꝓpter mirabilē aromaticitatē ⁊ cōfortatiuam ꝓprietatē quā hȝ ad epar: ⁊ cōiter in his addiꝛ parū aceti ad penetrationē: posuit tamē. R. ipm ita nudū: qm̄ vt sepe dictum ē: vt hic breuiloqu⁹ ponit ea remedia que sunt in operādo vt i casu nr̄o i extinguēdo potētiora ēt dimisit multa vt nota medicis cōiter ⁊ quasi supposita ex cōibus vt de flēmia i ꝯplexiōe māli sanguinea cū reliquis. raro tū i isto casu vtimur ēplastris: sȝ magis epithimatib⁹ vn̄ pōt fieri epithima ſm hanc formam. ℞. aque endiuie. ℥. iiij. succi lactuce depurati. ℥. j. aque roſ. ℥. j. s. aceti. ℥. s. sandaloꝝ al. ⁊ citrinoꝝ puluerizatoꝝ an̄. ʒ. j. spice. ℈. j. misce ⁊ erit epithima ꝯueniēs: ⁊ si volumus magis ifrigidare addāꝛ camphore gra. ij. vel. iij. postea dicit Rasis ꝙ cū pāno lineo sup. duplicato ⁊ sup. ifuso in dicto liquore ⁊ expresso debite loco superponaꝛ. s. supra regionē epatis cū teꝑe cepit remoueatur ⁊ alius loco ei⁹ suꝑponaꝛ totū est claꝝ. Addit ꝯsequenter redeūdo ēt ad alteratiua ꝑ interi⁹ sumēda maxime via potus ⁊ loco vini: Jn potu quoqȝ sumat granatoꝝ succū: ⁊ itelligitur de succo muzoꝝ qđ ꝺclaraꝛ per hoc qđ addit: ⁊ rob que ifrigidare cōsueuerunt: qm̄ succ⁹ granatoꝝ dulciū nō infrigidat cū ad tꝑamentū declinat: ⁊ sic voluit exhiberi succū infrigidatiuū vt ē succus muzoꝝ. tm̄ ibi est memorāda vna sn̄ia que facit dubitare in applicatōe pomoꝝ muzoꝝ ⁊ acetosoꝝ: Rasis in ꝑticula 5ª suoꝝ affo. lȝ exprimat de acetosis dicit sic: mala granata dulcia bonos humores gnāt lenia. i. leniēdo expellūt humores putridos ab orificio sup. stomaci ⁊ mouēt appetitū comedendi. Et addit: ⁊ coꝝ acetosa stomacho nociua sunt ex ꝓprietate. ē fortis textus inuēs ꝙ nō tm̄ per frigiditatē nocēt ⁊ acetositatem sȝ etiā per ꝓprietatē: veꝝ q: de acetosis expressit forte ꝙ muza que sunt media iter dulcia ⁊ acetosa forte ꝯueniunt in extinguēdo caliditatē. Addit circa hāc ꝑtem ordināndo dietā: hic quoqȝ a vino ⁊ ꝯfectionib⁹ que fiūt de melle sibi caueat ⁊ a cibis calefaciētibus. ⁊ ita ex aduerso vtaꝛ cibis fridis de quib⁹ clari⁹ diceꝛ i regimīe diete loco suo. Et sumat trociscos. Jn hac ꝑte ordinat medicinas que nō tm̄ valent in alteratiōe malitie ꝯplexionis calide: sȝ ēt leuiter expurgant mām nociuā calidā si eēt i epē: ⁊ ponit duas leues medicinas exhibēdas i hac intētione in malitia ꝯplexionis calide cū mā: ⁊ prima est trocisci de berberis ⁊ ponit descriptionē coꝝ ⁊ sunt notabilis in hac intentōe. dicit ergo: Et sumat trociscos de berberis. ⁊ ponens descriptioneȝ coꝝ dixit. ℞. succi berberoꝝ. ʒ. x. se. endiuie se. scariole citrullorum se. portulace oīum an̄. ʒ. iiij. roſ. ʒ. ij. rauetseni. i. reubarbari. ℥. j. spice. ʒ. s. ex quib⁹ sup. fiant trocisci. ʒ. j. ⁊ deꝛ vnus cuȝ sirupo acetoso de zuccaro aut cū succo granati sup. de quo dictum est. ⁊ hec descriptio nō est que cōiter reꝑitur in apothecis q: nulla duaꝝ positaꝝ a Mesue est huius intētiōis: ⁊ patet ꝙ hec descriptio. R. ē in casu multū ꝯueniēs. nā berb. ē mediciā frida ⁊ humida i secūdo vtimur fructu ei⁹. nā est arbust⁹ quidā similis arbori pirroꝝ aggrestiū sed ē minor ⁊ habȝ multas spinas: ⁊ eius fruct⁹ declinat ad rubeum: ⁊ habȝ intus grana ⁊ est ꝑuus fruct⁹ similis grano myrthi: ⁊ hȝ saporē acetosuȝ gratum gustui: vnde preter friditatē ⁊ humiditatē cū quadā stipticitate ē res incidens faciliter: ⁊ ꝓinde ꝓhibet egritudines in pricipio fluxus: ⁊ de radice ei⁹ dicūtur mirabilia. Dicit Serap. ꝙ quādo fit emplastrū ex ea cōtrita extrahat sagittas que sunt infixe i carne ⁊ spinas ⁊ alia huiusmōi. dicit ēt de mēte alioꝝ ꝙ qn̄ ꝑcutitur vēter mulieris ꝑgnātis cum radice hui⁹ arboris ter aut fit inunctio cū ea expellit fetū. De seminib⁹ endiuie scariole citruli ⁊ portulace nō est dubiū ꝙ oīa infrigidant ⁊ humectāt cū q̄daȝ ablutione aperitiua ⁊ mūdificatiua: ⁊ ne nimia fieret humectatio ⁊ relaxatio apposuit roſ. que cōfortatōe ⁊ aromaticitate multum in casu valēt remittēdo cū hoc malitiā ꝯplexiōis: postea posuit reubarbaꝝ ⁊ spicā de quib⁹ ab oībus diciꝛ ꝙ sunt mirabiles i subtiliatiōe ⁊ aꝑtione oppilationū epatis: soluēdo etiaȝ materias maxime calidas in eo reꝑtas ꝑ secessum vel vrinā ſm ꝙ mā habilius ꝑ alterā regionē educi pōt. ⁊ ita pȝ quō hi trocisci sunt in casu singulares ⁊ pn̄t exhiberi cū aqua endiuie vel modico aque cicoree si placet vel cū sirupo acetoso vt dictū ē aut cuȝ succo granati vbi nō sit timor de oppilatōe semꝑ itelligendo de muzis ⁊ nō de acetosis vt supra. Addit vltimo circa hāc ꝑtē ꝙ sup. vbi fit necessitas lenitōis ventris vt sepe ꝯtingit: q: cum caliditate epatis fit suctio ⁊ fecuȝ iduratio ⁊ sic ventris stipticitas: tūc vēter si necesse fuerit vt vult cū succo fructuū est soluēdus vel sup. cuȝ decoctōe fructuū vt sunt pruna ⁊ tamarindi ⁊ cuȝ zuccaro al. verbigrā posset fieri decoctio vt infra. ℞. pruna numero. xx. tamarindoꝝ. ℥. s. bulliāt in aqua debite quātitatis ad ꝯsumptionē scđe partis. Et si apponanꝛ iuiube numero. x. faciunt ēt ad remissionē feruoris. Naȝ dicit Raſ in secretis suis siue afforismis ꝙ iuiube ardoreȝ sanguis extinguūt ⁊ coleram expellunt ⁊ corpus tēperant ⁊ maxime recentes ⁊ mature. Postea ex his facta expressione ⁊ colatura addatur colature si placet cassie nouiter extracte. ℥. j. vel māne. ℥. j. s. ⁊ erit lenitiuum in cāu conueniēs. Et si vellem⁹ cū lenitōe solutōeȝ appropriatā magis possem⁹ ifūdere. ʒ. ij. reubarbari i aqua endiuie vel i dcā decoctōe ⁊ facere expressionē ⁊ totum erit fortius in soluendo.

Qđ si malus color. Jsta ē 2ª pars pricipalis capituli i qua. d. Rasis ponit curā doloris a cā frida: p° manifestās ꝑ signa dictū dolorē pēdere a cā frida. 2° ponit curā in casu ꝯuenienteȝ. 2ª ibi: Trocisci rauetseni ⁊c̄. De pria ꝑte dicit supposito prius ꝙ i dolore epatis stat nocumentū i eo eēntiale apparet color malus ⁊ mala forma. ⁊ ꝺclarās quis malus color appeat i dolore a cā frida dixit: ꝙ si malus color qui ē cū dolore epatis fuerit alb⁹ medi⁹ videlȝ iter eū qui ē cū fluxibilitate. i. inter colorē sanuȝ q̄ cōiungiꝛ cū fluxibilitate. i. cū habitudine non extenuata cum q̄ nō pōt eē fluxibilitas: imo cutis permanet exiccata ⁊ inter illum qui ē ex tumore. i. cū inflatione faciei vel totius quasi innuat ꝙ

colo· albus malus declarās nocumentū in epate a cā frigida est medius inter colorē albū sani hominis cuiꝰcutis ⁊ habitudo nō ē extenuata imo laxa: ⁊ colorē hoīs cuius epar ē multū lapsū de quo non ē dubitatio vt qñ cōiungit̄ tumor ⁊ inflatio ī mēbris vt in cacecticis apparet. Nā talis color albꝰ significās nocumē/ tū a cā frida ī epate non ē albus clarus sicut corporis sani pro/ pter carentiā vel paucitatē spūum ī eo. Nō ē ēt albus ad fuscū declinās sicut est color cacetici q: nō tantū ē cōicatū nocumē/ tum ī epate sicut in cacetico ī quo ē inflatio in quo non oz dubi tare de nocumēto epatis a cā frigida: ita ⁊ iste ē color malus al/ bus medius inter illos colores ad istū intellectū: ⁊ sic istō signū ꝯuenit tm̄ dolori epatis facta a cā frigida nō ꝯiuncta magna de/ bilitate in eo ex oppilatōe vel apāte vel alia cā vt pz ꝯsideranti. Postea addit: si fuerit ēt cū eo vētris solutio ⁊ palpebrarū atqz extremitatū tumor: tunc sup. declarat̄ sufficiēter q cā doloris epatis ē cā frigida. Nā stāte nocumēto epatis a cā frida fit ma/ ior ventris fluxibilitas q̄z a cā calida ꝓpter generari humores aquosos debilitātes ꝯtentiuā: ⁊ quoniā ēt nō attrahunt̄ ad mē bra ꝓpter imbecilitatē attractiue que plurimū debilitat̄ a frigi/ do: ēt q: cum cā frigida nō fit suctio ⁊ exiccatio fecū sicut in cā calida: ⁊ ita venter reddit̄ fluxibilior in frigida. ⁊ ꝓpter eandem cām non tanta fit resolutio vaporū ꝑ indigestionē multiplicato/ rū stāte dn̄io frigiditatis in epate sicut stante lapsu ad calidū. ⁊ ꝓ tanto plures vapores retinētur grossi qui ꝓ parte recepti in/ ter cartilagines palpebrarū ⁊ retēti faciunt tumorē ī eis: ⁊ ꝓ pte trāsmissi ēt illi vapores ad extrema maxīe ad pedes stante debi li resolutiua ī extremis maxīe ī pedibꝰ ēt ꝯñter intumescunt pe/ des. ⁊ hoc ē de primis signis ad idropē a cā frida vñ fit ypolar/ cha: q: cū fit idrops a cā calida magis fit tympanites in qua ex/ trema macrescunt vt loco suo videbit̄. ⁊ ita ex malo colore me/ dio ad modū expositū ⁊ fluxibilitatē vētris cū tumore extremi/ tatū ⁊ palpebrarū stante dolore in regiōe epatis possumus satis euidēter cōcludere q illius doloris cā ē cā frigida. Et qm̄ ta/ lis vtplurimū ē mālis ⁊ plurimū oppilatiua: iccirco in cura non tm̄ ꝯueniunt ea que per ꝯ̄rium alterāt nisi cū his ēt ꝯiungantur medicine que cū hoc q temperāt ꝯplōnem educūt hūores fri/ gidos soluēdo vētrē ⁊ ꝓuocādo vrinā ⁊ aperiēdo oppilatōes. ⁊ cū hoc ēt ꝯfortant, vt expresse ēt posuit Serap. 4° breuiarij in ca pitulis debilitatis ⁊ oppilationum epatis. Ideo Rasis ponens curā prīo ordinat trociscos de reubarbaro qui debent exhiberi cū sirupo acetoso de melle. Ordinat ēt emplm̄ exteriꝰ applicā/ dum pur ad eandē intētionē ordināndo cū hoc debitā dietam: ⁊ ꝯñter cū illa nō ꝯtulerint: postea ordinat trociscos de lacca qui sūt fortiores trociscis de reubarbaro. Et ita ista pars posset di/ uidi ī duas: qm̄ prīo ponit medicias magis domesticas ⁊ interiꝰ ⁊ exterius applicandas. 2° fortiores. 2ª ibi: Qd̄ si hec nō suffe/ cerint. Et pª potuit diuidi ī tres ptes fm̄ tria puncta que ponit: q: primo ordinauit trociscos de reubarbaro. 2° emplastrū ꝯue niēs. 3° debitā dietā. Dicit ergo: trocisci rauetseni. i. de reu barbaro cū sirupo acetoso de melle ī potu dādi sunt sup. ī cāu a cā frida māli: ⁊ ponēs descriptōem corū ꝯtinuādo dixit. ℞. ma/ sticis spice succi eupatorij succi absinthij se. feniculi oium añ. ʒ. ij. rauet. i. reubarbari. ʒ. x. īformenī trocisci pōdere aur. vniꝰ ex quibꝰ in potu oī die vnꝰ tribuat̄. s. cū sirupo acetoso vt supra vt de duabꝰ radicibꝰ. pz q hec descriptio ē singularis ī casu fz ītentōes dictas vt pz discurrēti ꝑ simplicia quorū virtutes sunt sepe supra declarate. Esset tm̄ ꝯueniens stāte multitudie māe vt prius fiat aliqualis minoratio māe cū hiera ⁊ maxīe peccāte mā in ꝯcauo vt sepe fit in cā frida ⁊ postea exhibeant̄ dicti tro/ cisci ꝓuocatiui ēt solutiui qui sunt singulares in oībꝰ dispōni/ bus talibꝰ epaticis. Nā euāant rectificādo ꝯplōnē epatis. Et vidi ex eis mirabile iuuamētū in cura quōdā illustrissimi ⁊ inui/ ctissimi: ⁊ si fas est dicere diui pricipis oliz Frācisci Sfortie vice comitis ducis Mediolani q ī virtute horū trociscorū principalr ex prauissima idrope quasi ī se aggregante oēs spēs idropis cu/ ratꝰ fuit: verū est qm̄ ꝯiungebat̄ cā calida remittebant̄ ī calidita te cū spēbus diarodon abbatis vel cū spēbus trociscorū de ber beris soli: q: notabilr calefaciunt vt pz. Et in hoc pz error quo/ rūdā practicātiū qui exhibēt hos trociscos ī declinatōe fe. co/ lericarū vbi dz esse intētio alteratōis ad fridū. Cōsequēter po nit emplz dicit sic: Sumant̄ preterea spice masticis cipi squināti calami aromatici croci myrrhe. ista oīa mirabili aromaticitate ⁊ ꝓprietate singulari ꝯfortant epar calefaciēdo. Postea ponēs ordinē emplastri dicit: Deinde myrrha ⁊ mastix ex quo sunt ge nera gūmi ī vino dissoluta cū alijs supple prius puluerizatis mi sceant̄. Nā pñt sumi. ʒ. ij. ꝓ quolibet de dictis spēbus ⁊ postea puluerizatis cū gūmi dissolutis fiat emplz ⁊ sic supponat̄ epa/ ti. Et istud emplm̄ vocat̄ emplm̄ de spica. Cōsequēter ponēs ordinē in dieta dixit: Eger vero a cibis grossis ⁊ fridis abstine at: fridis. s. ⁊ actu ⁊ potētia ⁊ sup. stipticis. Nā cū epar sit mem brū aptū iflāmatōi ⁊ oppilatōi sicut ifra videbit̄ loco suo: ⁊ talia oīa parata sunt īducere ad oppilatōez ⁊ īduratōez. Ab his oībꝰ ergo cauēdū ē in casu ⁊ inclinādū ad cibaria opposita de quibꝰ latius ifra loco suo videbit̄. De vltima pte huiꝰ ptis ordinat troc. de lacca q sunt fortissimi ī casu ⁊ qui nō debēt offerri nisi qñ reliqua nō ꝯtulerint. Nā tunc sup eos ꝑsumēdū ē ꝓpter ve hementē viz in subtiliatōe abstersione mūdificatōe ⁊ ꝓuocatōe dicit sic: Si aūt hec nō suffecerīt sup. q̄ dicta sūt: troc. de lacca cū apozimate. i. decoctiōe de radicibꝰ sunt dādi. ⁊ ponens de/ scriptōez dicit. ℞. lacce rauetseni. i. reubarbari amborū añ. ʒ. iij. spice se. apij amcos masticis squanti. De istis oībꝰ dictū ē supra saluo q lacca q̄ ē basis ī ꝯpōne q̄ ē similis myrrhe boni saporis

calida ⁊ sicca in 2°: lz. A. alicubi ponat eā tpataz ad inuendū q plus apit ⁊ dilatat pcipue oppilatōes epatis ꝑ ꝓprietatē q̄z per manifestā qualitatē fieri debeat fz aliquos. Ponit̄ gūmi fz ali quos ē ros cadēs d celo supra spinas ī terris arabū mirabilr ex tenuat exiccādo ⁊ ꝓuocādo ita vt dicāt q macrefacit pigues q credo dz itelligi aliqualr pigues vt idropicos a cā frida fz ve ritatem si nō ē gūmi ē ei similis: ⁊ maxime similis myrrhe: ⁊ ip sa coquitur in aqua ⁊ tingūtur in ea pāni rubei ⁊ vocat̄ de cre/ mesi. ⁊ q remanet ab ea supfluū ab eo q tinctū est vocat̄ lacca: vt vult Serap. cōiter lauat̄ ⁊ mūdificat̄ ad vigorandū virtutē eius maxime in ꝓuocatiōe ⁊ nō ad abijciendū feculentiā vt ali/ qui credunt. naz teritur ⁊ ꝓijcit̄ super eā aqua calida in qua ste terint aristologia ⁊ squinantū: ⁊ multū cōmiscet̄ cū pistello: po stea pmittit̄ residere abluta aqua: ⁊ ita vtūt̄ ea auctores: postea addit in cōpōne grana iuniperi que fortissima sunt in ꝓuocan/ do ita vt ꝓuocant vsqz ad sanguinez: vt vult Auer. 5° colliget. Addit sauinā ⁊ aurig. amaras ⁊ costuz amarū. ista oīa fortissima sunt ēt ī calefaciēdo ⁊ ꝓuocādo: apponūt ꝯñter rubeā tinctorū ⁊ est arbustus ex se nascēs ⁊ q de ipsa administrat̄ sunt venc. i. radices ipius ⁊ ipe sunt subtiles ⁊ longe qua ēt vtunt̄ tinctores ē etiaz calida ⁊ abstergit abstersiōe tpata ⁊ mūdificat ꝑ tertiam virtutem epar splenē ⁊ ꝓuocat fortiter ita q fortassis facit min/ gere sanguinē. ⁊ dicit Serap. q oz adhibere cautelā. s. patienti ipam peccāti ī die sue potiōis. Postea addit succū eupatorij q mirabili ꝓprietate cōfortat epar ipz calefaciēdo ñ supflue: ponit postea assarū q ēt ē forte ꝓuocās ⁊ declinare facit mās ad vias vrine vt vult. A. ī caº d singultu: postea addit aristo. ro. ⁊ gētia/ nam que etiā ponūtur iter apientia maxime ⁊ abstergētia oīum añ. ʒ. s. forment̄ ex his trocisci pōderis aur. vniꝰ sup. dissolutis spēbus in pulueres ⁊ resoluta lacca ⁊ succo eupatorij in vino ad formandā debitā ꝯpōnez: pz igit̄ quō hi trocisci sunt fortissimi ī hac intētione: ⁊ de his raro vtendū est neqz nisi qñ reliqua nō ꝯtulerint vt supra dicit textꝰ. Et exhibeat̄ cū. ℥. ij. vel. iij. apo/ zimatis siue decoctiōe de radicibꝰ cuius descriptio talis est. ℞. corticū radicū apij ⁊ feniculi āborū añ. ʒ. x. apij se. feniculi florū squināti amcos oium añ. ʒ. v. ros. rub. spice odorifere. i. nardi amborū añ. ʒ. iij. coquant̄ in lib. j. aque vsqz dū redeant ad ter/ tiam ⁊ detur in potu cū ꝑdictis trociscis: ex quo mō descriptio nis pōt colligi aliquis modus vtilis in practica. Primū cū su/ munt̄ radices ꝓ decoctōe sumant̄ cortices. 2° q dosent̄ ad. ʒ. vel. ℥. ⁊ nō ad. M. vt aliqui faciūt. 3° habeat̄ dbita proportio aque que dz sumi vt fiat decoctio. 4° colligit̄ vt fiat decoctio vsqz ad ꝯsumptionē tertie ptis. i. redeat ad tertiam ꝯsumptionē duabus ptibus alr̄ nō bene educit̄ virtus medicine dure ⁊ ter/ restris vt sunt cortices radicū. ⁊ ita pz q sūma decoctionis dz esse. ℥. iiij. que exhibent̄ in potu: q: ℥. iiij. ē tertia pars libre: vt pz: ⁊ pz q hec descriptio est ꝯueniēs ad intētionē nostrā: vt pz ex virtute simpliciū. De tertia ⁊ vltima pte huiꝰ capituli ex/ cusat se a determinatione apatū epatis: qm̄ quasi eadē ē cura si/ cut de apatibus stomaci vt dictū est supra: tm̄ ego ad ꝯplemētū doctrine ifra loco suo factā determinationē spālem: ēt de apo/ stematibus stomaci quātū ad cās signa ⁊ curā: vt patebit locis suis: lrā ē clara: ⁊ sic sit finis huiꝰ capituli textualr lecti.

Quid nois epatis ⁊ qd rei et anothomia ciꝰ.

Expedita expositiōe textuali de doloribꝰ epatis ex or dine primo videbit̄ vt quid nomīs doloris epatis: q: tm̄ ī hac 2ª pte principali ē determiatio de dispōibus epatis prius ad maio rem intelligētiā altius repetēdo. Prīo videbit̄ de quid nomīs epatis sūmatiz ⁊ quasi ī epilogo: deinde videbit̄ ꝓpriꝰ ad capm̄ nostrū d quid nois ⁊ quid rei doloris epis. 2° principalr vide/ bitur ex ordine ꝯsueto de distinctiōibꝰ ⁊ speciebꝰ doloris epis. 3° ponētur cāe corū: primo gnāles: deinde magis spāles. 4° ve nienius ad signa ipорū: ⁊ primo ꝓnostica euētus de hic ad bonū ⁊ ad malū: deinde demōstratiua generis prīo: deinde specierū ⁊ distinctiua iter species corū. 5° venienꝰ ad curaz. Circa pri/ mū expediēdū de quid nois epatis ⁊ anothomia eiꝰ ē sciendū q epar dicit̄ ab epi qd̄ supra ⁊ par. i. supra par vel pia qd̄ idē sonat q epar ē membruz supra. i. digniꝰ q̄z reliqua mēbra nālia paria sibi vt est splen stomachꝰ renes ⁊ similia nālia. Nā est pricipale iter nālia mēbra: dicit̄ ēt epar iecur ex cōi vocabulo. Sz quidā dicūt q est corruptū: q: dz dici iepir. i. iacēs ignis: q: cōmuni/ ter dicit̄ q iecur amare facit. ⁊ dicit Rabi ī 24ª pticula suorum affo. q veteres. s. tpe Hypo. ⁊ Platonis solebāt punire mem/ bra que ꝓprius fuissent cā excessuū: vñ si fures ascendebāt do/ mū scarificabātur pedes corū ⁊ fustieabant̄: ⁊ si quidā adeo vo/ raciter comedebāt: ⁊ inde caderēt ī morbos scarificabat̄ stoma/ chus quasi fuisset illiꝰ excessus cā: ⁊ si aliqui quid illiciti dice/ bant puniebat̄ lingua. Et addit: ⁊ doctor quidā qui amasiā suā manifestauit ex qua accepit iniquū ꝯmertiū miluꝰ comedit epar eius: q: epar est initiū desiderij. Magis aūt quid rei dicebat Aui. 14ª tertij q epar est mēbruz qd̄ generat sanguinē: ⁊ qd̄ est caro rubea quasi ipsa sit sanguis ꝯgelatꝰ: ⁊ nō ītelligit̄ q sit san guis vere ꝯgelatꝰ. s. a frido ita ꝯgelante: sz iō vocat̄ cōgelatꝰ q: inspissatus a calore remissiore q̄z fuerit calor inspissans reliq̄ mē bra solida. nā nō est inspissatꝰ a frigido sicut piguedo vel adeps fm̄ cōem doctrinā: cui tm̄ nō ꝯsentio vt alibi declaraui in qōne spāli: sz ē epar sanguis īspissatꝰ a calido agēte īspissando humi/ dū resoluēdo. Cōciliator aūt dr̄ia 50ª in meo magis declarās qd rei ipsiꝰ epatis dicit q epar ē sanguis inspissatus ⁊ ipsiꝰ princi/ piū gñatōis instrumētalr organū: dicit siguāter īstrumētaliter organū ꝓpter cor q illiꝰ ē organū fz perfectius ꝯcurrēs ad ciꝰ

gñatōez

generationē marie ſm doctrinā Ariſto. Et qm̄ ſanguis ē m̄a in
colore rubeus fuit ꝯueniēs mēbrū vel organuȝ ipſiꝰ generatiuū
⁊ ꝓximū eē rubeū: ⁊ ita caro ipſiꝰ ē rubea ī qua due vene primū
generātur que ſūt aliaꝝ venaꝝ veluti radices que tn̄ vene dicū
tur partes extrinſece ab epate. Sed circa epar oriunt̄ ſicut etiā
kiſtis fellis vt infra videbit̄. Et vna eaꝝ orit̄ in ꝯcauo eius que
dicit̄ vena porta ⁊ altera circa gibbū vel ꝯuexū eius que dicitur
vena ꝯcaua al's vena chilis. ⁊ ab vtraqȝ iſtaꝝ oriunt̄ venule tā/
q̄ȝ rami que per ſubſtātiā epatis ſpargūtur ita q̄ a vena chili ra
mificātur deorſuȝ verſus ꝯcauū ⁊ a vena porta ſurſuȝ verſus
gibbū: ⁊ ita per ipſam ſubſtātiā carneā diſſeminātur vt aſcēdē/
do ⁊ deſcēdēdo quaſi ſibi ipſis īmedient̄: a vena ēt porta ſpar/
gūtur extra epar alie venule verſus ſtomachū ⁊ īteſtina: ⁊ dicū
tur meſeraice ꝑ miſinteriū diſſeminate: ⁊ a vena chili alie rami/
ficātur extra verſus dorſū ⁊ tandē in alias diuidunt̄ vſqȝ dum
ad ſingulas partes corporis veniūt ⁊ illas venas ītra epar diſſe
minatas nā ordinauit minutiſſimas ⁊ quaſi ſibi īmediaras vt to
tā ſubſtātiā chili ipſuȝ totū epar ꝯtangeret vt virtute ſua ſcā ī/
mediatiori ad ſubiectū trāſmutādū ꝯueniēter ī ſanguinē tranſ/
mutaret. Venas aūt verſus ſtomachū ⁊ īteſtina diſſemīatas
quaſdā ad deferendū colerā ad fundū ſtomaci ⁊ īteſtina ad vi/
gorandā digōnē fundi ſtomaci ⁊ excitādā expulſiuā inteſtinoꝝ
ad expulſionē fecū ēt ad aliqualē ꝯuerſionē chili ad nām ſangui
nis. Nā dicebat Auic. 14ª tertij ī principio q̄ epar ē mēbrū qđ
generat ſanguinē q̄ȝuis meſeraice ꝯuertāt aliqū chilū in ſangui
neȝ ꝯuerſione aliqua ꝓpter id qđ ē in eis de virtute epatis. Et
idē dicit verſus finē capituli de his loquēs dixit ipſe: nāqȝ nō
ſunt vacue a virtute ſup. ꝯuerſiua in ſanguinē quāuis ſit earuȝ
principiū epar. Alias aūt extra epar verſus dorſuȝ expanſas or
dinauit principalr̄ ad deferendū ſanguinē ad mēbra. Eſt etiā
alia vena in epate reperta que ē pulſatilis de qua dicebat Auic.
⁊ euenit ad ipſuȝ vena pulſatilis parua ſup. a corde dſpartita in
ipſo ⁊ affert ei ſpūm ſup. vitalē ⁊ ꝯſeruat caliditatē eius īnatam
⁊ temperat ipſuȝ ſupple ne inflāmet̄ cū pulſu. ſ. diaſtolādo ⁊ ſi/
ſtolādo. Et addit: q̄ factū ē vt penetret hec vena ad ꝯcauitateȝ
eius. ſ. epatis. ſ. ꝓ maiori ſupple parte ⁊ ꝓ minori parte ꝑuenit
ad gibboſitatē q: gibboſitas epatis ſupple nō indiget tanta cuē
tatōe quāta īdiget ꝯcauitas eius: qm̄ ipſa gibboſitas euentatur
motu diafragmatis ⁊ ex his tribus ſubſtātijs. ſ. carnoſitate epa
tis ⁊ ramis diſperſis per ipſū ramificatis ⁊ a vena chilis ⁊ a ve/
na porta ⁊ ab hac vena pulſatili ſtat principalis ꝯpoſitio epatis.
Ultra aūt has partes integrātes ſunt quedā magis extrinſe
ce ⁊ adiacētes de quibꝰ ē pāniculus qui ꝯprehēdit epar ⁊ ligat
ipſuȝ cum ſiphach tegēte ſtomachū ⁊ inteſtina ligat. ligat etiaȝ
ipſuȝ cū diafragmate ligatōe forti mediāte pāniculo dicto ſu/
ſpēſorio ⁊ ēt cū coſtis dorſi de quo dicebat Auic. ⁊ ipſuȝ. ſ. epar
tegit pāniculus neruoſus generatus ex neruo paruo adueniēte
ad ipſuȝ vt faciat ipſū ſupple epar acquirere ſenſuȝ aliquē. ſ. de
bilē vel forte aliqualē. i. ſm aliquas partes eiꝰ. Et hic bn̄ notate
q̄ lȝ cōiter ſcribētes velint q̄ epar non ſentit vllo mō. ⁊ ſi ſen/
tit: ſentit per pānicul̄ū cooperiētē vnde fit in eo dolor grauati/
uus. tn̄ ſm Auic. videt̄ colligi q̄ ēt quedā ꝑtes eius ſentiūt cōi/
cato ſibi ſenſu ꝓprio per pāniculū non tm̄ cooperientē ſed ꝑ id
qđ aduenit partibus dictis de partibꝰ pāniculis intrinſecatis
ītra ſubſtātiā ipſius epatis ad bonū intellectū. Nā de hoc ſen/
ſu epatis loquēs dicebat infra Aui. ⁊ caro quidē epatis ſenſum
nō hȝ ſupple notabilē ſup. ſm oēs partes. Addit: ſed id qđ đ ea
ſequit̄ pāniculū ſentit. ſ. ſenſu notabili ꝓpterea q̄ aduenit ei. i.
dictis partibus parūper de partibus pāniculi neruoſi: ⁊ ita vi/
det̄ inuere q̄ ēt quedā ꝑtes epatis appropriato ſenſu ꝑ pānicu/
lū ſentiāt ꝑ ſpſionē ipiꝰ pāniculi quo ad aliq̄s ꝑtes eiꝰ. ſ. ad ali/
q̄s ꝑtes ītrīſecas epatis. dicit tn̄. A. q̄ diuerſificat̄ hec cōitas
ſeȝ pāniculi ad ꝑtes epatis ⁊ iudiciū eiꝰ in hoībus qm̄ non eſt in
oībus equalis: ſȝ in quibuſdā eſt maior. i. magis ꝓfunda: ⁊ ī q/
buſdaȝ minor ꝓpter qđ ſenſus epis nō eſt equalis ī oībus ho/
minibꝰ. Nā in quibuſdā extēdit̄ ad plures ꝑtes: ⁊ in q̄buſdā
ad pauciores: ⁊ hoc bene notate. Et hāc veritatē declarat etiā
experiētia: q: ab eadē cā vel ſimili ledēte ī diuerſis corꝑibꝰ īequa
les fiunt dolores ꝑꝑ īequalitatē ſenſus eoꝝ ī ꝑtibꝰ epis. ⁊ rō ēt
hoc idē declarat vt īfra videbit̄ magis de ſpēbus doloꝝ epatis
quoniā in epe non ſolum fit dolor extenſiuus ⁊ grauatiuꝰ: imo
etiam ⁊ mordicatiuus qđ non eſſet niſi in partibus epatis eſſet
ſenſus appropriatꝰ ⁊ nō tm̄ ꝑ pāniculuȝ coopientē. Eſt tn̄ cōce/
dendū q̄ ſenſus q̄ debet̄ epati dat̄ ei ꝑ pāniculuȝ. ſ. vel coope/
rientē vel ꝑtes eiꝰ imerſas ī ſubſtātia epatis. De ꝑtibꝰ ēt ex/
trīſecis ē kiſtis fellis qđ tn̄ ipſi epati vel ꝑti eius alligat̄ de quo
īfra dicet̄ in. c. ictericie: Nā cum diuidat̄ epar ī duas ꝑtes pri/
mas. ſ. ī ꝑtē ꝯcauā ⁊ gibboſaȝ ⁊ ꝯſīter diuidat̄ in additamēta ſi
ue in pēnulas vt aliqui dicūt q̄ additamēta ſunt epati tanq̄ȝ di
giti manꝰ ad ꝯprehēdendū ipm̄ ſtomachum ſm ꝯcauuȝ ipſoꝝ.
Nā dicit. A. Et epar quidē hȝ additamēta ꝯprehēdētia ſtoma/
chuȝ ⁊ adherētia ei ſicut ē ꝯprehēſio eius qđ ꝯprehēdit̄ digitis
⁊ ſunt q̄ttuor aut quinqȝ: ⁊ hoꝝ vnuȝ ē alius maius ī quo ſituat̄
fel ex ꝑte eius ꝯcaua ⁊ ē magis ad īferiora decliue cui vt vult ꝓ/
prie ꝯpetit nomē additamēti. ⁊ ꝓinde he pēnule ſiue additamē/
ta ī quibuſdā repiunt̄ vere ſeꝑatōeȝ hn̄tia ſm extrema ⁊ in qui/
buſdā nō: ſed ſm appētiā tm̄. ⁊ eſt ēt ipm̄ epar figure ad rotū/
ditatē đclinātis vn̄ dicit̄ figure lunaris: nō q̄ ſit ſimile lune qm̄
eſt ī plenilunio ſȝ cū iam ſm tertiā ꝑtem illuminat̄ vel forte tres
ꝑtes ſm aliquos. Et ꝑꝑ hanc cāȝ apa epatis in gibbo eueniens
ponit̄ figure lunaris vt infra videbit̄. Dicit ēt Aui. de epate ho
minis: Et epar q̄dē hoīs maius ē epate alteriꝰ aīalis appropin/
quātis ei in quātitate. Et rō huiꝰ ⁊ iuuamentuȝ fuit: q: cū hō ꝑ
rōneȝ ſit occupatꝰ ad multas occupatōes nobiles ⁊ in eo ſit ne/
ceſſaria magna reſtauratio q: ē aīal calidū ſanguificū oportebit
ī eo eē mēbrū qđ ex multo cibo ī vnica vice poſſet magnā quāti
tateȝ ſanguis gn̄are vt ꝑ eū poſſit fieri reſtauratio ſufficiēs: ne/
q̄ȝ ſit neceſſe frequēter ſumere cibū ad reſtauratōeȝ neceſſariā:
qm̄ diuerteret̄ ab operibꝰ nobilibꝰ vt dictū eſt. Et iſta ſufficiāt
quātuȝ ad anothomiā ⁊ iuuamenta epatis. De q̄d noīs aūt ⁊
rei doloris epatis dicat̄ q̄ dolor epatis ē mala ⁊ triſtis ſenſatio
ī epate vel circa epar facta vt ꝯprehendat̄ nō tm̄ dolor qui fit in
ꝑtibꝰ ītegrantibꝰ ipm̄ epar ſȝ ēt in partibꝰ ſibi īmediate adiacē
tibꝰ de quibꝰ dictū eſt. Et ita ſit expeditū pᵐ principale.

Diſtinctiones.

Ueniēdo ad 2ᵐ de diſtictiōibꝰ ⁊ ſpēbꝰ
doloris epatis ſit hec pª diſtinctio: q/
daȝ ē dolor grauatiuꝰ: quidā extenſiuꝰ: q̄daȝ mordicatiuꝰ. 2ª di
ſtinctio: q̄libet talis quidā eſt paruꝰ: q̄daȝ magnus. Jtē quidaȝ
ē modici tꝑis ⁊ quidā diuturnꝰ. Jtē q̄dā fit īcipiendo nō ſeq̄ns
alios morbos ⁊ quidā fit poſt alios morbos. Jtē q̄dā ꝯiungit̄ ī
corpore ſatis forti per nām ⁊ quidā in corpore debili.

Cauſe.

Ueniēdo ad 3ᵐ de cāis. Cāe doloris epatis prio ge
nerales ſunt oēs cāe que pn̄t eſſe cāe alioꝝ doloruȝ
vt malitie ꝯplonales ſolute ꝯtinuitates ⁊ apata. Cāe aūt mali/
tie ꝯplonis pn̄t eē cāe ⁊ malitie ꝯplōnis ſimplicis ⁊ ꝯpoſite. De
cāis ēt doloris epatis pn̄t eē cāe ꝯpōnales mediate ꝓ quāto fa/
ciūt ad ſolutōeȝ ꝯtinui vel ad malā ꝯplōnē. Nā oppilatio ī epa
te pōt eē cā extēdendi ⁊ ſoluendi ꝯtinuū ⁊ ſic cā doloris: ⁊ ēt oē
genꝰ apatis humoralis pōt eē cā doloris ī eo. Sȝ apa fridū ra/
ro facit dolere. ⁊ ſi facit nō facit niſi dolorē aggrauatiuū niſi fie
ret in ꝑte epatis ꝓxima pāniculo. Nā tūc poſſet facere extenſi/
uuȝ: ſȝ hoc eēt rariſſime ꝯtingēs. Fit ēt dolor ab apate ventoſo
cū vētoſitas īcluſa ī partibꝰ epatis nō potēs exire ſoluit ꝯtinuū
⁊ ꝑ eūdem modū aquoſitas diſtincta ꝯtra flegma facit doloreȝ
⁊ debilitas epis ē cā doloris ꝓ quāto nō recipit chilū ſibi cōue
nientē: imo abhorret eū ſicut correſpōdent̄ dictū eſt ſupra in de
dolore ſtomaci: ⁊ ſic oīa gn̄a cārum doloꝝ que aduenire poſſūt
reliquis mēbris ſenſitiuis: pn̄t ēt aduenire epi. Et lȝ. R. hic in
textu dixerit nō velle determinare de apatibus epis remittens
ſe ad ſuꝑius dicta de apatibꝰ ſtomaci: ēt q: de oppilatiōibꝰ epa
tis nō ſit ſpāle capᵐ hic a. R. ⁊ tamē epar facillime cadit ī oppi
lationes que vtplurimū ſūt cāe oīum egritudinū epatis vt idro
piſis ⁊ ſimiliū vt videbit̄ infra. ⁊ fuit ſn̄ia. A. in caº oppilationū
epatis cū dixit: Et oppilatiōes quidē ſunt ex matribꝰ egritudi/
num epis. ⁊ paulo ante dixerat ponēs neceſſitatē determīatio/
nis ⁊ curatiōis oppilationū loquēs de oppilatiōe: Et qn̄ multi/
plicatur ⁊ ꝓlongat̄ tꝑs eius ī epe ꝑuenit ſup. epar vel mā faci/
ens oppilationē ad putrefactiōes facientes accidere fe. ⁊ ad apa
ꝑducētia ad idropiſiȝ: ⁊ ad gn̄atiouē vētoſitatis faciētis accide/
re dolores prauos. Quia ēt apata epis diuerſificant̄ ⁊ in ſignis
⁊ in cura ab apatibus ſtomaci: iō ad neceſſitatē doctrine ꝯueni/
ens videt̄ aliquid dicere de oppilatiōibus epis ⁊ eiꝰ apatibꝰ po
nendo aliquas diſtinctiōes ⁊ cās maxime de oppilatiōibꝰ q̄ cāe
oppilationū quaſi ſunt vel eē pn̄t cāe apatum.

Diſtictōes cāe ſigna ⁊ cura apatū epis

De oppilatiōibꝰ ergo pro ītelligētia que ſunt morbi efficialis in
via vel vijs epis ꝓcedet̄ vt in reliquis ponēdo prius diſtictio/
nes: ꝯſīter cās ⁊ ſigna ꝑ ordinē: ⁊ ita fiet ꝯſīter đ apatibꝰ: primo
ponendo diſtinctiōes eoꝝ: poſtea cās deinde ſigna: poſtea vlti/
mate ponēmꝰ curā oīuȝ hoꝝ. Sit igit̄ hec prima diuiſio. Oppi
lationū epis: quedā eſt attenuatoria: quedā coartatoria: ⁊ q̄daȝ
carnoſa. Attenuatoria aūt raro aduenit epi ex tꝑe niſi fiat pro/
pter apata ⁊ ꝯpreſſionē ꝯtingētem ab oppilatiōe coartatoria: lȝ
dicēdū ſit q̄ aliquotiēs euenire pōt a gn̄atione aut ī ſtricturam
meatuū aut venaꝝ diſperſaꝝ per epar ī ſe aut ꝓpter caꝝ īuolu/
tionem ī creatiōe ſua: qm̄ ſeſe impediūt in penetratiōe. nō eſt tn̄
negandū quin ēt fieri poſſet ꝑ ſe talis oppilatio attenuatoria ex
tꝑe. Ubi ergo eſſet aliquid dicendū de oppilatiōe attenuatoria
que fieret ex tꝑe: tunc in cāis eiꝰ eſſent oēs cāe infrigidātes vel
exiccātes: ⁊ ita frigiditas aeris vel ſiccitas eiꝰ: vel ēt quidā fru/
ctus ſtiptici: vt pira ⁊ neſpilla vel balnea aluminoſa eſſent đ cau
ſis eius. Raro tn̄ euenit q̄ cāe exiccātes deducāt ad oppilatio/
nem talē maxime que ꝑ interiꝰ ſumunt̄: qm̄ lȝ ſua ſiccitate ſint
ꝑate corrugare ⁊ ꝯſtringere tn̄ exiccando extenuādo ⁊ minoran
do mām ꝯtentā in poro faciūt ad pori dilatationē: ⁊ ita limatu/
ra ferri laudatur in deoppilando. Carnoſa etiā rarius euenit q̄ȝ
attenuatoria cū carnoſa ꝓprius accidat vbi accidere pōt ī orifi/
cijs venaꝝ diſꝑſaꝝ per epar. ⁊ qm̄ orificia venaꝝ ſunt neruoſa
ſuꝑ quoꝝ ſimilia nō oritur caro vel porꝰ: ꝓinde dicit Aui. in ca
pitulo eodē de oppilatiōibꝰ q̄ aut dicit̄ de ortu carnis aut po/
rorum aut ꝑmanētia alicuius rei abſq̄ȝ humore groſſo ſup. ī ve
nis epatis aut ī poris eoꝝ ē longinquū ⁊ paꝝ ⁊ raruȝ valde: ⁊ ſi
pur fieret vt poſſibile eſt nō eēt multū ad nocēdū: qm̄ cū ille ve/
nule ſint plurime ſeꝑate ⁊ diſtincte in epe ſi orit̄ porus in ali/
qua eaꝝ nō cōicat oībus ſȝ ꝯpatiōnē vnaȝ vt vult Aui. Eſt er/
go principalr̄ loquēdū de oppilatiōe coartatoria que fit ꝑ imple
tionē ex re vtplurimū humorali vacuitatū ⁊ poroꝝ venaꝝ per
epar diſperſaꝝ. Cōuertēdo ergo ſermonē nr̄m ad oppilationeȝ
coartatoriā in q̄ ſepe īcidit epar ꝓpter mām īplētē poros vel vi
as eiꝰ. Pōt poni alia diuiſio q̄ talis oppilatio qn̄qȝ accidit ī car
ne epatis. i. in poris eius: ⁊ qn̄qȝ accidit in venis que ſunt ī ipo
diſperſe. alia quelibet talis oppilatio: qn̄qȝ fit ſm ꝯcauuȝ: qn̄qȝ
fit ſm gibboſuȝ. i. quedā fit cū fit in venis principalr̄ in ramis

porte quedā in ramis vene ꝯcaue. Et pōt ēt fieri alia diuisio ꝗ
quedā simul accidit in poris carneis versus gibbū ⁊ non ī venis
eius sed in venis ꝯcaui: ⁊ quedā in poris carnis partis ꝯcaue ⁊
nō in venis eiꝰ sed in venis ēt gibbi: ⁊ quedaꝫ simul accidit ⁊ in
parte ꝯcaua ēt ī ꝯuexa ⁊ in poris carnis ⁊ ēt in venis dispersis
⁊ in ꝯcauo ⁊ in ꝯuexo. Tamē de his oppilatōibus dicebat Aui.
ꝗ plurimū oppilationū nō fit nisi ī latere ꝯcauo. Nam dixit ⁊
plurimū qđ ē huius generis ē ī ramis vene porte. ⁊ rō sumitur
ex hoc qm̄ mā oppilatōis puta grossa peruenit ad ipsos prius ꝑ
id qđ colatur ex ipsa sup. mā ascēdēs sursuꝫ remanente grosso
vel fece deorsum vel sup. ē colatū ad orificia venaꝝ ramificata/
rū ex vena ascendēte. i. venā chilis. Nā subtile de chilo fcā cō
uersione in sanguinē ⁊ aquositatē vrinalē ꝓ maxia ꝑte mouet
sursuꝫ per venaꝫ chilis per venas ramificatas ab ea ⁊ remanet
fex ⁊ grossuꝫ de ea circa ꝯcauū ⁊ ramos vene porte lꝫ qn̄qꝫ nō
tm̄ fiat oppilatio ī ꝯcauo: īmo ꝯicāt ēt aliqn̄ oppilatōes ī gib/
boso. Pōt ēt formari alia diuisio de huiusmodi oppilatōibꝰ
ꝗ qn̄qꝫ sunt diuturne ⁊ qn̄qꝫ sunt modici temporis ⁊ qn̄qꝫ cuꝫ
his ꝯiungit̄ fe. ⁊ qn̄qꝫ nō ꝯiungit̄ fe. Jam veniēdo ad cās ⁊
ꝑrio magis generales dicatur ꝑrio cū inest oppilatio ī poris vel
in carnositate epatis dicit ibi Auic. ꝗ tales accidūt ꝓpter gros/
sitiem sanguinis qui nutrit ipsuꝫ: vnde grossuꝫ qđ superfluit in
poris remanēs facit in poris oppilatōeꝫ: ⁊ hec cā sumit̄ ex parte
mãe. Ex parte aūt cāe effectiue dicit idem Auic. ꝗ ēt contingit
ꝓpter debilitatē expulsiue aut vehemētiā attractiue: qꝛ cū ex/
pulsiua ē debilis nō expellit ꝯueniēter supfluitatem nutrimenti
aduenientis: īmo ibi remanēs superfluitas ē cā huius ⁊ idē opat̄
ēt nimia fortitudo retētiue. fortitudo ēt attractiue cuꝫ attrahit
qđ nō dꝫ qꝛ attrahit non tm̄ ꝓportionatū sed grossuꝫ: vel cum
plus attrahit q̄ꝫ ꝯueniat debite expulsiue ē cā aggregatōis ma
terieꝝ in poris ⁊ sic oppilationū. Et has cās effectiuas efficiunt
malitie ꝯplexionales qm̄ excessiua caliditas facit ad vigoratōem
attractiue: ⁊ intensa frigiditas ⁊ siccitas ad fortitudinē nimiam
retētiue ⁊ in potētiam expulsiue. Si vero oppilatio fiat in venis
epatis vel poris eaꝝ ēt due possunt eē cāe gn̄ales. vna se tenēs
ex parte mãe ⁊ alia ex parte cāe effectiue. ⁊ mā que generat oppi
lationē talē dicebat Auic. aut ē hūor oppilās ꝓpter suā grossi/
tudinē. ⁊ hoc mō melācolia pōt eē cā aut ꝓpter viscositatē suā
⁊ hoc mō flegma viscosū aut ꝓpter multitudinē suā. ⁊ hoc mō
colera aliquotiens multitudine oppilat ex replōne facta ex ea: ⁊
aliqn̄ fit oppilatio ex apostemate ⁊ aliquotiēs ex vētositate sup.
grossa maxie vt dicebat Gor. cū ꝯiūgit̄ hūiditati fouēti eam.
Et hic notat Auic. ꝗ licet qualitas ꝯstrictiua vt frigiditas si
ꝯiungat̄ cū mā grossa addat ēt ad oppilationem: tm̄ plus ledit
grossities mãe q̄ꝫ ipsius ꝯplexio. Nā dicit ipse: qn̄qꝫ eniꝫ sunt
frigida subtilia tenuia. i. penetratiua ⁊ nō oppilatiua vt sup. la/
ctuca endiuia ⁊c. maiora frigida. Nā tales sunt aperitiua: ⁊ ita
frigiditas non multū facit quoniā ēt quedā sunt calida: ⁊ tm̄ qꝛ
grossa ꝑꝑ grossitiē suā faciūt incurrere oppilatōes vt sunt car/
nes anserine ⁊ anatuꝫ ⁊ caseus antiquus salitus. Nā talia ꝑ
modū substātie ⁊ grossitiei oppillāt lꝫ sint calida: ⁊ ita plus ope/
ratur grossities q̄ꝫ frigiditas. vn̄ dicebat Auic. ꝗ radix in oppi
latōibus ē grossities. Si tm̄ ꝯiungat̄ frigiditas cū grossa substā
tia vel viscosa tunc illa mā reddit̄ etiā magis oppilatiua. ⁊ hoc
modo pisces recentes grossi nō modicaꝝ squamaꝝ vt anguille
⁊ tēche ⁊ cibaria de pasta vt tri. ⁊ lagane ⁊ pastilia ⁊ frumentuꝫ
glutinosuꝫ qđ ponitur grossū ꝯpatiue ad epar lꝫ forte non sit
grossum ꝯꝑatiue ad ea que sūt post epar cū digerit̄ in epate si/
cut ēt ē de vino dulci grosso qđ oppilat epar ⁊ deopilat pulmo/
neꝫ ⁊ partes neruose aialiū ⁊ pingues ⁊ interiora eoꝝ ⁊ caseus
recens ⁊ huiusmodi ex viscositate ꝯiuncta frigiditati multum
oppilāt. Si ēt coniungat̄ frigiditas cū grossitie multū facit ad
oppilatōeꝫ. ⁊ hoc mō legumina ⁊ carnes bouū antiquoꝝ ⁊ hu/
iusmodi dicūtur oppilatiua: maxie aūt viscosa vel grossa nocēt
si fuerit dulcia nā vel permixtione: qꝛ ꝑꝑ dulcedinē citiꝰ trahūt̄
ad epar indigesta: iō mixta cū melle si sint grossa vel viscosa vt ē
de frixellis cū melle factis siue fermēto multū oppilāt. Et qm̄
Auic. in talibus causis posuit multitudinē mãe aut replōnē fa/
ctā ex ea pōt quis legitime dubitare quomđ ista diuerso modo
faciunt oppilationē cū ad eundē modū vidētur reduci multitu/
do ⁊ replō. Ad hanc difficultatē rūdet Gentilis ꝗ per mul/
titudinē intellexit multitudinē que ē in toto ⁊ in epate simul. nā
talis multitudo facit ad oppilationē cū nō possit mā in epate exi
stens ad totū trāsmitti: ⁊ sic ibi retēta facit oppilationē. per re/
pletionē aūt ītelligit replōnē ꝑticularē vt ipsiꝰ epatis: vt qn̄ nā
ī certo corpore ꝯsueuit aggregare certā portionē mãe in epate đ
mā sanguinea existētia ⁊ postea expellere per emoroidas vel per
vomitū vel fluxū sanguīs cū postea nō euacuatur aggregata in
epate facit oppilatōeꝫ per repletionē: ⁊ hoc est notabile dietuꝫ.
Et ita ex causis oppilationis epatis est minoratio resolutionis
ī toto ex ꝑte dimissi exercitij ꝑꝑ adhesionē ad quietē īꝯsuetā ⁊
retētio ꝯsuetaꝝ euōnuꝫ vt fluxuū emoroidaꝝ vel fluxuū itesti/
naliū vel matricaliuꝫ vel ꝑ alias regiones vel abscisio notabilis
ꝑticularis mēbri ⁊c. vt declarauit Uiaticus ⁊c. Ex parte ve/
ro cāruꝫ effectiue ꝯcurrentiū dicebat Aui. ē debilitas digōnis
⁊ sepatōis ⁊ debilitas expulsionis ꝓpter malitiā ꝯplōnis calide
⁊ fride sup. ipsiꝰ epatis ī nō expellēdo illud īdigestiuū qđ expel/
li dꝫ ab corpore: īmo ibi retinet̄ ⁊ cāt oppilatōem: ⁊ non tm̄ debilitas
digōnis epatis sed ēt debilitas digōnis stomaci vel in se vel ex
ꝑte ciboꝝ vel obiectoꝝ sumptoꝝ vel ex ꝑte malitie ordīs: ōis ta
lis adducit ad oppilatōeꝫ epatis: qꝛ cum talia cibaria sumunt̄ q̄
nō sunt digestibilia ex grossitie vel viscositate vt dietū ē nō pn̄t

corrigi ī epate ⁊ ꝯñter sunt de cāis oppilatōis. Et hoc mō di/
cebat Aui. Comesta grossa ex carnibꝰ ⁊ auibꝰ. s. aquaticis pro/
prie ⁊ ex appetitis corruptis. i. obiectis taliter appetitis ꝑ appe/
tituꝫ corruptū sicut carbonibꝰ ⁊ gipso ⁊ fungis ⁊ q̄ sunt his simi
lia sunt de cāis oppilationū. Uinum ēt dulce grossum ꝑ hoc ꝗ
attrahit̄ indigestū cāt oppilatōem in ꝯcauo epatis: qꝛ qđ colat̄
de eo ī epate ē subtile ⁊ trāsit ad gibbū nō oppilās ꝑteꝫ supiorē
remanēte grosso. s. ꝑte fecali ī ꝯcauo oppilāte. Et ita ēt malitia
regiminis cū facit ad penetratōeꝫ cibi digesti ad epar vt ē motus
laboriosus post cibū vel accubitꝰ sup ꝑteꝫ dextrā postq̄ꝫ descē
dit cibꝰ ad fundū stomaci nō adhuc facta ꝯpleta digōne. ista fa/
ciunt penetrare cibū īdigestū ad epar. Uel sumere ꝯfectōes ca/
lidas vel potū calidū post cibū nō digestū. nā illud est de vehe/
mētioribꝰ cāis oppilatōuꝫ. De hoc dicebat Gor. aliqn̄ accidit
ꝗ aliquis hꝫ stomachū fridum aut epar ⁊ post comestionē cre/
dēs digestiuā fortificari sumēdo electuariū calidū aut ꝯfectōeꝫ
multū calidaꝫ aut sumēdo vinū puꝝ aut nectar aut vinuꝫ gre/
cum aut vinū de cipo cū ita facit sicut faciūt diuites īmediate
post cibū cū ītrant cameras suas: tunc dicit ꝗ sumptio taliū nō
est nisi venenū: qm̄ faciūt cibuꝫ cruduꝫ penetrare ad epar ⁊ ad
mēbra ⁊ sic sup. faciūt ad oppilatōeꝫ ⁊ īducunt ebullitōeꝫ ⁊ pu/
tredinē. De cāis ēt ex ꝑte virtutū nō tm̄ est debilitas epatis
sꝫ ēt debilitas mēbroꝝ seruiētiū epati maxie ī attrahēdo cū de/
biliter attrahūt: ⁊ hoc mō cuꝫ fel n̄ debite sugit colerā ex massa
sanguinea cuꝫ ēt splen nō debite sugit humorē melācolicum ex
epate vel cuꝫ renes nō debite attrahūt qđ attrahere debent ex
sanguie aquoso: tūc remanētia haꝝ materieꝝ nō debite attra/
ctaꝝ est cā oppilatōis. Sꝫ hic notet̄ ꝗ aliqui pori venaꝝ epatis
sint oppilati nisi in maiori ꝑte ipsoꝝ ⁊ ī venis sit oppilatio coar/
tatoria vel attenuatoria nō dꝫ ꝓprie dici epar oppilatū neqꝫ ab
solute patiēs oppilatōeꝫ. Et hoc est qꝛ cū oppilatōe quarūdam
venaꝝ sꝫ paucaꝝ stat possibilitas penetratōis ꝑ alias vias ma/
terie chilose sufficiēter ꝯuertende in sanguinē debitū ꝓ restau/
ratōe mēbroꝝ vt pꝫ ꝯsiderāti: oꝫ igit̄ ad hoc vt epar debeat di
ci absolute oppilatū ꝗ ī maiori ꝑte venaꝝ ipsiꝰ vel poroꝝ sit op
pilatio vel saltem ī notabili multū parte eaꝝ. ⁊ qm̄ mãe oppilan
tes cuꝫ ī epate retinent̄ sepe penetrāt ad ītra substantiaꝫ mēbri
penetratōe nō nāli cum nō pn̄t penetrare in venis nutrimēti vn̄
fiūt apata in epate. Jccirco ꝯuenienter qꝛ eedē fere sunt cāe re/
mote oppilatōuꝫ ⁊ apatuꝫ maxie cāe ātes ⁊ ēt primitiue est hic
ꝯueniens vnico ꝯtextu ꝓpter abbreuiare ponere distinctōes ⁊
spēs apatuꝫ q̄ sunt q̄si eedeꝫ vt dictū ē supra de stomacho ⁊ po
nent̄ de apatibꝰ epatis cāe sūmarie: qm̄ vt dictū est sunt quasi
eedeꝫ cuꝫ cāis oppilatōnū de quibꝰ dictū est paulo ante. De
apatibꝰ igit̄ epatis fit hec pᵃ distictio ꝗ eoꝝ q̄daꝫ fiunt ꝑ viam
paulatine ꝯgōnis: q̄daꝫ ꝑ viaꝫ defluxꝰ declarat̄ vt supra in de
apatibus stomaci. Alia diuisio cōis in illa mā ⁊ est Aui. in pri
cipio capituli ꝗ apatuꝫ in ꝑtibus epatis accidentiū q̄dam sunt
que accidūt ī ipso epate. i. ī ꝑtibꝰ ītegrantibꝰ ipm ⁊ sup. in par/
tibꝰ eideꝫ īmediate adiacentibꝰ vt dicebat̄ de vena porta ⁊ ve/
na ꝯcaua ⁊ pāniculo cooꝑiente ipm epar ⁊ suspēdente. ⁊ alia sūt
q̄ accn̄t in ꝑtibꝰ positis supra ipm vt sūt musculi lōgitudinales
latitudinales ⁊ trāsuersales. ⁊ alia sunt q̄ accn̄t in meseraicis. i.
in mesenterio. Alia diuisio ēt Aui. eoꝝ que fiunt in ipo epate
alia sunt q̄ accn̄t in ꝑtibꝰ supioribus ⁊ ad latus gibbosuꝫ. ⁊ alia
sunt que accn̄t in inferioribꝰ ꝑtibꝰ eius ⁊ ad latus ꝯcauū: ⁊ etiā
de his q̄ fiunt ī epate sumēdo large epar. ēt aliqn̄ quedam fiunt
in carnositate ipsiꝰ epatis ⁊ quedā in venis eius: quedaꝫ in pā/
niculo extrīseco cooperiēte vel suspēdente. Ponit ꝯsequēter
aliam diuisionē Aui. ꝗ apa epatis aut est flegmonides dubleti
aut nō dubleti aut colericū cācerosuꝫ aut nō cācerosum aut in/
flāmatiuū ventosuꝫ: ⁊ hec est diuisio data fm̄ mām apatuꝫ que
cōiter datur ꝑ hanc ꝗ apatū epis aliquod ē sanguineū: aliqđ ē
colericum: ⁊ aliqđ ventosum: ⁊ qđ ex flegmate vel melācolia di
cunt nō accidit apa in epe adducētes rōes per hoc de flegmate:
qm̄ mā flegmatica in epe ē ꝑata cōuerti ī sanguinē ⁊ est virtuti
ꝯueniēs: sicut ēt est chilus. ⁊ iō sicut ex chilo nō fiunt apata: ita
nec ex flegmate. ⁊ de melancolia arguūt qm̄ ipsa est grossa non
apta penetrare ⁊c. Et fm̄ hoc dicūt Auic. in diuisiōe sua nō cō/
prehendere apa flegmaticū. Nā sic exponūt textū Aui. per hoc
ꝗ dixit flegmones dubleti ītellexit apa sanguineū qđ vocatur
flegmon: ⁊ dicit ipm dubleti. i. ꝯgregās mām in sinu nō qꝛ sem
per fiat dubleti: sꝫ qꝛ flegmon ī epe ē ꝑatum fieri dubleti magis
omni alio apate eius vt pꝫ ꝯsiderāti. Et ꝑ hoc qđ dicit aut non
dubleti intellexit apa ēt sanguineuꝫ qđ nō est dubleti. i. ꝗ non
aggregat̄ in sinū ex quo nō quodlibet tale aggregat̄. Addit aut
colericū cācerosū. i. colericū corrosiuuꝫ a colera corrosiua sicut
cācer ēt est corrosiuꝰ. Et addit: aut nō cācerosuꝫ. i. nō corrosiuū
colericū aut īflāmatiuū ventosum. ⁊ ita volūt isti sic exponētes
ꝗ in epe nō fit nisi apa sanguineū aut erisipila aut apa vētosuꝫ
ita ꝗ in eo neqꝫ flegmaticū neqꝫ melācolicū. Et aliqui dicūt ꝗ
expressit ēt de melācolico ꝑ hoc qđ dixit nō cācerosum: quia ali
quotiēs colera nigra nō corrosiua appellat̄ melācolia: sꝫ dicunt
ꝗ nō fecit mētionē de flegmatico qꝛ non exprimit̄. Sꝫ nota isti
sunt in manifesto errore: qm̄ Aui. in ꝓcessu ponit curā apatum
flegmaticoꝝ ⁊ curā apatum melācolicoꝝ ipius epis ⁊ signa ip/
soꝝ. Jō dicit Gētilis in hac difficultate ꝗ ex oī mā humora
li pōt fieri apa ī epate: ⁊ ꝗ ī diuisiōe expressit de omni materia.
Nā expressit melācolicū per hoc qđ dicit nō cancerosuꝫ vt di/
ctum ē intelligēdo de melācolico ꝑ viam prime intētiōis: ⁊ per
hoc qđ dicit cācerosum ītellexit melācolicū per viaꝫ adustiōis:
⁊ per colericū intellexit pure colericū: ⁊ per inflatiuuꝫ intellexit
flegmaticū

flegmaticū:q: apāta flegmatica videnť facere inflationē ꝑ hoc
ꝙ mā flegmatica eſt apta ī fumū ⁊ ventū ꝯuerti. iō addit:poſtea
ventoſuz. Et aliqui dicūt ꝙ incluſit apā flegmaticū ſub illo ter
mino aut nō dubleti:ꝑ hoc ꝙ apā flegmaticū nunquā vel raro
valde i epē ꝯgregat mām ī ſinu. Sz verū eſt ꝙ raro fit apā fleg
maticū i epe:⁊ ſaltē nō fit de flegmate nāli:vt videbiť deducere
motiuū de chilo:pōt tñ fieri ꝺ flegmate ināli dulci vel ſalſo vel
ēt acetoſo cū huiuſmodi hūores pñt penetrare ꝑternāz ītra ſub
ſtantiā epis:ſz hoc raro eſt ꝯtingēs. ꝓinde. R. in diuiſionibus
ī pricipio de egritudinib⁹ epis numerādo egritudines epis di/
xit:Egritudines epis ſunt vt apā calidū.ſ.ſanguineū aut coleri
cum vel dux.ſ.melācolicū. Addit:⁊ nō forſitā fit apā flegmati
cum aut oppilatio ⁊c̄. Et aliqui cōcedūt ꝙ ēt ex flegmate natu/
rali pōt fieri:⁊ ego credo nō repugnare. Et tunc ad difficulta/
tem de chilo pōt dici ꝙ nō repugnat ex chilo fieri apā i epe:vt
ēt ꝯſenſit Gordonius. ⁊ hoc cum attractiua epis eſſet fortis: ⁊
ſtomaci eēt digeſtiua fortis ad multū chilificandū: ſi poſtea cō/
iungeret debilitas expulſiue ipius epatis cū debilitate attracti
ue poſterioꝝ mēbroꝝ ⁊ cū debilitate ꝯuerſiue epis i ſanguinez:
tunc chilus ſuꝑfluus attract⁹ ad epar poſſz penetrare nāli pene
tratione i ſubſtātiam epis ⁊ cāre apa vt pz. Ponit alia diui/
ſio que ſumiť ex ꝑte quātitatis ꝙ apatuz epis:quodā ē magnū
quodā ꝑuuz:quodā mediocre. pōt ēt fieri diuiſio vltima ex ꝑte
terminatiōis vt ſupra dictū ē de apatib⁹ ſtomaci: ꝙ quodā re/
ſoluiť:quodā ſupporať:quodā īdurať:quodā ꝑmutať.

Cauſe apoſtematum epatis.

Jam reſtat po/
nere aliq̄s cau/
ſas breuiter apatū epis:qm̄ cāe oppilationū vt fuit ſupra dictū
quaſi oēs pñt eſſe cāe apatum: q: que faciūt ad aggregationem
materieꝝ ī epe faciūt ꝯñter vt dicta mā preternāliter ītret ſub/
ſtantiā epatis ⁊ ſic cāt apata. De cāis tñ magis ſpecialibus ⁊
appropriatis apatum epis ⁊ circūſtātiuz ſunt de extrinſecis ca/
ſus ⁊ ꝑcuſſio ſupra epar ⁊ applicatio vētoſe magne ſupra eꝑ vel
circūſtantes ꝑtes corꝑe exiſtēte pleno vt aliqñ ꝯtigit in dolori/
bus circa regionē epis factis. Nā ſtante plenitudine ī toto apo
ſtemata ventoſa attrahūtur materie ad epar ⁊ fiunt cāe apatis.
⁊ ita ēt cōtingit aliquotiēs ī criſibus factis ꝑ fluxū ſanguīs na/
riuz in fe. ſinoca ⁊ ſimilib⁹: ⁊ impꝛitus medic⁹ nō exiſtēte neceſſi
tate reſtrictiōis facit apponi ventoſaz ſupra epar: ⁊ ita ibi reſtri
cto ſanguine que fluxerat ad epar vel a ꝑtib⁹ aliȷs attracto fiūt
oppilatiōes ⁊ forte apata in epe: ⁊ idē ꝯtingit in applicatōe em/
plaſtroꝝ calidoꝝ ſuꝑ ⁊ epithimatū in corꝑe pleno:lz ēt aliquoti
ens applicatio frigidoꝝ multū vt epithimatū ⁊ vnguentoꝝ ſit
de cāis apatum epis ꝓpter ꝯſtrictionē: ꝑꝑ ꝯſtrictionē ꝑternāz
māe: vñ impingiť vt penetret intra mēbra penetratiōe īnatura/
li. Et ꝺ cāis ītrinſecis ſunt oppilatōes ei⁹: vñ fit ſuꝑīflāmatio
ī mā ꝓhibita euētatiōe ⁊ ebullitio ꝯñter ⁊ penetratio ītra mem/
bra ſicut ēt apata ſunt cāe oppilationū. Nā dicebat Aui. in ca°
apatum: ⁊ oē apa accidēs in epe calidū vel frigiduz facit oppila
tionem ⁊ nō relinquit corꝑi niſi ſanguinē aquoſuz ⁊c̄. De cau
ſis ēt eſt dolor circa epar ⁊ in ꝑtib⁹ eius: qm̄ eſt attrahens māz
ad ipm ⁊c̄. Et ex ꝑte ꝯpōis ē ꝑuitas ei⁹. nā cū nō ſit capax fz ve
nas recipere chilū debite quātitatis: tūc ꝑternāz extēdūť vene
⁊ ſubītrat mā chiloſa vel humoralis ꝑternāz ī mēbrū. Et ꝺ cau
ſis ſunt omēs cāe que dicte ſunt de malitia regiminis de ſum/
ptōe ⁊ potu calidoꝝ ī corꝑe pleno ⁊ potu multe aque fride mari
me i ieiuno ⁊ ī magna ſiti ⁊ ſuꝑfluū exercitiū poſt cibū ⁊ coit⁹ ſu
perfluus ⁊ huiuſmodi: ⁊ retētio vel prohibitio cōſuetaꝝ euōnū
mēſtruoꝝ ī mulierib⁹ vel emoroidaꝝ vel aliaꝝ ē de cāis preci/
puis. Cāe vero apatū calidoꝝ vel frigidoꝝ magni ſplenis ſūt
occurſus ipſaꝝ cauſaꝝ dictaꝝ calefaciētiū vel īfrigidātiū poſi/
tiue vel priuatiue. ⁊ cāe ventoſitatū ſūt ſupradicte de dolore ſto
maci ample vt cōicant epati: ad illū locum recurre: ⁊ ita etiā de
cāis debilitatis eius.

Signa apoſtematum epatis.

Jā veniēdo ad
ſigna: prio pro/
noſtica euētus: deīde ad bonū ⁊ ad malū: ꝯñter demōſtratiua.
Sit igiť hoc primū ſignū ꝓnoſticū malitie cōplōnis oppila/
tionū epatis ⁊ apatum eius ⁊ cōſequēter doloꝝ oīa corꝑa habē
tia venas ſtrictas vt ſunt corꝑa pinguia maxīe pinguedine acci
dentali: oīa talia ſunt parata incurrere oppilatōes ⁊ malitias cō
plōnales ⁊ apata epatis ⁊ ꝯñter dolores eius: ⁊ ita graſſities eſt
ſignū ꝓnoſticū: ad hoc cōſidera tu. Aliud ꝓnoſticū: oīa cor/
pora in quib⁹ ē paꝝ epar ⁊ declarať paꝝ ex paruitate digitoꝝ
⁊ ex tenuitate venaꝝ ⁊ ex grauitate epatis cū trāſit cib⁹ ad epar
ēt mediocris q̄ztitatis: tūc oīa talia corpora ſūt parata cadere in
oppilatōes apata malitias cōplōnales ⁊ dolores epatis. ⁊ cōſe/
quēter ſigna declarātia paꝝ epar a gñatōe que dicta ſūt ſigna
ꝓnoſtica hoꝝ: pz vt ſupra. Aliud ſignū ꝓnoſticū: vtētia ciba
riȷs groſſis ⁊ viſcoſis ⁊ potu vini potentis ⁊ ſupra ca iordinato
motu: talia oīa ſunt parata incurrere ⁊ oppilatōes ⁊ apata ⁊ do/
lores epatis vt pz cōſiderāti. ⁊ vlr in quibus accidūt cāe oppila
tionū ⁊ apatū de primitiuis vel corꝑalibus antecedētibus ꝺ q/
bus dictū ē ex occurſu taliū poſſum⁹ ꝓnoſticari ſupra oppila/
tōes apata ⁊ dolores epatis. ⁊ ſpāliter oppilatōes ſūt ſigna ꝓ/
noſtica apatū ⁊ doloris ꝑ quēdā modū vt pz. ⁊ ita ēt ecōuerſo
dolores ſunt ſigna ꝓnoſtica oppilationū ⁊ apatū ꝯuertēdo mās
⁊c̄. Nā oppilatōes antecedūt ad apata ⁊ ad alios morbos epati
cos vt ſupra declaraui de mēte Aui. cū dixit: Et oppilationes
quidē ſūt ex matrib⁹ egritudinū epatis. ⁊ qñ ꝓlongať tp̄s oppi
lationū ī epate peruenit ad putrefactōes faciētes accidere fe. ⁊
apata ꝑducētia ad idropiſiz ⁊ ad gñationē vētoſitatis facientis
accidere dolores pranos ⁊ ita oppilatōes añcedūt ad apata cor/
pora vtētia malo regimīe ī cibo ⁊ potu ꝑcipue ⁊ dolores: iſta ſūt
ſigna ꝓnoſtica eorū. Signa vero ꝓnoſtica ad bonū ī dolori/
bus ſūt ꝙ dolores epatis ex manifeſta certa cā facti vt ſequen/
tes malitiā regiminis vna vice tm̄ vt ſumptōez rerū vētoſabi/
liū ⁊ aggrauātiū vt exēpligrā leguminū vel potū multe aq̄ fri/
gide ī ieiunio vel aliquid huiuſmōi ⁊ nō fuerit malitia regimīs
ꝯtinuata tales dolores facile curabunť pz. Aliud ꝓnoſticum
ad bonuz ēt ī dolore magno: ī dolore epis magno vel circa epar
facto ſi ſuperueniat fe. ē ſignū ſalutis vt fuit ſnīa Hypo. ſeptīa
affo. ibi: Quicūqz epar eius dolet fe. ſuꝑueniēs ſoluit dolorem
ſeu egritudinē. Et ibidē Cōciliator dicit per hoc ꝙ dicit fe. ſu/
perueniēs. Innuebat Hypo. ꝙ cū dolore nō ꝯiūgebať fe. vnde
ſuꝑuenit ⁊ ſic erat ſignū ꝙ illius doloris magni iaz erat vento/
ſitas in fe. ſuperueniēs eſt cā curatiua. Et hoc ēt dicebat Auic.
ī caplō doloris epatis cū dixit: ⁊ dolor vehemēs valde ſupple ī
epate vel verſus epar nō fit niſi ſit cū apate calido vel vētoſita/
te. Addit: quaꝑꝑ cū nō ē fe. ⁊ ē dolor vehemēs tūc cā ei⁹ ē ven/
toſitas: ⁊ ē text⁹ notabilis eandē ſnīam eiuſdem ꝓnoſtici poſuit
Hypo. 6ª affo. ibi: Quibuſcūqz dolor fit circa ipocūdriuz ſine
flegmate fe. ſuꝑueniēs. Aliud ſignuz ꝓnoſticuz ad bonū ſim
pliciter: ſz ſm q̄d quāto dolores ſint min⁹ vehemētes circa epar
min⁹ diuturni ⁊ q̄zto ſequūť accidētia mīora q: nō ſūt acuti ſz
pure grauatiui neqz ꝯiūgiť fe. neqz ſingult⁹ neqz vehemēter tra
et⁹ furcule ad īferiora: tūc ꝺ his ē ſpes ſalutis ⁊ maxime in cor/
pore forti. Et iſtud ꝓnoſticū verificať ꝑcipue ī oppilatōib⁹. ſed
cōtrahēdo ad apata poniť aliud ꝓnoſticū de quo dicebat Aui.
ī caplō apatuz ī fine: Et qñ ꝑmutať apa caliduz ex epate ad ſple
nez eſt bonū. Et de ſignis ad maluz dicit Aui. ibidem: Et qñ
ꝑmutať ex ſplene ad epar eſt malum. rō eſt clara ꝑꝑ nobilitatez
mēbri. Aliud ſignū ad malū ī dolore epatis: Cū ī dolore epa
tis coniunguntur accñtia mala de ſingultu de fe. ⁊ aliquotiēs ſin
copi ⁊ de tractu furcule ad īferiora ⁊ de difficultate anhelit⁹ eſt
ſignificatio mala. Et ſi ꝯiūgať paucitas vrine ⁊ ſubtilitas ei⁹ ſi/
mul cū lubricitate ventris eſt deterior ſigtio: q: ſignificať ꝙ eſt
apa magnū ī epate faciēs ſimul oppilatōez ⁊ in ꝯcauo ⁊ ī gibbo
epatis ⁊ ſic ē mala ſignificatio. Aliud ſignū ꝓnoſticū: Dolor
ꝯtingens ab apate ꝯcaui epatis eſt min⁹ malus q̄z ꝯtingens ab
apate gibbi: ⁊ ecōtra gibbi eſt deterior vt videť īſinuare Aui. q:
apa ī gibboſitate ducit ad ſeuiora accñtia puta ad difficultatem
anhelit⁹ ⁊ ad tuſſiz q̄z apa cōcaui. Et idez cōſentit Raſ 7° cōti
nentis ꝯcedens ꝙ apata gibbi ſunt deteriora ⁊ ſic dolores eoꝝ
ſunt ſigna deteriora. tñ vt allegať Gal. q̄nto interioꝝ caplō 7° nota hanc opi
videť ſentire oppoſitū dicit ſic: porro flegmones ī ꝯcauo epatis nionem
exñtes deteriores ⁊ ꝑiculoſiores ſunt q̄z ſi eēnt ī gibbo. Genti/
lis rñdet ad hanc difficultatē ꝙ quātuz ad actionē leſaz diffici
liora ſunt apata gibbi q̄z cōcaui: q: in gibbo fit vltimata oꝑatio
in ſanguis gñatōe ⁊ ēt quātuz ad q̄daz accñtia vt ē tuſſis ⁊ diffi
cultas anhelit⁹ vt īfra videbiť ſpālius de ſignis diſtictiuis īter
apa gibbi ⁊ ꝯcaui. Si tñ ꝯſiderenť apata ex parte multitudinis
māe eoꝝ: ſic apata cōcaui ſunt peiora q: ibi cōiungiť maior mul
titudo māe vt ſupra fuit declaratū ꝓpter id q̄ꝺ colať de humo/
rib⁹ ad cōcauuz ēt quātuz ad q̄daz accñtia q̄ coniunguntur vt de
ſingultu ⁊ vomitu: ēt q: dolor fortior ē ī ꝑte ꝯcaua ceteris pari/
bus q: eſt magis ſentiēs vt dicit Aui. fz hec peiora dicunť apo
ſtemata cōcaui tñ abſolute apata gibbi ſunt deteriora q: ledunt
ꝑtez nobiliorē epatis vt ꝯſtat. Sz re vera iſta eſt q̄ſi rñſio Gal.
loco allegato q̄nto īterioꝝ caplō 7°: q: ipe nō deterīate ſenſit ꝙ
difficiliora ſunt apata ꝯcaui q̄z gibbi vt allegať: ſz ꝙ quo ad ali
qua accñtia apata ꝯcaui ſunt deteriora ⁊ quo ad q̄dā apata gib
bi. ⁊ qui ita allegat Gal. nō vidit niſi primā ꝑtez text⁹ ei⁹ ⁊ non
ꝑtez ſequētez: q: ſeries text⁹ ita iacet: Porro flegmones ī ꝯca/
uo epatis exñtes deteriores ⁊ ꝑiculoſiores ſunt q̄z ſi eēnt ī gib/
bo ī gñantia deſiderȷ ablatōe aboīatione vomitu colerico ⁊ ſiti
itez ī difficultate anhelit⁹ tuſſi ⁊ dolore vſqz ad furculas ſaliēte
deteriores ſunt hi q ſunt ī gibbo: putat eīm eger furculas īferi⁹
trahi. Poſtea poſt aliquas lineas addit: ſi tñ apa ſit ī ſolo gib/
bo epatis aut in ſola ſui cōcauitate nō poteſt eſſe quin vtrūqz la
tus compatiať: q: ſubſtātia epatis cōtinua eſt: ⁊ ita nullaz partē
huius difficultatis determīate aſſeruit vt cōmuniter allegať.
Aliud ꝓnoſticū ad maluz: apata melācolica diuturna ⁊ maxi
me īdurata quaſi ſunt ad deſperatōez cure ꝑcipue euz ſunt ali/
qualiter cōfirmata. Vñ de his loquens Auic. dixit in pricipio
cure eius: Nō euadit aliquis ex apate duro quieſcente ꝯfirma/
to: ⁊ illi qui ſananť ex eo ſunt qui curanť in initio ſui. Et de hoc
etiaz dixit Gordonius: niſi velociter a pricipio apoſtema durū
medieeť peſſimū ē: q: īfra duo ſeptēnaria cauſat idropē ⁊ nō ap
paret poſtea apa ꝑ ventrē. i. tumorē ei⁹: ⁊ ita remanet īcurabile
ſuꝑ. q: extrinſece⁹ applicari nō poſſūt vtiliter ꝯueniētia ad cura/
tionē eius. Addit: cum ergo diciť ꝙ apa epis durū non curať:
veꝝ eſt niſi a principio. ⁊ addit aliā ſnīam multū cōem ⁊ vtilem
de oī apate epatis īducēdo ad neceſſitatē cure ſubito dicēs: Oē
apa epatis gnāt oppilationē ⁊ oppilatio īdigeſtionē ⁊ indigeſtio
aquoſitatē ⁊ aquoſitas idropē ſuꝑ. ꝯiuncta debilitate expulſiue
epatis que ſequiť ad apata: vñ cōcludit quare oē apa epatis cā ē
idropiſis intelligiť qñ nō curať in principio: ⁊ qñ diuturnať ꝓ/
pter debilitatē que tūc ſequiť in virtute epatis. Et ꝺ apate du/
ro ēt dicebat Gal. ī practica ad glauconē in pricipio capituli ꝺ
tumore epatis: epatis vero archoſim incipientē quidē ſanamus
pluries. Extēſuz vero in plures dies neqz ipe potuit ſanare ne/
qz aliquez aliuz vidi ſanare potētem. Aliud ꝓnoſticū ad ma/
lum: nō tm̄ in apatibus duris ſz in oībus apatib⁹ epis cū ad ſa/

niem ducunť est Auẽzo. dicit sic: Si apa fuerit gnãtum in sub/
stantia epatis ⁊ in pus reductũ non speres ei⁹ salutẽ. ⁊ adducit
rõem qñ cũ epar sit fons sup. virtutũ nãlium: ⁊ ad ei⁹ passionẽ
sequať perditio virtutũ ad quaꝝ ꝑditionẽ sequiť mors: postea
ĩ malitia ad dura ⁊ ad saniata sequũtur apata colerica ꝓpter se/
uitatem accidentiũ coꝝ: postea flegmatica: postea sanguinea. Et
lꝫ flegmatica videanť remissioꝝ accidentiũ q̃ȝ sanguinea: q: tñ
non sunt ita facile curabilia: iccirco dicuntur deteriora. Alia
ꝯclusio ẽt ꝓnostica poniť ab. A. in fine capituli de signis vni/
uersalibus apatum epatis dicit: Et scias ꝙ cuȝ apati epis asso/
ciatur vẽtris solutio ẽ mortale qꝺ intelligiť qñ cuȝ ca a pͥcipio
fit apa vel manifestať cũ dolore ei⁹ si associať fluxus vẽtris ẽ si/
gnum mortale: q: significat ꝙ sinthomatice nã stimulata euacu
at mãm: ⁊ ꝯñter declarať ꝙ mã est praua: ⁊ ꝙ virt⁹ nõ est suffi/
ciens cã debite regulare ⁊ sic ẽ signũ mortis. Aliud ꝓnosticũ
ponit. R. 7° ꝯtinẽtis de mẽte Gal. dixit: singult⁹ ab apate epa
tis si acciderit est malũ: ⁊ illud verificauit Gal. ĩ 5ª affo. ĩ ꝯmen
to affo. In ano flãmationẽ patiente ⁊c. qm̃ ibi dicit Gal. ꝙ si/
gnificat apa magnũ eẽ ĩ epe ex cã cõicatõis neru ad stomachũ
magis. ⁊ declarãs Aui. istud ꝓnosticũ dicit ĩ capitulo cõi de si/
gnis vniuersalib⁹: Et ad sũmũ singult⁹ apud oẽs nõ apparet ni
si cũ est apa magnũ: qm̃ spasmũ longinquũ ẽ inter epar ⁊ os sto
maci: ⁊ si est illic neruus ĩ quo ista duo cõicant ⁊ cõtinuat inter
ea est subtilis valde. Addit: ⁊ ad vltimũ dũ non ẽ apa magnum
nõ fit inter stomachũ ⁊ epar cõicans ꝺm plurimũ sup. ⁊ ita leda
tur vt fiat singult⁹. Aliud ẽt ad mortẽ poniť ab Aui. de men
te Hypo. in ca° de dolore epatis qꝺ est tale ꝙ qñ accidit dolor
epatis cũ pruritu vehemẽti circa collũ ⁊ ĩ posteriori ꝑte capitis
⁊ police pedis: ⁊ appet in collo bothor ad modum fabe moritur
eger in quinto ante ortũ solis. ⁊ dicit ꝙ huic ẽt accidit difficul/
tas vrine cũ distillatione. ⁊ hoc idẽ signũ posuit Rasis 7° cõti
nentis de mẽte Hypo. Nam declarať primo vt vult Gentilis
ꝙ ille dolor in epate factus pẽdet a materia acuta corrosiua ꝓ/
pter pruritum: ⁊ ita ꝙ existẽs in membro principali ĩducit mor/
tem. potest etiaȝ magis declarari: q: ex hoc ꝙ per pruritum il/
lum declaratur ꝙ materia est nitrosa: declaratur etiam huius
multitudo mãe q: portio ei⁹ trãsmittiť ad vias vrine ⁊ ibi facit
oppilationẽ ⁊ difficultatẽ exitus eius: per hoc ẽt ꝙ aliquid mo/
dicuȝ de mã illa versus colluȝ trãsmittiť: vñ ibi apparet vt. fa/
ba: declarať virtutis debilitas. ⁊ ita ꝯcurrente mã nitrosa cum
multitudine eius ⁊ virtutis debilitate põt euidenter declarari
supra morbuȝ mortalẽ ⁊ maxie post primã diẽ creticã ⁊ ita ĩ pͥ
cipio quinte diei. Aliud signũ ⁊ vltimũ ẽ Auic. cũ est dubita
tio vtrũ dolor epatis sit ex oppilatõe vel apate cũ videris mi/
rach tensuȝ tendẽs ad fuscedinẽ: tunc declarať ꝙ ẽ apa ⁊ sic est
mala significatio. Et hoc ẽ q: ad apa sequiť maior lesio ĩ opera/
tõibus epatis ⁊ ad maiorẽ lesioneȝ hec accidẽtia ꝯsequũť. ⁊ hec
ꝺ ꝓnosticis sufficiãt. Iã sunt ponẽda signa demonstratiua
pͥo generis deinde specieꝝ ⁊ dolorũ ⁊ oppilationũ ⁊ apatuȝ. ⁊
ponẽdo signa specieꝝ ponẽtur quedã signa distinctiua ipsaruȝ
specieꝝ ⁊ oppilationũ ⁊ apatũ. Signa ergo demõstratiua ge
neris doloris epatis sunt declarata supra ĩ textu ex malo colore
⁊ ex mala forma. i. ĩflatõe mẽbroꝝ vel extenuatõe. s. extremoruȝ
⁊ situ doloꝝ vt q: sit ĩ dextro latere apud costas posteriores. ma
litia aũt coloris multipliciter diuersificať ꝺm diuersitateȝ cau/
saruȝ. Et de hoc dicit Rasis 7° ꝯtinẽtis ꝙ cũ passione epatis
accidit ꝙ cutis qñqȝ ẽ alba qñqȝ citrina qñqȝ viridis qñqȝ liui
da ⁊ sic de aliis qui nõ sunt explicãdi sed erit leuis retẽtio ipso/
rũ penes medicũ qui vsualiter ꝯsueuit in ꝯprehẽdẽdis morbis.
Et inde addit: ego solo viso colore cutis patiẽtis iudico ꝙ epar
ĩfirmať aut splen. Et similẽ sñiam posuit Auic. in pͥcipio capi/
tuli de signis debilitatis epatis i4ª tertii tractatu 3° dixit: Co/
lor ẽ ex rebus que significãt ꝺm plurimũ dispõnẽ epatis. Et ad/
dit: Epaticus eiȝ ꝺȝ plurimũ ẽ decliuis ad citrinitatẽ ⁊. i. vel al/
bedinẽ: q: sup. ꝺȝ plurimũ declinat epar ad calidũ vel ad fridũ.
⁊ ita si declinat ad calidũ generãs colerã sugfluã: fit inde color
citrinus. ⁊ si ad friduȝ gnãns flegma vel sanguinẽ flegmaticũ
reddiť color in cuti ad albũ declinãs. Et addit: ⁊ qñq; declinat
ad viriditatẽ vel fuscedinẽ sup. sugfluẽte calido adurẽte vel per
mortificationẽ virtutis dñante superflua friditate. Et iõ po/
nit vnã sñiaȝ multũ egregiã declarãdo ꝙ ꝺm varietatẽ dispo/
sitionũ epatis variať color in cuti dicẽs: Et illius quidẽ epar cu
ius colorẽ vides ꝺm finem sanitatis egritudinẽ nõ hẽbit. postea
addit: ⁊ medicus quidẽ exꝑtus cognoscit epaticuȝ ⁊ stomachũ
hoiem per colorẽ suũ nõ egẽs cũ eo significatiõe alia. Nota si/
gnãter dicit expert⁹: qm̃ vt recte ibidẽ dicit Gẽtilis ꝙ isti sũt
medici in quib⁹ multa affirmãtur iudicia expientia rõi ꝯiũcta.
⁊ hoc qꝺ dictũ ẽ exponẽdo disiunctiue ꝙ epatic⁹ ẽ ꝺm plurimũ
decliuis ad citrinitatẽ. i. eius color. ⁊ albedinẽ exponẽdo vel al/
bedinẽ fuit ꝺm sñiaȝ Gentilis ad modũ expositũ: sȝ tenẽdo li ⁊
decopulato extremo vt lr̃a iacet: oȝ aliter dicere notando ꝙ ꝑ
epaticũ intellexit illũ in opatiõib⁹ cui⁹ epatis ẽ debilitas maxi/
me in virtute digestiua vt cõmuniter euenit: ⁊ q: talis vtpluri/
mũ pendet a causa frigida: de hoc loquens dixit ꝙ eius color
est decliuis ad citrinitatẽ ⁊ albedinẽ. i. mixtus ex albo ⁊ citrino
dñante citrino. Nã ĩ talibus multiplicãtur oppilatões vt con/
stat in epate: ideo lȝ ꝑꝑ debilitatẽ digestiue a cã frigida multipli
cetur mã flegmatica respectu eius ꝙ multiplicať nõ stãte lapsu
ad frigidũ: q: tñ dicta mã flegmatica vel sanguis flegmatic⁹ nõ
ẽ bene aptus trãsmitti ad mẽbra ꝑꝑ oppilatões in epate existen
tes nisi ꝯcurrat aliquod subtile deferẽs iuuãs in penetrãdo qꝺ
ẽ colera: ideo simul trãsit cũ sanguine flegmatico materia cole/
rica apta tingere mẽbra quibus occurrit. ⁊ si sit minoris q̃ȝtita/
tis q̃ȝ flegma: ⁊ ideo idẽ repũtatur color ad citrinũ declinans ⁊
ad albũ. s. dñante citrino vbi ĩ stomacho ꝯtingẽte vicio digesti/
ue stomaci a cã frida apparet color declinãs ad albũ cũ citrini/
tate mixtus dñante albedine vt longa experiẽtia cognituȝ est a
medicis: ⁊ ita distinguũt stomaticũ ab epatico. ⁊ cã ꝓbabilis
huius sumiť ex hoc q: stomacho nõ cõuertẽte ꝯuenieñter cibum
ĩ chilũ facto chilo crudo ⁊ trãsmisso in epar ẽt si epar de se esset
bene dispositũ min⁹ posset corrigi talis cruditas chili ⁊ maior
q̃ȝtitas sanguis flegmatici generareť ⁊ minor portio colere q̃ȝ
si offerreret chilus debite disposit⁹ ad epaticũ cũ lapsu ad frigi
dũ de quo ante dicebať. Et ideo ĩ illo stomaticho trãsmittetur
mã magis flegmatica ⁊ magis cruda ad mẽbra ⁊ cũ minori men
sura colere q̃ȝ ĩ epatico dicto: ideo repũtabiť in cuti color ad al/
bedinẽ declinãs cũ modica citrinitate. ⁊ ita lȝ dolor corporis ĩ/
mediatius arguat super dispõne epatis q̃ȝ stomaci: tñ ẽt ex tali
colore põt significari super stomatichos ab experto medico vt
dicebat textus Auic. põt ẽt significari per colorẽ sup stomachũ
⁊ epaticũ non tm̃ sed ẽt spleneticũ vt dixit Rasis supra vt per
colorẽ albũ declinãtẽ ad fuscedinẽ obscurã ⁊ ẽ color quasi ter/
reus. Nã cũ splen infirmať nõ ꝯuenieñter sugit humorẽ melãco
licũ ex epate ⁊ ita per morã istius in epate infrigidať epar: ⁊ ita
cum sanguine flegmatico generato duciť ẽt pars melãcolie ad
mẽbra ⁊ ita resultat color albus terreus ad fuscũ. dicit tñ Auic.
q: hec signa sunt vtplurimũ vera q: possent hec signa falsificari
ex multis ꝯtingẽtiis. Nã stat aliqñ color fuscus ad nigrũ decli/
nãs in cute ex cã extrinseca vt ex statõe sub radiis solis tempore
estatis vt pȝ. Iõ opȝ hic ꝯmemorare doctrinam Gal. 2° tegni
vbi agiť de signis vniuersalib⁹ cognitõis toti⁹ corporis in ista
parte. Totius vero corporis habitudo ibi voluit ꝙ dicende sũt
cognitões crascos ꝺm hũ ꝑaras habitatões ⁊c. Dicit ẽt vtplu/
rimũ Auic. q: ĩ epatico a cã calida posset fieri gñatio multe co/
lere: ⁊ ita eẽt color citrin⁹ ⁊ itẽ possent humores latere in ꝓfun/
do corporis qui abũdant ⁊ nõ venire ad cutiȝ: ⁊ ita color corꝑis
nõ manifestaret dispõnem humoris neqȝ ꝯñr dispõnem epatis
stomaci vel splenis. ⁊ hoc ẽ qꝺ dixit Gal. ĩ ꝯmẽto affo. pͥe par
ticule: In ꝑturbatõib⁹ vẽtris ⁊c. Color nãqȝ corꝑis abũdãtiaȝ
hũoris oñdit nisi ĩ ꝓfundo occubuerint. ⁊ ita recte indicãdo ab
exꝑto medico ex mutatiõe coloris ⁊ forme ⁊ dolore circa ypocũ/
driũ dextrũ deductis aliis cãis faciẽtib⁹ ad mutationẽ coloris
⁊ mutatõem forme declarať sup dolorẽ ipsi⁹ epatis tãquã ex si/
gnis cõibus ⁊ gñalib⁹. Signa vero doloꝝ oppilationũ ⁊ apo
stematũ differẽter a malitia ꝯplonis sine mã cõia sũt ꝙ ĩ vtroq;
ẽ grauitas doloꝝ hoc ẽ dolor grauatiu⁹ ⁊ fit in vtroqȝ tractus
furcule ad inferius propter alligationẽ ad diafragma mediante
pãniculo suspendente alligationẽ habente ad dorsum vt dictũ
ẽ lȝ vt vult Aui. ĩ signis vniuersalib⁹ apatũ epatis: hoc eẽt veꝝ
ĩ plurib⁹ horis ⁊ nõ semꝑ vt qñ apa eẽt in pͥcipio medice mãe ⁊
in ꝯcauitate: tunc nõ eẽt notabilis tractus furcule sȝ aggregata
mã in apate ⁊ ĩ oppilatõib⁹ est signuȝ necessariũ ⁊ ꝯñter fit diffi
cultas anhelit⁹ maxie cuȝ ascẽdunt montes vel gradus vt vult
Gordoni⁹ ⁊ maxie cuȝ ẽ oppilatio mãlis nõ vẽtosa ⁊ mutať co
lor faciei ĩ vtroq; ad maluȝ colorẽ ⁊ ẽt habitudo: q: ĩ vtroq; ꝓ/
hibeť sanguis gñatio debita vt voluit. R. in diuisionib⁹ de si/
gnis oppilatõuȝ: q: fit mala digestio ẽt ꝓhibeť debita trãsmis/
sio: ⁊ ita fit ⁊ mala coloratio ⁊ mẽbroꝝ extenuatio aut ĩflatio. Et
ꝑꝑ hoc dicit Aui. ꝙ oppilatõeȝ hñs est pauci sanguis corrupti
coloris: variať tñ color ꝺm varietatẽ cãꝝ vt paulo ante dictũ ẽ.
Nã si mã faciens oppilatõem vel apans sit calida fit color atti/
nẽs ad ruborẽ maxie in sanguinea: sȝ ille color nõ est viuidus sȝ
ad quãdaȝ liuiditatẽ attinẽs: ⁊ ĩ colerico videť color ad quãdaȝ
citrinitatẽ ⁊ aliquotiẽs viriditatẽ ⁊ liuiditatẽ declinãs ⁊ cuȝ lu
ciditate vt vult Gor. Et si mã est flegmatica: color ad albũ liui/
duȝ declinat ⁊ erit color q̃si caceticoꝝ ⁊ ita ẽ facies squalida di/
scolorata: ⁊ color labioꝝ ꝓprie ad liuidũ ⁊ paliduȝ declinat: ⁊ in
his p̃cipue tumescũt pedes ĩ die ita ꝙ ĩ serõ appet ĩflatio ⁊ tu/
mor: ĩ mane vtplurimũ nõ appet vel est sensibilr minorat⁹ ⁊ cã ẽ
clara. Et si mã est melãcolica: erit color fuscus quodãmõ terre⁹
ad nigredinẽ ꝺclinãs. Cõueniũt ẽt ĩ vrinis oppilatões ⁊ apata.
Nã in oĩ oppilatõe ⁊ apate epatis magno vrina reddiť tenuis ⁊
subtilis ⁊ pauca. ĩmo dicit Aui. ĩ signis apatuȝ: Et minorať vri
na ⁊ qñq; retineť oĩo cuȝ est apa magnũ ꝑꝑ id qꝺ accidit de op
pilatõe ĩ gibbositate: vñ ibi facta oppilatõe nõ põt penetrare ni/
si qꝺ subtile ẽ ad venas emulgẽtes ⁊ vias vrine. Tñ dicit Gor.
ꝙ ĩ apatib⁹ vrina ẽ turbida ⁊ cã sumiť ex fe. ꝯñte faciente ebulli
tionẽ ĩ humorib⁹ ⁊ ꝯñr ꝑmixtionẽ humoꝝ cũ ca vñ dicit sic: ad
uertẽduȝ ꝙ in apatib⁹ epatis vrina est spissa ⁊ ꝯfusa ⁊ liuẽs ꝑꝑ
humoꝝ ebullitõeȝ ⁊ ꝑturbatõem ⁊ fe. Et addit: Et lȝ oppilatio
causet tenuẽ: veꝝ ẽ qñ non est febris neq; humoꝝ ꝑturbatio q:
igiť in apatibus lȝ sit oppilatio ibi est ebullitio ⁊ ꝑturbatio ⁊ fe/
bris ⁊ id facit ad liquefactõeȝ mãe sup. ⁊ ꝑmixtionẽ cũ vrina nõ
obstãte oppilatõe: ⁊ ita ꝯcludať ꝙ in oppilatõe sine apate vrina
semꝑ est tenuis ⁊ modica: q: modicũ grossuȝ põt ꝑmisceri cum
vrina ⁊ forte ꝙ ẽt ĩ apatib⁹ ⁊ flegmaticis ⁊ melãcolicis ĩ quib⁹
nõ ꝯiungiť nisi febris remissa. Est ẽt vrina vt dictuȝ est regulr
subtilis ⁊ modica ⁊ forte ẽt ĩ calido nisi tꝑe vehementis ebulli/
tõis: q: difficile est ĩtelligere ꝙ mãe grosse ẽt facta ebullitiõe ex
tãta oppilatõe q̃ ꝯtingit ĩ apate transeant ad vias vrine. ĩmo vt
allegabo ĩfra Aui. ĩ caplo apatuȝ: oẽ apa accñs in epate caliduȝ
aut friduȝ vt ait facit oppilatõeȝ ⁊ non reliquit corpori nisi san/
guinẽ aquosuȝ. i. subtileȝ. Ubi ergo esset apa ꝑuuȝ ⁊ calidũ vñ
nõ causareť oppilatio in maxima ꝑte epatis clara eẽt sñia Gor.
Si igiť

Si igiᷤ alicubi reperiᷤ ꝙ ī oppilatiōibus vel in apātibus vrina
dꝫ eisse grossa non ītelligiᷤ hoc absolute ⁊ simpliciter sꝫ relatiue
qm̄ quedā est tenuioꝛ ⁊ q̄daꝫ minꝰ tenuis vt ī flegmatica ⁊ cole
rica ꝯtingit. Aliud signuꝫ cōe ī vtrisqꝫ. s. in oppilatōibus ⁊ in
apātibus ꝑ hoc ꝙ cū apātibus stat oppilatio ē ꝙ egestio semꝑ
ē subtilis chilosa ⁊ plurima. Subtilis quidē qm̄ vt ait Aui. ī caᵒ
oppilationū aquositas colerica. i. mā ꝯuertēda in vrinā nō inue
nit viaꝫ ad epar sup. tota ad penetrādum. ⁊ ita remanēs reddit
egritudinē subtilē. i. liquidā. Plurima quideꝫ qm̄ nō ē via vñ
trāseat chilus ad epar ītegre: vñ expedit vt egestiōe expellatur:
qm̄ addiᷤ id de cuius ꝓprietate ē ꝙ penetrat in epar si nō esset
oppilatū: vt vult Aui. ⁊ fit chilosa ꝓpter id qd̄ epar nō pōt ꝑfi/
cere opationē suaꝫ in chilo: ita vt ꝯuertat ip̄m a sua chilositate
ad sanguineitatē. aliquotiēs tn̄ nō est simpliciter chilosa ad al/
bum declinās sicut ē kist oꝛ. grossum sꝫ ad ru. vt vbi eēt oppi/
latio maxime circa gibbū ⁊ nō in cōcauo: qꝛ fm̄ ꝑtem digereᷤ ī
cōcauo vel forte ex virtute mesaraicarū aliqualiter alterareᷤ ad
ru. Sꝫ si fuerit vētositas cā nocumēti nō stat talis doloꝛ graua
tiuus sicut in reliquis mālibꝰ: ⁊ ē extēsio mutabilis neqꝫ fit mu
tatio ī forma sicut in illis: vt ēt dicit Aui. neqꝫ ē fe. fm̄ plurimū
ꝙ dico: qꝛ aliqñ ēt cū ea est fe. effimera ꝓueniēs ex vehementia
doloꝛis: ⁊ aliqñ est putrida ꝓpter mām que vētosaᷤ que putre/
fit. sꝫ cum īcipit doloꝛ a vētositate: saltē tunc nō est fe. nisi cum
ꝓcesserit fe. vt accidit in pestilētialibꝰ: ⁊ aliqñ cū cōprimiᷤ locus
doloꝛis ꝑcipiᷤ ibi motꝰ ventositatis. ⁊ dicit Rasis in diuisiōi/
bus: Et fit sedatio eius. s. doloꝛis ꝓpter ꝯpressionē vehemēteꝫ
supꝛa ip̄m locū sup. factū. Et estimat stulti medici ꝙ ē oppilatio
aut apā. Et sic videᷤ ꝯcedendū ꝙ in oī oppilatiōe siue cū apāte
siue sine apāte stat manifeste doloꝛ vt voluerūt Serap. ⁊ Haly.
qui dixerūt ꝙ in oppilatiōe stat grauitas ⁊ doloꝛ ⁊ nō solum in
apātibus: lꝫ Rasis dixerit ī diuisionibꝰ in signis oppilationuꝫ
ꝙ est grauitas sub latere dextro absqꝫ doloꝛe ꝙ debet intelligi
absqꝫ doloꝛe. s. magno: qꝛ in oppilatiōe pura ē doloꝛ leuis: vt ēt
colligi pōt de mente Gal. 7ᵃ affo. in ꝯmento affo. Quibuscūqꝫ
epar doleᷤ ⁊c̄. ibi voluit ꝙ magis grauanᷤ q̄ꝫ dolēāt: lꝫ aliq di/
cant ꝙ in pꝛincipio oppilationū nō est doloꝛ: sꝫ in ꝓcessu est do
loꝛ. In oī tn̄ doloꝛe epis hec nō cōiunguntᷤ puta in doloꝛe fa/
cto a malitia ꝯplexiōis sine mā ēt in doloꝛe a debilitate epis: sed
semꝑ ī his stant cōia que dicta sunt supꝛa circa tex. postea stant
signa specialiū cāruꝫ distinctiua de malitijs ꝯplexionū sine apo
stemate vel oppilatiōe quibꝰ nō cōicant signa dicta: sꝫ inter se
distinguūtur qm̄ malitie ꝯplexiōis calide signa sunt sitis vehe/
mens ⁊ nō abscinditᷤ cū potu aque sup. modice quātitatis extat
deiectio appetitꝰ ad cibū ex cāis manifestis sup. extat caliditas
⁊ inflāmatio in toto cū velocitate pulsus ⁊ frequentia ⁊ plerūqꝫ
cōcomitaᷤ fe. ⁊ adustio ⁊ vrine tingūtur: ⁊ qñqꝫ sequiᷤ liquefa/
ctio ita ꝙ egestiones appꝫent vnctuose: ⁊ aliquotiēs vrinam que
aliquoties est multa fm̄ liquefactionē humoꝛuꝫ: aliqñ pauca sꝫ
ꝙ exiccaᷤ: ⁊ nō est in hac dispōe vētris fluxibilitas sicut ī oppi/
lationibꝰ ⁊ apātibꝰ. īmo dicit Auic. ⁊ in plurimo ip̄ius ē egestio
sicca adusta facit exceptionē nisi ad hoc ꝑueniat vt adurat pro/
pter vehemētem caliditatē sanguinē ⁊ carnositatē epatis ⁊ hu/
moꝛes educēdo cū solutōe ventris has mās. ⁊ ibi dicit Auic. ꝙ
aliquotiēs egrediᷤ in egestiōe aliquid nocēs grossum maxīe cū
in epe est adustio aut apā aut dubleti: ⁊ tūc id ē carnositas epis
iam putrefacta ⁊ nō ē veꝝ ꝙ oīs res nigra egrediēs ꝑ secessum
sit fex: imo aliquotiēs de substātia epatis. Signa vero cōple
xionis fride sunt paucitas sitis ⁊ paucitas sanguis cū albedine
labioꝝ ⁊ lingue cū paucitate ⁊ tarditate pulsus ⁊ est ꝑuitas di/
gestiōis bone cuꝫ vrina alba egestiōe liquida: ⁊ aliqñ stat appe/
titus ad cibū: aliquādo tn̄ deijciᷤ cū casu virtutis: ⁊ sepe ꝓcesse
runt alique cāe infridantes notabiles: vt est potꝰ aque frigide
multe quātitatis ī ieiunio vel post balneū vel coitum ⁊ similes
cāe: nō sunt hic ponēda signa ꝯplexiōis humide: qꝛ non causat
doloꝛē vbi sit talis mala ꝯplexio sine mā vt alias dictū est: sꝫ si/
gna ꝯplexiōis sicce eius sunt siccitas lingue ⁊ oꝛis cuꝫ maxima
subtilitate vrine ⁊ sitis ⁊ durities pulsus ē forte signū ad hoc. sꝫ
ex parte coloꝛis in ꝯplexiōe calida vt coloꝛ citri. ⁊ ī calida ⁊ sic/
ca declinat ad nigrū. etiā dicit. R. 7ᵒ ꝯtinētis: Et fridītas mu
tat eū ad viriditatē: ⁊ siccitas īmutat eū ad nigredinē. ⁊ addit d̄
ꝯpositis cum friditate: Si epati cōdñans fuerit friditas cū hu/
miditate īmutat coloꝛē ad albedinē. ⁊ si hūiditas fuerit ꝯdñans
erit cōdñans coloꝛi citrinitas modica cum albedine. ⁊ si frigidi/
tas fuerit ei ꝯdñans īmutat coloꝛē ad liuiditatē ⁊ viriditatem. ⁊
de modis significationū dicit Aui. Et si sit significatio pingue/
dinis carnose est significās caliditatē ⁊ humiditatē. ⁊ si pigue/
dinis adipine ē significās hūiditatē ⁊ friditatē. Signa vero
distictiua magis spālia ī doloꝛe māli si fuerit ab apāte vel oppi
latōe digerūtur per hoc. Nā cū grauitate ī vtroqꝫ ꝯiuncta do
loꝛ maioꝛ cōiungiᷤ ī apāte q̄ꝫ ī oppilatōe: imo ī oppilatiōe diciᷤ
eē modicus cū maxīe generaᷤ per paulatinā ꝯgōnem. 2ᵒ qꝛ in
ī oppilatōe nō ꝯiungiᷤ fe. de necessitate vbi ī apāte maxīe caloꝛ:
imo ēt ⁊ in frigido ⁊ in ꝓcessu saltē quasi semꝑ ꝯiungiᷤ fe. dico
tn̄ signāter ꝙ nō de necessitate cōiungiᷤ fe. ī oppilatōe lꝫ abso/
lute Serap. dixerit ꝙ fit absqꝫ fe. ⁊ siliᷣ Rasis ī diuisionibꝰ. nā
aliquotiēs vt dictū ē supꝛa de mente Auic. ī ꝓcessu oppilatio/
nū fiūt fe. ñ adhuc facto apāte: qm̄ ꝓhibita euētatōe ꝑꝑ oppila/
tionē ip̄iꝰ epatis ī mā cōtēta fit putrefactio ī dicta mā ⁊ ꝯñr fe.
pu. ⁊ hoc pꝛecipue verū ē cū oppilatōes ꝓlongātur vt vult. A.
loquēs de oppilatōe ī caplō ꝓpꝛio: Et qñ multiplicaᷤ ⁊ ꝓlōgaᷤ
tempꝰ eius. s. oppilatōis ī epate peruenit ad putrefactōes faciē/
tes accidere fe. ⁊ ita non semꝑ ꝑ pōderositatē ⁊ doloꝛē circa dex

trū ipocūdriū cū aliquali anhelitꝰ difficultate ⁊ tussi sicca ⁊ re/
liquis signis cōibus: si postea ꝯiungaᷤ fe. nō ē de necessitate ar/
guendū sup apā epatis. īmo hec oīa aliqñ ꝯiunguntur ī sola op/
pilatōe sicut ēt per nō eē fe. nō debemꝰ arguere sup oppilationē
tm̄ qm̄ nō semꝑ ad oē apā ꝯcomitaᷤ fe. sꝫ solū ad calidū nisi for/
te ī ꝓcessu ēt ī fridis. Nā Rasis 7ᵒ ꝯtinētis ponēs dꝛiam inter
oppilatōes ⁊ apāta dixit: ꝙ si qs sentit pōderositatē eē ī epate ⁊
pōderositas fuerit cū fe. sup. a pꝛīcipio ibi erit apā calīn. si autē
fuerit absqꝫ fe. erit ibi oppilatio aut apā duꝝ. Et ita voluit ꝙ in
apāte duro nō necessario ꝯcomitaᷤ fe. saltē a pꝛīcipio pōt ēt di/
stingui qꝛ oppilatio nō pōt sic ad totū ꝑcipi sicut apā: ēt si vtra/
qꝫ fuerint ī gibbo. qm̄ vt dicebat Gal. 5ᵒ īterioꝝ caᵒ 7ᵒ: oppila/
tio nō est adeo ī apto sicut sup. ē apā: qm̄ vene que in ꝯcauitate
epatis sunt oꝛiunᷤ a venis vt vult q̄ ꝓcedūt a poꝛta epatis ⁊ tē/
dunt vsqꝫ ad subtilissimas ⁊ angustas extremitates venaꝝ que
oꝛiunᷤ a ꝯcaua ī gibbo epatis ⁊c̄. ⁊ sic apꝑet ꝙ oppilatōes nō sic
in apto sunt. Stat ēt aliud signū satis ꝓbabile saltē distictiuuꝫ
oppilatōis ab apāte calido. qm̄ vt notauit Aui. in capᵒ de cura
apātuꝫ calidoꝝ ab apātibꝰ talibꝰ semꝑ resudant alique māe que
educunᷤ vel ꝑ ītestina si fuerit in ꝯcauo vel ꝑ vrinā si fuerint in
gibbo: ⁊ ita manifestanᷤ ī eis. Nō sic aūt de necessitate educunᷤ
māe ꝑ vias vrinaꝝ vel secessuū ī oppilatōibꝰ vt pꝫ lꝫ aliquotiēs
ꝯfoꝛtato epate ꝑ aliq̄s medicinas ēt de materiebꝰ oppilationuꝫ
fiat euō ꝑ vrina vel secessuꝫ: sꝫ illa nō est sic ꝯtinua: reliqua etiā
accūtia quibꝰ cōicant sunt vehemētioꝛa ī apāte q̄ꝫ in oppilatōe
ceteris partibꝰ ⁊ spāliter accubitꝰ. Naꝫ hñtes apāta epatis vt
vult Aui. ꝓpꝛie calida ⁊ magna nō pñt doꝛmire sup latꝰ dextrū
scꝫ ꝓpter ꝯpꝛessionē: ⁊ grauat eos doꝛmire ēt sup latꝰ sinistruꝫ
ꝑꝑ extensionē apātis ad īferioꝛa: qꝛ. s. pōderat epar ad īferiꝰ vñ
fit doloꝛ extensiuꝰ pāniculi suspēdentis. vñ addit: imo plurima
coꝝ īclinatio est ad doꝛmiendū resupine. Signa vero distin/
ctiua īter spēs oppilatōuꝫ: si sint oppilatōes facte ī venis epatis
vel in poꝛis carnositatis ip̄ius sumiᷤ ex hoc ꝙ oīa signa cōia q̄
supꝛa dicta sunt de oppilatōibꝰ vel salteꝫ plurima coꝝ stāte op
pilatōe ī venis ēt ab ipso pꝛīcipio q̄si manifestāᷤ de liqditate vē
tris maxīe ⁊ paucitate ⁊ subtilitate vrine q̄ nō sic manifestātur
stāte oppilatōe ī poꝛis carnositatis epatis: qꝛ talia solū ī ꝓcessu
manifestanᷤ vt qñ ex vehemētia oppilatōuꝫ carnositatis ꝑueni
reᷤ ad oppilationē attenuatoꝛiā ī venis. Nō ē satis clara ꝯside/
ranti. Scdō distīguiᷤ ex hoc ꝙ oppilatio poꝛoꝝ. s. carnositatis
epatis stat cū melioꝛe coloꝛe coꝛꝑis īmo ad rubeū aliqualr̄ decli
nat ⁊ vene aliqualr̄ īflanᷤ salteꝫ ꝓ certo tꝑe: qm̄ cuꝫ illa oppila
tōe nō stāte oppilatōe ī venis pōt fieri ꝯuersio māe chilose ī san
guinē ⁊ trāsire ad mēbꝛa ꝑ venas posterioꝛes. Et illa pars san
guis ex qua deberet nutriri substātia carnea epatis cuꝫ ñ possit
ī ea penetrare ꝑꝑ oppilatōeꝫ poꝛoꝝ eius supflui ⁊ ita reddit ve/
nas magis plenas ⁊ coloꝛ cutis ad rubeū fit declinās: vbi econ/
tra stāte oppilatōe ī venis epatis modicus sanguis trāsit ad mē
bꝛa ⁊ ille est aquosus subtilis ad citrinuꝫ vel album vel fuscum
declinās fm̄ dispositionē materie oppilantis. Si vero fuerit
oppilatio in venis cōcaui epatis: egestio magis erit chilosa q̄ꝫ si
fuerit in venis gibbi. Nā si fuerit ī gibbo dicit. R. 7ᵒ ꝯtinētis
egestio ē magis sicut lotura carnis. i. ad rubeum declinās ⁊ est
claꝝ ex eo ꝙ ipꝛessuꝫ est in chiluꝫ de virtute epatis ī ꝯcauo eiꝰ.
Et si fuerit ꝑꝑ oppilationē mesaraicaꝝ vel ꝓpter debilitatē at/
tractiue. ēt erit ꝓpꝛiꝰ chilosa ⁊ maioꝛis quātitatis: ecōtra si eēt
in gibbo vt pꝫ ꝯsiderāti. Signa vero hūoꝝ sunt supꝛadicta ēt
aliquid īfra diceᷤ ī signis distinctiuis apātum. Signa igitur
apātum distinctiua ī diuersis ꝑtibus epatis vtrū. s. fuerint ta/
lia apāta ī coꝛꝑe epatis vel ī paniculo vel circa ipsū sumūᷤ qm̄
apāta facta circa pāniculū vt in partibꝰ circūferentialibꝰ ꝯcaui
vel ꝯuexi faciūt accidētia multū vehemētioꝛa. ⁊ ēt si fuerint cir/
ca venas ip̄iꝰ epatis lꝫ raro ī eis fiant q̄ꝫ si erint in carnositate
⁊ maxime de doloꝛe ē manifestū cū ille ꝑtes sint magis sensiti/
ue. Et de hoc dicebat Rasis 7ᵒ ꝯtinētis ēt de mente Gal. ꝙ si
fuerit apā ī locis carnosis doloꝛ erit ponderosus ita ꝙ patiens
sentiat pōderositatē eē suspēsaꝫ in latere. Sed si fuerit apā in eo
ī pāniculo circūferētiꝫ aut ī venis doloꝛ erit acutus ⁊ pungitiuꝰ
ēt talia apāta pāniculoꝝ adducūt ad pꝛauioꝛes febꝛes: tū qꝛ pā/
niculoꝝ apāta sunt calida quasi de necessitate ⁊ nō sic apāta que
ꝯtingūt ī carnositate vt pꝫ ꝯsiderāti. Et istā sñiaꝫ d̄ doloꝛe ⁊ fe
bꝛe innuebat Auic. expꝛesse in caplō de signis vniuersalibꝰ apo/
stematis epatis cōibus cū dixit versus finē: Et id de apātibus
epatis qd̄ factū ē circa pāniculos ⁊ venas ē vehemētioꝛis dolo
ris ⁊ pꝛauioꝛis fe. ītelligēdo ꝙ sit pꝛauioꝛis fe. quātū ad acciden
tia ꝯñtia ad talia apāta ⁊ tales fe. Nā accidētia que ꝯsequuntur
sunt acutioꝛa ⁊ deterioꝛa qm̄ ad maioꝛē doloꝛē sequiᷤ inflāma/
tio maioꝛ ⁊ fluxus māe maioꝛ: ⁊ ita ꝯñter maioꝛ feruoꝛ. i. ītensioꝛ
⁊ sitis ⁊ inflāmatio totiꝰ ⁊ extenuatio lꝫ foꝛte respectu multitu/
dinis caloꝛis ⁊ putredinis fe. maioꝛ dicaᷤ eē fe. sequēs ad apāta
carnositatis vt alibi in simili ꝓnosticatū ē de mente Auice. pᵃ
quarti de fe apātum cū dixit: Et coꝝ. s. apātuꝫ fe. que sūt ī mē/
bꝛis carnosis sunt vehemētioꝛes ⁊ coꝝ fe. que sunt in pāniculis
coꝝ similibꝰ sunt debilioꝛes ⁊ ītelligiᷤ vt ē dictū. Distinguū
tur ēt spāliter ex pulsu qm̄ ad apā carnositatis sequitur pulsus
mollis ⁊ sepe vndosus: ex quo talis pars ē mollis vbi ad apāta
pāniculoꝝ vel venaꝝ fit pulsus magis durus ⁊ aliquotiēs seri/
nus. Signa vero distinctiua apātum ꝯcaui ⁊ gibbi declaran
tur: qm̄ vt dicebat Auic. cū ē apā in ꝯcauitate ⁊ latere inferioꝛe
ē grauitas minoꝛ ꝓpter suā substātiā supꝛa stomachū qm̄ latus
cōcauuꝫ sustētatur supꝛa stomachū ita ꝙ stomachus cedit apā/
ti cōpꝛimēti: vñ fit quasi ꝯcauitas ī stomacho ad recipiēdū apā

nō sic aūt fit stāte apāte ī gibbo vt pꝫ. Addit ⁊ nō sūt tussis ⁊ cō
strictio anhelitꝰ de quibꝰ sit curandū: ⁊ sup. talia accidentia de
tussi ⁊ ꝯstrictōe anhelitꝰ sunt vehemētia stāte apāte in gibbo ꝓ/
pter imediatā ꝯtinuitatē gibbi ad mēbra anhelitꝰ: ⁊ ñ sic ꝯcaui
lꝫ vtrobiqꝫ sit aliqualis tussis sicca ꝓpter distensionē pāniculi
suspēdentis deorsum ꝓpter grauitatē: ⁊ ēt fit ꝯstrictio anhelitꝰ
aliqualis in vtraqꝫ dispōe: ꝑcipue qñ anhelat cū fortitudine ꝓ/
pter cōtinuitatē diafragmatis. s. ad pāniculū suspendētē etiam
ad ipm epar. imo ēt fit aliqualis tractꝰ furcule ad inferiꝰ vt vi/
deē sentire lr̄a Aui. lꝫ. R. 7° ꝯtinētis narrādo hystoriā Gal. d
illo medico qui existimabat se pleureticū cū tñ haberet apa epis
ꝑꝑ tussiꝫ ⁊ difficultatē ābelitꝰ q medicꝰ erat Siculus stās rome
⁊ eundē Gal. duxit ad cū visitandū glauco phūs ē pulchra hy
storia vide caꝫ q: ponitur 5° interiorꝝ ca° 8° in sūma. Dicit. R.
nō esse necessariū in omni apāte epatis ꝙ furcula trahat ad ife/
rius: sꝫ hoc tm̄ sequiẽ apāta calida ⁊ dura si fuerint magna: tñ
ē probabile ꝙ fiat aliqualis tractus furcule ad inferiora ī omni
apāte saltē in ꝓcessu. Addit Aui. ꝙ apā cōcaui nō cadit sub ta/
ctu casu de quo cureẽ. i. sensibiliter nō ad tactū ꝑcipiẽ verꝫ do/
lor est vehemēs ꝓpter compressionē factam illic ⁊ proprie cum
attrahiẽ mirach sup. interiꝰ cū anhelitu ꝓpter posse fieri melio
rem applicationē ad tangēdū ipm locū apātum. In apāte vero
gibbi cadit tactꝰ illic sup apā manifestiꝰ: qñ ꝑs gibbosa magis
imediaẽ ad mirach extrisecū: ⁊ hoc ē verꝫ ī corꝑe ɔbili. i. macro
⁊ extenuato fm mirach siue fuerit tale ex gnātōe siue fuerit tale
ex tꝑe: qm̄ ī corꝑibꝰ hñtibꝰ mirach grossū ⁊ spissuꝫ ñ cadit tactꝰ
sup apā epatis neqꝫ cōcaui neqꝫ gibbi ꝓpter situari eꝑ in ꝓfun/
do ītra totū mirach ⁊ sifac. ⁊ qñ apāta essent ī vtraqꝫ ꝑte vel ita
magna vt cōicēt vtriqꝫ parti nequaqꝫ dormire possunt sup al/
terum laterꝫ: sed dormiēdo inclinat nā ad resupinationē: ⁊ si su/
perfluāt in magnitudine dicta apāta: nō ēt possunt resupie dor
mire ꝓpter alligationē epis ad costas posteriores: vt in pluribꝰ
hoībus vt supra dictū est. Declaraẽ ēt ꝙ apā declinat ad la/
tus cōcauū magis qꝫ ad gibbosum cū adducunẽ nocumēta ip/
sius stomaci. s. ⁊ nausea ⁊ singultꝰ cū vomitu humoris pro ꝑte
resudātis ab apāte ꝓpter alligationē quasi īmediatā ꝑtis ꝯcaue
ad stomachū. ⁊ de hoc dicebat Aui. ⁊ prorsus cū apā ē ad latus
ꝯcauum stomachus ē vehemētioris cōitatis sup. vt ledaẽ: ⁊ ꝓ/
inde apparet singultꝰ ⁊ nausea. Et addit in libro meo ⁊ in multis
aliis ⁊ tussis si apā est calidū: sꝫ illa littera est corrupta. nā dꝫ di
cere loco tussis ⁊ sitis si apā est calidū. ⁊ ita dicit. R. 7° ꝯtinen/
tis: qm̄ vt antea fuit declaratū de mēte Aui. tussis ⁊ cōstrictio
anhelitus minoranẽ in apāte ꝯcaui respectu eius ꝙ est ī gibbo
vētris ēt fluxibilitas magis sequiẽ ad apāta cōcauitatis qꝫ gib
bositatis: lꝫ oppositū videaẽ sentire Viaticꝰ ⁊. R. 7° ꝯtinētis.
sꝫ rō hoc declarat: qm̄ apostema cōcaui vtplurimū ē maius ꝓ/
pter id qd̄ plus ibi de mā multiplicaẽ: ⁊ sic maior fit oppilatio
ꝓhibens trāsitum ad epar. ⁊ ita voluit Alex. q: tñ minus nocu/
mentū sequiẽ ī virtute epatis ceteris paribꝰ ex apāte cōcaui qꝫ
gibbi. Forte ad hoc attēdentes. Ra. ⁊ Viaticus dixerūt ī apo/
stemate cōcaui cōiungi stipticitatē nāe. sꝫ Aui. nō ꝓprie deter/
minauit de fluxibilitate vel stipticitate vētris ꝓpter apā magis
esse in cōcauo vel ī cōuexo ipius epatis: sꝫ simul addidit debili/
tatem vel fortitudinē ipsius stomaci: tūc cum his bene declaraẽ
vt ipe dicit fluxibilitas vētris vel stipticitas dixit in ca° d apo/
stemate calido epis: ⁊ qñ virtus ē fortis sup. in toto ⁊ ī epe: ⁊ ꝓ/
prie virtus stomaci: vt addit ⁊ apostema in ꝯcauitate sup. epatis
retineẽ nā: sꝫ si virtus ī corꝑe ⁊ stomacho ē debilis soluiẽ. sꝫ ibi
dicit Gētilis ꝙ Aui. intellexit ꝓprie de fluxu cibali cū dixit ꝙ
soluiẽ ꝓpter īpotentiā ꝯtentiue stomaci ad retinēdum: sꝫ stante
stomacho forti ad retinēdum cibū ⁊ epate apāto ī cōcauo apāte
calido ⁊ virtꝰ ē fortis supueniēs caliditas ad cibū adurit ⁊ igros
sat ⁊ fit vēter stipticꝰ. Et de hoc dicebat Gordoniꝰ verba mul
tum egregia ad tollendū hanc difficultatē: qm̄ alibi colligiẽ ꝙ
existēte apāte calido ī epate fit vētris stipticitas ꝓpter caliditatē
attrahentē ⁊ sugētēꝫ vt ē dictū. ⁊ videẽ ēt colligi hoc ex mente
Hypo. 2ª ꝓnosticorꝫ in pricipio de idrope pēdente ex apāte epa
tis vt statim diceẽ: vñ dicebat ꝙ est notandū ꝙ apā in ꝑte infe/
riori epatis reddit ventrē laxū cuꝫ cibus nō pōt penetrare vsqꝫ
ad epar: ⁊ q: virtus attractiua debilitata ē. si aūt fuerit in parte
supiore aut ē magnū aut ꝑuū. Si ꝑuū nō est vēter laxus: q: pōt
cibus penetrari ⁊ sup. q: attractiua nō est debilitata. Si aūt ma
gnum fuerit adhuc venter ē laxus ꝓpter cās dictas sup. s. pro/
pter ꝓhibitōeꝫ trāsitꝰ ex oppilatōe ⁊ ꝑꝑ debilitatē attractiue.
Et ita hic videnẽ inuere ꝙ apā in ꝯcauitate plus ledit quātū ad
hoc q: nō ponit distinctōeꝫ de facto in ꝯcauitate īter magnū ⁊
paruū. Et rō pōt sumi ex hoc qm̄ apāta cōcaui vtplurimū sunt
magna vt supra dictū ē. Postea remouet obiectōeꝫ q̄ posset su
mi ex dictis Hyp. 2ª ꝓnosticorꝫ ī pricipio loquēs de idrope pē/
dente ab apāte epatis: cuiꝰ verba sunt hec: Cuius vero origo ex
apāte est fit cū tussicula nec quicqꝫ extra ꝓiciūt ⁊ pedes tumēt
⁊ nō egerūt nisi modicū ⁊ cuꝫ angustia. Rñdendo igiẽ dixit:
Si aūt alicui videẽ ꝙ dictū supple paulo ante patiẽ calūniā ꝑꝑ
dicta Hyp. qm̄ dixit Hyp. ꝙ idropisis q̄ ꝓuenit ab apāte epa/
tis ē cuꝫ retentōe secuꝫ: q: caliditas nimia q̄ est ī epate rōe apā/
tis ⁊ fe. trahit humiditates chilosas ⁊ haurit sicut spōgia: neqꝫ
ēt penetrat ad mēbra ꝑꝑ oppilatōes: sꝫ ꝯuertiẽ ī fumū ⁊ vaporē
⁊ īcludiẽ iter pelliculas vētris ⁊ cāt tumorē ⁊ ita cāt idropē q̄re
⁊c̄. Hec est rō dicti Hyp. rñdet: Dico ꝙ qñ ad apā epatis seqẽ
idrops tunc vēter est ꝯstipatꝰ. Si aūt esset vēter laxus nō seque
reẽ idrops. Et ita fluxus vētris pōt sequi in magnitudie apātis
gibbi epatis ⁊ tūc nō ē idrops. Si aūt supuenit idrops tunc nō

eēt vēter laxus: q: tunc mā q̄ deberet ꝯuerti ī tumorē fluit ad ex
teriora ⁊ ita ñ causaẽ tumor neqꝫ idrops. hec sūt verba sua q̄ tñ
pñt calūniari: sꝫ ad bonuꝫ ītellectū dāt sniaꝫ verā: qm̄ apā epa/
tis nō tm̄ facit fluxibilitatē ventris ex oppilatōe sꝫ ēt ex debilita
te attractiue ipsius epatis. Unde ⁊ si apā esset paruum in epate
sed ex mala materia vnde cōiceẽ magnuꝫ nocumētuꝫ in nā epa/
tis ⁊ virtute attractiua eiꝰ fiet fluxus vētris vt infra latiꝰ diceẽ
ī caplo de fluxu vētris. Et hoc exp̄sse colligiẽ de mēte Gal. qn/
to īteriorꝫ cap° 7° qd̄ est vtile multuꝫ ad istas mās. Nā ibi po/
nēs signa apātis calidi epatis tādeꝫ dixit ꝙ si hoc apā sit absqꝫ
epatis defectōe egōneꝫ ꝓhibebit q̄si īnuat ꝙ defectio epatis ē
maxie cā fluxibilitatis. Jō videẽ dici posse ad difficultatē ꝙ
si ꝯsideremꝰ fluxibilitateꝫ ventris vt est ꝑata euenire ad oppila/
tionē ꝙ stāte apāte in ꝯcauo maior sequiẽ fluxibilitas qꝫ stante
apāte ī gibbo: imo de facto maior sequiẽ fluxibilitas qꝫ ventris
stipticitas: q: apāta maiora ⁊ oppilatōes maiores sūt magis pa/
rata fieri ī ꝯcauo qꝫ ī gibbo vt supra dictuꝫ ē. Etiā pēdent a mā
minꝰ calida: īmo plurimū fiūt a mā frīda apāta ⁊ oppilatōes cō
caui qꝫ gibbi vt pꝫ ꝯsiderāti: ⁊ ita minor fit suctio ⁊ a caliditate
apātis ⁊ a fe. ab apāte ꝯcaui qꝫ ab apāte gibbi q: apāta in gibbo
sunt minora ⁊ sic minor fit oppilatio ⁊ minus īpedimentū in pe/
netratione ex alia ꝑte calidiora ⁊ cuꝫ fe. acutiore sunt parata ma
ioreꝫ suctionē facere ⁊ sic magis exiccare. Sed si ꝯsideremꝰ flu/
xibilitateꝫ ventris vt est parata euenire ex debilitate attractiue
⁊ digestiue credo ꝙ ex apāte gibbi q: lediẽ pricipalior ꝑs epis:
ꝯñter virtutes in oꝑationibꝰ magis debilitanẽ fm istaꝫ conside
rationeꝫ ad apāta gibbi sequiẽ maior fluxibilitas qꝫ ad apāta cō
caui vt pꝫ ꝯsiderāti: ⁊ forte ꝙ diuersitas harꝫ ꝯsideratōuꝫ fecit
auctores diuerso mō sentire de fluxibilitate vel stipticitate ven
tris vt sequi debēt ad apāta epatis cōsiderabis: ⁊ tu si placꝫ ita
tenebis. Jā succedit ponere signa ex parte materierꝫ ī apāti/
bꝰ. Signa ergo distinctiua apātis calidi epatis dicebat Gal.
loco allegato vltra cōia signa de dolore ipocūdrij in latere dex/
tro absolute dixit: ꝙ sentiūt dolorē nimiū respectu apātis fri/
gidi ⁊ ꝙ dolor vsqꝫ ad furculas ascēdit intelligiẽ de apāte ma/
gno vt supradictū ē ⁊ paruā tussiꝫ habēt. i. nō humidam ⁊ color
lingue in initio rubeus erit ītelligiẽ ī sanguineo qd̄ ē vtplurimū
eueniēs: q: ī colerico magis vergit ad citrinum dicit ꝙ postea
mutaẽ ad nigredinē ꝓcedēte adustiōe: ītelligiẽ si nō prius salue
tur vel ducaẽ ad mortē. Et addit: ⁊ desiderium cibi auferẽ. Et
idē voluit Auic. ꝙ minoraẽ appetitus sup. ad cibū. rō ē clara ex
dictis supra de appetitu. Addit: ꝙ sitiūt sine itermissiōe ⁊ purā
euomūt colerā quasi vitellū oui. deide mutatur ⁊ fit quasi eru/
go eris ꝑꝑ adustionē sup. si perseuerat ī malitia ītelligiẽ maxie
si fuerit ī ꝯcauo: postea dicit verba paulo añ dicta ꝙ si hoc apā
fuerit absqꝫ epatis defectōe egōnem ꝓhibebit ⁊ ista prius ap/
plicauit ad apāta sanguinea. Nā de colericis addidit: oīa vero
accidētia cripile sunt velut ista. ⁊ addens d fe. cōiter ad vtrā/
qꝫ dixit: Febricitāt eim sup. acute q: semper videmus fe. que
ꝑacuta diciẽ sequi incensiuā passionē epati aduenietē. Et de fe.
dixit Rasis ī diuisionibꝰ sequiẽ fe. inseꝑabilis in apāte calido.
⁊ Auic. dixit ꝙ ē illic fe. acuta cū signis predictis cōibus apātū
ꝯcaui ⁊ gibbi: ⁊ ꝙ accidūt ligue quodāmō sicut citrinitas ⁊ ru/
bedo vehemētes: deinde declināt ad nigredinē ⁊ ita alteraẽ co
lor cutis totius ⁊ ꝓprie cum apā ē in gibbositate. Et de mente
Hypo. dicit Aui. ꝙ egestio ꝯturbata. s. humoralis nigra ī prin/
cipio egritudinis acute significat ꝙ in epate ē apā calidū ⁊ ma
gnū lꝫ iste tex. nō reperiaẽ cōiter in dictis Hypo. Et etiā dicit
Gētilis: tñ posset declarari sic qm̄ ꝑ hoc declaraẽ magna ebul
litio ⁊ adustio maxie in massa sanguinea que ī fe. acutis potissi/
me sequiẽ nocumētū ī epate magnū ꝓpter ibi fieri magnā ebul
litionē ī massa sanguinea: que mā talr ebulliēs ⁊ adusta cuꝫ non
possit penetrare ad mēbra posteriora ꝓpter aliquā oppilationē
magnā ꝓhibentē inde reduciẽ ad intestina ⁊ fit fluxus talis ma
terie: ⁊ ita significat oppilationē ex magno apāte ī epate. Fit ēt
difficultas maior in anhelitu ⁊ pulsus fit vndosus magnꝰ ⁊ fre
quēs ⁊ sequiẽ frīditas extremitatū ⁊ fit sincopis dicit Auic. non
tñ semper. ⁊ hoc totū accidit quādo cōicat cordi multū ꝓpter
id. s. ꝙ attrahit ad apā ex spū ⁊ sanguie: ⁊ ꝯñter fit sincopis per
moduꝫ alias declaratum. Signa vero apātis frigidi maxime
flegmatici sunt ea que dicta sunt de cōibus signis apostematū
⁊ oppilationū epatis. s. de grauitate sub ipocūdrio dextro cum
tussi sicca. ⁊ aliqui dicūt ꝙ non ē dolor neqꝫ fe. sed recte dicit
Viaticus ꝙ nō sentit doloreꝫ nimiū neqꝫ sitim vehemētē ⁊ fe.
eorū est leuis. vnde ꝯcedendū ē ꝙ ī frigido ē dolor ⁊ fe. ⁊ sitis:
sed sunt remissa respectu ad calidū. De significatōibus ēt est
regimē precedēs frigidū vt ē potꝰ aque frigide ⁊c̄. ⁊ color totius
non ē rubeus neqꝫ citrinus sed ad album declinās ⁊ aliquotiēs
cum quadā viriditate obscura. Et signa apātis duri declaranẽ
si fuerit magnuꝫ ꝙ ad tactum percipitur durities ⁊ sunt acci/
dentia cōia. sed videtur inuere Auic. ꝙ non est fe. ī eis. nā dicit
ī caplo ꝓprio: Et difficultas quidē anhelitꝰ ⁊ grauitas sine fe.
cōicant in apāte duro ⁊ oppilatōe ⁊ differūt ꝑ reliq̄ q̄ dicta sūt
supra. Et ita supra dixit Raẽ: aliq dicunt ꝙ ī his saltem sequiẽ
fe. ꝑ accñs ad moduꝫ dictum de oppilatōibꝰ. Nota tñ vt dice/
bat Gal. 13° terapentice ꝙ epar ⁊ splen sunt magis ꝑata recipe
sclirosiꝫ sup. qꝫ alia mēbra ⁊ ē q: nutriunẽ sanguine grosso q est
de facili īdurabilis: ⁊ maxime hoc euenit cum nutriunẽ cibarijs
grossis ⁊ viscosis dicebat Aui. ⁊ plurimū quidē cāe ꝑmutatōis
eius ad duritiē ē supfluitas ī ifrigidatōe ⁊ ꝯstipatōe ēt ī admi/
nistratōe grossorꝫ ī apāte. ⁊ ī fine de apātibꝰ duris dixit: Et sci/
as ꝙ epar faciliter oppilaẽ ⁊ ꝯuertiẽ ī lapideitatē ⁊ ꝓprie cū ap/
plicātur

plicātur superflue ingrossantia ⁊ ꝯstipantia ī apͣte calido q꞉ tñ hoꝝ nocumentoꝝ aliquotiēs cāe sunt mēbꝛa cōicātia ⁊ ꝓxima ⁊ remota vt fuit supꝛadictū si fuerint talia nocumēta ex cōmunitate mēbꝛoꝝ particulariū sumunť significatōes ex operatōibus lesis ab eisdē mēbꝛis ꝓueniētib⁹: ⁊ tu discurre de cerebꝛo pulmone renib⁹ stomacho ⁊ splene ad accidētia coꝝ. Signa vero tempoꝝ ei⁹ vt pꝛincipij augmēti ⁊ status ⁊ declinatōis in his que resoluunť ⁊ signa maturatōis ⁊ dubleti in his que ad saniē deducunť: ⁊ signa induratōis ⁊ permutatōis sunt signa posita vel saltē coꝛrespōdētia que apparent circa dextrū ipocūdriū ad ea que sunt dicta supꝛa de pleuresi ⁊ apͣtibus stomaci: qm̄ ī pꝛincipio accidētia sunt remissa: postea intēdunť deinde remitťť cū resoluiť: ⁊ si doloꝛ nō minuiť ex aliqua re tunc ꝯuertunť ad saniem: ⁊ fiet tunc ꝓnosticū qđ est moꝛtale: q꞉ facta sanie ⁊ vlcere ī apͣte epatis nō ē regulr̄ curatio. Tñ vidi ego ī vno scholare alamano post vlcus epis ⁊ eductionē multe quātitatis carnositatis epis de qua fecimus expiētiā manifestā multotiēs: q꞉ cōcussione facta de eadē substātia ī aqua calida cū virgula agitādo remanebat vera carnositas epatis cū venulis dispersis ꝑ eā: ⁊ tñ in ꝓcessu liberatus ē ⁊ bonificat⁹ eius coloꝛ ꝓpter spē3 mea3 ⁊ socij alterius medici: s3 tales eūatiōes sunt monstra ī nā que aliquotiēs fiunt in hoībus: vt dicit Auer. 7° colliget ⁊ vt als dixi in simili. S3 de signis apͣtis duri dicebat Auic. ⁊ quādoq3 significāt ipm̄ vehemētia grauitatis valde sine fe. ⁊ extenuatio coꝛpis ⁊ minoꝛať vrina. Addit: ⁊ quādoq3 succedit accidentib⁹ apͣtis calidi cū remoueť ⁊ nō remanet nisi grauitas. Nō pono alia signa ꝓpter abbꝛeuiare: s3 ad illa loca recurrať. S3 de mō terminatiōis apͣta gibbi plerūq3 terminanť per via3 vrine vel sudoꝛis vel fluxu sanguīs nariū cum sensibilr̄ expellunť: sed apͣta ꝯcaui magis termināť ꝑ fluxū vētris vel vomitū: aliquotiens tñ coꝝ mā permutať ad ītra sifac ⁊ fit idrops. Signa ēt differētialia inter apͣta epatis ⁊ pleuresim que videnť cōicare ī quibusdā accidētib⁹ ⁊ sepe cōmittiť erroꝛ ī distinctiōe coꝝ vt fuit supꝛa dictū in hystoꝛia Gal. requiranť supꝛa ī capitulo de pleuresi ibi sunt signa posita differētialia. Signa vero differētialia iter apͣta epatis ⁊ musculoꝝ supꝛa epar que videnť cōmunicare loco doloꝛis declaranť ex quibusdā pꝛimo supposita anothomia ipsoꝝ musculoꝝ mirach vētris q̄ necessaria ē ad intelligētiā istaꝝ differētiaꝝ: vt voluit Gal. 5° interioꝝ capitulo 7° super allegato: ⁊ ibide3 ēt manifestat eoꝝ anothomiā: ⁊ clarius poniť ab. A. 22ª tertij capº pꝛimo circa quos musculos stāt alique difficultates bone quas ānotaui cū scriberē super 22ª tertij in loco ꝓpꝛio. Et de his musculis qui pꝛīo occurrūt post cutim descendēdo sunt longitudinales habētes rectū incessum in deoꝛsum ī longū: post eos sunt trāsuersales habētes ēt rectum īcessum in trāsuersum: ⁊ post eos sunt latitudinales īmediati ad sifac ⁊ eidem adherētes: ēt recti ꝺm latum ꝓcedentes. Apostemata igiť si in musculis fuerint lōgitudinalib⁹ plane declaranť ab apͣte epatis ꝑ hoc q꞉ īmediate quasi tactui subijciūť ⁊ occurrunt ⁊ nō sic apͣta epatis. ꝓinde dicebat Auic. de his loquens q꞉ apͣ lacerti semꝑ apparet: ⁊ apͣ epatis qñq3 nō apparet. Distinguiť etiā ex ꝑte figure: qm̄ apͣ lacerti dicebat Aui. est simile stillo cuius vna extremitas ē grossa ⁊ altera subtilis: ⁊ est quasi cauda muris qm̄ apͣ extēdiť ꝺm īcessum musculi longitudinem hñtis ⁊ in longū ꝓtensi. s3 dixit Rasis 7° ꝯtinētis q꞉ apͣ ī musculis tendit ad extremitates subtiles ⁊ ī medio ē grossu3. ⁊ hoc ē rōnabile multū vt apͣ sit grossum ī medio ⁊ subtilieť ꝺm extrema ad que terminať nisi apͣ occuparet totū musculū: nā tūc disponereť ꝺm figurā musculi totius ⁊ ita cēt: dicit. A. aliter veriorē sniā Rasis: apͣ aūt in epe h3 foꝛma3 lunaticā sicut ēt supꝛa dictum est de figura ipsius epatis. ⁊ ꝓinde apͣ epatis cum tangiť sepatur a tactu ꝺm vnā foꝛmā ⁊ figurā cū sepatione abscisionis cōis. i. equalis ⁊ nō sic est de apͣte musculoꝝ. imo cu3 sepatur a tactu ꝺm grossu3 remanet vt ēt tangať ꝺm ꝑtes subtiles. s. extremas. na3 si sit in musculo lōgitudinali ꝑcipiť ꝺ3 lōgitudinē: ⁊ in trāsuersali ꝺm foꝛmā trāsuersalē: ⁊ in latitudinali ꝺm foꝛmā latitudinalē. Distinguiť ēt ex opatōib⁹ lesis que sunt foꝛtioꝛa signa ad declarandū q̄3 tactus: qm̄ tact⁹ nō semꝑ ē signum sufficiēs: qm̄ vt dicebat. A. nō foꝛsitā ꝯtingit vt ꝯpꝛehēdatur ex eo. s. apͣte in musculo existēte nisi paꝝ. i. raro in ꝓfundo vt cū est in lacerto ꝓfundo trāsuerso: ⁊ multomin⁹ cum ē in latitudinali ꝓpter maioꝛē ꝓfunditatē illius. nā tale sup. apͣ ē similis apͣtibus epis sup. vt nō ꝯpꝛehendať cū tactu ꝓpter pꝛofunditatē dictoꝝ musculoꝝ. distinguiť ergo ex accidētib⁹ pꝛopꝛijs ⁊ cōibus que accidūt ī apͣtibus epis. nā ex accidētib⁹ ꝓpꝛijs ⁊ cōib⁹ que accidūt in epe nō est aliquid ī apͣtib⁹ lacertoꝝ de quo sit curandū. s. de fe. de difficultate anhelitus de tractu furcule ad īterioꝛa ⁊ sicca tussi ⁊ vomitu ⁊ nausea ⁊ sincopi ⁊ mutatione coloꝛis totius: ⁊ de fluxu ⁊ vrina ⁊ similib⁹. nā talia nō ꝯsequūtur ad apͣta musculoꝝ nisi remisse. ⁊ dicit Aui. vt etia3 dictū ē in ꝓnosticis supꝛa: cū vides mirach declinare ad tenebꝛositatē ⁊ siccitatē. i. subtilitatē: tunc estima q꞉ apͣ est epaticū q꞉ in apͣte ipsius mirach vel musculoꝝ eius intumescit mirach ⁊ nō extenuať. Dicit tñ signāter estima: q꞉ si ex apͣte epatis sequereť idrops ñ fieret subtiliatio ⁊ extenuatio mirach: imo extēsio vt p3. Et sic patēt iam signa doloꝛis ⁊ malitie ꝯplexionis epatis ⁊ oppilationū ⁊ apͣtū. Signa vero doloꝝ a cāis extrīsecis vt casu vel ꝑcussiōe ⁊ reliquis sunt nota relatiōe patiētis.

Et signa doloꝝ ex debilitate epis sunt ꝓpoꝛtionabilia his q̄ dicta sunt supꝛa de debilitate stomaci. ⁊ latius diceť infra in signis fluxus epatici: ⁊ signa doloꝝ epatis ꝓpter fluxū humoꝝ ad ipm̄ tꝑe crisis habētur ex signis crisis ꝓcedētib⁹ ad ea ⁊ cōitātib⁹ ⁊ sequētib⁹ notis ⁊ als dictis. ⁊ hec ꝺ signis sufficiant.

Cura. Iā veniēdū ē ad curā. ⁊ qm̄ doloꝛis epatis nō vna ē cā sed multiplex iccirco non vnicā ꝯuenit adhiberi curā: ꝑꝑ quā cām Aui. 14ª tertij nullā dedit spālem curā doloꝛibus epatis sed ibi quasdā solū enumerauit medicinas ab antiquis appꝛobatas. ⁊ ex hoc tacite innuebat nō vnicā debere appꝛopꝛiari curā doloꝛib⁹ epatis s3 diuersificari debere ꝺm diuersitate3 causaꝝ. Iccirco breuiter hic sub epilogo ero ꝯmemorās cās doloꝛis epatis pꝛincipales que sunt noue. s. malitia cōplexionis diuerse aut apͣ aut oppilatio hūoꝛalis aut ex ventositate grossa aut debilitas epatis in recipiēdo aut mot⁹ materiaꝝ acutaꝝ ꝑ epar vt in crisibus aut casus ⁊ ꝑcussio vel aliter solutio ꝯtinui ab extrinseco ꝯtingēs. ⁊ exinde ponā hic curā oībus his appꝛopꝛiatā diuidēdo curā generalr̄ ī dietā ⁊ potōe3 ⁊ foꝛte ēt in cirugiā: tamē pꝛi⁹ ꝯmemoꝛare licebit aliquos cōes canones ex illustrib⁹ auctoꝛib⁹ acceptos. s. Gal. ⁊ Aui. quib⁹ excitatur medicus ad hūdam maxiam diligētiā ī curatōib⁹ nocumentoꝝ epatis ne cōmittať erroꝛ ī dieta vel medicinalibus. Nā pꝛimo stat vn⁹ cañ. d. Gal. positus 13° terapētice distictiōe 3ª caº 4° qui l3 appꝛopꝛiari debere videať tm̄ ad curā apͣtum epatis: tñ q꞉ rō cañ. ē cōis omni nocumēto epatis si ī cura erroꝛ ꝯmittatur iccirco ꝯueniēter vt cōis cañ. ad curā nocumētoꝝ epatis in hoc loco afferri potest dicit sic: Flegmonāte vero epate diligentissima dieta ē opus ⁊ sup. diligētissima medicinali opa quēadmodū dictū ē de ventre. i. stomacho. Addit: opera vero coꝛum sup. ⁊ stomaci ⁊ epatis vniuerso aīali cōis ē: ⁊ nō digesto bene cibo vel nō ꝯpepēter sanguificato q꞉ sup. emittiť ex erroꝛe ī dieta vel potōe oībus alijs mēbꝛis maximū nocumētū aduenit. ⁊ eādem sniam de epate posuit Auic. caplo gñali de curis epatis ibi. Nā dixit: ⁊ scias q꞉ cū tu erras in epate sup. īdebite curādo peruenit erroꝛ tuus ad venas deinde ad coꝛpus. Iō in cura diligentissime ē aduertēdū. Quātu3 ergo ad dietā ī electōe aeris ī malitia ꝯplōnis īnālis eligať aer ad ꝯriu3 vt ī mala ꝯplōne calida eligatur aer ad frigidū. ⁊ in ꝯplōne frida ecōtra aer ad calidum: nō tñ sit excessus ī calo vel frido ꝑꝑ passibilitatē membꝛi ⁊ liquefactionē ei⁹ a calo ⁊ īspissatōe3 ei⁹ a frido. ꝑꝑca dicit. A. ī sermōe vniuersali ꝺ curis epatis: ⁊ nō o3 vt ad sūmū deueniatur in infrigidatiōe epatis quantu3 possibile est ⁊ perducat ad idropisim sup. debilitata eius virtute nāli a frido neq3 in calefactione ei⁹ ⁊ ꝑducat ad arefactionē. Iō addit: ⁊ ꝓpter hoc o3 vt scias quātitatē. i. gradum ꝯplexiōis nālis epatis q꞉ cura sita vt cū reduxeris ipm̄ ad eā stes. s. nō vlteri⁹ calefaciēdo vel īfrigidādo ꝑꝑ timoꝛē qui dict⁹ ē vt dictū ē ēt circa lr̄a3. ⁊ maxie hoc ēt verificať vbi ꝯplexio mala calida epatis cū mā calida ꝯiūgať nā tunc nō d3 eligi aer ita ad fridū declinās sicut ī plurimis aliis mēbꝛis eēt necessariū īfrigidare stante ꝯplōne tali calida cum materia remouēda: quoniā epar faciliter duceret ad oppilatione3 ⁊ duritiē. Nā dicebat Aui. in cura apͣtis sanguinei: O q̄3 velociter rñdet duritici. Et in caº apͣtu3 duroꝝ ī fine dixit: Et scias q꞉ epar velociter oppilať ⁊ ꝯuertiť in lapideitatē: vñ ī casu d3 aer paꝝ ad fridu3 declinare: nō tm̄ ꝑꝑ cā3 dictā s3 ēt q꞉ mā calida nocēs ī epate vt multū nocet quātitate ⁊ multitudine oppilādo. Ideo stat īdigētia trāspiratōis vnius que trāspiratio ꝓhibeť ꝑ aere3 occurrētē multū fridu3 ⁊ oppilāte3. hoc nō tm̄ est veꝝ ī malitia calida māli nō apͣnte: imo ēt maxie est hoc fiendu3 ī apͣte calido ꝑꝑ id qđ ex apͣte ꝯtinuo aliqd resudat vt supꝛa dictū est: ⁊ ita aer in casu vel sit tꝑatus vel paꝝ ad fridū declinet nisi stāte maxia īflāmatōe. Et de hoc dicebat Halya. de apͣtib⁹ calidis loquēs: Habitatio sit ī locis fridis ītelligiť tꝑate fridis ⁊ ī aere iocundo. s. sereno ⁊ claro: vñ in oī epatis mala dispōne aer semꝑ d3 eē clarus nō turbulent⁹ non nebulosus non grossus vel paludosus nec australis: s3 seren⁹ oꝛiētalis in frida: ⁊ septētrionalis ī calida boni odoꝛis aromatici quātu3 possibile ē artificialr̄ saltē facti talis cu3 aspsione vel fumatōe reꝝ paꝝ ꝑ calidaꝝ vel fridaꝝ ꝺm exigentiā ꝯplōnis remouēde. ⁊ de fridis sunt rose sandali ꝓpꝛie citri. floꝛes nenufaris folia salicu3 ⁊ floꝛes violaꝝ ⁊ herba coꝛiādroꝝ. ⁊ in postremo possem⁹ ponere qm̄ illa nō sufficiāt aliqd cāphoꝛe. Et de calefaciētib⁹ sunt cinamomu3 ꝓcipue cassial. calam⁹ aromaticus absinthiū spica crocus ⁊ huiusmodi facta decoctōe hoꝝ ī aqua ⁊ vino aromatico ⁊ aspsione ꝑ camerā. De motu ⁊ quiete dicať q꞉ in oī mala epatis dispōne maxie māli siue calida sit vel frida mot⁹ post cibū ⁊ replōnē est maximi nocumēti maxie loquēdo de motu foꝛti ⁊ agitatiuo. Et de hoc dixit Aui. ī cura oppilatōu3: Et ñ o3 vt vtať sup ipm̄. s. cibū motu neq3 exercitio. s. foꝛti. Nā ꝑꝑ tale3 motū īpediť debita digō cibi ī stomacho ⁊ ꝑs cibi indigesti pꝛecipitat ī epar ⁊ causat ibi oppilatōe3 ꝓcipue ꝑꝑ resolutōem q̄ fit a toto. Et ꝑ eāde3 rōne3 dixit ibi Aui. Et nō o3 vt succedat cibo ei⁹ balneū añ ipsi⁹ digōne3 ī stomacho vt nō resoluat ipsum nā. i. non trahať īdigestus ad epar loco eius qđ resoluiť ab ipsa. i. a membꝛis ex virtute balnei. Nā facta resolutōe sup. s. a mēbꝛis insurgit attractiua mēbꝛoꝝ ⁊ epatis ad attrahēdu3 cibu3 īdigestū in epar: ⁊ similr̄ statio ī stupha ad hoc adducit: ⁊ ita silr̄ noceret fricatio facta ī partib⁹ epatis ⁊ appositio pānoꝝ calidoꝝ stāte cibo ī stomacho ante cibi digōne3. sed celebꝛata stomaci digōne paulatius īcessus ē ꝯueniens ad faciēdū penetrare chilu3 ad epar ⁊ aliqualē euigilationē virtutū nāliu3 ⁊ vigoꝛatōe3 in attrahēdo nutrimētu3 ad mēbꝛa simul cū iuuamēto resolutōis supfluitatu3 ī toto. Sōnus ēt est mēsurādus. Nā postq̄3 descēderit cibus ad fundū stomaci: tūc somnus ⁊ ad vigoꝛādas virtutes naturales oēs ē ꝯueniēs: s3 in oppilatiōib⁹ mālib⁹ ⁊ apͣtib⁹ nō sit supfluus ne ꝓpter eū retineāť māe que deberēt resolui ad extra

corpus: ⁊ in ꝯplōne calida mali pōt esse ꝓlixior: q̄z in frida mali
vt pꝫ ꝯsideranti: sit tñ in oī dispōe tali cōis somnus vt sex vel se/
ptem horaꝝ ne ꝓpter idigestionē ex pte somni mā ꝓhibeatur a
digōne ⁊ fiat semꝑ distanter a cibo: ⁊ spāliter si diurnꝰ fuerit q
regulariter ē vitādus nisi ꝓpter necessitatē de modico somno i
nocte vel i ꝯplōne sicca vbi intēdimus multe humectatōi. De
inanitōe aūt ⁊ replōne dicat q in oībus dispōibus epaticis ma
terialibus semꝑ ē ꝓuocāda ventris inanitio cū paucitate cibi ⁊
cū ventris fluxibilitate: q: corpulentia ciboꝝ ⁊ materieꝝ feculē
tarum fecaꝝ cū retinet multū nocet epati: ⁊ ita clisteria cōia ⁊
suppositoria in casu multū iuuāt vt infra videbit. ⁊ hoc intelli/
gitur nisi in casu ꝯiungat fluxibilitas ventris vt sepe ꝯtingit in
oppilatiōibus ⁊ apātibꝰ epatis. nā tunc nō est intēdendū cū le/
nitiuis: sꝫ magis cū aḡētibus ꝯfortantibꝰ vt loco suo videbit.
Coitus ēt nōnūq̄ȝ i ꝯplexiōe frida ēt mali nō apātē ni. de
rate factus est ꝯueniens: ⁊ multo magis in oppilatiōe ab exube/
rantia sanguis in toto: sꝫ i mala ꝯplexiōe calida ⁊ sicca aut frigi/
da ⁊ sicca: ⁊ in oī excessu debilitatis epatis: ⁊ in apāte epis ab eo
cauendū ē tāq̄ȝ ab inimico iterficiēte: ⁊ ꝓpter id qd ad euꝫ se/
quitur de resolutiōe virtutis ⁊ debilitate ⁊ de agitatiōe mate/
rieꝝ facientiū apāta. In passionibꝰ aūt aīalibus dicat q ma
xima ira ⁊ timor nocet oībus passionibꝰ epatis: ira ꝓpter ꝯuo/
tionē maxime i mālibus: ⁊ timor ⁊ tristitia ꝓpter id qd coartāt
mās ⁊ ad oppilatiōes ducūt. vnde in passionibꝰ epatis ēt si non
ē pūs oppilatio cauendū ē a futura oppilatiōe. Gaudiū tñ tēpe/
ratum est ꝯueniēs ꝓ quāto inde fortificant virtutes aīales: ⁊ cō
sequēter nāles. Circa aūt regimen cibi ⁊ potus primo sūt po/
nendi cañ. ꝯueniētes in hac dieta. Primus ē q in omni lesione
epatis oꝫ vitare quecūq̄ȝ supra dicta sunt in causis doloris epa
tis ⁊ gnālibus ⁊ spālibꝰ fm dispōes spāliter cārum: ⁊ ad illū lo/
cum recurrat ⁊ maxime ad cās oppilatiōis: ꝑcipue ergo vitent
oīa cibaria grossa ⁊ oīa viscosa ⁊ oīa actu vehementer frida. oīa
ēt stiptica sunt nociua in dispōe epatica quecūq̄ȝ sit illa siue ma/
terialis siue imaterialis in multo vsu: sꝫ precipue nocēt in māli
⁊ oppilatiua: ⁊ maxime si ꝯiungat apā in ipso epate: ēt si calidūꝫ
foret ⁊ ipsa essent frida: qm̄ talia grossa viscosa vel stiptica non
tm̄ nocēt: q: ducant ad oppilatiōes i quas est faciliter paratum
epar labi. sꝫ ēt stiptica vt dicebat Alexan. obcludūt ⁊ collectos
obturāt humores ⁊ difficile digerunt: vñ in passiōibꝰ istis iussit
mala granata nō esse dāda: nocēt eiꝫ q: ꝓhibent colerā ad inte
stina trāsire: ꝯstipāt ēt meatū qui ē ad fel quare nō attrahit co/
leram vt vult Aui. i cura apātis calidi: ⁊ ita circa epar retinet. ⁊
qm̄ impedit nutrimentū ad mēbra ꝑuenire ⁊ i omnibꝰ mālibus
nocēt: qm̄ talis mā est euāanda ⁊ per talia impedit eius euāatio. sꝫ
si cōiungat apā calidū vt fuit als dictū nocēt ēt ex alio capite.
qm̄ vt dixit Auic. loco allegato: Ex apātibꝰ calidis ꝯtinue aliqd
resudat de virulēto cuius euāatio necessaria ē ꝑ lauatiua abster/
siua ⁊ paꝝ ꝯfortatiua ⁊ ꝓhibet ꝑ grossa viscosa vel stiptica. ꝓ/
inde dicit idē Aui. ⁊ ꝯueniētiores cibi sunt illi i quibꝰ nō ē gros/
situdo ⁊ viscositas sup. ⁊ stipticitas: ⁊ lꝫ Aui. dixerit i cura debi
litatis epis q quandoq̄ȝ etiā conferunt res muze in quibus est
paruꝫ stipticitatis. Et addit: ipse eim sua acetositate confortant
⁊ incidunt ⁊ dulcedinē abstergunt sicut grana granatorūꝫ mu/
zorum. Nota q dixit quādoq̄ȝ vt vbi esset laxata virtus con/
tentiua propter materiam nocentem: ⁊ nō esset timor de multa
oppilatōe. Nā vbi eēt timor de oppilatōe ponit vsūꝫ ipsorū su/
spectuꝫ vt pꝫ per eū in caplo de cura malitie ꝯplōnis calide. nā
cū ordinauit cibos in cāu ꝯueniētes sicut sunt aqua or. ⁊ deco/
ctio oleꝝ ⁊ ipsa olera decocta precipue endiuia decocta cum co
riādro humido ⁊ lactuca ⁊c̄. Addit: ⁊ ex fructibus azur sunt in
virtute nespiloꝝ ⁊ reperiunt in cicilia ⁊ citonia ⁊ pirra sup. lau
dant. postea ponit regulā dicēs: Et nō multū sumatur de illis
vt nō addat superflue i stipticitate ⁊ generet oppilatio. ⁊ postea
cōtinuat: Et poma ⁊ granata muza supple sunt istius generis. ⁊
postea cōfirmādo istā sniam paulopost dixit: Et nō opꝫ quidem
vt de istis medicinis sumātur ille frequēter i quibꝰ ē cū infrigi
datōe stipticitas ꝓpter id qd ē in ipsis de vi faciēte accidere op
pilatōes. Si ergo ponit timorē in vsu eoꝝ in cura male ꝯplōnis
calide epatis: multo magis i aliis vt pꝫ ꝯsiderāti. Dicebat tamē
Gal. 13° terapētice distictōe 3ª caplō 4° q lꝫ talia viscosa vasa
que sm epar ⁊ maxie sines eoꝝ sint ꝓhibētia ⁊ colerā intestinis
subire ⁊ cibū ad totū corpus redire: nō tamē oīa subtilia ꝯueniē
tia sunt maxie i apāte. Nā que sunt mordicatiua ⁊ acuta nocent
rursus ab eis morsa. s. particula de cibis intelligendo. i. q: epar
a cibo mordicatiuo ⁊ acuto ledit. ⁊ si cibus fuerit subtilis: ⁊ ꝓ/
pterea fluunt ad epar. s. humores. Et eandē sniaꝫ posuit Alex.
⁊ lꝫ hoc maxime dixerit in apātibus calidis tñ trahit ad omneꝫ
quasi epatis lesionem. vnde dixit in cura inflāmatōis epatis q
dieta eis ordināda ē per quā mitigari poterit sup. inflāmatio ⁊
nullā mordicationē habuerit: aut aliquā acredinē. Nā vt vult
reumatizat supple mā ꝑcepto nocumēto ⁊ augmētat: ⁊ ita de/
bent vitari oīa cibaria vehemēter amara ⁊ salsa ⁊ acetosa ⁊ acu/
ta pungitiua maxie stāte cā calida. ⁊ i pricipio doloris sint igit
subtilia cibaria sꝫ sine mordicatōe. nō tñ talia ēt oīa valent quia
dulcia vt aqua mellis non ꝯueniūt q: oē dulce inflat ⁊ cum hoc
trahit ad epar ante cōplemētū digōis: ⁊ hoc intelligit de dulci
forti vt ē dulcedo mellis vel multi zuccari per ꝯmixtionē cū ci
bis. Nā talia sunt que nocēt ⁊ maxie si ꝯiūgat ꝯplō calida sicut
dictū ē supra de vino dulci q facit accidere i epate oppilatōem
q: trahit ad epar nō gradatī ex eo q epar diligit ipsūꝫ ꝑ hoc
qd ē dulce. ⁊ de dulci loquēs Auic. de rebus ꝯuenientibus epa/
ti dixit: Dulcia ꝯueniūt epati quare ipinguat eis. Addit: verum

velocia sunt ad hoc vt faciant euenire oppilationes ꝓpterea q
epar attrahit ea laboriose associās ea humoribꝰ aliis: ⁊ quoniaꝫ
ipsa faciliter ꝯuertunt ad colerā ⁊ faciūt accidere oppilatōes: ⁊
dixit q nocibiliora sūt que sūt grossa ꝓpter oppilatōes ⁊ cala
ꝓpter ꝯuersionē in colerā: tñ suauis dulcedo i cibis ⁊ in medi/
cinis nō ē discōueniens i quibus nō ē caliditas vehemēs: quo/
niā suauitas dulcedīs ē amica epati dilecta ab eo ⁊ ē ꝯueniens
nisi sit recipiēs corruptionē vt ē in multis fructibus. sint igit ci
bi subtilis nutrimēti ⁊ penetratiui boni chimi ⁊ facilis digōnis
quātūꝫ fieri pōt q: passibilis substātie nō dure. Nam quātūcū
q̄ȝ in cibis eēt cōueniētia etiā appropriata mēbro: si tamē esset
dure substantie ad trāsmutādū nō eēt in hoc cāu ꝯueniēs. pro/
inde Auic. in cura male ꝯplōnis calide in epate vituperauit car
neꝫ cordis ⁊ epatis dicit sic: ⁊ nocent eis epar ⁊ splen ⁊ cor ⁊ car
nes grosse sicut carnes hircorūꝫ ⁊ arietūꝫ ⁊ animaliūꝫ neruo/
soꝝ ⁊ dure carnis. Et ex hoc textu collige q nō oē mēbrū viuꝰ
spēi est exhibēdū ꝓ cibo alteri mēbro patiēte sibi simili i specie
vt hic de epate de mēte Auic. qd itelligēdūꝫ est de epate aīaliū
q̄drupedū ꝑꝑ duritiē carnis eoꝝ cūꝫ decoquunt. Nam epata
gallinaꝝ nō idurata ꝑꝑ eoꝝ passibilitatē ⁊ ꝑticularē ꝯueniētiā
ad epar i casu laudant. Epata ēt spāliter anatū vt vult Aza. 26ª
ꝑticula de cibis vtilibꝰ epati hn̄t vtilitatē ꝓficiendi fluxui epa/
tico rōne debilitatis eius vt ifra dicet. Et si i cibariis huiusmo
di subtilibꝰ nō sit virtus subtiliatiua vel apitiua sufficiēs: ꝯue/
nit vt ꝑ artificiū ꝑparent ad acquirendā quādā virtutē leueꝫ ape
ritiuā ⁊ poroꝝ dilatatiuā aliqū lauādo cū vino subtili vel deco
quēdo cū radicibꝰ subtiliatiuis apitiuis vt cicoree feniculi ⁊ ali/
qū cū spēbus aromatizando vt ifra spālius dicet. Alius cañ.
gnālis obseruādus in toto regimie ponit ab Aui. i pricipio capi
tuli de cāis nociuis epati cū dixit: Scias q itromittē cibuꝫ su
pra cibū: error ordis eius. s. ꝑponendo vt supra als declaratūꝫ
est de stomacho est ex rebꝰ magis nociuis epati. Et rō est satis
clara: qm̄ ex malo errore i exhibitōe cibi: in exhibitōe ēt cibi su/
pra aliū nō digestū fit corruptio cibi vel trāsmissio cibi indigesti
ad epar: ⁊ sic est cā multi nocumēti vt pꝫ. Sꝫ spālius iam ad
dietā ꝯuertendo qm̄ passiones epatice vel ex oppilatōe pendent
vel ad oppilatōeꝫ facile ducunt: ꝯuenit hic pricipalr ponē dietā
debitā i oppilatōibꝰ: postea spālius ponet dieta circa alias par
ticulares cās doloꝝ de quibꝰ dictū est a pricipio. Cōtrahendo
ergo dietā ad oppilatōes maxie in cibo ⁊ potu dicebat Aui. i cu
ra oppilatōnūꝫ versus fi. Eius aūt regimē cū cibo sup. ꝯueniens
est: qm̄ oꝫ vt alienet sup. patiens oē grossūꝫ ex carnibus ⁊ pane
azimo ⁊ pane facto ex simula viscosa glutinosa ⁊ vinū grossum
dulce ⁊ risi ⁊ miliū ⁊ pedes ⁊ capita ⁊ sup. reliq̄ extrema aīaliūꝫ
⁊ frixa siccata ⁊ assata siccata: imo ea q̄ sunt decocta sūt conue/
nientiora eis ⁊ dactili ⁊ dulcia oīa sup. vehemētis dulcedis ꝓ/
prie in quibꝰ est viscositas ⁊ grassitudo ⁊ ibi exēplificat ꝑ termi/
minos arabicos q̄dā gnā nutrimentoꝝ q̄ cū dulcedine ꝑticipāt
grossitie ⁊ viscositate. Et vt exponit Gen. exēplificat de frumē
to depilato cocto in aq̄: exēplificat ēt de melle cocto ꝓiecto suꝑ
marmorē vt iduret: ⁊ 3° de placētulis frixis i oleo iter quas po
nit mel. Postea dixit: neq̄ȝ bibat suꝑ ipm plurimū: ⁊ elōget in/
ter comestionē ⁊ potū. i. non bibat postq̄ȝ sūpserit cibuꝫ debite
ꝯmixtū cū potu: qm̄ oꝫ vt tm̄ elonget a potu post taliter cibum
sumptū vt sit digestus cibꝰ i stomacho ⁊ ꝓprie potū vini vt di
xit. Et adducit rōneꝫ. Ipm enim. s. vinū potatū sup. tūc intro/
mittit cibū indigestū in epar. Et qm̄ panis est dieta cōis ⁊ est ꝑ
nām viscositate ⁊ grossitudine ꝑticipās vt dicebat Auic. i cura
apātis sanguinei in fi. cū dixit: In cādarusi aūt ⁊ frumento for
tiori eo necessario est aliqd de grossitudine. Et ideꝫ Gal. in cō/
mento pᵒ regis acutoꝝ dat doctrinā ad cuiꝰ ꝯpōnē dixit: Et oꝫ
vt sit massa panis eiꝰ plurimi frumēti ⁊ saleꝫ hēat quātūꝫ suffi/
cit sup. ad saporatōeꝫ ⁊ paꝝ plus sup. ad subtiliādū ⁊ icidēdūꝫ.
Et dās regulā ēt i potu dixit: Et nō ē malū tribuere vinū anti/
quū subtile puꝝ: qd nō dꝫ itelligi cū sumit cibꝰ ad comestionē
cibi quoniā tale vinū nō dꝫ eē simplr puꝝ sꝫ paꝝ mixtū ꝓpter
eiꝰ acuitatē ne fiat agitatio i mā oppilāte: sꝫ ibi loquit de potu
medicinali facto ad delationē cibi per epar cibo digesto ⁊ ad mē
bra ⁊ ē potus dictꝰ delatiuus. Nā de tali nō ē malū dare paꝝ
purū ante cibū per horā vel circiter i oppilatōibꝰ in quibꝰ diffi
culter trāsit nutrimētū ad mēbra. ⁊ de hoc itelligebat supra cūꝫ
dixit: Et oꝫ vt elōget iter comestionē ⁊ potū. addit ponēdo ꝑpa
ratōem que ꝯuenit i cibis ēt mediocribꝰ: ⁊ opꝫ vt misceātur i ci
bis suis porri ⁊ similia. ⁊ hoc de porris intelligit i corporibꝰ ma
gis ruralibꝰ ad subtiliatōeꝫ ⁊ icisionem ciboꝝ ⁊ materieꝝ oppi/
lātiū ⁊ maxie vbi sit mā oppilās frigida vt plerunq̄ȝ euenit. sed
i corporibꝰ nobiliū misceant cū cibis ad eandē intētionē similia
porris i virtute. s. subtiliatiua ⁊ incisiua vt i seminibꝰ anisi feni/
culi ⁊ in spēbus de cinamomo cassiali. ⁊ sūmitatibꝰ squināti ⁊
huiusmodi ⁊ aliquotiēs decoquēdo cū cibis radicē feniculi cico
ree ⁊ apii vel cū seminibꝰ feniculi anisi vel similibꝰ. Et addit
vltimo q spargi iuuatiui sunt ei ⁊ cappares. ⁊ hoc itē [illegible] q ta
lia sumātur ante cibū ꝓ isalatucio cū aceto ⁊ melle [illegible] ctū nō
reddat nimis mordicatiuū. Et de capparibus expressit Rasis
7° continētis in cura oppilatōis cū dixit: Et dent ei in cibo de
capparibus cōditis i aceto ⁊ melle ante cibationē eiꝰ. hoc tamē
magis ꝯueniet facta aliquali euōne de mā oppilāte: idē itelligit
d radice cicoree ⁊ tarasacon siue rostri porcini. ex his fit ꝯposi/
tum vtile i casu ⁊ appetitui gratūꝫ. Circa hic deā cadit vna
dubitatio leuis circa id qd dicit q debet vitari frixa siccata ⁊
assata siccata ⁊ q decocta sūt ꝯueniētiora cū tñ i caplo cure ma
litie ꝯplexionis frigide ipsius epatis ordinādo dietā circa car/
nes

nes dixit ꝙ sumat carnes leues que sūt ex carnibꝰ auiū paruaꝝ ⁊ ꝑdicū ⁊ vētres anserū.i.epata anseꝝ:ꝫ lr̄a exterioꝛ dicat galline ⁊ foꝛte melius. Addit:⁊ ꝓpꝛie oīa ista assata ⁊ frixa ⁊ cū seminibꝰ cōdita ⁊ similibꝰ ⁊c̄. Et ita videꝛ inucre ꝙ in tali cāu in quo ēt vt plerūqꝫ ꝯiungiꝛ oppilatio magis ꝯueniūt assata q̄ꝫ elixata. Dicaꝛ rn̄dēdo ꝙ habita intētōe tantū ad malitiā ꝯplōnis frigide remouēde cui vt sepe ꝯiungiꝛ oppilatio magis ꝯueniūt decocta.i.elixata q̄ꝫ assata ⁊ frixa vt dictū ē.tn̄ ꝓpter accidens ꝙ aliquotiēs ⁊ sepe sequiꝛ ad malitiā ꝯplōnis frigide epatis.s. de fluxibilitate ventris ꝓpter malitiā digōnis ⁊ relaxatōez cōtētiue ab humido:laudanꝛ in casu magis assata q̄ꝫ elixata.⁊ ad eandē intētionē laudauit caules decoctos ī aqua tribus decoctōibus vbi ad apertionē ⁊ subtiliatōez ⁊ calefactōez nō deberēt decoqui nisi leuiter vt in multis locis auctoꝝ colligiꝛ: q: tn̄ caules taliter cocti sunt stiptici pro accidēti fluxus.laudātur vt tamē remoueaꝛ eoꝛuꝫ cōplō frida terrestris voluit ꝙ ꝯdianꝛ cū cinamomo ꝑipere ⁊ similibꝰ. ⁊ ita pꝫ ꝙ habita intentiōe ad oppilationeꝫ nō ꝯuenirēt neqꝫ assata neqꝫ frixa neqꝫ caules taliter decocti:⁊ sicut ea que dicta sunt:sūt ad nocumētū ī oppilationibus epatis ⁊ ꝯsequēter quasi in oī dispositōe epatica sunt vitanda.ita etiaꝫ ⁊ in epilogo quedaꝫ numerauit Azaranꝰ particula 26ª precipue de cibarijs vtilibus epati debili ⁊ vt plurimū si ꝯiungaꝛ oppilatio quibꝰ vti possumꝰ dicit sic ꝙ sup.talia sūt oīa cibaria facilis digōnis sicut panis nō nimis tamixatꝰ ⁊ fermentatꝰ ꝓpꝛie:⁊ sit de fermēto tenero leui ⁊ al.⁊ ꝑdices ⁊ turtures ⁊ galline ⁊ auicule ꝑue ⁊ tudones al.⁊ oua mollia ⁊ moꝛterolūꝫ de pane qđ noīatur azu.Et azu vt ipse exposuit in capº 4º de cibis patientiū moꝛbos spūaliūꝫ mēbroꝝ est cibꝰ spissus qui potaꝛ vel comediꝛ cū cocleari:in sūma est panata apud nos appellata multū cocta. Addit:Et oꝛdcatū sauich.i.sauich de farina oꝛdci ⁊ panis ablutꝰ sup.cū aq̄ pꝛius postea cū zuccaro modico aspsus ne reddaꝛ nimis dulcis:⁊ vue passe cū granis q: ꝓpꝛietatē hn̄t ipinguandi epar macilentū vt dicit. Addit:⁊ fistici ꝯfoꝛtāt epar qm̄ declināt ad friditatē ⁊ apiunt oppilatōes ⁊ remouet grossitiē eius.i.oppilationeꝫ māꝫ grossā.⁊ vnus modus vuaꝝ passaꝝ que nō habēt grana:habēt ꝓpꝛietatē extrahendi sup̄fluitatē a venis. de his diceꝛ infra in dicta oppilationis. Et epata auatū habēt ꝓpꝛietatē ꝑficiēdi fluxui epatico rōe debilitatis eius. Et hoc bene nota.ꝓpter ea que diceñ infra loco suo Addit:⁊ amigdale aperiūt oppilatiōes epatis maxime qñ sunt amare modicū: signanter dicit modicū:q: multum amare non acceptanꝛ ab epate vt cibꝰ cōueniēs vt supꝛa dictū ē.ista sūt cōmunia que quasi ī omni epis lesiōe ꝯueniūt. Sed dicit Auic.ꝙ sunt quedā que ex ꝓpꝛietate spāli oībus epaticis ꝯferūt:que et ī omni casu quasi sunt exhibēda.⁊ de his dicit Aui.in capitulo de rebꝰ ꝯueniētibus epi ad fi.loquēdo de his que via cibi exhiberi possunt dimissis medicinalibꝰ magis.⁊ auelane sunt ꝯuenientes oībus epibꝰ:qm̄ ipe nō sunt vehemētis caliditatis ⁊ sunt apitiue ⁊ chimus eaꝝ ē bonus.Addit:⁊ epar adipē spēꝫ lupi:⁊ carnes limatiaꝝ ꝯueniētes sunt epati cū ꝓpꝛietate que est ī eis. De auelanis tn̄ q: in eis ē calefactio aliqualis dixit in cura male ꝯplexiōis calide postquā laudauit auelanas:qm̄ nō est in eis calefactio plurima ⁊ sunt aperitiue oppilationū ⁊ sunt boni nutrimēti addit: oꝫ ergo vt misceanꝛ sup.ꝓpter caliditatē earum in ꝯplexiōe calida cuꝫ eis in quibꝰ est infrigidatio aliqua ⁊ stipticitas.⁊ ita ex sn̄ia.A. videꝛ colligi ꝙ in oībus speciebꝰ nocumentoꝝ epatis ī cibarijs possumus vti ꝯtinuo his tribꝰ. s.epate lupi ⁊ carnibꝰ limatiaꝝ ⁊ auelanis. De epate lupi nō est apud aliquos dubitatio.⁊ de hoc ēt dicit. R.7º ꝯtinētis de mēte Ga. dicit sic:Dixit sup. Gal. ꝙ exꝑti sumus efficaciter ꝙ epar lupi cōfert in doloꝛe epatis. Addit:aut foꝛte hoc agit cum ꝓpꝛietate eius cū ipm̄ cōferat oībus speciebꝰ male ꝯplexionis eiꝰ:⁊ idem alibi infra enumerās: etiam fel vrsi inter iuuātia a pꝛopꝛietate dicit:Impossibile quoqꝫ eēt ꝙ carnositas coꝛulaꝝ fel vrsinū ⁊ epar luppinū cū ipoꝝ q̄litate cōferēt nisi cuꝫ ipsoꝝ ꝓpꝛietate.⁊ ita. R.laudauit ꝯculā marinā q̄ appellaꝛ calgenenis: dicit ꝙ si sumaꝛ cum vino nigro tepido efficaciter confert cum ꝓpꝛietate eius.Et de epate sensit ideꝫ. R.in libello suo de animalibus de mente Gal. vbi dixit ꝙ si sumatur coclear.j.ex eo cum vino valet doloꝛi epatis antiquo cuiuscūqꝫ male cōplexionis sit: q: in eo est ꝓpꝛietas conueniēs infirmo epati. Et Gal.expꝛesse in libello de facile acquisibilibus in de passionibus epatis absolute dicit ꝙ epar lupi datum in quātitate.ʒ.iij.cuꝫ vino iuuat. ſꝫ veꝝ est ꝙ in libello de cōferentibꝰ ⁊ nocētibꝰ qui cōiter ascribitur Gal.ꝫ a quibusdā dubiteꝛ īter nocētia epati ꝯnumeranꝛ epata oīs aīalis:⁊ ibi dr̄ ꝙ minus de epatibꝰ nocēt epata gallinarum ⁊ anseꝝ.ſꝫ hec sn̄ia cōiter nō teneꝛ ꝓpter oppositas sn̄ias expꝛessas auctoꝝ. Sꝫ de reliquis duobꝰ est dubitatio.s. đ auelanis ex carnibus limatiaꝝ. Nā de auelanis dicit Rasis ī suis affo.seu secretis ꝙ nocēt epati. vn̄ dicit sic:nuces ⁊ auelane male sunt stomacho ⁊ epati: ⁊ malos humoꝛes efficiunt in ieiuno. Sꝫ ꝙ noceāt stomacho videnꝛ quasi oēs cōuenire:q: nuces nocent stomacho.⁊ Aui.in 2º can̄.capº ꝓpꝛio de auelanis dicit ꝙ est maioꝛ terreitas in eis terreitate nucis ⁊ est tardioꝛis digōnis q̄ꝫ nux:⁊ ibidē nullū iuuamētū ponit đ ipis circa epar. Serap. ēt de simplicibus capº ꝓpꝛio ꝙ ē vnicū ad nuces ⁊ auelanas loquens de auelanis dicit ꝙ substātia est terrea ⁊ frida plusquaꝫ i nucibus magnis:⁊ sapoꝛ ē magis pōticꝰ sapoꝛe illaꝝ:⁊ ꝙ hoc reperiꝛ in arboꝛe fructu ⁊ coꝛtice. Addit:in alijs vero ꝓpꝛietatibus sunt similes nucibꝰ maioꝛibus.⁊ ibi de mēte Dyasco. dicit ꝙ nuces comeste sunt graues digōe ⁊ nociue stomacho. Ita ꝯiter de auelanis est dicēdū.⁊ specialr ēt.infra dixit:⁊ auelane sunt male stomacho nullā faciēs mentionē de iuuamēto eaꝝ ad epar.⁊ eandē sn̄iam posuit Auer.5º colliget:⁊ expꝛesse ēt hoc dicit. Gal.2º alimentoꝝ capº ꝓpꝛio de nucibꝰ ibi ꝯꝑans nuces ⁊ auelanas in digōe dixit: Digeriꝛ ⁊ magna nux q̄ꝫ subtilis nux ⁊ magis eustomachū ē.i.ꝙ maioꝛ nux multomagis confert stomacho. Nullibi inueni eiꝰ laudes circa epar nisi foꝛte trahaꝛ ex vno verbo. Dyascoꝛidis ī capº ꝓpꝛio in pꝛincipio postquā dixit ꝙ auelane in cibo sumpte doloꝛē capiti incutiūt ⁊ stomacho iflāmationē descēdunt. Addit:⁊ coꝛpoꝛi sano pinguedinē cōferunt.⁊ ita ex hoc verbo ꝙ afferūt piguedinē coꝛpoꝛi sano: quia hoc fit in virtute epatis pōt foꝛte mediate eligi ꝙ ꝯfoꝛtāt epar.

Sꝫ nota ꝙ dicit i sano:qm̄ in coꝛꝑe pꝛeternām calido ꝯuertūtur ad coleraꝫ:⁊ ita nō videꝛ velle ꝙ de speciali ꝓpꝛietate ꝯfoꝛtante epar. Tamē Rabi.in 22ª ꝑticula suoꝝ affo.in fine dixit ꝙ auelanaꝝ specialitas ⁊ est cōfoꝛtare intestinū ieiunū ⁊ expellere malitiā illius: de epe nō faciēs mentionē.⁊ ita nō video aliqueꝫ ꝯfoꝛmē cū sn̄ia Aui. de iuuamento eaꝝ in epate saluo ꝙ in libello de cōferentibꝰ paulo ante allegato īter cōferētia epati ꝯnumerantur ēt auelane:⁊ sicut ꝙ supꝛa dixit de epatibꝰ nō cōmuniter admittiꝛ neqꝫ foꝛte hoc ē admittendū maxime q: Aza. vt supꝛa dictū est ponit spālem ꝓpꝛietatē in cōfoꝛtatiōe epatis ī epe anatis:⁊ si dixit cōferūt nō dixit cū ꝓpꝛietate ſꝫ ꝑ hoc ꝙ aperitiue ⁊ chimꝰ earū ē bonꝰ cū digerūꝛ.⁊ ꝓinde ī oꝑe egoñ multū laudarē vsū eaꝝ ī dispōnibꝰ malis epaticis maxie cū ſm oēs noceāt stomacho cuiꝰ sanitas facit ad salutē epatis ⁊ nocumētum ad nocumētū. De carnibus aūt limatiaꝝ dubitat Gētilis si oībus epatibꝰ ꝯueniūt ⁊ apparet ꝙ cū sint viscose noceāt oppilādo ēt q: ab auctoꝛibꝰ alijs nō videnꝛ laudate:īmo 3º alimētorū caº 2º dicit Gal. appellās limatias codias. Codias aūt quotidie oēs greci comedūt hn̄tes quidē carnē durā ⁊ ꝑꝑ hoc īdigestibilē. Addit:si tamen digerantur maxime quidem nutritiua. Breuiter rn̄dit Gen. nō tm̄ ꝑ limatias ītelligendo limatias q̄ hodie appellanꝛ limatie ſꝫ ēt testudines q̄ ponunꝛ multi nutrimēti ſꝫ paꝝ humidi. Et de mēte Isaac diciꝛ ꝙ mixtio eloꝛum ī eis est q̄si equalis. Possumꝰ ēt itelligere cancros fluuiales vel fontaneos. Et tūc dicit ꝙ aut querimꝰ si ꝯueniāt epatibꝰ hoīs sani vel ifirmi. Et siquidē de sanis loquiꝛ coꝛpoꝛibꝰ dicit ipe ꝙ eoꝝ epatibꝰ ꝯueniētioꝛes sunt alie carnes vt pulloꝝ ⁊c̄. q̄ꝫ carnes limatiaꝝ. Sꝫ si loquamur de ifirmis tūc facit diuisionē qñ epar īfirmaꝛ aut oppilatōibꝰ aut apatibꝰ. Et tūc dicit ꝙ nō est dubiū ꝙ carnes limatiaꝝ nō ꝯpetunt: ⁊ ꝫ in eis vt vult sit ꝓpꝛietas:tn̄ eis associaꝛ aliq̄ glutinositas ⁊ humiditas ꝑ quas nō ꝯueniunt:aut in īfirmis epar est extenuatū aut resolutum ⁊ exiccatū. Et tūc si loquamur de taliter resoluto ⁊ extenuato in quo querimꝰ ꝓhibitōez siccitatis ⁊ ariditatis ⁊ ītendimꝰ ad restauratōez ⁊ ipinguatōez: tūc dicit ꝙ carnes limatiaꝝ ꝯueniūt ⁊ max e hoc sup. itelligiꝛ facta exiccatōe a caliditate. Sꝫ cuꝫ pace Gen. nō credo istā decisioneꝫ bonā cui tn̄ ꝯsentit Nico. floꝛentinꝰ. Sꝫ ipse allegat de mente Gal. 3º alimentoꝝ ī capº superiꝰ allegato de codia qđ in arefactōe epatis carnes limatiarū multū ꝯueniūt q: sunt multi ⁊ boni nutrimēti. Et dicit:ego dico ꝙ aq̄ elicita.i.extracta ex eis ꝑ distillatōez in elēbico est vltima in iuuamētis ethicis ⁊ ptisicis ⁊ oībꝰ calidā siccā discrasiaꝫ epatis vel totiꝰ coꝛꝑis patiētibꝰ dādo bis in die ante pꝛādiuꝫ ⁊ cenā ⁊ ꝑ hoꝛas tres. Et in hoc recte dicit q: hoc ēt suꝫ expertꝰ. Sꝫ dicit ꝙ ī apāte epatis ⁊ oppilatōe non ꝯueniunt q: foꝛtassis oppilāt rōne viscositatis ⁊c̄. Re vera falso allegat Gal. q: in caplō allegato nō poniꝛ ꝙ in refactōe epatis ꝯueniant carnes limatiaꝝ ⁊ nō sup. in oppilatōibꝰ vt diligēter ispexi: sed credo sequutꝰ est Gētileꝫ non vidēdo textū q ita sentit: sed ipse nō allegauit textū Gal. ad hoc. Rō ergo q̄ me mouet ad dicēdum ꝙ hec sn̄ia non dꝫ acceptari ⁊ maxie q: non pōt ꝯfoꝛmari dictis Aui. est pꝛio qm̄ Auic. ī rebꝰ ꝯuenientibꝰ epati absolute: īmo ⁊ ī oībus epatibꝰ vt dixit enumerauit carnes līeteriaꝝ dixit ꝙ sūt ꝯueniētes cū ꝓpꝛietate q̄ est in eis. Itē nō tm̄ laudauit eas ī cura malitie ꝯplexionis calide epatis. tertio etiaꝫ ⁊ in cura malitie complexionis frigide in qua saltēꝫ est suspitio de oppilatōe vbi ad finē capituli dixit: Et ex illis que cōferūt eis sūt carnes limatiaꝝ:⁊ tū ī malitia ꝯplōnis fride vt dixi plerūqꝫ ꝯcomitaꝛ oppilatio: verūtn̄ q: per ꝓpꝛietatē cōfoꝛtāt ꝫ viscositate sua sint parate nocere:⁊ ꝓpter duritiem carnis in digerēdo ē rōnabile ꝙ multo plus iuuaꝛ epar cū ꝓpꝛietate limatiaꝝ q̄ꝫ sit nocumētuꝫ viscositatis ⁊ carnis dure carū pꝛecipue q: docent auctoꝛes vt pꝛeꝑenꝛ ad remouendū viscositatē eaꝝ ēt ad reddēdū ī eis facilitatem vel passibilitatē in digōne. vnde loco allegato Gal. oꝛdinauit in fine capituli ꝙ si velles vti nutritiuo solo edulio carne huius aīalis cū tribus vicibus decoquātur.⁊ tandē in vltiā decoctōe ita decoquātur quousqꝫ tenera bn̄ fiat caro. pꝛius tamē q̄ꝫ decoquātur lauētur carnes cū aqua ⁊ cinere.⁊ quidā lauāt cū cinere ⁊ vino vt dicit Gētilis.⁊ quidā cū arena ad remouēdū viscositatē ipsoꝝ.⁊ modus quo ego vtoꝛ ē vt ponaꝛ pānꝰ albus lineus ī obscuro super quo ponātur limatie cū testis suis ⁊ exibunt extra testas:⁊ ibi sit minister cū cultello abscindēs ⁊ separās a testa:⁊ postea per mediū euiscerētur ⁊ laueꝛ ⁊ diu agitādo ⁊ fricādo i aqua tepida cū furfure ⁊ sale vt remoueaꝛ dcā viscositas: postea bulliant ponēdo eas ī aqua tepida aliquot bullitionibus deinde extrahātur ⁊ iterato ponātur in alia aqua tepida ⁊ bulliāt ēt aliquibꝰ bullitōibus. ⁊ 2º ꝓijciatur dicta decoctio ad remotionē salsuginis ⁊ nitrositatis que est ī eis sicut ī alijs ostrechis:⁊ hoc cū intendimꝰ ad restaurationeꝫ ⁊ ꝓhibitioneꝫ exiccatōis. Sed si vellemꝰ exhibere in epate oppilato nō esset necesse abijcere 2ªm decoctioneꝫ:q: nitrositas aliqualr iu-

naret stāte aliqua oppilatōe a mā grossa frigida ⁊ viscosa. Abie
cta igiť 2ª decoctōe iterato tertio ponātur in aqua tepida. Et
nota pro artificio ꝙ nūquā debēt attingere aquā frigidā q2 in/
durātur ⁊ ibi semper leuiter bulliant longa bullitōe vsqꝫ dum
tenerescāt: sed hic ꝯuenit addere in decoctōe aliqua adiuuātia
qualitatiue ꝓprietatē ipsaꝝ in cōfortādo. vnde si voluerimꝰ ex
hibere in rectificatōe epatis lapsi ad calidū vel ī oppilatōe a cā
māli calida dꝫ poni ī decoctōe de endiuia de lactuca ⁊ de radi
cibus caꝝ. ⁊ vbi vellemꝰ exhibere stante oppilatōe a mā grossa
possumus ponere ī decoctōe feniculū vel cicorcā vel apium vel
radices coꝝ vel porros in corporibꝰ rusticoꝝ vel cinamomuꝫ: ⁊
zinzi. ī corporibus delicatis. postea possunt exhiberi dicte car/
nes ⁊ ī pistatis ⁊ pastilijs vel aliqualr̄ assatis ī patella: postea aro
matizatis cū calidis vel frigidis ſm exigētiā. Et istā sniam insi
nuauit Auic. tacite ī textu. nā ī cura male cōplonis calide exhi/
buit carnes limatiaꝝ cū sicla decocta ⁊ cū passꝫ. acetosis ⁊ cum
aqua lactis acetosi. ⁊ ī cura malitie cōplonis frigide dicit ꝙ p̄/
parētur cū seminibꝰ. s. feniculi anisi ⁊ sup. similibus calidis. Et
ſꝫ hoc pōt rūderi ad obiecta vt ꝓ pte ēt rūdet Gētilis. primuꝫ
nō sequiť sunt viscose ergo nō ꝯueniūt. nā cōueniūt principalr̄
grā ꝓprietatis quā habēt ēt ex modo preꝑatōis remouetur earū
viscositas superflua ⁊ remanet cū humiditate nutritiua ꝯuenie
ti. Nō sequiť ēt Serap. ⁊ alij doc. vt dicit Gentilis nō fecerūt
de hoc spālem mentōeꝫ: ergo nō cōueniūt. argumētū nō valet
q2 in dictis suis ēt nō ꝓhibēt. Dico tū ꝙ de eis reperiť deter/
minatū ꝙ cōueniūt cū ꝓprietate a Rasi 7° cōtinētis. sed forte
illū textū nō vidit Gentilis. Nā dicit ibi Rasis postq̄ꝫ posuit
medicamē fellis vrsini ⁊ postea posuit ꝓprietatē fellis vrsini ad
ipm epar: dixit ēt fel vrsinū cōfert habētibus epar patiēs cū ꝓ/
prietate eius. sed dandū ē in potu ad quātitatem auri ponderis
duoꝝ. sed quoniā fel vrsinū nō ē res cibalis nō fecit ꝺ eo supra
mētionē ī iuuātibꝰ a ꝓprietate. Postea addit: ⁊ carnositas co/
zulaꝝ que vocātur caliar ab eo ibi ⁊ sunt limatie sumpte cū vi/
no nigro cōfert. Addit: ēt epar lupi idem facit: ⁊ ita patꝫ ꝙ fecit
specialeꝫ mentioneꝫ cozulaꝝ vel limatiaꝝ. Sed nota ꝙ si re/
peritur ꝙ exhiberi debeat epar lupi cuꝫ vino nigro vel dulci
vt alicubi reperitur dicit Rasis eodē 7° añ corrigēdo illud ver
bum ꝙ in hoc vtenduꝫ est vino vetusto ⁊ tenui euitato oī gros/
so generante oppilatōes: idem intelligiť de carnositate cozula/
rum si cū eis dꝫ sumi vinuꝫ. Credo tū esse dicendū ꝙ lꝫ de ꝓ/
prietate singulari iuuēt epar: qꝺ tū ꝓ nutrimēto cōi toti corpi ⁊
ad melioreꝫ ⁊ faciliorē restauratōeꝫ absolute multe spēs carniū
repiunť q̄ sunt in hoc electiores q̄ꝫ sint carnes limatiaꝝ vt etiā
declarauit Cōciliator dīa spāli. lxxv. circa istam mām vbi spe/
cialr̄ q̄siuit si carnes limatiaꝝ sint ceteris laudabiliores: ⁊ decla
rauit ꝙ dictū est ꝙ nō. Cum quo tū stat ꝙ hnt spālem ꝓprieta
teꝫ ī ꝯfortatōe epatis ⁊ ꝙ singulr̄ valent in ꝓhibenda exiccatōe
epatis ⁊ totiꝰ ꝑ hoc ꝙ p̄stant nutrimētuꝫ q̄ñ friduꝫ humiduꝫ ⁊
adherens. Et ita tolliť vltimū motiuū qꝺ 3° alimētoꝝ ponunť
dure digōnis: q2 isto ꝯcesso nō tolliť quin ꝯferat epati ex ꝓprie
tate. ⁊ hec de ista difficultate sufficiāt. Succedit nūc positis
istis cōibꝰ ptinētibꝰ ad dietā circa cibuꝫ ⁊ potū ēt in oppilatōi/
bus spālius descēdere ad ponēduꝫ spālem dietā spāliuꝫ cāruꝫ
doloris epatis ex spāli cā oppilatōis: qm̄ oppilatio ē mater egri
tudinū epatis vt dictū est supra: prius igiť poneť dieta ī cibo ⁊
potu ꝯuenięti ī oppilatōe a cāis specialibꝰ oppilatōuꝫ sine apate
vt a mā calida vel frida nō apante. Naꝫ de his a quibꝰ cauēdū
est supra dictū est de mente. A. ēt gnāliter posita sunt q̄ in cibis
conueniāt epati maxie ī oppilatōe ſm Azaranū. Sꝫ hic spāliter
magis poneť q̄ conueniunt ſm cās diuersas oppilationū. Si
ergo oppilatio fuerit ex calore dicebat Viaticus nutriať cum ci
bis leuibꝰ ⁊ subtilibꝰ: subtilibꝰ. s. ī digerēdo ⁊ modicaꝝ supflui
tatuꝫ sicut pullis ꝑdicibꝰ fasianis ⁊ similibus. vel subtilibꝰ. i. in
quibus sit aliqualis subtiliatio. ideo laudat ptisanaꝫ or. ī cuius
aqua sint decocte radices marachi ⁊ apij. ideo ſm hoc opꝫ vi/
tare que dant nutrimētum grossuꝫ vel viscosuꝫ ex opposito vt
sunt pisces carnes pingues ventres pedes animalium ⁊ carnes
agnoꝝ ⁊ porcoꝝ ⁊ panē azimū ⁊ similia et lac cū caseo ⁊ dulcia
grossa vt rizi cū zu. vel similia cū zuccaro ⁊ miliū ⁊ frumētū co
ctū ⁊ de fructibꝰ dactili ⁊ castanee ⁊ oēs fructus in quibus est
stipticitas vt pirra nespili ⁊c̄. Nā in his nō ē virtus subtiliati/
ua ⁊ ita nō sunt cibi subtiles ad istū intellectū. Laudauit ēt sca/
riolā blitaꝫ ⁊ lactucā ⁊ similes herbas. ⁊ si cū oppilatōe cōiūga
tur mā frigida valēt inter herbas feniculus apiuꝫ isopus ēt cuꝫ
ꝑdicibus ⁊ fasianis ⁊ auibꝰ montanis ⁊ carnibꝰ castratoꝝ. ⁊ in
vtroqꝫ casu valent endiuia ⁊ cicorca cū spāli ꝓprietate: nō tm̄ in
oppilatōibꝰ sꝫ ī oībus epatis lesiōibꝰ. Nā de his dicebat. A.
ī sermone vniuersali de curis epatis: ⁊ oēs quidē endiuie spēs ⁊
ꝓprie amara que ad rubedinē declinat ꝯferunt lesionibꝰ epatis
calefactis quidē cum sirupo acetoso vel sup. alio infrigidā e ⁊ ī
frigiditatis cū melle vel sup. alio calefaciēte. ⁊ in caº de rebꝰ cō
uenietibꝰ epati dixit: Et atarasacon quidē ⁊ endiuia hortulana
⁊ cāpestris ꝯueniūt ei valde. s. epati. ⁊ declarat de endiuia hor/
tulana dicēs: ⁊ ꝯfert frida. s. ēdiuia hortulana egritudini calide
in epate cum ꝓprietate sua ⁊ q̄litate ꝯria similis: quāuis quidaꝫ
dicant ꝙ illa que vehemēter est amara ē calida. s. cāpestris. Et
addit ꝙ confert aperiēdo oppilatiōeꝫ propter suam amaritudi/
nem ⁊ confortando propter suam stipticitatem. ⁊ ita vult ꝙ ī ca
lido ⁊ in frigido multum iuuet. Sed quando timetur de infri/
gidatiōe ipaꝝ vt qñ supfluit frigꝰ ī epate tūc dicit ꝑmisce quā/
libet illaꝝ duaꝝ cū melle vel sup. alio calefaciente. ꝯplexio nāqꝫ
ābaꝝ vt vult in caº sequēti, declinis est ad frigus nō valde sup/

fluū: ⁊ ē in ea caliditas aperitiua nō calefactiua sup. vehemēter
⁊ stipticitas equalis cōfortās: vn ꝑueniť ex iuuamento ambarū
vt nō noceāt epati frigido: ⁊ sic nō est timor in vsu eaꝝ. tamē in
oppilatōe cōuenit vt adiungať illis ambabus apiuꝫ: qm̄ aperi
oppilatiōes ex quacūqꝫ duaꝝ causaꝝ fuerit: vt dicit Aui. ⁊ c ex
eis quaꝝ penetratio est velox. ⁊ istā sniam ꝓ magna pte sūpsit
a Gal. 8°. x. tractatuū capº 14° descriptis ab Asclipiade ad pas
siones epatis. Nā loquēs de endiuia ⁊ cicorea dicit: Cicorea q/
dem ⁊ endiuia esibiliū sunt ⁊ qui apud nos sunt ſm agros. i. ru/
rales comedūt amara hec ⁊ cruda ⁊ cocta. Et addit ī ꝓcessu vir
tus eiuꝫ eoꝝ ē sub frigida ⁊ substātia amara: ēt moderate stipti/
ca ꝓpter has qualitates optima farmaca sūt discrasiaꝝ calida/
rum epatis. cū eo enim ꝙ moderate īfrigidāt adhuc ⁊ robur ī/
ponunt visceri. i. epati ꝓpter stipticitatē adhuc aut abstergunt
obuiatiōes. i. mās obuiātes orificioꝝ venaꝝ huius visceris: ac
ēt neqꝫ frīdas discrasias offendūt multum sicut quecūqꝫ fridaꝫ
humiditatē absqꝫ stipticitate ⁊ amaritudine ⁊c̄. Et de his mi
xtim dicebat Rasis ī diuisiōibus: comedat res ī quibꝰ sunt ab/
stersio ⁊ aptio. nā in calida vꝫ kist hor. ⁊ ī frida ꝯuenit panis be/
ne fermentatꝰ ⁊ coctus modicū salis habēs: cui si ꝑmixta fuerit
semina anisi ⁊ feniculi cū pinsať panis fiet electior: ⁊ in oppila/
tōe a cā calida nō exhibeať vinū sꝫ aqua or. vel aqua lactis erit
potus cōueniēs seu aqua decoctōis radicū endiuie ⁊ lactuce ni
si in corpe ita assueto ꝙ nisi vtereť vino lecereť: ⁊ tunc sit vinuꝫ
paucifeꝝ al. subtile ⁊ modicū. ⁊ ꝺ hoc dicebat Aui. ī cura mali/
tie cōplexiōis calide in fine: Et nocet eis vinū valde nisi ipm sit
necessariū ꝓpter ꝯsuetudinē aut ꝓpter debilitatē digōis. Ad/
dit: tunc eiꝫ oꝫ vt sumat ī potu paꝝ subtile qꝺ est decliue ad al/
bedinē. Sꝫ ī oppilatōe a mā frida debꝫ ꝓhiberi vinū modi/
cum tenue ⁊ ad albū declinās vel albū si haberi pōt mediocris
vinositatis. ⁊ ī secūdis mensis laudauit Aui. auelanas maxime
ī oppilatōe a cā frida: sꝫ iam sciuisti quid sentiā de eis. laudanť
fistici singulariter stāte epate lapso ad friduꝫ ⁊ in oppilatiōe fri/
gida nō apostema: de quibꝰ dicit Aui. ī caº reꝝ cōuenientiū epati:
Et fistici quidē iuuatiui sunt ꝓpter suā aromaticitatē ⁊ stiptici/
tatem ⁊ cōfortationē ⁊ mūdificatiōnē viaꝝ cibi: veꝝ sunt vehe/
mentis calefactiōis. Et ita laudauit Rasis 7° ꝯtinētis: sꝫ ponit
ēt ꝙ notabilr̄ declināt ad calidū: dixit ꝙ fistici aperiūt oppila/
tōes epatis ⁊ mūdificāt epar. ⁊ ita ab auctoribꝰ oībus laudanť.
De his ēt sunt vue passe: sꝫ in ꝯplexiōe māli calida nō est tu/
tum sumere vuas passas multe dulcedīs. qm̄ de eis dicit Alex.
ī cura de inflāmatōe epatis: Vue aūt sunt ꝓhibēde intelligens
de passulis. adducit rōnem dicens: ꝓpter ꝙ liquor eaꝝ piguis
ē ⁊ iflāmationē maiorē faciūt. ꝓinde Auic. in cura malitie com
plexiōis calide dixit: Et non ē malum sumere melones duros
parue dulcedinis ⁊ vuas ī quibꝰ ē durities carnis ⁊ ꝑuitas dul
cedinis ⁊ illas que sūt muze ex vuis ꝓprie sup. sūt que ꝯuenuit
stante ꝯplone calida. ⁊ infra cōfirmās eādē sniam dixit: Et qui
dā honinū sunt qui ꝯcedūt passꝫ. sed opꝫ vt sint decliues ad ace
tositatē sup. ꝓpter timorē iflāmatōis ī cā calida. sꝫ ī cā frida mul
tū laudātur. ⁊ eas laudauit Auic. ī fine capituli cura malitie cō/
plexionis fride cū dixit: Fructus aūt ⁊ simula quibꝰ in secundis
vtunť mēsis sūt sicut castanee ⁊ passe pingues ⁊ fistici ꝓprie. lau
dauit ēt tacite amigdalas vt pꝫ ex sequētibus verbis cū dixit:
Et quidā sunt qui dicūt ꝙ opꝫ vt abstineāt a fisticis ⁊ amig. ꝑp
grauitatē amboꝝ supra stomachū. sꝫ ipse rūdit: Sed nō oꝫ vt
attēdātur verba eoꝝ ī fisticis ⁊ amig. ⁊ ibi tacite innuit vt etiam
dicit Gentilis ꝙ si vituperātur castanee ꝓpter grauitatē eorū
forte nō irrōnabiliter q2 nō excepit castaneas sicut dicit ꝺ amig
dalis ⁊ fisticis. De castaneis tamē dicit Raby moyses supposita
grossitie ī eis ⁊ sic difficultate digōnis. In oībus fructibꝰ ar/
boꝝ aliqua ē malitia preterq̄ꝫ ī castanea: qm̄ si ipsa ī sui grossi/
tie digeriť nō generat chimū malū. Et ita ī habētibꝰ stomachū
fortē ad digerēdū possent ꝯcedi cū amig. et fisticis ēt castanee.
sed ī habētibus stomachū debilē forte ab istis oībus ē abstinen
dū: sed magis a castaneis vt īnuebat Aui. sed vue passe sunt ex/
cellentis iuuamēti ēt dulces ⁊ pingues ī oppilatōe frida ⁊ in oī
epatis malitia nisi ꝯiungať caliditas vt supra notauit Azaranꝰ.
sed ī oppilatōe exhibeanť sine granis ⁊ cū granis vbi nō sit op/
pilatio sꝫ debilitas ⁊ macrefactio de quibꝰ ēt posuit laudes sin/
gulares Raby. particula 20ª de mente Gal. dicit sic: Vue pas/
se tarde putresciūt ⁊ substātia eaꝝ tota cōpetit epati de sui spe/
cialitate ⁊ curāt malā ꝯplonem eiꝰ ⁊ nutriūt ipsū ⁊ digerit hu/
mores crudos ⁊ adaptat humoꝝ maloꝝ ꝯplonē. ⁊ hoc est cōue/
niēs ⁊ potissimū curatōe egritudinuꝫ que dicte sunt sup. epati/
caꝝ. plurimas ēt eaꝝ laudes posuit Gal. 8° memiri caº 14°: di/
cit ꝙ vua passa videť ꝯtēnibilis eē ꝓpter ꝯsuetudinē. Sed ipse
dicit: hoc aūt ē ꝙ facit eā vtiliorē eo ꝙ ꝯsueta nobis existens in
tanto ē stiptica quāto indiget viscus ꝙ patiť. s. epar. Et addit:
hꝫ autem quid digestiuū indigestoꝝ humoruꝫ ⁊ ꝓhibitiuū ma
le morigeratoꝝ humoruꝫ. Et addit: ipsa auteꝫ est facile digesti/
bilis ⁊ cum hoc a tota substātia familiaris visceri scilicet epati:
postea dicit ꝙ hec familiaritas est quid maximuꝫ in his supple
mēbris q̄ nutriūť ī curis illoꝝ mēbroꝝ. Et ita pꝫ ordinata die/
ta sufficiēter in oppilatōibꝰ epatis ⁊ a cā calida ⁊ a cā frida hu/
moralibꝰ. Sed ī oppilatōe ventosa dicta quasi est sicut ī oppi
latōe a mā frida de dimissione aeris fridi ⁊ ventosi ⁊ grossi: ⁊ di
missione motꝰ post cibū: ⁊ dimissiōe timoris ⁊ sollicitudis ⁊ coi/
tus: p̄cipue ⁊ a vigilijs plurimis ⁊ de nimia repletōe cibi ⁊ potꝰ
⁊ maxie repletōe ciboꝝ ventosabiliuꝫ ⁊ a potu aque fride ⁊ vini
mixti ⁊ friditate extremitatū: īclinādo igiť ad opposita est ī hoc
ꝯueniens dieta cū cibis facilis digōnis boni chimi pauce quāti
tatis

tatis ꝑparatis cū aniſo ⁊ modico cīnamomi cū quiete ita vt di/
gerant: ⁊ vtant vino bono modice quātitatis. Nā de hoc dicit
Raſ ī diuiſionibꝰ: Et ꝯfert ei vinū puꝝ forte.i. potēs cuꝫ bibit
ex eo res modica ⁊ minoret aqua: ⁊ ī hoc ꝑcipue attendat vt bo
na fiat digō ī ſtomacho: qm̄ malitia ꝯplexionis eiꝰ eſt de maxis
cauſis gn̄ationis vētoſitatis ⁊ ī epate ⁊ ī alijs mēbris ⁊c̄. Dicta
ēt q̄ conueniēs erat ī oppilatōe māli humorali calida vel frida ē
ſatis faciens ēt ad doloꝝ epatis cām q̄ eſt malitia complexionis
ī māli epatis calida vel frida. Sed ī hac ī māli dimiſſis alte/
rātibꝰ calefacientibꝰ vel īfridantibꝰ ⁊ maxīe calefacientibꝰ ī ca
lida vt dimittēdo aereꝫ calidū: nō tm̄ eſtatis ſed ſtuphe ⁊ apud
ignē: ⁊ dimiſſis veſtimentis calidis ⁊ ſomno ſuꝑ culcitra molli
de pluma ⁊ reliqs poſſumꝰ cū alterātibꝰ occurrentibꝰ extrīſecꝰ
⁊ cibis ad calidū vel friduꝫ vel alias q̄litates primas ītenſioribꝰ
ꝓcedere q̄ꝫ ī māli. Et ita laudauit Aui. ī cibis ī ꝯplexione calida
aquā or. et decoctōeꝫ oleꝝ fridoꝝ: et ipſa olera decocta vt ſunt
endiuia hortulana cū coriādro humido et lactuca. Laudauit ēt
aquā lactis acetoſi ⁊ carnes limatiaruꝫ nō aliter aromatizatas
q̄s nō laudaſſꝫ ī oppilatōe ēt a mā calida. Laudauit ēt citonia ⁊
pirra ī ſecūdis mēſis q̄n̄ ꝯuenirent ī oppilatōe: ſit tū ꝑcitas ī eis
ꝑꝑ dubiū oppilatōis future vt ſupra dictū eſt. Et Aza. dicit ꝙ
poma acetoſa refrigerant fortiter epar: ⁊ ſuccus ſimplex agreſte
ꝯfortat epar ſup. calidū: ⁊ lactuce refrigerāt ⁊ mortificant: ⁊ illa
ſup. ſola non ꝯuenirēt ſtāte oppilatōe ꝑꝑ exceſſuꝫ ī friditate. Et
ī hac diſpōne maxīe vituperant inflāmabilia quecūqꝫ: ⁊ ita oīa
vnctuoſa ⁊ pīguia ⁊ vitelli ouoꝝ ꝑꝑ paſſibilitatē īflāmatōis ⁊
qm̄ liquor eoꝝ eſt piguis ⁊ ita īflāmationē ī epate faciūt maiorē
vt voluit ēt Alex. Dulcia quoqꝫ ī iſto caſu ſunt magni nocumē/
ti ꝑꝑ id qd̄ facilr̄ ꝯuertunt ī colerā vt ſupra dictū eſt ī regimine
vniuerſali: que dulcia fortaſſis ī ꝯplōne frida vel ītēperata non
eſſent nociua niſi epar eēt ex ꝯpoſitōe diſpoſitū ad oppilatōes.
Nā ī talibꝰ diſpōnibꝰ dulcia delectāt epar ⁊ ipinguat eis ⁊ ma
gnificat ⁊ roborat vt dicit Raſ 7° continentis: ⁊ ibi facit exce/
ptionē niſi ī epate fuerit apā caliduꝫ aut fuerīt febres q̄ ſepe con
tigunt ī mala ꝯplōne calida. Naꝫ dicit in hac diſpōne. ſ. calida
alteratio ipſiꝰ. ſ. rei dulcis facit ad nutriēdum epar tunc: ſed ad
gn̄andum rubeā coleraꝫ cū caliditas tūc non ſit equalis ⁊ nālis
vt dicit ſꝫ aliena ⁊ vehemēs: ⁊ iō alterāt dulcia. ſ. ī hac diſpōne
ad rubeā ſup. colerā. Et ſꝫ hoc non ēt ꝯuenit vinuꝫ aliquo mō
regulr̄: ſꝫ loco eius exhibeat aq̄ ordei cū ſirupo acetoſo vel ſiru
po de endiuia. Et ī hoc caſu ēt magis tute pn̄t applicari extrin/
ſecus frīda vehemētis friditatis ita vt ēt īfrigident cum niue ⁊
nō iceſſanter remoueant donec eger iueniat ſubmerſionem fri/
gēs ꝓpter remotōeꝫ illiꝰ malitie ꝯplōnis niſi coniungat ex ꝑte
ꝯpōnis parata oppilatio. Nā ſi Auic. hoc conſentit ī cura eriſi/
pile epatis vt facit multo magis iſta conuenire pn̄t ī malitia cō/
plexionis calide ſine mā. Et ſilr̄ in ꝯplōne frida laudauit Auic.
itenſe calida q̄ nō ꝯuenirent ſtante oppilatōe ꝓpter ꝯmotioneꝫ
⁊ agitationē que fieret ī humoribꝰ oppilātibꝰ. Nā laudauit ī ci
bis medullaꝫ panis calidi ꝯtritā ī vino ſup. aromatico. Lauda/
uit carnes auiuꝫ paruaꝝ ꝯditas cuꝫ ſeminibꝰ ⁊ cinamomo ⁊ pi
pere ⁊ ſilr̄ carnes limatiaꝝ taliter ꝯditas. Et ita pōt exhiberi vi
nuꝫ ēt ſi nō eſſet mixtū: qd̄ non ꝯueniret ī oppilatōibꝰ. Et fiſtici
ī iſto caſu ſūt multū iuuatiui cū minori timore q̄ꝫ ſi eēt oppilatio.
Et ita hētis dietā ꝯuenientē ⁊ ī oppilatōe humorali nō apante
⁊ ī oppilatōe ventoſa ⁊ ī malitia ꝯplōnis ſine materia. Dicta
vero conueniēs in debilitate epatis eſt eadē quaſi que dicta eſt
in oppilatōibꝰ aliqn̄ ad friduꝫ magis declinādo aliqn̄ ad calidū
ſm ꝙ debilitas cuꝫ diuerſa cōplōne coniungit dimittendo oīa
oppilatiua de quibꝰ dictū eſt ſupra: ⁊ eligēdo ī cibis ⁊ potibꝰ ci
bos pauce quātitatis ⁊ diuidēdo per vices: ⁊ ſint cite digeſtio/
nis boni chimi facilis penetratōis ꝑparādo ſtomachū omni in/
genio vt ī eo bn̄ preparētur. ⁊ ī iſto caſu precipue valēt vue paſ/
ſe cū īterioribꝰ ſuis cū bn̄ maſticātur. Nā tūc hūt rōne grano/
ruꝫ ſtipticitatē qua cōferūt ⁊ rōne carnoſitatis hūt dulcedineꝫ
qua abſtergūt ⁊ maturāt. Et hic dicit Aui. ꝙ ita ꝯferunt ꝙ ꝓ/
hibent ſolutionē vētris ſimilē aque carnis. i. fluxū lauatiuū. ⁊
hoc intelligit niſi fuerit mala ꝯplō calida ꝯiuncta vt ſupra dictū
ē. Dieta vero magis ſpālis que debet ī debilitate epatis ſm
diuerſitatē ſpālē in diuerſis virtutibꝰ vt in digeſtiua ⁊ attracti
ua ⁊c̄. ſpālius ponetur infra ī dieta fluxꝰ epatici loco ſuo. Die/
ta vero ꝯpetēs ī apatibus ⁊ maxie in principijs eoꝝ ſi apā fuerit
de genere calidoꝝ vt ſanguineū vel colericū opꝫ ī his vt maxie
diligētiſſima medicus vtatur dicta vt dictū ē a principio ita vt
ſcꝫ multū caute ꝓcedat in exhibitōe eiꝰ. ſꝫ magis ſpāliter dice
bat Maly. 7° practice: Expedit aūt ī cibis tale eē in caliduꝫ pa/
tiēte apā epatis regimē quale ⁊ illius ē qui calida eiꝰ ꝯplōne mo
leſtat. ſitqꝫ habitatio egrotātis frigidis locis acre iocūdo q̄ oīa
aquilonis exurat ventus ꝙ qūo intelligat dictū eſt ſupra ī die/
ta vniuerſali q: intelligit de temꝑate frigido: qm̄ vt ibi dictū ē
quecūqꝫ intēſe frigiditatis ſunt exiſtētia ⁊ ex acre ⁊ epithimati/
bus extrinſecis ⁊ huiuſmodi per hoc ꝙ ꝓhibent reſolōnē ⁊ in/
crudāt mām ⁊ faciūt ad oppilationē ſūt nociua. Et ita actu mul
tū frigida interius oblata ⁊ per eundē modū diſcurrēdo in reli/
quis nō nālibus vt de timore ⁊ triſtitia ⁊ ſomni īmoderātia ta/
lia nocent: quies tamē ē ꝯueniēs ⁊ ſomnꝰ moderatꝰ. ⁊ de inani/
tōe ⁊ fluxibilitate vētris vel eiꝰ ſtipticitate poſuit Auic. can̄. ī ca
pitulo ꝓprio dicens: Et caue ne dimittas naturā remanere re/
ſtrictā. ī hoc eīm ē nocumentū magnū ⁊ ī ipſo ē error ſup. ma/
gnus. Addit: Et nō dimittas eā ſolutā ſuperflue ſup. ſi ꝯtingat
eā fieri ſolutā: ⁊ cadat virtus vt vult. i. ī tm̄ vt virtus debilitet
multuꝫ ⁊ heſitet nā. i. ꝙ quaſi ducat ad lipothomiā ꝓpter de/
bilitatē. Addit: īmo ſuꝑeſt tibi vt ſoluas cōſtrictā cū equalitate
⁊ ꝯſtringas ſolutā cū equalitate. In cibis aūt opꝫ ꝯmemora/
re que ſunt dicta ſupra ī generali cura de euitādo oīa groſſa oīa
viſcoſa ⁊ nō ea tm̄: ſꝫ ēt oīa acuta ⁊ ſalſa ⁊ amara vehementer ⁊
oīa dulcia. qm̄ talia in iſto caſu magis nocēt ꝑꝑ cās ſupradcās:
⁊ ēt oīa vnctuoſa piugnia. iſta oīa tū magis nocent ſtaute apate
in ꝯcauo q̄ꝫ ſtante eo ī gibbo ꝑꝑ id qd̄ talia magis occurrūt cuꝫ
ſua ſubſtātia ⁊ qualitate parti ꝯcaue q̄ꝫ parti gibboſe. Nā ī trā
ſitu aliqualiter digerunt. ⁊ de cibis ꝯueniētibꝰ dicebat Auice.
Cibus aūt melior ē kiſt or. īfridat eīm ⁊ abſtergit ⁊ non facit acq
rere oppilationes ⁊ feſtinat eius penetratio. In candaruſi aūt ⁊
exponitur cōiter. i. far ſpelte ⁊ in frumēto fortiori eo. i. groſſiori
ē aliqd de groſſitudine ⁊ cōpreſſiōe apatis. ⁊ ita nō laudat panē
de frumento maxime quia nō poteſt in iſto caſu rectificari cum
multo fermēto vel ſale multo vt ſupra dictū eſt in dieta oppila/
tionū ſine apate. Sꝫ addit: ⁊ ſi nō eſt excuſatio in pane q: ſup.
nō habētur reliqua oportuna vel ita apetat infirmꝰ ſit panis qui
nō eſt de ſimula. i. de flore farine: īmo ſit aliqualiter furfurace/
us: neqꝫ ſit ex tritico groſſo vel ſup. multū ponderoſo. ⁊ iam ſit
ī furno panis factꝰ. i. nō ſtet cū formali humiditate viſcoſa ⁊ in/
digeſtibili vt repitur ſepe ī placētulis: ſꝫ ſit in furno exiccatus.
⁊ ꝓinde Alexā. laudās panē dixit: Micas vero panis aut laua/
tas. ſ. cū aqua or. aut coctas ſup. cū aliquo ſubtiliāte accipiant
ſed nō multū. Alia aūt oīa furmentoſa ꝓhiberi opꝫ qualia ſūt ſi/
milia vt que vocant pultes ⁊ placēte ⁊ oīa pinguia ⁊c̄. Et ita ve
tant oīa viſcoſa et pinguia de carnibꝰ et ꝑtibus eaꝝ et reliquis.
De ſtipticis aūt fructibꝰ ⁊ ſimilibꝰ dicebat Malyab. loco alle
gato: et opꝫ apā ī epate habētes a fructibꝰ arcere pōticis vt cito/
nijs piris ⁊ ſimilibꝰ que qm̄ oppilationē ꝑiūt ⁊ materiei ꝓhibēt
egreſſum vī ⁊ apā auget. Et ita granata niſi dulcia ſunt vetan
da: que ēt dulcia nō cōueniūt abſolute: vt dicebat Auic. de his
loquēs in dicta: Et ex fruc. granata dulcia ſup. ꝯueniūt ī cuius
ſtomacho nō ꝯuertuntur dulcia ſup. ad colerā. Et quoniam in
apoſtemate calido parātur conuerti ad colerā addit: ⁊ opꝫ vt cui
tet dulcia quātuꝫ pōt. Et ita in cibis opꝫ maximā adhiberi ad/
uertentiaꝫ. ⁊ hoc īſinuauit Aui. cū dixit: Et opꝫ vt ītendat cū ci
bo vltie. In pricipio igit apatis calidi quaſi tenuiſſima dicta
vtēdum ē ita ꝙ ī primis. xxiiij. horis nihil eſt danduꝫ niſi forte
aliquid ſirupi ro. vel de ribes cū aqua ſolatri vt nā membroruꝫ
facta auara ꝓhibeat mām a fluxu. īmo tanta videt eſſe neceſſi/
tas ī ſubtractiōe cibi in principio vt illuſtres auctores quaſi de
exhibitōe cibi nō fecerint mentionē niſi in ꝓceſſu cure: ⁊ ita. A.
ī fine capituli poſuit modica verba d̄ dieta ſilr̄ ⁊ Malyab. Nā
ī principio cure apatis epatis dicit: Apatū aūt que in epe acci/
dunt medela aīaduertendū ⁊ ſi apā calidū ē baſilice incipe a flo/
bothomia. idem Gal. 13° terapētice incipit a medicīalibꝰ: ideꝫ
fecit Serap. Nā ī apatibus calidis epis ꝯſentiētibus etate ⁊
reliquis dixit: tūc flōma baſilicā ex iunctura dextre: ⁊ poſt hoc
menſura reginen cū ſtudio. ⁊ ita ex iſto mō proceſſus videt ī/
nuere a principio apatū modicā ſumere indicationē de exhibē/
do cibū: ⁊ ita vtendū tenuiſſima quaſi dieta: poſtea factis diuer
ſionibus neceſſarijs cū ē neceſſariꝰ cibꝰ dꝫ notari can̄. Gal. 13°
terapētice loco allegato vbi dixit: Cibus patiētiū flegmonē epa
tis ſit ex eis ī quibꝰ ē abſterſio ſine viſcoſitate ⁊ groſſitie vt fuit
ſupra dictū de aqua or. que ēt cuꝫ hoc ē īfrigidatiua ⁊ extincti/
ua inflāmatōis ⁊ pōt exhiberi cū mlep viol'. vel ro. ſm diuerſas
circūſtantias de maiori vel minori ſiccitate ꝯiuncta: vel cū ſiru
po acetoſo ſi mā fuerit magis groſſa vſqꝫ ad tertiū ꝯſtāte virtu
te. Lꝫ de aqua or. videat dubitare Auic. in capᵒ ꝓprio de cura
apatis calidi dixit: Et aqua or. quāuis abſtergat ſine mordica/
tione tamē eſt dulcis: ⁊ dulcedo facit incurrere oppilatiōes. ita
videt quaſi nō cōſentire ad exhibitōeꝫ iſtiꝰ ꝓpter qd̄ dixit Gē
tilis ꝙ lr̄a ē corrupta. nā vbi dicit aq̄ or. dꝫ dicere aqua mellis:
qm̄ ita eam vituꝑauit Gal. loco ſuꝑius allegato. ⁊ ſilr̄ Serap.
ꝓpter dulcedinē. Sꝫ pōt melius dici credo de mēte Aui. ꝙ
hoc dictū fuit mediū ad dubitandū: vū ꝯūter ſoluēs dicit: pro/
pter id ergo in aqua. ſ. or. ē ſufficiētia abundās. ſ. ad iſtā inten/
tionē: qm̄ abſtergit ſine mordicatiōe. i. ſine dulcedine mordicā/
te ⁊ nō facit accidere oppilatiōes vt ipē dicit: q: dulcedo non ē
fortis vt ſupra dicebat ſꝫ remiſſa grata virtuti. ⁊ ſi pur ꝓpter
dulcedinē eſſet timor ē ſufficiētia in ea abūdans ī eo ꝙ ē ſubti/
liatiua abſterſiua ⁊ mūdificatiua: ⁊ ita tollit nocumentū dulce/
dinis. Sꝫ vbi timeat de virtute ī ꝓceſſu poſſunt exhiberi olera
cocta frīda vt endiuia lactuca ⁊ coriandrū humidū ī brodio pul
li parui. ⁊ aliqui laudāt piſces recētes ꝓpter friditatem: vt vult
Raſis 7° ꝯtinētis. ſꝫ ipē de mente Gal. in regīe ſanitatis eos
vituperauit dicēs ꝙ oēs piſces difficilis ſunt digōnis: ⁊ gene/
rant oppilatiōes in viſceribꝰ: ⁊ in ꝓceſſu pōt aliquid exhiberi d̄
extremitatibꝰ pulli: ⁊ ſtante magna flāma poſſunt carnes altera
ri cū ſucco arancij dimittēdo agreſta ⁊ granata ꝓpter ſtiptici/
tatem. īmo voluit Raſis loco allegato ꝙ cibaria frīda nō ſim/
pliciter ꝯueniūt in apate calido: qm̄ tardant in trāſitu. vū dicit:
Iō eligēda ſunt nutrimēta ꝓpinqua equalitati nō habētia ſecū
viſcoſitatē: ⁊ pn̄t exhiberi pultes ordei ⁊ huiuſmodi vſqꝫ dū in/
cipiat minui fe. Poſtea poſſumꝰ magis ingroſſare dādo paneꝫ
lotum ī brodijs pulloꝝ ⁊ cū farre modico aliquotiēs: ⁊ amigda
lato dico aliquotiēs: q: exhibere cōdrū frequēter fuit dānatuꝫ
a Gal. ꝯtra Anatalū ī cura iſtius circa Tagenē phūm rome: tū
aliquotiēs far. or. ⁊ far. ſpelte nō vituꝑatur. Et in caſu ꝓhibea
tur vinū: vt dictū ē ſupra. In dicta vero fridoꝝ apatuꝫ dice
bat. A. ī prinᵒ cure ipoꝝ opꝫ vt admiſtrent ī eis ſubtiliatiua ab/
ſterſiua: ⁊ appropiquet cura eoꝝ cure oppilationū. ſ. a cā frida.

E

Dieta tñ a principio dꝫ eẽ subtilis ad ꝓhibendũ apa ꝓpter cãꝫ
dictã supra. Et factis diuersionib⁹ vt ẽt supra ⁊ repcussꝰ uisoꝝ/
dineꝰ dieta conueniẽs: ⁊ ita põt a pricipio exhiberi panis deco/
ct⁹ ĩ brodio cicer rectificato brodio cũ modico squinãti vel ma
sticis. Brodiũ ẽt cauliuꝫ est cõueniẽs: ⁊ ita pultes facte cũ spel/
ta ⁊ olera facta cũ brodijs pulloꝝ vt bletes ⁊ spinachia cũ modi
co cicoꝛee ⁊ isopi ad aliqualẽ stipticitatẽ ĩ casu conueniũt: ⁊ ĩ ꝓ/
cessu cũ ĩcipit minui fe. põt nutriri cũ carnib⁹ pullinis ⁊ edinis
⁊ auib⁹ montanis. ⁊ hic põt exhiberi vinũ saltẽ limphatũ subti/
le cũ aqua decoctõis radicũ cicoꝛee vel endiuie. Et in apate du
ro dicebat Auic. ad finẽ ẽt capituli: Cibi sint illi quoꝝ digestio
ẽ velox sicut vitelli ouoꝝ sorbiliũ ⁊ sicut kist oꝛ. ⁊ cibus ei⁹ qui
hꝫ oppilationẽ in epate suo sup. ẽ ꝯueniẽs hic. Addit: ⁊ parum
vini qd̃ ẽ subtile ẽ bonũ valde. sed dicit ⁊ abstineat a carne itali
giꝰ a carne grossa vel dura q: de carnibus pulloꝝ ⁊ auiũ mon/
tanaꝝ nõ eẽt ĩcõueniẽs. Et in frigidis siue flegmaticis siue me/
lãcolicis ꝯueniũt in secũdis mẽsis passe ⁊ spãlius ꝯueniũt fistici
calefactõe subtiliatõe ⁊ ꝯfortatõe: ⁊ in his sit expedita dieta cõ/
ueniẽs in apatibus antequã sit facta digõ ꝯpleta. Sꝫ fcã di
gestione ĩ flegmone si fuerit flegmon circa gibbũ dicebat Gal.
loco allegato ĩ epate ꝓcedẽte digesto ĩ ã flegmone fortioꝛib⁹ vti
opꝫ vt. s. magis subtiliatiuis ⁊ magis aperitiuis ⁊ ĩ cibis medi/
cinalibus ẽt ĩ medicinis ad ꝓuocãdũ per vrinã si ĩ gibbo fuerit
cũ assaro spica ⁊ petrosilino queadmodũ ⁊ per ventrẽ opꝫ pur/
gare si ĩ cuna patiaꝰ. i. si apa fuerit ĩ ꝯcauo circũmiscẽtes ciba/
rijs ⁊ vrticã ⁊ mercurialẽ ⁊ epithimũ ⁊ polipodiũ ⁊ oĩa quecun/
qꝫ moderate subducũt. Et postea dicit q ĩ declinatõib⁹ magis
possum⁹ ẽt fortioꝛib⁹ vti solutiuis dicens: ego deniqꝫ ⁊ polipo/
diũ qñqꝫ ꝯcoxi. i. simul coxi ptisane ⁊ nigri eleboꝛi coꝛtices ⁊c̃.
Et ita ĩ his verbis Gal. colligiꝰ q stante digõne in apatib⁹ vel
in declinatõe eoꝝ ipsis existẽtib⁹ ĩ ꝯcauo ꝯuenit miscere medi/
cinas dictas cũ cibis ad solutionẽ ꝑ ventrẽ. ⁊ eandẽ sniãꝫ sequu
tus ẽ Serap. 4° breuiarij caplo ꝓprio cũ dixit: Cũ ergo exten/
ditur temp⁹ ⁊ maturaꝰ apa tunc administra in curatõe si fuerit
ĩ gibbo que ꝓuocãt vrinã cũ virtute ⁊c̃. Et ꝯñter post dicit ⁊ ad
ministra in ꝯcauitate epatis cuius ẽ apa res que soluũt naturã:
⁊ permisce in cibis eoꝝ q sit sicut sicla ⁊ lubleb. Nõ reperitur
lubleb sꝫ reperiꝰ alublut ⁊ ẽ mercurialis: ⁊ administra apd̃ de/
clinationẽ egritudinis medicinas fortes supple solutiuas sicut
aloeꝫ ⁊ agaricũ ⁊ turbith ⁊ mirabol. citri. ⁊ que eis sunt similia.
Et eandẽ sniam sequutus ẽ Auic. sed nõ admisit mirabo. citri.
dicit: Ego abhorreo eos ꝓpter hoc q in eis ẽ de virtute stipti/
citatis. Sed de alijs laudauit nã dicit sic: ⁊ postq̃ꝫ scis q apa ẽ
in latere ꝯcauo: tunc primũ ẽ vt administres aqua lubleb ꝑmix/
tam cũ eis que necesse ẽ ibi admisceri ex ĩfrigidãtibus predictis
scꝫ cibis vel sup. medicinis. Et addit: ⁊ aqua sicle ĩ omnib⁹ que
maturãt ⁊ repercutiũt ⁊ leniũt nãm sup. ꝯuenit vt misceaꝰ. Po
stea addit: ⁊ cõfert ẽt apd̃ maturationẽ oppoponacũ cũ aqua fe/
niculi ⁊ aqua solatri ⁊ aqua lubleb. Addit: ⁊ vt tu ponas ĩ cibis
aliquid de semĩe carthami ⁊ simile sui de vrtica ⁊ polipodio. ⁊
qñ declinat sup. apa administra fortioꝛa sicut aloeꝫ ⁊ agaricum
scꝫ cum cibis. Et ita Rasis 7° ꝯtinentis sequutus est Gal. ad
vnguẽ narrãs ẽt totã hystoriã illius medici antali. Et ita ex
his colligiꝰ vt ẽt dicit Gẽtilis de mente Auic. q ĩ hoc cãn de/
bent misceri solutiua cũ cibis. Et dicit ipse: ⁊ hoc hꝫ dubiũ sed
nõ adducit cãm dubitatõis neqꝫ aliꝰ soluit difficultatẽ sꝫ possũt
adduci rõnes satis euidẽtes ad partẽ oppositã vt. s. q nõ debẽt
misceri solutiua cũ cibis que sunt similes ei que adducunꝰ cõi/
ter a doc. 4a primi caplo quinto ibi ad mediũ capituli cũ dedis/
set Auic. cañ. s. q solutiua medicina ẽ exhibẽda stomacho va/
cuo nisi ĩ coꝛpe calide cõplõnis ⁊ rare cõpõnis ⁊ debilis stoma/
ci vbi docet exhiberi aliquid parũ alteratiuũ ⁊ stomaci cõfoꝛta
tiuum ante farmacũ vt aquã oꝛ. vel vinũ granatoꝝ. Addidit:
opꝫ ergo ne medicine potatoꝛ comedat vel bibat donec medici/
na suã cõpleuerit opationẽ. ibi cõiter adducunꝰ due rõnes vt
nõ misceaꝰ cib⁹ cũ medicia. vna ẽ q: ꝑ permixtionẽ cibi cũ me/
dicina coꝛrumpiꝰ cibus ⁊ educiꝰ extra stomachũ añ ei⁹ digõnẽ
ĩ virtute solutiui q nã nõ sustinet: ⁊ ita mẽbra priuãꝰ a cibo de/
bito ⁊ restauratõe. 2m nocumẽtũ ẽ ⁊ ẽ 2a rõ: qñ si aliquid d̃ cibo
attrahiꝰ ad mẽbra ipsũ trahiꝰ ĩfectũ qualitate medicĩe veneno/
se q: d̃ eis ẽ principalis dubitatio sicut ĩ agarico turbith ⁊ ĩ ele
boro: ⁊ ita noceñꝰ mẽbra sensibili nocumẽto. Propter hec mo/
tiua ⁊ similia Nicolus florẽtin⁹ allegat auctorẽ megategni fine
gdã abbreuiatoꝛ isti⁹ opis Gal. q d̃ hac mixtiõe rephẽdit Gal.
dicẽs q dicit Gal. sup. 13° terapẽtice loco allato de carthamo
vrtica ⁊ epithimo ⁊ his similib⁹ inutile videꝰ. Et ĩter cetera ad/
ducit vnã rõneꝫ: qñ Gal. laudauit ĩ cura flobothomatõis epa/
tis: ⁊ cuꝫ tales medicine sint calide ĩ calido nõ opꝫ eas dari. Vñ
ipse dicit de mẽte illi⁹: bonuꝫ ẽ ergo vt demus prunas sex vio/
las ⁊ similia: vel oxisacrã cũ modico diagridij. sed hoc est faciẽ
duꝫ ante cibũ. ⁊ postea ꝯpleta tota opatione detur cib⁹ ⁊c̃. Et d̃
hoc dicit Nicolus: tu ꝯsidera q: nec ipse determinat difficulta
teꝫ. Breuiter ĩ ista mã ꝓpter ꝯformari auctoritatib⁹ tãtoꝝ ⁊
illustriũ doctoꝝ medicine: dico cuꝫ eis q stante apate in ꝯcauo
iaꝫ minoratis accñtib⁹ ĩflãmatõis ⁊ fe. vt ẽt ipsi supponũt vt cũ
appet maturatio vel est ĩ declinatõe: ꝯuenit tũc vt ponas ĩ cibis
aliqd de polipodio ⁊ se. cartami: ⁊ ĩ ꝓcessu magis qñ iam decli/
nat sensibiliꝰ põt ꝯmisceri sicut aloes ⁊ agaricuꝫ ad paulatinam
eductionẽ materieꝝ ꝑ ĩtestina vt fiat minoꝛatio de mã paulati/
ne ꝓcedendo vt ĩ totuꝫ educaꝰ. Et hec opatio videꝰ multũ ꝯue
niens: qñ ex quo mã est ĩ ꝯcauo vbi vtplurimũ est oppilatio ma
gna vt supra dictũ est: ⁊ ꝓpter coartatõeꝫ viaꝝ ⁊ oꝛificioꝝ me/
seraicaꝝ terminatoꝝ ad venã poꝛtaꝫ cuꝫ talis mã sit educẽda ꝑ
secessuꝫ ⁊ non ꝑ vrinã: qñ eẽt erroꝛ vt ĩfra diceꝰ ĩ canonib⁹ me/
dicinalib⁹ educere mãꝫ peccãteꝫ ĩ ꝯcauo ꝑ vrinã. Deinde expe/
dit q ĩ hoc casu ꝓpter stricturã viaꝝ imaginari modũ eductõis
mãe ad ĩtestina. Et q: hoc non põt fieri sufficiẽter cũ medicia in
se debili vt lenitiua: opꝫ q fiat cũ medicina appꝛopꝛiata exsol/
uente mãs grossas ĩspissatas ⁊ aliqualiꝰ factas adustas ⁊ si a pri/
cipio fuissent calide. Et qñ medicina foꝛtis ĩ bona dosi stãte
multa oppilatõe fuisset multum agitatiua ⁊ ꝯmotiua ⁊ foꝛte ad/
deus ad oppilatõeꝫ ꝑ ꝯmotionẽ ⁊ violẽtiã ĩductã epati ꝑ eã pci
pue cũ epar sit iaꝫ multũ debilitatũ: ideirco fuit expediẽs aliqd
paꝝ medicinaꝝ cuꝫ cibis pauce quãtitatis vt ĩ virtute ciboꝛuꝫ
ꝑꝑ ꝯueniẽtiã ad mãm possent trahi ille medicine foꝛtes debiles
ad illas mãs q̃ sunt ꝓpinque attractõi. Nã ꝓpter dilatõeꝫ cibi
foꝛtius attrahunꝰ ⁊ ꝯñr soluerꝰ mã paulatine ẽt si vie sint oppi/
late: ꝓpter quã cãꝫ nõ debẽt esse tales medicine ꝯprimẽdo sol/
uẽtes. ⁊ deinde Auic. ĩ hoc abhoꝛrebat mirab. Neqꝫ foꝛtassis
ita lederꝰ ex eis stomachus cũ nõ sit mẽbruꝫ pricipaliꝰ egrũ q ꝓ
pterea coꝛrũpaꝰ cib⁹: imo attraheꝰ ad epar alterat⁹ tñ a virtute
medicine ꝑꝑ modicã dosiꝫ ĩ medicina ⁊ maxie si fuerit ille q̃ nõ
sunt multuꝫ nãe inimice vt est de aloe ⁊ carthamo ⁊ polipodio.

Et ꝯñr ꝯpleta opatõe ꝓbabili hui⁹ medicine q̃ ꝯplebiꝰ ꝓba/
biliꝰ infra tres vel quattuoꝛ hoꝛas exhibito modico cibo vt. ℥. i. s.
panis vel circiter cũ. ʒ. s. agarici ⁊ modico zizib. postea poterit
exhiberi cib⁹ ꝓprie cibalis faciẽs ad restauratõeꝫ mẽbroꝝ ⁊ plu
ris quãtitatis sine medicinaruꝫ mixtione ⁊ cum his cõplebitur
oĩs intentio continuãdo aliquib⁹ diebus sumendo bis ĩ die de
cibo ĩ mane ⁊ auroꝛa paruꝫ eius ꝑmixta medicina appꝛopꝛiata
conueniẽti de qua dictũ est. que si sufficerit: bene erit. si nõ: in
ꝓcessu denꝰ foꝛtioꝛes vt ẽt fecerũt auctoꝛes. Et cib⁹ iste cũ me/
dicis dabiꝰ ad ĩtentõeꝫ mundificatõis ⁊ solutõis: postea dabiꝰ
alius cib⁹ oꝛdinari⁹ hoꝛa quarta diei ad ĩtentõeꝫ debite nutri/
catõis ⁊ restauratõis: ⁊ hoc modo ꝓcedendo saluabitur eger si
deus voluerit. Et sꝫ hoc rñderi faciliter ad motiua in oppositũ
adducta vt patere poterit diligẽter cõsiderãti: qñ ad primũ di/
co nõ esse necessariũ q cibus coꝛrumpaꝰ mixtione medicĩe cum
cibo stante stõacho ꝯueniẽter disposito vt supponiꝰ ⁊ cibo mo/
dice quãtitatis ⁊ existẽte medicina de his que nõ multũ ĩferũt na
ture molestiã: ⁊ precipue q: sumũꝰ in modica dosi ⁊ exinde ad ep
põt trahi cũ virtute medicine cuius officiũ ẽ a stomacho ad in/
testina trahere: ⁊ ita simul ex virtute expulsiua ep̃is expelleꝰ mã
cum illo cibo ad ĩtestina. Neqꝫ obstat q scd̃o dicebaꝰ q ex hoc
mẽbra priuanꝰ nutrimẽto: q: iaꝫ dictũ ẽ q ille cibus nõ daꝰ ad
nutricationẽ mẽbroꝝ: sꝫ ꝓ melioꝛi attractiõe virtutis medicine
ad epar ⁊ habilioꝛi eductioni mãe ad ĩtestina. Restauratio autẽ
mẽbroꝝ fiet ꝯueniẽter ꝑ aliuꝫ cibũ subsequẽteꝫ notabilis quã/
titatis q sumeꝰ hoꝛa cõi cibatiõis ꝯpleta ꝓbabili euatõe de mã
ꝑ pm cibũ medicialẽ. Ad vltimuꝫ de auctoꝛe Megategni q ta/
les medicine sunt calide ⁊c̃. dicaꝰ ꝯcesso q sint calide q mã nõ
est vehemẽter inflãmabilis: q: iam ẽ digesta ex quo apa ẽ ĩ de/
clinatione: ⁊ ẽt supposito q mã ⁊ membrũ aliqualiter inflãmen
tur: maius tñ iuuamentũ expectaꝰ per has medicinas q̃ꝫ ꝑ non
exhibitionẽ eaꝝ: sicut ẽt quotidie exhibem⁹ diagrediata ĩ gra/
nis ⁊ maxime cũ nõ posset fieri euatio taliũ membroꝝ per alias
medicinas mitioꝛes cũ mãe iam sint ĩspissate ⁊ ingrossate ⁊ pro/
pter stricturã poroꝝ euatiõis ꝓpter oppilationẽ ibidẽ existẽtẽ:
⁊ sic sit finis huius diete ꝯpetẽtis ĩ apatibus ẽt quo ad diuersa
tꝑa eoꝝ. De dieta aũt ꝯueniẽti in doloꝛe epatis a casu vel ꝑ/
cussione nõ oꝫ sermonẽ ꝓlongare: q: illa ꝯuenit que ẽt ꝯueniti
principio apatum calidoꝝ ad ꝓhibitionẽ futuri apatis cũ die/
ta tenuissima: ⁊ nihil dare vsqꝫ dũ sint facte diuersiões ⁊ ꝓhibi
tiones fluxus mãe: postea ꝓcedendo cũ dieta ĩfrigidatiua ⁊ pa/
rum ꝯfoꝛtatiua dimittẽdo calida ⁊ vinũ vt supra dictuꝫ est. Et
ita in doloꝛe cuius cã est mot⁹ materierũ ꝑ epar tꝑe crisis oꝫ ꝓ
tꝑe crisis sepatõis ⁊ expulsiõis vt expecteꝰ termin⁹ expulsionis
nõ impediẽdo naturã ꝑ cibum fm sniãꝫ affo. prime ꝑticule. Ea
quoꝝ crisis fit ⁊c̃. ⁊ hoc cõstãte virtute vt supponiꝰ ex regul. i/
debite dietãdo. Et sic est sufficiẽter dictũ de dieta cãruꝫ oĩum
doloꝝ epatis: ⁊ ita sit finita prima ꝑs principalis practice hui⁹
capituli de doloꝛibus epatis.

Medicinalia.

Succedit iam scd̃a pars que versaꝰ cir/
ca medicinalia ꝯueniẽtia in doloꝛib⁹ epa
tis ⁊ cãis eoꝝ. Et ista ꝑs diuidiꝰ in duas: qñ primo ponẽꝰ qui/
dã cañ. cões ad electionẽ ⁊ oꝛdinationẽ medicinaꝝ alteratiuaꝝ
⁊ digestiuaꝝ ⁊ euatiuaꝝ que vt sic epi ꝯueniũt q nõ alijs mem
bris. Scd̃o spãlius poneꝰ cura in cãis doloꝛis epatis sex vel
septem supra enumeratis ĩcipiẽdo sicut ẽt factum ẽ circa dietaꝫ
a cura oppilationũ tãquã a cura regis que vt sepe ẽ radix aliaꝝ
egritudinũ epatis: ⁊ ibi poneꝰ primo cura oppilationũ humoꝛa
liũ nõ apantiũ. 2° ꝯñter oppilatiõis ventose. 3° principaliꝰ po/
netur cura spãlis cãe doloꝛis epatis vt est mala ꝯplexio diuer/
sa sine mã. 4° poneꝰ cura debilitatis ei⁹ sine oppilatiõe vel ma
nifesta malitia ꝯplonali. 5° poneꝰ cura apatũ epatis ⁊ calidoꝛũ
⁊ frigidoꝝ fm diuersa tꝑa ipoꝝ ⁊ diuersos modos terminatõis.
6° veniemus succincte ad curã doloꝛis a casu vel ꝑcussiõe. Et
vltimo ad curã doloꝛis ꝓpter mãs per epar trãseũtes hoꝛa cri
sis: ⁊ cũ his erit sufficiẽter expedituꝫ capm doloꝛis epatis q est
ꝯtinẽs quasi noticiã oĩum malaꝝ dispõnuꝫ epaticaꝝ ꝑter quaꝫ
ictericie ⁊ idropis: de quibus erunt specialia capitula inferius.

Circa primũ opꝫ primo notare cañ. cõem positũ a Gal. 3° te/
gni ⁊ ab. A. 4a primi ca° primo: vt scilꝫ q ĩ curatione egritudi/
num mẽbroꝝ officialiũ: oꝫ nõ solũ habere cõsiderationẽ ad cõ/
plexionẽ

plexionē mēbri ⁊ si lapsus fuerit in ꝯplexiōe: sʒ ēt ad ipsoꝝ ꝯpo/
sitionē multipliciter vt si mēbꝛū fuerit i ꝓfundo vel fuerit in su/
ꝑficie situatū: qm̄ si fuerit in suꝑficie mitioꝛib⁹ oʒ vti remedijs:
qm̄ vt dicebat Gal. Si necessariū ē calidū i his extrīsecis ano/
dinum sufficiēs est diaforesim facere i suꝑficie. Si vero que in
suꝑficie sine passiōe oīno existant in ꝓfundo vero sit eūatiōe idi/
gens sup. membꝛuʒ itendere augere oʒ diaforetici farmaci cali/
ditatem: euanescit eiʒ deficiēs priusq̄ȝ ad ꝓfundū ꝑueniat: vt
vult Gal. sup. nisi intēdat̄: ⁊ hec vera sunt in his que extrinse/
cus applicanda sunt calidis. In fridis vero oʒ cū mēbꝛuʒ pro/
fundum fuerit ꝙ ē alterandū addere aliquid liptomeris substā/
tie ad penetrationē fridoꝝ. De his aūt que intrinsecus exhibē/
da sunt rursus extēsio altera sumenda ē a substātia ꝑtis patien/
tis vt nūquaʒ rara ⁊ mollia ⁊ lassa fuerint ſm nām. i. dicta mē/
bꝛa aut spissa ⁊ stricta dura: qm̄ pꝛioꝛa sup. facili⁹ eūantur vt di
cebat ⁊ sup. alterant̄. altera vero. s. spissa ⁊ stricta acrioꝛibus i/
digēt eūatiuis vel sup. alteratiuis: ⁊ his q̄ sūt lipotomera. Sup
ponatur eīm vt in casu nostro si id accidat in epe: vt dicit Gal.
pꝛedictaʒ eē dispōeʒ sup. remouēdā: oʒ ergo que dicta sūt sup.
cōsiderare: ⁊ qm̄ ipm̄ ē membꝛuʒ pꝛincipale: q: nō seipm̄ solum
quēadmodū plurime aīalis ꝑtes regere natū est: sʒ emittit vir/
tutem sup. nālē oībus: oʒ hoc maxime ꝯsiderare ⁊ i alteratiuis
⁊ in solutiuis. ꝑiculuʒ eniʒ est si dissoluerim⁹ eius virtutē debi/
litare pꝛimū circa oꝑationē ipius ⁊ ibeciles oēs efficere venas.
vnde cōcludit: admiscere oʒ aliquid stipticoꝝ farmacoꝝ in me/
dicinis eius ad ꝯfoꝛtationē ei⁹. Et istā sniaʒ tacite inuebat Aui.
i sermone vniuersali de curatiōib⁹ epatis i pꝛicipio capituli 14ª
tertij cū dicit: In epate necessaria est ꝯseruatio sanitatis cū simi
libus sup. ꝑ ꝓpꝛietatē ꝯfoꝛtātibus ipm̄ ⁊ sup. ⁊ cū ꝓseruātibus
a lapsibus in quos faciliter est aptū cadere: ⁊ q: est rare substan
tie mollis vt a vehemēter calidis ne liquefiat ⁊ a vehemēter fri/
gidis ne coaguleẗ. Et q: sunt vene disseminate stricte ꝑ eū etiaʒ
a fridis ⁊ stiptieis ⁊ glutinosis ne oppileẗ. Et ita cū simılib⁹ dʒ
sanitas eius cōseruari ⁊ expulsio egritudinis dʒ fieri cum ꝯtra/
rio. Secundus cañ. cōis qui sequiẗ ex paulo ante dictis: ⁊ ēt
Auic. opʒ ēt in epate vt nō euacues medicias resolutiuas ⁊ ape/
ritiuas quibus ꝯtrahitur versus egritudines epatis māles op/
pilatiuas ⁊ apostemosas ex stipticis ꝯfoꝛtātib⁹ nisi existimes sic/
citatē superfluā. ⁊ hic cañ. positus ē ab oībus auctoꝛib⁹ medici/
ne ⁊ declarat⁹ 7° colliget ca° 16° ⁊ i epate ⁊ i reliquis pꝛicipali/
bus mēbꝛis ⁊ i oꝑantib⁹ operationeʒ toti cōem. nā ꝑ hoc oʒ ma
xie eoꝝ virtutes ꝯseruare ꝯmiscēdo stiptica aromatica cū alijs.

Ali⁹ cañ. cōis in exhibitōe medicinarum epaticaꝝ etiā Auic.
opʒ quidē vt medicine epatice optime terāẗ: ⁊ opʒ vt sint subti
lis substantie quatenus ad ipsum perueniant siue ꝑuenire pos/
sint siue sint calide siue frigide siue stiptice ꝓpter strictos meat⁹
ipsi⁹ epatis vt ꝯuenienter i eos penetrare possint. Alius canon
dñi Auic. melioꝛ quidē hoꝛaꝝ ad sumēdū in potu medicias epa
tis ⁊ ꝓpꝛie ꝓpter oppilationē epatis ⁊ similia ē hoꝛa in qua esti
mat̄ ꝙ id qd̄ penetrat de stomacho ad epar supple de chilo ⁊ cō
pꝛehendiẗ in ipso. s. epate iā ē digestiuū. i. cā facta ē digō ⁊ i sto
macho ⁊ i epate ⁊ separatuʒ ꝙ seꝑari opoꝛtuit illi⁹ iaʒ transmis/
suʒ ē ꝙ ē i epate digestū ab epate extra ad venas. Rō est clara
q: ista hoꝛa epar ē maxie paratū ad suscipiēdū operationē medi
cine ⁊ ad regulādū ipsaʒ cū iam nō sit impeditū neqȝ occupatū
ad aliā operationē. ⁊ hoc ē tp̄s circiter octo vel nouē vel decem
hoꝛaꝝ ab assumpto cibo: qm̄ isti termini nō possunt bñ limitari
ꝓpter diuersitatē ciboꝝ ⁊ coꝛpoꝝ ⁊ ꝯsuetudinū i digerēdo. Et
ista verba colliguntẗ ēt de mente Gal. 4° de regimie sanitatis.

Propterea signāter dicit Auic. vtēs isto termino i qua esti/
mat̄ ⁊c. q: nō ē certitudo de tp̄e. ⁊ si exhiberētur iste medicine
ante istud temp⁹ cū debēt eē artificialiter subtiles vt dictū ē in
canone superioꝛe: ⁊ sic ex subtilitate eaꝝ cum reddunẗ penetra/
tiue multū stante chilo i stomacho vel massa sanguiea in epate
facit mās tales pꝛecipitare ēt indigestas nō ꝯuenienter i mēbꝛa:
q: chilū indigestū i epar vel sanguinē indigestū in mēbꝛa poste/
rioꝛa. Et maxie hoc ē verū i oppilatōib⁹ vt dicebat Auic. qm̄ in
oppilatōibus eēt maioꝛ timoꝛ ꝓpter obseruātiā cañ. qñ fierent
maioꝛes oppilatōes i epate vel i mēbꝛis ꝑ iductionē materierū
idigestiuaꝝ i dicta mēbꝛa que adherēt in cām oppilatōis i di/
ctis mēbꝛis. ⁊ ꝓpꝛie ēt magis nocerēt q: medicine oppilationū
sūt aperitiue per nām que maxie tales mās idigestas pꝛecipitare
facerēt. nō ē tñ tardādū tp̄s ad exhibitionē haꝝ mediciaꝝ post
ꝯplemētū digōnis ⁊ seꝑatōem digestiuoꝝ i eis: qm̄ oʒ iter me/
dicinas ⁊ comestionē futurā tp̄s interueniat ꝯueniens vt dicit
Auic. cū egeāt tp̄e sufficiēti ad hoc vt virtus stomaci ēt eas de/
bite regulare possit ⁊ vt ad actū debite reducāẗ ꝙ tp̄s dʒ eē no
tabile nō breue vt duaꝝ vel triū hoꝛaꝝ vel circa ſm diuersita/
tem virtutis stomaci i digerēdo. iō si tardarenẗ i exhibēdo eas
medicinas postq̄ȝ iā per temp⁹ notabile sūt inanita stomach⁹ ⁊
epar nimiū postea ꝓlōgarenẗ tp̄s ad sumēdū cibū ⁊ ita foret cau/
sa debilitatis ⁊ stomaci ⁊ epatis ⁊ reliquoꝝ mēbꝛoꝝ. Et ita ꝯñr
dicit Auic. ꝙ tp̄s cōueniēs in cōsuetudine hominū supple non
ad sumendū cibū ita sed ad tardandū post eā. s. medicinam sine
cibo ē hoꝛa que ē inter surrectionē ⁊ inter balneationē vel exer/
citiuʒ intelligiẗ supple ꝯpletū ⁊ ē duaꝝ hoꝛaꝝ vel duaꝝ cuʒ di
midia vt dictū est vsqȝ ad tres. Et ex hoc corrigiẗ cōis erroꝛ
illoꝝ qui exhibēt cōfectōes stomatichas vel epaticas solū ꝑ ho/
rā ante cibū vel ad plus duas q: bonū ē tardare etiā plus. ⁊ hoc
maxime veruʒ est de medicinis alterantibus ⁊ aperientibus ⁊
huiusmodi nō solutiuis: quoniaʒ de illis opoꝛtet multo maius
tempus interponi vt magis ifra videbiẗ. Aliū cañ. ponūt cōi/
ter oēs: ⁊ Auic. spāliter in caplo allegato ⁊ i cura oppilationū in
pꝛincipio ⁊ in caplo de cura apatis calidi ad ꝓhibendum vnū
erroꝛeʒ i appꝛoximatōe medicinaꝝ ꝓpꝛie eūatiuaꝝ i dispōnib⁹
epaticis: qm̄ aliquoties opʒ soluere ꝑ itestina māʒ vt. s. cuʒ mā
educēda est peccās in cōcauo ⁊ applicanẗ medicie eductiue māe
ꝑ via s vrine ⁊ ecōtra q: aliquoties mā ē educēda ꝑ vias vrine ⁊
⁊ educiẗ cū solutiuis ꝑ intestina. Et de hoc dicebat Aui. postq̄ȝ
posuit sniaʒ supꝛa allegatā i pꝛicipio dicte i vniuersali: ꝙ cū tu
erras i apate ꝑuenit erroꝛ tu⁹ ad venas: deīde ad coꝛp⁹. Addit:
⁊ ex erroꝛe qdeʒ ē vt tu ꝓuoces vrinā vbi necessariuʒ ē te soluē
ventrē ⁊ ē vt sint māe i ꝯcauitate sup. eūande: ⁊ sup. ēt ex erro/
re est vt soluas ventrē cū te opoꝛteat ꝓuocare vrinā: ⁊ est vt sit
mā i gibbositate. Proinde dicebat i cap° allegato i cura apatis
calidi: Ampli⁹ oʒ vt cognoscas latus egrū sup. ꝯcaui vel gibbi.
Addit: ⁊ caue ne ꝓuoces vrinā egritudine exñte i ꝯcauitate: aut
soluas ventrē egritudine exñte i gibbositate: ⁊. i. ꝑꝑ quā eāʒ fa
cias mām in vtrisq̄ȝ dispōnibus simul iobedientē: imo oʒ vt tu
euacues ex ꝓpinquoꝛib⁹ locis: ⁊ qm̄ sup. mā gibbi ē ꝓxima vijs
vrine ⁊ mā in ꝯcauo est ꝓxia itestinis ꝑ meseraicas medias ad/
dit: euacua ergo ex apate vel alia sup. mā peccante in epate eua/
cuāda ꝙ ē in ꝯcauitate ex latere solutōis ⁊ id qd̄ ē i gibbositate
ex latere ꝓuocatōis. Istuʒ cañ. posuit Aui. 4ª pꝛimi cap° p°
⁊ Ras 7° ꝯtinentis. ⁊ eūdem obseruauit Serap. 3° bꝛeuiarij: ⁊
ita Gal. 8° memiri ⁊ 3° tegni: ⁊ alibi a diuersis auctoꝛib⁹ ⁊ i di
uersis locis obseruat̄. Sʒ circa istud dictū est bñ aduertēdū
ꝙ stante mā eūanda i gibbo siue fuerit apans siue non apans: ⁊
tñ exñte replone i cōcauo tutius ē anteq̄ȝ exhibeanẗ que educāt
māʒ ꝑ viā vrine ꝓmittere medicinā lenitiuā eductiuā materieꝝ
cōiuʒ: q̄ quasi cōiter ꝯiungunẗ in oī moꝛbo i stomacho ⁊ i mese/
raicis ⁊ sepe i cōcauitate epatis vt nō deriuenẗ ꝑ medicinas ꝓ/
uocatiuas ad gibbū: ⁊ sic ibi addant ad plenitudinē ⁊ replōneʒ:
⁊ ita vētris lenitio vel solutio vel vomit⁹ nō soluʒ necessaria sūt
stante mā pꝛicipalr peccāte in ꝯcauo: sʒ ēt stante plenitudine in
gibbo: ⁊ qñ cōiungiẗ mā i stomacho vel i vijs medijs vt dictuʒ
est. Et istaʒ sniaʒ inuebat Aui. pª quarti i cura fe. effimere ex op
pilatōe cū dixit ⁊ ē notabilis text⁹ ad hanc māʒ: Et nō ꝓperes
ante eūoneʒ ad mūdificādos meat⁹ ⁊ aptioneʒ. s. cuʒ ꝓuocati/
uis. Et adducit rōneʒ dicēs: Id eniʒ foꝛtassis ē cā ad attrahen
duʒ humoꝛes subito ad quosdā meat⁹ ⁊ iuiscandū in eis: ⁊ id est
res i qua sūt plurimi erroꝛes. Et foꝛtasse addit i oppilatōibus si
fuerit grossuʒ id qd̄ attrahiẗ per medicinā ꝓuocantē ⁊ ꝓpꝛie si
meat⁹ fuerit stricti vt i casu nostro. Et istam eandē sniaʒ posuit
ideʒ Aui. i cura ictericie citrine vulgarizādo sniaʒ qñcūq̄ȝ sint
offerēda aperitiua maxime foꝛtia cuʒ dixit: Et cū aperis in fine
aut i pꝛicipio tūc ex eis q̄ recta sunt vt sequaris id soluēdo sup.
pꝛius ſm ꝙ tollerat ipm̄ sup. solutionē ⁊ ſʒ ꝙ ꝓterijt de solutōe
ventris. s. magis vel min⁹ euacuata mā per solutionē pñt sup.
plus vel min⁹ aperire. Alius casus spālis etiā qñ materia eēt
cōtenta in gibbo epatis ēt si non esset suspitio per ꝓuocantia ne
ꝯuerterenẗ materie a mēbꝛis anterioꝛib⁹ ad gibbuʒ epatis ꝙ tñ
ꝓ tunc non deberēt exhiberi ꝓuocatiua nisi pꝛius fieret eūatio
per secessum de tali mā in gibbo existēte. ⁊ ē notabilis casus ad/
duct⁹ ꝑ Nicolū floꝛentinū vt. s. qñ eēt mā peccās in gibbo mul
ta aut grossa spissa nō apta trāsire ꝓpter multitudinē vel gros/
sitiem ꝑ venas emulgētes ⁊ ꝑ renes ad vesicam: neq̄ȝ medicine
diuretice eēnt sufficiētes ad ipaʒ taliter subtiliādaʒ: tunc i casu
isto opoꝛteret talē māʒ minoꝛare ꝓ maxia ꝑte: ⁊ educere ꝑ itesti/
na cū medicinis solutiuis. ⁊ tunc paucificata mā ꝓ magna ꝑte ⁊
subtiliata: possʒ ꝯñter ꝑ vias vrine educi cū ꝓuocantib⁹. ⁊ istū
cañ. posuit Gal. 7° terapentice cap° vltimo vltra mediū capitu
li nō tm̄ stante mā in gibbo epatis grossa ⁊ multa: sed ēt si fuerit
peccās circa renes aut vesicaʒ. nā postquā posuit cañ. ꝙ a plas/
matione fit indicatio modi eūatiōis suꝑfluitatū dicēs ꝙ ꝑ inte/
stina solum que deoꝛsuʒ trāseūt sup. sunt eūanda quēadmoduʒ
ē dictū in epatis cuna. i. de materieb⁹ in cuna epis. i. i cōcaui/
tate. Fecit ꝯñter exceptionē dicēs: Renes vero ⁊ vesica ⁊ epa
tis gibb⁹ plena multa cachoximia ꝑpillata. i. dissolutiua ⁊ de/
scensiua. i. deoꝛsuʒ ducētia: puta ꝑ itestina vocata farmaca ex/
purgētur moderata vero sup. facta. i. minoꝛata dicta mā ꝑ vri/
nales poꝛos sup. educat̄: ⁊ ita stante mā modica in gibbo: q: exi
stens paucificata multū vel si a pꝛincipio fuisset pauca verificat̄
cañ. Aui. vt per diuretica ⁊ nō ꝑ vētris fluxū dʒ educi. alr̄ stan
te mā grossa vel multa: oʒ pꝛius soluere vētrē vt dictū ē. Ali
um casuʒ ponūt cōiter doctoꝛes 4ª pꝛimi ca° pꝛio sup isto cañ.
qñ stante mā ēt modica i gibbo epatis peccāte: vbi in vijs vri/
ne essent vlcera vel manifeste alie lesiōes: vñ paratū essʒ fieri no
cumentū magnū per mās ad illa loca cōuersas nō eēt tutū tunc
eas educere ꝑ vias vrine: imo melius eēt educere ꝑ secessum: sʒ
vie essent longioꝛes ⁊ foꝛte ecōuerso si staret mā i cōcauitate epa
tis peccās ⁊ maxime si eēt acuta ⁊ essent vlcera i intestinis foꝛte
melius eēt educere ꝑ vias vrine q̄ȝ ꝑ itestina. Et foꝛte ꝙ Auer.
7° colliget ca° 19° i de creatiōe apatuʒ mēbꝛoꝝ officialiū nolu/
it in totū ꝯsentire isti regule ꝓpter tales cōtingētias que iterdū
eueniūt dixit sic: Et dictū ē quāuis a toto nō sit bene cōcessum
ꝙ qñ apa in gibbositate epatis existit vel sup. alia mā oppilās ꝙ
eūari debeat ꝑ ꝓuocātia vrinaʒ ⁊ ꝙ in cōcauitate existit ꝑ far/
maciā: ⁊ in his cōsidera. Alius canon positus ē supꝛa circa me/
dicinas alteratiuas vt. s. medicie tales nō sint excessiue tales in
gradu caliditatis vel friditatis humiditatis vel siccitatis. nam
ꝑ medicinas extreme fridas extinguiẗ caloꝛ epatis: ⁊ sic debi/
litatur i oꝑationib⁹ ⁊ per humectatiuas remolliẗ substātia epa
tis ⁊ relaxat̄: ⁊ per calefactiōes extremas ꝑduciẗ ad arefactōeʒ

⁊ indurationē: ⁊ ꝑ siccitatē silr̄ ducit̄ ad arefactionē ⁊ duritieꝫ
⁊ oppilationē. idō vt supradicebat̄ vbi erat sermo de ista. mā opꝫ
vt īfrigidātia epar aggregāt ad īfridationē abstersionē ⁊ aper-
tionē ⁊ penetrationē cibi ⁊ stipticitatē cōfortantē nō plurimā ⁊
vt caueat̄ mollificatio vehemēs cū humectatiuis aquosis: ⁊ in
calefaciētibus sit aliqualis īfrigidatio cū cōfortatiōe: ⁊ in siccis
aliqualis nutritiua humectatio. Sꝫ alius restat can̄. ī soluti-
uis qui ponit̄ ēt ab Aui. in cura oppilationū epatis qui talis est
dicit sic: Solutiua aūt ꝯueniētia ad hoc capm̄ vbi oꝫ vt solutio
vētris fiat: nō oꝫ vt administrent̄ ex eis fortia nisi cū vehemens ē
necessitas vt sup. ē in corpe forti ⁊ robusto ī quo numero soluen
da nō eē apta eductiōi nisi per medicinas fortes que tn̄ fm gra-
dum debēt exhiberi incipiēdo a debilioribꝰ. Addit textus: imo
oꝫ vt sint leuia sup. solutiua. ⁊ adducit rōem can̄. cōtinuādo di-
cens: qm̄ mā in eo est ꝙ ꝓximū est medicine: q: ī epate ⁊. s. epar
nō multū distat a loco vnde sumunt̄ euatiue medicine vt vel lo
co vn̄ fit euatio vt ītestinis stomacho: vt pꝫ: ⁊ inde trāsit medi-
cina cū suo vigore non alterata in vijs medijs vbi si mēbrum in
quo peccaret mā eēt distans a medicina vt ē pulmo eēnt medi-
cine necessarie fortiores. Addit aliā rōnē: ⁊ qm̄ mēbrū. s. virtuo
suꝫ ē de se potens ad expellendū quale ē epar qd̄ ē pricipale suf-
ficit qₒlibꝫ adiutoriū ad expellēdū sup. māꝫ nocuitē expellendā
⁊ ita sup. medicina debilis ē sufficiēs. Alius can̄. generalis ēt
in curatōe epatis ē ꝙ vitētur quecūqꝫ stomacho nocēt. ⁊ ita vi
tetur potus aquē frigide ī ieiunio. ⁊ vitet̄ coitꝰ ⁊ balneū ⁊ exer-
citiū maxime post cibū ⁊ euōnes fortes ⁊ reliqua que supradicta
sunt de nocētibus stomacho. Rō can̄. ē manifesta qm̄ bonitas
preparatōis chili ad epar maxime iuuat ī lesionibꝰ epaticis sicut
ex aduerso malitia digōnis cibi ⁊ malitia chilificatōis ad multa
ducit nocumēta epatis vt infra ēt latiꝰ videbit̄ de idrope. ⁊ hec
de isto pricipali ⁊ canonibꝰ gn̄alibꝰ sufficiāt.

Cura specialis in doloribꝰ epatis.

Jam veniē
dum ē ad 2m principale vbi ē ponēda cura spālis ī cāis doloruꝫ
epatis. ⁊ sicut supra dictū fuit circa dictā prius incipiēdū ē a cu
ra oppilationū. s. sine apate. ⁊ de his prīo ponetur cura oppila-
tionū ex strictura meatuū que pōt quodā mō dici nō mālis: de-
inde ponet̄ cura oppilationū mālium vt humoraliū ēt nō apo-
stemantiū ⁊ ꝯūter oppilatōis vētose: qm̄ de cura oppilatōis ma
terialis carnose vel varicose cū sit īpossibilis quasi ī omnibꝰ nō
erit sermo: ⁊ ita successiue procedet̄ ad curā aliaꝝ spālium cau-
sarū doloris epatis de quibꝰ supra facta ē mētio vt malitie com
plonis sine mā ⁊ debilitatis ⁊ apatum ⁊c̄. Circa igit̄ primum
expediendū si oppilatio dicebat Auic. ē ꝯstrictio in creatōe aut
corruptio situs ī venis. i. malus situs venaꝝ: vt q: sit tortuosi-
tas in eis vel nimia tenuitas vel cōstrictio a gn̄atione: tunc tale
opꝫ adhibere regimē sup. curatiuū vel preseruatiuū eius q ha-
bet paruū epar. i. sicut illud qd̄ detur habēti ꝑuum epar a natu
ra. ⁊ quoniā ꝑuitas epatis a nā non est corrigibilis nisi in etate
pueritie vel adolescētie veniēdo ad iuuētutē sicut ēt supradictū
ē de ꝑuitate stomaci: ideo ī etate cōsistētie vel post ē magis ne-
cessariū regimē ꝓseruatiuū in cāu in oppilationē mālem in quē
lapsuꝫ faciliter cadit epar paruū ⁊ epar in quo ē oppilatio atte-
nuatoria nālis vel ex strictura venaꝝ vel ex tortuositate eaꝝ vt
pꝫ. Ideo dicebat Auic. vt ēt supradictū ē circa dietā in regimi
ne epatis parui ꝙ regimē est preꝑatio cū cibis pauce quantita-
tis ⁊ plurimi nutrimenti: qm̄ ꝓpter tenuitatē ⁊ velocitateꝫ pe-
netratōis rō ē satis manifesta: qm̄ ꝓpter tenuitatē venaꝝ ⁊ in
paruo ⁊ ī ꝯstricto siue oppilato attenuatorie ꝑ modos dcōs nō
nisi modica quātitas cibi vel chili recipi pōt ꝓ vice. ⁊ qm̄ talis
nō ē sufficiēs ad debitā restaurationē totiꝰ si vnica vel duabus
vicibꝰ tm̄ exhibeat̄: ideo expedit vt sumātur cibi separati in vi-
cibus ⁊ sint plurimi nutrimēti modicaꝝ sup̄fluitatū ⁊ in modo
substātie passibiles subtilis substātie facilis penetratiōis ꝓpter
stricturā meatuū vt ēt supradictū ē ī dicta. Opꝫ ēt vt rectificē-
tur cū medicinis subtiliatiuis ⁊ aperitiuis ⁊ aliquotiens solut-
iuis paꝝ ⁊ aliquotiēs diureticis de quibꝰ dicet̄ īfra ne sup̄flui-
tas chili vel masse sanguinee ī dictis venis retineātur ⁊ causent
oppilationē mālem. Ideo quasi cōtinue expedit vt vtant̄ aperi-
tiuis ⁊ abstersiuis: ⁊ cū hoc fiant ea que iuuāt attractionē nutri
mēti ad mēbra vt sunt fricatōes extremoꝝ ⁊ totiꝰ corporis post
finē scd̄e digōnis ⁊ post somnū vt tpe quo dꝫ separi digestū ab
epate ⁊ trāsire ad mēbra. Et ī hoc cāu opꝫ precipue custodire ab
his que generāt oppilatōes de cāis primitiuis ⁊ corporalibus
de quibꝰ dictū ē supra sufficiēter in dieta ⁊ quasi ī ꝯtinuo vsu:
opꝫ vt offerātur ea que aperiunt cū ꝯfortatōe appropriata epa-
ti de quibꝰ sufficiēter dictū ē supra: ⁊ sic cū his igenijs poterit
fieri preseruatio a lapsu ī oppilationē materialē simul cū ꝯueniē
ti restauratōe membroꝝ. Si vero oppilatio fuerit materialis
hūoralis ⁊ nō apōsa tunc aut cū illa ꝯiungit̄ totiꝰ corporis reple
tio vel nō. ⁊ si sic aut cū illa ē replō sanguinea aut alioꝝ humoꝝ
que ꝓpriꝰ dicat̄ cachoxima: ⁊ tunc fm can̄. cōes ē fienda flōmia
vel solutio ventris p̄digesta mā habita intētōe ad mām ꝯtentaꝫ
ī toto. sed quoniā nō pōt stāte cachoxima ī toto fieri debita mū
dificatio illius cū solutiuis neqꝫ p̄paratio ad solutionē cū dige-
stiuis stante oppilatōe ī epate nisi prius attēdat̄ dispōni oppila-
tōis epatis: qm̄ medicine que debēt ad mēbra ꝑuenire solutiue
vel alteratiue prius ad epar eueniūt q̄ꝫ ad mēbra posteriora priꝰ
igitur ad hanc opꝫ attendere. Ideo circa istā oppilationē epa-
tis ⁊ in cā eius ē primo fienda ꝯsideratio que aut ē oppilatio san
guinea peccante solo sanguine in quāto aut ex alijs humoribus
calidis mixtis cū sanguine: aut ex humoribꝰ magis fridis gros-
sis ⁊ viscosis: ⁊ ita oppilatio aut ē recens aut antiqua. ⁊ si fuerit
oppilatio ī ipso ex mā sanguinea peccante ī quāto nō ē dubita-
tio ꝙ ē fienda flōmia ⁊ de basilica dextra ⁊ copiosa aggregata
mā fm epar ēt si recens fuerit oppilatio ēt preter eā que facta est
stante repletōe sanguinea in toto que variāda ē fꝫ diuersas cās
repletionis in toto fm alias dicta supra. ⁊ hoc dico cōstāte vir-
tute ⁊ alijs consentiētibꝰ. Sed cum antiquatur oppilatio dicit
Auic. ī cura oppilationū īdiges flobothomia basilice ⁊ solutiuo
dicit Gētilis super hoc textu exponendo fm cōem sensum ꝙ si
oppilatio antiquata ē ex mā sanguinea aut alia mixta cū sangui
ne ꝙ fiat flōmia. Et si alia nō ē mixta fiat solutio farmacia ⁊ ita
exponit ⁊ pro vel. Si tn̄ ē mixta cū sanguine post flōmiā fiat so-
lutio cū farmacia. Sꝫ cum reuerētia non credo eē istuꝫ sensum
Aui. nō q: nō oportuisset poni hic istuꝫ can̄. spālem ī oppilatiōe
antiqua: q: qd̄ dixit Gen. ē de regulis cōibus ī cūctibꝰ ꝑ flo-
bothomiā vel ꝑ solutionē: ⁊ ita nō oportuisset ꝙ Aui. ꝯtraxisset
tm̄ in oppilatōe antiqua q̄ꝫ in oppilatōe recēti. etiā vex ē qd̄ di
xit Gen. neqꝫ ēt satisfacit ad verbū. A. ꝑ hoc ꝙ expsse voluit ꝙ
ī oppilatōe cū antiquat̄ ⁊ ē īdigentia flōmie basilice ⁊ solutiuo:
⁊ tn̄ fm ipm̄ aliquotiēs sola flōmia sufficit: aliquotiēs sola solu-
tio. Et de ista oppilatōe antiqua ꝙ in ea sit fienda flōmia ēt di-
cit Serap. ad finē capituli de oppilatōe epatis dixit: Et ꝯferunt
oppilatōi vehemēti p̄cedenti. i. forti ⁊ antique extractio sanguis
cū etiā flōmia q̄ fit ex incisura dextra. ꝑ hoc ꝙ dixit etiaꝫ innuit
ꝙ nō est pricipalis eiꝰ cura: ⁊ nō eēt pricipalis cura si eēt mā pec
cans sanguinea. Gor. ēt dixit: postq̄ꝫ posuit nō esse applicāda
apitiua fortia ī oppilationibꝰ nisi signis manifeste digōnis ape-
rientibꝰ addidit: in oppilatōe antiqua ꝯpetit flōmia basilice. Cū
igit̄ non ꝯueniāt ī repletōe sanguinea ꝓuocātia fortia neqꝫ ī san
guine expectent̄ signa digōnis: videt̄ ꝙ ad aliū sensum dixerit
auctores ꝙ ꝯpetit flōmia ī oppilatōe antiqua q̄ꝫ ꝑꝑ oppilationē
ex sanguie vt ipse dicit. Est igit̄ aliter dicēduꝫ ꝙ ī oppilatōe
antiqua ꝯpetit flōmia basilice. Conuenit ēt solutio vētris vt di
cit textꝰ ēt si mā non sit sanguinea neqꝫ multū mixta sanguini:
īmo neqꝫ de his ē mens Aui. hic vt estimo: qm̄ māe calide cū op
pilant epar ⁊ ꝓlongat̄ oppilatio trāseūt ad apata vt alīs dictuꝫ
ē supra: ⁊ sic non stat oppilatio sine apate diuturna ex cā calida
vt ī nostro casu. Cū ergo ponit Aui. istū can̄. ī cura oppilationū
sine apate: intellexit de oppilatōe antiq̄ ab alia mā magis gros-
sa ⁊ fixa pēdente: in quo casu ē indigētia flōmie ⁊ farmacie. Nā
ex quo mā ē fixa ⁊ ꝯgeta ꝑmanēs in venis epatis oppilās ex mul
to tpe nisi ꝯmoueat̄ ⁊ agitet̄ male fit obediēs eductōi cū soluti-
uo. Per flōmiaꝫ aūt factā: facta ꝯmotione ī ea. s. mā: cū flōmia
faciat motū in oībus humoribꝰ 4a primi reddit̄ ipsa magis ꝑata
expulsioni a virtute adiuta nā ꝑ farmacū solutiuū: ⁊ talis ꝯmo-
tio ñ potuisset ꝯueniēter fieri ꝑ medicinas fortes icisiuas ⁊ cale-
factiuas. Nā ⁊ si tales medicie sua q̄litate manifesta ñ videant̄
nocere māe oppilatōis antique: tn̄ ꝓpter id qd̄ sequit̄ ad oppila
tionē diuturnā de iflāmatione ꝓhibita euētatōe exhibitio me-
dicinaꝝ multū calidaꝝ fuisset suspecta ⁊ timorosa. Per flōmiā
aūt medicā lataꝫ prīo fit ꝯmotio in humoribꝰ iuuās ad ītētōem
dictaꝫ. s. facilitatis eductōis dicte māe. Scd̄o fit aliqualis euō
de mā sanguinea circa epar exñte vel diuersio ab epate: ⁊ sic mi
norata mā in epate vel circa epar minorat̄ oppilatio ⁊ facilior fit
trāspiratio ⁊ euētatio: ⁊ ita aliqualr̄ disponit a ꝓhibitione iflā-
matōis: vn̄ ꝯñr postea tutius applicari pñt medicine solutiue di
cte māe. Et istū intellectū ad hunc textū bn̄ nota: quē itellectuꝫ
visus est olfacere Xpoforus barzizius ī hoc ꝙ dicit ꝙ ī tali op-
pilatōe flōmia saphene aut basilice mirifice ⁊ efficaciter valet ⁊
est solēnissimū ⁊ inauditū apud multos remediū: sꝫ non decla-
rat sufficiēter. Immo ampliꝰ dico ꝙ in oī oppilatōe epatis etiā
non antiq̄ vbi fuerit humoralis siue apans siue non apostemās
constante virtute ⁊ reliquis patientibꝰ fieri flobothomiā: qd̄ cer
ta ⁊ ꝯmensurata flōmia semꝑ est in casu iuuans. Et de apate po
suit textuꝫ expressuꝫ Auer. 7o colliget capitulo sup̄allegato 16o
cuꝫ dixit: Et debes scire ꝙ in euōne apatum membroruꝫ prin-
cipaliuꝫ penitꝰ sunt necessarie due intētōes. vna est flōmia: alia
est farmacia. Et adducit rōneꝫ dicēs: Et ob hoc. i. ꝑꝑ istā cām
q: illa apostemata fm plurimū nō sunt vniꝰ humoris sed in illis
aggregat̄ malitia quātitatis cū malitia qualitatis eū dixit: ꝙ ī
euatiōe tu debes semꝑ sup̄ humore dn̄ante ꝓuidere. i. vtruꝫ sit
fiēda copiosior flōmia q̄ꝫ farmatia vel econuerso ⁊ regularis fm
canones cōes. ⁊ ista verba Auer. nō tn̄ possunt trahi ad aposte
mata mēbroꝝ principaliū: sꝫ ēt ad oppilatiōes ⁊ maxime in epe:
vt pꝫ ꝯsiderāti. Facta ergo flōmia cuꝫ est necessaria solutio vē-
tris de mā oppilāte dicebat Auic. melius aūt est vt p̄mittas eis
scilꝫ solutiuis ea que incidūt ⁊ aꝑiunt ⁊ abstergūt sup. modera-
te: dico signāter moderate vt fiat moderata digō in mā: postea
euetur paulatine vt īfra dicet̄: deinde demꝰ fortiora apitiua ⁊
digestiua vsqꝫ dū veniamꝰ ad vehemēter fortia. Nā si fortia
a principio exhiberent̄ cruda ⁊ multa existente mā ista cōmoue-
rent mām ⁊ agitarēt ⁊ digōem ꝓhiberēt. Naꝫ ꝙ digerendū ē
tāta turbatione nequaq̄ꝫ ē opus vt dicit Gal. 4o regiminis sani-
tatis. ꝓinde dicit ēt Aui. in capo ꝓprio de cura oppilationū ad
istaꝫ cautellā: Et si nō videt̄ in vrina sedimē manifestū ⁊ signū
decoctiōis nō opꝫ vt in potu dent̄ fortia. s. digerētia apitiua ⁊
subtiliatiua ꝓpter fortē ꝯmotionē coꝝ: lꝫ forte posset ēt amplia-
ri nō dētur fortia. s. solutiua cū nō est mā preꝑata. Ut igit̄ cō
ueniens possit fieri electio ī medicis digestiuis preꝑatiuis de q-
bus alique debēt esse calide ⁊ alique frigide. ⁊ in fridis debꝫ eē
virtus apitiua ⁊ abstersiua aliqualis ⁊ non stiptica vt fuit supra
dictū. ⁊ in calidis ēt aliquotiēs expedit vt in pricipijs occurrere
cum

eum eis que sūt quasi tꝑate ⁊ paꝝ declinātes ad caliditatē ⁊ in ꝓcessu cū magis calefaciētib⁹: que tamē oēs habeāt ꝓprietatē ⁊ ꝯueniētiaȝ ad epar. iō Aui. de his posuit ordinē enumerando simplices medicias fridas ⁊ calidas ī casu ꝯueniētes: que tamē oēs sunt apitiue dicit sic: Et medicinaꝝ quidē apitiuaꝝ sup. cōferentiū in oppilatiōib⁹: alie sunt fride: ⁊ alie sunt ꝓxime equalitati. i. paꝝ ad calidū declinātes a tꝑatis: ⁊ alie sūt calide sup. notabilr̄ excedētes ꝑ caliditatē q̄ sunt necessarie ī cronicis sup. oppilatiōib⁹: qm̄ medicine remisse calide nō sufficiūt ad ꝑfectionem ī ꝓcessu cura oppilationū antiquaꝝ: vt plurimū sunt pēdētes a mā grossa. Et de fridis exēplificādo dixit: frigide vero sunt sicut endiuia hortulana ⁊ cāpestris ⁊ atarasacon vel cicorea. ⁊ de istis dictū est sufficiēter supra ⁊ qualibet caꝝ. Addit: ⁊ aqua plantagis cuȝ folijs ⁊ radicibus suis. i. aqua decoctiōis radicū ⁊ folioꝝ vel sublimatiōis vtrorūqȝ posuit signāter radices cū folijs: qm̄ forte aqua folioꝝ sine radicib⁹ esset ad stipticū declinās ⁊ nō apitiua: sȝ folioꝝ cū radicibus ē aperitiua cū frigiditate. ⁊ de his dicit Rasis 7° ꝯtinētis de mente Gal. Radix lingue arietis: ⁊ est plātago folia eius ēt fructus. i. semia valde ꝯferunt ad aperiēdū oppilatōes epatis. Addit allegādo Gal. dixit sup. Gal. ꝯsequēda sunt sup. ista vbi fuerit friditas: qm̄ infrigidant cū hoc sup. ꝙ aperiūt. ⁊ Aui. ꝯtinuādo ī fridis aperitiuis dixit: ⁊ omnia que ꝓuocāt cū īfrigidatiōe sup. sunt semina cōia frida maiora eucurbite mellonū ⁊ huiusmōi: ⁊ cum magna parte se. minoꝝ vt endiuie scariole ⁊ atriplicis. ⁊ de semine dixit expresse Rasis 7° ꝯtinētis: se. attriplicis dissoluit oppilationes epatis cū non habeat secū caliditateȝ: ⁊ sic aqua hoꝝ seminum ē ad hanc intētionē ⁊ aqua or. serū caprinuȝ. nā his oibus vel aliquibus eoꝝ ⁊ sibi similib⁹ possum⁹ vti in oppilatiōib⁹ cuȝ caliditate cōiunctis. Cōsequēter Aui. suspendēs sermonē continuatiuum ꝯnumerat quasdam medicinas que singulari ꝓprietate ꝯueniūt in oppilationū aptōe cuȝ ꝯfortatōe epatis que in omni oppilatiōe possunt ꝯīter exhiberi siue calida sit siue frigida. sȝ ꝯuenit vt misceant̄ cū fridis notis: de quib⁹ dictū ē in calida oppilatiōe: ⁊ cū calidis fortiorib⁹ in oppilatōe frida vbi ē intētio multe apertōis: qm̄ iste medicine de quib⁹ intēdit cum hoc ꝙ sunt apitiue: habēt ēt vim notabilis stipticitatis ad ꝯfortationē ipius epatis: ⁊ ꝓpterea cōuenit vt misceant̄ cū alijs aperitiuis fridis vel calidis ꝯm exigētiaȝ. Et iō addit: ⁊ cuscute est aperitiuū valde ⁊ nō est potandū in calida sup. nisi misceat̄ cum īfrigidāte: sȝ sup. ex ꝓprietate est multū ꝯueniēs in apertōe oppilationū epatis. ⁊ de hac dicit Aui. 2° can. cap° ꝓprio ꝙ cuscute ē calidū parūper in pricipio primi ⁊ siccū ī fine secūdi: ⁊ ꝙ aq̄ eius mirabilis ē ad ictericiā: ⁊ ꝙ aperit oppilatiōes epatis ⁊ stomaci ⁊ cōfortat epar. tñ dixit ꝙ nō exhibeat̄ in calida credo ꝓpter passibilitatē substātie illius: q: cito īflāmatur ex subtilitate ⁊ raritate. Dixit ēt Rasis 7° cōtinētis ꝙ podagra lini. i. cuscute ꝯfortat epar ⁊ tollit oppilatiōes ⁊ ictericiā. Addit Aui. cōtinuādo: ⁊ reubar. ⁊ silr̄ absinthiū que sunt de medicis calidis: tamē ꝓpter mirabilē ꝓprietatē ipsoꝝ ad epar: possunt ⁊ debēt exhiberi in oppilatiōe: ēt a mā calida miscēdo cuȝ alijs medicis fridis ⁊ aperitiuis. ꝓinde dixit cōtinuādo: nā lȝ sit in eo caliditas quedaȝ. s. absinthio qui est calidū ī primo: nō est tamē malū vti ipso ī oppilatiōe associata caliditati ⁊ friditati simul: sicut oȝ vt ipȝ administret̄. Repitur alia lr̄a que dicit ī plurali numero: postquā numerauit reubarbaꝝ ⁊ absinthiū dicit, nā lȝ sit in eis scilȝ vtrisqȝ caliditas quedā. s. recedēs notabiliter a tꝑato: nō est tamē malū vti ipis in oppillatōe associata caliditati ⁊ frigiditati simul. i. in oppilatōe aliquotiens calida: ⁊ ēt in frida ꝯm ꝙ opȝ vt ipa administrent̄. s. iuuādo aptionē oppilatōis ꝯȝ exigentiā: tunc cāe dicte oppilatōis calide vel fride miscēdo existētia cum eis cū est oppilatio calida aquam or. vel aquā endiuie. ⁊ si fuerit oppilatio frida aquā apij vel cuscute que est singularis iuuamēti ad mixtionē cuȝ eis ad magis apiendū. vel pōt legi ꝙ reubarbarum ⁊ absinthium valent in oppilatōe associata simul ⁊ caliditati ⁊ frigiditati decopulato extremo. ⁊ hoc dicit Gentilis cum fuerit frigiditas ex parte cause oppilantis: ⁊ caliditas ex parte illius qđ sequitur oppilationem vt putrefactionis. naȝ sic iuuant caliditati ⁊ frigiditati: iuuant frigiditati subtiliando mām icidēdo ⁊ aperiēdo cū caliditate manifesta: ⁊ iuuāt caliditati accidētali faciēdo diaforesim ⁊ ꝓhibēdo putrefactioneȝ ⁊ ꝓstando euētationē ad mām. ⁊ ita valēt oppilatōi associate caliditati ⁊ friditati simul ad istū ītellectū: q: caliditati accidētali ⁊ frigiditati māli ēt ꝯm aliū sensuȝ valēt ī oppilatōe calida ⁊ frigida: quia simul euāant humorē oppilantē simul calidū ⁊ frigidū vt ē cōis auctoꝝ snīa ⁊ maxime si fortificetur virtus coꝝ ī soluendo vel apiendo cū appriatis calefaciētib⁹ vel īfridātib⁹. ⁊ hoc ē qđ intēdebat cū dixit associādo sicut opȝ vt ipsum associetur siue loquamur de reubarbaro siue de absinthio siue ī substātia exhibeant̄ cū alijs aut decoctio eius vel sup. alteri⁹ eoꝝ. Nā decoctio vtriusqȝ facit ad solutionē vt pȝ. substātia ēt reubarbari si sumat̄ cū aperiente soluit absinthiū ēt recēs nō exiccatū ēt comestū vel aliter incisuȝ ī virtute succi fit solutiuū ⁊ maxie si sumatur cū aliquo aperiēte vt dictū ē calefaciēte. s. ī cā frida proprie ī aqua cuscute vt dicit Auic. 2° can. īmo ꝓprius euāat colerā ⁊ neqȝ per ipsuȝ fit iuuamētū ī flegmate sup. sicut ī colera in euone ⁊ aqua endiuie in cā calida ⁊ radices ei⁹ ⁊ eupatorij. i. decoctio radicis eius ⁊ eupatorij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ qñ nō intēdimus neqȝ multū calefacere neqȝ multū īfridare: ipsa eīm oia scȝ tria ꝓxima sunt vt dicebat Auic. sup. in debiliter calefaciendo ⁊ sup. de succis ꝓximis istis sup. ī calefaciēdo plus tñ calefaciūt quā supra dicta sunt succus feniculi humidi ⁊ succus absinthij. Nā ista sūt illis fortiora ī calefaciēdo ⁊ maxie si sumant̄ cū sirupo acetoso fortiū seminū. i. cū sirupo acetoso ꝯposito cuȝ seminib⁹ fortibus vt feniculi apij cimini ameos ⁊ huiusmōi. ⁊ si est necessaria plurima caliditas sup. maior q̄ȝ prius fiet sirupus acetosus cū melle ⁊ aqua eius vel sup. decoctio exhibeat̄ cū sirupo acetoso mellino. Et nota bñ istū modū introducēdi lr̄aȝ ⁊ exponēdi q: nusquā vidi istū textū ab aliquibus clarificatū. īmo multi rudes ex hoc textu vidētur colligere ꝑ hoc ꝙ Auic. dixit velle numerare medicinas frigidas ⁊ postea calidas ꝓpinquas equalitati cū antequā enumeraret eas que sūt equalitati ꝓpinque enumerauerit reubarbaꝝ ⁊ absinthiū. Dicūt ꝙ de mente Auic. hoc fuit ꝙ cēnt frigide ꝯplōnis qm̄ enumerauit post alias frigidas. ⁊ tamē coꝝ error ē manifestus si īspexerint bñ lr̄am qm̄ de cuscute ⁊ ē podagra lini expresse dixit ꝙ non ē potādum ī calida ⁊ de reubarbaro ⁊ absinthio dixit lȝ sit ī eo caliditas q̄dā vel in eis. Si ergo videris textū cū sapore placebit tibi iste modus ītroductōis textus ⁊ verificatōis ⁊ maxie per ea que in cōtinēti dicā vt ꝓpter excellētes virtutes istoꝝ ī oppilatōib⁹ epatis. De cuscute satis dictū ē: sed de reubarbaro oēs ꝯueniunt ꝙ mirabiliter cōfortat epar. Nā Aristo. ad Alex. laudauit ipsū quasi eēt vita epatis. ⁊ de eo dicit Auer. quinto colliget ꝙ ꝺ medicinis ē vna ex manifestiorib⁹ reb⁹ ī iuuamēto epatis ī aperiēdis oppilatōibus ⁊ ad ꝯfortādū ipsū ⁊ silr̄ ꝓdest stomacho. tandē dixit: ⁊ ē mirabilior ī medicinis purgatiuis q: frenuȝ suū est cū eo nulla medicinaꝝ purgatiuaꝝ ē sine veneno ī aliqua parte sui excepta ista sup. de soluētib⁹ ex ꝓprietate. Addit: q: quāuis purget cōfortat tñ oia mēbra vnde infert. ⁊ ꝓpterea possumus dando ꝓ purgatiuo refrenare alias medicinas per ipsuȝ: ⁊ ita videmus mirabiles laudes eius in hac dispōe epatis q: mirabiliter ipsuȝ cōfortat: ⁊ ꝓinde reubarbaꝝ bonū ē oī debilitati epatis vt dicit Rasis 7° ꝯtinētis. Et de hoc stant snīe auctoꝝ cōes oēs: ⁊ de absinthio quātā hȝ viȝ ī cōfortatōe epatis extāt codices oēs pleni ⁊ dicta sunt sufficiēter supra ī ca° ꝺ ꝯfortātib⁹ stomachū. ⁊ specialiter ꝯmemoro snīaȝ Auer. 7° colliget capitulo 16° cum dixit sic: ꝙ medicine prouocantes vrinam in egritudinibus epatis oppilationes aperiunt sicut absinthium ⁊ eupatorium. Nam iste due proprietatem habent in epate quēadmoduȝ scolopendria. ⁊ cortex capparoruȝ in splene ꝓprietateȝ habent. Et ex his pȝ quō ꝯuenienter Aui. enumerauit has tres medicinas cuscute absinthiū ⁊ reubarbaꝝ: q: mirabili ꝓprietate confortāt epar: lȝ paꝝ ad calidum declināt. Et posuit vsum istaꝝ miscendo ēt cuȝ reliqs approp̄riatis aliquotiēs fridis aliquotiēs calidis ꝯm necessitatē vt dictū est. Et dicit de eupatorio ⁊ amig. amaris ꝙ sunt ꝓxia sup. tꝑamēto ⁊ apitiua cū cōfortatione ēt appropriata epati ītelligēdo de amig. nō multū amaris: q: ille sunt calide in 2° ⁊ ꝙ apiunt oppilatōes epatis oēs fatent̄. Sȝ de eupatorio iā dictū ē de mēte Auer. qnto colliget ꝙ est calidū ī primo gradu ⁊ ē manifestū ī ꝯfortādo virtutē epatis ⁊ ī apiendo oppilatōes eius. Et de eodeȝ dicit Gal. 6° de simplici medicina: eupatoriū herba siue volucrū maius vel agrimonia subtiliū ꝑtiuȝ ac icisiue ⁊ abstersiue virtutis ē absqȝ euidēti caliditate vñ oppilatōes epatis purgat: ꝑticipat ēt ⁊ stipticitate breui ꝑꝑ quā ⁊ viscera ꝯfortat. Et eādeȝ snīaȝ posuit 8° memiri: ⁊ quidā dicūt ꝙ eupatoriū est policaria ⁊ fuit Nicolus florētinus: de qua policaria auctores medicine singularē faciūt mētioneȝ ī casu oppilatōuȝ epatis. Nā Ras 7° continētis dixit ꝙ policaria apit oppilatiōes epatis absqȝ caliditate cognita hñdo stipticitatē qua ꝯfortat corp⁹ epatis. Et īfra postq̄ȝ laudauit absinthiū dicens ꝙ valet ad initiū idropisis ⁊ corruptōeȝ complexionis addit: sȝ policaria in his opationib⁹ magis penetrat ⁊ ꝑficit ⁊ velociter ꝯfert. Et ita Auic. de oppilatōe epatis dixit ponēdo curā istaȝ verā: Oppilatio epatis aperit̄ cuȝ aq̄ decoctōis policarie capill'. ve. ⁊c. ⁊ ex his pȝ ꝯueniēs cā suspēsiōis sermonis Aui. in ꝯtinuatōe fridoꝝ miscendo istas medicias spāles de quib⁹ dictū ē. ¶Postea ꝯtinuādo de his q̄ sunt ꝓpique equalitati declinātis tñ ad calidū dixit: Equalitati aūt vicine sūt sicut lupini: ipsi eiȝ sunt medicina melior ⁊ ē notabilis text⁹ qua petit̄ aptio epatis absqȝ calefactōe ⁊ īfrigidatōe sup. manifesta: sed pur ad calidū aliqualr̄ declināt. Et aliq dicūt ꝙ lr̄a ē corrupta: qm̄ lupini sunt grosse substātie ⁊ nō vident̄ in casu ꝯuenire ꝑꝑ grossitiē. ⁊ vbi dicit lupini dȝ dicere lupuli q: sunt q̄si tēperati ⁊ apiunt oppilatōes sicut ēt ⁊ capilli ve. de quo dicit Gal. 6° de simplici medicina: q subtiliat ⁊ diaforat ñ tñ caliditatē aliquā īfert. s. manifestā sicut nec friditatē: sȝ isti errāt. Nā lupini ꝑꝑ [illegible]aritudinē apiunt oppilatōes epatis ⁊ splenis. ⁊ qm̄ vt dicebat Aui. ī pricipio capituli de reb⁹ ꝯueniētib⁹ epati: Ex medicinis qdeȝ ei ꝯferunt oia ī quib⁹ ē amaritudo qua aperiat̄ ⁊c. vt 2° can. caplo ꝓprio: lupini abstergūt ⁊ mūdificāt ⁊ aperiūt bñ. Sȝ credo ꝙ Aui. nō laudasset exhibitōeȝ substātie eoꝝ ꝑ iteri⁹ ꝓpter id qđ dictū est ꝙ sunt grossi nutrimēti. Sȝ cū ibi laudauit lupinos ītellexit decoctionē eoꝝ. Et ita in ꝓcessu ī cap° oppilationū laudauit decoctōeȝ lupinoꝝ amaroꝝ ī qua posit⁹ fuit succus eupatorij. Et ita Serap. ī cura oppilatōis laudauit eupatoriū cū decoctōe lupinoꝝ amaroꝝ. ⁊ talis ꝺcoctio pōt quasi eē tꝑata. Addit: ⁊ camepitheos ē eis ꝓxia: sȝ est res calidior eis parūper. Jō addit: ⁊ si potet̄ ex eo cū aq̄ endiuie tēperat. De camepitheos dixit Gē. ꝙ nō ē quercula maior vt multi existimāt vt ēt dicit Sy. sȝ vocat̄ īfima pin⁹ q: hȝ odorē pini ⁊ existimat̄ ꝙ sit herba quā moderni vocāt yuaȝ: ⁊ ita pȝ ꝙ est aliquāto calidior: sȝ ē aperitiua ⁊ abstersiua. Et de camepithimos expresse dixit Rasis 7° ꝯtinētis ꝙ de leui magis ꝯfert q̄ȝ alie medicine oppilatiōi accidēti epati, apiū ēt ē quasi hui⁹ virtutis: ⁊ ē eius/

dem gradus: de quo dicit idē Rasis q̄ aperit oppilatiōes epa/
tis calefaciēdo illud quotiēs īfrigidat̄ ꝓprietate mirabili: ⁊ con
fert corruptiōi ꝯplexiōis. Cōnumerat ēt Aui. acetū squilliticū
⁊ oximel squilliticū ⁊ spargos ī gradu istaꝝ mediciarū equalita/
ti ꝓpinquoꝝ ⁊ apientiū ⁊ abstergentiū ⁊ est notū. ꝯnumerat ēt
radicē lilij que est eiusdē generis: ītelligit̄ de radice lilij al. quo/
niam ireos ponitur iter fortes medicias. Postea numerauit la/
caꝫ de q̄ dictū ē sufficiēter supra circa textū. ⁊ eaꝫ Serap. posu
it calida ⁊ siccā in scđo: sꝫ dꝫ esse in pria mansiōe secūdi: sꝫ oēs
aperit oppilatiōes epatis: ⁊ in icteritie multū valet: sꝫ epar prin
cipaliter cōfortat. ⁊ de hac dicit Rasis 7° ꝯtinentis: Dico laca
ꝯfortat substātiā epatis: iō datur ī passiōe morbilloꝝ vel vario/
larum cocta cū vuis passis: ⁊ ponēdā est de ea cū thure ad ege/
stionem similē aque carniū. Ista tñ que dicta sūt possunt in/
tendi ī caliditate vel ī friditate fm̄ illud cui cōmiscet̄ sicut cū aq̄
endiuie aut cuscute aut cū vino ⁊ aqua seminū aut aqua lupino
rum quā posuit hic Aui. calidā in lr̄a dixit: Et aqua lupinorum
calida. i. excedēs temperamentū ꝑ calidū vt est dictū. Cōsequēter
Aui. enumerās medicinas calidas dixit: Ille aūt que sūt ad ca/
liditatem decliues sunt diuretica fortia sicut assar. ⁊ cassia sup.
lignea ⁊ sup. cinamomū ⁊ spica sup. nardi ⁊ celtica ⁊ petrosilli/
num ⁊ aristologia ro. ⁊ rubea ⁊ ireos ⁊ fistici ⁊ agaricū ⁊ epithi/
mū ⁊ squilla ⁊ polliū ⁊ cētaurea ⁊ succus ei⁹ ⁊ gentiana ⁊ sirup⁹
acetosus d̄ melle sup. factus cū seminib⁹ ⁊ squilliticus qui fit cū
rubea sup. tinctoꝝ ⁊ similib⁹ de plurib⁹ hoꝝ dictuꝫ ē supra. sꝫ
de spica celtica differēter a spica nardi: dicebat Gal. .° d̄ sim/
plici medicia q̄ debilior est quo ad oīa spica nardi excepto q̄ ad
vrinas sup. ē magis faciēs ⁊ est calidior ⁊ minus stiptica. cuꝫ tñ
spica sit calida ī tertio gradu. de petrosilino dicebat eodē libro
q̄ est calefactiū in tertio gradu ⁊ ꝓuocatiuū multū. Sꝫ ma/
gna dubitatio ē de rubea: qm̄ Aui. ponit eā hic inter calida ex/
cellenter. ⁊ idē facit Auer. 5° colliget qui posuit eā calidā ⁊ sic/
cam in tertio gradu: ⁊ hoc declarat ex amaritudine fundata in
substātia terrestri adusta: ⁊ ibi laudat singulariter in apertione
oppilationū epatis ⁊ splenis. ⁊ tamē Gal. 8° de simplici medi/
cina dixit q̄ stipticat ⁊ siccat ⁊ q̄ cerdones ad siccāduꝫ ⁊ stipti/
candū coria vtunt̄ hac planta. tādē dicit q̄ hoc farmachuꝫ est
exiccatiuū in tertio gradu ⁊ īfrigidatiuū ī scđo. veꝝ est q̄ Aui.
2° cañ. nō posuit ꝯplexionē istius manifestā: sꝫ dicit q̄ abstergit
cū equalitate. ⁊ tandē ponēs iuuamēta ei⁹ ī mēbris nutrimenti
dixit q̄ fructus ei⁹ cuꝫ oximelle dat̄ in potu ad apata splenis ⁊
mūdificat epar ⁊ splen ⁊ aperit oppilatōes coꝝ. Et addit: ⁊ ē ei
ꝓprietas in hoc: ⁊ ita reliquit dubiū de manifesta ꝯplexiōe. ꝓ/
inde in ista difficultate tenerē cū verbis Aui. in hoc cap° de cu
ra oppilationuꝫ: ⁊ forte q̄ viciat⁹ est tex. Gal. a trāslatore loco
allegato de simplici medicina: maxime q: Serap. in simplicib⁹
cap° ꝓprio dixit de mēte Gal. Sapor ei⁹ est pōticus: ⁊ virtus
eius prima ē calida: ⁊ virtus ei⁹ scđa est que abstergit abstersio/
ne temperata sicut dicunt ceteri. De polio q: ēt multū laudatur ī
hoc cap° ab auctorib⁹ dicit de eo Gal. 8° de simplici q̄ deob/
struit oīa viscera. i. oīuꝫ visceꝝ oppilatōes apit: ⁊ vrinas ⁊ mē/
strua ꝓuocat. ⁊ ita habuistis numerationē medicinaꝝ epaticaꝝ
occurrētiū magis ī vsu appropriataꝝ magis ab auctorib⁹ ⁊ fri/
gidaꝝ ⁊ q̄si temperataꝝ declinātiū paꝝ ad calꝫ ⁊ notabilr calidarū.

Ex quib⁹ ī opē habet̄ regula q̄ semꝑ ī alterādo ⁊ apiēdo cuꝫ
medicinis calidis vel etiā cum frigidis debꝫ fieri inceptio a de/
bilioribus: ⁊ maxime vbi opus sit exhibere aperitiua fortia ⁊ re/
mota ab equalitate: de quibus dictum est. Nam hoc est re/
gulare vt prius administrentur ea que sunt equalitati propin/
qua: deinde veniendum ad fortia propter nocumenta que sunt
parata sequi de quibus dictum est supra nota ītelligēti: ⁊ ma/
xime obseruādus ē hic cañ. ī applicatōe frigidoꝝ aperitiuoꝝ in
oppilatōe a cā calida stāte multa īflāmatōe qm̄ nō opꝫ tunc ex/
treme frida administrare neqꝫ īterius neqꝫ exteri⁹: imo oportet
a remisse frigidis īcipere ꝑꝑ timorē oppilatōis ⁊ ꝓhibitōis euē
tatōis: que si intēdat̄ ēt ⁊ malitia cōplonis calide intendet̄: ⁊ ita
forte fiat resolutio d̄ subtili mãe oppilātis remanēte grosso īmo
forte expedit approximare temꝑate calida. ⁊ si mã sit calida qm̄
per dictas medicinas facta diaforesi ⁊ trāspiratōe ī mã remitte
tur malitia ꝯplonis ⁊ sic mai⁹ erit iuuamētū diaforesis q̄ꝫ nocu
mentū calefactōis. Et istū cañ. expresse posuit Auic. 4ª primi ca
pitulo 2° de curatōe egritudinū malitie ꝯplonis cū dixit: Qui
aūt caliditatis sup̄fluitatē cū oppilatōib⁹ medicat̄ sibi cauere dꝫ
ab īfridatōe sup̄flua ne ī ꝯuertēdo oppilatōem ī lapidē augmē
tuꝫ faciat: ⁊ ne calide ꝯplonis malitiā augmētēt. imo paulatim
prio medicari dꝫ cū eo qđ abstergit. ⁊ si qđ īfrigidat ei suffece/
rit sicut aqua or. ⁊ scariole erit ꝯueniēs. ⁊ si non suffecerit illud
tūc cū eo q̄ tēperatū existit sup. medicari oꝫ. qđ si nō suffecerit
tunc cum eo in quo subtilis existit calor. neqꝫ ex hoc sis sollici/
tus. i. timorosus. s. in calefaciēdo quoniā iuuamētū diaforesis
ei⁹ in īfridādo. s. debilitādo ad aptōeꝫ plus ꝯfert q̄ꝫ sit nocumētū
q̄ facit ei calor q ad extiguēdū ē facilis post aptionē supple oppi
lationis facte. Nota tamē q̄ talia calida administranda non
debēt esse nisi remissa ⁊ nō excessiua in gradu caliditatis: qm̄ ta
lia calida vehemēter illā calidā ꝯplexionē augmētarent: ⁊ ita ꝑ
subitā ⁊ fortē actionē resoluto subtili a mã oppilante reliquū i/
duraretur: ⁊ iō ꝯueniēs est vt occurram⁹ cū medicinis medijs a
pricipio siue ī calida siue ī frida: de quib⁹ dictū est supra. vel cō/
miscendo calida cū fridis que sint equalia vel equalitati ꝓxima
vt endiuiā scariolam ⁊ lactucā. de agrestib⁹ intelligēdo ꝓ frigi
dis: ⁊ radicē apij ⁊ lupīos amares ꝓ calidis cū camepitheos: ⁊
istis bonū est ēt vti qñ ignoratur qualis sit cā. Nā in vsu coruꝫ
taliter cōmixtoꝝ nō pōt esse magnus error. Et de hoc dicebat
Gor. exēplificādo: si antē vellemus deoppilare sine calefactiōe
⁊ infridatōe: tunc ꝯponat̄ medicamē ex endiuia ⁊ scariola agre/
stib⁹ ⁊ ex radice apij ⁊ lupinis amaris ⁊ camepitheos ⁊ laca. Iō
cautela est cū quidaꝫ causaꝫ ignorāt q̄ solum cuꝫ istis operet̄ ⁊
non decipiet̄: vel vtat̄ istis qñ cā medio modo se habꝫ. Inci/
piendo igitur in cā calida si mã fuerit sanguica vel sanguini mix
ta. p° fiat flōmia fm̄ cañ. dcōs. deide fiat mūdificatio materie/
rū cōiuꝫ per vomitiuū leue stāte mã parata ad vomendū fm̄ q̄
als dictū ē vel secessiuū leue factū exēpligra cū. ʒ. vj. cassie no/
uiter extracte: ⁊. ʒ. ij. tamaridoꝝ ⁊ cū zuccaro fiat bolus vel cū
clisteri lenitiuo īfridante facto cū. ℥. j. cassiefist. ⁊. ℥. s. pulueris
zuccari ⁊ cū decociōe or. violaꝝ matrum viol. endiuie lactuce
q̄ sufficit addēdo. ℥. iij. olei violaꝝ ⁊ modicissimo salis. ⁊ cōple
ta hac intētōe tūc ꝓ digestiuo stāte oppilatōe ꝯuenit sirup⁹ ace
tosus simplex vel oxisac. simplex cū aqua endiuie ⁊ scariole: ⁊ si
ponat̄ paꝝ aque apij ꝯueniet. Et dicit Gētilis ī quodaꝫ cōsilio
q̄ aqua distillatōis lupuloꝝ apij solatri ⁊ eupatorij ad istā intē/
tionē ē cōueniēs sumēdo singulo die ī mane mediū ciatum. Et
addit: q̄ si distillatio fieri non possit bulliant talia in aqua vsqꝫ
ad ꝯsumptōem medietatis. postea facta colatura clarificet̄ cum
zuccaro vni⁹ cocte fiat sirupus lōgus sumātur oī mane. ℥. iij.
s. vel circiter. Et ad istā intētōem ī oppilatōe ex caliditate mira/
biliter laudat̄ sirup⁹ de cicorea cui⁹ descriptōem ponit Nico/
lus florētin⁹ sub hac forma. ℞. endiuie domestice ⁊ siluestris ci/
coree aā. M. ij. rostri porcini epatice fumi terre lupulorum ana
M. j. or. ℥. ij. liquiritie alchichingi capil'. ve. cuscute pollitrici
diantos aā. ʒ. vj. decoquātur ī aqua sufficiēti ⁊ colentur ⁊ fiat
sirup⁹ cū zuccaro acetoso ī quo ad oēm lib. ei⁹ ponātur reubar/
bari electi. ʒ. iiij. spice. ℈. iiij. ꝯtritoꝝ ⁊ ligatoꝝ ī petia rara do/
nec fuerit ꝑfecte decoct⁹ sirup⁹: dosis ē. ℥. ij. cuꝫ. ℥. iij. vel. iiij.
aque emulsionis sc. cōiuꝫ fridoꝝ sup. maioꝝ. Nā ī hoc ē vir/
tus aperitiua īfridatiua ⁊ ēt leuiter mūdificatiua mãe ꝑ secessuꝫ
ī virtute reubarbari vt cōstat vt fiat minoratio de mã qm̄ apiti/
ua vt fuit supradictū nō debēt exhiberi nisi aliqualr minorata
mã. ideo quidā prius minorāt ⁊ postea cū his alteratiuis aperi/
tiuis ꝓcedūt. ⁊ quidā imaginātur in tali cāu eē ꝯueniēs vt q̄dā
euāntia simul ⁊ aperiētia ꝯmisceātur ad finē dictū ad minoran/
dū ꝓ ꝑte mãm vt dictū ē. Et de hoc dixit Auic. ī cura oppila/
tionū q̄ agaricū cū succo eupatorij iuuatiuū ē valde. sꝫ hoc ꝓ/
prius ī frida: ī quo casu silr loquēs Serap. postquā posuerat q̄/
dā aperiētia simplicia ⁊ quedā soluēda dixit: Agaric⁹ vero cum
succo eupatorij nō ē minoris apertōis ⁊ mundificatōis quā di/
ximus possunt exhiberi de eis. ʒ. s. pro vice cum aquis appro
priatis. Et tunc si modica fuerit materia peccans fm̄ gibbum
non facta vlterius euacuatiōe possunt applicari prouocatiua fꝫ
canonem supra dictum que sunt frigida vt aque radicum apij
⁊ radicū plantaginis ⁊ foliorum eius ⁊ radicum liquiritie que
ponitur temperata: ponendo tamen aliquid de radice endiuie ⁊ sca/
riole. Sed si materia sit ī ꝯcauo epatis magis ad grossuꝫ decli/
nans vt colera vitellina post sirupuꝫ simplicē ⁊ sirupū de endi
uia potest exhiberi sirupus de duabus radicib⁹ cum aceto cum
aquis cicoree endiuie ⁊ apij: ⁊ magis ī ꝓcessu cū sirupo acetoso
ꝯiuncto est ꝓcedēduꝫ vel cuꝫ sirupo de bisantijs cū aceto ⁊ cuꝫ
aqs cicoree ⁊ eupatorij: ⁊ ꝯnr possum⁹ exhibere solutiua appro/
priata in casu que debēt mitia eē ⁊ suauia ꝑꝑ cās dictas in cañ.
Cū his tñ solutiuis docuit Serap. vt semꝑ ponant̄ aliqua ape/
riētia ⁊ ꝓuocatiua vt dilatatōe ⁊ apertōe sua adiuuarēt ad sol
uēduꝫ mãs oppilatōuꝫ. Nā dixit versus finē capituli: Et est
necesse qñ vti vis his medicis solutiuis vt addas eis quasdam
medicinas q̄ ꝓuocant vrinā. Et ibi enumerauit medicinas ī ca
su valētes vt hierāpigrā ⁊ absinthiū ⁊ polipodiū ⁊ agaricuꝫ qñ
sumunt̄ cuꝫ scie apij ⁊ cū aniso ⁊ cuꝫ sero caprino. Et easdē lau
dauit Aui. q laudauit ēt suffuf de turbith cum polio dict⁹ ī anti
dotario: ⁊ dicit q̄ ē eis iuuatiuū valde. Dicit q̄ aperit ⁊ soluit
ventrē. Silr tñ vt dicit ēt Gen. tales non reperiunt̄ sub ꝓprio
titulo ī qnto cañ. Et iste medicine ēt ꝓprie magis valerent in cā
frida. Sꝫ ī cā calida maxie valerēt cassia tamarindi reubarbaꝝ
p̄cipue si det̄ ī īfusione: qm̄ fit magis aperitiuū cum solutōe: vñ
posset fieri ꝯpositio fꝫ hanc formā. ℞. reubarbari electi. ʒ. ij. spi
ce. ℈. ij. Naꝫ ī apertōe nō debem⁹ facere quin associet̄ spica vt
ēt voluit ille ⁊ non squinātū vt multi īperitoꝝ faciūt: īfundant̄
ī aquis endiuie ⁊ lupuloꝝ non stante mã grossa. Et stante mixta
vel aliqualr grossa addat̄ de aqs apij ⁊ cicoree ꝓpter iuuamēta
apij supra dicta: ⁊ stent in īfusione ꝑ dieꝫ nālē qm̄ meli⁹ extra/
het̄ virt⁹ eius. Lꝫ aliq male ītelligētes dixerūt q̄ nō debēt sta/
re nisi. xij. horis: sed ē error vt al's declarani. Sꝫ stāte necessita
te ⁊ non fuerit tp̄s ampli⁹: admin⁹ stent ꝑ. xij. horas: postea fiat
colatura cui addat̄ cassie nouiter extracte. ʒ. vj. tamaridoꝝ. ʒ.
ij. electuarij de psilio. ʒ. ij. ⁊ erit potio ꝯueniens. Et si timerem⁹
ꝑꝑ diuturnitatē de adustione mãe: loco huius electuarij posset
addi de trifera ꝑsica fm̄ Mes. que ē multū excellens ī isto casu
⁊ erit potio sufficiēs. Et si mã esset magis grossa cū flegmatis
admixtione posset exhiberi. ʒ. j. diafeniconis. Et Gor. ordina/
uit pillas ad hanc ītentōeꝫ factas vt īfra maxie stante mã mixta
℞. reubarbari. ʒ. iij. lacce spice nardi agarici foliorum absinthij
aā. ʒ. j. cassief. mūde tamaridoꝝ aā. ʒ. ij. s. vuaꝝ passulaꝝ mun
dataꝝ. ʒ. j. ꝯficiant̄ cuꝫ sirupo acetoso ⁊ fiant pille: pñt exhiberi
ʒ. ij. ꝓ vice vsqꝫ ad. ʒ. ij. s. Si vero mã fuerit ꝓ digestiuis va
let oximel simplex a pricipio cū melle ro. cuꝫ aqs feniculi apij: ⁊
ī ꝓcessu oximel ꝯpositū cuꝫ melle ros. cuꝫ aqs eupatorij fenicu
li ⁊ absinthij. Et si placet ī ꝓcessu addere aliqd de oximelle sql/
litico

litico qn̄ reliqua nō sufficerēt cū aqs cuscute ⁊ decoctōe rubee
tinctoꝝ ⁊ lacce erit ꝯueniēs. Et ꝓ euātiuo valet pͥcipalr hiera
simplex Gal. ⁊ postea acuif vel acuetur cū agarico ⁊ turbith.
Nā de agarico maxīe si misceaꝛ cū amigd. amaris i casu oppi/
latiōnū ex hūorib' grossis expectaꝛ multū iuuamētū. Nam de
hoc dicebat Rasis 7° ꝯtinētis de mēte Gal. agaric' dissoluit
oppilatōes epatis sup. euāudo ⁊ amigd. amare aperiūt oppila/
tōem epatis accidēs ꝺ humorib' iclusis ⁊ insertis in extremita/
tib' venaꝝ perfecte. vn̄ posset formari medicina solutiua in cāu
ꝯueniēs vt ifra. ℞. agarici electi. ʒ. ij. turbith. ʒ. j. ẓiẓi. spice an̄.
ʒ. ß. amig. amaraꝝ incisaꝝ. ʒ. ß. īfundanꝛ ī aquis cicoꝛe fenicu/
li ⁊ absinthij cū modico oximellis simplicis. ⁊ postquā steterīt
ī ifusiōe debito tp̄e fiat colatura cui addaꝛ hiere simplicis Gal.
ʒ. vj. misce fiat potio. ⁊ si non sufficiat addaꝛ diaf. ʒ. j. vel. ʒ. j.
ß. ⁊ licet aliqui in hoc casu laudent electuariū indum. Ego ī ca
su nō laudo qm̄ virtus eius pertrāsit vltra epar vsq; ad mem/
bꝛa posterioꝛa a quib' euātio necessaria nō est vt supꝛa declara/
ui in dispōnib' stomaci: sed ī diaf. ꝓpter dactilos iuiscātes vir
tutes solutiuoꝝ ꝓhibeꝛ attractio a longinquis. ⁊ si volumus in
forma pillulaꝝ soluere oꝛdinauit Goꝛ. pillulas vt infra. ℞. aga/
rici. ʒ. ij. turbith polipodij an̄. ʒ. ij. spice nardi lacce ẓinẓi. anisi
masticis an̄. ʒ. j. hyere pigre. ʒ. iij. ꝯficianꝛ cū oximelle squiliti
co ⁊ fiant pillule: ⁊ exhibeanꝛ post. vij. dies sue ꝯfectionis: ⁊ hoc
nota. Oꝛdinauit alias pillulas ad hāc itētionē Nicolus floꝛen
tinus ⁊ sunt notabiles: quaꝝ descriptio est vt ifra. ℞. hyere pi/
gre. ʒ. ij. agarici turbith an̄. ʒ. iij. ẓinẓiberis spice ẓeodarie assa/
ri cassie l'. cinamomi croci succi eupatoꝛij succi absinthij an̄. ʒ. ß.
aloes epatici. ʒ. iiij. ꝯficianꝛ cum succo apij: dosꝛ ē a. ʒ. j. vsq; ad
ʒ. ij. ⁊ quidā ī magis grossa addūt serapin. ʒ. j. ī ꝯpōne. valent
ad istā ītentionē pillule de reubarbaro Mesue singulr ⁊ ita cū
his ꝓcedendo euābiꝛ mā ⁊ aperiētur oppilatōes ⁊ cōfoꝛtabitur
epar. Et si remaneret mā ī gibbo epatis educēda per vrinā fa
cta sensibili minoꝛatione de ea cum dictis supꝛa: opoꝛtebit con/
sequēter ꝓcedere cū ꝓuocātib' vrinaꝝ vt fuit dictū cū debilio
ribus: pꝛius postea ad foꝛtioꝛes ꝓcedēdo eligēdo de his que di
cta sunt supꝛa calidioꝛib' vel minus calidis pꝛimo oꝛdināſo me
dicinā Aui. ⁊ Serap. de spica ⁊ absinthio. In electuario ꝺ qua
dixit Aui. ⁊ ex eis que sunt facilioꝛa est vt sumanꝛ spice romane
ptes. iij. absꝛ. ps vna teranꝛ ⁊ cōficianꝛ cū melle. ⁊ de hac dicit
Ser. ⁊ medicamē factū cū spica romana ē iuuatiuū valde: ⁊ ei'
ꝯmixtio est ista. ℞. spice romane ptes. iij. absꝛ. ptē. j. teranꝛ cri/
bellenꝛ ⁊ cōficianꝛ cū melle dispumato ⁊ administra. Additꝛ ⁊ est
verbū bonū: spice vero iest virtus foꝛtis ī huiusmōi egritudīb'
s. oppilatiuis: īmo possibile est vt cureꝛ cū ea epar qꝺ ifridatū ē
⁊ iduratū: itellige ꝙ nō est multo tēpoꝛe iduratū. Et hoc exhi/
bito possumus postea exhibere foꝛtē medicinā vt faciēdo suffuf
vt ifra. ℞. croci auꝛ. ij. myrrhe assari fu. i. valariane reubarbari
se. apij montani an̄. auꝛ. iiij. spice īde spice celtice acoꝛi an̄. auꝛ.
vj. rubee tinctoꝝ auꝛ. viij. succi liquiritie auꝛ. iij. scolopendrie
auꝛ. iij. polij maioꝛis silr auꝛ. iij. misce fiat suffuꝛ: possunt exhibe
ri. ℈. ij. cū modico vini albi ⁊ est excellens foꝛte. ⁊ si misceaꝛ cū
melle debite quātitatis ad foꝛmā electuarij pōt exhiberi ad mo/
dum auelane grosse cū vino. Valēt ēt decoctōes ī ista intētione
radicū apij feniculi petrosilij. Valēt trocisi de absinthio mirabi
liter ⁊ de aniso: vꝫ dialaca: vꝫ diacurcuma singlr pꝛeter ista: vꝫ
electuariū singulr positū a Gal. 8°. x. tractatuū: cui' ꝺscriptio
℞. semis dauci reupōtici radicū squināti carpobalsami fructus
cedri anisi nardi croci cinamomi cassie lignee assari fu. petrosi/
lij camepitheos an̄. ʒ. j. mēte sicce obolos. iij. pineaꝝ mundata/
rum gra. 50. aggrega cū melle cocto ⁊ da ad magnitudinē aue/
lane cū vino. pꝛeter ista ī oppilatōibus ꝯueniūt diuersiōes cum
clisterib' cum vomitu maxime peccante mā ī cōcauo ꝯuertendo
ad vias intestinoꝝ vel stomaci: ēt si expediat cū clisterib' acu/
tis cum virtute reubarbari agarici vel turbith ſm diuersas in/
tentiones ⁊ diuertēdo ad mēbꝛa posterioꝛa qn̄ modica mā est in
gibbo epatis cū fricatōibus spatularū ⁊ ventosis ibi positis.

Quib' omnibus factis restat ꝯsequēter vt confoꝛteꝛ epar remota
oppilatiōe qꝺ est factū laxū: ⁊ ꝓpter euātiōes ⁊ ꝓpter ꝓuocan/
tia cū cōfoꝛtantib' ipm̄ a ꝓpꝛietate ⁊ aliqualr stipticātib' oꝛdi/
nādo ꝯfectōes vel pulueres siue trociscos ex simplicib' supꝛa di
ctis vt sumēdo spēs diarodon abbatis ī cā calida: verbigrā. ℥.
ij. cū. ʒ. j. epatis lupi ⁊ zuccaro dissoluto ī aquis endiuie ⁊ absin
thij ꝙ sufficit fiat cōfectio ī moꝛselis: ⁊ ī cā magis media sumen
do spēs diarodon descriptōe cōi: ēt cū epate lupi ⁊ zuccaro dis/
soluto ī aquis apij cicoꝛe ⁊ eupatoꝛij. ⁊ ī cā magis frida sumere
spēs diarodon absolute vel aromatici ro. ⁊ dissolue cū zuccaro
ī aquis apij ⁊ cuscute semꝑ apponēdo de epē lupi. Et si eēt oppi
latio a mā melācolica opoꝛteret vt in sirupis eēt magis intentio
humectatiua cū foꝛtioꝛi icisiōe vt cū reliquis ponere passꝛ. ⁊ coꝛ
tices radicū capaꝝ ⁊ scolopendriā ⁊ floꝛes genestre ⁊ silicē qui ī
hoc est singulare remediū: de quo dicit Rasis 7° ꝯtinēns: etiā
silr cū in ea sit cōdūans sapoꝛ amarus violēter ꝑfecte mundifi/
cat epar sup. a mā grossa indurata melancolica ⁊ aperit meatus
strictos qui sunt in eo n̄ ꝙ ī hoc calefiat illud manifeste neq; ifri
gidet euidēter. ⁊ ꝺ hoc ēt dixit. G. 8° decē tractatuū ꝺscriptis
ab Asclipiade ad passiōes epatis ad expurgādū aūt viscus. i. eꝑ
⁊ ad apiendū transit' eius diligēter absq; calefacere manifeste
aut ifrigidare optimū farmacū ē silix dn̄anter hn̄s amarā quali
tatem. Et silr ēt in soluētib' debēt apponi aliqua respiciēda hu
moꝛē melācolicū vt epithimus polipo. sene ⁊ huiusmodi semꝑ
cum passꝛ. ꝯmiscēdo. ⁊ in cōfectiōibus alteratiuis ⁊ cōfoꝛtatiuis
simul ⁊ aperitiuis debet apponi aliqua appꝛopꝛiata ad māꝫ etiā

melācolicā vt species cū ꝯfec. de gēmis pro modica ꝑte cū dia/
curcuma vel alique species letificātes Rasis ⁊ cū sirupo de po
mis ꝯposito pōt rectificari confec. In medicinis aūt ꝑ exteri
us applicādis in oppilatiōibus ⁊ etiā in reliquis epaticis dispo
sitionibus sunt duo spāles cañ. Pꝛimus est Gal. 8° menimi in
fine dicit sic: Tempus autē vsus oīum quecūq; ventri idest epi
⁊ stomacho ⁊ itestinis apponūtur ē quousq; cib' assumpt' in vē
tre nō adest ex quo īferꝛ ꝙ existēte cibo ī stomacho vel in epate
ad curationē malitie cōplōnis mālis vel īmālis coꝝ nō opꝫ me/
dicamē extrinsec' offerri ſꝫ ipsis pꝛi' cibo vel chilo inanitis ꝗ
cañ. ⁊ si cōiter ī stomacho obseruaꝛ vt frequēter ꝯmittitur erroꝛ
ipsis circa epar. Ali' cañ. sumitur a plasmatōe mēbꝛi vt a situ
eius ī ꝓfundo. Nā ex hoc opꝫ vt pꝛiusq; applicētur supꝛa epar
epithimata frida siue iunctōes empla vel cerota ꝙ ꝯueniēs est
vt pꝛi' fiat fomētatio leuis circa regionē epatis ēt cū appꝛopꝛia
tis. Ali' cañ. spālis ī applicatōe medicinaꝝ ad remotionē op/
pilationū ⁊ ē Serap. dixit ꝙ opꝫ vt sit sollicitudo de epate su/
perfluo studio. ⁊ hoc ī cura oppilationū cū reb' que euāant ven/
tositatē humoꝝ. i. humoꝛes ī ventū cōuersos euāant ⁊ subtiliāt
grossitudinē eoꝝ ⁊ abstergūt ⁊ mūdificāt sup. cū his ꝓcedēdū
⁊ non tm̄ cū eo ꝗ ī potu sumiꝛ sup. hoc ē obseruandū sed cū eo
ꝗ exteri' poniꝛ vt dixit. Et ex hoc bn̄ nota ꝙ oꝫ semꝑ ī his que
exteri' applicātur ī curādis oppilatōib'. ⁊ si oppilatio fuerit de
mā calida semper opꝫ apponere aliqua subtiliatiua ⁊ humoꝛē in
vapoꝛem cōuertētia ⁊ cum hoc abstergētia ⁊ mūdificantia: ⁊ ita
opꝫ cauere a stipticis multū ⁊ fridis multū qui cañ. nō sic neces/
sarius ē vt dicetur ifra ī curatōe malitie complexiōis calide sine
oppilatōe vt ēt supꝛa dictū ē in dicta. Ad pꝛacticā igiꝛ redu/
cēdo ī oppilatōe a cā calida ꝑ extrīsecus applicāda: pꝛio fiat fo/
mētatio cū spongia vel filtro ifuso ī decoctōe vt ifra posito bis
vel ter supꝛa regionē epatis cū tꝑata caliditate. ℞. aquaꝝ endi
uie. ℥. vj. aquarū cicoꝛee. ʒ. ij. aque oꝛ. ℥. iiij. aque lupuleꝝ. ℥.
iij. bulliāt ī his duab' bullitōib' absꝛ. ⁊ cuscute an̄. M. ß. ſgnāti
tertia ps. M. j. ⁊ facta fomentatōe taliter trib' vicib' vel quat
tuoꝛ abstergaꝛ locus cū pāno lineo tꝑato: postea fiat iunctio cū
vnguēto si placꝫ vel cū oleis vt ifra. ℞. olei viol'. ℥. j. ß. olei absꝛ.
vel amig. amaraꝝ. ℥. ß. aceti paꝝ misce. Et si placet ī foꝛma vn/
guēti potes addere squināti ⁊ spodij an̄. ʒ. ß. ⁊ cere qꝺ sufficit fi
at vnguētū. Et in mā mixta possem' ī fomētatōe addere aquā
apij ⁊ feniculi. Et postea addanꝛ ēt cū absꝛ. cuscute paꝝ ⁊ calami
aro. ita vt ferueāt ī dictis aquis ⁊ ī vnguēto pōt addi paꝝ de ci
peris ēt de calamo aromatico. Et ī oppilatōe a mā frida possūt
addi ī fomentatōe scolopēdria ⁊ spica celtica ⁊ nardi ⁊ cuscute:
postea cū reliqs fiat fomētatio. Et ī oleis pōt addi oleū de spica:
⁊ ī ꝓcessu paꝝ olei de ircos: ⁊ pn̄t addi de rubea tīctoꝝ ⁊ de la/
ca in vnguēto vel de aristo. ⁊ foꝛtioꝛ erit gētiana ante paꝝ ⁊ cū
modico croci. Et in cā frida valet singulr emplꝫ de mellilloto fa
ctis mūdificatōibus. Et posset fieri in cā frida ad ītentionē em/
plastrū ꝯueniens vt infra. ℞. farine lupinoꝝ. ℥. j. polij. ʒ. iij. se.
apij ⁊ feniculi an̄. ℥. ß. folij spice an̄. ʒ. j. ꝯficiāꝛ cū melle ⁊ cū mo
dico vini aromatici subtilis: ⁊ si placet ī foꝛma ceroti pōt cū ar/
moniaco dissoluto ī modico aceti ⁊ spēb' dictis cū modico ma/
sticis addēdo ēt modicū costi ⁊ eupatoꝛij ⁊ cū modica cera fiat
cerotū. In oppilatōe aūt a cā calida nō sic laudarem empla/
stra vel cerota ꝑꝑ accn̄talē caliditatē que ex retentōe vapoꝝ ac
quiriꝛ. Et his sim ꝯtentus quātū ad curā oppilationū humo/
raliū attinet. Iaꝫ veniēdo ad curā oppilatōis ventoseq̄ sepe
est in cā doloꝝ epatis lꝫ dieta ꝯueniēs sit vt sepe maxima pars
cure sicut malitia regis est cā eius: de qua dieta supꝛa suffꝛ. ciē/
ter est dictū. Qn̄ tn̄ illa non sufficit ⁊ ē necessaria aliquādo iten/
tio potionis vel medicine dicebat Auic. in pꝛīcipio cure īflāma
tionis ⁊ vētositatis ī epate ꝙ appꝛoximat cura ei' cure oppila/
tōnū. s. humoꝛaliū a cā frida vt. s. ꝑficiaꝛ cū medicis calefacti/
uis ⁊ subtiliatiuis ⁊ ꝑ iterius ⁊ ꝑ exteri' cū eis semꝑ aliqua aro/
matica ꝯfoꝛtatiua ponēdo stipticitate ꝑticipātia: icipiēdo tamē
semꝑ a remissioꝛib'. Et vbi sit vētositas peccans sine mā: possu
mus cū his sine ꝯtradictōe a pꝛīcipio operari vt īterius dando
moꝛsellū diagalāge ꝑ tres hoꝛas ante cibū cū modico vini al.
vel aliqꝺ silē vt diaciminū ⁊ est ī cōi vsu vel ẓinẓi. ꝯditū vel ex/
hibere coclear anisoꝝ cōfectoꝝ cum modico se. sesilcos. ⁊ ita in
exterioꝛibus pōt apponi pānus calidus: ⁊ pn̄t fieri fomentatōes
cū camomilla eupatoꝛio ⁊ spica ⁊ similib'. Sꝫ nota ꝙ cū est
intētio pure resolutiōis: oꝫ vt nō apponāꝛ nisi remissa stiptica ⁊
modica: qm̄ in eis ē stipticitas faciens oppilationē ꝓhibens re/
solutionē: ſꝫ in eis tm̄ ponaꝛ quātitas qua ꝯseruaꝛ virtus mem
bꝛi. ꝓpter quā cāꝫ Rasis 7° ꝯtinētis dixit loquēs ī cura idro/
pisis: cū est intētio resolōnis ꝑ lenitōes extrinsecus factas dico
ꝙ in lenitōibus nō debēt poni stiptica cū ipsa obturant poꝛos
cutis ⁊ desiccēt ipam. Additꝛo ciperi ⁊ spica nō habēt locū
in hoc nisi paꝝ ad faciendū bonū odoꝛē sup. ad cōfoꝛtationē mē
bꝛi: sed vtendū est exiccātib' sine stipticitate. s. dn̄antibus. ⁊ ad
hanc intētionē dicit Zoar ī doloꝛe extendēte ex ventositate fa/
cto qui solebat pluries aggrauare Haly. filiū Josep ꝙ curauit
ipm̄ cum oleo de vitellis ouoꝝ ⁊ cū pinguedine anatis vel an/
seris inungēdo: ⁊ sanabanꝛ eodē die. cōe remediū est vt ponaꝛ
furfuris frumēti. M. j. ⁊ aneti. M. ß. ⁊ absꝛ. tertiā ꝑtem. M. j.
ponātur in sacculo subtili ⁊ calefiant sup lapidem ignitū asper/
sum vino aromatico. ⁊ si ꝓpter ista vel aliqua istoꝝ nō minuaꝛ
doloꝛ: īmo magis augeaꝛ declaraꝛ ꝙ est mā fouēs ventositatē
in epe: ⁊ tunc oꝫ vt fiat euātio illius māe pꝛius ꝑ loca ꝯueniētia
vt si fuerit in ꝯcauo ꝑ intestina. ⁊ si in gibbo ꝑ vias vrine ſꝫ mo
dū supꝛa declaratū. ⁊ istū cañ. posuit. A. vltra ea q̄ dicta sūt su/

pra de pleuresi in cura tentatiua dicit in hoc cap° de cura ventositatis: ⁊ si euaporatio nō āmouerit sup. dolorez. vel sup. dolor nō minuat: imo intēdatur tunc oportebit vt ꝯsideres latus cōitatis. Nā si extēdat dolor ad partes intestinoꝝ tūc resolue venīrē prius: deinde resolue ventositatē. Et si extendit ad diafragma ⁊ ossa pectoris ⁊ ad dorsū admistra diuretica: deide resolue ventositatē sup. cū his que dicta sunt ⁊ fortiorib⁹ si expediat. Et dicebat Auic. ī caplo ꝓprio iflāmatōis ī fine: ⁊ quādoqz sedat ꝯpressio iflationē. i. dolorē inflatiuū ⁊ resoluit eā ⁊ consumit materiā eius ītelligit cū longa fit compressio vel ligatura cū fascia vel apodiatio ad rē cōprimētē: tunc resoluit ⁊ cōsumit mām ventositatis marie cū ē modica. ⁊ hoc ē ꝓpter calefactōz que sequit ad cōpressionez. ⁊ ꝓpter id qd calorē cōtinet in interioribus ⁊ vigorat ⁊ auget ipluz: ⁊ forte hoc euenit q: ꝓpter cōpressionē exprimit ⁊ deponit vētositas que erat coartata ī locis angustis ⁊ strictis ad loca vacua ⁊ rara. ⁊ ita ibi nō extēdēs nō causat dolorē vel saltē nō tm̄. ⁊ de cura doloris a vētositate latius dicetur īfra ī cura colice. ⁊ si cā fuerit malitia ꝯplōnis sine mā vel cū mā nō oppilante. si calida fuerit sine mā sola alteratio sufficit ⁊ permutatio ad ꝯtrium. Et in his possum⁹ vti multo frigidiorib⁹ q̄z stante mā peccāte ⁊ multo ēt magis q̄z stāte oppilatōe ⁊ per interius ⁊ per exterius vt cōstat. Ideo Aui. laudat hic succū endiuie ⁊ succū alchichingi cū succo solatri oiuz añ. ℥. ij. ⁊ succū coriandri humidi cū modico succi feniculi vt istoꝝ ana ℥. j. s. si decoquātur ⁊ exhibet ī potu. ℥. s. que exhibitio eēt suspecta ꝓpter extreme īfrigidātia stāte mā marie oppilāte. ⁊ itē circa empla laudat emplastrū factū fm hunc modū: sumat portulaca ⁊ terat ⁊ ponat cū oleo ro. ⁊ infrigidet ⁊ fiat ex ea emplastrum vbi tale ēplastrū eēt suspectū cū nō sit aromatizatū cuz re cōfortāte calorē nālem si staret mā ⁊ maxime si eēt oppilās.

In hoc ergo casu dicit Aza. ꝓ digestiuis stāte ēt materia nō oppilante calida: valet aqua decoctiōis or. ⁊ iulep viol. ⁊ ros. ⁊ sirupus iniubinus ⁊ sirupus de sebesten ⁊ secaniabin zuccarini idest sirupus acetosus simplex de zuccaro ⁊ succus endiuie ⁊ solatri purificati ⁊ cocti: verbigratia. ℞. sirupi de iniubis. ℥. j. s. vel. ij. vel cum. ℥. iij. vel. iiij. aque ordei fiat sirupus: vel. ℞. sirupi acetosi simplicis. ℥. j. succi endiuie vel solatri depurati. ℥. ij. aquaruz endiuie ⁊ coriādri humidi vel sublimatiōis vel decoctiōis añ. ℥. ij. misce fiat sirupus: ⁊ qñqz expedit ad magis īfrigidātia ꝯuenire cū nō ē ꝑparatio ad oppilatōez vt ē nenusar qd hz ꝓrogatiuā ī alterādo malam ꝯplonez calidā epatis ita q aq distillatōis ei⁹ ebibita vel epithimata inter oia reprimit epatis caliditatē. Et ita sirup⁹ de nenufare cū aqua cucurbite ē maxime excellēs īfrigidās. Et ad hāc ītentionem ēt faciūt berberi mirabili ꝓprietate ⁊ tamaridi si decoquant: ⁊ decoctio sumat ⁊ sirupizet qm̄ hūt notabilez īfridationē cū stipticitāte ꝯfortāte cū ꝓprietate. Sz vbi sit timor oppilatōis: tunc ad īfrigidādum spēs endiuie dicte supra sunt excellētiores. Ad vehemēter ergo īfrigidādū ⁊ remotōez sitis nō tm̄ stāte lapsu ꝑter nāz ad calidum sed ēt in lapsu nāli: sz multo vt sepe ꝯtingit tpe estatis ad extinctōez sitis marie itinerātib⁹ ꝯuenit sirup⁹ factus vt īfra ⁊ ē Nicoli florētini. ℞. tamarindoꝝ. ℥. j. pruna numero. xx. bulliant ī trib⁹ lib. aque vsqz ad mediū: ⁊ tunc addant viol. ℥. s. ⁊ modicū bullire dimittant: postea colent ⁊ huic colature addāt succi granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ aq cucurbite añ. ℥. iij. zuccari lib. j. ⁊ clarificet postea vsqz ad perfectionez decoctiōis bulliat in eis puluis haꝝ rex. s. sandaloꝝ al. ⁊ ru. ros. spodij berberoꝝ floruz nenufa. se. portulace lactuce ⁊ ēdiuie añ. ʒ. s. ⁊ ī fine ꝓpe ꝑfectionem decoctōis addat modicū cāphore. ⁊ si cū mala cōplexione ꝯiungat mā calida nō oppillās: tūc ꝯuenit vt fiat ipsius euatio vt dissoluēdo cassiam siue medullā eius ī aqua endiuie ⁊ solatri scilz. ʒ. vj. vel. ℥. j. cū debita quātitate aquarū vel pōt exhiberi ℥. ij. māne cū decoctiōe prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ ⁊ sebesten. Et si placet possum⁹ facere īfusionē mirabol. citri. ī hac intentōe qm̄ ī casu plurimū valent ad vnionē substātie epatis ⁊ ꝓhibitionez liquefactiōis eius: de qua ꝓhibitiōe debemus multū intēdere stante ꝯplexiōe calida epatis: neqz suspect⁹ ē vsus eoꝝ ī casu cū nō stat timor oppilatiōis vt supponit. Et d ipis ēt vtebat Gal. 8° decē tractatuū: io posset formari medicina a ꝓprietate soluēs ī casu vt īfra. ℞. or. mūdi tamarindoꝝ añ. ℥. s. mirabol. citri. cōtusoꝝ. ʒ. ij. se. endiuie. ʒ. iij. viol. ʒ. ij. īfundant oia ī aqua endiuie ꝑ. xij. horas: postea bulliant vna bullitione: ⁊ tandē fiat colatura cui addat cassie extracte. ℥. j. siue mane. ℥. ij. ⁊ misce: ⁊ si placet vt addat. ʒ. j. de trifera saracenica erit ꝯueniens. In hoc ēt casu possumus vti reubarbaro cū volumus fortificare solōnē addēdo. s. in dicta potiōe. ʒ. s. vel. ℈. ij. ipsius. tamē īfusio ipi⁹ reubarbari in casu nō stāte fluxibilitate vētris magis mihi placet infundēdo. ʒ. iij. ipsi⁹ in aqua endiuie per. xij. horas ad min⁹ ⁊ colatura exhibeat cū. ℥. j. vel. ij. sirupi viol. Et ad istā intētionē valent ēt singlr trocisci de berberis positi circa lrām qui multo sunt electiores in hac ītētōe q̄z trocisci de berberis Mes. vt tibi debite cōsiderāti patebit. ⁊ hec oīa ītelligātur stante mā circa cōcauū peccāte. ⁊ si materia eē modica circa gibbū educēda per vias vrine tūc valet si sumātur. ʒ. vj. seri caprini addēdo aquā apij ⁊ cuscute añ. ʒ. j. vel fiat decoctio vel emulsio seminū cōiuz maioꝝ fridoꝝ. s. sumēdo. ℥. ij. ⁊ addēdo sem̄s endiuie ⁊ lactuce añ. ℥. s. se. alchichingi. ʒ. ij. se. apij. ʒ. j. ꝯterāt ⁊ bulliāt in aqua sufficiēti: ⁊ de dicta decoctōe sumant. ℥. vj. vel. vij. extrisecus aūt applicādo: valēt q̄ dicta sunt supra de vnctōibus ⁊ epithimatib⁹ ī oppilatōe a cā calida. Sz hic possum⁹ fridiorib⁹ vti vt addendo oleū de nenufare ī vnctiōib⁹ vel decoctōez nenufaris in fomētatiōibus addendo ēt aliqd cāphore in vnctōibus vel vnguētis. Vñ pōt formari fm mentē Aui. ꝯpō vt infra ℞. succi portulace olei ro. añ. ℥. j. viol. siccaꝝ ro. sandaloꝝ al. ⁊ citrinoꝝ añ. ʒ. s. gariofiloꝝ. ℈. j. absinthij. ℈. s. cāphore gra. vj. extēdant ī formā emplastri ⁊ leniat sup. aliqd laīū ⁊ ꝓprie vt sunt folia cucurbite vel folia acetose. Nā cucurbita ī hoc ē maximi iuuamēti ⁊ succ⁹ eius ⁊ rasura ei⁹: vñ quidā faciūt ꝯpōnez vt ifra. ℞. succi cucurbite succi lactuce vel solatri mucilagis psillij añ. ℥. s. olei nenufaris. ʒ. iij. bulliāt ad inuicē: postea addatur pulueris sandaloꝝ al. ros. ⁊ spodij añ. ʒ. s. cuz gra. iij. cāphore ⁊ aceti paꝝ ⁊ cere paꝝ fiat vnguētuz. ⁊ ita pñt fieri emplastra cuz farina or. ⁊ rasura cucurbite imiscēdo de florib⁹ ros. nenufaris ⁊ sandaloꝝ al. ⁊ ru. ⁊ cū succo plātagis vel semꝑuiue ad magis īfrigidandū: ⁊ cū modico aceti bulliant cuz modico olei viol. si placet vsqz ad spissitudinē emplastri: ⁊ in fine addat paꝝ cāphore ⁊ erit excellēs. aliqui tñ volūt q talia extrinsecus applicanda applicent cū formali friditate: ⁊ aliqui cuz formali caliditate ad penetrationē: aliqui cuz tepiditate: lz hoc determiat estimatiua medici. Nā in corꝑe spisse cutis ⁊ mirae grossi ad penetrandum melius ē vt exhibeat cū formali caliditate vbi ecōtra ī corpore extenuato rare cutis exhibeant cū formali frigiditate. Nā lz aliqualiter obturatio fit ꝓpter friditatem ī pricipio occursus tñ qm̄ alique ꝑtes subtiles fride penetrēt ad ꝓfūdū tādē actuato oēs partes penetrabūt ⁊ magis infrigidabūt: ⁊ ita in corpore medio mō disposito cū tꝑata caliditate dñt applicari. Hoc etiā diuersificatur fm diuersitatē tēpoꝝ: q: in tꝑe estatis debēt applicari frigida ⁊ in hyeme calida vel tēperata als tepida. Sz quomodocūqz sit: sit regula q sepe remoueant maxime empla ⁊ cerota lz etiā remouere epithimata ⁊ fomētatiōes ⁊ alia noua apponere ⁊ in inunctiōibus cū cera bonū ē vt lauet loc⁹ cū aqua endiuie tepida ⁊ cū modico aceti: ⁊ postea exiccet ⁊ iterato fiat epithima vel inunctio sicut placet. Sed in mala complone frigida si fuerit sine mā cura solū cōsistit cū calefaciētib⁹ epaticis aperiētib⁹ abstergētib⁹ ⁊ parū cōfortātib⁹. aperiētib⁹ quidez ⁊ abstergētib⁹ ꝑꝑ timorē ne ex malitia ꝯplexiōis fride ꝑ idigōnez aggregētur māe circa epar que causent oppilationē. Si ēt ꝯiungatur mā nō oppilās multo magis ista ꝯueniūt. Et ita Aui. laudauit ī principio cure talis dispōnis potare sirupū de absinthio cū sirupo acetoso de melle. i. cū oximelle ⁊ supple cū aquis appropriatis vt betonice feniculi ⁊ cicorce vel cū aqua decoctiōis radicis feniculi ⁊ modico cinamomi. Et stante mā singulariter valēt trocisci de reubarbaro: ēt me. ⁊ ꝯfec. lacce ⁊ diacurcuma maior ⁊ athanasia maior posita 5° cañ. precipue si ꝯiūgat fluxibilitas vētris vt sepe ꝯtingit ī hoc cāu. ⁊ de his pōt exhiberi vel de quolibet eorum. ʒ. j. s. pro vice vt voluit Aza. sicut ēt dictuz est supra cum aqua decoctionis feniculi aut apij. valēt etiā decoctiones radicum cōmuniū calidorum qnqz vt feniculi apij petrosilij brusci spargi facta mūdificatōe māe si staret cū his q̄ dicta sunt supra ī cura oppilatōnū fridaꝝ cū agarico turbith ⁊ similib⁹. Et aliqui ponūt ꝓ digestiuo simul cū decoctōe radicuz cicera ru. in decoctōe ⁊ est cōis practica mulieꝝ in ꝓuocatōe. ⁊ quidā addunt semē feniculi ⁊ carui ⁊ anisi ⁊ postea parum spice stante mā flegmatica peccāte. Et stante mā melācolica curet vt supra dictū est cū decoctōe epithimi ⁊ cuz. ʒ. vj. diacatholic. ⁊ modico hiere: semꝑ tñ meminisse opz vt notauit ēt Aui. in cura malitie ꝯplexionis fride q tales medicie alteratiue ⁊ ꝯfortatiue epatis marie ꝯueniēter offerūt si sup eas dormiat siue sint trocisci siue ꝯfectōes: nō tñ exhibeant vt supra dictū ē in canonib⁹ gñalibus antecedentib⁹ ad curā nisi epate vacuo a chilo: q: ī hora qua estimat q id qd penetret de stomacho ad epar ⁊ ꝯprehēdit in ipso iā est digestū ⁊ separatū qd separi oportuit vt supra fuit expositū ⁊ īteruenīat tꝑs ꝯueniens in actuādo medicinas ⁊ oꝑationes eaꝝ. i. īter medicinas ⁊ comestionē futurā qd vt supra dictū ē: sit duaꝝ horaꝝ cum dimidia vel triū ⁊ illud tēpus denotat: ꝑ hoc dicebat q est īter surrectionē ⁊ balneatōem vel exercitiū sup. ꝯpletuz q est spaciū duaꝝ horaꝝ cū dimidia vel triuz vt supra expositū est. Non q voluerit q exhibeant post surrectionē a somno vt aliqui accipiūt supꝰficiez text⁹ ꝯsiderantes. qm̄ de mēte eius in caplo ꝑsenti expresse colligit q vult vt dormiant post dictas medicinas spacio sup. tanto tꝑali quātuz ī cōsuetudine hominū ē īter surrectionē a somno ⁊ balneationē q ē duaꝝ horaꝝ cū dimidia vel triū vt fuit sepe dictū. Nā expresse sepe dixit satis ad principiū capituli: Et qñqz cōfert hñti frigidū epar vt dormiat ī nocte super trociscos de absinthio nō q velit q tūc ī stomacho sit cib⁹ vel ī epate sit chilus: imo ipsis inanitis oz talia exhiberi vt supra dictū fuit: sed super ea ꝯñter ē dormienduz spacio duaꝝ horaꝝ vel circa. ⁊ hec ē snia sua q̄ declaratur ex sequētibus. Nam postquā laudauit vt dormiant in nocte super trocis. de absinthio dixit per aliquot lineas ifra ⁊ fortius illo sup. ad temperādū ꝯplexionē firgidaz ⁊ educendo humores frigidos ⁊ prouocando vrinam si materia fuerit contenta. Addit: ē vt dormiat super diacurcumaz aut dialacaz aut athanasiaz ⁊c. Addit paꝝ post: ⁊ bibāt in ieiuno cupatorij ⁊ assari pondus. ʒ. ij. ⁊ bibat desuꝑ vinū: ⁊ ita voluit dictas confectiōnes ad intētionē dictam exhiberi debere stomacho ⁊ eꝑe in ieiunio existētibus cū modico vini: ⁊ q sup dormiat spatio dicto ⁊c. Et ita expedit abbreuiare cenā ⁊ sumi eā tēpestiue vt possit ꝯueniēter ꝑfici digestio stomaci ⁊ epatis in nocte sufficiēte ēt tꝑe ad dormitōez post medicinas dictas: ⁊ ꝯñter surgat a somno actuatis medicinis: postea pauset ꝑ tēpus cū expulsione suꝑfluitatū ⁊ alijs fiēdis de exercitio antequā sumat cibus: vt ēt ī dieta est dictū. ⁊ istud tēpus tm̄ a principio exhibitiōis medicinarum ꝯputato somno sit tꝑs dictuz supra: ⁊ aliquid plus propter

pter tẽpus qḋ occupaꝛ in fricatõe ⁊ exercitijs necessarijs ãte ci/
bum. Et hoc bene nota ne cõcomitaꝛ error in exhibitione harũ
medicinaꝝ ꝑ interi⁹. De medicinis aũt ꝑ exteri⁹ applicandis
ꝓpter abbreuiare recurre ad ea que dicta sunt supra ĩ cura op/
pilationis humoralis a cã frida. tamẽ ad ꝯplementũ ꝓ singula/
ri in isto casu valet ẽplastrũ Aui. factuꝫ vt infra. ℞. vsnce alim/
berberis masticis melliloti spice radicuꝫ lilij celestis ro. añ. ꝑtes
equales dissoluanꝛ grosso mõ ⁊ decoquanꝛ in oleo masticino ⁊
ex fece eorum fiat emplastruꝫ: ⁊ superponaꝛ epati mane ⁊ sero ⁊
sit tepidũ: ⁊ hoc valꝫ vbi ñ sit mã discrasiã ꝯseruãs. Sꝫ vbi eẽt
mã ꝯseruãs posset fieri ẽplastrũ fortius: vt ĩfra. ℞. herbe eupato
rij absinthij añ. ℥. s. spice aromatice cassief. añ. ʒ. ij. sũmitatum
squinãti. ʒ. iij. ireos masticis añ. ʒ. j. incorꝑenꝛ cuꝫ oleo de spi/
ca ⁊ fiat ẽplastruꝫ. ⁊ si vis facere ĩ forma ceroti habes viaꝫ addẽ
do de generib⁹ gũmi: vt de armoniaco vel glutẽ albotin secun/
dũ debitaꝫ pręꝑatione: ⁊ his sum ꝯtentus quãtũ ad intentionẽ
curationis haꝝ malitiaꝝ ꝯplexionũ. Et nota q̄ hoc totuꝫ qḋ
dictũ est de curatiõe haꝝ malitiaꝝ ꝯplexionũ mãlium vel ĩma
terialium quãtũ ad curã potissimã veritatẽ habꝫ qñ harum di/
scrasiarũ eius principiũ est ex epate ipso ⁊ nõ ex mẽbris alijs vt
ex splene aliquotiẽs vel ex matrice vel ex renibus vt fuit dictuꝫ
supra ĩn cãis: qm̃ qñ ab his membris vel alijs penderẽt lesiones
dicte epatis: tũc nõ sufficit ad ꝑfectiõeꝫ cure: cura que dicta est
maxime circa medicialia localia: sꝫ oporteret ẽt habere recursuꝫ
ad rectificationẽ mẽbroꝝ a quib⁹ penderẽt tales lesiões. Si
vero cã doloꝝ fuerit debilitas epatis si quidẽ ipa fuerit depen/
dens ex mala ꝯpõne vel malitia ꝯplexiõis manifesta vel ex oppi
lationib⁹ de quib⁹ oĩbus dictũ est: qm̃ debilitas epatis in veri/
tate sequiꝛ egritudines epatis: vt dicebat Aui. tũc oꝫ recurrere
ad ea que sunt supra dicta. Sꝫ qm̃ debilitas epatis aliqñ sequi/
tur nõ excessuꝫ manifestũ ĩ qualitatib⁹ manifestis neqꝫ replonẽ
mãlem vt est talis quãtitatis: sꝫ magis sequitur mãm qualitate
quadã mala ĩfectaꝫ putrefactaꝫ vel corruptã vel alĩs malã occul
tam ꝓprietatẽ ſꝫ quã debilitatẽ ꝓprie talis vocaꝛ epatic⁹. Nã
de eo dicebat Aui. de mente Gal. q̄ epaticus ẽ ille in oꝑatõib⁹
epatis cuius ẽ debilitas absqꝫ re manifesta ex epate aut dubleti
⁊c̃. Jõ circa hanc debilitatẽ ⁊ cãm eius oꝫ cũ medicinalib⁹ pri/
cipaliter occurrere: q2 de debilitate ex alijs cãis ꝓ parte dictũ
est: ⁊ ꝓ parte ĩfra diceꝛ in cura aꝑatum: ⁊ ꝓ parte ĩfra in tracta
tu de fluxibus. Breuiter expedĩẽdo circa hanc cãꝫ. s. ꝓpter ma
terias malas retentas ĩ ipo cũ ille plurimũ ꝯiunganꝛ magis cũ
lapsu ad fridum saltẽ priuatiuũ sequẽte dicto lapsu extinctionẽ
caliditatis nãlis ⁊ spũum ꝓpter mãs malas ibidem retẽtas. Jõ
vt recte dicebat Aui. in cura debilitatis q̄ plurimũ cura eius ẽ
cum calefactiõe subtili cũ apertiõe ⁊ maturatiõe ⁊ lenificatione
permixta cũ stipticitate cõfortante ⁊ ꝓhibente putrefactionem
⁊c̃. Et ad hunc locũ ꝯueniẽter facit text⁹ posit⁹ supra de reb⁹
ꝯueniẽtibus epati ĩ principio cũ dicit: q̄ ex medicinis quidẽ cõ
ferunt ei. s. epati oĩa in quib⁹ sunt amaritudo qua aperiatur aut
virt⁹ alia qua aꝑiaꝛ cũ stipticitate qua cõforteꝛ ⁊ odoramẽto cõ
ueniente substãtie spũs. i. q̄ medicina sit aromatica vt cõforteꝛ
spũs naturalis cui⁹ basis est epar. Addit ⁊ prohibẽte medicina
sup. tali putrefactionẽ exemplificãs sicut cinamomũ ⁊ sũmita/
tes squinãti ⁊ myrrha ⁊ similia. ⁊ cõtinuãdo de his q̃ ꝯferũt ⁊
ea ĩ qb⁹ sunt ablutio ⁊ abstersio ⁊ mũdificatio vir⁹ mali vt ĩ casu
nr̃o cũ nõ ꝯsequũꝛ mollificationẽ sup. excessiuã: imo sit ĩ eis cõ/
fortatio. ⁊ ita ĩ hac intẽtõe ꝑcipue valet terbẽtina cũ sit de aꝑien
tibus ⁊ mũdificãtib⁹ ⁊ resoluẽtib⁹ tꝑata resolutõe. q2 tñ vt ple/
rũqꝫ cũ debilitate tali ꝯiũcta mã ẽt putrida vel male qualitatis
ꝯiungiꝛ malitia ꝯplonis aliqñ ad calidũ aliquãdo ad frigidum
oportebit cognoscere talẽ lapsuꝫ per signa ꝓpria ⁊ cũ medicis
dictis aliquid admiscere q̄ calefacit aut ĩfrigidat de his que di
cta sunt supra semper dimittẽdo medicinas eleuatas in gradu.
sed mediocrib⁹ magis vtẽdo talib⁹ q2 aliquotiẽs ẽt cõiungitur
mã sanguinea vel ĩ toto vel ĩ epate vel alia mã digna eũari cũ so
lutiuo colerica vel flegmatica: iccirco ẽt oportebit ĩ cãu aliquo/
tiẽs fieri flõmiã ⁊ aliquotiẽs purgationẽ cũ solutiuo. Propte/
rea dicit Auic. in cura debilitatis: ⁊ qñqꝫ ĩdigemus ꝓpter retẽ
tionẽ materiei in ipso flõmia ⁊ solõne vẽtris. Cũ igiꝛ fienda ẽ
flõmia fiat modica. ⁊ in hoc casu precipue obseruãdus ẽ cañ. q̄
melior ẽ multiplicatio numeri q̃ꝫ multiplicatio quantitatis qm̃
copiosa flõmia mltũ epar dbilitat ita q̄ si necessariũ eẽt poterit
reiterari. ⁊ maxime in hoc cãu laudaꝛ flõmia saluatelle manus
dextre ẽt qñ ẽ fienda euõ cũ solutiuo debẽt eligi medicine solu/
tiue leues ⁊ nullo mõ fortes destruentes virtutẽ ⁊ robur epatis
⁊ ideo nõ debet exhiberi mezereon neqꝫ scamonea neqꝫ collo/
quintida neqꝫ cucumer asininus eleborus esula arthanita neqꝫ
de gũmis scrapinũ euforbiũ qui error sepe ꝯmittitur ĩ debilita/
te epatis ⁊ in idrope vt ĩfra videbiꝛ. Sed laudauit Auic. in isto
caplõ stante mã flegmatica eũanda agaricũ. Et si ẽ mã ad subti
litatẽ declinãs ⁊ caliditatẽ laudauit succum eupatorij ⁊ succum
absinthij cum quibus sint admixta sup. si expedit ea que adiu/
uant. s. ad solutionẽ vt verbigratia reubarbaꝝ vel mirabol. ci/
tri. si non fuerit oppilatio ſm q̄ dictũ fuit supra. Sꝫ nõ stãte
mã aliter eũanda nisi mã mala qualitate infecta tunc opꝫ vt in/
tendamus purgationi mãe cũ leuiter abstergẽtib⁹ ⁊ mũdifican/
tibus virus malũ cuꝫ cõfortatiõe. ⁊ in hoc valent passe dicebat
Auic. cũ suis interiorib⁹ post bonitatẽ masticatõis vt supra de/
claraui. ⁊ fistici precipue valent si non sit ꝯiuncta cõplõ calida ⁊
semper cũ reliquis cibarijs suis ⁊ reliquis medicinis põt misce/
ri epar adiꝑ tãquã principalr ꝯfortãs epar humanũ de quo di/
cebat Auic. q̄ si sumaꝛ coclear vnũ ĩ ieiuno q̄ ẽ ex medicis cõ/
munib⁹ speb⁹ debilitatis epatis oꝑantib⁹ cũ ꝓprietate sui: sꝫ
dꝫ sumi stante ꝯplexiõe frida cũ vino: ⁊ ĩ ꝯplõne calida cũ aqua
endiuie ⁊ maxime si ꝯiungaꝛ fe. Et ad hanc ꝓpriã intẽtioneꝫ
ordinauit Gal. 8° memiri caplõ 14° descriptõeꝫ multũ singula/
reꝫ in casu valentẽ merito simpliciũ intrantiũ quã verificauit ꝑ
simplicia: quã eãdẽ posuit Auic. ĩ cura debilitatis epatis ď men
te Gal. cũ verificatõe: ⁊ dicit q̄ ẽ ex prelatis alijs laudabilib⁹:
cuius descriptio talis ẽ. ℞. passaruꝫ enucleataꝝ auř. xxv. croci
auř. j. ⁊ in alia scriptura medietatẽ auř. calami aromatici auř. ij.
bdelij iudaici auř. j. s. cinamomi auř. vnius cassie supple lignee
auř. s. spice auř. iij. squinãti auř. ij. s. myrrhe auř. iiij. gũmi al/
botin auř. iiij. darsesaban. exponit Galien⁹ loco allegato q̄ est
limatura aspalti vel aliter aspalij auř. ij. mellis auř. xvj. vini q̃ꝫ/
tum sufficiat. ⁊ quãdoqꝫ ponũtur in ipso oppiuꝫ ⁊ semẽ iusqa/
mi alias ⁊ verificando descriptioneꝫ dixit: estimauit Galienus
q̄ hoc medicamen compositum est ex medicinis ꝯueniẽtib⁹ ex
ꝓprietate epati. Addit: ex eis eiꝫ sunt q̃ stipticitatẽ afferũt tẽpe
ratã cũ maturatõe: ⁊ ex eis sunt q̃ exiccãt ⁊ mũdificãt virus ma
luꝫ: ⁊ ex eis sunt q̃ rectificãt ꝯplõnẽ malã: ⁊ ex eis sunt medicie
ꝯtrarie putrefactõi: ⁊ plures eaꝝ sunt spẽs aromatice sicut cina
momuꝫ ⁊ cassia. Jpsa eiꝫ ambo sunt ꝯtraria putrefactõi ⁊ recti
ficãt ꝯplexionẽ ⁊ expellũt cãm corrũpentem ⁊ mũdificãt virus
maluꝫ ⁊ expellũt ipm ⁊ resistunt medicis mortiferis ⁊ veneno:
lꝫ sit cinamomuꝫ fortius cassia. Et iste due medicie sunt fortio/
res o. b⁹ medicis aromaticis alijs sicut spica ⁊ alie ĩ hoc caplõ.
Et idẽ dicit Gal. loco allegato postq̃ꝫ posuit vtilitates cinamo
mi. s. q̄ corrigit oẽs putredinosas ⁊ deliterias virtutes: nõ solũ
humoꝝ ⁊ iecoruꝫ sed ẽt mortaliuꝫ farmacoꝝ sicut ⁊ venenoꝝ q̃
sunt feraꝝ noĩataꝝ venenosaꝝ. Addit ꝯñr aũt cinamomo ẽ cas/
sia. i. post cinamomuꝫ ẽ cassia eãdeꝫ hñs virtutẽ illa q̃ ẽ optima
⁊ homogenia ei. i. cinamomo. ⁊ postea vulgarizãs dixit: ⁊ post
hanc vniuersuꝫ aromatũ gen⁹. i. sequiꝛ in virtute sicut hic nar
dus. i. spica in l. xc caplõ seu squinãtuꝫ ⁊ calam⁹ ⁊ myrrha. Ad/
dit Aui. Sed darscesaban. i. limatura aspalti vel aspalij ⁊ cro/
cus aggregãt ad stipticitatẽ maturatõeꝫ ⁊ rectificatõeꝫ putre/
factionis. Et de his dicit Gal. Aspaltus aũt ⁊ crocus q2 sti/
ptica ⁊ digestiua ⁊ corrigẽtia putredĩs. Addit Aui. veꝝ passaꝝ
pondus qñqꝫ poniꝛ min⁹ multũ ꝑꝑ dulcedinẽ suã sup. qñ ꝯiun
giꝛ oppilatio ĩ debilitate vt supra fuit dictũ. Et de his dictum
ẽ supra ⁊ de vtilitatib⁹ caꝝ ⁊ ſm Aui. ĩ hac mã ⁊ ſm Gal. ĩ loco
allegato. Addit Aui. Et vinũ est ex medicis ꝯueniẽtib⁹ ⁊ ũ non
est aliqd qḋ ꝓhibeat ex eis quoꝝ rememoratio ꝑterijt. s. de cau
sis calefaciẽtib⁹. Et de vino dixit Gal. loco allegato ꝯtinuã
do ad vtilitates passꝛ. ĩ eo q̄ hñt aliqd digestiuũ in digestoꝝ hu
moꝝ ⁊ abstersiuũ ⁊ ꝓhibitiuũ male morigeratoꝝ humoꝝ ⁊ q̄
sunt faciles digestibiles ⁊ a tota substãtia familiares epati. Ad/
dit ꝯtinuãdo ꝓpter hoc. i. ꝑꝑ has vtilitates ⁊ vinũ optimũ est
his q̃ absqꝫ flegmone aut herisipilate aut calida discrasia labo/
rant. Addit: ⁊ eĩm nutrit ⁊ digerit ⁊ vigorat ⁊ putredinib⁹ resi/
stit. Et ꝯtinuãdo de melle dicit: Eãdeꝫ aũt ⁊ mel operaꝛ nisi q̄
nõ colligit substãtiaꝫ corpoꝝ quib⁹ approximaꝛ. i. non roborat
substãtiã mẽbri. ⁊ hoc bñ nota. Sꝫ ꝓpter hoc q̄ abstergit ⁊ po
ros aperit ⁊ operaꝛ trãsitus ⁊ ꝯuertit mãs ad vrinas nõ parua
auxilia possidet. s. ꝓpter istas cãs quas vtilitates mellis nõ po
suit hic Aui. ꝓpter ea q̃ sunt dicta de eo 2° cañ. Addit Aui. Et
bdelliũ ẽ lenificatiuũ ⁊ maturatiuũ ⁊ resolutiuũ: ⁊ similr gluten
albotin: ⁊ ĩ ipso est apertio ⁊ abstersio bdellio ⁊ terbẽtina. Dicit
Gal. mixtũ autẽ ẽ ⁊ bdelliuꝫ sufficiẽter emolliẽs ⁊ digerens vt
didicim⁹. Et addit moderate diaforãs similẽ autẽ ei quedãmõ
virtutẽ hꝫ terbentina cũ eo q̄ abstergit ⁊ expurgat: purgat an/
gustos trãsitus quib⁹ ipm eget viscus. i. epar ⁊ facit vt obtura/
tiones orificioꝝ que sunt in ipso ⁊ venarũ aperte ⁊ deobstructe
permaneãt: ⁊ ita sup. iuuat ad ꝓhibẽduꝫ putredines. Addit: di
discim⁹ aũt qm̃ obstructio ꝓhibet putredĩes. Addit Aui. q̄ ali/
quotiẽs ẽ multi iuuamẽti qñ addiꝛ oppiũ ⁊ iusquiamũ alĩs vt. s.
qñ eẽt relaxata virt⁹ epatis ⁊ ꝯiũgereꝛ fluxibilitas vẽtris vel ẽt
vt diutius ꝯseruenꝛ virtutes haꝝ medicinarũ fui ꝯtentus pro/
longare sermonẽ in declaratõe ꝯpõnis huius electuarij ſm ex/
positionẽ ẽt Gal. qm̃ de hoc electuario oẽs illustres faciũt sin/
gularẽ mẽtionẽ in ꝯfortatõe epatis. Gentilis ẽt fecit aliã cõpo/
sitionẽ electuarij satis temꝑati plurimũ valẽtis in ꝯfortatõe epa
tis lapsi ⁊ debilitati cuius descriptio est. ℞. lacce ablute succi
eupatorij se. feniculi añ. ʒ. j. se. endiuie fisticoꝝ passꝛ. añ. ℥. iij.
cinamomi. ʒ. ij. xiloal. calami aromatici añ. ℈. ij. spice. ʒ. s. ros.
sandaloꝝ ru. añ. ʒ. j. mellis vel zuccari quãtuꝫ sustinet fiat ele/
ctuariũ: dosis ẽ. ʒ. iij. ⁊ ego credo q̄ si apponereꝛ aliquid ď bde
lio vel terbẽtina eẽt magis ꝓficuũ ꝓpter vtilitates paulo ante
dictas: ⁊ ita sum cõtẽtus de hac cura debilitatis epatis. Sꝫ
si cã doloꝝ epatis fuit casus vel percussio supra epar: tũc prima
intẽtio ẽ vt fiat ꝓhibitio aꝑatis cum flõmijs ⁊ diuersionib⁹ in
principio ĩ corpore mediocriter pleno de vena ĩ pede eiusdẽ la/
teris ad diuersionẽ: postea de eadẽ partẽ in basilica cũ fuerit fa/
ctũ aꝑa vt infra diceꝛ: ⁊ fiat sufficiẽs ſm tenorẽ virtutis ⁊ reliq̃
posita sepe supra in canonib⁹ de flõmia. Fiãt ẽt diuersiones cũ
fricatõibus ⁊ ligaturis ⁊ lotõe circa extrema ad ꝯuertẽdũ san/
guinẽ ad extrema ne fluat ad epar lꝫ aliquotiẽs vt etiaꝫ dicebat
Auic. in casu vel percussiõe supra epar accidat vt additamentuꝫ
mai⁹ de additamẽtis siue pẽnulis epatis remoueaꝛ a loco suo:
vnde fit dolor vehemẽs ĩ loco epatis: ⁊ tunc rectificat istũ do/
lorem ꝯmotio ⁊ excussio cũ preparatõe pectoris illius qui habet
illud ⁊ erectõe illius q2. s. extendãtur oĩa mẽbra ⁊ tractẽtur cir/
ca epar leuiter cũ manib⁹ ⁊ moueaꝛ corp⁹ de latere ad latus se

reuoluẽdo ita vt illud additamẽtuȝ reducatᷣ ad locuȝ ꝓpriuȝ ⁊
tunc sedatᷣ dolor subito. ⁊ ista cura ẽ maxime īchoāda qñ stante
dolore circa epar ex casu vel percussiõe nõ appareat signũ aliqḋ
de exitu sanguinis a venis epatis vt qꝛ non apparet exitus san-
guinis nec per vrinā nec per secessuȝ nec nigredo ī mirach ī di-
recto epatis ⁊ cũ certo situ ad dextrũ vel sinistrũ multo magis
dolet q̄ȝ cum altero. Nā his stantibꝰ fit ꝯiectura verisimilis ꝙ
sit facta corruptio in situ illaꝝ pẽnulaꝝ. Sed qñ nõ reducitᷣ ⁊ ḋ
apāte futuro timetᷣ dicebat Auic. ī cura apātis calidi sanguinei
ꝙ ex eis que prohibẽt ipsuȝ accidere post ipsa duo. s. saltuȝ vel
percussionẽ. ⁊ post flõmiam ẽ vt in potu sumātur ex rubca ⁊ ra-
uetseni. i. reubarbaro oī die. ʒ. j. ⁊ fiat hoc tribꝰ diebus. s. sumẽ
do pulueres hoꝝ cũ aqua plātaginis vel acetose ⁊ fumi terre. sȝ
bene nota hic quoniā ī principio casus vel percussiõis in corpo-
re calido fit magna īflāmatio circa epar ⁊ haꝝ medicinaꝝ exhi
bitio adducit ad calefactionẽ. Jecirco ad ꝓhibitionẽ fluxus ma
terie circa epar ⁊ cũ nõ dubitatᷣ de exitu sanguinis a venis epa
tis: tũc opȝ vt potẽtur ea que sunt īfrigidātia ⁊ apocustida sola
vt ẽ puluis factus ex bolo ar. ⁊ mirthis ⁊ se. plātaginis ⁊ exhi-
beatᷣ cũ aqua plātaginis. Sed si sanguis egrediatᷣ tũc apponātᷣ
cũ his stiptica cũ aliquibꝰ ꝓhibitiuis coagulatõis sanguinis: ⁊
tunc magis valet si fiat puluis vt infra. ℞. balaustiaruȝ boli ar.
mirthi viol. añ. ʒ. iij. miue. ʒ. j. s. melliloti. ʒ. s. misce ⁊ fiat pul-
uis ⁊ exhibeatur. ʒ. j. s. cum aqua plantaginis vel solatri ⁊ mo-
dico aque absinthij: ⁊ tunc oportebit etiaȝ exterius epithima-
re cum succo plantaginis ⁊ coriandri humidi cuȝ oleo citonio-
ruȝ ⁊ ro. ⁊ modico oleo camomille. ⁊ si ñ fuerit vehemẽs calidi-
tas neqȝ cursus sanguis aut fuerit iā sedatũ id qḋ īde erat sup.
de timore fluxus dicebat Aui. ꝙ tunc tua ītẽtio non erit nisi vt
resoluas sanguinẽ mortuũ. i. fluxum extra venas. s. ne fiat apā.
vbi tñ sit dubitatio de fluente ẽt mā ⁊ nõ tñ sit multa caliditas:
tũc valet si fiat ꝯpõ ex balaustijs ⁊ sanguine draconis ⁊ reubar-
baro equalr vt añ. ʒ. j. cũ modico lace lote ⁊ exhibeatᷣ. ʒ. j. s. pro
vice aque citonioꝝ ⁊ absinthij. Nā ī virtute reubarbari mā ex
epate ad itestina euacuabitᷣ si fuerit ī ꝯcauo lapsa ⁊ epar ꝯforta-
bitᷣ ⁊ ex laca cũabitᷣ mā q̄ erit in gibbo. Et qñ sumus tuti a casu ī
apā. i. vt nõ sit futuꝝ vel non sit factuȝ: tunc īsurgit alia ītentio
de magis resoluẽdo: ⁊ tũc valet puluis vt īfra. ℞. melliloti. ʒ. v.
lace ablute. ʒ. iij. reubarbari. ʒ. ij. croci. ʒ. j. asse. ℈. ij. myrrhe
ʒ. s. misce fiāt trocisci cũ vino in quo posita sit mumia: ⁊ sumatᷣ
ī potu vnus puluerizatꝰ. ʒ. j. s. Exterius aũt fiat emplꝫ cũ tẽpe
rate resoluẽtibꝰ verbigrā cũ meliloto absᷣ. spica ⁊ rosᷣ. cuȝ modi
co oleo de absᷣ. vel camomille īcorporatis. Et si remaneret san-
guis mortuꝰ ī exterioribꝰ fiat lenimẽtuȝ vt īfra. ℞. masticis ter-
bẽtine calami aromatici añ. ʒ. ij. lignaloᷣ. croci añ. ʒ. j. mumie. ʒ.
iij. lace. ʒ. s. incorporentᷣ cuȝ oleo camomille ⁊ fiat maran ad le-
niẽduȝ. Et si ꝓhiberi non potuit augmẽtuȝ apātis: tunc ẽ ope-
randũ vt in sequẽti ītentõe dicetᷣ de cura doloris ab apātibus.

Pro curatõe quoꝝ sunt memorāda q̄ supra dicta sunt circa
dietā ꝙ oẽs fere auctores ī pñcipio cure apātuȝ maxie calidoꝝ
iubẽt fieri flõmiaȝ. Nā ꝑter supra allegata circa tex. de flõmia
⁊ circa dietā ex ꝑte cibi ⁊ potꝰ dicit Alex. Ante oīa totius corpo
ris faciẽda est ꝓuidẽtia ꝙ si sanguis abũdat. i. sit peccans san-
guinis fm apā: prius oꝑare ⁊ sanguinẽ extrahe sine delatiõe ali
qua de brachio dextro de vena que est īferior. ⁊ ita Gal. vt su-
pra allegabatᷣ 13° terapẽtice loquẽs de flõmia ī apāte sanguineo
dicit: Supponatᷣ epar īcipere flõmare: tũc recta cura est īcide-
re venā īferiorem. s. basilicā fm dextrũ cubituȝ: ⁊ postea voluit
simul cuȝ Alexā. ꝙ si nõ possumus eā flõmare accipiamus me-
diam. ⁊ si nõ illaȝ accipiamꝰ cephalicā vt videantᷣ insinuare ma
ximam necessitatẽ extractõis sanguis in principio apātis calidi
⁊ maxime sanguinei. Jta vt ẽt. R. in diuisiõibꝰ ad excludendũ
errorẽ quorũdam qui nõ ꝯsentiebāt ad flõmiam cephalice dixit
ꝙ cura eius. s. apātis calidi cũ est incipiẽs ⁊ vsqȝ ad hebdoma-
dam vnā est cũ flõmia cephalice ex latere dextro: nõ qꝛ ista flo-
bothomia cephalice sit primũ intenta a medico: īmo qꝛ de ea mi
nus videbatᷣ illaȝ explicuit ⁊ de alijs tacuit: qꝛ de eis nõ est du-
bitatio. Nā cum epar sit principiũ sanguis in toto. ⁊ vt volu
it Gal. 2° regiminis acutoꝝ ꝯmento. x°. eũatio per flõmiam ex
quocũqȝ loco facta fuerit extrahit a toto corꝑe aīalis. Jõ ī apo-
stemate epatis oīs flõmia ex quacũqȝ vena fiat corꝑis est cõue-
niens. tñ vt dicit Cõciliator ī differẽtia spāli. cexv. oẽs fere sim
pliciter ī hoc ꝯsentiũt ꝙ vena manus dextri brachij sit flõman
da: ⁊ maxie īferior vt basilica cũ eꝑ apātũ trahat ad se sanguinẽ
velut sitia: ⁊ maxime cuȝ dñatur sintqȝ istiꝰ. s. vene basilice vie
latiores ⁊ directiores ad ipȝ eꝑ q̄ȝ vene. alie: ⁊ maxie pedis eius-
dem lateris de qua ẽ dubitatio apud aliquos qui videtᷣ īnuere
ꝙ flõmia pedis ẽ ꝯuenientᷣ ī pñcipio: qm̄ vt dixit ꝑꝑ lõgitudinẽ
⁊ viaꝝ angustiā nõ posset flõmia sanguinẽ ex epate sufficienter
educere: ⁊ hoc intelligatᷣ iam facto apāte in pñcipio eius: qꝛ for
te vbi esset timor de futuro ⁊ adhuc nõ ꝯstaret de facto: flõmia
vene pedis eiusdẽ lateris eẽt magis diuersiua ⁊ magis ꝯueniẽs
exẽpligrā vbi timeremꝰ de apāte epatis ex casu vel ꝑcussiõe su-
pra epar ⁊ corpus nõ eẽt sanguificũ neqȝ plenũ: ⁊ nõ esset inten
tio eũationis sȝ solius diuersiõis: vt ẽt voluit Cõciliator ibideȝ
tũc flõmia ex vena saphena pedis eiusdẽ lateris esset cõuenien-
tior vel vbi timor apātis: vel ẽt principiũ eius eẽt pendẽs ex re-
tentione mẽstruoꝝ vel emoroidaꝝ que alias fuerũt ꝯsuete fieri
a natura ⁊ essent restricte. sicut ẽt si in consuetis fluxus sanguis
nariũ ex multo tꝑe eẽt facta restrictio illiꝰ fluxus ⁊ dubitaremꝰ
de apāte futuro epatis vel essemꝰ ī principio eiꝰ forte ꝙ regula-
rius eẽt facere flõmiaȝ de cephalica q̄ȝ de basilica. Sȝ qm̄ he

circũstantie raro repiuntᷣ: iccirco ꝯsentiũt oẽs cõiter auctores ī
apāte calido in pñcipio eẽ fiendā flõmiaȝ ex basilica eiusdẽ late-
ris: qꝛ si fit ex alijs venis nõ fit cõueniẽs eũatio ab ipso eꝑe neqȝ
diuersio sufficiẽs: qꝛ nõ tñ trahit diuersio facta per aliā venaȝ
vt ꝑtis opposite ī sinistro vel ex saphenis quātuȝ attrahit eꝑ cũ
apāte ad seipm̄. Jõ vt recte ꝯcessit Cõciliator argumẽtũ nõ vȝ ī
pleuresi ī pñcipio apātis ẽ fiẽda flõmia ex ꝑte opposita: ergo si-
militer in apāte epatis cũ non fiat tanta attractio sanguis ad se
ab apāte pleuresis sicut ex apāte epatis: ẽt qꝛ minor est distantia
stāte pleuresi in pāniculo: verbigratia ꝑtis sinistre si fiat flõmia
ex ꝑte dextra sicut ẽ de apāte epatis facta flõmia in ꝑte sinistra
qꝛ vena aᷓ qua fit flõmia nõ transit ꝑ diafragma ⁊ alligatᷣ pleure
vt ex anothomia ꝯstat: vbi ab epate trāsit illa vena ad deorsum
ī sursum: ⁊ postea ī sinistrum ẽt maior est distātia ab apāte eꝑis
ad venā oppositā sinistri brachij: qꝛ ꝑ duas quasi diuersas dia-
metros vbi in flõmia ẽt in pleuresi ex ꝑte opposita nõ est tanta.
⁊ ita regulr in oī ꝯtingẽtia ī pñcipio apātis calidi ⁊ sanguinei ⁊
colerici ẽ primũ fiẽda flõmia de vena basilica eiusdẽ lateris: que
si haberi non possit sumatᷣ alia que est magna ⁊ vena media: ⁊ si
nõ: sumatᷣ cephalica eiusdẽ lateris: ⁊ hoc itelligatᷣ ꝯsentiẽtibus
his que sunt necessaria ad flõmiam fiendā. Et bene nota sup
dicto Rasis ꝙ dixit vsqȝ ad hebdomodaȝ esse fiẽdā flõmiā vt
ꝓ tanto īnueret ꝙ tanta est necessitas ī flõmia ꝙ si forte nõ eẽt
facta in pñcipio īcipiente apostemate ꝓpter abũtiaȝ medici vel
īobediẽtiaȝ infirmi ꝙ ẽt vsqȝ ad hebdomadā duȝ est fluens mā
vel timetᷣ de fluxu ẽ ẽt flõmandũ: qm̄ nõ possumus tute applica
ri aliqua ītrinsecus vel extrinsecꝰ medicinalia ꝯuenientia circa
apā nisi prius facta flõmia. qm̄ vt dicebat Aui. in capᵒ ꝓprio ḋ
cura apātis sanguinei: Et scias ꝙ qñ tu non flõmas ⁊ dimittis
mās in eꝑe ⁊ administras stiptica ⁊ apocustida proculdubio īdu-
ratur apā: ⁊ si tu admīstras resolutiua nõ est dubiũ quin ꝯmo-
ueatur dolor ⁊ apā sup. augeatᷣ. Addit: flõma ergo in primis ⁊
nõ existes in hoc ꝙ cũ non est ꝓhibitio fortis ⁊ extrahe sangui-
nem abũdantẽ: exẽpligratia ꝓhibitio fortis esset. Si esset virtꝰ
debilis vel si nõ eẽt etas ꝯsentiẽs vt in pueris vel in his qui inci
dunt sincopim ex quacũqȝ modica flõmia: ⁊ istis casibus vel si-
milibus oporteret ingeniari ⁊ extrahere sanguinẽ per aliam re-
gionem cũ his que tenerẽt locũ flõmie vt ꝓuocādo sanguinẽ ꝑ
nares cũ intromissiõe digiti minoris itra narẽ dextrā ad supe-
riora nasi vel ītromittẽdo instrumẽtũ factũ de setis porcoꝝ re-
uoluẽdo per narẽ vt alias dictũ ẽ. vel fiant vẽtosatões cũ scarifi
catõe ī spatulis maxie peccāte mā circa superiora. ⁊ si peccat cir
ca inferiora magis valebit scarificatio facta circa nates. ⁊ hoc
nõ tñ veꝝ ẽ ī apāte sanguieo: īmo ẽt ⁊ ī colerico ⁊ ī flegmatico.
Sed verũ ẽ ꝙ ī colerico ⁊ ī flegmatico opȝ vt sit intẽtio ẽt ad so
lutionẽ vẽtris maior q̄ȝ ī sanguineo ⁊ minor ad flõmiā. Et hoc ẽ
qḋ insinuauit Auic. ī cura herisipile cũ dixit ꝙ ẽ proxima cure
flegmonis: verũ opȝ vt sint ventris solutio ⁊ vrine prouocatio
sublimiores. i. ꝙ maior ẽ intẽtio ad mām que ẽ eũanda per solu
tionẽ vel vrinā q̄ȝ ꝑ flõmiā lȝ flõmia ẽt cũ hoc sit necessaria. ⁊ ḋ
apāte flegmatico põt fieri argumẽtũ suasiuũ qḋ dictuȝ ẽ supra
in cura oppilationũ ꝙ in oppilatõe cronica a mā frigida ꝯuenit
flõmia vt deductũ ẽ. Ergo multo magis ī apāte ⁊ forte vt qdaȝ
accipiũt ad istũ sensuȝ ꝯsentit Rasis ad flõmiā īcipiẽdo etiaȝ in
apāte vsqȝ ad hebdomodā īcipiẽdo. s. q̄ȝtũ ẽ ad apā sanguineũ
⁊ vsqȝ ad hebdomodā quātũ ẽ ad apā colericũ ⁊ flegmaticũ qꝛ
forte ī dictis apātibus aliquotiẽs ad ꝓhibitõem inflāmatõis ⁊
ebullitõis ī colerico vel īcrudatõis in flegmatico prius oporte-
bit fieri partialẽ solutõem colere ī colerico ⁊ flegma ī flegmatico
anteq̄ȝ fiat flõmia. ⁊ hoc si talia apāta eẽnt multũ elongata a mā
sanguis per mām prednãteȝ maxie colera vel flegmate sangui
ni qm̄ illo casu opȝ facere minoratiuā solutõeȝ de colera vel fleg
mate ⁊ postea flõmiam ⁊ ita vsqȝ ad hebdomodā. Sed vbi non
abũdarẽt multũ isti humores preter sanguinẽ pur oporteret in-
cipere a flõmia basilice vt cõiter dicitᷣ. Facta ergo flõmia ꝑtim
eũatiua partiȝ diuersiua superest cõsequẽter attẽdẽdũ in princi
pio principalr ad fluentẽ mām ⁊ ī ꝓcessu magis ad eũandũ ma
teriā cõiunctā vt fiat ꝙ restat modicũ aptũ resolutioni per vir-
tutẽ qui ẽ melior modus terminatõis apātũ. opȝ igitᷣ vt vtatur
diuertẽtibus cõibus sepe dictis de fricatõibus extremoꝝ ⁊ li-
gaturis ⁊ deponẽdo pedes in aqua calida. sint tñ ligature ⁊ fri-
catões suaues ⁊ non multũ laboriose īflāmantes ꝯñter sunt ap-
plicāda reꝑcussiua stiptica ⁊ intrinsecus ⁊ extrinsecꝰ. ⁊ ad hunc
locũ opȝ vt reducātur cañ. positi supra in cura oppilationũ: vt
ꝙ opȝ cauere multũ stipticis propter ea que ibidẽ dicta sũt que
necessaria sunt magis ī apātibus calidis ꝓpter id qḋ supra di-
cebatur de eo ꝙ resudat de viru malo ab eis quasi cõtinuo: vñ
opȝ semper ꝯmisceri aliqua abstersiua habita intẽtione ad māȝ
fluxam. Expedit ẽt ꝯmemorare ꝙ in ꝓcessu nõ absoluātᷣ re-
solutiua a stipticis ne incidamus ī errorẽ illius medici ḋ quo di
ctũ ẽ supra de mente Gal. qm̄ resolutio ⁊ apertio qñqȝ mollifi-
cāt virtutẽ qua approximāt ad mortẽ: ⁊ maxie ista discõueniũt
ī hora repercussionis vt in principio qm̄ habilitāt ad fluxũ māe
vt supra alias declaraui ī cura pleuresis. Et istũ canonẽ ẽt ꝯme
morauit Auic. in cura apostematis calidi sanguinei cum dicit
non eẽ necessariuȝ vt cum hac resolutõe singulari idest resolu-
tiuis puris incipiatur in hora respõsionis repercussionis idest
in principio que est hora cui debite respondent repercussiua. ⁊
non soluȝ hoc est verum in principio: īmo neqȝ in statu neqȝ in
declinatõe debent ea sola offerri: īmo debent cum his aliqua
stiptica ꝯmisceri. Vñ ꝯtinuādo addit Aui. Et oȝ vt nõ eũetur a
stipticitate ⁊ aptione ī dispõne rũsionis resolutõis pure. i. ī de-
clinatõe

clinatōe pura: multo ergo minꝰ ī statu vt pz. Et iō hoc ē rectis-
sime graduādū q: error ī his adducit ad ꝑiculū ex nā mēbri: qr
facilr resoluit ⁊ liquescit ꝑ calefaciētia aꝑientia ⁊ mollificantia:
facilr ēt īduraꝛ per nimis apocūstida ⁊ stiptica. Iō ꝯtinuādo di-
cit Aui. Et ꝯsideratio oīuz istoꝝ est ex subtilibꝰ rebꝰ. Et reddēs
cāz dixit: Et scias q hoc mēbruz sicut velociter ꝯuertit ī lapi-
deitatē. s. per frida ⁊ stiptica: similr velociter suscipit resolutōez
scz per calefaciētia ⁊ mollificātia. talia ēt resoluētia ⁊ aperiētia
sunt ī aꝑate ante maturatōez suspecta ⁊ maxīe cū sunt mordica-
tiua. Nā qñqz resolutio ⁊ aꝑtio sūt cāe ad eruptōez aꝑatis sup.
ante maturitatē vt dicit Aui. Ad practicā igitur reducēdo: in
principio aꝑatis factis flōmijs ⁊ diuersionibꝰ extrīsecis dictis fi-
ant clisteria a pricipio leuia cū est nā ꝯstricta. Et dicebat Auic.
q ex eis sunt sicut succus folioꝝ sicle cū melle ⁊ sale aut cū zuc-
caro ru. Sz posset formari clistere ꝯueniēs sub hac forma. ℞.
or. nō excorticati. M. j. maluaꝝ. M. j. s. viol'. ʒ. iij. sicle. M. s.
bulliāt ī aqua debite quātitatis. ⁊ facta colatura de ea sumanꝛ
℥. xviij. ⁊ addaꝛ mellis viol'. pulueris zuccari aā. ℥. j. cassie no-
uiter extracte. ℥. s. vel. ʒ. vj. vsqz ad. ℥. j. olei viol'. ℥. iij. salis
paꝝ fiat clistere. Per īterius aūt ⁊ superiꝰ ꝓ digestiuo ēt al-
teratiuo qd̄ ꝑcedere dz regulr curatōem valet sirupꝰ acetosus
simplex de zuccaro ⁊ sirupꝰ viol'. vel ro. ſm diuersas intentōes
cū aqua endiuie. ⁊ si fuerit magna flāma cū aqua solatri. Aqua
ēt or. ⁊ aqua virge pastoꝝ hūt ēt in hoc bonā ītentionē: ⁊ similr
sirupꝰ de succo endiuie. ⁊ in augmēto magis circa statū singu-
lariter valet sirupꝰ de cicorea positꝰ supra cū aquis endiuie ⁊ ci-
coree. Et ī declinatōe cū est ītentio mūdificatōis ꝑ vias vri-
ne pōt dico poni ī dictis sirupis decoctio seiuz cōiuz fridoꝝ cū
modico succi liqr. Et si mā fuerit multuz feruida ⁊ colerica: ī pri-
cipijs pōt poni cū dictis sirupis decoctio prunoꝝ ⁊ tamaridoꝝ
cuz violis ⁊ berberis similr positis in decoctōe ⁊ erit magis ex-
tinguēs. Exteriꝰ aūt valent q̄ dicta sunt supra ī oppilatōe a cā
calida. Nā in pricipio pōt fieri epithima extrinsecꝰ cū aqua or.
⁊ virge pastoris ⁊ plātagis. Et stante maiori flāma pōt addi de
aq̄ cucumeris ⁊ portulace vel cucurbite. Et qñ non sufficiūt: aq̄
solatri est mirabilis. Et si semꝑ ponaꝛ aliqd aq̄ cuscute vel abſ.
ꝑꝑ cās dictas felicitabiꝛ magis oꝑatio. Ita pūt formare vnguē-
ta ⁊ empla cū carnibꝰ citonioꝝ a pricipio cuz oleo roſ. vel viol'.
apponēdo roſ. saudalos spodiū viol'. ⁊ similia ſz exigētiā tu ip̄e
ordinabis ꝓpter abbreuiare ſm q dictū ē supra in oppilatōibꝰ
a cā calida semꝑ cōmemorādo q magis nocēt extreme frigida
ī hoc casu q̄z ī oppillatōibus: semꝑ ēt cōmemorādo q frequen-
tius debēt remoueri extrinsecꝰ applicata in aꝑatibꝰ q̄z in oppila-
tionibꝰ ꝓpter vapores qui ab aꝑatibus calidis soluūꝛ. In so-
lutione aūt oz semꝑ ī aꝑatibus calidis esse magnā aduertentiā
vt soluētia sint leuia ñ agitatiua neqz ad īflāmationē ducētia. ⁊
in sanguineo oz vt apponanꝛ ea que ꝓprie sanguinē mundifi-
cant. ⁊ in colerico que materiā colericā leuiter educūt. In san-
guineo: verbigrā. ℞. medulle cassiefist. ʒ. x. siue māne. ℥. ij. ad-
datur sirupi vio. ℥. s. ⁊ cū decoctione iuiubaꝝ floꝝ boraginis ⁊
viol'. ⁊ or. nō excorticati fiat potio. ⁊ si placet dissoluanꝛ cū aq̄s
sublimatiōis fumiterre lupuloꝝ ⁊ ēdiuie. ⁊ si nō fuerit sufficiēs
possumus addere in infusionē dictaꝝ aquaꝝ reubarbari. ʒ. j. s.
vsqz ad. ij. maxime cū arbitramur q aꝑa est in cōcauitate. ⁊ in
mā colerica fiat solutiuuz magis conueniens si sumatur māne
vel cassie vt supra: ⁊ dissoluaꝛ cū aqua decoctiōis prunoꝝ ⁊ ta-
marindoꝝ sebesten ⁊ viol'. ⁊ si nō sufficiat pōt addi ꝺ reubarba-
ro vt dictū est. ⁊ si cū his cōiungereꝛ tussis vt sepe cōtigit: tūc
dicit. A. ponanꝛ ī ip̄is. s. sirupis vel ꝺcoctōibꝰ coꝝ vel ꝺcoctōi-
bꝰ solutiuoꝝ succꝰ liqr. vel aliqd de diadragāto. de succo liqri-
tie dicit expsse Gal. 8° menimi q soluit. Pro ꝯfectōibꝰ aūt
ꝯueniētibꝰ recurre ad ea que dicta sunt supra de oppilatione a
cā calida. ⁊ qñ aꝑa ē ī via resolutōis oz minuere frida ⁊ stiptica
⁊ addē magis calefactiua: ⁊ nullo mō admīstrēꝛ actu frida: īmo
tepida. ⁊ tūc dicit Aui. Cū volūtas est vt eleueꝛ sup. medicamē
extrinsecꝰ applicatū ad gradū resolutiōis: verbigratia ī fine po-
nātur ī ipso. s. epithimate vnguēto vel ēplastro mastix ⁊ camo-
mill'. ⁊ mellilotū ⁊ farina or. ⁊ fenugrecū cū rebus ī quibꝰ est sti-
pticitas ⁊ oleū fisticinū ⁊ oleū camomille. ⁊ in hac intētione va-
let emplastrū factū de melliloto: postquā iam se. ⁊ accidētia ve-
hementia sunt remota. In aꝑate vero flegmatico ī principio
oportebit aliqualiter remisse infrīdare ⁊ aliqualiter remisse cōsti-
pare maxime cū modica est fluxa mā: ne alia mā ad epar defluat
⁊ colligaꝛ: ⁊ in hoc valet aqua endiuie ⁊ cicoree a dūo cū modi-
co aque abſ. ⁊ interiꝰ ⁊ exteriꝰ: ⁊ si apponaꝛ aliquid aceti nō no-
cebit: ⁊ ita valet oximel simplex ⁊ sirupꝰ acetosus de zucca. cuz
aquis vt supra. Sz cū iaz ꝯstat q mā ꝓ magna ꝑte est fluxa oz
dimittere frida ⁊ stiptica: q: nimis īfrīdarent ⁊ ingrossarēt ma-
teriam. Sz loco hoꝝ debēt apponi stiptica ad calidū declinan-
tia cū abstersiuis aperitiuis aromaticis. Sz illa calida non sint
vehemētis caliditatis. Nā dicit Aui. q oz vt administrenꝛ in
eis abstersiua ⁊ aꝑitiua: ⁊ appropīquet cura coꝝ cure oppilatio-
num sup. mālium a mā frigida: ⁊ ita vz ꝓ digestiuo mel ro. siru-
pus de duabꝰ radicibꝰ cū aqua cicoree abſ. ⁊ buglose: postea ī
ꝓcessu possumꝰ magis calefacere cuz decoctiōe spice ⁊ ciperi ⁊
se. feniculi ⁊ apij. Et fecit Nicolus florētinꝰ sirupuz magistralē
ī principio aꝑatis frigidi sub hac forma. ℞. cicoree endiuie silue-
stris mente aā. M. j. ro. rub. calami aromatici squināti cuscute
lace aā. ℥. s. decoquanꝛ in lib. ij. vsqz ad lib. j. ⁊ cuz. ℥. vj. zuc-
cari fiat sirupꝰ ⁊ acetoseꝛ ⁊ aromatizeꝛ cū cortice fisticoꝝ ⁊ spi-
ca. nā fistici ī hoc casu magnā hūt ꝓprietatē: vt dicit Aui. ī ca°
ꝓprio ī cura aꝑatū fridoꝝ. ⁊ ī hoc valet ēt sirupꝰ ꝺ bisantijs cū

aquis feniculi absinthij ⁊ marubij: ⁊ sirupꝰ de eupatorio ī ꝓces-
su cū sirupo de abſ. cū eisdez aquis vel decoctiōibꝰ camomille
melliloti marubij ⁊ abſ. Pro solutiuo aūt in casu ꝯueniēte va-
let si fiat vt īfra. ℞. agarici. ʒ. j. s. īfundanꝛ in aqua decoctionis
feniculi capil'. vene. ⁊ paſ. ⁊ postq̄z steterit in īfusione ꝑ. xiij. ho-
ras vel. xv. addaꝛ colature cassie extracte. ʒ. vj. diacathol'. ℥. s.
nisce fiat potio. Et ita exteriꝰ valet ī principio oleum abſ. ałcuz
camomille cū modico olei ro. ⁊ in ꝓcessu fortificenꝛ cuz oleo de
spica calamo aromatico laca squināto ⁊ similibꝰ. Et de ꝯfectio-
nibus valent que dicta sunt supra in oppilatōe a causa frigida.
In mā vero melācolica a principio cessat intētio maxime re-
ꝑcussionis: ꝓpterea q: mā est grossa nō apta ad fluxū: īmo prin-
cipalius oz intēdere ad mām fluxā cū resolutiuis ⁊ mollificati-
uis simul cū subtiliatiōe. Iō in casu valent oximel simplex cum
sirupo de duabꝰ radicibꝰ cum aqua decoctiōis radicū feniculi
passi. ⁊ abſ. ⁊ in ꝓcessu ad maiorez subtiliationē pōt exhiberi si-
rupꝰ acetosus cōpositꝰ cū melle ro. ⁊ aqua decoctiōis squināti
spice ⁊ cipi ⁊ passi. ⁊ liqritie. nā oz vt semꝑ cū calefactiuis ⁊ sub-
tiliatiuis apponāꝛ aliqua humectātia. ⁊ de hoc posuit cañ. R.
7° continentis vnde dicit loquens in casu: Unde ego laudo q
res lenitiue misceanꝛ cum eis cū ipsa faciūt mēbra parata fieri
ad dissoluēdum humores sup. duros mediantibꝰ medicis sup.
talibꝰ. Addit: qm̄ nisi ꝑcedēs fuerit res aliqua ad leniēduz mē-
bra in quibꝰ fuerit illa durities nō se iungenꝛ mēbra sup. ad re-
soluēdū. Et addit: vnde videꝛ vtendū eē eo q attenuat ⁊ lenifi-
cat vt ī ipso appareat diminutio duritiei ipsiꝰ: postea sup. cale-
fiat caute ⁊c. ⁊ ī hac ītētōe maxīe ꝯuenit lenitio vētris si nā fue-
rit stiptica cū clisteribus lenitiuis factis cū decoctōibus malua-
rū altee fenugreci se. lini ⁊ colature decoctōis addaꝛ cassie ex-
tracte mellis viol'. pulueris zuccari aā. ℥. j. postea cū oleo cōi ⁊
oleo amig. dul. ⁊ camomille equalr fiat clistere cuz modico sale.
Postea ꝯuenit fieri eūonē cū potōe vt infra. ℞. agarici. ʒ. ij. po-
lipodij epithimi aā. ʒ. j. passi. liquiritie aā. ʒ. j. s. infundātur oīa
ī aquis feniculi ⁊ cicoree q sufficit per. xij. horas ad minꝰ: dein-
de colature addatur diacathol. ℥. j. diasene. ʒ. j. vel. ʒ. j. s. ⁊ fi-
at potio. ⁊ ita paulatine procedēdo ꝑ interius aliquotiēs opz di-
gerere aliquādo eūare: regulādo tū eūones ſm cañ. superiꝰ di-
ctos per secessuz vel per vrinā ſm q mā fuerit in diuersis locis
situata. In mā tū grossa vt ī cāu magis ꝯuenit solutio per ven-
trē q̄z ꝓuocatio per vrinā. Et si nō placet solutiuū ī forma po-
tionis ꝑssunt fieri pillule quas ordinauit Gordo. vtiles ꝓpo-
sito vt ifra. ℞. agarici turbith aloes aā. ʒ. j. spice nardi squināti
lace. se. endiuie folioꝝ absinthij aā. silr. ʒ. j. ꝯficianꝛ cū oximel-
le squilitico ⁊ fiāt pillule. Nā iste pillule valent eūando ꝑ seces-
suz ēt eūando per vrinā: qñ epatis aꝑata plerūqz cōicat in cō-
cauo ⁊ gibbo vt supra fuit dictū. Si tū crederemꝰ mām magis
peccare circa gibbū possent apponi cū eisdē aliqua magis diu-
retica vt radicē rubee tinctoꝝ ⁊ assaꝝ ⁊ squinātū: ⁊ tunc debet
diminui de virtute solutiuoꝝ ꝑ itestina vt subtrahēdo turbith
de dictis pillulis. Exteriꝰ aūt fiant fomētatōes circa epar cū
decoctōe camomill'. fenugreci meliloti vuaꝝ passaꝝ ⁊ caricarū
cū spongia ifusa ī dcā decoctōe fiat fomētatio postea fiat inun-
ctio cū oleo amigd. oleo de spica addēdo modicū oximell'. ⁊ in
ꝓcessu pōt addi ī decoctōe ꝺ corticibꝰ fisticoꝝ ⁊ caulibꝰ ⁊ rutha
⁊ fenugre. ⁊ tādē pōt fieri emplz ꝯueniēs ī casu vt īfra. ℞. fenu-
greci se. lini vuaꝝ passaꝝ mūdataꝝ ab armillis caricaꝝ iuiuba-
rū sebesten seminis malue aā. ℥. j. pinearum mundataruz fisti-
coꝝ mūdatoꝝ storac. calamite bdelij masticis thu. aā. ℥. s. assū-
gie anseris ⁊ galline aā. ʒ. iij. dissoluanꝛ gūmi ī modico vini al.
⁊ fiat emplm. Et posses multiplicare emplastra ad hāc ītentōez
ſm diuersa simplicia mollificatiua resolutiua ⁊ subtiliatiua. Et
īterius ī ꝯfectionibꝰ valēt ꝯfec. vt īfra. ℞. trociscoꝝ de ro. ʒ. ij.
trociscoꝝ de laca. ʒ. s. corticū fisticoꝝ liquir. aā. ʒ. j. cū melle fi-
at electuariū sumaꝛ ad quātitatē. ʒ. j. s. ꝓ vice. Raſ aūt 7° ꝯti-
nentis laudauit medicamē ꝯfectū cuz felle vrsino ad hanc īten-
tionē: qm̄ experiēdo perfecte vidit vtilitatē ipsiꝰ ⁊ ꝯsentiebat rō
suꝑ eum cū ip̄m vt dicit sit ꝯpositū de aromatibꝰ hūtibꝰ possi-
bilitatē ad attenuāduz abstergēduz ⁊ dissoluēdum ⁊ in se ēt ha-
beat cū hoc: ēt alias medicinas acutas ad īcidendū ⁊ dissoluen-
duz ⁊ alias medicinas ad mitigāduz dolorē: ⁊ alias medicinas
q̄ ꝓuocāt vrinā ⁊ extrahūt id qd̄ dissoluiꝛ ex humiditatibꝰ de
epate: cuiꝰ descriptio hec ē. ℞. camepitheos prassij se. apij mon-
tani gētiane se. agnicasti fellis vrsi sinapis se. cucumeris lōgi ra-
dicū scolopē. oppoponaci terre sigil. boherc forte qd̄ est trifoliū
q: Gal. 8° menimi post trifoliū posuit fel vrsinū ī scriptis ab Ar-
chigene ad epaticos rubee tinctoruz se. caul'. aristo. piꝑis spice
īde costi se. apij se. cruce blictōis polij maioꝝ apij policarie bac-
caꝝ lauri aā. ꝑtez equalē teranꝛ ⁊ distēperenꝛ cuz melle: dosis
fiat ad modū auellane cū vino mollificato ī quātitate. ℥. j. s. Et
addit Raſ: Dico īseꝑabiliter vtendū est eo ītrīsecus ⁊ extrinse-
cus. Nā vt īfra dicit: Fel vrsinū ꝯfert hūtibus epar patiēs cuz
ꝓprietate eiꝰ. Et de eodē Gal. 8° menimi ponit moduz ꝑpara-
tōis dixit: Fella vrsina lēte lixans ī aceto sicca in sole ⁊ da epati-
cis coclear. j. sup. si fuerit sine fe. cuz vino. ⁊ si cuz fe. cuz aq̄ or.
vel endiuie. Et hoc totum qd̄ dictū ē maxīe hz veritatē ī aꝑate
melācolico facto ꝑ viaz prime ītentōis. s. facto a melācolia non
adusta. Sz qm̄ vt sepe fuit dictum ex passibilitate mēbri ⁊ mala
dicta ⁊ malo occursu cū medicis ex ignorātia medicoꝝ vel mo-
dica attētione ipsoꝝ aꝑata colerica ꝑ adustionē fiunt melācoli-
ca de quibꝰ ꝓprie erat sermo supra cū dicebaꝛ de mēte auctoꝝ
īpossibilitas cure coꝝ nisi fiat in initio: vū maxīe occurrēduz est
ī pricipijs coꝝ. Que si ꝯtingat q deus auertat posuit Aui. cañ.

ī capꝰ ꝓprio de cura apatuʒ duroꝝ: qm̄ in his oʒ magis cauere calefacientibꝰ: ⁊ magis necessaria ē humectatio tꝑata q̃ʒ caliditas: qm̄ caliditas coniuncta siccitati facit adustionē dicit sic: Et cañ. quidē curatōis eoꝝ ē post purgatōeʒ corpoꝝ ex humoribꝰ grossis cū medicis ꝯpositis ex speciebꝰ in quibꝰ sunt lenificatio equalis ⁊ resolutio ⁊ subtiliatio ⁊ calefactio tꝑata ⁊ aꝑtio oppilationū dn̄antior q̃ʒ lenificatio ⁊ ꝯfortatio ⁊ stipticitas ⁊ aromaticitas cū quātitate q̄ īdiget īfirmꝰ ꝙ adiuuāt ītētōes duas alš. Et addit: Et ī pluribꝰ haꝝ medicinaꝝ q̄ adiuuāt duas itentōes dn̄anť amaritudo ⁊ stipticitas ꝑua. Addit: ⁊ iste medicine administranť in potu ⁊ administranť ī emplastris ⁊ ēbrocatōibꝰ. Et ita ī hoc cañ. īsinuauit totā itentōeʒ curatiuā que debeť in talibus apatibꝰ. Primū dixit has itentōes sequi purgatōeʒ corpoꝝ ex humoribꝰ grossis: qm̄ talia apata sequunť plerūq; de apata diuturna ī quo tꝑe ꝑcessit purgatio totius corporis ab humoribus grossis: ⁊ tūc ī verbis suis īsinuauit quattuor intētiōes hn̄das ī medicinis. vna ē resolutio quā ꝑcedere dʒ lenificatio ⁊ mollificatio equalis vt fiat equatio cū resolutōe subtilis ⁊ grossi. 3ª est oppilatōis apertio. ⁊ 4ª ē ꝯfortatio mēbri: ⁊ cū oībus his stat caliditas tꝑata ⁊ stipticitas ⁊ aromaticitas. Et dicebat Auice. ꝙ apertio oppilationū dʒ eē dn̄antior q̃ʒ lenificatio ⁊ ꝯfortatio ⁊ stipticitas. Et qm̄ principalior intētio ē vt euetur mā faciens duritiē que lʒ ꝯpleať cum mollificātibꝰ madefactiuis habilitādo mām vt educať: q꞉ tn̄ nō pōt educi nisi dilatatis vijs. Jdcirco talis apertio oppilationū ē dominātior: ⁊ ī hoc qꝺ dixit ꝙ caliditas dʒ eē tēꝑata excludit calida multuʒ acuta que faciunt adustionē. ⁊ per hoc qꝺ dicit ꝙ ꝯfortatio stipticitas ⁊ aromaticitas debēt eē cū quātitate qua īdigent. īnuebat ꝙ nō debent superare ītētōeʒ mollificatōis resolutōis ⁊ apertōis: imo sit tāta sola stipticitas ⁊ cōfortatio vt robur mēbri ꝯserueť ad perficiendū illas operatōes: quasi īnuat ꝙ ī dictis medicinis debēt eē modice medicine stiptice ꝯfortatiue. sed dn̄anter debēt eē remisse caliditatis resolutiue ⁊ mollificatiue cū dilatatōe. Et ita in cāu ī digestiuis valet sirupus de bisantijs ⁊ oximel simplex ī pricipio cū aquis cicoree endiuie ⁊ lupuloꝝ ⁊ apij. ⁊ ī ꝓcessu valet sirupus de duabꝰ radicibꝰ cū modico sirupi de eupatorio ⁊ modico sirupi de liquiritia cū aquis lupuloꝝ fumiterre cuscute ⁊ buglose. ⁊ quādo nō sufficerēt posset poni sirupꝰ de bisantijs ꝓ duabꝰ partibꝰ: ⁊ ꝓ vna parte sirupi de epithimo: ⁊ ꝓ alia ꝑte sirupi viol. cū aquis cuscute buglose ⁊ melisse. Postea ī solutiuis dimittere acuta ⁊ fortia simuliter. sʒ exhibere diacatholiconē cassiā ⁊ mānā cū modico diasene cū decoctōe capil. ve. lupuloꝝ pasš. liquiritie florū boraginis ⁊ buglose dimittēdo ī hoc casu cōfectionē hamech ꝓpter multitudinē mirabolanoꝝ in ꝯfectōe intrātiū ⁊ ꝓpter timorē stipticitatis ⁊ oppilatōis. Et ita ī cōfectōibus potes discurrere ad particulares appropriatas cōfectōes de quibꝰ ē supra in caplo de cardiaca passione: ⁊ latius hēbis ī tractatu meo quē feci de varicibꝰ ⁊ elefantia. sʒ si materia nō timereť aliquo dictoꝝ modoꝝ nec per resolutōeʒ nec per indurationē sed apa perueniat ad saniē ꝙ ꝯprehēdeť per signa alias dicta: tunc oportebit īgeniari q̃ʒ citiꝰ poterit fieri vt mā ad saniē ꝺducať ⁊ ꝑ īteriꝰ ⁊ ꝑ exteriꝰ ꝺ qbꝰ āple dictū ē ī caº ꝺ pleuresi ⁊ de apatibꝰ stomaci. Et ad maturationē faciendā dicebat Auic. adiuuāt medicine incisiue subtiliatiue ꝑꝑ hūores grossos qui ībibiti sunt ī poris epatis vt cadat ī his lenificatio. s. grossitiei ⁊ preparatio. i. maturatio. ⁊ ī hoc cāu per īteriꝰ valet decoctio meliloti: ⁊ valēt brodia gallinaꝝ ⁊ lac asininū cū zuccaro. ⁊ exterius fiāt fomētatōes cū aqua decoctōis fenugre. se. lini ⁊ altee. postea fiant emplastra maturatiua cū ficubꝰ pasš. bdelio armoniaco ⁊ pinguedine anseris ⁊ porci ⁊ similibꝰ: nō tn̄ omittendo quin semꝑ ī societate cadat aliqꝺ cōfortās vt est spica ⁊ mastix: sed sint modica vt dictū ē ī casu. postea cū ē deducta mā ad saniē ꝙ cognosceť ꝑ accidētia supradicta: tūc oʒ ingeniari vt rūpatur apa cū his que dicta sunt supra in simili ī pleuresi. sed debemꝰ maxie niti vt rūpať ad intestina faciendo clistere aliqualr attractiuū ⁊ fricatōes versus partē anteriorē: lʒ dicat Serap. ꝙ mā saniosa meliꝰ ⁊ plus duciť per vias vrine. sʒ credo ꝙ tutior ē via vt ducať per ītestina quoniā mēbra illa nō sic sunt suspecta ad rasurā sicut mēbra vrine. Sed breuiter dicere possimus ꝙ stante mā ī cōcauo ē ꝓuocāda sanies per secessuʒ: ⁊ si ī gibbo per vias vrine. Et tunc ad ꝓuocādū per vias vrine dicebat Serap. precipiať īfirmo vt comedat mel coctū ⁊ ēt ficꝰ siccas cū isopo aut calamēto ⁊ sorbeat aquā or. aut aquā farine or. decoctā cū melle accipiēdo ēt decoctōeʒ halhalce ⁊ calamenti. decoctio ēt prassij sublimis ē ad hoc. Rupto aūt apate oʒ vt sis sollicitꝰ de mūdificatōe saniei. Nā si educať sanies per vias vrine caue ꝯn̄ter ab applicatōe fortiū. Nam ꝓuocātia fortia simul cū acuitate saniei sepe ducunt ad excoriatōeʒ illaꝝ viarū. ideo ī isto cāu dimissis acutis valet aqua decoctōis or. nō excoriati ⁊ se. cucurbite ⁊ citruli cū se. maluaꝝ ⁊ altee cū modico zuccari. valet aqua lactis caprini cū modico zuccaro. ⁊ si educatur ꝑ ītestina valet aqua or. cū melle ro. ⁊ ī ꝓcessu aqua furfuris cū zuccaro. Tādē facta mūdificatōe insurgit intētio ꝯsolidationis que ꝯpletur vt alš dictū ē exhibēdo trociscos de bolo ar. ꝺ terra sigillata cū mastice ⁊ thure īcorporādo cū melle. Si ītēdimꝰ vt trāseāt ad ītestina faciēdo ēt clisteria appropriata ⁊ abstersiua ⁊ cōsolidatiua ꝭm ītelligētiā. Et si voluerimꝰ ꝙ medicine ꝯsolidātes trāseāt ad vias vrine exhibeamꝰ ī forma pulueris cū aliquo deriuāte ad vias vrine vt cū aqua decoctōis liquiritie ⁊ se. altee ⁊ melonuʒ. Sed si mā fundereť ī loca media īter siphac ⁊ ītestina tūc ē necessaria opera cirugica vt ꝑforare inguinē ī fundo versus coxam dextrā ⁊ mām paulatiʒ educere ⁊ postea ꝯsolidare vt ēt magis īfra diceť de cura asclitis. ⁊ ita sit ꝯpleta intētio de apatibus. Et si vltimo cā doloris fuerit motꝰ materierū ī crisi oportebit expectare crisiʒ factā a nā que si ꝯplete perficiatur sufficiet. ⁊ si nō: oportebit iuuare nām cū ingenijs medicis notis. Et sic sit finis cū dei laude huiꝰ capituli de doloribꝰ epatis ī quo ē doctrina satis cōis ad oīa quasi nocumēta epatis preterquā de icteritia ⁊ idropē ꝺ qbꝰ erūt duo seq̄ntia capla.

Caplm 8m de icteritia.

ſ

J cum icterícia fuerit febris: succus endiuie ⁊ solatri ⁊ aqua ordei egro ī potu tribuatur. Jpse quoq; ex cucurbita ⁊ grisolocanna ⁊ citrullis ⁊ his similibꝰ herbis friditati attinētibꝰ nutriendus ē. Et sirupū acetosuʒ ex fortissimo aceto ī potu sumat. Epati ꝑterea emplʒ ex duobꝰ sandalis ē supponēduʒ. Et vēter ex succo prunoꝝ ⁊ zuccaro soluendus. Qꝺ si nō suffecerint: trocisci de cāphora cū succo granatoꝝ dādi sūt. Trocisci ꝺ cāphora. ℞. zuccari spodij rosaꝝ rubeaꝝ oīuʒ añ. ʒ. iij. seīs endiuie seīs citrulloꝝ cucurbite lactuce portulace seminū ex oībus sandalis ru. oīuʒ añ. ʒ. j. īformenť ex his trocisci pōdere. ʒ. ij. ex quibꝰ quotidie vnꝰ cū sexta. ʒ. j. de cāphora deť. Si autē eger venas habuerit plenas fueritq; diu ex quo minutꝰ nō fuerit flobothometť. Qꝺ si icterícia fuerit sine fe. vēter ex his pillulis soluať: que. ℞. aloes. ʒ. j. scamonee quartaʒ. ʒ. viiiꝰ: ex his cū succo endiuie ꝯfectis fiant pille ⁊ sufficiēt ad dosim. j. deinde denť trocisci de laca cū apozimate de radicibꝰ. Si aūt icteritia ī oculis remāserit: eger fortissimū acetuʒ paulatiʒ olfaciat ⁊ balneū īgrediať: eius quoq; oculis qui icteriā cuʒ fe. patiť aq̄ ros. īmittēda ē. Jctericie ꝑterea valde ꝯfert vt eger ꝑ. iij. hebdomodas seruʒ bibat.

J cum icteritia fuerit febris.

ſ

Jstud est capm de icteritia qꝺ sic continuať ad ꝑcedens. Nā postquā in ꝑcedenti capº determinatū est de dolore epis a diuersis cāis cum quibꝰ vt sepe ꝯiungiť oppilatio. Et qm̄ ad oppilationē ꝯtingēteʒ circa epar maxime ī poris ꝭm quibꝰ vel recipi dʒ colera in kisti fellis: vel in eos ꝑ quos expelli dʒ ad diuersa mēbra ꝓ diuersis finibꝰ deputatis a natura fit icteritia que est alteratio coloris corꝑis feda: vt infra videbiť de mēte Aui. ⁊ horrēda ad visū: ⁊ sepe adducēs ad malas terminationes īdigēs ꝓ cura recto medici ingenio curatiuo. Jdcirco fuit ꝯueniēs post capm de dolore epatis facere capm de icteritia. Diuidiť aūt pn̄s capm ī quattuor ꝑtes principales. Nā prīo curā ponit icteritie cū qua fe. cōiungiť. 2º ponit curaʒ icteritie cū qua nō ꝯiungiť fe. maxie ꝑēdentis ab oppilatōe a cā frigida: ⁊ ꝑtim etiā a cā calida. 3º ponit curaʒ vnius ꝑticularis alterationis coloris que ēt est remanēs sepe ꝑ tp̄s post remotionē icteritie alioꝝ mēbroꝝ: puta icteritie oculoꝝ ponēdo curā ꝑ ea que resoluūt ea ī declinatiōe: ⁊ ēt curaʒ cū preseruatiuis ī principio aꝑtionis icteritie cum fe. De quarta ꝑte in fine ponit vnā medicinaʒ ꝯueniētem declinatiōi icteritie qua vtenduʒ est cōtinue ꝑ tres hebdomadas. 2ª ꝑs incipit ibi: Qꝺ si icteritia fuerit sine febre. 3ª ꝑs incipit ibi: Si aūt icteritia in oculis remāserit. 4ª ꝑs īcipit ibi: Jcteritie ꝑterea valde ꝯfert: ⁊ sunt vltima verba capituli. Prīa adhuc ī tres. Primo ponit curam icteritie calide ex ꝑte potus ⁊ diete. 2º ponit curaʒ magis ꝑ medicinas. 3º ponit curā ꝑ flōmiā. 2ª ibi: Et sirupū acetosuʒ ex fortissimo aceto. 3ª ibi: Si aūt eger venas habuerit plenas. De prima ꝑte dixit: si cum icteritia fuerit fe. succus endiuie ⁊ solatri ⁊ aqua or. egro in potu tribuať. ipse quoq; ex cucurbita ⁊ grisolocāna. i. attriplice ⁊ citrulis ⁊ his similibꝰ herbis fridati attinētibꝰ nutriēdus ē.

Pro intelligētia huiꝰ ꝑtis ē aduertendū prīo gn̄aliter ꝙ Rasis ī hoc capº nō ponit signa ad declarandū dispōem sicut fecit ī prioribꝰ capitulis: qm̄ icteritia est ꝑ se manifesta ex quo est coloris nālis alteratio ⁊ feda: sʒ tantūmō diuersificat curā ex parte eius ꝙ cōiungiť febri vel nō ꝯiungiť: q꞉ ꝭm hanc diuersitatem potissime dʒ diuersificari cura istiꝰ. Nā qn̄ ꝯiungiť fe. in principio icteritie ita. s. ꝙ quasi simul incipiūt: neq; icteritia sequitur ad febreʒ ꝑ viā cretice expulsiōis neq; antecedit icteritia āte fe. ꝑ viam putrefactiōis ītente materie colerice maxime ex oppilatione circa epar: sʒ qn̄ simul quasi īcipiūt. Nā de hac est sermo cū Ras dixit: si cū icteritia fuerit fe. tunc ciʒ significať vt infra magis declarabiť ꝙ cā talis icteritie ē multiplicatio colere vel sanguinis colerici in toto a caliditate epatis ⁊ mēbroꝝ: aliquotiens ꝯn̄ter extremoꝝ: ⁊ ita multiplicata mā colerica in toto vel sanguine colerico reddiť habitudo totiꝰ male colorata ad citrinum ⁊ sic fit icteritia. ⁊ de hac ponens curā in hac ꝑte ponit curam ꝑ ea que extingunt feruorē ⁊ inflāmationē in epe ⁊ in membris: ⁊ ita faciūt minorationē gn̄ationis colere. ponit etiaʒ curā cū dilatātibꝰ poros cutis ad resolutōis facilitatē māe colerice īcluse colorē citrināntis. ⁊ sic pʒ ꝙ reginē hic positū ē ī casu ꝯueniēs ex parte cibi ⁊ potus. Nā succus endiuie ⁊ solatri ⁊ aq̄ or. sūt potus īfrigidatiui extinctiui cū aꝑtōe. ⁊ per succū endiuie ⁊ solatri possumꝰ ītelligere succū ꝺ endiuia factū cū succo endiuie ⁊ ex eo mixto cū aqua or. pōt fieri potus ꝯueniēs. qn̄o autē

cucurbita

cucurbita ⁊ citruli ⁊ attriplices valeāt in casu pꝫ. Cōsequēter de 2ª parte circa medicinalia magis duo facit. Nā primo ponit curā ꝑ mediciās īteriꝰ sumēdas ⁊ exteriꝰ ꝓ alteratōe epatis. 2º ponit curā per medicinā lenitiuā ⁊ extinctiuā īflāmatōis: que si tādē nō sufficiat ponit curā ꝑ trociscos ꝺ cāphora. 2ª ibi: Et vēter ex succo pomoꝝ. Dicit ergo pº: ī approximatōe mediciaꝝ alteratiuaꝝ ⁊ sirupū acetosuꝫ ex fortissimo aceto ī potu sumat. Et addit: epati preterea emplastrū ex duobꝰ sandalis ē superponēdū ꝗ sup. empl'm positū ē supra ī caplo de dolore epatis qꝫ ē multū extinctiuū vt vidistis. Hic nota ꝙ laudat sirupū acetosū ex fortissimo aceto nō ꝙ ī eo ītrat magna quātitas aceti fortis: qꝛ forte adduceret ad īflāmationē: sed voluit paꝝ aceti fortissimi eē in eo vt virtus sirupi possit ad mēbra extrema peruenire. Et in hoc valebit sirupꝰ de endiuia cū aceto ad istā intētionem cuꝫ aquis appropriatis vt portulace endiuie cucumeris lactuce vel mellonū ⁊ similiū. Nota scđo ꝙ ꝑ hoc qđ ꝯsentit ad exhibitionē ēplastri de duobꝰ sandal'. ī casu illo videꝛ satis explicite inuere ꝙ in ista icteritia nō ꝯiungiꝛ oppilatio circa epar: sed tm̄ supericensio ⁊ supinflāmatio: qm̄ vbi ꝯiungereꝛ oppilatio: applicatio talis ēplastri circa epar est multum suspecta: vt pꝫ ex descriptiōe ēplastri de sandalis supiꝰ posita. Cōsequēter addit ponēdo medicinā cū qua venter soluēdus est dicēs: Et venter ex succo prunoꝝ ⁊ zuccaro ē soluēdus: ⁊ ꝑ hanc debēt intelligi similes vt de cassia vel māna vel succo tamarindoꝝ vel decoctione eoꝝ vel alijs extinctiuis nō ponēdo alias medicinas calidas īflāmātes. Addit: que si nō suffecerint sup. ad extinctōeꝫ tūc in potu sunt trocisci de cāphora: ⁊ ponēs descriptionē dicit ℞. zuccari spod. rosaꝝ ru. oīuꝫ añ. ʒ. ij. se. ēdiuie se. citruloruꝫ cucurbite lactuce se. portulace ex oībꝰ sandaloꝝ spēbꝰ añ. ʒ. j. īformenꝛ ex his trocisci pōderis. ij. ʒ. ex quibꝰ vnꝰ quotidie cuꝫ vj. pte. ʒ. vnius cāphore. s. ℈. s. detur. isti trocisci vt manifeste ꝯstat sunt īfrigidatiui multū ⁊ extinctiui ⁊ non exhibet eos nisi facta vētris lenitiōe: saltē de materiebꝰ cōibus in vijs cōibꝰ ꝓpter timorē inspissatōis materieꝝ aliqualiter cōīuꝫ reuera quātitas est magna. nā esset tediosum sumere. ʒ. ij. Iteꝫ exhibere ℈. s. cāphore ꝓ q̄libet dosi oī die esꝫ suspectū. nā dicebat Serapio qñ fit caputpurgiū ex quātitate duoꝝ granoꝝ ī pōdere: ꝺ aqua lactuce dicit ꝙ reprimit caliditatē cerebri ⁊ facit dormire ⁊ aufert sodam ⁊ abscindit fluxū sanguis nariū. Si igiꝛ duo grana tm̄ iprimūt ad īfrigidationē cū sit frida ⁊ sicca ī tertio nō audereꝫ ad exhibendū. x. grana ꝓ singula dosi ⁊ maxime continuādo singulis diebꝰ. Magis vterer trociscis ꝺ cāphora Mesue in quibꝰ est rectificatio cū spica croco ⁊ ligni al'. ⁊ quibusdā alijs medicis ꝯzelationē ꝓhibētibꝰ: ⁊ tñ multominꝰ poniꝛ cāphora ī ꝯpōne. Cōsequēter ponit in tertia pte principali huiꝰ ptis qñ stat necessitas ponit curā per flōmiam dicēs: Si auteꝫ eger venas habuerit plenas fueritq̄ꝫ diu ex quo minutꝰ nō fuerit idest steterit multo tpe ꝙ nō fuerit flōmatus tunc flōmeꝛ. Nota ex his verbis ꝙ reddit medicos cautos a fiēda flōmia ī icteritia cuius cā est multitudo colere intelligēdo de flōmia cūatiua: qm̄ ad illā forte sequereꝛ maior īflāmatio sanguīs ⁊ cūatio: ⁊ ꝓparetur ebullitio colere ⁊ maior ipiꝰgnātio vt est cañ. cōmunis ī mā de flōmia. Sꝫ qñ cōiūgereꝛ cum icteritia ēt sanguis plenitudo ī toto ꝙ pōt cognosci ex plenitudine venaꝝ ⁊ ex precedēti regimine multiplicatiuo sanguīs ⁊ ꝙ alias ꝯsueuit flōmari. Et iā ē multū tp̄s ꝙ nō ē flobothomatꝰ tūc ī isto casu est fienda flobothomia satis copiosa ⁊ non aliter. Ideo signanter posuit has conditiones in textu forte. tamen flobothomia euacuatiua fieri posset ⁊ conuenienter: vt alias declaraui. Sequitur illa ps.

Quod si icteritia fuerit sine febre. Hec est secunda pars principalis huius capituli in qua ponit. R. curā ictericie ab oppilatōe a mā mixta pēdente ꝑ pillulas ī casu valētes qñ nō cōiungiꝛ fe. Dicit ergo sic ꝙ si ictericia fuerit sine fe. vēter ex his pillulis soluaꝛ: qđ. ℞. aloes. ʒ. j. scamonee quartā. ʒ. viiꝰ ⁊ sūt gra. xv. agarici ptes duas. ʒ. vniꝰ. i. ℈. ij. succi eupatorij tertiā. ʒ. vniꝰ ex his cum succo endiuie ꝯfectis fiāt pille: ⁊ dicit ꝙ sufficiūt ad dosim vnā: credo quasi ꝙ ī boue. Nota ꝙ nō fuit mens. R. ꝙ imediate ēt in ictericia ab oppilatōe cum qua non ꝯiungiꝛ fe. ꝺbeamꝰ imediate ꝓcedere ad solutiua fortia laboriosa: īmo priꝰ expedit eūare mās cōes cuꝫ lenitiuis ⁊ clisteris: postea digerere māꝫ ⁊ tandē paulatine minorare eūando ꝑ secessuꝫ si mā fuerit ī ꝯcauo oppilās. ⁊ si in gibbo magis ꝑ vrinā. ⁊ ī eūando cū medicinis solutiuis oꝫ eūare etiaꝫ per gradus a mitioribꝰ icipiēdo. ⁊ postq̄ꝫ mitiores non ꝯtulerint opꝫ ad fortiores deuenire. Et ita R. hic posuit cā que ē vltima in hac ītentiōe in eūando ⁊ in virtute simpliciū enumerat mās diuersas cuꝫ aptione ēt aliquali ⁊ ēt aliquali ꝯfortatōe epatis vt pꝫ ex simplicibꝰ ꝯponētibꝰ. sꝫ reuera dosis ē nimis fortis. Nā quasi singultū de solutiuis esset ꝺ se sufficiēs: īmo magis q̄ꝫ sufficiēs maxie de scamonea: qꝛ dosis scamonee ēt correcte fm Mes. est a granis. v. vsq̄ꝫ ad. xij. ad maximū: lꝫ Aui. ī cāticis nō posuerit dosim ciꝰ nisi vsq̄ꝫ ad chirat ⁊ sūt octo gra. or. fꝫ Symonē: ⁊ tñ ipe exhibet. xv. cuꝫ alijs solutiuis: ita dico de agarico. Nā exhibet. ℈. ij. agarici q̄ ē q̄si dosis vna ita ꝙ pille iste sūt nimis fortes sufficēt dare mediaꝫ pteꝫ ꝓ vna dosi. Cōsequēter post exhibitōeꝫ haꝝ pillulaꝝ iā facta q̄si eradicatōe māe pro magna pte: laudat postea trociscos de laca cū apozimate de radicibꝰ de quibꝰ dictū est in caplo superiore. Et ī hoc ēt singulr laudaꝛ aqua apij qꝛ apit oppilatōes vtriusq̄ꝫ colere vt dicit Aui. Et aq̄ raffani stillata ī hoc casu multuꝫ ꝯuenit. Et dicit Gerar. ꝙ comestio eupatorij ieiuno stomacho cū aceto: tunc est multū ꝯueniens sumēdo duos bolos vel tres ī mane ⁊ est rōnale: qꝛ ꝓuocando mirabilr epar ꝯfortat ⁊ incidit. Sequiꝛ 3ª pars pricipalis.

Si aūt ictericia in oculis ⁊c̄. In 3ª parte huiꝰ capituli. R. ponit curā viiꝰ accñtis ꝯtingētis in ictericia. s. citrinitatis oculoꝝ qđ est accñs sepe remanēs etiā remota cā que faciebat ictericiā ⁊ dicit: Si aūt ictericia ī oculis remāserit: eger fortissimū acetū olfaciat ⁊ balneū igrediaꝛ. Addit: ciusq̄ꝫ oculis qui ictericiā hꝫ cum fe. aqua ro. imitiēda est.

Pro itellectu huiꝰ pticule ē notāduꝫ ꝙ Ras ī hoc textu duo ītendit. Unū ē ponere curā ictericie iaꝫ remota cā ⁊ sic in declinatōe ⁊ maxie appente in oculis. Et hoc īsinuauit cuꝫ dixit: Si aūt ictericia ī oculis remāserit. i. illa fedatio remanserit remota cā. Scđm est vt ponat regimē preseruatiuū in ictericia in pricipio ne cōiceꝛ oculis. Et hoc intendit in 2ª pte cū dixit: Cuiusq̄ꝫ oculis qui ictericiā cū fe. hꝫ. s. ī pricipio aqua ro. imitēda ē. Et rō prime ptis ꝑ hoc ꝙ remāserit sumiꝛ ex hoc: qm̄ mā cū ē ītrinsecata in tunicis oculoꝝ difficulter dissoluiꝛ ꝓpter spissitudineꝫ tunicaꝝ ⁊ friditatem eaꝝ. Est ēt magis indicans de remotione: qꝛ est magis feda ⁊ appens ⁊ maxie cuꝫ maior pars oculi sit cōiunctiua que debet esse alba vbi cum citrinaꝛ fit appetēda magis feda: ⁊ tūc pꝫ ꝙ olfacere acetū fortissimū ⁊ īgredi balneū facit ad remotionē huius accidētis. Nā olfaciēdo acetū fortissimū sua acuitate fit stimulus ī sensitiua cerebri: vñ ꝯñter incitaꝛ virtꝰ ad expulsionē violētā ⁊ fit sternutatio ⁊ ita fortis excussio de mā ꝯtenta intra tunicas. Fit ēt ī virtute aceti incisio materie grosse que plurimū ē remanēs. ⁊ ita acetū tale ꝯueniēs magis dꝫ eē albū ex vino potēti factū: ⁊ ita nō solū ex odoramēto eius aceti: sed ēt euaporatio cū eodē aceto facta incidēdo subtiliando mām cū formali caliditate dilatādo poros ad resolōnē illiꝰ māe retente ꝑparat īsensibilr. Modus aūt fiēde euaporatōis eiꝰ vt sumātur duo lapides grossi viui ⁊ superigneātur: ⁊ postea ipsis positis ī bacili supinfūdaꝛ acetū dictū: ⁊ ita inclinato capite super vaporē fiet ꝯueniēs euaporatio. Balneū ēt vel casa balnei valet dilatādo meatꝰ ⁊ rarefaciēdo poros: nō tm̄ balneū siccum sed ēt humidū factū cū decoctōibꝰ reꝝ aperitiuaꝝ vt camomille feniculi apij aneti ⁊ huiusmōi. ⁊ si ponaꝛ aliquid eupatorij cū aceto de quo fienda ē stupha erit ꝯueniēs. Rō scđe partis ē ēt clara quoniā in icteritia cū fe. ī principio ī qua ꝯiungiꝛ ebullitio māe colerice ē maxie occurrendū ne talis materia recipiaꝛ ī oculis propter cām supradictā que maxie ē pata ad oculos fluere: qm̄ ⁊ ex ebullitōe ⁊ ex principio eius ītrinseco īclinat vt moueaꝛ ad supiora 4ª affo. Estate quidē ⁊c̄. ⁊ iō occurrēdū ē ī principio cū ꝯfortātibꝰ oculos ne recipiāt. ⁊ hoc intēdēdo cū īpōne aque ro. Et si ī ea decoquātur grana mirthiloꝝ vel sumach vel coriandroꝝ ꝑparatoꝝ erit efficatior ad hanc intētōeꝫ. ⁊ hoc bñ nota ꝙ textꝰ tm̄ itelligaꝛ ī pricipio sicut dictū ē qꝛ alr ī ꝓcessu nō eēt ꝯueniēs apponē aquā ro. ⁊ ita textꝰ sic iacens ꝑ hoc ꝙ dicit cōtinuādo ciusq̄ꝫ oculis fecit multos errare q ī ꝓcessu applicāt aquā ro. existimātes ꝙ ꝯfortato oculo per aqua ro. meliꝰ resoluetur mā ī oculo ꝯtēta: sꝫ ē error vt pꝫ ꝯsiderāti. Sequiꝛ quarta pars. De vltima parte ponit vnū obseruādū ꝑ tres hebdomodas ēt ī declinatōe icteritie dicens: icteritie preterea confert valde vt eger ꝑ tres hebdomodas serū bibat. Rō dicti ē clara qm̄ vt voluit Mesue ꝺ aq̄ lactis ī ipo ē virtꝰ subtiliatiua lauatiua ⁊ abstersiua ⁊ educit colerā ⁊ humores adustos cū facilitate ⁊ confert omnibꝰ morbis oppilationū sicut idropesis ⁊ icteritia ⁊ grossities splenis ⁊ est medicina bona infectionū cutis quarū mā est colera ⁊ humor adustꝰ vt in casu nr̄o. naꝫ pōt sumi de ea singulo mane ad quātitatē. viij. vel. x. ℥. ⁊ si in ea infundanꝛ ꝑ noctē paꝝ eupatorij ⁊ capilloꝝ ve. credo magis valebit. nā eupatoriū est subtiliatiuū incisiuū ⁊ abstersiuū mūdificatiuū preseruatiuū a putredine: ⁊ resolutiuū ꝯueniēs ⁊ cū hoc cōfortatiuum: ⁊ cū hoc ꝯfortaꝛ virtꝰ eius cū aqua casei vt dicebat Me. Et nota ꝙ nō fuit ꝯtētꝰ ꝙ vtaꝛ bis aut ter tm̄: sꝫ ꝑ tres hebdomodas ad insinuandū ꝙ nō tm̄ in hoc morbo: sꝫ ēt in alijs cronicis in quibꝰ longa facta est impressio ī mēbris etiaꝫ in declinatione ⁊ post ī ꝯualescētia ꝯueniēs est diuturna applicatio medicinarum leuiter mūdificatiuaruꝫ aperitiuaruꝫ ⁊ cōfortatiuaruꝫ membrorū ⁊ cum tali diuturna applicatiōe fit tutela a recidiua. Et vt medici nostri tēporis practicarent hunc cañ. ⁊ infirmi iudicio medicoꝝ obedirēt: qm̄ fiunt sepe recidiue que non fierent isto obseruato cañ. ⁊ sic sit finis capituli textualiter. Expedito capº textualiter vt visuꝫ ē ad maiorē intelligētiaꝫ istius māe declarata priꝰ sūmatiꝫ anothomia fellis necessaria ad cognitionem de icteritia ex ordīe ꝯñter quinq̄ꝫ videbunꝛ vt moris est nostri. Primo de quid noīs ⁊ quid rei icteritie. 2º ponētur quedā distinctōes ⁊ species eiꝰ. 3º videbiꝛ de cāis. 4º de signis ⁊ primo ꝓnosticis euētus ꝯñter: ꝓnosticis ad bonū ⁊ ad malū: ꝯñter demonstratiuis ⁊ generis ⁊ specieꝝ vel causarū ipius: ⁊ vltimo veniemus ad curam.

Anothomia fellis.

De anothomia igiꝛ fellis ē dicendū primo ꝑsupposito ꝙ hoc nomen fel: aliqñ apud auctores sumiꝛ ꝓ colera vt in affo. Quibus fellei secessus ⁊c̄. aliqñ sumiꝛ ꝓ vasiculo ordinato a nā ꝓ receptaculo ꝓprio colere: ⁊ sic ē vna de ptibꝰ epatis extrenis: vt supra dictu ē ī anothomia epatis: ⁊ isto mō describiꝛ vt ꝺ ea dicit Aui. isª tertij ꝙ fel est kistis pēdēs ab epate ⁊ ad ptem stomaci. i. versus ipꝫ stomachū ex tunica neruosa sup. facta. nā est sicut vas ꝑuū receptiuū ipius colere ⁊ sanguis subtilis acuti quo nutriꝛ ⁊ pēdet. s. ex epe ad ptem stomaci. i. ad ꝯtaugēdū stomachuꝫ: qm̄ pendet a media penula ipius epatis maiore. s. in ꝯcauitate eius existēs qꝛ sub epe pendēs: ⁊ hꝫ orificiū ⁊ introitū ipsius in epar versus gibbuꝫ magis vt eo mediate sugat id qđ sequestratū ē ꝺ colera ex sanguine. Et dicit Aui. ꝙ illi orificio al-

ligantur multi ramuli neruei vt illis mediantibꝰ a diuersis ve/
nis epatis tandē ꝑ illū poꝝ facta sepatiōe colere trahaꝶ illa mā
colerica ad illud vas paruū vel kistim vel modicū sanguinē co/
lericū vt inde nutriaꝶ. Postea eidem poro ꝯiunguntur duo alij ra
mi manifesti quoꝝ minor terminaꝶ ad fundū stomaci cōiter: ⁊
vt in pluribꝰ: ⁊ maior ad duodenū vel ieiunū. Ad fundū quidē
stomaci ad vigorandū digōem ipsius mandata colera ad ipm ad
calefaciendū ipꝫ fundū vbi principalr pficiꝶ digō stomaci ⁊ ma
ior portio colere que deferꝶ ꝑ maiorē porū terminatū ad duode
num vel ieiunū transmittiꝶ ad mūdificandū supfluitates inte/
stinoꝝ ⁊ ad stimulandū expulsiuā vt expellanꝶ nāc supflue fe/
cales vel alie: imo ēt ad stimulationē lacerti ꝯtentiui terminatū
ad extremū intestini recti. Nā vsqꝫ ad id transmittiꝶ de cole
ra ad purgationē supfluitatū ita ꝙ magna quātitas colere de/
fertur a kisti fellis ꝑ illū porum magnū terminatū ad intestia ad
has supfluitates expellēdū abstergēdo ⁊ stimulādo: ⁊ idō trāsmit
titur ad itra intestina vt fortiꝰ incitet ⁊ abstergat: lꝫ etiaꝫ sꝫ ptē
ꝑ cōtactū intestini colon: qm̄ kistis fellis in dextro ꝯtāgit colon
ꝑ resudationē ꝺ colere iuuaꝶ colon vt calefiat: ⁊ etiā aliqualiter
stimuleꝶ ab extrinseco. Modica aūt portio duciꝶ ad fundū sto/
maci tm̄ ad ꝯtactū extrinsecꝰ ad vigorandū digestiuaꝫ illius: ⁊
nō fuit ꝯueniēs vt colera trāsmitteretur ad itra stomachū vt laua
renꝶ humiditates ab eo sicut ab itestis: tū q: nō tot supfluitates
i eo multiplicanꝶ: tū q: colera si ad itra veniret amara ⁊ horrida
exūs nāe multū lederet stomachꝰ sicut fit i qbusdā male disposi
tis ⁊ ifelicibꝰ i quibꝰ quasi ꝯtinue stāt nausee ⁊ vomitꝰ ⁊ alia no/
cumenta: que et cōicanꝶ ⁊ cerebro ⁊ cordi vt supra visum est de
dispōnibꝰ stomaci. Et hoc accidit i quibusdā maxime q: maior
porus terminaꝶ ad fundū stomaci ⁊ minor ad intestina opposi/
to modo debito ordini nature ita ꝙ amplior quātitas colere ad
fundū stomaci trāsmittiꝶ qꝫ ꝯueniat ⁊ itra ꝓ parte recipiꝶ. Stan/
te igiꝶ ex ordine nāe dispōne ꝯueniēti in attractōe colere ad ki/
stiꝫ fellis separata colera vel mā colerica a massa sanguinea ⁊ in
kisti debite recepta ⁊ tandē expulsa ꝓ parte ad intestina ⁊ ad sto
machū sꝫ modū dictū reddūtur clara iuuamenta ipsius fellis.
Nā primū ipsoꝝ ē mūdificatio sanguīs ab illa mā colerica qui
sanguis si nō mūdificaꝶ nō ē ꝯueniēs nutrimētū mēbris ꝓpter
amaritudinē colere secū mixte. Secūdū iuuamētū ē ꝙ ꝑ pre/
sentiā istius sub ꝯcauitate epatis calefit epar ⁊ fit potētius i di/
gerēdo ab ipsa colera recepta in kisti sicut ēt ignis sub lebete hꝫ
calefacere lebetē. Alia iuuamēta sūt supra declarata de vigo
rādo digestiuā stomaci ⁊ de iuuādo expulsiouē supfluitatū ab i/
testinis ⁊ quādo nō attraheretur illa mā colerica ad kistiꝫ fellis
vel nō sufficiēter sꝫ remaneret cū sanguie abūdās si retinetur i
epate supra fel dicit Aui. ꝙ facit possidere apostema epatis. Et
si trāsmittaꝶ a virtute epatis ad alia mēbra vt ad membra vrine
vel ad itestina per alias vias qꝫ ꝑ dictos poros aliquādo vlce/
raret vesicā ⁊ aliqñ faceret icurrere solōneꝫ vētris colericā ⁊ ra
surā. ⁊ aliquotiēs si trāsmittiꝶ ad totū ita ꝙ spargaꝶ i corpe to/
to nō putrefacta facit icteritiā vt ifra dicebaꝶ. Et hec sufficiant
de anothomia ⁊ kisti fellis.

Quid nois ⁊ qd rei icteritie.

Iā veniēdum ē ad quid nomis
⁊ quid rei icteritie. Quid nomis dicit Viaticꝰ i pricipio capitu/
li: nomē icteritie passionis sumptum ē a volucre simili aurei vel
crocei coloris que i estate media solet i colore deserta: ⁊ sic eiꝰ ex
positio ē citrinitas vel croceitas coloris. ⁊ ita ꝓprie loquiꝶ de
icteritia citrina lꝫ aliqua sit viridis ⁊ aliqua nigra vt diceꝶ in di
stinctōibꝰ. sꝫ q: vtplurimum fit citri. ⁊ nō sic nigra vel viridis:
iccirco de ea poniꝶ cōiter quid nois. vñ ad similitudineꝫ coloris
citrini reperti i tali aue diciꝶ icteritia ⁊ diciꝶ cōiter ꝙ deā auis
ꝓprie vocaꝶ icterus siue papagalus comedēs ficus. ⁊ quidā di
xerunt ꝙ si ictericꝰ respicit auē illā fixe ꝙ ipse sanaꝶ ⁊ auis mo/
ritur. Ab alijs vero diciꝶ morbus aureus a colore auri vel mor
bus arcuatꝰ ab arcu iri ꝑꝑ coloꝝ varietatē appētē i tali arcu i
aere ex reflexione radiorum solis multotiens. color tamen ma/
gis apparens in iride est color croceus. Quid autem rei ma/
gis dicit Auice. isᵃ tertij diffiniendo icteritiaꝫ per causam for/
malem exprimendo etiā efficientē dicit ꝙ icteritia est alterati o
coloris corpis feda ad citrinitatē tendēs aut nigredinem ꝓpter
cursum humoris citrini aut nigri ad cutim: ⁊ que sequūtur cā
absqꝫ putrefactiōe que si ei associareꝶ faceret accidere tertianaꝫ
in citrina ⁊ quartanā in nigra. In qua diffinitōe declaratur
primo ꝙ hec dispō est accidens ⁊ nō ꝓprie egritudo: q: est alte/
ratio coloris cutis feda: ⁊ sic est qualitas mutata puta a nāli co/
lore ad inaturalē ⁊ diciꝶ signāter feda: q: nō ois alteratio cutis
a nāli dr̄ icteritia: ēt si paꝝ citrina fuerit vel nigra sicut ꝯuenit i
cacesia: sꝫ oꝫ ꝙ sit feda. i. horrēda: ⁊ addit ꝑꝑ cursū hūoris citri
ni aut nigri ad cutiꝫ ⁊ ꝗ sequūꝶ ipsam vt innuat ꝙ nō tm̄ cutis ē
ifecta. s. cutis ymen exterior. Sꝫ ēt ptes itrinsece sūt a dicta mā
ifecte vt ptes musculose sub cuti. ⁊ ideo ꝑ tps notabile ē apta cō
seruari. Et hoc declarat cām eē satis grossaꝫ ⁊ pcipue cuꝫ pau/
latine fit ⁊ nō ꝑ viaꝫ crisis: q: cū paulatine fit maxie cōtingit ex
mixtione colere cū sanguine trāsmisso sanguine ad mēbra: ⁊ ita
nō tm̄ cutis sꝫ ēt mēbra ifra cutiꝫ remanēt infecta: qꝺ forte secꝰ
eēt si colera sepata a sanguie expelleꝶ ꝑ crisiꝫ ad cutiꝫ si ꝯside
rabis. ⁊ ꝑ hoc qꝺ dixit ad cutiꝫ itellexit cutiꝫ toti cōeꝫ. Pro/
inde dicit Hor. declarādo ictericiā ꝙ est vniuersalis cutis de/
fedatio sicut morfea ē defedatio cutis maculosa. i. particularis
defedatio. Addit Aui. ꝯūr sine putrefactiōe ⁊ sup. multa ebulli/
tōe: q: si fieret putrefactio i colera vel melācolia fierent inde fe/
bres a putrefactis illis humoribꝰ pcēdentes: cū tū adesse ictericie

nō requiraꝶ de necessitate fe. lꝫ cū ea posset ꝯplicari vt dictū est
circa tex. ēt dicta mā putrida existēs ⁊ acuta sua iflāmatōe sol/
ueret ꝯtinuū ⁊ fieret forte erisipila i maxima pte corporis vel sca
bies vel alij morbi cutanei vt forte lepra si fieret a mā adusta qꝺ
nō requiriꝶ ad ictericiā: ⁊ ita tunc illa dispō non ꝑmaneret sub
ꝓprio noie ictericie: sed sortireꝶ aliud nomen vt cōiter igiꝶ icte/
ricia fit sine fe. nisi sit cretica.

Distinctiones.

Jam veniēdo ad 2ᵐ de distinctōibus
sit hec pria distinctio ꝙ quedā ē icte/
ricia citrina: quedā nigra: quedā viridis. Auctores tamē ponūt
cōiter duas. s. citrinā ⁊ nigrā ⁊ nō sic viridē: q: raro repiriꝶ vi
ridis lꝫ aliqñ possit repiri: q: ad putrefactōeꝫ i sanguie aliqñ ac/
quiriꝶ quedā viriditas i humore vt diceꝶ in cāis. Secūda di
stinctio: quedā ē ictericia cū fe. q: simul cū fe. fit: quedaꝫ sequiꝶ
fe. ⁊ alia ē ad quā sequiꝶ febris: ⁊ qdā ē sine fe. Alia distictio:
quedā ē cronica: quedā modici tpis. Itē quedā fit subito ⁊ qdā
paulatine vt qñ illud qꝺ gñatur de humore vel trāsmittiꝶ ad cu
tiꝫ paulatiꝫ aggregaꝶ ⁊ nō resoluiꝶ ꝓpter spissitudinē cutis vel
grossitiē materiei vel ꝓhibitionē resolutōis ab aere frigido.

Cause.

Veniēdo ad 3ᵐ de causis vt ex mente Aui. colligiꝶ
caplo ꝓprio: cāe sunt due gñales. Vna ē multitudo
gñationis colere vel melācolie. Alia ē ꝓhibitio vel priuatio ex/
pulsionis hoꝝ humoꝝ ad debita receptacula vel expulsionis ⁊
resolutōis coꝝ isensibilis: ⁊ ꝯtrahēdo ad ictericiā citri. multitu/
do gñatōis colere vel humoris citri. hꝫ tres cās: qm̄ aut multi/
plicaꝶ ex parte generatōis vel ex parte nāe vel ex causis primi/
tiuis. Ex parte gñantis ꝺ cāis corporalibꝰ itelligēdo vel ex pte
gñantis nālr talis vt ꝓpter epar gñans aut ex pte gñantis non
nāliter talis sicut ē corpus totū vt dicit Auic. Ex parte igiꝶ epa
tis fit multiplicatio colere cuꝫ epar supcalefit vel ꝓpter cās ca/
lefaciētes ab intrinseco vt ꝓpter apāta i epate ⁊ i meatu colere
aut ꝓpter incēsionē ꝯplexiōis ipsius calide ex priuatōe occur/
sus infrigidātiū vt priuatōe cibi: vñ calefit ꝯplo eius valde ex ca
liditate intrinseca carnositatis eiꝰ ⁊ spūꝫ in eo ꝑ modū alias di
ctum: ⁊ tunc v. hitū ē in sūma de humoribꝰ caliditas tempata
gñat sanguinē: ⁊ supfluēs gñat colerā: ⁊ magis superfluēs gñat
colaꝫ nigrā ꝑ adustionē. supcalefactio igiꝶ epatis facit ad gene/
randū plus de colera qꝫ debite ꝯueniat. Ex parte etiaꝫ mēbro/
rum i toto multiplicaꝶ colera qñ. s. mēbris totiꝰ aduenit calidi/
tas supflua: vñ cum ista caliditate sanguis ꝓprie subtilis i cole
ram ꝯuertiꝶ. Et sm̄ hoc oēs cāe que gnānt excessum caloris in
mēbris ⁊ in epate de corpalibus loquēdo sunt in ꝓposito cause
icteritie. Et hoc mō cū non pōt trāsmitti materia colerica ad
kistim fellis siue ex debilitate expulsiue epatis vel oppillatōe vñ
prohibeꝶ trāsitus per meatum ad kistim fellis: tunc ex caldita/
te colere disperse per epar supercalefit epar: ⁊ ꝯñter fit plus ge/
nerans colerā. ⁊ sicut dictū est de supcalefactiōe epatis per hos
modos vñ fit multiplicatio colere: similiter ꝯtingit ex pte mem/
brorum vt ex oppilatiōe ꝓhibita euēuatiōe fit supcalefactio in
eis: si ēt circa mēbra fiāt apāta calida: tunc aquisita caliditate i
mēbris intēsiori qꝫ ꝯueniat ꝯñter ꝯuertiꝶ sanguis iam ad mem/
bra demādatus ad nām colere: ⁊ ita citrinanꝶ mēbra extrinseca
⁊ fit icteritia. Ex parte vero nāe multiplicaꝶ gnātio colere vt
cū offerꝶ mā quecūqꝫ sit que sit apta supincēdi ⁊ inflāmari: ⁊ ita
multiplicata colera fiet icteritia: ⁊ sic no tm̄ ea que sunt potētia/
liter calida vt potēs vinū allea ⁊ cepe ⁊ cibaria mellita vel aliter
aromatizata cū speciebꝰ sunt de multiplicātibꝰ colerā. imo etiā
⁊ cibaria facile ꝯmutabilia: q: corrumpunꝶ in stomacis calidis:
vt lac ⁊ oua sorbilia cū occurrūt epati iflāmato aliqualiter sunt
cā gnātionis colere ⁊ ꝯñter icteritie. Quedā etiaꝫ sunt cāe pri
mitiue que adducūt ad multiplicationē colere vt ille oēs ꝑ quas
acquiriꝶ caliditas ⁊ i epe ⁊ i membris vt aer estatis ⁊ mora diu/
turna sub sole ⁊ vēti calefactiui ⁊ exercitiū laboriosum ⁊ vigilie
coitus ⁊ ieiunia ⁊ etiaꝫ multe passiones animales maxie ira ⁊ fu
ror. Nā oēs tales cāe ꝓ quanto supinflāmāt generāt coleram
⁊ faciūt icteritiā. Quedā ēt de extrinsecis sunt cāe magis extra
nee vt morsus viperarū ⁊ quorūdaꝫ serpentū vt vespe magne ⁊
pediculi vulturis vt dicit Auic. diciꝶ ꝙ sit aial puum multum
venenosuꝫ. Nā talia ab extrinseco occurrētia suo morsu ⁊ ve/
neno cū occurrunt sanguini ꝯuertūt sanguinē ad nām colericā
ꝑ viā putrefactionis ⁊ corruptōis eiꝰ. Quedā ēt per iteriꝰ sū/
pta ad hoc deducūt sicut fel leopardi ⁊ vipere. Nā cū occurrūt
sua qualitate ad sanguinē ꝯuertiꝶ sanguis ad nām colere ⁊ inde
fit icteritia per modū iā statim dicēdū nisi priꝰ ex ventositate ⁊
malitia corpora deducanꝶ ad mortē. Et ex his pꝫ circa hoc pri/
mū principale ꝯtra quosdā ꝙ nō semꝑ icteritia fit ꝓpter nocu/
mentū epati cōicatū. Nā icteritia ꝯtingēs ex morsu reptiliū in
mēbris exterioribꝰ ꝯuertēdo sanguinē per putrefactionē ad nāꝫ
colericā ē talis q: nō necessario ad hāc cōicaꝶ nocumētū epati.
etiā hoc ꝯtingit cū generaꝶ colera a caliditate superflua mem/
broꝝ ex parte apātū calidoꝝ i mēbris extrinsecis nō cōicata su/
perflua epatis caliditate. vel si fiat ēt applicatio mediciaꝝ adu/
rentiū sanguinē ⁊ ꝯuertētiū ipsuꝫ ad naturā colericā ad mēbra
extrinseca vt facta linitōe circa mēbra extrinseca ex castoreo ni/
gella euforbio ⁊ similibꝰ cū succo cepe. Et hanc sniam expressit
Gal. 5º interioꝝ caº 8º ad principiuꝫ capituli cū dixit: ⁊ videa/
mus an i oi tpe epar icteritia exñte patiaꝶ. ⁊ rñdens dixit: Dico
ꝙ multotiēs epate salubri exñte videmus colerā rubeā diuidi ⁊
erga cutiꝫ exire ⁊ hoc sm̄ crisiꝫ: ⁊ ita sup. icteritiā causari. Ad/
dit ēt aliū casuꝫ ad hoc ꝓbandū dicēs: Itē sine crisi sanguinem
ꝯspicimꝰ i colerā mutari cū ex pessima ⁊ aliena corruptōe corrū
pitur sicut ex morsu reptiliū venenosoꝝ aīaliū. Et ibi ponit hy/
storiam

ſtoriā ꝺ quoddā quē momoꝛdit tirꝰ cuiꝰ officiū erat capere tirū de quo dicit ꝙ tardās ſumere medicinā ſolitā mutatꝰ eſt in colorē quaſi praſſinū. ⁊ docuit Gal. ꝙ ſumeret tyriacā ⁊ curatꝰ ē ſubito. Et eandē ſnīam cōfirmat. R. 7° ꝯtinētis. ⁊ adducit ēt experientiā dicit: Uidi quēdaʒ ſequi criſim cū icteritia moraʒ ī eo trahente ⁊ nō deficiente. cūq; requirerē vrinā ⁊ egeſtionem eius īuenimꝰ vtrāq; eē in diſpōne nāli ⁊ ſignificationē indicātē ꝙ epar erat illeſum abſq; aliqua paſſiōe. Et eandē ſnīam videt̄ ſentire Aui. vt pʒ in textu in ca° ꝓprio debite cōſentire cum dixit: Et multitudo gnātionis colere qñq; ē in epate. i. vitio eius: ⁊ quādoq; ē in corꝑe toto ſup. nō vitio epatis. Et ex hoc opʒ modificari dictū Gor. qui in caplo de icteritia ad principiū dixit ꝙ differūt icteritia ⁊ morphea: qm̄ morphea fit ꝑꝑ errorem tertie digōis: ⁊ icteritia ꝓpter errorē ſecūde. intellexit hoc vt ī pluribus vel forte ꝙ in longo ꝓceſſu ꝯmunicat̄ nocumentū epati ſi debʒ icteritia ꝯſeruari. Scda cā principalis gnātōis icteritie que ſumebat̄ ex ꝓhibitiōe eūatiōis eius vel trāſmutatōis ad debita receptacula vel ex ꝑte indebite reſolutiōis inſenſibilis: hʒ ēt cās que aliqñ ſumūtur ex defectu epatis: ⁊ aliquando ex defectu fellis: ⁊ aliqñ inteſtinoꝝ vel membroꝝ alioꝝ ex parte quidē epatis: vt qñ ſequeſtratiua epatis nō eſt potēs ſequeſtrare māiu colericaʒ a ſanguīe vt ſepe fit in epate debili. ⁊ ſic ꝑmanente colera ꝑmixta cū ſanguīe trāſmiſſo dicto ſanguīe ad mēbra dicta mēbra citrinant̄. ſi ēt ſequeſtratiua de ſe ſufficeret ſequeſtrare: ſʒ ī expulſiua epatis eēt defectꝰ vñ non expellatur ad kiſtim fellis vel ad alios meatꝰ verſus īteſtina: ⁊ tunc tandē ꝑmanens cū ſanguīe cū tranſit ad mēbra citrinātur mēbra: ⁊ ſic fit icteritia. Cōtingit ēt ex defectu fellis multiplicari coleraʒ in epe: ⁊ ꝯñter in mēbris vt debilitata attractiua eiꝰ in ſugendo coleraʒ: tunc remanēs in epate trāſmiſſa cū ſanguine ad mēbra fit icteritia: ⁊ etiaʒ illa que debebat attrahi cū ꝓpter debilitatē eius nō attrahit̄ abūdat ī ſanguine ⁊ ſic fit cā ictericie. Fortitudo ēt nimia attractiue fellis cū ſubito nimis attrahat colerā vñ replet̄ kiſtis ⁊ extēdit̄ ī latū ⁊ ita ꝯſtringunt̄ orificia poroꝝ ipſiꝰ ita vt fiat retētio ipſiꝰ colere ī kiſtiʒ ⁊ nō pōt expelli ſicut ēt ꝯtingit in veſica cū nimis replet̄: ⁊ ſic ī ea non pōt recipi colera alia cuʒ generat̄: ⁊ ita abūdans ī ſanguine trāſmittit̄ ad mēbra ⁊ fit cā ictericie. Et iſtū caſuʒ notauit Raſ 7° ꝯtinentis cū ſimilitudine ꝓprie veſice vt dictū ē. Aliqñ qdeʒ ē defectꝰ ī inſtrō ⁊ organo vt qñ ē oppilatio ī poro quo ſugit̄ illud colericū ſubtile de epate ad kiſtiʒ fellis ſiue ſit oppilatio ab humore nō apoſtemāte ſiue ab apāte ſiue ex poro vel veruca. Et ſic cū nō pōt penetrare ad kiſtiʒ fellis remanet in ipſo epate. ⁊ ſic cum expellit cum ſanguine ad mēbra ēt eſt cā ictericie. Aliqñ ēt fit ꝓhibitio expulſionis materie ad iteſtina vel ad alia mēbra ad que debet demandari: vt verbigratia in īteſtinis propter oppilationē ꝯtingenteʒ ex flegmate aggregato in ſupficie īteſtinoꝝ ad quā terminatur porus magnꝰ ꝑꝑ quā oppilationē ex mā multa ſimul aliquotiēs fit colica ⁊ icteritia. Icteritia quidē qm̄ cū colera non pōt penetrare ad inteſtina regurgitat ad epar ⁊ ꝯñter ad mēbra ⁊ fit icteritia. Fit ēt colica q: nō purgātur māe flegmatice ab inteſtinis: ⁊ cū his ēt fecalis retinētur qm̄ excitatoriū expulſiue ad iteſtina interiꝰ non penetrat: ⁊ ſic colica fit cā icteritie: q: vicio inteſtini ſicut ecōtra icteritia fit cā colice quādo eēt oppilatio ī poro felleo veniēte ad inteſtina. Nā tunc priꝰ fit icteritia per reuerſiōʒ illiꝰ māe que deberet trāſire ad inteſtina ad mēbra. ⁊ illa ē cā colice ꝑ ꝓhibitionē trāſitꝰ colere ad inteſtina: vñ nō excitat̄ expulſiua ad expellendū neq; lauātur īteſtina. Et ſic vt dico de oppilatōe circa inteſtina ita itelligat̄ ꝺ oppilatōe ī poro circa funduʒ ſtomaci cū nō pōt ꝑuenire mā colerica retinet̄ circa epar ⁊ tādē trāſit ad mēbra ⁊c̄. Et ponit ēt Auic. ſnīam quorūdā qui dixerūt ꝙ multitudo colere fluētis ad inteſtinū facit icteritiā ꝙ nō pōt verificari niſi ī caſu vt dictum ē ſupra de repletōe kiſtis fellis. vnde nō pōt recipi ī receptaculo amplior colera preter eaʒ q̄ fluxit q: ſubito repleta ē certa vacuitas inteſtini. ⁊ ita clauditur aliud extremū ad expulſionē eius ⁊ cū hoc illud mēbrū debilitatur ī expellēdo. ⁊ aliquādo fit multiplicatio colere in mēbris extrinſecis ⁊ ꝯñter icteritia ꝓpter ꝓhibitionē expulſionis vel reſolutōis eiꝰ a toto. Nā de colera que trāſmittit̄ cū ſanguīe ad ipſuʒ ſubtiliandū vt ad extremas partes corporis ꝑueniret expleto officio eiꝰ plerūq; per poros cutis īſenſibiliter reſoluitur ſtante debita dilatatōe poroꝝ. ſed facta oppilatiōe ī dictis poris que aliquādo ꝯtingit ex cā primitiua occurrēte vt aqua frigida vel aere frīdo maxīe in vēto boreali ⁊ aliqñ a cā exiceāte vt a balneis ſiccis ⁊ ſimilibꝰ ꝓhibita ꝯñter eius reſolutōe fit retentio colere circa dicta mēbra ⁊ ſic citrinat̄. Et ita ſilr̄ cū fit criſis per ſudorē ⁊ retineat̄ ꝑꝑ occurſuʒ aliquaꝝ cauſaꝝ dictaꝝ retento ſudore retinet̄ ⁊ colera ī dictis mēbris cum ſudor non ſit niſi aquoſitas cui multū pus colericū ē admixtū: ⁊ ſic retēto ſudore multū de colera retinet̄ circa cutiʒ ⁊ fit cā icteritie. Et iſtā cōeʒ ſnīam poſuit Gal. 2° de accidēti caplo 5° cū dixit: Corpus eniʒ ab initio plaſmatis multa hʒ inſtrumēta que ſapiēter edita ſunt vt ſupfluitates per ea poſſent expelli inde donec corpus ē ſanū ſufficiēter in iſta eijciēda ſupfluitate. Addit: hoc tñ faciunt ſi nihil nocumēti eis acciderit ex aere vʒ ⁊ in ordinatōe diete ex qua multi humores ī corpore coadunātur. vnde ſi aliquādo vie per quas debēt expelli claudunt̄ inde ſupfluitas incluſa neceſſario ad alia loca deriuat̄ ⁊ fit cā morbi: hec ipſe. ⁊ ita iā patʒ modus quo fit icteritia ⁊ per viā multiplicatōis colere. vñ eū abundat tandē multiplicata ad mēbra facit icteritiā. pʒ ēt modus quo fit per viā ꝓhibitōis trāſitus ad receptacula proprie vel reſolōnis iſtius vt pʒ ex dictis. Modi tamē iſti maxīe ꝓpter oppilationes ſunt ēt cāe multiplicatōis gnātōis colere per hoc ꝙ retinetur colera circa epar: ⁊ ſic inflāmatur per modum dictuʒ ſupra. Et hoc inſinuauit Auic. cū dixit: ⁊ ſcias ꝙ quando peruenit oppilatio retinens colerā in epate in quocunq; loco ſit epatis vel fellis oportet vt ex eo fiat epar calidius q̄ʒ eſt: ⁊ generetur colera plus q̄ʒ ea que generatur in diſpoſitione ſanitatis. Et hic eſt modus qui contingit ꝑ viaʒ trāſmiſſionis colere ad mēbra. Sʒ modus ictericie ꝯtingētis ex cōicato nocumēto tm̄ mēbris exterioribꝰ ⁊ nō epati eſt ex ſe manifeſtus: vel ꝑ ꝓhibitōem reſolutōis colere vñ ꝯſeruat̄ in mēbris: vel ꝑ multiplicatōeʒ colere dictis mēbris ꝯuertēdo. ſ. ſanguinē ad naturaʒ colericā.

Cāe vero ictericie nigre hñtur ſm̄ modū cāꝝ ictericie citrine ſcʒ ex multiplicatōe gnātionis melācolie nālis vel īnālis ⁊ ꝓhibitōe expulſionis eiꝰ ad mēbra vel debita receptacula vel reſolutōis aut ꝑ criſim. Et multiplicatio melancolie maxie aduſte ita fit ꝑꝑ exceſſiua caliditatē in epate vt dicebat̄ ſupra de colera ꝑ certuʒ exceſſiuʒ caliditatis. Fit ēt multiplicatio melācolie domināte friditate circa epar aliqñ gnāndo ſanguinē groſſum. Et ſicut dictū ē de gnātione colere ī mēbris alijs ab epate: ita correſpōdenter poſſet dici de gnātōe melācolie in alijs mēbris q̄ʒ ſit epar vel ſplen: q: ēt in alijs mēbris ⁊ a ſupflua caliditate dñante ⁊ a friditate pōt gnāri melancolia. Pōt ēt fieri a cā extranea vt a quibuſdā aialibꝰ venenoſis mordētibꝰ. Et ita poſſemꝰ diſcurrere de multiplicatōe melācolie ex ꝑte māe ⁊ ex cāis primitiuis ſicut dictū eſt correſpondenter ī colera. Et ita reducere poſſumꝰ cās q̄ ſumunt̄ ex parte defectꝰ ſequeſtratiue epatis ī ſeqſtrādo melancoliā a ſanguine vñ tranſmittit̄ cū eo ad mēbra ⁊ fit ictericia nigra. ⁊ ita dico de defectu attractiue ſplenis ⁊ expulſiue epatis ad ſplenē. Et ꝯſimilr̄ dico de oppilatōibꝰ ēt ī epate ⁊ ſplene ⁊ in vijs medijs ſiue ſint humorales ſiue cū apāte ſiue ex poris ⁊ carnoſitate. Et ſicut ītelligit̄ de poro medio iter epar ⁊ ſplenem cū fit ī eo oppilatio: ita itelligi pōt ꝯſimilr̄ de oppilatōe que fit ī poro qui eſt iter ſplenē ⁊ os ſtomaci: quoniā cum non poteſt penetrare melācolia ad os ſtomaci deputata ad famē inducēdaʒ: tūc regurgitat ad ſplenē: ⁊ ꝯñr cuʒ ſanguine trāſiens ad mēbra eſt cā ictericie nigre. Cāe vero ictericie viridis pñt ex ſimilibꝰ dictis ꝯiecturari imaginādo tñ ꝙ cāe gnātes colerā viridem ſunt medie iter cās gnantes colerā citrinā ⁊ cās gnātes coleraʒ nigrā ꝑ aduſtionē vt accepta caliditate gnāte colerā citrinaʒ ſi illa certo mō ītendat̄: nō tñ intm̄ ꝙ fiat nigra ꝑ aduſtionē ex eo poterit gnāri colera viridis. Et hec cā pōt eē talis ⁊ ī epate ⁊ in alijs mēbris vt de alijs dictū eſt. Pōt ēt fieri talis ictericia viridis ſimul ꝯcurrentibꝰ ictericia cit. vicio epatis ⁊ nigra vicio ſplenis. Naʒ ex his fiet ictericia media que vocabit̄ viridis vt pʒ ꝯſideranti. Et lʒ de his ictericijs multe ſint poſite cāe ꝓpter quas pñt fieri: tñ vt plerūq; ictericie ſequunt̄ oppilatōes ꝑcipue ex ꝑte epatis vel fellis. Et de hoc dicit Raſ 7° ꝯtinen. Dico ī maiori ꝑte vidi ictericiā accidere ex oppilatōibus ī epate ex apāte ſi fuerit cū fe. ⁊ ſi fuerit ſine fe. ex alijs oppilatōibꝰ. Addit: ⁊ alias ſpēs accidere ictericie nō vidi accidere ſupple niſi raro: vñ hec ſpecies ſunt obtinēde. Et hec de cauſis ſufficiāt.

Signa. Iā veniēdo ad quartū principale. ſ. ad ſigna: prio ſunt ponēda ſigna ꝓnoſtica euētus de hinc ad bonū ⁊ ad malū: ꝯñter demōſtratiua gnīs ⁊ ſpecieꝝ. Primū ſignū ꝓnoſticū euētus ī icteritia quelibet ſumi pōt ex preceſſiōe cauſaꝝ primitiuaꝝ ſiue ēt corꝑaliū ad cā. Nā quotieſcūq; ī corpore manifeſtātur cāe multiplicatōis colere citrine vel viridis ī toto vel in epate vel manifeſtātur cāe multiplicatōis melācolie future per aduſtionē vel future per inſpiſſatoem: ſiue ex ꝑte malitie ꝯplonis ſiue ex parte, ciboꝝ: vel qñ ſtant cāe ꝓhibentes expulſionē dictoꝝ humoꝝ ad debita receptacula vel ad determinata mēbra vel cāe ꝓhibitōis reſolutōis a mēbris: tunc iſte cāe ſunt ſigna ꝓnoſtica euētus icteritie citrine nigre vel medie. vt ſi cōiungat̄ oppilatio ī epate que declarat̄ per ſigna ſupradicta de oppilatōe epatis ſiue talis oppilatio fuerit cū apāte vel ſine: tunc ꝓbabiliter pōt fieri argumētū de futura icteritia. ⁊ ita ſi appareat colica laborioſa ex mā flegmatica abūdāte ī inteſtinis: qm̄ ꝓbabiliter ex tali mā adherēte inteſtinis fiet oppillatio pori deferētis colerā ad inteſtina ꝓbabiliter fiet argumentū de futura icteritia nō potēte colera ad inteſtina peruenire. Nā regurgitans ad epar dicta mā colerica trāſibit cū ſanguīe ad mēbra ⁊ fiet icteritia: ⁊ ita in morbis acutis īdicata criſi per ſudorē ī corpore forti ſi ī principio expulſionis ſudoris occurreret aer frigidus vel alia cā obturās poros ꝓhibens exitum māe ſudoralis iā poſſemus arguere de futura icteritia ex modis dictis ſupra. ⁊ ſicut dictuʒ ē de icteritia citri. ita ītelligat̄ correſpōdenter de icteritia nigra. Nā preſuppoſitis cāis ad cā vt ꝺ debilitate ſplenis vel de oppilatōe ī poris ad ſplenē vel ſtomachū: ⁊ ſic ad reliquas cās diſcurrēdo que eē poſſūt cāe icteritie nigre: tales cāe ſūt ſigna ꝓnoſtica euētus icteritie nigre. ſilr̄ dicat̄ de cāis icteritie viridis. Signū vero ꝓnoſticū magis ꝓximū ad icteritiā ſumitur ex hoc. Nā vbi in corpore determiato ꝯſueuit ſtomachꝰ ſufficiēter digerere ſine grauitate ſine eructuatōe ſtomaci: ⁊ in eodē ꝯſueuit eē vētris moderata fluxibilitas ⁊ tinctura ī egeſtionibus ſi nō variato regimīe fiat difficile digerēs cibū ꝙ cognoſcit̄ ex ponderoſitate ſtomaci poſt cibū cum eructuatōe ⁊ cum hoc fiat tarditas aſſellatōis ⁊ cū labore ⁊ māe fecales appareant minus tincte: ⁊ hec accidentia videant̄ intēdendo ꝓcedere. iam pōt fieri argumentū ſatis ꝓximū ad futurā icteritiaʒ: ⁊ maxime ſi vrina incipiat tingi notabili tinctura ꝙ maxime cognoſcitur ex ſpuma citrina in vrina: qm̄ declarat̄ ꝓhibitus trāſitus māe colerice ad ſtomachū ⁊ inteſtina ⁊ reditꝰ dicte māe ad membra

post epar vt pꝫ ꝯsiderãti: ⁊ ita ꝯñter ꝺ futura icteritia. Signũ vero ꝓnosticũ ad bonũ: ⁊ est Hypo. 4ª affo. affo. 62º: Quibuscũqꝫ in febribus in septima aut nona aut. xiiij. die icteritia superuenerit bonũ ⁊c. Ratio ẽ satis clara. nã declarat per icteritiam euasio a fe. qm̃ declarat obediẽtia mãe cũ fortitudine virtutis expulsiue: ⁊ sic est bona significatio quãtũ est ex ꝑte huiꝰ tñ ꝙ dico: qm̃ si cũ icteritia veniẽte in septima vel nona ⁊c. ꝯiungent durities ipocũdrij dextri vel sinistri: ita vt declaretur aꝑa epatis vel splenis: tũc per illã icteritiã nõ posset fieri argumentũ de euasiõe ꝓpter cãꝫ ꝯseruãtẽ icteritiã ⁊ fe. vt multũ fieri incurabilez: neqꝫ tũc illa icteritia eẽt ꝓprie dicẽda cretica: qꝛ eẽt expulsa mã ad cutiꝫ tñ: imo signum eẽt ꝙ eẽt cõicata mala mã toti corpi. Proĩde dicit Cõmẽtator ĩ ꝯmẽto ꝙ licet icteritia ante septimũ diem sine dubio sit malũ signũ: ĩ septimo aũt post septimũ nõ semꝑ ẽ bonũ sꝫ dicit bonũ nisi dextrũ ipocũdrium durũ fiat: vt ẽt dicit Hypo. de dextro qꝛ magis ẽ timorosũ: sꝫ põt ẽt ãpliari ad ipocũdriũ sinistrũ: sꝫ tunc ꝓprie est significatio bona qñ ista crisis fuerit indicata ⁊ qñ ad eaꝫ sequit remissio fe. qm̃ fe. in sua dispõne remanẽte ⁊ similiter icteritia: tũc non ẽ significatio bona: ⁊ si post septimuꝫ veniat pꝫ ꝯsideranti. ⁊ hoc expresse dicit Serap. vbi allegãs istã sniam Hypo. dicit: Tibi inest vt cognoscas differentiaꝫ sup. apꝑente icteritia post septimum: vtruꝫ sit bonũ vel malũ sm hũc modũ: qꝛ qñ accidit icteritia in febre ⁊ resoluit fe. apud aptionẽ eius statiꝫ tũc est crisis bona. ⁊ qñ remanet fe. post apertionẽ eius ⁊ non resoluit: nõ est tunc nisi sm semitaꝫ accidẽtis ⁊ nõ sm modum crisis. In nullo aũt casu preterquã in crisi dicta icteritia est signũ absolute bonum vt pꝫ ex cãis eius: sꝫ aliquotiẽs sequẽs crisis ad icteritiaꝫ sit bona significatio: vt pꝫ de fluxu emoroidaruꝫ qui succedens icteritie nigre: precipue est significatio bona vt fuit snia in affo. Melãcolicis ⁊ freneticis emoroides ⁊c. ꝯtrahẽdo ad icteritiam nigrã: qꝛ talis humor grossus magis educibilis est per deorsũ.

Signũ vero ad malũ icteritia si cũ aꝑate epatis ꝓcipue duro apꝑeat icteritia ẽ signũ maluꝫ: ⁊ est signũ Hypo. 6ª affo. pꝫ qꝛ significat cõplexionẽ epatis multũ esse elongatã a nãli plurimã coleram gnãntez. Aliud ĩ morbis acutis icteritia superueniens ante septimũ diẽ est significatio mala: qm̃ cum mã icteritie vt plerũqꝫ est satis grossa: qꝛ si subtilis eẽt resolueret ꝑ cutim ⁊ mã grossa nõ sit apta digeri sufficiẽter ante septimũ diẽ: sequit ꝙ si fiat crisis fit sinthomatice. ⁊ ita voluit Gal. Cõmẽtator cũ alijs cõiter medicis: vt supra dictuꝫ est. Auẽzo. ĩ capº ꝓprio de icteritia ad finẽ est huic cõi sniẽ ꝯtrarius dicit sic: Vituꝑauerũt medici icteritiã in principio egritudĩs: ꝓpterea qꝛ exit ante maturationẽ humorꝫ. Et addit: ego dico ꝙ cũ icteritia sit morbus acutꝰ. i. factꝰ a mã acuta ⁊ motꝰ eius est velox ĩ agente ⁊ patiente nõ negabimus posse in ea fieri maturationẽ in die secũda generationis egritudĩs ⁊ maxime in die quarta: ⁊ ꝓprie ĩ etate iuuentutis in tepore estatis ⁊ calida regione ⁊ locis orientalibus ⁊ meridionalibꝰ: iõ bonũ est in hoc ad iudicandũ stare cũ sentẽtia Serap. vt supra dictũ est. Aliud ꝓnosticũ ⁊ est. A. cũ in vrina patiẽtis icteritiã apꝑeat sicut granuꝫ orobi ⁊ est cũ ea ꝓfundatio in vẽtre ⁊ fe. ⁊ virtus debilis tũc est spes mala. naꝫ declaratur cũ aꝑate dissolutio de substãtia epatis: ⁊ ꝯñter cũ virtute debili ñ põt fieri ꝺbita resũptio ⁊ sic significatio mortis: qm̃ ex ꝓfundatõe mirach significat tractꝰ ab ĩtrinseco ꝓpter aꝑa: vel saltem fortis extenuatio de substãtia mirach ꝓpter caliditatem extenuãtem ⁊ dissoluẽtẽ ẽt substantiã epatis qꝺ declaratur ex apꝑentia simili grano orobi in vrina. Aliud ⁊ est Aui. in capº de signis icteritie versus finẽ dixit: quãdo multiplicat remanẽtia vrine albe ĩ icteritia aut est paꝝ tincta: tunc est timendum ꝙ habẽs eaꝫ cadat in idropisim: qm̃ significat ꝙ oppilatio ẽ ex frigore: ⁊ sic debilitato epate a friditate est dubiuꝫ de idropisi: vel saltẽ significat impotẽtiã virtutis expulsiue epatis debẽtis ꝑtẽ colere cũ vrina ꝯmiscere ⁊ expellere. Et eandeꝫ sniaꝫ posuit idẽ A. 2ª primi que colligi põt quasi ex opposito in caº de coloribus vrine dicit sic: In icteritia vero cuꝫ vrina adeo fuerit maioris rubedinis donec ad nigredinẽ trahit sup. ꝓpter multitudinem ꝯmixtiõis colere cuꝫ ea ⁊ pãnuꝫ taliter tingat ne remoueri possit dicta tinctura. i. multũ difficulter ⁊ quãto plus fuerit erit sanius. Et adducit rõnem ꝑ id qꝺ paulo ante dictum est dicens: Qñ cũ vrina ipa. s. icteritia fiunt al. aut rubea pauce rubedinis icteritia in sua dispõe manẽte. i. nõ euãata mã faciẽte icteritiam: neqꝫ ꝯñter minorata icteritia timet ex ea idropisis: qꝛ significat ĩpotẽtiam virtutis vt dictũ est ad expellendum mãm. Et ꝓinde dixit ẽt in principio capituli de signis icteritie: Scias ꝙ in pluribus icteritia citrina ⁊ nigra tigit vrina. In citrina. s. ad citrinum: ⁊ ĩ nigra ad nigrũ. dicit in pluribꝰ ꝓpter icteritiaꝫ in qua ꝯiungit impotẽtia expulsiue epatis vel ꝓpter icteritiaꝫ factaꝫ a cã in toto nõ cõicato nocumẽto epati de qua supradictũ ẽ ꝙ nõ mutat vrina. Et addit: ⁊ quãto magis vrina ẽ plus tincta ⁊ acutior. i. breuioris terminatõis ⁊ magis significatiua sanitatis epatis ⁊ virtutis eiꝰ. Aliud ꝓnosticũ ponũt quidã maxie ꝯhẽntes ad citrinã dicũt ꝙ si infectio croceitatis pertrãsierit ꝯmissurã capitis anteriorẽ ꝙ ipsa ẽ mortalis quoniã significat vehemẽtissimã intẽsionẽ circa epar cũ aꝑate vel sine. vnde ĩ tñ multiplicat colera ꝙ nõ tñ citrinãtur partes faciei que sunt rariores sꝫ ẽt spissiores vt ꝑtes cutis capitis. Vltimũ: icteritia veniẽs ex oppilatõe ꝯtingente ex poro vel carnositate ĩ via manifesta trãsmissionis colere vel ad kistiꝫ fellis vel ad intestina vtplurimũ ẽ talis mortalis: quoniã ex quo talis oppilatio nullo tẽpore fit curabilis tñ multiplicabit de colera ĩ toto ꝙ fiet extenuatio ⁊ humorꝫ ⁊ mẽbrorꝫ totiꝰ ⁊ fiet mors. De signis vero demõstratiuis: primo signa generis ⁊ primaꝝ specieꝝ sũt ex visu manifesta qm̃ apꝑet mutatio coloris cutis feda citrina viridis vel nigra ĩ toto vt dictũ ẽ supra. Aliud signũ vtplurimũ ꝯtigens in ea vt paulo ante dicebat ĩ ꝓnosticis ẽ ꝙ ĩ icteritia fit tinctura in vrina ad citrinũ nigrũ vel viride. pꝫ ⁊ dicebat vtplurimũ ꝓpter illã que fit ex ĩpotẽtia expulsiue epatis debẽtis ꝯmiscere colerã cũ vrina sicut ẽt ꝓpter eãdẽ cãꝫ fit aliquotiẽs vrina pauca. Alia cã sumi põt ex his que dicta sunt supra de icteritijs cũ quibꝰ nõ cõicatur nocumẽtũ epati vt de icteritijs factis ĩ toto vel a morsu venenosoꝝ aĩaliũ vel a medicinis occurrẽtibus. vnde ĩ cãu dicto nõ multiplicata colera circa epar ꝯsequẽter nõ trãsmittet multa colera ad vias vrine: imo ĩ dicto casu sepe apparebit vrina sani vt dictũ ẽ supra sm sniaꝫ Rasis 7º ꝯtinẽtis.

Aliud signũ cõiter ꝯtingens ẽ ꝙ ĩ icteritia ꝯiũgit stipticitas vẽtris quoniã vtplurimũ modica mã colerica trãsmittit ad intestina ĩ dicto casu: qm̃ si multa mitteret ad intestina raro fieret icteritia vicio epatis: pꝫ discurrẽti cũ magna multũ sit quantitas colere que mittit ad ĩtestina naturalr ꝓ finibꝰ dictis supra: vnde ꝓbabiliter nõ tñ abũdat circa mẽbra ꝙ fiat icteritia. si ergo fit icteritia vtplurimũ vẽter stipticat. Aliud signũ ẽt est ꝙ ĩ icteritia pulsus plerũqꝫ ẽ ꝑuus ⁊ durus ꝓpter colerã exiccãtẽ ⁊ extenuãtẽ artarias sua caliditate ⁊ siccitate ⁊ est paruus vt multum propter debilitatez virtutis sequẽtis malitiaꝫ complexionis: ⁊ maxime quia ex sanguine taliter alterato a natura colere vel cui est mixta multa colera non est apta multa fieri generatio spirituuꝫ ⁊ ita virtus debilitatur. Signa vero specieruꝫ declarant ex signis causaruꝫ: qm̃ si sit ex malitia caliditatis ĩ epate vñ fiat multiplicatio colere sine aꝑate: ⁊ ĩ oppilatõe sunt signa caliditatis epatis supra posita de ĩflãmatiõe circa epꝑ sine põderositate cũ siti ⁊ reliqs supra positis. Et de his qdẽ sũt qui nãliter q̃si semꝑ sunt tales quoꝝ epata sunt semꝑ calida vñ sunt citri. ⁊ in albis suoꝝ oculoꝝ semper est citrinitas vt dicit Ras in diuisionibꝰ: Et nõ accidit ĩ eis magnũ nocumẽtũ vt dixit nisi cuꝫ supꝑfluit ⁊ multiplicet colera: ⁊ tunc illiꝰ multitudĩs colere signuꝫ est ꝙ aliqñ egredit multa portio eiꝰ cuꝫ vomitu ⁊ solutõe vẽtris ictericia tñ sm suã dispõneꝫ manẽte ⁊ minorat ĩ his appetitꝰ ⁊ multiplicat sitis ⁊ exiccat corpꝰ ⁊ rubefit vrina. ista oĩa signa sunt oĩa clara. Et addit Aui. loquẽs de hac: Et raro fit subito qm̃ raro deuenit ad tãtã ĩflãmatõez circa epꝑ nisi paulatine: maxie cũ nõ fuerit aꝑa vel oppilatões q̃ delarant nõ eẽ qñ nõ est grauitas circa epar neqꝫ fe. qm̃ grauitas ad has cõcomitat vt supra dictũ ẽ ꝓcipue hora trãsitus chili ad epar vt dicit. A. 2ª primi de his q̃ ꝺmõstrãt oppilatões: sꝫ Serap. dixerit ꝙ tres spẽs ictericie fiũt subito. s. q̃ fit ex oppilatõe ⁊ ex aꝑate ⁊ silr qñ ẽ in latere dextro ebullitio absqꝫ grauitate q̃ significat malã ꝯplõnez vt ĩ casu nr̃o sine aꝑate vel oppilatõe: itelligit ꝙ nõ fit subito absolute: sꝫ fit subito respectu que sequit calefactionẽ q̃ fit ex cibis. Si vero fuerit ex defectu virtutũ epatis vt sequestratiue vel expulsiue erunt signa dicẽda latius ĩfra de idropesi: qm̃ cũ debilitate haꝝ virtutũ ꝓpter ꝯpassionẽ aliarũ cõicat lesio quasi ĩ oĩbus oꝑationibꝰ epatis: vñ aliqualr ĩflãmat mẽbra quedã saltẽ ⁊ sepe manifestat solutio vẽtris lotiua vel q̃si sanguinolẽta cũ reliqs dicẽdis infra. Et ista eadẽ erũt signa debilitatis attractiue ipsiꝰ kistis fellis. Et dicit Ras ẽt in diuisionibꝰ de ista loquẽs ꝙ cũ tali ictericia erit nausea ⁊ vomitꝰ colere sine grauitate ⁊ vrina multũ tingit. ⁊ hoc est qꝛ cũ nõ attrahit ĩtra kistim fellis stans ĩtra venas epatis mã colerica cũ sanguine: tũc sepe ꝑ meseraicas educit colera ad stomachũ ⁊ ita est cã istoꝝ nocumẽtoꝝ: ⁊ est ẽt q̃libet talis absqꝫ grauitate ĩ ꝑtibꝰ epatis: ⁊ accidit paulatiꝫ ⁊ nõ subito. Et ita ẽt si est in ea q̃ fit ex plenitudine kistis fellis a colera ꝓꝑ fortitudinẽ attractiue subito attrahẽtis qñ nõ põt plus recipi de colera in ea: tũc multiplicãtur accñtia q̃ sequunt ad fluxũ colere ad stomachũ: sꝫ illa ictericia fit magis subito vt pꝫ. Et si cã sit oppilatio ĩ aliquo triuꝫ orificioꝝ. Primo si fuerit in orificio adherẽte epati quo attrahit colera ad kistim fellis dicebat. R. ĩ diuisionibꝰ ꝙ vrina ⁊ egestio sunt citrine ⁊ ad albedinẽ declines ꝓpter paucitatez colere ad ĩtestina ⁊ nõ fit vomitꝰ colericus neqꝫ amaritudo ꝓꝑ paucitatẽ effusionis colere ad stomachũ vt pꝫ. Similr dicit Aui. aliqualiter tñ modificãdo dictũ. R. ĩ diuisionibꝰ ꝙ erat satis dubiũ ĩ hoc qꝺ dixit ꝙ vrine ⁊ egestio sunt citrine ⁊ ad albedinez declines: qꝛ saltẽ vrina dꝫ eẽ notabilr tincta ex quo modica portio colere trãsmittit ad ĩtestina vel stomachũ ꝑ hoc: qꝛ si nõ recipit ĩtra kistim fellis ꝓꝑ oppilatõem ĩ poro adherẽte epati non põt ꝯñr per alios poros ad stomachum vel ĩtestina demãdari: ⁊ ita multa portio dꝫ trãsire cũ vrina. Dicebat igit Aui. ꝺ signis ĩseparabilibꝰ oppilatiue sunt albificatio egõnis in pluribꝰ horis aut paucitas citrinitatis eiꝰ ⁊ vehemẽtia citrinitatis vrine ĩ colore. Dicit signãter albificatio egõis ⁊ paucitas citrinitatis eiꝰ: qꝛ maxime ĩ ꝓcessu fit albificatio egõis: sꝫ antea paꝝ ⁊ parũ remittebatur citrinitas eiꝰ: qm̃ colera que cõtinebat in kisti ante oppilationẽ mittebat modicũ post modicũ ad intestina etiaꝫ facta oppilatiõe vnde fiebat aliqua ꝑua tinctura ĩ egõne. ⁊ iõ albificatio ĩ egõe paulatim ꝓcedit de minori ad maiorẽ donec tota colera sit euãata a felle: ⁊ tũc stãte illa oppilatõe egõ remanet simpliciter alba similis egestiõi canũ comedentiũ ossa. Et ita dicit Aza. ꝙ signũ eius ex oppilatõe orificij adiuneti epati ẽ intensio croceitatis vrine in pricipio egritudinis ⁊ colere ru. ꝑmixtio. s. modica ĩ egõne intelligẽs de colera que erat ĩ felle cuius portio mittit ad intestina. Addit: ⁊ qñ ꝯsumit colera ru. sup. que erat ĩ felle prius recepta egõ ẽ alba ⁊ munda sup. in totũ a colera. Addebat Aui. ꝙ in hac dispõe stat grauedo in latere dextro: patet

ꝓpter

ꝓpter oppilationē ⁊ q̄ fit dolor ⁊ inflāmatio apud cibū.i.transeunte chilo ad epar: qm̄ tunc fit cōmotio colere ī epate ab ipso chilo: ⁊ sic sup inflāmatio ⁊ dolor. Et addit q̄ fit pruritus ī toto corpore ꝑ eleuationē vapoꝝ acutoꝝ ab illa mā colerica ⁊c. Et si fuerit facta oppilatio ī poro ad intestina ⁊ non ī poro kistis: dicit ēt Rasis in diuisionib⁹ q̄ vrina ⁊ egō sunt albe: sꝫ de vrina ē satis dubium: sꝫ de egestiōe non est dubitatio. ⁊ de hac dicit Aza. Si vero oppilatū fuerit orificiū veniēs ad intestina: tūc latitat colera in meatib⁹ stomaci.i.abūdat in illo meatu q: nō trāsit ꝑ alium ⁊ fit citrinitas faciei. s. ꝓpter directionē vapoꝝ colericoꝝ ex stomacho ad faciē ⁊ exuberātia colere supra stomachū ⁊ exuberātia amaritudinis ⁊ salsedinis ⁊ siccitatis ⁊ sitis ⁊ caloris sup. ista oīa exuberāt ī stomacho ꝓpter dictaꝫ māꝫ exuberātem in stomacho. Addit: ⁊ egō est al. nō faciēs mentionē de vrina. Addit Aui. q̄ nō est in opatiōib⁹ epatis nocumentū ꝑteritū neqꝫ ī pñti.i.hora appitōis ictericie nisi postquā ledit̄ ex retētōe colere in ipo.i.ī ꝓcessu ⁊ cum fel est plenū sup. de colera nō expulsa: tūc sup. fiūt amaritudo oris ⁊ sitis ⁊ reliqua accidētia dicta supra ab Azar. ⁊ ꝯmouet̄ plerūqꝫ cū ea colica: vt dicit Aui. ⁊ addit Rasis in diuisiōibus q̄ stat difficultas exit⁹ fecis ex vētre: ⁊ dicit q̄ nō est in ista de vomitu colere tātum quantū ē ex oppilatiōe ꝯtingente ī meatu quo attrahit̄ colera a kisti. Et si fiat oppilatio in poro veniēte ad stomachū: dicit Rasis in diuisionib⁹ q̄ vrine ⁊ egō sūt grosse ⁊ rubee sicut bolū sup. armenū ꝓpter multitudinem effusiōis colere ad ītestina. ⁊ dicit Aza. q̄ reddit̄ color vrine ad modū crete rubee: ⁊ apparet in sup̄ficie ei⁹ spuma valde crocea. Et addit: ⁊ possibile ē oppilari oīa ista tria orificia: ⁊ tunc est mortale. Stat ēt signum in hac q̄ eger est absqꝫ oī amaritudie oris ⁊ absqꝫ vomitu colere ⁊ absqꝫ siti ⁊ reliquis significātib⁹ caliditatē. īmo ꝓbabiliter adsunt signa multiplicationis flegmatis ī stomacho ⁊ debilitatis digōnis in ipso ꝓpter priuationē iuuamēti colere ad fundū stomaci: de quo dictum est supra. De cāis aūt mālib⁹ haꝝ oppilationū si sint ab aꝑate vel ex mā flegmatica vel colerica. Signa dicta sunt ī ca° supiore de dolore epatis ⁊ ad illū locū recurre. Et ex sūma istorum signoꝝ ē dispō toti⁹ corꝑis: vt dicit Aui. cū regimīe preterito. ⁊ si causa fuerit nascentia alicui⁹ rei in illis vijs: tunc stantibus ꝯtinuis signis oppilatōis ⁊ exhibitis debitis remedijs ad cūandū mām ⁊ aperiendū oppilatiōes: tñ cū his ꝓlongat̄ egritudo ⁊ nō curat̄: īmo paꝝ vel nihil recipit̄ iuuamēti ex his. Et si cā fuerit fortitudo expulsiue vt in crisi ꝯtingit declarat̄ ex ꝑcessione fe. humoraliuꝫ ⁊ maxime fit ī die cretica: ⁊ precesserunt signa crisis sicut nausea ⁊ subuersio ⁊ vomitus coleric⁹ ⁊ instātia vigiliaꝝ ⁊ reliqua de amaritudine oris ⁊ ꝓstratiōe appetitus.

Et si cā fuerit ī mēbris vel ex corruptiōe humoꝝ ī venis ⁊ nō in epate: dicit Rasis 7° continentis cognoscit̄ ex eo q̄ in epate nō ē pōderositas nec caliditas: ⁊ ēt q̄ nō erit sitis ⁊ vrina ⁊ egestio nō mutabunt̄ mutatiōe de qua sit curandū. Et si illius corruptionis cā fuerit extrinseca vel ab aere vel a morsu venenosorum vel ex occursu medicinaꝝ taliter īmutantiū vel ex aꝑatib⁹ ī dictis membris: oīa talia fient nota medico vel ꝑ inspectionē vel relatu īfirmi. Signa vero ictericie splenis sunt correspōdentia signis que dicta sunt supra sumēdo noticiaꝫ ex cāis multiplicantib⁹ melācoliaꝫ ſm epar vel splenē. nam signuꝫ generis est manifestū q: ipa nō est citrina īmo fit nigra. Et de hoc dicit Aui. citrina nō fit ex splene oīo: lꝫ nigra qñqꝫ fit ex epate: ⁊ tūc hoc ē q: eius cā qñqꝫ ē epar qñqꝫ splen ſm q̄ dictuꝫ ē supra: vñ nigra splenetica vehemētioris est nigredīs: vt dicit Aui. ⁊ separāt eā.i. distiguūt sup. ab epatica. Signa duritici splenis ⁊ magnitudo eius ⁊ dolores in latere sinistro ⁊ sepe tingit̄ egō ad nigrum: ⁊ egestio nigra est ad hoc signū forte: sed nō similiter vrina. qm̄ quādo ē salua ⁊ nālis ī ictericia nigra: tunc ipsa est significatio q̄ ictericia est splenetica ⁊ nō ab aꝑate. Et de hoc dicebat Aui. qñqꝫ saluat̄ vrina.i.ē nālis in ea qñ.s.nocumentū non ē adhuc cōicatū epati: lꝫ ēt posset seruari in epatica vrina nālis vt quādo malitia in epe multiplicata mittit̄ ad intestina: sed vt plurimū in epatica tingit̄ vrina ⁊ nō sic ī splenetica. Ponebat ēt signuꝫ Aui. in splenetica differēter ab epatica: q: ſꝫ plurimū nā est ꝯstricta. nā ꝓpter melācoliā trāsmissaꝫ ad intestina obtūdatur mordicatio colere ēt transeūtis ad ītestina. ⁊ ita fit nā cōstricta: lꝫ qñqꝫ accidat vt nā sit soluta vt quādo ad ītestina fluit melācolia acetosa que mordicādo incitat. In epatica aūt nisi fiat ꝓpter oppilationē pori ad intestina stat vt multū fluxibilitas q: illa melācolia ē adusta acuta. Differūt ēt splenetica ⁊ epatica: qm̄ ictericiā spleneticā nō antecessit citrina vel viridis ictericia: īmo incipit nigra vbi in nigra epatica antecessit plurimuꝫ citrina vel viridis: pꝫ cōsiderāti que dicta sunt supra. Ita intelligitur in vrina q: cum vrina fit nigra prius antecessit vrina citrina vel viridis ī epatica nō sic in splenetica. ⁊ signa oppilationis in meatib⁹ sunt grauitas ī eis vel circa ea: vt supra dictum ē. Et dicebat Auic. q̄ fit difficultas dormiēdi supra latus sinistrum. nā per ꝯpressionē agitatur melācolia retenta in splene: ⁊ maxime hoc verificat̄ si ante oppilationeꝫ pori ad stomachum: exēpligrā erat splen p̄io repletus ⁊ tumefact⁹ ⁊ ꝑdit̄ appetitus ad cibū. ⁊ si fuerit ī meatu quo dꝫ deferri melācolia ab epate ad splenē reddit̄ cutis ī totū magis vniformiter nigra stante expulsiua epatis ī vigore suo: ⁊ ita discurre ad alias cās ꝓportionat̄ ī ictericia nigra sicut dictū ē ī citrina. In cāis dico q̄ sūt ex ꝑte d̄bilitatis virtutū vel ex ꝑte oppilationū. Spālia tñ signa d̄ oppilatōib⁹ ⁊ aꝑatib⁹ splenis īfra dicent̄. ⁊ hec de signis sufficiāt.

Cura. Restat nūc venire ad vltimū vt ad curā ei⁹ ⁊ hic oꝫ ꝯmemorare vnuꝫ dictū Rasis 7° ꝯtinētis ad principiū capituli de ictericia quo īdicat̄ necessariā eē magnam cautelā ⁊ attētionē ad curā ictericie ꝓpter periculuꝫ qd̄ ꝯsequitur de morte ad cā dicit sic: Dico audiui atrus erat nomē cuiusdaꝫ famosi medici dicentē q̄ nō viderat passionē deteriorē ictericia si dimissa fuerit absqꝫ cura: qm̄ vidit plures in parte ipsi⁹ passionis subitaneā sequi mortē pluries. ⁊ est rō verisimilis ad hoc qm̄ quecūqꝫ sit istius cā nisi remoueat̄ ictericia illa materia colerica vel melācolica abundās ī toto vel ī mēbris tandē facit ad destructionē ꝯplōnum mēbroꝝ ⁊ ꝯñr ad lesionē operationū ēt naturaliuꝫ ipsoꝝ mēbroꝝ: quarum perfectōe ꝯseruat̄ vita ⁊ ita mediate sequit̄ mors. Cura igit̄ ictericie ē principalr̄ duplex vt dicit Auic. ī pricipio cure: Scias q̄ intētio in curatōe ictericie ad duas res tendit: quaꝝ vna ē vt remoueat̄ ictericia ipsa cū eo q̄ resoluit cā a cute ⁊ ab oculo ⁊c. Et 2ª vertit̄ ad cāꝫ ⁊ abscidit eā: ⁊ ita intētio vna ē ad cām ⁊ alia ad accidēs. ⁊ vtraqꝫ intētio cōplet̄ ī duplici īgenio cōi.s.cū debita dieta ⁊ cū medicinalibus. Intētio tñ curatōis p̄io vertit̄ ad remotioneꝫ cāe qm̄ sine remotōe ei⁹ nō poterit ꝯñter remoueri ipsuꝫ accidēs qd̄ est ictericia precipue cū eius cā ē mālis ab intrinseco oppilatiua vel aꝑosa lꝫ ēt aliquotiēs cā ab extrinseco ē talis īpressiōis q̄ nō potest curari ictericia nisi pri⁹ curet̄ cā vt ꝯtingit de ictericia facta ex venenis. Nā de hac expresse dicit Auic. q̄ ī curatione nocumēti veneni abscisio cāe ē melius q̄ oportet ꝑmittere q̄rc oꝫ vt cū ea occupatio fiat p̄io sicut ēt ē de ictericia māli pendente ab aꝑate. q: ⁊ de hac ēt expresse dicit Auic. Et ad sūmū dū nō remouet̄ aꝑa ⁊ rectificat̄ dispō nō hēas spem in curatiōe ictericie cū quedā sint ictericie a cā extrinseca cōtingētes que simul cum cā remouētur ⁊ facilis ē eaꝝ curatio vt ē ictericia ꝯtīgens ex inflāmatione tñ: vbi ēt fuerit acq̄sita talis īflāmatio ex cibis calidis sumptis vt ex nimio vsu mellis ⁊ similiū. Naꝫ de hac dicit Auēzo. ī cap° ꝓprio ad mediuꝫ capituli. Si vero cā ictericie fuerit ꝓpter cōicantiā oīum felliū ꝑ totum corpus ex nimio vsu mellis aut ex alijs cāis erit curatio eius facilis: qm̄ nō est nisi vt reprimat̄ acuitas caloris corporis cū aqua cucurbite ⁊c. īmo aliquotiēs tanta vix est ī regimīe ex ꝑte diete stāte īflāmatione in cā: q̄ vbi ēt ꝯiungat̄ oppilatio sine aꝑate sola dieta infridatiua curat ictericiā solūmodo remouēdo etiaꝫ oppilationē sine aperitiuis: ⁊ hoc expientia manifestauit. ⁊ est rō ad hoc satisfaciēs: q: ad alterationē malitie ꝯplexiōis fortificata virtute ipa: ⁊ aperit oppilatiōes ⁊ corrigit nocumētū ī toto: ⁊ hoc p̄cipue verificat̄ ī corpore forti q: tñ magis regularis est opatio que īcipit a remotione cāe. P̄io ordinabim⁹ dietā ⁊ medicīas ꝯuenientes ſꝫ diuersitatē cāꝝ: deīde veniem⁹ ad curaꝫ accñtis.s.ictericie ⁊ fede apparētie coloris ī toto ⁊ p̄cipue ī oculis. Et qm̄ cāe ictericie vt dicit Gor. ī pricipio cure ad tres possunt reduci ad causas.s.venenosas ⁊ extraneas: ⁊ ad cās calidas ⁊ ad frigidas sup. sine oppilatōe ⁊ ad oppilatiuas: pōt addi q̄rta vt ē illa que fit ex crisi nō exñte notabili nocumento ī epate. P̄io circa cās venenosas siue ꝑ viā morsus siue ꝑ viaꝫ sumpti veneni expediēdo breuiter oꝫ vt destruat̄ malitia veneni primū: deinde remittat̄ qualitas cōiter sequēs ad venenū vt īflāmatio ⁊ adustio ī humorib⁹. Et ita vt supra allegatū est de mēte Gal. quto interioꝝ in cāis. In primis vtat̄ tyriaca vel metridato exhibēdo. ʒ.j. vsqꝫ ad. ʒ.j.s. cū aqua buglose vel acetose. Si tñ fuerit venenū sumptū īteri⁹ de recenti ꝓuocet̄ vomit⁹ ſm cañ. cōes in cura veneni: ⁊ cū remittētib⁹ ⁊ īuiscantib⁹ venenuꝫ vt lacte ⁊ vnctuosis ⁊ aq̄ casei. Nā ēt talia in venenis reptiliū dicit Ras̄ ī diuisionib⁹ q̄ lac ⁊ oleū amig. dul. est cura semꝑ si sumant̄ ī potu cū acetosoꝝ etiā exhibitōe vt aqua granatoꝝ ⁊ aqua atarasacon ⁊ pomoꝝ acetosoꝝ. Et dicit Aza. ⁊ cōferunt ad hoc sua ꝓprietate poma acria. Malya. aūt vltra hec frida q̄ ēt laudauit ⁊ maxīe spumā psilij.i. mucilaginē eius ⁊ trociscos cāphore ꝯstante virtute ī morsu venenoso aīalis calidi minuere patiētis venā medianam. Sed ego credo q̄ hoc ītelligat ī ꝓcessu cōicato nocumēto toti ⁊ īflāmata massa sanguinea ī toto: qm̄ flōmia ī pricipio facta esset suspecta qm̄ ꝯuerteret venenositatē versus pricipalia. ⁊ ideo bñ est cauēduꝫ ī hoc. Nā vomit⁹ est in oī ictericia iuuatiu⁹ vt dicit Auic. sed ī hoc casu est p̄cipui iuuamēti. In morsib⁹ tñ reptiliū nō eēt ꝓuocādus vomit⁹ nisi defluxe eēnt humiditates ad stomachū ex malitia veneni ne ꝯuerteret̄ venenum ad pricipalia exhibito igit̄ metridato. Postea ꝓ remotōe malitie ꝯplōnis valet singulariter succus acetose ⁊ acetositas citri ⁊ sirupi coꝝ. Et de hoc ponit hystoriā Auēꝫ. sub his verbis dixit: Et accidit aliqñ ictericia ex potu venenose rei sicut hali filio ī sibilia q factus ē ictericus ⁊ appetitus eius discesserat. Addit: ⁊ vidi ī eo quoddā qd̄ nō ītelligebā timēs ne cepisset ī potu aliqd̄ qd̄ operaret̄ hoc a cōplexione ꝓpria nō cū tota ei⁹ substātia sup. ꝑ caliditatē. Addit: cui dedi de lapide bezar pōdus granoꝝ.iij. Et hic nota dosim hui⁹ lapidis cū. ℥.v. succi cucumeris palestini vel sup. melonū vel cucurbite. Et declarās cām quare cū hoc succo dedit dixit: Intēdens ꝑ succuꝫ resistere humori ꝯtra eius malā ꝯplexionē sup. manifestaꝫ: ⁊ cuꝫ lapide bezar resistere rei q̄ mutauit humores ſm totā sui substātiaꝫ. Addit: vñ restiti ꝯplexioni calide cū frido puta cū illo succo ⁊ ꝓprietate rei mutātis cū ꝓprietate restiti toti substātie cū tota substātia sup. cū lapide bezar: ⁊ sanat⁹ ē ꝑfecte ⁊ liberat⁹ est a passionib⁹ ⁊ veneno. Sꝫ si q̄rat̄ vñ auctores ī his venenis vltra tyriacales medicīas exhibēt medicinas fridas vt succos fridos ⁊ acetosos cū tñ sint aliqua venena frida nō īprimētia caliditatē nec adustionē ī q̄bus nō ꝯpetunt ista acetosa in remotōe malitie ꝯplexionis. Breuiter dicat̄ q̄ a talib⁹ venenis non causat̄ ictericia neqꝫ citrina neqꝫ nigra maxīe ex his q̄ ī potu sumunt̄ cū ꝑ talia venena mortificato ca-

lido nāli non reddať ꝯñr potens expellere mām ad cutim. De
reptilibꝰ aūt venenoſis ſi forte reperiať ꝙ aliqđ ꝑ eiꝰ morſuꝫ ꝑ/
mutat humorē circa mēbra exiſtētē ꝯgelādo ad fuſtum ⁊ ita vt
poſſit fieri apparētia nigra in cuti: dico tunc ꝙ illa qualitas ꝯge
latiua non ē bene cōicabilis humoribus ſꝫ oīa mēbra extrinſe/
ca exiſtētibꝰ ſicut ē de qualitate venenoſa calefaciēte ⁊ adurēn/
te ⁊ ita fiet macula tm̄ ī particulari mēbro morſo ⁊ non icteritia
toti cōis. Et quoniā vt ſupra dictū ē ī icteritia ꝯtigēte ex apate
nō ē ſpes in curatōe niſi remoto apate: dieta ⁊ cura medicinalis
apatū requirať ſupra ī caplo ſuperiore: qꝛ ī ꝓlongatōe ſermōis
nō ē vtilitas vt dicit Aui. ī hoc caplo: qꝛ ēt ī oppilatiua ꝯtigēte
ex naſcētia rei vt carnoſitatis vel poro ē īcurabilis. đ his nō erit
ſpālis cura neqꝫ quo ad dietā neqꝫ quo ad medicinalia niſi ſm
modū qui dicet ī cura oppilationū aliaꝝ ſine apate. Nā de his
dicit Auic. ⁊ ſi fuerit oppilatio ex naſcētia rei alicuiꝰ non exiſti/
mo ꝙ ſit ei medicina. verteť ergo intētio ⁊ quo ad dietā ⁊ quo
ad medicinas ad duas cās pꝛincipales vt ad cām calidā mālem
vel īmālē vt ē multiplicatiua colere. 2ª verteť ad cām frigidā
cū qua vtplurimū ꝯiungiť oppilatio. Circa igiť dietā ⁊ ex pte
aeris ⁊ aliaꝝ reꝝ nō nālium ꝯuenientē in eā cauēdū ē ab oībus
illis q̄ ducūt ad ſupīflāmationē de qbꝰ ſupra abūdāter dictū ē
ī dieta doloris a malitia ꝯplonis calide ⁊ vtēdū dieta ꝯria ver/
bigrā ſi ē mala ꝯplo calida ī epate vel ī toto multiplicatiua cole/
re dꝫ aer ad frigidū declinare ī eſtate ⁊ ī hyeme ſit tempatꝰ: qm̄
aer frigidus lꝫ iuuaret ex vna parte attractꝰ īterius ad cām. tm̄
extrinſecus occurrens ſua frigiditate obturaret poros: ⁊ ſic ꝓ/
hibēdo diſſolutionē noceret accidēti. Motus ēt ⁊ exercitium
ſupfluū ī iſto caſu nocēt ſicut ēt ⁊ vigilie ſupflue lꝫ motꝰ cōmē
ſuratus factꝰ ante cibū ꝯueniat. Exercitiū ēt factū cū fricatōibꝰ
extremoꝝ ⁊ totius corporis vbi nō ſit ad īflāmationē ducēs ſed
tm̄ purificās ⁊ rarefaciēs cutim ē in caſu ꝯueniēs: ⁊ tale exerci/
tium minorata mā ⁊ ꝓ notabili pte eūata ē maxime iuuās: qm̄
mām ad exteriꝰ ꝯuertit: ſicut ēt exercitiū oculoꝝ: vt inſpicē res
citrinas facit ad ꝯuerſionē māe ad oculos: ⁊ ē maxime valens ī
icteritia cretica. ⁊ in hac cā ēt maxime nocent inflāmatio ⁊ ira ⁊
ꝯſiter abſtinētia ⁊ inanitio nimia: ⁊ ecōtra in cā frīda ſiue cōiun/
gatur oppilatio vt plerūqꝫ fit ex mā flegmatica: tunc aer parū/
per dꝫ ad calidū magis declinare. Motus ēt ⁊ exercitiū ma/
gis ꝯuenit ⁊ nō ita nocent vigilie neqꝫ aliqualis aīalis paſſio in/
flāmatiua. Inanitio ēt magis laudať ſicut replō ſupflua magis
nocet. In cibis aūt ⁊ potibꝰ dicit Aui. ad fi. capituli: Et cibꝰ
quidē ictericoꝝ ē ille qui alleuiat ⁊ ſubtiliat: ⁊ in quo ē aptio al/
leuiat. i. qui facile digeriť vel alleuiat. i. abſtergit. iō aqua or. in
calida eſt multū ꝯueniēs ſicut dictū eſt ſupra in capᵒ dolorum
epatis vbi ſunt poſita iuuamēta eius: ſꝫ ſatis ſit hec ꝙ infrīdat
⁊ abſtergit ⁊ lauat ⁊ apit: ⁊ ita valent alia olera frīda vt lactuca
endiuia: p̄cipue qm̄ lauat ⁊ dilatat meatꝰ. ⁊ quādo cum malitia
ꝯplexiōis calide ꝯiungať oppilatio ⁊ fe. tunc attriplices ſunt bo
ni valde: vt dicit Auic. qm̄ vt dicit ſunt aperitiui ⁊ extinctiui. ⁊
idē dicit Raſis 7ᵒ ꝯtinētis: ⁊ ſimiliter radix lactuce ē ī hoc no
tabilis iuuamēti. Nutriāť ergo tales cū cibis qui infrīdant ⁊
humectant: vt dicebat Serap. cū equalitate ſicut aq̄ or. in qua
eſt abſterſio ⁊ apertio vt ſupra dicebatur ⁊ non oppillat: ⁊ preci/
pue dicit Serap. qm̄ cōmiſcetur cum ea aliquid aceti. Cucurbi
te ēt ⁊ cucumeres ſunt in hoc caſu ꝯuenictes. laudauit ēt Gal.
ī libello de cura icteritie pulmēta de or. ⁊ piſces molliū carniū
ī hac intentiōe maxime petrinos: etiā ꝯueniunt in cā frīda napi
optime decocti ⁊ caules modice decocti ⁊ brodiū ciceꝝ. ⁊ đ cau
libus dicit Gal. ī libello de icteritia: Domeſticoꝝ vero oleruꝫ
aptiſſimus ē caulis ⁊ brodium eius. Laudanť tm̄ piſces petroſi
p̄cipue decocti cū aceto ⁊ apio. Laudauit ēt Serap. carnes pul
lorum ⁊ coturnicū decocta cū aqua agreſte ⁊ aqua granatoruꝫ
acetoſoꝝ ⁊ apio. De carnibus tm̄ dicit Aui. nō oꝫ vt perueni/
at niſi ad id qđ eſt leue ex carnibus: ⁊ ad ius carnis auis. ⁊ dicit
Gal. in libello allegato ꝙ carnes ſilueſtres ſūt meliores dome/
ſticis ⁊ elixate q̄ꝫ aſſate ⁊ ꝙ excipere oꝫ oīa paludoſa ⁊ aquatica
ideſt carnes boꝝ: ⁊ ita dimittēda ſunt oīa aſſata. valent etiaꝫ in
iſto caſu p̄cipue in frīda carnes caponū ⁊ vituloꝝ cocte cū mo/
dico aceti ⁊ apij. Et de carnibꝰ vituloꝝ dicit Rabi. 21ª pti/
cula affo. caro vaccina ītelligēdo de vitullis cocta cuꝫ aceto. i.
modico aceti. Nā cibi ictericoꝝ vt dicit Raſis ī diuiſiōibꝰ de/
bent eſſe acetoſi ſpecialitate quā hꝫ icteritie ꝯuenit ⁊ expellit co
leram ꝑ ſeceſſum: lꝫ repiatur aliq̄ lrā que dicit caro porcina: ſed
lrā eſt corrupta iudicio meo: qm̄ ēt Aui. laudat cibos īfrigidati/
uos de piſcibus ⁊ cibos īfrīdatiuos de carne vaccina ⁊ cdina. ⁊
idem voluit Raſis 7ᵒ ꝯtinētis ī cura icteritie ī qua ſanguis ē co
lericus in toto peccās ī qua ē vtenduꝫ rebus extinctiuis: ⁊ dicit
ꝙ cōferunt huic carnes vaccine ⁊ piſces cōditi cuꝫ aceto poſtq̄ꝫ
iſta dicta numerauit cū quibuſdam ſuccis oleꝝ frīdoꝝ. Addit:
plurima nāqꝫ iſtorum quāuis ex cibis ſint tm̄ eis ineſt ꝓprietas
fortioꝝ medicinaꝝ huiꝰ capituli ī rectificādo ꝯplonē. ⁊ ita īue
bat ꝙ valent a ꝓprietate. ⁊ ex carnibꝰ etiaꝫ ſinglr valet vt dicit
Serap. caro ericij qđ ē qꝛ ꝓuocat vrinā vt dicit credo ex pro/
prietate etiaꝫ epar ꝯfortet. Nā dicebat Auic. ⁊ qñqꝫ ſumantur
ex carne ericij ꝓpter fortitudinē ſue ꝓuocatōis ⁊ mūdificatōis
⁊ ꝯuenietie ſue ad epar. Ea Gal. poſuit itelligi debere de ericio
terreſtri. ſꝫ bonū erit p̄parare carnes tales ſm modū dictuꝫ ſu/
pra de limatijs ꝑꝑ āmouere apparentē viſcoſitatē ī eis. Panis
aūt dicit Serap. ꝯueniēs illi qui hꝫ icteritiā ē cuiꝰ fermentatio
bona ē. i. ꝯmēſurata preter ꝙ ſit mūdus. i. cū eo ſit aliquid fur/
furis. Addit: ⁊ ſit digō eius velox ⁊ nō corrūpať. Nā furfur fa
cit ad abſterſionē ⁊ p̄cipue talis panis ꝯueniēs ē ī icteritia a cā
frigida ⁊ ī qua ꝯiungiť oppilatio. ⁊ tunc ſi pmiſceť cū aqua de/
coctōis or. ⁊ apij ē magis ꝯueniēs ēt cuꝫ modiciſſimo ſalis. Et
Gal. ī libello de icteritia vt ſupra dicit ꝙ panis dꝫ eē fermēta/
tus ſalitus nō purus. i. ꝙ nō ſit furfur in totū excluſum ab eo.
Nā iſta remouēt aliqualē viſcoſitatē repertā ī frumento. ⁊ hoc
ītelligiť vbi nō ſit malitia ꝯplonis calide tm̄ ſine mā generātis
plurimā colerā ſubtilē. Nā ī illo cāu dicit Auic. ⁊ qñqꝫ ꝯuenit
vt cibeť īfirmꝰ pane azimo ⁊ ſale trito ⁊ endiuia plurima ſepteꝫ
diebus. hoc eīm lauat fel ⁊ remouet putrefactionē eiꝰ ⁊ ingroſ/
ſat id qđ ē in eo. Panis eīm azimus īgroſſat colerā ⁊ ſal prohi
bet putrefactionē ⁊ endiuia abſtergit ⁊ aperit epar ⁊ fel. De fru
ctibus in complexiōe calida valent cereſa ⁊ aliqua poma agre/
ſtia ⁊ poma granatorum ⁊ melones precipue. Et aliqui laudant
mora īmatura multum ad hoc. ⁊ in cauſa frigida vt ſupra dice
batur: valent vue paſſe ſine arillis ⁊ amigdale. ⁊ in forti op/
pilatione ſunt amigdale amare: ⁊ tunc etiam fiſtici ſunt ſingu/
lares. Potus aūt eoꝝ vt dicit Serap. bibant ex vino qđ eſt
ſubtile mediū īter nouū ⁊ vetꝰ: qm̄ recēs gñat oppilatōes ⁊ hu/
mores groſſos. Addit: ⁊ fortaſſis antiquū ꝯuertiť ad coleraꝫ ve
lociter: dꝫ tm̄ potꝰ eius eſſe mixtus. Nā dicit Aui. nō concediť
iſtis vt bibāt vinū niſi plurime ꝑmixtū cuꝫ aqua: ītelligēdo de
vino mediocri. Et ſi fuerit albū credo magis ꝯueniet: ⁊ ſit aqua
cū qua ꝑmiſceť vinū aqua decoc. radi. endiuie ī cā magis cali/
da: ⁊ in frīda aqua decoc. radic. feniculi ⁊ apij. ⁊ hec quātum ad
dietam ſufficiant.

Medicinalia.

Ad medicinalia vero veniēdo primo pone
tur cura icteritie a cā calida pcēdētis ſiue
a cā primitiua fuerit ꝯtingēs ſiue vicio epatis ſiue oppilatione
ſiue ex ſupcalefactōe ex corruptōe venaꝝ ⁊ mēbroꝝ. Stante
igiť īflāmatōe ī cā multiplicatōis colere ſm epar ⁊ vicina mem/
bra ſi ꝯiungať ī toto replō ſanguinea vel circa epar tūc ad īnfri/
gidādū: pᵒ valet flōmia baſilice que mēſureť ſm alias ſepe di/
cta: ⁊ aliquādo opꝫ ēt vt flōmeť ſaphene. ⁊ ſi ꝓpter aliquā cir/
cūſtantiā nō poſſit fieri flōmia ꝓpter īpedimēta que aliqñ ꝯtin/
gūt vt alias dictū ē: tunc iuſſit Auic. fieri ſcarificationē cum vē
toſis facta ſcarificatōe ſupra locū epatis ſub ſpatula dextra aut
in epate ī ſpatio ꝙ ē īfra coſtas. ⁊ ita īnuebat ꝙ nō fiat ſup ipſuꝫ
epar ne attrahať mā vel ſequereť aliud nocumētū. Et expedita
hac intētione ꝑ flōmiā: tunc dicebat Raſis 7ᵒ ꝯtinētis: Cū icte
ritia fuerit cū fe. vel fe. cū ea vel ſup. ſine fe. ſꝫ fuerit multa īflā/
matio cā iſtius ī pricipio vtēdū ē infrigidatiuis ſicut aqua ordei
⁊ ꝓuocatiuis ad vrinā ſicut ſirupo acetoſo ſup. cū aquis endi/
uie vel lupuloꝝ. ⁊ ꝯtinuādo dixit: ⁊ cibario ꝯfecto de attriplice
bletis ⁊ ſimilibꝰ: ēt emplō ſup epar ꝯfecto cum vtroqꝫ ſandalo
freq̄nter ſupponēdo ⁊ īfra per. xij. lineas. De hoc emplō loquēs
dixit: Dico ego quoqꝫ nūquā vidi aliqđ ī icteritia ꝯtingēte cū
caliditate vehemēti ⁊ inflāmatōe eē vtilius q̄ꝫ ſit emplm confe/
ctū de vtroqꝫ ſandalo ita tamē ꝙ apponať frequēter ī q̄ꝫtū ſen
tiať frigidū ꝑuenire ad ꝓfundū ēt īfrigidādū. nā vrina als tūc
mane fit inde. Et eādē ſniam poſuit Auic. dicens: ⁊ fac emplm
epati ⁊ ī eo ꝙ ē in circuitu eiꝰ cū ſuccis īfrigidatiuis ſuper niuē
⁊ duobꝰ ſandalis ⁊ cāphora ita vt ſentiať infrigidatio interius.
Ipſuꝫ eīꝫ remouet icteritiā ⁊ albificat vrinaꝫ ī diebꝰ aliquibꝰ ⁊
hoc eēt tutū niſi corpus eēt paratū oppilatōi. Nā tunc cuꝫ ſuc/
cis īfrīdatiuis eēt ponēdū aliqđ đ cuſcute ſucco ⁊ abſinthij cuꝫ
modico aceti ad ꝓhibēdū oppilationē. Et hoc ēt totū verum ē
ſtante tm̄ īflāmatōe circa epar ⁊ non in toto que ſit cā icteritie:
qm̄ ſi fuerit ſupīflāmatio ī venis ⁊ ī toto vñ ꝯuertať ſanguis ad
nām colericā: tūc nō lꝫ epithimare circa totum cum actu frīdis
⁊ ſtipticis. ſed iubēt auctores ⁊ Auic. ſpecialiter in hoc cāu fiat
balneuꝫ toti cōe īfrigidatiuū ⁊ humectatiuuꝫ ſed nō ſit actu fri/
gidū ſed tempatuꝫ. nā tūc īfrigidať ⁊ cor ⁊ epar ⁊ veſica. vnde
ꝯſiter influitur īfrigidatio ſupra totū dicit ſic. Et quādo cali/
ditas eſt in toto corpore infrigides epar ⁊ veſicaꝫ ⁊ venas: ⁊ pro
prie quādo adminiſtras balneationeꝫ cum aquis frigidis ⁊ te/
pidis ideſt frigidis in potentia ⁊ tepidis in actu in quibꝰ deco/
cte ſunt medicine frigide ⁊ humide vt ſup. ſunt endiuia lactuca
portulaca malua attriplex nenufar ⁊ huiuſmodi. Addit remouē
do errorē: Aqua vero frīda actu ⁊ illa ī qua ſunt virtutes medi/
cinaꝝ ſtipticātiū ꝓhibēt reſolutōeꝫ ictericie ſup. q̄ ē in cuti to/
tius: cuꝫ hoc tm̄ ſtat vt facto balneo ſm totū ⁊ poſito corpore in
lecto ꝑ tp̄s paꝝ ſit ꝯueniēs apponere emplꝫ de ſandalis ante di
ctū ſupra ep īfrīdatiuū cū formali frīditate renouādo ipm vt di
ctū eſt: qm̄ īfrigidādo epar mediate īfrīdanť vene ⁊ totū: ⁊ non
ē timor de ꝓhibitōe reſolutōis a toto. Et ita ēt dꝫ infrīdari cor
cū epithimatibꝰ cordi appropriatis factis. ſ. cū aqua ro. vio. ne/
nufaris ⁊ bugloſe addendo paꝝ croci ⁊ cāphore ⁊ croci ad ꝯfor
tāduꝫ. Et iſta epithimatio cordis ꝯuenit ēt in febribꝰ acutis vbi
nō eſt ictericia ēt ab ipſo pricipio nō ſic tm̄ eſſet de epithimatibꝰ
epatis qm̄ ſepe ī febribꝰ mālibꝰ mā eſt circa epar peccās. Iō ne
īpingať mā ⁊ fiat oppilatio ꝓhibenť epithimata circa epar niſi
facta mūdificatione: ⁊ talis timor nō cōtingit de epithimate fa/
cto circa cor: qꝛ cā mālis ledēs nō ē circa cor niſi ī fe. peſtilētiali
bus vel ī cauſone: in quibꝰ caſibꝰ vel ꝓpter maximā flāmaꝫ mi
nuēdo vel ꝓpter ꝯfortare cor ⁊ ꝓhibere ne ī eo fiat īpreſſio ma/
le q̄litatis venenoſe opꝫ a pricipio ipm cor epithimare. Et hoc li
benter dixi ꝑꝑ multos qui equalr timēt epithimare cor ⁊ epar ī
febribꝰ. Cōſequēter ꝑ interiꝰ oꝫ infrīdare ⁊ alterare ēt cū me
dicinis multū infrīdatiuis: vt ſunt trociſci de cāphora quos po
nit Aui. q ſūt ſingulares ī caſu: ⁊ deſcriptio coꝝ ē talis. ℞. ſemi
nū citruli ſe. endiuie ⁊ lactuce ⁊ granoꝝ cucurbite excorticato/
ruꝫ ⁊ ſandaloꝝ oīuꝫ ⁊ ſpodij ⁊ roſ. rub. an̄. ptes equales ⁊ ꝑij/
ciatur

ciaꝛ sup̄ oēs.ʒ.ij.⁊ ex eis chirat.j.i.gra.iiij.cāphore ⁊ fiāt inde
trocisci ⁊ sumaꝛ.ʒ.j.vel.ʒ.j.s.cū aquis appropriatis vt aq̄ endi
uie vel lactuce ⁊ modico cuscute. Ualent ēt ad hāc itentionē
alteratiuā ⁊ digestiuā m̄ae colerice sirupi appropriati vt sirupꝰ
acetosus simplex cū aqua endiuie sirupus de acetositate cit. de
qua dicit Auic.laudādo acetositatē citri i isto casu.Et qūqꝫ po/
niꝛ pp̄ calidā ictericiaꝫ i eis acetositas citr. qm̄ est vehementis
abstersionis cuꝫ sua icisione i oī tinctura ⁊ sirupꝰ de limonibꝰ ⁊
sirupꝰ de papauere ⁊ ē fortiꝰ ⁊ sumanꝛ cū aqua or. vel endiuie.
Et ita pro alteratiuis ⁊ ꝯfectionibꝰ valent triasandali ⁊ diadra/
gantū friduꝫ.Et ita cum his ⁊ similibꝰ ꝯpleꝛ itentio alteratōis
malitie ꝯplōnis ⁊ digōnis m̄ae colerice dn̄antis. Cōsequēter
isurgit itentio de eūone m̄ae colerice si fuerit m̄a colerica prici/
paliter peccās:qꝛ si fuerit in ꝯcauitate epatis peccās ꝓprijssime
debeꝛ eūo per itestina.⁊ si fuerit circa gibbū peccans ⁊ modice
quātitatis magis ei debeꝛ eūo per vrinam vt al's fuit dictum.⁊
si fuerit i ambitu totius magis ꝯuenit eūo per sudorē. Peccāte
ergo m̄a eūanda per secessuꝫ aqua lactis poniꝛ singularis ⁊ ma
xime aqua lactis facta s̄m modū Auic.i isto ca°. Nā ista ē laua/
tiua abstersiua eductina ꝑ secessum ⁊ nitrositate ꝓpria ⁊ quadā
vi solutōis acquisita per carthamū positū ad separādū caseita/
teꝫ ab aquositate dicit sic Auice. descriptio aque casei bona.℞.
lactis caprini lib.iij.carthami quātū manu capi pōt teraꝛ ⁊ dis/
soluaꝛ digitis i lacte hora vna.deīde coleꝛ ⁊ dimittaꝛ lac vt co
aguleꝛ i nocte.⁊ ita facta separatōe caseitatis deinde coletur a
caseitate sua ⁊ accipiaꝛ aquositas eiꝰ.⁊ hec aqua ē medicina ꝑ se
soluens si fuerit notabilis quātitatis tarde tn̄ solutiōis. ideo ad
celerādū solutionē addaꝛ aliquid salis. De ca ēt dixit Rasis 7°
ꝯtinētis:aqua casei sanat ictericū magis q̄ꝫ alie medicie: dosis
eius cōis ē.℥.xx.vel circa.Est ēt medicina vt mater ꝯueniēs i/
fusionis medicinaꝝ valentiū i casu vt sunt mirabol'.citri.fumꝰ
terre ⁊ aliquotiēs scamonea correcta.naꝫ iuuat solutionē eoꝝ ⁊
remittit nocumentū p̄cipue scamonee. Et possꝫ fieri ꝯpō vtilis
i casu s̄m formā vt ifra.℞.floꝝ borag.viol'.fumiterre an̄.ʒ.j.fi
at leuis decoctio i dicta aqua casei debite quātitatis:deinde fa
cta colatura dissoluaꝛ manne.℥.j.cassie nouiter extracte.℥.s.
tamarindoꝝ.ʒ.ij.⁊ tota bene colata exhibeaꝛ mane. Et si pla/
cet possumus facere ifusionē in dicta aqua mirabol'.citri.ʒ.iij.
qui stēt in ifusiōe ꝑ.x.horas cū.ʒ.j.pass'.sine armillis ⁊ cū flori
bus viol'.⁊ borag.vt supra:postca facta colatura addaꝛ colatu/
re cassie ⁊ tamarindoꝝ an̄.℥.s.⁊ nō obediēte nā possūt addi.iij.
vel.iiij.grana diagredij ⁊ fortior erit opatio. Sꝫ si m̄a fuerit in
gibbo epatis peccās:⁊ modica tūc ꝯueniūt ꝓuocatiua vrine le/
uia.⁊ in hoc valet aqua decoctōis seminū cōium fridoꝝ ⁊ radi
cum endiuie ⁊ cuscute:⁊ valet aqua apij singulariter ⁊ cicoree.⁊
si addaꝛ cum his paꝝ vini subtilis i quo facta fuit infusio paruꝫ
spice erit forte ꝓuocatiuū.sꝫ si m̄a fuerit peccās in toto expellē/
da ꝑ cutim ꝑ sudoreꝫ vel isensibiliter diceꝛ iferius vbi ponetur
cura icteritie cretice. Sed si m̄a fuerit magis grossa colerica cui
ꝯiungiꝛ oppilatio oportebit ingrediēdo ⁊ remittēdo malitiā eiꝰ
simul cū apertiōe vti fortioribꝰ incisiuis ⁊ magis aperitiuis.Et
ita in isto casu valet sirupꝰ de cicorea supra positus:⁊ sirupꝰ de
duabꝰ radicibꝰ vel sirupꝰ de bisantijs cū aceto cū aquis cicoree
cuscute ⁊ absinthij.valet ēt nō existēte fe.si fiat sirupꝰ vt ifra.℞.
radicū cicoree endiuie feniculi ⁊ apij an̄.℥.ij.radicū spargi bru/
sci an̄.℥.s.capill'.ve.⁊ politrici foliorum endiuie scariole ipicon
an̄.M.j.decoquanꝛ ⁊ in colatura ponanꝛ succi eupatorij depu
rati.℥.vj.⁊ cum zuccaro sirupizeꝛ ⁊ aromatizeꝛ cuꝫ aceto vini
al.⁊ exhibeaꝛ cuꝫ aqua apij.Et si magis vis apire exhibeaꝛ cuꝫ
aqua decoctiōis folioꝝ raffani:qꝛ ab auctoribꝰ multū laudatur
i hoc casu.Et tūc appēte digōne i m̄a ꝯueniēs est eūatio cum
solutiuis fortioribꝰ vt cū aloe agarico reubarbaro ⁊ similibus.⁊
de hoc dicebat.A.i hoc casu loq̄ns:Cūqꝫ appet maturatio ex/
perire ea in quibꝰ ē scamonea ⁊ aloes ⁊ similia:postquā fregeris
idest remisceris acuitatē hoꝝ cū eis que sunt sicut aqua cuscu/
te ⁊ endiuie.⁊ ita in casu pōt fieri potio vt ifra.℞.reubarbari ele
cti.ʒ.ij.agarici.ʒ.j.spice salḡēme an̄.℈.s.infundanꝛ in aq̄s ci/
coree endiuie ⁊ apij cum modico oximellis simplicis.⁊ facta ex/
pressiōe post.xij.horas addatur colature.℥.j.cassie nouiter ex/
tracte. ⁊ si non sufficiat addatur electuarij de succo ro.ʒ.j.vel
ʒ.j.s.⁊ erit doſ.sufficiens:vel possunt fieri pillule vt infra.℞.
aloes.ʒ.j.aga.℈.j.scamonee grana.iij.masticis grana.v.succi
eupatorij gra.iij.cū succo folioꝝ raffani fiant pillule ⁊ est dosis
j.⁊ stent facte per octo dies iste pillule ⁊ alie que de recenti fiūt
ex simplicibus anteq̄ꝫ exhibeanꝛ. Postea facta eductōe sufficiē
ti possumus sequi cum aperitiuis cū tunc non sit periculū q̄ an̄
solutionē erat in ꝓuocādo:vt supra dictū ē i cap° supiore.⁊ hic
laudauit Halyab.puluerē vt ifra.℞.abſ.greci.ʒ.iij.sc.attripli
cis.ʒ.v.succi eupatorij rauetseni.i.reubarbari cuiusqꝫ an̄.ʒ.j.
s.tere oīa diligēter ⁊ sume ex his.ʒ.ij.cū.℥.j.s.vini mixti aq̄ in
qua capill'.vene.coctis. Et in hoc casu ēt tunc in ꝓuocatōe
valet singulariter succꝰ abſ.vel melius decoctio abſ.⁊ cuscute
cū semine attriplicis ⁊ apij:lꝫ decoctio abſ.sola sit in casu mul/
tum valēs. imo de ea dixit Rasis 7° ꝯtinētis: Decoctio abſ.
quolibet die sumpta in potu i quātitate.℥.iiij.s.sanat icteritiā
vt infra explicuit quolibet die.s.per decē dies ꝯtinuos que de/
coctio ⁊ si sit amara:tn̄ ꝓpter maximū eius iuuamentū non est
spernēda.nā de ea dicit Gal.i libello de cura icteritie iducēdo
ifirmos ad ipam acceptādū.Opꝫ aūt coquere abſ.i aqua ⁊ cola
tum dare ictericis. Optimū enim est farmacū:⁊ si quis aīose of/
ferat nō atrēdas ad amaritudinē.⁊ iterponens quasdā herbas
q̄ multo sunt amariora abſ.vt gentiana aristologia cētaurea ⁊
multa alia. Addit sn̄iaꝫ multū egregiā dicēs: Nempe p̄termit/
terre q̄ ē iuuatiuū ꝓpter gustū igenerosuꝫ ē sicut assumere qd
nociuū ꝓpter delectatione nephādum ⁊c. Dicebat tn̄ Rasis
7° ꝯtinentis: q̄ succꝰ radicū abſ.maioris est iuuamenti sūptus
in potu i quātitate.℥.iij.cū.℥.j.s.aceti. Ego tamē starem in
decoctōe dicta supra:⁊ ad hunc locū potes reducere multa di/
cta supra i curatōe oppilationū a m̄a cal'a. Et si cā fuerit frīda
⁊ oppilatiua pn̄t exhiberi sirupi magis calefactiui ⁊ digestiui vt
sirupꝰ acetosus ꝯpositꝰ vt verbigrā sumēdo.℥.j.eiusdē sirupi
cū.℥.s.sirupi de eupatorio cū aq̄ d̄coctōis raffani polij ⁊ cuscu
te.nā d̄ aq̄ raffani ⁊ ꝓprie folioꝝ eiꝰ dicit.A.2°can̄.apit oppila/
tōes epatis ⁊ remouet icteritiā.nā fortius d̄ raffano ē semē eiꝰ:
vt vult deīde cortex ipius deīde folia:postca caro ipsiꝰ ita q̄ fo
liorum aqua vel decoctiōis vel sublimatiōis fortior ad hoc ē aq̄
substātie raffani.vel pōt fieri sirupꝰ magistralis s̄m formam vt
ifra.℞.ciceroꝝ nigroꝝ lib.s.radicū feniculi apij ⁊ brusci an̄.℥.
ij.acori ciperi aristo.an̄.℥.s.sc.anisi carui dauci an̄.ʒ.ij.eupato
rij capill'.vene.cicoree scolopēdrie folioꝝ raffani an̄.M.j.pras/
sij ipericon an̄.M.s.rubee tinctoꝝ cuscute an̄.ʒ.ij.bulliant oīa
simul ⁊ coleꝛ ⁊ cū modico aceti ⁊ melle q̄ sufficit fiat sirupus.
⁊ tūc ꝓ solutiuo dicit Auic.ad istaꝫ intentionē:Et ex his q̄ nos
ꝓbauimꝰ ē vt sumaꝛ aloes.ʒ.j.⁊ scamonee dauich.j.⁊ sal'.na/
ptici.ʒ.vniꝰ quarta ⁊ rubee tinctoꝝ ⁊ agarici amboꝝ an̄.ʒ.s.fi
ant ex his pillule ⁊ bibanꝛ cū aqua de seminibꝰ: veꝝ est q̄ doſ
ē satis fortis.⁊ si placet potes facere infusionē i casu valenteꝫ vt
ifra.℞.corticū mirabolanoꝝ chebul'.℥.s.turbith.ʒ.j.infundā/
tur in aqua decoctiōis polipodij liquiritie passulaꝝ mūdataruꝫ
exēpligratia ponēdo d̄ singulo hoꝝ.℥.s.cū decoctiōe spice nar
di.℈.ij.seminis anisi.ʒ.s.⁊ postquā steterint i infusiōe ꝑ duode/
ciꝫ horas fiat colatura cui addanꝛ hyere simplicis Gal'.ʒ.vj.⁊
est doſ vna.⁊ qn̄ nō sufficiēter operenꝛ medicine ⁊ oppilatio eēt
diuturna:tunc laudat Auic.fieri vomitū ꝓpter ꝯmouere m̄as:
vt reddanꝛ habiliores ad solutionē fiēdā.⁊ de hoc dixit Sera.
In illis aūt qui nō iuuanꝛ potu medicine solutiue sup.sufficien
ter oꝫ vt tu iteres dādo eis in potu medicamē q̄d sit magis vlti
mū illo medicamie vice 2ª ⁊ sit forte aperitiuū:⁊ oꝫ vt eūes eos
2° s̄m quātitatē quā tolerat virtus. Addit:⁊ cōfert in hac specie
icteritie ēt vomitus:fortassis eīm apitur oppilatio vt dicit per
motū laboriosuꝫ quē facit accidere vomitꝰ.⁊ ita facta ꝯn̄ti eua/
euatōe ꝓcedēdū ē ad magis aperitiua ⁊ ꝓuocatiua. Et d̄ his di
cebat Auic.ex aperitiuis bonis ꝓprijs huiꝰ capituli sunt squilla
⁊ assaꝝ vnde pōt exhiberi oximel squilliticū cū aqua decoctōis
assari vel anisi ⁊c.Et i hoc casu laudabat Serap.capparē cū ace
to conditū ⁊ in forma puluerū dicebat Auice. Et ex diureticis
ꝓprijs ē vt sumātur nuc.cipressi pondus.ʒ.ij.cū pondere.ʒ.ij.
cassielig.⁊ bibaꝛ cū vino antiquo itelligaꝛ si nō fuerit fe.vel sal/
tē nō valida qm̄ minget icteritiā totā vt dicit.i.totā cām icte/
ritie per vrinā educet.⁊ ibi laudat via cibi carnem ericij cum vi
ꝓuocatōis ⁊ ꝯueniētia cū epate dixit: ⁊ qn̄qꝫ iuuātur cū carne
ericij ꝓpter fortitudinē sue ꝓuocatōis ⁊ mūdificatiōis ⁊ ꝯueniē
tie sue ad epar. In eūone tn̄ nō sūt omittenda clisteria appro/
priata ⁊ maxie cū stat oppilatio i poro ad itestina. Nā i his vt di
cit Rasis i diuisionibꝰ ꝯferunt ꝓprie clisteria i quibꝰ ē acuitas
⁊ solutio de quibꝰ dicit Aui.assumāꝛ ei solutiua ex eis q̄ sunt si/
cut epithimū ⁊ polipodiū verbigrā pōt fieri ꝯpositio vt ifra.℞.
bletis prassij mercurialis an̄.M.j.eupatorij absinthij an̄.M.s.
agarici epithimi an̄.ʒ.j.s.polipodij.ʒ.ij. ponātur agaricꝰ ⁊ epi
thimū i petia ⁊ oīa simul decoquātur i aqua debite q̄ꝫtitatis. ⁊
facta colatura de cādē sumātur.℥.xv.vel.xx.cui addaꝛ cassief.
hiere simplicis an̄.℥.s.hieralogodion.ʒ.ij.olei de lilio ⁊ camo/
mill'.an̄.℥.j.s.salis gēme.ʒ.iij.misce fiat clistere.⁊ hec ē forma
de clisteri acuto q̄d tn̄ fieri nō dꝫ nisi mollificato vētre cū alijs
clisteribꝰ mollioribꝰ factis cuꝫ camomill'. sicla ⁊ furfure decoc.
postea accipiēdo.℥.j.cassie ⁊ hiere.ʒ.ij.cū oleo cōi ⁊ sale cōmu/
ni.⁊ ita mollificato vētre pōt fieri clistere forte vt supra. Et qn̄
illud nō sufficeret pōt ēt mollificari ponēdo i decoctiōe menta/
struꝫ fluuiale ⁊ camedreos ⁊ camepitheos.⁊ d̄ camepitheos di
xit Rasis 7° ꝯtinētis q̄ magis ꝯfert ictericie q̄ꝫ alie medicie. ⁊
hoc totum itelligaꝛ qn̄ m̄a oppilatōis sit m̄a frigida flegmatica
grossa vt sepe euenit ⁊ nō sit ꝯiuncta fe.saltē valida:qm̄ vbi eēt
m̄a colerica oppilās sua multitudine vel cōiungereꝛ cū fe.vali/
lida vel apate eēt mitius agēdum vt cum aqua lactis ⁊ reubar/
baro ⁊ seie attriplicis cuꝫ modica scamonea vel cū acetositate ci
tonioꝝ in qua est abstersio ⁊ icisio: ⁊ de qua dicit Raſ 7° con/
tinētis q̄ ipsa acetositas citonioꝝ est ꝯferens valde ictericie cū
modico vino cocto. Et ista cura paulo ante dicta ꝯuenit ēt i op
pilatōibꝰ meatus ad stomachū vel i poro kistis fellis sugēte co/
lerā ad itestina:sꝫ hic magis valent ebibita q̄ꝫ clisterizata:lꝫ cli
steria ēt sunt multi iuuamēti i his. Et si pp̄ oppilatōeꝫ fit fa/
cta repletio colerica i kisti fellis vel ꝓpter fortitudinē attractiue
vt supra dicebaꝛ sit subito repleta vacuitas kistis:tunc stat pria
itentio in eūone colere cū his q̄ dicta sunt supra: ⁊ maxie aqua
lactis est i hoc p̄cipui iuuamēti fortificata cū scamonea ⁊ cartha
mo. Sꝫ vbi ex excessu ꝯplexionis calide vel frīde sint debili/
tate virtutes epatis vt seq̄stratiua vel digestiua vel expulsiua:
tūc occurrendū ē cū alterātibꝰ ad ꝯtrariū ꝯfortātibꝰ tn̄ ex pro/
prietate epar de quibꝰ abunde dictū ē supra i cap° supiore ver/
bigrā i cā calida cū trociscis de spodio ⁊ exteriꝰ rectificādo epar
cū sandalis ⁊ succo endiuie ⁊ modico spice.Et in cā frīda sumē/
do trociscos de abſ.⁊ trociscos de aniso ⁊ trociscos de reubar/
baro de diacurcuma ⁊ laca ⁊ q̄ his sunt similia.Et exteriꝰ ꝯfor
tādo cū spica abſ.⁊ cipis epithimādo ⁊ emplastrādo s̄ꝫ ordines

datos ī capꝰ supioꝛe. Si vero cā ictericie fuerit crisis vel mo
tus creticꝰ ex foꝛtitudine motꝰ expulsiue dicit Aui. opꝫ vt cum
excutit īfirmꝰ. i. expellit māꝫ ītendat cum ea. s. medicus ītenōe
ī psiꝰ egritudis cū lauatiuis ⁊ diureticis ⁊ mūdificatiuis. i. ꝙ in
tētio q̄ est ad moꝛbū. i. ad id qꝺ̄ sernit ictericia qꝺ̄ est feda cutis
q̄ est ītentio abstersiōis cutis ⁊ remotōis mali coloꝛis. Illa cadē
ītentio stat ī hoc casu: que intētio ad moꝛbuꝫ ꝯplet̄ cū lauatiuis
ꝓuocatiuis ⁊ mūdificatiuis. Addit: ⁊ foꝛtasse nō īdiget solutōe
vētris ⁊ foꝛtasse sufficit balneū soluꝫ. Et ita videt̄ īuenire ꝙ ad/
iuuātia nāni in ꝓuocatōe ad cutiꝫ ī isto casu multuꝫ ꝯueniunt.
Et ita balnea ꝯueniētia ad exteriꝰ sunt ad casuꝫ multū iuuatiua
ita ꝙ quasi tota ītentio stat ad remouēdū moꝛbū. i. defedatōeꝫ
que ē ī cuti: qm̄ vt dictū ē ī pluribꝰ caꝝ nō est necessaria eūatio
neqꝫ ꝑ vomitū neqꝫ per fluxū ventris neqꝫ ꝑ flōmiaꝫ. Et si pur
aliquotiēs sit expediēs aliqualis eūatio nō fiat in pꝛīcipio crisis
expulsiōis ⁊ ī appitōe crisis vt cū appet sudoꝛ vel īcipit manife
stari defedatio ī cute: sed in ꝓcessu qū remanet post crisim aliqꝺ
de moꝛbo p̄cedenti. Et istaꝫ eādeꝫ sniaꝫ posuit Paulus vt scri
bit̄ 7º ꝯtinentis dicit ꝙ si ictericia fuerit ex crisi nō idiget alia
cura nisi balneo ⁊ fricatōe modica. Iccirco opꝫ ꝯsiderare si cri/
sis sit facta ī die ꝯuenienti vt cretica ⁊ fuerit crisis ꝯpleta: tūc in
totū oꝫ intēdere ad eūersionē ad cutim cū fricatōibꝰ ⁊ balneo
vt statiꝫ dicā: ⁊ nihil est faciēdū qꝺ̄ attrahat a circūferentia ad
cētupluꝫ vt de vomitu solutōe vētris vel flōmia vt dicit Pau
lus. Sꝫ si crisis nō fuerit ꝯpleta qꝺ̄ manifestat̄ q: fe. q̄ pcede
bat nō est ī totū remota nec p̄cesserūt signa digōnis: tūc opꝫ ēt
māꝫ digerere ⁊ eūare anteqꝫ exhibeant̄ foꝛtia ꝓuocatiua vel fi/
at simul eūo ⁊ ꝓuocatio: qm̄ in exhibitōe foꝛtiū ꝓuocatiuoꝝ so
luꝫ stat ꝑiculuꝫ ne māe colerice multe ducant̄ ad vias vrine ⁊ fi
at excoꝛiatio illaꝝ viaꝝ ⁊ aliquotiēs ī virtute ꝓuocatiuoꝝ ꝯmo
tis mēbꝛis quasi violenter nā ꝑcepto nocumēto irritat̄ vt expel
lant̄ ad ītestina ⁊ ita fiat ēt in eis excoꝛiatio. Ideo est bonū tunc
ꝓuenire cū eūantibꝰ ⁊ simul ꝓuocantibꝰ. Et ī hac ītentōe va
lent pillule Aaron posite 7º ꝯtinentis de quibꝰ dixit ꝙ sunt ꝑfe
cte ad purgāduꝫ icteritiā sup. qñ nō fit ītegra eūo ꝑ crisiꝫ: q̄rū
descriptio. ℞. reubarbari succi. abs. succi policarie. i. eupatoꝛij
añ. ʒ. s. scamonee q̄rtā. ʒ. vniꝰ potes sumere sextā vel septimam
ʒ. vniꝰ ⁊ sufficiet terant̄ ⁊ distēꝑent̄ cū succo endiuie ⁊ īde fiant
pill'. Et vbi eēt ī totū q̄si remota fe. ꝑꝑ eē elōgatā cāꝫ antecedē
teꝫ vel ꝯiunctā fe. a coꝛde: ⁊ tñ remaneret mā in mēbꝛis vñ ꝯser/
uatur icteritia: tūc opꝫ vt fiat balneū ⁊ vtamur ꝓuocatiuis: pº
leuioꝛibus: deinde foꝛtioꝛibꝰ: ⁊ balneuꝫ vel tina debet fieri cum
rebus nō foꝛtibꝰ si icteritia facta sit cretica q: declarat̄ ꝙ mā nō
ē multū grossa ⁊ ē magis colerica pura q̄ꝫ mixta. ⁊ iō ītrantia in
balneo nō debēt eē multū acuta: imo debēt eē frida vel paꝝ ca
lida aperitiua. pōt ergo fieri balneum vt īfra. ℞. endiuie īcariole
epatice capil'. ve. lactucaꝝ cū radicibꝰ scolopēdrie añ. Ⱎ. ij. spi/
ce nardi rub. tinctoꝝ añ. Ⱎ. j. liquiritie. ℥. iiij. bulliant modi/
cis bullitōibus ī aqua debite quātitatis ꝓ balneo ī quo submer
gatur patiēs sine capite īcluso ⁊ cooperiat̄ patiēs cū linteamine
vt euitet̄ frigus extrinsecū ꝓhibēs futuꝝ sudoꝛē. sꝫ ñ dꝫ poni ī
balneo nisi distāter a cibo ꝑ sex vel septē hoꝛas vt qñ ꝯpleta est
pꝛīa digestio ⁊ ꝓ parte 2ª. Et tunc exhiberi pōt aliqꝺ̄ ꝓuocati/
uū: verbi grā si sumātur. ℥. v. aqua oꝛdei excoꝛticati mediocris
decoctōis cū modico aniso interiꝰ similiter cocto ⁊ cū. ℥. ij. vini
subtilis albi ⁊ modico zuccari si placet tūc valebit ad intētioneꝫ
nostrā. Et si vꝛinauerit ī tina vel balneo dicebat Auic. ꝙ ē eius
cura. ⁊ ē rō satis apparēs q: pꝛīo declarat̄ ꝙ mā colerica educi/
tur per vias vꝛine ī virtute istiꝰ ꝓuocatiui. 2º ēt ꝙ per vꝛinā ni
trosaꝫ existēteꝫ fit abstersio ⁊ mūdificatio cutis. postea cū stete/
rit per quartū hoꝛe vel minꝰ ꝑm tollerātiā eiꝰ ⁊ iocūditatē susti
nēdi balneū maioꝛē vel minoꝛē: tunc exeat a balneo bñ coopertꝰ
⁊ ītret lectū cū temꝑatis linteaminibꝰ ita vt nō īfrigidetur ⁊ de/
center cooperiat̄ ⁊ studeat ad doꝛmitionē vt meliꝰ sudare possit
qm̄ somnꝰ ⁊ si retineat oēs excreatōes vel eūones alias ad sudo
rē tñ facit. ⁊ ita si sudauerit quietet̄ per tp̄s vt possit sudare: de/
inde abstergat̄ sudoꝛ cū fricatōibꝰ: qm̄ abstersio sudoꝛis ꝓuo/
cat sudoꝛē ⁊ fricatio ꝯuertit mās ad exterioꝛa. ⁊ iō eēt laudabile
ēt anteq̄ꝫ poneret̄ in balneo vt per tēpꝰ exercitaret̄ vt supcalefi/
at aliqualiter ita vt aliqualr̄ sitiat: postea fiāt ēt fricatōes totiꝰ.
Et Ras vt scribit̄ 7º ꝯtinētis dicit ꝙ patiēs dꝫ moꝛari ī sole ⁊
sedere ī eo donec calefiat: ⁊ ita calefactis mēbꝛis ponat̄ ī balneo
⁊ exhibeat̄ ꝓuocatiuū qꝺ̄ dictū ē. Uel vt dicit Rasis loco alle
gato da ī potu de succo capil'. ve. cū sudare faciet ipsa hoꝛa citri
no sudoꝛe. Addit: ⁊ si cocta fuerit cū eo succo mēta cū rubea tin
ctoꝝ melioꝛ erit. ⁊ istud pōt ēt exhiberi postq̄ꝫ exiuit balneum
ad intētionē ꝓuocatōis sudoꝛis: ⁊ ita ꝯtinuet̄ duobꝰ vel tribus
diebꝰ faciēdo balnea vel foꝛte īterponēdo per diē cū viderimus
virtutē exolui. Et si viderimꝰ illud ꝓuocatiuū nō fuisse suffi/
ciens pōt foꝛtificari ponēdo cū oꝛ. ⁊ aniso in decoctiōe radicem
apij ⁊ spargi cū modico cuscute ⁊ croci ī fine decoctōis ēt si po/
nerētur vna vel due ficus sicce multū ꝯuerterēt ad cutiꝫ. ⁊ ideo
generāt pediculos ⁊ ita fiat ꝓuocatiuū foꝛte. ⁊ bꝛodiū cicerum
ēt valet ad hoc. Et ita sit ꝯpleta ista intētio ⁊ cura ꝯñter quo ad
cām icteritie citri. Sed si fuerit icteritia nigra vel ex ꝑte sple/
nis nō debite mūdificātis vel ꝑꝑ impotētiā resolutiue istiꝰ vel
ꝑꝑ oppilatōes ī meatibꝰ eius vel ad epar vel ad stomachū si fue
rit ibi repletio ī toto sanguīea vel fuerit ī ipso splene: tūc dice/
bat. A. fiat flōmia de basilica sinistra ⁊ ꝺ̄ saluatella post cā. s. in/
terposita vna die. ⁊ maxime ista flōmia valꝫ qñ stat doloꝛ circa
splenē. Nam vt dixit Gal. ī libelo de icteritia: Et qñ epar vel
splen ab īflāmatōe tēdit̄ ⁊ dolet sicut multotiēs accidit n.bil eiꝫ

tunc ē aptius flōmia: qua facta deinde fiat digō'' māe cū appꝛo/
pꝛiatis digō. s. cū oximelle simplici ⁊ ꝯposito ⁊ cū sirupo de epi
thimo cū aquis cicoꝛee scolopeñ. lupuloꝝ fumiterre: postea fiat
eūatio cū diacatholicone ⁊ cū diasene faciēdo ēt clisteria appꝛo
pꝛiata: verbigratia. ℞. radicū coꝛticū capaꝝ tamarisci radicū fe
niculi añ. ℥. j. capil'. ve. bugl'. scolopendrie añ. Ⱎ. s. floꝝ gene/
stre poꝛtulace añ. tertiā ꝑtē. Ⱎ. bulliāt ī debita quātitate aque
postea colature debite quātitatis addat̄ cassiefi. ⁊ pulueris zuc/
cari añ. ℥. j. hyerepigre. ʒ. iij. ol'. de caparibus. ℥. j. ol'. cōis. ℥.
ij. sal'. indi. ʒ. ij. misce: postea opoꝛtet ꝯfoꝛtare epar ⁊ splenē ma/
xime in attrahēdo. ⁊ de hoc dicit Auic. Si cā eius sit debilitas
attractiōis splenis: tunc de illis que necessaria sunt ē vt ponas
sup ipm̄ ventosas sine incisiōe ⁊ aperire meatꝰ: vt cū ꝓuocāti/
bus vt cū dialaca vel diacurcuma ponēdo aliquid de trociscis
de caparibus vel de trociscis de aniso ⁊ cū diabuglosato. De/
inde opoꝛtebit ēplastrare splenē: ⁊ pꝛius epithimare ipm̄ cū epi/
thimate vt infra. ℞. vini al. ⁊ aceti acetosi ⁊ aque añ. ꝑtē vnam
verbigratia. li ij. ꝓ quolibet tamarisci coꝛticū caparoꝝ radicū
feniculi acoꝛi añ. ℥. s. scolopē. cuscute capill'. ve. abs. floꝝ squi/
nāti albasce cētauree añ. Ⱎ. j. decoquāt̄ pꝛius radices ⁊ ligna:
⁊ postea ponant̄ herbe ēt cuscute ī fine decoctōis ⁊ cū filtro vel
spongia infusa ī dicta decoctiōe fiat fomētatio sup splenē: dein
de fiat inunctio cū vnguēto vt īfra. ℞. armoniaci dissoluti ī ace
to. ℥. s. olei de caparibus ⁊ lauri añ. ℥. j. s. In his bulliāt squi/
nanti absinthij ⁊ cētauree ⁊ cardamomi añ. ʒ. j. postea facta co/
latura dictuꝫ oleuꝫ misceat̄ cū armoniaco ⁊ addat̄ modicū cere
⁊ fiat vnguentū. Et si icteritia fuerit viridis ex inflāmatione
caloꝛis epatis vel nigra ꝑ adustionē factaꝫ ab epe attendat̄ cum
magis infridātibus q̄ꝫ ī pura citrina in digestiuis vt cū aqua la
ctuce seminiue si expedit ⁊ aqua lupuloꝝ cum sirupis fridis ꝺ̄
quibꝰ supꝛa maxime sirupo de acetositate citri ꝓpter iuuamen
ta eiꝰ dicta: ⁊ cū aqua decoctōis attriplicis ⁊ seminū eius ⁊ fiat
solutio illiꝰ māe cū aqua lactis in qua infundant̄ mirabolani ci/
tri. verbigratia. ʒ. iij. postea facta colatura in eadē dissoluat̄ vel
māne. ℥. ij. vel cassie ⁊ tamarīdoꝝ añ. ℥. s. ⁊ si expedit apponere
aliquid scamonee: deinde fiat ꝓuocatio cū aqua capilloꝝ vene/
ris apij ⁊ lupuloꝝ ⁊ cū trociscis de spodio ⁊ speciebꝰ diarodon
abbatis: ⁊ fiat ꝯñter īfrīdatio epatis ad remittēdū caliditatē cuꝫ
sepe supꝛa dictis: facta ēt flōmia infrīdatiua vel eūatiua si cōmi
gatur repletio sanguinea: vt dictuꝫ ē supꝛa. Et si fuerit icteritia
viridis ex ꝑticipatōe citri. ⁊ nigre: tunc dicebat Aui. Et quādo
aggregātur ambe icteritie simul ⁊ est repletio sup. cōis toti vel
ꝑm epar vel splenē sanguinea vel mixta sanguini ⁊ īdiges flobo
thomia sup. ꝓpter hanc eām regionalē dicit: flōmia tunc ābas
manꝰ. s. bꝛachiū dextrum ⁊ sinistrū. Addit: ⁊ euacua inter eas
ambas diebꝰ aliquibꝰ. i. diuide īter ābas duas flōmias aliqui/
bus diebus ad ꝯseruationē virtutis flōmādo. s. de basilica vtri
usqꝫ lateris: ⁊ incipiēdo a dextra vel sinistra ꝑm ꝙ magis domi
natur icteritia citrina vel nigra. Addit: ⁊ aggrega aquas folioꝝ
raffani sup. pꝛo epatica tamarisci ⁊ salicum sup. pꝛo splenetica
omnium añ. ℥. s. postea fac bullire ⁊c̄. Et adde decoctioni cassie
fist. ʒ. x. hierepigre. ʒ. iij. croci. gra. iij. ad iuuādum operationē
alioꝝ ⁊ quattuoꝛ grana scamonee. Et fecit Aza. ꝯpōneꝫ ad hāc
ītentionē ꝑm hanc foꝛmā. ℞. mirabolanoꝝ citri. fumiterre ⁊ se.
ciꝰ añ. ʒ. x. mirabolanoꝝ nigroꝝ. ℥. j. abs. ʒ. v. pass. mūdatarū
ʒ. x. pꝛuna numero. xx. tamarindoꝝ. ʒ. xv. coquant̄ oīa ī sex lib.
aque donec veniāt ad lib. j. ⁊ ponant̄ ī ea epithimi ⁊ cassief. añ.
ʒ. iiij. exprimat̄ ⁊ coletur ⁊ bibat ex eo lib. s. cū. ʒ. j. hierepigre ⁊
ʒ. j. agarici ⁊ tertia ꝑte. ʒ. scamonee cocte ī pomo. Credo ꝙ suffi
ceret ꝓ duabꝰ dosibꝰ foꝛte duabꝰ cū medicina: sed ꝯpō ē nota/
bilis. Deinde ītendēdū cuꝫ ꝓuocātibꝰ appꝛopꝛiatis epati ⁊ sple
ni vt cū succo apij ⁊ succo folioꝝ tamarisci ⁊ succo scariole cola
tis sumēdo exēpligratia. ʒ. j. s. de singulo ⁊ misceant̄ cuꝫ aquis
endiuie eupatoꝛij ⁊ scolopen. Deinde ē ꝓcedēdū cū ꝯfoꝛtantibꝰ
⁊ epithimatibꝰ ⁊ vnguentis ⁊ emplastris ⁊ circa epar ⁊ circa sple
neꝫ vt supꝛa dictū est: ⁊ ita sit ꝯpleta cura quantuꝫ ad cām spe/
cieꝝ icteritie. Cura vero accūtis vt fedatiōis totius ⁊ pꝛopꝛie
oculoꝝ perficit̄ cum intentione resolutōis ipsius māe contente
ī mēbꝛis. ⁊ hec intētio ꝯplet̄ ꝑ diuersa ingenia medicinaꝝ vt di
cit Auic. qm̄ alie sunt potōes supple aliqñ necessarie ⁊ alie sunt
ablutōes ⁊ alie sunt sternutatōes. Et hic nota ꝙ ꝑ hoc qꝺ̄ dixit
potōes possumus ītelligere ꝙ aliqñ ē necessaria potio. s. ꝑ solu/
tionē vētris: ⁊ aliquotiēs ꝑ potōes possumus ītelligere medici/
nas. s. ꝓuocātes ⁊ aperitiuas de quibꝰ supꝛa dictū ē abūdāter.
Et ex hoc verbo īnuit̄ de mēte Auic. ꝙ ad remouēdū hoc acci/
dens ꝙ ē defedatio cutis nō semper opꝫ expectare quousqꝫ tota
cā icteritie sit ablata q: tunc nō ꝯuenirēt potōes. s. soluentes: sꝫ
sufficit expectare tm̄ ꝙ sit facta notabilis minoꝛatio de mā ⁊ no
tabilis apertio oppillationū. ⁊ tūc aliquotiēs ad illas mās rema
nētes ēt cū cura accidētis ꝯueniūt potiones ⁊ solutiue ⁊ ꝓuoca/
tiue de quibus dictū ē. Et dicit ꝙ plurimū iuuamētū caꝝ scilꝫ
ablutionū ⁊ sternutationū ē ī oculo ⁊ facie. i. ad remouēdū fedi/
tatē oculoꝝ ⁊ faciei. Et addit: ꝙ ē ēt regimē cōe ⁊ ē administra/
tio tine cū aquis foꝛtibus de tina dictū ē supꝛa sufficiēter ⁊ p̄pa
ratōe coꝛpoꝛis ad eā ⁊ de exitu ab ea: sed opꝫ vt intrātia ī deco
ctione sint foꝛtia. ⁊ ideo signāter dicit foꝛtibꝰ quoniā mā rema/
nēs circa cutiꝫ ⁊ mēbꝛa extrinseca cū non resoluat̄ a virtute ma
nifestat̄ grossa opposito mō illi icteritie que facta ē ex crisi ī moꝛ
bis acutis vt supꝛa dicebat̄. ideo lꝫ ibi ꝯuenirēt balnea cū leui/
bus aperitiuis hic sunt necessaria balnea cū medicinis foꝛtibus
⁊ ēt ꝯueniūt medicine ꝓuocatiue foꝛtioꝛes q̄ꝫ que sunt dicte su
pꝛa ad violēter expellendū mās ad cutiꝫ vt virtute balnei possit
abstergi

abstergi. Debēt ergo ī balneis poni radices feniculi apꝫ brusci: exēpligr̄a añ. ℥. ij. acori rubee tinctoꝝ gentiane aristol. añ. ℥. j. absinthij prassij ipericon capil'. ve. cuscute eupatorij meliloti camomille aneti añ. M. j. nucuz cipressi costi assari añ. ℥. s. oīa simul bulliant ꝓ balneo ⁊ ī eo imergat̃ corpus fm̄ moduz dictuz supra nō coopto capite sed reliquis membris: ⁊ prius exercitato corpore vel calefacto in sole ⁊ factis fricatiōibꝰ vt supra. ⁊ tunc stante ipso ī balneo pn̄t exhiberi fortia apitiua ī medio tp̄e balnei aut post paꝝ. Et ꝺ his ꝓuocatiuis lꝫ auctores multa ponāt que sunt multū fortia verbigratia: quidā exhibēt succū buchor marien ⁊ cucumeris asinini. Ego tn̄ ponā quedaz que cū ꝓprietate ⁊ ēt manifesta qualitate sunt ꝓuocatiua aperitiua ⁊ maxie ad cutim ducētia dimissis multū fortibꝰ ꝓpter timorē nocumētorum alioꝝ. Et cū his ꝯplebit̃ intentio ēt que remāsit supra ꝺ mā peccāte in membris vel in venis minutis clōgatis ab epate. Debēt tn̄ variari ꝓuocātia: ⁊ etiaz ea que ītrat balneum differenter in citrina ⁊ nigra splenetica: quoniaz fortiores debentur medicine in nigra splenetica q̄ꝫ in citrina vel viridi. De conuenētibus ergo ꝓuocando dicit Serap. ꝙ rasura cornu ceruiqñ bibit̃ ex ea pōdus. ʒ. vnīꝰ cū. ℥. iiij. vini ꝑmixti cōfert icteritie iuuamētu magnū. Et Rasis 7° ꝯtinētis ponit cornu ceruinuz sūptū ī pōdere aur̃. iij. cū dragagāto sꝫ nō dꝫ esse vstuz: qr Gal. nō acceptauit vt ibidez ponit. ⁊ dixit de mēte Gal. ꝙ camepitheos folia. s. trita sumpta ī potu cū vino vel aqua prassij ꝑ dies successiue sanant icteritiā. Dicit ēt ꝙ gētiana ⁊ enula ⁊ costum ⁊ aristol'. ⁊ poliū maius ⁊ cētaurea maxime vtilitatis sunt ī loco eoꝝ. Succꝰ ēt prassij exhibitꝰ cū vino ponit̃ singularis vtilitatis: ēt decoctio prassij cū bibit̃ aliquibꝰ diebꝰ facta decoctōe ī vino ciatꝰ vnus magnꝰ dicte decoctiōis multuz vꝫ. Laudat̃ ēt ad hanc ītentionē vt exhibeat̃ ꝺ succo artemisie colato. ℥. ij. cum vino al. vel cū aqua capill'. ve. si fuerit fe. Laudat ēt Ras. 7° ꝯtinētis de mēte Gal. ī libro de tyriaca ad Cesarez dicēs: si lumbrici terre fuerint siccati ⁊ triti ⁊ sumpti in potu sanāt icteritiaz ⁊ eā purgāt statiz. Et de his dicit Aui. ⁊ ex his que laudātur vehementer ē vt sumat̃ ī potu ꝺ lūbricis terrenis exiccatis: qm̄ ipi mūdificāt statim ⁊ similiter fel vrsi: ⁊ ista hoc maxime faciunt mūdificādo expellēdo colerā per vrinā: ⁊ datur in potu ī puluere cū vino subtili: ⁊ quidā exhibēt cuz succo celidonie. De felle vrsi dictū est supra in capꝰ superiore ꝙ ꝯfert hūti ꝑpar patiēs cū ꝓprietate eiꝰ. ⁊ ibi posuit Ras. 7° ꝯtinētis ꝯpōem fellis vrsi ī casu isto multū ꝯueniētem positā in superiori capꝰ ⁊ ibidē recurre. nā si exhibeat̃ cū aqua decoctiōis folioꝝ raffani vel cū vino albo ē efficacissima ad intentionē: postea cū exiuerit a balneo intret lectū: ꝙ si sudare pōt sudet ⁊ fricet̃ vt dictū ē supra. ⁊ si nō sudabit: tūc fiat inunctio circa totū corpꝰ cū oleo de lilio ⁊ laurino ⁊ camomillino: ⁊ postea sequēti die āteq̄ā intret balneū fiat ablutio mēbroꝝ remouēdo vnctionē: ⁊ tūc fiat ablutio cū aqua decoctiōis capill'. Nā anetū est radix ī eis vt vult Aui. Et addit ꝙ qñq3 ponit̃ ꝑꝑ calidā icteritiaz ī eis acetositas citri ꝑꝑ iuuamēta dicta: ⁊ ꝯñter ītret balneū prius fricato corpe ⁊ calefacto fm̄ ꝙ dictum est supra: ⁊ ita ꝯtinuet̃ vsq3 dum remoueatur feditas mēbroꝝ. Sternutationes autez valent ⁊ sunt primi iuuamenti in icteritia oculoꝝ ⁊ faciei quoniaz ex motu illo excutitur materia exterius: ⁊ ita insufflatio intra nares aceti fortis ⁊ insufflatio condisi facit ad mundificationē faciei ⁊ oculoꝝ. Et ꝺ aceto dicit Rasis 7° ꝯtinētis: si fuerit corpus ī toto in dispōne nāli ⁊ oculi soli fuerint citrini impone de aceto violenter naribꝰ in quātitate aur̃. ponderis duoꝝ dum patiēs fuit ī pila. i. ī tina balnei vel sup. fine pila attracto aceto sursū per anhelitū ad penetrādū. ⁊ dicit ꝙ ꝺ naribꝰ fluet sanies. i. feculēta citri. abūdant̃ Et addit: aut pone ī eis de succo cucumeris asinini mixto cū lacte mulieris dꝫ ille succꝰ eē pauce quātitatis attracto per nares vt supra. Et ita Aui. ēt laudat succū cucumeris asinini ⁊ succū ciclaminis aut succū radicis raffani ꝯtriti cū folijs eius. ego vero nō auderē nisi cū lacte vt dictū ē de mente Rasis ꝓpter caliditatē vehemētē ⁊ mordicationē eoꝝ. Jō bn̄ Aui. addit videns hunc timorē ⁊ de succis qui non sūt caliditatis magne est succꝰ sicle. valet ēt vaporatio facta ad oculos ex aceto ⁊ aq̄ prassij. valet etiā v. vr̃ ī hoc casu ꝯsideratio ⁊ inspectio in rebus citrinis: qm̄ id mouet nām ad expellēdū mām exteriꝰ quare alleuiat̃ adiutorio curatōis ī ea vt ēt dictū ē circa dietā. Et dicit Auic. ego non sum ex illis qui negent huiusmōi curatōes ⁊c̄. Valet ēt lotio faciei frequēter facta cuz aqua decoctōis fenugreci cuscute eupatorij ⁊ modico aceti ⁊ sit tepida decoctio. Et quēdā ꝑticularē modū ad istā intētionē posuit Haly. 7° practice. ⁊ prio ponit medicinā ꝓuocatiuaz sub his verbis. Sume barsansani. i. capill'. ve. fautenegi fluuialis. i. origani fluuialis fube als fugel: idest radicū raffani tritoꝝ cuiusq3 ꝑtē ⁊ ī aq̄ bullire fac cuiusq3 seminis librā cū vino ribano. i. cū vino subtili potēti ꝓpina priꝰ statuto ad solē patiēte ꝑ vnīꝰ hore spaciū donec sitiat: ⁊ sic ꝓpinabis. Addit: cū eim biberit hoc sudabit ⁊ croceꝰ cedet ab eiꝰ oculis color atq3 ad nālē ꝯuertet̃ colorē ipso die. Cōsequēter ponit ꝑparationē pisciū petrosoꝝ ꝓ cibo patiētis ⁊ vaporatōe fienda ad oculos dicit sic: Huius dn̄io passionis pisces da lapidosos ī aceto ꝺcoctos vini ⁊ zafrano. huiusq3 ferculi calidi obuiꝰ fit vaporibꝰ oculos obtinēs qm̄ ꝓdest. Addit vnū satis mirabile: ⁊ si pisciculos hos trāsglutiat ꝑuos recētes cū ab aqua extrahunt̃ vnū aut duos ꝓderit est credenduz auctoritati hominis. Et sic sit finis huius capituli.

Caplm 9ᵐ de idropisi.

c Um vēter post epatis dolorez ⁊ fe. augmētari ceperit ⁊ qꝺ est ab vmbilico vsq3 ad femur exterius prominuerit ⁊ cutis que est ibi subtiliari ⁊ albere visa fuerit ⁊ cum venter mouet̃ auditur sonꝰ quasi aqua ī vase nō pleno mote: ⁊ si cū his vrina fuerit rubea: parua est hn̄da fiducia ⁊ ꝓprie si virtutis nō affuerit fortitudo. His tn̄ si virtus fortis fuerit ⁊ vēter vehemēter siccus: pil. de rauetseni que recipiūt mezereon dāde sunt: que. ℞. rauetseni succi eupatorij sēis endiuie oīuz añ. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. mezereon. ʒ. x. fiāt ex his pill'. quaꝝ dosis sit. ʒ. ij. s. ex quibꝰ quaq3 hebdomoda dosis vna sumatur. Qꝺ si virtꝰ fuerit debilis: trocisci de mezereon dādi sunt: qꝺ. ℞. seminis endiuie. ʒ. x. mezereon. ʒ. j. ⁊ duas tertias agarici: succi eupatorij simil'r tātūdez: rosaꝝ sēis citrulloꝝ amborū añ. ʒ. ij. s. ex his oībus fiāt trocisci. x. de quibꝰ vnus ī die cū sirupo acetoso de zuccaro dādus ē. Si aūt vēter fuerit solutus: dētur trocisci de berberis cū sirupo acetoso. Eger quoq3 nutriat̃ ex zibergi: ⁊ bibat sirupū acetosuz de citonijs. ⁊ si vētris solutio vehemēs fuerit: citonioꝝ rob solum danduz est.

Si aūt cū hac passione nō fuerit vrina rub. nec calor: pill'e iste dāde sunt: que. ℞. mezereō serapini amboꝝ añ. ʒ. s. salis indi fimi colūbini amboꝝ añ. sextā. ʒ. vniꝰ: pillule eiꝫ iste aquā vehemēter descēdere faciūt. Trocisci p̄terea de laca cū apozimate de radicibꝰ dādi sunt. Emplastrū asciti ꝯueniēs. ℞. farine ordei ciperi stercoris ouini veteris baurach boli ar. oīum ꝑtes equales: ex his oībus tritis fiat epithima sup ventrē: huius nāq3 ꝓprietas est aque magnā partē exiccare. Qꝺ si ī palpebris ⁊ extremitatibꝰ fuerit apa molle ⁊ testiculi apostemant̃: facies quoq3 ac totū corpus mollitie quadā teneat̃ erit tūc idropisis spēs que iposarcha vocatur. Egro itaq3 hac specie laborāti: trocisci de laca cū apozimate de radicibꝰ sunt tribuēdi: ⁊ vēter quaq3 hebdomoda ex pillulis de reubarbaro est soluēdus: ⁊ patiēs ī arena calida est sepeliēdus: ei quoq3 est p̄cipiendū vt exercitio vtat̃: ⁊ famē ⁊ sitim sepe patiat̃.

Si vero vēter inflatꝰ fuerit ac tēsus ⁊ cū percutit̃ sonū reddit vt timpanū: idropisis spēs adesse significabit̃ que timpanites dicit̃. Quā qui patit̃ a comestione oleruz abstinere dꝫ atq3 eoꝝ omniū que vētositatis sunt generatiua. Venter quoq3 omni die ex panico est vaporādus ⁊ vētose super ventrez ponēde: ⁊ medicamina tumorē dissoluētia dāda sunt vt diaciminū ⁊ electuariū de laca lauri qꝺ in. c. de iliaca nomiabimus. Eger p̄terea exercitio vti assuescat ⁊ famē pati ⁊ ex colirijs que vētositatē dissoluūt: quoruz faciemus mētionem sibi subijciat. Vēter quoq3 cuz mātili donec icipiat rubere fricet̃: ⁊ ex oleo rutaceo clisterizet̃.

c Um venter post epatis. Jstꝰ ē capitulū famosuz ⁊ singulare de idrope qꝺ sic ꝯtinuatur ad precedēs. Nam postq̄ꝫ ī precedenti caplō determinatū ē de icteritia ꝓ maxima ꝑte p̄cedente vicio epatis vel ex malitia ꝯplōnis eiꝰ siue oppilatōe: vel ex debilitate virtutuz eius: vel ex oppilatōe apōsa vel nō apōsa vt supra fuit declaratuz. Et qm̄ ad has cās cū diuturnant̃ sequit̃ lesio ī opacionibꝰ virtutis digestiue vñ fit corrupta vt sepe digō: ⁊ ita multiplicat̃ fm̄ epar aliquotiens aquositas ex mā chilosa fꝫ eiꝰ multa ꝑtes q̄ debebāt ī sanguinē trāsmutari circa epar cū dicte māe nō trahūtur ad mēbra ꝓpter icōueniētiā eaꝝ ī nutricatiōe expellunt̃ ad loca vacua īter sifac ⁊ mirac vel īter sifac ⁊ intestina: ⁊ ita ꝑꝑ multiplicationē haꝝ materieꝝ fit extensio ī mirac ⁊ tumor aquosus a dn̄io vel vētosus a dn̄io q tumor ñ aliud dicit cū aquositate iclusa q̄ꝫ idropē: vt ifra videbit̃ de quid noīs eius. Quādoq3 autem non fit in totū corruptio digestiōis: sed diminuta digestio vnde generatur sanguis aquosus qui cōueniētiā habens fꝫ qd vt exinde nutriant̃ membra attrahitur a membris: ⁊ quia non ē ꝯueniēs nutrimentū simpl'r mēbris nō ꝑficiunt̃ in eo actus vltimi virtutis nutritiue scilꝫ debita appositio ⁊ vnio ⁊ silatio: imo fꝫ plurimas ꝑtes remanet ī poris membroꝝ nō debite ꝯuersus ⁊ inde ꝯñter mēbra extendunt̃ magnificant̃ ⁊ ingrossant̃: ⁊ hec dispō ēt large ñ ꝓprie idropisis appellat̃ ⁊ vocat̃ iposarca. Sicut ēt in illa ī qua ē dn̄ium vētositatis faciēs extēsionē ⁊ tumorē ī mirachia medicis appellata timpanites nō ꝓprijssime vocatur idrops ꝓpter ꝯueniētiaz tn̄ multa quā habꝫ cū ascite que ē aggregatio aquositatis cū vētositate ī illis ꝑtibus que ꝓprijssime dicit̃ idrops: ēt tīpanites appellat̃ idrops. Et ita cū qualibꝫ harum specieꝝ sequat̃ vt ī pluribꝰ nocumētuz ī digestiua epatis: dico vt ī pluribꝰ qr vt īfra videbit̃ aliqua spēs idropisis: fit etiā nō ex īmediato nocumēto epis maxime fm̄ sn̄iaz Aui. qr tamen vtplurimū ꝯtingit per modū dictū quelibet talis dispō vitio digestionis epatis ꝙ nocumētuz epatis maxime sequit̃ cās supra

dictas que sunt cāe icteritie: fuit igiꝛ ꝯueniens post determina
tionē de icteritia facere capm de idropisi. ⁊ ita ēt Aui. post nocu
menta essentialia que epi ꝯtingūt fecit tractatū de humiditati/
bus quibus accidit cā epatis ⁊ nocumētoꝝ epis vt coartenꝛ ⁊
occultādo se ītra mēbra ⁊ est tractat⁹ de idrope. Jō Rasis in
hoc cap° ꝯtinuādo ad p̄cedēs determīat de specieb⁹ idropis:
que sunt tres asclites timpanites ⁊ iposarca vt dictū est. ⁊ ita sꝫ
determinatiōem haꝝ spēꝝ p̄ns capm diuidiꝛ in tres ptes prin/
cipales. Nā primo determīat de idropisi asclite ponēdo signa
⁊ curaꝫ ip̄ius. 2° ponit signa ⁊ curaꝫ iposarce. Et 3° signa ⁊ cu/
ram timpanitis. 2a ibi: Qd̄ si in palpebris. 3a ibi: Si vero ven/
ter inflat⁹ ac tēsus fuerit. Prima ēt diuidiꝛ in tres: qm̄ p̄io po
nit signa cōia idropisis asclitis. 2° ponit curaꝫ cū signo speciali
asclitis a cā calida. 3° ponit curā asclitis cuꝫ signo speciali cum
ē a cā frida. 2a ibi: Et si cuꝫ his vrina fuerit. 3a ibi: Si aūt cum
hac passiōe. De prima pte dicit ponēdo signa cōia asclitis ex
quacūqꝫ cā ꝯtingat: Cū vēter post epatis dolores ⁊ fe. vel sup.
alia sensibilia nocumenta epatis: de quib⁹ dictū est augmenta/
ri ceperit: ⁊ q̄ est vsqꝫ ad femur ab vmblico exterius ꝑminuerit
⁊ cutis que ē ibi albere ⁊ subtiliari visa fuerit: ⁊ cū venter moue
tur sup. a medico cōprimēdo. s. ab vna pte versus aliā ipsuꝫ vē
trē vel cū venter moueꝛ qn̄. s. resoluiꝛ corp⁹ de dextro ī sinistrū
vel ecōtra audiꝛ sonus quasi aque ī vase nō pleno mote sup. tūc
talis dispō ē appellāda idrops asclites. Pro ītelligentia hui⁹
ptis ē notādū q̄ Rasis ī hac parte ītēdit ponere signa asclitis
ī p̄icipio ei⁹ qm̄ signa asclitis iā ꝯfirmate sūt satis manifesta. ⁊
ēt qm̄ habita noticia ī principio asclitis pōt medicus occurrere
cū medicinis p̄seruādo a lapsu in ꝯpletā asclitē ⁊ perfectā qm̄
tūc ē possibilis cura: vbi cū ē cōfirmata difficillime fit curabilis
⁊ quasi ex cōi sn̄ia auctoꝝ ē quasi īpossibilis cure: p̄cipue cuꝫ
eius cā mediata dicit eē cōplo calida vt statim diceꝛ. īmo dicit
Ger. de asclite ꝯfirmata nūquaꝫ vidi aliqueꝫ curari. Et ita po/
nens signa ei⁹ in principio dixit signāter: Cū venter post epatis
dolores ⁊ fe. augmētari ceperit ⁊ non est factus magnus tumor
in toto mirach a furcula infra: sed tantum id qd̄ est ab vmblico
vsqꝫ ad femur pertumuerit. i. magnificari ceperit. Et cutis que
est ibi albere ⁊ subtiliari visa fuerit iaꝫ declaraꝛ q̄ est ī p̄icipio
asclitis: qm̄ ī principio cū aggregaꝛ mā circa epar expelliꝛ circa
illas vacuitates medias de quib⁹ dictū ē vel iter sifac ⁊ intestia
⁊ ꝯnter sua grauitate petit locū magis deorsuꝫ: ⁊ ita versus su/
me incipit tumor manifestari: ⁊ ꝯnter facta extēsione ī mirach ⁊
cuti extrinseca ꝑ inclusionē vētositatis ⁊ aquositatis videꝛ sub/
tiliari cutis ꝑ hoc q̄ elōgaꝛ a musculis īterpositis his materie/
bus: qm̄ ⁊ in asclite nō absoluiꝛ aquositas ab aliquali ventosita
te ⁊ vaporib⁹: vt īfra lati⁹ diceꝛ. ⁊ ꝓinde cutis appet albescere:
q̄ fit quasi trāslucēs ⁊ medici q̄ trāslucēs est: vt dicit Auic. 2a
primi sūma de vrinis appellāt albū. ⁊ ita patēt hec tria signa d̄
tumore ab vmblico īfra versus sumen ex subtilitate cutis ⁊ cla
ritate ⁊ albedine eius. nā talia manifestanꝛ in principio idropis
asclitis. Addit signū certi⁹ qd̄ declarat idropisim iā notabiliter
ꝓcessisse vt cū moueꝛ corp⁹ ad modū expositum percipiꝛ sonus
quidā obtusus nō acut⁹ sicut ī timpanite vt videbiꝛ: sꝫ sicut so
lius aque mote in vase nō pleno q̄ sonus obtusus. naꝫ manife/
stat tantā eē multiplicatā aquositatē in ptib⁹ illis vt sensibiliter
ipsa mota causeꝛ sonus notabilis. De scd̄a pte huius partis
ponit signū distinguēs asclitē eē pendētē a cā calida ⁊ quādo ē
dicēda incurabilis quasi ⁊ quādo stat aliqualis spes ei⁹. Di/
cit primo ꝯtinuādo sermonē: ⁊ si cū his sup. signis dictis vrina
fuerit rubea ꝑua ē hn̄da fiducia ⁊ ꝓprie si virtutis affuerit for/
titudo. Et ꝓ intelligētia hui⁹ partis deberis notare q̄ lꝫ in
idropisi ⁊ asclite ꝓpri⁹ sepe appareat vrina ru. ꝓpter impoten/
tiam sequestratiue nō debite sepantis aquositatē a sanguine: ⁊
sic trāsmissa aquositate ad renes vel vesicā cū ea stante mixtiōe
sanguis apparet vrina ru. tamē nō credo q̄ hic posuerit vrinaꝫ
ru. vt ē signū in asclite ad malū tm̄: sed posuit vrinā ru. cū con/
iungiꝛ alijs signis superiorib⁹: vt declaret idropē talis pendere
a cā calida. Et ita voluit separare curā que debeꝛ in asclite a cā
calida a cura illius cuius cā ē frigida. Nā si vrina ē ru. iō esset
ru. per hoc q̄ nō fieret debita sequestratio sanguis ab aquosita
te nō minus ꝯiungereꝛ talis ru. in asclite a cā frida pendēte cuꝫ
ita fiat īpotēs nālis virtus epatis ī idrope a cā frigida sicut ī cā
calida. ⁊ tamē infra cū vult ponere distinctionē in cura idropis
asclitis a cā frigida cū ea q̄ fit a cā calida posuit vrinā nō fieri ru
beā in illa parte. Si aūt cū hac passione nō fuerit vrina rub.
⁊c. ⁊ ita per vrinā ru. intellexit rubeā factā. s. per alterationeꝫ a
caliditate epatis ⁊ renū ⁊ viaꝝ vrine ⁊ nō permixtionē sanguīs
cū aquositate lꝫ forte ēt aliqua mā colerica trāseat cum vrina q̄
tingat. sed simplex alteratio a calido facit ad tincturā vt decla/
raui al's in sūma de vrina ⁊ ē experimētū clarū q̄ cū apponūtur
vrinalia cū vrina apud igneꝫ sensibiliter tingitur vrina ⁊ maxie
alteratur vrina a caliditate in asclite: q̄ vt infra videbiꝛ ī asclite
vrina fit modica: q̄ maxīa pars aquositatis ad ventrē defertur
⁊ sic modica ad renes: ⁊ ita multā recipit īpressionē a calido ⁊ ꝑ
simplicē alterationē tingiꝛ. ⁊ maxīe hoc declarat q̄ vt dictū est
supra. Hic ponit signa asclitis in principio ei⁹: sed tinctura vri/
ne sequēs impotētiam sequestratiue vtplurimuꝫ nō apparet ni/
si in notabili ꝓcessu quasi extremaliter debilitata virtute epa/
tis. ⁊ sic non apparet vrina in principio rubea propter istā cau/
sam. Apparens igitur vrina rubea in principio declarat ascli
teꝫ pēdere a cā calida: ⁊ tunc vt dicit ꝑua est hn̄da fiducia si vir
tus nō fuerit fortis: tū q̄ virt⁹ debilis nō sustinet medicinas ꝑ
quas euārenꝛ humiditates: que medicine sūt calide ⁊ acute: tuꝫ

q̄ ꝑ medicinas eductiuas aquositatis cū ipse quasi oēs sunt ca
lide ⁊ vehemēter vt videbiꝛ augeꝛ mala ꝯplexio calida que ē cā
asclitis vt supponiꝛ: que ēt mala ꝯplexio addit ad vltimā debili
tatē. Et ita nisi fuerit fortis ꝓsterneꝛ virt⁹: ⁊ ita erit simplr de/
sperata salus. Sequiꝛ illa ps. His tū si virt⁹ fortis fuerit. In
qua ponit curā eiusdē asclitis a cā calida cū sit curabilis ꝓpter
virtutis fortitudinē ⁊ duo facit p̄cipaliter: qm̄ primo ponit cu
raꝫ illi⁹ stāte vētris stipticitate. 2° ponit curā illi⁹ qn̄ vēter ē lu
bricus. 2a ibi: Si aūt venter fuerit solut⁹. Prīa adhuc ī duas.
Prio ponit curā ꝑ exhibitionē quarūdā pillulaꝝ de reubarba
ro recipiētiuꝫ mezereon q̄ sunt fortes multū quas nō vult exhi/
beri nisi virtute multū ꝯstante. 2° ponit curā illius qn̄ virt⁹ est
debilior: ⁊ lꝫ nō sit simplr debilis vt in p̄io casu ꝑ trociscos de
mezereō q̄ sunt multo mitiores q̄ꝫ pillule dicte. 2a ibi: Qd̄ si vir
tus sit d̄bilis. De prīa parte dicit: his tn̄ sup. patiētib⁹ asclitē
a cā calida: si virtus fuerit fortis ⁊ vēter vehemēter fuerit sicc⁹:
pillule de rauetseni. i. de reubarbaro cū virtute mezereon sunt
dāde: quaꝝ descriptionē ponit q̄ est. ℞. reubarbari succi eupa/
torij semis endiuie oiuꝫ an. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. mezereon. ʒ. x. fi/
ant ex his pille: quaꝝ dosis sit. ʒ. ij. s. ex quib⁹ qualibet hebdo/
moda dosis vna sumaꝛ. Pro ītelligētia hui⁹ ptis ⁊ sequētis
est notāduꝫ p° q̄ in asclite ēt a cā calida aliquotiēs ꝯiungiꝛ flu/
xibilitas ventris ⁊ aliquotiēs stipticitas. nā ī asclite per proprie
tatē epatis que plerūqꝫ fit ex apate calido ipsius: ⁊ tādē īdura/
to cū caliditate epatis ⁊ apatis fit suctio fortis hūidi chilosi ab
intestinis ⁊ ita venter exiccaꝛ vt ē sn̄ia Hypo. 2° ꝓnosticoꝝ tex
tu ꝯmēti tertij cū dicit: Cuius vero origo ab epate ē fit cuꝫ tus/
sicula nec quicquaꝫ ꝓijciūt ⁊ nō egerūt nisi modicū ⁊ cū angu/
stia ⁊c. quādo aūt fit per viā cōitatis ex lūbis vt ex renib⁹ pro/
pter impotētiā attractiue renū: vn̄ modica portio de aquositate
trahitur ad renes ⁊ multa ꝯnter regurgitat ad intestina vn̄ fit
venter fluxibilis. ⁊ ita ēt si cōicetur nocumentuꝫ stomacho vel
mesintherio ipsi epati per modos infra dicēdos loco suo: tūc ex
prīa radicali lesione stomaci vel intestinoꝝ multiplr reddi pōt
vēter lubricus. ⁊ quoniā hec accidētia de fluxibilitate vel stipti
citate multū mouēt intētionē medici qm̄ fluxibilitas superflua
ē plurimū verēda ī idropisi. Jccirco diuersaꝫ curā posuit ta/
lis idropisis ꝯiuncta fluxibilitate ab ea in qua cōiungiꝛ stiptici/
tas ⁊ ē rōale satis: q̄ in ea ī qua ꝯiūgiꝛ vētris fluxibilitas. qm̄ ⁊
si cū stipticitate plerūqꝫ ꝯiūgaꝛ apa epatis ⁊ a caliditate fiat su
ctio. si tamē virtus attractiua epatis multū debiliteꝛ forte q̄ ex
debilitate attractiue epatis reddeꝛ vētris fluxibilitas. Ideo cō
stante ventris multa stipticitate declaraꝛ cum caliditate epatis
virtutē attractiuā epatis eē fortem. cū fluxibilitate aūt ventris
maxie ꝯcomitatur debilitas digestiue ⁊ ꝯtentiue virtutis. ⁊ iō
mitius ī illa cū medicis opandū ē: nō tm̄ hn̄do respectū ad acci
dētes fluxus sꝫ ēt ad virtutē. p° igiꝛ posuit curā illius cū qua
coniungiꝛ virtutis fortitudo ⁊ venter fuerit vehementer sicc⁹.
postea ponit curā qn̄ est minor stipticitas: ⁊ per ꝯn̄s minor vir/
tutis fortitudo per trociscos mitiores. 2° notandū q̄ iste pillule
que ponūtur ī littera vidētur in casu ꝯueniētes ⁊ sumpta īdica/
tione a cā effectiua ⁊ ēt a cā māli: que ītentōes quasi sunt oppu
gnātes inter se: qm̄ intētio q̄ est ad māꝫ euandaꝫ aquosaꝫ nō cō
pleꝛ nisi cū calidis soluētib⁹: vbi ītentio que ē ad cāꝫ effectiuaꝫ
de caliditate epatis cū apate dꝫ ꝯpleri cuꝫ īfrigidantib⁹ epatis
ꝯfortatiuis ⁊ agitiuis soluētib⁹ ēt virulentiā ex epate. Et ita in
pillulis ītrant appropriata ad has intentōes. Jntrāt alteratiua
de se. endiuie ⁊ ꝯfortatiua epatis cū aliquali solutōe vt reubar/
baꝝ ⁊ succus eupatorij: postea ītrāt exoluēda aquositatē vt aga
ricus ⁊ mezereon. ⁊ ita videnꝛ pillule merito ītrantiū simpliciū
ī casu cōuenire. Sꝫ bn̄ nota q̄ dicit q̄ dosis ei⁹ est. ʒ. ij. s. bn̄
ꝯputāti appebit: qm̄ reliqua ītrantia p̄ter mezereon sūt. ʒ. xiiij.
in ꝯpōne ⁊ mezereon sunt. ʒ. x. cōcludiꝛ q̄ in dosi de. ʒ. ij. s. vl/
tra reliqua soluētia de reubarbaro ⁊ agarico ītrat de mezereon
plusq̄ꝫ. ʒ. j. ⁊ hoc ē forte nimis. Nā vt dicit Serap. ī caplō pro/
prio vt scribiꝛ in libro venenoꝝ q̄ pōdus. ʒ. j. ex eo occidit pro/
pterea q̄ desiccat humiditates epatis. ⁊ dicit de mente cuius/
dā medici appellati guzēna q̄ ip̄m ē siccū in quarto ⁊ sup. etiā
ē calidū in quarto: vt etiā voluit Mesue. Et addit q̄ corrodit ⁊
corrūpit humiditatē epatis ⁊ toti⁹ corpis: ⁊ facit hoīem idropi/
cum. s. ⁊ ꝑ viaꝫ liquefactiōis ⁊ debilitādo ip̄m epar. ⁊ in ꝓcessu
dixit q̄ hoīes habētes multas humiditates sup. nāliter vel eta/
tiue magis possūt sustinere potionē eius q̄ꝫ iuuenes: q̄ impossi/
bile est vt dicit q̄ iste medicine calide nō inducāt caliditatē iu/
uenibus ꝓpter caliditatē eoꝝ ⁊ coleram que abūdat ī eis: vnde
laudat ī iuuenib⁹ ⁊ calidis ⁊ siccis medicinas bn̄dictas ⁊ nō ta/
les laboriosas. ⁊ ita vbi sit mala ꝯplexio calida ī cā idropisis est
maximus timor ī exhibitōe medicine ī qua ītrat mezereon. Nā
mezereō vt dicit Mesue ī p̄icipio capituli ē plāta vocata apud
ꝑses rapiēs vitā: ⁊ a quibusdā faciēs viduas. vn̄ si pur aliquan/
do ē necessarius vsus isti⁹ ī corpe forti ⁊ humido habēti grossuꝫ
mirach oꝫ fieri electionē de folijs mezereon: ⁊ postea dꝫ exhibe
ri cū p̄paranꝛ vel substātia illi⁹ post debitā p̄parationē ad ma/
ximū a danich. ij. vsqꝫ ad. ʒ. s. vt alicubi repitur ī Serap. ⁊ ali/
cubi repitur cū exhibeꝛ in substātia q̄ doꝛ est a chirat. iij. vsqꝫ
ad. vj. i. a gra. xij. vsqꝫ ad. xxiiij. ita q̄ nō ascendit ad. ʒ. s. ⁊ illa
sn̄ia ē saluberior cū mixtiōe ēt medicinaꝝ aliaꝝ īcolumiū remit
tentiuꝫ caliditatē ⁊ siccitatē eius: ⁊ cōfortantiū stomachū ⁊ ep.
⁊ duplū abꝛ. poniꝛ a Serap. si exhibeaꝛ ī substātia ⁊ ab aliqui/
bus vt fuit Mesue ponūtur citonia ⁊ māna ⁊ aqua casei pur ad
has intētiōes: ⁊ aliquādo exhibeꝛ virt⁹ ei⁹ exhibēdo oleū deco
ctionis illi⁹: de quo ēt fecit mentionē Mes. ⁊ modus illius olei
habeꝛ

habeꝫ ſm modū iſtū ex ordine Serap. Prio eligant folia a me⸗
zereon que ſunt ſimilia folijs oliue niſi qꝛ ſunt ſubtiliora illis ⁊
eligant ea que ſūt magis tenuia ⁊ q̄ ſunt maiora ⁊ magis plana
ſine aſperitate ⁊ ꝙ oriꝫ ī locis liberis: poſtea p̄regent taliꝛ vt ac⸗
cipiant ex illis folijs. ʒ. j. ⁊ ꝓijciāt ſuꝑ ipm lib. iij. aq̄ ⁊ coquāt
donec remaneat lib. j. deīde coleꝫ abiecta aq̄ ⁊ iterato ꝓijciatur
ſuꝑ ipʒ. ℥. j. aque ⁊ tātūdē olei amigd. ⁊ coquaꝫ iterum donec
ꝯſumaꝫ aqua: ⁊ tūc remaneat oleū: ⁊ tunc de illo oleo doſ eius
eſt a. ʒ. iij. vſqꝫ ad. v. ſꝫ credo ꝙ eſſet laudabile vt exhibereꝫ cū
aqua lactis caprini ēt ad remittēdum igneitatē dicti olei. ſed ſi
vis exhibere ſubſtātiaꝫ mezereon dicit Serap. in ꝓceſſu capi⸗
tuli elige id ſm ꝙ diximꝰ. ſ. folia longiora latiora ⁊ ſubtiliora: ⁊
īfunde eaꝫ in aceto forti duobꝰ diebus aut duabꝰ noctibꝰ ⁊ in⸗
funde talia folia ſic ītegra ⁊ renoua duabꝰ vicibus aut tribus
acetū: poſtea abiecto aceto in quo erat infuſuꝫ ablue folia cū aq̄
dulci duabus vicibꝰ aut tribus: ⁊ exicca ipſum ī vmbra donec
exicceꝫ: poſtea tere cōtritiōe nō ſubtiliſſima ne ꝓpter nimiā te⸗
nuitatem adhereat villis ſtomaci ⁊ inteſtinoꝝ: deinde miſce ipʒ
ſic cōtritū cum oleo amigd. dul. aut oleo viol. ⁊ ita ſtat eius pre
paratio ſꝫ tūc cōuenit vt miſceaꝫ cū alijs medicinis. Nā ſi intē
dis euationē melācolie ꝑ ipm miſce cū epithimo: ⁊ ſi ītēdis eua
cuare ab epate: aquaꝫ citri. miſce cū mirabol. citri. ⁊ roſ. ⁊ ſi a
vacuitatibus mirach vel a ſpacio inter ſiphac ⁊ inteſtina debes
miſcere ſpicā ⁊ aſſarū. ⁊ aliqui exhibēt parū radicis hircos. ⁊ ſi
in ꝯpōnibus huiuſmodi ſiue pillulis ſiue electuarijs ſiue troci⸗
ſcis ponatur aliquid de maſtice cū ſucco ſolatri ⁊ ſucco cupato⸗
rij ⁊ abſinthij fiet ꝯueniēs mixtio euando a mēbris nālibus qc⸗
quid ſit quādo erit facta decens ⁊ debita p̄paratio credo ēt ꝙ
melius eēt vti mitioribꝰ medicinis ⁊ abijcere medicinā ꝯpoſitā
ī qua intrat mezereon ſicut diciꝫ cōiter de fungis: ꝙ qn̄ ſunt bn̄
preparati decocti cū ſale ⁊ piris ⁊ pane ⁊c̄. Et poſtea frixi in pa⸗
tela ⁊ aromatizati cū ſpēbus ꝙ tunc bonū ē ꝙ ꝓijciātur in la⸗
trinā poſt debitā preparatōeꝫ. Nō loquor ſine myſterio quia
ego Joannes mattheus ex ferrarijs de gradi mediolanen̄. cum
enſeꝫ ad curā illuſtriſſimi ꝯdaꝫ ducis Mediolani quarti Fran⸗
ciſci ſfortie idropici ⁊ fuiſſꝫ īter medicos tūc ducales diſputatū
de ſibi exhibendo d̄ electuario facto a Meſue de mezereon ali⸗
quibus priꝰ negātibus ⁊ alijs cōſentiētibꝰ. tādē fuit ꝯcluſuꝫ ꝓ⸗
pter verbū vniꝰ qui dicebat ſe velle expiri ⁊ recipere de illo ele
ctuario antequā dareꝫ principi vt videreꝫ oꝑatio illius in dicto
corpore ꝙ nāliter ⁊ etate ⁊ ꝯpōne nō multū elongabaꝫ a nā prin
cipis: niſi ꝙ ipſe erat apparēter ſanus ⁊ p̄ceps eger. Dico fuit
ꝯcluſuꝫ vt ordinareꝫ dictū electuariū. ⁊ ita cū omni diligentia
⁊ preparatōe optīa fuit ꝯſtructū dictū electuariū cū oī artificio
debito ꝙ electuariū ē multū cōſolatū vt pꝫ inſpiciēti ⁊ ī toto cō
poſito ītrat modica portio mezereon ⁊ poniꝫ ī hoc medicamē be
nedictū. Re vera tn̄ poſtquā ſic ſtetit ꝑ aliquot dies vt aliqua⸗
lē reciperet fermētationē ille animoſus ⁊ p̄ſtātiſſimꝰ medicꝰ cō⸗
firus ī auctoritate antiquoꝝ auctoꝝ noſtroꝝ qui ī caſu audent
⁊ laudāt medicinas ī quibꝰ intrat mezereon fecit experiētiaꝫ de
eo: ⁊ credo ſumpſit tres. ʒ. ꝙ electuariū ſoluit eū laborioſe mul
tū ⁊ adduxit eū ad ſe. Poſtea per aliquot dies pur fuit datum
ēt principi credo. ʒ. j. ſ. vel vſqꝫ ad. ij. ⁊ erat patiēs medicias for
tes ⁊ ſine nocumēto tollerans cōiter. ⁊ tn̄ ab iſto electuario fuit
notabiliter leſus ⁊ cū maxīa anguſtia facta ē ſolutio cū magna
acquiſita debilitate ī mineris principaliū mēbroꝝ: vnde iurauit
ſe nūquā accepturū illā medicinā. ⁊ ita nullo amico laudarē vt
acciperet medicias ī quibꝰ ītret mezereon ſꝫ mitioribꝰ eē vtēdū
que tn̄ ī ſe fortes ſunt de quibꝰ īfra dicetur. neqꝫ tales fortes vel
ſimiles debēt exhiberi niſi priꝰ facta p̄paratōe cū ſirupis appro
priatis de quibꝰ abundāter dictū ē in capitulo ſuperiore. ⁊ ita
laudo ſtāduꝫ eē in medicis ſatis cōibus vt ſunt trociſci de reu⸗
barbaro cuꝫ qbꝰ dādo. ʒ. ij. ꝓ vice bis ī hebdomoda: quaſi fuit
tota cura ī illo īuictiſſimo ⁊ excellētiſſimo p̄cipe. Si fui lon⸗
gior ꝑcas amice qꝛ hec dixi ꝑꝑ vtilitatē poſteritatis. Cōſequen
ter poſt pillulas cū virtꝰ fuerit minus fortis ⁊ ſup. vēter ēt minꝰ
ſtipticus ordinat trociſcos mitiores q̄ꝫ fuerint pillule. Etiā ad ī⸗
tētionē ī aſclite a cā calida dicit ſic: ꝙ ſi virtꝰ fuerit debilis ſup.
nō abſolute vt a p̄cipio dicebaꝫ cū qua debilitate eſt hn̄da mo
dica fiducia. Et ita nō ꝯueniunt ſolutiua fortia ſꝫ fuerit debilis
ad moduꝫ expoſitū. i. minꝰ fortis q̄ꝫ ī caſu p̄cedēte. Trociſci de
mezereon dādi ſunt ⁊ ponit deſcriptōeꝫ vt infra. ℞. ſe. endiuie
ʒ. x. mezereon. ʒ. j. ſ. ⁊ duas tertias agar. ſucci eupatorij ſimiliꝛ
tn̄deꝫ roſ. ſe. citonioꝝ amboꝝ an̄. ʒ. ij. ſ. Ex his oībus fiāt tro⸗
ciſci. x. de quibꝰ oī die eū ſirupo acetoſo de zuccaro ī potu vnꝰ
dādus eſt. Pꝫ ꝙ iſti trociſci ſunt ſatis mites īter ſoluētia cum
virtute mezereon ⁊ debite correcti maxīe cuꝫ roſ. ⁊ ſe. citonioꝝ
⁊ exhibēꝫ cū ſirᵒ acetoſo d̄ zucᵒ ēt ad maiorē remiſſionē īflāma
tōis. Ego tn̄ n̄ exhiberē oī die vt ipſe ponit: qm̄ pur vellē vti me
dicina ī qua ītrat mezereon īmo tardarē ꝑ octo vel. x. dies quo
tꝑe medio ītenderē cuꝫ rectificātibꝰ epar ⁊ exiccātibꝰ nō ſoluti
uis: qm̄ cura ī aſclite ⁊ in reliqs ſpeciebꝰ idrop. vt īfra declara⸗
bo ex ſentētijs illuſtriū auctoꝝ nō principaliꝛ perficiꝫ ꝑ reſoluen
tia: ſed magis ꝑ rectificātia lapſuꝫ mēbroꝝ nāliuꝫ: ⁊ ſic exiccati
ua mēſurata cum reſolutiuis ⁊ ꝯfortatiuis: qꝛ lꝫ ꝑ ſolutiua edu⸗
caꝫ de mā cōicata: qꝛ tn̄ maxīe debilitant ſtomachū ⁊ epar me⸗
diate tn̄ faciūt ad multiplicatōeꝫ māc debilitādo quātuꝫ faci⸗
unt ad ſolutionē: ⁊ ita experientia ꝯpertum ſepe vidi. Sequiꝫ illa
pars. Si aūt fuerit venter ſolutꝰ. In q̄ Raſ ponit curā aſcli⸗
tis ſtante vētris fluxibilitate ⁊ nō ſtipticitate: ⁊ ꝯn̄r ſtāte maiori
debilitate ī virtute vt ſepe ꝯtingit vt ſupra declaraui ⁊ duo fa⸗
cit. Prio ordinat q̄ ſunt fiēda ꝑ medicinas. 2ᵒ ordinat dietaꝫ.

ibi: Eger quoqꝫ. De p̄ria ꝑte dicit: Si aūt venter fuerit ſolu⸗
tus ⁊ ſupple cā fuerit calida vt ſupra deꝫ trociſcus debilis cum
ſirupo acetoſo. Hic ꝑ ventrē ſolutū nō ītellexit fluxibilitatē ſed
ventrē nō ſtipticū: vn̄ nō ſtante ſtipticitate vētris non pōt dari
vnꝰ trociſcus de ſupradictis: ſꝫ ſit debilis. i. ī modica doſi īter⸗
polādo vt dictū eſt ſupra cū alijs trociſcis dictis medijs vt eēnt
trociſci de ſpodio: ⁊ tunc pn̄t exhiberi cū ſirupo acetoſo de zuc
caro. Sꝫ ſi venter fuerit ſolutꝰ. i. lubricus neqꝫ cōueniret aliqs
trociſcus debilis ſolutiuꝰ illius māc: ſꝫ deberet dari trociſcus
debilis. i. nō ſolutiuꝰ: neqꝫ debēt dari cū ſirupo acetoſo de ace⸗
to vini ſꝫ de aceto citonioꝝ. Cōſequēter ponit ordinē ī dieta
ſimul cū medicinalibꝰ ſtante ventris fluxibilitate dicens: Eger
quoqꝫ nutriaꝫ ex albedugi. i. auibꝰ minutis ſup. aſſatis ⁊ bibat
ſirupū de citonijs. Addit: ⁊ ſi ventris ſolutio vehemens fuerit:
rob citonioꝝ ſolus dādus eſt ⁊ nō ſup. ſirupꝰ acetoſus de cito⸗
nijs. Et ex hoc īnuit ⁊ bn̄ notate ꝙ ſtante ſolutōe vētris ī aſclite
p̄cipue eſt maxīe attēdendū ad hoc accn̄s quaſi ī totuꝫ negligen
do cām ꝯiunctā ꝑꝑ timoreꝫ de ꝓxima futura morte ex fluxibi⸗
litate ꝯtingēte: totū eſt claꝝ. Si aūt cum hac paſſione nō fuerit
vrina ru. ⁊c̄. Hec ē 2ᵃ ꝑs p̄cipalis huiꝰ prime ꝑtis in qua po
nit curā aſclitis nō a cā calida ſed a frīda: ⁊ diuidiꝫ ī tres ꝑtes.
Nā p̄rio ponit curā ꝑ pillulas ēt de mezereon que ſunt fortes.
2ᵒ per trociſcos ⁊ apozimate de radicibꝰ. 3ᵒ ꝑ emplaſtrū: par⸗
tes patēt. Pro ītellectu haꝝ oīum partiū ē p̄rio notāduꝫ ꝙ
ex hoc ordine inſinuauit modos curatiōis in aſclite qui ēt modi
obſeruādi ſunt ī alijs ſp̄ebus: vt cū p̄rio fuerit ſolutio vētris cū
appropriatis ad mām q̄ꝫ tn̄ debēt precedere digeſtiua ⁊ ſepe le⸗
nitiua ſm can̄. cōes: poſtea debēt ī aſclite exhiberi prouocatiua
vrine: ⁊ deinde veniēdo ad localia emplaſtra ⁊ ſimilia ⁊ maxime
de fortibꝰ intelligēdo. Ordinauit ergo p̄rio pillulas ī quibꝰ ē in⸗
tentio ſolutiua aquoſitatis ⁊ calefactiua ad remotionē male cō⸗
plexionis frīde ⁊ ēt exiccatiua dicit ſic: Si aūt cū hac paſſiōe nō
fuerit vrina rubea neqꝫ color ſup. ī cuti ad citri. declinās: ſꝫ vri
na ſup. fuerit aquoſa aut lactea ⁊ color ſup. fuerit albus vel liui
dus vnde declaraꝫ ſupple cām frīdam: pillule iſte dande ſunt q̄
℞. mezereon ſerapini an̄. ʒ. ſ. ſalis indi fimi colūbini an̄. ſextam
partē. ʒ. vniꝰ vult ꝙ ex his fiant pillule ad doſiꝫ vnā. Re vera
ſunt fortes. ideo addit: Pillule eīm iſte aquā vehemēter deſcē⸗
dere faciūt. De mezereon dictū ē ſupra. de ſerapino ⁊ ſale indo
infra dicetur vbi in caſu ex eis fient pillule appropriate ſꝫ debēt
p̄parari vt infra videbiꝫ ⁊ exhiberi cū aqua lactis. De ſimo co⸗
lūbino dicūt quidā vt latiꝰ infra: ꝙ per ꝓprietatem non educit
aquā ſꝫ virtuali exiccatōe poniꝫ ī medicis aſclitis a cā frīda ꝓ⸗
pter fortē icēſionē ⁊ quaſi aduſtionē eiꝰ. Deinde dixit trociſci p̄⸗
terea de laca cū apozimate de radicibꝰ dandi ſunt. vtilitas ho⸗
rū trociſcoꝝ cū decoctōe dicta ī ꝓuocādo vrinā ē ſuperiꝰ de⸗
clarata. ꝯn̄ter ordinat emplm̄ ad hanc intētōem ſub hac forma
⁊ ē excellens emplm̄. ℞. farine ordei ciperi ſtercoris ouini vete⸗
ris baurach. i. ſalis nitri boli armeni oīum ꝑtes equales: ex oī⸗
bus tritis fiat epithima ſupra ventrē. Addit ponēs vtilitatem
illiꝰ nāqꝫ ꝓprietas ē aque magnā partē exiccare. Nā dcā ſim
plicia puluerizata poſſunt īcorꝑari cū melle ⁊ fieri emplm̄: ⁊ va⸗
let nō ſoluꝫ ī cā frigida īmo ēt ⁊ ī calida ī aſclite cū nō ſit vehe⸗
mēter calefactiuū vt pꝫ. ſed ī cā frīda pōt extēdi ſupra totū ven
treꝫ ēt ſi occupet regionē epatis. vbi ſi ꝯiungaꝫ cā calida nō dꝫ
poni niſi ſupra ventris partē anterioreꝫ tantuꝫ vel ſiniſtrā ⁊ nō
ſupra regionē epatis: īmo expedit epar cuꝫ epithimatibꝰ ad fri⸗
giduꝫ aliqualiter alterare. Sequitur illa pars: Qd̄ ſi ī palpe⸗
bris ⁊c̄. Hec ē 2ᵃ pars principalis capituli in qua determinatur
de idropeſi ipoſarca. ⁊ auctor duo facit: quia primo ponit ſigna
quibꝰ ipa declaraꝫ. 2ᵒ ponit curā. 2ᵃ ibi: Egro itaqꝫ. De p̄ria
ꝑte dixit textualiter ꝙ ſi ī palberis ⁊ in extremitatibꝰ. i. manibꝰ
⁊ pedibꝰ fuerit ap̄a molle. i. tumor mollis ⁊ teſticuli ap̄aꝫ ſup.
notabiliter facieſqꝫ ac totū corpꝰ mollitie quadā teneaꝫ: erit tūc
idropiſis ſp̄ēs que ipoſarca noīatur. Ratio totiꝰ littere ē clara.
nā ex quo ipoſarca gn̄ātur ex ſanguine flegmatico ſiue humore
flegmatico ad mēbra demādato cū quo nō pōt fieri d̄bita vnio
⁊ aſſimilatio cū mēbro fit ꝯn̄ter inflatio ⁊ tumor mollis ī toto vt
latius īfra declarabiꝫ loco ſuo: qꝛ tn̄ in mēbris extremis virtus
nutritiua debilior ē: ſiliꝛ ⁊ ī teſticulis ⁊ ī palpebris q̄ꝫ ī alijs mē⸗
bris. Iccirco in his minus perfecte producuntur operationes
virtutis nutritiue. ⁊ ꝓinde ī dictis mēbris maior tumor appꝫet
p̄cipue ī teſticulis vel in burſa eoꝝ: qm̄ ibidē recipiꝫ multum de
mā flegmatica ex capacitate loci: ⁊ in palpebris ſimiliꝛ cū ſint mē
bra poroſa rara: qꝛ tn̄ ⁊ toti cōicaꝫ dictus ſanguis flegmaticꝰ:
inde eſt ꝙ facies ⁊ totū corpꝰ quadā teneꝫ mollitie: ⁊ in ꝓceſſu
ēt ī eis fit tumor manifeſtus. Cōſeq̄nter ponit curā ⁊ tria facit:
qm̄ p̄rio ponit curā ꝑ troc. de laca cū apozimate de radicibꝰ. 2ᵒ
ꝑ medicinā ſolutiuā vt pillulas de reubarbaro. 3ᵒ ordinat ali⸗
qualē in caſu dietā ꝯuenientē. 2ᵃ ibi: Et venter. 3ᵃ ibi: Eiqꝫ p̄te
rea eſt p̄cipiēduꝫ. De p̄ria dicit: Egro itaqꝫ ac laborāti troci⸗
ſci de laca cū apozimate de radicibꝰ ſunt tribuēdi. Addit de 2ᵒ
puncto: ⁊ vēter q̄libet hebdomoda ex pillulis de reubarbaro ē
ſoluēdus ⁊ patiēs ī arena calida ſepeliēdus. Circa ꝑteꝫ primā
nota ꝙ lꝫ ipoſarca ex multis cauſis dependere poſſit vt infra
loco ſuo videbiꝫ: tn̄ vt multū pendet ex debilitate digeſtiue epa
tis ꝯtingēte a cā frigida cū qua ēt vt ſepe ꝯiunguntꝫ oppilatio⸗
nes epatis. ꝓinde cū ī trociſcis de laca ſit virtus aperitiua op⸗
pilationū epatis ⁊ ꝓuocatiua vrine vt fuit ſupra declaratū ī ca⸗
pitulo de dolore epatis: iccirco poſuit ꝯueniēter vſuꝫ eoꝝ ī ta⸗
li diſpōne. ⁊ nota ꝙ laudauit priꝰ trociſcos de laca q̄ꝫ pillulas
de reubarbaro cū quibꝰ ēt ſtat intentio ꝯfortatōis epatis cum

eductione mãe flegmatice per secessuʒ pñtia cui⁹reddiẗ sanguis
flegmaticus. De quib⁹ pillulis dicit Auic. ĩ cura idropisis ipo/
sarce vbi dicit ꝙ cõfert solutio ventris: ⁊ que melior ẽ illa que
ẽ cũ pillulis de reubarbaro ⁊c. q: nõ tm̃ fit purgatio dicte mãe.
sed ẽt apertio oppilationũ ⁊ ꝯfortatio epatis vt pʒ ex ꝯponẽtib⁹
nõ q: velit q: a ꝓuocatiuis vrine vel sudoris fit icipiendũ ĩ ope/
ratõe qm̃ reglr̃ prius ẽ fiẽda vẽtris solutio ⁊ cũ clisterib⁹ ⁊ cum
ebibitis ẽt prius digesta mã cũ sirupis vt supra dictũ ẽ q̃ʒ exhi/
beanẗ ꝓuocatiua ⁊ maxie fortia. Sed ideo prius laudauit exhi/
bitionẽ trociscoꝝ vt ĩnueret ꝙ prius perficitur intẽtio cure in
iposarca per aperitiua ⁊ ꝓuocãtia q̃ʒ per solutionẽ ventris: qm̃
exñte mã in iposarca dispersa ĩ mẽbris vel ꝑ mẽbra ꝯtenta ĩ ve/
nis minutis: ⁊ ꝓ parte ĩ vacuitatib⁹ ⁊ poris membroꝝ habilius
eũatur ꝑ sudoreʒ ⁊ ẽt per vrinã q̃ʒ per intestina ꝓpter maioreʒ
ꝯtinuitatẽ cũ vena chilis ⁊ emulgẽtib⁹ q̃ʒ cuʒ intestinis. ⁊ istam
sñiaʒ expresse insinuauit Raẗ 7° ꝯtinẽtis cũ dicit: In carnosa
idropisi cõsidẽter stude ad ꝓuocandũ vrinaʒ cũ per vrinam fit
purgatio eius maior ⁊ sup. cõuenietior q̃ʒ ꝑ laxationẽ. Addit tñ
idrops asclitis nõ est cũanda ꝑ ꝓuocationẽ vrine in maiori ꝑte:
ĩmo sup. ꝑ laxationẽ magis: qm̃ mã asclitis ẽ recepta ĩ locis ꝓxi
mis intestinis. Et ꝓinde supra ĩ idrope asclite principalr̃ lau/
dauit purgationẽ ꝑ secessum cũ pillulis vel trociscis de mezere
on vt vidistis: si igiẗ laudat ĩ iposarca vt eger quacũq̃ʒ hebdo/
moda ẽ soluẽdus cũ pillulis de reubarbaro: ⁊ tñ ad ꝑfectionem
magis faciũt ꝓuocãtia ꝑ vrinã vel sudorẽ q̃ʒ soluẽtia ꝑ secessũ.
tacite ĩnuebat ꝙ ĩ alio tꝑe toto ẽ ĩtẽdendũ cum ꝓuocantib⁹ si/
ue sint sirupi siue decoctiões siue electuaria: vt ĩfra loco suo vi/
debiẗ: intendẽdo etiã cum exiccãtib⁹ vt ẽ sepeliri ip̃m ĩ arena ca
lida vel faciendo vnctiones ⁊ emplastra exiccatiua de quibus la
tius dicetur loco suo. ⁊ istam partẽ bene nota quia vtiliter ser/
uiet ad casum. nã talia plus faciũt q̃ʒ purgatiões secessiue q̃ la/
boriose educũt talẽ mãm ⁊ tñ virtutẽ magis debilitãt. ⁊ ꝓinde
ꝯfidẽs in his exiccatiuis laudat in ꝯtinẽti vt vtatur exercitio ⁊
ꝙ famẽ ⁊ sitim sepe patiaẗ: dixit eiq̃ʒ preterea ẽ precipienduʒ vt
exercitio vtaẗ ⁊ famẽ ⁊ sitim sepe patiaẗ. Et ex hoc ĩnuebat q̃cũ
q̃ʒ exiccatiua in casu ꝯuenire vt cibaria sicca formaliter ⁊ virtua
liter: ⁊ sic vitanda sunt humida. ⁊ item exteri⁹ ĩunetiones effe/
ctiue sicce vt que fiunt ex oleo maxime fisticoꝝ ⁊ oleũ de cher/
ua ẽ fortis ipressiõis: ⁊ tãdẽ de oleo cucumeris asi. ⁊ ita cũ simi/
libus ꝑficieẗ intẽtio: ⁊ cum istis sit expedita ista ꝑs principalis.

Si vero vẽter inflat⁹ ac tẽsus fuerit. Hec ẽ tertia pars princi
palis hui⁹ capituli ĩ qua determinaẗ de idropisi timpanite in q̃
fit aggregatio vẽtositatis dominãter ĩ vacuitatib⁹ mirach vel
ĩter sifach ⁊ itestina. Et primo declarat eã ꝑ signa. 2° ponit cu/
ram. ibi: Quã qui patiẗ ⁊c. De prima ꝑte dicit: si vero venter
ĩflatus ac tẽsus fuerit ⁊ cũ ꝑcutiẗ sonũ reddit vt timpanũ. i. so/
num acutũ: idropis species adesse significabiẗ q̃ timpanites dici
tur: lr̃a satis ẽ clara: ex quo ĩ timpanite aggregaẗ vẽtositas per
extẽsionẽ reddiẗ vẽter sicc⁹ ⁊ durus: ⁊ ita a percussiõe fit sonus
acut⁹ differẽter ab asclitі ĩ qua fit son⁹ obtusus. Cõsequẽter
de secũda ꝑte ponẽdo curã ꝑ diuersa igenia curatiua. Prio. s.
ꝑ dietaʒ: ꝯñter ꝑ localia ⁊ medicinas iteri⁹ sumendas tãdeʒ per
suppositoriũ educẽs vẽtositatẽ deorsum ⁊ clisteria. Circa quas
ꝑtes oẽs simul nota ꝙ ĩ timpanite nõ ponit curaʒ ꝑ medicias so
lutiuas: q: cã cõiuncta isti⁹ nõ est ꝑ medicias solutiuas educibi
lis: ⁊ tamẽ hec vt plurimũ pẽdet a ꝯplexiõe sicca cũ caliditate:
vñ medicine solutiue sunt apte multũ nocere ⁊ modicũ iuuare.
tñ vbi vẽtositas ꝯseruareẗ a mã flegmatica ĩ stomacho vel inte/
stinis nõ esset irrõnale cũ medicina leui, vt cũ hyera remouẽ cãʒ
antecedẽtẽ: qm̃ applicatio localiũ calefacientiũ resoluentiũ stan
te mã fouẽte eẽt timorosa: vt ĩfra videbiẗ loco suo ꝺ colica: ⁊ ita
ĩllo casu bonũ eẽt prius mũdificare: sʒ habita ꝯsideratõe ad cãʒ
ꝯiuncraʒ dicte medicine solutiue nequaquã ꝯueniũt. Scd̃o
nota ꝙ qm̃ timpanitis cã vtplurimũ est debilitas digõnis prie
vt suo loco ĩfra videbiẗ: ⁊ p̃cipue sequiẗ malã ordinationẽ cibi ⁊
pot⁹ maxime comestionẽ ciboꝝ vẽtosabiliũ. Idcirco ꝓ prio in/
genio curatiuo posuit ꝺbitũ regimẽ obseruãdũ vnde dicit: quã
qui patiẗ sup. timpaniteʒ a comestiõe oleꝝ abstinere dʒ atq̃ʒ eo/
rum oĩum que vẽtositatũ sunt gñatiua vt sup. sunt comestiões
⁊ fructuũ ⁊ leguminũ ⁊ pot⁹ aque fride ⁊ huiusmodi. Dicit scd̃o
vẽter quoq̃ʒ omni die cuʒ panico ẽ euaporãdus sup. calefacto ⁊
torrefacto simul cũ modico salis ⁊ furfuris. Sʒ hic nota ꝙ q: vt
dictũ est supra sepe ĩ timpanite ꝯiungiẗ ꝯplexio calida epatis oʒ
cauere in saccllatiõib⁹ ⁊ reliquis vẽtositatis dissolutiuis vt non
attingant ad regionẽ epatis: sʒ sup. ad reliquas partes ventris
tm̃. Addit ⁊ vẽtose sup. sicce supra ventrẽ ponẽde ⁊ medicaia
vẽtositatẽ dissoluẽtia sunt dãda sup. ĩ potu vt diaciminũ ⁊ ele/
ctuariũ de baccis lauri qꝺ ĩ ca° de iliaca nominabim⁹. Sed
si ꝯiungereẗ ꝯplexio calida epatis debẽt illa remitti in calidita/
te cũ alterãtibus ad fridum epaticis: tamẽ vt cuʒ specieb⁹ tria/
sandaľ. vel diarodon abbatis ⁊ similib⁹. Addit: egri p̃terea exer
citio ita assuescat ⁊ famẽ patiaẗ: vt nõ ꝓpterea virt⁹ multũ de/
biliteẗ. Addit: ⁊ ex colirijs. i. suppositorijs que ventositatem
dissoluũt quoꝝ faciem⁹ mẽtionẽ. s. ĩ libro diuisionũ sibi subijci/
at. i. supponat. Nã ibi ĩ fine capituli de idropisi ĩ tĩpanite ordi/
nauit suppositoriũ vt ĩfra. ℞. cimini ⁊ baurach ⁊ folia rute sup.
sicca cõficianẗ cũ melle ⁊ supponãtur cũ coto ĩ die multotiens.
nã talia extrahũt ventositatẽ. Addit vltio: venter quoq̃ʒ cũ mã
tili sup. calido donec rubere ĩcipiat fricẽ ⁊ ex oleo ruthaceo cli/
sterizeẗ pʒ totũ ⁊ sic finis capituli.

Quid nois idropisis ⁊ qd ẽt rei.

Expedi/
ta cõti/
nuatõe capituli ⁊ declarato eo textualr̃: ꝓ ampliori intelligẽtia
mãe erũt ex ordine in hoc caplõ quinq̃ʒ videnda. Prio de qd no
minis ⁊ quid rei idropisis. 2° videbiẗ de distinctõib⁹ ⁊ spẽbus
idropisis ⁊ de ꝯpatione eaꝝ ad inuicẽ ĩ malitia. 3° de cãis: prio
idropisis in gñe: deinde in cãis spãlib⁹ specieꝝ idropisis. 4° vi/
debitur de signis: prio ꝓnosticis euẽtus ad idro. ꝯñter ꝺ signis
ad bonũ ⁊ ad malũ: deinde ponẽtur signa demõstratiua gene/
ris puta idropisis absolute: ⁊ postea specieꝝ ⁊ causaꝝ ipsaꝝ. vl/
timo veniem⁹ ad curã eius. Circa primũ idropisis quid nois
idẽ grece sonat ꝙ passio aquosa latine. Nã vt dicit Gẽtilis al/
legãs Theodoꝝ priscianũ libro 5° non habeo euʒ. diciẗ idropi/
sis ab idro qꝺ ẽ aquositas ⁊ pisis passio. i. passio aquosa. ⁊ iecir/
co quia asclites ꝓprie ẽ passio aquosa sibi ꝓprijssime debeẗ no/
men idropisis. Et ita nominauit Gal. 5° interioꝝ caplõ 7° ad fi
nẽ capituli: Tñ ẽt ꝯuenit large ⁊ timpaniti ⁊ iposarce: qm̃ in his
passionib⁹ ꝯiũgiẗ ẽt aquositas: vñ tĩpanites vt dicit Rasis ĩ di
uisionib⁹ fit cũ aggregaẗ ĩ ventre parũ aque ⁊ ventositatis plu/
rimu. In iposarca silr̃ trãsit de flegmate cũ sanguie ad mẽbra
vt ĩfra videbiẗ: ⁊ ita ĩ oĩ tali stat aquositas ledens. Alex. aũt di/
xit ꝙ idropisis ẽ cronica epatis passio ex friditate ei⁹ gñata ita
vt nõ possit trãsmutare ⁊ coquere cibos ĩ substãtiã sanguis: sed
ĩ aqueã qualitatẽ mutat eos aut ĩ spũm. i. ventũ aut ĩ flegma. ⁊
hec descriptio nõ tm̃ declarat quid nois sed ẽt quid rei ꝓ quã/
to exprimũt cãʒ eius effectiuã. s. frigiditate epatis ꝙ qũo fiat a
frigiditate videbiẗ infra. Et Cõciliator dria 114ª diffinit idropi/
sim sic: idrops ẽ error grãdis virtutis digestiue epatis per quã
oĩa corporis mẽbra vel nutritõis ĩtumescũt. ⁊ dicit notãter er/
ror grãdis q: ex minori alie egritudines ⁊ male ꝯplõnes cõsur/
gunt ⁊ nõ idropisis vt aliquotiẽs cacesia que ẽ pricipiũ ad idro/
pisiʒ. sʒ magis ꝓprie declarãdo quid rei dicit Aui. 14ª tertij tra
ctatu 4° ĩ pricipio capituli de idrope ꝙ idrops ẽ egritudo mãlis
cuius cã ẽ mã exhuberãs frida igrediẽs mẽbra ⁊ crescũt per eã
aut mẽbra manifesta oĩa aut loca vacua partiũ ĩ quib⁹ sunt re/
gimẽ nutrimẽti ⁊ humores. Est igiẗ egritudo mãlis siue sit com
plexionalis mãlis siue ꝯpõnalis. sʒ prius ẽ ꝯpõnalis q: tumoris
⁊ augmẽti. vnde ꝓprie idropisis dicit aggregatũ ex aquositate
ventositate vel sanguine flegmatico simul cũ tumore ⁊ augmen
to in ventre vel in toto. qꝺ declaraẗ per hoc ꝙ dicit ⁊ crescunt
per eã mẽbra oĩa ⁊c. ⁊ dicit ꝙ eius cã ẽ mã exuberãs frida. fri/
gida dicit quo ad cãm ꝯiunctã nõ quo ad cãm añcedẽtẽ: qm̃ ali
quotiẽs cã añs ẽ mala ꝯplõ calida vt infra videbitur. sed cã cõ/
iuncta essentialr̃ semꝑ est frida vt aquositas vel ventositas vel
mã flegmatica transiens cũ sanguine ad mẽbra: lʒ talis cã frida
essentialr̃ aliquotiẽs possit ꝑ putrefactõem accñtaliter fieri cali/
da vt pʒ ẽt in reliqs cuʒ putrefiũt: lʒ ẽt possumus dicere ꝙ quo
ad cãm nõ mãleʒ tm̃ sʒ ẽt effectiuã quasi vtplurimũ ĩmediataʒ
est egritudo frida saltẽ priuatiue. s. ꝑ priuatõem calidi nãlis vel
eius diminutõeʒ: qm̃ debilitat⁹ est calor nãlis epatis ad debite
digerẽdũ vt dixit supra Alex. lʒ aliquotiẽs ꝯiungaẗ excessiua ca
liditas gradualis extranea. Addit Aui. ꝙ talis mã ẽ ingrediens
mẽbra ⁊ crescũt per eã aut mẽbra manifesta oĩa: ex hoc manife/
stat spẽʒ idropis q̃ iposarca nominaẗ: aut sup. penetrat ĩ loca va
cua partiũ ĩ quib⁹ sunt regimẽ nutrimẽti ⁊ humores. s. mirach
⁊ vẽtris ĩ quib⁹ ĩcluduntẗ mẽbra q̃ sunt regimẽ nutrimẽti. s. sto
machus ⁊ epar ⁊ splen: q̃ ẽt mẽbra sunt que primũ gñant humo
res ⁊ humores sup. sunt pricipiũ in dictis mẽbris. Et ita mani/
festauit alias duas spẽs idropisis. s. asclitẽ ⁊ timpanitẽ. Naʒ in
talib⁹ vacuitatib⁹ ꝑtiuʒ ꝯtinentiũ mẽbra nutrimẽti subintrant
aquositas ⁊ vẽtositas: ⁊ in eisdẽ fit manifestus tumor ⁊ augmen
tuʒ quãtitatiuũ. Propterea addit ꝙ ĩ iposarca cã ẽ mã flegma
tica penetrãs cũ sanguine ad mẽbra sup. oĩa: ⁊ ꝙ in asclite cã est
mã aquosa sup. a dñio effusa in spaciũ vẽtris ĩferioris. s. iter si/
fach ⁊ ĩtestina: ⁊ que sequunẗ spaciũ vẽtris ĩferioris põt ꝺ fferẽ
ter ĩtelligi vel que sequunẗ spaciũ ascẽdendo versus cutim. Et
ita innit ꝙ nõ tm̃ mã talis ĩcludiẗ in illo spacio: sʒ ẽt in vacuita/
tib⁹ mirach q̃ sunt supra spaciũ ⁊ sequunẗ ip̃m: vel aliter ⁊ q̃ se/
quunẗ ip̃m spaciũ. s. de vacuitatib⁹ mẽbroꝝ ⁊ nõ sũt ꝓprie mẽ
bra nutritõis sʒ inherẽt dictis mẽbris: vt sunt vacuitates repte
ĩ mesintherio ⁊ in zirbo adipino: ĩmo ⁊ in pãniculis ꝯtinẽtibus
ĩmediate mẽbra nãlia vt epar ⁊ splenẽʒ maxĩe: ⁊ ita exponaẗ co/
pulatiue de vacuitatib⁹ q̃ sequunẗ ip̃m spaciũ ⁊ ascẽdendo ver/
sus cutim ⁊ descẽdendo versus mẽbra nutritõis. Nã in oĩbus
talib⁹ vacuitatib⁹ aggregaẗ mã dicta. Et lʒ dixerit Raẗ ĩ diui
sionib⁹ ꝙ in asclite aggregaẗ aqua ĩ ventre tm̃: ꝑ ly tm̃ itellexit
dñanter. i. aqua tm̃ dñante cũ quo stat ꝙ ẽt vẽtositas ꝓ parte
repiaẗ ĩ ea vt expsse dixit Alex. Naʒ declarans asclitẽ dixit
ꝙ est vna spẽs idropisis gñata ex tenui humore ⁊ vẽtositate si/
cut ẽt dicit Raẗ ĩ diuisionib⁹ ꝙ in tĩpanite aggreganẗ aq̃ paꝝ
⁊ vẽtositatis plurimũ: ita ẽt põt esse in asclite ꝙ cum aquositate
aggregaẗ vẽtositas sʒ paꝝ ei⁹ respectu aquositatis. Et nota ꝑ
hoc ꝙ dicit in vẽtre. ꝑ ventrẽ itelligit nõ tm̃ vacuitatẽ infra si/
fach ꝯtinentẽ nãlia mẽbra vt cõiter diciẗ q̃ est vacuitas iter si/
fach ⁊ ĩtestina: sʒ simul cum ea ĩtellexit ẽt totũ mirach qꝺ dicta
mẽbra nãlia ꝯtinet. Et de tĩpanite dicit Aui. ꝙ cã in ea ẽ vẽto/
sitas sup. a dñio sparsa ĩ illas ꝑtes. Et nõ tm̃ de his ĩtelligendo
vacuitatib⁹: sʒ ẽt vacuitatib⁹ q̃ in mesintherio ⁊ reliqs pãnicu/
lis paulo ante dictis reperiunẗ: qm̃ in eis ẽt claudiẗ vẽtositas ⁊
aquositas ĩ his specieb⁹ idropis. Et ꝙ hoc sit veꝝ ꝙ ĩ idrope
aliquotiẽs ꝯcludaẗ vẽtositas vel aquositas ꝓ magna ꝑte in va
cuitatib⁹ mirach ⁊ nõ in spaciositate magna vẽtris manifestaẗ
ex eo ꝙ expientia ꝓbat: qm̃ vidi veros idropicos ⁊ asclíticos ⁊
vẽtosos in qbus ad motũ ipsoꝝ vel ĩcisione facta supra ventreʒ
ipsoruʒ

ipſoꝝ nõ percipiebaᷦ ſonus neqꝫ vẽtoſitatis neqꝫ aquoſitatis:
⁊ tñ erat manifeſta extenſio ĩ ventre cũ extenuatõe alioꝝ mẽbro
rum: ⁊ hoc erat qꝛ illa vẽtoſitas ⁊ aquoſitas erãt clauſe ĩ vacui
tatibꝰ mirach ſupra ſifach: qꝛ ſi fuiſſet dcã mã recepta ĩ vacui/
tate inter ſifach ⁊ inteſtina tãte quãtitatis ꝙ facta eẽt extenſio
circa ventrẽ ⁊ maxie ꝓminuerit pars que ẽ infra vmblicuꝫ ver
ſus ſumen: vt dicit Raſis ĩ textu tũc ad ꝯmodũ corporis vel ad
percuſſionẽ eius fuiſſet ſenſibiliter ꝑceptus ſonus aque vel ven
toſitatis qꝺ nõ fiebat. Jdeo ſi aliqñ ab auctoribꝰ declaraᷦ aſcli/
tes vel timpanites per hoc ꝙ ꝯmouẽdo huc vel illuc corpus vel
ꝑcutiẽdo manibꝰ percipiaᷦ ſonꝰ vt aque ĩ vtre: ⁊ ſit ſonus obtu
ſus vel acutus vt ſonus timpani. hoc verũ ẽ vt ĩ pluribꝰ maxie
ĩ ꝓceſſu cũ abũdãt dicte mãe ita vt nõ ꝯtineãtur tm̃ ĩ vacuitati
bus mirach: imo ẽt ⁊ ĩ ꝯcauitate vẽtris puta inter ſifach ⁊ inte/
ſtina. nã tũc ꝓprie ꝑcipiᷦ talis ſonus. Suadet ẽt ad hoc ꝓbã
dũ qm̃ ex applicatõe ſacellationuꝫ exiccatiuaꝝ bis vel ter ſupra
vẽtrẽ ſenſibiliter minuiᷦ tumor vẽtris ꝙ nõ tñ ſic ẽ veriſile ꝑꝑ
multa mẽbra interponi inter ſacellatões ⁊ aquoſitatẽ ⁊ ventoſi/
tatem ſi ĩ cõcauitate magna ꝯtinerenᷦ dicte mãe quaꝝ extẽſiõe
augmenteᷦ vẽter: qꝛ nõ ſic cito illa mã ſenſibiliter minueretur.
Unde credo ꝙ minuaᷦ vẽter ex eo ꝙ minuiᷦ ꝑ exiccationẽ ⁊ re/
ſolutionẽ mã que retineᷦ ĩ vacuitatibꝰ mirach ꝓximis cuti: imo
credo ꝙ tumor appens circa ventreꝫ magis pẽdeat ex materie/
bus ĩcluſis ĩtra dictas ꝯcauitates qꝫ ex mã recepta ĩ cõcauitate
magna ĩfra ſifach. Et tu ẽt credes ſi bene cõſiderabis: qm̃ ſi ꝓ/
pter multitudinẽ mãe ĩfra ſifach ꝯcluſe fieret talis extẽſio ⁊ aug
mentũ in mẽbris exterioribꝰ quaſi ſemꝑ cuꝫ tali extẽſione ſtaret
maxima difficultas ĩ anhelitu: qꝛ non minus ꝯprimereᷦ a dicta
mã diafragma in ſurſuꝫ ſicut ꝯprimiᷦ extẽdendo mirach ĩ exte/
rius hoĩe ſupino iacẽte ſtãte tunc multo tumore vẽtris: ⁊ tamẽ
de facto apꝑet multos eſſe idropicos tales ĩ quibꝰ nõ ẽ magna
anhelitus difficultas: ꝓcipue cũ quieſcũt ꝯſidera circa hoc ⁊ ti/
bi vtiliter ſeruiet ad opus ſollicitãdo te ad applicationẽ reſoluti
uoꝝ ⁊ exccatiuoꝝ exteriꝰ circa vẽtrẽ. Et ex his pꝫ clara ſen/
tentia textus Aui. legaᷦ ſic lr̃a: idropiſis ẽ egritudo nãlis. ſ. cõ/
poſitionalis qꝛ augmẽti quãtitatiui cuiꝰ cã. ſ. nãlis ⁊ ꝯiuncta ẽ
mã exuberãs frigida. ſ. eſſentialr̃ vt aquoſus ſanguis ĩ ipoſarca
vel aquoſitas ⁊ ventoſitas ĩ aſclite ⁊ timpanite ĩgrediẽs mẽbra
⁊ creſcũt ꝑ eaꝫ. ſ. mãm exuberãteꝫ aut mẽbra manifeſta oĩa vt ĩ
ipoſarca aut loca vacua ꝑtium. i. extẽdunᷦ loca vacua ꝑtium ⁊
creſcũt hoc mõ ꝑtiũ dico ĩ quibꝰ ſũt. i. ĩ quibꝰ ꝯtinenᷦ regimẽ
nutrimẽti ⁊ humores. i. mẽbra nãlia que ſũt mẽbra quibꝰ debe/
tur regimẽ nutrimẽti: ⁊ ſunt mẽbra que primũ gñãt humores
⁊ ĩ quibꝰ humores primũ recipiunᷦ: ⁊ ſic ꝑ loca vacua intelligere
poſſumꝰ ⁊ vacuitatẽ magnã ĩter ſifach ⁊ ĩteſtia: ⁊ vacuitates cõ
tentas ĩter ſifach ⁊ cu.. ⁊ vacuitates mẽbroꝝ q̃ adherẽt nãlibꝰ
mẽbris vt meſinterij zirbi adipini ⁊ pãniculorũ imediate ꝯtinẽ/
tium epar ⁊ ſplen. nã ĩ oĩbꝰ talibꝰ cõtingit tales mãs contineri
vt ſupra declaratum eſt. Et hec de primo principali ſufficiant.

Ueniẽdo ad 2m de ſpeciebꝰ oꝫ tollere difficultatẽ motã a Gẽ
tili ſuꝑ iſto paſſu: qm̃ de mẽte Ypo. 4o regimis acutoꝝ textu
ꝯmenti. cviij. ponunᷦ tm̃ duo ſpẽs idropũ: dixit ĩ principio textꝰ
idropũ due ſunt ſpecies vere. Et idẽ videᷦ ſentire 2o ꝓnoſticoꝝ
vbi poſuit diſtinctioneꝫ de ſpẽbꝰ idropis ꝙ alia ẽ a cã ĩmediata
ſcilꝫ ab epe: ⁊ alia a cã remota. ſ. lumbis. Et quidã ponũt quat/
tuor ſpecies vt narrauit Gal. de mẽte aliquoꝝ antiquoꝝ 4o re
giminis acutoruꝫ ꝯmento textus ſuꝑallegati vt fuit Plateariꝰ
Gilbertus ⁊ multi ſalernitani qui non tm̃ poſuerũt dictas tres
ſpẽs: ſꝫ addiderũt quartã. ſ. leucoflegmantia. Aui. aũt cũ Ra/
ſi ⁊ Scrap. ⁊ Halyab. ⁊ reliquis cõiter ponũt tres ſpẽs que di/
cte ſunt. ſ. ipoſarcã timpanitẽ ac aſclitẽ. Breuiter in hac diffi
cultate reſpõdeaᷦ ꝙ ſũt tres diſtinctiõe reali ⁊ diſtinctiõe ſum/
pta ex ꝑte cãrum ĩmaterialiũ imedietaꝝ vt ipoſarca cuius cã ẽ
ſanguis flegmaticꝰ diſperſus ꝑ mẽbra: poſtea ẽ aſclites ⁊ timpa
nites que habẽt alias cãs vt dictũ eſt. Sed ſi fiat diſtinctio tm̃
noĩalis ab aliquibꝰ ponũtur quattuor diuidẽtes ſpeciẽ ipoſarce
in duas ſpẽs eo ꝙ ꝯſiderauerũt ꝙ ſanguis aquoſus q vadit ad
mẽbra ꝓ cã imediata idropiſis: aliqñ remanet cũ ſua aquoſita/
te multa: aliqñ cũ pauca. ⁊ ita ſm̃ hoc poſuerũt duas ſpẽs nomi
ne differẽtes: ⁊ primã vocãt leucoflegmantiã vbi eſt multuꝫ de
aquoſitate mixta ſanguini ⁊ de flegmatice al'. ⁊ vocaᷦ leucofleg
mantia a leuco grece ꝙ eſt album latine ⁊ flegma. i. a flegmate
albo. Scdaꝫ aũt appellãt ipoſarcã: ⁊ ita ẽ diſtinctio tm̃ noĩalis
qm̃ multũ ⁊ paucũ ñ diuerſificãt ſpeciẽ. ⁊ ita eos reprehẽdebat
Gal. 4o regimis acutoꝝ ꝯmento allegato: ⁊ ita eãdẽ ex ꝑte ma
terie. Modo Alex. noĩauit diuerſis nõibꝰ. Si vero ꝯſidere/
mus ſpecies idropiſis ex ꝑte locoꝝ in quibꝰ fiũt: qꝛ duo ſunt lo/
ca ſenſibiliter diſtincta ĩ quibꝰ fiunt: qm̃ ipoſarca fit ex tumore
mẽbroꝝ extremoꝝ recepta mã ĩ dictis mẽbris ⁊ alie due ſpeci/
es. ſ. aſclites ⁊ timpanites fiunt recepta mã ĩ ventre ſm̃ hãc cõ/
ſiderationẽ. dicit Ypo. 4o regimis acutoꝝ ꝙ ſũt due ſpecies
idropiſis. Põt ẽt fieri ꝯſideratio ex parte cãruꝫ principiãtiũ
vt ꝯſiderando cãm eiꝰ ꝓpinquã ⁊ remotã: ⁊ ſic ſunt ẽt due ſpe/
cies tm̃ vt vna que ẽ ex ꝓpinqua cã ſcilꝫ ex epate ⁊ ſcda que eſt
ex cã remota. ſ. lũbis ⁊ circũſtãtibꝰ. ⁊ hãc ꝯſideratõeꝫ fecit Hy
po. 2o ꝓnoſticoꝝ: ⁊ ſic ſit ſoluta iſta difficultas. Reſtat nũc vi/
dere que eaꝝ ſit deterior. Et de hoc dicit Aui. de mẽte quorũ/
dam ꝙ ipoſarca ẽ deterior alijs: qm̃ corruptio ĩ ipa cõicat epati
⁊ venis oĩbus corꝑibꝰ ⁊ carni: ita vt deſtruat plurimũ digõnis
tertie. Et ſm̃ hoc fit argumentũ ꝑ eos ꝙ idrops ipoſarca ẽ alijs
deterior: qꝛ ẽ magis cõis qꝫ ſint alie due ſpecies ex quo toti cõ/
municaᷦ ẽt per idropẽ ipoſarcã fit leſio virtutis dignioris. nam

ꝺpatio digeſtiua mẽbroꝝ ẽ nobilior ceteris: qꝛ virtꝰ mẽbrorum
nãlis ẽ ad quã ꝯuertunᷦ alie virtutes. nã eſt finis aliaꝝ opatio/
num ⁊ finis ẽ nobilior his que ſunt ad finẽ. Alij dicũt ꝙ tim/
panites ẽ peior paſſio: qꝛ difficillime curaᷦ qꝛ tipanites cũ ꝯiun
gitur cũ cã calida nõ eſt ſpes: ⁊ timpanites nõ fit ſine cã calida:
vt ẽt dicit Auer. 3o colliget capo 18o ꝙ eſt notabile capm ad hãc
mãm: qm̃ cũ oꝫ curari timpanites ꝑ calida diſſolutiua. additur
ẽt ĩ cãꝫ qꝛ talia medicamina ꝑ caliditateꝫ agẽtia reſoluẽdo vẽto
ſitatẽ ẽt agẽdo ĩ hũiditates vẽtoſitates gñant. ⁊ ideo ẽ difficilis
cure: ẽt qꝛ cã calida nõ põt remoueri niſi per frigida: ⁊ iſta debi/
litãt virtutẽ nõ ꝯfortãdo ſicut faciunt multa calida: ⁊ ſic ẽ diffi/
cillime curabilis. Auic. dicit ꝙ aſclites ẽ deterior ⁊ quo ad cau
ſas ⁊ quo ad accidẽtia. quo ad accidẽtia pꝫ qꝛ ipoſarci pur am/
bulãt ſed aſclitici ſũt extenuati ſm̃ reliqua membra ⁊ tumefacti
ventrẽ ita vt oꝫ ipſos ſuſtentari faſſijs. ẽt illa mã ſepe ĩducit dif/
ficultatẽ anhelitꝰ ⁊ ſepe ſincopiꝫ reſudando ꝑ diafragma ⁊ ſepe
ſuffocãtur ĩaduertẽter vt ego vidi. Etiã qꝛ mã ĩ aſclitico ẽ nitro
ſitate participãs: ⁊ ita facit aliquotiẽs vlcerationẽ mẽbroꝝ. vñ
aliquãdo vidi ĩ aſclitico ita tumeſcere crura ꝙ pellis frangebaᷦ
de ſe ⁊ exiuit aquoſitas nõ a nã expurgãte ſꝫ a multitudine mãe
ſimul cũ acuitate eius ⁊ illis videᷦ ꝙ ſint alleuiati: tñ infra octo
vel decẽ dies moriebanᷦ. accidẽtia ergo ſunt ſeuiora in aſclite.

Etiã ex parte cauſaꝝ ẽ deterior aſclitis qꝛ plus elongaᷦ ꝯple/
xio nãlis epatis a naturalitate in gñatõe aquoſitatis qꝫ ĩ gñatõe
ſanguinis flegmatici: vnde fit ipoſarca vt pꝫ cũ aquoſitas non
fiat niſi per corruptã digõnem epatis calido nãli ſimplr̃ extra/
neato. vñ nõ põt ĩduci forma alicuiꝰ humoris: ſed cũ gñatur ſan
guis flegmaticus calor ⁊ ſi diminutus ſit ĩ nãlitate nõ tñ taliter
extraneatus vt fiat operatio corrupta ſꝫ diminuta que ĩducit ad
formã ſanguinis flegmatici: ⁊ ita pꝫ ꝙ aſclites deterior ẽ qꝫ ipo
ſarca ceteris paribꝰ maxie qꝛ aſclites pñcipalr̃ pendet ex leſione
digõnis epatis ⁊ ipoſarca ex leſione digõnis tertie mẽbroꝝ. nã
fit defectus ĩ virtute nutritiua ĩ mẽbris quo ad vnionẽ debitaꝫ
circa mẽbra. Nã ibi ⁊ ſi apponaᷦ mã nutrimẽtalis ad mẽbrũ nõ
tñ debite vniᷦ mẽbro cui apponiᷦ ſicut id qꝺ erat reſolutũ: ⁊ ita
ĩ ipoſarca ſtat fortitudo virtutis epatis aliquãta virtute cuiꝰ pñ
cipaliter fit poſſibilitas curatiõis ĩ oĩ ſpecie idropis: vbi ĩ aſclite
virtus nãlis ẽ multũ defecta vt dictũ ẽ: ⁊ ita morbus fit ẽt mi/
nus curabilis. Et ſm̃ hoc dici põt ꝙ virtus nãlis epatis ẽ di
gnior qꝫ virtꝰ nãlis mẽbroꝝ lꝫ ĩ cã termineᷦ: ⁊ ita nõ ſequitur.
ĩ ipoſarca cõicaᷦ nocumẽtũ mẽbris ⁊ venis ⁊ epati ⁊ ĩ aſclite epa
ti principalr̃. ergo ipoſarca ẽ deterior morbus: qꝛ dicaᷦ ꝙ nocu
mẽtũ epati cõicatũ ĩ ipoſarca ẽ multo minus vt fuit dictũ qꝫ ſit
nocumẽtuꝫ ĩ epate in gñatõe aſclitis. Et ita ſimiliter dico ꝙ eſt
deterior timpanite ceteris paribꝰ: qm̃ lꝫ timpanites nõ fiat ſine
caliditate ſuꝑ. certa minuẽte vel debilitãte nãlem caliditatẽ cuꝫ
ea tñ ſtat caliditas vt nãlis fortior qꝫ ſit illa que generat ventoſi/
tatẽ. Etiã qꝛ nocumẽtũ gñatõis tipanitis maxie ẽ nocumẽtũ ſto
maci pm vt volũt auctores vt ĩfra videbiᷦ. Et iſtꝺ nocumẽtum
ſtomaci ſepe corrigiᷦ ꝑ digõneꝫ 2am ĩ epate: ẽt mã ipſa eſt facili/
us diſſolubilis qꝫ ſit materia aſclitis vt patet ⁊ non ſemper fit a
caliditate ſuꝑflua timpanites: ĩmo aliquotiẽs a cã frida debili/
tãte nãleꝫ caliditatẽ cũ quo tñ ſtat ꝙ nõ fiat ſine caliditate. Nã
caliditas nãlis vt dicit Auer. loco allegato: qñqꝫ minuiᷦ ꝑ aug/
mentuꝫ caloris accñtalis: qñqꝫ minuiᷦ a frido. Et ſi fuerit cã vt
vult remotõis caloris nãlis a ſuo tꝑamento egritudo calida: at/
tribueᷦ iſta remotio egritudini calide ⁊ oportebit ĩtendere cum
remittẽtibꝰ frigidis tꝑatis. Et ſi fuerit frida attribueᷦ fride ⁊
oportebit ĩtendere cũ ĩfrigidãtibꝰ: ⁊ ita ſit ſatiſfactũ ad iſtã dif/
ficultatẽ. Et ita tenendũ eſt ĩ effectu ꝙ deterior ſpẽꝝ eſt aſclites
poſtea tipanites. Deide ipoſarca ceteris paribꝰ diciᷦ ceteris pa
ribꝰ: qꝛ tãta põt eẽ diuerſitas in cãis eaꝝ vt. ſ. ſi ipoſarca pen/
deret ab apate duro epatis ⁊ tipanites pẽderet a debilitato cali
do nãli ꝑ friduꝫ ab extrĩſeco: tũc nõ eſſet dubiũ qn ipoſarca eẽt
difficilioris curatõis qꝫ timpanites. Sequiᷦ alia diſtictio ꝙ
idropiſis q̃cũqꝫ fuerit: quedã eſt recẽs quedã eſt antiq̃. Iteꝫ q̃li
bet eaꝝ quedã eſt pẽdens ex cã primitiua vt a frido aere ⁊c. q̃dã
a cãis corporalibꝰ vt apatibꝰ epatis ⁊ mẽbroꝝ vicinoꝝ vt infra
videbiᷦ in cãis. Itẽ q̃daꝫ ꝯiungiᷦ ĩ corpore iuuenili ⁊ ꝑ nãꝫ for/
ti: ⁊ quedã in ſene vel puero vel aliter debili ⁊c.

Cauſe. Jaꝫ veniendo ad 3m pñcipale de cãis opꝫ prĩo no/
tare vnã ſniaꝫ Aui. ad formã tractãdi dixit ꝙ idro
piſis ſuꝑ. abſolute hꝫ cãs ⁊ iudicia cõia: ⁊ q̃libet idropiſis. ſ. ſpe
cialis hꝫ cãꝫ ⁊ iudiciũ cõe. Et ita oportebit prius ponẽ cãs idro
pis abſolute q̃ ſunt cões vel eẽ pñt oĩ idropiſi: deinde ponemus
cãs q̃ appropriaũᷦ ſpãlibus ſpẽbus idropis. De cãis igiᷦ cõi/
bus idropis: prĩo fiat vna diuiſio ꝙ de eis q̃daꝫ ſunt ꝓprie epa
tice: q̃daꝫ ſunt cãe ad idropeꝫ cũ cõitate. ſ. ꝙ q̃daꝫ ſũ cãe eſſen
tialiter epar prĩo ledẽtes: quedã que ledũt aliud mẽbrũ cõicans
epati pñcipalr̃: ꝯñr ⁊ epati nocumentuꝫ affertᷦ. ⁊ tales vocanᷦ ꝑ
cõitateꝫ epatice qm̃ nõ ſufficerẽt ad cauſandã idropiſiꝫ niſi epa
ti prius cõicato nocumẽto: qm̃ vicio epatis primum hec paſſio
gñatur vt ſupra viſuꝫ eſt de mẽte Alex. lꝫ aliquotiẽs hoc nocu/
mentũ accidat mediãte altero. Jõ dicit Aui. Et nõ q̃deꝫ accidit
idropiſis abſqꝫ egritudine epatis ꝓpria aut ꝑ cõitatem: lꝫ qñqꝫ
egrotat epar ⁊ nõ accidit idropiſis: ⁊ ita cã cõis in oĩ eſt debili/
tas virtutis gñatiue ſanguinis vt iaꝫ dictũ eſt. Et ꝓ parte colli/
giᷦ de mente Gal. 6o de accñti caplo pº: ⁊ expſſius 2o ꝓnoſti/
coꝝ ꝯmento prĩo vbi dicit Gal. verſus finẽ ꝯmenti: Et vlr̃ q̃dẽ
oĩs ſpẽs idropiſis ꝓuenit ex nocumẽto accñte in virtute gñati/
ua ſanguis qñ deficit ab illo in epate ⁊ deeſt ei ꝯplementuꝫ eiꝰ.
etiã q̃nto interioꝝ cao 7o expſſe dicit: Jdropiſis eiꝫ nõ põt eſſe

nisi patiatꝛ epar. Addit: ꝫ tñ nõ est necesse ꝑꝑ primitiuaꝫ epatis passioneꝫ solũmõ fieri. Et istaꝫ sñiaꝫ etiã allegauit Raſ 7° ꝯtinentis capº de idropisi satis ad principiũ. eius silẽꝫ sñiaꝫ etiam posuit Rabinoy. nona ꝑticula dicens: Cã omniũ specieꝝ idropisis est epar cũ nõ mutat in sanguineꝫ id qđ ꝓuenit ad cũ ex cibo ꝑꝑ malaꝫ ꝯploneꝫ fridaꝫ dñanteꝫ in eo. hec igitꝛ est cã prima gñans ipsiꝰ. s. debilitas digestiue epis vel corruptio digõis ipsiꝰ. De hoc tñ aliqd dicetꝛ infra: q: in aliquibꝰ casibꝰ videtꝛ ꝙ epar nõ hꝫ principiũ gñationis idropis supposita tñ hac prima ca gñali: tũc de cãis remotioribꝰ cõibꝰ tñ ad idropem sunt oẽs cãe q̄ faciũt ad debilitateꝫ vel corruptõeꝫ opatõis digestiue. Et de ꝓprijs epati q̄daꝫ sunt ꝯplonales: q̄daꝫ ꝯpõnales: quedaꝫ solute ꝯtinuitatis. De ꝯplexionalibꝰ dicebat Aui. sunt omnes cãe inflãmantes ⁊ ẽt cãe infrigidantes ⁊ humectãtes ⁊ exiccantes. Et dicit de cãis inflãmantibꝰ ꝙ quedaꝫ faciunt idropisiꝫ cum gradatõe resolutõis ĩnati caloris vt cũ paulatine fit resolo: verbigrã ex febribꝰ diuturnis. ⁊ aliqñ fit ex cãis ẽt iflãmãtibꝰ extinctio caloris cũ subito fit resolõ i calido nãli ꝑꝑ excessiuã sup. caliditateꝫ. ⁊ talẽ subitã resoloneꝫ a calido appellauit Aui. ibideꝫ extinctionẽ sicut ꝯtingeret in causone vel ex potu medicine calide vel acute vt castorei euforbij. ⁊ ita omnis cã ducens ad resolutõem paulatinã calidi nãlis vel faciẽs ad subitã eius dissolutionẽ que vocatur extinctio siue sit corporalis vt sũt febres siue sit cã primitiua ex parte passionũ animaliũ vel ciboꝝ calidoruꝫ vel vigiliaꝝ supfluaꝝ vel medicinaꝝ calidaꝝ. oẽs tales cãe possunt eẽ cãe idropis ifrigidãdo priuatiue ⁊ nõ positiue sed cũ medio. Nã de his loquens Serap. dixit ⁊ aliquotiẽs fit idrop. ex egritudinibꝰ acutis: verũtñ illud nõ fit absqꝫ medio. Cũ igitꝛ mediuꝫ ẽ egrediẽs ab equalitate donec i epate corruptio accidit ꝯplexiõis calide ⁊ sicce supra mensuram: tũc ipsum dissoluit virtutẽ eiꝰ ⁊ accidit idropisis q: diminuitꝛ caliditas epatis vt ẽ nãlis per hoc ꝙ additꝛ extranea. Cãe ẽt infrigidãtes positiue adducũt ad idropisim remittẽdo ĩnatã caliditatẽ per ꝯtrariũ. ⁊ vbi taliter minuatꝛ paulatine appellauit Auic. ipsaꝫ resolui. ⁊ si fiat ex frigido ⁊ vbi subito permutetꝛ forti permutatõe appellauit ipsam extingui: verbigrã: si fiat diuturnus vsus ciboꝝ frigidoꝝ vt lactucaꝝ papauẽ. vel vini plurimum mixti aqua poterit paulatine calor nãlis minui vel ex longioribꝰ somnis ⁊ ocio vel medicinis fridis paulatine alterãtibus. ⁊ vbi occurreret aliqua cã subito infridãs ad ipsuꝫ epar ⁊ multũ minuẽs de nãli caliditate: tũc subito fiet extictio ꝓprie sũpta: verbigrã ex potu multe aque fride nõ i hora debita vt i ieiunio stante vehemẽti siti vel post balneũ ⁊ exercitiũ vel coitũ. vel si sumeretꝛ venenũ fridum tunc talia possent eẽ cã idropisis per extinctionẽ caloris nãlis subito factã. Cãe ẽt humectãtes possunt eẽ cãe pro quãto extinguũt caliditatẽ nõ per viã resolonis neqꝫ per viã alteratõis per se a ꝯtrario siue extinctõis sed ꝑ viã suffocatõis. ⁊ hoc mõ nauseatiua satietas crapula ⁊ ebrietas superflua quies ⁊ plurimꝰ vsus humidoꝝ possunt eẽ cãe ad hanc dispõnem. Siccitas quoqꝫ lꝫ plimũ videatꝛ eẽ ꝯtraria huic dispõi: q: tñ cũ excreſcit remouet temꝑamẽtũ in calido naturali. vnde nõ sit ꝓportionatũ anime ad operationẽ digestiuam pro tanto põt eẽ cã. Et istud notauit Rasis 7° ꝯtinẽtis postq̃ꝫ dixit ꝙ idropisis accidit post morbos acutos si inde epar passuꝫ fuerit impedimẽtũ ex mala ꝯplone calida. Addit: an forte accidit ex mala ꝯplone sicca duꝫ perueniat ad terminũ i quo ipossibile erit ei alterare nutrimẽtũ ad sanguinẽ. ⁊ ita oẽs cãe exiccãtes positiue cũ superfluũt possunt eẽ cãe huius passionis. Sed tales positiue agẽtes minus adducunt ad hoc q̃ꝫ que faciũt ad exiccationẽ per subtractionẽ humiditatuꝫ nãlium ⁊ spũum vel minorationẽ debite generatõis ipsaꝝ. Et ita coitus ⁊ nimia parcitas in cibo ⁊ ieiunia ⁊ omĩa genera euacuationuꝫ superfluaꝝ siue per sudorẽ siue per mẽstrua vel emoroides vel fluxuꝫ sanguinis nariuꝫ siue per vrinã superfluã vel solutionẽ ventris. etiã euacuatio aliaruꝫ humiditatuꝫ quarũcũqꝫ naturaliũ subita vel diuturna supfluens siue a natura fiat siue ab arte idebite regulata. oẽs tales cãe sũt cãe vel eẽ possũt ad idropem dicebat tñ Auic. ⁊ est notabile dictuꝫ. ⁊ nocibilior euãtionũ ẽ euãtio sanguĩs: iõ sup. frequẽtare flẽbõmias aliquotiens ducit ad hãc passionẽ. Et sicut declaratũ ẽ in cãis ꝑ qualitatem manifestã alterãtibꝰ ꝙ esse possunt cãe idropisis diʼatando nãlem caliditatẽ similiter ⁊ ex cãis agẽtibꝰ ab occulta ꝓprietate extinguẽtibꝰ ꝑ formã calidũ nãle vt sunt mult· genera venenoꝝ, siue iteriꝰ sumantꝛ siue ꝑ morsuꝫ reptilium iducantꝛ tales cãe fiunt ẽt cãe idropisis. Cãe etiã ꝯpõnales multipliciter pñt adducere ad hãc passionẽ vt ꝑuitas epis vel ꝓpter supiflãmationẽ spirituũ i eo vel ꝓpter oppilatões i quas facile icidit etiaꝫ dicte oppilatiões i epate cõtingẽtes. Nam vt dicit Auer. 3° colliget loco allegato: oppilatio hꝫ extinguere calorẽ itrinsecuꝫ idest nãleꝫ: ⁊ marie qñ humor faciẽs ẽ fridus vt dicit. Apata ẽt ⁊ calida ⁊ frida ⁊ dura ⁊ mollia. nã calida resoluẽdo frida positiue ifrigidãdo: talia oĩa esse pñt cãe huius passiõis ⁊ ꝑcipue cum ꝯtingũt apata circa gibbũ epatis ⁊ fiũt oppilatiua orificiũ vene ascẽdentis ꝑ quã dꝫ trãsmitti humidũ ab epate ad mẽbra ⁊ nõ tm̃ apata epatis: ꝫ ẽt apata pãniculoꝝ: ⁊ sifach ꝯtinẽtis ꝑcipue dura sunt de cãis ꝑ ꝓprietatẽ huiꝰ passiõis. ⁊ hanc sñiaꝫ posuit Gal. 5° interioꝝ caº allegato cũ dixit: Sꝫ cũ epar iduratꝛ sententia huiꝰ timoris palã ẽ maxime sciros fuerit ẽt flegmões. loca vero que sũt supra epar tũc tꝑis subtiliantꝛ ꝫ in tumore magnificantꝛ. Addit paulo post his ẽt rebus diu apparẽtibꝰ idrops icipit. Soluta ẽt cõtinuitas circa epar debilitãdo calorẽ nãlem ẽ cã huius vt manifestũ ẽ. Cãe ẽt idropis ꝑ cõitateꝫ ad ep sũt multiplices: qñ aliquotiẽs sunt tales a toto corꝑe vel q: calefiat totũ corpꝰ ⁊ sanguis i venis vel ifridetꝛ valde vel sup. ex aere calido vel frido vel alijs extrinsecis taliter occurrẽtibꝰ: ⁊ ita per venas cõicatꝛ mala ꝯplexio ad ep mediãte sanguie: ⁊ sic debilitato calido nãli epatis fit idrops. Fit ẽt ex cõitate ꝑticulariũ mẽbrorum vt stomaci intestinoꝝ ⁊ splenis. nã mala ꝯplexio stomaci frida nõ ꝯueniẽter cibũ digerẽdo facit vt i epate nõ ꝯuenienter digeratꝛ: ⁊ ꝯñter preꝑat ad idropisim ẽt vicinitate eiꝰ ad epar epati cõicatꝛ ⁊ ifrigidat: ⁊ ita dico de itestinis maxime gracilibꝰ ⁊ monoculo: ꝑcipue ꝓpter imediatã cõitateꝫ ad epar põt mala ꝯplexio eoꝝ frida ⁊ calida epati cõicari. Dolor ẽt clamosus i stomacho vel itestinis factꝰ cũ passiõe epatis ꝓpter vicinitatẽ ẽ de cãis huius. ⁊ ita similiter splen cũ infridatꝛ ꝑ alterationẽ cõicata fridate epati facit ad hanc passiõeꝫ. ⁊ de his mẽbris loquens Serap. dicit: De mẽbris que ifrigidãt venas que sunt i cõcauitate eius. s. epatis sunt sicut splẽ stomachꝰ ⁊ itestina. Addit: naꝫ de ꝯsuetudie hoꝝ ẽ vt ledãt qñ aduenit ab eis friditas ad ep fm iequalitatẽ. De splene tñ spãliter dixit Aui. ꝙ ledit ꝓpter magnitudinem suã ⁊ ꝓpter apata i ipo dura. Nã magnitudo splenis ꝑducit ad idropisim ⁊ ad debilitatẽ epatis ꝓpter duas causas. Una caꝝ ẽ multitudo eiꝰ ꝙ extrahit ex epate q: sup. tm̃ nõ attrahit melãcoliaꝫ sibi debitã: ꝫ ẽt vltra eaꝫ de nãlibꝰ alijs humoribus: ⁊ ita minuit ex virtute epatis. Magnitudo etiaꝫ splenis nocet debilitãdo virtutẽ epatis cuꝫ ꝯtrarietate eiꝰ ad epar. Nã mltitudo melãcolie circa splenẽ ⁊ acetositatis eiꝰ ⁊ friditas vicinitate ipius ad epar ꝓhibet ipm epar gñare sanguinẽ bonũ. Sꝫ iste est modus i sũma dictꝰ supra. De mẽbris ẽt per cõitatem sunt quedã que ꝓprius nocẽt gibbositati epatis ⁊ ꝯñter toti: ⁊ sunt diafragma pulmo ⁊ renes. nã cõplexio istoꝝ mala ꝑcipue frida ẽt epati cõicatꝛ. sed renes ꝑ aliũ modũ quedaꝫ specialẽ nocẽt: de quo videbitꝛ ifra in cãis specialibꝰ asclitis. Matrix ẽt per cõitatẽ nocet nõ tm̃ cõicando ꝯplexionẽ calidaꝫ vel fridã ad ipꝫ epar: imo ẽt ⁊ ꝓpter dolores eiꝰ ⁊ ꝓpter retẽtionẽ mẽstruorum diuerso mõ vt q: retinẽtur mãe circa epar que solẽt euãri: ⁊ sic oppprimitꝛ virtꝰ epatis vel ꝓpter alterationẽ ẽt a dictis materiebꝰ retentis: ⁊ ita ẽt possumus exẽplificari de vesica sup. de dolore. De cãis ẽt cõiter ꝯtingẽtibꝰ ẽ cerebruꝫ ꝑ hoc ꝙ cõicat materias fridas ad epar. Et hec de cãis cõibus ad idropeꝫ absolute sufficiãt. Quibꝰ suppositis facile ẽ iuestigare cãs magis ꝓprias spãlibus speciebꝰ idropis. Et primo in iposarca i q̈ digõ epatis nõ sic ẽ lesa sicut i asclite vel tipanite. In ea primũ cã ꝯiuncta dicitꝛ esse humor flegmaticꝰ crudus vel sanguis talis flegmaticꝰ crudus: vt dicit Aui. nõ adheret corꝑi adherẽtia nãli ꝓpter indigõneꝫ quare sup. iniungitꝛ i porositatibꝰ mẽbrorum ⁊ iflat: ⁊ hec est cã sepe ꝯtingẽs ⁊ plerũqꝫ paulatine eueniens. Aliaꝫ cãꝫ notauit Aui. q̃ ẽ subito eueniẽs ⁊ est mã liquefacta ab humiditatibꝰ vel humoribꝰ mẽbroꝝ retinetꝛ: ⁊ ea que inflat. ⁊ de hac cã ꝯiuncta Auic. loquẽs posuit cãm ãtecedẽtẽ dicens: Et qñqꝫ accidit sup. hec cã cõiuncta. i. ꝓpter cãm caliditatis liquefaciẽtis corpus ⁊ humores. Cũ ergo accidit oppilatio vt nõ possit penetrare humor virulẽtꝰ liquefactꝰ i ꝑtibꝰ renũ vel sup. i alia receptacula dispꝑtitꝛ in corꝑe ⁊ sup. ibideꝫ retinetꝛ. Et addit: ⁊ plurimũ eiꝰ fit subito. Cãe aũt primitiue huiꝰ sũt oẽs cause liquefaciẽtes vt cibi multũ calidi nimius furor: cũ reliquis huiusmõi ⁊ mora longa i aere multũ calido vel in stupha. Et de cãis corꝑalibꝰ sunt fe. acute ⁊c̃. Cãe autẽ antecedentes iposarce alteriꝰ cãe ꝯiuncte vt sanguis flegmatici vel flegmatis crudi i mẽbris gñati dicit Aui. ꝙ est corruptio in 3ª digõe corruptio. s. ducẽs ad cruditatẽ ⁊ aquositatẽ ⁊ flegmaticitatẽ: ⁊ hic ꝑ corruptõeꝫ itelligitꝛ corruptio iproprie ⁊ large ꝓ dẽfectu quolꝫ a ꝯplemento digõis tertie. Et addit ꝙ qñqꝫ ẽ cã añs ad hoc digestio 2ª aut digestio pª. s. cũ sint iperfecte. Nã cũ non perfecte preparatꝛ sanguis ad mẽbra demãdãdus i epate nõ potẽtibꝰ mẽbris ꝯñter corrigere malitiã talis mãe sãguinee operãtur membra digõnẽ icõpletã ad cruditatẽ accidentẽ: ⁊ ita fit iposarca ad modũ dictũ. ⁊ hec impfecta digõ epatis aliqñ cãm hꝫ ab imperfecta digõne stomaci. Et ex hoc textu cũ precedẽti simul colligitur de mente Auic. eẽ tenẽdũ ꝯ multos ꝙ nõ semper i iposarca stat lesio in digõne 2ª epatis. qñ dixit ꝙ aliquotiẽs cã ẽ corruptio digõis tertie vel lesio eius quãdo sup. nõ leditꝛ epar. Postea addit: ⁊ quãdoqꝫ ẽ añcedẽs i hoc digõ 2ª aut digõ pria supple lesa. Et hoc nõ apparet mirabile qñ cum icolumitate epatis potest stare lesio i virtute nutritiua mẽbroꝝ saltẽ per tempꝰ notabile lꝫ tandeꝫ in ꝓcessu vel virtutis valitudo epatis vigorando iuuabit digestiuã membroꝝ vel lesio membroꝝ etiã epati cõmunicabitꝛ. Et de causis etiaꝫ antecedentibꝰ sunt oppilatões maxime in vijs versus renes. Nam postquaꝫ transiunt aquositas cum sanguine ad membra vt penetrare possit sanguis i angustissimas vias qui est finis precipuus vt aquositas perueniat ad membra vt pꝫ capitulo de humoribus: tunc cũ nõ põt a virtute expelli ad renes ⁊ ad vesicaꝫ: illa mã ibideꝫ in mẽbris retinetꝛ ⁊ ita facit tumoreꝫ ⁊c̃. Et nõ tñ oppilatões sunt in cã añti: imo ẽt virtutes debilitate mẽbroꝝ in expellendo istã aquositatẽ cuꝫ fiũt pigre i expellẽdo nõ recipiũt eam supfluitateꝫ meatꝰ q̄ debent recipe: imo retinetꝛ i membris ⁊ est cã ⁊c̃. De cãis primitiuis haꝝ cãꝝ añcedentiũ vt debilitatis digestiue epatis vel stomaci sunt cãe dicte supra: ⁊ multe se tenent ex ꝑte cibi ⁊ potꝰ q̄ ẽ de se idigestibilis vel ex quãtitate vel ex substãtia: vel sumitꝛ ex ꝑte inordinatõis eiꝰ vt alĩs dictũ est. Et 2m ẽt posset teneri ꝙ lꝫ idigestio fiat in epate ex ꝑte quãtitatis cibi vel ex ꝑte substantie ⁊ ꝯñr ꝑparetꝛ ad iposarcã ꝑ modũ dictũ. Nõ tñ stat i hoc semꝑ epar lesuꝫ lꝫ ꝯcurrat mala epatis digõ: q: nõ q̄libet lesio operatõis mẽbri etiã sensibilis sufficit ad declarandũ membruꝫ egrũ

vt fuit

vt fuit snia Gal. 6° de accñti capº ꝓprio: q꞉ nõ fit talis lesio in
opatõe membri ꝓpter lesionez essentialr ipsiꝰ membri: ſ꞉ pp in/
dispositõez obiecti. nam silr est in hoc de epate ⁊ stomacho. Et
de stomacho exꝑsse dicit Gal. loco allegato: Et aliqñ tñ nihil
mali patiꝛ stomachus: ſ꞉ tñ cibũ nõ põt digerere: ⁊ hoc ex abũ
dantia cibi ⁊ potꝰ ꝯtingit aut q꞉ cibꝰ ⁊ potus pessimas hꝫ q̃lita/
tes ⁊c. ⁊ ita illius iposarce epatis mala digõ est cã añcedens ⁊
nõ debilitas virtutis epatis digestiue ex quo virtꝰ nõ est lesa vt
suppono: ⁊ ita patẽt cãe spãles iposarce. Et etiaꝫ modus quo
gñaꝛ ⁊ modũ exꝑssuꝫ cõez posuit Auer. 3° colliget caº supra al
legato in pricipio dicens: Qñ diminuiꝛ in ipso. s. epate virtus
digestiua sanguis suꝰ erit flegmaticꝰ ⁊ mẽbra q̃ nutriunꝛ lõgo
tpe ex tali sanguine ẜm suaꝫ ꝯplõnez ad nãm istiꝰ humoris ꝯuer
tenꝛ: ⁊ ita poterit fieri egritudo q̃ diciꝛ idrops iposarca. Expe
ditis ergo cãis huiꝰ iposarce q̃ vtplurimũ pendet ex debilitate
digestiue ⁊ sic fit diminuta opatio eiꝰ faciens ad iposarce gene/
ratõez. Sꝫ qñ opatio virtutis digestiue acqsierit maximũ erro/
reꝫ: tũc accidet aut asclites aut idropisis tipanitica. In cã er/
go asclitis ꝓcedẽdo dicebat Aui. ꝙ cãe eiꝰ ꝯiuncte mãe. s. aquo
sitatis vel humidi ꝯtenti in vacuitatibꝰ vẽtris iterioris: aut su/
munꝛ ex virtute sepatiua aut ex mã sepata aut ex vijs. Et cã q̃ ẽ
i virtute sepatiua. s. sanguis ab aquositate sumiꝛ: aut ex pte ipo
tẽtie virtutis expulsiue epatis: aut ex pte debilitatis virtutis at
tractiue renũ. Naꝫ vt dicit Aui. sepatio hec fiẽda i epate ẽ cõis
iter virtutẽ attractiuã in renibꝰ: ⁊ ita voluit nõ poni aliaꝫ virtu
teꝫ sepatiuaꝫ distinctiuã ab expulsiua debita epatis ⁊ debita at
tractiua renũ: lꝫ Auer. posuerit eam sepatiuaꝫ. Iõ addit Auic.
Cũqꝫ debilitanꝛ ambe aut vna caꝝ nõ sepaꝛ aquositas ⁊ nõ re/
cipit caꝫ corpꝰ: iõ necessario ẽ vnꝰ modoꝝ casuũ idropisis ascli
tis. q꞉ cũ nõ expelliꝛ aquositas sepata a sanguine ſꝫ remanet cũ
sanguine: tũc tãdẽ ẜꝫ aliquẽ modoꝝ ĩfra dicẽdoꝝ expelleꝛ i va
cuitateꝫ q̃ est iter sifach ⁊ mesinteriũ ⁊ aliquotiẽs fit defectꝰ in
vijs: qñ ẽt facta sepatõe ⁊ expulsiõe ab expulsiua epatis expel/
lẽte aquositatẽ versus renes si fuerit i emulgẽtibꝰ oppilatio vel
etiaꝫ in ipsis renibꝰ ꝑcipue si ibi fuerit oppilatio ex apate duro:
tũc etiaꝫ manet mixta aquositas cũ sanguine circa epar vel cir/
ca alia membra: ⁊ tandem ꝑcipitabit in vacuitates illas medias
ventris. Et aliquotiens sumiꝛ cã ex pte mãe separate vt quãdo
esset nimie quãtitatis vltra q̃ꝫ virtus posset expellere sufficien/
ter aut q꞉ nõ esset bñ digesta sed grossa non obediens expulsiue
virtuti saltem pro parte: ⁊ tũc retenta circa epar tandeꝫ ꝑcipi/
tabit i loca vacua per modũ infra dicẽdũ. Cãe aũt debilitatis
virtutis expulsiue epatis vel attractiue renũ sunt eãe suprapo/
site de cãis doloris epatis a debilitate mẽbri. Cãe ẽt oppilatio/
nũ viaꝝ ⁊ apatum sunt suprapposite. Cãe ẽt malitie digõis mas/
se sanguinee ⁊ aliaꝝ lesaꝝ virtutũ operationũ epatis supra sunt
posite. sed cã multitudinis aquositatis ẽ abundantia ciboꝝ hu/
midoꝝ ⁊ fructuũ ⁊ huiusmodi ⁊ potus aque plurime fride que
potaꝛ plurima ꝓpter vehemẽtiã sitis dñantis vt vult Auic. q̃
sup. fit dominãs ꝓpter ꝯplõnem calidã ⁊ siccã i epate faciẽteꝫ
sitiꝫ exiccãdo humidũ roꝛidũ oris stomaci: aut ꝓpter oppilatio/
nẽ cũ qua nõ attrahiꝛ humidũ ad epar saltẽ tm̃ quãtũ sufficit
ad extinguendũ caliditatẽ ⁊ siccitateꝫ epatis: vñ fit assidua sitis
ad multitudinẽ potus: aut ꝓpterea ꝙ potus qui exhibeꝛ nõ est
sedatiuus sitis vt si eẽt aqua calida nõ frigida: aut q꞉ eẽt aqua
saporẽ salsum habens aut aliã nitrosaꝫ qualitatẽ vnde augmẽ/
taꝛ sitis. ⁊ ita remanẽte multo humido circa epar ⁊ altera carũ
triũ causaꝝ tunc dicebat Auic. ꝙ tũc fit cã ꝯiuncta asclitis. nã
i principio capituli de cãis asclitis dixit: Cã ꝯiuncta i ipsa est ꝙ
suꝑfluitas aquosa nõ egrediꝛ ex parte sui exitus sup. ꝯueniẽter
nõ exit ab cꝑe vel ad mẽbra dbita q̃re reuertiꝛ necessario ⁊ fluit
ad aliũ locũ minꝰ necessariũ q̃ꝫ ad illũ i quo ꝯprehẽdiꝛ ⁊ ꝯstrigi
solet q꞉ fluit ad illas vacuitates medias i quibꝰ nõ solet talis mã
aquosa ꝯprehẽdi: ⁊ hoc ꝑ diuersos modos nũc dicẽdos. ⁊ ma/
xime fluit vt vult Aui. plurimũ eius iter zirbũ ⁊ inter sifach in/
trinsecũ aliquotiẽs tñ recipiꝛ ẽt i alijs vacuitatibꝰ vt supradictũ
ẽ ꝑ quosdã modos silẽs illis qbꝰ recipiꝛ i dicta vacuitate. Unꝰ
modus dicebat Auic. ẽ ẜm semitã resudatiõis ⁊ illic distillat q꞉
i illã ꝯcauitatẽ lambẽdo per pẽnulas epatis resudat per pãnicu/
lũ coopérientẽ ⁊ per zirbũ i dictã vacuitatẽ: lꝫ aliũ modũ posue
rit Uiaticꝰ ⁊ Azaranꝰ. Nã dixerũt ꝙ qñ digestiua epatis per
hoc ꝙ nõ potuit gñare ex chilo bonũ sanguinẽ ⁊ ꝓinde gñatur
in eo hũiditas. Illa hũiditas cũ grauat epar ⁊ nõ possit eã mẽ/
bris demãdare ibi remanẽs necesse ẽ ꝙ calor epatis eandẽ ꝯuer
tat i fumũ ⁊ expelliꝛ tũc ad pãniculũ vẽtris: ⁊ cũ ibi ꝯgregaꝛ fu
mus resoluiꝛ i aquosaꝫ hũiditatẽ ⁊ ita voluerũt ꝙ ñ trãsit ad il/
lam vacuitatẽ i forma aquositatis ſꝫ in forma vaporis. tamen
A. voluit ꝙ sub forma aquositatis trãsmittaꝛ. Scd̃s modus
ẽ ꝓpter sepationẽ vẽtositatis quã resoluit coartatio vt vult. A.
idest ꝑ eundẽ modũ ꝑ quẽ vẽtositas suo incessu dilatat. nã tran
sit ab eis partibꝰ i quibꝰ ꝯtineꝛ ad alias ꝓpter suũ motũ ⁊ exten
sionẽ quã facit i ptibus: similr aqua motu suo ⁊ extẽsione dila/
tat ptes: quibꝰ icludiꝛ ⁊ tandẽ trãsit ꝑ ipsas partes ad spatiuꝫ
predictum: ⁊ ita si lr̃a iaceret qua resoluitur coartatio esset cla/
ra. nam per eaꝫ sepationẽ ⁊ dilatationẽ meatuũ factam ex mo/
tu materie resoluitur coartatio vel formaliter vel materialiter
idest materia coartata vt patet: sed quia littera dicit q̃ꝫ resoluit
coartatio ista lr̃a resoluit teneꝛ ip̃roprie vt itelligaꝛ quã. s. mãm
resoluit. i. retinuit coartatio addit aut ꝓpter multitudineꝫ ma/
terici. nã mã multa exñte vt fuit supra dictũ: lꝫ habeat viã ꝑatã
ad debita receptacula: tũ ꝓpter multitudineꝫ virtꝰ expulsiua nõ
sufficit eaꝫ expellere saltẽ totã: ſꝫ sua grauitate circa eꝑ perma/
nens: nõ suo motu ſꝫ grauitate ꝑmendo ptes illas sepat illas ⁊
transit ꝑ sepationẽ in vacuitatẽ vẽtris ⁊ expellit eaꝫ aliquotiẽs
ꝑ vias occultas in eandẽ vacuitatẽ vt statiꝫ diceꝛ: ꝑcipue cũ sti
mulatur virtꝰ epatis a grauitate illiꝰ mãe vel a mala qualitate
ipiꝰ sicut dicit Aui. aliquotiẽs expelliꝛ sanies de ꝯcauitate ossis
nõ ꝑ manifestas vias: ⁊ ẽt expelliꝛ de ꝯcauitate pectoris ad vias
vrine cũ nõ stãt vie pate ad eãdeꝫ mãꝫ recipiẽdã habiliꝰ. ⁊ hoc
ꝯtingit sicut ẽt ponit hystoriaꝫ Aui. de snia quorũdaꝫ antiquo/
rum subliuniũ medicoꝝ ꝙ talis aquositas recipiꝛ in dictis vijs
ꝑ viaꝫ funis ⁊ vmblici. i. quarũdaꝫ venaꝝ terminataꝝ ad vm/
blicũ que radicẽ habẽt versus renes. nã sicut dicũt anothomi/
ste: ⁊ ita dicit Cõciliator ab artaria magna sub renibꝰ ramificãꝛ
due artarie vel due vene manifeste que trãseunt versus vesicã
postea reflectunꝛ i sursum ꝑ funẽ siue pectinẽ tendẽdo i vmbli/
cum: vñ fit vena vmblicalis ꝑ quã mingit fetus cũ nũdũ natꝰ ẽ
ac ẽt cum ẽ ortus nisi ligeꝛ que quideꝫ vene ⁊ artarie maxie ap
parent in nõ ꝯpletis fetibus i vtero ⁊ in aborsibꝰ. Sꝫ in ꝯpletis
extrema istaꝝ venaꝝ versus vmblicũ extenuãꝛ ⁊ exiccãꝛ. Cũ
igiꝛ aquositas hec ꝓpter oppilationẽ vel resistentiã expulsionis
ad alias ptes aliquotiẽs recipiaꝛ inter dictas venas versus re/
nes: ⁊ cũ nõ habet introitũ in vesicam ꝓpter aliquas cãs oppi/
lantes moueꝛ per easdẽ venas dispersas ꝑ funẽ siue pectineꝫ: ⁊
ita q꞉ extrema venaꝝ dictaꝝ iaꝫ exiccata nõ perueniũt vsqꝫ ad
vmblicũ i multis ꝓcedente tꝑe: iccirco tunc exit ⁊ recipiꝛ in va
cuitatibus mirach vel i vacuitate dicta supra. Et dicit Cõcilia/
tor i differẽtia supra allegata ꝙ quidaꝫ idropicoruꝫ emiserunt
aquaꝫ ꝑ vmblicũ: q꞉ forte i eis nõ erãt extenuate ille vene apud
vmblicũ vt i multis reperiꝛ. Aliquotiẽs ẽt aggregaꝛ aquosi/
tas i dicta vacuitate: qm̃ epar expellit aquositatẽ ad pãniculum
⁊ ꝯiter fiũt vesice i codeꝫ pãniculo aque replete: ⁊ ita ruptis di
ctis vesicis aqua effluit in locũ predictuꝫ. ⁊ dicit Rasis 7° cõti
nentis ꝙ ipe vidit has vesicas circa epar in aĩalibꝰ mactatis. ⁊
sicut dicimꝰ de dictis vesicis: ita itelligi põt de apatibꝰ epis ad
saniẽ ꝯuersis ⁊ ruptis. naꝫ illa sanies recipiꝛ i illa vacuitate me/
dia ⁊ ita fit asclites. ⁊ ita pꝫ ꝙ asclites nõ semꝑ fit ab aquositate
q̃si vrinali: ſꝫ aliquotiẽs a sanie fieri põt lꝫ raro eueniat ꝙ tanta
sanies multipliceꝛ ꝙ fieri possit idropisis. imo ẽt aliquotiẽs fit
a mã chilosa ex scissura aliq̃ꝝ meseraicaꝝ: vt ẽt ponit. A. i textu
cũ dicit ꝙ fit ẜꝫ semitã scissure aliquoꝝ meatuũ qui pati sũt ci/
bo ad epar quare attrahiꝛ aquositas apud eas priusq̃ꝫ ad epar:
⁊ ita illis ruptis transit aquositas chilosa ad illã vacuitatẽ me/
diam. imo ẽt ꝯsentiũt auctores ꝙ perforaꝛ aliquotiẽs intestinũ
⁊ Aui. specialr ⁊ idc egestio ad ventrẽ eiꝰ effundiꝛ ⁊ magnificaꝛ:
⁊ ita voluũt ꝙ pñtia mãe fecalis itra sifach recepta faciat idropẽ.
Tñ dicit Auic. ꝙ hoc ẽ longinquũ qm̃ mors ancedit sup. prius/
q̃ꝫ fiat idrops ex lesiõe itestini ⁊ maxie cũ fit ꝑ viã corrosionis. ⁊
sicut dictũ ẽ de mã chilosa ⁊ egestionibꝰ ꝑ rupturã mẽbroꝝ in
quibꝰ ꝯtinẽtur ꝙ fieri põt idrops nõ tñ exñte ẽentialr nocumen
to i epate: ita ẽt fieri põt idrops ex aquositate defluxa i dictam
vacuitatẽ ex ruptura alicuiꝰ pori vritidis vel amboꝝ ⁊ fiet subi/
to vt ẽt dicit Auic. i signis asclitis ex exitu lapi. ⁊ i hac epar in/
troitũ nõ hẽbit. ⁊ de hac expresse dicit Auic. caº ꝓprio: fit ascli
tes ex defectu virtutis attractiue renũ ꝓueniẽte sibi a debilita/
te epatis sup. expulsiua. Addit: ꝙ si fuerit prouenicns eis ab ali/
quo accñte eis pricipalr nõ a debilitate epatis vt sup. i eãu dcõ
tũc nõ hẽbit epar i gñatõe huiꝰ idropisis vestigiũ effectꝰ. Et ex
his pꝫ ꝙ dictũ Gordonij cõc. s. ꝙ sicut ptisis que dicit ꝯsum/
ptionẽ nõ fit sine vlcere pulmonis: ita idropisis nõ fit absqꝫ le/
sione epatis. hoc dictũ videꝛ eẽ notificãdũ pp casus supradcõs
ꝓxie i quibꝰ fit asclites nõ cõicato epati nocumẽto nisi vellemꝰ
dicere suppositates i diffinitõe idropisis vt multi dixerunt vt
fuit Haly. ꝙ ẽ egritudo orta ex debilitate virtutis sanguinẽ ge
nerãtis. Et ita Auẽꝫ. voluit ꝙ accidit i virtute imutatiua epis.
Et similr Gordoniꝰ declarat caꝫ ꝑ hoc ꝙ est error virtutis pri
cipalr digestiue epis ẜm has descriptões oporteret dicere ꝙ tu
mor factꝰ in iferiori ventre ex aquositate fluxa scissurã pori vri/
tidis vel factꝰ ex chilo ꝑ scissuraꝫ meseraicaꝝ vel egẽõnibus qꝺ
nullus talis tumor ꝓprie dꝫ dicere idropisiꝫ. Sꝫ sumẽdo idro/
pisim ẜm descriptõez datam ab Aui. sic aliqua talis posset dici
idropisis ⁊ aliq̃ nõ: vt qñ mã faciens extensionẽ esset frida vt ex
aquositate vel aliquo chilo frigido: ſꝫ vbi chilis esset nãliter ca/
lidus vel ẽt egõ colerica vel sanies ex rupto apate calido ꝑ quas
itumesceret venter. talis tumor nõ posset dici idropisis: q꞉ ipsiꝰ
cã nõ est mã exuberãs frida neqꝫ ẽt iposarca pẽdẽs ex liq̃factõe
humiditatũ nãliũ nõ possꝫ dici vera idrops. si ꝯsiderabis ⁊ hoc
bñ nota ⁊ ista sufficiant ꝓ cãis asclitis. Iaꝫ ponende sunt cãe
tipanitis q̃ apud multos auctoꝝ diciꝛ idrops sicca: q꞉ in ꝯpara
tõe ad alias paꝝ ꝯtinet de humiditate. cuius cã ꝯiunta vt dictũ
est supra est dñans vẽtositas cũ aliquali aquositate iclusa intra
vacuitates vẽtris iferioris vt dictũ ẽ de asclite. Cã vero añs
ꝓxima diciꝛ eẽ defectꝰ ẽt i digestiua epatis nõ ꝯuertentis mãꝫ
chilosaꝫ ad sanguinẽ: ſꝫ ꝓ maxia pte in ventositatẽ ꝑ modos sta
tiꝫ dicẽdos. Huiꝰ tñ nocumẽti in digestiua epis dicit Auic. ꝙ
plurimũ cãꝝ tipanitis est corruptio digõnis prime. i. facte i sto/
macho aut pp virtuteꝫ aut pp mãꝫ. Et dicit plurimũ cãruꝫ. s.
antecedentiũ: q꞉ de ꝯiuncta iaꝫ erat manifestũ vt dicit Gẽ. Et
dicit signãter plurimũ q꞉ nõ semꝑ: qm̃ põt ẽt sine vlla lesiõe exi
stente in digõne prima solo exñte nocumẽto in digõe epatis vel
etiaꝫ in 3ª digõne mẽbroruꝫ fieri tipanites: qñ stomacho de se
sufficienter digerente oblato ẽt cibo de se digestibili põt in cꝑe
esse debilis calor inatus vel essentialr cũ paucitate spũuꝫ vel ex
friditate ꝯtraria vel excessiua caliditate: ⁊ tũc certꝰ calor debi/

lis agens in mām chilosaȝ nō sufficiēs ad ꝑparatōeȝ sufficiētē
ad formā humorꝝ īducendaȝ facit actōȝ sufficientē ad euaporā/
dū ⁊ ventositatē generādā ⁊ faciet ad generationem timpanitis
multiplicata vētositate ēt nō existēte nocumēto in stomacho vt
dictū ē. ⁊ ita possumus ēt correspōdēter declarare q̄ stante vi/
cio in tertia digōne mēbrorꝝ ⁊ maxie mēbrorꝝ nutritōis ⁊ pāni/
culorꝝ ɔtentorꝝ ī vacuitate vētris aduenientē eis nutrimēto per
ꝓprias venas ēt eis ɔuenientes poterit debilis calor illorꝝ mem/
brorꝝ aliquā partē nutrimēti ad ventositatē ɔuertere. hoc tamē
maxie ɔtingit stante preparatōe in mā ex ꝑte quorūdā ciborꝝ ge
nerata. de quorꝝ ꝓprietate ē vt ɔuertanť in ventositatē ēt in 3ª
digōne mēbrorꝝ sicut dicit Auer. de pomis 5° colliget caº pro/
prio q̄ generāt grossaȝ ventositatē in 2ª digōne ⁊ 3ª ita q̄ dciū
ē a sapientibus q̄ possunt generare ptisiȝ ⁊ ethicā: ⁊ q̄ venti q̄
generātur ex eis habēt malā ꝓprietatē exardendi artarias pul/
monis: ⁊ sic dicit testificatus ē mirabilis Auēzo. sed vinū suum
vt dicit nō hȝ hanc īflāmationē. ⁊ ita pȝ q̄ nō existēte nocumēto
in stomacho pōt fieri tīpanites: vtplurimū tū timpanitis cā est
corruptio digōnis prime. Nam vt dicit Auic. mā enim cū non
valde digeriť. i. nō ɔuenienter ī stomacho ⁊ in eā egerit caliditas
dbilis sup. stomaci opationē debilē ū fortē. i. nō debite ꝑparātē
ad sanguisicationē fm epar. Addit: q̄ tunc abhorret eā corpꝰ
sup. epatis cū ad ipsuȝ trāsmittiť ⁊ ɔ̄ūr ex ea primū q̄ ɔuertitur
in epate ē vapor ⁊ ventositas. ⁊ ita lesio digestiue stomaci ē pre/
cipua cā in generatōe timpanitis lȝ ēt vt dictū ē supra. aliquo/
tiēs ē cā ⁊ asclitis ⁊ iposarce: q̄ tū ab ea debilitate stomaci pluri
mū cōtingit timpanites ⁊ nō sic alie spēs idropis. Jecirco tim/
panites approp̄priať nocumento prie digōnis stomaci magis
q̄ȝ alie spēs idropisis lȝ vt multū ꝓximior cā sit debilitas ī dige
stiua epatis ad ventositatē ɔuertētis ⁊ hoc siue debiliteť a ɔ̄rio
frīdo siue a sup̄flua caliditate. magis tū fit timpanites a sup̄flua
caliditate calorē nālem diminuētē q̄ȝ a debilitata a cā frīda: qm̄
ꝓpter caliditatē vehementē ⁊ extraneā ī stomacho ⁊ epate agē
tem ī cibos humidos vel hūiditates corporis antequā ɔpleatur
tp̄s debite dispōnis ī eis illa caliditas ꝑoccupat agēdo in mām
⁊ efficit ī eis operationē nō nālem ⁊ resoluit eos in ventositateȝ
antequā ɔpleať digō. ꝓpterea rōne dicit Aui. ē ergo cā timpa/
nitis debilitas digōnis prime ⁊ debilitas caloris aut ꝓpter ve
hementiā caliditatis dn̄antis: q̄ non dimittit tempus digōnis
sup. sufficiēs ad digerēdū: imo sup. preoccupat ad ventositateȝ
generādam. ⁊ ita excessiua caliditas cū debilitate nālis ē vtplu/
rimū cā ad timpaniteȝ vbi ad asciteȝ magis facit debilitas na/
turalis a frigido. ⁊ hoc ē qd̄ sentiebat Gal. 4° affo. ɔmēto affo.
Quibuscūqȝ tortiōes ⁊ circa vmblicū dolores ⁊c̄. Ubi ī fine
dixit q̄ asclites fit a cāis frigidioribus q̄ȝ timpanites: ⁊ timpa/
nites a cāis calidioribꝰ q̄ dȝ intelligi vt ī pluribꝰ vt statim dice
tur. Et rō sumiť ex hoc q̄ quocūqȝ gradu caliditatis dato cuȝ
quo pōt causari hūiditas ī asclite per intensionem istius gradus
alijs paribꝰ pōt causari vētositas faciēs ad timpaniteȝ. Nā cuȝ
ventositas causeť ꝑ subtiliationē ⁊ māe leuitateȝ per ītensioneȝ
gradus caliditatis poterit ip̄a mā vētosari qm̄ vētositas causať
per subtiliationē ⁊ leuificatōem māe. ⁊ ita ex aduerso si certa ca
liditas causat ventositatē remissior causare potest asclitem. Nā
ad causandaȝ ventositatem requiritur certa caliditas vt mām
subtiliādo trāsmutet in ventū quāte ītensionis nō requiriť ad
causandū aquositatē vt pȝ. Ex eis q̄ traduntur a pbis ⁊ ego la/
tius dixi supra in cā doloris stomaci a vētositate vel īflāmatōe
ad illū locū recurre. Ex hoc tū nō sequiť q̄ q̄libet tīpanites fiat
a fortiori calido q̄ȝ asclites: qm̄ aliq̄ asclites a calido ītēsiore cau
saf q̄ȝ aliq̄ data tīpanites. q̄ aliqua asclites pōt causari a calidi
tate ītensiori q̄ȝ caliditate tꝑata vt deductū est supra de mente
Auer. Et aliq̄ tīpanites pōt causari a caliditate remissiori tꝑata:
ex ɔ̄ti pn̄t ab eadē caliditate graduali cāri. Nam caliditas re/
missior pōt habere ad aliquā mām eandē ꝓportōeȝ ad causan/
duȝ ventositatē q̄leȝ hȝ vel hēre pōt ītensior ad aliquā aliā māȝ
ad causandū aquositatem vt pȝ ɔsideranti. Ex ꝑte aūt ciborꝝ
pōt fieri timpanites ēt a caliditate satis tꝑata vt declaraui supra
de inflāmatōe stomaci. Modus aūt gn̄atōis tīpanitis dixerūt
Uiat. ⁊ Aza. est qm̄ fumꝰ ex humiditate mala gn̄atꝰ expulsus ad
vacuitates vētris vt ad ꝑteȝ inter sifach ⁊ zirbū vt dictū est su
pra: remanet fm maiorē ꝑteȝ sm sub forma fumi ⁊ vētositatis: ⁊
fm aliquā ꝑteȝ in aquositatē: sicut econuerso cū maior ꝑs transit
in aquositatem ⁊ minor in vētositateȝ fit asclites. Modus tū
spālis poniť ab Auenȝ. capº ꝓprio sub hac forma dixit: Jdropi
sis tīpanites fit qm̄ epar in pricipio sue mutatōis cibi. i. chili nō
ꝑficit mutare oēs ꝑtes eius. i. non ɔplete ꝑmutat oēs ꝑtes eius
sup. ad nāȝ humoralē ⁊ fuerit debilis vt nō possit dissoluere qd̄
dȝ vt ɔsueuit: nec possit educere vel ꝑparare illud ad exitū: mu/
taf eniȝ tūc ⁊ ɔuertiť in nāȝ grossi fumi q̄ ꝑueniēs ad mirach. i.
eius vacuitates intumescit venter ⁊ figiť in ipso. Et si aliqd di/
minuiť de eo per dissolutōem surgeret loco eius aliꝰ fumꝰ sta/
tim: ⁊ ita sup. ɔseruatur extēsio vētris. Et hoc totū ē verū con/
clusa illa vētositate dn̄ante ītra vacuitates mirach vel mēbrorū
aliorꝝ cōtentorꝝ mesinterij vel zirbi vt dictū est supra: qm̄ si dcā
vētositas ēt dn̄ans cōtineref ⁊ eēt inclusa ī stomacho vel intesti
nis ⁊ fieret inflatio ventris ⁊ stomaci per cā nō ꝓpterea dicere/
tur corpus idropicū vt pȝ ex dictis supra circa diffinitionē idro
pisis. Et hec sufficiāt de cāis spālibus spālium specierꝝ idropi/
sis. sed cāe sūmarie singulorū specierꝝ idropisis vt dixit Rasis
septimo cōtinētis sumūtur ex debilitate virtutis generātis san
guineȝ quādō in generādo sanguineȝ deficit supra cōplemēto
eius. ⁊ hec de cāis sufficiant.

Signa. Jā veniēdo ad quartū principale de signis: primo
ex ordine ponētur signa ꝓnostica euētus: deinde
ad bonū ⁊ ad malū: ɔ̄ūr signa cōia ī oī idropisi demōstratiua ge
neris absolute: deīde demōstratiua causarꝝ idropisis cōium di/
uersarꝝ: deīde ponētur signa spērū demōstratiua vt īter se di/
stiguūť: postea signa cārū spāliū dictarꝝ spērū. De signis
igiť ꝓnosticis euētꝰ quedā sunt magis remota quedā ꝓximio/
ra. Signa maxime remota sumunť ex ꝑcessiōe cārꝝ primitiuarū
que adducūt vel adducere pn̄t ad apata epis splenis ⁊ renū vel
ad oppilatōes fortes horꝝ mēbrorꝝ ēt sine apate vel que adduce/
re pn̄t ad debilitatē digestiue epis maxie ꝑcipue cū tales cause
ex multo tp̄e fuerint ɔtinuate. s. vt exempli gratia de malitia re/
giminis ī cibis grosse substātie: ⁊ ꝑcipue calidis ⁊ maxime si fue
rint dulces ⁊c̄. nam tales cause parāt ad apostemata mēbrorū
nutritiōis ⁊ oppilatiōes in eis fortes vt dictuȝ est supra. ita ēt si
ꝑcesserit vehemētia sudoris superflui diuturni ⁊ multiplicatio
coitus ī corꝑe frīdo ⁊ debili vel alie similes cāe. ducētes ad de/
bilitatem caloris nālis epis vt frequētatus potꝰ mul. e aque fri
gide: precipue nō in hora sua post exercitiū ⁊ balneū ⁊ sitim ma
gnam. nā ex his vt ex signis remotis ꝓnosticari possumus su/
pra idropisim futurā: sȝ signa demōstratiua oppilationū epatis
renū vel splenis: ⁊ signa demōstratiua apatum epis renum vel
splenis ⁊ maxime durorꝝ sunt signa magis ꝓxima euētus idro/
pisis. ⁊ ita ex ictericia appens cū fit diuturna ita q̄ nō sumitur
iuuamentū manifestū ex medicinis dbite applicatis: tūc tale ac/
cidens ē etiam signuȝ magis ꝓximū ad idropem futurā. Si/
gna ēt ꝓpinquiora ꝓnostica ad idropē futurā sunt signa demō
stratiua cacexie. Nā cacexia vt vult Auic. noiať dispō añcedēs
idropisim. s. de ꝓximo: qm̄ ergo ꝑ signa ꝓpria demōstraf cace/
xia ⁊ demōstrāť cāe eius vt q̄ corrumpať digō epatis: ⁊ q̄ acci
dat debilitas ī virtute digestiua illius sup. infra illaȝ que ducit
ad idropesim vt q̄ r. s. ꝑmuteť color corꝑis ⁊ faciei ad albedinem
⁊ citrinitatē ⁊ apparet inflatio ī palpebris ⁊ facie: primū propter
dicta mēbra esse rara ī quibꝰ recipiunť vapores qui resoluūtur
ex cibis male digestis vt dictū est circa lrām: deinde manifesta/
tur ēt inflatio ī extremitatibꝰ manuū ⁊ peduȝ: ⁊ qn̄qȝ inflāť te/
sticuli ⁊ fortis ēt fit inflatio mirach: ⁊ nō sunt tū aliqua acciden
tia demōstratiua idropisis de quibꝰ diceť: tunc ista sunt signa
ꝓnostica de ꝓxio idropisis. Aliud ꝓnosticū euētus ⁊ poniť a
Rabi. ꝑticula 6ª: Quicūqȝ ex sui nā similis ē idropico huic cito
aduenit idropisis ⁊ simile iudiciū posuit d̄ ptisico ⁊ melācolico.
rō pȝ maxime de futura idrope iposarca ī qua apparet color ad
albū ⁊ liuidū declinās cum aliquali inflatiōe: ⁊ talis color appa
ret ēt in quibusdaȝ nāliter sanis. Aliud ꝓnosticuȝ ⁊ est Gor.
cū preter solitū longo tp̄e sup̄fluitates que ɔsueuerūt expelli re/
tinenť sicut ē sudor egestio vrina ⁊ alia ɔsimilia tale est signum
idropisis future. pȝ q̄ significanť vel oppilatiōes magne vel ī/
potētia virtutis ad expulsionē: ⁊ ita aggregabunť sup̄fluitates
que tandeȝ trāsmittenť ꝑ modos dictos supra: ad vacuitates il
las medias. Aliud ꝓnosticū euentꝰ magis ꝓximū ad timpa/
nitem specialr ē Hypo. 4° affo. affo. 2°: ⁊ est quibuscūqȝ tortio/
nes ⁊ circa vmblicū dolores ⁊ lumbos sup. fiunt ⁊ dolor nō sol
uitur neqȝ a farmacijs neqȝ alr in idropē siccaȝ ꝑficiť. ⁊ rationē
dat Gal. in ɔmento: q̄ si tales dolores nō dissoluūtur cuȝ far
macia vel alio medicaie dissoluēte: tūc significat q̄ ibideȝ mali
humores male ɔplexiōis sūt dominātes vel sup. male ɔplexio/
nes ī mēbris iam habituate que mala ɔplexio si ū dissoluať idro
pisis generať que ab Hypo. sicca nominať: a modernis timpa/
nia vocať vt dicit. Signa vero ꝓnostica ad bonū: ⁊ est Aui. ī
capº cārum idropisis absolute. ⁊ idē posuit Gor. nō quia sit bo
num ī se sed q̄ sit bonū curatiuū alterius morbi dicit sic: Et si ac/
cidit alicui idropisis habēti melācoliā resoluiť melācolia. i. mor
bus melācolicꝰ curať: ꝓpterea q̄ idropisis humectat eā. Ali
ud ꝓnosticū ad bonū: ⁊ poniť ēt ab Hypo. 6ª affo. affo. 14°: ⁊ est
ab idrope habito fm venas ī ventreȝ aque fluēte soluit egritudi
nem fm venas. i. fm meseraicas mota mā ad ventrē. i. ad intra
ɔcauitatē intestinorꝝ soluit egritudinē intelligať stātibꝰ reliquis
signis laudabilibꝰ de substātia virtutis ⁊ bona tollerātia eua/
cuationis ꝑ vētreȝ: ita vt intelligať euationē esse factaȝ a nā re/
gulariter ⁊ nō sinthomatice. Aliud ꝓnosticū Hypo. 7ª affo.
affo. 28°: Si ab albo flegmate hito diaria superuenerit fortis sol/
uit egritudinē. ⁊ dicit Gal. in cōmento ꝑ flegma albū intellexit
iposarcā. ⁊ simileȝ sn̄iaȝ posuit Ras 7° ɔtinētis ēt de mēte Hy
po. dixit: Quotiēs accidit ī idropisi carnosa fluxꝰ vētris vehe/
mēter passio inde dissoluiť. Et addit: dicit Gal. si fluxꝰ ventris
ei fuerit durabilis ip̄m saluabit. dixit signāter durabilis q̄ nō
quilibet fluxꝰ sanat iposarcā: imo oȝ ip̄m per tp̄s cōtinuari fm
q̄ multa mā ē peccās circa membra. specialr tū dicit curabilis
vt declararet q̄ euatio que est ad sanitatē nō dȝ esse multa ⁊ su
bita: sȝ dȝ esse durabilis gradata: ⁊ ita multa in longo tp̄e. Nā
si fit talis fȝ gradationē significať q̄ fit a nā regulāte. Et hoc
notate q̄ Aui. videť huic sn̄ie ɔtrarius. nā dixit in caº de idropi/
si in gn̄ali: Et scias q̄ fluxꝰ vētris in idropisi mortalis ē. Ad tol
lendum hāc difficultatē dicaf q̄ paulo ante dictuȝ est q̄ stāte
fortitudine virtutis cū reliquis bonis signis ī idrope ⁊ bona tol
lerantia euationis ē significatio bona ī fluxu: sed vbi fluxꝰ succe
deret isti idropisi cū debilitate virtutis ⁊ alijs malis signis ē si/
gnificatio mortalis: ⁊ qm̄ ī asclite que ē ꝓprijssime idropisis vt/
plurimū ɔiungiť virtutis debilitas ideo est q̄ ī idropisi. s. ī ascli/
te fluxus superueniēs ē mortalis vt voluit Aui. Jn iposarca autē
pendēte a flegmate albo cū sit minus mala spēs vt supra dictū
ē aliquotiēs ɔiungiť virtutis ɔstātia: ⁊ tūc si cuȝ alijs dictis su/
pra fiat

ꝑ̄a fiat fluxus resolueꝶ egritudo. ⁊ istū sensuꝫ voluerūt Hypo.
7ª affo. ⁊ Rasis 7º ꝯtinētis. ⁊ sic soluiꝶ apparēs ꝯ̄dictio q̄ꝛ tñ vt
i pluribꝰ i idrope virtus ē debilis ⁊ ꝓpter fluxū virtus ad vlte/
riorē duciꝶ debilitatē. Jccirco ad ꝓnosticādū de salute vel de
morte dicit Auic. ⁊ oꝫ vt sit nā i lenitate ⁊ siccitate cognita. Nā
eiꝫ sicca vt addit melior ē q̄ꝫ cū ipsa ē leuis ⁊ ꝓp̄ie ī icipiente ex
alchatin ⁊ renibꝰ: ⁊ talis ꝓpter nō debite attrahi aquositatē est
asclites vt sup̄a fuit dictū i q̄ virtus debilior ē: lꝫ ad aliū sensuꝫ
posset exponi lr̄a Auic. ꝙ nā sicca ē melior q̄ꝫ ipsa lenis vt expo/
nit Gentilis qui circa hoc mouet dubitationē q̄ꝛ videꝶ ꝙ leni/
tas sit melior ex quo auctores in cura p̄cipiūt solutionē vētris
fieri debere. Soluit rūdēdo ꝙ solōnē vētris ꝯsideramus aut
vt se offert in rōne cāe curatiue ⁊ sic lenitas ē melior: hoc ē dice
re ꝙ euō materiei idropisis ē melior q̄ꝫ retētio. aut ꝯsideramus
solōnē vt ex ea sumiꝶ indicatio de intēsione vel remissione cause
idropisis i malitia ⁊ sic sicca ē melior. nā idropisis ex quo cōsur/
git ab epate tunc fluxibilitas indicat ꝙ epar nō trahit. Si etiaꝫ
fiat vicio renum vel alchatin oppilatoruꝫ ex fluxibilitate decla/
ratur fortis oppilatio vel debilitas illoruꝫ membroruꝫ quia de/
claratur ꝙ modicuꝫ attrahiꝶ de humido ad membra posterio/
ra ⁊ sic vēter lubricaꝶ ⁊ ex opposito stante natura sicca arguitur
sup̄a valitudinē attractiue hoꝝ membroꝝ ꝙ melius ē. ⁊ ita pꝫ
ꝙ siccitas nāe videꝶ esse melior in via signi. Aliud sꝫ quid ad
bonum ⁊ poniꝶ etiam ab Auic. capº allegato: idropisis eueniēs
propter duritieꝫ splenis magis salua est q̄ꝫ eueniens ꝓpter du/
ritieꝫ epis. Addit: imo est in qua speraꝶ curatio. rō est satis cla/
ra. Naꝫ si sequaꝶ epatis duritiē nō est spes nisi i p̄cipio vt su/
p̄a fuit declaratū vbi durities splenis pōt curari ⁊ ꝯ̄r sperari
pōt curatio idro. inde depēdentis. Aliud ⁊ ē Aui. Carnositas
mirach i idropisi est signū bonū: q̄m declarat tollerātiā fridarū
euonuꝫ ꝑ medicinas solutiuas. Aliud ⁊ poniꝶ 7º ꝯti. Si ege/
stio fuerit in idropisi digesta ꝯfidenter curāda est passio ipsa cuꝫ
caliditas inata sit in eo potēs: ⁊ per egōneꝫ itelligaꝶ oēs excrea
tiones vt vrine ⁊c̄. ⁊ ista sufficiant de ꝓnosticis ad bonū. De
ꝓnosticis ad maluꝫ sit hoc p̄mū ꝓnosticū ⁊ est Aui. capº alle/
gato: ⁊ ēt Raſ 7º ꝯti. dicit Auic. Et hō de quo vehementiꝰ ti/
meꝶ cū aduenit ei idro. ē ille cuiꝰ ꝯplō nālis ē cal'a ⁊ sicca. Et ad/
duxit rōneꝫ: nō eniꝫ egrotat ꝑ ꝯ̄rium sue ꝯplōnis nisi ꝑꝑ reꝫ ma/
gnā. Et dicit Raſ vbi sup̄a ꝙ hn̄tes ꝯplōneꝫ calidaꝫ ⁊ siccam
si idropici fiūt de difficili curabiles erūt cuꝫ ipsi hēant morbuꝫ
ꝯ̄riuꝫ ꝯploni coꝝ. ⁊ hoc nō accidit eis ex vehemēti ꝯdēnatōe. i.
ex forti multū cā. Et hec est sn̄ia Hyp. 2ª ꝑticula affo. Jn mor/
bis minꝰ ꝑiclitanꝶ egrotantes ⁊c̄. Aliud ꝓnosticū est Hyp. i
2º ꝓnosticoꝝ i p̄cipio: oīs idrops i acuta fe. malū. Et poniꝶ ēt
7º ꝯti. dicit ꝙ quotiēs accidit idropisis cuꝫ morbis acutis ma/
luꝫ. Et adducit rōneꝫ: cuꝫ patiens nō solueꝶ leuiter de fe. vehe
menti ⁊ dolet vehemēter ⁊ mortifera sit passio cuꝫ fe. sit acuta.
⁊ ita si ꝯiungaꝶ idrops morbꝰ ē mortalis. Aliud ꝓnosticū ad
maluꝫ declaratiuū quorūdā dictoꝝ sup̄a ⁊ est Hor. Fluxꝰ vē/
tris sup̄ueniens idropico sine alleuiatōe est mortale: q̄ꝛ aliquoti/
ens est possibile ꝙ nā euēet aquā idropicoꝝ ⁊ ꝑ vrinaꝫ ⁊ ꝑ seces/
suꝫ: ⁊ tunc sup. cū fit a nā regul'r oꝑante fit alleuiatio ⁊ tunc fit
gradata euō. Si ergo ñ sequiꝶ alleuiatio significat ꝙ euō sit sin
thomatica ⁊ mala: ⁊ hoc vtplurimū fit subito. Jō ad hoc decla
rāduꝫ dicit Raſ 7º ꝯti. de idropico si subito manauerit aq̄ sup̄/
abūdās ꝑibit: q̄m nā nō sustinebit taleꝫ euōnē. Aliō ꝓnosti/
cuꝫ ēt Hor. Urina bicolor ē mortalis i idropisi sicut cū ē ruffa
superiꝰ ⁊ liuens iferius. Nā declaraꝶ sup. ⁊ eterogeneitas nāe
⁊ debilitas inati caloris caliditate dn̄ante: aut cū est rubea supe
rius ⁊ nigra iferiꝰ. Nam declaraꝶ ēt iequalitas nāe sup̄a nām
cū vehemēti adustione: p̄cipue ēt si fuerit liuens superiꝰ ⁊ nigra
iferius significaꝶ adustio cū mortificatōe. Aliud ꝓnosticū ⁊ ē
Auic. loco allegato: Qñq̄ꝫ dn̄atur mā idropisis adeo donec fa/
ciat accidere disnīā ⁊ ꝯstrictōeꝫ anhelitꝰ ⁊ solutōem ventris: id
significat ꝓpinquitatē mortis i tribꝰ diebꝰ. Auic. dicit in tribus
diebus: nō q̄ꝛ tertiꝰ dies sit p̄cisus terminꝰ ad mortē: sꝫ quasi
dicat i breuitate: q̄m tāta est mā ꝙ simul cōicaꝶ sp̄ualibꝰ ⁊ inte/
stinis: ⁊ hꝫ hoc veritatē si acciderit ꝯstrictio anhelitꝰ ꝑ hāc cāꝫ
⁊ non per aliaꝫ. q̄m si veniret talis difficultas ꝓpter ꝯp̄essionē
officialem i. propter magnitudinē epis comp̄imētis ex aꝑate:
tūc dicit Auic. ꝙ hec ē magis salua idest nō significat mortem
ita in breui. Aliud ⁊ est Hypo. 6ª particula affo. 36º: Jdropic.
tussis superueniēs malū p̄cedēs vero sine malo. Dicit Cōmen
tator i ꝯmēto: si tussis fuerit sup̄ueniēs ex eēntia idropisis ⁊ nō
ex alia cā vt ex catarro. Nā si crescat humiditas idropisis ꝑtin
gens vsq̄ꝫ ad canales pulmonis generaꝶ inde tussis vnde vici/
nus ē suffocatōi. Et ita Gal. videꝶ velle ꝙ aquositas resudat ꝑ
diafragma in pectus ⁊ pulmonē. ⁊ hoc dictū nō placuit Rasi
7º ꝯtinētis. Nā postquā posuit ꝓnosticū dixit ō mēte Gal.
si accidit idropico absq̄ꝫ aliqua cā inducēti ad hoc sicut ex reu/
mate ⁊ similibꝰ sꝫ tm̄ ex corpore passiōis ⁊ ex ꝯdēnatōe aque ꝑ/
ibit. ⁊ adducit rōnem Gal. q̄m significat ꝙ aqua peruenit ad
canales pulmonis ⁊ ꝓpinqua ē ad suffocādū eū. Addit ipse: di/
co ꝙ hoc dictuꝫ ē icōueniēs eū aq̄ sit sub diafragmate vñ qua/
liter aqua perueniet ad canales pulmonis. Sed intentio magis
ꝯueniens sit ꝙ sup̄abūdātia aque infestabit diafragma i quātū
inde stringiꝶ anhelitus ⁊ excitaꝶ tussis estimāte patiente ꝙ illa
cōfert ei sicut accidit in dispōne in tussi epatis. Nō ē tñ negan/
dū vt arbitror quin illa aquositas posset ꝑ porositates diafrag/
matis sp̄ualibus cōicari q̄m p̄io in ꝯcauitatem pectoris postea
motu pulmonis imbibiꝶ in eo. Est igiꝶ tussis i idropico superue
niēs mala per viā signi q̄ꝛ significat humiditatē in tm̄ eē acutaꝫ

infra diafragma vt cōp̄imēdo diafragma tussis causeꝶ: ⁊ etiā
sic ꝯp̄imēdo subintrat ꝑ ꝑte aquositas i dictā ꝯcauitatē vt di
ctuꝫ ē. Aliud ꝓnosticū ⁊ ponitur a Hor. quādo anhelitꝰ ⁊ su
dor ⁊ sputū fetent ⁊ vl'r ea que egerūtur a corpore: imo ⁊ fetor
totius corporis sunt signa mortalia pꝫ. Aliud signū eiusdem
q̄n circa idropicuꝫ fiūt remedia ꝯueniētia ⁊ euāntia ⁊ alterantia
⁊ patiēs sentit se alleuiatū per tres dies ⁊ iteꝝ reuertiꝶ morbꝰ:
⁊ ita frequēter ꝯtingit ꝙ aliquotiēs alleuiaꝶ ⁊ postea redit infra
duos vel tres dies: talis nūquā curabiꝶ. Nā declaraꝶ ꝙ causa
idropisis ē firma reaggregatiua māe multo magis erit signum
mortis si nullo modo senserit se alleuiatū infirmꝰ. Aliud ad
maluꝫ sp̄ale in asclite ⁊ timpanite: cum fit inflatio manuuꝫ spe/
cialiter in asclite vel timpanite vbi cōsueuerūt esse extenuate est
de signis certis mortis. nā significat cōicatā eē debilitatē cor/
di: vnde non pōt defendere manus ab inflatōe. Aliud ⁊ vlti/
muꝫ ad malū ⁊ ē Aui. quādo accidūt idropico vlcera oris ⁊ gin
giuaꝝ: ⁊ in ꝓcessu accidūt vlcera in corpore iā ē mors propinq̄.
Nā vlcera oris ⁊ gingiuaꝝ declarant malitiā vapoꝝ resoluto/
ruꝫ a mā ad eas partes leuatoꝝ: postea vlcera ⁊ vesice fcā i cor/
pore declarant malitiā ꝯplōnis in sanguie vel hūiditate sangui
nea. ⁊ ita de hoc vidi experientiā pluries. Et addit Auic. ⁊ dici/
tur ꝙ q̄n descēdit ex idropico sup. per secessuꝫ qō est sicut caro
ꝓnūciat mortē eiꝰ q̄n. s. ē sicut caro sanguinis coagulati q̄ꝛ sigt
dissolutōeꝫ de substātia epatis. ⁊ hec sufficiāt de signis ad ma
lum. Jā veniēdū ē ad signa demōstratiua ⁊ p̄io idropisis ab/
solute que sunt cōia i omni idrope. postea ponētur signa sp̄alia
sp̄alium specieꝝ idropis vt iposarce asclitis ⁊ timpanitis. De si
gnis igiꝶ cōibus dicit Auic. oēs spēs idropisis sequiꝶ corruptio
coloris. pꝫ ꝑ hoc q̄ꝛ i oī specie fit vtplurimū corruptio in digōe
2ª gn̄atiua humoꝝ ⁊ sanguis quoꝝ bonitate sequiꝶ bonꝰ color ⁊
eoꝝ malitia sequiꝶ corruptio coloris. Scōm signū posuit. A.
ꝙ i oībꝰ eis accidit iflatio pedū ꝑꝑ debilitatē caliditatis inate ⁊
propter humiditateꝫ sanguis ⁊ eius vaporem ⁊ iflatio talis i pe/
dibus maxime fit circa talū: q̄m in illis ꝑtibꝰ maxime debilita/
ta caliditate nāli sanguis i vaporeꝫ cōuertiꝶ: ⁊ aliquotiēs vapor
i humiditatē aqueā. aliq̄ tñ dicūt ꝙ hoc nō est signū cōe: q̄m
i timpanite nō semꝑ accidit iflatio pedū: lꝫ ēt Serap. dixerit ꝙ
in oībus speciebꝰ idropisis iflatio pedū ē accidēs cōe: ⁊ ē ꝓbabi
lis rō quā adducit. nā cum in oī tali est debilitas caliditatis na/
turalis non expelluntꝶ vapores ad mēbra extrema: ⁊ ita vapores
illi grossi cū nō resoluūtur aquei exn̄tes ꝯ̄ter grauitate quadaꝫ
mouētur deorsum simul cū quibusdaꝫ aliꝭ humiditatibꝰ: ⁊ ita
itumescūt pedes. Si igiꝶ aliquotiēs appꝫ ꝙ nō intumescant in
timpanite hoc maxime euenit i p̄incipio. si in ꝓcessu tumescūt
ꝓpter cāꝫ dictā: reliqua tamē mēbra extrema extenuāꝶ loquor
i timpanite. Et de hoc mouet dubitationē Scrap. i caº ꝓprio:
quare ēt manus nō tumēt cū ad eas ēt expellanꝶ vapores gros/
si sicut ad pedes. Rūdit adducēdo tres cās ad hanc solutionē.
Prima cā sumiꝶ ex ꝓpinquitate manuū ad cor ⁊ distātia. s.
pedū: q̄m cum cor sit fons caloris vicinitate sua iuuaꝶ virtꝰ na/
turalis manuū ⁊ ad meliꝰ digerendū ⁊ ad ꝓhibendū receptio/
nem vapoꝝ ⁊ ad resolutionē eorūdeꝫ. Scōa cā sumiꝶ q̄ꝛ ma/
nus sunt facilioris motꝰ q̄ꝫ pedes ⁊ pluribꝰ motibꝰ subijciuntur
vñ ꝓpter multitudinē ipoꝝ motuū resoluiꝶ qō effundiꝶ ad eas.
Tertia cā sumiꝶ ex eo q̄ꝛ vapores grossiores ⁊ plures descen/
dunt ad pedes q̄ꝫ ad manꝰ: q̄ꝛ de ꝓprietate vapoꝝ grossoꝝ ē vt
dixit vt nā. i. ꝑ nām descēdāt iferius ꝑꝑ id ergo ponūt pedes i/
flatos ⁊ nō sup. manꝰ. Aliud signū ē vt dicit. A. ꝙ oēs ille spe
cies non euāuntur ex siti clamosa. i. angustiosa. rō huiꝰ sumiꝶ pº
q̄m ex mā idropisis sequēte corruptionē digōnis eleuāꝶ humo/
res al's vapores mali corrupti ad os stōaci q ꝯ̄ter exiccāt ⁊ idu/
cunt ad sitim. Alia cā sumiꝶ ex p̄uatōe nutrimēti ꝯueniētis
mēbris. nā in oī specie idropisis p̄iuanꝶ mēbra a debito nutri/
mento: ⁊ ita i omni idropisi substātifice exiccanꝶ: lꝫ qualitatiue
humecteꝶ in iposarca: iō cōsequēter exiccata fortiter attrahūt
humiditatē ꝯuenientē: ⁊ ita cōicaꝶ suctio ad os stomaci ⁊ fit si/
tis. Adiuuat ēt ad vehemēter attrahendū oppilatio i vijs cō/
muniter ꝯtingēs i idrope: vnde p̄iuanꝶ ēt magis sufficiēti nāli
nutrimēto: ⁊ tamen ꝓpter fortē attractionē subtile humidū tra
hitur a stomacho. Hor. ēt addit aliaꝫ cām dicēs ꝙ vna de cau
sis sitis inter alias est ꝙ sp̄ualia cōp̄imunꝶ in idropisi quacūq̄ꝫ
ita ꝙ nō pōt libere ꝑ pulmonē fieri euētatio ad ipꝫ cor quare su/
perinflāmatur cor ⁊ vicinitate eius ad os stomaci cōicaꝶ ori sto/
maci caliditas exiccatiua faciēs ad sitim. Addit Aui. ꝙ nō eua/
cuanꝶ a cōstrictiōe anhelitꝰ pꝫ in asclite ⁊ timpanite per ꝯp̄es/
sionem diafragmatis: ⁊ i ip. sarca ēt ꝓpter grauitatē mēbrorū
sp̄ualiū subseruientiū in anhelitu ex sanguine crudo ꝯtento in
eis. Ponit aliud signū ꝙ est paucitas appetitꝰ cibi: pꝫ ex si/
gno p̄cedēte vehementiā appetitꝰ aque. i. sitis. naꝫ appetitus
ad cibū ⁊ sitis videnꝶ esse ad ꝯtraria: ⁊ sic ad intēsionē vniꝰ seqꝶ
remissio alterius. Facit tñ Aui. modificantē exceptionē ꝙ nō in
qualibet idropisi stat vehemētia sitis: ⁊ ꝯ̄ter stare poterit appe/
titus ad cibū. ⁊ est bene notādū: ⁊ ita sitis clamosa nō est signuꝫ
cōe insep̄abile in idrope verbigr̄a: vbi accidit idrops a frigidita
te epis ⁊ ꝓp̄ie a potu aque fride nō in hora sua: q̄m tunc multo
ifridato stomacho ⁊ epe ꝓhibebiꝶ sitis neq̄ꝫ rōes p̄iꝰ adducte i
hoc casu sunt ꝯcludētes: vt pꝫ si ꝯsiderabis saltē i p̄cipio idro
pis: lꝫ forte in ꝓcessu fiat sitis. Aliud signū cōe: Jn oībꝰ illis
minoraꝶ vrina: pꝫ q̄ꝛ humidum aquosum vel trāsit ad membra
cū sanguine i iposarca vel fm̄ magnaꝫ ꝑteꝫ trāsit ad vacuitates
medias ventris iferioris ⁊ ꝓp̄ie in asclite. nā in hac magis mi/
noraꝶ vrina deinde i iposarca: i timpanite aūt nō tm̄ vt pꝫ cōsi/

deranti. ⁊ ex hoc īferꝛ aliud signū q̄ vrina cōiter tingiꝛ ī idrope
⁊ aliqualiter rubet. tñ ꝓpter paucitatē eius ꝑ simplicē alteratio/
nem cū alteraꝛ a caliditate mēbroꝝ tingiꝛ sensibilr plusquam si
eēt pluris quātitatis: tñ q̄ illud modicū colericū qđ transit cū
vrina magis tingit modicā quātitatē vrine q̄ multā. Ter/
tia cā sumiꝛ ꝓpter impotētiā sequestratōis siue sepatiōis san/
guineitatis ⁊ colere rubee ab vrina que īposita fit in omni quasi
specie idropisis ꝓpter debilitatē expulsiue epatis ⁊ debilitatem
attractiue renū vt supra dictū ē. Et ita stante mixtiōe sanguis ⁊
colere cū vrina reddiꝛ vrina magis tincta ꝓꝑ id vt recte refert
Auic. ad significādū super cām calidā ⁊ dñium sanguis in idro
pe nō opꝫ vt indiceꝛ ꝓpter tincturā aque ⁊ rubedine eiꝰ. Aliđ
signū posuit Auic. q̄ accidūt eis plurimū fe. tepide. i. leues quo
ad accidētia ꝓꝑ putrefactōem ī mā frida lꝫ sint periculose. Ul
timū signū de his cōibus dicit. A. multotiēs accidunt eis bo/
tor que rupte emittūt a se aquā citrinā. ⁊ hoc ē ꝓpter corruptōꝫ
⁊ nitrositatē humoris nō regulati a nā ⁊ apparet ī ꝓcessu ⁊ ē de
malis signis vt dixi supra. Aliud signū ponūt quidā de pru/
ritu ꝯtigente ī toto qui ēt ꝯtigit ex corrupta digōne que fit ī to/
to vel ex vaporibꝰ nitrosis sursū ascēdētibꝰ. Signa vero di
stictiua ī idrope si sit a cā cal'a vel frida dicit. A. q̄ idropisis cuiꝰ
cā ē calida ē cum signis caliditatis ex inflōne ⁊ siti sup. excessi/
ua ⁊ citrinitate coloris ⁊ amaritudine oris ⁊ vehemētia siccita/
tis ī corpore sup. subito ꝯtigens ⁊ casu appetitus cibi ⁊ vomitu
citri. ⁊ viridi. ⁊ vrina apparet rubea viridis vel ad nigrū decli/
nās precipue ī ꝓcessu ex adustione ⁊ ꝓpter maximā vehemen/
tiā colere. Et si cā fuerit tante intensionis q̄ sequaꝛ liquefactio
nāliū humiditatū stant signa liquefactōis ī vrina ⁊ egestioni/
bus cū manifestatōe virulētie ⁊ similibꝰ. Signa vero opposi/
ta sunt signa idropisis a cā frida. Signa vero distictiua a cā ꝑ
ꝓprietatē ab ea que per cōitatem vt idropisis facte vicio epatis
tm̄ nō cōicata mala qualitate a stomacho renibus splene vel ab
alijs mēbris sed ab ipso epate pricipaliter maxie ex apāte epatis
dicebat Hypo. 2º ꝓnosticoꝝ: ⁊ ita Gal. textu ꝯmēti tertij q̄ su
muntur ex quattuor. Nā dicit sic: cuius vero. s. imo origo ē ex
epate fit cū tussicula nec quicquā proijciūt ⁊ pedes tumēt ⁊ non
egerunt nisi modicū ⁊ cū angustia ⁊ circa ventrē apāta fiunt nō
ꝯtinue extra manētia sed veluti fugientia. Fit primo tussicu/
la ī qua nō ꝓijciūt quicquā. Et dicit Gal. ī cōmēto q̄ hñs hāc
egritudinē desiderat tussire ⁊ accidit ei mordicatio que ꝓuocat
ad tussiendū. Cū ergo īcipit tussire abstinet a tussi sup. ꝓꝑ nocu
mētū qđ ꝑcipit ī tussiēdo ꝑ ꝯpressionē apātis īcipit tñ tussire vt
experiaꝛ eius iuuamentū qm̄ ꝓꝑ vicinitatem ex apāte epatis ad
ipm̄ diafragma ꝯprimēdo ꝯstringiꝛ pulmo: estimat ergo īfirmꝰ
tussim vtilē sperās ꝑ eā euadere rem nocētē ⁊ dilatare cōstri
ctōeꝫ. Et ideo aliqñ abstinēt a tussi: q̄ volūtarie se ꝓuocant ad
tussiēdū. nō tñ in totū abstinet q̄ virtꝰ nālis ꝓpter lesionē mo
uet ad tussiēdū: ⁊ nō fit simplr volūtarie nihil tñ spuit: q̄ mā nō
est ī mēbris spūalibꝰ ledēs nisi aliqñ expuaꝛ aliqđ subtile aquo/
sū vt dicit Gal. que venit ad cānā pulmonis ex venis ī qbus
sanguis aquosus est ꝯtentꝰ. Scđm signū dicit Hypo. est tu/
mor pedū ⁊ est de signis cōibꝰ vt dicit Gal. ī ꝯmento: vt ēt fuit
dictum supra. tamē in idropisi per ꝓprietatem epatis notabilis
tumor pedibꝰ citiꝰ aduenit q̄ꝫ in ea que ē per cōitatē: qm̄ epar
prio lediꝛ. Aliud signū ⁊ tertiū dicit q̄ nō egerūt nisi modi/
cū ⁊ cū angustia. ⁊ ita ēt dicit Auic. ī caº signoꝝ idropisis q̄ qñ
īcipit ex ꝑte epatis ꝯstrīgiꝛ cū ea nā. ⁊ rōnē adducit Cōciliator ī
ꝯmento qm̄ ī dcō cāu stomachus ⁊ ītestina nō habēt egritudi/
nē sup. principalr ⁊ cibꝰ eiꝰ nō corrūpiꝛ nec grauat hec membra
quare nō accidit fluxꝰ vētris. Sed fex ibi moraꝛ ī corꝑe pōt legi
lr̄a minoraꝛ q̄ caliditate epatis ꝓpter apāa sugiꝛ humidū de fe/
cibꝰ ꝓpter adustionē ⁊ sic remanēt sicce ⁊ ēt meseraice sane exi/
stētes mittūt de hūido ī fecibꝰ ꝯtento ad epar. Sepe ēt ꝯtingit
q̄ meatꝰ ad fel ꝯstringiꝛ ꝓꝑ apāa quare modicū transit de colera
ad proū ad intestina ⁊ ita redditur venter stipticus vt supra est
dictū de icteritia ⁊ maxie hoc ē veꝝ existēte apāte ī gibbo quia
forte exñte apāte ī cōcauo ꝑ viā resudatōis virulētie ꝑ meserai/
cas ad ītestina cuiꝰ acuitate forte stimulata expulsiua intestinoꝝ
fieret ventris fluxibilitas. dico signāter forte qm̄ ꝓbabile eēt di
cere q̄ plus faceret apāa calidū ī epate ad sugendū ⁊ exiccādum
feces ꝓpter vicinitatē ad ītestina quā faceret virulentia ad hu/
mectādū vel īcitādū a ī expulsionē. Quartū signū ē q̄ circa
ventrē apāta fiunt nō cōtinue extra manētia sꝫ veluti fugientia
⁊ per ventrē nō tñ ītellexit mirach vētris sꝫ ēt reliqua membra
cū inflātur. qm̄ vt voluit Cōciliator ī ꝯmento ꝓpter sanguinē
aquosū quo nutriꝛ cutis exterior appꝫet mollis. vñ stāte tumo/
re circa mēbra si ꝯprimaꝛ tumor digitis cedit deorsū cōpressiōi
⁊ sic fugit apāa vel fugiūt apāta: ⁊ ita nō cōtinue sunt extra emi/
nētia: imo videnꝛ tūc fugiētia ꝑ ꝯpressionē: sed veꝝ ē q̄ postea
redeūt. Uel aliter ītelligaꝛ q̄ in pricipijs idropisis cū nō est cā
ꝯfirmata aliquotiēs tumet venter: postea cū bonitate regiminis ⁊
applicatōe medicinaꝝ ⁊ maxie localiū detumescit: postea itera/
to reddit tumor cū fit aliqualis excessus in regimie ita q̄ opatio
epis magis ledaꝛ: ⁊ ita aliquotiēs talia apāta sūt extra eminētia
⁊ aliquotiēs fugiētia. Uel pōt dici q̄ ī qbusdā magis ꝑtibꝰ vt ī
extremis ⁊ ꝑcipue pedibus cū est nocumentū ex ꝑte epatis pri
cipaliter ēt nō grande ī pricipijs idropisis tument pedes ī die ꝑ
motū demādata aliqua materia ad pedes: postea in nocte post
somnū facta resolutōe detumescūt pedes ita q̄ mane nullus q̄si
appꝫet tumor: ⁊ istđ sepe appꝫet ī ꝯualescētibꝰ ex lōgis morbis. ⁊
credo q̄ istū sensū voluerit Auic. in caplo signorum ꝯmuniū
idropis vbi accepit sniā Hypo. supradcā dixit: Et cū ē initiū

idropisis apāa ī epate ꝯstringiꝛ natura. i. venter ⁊ apostemantur
pedes ⁊ est tussis sine sputo ⁊ accīt apāta in latere dextro ⁊ sini
stro. s. in pede dextro ⁊ sinistro q̄ occultanꝛ: deinde appꝫet ⁊ po/
stea supple occultaꝛ ⁊c. fm recrificatōeꝫ epatis ⁊ nocumētū il/
lius. Signa vero idropisis ꝑ cōitatem vt ex alijs vel lūbis. s.
ex stomacho vel ītestinis maxie distinguūꝛ ex fluxibilitate ven/
tris. Nā hoc accīs de fluxu pº manifestaꝛ siue stomachus fue/
rit lesus siue ītestina vel meseraice. Nā stāte nocumēto ī stoma
cho fit fluxus lientericus vel cibalis: ⁊ ita dico stāte lesione ī ite/
stinis cōicato nocumēto stomacho: ⁊ aliquotiēs fit fluxꝰ chilo/
sus stāte oppilatōe ī meseraicis qñ stomachus ēt sufficiēter di/
gereret: aliqñ tñ appꝫet aliquātulum sanguinolētꝰ fm q̄ ī mese/
raicis aliquā alteratōeꝫ recipit. Aliud signū sumiꝛ ex ꝑte do
loris ventris stomaci vel ītestinoꝝ ꝗ non remoneꝛ cū fluxu ꝓꝑ
cāꝫ ledētē stomachū ītestina vel meseraicas essentialr. Et si fue
rit ex renibꝰ vel ꝓꝑ īpotentiā attractiue vel ꝓpter oppilatōes:
tūc maxie multiplicaꝛ fluxus ꝓꝑ id qđ ñ attrahiꝛ aquositas ad
renes: imo regurgitat ad ītestina ꝑ modos dictos supra: ⁊ cum
hoc stāt nocumēta circa renes đ dolore grauitate vel manifesta
friditate: ⁊ qñqꝫ ꝓcesserūt apāta ⁊ vlcera ī renibꝰ. Et si fuerit ex
splene dicit Aui. q̄ spleneticū significat color ad viriditatē de/
cliuis vel sup. fuscedinē ⁊ egritudo ecidens ī splene: ⁊ qñqꝫ nō
cadit in ea appetitꝰ. Et si fuerit ex catarro sūt signa catarri que
sunt posita supra: ⁊ hec sufficiāt đ signis cōibꝰ idropisis ⁊ qua/
rūdam specieꝝ cōium: vt cāe calide vel fride ⁊ differētialibꝰ cō/
munitatis vel ꝓprietatis. Cōsequēter oꝫ ponere signa specialia
spērum ꝑticulariter idropisis ⁊ prio iposarce. Primū signū
quo ēt distinguiꝛ a timpanite ⁊ aselite ⁊ est Auic. sumiꝛ ex hoc.
Nā cum ipa est appꝫet ī ea īflatio ī corpore toto sicut accidit cor/
pori mortuo ⁊ īpinguanꝛ. i. magnificanꝛ mēbra ī ipa ⁊ ꝓprie fa
cies ē decliuis ad pinguedinē ⁊ nō ad arefactionē sicut appꝫet in
aselite ⁊ tīpanite: dicit ergo q̄ īflātur mēbra sicut accidit ī cor/
pore mortui vel quasi ꝓpe mortē. qm̄ ī illo tꝑe ꝓpter minoratio
nem spūū vel distēꝑantiā ī eis tales spūs nō debite regulātur
ab aīa: ita vt moueanꝛ ad diuersa mēbra fm exigētiā opationū
anime: imo mouētur quoddā suo motu naturali qui eis proprie
debeꝛ nō vt sūt aīe instrm̄ fm doctrinā Alber. ī libello đ spū ⁊
īspiratōe ꝗ posuit diuersos motꝰ deberi spiritibꝰ ī corꝑe hūa/
no: quos oēs modos posui ⁊ declaraui ī quadā mea spāli qōne
đ corꝑibꝰ si sint calidiora ī hieme q̄ꝫ ī estate. Scđm igiꝛ illū mo
tū qui sibi debeꝛ nālr vt ꝑticipāt virtute c'lali mouētur versus
circūferētiā ⁊ cutē maxie superiꝰ eminētē quos spūs in motu
sequūtur quedā alie hūiditates ēt ad circūferētiā cutaneam. ⁊
ita pñtia hoꝝ ītra cutē reddiꝛ cutis eius tumida ⁊ ꝓprie facies
eiꝰ īflatur ⁊ impinguaꝛ ex cā supradcā. Aliud signum posuit
Aui. cū Alex. nā ī oī loco corporis cū premūtur digiti supra car
nē ꝯprimiꝛ caro deorsū ⁊ facit fossā. Nā dicit Alex. q̄ ꝑmēti/
bꝰ digitis fossa acqriꝛ: ⁊ eleuatis digitis statim repleꝛ pꝫ ꝓꝑ mol
litiē carnis a sanguie crudo. Tertiū signū dicit. A. q̄ nō ē in
vētre eiꝰ. i. patiētis iposarcā đ īflatōe ⁊ ꝯmotiōe. i. q̄ ꝑcipiatur
res moueri intra ventrē id quod est in vētre aselitis ⁊ tīpanitis
ī qbus. s. fit cōmotio vētositatis vel aquositatis ⁊ ꝑcipiꝛ sonus ī
eis neqꝫ īflanꝛ circa sumē sicut ī alijs. Et idē dicit Gor. pꝫ q̄ ī
ea ē aggregata aquositas vel vētositas ī vacuitatē magnā si/
cut ī illis. Aliud signū posuit ēt Aui. ⁊ ē Gor. q̄ fm plurimū
sequiꝛ iposarcā fluxꝰ vētris sanguinolētꝰ ⁊ lenitas nāc tendēs
ad albedinē. ⁊ hoc est q̄ epar gnāt sanguinē aquosum: vt dictū
ē supra qui ē tēdēs ad albedinē ex quo ē sanguis flegmaticus ꝗ
sanguis nō ꝯueniēs mēbris mittiꝛ ꝓ parte ad intestina. vel etia
fit tendēs ad albedinē: q̄ quedā ꝑtes chili cōmisceꝛ cū resu/
datione sanguinea: sꝫ hoc ēt aliquotiēs apparet in alijs speciebꝰ
magis tamē ī iposarca. Sꝫ cum illa mā est tendēs ad albedinē
ꝑmixtionē chili nō penetrātis ꝓpter oppilatōes: tūc appꝫet sen/
sibilis diuersitas ī ꝑtibꝰ istius māe. Aliud signū posuit Ra
sis ī diuisiōibꝰ ⁊ est albedo coloris vrine. nā aliquotiēs apparet
al. spissa quasi lactea: ⁊ aliquotiēs ē spissa ñ colorata vt vbi dis/
soluaꝛ mā flegmatica simul cū aquositate: ⁊ hoc specialr verum
ē qñ cā antecedēs ē mala ꝯplexio frida ī iposarca vt sepe ꝯtingit
qm̄ tunc multe ꝑtes chili remanēt nō ꝯuerse ad nām sanguineā
sꝫ vel sub nā chili vel flegmatis aquosi: ⁊ ita trāseūtes ad renes
q̄ tales nō trahūtur a mēbris fit inde vrina alba. tñ dicit Gor.
ēt in vtraqꝫ spē iposarce pōt vrina esse colorata: q̄ in cā calida
ꝑ alterationē a calido ⁊ ī frida ꝑ impotētiā sequestratiue vt su/
pra dictū est ī signis gnālibus. Sed q̄ iposarca plerūqꝫ sequiꝛ
ꝯplexionē fridā lapsam: iccirco plerūqꝫ apparet ad albū decli/
nans ⁊ maxie ī principijs. Aliud signū posuerūt Aui. ⁊ Gor.
de pulsu q̄ pulsus est vndosus latꝰ lenis. nā ꝓpter humiditatē
mollificata artaria reddiꝛ pulsus talis. Signa vero spālia cau
sarum antecedētiū vt nūquā sequaꝛ corruptionē digōis ter/
tie tm̄ ī mēbris vel scđe vt epatis vel prie principalr vt stomaci:
possunt eē nota ex lesione opationū stomaci vel epis ꝑ signa ꝓ/
pria declarata locis suis supra. vel stāte incolumitate opationū
hoꝝ mēbroꝝ ⁊ sequaꝛ iposarca: declaraꝛ q̄ cā sumiꝛ ex īdigēē
tertia mēbroꝝ principalr. Si ēt cāe fuerint primitiue de inordi
natiōe in cibo ⁊ potu ex comestiōe ciboꝝ. s. fridoꝝ flegmaticoꝝ
vt fructuū vel potatōe aque vel similiū ex precedētibꝰ relatione
īfirmi declarari pñt: ita dico de corꝑalibꝰ si precessissent febres
vel oppilatōes vel apāta renū declaranꝛ ēt ex precedētibꝰ. Et
si cā fuerit liquefactio humidatū vel humoꝝ a calido declara/
tur ex liquefactōe apparēte in vrinis ⁊ egōnibus ⁊ ex signis ca/
liditatis dictis supra: ⁊ ita discurrendo ad oēs cās potes reꝑire
signa ꝓpria ex supradictis. Positis signis iposarce ex ordine
ponēda

ponēda sunt signa asclitis: ī qua primū signū vt dicit Aui. ē ꝙ in asclite est grauitas sensibilis ī vētre sup. maior ꝗ̄ ī timpanite aut iposarca: qm̄ in iposarca mā penetrauit ad oīa membra: ⁊ in asclite ⁊ timpanite quasi tota est recepta ī cōcauitatibꝰ ventris. In asclite ēt qm̄ dominaꝛ aquositas que grauior ē supra vētositatem ⁊ econtra ī timpanite: iō maior ponderositas ꝑcipiꝛ circa vētrem ī asclite ꝗ̄ ī timpanite: ⁊ est tumor in eo multo maior in asclite ꝗ̄ ī iposarca: vt fuit dictū supra. Addit Auic. distiguē do maxīe asclitē a timpanite ꝙ ī asclite ꝑ ꝯmotionē nō ē sonitus sup. ita acutꝰ sicut ī timpanite. sed qn̄ ꝯmouētur sup. corpa paciēta de latere ad latus audiꝛ sonus quasi aque mote ⁊ ē tactus vētris istiꝰ tanꝗ̄ vteris ī quo ē aqua: ista oīa sunt declarata supra circa lrām. Aliud signū dicit Auic. ꝙ alia mēbra a vētre nō sunt grauia vel sup. nō magnificāꝛ sicut ī iposarca: imo arescūt ⁊ extenuanꝛ reliqua mēbra nisi ī quibusdā vt dictū ē de pedibus ⁊ bursa testiculoꝝ que sepe īflanꝛ. Nā dicit Gor. ꝙ mēbra que gracilātur sunt superiora ⁊ īflātur īferiora ī asclite ⁊ timpanite. sed ī asclite ꝓprius ē ꝗ̄ ī timpanite vt dictū ē supra: īmo ponit signū Auic. ī asclite ꝙ ē inflatio virge. dicit tn̄ qn̄qꝫ ⁊ dicit siguāter qn̄qꝫ: qꝛ si nō in principio saltē ī ꝓcessu. nā aliquid de humiditate fluit deorsuz in oscuz. Nota tn̄ vt supradictū ē in signis ad malū ꝙ ī ꝓpinquis ēt manus ī asclite ⁊ timpanite sepe inflātur ꝓpter cām ibi dictā. De vrina dictū ē supra ꝙ ē pauca aliquādo rubea aliqn̄ nō rubea vt dictum ē circa lrām.

Aliud signū sumiꝛ de pulsu. dicit Auic. ꝙ pulsus ē paruꝰ frequēs decliuis ad duritiē. Durities quidē sequiꝛ extēsionē artarie. nā ſm sniam quorūdā ⁊ forte veriorē oēs pāniculi origināꝛ a pāniculo sifach qui in asclite extendiꝛ multū ⁊ ꝯ̄ter artaria ꝑ colligātiā ēt tendiꝛ dixit declinās ad duritiē qm̄ ē minus durꝰ ꝗ̄ ī timpanite. qm̄ pāniculus aliqualr humectaꝛ ab humido ⁊ nō sic in timpanite: siue ergo origimentur artarie a sifach siue a pleura diafragmate est eq̄le quoniā oēs tales aliqualr extēdūꝛ. Ideo dixit Auic. ꝓpter extensionē velaminū ī processu tn̄ vt ēt dixit Auic. qn̄qꝫ declinat ad leuitatē ꝓpter multudinē humiditatis: paruitas aūt sequiꝛ debilitatē. Et quoniā vt supradictuz ē in signis cōibus fit ꝯpressio diafragmatis ⁊ ꝯstringiꝛ anhelitus: vnde ꝯ̄ter supinflāmaꝛ cor opꝫ ipsuz pulsum velocitari.

Signū aūt de colore ē vt supra dictū ē. s. ꝙ variaꝛ a naturali ⁊ plus variaꝛ ꝗ̄ in timpanite ꝓpter magnā debilitatē secū cōiungi vt in pluribꝰ nō tendit tn̄ ad tantā albedinē sicut in iposarca. Signa aūt timpanitis dicit Auic. ꝙ egrediꝛ ī ea sumē plurimo exitu ita ꝙ tumor vētris circa vmbilicū ī timpanite est magis eminēs ꝗ̄ ī aliꝭ spēbus ꝓpter ventositatē plurimū extendētē ⁊ eleuantē. Et in tactu ēt distinguiꝛ ab asclite cum qua magis cōicat: qm̄ ī timpanite magis fit resistētia ī ipꝛimēdo digituz supra ventrē ⁊ cutis ē magis mollis ī asclite: ⁊ ideo magis obediēs ꝯpressioni. Propterea dicit Auic. ꝙ ē in ipsa. s. timpanite de extensione ꝙ non ē ī asclite: imo qn̄qꝫ supple ē tāta tensio quasi sit corda tensa. Aliud signū nō ꝯiungiꝛ in timpanite tanta grauitas sicut ī aliꝭ duabꝰ spēbus qm̄ hic ē dn̄ans ventositas supra aquositatez īclusa tm̄ in ventrē: ⁊ ita reddiꝛ totuz corpus leuiꝰ ad motōes ⁊ ad alias oꝑatōes: īmo ēt reliqua membra maxīe superiora sunt graciliora ⁊ pꝛecipue collū ꝗ̄ in asclite: nec ēt inferiora vt pedes ⁊ bursa vel virga ita tumēt sicut in aliꝭ vt pꝫ. Sonꝰ ēt qui percipiꝛ ex ꝑcussiōe cuz manu ē acutior sicut sonus timpani vt supradictū ē circa lrām. Aliud signuz Auic. ⁊ ē notabile signū ī hac specie ꝙ taliter patiēs ē appetens eructuationē semꝑ ⁊ melioraꝛ ea ex exitu ventositatis. i. ⁊ eructuādo ⁊ deorsuz emittēdo ventositatē multū iuuanꝛ. nā cūaꝛ cā imediata huius passionis. Aliud signū sumiꝛ ex pulsu. ⁊ dicit Auic. ꝙ eius pulsus ē longior pulsu alioꝝ idropicoꝝ: ⁊ ē supple minus paruus. Est quidē longior ꝓpter maiorē tensionē pāniculi ⁊ ꝯ̄ter artarie: nō ē debilis. s. sicut in aliꝭ qꝛ virtus ē minus debilis ī timpanite ꝗ̄ ī aliꝭ: qm̄ ipsa virtus ī asclite ē debilior cēntialr qꝛ lediꝛ virtus illius a qualitate māe ⁊ etiā a quātitate materie aquose: qꝛ magis opprimit virtutez aquositas ꝗ̄ ventositas. ⁊ ita ēt si ꝯsideremꝰ cām cōiunctaz in iposarca que magis grauat virtutē ꝗ̄ in timpanite forte ꝙ ſm hoc ē pulsus ēt minus debilis ī timpanite ꝗ̄ ī iposarca. Sed quoniā vt supradictū est iposarca fit a cā efficiente minꝰ elongata a naturali ꝗ̄ timpanites forte ꝙ ſm hanc ꝯsiderationē virtus nō minꝰ debilis ē ī timpanite ꝗ̄ ī iposarca: ita ꝙ per hoc nō distiguitur ab iposarca: sed distinguiꝛ ab ea qꝛ pulsus ī tīpanite ē longior subtilior durior ꝗ̄ ī iposarca ⁊ asclite: sed ī tīpanitate ē minus debilis ꝗ̄ in asclite. Et addit Auic. ꝙ ē ſm plurimuz velox ⁊ frequēs supple respectu aliaꝝ: tum qꝛ sup. artaria ē minꝰ obediēs dilatatōi: tuz qꝛ vt dictū ē vtplurimū fit a cāis calidioribus ꝗ̄ alie spēs. ⁊ sic ē maior necessitas ī eo īdicans de euētatōe. Proinde dicit Rasis ī diuisionibꝰ ꝙ fit post caliditatē ī epate ⁊ ē aq̄ idest vrina cū ea rubea ſꝫ plurimū ī ꝯpatione. s. ad alias: sed ꝑꝑ ventositatē inclusaz plerūqꝫ ī vrina ē multitudo ampullaꝝ. aliquotiēs tamē ē plus ⁊ minus rubea ſm varietatē cāe. ⁊ quoniā cā plerunqꝫ ē calida ēt color ī eis tendit ad quādā citrinitatem plusqm̄ ī aliꝭ spēbus. Signa vero spālium causaꝝ vt si fuerit ex stomacho vel epate pꝛicipalr habita sūt supra ī signis differētialibꝰ ꝑ cōitatē vel ꝓprietatē. ⁊ ita si fuerit corruptio digestionis a cā calida vel frigida habita sunt ēt signa supra. Et ita si cāe fuerint māles abundantia colere rubee vel flegmatis aut malitia cōplōnis epatis aut retētio mēstruoꝝ vel emoroidarum ⁊c̄. Ista oīa habētur clara ex supradictis. ⁊ ita quādo cāe fuerit apata dura epatis vel splenis signa sunt manifesta partiz ex dictis supra partiz ex dicendis infra de apatibus splenis. Et tūc dicit Azaranꝰ dans documētū medico circa curatōem idropisis: ⁊ qn̄ videnꝛ cāe idropisis fortes ⁊ difficiles sicut dura apata. s. epatis vel alterius mēbri ⁊ alie difficiles egritudines sup. ad curādū ⁊ maxīe quādo tps coꝝ ꝓlōgatū ē ne sis ꝓteruus ī curatōe ipsiꝰ. Et hec sufficiant de signis.

Cura. Jam veniēdo ad curā duo fient pꝛīcipalr sicut ēt ⁊ in reliqs. Nā prio poneꝛ regimē ī dieta ꝯueniēs. 2° ponemꝰ medicinas. Sꝫ anteꝗ̄ spālius descēdamꝰ ad dietā oꝫ ad memoriā reducere can̄. q dicti sunt supra ī pꝛīcipio diete de doloribꝰ epatis qui cōes erāt ad oēz lesionez epaticā: vt ꝙ in lesionibꝰ epatis diligētissima dieta opus est. Naz error vt dicit Aui. ī curis epatis vel ī dieta cōicaꝛ venis ⁊ postea toti. Ad illuz locū recurre ⁊ ibi videbis multos can̄. vtilimos ī cura idropisis ⁊ quo ad dietā ⁊ quo ad medicinalia. nō volo repetere ꝑꝑ abbꝛeuiare. sed nō trāseas vlteriꝰ nisi prius eos de recēti videris. qꝛ si alicubi sunt necessarij maxīe in ista cura sūt necessarij: qm̄ male epatis dispōnes vt multū vereꝛ ꝓpter id qꝺ ad idropez terminanꝛ. Proīde si alicubi necessariuz ē vti diligētissima cura in dispōnibꝰ epaticis quā dicit Gal. esse hūdaz ī apate epatis calido 13° terapētice vt fuit supra allegatū: multomagis ꝯuenit hic hn̄da diligentia in idrope. Propterea spāliter Haly. 7° practice ī cura idropis dixit: Et oꝫ diligēter te adhibere speculatōez ⁊ discretōez iudiciūqꝫ acue in his medicamībꝰ ⁊ cibis q̄ vti sup. necesse est iuxta qdez passionis robur debilitasqꝫ ipaut atqꝫ ſm ꝙ etas virtusqꝫ patiꝛ īfirmi: qm̄ hic caput eoꝝ qbus īdigemꝰ sunt. Addit: Caue ergo te ne peccatū īcidat ī ea quaz ꝯsideras cura ad sūmuz: ergo oꝫ vt dicit Aui. ī curatōe eacesie qꝺ est pꝛīcipiū idropisis vt sit regimē ꝓhibens gn̄ationez superfluitatū ⁊ sup. ꝯuertaꝛ ad ꝯ̄riuz ⁊ cāe anti ⁊ ꝑtim cāe coniuncte idropisis. Et qm̄ cāe gn̄ales idropisis adducentes ad debilitatez digōnis vel corruptōem digōnis epatis q̄ est ꝗ̄si cā ꝯiuncta idropisis vt supra dicebaꝛ reducunꝛ cōiter ad duas vt ad calefacientē vel infrīdantez. Jccirco in cā calida dicit Aui. 14ᵃ tertij ī cura idropisis asclitis: Et nō oꝫ vt attēdaꝛ id qꝺ diciꝛ ꝙ idropisis nō sanaꝛ nisi cuz medicis calidis ⁊ sup. cibis calidis: multotiens eiz significat id qꝺ testificamur ⁊ exꝑti sumꝰ vt curemꝰ nos ⁊ q fuerunt ante nos apa. i. tumorē ī idropisi curatōe sua. i. ei appꝛopꝛiata cuz exiccātibꝰ ⁊ ꝯplōnez calidā cū īfrigidatōe. ⁊ ita aliquotiēs est necessaria dieta frīda īdicatōe sumpta a malitia ꝯplōnis calide: ⁊ tūc ē necessariꝰ aer frīdus vel paꝝ calidus: qꝛ vt supra dictū est ī dispōnibꝰ epis mālibꝰ non opꝫ ad sūmuz deuenire in īfrigidatōe ꝑcipue: ⁊ ita opꝫ reliquā dietaz nō multuz ad frīdū declinari stāte lapsu ad caliduz. Sꝫ qm̄ in idropisi semꝑ est cā frīda saltem priuatiue vt dictū est supra vt plerūqꝫ ēt cā effectiue ꝯcurrens est dūiuz positiue frīditatis: ēt qꝛ semꝑ ꝯiungiꝛ mā frīda ꝓ cā ꝯiuncta vt dictum est supra. Jccirco oēs illustres medicoꝝ ordinātes dietā maxīe ꝓcedunt cum aliqualr calefacientibꝰ vitādo frīda: tuz ꝑꝑ cāz anteē ⁊ effectiuā vtplurimū eē cāz frīdā: tū qꝛ eꝑ magis ꝯfortaꝛ aromaticis calidis ꝗ̄ fridis. Nā plura ⁊ magis efficacia repiunꝛ valentia calida a ꝓpꝛietate ꝯfortatiua epis ꝗ̄ frīda: tuz qꝛ calida faciunt ad resolutōez māe cōiuncte: ēt securiꝰ est calefacere ꝗ̄ īfrīdare. Et si aliqui spāliter faciunt caplm de cura idro. a cā calida vt fecit Halya. cū frīdis cōmiscet calida: ⁊ ita fecit Aza. Et eundez modū seruauit Aui. ī cura idro. asclitis ī hystoria illiꝰ mulieris quā idrops attinuit ⁊ tāto tꝑe stetit idropica ꝙ eiꝰ relatio est īcredibilis vt dicit ⁊ sanata est ⁊c̄. Sꝫ regimē cōiter ordinaꝛ ad siccuz declinās. Et iō saltez vtplurimū oꝫ vitare aerez frīdū ⁊ humidū nebulosuz ⁊ paludosuz ⁊ vētosuz ⁊ moraz in locis frīdis ⁊ humidis ⁊ aquosis vt iuxta riuos ⁊ fōtes. Et sicut diciꝛ de aere cōi ita ītelligiꝛ de aere ꝓpꝛio ita. s. vt īfirmꝰ nō habitet ī terra ⁊ ī locis reumaticis ⁊ obscuris sꝫ luīosis. Et ita si non hēanꝛ loca nāliter talr disposita ꝯuenit vt ad loca sicca alta ⁊ clara ꝺducāꝛ cū debito ordine. Nō sit tn̄ aer vētosus: īmo vt īfra videbiꝛ qn̄ situanꝛ sub sole ad exiccatōez dicebat Serap. ꝙ ī loco ī quo sedēt sub sole n̄ oꝫ vt vētꝰ flet. Nā vētꝰ faciēs ad clausionē poroꝝ ē cā multi nocumēti. īmo dicit Alex. nihil ita nocet idropico vt ꝯstipatio poroꝝ. Nā ꝺclarās dixit: nā poris ꝯspissatis aut ꝯdēsatis si nō digeranꝛ sup. māe vel resoluanꝛ necesse est vt in ventrez ⁊ ꝑitoneon recurrāt. Debet ergo eligi aer clarꝰ serenꝰ siccꝰ ⁊ si aromatizeꝛ ei ꝓprius aromaticis calidis vel frīdis ſm exigētiaz cū eis de quibꝰ sepe dictū est erit ꝯueniēs multum ī casu: ⁊ hec de aere sufficiāt. De exercitio aūt ⁊ quiete dicit Alexan. Exercitatōes super alia oīa idropicis multū expediūt maxime ī altis locis. Idē dicit Serap. qui ī multis sequutꝰ ē Alex. ad vnguem ī cura idropis dixit: Dico ꝙ exercitiū ꝯuenit ī istis infirmis plusquaz oīs res. s. cū vectatione absqꝫ labore vehemēti ītelligaꝛ qn̄ per se incedere nō possit. naz si pn̄t ambulare est ī eis exercitium vtile ꝑ loca arenosa sicca ⁊ maxime ascēdendo ita vt aliqualiter laborent vt sudare possint: ⁊ tūc si sudauerint tūc cōuenit vt secū sint qui abstergāt sudores cū pānis aliqualiter in sole calefactis: ⁊ si nō pn̄t ambulare feranꝛ in curru vel portenꝛ sedentes suꝑ cathedra absqꝫ labore. Post hoc ambulet infirmꝰ paruuꝫ suꝑ terrā si pōt: ⁊ cū sudauerit fiat vt dictū ē de abstersione sudoris. Postea laudat Serap. vt īunganꝛ corpa manibus sup. cū oleis calefactiuis. Et adducit rōnem qm̄ humiditates grosse que sunt ī eis subtilianꝛ hac oꝑatione ⁊ resoluūtur: ⁊ ex hoc denotaꝛ ꝙ ī timpanite vbi nō sunt humiditates resoluēde nō est tāta cura de exercitio sicut ī iposarca: ⁊ postea ī asclite ēt vbi cōiungaꝛ cā calida ī asclite vel aliter virtꝰ fuerit debilis ī quacūqꝫ spē cōiungaꝛ minor erit habēda cura de exercitio. nā aliquotiēs ꝑ ipm vel addiꝛ ī cām vel aliquotiens adduciꝛ ad ex-

tremam virtutis debilitatē in corpe debili. Iō recte dicebat
Serap. ⁊ est cañ. multū notabilis ⁊ est necesse medicāti prudēti
vt mensuret quātitatē motuū ⁊ qualitatē coꝝ sup. i velocitate
vel tarditate ſm quātitatem virtutis ⁊ fortitudīs ſm ꝙ tollerat
ĩfirm⁹ ⁊ ſm quātitatē necessitatis ⁊c. Quies igiť debꝫ esse mo/
dica ꝯstante virtute ⁊ vbi ē idigētia resolutiōis materieꝝ grossa
rum: ⁊ i iposarca ⁊ asclite in cōparatōe ad exercitiū qđ tñ fiendū
ē horis ꝯuenīētib⁹ vt celebrata digōne stomaci ⁊ epatis ꝓ maxi
ma pte ĩ aere cōi si fuerit ꝯueniēter dispositꝰ vel in aere camere
rectificato ſm ꝙ dictū ē. ⁊ de hoc dās ordinē Malyabas dicit:
vteris exercitio i patiēte. s. idro. ⁊ est ĩ ca° iposarce ante prādiū
ad caloris solis estus ĩ locis calidis quo calor roboreť naturalis
⁊ in oē diffundať corp⁹ humiditatesqꝫ desicceñť ⁊ a corpis ꝓ/
fundo ad eius deducať exteriora. Caueat aūt patiēs caput ⁊ co
operiať ⁊c. Exercitiū itaqꝫ vt pꝫ iuuat ꝯfortando calorē nālē ⁊
exiccando mā̄ vel resoluēdo: que intētio maxime necessaria est
i idrope: vt infra videbiť in medicinalib⁹ vbi ponenť diuersa i/
genia ad hanc ĩtentionē resolutiōis ⁊ exiccationis perficiēdam.

De somno aūt ⁊ vigilia dicať ꝙ somn⁹ est offerendus ꝯmen/
suratus ad refocillationē tm̄ virtutis ⁊ nō aliter. naꝫ sicut exer/
citium ē in casu ꝯueniēs cū tollerari pōt: ꝓpterea ꝙ resolutio/
nem ⁊ exiccationē facit. Jtidē ⁊ vigilie operanť. De passioni/
bus aūt aīalib⁹: gaudiū ē maxime ꝯueniēs: sicut tristitia ⁊ ocio/
sitas ĩfrigidando ⁊ ꝯuertēdo mās ad interiora nocēt. Coitus
ēt vt āne xus passionib⁹ aīalibus maxime nocet cū ad debilitatē
ducat: ⁊ saltē priuatiue ĩfridat. De inanitiōe aūt ⁊ repletione
dicať breuiter ꝙ inanitio ex pte paucitatis cibi est multuꝫ con/
ueniēs. nā dicit Malyab. Dico cū videris malaꝫ habitudē ⁊ cō
plexiōis incipi corruptionē: que sup. sunt signa idropisis in prin
cipio expedit patiētem ciboꝝ arcere copiā. ⁊ adducit rōneꝫ: qm̄
cibus sua multitudine stomachū grauat ⁊ a digōne ꝓhibꝫ cor/
porisqꝫ auget humiditatē ⁊ calorē extinguit nālem cū in huius/
modi morbo debilitas insit illi. ⁊ ĩfra ēt Malyab. dixit: Lauda/
biliter aūt in huiusmōi dn̄o passiōis fame vtimur ⁊ aq̄ paucita
te potus. Et dicit Aui. vna de meliorib⁹ ĩtentiōibus curatiuis
ē subtiliatio regiminis: ĩtelligať tñ ꝙ nō opꝫ vt ita subtilieť regi/
men sicut ĩ morbis acutis: qm̄ idrops vt fuit dictum de mente
Alex. ē morb⁹ cronicus: ⁊ sic cū regimine subtili nō possꝫ virt⁹
vsqꝫ ad statū cōstare. dꝫ ergo eē regimē dclinās ad subtile q̄ꝫtū
nā ipm sustinere pōt: verbigratia: eligendo de grossa dieta ver/
sus mediū tendēte: eligať ꝑs vicinior diete tpate ita vt sit subti/
lejin respectu diete aliaꝝ egritudinū cronicaꝝ ꝯstitutū tamē i/
ter regimen diete grosse. Clisteria ēt sunt ĩ casu multū ꝯuenien/
tia. nā ꝓpter ea euāť materie cōes ĩ intestinis existētes: quarū
vicinitatē ad epar ⁊ ad stomachū si in ĩtestis moreñť sequuntur
ad eis magna nocumēta: ēt clisteria mūdificant ĩtestina a fleg/
matibus mucilaginosis ibi plerūqꝫ aggregatis in epate p̄sentia
quoꝝ epar debilitať ĩ oꝑationib⁹ suis: ⁊ mā hoꝝ clisterioꝝ fiat
cū his de quib⁹ infra diceť calefaciētib⁹ resoluentib⁹ ⁊ inciden
tibus vim tamē ⁊ ꝯuenientiā cū stomacho ⁊ epe habētib⁹: vel ēt
aliqñ infrigidātibus ĩ lapsu ad calidū. De infrīdantibus sunt
endiuia scariola cū modico abs. ⁊ furfure ꝓ decoctione: postea
cū cassia ⁊ modico hyere fiat clistere. Et in cā frīda sunt radices
feniculi apij ĩsopi calamētū cum spica ⁊ ciperis ⁊ cassia lignea in
asclite: ⁊ ĩ timpanite cū his que dissoluūt ventositatē vt ē men/
tastrum ciminū ameos ⁊ huiusmodi si decoquāť. Et postea ad/
datur maior quātitas hiere ĩ clisteri cū oleo anetino ⁊ sale. Cō
sequenter circa dietaꝫ cibi ⁊ pot⁹. ⁊ primo dat cañ. Malyab. qñ
exhibēdus ē cib⁹ post exercitiū siue post balneū vel stuphaꝫ: de
quib⁹ diceť ĩfra ĩ medicĩalib⁹: ⁊ qualis debeat esse qualitatis ⁊
ē tēpus vni⁹ horę ĩtegre dicit: cibos dem⁹ illi calefaciētes ⁊ exic
cantes subtiliātesqꝫ: ⁊ digōne faciles post balneū hora plena. i.
ꝑfecta hora aut post exercitiū si nō intercidat balneū. ⁊ ponēs a
quib⁹ ē abstinēdū dixit: caueas quoqꝫ cibos tarde digōis frigi
dosqꝫ ⁊ humidos: vt lac pisces recētes butyrū sisami oleū legu
mina ⁊ que ex tritico fuerint: vt amiliū ⁊ frixellas ⁊ quecūqꝫ cū
melle fiunt ⁊ sup. reliqua oīa oppilatiua de quib⁹ dictū ē supra
in dieta ĩ dolorib⁹ epatis ab oppilatōe. postea exēplificans d ci/
bis ꝯueniētib⁹ laudauit carnes pulloꝝ frāgulinoꝝ pasceruꝫ. i.
auiū minutaꝝ quarūcūqꝫ. de pane eligēdo nō fecit mentioneꝫ.

Et de his ēt dicit Alex. de volatiliū pullis vti oꝫ ⁊ auib⁹ taꝫ
agrestibus q̄ꝫ domesticis quale sunt merule ⁊ turdi ⁊ aues mi/
nute preter illa que saginate sunt. i. multū pingues cōditis cuꝫ
aniso ⁊ pipere modico admixto. postea laudās spāles carnes q̄/
drupedū dixit: Carnes vero oꝫ mediocriter accipe qñ nō sūt pi/
gues ⁊ marie agrestes q̄les sūt caprina sup. iuuenis ⁊ ceruina ⁊
capreola. lepores ēt iuuenes nō sūt ꝓhibēdi. Et Auic. inter eas
addidit carnes cazelaꝝ. laudauit ēt carnes paruoꝝ pisciū subti
liātiū ⁊ acutoꝝ ⁊ ĩcisiuoꝝ sup. ĩ virtute salis talr factoꝝ. Nā pi
sces saliti marie parui vt sardenie que iglunie vocātur hic quc/
re. Et ita Gor. dixit ꝙ vtatur patiēs sardellis sup. salitis: quo/
niā pisces recētes nō ꝯueniūt: nō sunt hic omittēde carnes que
a ꝓprietate valent vt carnes limatiarum preparate vt supra: ⁊
epata lupi vel vulpis. Et dicit Auice. ⁊ caro vipere est eis bona
valde intelligať de preparata abscisis cauda ⁊ collo ⁊ factis ali/
is preparatōib⁹ vt declaraui alias ĩ ꝯsilio meo magno de cura le/
pre. Sed dicit Auic. ꝙ ipsa aliquādo supfluit ĩ siti. i. adducit
ad superfluā sitim: ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ sitientib⁹ nō ē ꝯueniens. neqꝫ
ego eam simplr laudarē ꝓpter vehemētē operationē quā effi/
cit in nā. laudať ēt singlr caro ericij. Nā de ea dicit Serap. ⁊ iā
dixerūt quidam medicoꝝ ꝙ caro ericij ꝯfert habentib⁹ idropi/
sim carnosam quādo exiccať ⁊ teriť ⁊ bibiť ex ea. veꝝ q: posuit

eā post medicinas solutiuas educētes aquā ĩmediate videbitur
quasi denotare de sn̄ia istorū ꝙ tales carnes sint solutiue. ⁊ ita
precise fecit Maly. qui post medicinas solutiuas allegās dietaꝫ
carnē de mente antiquoꝝ valere dixit: tradūt antiquoꝝ quidā
carnē ericij si sale exicceť ⁊ d ligēter terať: bibāturqꝫ de ea. ℥.
ij. vsqꝫ ad. ℥. iij. cū vino iposarcis ꝓdest. tñ credo ꝙ cōferat cū
ꝓprietate epati vt dictum ē supra. Addit Alex. fiat ergo coctio
eoꝝ. i. preparatio eoꝝ in decoctōe cū acrib⁹ que extenuēt cibos
idest decoquēdo cū elixāť cū eis aliqua que sunt subtiliatiua vt
sunt allea porri ⁊ cepe vt dixit Gor. sed ꝓ delicatis sunt vt cimi
nuꝫ feniculū ⁊ modicuꝫ cinamomi. Jnter huiusmodi ēt car/
nes laudātur carnes pulloꝝ colūboꝝ ⁊ galline ⁊ fasiani ⁊ quasi
oēs aues vsuales que nō degunt ĩ aquis ⁊ pñt decoqui cū endi/
uia ⁊ scariola ⁊ modico feniculo ĩ cā calida: ⁊ ĩ frigida cū serpi/
lio calamēto saluia apio petrosilio ⁊ huiusmodi. ꝯueniūt tñ ma
gis assata q̄ꝫ elixata ĩtelligēdo si stomachus pōt ea digerere: qđ
si nō dētur elixata. Nā vt dicit Alex. assata suaui⁹ accipiunť ⁊
melius iuuant. ĩmo dicit Gor. ꝙ viteñť oīa brodialia ⁊ iuscula
nisi ĩ die solutōis ⁊ tūc vtať brodijs galline cum aromatibus. ⁊
istud accepit ab Auic. ĩ cura asclitis a cā calida cū dicit: Et non
ꝯcessi ei vt vtereť iure oīo nisi ĩ die ĩ quo medicinam ei tribuere
volui: ĩ illo eīꝫ die permissi vt illo vtereť. Et ordinat Gor. quē/
dā puluerē ad aromatizādū oīa fercula factū vt infra. ℞. zinzi.
galange zedoarie anisi maratri ciminum ameos siselcos añ. ℥. j.
spice nardi calami aromatici coriādri p̄parati añ. ʒ. vj. saudaľ.
citri. ʒ. ij. fiat puluis ⁊ vtať eo in oībus cibis suis. Et q: supra
vetauit Maly. quecūqꝫ ex tritico fiunt. ⁊ ideꝫ ēt fecit Auic. ĩ cu/
ra asclitis cū dixit: Cibus aūt habētiū idropisim opꝫ sit pauc⁹
⁊ semel in die. Et addit: ⁊ si possibile est eis vt abstineant a pane
tritici ꝓpter viscositateꝫ suā ⁊ suam oppilatiōem faciāt. postea
dans cañ. ĩ electōe panis dixit: ⁊ sint ꝯtenti pane or. cū semini/
bus. Addit: ⁊ si necessarius fuerit sup. panis de frumēto supple
ꝓpter appetitū infirmi opꝫ vt sit a furno coctus ⁊ exiccat⁹ ⁊ nō
sit azimus sup. posito fermēto cū eo: ⁊ ita pꝫ ꝙ panis de ordeo
eēt electior q: in eo est subtiliatio ⁊ abstersio vt fuit supra dictū.
sed verum ē ꝙ talis panis redditur multuꝫ grauis ⁊ pondero/
sus vt ego experientia didici. ⁊ quādo ab infirmo sustineret dꝫ
etiam preparari cuꝫ seminibus imponēdo semina. s. anisi vel fe/
niculi in eius constructiōe: ⁊ etiaꝫ pinsando ipsuꝫ cū aqua de/
coctionis radicuꝫ feniculi vel apij q: tamē appetiť cōiter panis
de frumēto: opꝫ vt dicit sit panis furni. i. notabilr exiccat⁹ ⁊ sit
fermentat⁹ ⁊ ēt cuꝫ semīb⁹ p̄parat⁹ vt supra ⁊ aliqualr salitus.
Sꝫ quicqđ sit vt dixit Alex. ꝓhibendus est ĩfirmo tñ ne ipe pa/
neꝫ multuꝫ comedat. Et ita dixit Serap. ⁊ oꝫ vt ꝓhibeať a co/
mestiōe panis multi sup. talis de frumēto q: de eo loq̄banť. Et
adducit rōneꝫ dicens ꝙ est q: quāuis fiat bon⁹ panis eius sup.
ꝑ p̄paratōeꝫ dictā: tñ nō est possibile vt extrahať ab eo grossitu
do tritici ⁊ oppilatio ei⁹. ⁊ tādeꝫ laudat vt comedāt ipm cuꝫ aq̄
ciceꝝ. s. ꝑꝑ abstersionē ⁊ subtiliatōeꝫ aque ciceꝝ. Et ita Aui. di
cit: Et oꝫ vt sint iura eoꝝ aqua ciceꝝ ⁊ ius alcanabit. i. lodule ⁊
galli veteris ⁊ galline. De lacte aūt qđ negauit Maly. visus ē
Aui. in cura asclitis ꝯcedere nō tm̄ lac camellaꝝ: ĩmo etiā capra
rum. Et reꝑhendit sophistas dicens: Et non respicias ad id qđ
dicitur in ipso ex hoc qđ decipiūt sophistici ⁊ qđ dicitur ꝙ na/
tura lactis cōtraria est idropisi. s. ad curam: q: frīda est ⁊ humi/
da ⁊ sup. oppilatiua. Nā dicit ipe: ĩmo scias ꝙ istud medicamē
ē iuuatiuū ꝑꝑ id qđ est in ipso de abstersione: ⁊ ꝓpter id qđ est ĩ
ipso de ꝓprietate sua sup. ad epar. dat exempluꝫ: sicut ēt poniť
endiuia in curatōib⁹ epatis qđ hꝫ egritudines frīdas: q: sup. ⁊
si sit frīda tñ per ꝓprietateꝫ iuuat. Ideꝫ notauit sc̄do. cañ. cap°
de lacte in aureola mēbroꝝ nutrimēti. Nā dicit: ⁊ lac caprinuꝫ
⁊ lac camellaꝝ recenter fetaꝝ ambulātiū ⁊ lac asinaꝝ cōferunt
idropisi. Et Raſ 7° ꝯtinentis de mente Sarac dixit: da idro/
pico in potu de lacte recenti. Pro tollenda ista discordia dicať
ꝙ lac via cibi qđ est lac capraꝝ vel vaccaꝝ nō est ꝯueniēs. Lac
tñ capraꝝ quarūdā ꝓprie arabicaꝝ vt dicit Aui. tale lac pōt eē
ꝯueniens ⁊ medicinalis sicut ⁊ lac camellaꝝ: ⁊ hoc est ex virtute
pascuoꝝ ibidem existiū. Et ita si forte ēt capra in regionib⁹ istis
depasceret cuꝫ herbis apitiuis ⁊ subtiliatiuis vt cuꝫ thimo cu/
patorio cuscute apio feniculo ⁊ similib⁹. Credo ꝙ ĩ isto casu lac
capre ēt ꝯueniret qm̄ eēt alteratū ad nām herbaꝝ ex quib⁹ de/
pasciť. Etiā ad istū sensuꝫ laudauit Aui. ipꝫ in cap° de idropisi
supra allegato cū dixit: Lac aūt camellaꝝ ⁊ capraꝝ ⁊ ꝓprie ara
bicaꝝ ⁊ ꝓprie cū ĩpinguanť sup. artificialr: ⁊ in potu deñť cum
eis q̄ solutioneꝫ educūt aquositateꝫ ⁊ subtiliant ⁊ ꝓuocant sicut
seca ⁊ abrotanū ⁊ cardamomū ⁊ similia huiusmodi. Et ita lau/
dauit lac capraꝝ ꝑꝑ depasci ex talib⁹ herbis. Naꝫ 2° cañ. ca°
allegato de lacte dixit laudādo lac absolute cū est pastus aīalis
ipsi⁹ planta bona: ita ꝙ ex planta sumiť virt⁹ in lacte. Et ita di
co ꝙ ĩtellexit de lacte capraꝝ arabicaꝝ ꝓpter pastuꝫ in aureola
nutrimēti vbi laudauit tale lac in idropisi: ĩmo dixit ꝙ hoc lac
vehemētis iuuamēti ē. Nā si homo sup. idropicus assidue vte/
retur loco aque ⁊ cibi sanareť per ipꝫ: ⁊ id quidē iaꝫ expertū est
in quibusdaꝫ qui ꝑuenerūt ad terras arabū ⁊ perduxit eos ne/
cessitas ad id q: sup. nō habebāt aliquid quo cibareñť. Pōt ēt
dici ꝙ laudauit lac caprinū ⁊ asininum ĩ idropisi ⁊ duritie sple/
nis qñ his cōmisceñť medicīe ad eductionē aquositatis facien/
tes: ⁊ hoc ꝓpter subtilitatē substātie talis lactis ⁊ penetrationē
fortem ad mēbra. Nā ipo vt vehiculo deferunť cōueniēter alie
medicine solutiue si secū cōmisceantur. ⁊ istum sensuꝫ expressit
Rasis 7° continentis. Nam postquā posuit illaꝫ sentētiaꝫ su/
pra allegatā de mēte Sarac dixit: Dico pone ĩ quolibꝫ rotulo
aque

aque casei vel sup. lactis turbith bene triti. ʒ. v. salis gēme. ʒ. j. ⁊ bulliāt moderate ⁊ despumādo eā cola eā: ⁊ da ei in potu tertiam ꝑteȝ rotuli vsq; ad rotulū vnū: credo ꝙ rotulus ē libra: q: Aui. posuit descriptionē istā aque lactis quasi ī ꝓpria forma in cura asclitis ad mediū: ⁊ ibi loco rotuli ponit lib. Et addit Rasis ꝙ educit aquā. Et addit: sȝ ī potu nō dȝ dari calefacta. Addit ēt: tamē melius erit si ᵭ lacte camelino fuerit aqua casei que nisi inueniat̃ loco eius fiat aqua casei de lacte caprino: ⁊ ita pȝ ꝙ ea vtit̃ medicinalr̃ ⁊ nō via cibi: ⁊ sic sit solutū ad difficultatem de lacte quā bene nota ne ꝯtingat error in exhibitiōe illius via cibi maxime ꝓpter textū posituȝ ab Aui. supra q: lac cōmune ⁊ caprinū in regiōibus cōib⁹ ex cōi pastu credo ꝙ nō sit conueniens: lȝ vt multū capre degētes ī montib⁹ ꝓpter siccitatem herbaꝝ forte efficiant ad intētionē valēs cū qualitate ⁊ ꝓprietate. Sed in exhibitiōe lactis capraꝝ degentiuȝ in plano ⁊ non cū artificio depastaꝝ credo ꝙ vsus lactis eēt ad nocenduȝ. ⁊ in hunc erroreȝ vt arbitror incidit Gor. qui in cura īdistincte dixit: deinde est sciendū ꝙ lac multuȝ valet si quotidie potet̃ mane ⁊ sero: ⁊ si posset abstinere ab omni alio potu optimuȝ esset. ⁊ credo ꝙ fuerit decept⁹ ex verbis Aui. idem sonātib⁹ que ᵭbēt intelligi: vt dictū est supra. De cibis ergo hoꝝ sint carnes diete dimisso lacte. ⁊ aliquotiēs fiat pānata ī debilibus qui nō sufficiunt digerere assata de pane electo in brodijs vel iurib⁹ carnium electaꝝ vel iurib⁹ cauliū vel ciceꝝ ru. īmo ēt in brodio piscium ꝑuoꝝ dimissis piscib⁹. nā dicit Serap. In iure eniȝ hoꝝ piscium nō est aliquid de suꝑfluitatib⁹ postquaȝ ꝓijciunt̃ ī decoctione anisum ⁊ cinamomū ⁊ piꝑ: amigdalate ēt cū pistacheis auelanis ⁊ amigdal' macinatis ⁊ prius torefactis vtrisq; scilȝ amigdalis ⁊ auelanis facte cum dictis brodijs ⁊ asꝑsis desuper cinamomo ⁊ gariofilis interdū erit cib⁹ ꝯueniēs qn̄. s. non sunt ꝯtenti dieta sicca ⁊ maxime qn̄ ꝯiungit̃ extenuatio ī mēbris ꝓprius in asclite ⁊ minus ī timpanite ꝓpter dubium inflationis. Inter olera que cōueniunt dicit Alex. olera aūt oȝ eos. s. infirmos accipe ⁊ maxime si sine feb. sunt que calefacere ⁊ extenuare pūt qualia sunt apiū petrosiliū dauc⁹ eruca puleģiū rapa ⁊ caulis ⁊ alia que sunt his similia que extenuant ⁊ calefaciūt ⁊ euāant vt sup. sūt feniculus isop⁹ ⁊ maiorana. ⁊ Serap. addit calamētū ⁊ cresones ⁊ sunt ciceꝝ: vt posuit ī lr̃a ⁊ spargos ⁊ porros ⁊ bauciani ⁊ siclaȝ. Sȝ ī ꝯplexiōe calida ⁊ vbi esset fe. valeret endiuia ⁊ cuscuta ⁊ fumiterre ⁊ solatrū ⁊ apiū ⁊ scariola ēt cū modico feniculo ⁊ attriplices ⁊ malue ⁊ nō incōueniet in calida vt p̄parentur cū modico aceto nō intēse acetositatis ⁊ olei oliuaruȝ olfancino: ⁊ possunt inde fieri insalatucie herbis tū prius decoctis: ⁊ ī cā frida exhiberi cappares cū aceto ⁊ mustarda cū pipere ⁊ reliquis cōib⁹ aromatib⁹ vt ē zinzi. cinamomū galāga gariofil. ⁊ ex oleis vȝ oleū de amigd. ⁊ ꝓprie amaꝝ. oleū ēt de fisticis multū ꝯmēdat̃. De fructibus aūt Alex. dicit: nō īcōgruū ē accipe qualia sunt amigd. aut pistachie: vue aūt aut dactili raro. Addit: castanee vero ⁊ nuces quātū poteris sunt accipiende oīo: forte ꝙ lr̃a ē corrupta. nā dȝ dicē excipiēde oīo. Nā supra castaneas ego nō ꝯsentirē maxie ī tipanite neq; supra nuces in habētib⁹ stomachū debilē q: nocēt vt supra dictū ē. Auic. aūt accipiēs hāc sniaȝ dixit: Medule aūt. s. fistici ⁊ auelane ⁊ amig. sup. eis cōueniūt vel sup. nō denegātur. Addit auelanas vltra Alex. sed ego nō cōfido vt dixi supra nisi in modica quātitate ⁊ cum sunt toste. Addit: ⁊ qn̄q; cōcedūtur eis ī hora furtiua. i. raro dactili ⁊ vue passe. Nā ꝓpter dulcedinē ⁊ moduȝ substantie adduceūt ad oppilatōes: īō nisi raro ꝓpter ꝯueniētiā debēt exhiberi. Addit: ⁊ de fructib⁹ recētib⁹ nō ꝯcedant̃ eis oīo. s. ꝑꝑ aquositatē ventosabilē eis cōiunctā facit exceptionē nisi granata dulcia. Serap. tū ꝓhibuit granata absolute ⁊ maxie ī timpanite dixit: ⁊ ꝓhibeātur a comestione granatorū ⁊ ꝓprie illi qui habēt idropisim tīpaniteȝ ītelligat̃ de granatis acetosis que nocent stomacho vt dictū ē supra. ēt de dulcib⁹ in frequēti vsu sȝ ad mitigandū sitiȝ paruus vsus dulciū credo nō discōueniet. Addit: ⁊ comedant ex nucleis fisticoꝝ raro ⁊ ex vua. s. passa ⁊ ex dactilis tarde vice aliqua. nō fecit mentiōem de amigd. vel auelanis supponēs illos fructus suspectos ꝓpter difficultatē digestionis. De fisticis aūt ⁊ vuis ⁊ dactilis ēt raro vtendū ē. In sūma meli⁹ ē eos dimittere q̄ȝ eis vti nisi ī delicatis multū appetētibus eis: ⁊ tunc ī hora furtiua debēt exhiberi ad ꝯplacētiaȝ. aliqn̄ādo tū vt supradictū ē ꝓ ferculis ipsis masenatis ⁊ rectificatis cū spēbus nō est eis malū vti. Circa potū vitet̃ pot⁹ aq̄ oīo. Nā dicit Haly. ⁊ quātū poteris aque pure a potu arce nisi preparente. Addit: nec vero aquaȝ sumat oīo cū niue refrigeratam: qm̄ hec epatis refrigerāt ꝯplōnem ⁊ morbus auget̃ in tm̄ vt nōnūquā eius naturalē extinguat calorem. Pro tāto dicit Auic. ī cūone caechie ⁊ expectatio super sitiȝ ⁊ regimē ipsi⁹ ⁊ ꝓhibitio a visione aque ne duȝ a potu ipsi⁹ quātū possibile ē sup. a cura ibi ꝓhibet visionē aque ne īsurgat appetitus ad ipsaȝ potandū ꝓpter nocumēta que sequunt̃ vt vult Haly. Ex hoc tū nō collige ꝙ ī omni idropisi debeat exhiberi vinū ⁊ maxie purū ⁊ potēs. Nā dicit Auic. ī cura asclitis: vino aūt non appropinquet calidā habēs idropisiȝ. verū habēs idropisiȝ frigidā oȝ vt nō bibat ex eo nisi subtile antiquū parū. ⁊ ponēs ordinē qn̄ debȝ sumi dixit: Nō cū ē ieiunus neq; super cibū īmo post horam. ⁊ ita ex textu colligunt̃ tria. pᵐ ꝙ ī cā calida non ꝯpetit vinuȝ sȝ supple loco illius sumat̃ coclear de granatis dulcib⁹: lȝ aliquoties repꝑiatur aliquod vinū albū aquosuȝ ꝙ ī modica quantitate posset exhiberi. 2ᵐ punctuȝ ē ꝙ ī idropisi a cā frida dȝ exhiberi vinū vetus subtile ⁊ paꝝ qᵭ appellauit Haly. ricanuȝ. 3ᵐ punctuȝ ē ꝙ ipsuȝ vinū vel alius potus nō dȝ exhiberi ante cibuȝ neq; cū cibo sed post ꝑ hoc ꝙ dicit: īmo post horā. Et istaȝ sniam ꝓ parte sumpsit a Serap. ī caplo ꝓprio cū dixit: De vino aūt non opȝ vt vtant̃ aliqua re. i. ēt modico ante cibuȝ neq; cū ipso sed expectēt post comestionē spacio longo: deīde bibant paꝝ vice vna. Et nota per hoc ꝙ dicit spacio longo: ⁊ Auic. dicit post horā nō ītelligūt ꝙ post duas vel tres horas debeat sumi pot⁹ post cibū q: hoc eēt erroneū. nā faceret ad p̄cipitatōeȝ cibi extra stomachū añ digōnē. sȝ oȝ spacio lōgo bibat̃ post cibum: vt qn̄ cibus digestus fuit ī stomacho ⁊ iā trāsiuit ad epar: ⁊ ꝓ maxīa ꝑte ē ī epate digestus. Et hāc sniaȝ ꝓ ꝑte īsinuabat Aui. Nā cuȝ dicit: īmo post horā īmediate addit: Et cū sit sup. infirm⁹ descensiōeȝ cibi a stomacho. i. ꝙ stomachus sit inanit⁹ ⁊ sup. penetrauit ad epar ⁊ ꝓ maxima ꝑte est digestus in epate. Nā tūc ꝑ taleȝ potū subtiliata massa humorali in ep̄e genita facilius trahit̃ nutrimentū ad mēbra ⁊ virt⁹ refocillat̃ ⁊ inānē cuȝ vrina ꝓ ꝑte educunt̃ q̄ debent ꝑ vrinā expelli. Et hoc totū declarauit Serap. in verbis sequentib⁹ cū dixit ꝙ bibāt paꝝ post comestionē vice vna spacio lōgo. Et ponens vtilitatē tūc ī potu dixit ꝙ est q: huiusmodi vinū ꝓuocat vrinā ⁊ ꝯseruat virtuteȝ ⁊ augmētat caliditatē īnatā abscindit sitiȝ ⁊ est medicamen magnū idropicis meli⁹ oībus reliqs medicis. Addit: ita ergo oȝ vt sit regimen medicoꝝ ⁊c̃. Per hoc ergo ꝙ dicit ꝙ ꝑ talem potū ꝓuocat̃ vrina ⁊ eleuat̃ virt⁹: declarat̃ ꝙ talis pot⁹ est q offert̃ grā penetratōis cibi. Nā sepato aquoso vrinali a massa sanguinea ēt ꝑ hoc ꝙ releuat̃ virt⁹: inde declarat̃ ꝙ ꝑ ipm penetrat cibus ad mēbra vel iuuat̃ in penetrādo. Naȝ q: nō est sumpt⁹ potus cū cibo ne suꝑflua humiditate cibi aggreget̃ humiditas in toto vel in ventre: q: forte portio illi⁹ trāsiret penetrādo in ventreȝ vel penetraret in alia mēbra. qᵭ nō est de ītentōe medici in isto casu cū sit intentio ad exiccatōeȝ oportebit igit̃ vt exhibeat̃ pot⁹ ꝓ fine principalr̃ ītento ī potu ad dilatatōeȝ nutrimēti ad mēbra: ⁊ ita iaȝ celebrata digōe in epate ⁊ tūc modicus sufficiet pot⁹. Sȝ dicebat qdaȝ ꝑtinaciter ꝙ tunc exhibet̃ cū hō est ieiunus: cui⁹ oppositū dicit text⁹: dicat̃ negādo q: nō vocat̃ ieiun⁹ ad modū Aui. hic nisi qn̄ ē in dispōne ꝑȝ quā dȝ causari fames. ⁊ hoc est qn̄ iaȝ nutrimētū trāsiuit ad mēbra ⁊ est iaȝ facta resolutio de humido aīato membroꝝ qᵭ non est hic. Et istaȝ expositioneȝ bene menti nota ꝓpter multos indoctos aliter sentientes. ⁊ hec de dieta sufficiant.

Medicinalia.

Jam veniēdo ad medicinalia pro ordine seruando duo fient. Primo ponet̃ cura cōis ad oēm idropeȝ ⁊ ītentōes cōes. 2° ponet̃ curatio spālis ꝑȝ diuersas spēs idropū. Intētio aūt ad curatōeȝ cōeȝ ī idropisi dicit Aza. est duplex. Una ē ꝯfortare virtuteȝ digestiuā. s. stomaci eius vel mēbroꝝ alioꝝ nāliuȝ ꝑm lapsuȝ in his mēbris cuȝ aromatib⁹ in qbus inest modica coadunatio. i. ꝯstrictio ⁊ ꝯfortatio ⁊ multa subtiliatio cū virtute ꝓuocādi vrinā ⁊ sudorem ⁊ apiendi oppilatōes cū medicis sup. calidis vel fridis ꝑm exigentiaȝ cāe lapsus in digōne dictoꝝ mēbroꝝ eligēdo medicīas simplices ⁊ ꝯpositas de qb⁹ supra dictū est in capᵒ de dolorib⁹ epatis. Secūda intētio erit ad eūoneȝ inānē ꝯiuncte ⁊ fouentis māȝ ꝯiunctā ꝑ diuersa īgenia eūonis vel īmanifeste ⁊ insensibilis vt per exiccatōeȝ ⁊ resolutōem per balnea stuphas statōem in sole vel ꝑ applicatōeȝ fomētatōnuȝ sacellatōnuȝ ventosaꝝ siccaꝝ suffumigioꝝ īunctionū emplōꝝ cauterioꝝ ⁊ huiusmodi: lȝ balnea ⁊ suffumigia aliquotiēs faciāt eūoneȝ ēt sensibileȝ ꝑ sudorē vel cuȝ eūone sensibili vt ꝑ flōmias ꝓuocationeȝ emoroidaꝝ vomitus solutōes ventris ꝑ medicinas ⁊ ꝑ clisteria vel ꝑ vrinas vel tādē cū īcisione. Aliqua tū hoꝝ magis valēt ī iposarca q̄ȝ asclite vel tīpanite vt flōmie stuphe ⁊ similia īgenia que totuȝ respiciunt: ⁊ aliq̄ magis in asclite vel timpanite magis q̄ȝ in iposarca vt empla supra vētrē posita ⁊ cauteria: ⁊ q̄daȝ sic ī asclite ꝙ nequaquā ī alijs vt pȝ de extractōe aquositatis cū bezel. Circa primā ītentionē cōeȝ que cōsistit pricipalr̃ ī alteratōe cū ꝯfortātibus digestiuā mēbroꝝ nāliuȝ vel mēbroꝝ toti⁹ nō curo ꝓlongare sermonem quoniā de his abūde dictū ē loco superius allegato. Sed hic opȝ ꝯmemorare cañ. positū supra de cāis idropisis in cōi cū dixit Auic. ⁊ oȝ quidē vt hñs idropisiȝ sciat id qᵭ ᵭ ipo pᵒ īflat̃ ⁊ sup. id qᵭ ē prīo lesuȝ vtrū sit stomach⁹ vel epar vel mēbra suꝑiora: ⁊ hoc sciet̃ per signa suprapōsita. qua habita notitia si eꝑ exēpligrā sit primo lesum opȝ tuū studiū tūc cōuertere primū ad medicinas epaticas. ⁊ si econtra fuerit stomachus oportebit pᵐ attēdere ad medicīas stomatichas ⁊ ꝯñr ad alias. De hoc dixit expsse Haly. ī cura iposarce sȝ ē cōe ī omni spē: ⁊ si cā hec ī ep̄e fuerit ap̄a aut durities eius aut oppilatio in meatib⁹ ei⁹ accidēs aut ap̄a stomaci vel friditatis eius vel splenis ap̄a vel ei⁹ debilitas opȝ hoꝝ preponere medellā singuloꝝ sup. primū: ⁊ ꝯñter ad morbū venire. Circa vero scdāȝ intentionem gnālem vt de eūationib⁹ īsensibilib⁹ vel sensibilib⁹ sunt ꝯmemorādi quidaȝ cañ. ꝓ ꝑte dicti supi⁹: ⁊ quidā sunt ibi specialiter ponēdi. Nā de eūatōe insensibili vt ꝑ resolutionē ⁊ exiccationē siue fiat balneis siccis ⁊ stuphis siue mineralibus vel artificialib⁹ vel ēplastris ⁊c̃. Stat prius cañ. ꝙ nō est ad huiusmodi veniēduȝ: ⁊ maxie fortia nisi pri⁹ eūatiōib⁹ factis ⁊ cōib⁹ ⁊ de mā ꝯiūcta vel fouēte: pȝ ex nocumēto apto sequi vel ꝑ eliquefactionē māe ⁊ amplificationē eius vel per tractū ⁊ ebullitōeȝ in eadē cōi mā. Scd̃s cañ. ⁊ ē Auic. ꝙ huiusmōi resoluēda ⁊ exiccatiua nō administrētur cū stipticis fortis stipticitatis aut multe quātitatis: īmo sint vitanda resolutiua supra stiptica victoria multa: sed ca tm̄ stiptica apponātur qb⁹ cōseruat̃ sanitas ⁊ virtus mēbroꝝ. ⁊ istū cañ. ēt supra posui ī caplo gñali. ⁊ talia resolutiua ⁊ exiccatiua debent variari ꝑm eām que dixit ad hume/

ctationē eligendū calida subtiliatiua ⁊ exiccatiua in cā frigida:
⁊ frida exiccatiua subtiliatiua ī calida. Et totū istum cañ. posuit
Auic. ēt ī caplo ꝺ asclite. Nā prio posuit primā partem in eo qꝺ
dixit: ⁊ opꝫ vt ī ipsa minorētur trocisci stiptici q̃uis sint ꝯforta
tiui sicut ē trociscus de aliberberis sup. in cā calida ⁊ ꝓprie cuꝫ
ꝯstricta ē nā: imo sup. oꝫ vt sint dn̄antia subtiliantia resolutiua
cōfortatiua tamē. Et licet iste textus magis videꝛ trahi ad me/
dicinas per interius exhibitas. de his tñ que per exterius exhi
bētur spālius dixit infra ī eodeꝫ caplo de emplastris cuꝫ dixit:
In emplastris vero ē regula vt nō multiplicentur in eis ea que
exiccant ⁊ resoluūt cuꝫ stipticitate forti stantia loco eius qꝺ exic
catur ⁊ resoluiꝛ nisi res modica eorum fm quātitateꝫ que ꝯser/
uet sanitatē si illa necessaria sit sicut sūt spica ⁊ thus ⁊ ciperi cū
quātitate pauca valde: illud eniꝫ conseruat virtutē mirach ⁊c̄.

Idē ītelligaꝛ ꝺ vnguētis oleis ⁊ cerotis. Addit ponēdo scdaꝫ
ptē cañ. postq̃ꝫ vetauit troc. ꝺ alberberis: ⁊ oꝫ vt fiat exiccatio
ī idropisi frida cū oī calido subtiliatiuo apitiuo. In idropisi aūt
calida fm modū aliū. i. cū fridis. Et hoc bñ nota ꝑꝑ multos qui
equales medicinas exiccatiuas applicāt in oī idropisi siue calida
fuerit siue frida. De balneis ēt est regula quā ponit Aui. capi
tulo eodē dixit: Illa que sunt humida sunt illis horrenda. i. hu/
mida actualr ⁊ ī potētia vt balneuꝫ aque dulcis: qm̄ ⁊ si balnea
humida fuerint ī actu sꝫ tñ exiccatiua in potentia tunc ꝯueniūt:
tñ de facto meliora sunt sicca fꝫ actū ⁊ virtutē: ⁊ spāliter magis
talia valent in iposarca q̃ꝫ in alijs speciebus vt supra dictuꝫ est:
quoniam in alijs speciebus stante extenuatione in alijs maxime
membris preter quā in ventre balnea exiccatiua toti cōmunia
sunt suspecta: vt pꝫ. ⁊ istaꝫ sniaꝫ expresse posuit post verba pau/
lo ante allegata: postquā posuit qꝫ humida sunt horrēda. Addit
⁊ illa que his sunt meliora sunt sicca sicut clibanꝰ calefactꝰ post/
quaꝫ tollerauit īfirmus vt īgrediaꝛ sup. ipm sine lesiōe. Addit:
⁊ ꝓprie habēs iposarcaꝫ ꝓpter cām dictaꝫ: hoc tamē intelliga
tur vt teneat caput extra clibanū vt possit attrahere aereꝫ frigi
dū ꝑ anhelitū ne fiat īflāmatio cordis ⁊ īducaꝛ se. Sꝫ loquēs ꝺ
humidis fm actuꝫ dicit: Et si fuerint cum aquis tinaꝝ nitrosis
sulfureis ⁊ aluminosis notis exiccatiuis iuuabiꝛ eis valde ī sta/
tu egritudinis ⁊ ꝓprie habēs iposarcā: vt addit: quō aūt dꝫ esse
applicatio balnei vel stuphe loco suo īfra specialiꝰ diceꝛ. De his
ēt que sensibiliter eūant sunt ēt cañ. ⁊ prio in flōmia. Nā ꝺ hac
dicit Aui. primo ī cura cacesie cū qua virtus ꝯtingiꝛ fortior q̃ꝫ
ī aliqua spē idropis ceteris paribꝰ cū sit dispō ātecedēs ad idro
pem dixit: Et deuitet flōmiaꝫ quātū possibile est. ⁊ in cura ascli
tis dicit: flōmiaꝫ vero oꝫ vt deuitet oīs idropisiꝫ habēs quātū
pōt. ⁊ ponēs nocumenta eiꝰ in idropisi addit paulo post: flōmia
eniꝫ ꝓhibet mēbris eoꝝ nutrimentū cū ipa sint pauci nutrimē
ti. i. in eis sit indigētia nutrimēti boni. Aliud nocumentū di/
xit: ⁊ cū hoc infridat ep ipoꝝ. Addit: flōmia igiꝛ ē nociua ī quā
plurimis dispōnibꝰ q: sup. augeꝛ inde debilitas que in oī idro/
pe ꝯiungiꝛ: q: tamē in iposarca vtplurimū stat virtutis ꝯstātia
maior. ꝓinde dicit Auic. ī cura iposarce: ⁊ flōmia quideꝫ vehe/
mentius ē ꝓportiōalis iposarce q̃ꝫ ascliti: tamē ēt in cura iposar
ce ē multū verēda nisi in casibus spālibus de quibꝰ paulo post:
qm̄ si ī cacesia est verēda multomagis ⁊ in iposarca. Et tamē in
cacesia Aui. dat ingeniū ī euitādo flōmiam vel saltem minuēdo
ēt ⁊ si etas virtusq̃ꝫ affuerit. Nā postquā posuit qꝫ ꝺuitare de/
bent flōmiaꝫ quantum possibile est addidit: Et si fuerit necessa/
ria ꝓpter replonem sanguis aude sup caꝫ cū mensura ⁊ ꝑtire ī
duobꝰ vel tribus aut quattuor diebꝰ. Addit: ⁊ ēt est plus ne/
cessaria flōmia qñ cā sup. idropisis ē ex retētiōe sanguis emoroi
darum aut mēstruoꝝ. postea tñ his nō obstātibꝰ addit: ⁊ melius
quidē est vt eūatio fiat in primis cū eis que mundificāt sangui/
nem sicut hyera ⁊ similibꝰ. Deīde si nōdum sufficit extrahe san
guinem paucū: ⁊ ita pꝫ qꝫ oī ingenio vult euitare flōmiaꝫ etiaꝫ ī
casibꝰ ī quibꝰ apparet necessaria flōmia. Et hic explicuit du
oa casus ī quibꝰ videꝛ quasi necessaria. Primꝰ casus est qñ stat
repletio sanguis sup. flegmatici dn̄antis supra totuꝫ: q: cū exu/
berantia sanguis boni nō fit cacesia nec iposarca. sed stāte san/
guine abūdante flegmatico laudat primū mūdificationē sangui
nis sup. ab illo flegmate cuꝫ medicina secessiua: postea si pur non
sufficiat tunc fiat flōmia sꝫ cū mensura ⁊ pauca. Secūdus ca
sus est qñ cā idropisis fuerit retētio sanguis emoroidaꝝ vel mē
struorum vñ quasi suffocando caliditatē epatis cātur idrops vt
dicebaꝛ supra. nā ēt in illo casu ꝯsentit ad flōmiaꝫ cū timore vt
dictū est. Sꝫ Serap. magis audēter ī his casibꝰ laudauit flobo
thomiā dicit sic: in idropisi aūt carnosa si inceptio est tm̄ ꝓpter
abscisionē sanguis qui currit ex emoroidibꝰ. i. currere cōsueuit
aut ꝓhibitionē sanguis mēstrui aut ex cā alia ex cāis repletio/
nis sanguis: tūc oꝫ vt ꝓperemus statim cū extractōe sanguis.
⁊ adducit rōem sup. ēt supposito qꝫ sanguis sit aquosus dicēs:
⁊ sicut ī igne qñ ꝓijciunꝛ sup ipm ligna multa ⁊ humida: ⁊ ap/
propinquat vt extinguaꝛ ē res magis iuuatiua: remouere ligna
ab eo similr ī caliditate īnata qñ appropinquat vt extinguaꝛ ꝓ/
pter multitudinē sanguis vehemētis frigoris est magis iuuati/
uum extractio sanguis ī quacūq̃ꝫ hora fuerit āni qñ possibile est
sup. ꝑ etatem ⁊ virtutē ⁊c̄. Et nota qꝫ talem flōmiaꝫ laudauit
ī iposarca ⁊ alijs specieb'nequaquā. ⁊ cā laudauit qñ inceptōis
idropisis cā fuit aggregatio sanguis ꝓpter retentionē ⁊c̄. quia
ī iposarca ⁊ īceptōe eius ꝓpter dictaꝫ cām videꝛ esse maior vir
tutis cōstantia: ⁊ ita infridatio ⁊ debilitas sequētes ꝑ flōmiā vi
dentur esse minoris timoris q̃ꝫ ī alijs specicbꝰ. Et istaꝫ sniaꝫ ac/
cepit ab Alex. qui ꝑ principio cure idropisis dixit sniaꝫ multum
egregiā. Curari aūt oꝫ oēs idropicos ab initio eūantibꝰ: sꝫ ascli
tem ⁊ timpanitē ꝑ solas catarticas purgatiōes anasarcā autem
idest iposarcā: ⁊ per flōmiaꝫ opꝫ curari sup. aliquotiēs q: ex ple
nitudine sanguis fridi fit. ⁊ adducit rōnem. nā ablata plenitudi
ne nā leuior efficiꝛ: ⁊ minorato eo. s. sanguie frigido facilius re/
stauraꝛ. ⁊ posuit exēplū qꝫ ab eodē accepit Serap. dicēs: vide/
mus eim qꝫ ignis sub viridibꝰ lignis positꝰ ꝑiclitaꝛ: ⁊ iteꝝ subla
tis a quibꝰ ꝑiclitabaꝛ adincēdiꝛ. Aliū casum ponit Aui. etiaꝫ
ī asclite in quo ꝯuenit flōmia: ⁊ est si fuerit illic apa sup. calidū
ī epate ⁊ ꝑueniaꝛ ad ipam sup. idropisim pēdenteꝫ inde ī princi/
pio rei dicit signāter ī principio: tūc ꝓ curatiōe cāe idropisis in
pricipio puta apatis calidi ꝯuenit flōmia. ⁊ ibidē ēt addidit ali/
um casum ī quo cōuenit flōmia dicēs: Cūq̃ꝫ idropicus ꝯqueriꝛ
de latere sinistro multaꝝ artariaꝝ. i. q: sentit extēsionē pulsati/
uam ī latere sinistro: tūc sup. declaraꝛ qꝫ ibi ē multa mā sangui/
nea ꝯtenta in artarijs splenis ꝓpter talē extensionē pulsatiuaꝫ:
tūc eim nō est eius querimonia vt dixit ꝓpter tensionē que est ī
ipso. nā ambo latera. s. dextrū ⁊ sinistruꝫ cōicant in hoc. s. ī hac
extēsione: iō sup. nō est ꝓpter aquositatē. vnde addit: imo id est
ꝓpter sanguinē sup. ꝯtentuꝫ ī splene. ꝯnter ꝯcludit: flobotho/
metur ergo in primis deinde cureꝛ cura idropis. ⁊ ex hoc textu
colligūt quidā ⁊ bene ēt vbi nō eēt apa circa epar: sed tamen in
dextro latere circa epar sentiretur īflāmatio pulsatiua sup. cuꝫ
alijs signis caliditatis ēt ꝯueniret flōmia. difficile tñ ē ī his duo
bus cāibus dictis facta iā idrope asclite ꝓpter tales fieri flobo/
thomiā qm̄ declaraꝛ iā ex cā calida ita debilitatā eē virtuteꝫ qꝫ
per corruptionē opatōis digestiue facta ē generatio aquositatis
īfrigidata saltē priuatiue nāli caliditate. Propterea Gal. 4° de
regimine sanitatis ꝯmēto supra allegato. c. viij. dixit loquēs de
idropico iposarco hic eni solus īcipiens quādoq̃ꝫ īdiget flōmia
cuꝫ demū ex emoragine detentione. i. ex retentōe fluxus sangui
nis cōsueti vel mēstruoꝝ ī mulieribꝰ vel alia ī implectoria cā in
cipiēs cōsistit. Addit: timpaniā aūt vel asclitē idropum vnus ē
ausus ꝑ flōmiaꝫ sanare ⁊c̄. Semꝑ tñ in flōmia ē q̃renda licen
tia a ꝑticularibꝰ circūstātijs de habitudine vritute ⁊ etate ⁊ si/
milibꝰ: lꝫ ergo Aui. ꝯcesserit īterduꝫ ī asclite ꝯuenire flōmiā ex
ꝑte dispōnis cuiusdā de ebullitōe dicta. ⁊ ita ēt in tīpanite cuꝫ
dixit: Et flōmia eiꝫ nō ingrediꝛ in hoc caplo nisi raro: imo me/
lius ē vt soluaꝛ mā cum facilitate. ipse supra faciebat cañ. ad oē
possibile futuꝝ vbi fiendi sunt cañ. de his q̃ vtplurimū accūt. ⁊
qm̄ vtplurimū ⁊ in tīpanite ⁊ asclite ē virtꝰ multū debilis: starē
in cōi snia cū doctrina Gal. vt nō fieret flōmia ī his duabꝰ spe
ciebꝰ. De vsu aūt clisterioꝝ sūt ēt cañ. ē cañ. p°. A. ī cura ascli
tis qꝫ clisteria sup. ⁊ suppositoria maxie ī asclite ⁊ timpanite ma/
gis ꝯueniūt q̃ꝫ solutiua exhibita per superius per hoc q: virtus
ipsoꝝ immediatius venit ad remouendū cām ꝯiunctā q̃ꝫ medicie
bibite ⁊ sunt leuiora super naturas. i. minus ledunt virtutem q̃ꝫ
solutiua per sursuꝫ q: non sic attigūt ad mineras virtutū. ⁊ iste
cañ. ē cōis non tm̄ ad has spēs sed ēt ad iposarcā. Nā dicit. A.
in cura asclitis: regimē aūt euacuans aquositatē ē cuꝫ solutiuis
⁊ ebibitis ⁊ clisteribꝰ ꝓprie signāter ꝓprie. Et ponēs quare di
xit proprie ponit vtilitatē eoꝝ supra solutiua ebibita dixit: Ipsa
eim. s. clisteria sunt ꝓpinquiora aque sup. q̃ꝫ ebibita ⁊ leuiora
super naturas. i. minus ledentia ⁊ remotiora a liquesactōe. ⁊ ea
dem rō stat ēt in timpanite qꝫ sunt ꝓpinquiora māe resoluende
q̃ꝫ medicine per sursuꝫ ebibite ⁊c̄. ⁊ in cura cacesie que ē antece/
dens ad iposarcā dixit qꝫ clisteria subtiliātia ⁊ resoluētia hūidi/
tates ⁊ solutōe educētia eas ꝯferūt ī ea valde. Si ergo ī cacesia
vbi stat virtutis cōstantia maior q̃ꝫ ī iposarca ꝯferunt clisteria
valde: multo magis in iposarca ita qꝫ ī oī specie idropisis debe/
mus maxie audere super clisteria ⁊ suppositoria q̃ꝫ supra soluti/
ua ebibita per sursum: quoniā ī oibus virtus est debilis ⁊ sic in
virtute debili vsus clisterioꝝ cū sit minus nocēs ē securior ⁊ ma
xime ī idrope a cā calida q: sic nō dissoluūt substātiā epatis ca/
lefaciēdo sicut per superiꝰ bibita. Magis tñ faciūt clisteria ⁊ sup
positoria in timpanite ⁊ asclite q̃ꝫ superius bibita q̃ꝫ ī iposarca
⁊ in timpanite plus seruiūt suppositoria q̃ꝫ clisteria. ⁊ si ponanꝛ
clisteria siue ī asclite vel ī timpanite semꝑ sint modice q̃ꝫtitatis
ꝓ vice. In vomitu ēt sunt quidā cañ. obseruādi. p° ē canon
cōis ⁊ ī vomitiuis incipiamus a mitioribꝰ vt ēt in alijs fieri ex/
pedit. Aliū ponit Maly. cañ. īnuens qꝫ opꝫ vti vomitu in pri/
cipio anteq̃ꝫ virtus sit defecta. ⁊ hoc ꝑ prius ītelligiꝛ de vomi/
tiuis acutis respiciētibꝰ mām propriā. Nam in cura iposarce ⁊
trahitur ad oēm spēm idropisis dixit: Opꝫ aūt vti vomitu priꝰ
⁊ eūone humoris sup. per vomitū anteq̃ꝫ roboreꝛ. s. morbꝰ ⁊ hu
miditas dn̄etur: quā eiꝫ diu virtus retinēs est. i. ē valida vt pꝫ.
Addit: vt eim humiditas diu receperit sup. augmētū ⁊ debili/
tata virtus succubuerit vomitꝰ nullus erit vsus. s. laudabilis sꝫ
eūone vtēdū cū laxatiuo. i. ꝑ secessuꝫ. ⁊ cā quare nō ꝯueniat in
processu statim dicetur de mente Serap. ⁊c̄. Et ita vult vsum
vomitus ꝯuenire in principio ꝯstante virtute qñ est eūo multo
magis laboriosa: loqndo de vomitu solutiuo ꝓprio q̃ꝫ eūo ꝑ se/
cessuꝫ. Aliqñ tñ vomitꝰ īduciꝛ ad aliā ītentōeꝫ ⁊ nō ad solutōeꝫ
vt ad excutiēdū aquositatē ad renes vel ad bursaꝫ testiculoruꝫ
sicut ēt ⁊ sternutatio de qua fecit mētionē Raſ 7° ꝯtinentis cuꝫ
dixit: Insufflandū est in naribꝰ de puluere ꝓuocante ad sternu
tāduꝫ cū sternutatio vehemens expellat idropisiꝫ eo qꝫ ꝯmouet
⁊ expellit aquā ad ꝑtes renuꝫ vel ad ꝑtem testiculoꝝ: ⁊ tūc ꝑfo/
rata cuti cū acu resudabit inde aquositas ⁊ sileꝫ vtilitatē affert
vomitꝰ ēt nō cū laboriose soluentibꝰ factus: ⁊ tūc nō tm̄ in prici
cipio sꝫ ēt in ꝓcessu pōt ꝯuenire. Sꝫ si sit intētio vt ꝑ eū eūetur
mā ⁊ minoreꝛ nō oꝫ vt ꝓuoceꝛ nisi ī pricipio ꝯstante virtute vt
supra dictū est: quā ēt sniaꝫ posuit exp̄sse Serap. cū dixit: Dico
qꝫ ex

qꝫ ex iuuamētis nobilibꝰ in pͥcipio huiꝰ egritudis iposarce vel
asclitis: sed maxie iposarce est vomitꝰ. Addit: ⁊ oꝫ vt admīstret
ſm diuersos modos: qūqꝫ eniꝫ admīstraꝛ ante cibū ⁊ qūqꝫ post
cibū sup. ꝑꝑ diuersitateꝫ corpoꝝ in faciliꝰ vel difficilius eē di/
sposita ad vomēdū: qm̄ corpora minꝰ disposita ad vomēdū de/
bent iduci post cibū ad vomendū: qꝛ tūc faciliꝰ iduciꝛ. sed nō sic
ꝯueniēter eūat de mā ꝓpria vt pꝫ ⁊ alꝭ dictū est. Et idem dicit
Aui. ī cura asclitis: ⁊ de his que ꝯferūt eis est vomitꝰ: ⁊ proprie
ante cibū ⁊ post ipm̄ vt de tertio ī tertiū aut de quarto ī quartū
aut de quinto ī quintū ſm qꝫ ī corꝑibꝰ citius vel tardius mā ag/
gregatur circa stomachū sup. ne obseruato eodem ordine nā in
eūando ñ ita a vomitiuo iuuaꝛ. Cōtinuabat Serap. ⁊ oꝫ vt ad/
ministreꝛ frequēter assidue in principio egritudis ante reaggre
gationem humiditatū ⁊ multitudinē eaꝝ ⁊ antequam debiliteꝛ
virtꝰ ⁊ antequā attrahaꝛ mirach ad inferiora. nā tunc resistit ei
cum vomitu qꝫ est qꝛ humiditates cū multiplicanꝛ fit difficilis
vomitus tunc. nā ꝓpter fortē cōmotionē factaꝫ in multitudine
māe posset fieri suffocatio. De ꝓuocātibꝰ ēt ꝑ vrinā eūando
sensibilr sunt cañ. Primꝰ repetaꝛ qui dictꝰ ē supra ī canonibus
vniuersalibꝰ vt nō exhibeanꝛ nisi facta eūatione ꝓpter nocumē
ta apta sequi: de quibꝰ supra dictū ē. Alios cañ. posuit Auic.
ēt in cura asclitis: dicit primo de diureticis vero cōferentibꝰ in
hoc nō oꝫ vt vnū solū adhibeaꝛ: īmo fiat ꝑmutatio de quibus/
dā ad quedā. ⁊ adduxit Serap. cām huiꝰ cañ. dicēs: ⁊ ē necesse
vt ꝑmutenꝛ adinuicē loqndo de ꝓuocātibꝰ qꝫ est qꝛ qꝺ ꝯsueuit
homo accipere multotiēs fit sicut cibus qꝛ. s. nō alterat. Et po
nit alium cañ. Serap. simul cū Auic. de eis qui tñ positus ē su/
pra ī canonibꝰ cure oppilationū ꝑ medicinas ꝓuocatiuas dicit:
sic ēt opꝫ vt terānꝛ iste medicine multū quātum possibile est: qꝫ
est qꝛ quādo accipiunꝛ ſm hāc similitudinē sunt faciliorꝭ pene/
tratiōis ⁊ ꝑuētiōis ad loca lesa donec submergunꝛ in eis. ⁊ ista
multū seruit in cura iposarce ī qua ꝓprius valēt diuretica qꝫ ī
alijs vt voluit Halyab. dicit ī iposarca de diureticis sunt enim
idropisi iposarce vtilia: signāter dixit idropisi iposarce: lꝫ etiam
ī asclite valeāt: vt pꝫ. In tīpanite vero ipoꝝ vsus nō dꝫ ꝓlōga
ri siue frequētari: qm̄ timor ē ne mā modica cū vētositate ꝯclu/
sa ī vētū ꝯuertaꝛ. ⁊ hoc īsinuauit Aui. ī cura tīpanitis cū dixit:
⁊ oꝫ vt administrenꝛ diuretica sup. aliquotiēs ſꝫ nō sit supꝑflui/
tas in eis. ⁊ adducit rationē dicēs: Supꝑfluitas eiꝫ in eis perdu
cit ad generationē vapoꝝ plurimoꝝ. Alium cañ. posuit Aui.
etiam in diureticis loco allegato de asclite dixit: ⁊ cum admini/
stras diuretica fortia oꝫ vt administras post ea aliquid de iuri/
bus pinguibꝰ sicut ē ius galline pinguis. ⁊ ille cañ. ē multuꝫ at/
tendēdus. Nā cū medicie diuretice fortes sint acute multuꝫ
ꝑueniētes ad vias vrine ⁊ ex directiōe materieꝝ nitrosaꝝ ꝑ il/
las vias disponūt dictas vias ad excoriationē ⁊ rasurā: vnde si
postea vlcerenꝛ fiunt vt plerūqꝫ īsanabiles. Jō ad remouenduꝫ
hoc nocumentū ꝯueniēs est post dicta ꝓuocatiua exhiberi iura
pinguia. Postremo circa solutionē ꝑ ventrē stant ēt cañ. spe
ciales. Primo stat cañ. cōis vt mā preꝑeꝛ eductōi ⁊ cānales di
sponanꝛ ad eductōeꝫ maxime cū medicine tales que ī idrope cō
ueniunt ad solutionē sunt laboriose soluentes ⁊ est radicalr cañ.
Hypo. ī affo. digesta medicari ⁊c̄. Aliū cañ. posuit Aui. ī cura
cacesie qui cōis ē etiaꝫ ad alias spēs idropuꝫ dixit: ⁊ oꝫ vt sub/
tile sit studiū in soluēdo eos ⁊ seꝑes in eis id qꝺ in potu sumunt
i. diuides solutiua vt nō tota mā simul eūeꝛ sed paulatine ne fi/
at labor in nā. de quo dicebat idē Aui. in cura asclitis loquēs ꝺ
eūatione ꝑ solutiua: ⁊ opꝫ vt nō sit subito īmo ſꝫ vices. nam id
qꝺ subito est: mortale ē ⁊ paruū nocumentū debilitat cꝑ. ⁊ filo
gorius vt scribiꝛ 7° ꝯtinētis dixit: oꝫ vt idropicus laxeꝛ cuꝫ eo
qꝺ educit aquaꝫ moderate ⁊ paulatim: qm̄ nō est laxanda aqua
subito qm̄ mors sequiꝛ. ⁊ istum cañ. bene notate: opꝫ tamē be/
ne aduertere ne multipliceꝛ mā. ꝓinde addebat Auic. loco alle/
gato de cacesia ⁊ quotiēs imaginaris qꝫ mā aggregaꝛ nō ꝑmut
tas eā figi ſꝫ itera eūationē: semꝑ intelligaꝛ cū facilitate quātū
possibile est incipiēdo semꝑ a debilioribꝰ vt fuit regula supra: ⁊
eam expresse posuit Alexā. Alium cañ. qui sequiꝛ ex p̄cedenti
posuit Aui. ī cura asclitis dicēs qꝫ oīs supꝑfluitas eñatōis ī quā/
titate ⁊ spe est maia; ē tñ in calida remissior. i. minus ledēs qꝛ vt
plerūqꝫ in cā calida virtus ē minus debilis qꝫ ī frida. Alium
cañ. ēt posuit eodē capº de cacesia circa exhibitionē solutiuorū
dixit: ⁊ oꝫ vt cōfortes stomachos coꝝ ne ledanꝛ a solutiuis ⁊ po
nas coꝝ solutiua aromatica. i. sibi immiscendo aromatica calida
vel frida ſꝫ exigentiā. de calidis vt ē lignū aloes calamꝰ aroma
ticus squinātiū ⁊c̄. de frigidis vt endiuia solatruꝫ coriandrum
⁊c̄. qꝺ licet sit cōe in solutōe ī omni idrope specialius tñ itelliga
tur cū primū lesuꝫ ē stomachus. Nā vbi prio ledaꝛ epar ī idro
pe vt cōiter euenit dicit Auic. ī cura asclitis ponēs cañ. qui etiā
cōis ē in omni idrope dixit: In solutiuis autem non oꝫ vt sit id
qꝺ nocet epati. ⁊ si aliqua necessitas facit huiusmodi necessariū
eē sup. qꝫ ē nocēs epati opꝫ vt rectificeꝛ. ⁊ ꝯñter exemplificat ꝺ
aloe dicit; ⁊ aloes solū. i. nō correctuꝫ ē maluꝫ epati valde sup.
ꝓpter liquefactionē quā facit epati. Addit: quare opꝫ vt elon/
getur ab epate nisi ꝓpter necessitatē aut cū igenio rectificatōis
scꝫ ꝯponēdo cū alijs medicinis rectificātibꝰ vt fit ī hiera q̄ plu
rimū laudaꝛ ī cacesia ⁊ alijs spēbus idropū. nā intrat mastix ad
rectificationē eiꝰ. Et de ea dixit Aui. ī principio cure cacesie: ꝯsi
dera an sint in corporibus coꝝ humores diuersi ⁊ colerici ⁊ edu
cantur solutione ventris cum hiera pigra: ipsa enim educit su/
perfluitates absqꝫ humiditatibus innatis. aloes tamen solum
est nocens ⁊ maxime in extenuatis ⁊ in quibus causa idropis
est complexio calida in quibus etiaꝫ hiera ⁊ trocisci de aloe sūt

suspecti. sed ī flegmaticis ⁊ carnosis nō sic. Jō ꝯueniens ē ī cō/
plexione calida vt laueꝛ aloes cū aqua endiuie vel solatri: qꝛ tūc
ꝑtes dissoluunꝛ ignee. Et similis cañ. huic poniꝛ 7° cōtinentis
de mēte Aaron dixit: Si dederis ī potu aliqs medicias ad edu/
cendū aquā cautus eē debes ne ipse noceant epati. Addit Ra/
sis: dico ꝯpositio ipsarū fiat cū ꝯferentibus epati sicut cū absin
thio policaria solatro spica reubarbaro ⁊ similibꝰ. Aliuꝫ cañ.
ponit ibidē Auic. ⁊ opꝫ vt solutiua sequaꝛ ieiuniū declarat q̄re
nō comedat solutus post ea die ⁊ nocte si possibile ē quasi inuat
tardet cibū quātū pōt post solutiuū vt magna fiat exiccatio ꝓ/
prie ī patiēte iposarcā ⁊ asclitē: vnde colligunt hic aliqui qꝫ non
ꝯuenit tūc exhiberi lauatiuū. sed hoc ē error ꝑꝑ acuitatē medi/
cinaꝝ que cōiter exhibētur in his dispōnibꝰ ēt ꝓpter qualitatē
īductā manifestā a medicinis. Et supra dixit Rasis 7° ꝯtinen/
tis: qui post medicinā eductiuā iussit dare aquā calidā: ſꝫ non
dꝫ exhiberi lauatiuū ī multa quātitate neqꝫ post sex horas īmo
dꝫ magis tardari ꝓpter exiccationē quā querimꝰ. ⁊ respiciens
ꝯñter ad relaxationē mēbroꝝ ꝑ medicinas iubet ī sequēti die vt
de more fit vt exhibeanꝛ remittētia qualitatē medicine ⁊ cōfor/
tantia mēbra cū dicit. A. ꝯtinuādo ad lr̄am. ⁊ sup: ꝯuenit vt se/
quātur post ea que ꝯfortāt sup. ēt remittēdo malitiā ꝯplōnis ⁊
ꝯstipant aliqualr sicut trocisci aliberberis ⁊ sicut aqua fructuū
ī quibus ē suauitas ⁊ stipticitas ⁊ sup. remissio male qualitatis
calide iducte ita vt ꝯfortēt epar ⁊ ꝓprie post ea que sūt sicut eu/
forbiū ⁊c̄. nūquā tñ sūt exhibēda talia fortia solutiua nisi ꝯstāte
virtute. Sed ī virtute debili dicūt quidā vt ēt scribiꝛ 7° cō/
tinētis qꝫ laxādus ē idropicus si fuerit debilis valde cū empla/
stro ꝯfecto de pulpa coloquintide ⁊ laureola euforbio ⁊ cucume
re asinino ⁊ similibꝰ acutis aquā soluētibꝰ distēperatis cū cera
⁊ oleo. Nā apparet qꝫ per hec extrinsecus applicata possit fieri
solutio aquositatis nō multū imprimēdo ī virtutē qm̄ solutiua
nō īmediate perueniūt ad stomachū nec ad epar. sed hec sentē/
tia nō acceptaꝛ a Rasi loco allegato: ⁊ hoc bñ nota. Nā di/
cit ipse dico hoc malū ē valde eo qꝫ excitat sup. tale emplm̄ ca/
liditatē magis sup. accidētalē ⁊ extraneā qꝫ si fuerit sūpta in po
tu sup. medicina mēsurata rectificata. ⁊ ē rō ad hoc multū sua/
dēs: qm̄ talia que exterius applicātur ad hoc vt efficiāt opera/
tionē solutōis aquositatis approximātur de vehemētioribus ⁊
cū qualitatibꝰ eoꝝ venenosis nudis nō refractis nō attēdendo
ēt ad dosiꝫ vñ nō ē mirabile si per tales medicinas acquiraꝛ ma
ior inflāmatio ī mēbris qꝫ per medicinas debite correctas ī de/
bita dosi per interiꝰ sumptas. Aliū cañ. vltimū qui respicit so
lutionē materie calide in asclite precipue ꝯtractū posuit Aui. eo/
dem caplo dicēs: Et deuita cū fuerit caliditas vt non solutione
educas colerā sup. superflue. ⁊ adducit rōnem quoniā ipsa resi/
stit aquositati aliquo mō sup. remanēs in corpore. s. cū calidita/
te ⁊ siccitate sua. ⁊ qꝛ ī asclite ē necessaria eūo aquositatis ꝑ me/
dicinas ꝓprias ēt si fiat eūo cole eligēdo eūonē illiꝰ maxie: tunc
duplaꝛ eūo. s. colere ⁊ aquositatis ⁊ ita sequiꝛ ī virtute ꝺbilitas
⁊ nocumētū. ⁊ hoc totū intelligaꝛ qñ colera nō eēt transgrediēs
terminuꝫ multitudine sua vt dicit Aui. nā tūc fit necessaria eūo
etiam colere. Naꝫ tunc vt dicit sis ꝯtentꝰ eis que sunt sicut mi
rabol. sup. citri. est eniꝫ solutiuū bonuꝫ ī huiusmodi dispōne ꝑ
hoc. s. qꝫ eūat colerā infridando ⁊ exiccādo ⁊ nō laboriose sicut
ēt serapinū ē bonuꝫ solutiuū in dispōne frida. Ubi igiꛝ eēt cole
ra supꝑfluēs oꝫ eā extīguere vel in q̄litate remittere cuꝫ alterāti
bus epis ꝯfortatiuis de qbꝰ supra. Sꝫ qñ ē indigētia eūonis nō
fiat seꝑata eūo colere ab eūone aquositatis ꝑꝑ nocumētū qꝺ di
ctuꝫ ē: īmo simul eūeꝛ colera cū aquositate cuꝫ appropriatis me
dicis. Et in eūone colere in isto casu singulr valent mirabolani
vt dicit Aui. Nā in eūone colere ꝑ modū dictuꝫ est ēt in eis vir
tus ad educēduꝫ humiditates aquosas ⁊ aquā citri. Et de hoc
dicit Ras 7° ꝯtinētis: Dico ꝓut vidi ī pluribꝰ libris ⁊ ꝓprie in
Aaron: opꝫ vt fiducialr aq̄ citrina educaꝛ cū mirabolanis citri.
cū ꝓprietatē habeāt educēdi ipsas humiditates: īmo ēt ducunt
ad vias vrine vt sentit Gal. 8° decē tractatuū caº de nausea ⁊
singultu. ⁊ hoc bñ nota. Et isti cañ. sufficiāt circa ingenia mām
eūandi siue īsensibilr siue sensibilr dimittēdo cañ. circa eductio/
neꝫ aque cū ꝑforatōe. nā de hoc diceꝛ in fine capituli. Quibꝰ
sic expeditis gñalibꝰ iam oꝫ deuenire imediatius quātuꝫ ad 2m
pͥcipale ad curā magis spālcꝫ dictaꝝ specieꝝ idropis regulā/
do ipaꝫ curā ſꝫ cañ. antedictos. Et qm̄ vt supra dictū ē nō de/
bere applicari igenia facietia ad īsensibilē eūonē nisi prius facta
eūone sensibili De mā dictū est ēt nō debere fieri eūoneꝫ cū so
lutiuis nisi p̄parata mā ad eductioneꝫ. Et qm̄ eño minꝰ idigens
ꝑparatōe ē flōmia ī qua tñ vt dictū ē supra priusqꝫ fiat: qm̄ ma
xime ꝯuenit ī iposarca ī q̄ ē sanguis aquosus peccās ⁊ ī mēbris
oībus ⁊ ītra venas: meliꝰ qdcꝫ ē vt eūo fiat ī primis cū his que
mūdificāt sanguinē vt fuit dictū. Jccirco ēt añ flōmiā bonū est
ꝓ eūone prius fiēd, vt fiat p̄paratio māe ad eductōem: qꝛ tñ ta/
lis p̄paratio nō fit nisi cuꝫ subtiliātibꝰ ⁊ aꝑientibꝰ oppilatōes ⁊
vias dilatātibꝰ q̄ offerri nō pñt ꝯueniēter nisi mūdificato stoma
cho ⁊ ītestinis de ma eriebꝰ cōibus ne ille māe ī virtute digesti
uoꝝ ꝯuchiētiuꝫ ducanꝛ ad mēbra ⁊ faciāt oppilatōes. Expedit
igiꛝ primū eas facilr educi cū sint ī vijs cōibus ꝑ stomachū cuꝫ
vomitiuis vel per secessuꝫ cū clisteribus leuibꝰ tñ a principio in
quibus sit ītentio ad eūonē materieꝝ cōium ⁊ non a ꝓprietate
soluētiū. Ex ordine igiꛝ ⁊ directōe illoꝝ cañ. pº ponētur cli/
steria vel vomitiua leuia. deīde ponētur digestiua preparantia
ad solutōeꝫ ⁊ vomitū fortiores qui vomitus offerri debēt a prī/
cipio ꝯstante virtute vt supradictū ē. postea si sit necessitas flo/
bothomie fiat flōmia. deīde ponētur solutiua fortiora ī iposarca

⁊ aſclite ⁊ ꝑ cliſteria ⁊ per ebibita ēt in tīpanite parūper ad eua/
cuandā mām que fouet ventoſitatē. Deīde ſimul ꝑ iteri⁹ ponenē
ꝓuocatiua ⁊ exiccatiua mãe ad caſuz facientia: ⁊ ita ēt exteri⁹ ap
plicādo oīa gña inſtrōꝝ facientia ad exiccatōez ⁊ reſolutionē īſen
ſibilē de mā diuerſo tñ mō i diuerſis ſpēb⁹ idropū. Poſtremo
qñ iſta nō ſufficiant ⁊ res erit q̄ſi in dſperatōe poſita ꝯſtante tñ
virtute fiet ſermo de extractōe aquoſitatis cū bezel: qm̄ nō ē ve
niēdū ad huiuſmōi ꝑforatōez vt colligiē 7° ꝯtinētis niſi cū reliq̄
nō ſuffecerit. Nā dicit Raſ de mēte Gal. Sʒ ꝑforatio ſifach
dʒ fieri ī fine ſi ſuꝑabūdās fuerit humiditas aggrauādo patien
tez. ⁊ inde īferēdo leſurā addit: Sʒ hoc accidit ī aſclite cū ī hac
ſpecie ſpacioſitas exiſtēs īter īteſtina ⁊ īter ſifach repleaē humi
ditate ſaltē in plurib⁹ vt ſupradictū ē. Deīde ponetur cura vni⁹
accidētis ſpālis ī idropiſi vt ſitis clamoſe: ⁊ ita erit expeditū ca
pitulū. Pro expeditōe igiē primi occurrente īfirmo ī princi/
pio ꝯuenit fieri cliſtere ſi venter non ē lubricus non exiſtente cā
febrili ꝯiuncta neqʒ cā calida principalr ledente fiat vt infra. ℞.
bletis mercurialis floꝝ camomille meliloti eupatorij añ. ꝟ. j.
fiat ex his dcoctio ī debita quātitate aq̄ ⁊ facta colatura ſumaē
℥. ix. vſqʒ ad lib. ⁊ non vltra. addaē caſſie. ℥. j. hiere pigre. ℥.
ſ. olei de lilio ⁊ camomille añ. ℥. j. ſ. cum. ʒ. iij. ſalis fiat cliſtere.
Et ſi ꝯiungereē cā calida vel fe. ī decoctōe ponātur ſimul cum
reliquis foliorum endiuie ⁊ ataraſacon cuſcute ⁊ fumiterre ana
ꝟ. ſ. ⁊ dimittātur olea calida ⁊ ponaē oleū cōe loco eoꝝ. Uo
mitiuū aūt ꝯueniēs poſt lenitōem vētris ēt eūans mās īmi cōes
vtile ē ſi fiat vt īfra. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. j. ſ. diſſoluātur ī
℥. vj. aque decoctōis ſe. aneti ī cā frīda cū modico ſalis. ⁊ in cā
calida cū decoctōe ſe. attriplicis ⁊ tepida ſumaē cū intētōe vo/
mēdi poſt cibū ī corpore nō parato ad vomendū: ⁊ ita deambu/
lādo per camerā ſuauiter circiter horā: ī ſine ꝓuocetur vomit⁹
cū īpoſitōe digiti intra gulā vel pēne ⁊ meli⁹ intincte ī oleo cōi.
Poſtea ꝯuenit ſi ſit diſpō ꝯſentiēs ad flōmiā vt fiat mundifica/
tio flegmatis aquoſi ī cā frīda cū potōe vt infra. ℞. hiere ſimpli
cis Gal. ʒ. vj. cū aq̄ dcoctōis cuſcute ⁊ edere arboree fiat potio
⁊ ī cā calida diſſoluaē cū aqua dcoctōis violaꝝ fumiterre ⁊ ber
beroꝝ ⁊ capill'. ve. Poſtea ꝑ diē fiat flōmia ſm cañ. dictos mul
tum ꝑea ī caſib⁹ dictis. Sed de qua vena ſit fiēda dicit Ma/
lyab. ēt loquēdo de flōmia que fit ꝓpter retentionē ſanguis mē
ſtruoꝝ vel emoroidaꝝ ꝙ fienda ē de vena mediaſtina. i. cōmu/
ni. ⁊ aliqui dicūt ꝙ meli⁹ eēt ꝯuertere deorſum ꝑ ſaphenas ex
quo cā fuit retētio ſanguis ſoliti fluere ꝑ deorſuʒ. Auctores cō
muniter nō determināt de qua vena ſit fiēda. Sʒ credo cū Ma
lyabate ꝙ ſit fiēda de vena cōi ī ipoſarca ī qua magis laudaē q̄ʒ
in alijs. qm̄ ⁊ ſi facta ſit idropiſis ꝓpter illaʒ retētionē: tñ mate/
ria peccās eſt in toto diſperſa ⁊ in venis toti⁹. Jō cōuenīēti⁹ to/
tum alleuiabiē ſi fiat eūatio de vena ꝯmuni q̄ʒ de alijs. His
ꝑfectis inſurgit intētio de digōe mãe que cōplenda ē cum ſupe
rius dictis ī oppilatōe a cā calida vel frīda: vñ breuiter me ibi
expediā. Jn ipoſarca igiē cum ē itentio ꝑparationis mãe ad ſo/
lutionem ſi cōiungaē caliditas ⁊ febris: valet ꝓ ſirupo ſirup⁹ d
endiuia ⁊ oximel ſimplex cū aqua endiuie cicoree ⁊ apij. vel pōt
fieri ſirup⁹ vt īfra ⁊ eſt Gerardi. ℞. endiuie. ꝟ. iiij. ſcolopēdrie
capilloꝝ ve. recētis añ. ꝟ. j. feniculi ſe. petroſilij cuſcute añ. ℥.
ſ. ſpice nardi ⁊ celtice añ. ʒ. ij. zuccari lib. j. fiat ſirup⁹ ⁊ exhibea
tur cum aquis vt ſupra. Ualet etiaʒ ſirupus de biſantijs nō exi
ſtente fe. nec apate ſed cauſa calida. ⁊ in cauſa frigida valet ſiru
pus de duabus radicibus: prīo cum melle roſato ſiue oximelle
⁊ ſirupus de abſinthio: ⁊ eſt meli⁹ cū aquis feniculi bruſci apij.
⁊ in proceſſu facta euacuatiōe valet ſirupus de praſſio ⁊ fortior
eſt ſirupus de iſopo ⁊ in abſtergēdo ⁊ ſubtiliando: ⁊ tandem ſi/
rupus de calamēto ſemꝑ īmiſcendo. Ubi ſit intētio icīſionis
aliquid de oximelle cū aqua decoctiōis quinqʒ radicū. Et quē/
admodum fieri pōt digō ꝑ ſirupos ita per ꝯfectiōes calidas vel
fridas ſm ꝙ cōiungiē cāe calide vel fride vt in cā frīda vʒ dia/
laca ⁊ diacurcuma ſingulariter. Nā d ea dicit Aui. ī cura aſcli/
tis: ⁊ ſpēs eſt ad oēʒ idropiſ. in diacurcuma: ⁊ ī cā calida valent
ꝯfectiones diarodon abbatis ⁊ triaſandali que adminiſtrari dbēt
cū alijs electuarijs: nō curo de his ꝓlongare ſermonē q: de eis
abūdanter dictuʒ eſt ſupra. Sʒ veniēdo ad tertiū d eūatiōe
materie ꝯiuncte primo adducaē vna ſnīa Gal. poſita ī primo li/
bro humoꝝ qm̄ adducit Raſis 7° cōtinētis ponēs ordinē ī cu/
ra ipoſarce differēter ab aſclite d rit ꝙ idropiſis carnoſa idiget
eūatione flegmatis de corꝑe cuʒ laxatiōe ī primo. i. primo ꝑ ſe/
ceſſum vētris: deinde cū vomitu: deinde cū gargariſmate. ad/
ducit rōnem: Cū flegma habeat ꝓceſſum ſuū in toto corꝑe vñ
ꝯpetit vt eūatio huius fiat d ſingulis locis corꝑ s. ſ. ſup. primo
eūando ꝑ ſeceſſum a toto: deinde ꝑ particulares eūatiōes a par
ticularib⁹ mēbris vt ſtomacho cerebro ⁊c̄. Addit: deinde ⁊ vtē/
dum ē in potu eo q̄d incidit ⁊ calefacit ⁊ ſup. liquat humores ad
ꝓuocandū cū eo vrinā ⁊ ſudoreʒ: ⁊ ita vult ꝙ ꝓuocatio ſequaē
alias eūationes. Addit: veꝝ tñ ſūmarie vtendū ē oīb⁹ ſpeciebus
eūationuʒ flegmatis. i. eūando vndecūqʒ eūetur cū approꝑia/
tis ad flegma cū flegma ſit ꝓcedēs vniuerſalr ī toto corpore vt
dicit: Addit ſpecificādo in aſclite ſʒ in aſclite nō eſt cōſequenda
ipa curatio ſup. ex oībus mēbris cū aqua incluſa ſit ī vno loco ⁊
nō ſup. ī oībus mēbris: vñ vtendū eſt in prīo. i. principalr cū eo
q̄d educit aquā ſup. ꝑ ſolutionē vētris aut ꝑ vrinā vel ſudorem
ſicut fit in icteritia cū medicinis educētib⁹ coleraʒ vt dicit: ⁊ ita
vult nō ita neceſſariuʒ eē vomitū ī aſclite neqʒ gargariſmata ſi/
cut in ipoſarca: neqʒ ēt vt alibi dicit īfra. R. tāta eſt neceſſitas
ꝓuocatōis vrine in aſclite ſicut ī ipoſarca: ſʒ in aſclite eſt maior
ītētio ī laxatiōe ventris dicit ſic: ī carnoſa idrope cōſidēter ſtu/

de ad ꝓuocandū vrinā cū ꝑ vrinaʒ fiat purgatio ei⁹ maior q̄ʒ ꝑ
laxationē ſup. vētris: tñ idropʒ aſclites nō eſt curanda ꝑ ꝓuoca
tionem vrine ī maiori ꝑte. ⁊ rō hui⁹ canonis erit clara ſi cōſide/
rabis. Jn ipoſarca igiē debem⁹ ītendere cū eūantib⁹ flegma
cū approꝑiatis ꝑ cliſteria ⁊ per medicinas que ꝑ ſuꝑi⁹ bibūtur
ſeceſſiuas: poſtea ꝑ vomit⁹ cū medicis eductiuis flegmatis: ⁊ in
aſclite ꝑ cliſteria ⁊ ēt ꝑ potiones cū medicis a ꝓprietate educē/
tibus aquoſitatē. Ut igiē ꝯueniēs fiat eūatio ꝑ medicias appro
priatas: qm̄ ſupradictuʒ eſt ī cañ. ꝙ oʒ a minorib⁹ īcipere ⁊ cuʒ
ſubtili ſtudio cāre in principio ꝯſtante virtute bonuʒ ē ſcire gra
dus ī fortitudine medicinaꝝ eūatiuaꝝ ⁊ flegmatis ⁊ aquoſita/
tis vt pri⁹ experiamur medicinas debiliores deinde fortiores.
Et de his medicis debiliores ſunt aqua caſei maxime lactis ca/
prini vel aſinini: ꝑcipue cū in eo infundiē cartamū ad ſeꝑandū a
caſeitate ⁊ ad ſolutionē flegmatis. Nā d ea dixit Ruffus 7°
ꝯtinētis: aqua caſei de lacte aſinino magis ꝯferens ē alijs ī laxa
tione idropiſis accidētis cū caliditate: vñ nō eſt euitāda ī eſtate
⁊c̄. Addit ⁊ magis ꝯferens erit ſi decoquiē ⁊ deſpumeē ⁊ ī ea po
nitur de ſale indo ſup. ſumēdo in potu. ℥. iiij. cū. ʒ. ſ. ſal' indi ⁊
poterit fortificari ad magis ſoluenduʒ: ⁊ tunc erit de medicinis
medioerib⁹: vt voluit Raſis codeʒ ca° ſi capra comedat de cu/
cula ⁊ ireos ⁊ cucumere aſinino ⁊ aliqua parte laureole recentis
aut ſicce ita ꝙ miſceanē cū alijs herbis bonis dū eas comedit:
⁊ hoc ſup. vʒ in cā frīda. ſed ſi fuerit cuʒ caliditate comedat ca/
pra de endiuia vt dicit. Urina ēt capre poniē ſolutiua ēt aquoſi
tatis ⁊ maxime ſi ſumaē ex capra taliter paſta vt ſupra. nā de ea
dicit Raſis: ⁊ ſi vrina ei⁹ ſumpta fuerit in potu vtilior ⁊ melior
erit ſup. q̄ʒ aqua lactis cum ipa aquaʒ laxet ⁊ mirabilr agat. Et
aliqui laudant vrinā hoīs iuuenis ſani. nā ſua nitroſitate ēt ſol
uit aquoſitatē. ⁊ de vrina hoīs dat doſiʒ Gerardus 9° Alman
ſoris vſqʒ ad. ℥. ij. ſ. ⁊ vſqʒ ad. iij. ⁊ exhibeaē cū zuccaro. ⁊ eā/
dem doſiʒ crederē d vrina capre niſi eēt depaſta cū illis acutis.
nā tūc minor doſis ſufficeret vt. ℥. j. vel. ℥. j. ſ. Et Raſ 7° ꝯti.
dixit: laxātīa ē aqua ſi fuerit cū caliditate cū vrina caprina ſum
ꝑta in potu ad quātitatē. ℥. ij. cū tantūdē ſucci ſolatri. Aqua ēt
cuſcute ſiue podagre lini: nā maxime valet ī idropiſi ⁊ maxime
a cā calida. ⁊ de hac ēt ſcribiē loco allegato: Aqua podagre lini
nō hʒ ſibi ſimile ī ꝯferēdo idropiſi accidēti cū caliditate ⁊ oppila
tōe ī epate cum fe. data ī potu cū ſirupo acetoſo cum ipſa laxet
aquā ꝓuocet vrinā aperiat oppilatōes ⁊ cōfortet epar ⁊ ſtoma/
chū ſimul. De debilib⁹ ēt ē aqua fumi terre. ⁊ quidā dicūt ꝙ
aqua cardamomi ēt ſoluit aquā tēperate. Sʒ vt notat Gētilis
ī quodā ſuo ꝯſilio fcō ī aſclite a cā calida abſqʒ apate. ⁊ credo
eē verū lʒ cardamomū reperiaē ſcriptū īter ſolutiua ab Auic. tñ
vt dicit fuit hoc error trāſlatoris q: ī capitulis ꝓprijs auctoruʒ
nō reperiē ꝙ ſit ſolutiuū. ſʒ fuit error ī eo q: forte apud arabes
cū reperianē duo vocabula. ſ. cacole ⁊ cacule vel kachile ſʒ ali/
os vel cacuie. Sed kachile ē rectior lr̄a. nā cacule apud aliquos
ē cicer ſilueſtris: ⁊ cacole ē cardamomū. Kachile aūt ē alia her/
ba ſolutiua de qua fecit mētōem Serap. in ſimplicib⁹ īmediate
poſt cardamomū forte reperit ī arabico cacole: vbi debebat di/
cere kachile. Et ita Serap. ī cura idropiſis dixit: ⁊ ꝯfert ad hāc
diſpōez aqua oleris que vocaē kachile ſcriptū per. k. quādo ſu
mūt ex ea ſm quātitatē lib. ſ. cū zuccaro. Et hec herba vt dicit
Gentilis loco allegato eſt herba que a tota ſpecie cōfortat epar
⁊ educit aquaʒ que duo ſunt quaſi baſis in cura idropiſis ⁊ her
ba naſcens in littoribus maris precipue meridiani. ⁊ de ea mul/
tū reperiē apud cornetū inter ſterquilinia maris. ⁊ aliq̄ ſumunt
vt faciebat ipſe de ſucco ei⁹ vſqʒ ad. ʒ. vj. cū. ℥. ſ. zuccari tepe/
fiat prius ⁊ ſumaē ī matutinis ⁊ videbis mirabilia vt dicit de
eūone aq̄ citri. ⁊ iſto die nihil bibat aut comedat eger. Et hoc
faciebat de decio die ī decimū. Et ita ēt Nicolus dicit ꝙ apd
cornetuʒ īueniē illa herba vocata ſoldana ab incolis q̄ mirabilr
educit aquoſitatē nō inferēdo debilitatē. Et dixit Raſ 7° cōti/
nentis: Dico ꝙ hoc regimine curaui quēdaʒ in etate ꝑfecta exi/
ſtentē dādo in potu ſemel in quattriduo de aq̄ kachile recentis
rotulū. j. i. lib. j. ſufficēt lib. ſ. vel. ℥. vij. cuʒ. ʒ. x. zuccari eleſar
i. zuccari rubei ēt dādo ei interdū de troc. berbeꝝ lacce ⁊ ari/
ſtol'. ⁊ empiaſtrādo epar cū glutinatiuis ⁊ faciēdo cuʒ vti exerci
tio ⁊ pauco potu vini ꝙ niſi iueneris cuculos recēt. s: vtendū ē
cuculis ſūptis cuʒ fumoterre. i. puluerizatis cuculis dādo. ſ. ʒ.
ij. ⁊ ita ego vidi expientiā ī idro. Nā ſi dabanē. ʒ. ij. de ſoldana
cuʒ aq̄ lactis multū ꝓficiebat. De debiliter ēt ſoluentib⁹ vel
opantib⁹ eſt aq̄ alchichingi. ⁊ de ꝑcipuis ēt in cā calida ſūt mi/
rab. ci. vt vidiſtis ſupra: ⁊ reubarbaꝝ in īfuſione cū ſpica preci/
pue. ēt agaricus ꝑcipue ſine zizibere ſoluit aquoſitateʒ. ⁊ ex his
pñt fieri ꝯpōes vt placet. De mediocrib⁹ aūt ſunt ſicut ſera
pinū de quo dicit Aui. ꝙ ē bonū ſolutiuū in diſpōne frīda ſicut
mirabo. ci. ī calida. Et dicit ex eis q̄ ſūt equalitati vicina ſūt ſe/
rapinū ⁊ yreos ꝙ nō pñt ītelligi ſm ꝯpl'ōnez q̄litatiuā cū ſit ſera
pinū caliduʒ ī tertio: ſed ītelligaē ſm gradū ſolutōis. Et de ſera
pino pñt fieri pille quas ponit Meſ. in ca° ꝓprio ꝑ hūc moduʒ
℞. ſucci enule ſicut ē. ʒ. xv. vel. xvj. īfunde in ipʒ ſpicā ⁊ maſticē
añ. ʒ. iiij. ⁊ bulliāt vſqʒ ad ꝯſumptōeʒ medicatis: poſtea coleē ⁊
de eo ſucco nutriaē ſerapinū ſuꝑinfundēdo vſqʒ dum īpingue/
ſcat: deīde exicceē ⁊ fiāt inde troc. vel pille: ⁊ doſis ē a. ʒ. ſ. vſqʒ
ad auē. j. ⁊ valebūt in cā frīda. Et in cā calida ſumanē mirabo/
lanoꝝ citri. pars. j. ſerapini ꝑtes. iij. ⁊ diſtēperenē cū ſucco en/
diuie ⁊ fiāt pille. ʒ. j. Aliud cōe de mediocrib⁹ ē ſucc⁹ ireos. ſ.
ſucc⁹ radicis lilij celeſtis de quo multa dicunē. Aliq̄ dicūt ꝙ dʒ
decoq cuʒ melle vel cū zuccaro. aliqui dicūt ꝙ dʒ ſumi recēs.
Et de hoc poniē 7° ꝯtinētis de mēte Symonis dicit: da ī potu
de ſucco

de succo yreos recēte.ʒ.iiij. Et Gordoniꝰ dicit: de succo yreos
ego aūt sū expertꝰ succū radicū ireos: attū aduertēdū ꝙ suc/
cus iste dꝫ eē crudus. qꝛ si esset coctus nihil valet ⁊ ꝙ accipiat
de mane quantū media testa oui capit.s.℥.ß.vel circiter vel ꝑ
se vel cū ouo sorbili. sꝫ cōiter exhibeſ cū aq̄ lactis ad remotōem
acuitatis illiꝰ. Et addit: ⁊ ꝓculdubio curat cēꝫ idropisiꝫ q̄ ma/
nu humana ē curabilis dūtn̄ ꝯtinueſ vt vult sup.iterpolando.
De hoc dicebat Mes.i capº ꝓprio ꝙ educit flegma grossum ⁊
colerā ꝑmixtū ⁊ educit ēt aquā citri.cū facilitate.tn̄ vt scribiſ
7º ꝯtinentis bis de mēte Georgij dixit: Siqs sumpsit succum
yreos ī potu in falacia magna erit: ⁊ re vera ego vidi expientiaꝫ
ꝙ exhibēdo.ʒ.ij.cū sero caprino ⁊ modico zuccari ī muliere fe/
cit laboriosaꝫ opatione ⁊ forteꝫ eūando multā quātitatē aq̄. Et
de succo yreos dicit Nicolus: Ego aūt dico ꝙ expertꝰ sum eū
⁊ est validus: ⁊ expertꝰ sum succū radicū palme xpi ⁊ iueni vir
tuosū sicut succū ireos: ⁊ nō ita vrit meri in descēsu ad stoma/
chū. De fortibꝰ aūt solutiuis enumeraſ mezereon de quo di
cit Aui.ī cura asclitis: Et ex sūma lacticinioꝝ mezereon ē fortis
ī hoc caplo. Et de armoniaco qn̄ sumiſ ī potu vsqꝫ ad.ʒ.ij.cum
aqua mellis. Et postea ifra dicit: ⁊ pillule de mezereon sunt vl/
time in asclite: sicut pillule de reubarbaro sunt vltime in ipo/
sarca. Sꝫ de pillulis dixi sufficiēter circa litteraꝫ. Magis lau/
darē trociscos de mezereon ī lr̄a positos: qꝛ meliꝰ correcti ⁊ mi/
nꝰ itrat de virtute mezereon: sꝫ nō debēt sumi oī die vt ipē di/
cit sꝫ iterpolādo ꝑ qnqꝫ vel sex dies vel forte ꝑ nouē. De for/
tibꝰ ēt ē laureola: sꝫ ē multo magis domestica. ⁊ de ea pn̄t fieri
pill'e ſm ordinatōeꝫ Ger. satis vtiles facte vt ifra. ℞.olioꝝ lau
reole sicce: qꝛ eligant longiora planiora vt capitulo ꝓprio subti
liter pulueriꝫatoꝝ.℥.ß.ifundanſ per duos dies naturales ī suc
co citonioꝝ ⁊ aceto an̄: postea īcorporētur ī sirupo acetoso ⁊ fiat
massa de qua pōt dari pondus.v.granoꝝ ordei: ⁊ istud multū
mihi placet ⁊ ex rectificatōe ⁊ ex dosi. Numerauit ēt Rasis
iter medicinas eductiuas aquositatis grana regia ⁊ es vstū ⁊ cu
cumerū asininū ⁊ euforbiū. ⁊ ita Auic. de his fecit mentōeꝫ ⁊ ð
fimo colūbino. ⁊ cōueniūt ēt scamonea ⁊ titimalū: ⁊ oēs conue/
niunt ī lacte camellaꝝ ⁊ ī vrina eaꝝ. De lacte camellaꝝ ⁊ vrinis
eaꝝ nō curo facere mentionē quoniā apud nos non reperiunſ.
Et de ere vsto ⁊ fimo colūbino dicūt aliqui ⁊ credo ꝙ electiōe
non soluāt aquositatē sꝫ tm̄ per modū ꝯpressiōis ⁊ exiccatōis iu
uant. Supra euforbiū nō auderē neqꝫ supra scamoneā neqꝫ ti/
timalū. Nā de his dicit Gor. vitare aūt dꝫ oīs idropicus sca/
moneā cū aloe nisi aloes eēt ablutū ⁊ repressū. Cū his ergo
medicinis fiat eūo ī asclite icipiēdo a remissioribꝰ ⁊ tandē veniē
do ad pillulas de serapino ordinatas vt supra. ⁊ tādē ad pillulas
de laureola ſm modū dictū Gerar. sꝫ fortiores ponūtur 7º cō
tinētis de mente Diasco. vt ifra. ℞. olioꝝ laureole sup. prepa/
ratoꝝ partē.j.absinth.par.ij.ß.terātur ⁊ distēperenſ cū succo
endiuie ⁊ inde fiant pillule ⁊ dat ipse.ʒ.iij.cū.℥.j.aque cucule:
sed vidētur mihi fortes nimis. Laudauit ēt Gal. libro de fa
cile acquisibilibꝰ bibere succum radicis ebuli dicit: Curat enim
absqꝫ quo subuertat stomachū ⁊ vbi ꝯiūgaſ iposarca ⁊ ēt ascli/
tes facit electuariū singulare Rasis loco allegato sub his ver/
bis dico hoc ē electuariū mirabile. ℞. masticis spice rosis reu/
barbari lace an̄.par.j.laureole infuse ī aceto partes.ij. agarici ⁊
turbith an̄ partē.j. teranſ ⁊ distēperenſ cū carne citonioꝝ ace/
to ⁊ melle sup.simul coctis ⁊ exhibeātur.ʒ.ij. ⁊ si non operanſ
pōt addi ī dosi. Sed in iposarca ꝓprius nō stante asclite singu/
lariter vꝫ reubarbaꝝ. nā ē medicina solēnis curās cā a quacun
qꝫ cā fuerit. Et de reubarbaro dicit Rasis 7º ꝯtinētis laborā/
tibus idropisi carnosa melius ē reubarbaꝝ. ⁊ vidi mirabilē ex/
perientiā nō tm̄ ī reubarbaro: imo ⁊ ī trociscis de reubar. in il/
lustrissimo duce Frācisco Sfortia dādo.ʒ.ij. ꝓ vice cū aqua en
diuie eupatorij ⁊ absinthij. Et de pillulis de reubarbaro dicit
Auic. ī cura iposarce loquēs de solutōe vētris dixit: ⁊ que meli/
or ē: est illa que est cum pillulis de reubarbaro. ⁊ in cā frida pill'e
ꝯueniunt quas ponit Rasis 7º ꝯtinētis dicit de ꝑfectōe ⁊ ꝯple
mēto ꝓ idropisi. ℞. hiere pigre.ʒ.iij.turbith.ʒ.iiij.lace lote.ʒ.
ij.rauetseni.ʒ.j.ß.salis indi.ʒ.j.ß.succi policarie.ʒ.iij. anisi se.
apij radicis squināti an̄.ʒ.j.mirabol'.citri.ʒ.iij.terātur ⁊ distē
perētur cū succo solatri ⁊ inde fiant pillule dosis.ʒ.ij. cū aqua
calida. Et ī cā calida maxie ad ꝯfortationē epatis p̄cipue post
solutiua fecit electuariū thesaurus pauperū. ℞. sandal. oīū an̄.
ʒ.ij.spodij rasure eboris an̄.ʒ.j.se.anisi cubebe an̄.ʒ.iiij. se.fri/
gidoꝝ ma. mundatoꝝ an̄.ʒ.j.se. endiuie portulace an̄.ʒ.j.zuc/
cari lib.j.fiet electuariū cū decoctōe endiuie vtaſ mane. ð quo
electuario ꝯtinuādo dicit: Si substātia epatis nō ē totalr̄ reso/
luta absqꝫ dubio liberabiſ. ⁊ posset fieri decoctio aq̄ lactis quā
posuit Raſ. ⁊. A. sequutꝰ ē.cū vt isra. ℞. aq̄ casei lib.ij.turbith
bn̄ triti.ʒ.v.salis gēme.ʒ.j.bulliāt moderate ⁊ ðspumādo cola
eā ⁊ da in potu de ea.℥.iiij. vsqꝫ ad.℥.vj.vel.vij.valent ī hoc
pillule de reubarbaro descriptiōis Mesue ⁊ Aui. ⁊ ēt pillule de
agarico. ⁊ post solutionē factaꝫ cū fortibꝰ si viderimus membra
sup̄calefieri pōt fieri magis mitis solutio vt ifra. ℞. mirabolano
rum ci.ʒ.vij.fumiterre.ʒ.iiij.absſ.ʒ.ij. eupatorij.ʒ.j.ß.endiuie
recētis pugillū vnū seminis endiuie.ʒ.ij.rosaꝝ.ʒ.ij.coquanſ in
tribus lib. aque vsqꝫ dū remaneat vna: postea dissoluanſ cū co
ʒ.x.zuccari ꝓ duabꝰ vicibꝰ: ⁊ si cōiungereſ sitis multū vꝫ. ⁊ cū
dictis al's ⁊ quibusdam de simplicibꝰ dictis possunt fieri cliste/
ria appropriata ⁊ vomitiua appropriata ad adiuuandū eūatiōeꝫ
aquositatis ⁊ maxime in asclite. Postea facta eūatione stat i/
tentio de cōfortatōe mirach que cōpleſ cū appōne cauterioꝝ.
nā de hoc dicit Rasis ꝙ ꝯbustio cū cauterio facta post eūatio/
nem aque desiccat ⁊ cōstrigit pāniculū. Jō ꝓhibet ꝙ nō sub/
uertaſ passio. Addit: ⁊ hoc cognouimꝰ ꝑ expimentū. Et eandē
sniam etiaꝫ dicit Aui. ī cura asclitis dicēs: ⁊ cū diminuta fuerit
aqua ⁊ alleuiatū fuerit ap̄a: tunc rectiꝰ erit vt supra ventrem
cauteria fiant vt nō recipiat aquaꝫ post id sup. corpꝰ tardando
sup. ꝑ duos dies. Hec tn̄ applicatio cauterioꝝ dꝫ fieri qn̄ mi/
rach ē multū extenuatū. i. est modicū de aqua: nō tm̄ ꝑ venas
solutiuas sꝫ ēt ꝓuocatiuas vrine: ⁊ tūc fiant ifra vmblicū duo
vel tria ſm longū: ⁊ duo vel tria ſꝫ transuersū: ⁊ actualia sunt
electiora potētialibꝰ. ⁊ aliqui laudāt cauteria fieri in cruribꝰ vt
ad ea ꝯuertaſ aquositas ⁊ diuertaſ a sifach ⁊ ab alijs membris
sup̄ioribꝰ. Et de his dicit Nicolus ꝙ vidit illa cauteria valere
ī principio qn̄ mā est ī fluxu: sꝫ quādo mā fluxit ⁊ est iā cōfirma/
ta ⁊ ispissata dicit ipē ꝙ illa cauteria paꝝ valent: ⁊ qūocūqꝫ qn̄
volumꝰ facere cauteria qꝛ morbꝰ ē de genere mortaliū: bonum
ē primo vt fiat ꝓtestatio ꝙ morbꝰ ē timorosus: ⁊ ad morteꝫ ma
gis q̄ꝫ ad salutē ne credaſ ꝙ ꝓpter cauteria moriaſ. Nolo tn̄
omittaſ ibi vna snia Rasis posita 7º ꝯtinētis ⁊ in solutionibꝰ ⁊
ꝑ interiꝰ ⁊ ꝑ exteriꝰ dicit: ⁊ si idropisis fuerit cū fe. nullo calefa/
ctiuo vtēdū ē in ea nec iterius nec exteriꝰ itelligaſ sup. forti: sꝫ
solatro ortensi ⁊ siluestri ⁊ apio aqua cucule cū laca lota reubar
baro ⁊ mirabo. citri. vtēdum est. Et addit: ⁊ electuaria ⁊ empla
stra ⁊ medicine calefactiue vitande sūt cū augēt ī siti: ⁊ exiccent
viscera ⁊ eis noceāt. In idrope aūt timpanite debꝫ fieri leuis
eūatio cū medicis soluētibus cām vētositatē fouentē. Nam de
hoc dicebat Aui. meliꝰ est vt soluaſ nā cū facilitate: ⁊ oꝫ vt nū/
quā sit multiplicatio solutiuorū. eligaſ ergo hyera ꝓ singulari
solutiuo in casu ⁊ distempeſ cū aqua feniculi apij ⁊ melliloti si
ꝯiungaſ cā calida: ⁊ si cā frida addaſ aliquid de decoctōe anisi
⁊ cimini. ⁊ in hoc casu valent clisteria modice quātitatis carmi
nantia: ⁊ aliqualiter solutiua in virtute hyere ⁊ polipodij. ⁊ de
clisteribꝰ vꝫ si clisterizenſ cū oleo ruthaceo ad cām ꝯiunctaꝫ ⁊
cū sale: sꝫ precipue valent suppositoria q̄ educūt cāꝫ ꝯiunctā vt
si fiat suppositoriū ex folijs ruthe ⁊ sale ⁊ modico melle. pōt etiā
fieri suppositoriū attrahēs aquositatē simul ⁊ ventositatē vt i/
fra. ℞. se. vrtice granoꝝ lauri an̄.ʒ.v.agarici.ʒ.vj.sal' gēme ci
mini an̄.ʒ.j.misceanſ ⁊ cū melle loto cū aqua camomille fiant
suppositoria: ⁊ ī his fit sollicitudo ad exhibitionē zedoarie ⁊ ci/
mini qꝛ multū faciūt ad eductionē per eructuationē. Nolo hic
ꝯmemorare ea que laxant aquā extrinsecus applicata ꝓpter ti/
morē q dictꝰ ē de nimia iflāmatiōe siue sint ēplastra siue vnguē
ta siue vnctōes de qbꝰ fit sermo magnꝰ apud auctores. Expe
ditis solutiōibꝰ ꝑ medicīas educētes deorsū ⁊ ꝑ vomitꝰ: postea
oꝫ ꝑ aliquot dies vt tres vel q̄ttuor getare nāꝫ ⁊ maxie ī asclite
⁊ timpanite ⁊ eā cōfortare cū appropriatis epaticis maxie ⁊ sto/
maticis. Et hoc dixit Rasis 7º ꝯtinētis: dico stude in idro. ad
cōfortādū virtutē. Et addit: Ego quoqꝫ curaui quēdā senē in
quo erat aqua de quo nunq̄ꝫ cogitaui ꝙ aliquo mō conualeret
ī quo nō erat caliditas dando ei laureolā in potu sup. rectificata
ſm ꝙ dictum ē supra. Cessaui deide sup. per dies a solutiuo: sꝫ
dando ꝯfortatiua reuertēdo dedi sibi de laureola 2ª vice ⁊ ꝯua/
luit. Iterū ēt alibi dixit ꝙ vtilior cura fit si detur laborāti aqua
citri. ī potu de eo qd̄ laxat aquā paulatiꝫ ita ꝙ nō detur ei de la
xatiuo potēti ad laxandū abūdāter cū hoc debilitet epar sꝫ suc/
cessiue laxādus ē paulatim ꝯfortato epate iteꝝ ⁊ itelligaſ cōfor/
tato epate maxie ī asclite ⁊ stomacho maxie ī timpanite: ⁊ ꝯfor/
tatis oībus mēbris ī iposarca. Nā dicit Rasis 7º ꝯtinentis de
mēte Gal. stude ī asclite ꝓprie ad ꝯfortādū epar: ⁊ in timpanite
ad ꝯfortādū stomachū: ⁊ ī carnosa ad ꝯfortādū oīa mēbra lꝫ tn̄
ī oī sit necessaria ꝯfortatio epatis. Et istum cañ. semꝑ obseruare
expedit: qm̄ ī eūando non stat tota vir curatōis sꝫ ī cōfortando
vt sepe dictum ē: qꝛ nisi cōfortētur minere virtutū ⁊ rectificenſ
digōnes nāliū mēbroꝝ tm̄ multiplicabiſ in tpe de mā quātū
educeſ ꝑ medicinas. ⁊ debēt ista cōfortatiua eē alteratiua ad ca
lidū vel ad frigidū ſm discrasiā facientē debilitatē: vn̄ possunt
fieri cōfectōes electuaria ⁊ pulueres cum epate lupi ⁊ stomacis
gallinaꝝ ⁊ calamo aromatico ⁊ sandal'. citri. Ista a ꝓprietate cō
fortāt stomachū ⁊ epar. postea ī cā frida misceanſ spēs dialace
vel ð diacurcuma. ⁊ ī cā cal'a trocisci ð spodio. Postea stat alia
intētio de ꝓuocātibus vrinā. nā dicit Auic. versus finē cure ð
asclite: de diureticis aūt sciēdū ē ꝙ oīa diuretica ꝯferunt eis ⁊
multo magis vt supra declaratū ē valēt ī iposarca. ⁊ de his q̄/
dā sūt simplicia q̄dā ꝯposita. de simplicibꝰ decoctio maiorane
sūpta ī potu ꝯfert ī pricipio idropis valde vt dicit Rasis 7º cō/
tinētis. Serū ēt caprinū cū spica nardi vt sumēdo.℥.viij. ð se/
ro caprino ⁊.ʒ.ij.spice ⁊ bulliāt simul lento igne vsqꝫ dū redeāt
ad.℥.iij. ⁊ coleſ: ⁊ colatura ieiuno stomacho de mane deſ ⁊ est
Gerardi. Urina ēt capre ī qua bullierit spica nardi ⁊ mel multū
facit: ⁊ dixit thesaurus paupeꝝ. De vrina capre qdaꝫ auctores
sanāt idro. factā dando quolibet mane vnū coclear vrine capre
nigre ī q̄ ðcocta sit spica nardi. Et Gal. ī libello ð facile acqsibi
libꝰ dat ðcoctōeꝫ gramis cū vino bibē: ē eiꝫ diuretica vt vult.
Simil'r dare isopū siccā cū vrina irci vel capre bibere ē diure/
ticū forte. Ualet ēt singul'r decoctio mentastri ⁊ calamēti. Et si
deſ.ʒ.j.cineris scorpionū cū.℥.ij.aque decoctōis spice singu/
larissime vrinā ꝓuocat. Et aliq laudāt exhibitōeꝫ cātaridū in
balneo cū vino: sꝫ nō placuit Aui. Nā est error qm̄ vlcerat vias
vrine. imo si pur dꝫ exhiberi oꝫ vt exhibeaſ cū re infridāte vt
aceto vel succo solatri vel succo portulace: sꝫ oꝫ in oēm euentū
tunc oīa mēbra circa vesicā ifridare cū oleis: tn̄ vsus ē suspectꝰ.
Raſ dicit sumaſ vna tm̄ cantaris supple abscisis extremitati/
bꝰ ⁊ cū zuccaro violato fiat vna massa: postea sumaſ aliqd ð il/

la. Decoctio ēt andacoche est vehemētis ꝓuocatōis: ⁊ dꝫ eē
vehemētis decoctōis vt vult Aui. de qua bibanť oi die. ʒ. ij. cc
ce doliꝫ modicā. Laudauit ēt Aui. vt decoquať squilla i vino i
vase mūdo donec ꝯsumať tertia ps vini ⁊ bibať omni die ex ca
quātitas coclearijs magni: ⁊ addať paulatiꝫ vsqꝫ dū veniať ad
coclearia qnqꝫ: deinde minuať. De ꝯpositis aut sunt ꝯpōnes
dicte supra i cura oppilatōuꝫ: ⁊ in cura ictericē maxie trocis. de
laca cū apozimate de radicibꝰ ⁊ similia. Et aliqui ad ꝓuocādū
vrinā simul cū medicis calefaciūt renes cū vnguētis calidis ad
attractōeꝫ aquositatis: ⁊ hoc ꝓpꝛiꝰ qū idropisis aslitis vel ipo
sarce cā fuit debilitas renū in attrahēdo: postea exhibitis medi
cinis ꝓuocatiuis vrine redeūduꝫ ē ad solutiua mēsurata ⁊ po/
stea ēt ad ꝓuocatiua redire. Et de hoc dicit Aui. Et rectiꝰ gdeꝫ
ē vt i potu sumāt iter duas solutōes ventris aliqd de apꝛientibꝰ
oppilatōes sicut trocisci de amig. amaris ⁊ sup. similia. Suc
cedit nūc alia itentio post ꝓuocatōeꝫ de exteriꝰ applicādis exic
catiuis ⁊ qnqꝫ sensibilr resolutiuis vt ꝑ sudoꝛeꝫ. De quibꝰ pꝛio
est exercitiū factū sub sole in estate maxie i iposarca: ⁊ postea fiāt
fricatōes vt dicebať supꝛa: deīde sepeliri in arena maris stante
sole in cācro vel leone capite coopto est de maxie iuuātibꝰ i ipo/
sarca de quo dicebat Rasˀ 7ᵒ ꝯtinentis: Dēt balneū etiaꝫ labo/
rans iposarca vti dꝫ motu in quo terra mollis sit ⁊ arena leuis
ita tū ꝙ cū eo sit famulus ad abstergēduꝫ tibias eiꝰ gradatim ⁊
lꝫ ipe fessus fuerit ⁊ anhelitū magnū habuerit se fricet paulatiꝫ
cum ꝑ id idest ꝑ istum motū ab eo emittať humiditas abūdās ⁊
residua ps eiꝰ digerať ex exercitio: ⁊ post exercitiū illud sepeliri
dꝫ in arena vt sudet i sole: cū radius solis ipm calefaciat equalr
⁊ desiccet vsqꝫ ad ꝓfundū vn̄ coopiri dꝫ caput ⁊ discoopiri to/
tuꝫ coꝛpꝰ in sole dum fuerit in cancro sol. Propterea dicit. A.
i cura iposarce: Et ꝑueniāt post exercitiū ad calefactōem ꝓpꝛie
solis: qm̄ ipse ē foꝛtis stipticitatis: ⁊ qn̄ vehemētiꝰ sit calidiꝰ sol
caueať caput vt nō adueniat ei egritudo cerebꝛalis. Et similem
sniaꝫ posuit Serap. i capᵒ ꝓpꝛio 4ᵒ bꝛeuiarij: qui postq̄ꝫ posuit
fieri debere exercitiū modo dicto itelligēdo de coꝛpoꝛibꝰ q̄ pūt
talr exercitari: qm̄ aliq̄ sūt ita debilia ꝙ oꝫ vt veheanť absqꝫ la/
boꝛe vt fuit dictū in dieta. Tādeꝫ dixit: deinde redeat post exer
citiuꝫ ad adminīstratōeꝫ calefactōis qꝺ est q: i ea est idropisis iu/
uamētū magnū. addit: Si aūt sol ē calidus valde vt sup. ē i can
cro vel in leone tūc oꝫ vt eligatur calefactio cū eo. ⁊ adducit rō/
nem ꝙ ē q: calefactio eius penetrat vsqꝫ ad pꝛofundū eius cum
equalitate donec exucat ⁊ exiccat quasdā humiditates ⁊ attra/
hit quasdā coꝛuꝫ ad superficieꝫ coꝛpoꝛis ⁊ subtiliat quasdaꝫ ea/
rum ⁊ ponit eas velocis resolutionis ⁊ viuificat coꝛpus ⁊ cui/
gilat virtutem animaleꝫ que est in coꝛpoꝛe ⁊ augmentat calidi/
tateꝫ inataꝫ: quoniā virtus solis natura idest per naurā facit id
in reliquis coꝛpoꝛibus i quibꝰ ē vita: ꝙ est quia ipsa facit nasci
plantas ⁊ eas nutrit ⁊ maturat fructꝰ ⁊ generat chimos. Et ꝓ/
pter hoc cōcludit: facit redire coꝛpoꝛa i quibus ē debilitata vir/
tus inata ad sanitateꝫ. Et istū textū egregiū aliquotiēs vide ⁊
itelliges cām quare rustici ēt cū maximis laboꝛibꝰ i estate infir/
mi sub sole sanātur. Cōsequēter balnea mineralia laudanť. ⁊ ꝺ
hoc dicit 7ᵒ cōtinētis: Patiēs quoqꝫ igredi dꝫ balneū mane
⁊ aqua balnei dꝫ eē sulfurea aut baurachialis. sed si fuerit bal/
neū naturale melius erit. sinaūt igredi dꝫ balneū calefactiuum
cū sulfure ⁊ baurach ⁊ alleo: ⁊ ꝯsequuto i eo sudoꝛe sup. suꝑabū
dāte abluēdus ē cū aqua i qua fuerit sulfur ⁊ baurach: sꝫ ho. fi/
at per vnā hoꝛā diei. deinde egrediať balneū ⁊ sumat ad modū
ciceris de tyriaca cū qua cocta fuerint mentastrū ⁊ apiū ⁊ sup.
ipso posito in lecto iterato sudet. Ualent ēt vt supꝛa fuit dictuꝫ
balnea sicca foꝛmaliter vt stuphe ⁊ clibanus: semꝑ tū hn̄do dili
gentiā vt caput ⁊ anhelitꝰ sint i aere libero ad attrahēdū aerem
liberum. Nā dicebat Aui. i cura aslitis: ⁊ de bonitatibꝰ aqua/
ruꝫ termaꝝ ē statio regiminis anhelitus frigidi. i. vt ita dispo/
nať vt attrahať aer frigidus. Nouū modū balnei posuit Goꝛ.
si nō iueniať balneū naturalr tale vt fiat per artificiū decoquē/
do. s. i aqua de assaro calamēto oꝛigano meliloto camomill. ab/
sinth. ⁊ si ponať de sulfure ⁊ nitro ⁊ alumine erit foꝛtioꝛis effica
tie. Etiā aliqui laudāt vt apponatur notabilis quātitas ranarū
viuaꝝ i balneo facto. nā attrahūt ad se aquositatē mirabiliter.
⁊ ego memini ꝙ i peste que fuit anno 1450 quidā rustici ponebāt
ranas scisas vel nō scisas ēt viuētes supꝛa aꝑata venenosa cum
manifestabatur ⁊ i cōtinēti rane moꝛebanť ⁊ aꝑata educebanť
exterius attracta venenositate ⁊ oēs liberātur. qꝺ audiui a ple/
risqꝫ fide dignis eē veruꝫ. ⁊ ita etiaꝫ nō ē mirabile ꝙ attrahāt
aquositatē in aslite. Uel fiat fouea vt dicit Goꝛ. in terra ⁊ po/
natur i fouea carbones incēsi de iunipero: deinde ponať crater
ferreus desuper ⁊ deinde sternātur ebuli multi super cratereꝫ ⁊
patiēs nudus inter ebulos reponatur ⁊ sudet ibidē foꝛtiter ⁊ est
modus multū artificiosus. ⁊ si non habeať crater ferreus potest
fieri cū lignis: ⁊ ista ꝓpꝛius valent in iposarca ⁊ non sic in asli/
te q: reliqua mēbꝛa a ventre in aslite sunt macrefacta. Ideo ad
exiccationē aquositatis in ventre tm̄ opꝫ imaginari vt fiat stu/
pha cuius virtus attingat tm̄ ad ventrē oꝛdināndo discū ꝑfoꝛa/
tuꝫ tanta ꝑfoꝛatōe vt recipiatur vēter inflatus in foꝛamīe. po
stea extendať patiēs accūbēs supꝛa discū ⁊ sub eo ponať caca/
bus dicte decoctōis ⁊ recipiať fumus ad ventreꝫ posito lintea/
mine vndiqꝫ circa discuꝫ ne fumus trāseat ad aerē cōem ⁊ totꝰ
recipiať ad ventrem infirmi. Et si balneū vel decoctio iceperit
ifrigidari possūt i eo poni lapides igniti vt ꝯserueť caliditas per
tempꝰ: ⁊ hoc totum itelligať quādo aslites pendet a cā frida.
nam quādo penderet a cā calida epatis eēt suspectuꝫ balneū ta
le ne epar suꝑinflāmareť. nā isto casu melius eēt facere empla/
stra vel fomētatōes supꝛa ventrē resoluētes ⁊ exiccātes de qui/
bus statim diceť: ⁊ tunc nō debet apponi emplastrū vel fomen
tatio supꝛa totuꝫ ventrem q: non super regionē epatis sꝫ supꝛa
alias partes tm̄: ⁊ super regioneꝫ epatis debēt apponi que tem
perate ifrigidāt. Et si pur ꝑtingeret ēt virtus emplastri vel fo/
mentatōis ad ipsuꝫ epar suꝑcalefaciēdo: qꝺ cognosciť ex muta
tione coloꝛuꝫ vꝛine vel augmentatione sitis ꝯueniēs erit magis
infridare epar cuꝫ epithimatibꝰ appꝛopꝛiatis de quibꝰ sepe di/
ctū ē. In aslite ēt ꝺbēt fieri sacellatōes supꝛa ventrē cuꝫ arena
maris calefacta i cacabo: ⁊ si illa nō habeatur accipiať ꝺ sabulo
⁊ suꝑaspergať de vrina maxime capꝛe vel fiat vt capꝛe deferan
tur ad locū ⁊ ibi vrinent: ⁊ postea desiccenť in cacabo: lꝫ ēt vri/
ne alioꝝ aīaliū valēt ⁊ supponať. Ualet ēt cinis si calefiat vt su/
pꝛa. ⁊ ex istis nō tm̄ possunt fieri sacellatiōes ad ventrē in asli/
te vel timpanite: imo ēt possūt i eis coopiri coꝛꝑa iposartica: si/
cut ēt sepeliūtur in arena. Ualent ēt inunctōes appꝛopꝛiate su/
pꝛa ventrē facte ⁊ supꝛa mēbꝛa i iposartico a cā frida cū oleo lau
rino ⁊ fisticoꝝ ⁊ similibꝰ. Emplastra quoqꝫ ad hanc intētionem
multū faciūt in quibꝰ ē posita regula supꝛa ⁊ singulariter cōue/
niunt oēs ꝙ stercus vaccaꝝ ⁊ stercus capꝛaꝝ pascentiū herbaꝫ
nō minutā: vt dicit Aui. i. nō ꝓpinquā hoꝛtui que ē nimis hu/
mida imo elongatā ab hoꝛtu q̄ ē sitioꝛ ⁊ maxime herbas appꝛo/
pꝛiatas de quibꝰ dictū est supꝛa est maxie ꝯueniēs. Et si ex ster/
coꝛe vaccino vel sup. ouino bullierit cū aqua ⁊ sale: deinde suꝑ
ipm puluerizeť sulfur cōtritū ⁊ ponať supꝛa ventrē ē ꝯueniēs:
dicit Aui. ⁊ iteꝝ stercus capꝛaꝝ cū vrina ifantiū. Et dicit Rasˀ
7ᵒ ꝯtinētis: Dico ad iposarcā sup. ⁊ ad aslitē: Gal. semꝑ ⁊ me
dici vtūtur stercoꝛe capꝛino vsto ⁊ nō vsto in ēplastris idropisis
cuꝫ ꝑfecte eis cōferat cū illud augeat i se ꝑfectionē si fuerit vstū
absqꝫ augmēto abūdantis acuitatis. Addit: sed ego misceo cum
eo farinā oꝛ. Et addit ꝙ stercꝰ dꝫ esse vnius vacce comedentis
ficus siccas. Sꝫ qm̄ stercoꝛa sunt fetentia laudauit Rasis stercꝰ
capꝛioloꝝ. nā dicit ꝙ nō est fetēs: imo dicit ꝙ habꝫ bonū odo/
rem: ⁊ ꝓpter fetoꝛē possunt admisceri quedaꝫ aromatica vt cipe
ri spica thus ⁊ mastix ⁊ similia. Cōcule ēt marine trite cū carni/
bus ipaꝛū ⁊ ēplastrate supꝛa ventrē idropici nō seꝑanť ab infla/
tione dū eaꝫ dissoluant ⁊ ꝯsumāt humiditates eiꝰ. dicit ēt ali/
bi codē tamē capᵒ ꝙ caro coꝛulaꝝ silucstriū. i. limatiaꝝ si trita
fuerit ⁊ emplastrata supꝛa ventrē idropicoꝝ magni iuuamenti
erit cū desiccet vehemēter ⁊ valde. Addit ēt ꝺ mēte Gal. ꝙ co
ʒule trite cū cocleis suis ⁊ positis supꝛa ventreꝫ idropicoꝝ exic
cant valde sꝫ difficilis sunt extirpatōis. eandeꝫ sniaꝫ posuit Se
rap. in cura idropisis dicit: ⁊ cōferunt ēt limatie incōbuste itel/
ligendo de silucstribus qū teruntť cū cochijs suis ⁊ ponanť su/
pꝛa ventrē idropicoꝝ ⁊c. tādeꝫ dixit ipe nāqꝫ exiccāt exiccatio/
ne sufficiēti: ⁊ oꝫ vt mittanť donec cadāt ꝑ se. ⁊ eadē quasi ver/
ba accepit Aui. i cura aslitis loquēs de ēplastris dicit: ⁊ ex em
plastris bonis ē vt immisceať alguada. i. limatie ꝯtrite sup. cum
testis ⁊ dimittanť supꝛa ventrē idropici cū dispōe sua: postquā
ꝯtrite sunt cū hostrachis suis ⁊ expecteť suꝑ eas vsqꝫ exiccētur
ꝑ se ipas. ⁊ ita de his fere oēs illustres auctoꝛes faciūt mentio/
nem i hac intētione. Et ego exꝑtus sum multotiēs ⁊ sunt multi
iuuamenti. Sꝫ veꝝ est ꝙ post appositionē eaꝝ i modū ēplastri
ꝑ mediū diem multū fetent: ⁊ ita ꝯsueui ponere cū pistātur ga/
riof. ⁊ thus ad remissionē fetoꝛis: ⁊ reuera pur fetēt pꝛauioꝛi fe/
toꝛe mihi q̄ꝫ sit fetoꝛ stercoꝛis vaccaꝝ: vn̄ laudo bonū esse ꝙ in/
firmus teneat aliquod odoꝛabile gratū in manu ad odoꝛanduꝫ:
⁊ ita possumus imaginari diuersa emplastra ad hanc itētionē ⁊
foꝛtia ⁊ magis foꝛtia. Sed ego ponā vnū qꝺ est multū efficax ⁊
foꝛte positū est 7ᵒ cōtinētis ꝙ nō est apponēdū nisi quādo reliq̄
nō sufficiūt ⁊ coꝛpus ē foꝛte ⁊ spissi mirach vt infra. ℞. calcis vi
ue nitri ircos coꝛdumeni sulfuris armoniaci baccaꝝ lauri stafi/
sagre stercoꝛis colūbini silucstris terātur ⁊ distemꝑenť sup. cuꝫ
melle vel vino ⁊ inde fiat ēplastrū: qm̄ vt dicit dissoluet aquam
de poꝛis mirabiliter. sed ego dubitarē de vesiccatōe vel vlcera
tione nisi simplicia puꝰ cōburanť vt dictū est. In timpanite au
tem vltra reliqua que dicta sunt supꝛa in regīe: oꝫ hic pꝛecipue
cauere a cibis vētosabilibꝰ: postea facta eūatiōe de cā fouēte vē
tositatem vt dictū est supꝛa. Et q: vtplurimū pendet ex coꝛꝛu/
ptione ꝯplexiōis calide: lꝫ in hoc loco afferē vnā specialē medi/
cinā ꝯueniēteꝫ positā 7ᵒ ꝯtinētis vbi posuit hec verba ꝙ si fue
rit de coꝛꝛuptiōe cōplexionis calide magnū iuuamentū pꝛebet
ei decoctio mirabol. citri. cū cassiafi. ⁊ succo solatri ⁊ zuccaro.
Exhibitis ēt ꝓuocatiuis ad mēsurā ⁊ nō suꝑflue: q: suꝑfluitas
i eis vt supꝛa dictuꝫ est: ꝑducit ad gn̄ationē vapoꝛuꝫ plurimo/
rum. Cōsequēter circa localia dicit Rasis in diuisio. friectur
venter ⁊ ēplastreť. s. cuꝫ leuiter resoluētibꝰ ⁊ exiccantibꝰ verbi/
gratia cuꝫ sacellatiōe facta cuꝫ panico ⁊ sale ⁊ furfure istis cale/
factis in cacabo ⁊ i sacculo positis: ēt in isto casu laudanť vētose
sicce singulariter. naꝫ resoluūt ⁊ exiccāt: sꝫ nō ponanť nisi stāte
stomacho vacuo. valent ēt inunctōes cum oleo de lilio ꝺ rutha
de spica de mastice ⁊ similes: sꝫ caueať ne attingāt regionē epa
tis ⁊ obserueť qꝺ dictum ē supꝛa: stāte cā calida ⁊ possunt fieri
vnguēta imponēdo pulueres aliquos appꝛopꝛiatos exiccatiuos
vt sulfur ⁊ baurach cū cimino ⁊ aniso toꝛꝛefactis ⁊ cuꝫ cera fiat
vnguentū. Fit ēt i timpanite spālis eūatio de cā cōiuncta: vt
dicit Rasis loco allegato i diuisionibꝰ cū his que eructuare fa
ciunt sicut ē masticatio thuris ⁊ cimini ⁊ sup. baccarū lauri vel
sileris montani. Fit ēt cūo vt ibidē dixit cum eis que extrahūt
ventositatē inferius sicut faciēdo medicamē vel coliriū: cuiꝰ cō
fectio. ℞. cimini baurach ⁊ folia ruthe ꝯficiāť cū melle ⁊ suppo
nātur cū coto i die multotiēs. Et idē coliriū fecit ēt Auice. 14ᵃ
tertij

tertiū ī cura timpanitis. Fiant ēt clisteria cū oleo ruthecco ⁊ sale
de quibꝰ dictū ē suffic ēter circa lrām. Iā postremo veniēdū
ē ad vltimū de īcisione de qua auctores faciunt mētionē ī ascli
te. Sed prius opꝫ ꝯmemorare sniam positā ab Auic. circa hoc
cū dixit: de incisione vero mirach scias ꝙ parꝝ ꝓficit nisi ī cor/
pore valde forti cū potēs ē hoc mō tollerare exercitiuꝫ tempera
tū ⁊ sitim ⁊ minorationē cibi. Addit ⁊ opꝫ vt nō audeat fieri sup
ple talis īcisio dū possibilis ē cura alia. Et Serap. dixit: ⁊ qm̄ ī
īfirmis sūt que nō tollerāt administrationē medicinaꝝ solutiua
ruꝫ ⁊ ꝓuocātiū vrinā ⁊ minuentiū aquā idropisis eligūt super
potū medicine bezel. i. perforationē ventriū suoꝝ: tunc necesse
est vt loquamur ī hoc parꝝ. Et addit: ex multo eīm sup. tpe nos
eīm iā vidimus quibꝰ factū ē bezel ⁊ non euasisse ex eis nisi pau
cos: ⁊ ipsi sup. qui euaserūt ita euaserūt qm̄ post bezel vsi fue/
runt motu ⁊ exercitio ⁊ erāt virtutes ēt remanētes ⁊ corꝑa nō
erāt extenuata multū: ꝓpter id ergo euaserūt sicut puto vt di/
cit: q: sup. virtutes erāt remanētes ⁊ corꝑa fortia. vñ ꝯcludit:
Quaꝑꝑ opꝫ vt nō administreť bezel nisi ī corporibꝰ quoꝝ virtꝰ
ē fixa ⁊ sanitas eoꝝ ē sufficiēs sꝫ quātitatē necessitatis: ⁊ ita pꝫ
ꝙ ī corporibus debilibꝰ que nō pñt ambulare neqꝫ bñ se susten
tare nō dꝫ attētari bezel vt ēt determiauit Cōciliator ī differē/
tia ꝓpria. Rasis aūt 7° ꝯtinētis de mente Antil. dixit ꝺ modo
ꝑforatōis fiende ꝙ patiēs erigi dꝫ recte ita vt famuli eius ma/
nu teneāt ⁊ amplexētur opprimētes costas ipsiꝰ cū manibꝰ ad
expellēdū aquā ad īferiora vmbilici: qꝺ nisi patiens poterit sur
gere sedeat super scānuꝫ. Et nisi hoc poterit assequi noli ipsum
curare cū perforatōe. vnde nisi virtus fuerit potēs nulla perfo/
ratio fiat. ⁊ eā deinde sniam posuit Auic. quasi ī similibꝰ verbis:
Si igiť aquositas fluat deorsuꝫ cōprimēdo ventrē ⁊ recipiať ī
oxeo perforeť oxeū. i. bursa testiculoꝝ. sꝫ si nō recipiať ibidē sed
in fundo ventris si sit facta idro. vicio stomaci principalr: tunc
fiat sectio īfra vmbilicū per tres digitos. ⁊ si fuerit vicio epatis
principaliter fiat a parte dextra ī directo illius signi. Et si fuerit
vicio splenis fiat ī parte sinistra ēt ī directo. Modus ē talis vt
eleueť mirach in sursuꝫ īfra vmbilicū per tres digitos ⁊ ꝑfore/
tur totū vsqꝫ ad sifach exclusiue: ⁊ tunc oportebit excoriare mi/
rach aliqualr in deorsuꝫ. ⁊ facta excoriatōe ī parte deorsū ꝑfo/
retur sifach ita ꝙ perforatio primū facta in mirach sit superius
qꝫ que facta ē in sifach. ⁊ facta perforatōe īponať cānula in isto
foramine enea vel argētea per quā attrahať aquositas paulati/
ne ⁊ cū mēsura vt nō extrahať vice vna ⁊ subito tota. Nam sic
euāarentur spūs subito ⁊ caderet virtus. ideo opꝫ ī extrahendo
aquositatē vt dicit Auic. vt ꝯsideres pulsuꝫ. ⁊ si īceperit debili/
tari parūper retine aquā: ⁊ tūc fac iacere ipsuꝫ resupine. postea
extracta cānula aliqui imponūt spongiā ad claudēdū orificiū. ⁊
aliqui nihil ponūt ꝯsidentes ꝙ q: mirach spissuꝫ existens occur
ret orificio sifach perforato ꝺm parteꝫ nō ꝑforatā: q: orificiū mi
rach erit īferiꝰ orificio sifach qm̄ mirach fuit subleuatū qñ fuit
ꝑforatū: ⁊ ita credūt ꝙ claudeť orificiū ⁊ nihil exhibit: sꝫ tutiꝰ
erit si aliquid apponať: ⁊ tunc regēdus ē eger cuꝫ regimine re/
staurāte virtutē eius vt dicit Antil. Et dicit Paulus vt scribi
tur 7° ꝯtinētis: qñ aquā extrahimꝰ semel qñqꝫ bis ī eo mō quo
hoc facile erit patiēti. Sꝫ cū remāserit aliquid de aqua tunc ad
residuā aquā oportebit attendere cū exiccātibꝰ cū arena calida
sup. supponēda vel sup. alijs similibꝰ ⁊ siti ⁊ nutrimētis desic/
catiuis. Addit: ⁊ qñqꝫ cōbustio fiat cū cauterio tenui sup stoma
chū epar ⁊ splenē ⁊ partē inferiorē vmbilici. Dicebat tñ Rasis
vt scribiť alibi 7° ꝯtinētis. Si cānulā posueris ad educendum
aquā ligādus ē vēter cū fascijs largis vsqꝫ ad vicē 2^am^: quoniā
si sic ligatꝰ fuerit nō magnificabiť nec ꝯuerteť ad dispōneꝫ eiꝰ.
Dixit tñ Rasis ꝺ mēte Gal. versus finē capituli de idrope ꝙ
nō vidit aliquē ī quo posita fuit ad emittēdū aquā qui saluꝰ fue
rit nisi vnū qui fuit bone virtutis ⁊ habilis ī corpore. ⁊ cōcludit
vnde non ē ponēda cānula personis extenuatis oīo sed ꝓpter
accidens ꝯtingens ad incisionē ꝙ aliqñ euenit de dolore ⁊ pun
ctura: quare opꝫ vt administreť super ipsuꝫ effusio olei anetini
aut camomellini: aut ponať emplm̄ de farina fenu greci ⁊ se. li/
ni ⁊ cū oleis predictis. Iā restat ponere curā duoꝝ acciden/
tiū. p° de siti dicit Gal. ⁊ poniť 7° ꝯtinētis ꝙ acetuꝫ ē vtiliꝰ
alijs de siti excitata ī idropicis cū ipsoꝝ sitis sit ī caliditate ⁊ hu
miditate ⁊ acetum mitiget caliditatē ⁊ desiccet violēter. Addit
Rasis: dico cōsidēter vtendū ē aceto forti qm̄ si administratur
cū aqua multa īfrigidabit ⁊ hūectabit: ⁊ ita valebit gargarizan
do ex eis. Valēt ēt reliqua ad sitiꝫ extinguēdū posita supra loco
suo. Aliud accidens ē inflatio cōiter tibiaꝝ ⁊ aliquotiēs manuū
⁊ ī asclite ⁊ tīpanite ⁊ ī hoc valet si fiat lotio dictoꝝ mēbroꝝ cū
lisiuio facto cū cinere forti vt vitis ⁊ iuniperi ī quo ēt ponať pa
rū salis. decoctio ēt vrtice ⁊ sambuci ⁊ ebuli: si fiat ī vino vel li/
siuio ad hoc multū facit: īmo folia dictoꝝ posita supra tegulam
calefactā ⁊ aspersaꝫ vino albo: si supponať dictis mēbris pluri
mum iuuant: īmo sunt quasi cura integra. Et sic sit finis huius
preciosi capituli.

Caplm̄ io^m^ de dolore splenis.

I cum dolore splenis fuerit calor ⁊ vrine rube/
do ⁊ calor: eger ex his trocisci sumat. Trocisci
de agnocasto. ℞. semis agnicasti semis tama/
risci amboꝝ añ. ʒ. x. semis endiuie se. portulace
amboꝝ añ. ʒ. v. ex his fiant trocisci de quibꝰ deť
quotidie vnꝰ cū sirupo acetoso de zuccaro: cuius pōdus sit. ʒ.
iij. Eger vero si repletꝰ fuerit: ex saluatella que ē ī sinistra ma
nu flobothomeť. Splen quoqꝫ ex fitusto filtri aceto calido īfu
so embroceť: ⁊ obserueť a rebus dulcibꝰ ⁊ cibis grossis. Qꝺ si
cū ꝑdicta egritudine nō fuerit calor: egro trocisci de capparis
dādi sunt: qꝺ. ℞. corticis radicis capparis se. agnicasti ambo/
rū añ. ʒ. x. scolopēdrie. ʒ. vij. aristol. lon. foliorū ruthe se. na/
sturtij accori nigelle oiuꝫ añ. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. iij. armoniacū
in aceto dissoluať ex quo cetera ꝯficianť ⁊ īformenť ex eis tro
cisci pōderantes. ʒ. ij. ex quibꝰ vnus cū sirupo acetoso de mel/
le ⁊ apozimate de radicibꝰ in potu sumanť. Si aūt splen ten/
sus fuerit ⁊ cū premiť audiť sub eo rugitꝰ: ex ꝑdictis trocis. cū
apozimate de radicibꝰ est dādū ⁊ vinū vetus tribuēduꝫ: ⁊ po
tus aque minoreť quāto plus possibile fuerit. Emplastrū ad
duritiē ⁊ ventositatē que est sub splene. ℞. folioꝝ ruthe. ʒ. j.
baurach mētastri sicci amboꝝ añ. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. vij. armo
niacū in vino veteri dissolvať ex quo cetera ꝯficiātur: ⁊ fiat ex
eis emplastrū qꝺ loco superponať.

I cū dolore splenis. Ista ē tertia
ꝑs pricipalis
tertij tractatꝰ huius noni Almāsoris ī quo de/
terminať de dispōnibꝰ nō nālibus mēbroꝝ nu
tritōis: vt in pria ꝑte de dispōnibꝰ stomaci: ⁊ ī
2ª parte pricipali de dispōnibꝰ epatis īnatura/
libus ⁊ duabꝰ dispōnibꝰ ꝯsequēibꝰ ad malas
epatis vel fellis dispōes vt de ictericia ⁊ idrope ꝺm modos su/
pra declaratos. Iam ꝯñter in hac 3ª parte pricipali determinať
de malis dispōnibꝰ splenis: ⁊ ita recta ꝯtinuatōe ꝯtinuať ad di
cta duo ꝑcedētia capla de ictericia ⁊ idrope. Nā cū ictericia
ꝑcipue nigra de qua dictū est supra ꝺm magnā cām depēdit ex
nocumēto splenis q̄libet ēt spēs idropisis possit hēre tanqꝫ cām
saltē cōicantē stomacho vel epati lesionē essentiale nocumētū
in splene vt fuit declaratū. Ad maiorē ⁊ magis exquisitā do/
ctrinā seu noticiaꝫ de dictis effectibꝰ vt ictericia ⁊ idrope ꝯue/
nit ꝑ viaꝫ resolutiuā deuenire in noticiā malaꝝ dispōnuꝫ sple/
nis q̄ sepe sunt cāe illoꝝ effectuuꝫ. Et qm̄ Raś ī hoc libello fuit
breuiloquus: ⁊ sub capͦ dol. ꝝ splenis quasi ꝯcludanť oēs male
dispōes splenetice vt malitie ꝯplonales īmāles ⁊ māles ⁊ oppila
tōes ⁊ apata ⁊ durities: cū oēs tales adducere possint ad dolo/
res splenis ꝑ modos siles his q dicti sūt supra de doloribꝰ epa/
tis. Idcirco ī epilogo ꝯcludens malas splenis dispōnes sub capͦ
doloris epatis fecit spāle caplm̄ de dolore splenis: ⁊ ita pꝫ ꝯue/
niens ꝯtinuatio rubrice huiꝰ capituli cū ꝑcedentibꝰ. Determi/
nādo igiť de doloribꝰ splenis facit quattuor in capͦ. Naꝫ prio
ponit signa quibꝰ declarať dolor splenis a cā calida ⁊ maxīe ex
apate calido ponēdo ēt curā talis doloris. 2° ponit signa qbus
declarať dolorē pēdere nō a cā calida māli tm̄ siue sit apans si/
ue nō: ponēdo ēt curā talis doloris. 3° manifestat ꝑ signa do/
loreꝫ pēdere a vētositate īclusa ī splene vel ī partibꝰ eiꝰ ponēdo
ēt curā iliꝰ. 4° ⁊ vltīo ponit vnuꝫ modū cure spālem cōem ad
diuersa. s. ad duritiē ⁊ ventositatē ipsiꝰ splenis. s. ꝑ emplastrū.
2^a^ ibi: Qꝺ si cū ꝑdicta egritudine nō fuerit calor. 3^a^ ibi: Si autē
splen tensus fuerit. 4^a^ ibi: Emplastruꝫ ad duritieꝫ ⁊ ventosita/
tem ⁊c̄. De prima duo facit. Primo ponit signa ad declaran/
dum cām esse calidaꝫ facientē doloreꝫ in splene. 2° ꝓsequiť po
nendo curaꝫ. ibi apud principiū capituli: Eger hos trociscos su
mat. De prima ꝑte textualr dicit: Si cuꝫ dolore splenis scilꝫ
ipocūdrij sinistri infra costas: naꝫ illa est regio splenis fuerit ca/
lor. i. manifesteť calefactio ⁊ ab infirmo sic ꝑcipiēte ⁊ a medico
ēt tangēte ⁊ vrine rubedo sup. apparuerit ⁊ fe. sup. cū reliqs si/
gnis cōibus iam sup. declarať ꝙ cā doloris est cā calida maxi
me si ꝯpliceť sitis. Et si cōiungať grauitas tā declarať ꝙ cā est
mālis. ⁊ si cōplicenť signa cōia de apatibus: vt q: cū grauitate
sit magnitudo ⁊ tumor extrinsecꝰ ⁊ ī dolore. s. grauatiuo vel ex/
tensiuo fiat extēsio vsqꝫ ad diafragma ⁊ cum fe. humorali ⁊ nō
īmateriali: q: cuꝫ exrescentijs manifestis tunc sup. declarať ꝙ
cā est apa calidū. Pro intelligētia huiꝰ ꝑtis ⁊ sequentiū ē no
tandū vt ēt supra fuit notatū de doloribꝰ epatis ꝙ splenē possu
mus dupliciter cōsiderare. Uno mō possumus cōsiderare ipsiꝰ
substātiaꝫ sine pāniculo: ⁊ hoc mō splen nō est ꝓprie membrum
sentiens. nam caro eius ē cōfusa sine villis. s. nerueis sicut caro
epatis. Alio mō cōsiderare possumꝰ hanc substātiaꝫ velatā pā/
niculo subtili per quē hꝫ sensum sicut epar: ⁊ ꝺm hanc cōsidera/
tionem hic loquimur de doloribꝰ splenis: vñ pꝫ ꝙ si fiat dolor
splenis ex cā māli existēte ī splene siue fuerit apans siue nō apo/
stemans: tūc ꝓprius cāt dolorē grauatiuū vel extēsiuū qꝫ aliter
acutum. ⁊ si cū tali dolore cōiungať calor ad moduꝫ expositum
⁊ vrina cēt tincta maxime in pricipio doloris: tunc declarať ꝙ
cā ledēs est calida: sꝫ nō semꝑ apans: etiā si sit fe. sꝫ qñ est fortis
extēsio ⁊ pulsatio magis declarať de apate. Ad māꝫ aūt cal dā
ꝯclusam siue apantē siue non vtplurimū sequiť siue sit effīa siue
humoralis ꝓpter magnaꝫ colligantiaꝫ cordis cū artarijs ⁊ ve/
nis ī splene reptis: ēt per vicinitatē ⁊ directionē eiꝰ ad cor ⁊ vt
sepe difficultatē anhelitꝰ: ⁊ ex his pꝫ pria ꝑs clara. Cōseqñē/
ter ponēs curationē doloris a tali cā quattuor facit. Primo po
nit curaꝫ per exhibitionē trociscoꝝ de agnocāsto. 2° ponit cu/
ram ꝑ flōmiā quādo sit necessaria flōmia vt sup. qñ cā ē sangui
nea. 3° ponit curaꝫ ꝑ fomētationē exteriꝰ applicandaꝫ maxīe ī
principio ad remissionē ebullitōis ⁊ inflāmatōis. Ultimo ponit

ordinē in dieta maxime a quibꝰ cauendū est. 2ª ibi: Eger vero si
repletꝰ fuerit. 3ª ibi: Splen quoqꝫ ex frustro filtri ⁊c̃. 4ª ibi: Et
obseruet a rebus dulcibꝰ ⁊c̃. Dicit ergo de prima ꝑte ponēs
curā per trociscos d agno casto eger ex his trociscis sumat. ℞.
semis agnicasti tamarisci amboꝝ añ. ʒ. s. semis ēdiuie seminis
portulace amborū añ. ʒ. v. ex his fiant trocisci puluerizatis his
⁊ mixtis cū aceto de quibꝰ quotidie sumat vnꝰ cū sirupo aceto/
so de zuccaro pondus sit. ʒ. iij. Et nota ꝙ lꝫ istos trociscos pri/
mo dscribat: tñ supponit vt breuiloquꝰ ꝙ exhibitionē istoꝝ pre
cedant lenitões vētris ꝑ clisteria si venter nō fuerit lenis: etiam
mūdificantia mās cõcs a stomacho ⁊ vijs cõibꝰ cū cassia ⁊ deco
ctione fructuū ⁊ similibꝰ: ⁊ tunc isti trocisci sunt ꝯuenītes in ca
su q: ifrigidatiui cū intrēt. ʒ. x. de semībus endiuie ⁊ portulace
que remittūt acuitatē ⁊ feruorē mãe: ⁊ iuuant in penetratõe ad
splenē cū semine agnicasti ⁊ cū tamarisco q̄ aperiūt vias ⁊ subti
liant cū cõfortatione splenis: sed modica est vix eoꝝ calefaciēdi
q: nō intrāt nisi. ʒ. s. de quolibet eoꝝ. Sirupꝰ ēt acetosus est
vehiculū ꝯueniēs ad splenē: vt ifra declarabit loco suo. In se.
ēt portulace ē singularis ꝓprietas ad splenē. naꝫ de eo dicit. A.
ī cura apatum calidoꝝ splenis ꝙ inest ei ꝓprietas in resoluendo
apata ⁊ duritiem eiꝰ. De scda parte ordinauit flõmiam stante
replõne vt dicit: Eger vero si repletꝰ fuerit ex saluatella que est
ī sinistra manu flõmet. intelligat fm canones sepe dictos stante
repletiõe ī toto vt prius sit facta flõmia de basilica vel cõi in ꝑte
dextra: qm̃ ipis nō precedētibꝰ stante ī toto replõne si fieret flo/
bothomia ex saluatella ī manu sinistra adduceret de mā in toto
existēte ad splenē lesum vt pꝫ considerāti. Sꝫ stāte replone ⁊
facta flõmia diuersiua: tunc ista flõmia cõuenit. Sꝫ signāter di
xit: si repletꝰ fuerit eger sup. replõne sanguinea ⁊ in toto ⁊ ī sple
ne: tūc talis flõmia ꝯuenit: al's nō existēte replõne sanguinea flo
bothomia eēt suspecta in nocumēto splenis: qm̃ plerūqꝫ pendēt
nocumenta splenis ex mā grossa nō bene educibili ꝑ flõmiaꝫ: vt
ifra latius videbit loco suo: vñ nō est fiēda nisi ī notabili necessi
tate ꝓpter qd dicit Aui. ī capº doloris splenis in fine: ⁊ non fiat
flõmia quāuis iudicet eaꝫ cõitas medicoꝝ nisi apud necessitatē
⁊ pauca. sꝫ de hoc magis infra addit ponēdo repercussiuū con/
ueniens extrinsecꝰ: splen quoqꝫ ex frustro filtri aceto calido infu
si embrocet. Nā tale est ifrīdatiuū cum penetratõe sufficiēti ad
splenem: de quo latius ifra. Cõsequēter ordinās a quibus est
abstinēdum dixit: ⁊ obseruet a rebꝰ dulcibus ⁊ cibis grossis: ⁊
sup. alijs de quibꝰ dictū est ēt ⁊ in cura similis dispõis in epe.
Nā splen ⁊ epar faciliter oppilant ⁊ faciliter īdurāt: iõ a quibꝰ
cauendū est in dispõe epatica ēt ⁊ in splenetica. Circa ergo die/
tam recurre ad ea que dicta sunt supra de epe: ⁊ que dicent in/
fra loco suo. Sequit illa ꝑs: Qd si cū dicta egritudie ñ fuerit ca
lor ⁊c̃. Hec est scda ꝑs principalis ī qua ponit curaꝫ nocumē
ti splenetici a cā frida māli siue fuerit apans vel nō apans: ⁊ ma
xime cū mā fuerit indurata: ⁊ est dispõ fm quā corꝑa cõiter di/
cuntur splenetica ⁊ habētia splenē siue duritiē eiꝰ: ⁊ breuiter po
nit vnicū remediuꝫ per trociscos de capparibꝰ in quibꝰ ē virtꝰ
subtiliatiua mollificatiua ⁊ resolutiua fortis cuꝫ appropriatis ad
splenē. ⁊ dicit manifestādo ꝑ signa talem dispõnem: Qd si cum
ꝑdicta egritudine nō fuerit calor. s. in regione splenis neqꝫ sup.
alia signa caliditatis ī toto de fe. de siti ⁊ huiusmodi neqꝫ cū cõ
primit sentit rugitꝰ sꝫ magis durities: egro troci. de capꝑibus
dādi sūt. Et ponit descriptionē. ℞. corticū radicis capparis se.
agnicasti. ista sunt calida subtiliatiua ⁊ acuta ⁊ splenetica cū ꝓ/
prietate vt latius ifra dicet: añ. ʒ. x. scolopē. ēt est medicina sple
netica resolutiua ⁊ abstersiua aristologie longe folioꝝ ruthe se.
nasturcij acori nigelle oium añ. ʒ. iij. iste etiā sunt acute subtiles
penetratiue ⁊ aperitiue vt pꝫ. ⁊ ī nasturcio ⁊ acoro est mirabilis
ꝓprietas ad splenē similiter ⁊ in nigella. Addit armoniaci. ʒ. iij.
dissoluat armoniacū in aceto ex quo cetera cõficiant ⁊ informē
tur ex his trocisci põderantes. ʒ. ij. ex quibꝰ vnꝰ cū sirupo ace/
toso de melle ad maiorē abstersionē ⁊ penetratõeꝫ ⁊ apozimate
de radicibꝰ in potu tribuat. Isti trocisci vt pꝫ ex ꝯponētibus
sunt singulares in ītentiõe dicta. Et his cõiter vtunt medici in
morbis melācolicis a mā melācolica radicali. Sꝫ bene nota ꝙ
istis nō debemꝰ vti nisi facta mollificatõe cuꝫ extrīsecus appli/
cādis mollificatiuis: ⁊ ēt subtiliatõe in mā cū embrocatõibꝰ ap/
propriatis ad hoc faciētibꝰ ꝑcedētibꝰ ēt digestiuis subtiliatiuis
icisiuis ⁊ apitiuis cuꝫ oximelle simplici vel squillitico ⁊ similibꝰ
⁊ aqs scolopen. eupatorij ⁊ feniculi: vel cuꝫ decoctõibꝰ scolopē.
⁊ tamarisci pass. epithi. ⁊ huiusmõi: facta ēt cūonē prius de mā
partial'r cū diacatholicone ⁊ electuario indo vel cuꝫ pillulis de
lapide lazuli vel cū epithimo exhibito cuꝫ aqua casei maxie ca/
praꝝ ⁊ similibꝰ q̄ antecedūt ꝯueniēter ad exhibitõeꝫ similiū tro
ciscoꝝ fortiū. Nā alias nō ꝯuenirent ꝑꝑ primā ꝯmotõeꝫ quā fa
ciunt in mā sine manifesto iuuamēto: vt igit breuiloquus posuit
hāc descriptõeꝫ tanq̄ꝫ quasi vltimū remedioꝝ in hac ītentõe ꝑ/
supponēs alia canonice fieri debere. Sequit 3ª pars pricipa/
lis vbi ponit signa ⁊ curaꝫ doloris splenetici a vētositate iflati/
ua dicēs: Si aūt splen tēsus fuerit ⁊ cum ꝑmit audit sub eo ru/
gitus sup. vñ denotat ꝙ cā est vētosa: ex ꝑdictis trociscis q sūt
resolutiui vētositatis ⁊ ēt mãe vñ fouet si mā fuerit fouens cuꝫ
apozimate de radicibꝰ est dāduꝫ ⁊ vinū vetus potāduꝫ: ⁊ potꝰ
aq̄ minoret quātum plus fuerit possibile. Et sup. vitent oia ci/
baria vētosabilia ⁊ q̄cūqꝫ cãe faciunt ad iflāmationē siue ad ge/
neratõeꝫ vētositatis de quibꝰ abūde scriptū est supra in caº de
dolore stomaci. De vltia ꝑte ponit vnū emplm simul faciens
ad dolorē splenis ex duritie ⁊ vētositate ꝯtingēteꝫ vt pꝫ ꝑ sim/
plicia itrantia: quoꝝ q̄dā sūt subtiliatiua resolutiua sicut rutha
mentastrū ⁊ baurach: ⁊ quodā est mollificatiuū vt aromaticum
simul cū resolutõe: cuiꝰ descriptio est. ℞. folioꝝ ruthe. ʒ. x. bau
rach mētastri sicci āboꝝ añ. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. vij. armoniacuꝫ
ī vino veteri dissoluat ex quo cetera ꝯficiant: ⁊ fiat ex eis ēpla/
strū qd loco supponat: totuꝫ est claꝝ ⁊ sic sit finis capituli.

Quid nois splenis. Expedito sic sūmarie capitu
lo: Pro āplioꝛi ītelligēcia de
doloribꝰ splenis ⁊ cura ipsoꝝ: prīo videbit de quid nois ipsoꝝ
doloꝝ splenis: ⁊ hic erit pricipal'r videre qd nois splenis. Et q:
de dolore sepe dictū est quid sit vt ꝙ est mala sensatio rei ꝯtra/
rie ⁊c̃. i. in splene hic vel ī partibꝰ eius. Deinde videbimꝰ de qd
rei splenis: ⁊ ita notificabit splen declarādo eius sūmariā ano/
thomiaꝫ. 2º ponent distinctões doloꝝ splenis. 3º veniemꝰ ad
cās ipsoꝝ doloꝝ: ⁊ ꝯūter ad signa ⁊ ꝓnostica euentꝰ ⁊ ad bonū
⁊ ad maluꝫ: deinde ad signa demõstratiua generis ⁊ spēruꝫ seu
cāꝝ: ⁊ vltio veniemꝰ ad curā. Circa pᵐ ergo de qd nois sple/
nis dicūt quidā ꝙ hoc nomē sumptū est a spõgia qm̃ est mēbrū
spõgiosuꝫ ⁊ raꝝ factū tale vt recipiat mām grossaꝫ ⁊ feculētā q̄
residet de sanguie ī eo. Nā ī mēbro duro ⁊ stricto nō potuisset
talis mā grossa recipi. fm alios aūt dicit lien. Nā cū ipm est sa
num ī oꝑationibꝰ suis ita vt virtutes sue sint ꝑmanētes fm di/
spõeꝫ suā nālē: tūc corpꝰ mūdificat a suis oꝑatõibꝰ melācolicis
sic oꝫ vt dicit Serap. ⁊ ita reddit corpus letū: q: sanguis rema
net clarꝰ ⁊ purus ī toto. q: igit mūdificans sanguinē a feculēto:
ipse sanguis remanet clarꝰ ⁊ purus ⁊ splēdidus: ꝓ tāto remanet
dispõ ad leticiā. Iõ dicitur splen lien a letitia que consequit ad
ipm bene dispositū. Proinde dicit ꝙ splen ridere facit: ⁊ hunc
moduꝫ explicuit Gal. 9º decē tractuū capº 3º dicit sic: Et vidi
cistis eim in sermone virtutū nālium ꝙ cū oēs ꝑticule gradum
ꝑmanētie caꝝ habeāt virtutē attractiuaꝫ ꝓprioꝝ ⁊ alienoꝝ ex/
pulsiuaꝫ ⁊ assimilatiuā sibi ipis eoruꝫ quecūqꝫ traxerint. Addit
quibusdā caꝝ inest fm accidēs iuuare totū corpus valde: taliuꝫ
aūt est ⁊ splen trahēs ad se id qd est velut fex sanguis sicut ve/
sica quideꝫ que est ī epate idest fel colerā: renes vero vrinaꝫ ⁊c̃.

Quid rei splenis. Quid rei auteꝫ de splene magis
declarādo anothomiā eius: di/
cit Aui. isª tertij ꝙ splen ē membrū longū lingosuꝫ al's linguino
sum. i. quadrāguiare longū ad formā lingue porosuꝫ ⁊ spõgio/
sum fm cõcauū ꝯiunctuꝫ cū stomacho a sinistro fm ꝯuexuꝫ alli
gatum ad costas: ⁊ habꝫ collū vnū ad epar terminatū ad portaꝫ
epatis: q: ad cõcauitatē eius vbi cõtinuat colluꝫ fellis quo me/
diate attrahit melācoliā ab epate vt dictū est. nā splen vt dicit
idem Aui. oīno est euacuatoriū fecis sanguis ⁊ adustiõis eius: ⁊
sunt melācolia nālis ⁊ accidētalis. ⁊ dictū est supra ꝙ membrū
spongiosum: nō tamē ē ita rare substantie ⁊ spongiose sicut pul/
mo: imo videt quasi medie substātie īter epar ⁊ pulmonē: q: ma
gis spongiose substātie q̄ꝫ epar ⁊ minꝰ spõgiose q̄ꝫ pulmo: habꝫ
igitur colligantiā cum stomacho fm cõcauū eiꝰ ⁊ fm cõuexum
cū costis ⁊ cū pāniculo dicto sifach ⁊ diafraguiate: hꝫ etiā colli
gantiaꝫ cū corde q: est mēbruꝫ multū artariosuꝫ. iste tñ artarie
manifestant in cõcauo eiꝰ: ⁊ nō in ꝯuexo vt. s. dictuꝫ est supra. ⁊
fm has artarias ⁊ sanguinē ꝯtētuꝫ est ēt calide multuꝫ ꝯplexio
nis nisi eēt dicit Au i. pª primi caº d ꝯplexiõibꝰ mēbroꝝ ꝑꝑ id qd
ē in eo de fece sanguis. Nā ꝓpter istaꝫ ponit splen minus cali/
dus q̄ꝫ musculus ē calidior q̄ꝫ renes: q: plus abūdat sanguie q̄ꝫ
renes: ⁊ inde est ꝙ ꝓpter eius remissaꝫ caliditatē dicit ꝑs sini/
stra minus calida q̄ꝫ dextra. Nā ꝓpter pūtiaꝫ humoris frigidi
ī eo inest ei ꝓprietas quedaꝫ vt dicit Aui. ⁊ restringi virius cor/
di de subtus siue a latere scisus ⁊ felli ⁊ epati ex latere sinistro.
Habꝫ ēt poꝝ alium manifestū ꝑ queꝫ trāsmittit melācoliā ace
tosam ad os stomaci ad ꝓuulgēdū famē: ⁊ est vena multū sensi
bilis ⁊ vocat ꝓuulgēs. ⁊ de his duabꝰ attrahēte ⁊ expellente
dicit Rasis pº Almāsoris d figura splenis ꝙ a splene duo ori/
untur pori: quoꝝ vnus ad os stomaci ⁊ alter ad epatis cõcauita
tem tēdit ad sanguinē melācolicū attrahendū sibi cõuenientem
vt ex eo nutriat quia difficile digerit fuit necessariū ꝙ ī splene
eēnt vene pulsatiles ⁊ nō pulsatiles plurime que veniūt ad sple/
nem maxime pulsatiles ex artaria adorti que ē in dorso ifra dia/
fragma vt calore suo digerat sanguis talis grossus ⁊ assimilet
substātie ipius vt eo fortificato expellat suꝑfluitates ꝑ quēdā ra
muꝫ disseminatū ꝑ mesinteriū ēt ad intestina. Alligādo etiaꝫ
eius ad pāniculū sifach: ⁊ diafragma fit per pāniculum ipm co/
operiētē ortuꝫ ex sifach: ⁊ ita appet figura ipius ⁊ ꝯpositio ⁊ col
ligantia ⁊ vtilitas maxime ꝑ mūdificationē sanguis a feculēto.
Unde dicit Aui. ⁊ qñ dbilitat splen a mūdificatõe epatis ⁊ que
sequūtur ipm ex melācolia accidūt in corꝑe egritudines melan
colice ex cācro ⁊ varicibus ⁊ elefantia ⁊c̃. imo melācolia ⁊ lepra
cū reliquis. Et qm̃ nō ī oībus aīalibus abūdat humor melāco/
licus ab eo quo nutriunt membra ide est ꝙ nō oia aīalia habent
splenem: vt legitur de aue habēte caput vt est caput asini: ⁊ hec
de primo sufficiant.

Distinctões. Ad 2ᵐ veniēdo de distinctõibꝰ ⁊ spēbꝰ do
loꝝ splenis sit hec prīa distictio. Quidaꝫ
ē dolor grauatiuus quidā extēsiuus quidā mordicatiuꝰ. 2ª di/
stinctio quilibet talis: quidā ē paruus quidā ē magnꝰ. Itē qdā
ē modici tꝑis quidā diuturnꝰ. Itē quidā fit īcipiendo nō seqns
alios morbos: ⁊ quidā fit post alios morbos. Itē quidā ꝯiungit
in corpore sano ⁊ forti per naturā ⁊ quidā ī corpore debili ⁊ ꝯhē
do ad dolores ex parte cāe: quidā ē mālis quidā nō mālis. ⁊ de
mālibus quidā ē cū apate quidā sine. ⁊ de apostemosis quedam
sunt apata longa quedā rotūda ⁊ quedā lata. Et de longis q̄dā
sunt longa grossa ⁊ quedā longa subtilia. Nam si mā apostema
tis

tis sit extensa per totū splenē ſm longum τ latū: tūc fit apā longum grossuz. τ si occupat splenē ſm longū τ nō ſm latuz vocaꝝ longū subtile. Alias duas diuisiōes posuit Rasis ī diuisionib⁹ ɔbendo ad splenē lesuz ꝑ magnitudinē dicit q̄ magnitudo ei⁹ aut ɔiungiꝝ cū fe. aut sine fe. τ illa que sine fe. aut ē antiqua dura vebemēs aut infra hoc. i. neq3 dura neq3 multū antiqua. Et de magnitudine ēt aut ē cū apāte magno duro aut sine illo suple s3 bumorali aut ē inflatio eius sola. s. inflatiua ventosa. τ similes alias potes formare distinctōes ſm q̄ supra sunt posite de doloribus epatis.

Cause. Jam veniendū ē ad tertiū vt ad cās dictoꝝ doloꝝ τ in hoc generaliter quecūq3 faciūt malā ɔplōnem diuersaz subito īprimēdo τ mālr ī splenē sunt de cāis doloꝝ splenis. τ ita ēt que faciūt solōnē manifestā ī ɔtinuitate eiusdem sūt de cāis doloꝝ. τ si ɔiungaꝝ aliquid faciēs vtrūq3 illud est maxima cā: τ ideo mala ɔplō aut solutio ɔtinui aut aggregatuz ex his sūt cā īmediata. ꝑinde mā extendēs ēt sine apāte siue sua quātitate siue penetratōe sunt de cāis doloꝝ splenis. τ ita oppilatōes māles ēt non apostemose adducūt ad dolorē τ sic ledunt. Uentositas quoq3 inclusa ē de cāis precipuis doloꝝ: τ ita casus τ ꝑcussio soluēdo ɔtinuū: τ ita apāta aggregātia vtrūq3. s. malā ɔplōnem τ solutionē ɔtinui sunt maxie cāe τ ꝓprius apostemata calida q̄3 frigida. nā frigida mortificādo sensuz non sic causant dolorē. De apātibus tn̄ que maxie fiunt calidis sūt apostemata sanguinea. nā colerica raro vel nūquā fiunt vt ēt dicit Auic. De frigidis ēt flegmaticum raro accidit. que ergo magis accidūt de fridis sunt apāta dura siue facta a melācolia nāli vel radicali siue per viā adustionis ēt ex apāte sanguieo. Nam apāa sanguineū modico tpe remanet sanguineū: imo aut resoluiꝝ aut ad saniē ɔuertiꝝ aut induraꝝ: τ bec ē mutatio ad quam faciliter inclināt talia apāta in splene. Et hanc sniam īnuebat Auic. ī pricipio capituli de apātibus splenis cū dixit: Scias q̄ minoraꝝ ī splene accidētia apostematū calidoꝝ τ fixio eoꝝ simul. i. q̄ multo tpe durēt talia accn̄tia. Addit: imo qn̄ acn̄t spleni apāta calā festināt ad duritiē. τ adducit rōnē: qm̄ sanguis q ꝑuenit ad euz vt nutriaꝝ eo τ ē sanguis spissus cū poniꝝ ī apāte quare īduraꝝ sup. ꝑꝑ caliditatē apātis. Cōcludit plura ergo apāta splenis sunt dura ēt si ī apostemate q̄ plurimū aduenit spleni est durities. Nā plurima passio splenis durities ē sui vt dicit Uiat. q̄ ī ꝓpatulo ē sensui. De cāis tn̄ extrīsecis est malitia regis ī dieta τ occursus aeris multū calidi vel multū fridi īducēs maliciā ɔplōnis: τ ita cibi τ pot⁹ qui īducere pn̄t bāc maliciā. Quecūq3 ēt faciūt ad multiplicatōez vapoꝝ grossoꝝ τ ꝓbibitōez resolutōis. Et ita aer fridus grossus vaporosus ē de cāis doloris splenis: τ ita nimia quies τ nimi⁹ somn⁹ τ passiōes aīales tristes: vt tristicia τ accidia sunt de cāis huius. Et similr quecūq3 gn̄ant humorē melācolicū vel humorē nāliter grossum paratū trāsire in melācoliā vt sunt gn̄a leguminū τ maxie fabe τ lentes τ carnes bouū ꝑcipue salitoꝝ τ caseus antiqu⁹ τ multa alia de q̄bus abūde scripsi supra ī cap° de melācolia. Nā talia oīa sūt de causis doloꝝ splenis: q: aggregādo māz melancolicā ſm epar cuius euacuatoriū ē splen vt supra dictū est multiplicaꝝ mā dicta circa splenē: τ debili facto splene ꝑꝑ multā māstory illa mā ibidem īduraꝝ τ ita fit durities ī splene. τ talis ꝓprie vt ī caplo allegato dicit Aui. vocaꝝ spleneticus. s. q h3 duritiē in splene suo ēt non apāte aut h3 duritiē ꝑꝑ apāa duꝝ ī ipso. Et in hoc differt spleneticus ab epatico τ stomatico: quoniā epaticus vt supra dicebatur ī quo virtutes epatis maxie debilitātur cuius cā nō ē manifesta τ ita dico de stomatico. In splenetico aūt exigiꝝ q̄ sit durities ad hoc q̄ ꝓprie dicaꝝ spleneticus. Nō ē tn̄ negandu3 qn̄ ēt spleneticus dicaꝝ ille cui humor melācolicus nāliter dn̄aꝝ in splene suo ēt absq3 duritie eius. Nā ēt talē appellauit. A. spleneticū qn̄. s. ꝓpter multitudinē māe ī splene nō subintrare pōt alia mā melācolica ad splenē: vnde regurgitat ad mēbra τ fit color niger. τ ita iste in quo virtus attractiua debilitaꝝ a sugendo melācoliā ab epate pōt dici splenetic⁹ sicut qn̄ debilitaꝝ ab educēdo id qd̄ op3 exire vel expelli de melācolia a splene deb3 dici spleneticus. Nā ī ipso op3 vt magnificeꝝ splen τ apātur vt dicit Auic. ī caplo de anothomia splenis ita q̄ aliqn̄ ī cā nocumētoꝝ splenis ē debilitas virtutū ipsius: quoniā tamē tales debilitates virtutū sequūtur malitias ɔplōnales vt supra declaraui τ male ɔplexiones sunt cāe doloꝝ. Jccirco ēt tales debilitates clauduntꝝ sub ca° doloꝝ splenis. τ hec de cāis sufficiāt.

Signa. Jā veniēdo ad quartū principale de signis: p° o3 ɔmemorare vnā sniam Gal. positā 5° interioꝝ ca° vltimo ī principio dixit: Nō ē nobis difficile scire significationes splenis audita epatis disputatōe. nā per signa similia possumus discurrere supra splenē. nā τ Serap. dixit ī principio cure egritudinū splenis: Si aūt sunt egritudines que sunt in epate τ splene sunt similes ꝓpter similitudinē horū duoꝝ mēbroꝝ. s. vnius coꝝ cu3 altero tunc significatōes ambaꝝ ſm plurimū nō sunt nisi significatōes vene. Quantū igiꝝ ad signa ꝓnostica euētus etiam demonstratiua discurratur sicut supra dictum est d̄ epate. Signa ergo pronostica euētus primo sumuntur vt ēt similiter dicebaꝝ de doloribus epatis ex precessiōe causaꝝ potētium adducere ad malitiā ɔplexiōis ipius splenis siue primitiue sunt siue nō vt de aere dictu3 est calefaciēdo vel infrigidando. τ de oppilatōibus ēt calefaciēdo sumuntꝝ etia3 ex precessiōe causarum facientiū ad generationē vētositatis in splene: vt ē pot⁹ aque fride τ maxime post cibaria melācolica τ infridatio pedum τ similes cāe: ita dico de reliquis adducere potētib⁹ ad solutionem ɔtinui vel ad apāta. nā ex pcessiōe baꝝ fit ꝓnosticu3 sup

futuro dolore splenis: τ spālius quecūq3 adducere pn̄t ad nocumenta splenis ista cū occurrūt τ sint efficacis impressiōis τ permanētie sunt ex quib⁹ ꝓnosticari possum⁹ supra aduentū dolorum splenis: τ ita speciali⁹ discurrendo fiat primū ꝓnosticum. Qd̄ egritudines splenis plurimū accidūt ī autūno: p3 ꝓpter dominiū bumoris melācolici illo tpe τ adustionē humoꝝ. Aliud ꝓnosticū euent⁹: post egritudines diuturnas febriles τ ꝓprie si febres fuerit ɔmixte diuersoꝝ humoꝝ expectāꝝ egritudies splenetice: p3 q: in eis ingrossanꝝ τ incineranꝝ humores diuersi: ita similiter τ ī febrib⁹ pestilētialib⁹ ꝓpter adustionē humoꝝ τ ꝓpter defectū in digestiua epis ꝓnosticari possumus supra egritudines splenis. Aliud ꝓnosticū: qui bibūt aquaz plurimā frigidaz in febrib⁹ acutis vel post laborez τ exercitiū laboriosu3 ī eis expectare o3 dolores spleneticos: p3 q: per cā multū infrigidatur splen τc̄. De signis vero ad bonū sit hoc primū: lic3 sit nō bonū simpliciter: tn̄ videꝝ securare a nocumētis splenis: τ ē Aui. de mēte Hypo. ēt positū supra in cap° de catarro ab. A. ad finē capituli causaꝝ eius: q̄ qui hab3 catarrū vt plurimū nō accidit ei splen. i. tumor splenis nec ɔn̄ter dolor: τ ponit rationē quoniā fortasse multitudo catarri ē significatio humiditatis cōplexionis eius saltez in futuro. Cum ergo splenetici sint sicce cōplexionis sequitur τc̄. Aliā causaz posuit loco allegato auctoritate Gal. τ est quia babēs vnaz egritudinem in vno membro habet vt plerūq3 alia membra incolumia ex eo q̄ ex morbo materiali alicuius mēbri multe materie totius corꝑis ɔsumūꝝ. De hoc tn̄ dicto Hypo. dicit Auic. ī caplo de curatōe splenis ē cōsideratio babēda q: sup. nō h3 cām necessariā veritatis sed suple probabilē. Aliud signū ad bonū τ ē Auic. in caplo apātu3 splenis ēt de mente Hyp. Si spleneticus īuenit dolorez interiorez ē magis saluu3 sup. q̄3 si cū apāte splenis vel duritie nō ꝑcipiaꝝ dolor interius: adducit rōnez qm̄ adhuc ī ipso speraꝝ sensus: vbi non existēte dolore significaꝝ de mortificatōe. Aliud ꝓnosticū τ ē Hypo. 6ª affo. affo. xlviij. qn̄ splenetico accidit fluxus ventris ē bonū. τ colligiꝝ ēt de mente Auic. loco allegato. Nā dicit. A. q̄ speraꝝ cū ipso resolutio materiei splenis ei⁹. τ hoc intelligaꝝ si nō ꝑseueret nimis vt ponetur ēt ī signis ad malu3 τ precipue ēt quādo ad fluxu3 sequiꝝ diminutio apātis vel duritiei. Et hoc ꝓnosticu3 ēt ampliari pōt ad illos spleneticos ī quibus succedit fluxus emoroydalis v3 quoniā per emoroides euatur mā: l3 ēt dixerit Auic. τ qn̄q3 terminaꝝ apāa splenis fluxu sanguis nariū τ proprie ex latere sinistro. Aliud ꝓnosticū vltimū ad bonū ɔctu3 ad vrinas. Nā dicit. A. cap° allegato τ laudabilior vrina corꝑ3 ē grossa sanguinea τ vrina in qua est fex viscosa qm̄ significat sanitatē splenis τ destructionē ei⁹: hoc intelligaꝝ ī egritudinib⁹ splenis ī fine eaꝝ euenīēs. Na3 si fuerit in splene egritudo sanguīea a sanguīe melācolico: tūc talis vrina sanguīea. s. obscura ē bona. τ hoc intellexit in pria parte cum dixit: laudabilior vrina eorū ē grossa sanguinea. sed quādo egrotasset splen a melācolia pura: tūc melior vrina ē grossa non sanguinea: sed ī qua ē fex viscosa. i. grossa feculēta vt p3. Et ex opposito hui⁹ pōt inferri primū signū ꝓnosticū ad malū ī spleneticis τ ē Gerardi cremonēsis dixit: spleneticoꝝ aūt quāto vrina ē subtilior tanto deterius: q: significat humorem eē ɔpactū: τ sic talē humorē nō ɔmisceri cū vrina. Aliud ꝓnosticū ad malu3 poniꝝ ab Hyp. 6ª affo. affo. 44° dicit: qcūq3 splenetici a disenteria capiunꝝ. i. a diaria his superueniēte disenteria longa idrops inasciꝝ aut liēteria sup. succedēte ꝑeunt. i. tū e est signu3 mortis. Et ista3 snia3 expresse ēt posuit Aui. ī cap° de apātibus splenis de mēte Hypo. Et qn̄ accidit ei. s. splenetico fluxus ventris cū sanguine sup. grosso vel nigro vel sup. cū alio humore ē meli⁹. i. bona significatio. τ ponit rōem dicēs: speraꝝ ei3 cū ipo resolutio materiei splenis ei⁹. postea addit: Si aūt ꝑseuerauerit aduenit ei lubricitas idropica τ moriunꝝ. Et Gal. adducit rōe3 ī cōmento affo. allegati. Nā cum purgatio humoris melācolici fit soluit duritiē splenis: s3 cū modū excesserit τ diu durās fuerit ī infirmis disenteria subsequiꝝ. s. ꝓpter acuitatem humoris defluētis ꝑ intestina: vn̄ intestina ita ꝑcutiūtur q̄ virt⁹ eorum destruiꝝ τ deficit calor nālis: τ in eis τ in epe sup. ꝑ cōitatem: τ ita causaꝝ idropisis. s3 si fiat liēteria cōicato nocumento stomacho cū non pōt ɔuertere cibu3: tunc significaꝝ mors ꝓxima: q: virtute debilitata cum nō possit refici ꝓpter liēteria3 sequitur mors. Aliud ꝓnosticū ēt poniꝝ ab Aui. loco allegato de mente Hypo. Jlle qui h3 dolorez ī splene suo τ currit ex eo sanguis rubeus sup. per secessu3 vel ꝑ vrina3 τ appꝑeut in corꝑe ipius. i. ī cuti extrinseca vlcera al. nō ledentia moriꝝ in die scd̄o. Ratio sumiꝝ ex hoc qm̄ per eductionē sanguīs ꝑ istas regiōes significatur nocumentū maximū cōicatum epati a splene: vn̄ factū est īpotens ad debite sequestrandū sanguinē ab aquositate. τ si postea appꝑeant apāta in cute alba nō ledētia. i. vesice hūore aqueo plene: tūc significaꝝ supra extremā epatis debilitatē in digerendo: τ sic signū mortis vt supra dictu3 est de idrope. Aliud ꝓnosticū τ poniꝝ ab Aui. in sermone vniuersali de egritudinibus splenis qn̄ splen īpinguaꝝ. i. īflatur vel apātur extenuaꝝ corpus. Et educit duplicē rōnem. Prima ē: q: ī primis destruiꝝ virtus epatis vehemēter cum cōtrarietate. s. malitie ad epar: vn̄ sup. multū infrigidaꝝ epar quare minoraꝝ gnātio sanguinis in cor: τ ita mēbra sup. extenuanꝝ. Alia rō est q: splen magis attrabit de sanguine illius īfirmi rē plurimā ꝓpter magnitudinē sui. τ ista3 snia3 posuit Rasis 7° ɔtinētis in ca° ꝓprio de apātib⁹ splenis de mēte Hypo. ī libro de aere τ regiōibus dicēs: Magnitudo splenis extenuat corp⁹ duabus de cāis. Una q: qn̄ magnificaꝝ attrabit ad se multū de sanguie: τ inde diminuiꝝ nutrimentum

corpori. Scḋa q꞉ ꝯterit virtutē epatis sup. ꝑ ꝯtrarietatē ⁊ diminuit gn̄ationē sanguis. Proinde iferebat Auic. i loco paulo aute allegato: ⁊ penitꝰ extenuatio splenis. i. debita dispō eius ī quātitate significat bonitatē humoꝝ ⁊ pinguedo eiꝰ malitiā humoꝝ. Pro tāto ēt dicebat Gerar. cremonēs. i glosulis: ex magnitudine aūt splenis multaꝝ egritudinū fit gn̄atio sicut idropisis ptisis ⁊ oīū fe. ꝯpositaꝝ egritudīes ī sup pestilētiales que ex veuenosa melācolia ꝓcreant: vn̄ cōcludit lꝫ splenetica passio in se nō sit mortifera: ꝑ ꝯn̄tiaꝫ tn̄ infert mortē. Signa vero generis sunt ex se manifesta satis: qm̄ stat ꝯtinuus dolor i sinistro latere infra diafragma: ⁊ vtplurimū sunt tristes ꝓpter vapores melācolicos resolutos a mā cōicatos cordi vel cerebro: ⁊ mutat color in eis aut ad citrinū ad viriditatē declinātē vel ad palidū vel ad nigruꝫ ſm̄ diuersitatē cāe faciētis doloreꝫ in splene: ꝑcipue si dolor sit malus. ⁊ ꝑ hoc signū distinguit dolor splenis a dolore musculoꝝ supra splenē q lꝫ cōicent i hoc ꝙ dolor sit i sinistro latere. tamē stante cā dolorosa i musculis sinistri lateris marie ꝓfundis qui difficilius distinguitur a dolore splenis q̄ꝫ dolor musculoꝝ superioꝝ. nō tn̄ fit mutatio coloris sicut in dolore splenis ēt ꝯn̄ter post cibū sumptū sepe cōicat dolor splenis nō sic ē si ē in musculis. Signa vero distinctiua: prio si dolor fuerit mālis vel īmālis declarant quādo cū dolore īmāli nō stat grauitas vbi cū māli stat grauitas manifesta. In māli ēt vt dicit Gerardus loco allegato: Splenetici patiunt grauitatem in tibijs ꝓpter descensuꝫ malitie siue vaporū grossoꝝ. Et si ē imaterialis ad declarādū si ē ex mala ꝯplone calida vel frida. Si fuerit calida stant signa caliditatis: qm̄ vt dicit. A. calidā. s. cōplexionē significāt sitis ⁊ iflāmatio i sinistro latere ⁊ corruptio virtutis eiꝰ q̄ attrahit melācoliā. i. ꝙ attractiua splenis corrupte operat plus attrahēdo q̄ꝫ ꝯueniat ⁊ citiꝰ attrahēdo q̄ꝫ sit facta. s. dbita seq̄stratio humoꝝ i epate. vn̄ ñ tm̄ attrahit melācoliā sꝫ ēt sanguinē cū melācolia ñ sepatū. ⁊ ista ē potissima cā q̄re ad nocumēta splenis marie calida sequūt fe. cōposite. Cōplonē vero frigidā dicit. A. significāt debilitas attractiōis splenis ⁊ casus appetitus. Nā ex quo nō attrahit melancolia sufficiēter ꝯn̄ter nō trāsmittit melācolia ad os stomaci quātitas sufficiēs ad causanduꝫ appetitū: ⁊ ita sequitur casus appetitus ⁊ iteratio fastidiose satietatis cū cā ēt frigida i splene vicinitate sua ad stomachū ⁊ ad epar dicta mēbra infrigidātur. ⁊ ꝓinde fit multitudo rugitus ⁊ eructuatōis i talibꝰ ex cāis supra allegatis. Et ista signa nō tm̄ declarāt malā ꝯplōneꝫ sine mā calidā vel frigidā sed ēt mālem diuersimode. In māli ēt preter ea que dcā sūt fit maior corporis mutatio vt ī calida sanguiea ad rubeū obscurum: ⁊ i flegmatica ad palidū siue liuiduꝫ. ⁊ ī melācolica radicali ad nigrū. ⁊ i colerica ad citrinū viride. ⁊ ī adusta ad viriditatē cū nigredine. Et hec varietas de colore marie manifestatur in lingua. In ꝯplone aūt sicca ⁊ māli ⁊ īmāli stat multa durities circa splenē ⁊ est sanguis grossus ⁊ vrina plurimū subtilis. humida vero facit mole latus cū priuatōe sitis ⁊ color fit marie liuidus.

Signa vero apōse differēter a mā nō apostemosa primū dicebat Serap. ⁊ signāter ī pricipijs super apāta que sūt i splene per tactū ꝓprie qḋ ē q꞉ ꝓpter duritiē ipsoꝝ ꝯsequit ad ea tactꝰ velociter. Idem ēt dicit Azara. ꝙ signū apātis ē q꞉ faciliter cadit sub tactu ⁊ occultare apparet: nec requirit aliud signū vt dicit nisi cū apā fuerit ī pricipio quasi inuat q꞉ ī pricipio nō manifestatur ad tactū sed magis declaratur ex dolore. Nam proprie distinguūt maior dolor ⁊ maior inflatio in apostemosis cuꝫ fe. q̄ꝫ ī nō apostemosa ēt si fuerit oppilatio. Nam licet in apostemate ⁊ ī oppilatōe nō apōsa sit grauitas maior: tn̄ grauitas ⁊ maior inflatio ⁊ dolor: ꝑcipit in apōsa sicut ēt supra dictū est de epate: q꞉ in oppilatōe cauerne ⁊ pori splenis sunt repleti absq̄ꝫ violēta distēsione vel solutōis ꝯtinente. In apāte vero mā ē ī vno loco ꝯgregata maioreꝫ violentiā faciēs ⁊ distensionē ⁊ ꝯtinētis solutōeꝫ. Proinde dicebat Auic. cōicant apāta splenis oīa ī grauedine ⁊ magnitudine. s. grauitatis plus ⁊ ī dolore plus ⁊ extensiōe plus q̄ꝫ i apōsis: itelligat ceteris pibꝰ ex pte quātitatis māe. Vn̄ addit ꝙ qn̄q̄ꝫ fit extēsio dolorosa vsq̄ꝫ ad diafragma ex latere sinistro ⁊ qn̄q̄ꝫ ascēdit vsq̄ꝫ ad furculā ⁊ ad humeꝝ sinistrū ꝑ cōitateꝫ furcule. Ponit signū aliud apātis ⁊ marie magni dicit: ⁊ qn̄q̄ꝫ facit anhelitū dupluꝫ existēteꝫ: imo sup. sepe facit ſꝫ similitudinē anhelitꝰ fletus ifantis. ⁊ adducit rōneꝫ: qm̄ cuꝫ fit anhelitꝰ expiratōis dilatādo diafragma apā ipedit diafragma ab hoc vt vadat ī motu anhelitꝰ sup. vsq̄ꝫ ad terminū debite dilatatōis: quare stat subito. i. virtꝰ retinet ne vlterius dilatet ꝑꝑ lesionē dictā redit sup. ad ꝯplendū anhelitū ⁊ ita fit duplus anhelitꝰ. Signa vero apātis ſm̄ diuersitatē materieꝝ sūt clara ex dictis supra de signis māliuꝫ doloꝝ splenis sine apāte. Naꝫ dicit Ras. 7° ꝯtinentis i caplō nocumētoꝝ splenis: Sꝫ si patit apā aut oppilatōes sunt hūde significatōes sup oppilatōes que sūt ex humoribꝰ grossis ꝑ pōderositatē ⁊ extensionē tm̄ ⁊ ñ sup. ꝑ doloreꝫ fortem neq̄ꝫ febrē ⁊c̄. Sꝫ si fuerit apā hec ꝯiungunt. Addit declarādo dr̄iaꝫ īter calida ⁊ frīda sup. apā caliduꝫ sup. significat ꝑ defectū appetitꝰ ⁊ abūdantiā sitis ⁊ febris ⁊ citrinitateꝫ coloris sup. declinātēꝫ ad rubedinē vel viriditateꝫ ſꝫ cām sup. adustā vel igneā. Addit: ⁊ supra apā flegmaticū ꝑ colorem al. ⁊ excitatōeꝫ eiꝰ. i. declaratōeꝫ ꝑ alia signa flegmatis de mollitie ⁊c̄. ⁊ priuatōeꝫ sitis ⁊ sup melancolicū ꝑ viriditateꝫ coloris ⁊ accn̄tia melācolie. Si vero apā esset ventosum stat extensio notabilis: sed nō ꝯiungit grauitas neq̄ꝫ fit multa mutatio ī colore ⁊ vrinis: ⁊ cuꝫ ꝑmit sup locū ꝑcipit sonus vel rugitꝰ vt dictū est circa lr̄am. Et si fuerit nocumentū ī virtutibꝰ splenis vt q꞉ attractiua debilr̄ fugat melancoliā a splene: tunc abūdat mā melācolica ī toto ⁊ fit ictericia nigra vt supra dictū est: ⁊ fit priuatio appetitꝰ ⁊ fit ꝯturbacio albugīs oculoꝝ sup. ad nigrū. Et si talis debilitas sequat caliditatē itāt signa caliditatis ⁊ nigredo trahit ad ruffedinē cuꝫ quadā claritate: ⁊ erit caliditas manifesta circa locū: ⁊ erit vrina satis spissa ⁊ colorata ꝑꝑ caliditateꝫ ꝯnuscentē ⁊ tīgentē. Et si talis debilitatis cā fuerit fridītas erit talis nigredo decliuis ad quandā offuscationē ⁊ marie circa alba oculoꝝ erit decliuis ad quādā liuiditatē ⁊ plūbeitateꝫ ⁊ ꝑcipictur fridītas ī latere sinistro: ⁊ vrina aliquotiēs erit clara aliquotiēs turbida. Et si erit nocumētū in virtute q꞉ nimis attrahat virtus fit extenuatio ī toto vt dictū ē supra ⁊ magnificatur splen ⁊ sepe sequit ad caliditatē vel ad apāta calida. ⁊ qn̄q̄ꝫ tm̄ attrahit vt subtiliet sanguis q remanet circa epar qm̄ splen vehementer mūdificat sanguinē a fece sua. i. a toto grosso. ⁊ tunc dicit Auic. in signis apātum: accidit vt rubeant genua ⁊ pedes ipsius supple ꝓpter sanguinem subtiliatū cōicatuꝫ ad dcā mēbra. Et si fuerit defectus ī expulsiua splenis q꞉ ex nimio vigore expulsiue eius cū nocumento istius stat priuatio appetitus cibi vel salteꝫ defectꝰ ex ꝓmptitudine descensus māe melācolice ad intestina ⁊ raritate sue declinatōis ad os stomaci. ⁊ si fuerit defectus ī debilitate ipsiꝰ ī expellēdo tunc magnitudine stat priuatio ēt appetitus vel diminutio ⁊ retētio materieꝝ melācolicaꝝ q꞉ nō expellunt ad itestina lꝫ aliquotiēs ꝓpter exuberātiā melācolie nō ī totū destruat appetitꝰ. Signa aūt debilitatis retentiue virtutis ē eūo colere nigre per fluxū ventris vel per vomitū ſm̄ declinatōem humoris ⁊ eiꝰ quātitatem lꝫ possibile sit hoc accidens euenire ex vigore expulsiue virtutis sꝫ tūc fit eūo cū alleuiatōe ⁊ pluris q̄ꝫtitatis ꝑ vice ⁊ magis ꝑiodice.

Cura. Iā veniēdo ad curā opꝫ ꝓpter abbreuiare multa supponere dicta de canonibꝰ splenis facientibꝰ ad curā doloris: qui ēt can̄. ꝓpter similitudinē passionū epatis cū passionibus splenis equalr̄ seruiūt ad curaꝫ dispōnuꝫ splenis. Vn̄ dicebat Haly. 7° practice in principio capituli de medela passionū splenis. In passionū aūt medela que spleni accidūt quoniaꝫ eius passiones epaticis proxime sunt vt debilitas apā oppilatio ⁊ haꝝ medela ad inuicē ꝓxima ē ⁊ affinis nisi ꝙ splen eo ꝙ forte sit ⁊ minus epate nobile medicamīa fert fortiora ⁊ duriora. ⁊ aliā cām adducit Serap. ⁊ Azara. quoniā nutrimētū splenis ē grossius nutrimento epatis vnde fortiora fert medicamīa. Istā eandē sn̄iam posuit Auic. ī pricipio curatōis apātum splenis q̄ tn̄ cōis ē nō tm̄ ad curā apātū sed ēt aliaꝝ dispōnū dixit: approximāt curatōes coꝝ. s. nocumentoꝝ splenis curatōibus suorū similiū ī epate dixit: approximāt qm̄ lꝫ multuꝫ cōicent. Aliq̄ tn̄ magis appropriātur curatōibꝰ splenis q̄ꝫ epatis ⁊ ecōtra. ⁊ hoc ēt ī dicta ⁊ in medicinalibꝰ vt dicet. Unde primū circa dietā nō ē multa fienda variatio in regimīe ex parte aeris motus vel quietis somni vel vigilie ⁊ reliquis nō nālibus rebꝰ: alys a cibis ⁊ potibus ī dispōnibꝰ splenis ab eis que dcā sunt de epate siue sint malitie ꝯplōnis sine mā siue māles siue oppilatōes apōse siue nō apōse: imo ordinādū ē in his spleneticis sicut ēt supradictuꝫ ē correspōdenter in his similibꝰ epaticis. In cibis tn̄ ⁊ si plurima sit ꝯueniētia tn̄ aliqua cadit diuersitas. Nā ꝯueniūt cibi ī spleneticis ⁊ epaticis vt sint cibi subtiles nō grossi non dulces nō viscosi sed subtiles penetratiui. Proīde dicit. A. capitulo paulo an̄ allegato: ⁊ cibus sit ille quē diximꝰ ī caplō epatis ⁊ ī ca° sequēti de curatōibꝰ splenis dixit: Et qn̄q̄ꝫ sufficit regimē subtiliatiuū ī sanatōe splenis. i. regimē factū per cibos subtiles ⁊ subtiliatiuos. tn̄ spālr determinās de cibis magnis spleneticis ꝯueniētibꝰ epaticis dixit: ⁊ qn̄q̄ꝫ accidit vt ꝯferat ī ipso. s. patiēte splenē ex melācolia regimē ipiguans corpus. s. hūectatiuū cū nō facit accidere oppilatōem quasi inuat ꝙ īpiguans grossū ⁊ viscosuꝫ vel dulce nō tn̄ ꝯuenit. Iō addit: cū nō facit accidere oppilatōem ⁊ nō fuerit igrossans sanguieꝫ. Et si fuerit aliqualr̄ grossū tale regimē ipiguās oꝫ ipsū rectificare eū subtiliātibus sup. ne ducat ad oppilatōes. ⁊ ponēs cām iuuamēti regimīs humectatiui. s. calidi ⁊ hūidi magis ī splene q̄ꝫ in epate dixit: Regimē nāq̄ꝫ ipinguatiuum ē ex eis que humectāt sanguinē sup. siccū melancolicū ⁊ rectificāt ipꝫ ⁊ tēperāt eum cū fractiōe melācolie. s. ī qualitatibꝰ suis: q꞉. s. remittit friditatē ⁊ siccitatē melancolie. Et ꝓinde talia humectātia cibaria magis appropriant ī passionibꝰ spleneticis q̄ꝫ epaticis. Tn̄ q꞉ mā ledens ē vtplurimū magis frida ⁊ sicca in splene q̄ꝫ ī epate: ⁊ q꞉ nō est tantus timor in relaxatōe substātie splenis sicut eēt de relaxatōe epatis: naꝫ epar īdiget nutrimētis ad siccuꝫ declinātibꝰ vt ꝯseruet eiꝰ robur vt supra dictū est: cū sit mēbruꝫ pricipale opans pro toto vbi ī spleneticis modica ꝯfortatio est necessaria: opꝫ tn̄ vt dicebat Gal. 9° deceꝫ tractatuū loquēs de splene: spleni custodire nāleꝫ tonū. i. vigorē vt attrahat ei ꝯuenientē cibū quo attractio ꝯfert ad euchimiā toti corpori. Et idē dixit Serap. q꞉ nisi ꝯfortet virtꝰ attractiua ipsiꝰ donec attrahat id qḋ ei ꝯuenit ſꝑgitur sanguis melācolicus ad reliquū corpꝰ ⁊c̄. supfluitas tn̄ in ꝯfortādo vel ꝯstringēdo esset magis nocēs ī epate q̄ꝫ ī splene vt ifra dicet ī medicinalibꝰ. Et ita in cibis oꝫ vt vitent oēs cibi gn̄antes humorē melācolicū vt est panis de milio ⁊ de sicale: ⁊ panis azimꝰ nō bn̄ fermētatꝰ: ⁊ oīa cibaria de pasta: ⁊ oīa gn̄a leguminū ⁊ marie lentes ⁊ fabe ⁊ carnes grossoꝝ aīaliuꝫ marie salite sicut bouū: ⁊ carnes lepoꝝ ꝑcipue ⁊ carnes auiuꝫ aquaticaꝝ ⁊ oīa iteriora aīaliuꝫ: ⁊ caseus marie antiquꝰ ⁊ salitus: ⁊ pisces dure carnis ꝑcipue lacunales nō squamosi: ⁊ ī artificio oīa assata vel frixa deteriora sūt elixatis. Et de his recurrat ad ea q̄ late scripta sunt supra ī ca° de melācolia. Et vitent fructꝰ ꝑcipue stiptici ⁊ pōtici: ⁊ ita castanee ⁊ citonia pirra ⁊ similia sūt ad nocumētū.

Et in

Et in potu vitet vinū grossuȝ ēt dulce: p̄cipue tn̄ stipticū ⁊ pon
ticū nocet. In dispōnib⁹ tn̄ splenis quidā sunt q a ꝓprietate ma
gis ꝯueniūt spleni q̄ȝ epati sicut ⁊ ecōtra. Nā ī ꝯplone calida
vtriusq̄ȝ siue mā̄li siue imā̄li: de olerib⁹ valet endiuia. magis tn̄
valet ī epatica q̄ȝ ī splenetica: ecōtra ē de portulaca q̄ ēt ī vtra-
q̄ȝ valet. magis tn̄ valet ī splenetica q̄ȝ ī epatica sicut abs. ⁊ sco-
lopen. lȝ ī vtraq̄ȝ dispōne ⁊ epatica ⁊ splenetica frida valeant.
magis tn̄ laudat ab auctorib⁹ absinth. ī epatica ⁊ scolopē. ī sple-
netica. Et sicut ēt ī carnib⁹ a proprietate ī dispōne epatica ma-
gis laudabant epar lupi ⁊ limatie ⁊ carnes erity: ita in dispōne
splenis magis laudat epar vulpis ⁊ splen eius. Splen etiā asini
siluestris vel puli equini hȝ sic cū splene ꝓprietatē q̄ nō cū epa-
te vt videbit ī medicinalib⁹. In reliquis aūt cibis correspōden-
ter ordinā̄da sūt ī dispōnibus spleneticis sicut dictū ē ī dispōni
bus epaticis de kist or. ī cā calida ⁊ dimissiōe cibi calefaciētiuȝ
vt carniū ⁊ ouoꝝ ī apatib⁹ calidis: ⁊ ī cā frida eligēdo cibaria d̄
carnib⁹ ēt que dicta sūt supra ī epate. Verū ē tn̄ q̄ ī dispōnib⁹
fridis spleneticis vt voluit Maly. pūt exhiberi īcisiua magis q̄ȝ
in epaticis. vnde acetū ⁊ cappares cū aceto ēt forti nō nocent in
splenetico ⁊ nocerent ī epatico: ⁊ ita dico d̄ medicis amaris. nā
vt dicit Maly. ī medela splenis rebus vtunt amaris ⁊ accidissi-
mis ī iteriorib⁹ ⁊ exterioribus sine pauore. Et eādē sniaȝ ponit
Aui. vt statiȝ dicet in medicaminib⁹ seu medicinalib⁹: similiter
in apatibus sicut dimittēdū ē vinuȝ ī apostematib⁹ calidis epa
tis: ita ⁊ in splene. De fructibus autem vt dicebatur valent
amigdale fistici passule ī epatica silr ⁊ in splenetica. sȝ fistici ma-
gis valēt ī splenetica: q: nō tātus timor ē de calefactiōe eorū in
splene sicut ī epate: sȝ pot⁹ est aqua or. ⁊ in ꝓcessu ī epe rectifica
ta cū decoctiōe endiuie vel cicoree: vt supra dicebat. In splene
aūt rectificet decoquēdo ī aqua virgultū tamarisci vel scolopē
drie: qm̄ qualē virtutē habet endiuia ad epar talē hȝ tamarisc⁹
ad splenē. Aqua ēt extinctōis ferri magis ē spleni ꝯueniēs q̄ȝ
epati ⁊ cuȝ ꝓprietate. Et qm̄ sua siccitate nō est tātus timor vt
splen ducat ad oppilationē sicut ēēt de epate cuȝ epar hēat ve-
nas minutissimas disseminatas ꝑ ipm que fortiter ꝯstringūtur
a medicinis ꝯstringētib⁹ ⁊ exiccātib⁹: ⁊ sic nō est in splene quo
vene sunt latiores. Et iō Aui. ꝯcludēs quasi sub duobus ver
bis regimē ī dieta ꝯueniēs ī spleneticis dicit in fine capituli de
curationib⁹ splenis: Cibi vero sup. ꝯueniētes illis sunt illi qui
sunt leues ⁊ pingues ex iurib⁹ factis ex eis que sunt leuia ⁊ sub-
tilia ⁊ calefactiua cū qualitate. i. sunt leuia ad digerendū ⁊ subti
liatiua. i. rectificata cū subtiliatiuis ⁊ exēplificās dicit: Et capa
rum cū aceto ⁊ grana alcadia cū aceto ꝯdita arbitror q̄ sint gra
na sisami ⁊ reliqua que sciuisti ī locis alijs. addit exēplificādo de
subtiliatiuis: Et oȝ vt administrent cū illis subtiliatiua sicut si-
napis ⁊ his similia. ⁊ si ꝯdiant cibaria sua cū aceto erit bona p̄-
paratio vt que videbit in de vtilitatib⁹ aceti de medicinalib⁹.

Postremo ordinās potū coꝝ dicit: Et pot⁹ coꝝ sit aqua fer-
rarioꝝ: ⁊ oē in quo extinguit ferrū ignitū multotiēs ī locis. nā
talis aqua est ꝯueniēs saltē ad mixtionē cū vino qd̄ sit subtile ⁊
clarum medij tpis: ī casu quo sit exhibendū vinū ⁊ sumat quāti
tas cibi ⁊ pot⁹ fȝ q̄ a virtute digeri pōt: ⁊ hec d̄ dieta sufficiāt.

Medicinalia.

Circa medicinalia ēt sunt notādi specia-
les cañ. p̄terquaȝ positi supra circa me-
dicinalia in dispōibus epaticis. nā dicit Aui. ī cura malitie cō-
plexionū splenis q̄ cura ꝓxima est curatōibus epatis: dicit ꝓ-
xima q: nō simpliciter eadē. vñ ponēs diuersitatē inter eas di-
xit: ⁊ indiget sup. splen vt sint medicine fortiores ⁊ penetrabilio
res: ⁊ sup. qñ non pñt haberi ita penetratiue ingeniet eaꝝ pene-
tratio cum eis que penetrare faciūt virtutē sup eas vsq̄ȝ quo ꝑ-
ficiant sup. tales medicine splenetice opatiōes suas. Nā medi-
cine epatice nō d̄bēt eē ita vehemētes ⁊ acute ī virtute neq̄ȝ ita
penetratiue sicut medicine splenis. ⁊ q: epar est mēbrum magis
passibile: ⁊ q: citius ad epar ꝑueniūt medicie cū sua virtute vbi
medicine splenetice nō nisi cū magno trāsitu ad splenē ꝑueniūt
ideo in trāsitu debilitant ēt: q: ī substātia splenis vt multū ag-
gregatur de mā frida que resistit īpressioni medicinaꝝ. Iō au-
ctores ad penetrationē ī medicis spleneticis ⁊ īterius exhibēdis
⁊ exterius applicādis ꝑmiscēt acetū cuȝ dictis medicis. ꝓinde
dicebat Aui. ī cura apatum splenis: Et scias q̄ acetū multū in-
greditur in curis coꝝ. Et inde est q̄ cōmuniter medicine que ꝑ
iterius exhibent: exhibētur cū sirupo acetoso vel cum oximelle
simplici vel squilitico. ⁊ ita exteri⁹ cū fiunt fomētatōes vel em-
plastra ponit in eis acetuȝ vel res stāt īfuse ī aceto vt videbit in
ꝓcessu: qm̄ acetū sua penetratōe d̄fert medicias cū virtute sua
ad splenē. imo quidā dicunt q̄ splen q: nutrit sanguie melāco-
lico ad acetosuȝ declināte: ꝯñter ⁊ ī medicis acetosis multū de-
lectatur ⁊ cū his que habēt talē saporē vnde attrahit tales me-
dicinas cū ipo acetoso: ⁊ ita cuȝ virtute sua citius ad ipm perue
niunt. ⁊ ita recte dicit Aui. q̄ acetū multū ingredit ī curis eoꝝ
scilȝ spleneticoꝝ: qm̄ ī cā calida iuuat alterando: ⁊ ī mā viscosa
īcidendo: ⁊ ī grossa subtiliādo ⁊ aperiēdo: ⁊ medicias ēt ad sple
nem deferēdo: ⁊ aliqñ ꝓhibendo fluxuȝ materie: aliqualr ēt re-
soluendo ⁊ aliqualiter leniēdo. ⁊ d̄ hoc dixit Rabi. ꝑticula 22ª:
In aceto ē specialitas que nō inuenit ī sibi similib⁹ cui⁹ colligit
dissolutio ⁊ retētio fluxuū. ⁊ hoc est ex aliqua cā nāe sue cāe: ⁊ ē
in eo ꝑua remolitio ⁊ aceti nā frida debiliter īuenit. Debēt etiā
ꝯseruari virtutes haꝝ medicinaꝝ sup eas vsq̄ȝ quo ad splenem
ꝑueniant: vt dicit Aui. ne ī trāsitu dissoluāt. Proinde sepe me
dici cū medicis calidis spleneticis miscēt aliquas fridas ad ꝯser
uandū eaꝝ virtutes vt portulacā plantag. vel semia coꝝ que ēt
cū hac intētiōe cū ꝓprietate cōfortāt splenē educēdo cū hoc hu
mores melācolicos a splene. Sepe ēt cū his medicis ad eandeȝ
ītentionē miscet armoniacū vel aliud gen⁹ gūmi. nā sua viscosi
tate ꝯseruant virtutes aliaꝝ. Et sicut dictuȝ est de medicis ta-
libus ꝑ interius exhibēdis: ita ēt est de exteri⁹ applicādis q̄ oȝ
q̄ sint fortiores splenetice q̄ȝ epatice ⁊ penetrabiliores ex causis
adductis. ⁊ ita auctores cōiter circa epar faciūt epithimata vel
inunctiōes vbi circa splenē magis ītendūt cū embrocatiōib⁹: ēt
pluribus vicib⁹ ī die applicāt fomentatōes ad splenē q̄ȝ iunctio
nes ad epar: ⁊ vt plurimū faciūt fomētatōeȝ cū filtro īfuso ī ace-
to prius ad maiorē penetrationē. ⁊ istū totū cañ. īsinuauit Aui.
ī caº curationū splenis vbi postquā numerauit aliquas medici-
nas que cursu ꝓpaetatis valēt dicit: Et ꝯueniēs quidē ē vt hu
iusmodi medicine singulares dicte pri⁹ ⁊ posteri⁹ sup. dicent bi
bantur cū sirupo acetoso ⁊ aceto: ⁊ fiant ex eis ēplastra cōfortati
ua cū aceto. Et istū cañ. speciali⁹ ēt d̄clarauit idē. A. post verba
supius dicta ī cura malitie ꝯplexiōis cū dicit q̄ cura splenis est
ꝓxima curatōibus epatis ⁊c̄. Addit: ⁊ scias q̄ differētia iter cu
ratiōes spleneticas ⁊ epaticas ē in fortitudie ⁊ debilitate ⁊ labo
re ⁊ alleuiatiōe sup. opatōis medicinaꝝ. ⁊ declarās dixit: Epar
eim ē dignius vt alleuiet cū eo ⁊ nō sit supfluitas ī cōfortādo id
quo curat. i. in reddēdo medicinā multū fortē: ⁊ nō afferāt sup
ipsum medicine acute nimis sicut acetū forte nisi ī necessitate. i.
cū eēt intētio multe infrigidatiōis ⁊ penetratōis. Addit: ⁊ splen
ecōtrario ei⁹ eget vt adiuuet medicie eius cū eo q̄ cōseruat vir
tutem eaꝝ: ⁊ cū eo q̄ penetrare facit ⁊c̄. Aliū cañ. posuit Aui.
ēt de medicis maxime calidis circa splenē dixit: Et scias q̄ res
calide valde nō sunt multū cōuenietes spleni ꝓpterea q̄ idurāt
⁊ exiccāt ꝓhibēt a resolutiōe. Similis tn̄ cañ. posit⁹ ē supra etiā
de curis epatis. nā ambo hec mēbra preꝑata sunt vt preꝑentur
ad duritiē: vnde oȝ vt dicit Aui. ī cura apatū splenis ⁊ ē cōe ad
oēs spleneticas vt misceantur cū eis medicine in quibus sunt ī-
ciño aliqua cum caliditate aliquali ⁊ stipticitas sup. cōmensura
ta. ⁊ similem precise sententiam ponit Gal. 9º memiri capitulo
tertio. Alium canonem posuit Gal. 12º terapentice qui con-
trahit ad medicias eductiuas māe dixit q̄ supfluitates splenis
nō educunt nisi ꝑ laxatōeȝ ventris. s. ꝑ secessuȝ: q: nō sic ꝑ vri-
naȝ nec ꝑ sudorē sicut māe epatice. Et illū cañ. posuit Rabi. 9ª
ꝑticula dixit: nō euāt supfluitas ī splene nisi via vna. s. per se-
cessuȝ: q: nō pōt expellere qd̄ ī se est ad renes. Et iō cū apatū est
vt dicit vel sup. aliter magnificatū mouem⁹ cum siue mouem⁹
euȝ ad expulsionē supfluitatis ī eo exñtis ꝑ secessuȝ. Aliqñ tn̄ ali
quid educit ꝑ vomitū p̄cipue cū stat oppilatio ī poro trāseunte
ad itestina. Aliū cañ. posuit ēt Auic. de medicis spleneticis in
electōe quarūdā medicinaꝝ. Nā q̄dā sunt q̄ sunt p̄cipue de ca
lefaciētib⁹ magis: quedā magis de īfrigidātib⁹. Nā ī cura ma-
litie ꝯplonis dixit: Et spleni qdeȝ sunt medicine q̄ sunt ꝓprie ei
sicut cortices radicū capparis ⁊ armoniacū ⁊ scolopē. ⁊ alleum
siluestre. tn̄ iter has medicinas maxie ad duritiē splenis eligibi
lior ē cortex capparoꝝ. Naȝ de ea dixit ī capº curatōnuȝ splenis
loquēs de medicis ad duritiē splenis: ⁊ medicinaꝝ singulariuȝ
que administrantur ad hanc curam melior est cortex radicis cap-
paris. Ipse eniȝ vt dicit multotiēs educit vrinam ⁊ egestioneȝ
sanguineā malaȝ ⁊ sanat ⁊ ꝓprie qñ bibit cū sirupo acetoso. Et
de scolopēdria ⁊ cortice radicis capꝑis dicit Gal. 12º terapēti-
ce capº 4º: quale eiȝ est farmacū epati absinthiū tale spleni cap-
paroꝝ cortex: ⁊ quale ēt epati vocatū eupatoriū tale spleni sco-
lopendriū. De fridis aūt spleneticis appropriatis ē portulaca
⁊ se. eius ⁊ corali decocti ⁊ folia salicis ⁊ cucurbita ⁊ se. acetose ⁊
se. attriplicis. Et de his oībus fecit mentōeȝ exp̄ssaȝ Aui. ī caº
de curatōib⁹ splenis. Et de tamarisco Aui. nō posuit ei⁹ cōple-
xionē ī actiuis: sȝ in ipso est stipticitas ⁊ abstersio ⁊ mūdificatio
⁊ est p̄cipui iuuamēti ad splenē. Naȝ eius rami dissoluti ī aceto
ꝯferūt spleni emplō iñ facto ⁊ ad splenē. Bibit vinū ī quo deco
cta sūt folia ei⁹ ⁊ ipsi⁹ virgulta: ⁊ faciūt splenetici vasa de ligno
eius in quibus comedunt ⁊ bibūt. Et auctores cōiter vtuntur
fructu tamarisci ī duritie ꝯiuncta caliditati licet apud nos non
reperiat tamariscus ferēs fructus. Forte q̄ ī partib⁹ oriētalib⁹
reperit: loco igit fruct⁹ illi⁹ possum⁹ accipere folia vel flores.

Cū istis ergo calefacientib⁹ vel infrigidātib⁹ occurēdū est ad
dispōnes splenis fm̄ exigētiā ꝯponēdo cū reliquis medicinis q̄
ēt epati ꝯueniunt: q: plurime epaticaꝝ etiaȝ valent spleneticis.
Nā spodiū de medicinis frigidis valet ēt ⁊ spleni sicut ēt ari-
stol. ⁊ gentiana ⁊ genestra ⁊ flores genestre epati ꝯueniētes etiā
spleni ꝯueniūt. sed acorus nasturtiū ⁊ nigella ⁊ prassiū magis iu
uant splenēȝ: ⁊ singlr cortex median⁹ fraxini precipue ī duritie
⁊ capil'. ve. de temꝑatis valet ī vtroq̄ȝ. Et ita ex his potes face
re ꝯpositōes ad diuersas intētōes exhibendo īteri⁹ ⁊ exterius.

Sed de medicinis que per interi⁹ exhibētur ī dispōnib⁹ sple
nis siue sint ad alterandū siue ad soluēdū posuit aliū ⁊ vltimum
cañ. Auic. ī caplo curationū splenis dicit sic: Et cū administrat
aliquid hoꝝ supple de medicinis sumēdis per interi⁹ tūc me-
lius ē vt dimittat aquā aut minuat potū eius. s. paꝝ quid miscē
do de humido vt sit medicina sup. magis apta efficere effectū
circa splenē vt. s. permaneat circa ꝯcauū epatis ⁊ nō trahat ad
gibbositatē epatis ꝓpter adiutoriū aque plurimuȝ vt dixit. Et
istū cañ. bene notare qm̄ nō debem⁹ intēdere ad euōnē māe edu
cendo cā per vrinā aut sudoreȝ lȝ forte aliqñ hoc faciat nā: ⁊ sic
nō debemus ꝯuertere ad gibbū epatis qm̄ māe nocentes ī sple
ne sunt grosse nō parate educi per vias strictas imo per secessū
vt dictū ē ī cañ. superiori. Veniēdo igit ad opus practicum si
cā doloꝝ splenis fuerit mala ꝯplexio sine mā tunc dicit Serap.
q̄ opȝ vt faciamus in corruptōe simpliciū ꝯplexionū in eo. i. in

splene ⁊ administrem⁹ ĩ eo istas res quas diximus ĩ sermone sup
epar. s. ĩfrigidādo ĩ ꝯplexiōe calida ⁊ calefaciēdo ĩ cā frigida. sꝫ
addamus in virtute caꝝ vt dicebat in cañ. supra. ⁊ vt dicet sta/
tiꝫ ĩ malibus nō apostemosis peccante mā calida vel frida ēt nō
oppilāte siue ꝯiungat oppilatio ēt nō apans ꝓpter abbreuiare.
qm̄ ēt vt dicit Serap. si ĩ splene accidit oppilatio sup. nō apans
tunc opꝫ vt administrētur medicie quas diximus ĩ curatōe oppila
tionū epatis ⁊ addam⁹ res fortes valde. Stante igitur cā ledē/
te calida si cōiungat ĩ toto replō sanguinea: tunc a pricipio ꝯue/
nit vt fiat flōmia de basilica dextra. Et si illi⁹ repletiōis cā fuit
retētio sanguis emoroidalis vel mēstrualis ĩ mulierib⁹: tūc post
eā erit necessaria flōmia saphenaꝝ: sꝫ iste flōmie nō respiciūt ni
si cām ātecedētē ⁊ nō cōiunctā: sꝫ q: nō tute possum⁹ ĩfridare
splenem nec flōmare stāte repletiōe ĩ toto nisi prius fiat eūatio a
toto: iccirco dicit Auic. ĩ cap° cure malitie ꝯplexionū ĩ fine di/
xit: Et qñqꝫ necessariū faciūt egritudines splenis vt flōmet ba/
silica maior. i. basilica dextri lateris ad differentiā basilice sini/
stre que noīatur basilica minor: ⁊ flōmetur saphena sup. in casu
dicto. Deinde attēdendū est ad cām ꝯiunctaꝫ: ⁊ tunc prīo bonū
erit digerere mām calidā que plerūqꝫ est adusta si cōiungāt si/
gna caliditatis ĩ splene cuꝫ sirupo vt ĩfra. ℞. sirupi viol. sirupi d
fumoterre añ. ʒ. vj. sirupi de pithimo. ʒ. ij. aquaꝝ buglose lupu
lorum ⁊ solatri stāte magna flāma: vel scolopē. nō stāte magna
flāma añ. ℥. j. misce: ꝯtinuet trib⁹ vel quattuor vicib⁹: ⁊ hic ēt
valet sirupus de bisantijs. Postea purget mā de splene: ver/
bigratia. ℞. diacatholico. ʒ. vj. diasene. ʒ. ij. diaprunis solutiui
ʒ. j. vel. ʒ. j. s. ĩ corpe forti distempent cuꝫ aqua decoc. floꝝ bo/
rag. buglos. fumiterre ⁊ scolopen. Et si mā nō fuerit adusta tñ
calida ꝓ digestiuo vꝫ sirupus acetosus vel oxisacra cū duobus
ꝑtib⁹ aque endiuie ⁊ scolopē. ꝑte vna ⁊ ꝯtinuet quattuor dieb⁹
postea det potio vt ĩfra. ℞. reubarbari agarici añ. ʒ. j. ĩfundat ĩ
aquis vt supra cū. ʒ. s. salisgēme: postea facta colatura post. xij.
horas addat colature cassie ⁊ diacatholico. añ. ℥. s. electuarij d
succo ros. ʒ. j. s. misce. Postea sequētib⁹ dieb⁹ dent alteratiua
⁊ agitiua per iteri⁹: ⁊ in hoc valēt trocisci positi ĩ lrā de agno ca
sto dati cū aqua decoc. solatri ⁊ endiuie dādo. ʒ. j. ꝓ vice: ⁊ in
magna flāma trocisci de berberis. Similiter valent appropriati
trocisci si fiāt ex cucurbita siccata ⁊ se. attriplicis ⁊ scolopē. in/
corporatis cū aceto ⁊ exiccatis ⁊ pulnerizatis: ⁊ si ponant cum
his spēs diarodon abbatis spero magis iuuabūt. Exteri⁹ autē
oꝫ epithimare cū ĩfrīdantib⁹ faciēdo epithimata vel ēbrocas ⁊
meli⁹ cū aqua decoctōis radicū endiuie ⁊ folioꝝ ⁊ radicū salicis
⁊ folioꝝ ⁊ radicū portulace decoquant ĩ aqua ⁊ aceto: ⁊ fiat epi
thima vel embrocatio bis in die vel ter fm̄ exigentiam calefa/
ctionis: ⁊ pōt fieri inunctio cū oleo ro. ⁊ aceto: ⁊ si placet incor/
porare folia salicis cuꝫ modico radicis capparoꝝ ⁊ modica cera
pōt fieri vnguentū ꝯueniēs. Et si cā fuerit frīda materialis non
apans sꝫ oppilās: tūc digerat mā cū oximelle simplici ⁊ sirupo
de duabus radicib⁹ in principio cū aquis apij ⁊ scolopē. ⁊ abs.
ꝯtinuent quinqꝫ dieb⁹. Deinde exhibeat medicina de agarico
ĩfundendo. ʒ. ij. agarici cū zinzi. ⁊ salgēma q sufficit ĩ aquis flo
rum genestre ⁊ bethonice cū aqua decoctiōis corticū interiorū
ligni fraxini cū modico vini albi: ⁊ facta colatura addat diaca/
tholiconis. ℥. s. electuarij indi diasene añ. ʒ. s. fiat potio ⁊ exhi/
beatur fm̄ ꝯsuetudinē. Et fiant fomētatōes supra splenē siue
ēbrocationes cū decoctiōib⁹ apij radicū feniculi ⁊ corticū cappa
roruꝫ añ. ℥. ij. sticados calamēti folioꝝ tamarisci ⁊ genestre añ.
M. j. decoquātur ĩ aqua debite q̄ātitatis ⁊ aceto equalr: ⁊ pñt
fieri iunctōes cū oleo de lilio ⁊ de spica ⁊ de amigdalis amaris:
⁊ oleuꝫ de fisticis ē forte ad hanc intētionē. Post exhibeant fa
cta mūdificatōe trocisci appropriati ⁊ confectiōes appropriate.
Nā valet dialaca diacurcuma: ⁊ trocisci de capparib⁹ sūt pci/
pui iuuamēti positi ab Azara. quoꝝ descriptio ē talis. ℞. vsnee
rubee tictoꝝ polij mōtani corticū radicū capparoꝝ radicum na
sturtij sinapis hireos añ. partes equales: terātur ⁊ cribellent ⁊
ꝯficiant cū succo apij ⁊ fiāt trocisci quoꝝ qlibet sit ponderis. ʒ.
j. s. ⁊ sumat vnū ex eis cū oximelle simplici vel oximelle squilliti/
co. Et dicit Aza. q cōferūt huic ficus ĩfuse ĩ aceto duc si sumā/
tur ante cibū. Cappares ēt cū aceto sunt ĩ hoc vtiles ⁊ nō sunt ĩ
mā splenetica siue calida siue frida aliquo mō omittēda clisteria
facta cū decoctōib⁹ appropriatis reꝝ calidaꝝ vel fridaꝝ de qui
bus supra: postea vigorādo clisteria cū cassia cū hiera ⁊ oleis ap
propriatis fm̄ exigētiā: nā ĩ clisterib⁹ sperat magnū iuuamētuꝫ
ĩ casu. Si vero cā doloꝝ fuerit tumor ventosus tūc facta mū
dificaiōe de materieb⁹ ꝯseruātib⁹ ventositatē cū hiera ⁊ simili/
bus ⁊ cauēdo a cibis ventosabilib⁹ ⁊ a potu aque: tunc dicit. A.
q ipsa ĩdiget aperitiuis ⁊ abstersiuis resolutiuis cū virtute sti/
ptica forti plusquā sit virtus resolutōis qm̄ mā ē ventosa leuis
vt dixit. Et addit q hoc ē diuersuꝫ ab eo qd̄ ē ĩ apatib⁹ quasi ĩ/
nuat q ĩ apatib⁹ maxie duris resolutiua debēt simplr ⁊ aperi/
tiua abstersiua ⁊ resolutiua stipticis dñari. Sed ĩ inflatōe ⁊ apo/
stemate ventoso: ecōtra stiptica debēt dñari resolutiuis ⁊ aperi/
tiuis. Sed cōtra istā sniam sūt manifeste euidētie. p° quoniā
Auic. ĩmediate ponēs medicias que ĩ casu ĩflatōis ꝯueniūt di/
cit: ⁊ magis ꝯueniētes ei sunt sicut agn⁹ castus ⁊ ciminū ⁊ rutha
⁊ amcos ⁊ similia. tñ pꝫ q ĩ istis virt⁹ resolutiua ē dñans ad vir/
tutē stipticā. Itē dicit q ꝯfert illi iuuamētū maximū positio vē
tosaꝝ ignitaꝝ supra splenē. ⁊ tñ ĩ his ē fortior resol'o q̄ꝫ stiptici/
tas vt manifestū ē: imo quasi nulla stipticitas. Preterea ad hoc
ēt ē rō qm̄ ĩ mā vētosa grossa ĩtētio ē vt subtiliet ⁊ post dilaten
tur ⁊ ĩ vaporē ꝯuertat ⁊ ita resoluat: igit seqt q resolutiua de/
bent dñari stipticis. Pro declarādo hoc textu dat Gētilis

duas declaratōes. vna ē q ꝯparādo resolutiua ad stiptica ⁊ ĩ cu
ra ĩflatōis ⁊ ĩ apostematib⁹ duris absolute dominari debent re/
solutiua stipticis vt quasi deducūt anodina. sed in ĩflatione vir
tus medicine stiptice dꝫ eē maior in ꝯparatōe ad eā que reqrit ĩ
cura duritiei nō tñ q dꝫ eē maior resolutōe eiusdē. Sꝫ ista decla
ratio videt de directo eē ꝯtra verba Aui. q expsse dixit q infla
tio ĩdiget agitiuis abstersiuis ⁊ resolutiuis cum virtute stiptica
forti plusq̄ꝫ sit virt⁹ resolutōis. Et idē dicit Serap. a quo cepit
istā sniaꝫ Aui. Nā ponēs curā ĩflōnis splenis dixit: Ad vētosi/
tates aūt grossas que coartāt splenē ⁊ apant ipm ⁊ inflōneꝫ que
fit cū eo opꝫ vt ĩcipiam⁹ ab inunctōe cuꝫ oleo de abs. deide po/
nam⁹ sup ipm emplm qd̄ fit ex alumie ⁊ fulfure ⁊ nitro ⁊ pice ⁊
oppoponaco. ⁊ pꝫ q ĩ istis virt⁹ stiptica dñat resolutiue. Pro/
inde addit: ⁊ solliciti sim⁹ vt sit virt⁹ stiptica pōtica magis vin/
cens ĩ reb⁹ qbus vtit ĩ curatōe. s. inflōnis ⁊ sit virt⁹ resolutiua
minor. Ecce q cōpat resolutiuā ad stipticā ⁊ ecōtra volēs q sti
ptica dñent resolutiue q de directo contrariat dicto Gētilis.
Dat aliā solutōeꝫ Gen. quā credo eē de mēte Aui. ⁊ Serap.
dicit q dña ista. s. in curatōe vētositatis ⁊ curatōe apatis duri
ĩ hoc q stiptica debēt supare resolutiua in inflōne ⁊ q hoc ē di
uersū ab eo qd̄ est ĩ apatibus vbi resolutiua dñant stipticis. qd̄
hec dña nō ē necessaria ⁊ semp ĩherens sꝫ est dña possibilis tm̄.
Nā in apate duro vel ĩ duritie splenis semp resolutiue medicie
dñant stipticis. aliquotiēs ēt fit ideꝫ ⁊ in curatōe inflōnis vt pꝫ
de cimino ⁊ rutha positis in tex. Aui. ⁊ vt deducunt motiua. tñ
aliquotiēs p stiptica dñantia fit curatio inflōnis. ĩmo ipsa stipti
ca p se ad curā faciunt duplr. Primo q: ꝯprimēdo exprimūt vē
tositates a ꝑtib⁹ splenis ĩ qbus ꝯcludunt causantes dolorez ad
reliquas vacuitates: ⁊ ita remouēt inflōneꝫ dolorosaꝫ. 2° q: ag
gregato splene fm̄ ꝑtes suas p medicinas stipticas nō parat ad
recipiēduꝫ als ventositates ĩmo ipsas a se repellit. Et q hec sit
snia Aui. vt mihi appet videt declarari ex verbis eiusdē positis
ibidē in lrā. Nā verificās q in inflōne stiptica aliqñ cuꝫ dñant
resolutiuis curāt dixit: qm̄ mā ē vētosa leuis ⁊ ita sup. expellibi
lis p ꝯpressionē. ⁊ hoc ē diuersuꝫ ab eo qd̄ est ĩ apatib⁹ ĩ qb⁹ mā
ē grossa nō expellibilis p ꝯpressionē: ĩmo ĩdisponeret ad resolu/
tōeꝫ: ⁊ ita ē diuersuꝫ hoc ĩ apate. qd̄ ēt ꝯpressio faciat ad remo/
tōeꝫ doloꝝ vētosi p modū dictū: ēt declarat in codē cap° cū di
xit: Et qñ repletio vētris ei⁹ ꝯmouet sup eū dolorē. s. ventosuꝫ
nocte vel die ꝯprimat ipm faciēdo ꝯpressionē post ꝯpressionē: ⁊
ita vult q ꝯpressio exprimat vētositatē de loco ad locū: ⁊ ita so/
la stiptica vel dñantia resolutiuis faciūt ad curatōeꝫ inflōnis q
erat declarādū. In casu igit particulr: prīo fiāt clisteria ap/
propriata ad ventositatē de qbus dictū ē ĩ cura tīpanitis. Deiñ
pñt exhiberi trocisci facti ex qbusdā simplicib⁹ de qb⁹ dicit Ra
sis 7° ꝯtinētis: dico accorus dissoluit vētositatē grossaꝫ q̄ est in
splene: ⁊ similr facit nigella nasturtiū agn⁹ castus rutha. Vñ cū
opus fuerit fieri de his trociscis fiat dosis pōderis aur. j. cū de
coctōe partiuꝫ hoꝝ seminū: sed sit decoctio vel potus ĩ modica
quātitate vt dicebat ĩ cañ. Et hāc dscriptiōeꝫ vel silēz ĩ virtute
posuit Aui. sub hac forma dixit: Et qñqꝫ oꝫ vt ĩ potu tribuat ex
agnocasto ⁊ amcos cū corticib⁹ radicis capparoꝝ ⁊ rutha sicca
⁊ acoro aur. j. cū vino antiquo. Serap. aūt ponit trociscos ex/
cellētes sub hac forma. Sumāt nasturtij al. ʒ. xxx. terātur ⁊ cri
bellent ⁊ ꝯficiant cū aceto vini fortis ⁊ fiant ex eo trocisci subti/
les parui ⁊ sint ĩ furno vt panis aut super patela donec exiccēt
⁊ nō ꝯburant. deinde terātur ⁊ cribellent ⁊ misceant cū eis gra
noꝝ agni casti. ʒ. x. ⁊ fructus tamarisci vel sup. folioꝝ. ʒ. v. sco/
lopēdrie. ʒ. vij. aggregētur ꝯtrite ⁊ cribellate ⁊ dent ex eis pon
dus. ʒ. iij. cū secaniabin. Et eādē descriptionē ad vnguē posuit
Auic. in eodem caplō inflatōis: sed loco nasturtij al. ponit elebo/
ri al. Sed credo q lrā ē corrupta ⁊ melius iacet nasturtij q ĩ ca/
su singlr valꝫ vbi eleborus eēt medicina nimis fortis dicit sic:
Ex ebibitis vero sūt trocisci huiusmōi. ℞. elebori al. ʒ. xxx. que
terant cuꝫ aceto vini acuti: ⁊ fiant ex his trocisci subtiles pui ⁊
ponātur sicut panis ĩ furno ⁊c. precipue discurrendo sicut fecit
Serap. ⁊ cū simplicib⁹ ⁊ cū dosib⁹ dādo. ʒ. iij. ꝓ vice. Sꝫ vbi
Serap. dicit q exhibeat cū secaniabin dicit Aui. cū sirupo ace
toso de zuccaro. Circa exteri⁹ applicāda pōt fieri fomentatio
vt infra. ℞. ruthe meliloti camomil. añ. M. j. nitri se. agni casti
añ. ℥. s. bulliant ĩ aceto ⁊ aqua ferrarioꝝ. postea cū filtro ĩfuso ĩ
dicto aceto post longaꝫ decoctōeꝫ fiat fomētatio bis vel ter cuꝫ
eo calido. postea ex fece illoꝝ simpliciū decoctoꝝ pōt fieri empla
struꝫ supra splenē. ⁊ si placēt possunt decoqui ficus sicce ⁊ ma/
seclari cū reliquis ⁊ ex eis acquiret forma ꝯueniētior ad emplꝫ.
Possum⁹ ēt facere saccellatōes siccas pcipue cū furfure ⁊ sale
⁊ costo ⁊ scolopen. ⁊ se. agni casti ⁊ cuꝫ nuce cipressi. Et dicebat
Serap. de furfure: ⁊ cōfert apatib⁹ mollib⁹ ⁊ ventositatib⁹ gros
sis vaporatio facta ex furfure decocto cū aceto ⁊ aneto qd̄ ē q:
nā furfuris ē vt resoluat qd̄ ē ĩ splene resolutiōe notabili ⁊ mūdi
ficat grossitiē eius. Ad istā intētioneꝫ adduci illa que sunt supra
dicta ĩ cura idro. tīpanitis nō curo multiplicare verba sed ad il
lum locū recurrat. Sed nō omittat vnū verbū qd̄ ponit ab. A.
simul cū Serap. de approximatōe ĩ emplastris vnguētis p exte
terius armoniaci vel bdelij quo cōiter vtunt medici ĩ dispōnib⁹
spleneticis vt. s. nō exhibeat nisi cū intēdit vehemēs impressio
⁊ alia nō sufficiunt. ⁊ qñ nō est fe. vel alr caliditas: nā dicit. A.
ad fi. capituli de cura ĩflatōis postq̄ꝫ numerauerat medicias si/
miles his que dicte sunt dixit: Et si voluerit sup. medic⁹ vt sit
cū fortitudine sup. operatio. ⁊ vbi nō sit febris ponantur ĩ eo ar/
moniacū ⁊ bdeliū ⁊ similia. Et Serap. dixit: si vero non ē cali/
ditas ꝓijciūtur in vaporatōe armoniacū ⁊ bdeliū. ⁊ istis factis
si nō

si nõ sufficiãt: tunc cõfert qđ dictũ ẽ supra vt ponãtur ventose
sicce supra splenẽ cũ flãma ignis. nã attrahũt valde cũ vehemẽ
tia vt dicit Serap. ⁊ fiant ꝯpressiões post ꝯpressiones vt supra
dictũ ẽ. ⁊ hec sufficiãt de cura ĩflatõis. In curatiõe aũt apo/
stematũ calidoꝝ nõ existẽte plenitudine ĩ toto: q: de plenitudi/
ne dictũ ẽ supra quõ sunt siẽde flõmie cões ⁊ aliqualr diuersi/
ue. Sed habẽdo intẽtionẽ partiꝫ ad diuertẽdũ partiꝫ ad cuãn/
dum de mã fluxa vel ibidẽ aggregata opꝫ a pñcipio vt fiat flo/
bothomia basilice sinistre titillaꝝ manus sinistre. i. vene existẽ/
tis iter ãnularẽ ⁊ minimũ: lꝫ aliqñ laudãt auctores fieri flõmiã
prius de basilica sinistra ⁊ aliqñ de saphenis ⁊ vbi retẽtio fuerit
retẽtio emoroidaꝝ vel mẽstruoꝝ. ⁊ ĩ corpore ĩ quo nõ posset fie/
ri euõ per flõmiã ponãtur ventose cũ scarificatiõe in natibus: ⁊
hoc dico ĩ calido apate in principio ⁊ ĩ augmẽto. Et si cã fuerit
retẽtio emoroidaꝝ ⁊ nõ tolleret flõmiã: laudant medici vt ponã
tur sanguisuge ĩ loco emoroidaꝝ ad sugendũ sanguinẽ melãco
licũ de ꝓfundo ⁊ extrahaẗ plus vel min⁹ de sangnie fꝫ appen/
tiã illius siue ꝑ flõmiã siue per vẽtosas vel sanguisugas. Nam
si fuerit grossus maior quãtitas educaẗ qꝫ si fuerit clarus ⁊ sub/
tilis. Et ad hunc sensũ dicit Auic. ĩ caplo egritudinuꝫ splenis:
cũ scies ꝙ cã ĩ his ẽ oppilatio ex sanguie plurimo melãcolico oꝫ
flõmes basilicã ⁊ saluatellã: ⁊ dimittas saluatellã ꝯstringi ꝑ se/
ipsaꝫ sup. apparente sanguine grosso melãcolico qui euãẗ. Ad/
dit: tamẽ cũ ꝯstringiẗ ante casuꝫ virtutis q: vbi timeremus de
virtute nõ oporteret expectare ꝙ per se ꝯiũgereẗ. Sꝫ ĩ apatib⁹
fridis ⁊ aliis dispõnib⁹ spleneticis flõmia ⁊ õis extractio sangui
nis ẽ multũ suspecta. Et de hoc posuit cañ. Auic. in caplo do/
loris splenis ad finẽ sen. xv. cũ dixit: ⁊ nõ fiat flõmia qꝫuis indi/
cet eã cõitas medicoꝝ nisi apud necessitateꝫ vt sup. ĩ cãibus di
ctis: ⁊ pauca sup. ẽt fiat ⁊ sup. cũ timore. ⁊ rõ sumiẗ ex hoc q: in
splene plerunqꝫ dñatur mã grossa frida: ideo multũ timetur de
extractõe sanguis. Post flõmiã autẽ intẽdendũ ẽ ad alteran
dum ⁊ intrinsecus ⁊ extrinsecus. intrinsec⁹ aũt valet sirupus vt
ifra. ℞. sirupi acetosi simplicis. ℥. j. sirupi de fumoterre. ℥. s. cũ
aquis endiuie solatri ⁊ apii aã. ℥. j. misce. ⁊ post sirupos duos
loco dictaꝝ aquaꝝ ponaẗ de decoctiõe extremitatis tamarisci
⁊ extremitatũ salicis cũ aqua endiuie: ⁊ loco sirupi acetosi pona
tur oximel simplex vel fiat sirupus vt infra. ℞. endiuie fumi ter/
re extremitatũ salicis ⁊ tamarisci feniculi ⁊ scolopen. aã. M. j.
seis portulace corticũ curcubite sicce mediani corticis fraxini
aã. ℥. s. decoquãtur ĩ debita quãtitate aque ⁊ modico aceti ⁊ đ
colatura fiat sirupus acetosus cũ zuccaro ⁊ exhibeaẗ cuꝫ aquis
scolopen. feniculi ⁊ apii vel cicoree. postea exhibeaẗ potio vt in/
fra. ℞. mirabol. citri. ʒ. ij. ꝯtundãtur ⁊ ĩfundãtur ĩ aquis fumi/
terre lupuloꝝ cuscute ⁊ scolopẽ. postea post. x. horas addaẗ co/
lature cassief. ʒ. vj. mãne. ℥. j. s. misce. põt ẽt fieri puluis ad hãc
intentionẽ sub hac forma vt infra ⁊ est Maly. ℞. mirabol. citri.
ʒ. v. rof. ʒ. iij. spodij berberoꝝ aã. ʒ. ij. exhibe. ℥. s. vsqꝫ ad. j. đ
pulpere isto cũ. ℥. vj. aque lactis capraꝝ põt fortificari medicia
si placet cũ electuariis solutiuis diapruno solutiuo vel electua/
rio rof. vsqꝫ ad. ʒ. j. ⁊ nõ trãscẽde ꝓpter dubiũ apatis. Ad al
terationẽ aũt simul cũ resolutõe ⁊ ꝓhibitiõe a duritie valꝫ sin/
gulariter se. portulace si exhibeaẗ cũ aceto: de quo dicit Auic. ĩ
capitulo ꝓprio de cura apatuꝫ: Et ex his que cõferũt in ipso ẽ
vt detur in potu de se. portulace. ʒ. j. s. cũ aceto: inest eiꝫ ei pro/
prietas vt vult in resoluẽdo apata supple calida ⁊ duritiem eius
supple prohibendo: valent etiã trocisci de spodio ⁊ de berberis
vt supra dicebatur. Circa extrinseca autem licet cõmunis ca
non sit ꝙ in apostematib⁹ calidis in principio debeantur pura
reꝑcussiua frida: tamẽ in mẽbro tali ꝙ ẽ splen nõ debẽt apponi
pura reꝑcussiua frida neqꝫ extreme frida neqꝫ sicca. tũ q: timor
eẽt fluxa materia: exẽpligratia ab epate vt cõmuniter euenit ne
per fortia reꝑcussiua mã rediret a splene ad epar: ⁊ sic ab igno/
bili ad nobile duceret ꝙ eẽt incõueniẽs: eẽt ẽt timor de indura
tione splenis ꝓpter fortia frida ⁊ stiptica: qm̃ apata splenis faci/
le induranẗ: qm̃ ⁊ si pẽdeãt a sanguie calido ẽ tamẽ grossus san
guis a quo vtplurimũ pendẽt ꝓpterea ĩ repercutiẽdo circa sple
nẽ: neqꝫ medicine debẽt esse nimis fr̃de neqꝫ plurimũ stiptice:
sꝫ ad remisse calidũ debẽt declinare facta remissiõe in calidita/
te ꝑ medicinas fridas primi vel secundi gradus: ⁊ in eis dꝫ esse
modicissima stipticitas. ⁊ ꝓpter cãm dictã ⁊ ꝑꝑ difficultatẽ pe
netrationis medicinaꝝ ĩ splenẽ: fortiorib⁹ autẽ fridis ⁊ stipticis
possum⁹ vti in pñcipio apatũ calidoꝝ epatis. ꝓpterea dicit. A.
de cura apatuꝫ splenis qđ approximãt curatiões eoꝝ curatiõi/
bus suoꝝ similiuꝫ ĩ epate pter qđ necessitas sit illaꝝ sup. tm̃ ĩfri
gidando ⁊ sup. ꝓpter vehemẽtiã ad latus stipticitatis. i. ꝙ de/
bent esse min⁹ stiptica qꝫ ea que debenẗ epati: cũ nõ sit membrũ
principale vt dictuꝫ ẽ supra: iõ ⁊ ab ipo principio ĩ apatib⁹ sple/
nis debẽt apponi aliqua apitiua ⁊ resolutiua: plus tũ ⁊ min⁹ fm
diuersitatẽ mãe ĩ multitudine vel paucitate ⁊ ĩ caliditate vel fri
giditate fꝫ diuersitatẽ tẽporuꝫ pñcipii: q: minus calida ĩ princi
pio inijciatiuo ⁊ magis in ꝓcessu. valet ergo a principio fomẽta
tio facta cũ đcoctõe or. ⁊ folioꝝ salicis ĩ aceto. i. cũ filtro fiat fo/
mentatio: postea fiat inunctio cũ oleo ro. ⁊ camomellino. ⁊ si pla
cet possumus facere ẽplastruꝫ sub hac forma. ℞. rosaꝝ melliloti
scolopen. aã. M. j. berberoꝝ. ℥. s. bulliãt in aqua ⁊ aceto debi/
te quãtitatis: postea in decoctõe facta colatura distemꝑeẗ fari/
na or. ⁊ cũ oleo ro. ⁊ camomil. fiat ẽplastruꝫ. In augmẽto autẽ
addaẗ de foliis tamarisci ⁊ floꝝ ⁊ se. agnicasti: ⁊ si vellem⁹ stan/
te multa flãma magis ĩfridare possem⁹ cũ emplastro dicto po/
nere de succo folioꝝ salicis ⁊ de succo portulace. Et si mã veni/
at ad statũ resolutõis ĩ apatib⁹ splenis nõ debẽt apponi sola re/

solutiua ꝓpter timorẽ calefactiõis ⁊ petrificatiõis: vt supra fuit
dictũ in cañ. iõ cũ resoluẽtib⁹ sunt miscẽda humectãtia ⁊ molli
ficatiua dñantib⁹ tamẽ resolutiuis. nã possunt misceri cũ reso/
lutiuis dictis supra spleni approꝑatis ficus ĩfuse ĩ aceto ⁊ ĩcor
porate cum reliquis vt cũ squinãto ciperis scolopẽdrie tamari/
sco florib⁹ genestre ⁊ similib⁹. Et si apa tendat ad saniationẽ cu
retur cuꝫ ingeniis quib⁹ curabaẗ apa epaticũ qđ est ĩ via sania/
tionis: tẽtando ẽt ruptionẽ cũ ingeniis dictis supra ⁊ tãdeꝫ pur
gationẽ sanici ⁊ mũdificationẽ: ⁊ postea sigillationẽ vt dictũ est
in cura apatum epatis. Sꝫ si apa fuerit duꝝ vel ex calido indu/
ratum vel aliter fuerit duꝝ radicaliter ex melãcolia aggregata
circa splenẽ: siue fuerit durities splenis non apans: vnde dicaẗ
splen indurat⁹ ꝓpter mãm ĩ eo ꝯcentã ⁊ ĩcineratã ĩ modũ apo/
stematis duri fm quã duritiẽ ꝓprie quis dr̃ splenetic⁹: vt supra
dictũ est tũc ĩ hac. Prima ĩtentio est humectatio ⁊ mollificatio
⁊ incisio ⁊ aꝑtio: ⁊ hec melius ꝯpleẗ cuꝫ extrinsec⁹ applicatis qꝫ
ĩtrinsec⁹: siue sint medicie digestiue ĩtrinsec⁹ exhibẽde siue eua
cuatiue. ⁊ ĩ hac dicit Gordo. ꝙ splen dꝫ prius mollificari sup.
qꝫ alia offerãtur ⁊ laudat vt ĩungaẗ regio splenis vt ĩfra. ℞. me/
dulle vituli ⁊ cerui ⁊ pinguedis galline ⁊ anatis pinguedis por/
ci ⁊ olei amigd. dul. olei sisami aã. ℥. j. misceanẗ cũ cera ⁊ inun/
gatur regio splenis ⁊ totũ ẽ mollificatiuũ: vt pꝫ. Malyabas aũt
ordinauit epithima fiẽduꝫ spleni ante alias medicias: nã dixit:
oꝫ aũt epithimatib⁹ vti antequaꝫ hec porrigas medicamĩa sup.
ĩtrinsecus vel extrĩsec⁹: ⁊ ꝑ epithimata ĩtelligit ⁊ fomentatiões
⁊ cataplasmatiões. fiat igiẗ fomẽtatio vt ĩfra. ℞. corticũ radicũ
capparoꝝ corticũ ĩterioꝝ frassini folioꝝ salicis siue floꝝ ei⁹. naꝫ
vt vult Serap. flos ipe sanat lapideitatẽ splenis qñ cũ eo sit em
plastrum de foris: ⁊ ita ẽt in fomentatiõe florũ genestre pigami
eupatorii scolopẽdrie pẽtafilonis aã. bulliãt in aceto acerrimo:
postea cũ spongia fiat fomẽtatio. ⁊ docet Malyab. fomẽtare in/
fundẽdo frustũ epatis vni⁹ aĩalis in dicto aceto ponẽdo suꝑ re/
gione splenis in pãno circũuoluto: ⁊ hoc prius valet qñ stat vbi
vera durities splenis ex mã in splene ꝯtẽta nõ indurata ex cali/
do apate. nã in dicto casu opꝫ vt ponaẗ ĩ decoctiõe portulace ⁊
cortex cucurbite recẽtis prius tũ siccatãs. ⁊ ita precedẽtib⁹ sub/
tiliatione ĩcisione mãe cũ fomentatõe dicta ⁊ mollificatiõe cum
vnguẽto superi⁹ posito: tũc ꝑ interi⁹ pñt exhiberi sirupi appro/
priati vt sirup⁹ de epithimo cũ oximelle squilitico ⁊ eũ aqs eupa
torii scolopẽ. ⁊ apii. ⁊ si placet põt fieri sirup⁹ magistralis vt ĩfra
℞. scolopen. tamarisci corticuꝫ salicis assari rubee tinctoꝝ isopi
sicce ⁊ acori ⁊ folioꝝ agnicasti aã. decoquanẗ ĩ aqua ⁊ aceto co
lentur ⁊ sirupizenẗ cuꝫ zuccaro ⁊ exhibeaẗ. ℥. j. s. cũ aquis ru/
the betonice ⁊ scolopẽ. ⁊ qñ nõ esset caliditas neqꝫ se. neqꝫ mate
ria grossa fuisset alȝ calida posset cuꝫ sirupo exhiberi. ʒ. j. armo
niaci: qm̃ tunc mirabilr iuuaret. ⁊ ꝯtinuato hoc sirupo aliquib⁹
dieb⁹ possꝫ exhiberi aliqđ solutiuũ vt. ℥. j. diacatholiconis cũ
ʒ. ij. diasene. ⁊. ℥. j. oximellis simplicis ⁊ cum aqua decoctiõis
passꝫ. feniculoꝝ costi ⁊ asseri ꝙ sufficit fiat potio. Epithimus ẽt
ẽ in casu mirabilis ad hanc intẽtionẽ. imo de eo dicit Aui. cap°
de curatõe splenis: ⁊ epithimi. ʒ. ij. i. ℥. j. sirupi acetosi vsqꝫ ad
ij. supple est efficacis iuuamẽti. Addit: istud eiꝫ cũ iteraẗ solõne
vẽtris educit id qđ ẽ ĩ splene ⁊ detumescere ipm̃ facit. agaricus
ẽt solus cũ sirupo acetoso ẽ medicia ꝯueniẽs. Postea facta eua/
cuatiõe si eẽt aliqualis titillatio circa splenẽ: ⁊ eẽt peccatũ in san
guine melãcolico iã prius ꝯueniret flõmia vene saluatelle siue ti
tillaris manus sinistre: ⁊ tũc ꝓprius eẽt dimittere saluatellã cõ
stringi per seipam: vt supra dicebaẗ ꝯstante virtute: q: tunc ma
xime expectareẗ euãtionem de mã ꝯiuncta: q: flõmia nõ eẽt cõ/
ueniens nisi facta mollificatõe ĩ mã ⁊ cõmotione ꝑ digestiua pre
cedẽte ẽt solõne vt declaraui 2ª tertii ĩ ca° uaricũ ⁊ elesangine
ĩ qõne speciali de flõmia facta ĩ morbis melãcolicis: ⁊ talis flo/
bothomia ꝯueniẽtius sit in sero qꝫ in mane: ⁊ dꝫ esse aꝑtura ma
gna vt sanguis grossus possit exire. ⁊ dicũt quidã vt fuit Tade
us ꝙ maxime vꝫ talis flõmia luna accedẽte ad cõbustioneꝫ vel
exñte in cõbustiõe: q: tunc sit maior ꝯmixtio melãcolie cuꝫ san/
guine: ⁊ sic magis educiẗ đ mã ꝓpria peccãte. Postea expediet
iterato supra splenẽ apponi ẽplastruꝫ: ⁊ ordinauit ẽplastrũ Ma/
liab. ĩ casu multũ ꝯueniẽs: dãs ẽt ordinẽ ĩ applicatiõe emplastri
⁊ qñ dꝫ remoueri dicit sic: emplastri qđ splenis apatibus ⁊ du/
ritiei cõfert assignatio: Sume ficus nigras numero. x. ⁊ ĩfunde
ĩ aceto vini die ⁊ nocte eductasqꝫ ĩ mortario diligẽter tere ⁊ cri/
bra: tũc sume costi amari. ʒ. iij. amig. ama. sine corticib⁹. ʒ. vij.
corticũ radicis capparis scolopẽ. cuiusqꝫ. ʒ. iij. tere diligẽter ⁊
cũ ficubus pri⁹ ĩfusis distemꝑa ⁊ pone suꝑ pãno vel carta ⁊ em/
plastra splenẽ stomacho cibis vacuo vt dicit. Addit vt añt tp̃s
accesserit cibi. i. cũ sumiẗ cib⁹ plena hora: ⁊ ꝑ vnam horã aufer
⁊ lauabis locuꝫ cum aqua decoctõis camomill. ⁊ mellilotĩ ⁊ in/
unge locũ cuꝫ oleo de cheri. Ad hanc intẽtionẽ pñt fieri ẽpla
stra multiplicia que ponũẗ ab auctorib⁹. sꝫ singulare emplastrũ
ẽ armoniacũ dissolutũ ĩ aceto ⁊ illinitũ spleni. nam cõfert valde
grossitudini splenis: vt dicit Rasis 7° ꝯtinẽtis. Et silr̃ flos sa/
licis qñ eplastraẗ cuꝫ eo sanaẗ durities splenis: ⁊ potes formare
multiplicia emplastra ex simplicib⁹ dictis ꝯmiscendo cũ sterco/
re ouiuꝫ ⁊ aceto ⁊ addere si placet de sulfure ⁊ alumine ꝓceden/
do aliquotiẽs cũ humectãtib⁹ magis ⁊ mollificatiuis: ⁊ aliquo/
tiens cũ magis exiccatiuis addẽdo aristol. ⁊ mirrhã ⁊ huiusmo
di fortia. nã splen sustinet ẽplastra fortia. Per ĩteri⁹ aũt ꝑ ele
ctuario ĩ ꝓcessu si fiat vt infra. ℞. armoniaci assari agnicasti ru
the scolop. acori isopi sicce folioꝝ tamarisci aã. ʒ. j. corticũ radi
cum capparoꝝ seminis vrtice ⁊ se. apii anisi cinamomi aã. ʒ. ij.
mellis qđ sufficit fiat electuariũ ĩ bona forma. Põt ẽt fieri pul

nis cū appropriatis de quibꝰ refert Aui. puluerē factū cuʒ pulmone vulpis ⁊ ſe. portulace cū aceto ſumendo. ʒ. ij. ꝑ vice. Aut accipe veſptilionē ⁊ decola cuʒ ⁊ exicca ipm̄ ⁊ ꝯtere: ⁊ accipe ex eo ꝙ tollerāt tres digiti vt dicit. i. pugillū. j. ſup. cū aliquo ſirupo dicto vel cuʒ aceto. ⁊ ita poſſumꝰ in infinitū multiplicare remedia. ſed iſta vt efficacia ſufficiāt. Et quādo illa nō ſufficerēt tunc ſunt ponēde vētoſe ſupra ſplenē cum ſcarificatiōe: ⁊ poſtea ſuppone de melle cuʒ ſinapi. Nā tunc magis ꝓfundat̄ virtus medicine vt voluit Paulus 7° ꝑtinētis. Et vltimo fiat cauterium ſup ſplenē faciēdo quinqꝫ pūcta vel ſex cū cauterio i ſex locis ſupra ſplenē i vice vna: poſtea remoueat̄ eſcara cū putrefactiuis ⁊ tandē cōſeruanda ſunt vlcera ne ꝯſolident̄: ⁊ hoc ē fortiſſimū remedioꝝ: ⁊ ſic ſit finis huius capituli.

Capl'm iiim de colica ⁊ iliaca.

Si cū dolore vētris fuerit ipſiꝰ cōſtrictio ⁊ nauſea: ſed nec calor nec fe. affuerit: ea egro dāda ſūt q̄ vētrē ſine vomēdi deſiderio ſoluāt: vt ē electuariū de galia: qȯ. ℞. maſticis gar. ʒʒ. melanopipis macropipis cinamomi nucis muſ. gallie muſ. oiuʒ añ. ʒ. x. ſcamonee. ʒ. x. poſtea exprimant̄ citonia acetoſa ⁊ recētia ⁊ ſuccus eoꝝ cum eiuſdē quātitatis melle miſceat̄ ⁊ coquat̄ vſqꝫ ad ſpiſſitudinē paulatiꝫ ⁊ ꝯficiat̄ ex eo medicamē: qȯ tñ eiuſdē quātitatis ſit cuius ſpēs ſunt: cuiꝰ doſis ſit a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. ʒ. ij. s. Qȯ ſi nauſee vehemētia non fuerit nec eger medicīas vomuerit: pill'e iliace ſunt dāde: que ℞. colloquitide ſerapini amboꝝ añ. ʒ. x. ſcamonee. ʒ. iij. ⁊ tertiā iformēt̄ pill'e de quibꝰ vniꝰ aurei pōdus ē dāduꝫ: velociter eniꝫ paſſionē diſſoluūt iliacā. Si aūt paſſio iliaca difficilis fuerit nec medicamīa vētris ſolutiua eis ꝯtulerit hoc ſuppone coliriū: qȯ. ℞. ſalis panis. ʒ. x. colloquitide iterioris ſcamonee amboꝝ añ. ʒ. ij. s. fiāt ex eis colliria lōga ⁊ ſupponāt̄. Et ſi nō ꝯtulerit ex enemate leni cliſterizet̄: qȯ. ℞. ficus citrinas. v. furfuris quātuꝫ vna manu capi pōt maluauiſci. M. j. hec in pāno ligato ⁊ ſicle folia. x. ī duabꝰ lib. aque coquant̄ donec ad vnā redeat: deide colet̄ ⁊ ponat̄ ſup eaꝫ baurach pondus vniꝰ aur̄. olei ſiſamini. ℥. j. ⁊ fiat cliſtere ex eo. Si aūt quis fortiꝰ ⁊ acutius facere voluerit pondus aur̄. vniꝰ de collirio qȯ prius diximꝰ admiſceat. Cliſtere vehemēter ſoluēs quo tunc vtēduꝫ eſt cū medicamīa nō ꝯferūt nec vēter ſoluit̄. ℞. colloquintide interioris. ʒ. x. cētauree. ʒ. v. buchormariē arthanite amboꝝ añ. ʒ. ij. oia in tribꝰ lib. aque donec ad tertias duas redeāt: coquant̄ ⁊ colent̄: deide diſſoluant̄ in ea alchitrā mellis amboꝝ añ. ʒ. iij. caſtorei: ſerapini oppoponaci collirij qȯ ꝑdiximus oiuꝫ añ. ʒ. ij. miſceant̄ oia ⁊ duꝫ ē tepidū fiat ex eo enema: ⁊ ſi ſquibale exierit iteret̄ cliſtere donec exire videt̄. Hoc nāqꝫ cliſtere aamiſtrari dꝫ cū res fortiſſima ē ⁊ peſſima ⁊ i colica mala: ⁊ ē illa in qua ſit nauſea valde vehemēs ⁊ ifirmus non egerit. Huic ꝑterea egritudini qñqꝫ fetida ſupuenit eructuatio ⁊ plerūqꝫ ſtercus ꝑ os egredit̄: qȯ cū accidit ſepe morteꝫ ꝑtendit. Qȯ ſi cū dolore vētris nō fuerit ipſiꝰ ſtrictura ſꝫ iflatio ⁊ rugitꝰ ⁊ tēſio in vētre exiſtūt: cōfectio de baccis lauri dāda eſt: que. ℞. folioꝝ ruthe ſiccoꝝ. ʒ. x. ameos cimini nigelle cheiſiꝫ origani charui alexādrini amigdal'. amaraꝝ melanopipis macropipis mētaſtri dauci accori baccarū lauri caſtorei oiuꝫ añ. ʒ. ij. ſerapini. ʒ. iiij. oppoponaci. ʒ. iij. ꝯficiant̄ cū melle eiuſdē pōderis: cuius doſis ſit vt auelana vna aut nabacha: multis vicibꝰ. ℥. j. vini calefacti aut cū apozimate de radicibꝰ: huic ꝯfectōi in remouēda vētoſitate ⁊ diſſoluēda nihil equiparat̄. Hoc ꝑterea ſuppoſitoriū ſubijciat̄ ꝙ ſit vētoſitatis diſſolutiuū. ℞. cimini folioꝝ ruthe viridꝫ āboꝝ añ. M. j. buchormariē arthanite āboꝝ añ. ʒ. iij. baurach. ʒ. j. cōficiant̄ ex melle ⁊ ſupponat̄ cū ſpōgia vel lana: hoc eiꝫ diſſoluit ventoſitatē īteriꝰ ⁊ expellit. Vēter quoqꝫ aſſidue ex pāno calido vaporādus ē ⁊ eger in tina mittēdus. Si aūt hec nō ſuffecerint: vētoſa cū igne ponēda eſt: ⁊ locus donec rubere iceperit fricādus. Poſt hoc iterato fieri cōuenit ex oleo ruthaceo ⁊ ex alijs oleis calidis ⁊ ex eis cliſterizādus eſt eger. poſtq̄ꝫ eis admixta fuerint caſtorei euforbij amboꝝ añ. ʒ. s. Hāc vero ſolitus pati egritudinē dū ſanus ē caueat ne vinū aqua mixtū bibat: nec ēt ſumat vinū niſi puꝝ ⁊ forte: nec aquā multā bibat: ⁊ abſtineat ab herbis ⁊ lacte ⁊ oibus iflatiuis. Filoniū faciens illioꝝ cū maximo coartant̄ dolore ⁊ timet̄ ne ſincopis ſuperueniat: vētoſitatē carminat ⁊ ſomnū ꝓuocat. ℞. pipis ameos folioꝝ ruthe mētaſtri caſtorei baccaꝝ lauri cimini oiuꝫ añ. ℥. j. oppij mādragore iuſquiami oiuꝫ añ. ℥. s. ꝯficiant̄ cum melle eiuſdē quātitatis det̄ ex eo pondus aur̄. vniꝰ: huic quoqꝫ electuario addit̄ plerūqꝫ ſcamonee. ℥. j. ⁊ ſit tunc medicamē vētris ſolutiuū. Si aūt cū dolore fe. affuerit: caſſia fiſtula i ſucco endiuie bullito ⁊ diſpumato diſſoluta egro eſt dāda: ⁊ ſirupus vio. i potu ē tribuēdus: ⁊ nutriēdus ē ex taphea cū oleo de amigd. dulcibꝰ ꝯdita: ⁊ ex leni cliſteri cliſterizādus. Cuꝫ aūt locus doloris in vētre apparuerit groſſus ⁊ eger habens apā in pricipio flobothomet̄: deide caſſiafiſt. cū ſucco herbarū ſepe dāda eſt. Et ſit cibꝰ eius cui hic dolor ex ꝯſuetudie accidere ſolet taphea vnctuoſa cū zuccaro ⁊ oleo ſiſamio: ⁊ abſtineat a ſtipticis ⁊ acetoſis ⁊ a cibis groſſis ⁊ ventrē ſtringētibus. Qui aūt cū hoc dolore vētoſitatē pati ſolitꝰ eſt: cibet̄ cuꝫ calagie ⁊ mutagenat ꝯditis cuꝫ ſeminibꝰ: ⁊ abſtineat ab oleribꝰ ⁊ lacte ⁊ omnibꝰ que iflant. Et bibat vinū forte ⁊ nō viciatuꝫ: aut idromel cū ſpeciebꝰ que ꝓ cōdito ponent̄ vt pip ꝗ̄s dicemꝰ. Hec eſt ꝯfectio eiꝰ. ℞. mellis mūdi lib. j. aque lib. vj. miſceant̄ ⁊ coquātur diu ⁊ ſpument̄ bene donec fiat ad ſpiſſitudinē iulep. Cūqꝫ hoc factū fuerit i vnaquaqꝫ lib. ex eo mittat̄. ʒ. ij. puluerizati pipis in pāno ligati donec appropinquet finis decoctōi eiꝰ: ⁊ cū ifrigidat̄ extrahat̄ pānus ⁊ exprimat̄ ⁊ cū neceſſe fuerit ꝓpinet̄. Cōfert ēt cui hec paſſio ex vētoſitate ⁊ groſſa ſupfluitate accidere ſolet oleū de cherua cum apozimate de ſeminibꝰ ſumptū. Cōfectio apozimatis de ſeminibꝰ hec ē. ℞. ameos cimini cheiſiꝫ charui origani nigelle oiuꝫ añ. pugilluꝫ vnū. Iſtis aūt admiſceant̄ lib. iij. aque ⁊ coquant̄ donec ad lib. j. s. redeāt. De hoc itaqꝫ apozimate ſumātur. ℥. ij. quibꝰ. ʒ. iij. olei de cherua addātur ⁊ multis diebꝰ bibātur. Sꝫ ſi cui dolor iſte cuꝫ calore ſupuenerit: pruna. xx. ⁊ ficus citrine. v. ⁊ paſſulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. v. ſumātur ⁊ coquātur ⁊ colētur: deinde caſſiafiſt. i eo diſſoluta colet̄: cui oleū amigd. miſceat̄ ⁊ ſumat̄. ⁊ ex apozimate qȯ in. c. de reumatiſmo diximꝰ in potu tribuat̄. Vēter vero ſi multū fuerit ſiccꝰ predicto apozimati addātur polipodij ⁊ turbith amboꝝ añ. ʒ. ij. ⁊ coquātur cū eo ⁊ detur donec vēter ſoluat̄. Cū aūt ſolutꝰ fuerit: remoueat̄ polipodiuꝫ ⁊ turbith. Cōfectio electuarij qȯ ventrē ſoluēs deſtruit vētoſitatē ⁊ grauedinē. ℞. turbith albi fricati ⁊ puluerizati. ʒ. xx. zuccari. ʒ. xxx. zinzi. ʒ. x. huiꝰ pulueris. ʒ. iij. ad bibēduꝫ tribuātur. Pill'e de quibꝰ cū quis vētrem ſoluere voluerit vnā ſumere dꝫ que ⁊ appetitū excitāt ⁊ iflationeꝫ reſoluūt ⁊ grauedinē ⁊ cibū digerūt. ℞. maſticis zinzi. cinamomi gar̄. nereſmic ⁊ melanopipis macropipis ſcamonee zuccari violaꝝ omniū añ. ℥. j. fiāt ex eis pillule ad magnitudinē ciceris ⁊ ſumat̄ vna: mouebit eiꝫ ſemel aut bis.

Si cum dolore ventris. Iſta eſt q̄rta ꝑs huiꝰ tertie ꝑtis noni Almāſoris que ſic ꝯtinuatur ad precedētia. nā poſtquā i precedētibꝰ fuit determinatū de diſpōibꝰ ſtomaci non nālibus ⁊ de diſpōnibꝰ epatis ⁊ de eis que ſequūtur ad eas: fuit ēt determinatū de diſpōibus mēbrorum que ſunt receptacula ſuperfluitatuꝫ epatis. ſ. colirice ⁊ melancolice puta de diſpoſitōibus ipſius kiſtis fellis quādo determinatum eſt de ictericia ⁊ in proxime lecto cap°: determinatuꝫ ē de diſpōibus ſplenis qui ē receptaculū materie melācolice ipſius epatis. Reſtabat ꝯñter determiāre de diſpōibꝰ mēbrorum que ſunt receptacula ſupfluitatū ſtomaci vt ipoꝝ inteſtinorum que ſunt tres pricipales diſpōnes vt dolores inteſtinoꝝ ſine fluxu. ſ. colica vel iliaca. ⁊ de diſpōibꝰ eorūdeꝫ cū fluxu vt d̄ fluxibꝰ inteſtinoꝝ ⁊ de vermibꝰ: q2 vermes vt ſepe naſcunt̄ i inteſtino recto verſus anū: determiat de eis vbi agit̄ de diſpōibꝰ ani poſt determinationē diſpōnuꝫ renū ⁊ veſicee. In hac ergo ꝑte duo pricipaliter facit. Primo determinat de doloribꝰ inteſtinoꝝ ſine fluxu: īmo cū quibꝰ ꝯiungit̄ difficultas exitꝰ māe ꝑ anuꝫ: vt de iliaca ⁊ colica ſimul. 2° determinat de fluxu inteſtinorum ſiue de fluxu vētris. 2a incipit ī principio ſequētis capituli: Cū cibꝰ in ſtomacho more ſolito nō moratur ⁊c̄. Priꝰ tamē recto ordine determiauit de colica ⁊ iliaca poſt deteriationē de doloribꝰ ſplenis: qm̄ vt ſupra viſuꝫ eſt cū dolores ſplenis maxime ꝯtingant ex mā melācolica aggregata vel ꝯſeruata i ſplene: vñ ſplen multū ifrīdat̄: ⁊ ꝯñter ex vicinitate ſplenis cū ſtōacho ⁊ epate ⁊ inteſtīs talia mēbra multū infrīdent̄: quibꝰ ſic infrigidatis ꝑ debilitatē digōnis coꝝ multiplicant̄ humores frigidi ⁊ māe vētoſe que ſepe recepte vel retēte ītra tunicas inteſtinoruꝫ cauſant dolores iliacū ⁊ colicū cū oppilatōibꝰ ab eiſdē ꝯtingētibus cū quibꝰ vt ſepe ꝯiungit̄ difficilis exitꝰ māe ꝑ deorſuꝫ. Idcirco bona cōtinuatiōe prius determiauit de colica ⁊ iliaca tāquaꝫ īmediate ſequētibus ad nocumētum vt ſepe contingēs q̄ꝫ de fluxibus. ⁊ de illis ꝯñter vt videbit̄ in continuatiōe iſtiꝰ capituli. Determinādo ergo de iliaca ⁊ de colica in iſto capitulo quattuor

lo quattuor facit principaliter. Nā primo determīat de iliaca po/
nendo eius signa quib⁹ distinguit a colica ⁊ diuersa ingenia cu
ratiua istius cū pnostico. 2° determīat de colica ⁊ spēb⁹ illius.
3° ponit regimē obseruādum ī preseruādo euz qui ꝯsueuit pati
dolorē colicuz siue iliacuz ⁊ maxime vētosuz ⁊ pprius si cū ven
tositate cōiungat cā calida ita ꝙ ī illa pte quasi determīat ꝺ co
lica vel iliaca: neqꝫ simpliciter calida neqꝫ simplr frida. Quarto
⁊ vltimo reuertit ēt ad ponēduz curā dolor a cā calida: ponen/
do ēt quasdaz medicīas valētes ī diuersis speciebus colice. 2ª ps
incipit ibi: Qđ si cuz vētris dolore nō fuerit ipius strictura. 3ª
incipit ibi: Qui aūt cū dolore vētositatē pati solit⁹ ē. 4ª ibi ver
sus finē capituli: Sꝫ cui dolor iste cū calore supuenerit. Pars
prima ēt pōt diuidi ī tres ptes: qm̄ primo ponit signa iliace pas/
sionis maxime pēdentis a cā frida flegmatica. 2° ponit ingenia
curatiua in dicta dispōe fortiora ⁊ minus fortia: ⁊ sub diuersis
formis ſm exigētiā. 3° ponit pnosticuz in dicta dispōe ad ma/
lum. 2ª ibi pxime ad pricipiū: Ea egro dāda sunt. 3ª ibi: Huic
preterea egritudini qñqꝫ fetida ⁊c. De prima pte ponēs signa
iliace a mā frida dixit: Si cū dolore vētris sup. maxime ptis su
perioris supra vmblicū facta fuerit ipsius cōstrictio. i. phibitio
exitus fecū ⁊ alior humor p anū ⁊ nausea ⁊ neqꝫ febris neqꝫ ca
lor affuerit: tunc sup. existimandū ē de iliaca passiōe a cā frida.

Pro intelligētia hui⁹ ptis ⁊ sequētiuz ē sciēduz prio ꝙ apud
medicos repiunt isti termini de dolorib⁹ intestinor colica ilia/
ca ⁊ punctio dolorosa ī intestīs. Colica aūt differēter sumit: ali/
quādo sumit cōiter vt se extēdit ad colicā sumptaz pprie ⁊ ilia/
cam pprie sumptā: ⁊ tūc colica gnāliter ē integra. i. pfecta inte
stinalis dolorosa passio cū qua difficilis fit exit⁹ eius qđ egredi
tur. i. egredi debꝫ p naturaz. i. per anum: vt dicit Aui. 16ª tertij
tractau 3° capitulo 3° ī pricipio ꝺ colica. ⁊ ita ad colicā cōmuni/
ter acceptam exiguntur duo principalr. Unum est ꝙ dolor sit
intensus ⁊ non remissus intestinalis. Scđm est vt difficilis fiat
exitus eius qđ egreditur per naturaz: non dico ꝙ in totum sit
necessaria phibitio exitus: sed bene difficilis fit exit⁹ ⁊ p primā
particulā differūt colica large sumpta sub se ꝯtinens colicam ⁊
iliacā pprie sumpta a punctōe dolorosa intestinor ī qua nō ē i/
tegra dolorosa dispō intestinalis. i. perfecta ⁊ intensa sꝫ remisse
dolorosa. Et hoc īsinuabat Auic. in caplo de punctōe cū dixit:
⁊ ois punctio vehemēs ē similis colice ⁊c. Postea addidit: imo
punctio que non ē cū fluxu sed sup. ē cū retētione vel difficulta/
te exitus cū fortior fit ē colica aut iliaca. vnde apparet ꝙ distin
guit punctio a colica ⁊ iliaca stante restrictōe nāe in remissione
dolor: q: cū fit dolor fortior ē colica vel iliaca. Scđo mō cau/
satur colica pprie vt distinguit ꝯtra iliacā pprie sumptā ex lo/
co doloris. Nā cū ꝯditōibus paulo ante dictis si dolor ⁊ causa
doloris fuerit in ītestinis gracilibus appellat iliaca ⁊ si ī grossis
appellat colica. Et hoc inuebat Auic. in caplo colice qui postqꝫ
posuit descriptionē colice cōiter accepte dixit: Et colica quidez
ſm veritatē. i. pprie sumēdo ē nomē eius. s. doloris intēsi ī quo
ē cā ī intestinis grossis. s. colon: ⁊ que sequūtur ipsuz. s. ascēdē/
do vel descēdēdo vt in monoculo ascēdēdo ⁊ recto descēdēdo.
Postea paulo post addidit: ꝙ si ē in ītestinis gracilib⁹ sup. do/
lor ⁊ cā eius tunc nomē ppriū ei ſm sciam verā ē ileos. qñqꝫ tñ
simul ilios ⁊ colica qñ cā doloris ꝯiungit ⁊ ī gracilib⁹ ⁊ in gros/
sis: verū quādoqꝫ ē ilios ī quibusdā locis colica vt vult Aui. p
pterea q: vehemēter ē ei similis. i. ꝙ lꝫ dꝫ eē colica merito sit⁹:
tū q: cā doloris sit ī intestinis īferiorib⁹: tū pter seuitatē acci
dentiū de intēsione doloris ⁊ de phibitōe exitus ⁊ abomina/
tōe ⁊ vomitu ⁊ similib⁹: tūc talis colica appellabit ilios. Et ita
tacite videt īnuere vt ēt infra latius loco suo videbit ꝙ in iliaca
sunt accidētia vehemētiora ⁊ acutiora qꝫ ī colica pprie sumpta.
Ideo de cā tanquā magis timorosa prius determinauit ⁊ ꝯñter
de colica pprie sumpta. Scđo ītelligēdū ꝙ lꝫ iliaca a cāis mul
tis pendere possit vt loco suo videbit sicut ēt ⁊ colica. hic tñ vt
breuiloquus determinat de iliaca cā cōiter ꝯtingēte vt a mā fri
gida flegmatica oppilante cū qua vtplurimū ēt ꝯiungit vento/
sitas. De reliquis aūt spēbus pōt haberi cognitio ex his que
dicent de diuersis spēbus colice. Et ex dictis pꝫ lr̄a clara ⁊ de
claratio signor hic positor ad declarādū iliacā a cā frida p hoc
qđ dicit: si cū dolore vētris sup. forti ⁊ partis superioris vētris
fuerit ventris ꝯstrictio. i. integra oppilatio ⁊ nausea supple vel
abominatio ⁊ destructio appetitus ⁊ vomitus. Nā talia sequū
tur in iliaca magis qꝫ ī colica: qm̄ cā doloris ē ī ītestinis graci/
libus vt dictū ē: ⁊ ita vicinitate cor ad stomachū sequūtur di/
cta nocumēta stomatica. Et per hoc qđ dixit neqꝫ fe. neqꝫ ca/
lor affuerit denotat ꝙ cā ileos ē mā flegmatica frida vt dictum
ē ⁊ ꝯñter in ileos ex tali cā pendēte ponit curā. Et hoc faciendo
primo ponit curam stante seuitate accidētiū maxie de nausea ⁊
abominatōe per electuariū solutiuū de gallia. 2° ponit curam
quādo nō ē vehemētia nausee per pillulas quas appellat iliacas
ibi: Qđ si nausee vehemētia nō fuerit. 3° ponit curā qñ nequa/
qꝫ exhiberi possunt medicīe per superius pter abominationē
vel nō retinētur pter vomitū p subijciētia per īferi⁹ p supposi
toria ⁊ clisteria. ibi: Si aūt passio iliaca difficilis fuerit. ⁊ ita ista
tota pars diuidit in tres ptes vt pꝫ. Dicit ergo de pria parte
stantibus signis que dicta sunt de iliaca cū nausea ⁊ abomina/
tōe ea egro danda sunt que vētrē sine vomēdi desiderio soluāt
vt electuariuz de gallia muscata: cui⁹ ponit descriptionem. Et
hanc partē bene nota pp multos male aduertētes qui in tali di
spōne volunt exhibere medicinas potabiles tediosas que nō su/
stinētur a stomacho stāte ipso ī abominatōe: vñ opꝫ maxie inge
niari ad exhibēdū medicinas gratas nō abominabiles: imo cō/

fortatiuas stomaci phibitiuas abominatōis. ⁊ proinde ordinat
electuariū de gallia aromaticū boni odoris ⁊ saporis solutiuuz
tñ cui⁹ modica dosis erit sufficiēs ad soluēdū: cui⁹ descriptio ē
vt infra. ℞. masticis gariofil. zinzi. melanopiperis. i. piperis al.
ꝙ magis ꝯfortat stomachū qꝫ aliud piper: cinami ē grossū cina
momū qđ non ē multum aperitiuū ⁊ penetratiuū ad mēbra lon
ginqua sicut cinamomū nucismuscate gallie sup. muscate oium
añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. x. postea exprimant citonia acerosa ⁊ recen
tia ⁊ succus eor cū eiusdē quātitate de melle misceat ⁊ coquat
sup. debite dispumādo vsqꝫ ad spissitudinē paulatim ⁊ ꝯficiat
ex eo medicamē ꝙ tñ eiusdē quātitatis sit quātū spēs sunt. i. tm̄
ponderet medicamē illud factuz ex melle ⁊ succo post decoctōz
quātū ponderāt spēs: ita ꝙ sicut spēs sūt. lxxx. ʒ. q: itrant. viij.
simplicia ⁊. x. ʒ. de quolibet: ita silr illud sit. lxxx. ʒ. ⁊ sunt. x. ℥.
⁊ oia simul misceant ⁊ erūt. ℥. xx. de tali electuario cuius dosis
ē a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. ij. s. pꝫ ꝙ hoc medicamē multū est singulare
ꝯfortatiuū ⁊ solutiuū: cuius virt⁹ solutiua nō penetrat ad epar
vel ad mēbra a quib⁹ euō nō ē necessaria sꝫ solum ab intestinis:
qm̄ intrant hic citonia ad ꝯpressionē ⁊ phibitōem penetratōis
ad longinqua ⁊ mastix gar. ⁊c. Et lꝫ cā educēda sit mā flegmati
ca vt supponim⁹. ⁊ de solutiuis nō ponat nisi scamonea que nō
pprie respicit flegma. tñ in virtute specier calefaciētiū ⁊ dispo/
nētiuz flegma ad eductionē: iccirco scamonea fit flegmatis so/
lutiua sicut alias declaraui ī caplo de soda in principio operis.
In dosi igit. ʒ. ij. hui⁹ electuarij vt apparebit bene ꝯputanti ī/
trant gra. xij. scamonee bñ correcte in electuario pter spēs ⁊ ci
tonia intrantia. Et ista regula ē obseruāda nō tm̄ ī iliaca vel co/
lica vt. s. exhibeat medicina que non sit nauseatiua ī oi dispōne
ī qua ꝯiungit abomīatio ⁊ vomēdi desideriū. q: si exhiberēt me
dicine ī alia forma vt multi exhibēt ī isto casu brodia galli ⁊ alia
lubrica: tunc non retinētur a virtute ⁊ sic nihil operant. ⁊ ita ēt
ī casu non opꝫ exhibere sirupos ad preparādū mās: tū q: mor/
bus ē de acutis nō dans inducias: tū q: tales medicine nō susti
nētur a virtute stomaci que debēt facere ad prepatione eductio
nis māe flegmatice. Dicit ꝯñter Rasis ꝙ si nausee vehemē/
tia non fuerit sup. tanta ꝙ abominētur oēs medicīe neqꝫ eger
medicinas voluerit ſm vnā lr̄am. s. potabiles q: abominet eas
spāliter vel ſm aliā lr̄am neqꝫ eger medicinas euomuerit lꝫ sup
ple hēat aliqualē nauseā pillule sunt dāde ⁊ non sup. dandum ē
electuariū qđ dictū est supra. Nam tales pprius euacuāt ⁊ re/
spiciunt mām flegmaticā dignam euāri qꝫ electuariū dictum:
quarum descriptio est vt infra. ℞. coloquintide scrapini ambo/
ruz ana. ʒ. x. scamonee. ʒ. iij. ⁊ tertiā informentur pillule ꝺ qb⁹
vnius aur. pondus ē dandus. Addit: velociter enim dissoluit
iliacā. Reuera ego nō auderē sup istas pillas: ⁊ pp acuitatē ea/
rū maxie p scamoneā: ⁊ q: nequaqꝫ sūt ꝯsolate neqꝫ rectificata
malicia colloquītide q̄ est multū timorosa vt oēs auctores volūt
qm̄ nocēt stomacho ⁊ cordi ⁊ epati. Et ī casu stāte aliquali abo/
minatōe est suspecta nō rectificata. nā est ꝯturbatiua subuersiua
viscer: vñ oꝫ vt ꝯmisceant ⁊ mastix ⁊ gallia ⁊c. In casu ergo
laudarē pillas de agarico vel aureas. ⁊ si placeret fortificare pp
difficultatē solutōis cū scamonea possem⁹. Et hec sufficiant de
ista pte. Sequit illa ps. Si autē passio iliaca difficilis fuerit.
Hec ē tertia ps hui⁹ ptis ī qua ponit curā iliace difficilis maxie
pter vomitū ⁊ ipotentiā sumēdi medicinas p superi⁹ vel eas
retinēdi ꝺbito tpe ad opatione ipsar medicinar ⁊ diuidi posset
ī tot ptes quot pūcta pricipalia ponit ī curatōe: ⁊ sunt tria pun/
cta pricipalia. qm̄ primo ponit curā p suppositoriū. 2° p clistere
lenitiuū. 3° per clistere magis forte: imo plurimū forte ꝙ nō dꝫ
admīstrari nisi cū iliaca ē fortissima ⁊ pessima vel ī colica mala.
partes patebūt legēdo. De prima pte dicit: Si autem passio
iliaca difficilis fuerit neqꝫ medicamīa vētris solutiua ei ꝯtulerit
q: sup. nō fuerit debite recepta vel retenta tpe ꝯueniēti ad ope/
ratōem hoc dꝫ supponere coliriū: qđ. ℞. salis panis. i. salis de
minera. ʒ. x. colloquītide īterioris scamonee ambor añ. ʒ. ij. s.
fiāt ex his coliria lōga sup. cū melle vel cuz hiera simplici disso
luta ⁊ supponant. De 2ª pte dicit: Et si ñ ꝯtulerit ex enemate
leui clisterizent: cui⁹ descriptio. ℞. ficus citri. v. surfuris quātū
manu capi pōt maluauisci. M. j. ⁊ hoc ī pāno liga maxie surfur
⁊ sicle folia. x. coquant in lib. ij. aque donec ad vnā redeāt: de/
inde colet ⁊ ponant super eā baurach pondus aur. j. olei sisami
℥. j. fiat clistere ex eo. Pro intelligētia har duar partiū: p°
nota ꝙ in casu prio ordinat medicīas p superi⁹ exhibēdas deide
supponēdas. ⁊ de supponēdis primo coliriū forte: deide clistere
lenitiuuz anteqꝫ veniat ad clistere forte. Et rō hui⁹ ordīs sumit
ex hoc: qm̄ ī iliaca vt fuit dictū peccat mā ī gracilib⁹ ītestinis p
pings stomacho: vñ ebibita vel sumpta p superi⁹ magis valent
qꝫ supposita p inferi⁹: q: tñ ꝯiungit sepe abomīatio ⁊ vomit⁹ vt
fuit dictū qñ tales medicine nō p superi⁹ sumunt vel nō retinē/
tur: opꝫ p medicinas deorsuz ꝯuertere mās deorsuz vt educāt.
Et ī hoc īsinuabat Rasis in ꝯtinuatōe textus: prius tñ ordinauit
suppositoriū qꝫ clistere. qm̄ stante aboīatōe ⁊ vomitu minor fit
ꝯmotio ⁊ agitatio quāto meli⁹ est ne mā ꝯmota ducat ad stoma
chū que īclinat ad eū frequētato vomitu deriuāte ī sursuz mās.
Et q: suppositoriū fit cuz minori agitatōe qꝫ clistere: prius ordi
nauit suppositoriū forte qđ dꝫ eē longū ad excitādū fortiter sen
sitiuā ītestini ⁊ ad deponēduz qđ est nocēs: ⁊ ita simul ꝯuertit
mā in deorsuz. Sꝫ vbi nō sufficiat qm̄ sepe ꝯiūgunt feces dure
q: multo tēpore retinent vel pter oppilatōes ex mā flegmatica
vel q: ebetat sensitiua ītestinor ex multis flegmatib⁹ ⁊ ita feces
īdurant: quibus īduratis ēt stimulata sensitiua ītestini ex sup/
positorio pter inobedientiā ipsar nō educunt: in quo casu fi/

enduz est clistere lenitiuū vt dicit tex. non acutuz neqȝ multum virtutis stimulatiuū vt possit notabili tpe retineri ad mollificationē fceū cuius ē clistere positū in lr̄a: ⁊ dȝ eē modice quātitatis ne multitudine coartādo addat ad dolorez: ⁊ ita vt pȝ sumit tm̄. ℥. vj. dicte decoctōis cū. ℥. j. olei sisamin ⁊ sunt. ℥. vij. ī totum cū sale indi. si tn̄ adderet. ℥. j. cassiefi. ī clisteri eēt magis inuatiuū. nā eēt mollificatiuū abstersiuū ⁊ eductiuū leuiter ēt ē aliqualiter ventositatis carminatiuū maxīe ī virtute ficuū ⁊ furfuris. sed qn̄ tale clistere nō eēt sufficiēs ponit clistere fortiꝰ. Jcirco in tertio puncto ꝯtinuādo dixit: si quis aūt fortius ⁊ acutius facere voluerit clistere pondus aur. vnius de colirio qđ priꝰ diximus administrat. s. dissoluēdo coliriū cū clisteri. nā redditur fortius ex virtute colirij acuti vt pȝ. ponit ꝯñter clistere multuz forte ⁊ vehemētius soluēs ⁊ subtilians māz ⁊ abstergēs dixit: Clistere vehemēter soluēs quo tūc vtēdū ē cū medicamīa nō cōferunt sup. que dicta sunt sup. sufficienter neqȝ vēter soluatur sup. per ea. ⁊ ita innit eo priꝰ attētare debere antequā ad hoc clistere forte veniamꝰ: cuius descriptio. ℞. coloquīti. interioꝝ. ʒ. x. centauree. ʒ. v. bucormarien arthanita aā. ʒ. ij. hic colligitur expresse ꝙ bucormarien nō ē arthanita nec ecōtra mētastri mēte origani oium aā. M. j. oia ī tribus lib. aque donec ad duas tertias lib. vnius redeāt coquātur ⁊ colētur deinde dissoluant ī eo alchitran. i. picis liquide ⁊ ē fex terbētine ⁊ mellis amboꝝ aā. ʒ. iij. Naȝ ista sunt abstersiua castorei serapini oppoponacis colirij qđ diximꝰ oium aā. ʒ. ij. misceant oia ⁊ dum tepidū est fiat ex his enema. istud clistere ē acutū ⁊ forte in virtute colognitide ⁊ cētauree ⁊ buchormariē ⁊ artanite ⁊ serapini ⁊ oppo. ⁊ colirij supascripti: postea intrant abstersiua de alchitrā ⁊ melle: ⁊ ita ē vehemēter soluēs: vt supra dicebat quo nō est vtēduz nisi quādo reliqua nō cōferūt: ⁊ vt pȝ īspicīēti nō sumit nisi. ℥. viij. de tota decoctōe. Addit: ⁊ ē nota multuz singularis ⁊ squibale exierint iteꝝ clistere fiat donec exire videant quasi vellit nō est desistēdum a clisteribꝰ ꝓ toto tpe ꝓ quo squibale exierint: quia semꝑ timor est ne retineātur alic ī aliquibꝰ īuolutiōibꝰ ītestinoꝝ que eēnt cāe oppilatōis: iō fiant clisteria vsqȝ dū manifestent feces lubrice: nō tamē debēt frequētari vt quidaȝ faciūt ponendo viij. vel. x. ī die. nā sufficiāt duo vel tria: ⁊ appentibꝰ squibalis dȝ emplastrari vēter vt infra vmblicū cū fece reꝝ decoctarū ī clisteri lenitiuo supius posito ⁊ inpinguari cū butiro. Addit hoc nāqȝ clistere administrari debȝ cū res fortissima ē pessima ⁊ in colica mala. i. nō tm̄ in iliaca sȝ ēt ī colica mala: ⁊ manifestat q̄ sit dicēda mala colica dicēs: ⁊ ē illa ī q̄ fit nausea valde vehemēs ī inferius nihil egredit. Cōsequēter in tertia pte ptis principalis ponit vnuz ꝓnosticū ī iliaca ad malū qđ ēt nō minus malū est ī colica dixit huic p̄terea egritudini quādoqȝ fetida supuenit eructuatio ⁊ plerūqȝ stercus ꝑ os egredit ꝙ cū accidit sepe ꝓtēdit mortē. rō est clara: qr significat maximaȝ cām ꝓhibētem cursū māe in deorsum ⁊ stomachuȝ vehementer lesum: ⁊ ita cum non possit cibus ꝯuenienter digeri neqȝ ꝯñter ad membra transmitti cōtinue debilitata ⁊ resoluta virtute ꝑꝑ dolores seqt mors.

Sequit illa pars: Qđ si cū vētris dolore nō fuerit ipsius strictura ⁊c. Hec ē scđa ps pricipalis huius capituli ī qua postquā determinauit de iliaca: iam determiat de colica quātuȝ ad diuersas spēs colice. Et diuidit in tres ptes principales: qm̄ prio determiat de colica ventosa ponēdo eius signa ⁊ curā. 2° determinat de cura colice a cā calida īmateriali principalr vel materiali nō apante. 3° determinat de cura colice apostemose. 2ª ibi: Si aūt cū dolore fe. affuerit. 3ª ibi: Cū aūt locus doloris apparuerit ⁊c. Prima ps ēt diuidit in tres. Primo ponit curā talis doloris ꝑ medicīas vere curatiuas ⁊ regulares. 2° ponit regimen ꝑ dietā qđ debet taliter patiēti: ⁊ ēt corpi sano parato in hunc morbū incidere. 3° ponit curā magis mendosaȝ ⁊ coactā ꝓpter seuitatē accidentiū per medicinā stupefactiuaȝ que cum hoc aliquotiēs simul fit solutina. 2ª ibi: Hanc vero solitus pati egritudinē. 3ª ibi: Filonū faciēs iliosis ⁊c. Prima ps ēt diuiditur in tres ptes: qm̄ primo ponit curaȝ huius doloris ꝑ ꝯfectionem de baccis lauri ponēdo eiꝰ descriptionē ⁊ laudes ipius. 2° ponit suppositoriū ī casu ꝯueniens. 3° ponit curaȝ ꝑ localia extrīsecus applicāda adiungēdo ēt vnū modū clisteris ī casu plurimū ꝯueniētis. 2ª ibi: Hoc preterea suppositoriū. 3ª ibi: Venter quoqȝ assidue ex balneo calido ⁊c. De prima parte declarando dolorē ventosuȝ ponit curaȝ eius dicēs: ꝙ si cum vētris dolore nō fuerit ipius strictura sȝ inflatio ⁊ rugitꝰ ⁊ tēsio in ventre existunt: tūc sup. declarat ꝙ talis dolor ē colicꝰ a ventositate sup. principalr nō a mā flegmatica. nā rugitus inflatio ⁊ tensio ista declarāt cum modica grauitate vel priuatione eiꝰ ⁊ alijs supra dictis de doloribꝰ stomaci epatis ⁊ splenis: ⁊ tūc sup. cōfectio de baccis lauri dāda est vt dicit. Pro ītelligētia huiꝰ ptis debetis notare ꝙ per hoc qđ dicit si cū ventris dolore nō fuerit ipius strictura: nō est intelligēduȝ ꝙ in dolore taliter ventoso ꝯiungat lubricitas vētris: qm̄ in oī colica ꝑ nām eius venter stipticatur: qm̄ semꝑ vt īfra videbit ī quid nois colice fit difficilis exitus eiꝰ qđ debet egredi per nām: sȝ dȝ intelligi vel ꝙ nā nō est cōstricta sicut ī casu superiore ī iliaca passiōe ī qua peccabat mā flegmatica oppilās vacuitates manifestas intestinoꝝ ⁊ cōcauitatē eoꝝ magis q̄ȝ ventositas. Vel forte ⁊ credo magis ad mētez auctoꝝ ꝙ posuit hoc signuȝ ad distinguēduȝ ventosaȝ ab humorali: qm̄ ī humorali si vēter lenificet vel reddat fluxibilis vel a nā taliter operāti vel per medicinas a medico exhibitas vel per clisteria: tunc multū remittit dolor ⁊ minuit extensio ⁊ īflatio que aliqū ēt ꝯiungūtur cū māli ꝓhibito exitu istius vētositatis ꝓpter mām retētā. Sed cū euātur mā dieta flegmatica tūc remota oppilatiōe educit vētositas que retinebat que causabat oppilationē ⁊ tensionē ⁊ dolorē ⁊ sic minuit sensibiliter dolor stante vētris lenitōe. sed ī colica vētosa lȝ fiat lenitio ventris per medicinas vel clisteria ⁊ educant huores ꝯtātes ī ꝯcauitate intestinoꝝ qui nō sunt principalis cā doloris nō seqt multa alleuiatio ī dolore: īmo stat dolor rugitus ⁊ īflatio quasi vt priꝰ qr ī tali ventosa retinet vētositas grossa ī tunicis intestinoꝝ ⁊ inter tunicā ⁊ tunicā: ⁊ ideo nō remouet. Et si māe siue fecales siue humorales educant: ⁊ ita declarat ventosa ꝓpe differēter ab hūorali: qr ī humorali cū sit venter fluxibilis ⁊ euantur māe minuit dolor ⁊ nō sic ī colica vētosa vbi dictū ē: ⁊ hoc bn̄ nota.

Jn tali ergo casu vētose nō ꝯiuncta mā saltē notabilis q̄ntitatis: valȝ ꝯfectio de baccis lauri qm̄ ē solutiua vētositatis ⁊ carminatiua istius cū calefactōe ⁊ subtiliatōe ⁊ apertione poroꝝ ⁊ īsensibili euaporatōe vt pȝ per simplicia intrātia: cuiꝰ descriptio ℞. folioꝝ ruthe siccoꝝ. ʒ. x. amcos cimini nigelle cheisiȝ. i. leuistici origani carui alexādrini se. amigdalaꝝ amaraꝝ melano piperis mentastri dauci acori baccaꝝ lauri castorei oium aā. ʒ. ij. serapini. ʒ. iiij. oppoponacis. ʒ. iij. ꝯficiant cū melle eiusdē ponderis: cuius dosis sit vt auclana vna anabata. i. nux parua multis vicibus cū. ℥. j. vini calefacti aut cū apozimate đ radicibus vt pȝ per simplicia. Hec ē medicīa multū solēnis in casu que q̄si oīa calefaciūt ī tertio cū subtiliatōe. ⁊ posuit folia ruthe sicce de qua dicit Auic. 5° cañ. in caplo de diacimino Gal. ꝙ debet eē sicca cū mēsura: qm̄ si exiccaret nimis vltra modū ē calefactio eius vltra mensurā. Hec igit ꝯfectio: ⁊ si ī isto casu sit multū valens tn̄ ī corpore ī quo peccaret mā flegmatica cū vētositate eēt timorosa eiꝰ exhibitio: nisi priꝰ facta euōne de mā sufficienter: qm̄ forte plus ꝯuerteret đ mā ī ventositātem q̄ȝ dissolueret. Et ita ēt cauēdū ē ne talis ꝯfectio exhibeat stante cibo aliqualr ī stomacho qm̄ cibū ēt vētosare faceret nō dȝ ēt exhiberi nisi stante ventris aliquali lubricitate qm̄ stāte nā simplr stricta fortasse augeret dolorē subtiliādo ventositatē grossaȝ ⁊ magis extēdēdo. Et si exhibeat cū his circūstātijs tūc verū ē qđ dixit ꝙ huic ꝯfectōi in remouēda ventositate ⁊ dissoluēda nihil equipat. Sȝ notate ꝙ eiꝰ dosis ē auclana vna vt. ʒ. j. vel paꝝ plus: ⁊ non dȝ exhiberi vsqȝ ad. ℥. s. vt faciunt medici: qm̄ sua forti igneitate adduceret ad fe. ⁊ nō solū forte effimerā sȝ humoralem vel forte ethicā. ⁊ debȝ sumi ꝯueniētiꝰ multis vicibꝰ ī multis dosibꝰ q̄ȝ vnica vice ī vna ꝓpter cām dictā. ⁊ dȝ exhiberi cū modico potu vt. ℥. j. vini ⁊ nō vltra ne eiꝰ virtus veniat ad epar ⁊ ad membra post epar per multū potū faciētē penetrare cū ab his mēbris nō curemus dissolutōeȝ vētositatis: sȝ tm̄ a stomacho vel intestinis per inferius. tn̄ ī clisteri possūt exhiberi. ʒ. ij. vel. ʒ. iij. qm̄ nō stat illud nocumētū si per īferiꝰ subijciat sicut si per superiꝰ vt pȝ. Et ꝯ̄ista ꝯmemorata sepe practicāt medici nō aduertētes vlteriꝰ. Et ad hanc intētionē cōiter laudant medici diaciminuȝ ī cuius exhibitionē opȝ ēt attēdere illos cañ. antedictos. Gerardus aūt ī hoc ponit vnū secretuȝ vt sumat castorei puluerizati ⁊ cū aqua decoctōis cimini fiant pillule due sumātur ante cibū per horā: nā multuȝ dissoluit ventositatē vt pȝ. Dicit ēt ꝙ comestio cimini modicū torefacti ante cenā ē ꝯueniēs. Reliqua q̄ dixit de suppositorio sunt clara. nā ī virtute sua multuȝ dissoluit ventositatē ⁊ inferiꝰ expellit. Et hic ponitur rutha viridis ad meliorē incorporationeȝ ⁊ firmitudineȝ suppositorij: ⁊ lȝ exhibeat ipse cum lana melius operantur si fiat solida cum melle bene cocto ⁊ longa. lege tu litteraȝ vsqȝ ad illam partem. Venter quoqȝ assidue quia est clara in qua parte que fuit tertia partis predimisse Rasis ponit curā colice ventose per exteriꝰ applicanda. Prio ponit duo remedia satis domestica ⁊ mitiora: deinde medicina fortiora nō tm̄ ꝑ exteriꝰ applicāda sȝ ēt ꝑ inferiꝰ clisterizādo. ibi 2ª: Si aūt hec nō suffecerit. De prima pte dixit: Vēter quoqȝ assidue ex pāno calido vaporādus est. Nā per taleȝ vaporatōeȝ rarefacta cute ⁊ subtiliata mā vētosa disponit ipsa ad dissolutōeȝ. Addit: ⁊ eger quoqȝ ī tinā mittēdus. i. ī balneū attingēs sup. versus vmblicū ⁊ nō supra stomachū neqȝ supra spūalia a q̄bus resolutio vētositatis necessaria nō ē. Et ad q̄ si ꝑueniat balneū. i. aq̄ balnei sequunt nocumēta de dissolutōe virtutis: ⁊ alia de quibꝰ dicet īfra loco suo. Et dȝ tale balneuȝ esse factū cū carminātibꝰ ⁊ dissolutiuis nō ignee virtutis vt cū camomilla mellilloto aneto paritaria senatōibꝰ spōgijs ⁊ caulibus addēdo ēt de seīe anisi cimini ⁊ carui parū. Et istud regulr fieri dȝ facta euōne ꝓ pte si mā aliqua sit fouēs vētositatē vt fuit dictū ī pticula supiore ī exhibitōe ꝯfectōis de baccis lauri. Addit ꝯñter in 2ª pte: Si aūt hec nō suffecerit supple ad ꝑfectionē: ventosa cū igne īponēda est ⁊ locus donec rubere īcipiat fricādus ē sup. cū pānis calidis. Dicit signater cū igne: qr vētosa ad istā ītentionē p̄cipue valet in virtute ignis qr magis dissoluit ⁊ exiccat: ⁊ ideo errāt q ponūt vētosaȝ ī corporibꝰ delicatis accensa modica cādela subtili posita suꝑ denariū ⁊ supposita ventosa tali cādele accēse qr ñ fit multū exiccatiua: īmo dȝ poni cū stuppa ignita: ⁊ ī corpore rurali ponat bona quātitas stuppe ad magis siccāduȝ. Et ex hoc ordine exhibitiōis medicinaꝝ ꝑ exteriꝰ videt innere ꝙ appositio vētosaꝝ cū igne ⁊ vehemēs calefactio cū pānis est maioris īpressionis q̄ȝ balneū debite applicatū ī cā vētosa: ⁊ semꝑ ītelligat de pōne ventosaꝝ cū igne absqȝ īcisiōe qr illa nequaqȝ iuuaret: īmo noceret īfrigidādo vt pȝ ꝯsiderāti. Jō specialr dicit Aui. circa cañ. dictos colice vētose: ⁊ stude ēt ī positōe vētosaꝝ cū igne absqȝ īcisione. Addit ꝯtinuādo: postq̄ȝ locus ꝑ fricatōeȝ rubere īceperit post hec iunctio fiat ex oleo ruthaceo ⁊ alijs oleis calidis sup. de spica aneto ⁊ similibꝰ. Nā talia facta rectificatōe cutis meliꝰ penetrāt ad fundū. Addit ponendo

nēdo fortiꝰ remediū: Et ex eis supple oleis dictis clisterizādus ē eger postq̄ʒ admixta fuerit castorei ⁊ euforbij āboꝝ añ. ʒ. s. sup. decoquēdo cū dictis oleis duabꝰ aut tribꝰ decoctōibꝰ ad meliorez mixtionez vt sumēdo exēpligrā. ʒ. vj. vel. viij. decoctōis oleoꝝ cū castoreo ⁊ euforbio. Nā tale clistere est efficacissimū in casu ꝓpter vim castorei ⁊ euforbij q̄ sunt maxie dissoluētia ventositatē ꝯiunctaʒ cāe fride vt est ī casu nr̄o. qm̄ si ꝯiungerēt̄ cāe calide nō valerent: īmo facile ad febrez deducerēt: nō est ēt tutꝰ vsus talis clisteris qn̄ fouet̄ talis mā ventosa ēt a mā frīda nisi facta notabili minutōe de mā ꝓpter id qđ dictū ē supra: qm̄ dubiū ē ne plus ꝯuerteret̄ de mā ī ventositatē q̄ʒ dissolueret̄ de vētosa. Et posuit hoc remedium postremū ad alia remedia localia regularia tm̄. Sequit̄ illa ꝑs. Hanc vero assuetꝰ pati egritudinē: in qua ponit regimē ꝯueniēs taliter patiēti colicā a vētositate: ⁊ ēt ꝑato ad dictaʒ colicā ī mā preseruatiua: ⁊ est scđa ꝑs huius ꝑtis de cura colice vētose. Dicit ergo breuiter: Hanc vero solitus pati egritudinē dū sanꝰ ē caueat ne vinū aqua admixtū sup. sumat. nā tale vinū est inflatiuū vt ꝑʒ: nec etiā sumat vinū nisi forte ⁊ puꝝ signāter forte: qm̄ vinū ēt puꝝ sʒ aquosuʒ ēt nocet. Addit: neq̄ʒ aquaʒ multā bibat ⁊ per aquaʒ intellexit omnē potū: ꝓprie tamē caueat a potu aque frīde. omīs tm̄ potus sup̄fluus ꝑ quāto fluctuat ī stomacho facit ad gnātionē vētositatis ꝑ modos al's dictos. Addit: ⁊ abstineat ab herbis precipue intelligatur frīdis ⁊ humidis: ⁊ ēt a quibusdā calidis maxime ab eruca ⁊ menta. nā tales multū nocēt sua īnflāmatiōe vt videbit̄ loco suo īfra ī dieta. Si ergo talia nocēt in ꝑato cadere ī talē egritudinem multo magis ī patiēte: qm̄ vt dixit Gal. quecūq̄ʒ enim sanāt egritudines iā fientes hec ⁊ antequā sint ꝓhibēt cōsistere ⁊ ex aduerso ideʒ intelligit̄ de nocētibꝰ. Sequit̄ illa pars: Filonium faciēs ⁊c̄. Et est tertia ꝑs colice vētose cū cā frida: ī qua Rasis ponit curaʒ irregularē ꝓpter seuitatē accidentiū attendēdo pricipaliter ad accidēs: ⁊ qn̄ reliqua regulariter oblata nō sufficiāt faciūt ad curaʒ. Ponit ergo curā per stupefaciētia cū quibꝰ ēt qn̄q̄ʒ stat vix solōnis. ⁊ dixit ponēdo vtilitates huiꝰ filonij ⁊ descriptionē illius: Filoniū faciēs liosis cū maximo ardeant dolore pondera illđ verbū cū maxio ardeāt dolore ⁊ timet̄ ne sincopis egro sup̄ueniat ⁊ vētositatē carmiet somnū ꝓuocat ex qbꝰ verbis īnuit̄ q̄ nō nisi qn̄ ē timor de sincopi ꝓpter vehementiaʒ doloris nō debemꝰ neq̄ʒ in colica neq̄ʒ ī ileos occurrere cuʒ stupefactiuis maxīe ī frida: qm̄ in calida tutiꝰ ea possumꝰ exhibere vt loco suo īfra videbit̄. īmo in calida aliquotiēs iuuāt nō tm̄ ad accidēs: īmo ad cāʒ nō sic ī frigida: vt ēt declarauit Cōciliator differētia spāli. ccxxj. tamē cū est talis necessitas debemus ꝑsumere ad ea exhibēda fʒ tamē canones ꝑticulares infra ponēdos in cura de stupefactiuis. Et ponēs descriptionē huiꝰ narcotici dicit. ℞. piperis ameos folioꝝ ruthe mentastri castorei baccaꝝ lauri cimini añ. ʒ. j. oppij mādragore iusqami oīum añ. ʒ. s. cōficiant̄ cū melle eiusdeʒ quātitatis: det̄ ex eo pondus vniꝰ aur̄. Addit ponēdo qūo aliquotiēs fit solutiuū: huic quoq̄ʒ electuario addit̄ plerūq̄ʒ scamonee. ʒ. tertia ꝑs ⁊ fit tūc medicamen ventris solutiuū. Circa quā ꝑtem nota q̄ tale filoniū est forte multū ī stupefaciēdo: ⁊ nō debʒ exhiberi ꝑ sup̄ius nisi modica quātitas. ego nō auderem ad. ʒ. forte ꝑ īferiꝰ in clisteribus posset poni: sʒ ego posui īfra loco suo aliquas descriptōes quas videbitis que sunt mitiores. Nota 2º q̄r dixit q̄ plerūq̄ʒ addit̄ scamonee ⁊c̄. ī stupefactiuis q̄ hoc ꝓprius verificat̄ ī colica frida q̄ʒ ī calida: qm̄ cū ī colica ꝓpter oppilationē fit retētio vel saltē fit difficilis exitus q̄ dʒ egredi per naturam ⁊ stupefaciētia in cā frida faciāt maioreʒ oppilationē ⁊ fortiorē: vñ difficilis fit exitus materie. ideo ī hac precipue cū narcoticis miscent̄ solutiua ita q̄ eadeʒ medicina simul fit ⁊ stupefactiua ⁊ solutiua. ⁊ est notabile ingeniū in pluribus morbis dolorosis mālibus in quibꝰ ꝓpter accidēs stat ītētio minoratōis sensus: ⁊ ꝓpter māʒ stat ītentio euātionis: ⁊ ꝓpter exhibitionē haꝝ medicinaꝝ aliquotiens medici sortiunt̄ magnaʒ famā: qm̄ cū diminutiōe dolorum fit euātio: tm̄ nō debēt eē ī vsu tales medicine neq̄ʒ aliquo mō debēt freq̄ntari: q̄r đducūt tādē ad mortē đbilitādo virtutem nālem: vt ē factū in magnifico dn̄o Albrico de maletis qui frequēter suo iudicio vtebat̄ certis pillulis solutiuis oppiatis: qm̄ vna vice habuit īde magnū iuuamentū cuʒ dolores stomaticos pateret̄. Sequit̄ illa ꝑs: Si autē cū dolore fuerit fe. ⁊c̄. Hec est scđa ꝑs secūde ꝑtis principalis que sic cōtinuat̄ ad precedentē. Nā postquā determiauit de cura colice ventose: iam đtermiat de cura colice calide māe nō aꝑantis: ⁊ tria facit. Nā primo ponit curā ꝑ medicinas sup̄ius ebibitas vt ꝑ cassiā sumēdam cū succo endiuie ⁊ sirupū violatuʒ. 2º ponit curaʒ ꝑ regimē ī dieta ibi: Et nutriēdus ē ex taphea. i. ex cibis factis ex herbis lenitiuis. 3º ponit curā per clistere q̄ debet esse clistere leue nō calefaciēs. tota pars ē clara: qm̄ ī colica a cā calida stat ītentio lenitiōis cuʒ īfridatiōe: ⁊ ita ꝯueniēter cōpletur cum his que ponunt̄ in lr̄a: de quibꝰ latiꝰ dicet̄ infra loco suo de cura colice colerice in qua ēt aliquotiēs ꝯpetit flōmia: lʒ nō semꝑ vt loco suo videbit̄. De alia ꝑte breuiter ꝓpter expedire capm̄ que ē tertia pars huiꝰ secūde ꝑtis ponit curā colice calide apostemose sanguinee. s. vel colerice ponēdo vnū signū speciale qđ sumitur ex inflatione particularū loci doloꝝ apparēte in mirach: lʒ hoc signū nō semꝑ cōcomitet̄ ad aꝑa calidū: qm̄ nō apparet nisi ī vētre extēnuato ⁊ in aꝑate magno. sʒ sunt alia signa dicēda infra loco suo ad hoc declarandū: ⁊ duo facit. Primo ponit curā ꝑ medicinalia vt ꝑ flōmiaʒ ⁊ per exhibitionē cassie cū succo herbaꝝ sup. fridaꝝ ⁊ lenitiuaꝝ. 2º ponit curā per dietaʒ in tali sic patiēte ⁊ in ꝑato sic pati ꝑ exhibere ferculuʒ lenitiuū factū cum zuccaro ⁊ oleo sisamino ⁊ sup. alijs fridis vt est decoctio spinachiarum ⁊ huiusmodi: ordinādo ēt a quibꝰ dʒ abstinere etiā si fuerint herbe fride vt ab oībus stipticis ⁊ acetosis ⁊ cibis grossis vētreʒ stringētibꝰ: totū est claꝝ. Sequit̄ ista ꝑs: Qui aūt cū dolore vētositatē ⁊c̄. ⁊ est tertia ꝑs principalis capituli: In q̄ ponit curā maxime ꝑ regimē ī dieta in dolore siue iliaco siue colico a vētositate pendete. ⁊ hoc iō facit: q̄r dolor colicus vel iliacus plerūq̄ʒ est a tali cā pendēs: ⁊ nō videbat̄ sufficiēter determinatū de dieta huius doloris: ponēs ergo hāc curaʒ. Primo ponit regimē vt dictuʒ est declarādo quibꝰ cibis ē vtēdū vt q̄busdā pulmētis cū aromatibꝰ ꝯditis ⁊ similibꝰ: ⁊ a quibus abstinēdū vt a frīdis cibis ⁊ a lacte ⁊ ab oībus que īflant ⁊c̄. ordinās autē potū q̄ dʒ eē vinū forte nō viciatū. i. nō mixtuʒ aqua aut idromel cū spēbus. ⁊ ponit descriptionē multū excellentem ⁊ artificiosaʒ obseruandā ēt ī similibꝰ. Cōsequēter ēt ponit curā per quedā exhibēda per sursum vt per oleuʒ de cherua cum apozimate de seminibꝰ. ⁊ ponit descriptionē illius apozimatis ⁊ dosim ⁊ olei ⁊ potōis. tota lr̄a ē clara lege tu cā vsq̄ʒ ad istam partē. Sʒ cū dolor iste cū calore superuenerit que ē quarta ⁊ vltima pars principalis capituli ī qua reuertit̄ ad ponēdum curā doloꝝ a vētositate ꝯiuncta tamē ēt cā calida ita q̄ ponit curam intentōis quasi mixte ex cā calida ⁊ frida. ꝑº ponit curā ꝑ lenitiua. 2º ꝑ mediciās solutiuas q̄ cū hoc q̄ vētrē soluūt ēt resoluunt īflationē. 2ª ibi: Venter ⁊c̄. Et ī illa ꝑte ponit tres singulares descriptōes. ꝑº facit decoctionē solutiuā cum polipodio ⁊ turbith quādo venter est siccus. 2º ponit trociscos đ turbith q̄ cōiter exhibent̄ lʒ appellet ipm̄ ell'm. Et ibi bn̄ nota ꝓportionez zinzi. ītrātis in ꝯpōne ad turbith ⁊ zuccari de quo puluere pn̄t exhiberi. ʒ. ij. lʒ ipse dederit. ʒ. iij. forte ī corpore forti multū nō discōueniret. 3º ⁊ vltio ponit pill'as de qbus dicit: Cū qs ventrē soluere voluerit vnā sumere q̄ appetitū excitāt ⁊ inflōnē remouēt ⁊ ē notabilis ꝯpositio vt ꝑʒ vidēti ꝯpōnez ⁊ dicit q̄ vna mouebit semel aut bis. lege tu totam litterā que est satis clara. Et sic sit finis capituli.

Quid nomis passionis colice ⁊ iliace.

Expedito capº textualr̄ restat ex ordine vt qnq̄ʒ pricipalr̄ videant̄. Prīo de qđ noīs colice ⁊ iliace: ⁊ q̄r quelibet talis dispō egritudinalis ꝯcernit sibi determinatū subiectū vt ītestinū vel itestina: ad perfectiorē intelligētiā haꝝ dispōnū ꝯuenit vt intelligat̄ quid noīs ⁊ quid rei intestinoꝝ. ⁊ ita videbit̄ breuis ⁊ ī epilogo anothomia intestinoꝝ prius. deinde videbimꝰ de quid rei colice ⁊ iliace. 2º ponētur distictōes vel spēs haꝝ dispōnū. 3º ponētur cāe ⁊ gn̄ales ⁊ spāles magis. Deinde ponētur signa ⁊ ꝓnostica euētus absolute. Deinde ꝓnostica ad bonuʒ ⁊ ad maluʒ: ꝯn̄ter demōstratiua generis ⁊ spēruʒ. Vltīo veniemꝰ ad curaʒ. Quid noīs igit̄ colice dicit̄ colica tēsio colon vt dicit Aggregator brixien. ⁊ vt vult Viaticꝰ colica ē passio nascens in itestino colon ⁊ īterꝑtat̄ ꝯcauū qm̄ in eo plurimū gn̄atur lʒ etiā aliquotiēs in alijs ītestinis grossis vt videbit̄ gn̄et̄. Ilios aūt dicit̄ ab ilio grece qđ latine dī misereor. Et tū dicit Ras in diui. Et est colica q̄ vocat̄ ilios cuiꝰ est cxpō dn̄e miserere. Vel dicit̄ ilios ab ilion ītestino gracili in quo vtplurimū accidit: q̄r igit̄ ⁊ colica ⁊ ilios sumūt nomē pricipalr̄ ab ītestinis deteriatis vt colica a colon ⁊ iliaca ab ilion: priꝰ oʒ vidē qđ noīs ītestinoꝝ ⁊ ꝯn̄r ponet̄ ipoꝝ breuis anothomia. Intestinū aūt equoce sumit̄. Nā aln̄ large idē sonat ītestinū qđ itꝰ positū vel sub testa positū ⁊ hoc mō oīa mēbra ītriseca ⁊ ītus posita dicunt̄ itestina. ⁊ hoc mō cerebrū pulmo renes ⁊ vesica pn̄t dici itestina. Alio mō strictius capit̄ ītestina vt ītelligant̄ oīa mēbra nālia tm̄ ītus stātia: ⁊ ita stomachus ⁊ epar ⁊ reliq̄ talia dicūt̄ ītestina. Aliqn̄ strictiꝰ sumunt̄ itestina vt ad pn̄s ꝑtinet: ⁊ sic sola illa mēbra nālia dicūtur ītestina q̄ sunt ītra mirach posita: ⁊ cuʒ hoc sunt sup̄fluitatū prime digōnis receptiua. Que intestina dicunt̄ numero sex fm̄ distinctōez ītestini ī sex ꝑtes in substātia vel figura ⁊ distinctōe officioꝝ ⁊ iuuamētoꝝ ipsaꝝ ꝑtiuʒ q̄ diuersa sunt in diuersis: q̄ sunt diuerse ꝑtes ītestini cū ītestina sint vnuʒ ꝯtinuū dicta diuersa. Intestina sunt ꝯposita ex duabꝰ tunicis fortibꝰ neruosis: fortibꝰ qdeʒ ne corrūpant̄ ꝑꝑ incessuʒ materieꝝ grossaꝝ ꝑ ea in eis ꝯtentaꝝ: neruosis vero vt percepto nocumēto a materiebꝰ per ea incedentibꝰ insurgat virtus expulsiua eoruʒ ad expellendum: que etiā diuersa sortiunt̄ noīa fʒ diuersitatez sumptā vel ex figura eoꝝ vel ex quātitate vel ex iuuamento vt dictum est. Nā descēdendo: primo īcipiēdo a ꝯcauo stomaci ⁊ fundo eius. Primū dicit̄ duodenū q̄r est lōguʒ extensuʒ lōgitudine. xij. digitoꝝ in trāsuerso: ⁊ huiꝰ intestini orificiū primū terminatū ad stomachū vt ad fundū eius dicit̄ portanariū: ⁊ orificiū eius inferius ē multo strictius q̄ʒ superiꝰ qđ orificiū ē pricipiū scđi itestini qđ dicit̄ ieiunū ita nominatū q̄r fere ꝯtinuo apparet inanitū: q̄r ī eodē nō retinētur materie multo tꝑe ꝓpter duas cās ꝑcipue. ꝑª fuit alligatio multaꝝ venaꝝ meseraicaꝝ ad hoc intestinū virtute quaꝝ sugit̄ maxima pars chili ad epar que transiuerat deorsuʒ simul cū sup̄fluitate grossa. 2ª cā ē quoniā eideʒ intestino alligatur siue termiat̄ porus manifestus felleus. vnde ad ipsuʒ multa trāsmittit̄ colera cuius acuitate excitat̄ expulsiua ad expellendū: ⁊ ita mām nō nisi modico tꝑe retinet īmo expellit. Finis aūt huius ītestini ē pricipiū tertij qđ appellat̄ itestinum longū subtile siue ilion vel iuolutū. Dicit̄ prīo longum q̄r quasi extensuʒ ī longitudine vt duo superiora ⁊ est subtile multas habēs reuolutōes vnā post aliā. ⁊ iuuamētum haꝝ reuolutionū fuit vt sit cibo vel parti chili que trāsiuit cū grossa superfluitate longa mora ī ipso vt fiat suctio diuturna de tali huido

ꝑ meſeraicas ꝯtinuatõe orificioꝝ ipſaꝝ meſeraicaꝝ ad ipſũ inteſtinũ iuolutũ dictũ vel ilion. Et ꝓpter multas ciꝰ iuolutiões ſepe retinẽtur groſſe mãe que ſunt cãe oppilationũ: ⁊ ĩ hoc precipue fit iliaca paſſio. Nã illud ẽ vltimũ de gracilibꝰ ĩteſtinis q̃ ſunt ſuperiora inteſtina tria ſubtiliora in ſubſtantia ⁊ calidiora ⁊ magis digeſtiua q̃ʒ groſſa: ⁊ ad hoc maior quãtitas meſeraicarũ venit q̃ʒ ad groſſa. ideo dicebat Auic. digõ ĩ eis ẽ plus q̃ʒ in ĩteſtinis inferioribꝰ. Nã ĩ ĩferioribꝰ ſũma operationũ ſuaꝝ ẽ ꝑparatio fecis ad exeundũ q̃ʒuis nõ euẽntur ẽt ad digõnẽ qñ ad ea ẽt veniũt quedã meſeraice ad ſuctionẽ ⁊ attractionẽ fiendaʒ de humido ꝯueniẽti ad epar. Huic aũt inteſtino vltĩo gracili ſiue ilion ꝯtinuaꝶ ĩferiꝰ ĩteſtinũ nominatũ monoculũ qđ ẽ pᵐ ꝺ groſſis. ⁊ dicitꝶ monoculũ q: nõ hʒ niſi vnũ orificiũ ⁊ ẽ ſicut kiſtis: ⁊ ſitus eius ẽ ad poſteriora paꝝ declinãdo ad dextrã. ⁊ in hoc ĩteſtino regregaꝶ fex cũ ſua quaſi totalitate ⁊ ibi ẽ recipiẽs formã magis apparentẽ qñ ĩ ſuperioribꝰ erat multa mixtio chiloſitatis cũ fece: vnde fit quaſi ĩ eo maior digõ mãe fecalis q̃ʒ in ĩferioribꝰ. Unde dicit Auic. q fit ꝓportio eius ad ĩteſtina groſſa ſicut ẽ ꝓportio ſtomaci ad gracilia. i. q ſicut ſtomachus principalr digerit ⁊ dat formaʒ chilo: poſtea deſcẽdit ꝑ maꝛia ꝑte ad ĩteſtina: ita ſilr ⁊ fex videꝶ recipere formã ĩ monoculo: poſtea deſcẽdit ad ĩteſtina groſſa deorſuʒ. Sʒ nota q ĩ ipſo monoculo lʒ recipiaꝶ forma accñtalis fecis: nõ tñ recipitꝶ forma eſſentialis qñ iſta daꝶ a ſtomacho. Nam dans formã eſſentialeʒ chilo dat ẽt formã eſſentialeʒ ſupfluitati eiꝰ prime: hoc ẽt inteſtinum declinat vt dictũ ẽ ad dextrũ ſub epate verſus anchã dextrã. ⁊ hoc ẽ q aliquotiẽs in hernijs ꝑ relaxatõeʒ deſcẽdit vſq; ĩ burſaʒ teſticuloꝝ ꝓpter nõ forteʒ eius alligatõeʒ ad renes ⁊ ad ipʒ pance terminanꝶ meſeraice: ⁊ iõ illis mediãtibꝰ debilr alligaꝶ. In codeʒ tñ ꝯplꝶ digõ eius q fuit ĩobediens ĩ ſtomacho ꝑꝑ lõgam morã illiꝰ ĩ eo: ⁊ ĩ hoc ĩteſtino vtplurimũ gñantur vermes vel ſerpẽtes ⁊ raro euãtur ab eis. Huic aũt ĩteſtino ꝯtinuaꝶ ĩteſtinũ nomiatũ colon ⁊ ẽ groſſuʒ ſpiſſuʒ maꝛie cũ elongaꝶ a monoculo: ⁊ declinat ad ꝑteʒ dextrã ſm eiꝰ principiũ: deinde aſcẽdit ſupequitãs ſtomachũ ⁊ ẽ tendẽs ad ſiniſtrã ad poſteriora: ⁊ ibi cõtinuaꝶ cum recto. Iõ facta ꝯſtrictõe ĩ parte dextra ⁊ ſiniſtra retineꝶ in eo vẽtoſitas que plerũq; ẽ cã colice. nã in hoc inteſtino vt plerũq; fit colica ⁊ ex ea deriuaꝶ nomen eiꝰ. poſt illud aũt ẽ inteſtinũ rectũ qđ ẽ tertiũ de groſſis ⁊ ẽ poſtremũ omniũ ĩteſtinoꝝ ꝯtinuatũ cũ inferiore ꝑte colon: deinde deſcẽdit ex eo ſm rectitudinẽ: ⁊ ꝯtinuaꝶ cũ ſicteri ſuſtentatũ ſuꝑ dorſuʒ: ⁊ iuuamentũ iſtiꝰ ĩteſtini ẽ expulſio fecis ad exteriora ꝓpterea creatum ẽ rectũ vt ſit expulſio fecis ab eo facilior: ⁊ iuuaꝶ ad expulſionẽ cũ lacertis qui nõ ſũt ꝺ ſubſtãtia eiꝰ: ĩmo ſunt ſuꝑ mirach deorſum: vt dictum eſt alʼs. ⁊ hec ſufficiãt de anothomia vt de numero poſitione ſubſtãtia ⁊ iuuamẽtis coꝝ.

Quid rei. Circa hec igitur inteſtĩa fiunt colica ⁊ iliaca ⁊ punctio de quibꝰ dictum eſt circa lr̃am qũo differãt: q: punctio ẽ dolor leuis quaſi pũctio acus paucũ ſituʒ tenẽs cõiuncta tamẽ reſtrictõe ventris. Colica ⁊ iliaca ſunt dolores multo intẽſiores ad maioreʒ ſm plurimũ ꝑtem occupãtes vnde pũctio cũ fit ĩtẽſior aliquotiẽs fit colica vel iliaca: ⁊ vt clarius intelligaꝶ quid ſit colica ⁊ iliaca. quid rei oʒ ꝑintelligere q ſʒ auctores hoc nomen colica ſumitꝶ equiuoce. ſ. cõiter ⁊ ꝓprie. Cõiter aũt dicit Aui. declarãdo eã q colica ẽ integra inteſtinalis doloroſa ſup. paſſio cuʒ qua fit difficilis exitꝰ eius qđ debet egredi ꝑ naturaʒ vt dictuʒ ẽ circa lr̃am ad queʒ locũ recurre: ⁊ iſta nota integra vt ibi dicebaꝶ aliquãdo ſumitur ꝑ vehemẽtia paſſiõis vt ſic legaꝶ lr̃a q colica ẽ inteſtinalis doloroſa integra ideſt intẽſa vel itenſe doloroſa paſſio: ad differentiã punctionis vt ibidẽ dicebaꝶ vel põt dici ĩtegra ita q colica ĩtegra. i. cõmuniter accepta vt. ſ. ambit iliacaʒ ⁊ colicaʒ ꝓprie ſumptas ẽ inteſtinalis ſup. paſſio cũ qua ⁊c. Ita q ſiue fit in inteſtĩs ſuꝑioribꝰ ſiue ĩ inferioribꝰ ſemꝑ põt dici colica doloroſa paſſio ĩteſtinalis ĩtegra. i. cõiter accepta. Tertio mõ ſumitꝶ li integra vt ſonat q colica eſt paſſio appropriata ĩteſtinis: ſicut ⁊ fe. eſt integra paſſio cordis: ita ⁊ colica ẽ ĩtegra ĩteſtialis doloroſa paſſio. Sʒ qũocũq; ĩtelligaꝶ in hac deſcriptiõe declaraꝶ colica ꝯñter q declarat textus ſequẽs vbi appropriate ꝯtrahit colicã paſſionẽ inteſtinalem cũ cõditionibꝰ dictis vt diſtinguitꝶ ꝯtra iliacaʒ ex ꝑte ſitus vel cãe faciẽtis colicaʒ vel iliacã: qm̃ cũ cã faciens taleʒ dolorẽ ĩteſtinaleʒ ẽ ꝑ ꝓprietatẽ in inteſtĩs groſſis: illa talis diſpõ vocatur colica: qđ ſi fuerit ĩ gracilibus vel ſibi ſimilibꝰ appellaꝶ iliaca. Et hoc ĩnuebat. A. in textu cũ addit: ⁊ colica quidẽ ſm veritatem. i. ꝓprie ſumpta ẽ nomẽ eius ĩ quo ẽ cã in ĩteſtĩs groſſis. poſtea paulo poſt addit: q ſi ẽ ĩ inteſtĩs gracilibꝰ: tũc nomẽ ꝓprium ei ſm ſciẽtiaʒ veraʒ eſt ilios. Sʒ nota q colica proprie ſumpta ſortitꝶ nomen a colon: qm̃ de inteſtĩs groſſis colon propter plurimas iuolutiões ⁊ ꝓpter illud qđ ſtringitꝶ vel coartaꝶ in eius inceptiõe a monoculo poſteriꝰ verſus anchaʒ ĩ dextro: ⁊ ẽt ĩ eiꝰ terminatõe verſus renes in ſiniſtro: vt fuit dictũ ĩ anothomia ẽ in quo vtplurimũ fit talis dolor cum fit in groſſis: qm̃ raro fit in monoculo ⁊ rariꝰ ĩ inteſtĩo recto per eius inceſſuʒ rectum: ita ſimiliter dico de ilios q propter eius plurimas inuolutiones vnde dicitur inuolutuʒ frequentius fit dolor propter retentionẽ cauſe doloroſe in eo q̃ʒ in alijs inteſtinis gracilibus.

Nota ẽt q ex hac diſtinctiõe ex ꝑte ſitus ĩ diuerſis ĩteſtinis ĩter colicaʒ ⁊ iliacã ſumunꝶ diſtĩctões de maiori vel minori ſeuitate accidentiũ ĩter eas: qm̃ ſicut ĩteſtina gracilia ſunt paſſibiliora groſſis ⁊ acutioris ſenſus ⁊ nobiliora q: ꝓpinquiora nobilibus mẽbris ſaltẽ ꝯtinuatõe inde eſt q ĩ ilios cõiter fiũt ſeuiora accidentia q̃ʒ ĩ colica: ⁊ hec ſufficiãt de primo pricipali.

Diſtinctiões. Jam ponẽde ſunt diſtinctiões de quibꝰ fit hec pria ⁊ ẽ Auic. q cauſe colice aut ſup. iliace aut cadũt ꝓprie ĩ colon vel ſup. ĩ alijs inteſtĩs: ⁊ ita vocatur colica vel iliaca ꝑ ꝓprietatẽ. aut cadũt ĩ alijs ſup. mẽbris ab ĩteſtĩs ⁊ ꝑueniũt ad ipm ſup. colon vel alia inteſtĩa ſʒ ſemitã cõitatis: ⁊ ſic vocaꝶ colica vel iliaca ꝑ cõitatẽ. Alia diſtinctio de colica vel iliaca: quedã eſt ſalubris: ⁊ quedaʒ mortalis. nam quedaʒ ꝯiungitꝶ cũ ſeuitate accidentiũ vt cũ vomitu ſingultu ⁊ ſincopi: ⁊ ĩ totũ ꝓhibitiõe exitus per deorſuʒ ⁊ quedam nõſic. Itẽ in quadã ſtat tortio ⁊ ꝯtinua quaſi ĩquietudo ⁊ in quadam nõ: ĩmo ĩ quadã ſtat ĩterpolatio. Itẽ quedã ſtat diuturna quedã modici tẽporis. Itẽ quedã ſequitꝶ ad alios morbos vt colica cõtingẽs poſt fluxũ vẽtris que ſepe ꝯtingit vel poſt fe. acutas ꝓpter vſuʒ regimĩs facti: ⁊ quedã fit ĩcipiẽdo. Itẽ quedã terminaꝶ per viã euõnis ſenſibilis: quedã per viã ꝑmutatõis. nã aliquotiẽs terminaꝶ ad epilenſiã ⁊ quedã ad ꝑaleſiʒ vt voluit. A. ẽt colica terminaꝶ qñq; ad iliacã ⁊ ecõtra. Itẽ colica vel iliaca quãdoq; accidit ſʒ ſemitã accidẽtie egritudinũ peſtilẽtialiũ aduenĩẽtiũ ita vt perueniat de regione ad regionẽ ⁊ de hoĩe ad hominẽ a cã nõ manifeſta ⁊ quedã fiũt a cã magis manifeſta. ⁊ illa que fit per viã occulti principij vt ex influẽtijs appellaꝶ ꝯtagioſa ſed ĩpropꝛie q: videꝶ diuerſis cõicari ſicut ẽt ⁊ morbis contagioſis. Et nota ꝓpter multos ĩ hoc deficiẽtes ⁊ praue ꝯcipientes qui exiſtimãt q ꝓpter ꝯuerſationẽ cũ patiẽte colicaʒ cõiceꝶ ẽt colica. Et idẽ dicũt ⁊ ꝺ fluxibꝰ ꝓpter iſtũ tex. Auic. qui ponitur in colica ⁊ ſimilis ponitꝶ ĩ tractatu fluxuũ ab eodẽ. A. Nã tales ſunt ĩ errore qñ nõ fit cõicatio vnius ad alteꝝ per moduʒ vere ꝯtagionis cõicãdo vapores malos putridos vel male qualitatis qui reſoluanꝶ a corpore prius patiẽte ⁊ ĩ aliũ cõicati ĩprimũt ſimilẽ diſpõnẽ ſicut ẽ de lepra ſcabie vel obtalmia fe. peſtilẽtiali ⁊ ptiſi de quibus ſcribit Auic. 2ᵃ primi doctrina pᵃ ĩ fine. ſed ideo trãſeũt de hoĩe ad homineʒ ꝓpter influẽtiã fortẽ ad ĩprimendũ ſimilẽ diſpõnem talẽ ĩ diuerſis: ⁊ ita diuerſis cõicat nõ per viã cõitatis vnius ĩ alterũ: q: non apparet modus ĩ colica vel fluxu ſaltẽ ĩ fluxu mãe non putride: q: forte de eo poſſet eẽ dubitatio. Iſti ergo morbi debẽt dici epidimales ⁊ non ꝯtagioſi quomõ ẽt in certa ſtatione tẽpoꝝ fiunt dolores articuloꝝ ĩ diuerſis: ⁊ alij diuerſi morbi a quibꝰ nõ manifeſtaꝶ reſolʼo vaporoſa cõicabilis ⁊ adducens ꝯtagionẽ ⁊ hoc bñ nota. Alia diſtinctio: quedã fit ĩ corpore iuuenili ⁊ forti: quedã ĩ debili vel naturaliter vel accidẽtalr. Itẽ quidã freq̃ẽter ĩcidũt in eã: ⁊ q̃dã raro etiaʒ ſtante bonitate regiminis ſm maioreʒ vel minorem paſſibilitateʒ inteſtinoruʒ.

Cauſe. Jam veniẽdo ad cãs: primo diſcurrã ꝑ cãs colice ⁊ ꝑ eas ĩtelligemꝰ cãs iliace. qñ vt dicit ẽt Aui. ĩ principio capituli de ilios: Ilios accidit ex oĩbus cãis ex quibꝰ accidit colica. tñ videnꝶ ſpãles magis cãe in iliaca q̃ʒ ĩ colica de q̃bꝰ ĩfra videbitꝶ. Diſcurrendo igitꝶ ꝑ cãs colice qm̃ colica dicit duo pricipalr. ſ. dolorẽ forteʒ ⁊ ĩtenſuʒ in ĩteſtinis. 2ᵐ ẽ retentio eiꝰ qđ dʒ egredi ꝑ nãm ſiue difficultas exitꝰ eius. Cãe pricipalr reducenꝶ ad duo genera cãꝝ. ſ. ad cãs doloꝝ q̃ ſumunꝶ ex ſenſibilitate mẽbri cuʒ mala ꝯplʼone diuerſa ſubito occurrẽte ⁊ ſolutõe ꝯtinui ex vna ꝑte ⁊ ad cãs ĩpediẽtes exitũ mãe nãliter educende ꝑ deorſuʒ. ⁊ hoc vel ex ꝑte oppilatõis vel ex ꝑte ĩobediẽtie mãe in ſe vel ex ꝑte debilitatis expulſiue vel fortitudinis retẽtiue. ⁊ iõ tunc prius aliqua cã fit cã colice qñ ſimul adducit ad dolorẽ vel ſoluendo ꝯtinuũ vel reddẽdo mẽbrũ magis paratuʒ ad acutũ ſenſuʒ cum hoc q adducat vel ad debilitatẽ expulſiue vel fortitudinẽ retentiue vel ad oppilatõeʒ vel ad ĩdiſponẽdum mãʒ ſm ſubſtãtiaʒ ad exitũ. Et ita ſpãlius diſcurrẽdo: primo in cãis ẽ q̃libet malitia ꝯplʼonis calide vel fride vel ſicce. Nã mala ꝯplʼo calida: prĩo vt ꝯtria nãli ⁊ diuerſa ſiue ſit mãlis ſiue ĩmãlis ẽt nõ oppilatiua ẽ cã doloris: ⁊ efficit ẽt colicã ꝑ reſolutõeʒ: humiduʒ exiccãdo de fecibꝰ ⁊ ẽt ꝑ hoc exiccat: qm̃ ꝑ eam vigoraꝶ attractiua mẽbroꝝ: ⁊ ita ꝯuertit humidũ nutrimẽtale ad epar ⁊ ad mẽbra poſteriora: ⁊ ita feces exiccanꝶ ⁊ ĩduranꝶ ⁊ ſic reddũꝶ ĩdiſpoſite vt deorſuʒ emittanꝶ: ⁊ hoc ẽ cõe ⁊ in colica ꝓprietatis ⁊ cõitatis. Sʒ magis hoc accidit ĩ colica ꝑ cõitatem vt qñ cã ẽ in epate vel in mẽbris poſterioribꝰ terminata vt ab aere calido vel tali nãliter vel artificiato de quo dicit Aui. ⁊ qñq; ſit ꝓpter artẽ facientẽ neceſſariuʒ tactuʒ caliditatis ſicut vitriaria ⁊ ferraria ⁊c. Sʒ mã calida facit dolorẽ penetrãdo ĩ mẽbra ⁊ ꝯuertẽdo humiditates in vẽtoſitates vt voluit Gal. 12ᵒ terapentice caplʼo 7ᵒ vbi narrat hyſtoriã de colica ab hac cã. Malitia ẽt cõplexionis frigide ſimiliter eẽ põt cã ſiue ſit mãlis ſiue ĩmãlis ⁊ alteratõe ſubita ſolutõe ꝯtinui extendẽdo ſi ſit mãlis ⁊ ẽt ſi occurrat ab extrinſeco vt exẽpli gr̃a ſedendo ſupra rem frigidã vt marmor. nã tunc ꝯſtringẽdo lacertũ ani ꝯprimunꝶ feces: ⁊ q in eis ẽ de humido ad ſuperiora: ⁊ ita ꝓhibeꝶ caruʒ exitus per naturã. Efficit ẽt ad colicã frĩditas per aliũ modũ debilitãdo expulſiuaʒ ⁊ vigorãdo ꝯtentiuã. Ponit ẽt aliũ modũ Auic. qui ẽ multuʒ per accidẽs vt fiat colica a cã frĩda: vt qñ per frigus extrinſecũ cõſtringẽdo lacertos vẽtris ⁊ ſup. ꝓhibẽdo diſſolutioneʒ vapoꝝ ⁊ calidi naturalis peruenit calefactio ad ꝯcauitateʒ ventris: ⁊ ita exiccãtur feces. Sicca ẽt cõplʼo ſeparãdo ꝑtes facit ad dolorẽ ⁊ exiccãdo humidũ cuius pñtia feces lubricanꝶ ſit cã colice. Humida aũt ꝯplexio ĩmãlis raro ducit ad colicã ſi fuerit ſimplex. Sed mãlis aliqñ põt eẽ cã oppilatõis ⁊ ꝓhibitionis exitus ⁊ retẽtõis ꝯñter multoꝝ vapoꝝ vel ventoſitatum extẽdẽtiũ: vnde fit ſolutio in ꝯtinuo tanta vt pertranſeat terminũ pũctionis ⁊ ẽ peruenĩẽs ꝑꝑ dolorẽ ⁊ ſolutõem cõtinui vſq; ad terminũ colice. De his tñ ꝯplexionibꝰ ⁊ malitijs eaꝝ maxi

me

me nocet frida: qm̄ vltra modos dictos sup̄ra quibꝰ ꝯplexio fri/
gida nocet adducit ēt vt frequētius friditas ad gn̄atiōez colice
ꝑ hoc ꝙ debilitādo calorē nālem i itestinis generatur ab eo vē/
tositas i corpore itestinoꝝ hora post horā ⁊ extendūtur p̄ter na/
turā vnde fit dolor ⁊ i tantū extēdunt ꝙ nō possunt ꝯstringi a
musculis ēt ꝯpressiuis. ⁊ tn̄ ꝯstrictio regulariter ē necessaria ad
eductionē eius ꝙ dz egredi ꝑ naturā. Et hec cā frida aliquādo
fit ab aere frigido: ⁊ ꝓinde multiplicat colica i terris fridis cuz
flat septētrion. Et aliqn̄ talis friditas ꝯseruat ab humore melā/
colico fluente ad intestina i dispōne splenetica. ⁊ aliqn̄ ⁊ frequē/
tius a mā flegmatica i stomacho multiplicata ꝑ indigōnē que i
deorsuz fluxit ad intestina. Et aliquādo fructus ⁊ reliqui cibi i/
frigidantes adducūt ad hoc vt lactuca portulaca ⁊ maxie olera
frida ad stipticū declinātia: sicut ēt fructus frigidi cū quibꝰ cō/
iungit stipticitas: vnde generant inde māe fride non lubrice a
quibꝰ parat generatio oppilatōis i intestinis. Potus ēt aque
⁊ vini mixti ē de maximis cāis ad hoc. Nā tales oppilatōes q̄
inde generātur sunt ꝓhibētes egōnez ⁊ humores ⁊ vētositates
a penetratōe in deorsuz ⁊ sic ab exitu per nām. ⁊ ita cū non ex/
pellunt extēdēdo causant maxios dolores. que oppilatio ⁊ si di/
ctū sit ꝙ vtplurimū pendeat a mā flegmatica frida viscosa ⁊ im
plente vacuitatē itestini: aliquotiēs tn̄ apata i itestinis vel i me/
sinterio per cōitatē possunt eē cā haꝝ oppilationū. Et de apati/
bus talibus vtplurimū apata intestinoꝝ sūt calida ꝓpter diffi/
cultatē penetratōis māe in mēbra neruosa. ⁊ talia vtplurimū fa
ciunt magis iliacā q̄z colicā: q: itestina gracilia magis apant q̄z
grossa. Vētositas ēt grossa aliquotiēs est cā dicte oppilatōis
⁊ ꝓhibitōis. Exitus ēt materieꝝ que ꝯtinētur īfra oppilationē
qm̄ multū extēdēdo itestina ꝓhibēt coꝝ ꝯstrictionē supra fecez
que necessaria ē ad expellēdū vt dictū ē ēt per aliuz modū ven
tositas fit cā oppilatōis ꝯtorquēdo itestina inequaliter: vn̄ vna
pars alterā supequitat. ⁊ ita nō seruās debitū sitū facta aliquo
tiēs reuolutōe fit ꝯstrictio ⁊ oppilatio ⁊ aliquotiēs ꝑ vētositatē
extēdēdo nimis rūpūtur ligamēta vn̄ cadūt partes nō debite li
gate supra alias: ⁊ ita ꝑtes supra quas cadūt ꝯprimūtur ⁊ ꝯstri
gunt ⁊ ꝯsiter oppilātur: imo aliquotiēs per extensionē ita exten
dunt certe partes itestini maxime colon vt dilatet sifach ab os/
se femoris. ⁊ ita sepe cadit saccus male ligatus de quo dictuz ē
supra ad inguina ⁊ ad bursa intestinoꝝ: imo tm̄ aliquotiēs extē/
dit intestinū ꝙ rumpit sifach in parte directa extēsioni violen/
ter facte ab intestino ⁊ nō tm̄ i partibus inguinis sz ēt i partibꝰ
supra in partibꝰ ventris: ⁊ tales sunt male spēs colice precipue
cū descendūt itestina i bursaz testiculoꝝ: qm̄ per casuz eoruz ⁊
elongationē ad fundū osei fiunt diuerse extensiōes in supioribꝰ
⁊ reuolutōes addētes ad maiorē ⁊ diuersaz oppilationē: vn̄ q̄si
ē impossibile vt aliquid educat per anuz ⁊ plerūqz ꝯmoriūtur
⁊ ego aliquos ex his vidi ⁊ per istos modos ꝑ quos ventositas
ad colicā ⁊ oppilatōem diuerso mō per eosdē modos ⁊ vermes
aliquotiēs fiunt cā: qm̄ aliquotiēs ꝯglobant ⁊ replēt spaciū vel
ꝯcauitatē itestini causando itegraz oppilatōez ⁊ aliquotiēs mo/
tu eoꝝ iordinato adducit ad oppilatōez ꝓpter ꝯtorsionē ipsorū
itestinoꝝ. Lapis ēt qn̄qz generatur i intestinis qui fit cā co/
lice oppilādo ⁊ adducendo dolorē vel ex se extēdendo ⁊ soluēdo
ꝯtinuū vel ꝓhibēdo exitū vētositatis ⁊c. Et ego casuz vidi mi/
rabilez i hoc in vxore dn̄i Antonij de canibꝰ Papie i colica cla
mosa q̄ nō poterat aliquo igenio curari: ⁊ tādem nā cū lenitiuis
ꝑ sursuz ⁊ deorsuz emissis: emisit tres lapides magnos durissi/
mos: quoꝝ qlibet fuit quātitatis vniꝰ oui galline ⁊ videbant ꝙ
eēnt feces ita idurate: sz erāt cinericij coloris. ⁊ ꝓinde durities
fecuz vt plerūqz est cā magna ad colicā faciens oppilādo vt di/
ctū est. Siccitas aūt fecū aliquotiēs sequit cibos siccos ⁊ du
ros vt ꝯtingit comedentibꝰ panez duꝝ ⁊ carnes bouū salitas ⁊
legumina sine brodijs: aliquotiēs ēt exiccat ex lōga remanentia
in itestinis. Talis aūt diuturna remanētia maxie sequit de/
bilitatez expulsiue itestinoꝝ q̄ debilitas potissime sequit vel p̄/
sentiā humoris vitrei in itestinis vel viscosi ꝓhibentiū virtutē
expulsiuā opari actū ꝓpriū in expellēdo feces: nō dico ꝑꝑ oppi
latōez ab illis mēbris: sz q: friditate debilitat virtꝰ: ⁊ ꝓinde se/
pe fit ꝓhibitio exitꝰ māe post potuz rei narcotice stupefacientis
aut ꝑꝑ vsuz multi coitus. ⁊ ita talia flegmata ibidez in itestinis
paulatine ꝑ idigestionē gn̄ant: lz etiā aliquotiēs ⁊ sepe dscēdūt
talia flegmata multa a capite ad itestina faciētia colicaz vt scribi
tur 8° ꝯtinētis: ⁊ quādoqz ꝯtingit talis diuturna mora ꝑꝑ ne/
gligētiam inuitatōis nature ad secessuz vt i multis curiosis oc/
cupatis ⁊ in multis negotijs. Aliquotiēs ēt sua adherētia cu fe/
cibus sustinēt dicte materie ne feces expellant: ⁊ aliquotiēs tm̄
ifrigidāt vt non tm̄ debilitet virtꝰ expulsiua ꝓ isto actu: sz etiā
debilitat sensitiua intestinoꝝ sicut dictum est de narcoticis: vn̄
nō nitūtur expellere: ⁊ ita feces longo tꝑe morant in intestinis
⁊ exiccant. Et aliquotiēs ēt ebetat sensitiua intestinoꝝ: ⁊ nō ex/
pellunt iste feces ꝓpter paruitatē effusiōis colere ad itestina si/
cut dictuz ē supra i cap° de icteritia stāte oppilatiōe vel in orifi
cijs poroꝝ per quos defert colera ad intestia ꝓpter flegma ad/
herens superficiei itestinoꝝ vel ꝓpter oppilationē ꝯtingētez i di
ctis poris versus epar vel kistiz fellis: ⁊ ita vt dicebat ibidē ali/
quotiēs icteritia fit cā colice: ⁊ aliquotiēs colica causa icteritie.

De cāis autez ꝑ cōitatē maxime ē dolor a lapide renū: qui tn̄
multū similis ē dolori colice: imo dicit Auic. ꝙ occultat nisi illi
qui ꝓuisionē hz. sz de hoc dicet ifra i signis. naz ꝓpter lapidē
in renibus vel i vijs fit coartatio itestinoꝝ: ēt cōpassiōe itestino/
rum ad renes virtꝰ nālis intestinoꝝ debilitat in expellendo. Et
qn̄qz cā colice vel nimie diuturne retentōis materie i intestis ē

nimia sensibilitas itestini: vnde nā terret i expellēdo mā ꝑ illam
ꝑtem: ⁊ ita vlcera itestinoꝝ vel excoriatio siue bothor fiunt cau
sa colice. imo sepe ēt ꝯtingit ꝙ post curationē etiā disenterie se/
quitur colica ꝓpter passibilitatē dictoꝝ itestinoꝝ: vt dictū ē ēt
maxime ꝓpter regimē qd̄ precessit cōstrictiuū: vn̄ cōfortat retē
tiua ⁊ debilitat expulsiua. Tethanus ēt si accidat itestis: ali/
quotiēs ē cā ꝓ quāto nō pn̄t itestina ꝯstringi vel dilatari fz par
tes eoꝝ q̄ tn̄ dilatatio ⁊ ꝯstrictio ē necessaria i expulsiōe. Spas/
mus aūt magis fit cā iliace ꝓprie sumpte q̄z colice si accidat in
musculis virtutis expulsiue ⁊ retentiue: qm̄ sicut itestina infe/
riora dficiūt i retinēdo: ita supiora dficiūt i expellēdo: vt pz ꝯsi/
derāti. Aliquotiēs ēt medicie venenose sunt cause soluendo cō/
tinuū ⁊ debilitādo virtutes i expulsiōe: sz hec magis appropria
tur iliace q̄z colice: quia tales magis imediate veniūt ad itestina
gracilia q̄z grossa: sicut ēt aer pestilētialis cū est cā colice magis
adducit ad iliacā q̄z ad colicā ꝓprie sumptā ꝓpter magis iuua/
re itestina gracilia ad cor q̄z grossa. ⁊ aliquotiēs cā ⁊ ē plurimū
ꝯtingēs est retētio egōnis vel vētositatis volētis egredi. nā cuz
nititur ad expulsionē nā regulariter stimulata a mā ⁊ a virtute
volūtaria motiua ꝓhibent musculi cōpressiui a cōpressiōe ⁊ iu/
bentur musculi retētiui retinere: tunc illa mā sursuz reuoluitur
ascēdendo ꝑ reuolutōes itestinoꝝ: ⁊ ita fit colica. ⁊ hoc maxime
accidit ꝑsonis nobilibꝰ ⁊ generosis qn̄ repiunt in corona siue in
pn̄tia aliquoꝝ illustriuz viroꝝ. Et de his oībus causis maxime
ad imediatas reducēdo dixit Gal. 12° terapētice cap° 6° in fine
loquens de dolore colico supscrutāduz igit nobis in vehemen
tibus doloribꝰ vel humorē multū sup. cē cām talis doloris vel
spūm exituz nō habētez vel grauez tumorez. i. apa vel mordax
humidū vel dispōem siccā. s. i fecibꝰ ⁊c. ⁊ hec d cāis sufficiant.

Signa.

Expedito de cāis veniēduz ē ad signa: ⁊ primo ꝓ/
nostica euētꝰ: deīde ad bonū ⁊ ad maluz: cōsequē/
ter demōstratiua. Primū ergo signū ꝓnosticū euētꝰ sumit
ex p̄cessione causaꝝ facientiū ad facilē punctionē dolorosaz in/
testinoꝝ simul cū preꝑatione ad gn̄ationē flegmatū ⁊ ventosita
tū circa intestia vel duritiei fecū vt si intestia fuerint nāliter fri/
gida cū tenuitate mirach ⁊ cōcurrēte malitia regiminis d nausea
tiua satietate ⁊ inordinatiōe motus post cibū: ⁊ ex acceptiōe ci/
boꝝ fridoꝝ vētosabiliū ⁊ fructuū ēt maxime stipticoꝝ: vt piro/
rum castaneaꝝ ⁊c. vel ciboꝝ duroꝝū ⁊c. vt fit a rusticis monta/
nis terdone qui comedūt panē factuz ꝑ mēses sex: q: nō faciunt
panē nisi bis in āno ⁊ sine fermēto: ⁊ vtunt ꝯsiter potatiōe vini
mixti vel aque fride. ⁊ ex statiōe longa i aere libero flāte boreali
vento vel sessiōe supra rez durā fridaz vt supra lapidez marmo
ream: tūc his p̄cedētibꝰ possumꝰ ꝓbabiliter arguere supra futu
ram colicaz ꝑ modos declaratos i cāis. Nā stat tunc preꝑatio
ad dolorez ex ꝑte debilitatis itestinoꝝ ⁊ mirach simul cū prepa
ratione gn̄ationis supfluitatū oppilatiuaꝝ vel vētositatis cum
difficultate exitꝰ ꝑ deorsum ex malitia regiminis ꝑ modos supra
declaratos. Aliud ꝓnosticū cū videt corpꝰ cōsuetū periodice
pati colicaz: vt de mēse in mēsem vel aliter ita disponi fm acci/
dentia sicut ꝯsueuit cū est futurꝰ dolor d ꝓximo: vt q: precedāt
grauitas cruriuz ⁊ dorsi ⁊ tristitia ⁊ diminutio appetitꝰ possu/
mus ꝓnosticari ꝯsequēter ēt de futuro dolore colico: qm̄ i de/
terminato tꝑe pōt aggregari mā factiua colice: ⁊ ita morbus vi/
debit piodicꝰ. Aliud ꝓnosticū qn̄ i diuersis corporibꝰ que tn̄
ordinate viuūt accidit colica ex ifluentia sic disponēte vt q: trā/
seat de hoie ad hominē ad modū expositū supra tunc in corpo/
re cōualescente ex morbo acuto in quo fuit necessariū regimen
infrigidatiuuz possumus ꝓbabiliter pronosticari super colicaz
futuraz patet ex dispositiōe passi ad recipienduz influentiaz ta/
lis passionis inductiuam. Aliud pronosticum ⁊ est Auerrois
quarto colliget de signis significantibus futuras egritudines:
Priuatio appetitꝰ cum sincopi colicā significat sup. futurā su/
mēdo colicā large vt ambit ēt iliacā: pz qm̄ declarat pn̄tiā mul
te māe lesiue circa stomachū vel ꝑtes eiꝰ vel i itestinis ꝓximis q̄
nate sunt facere colicaz diuersis modis dictis supra: vn̄ cōicat
notabile nocumētū ori stomaci ⁊ ita fit priuatio appetitꝰ: ⁊ ali/
quotiēs cōitate cordis fit sincopis. Aliud ꝓnosticū: cum tar/
dat egestio vel cuz difficultate emittit: ⁊ p̄cipue cū emittit ap/
paret al. tunc ꝓnosticari possumꝰ de futura colica. pz q: decla/
rat ipotentia expulsiue cū priuatōe trāsmissiōis māe colerice ad
itestina q̄ ē de maxis cāis ipsiꝰ colice. Aliud ꝓnosticū magis
ꝓximū euentꝰ colice: ⁊ quasi declarat pricipiū illiꝰ ⁊ ē Auic. qn̄
minorat id qd̄ egredit de fece. i. egredi ꝯsueuit ⁊ expellit paro/
xismꝰ egōnis. i. non seruat morꝰ exitꝰ egōnis in tꝑe suo vel fm
ꝯsuetudinē: siue itelligat de egōne vera siue de ventositate vel
alijs humoribꝰ q emitti ꝯsueuerūt. Nā vbi ꝯsueuit assellare ma
ne ⁊ sero ⁊ tunc tardat ēt ipso icitāte ꝑ diez vel duos: vel si cuz
conatu aliqd emittat id modicū ē: tunc hoc signū ē ꝓnosticū ꝓ
ximi euentꝰ colice: pz. Aliud ꝓnosticuz ēt Aui. si corpꝰ fuerit
ꝯsuetuz appetere dulcia ⁊ vnctuosa q̄lis est appetitꝰ corporis sa
ni ⁊ iaz abhorret ⁊ declinet vehemēter ad acetosa aut acuta aut
salsa. ⁊ si cuz recipit aliqd vnctuosuz vel dulce icurrit nauseam
vel subuersionē ⁊ inuenit oi hora punctōez. i. remissuz dolorē i
ventrez: tūc iā declarat ꝓxima colica pz ꝯsiderāti: q: declarat
repletio circa itestina ⁊ stomachuz de materiebꝰ fridis ⁊ visco/
sis qm̄ fit appetitꝰ ad ꝯtraria sue dispōni. Et si cū hoc iuenit do
lorez in cruribꝰ suis ⁊ in dorso suo est signū magis manifestuz
q: significat multitudinē istaꝝ materieꝝ grauātiuz. Si ēt appe
tat multū potuz maxie aque ⁊ nō satiat lz bibat plurimā ex ca:
iaz declarat ꝙ tāta est oppilatio in meseraicis ꝙ ꝑ ora meserai/
caꝝ terminataꝝ ad itestina ꝓhibet vel saltez minuit trāsitꝰ nu

trimenti ad mēbra: vñ fit in ipsis īflāmatio ⁊ exiccatio: ⁊ ita fit si
tis ꝯtīr ⁊ nō remittit̄ ꝑ potū: qm̄ ꝓpter oppilatōes qđ bibit̄ non
penetrat ad epar ⁊c̄. Et si cū his signis nō tm̄ stat punctio sʒ cre
scāt dolores notabiles in ventre ⁊ nō tm̄ sunt ꝯtinui: tūc hec si/
gna nō amplꝰ sūt ꝓnostica sed demōstratiua pricipij vt dicet̄.

Signa vero ꝓnostica ad bonū in colica ⁊ sunt Aui. primū il/
la colica ē magis incolumis in qua nō ē retentio vehemēs eius
qđ dʒ egredi ꝑ nām: pʒ. Aliud ꝓnosticū: illa in q̄ dolor ē mu/
tabilis de situ ad situ ⁊ qñqʒ alleuiat̄ in totū dolor quāuis iterꝝ
redeat ē de magis īcolumibꝰ: pʒ q: đclarat̄ colicā esse ventosaʒ
⁊ plerūqʒ sine multa mā. Aliud etiā ad bonū: qñ etiā stāte re/
tentōe eiꝰ qđ dʒ egredi ꝑ nām ⁊ dolore satis intensis si cū īge/
nijs vt clisteribꝰ vel suppositorijs aliqđ expellat̄ si hñs eā īuenit
ꝑꝑ exitū fecis vel vētositatis multā alleuiatōeʒ in dolore: tūc ē
significatio bona: qm̄ đclarat̄ q cā nō ē fixa q: nō ē pendens ex
apate neqʒ mā ē inclusa in tunicis itestinoꝝ: sʒ tātūmō ē in cō/
cauitatibꝰ oppilatio ꝓhibens ⁊c̄. q̄ facilꝰ pōt remoueri. Aliđ
ad bonū ⁊ vltimū etiā Aui. Bonitas anhelitꝰ ē bona significa/
tio in colica ad euadendum: qm̄ declarat̄ q non ē multa exten/
sio in nālibꝰ mēbris: vñ nō fit ꝯpressio diafragmatis ⁊ q non ē
corruptio in hūoribꝰ circa stomachū ꝯtentis neqʒ ꝯdicatio fecū
ad supiora: vñ fit anhelitꝰ nō insuauis vel fetidus sʒ bonꝰ. Et
ex oppositis signis possumꝰ ponere signa ꝓnostica ad malū: de
quibꝰ primū ē fortitudo doloris ⁊ q vomitꝰ sequit̄ vomitum ⁊
sudor fridus ⁊ friditas extremitatū. Nā vt scribit̄ 8° ꝯtinētis:
Per friditateʒ extremitatū ⁊ sudoreʒ friduʒ declarat̄ q dolor
adeo vehemēs est q nā ꝯuertit spūm ⁊ sanguineʒ ad locū dolo
ris. Et istaʒ cām īsinuauit ēt Aui. ī signis malis ī colica. Aliđ
ꝓnosticū ad maluʒ ⁊ scribit̄ de mente Gal. ēt 8° ꝯtinentis: di/
cit q ꝓprietas inseꝑabilis colice male ē q nihil educit̄ de infe/
rioribꝰ oio: tm̄ nō semꝑ sequit̄ vomitꝰ ēt in colica mala. i. multū
difficilis curatōis. Sʒ vt ibidem dicit̄ cū sequit̄ vomitꝰ ad re/
tentōeʒ ita vt nihil educat̄ ab inferioribus iam patiens propin/
quus fit ad ꝑiculuʒ: qm̄ iam denotat̄ q ē tāta oppilatio in de/
orsuʒ vt mā reuoluat̄ ī sursuʒ. Aliud ꝓnosticū qñ cū vehemē
tia doloꝝ ⁊ retētione totiꝰ eius qđ egredit̄ vel debʒ egredi dicit
Auic. peruenit sup. patiēs ad singultuʒ quoꝝ vnꝰ sequit̄ ad ali/
um. i. singultū quasi ꝯtinuū ⁊ ad ꝑturbatōeʒ rōnis ⁊ spasmum
⁊ nō egredit̄ aliquid salteʒ cū īgenio. i. clisteribꝰ vel supposito/
rijs ē sigtio mortalis. Et hec ē etiā snīa Hypo. 7ª affo. affo. x°.
ī ilion singulꝰ vomitꝰ spasmus ⁊ desipientia malū. Singul/
tus eīm ⁊ spasmꝰ fiunt ꝓpter nocumentū cōicatū cerebro ꝑ ner
uum mediū directū a stomacho ad cerebrū. Aliud ꝓnosticuʒ
⁊ ē Hypo. de morte veloci vt ponit̄ 8° ꝯtinētis ī quo fuerit do/
lor ī ventre ⁊ apparuerint ī supercilijs vestigia aut pustule nigre
ad modū fabe. deīde ī eis efficit̄ vlcus durādo vsqʒ ad dieʒ se/
cūdū aut plus morit̄. Et addit: q hic ī quo fuerit dolor patiet̄
subeth ⁊ abundanteʒ somnū ī principio passionis fuit dictū als
q ista signa posita ab Hypo. ī illo libello nō semꝑ hñt rōnē ma
nifestā sʒ forte ita experientia cognitū ē tꝑe Hypo. ideo Aui. cō
putauit hoc signū ꝓnosticū īter signa extranea dicit: Et in ex/
traneis signis ē cū apparet ī eo qui hʒ doloreʒ ventris vestigiū
⁊ bothor nigrū sicut faba ⁊ vlcerat̄ ⁊ remanet vsqʒ in diē secđm
aut plus qm̄ morit̄. Et addit ēt q huic homini aduenit subeth
⁊ multitudo somni ī principio sue egritudinis. Sed Aui. nō po/
nit vbi fuerit tale signū vtrū ī supcilijs vel alibi vt posuit. R. ⁊
Gor. ponēs hoc signū ī colica dicit: Si apparuerit faba nigra
supra ventreʒ seqnti die moriet̄. Nō pōt assignari: qm̄ ex quo ē
nigra significat adustionē: ⁊ ex quo expellit̄ ꝑ crisiʒ ꝑmutatōis
talis modica mā malitiosa significat̄ īpotentia virtutis in expel
lendo: vñ retenta mā mala adusta opprimet cito virtuteʒ ⁊ seq/
tur mors ⁊ deterior significat̄ cū cito vlceret̄. Aliud signū ēt
cōe ad colicā ⁊ iliacā ponit̄ ab Hyp. 6ª affo. affo. 45° cuʒ dixit:
Quibuscūqʒ ex strāguria ilios īnascit̄: hi in septem diebus pe/
reūt si nō fe. supueniente vrina multa fluxerit: lʒ Gal. ī ꝯmento
videat̄ ꝯtrahere hoc ad ilios ꝓprie sumēdo in quo vt dicit nul/
la sup. supflua īferiꝰ egrediunt̄. ⁊ si acutiꝰ clisterizet̄: tm̄ pōt cō/
trahi etiā ad colicaʒ ꝓprie sumptā ⁊ forte rōnabilius: qm̄ stāte
strāguria ex multa repletōe ⁊ extensione circa vesicaʒ coartatio
magis dʒ fieri in ītestino grosso q̄ʒ ī gracilibꝰ. Et tm̄ Gal. ibidē
nō acceptat hanc snīaʒ vt verā: qñ videat̄ sentire posse fieri talē
coartatōem nisi ex apate vesice. Et ēt dicit q ad apata vesice si
sequat̄ ilios multo magis ad apa vulue vel matricis q ñ ꝯtigit: q:
vulua vt dicit ascēdit ad diafragma vñ ītestina magis đbuerūt
ꝯprimi q̄ʒ ex apate vesice in quo solum rectum ītestinū ꝯprimit̄
etiā ꝑꝑ aliud: q: cuʒ ad apa sequat̄ fe. tanq̄ʒ accñs non apparet
q ex fe. dʒ fieri salus ī ilios: imo magis augmentū ad augmen
tū apatis maxie cū fe. nō sit cura alicuius morbi nisi de friditate
fuerit sola aut cū hūoribꝰ flegmaticis aut cū vētositate vt vult.
Jō ī fine ꝯmēti ꝯcessit q si strāguria fuerit cōiūcta cū humori/
bus crudis ⁊ grossis ⁊ tandē sequat̄ ilios q tūc nisi supuenerit
fe. ⁊c̄. dissoluēs talē mām ī aquositatē ⁊ sic ꝑ multā vrinaʒ mo/
riet̄ ī septē diebꝰ. Vñ dixit Gal. q si Hypo. aut aliꝰ fecit hunc
affo. ita vidit ꝑ experientia: ⁊ hoc eē posset qñ humores crudi
grossi sūt accidēs ad strāguriā. Et ex hoc collige ad tollendum
difficultatē q ilios huiꝰ nō sequit̄ ad strāguriā ꝓpter oppila/
tioneʒ sequēteʒ ad cōpressionē vesice. Sʒ supposito q strangu/
ria depēdeat a mā flegmatica ⁊ humoribꝰ crudis: ⁊ postea suc/
cedat ilios nō per coartatōem sʒ qm̄ abūdāt hūores tales gros/
si nō tm̄ ī vijs vrine sʒ ēt ī ītestinis: vñ fiat colica vel iliaca ꝑ mo
duʒ dictū supra: tūc ꝯstat q si supuenerit fe. liquefaciēs humi/
ditates ⁊ multiplicās vrinā fiet salus. alias eger moriet̄ añ septi

mū ꝓpter seuitatē accidentiū vtriusqʒ. Aliud signū pronosti
cuʒ ⁊ vltimū q lʒ sit cōe ī colica ⁊ iliaca: tm̄ magis appropriatur
iliace ē q qm̄ cū retētōe exitꝰ fecis ꝑ deorsuʒ que quasi ē īseꝑa/
bilis ī iliaca lʒ aliquotiēs ꝯtingat ī colica ꝯiungit̄ vt expellatur
fex ꝑ superiora euomit̄ fex tūc ē significatio mortalis. Et đ hoc
dicit Rasis 8° ꝯtinētis: accidūt qñqʒ ī vētre dolores vehemē/
tes cū ꝑturbatōe ꝯmotōis vomitꝰ finalr ita q ꝑ vomitū emit/
tit̄ stercus tūc dicit q pauci sunt qui saluāt̄ inde. Et dicit. A. ī
ca° de signis ilios q magnitudo dispōnis vomitꝰ stercoris nō
magnificat̄. i. nō fit inseꝑabilis ⁊ ꝯtinua nisi cū ē timor sup. ꝓ/
ximus de morte. Et rōnē adducit Serap. ī ca° đ ilios dicit ad/
ducendo cām huiꝰ mali signi: qm̄ dū stomachꝰ ꝑmanet fm di/
spositōeʒ nāleʒ attrahit desuper. s. cibū a meri ⁊ expellit ⁊ facit
currere īferiꝰ sup. supfluitates. Cū ergo egredit̄ a nā. i. multum
ledit̄ stomachꝰ ascēdit ad ipsuʒ ēt aliquid ex īferioribꝰ qđ est q:
clistere multotiēs fortassis ascēdit ad vētrē. i. stomachum ita q
vomitu expellit̄. Et addit: ⁊ ī egritudine ilios qñ ē ꝑdens. i. du/
cens ad mortē vomitu expellit̄ stercꝰ: imo sup. ēt aliquotiēs ex/
pellunt̄ vermes ⁊ ascarides vt voluit Auic. ⁊ tūc fetet os eius ⁊
ipsiꝰ eructuatio: imo qñqʒ fetet totū corpus vt vult Aui. Et ꝓ/
inde addit Serap. q qñ hoc accidit nō recipit sup. stomachꝰ qđ
ascēdit ex ītestinis nisi necessario. i. ꝓpter cām necessariaʒ ⁊ sup
ple violēter. ⁊ adducit rōnem quia de natura ītestinoruʒ est vt
faciant currere qđ cōtinetur in eis inferius idest per deorsuʒ. sʒ
cum est egritudo aliqua ⁊ incipit ab inferioribus motus fortis:
tunc fex retenta in intestinis vadit versus superiora: quoniam
prohibetur versus anuʒ descendere: ⁊ inde fit motus intesti/
norū horribilis vt vult: ⁊ fit hec egritudo ꝑdens ⁊ ꝓprie noiat̄
fetida: qm̄ qđ ī eo euomit īfirmꝰ ē fetidū stercus: ⁊ similr anheli
tus eiꝰ ē fetidus ⁊ totū eiꝰ corpꝰ ē fetidū. Et dixit se vidisse hāc
egritudinē accidere multotiēs ⁊ nō euasisse ex ea nisi raro: ⁊ hec
de ꝓnosticis sufficiāt. Signa vero demōstratiua generis cō
munia sunt manifesta relatōe īfirmi: qm̄ stat dolor fortis ī vētre
ī ꝑtibus ītestinoꝝ cū retētōe vel difficultate exitus eiꝰ qđ debʒ
egredi ꝑ nām cōcomitant̄: tm̄ quedaʒ accidētia que colicā decla
rant que signa sunt ꝯiecturabilia ⁊ nō doctrīabilia. i. nō sic ma/
nifesta ad declarandū: vt vult Gal. 12° terapētice cap° 7° sicut ī
pleuresi vel disenteria. naʒ epistimonica. i. doctrinalis quidem
ē taliū egritudinū dignotio determīatis signis cognita. ꝯiectu
ralis aūt ē ea sup. dignotio. s. colice ⁊ iliace: quonia signa colice
multū cōicant cū dolore renū. imo dicit Rasis 8° ꝯtinētis: Et
scias q impossibile ē q habeat̄ discretio īter doloreʒ colice ac/
cidētis ex īclusiōe humoris vitrei ī parte ītestinoꝝ ⁊ inter dolo/
rem lapidis cōtenti ī meatibꝰ vrine ī tꝑe insultis doloris: q: cā
colice vtplurimū ē frida vt supra fuit dictū. fit tm̄ vna vice dolo
rem colice vehemētis quā medici estimabāt esse renū: ⁊ alij esti/
mabant q ī latere sinistro nō fit colica. Addit: ꝯditio quoqʒ do
loris colice ⁊ doloris renū ī pricipio ipoꝝ cū difficultate distin/
guitur. Jō signa colice sunt ꝯiecturabilia ⁊ nō determīabilia: ī/
fra tamē ponemꝰ signa clara quibꝰ distinguit̄ dolor colice a do
lore renali. De his ergo signis: Primu in pricipio apparēs ē
qđ supra dicebat̄ in ꝓnosticis euētus qñ minorat̄ id qđ egredit̄
de fece ⁊ minorat̄ appetitꝰ ⁊c̄. ⁊ ē decliuis ad subuersionē ⁊ nau
seam abhorrens vnctuosa ⁊ pinguia ⁊ appetēs acetosa acuta ⁊
salsa: si tunc īuenit ī omni hora pūctionē sup. maiorē q̄ʒ dicebat̄
in ꝓnosticis ⁊ īuenit dolorē ī curibꝰ suis ⁊ ī dorso suo: hec oia
simul sumpta declarāt principiū colice vel iliace sʒ distinctōeʒ
loci doloris: qm̄ in colica dolor magis ē versus inferiora decli/
nans vbi ī iliaca dolor fit supra vmbilicū: ⁊ īfra ponētur signa di
stinctiua magis īter colicaʒ ⁊ iliacaʒ. Jsta signa sunt declara
ta supra qūo taliter significent: ⁊ sunt signa que apparēt cū nō
declarat̄ cōfirmatio vt dicit Aui. ī pricipio. deinde cū fiunt ista
accidētia fortiora: q: dolor fiat fortior ⁊ non tantuʒ minuit̄ exi/
tus eius qđ debʒ egredi ꝑ nām: sʒ aliquotiēs retinet̄ nā. imo for
sitā aliquid nō egredit̄: nec ēt ventositas penitus ꝑ deorsum: ⁊
qñqʒ ēt retinet̄ eructuatio: ⁊ tunc colica ē in augmēto manife/
sto: ⁊ qñ ita auget̄ dolor vt quasi ꝑforet̄ vēter eiꝰ terebello: aut
quasi sit stās acus abscōdita ī intestīs: ita. s. vt quotiēs moueat̄
eger doleat vehemēter: tūc iam ē statꝰ ⁊ tūc sepe ꝯiungit̄ fortis
sitis ⁊ nō satiat̄: habēs eaʒ potu aque: qm̄ ꝓpter oppilatōes ac/
cidētes ī orificijs meseraicaꝝ vt supra fuit dictū: ꝓhibēt id qđ
bibit̄ a penetratiōe ad epar vt fuit declaratū: lʒ ēt ꝓpter dolorē
⁊ vigilias fiat īflāmatio ⁊ ꝯñter exiccatio adducēs ad vehemen
tem sitim que nō extinguit̄ cū potu qñ cā inflāmatōis ē perseue
rans. Aliud signuʒ ī colica ī qua fit retētio egestionū si ꝑ aliq̄
ingenia vt ꝑ clisteria vel suppositoria egrediunt̄ humiditates ⁊
squibale. i. stercora dura: ⁊ dicta stercora sunt rotunda magna
vel ꝑua sicut ouium vel capraꝝ: qm̄ denotat̄ q sunt iam multo
tꝑe retēte ī quibusdaʒ cellulis ⁊ exiccate: qñqʒ tamē egrediūtur
stercora vaccina. i. vētosa cū spuma que natāt supra aquā sup. ī
vase in quo recipiunt̄ si esset posita prius aqua vt aliqui faciunt
vel natāt supra aquaʒ. i. aquositatē vrinalē vel als humiditates
que simul educunt̄ cū fecibꝰ: pʒ ex inclusiōe multe vētositatis.

Aliud signū in colica vel iliaca sepe ꝯiūgit̄ vomitꝰ: ⁊ frequēs
fit vomitus cum incipit: ⁊ plerūqʒ talis vomitꝰ est colericus ⁊
flegmaticꝰ: magis tm̄ flegmaticꝰ q̄ʒ colericꝰ: q: cā colice vtpluri
mū ē frida vt supra fuit dictū. fit tm̄ aliqñ colericus ex defluxu
colere subintrādo tunicas faciēdo dolorē: imo ēt sua caliditate
feces exiccant si sunt modice ⁊ dure vt voluit Aui. ī cāis sʒ hoc
raro accidit. Sʒ fit ēt vomitꝰ colericꝰ q: hūores corrumpūt̄ ⁊
hūiditates cibales ⁊ qñqʒ adurūt̄ ex dolore ⁊ vigilijs supinflā/
mātibꝰ ⁊ ēt medicinis calidis iterdū oblatis ad sedādū dolorē:

⁊ ita

⁊ ita per hunc modū multiplicāꝛ hūores colerici ⁊ aliqñ adusti
circa itestina qui nō habētes exitū deorsuȝ mouētur sursum ad
stomachū ⁊ tandē euomūꝛ: ⁊ ita per istū modū qñqȝ euomiꝛ co/
lera prassina siue porralis ⁊ aliqñ eruginosa. Et dicit Auic. ⁊ qñ/
qȝ euomit sup. patiēs colicā ⁊ ē de genere melācolie icisaȝ. i. li/
quidā nō grossaȝ nō viscosaȝ vel icisam. i. incisiuā. Nā melan/
colia acquirit saporē acetosuȝ vñ fit icisiua humiditatū. ⁊ ponit
Auic. tres cās quare fit vomitꝰ frequēs i colica vel iliaca. Una
cā ē cōitas stomaci ad intestina: vñ cū passione debilitaꝛ stoma/
chus ⁊ ꝯnter ꝯtentiua i ꝯtinēdo ⁊ stimulata expulsiua cōitate i/
testinoꝝ fit vomitꝰ. 2ª cā sumiꝛ qñ stāte multa mā circa intesti
na ledēs nō existēte habilitate exitꝰ per deorsuȝ reddit mā sur/
suȝ ad stomachū ⁊ ita fit vomitꝰ. 3ª cā sumiꝛ ex eo ꝙ cū colica
sepe ꝯiungiꝛ oppilatio circa extrema venaꝝ meseraicaꝝ termi/
nataꝝ ad itestina ꝓpter humiditatē viscosaȝ adherentē intesti/
nis vñ ꝓhibeꝛ trāsitus colere ad itestina quare expelliꝛ ad supe
riora ⁊ ad stomachū supra illā mensurā que debeꝛ ad vigorādū
digestiuā ⁊ ide fit vomitꝰ colericꝰ. Et ꝓpter similē cām ꝓhibi
tōis trāsitus colere ad itestina fit ēt ꝙ i colica tali frigida rubet
vrina ēt qm dolor rubificat aquā ꝓpter id qꝺ renes ꝯpatiūtur
in colica vnde ꝯuertiꝛ multū ꝺ humoribꝰ calidis ad renes. ⁊ ꝓ/
inde dixit Auic. 2ª primi i sūma de vrinis: Cā vero ob quā vri/
na existit rubea i egritudinibꝰ fridis ē vna duaꝝ reꝝ aut forti/
tudo doloris qui colerā rubeā resoluit sicut i colica accidit fri/
gida aut oppilatio que facta fuit ex superatōe flegmatis i canali
vel sup. canalibus qui ē vel sunt inter fel ⁊ itestina. quaꝑꝑ fel. i.
colera nāliter ad itestina non descendit sicut solebat: imo vrine
societas ē ei necessaria cū qua egrediaꝛ queadmodū accidit i co
lica frida vt vult. Propterea dicit Auic. in caplō signoꝝ colice
flegmatice: ⁊ nō opȝ vt decipiaꝛ aliquis ꝓpter id qꝺ forte fit ꝺ
siti ⁊ iflāmatōe ⁊ rubedine aque ⁊ existimet ꝙ egritudo sit calā.
ſȝ ista rubedo vrine plerumqȝ magis apparet i processu i colica
frigida ꝙȝ in pricipio qñ nō ē facta integra oppilatio neqȝ dolo/
res sunt vehemētes. ꝓinde dicit in signis colice absolute i fine:
Et quādoqȝ vrina i principio eius ꝼm colorē aque ciceꝝ ⁊ aque
casei. s. ꝓpter multitudineȝ māe flegmatice que expelliꝛ ad re/
nes. ⁊ hec de signis cōibus sufficiat. Jā restat ponere signa
distinctiua spālius ꝓcedēdo. Et prio iter colicā vel iliacā pro/
prietatis ⁊ colicā vel iliacā cōitatis que distinguūꝛ: quoniā i co
lica cōitatis manifestaꝛ nocumētū priꝰ i mēbro cōicāte ⁊ ꝯnter i
itestinis. ⁊ ex augmēto nocumēti mēbri cōicātis augeꝛ nocumē
tū in itestinis: ⁊ ex diminutōe ēt i cōicante sequiꝛ diminutio ēt
colice sicut dictuȝ ē i alijs ⁊ tu discurrere potes per cās cōmu/
nicātis si fuerit a stōacho vel a cerebro vel a splene vel a renibꝰ
per modos dictos supra i cāis. Jam venio ad signa ilios ꝓ/
prie sumptā vt distinguiꝛ ꝯtra colicā ꝓprie sumptā de quibus
⁊ si aliqua sint dicta supra i signis gñalibꝰ colice aliqua proprie
ꝯhendo ad ilios: sūt tñ ēt quedaȝ alia spālia que numerātur ab
auctoribus. Unuȝ signū ē a colica distinctiuuȝ maxime si cō
pliceꝛ cū alijs. ⁊ poniꝛ ab Auic. ⁊ ē dolor supra vmbilicū. Nā si
dolor sit infra vmbilicū cōstat ꝙ ē in itestinis grossis. dico tñ ꝙ
si hoc signū cū alijs ꝯpliceꝛ ē bonū qꝛ per se solū nō ē sufficiēs:
qm dolor in colon proprie aliqñ ascendit de dextro vel sinistro
versus sursuȝ ita ꝙ supequitat stomachū ꝼm sitū illius. ideo si
addanꝛ alia duo signa stante dolore supra vmbilicū vt nō egre/
diaꝛ aliquid oīo de subtus ⁊ ꝑ clisteria nō fiat iuuamētū tūc sa/
tis possumꝰ declarare supra iliacā passionē: qñ vt supra allega/
tū ē de mente Gal. ⁊ scribiꝛ 8º ꝯtinentis: ꝓprietas insepabilis
huic colice vel iliace ē ꝙ nihil educiꝛ de inferioribꝰ oīo. Et ideȝ
ēt dicebat Auic. ⁊ retētio ipsius fecis ē insepabilis ab hac egri/
tudine. Clisteria ēt non iuuāt qꝛ raro perueniūt vsqȝ ad intesti/
na gracilia i quibꝰ ē oppilatio i ilios. Sepe ēt cū hac ꝯiungitur
vomitꝰ supfluus ꝓpter cām imediate dictā ita vt sepe pueniāt
ad hoc vt euomaꝛ fex. hoc tñ accidēs de vomitu vt fuit dictuȝ
supra nō ē necessariū ꝯtingēs i iliaca nisi i ꝓcessu cū malitiaꝛ ⁊
poniꝛ quasi ad desperationē. ⁊ idē accidēs ēt pōt ꝯtingere i co/
lica. Dolor ēt i iliaca vt a multis dicitur idistincte ē fortior ⁊
acutior ꝙȝ i colica ꝓpter id qꝺ gracilia intestina sunt neruosa ⁊
acutioris sensus ꝙȝ grossa. Sed ꝯ hanc sniam videtur eē tex.
clarus Rasis 8º ꝯtinētis vbi ponit hanc sniaȝ oppositā sub his
ꝓprijs verbis. Dicere possumus ꝙ qui dixit ꝙ oīs dolor imi/
nēs i ventre vehemēter qualitercūqȝ sit i vētre colice erit. i. ꝓ/
prie sumpte verū dixit. Addit: ipossibile ē ꝙ similes dolores ve
hemētes accidūt in itestinis gracilibꝰ cū illi dolores vehemen/
tes vt dicit generētur ex vētositate grossa. ⁊ ventositas grossa
euacuaꝛ de corpore intestinoꝝ graciliū ⁊ velociter ex tenuitate
ipsoruȝ. i. propter tenuitateȝ ipsoꝝ resoluiꝛ i eis mā ventosa ⁊
nō ꝯtineꝛ i eis: vnde infert ꝙ in itestinis grossis nō retineꝛ hu/
mores grossi ⁊ frigidi ⁊ ventositates grosse ꝓpter grossitudinē
⁊ densitateȝ ipsoruȝ. Et simileȝ sentētiā posuit Gal. 6º iterioꝝ
caplō prio sepe allegato vbi declarat dolorē colicuȝ esse vehe/
mentiorē renali ⁊ etiā iliaco dicit sic: Non eīm ē rectū ꝙ aliqs
arbitreꝛ ꝙ lapis i renibꝰ aut aditu vrine existēs dolorē vehemē
teȝ i eis ꝓpter suā penetrationē facit. i. quia non permanet sed
penetrat lapis de loco ad locum non facit vehementē dolorez.
Similr ex facta vētositate ⁊ frida mā i subtilibꝰ itestinis clau
sa dolor in his efficiꝛ. i. non ē rectū ꝙ in his efficiaꝛ dolor vehe
mens. Et adducēs rōneȝ dixit: Nā tunica subtiliū itestinoꝝ qꝛ
tenera ⁊ rara nequit hoc diu sustinere. s. vt vētositas stet ibideȝ
clausa ⁊ vt fiat dolor vehemēs qꝛ sup. dissoluiꝛ ab illis: nō ꝯclu/
dens addit vñ bonū ē vt itelligas hanc fridaȝ mām grossaȝ ⁊ vi
scosaȝ vel iflāmatiuā ventositatē nō gñare dolorez magnū nisi

in grosso solidoqȝ corpore vñ nō possit exire vt sup. ē in itestinis
grossis. Et ita ex sentētijs istis Raſ ⁊ Gal. videꝛ inui ꝙ dolor
colicꝰ est vehemētior iliaco. Pro solutōe huiꝰ appentis diffi
cultatis dicaꝛ vt ex serie lr̄e auctoꝝ colligi pōt ꝙ dolor iliacus
vt in pluribꝰ ē acutior dolore colico: qm pendet dolor iliacus a
cāis vtplurimū factiuis vehemētioreȝ doloreȝ ꝙȝ dolor colicꝰ.
Nā magis pēdet ab apate calido dolor iliacus ꝙȝ dolor colicꝰ:
qm ꝓpter raritatē texture itestinoꝝ graciliū faciliꝰ penetrat mā
i gracilia itestina ꝙȝ i grossa. ⁊ ex apate vt dicit Gal. loco paulo
ante allegato fit dolor cordosus. Nā eger putat vt ibidem dicit
Gal. cordā circa eam esse ligatā. i. in itestinis gracilibꝰ ꝑꝑ tor/
tuositatē ⁊ stricturā ipsoꝝ graciliū. Etiā dolor factꝰ a cā coleri
ca nō apante q ēt ē dolor acutꝰ magis fit i gracilibꝰ ꝙȝ i grossis
ꝑꝑ maioreȝ ꝓpinqtatē intestinoꝝ graciliū ad epar ⁊ maiorē col
ligantiā ꝙȝ ad grossa: ēt ꝑꝑ maioreȝ passibilitatē in penetratōe:
⁊ ēt qꝛ plures meatus deferentes colam sunt ad gracilia ꝙȝ ad
grossa. Dolor ēt pendens ex assumptōe veneni q ēt dolor ē acu/
tus si venenū sit de corrosiuis acutior fit in itestinis gracilibꝰ ꝙȝ
in grossis si sumaꝛ ꝑ superiꝰ vt fieri solet: qm talia venena ime/
diatiꝰ cū sua virtute attingūt ad intestina gracilia ꝙȝ ad grossa:
ita dico de colica vel iliaca pēdente ab aere vētoso ꝙ vehemen/
tior fit dolor i gracilibꝰ ꝙȝ i grossis ꝑꝑ maioreȝ ꝓpinquitatē ite
stinoꝝ graciliū ad cor ⁊ stomachū ⁊ mēbra anhelitꝰ ꝙȝ grossoꝝ:
⁊ ita ꝯsiderādo cās vehemētie doloꝝ que facere pūt vt plerūqȝ
dolorē iliacū vel colicū plures ꝯcurrūt ad faciendū iliacū ꝙȝ ad
faciendū colicuȝ ⁊ passibilitatē ipsoꝝ intestinoꝝ graciliuȝ ⁊ ma
iori vicinitate eoꝝ ad mēbra nobiliora. Postea ꝯiungēdo ꝙ ite
stina gracilia sunt acutioris sensus ꝙȝ grossa: sequiꝛ ꝙ ceteris
paribꝰ in cā dolorē faciente acutiores erūt dolores in ilios ꝙȝ i
colica. Dico tñ ꝓ saluāda itentōe Gal. ⁊ Raſ i locis allega/
tis ꝙ loqndo ꝺ dolore ꝯtigēte a mā frida vt a flegmate vitreo ꝺ
quo fuit dictū i hystoria dcā Gal. vel a vētositate q sepe ē cā ve
hemētissimi doloris maxie cū includiꝛ itra tunicas itestinoꝝ ꝙ
tunc isto casu dolores colici vtplurimū sunt vehemētiores ilia/
cis: vehemētiores saltēȝ quātū ad ꝑduratōeȝ: tum qꝛ raro repe
riꝛ mā multū frida in itestinis gracilibꝰ neqȝ multū grossa ꝑꝑ ꝓ
pinquitatē itestinoꝝ graciliū ad mēbra calida: ēt qꝛ multa por/
tio colere multo magis deferꝛ ad gracilia ꝙȝ ad grossa: vñ ma/
gis expurganꝛ a superfluitatibꝰ huiusmodi dico similiter ꝯpa/
rando dolorez factū a vētositate in colica ⁊ ilios ꝙ vehemētior
fit in colica. qꝛ cum recipiꝛ ventositas intra tunicas intestinoꝝ
grossoꝝ ibideȝ maiori tēpore conseruaꝛ dicta mā extendens ꝓ/
pter ventositatē substātie intestinoꝝ. Et qꝛ dicta intestina ma/
gis elonganꝛ a mēbris calidis ⁊ qm eis adherent multe mucila/
gines naturalr ordinate ad tutelaȝ dictoꝝ intestinoꝝ ꝓpter in/
cessum matericꝝ grossaruȝ per ea que ea ꝓhibent a dissolutōe.
Et ex oppositis cāis si materia ventosa recipiatur in intestinis
gracilibꝰ nō fit multū extēdens violēter: qꝛ modica aggregatur
ibideȝ ꝓpter vicinitatē coꝝ ad mēbra calida ⁊ alias cās dictas
supra: ēt ex raritate substātie coꝝ faciliꝰ dissoluiꝛ: ⁊ ita ex ꝑte hu
ius cāe ⁊ diuturniores ⁊ vehemētiores sunt dolores colici ꝙȝ
iliaci. ⁊ istaȝ sniaȝ intellexerūt Rasis ⁊ Gal. vt tibi ipsi apparebit
vidēdo lr̄am. Et ex dictis sequiꝛ ꝙ absolute loquēdo accidētia
iliace sunt vehemētiora ⁊ difficiliora: qm a pluribꝰ causis vehe
mentiā doloris adducētibꝰ fit iliaca ꝙȝ colica vt dictū ē. De do
lore aūt ventoso dicaꝛ ꝙ ⁊ si minus intensus ⁊ minꝰ diuturnꝰ
fiat i gracilibꝰ ꝙȝ i grossis: tñ forte plus facit ad seuitatē huius
doloris ꝓpinquitas itestinoꝝ graciliuȝ ad cor ⁊ mēbra principa
lia ad inducēdū ēt maius nocumentū ex dolore remissiore i gra
cilibus ꝙȝ intensiore i grossis: vñ ex dolore in gracilibꝰ certi gra
dus ⁊ itensionis fiet maior dissolutio in virtute ⁊ forte sincopis
ꝙȝ ex itensiore dolore in grossis. ⁊ ita absolute noiata sunt seuio
ra: ⁊ hec sufficiant de ꝯpatione doloris colice ⁊ ilios ⁊ distictōe
iter eos. Differētia vero iter colicā ⁊ iliacaȝ ex vna ꝑte ⁊ lapi
dem renū vel viaꝝ vrine ex alia: qm multuȝ cōicant accidentia
saltem i pricipio vt dictū est supra: ⁊ sunt multuȝ cōfusa ad de/
claranduȝ alterā eaꝝ neqȝ distinguūꝛ nisi ab eo qui hȝ ꝓuisio/
nem: vt dicit Auic. cuȝ Gal. 6º interioꝝ capº prio: ⁊ Rasis 8º
ꝯtinētis ꝓpter vicinitatē hoꝝ membroꝝ. Ad distinguenduȝ
igiꝛ ponit Aui. sex signa gnālia. Unū sumiꝛ ex ꝑte dispōnis do
lorum. 2m ex ꝑte vicinātiuȝ ꝓprioꝝ. 3m ex ꝑte eius qꝺ cōuenit
aut nō ꝯuenit. 4m ex parte eiꝰ qꝺ euātur. 5m ex parte vltimita/
tis accidentiū ꝯsequentiū. 6m ex ꝑte accidentiū ⁊ causaꝝ ante/
cedentiū. Ex parte quidē dispōis doloris quadruplr discer/
nitur: puta ex quantitate doloris ex loco ⁊ ex tꝑe ⁊ ex motu. Ex
quātitate vero qꝛ dolor renalis ꝑ tēpus ē modicus. i. nō exten/
sus ſȝ acutꝰ ⁊ quasi sit acus pungēs modicaȝ ꝑtem mēbri occu
pans vbi dolor i colica ē magis extēsus occupās plures partes
qm dolor lapidis sequiꝛ solutionē factaȝ in determiato situ ꝼm
incessum lapidis vel eiꝰ gnātionē qm gnātur vt voluit Auc 30.
nō in cōcauitatibꝰ manifestis renū: ſȝ in ꝯcauitatibꝰ intrinsecis
occultis sicut ⁊ lapis qui sub lingua gnātur. Dolor aūt colicꝰ oc
cupat plures ꝑtes ꝓpter repleri plures ꝑtes intestini ⁊ extēdi.
Nam sepe incipit i inferiori ꝑte dextra ⁊ fit tendēs ad sinistraȝ:
qm vt visum ē supra i anothomia colon incipit cōstringi i parte
dextra: ⁊ postea stringiꝛ i sinistra. ⁊ ita vt i pluribꝰ icipit dolor i
dextra: ſȝ aliquotiēs posset icipere i parte sinistra: ⁊ termiari ad
ꝑtem dextraȝ. De colica ꝓprie loquēdo cōtra quosdaȝ qui vo/
lebant ꝙ nūquaȝ icipit colica i sinistra: ſȝ illud nō est veꝝ vt di
cit Aui. ⁊ dicit ⁊ nos iam exꝑti sumꝰ ꝯtrariū eius: ⁊ ē dolor i co
lica ad anteriora versus pectinē decliuior ꝙȝ ad posteriora i prin
cipio affligat posteriꝰ: ⁊ ita plures ꝑtes occupat ꝙȝ dolor lapi/

dosus. Ex ꝑte ēt loci sumit̄ distinctio: qm̄ in colica vel iliaca vtplurimū dolor tandē magis extēdit̄ ꝓprius in ꝑte anteriori ⁊ lapidosus incipit posteriꝰ versus renes ⁊ ibi ꝑ tēpus ꝑsistit: postea dscēdit ad āteriꝰ paulatī vsq̄ ad locū vbi cōfirmat̄: tn̄ cōtinuatur dolor posteriꝰ ꝓpter cōtinuationē vie vrine ad renē in quo fuit gn̄atus ⁊ descēdēdo dolorē cāt ī diuersis ēt sitibꝰ. Ex ꝑte ēt tp̄is stat distinctio ī dolore. nā tp̄e vacuitatis dicit Auic. dolor renū auget̄ ⁊ colicus minuit̄ ⁊ cū sumit̄ cibus auget̄ dolor colicus. Sꝫ circa hanc ꝑtem bene nota qm̄ isª tertij dicit Aui. in fine capituli de signis lapidis ī renibꝰ: ⁊ repletio cibi facit ip̄ꝫ sup. lapidē vehemētiꝰ excitare dolorē. ⁊ ita videt̄ inuenire q̄ cum sumit̄ cibus nō remittit̄ dolor renalis: īmo augetur. Unde dicūt quidā q̄ vterq̄ dolor fit fortior in repletōe cibi q̄ꝫ tp̄e vacuitatis: quoniā de colico hic dicit Aui. Et de renali sūt verba paulo ante dicta isª tertij. Sꝫ dicūt q̄ nō tantū fortificatur renalis dolor ī repletiōe cibi quātum colicꝰ: ⁊ nō tantū alleuiatur ī vacuitate cibi quātum dolor colicꝰ: cū nō tantū dependet renalis ex repletiōe stomaci ex cibo quantū colicus q̄ magis auget̄ ex repletōe stomaci. Sꝫ ego ꝯformiter loquēdo verbis Aui. loco allegato isª tertij: dico q̄ colicus dolor fit fortior cū sumit̄ cibus ī stomacho ⁊ ē stans ī stomacho q̄ꝫ renalis: q̄r forte renalis nō auget̄: quoniā stomachꝰ ꝑ repletionē nō ꝯprimit renes nec vias lapidis: sꝫ bene cōprimit colon ⁊ ītestina gracilia. īmo forte fluēte aliqua humiditate subtili d̄ cibo vel de potu ad vias renū cū humidū mollificat ⁊ relaxat meatꝰ ⁊ īterponit̄ īter lapidem ⁊ mēbrū q̄d extēdit̄ remittit̄ aliqualiter dolor renalis. Sꝫ qn̄ descēdit cibus a stomacho ad ītestina: ⁊ ꝑ ea intestina fit extensio ꝓpter cibū descendētē: tūc ꝯprimunt̄ renes ⁊ vie renū ⁊ ita auget̄ dolor ī renali ꝓpter repletionē ītestinoꝝ. Et istum sensū expressit Aui. si bene īspicias lr̄aꝫ loco allegato. nā dixit: Et repletio cibi facit ip̄m sup. lapidē vehementiꝰ excitare dolores ⁊ nō intellexit ex repletiōe stomaci ex cibo: īmo de repletiōe ītestinoꝝ q̄ pꝫ ꝑ hoc q̄ subiunxit: ⁊ ꝓprie qn̄ descēdit cibus ad ītestina ⁊ ꝑtransit ea. Cū aūt expellunt̄ sup̄fluitates ex intestis sup. ꝑ anū dolores sunt quietiores vt dicit: q̄r igit̄ auget̄ dolor lapidis cū trāsit cibꝰ ad intestīa ⁊ ꝑ ea: ⁊ tunc stomachus ē eūatus. Proinde dicit Aui. ī capº nostro q̄ renalis fit fortis in hora vacuitatis sup. stomaci ⁊ nō ītestinoꝝ ⁊ colicꝰ alleuiatur ī ea. i. ī eūatiōe stomaci: ⁊ fit fortis cū sumit̄ aliquid sup. de cibo.

Et istū sensum ⁊ modū expōnēdi bene nota: q̄r remouet oēm difficultatē. Ex tp̄e ēt sumit̄ distinctio: quia dolor colicꝰ incipit subito ⁊ ī breui tp̄e. i. fit subito fortis vbi renalis īcipit paulatī ſm paulatinā gn̄ationē lapidis: ⁊ intēdit̄ ī fine sup. gn̄ato lapide qn̄ nā expellit eū: vn̄ aliquotiēs durat dolor lapidosus. i. dolor quidā grauatiuus ī dorso per. xxx. vel. xl. dies antequā manifestet̄ lapis: q̄d nō sic ē de colico ⁊ sic colicus ē modici temporis respectu renalis. Ex motu ēt stat distinctio qm̄ ī dolore colico nisi sit dolor ex ap̄ate pēdens fit dolor mutabilis de loco ad locū magis. sed dolor renalis ē magis fixus ſꝫ modū supra declaratū. Scd̄o ex parte vicinātiū ꝓprioꝝ distinguit̄ renalis a colico. Nā dolor renū ⁊ dorsi ⁊ tremor in ambobꝰ renibꝰ multiplicat̄ in renali. ⁊ talis tremor ī renibꝰ nō ꝑtinet colico: ēt ī dolore renali ꝯuenīēter extendit̄ dolor ad dextrū crus vel sinistrū ſm q̄ lapis ē in dextro vel sinistro ⁊ nō sic cōicat̄ in colico: qm̄ renes maiorē habēt colligātiā cū cruribꝰ q̄ꝫ colon vel alia intestina: īmo ī dolore renū stat aliquotiēs dolor ⁊ titilatio circa coxā ⁊ aliqn̄ vsq̄ ad pedē ꝓpter neruū latū extēsum per crus: vt ēt ī dolore siatico apparet. ī dolore aūt colico nocumēta fortia magis manifestātur. Fit ēt distinctio ex ꝑte eius q̄ conuenit ⁊ nō ꝯuenit. Nā clisteria ⁊ carminātia ventositatē plerunq̄ alleuiant dolorē colicū nō sic dolorē renalē. īmo clisteria sua corpulentia sepe nocēt ī dolore renali: q̄r replēdo ītestina ꝯprimunt ⁊ attenuant vias vrine precipue si clisteria sint multe q̄ꝫtitatis. Ecōtra aūt ē ī lapide renū medicine frāgitiue lapidis ⁊ īductiones cū oleis appropriatis aliquotiēs remouēt dolorē lapidosū vel saltē minuūt ⁊ nō sic iuuāt ī dolore colico. Ex parte etiā eius q̄d emittit̄ distinguūt̄ tales dolores. Nā ī colica si emittātur feces squibalate vel feces natātes que prius retinebātur vt sepe minuit̄ dolor stāte prius vētris stipticitate. In dolore aūt renali aliquotiēs stat vētris lenitas: sed ex vrina manifestat̄ talis dispō quoniā apparet ī pricipio tenuis cum generat̄ lapis ⁊ aliquotiēs aliq̄d sanguineū emittit̄ cū vrina cū lapis īcipit moueri vel qn̄ nimis extendit renē ī quo gn̄atur. postea cū descendit per poros oppilatio fit tenuis postea filosa ⁊ sepe aliquid in vrinali in fundo residet de terreo. Et si postea nō ap̄pcat ⁊ succedat dolor tunc declarat̄ q̄ cā doloris fuit retētio materie feculēte ī vijs vrinalibꝰ. Ex parte ēt vehemētie accidētiū quoniā quedā accidētia quasi sint cōia renali ⁊ colico vehemētiora sunt ī vno q̄ꝫ ī alio ⁊ preueniūt vel succedūt differēter ī eis. nā accidētia cōia sunt cōiter nausea ⁊ vomitꝰ abominatio retentio vētositatis ⁊ materieꝝ ⁊ dolor cruriū ⁊ dorsi. vomitus autē ⁊ nausea ⁊ abominatio preueniūt ī colica: nō sic p̄ueniūt ī dolore renū. silr̄ ⁊ retētio vētositatis illa aūt accidētia sequūt̄ magis ad dolorē renalē q̄ꝫ p̄ueniāt: ⁊ cū ꝯiūgūtur intēsiora sūt cōiter in colica q̄ꝫ in dolore renū. Nā de his dixit Gal. 6º interiorū caplo prīo ponēs differētiā inter vtrāq̄ dispōnē īuestiganda sunt dominātiora accidētia: cōiter eīm accidit eis abominatio ⁊ vomitus. sed tamē ī colica fortiora ⁊ maiora sūt ⁊ egestio ī his magis cōstringit̄ ⁊ ventositas egreditur minime nec eructuare possunt. plurimū quoq̄ sentiūt dolorē circūdare ⁊ torquere vētrē ⁊ magnā loci quātitatē amplecti. passio ēt ī diuersis partibꝰ fit sꝫ dolor renū ī vno manet loco semꝑ fixus. ⁊ ponēs signū clarū ex situ doloris addidit: Cū ergo locus doloris super renes extiterit palā ē colicā eē: ecōtra aūt ē d̄ dolore dorsi. Nā dolor dorsi si ānecedit ad accidētia dicta in renali ⁊ ē maior ī cruribus ⁊ dorso q̄ꝫ ī colico vbi dolor sequit̄ ad illa accidētia ī colico. Ex parte ēt causaꝝ ⁊ significationū antecedētiū fit distinctio quoniā colicā sepe antecessit nauseatiua satietas ⁊ sumptio ciborū grossoꝝ viscosoꝝ ⁊ ventosabiliū ⁊ fructuū ⁊ forte potus aque ⁊ vicissitudo punctōis ⁊ rugitꝰ ⁊ retētio fecis p̄cedunt ī colica ⁊ nō sic ī dolore renali: vbi ī dolore renali p̄cessit calefactio renum ⁊ coitꝰ: silr̄ cū comestiōe casei ⁊ viscosoꝝ ⁊ laborioso exercitio post cibum ⁊ sepe precessit vrina grossa ⁊ arenosa ⁊ filosa ⁊ non sic in colica. Similē quasi sententiā posuit Rasis 8º continentis in diuersis verbis ⁊ vltimate de mente Adubichir dixit: Distinctio fit inter colicam ⁊ dolorem renū: quoniā in colica erit tortio cum inflatōe mirach corrosiōe digestionis satietate nauseatiua ante hoc accn̄ti ⁊ vsu cibarioꝝ grossoꝝ fridoꝝ īflatiuoꝝ ēt dolor colice occupat loca multa ēt laborās eo iacebit inde ⁊ dolor erit anterior ⁊ mouēdo trāsfert̄: sꝫ cum dolore renū restringit̄ vrina. Gor. aūt vltra hec signa ponit vnum q̄ dolor renalis iuuat̄ vomitu sup. magis q̄ꝫ colicꝰ: ⁊ lꝫ hoc sit cōtra Aui. ī textu. tn̄ q̄r forte ipse vidit hoc ꝑ exꝑientiā ita dixit: ⁊ pōt esse rō ad hoc qm̄ ex motu violēter facto ex vomitu mouet̄ lapis de situ ī quo cāt dolorē ad aliū forte locū latiorem. Hec igit̄ sunt signa ꝑ q̄ medicus pōt inter passiōes distinguere ⁊ sūt satis ꝯiecturabilia: sꝫ nō doctrinabilia neq̄ certa. qm̄ Gal. fuit deceptꝰ in seipso vt narrat hystoriā de se: ⁊ 2º interioꝝ caº q̄nto in meo: quā bonū ē hic īserere ne aliq̄s p̄sumptuose velit determinate affirmare dolorem in ventre ap̄pentē esse colicū vel renalē. sed vt prudēs suspēdat sn̄iā vsq̄ ꝑ id q̄d emittit̄ sequat̄ notabile iuuamētum dicit sic: Sꝫ ego scio q̄ quodā tp̄e passus sū tam magnū dolorē q̄ arbitrabar īteriora ventris terebello ꝑforari p̄cipue in loco q̄ est via vrine inter renes ⁊ vesicā: vn̄ cū ruthaceo oleo clisterizatꝰ cū magno dolore humores velut vitrū emissi silēs ⁊ ī liquore ⁊ ī colore: quos humores Crassegorius vitreū humorē appellat: quē postea in multis exꝑtus sum. Sꝫ Crassegorius dixit hūc humorē esse fridissimū qui bn̄ dixit. nā sic tactu ap̄pet. vn̄ miror vt vult qn̄o fridū egredit̄ ⁊ ex aliquo calefit. Et si cū magno motu ⁊ exp̄ssione exeat sup. vn̄ deberet calefieri. Addit: ⁊ hoc est ꝓpositū nostrū. Sꝫ cū dolorē haberē arbitratꝰ sum lapidē esse in aditu vrine. i. in via: q̄r dolor fuit q̄si morsio ⁊ pūctio: nā tn̄ eiecta ⁊ a dolore quietꝰ sup. factꝰ ītendi me lapidē nō habuisse: ⁊ dolorē neq̄ in via renū neq̄ in renibꝰ fuisse neq̄ ī quolibet ītestinoꝝ subtiliū sed ī vno grossoꝝ eius cui aditꝰ nō fuit velut ex loco stricto ⁊c̄. Et sic pꝫ q̄ in casu suo fuit deceptꝰ ⁊c̄. Cōsequēter ponēda sūt signa magis sp̄alia cāꝝ ⁊ colice ⁊ iliace. primo igit̄ si cāe fuerit cāe primitiue vt potus venenosoꝝ siue aer pestifer siue potꝰ multe aque fride subito siue statio lōga ī vēto boreali siue p̄cessio ciboꝝ duroꝝ vel sessio supra rē fridā. illa oīa nota sūt ex relatōe patiētis. Sꝫ si cā fuerit corꝑalis ⁊ humoralis aut ille humor est ledēs cū ap̄ate. ⁊ tūc dicit Serap. si ap̄a sit flegmon. i. ap̄a calidū maxīe sanguineū: tūc sequit̄ ip̄m fe. ⁊ dolor grauis. i. multū ītensus: tn̄ cum grauitate ⁊ sensus īflāmatōis. i. ꝑcipit̄ manifesta īflāmatio sup ple nō tm̄ in ꝑte ap̄atis sꝫ ēt in alijs mēbris ⁊ sitis ⁊ sup. cū siccitate līgue. Et qm̄ talia ap̄ata vt fuit dictū supra calida plerūq̄ fiūt ī gracilibꝰ ītestinis dicit Ras in diuisionibꝰ q̄ inflāmatio maxīe reꝑit̄ ī suꝑiore vētris ⁊ ꝑcipit̄ pulsatio sup. ēt ī loco ap̄atis. Et Aui. dixit q̄ signa facta ab ap̄ate calido sunt dolor tēsiuus. i. ap̄pet patienti q̄ hēat dolorem tensiuū q̄si cordalē vt ēt supra allegaui de mēte Gal. 6º ite. ⁊ est fixus ī vno loco cū grauitate ⁊ pulsatōe. Et ponit alia signa Serap. de inflatōe ⁊ febre acuta ⁊ siti. Et addit q̄ stat rubedo in colore sup. facici ⁊ in oculis ⁊ q̄ retentio vrine cōcomitat̄ ⁊ est signū forte ad malum: q̄r cū signis dictis ap̄atis si fiat retētio vrine ē signū magnitudīs ap̄atis ꝯprimentis vias vrine: ⁊ tunc stante magnitudīe ap̄atis aliqn̄ adducit ad friditatē extremitatū cum calore ītenso ī vētre vt est sn̄ia Hypo. 7ª affō. affo. prīo: ⁊ Gal. ī ꝯmento q̄r declaratur q̄ ꝯuertit̄ calor nālis ad interiora ꝓpter magnitudinē apostematis trahētis fient sitia: ⁊ ita magis calēt ꝑtes ī quibus est ap̄a. īmo qn̄q̄ rubet cutis exterior vel id q̄d ei opponit̄ de vētre cōicata īflāmatione vsq̄ ad cutim extrinsecā mirach. Et dicit Aui. q̄ ledit̄ cū fluxu: ⁊ est verbū notandū ī oꝑe: qm̄ medici sepe ītendūt cū medicis solutiuis ī colica. sꝫ qn̄ est colica pendēs ab ap̄ate: tūc sequit̄ magna lesio: ⁊ ꝑ medicias solutiuas ⁊ propter mās alias que trahunt̄ vi medicīe ad intestina: vnde auget̄ ap̄a ⁊ ꝯsequēter colica vel iliaca. ⁊ hoc est cōe nō tm̄ ī ap̄ate sanguineo: sꝫ ēt ī alijs ap̄atibus maxime loquēdo de medicis laboriosis. Aliqn̄ tn̄ in ꝓcessu debilitata ꝯtentiua intestinoꝝ mollificatur nā ⁊ educit̄ aliquid virulentū q̄ educit̄ ex ap̄ate: stimulās ēt aliqualr̄ ad expellendū. ꝓpter hoc dicit Aui. ⁊ qn̄q̄ ē iste dolor cum lenitate nāe. s. de tali mā virulēta ⁊ alijs humiditatibus subtilibus: sed māe grosse nō possunt educi ꝓpter oppilationē: īmo ip̄aꝝ saltē difficilis fuit exitꝰ ꝑ naturā alias ap̄a nō faceret colicā vel iliacā vt supra fuit dictū. ⁊ ista accn̄tia nō tm̄ ꝯcomitant̄ ap̄a sanguineū: sꝫ ēt ap̄a colericū. nā fe. īflāmatio ⁊ mordicatio sunt vehemētiores ⁊ ēt pulsatio: sꝫ grauitas ē minor ī colerico q̄ꝫ ī sanguineo: vt pꝫ ꝯsiderāti. Cū his ēt accidentibꝰ qn̄q̄ cōcomitat̄ vomitꝰ humoralis colericꝰ: q̄r corrumpūt̄ humiditates ad nām colericā: ⁊ hi quādoq̄ emittūt feces ꝑ suꝑius ⁊ anhelitꝰ coꝝ ē fetidus ⁊ eructuatio: vt voluit Rasis ī diuisionibus. ⁊ hec ē colica que noīatur ilios cuius expositio ē dn̄e miserere: vt dicit Ras. loco allegato ꝓprie ꝯtrahendo ad eā que fit

ex ap̄ate

ex apãte calido. Signa vero facta ex apãte frĩdo flegmatico
⁊ est paꝝ.i.raro eueniẽs: vt dicit Auic. ꝓpter cãm difficilis pe/
netratiõis flegmatis ĩ mẽbra neruosa: ẽ ẽt dolor cõtinuꝰ ⁊ fixus
apparẽs ĩ vno loco: ſꝫ ille dolor nõ multuꝫ molestat nisi quãdo
descẽdit aliquid de cibo vel alia mã a stomacho ad ĩtestinum in
quo ẽ apã veniens ad cõtactũ apãtis. ⁊ dicit Aui. ꝙ inueniť cũ
manu ĩflatio cum leuitate.i.ĩ ꝑte opposita loco apãtis facta bo/
na impressiõe in deorſuꝫ ꝑcipiť inflatio cuꝫ leuitate.i.nõ multũ
eleuata ⁊ mollis. ⁊ quãdo beneficio artis aliquid educiť vt ꝑ cli
steria vel suppositoria qḋ educiť est flegmaticũ ⁊ egestio flegma
tica: ⁊ sepe cõiungiť nausea ⁊ vomitꝰ flegmaticus: ⁊ sunt reliq̃
signa apãtis frĩdi decurrẽtia multe ĩflãmatõis ⁊ stat albedo lin
gue ⁊c̃. cum ꝑassumptiõe ciboꝝ gñãtiuꝫ flegma vt genera la/
ctis ⁊ pisciuꝫ ⁊ carniũ grossaꝝ ⁊ fructuũ ⁊ olerũ frĩdoꝝ ⁊ humi
dorum ⁊c̃. Et si fuerit de flegmate grosso dicit Auenzo. ꝙ illud
erit simile melãcolic.i.apãti melãcolico ꝓpter grossitudinẽ sue
substãtie nisi ꝙ nõ ꝑuenit ad caliditatẽ ad quã ꝑuenit apã me/
lancolicũ loquẽdo de melãcolia adusta ex quocũq; humore fiat
nã stat grauitas sicut ĩ melãcolico ⁊ erit tarde terminatiõis sicut
⁊ melãcolicũ. sed loquẽdo de apãte melãcolico ꝑ viam prime ĩ/
tentõis ꝙ rarissime ꝯtingit: dicit Auẽzo. ibidẽ ꝙ tale apã non
ꝑcipiť donec magnificeť ⁊ non sit in eo dolor fortis: ſꝫ erit sicut
morsus formice. Et addit vnã sñiam ꝓnosticam de tali aposte/
mate egregiam dicit: maturatio vero eiꝰ apãtis qḋ fit ex pura ⁊
simplici melãcolia nũquam ꝑuenit ad ꝑfectionẽ. Signa vero
humoꝝ mordicatiuoꝝ nõ apãntiuꝫ facientiũ ad colice gñatõeꝫ
ꝑ modos dictos. dicit ẽt Serap. ꝙ accidentia apãtis sanguinei
dicta de fe. de dolore grauatiuo de sensu ĩflãmatiõis ⁊ siti cõse
quũtur ẽt illũ qui habꝫ hãc egritudinẽ ꝓpter humores mordi/
catiuos sciliꝫ ñ apãntes ita ꝙ dolor fit mordicatiuꝰ ⁊ siccitas fit
ĩ lingua sup. ẽt cuꝫ amaritudĩe eiꝰ ⁊ cũ tinctura: vt supra dictũ
fuit ⁊ ẽ vrina tincta ⁊ ꝑcipiť acuitas ĩ exitu eiꝰ cõicata.s. mã co/
lerica, ad vias vrine. Et si precesserint cãe generãtes coleraꝫ si/
cut ira furor ⁊ vsus ciboꝝ ĩflãmabiliuꝫ vt dulciũ ⁊ vnctuosorũ
⁊ potꝰ vini potẽtis ⁊ similia: tũc iudiciuꝫ fit magis certuꝫ. ⁊ ĩfra
addẽť alia signa ad hec ĩ signis fecalis ex colera exiccãte feces.
Si vero cã fuerit humor flegmaticꝰ vt sepe contingit: tũc dicit
Aui. significat hoc antecessio causaꝝ gñãtiuaꝝ flegmatis ex sa/
tietate nauseatiua ⁊ speciebꝰ ciboꝝ.s. flegmaticoꝝ ⁊ viscosorũ:
⁊ etas ẽt q.s. corpus ĩ etate frĩda: vt ꝙ est senile ⁊ hora ãni ⁊ re
gio q maxĩe in hyeme ⁊ regione frĩda gñãtur. ⁊ ita si reliq̃ pre
cesserint que faciũt ad gñãtionẽ flegmatis vt somnꝰ lõgꝰ ⁊ q̃es
longa ⁊ ociuꝫ: nõ tm̃ corꝑale ſꝫ ẽt aiale: ⁊ cuꝫ tristitia ⁊ sumptio
eoꝝ que generãt flegma: de quibꝰ dictũ ẽ supra ĩ signis apãtis
flegmatici ⁊c̃. Et est dolor multũ grauatiuꝰ ⁊ fit vehemẽtia re/
tentionis eiꝰ qḋ dꝫ egredi ꝑ nãꝫ quare nõ egrediť aliquid de fe
ce aut humore aut vẽtositate sup. nãlr: q a flegmate tali multi/
pliciter ꝓhibeť exitus mãe ĩ deorsum: vt fuit dictuꝫ supra ĩ cau
sis. Et si ante factaꝫ colicaꝫ educebať simul cuꝫ fece mã flegma
tica: ⁊ tũc minorata eductõe ꝑ deorſuꝫ: postea in tꝑe successit co
lica cũ põderositate ĩ intestĩs ⁊ frĩditate maxime ĩferioꝝ: ꝑ̃cipue
cũ mã flegmatica declinat ad vitreuꝫ: tunc significatio est quasi
certa. Et si beneficio artis ꝑ clisteria educanť feces cũ flegmati/
bus ⁊ viscosis ⁊ aliquotiẽs vitreis ⁊ sequať alleuiatio ĩ acciden/
tibus de remissiõe ⁊ grauitate frĩditate ꝑcepte in vẽtre ⁊ remis/
sione doloris: tũc ẽt magis certa fit significatio. Nã frigiditas
maxĩe inferioꝝ ẽ accidens cõmune vt dicit Serap. ĩ colica facta
ꝓpter flegma vitreuꝫ grossum: ⁊ dolores cronici fiunt propter
frigiditatẽ humoꝝ ipsiꝰ ⁊ tensionẽ mẽbroꝝ ĩ quibꝰ ẽ ꝯtẽtus cũ
grauitate. Signa vero vẽtose vt ꝯtinuabat Serap. qm̃ vẽto
sitas ẽ vaporosa ⁊ ĩflatiua tunc stat extẽsio inflatiua absq; gra/
uitate. ⁊ si expellit nã fecẽ sup. ordinata ab arte declarať ꝙ in ea
sũt vẽtositates qm̃ emitteť fex vaccina que natat supra aquã vt
fuit dictũ supra: ⁊ precessit sumptio ciboꝝ inflatiuoꝝ vel alia cã
faciens ad gñationẽ ventositatis de cãis positis supra ḋ dolore
ventoso stomaci. Et aliquas eaꝝ posuit Auic. ĩ signis colice vẽ
tose ⁊ ẽ multitudo potꝰ aque frĩde ⁊ potus vini mixti ⁊ olera in/
flatiua ⁊ fructꝰ ⁊ ꝙ affuit cibus ĩdigestus. Et dixit Rasis ĩ di/
uisionibꝰ ꝙ rugitꝰ sũt ĩ ventre ⁊ augmentũ fit doloris.i. vehe/
mens fit dolor multũ qui nõ sanať nisi cũ desuper vehementer
ꝯprimiť q tũc diminuiť dolor per ꝯpssionẽ. Et addit: ꝙ dolor
difficilis ⁊ ledẽs maxĩe fit ĩ vmbilico.i. circa partes medias: q
dolor vẽtosus multũ extẽdẽdo subleuat partes medias. Et de
hoc dicit Auic. ꝙ fit extẽsio ⁊ mordicatio vehemẽs. Alia lr̃a di/
cit ḋ voluptuãdo vehemẽs.i. ꝓpter vehemẽtiã doloris voluiť
de latere ad latus quasi perforẽtur ĩtestina terebello ⁊ quasi oc/
culteť ĩ ĩtestino acus. ⁊ dicit ꝙ lꝫ fiat ẽt aliquotiẽs talis dolor ĩ
flegmatica vt supra fuit dictũ ĩ exẽplo Gal. sed ĩ ventosa fortiꝰ
sup. fit extẽsio. ⁊ ꝯtinuabat Rasis dicẽs: Et eructuatio fit diffi
cilis plurime quãtitatis.i. ꝙ multiplicať eructuatio nocẽs vel
fit difficilis q stat conatꝰ ĩ eructuãdo ⁊ nõ fit ꝯpleta eructuatio
cũ emissiõe ventositatis: imo fit retẽtio vẽtositatis ⁊ per sursum
⁊ ꝑ deorſuꝫ ꝓpter oppilatões. ⁊ antea ĩ ventosa vt voluit Auic.
quãdoq; precedũt rugitus plurimi ⁊ vẽtositates sup. q̃ emittũ/
tur ⁊ quãdoq; quiescũt ⁊ nõ rugit tũc sup. vẽter ⁊ non egrediť
aliquid sup. de vẽtositate: ⁊ hoc ẽ qñ ventositas est coartata in/
ter tunicas ĩtestinoꝝ. Nã tũc neq; fit rugitꝰ etiã si fiat ꝯpressio
neq; dolor fit ꝑmutabilis ḋ loco ad locũ: neq; emittiť ventosi/
tas oĩo nisi ꝯiungať ventositas in ꝯcauitatibꝰ ĩtestinoꝝ. Et si
egrediť aliquid ex ea vt vult Rasis. nõ egrediť cũ quãtitate q̃
sedat doloreꝫ vehementeꝫ qm̃ sup. ventositas est ĩclusa ĩtra tu/
nicas ĩtestinoꝝ que facit dolorẽ lꝫ aliqua alia vẽtositas ĩcludať
ĩ vacuitatibꝰ ĩtestinoꝝ per eiꝰ expulsionẽ sursuꝫ vel deorsũ non
ꝓpterea minuiť dolor sensibiliter. Et addit simul cũ .A. ꝙ qñ/
q; cõiũgiť leuitas nãe ⁊ tñ ex hoc nõ sequiť remissio doloris vñ
ĩfert: Cũ ergo iuenis ventrẽ lenẽ aut equale sup. coadiuta nã ꝑ
ĩgeniũ medicinale ⁊ dolorẽ vehemẽtẽ tunc colica erit vẽtosa for
tis qm̃ sup. cũ alijs cãis facta lenitõe nãe remittiť aliqualr̃ do/
lor. Et ponit Auic. aliud signũ ꝙ qñq; sanat vaporatio sup. fa/
cta cũ resoluẽtibꝰ sup. qñ ẽ modica vẽtositas sine mã fouente: ⁊
quãdoq; nõ iuuat: ⁊ id cũ fuerit mã faciẽs ventositatẽ siccaꝫ.i.
parata ꝯuerti ĩ ventositatẽ. Signa vero fecalia primũ sumũť
ex ãncessione causaꝝ faciẽtiũ ad retẽtionẽ diuturnaꝫ fecis ante
euentũ intẽtionis doloꝝ. ⁊ ẽ illic grauitas valde vehemẽs vt di
cit Auic. in tm̃ vt sentiať ꝙ quasi intestinũ scindiť ꝓpter pon/
dus a seipso ⁊ maxĩe loquẽdo de ĩtestinis ĩferioribus. ĩmo dicit
Auic. ꝙ quãdoq; fit tenasmon.i. conatꝰ ĩ emittẽdo rẽ põderã/
teꝫ ⁊ nõ egrediť aliquid sup. de fece lꝫ aliqñ ꝓpter vehemẽtẽ
conatũ expressiõis egrediť res viscosa grossa. Sed signa cau
saꝝ facientiũ retentionẽ ⁊ exiccatõeꝫ fecis sũt diuersa in diuer
sis cãis. Nã si cã fuerit ꝓhibitio cursus colere ad intestina vel
paucitas eiꝰ signa sunt posita supra ḋ signis ictericie ex oppila/
tõe inter que dicit Rasis ĩ diuisionibꝰ ꝙ sũt albedo egõnis cũ
difficultate eius ante colicã ⁊ ĩflatio vẽtris q multiplicať ven/
tositas per ĩdigõnem subtracto fluxu colere iuuãtis digõnẽ sto
maci ⁊ ĩtestinoꝝ. Et si cã fuerit durities ciboꝝ sumptoꝝ scitur
relatõe ĩfirmi. Nã sequiť comestionẽ castaneaꝝ ⁊ glandiũ rizi
⁊ panis duri vt supra fuit dictũ. Si ẽt feces exiccenť ꝑꝑ mul/
titudinẽ vrine signũ ẽ manifestũ ex precessiõe cãe de multitudi/
ne vrine. Et si fuerit ꝓpter vehemẽtiã resolutõis ab aere cali/
do aut ꝓpter vehemẽtiaꝫ laboris aut multitudinẽ sudoris: etiã
iste cause precesserũt. ⁊ si fiat ꝓpter raritatẽ corꝑis ẽt ĩ aere q̃si
temꝑato vñ fit plurima resolutio: tũc ẽt in tempore sanitatis ⁊
naturaliter est pauce fecis ⁊ sicce ⁊ fit multitudo famis siue ve/
hemẽtia appetitꝰ. Et si cã fuerit vehemẽtia caliditatis cũ sicci/
tate ĩtestinoꝝ nãli stat ẽt siccitas fecis semper ⁊ sitis ⁊ caliditas
mẽbroꝝ nãliuꝫ maxĩe mirach: que ẽt sensu ꝯprehẽdiť ⁊ extenua
tur ẽt aliqualr̃ mirach. Et si fuerit ex flegmate grosso aggrega/
to retinẽte stant signa dicta supra. Et si cã fuerit multitudo co/
lere stãt ẽt signa dicta supra ⁊ significat ẽt mľtitudo eiꝰ qḋ egre
diť ẽt de colera qñ iuuať nã in solutõe cuꝫ fece ẽt colerica. Et si
sit sicca ⁊ ẽ ĩflãmatio ⁊ mordicatio ⁊ exiccatio lingue ⁊ fit nocu
mentum a clisterijs acutis ⁊ ab eo qḋ solutõe educit ꝯmouendo
colerã ⁊ noceri fame ⁊ iuuari a ꝑpatis ĩfrĩdantibꝰ ⁊ qñq; associať
fe. lꝫ hoc sit necessariuꝫ. ⁊ nõ stante colera imbibita fit iuuamẽ/
tum ex leui cũone colere: ⁊ qñq; associať ei dolor in pectine vt ẽ
pũctura cultelli: ⁊ tñ nõ ẽ extensio vt est ĩ vẽtositate. Et de hoc
ponit hystoriã Gal. ixº terapẽtice capº 7º ad pricipiũ. Et etiaꝫ
eã ponit Rasˢ 8º ꝯtinentis de mẽte Gal. dicit sic: Quidã q̃dra/
genis erat ⁊ q laborabat colicũ se esse existimãs: nõ soluꝫ multo
ꝓficiebat ab ĩfusionibꝰ ⁊ fomẽtatõibꝰ ⁊ cathaplasmatibꝰ ⁊ cli/
steri quibꝰ ꝯsuete assueuerũt in talibꝰ vti dispõnibus: ſꝫ exerce
bať amipliꝰ ⁊ in oleo deniq; ruthaceo ꝑ anuꝫ ĩmisso: deteriꝰ fie/
bat ⁊ rursus in castoreo ⁊ nimiꝝ ⁊ mel qñq; coctũ his piꝑ assu/
mens vltime voluit: sed ẽt succũ cocti fenugreci cuꝫ melle acci/
piens sufficiẽter exercebať: igiť ꝯiecturãs ego ꝙ humores mor
daces ĩ ipsis tunicis intestinoꝝ reclusos esse simul secũ corrũpẽ
tes q̃ ꝑ deorsum emittebanť ⁊ q̃ ꝑ os accipiebanť dicit difficile
⁊ corruptibile ei cibũ dans. Demũ videns eũ minus dolere co/
gnoui oportere cachoximiã expurgare: ⁊ ita cõcludit ꝙ purga/
uit eũ cuꝫ hierapigra interponẽdo ꝑ tp̃s ⁊ curauit cũ nullo alio
adhibito remedio: ⁊ ita ex iuuãtibꝰ ⁊ nocentibꝰ sumiť indicatio.
Et si cã fuerit debilitas expulsiue significať ꝑ hoc ꝙ ꝑ̃cessit cã
debilitãs virtutẽ vt vehemẽs coitꝰ ⁊ similia: vt est ꝑ̃cedẽs sum/
ptio eoꝝ extinguentiũ virtuteꝫ narcoticoꝝ ⁊ prius erat lenitas
nãe ⁊ tꝑantia in emissione quãtitatis ⁊ qualitatis ipsiꝰ. ⁊ iã ne/
cessariũ est ad hoc vt egrediať fex ĩstrumentũ vt clistere vel sup
positoriũ ad multũ stimulãdũ expulsiuã: ⁊ si iuuať nã cũ viuifi/
cantibꝰ eã tũc expellit ꝯueniẽter. Et si cã fuerit spasmꝰ muscu/
loꝝ iuuantiũ ad expulsionẽ declarať: q ꝑtes ille sensibilr̃ ꝯtra/
huntť vel sunt ꝯtracte ⁊ ẽt sepe ꝯiungiť spasmꝰ in alijs membris
cũ cãis antecedẽtibꝰ ad spasmum. Et si cã fuerit debilitas sen/
sitiue significať ex eo ꝙ id qḋ sumiť faciẽs declinare egõneꝫ vt
vult Auic.i. ꝙ de se disponit stimulãdo sensitiuã ad solutioneꝫ
faciendũ cũ qualitate mordicãte vt sunt porri allea ⁊ cepe q̃ ali/
quotiẽs sumũtur ad istũ finẽ. vel cibaria salsa nõ ꝑcipiť horum
acuitas in assellatõe.i. nõ ꝓpterea egestio que emittiť apparet
acuta neq; mordax. similiter si sumãtur suppositoria per deorsũ
vel clisteria acuta nõ sentiũt nocumentũ neq; mordicationẽ cũ
supponũtur neq; sequitur inde dolor de quo sit curãduꝫ. ꝓin/
de talis colica est magis dicta colica ꝓpter retentionẽ eius qḋ
debet egredi vel difficultatem ipsius exitus q̃ꝫ propter doloris
vehementiã in ventre. Et si causa fuerint vermes exiccantes ⁊
ꝓhibentes exitũ erũt signa vermiuꝫ q̃ diceną ĩfra ⁊ q̃ sũt alias
dicta. Et si cã fuerit tortio ĩtestinoꝝ ⁊ malus sitꝰ eoꝝ declarať
qm̃ fit subito eueniẽs ⁊ maxĩe cũ ꝑ̃cessit saltus aut ĩpulsio cũ pe
de aut portatio põderis multũ grauis: ⁊ aliqñ accidit hoc in lu/
ctãtibꝰ: vel cũ fit casus ab alto ⁊ nõ ꝑ̃cessit alia manifesta cã de
dictis supra. naꝫ his stãtibꝰ possumꝰ arguere supra ꝯtortõeꝫ ĩte
stinoꝝ. Et si fuerit ruptura facta ĩ sifach vel supra sumẽ vel ver
sus inguina vnde descendãt intestina aliqñ in oseuꝫ: tũc sunt si/
gna ipsius rupture ⁊ eminẽtie. Et hec de signis sufficiant.

Cura. Expeditis causis ⁊ signis veniẽduꝫ est ad curã circa
quã oꝫ habere maximã diligẽtiã. Unde dicit Gor.

q: egritudines dolorose sunt multum pniciose siue piculose: iō
circa curationē huius morbi tāquā morbi dolorosi vehemēter
sunt multi cañ. cōsiderādi. Et de hoc ēt dicebat Aui. ī principio
de cura colice oz vt colice regimē nō ptermittat. s. ppter picu/
lum qđ cōtingit nō habēdo debitā curam: pcipue ppter vehe/
mentiā doloris: ⁊ ita opz medicū esse multū sollicitū ⁊ festinare
ī ipius remotōe quāto citius possibile fuerit: ne si fiat diuturnꝰ
ex vehementia doloris nā pstrata deficiat: q: tñ colica vt vult
dolorez vehemētez cū retentōe eius qđ debz egredi p nāz ē ac
cidens ad dispōem: cuiꝰ cā ē faciēs ad tale accidēs. Et q: re/
gulariter priꝰ est remouēda cā vñ ꝯñter remouet accidēs: dico
regulariter qm̄ coacte vbi vehemēs fuerit dolor ⁊ tāte intēsio/
nis vt nō det inducias ad absciſionē cause: oportebit primū in/
tendere ad remiſſionē doloris: que ⁊ si sit cura mēdosa tñ vt vo
lebat Gal. ēt 12° terapētice: aliquotiēs cura mēdosa magis ne/
cessaria est ⁊ melior q̄z vera: vt ēt ifra dicet qñ. s. tanta est debi/
litas cum dolore vt dictuz ē nō sufficiat ad tollerāduz absciſio/
nem cause. Sz q: nobis icumbit hic ponere curaz regularem
que ꝯuenit ī colica: iccirco ordinabit cura fm̄ itentionē pricipa/
liter ad cām: diuidēdo curā pricipalr in tria igenia. s. dietā po/
tionem ⁊ cirugiam. Et qm̄ cause ī colica vt habitū ē quaſi sunt
aliquotiēs diuerse ⁊ ꝯtrarie: loquēdo ēt đ causis corpalibꝰ: qm̄
aliquotiēs pendet colica a mā colerica vt fuit dictuz supra: ⁊ vt
sepe pēdet a cā frida flegmatica vel ventosa. ⁊ cū nō possit con/
trarijs cāis idez appropriatū regimē cōuenire: imo semp error
cōmitteret si idez regimē ī vtrisq̄z offerreret. vñ dicit Aui. ī cu
ra colice colerice: ⁊ qñq̄z quidē errat in curatōe eius maxie cuz
administrāt subtiliatiua ⁊ calefactiua que tñ sup. necessaria sūt
ī frida. Jccirco vt possit dari regula ī ordinatōe diete ꝯtrabam
regimē ī dieta ad colicā vtplurimū ꝯtingētem habēdo semp re
spectū ad accidēs q̄ cōcomitat de difficultate exitꝰ ciꝰ qđ debz
egredi. Et qm̄ colica vtplurimū ꝯtigēs est frida flegmatica vel
vētosa: primo circa aerem fiat electio vt eligat aer declinans ad
calidū: nō tamē vehemēter iclinet ad siccū: q: humectātia sunt
ī casu magis iuuatiua q̄z exiccatiua. Sit ergo saltē inclinatio ad
aerem calidū ⁊ nō sic ad siccū. naz aer fridus est multū nocens:
qm̄ vt dicit Aui. in cura colice fride: ⁊ nocibilior res istis ē frigꝰ
⁊ aer fridus quēadmodū res magis iuuatiuꝰ ē aer calidus ⁊ aq̄
calida. nā calidū ēt vltra cām que eo indiget ē magis sedatiuuz
dolorꝝ vt ibidē dixit q̄z friduz sup. cōfortando caliditatē nālez:
vnde ī hoc casu friditas extremitatū est maxie nocēs: qm̄ p eam
īfrigidatis ēt nālibus mēbris nō existēte ēt poriſmo dolorꝝ: sed
ī patis ad cū vt ī quibꝰ ītestina sunt frida ⁊ mirach tenue festina
bit habēti ipm colica omni hora: vt dixit Aui. quare oz vt cale/
fiat vēter eius semp. i. ī taliter dispositis vt expellat ab eo frigꝰ
cū eis que cooꝑiunt ex pellibꝰ ⁊c. ⁊ ita vitādus ē oīs aer vento/
sus ⁊ nebulosus grossus palludosus ⁊ inuētatus: qui si fuerit ta
lis mutet ad ꝯtrariū alterādo aerez ppric tñ eū his que sepe di
eta sunt. De somno ⁊ vigilia breuiter dicat q̄ cū vigilia sit ca
lefactiua ⁊ somnꝰ infridatiuus magis oz declinare ad vigiliam
q̄z ad somnum: ⁊ lz somnꝰ cōfortet nālem caliditatē ⁊ faciat in/
sensibiliter ad diſſolutionē māe ⁊ maxime vētose ēt ad remiſſio
nem sensus: ⁊ ꝯñter faciat ad remiſſionē dolorꝝ. iō aliqui laudāt
plurimū somnū de quo dicit Aui. ī cañ. colice vētose: ⁊ dormi/
at. s. patiens quātuz possibile ē ei: tñ q: in somno retinēt multe
māe: que ēt insensibilr resoluūtur tp̄e vigilie. Dicerē ego q̄ qñ
nō est īstantia vigiliaꝝ ex dolore ⁊ possit fieri electio de vigilan/
do vel dormiēdo q̄ magis debz đclinare ad vigilias q̄z ad som
nū. ⁊ ita saltē in via preseruatiua magis iuuāt vigilie. somnꝰ tñ
nō debz in tm̄ minorari vt horis cōueniētibꝰ nō acceptet: qm̄
iuuat cōfortādo nālem caliditatē ⁊ digerēdo humorē flegmati/
cum ⁊ vētositatē resoluēdo: ⁊ dz in dormiēdo expiri figurā re/
supine vel supra vētrez que caꝝ sit ꝯueniētior. s. ad mitigānduz
dolorē ⁊ que sit magis expellēs ventositatē: ⁊ sup. illaz figuraz
acceptet. De motu aūt ⁊ quiete: correspōdēter dicat vt dictū
ē de somno ⁊ vigilia: q: motus aſſimilat vigilie ⁊ quies somno
2ª primi: q̄ ociū ⁊ multa quies nocēt. Unde ē adherendū exerci
tio cōueniēti: vt suauiter ābulando hora ꝯuenienti si ambulare
poſſint vel reuoluāt se ī lecto q̄ si ñ poſſint alteꝝ coꝝ facere sal/
tem sup ventre eiꝰ fiant fricatiōes leues ⁊ fortiores circa extre/
ma vt manus ⁊ crura. Et đ hoc dicit Aui. ī cap° allegato: ⁊ qñ/
q̄z sufficit fricatio ventris subtilis sup. facta cū pānis calidis cū
fricatiōe forti alioꝝ. s. membroꝝ extremoꝝ. De paſſiōibꝰ ani/
malibus vitande sunt tristes paſſiōes: vt timor tristitia ⁊ nimia
sollicitudo animi: vnde adherēdū est gaudio leticie ⁊ bone spei:
leuis ēt ira nō discōuenit. Circa inanitionē ⁊ repletionē bre/
uiter dicat q̄ pcurāda est vētris lenitio quātuz possibile est: vt
si possibile fiat saltez semel in die hēat ventris bñficiū vel cū le/
nitiuis p superiꝰ datis vel clisteribus lenitiuis vel suppositorijs
de qbus latiꝰ in 2ª pte pricipali dicent. Et hoc nō solū in via cu
ratiua: imo ēt ⁊ in via p̄seruatiua in parato ad colicā paſſionez.
qm̄ Auic. in cap° de his q̄ nocent colicis cū dicit: res q̄ nocent
colicis alie sunt cibi alie sunt operatōes. in pceſſu tādez dixit:
Actōes vero quas opz ipm vitare sūt sicut retentio vētositatis
⁊ retētio egōnis ⁊ somnꝰ sup egōnez ⁊ pprie siccaz. Addit: imo
opz vt ꝯmoueat seipm sup. ⁊ infirmꝰ ⁊ paratꝰ ad eaz apud oēm
diez ad eūandū. i. q̄ oī die fiat eūatio. Et addit: ⁊ scias q̄ reten
tio vētositatis multotiēs facit accidere colicā vt ēt supra dictū
est in cāis. Opz ēt vt iterdicat repletio stomaci ⁊ nauseatiua sa/
tietas. imo si hora insultꝰ doloris sūpsiſſet cibū de recenti ita q̄
cibꝰ fuerit ī stomacho: tūc laudat Aui. in pricipio capituli de cu
ra colice absolute q̄ incipiat in mūdificatōe stomaci vt expellat

vomitu id qđ comedit statim ⁊ euomat cū eo qđ retinet de hu/
moribꝰ donec mūdificet stomachus. Nā dicit ibidē q̄ vomitꝰ
quidē qñq̄z icidit. i. remouet māñ colice humidā. i. flegmaticaz
⁊ colericaz sup. si fuerit. De eo ēt scribit 8° ꝯtinētis sub his ver
bis: vomitꝰ ꝯfert laborāti dolorē colice flegmatice cū nō dimit
tat itestina repleri ⁊ desiccet malitiā eiꝰ sup. minorādo materiā.
Addit: ēt si in ꝯsuetudine ipz habuerit. s. vomitū patus pati co
licam nō patiet colicaz: vomitꝰ ergo aliqñ ꝯueniēs ē sed vbi sit
accidēs colice vt sepe ꝯtingit vt supfluat: tunc oz vt retineatur
cū retinētibꝰ vomitū de quibꝰ dictū est supra. ⁊ vt aliqñ dicet
infra: Est igit minoratio necessaria nō tm̄ repletōis: imo ēt ab/
solute cōis cibi: qm̄ dicta ꝯueniēs ex pte quātitatis dz eē mul/
tum subtilis maxime dico ī colica ī casu nr̄o vt frida ⁊ ventosa.
nā in cibatiōe colicoꝝ dixit Aui. q̄ aūt dimiſſio cibi ⁊ potus sit
iuuatiua colice flegmatice ⁊ vētose ⁊ alijs ē res currēs cursu ca/
nonis ⁊ ī canonibꝰ pprijs ventose dicit Aui. Et īterdicat cibus
oīno: ⁊ si nō plus saltem diebꝰ tribus: quaſi inuat q̄ subtiliatio
diete est multū necessaria ⁊ maxime in pricipio. Et de hoc etiaz
dicit Halyab. 7° practice ī patiētibꝰ colicaz ex flegmate ⁊ ven/
tositate: Nec vero expedit ciborum piectōe vti multoꝝ nec offe
rantur niſi qui ad virtutē sufficiant tuēdā ⁊c. Particulariꝰ aūt
veniēdo ad cibū ⁊ potū opz priꝰ enumerare que nocēt ⁊ a quibꝰ
cauendū ē. 2° ponētur ea quibꝰ vtendū ē. Cibi aūt quos oz vi/
tare vt dicit Aui. sunt ex cibis oē grossūz ex carne silucstri vt ē
caro leporis maxime ātiquoꝝ ⁊ gazellaꝝ ⁊ vaccaꝝ ⁊ ceruī ⁊ hu
iusmodi sup. ⁊ pisces pui ppric dicit Aui. siue sint recentes siue
saliti itelligat de piscibꝰ puis nō fm̄ spēm suā qui semp sūt pui
vt sunt piscarie petrose: q: illi ponūtur facilis digōnis 2° cōple
xionum: sz intelligat de piscibꝰ puis qui nōdum venerūt ad eta
tem vt sunt lucij pui vel alij pisces pui qui solent venire magni:
qm̄ tales videnť indigestibiles ēt si fuerint saliti. ex hoc tñ non
ꝯcludat q̄ pisces dure carnis ⁊ magni sunt ꝯueniētes: imo sua
ꝯplexione frida ⁊ difficultate digōis simul cū viscositate nutri/
menti coꝝ sunt multū discōueniētes: sz si aliqui sunt exhibēdi
sint saliti ⁊ paꝝ. nam tales pisces quāuis sint fridi p nām: tamē
caro coꝝ cum salitur calefacit ī potētia: vt dicit Aui. 2° cañ. ca°
2° post phemiū pp accidentalē caliditatē acquiſitā ex sale. Ui/
tetur ēt oē frixuz ⁊ aſſum ex carnibꝰ quomōcūq̄z fiat: ⁊ nocēt ēt
eis simulia ⁊ similaginea vt panis factꝰ ex simula ⁊ ex ordeo siue
de milio vel panico. ⁊ panis opirus siue ēt azimus ⁊ oīa cibaria
de pasta vt lagana siue grossa siue sint subtilia vt apud nos di/
citur gnochi ⁊ nebule canestrelli ⁊ trisiū surmētini ⁊ amidum ⁊
frumētuz coctū ⁊ oīa genera pastilloꝝ: ⁊ oua dura ⁊ ēt oīa ge/
nera lactis ⁊ caseus ⁊ recēs ⁊ salitus ⁊ lac caseatuz vt recocta ⁊
vniuersalr oē ex cibis ī quo ē iflatio ē phibitū ī casu: vt oīa gene
ra leguminū: vñ ēt oīa olera preter sicla3 ruthaz dicit Aui. naz
reliq̄ vel humiditate vel īflatiōe nocēt: vñ mēta nocet eis cū iflā
matiōe sua ⁊ silr eruca ⁊ attarasacon ⁊ cucurbita: vt dicit Raſ
8° ꝯtinētis hz de pprietate generare colicā: ⁊ 9° ꝯtinentis capi
tulo primo in fine dicit q̄ olera oīa mala sunt exceptis bletis ⁊
aqua caulium. ⁊ dicit q̄ maior pars leguminum etiaz nocēt eis
sed maxie lētes: ⁊ oīa viscera animaliū valde sunt mala. ⁊ nocēt
ēt eis oēs fructꝰ vt voluit Auic. precipue itelligat recentes niſi
grisomilla ⁊ pruna bñ matura que ꝯueniunt colice calide ⁊ facte
ex fece sup. dura ex cā calida. dicit ēt q̄ melon dulcis ante cibū
in dispōne sanitatis nō ē nociuꝰ plurimis colicoꝝ signāter plu/
rimis q: in pendente a cā colerica vel ex fece dura leniendo iu/
uāt. Et hoc pōt notari q: 2° cañ. cū dicit de peponibꝰ vbi ordi/
nat melonē dari post cibū: q̄ lr̄a fuit corrupta vt ēt dicit Genti
lis niſi itelligat vt alis dixi q̄ ventres iteriores debēt dari añ ci
bum ⁊ substātia dura post cibū: q: reuera nō eliquat neq̄z dige
ritur ī stomacis vt experiētia manifesta q: emittunt per deorsū
masticati ⁊ diuiſi ī substātia quaſi sicut deglutiebāt ⁊ precipue
quādo nō sunt plurimū matura qui vtplurimū ita acceptātur.
Cucumeres ēt ⁊ citruli cum arantijs ⁊ limonibꝰ ⁊ huiusmōi
oīo nocēt ⁊ pira ⁊ poma precipue acetosa ⁊ mora aſſami ⁊ celsi ⁊
berberi ⁊ sumach ⁊ agresta ⁊ quecūq̄z fiunt ex eis nocēt colicis
⁊ silr nocēt eis granata acetosa precipue ⁊ muza: sed dulcia sūt
minoris nocumenti. ⁊ silr nocent nuces ⁊ amigd. humide preci/
pue ⁊ fabe singulariter maxie humide. ⁊ de radicibꝰ nocēt napi
⁊ ēt poma cauliū: sunt quidā caules qui habēt radicē rotundaz
apud folia. ⁊ aliqui magnates vtūtur eis vt ego vidi ⁊ fūgi sunt
maximi nocumēti. Potus ēt aque frigide p̄cipue nocet: imo
ēt potus vini mixti niſi ī colerica fm̄ modū infra dicendū: ⁊ po/
tus vini brusei ⁊ acetosi. naz de vino bruseo dicit 8° ꝯtinētis q̄
facit colicā: ēt aqua ordei iflatiua ē 2° cañ. ⁊ ipm ordeū q̄ñolibz
⁊ de pultibꝰ datū: nocet tamē si decoqueret aqua ita vt nō rū/
peretur ordeū ī decoctiōe forte nō discōueniret ppter nō rema
nere niſi virtutē corticis in decoctiōe: ⁊ ista sūt a quibꝰ cauēdū
est. Jā ponēda sunt ea quibꝰ vti ē ꝯueniēs: ⁊ primo ponatur
vna regula cōis que est Auic. in cibatōe colicoꝝ ī pricipio dixit
q̄ oēs habētes colicā cibo īdigent lubrificatiuo lenitiuo: ⁊ ē res
ī qua nō est dubitatio vt sunt iura piguia: vt aqua sicle cuz oleo
de amigdalis dulcibꝰ vel sisamīo ⁊ huiusmōi ī quibꝰ ē vix mo/
dice restauratōis cum lenitōe nature que necessaria est in omni
colica ppter difficultatē exitus fecis. Nā vt idē dixit ī cura co
lice ex fece hec lubricātia aut educūt cā. s. māñ aut leniūt ipsaz
⁊ currunt inter ipsam ⁊ corpus intestinoꝝ ⁊ separant iter ea ⁊ p/
parant in secē ad lubricitatē. Aliquādo tñ ꝯuenit vt exhibeātur
cibi multe nutricatōis ⁊ restaura. ōis ēt modice q̄ztitatis vt qñ
ppter dolores vehemētes aut fortes eūatōes sit facta resolutio
ī virtute: vñ virtus ppter debilitatē indiget multa restauratōe
⁊ impotēs

⁊ impotēs ē ad trāſmutādū cibos multe quātitatis. Jō addit Aui. poſt imediate dicta verba .ſ. ꝙ idigeāt lubricatiuo ⁊c. Addit: ſ3 ꝙ cōfortatiuo aliquo .ſ. cibo egeant ē res neceſſaria ſup. que eſt apud debilitatē apparentē ꝓpter vehemētiā doloris ⁊ multitudinē euacuatōis. ⁊ exēplificās de cibis ꝯfortatiuis virtutis que ſint dixit: Et ꝯfortatiua quidē ſūt aqua carnis decocta fortiter ⁊ ſup. expreſſa a carnibus ſm̄ modū dictum ſupra ī capitulo colirice paſſionis. Et vitellus oui ſorbilis ⁊ medulla panis diſſoluta in iure ⁊ vino. De virtute autem cibariorū in caſu conuenientium dicit Serapio in capitulo proprio de colica: ⁊ cibi qui ꝯueniūt ſunt qui ſubtiliant .i. qui ſunt ſubtiliatiui ⁊ ſupple aliqualiter reſolutiui: ꝓinde oꝫ vt ſit panis eoꝝ bene fermētatus nō azimus furfuraceus ⁊ ſalitus: imo acceptio almuri .i. rei multū ſalſe ē iuuatiua ī oī in quo non ē caliditas maxīa vt dicit Auic. ita ꝙ ꝓpriū ē colice frigide aſſumere almuri ⁊ allea ī cibario eoꝝ ⁊ cōdire cibaria ipſoꝝ cū porris ⁊ ſale ⁊ cōdire cum ſpēbus dicit Auic. que ſint cinamomū zinziber ⁊ origanū ⁊ ciminū ⁊ vrtica. Et dicebat Serap. de alleo ꝙ ex ſubtiliātibꝰ magis iuuatiuū ē alleū qm̄ reſoluit vētoſitates valde. Addit: verū opꝫ detur ex eo qn̄ non ē fe. neq3 caliditas. Et iſtā ſniam ꝺ alleo in hoc caſu acceperūt a Gal. xij. terapētice caplo vltio vbi ponit hyſtoriā de quoddā ruſtico patiēte colicā vētoſā dixit: Cōſideraui quēdā eoꝝ qui ſm̄ agrū operarioꝝ qui cū ſentiebat colicū dolorē cingebaꝛ quidē cōfeſtī prius vero nō cinctus comedebat allea cū pane nullā derelinquēs ꝯſuetā geſtionē idest operationē: nihil aūt dicebat per totā diē: ad veſpas aūt meratius .i. vinū potabat forte. deīde dormiēs per totā noctē de mane ſurgebat oīo idolorabilis. ⁊ ponēs vtilitatē alleoꝝ dixit: Sūt aūt ⁊ allea eſcaꝝ que nō ventoſa ⁊ nō ſiticuloſa. Et addit: ꝙ quidā nō experientiā habētes eoꝝ exiſtimabant cepis eē ſiticuloſiora ſup. allea oīo peccātes. nō ſolū eīm vt vult ſunt ſiticuloſiora cepis: ſed neq3 oīo nūquā ſiticuloſiora ⁊ non ventoſa ſūt pre oibus cibarijs vt ego deinde ruſticoꝝ tyriacā nominē hanc eſcam. vnde infert paulopoſt: Jgiꝛ quicūq3 quidē ſine febribus dolent vehemēter inteſtina ꝓpter dictā cām .ſ. ventoſā ⁊ allea lꝫ bis comedere ⁊c. Spāliter aūt veniendo dixit Aza. 26ª particula de cibarijs patientiū colicā ⁊ ꝯſtipationē ventris ꝙ offe panis ſupple ſaliti ⁊ cū multo furfure remolito ī aqua ſup. decoctōe carniū de quibꝰ īfra cū zuccaro ꝯueniūt vt facte ī brodio carniū mutonis iuuenis ⁊ ī brodio medulle oſſiū ⁊ brodium capitū ⁊ pulloꝝ galloꝝ veteꝝ ē ſup. ꝯueniēs. de aqua galloꝝ veteꝝ diceꝛ poſterius ī medicinalibus. Poſſunt ēt fieri offe cōdite ⁊ īpinguate cū butiro ⁊ cum oleo oliuarū maturaꝝ ⁊ oleo amigdalaꝝ ⁊ ſiſamino ⁊ in ꝓpinquis mari ſumaꝛ de aqua maris ꝓ decoctōe. De carnibꝰ ēt laudauit Aza. brodiū carnium que dicūtur canabith .i. faſianoꝝ preparatoꝝ cū cimino ⁊ rutha. laudauit quoq3 brodiū antiquoꝝ galloꝝ de quo dicebatur īfra ēt ī via nutritōis. ⁊ ita ēt poſſumꝰ vti carnibꝰ perdicū ⁊ pulloꝝ maxīe maſculoꝝ nō caſtratoꝝ ⁊ auiculaꝝ paruaꝝ ⁊ pipionū iuuenū iā exercitatoꝝ cū volatu. nā tales omnes carnes ſi optime coquātur ſūt ꝯuenientes. Valēt ēt oua ſorbilia vt gallinaꝝ in caſu lenitōe ſua ⁊ reſtauratōe ſua vt fuit dictum ſupra: ⁊ poſſunt fieri piſtate ex carnibꝰ dictis ſi placet dimittēdo carnes galli decrepiti: qm̄ nō daꝛ licētia ī comeſtione illiꝰ ꝑꝑ id qꝺ extrahiꝛ virtus reſtauratiua ī decoctōe remanēte terreſtri ſuperfluitate tantum: licet dicit Auice. ꝙ Ruffus ⁊ Galienꝰ propriae in libro de tyriaca dicunt ꝙ caro eius iuuatiua eſt. ⁊ ſi nō aliter ſaltem bibita idest reducta in piſtatam propter terreſtreitatem ⁊ ē rationabile qꝛ pur remanet aliqua nitroſitas naturalis ⁊ virtus lenitiua que acquiriꝛ ex his que ponūꝛ cōmuniter ī ventre pulli de quibꝰ īfra ī decoctōe eius. Fit ēt cibariū in iſta intētōe ꝯueniens ex brodio cauponis vetuſti vel galline vetuſte ſi decoquanꝛ in eo folia blitis ⁊ mercurialis ⁊ vrtice: ⁊ cū cocte fuerīt huiuſmodi herbe extrahanꝛ ⁊ incidanꝛ ſubtiliſſime: ⁊ ita īciſe ⁊ piſtate ponanꝛ ī dicto brodio ⁊ iterato bulliāt ⁊ fiat ferculū ꝯditū cū zīzibere pipe ⁊ mace. Pōt ēt fieri brodiū ex decoctōe cauliū ⁊ cepaꝝ ⁊ alleoꝝ ⁊ porroꝝ cū carne pīgui caſtrati: ⁊ eſt hn̄s magnā virtutē in caſu: qm̄ hꝫ in ſe abſterſionē ⁊ īciſionē ⁊ ſubtiliatōē in virtute cauliū alleoꝝ ⁊ cepaꝝ: ⁊ hꝫ virtutē lenitiuā ꝑꝑ pinguedinē carniū ⁊ virtutem ſimul reſtauratiuā. Brodiū ēt ciceꝝ ru. coctū cū aneto ⁊ notabilr̄ ſalitū īpinguatū vt ſupra cū butiro vel oleo amig. dul. ē ꝯueniēs. Et dicit Aui. ⁊ qn̄q3 neceſſariū ē vt ponanꝛ turbith ⁊ ſcamonea ī iure eoꝝ ⁊ ī pane ipſoꝝ. De exhibitōe aūt ſolutiuoꝝ cū cibis dictū eſt large ſupra in caplo de doloribꝰ epatis ab apate: ad illum locū recurre. Dico ēt hoc ne ꝯtingat error ꝙ miſcere talia ſolutiua cū iure ⁊ pane quibꝰ vtunꝛ ad reſtauratōē nō eſt ꝯueniens ꝑꝑ dicta ī loco allegato. S3 ī iſto caſu laudaꝛ vt miſceanꝛ cū iure vel pane q̄ debēt ſumi medicialr̄ loco alioꝝ cōiter ſolutiuoꝝ: ⁊ debent exhiberi ꝑ quinq3 horas ante cibū ad nutritōē facientē. Et hoc ordinauerūt auctores qm̄ in caſu ſepe ꝯiungiꝛ abhoīatio ⁊ vomitꝰ ⁊ nō ſuſtinēt medicinas in ꝓpria forma: vn̄ ſunt ingeniati ꝑꝑ neceſſarias aliqn̄ ſolutōes fiendas miſceri ſolutiua cū rebꝰ maxīe familiaribꝰ nāe vt retineanꝛ a nā qualia ſunt iura ⁊ panis: ⁊ hoc nota. S3 ponere paꝝ carthami in brodio vel pane eoꝝ nō eſſet multū dubitādū: ⁊ ita cū laudauit Aza. in cā frida.

De fructibꝰ aūt laudauit Auic. ficus ⁊ paſſulas ⁊ dactilos ⁊ melonē vehemētis dulcedīs ⁊ vehemētis maturitatis de quo ſupra dictū eſt. Nā talia dulcia bn̄ matura videnꝛ cōuenire ꝑꝑ lubricitatē: ſed ī vētoſa fortaſſis adducerēt ad nocumētū. Aza. aūt laudauit vuas paſſas ī quibꝰ nō ſunt grana ꝑ nām: ⁊ laudauit ficus cū nucibꝰ. Aliq laudāt auelanas maxīe ſi comedanꝛ cū pipere ⁊ medulla carthami. De potu dicit Aui. ⁊ ex potibus eoꝝ eſt vinū odoriferū ⁊ puꝝ ⁊ ſirupꝰ de melle cū ſpēbus. Et de vino itelligaꝛ vinū puꝝ ad dulce magis declinās ⁊ nō ad bruſcū vel ad ponticū. Nā vinū bruſcū vt videꝛ ꝺº ꝯtinentis adducit ad colicā vt ēt ē dictū ſupra. Eligaꝛ igiꝛ vinū aromaticū potēs ꝙ ſit puꝝ ⁊ nectar factū ex optio vino .i. vinū artificiatū cū zuccaro ⁊ ſpēbus qꝺ apud nos dr̄ hypocras ē in caſu multū ꝯueniēs ēt ſtelladia cū melle ⁊ ſpēbus facta. Et ſi ponātur duo boli panis ī dicto vino fit cibꝰ ꝯueniens reſtauratiuꝰ. S3 nota ꝙ vbi ꝯiūgerenꝛ feces multū ſicce nō dꝫ eē vinū nimis acutū ⁊ exiccatiuū: iō dulce ē magis ꝯueniēs. neq3 ſpēs ītrātes ꝺbēt eē multū exiccatiue. Et hec quātū ad dietā ī colica frida ſufficiāt.

Medicinalia.

Circa ſcd̄m pricipale vt circa medicinalia ſūt quedā cañ. colligēdi reſpicientes medicinas que per ſuperiꝰ dantur ⁊ etiā eas que per inferius in cliſteribꝰ: ⁊ eas ēt que per exteriꝰ applicanꝛ primo tn̄ ſuppoſito cañ. cōi quē etiā poſuit Gor. vt ſi accn̄tia ſint multū intēſa de dolore prius mitigandus eſt dolor cum anodinis ſi poſſibile eſt diuerſo mō vt fomētationibꝰ vnctionibꝰ embrocatōibꝰ ⁊ ſimilibꝰ. ⁊ ſi iſta nō ſufficiāt oportebit deuenire ad opinata ⁊ narcoticas medicinas. Jlle aūt canon fuit ſupradictus ī principio diete ⁊ ē Gal. 12º terapentice maxīe virtute nō tollerāte dolores. Nā dicit: ſaluari eīm hominē ſup. ꝯuenit mox preeligentē ſup. modicū nocumētū ꝙ poſtea ſequeꝛ ſup. ex narcoticis. S3 circa narcotica ſunt multa ꝯſiderāda de quibꝰ ēt dictū ē ſupra de ſoda vt .ſ. ab eis abſtineamꝰ q̄3diu poſſibile fuerit vt .ſ. eis non vtanꝛ niſi cū reliqua nō ꝯtulerint ⁊ res ē poſita ī deſperatōe. in cā tn̄ calida ꝯuenientiꝰ eis vti poſſumꝰ: qm̄ vt declarauit Gal. 12º terapētice ī tali diſpōne multū iuuāt ⁊ modicū nocēt: qm̄ lꝫ ſtupefaciēdo infrigidēt. tn̄ ī cā calida ſubtili ſic īfrigidantia exiſtunt vtilia qꝛ īgroſſant humores ⁊ digerūt īfrigidādo. groſſis aūt humidis ⁊ viſcoſis dn̄antibꝰ ꝯtrariſſima exiſtūt vt ibidē dicit Gal. torpificātia farmaca .i. torpidū ſenſū faciētia ⁊ nullū opꝫ cuſtodire vſū eoꝝ ī talibꝰ diſpōnibꝰ vt dicit. Et adducit rōnē qm̄ mās groſſas ⁊ fridas nō ſequiꝛ dolor vehemēs. ⁊ ſi aliqn̄ ſequiꝛ hoc erit ꝑ accidēs ꝓ quāto vaporoſus ſpūs vel ventoſitas ꝯtineꝛ īcluſa nō potēs exire: vnde tunc vehemētiſſime dolent. Sed ſtante oppilatōe vnde ꝓhibeaꝛ exitus dicte vētoſitatis ꝑ dicta narcotica ſequunꝛ maxīa nocumēta que nocumēta expſſe ponunꝛ ab Auic. ī cura colice fride ī pricipio dixit: Colice aūt frigide regimē ſm̄ ſemitā canonis ē vt n̄ īcipiaꝛ ī ea ſtupefactiōe incipiētes eīm ſedare dolorē cū narcoticis ꝯponūt rem maxiā erroris. adminiſtratio eīꝫ narcoticoꝝ vt dicit nō ē curatio vera ī aliquo: qm̄ curatio vera in aliquo ē inciſio vel abſciſio cauſe: ⁊ ſtupefactio ſup. facta cū medicinis ſtupefactiuis ē confirmatio cāe ī mā frida ⁊ adducit cām quoniā ſi cā eſt humor groſſus fit groſſior per infrigidationē ⁊ deterior .i. minus paratus ad diſſolutionē. ⁊ ipſa ꝯplō frida ſup. membroꝝ vnde fit humor frigidus fit fridior ⁊ vētoſitas ſpiſſa ⁊ coartata vn̄ ſup. fit dolor remanens: fit etiam ſpiſſior minus apta diſſolutioni ⁊ oppilatio facta in inteſtino prohibens ne reſoluatur ex eo qꝺ in ipſo ē retentum fit etiam vehementior. Et ideo licet per mortificationem ſenſus minuaꝛ dolor ⁊ aliqualr̄ fortificeꝛ virtus: tamen vt dicit redit poſtea dolor poſt diē vnū aut duos aut tres fortior q̄3 fuit ante vn̄ cōcludit vt dictū eſt: quare nō oꝫ vt in ea .ſ. medicina narcotica elaboreꝛ quātum poſſibile ē ⁊ quātū īuenitur in ea excuſatio ⁊ deuitatio. qn̄ ergo pur eſt neceſſitas: tunc opꝫ vt talia narcotica exhibeanꝛ cū quibuſdā ācxijs cōſideratōibus vt in modica doſi: ⁊ ꝯpoſita ſunt electiora ſimplicibꝰ: quia correcta ⁊ rectificata vt ē filoniū ꝺ quo diceꝛ īfra. Et qn̄ pn̄t applicari exteriꝰ: ſemꝑ meliꝰ ē vt applicēꝛ ꝑ exteriꝰ q̄3 ꝑ iteriꝰ niſi ī caſu doloꝝ oculi: qm̄ tunc meliꝰ ē exhibere ꝑ īteriꝰ: ſed in caſu modo tutiꝰ eſt applicari exteriꝰ vt pꝫ q̄3 ꝑ interiꝰ. Et applicando ꝑ īferius melior ē vſus eoꝝ ꝑ deorſū q̄3 ꝑ ſuperiꝰ vt ꝑ ſuppoſitoria vel cliſteria q̄3 via potus: etiā tutius ꝑ viā ſuppoſitoꝝ ceteris paribꝰ q̄3 per cliſtere ligādo ſuppoſitoriū cū filo vt fieri dꝫ ne ꝑueniat ad mēbra nobilia: etiā nō oꝫ frequētare vſū iſtorū qm̄ lꝫ ſequaꝛ alleuiatio doloris ⁊ mitigatio torpefaciendo ſenſū. tn̄ ſi fiat ꝯtinuatio vſus adducit ēt ad mortificatōē vltimatā ⁊ mortē: vn̄ non ꝯtinuenꝛ duobꝰ vel tribus diebꝰ ꝯtinuis: īmo īterponanꝛ adminus duobꝰ diebꝰ. Et ſi ſupponanꝛ deorſū ꝑ cliſteria vel ſuppoſitoria caueaꝛ ne multo tꝑe ꝑmaneant: īmo vltra horā emittanꝛ vel remoueanꝛ. Et has oēs cōditōes ponit Aui. in capº cure colice facte ex ruptura: ⁊ 4ª primi caplo penultimo. Circa medicinas aūt regulr̄ offerēdas ſunt ēt dādi cañ. primo circa alteratiuas: deinde circa eductiuas: ⁊ de his q̄ exhibenꝛ ꝑ īferius: ⁊ de his q̄ exhibenꝛ ꝑ ſuperiꝰ. De medicinis ergo alteratiuis ſit regula ꝙ ī colica frigida ⁊ ventoſa vel flegmatica medicine alteratiue debent eſſe inciſiue ⁊ reſolutiue aliqualiter ⁊ dilatatiue poroꝝ ī quibus materie retinēꝛ ſua viſcoſitate: ⁊ hoc eſt cōe ⁊ ī medicis ꝑ interiꝰ applicādis ⁊ ēt per exterius. Nā tales ſunt medicie que ſi ſint ſubtiliatiue nō tamē debēt eſſe vehemētis calefactiōis. ⁊ de talibꝰ etiā nō vehemētis calefactōis ē incipiendū a remiſſioribꝰ ⁊ mitioribꝰ: qm̄ vt dicit Aui. pur ī cura colice frigide: Vehemēs nāq3 calefactio cum ī inteſtīs ſubito accidit nō eſt ſecuritas ꝙ ſit id qꝺ ī ipſa ꝯmouet de vētoſitate additū ſupra id qꝺ ipa reſoluit ꝺ mā: qꝛ forte plus ꝯuertet de mā ī ventoſitatē q̄3 reſoluet. iō oꝫ vt ſit quātitas eiꝰ ſcilꝫ medicine alteratiue quātitas que facit de ventoſitate reſolutionē fortē ⁊ in mā humida ſubtiliationē ⁊ maturatōē nō reſolutionē fortē. ⁊ iſte ſup. ſunt medicie quaſi tꝑate vel paꝝ calide ſubtiliatiue tn̄: ⁊ hoc ītelligaꝛ qn̄ .ſ. cū ventoſitate ꝯiungitur

mā que fouet ventositatē: q: vbi eēt mā vētosa tm̄ genita nō cōiuncta māe: exēpli gratia: genita ꝓpter friditatē pedū vel cibos vētosos ī corꝑe alꝭ sano possent applicari medicine notabiliter calefaciētes ad resolutionē vētositatis neqꝫ etiā timor qui dictꝰ est: q: tn̄ raro vel nūquaꝫ ꝯiungit vētositas sine multa mā flegmatica fouēte vel melācolica cāns dolorem colicū. Jecirco obseruādus ē cañ. dictꝰ: ex quo pꝫ q a principio nō ē eūata mā nō ē tutum applicare sirupos fortes vt sirupū ꝯpositū de radicibꝰ ⁊ sirupū de sticados vt aliqui faciūt cum aquis ruthe maiorane vel bethonice: sꝫ opꝫ mitius ꝓcedere cū sirupo acetoso ꝺ duabus radicibꝰ cū melle ro. ⁊ aqua camomille ⁊ similibꝰ: ⁊ ita etiā exteriꝰ nō oꝫ facere fomētatiōes cuꝫ ruba mētastro cimino carui aneos baccis lauri vt sepe fit sꝫ facē sacculos ex milio ⁊ surfure cum modico camomille. Nā de fomentatōe per miliuꝫ dicit Gal. ixº terapētice: q leuissimū est oīum. s. hoc medicamē ⁊ desiccatissimū ⁊ ī tristes ⁊ in mordaces effusiōes hꝫ: vbi si fiant fomētatiōes fortes vt dicit Auic. q euaporatio qñqꝫ cōmouet dolorē vehementē: q̄re necessariū est tunc aut dimittere euaporationē sup. taleꝫ aut multiplicare ⁊ iterare ipam vt resoluat id qꝺ primū cōmouit de ventositate: administrādo iñ semꝑ clisteria eūantia id qꝺ oꝫ. Et hoc posset fieri in corꝑe forti: ⁊ tūc medicus dꝫ ꝑdicere īfirmo q patiēter tolleret: q: pur mā dissoluet sed ī corꝑe debili ⁊ fortasse ēt forti meliꝰ est dimittere talē fortē euaporationē dum videmꝰ ītendere dolorē ⁊ vti mitioribꝰ vsqꝫ dum sit eūata mā. lꝫ Rabi. ꝑticula 9ª cōfirmando sniaꝫ q debēt reiterari illa fortia dixerit: Emplastra ⁊ cathaplasmata que antiqui inuenerunt ad euacuationeꝫ colice frigide ex flegmate vitreo ab ītestino colon ꝯtente oꝫ te in patiēte frequētare: quia cū frequēter vteris ipis curas egritudineꝫ ⁊ a malis accidētibꝰ liberas patiētem: ⁊ cū ea tm̄ semel vel bis oꝑaris noces patienti nocumēto magno: q: ꝑ id sua intēsio augmētat: ⁊ ita ex isto tex. collige q bonū est a ꝑicipio nō vti fortibꝰ. Alius cañ. obseruandus ꝑ medicīas eūatiuas: ⁊ prīo per medicīas ꝑ sursum ebibitas siue sint secessiue siue vomitiue attractiue ab aliꝭ membris. Primo dicat q nisi fuerit indigētia eūationis a toto vel a ꝑticulari mēbro nequaqꝫ ꝺbēt exhiberi medicīe ꝑ sursuꝫ secessiue: ⁊ preeipue si ī stomacho ⁊ ītestinis supioribꝰ nō fuerit replō: qm̄ tunc melius ē eūare ꝑ clisteria q̄ꝫ per medicinas datas desuper. ⁊ hanc sniam expresse posuit Aui. cū dixit: Et qñ nō opꝫ dare medicinā desuꝑ in potu ꝓpter necessitatē manifestā: tunc nō oꝫ vt ī potu sumat nō aliquid sup. de medicinalibꝰ secessiuis vel vomitiuis: imo sit ꝯtentꝰ clisteri. ⁊ adducit rōnem ⁊ id sup. ē ꝯueniēs: qm̄ plurima colice cā ē humor grossus viscosus egrediens supple a nāli vel alteratꝰ a nāli forti egressiōe. i. multuꝫ ⁊ nō egrediēs ītegre ꝑ eūantia. i. nō eūatur ītegre per clisteria. s. duo vel tria: q: alꝭ nō ꝑmaneret colica. Cūqꝫ bibit medicīa desuper eūat nō ab vnoquoqꝫ duoꝝ. s. stomacho ⁊ intestīs tantū: īmo ex aliꝭ locis a quibꝰ eūatio oīo necessaria nō est vt suppono ⁊ id sup. taliter eūare facit acquirere debilitatē ꝓculdubio. euꝫ ergo hoc sit sup. vt virtꝰ debilitet deīde sit pur necesse mundificare intestinū exigēs clisteria plurima ⁊ eūationes frequentes ex quo dicebat q talis humor grossus viscosus nō sufficienter eūatur per certa clisteria. Si ergo fiant alie eūatiōes ⁊ clisteria vltra debilitatē acquisitaꝫ ꝑ medicinā supius sumptā que euacuauit a mēbris a quibꝰ eūatio ñ erat necessaria addet ad debilitatem: ⁊ sic virtꝰ debilitat valde ⁊ sup. ꝓsternet: ergo inferat q oꝫ tunc vt vult Aui. vt sit ꝯtentus sup. medicus quātuꝫ possibile est clisteribꝰ: ⁊ his que currūt cursu coꝝ vt suppositoriꝭ. ipsa eīꝫ dū inueniūt ī intestīs humorē nō attrahūt de locis aliꝭ ⁊ nō eūant ex reliquis mēbris plurimū: qꝺ nō sic est ī medicinis ebibitis per sursuꝫ. Jdeo in clisteribꝰ nō erit tm̄ timoris quātū ē cum fit eūo desuper attrahens ex corpore toto. Ex hoc igit cañ. infertur scꝺs canon ēt circa medicinas q in casu vbi sit repletio in toto vel in particulari mēbro cōicās māīn intestinis ⁊ vbi eēt replō in stomacho q tunc ē necessaria medicina desuꝑ data ⁊ hoc aliquotiēs vomitiua ⁊ aliquotiens secessiua: Conuenit vomitiua qñ cū colica nō ꝯiungit vomitus neqꝫ debilitas stomaci: vel ēt quādo successisset colica ad disenteriā qm̄ ī istis duobꝰ casibus peccāte mā circa stomachū vel ītestina supiora stomacho nō debilitato ⁊ ī parato ad vomendū: tūc habiliꝰ educitur mā per sursuꝫ q̄ꝫ per deorsuꝫ ne mā cōuertat ad ītestina ledens ea: ⁊ ēt q: virtus medicine ē addens ad nocumēta intestinoꝝ. Sed qñ stomachus ē debilis neqꝫ stat multū nocumentū in inferioribus tūc in casu dicto peccāte mā ī supioribꝰ a quibꝰ eūo ē necessaria: tūc bonū ē dare medicinā ꝑ sursuꝫ soluentē in deorsuꝫ. Et istā sniam ēt inuebat Auic. ī caº gnāli qꝺ ē primuꝫ quarti tractatus. 16ª tertiꝭ cū dixit: Et nō fit vehemēs necessitas dādi ī potu desuꝑ nisi qñ sunt principiū materiei stomachꝰ ⁊ ītestina superiora vel sup. sit nocumētū ī aliꝭ mēbris cōicantibus ⁊ stomacho ⁊ supple aliꝭ ēt ītestinis ⁊ scitur q stomachꝰ ē debilis: vnde sup. tūc nō dꝫ ꝓuocari vomitꝰ ⁊ multitudo humoꝝ sup. qñ ꝯiūgit ī toto vel ī membris superioribꝰ q sup. declaratur q: inuenit replō supra vmbilicū ⁊ grauitas illic addit. Oīa eim ista exigūt vt fiat fluxus desuper. i. fiat fluxus ꝑ medicinā datam desuper. ponit ēt ꝯtinuādo cāum ī quo opꝫ educere per vomitū peccāte mā vt supra dicens: Et filꝭ si accidat colica post excoriationē: tunc cura desuper facta. i. per vomitū est melior. ⁊ qñ fit eūo ꝑ secessum vel per vomitū de tali mā peccāte ī superioribus: vel fit eūo integra de tali mā ⁊ fit salus vel pro parte eūatur ⁊ pro alia parte ꝯuertit ī deorsuꝫ ad locū vnuꝫ ita q per clisteria sufficiēter poterit postea eūari cū minori numero clisterioꝝ q̄ꝫ nisi eēt minorata cū medicina data desuper: iō fuit ꝯueniēs talis eūo. Et hoc ēt inuebat Auic. ī textu post verba īmediate dicta cū addit: Cum ergo bibit solutiuuꝫ sup. siue sit secessiuū siue vomitiuū aut extrahit eā sup. mām in totū peccantē ⁊ sanat ex. s. colica aut deponit ipsaꝫ ad īferiora ad locum vnū mūdificet ergo sup. que tracta est ad locū vnū cum clisteri vno sup. si sit sufficiēs aut cū pluribꝰ saltē ē necessariꝰ minor numerus clisterioꝝ eo numero qui necessarius ē ante illud. i. plura fuissent necessaria clisteria si nō fuisset facta eūo per medicinā superius datā. Sed hoc bñ nota ⁊ ē tertius cañ. necessariꝰ in ista mā vt q nunq̄ꝫ exhibeant medicine desuꝑ secessiue nisi priꝰ mūdificato vel mollificato ventre ⁊ facto obediēte cū clisteribꝰ ne retineātur humores ⁊ squibale in ītestinis quoniā ille resisterēt descēsum māe educēde virtute solutiui per deorsuꝫ: ⁊ ita cōmitteret magnus error. Nā eēt occasio magni periculi qm̄ forte ꝯmotis materiebꝰ nō hn̄tibꝰ exitū in deorsuꝫ mouerētur ad principalia mēbra ⁊ forte adduceret ad mortē. Et istū cañ. ēt posuit Auic. ī loco allegato cū dixit: ⁊ ex eis ī quibꝰ non ē ꝯuenientia ē vt festinatio sit in dando ī potu solutiuū desuper. s. nō mollificato ventre. ⁊ adducit rōnē: ipsuꝫ eim fortasse ē vehementis virtutis sup. ī deponēdo mām ⁊ hūores: ⁊ squibale sūt plures ī resistēdo ne descēdant. Cūqꝫ ꝯuertit ad eos humor desuꝑ fortasse nō īuenit penetrationē ⁊ ꝑducit regimē ad timorē maximū ⁊ ita oportuit primū ventrē eē mollē vel per exhibita desuꝑ lubricatiua vt cū iure galli ⁊ huiusmōi vel cū clisteribꝰ lenitiuis: ⁊ tunc ꝯsentit q squibale ⁊ hūores grossi valde egrediunt: ⁊ opꝫ dari medicinā solutiuā de qua dictū ē tunc dari pōt: aliter nō. Proinde addit: ⁊ q ī primus necessariū ē vt prīo incipiat ⁊ sorbeat lenitiua lubricatiua sicut ius galli de quo dicet infra: ⁊ hoc qñ nō ē febris vt dicit: q si fuerit fe. ꝑmutet aqua galli ad aquā or. exhibitā cū multo zuccaro ru. ⁊ ita videt hic ponere ius galli inter medicinas calidas sicut ⁊ de facto ē ponēda. Sed qm̄ posset fieri obiectio q: infra de cura colice facte ex fece postq̄ꝫ dixit q lubricātia quedā sūt frida quedā calida ⁊ quedā temꝑata addit cōtinuādo: ⁊ lubricātia frida sunt sicut iura pinguia ⁊ ꝓprie ius galli decrepiti ⁊c. breuiter dicatur soluēdo hanc difficultatē q ius galli est calidum neqꝫ ꝯpetit vt cōmuniter preparatur in se. saltem intensa: ⁊ cum ibidem numerauit inter iura frida ꝯparauit ad iura calidiora ī quibꝰ ponunt multe spēs acute. Et istū cañ. de nō dādo solutiuū nō mollificato vētre ī casu nr̄o: oꝫ vt ꝯtinue habeamꝰ ante oculos ꝑꝑ timoreꝫ q dictꝰ ē. Et qm̄ in colica vel iliaca sepe ꝯiungit aboīatio ⁊ vomitꝰ: iccirco auctores posuerūt aliuꝫ cañ. ⁊ est quartꝰ ⁊ vltimꝰ circa istam māꝫ. Et ponit ab Aui. ēt capº allegato dicit: ⁊ qꝺ deteriꝰ in potu sumit ī colica de solutiuis ē vt sit magne quātitatis ex quo fugiat sumēs ⁊ nō remaneat in stomacho sup. ꝑꝑ aboīationeꝫ: sed euomat qñ necessaria ē medicina solutiua. Jdeo addit: īmo pillās ⁊ hiera. i. in forma electuariꝭ facto bolo ⁊ oē qꝺ est minoris quātitatis ⁊ magis aromatici odoris: est meliꝰ sumere ī potu. Et istaꝫ eādeꝫ sniaꝫ vt vidistis posuit Ras supra ī textu ī ꝑīcipio euꝫ dixit: Ea ergo dāda sunt sup. qñ ē necessaria solutio q̄ ventrē siue vomēdi desiderio soluat: vt electuariū de galiamuscata ibidē positū. Et ita Aui. similr laudat in soluēdo ꝯfectōeꝫ de citoniꝭ vt videbit locis suis: ⁊ hic lꝫ ꝯmemorare q̄ dicta sūt supra ī doloribꝰ stomaci: q qñ mā est peccās in ītestinis supioribus vel ī stomacho tm̄ debemꝰ elicere medicinas q̄ tm̄ eūant ab eis ⁊ nō a lōginqs. Jō vtplurimū laudatur diasen̄. in casu ꝑꝑ id qꝺ sepe dictū ē de dactilis ītrātibꝰ. Jā succedit ponere cañ. circa ea q̄ ꝑ inferiꝰ submittunt vt de clisteribꝰ. Primꝰ cañ. ē ⁊ ponit a Rasi 9º ꝯtinentis in ꝑicipio de mēte Gal. de libro clisterioꝝ. sꝫ ipse dicit credo q sit Ruffi ⁊ ē cañ. in ꝓseruādo a colica q siquis cū audacia vsus fuerit clisteri cū aqua pura ⁊. s. frigida: opus erit q īfirmet in īferioribꝰ corꝑis. Aliū cañ. ponit Auic. in capº supra allegato dicit: Et oꝫ vt nō fiat clistere duꝫ ī stomacho ē aliqd ⁊. i. ne trahat cruduꝫ ad īferiora. Sꝫ hic nota q Ras loco allegato 9º ꝯtinentis 1º caplō dicit: ꝯueniūt clisteria qñ in stomacho ē aliqd ne. s. trahat clistere ad supiora ad stomachū. Pro ꝯcordia dicat q ꝯuenit clistere qñ nō est multum repletꝰ stomachus cibo neqꝫ multū inanitꝰ. Et Ras loco allegato ponit modum quo dꝫ disponi recipiēs clistere dicit: Dico qm̄ dꝫ patiēs iacere supra dorsuꝫ decliuādo caput inferiꝰ ⁊ sublenādo pedes superiꝰ ita q subleuent lūbi ⁊ clisterizator dꝫ sedere ꝓpinquꝰ ei īcidendo vngues manꝰ eiꝰs ⁊ sunt iungēda capita digitoꝝ manꝰ sinistre cū oleo. ēt iungendus ē anus cū oleo abundāter. deinde īpone digitū ano pluries vt amplietur locus. deinde īpone instr̄m clisteris. non dico tm̄ de mente Ras q debeāt agitari cū clisteribꝰ ⁊ ꝯmoueri eleuādo crura superiꝰ vt fieri solet lꝫ debeat ita disponi vt dictū est: qm̄ aliquotiēs ꝑ talem ꝯmotionē ascēdit clistere vsqꝫ ad stomachū: vñ sequit aliqñ sincopis vt ego vidi in facto. Jstuꝫ tm̄ modū disponēdi ad clisterizāduꝫ modificauit Aui. ī sermone de q̄litate clisterioꝝ maxīe in colica dicit sic: Amplius oꝫ vt tu ꝯsideres ⁊ si dolor est decliuis ad ꝑteꝫ dorsi clisteriza egro resupino sup. exn̄te: ⁊ hoc ē meliꝰ ei cuius colica est cū eōitate renū. Addit: ⁊ si decliuis ad anteriora: clisteriza eo iacēte suꝑ vētrē. ⁊ dicit q clistere qꝺ fit iacenti suꝑ ventrē magis facit ꝑuenire enema ad inolutōes ītestinoꝝ. circa hoc credere qꝺ dictū ē de mente Rasis in actu īpositōis sꝫ postea recepto clisteri bñ dico q cōsiderāda ē dispō doloris: qm̄ si dolor sit magis versus dorsuꝫ iaceat supra dorsuꝫ: ⁊ stāte dolore in parte anteriori ꝯuertat clisterizatus supra ventrē: ⁊ ita si eēt circa latus dolor ꝯuertatur supra latus illud. Modificat ēt Auic. dictuꝫ Rasis ī alio q dixit q dꝫ īungi digitus ⁊ anus ⁊ īponi digitꝰ in anū donec dilatet vt preparet viā ad instrumen

tum

tum cliſteris dicit ꝙ verũ ẽ ꝙ aliquis ita indiget vt exempligrã
pueri qui habẽt ſtrictuʒ orificiũ. ⁊ ex hominib⁹ ſunt qui nõ in/
digent hoc. Ponit ẽt Auic. vnã cautelã i imponẽdo cliſtere vt
cũ ponit enema vel ĩtromittit poſita canula i anũ dicit ꝙ opor
tet exprimere ipſuʒ enema expreſſiõe bona cõtinua que nõ ſit cũ
labore. i. violẽtia. Nã mulotiẽs per violentiã ſup. expellit ene/
ma ad longinqua vltra locũ neceſſitatis: ⁊ idẽ ſequit nocumen/
tũ dictuʒ ſupra de eleuatõe cruriuʒ. Ponit ẽt cautelã dicens:
cũ impellis enema ⁊ ĩclinat ad egrediẽduʒ. i. q: difficulter ĩmit/
titur vt ſepe cõtingit ꝓpter vẽtoſitatẽ repellentẽ non ꝓhibeas
ab hoc ſup. violẽter: ĩmo reitera ipm ſtatim ſicut eſt q: forte eſt
emiſſa vẽtoſitas que ĩpediebat. dicit ẽt ꝙ ex nimia ꝗtitate ene/
matis multiplicat nocumentũ eius ⁊ timet ex nocumẽto ipſius
ne ſup. aſcẽdat ad ſupiora nimis. Aliũ cañ. ponit Aui. in caſu
noſtro i cap° primo quarti tracta. ſupra allegato ⁊ eſt multũ no
tabilis ſtãte oppilatiõe forti qñ nihil educit dicẽs: ⁊ cũ cliſtere ñ
educit aliquid ⁊ mã nõ maturat. i. nõ ſit parata eductioni: tunc
abbreuiet. ſ. vſus cliſterioꝝ ⁊ nõ cliſterizet ꝓprie cũ cliſteribus
acutis: q: cũ lenitiuis oʒ cliſterizare mollificãdo etiaʒ ꝑ exteri⁹
applicatis ⁊ ꝑ ſupius ebibitis. Sʒ de cliſterib⁹ acutis dixit: ho
ra nãqʒ eoꝝ eſt poſt maturationẽ ⁊ ex cliſterib⁹ acutis ſupple añ
maturationẽ datis vt dicit timet cordi ⁊ cerebro. nam cuʒ non
ſoluit cliſtere acutũ ⁊ ſup. agitat cõmotis materieb⁹ fit euapora
tio ⁊ ad cor ⁊ ad cerebrũ: vñ facit ſoda vt dicit. Jõ opʒ vt adiu/
uetur deſuꝑ cũ lenitiuis vt fuit dictũ. ⁊ qñ ꝓpter mollificatiua
relaxãtia ſtomachũ fieret ſolutio deſuꝑ ꝑ vomitũ ⁊ eẽt oppila/
tio deſubtus: tũc oʒ vt reſtringat qd ẽ ſupius cũ ſtipticis ⁊ fiat
ꝯfortatio capitis ad ꝓhibendũ euaporationẽ: verbigratia: facta
inunctõe cũ oleo ro. ⁊ citonioꝝ ad os ſtomaci ⁊ ad frontẽ ⁊ cum
alijs ſimilib⁹. Ali⁹ cañ. circa cliſteria ẽt Aui. ⁊ oʒ vt nõ conti/
nuẽtur cliſteria. i. freqntent: ĩmo ĩteruenĩat ĩter ipa ſpatiũ ſup.
notabile. ſ. triũ vel quattuor horaꝝ ꝯtra multos qui frequẽtant
decẽʒ ⁊ duodecim beſtialr. De forma cliſterioꝝ nõ afferam hic
modos q: a diuerſis auctorib⁹ ponũtur diuerſi modi: ſʒ nõ vi/
deo vtilitatẽ i hoc i ꝓlongatõe ſermonis neqʒ de ꝯpõnibus cli/
ſterioꝝ ⁊ ſuppoſitorioꝝ faciã hic ſermonẽ: q: ĩfra lati⁹ locis ſu/
is in ſpãlibus curis dicet. ſʒ de ſuppoſitorio ẽ regula poſita ab
Aui. de ſuppoſitorijs fortib⁹ educẽtib⁹ fecẽ ⁊ flegma viſcoſũ dí
xit: Et oʒ vt ſit lõgitudo ei⁹ ſeptem digitoꝝ. ſ. in trãſuerſo. Et
hoc nota ꝑꝑ cõeʒ errorem: q: nõ fiũt ad longitudinẽ cõiter niſi
triũ vel quattuor digitoꝝ vt virt⁹ ſuppoſitorij attingat ad ꝑtes
ſurſum magis ſtimulãdo: non tamen pertrãſeundo inteſtinum
rectum: ⁊ ſuppoſitorium tunc magis valet ꝗʒ cliſtere: quando
dolor ẽ i fundo verſus anũ. ⁊ de hoc dicit Malyab. Et nõnũqʒ
cliſteri opus nõ eſt ſʒ licinijs cũ paſſio ⁊ dolor circa penis ẽ ꝑtes
⁊ ꝓpe inteſtinũ rectũ. Reſtat nũc vt ponãtur ea que a ꝓprie/
tate valent: qm talia gnãliter cõueniũt i omni colica ⁊ in oi tꝑe
⁊ in virtute debili ⁊ in virtute forti. Nã Aui. i cura colice cole/
rice laudauit ſtercus adip dari i potu. ⁊ tamẽ vt voluit Ga. x°
de ſimplicib⁹ medicis oẽ ſtercus ẽ calidũ ⁊ acutũ: ĩmo hãc ſub/
ſtantiã diaforeticiſſimã habere potẽtiam dixit: ⁊ ita ex manife/
ſta qualitate deberet nocere colice colerice: ꝙ ergo iuuet ẽ ꝑ ꝓ/
prietatẽ eius. ĩmo de eo dixit Auic. ꝙ cõuenit ponere ipm i ſtu/
pefaciẽtibus ⁊ cliſterib⁹: qm valet ad ſedandũ dolorẽ. Stercus
ergo tale eſt cõueniẽs in oi colica ⁊ in oi tꝑe: ⁊ nõ tm̃ ſterc⁹ adip
ꝙ eſt ſpẽs lupi. ſʒ etiam ſtercus lupi de quo dicit eodẽʒ decimo
de ſimplici medicĩa ꝙ quidã ꝓpinabat bibere colicis nõ ſolum
i ꝑoxiſmis. i. ſtãte actu dolore: ſʒ ẽt in defectib⁹. ſ. in ꝑatis non
actu leſis. ⁊ dicit Gal. noui añt quoſdaʒ eoꝝ nõ ãplius occupa
tos eẽ ab egritudine ⁊ occupatos nõnũquaʒ iteꝝ ⁊ vehemẽter
paſſos ⁊ poſt modicũ tꝑs ſumebãt albũ lupoꝝ ſtercus poſt oſſi/
um eſum ⁊ ꝓficiũt vehemẽter. Et addit ꝙ i ſtercorib⁹ ſuis. ſ. lu
pi ĩuenitur aliquid oſſium aĩalis comeſti a lupo ⁊ fugiens ⁊ ma/
ſticationẽ ⁊ digõnem lupi ita ꝙ manebat i ſubſtãtia oſſis: ⁊ qd
ipſe terens ⁊ pulueriʒans dabat bibere colicis: ⁊ aliqñ vt fieret
ſubſtãtia mũdior. i. minus fetẽs ĩmiſcebat aliquid ſalis vel pipe
ris cũ dicto oſſe pulueriʒato: ⁊ dabat hoc bibere cũ vino ſubti/
li. ⁊ iſtam ſniaʒ eandẽ poſuit Raſis 8° ꝯtinẽtis. ⁊ dicit Raſis ⁊
ego poſui de ea i caſſula argẽtea ad modũ fabe ad ſuſpendendũ
eaʒ ⁊ mirabiliter cõferebat. ⁊ hoc affirmauit ẽt Gal. ⁊ ẽ de illo
ſtercore ligato in lana ouis que fugerat a lupo ſi applicabat la/
teri patiẽtis vel vẽtri multũ iuuabat. Et eandẽʒ ſniaʒ poſuit ẽt
Aui. in modis medicinaꝝ ꝯferentiũ habẽtib⁹ colicam fridaʒ: ⁊
dicit ꝙ dʒ eligi id qd eiecit lupus ſupra ſpinas: ⁊ dĩ ꝙ ei⁹ ſuſpẽ
ſio ẽ iuuatiua nedũ potus. Addit ꝙ ꝑcipiũt quidaʒ vt ſuſpenda
tur i pelle leopardi aut cerui aut i lana arietis qui euaſit a lupo.
laudauit ẽt qd fecit Gal. de ſuſpẽſione iſti⁹ in argẽto. Et addit
Aui. vt dictuʒ ẽ ꝙ corp⁹ ĩteſtini adip ſiue lupi cũ exiccat ⁊ terit
ẽ magis vltimi iuuamẽti ꝗʒ ſtercus ei⁹: ⁊ hoc nõ eſt longinquũ
ſup. a rõne: qm ſi ſtercus nõ efficit niſi cũ ꝓprietate hoc acquiſi
uit a nã ĩteſtini lupi: ergo multomagis ĩteſtinũ dʒ valere. ⁊ vlr
auctores oẽs ꝯueniũt i ſtercore lupi electi ſʒ ꝙ dictũ eſt ⁊ i inte
ſtinis eius: ⁊ i oſſe ẽt ꝑcipue reperto i illo ſtercore. dicit ẽt Auic.
ꝙ ſcorpiones aſſati ꝯueniũt vehemẽter colice. Et quidã faci/
unt electuariũ de ſtercore adip vel lupi aſſumẽdo. ʒ. ſ. cũ cimi/
no ẽt ⁊ pipere longo ⁊ maxime i colica frida: ⁊ cũ melle faciunt
electuariũ ⁊ dant. ʒ. ij. ꝓ vice cũ vino. De ſtercore aũt lupi de
mẽte Diaſcoridis ſcribit 8° ꝯtinẽtis ꝙ ſanat colicaʒ i potu datũ
aut i cibo ſi ibi nõ fuerit apa. ⁊ ita nõ admittit in colica apoſa: ⁊
hoc ẽ ꝓpter caliditatẽ eius. Et de mente Jſaac ẽt 9° ꝯtinentis
ca° p° ad finẽ dicit ꝙ cũ ꝓprietate cõfert colice radix iuſquia/
mi ſi ſuſpendit ſupra patiẽteʒ ẽt venter anſeris vel anſerinus. i.

ſtomachus loco eodẽ aſſus mitigat dolorẽ ſtatiʒ ſi ſumat i cibo:
ẽt cornu ceruinũ vſtuʒ datuʒ i potu i põdẽ aur. vni⁹ i tꝑe ĩſult⁹
doloris ſtatiʒ mitigat eũ. Et ipʒ ẽt laudauit Gal. x.° d ſimplici
medicina dãdo coclearia. ij. quidã ẽt dicũt ꝙ vena vmblicalis
ſi imponit i anulo vt pertingat locũ doloris ⁊ ſit vena vmblica
lis maſculi maſculo: ⁊ femine feminea ꝙ a forma ſpecificata ſa/
nat dolorẽ colicũ. ⁊ ſilr dicũt de virga cerui deſiccata abluta ⁊
pulueriʒata ⁊ cũ aqua ſue ablutõis exiccata remouet colicam.
Jtẽ theſaurus paupeꝝ dixit ꝙ pes lupi collo ligatus colicã tol
lit. ⁊ ꝙ ẽ expertũ dicit ẽt 8° ꝯtinẽtis ꝙ decoctio cancroꝝ ſiue
ius ipſuʒ ꝯfert laborãtib⁹ colice ſumptũ frequẽter tollẽdo inſul
tuʒ paſſionis i circuitu tꝑis ſup. veniẽtis. i. ꝑiodice. Et eodẽ li/
bro ſcribit de mẽte Pauli ꝙ mortificãdũ ẽ argẽtũ viuũ dũ effi
ciat quaſi cinis ⁊ tunc dat i potu ad colicã. Et de eo alibi i eodẽ
libro dicit ꝙ expellit dolorẽ cum põderoſitate ſua inſeꝑabiliter
ſup. expellẽdo cãm doloris ita ꝙ iſtud videt magis agere ex ma
nifeſta qualitate ꝗʒ occulta. Et de his ẽt que agũt a manife/
ſta qualitate ẽt cum ſpãli ꝯueniẽtia i dolore colico: ſcribit ẽt 8°
ꝯtinẽtis maxie in colica inflatiua de mente Gal. ꝙ ciminũ diſ/
ſoluit inflationẽ ⁊ hʒ diſſoluere vẽtoſitates ⁊ expellere coctum
cũ oleo poſitũ in cliſteri vel emplaſtratũ. Etiã caſtoreum ſinglr
ſm Diaſco. ⁊ Gal. ꝯfert laborãti ſtomacho ⁊ inteſtinis ex infla/
tõe eoꝝ ſumptũ cũ aceto limphato. Et decoctio acori ꝯfert do/
lori lateruʒ. ⁊ ariſto. ro. ⁊ amo^m de mente Pauli maxie de ven/
toſitatib⁹ ⁊ naſturtiũ ⁊ trifoliũ vel andechoca ⁊ aniſuʒ precipue
⁊ ſe. ozimi ⁊ carui ẽt ſingulariter ⁊ amig. ama. ⁊ huiuſmõi poſ/
ſeʒ multiplicare. ſed iſta ſimplicia vt electiora ſufficiãt. Expe
dit nũc ſpãlius venire ad curã colice vel iliace vel ſpecieꝝ eius.
Et prĩo ponet cura cõis oibus ſpẽb⁹ nõ habita intẽtõe ad cãm
ſʒ ad accidẽs ſtãte vehemẽtia doloꝝ. deinde ſpãlius de ſingu/
lis ſpẽbus ponem⁹ ſpãlem curã appropriatã. Et quoniã vt vult
Auer. 5° colliget caplo de medicinis mitigatiuis doloꝝ poſt pri
mã viã mitigãdi dolorem que ẽ remotio cãe ſunt due alie vie.
Una ẽ que facit i mẽbro id qd repugnat rei que ĩducũt doloreʒ
verbigrã iprimẽdo delitiã cõtrariã triſti ſenſatõi: ⁊ iſtud eſt ve/
rax mitigatiuũ vt ibideʒ dicit. ꝓpterea q: preſtat ſine medio id
qd reſiſtit cãe doloꝝ vt ſũt medicie tempate ſilẽs calori natura/
li aut paꝝ calidiores. 2ª via ẽ vt ſtupefiat mẽbrũ vt non ſentiat
dolorẽ. Et iſtos modos poſuit ẽt. A. 4ª primi ca° penultĩo d ſe/
datõe doloꝝ. Stãte igit vehemẽtia doloꝝ ⁊ ſit intẽtio mitiga/
tõis doloris pri⁹ opʒ intẽdere remiſſioni illius cuʒ his que non
poſſunt officere extinguendo virtuteʒ ſed ſolum mitigat dolo/
rem inducẽdo delitiam ⁊ ſuauem ſenſationem cõtrariam triſti
ſenſatiõi doloroſe. ⁊ hoc complet cum anodinis humectatiuis
que ſunt temperata formaliter ⁊ in potentia vel parum calidio/
ra temperatis ⁊ huiuſmodi nature ſunt: vt vult Auicẽna loco
allegato ꝗlia ſunt anetũ ⁊ ſe. lini ⁊ melilotũ ⁊ camomilla ⁊ ſemẽ
apij ⁊ amig. amare: ⁊ oẽs res in primo gradu calida vt crocus ⁊
altea ⁊ caules ⁊ adipes ⁊ huiuſmodi. ⁊ hoc fiat cũ medicis ⁊ ĩte/
rius ⁊ exteri⁹ approximãdis. Per exteri⁹ ergo prĩo valet ẽbro/
catio facta cũ aqua decoctõis aneti fenugreci camomille folioꝝ
maluaꝝ ⁊ altee embrocãdo ab alto dicta decoctõeʒ tepidaʒ vel
ſupra ventrẽ ĩfuſa ſpõgia vel filtro in dicta decoctõe. Et facta
expꝛſſione cũ eis ⁊ ſi ſumat aliqd vas in cui⁹ fundo fiãt foramĩa
plura ⁊ ꝑua minutiſſima q̃ quaſi nõ percipiãt ⁊ ĩpleat illud vas
aqua dicte decoctõis ⁊ reſupinet eger nudo vẽtre ⁊ eleuet vas
ab eo eleuatõe ad ſtaturã cõis hoĩs: ⁊ ita tũc dimittat diſtillare
de dicta decoctõe ex eodẽ vaſe ſupra ventrẽ ipſi⁹ ita vt ſint di/
ſtillatões freqntes: tũc dicit Aui. ꝙ eſt valde magni iuuamẽti.
Pñt ẽt fieri ſacellatões cũ fenugreco cũ ſe. lini ⁊ cũ florib⁹ altee
⁊ camomille poſitis i ſacculo ⁊ ſuꝑ tegula calefacta aſꝑſa modi/
co vini al. odoriferi nõ nimie acuitatis ponant ſupra ventrẽ. Et
põt fieri decoctio fenugreci ⁊ ſe. lini i oleo ſubtili ⁊ oleo amigd.
dul. cũ modico olei anetini: ⁊ ex eo põt fieri inunctio. Põt etiã
poni i veſica porci ita vt ſemiplena fiat ⁊ cũ tꝑata caliditate ſu/
ꝑponat loco dolenti: dico ſignãter tꝑata qm mordax caliditas
ſenſatõeʒ facit triſteʒ ⁊ ſic nõ minuit dolorẽ ꝑ hũc modũ. Et q/
daʒ dicũt ꝙ ſi ſumat fimus q inuenit in ſtabulis iumẽtoꝝ ma/
gis putridus calefact⁹ ⁊ mixt⁹ cũ oleo amigdalaꝝ dul. vel pin/
guedinis galline ſuꝑpoſit⁹ vẽtri in formã emplaſtri multuʒ mi/
nuit dolorẽ. Et dicũt ẽt qdam ꝙ ſi ſumant folia lapatij maioris
cũ folijs malue coctis i aqua ⁊ tritis mirabilr remouẽt doloreʒ
colicũ facto emplo ex eis ſuꝑ vẽtre. Jtẽ ſi fiat ſacculus ex furfu
re ⁊ bulliat in vino ⁊ poſtea ſuꝑpoſit⁹ multũ iuuat. Per ĩterius
aũt ꝑ cliſteria q̃ in hoc caſu ſunt multũ neceſſaria põt fieri cliſte
re de oleo paulo ante dicto colato vt ſumẽdo octo vel deceʒ. ℥.
dicti olei: ⁊ addendo adipis galline diſſolute. ℥. iij. ⁊ ſine ſale fi/
at cliſtere. Et ſi placet poſſum⁹ addere. ℥. j. zuccari ru. vel duo
vitella ouoꝝ recẽtiũ cuʒ modico croci. Ualet ẽt ſi ſumat de bro
dio galline pinguis ⁊ cũ zuccaro fiat cliſtere: que cliſteria neceſ/
ſaria ſunt ad vẽtris lenitõeʒ cum mitigatõe doloris anteꝗʒ fiat
balneũ qd fiendũ eſt qñ reliq̃ ante dicta de exterius applicãdis
nõ ſufficiunt: qm balneũ magis coacte exhibet ꝑꝑ id qd ipʒ ſe/
quit mollificatio ⁊ relaxatio virtutis: vñ expedit ꝑꝑ timorẽ vir/
tutis ne fiat ſincopis loqndo de balneo humido vel tina melius
opʒ vt vtat eger ſi fuerit debilis cũ cautela vt dicit Aui. i cap°
de tina ⁊ balneis: oʒ vt ſint ei ꝓxima ea q̃ ꝯfortãt virtutem de
odorib⁹ gratis ĩfirmo: ſiue fuerint aromata ſiue fruct⁹ delecta/
biles ſiue vinũ odoriferũ cuʒ aq̃ ro. vel panis calidus: cui⁹ odore
multi delectant. ⁊ dʒ fieri tina cum decoctõe reꝝ q̃ ſunt dicte
addẽdo bletes ⁊ aliq̃ folia cauliuʒ ⁊ mercurialẽ. Nã tũc tale bal
neũ tꝑatuʒ vel paꝝ calidũ extũs iuuat ꝯfortãdo caliditatẽ nãleʒ

q: simili caliditate iuuať rarefaciēdo ēt poros caliditate formali
⁊ potētiali humiditate ēt sua caliditati ꝯiuncte mollificat mem/
brū ⁊ laxuȝ facit ⁊ sic alleuiat minuēdo dolorē maxie factū a cā
extēdente vt cōiter fit: q: sic mollificatis mēbris nō sic ꝑter nāȝ
extēduntꝛ. Mollificat ēt lacertū ani ꝯtentiuū ⁊ id est ex eis que
adiuuant ad expulsionē retēti vt vult Auic. Sed oȝ singula/
riter in tali balneo vt sit studiū vt aqua balnei nō cooperiat pe/
ctus vel corꝑ ꝑpter nocumētū qđ accideret i spūalibꝰ mēbris de
dissolutōe. Sed nota q i balneis ⁊ i fomētationibꝰ ⁊ in empla/
stris opȝ duo menti tenere. Unū q cerebrū ꝯfortetꝛ cū ifrigidā/
tibus ꝯfortātibꝰ vt nō recipiat vapores qui resoluūtur a talibꝰ
medicinis. Nam illi vapores quādoqȝ perducūt ad varietateȝ
⁊ permixtionē rōnis. ⁊ talis fit ꝯfortatio cū oleo rosato vel đ ci/
tonijs cū oleo masticino odorādo ēt aquā ro. cum aceto. Scđm
ē quoniā aliquotiēs necessitas calefaciēdi itestina vel iprimendi
caliditatē temperatā ē compar necessitati infrigidatōis epatis:
q: opȝ vt custodiatꝛ virtus. s. pars epatis ab emplastris ventris
⁊ iunctōibꝰ eius. Et isti duo cañ. nō tm̄ in hac intētōe debēt ser
uari: sed i omnibꝰ fomētationibꝰ ⁊ emplastris que dicentur infe
rius ⁊ maxie in calidioribꝰ ꝑpter acutiores validiores. Per
superius aūt ēt in hac intētōe valēt brodia galline pinguis cuȝ
zuccaro ⁊ aqua galli cū passulis ⁊ folijs altee cocti ⁊ brodiū cā/
crorꝝ. ⁊ si cuȝ his que sumuntꝛ interiꝰ siue per superiꝰ siue per i/
ferius per clisteria misceantꝛ de valētibꝰ a ꝓprietate magis iu/
uabunt vt exēpligrā miscēdo cū brodio desuper dato. ʒ. j. s. vs/
qȝ ad. ʒ. ij. de puluere intestini lupi ponēdo ēt aliquid de pulue
re ossis reperti in stercore lupi ⁊ aliquid đ cornu cerui vsti: ita di
co ēt si ponatꝛ i clisteribꝰ. Nam talia vt dictū ē in oi medicinali
ꝯiuncta valēt: ⁊ pōt fieri puluis ꝯueniēs: pōt vti eger quotidie
quicūqȝ fuerit colicꝰ oi modo applicatōis cuius descriptio ē vt
ifra. ℞. itestini lupi puluerizati. ʒ. ij. cornu cerui vsti. ʒ. j. sterco/
ris al. lupi. ʒ. s. croci. ℈. s. zuccari ad mediū ponderis misce fi/
at puluis: ⁊ accipiatꝛ cū aqua camomill'. Et si cū hoc primo inge
nio mitigatiōis doloris nō sufficiēter satisfiat ifirmo oȝ venire
ad vltimū vt ad stupefaciēduȝ ⁊ ad narcotica que priꝰ debēt sup
poni ꝑ inferiꝰ faciēdo colliriū vel suppositoriū stupefactiuuȝ vt
sumēdo. ʒ. ij. filonij ⁊ cū lana inuoluta circa radicem iusquiami
circūuoluēdo cū filonio fiat suppositoriū ⁊ ligetꝛ vt dictuȝ est su
pra: vel pōt supponi suppositoriū de litio qđ cōiter habetꝛ apud
apothecarios: ⁊ in hoc obseruetꝛ semꝑ qđ dictuȝ est supra de al
ligatione fili ad dicta suppositoria ⁊c. Et si non sufficit pot fieri
clistere cum brodio galline i quo đcoquatꝛ aneti. M. j. i quo dis
soluatur filonij. ʒ. j. s. vel tantūdē đ suppositorio dicto. Et. A.
dixit i hac intētiōe administrentꝛ quedā clisteria nota supple de
dictis pinguibus: ⁊ ponatꝛ i eis. s. dissoluēdo castorei. ʒ. j. oppij
quātitas fabe ⁊ minus. Et addit: ⁊ quādoqȝ ponitꝛ oppiū solum
i oleis clisteriorꝝ ad colicaȝ. i. faciētibꝰ ad dissolutionē: vt sup. ē
oleū de litio qđ ē tyriacale: ⁊ qñqȝ ponuntꝛ i eo cū hoc serapinū
⁊ assia ⁊ oleū balsami ⁊ aliquid musci: ⁊ hoc sup. qñ mā causans
dolorem eēt mā frida vitrea. priꝰ tñ quā ponantꝛ ista ꝑ iteriꝰ bo/
nū ē vt supra dicebatꝛ tētare per exteriꝰ faciēdo fomētationē cū
pomis madragore ⁊ radice iusquiami ⁊ capitibꝰ papaueris re/
ctificatis: tñ cum his que ꝓhibēt nimiam cōgelationē: vt cum
aneto vel spica vel modico castorei: vt exēpligratia. ℞. radicum
iusquiami que ēt a ꝓprietate valent. ℥. j. capitū papaueris nu/
mero. iij. pomorum mandragore vel radicum eius. ℥. s. aneti
M. j. spice. M. s. croci. ʒ. s. oīa simul bulliāt i situla aque ad cō
sumptionē quarte ptis ⁊ ex ea fiat embrocatio: postȝ ēt fieri em/
plastrū cū fece dicte decoctōis. Et qñ ista nō sufficiant tandem
ꝑ sursum oȝ exhibere stupefactiuū: de quibꝰ ⁊ si multe dentur
descriptōes: tñ eligibilior ē descriptio filonij quā ponit Gal. 9°
deceȝ tractatuū cap° 5° que fuit prima apud antiquos reperta:
⁊ fuit filonis tarsi: ⁊ verificatꝛ ibideȝ ꝯpositio a Gal. nā fit ex sex
speciebꝰ preter oppiū. s. ex croco pipere al. euforbio spica pire/
tro iusquiamo al. ⁊ oppio: ⁊ ibi ponitꝛ ſm hanc ꝯpōnem. ℞. croci
ʒ. v. piretri euforbij spice añ. ʒ. j. piperis al. iusqami añ. ʒ. x. op/
pij. ʒ. j. mellis q sufficit fiat electuariū. Aliqui tamē addiderūt
ad ea: ⁊ aliqui excluserūt đ quo vide supra in cap° de sputo san
guinis ⁊ exhibeatꝛ cū modico vini: ⁊ ista sufficiāt quātū ad hāc
itentionē. Succedit nūc specialiꝰ venire ad curā spāliuȝ ⁊ p°
si fuerit mala ꝯplexio frida tm̄ sine mā ex aere frido vel aqua fri
gida: tūc sufficit sola calefactio cū pānis sumēdo ēt per iterius
calefacientia: ⁊ ea de quibꝰ latius i cura malitie ꝯplexiōis mate/
rialis fride. Et si fuerit sessio supra reȝ durā frida calefiat anus
cū sacellatiōibꝰ factis ex furfure aneto ⁊ milio ⁊ panico: vel sedē
do i aqua decoctiōis camomille aneti ruthe ⁊ mētastri. Et si fue
rit venenū sumptū curatꝛ ꝓuocādo vomitū prius cū aqua cali/
da ⁊ oleo sisamino: ⁊ in decoctione aliquotiēs ponitꝛ se. aneti: ⁊
aliquotiēs semē raffani: postea curetꝛ cura veneni dādo in potu
tyriacā ⁊ alia bezartica vt tormētillā diptamū ⁊ huiusmodi. Et
si fuerit aer venenosus vñ pluribꝰ cōicetꝛ ⁊ de hoīe ad hominеȝ
trāseat: vtendū ē cordialibꝰ ꝑcipue alterādo ēt ad ꝯtrariū dispo
sitionis qualitatiue aeris si i manifestis qualitatibꝰ vel in substā
tia manifesta videatꝛ eē lapsus i aere. ⁊ mutatio ad loca i quibus
nō fit ista cōicatio ē ꝯueniēs vt existente aere grosso ⁊ turbido:
vȝ tyriaca ⁊ diamuscꝰ ⁊ metridatū ⁊ similia. Et si cā fuerit ma/
lus situs itestinorꝝ dȝ extēdi corpꝰ super dorsuȝ ⁊ extendi debēt
multū crura: postea minister cū oleo de lilio ⁊ de amigd. dul. le
niter tractet partes vētris: iclinādo aliquotiēs ad dextruȝ: ali/
quotiens ad sinistrū: ⁊ aliquotiēs in sursuȝ: ⁊ aliquotiēs i deor/
sum: ⁊ aliquotiens ifirmꝰ dȝ ꝯtrahere crura: ⁊ aliqualr subleua
ri ſm ylia: ⁊ aliquotiēs volui de latere ad latus: ⁊ ita tractando

⁊ diuerso mō ꝯmouēdo dimissis clisteribꝰ fortibꝰ ⁊ medicis so/
lutiuis reducetꝛ si deus voluerit. Et si fuerit ruptura vnde exe/
at intestinū locū ꝓpriū: tunc opȝ primuȝ reducere intestinuȝ in
situm proprium tractādo suauiter si fuerit in mirach comprimē
do in receptaculū ꝓpriū: ⁊ postquā erit reductum intestinū su/
perponatꝛ plumaccolus ifusus i vino stiptico decoctōis balau/
stiarꝝ nucū cipressi ⁊ gallarꝝ ⁊ fortiter supligetꝛ ⁊ caueat a tussi ⁊
sternutatōe ⁊ a motu corporeo. Et si fuerit descēsus in oseuȝ
⁊ defluxa sit ventositas simul cū intestino i oseū siue per ruptu/
ram pāniculi siue per relaxationē vel ēt dilatationē didami tūc
oȝ priꝰ exiccari vētositatē iclusaȝ i itestino. ⁊ hoc cū spōgijs ifu
sis i aq̄ maris vel aq̄ decoctōis aneti furfuris ⁊ nitri vel cū ēpl'o
fcō ex faba decocta ⁊ cimīo: postea reducatꝛ itestinum paulatine
aliquotiēs tractādo ⁊ eleuādo sursuȝ madefactis manibꝰ cum
oleo de lilio: ⁊ aliquotiēs posito corꝑe in balneo simul mollifica/
tiuo ⁊ resolutiuo vsqȝ duȝ reducatꝛ si possibile fuerit: postea su/
perligetꝛ ꝯueniēter cū brachali prius tñ submisso ceroto aggre/
gatōeȝ faciēte ⁊ ꝯglutināte ⁊ cū lamina plūbea subtili desuꝑ po
sita iter cerotū ⁊ plumazolū brachalis qđ sit planū ſm formaȝ ⁊
⁊ modū traditū ꝑ me clarꝝ super 22ª tertij tractatu prio: ⁊ ēt i ꝯsi
lio meo de ruptura. Deinde sic disposito corꝑe attēdatꝛ cū mol
lificatiuis ⁊ eductiuis ꝑ sursuȝ ⁊ deorsuȝ ſȝ q dicetꝛ paulo post
in alijs. In colica auteȝ facta a vermibꝰ opȝ vt iterficiātur ⁊
educantꝛ cū diuersis ingenijs vermes dicēdis ifra i cap° de ver
mibꝰ. Sȝ si dolor fuerit supra vmbilicū cōicato magis nocumē
to stomacho dȝ ꝓcurari iterfectio vermiuȝ ⁊ eductio ꝑ ea q̄ bi/
buntꝛ ⁊ ꝑ superiꝰ administrantꝛ. Et si fuerit dolor ifra vmbilicuȝ:
tūc clisteria i casu sunt magis ꝯueniētia. Istis expeditis iam
veniēduȝ est ad quattuor pricipales spēs colice ⁊ iliace. s. ad hu/
morales sine apāte ⁊ ad humorales apōsas. 3° ad spēȝ colice vel
iliace vētose. 4° ad spēȝ colice vel iliace facte ex fece: qñ iste spe
cies pñt ꝯiungē ⁊ in vera colica ⁊ in ileos vt distinguitꝛ ꝯtra co/
licā: sed distinguūtꝛ ꝑ signa dicta supra ꝓpter abbreuiare ponā
tātuȝ curā ipsarꝝ cōeȝ q: cura ilios appropiquat cure colice vt
dicit Aui. Sȝ fortiora debēt applicari remedia ⁊ citiꝰ occurren
duȝ ē i iliaca q̄ȝ in colica ꝓpter ipsiꝰ seuitatē accñtium vt supra
fuit dictū. Et ita ꝓpter maiorē facilitatē casus in apā ꝑꝑ vehe/
mentiā doloris iliaci vel colici flōmia ē magis necessaria stante
vehemētia doloris in ilios q̄ȝ i colica: ēt ebibita ꝑ sursuȝ magis
in iliaca ꝯueniūt lȝ ēt clisteria sint necessaria. Nā vt vult Aui.
recte cuȝ bibitꝛ desuꝑ in iliaca ⁊ ꝯñr adhibetꝛ clistere ab iferiori/
bus ē adiutoriū bonū bibito. s. prius: lȝ vt ēt dicit equale ē siue
ꝑmittatꝛ clistere siue postponatꝛ ſm necessitatē. Si ergo colica
fuerit pēdens a mā colerica nō apante est ꝯsiderāduȝ q aut illa
mā colerica est iclusa intra itestina sua caliditate pungēs: aut il/
la mā colerica ē sparsa i spaciositate itestinorum ⁊ sua caliditate
exiccat feceȝ ⁊ vocatꝛ colica colerica. Pōt dici 3° colica colerica
priuatiue: q: priuatꝛ colera debente trāsire ad itestina vñ nō sti/
mulatꝛ expulsiua ad expulsionē: sed de duabꝰ vltimis spēbus po
netꝛ cura ifra cū ponetꝛ cura colice ex fece. Sȝ de pria erit hic
sermo circa quā oȝ bñ ꝯsiderare ne ꝯmittatꝛ error: q: vt fuit di/
ctū supra i curatōe eius ꝯmittitꝛ error sepe vtendo calefactiuis ⁊
subtiliatiuis vt fuit dictū i hystoria Gal. supra posita. Unñ habi
ta vera cognitōe i hac q sit colerica: in curatōe eius maxie attē
ditꝛ equatio ꝯpl'onis humorꝝ calidoruȝ: ⁊ hoc ꝑficitꝛ cuȝ admini
stratōe ciborꝝ fridorꝝ ⁊ humidorꝝ dimissa cucurbita de qua di/
ctum est supra q ex ꝓprietate nocet. Debent ergo dari in cibo
vt etiaȝ cōsentit Rasꝛ octauo continētis de enduia ⁊ attriplice
nisi timeatꝛ inflō attriplicis si corpus non fuerit naturalr robu/
stum. Sed stante corpore naturaliter forti etiaȝ descēdere possu
mus ad exhibitioneȝ lactucarū ⁊ ad lac acetosum ⁊ ad fructus
frigidos ⁊ humidos ⁊ ad pruna ceresa ⁊ huiusmodi parce tñ. Et
Auic. igeniauit vt perforentꝛ pruna cum acu ⁊ ifundantꝛ in iulep
scȝ viola de quibus sumātur. xx. numero vt vult. sed reuera est
magna quātitas: sufficēt sumere. viij. vel. x. ꝓ vice ꝓ lenitiuo
⁊ ꝓ alteratiuo: ⁊ ita dimittatꝛ vinū maxime si ꝯiungatꝛ fe. ⁊ vta
tur aqua decoctōis or. loco eius iponēdo de iulep viol'. ⁊ panis
eorꝝ nō sit furfuraceus neqȝ multū salitus neqȝ multū fermēta/
tus sed parū ⁊ remoliatꝛ i brodijs dictarꝝ herbarꝝ ēt i aqua ordei
cū modico zuccaro: ⁊ potus sit aqua ordei cū modico vini gra/
natorꝝ ⁊ huiusmodi ad frigidū aliqualiter declinātia. ⁊ ista ma/
xime ꝯueniūt simul ēt cū apatibus calidis in principio ⁊ i aug/
mēto harū dispōnum q: in processu pōt fieri additio ad calefa/
ciendū parū ⁊ sumēdo brodiū cicerū cū aqua ord. ⁊ pōt addi fe/
niculus in ferculis eorꝝ. sed i primis temporibꝰ regimē sit subti/
le cauendo a carnibus ouis ⁊ vino. ⁊ hoc regimen obseruetꝛ etiā
in apostemosa calida.

Medicinalia. Sed quātuȝ ad medicinas dicit Rasis
9° ꝯtinētis q in ileos calido vel sup. ēt i
colica minutio fienda ē ex basilica ita q minuendus est sanguis
ante defectū virtutis. Et hic ēt nota q dixerat Auic. in cura
ileos q qñ fuerit dolor fortis ex quo timetꝛ apā oportebit intēdē
ēt cum flōmia. Et ex hoc textu collige q non tm̄ in colerica sed
ēt in ventosa aliquotiēs ꝯuenit flōmia: ⁊ si nō indicatōe sumpta
a cā sed ab accidenti: postea ē alterāda materia cuȝ sirupo viol'.
⁊ decoctio prunorꝝ. deinde ē soluēda mā colerica: prio facto cli/
steri cum lenitiuis cum decoctōe maluarꝝ ⁊ violarꝝ ⁊ cū zucca/
ro ⁊ oleo violato ⁊ modico salis. dico signāter modicū salis ꝓ/
pter timorē calefactōis ⁊ maxie si ꝯiungatꝛ fe. Nā per hoc dixit
Rasis 9° ꝯtinētis i principio ponēdo cañ. multū obseruādū: di
cit q clistere dȝ fieri in fe. acutis cū aqua ⁊ or. sup. aqua deco/
ctōis or. vel huiusmōi: ⁊ oleo sup. vio. vel alio huiusmōi ad mi/
tiganduȝ

tigandū istā inflāmationē ⁊ ardorē ⁊ ad humectādū intestina.
Et addit: ⁊ ē bene notādū vū in his clisteribus nō debes pone/
re de nitro neqꝫ de sale neqꝫ de alijs similibus. ⁊ dans rōnem
dicit quoniā ipsa nocēt valde fe. laboranti. Fiat ꝯñter eño deco
lera cū medicina leui exēpligr̄a vt ī fra. ℞. māne electe. ℥. ij. cas/
sie nouiter extracte. ʒ. vj. ⁊ cū aqua or. vel decoctiōe prunoꝝ ⁊
viol'. fiat potio leuis. Et si placet vbi cēt materia aliqualr̄ grossa
possemus minuere de mãna ⁊ addere aliquid de hiera: qm̄ stā/
te mā ībibita hiera singlr̄ valet vt dictū ē. Et si placet possemꝰ
facere pillulas quādo abhorreret vt sepe ꝯtingit vt infra. ℞. spe
cieꝝ hiere. ʒ. iij. agarici reubarbari añ. ℈. iiij. scamonee. ʒ. s. cū
succo ro. fiat pasta ꝑ pillulis de quibꝰ sumat. ʒ. j. pro vice ⁊ ob/
seruent regule cōsuete ī solutiōibus. Et ī alijs diebꝰ vtat siru/
pis appropriatis vt sirupo de iuiubis ⁊ sirupo vio. ⁊ in magna
flāma sirupo de papauere cū aquis appropriatis ⁊ vtendo ꝯfe/
ctionibꝰ ⁊ ꝯseruis appropriatis maxie zuccaro viol'. cū diadra/
ganto ⁊ similibꝰ ⁊ ēt penidijs. Et si fuerit apãns prio regat re/
gimine de quo dictū est supra. deinde facta lenitōe ventris fiat
flōmia de qua dicit Serap. ꝙ si egritudo ē ex flegmone: ꝑ fleg/
mon ītelligēdo oē apa calidū. si flegmon ē paruū ⁊ reliqua ꝯsen
serint ad flōmiaꝫ fiat flōmia de basilica. Sed si ē magnū donec
sup. sua magnitudine per compressionem difficilis fiat vrina ex
mēbro a quo euātur. s. ex renibus vel vesica: tunc opꝫ vt ponas
extractionē sanguinis ex vena que est supra duos calcaneos. i. ex
saphenis. ⁊ candeꝫ sniam posuit Aui. quasi ad vnguē vt. s. cum
retinetur vrina ꝓpter magnitudinē oportebit vt fiat flōmia ex
saphena etiā post basilicā. ⁊ dicit Rasis 8° cōtinētis de mente
Albubichir ꝙ talis minutio fiat extrahēdo sanguinē paulatim
pluribꝰ vicibꝰ cū exinde magnificet iuuamentū eiꝰ. sed addit ꝙ
nisi mitigatꝰ fuerit dolor inde minutio fiat ī pede. Et addit: ⁊ est
bene notādū ⁊ forte ex minutione facta in pede calesiet vēter sta
tim: vnde dāduꝫ est ei postea de aqua ordei ⁊c. Facta flōmia oꝫ
ītendere cū alterātibꝰ diuerso mō ſm diuersa tp̄a ⁊ interiꝰ ⁊ ex/
terius. Interius quidē exhibendo sirupū vio. vel de iuiubis vt
supra cū aquis solatri ⁊ alchichingi ⁊ decoctiōibꝰ altee: postea ī
ꝓcessu magis addat decoctiōi de camomilla ⁊ melliloto: ⁊ tan/
dem de feniculo ⁊ apio mixtis cū alijs. deinde fiat lenitio vētris
ēt ꝑ superiꝰ: sꝫ nō sit aliquo mō solutiuū acutū. nā hoc vetauit
Malyab. expresse ī principio: imo ēt ⁊ in ꝓcessu nocet. sꝫ vt scri
bitur 8° ꝯtinētis dētur iura laxatiua ⁊ fiant clisteria lenitiua ⁊
laxatiua lenitiua tm̄ in hac spē. vnde dicit ꝙ si estimauerit ꝙ in
intestinis fuerit aliquod apā noli dare de laxatiuo: qm̄ mortale
erit: ē ergo dādū lenitiuū ꝑ superiꝰ cū aqua decoctōis viol. or.
iuiubaꝝ sebesten ī qua dissoluant. ʒ. vj. cassief. ⁊ māne. ℥. j. vt
supra fuit dictū ī colerica: ⁊ de similibꝰ ēt possunt fieri clisteria.
⁊ dicit Aui. ⁊ nos diligimꝰ ad eaꝫ enemata ⁊ cū lacte asinino in
quo dissoluta ē cassiaf. ⁊ sit oleū eius oleū amig. ⁊ sisaminū ⁊ ēt
sup. vio. sꝫ in ꝓcessu qñ ista lenitiua tātuꝫ nō sufficiūt: imo stat
multa acuitas ex ꝑte colere ī toto ꝯseruātis apā: tunc dicit. A.
ad istuꝫ ītellectū ⁊ quādoqꝫ inuenis mām colericaꝫ ⁊ acuitateꝫ
plurimā sup. in totū peccāteꝫ quare indiges tūc vt soluas cum
eis que sunt scamonea ⁊ aloes ſm singularitatē. i. singularitatē
ad hanc mām: deinde ꝑueni ad humectandū ⁊ īfrigidādū sup.
ꝓpter caliditatē acquisitaꝫ ex eis. Sꝫ nota ꝙ hoc nequaquā
ē fiendū nisi factis diuersiōibus ⁊ cū flōmijs ⁊ cū fricatiōibus
cruriū ⁊ brachioꝝ ⁊ reliquis cōibꝰ. Circa extrinsecꝰ aūt applicā
da opꝫ vt ꝯseruet cōsideratio tp̄uꝫ morbi. nā dicit Aui. empla
stra vero ſm horas sint ex ipis in quibꝰ fiāt clisteria ſm illā ho/
ram. i. ꝙ correspōdēter dꝫ fieri ēplastruꝫ sicut clisteria: q: ī prin
cipio mitiora ⁊ in ꝓcessu fortiora ita ꝙ eedeꝫ medicine sunt mā
⁊ emplastroꝝ ⁊ clisterioꝝ. Incipe ergo ī primis cū emplastris ī/
frigidantibꝰ ⁊ sit in eis lenificatio quedā vt vult. Et hoc bñ no/
ta: qm̄ in pricipio hoꝝ apatum non debent frīda stiptica: sꝫ fri/
gida cū quadaꝫ lenitōe sicut ē aqua viol. ⁊ semen lini ex quibus
pōt fieri epithima: ⁊ ex corpulentia hoꝝ pōt fieri emplastrū po/
nendū super locū: deinde ꝓcedēdo magis sumat camomilla: ⁊
pōt addi ⁊ oleū ro. ⁊ camomille. Et ī ꝓcessu magis pūt addi adi
pes galline ⁊ anseris: ⁊ magis ī ꝓcessu ꝯueniūt fenugrecū ⁊ ge/
nera gūmi vt albotin ⁊ pix ⁊ similia. Et vlr̄ attendat huic apāti
sicut dictū ē de apāte stomaci calido. Et similiter dico de apo/
stemate frigido ꝙ si sit parū eueniens occurratur sicut dictum
est de apāte frido stomaci. Et Aui. bis vt in capº de cura apātis
fridi: ⁊ in capº ēt colice apostemose calide ⁊ fride eadē verba di
xit q̄ sunt hec: Ex curatōibus vero bonis supple colice facte ab
apāte frido ⁊ est paꝝ valde: est vt sumat olei laurini pars vna: ⁊
olei de oliuis pars vna: ⁊ adipis anseris equalr̄ idest ēt ꝑs vna
⁊ ē mirabile. Et si fuerit apā melācolicuꝫ attendes cū appropria
tis ad humorē melācolicū magis humectādo ⁊ aliqualr̄ remis/
se īfrigidādo in melācolia adusta ⁊ in radicali melācolia cū ma/
gis calefaciētibꝰ subtiliātibꝰ ⁊ īcidentibꝰ de quibꝰ dictuꝫ est in
ictericia nigra mollificādo ventrē cuꝫ decoctiōe sticados pass.
polipodij epithimi ⁊ liqritie: ⁊ tādem soluēdo facta mollificatōe
cū pillulis de lapide lazuli ⁊ similibꝰ. Et ita cuꝫ fiūt clisteria po
nant in decoctōe polipodiū ⁊ epithimū simul cuꝫ reliqs mollifi
catiuis. ⁊ in suppositorijs ad stimulāduꝫ cū alijs ponat de lapi/
de lazuli ꝯtrito subtilissime. Et exteriꝰ singulr̄ valet furfur cale
factū aspsuꝫ cū modico aceto ⁊ suppositū loco doloris. Et pōt
eidē addi de origano ⁊ camomilla ⁊ semine nigelle torefactis cū
aceto ⁊ erit fortiꝰ. Et hoc ꝓprie in ꝓcessu ⁊ cuꝫ similibꝰ ꝑficiet
remedijs de quibꝰ sepe dictū est ī passione melācolica semꝑ ob/
seruata leni[illegible]ventris. Si vero cā colice fuerit mā frida ꝑci/
pue flegmati[illegible] ⁊ vētosa simul q̄ vtplurimū ē cōtingens de hac

ponā curā cōem: qm̄ de ventosa siue mā facilis ē cura cuꝫ resol
uentibꝰ ꝑ interiꝰ datis ⁊ per īferius ⁊ ꝑ deorsum de clisteribꝰ ⁊
suppositorijs ⁊ cū ebibitis calefactiuis ⁊ resolutiuis ꝑ sursuꝫ de
quibꝰ abunde dictū est in cura timpanitis: vt ī potu det de se/
mine carui ⁊ semine ruthe cū decoctōe de seminibꝰ aut cū mo/
dico vini aromatici ⁊ similibꝰ. Dicit Ras in diuisionibꝰ: in tali
casu cura eiꝰ erit vt in potu det de electuario diacimino cū aq̄ ī
qua bullitū ē ciminuꝫ ⁊ carui. Et ēt ꝑ exteriꝰ cuꝫ fomētatōibꝰ ⁊
vaporatōibꝰ factis cū aneto furfure baccis lauri cimino ⁊ simi/
libꝰ. Et cum inunctōibꝰ cū oleo de spica ⁊ sambucino ⁊ de ru/
tha. Et cū vētosis cum igne absqꝫ incisione multiplicatis supra
ventrē ⁊ singulr̄ valet: ⁊ ita cōiter laudat aza fili decocta in aq̄
cineris cocti: ⁊ ita calida expissa ponat super loco doloris. Et ali
qui īgeniāt extractōeꝫ vētositatis īponēdo folleꝫ deꝑssuꝫ ī anū
⁊ postea paulatine dilatādo vt extrahat vētositas: sꝫ opꝫ ita di
sponi follē vt ꝑ alias ꝑtes ñ possit attrahi aer nisi ꝑ canulā q̄ in/
grediť ꝑ anū. Et qñ dolor eēt vehemētissimus oportebit venire
ad stupefactiua. Et de hoc dicit Auic. ⁊ quādo dat ī potu filo/
niuꝫ in hac hora ⁊ euadere facit. Si igitur fuerit complicata
ventositas cū flegmate grosso vt sepe euenit tunc opꝫ cōsidera/
re si ex multo tp̄e facta ē retētio fecū vel saltē difficultas exitus
eoꝝ ita vt arbitremur mām fecalē eē squibalatā: tunc pria intē/
tio que īsurgit ē lenificatio nature. ⁊ ista ꝯuenētiꝰ ꝯpletur ꝑ ea
que deorsuꝫ per clisteria offerunt q̄ꝫ per sursum: qm̄ in tali di/
spositōe mollificātia lubrica difficulter sumūtur per sursuꝫ ꝑꝑ
nauseaꝫ que cōplicat: ēt q: stante oppilatōe deorsuꝫ lubricantia
data per sursum aliquotiēs addunt ad nocumētū vt fuit dictū
supra. Debet ergo prio fieri clistere lenitiuū factū vt īfra. ℞. ra/
dicum maluauisci ⁊ bletis añ. ℥. j. folioꝝ bletis ⁊ mercurialis ⁊
cauliū añ. M. j. seminis fenugreci se. lini añ. M. s. ficuū pīguiū
numero. viij. bulliant ī libris. iij. aque vltra ꝯsumptionē medie/
tatis. deinde facta colatura addat cassiesi. pulueris zuccari ana
℥. j. cū oleo de lilio ⁊ sisamino vel de amigdalis dulcibꝰ añ. ℥.
ij. salis. ʒ. iij. misce fiat clistere. ⁊ ꝯtineātur duo si expedit vsqꝫ
dum appareāt squibale educi. ⁊ cū incipiūt educi sed nō suffi/
ciēter valent clisteria ad educēdū possunt addi ī decoctione ad
fortificandū centauree. ʒ. ij. turbith. ʒ. j. postea si non sint edu/
cte mãe quasi lubrice ēt in sero ponātur alia clisteria pur eiusdē
vigoris vsqꝫ dū egestio fiat mollis. Nā de hoc dicit Maly. in
caº ꝓprio: ⁊ si cū clisteri aliquid fuerit egressuꝫ spissuꝫ idest sq/
balatū iteꝝ adhibe clistere tertioqꝫ vsqꝫ dū hec solida emittan
tur oīa ⁊ egestio fiat mollis. Qua facta lenitōe per deorsū cō/
sequēter pōt exhiberi ēt lenitiuū ꝑ sursuꝫ simul cū ꝓprietate ad
aliqualē faciēdā lenitionē. Et ī hoc singlr̄ valet brodiū galli ve
tusti factū cū preparatōe galli quā posuit Auic. ī cura colice fa/
cte ex fece vt. s. eligat gallus antiquus ⁊ virgulet cū virgula ī/
sequēdo cū ꝯtinue donec cadat ⁊ nō remaneat ī eo fortitudo. ⁊
aliqui postea deplumāt ēt ipsū viuū vt maior ignitio ⁊ īflāma/
tio acquirat ī eo. deinde decollet ⁊ extrahant interiora eiꝰ ⁊ frā
gant super ipsuꝫ ossa eius. deinde ponātur in vētre eius d̄ sale
⁊ aneto ⁊ polipodio ⁊ in aqua decoctōis illiꝰ: ⁊ decoquat ī aqua
plurima valde vt dicit Auic. q: opꝫ vt tm̄ ꝯsumat decoquendo
vt ossa separent a carnibꝰ quousqꝫ dissoluat oīo ī aqua non ad/
dendo super aliā aquā. ⁊ tūc facta colatura ⁊ ꝯtusis carnibꝰ cū
ossibꝰ ipsiꝰ galli ⁊ expresso humido toto ī colatura que remansit
iterato simul bulliant. postea de eodē brodio exhibeant. vij. vel
vj. ℥. cū. ℥. j. zuccari ru. ⁊ aliqui addūt in corꝑe galli ad deco/
ctionē de carthamo ⁊ polipodio ī maiori dosi. ⁊ aliqui addunt
turbith cū ē intētio ad maiorē solutōem. Nā illud brodiū laxat
⁊ nutrit pro ꝑte. ⁊ dicit Aza. particula 26ª ⁊ ille qui voluerit pur
gare flegma sup. ꝓprie ponat solū se. croci. i. carthamū ⁊ dimit
tat polipo. ⁊ si voluerit purgare melācoliam ponat polipo. ⁊ di/
mitat se. croci: ⁊ ad extrahēdū ventositatē ponat ibi anetū ⁊ ci/
minū ⁊ sal ⁊ porri ⁊ ad ꝓuocādū mēstrua ⁊ vrinā ⁊ ad aperiēdū
oppilatōes epatis ⁊ splenis: qm̄ ⁊ ī his intētionibus valet ponā
tur radices feniculi apij ⁊ scariole ⁊ paꝝ ameos ⁊ spice vt vult
ipse. Et de illo eodē iure pūt ēt fieri clisteria ad intētionē nostrā
precipue cū nō ꝯiungit febris. Sed si febris ꝯiungat dicit Gal.
12º terapētice ⁊ ponit a Rabi. 9ª particula affo. recurre ad rece/
ptionē seiuꝫ resolutiuū ventositates decoquēs ea ī oleo subtiliū
partiū puta decoquēdo se. anisi feniculi ameos carui ⁊ huiusmo
di ī oleo amig. dul. vel de lilio sine spēbꝰ ⁊ colet sup. facta deco/
ctione: ⁊ in colatura liquefac pinguedinē anatis ⁊ clisteriza: ⁊ si
nō potes hēre pinguedinē anatis pone pinguedinē galline sine
sale q̄ nō sit nimis vetusta. ⁊ si nō inuenit sup. talis pinguedo ⁊
nō minuat dolor cū oleo dicte decoctiōis dixit addas ī illo oleo
paꝝ castorei ⁊ clisteriza. His factis veniendū est ad mām di/
gerendo cum sirupis appropriatis: ⁊ ī hoc valet sirupꝰ de dua/
bus radicibus a pricipio ⁊ oximel simplex cū melle rosato: ⁊ cū
aquis feniculi ⁊ bethonice fiat sirupꝰ. Et ī ꝓcessu valebit forti/
or sirupꝰ vt sirupꝰ acetosus cōpositꝰ cū aqua ruthe ⁊ eupatorij:
⁊ fortior ēt ī ꝓcessu erit sirupꝰ de calamēto ⁊ sirupꝰ de prassio ⁊
eupatorio ⁊ exhibeant cū aqua decoctiōis galāge anisi ⁊ spice.
Antequā tamē veniamꝰ ad hos sirupos fortes peccāte mā desu
per vt ī stomacho vel intestis ꝓrimis dāda ē medicina ꝑ supiꝰ.
Et qm̄ in isto casu frequēter coniungit abominatio: iō auctores
exhibēt in isto casu vt Aui. spālitet ⁊ Rasis ī diuisiōibꝰ electua
rium dactilicon. i. de dactilis factū ⁊ est diasenicon ⁊ diacitoni.
tem solutiuū: ⁊ si nō placēt ī forma electuarij valent pillule iliace
Ras. que qm̄ sunt fortes vt dixi circa textum debēt rectificari
cū his que minuūt malitiaꝫ solutiuoꝝ ⁊ habēt ꝓprietatē in re/
missione doloris colici: vnde pūt fieri pillule ſm hanc formam

addendo dictis pillulis cimini ameos ⁊ zinzi. añ. quartā ptem
istoꝝ solutiuoꝝ: ⁊ ponat aloes ad duplū istoꝝ solutiuoꝝ ⁊ fiant
pillule cū succo alleoꝝ: de quib⁹ cōe electuarium ē electuariū de
baccis lauri de quo pōt exhiberi. ʒ. ij. p vice cum vino albo. ⁊ ī
hoc ēt valet diagalāga ⁊ diaciminū. valēt ēt ɔfectiōes tyriaca/
les: vt tyriaca metridatuz ⁊ huiusmōi. ⁊ Gal. 9° decez tracta/
tuum cap° 6° facit vnā ɔpositionē electuarij que cōfert ēt si po/
natur ab extra: vt pz īfra. ℞. anisi. ʒ. xij. semis apij. ʒ. xxiiij. spi/
ce nardi tantūdem castorei semis petrosilij añ. ʒ. xvj. mirrhe. ʒ.
xij. pipis al. ʒ. xij. piperis lōgi. ʒ. j. alumis scissi. ʒ. vj. oppij croci
cassie añ. ʒ. xij. costi acori añ. ʒ. vj. misceātur cū melle cocto suf/
ficiēter ī forma electuarij ⁊ da ad auelane magnitudinē vt vult.
Sed vbi cēt mā in īferiorib⁹ intestīs ⁊ nō in supioribus: tūc di/
missis solutiuis desup: oportebit cū clisterijs magis fortioribus
operari. Et in hoc ēt valet singulariter clistere factum ex oleo ⁊
alchitrā positū 8° ɔtinētis cap° 2° sumendo ptes. ij. alchitran
⁊ olei partē. j. ⁊ fiat clistere. alchitrā aūt est feculentia terbētine
vel gumi cedri fm quosdaz. ⁊ forti⁹ fit clistere ab Azara. in casu
isto factū vt īfra. ℞. serapini bdelij oppoponacis amig. ama. cō/
tusarum teste coloquiti. elec. añ. ʒ. j. s. cētauree fenugreci furfu
ris seminis lini añ. v. ficuū pini numero. v. coquant oīa ⁊ colen
tur: ⁊ addat de oleo cōi ⁊ melle ⁊ almuri idest salsamēto añ. ʒ. s.
fellis bonū. ʒ. ij. ⁊ fiat clistere. Sz addit Aza. sz si corpus īfir/
mi sit debile remoue serapinuz ⁊ oppoponacuz ⁊ coloquin. ⁊ si
nō suffecerit sine eis ad laxandū remitteret pluries quousqz la/
xetur: ⁊ possum⁹ addere de hyera pigra si placet. ⁊ aliqui addūt
diafenico. aliq electuariū iduz vt. ʒ. j. vel. ʒ. ij. ī clisterib⁹: ⁊ vnū
nouū ingeniū ad educendū cū clisterib⁹ cū feces nō edu. ūt po
suit Ras. 8° ɔtinētis dicit q nisi emissuz fuerit stercus sup. cū
dictis clisterib⁹ ipone ano canulā: ⁊ suffla supple p cā dū exten/
dantur itestina: deinde extrahat ⁊ cito fiat clistere. istud igeniū
⁊ si habeat aliqualez pbabilitatē q p īsufflationē elongāt inte/
stina a fecib⁹ ⁊ a flegmate phibēte exitū eaꝝ vñ fiūt educibilio/
res: ego tamē nō vterer isto īgenio ppter timorē aggregatiōis
vētositatis que fit cā ēt in hoc casu vehementie doloꝝ. Sz opz
hic attēdere canonē positū a Ras. 9° cōtinētis acceptū de libro
clisterioruz dicit: Si poteris educere hanc passionē cum cliste/
ribus factis cū medicinis supple fortibus noli hoc sequi ne for/
te in corpore humores mali sup. in ambitu totius: ⁊ ipse medici/
ne eduxerint superabundanter de eis supple humoribus acu/
tis ad itestina: ⁊ ledant ītestina cū emissiōe horribili. s. inducēdo
sup. aliquotiēs ad rasurā ītestinoꝝ ⁊ disinteriā: ⁊ inde sup. lau/
dat pp istaz cām magis vsus clisterioꝝ ñ sic fortiū ⁊ frequētati/
uoꝝ q possūt multiplicari diuersa fz ītentōes aliquotiēs magis
ad flegma aliquotiēs magis ad ventositatē: sz nō est aliquotiēs
omittendū clistere Gal. qd sepe laudauit factū ex oleo cōi ī quo
sit decocta rutha: ⁊ peccāte mā magis deorsuz vt circa ītestinū
rectū magis valēt suppositoria vt fuit dictū. Et si fiat supposi/
toriū ex sale tātuz infuso prius ī oleo amig. dicit Ras eodez 8°
ɔtinentis q ɔfert velociter in colica sup. a tali cā: ⁊ similr si mi
sceat mel cū pulpa colloquint. ⁊ cuz succo cepaꝝ ⁊ allei ⁊ inde fi
at suppositoriū ɔfert ⁊ alchitran ēt si misceat ɔfert colice magni
fice. Per exterius aūt fiant fomētatōes ⁊ saccellatōes cū de/
coctōib⁹ reꝝ appropriataꝝ vt camomil. meliloti arthemisie ma
tricarie calamēti ruthe. Et pōt vigorari decoctio cū seminib⁹ ci
mini carui ameos anisi ⁊ feniculi ⁊ cuz granis iuniperi ⁊ lauri ⁊
cū folijs horꝝ: ⁊ postea cuz spōgijs expssis ī dictis decoctōibus
pñt fieri fomētatōes. Pñt ēt fieri inunctōes cuz oleis de ruthā
de spica ⁊ oleo laurino ⁊ de ireos ⁊ de huiusmodi. Et pñt fieri
empla cuz farina fenugreci cuz semīb⁹ calidis ⁊ oleis dictis. Et
de his est emplm de stercorib⁹ bouū ⁊ ouiuz ⁊ capraꝝ ⁊ cū mel/
le. ⁊ emplm de baccis lauri est ad hāc ītentōez. Et dixit thesau
rus paupeꝝ si stercus lupi fuerit recens emplastratū nihil aliud
oz addi ad colicā curādaz. Si vero fuerit antiquū oz q cū vete
ri oleo dissoluat. Itē marubiū coctū cuz oleo oliuaꝝ tritū ⁊ ap
posituz mirabilr sedat dolorē. Itē dixit idē q catulus canis in/
fra nouē dies occisus mundat⁹ coct⁹ ⁊ comestus ītestinoꝝ do/
lorez in eternū curat. Pñt ēt fieri balnea ex decoctōib⁹ reꝝ su/
perscriptaꝝ. Et si ī balneo ponant diuersa genera stercoruz vt
vaccaꝝ ⁊ ouiuz ⁊ caniuz ⁊ lupi pprius magis valēt ad remouē/
duz colicā: ⁊ ordinent balnea fm q supra dictū est. Et possum⁹
ēt in emplastris ad stupefaciēduz vt dictum ē supra qñ nō suffi/
ciunt reliq addere. ʒ. s. oppij cū. ʒ. s. castorei ⁊. ʒ. ij. iusqami. Et
ēt cum ē itentio p interi⁹ stupefaciēdi valet si sumat castoreuz
puluerizatum: exēpli gratia. ʒ. j. oppij grana duo. ⁊ cum melle
fiat electuariū: īmo ēt vt dictū est circa līam. Et ī solutiuis po/
test poni oppiuz qñ simul stat intentio mitigatiōis doloris ⁊ so/
lutōis. Et de hoc fecit electuariuz Rasis de mente Obes octa/
uo continētis sub hac forma. ℞. oppij danich. j. scamonee quar
tam. ʒ. j. amo. croci piperis ameos mentastri cordumeni añ. ʒ.
s. misce. Facit etiam electuarium aliud ad hanc intentionez vt
infra. ℞. amomi folij indi spice myrrhe costi piperis alb. cordu/
meni assari mētastri sicci ameos se. papaueris nigri. ⁊ si non ha
beatur loco eius ponatur al. añ. ʒ. v. scamonee. ʒ. iij. terant me
dicine ⁊ ēt terat scamonea ī aqua per se sola ⁊ misceant bñ ⁊ di/
stēperent cū melle dispumato: ⁊ mediocris dosis ē pōdus aur.
ij. Et semp ī omnib⁹ bonū ē apponi quedā que a pprietate va/
lent precipue cū reliqua nō cōferūt. Et de hoc dicit Haly. his
cū vsus fueris que dixim⁹ nihilqz ɔfert sup. sufficiēter nec do/
lor ɔpescat medicamine vtere ī quo lupi ē fimus qui in spinis
iuenit qm pprietatē habet mirabilē ad colicam passionē vt su/
pra dixit de mente Gal. ⁊ inde facit ɔpōnem valentem in coli/
ca ēt solutiuā de fimo lupino factā vt infra dicit. Medicami
nis assignatio cū fimo lupino sume fimi lupini qui sup spinas in
uenit. ʒ. iiij. anisi cimini se. feniculi zinzi. piperis longi salis cu/
iusqz. ʒ. j. aloes epatici. ʒ. ij. tere oīa diligēter ⁊ subtili pāno cri
bra ⁊ cum melle distēpera dispumato ⁊ ī vase ɔde cūqz op⁹ fue
rit. ʒ. ij. vsqz ad. iij. cū aneti ⁊ cimini aqua porrige. Istud medi/
camē ē singulare vt pz inspiciēti quo sine timore vti possum⁹ ⁊
frequēter ī colica huius cāe. Et hec sufficiāt quātū ad colicam
ab his cāis. Si vero cā colice fuerit retētio fecis pīcipalr: tunc
in hac cura prius intēdere oz ad mollificationē fecis ⁊ eductio/
nez eius ⁊ pūr secūdo venire ad cām retētōis fecis. Et circa pri/
mū. s. circa mollificationē ⁊ eductionē opz ī hoc ɔmemorare ca/
nonē positū a Gal. 3° tegni cū loquebat de cura oppilatiōis a
diuersis cāis. Nā ponēs curā oppilatōis a stercore duro dixit
primū fieri debere correctionē cū pinguib⁹ humidis deide eua/
cuare cū acrib⁹. ⁊ iste ɔplentur intētōes ⁊ per superi⁹ exhibita ⁊
per inferi⁹ ⁊ ēt per exteri⁹ applicata. Nā vsqz dum mollificate
fuerint feces ita vt nō appareant squibale semper debemus ītē/
dere cū mollificatiuis ⁊ lenitiuis vt cū balneis factis cū mollifi/
catiuis de quibus dictū ē supra ⁊ fomētatōib⁹ ⁊ īunctōibus. ⁊
talia oīa sint tepida nō nimis calida vt sumēdo de malua altea
semine lini ⁊ ficubus pinguib⁹: ⁊ cū bona quātitate butiri pos/
sunt fieri huiusmōi q balneū ⁊ fomentatio ex decoctiōe eoꝝ ⁊
emplastrū cū fece istoꝝ īcorporato butiro ⁊ oleo sisamino ⁊ ibi ñ
ponātur semina diuretica que sunt exiccatiua neqz aque mine/
rales maxie sulfuree. ⁊ per īteri⁹ valet ius galli sine īcorporatōe
carthami vel polipodij sed sit brodiū simplex. valet ēt brodium
pulli pinguis vel galline ⁊ decoctio spinachioꝝ ⁊ maluaꝝ cum
modico butiro ⁊ oleo. Et si ɔiungat cā frida simul decoquātur
folia vrticaꝝ ⁊ cauliū. ⁊ vbi ista nō sufficiāt per superi⁹ nō existē
te vomitu cū abominatiōe laudat cassia ⁊ siracost siue māna q
dissoluātur cū aliquo de dictis brodijs. Et Auic. laudauit zuc/
caꝝ ru. ⁊ penidios resoluta ī oleo sisamino quātū ipsa sunt quia
nō nocēt neqz ī calida neqz ī frida ad dissolutōem si bibant sic
dissoluta. Similiter decoctio ficuū cum sebesten. ⁊ qñ talia per
superi⁹ nō acceptātur ppter abominationē tunc opz intendere
cū clisterib⁹ ex eisdē factis mollificatiuis prius ⁊ humectatiuis:
de quib⁹ paulo ante dictū ē ⁊ de reliquis dictis supra ī cura do
loris absolute. Postea cū viderim⁹ mollificatas feces possum⁹
intendere cū euāntibus gradatiz euando. s. a debiliorib⁹ inci/
piēdo ad fortiora de quibus dictuz ē sufficiēter supra. Cōse/
quēter itēdēdū ē ad cāz. ⁊ si cā fuerit cā calida vt exercitiū labo
riosuz ⁊ aer calidus vigilie ⁊ huiusmodi: tunc opz mollificare fe
ces ⁊ euāre cū mollificātib⁹ ⁊ lenitiuis frīdis vt cū iure d spina/
chijs ⁊ de prunis ⁊ malua ⁊ alijs fructib⁹ frīdis mollificatiuis ⁊
de eisdē facere emplastra ⁊ clisteria. Et si ɔiungat cā frigida vt
flegmatica vt sepe ɔtingit curetur vt dictū ē supra. Et Aza. 26ª
particula de cibarijs patiētiū colicā dixit faciēdo sirupū de ficu
bus dicit q remollit ventrē ɔstipatū ⁊ laxat nām factū vt infra
℞. ficuū al. partem. j. aque par. x. coquantur ad lētū ignez vsqz
quo veniat ad statū iulep: accipiant omni die. ℥. iij. plus vel mi
nus fz q laxabit. Itē ordinat electuariū sicuū qd laxat naturā
tpate vt dicit ⁊ ē valde vtile senib⁹ qñ hūt duruz ventrē fiat vt
īfra. ℞. carthami mūdati anisi añ. ℥. ij. terant ⁊ cribelent ficus
al. ping. numero. xxx. terātur tenuissime ī vno mortario ligneo
baurach. ʒ. iij. incorpent ⁊ pistent cum melle dispumato ī quo
misceat aqua decoctiōis ficuū in qua debent decoqui ficus cuz
nō possunt bñ cōteri: ⁊ accipiat de illo oī die ad quātitatē oui ī
mane. Et si cā fuerit cibus dur⁹ si fuerit in stomacho alius cib⁹
durus adhuc studeat vt euomāt eum: ⁊ si nō possunt euomere
mollificet ⁊ deponat deorsuz cū brodijs humectatiuis de qui/
bus supra ⁊ similiter ponant clisteria p deorsum: ⁊ fiant mollifi
catiua supra ventrē de quib⁹ dictū ē: ⁊ vtat cibis diuersis a ci/
bis duris ⁊ siccis ita vt sint cibaria mollia vt vitelli ouoꝝ recen
tium ⁊ similes. Et si cā fuerit nimia raritas cutis ī toto corpore
dicit. A. ispissa ipaz cū oleo ro. ⁊ myrthino ī toto corpe ⁊ mino/
ra ex balneatiōe sup. aque calide ⁊ sup. minora oēs ēt alias cās
calefaciētes rarefaciētes: īmo balneatio tūc in aqua frīda videt
magis cōueniēs. Et si cā fuerit multitudo vrine: tūc opz lenire
vētrem cū mollificantib⁹ phibēdo ea que multiplicāt vrinā: ⁊ ī
hoc laudant vue passe dul. ⁊ dactili ⁊ penidia: qm leniunt nām
cū qdā viscositate diuertēdo a vijs vrine. Et si cā fuerit multi/
tudo colere exiccantis mollifica feces pri⁹: postea euacua cole/
ram: vt dictū est supra ī colica colerica. Et si cā fuerit phibitio
exit⁹ colere ad intestina: oz etiaz primū mollificare feces ⁊ cum
leuibus euacuatiuis euacuare: deinde cum fortioribus de qui/
bus dictum est supra in cura icteritie. Et si causa fuerit debili/
tas expulsiue intestinoꝝ tūc vt cōtingit ī quibusdā qui nō emit
tūt feces nisi cū clisterib⁹ ⁊ tñ feces nō sunt dure sicce tūc oz sti/
mulare expulsiuā cū cibis stimulatiuis acutis ⁊ notabilr salitis:
vt sumēdo de oliuis in principio cibi vel de piscibus salitis cuz
modico aceti vel sumēdo ficus. ij. vel. iij. ante cibū cū modico sa
lis: vel sumat electuariū positū supra de mente Aza. ⁊ ēt p cli/
steria excitet virtus cū decoctōe cētauree ⁊ carthami ⁊ ficuum
siccaꝝ. postea dissoluat hierapigra in decoctōe cū notabili por
tione salis. ⁊ potes addere de alchitran maxie cū ē mā flegmati
ca ɔiuncta. Et si cā fuerit debilitas sensitiue opz cuz medicinis
tyriacalib⁹ occurrē vt cū tyriaca ⁊ metridato ⁊ alijs medicinis
cerebralib⁹ que ēt valēt ī debilitate expulsiue ēt opz ī isto cāu cū
stat debilitas sensitiue euigilare virtutē cū acutis vt dictum est
in causa precedenti. Et si cā fuerit lapis vel lapides in intestinis
oportebit ēt cum mollificatiuis vt in stercore sicco pcedere ⁊ po
stea

flea educere. Et dicit Iudeus vt scribit 8⁹ ꝯtinētis: Plures vidi i stercore emittere lapides sed eos curaui cū oleo pētadactiloruʒ ꝛ hiera Gal. sup. positis ī clisterib⁹ facta aliquali mollificatiōe. Et si cā fuerit spasmus musculoꝝ mirach curet̃ cura spasmi dicta supra in loco suo. ꝛ ista sufficiāt quātū ad duas primas intentiōes. i. ad dietā ꝛ potionē. Sed quātū ad cirugiā que maxime valet in preseruādo ꝛ etiā in eradicando in declinatiōe dicit Rasis 9⁰ ꝯtinētis caplo p⁰ in fine adhibēdā subuersionē. i. redditū sup. colice ad eradicādū morbuʒ etiā faciēda ē ꝯbustio cū cauterio sub vmbilico ita q̄ vulnus nō ꝯsolidetur per temp⁹ longuʒ vt inde emanet humiditas superabūdās ꝛ tunc sup. curetur cum alijs dictis supra. Sed nota q̄ hec cura ꝓprius valʒ in flegmatica. Et sic sit finis hui⁹ capituli cū dei laude.

Caplm 12m de fluxu ventris.

Um cib⁹ in stomacho more solito non morat̃ imo citius egredit̃ non mutat⁹ nisi parꝝ ꝛ fuerit
c cū hoc mordicatio ꝛ dolor in vētre ꝛ sitis cum quo ēt plurimūqʒ adest vētris fluxus ī quo ān comestionē inuenit̃ puluerulent⁹: det̃ egro rob de succo vue acerbe aut de succo ribes aut de succo granatorū cū spodij ꝛ ros. amboꝝ ān. ʒ. j. Trocisci quoqʒ de spodio cōstrictiui inde tribuant̃. Nutriat̃ vero ex adesia citrina ꝛ pullis cū aceto coctis ꝛ assatis ꝛ cū succo vue acerbe positis. In potu vero sumat sumach cū aqua ro. deide nutriatur ex cibo cui admiscet̃ sumach qui vocat̃ sumachia: totūqʒ eius regimē ad hoc ꝑducat̃ vt īfrigidare possit ꝛ ꝯstringere. Qd si nō fuerit cū eo in vētre mordicatio neqʒ qd egredit̃ pus hʒ admixtū sʒ ē viscosuʒ ꝛ adest inflatōis paucitas ꝛ ruct⁹ acidus ꝛ pauca sitis: egro sicla ꝛ sinapis ꝛ pisces saliti tribuātur. Deide cogat̃ ea vomere sumēdo saltē ꝛ mel ꝛ anetū coctū. Que si non suffecerit: medicamē qd expellit flegma tribuat̃: qd. ℞. aloes ʒ. j. colloquintide interioris. ʒ. iiij. salis indi. ʒ. iiij. turbith. ʒ. j. ex his fiant pille ꝛ sufficiūt ad dosim. j. vomitu p̄terea sepe vtat̃. Et cibaria quib⁹ vtit̃ in almuri ꝑ se ītingātur ꝛ comedat fulcida que sale ꝯdiūtur ꝛ acrimoniā hn̄t que appetitū ꝓuocare ꝯsueuere. Si aūt cū hoc qd dixim⁹ nihil egredit̃ suꝑfluum neqʒ qd expellit̃ aliquid puluerulentū vel flegmaticū hʒ admixtū: egro vinū forte ꝛ purꝝ tribuēduʒ est ꝛ diaolibanū dandū: qd. ℞. olibani. ʒ. x. piperis ameos spice cheisim anisi nigelle oium ān. ʒ. ij. balaustie. ʒ. x. mellis dispumati qd sufficit ad ꝯficiēduʒ detur ex hoc in potu q̄r stomachū calefacit ꝛ vehemēter dissiccat. Apozima quoqʒ qd in. c. colice passionis nominabim⁹ detur ꝛ assuescat in potu sumere vinū purꝝ. Si vero cib⁹ nō egrediet̃ sʒ res subtilis alba ꝛ aquosa cū qua sūt ea que epatis significāt debilitatē: egro tribuat̃ id qd fit de scoria ꝛ diaolibanū: ꝛ electuariū diacalamētū ꝛ trocisci calefacientes epar quos noiauim⁹ ꝛ electuariū diacalamētū: qd. ℞. folioꝝ ruthe folioꝝ calamēti siccoꝝ ameos carui cheisim. ʒʒ. cinamomi macropipis oium ꝑtes equales ꝯficiātur cū melle cocto: ꝛ dentur alia medicamia que noiauimus ī. c. epatis de his que ipsaʒ calefaciūt ꝛ ꝯfortant. Si aūt cū p̄dicta egritudie nō fuerit significatio debilitatis epatis imo qd egredit̃ subtile est ꝛ albū ꝛ fuerit ī stomacho grauitas: puluis de malis granatis ad trāsglutiendū dādus ē: cuius ꝯfectio. ℞. ossiū granatoꝝ acetosoꝝ ꝛ citrinoꝝ vt alcohol. ʒ. c. carui se. coriādri aceto acerrimo infusoꝝ ꝛ postea assatoꝝ ān. ʒ. xx. xilocaracte sumach balaustie oiuʒ ān. ʒ. x. puluerizent̃ optime ꝛ misce ꝛ det̃ ad trāsgluttiēdū. Electuariū quoqʒ qd dr̄ chāzi detur: qd. ℞. anilloꝝ passaꝝ tritoꝝ vt alcohol lib. j. mirtilloꝝ siccoꝝ puluerizatorū vt alcohol lib. s. xilocaracte nabati balaustie se. tamarisci ameos oiuʒ ān. ʒ. x. ꝯficiātur cū melle de cāna aut cū melle apum optime dispumato ꝛ electuariū sumat̃. Si autē qd egredit̃ citrinū fuerit ꝛ anū mordicat egerqʒ sitiʒ patiat̃ ꝛ febre: trocisci ꝯstrictiui de spodio ꝛ aqua sauich ꝛ ordei dent̃. Trocisci ꝯstrictiui de spodio. ℞. rosaꝝ ru. spodij ān. ʒ. x. se. acetose sumach balaustia gūmi arabici oiuʒ ān. ʒ. v. informētur trocisci pondere. ʒ. ij. quoꝝ vn⁹ cū. ℥. j. rob citonioꝝ simplici sumat̃. Aqua vero sauich ordei ita fit ordeū fractū ī aqua ipsum cooperiēte bulliat donec aqua īspisset̃: deinde colet̃ ꝛ bibant̃ ex eo. ℥. iiij. cū. ʒ. iij. spodij ꝛ gūmi arabici eadē quātitate. Qd si ex fluxu vētris euenerit excoriatio: puluis de bolo ar. ad trāsglutiēduʒ detur: qui. ℞. pilli. ʒ. xx. semis plantagis. ʒ. x. gūmi arabici boli ar. amboꝝ ān. ʒ. iij. psiliū asset̃ ꝛ gūmi ꝛ bolū puluerizētur ꝛ ꝯmisceātur ꝛ sumant̃ in potu ex eo in mane. ʒ. iij. cū rob de citonijs ꝛ circa noctē tātūdeʒ. Cibus vero eius sit pulmētuʒ factū cū granis granatoꝝ ꝛ passis cū aqua ꝛ aceto ꝛ cibus fact⁹ cū succo vue acerbe ꝛ sumach ꝛ raphea cui admiscet̃ succ⁹ sumach ꝛ his similia cibaria. Trocisci quoqʒ de balaustijs qui cū nimie ꝯferāt diarie dādi sunt cū fluxus fuerit suꝑfluus siue hēat sanguinē admixtū siue nō. ℞. gallaꝝ siliquaꝝ nabati se. tamarisci olibani balaustie oiuʒ ꝑtes equales: oppij gūmi arab. amboꝝ ān. partē mediā īforment̃ trocisci pōdere ʒ. ij. ex quib⁹. j. cū vino sumat̃: si neqʒ calor affuerit neqʒ febris. sʒ si fe. affuerit cū rob de citonijs acetosis sumat̃ qui tūc dādi sunt cū vētris fluxus suꝑfluus fuerit. Cōfectio de trociscis ad tenasmon qui tūc dādi sūt cuʒ caloris absentia fuerit ꝛ vētositas erit nociua ꝛ sonit⁹. ℞. semis iusquiami al. se. aneti se. feni. oiuʒ ān. ʒ. v. ameos. ʒ. ij. s. oppij. ʒ. iiij. se. apij. ʒ. x. fiāt trocisci de quib⁹ pōdus. j. aur. ī potu sumat̃. Cōfectio electuarij de storace q̄ antiquo fluxu vētris ꝯfert ac tenasmon cū neqʒ febris neqʒ calor affuerit sʒ aderit vētositas nociua danda erit. ℞. castorei oppij assari stora. liquide myrrhe se. iusquiami nigri thuris oiuʒ ꝑtes equales mellis qd sufficit ad spērū ꝯfectionē: cui⁹ dosis sit. ʒ. ij. vel. iij. Si aūt postq̄ʒ tenasmon x. trāsierit dies nō visa fuerint medicamia ꝯferre ꝛ eger suꝑ pectinē sentit dolorē: redeūduʒ ē ad clistere: qd. ℞. panici excorticati rizi excorticati lētiuʒ excorticataꝝ ros. siccaꝝ balaustie cupulaꝝ glandiū oiuʒ ān. M. j. oia in trib⁹ libris aque coquātur donec ad. j. s. redeāt: deinde colētur: deide sumant̃ ceruse cineris papiri amboꝝ ān. ʒ. j. boli ar. ʒ. s. vitelli oui vni⁹ assati duri: olei ros. ℥. s. ex his oibus in p̄dicto apozimate fricando dissolutis clisterizet̃ eger semel aut bis. Qd si tenasmon fuerit lōgi tp̄is ī quo non egredit̃ sanguis: sed rasura alba mucilagini similis: medicamē putredis qd in. c. putridaꝝ gigiuaꝝ nominauim⁹ dāduʒ ē ex quo in apozimate eoꝝ que nomiauimus fricato ꝛ dissoluto clistere semel aut bis fiat. Qd si ex ventris fluxu ī vētre vehemēs pūctio sequuta fuerit clistere fiat ex oleo ros. tepido. Si aūt nullo mō mordicat clisteri ex illo medicamie addat̃ multotiēs donec sanet̃. Epithima de quo vēter cū fluxus vehemēs ē ꝛ virt⁹ debilitata liniēdus ē. ℞. gallie acacie ciperi mirte gallaꝝ ciprelsi thuris ān. ex oibus his vino veteri aut succo citonioꝝ ꝯspersis liniat̃ vēter. huic quoqʒ q̄nqʒ addit̃ panis coctus de siria. Si aūt cū hac egritudie fuerit calor: epithima fieri ꝯuenit ex duob⁹ sandalis ꝛ ros. ꝛ bolo ar. ꝛ sausel ꝛ gall. ꝛ pane biscocto cū succo macianoꝝ aut citonioꝝ aut mirtino. Qd si eger vehemēter patiat̃ tenasmon ꝛ sepe vadit ad sellā ꝛ nihil tn̄ egredit̃ coliriuʒ istud subijciat̃: est eniʒ mirabile ad sedādum tenasmon. Coliriū. ℞. thuris licij croci gūmi arabici ān. ʒ. j. oppij. ʒ. ij. informētur coliria ꝛ supponantur.

Um cibus in stomacho. Istud est singulare ꝛ difficilimū caplm intitulatū de fluxu
c ventris sup. per deorsuʒ tm̄ per viā intest. noꝝ qd sic ꝯtinuat̃ ad precedētia. Nā postq̄ʒ Rasis determinauit an. e de stomaci passiones: de colica. s. passione que ē cōis stomacho ꝛ intestinis in qua simul per superius ꝛ per iferius fit fluxus: ꝯn̄r post determinationē passionū stomaci ꝛ epatis incipit determinare per ordinē de passionib⁹ intestinoꝝ ꝛ in caplo precedēti proxime determinauit de colica passione que ē appropriata in intestinis: nūc ꝓsequit̃ continuādo de passionib⁹ intestinoꝝ ꝛ determiat de scda: precipue lesione que accidit intestinis vt de fluxu ventris que quasi ꝯria est quātum ad vnuʒ accidens ipsi colice: qm̄ vbi in colica fit difficultas exitus eius quo dʒ egredi per nām: hic fit nimia facilitas exitus non tātuʒ eius semper qd dʒ egredi per naturam: imo aliquādo eius qd esset retinenduʒ naturaliter licet in tenasmone qui est species fluxus: non semper facilitas talis reperiatur vt videbitur. Diuiditur autem presens capitulū prima diuisiōe in quattuor partes principales sm̄ etiā q̄ quattuor sunt pricipales gnāles spēs fluxuū: quoniaʒ primo determiat̃ de fluxu lienterico. 2⁰ de fluxu diarico. 3⁰ de fluxu disinterico: ꝛ 4⁰ de tenasmone: in quo cū fluxu coniungit̃ magnus conatus ad expulsionē. 2ª ꝑs incipit ibi: Si vero cib⁹ nō egredit̃. 3ª ibi: Qd si ex fluxu vētris euenerit excoriatio. 4ª incipit ibi: Trociscus ad tenasmonē ꝛc̄. Prima ꝑs etiaʒ diuidit̃ ī tres ꝑtes: qm̄ primo ponēs signa gnālia quib⁹ declarat̃ lienteria absolute ꝛ formaliter. Ponit ēt in eadē ꝑte signa spālia ꝛ curam lienterie a cā calida: vel ēt ab vlcerib⁹ ꝛ pustulis. 2⁰ ponit signa ꝛ curā lienterie sine lubricitate ꝓpter cām flegmaticam. 3⁰ ponit signa ꝛ curaʒ eiusdeʒ lienterie qm̄ principalr̄ pēdet a debilitate virtutū ipius stomaci ꝛ principalr̄ ei⁹ digestiue ꝛ retētiue. 2ª ibi: Qd si cū eo nō fuerit mordicatio ī ventre. 3ª ibi: Si autē cū hoc qd dixim⁹ ꝛc̄. Prima ēt pōt diuidi ī duas: qm̄ prio fa/

cit qđ dictū ē de signis liēterie absolute: ⁊ de cā calida siue pu/
stulis ⁊ vlceratōe pēdente. 2° ponit curā. 2ª ibi: Dent egro rob
de succo vue acerbe. Prima pōt diuidi in duas: qm̄ primo po/
nit signa generis vt liēterie absolute. 2° ponit signa spālia cāe
calide vt dictū est. De prima ergo ꝑte dicit: cū cibus ī stoma
cho more solito nō moraꝛ: imo citiꝰ egrediꝛ nō mutatus nisi pa/
rum iam sup. declaraꝛ q̄ hic fluxꝰ debꝫ appellari fluxus liēteri/
cus. naꝫ hoc ē formale fluxus liēterici vt sit cibalis: q: ꝑꝑ modi
cam morā eius ī stomacho: vñ ēt cito egrediꝛ nō fit cibꝰ mutatꝰ
nisi paꝝ in substātia ⁊ qualitatibꝰ: vt infra ꝓprius videbiꝛ đ qd
nominis liēterie. Addit ponēdo signa spālia cū pendēt a cā cali
da. Et si fuerint cū hoc pūctiones sup. ī exitu materie vel essēt ī
his ītestis ⁊ nō tm̄ sup. pūctiones que sunt remissi dolores acu/
ti: sꝫ ⁊ dolor in vētre qui est notabilis ⁊ sitis. Addit: cū quo etiā
plerūqꝫ adest fluxus vētris iā sup. declaraꝛ q̄ talis liēteria ē pē
dens a cā calida. Addit ponēdo signa qñ ē pendens ab vlceribꝰ
vel pustulis: ī quo sup. fluxu qñ ante comestionē īueniꝛ puluerū
lentū: vt dicit vna lrā vel pus vt vult alia lrā sup. in eo qđ emit
titur deorsuꝫ: tūc sup. declaraꝛ q̄ cā est vlcus. Ex hoc textu po
tes primo colligere ꝑ hoc q̄ dicit cuꝫ quo plerūqꝫ adest fluxꝰ vē
tris q̄ nō in qualibet lienteria cōiungiꝛ multa fluxibilitas ven/
tris sꝫ sufficit q̄ id modicū qđ sumiꝛ de cibo modico tp̄e in sto/
macho retineaꝛ ⁊ parū mutatꝰ emittaꝛ. Aliquādo tm̄ ꝯiungitur
cū lienteria ēt fluxibilitas multa: vt quādo multa cibi quātitas
sumiꝛ vel quādo cā ciꝰ nō fuerit mala ꝯplexio calida tantuꝫ vel
acuitas in cibo ⁊ mordicatio ciꝰ: sed cū hoc cōcurrat mā coleri/
ca que mota ꝓpter cibū in stomacho faciat ad cituꝫ exitū ciꝰ: sꝫ
tunc talis fluxus nō est appellādus lienteria ꝓprie tm̄: sꝫ etiam
diaria ꝑticipabit vt latiꝰ īfra videbiꝛ: p̄cipue si a tali īdigesto ci/
bo simul educaꝛ ēt colera. Collige 2° signū distinctiuū ad ma
nifestādū lienteriā pēdere a pustulis vel vlceribus stomaci vel
forte ītestinoꝝ graciliū cōicata lesiōe stomacho declarari ꝑ p̄ce
dentē exitū sanici vel virulētie ad cibū q̄ sumiꝛ ⁊ īdigestꝰ emitti/
tur. nā talis p̄cedēs mā cum nō resoluaꝛ nisi ab apāte vel vlce/
re satis manifestat cām talis lienterie fuisse vlcꝰ siue apā. De
2ª parte huius partis ponit curā talis lienterie a cā calida pen/
dentis ⁊ duo facit. pº ponit curā per medicinas ad intentionēꝫ
faciētes. 2° per dictā. 2ª ibi: Nutriaꝛ vero ex adesia. De pª
parte dicit: detur egro sup. stantibꝰ his signis vnde declaratur
causa calida rob de succo vue acerbe aut de succo ribes aut de
succo granatoꝝ. ⁊ ita sup. valent sirupi ⁊ de agresta ⁊ de ribes
⁊ de granatis. ⁊ dicit q̄ deņ cū spodij ⁊ rosis amboꝝ añ. ʒ. j.
addit trocisci de spodio ꝯstrictiui. i. facti cū semine acetose eis/
dem tribuātur: quoꝝ descriptionē ponet infra in hoc caplo ī cu
ra diarie a mā colerica. Sed circa hanc partē de exhibitione
hoꝝ multū stipticoꝝ si offerenda sint a principio vel ī ꝓcessu la/
tius videbiꝛ infra loco suo. verū q: lienteria ꝓpter hoc qđ ad/
ducit ad maximā resolutionē in breui tp̄e: q: nō digesto cibo sꝫ
emisso deorsuꝫ īdigesto nihil vel modicissimū trāsit ad mēbra.
Jccirco quasi coacte expedit ī qualibet lienteria cū stipticis oc/
currere. ⁊ qm̄ ponimꝰ cām huiꝰ eē cām calidā ꝯñter talia cōpo
sita vt sirupus de granatis ⁊ reliqui cū tro. de spodio qui infra
declarabunꝛ sunt ī casu ꝯueniētia: vnde magis opꝫ ad accidēs
intendere q̄ꝫ ad cām vt ēt dictum est supra in caplo de colirica
passione. Cura aūt vlceꝝ vel pustulaꝝ stomaci habita ē supra
in caplo ꝓprio stomaci ad istū locū recurre ideo ibi non ponitur
cura lienterie ab hac cā sed tm̄ pendētis a causa calida sine vl/
cere. Addit 2° ꝯñter ponēdo quibꝰ vtendū ē in dieta ⁊ dicit: nu/
triatur vero ex adesia citrina est quodā ferculū acetosuꝫ asꝑsuꝫ
cū sandalis citrinis non acetosuꝫ acetositate aceti sed granato/
ruꝫ vel agreste. Addit: ⁊ pullis cum aceto coctis. i. modicissimo
aceto in pastellis positis ⁊ assatis: q: elixata nō sic ꝯueniūt: ⁊ in
succo vue acerbe positis. Addit: in potu auteꝫ sumāt sumach. i.
aquam decoctōis sumach cuꝫ aqua ro. i. īposita modica aq̄ ro.
vel sup. vino granatoꝝ vel sirupo de ribes vel supple aliquo hu
iusmodi: ⁊ ī ꝓcessu qñ pª ñ sufficiūt ordinat ēt cibaria magis sti/
ptica. Unde addit: deinde nutriatur ex cibo cui admiscetur su/
mach idest terendo sumach vel incorporādo sumach cum cibis
factis in pistatis vel alio modo preparatis. nā ī sumach ē maxia
vix stipticitatis vt oēs volunt auctores. imo de eo dicit Aui. 2°
cañ. q̄ quidā dicūt q̄ ꝓhibet fluxū: ita q̄ ēt appensuꝫ collo re/
tinet id. i. fluxū ⁊ ꝓhibet fluxū colere ad viscera. ⁊ cōcludit Ra
sis q̄ totū regimē eius ad hoc deducaꝛ vt īfrigidare possit ⁊ cō
stringere. s. rectificādo aereꝫ ad friduꝫ ⁊ siccuꝫ ⁊ reliqua prepa/
rando: vt sepe dictū est in similibꝰ. Qđ si ñ fuerit cum eo ⁊c̄.
Hec ē scđa ꝑs principalis huius ꝑtis in qua Rasis ponit signa
⁊ curaꝫ linterie cuiꝰ cā est mā flegmatica. Et duo facit principa
liter: qm̄ primo ponit signa illiꝰ. 2° curā. 2ª ibi: Egro sicla ⁊ si/
napi ⁊c̄. De prima ꝑte dixit q̄ si ñ cū eo. s. fluxu cibali fuerit
mordicatio ī vētre: vñ sup. nō declareꝛ mā calida neqꝫ qđ egre/
ditur sup. de cibo pus hꝫ admixtuꝫ: ⁊ ita declaraꝛ nō esse ī sto/
macho vel ītestis pustulas vel vlcera sꝫ ēt viscosum vel sup. alr
albuꝫ liquidū vel vitreū vel dispositū ꝑꝫ diuersas species fleg/
matis sup. id qđ educiꝛ simul cū cibo ⁊ adsunt inflāmatōis pau
citas ⁊ rugitus acidus. i. eructuatio acetosa ex his sufficienter
pōt argui q̄ cā talis linterie ē presentia flegmatis debilitātis di
gestiuā ꝑꝑ infrigidationē ⁊ etiā prohibēt his debitā fieri īpres/
sionem supra cibū ⁊ lubricātis cibū extra stomachū. ⁊ hec ē di/
spositio vt frequētiꝰ ꝯtingens ī passione lienterica. Hec oīa si/
gna sunt clara ad hoc declarāduꝫ si manifesteꝛ illa ꝑticula īflā/
mationis paucitas per quā videꝛ īnuere q̄ ēt in lienteria a mā
flegmatica pēdēte stat ēt aliqualis īflāmatio aliquotiēs. ⁊ hoc ē

nō ex natura flegmatis sed ex natura cibi cū nō debite reguleꝛ
a virtute ⁊ a calido nāli: nam tūc disponiꝛ ad corruptioneꝫ ⁊ pu
trefactionē: ⁊ sic suꝑcalesit ad modū declaratū. ⁊ hoc ē accidēs
vnde sepe decipiunꝛ medici q: infirmi debēt se percipere aliq̄lē
īflāmationē circa stomachū ⁊ ipsi arbitrātur q̄ illiꝰ īflāmatōis
cā sit humor calidus ī stomacho exñs. sed declaraꝛ q̄ pēdet per
modū dictū q: cū tali īflāmatōe nō ꝯiungiꝛ punctio neqꝫ sitis
⁊ per id quod emittiꝛ simul cū cibo de viscoso vel aliter qualifi/
cato nā flegmatica. Cōsequēter ponit curā huius speciei ⁊ diui/
diꝛ in duas: qm̄ prio ponit curā per duo ingenia medicinalia vt
per ꝓuocatiua vomitus p̄parata tñ prius mā cū icisiuis ⁊ dige
stiuis flegmatis qñ mā ē educibilis per vomitū. ⁊ 2° ponit inge/
niū per medicinā solutiuā euacuādo flegma ī deorsuꝫ ipso non
existēte obediente ad euōnē per sursuꝫ. Scđo pricipaliter ponit
dietā in casu ꝯueniētē cū cibis īcitātibꝰ appetitū ⁊ vigorātibus
digestiuā ⁊ retentiuā lesas a flegmate. 2ª ibi: Et cibaria quibus
vtiꝛ ⁊c̄. De pria igiꝛ parte dicit: egro sicla ⁊ sinapis ⁊ pisces
saliti tribuanꝛ. Nā talia incisiua subtiliatiua preparant flegma
ad eductionē. deīde. s. postq̄ꝫ sic steterit per horā cogaꝛ ea euo/
mere sumēdo sal ⁊ mel ⁊ anetū coctū. Nā sal ⁊ anetū ꝓprie po/
nūtur inter medicinas vomitiuas ⁊ mel iuuat ad meliꝰ abstergē
dum: vnde pōt fieri decocto aneti ꝯueniēter ⁊ seminis eiꝰ cū sa/
le. deinde facta colatura pñt sumi. ℥. vij. vel. viij. dicte decotio
nis tepide addēdo. ℥. j. mellis vel. s. oximellis simplicis. ℥. s. ⁊
forte magis iuuabit ad hanc intentioneꝫ. postea ꝯmouēdo se ꝑ
camerā infra duas tertias hore ⁊ cū intētiōe vomendi cogatur
totuꝫ euomere imponēdo digitū intra guttur vel pēnā intinctā
in oleo salito. Nā tale vomitiuū ē multū ꝯueniēs educēdo māꝫ
facientē lienteriā ⁊ ēt ad accidēs ꝯuertēdo ad opositū. nā ꝑ hos
modos veꝝ dicit Auic. ⁊ reliqui q̄ vomitꝰ curat fluxū. Addit:
ponēdo aliud ingeniū qñ dictuꝫ vomitiuū ⁊ dicte medicine nō
fuerint sufficiētes ad inducēduꝫ vomitū ordinādo solutiuū edu
cens deorsuꝫ dictā māṁ. ⁊ hoc ꝯtingit quādo dicta mā eēt mul
tum adherēs vel multū grossa vel in fundo stomaci peccans vñ
melius educereꝛ per deorsuꝫ. Unde addit: que si nō fuerint sup
ple sufficiētes ad euandū per vomitū: medicamē qđ expellitꝰ sup
ple dictā māꝫ deorsuꝫ eidē tribuaꝛ ⁊ ponit descriptionē: qđ. ℞.
aloes. ʒ. j. coloquintide interioris. ʒ. iiij. salis indi. ʒ. s. turbith
ʒ. j. fiant ex eis pillule vt dicit ⁊ sufficiunt ad dosiꝫ vnā. Jste pil
lule vt pꝫ ex simplicibus plurimū valent in eductiōe flegmatis
grossi. sed reuera sunt nimis fortes ad vnaꝫ dosim: imo sufficiē
tes ad tres ⁊ nō sunt rectificate neqꝫ correcte vt pꝫ īspiciēti. vñ
nequaq̄ꝫ eas laudarē nisi ī corpore robustissimo ⁊ in quo mitio/
res non sufficerent maxime ꝓpter coloquintidam incorrectam
⁊ multe dosis. tamen Rasis in hoc libello vt sepe dictū est po/
nit aliquotiēs extremas medicinas supponētes medicū canoni
qui semꝑ ꝓcedere dꝫ a initioribꝰ īcipiēdo. Addit ponēdo vnuꝫ
dictū p̄terea sepe vtaꝛ ad īnuēduꝫ q̄ lꝫ aliquotiēs medicina so/
lutiua sit necessaria vt dictū est. tñ in casu fluxus qñ ꝑ eum pōt
adduci mā ꝑ sursuꝫ semꝑ magis ꝯueniēs ē vomitꝰ q̄ꝫ eductio ꝑ
secessuꝫ ꝑꝑ cāꝫ dictā supra: q: vomitꝰ diuertit ad oppositū vbi
euō ꝑ deorsuꝫ p̄parat ad fluxū. De 2ª ꝑte huiꝰ ꝑtis ponendo
regimē ꝑ dieta dicit: Et cibaria quibꝰ vtiꝛ. i. vti dꝫ sup. taliter
patiēs in almuri sepe ītingaꝛ. i. in aliquo salsamēto sup. vt red/
danꝛ icisiua subtiliatiua ⁊ exiccatiua māe ⁊ comedat salita expo
nit. i. q̄ sale ꝯdiunꝛ ⁊ q̄ agrimoniā hñt ⁊ q̄ appetitū ꝓuocare cō/
sueuerūt vt sup. sūt oliue salite īmature ⁊ cappares ⁊ huiusmo/
di de quibꝰ spalius videbitur īfra loco suo. Et nota q̄ ex hoc
mō suo loquēdi innuiꝛ q̄ cibaria sua non debēt esse multū salita
sꝫ q̄ ītingant ī aliquo salsamēto vel q̄ sale ꝯdianꝛ ad appetituꝫ
incitādū tm̄: qm̄ multū salita ꝯtinuato vsu nimis stimularēt ex
pulsiuā ⁊ adderēt in fluxū. Sequiꝛ illa ꝑs: Si aūt cū hoc qđ
diximꝰ ⁊c̄. que est 3ª ꝑs pricipalis de lienteria ī qua ponit signa
⁊ curā ipsiꝰ ꝓueniētis ex đbilitate virtutū. Et prio ponit signa:
deinde curā ꝑ duo medicamīa vltra exhibitōeꝫ vini potentis.
2ª ibi: Egro vinū forte ⁊c̄. De prima ꝑte ponit signa lienterie
ab hac cā pēdentis que sunt priuatiua. s. q̄ sumunꝛ ex priuatiōe
signoruꝫ apparentiū in lienteria a causa calida materiali cū apo
stemate vel sine apāte ⁊ cū priuatōe ēt signoꝝ flegmatis. Nam
cuꝫ lienteria nō apparētibus signis dictis: tunc declaraꝛ q̄ fit
vicio pricipaliter virtutū stomaci ⁊ intestinoꝝ graciliū maxime
digestiue ⁊ retētiue. Dicit ergo: si aūt cū hoc qđ diximꝰ supple
in principio capituli vt q̄ cibus ī stomacho more solito non mo/
ratur ⁊c̄. nihil egrediaꝛ qđ sit superfluū sup. đ mā colerica: ne/
qꝫ q̄ expellaꝛ aliqd puluerulētū. i. de virulētia vel de pure vel
flegmaticū hēat admixtū tunc sup. ꝯcludiꝛ qđ dictū ē. s. q̄ pen
det vicio virtutū pricipaliter. ⁊ ita ordinat curā ꝯueniētē vinuꝫ
forte exhibēdo ⁊ ꝯfectionē diaolibani ⁊ apozima de semībꝰ. di/
cit ergo: Egro vinū forte puꝝ tribuēdū ē ⁊ diaolibanū danduꝫ
⁊ ponit descriptionē illius. ℞. olibani. ʒ. x. piperis supple al. qđ
ē magis stomatichū ameos cheisiꝫ. i. leuistici anisi nigella oīum
añ. ʒ. ij. balaustie. ʒ. x. ad refrangēdū caliditatē cum stipticitate
mellis dispumati qđ sufficit ad ꝯficienduꝫ detur ex hoc ī potu:
q: stomachū calefacit ⁊ ventrē desiccat. Addit ordinādo apozi/
ma dicens: apozima quoqꝫ de seminibꝰ qđ ī caplo colirice pas/
sionis nominauimꝰ detur. Jstud apozima sepe ꝯmemorat ī si/
milibꝰ ꝓpter excellentiā eius in desiccādo ⁊ ꝯfortādo ⁊ calefa/
ciēdo. Et nota q̄ remedia ibi posita valent in lesione virtutū di
gestiue ⁊ retētiue facta lesione a cā vtplurimū ꝯtigēte vt frida
⁊ hūida ꝯplōnali vt in cāu nr̄o supponit. nā talis vtplurimum
euenit ad debilitādū has virtutes vt supra dictū ē đ dispōnibꝰ
stomaci. pº illud vinū valꝫ singulariter si sumaꝛ loco medicine
⁊ sit

⁊ sit purum aromaticum. ⁊ si in eo infundatur modicum panis
vsti: ⁊ dictꝰ panis sumat̃ ꝓpterea ꝙ longiorē morā facit in sto/
macho virtutis vini vtiliter magis opat̃. Nota ēt ꝙ ista con
fectio diaolibani ne cadat error ⁊ equiuocatio nō est confectio q̃
tenet̃ cōiter ī apothecis. nā diaolibanū qđ cōiter tenet̃ ē stupe/
factiuū ⁊ est maxime ꝯferēs ad sistendū catarros flegmaticos:
⁊ ita eo vtūtur medici: ⁊ nō est in casu nr̃o multum couenīēs. ⁊
ita si volumus ordinare diaolibanū ad istam intentionē specifi/
ce dicatur. ℞. diaolibani positi a Rasi 9° Almansoris in ca° de
fluxu vētris: ⁊ sic pȝ sententiata ista prima ps capituli de liente/
ria: ⁊ lȝ cum alias ordinassem istaȝ mãȝ de fluxibꝰ: qꝛ fuit primꝰ
tractatus quē ordinaui clare scribēdo super isto 9° Almāsoris:
qꝛ ip̄m ordinaui postquaȝ legi ip̄m de recēti ꝓpter intrincatōeȝ
⁊ difficultatē materie: tunc mihi appuit alias ptes textus nō eē
exponēdas nisi expedita ī totum mā liēterie: ⁊ ita ꝓcessi exponē
do ptes de lienteria: ⁊ ita ꝓcessi exponēdo ptes de diaria: ⁊ po
stea determinaui mām ita similiter ⁊ de disenteria. tamē nunc
vt me ꝯformē ī hoc cap° ordinatiōi date in alijs capitulis ī qui/
bus primū semp expediui totā seriē textus antequā veneriȝ ad
latius declarandū māȝ: ita ⁊ hic sic mihi videt̃ eē fiendū nō de/
clinādo tamē ab his que al's ordinata sunt: sȝ soluȝ mutādo cō/
tinuationē textus. Istud dico ꝑ tanto qꝛ iam copia habet̃ apud
plures de ipso tractatu fluxuū: nollē si quis reperiret factā mu
tationē ī ordinatione textꝰ ꝙ ītelligeret simileȝ fieri mutationeȝ
ī declaratōe mãe: īmo ip̄am sic relinquaȝ vt alias fuit ordinata:
qꝛ spero ꝙ vtiliter fuit ordinata seruādo ordinē ꝯsuetū ī alijs ca
pitulis ꝯtinuādo textū. Sequit̃ illa ps: Si vero cibꝰ nō egre
ditur sȝ res subtilis alba ⁊c̃. que ē scđa ps principalis huius ca/
pituli: in qua Ras determinat de diaria siue fluxu humorali.
Et diuidit̃ ista pars prima diuisiōe ī duas ptes: qm̄ primo de/
terminat de fluxu aquoso ad albū declināte. 2° de fluxu aquo/
so ad citrinū declināte: ⁊ magis colerico. 2ª ibi: Si aūt qđ egre
ditur citrinū fuerit. Prima ēt in duas diuidit̃: qm̄ primo de/
terminat de tali aquoso pendēte ꝑcipue ab oppilatiōe epatis
vel meseraicaꝝ simul: ītelligēdo ēt de fluxu oppilatiuo oppila/
tione membroꝝ post epar. 2° determiat de tali fluxu humorali
aquoso vitio stomaci ⁊ sup. intestinoꝝ maxime graciliū. 2ª ibi:
Si aūt cum p̄dicta egritudine nō fuerit significatio debilitatis.
Prima ps ēt in duas diuidi pōt: qm̄ prio ponit signa talis flu/
xus aquosi cōtingētis vitio epatis. 2° ponit curā p medicinas
relinquēs curaȝ per dietaȝ ad ea que supra dicta sunt ī disposi/
tionibus epaticis. 2ª ibi: Egro tribuat̃ id ⁊c̃. De prima pte di
cit: si vero cibus nō egredit̃ sup. indigestꝰ ꝑ parte ꝓpter hoc ꝙ
nō moret̃ in stomacho more solito: īmo sup. si egredit̃ cibꝰ sepe
egredit̃ digestus sȝ chilosus. vnde addit: sed res subtilis alba ⁊
aquosa sup. egredit̃ cū aqua ēt sup. egressiōe sunt ea que signifi
cāt epatis debilitatē sup. cuȝ oppilatōe vt de malitia coloris cū
grauitate lateris dextri ⁊c̃. vt fuit dictuȝ supra: tūc sup. decla/
ratur ꝙ cā huius fluxꝰ est debilitas epatis ex pte impotētie at/
tractiue maxime ꝯiuncta oppilatiōe eius. Et nota ꝙ lȝ vitio
epatis a diuersis cāis pōt pēdere diaria ⁊ fluxus humoralis: vt
īfra videbit̃ in causis: tamē specialiter hic determiat de hoc flu
xu diarico epatico ab oppilatōe: qm̄ in tali fluxu epatico oppila
tiuo sepe ꝯtingit medicos errare offerrēdo stiptica ad fluxū nō
attēdentes ad cām: vnde acuta oppilatiōe auget̃ ꝯñter fluxꝰ. iō
de hoc fluxu ēt qui ē sepe ꝯtingēs: qm̄ epar facillime cadit ī op/
pilationes: vt supra dictū est: posuit hic spālem curā. De se/
cunda pte ponēs curā dicit: egro tribuat̃ id qđ fit đ scoria. i. cō
fectio de scoria ferri vel vinū decoctōis eius posita supra ca° đ
his que cōfortāt stomachū. nā est notabilis descriptio cōfortati
ua stomaci ⁊ epatis ⁊ aperitiua oppilationū ⁊ minoratiua mate/
rie faciētis oppilationē exiccādo: lȝ ibi videat̃ reduci ad formaȝ
sirupi: pōt tamē reduci ad formā electuarij vt ibidē fuit dictū.
laudat ēt diaolibanū de quo dictuȝ est paulo ante: ⁊ trociscos
calefaciētes epar quos noīauimus vt tro. đ reubarbaro ⁊ đ ab/
sinthio ⁊ electuariuȝ diacalamētū ꝙ est p̄cipuū in casu oppila/
tionis: qm̄ facit cibuȝ transire ī epar ⁊ in mēbra posteriora ⁊ po/
nit eius descriptionē que talis est vt īfra. ℞. folioꝝ ruthe sicco/
rum folioꝝ calamēti ameos carui cheiriȝ zinzib. cinamomi ma
cropiperis oīum ptes equales ꝯficiant̃ cū melle cocto: ⁊ pȝ quō
ex virtute simpliciū hȝ iuuamēta que dicta sunt sua forti calefa
ctiōe ⁊ penetratiōe exhibēdo: exēpligratia. ʒ. j. vsqȝ ad. ʒ. j. s. ꝑ
vice cū modico vini at. vel cū aqua absinthij ⁊ eupatorij. Et ad/
dit: ⁊ dent̃ alia medicamina que noīauimꝰ ī ca° epatis. i. de di/
spositōibus eius ex eis que ip̄ȝ calefaciūt ⁊ cōfortāt ⁊ sup. ē dia
curcuma dialaca tyriaca ⁊ huiusmōi. Sȝ vtrū talia debēt exhi
beri a principio apparēte fluxu tali oppilatiuo nō eūata mā ⁊ si
dȝ eūari cum quibꝰ debȝ eūari. hic Rasis nō ponit doctrinaȝ:
sȝ recurrat̃ ad ea que supra dicta sunt ī oppilatōe epatis: ⁊ etiaȝ
ad ea que infra dicent̃ spāliter in cura fluxꝰ oppilatiui. Seqt̃
illa pars: Si aūt cū predicta egritudine nō fuerit ⁊c̃. que ē scđa
ps huius ptis ī qua determinat de fluxu humorali aquoso vi/
tio stomaci: ēt ⁊ sup. intestinoꝝ ⁊ maxime graciliū differente tū
a liēteria: qm̄ lȝ in hoc vt ēt in lienteria stet lesio in virtutibꝰ sto
maci vt digestiua ⁊ ꝯtētiua precipue. tamē in hoc fluxu nō tāta
ē lesio sicut ī lienteria. qm̄ ī hoc ꝯuertit̃ cibus ad formā humo/
ralē ⁊ nō proprie stat cibꝰ ꝑ parte īdigestus sicut ī lienteria: īmo
fit fluxus humoralis: ⁊ hoc faciēdo duo facit. p° declarat istuȝ
fluxū per signa vt ꝙ sit vicio stomaci pendēs ⁊ nō epatis. 2° po
nit curā. 2ª ibi: Puluis đ granatis ad trāsglutiēdū dandus ē.
De prima parte ponēs declarationē huiꝰ fluxus per signa di
cit: Si aūt cū predicta egritudine. i. cū fluxu cū quo cibus non
egredit̃ īdigestus sȝ egredit̃ res subtilis alba ⁊ aquosa nō fuerit
significatio debilitatis epatis: īmo qđ egredit̃ cū fluxu subtile ē
⁊ albuȝ ⁊ fuerit ī stomacho grauitas ⁊ maxīe cū sumit̃ sup. cibꝰ
tunc sup. declaratur ꝙ talis fluxus ē pendēs vicio stomaci pri/
cipaliter vt dictū ē: totū ē claꝝ ⁊c̃. Cōsequēter ponēs curā p ī/
trinsecꝰ offerēda medicinalia duo facit. p° ponit curā per exhi
bitionē pulueris de granatis ⁊ ponit descriptionē illiꝰ pulueris.
2° ponit exhibitionē electuarij dicti cāzi cū descriptione eius.
⁊ pȝ inspicienti vtranqȝ descriptionē ꝙ vtraqȝ ē magis stipti/
ca q̃ȝ frigida. 2ª tū vt electuarij ē minꝰ frida q̃ȝ pª. ⁊ fm hoc oȝ
diuersificari exhibitōem eoꝝ stante lapsu ī cōtētiua fm ꝯplōnē
magis vel minꝰ calidā stomaci. ⁊ vbi eēt lapsus notabilis ad fri
gidū oporteret apponi aliqua de magis calefaciētibꝰ vt đ semi
nibus assatis vt ancto cimino ⁊ etiam de thure. Dicit igitur ꝙ
puluis de granatis ad trāsglutiēdū dādus ē. ⁊ iste puluis ē cō/
fortatiuus ⁊ magis valēs qn̄ est necessaria stomaci ꝯfortatio vt
stāte lapsu ī ꝯtētiua q̃ȝ medicine ī alia forma exhibite qꝛ puluis
adheret parietibꝰ stomaci ⁊ magis ītrinsecat̃ q̃ȝ electuaria ⁊ reli
qua: descriptio talis pulueris ē. ℞. ossiū granatoꝝ acetosoꝝ as/
satoꝝ ⁊ tritoꝝ vt alcofol. ℥. s. carui se. coriādri amborum aceto
acerrimo infusoꝝ ⁊ postea assatoꝝ añ. ʒ. xx. xilocaracte sumach
balaustie oīum añ. ʒ. x. puluerizētur optime ⁊ detur eoꝝ puluis
ad trāsglutiēdū postea ponit descriptionē electuarij. ℞. armillo
ruȝ pass. tritaꝝ vt alcofol lib. j. mirthiloꝝ siccoꝝ puluerizatoꝝ
vt alcofol lib. s. xilocaracte balaustie se. tamarisci ameos oīum
añ. ℥. x. ꝯficiātur ex melle de cāna mellis aut cū melle apū opti
me dispumato ⁊ electuario hoc edat̃. Sequit̃ illa ps: Si autē
qđ egredit̃ citrinū fuerit que ē 2ª pars principalis huiꝰ partis đ
diaria ī qua ponit curā fluxus citrini ⁊ acuti mordicatiui ⁊ duo
facit: qm̄ prio declarat per signa hunc fluxū eē colericuȝ maxie
ꝓpter coleram trāsmissaȝ ab epate ad stomachuȝ vel intestina.
2° ponit curā. 2ª ibi: Trocisci ꝯstrictiui de spodio ⁊c̃. De pria
parte dicit: Si aūt qđ egredit̃ citrinū fuerit ⁊ anum mordicat
sup. in exitu egerqȝ sitiȝ patit̃ ⁊ febrē tūc sup. declarat̃ ꝙ mā ē
colerica. istud satis pȝ ex alijs sepe dictis. ꝯñter ponēs curā ta/
lis fluxus colici ponit duas medicias p īteriꝰ exhibēdas vt per
trociscos de spodio ⁊ aquā sauich ordei qui trocisci facti sūt cū
seie acetose: iō dicti sūt ꝯstrictiui qꝛ cū hoc qđ cōferūt ad febres
colericas īflāmatiuas ⁊ sitiȝ extinguūt. cōferūt ēt his ī quibus
ē fluxꝰ vētris sup. a tali mā colerica ad drīaȝ alioꝝ trociscoꝝ đ
spodio qui lȝ valeāt ad febres acutas ⁊ īflāmatiuas ⁊ īflāmatio
nes stomaci ⁊ epatis ⁊ extictōeȝ sitis nō sūt tū ꝯstrictiui ⁊ stipti/
ci qꝛ ī eis nō ītrat se. acetose neqȝ sumach neqȝ balaustie vt in
trociscis istis đ spodio cū seie acetose: īmo ī illis ītrāt succꝰ liqri
tie cū mucilagine psilij faciētes ad lenitionem. descriptio ergo
trociscoꝝ de spodio q dicunt̃ ꝯstrictiui ē vt infra. ℞. rosaꝝ ru.
spodij amboꝝ añ. ʒ. x. se. acetose sumach balaustie gūmi arabi/
ci añ. ʒ. v. ponit̃ gūmi ad minuēdū siccitatē nimiā aliaꝝ medici
narū. formēt̃ tro. ponderis. ʒ. ij. quoꝝ vnus cum. ℥. ij. rob ci/
tonioꝝ simplici sumat̃ ⁊ cū. ℥. ij. aque plātaginis ⁊ portulace si
placet. pȝ ex virtute simpliciū quō in casu ꝯueniāt. Cōseque/
ter declarat q̃ sit aq̄ sauich ordei: ⁊ ponit descriptōeȝ eiꝰ. Nam
aq̄ sauich alia ē ab aq̄ ordei. Ras dixit: aq̄ vero sauich ordei ita
fit. ℞. ordeū fractū ⁊ ip̄m in aqua coopiente bulliat. i. non sit ni
mia quātitas aq̄: sed solū tāta vt sufficiat ad coopiendū ip̄m or/
deū. ⁊ dicit bulliat donec aqua īspisset̃: ⁊ colet̃ ⁊ bibat̃ ex ca. ℥.
iiij. s. cuȝ. ʒ. iij. spodij ⁊ gūmi arabici eiusdē quātitatis. Nā ista
medicina ēt est cibꝰ restauratiuꝰ ī casu ꝯueniens ī virtute ordei:
sȝ vt talis aq̄ ordei fiat magis īfrīdatiua ⁊ ꝯstrictiua. Symon ia
nuēsis in descriptōe eiꝰ addidit ꝙ or. de quo fieri dȝ sit īmatu/
rū ⁊ torrefiat ⁊ ventilet̃ cortex ⁊ frangat̃ sicut farꝝ ⁊ coquit̃ po/
stea vt dictū ē. Sȝ nota ꝑ ītelligētia haꝝ duaꝝ ptiuȝ supe/
rioꝝ ꝙ Ras nō ponit ī cura haꝝ duaꝝ cāꝝ diarie ītentionem
eūonis fiēde: qꝛ in vtroqȝ casu stat maior ītentio ad fluxū vt flu
xus ē q̃ȝ ad cām. Et ītentio ēt que sumit̃ a cā magis ꝯplet̃ cum
alterātibꝰ q̃ȝ cum eūantibꝰ. Nā hoc manifestū ē in primo casu
vbi sit fluxus vicio stomaci vel ītestinoꝝ ex malitia ꝯplexionis.
In 2° ēt casu satis pȝ: qꝛ illa colera ē magis peccās qualitate
p acuitatē ꝓbabilr̃ q̃ȝ multitudine. credo tū ꝓpter illud qđ ꝯiū
git̃ de febre cum ea ꝙ satis sit regulare facere leueȝ eūonem de
tali mā colerica cū medicis ꝯpressiuis vt cum mirabol. citrin's
post quos remanet vestigiū stipticitatis antequā curramꝰ ad me
dicinas dictas simplr̃ stipticas. Sȝ Ras ī hoc libello vt breuilo
quus vt sepe dictū ē ponit eas medicias quibꝰ ꝯplet̃ ītentio pri
cipalis in fluxu que est ad ip̄m fluxū maxie in fluxu timoroso vt
ē fluxus ex debilitate virtutū ⁊ ēt ex cā colerica: qm̄ nō tantꝰ ti
mor est ī fluxu flegmatico sicut ī his: cum hoc tū stat ꝙ nō pro/
pterea ꝓhibeat fiendā esse eūoneȝ qn̄ expedit ēt ad ip̄m fluxum
nō ponit oīa īgenia q̃ haberi pūt sȝ ea que sunt fortiora: qm̄ non
posuit ea q̃ extrīsecꝰ applicata alterāt ⁊ ꝯfortāt que tū ī casu plu
rimū iuuant. Sȝ de his oībus latius dicet̃ īfra loco suo ⁊ sic sit
expedita ista 2ª pars principalis de fluxu diarico. Sequit̃ illa
ps: Qđ si ex fluxu vētris euenerit. Et ē 3ª pars pricipalis capi/
tuli huiꝰ in qua Ras deteriat de 3ª specie pricipali fluxꝰ vt de
disinteria que plerūqȝ sequit̃ ad diariā ⁊ maxie pēdentē ex cole
ra citrina de qua dictū est ī parte prima supiore ꝓpter acuita/
teȝ mãe p ītestina īcedentis vn̄ disponunt̃ ad rasurā. Et tria fa/
cit in hac pte pricipali: qm̄ primo declarat qđ ītelligat p disinte
riaȝ ordinādo ēt puluerē de boloarmeno ī disinteria sequēte ad
diariā. Cōsequēter ordinat dietā ꝯueniētē ex pte cibi ī casu. 3°
ponit tro. de balaustijs cū descriptōe eoꝝ q sunt dādi cū fluxus
ē maxie supfluens: qm̄ tales trocisci sūt multū stupefactiui. 2ª

ibi: Libꝰ vero eius sit pulmētū factū ⁊c̄. 3ª ibi: Trocisci de balau
stijs ⁊c̄. De pª parte dicit declarādo disinteriaꝫ ꝙ si ex fluxu
vētris euenerit excoriatio nō tantū sup. ex cā colerica vt dictuꝫ
est: imo ex q̄libet alia cā excoriāte ītestina: tunc sup. talis fluxus
est denominādus fluxus disintericꝰ siue disinteria. Et bñ no
ta modū dicēdi Raſ: qm̄ multum artificiose loquutꝰ est in de/
clarādo disenteriā per hoc qd̄ dicit ꝙ si ex fluxu vētris. i. ex cā
faciente fluxū vētris euenerit excoriatio īnuens ꝙ ī disenteria
cā fluxꝰ debet eē excoriatiua licet cū fluxu vel cā ꝯiungeret ex/
coriatio nō ꝓpterea deberet dici talis fluxus disenteria vt īfra
de quid nōis diarie latiꝰ dicet: qm̄ aliquotiēs cū diaria ꝯiūgit
excoriatio: imo excoriatio vel vlcus in stomacho vel intestinis ē
cā illius vt videbitur de mente auctoꝝ. ⁊ tamen talis fluxus
remanet sub denomiatiōe diarie ⁊ nō disenterie: qꝛ fluxus ma/
gis sequit excoriationē q̄ꝫ cā fluxus ducat ad excoriationē. Di/
xit ꝯñter ponēdo curā disenterie maxime pēdentis a cā colerica
de qua dicebat supra ꝙ puluis de bolo armeno ad transglutiē
dum detur: ⁊ ponit descriptionē eius vt īfra. ℞. psilij. ʒ. x. plā/
taginis. ʒ. x. gūmi ara. boli armeni amboꝝ añ. ʒ. iij. psiliū assēt
⁊ gūmi ⁊ bolū sup. ar. pulverizēt ⁊ ꝯmisceant sup. cū semie plā
taginis: ⁊ sumant in potu ex ea ī mane. ʒ. iij. cum rob de citoni
is ⁊ circa noctē tantūdeꝫ. Et hic nota ēt artificiū dñi Rasis
ꝙ qꝛ in tali casu cōiungit excoriatio stat magna intētio de con/
stringēdo: ⁊ qꝛ cā excoriās ē colerica debēt talia eē frida constri
ctiua: ⁊ hoc vt videtis: qm̄ ingredit psiliū cū ipm̄ sm̄ ꝑtē cētra/
lem sit calidū imo vlceratiuū: ⁊ sm̄ ꝑtem sup̲ficialē lenitiuū vi/
scositate sua in sup̲ficie existēte. Jccirco ordinauit ipꝫ assari de/
bere: vñ per assationē corrigit vtrūqꝫ nocumētū: qꝛ dissoluit il/
lud lubricū sup̲ficiale: ⁊ ēt illud igneum subtile vnde est vlcera/
tiuum remanēte terreo stiptico: ⁊ ita similiter facit assari gūmi
ara. ꝙ ꝑ nām ē lenitiuū vbi per assationē fit stipticū: lꝫ quadam
glutinatiōe ēt valet ī fluxibꝰ: sꝫ cum ē ītentio fortis ad ꝯstringē
dum ⁊ stipticandū debꝫ assari vt hic fecit Rasis. Et hoc bñ no/
tate ⁊ exhiber de hoc puluere bis ī die nāli vt mane ⁊ sero vt vi
detis ꝓpter magnaꝫ necessitatē ꝯstringēdi. De scd̄a ꝑte po/
nit dietaꝫ in casu ꝯueniēteꝫ dicēs: Libꝰ vero eius sit pulmentū
factuꝫ cū granis granatoꝝ ⁊ pasſ. ⁊ cū aceto ⁊ aqua. nā iste ci/
bus est multū gratꝰ appetitui remissiuꝰ acuitatis māc: ⁊ cū hoc
si vue passe fuerint cū armillis: tūc in virtute granatoꝝ ⁊ etiam
pasſ. cū armillis ⁊ cum aceto. s. citonioꝝ nō aceto vini: reddit
talis cibꝰ stipticus: ⁊ iste cibus est quo vtunt saraceni oriētales
in estate quādo ꝓpter vehementiaꝫ caloris ꝑdit appetitꝰ: vt mi
hi narrauit fide dignus mihi amicus mercbator qui hospitatꝰ
in domo mea sup̲iorib⁹ his diebus ꝓximis qui steterat septeꝫ
ānis damasci ⁊ ī ꝑtibꝰ alijs orientalibꝰ. nā sumūt vt referrebat
ipse grana granatoꝝ muzoꝝ cum passulis ⁊ infundebat ī brodio
pulli: ⁊ dimittebat ita bullire multis bullitōibꝰ vsqꝫ dum īspis/
saretur totū brodiū: postea cū petia subtilli exprimebāt grana ⁊
passul. educēdo totū succū ab eis remanēte pura fece quā abij/
ciebant: ⁊ illud expressum iterato faciebāt bullire duabꝰ vel tri
bus bullitiōibus addēdo paꝝ aceti vel agreste vbi inclinaret ap
petitus debētis sumere ad acetositatē vel addebāt de zuccaro
vbi fuisset nimis acetosum: ⁊ reuera ī multū īflāmatis dꝫ appe
tituꝫ multū subleuare. Ponit ēt aliū cibū factū cū succo vue
agreste. s. acerbe ⁊ sumachia. i. de succo sumach recentiuꝫ ⁊ ta/
phea. i. panis īfusus ī brodio cui admiscet succus sumach ⁊ his
similia cibaria ⁊c̄. Cōsequenter quādo ista sup. nō sufficiūt ordi
nat trociscos de balaustijs qui cū ꝯferūt nimie diarie dādi sūt
sup. ēt cui fluxus vētris fuerit sup̲fluus disentericus: qd̄ expo/
nit per hoc ꝙ addit si habeat sanguinē secū admixtū ⁊ tales tro
cisci sūt trocisci stupefactiui: quoꝝ descriptio ē vt īfra. ℞. galla/
rum siliquaꝝ nabati. i. xilocaractaꝝ vel carob. i. cōtrate orien/
talis sunt stiptice 2º cañ. sꝫ credo ꝙ se. in casu magis valeant q̄ꝫ
pulpa: se. tamarisci olibani balaustie añ. ꝑtes equales oppij gū/
mi arabici añ. ꝑtē. s. informent trocisci pondere. ʒ. ij. ex quibus
vnus cuꝫ vino sumat: dat cum vino ꝓpter correctionē oppij ⁊
actuationē meliorē. Et hoc si neqꝫ calor fuerit neqꝫ fe. vt dicit:
sed si fuerit cum rob de citonijs sumat. Addit faciendo medicū
multū cautū in exhibitiōe hoꝝ ne sit nimis facilis qui tūc sunt
dandi sup. trocisci cū fluxus vētris sup̲fluus fuerit: ⁊ ex hoc ēt
collige artificiuꝫ Raſ. ī exhibitōe stupefactiuoꝝ ꝙ ī ordine ꝓce
dendi in tali fluxu disenterico: ipse prius posuit puluerē de bolo
armeno nō stupefactiuū: ⁊ ordinauit dietaꝫ ēt stipticā antequā
voluit ꝯuenire ad trociscos ꝺ balaustijs stupefactiuos: quos tñ
exhibuit quādo reliqua nō sufficiūt ⁊ fluxꝰ remanet sup̲fluus. ⁊
ex hoc īsinuauit ēt medicū taliter debere op̲ari: qꝛ nō a princi/
pio debēt vti stupefactiuis. ⁊ qñ pur ē necessarius vsus eoꝝ ob/
seruētur canones dicti supra ī capº de colica prius offerēdo ꝑ ī/
ferius q̄ꝫ per sup̲ius ⁊c̄. ⁊ sic sit expedita ista tertia ꝑs pricipalis.

Sequit illa ꝑs: Trocisci ad tenasmonē qui dādi sunt que est
quarta pars principalis huius capituli ī qua determinat de te/
nasmone ⁊ de cura eius. Et hec pars recte ꝯtinuat cū precedē/
ti: qm̄ in precedēti determinat de disenteria. ⁊ qm̄ ad istā disen
teriā vt ēt dicit Gerardus sepe succedere dꝫ tenasmon que est
passio cōiter appropriata intestino recto ⁊ vltimo: ideo ꝯñter in
hac vltima parte post disenteriā ꝯueniēter Rasis determiat de
tenasmone in qua duo principalr̄ facit. quoniā prio ponit curaꝫ
ipsius tenasmonis cū qua aliqualis sensibilis materiei fit egres
sio. 2º ponit vnū coliriū cōiter appellatū coliriū de litio ad te/
nasmonē valens cū nihil quasi sensibiliter egredit sꝫ soluꝫ ma/
net vehemēs conatus ad assellandū ita vt cogatur sepe surgere
ad sellā infirmus. ⁊ tamē nihil quasi sensibile emittit sicut etiaꝫ
fit in tenasmone sine mā vt videbit loco suo. ⁊ tale coliriū ē ve/
hementer stupefactiuū. Scd̄a pars incipit ibi ad fineꝫ capitu
li: Qd̄ si eger vehemētter patiat ⁊c̄. Prima adhuc ī duas: quo/
niā prio ponit curā per oblata per intrinsecus. s. per superius ⁊
inferius. 2º ponit curā per oblata per exterius vt per epithima.
2ª ibi: Epithima qd̄ venter cū fluxus ⁊c̄. Prima adhuc in duas
qm̄ pº ponit curā tenasmonis a ventositate pendētis. 2º ponit
curā eiusdē pendētis a flegmate mucilaginoso adherēte vel ēt a
flegmate putrefacto vel ēt a sanie. 2ª ibi: Qd̄ si tenasmon nō fue
rit longi temporis. Pria adhuc ī duas: qm̄ prio declarādo te/
nasmonē pendere a ventositate ponit duo remedia per superius
offerenda. 2º ponit curā per clistere ꝯueniēs in casu quādo di/
cta remedia non suffecerint. 2ª ibi: Si aūt postq̄ꝫ tenasmon de/
cem transiuerit dies. Prio ergo declarādo tenasmonē pen/
dere a ventositate ordinat prio trociscos ad tenasmonē dicens:
Trocis. ad tenasmonē qui dandi sunt cū caloris absentia fuerit
⁊ ventositas erit nociua ⁊ sonitus supple percipiatur. nam tunc
supple cuꝫ his declaratur ꝙ talis tenasmon pendet a ventosi/
tate vt patet: ⁊ tūc ponit descriptionē hoꝝ tro. dicēs. ℞. se. ius/
quiami al. se. aneti anisi ⁊ feniculi oīum añ. ʒ. v. ameos. ʒ. ij. s.
oppij. ʒ. iij. seminis apij. ʒ. x. fiant trocis. de quibus pondus au
rei. j. in potu sumatur. Aliam cōfectioneꝫ ponit ī forma elea/
ctuarij quā appellauit ꝯfectionē de storace: qd̄ electuariū vt di/
cit antiquo vētris fluxui est ꝯferēs ⁊ ad tenasmonē cuꝫ neqꝫ fe.
neqꝫ calor affuerit sed aderit vētositas nociua sup. faciēs ad te/
nasmonē dāduꝫ ē. ⁊ ponit descriptōeꝫ illius sub hac forma. ℞.
castorei oppij assari storacis liqde myrrhe se. iusqami nigri thu/
ris oīuꝫ añ. ꝑtes equales mellis qd̄ sufficit ad specieꝝ ꝯfectōeꝫ:
cuius dosis sit. ʒ. ij. aut. iij. pꝫ aūt ꝙ he descriptōes sunt ī casu
valētes qm̄ sunt a dñio calefaciētes resolutiue vētositatis: tñ cū
ꝯfortatōe ⁊ maxie 2ª videt magis ꝯfortatiua: vtraqꝫ tñ est stupe/
factiua ad minuēduꝫ sensum dolorosuꝫ vñ fit ille conatꝰ ad ex/
pressionē supplicia. oīa talia sunt declarata supra in passionibus
oculoꝝ: vñ laudabile ē ꝙ tales ꝯfectōes sint fermētate ꝑ sex mē
ses ad hoc ꝙ ꝯueniēter exhiberi debēt ad debite refrāgēdū fri/
giditatē stupefactiuoꝝ remanebūt tñ stupefactiue: qm̄ remanet
notabilis quātitas iusqami ⁊ oppij in vtraqꝫ eaꝝ. Et pria videt
magis stupefactiua ⁊ ex ꝑte stupefactiuoꝝ in dosi ⁊ qꝛ in 2ª ītrat
mel rectificās stupefactiua. Ex his tñ duabꝰ descriptōibus ha/
bes duo colligere. Primū ꝙ lꝫ ī his medicis sit virtꝰ vētosita/
tis resolutiua ⁊ carmiatiua: qꝛ tñ ī eis est virtus stupefactiua. ⁊
eos ita laudauit Raſ. Ex hoc pōt fieri argumētū ꝙ medici sūt
audaces in exhibitōe hoꝝ in vētositate carmināda causante do
loreꝫ ⁊ tenasmonē qñ nō stat alia mā multa fouens ventositatē.
nā sepe euenit post fluxū ⁊ ꝑꝑ frequēter surgere ad sellaꝫ ⁊ ꝑꝑ
īstantiā vigiliaꝝ ⁊ forte ex cibis fridis debilitata virtute dige/
stiua stomaci ⁊ ītestinoꝝ ꝙ multiplicat ista vētositas nō ꝓpte/
rea multiplicat alia mā: ⁊ sic aliqñ intestinū extēdens ⁊ nocens
facit tenasmonē: qm̄ oē qd̄ nocumētuꝫ īducit in extremo preci/
pue recti ītestini est vel eē pōt cā tenasmonis: ⁊ ita ꝯñr nō exñte
alia mā de cuius igrossatōe dubitemꝰ fouente vētositatē sed so
la vētositate ledēte possumꝰ ꝯueniēter vti dictis medicis stupe
factiuis parce tñ ⁊ cū mensura offerātur qm̄ cū talis morbus sit
vtplurimū molestans precipue ꝓpter instantiā vigiliaꝝ que se/
quitur ad cū quasi fit necesse ad minorādū mēbri sensibilitatem
has exhibere medicinas. ⁊ lꝫ Gerardus dixerit ꝙ talia nō mul
tuꝫ ꝓsunt ꝓpter distantiā viaꝝ: sꝫ ꝙ magis ꝯueniunt clisteria
vel fomētatōes ꝑ deorsū facte. Ego tñ cū Rasi hic credo ꝙ ista
ī cāu dicto magis a pricipio ꝯueniāt q̄ꝫ localia: qm̄ localia ime/
diatius magis iuuāt in resoluēdo materiā actu ꝯiunctā. non tñ
sic curant futurā ⁊ cām āñteꝫ vt ventositatē in sup̲iorib⁹ exñteꝫ
que tādem deorsuꝫ trāsit in ītestinū. Juuāt ēt inducēdo som
nū ista data ꝑ superiꝰ vñ minuit debilitas mēbroꝝ sup̲ioꝝ per
somnū: quoꝝ cā vt supponit gñatur vētositas ⁊ ꝯñr tenasmon
que inde pēdet. Jn ꝓcessu aūt debilitato ītestino recto multuꝫ:
tūc credo ꝙ localia magis iuuēt q̄ꝫ talia stupefactiua: maxie qꝛ
in virtute ex multo tēpore prostrata exhibitio stupefactiuoꝝ est
magis suspecta: ⁊ tunc possunt fieri fomentatōes ⁊ clisteria cuꝫ
decoctōe rerum ventositatē resoluentiū vt cum decoctione fa/
cta ex camomilla aneto ⁊ furfure equaliter in aqua ⁊ vino: ex di
cta decoctōe potest fieri clistere ⁊ ex fece hoꝝ possūt fieri sacel/
lationes cuꝫ sacculis apponēdis ⁊ supra sumen ⁊ infra anū su/
per quos calidos sedere ꝯuenit vt infra latius videbit. Si autē
postq̄ꝫ tenasmon decē trāsierit dies. Hec ē 2ª pars in q̄ Rasis
ordinat vnū clistere cōstrictiuuꝫ in ꝓcessu tenasmonis ⁊ dicit:
Si aūt postquā tenasmon decē trāsierit dies ⁊ nō visa fuerint
medicamina ꝯferre sup. sufficienter ⁊ eger sup. ad pectinē sentit
dolorē qꝛ forte ex compressiōe facta violēter ꝓpter tenasmoneꝫ
fuit fcā ruptura aliquaꝝ venaꝝ circa intestinū rectū vel vbi fue
rit facta multa relaxatio vnde emittat intestinū ꝓ parte ꝑ com
pressionē vt sepe fit: tunc dicit redeūdū ē ad clistere ꝯstrictiuuꝫ
⁊ tale ē cōueniēs: cuius descriptio ē vt īfra. ℞. panici excorticati
risi excorticati lentiū excorticataꝝ. ista oīa excorticātur ad re/
mouēdū corticē ī quo stat caliditas virtualis nitrosa rosaꝝ sic/
caꝝ balaustie cupulaꝝ glandiuꝫ oīum añ. M. j. oīa in tribus li/
bris aque decoquant donec ad libr. j. s. redeāt ⁊ colent: deinde
sumant ceruse cineris papiri nostratis amboꝝ añ. ʒ. j. boli ar.
ʒ. s. vitellis. j. oui assati duri sup. dissoluti olei ro. ʒ. s. ex his oī/
bus in predicto apozimate fricādo dissolutis clisterizet eger se/
mel aut bis: pꝫ quidē ꝙ tale clistere in virtute simpliciuꝫ itran/
tium ⁊ ī decoctōe ⁊ ī substātia ē fridum stipticū a dominio cum
tamē aliquali virtute glutinatōis acqsita ex vitello oui ⁊ ex riso
⁊ oleo

⁊ oleo ro. ⁊ ita tale clistere quātū ē ex parte cāe faciētis conatuȝ
vt ventositatis dissoluēde i casu nō eēt cōueniēs: ex pte tñ acci/
dentis vel accidentiū ꝯsequētiuȝ de ruptura aliquaꝝ venaꝝ ru
ptarum: ⁊ forte manatiōe sanguīs sequentiū multā ꝯpressioneȝ
vel ꝑpter relaxationē musculoꝝ retentiuoꝝ ani vel forte tertio
ꝑpter aliquas māś nitrosas ad dictas ꝑtes fluxas ꝑpter cona/
tum expulsiōis ad remittendū acuitatē eaꝝ ⁊ ꝓhibendū nimiū
fluxū eorūdem tale clistere eēt ꝯueniēs. Ego tñ ī casu laudarē
habēdo ēt respectuȝ ad cām pricipalē vt cām tenasmonis vt ad
fluxū in decoctōe apponi aliquod vētositatis dissolutiuū cū cō
fortatōe iuuās vt paꝝ absinthij ⁊ squināti: ⁊ ī pulueribꝰ posset
addi paꝝ thuris vel mastieis: ⁊ ex dictis circa has ꝑtes pōt acu
tus ītellectꝰ respōdere clare ad duas que ibi obijci pñt difficul
tates. Prima ē qñ stat regula ⁊ ꝑcipiꝭ ab Aui. 16ª tertij ī caº
de cura fluxus sanguīs absq excoriatōe ibi dixit ꝙ potata ꝯue
nientiora sunt ei. s. fluxui qui est ī ītestīs suꝑioribꝰ: ⁊ clisteria cō/
uenientiora sunt ei qui ē ī intestīs īferioribꝰ cū igiꝭ tenasmon sit
passio ītestini recti vltimi videꝭ ꝙ cōfectōes date ꝑ suꝑius non
ꝯuenirēt sȝ solū clisteria. Ad hoc pȝ respōsio ex dictis paulo añ
⁊c̄. Scđa aūt dubitatio est: qñ cū dicte cōfectōes sint stupe/
factiue ⁊ fuerit cañ. cōis Mesue ꝙ cōpingere ⁊ stupefacere ē vl
timū ad qđ deuenire debes ⁊c̄. nō ergo debēt talia stupefactiua
a pricipio exhiberi: vt vult Rasis. Responde vt scis ex dictis
ꝑrime: ⁊ ita pȝ tota illa ꝑs clara. Sequiꝭ illa pars: Qđ si te/
nasmon fuerit longi ꝑpis: que ē secūda pars huius ꝑtis pricipa/
lis de tenasmone vbi ponēs signa tenasmonis pendētis a mate
ria flegmatica ī mucilagīosa vel alś ex flegmate putrido: ꝯseqñ
ter ponit curam per vnuȝ clistere satis acutum plurime abster/
siōis. 2º qm̄ ad illđ clistere forte abstersiuū: aliquotiēs sequiꝭ ve
hemētissimꝰ dolor ⁊ mordicatio: docet ꝯñter succurrere ad hoc
accidens ꝑ aliud clistere remissiuū doloris. 2ª ibi: Et si cā huiꝰ
medicamīs ⁊c̄. De pria ꝑte dicit ꝙ si tenasmon fuerit lōgi tē
poris ī quo nō egrediaꝭ sanguis sȝ rasura al. mucilagini similis
vel sup. alia mā flegmatica apparēter putrida iam sup. declaraꝭ
ꝙ talis tenasmon ē pendēs a dicā mā. s. mucilaginosa que ē pre
ternaturā vel viscosa vel putrida vel saniosa: ⁊ tunc ponēs re/
medium dicit ꝙ tunc medicamē putredinis qđ in capº gingiua
rum putridaꝝ noīauimꝰ dādus ē: ⁊ ē caᵐ đ gingiuis sanguino/
lentis: ⁊ hoc est medicamē ibidē positū. ℞. vtriusq arsenici cal
cis gallaꝝ alumīs aā. pȝ quomō valeat in casu ex quo sup. me/
dicaīe in apozimate. i. decoctione eoꝝ que nominauimꝰ sup. añ
fricato ⁊ dissoluto sup. tali medicamīe clistere semel aut bis fiat
valet ēt medicamen positū in capº de dolore dentiū in cā fleg/
matica. nā tale medicamē est subtiliatiuū abstersiuū ⁊ siccatiuū
vt pȝ inspiciēti descriptionē. nā intrant piretrū sinapis fumus
terre viridis baurach piper zinziber: ista oīa sunt fortia abster/
siua vt pȝ. iō si dissoluāꝭ in decoctione facta suꝑius tale clistere
erit in casu multū cōueniēs abstergendo talē mām flegmaticaȝ
viscositate participantē que ꝑpter sui inobedientiā ad expulsio
nem ⁊ sua grauitate ponderās in fundo necessitaꝭ nā ad depo/
nenduȝ: vnde acquiriꝭ conatꝰ ī expulsiōe ⁊ ꝯsequēter fit tenas/
mon: q2 tamē vt dictū est ad tale clistere acutū ⁊ mundificatiuū
sepe sequiꝭ dolor vehemēs ī educendo dictā mām viscosam. iō
addit succurrēdo huic accidēti: Et si cā huius medicamīs ī vē/
tre vehemēs fuerit ꝯsequuta mordicatio: clistere fiat ex oleo ro.
tepido signāter dicit tepido ⁊ nō calido: q2 fortasse caliduȝ indu
ceret ad dolorē ꝑpter abrasionē aliqualeȝ forte factam in edu/
ctiōe flegmatis mucilaginosi. Addit inuēdo necessitatē eductio
nis huiꝰ flegmatis mucilaginosi ī cura dicti tenasmonis: si autē
nullo mō mordicat clistere ex illo medicamine factū multotiens
addaꝭ sup. ad clisterizandū cū tali clisteri donec saneꝭ. Ex q/
bus dictis possumꝰ duo hic vtiliter colligere. primū ē ꝙ appa
rente mā grossa mucilaginosa siue putrida ī tenasmone siue alio
fluxu nō debēt apponi clisteria stiptica sȝ mūdificatiua vsq ad
ꝑfectā mundificationē: deinde cū cōfortantibꝰ ꝯstrigentibꝰ vel
cōsolidātibꝰ ꝑcedēdū. Cōtra quē cañ. sepe practicāt ignorā/
tes medici. Uerū ē tamē ꝙ bonuȝ est incipe prius a mitioribꝰ ⁊
debilioribꝰ abstersiuis q̄ȝ veniamus ad ista fortia: vt ab aq̄ mel
lis ⁊ đcoctōe or. ⁊ furfuris ⁊ melle ro. ⁊c̄. Et qñ ista nō sufficiūt
opȝ ad istaȝ venire. Sȝ ne cōtingat error oȝ ibi singulariter in/
telligere ꝙ aliquādo apꝑet mā mucilaginosa quā nō oȝ abster/
gere: sȝ opȝ ꝓhibere abstergētia vt cū apparet rasura superior
ītestinalis ante ꝑfectā disenteriā de quadā pinguedine cooꝑiē/
te nāliter in ītrinsecus ītestīa ad tutelaȝ ipsoꝝ ītestinoꝝ facta: ⁊
ita ēt apꝑet in fine cū cōpleꝭ cura in disenterijs ⁊ est significatio
ꝑric salutis quā ꝯseruare opȝ ⁊ ñ abstergere. ⁊ ī hoc ēt sepe vi/
di cōmitti errores ēt a peritis. de hac nō loquiꝭ Rasis sȝ de ea
mucilaginosa que ē preter nām vel putrida vel saniosa ⁊ ē facile
discernere inter has vt ēt īfra videbiꝭ đ signis spālibus. Scđȝ
vtile colligendū ē ꝙ non tm̄ ī dolore siue torsione causata ꝑ for/
titer abstergētia sed in quolibet īdifferēter egregiū mitigatiuuȝ
doloris ē clistere factū ex oleo rosato tepido. Sequiꝭ illa ꝑs:
Epithima qđ vēter cū fluxꝰ fuerit suꝑfluus ⁊c̄. que ē 2ª ꝑs prie
partis dimisse de tenasmone ī qua postquā posuit supra curam
tenasmonis per medicīas per īteriꝰ exhibitas. s. per superius ⁊
per īferiꝰ: iā ponit curā eiusdē per medicinas ꝑ exteriꝰ applican
das vt per epithima ⁊ emplā circa ventrē apponēda: ⁊ ē ista ꝑs
cōis nō tm̄ ad tenasmonē sȝ ēt ad quēcunq fluxū ⁊ qñq diuer
sis materiebꝰ calidis ⁊ minus calidis debētur medicine diuerse
extrinsecus applicāde. ideo hic duas ponit descriptōes: quarū
pria magis valet ī mā frida siue minus calida. ⁊ 2ª in mā magis
calida. ⁊ ꝭm hoc pōt diuidi ꝑs ī duas ꝭm ꝙ duas descriptiōes
ponit appropriatas ꝭm cās differētes. 2ª ibi: Si aūt cū hac egri
tudine fuerit calor. Dixit ergo de pria parte: Epithima qđ vē
tri cū fluxus fuerit suꝑfluꝰ ⁊ virtutis debilitas suꝑponēduȝ vel
leniēduȝ ē fiat vt infra. ℞. gallaꝝ vel galle acatie ciperi myrrhe
gallaꝝ cipressi thuris oīum añ. partes equales. Ex his omnibꝰ
sup. puluerizatis cū vino veteri aut succo citonioꝝ asꝑsis liniaꝭ
venter. ⁊ ita sup. tali dissolutis pōt fieri epithima siue linimen/
tū supra ventrē in cā a dñio frida pȝ ꝑ simplicia ītrantia calefa
ciētia ⁊ ꝯfortātia oīa preter gallas ⁊ acatiā. ⁊ ī cā magis frigida
misceanꭍ cū vino ⁊ ī minꝰ frida cū succo citonioꝝ. Addit: huic
quoq addiꝭ panis biscoctus de siria sup. qñ intēdimꝰ facere cō
fectionē ad modū emplastri ad magis īcorporādū. Nā talis pa
nis sic biscoctus infundaꝭ ī vino vel aceto: ⁊ postea cū pulueri/
bus facta exꝑssione reduciꝭ ad formā emplastri. ⁊ talis panis bi
scoctus appellaꝭ tortelle de seni a Mesue. ⁊ intrant ī emplastro
diasenicon posito ab eodē distinctōe penultīa qđ ē factū ad hāc
intētionē. ⁊ ibi ēt ipse posuit duas descriptōes: vnā valētē cuȝ
significatōibus caliditatis: aliā sine. De 2ª parte ponit descri
ptionē magis valentē si cū fluxu cōiungaꭍ calor dicēs: Si autē
cū hac egritudine sit calor. i. cū fluxu suꝑfluo ⁊ virtute debili cō
iungaꭍ calor vel ex parte māe vel ex parte fe. epithima fieri con/
uenit ex duobꝰ sandalis ⁊ rosis ⁊ bolo ar. ⁊ faufel. i. nuce indica
⁊ galla ⁊ pane biscocto. s. dicto. ⁊ similis panis ē qui deferꭍ cōi/
ter de Laude: sed nō dȝ ītrare feniculus vel anisuȝ vt cōiter fit
⁊ dȝ eē modicissimi fermēti. Nā ex eis ꝭm modū dictū superiꝰ
mixtis cū succo macianoꝝ. i. pomoꝝ agrestiū ⁊ citonioꝝ ⁊ suc/
co mirthino pōt fieri emplm per modū dictū. ⁊ pȝ ꝙ simplicia
sūt notabilr frida ī cāu multū valētia. ⁊ ita hēs qbꝰ vti potes ex
trīsecꝰ ⁊ ī cā cal'a ⁊ ī cā frida: sȝ hic bñ nota modum dicēdi Ra
sis. Nam dixit ꝙ talia epithimata ⁊ emplastra conferunt cum
fluxus fuerit suꝑfluus ⁊ virtꝰ debilitata. Nā ex hoc mō loq̄ndi
debes colligere ꝙ ex mēte Raꭍ īnuiꭍ ꝙ applicatio taliū epithi
matū siue emplastroꝝ supra ventrē ī pricipio nō est ꝯueniēs stā
te multa mā ⁊ in corpore mirach spissi sȝ solū ī ꝑcessu cū fluxus
suꝑfluit: qm̄ cū talia a pricipio offerunꭍ coartanꭍ māe ꝑ medici
nas stipticas ⁊ ꝯstrīgunꭍ īferiꝰ ⁊ sic addūt ad fluxuȝ. Et de hoc
posuit cañ. Mes. de simplicibꝰ ītentōe 3ª caplo ⁊ canone 3º qñ
medicina nimus suꝑfluit qñ dixit debiles aūt in aere cuȝ stipti/
cis balneāt ignorātes qm̄ poros coartāt ⁊ mās ⁊ fumos īterius
ꝯuerrunt: ⁊ hoc fit cā maior ad fluxū. tñ in ꝑcessu vt īfra in ca/
pitulo dixit: ꝙ qñ purgatio suꝑfluit tūc ꝯfortātia ⁊ cōstrīgentia
tribue: nā tunc ꝑuenit virtꝰ medicine īteriꝰ ad ꝑfundū ⁊ ad cō
stringēduȝ ⁊ ꝯfortādum. Sequiꭍ illa pars: Qđ si eger vehe/
mēter patiaꭍ tenasmonē ⁊c̄. que est 2ª pars pricipalis huiꝰ ꝑtis
de tenasmone ī qua ponit curā tenasmonis qñ quasi nihil emit/
tiꭍ: sȝ tñ remanet conatus ad expulsionē vñ sumiꭍ maxia īdica/
tio de minuēdo tristeȝ sensatōeȝ mēbri. ⁊ ita ordinat vnuȝ coli/
riuȝ. i. suppositoriū dictuȝ coliriū de licio qđ ē remissiuū sensa/
tōis mēbri: īmo stupefactiuū cuȝ supponiꭍ. ⁊ nō tātuȝ laudaꭍ in
tenasmone: sȝ ēt eo vtunꭍ aliquotiēs medici in mitigatōe alioꝝ
doloꝝ ⁊ ī ꝓuocādo somno ⁊ teneꭍ cōiter ī apothecis: qđ ⁊ si sit
satis correctū vt videbiꭍ in lr̄a: tñ ē forte multuȝ: neq eo ē vtē/
duȝ nisi stāte magna necessitate: ⁊ cuȝ supponiꭍ alligaꭍ cum filo
pēdente. nā cuȝ īducit somnū dȝ per filuȝ extrahi: sumaꭍ ne re/
tineaꭍ. ⁊ aliquotiēs vtimur tali suppositorio dissoluēdo cuȝ vel
ꝑteȝ illiꝰ cuȝ oleo rosato: ⁊ īmittiꭍ ꝑ clistere stāte vehemēti ⁊ la/
borioso tenasmone ⁊ ēt suꝑfluo fluxu. Et ego in hoc vidi mira/
bile iuuamētū. Dicit ergo sic in lr̄a ꝙ si eger vehemēter patiaꭍ
tenasmonē ⁊ sepe vadat ad assellaȝ ⁊ tñ nihil egrediaꭍ sup. sensi
bilis quātitatis: coliriū istud subijciaꭍ: est eīȝ mirabile ad sedan
duȝ tenasmonē vt vult: cuiꝰ descriptio. ℞. thuris licij croci gū/
mi arabi. oīum añ. ʒ. j. oppij. ʒ. ij. īformenꭍ coliria ⁊ supponātur
sup. cū necesse fuerit. Nota ꝙ dicit coliria ⁊ nō coliriū. Nā
si tota ista mā reducereꭍ ī vnū esset forte ducēs ad īteritū: sȝ dȝ
diuidi in plura vñ in hoc oȝ seruari cañ. positū ab Alex. q ī fine
capituli de diuersis trocisčis ad disintericos posuit quedā co/
liria stupefactiua. Et ponēs magnitudineȝ ipsoꝝ dixit: ⁊ forma
coliria talia ad nuclei pini magnitudinē ⁊ sup. nō vltra ne nimia
quātitas oppij ingrediaꭍ sed pauca. Et ordinat ipse ibideȝ vnuȝ
coliriuȝ qđ ab auctoribꝰ cōmuniter laudaꭍ: ⁊ ipsum ꝯmemorat
Auic. in cura tenasmonis per coliria cum dixit: Et ex his est co
lirium Alexādri notuȝ ⁊ quoniā est mirabile ⁊ notabilis est eius
cōpositio ipsaȝ hic describā: ⁊ est vltimū suum dixit suppositū
ad tenasmoneȝ ⁊ disinteriaȝ valde bonum. ℞. oppij. ʒ. iiij. mir/
rhe. ʒ. viij. croci castorei ana. ʒ. vj. olibani. ʒ. iiij. cum vino au/
stero scilicet pontico facias coliria supple. s. quātitatis vt supra
⁊ tunc istoꝝ vsus nō ē multū suspectus ꝑpter multa corrigen/
da ītrantia ꝯpōnem vt pȝ ⁊ ꝑpter paruitatē ipsoꝝ. Et ī hoc nō
te terreat dictū Aui. đ illo qui supposuit coliriū ex oppio ⁊ mor
tuus est: nō dicit stupefactiuū sȝ ex oppio. Et sic sit finis huiꝰ ca
pituli q̄ȝtū ad lr̄am cū dei laude.

Quid nomis ⁊ quid rei fluxus vētris.

Pro clariori ītelligētia capituli ⁊ totiꝰ māe de fluxibꝰ cōiter
male intellecte ⁊ deteriꝰ curate. pº videbiꭍ quid nois ⁊ quid rei
fluxus. 2º distinctōes gñales ⁊ spāles ꝯñter ponētur: ⁊ 3º cause
gñales ⁊ sic sumenꭍ spēs ipsoꝝ gñaliuȝ trium specieꝝ fluxus vt
lienterie diarie ⁊ disenterie prius tñ declaratis quid nominis ⁊
quid rei ipsaꝝ specieꝝ. 3º principalr ponētur signa ipsaꝝ ꝓno/
stica cuētus absolute. Deinde ad bonū ⁊ ad malū ⁊ ꝯñter demō
stratiua generis ⁊ specieꝝ. 4º ⁊ vltio poneꭍ cura gñalis ⁊ ꝯñter
spālis ipsoꝝ diuersoꝝ fluxuū. Circa primū fluxꝰ ē idē qđ vē/

tris ꝑturbatio vt voluit Hypo. i affo. In ꝑturbatōibꝰ ventris
⁊c. Quid rei aūt fluxus a Cōciliatore drīa 18ª declaraꝛ dicens:
fluxus diciꝛ eē humoꝝ ꝑ corpꝰ trāsitus ex circūferentia maxie
ad centrū ēt per intestinoꝝ viā. sed hoc indiget limitatōe quo/
niā nō quilibet exitus humoꝝ per itestina ē fluxus. Nā exitus
nālis humoꝛ qui cōmisceꝛ cū fece nō diciꝛ fluxus gnāliter: igi
tur fluxus ē suꝑflua euō per anū. per suꝑfluā ēt intelligēdo in/
debitā euōnem eius qd̄ euatur vel euari dꝫ ꝭm itellectū paulo
post ponēdū ⁊ ꝭm hoc amplectiꝛ oīs spēs fluxus.

Distinctiōes fluxus.

De spēbꝰ aūt multe sūt spe/
cies ⁊ drie. Nā dicit Auic.
14ª tertij tractatu 4º caplo p̄io i principio diuersificanꝛ expul/
siones i substātia vel ex parte eius qd̄ expelliꝛ vel ex parte cāe
vel ꝓpter id ex quo fit expulsio. Nā id qd̄ expelliꝛ nāliter dicit
Gal. pº d̄ crisi caplo xjº ad principiū ē certe quātitatis. s. i com
paratōe ad assūpta certi modi substātie ⁊ certo tp̄e emittiꝛ. Cuꝫ
ergo fit recessus a debito mō substātie i liquiditate vel a quāti/
tate debita i suꝑfluitate vel ex parte tp̄is: vt nō fiat euō ꝭꝫ ꝯsue
tum bina. s. ſꝫ trina vel maior qꝫ sit nālis tunc vocatur fluxus.
Ex ꝑte aūt eius ꝓpter qd̄ expelliꝛ dicit Aui. 16ª tertij capº 2º in
principio ꝙ si a cibis aut ex cibarijs aut ex aere nos continente
aut ex mēbris per cibū itelligēdo cibū nō peccāte qualitate: sed
vel ꝓpter multitudinē eius vel ꝓpter indebitaꝫ p̄parationeꝫ vel
ex ꝑte idebite assumptōis eiꝰ vel ex ꝑte cibarioꝝ vt sūt cibi me/
dicinales vel medicine cibales: ⁊ sub hac cōditione itelliganꝛ ēt
venena. ⁊ aliqñ ab aere ꝯtigēte itelligēdo ꝑ hoc dispōem aeris ⁊
balneoꝝ ⁊ huiusmodi reꝝ nō nāliū: ex quoꝝ lapsu fit fluxꝰ aut
ex mēbris ⁊ ꝭꝫ hec mēbra aut sūt itrīseca aut extrīseca. Extrīse/
ca vt vult Auer. 4º colliget capitulo 36º de hoīe qui habebat
brachiū extenuatū ⁊c. vnde cōcludit ex hoc ꝙ cā fluxus fuisset
ꝙ virtus illius mēbri attractiua ⁊ digestiua essent deꝑdite esset
⁊c. Aliquādo fit ex vlcere i ore ⁊ aliqñ ex mēbris itrinsecis puta
stomacho intestīs meseraicis epatis splene matrice cerebri ⁊c.
aliquādo ex toto corꝑe. Diuersificaꝛ ēt aliter ex ꝑte eiꝰ ꝙ edu
citur: qm̄ id aut ē res nālis nō alterata aut est res nālis alterata
aut est res preternām ex parte rei nālis: vt aliquādo educiꝛ san/
guis nālis: aliqñ colera nālis ⁊ melancolia ⁊ flegma nāle. Aliqñ
ēt est humor nālis alteratus vt sanguis factꝰ colericus ⁊ flegma
ticus ⁊ huiusmōi. ita dico de colera aliquādo superincensa ⁊c.
Idē dico de flegmate ⁊ melācolia etiā aliqñ diuersificāꝛ ex ꝑte
humoꝝ preternāliter large itelligēdo humoreꝫ ꝓ oī re fluxibili
hoc mō aliquis est sanguineꝰ corruptꝰ: aliquis virulētus: aliqs
lotiuꝰ: aliquis aquosus: aliquis saniosus: aliquis fetidus: aliqs
sicut melācolia subtilis: aliquis vt melācolia nigra: vt 14ª tertij
capº supra allegato ex quoꝝ diuersitate humoꝝ sumunꝛ ēt di/
uersitates specieꝝ fluxꝰ. Et aliqñ cū his fit exitus rei preternāꝫ
vt lapilloꝝ aut vermiū. Alia diuisio ex ꝑte cāe formalis fluxꝰ:
nā quidā est creticus: quidā nō. ⁊ creticꝰ quidā ē sinthomaticꝰ
vt stimulata nimis nā ⁊ aliquis nō: ⁊ talis quidaꝫ ē facilis ⁊ mo
deratus: quidā distemꝑatꝰ: facilis ē qñ euatur vt ꝯuenit: distē
peratus qñ est diminutꝰ respectu eiꝰ qd̄ deberet euari vel suꝑ/
fluus ⁊ hoc dupliciter: vel q2 nō est debite ꝓportōatꝰ repletioni
que dꝫ euari: ⁊ aliquis ē suꝑfluꝰ vt qñ euatur cū eo notabiliter
ēt de cōueniēti. Alia distinctio ē de fluxu: ꝙ quidā est fluxus
qui ē accidens morbi: vt qñ ad dolorē stomaci ⁊ apā eius sequiꝛ
fluxus: quidā est fluxꝰ qui ē pricipalis morbꝰ: ⁊ fluxus qui acci/
dit i corpore se prius bñ habēte absqꝫ alia lesiōe sensibili. Alia
distinctio: quidā fluxus ē cū virtute d̄bili: quidā cū forti. Alia
diuisio ē: ꝙ quidā est i principio quidā in ꝓcessu.

Cause.

Cause aūt gnāles oīum fluxuū: lꝫ ponanꝛ expresse a
dño Aui. 2ª primi doctrina 2ª capº 17º ⁊ est singula/
re capm̄ i ista mā: tamē ad quēdaꝫ breuiorē ordinē reduci possūt
vt sic dicaꝛ: qd̄ oēs cāe vel sumunꝛ ex ꝑte malitie ꝯplexiōis vel
malitie ꝯpōnis vel solute cōtinuitatis: precipue de cāis corꝑa/
libus loquēdo: lꝫ ēt primitiue cāe ad has reducanꝛ vt ifra vide/
bitur. Malitia aūt ꝯplexiōis cuiuscūqꝫ sequi pōt defectus in oī
virtute: vt est snīa cōis medicoꝝ: ⁊ p̄cipue dñi Aui. 13ª tertij tra/
ctatu 2º de vehemētia famis i cura cū dixit: illis aūt qui patiūꝛ
eā. s. famē ex debilitate virtutis retētiue: naꝫ ipa. s. cōtentiua lꝫ
ꝭꝫ plurimū debiliteꝛ ꝓpter frigꝰ: tamē debilitaꝛ qñqꝫ ipsa ⁊ oīs
virtus ꝓpter oēm malitiaꝫ ꝯplexiōis: ⁊ attēdas sermonē corum
qui negant id ⁊c. Ex malitia ergo ꝯplexiōis fieri pōt debilitas
in omni virtute: ⁊ tunc deficiēs virtꝰ a debita oꝑatōe pōt eē cā
fluxus. nā ex debilitate retētiue pōt fieri fluxus qñ nō pōt debi
to tp̄e ꝯtinere virtus nām toti cōem vt cibū virtus stomaci vt
digeraꝛ: ⁊ sic fit liēteria: vel ēt cū virtus epatis ꝯtentiua nō suf/
ficienter cōtinet chiluꝫ vt ꝯuertaꝛ in sanguinē: ⁊ sic remittiꝛ a
virtute ⁊ est eā fluxꝰ vel fit debilitas i retētiua ꝓpria ꝑticulariū
mēbroꝝ cum nō retinēt tm̄. i. in tanto tp̄e ꝙ digestiua ⁊ tandeꝫ
assimilatiua assimilat tantam quantitatē quātā deberet pro re/
stauratione corporis vel dictoꝝ mēbroꝝ ⁊ sic fit fluxus. Uel ēt
ex debilitate digestiue pōt fieri qñ nō digerit debite. nā cuꝫ nō
digerit debite nō retineꝛ a mēbro ⁊ expelliꝛ. Uel ꝓpter debili/
tatē attractiue quādo mēbra nō attrahūt chimū sibi necessariū
tūc a virtute expelliꝛ vel ēt a debilitate attractiue epatis ⁊ me/
seraicaꝝ cū nō sufficiēter attrahit a stomacho. Uel potest ēt fie/
ri fluxus a debilitate expulsiue per hunc modū nō ꝙ sit fluxus
cā respectu eius qd̄ expelliꝛ sed pōt eē cā intelligēdo virtutē na
turalē mēbri expulsiuā eē debilē: q2 nō resistit expulsioni mate/
rieꝝ ita vbi mēbra fortia expellāt ad intestina ⁊ ipsa intestina nō
sint fortia ad resistēdū tūc fiet fluxꝰ ēt q2 d̄bilitas expulsiue ipsa
ruꝫ meseraicaꝝ ⁊ epatis nō expellat nutrimētū in mēbra tūc re/
gurgitat ⁊ oēs iste sequūtur malitiā cōplōnis. Fortitudo expul/
siue ē ēt cā fluxus cū expellit nō tm̄ ꝙ suꝑfluit ſꝫ ꝙ ē naturale.

Pōt ēt fieri fluxus 2º principalr ꝓpter lesionē i virtute mem
bri vt ꝓpter rasurā substātie stomaci vel intestinoꝝ vel venarū
epatis vel mēbroꝝ multipliciter vt infra spālius videbiꝛ vel ꝓ/
pter corruptionē substātie mēbri vel apā i mēbro vel q2 fit do/
lor in membro. Tertia causa principalis est ꝓpter aliquaꝫ egri/
tudinem officialeꝫ vt exempligrā in superficie propter leuitateꝫ
membri quia non figitur nutrimentuꝫ circa stomachum vel in
meseraicis vel in intestinis vel ꝓpter sanieꝫ lubricanteꝫ vel aliā
huiusmodi cām vel aliter vt propter oppilationem membrorum
posterioꝝ: vñ nō pōt nutrimētū penetrare posteriꝰ: siue sit cōe
vt ē chilus vel sanguis siue sit ꝓpriuꝫ: ⁊ tūc regurgitat ⁊ fit flu/
xus: ⁊ ita possemus formare multas imaginatiōes que erūt cāe
fluxus ex ꝑte lesiōis i speciebꝰ ꝯpōnis. Uerū tamē oēs cāe fluxꝰ
ꝯpōnales vel vnitatis vel ēt ex ꝑte debilitatis digestiue vel at/
tractiue vel expulsiue si diligēter ꝯtēplari volumꝰ imediate re/
ducunꝛ ad debilitatē retētiue vel ad fortitudinē expulsiue: ver/
bigratia: si ꝓpter oppilationē nō posset penetrare nutrimentuꝫ
ad mēbra: tunc grauās virtutē a debilitate ꝯtētiue respectu tā/
ti obiecti relaxabiꝛ vel ex ꝑte fortitudinis expulsiue expelletur.
Itē si ꝓpter solutionē ꝯtinui vt stomaci fiat fluxus: tūc vel hoc
erit ex debilitate ꝯtentiue: vnde ꝓpter malā sensationē stoma/
chus nō corrugaꝛ ad ꝯtinēduꝫ: imo refugit ipm̄ ⁊ sic nō figitur
in stomacho ⁊c. vel ēt ex fortitudine expulsiue taliter irritate ad
expellendū fit fluxꝰ. Si ēt ex debilitate attractiue fiat: hoc erit
vel q2 aggregata mā nō attracta vel grauitate eiꝰ relaxabiꝛ cō/
tentiua vel taliter retēta preternāliter i qualitatibꝰ extraneata:
tunc irritabitur expulsiua ad expellenduꝫ ⁊c. ⁊ ita etiaꝫ patet ꝙ
si materia sit faciens ad fluxum in quantitate peccans vel qua/
litate ledens per eundeꝫ moduꝫ reduci potest: ⁊ ita omne acutū
igeniū facile discurrere poterit ad alias cās. Et ꝙ hec imagina
tio nō sit somniū adduco pro hoc intellectu vnum clarū textum
dñi Auice. 14ª tertij capitulo supra allegato dixit sic: Et multo/
tiens ē solutio vētris epatica qñ corpus nō recipit nutrimētū ⁊
reddit ꝑꝑ oppilatōeꝫ aut ꝓpter aliud. Et addit: ⁊ oēs spēs haꝝ
expulsionū epaticaꝝ ⁊ aliaꝝ nitunꝛ in veritate aut ad debilita/
teꝫ. s. retentiue aut fortitudinē. s. expulsiue. ⁊ ita pꝫ qd̄ dictuꝫ ē
de snīa Aui. ⁊ in hoc suꝫ ꝯtentꝰ circa gnālia. Iaꝫ circa spālia
fluxuū magis veniēdo circa vnū qñqꝫ fluxuꝫ in gnē obseruabiꝛ
ordo q est antea i alijs capitulis obseruatꝰ declarādo. s. primuꝫ
qd nōis ⁊ quid rei talis fluxus: deinde ponēdo distictōes ⁊ spēs
ꝯñr ponendo cās vniuscuiusqꝫ: ⁊ postea vltimate signa: postre/
mo curā. Qm̄ igiꝛ tres sunt spēs fluxus i gnē lienteria: diaria ⁊
disinteria. Primuꝫ de lienteria quid nōis diceꝛ: diciꝛ igitur a
lienon qd̄ ē lenitio ⁊ terion qd̄ ē itestinū i de liēteria lenitio ite/
stini. ⁊ ibi large sumiꝛ intestinū vt ēt amplectiꝛ stomachū: ⁊ ita
itelligiꝛ de stomaci lienteria. Circa quid rei notāduꝫ ē ꝙ iste
terminꝰ lienteria sumiꝛ tripliciter. Aliqñ pro fluxu humorali vt
Aui. 2ª primi capº 8º vbi dixit ꝙ adiuicē aliqñ ita ꝯplicanꝛ mor
bi ꝙ vnus curat alteꝝ: vt sicut vēter dixit Aui. idest fluxus vē/
tris vel diaria sanaꝛ ꝓpter oculoꝝ egritudinē: ita ⁊ lienteria flu
xus humoralis sanat apā lateris q2 curat aliqñ pleuresim. 2º su
mitur lienteria stricte magis ꝓ exitu cibi non ꝭm totuꝫ digesti
siue huiusmodi exitꝰ sit velox siue nō. ⁊ ista ē vera lienteria de q̈
est sermo. 3º sumiꝛ strictissime ꝓ veloci exitu cibi a stomacho i
eisdē q̈litatibꝰ ⁊ quātitatibꝰ ita ꝙ i cibo ñ ē fcā mutatio i colore
nec i sapore nec in qualitatibꝰ nec in quātitate. Et ita Gal. sex/
to affo. ꝯmēto primo in principio: ⁊ quarto afforismoꝝ cōmen/
to scd̄o etiā in principio. Et Rabimoyses 23ª particula dixit ꝙ
lienteria est cibi nō mutati exitus frequēs: ⁊ ita declarauit lien/
teriā ꝑ exitū frequentē cibi. ⁊ de illa lienteria nō oporteret i cu/
ra multū laborare: q2 ē morbꝰ acutissimꝰ i breui terminabilis vt
qñ nō trāsmutaꝛ cibꝰ in stomacho ꝓpter viciū ipsiꝰ stomaci: q2
cū nihil trāseat ad epar ⁊ sicut nō ifluente chimo ad mēbra non
pūt ipsa restaurari que tñ continuo dissoluunꝛ inde ē ꝙ modico
tp̄e durabit vita: etiā q2 ex tali lienteria facta ꝓpter essentialeꝫ
lesionē stomaci declaraꝛ ꝙ cā lesiua sit maxia: vñ in totū virtu
tes stomaci sūt defecte ⁊c. ita vt nulla fiat retētio cibi ⁊ nulla di
gestio i eo. Licet Gordoniꝰ in clarificatōe huiꝰ passus dixerit
ꝙ exquisite loquēdo in liēteria nō ē oīmoda indigō saltez quin
aliqd̄ benignū trāseat ad epar: q2 dicit ipse aliter eīm nō eēt vi/
ta. Et addit: nō corpꝰ ꝑ lienteriā ꝯsumiꝛ: qm̄ quātitas que tran
sit ē ita modica ꝙ sensu nō ē bene ꝑceptibilis: pro tāto diciꝛ ꝙ
educiꝛ id qd̄ sumptū ē in eisdē qualitate ⁊ quātitate quibus su/
mebatur: ⁊ fundat istaꝫ snīaꝫ qm̄ in ore fit aliqualis digō vel sal
tem preꝑatio: ēt ⁊ in itestinis gracilibꝰ maxime quoniā ēt in mo
noculo fit aliqualis digestio: vt vult Aui. 16ª tertij caplo primo.

Sed reuera salua pace tanti viri illud dictū aduersaꝛ in totū
sentētijs auctoꝝ: precipue Gal. superiꝰ allegati scd̄o suū dictū
non habꝫ euidentiā necessariā: qm̄ sine cibo ēt exterius sumpto
⁊ absqꝫ ꝙ aliud ad epar trāseat pōt vita notabili tp̄e permanere
qm̄ prima primi capº de humoribꝰ de iuuamētis flegmatis na/
turalis est vt tp̄e necessitatis ꝯuertaꝛ in sanguinē: ⁊ ꝯñter ex eo
poterūt mēbra restaurari sine cibo nouo trāseunt ad epar: prete
rea hoc ē ꝯtra experientiā de multis qui stāt sine cibo viuentes
ꝑ aliquot dies: de quibꝰ vidi experiētiaꝫ in vna moniali que ste
tit per. viij. dies sine cibo ⁊ potu: p̄terquam de potu aque ⁊ de
simili mā stant plures hystorie ꝭꝫ narrationē Alberti alamani ⁊
Cōmentatoris i ꝓblematibꝰ quas nō curo adducere ꝓpter ab/
breuiare. ⁊ dixit Alex. in cura vomitꝰ a flegmate dulci ꝙ ex zin
zibere petrosilino macedonico ex his fit digō ita ꝙ oīs humor
flegmaticꝰ

flegmaticꝰ crudus ī dietā. s. debitā obseruātibus nō solū mu-
tatum ⁊ extenuatū fit flegma: sed ēt in sanguinē bonū mutatur
mā vt sine querela nutrire possit talis humor: ⁊ sic pꝫ ꝙ stante
flegmate in stomacho absqꝫ hoc ꝙ cibꝰ nō sumeret posset corpꝰ
nutriri vt ē de aīalibus fridis decōbentibꝰ ī cauernis terre tp̄e
hyemis vt sumit prima affo. a Gal. neqꝫ sua rō stringit qꝛ ī ore
fiat digō aliqualis. nā lꝫ Aui. dixerit ꝙ nutriēs masticatiōe ali
quaꝫ in ore recipiat digōeꝫ ⁊c. ī stomacho tm̄ sic disposito vt sit
lienteria ꝑ essentiaꝫ ſm modū dictuꝫ nō offerunt cibaria masti
cabilia cū ēt potabilia trāsmutari nequaquaꝫ possint: ⁊ tamē fa
cilius est repleri potu q̄ꝫ cibo: vt vult Hypo. nō ēt est semꝑ ve-
rum ꝙ in itestinis supioribꝰ fiat aliqualis digō in cibo. nam in
virtute stomaci cui magis ꝓpriū est digerere q̄ꝫ in intestīs ita
ledi pñt vt auferant eius ōpatiōes retētiua. s. ⁊ digestiua: mul-
tomagis ēt ī itestinis quoꝝ virtutes ðbiliores sūt essentialiter.
sꝫ voluit. A. ꝙ in corꝑe bene disposito cibo digesto ī stomacho
essentialr̄ ⁊ nō habēte oēm perfectionē accidētalē ī digōne per-
ficiatur vltimate accidētaliter ab itestinis. De hac igit lieteria
tāquaꝫ icurabili Aui. nō fecit mentionē spālem: sꝫ de lienteria
scdo mō dicta: ⁊ similiter dixit Ras vt supra ī textu. Et vt cla-
rius itelligātur circa hāc mām verba Auic. ⁊ Rasis: qm̄ dixit
Aui. factꝰ a stomacho queꝫ approprıāt lieteric nō est totꝰ indige
stus ⁊c. ⁊ primo supponēda ē vna snīa. d. Gal. 6° de accidenti
cap° primo cuꝫ ē nocumētū in digerēdo ꝙ cibus aut nullo mō
mutat vt est ī lieteria ꝓpriissime sumpta aut īmutat. s. diminu-
te cōuertit aut corrūpit. ablata aūt ōpatio in cibo nō facit liete-
riam istaꝫ. s. ꝓpriissime sumptā vt supra neqꝫ corrupta digestio
qm̄ talis ē cā diarie vel colice passiōis vt supra: ⁊ non ē fluxus
cibalis sꝫ tātūmodo diminuta digō: vnde fit cibꝰ nō totꝰ vel ñ
totaliter digestus: ⁊ ꝯñternō totꝰ idigestus vt infra dicet latiꝰ.
⁊ similēꝫ snīaꝫ ponit. A. 13ª tertij tractatu 3° cap° primo dixit: ⁊
cibus quidē aut ꝯuertit ad id qđ necessario facit digōnem inte
grain. i. ꝯuenietem: aut ꝯuertit ad id qđ necessariaꝫ facit cōuer
sionem aliquaꝫ: ⁊ digerit digestione aliqua nō integra sꝫ sup.
diminuta: quia non attrahit corpus ex quantitate cibi ⁊c. s. suf-
ficientem quātitatem qua indiget ⁊ fit ibi extenuatio. Aut ter-
tio non digeritur omnino ⁊ cōtinuando dixit: ⁊ illud est ſm du
os modos. nam ipse tunc scilꝫ cibus aut remanet in dispositiōe
sua. s. nullo mō alteratꝰ: aut ꝯuertit ad substantiaꝫ corruptā. ⁊
sic his duobꝰ modis nō digerit oīo ſm Aui. ibi. ⁊ ita ſꝫ eū cor-
rupta digō pōt appellari ablata digō: ⁊ credo rōnabilr. ⁊ tunc
nō oīs ablata digō facit lienteriā ꝓpriissime sumptā: sꝫ illa tm̄
ī qua nulla fit īmutatio cibi. ideo ſm bonā loycaꝫ digō ablata ē
ōpatio ablata: sꝫ nō ē semꝑ ablata ōpatio: sꝫ hec dimittamꝰ lo-
gicis. Restat ꝙ ōpatio diminuta in cibū ē sola cā cum cibꝰ ali-
quo mō ꝯuertit vt fiat lienteria de qua ē sermo. Quia igit cibꝰ
cū aliquo mō ꝯuertit ⁊ nō ꝯplete pōt duobꝰ diuersis modis nō
ꝯplete ꝯuerti. Uno mō qñ in totū cibuꝫ aliqs gradus remissus
digōnis īprimit ⁊ nō cōplete digerit ⁊ sic ꝓprie vocat cibꝰ non
totaliter digestus vel nō totalr̄ idigestus. Alio mō nō complete
digerit qñ nō ſm oēm ꝑteꝫ cibi digerēdi digerit sed ſm aliquā
sic ⁊ aliquā nō. ⁊ hoc ꝯtingit ꝓpter inequalē ꝑparatōeꝫ ī cibo:
qꝛ vna ꝑs ē magis parata digeri q̄ꝫ altera vel ī se ex ipsiꝰ cibi ꝓ
pria dispōne vt stāte cibo difformi vel ex ꝑte situs cibi in stoma
cho. nā pars ī fundo stomaci situata ēt ī cibo vniformi ē magis
parata digeri q̄ꝫ alia. Proinde ordinauit nā vt cū illa ꝑs que ē ī
fundo ē digesta aperiat portanariꝰ vt illa ꝑs descendere possit ⁊
alie ꝑtes cibi nō adhuc sic digeste a ꝯtentiua stomaci mediātibꝰ
villis trāsuersalibꝰ sustinent. Et descēdendo ſm gradatōeꝫ cū
digerunt expellunt. Si ergo ꝯtingat virtutē ꝯtentiuā tanto
tp̄e cibū ꝯtinere virtute digestiua nō lesa ꝙ pars in fundo exñs
digerat ⁊ exeat digesta ⁊ tm̄ sit ꝯtentiua talr̄ debilitata ꝙ vltra
nō possit cibū ꝯtinere ⁊ ſm gradatōem digerere ⁊ missionem ⁊
egressionē facere: tūc egrediunt alie ꝑtes idigeste ⁊ sic dicit ci-
bus nō totꝰ digestus vel nō totꝰ idigestus: ⁊ tūc nō dꝫ dici nō
totalr̄ idigestus. imo isti modi diminute digōnis differūt sicut
⁊ totū ⁊ totalr̄ differūt. nā totū respicit ꝑtes quātitatiuas ⁊ to-
taliter graduales. Et de isto cibo idigesto ⁊ lienteria itellexit. A.
qm̄ declarādo dixit factꝰ a stomacho nō ē totus idigestus: ⁊ cā
illiꝰ ē debilitas virtutis retētiue qꝛ nō sustinet delatōeꝫ cibi nisi
vsqꝫ ad tp̄s in quo iaꝫ digerit sup. ſm partē ⁊ iaꝫ nō digeritur
sup. ſꝫ totuꝫ: deinde nō pōt graduare remissionē eiꝰ ⁊ egressio-
neꝫ eius ⁊c. ⁊ ita Aui. posuit vnū modū tātuꝫ lienterie vt cū nō
cibꝰ totus idigestus ꝑ moduꝫ dictū. Ras aūt in verbis suis cō
plectit nō tm̄ istuꝫ modū lienterie sꝫ ēt euꝫ in quo nō ē cibus to
taliter idigestus sꝫ remisse digestus ꝑ hoc ꝙ dixit: Cum cibus
more solito non morat in stomacho imo citius egredit nō muta
tus nisi paꝝ ⁊c. naꝫ siue a debilitate contētiue non potētis gra-
duare ⁊c. fiat cibus ſm partē idigestus: tunc ē veꝝ ꝙ non mo-
rat in stomacho sup. vel intestīs more solito ⁊ egredit nō muta
tus nisi parum. i. ſm modicaꝫ partem digestus ⁊c. si etiaꝫ a de-
bilitate digestiue non totaliter digerat tunc etiam egreditur a
stomacho ⁊ more solito non morat ⁊ egreditur non mutatꝰ ni-
si parū. s. partialiter digestus ⁊ tunc cū nō cōplete digerit alte-
rat ⁊ sic expulsiua stimulata expellit ⁊c. vt 13ª tertij de tarditate
⁊ velocitate descensus cibi ab Auic. ēt ꝓpter stomaci debilitatē
eū cibus ipsuꝫ grauat ⁊c. vt ibidē. Et ex dictis pꝫ ꝙ lieteria
dꝫ ꝓprie dici actio lesa qꝛ diminuta digō altero duoꝝ modoꝝ.
⁊ pōt vocari exiens mutatū: qꝛ cibus exit diuersus ab eo qđ cō
sueuit ⁊ sic pꝫ quid rei lienterie ⁊ spēs eius. Et qm̄ Gal. 6° de
accidenti caplo prio dixit: Non eīm satis ē medico habere no-
ticiā ꝙ stomachus nō digerit. s. ꝯuenietēr sed opꝫ precognoscē

cāꝫ quare hoc accidēs non fiat. ideo breuiter dicat ꝙ de causis
īmediatis corporalibꝰ lienteria hec attribuit debilitati virtutis
digestiue stomaci qm̄ semper in ea ē actio digestiue stomaci le-
sa circa cibum vt dictū est. ⁊ hoc vel ꝓpter essentiā vt cū fit a
frigiditate siue a diminuta caliditate stomaci: ⁊ tunc fit cibꝰ nō
totaliter digestus vel ēt per cōitatem vt per cōitatem lesionis
cōtentiue vel expulsiue ad quaꝫ sequit impotētia digestiue ad
debite digerendū totū cibū: ⁊ maxie fit ꝓpter debilitatē cōten
tiue ⁊ tūc fit cibꝰ nō totꝰ digestus: cuius cā ē debilitas ꝯtētiue
vt dicebat Aui. qđ verū ē pricipaliter lꝫ īmediate sit lesio ī dige
stiua per cōitatē ipsiꝰ ꝯtentiue. Unde sic dicit Gal. inter ꝯtēti-
uaꝫ ⁊ expulsiuā ē q̄dā determinatio qꝛ opꝫ ꝯtentiuaꝫ cedere vt
possit expulsiua expellē: ⁊ tūc dicimꝰ ꝙ ē nocumētū ī expulsiua
lꝫ sit primū ī ꝯtentiua vt cū lubricitas ꝓhibet virtutē ꝯtentiuā
qꝛ non stat operatio debita ꝯtentiue: ⁊ ecōtra aliquādo in certo
fluxu ascribit debilitas ꝯtentiue qñ tm̄ principaliter cā ē ī expul
siua vt cū stat stimulus ⁊ acuitas facta ē in sensitiua si cōtingat
vt fiat exitus cibi idigesti ⁊ simul cū humore expellat cibꝰ ascri-
bit tūc aliqñ ad debilitatē ꝯtētiue ⁊ aliqñ ad ðbilitatē siue forti-
tudinē expulsiue. Silr̄ ꝯtigit ī ꝯtētiua ⁊ digestiua qm̄ ꝯtentiua
ꝑparat digestiue: ⁊ ita aliqñ nocumētū vniꝰ virtutis alteri ascri
bit virtuti cui erit nocumētū tantū per cōitatē ⁊ nō per eētiā.
In lienteria tm̄ ꝓpriissime sumpta semper ē actio lesa simul ꝯtē-
tiue ⁊ digestiue qꝛ ē ablata vtriusqꝫ operatio lꝫ ēt aliqñ sit lesio
in expulsiua ⁊ declarātur he cāe spāliter a dño Auic. de signis
fluxuū oīum modoꝝ ad principiū capituli vos videbitis ⁊ infra
loco suo erit sermo. Et he debilitates sequi possunt oēm mali-
tiā cōplōnis vt supra visuꝫ ē. ⁊ lꝫ dixerit Auic. ꝙ vtplurimū fit
lapsus ī ꝯtentiua a fridıtate ītelligat. i. ī pluribꝰ vicibꝰ nō vtplu
rimū. i. ꝓpter excessiuā malitiā frigiditatis qꝛ ēt fit ꝓpter cali-
ditatē vel fieri pōt talis lapsus ⁊ ēt ꝓpter humiditateꝫ vt supra
dictū ē. Alia cā de corporalibꝰ magis mediate ē ꝓpter materiā
flegmaticā viscosaꝫ adherentē superficiei stomaci vnde nō di-
mittit cibū figi ī stomacho tāto tēpore vt perfecte digerat vnde
illa humiditas relaxat ꝯtētiuā ⁊ sic egredit cibus nō totalr̄ idi-
gestus. Alia cā ē vlcus ī stomacho vel ī mēbris vicinis. Nā ex
vlcere in stomacho fit nocumētū ex cibo ita. s. vt expulsiua īsur
gat ad expulsionē ⁊ sic silr̄ fit ex vlcere intestinoꝝ vicinoꝝ sto-
macho vel ꝓpter mām saniosaꝫ que resudat ad stomachuꝫ vel
aliter ꝓpter cōicatū nocumentū sua vicinitate ad stomachum.
Alia cā ē ꝓpter dolorē stomaci vel ꝓpter dolorē circūstātiū mē
broꝝ ⁊ hoc duplr̄. Nā dolor stomaci facit fluxū attrahēdo ma
terias nociuas aliunde vel ēt qꝛ dolor resoluit spūm ⁊ debilitat
ꝯtentiuā vt nō possit ꝯtinere vel digestiuā vt nō possit digere-
re. Alia cā ē catarrus. i. oīs fluxus hūoralis ab omnibꝰ alijs mē
bris ad stomachum siue sit mā acuta vt colerica siue acetosa vt
flegmatica siue melācolica acuta fluens ad os stomaci aut non
acuta relaxās. Alia cā ē vētositas que ī stomacho agitat cibum
⁊ nō permittit vt imprimat gradus ꝯueniēs digestiōis ī cibū ⁊
ꝯñter expellitur. Aliqñ ēt fit ꝓpter apata vel ꝓpter vulnus: ⁊ sic
oēs cāe que possunt eē cāe vel malitie ꝯplōnis vel male ꝯpōnis
vel solutōis ꝯtinui substātie stomaci possunt esse cāe fluxus lien
terici vt ēt supra dicebatur in cāis fluxuū ī vniuersali. Ex ꝑte
ēt causaꝝ extrinsecaꝝ possunt eē cāe fluxus prio ex parte cibi qꝛ
aut cibus nocet sua quātitate aut multa aut pauca: ꝓpter mul-
titudinē eīm superat virtus ꝯtentiua vt nō possit cōtinere neqꝫ
digestiua digerere: vñ egredit sicut intrauit vt dicit Auic. Ex
paucitate ēt qꝛ ē paucus ⁊ facile digestibilis ⁊ ī stomacho calido
vt de brodio ⁊ lacte dicitur tūc alique partes eius facillime cō-
mutabiles ⁊ digestibiles nō ꝯueniēter alterant imo adurūtur ⁊
sic expellūt simul cū alijs ꝑtibꝰ nō digestis ⁊ sic non ē totꝰ cibꝰ
idigestus lꝫ ex parte ēt huiꝰ cāe fiat diaria. Aut ex cibo ēt ꝯtigit
vt ꝑꝑ q̄litatē ī cibo vt caliditatē ⁊ igneitatē mordicātem vel ꝑꝑ
frigiditatem eius quia debilitat cōtentiuaꝫ vel digestiuaꝫ. ⁊ sic
aqua frigida sepe facit fluxuꝫ lientericū ꝓpter etiā nimiaꝫ hu-
miditatē: vt si cibꝰ sit nimis humidus ⁊ subtilis ⁊ sic pōt resu-
dare ꝑ portanariū ipo clauso remanēte ⁊ ꝓprie cū ab epate mul
tuꝫ diligit vt ē vinū subtile ⁊ ꝓprie dulce: tunc descēdit ꝑ ꝑte
ad itestina non digestū: ⁊ ad istuꝫ modū reduci pñt aliq fructus
humidi ⁊ subtiles multū ſm eoꝝ aliquas ꝑtes vñ exeunt idige-
sti ſm partē. Alia cā sumit ex parte cibi ꝓpter venenositatē cibi
qꝛ nā ipm̄ refugit ⁊ sic fungi ⁊ alia cibaria venenosa faciunt flu-
xuꝫ: ⁊ ad istuꝫ ēt reducit ille q fit ex cibo in quo ē virtꝰ solutiua
vel lenitiua. Alia cā ē abomiatio stomaci qñ stomachus aborret
ab aliquo cibo vt a vino ꝓpter occultā ꝓprietatē vel caseo tūc
similiter refugit ⁊ ipsum non sustinet ⁊ aliqui ab alijs rebus cū
ꝓprietate fugiūt. Aliquādo ēt qꝛ cibus abominabilis ē qꝛ male
preparatꝰ vt ī stomacis delicatis. ⁊ sic ēt medicīa sumpta ꝑ su-
perius aliqñ fluit a stomacho antequā ꝑparet a stomacho ⁊ di-
gerat. Aliquādo ēt ꝓpter ordinē non debitū seruatū vt ꝑposi-
to cibo de facili digestibili: ⁊ postea succedēte imediate cibo sti-
ptico vt cū primo comedit lac deinde imediate pira assata: tunc
pira nō ꝯtinebūtur debito tp̄e in stomacho neqꝫ lac digeretur
sufficiēter: imo ipsuꝫ totū precipitātur ⁊ exhibit nō digestum.
Uel qñ prio sumūt cibaria grossa ⁊ difficilia vt panis durus ⁊
caseus vetus ⁊ postea vel oua sorbilia vel brodiū tūc cibus vlti-
mus qꝛ facilis digōnis putrefit ī tp̄e in quo cibus durus ī fun-
do existēs pro ꝑte digerit ⁊ tunc expellit ⁊c. licꝫ iste modus ma-
gis faciat diariā saltē ſm partē. Aut fit exitus cibi ꝓpter medi-
cinas vt ꝓpter remanētiā virtutis medicinaꝝ ī stomacho que
impressit notabilē lesionē in virtutibꝰ ⁊ debilitatē fecit in contē
tiua aliqñ ēt remanet in villis stomaci de substātia ipsiꝰ medi-

cine vt de scamonea ꝯtingit qñ nimis terit̃ q: ĩbibit̃ ĩ villis sto
maci ⁊ debilitat̃ natura: ⁊ tunc iste fluxus aliquādo ē ꝑiodicus
dicit. A. q: in tempore determiato aggregata ista mã faciet flu/
xum lientericū ꝑ modū supra dictū de dolore: qm̃ nō oīs modi
ca ps de mã pōt facere fluxū. Aliqñ ēt fit fluxus ex venenis cor/
rodentib⁹ substātiam stomaci. Aliqñ fit a casu ⁊ ꝑcussiōe fluxus
cibalis: q: ꝓpter ꝑcussionē ⁊ casum fit agitatio in cibo: ēt aliqñ
in humoribus ⁊ mixti cū cibo faciūt ad lubricitatē ĩ cibo vel fit
ꝙ cibus nō pōt debite digeri: ⁊ sic ēt motus laboriosus post ci/
bum factus ē cā citi descēsus cibi ĩ stomacho. Et aliqñ fieri pōt
ab aere calefaciēte liquefaciēte humores versus stomachuz vel
humectāte relaxāte ip̄m stomachuz vel sua friditate ĩpingente
mãs ad interiora: vel ēt sua siccitate mēbra extrinseca ꝯstringen
te: ⁊ sic ꝑ diuersos mōs pōt causare lienteriā per modū notuz:
alie ēt pñt adduci cause: sed iste quia magis cōmunes sufficiant.
Cōseqnēter restat dicere de diaria tāquā de scd̃a spē fluxus
⁊ in hac seruabit̃ ordo sicut ⁊ supra ĩ liēteria habit⁹ est. Primo
videbit̃ quid sit diaria. 2° ponētur distinctiōes ⁊ species eius.
3° cause. Pro ĩtelligētia specialiori positoꝝ ĩ lr̃a ⁊ toti⁹ mate/
rie de diaria: Primū videam⁹ scd̃z ordinē quid sit diaria. Dia
ria igit̃ est flux⁹ humoralis simplex. i. fluxus sine cibo ⁊ sine mē
brorum excoriatōe distinguēdo oēs fluxus ĩ lienteriaz diariam
⁊ disenteriā: ⁊ s̃m hoc est diaria cōis etiā ad coliricaz passiōez:
sz pōt distingui special'r ab ea per differētias ꝓprias colirice: q:
diaria nō est acutissim⁹ morb⁹ neq3 cū vomitu. Species eius
quidā est flux⁹ simplex diaricus quidaz ꝯposit⁹: qm̃ quidam fit
ex simplici humore: quidaz fit ex diuersis ⁊ est cōpositus ⁊ sim/
plex: quidā ē flegmatic⁹: quidā sanguineus vel coleric⁹ ⁊c̃. qui/
dam ꝯposit⁹ ex eis: ⁊ sanguinei spēs sunt plures. Alia diuisio
ip̄ius diarie: quedaz est stomachalis: quedā intestinalis quibus
ꝓprie ascribit̃: quedā ē cerebralis: quedaz ab ore: quedā splene
tica: quedaz a renib⁹: quedā a matrice: quedā a toto: quedā epa
tica ꝓprie vt supra in diuisiōib⁹ gnālibus. De fluxu ĩtestinali
primū dicet̃ de cāis eius. dicit igit̃. A. de fluxu ĩtestinali ꝙ du
plex est. s. cum excoriatōe ⁊ sine excoriatōe. Et istius quidaz est
fluxus ĩtestinalis ĩtestinoꝝ quiq3 superiorū ⁊ quidā intestini re
cti: ⁊ de hoc ē specialis cura ab auctorib⁹ ꝑ se facta: de quo dice
tur infra cū erit sermo de tenasmone. Fluxus igit̃ talis ĩtestina
lis ĩtestinoꝝ superioꝝ dī fluxus lubricatiu⁹. i. lubricitas ĩtesti/
norum cōicat ĩ causis. In multis cū lubricitate stomaci. s. ĩ de/
bilitate retētiue ⁊ fortitudine expulsiue: ⁊ in mã lubricāte super/
ficiem ĩtestinoꝝ. nā propter multitudinē humoꝝ grauantiū cō/
tentiuaz stomaci fit lubricitas stomaci ⁊ simil'r ĩ ĩtestis. Idē in/
telligit̃ de mã lubricāte. s. chilosa vel humorali: q: ꝓpter eam
aliqñ nō figitur chilus tanto tempore in stomacho vel ĩtestinis
vt possit debite sugi per meseraicas: ⁊ consequenter fit fluxus
chilosus ⁊ ꝯñter humoralis āpliādo humoralē etiaz ad chilosū
vt ē mēs auctorum. ita ēt sicut ex acuitate medicinaꝝ fit diaria
passio stomachalis ita ēt intestinalis. Ex catarro ēt fluēte ab
alijs mēbris cōicant: q: sicut fluit mã de alijs mēbris ad stoma/
chum ⁊ corrumpit̃ cib⁹ in stomacho: ⁊ ꝯsimiliter ex humore flu
ente ad ĩtestina fieri pōt eodē mō fluxus. Cōicāt ēt ĩ apate: q:
sicut ap̄a ledit cōtentiuaz stomaci ita contentiuaz intestinoruz:
ēt ⁊ in dolore q: sicut ex dolore trahunt̃ humores ad stomachū
ita ad intestina: ēt ex punctōe in intestis fit talis fluxus. Cōi/
cant ēt ex ꝑte ciboꝝ: q: ex acuitate coꝝ vel ex malo ordine cum
corrumpit̃ ĩ stomacho vel ĩtestis. Sz si cibus sit ĩdigestus debz
dici liētericus. In quibusdaz tñ nō cōicant videlz in vlcera/
tione: raro eīm fit vlcus in stomacho vnde fit diaria: sz sepe fi/
unt vlcera in intestis vñ fit diaria passio: qm̃ vtplurimū magis
accidūt vlcera ĩ intestis q̃3 ĩ stomacho: ⁊ hoc singulariter ꝓpter
plures meseraicas deferētes colerā ad intestia q̃3 ad stomachuz
quāuis ēt possint fieri ĩ stomacho. Nota tñ hic vtiliter ꝙ du
pliciter pōt dici aliquez fluxū eē cū excoriatiōe vel sine. vno mō
ꝙ sit sine excoriatōe. i. ꝙ secū nō cōiungat̃ excoriatio. Alio mō
ꝙ illius fluxus cā nō sit excoriatiua. i. excoriationē faciēs ⁊ op/
posito mō cū excoriatiōe cū primo mō cū diaria pōt eē excoria/
tio: vt pz cū fit diaria ex vlcere stomaci vel ĩtestioꝝ: ⁊ ex hoc pz
ꝙ hoc argumentū nō valet: iste ē fluxus cū excoriatōe ergo ē di
senteria: sz bene valet si sit fluxus cū excoriatiōe scd̃o mō. i. iste
fluxus hz cām excoriātez ergo est disenteria: ⁊ iō prius disente
ria dicit̃ flux⁹ excoriatiu⁹ q̃3 fluxus cū excoriatiōe. Et hoc no
tate ꝓpter dicta supra de differētia ĩter diariaz ⁊ disenteriam:
lz aliquotiēs medici nō curantes de ꝓprietate terminoꝝ: appel
lant ēt disenteriaz oēm fluxū cui cōiungit̃ excoriatio: ĩmo etiaz
aliqñ largius vt ĩfra videbit̃ cuz erit sermo de disenteria. Et
ex his patēt cāe diarie stomatice ⁊ intestinalis. Cōsequēter sūt
ponēde cāe alioꝝ fluxus. Igit̃ cerebralis cā ē mã descendens a
cerebro ad stomachū que sua grauitate facit fluxū: aliqñ ēt sua
lenitate facit fluxū: ⁊ ēt sua acuitate ledere pōt ita vt fiat flux⁹: ⁊
sic diuersis modis pōt fieri fluxus a cerebro: ⁊ eodē mō fit flux⁹
ab ore ꝓpter humiditates fluētes ab ore ꝑ meri in stomachum:
⁊ ꝑ humiditates in radice lingue: ⁊ iste cause precipue occurrūt
in pueris. Cōtingit ēt ꝓpter vlcera vel pustulas in ore vt acci/
dit ĩ habētib⁹ alchola: fit ēt ab ore maxime ĩ pueris hora produ/
ctionis dentiū lienteria ⁊ diaria: q: ꝓpter doloreʒ attrahit̃ mã
ad ꝑtes oris: ⁊ postea illa mã defluit ad stomachū: ⁊ ꝓhibēs di/
gestionē fit fluxus. Et dicit Gal. 3° affo. ꝙ dolor talis scindē/
do gingiuas ē vehementior q̃3 spine pūgentis: ⁊ ita per aliū mo/
dum facit fluxū: qm̃ talis dolor facit eos vigilare: ⁊ ita corrum/
puntur digōnes ĩ ip̄is pueris: ⁊ sic fit flux⁹. Flux⁹ aūt a splene
tres sunt cāe: precipue ex parte lexiōis ĩ virtutib⁹ ip̄ius splenis.

Prīa est debilitas attractiue splenis: vnde nō sufficiēter attra
hit depurādo sanguinē ab hūore melācolico ⁊ sic remanet san
guis melācolicus in epate vel ad mēbra trāsmissus respuit̃ sepe
ĩ mēbris: ⁊ ita grauata virtute epatis irritat̃ ad expulsionē ⁊ ex
pellit ad intestina ꝓpter coꝝ vicinitatē. Scd̃a cā ē debilitas
expulsiue splenis q: cū splen nō ꝯuenienter expellit mãm illam
melācolicā attractā vel sensibiliter vel ĩsensibiliter ad dicta mē
bra vt ad os stomaci ꝓ parte illa mã ibi aggregata irritat virtu/
tem ita aggrauatā ad expellendū ⁊ tñ virtus nō obtinet dñium
ad expellēdū per viā ꝯueniētez: vñ ꝯñr aliñde expellit̃ vt ꝑ me/
seraicas ad intestina. Tertia cā ē fortitudo expulsiue ip̄i⁹ q:
expellit de humore melācolico plusquā ꝯueniat verbigr̃a ad os
stomaci ⁊ ita deijcit̃ digestiua stomaci ⁊ fit fluxus stomachalis:
vel si defluit ad ĩtestina fit fluxus intestinalis. pōt ēt cā eē in via
media stāte oppilatōe ĩ illis poris per quos defert̃ mã ad ipsum
splenē. vnde cū nō possit ad ipsuz pelli pellit̃ ad ĩtestina ⁊c̃. ⁊ sic
fit fluxus. Cā aūt fluxus cā renū vt multū ē debilitas attra/
ctiue renū q: nō debite attrahāt multū de humido aquoso re/
manet in epate ⁊ trāsmittit̃ ad intestina ⁊ fit fluxus aquosus si/
cut ex opposito fit stipticitas vētris. vñ dicit̃ in affo. vrina no/
ctu facta paucū secessū significat. ⁊ ecōtra pōt ēt ꝯtingere ex op
pilatōe in medijs vijs ad renes. Fluxus aūt facti a matrice cā
sumit̃ ex parte retētionis mēstrui. nā cū retinet̃ sanguis men/
stru⁹ qui nō dz retineri ille sanguis regurgitat ad epar ꝑ venas
mēstruales ⁊ tādē per meseraicas expellit̃ ad ĩtestina. Fluxus
vero facti a toto prīa cā dicit̃ fortitudo expulsiue ĩ toto expellen
te supfluitatē quāti vel qualis: vñ ē ĩ cā flux⁹ vētris. nā sepe ag/
gregat̃ supfluitas ĩ toto que grauās virtutē facit fluxū vt appa
ret ĩ crisib⁹ ĩ corꝑib⁹ multū repletis siue corꝑib⁹ cachocimis in
quib⁹ fiūt eūones sinthomatice. Aggregat̃ aūt ĩ toto multitu/
do mãe ꝑꝑ multas cās. vna ē ꝓhibitio resolutōis a toto ꝑꝑ stri
ctionē poroꝝ ĩ toto a cā frida vel a cā exiccāte vt a vētis borea/
lib⁹ aut a balneis aluminosis: ⁊ sic aggrauata virtute fit expul/
sio ĩmoderata. ⁊ ita ēt friditas aeris siue vēti pōt eē cā hui⁹. Et
lz dicat Gal. ꝙ friditas ĩtrinseca membroꝝ ē cā fluxus: ⁊ extri
seca ē cā ꝯstrictōis: ĩtelligit̃ nō semꝑ q: exñte plenitudine ĩ prin
cipio ꝑ ꝯpressionē ē cā flux⁹. Et iō applicatio balneoꝝ vel ēpla
stroꝝ stipticoꝝ ĩ principio supra vētrem addit ad fluxū vt Mes.
ĩ canone 3° qñ medicīa nimis supfluit. 2ª cā multiplicatōis ma/
terieꝝ ĩ toto dicit̃ eē multiplicatio cibi plurimū nutritiui nō fa
cto exercitio 2ª primi de cāis replōnis. 3ª causa hui⁹ ē dimissio
exercitij ꝯsueti qm̃ ē cā replōnis. 4ª ē dimissio ꝯsuetaꝝ eūonuz
vt dimissio fluxus emoroidalis ⁊ menstruoruz ⁊ fluxus sangui
nis narium incōsucto. Alia causa abscisio alicuius mēbri nota/
bilis vt manus aut pedis ⁊c̃. vel ipsius indebita membri attra/
ctio: quia materia que cōsueuerat fluere ad illud membruz reti/
netur in ambitu totius: ⁊ tandē fit fluxus. Causa principalis
fluxus a toto dicitur esse debilitas ꝯtentiue. nā aliqñ ĩ extreme
debilibus fit vētris fluxus vel in ꝓpinquis morti per viā reso/
lutōis: nā tūc sic relaxat̃ humidū ꝙ sua grauitate se ꝯuertit ad
ĩtestina ⁊ fit fluxus qui ē ĩperceptibilis. Ad hāc cām reducit̃ flu
xus qui fit in plurimū timentib⁹ vt in his qui mortē expectāt q:
virtus relaxat̃ ⁊ fit fluxus: lz ēt in his fiat ꝑ aliuz modū notuz.
Tertia cā ē ꝓhibitio receptōis nutrimēti membroꝝ in eis: ⁊
hoc ē cū est toti ⁊ cuilibet ꝑticulari mēbro ⁊ sic illa ꝓhibitio nu
trimenti facti ĩ epate qñ nō recipit̃ in mēbris fit vel ipsis mēbris
ĩfrigidatis ⁊ q̃ in virtute ꝯgelata vel ꝓpter oppilatōez ĩ vijs vel
ꝑꝑ debilitatez mēbroꝝ in attrahēdo vel ꝓpter nutrimentū nō
esse bñ qualificatū: ĩmo nāe membroꝝ ꝯtrariū vñ abūdat ĩ toto
vel in venis: ⁊ sic tādez grauans virtutez expellitur ad ĩtestina.
Alia cā ē caliditas adurens ⁊ eliquās vt in febrib⁹ adurētib⁹
⁊ caliditate liq̃faciente humidū pingue illa mã defluit ad ĩtesti/
na: caliditas ēt resoluens ꝑ aliū modū facit fluxū vt q: debilitat̃
virt⁹ resoluēdo instr̃m vt ip̄ū3 quo mediate ꝑficit̃ digestiua per
viaz ēt debilitatis ꝯtentiue a caliditate fit fluxus. Alia cā su/
mit̃ ex ꝑte materiei peccātis q̃litate nō quātitate vt qñ mã que
ē in toto dicit̃ maligna: ⁊ vt sic dieta alexandrina facit ad fluxū
vt dicit Gal. 2° affo. cōmento 2°: q: comedat porros allea cepe
sal ⁊ acetū ⁊ huiusmodi: vñ gñantur humores nitrosi salsi ⁊c̃. q
terrent mēbra vel multū expulsiuā stimulant. Cā aūt fluxus
sinthomatici ꝑter cāz nocentē dicit̃ fortitudo expulsiue ex vna
ꝑte ⁊ ex alia ē habilitas ad expellēdū: talis aūt habilitas habet̃
qñ ē obedientia ex ꝑte meatuuz ⁊ ex ꝑte mãe ⁊ sic fit fluxus sin/
thomaticus ereticus. Aliqñ etiaz fit fluxus regularis his ꝯcur/
rentib⁹ a virtute secernente iuuamētū a nocitiuo ⁊ nocitiuū ex
pellente. Pro fluxu vero epatico ē sciēdū prīo ꝙ tripl'r dicit̃
s̃m auctores: aliquotiēs fluxus epaticus prīo dicit̃ fluxus epati
cus quicūq3 fluxus pēdens ab ipso epate. i. cui⁹ cā ē epatis lesio
siue ab epate res humoralis demandet̃ siue nō: ⁊ hoc mō flux⁹
chilosus siue oppilatiu⁹ ex meseraicis siue ex debilitate attracti
ue epatis ꝯtingens appellat̃ fluxus epaticus. 2° mō sumit̃ flu/
xus epaticus ꝓ fluxu humorali qñocūq3 ab epate ꝓueniente vi
cio epatis vndecūq3 ip̄m epar ledat̃ siue in ꝯplōne siue in ꝯpōne
siue vnitate ⁊ qualiscūq3 sit mã que ab ipso ad intestina deferat̃
siue eruginosa siue feci similis fuerit vt volebat Gal. 5° interioꝝ
cap° 8°. Et iste fluxus epaticus aliquotiēs dicit̃ disenteria epa
tica metaforice vt dicebat Cōciliator dr̃ia. ccxx. cū tñ ĩ ea rarissi
me excoriatio intercedat. ⁊ hoc mō sumebat Halya. 3° practice
tractatu de hoc fluxu epatico dixit in principio capituli: Epatice
disenterie medela ⁊ cura per difficilis ē ⁊ pauci ab ea liberāt̃ eo
ꝙ medicoꝝ multi paꝝ epatis cognoscāt debilitatez ⁊c̃. 3° mō
sumit̃ strictius ꝓ fluxu sanguineo lotiuo: ⁊ sic dicit̃ epaticus ꝓ/
prijssime

priissime a medicis: qm̄ per euz cognoscit̃ debilitas epatis: p̄cipue digestiua cui ꝓprium laudabile est sanguinē generare: vt volebat Gal. loco supra allegato: ⁊ de his oībus erit sermo: lꝫ principaliter de epatico primo ⁊ scḋo mō sumpto tāquaꝫ de magis cōi. 2° sciendū de diuersitate fluxuū epaticoꝝ ſm q̄ dictuꝫ ē supra q̄ diuersitas fluxꝰ quādoqꝫ sumit̃ ex parte coꝝ que expelluntur: ⁊ sic fluxus epatici multipliciter distinguūt̃: qm̄ quidaꝫ ē chinosus vel chilosus quidaꝫ aquosus: vt cuius substantia est aquosa similis aquositati idropicoꝝ: aut quidaꝫ lotiuꝰ vt cuius substātia ē lotiua: ⁊ ē cū emittit̃ substātia sicut lotura carnis qn̄ aqua ē remisse tincta ſm totū vel qn̄ aliqua ps ē rubea ⁊ aliqua nō. 4° ē fluxus colericꝰ cuius mā colerica ē colera nālis vt rubea vel citrina vel preternām vt vitellina prassina ⁊ eruginosa. Quidam aūt dicit̃ esse virulētus qn̄ mā est sicut virꝰ. Quidam aūt vlcerosus ⁊ quidā corrosiuꝰ: vt qn̄ emittit̃ substātia que q̄si decidit̃ ab vlcere sicut sanies inspissata: vel qn̄ emittit̃ substātia que decidit̃ quasi ex mēbro vt substātia que videt̃ quasi rasura dicit̃ corrosiuus. Quidā aūt dr̄ eē fetidus quidā nō: ēt quidaꝫ dicitur eē sanguineꝰ de quo dixit Ras 8° ꝯtinētis capº primo: oēs species fluxꝰ sanguinei sunt quattuor. Pria in qua sanguis euaūr iterpolatim: ⁊ hoc accidit ī quo īcisa ē pars membroruꝫ aut diuisuꝫ ē exercitiū: ⁊ sup. talis ē purꝰ. 2ª ī qua sanguis euacuatus est similis aque carniū vel loture. 3ª ī qua sanguis emittitur similis feci sanguīs habēti splendorē in se. Addit in his tribus spēbus de quibꝰ dictū ē: euāatur sanguis supabūdans subito. Sꝫ ē 4ª species ī qua fit passio vlceꝝ intestinoꝝ ⁊ emittitur paulatiꝫ īter raritates modicas: ⁊ tunc forte emittit̃ sanguis purus ⁊ pfectus: aut forte efficit̃ coagulatꝰ: aut forte mixtus ē cū putredine ⁊ excoriatiōe vlceris: ⁊ corpoꝝ pāniculoꝝ ipius qui sunt ptes intestinoꝝ. hec ipse. Ex his pōt colligi q̄ prima spēs magis pendet a toto: de quo supra dictū est. vltima magis ē intestialis vel disenterica. secūda ⁊ tertia magis sūt epatice. Quidaꝫ ēt ē fluxus ī quo educit̃ quoddā grossuꝫ spissuꝫ sicut substātia carnis epatis aut educit̃ sicut fel nigruꝫ subtile aut sicut nigrum feculentū vini aut sicut feculētum nigrū ⁊ ē spissum sanguis: ⁊ quidaꝫ ē diuersorū coloꝝ: ⁊ sic sunt. xiij. species. Alia diuisio: quidā fluxus epaticꝰ ē cū fe. ⁊ quidā sine fe. ⁊ hoc ē multum cōsiderandū. dicebat Gal. 5° iterioꝝ reprehendens medicos qui de hoc nō faciebāt cōsideratione. Circa cās aūt fluxꝰ diarici primo dicet̃ ī genere deinde specialiꝰ de causis specieꝝ eius sic procedat̃. Causaꝝ quibꝰ fit talis fluxꝰ: vna cā ē apostema ⁊ maxie calidū: q̄ semꝑ aliquid resudat virulētū ab epate calido: aut ipm̄ apa rumpit̃ siue digestū sit siue nō: ⁊ sic educitur virulentū vel saniosum ꝑ secessuꝫ. aut fit scḋo ꝓpter oppilationē: qm̄ cū aperiunt̃ oppilatiōes māe multo tp̄e retēte expelluntur ⁊ fit fluxus. aut fit ꝓpter scissurā venaꝝ. ꝑ scissuraꝫ etiā itelligendo apertionē poroꝝ venaꝝ. aut fit ꝓpter vlcꝰ ꝯsequēs scissurā. aut fit ꝓpter debilitatē attractiue: q̄ attractiua epatis vel meseraicarum non attrahit qḋ debet. aut propter debilitatem contentiue: quia non sustinet qḋ est aggregatū in epate vel membris tempore conuenienti. aut propter debilitatē digestiue quia nō debite seperat superfluitates a sanguine nec conueniēter digerit. vel fit ꝓpter excessuꝫ ī expulsiua qn̄ expellit citiꝰ q̄ꝫ oꝫ vt antequā mā sit ꝯuersa in sanguinē ⁊ sic vicio expulsiue fit fluxus. Aut ē ꝓpter oppilationē mediā. s. vel ī mēbris posterioribus ad epar vel ī gibbo epatis ⁊ sic mā nō pōt trāsire ad membra lꝫ factus sit sanguis ī epate. Aut ꝓpter oppilationē ī epate scꝫ ī ꝯcauo vt ꝓpter oppilationē ī meseraicis aut ꝓpter acuitatē māe ⁊ mordacitatē q̄ mā ē multū stimulatiua virtutis vt q̄ genita ex cibis acutis mordicatiuis aut ex replōne que euāatur ⁊ sic sunt duodeciꝫ vel. xiij. cāe. Dicit tn̄ Auic. q̄ omēs iste cāe reducūtur ad duas vel ad fortitudinē virtutis vel ad debilitatē virtutis: ⁊ iste sūt cāe generales fluxus epatici. Cāe autem spāles diuersitatū ex parte eiꝰ qḋ emittit̃: q̄ pria cā erat mā chilosa: tūc cā huius aut ē debilitas attractiue epatis vel meseraicaꝝ ī attrahēdo vel ē oppilatio in sinu epatis vel ē oppilatio ꝓpe ī meseraicis vel ē partiꝫ debilitas attractiue epatis ⁊ ptim expulsiue stomaci. qui tn̄ ē ꝓpter oppilationē ī ꝯcauo epatis ē ꝓprie iste qui cōiter vocatur chilosus: ⁊ talis tendit ad aliqualem ruborē: ⁊ hoc ē qm̄ fuit attracta mā chilosa ad meseraicas ⁊ nō pōt ampliꝰ trahi ad epar ꝓpter oppilatōem ꝯcauitatis epatis ⁊ sic in meseraicis fuit aliqualr̄ alteratꝰ. ⁊ qn̄ fit oppilatio in meseraicis nō ē alteratꝰ ad rubeū sed ē albus: ⁊ iste ꝓprie dicit̃ oppilatiuus qui fit ꝓpter meseraicas. Cā fluxus aquosi ē causa idropisis asclitis: ⁊ oēs cāe asclitis similiter pn̄t eē cāe huiꝰ: sed solū differt in hoc q̄ mā talis aquosa recipit̃ in ītestinis ⁊ sic fit fluxus ⁊ nō sic ī idrope. Cāe vero ablutiui fluxus dicit Gal. 6° de accidēti sunt debilitas digestiue virtutis ipsius epatis ⁊ mā ē plus alterata q̄ꝫ que supra dicta ē de oppilatiua qn̄. s. virtꝰ digestiua non pōt oēm debitū graduꝫ digōnis īprimere. vel cā ē debilitas sequestratiue ⁊ digestiue quo ad sepandū q̄ nō ē facta debita sequestratio aquositatis a mā sanguinea: vel ēt quia nō fit debita suctio aquositatis a renibꝰ ꝓpter oppilationē eoꝝ vel debilitatē eorū in attrahēdo. Cāe fluxus colerici sūt oēs cāe gn̄atōis ⁊ multiplicatōis colere de quibꝰ dictuꝫ ē supra in caplo de icteritia ⁊ ex parte ciboꝝ ⁊ exercitij ⁊ passionū aīalium ⁊c̃. Cāe virulenti fluxus. per virulentū si intelligis virus subtile cā dicit̃ vtplurimū eē resudatio virus ex apate calido ⁊ maxime si sit ī ꝯcauo epatis vel ēt in meseraicis: q̄ stimulādo expulsiuaꝫ facit fluxum. sed si per virulentū intelligis sanieꝫ: causa ē ruptio adubelati. i. apatis saniati cū mā saniosa ipsa educit̃ ꝑ intestina. vel cā aliqn̄ ē apertio oppilationū ꝓpter retentionē superfluitatum: qm̄ ille māe multo tp̄e retente sepe reducūt̃ ad naturaꝫ virus vt etiaꝫ volebat Gal. 5° interioꝝ. Aliquādo causa virus dicit̃ eē adustio humorū: per virulētum intelligēdo liquefactionē humoruꝫ: ⁊ per fluxū virulentuꝫ itelligēdo fluxum humoralē subtilē fetētē. naꝫ sicut exhibitio diureticoꝝ ꝓuocat ⁊ multiplicat vrinā eliquādo ⁊ subtiliādo substātiā hūōris educēdo ad vias renū: ita caliditas supflua si sit ī epate ⁊ aliqualr̄ supercalefaciēs facit acquirere aliqualeꝫ ignitioneꝫ ī humoribꝰ ⁊ adustioneꝫ ī eis: ⁊ sic sepe educunt̃ ꝑ viā virus per ītestina: ⁊ sic ꝯñter fit fluxus taliū humoꝝ ⁊ dicit̃ fluxus virulentꝰ. quidā ēt dicit̃ fluxus factꝰ sicut ille q̄ de felle colerico subtili: ⁊ huius cā ē caliditas ignea ⁊ mā chilosa facta ex cibis subtilibus aqueis.

Cā aūt fluxus feculēti similis feci sanguīs dicit̃ esse vlterior vstio ī humoribꝰ q̄ꝫ in virulēto supradicto: ⁊ dicit̃ ꝓprie melancolia adusta similis aūt feci melācolie nāli est oīs cā multiplicās melancolicā nāleꝫ vt dicit̃ esse ꝯgelatio. ⁊ cū fit ī humoribꝰ inspissatio a cā frida ⁊ ꝯñter illa mā cū multiplicat̃ ⁊ aggrauat̃ ep per eā fit fluxus. Cā fluxus fetidi vtplurimū est retētio materieꝝ multo tp̄e ꝓpter oppilatōes: ⁊ sicut cū fit apertio oppilatōnuꝫ fit fluxus fetidus: ⁊ sic ēt supflua actio calidi in māꝫ q̄ ducit ad corruptōeꝫ pōt esse cā talis fluxus fetidi. Fluxus vero sanguinei cā fuit dicta supra de fluxu facto a toto ⁊ de cāis epatici ⁊c̃.

Cāe fluxus substātie ipsiꝰ epatis ē corrosio substātie epatis p̄cipue ex vlcere. Fluxus aūt ꝯpositꝰ diuersaꝝ materieꝝ ⁊ diuersoꝝ coloꝝ sequit̃ potissimū debilitatē plurium virtutū naturaliū vt attractiue digestiue ⁊c̃. ⁊ tunc appet fluxus multum difformis nō seruās ordineꝫ ꝓpter varietatē lapsus ī ipsis virtutibꝰ: q̄ aliqn̄ vigorat̃ attractiua ⁊ minorat̃ digestiua ⁊c̃. ⁊ isti decipiūt medicos q̄ aliqn̄ fit recidiua ⁊ aliqn̄ durat ꝑ annum ⁊ plures. ⁊ hic ē ꝓprie de quo loquebat̃ supra Halyab. Fluxꝰ vero meseraicalis reducit̃ in cā cuꝫ epatico: q̄ virtutes ⁊ defectus eaꝝ q̄ debent̃ esse meseraicaꝝ sunt virtutes ⁊ defectꝰ ipsiꝰ epatis qḋ dicit̃ cōiter oppilatiuꝰ. Cā fluxus kisti fellis de quo erat supra dicendū cū erat sermo de cāis fluxuū a membris sumit̃ vel ex pte debilitatis attractiue vel ex pte fortitudīs expulsiue ipsiꝰ fellis. Ex pte debilitatis attractiue cū remanet illud qḋ deberet trāsmitti ad kistim fellis ī epate ⁊ ꝯñter remittit̃ ab ipso epate ⁊ expellit̃ ad ītestina: ⁊ fit ēt fluxus ꝑꝑ vehemēteꝫ expulsiuā kisti fellis: aliqn̄ etiā cā ē oppilatio vel in via pori ad stomachū vel ī via pori ad epar: ⁊ sic ꝯñter abūdat in ipso ⁊ tādem ꝑ meseraicas remittit̃ ad ītestina: ⁊ sic habes cās vl̄es ⁊ pticulares oīuꝫ fluxuū in diaria. Jam restat de 3ª specie generica fluxuū vt de disenteria: ⁊ priusq̄ꝫ ad vlteriora ꝓcedaꝫ ſm ordinem nr̄m diuidā igit̃ ꝓ magis spāli itelligentia totius māe prio ſm ordineꝫ nr̄m videbit̃ quid nōis ipsiꝰ disenterie. 2° de spēbꝰ ꝯñr de cāis eius. Quid nōis ergo disenteria duplr̄ dicitur: cōiter ⁊ ꝓprie. Cōiter sumit̃ ꝓ oī fluxu sanguineo vel fluxu humorali acuto maxie ex debilitate virtutū epatis. ⁊ talis dicit̃ disenteria epatica quia talem dispositōeꝫ succedit sepe disenteria vera. ⁊ de hac non est sermo hic q̄ de hac supra dictū est. Secundo modo sumitur stricte ⁊ proprie: ⁊ sonat disenteria idem qḋ sonat dissolutio vel discōtinuatio itestini. Et ideo dicit Conciliator q̄ hoc nomen disenteria appropriat̃ proprie vere disenterie ⁊ sic describi solet. Disenteria ē fluxus ītestinalis cū excoriatōe. s. itestinoꝝ. i. cuius causa ē ſꝫ actū excoriatiua intestinorū. Et de hac loquēs Auic. 16ª tertij caplō de cāis oīum fluxuuꝫ dixit q̄ excoriatio ē dolor abrasiōis ex supficie ītrinseca ītestinoꝝ ꝯtingēs: ⁊ ita per excoriationē ītelligit disenteriā vt sic ītelligat̃ disenteria ē dolor ꝯtingēs ꝓpter abrasionē euenientē ī supficie ītrinseca siue ꝓfunda q̄ sub imiue posita intestinorū ⁊ sic declarat disenteriā per dolorē ⁊ hoc per effectū. Spēs disenterie quedā sumūtur ex pte mēbroꝝ: q̄ quedaꝫ ē disenteria ex intestinis grossis: quedā ex subtilibꝰ: quedā ex medijs. ⁊ iteꝝ alia ē superficialis alia ꝓfunda. ⁊ itē quedā ē vlcerosa q̄dā nō. Alia diuisio: quedā ē recens quedā antiqua. Alia diuisio: quedā ē contingēs ꝓpter lesionē ipsoꝝ tm̄ intestinoꝝ: quedā per cōitateꝫ alioꝝ mēbroꝝ maxie ex epate vel felle vel splene: illā tamē q̄ soluꝫ ē per ꝓprietatem ipsoꝝ ītestinoꝝ medici disenteriā proprie appellant vt dixit Gal. 6° memiri caplō 9° ī pricipio. Alia diuisio: quedā fit ex cāis primitiuis quedaꝫ ex cāis corꝑalibus. Alia diuisio: quedā distinguit̃ ex parte causaꝝ ledētiū: quedam ex parte eoꝝ que euāut̃. ⁊ ista ē triplex piguinosa mucosa ⁊ mucilaginosa. ⁊ qn̄ apparet pinguinosa videt̃ lotura pinguedīs carnis ⁊ dicit̃ mucosa vel mucilaginosa qn̄ educit̃ substātia mucosa interiꝰ cooperiēs intestina. ⁊ 2ª ē curachia vel pellicularis cū educit̃ substātia pellicularis. 3ª dicit̃ carnosa vel corticalis qn̄ educit̃ substātia carnea de ipsis intestinis. Alia diuisio sumitur ex pte causaꝝ excoriantiū ⁊ sic ponunt̃ cāe dixit Auic. cā radēs aut ē colerica aut feculēta aut sanguīca acuta aut virulēta aut saniosa: per colericā intelligēdo oēs spēs colere. Notāter dicit sanguinca acuta q̄ sanguis purus nō facit imediate excoriationē sꝫ sanguis acutus ꝑ ꝯmixtionē colere distinguit ēt virulētā a saniosa: qm̄ per virulētā ītellexit virulētā subtilē vel q̄ resudat ab apostemate vel alr̄ malā. ⁊ per saniosaꝫ ītellexit cā que ē vera sanies. ⁊ per feculētā ītelligit cā q̄ ꝓuenit ex fece. Nota ēt hic q̄ vtplurimū cāe fluxus aut sunt cāe acute aut ē cā viscosa aut ē causa dura. ⁊ omnis cā dura ē excoriatiua suo īcessu vt feces dure. aut ē dura per aliū modū. s. cum grauitate vt cibus durus ēt cāt excoriationē vt sumptio argenti vel litargirij.

Alio mō fit ꝓpter viscositateꝫ. nā vehementia adhesiōis viscositatis ē cā huius vt flegma viscosū cū absoluit̃ ab intestinis secū trahit aliquid de substātia intestinoꝝ. oēs alie cāe sunt cāe

ꝓpter acuitatē aut ꝑ se vt colera: aut ꝑꝑ aliud vt flegma acutū
ꝑ mixtionē colere: ⁊ sic virus ⁊ sanies pñt eē cāe disenterie: qm̄
ēt ꝑꝑ putrefactōem acqrit acuitas ⁊ sic facit disenteriā. Alia
diuisio ēt de cāis quedā ē ex cāis primitiuis vt sumptio ciborū
acutoꝝ ⁊ medicinaꝝ acutaꝝ vt ē coloquītida ⁊ clisteria ⁊ suppo
sitoria acuta: aut cā ē corporalis ⁊ sic vel est sanguis aut colera
acuta aut virus vel sanies vt supra. Et de corporalibꝰ quedā ē
ꝑ essentiā q̄daꝫ ꝑ cōitateꝫ ⁊ sic aut a splene aut ab epate. ⁊ sicut
dictū est supra de cāis diarie ideꝫ quasi itelligat de cāis disen/
terie: qm̄ quasi oēs cause diarie ex parte māe fluentis acute pñt
esse cause disenterie. Et dixit Judeus 8° ꝯtinentis: ⁊ idem vo/
luit Aui. expsse sub alijs verbis ꝙ tres sunt cāe faciētes disen/
teriaꝫ ad tp̄s vt mā colerica que vadēs ꝑ itestina in. xv. diebus
sufficit facere excoriatōeꝫ: ⁊ melācolica mā ī diebꝰ. xl. ⁊ mā fleg
matica salsa in diebꝰ. xxx. Nota tn̄ ꝙ iste nō est ꝑcisus termi
nus: q: aliqn̄ videmꝰ in prima die māmembers colericaꝫ facere excoria
tōem ꝺm eiꝰ acuitateꝫ vel ꝺꝫ eiꝰ debilitateꝫ itestinoꝝ: ⁊ ita aliqn̄
ꝺm maiorē vel minoreꝫ acuitatē māe ⁊ fortitudinē vel debilita/
teꝫ virtutis diuersificaꝛ tp̄s excoriatōis ex materijs ꝑcipue cuꝫ
fit excoriatio ꝑ cōitateꝫ. De his q̄ sunt ꝑ essentiaꝫ cause sūt mul
tiplices: qm̄ aliqn̄ cā est apā i itestinis: aliqn̄ causa ē sanies in ite
stinis: aliqn̄ causa ē sanguis ⁊ virus in itestinis vel vlcus. Cā
ex ꝑte apatuꝫ ē satis manifesta. Naꝫ ex apatibꝰ in itestinis resu
dat mā q̄ resudans maxie i augmēto excoriat itestina ⁊ nocet sto
macho. ⁊ sic cū appet virus in pricipio excoriatōis: tunc ipm̄ vi
rus est cā excoriatōis ipsiꝰ: aliqn̄ ēt sumendo virus factū ꝑ viā
putrefactōis humoꝝ: qm̄ mā humoralis ꝑ adustionē vel putre/
factōeꝫ acqrit formaꝫ virus ⁊ sic ē causa excoriatōis: aliqn̄ ēt cā
diciꝛ esse saniosa que aliqn̄ ē icipiens vt qn̄ rūpiꝛ apā adubelati
⁊ aliqn̄ sanies succedit: ⁊ hoc ē qn̄ ad excoriatōeꝫ terminaꝛ vlce/
ratio: ⁊ tūc educiꝛ sanies nō tanq̄ꝫ cā sed tanq̄ꝫ effectus. ⁊ talia
vlcera q̄daꝫ sunt mūda. i. nō corrosiua nec putrefactiua: quedā
nō mūda. i. corrosiua. dicebaꝛ ēt supra ꝙ quedaꝫ ē sanguinea ⁊
hic ēt quedaꝫ in pricipio appet ꝓpter emanatōeꝫ sanguis ante
rasuraꝫ vt ex cā primitiua ⁊ casū vel ruptōe vene circa ventreꝫ
⁊ sic fiet excoriatio ex sanguine acuto vel ex apertiōe poroꝝ ve/
naꝝ appebit sanguis verus tn̄ acutꝰ ꝙ faciet excoriatōeꝫ: qm̄ si/
cut aperiunꝛ vene emoroidales ita pñt aperiri pori venaꝝ in ite
stinis ⁊ aliqn̄ in ꝓcessu fit appentia fluxus sanguinei: ⁊ hec est
spēs deterior dicit Aui. qm̄ significat ꝓfundatōeꝫ in itestinis ꝙ
tn̄ sanguis ēt pōt addere ad excoriatōeꝫ: ⁊ hec ē que cōiter ꝯtin
git. Et aliqn̄ intm̄ talis excoriatio fit ꝓfunda vt ꝑforēꝛ itestina.
⁊ si fit in itestino ieiuno nō ē spes cure: tū q: subtilis est: tum q:
in eo sūt multe vene. Et si fit rasio ī eo fit rasio ī illis venis ⁊ ꝑꝑ
multā coleraꝫ fluentē ad ipm̄ que ꝓhibet ꝯsolidatōem ⁊ ꝓpter
melancoliā q: ē intestinū multū ꝓpinquū epati noceꝛ epar. Ali/
qn̄ ēt fit ꝑforatio in itestino aliquo de grossis: ⁊ dicit Aui. ꝙ ali/
qn̄ rumpiꝛ mirach ⁊ est de possibilibꝰ longīquis: ⁊ lōginquius
eo ē qd̄ iuuat dicit Aui. Ego tn̄ vidi in Papia vnuꝫ doctum
medicū magistrū Santinū de filbertis qui hac passiōe ꝑimebaꝛ
cuꝫ emissiōe fecuꝫ ꝑ vlcus: tn̄ vixit viginti annis post. Et sic ex/
peditis cum dei laude speciebꝰ ⁊ differētijs ⁊ causis trium prin
cipalium geneꝝ fluxuū: vt lienterie diarie ⁊ disenterie: que pas/
sio omnibꝰ pōt accidere itestinis: qm̄ ad ipsam disenteriam vt
etiā dixit Gerardus solet euenire tenasmon que ē passio cōiter
appropriata intestino recto ⁊ vltimo. Restat cōsequenter dicen
duꝫ de ipso tenasmone sicut ēt fecit Rasꝭ in tex. nostro qui etiā
vltimo de ipso determinauit. Ueniamꝰ igiꝛ ad specialiꝰ de/
clarandū de tenasmone ꝺm ordinem nostruꝫ: primo quid noīs
eius. 2° ponēꝛ eiꝰ distinctiōes ⁊ spēs: ꝯnter cause. Circa igiꝛ
primū tenasmon describiꝛ a Mesue ī casu tenasmonis post pur
gationē ꝙ ē appetitꝰ mēdosus egerēdi. i. cui nō ꝓportionaꝛ ex/
pulsum appetitui: qm̄ minus egeriꝛ q̄ꝫ sit appetitus egerendi.
Et addit cū pondere. s. in ficteri vnde solet dici ꝙ tenasmon est
egritudo de pōdo: ⁊ ita pōt declarari ꝙ tenasmon ē difficultas
egerendi cū vehemēti conatu ad expellendū: ⁊ ipotētia tm̄ ege/
rendi quātum appetiꝛ cū pondere ficteri: vn̄ ꝓpter pondus co/
natur ad expellendū ⁊ paꝝ vel nihil emittiꝛ. Gal. aūt largiꝰ de/
clarans ⁊ per cām dixit 5ª affo. ꝯmento 5° i principio ꝙ tenas/
mon fit ex humoribꝰ pungētibꝰ itestinū grossuꝫ ꝙ vocaꝛ colon
⁊ exponitur per colon culon: nā est lr̄a corrupta. Quid rei aūt
egregie declarauit Serapio 3° breuiarij capº 27° i principio sub
his verbis qn̄ forte fit desideriū homini ad conamē egerēdi do
nec extendaꝛ itestinū rectū ⁊ anꝰ extēsiōe vehemēti: ⁊ ē ꝙ egre
ditur in inicio pingue viscosuꝫ ⁊ appet ī eo comitatu ēt. s. pīgue
viscosum: deinde appent ī fece pūcta sangnis parua ⁊ sanguis
ꝑmixtus cū ipa fece: tūc hec egritudo ē in itestino recto ⁊ voca/
tur tenasmon: ⁊ hec ē descriptio vt ī pluribꝰ vera. Circa autē
distinctiōes ⁊ spēs sit hec prima distinctio ꝺm. A. ī capº gnāli ꝺ
solutione oīum modoꝝ: ⁊ ēt in capº signoꝝ ⁊ ī capº cure eiꝰ ꝙ
tenasmon large quidaꝫ ē sine dolore. s. notabili: ⁊ quidā cuꝫ do
lore ⁊ vocaꝛ zair. Itē quidā sequiꝛ ad fluxuꝫ ⁊ ad excoriatio/
nem: ⁊ quidā nō. Alia diuisio ē quodā est zair veꝝ vt quādo
ē aliquod eēntiale nocumentū ꝯplexionale siue māle siue imate/
riale ī ipo intestino. Quodā mendosuꝫ vt cuiꝰ cā ē fex dura sic/
ca retenta iobediēs expulsiōi. ⁊ qm̄ ꝑ cōpressionē aliquādo ali/
quid exprimiꝛ de liquiditate fecis: aliquotiēs existimāt medici
ꝙ sit zair. i. tenasmon veꝝ ⁊ errant: qm̄ n̄ ē aliqđ essentiale no/
cumentū i intestino ī cōplexione vt supra. Et alia diuisio de
zair vero: ⁊ eā bene nota ꝓ recta intelligētia terminoꝝ quodaꝫ
ē puꝝ. i. dependēs a cā imāli vt a frigore aut a siccitate vel du/
ritie vt accidit sedētibꝰ supra herbā fridam vel lapidē duꝝ ⁊c̄.

quodaꝫ nō puꝝ vt habēs cām corꝑalem. Cāe autē tenasmo/
nis veri ⁊ ē zair sunt multiplices dixit Auic. Cā zair aut est apā
calidū ex quo currit aliquid. s. in ipo itestino aut apā duruꝫ aut
sup. vlcus vel corrosio aut mollificatio lacerti: quare egrediꝛ cū
eo anus: aut spasmus quare ꝓhibeꝛ lacertꝰ retentus in ꝑte ani
ab opatōe. s. vt tm̄ debito tp̄e retineat. Aut sup̄fluitas salsa aut
alia qūolibet acuta. s. adherēs vel imbibita ledēs siue aliūde ad
itestina fluēs siue nō. Aut ē fistula: aut emoroides: aut ragadie.
Et dicit ꝙ plurimū fit ex humore mucoso ēt ꝙ plurimū acci
dit habētibꝰ flegma putridū: qm̄ putrefactio relinquit vestigia
scilꝫ de punctōe cū acuitate i itestino apud incessionē suā. i. mo
tum suū. Possunt ēt esse cause primitiue. s. vt est cibus gros/
sus ⁊ durus: aut acutus mordicatiuꝰ: aut frigus aduenīēs mē/
bro: vt sepe ꝯtingit tp̄e frido: nō debite illis partibꝰ coopertis
aut sedēdo supra rē fridam: ⁊ tunc fit puꝝ: lꝫ ēt ꝓpter istaꝫ cām
possit generari vētositas que postea ē cā eius: ⁊ ē sepe ꝯtingēs ⁊
forte: ꝓpter hoc nō posuit eam ī causis vt fecerūt alij auctores:
vt ēt supra posuit Rasꝭ in textu. Aliqui aūt reducūt ad nume
rum ⁊ ordinē ipas cās dicunt ꝙ sex sunt cause ī generali. Pri
ma ē mala ꝯplexio frida sine mā ⁊c̄. 2ª cā est ventositas. 3ª ē hu
mor calidus imbibitꝰ. 4ª est humor flegmaticꝰ viscosus ifusus
siue adherēs. 5ª cā ē vlcus vel corrosio itestini. 6ª cā ē aposte/
ma sup. calidū vel duꝝ: ⁊ ad hoc adduc unꝛ emoroides ⁊ raga/
die. Addātur alie due gn̄ales scilꝫ de primitiuis de cibo ⁊ po
tu ⁊ occursu aeris fridi ⁊c̄. Et ex cā spasmi vel paralesis lacreti
am ad has cās adduci pñt oēs cause tenasmonis veri. Tenas/
monis aūt mendosī cā ē fex sicca ⁊c̄. ⁊ sic sit finis de spēbꝰ ⁊ cau
sis omniū fluxuum ⁊ tenasmonis.

Signa omnium fluxuum.

Sequiꝛ de signis: ⁊
qm̄ signoꝝ quedam
sunt ꝓnostica: quedā demonstratiua. Primo ponētur ꝓnosti/
ca: quedā euētus fluxꝰ ī genere. 2° ꝓnostica termīatōis fluxus
ad bonū: deinde ad maluꝫ. Deīde ponētur signa ꝓnostica euē
tus fluxuū specialiuꝫ tamen genericoꝝ vt lienterie diarie ⁊ di/
senterie: ꝯnter signa terminatōis eoꝝ ad bonū ⁊ ad malū: prius
tamē liēterie: deinde diarie: ꝯnter disenterie: postremo ꝺ signis
ponenꝛ signa demōstratiua. pº fluxꝰ absolute: ꝯnter spēruꝫ ge/
neralium: ⁊ deinde signa causaꝝ spāliuꝫ ipoꝝ. Hic tamē nō
itēdo oia signa que poni possent enumerare ꝓpter vitare ꝓlixi
tatem: sed quedā electiora remittēs vos ad vidēdū auctores ꝺ
his in alijs locis: precipue ab. A. 2ª primi de egestiōibꝰ: ⁊ 2ª q̄rti
de signis sumptis ex egestiōe ⁊ ab eodē 16ª tertij ī capitulis pro/
prijs: ⁊ ab Hypo. ⁊ Gal. ꝑtim 2ª affo. ⁊ 3° ⁊ 4° ī multis textibꝰ
⁊ cōmētis: ⁊ 6ª ēt affo. ⁊ primo de crisi capº 12°: ⁊ alibi ab aucto
ribus in multis locis precipue Rasis 8° ꝯtinētis ⁊ 17° caplo 3°
de egestionibus. Ponēdo igiꝛ signa ꝓnostica euētus fluxus
absolute primum sumiꝛ ex tēpore de snīa Hypo. 3ª affo. tex. 12°
⁊ 17°: ēt. A. 16ª tertij ꝙ stāte aere pluuiali multiplicātur hūidita
tes plurime que preparāt ad fluxū ventris ēt si hyems borealis
fuerit. Uer vero calidū ⁊ humidū ī estate possumus expectare
obtalmias ⁊ diaras. i. fluxus. Aliud signū ꝓnosticū sumitur
ex dispōne que reperitur in corporibus. vn̄ 2ª affo. affo. 2°: Qui
bus iuuenibꝰ ventres exiccātur his senescētibꝰ fit fluxus ⁊ ecō/
tra ⁊ ē huius cā precipue ꝓpter caliditateꝫ tp̄e iuuētutis vigo/
ranteꝫ attractiuā ⁊ ꝓcedēte etate infrigidātur mēbra. Aliud
signū ꝓnosticū sumiꝛ ex parte vrinaꝝ q: in fe. acutis si vrina ap
paruit alba vel alba. i. tn̄ lucens subtilis ⁊ prius fuerit colorata
vel citrina vel grossa nō stāte lesione ī alijs mēbris particulari/
bus tunc caue fluxū ventris: pꝫ cōsiderāti q: declaraꝛ ꝙ mate/
ria acutaꝝ deriuabit ad intestina. Aliud signū ꝓnosticū euē
tus lienterie in quibus antecedūt alique de cāis lienterie supra
dictis precipue de dolore stomaci nimio siue apatis eius ⁊c̄. ex
pectare opꝫ lienteriā. Aliud signum ꝓnosticū de diaria ēt ē
ꝙ corpora habētia cerebra multū humida ⁊ stomachū ⁊ intesti
na debilia maxie capiunꝛ a lienteria vel a diaria vt i affo. xxxº.
quinte ꝑticule trauli ⁊c̄. Aliud signū ꝓnosticū ī disenteria cū
appet diaria colerica ꝑseuerās fiꝫt disenteriā ⁊ ꝺ ꝓximo cū fit
dolorosa ⁊ incipiant educi pinguedines. Ex parte reginis po
test ēt fieri ꝓnosticū de fluxu epatico q: in eo qui multuꝫ bibit
vel vinū grossuꝫ dulce qm̄ 3ª primi ad epaticā ꝑducit disente/
riam. Aliud signū ꝓnosticū dicit Hypo. cū ipocundria sunt
extensa multū ⁊ fit rugitus succedēte dolore circa ilia ⁊ dorsū:
tunc vētres cadūt in fluxuꝫ nisi ventositates erumpāt per sur
suꝫ vel deorsuꝫ vel multiplicatur vrina. Signa ꝓnostica ad
bonū prīo in linteria dicit Auic. de mente Hypo. 6ª affo. affo.
pº: in diuturnis lienterijs ⁊c̄. ꝙ eructuatio superueniēs ē bonū
q: talis eructuatio acetosa vel oxiomera si nō ꝯiungaꝛ a princi/
pio sed sit sequēs: ē significatio bona q: declarat vigorari cali/
ditatē facientē vaporē ⁊ sic ē bonum cū precipue talis sequatur
defectā ꝯtentiuā vel digestiuā a frido. ⁊ ē bonū dicit Auic. ēt
q: acetositas preparat stomachū ⁊ facit acquirere retentioneꝫ.
Aliud signū ꝓnosticū ad bonū ī diaria dicit Hypo. 6ª affo.
textu 17° in oculis patienti. s. a mā hūorali tūc a diaria capi bo
nū ē q: mā cōuertiꝛ ad intestina ēt alibi cuꝫ sunt fellee egōnes ⁊
superueniēte surditate bonū: ⁊ ecōtra cū fit surditas ⁊ superue/
niat fluxus bonuꝫ. Signū ꝓnosticū ad bonū ī fluxu absolute
dicit Auic. ꝙ qn̄ cū fluxu stat bonitas appetitus ⁊ nō ē cā fluxꝰ
acuta colerica ē significatio bona ⁊ ē hoc ēt cōe in disenteria q:
significat modicū eē cōicatū nocumentū stomacho. Aliud si/
gnū ad bonū ēt in diaria ē ꝙ ī spleneticis disenteria ē signū bo
num. s. per disenteriā intēdēdo fluxū humoralē ⁊ post signa di
gestionis ⁊c̄. Pronosticū ēt ad bonū ī disenteria cū educunꝛ
per

per excoriationē cortices grossi ⁊ nō subtiles ⁊ cū hoc ē remis/
sus dolor ⁊ multa fit ⁊ lōga iterpolatio iter assellationē ⁊ assella
tōez ⁊ ē modica ꝑmixtio eiꝰ qđ excoriaꝛ cū egōibꝰ ē significatio
bona precipue si post dolorē satis cito succedat assellatio. hoc to
tuz clarū ē qm̄ significat nocumētū nō magnū eē i inferioribꝰ
tm̄ ⁊c̄. De signis ad malū i fluxu absolute dicit Auic. 16ª ter/
tij q fluxus ē ex his que cū nō minuūtur vel nō auferūꝛ faciūt
debilitatez ⁊ cū restringiꝛ facit inflationē si sit cibalis vel chilo
sus. dicit ēt q dispō veniēs post fluxū ducit vtplurimū ad co/
licā malā. totū clarū ē. Signū ꝓnosticū in lienteria ad malū
ex malitia ꝯplōnis ināl̄is eueniēs si cōiungaꝛ virtuti debili est
signū ad mortē. Aliud dicit Auic. 2ª quarti ꝯctuz ad diariaz
ꝓprie cū separatur egestio colerica multa. s. in fe. ⁊ non alleuiaꝛ
egritudo. s. febris: tūc est significatio mala. Aliud ēt Aui. ibidez
i diaria diuersitas coloris eiꝰ qđ egrediꝛ facta nō ꝑappentibus
signis digōnis vel nō post medicinaz solutiuā semꝑ est signifi/
catio mala: tamē lz Gal. primo de crisi capº supra allegato ad fi
nem dixerit absolute q egestio diuersorū colorꝝ ē mala: qm̄ si/
gnificat q i corꝑe sunt egritudies diuerse ⁊ māe diuerse: ꝓpter
hoc significat egritudinē ꝓlongari ⁊ malignā eē: sz. A. pruden/
ter excepit i hoc duos casus vt pz. Aliud signū ēt. A. in caº de
fluxu oium modorꝝ oīs fluxꝰ subito eueniēs post egritudinez si/
gnificat mortē. dicit subito: qꝛ nō appentibꝰ signis digōnis: qꝛ
tunc nō ē mortalis nec si sit creticꝰ. Aliud signuz: oīs singultus
accidēs i fluxu quolibet ⁊ maxime cū sequiꝛ zair. i. tenasmonez
ē mortalis. nā talis ē vtplurimū de inanitōe: vt singultꝰ ergo đ
inanitōe ē signū mortis. Aliud signū ꝓnosticū: ēt. A. in fine ca
pituli de fluxibꝰ oium modorꝝ cū cibaꝛ. s. cōueniēter habēs flu
xum vētris ⁊ debilis nō crescit pulsus nec addiꝛ: nolli eū āpliꝰ
curare: qꝛ moriēꝛ itellige nō q dimittaꝛ sz cureꝛ eū protestatōe
tamē ad mortē: qꝛ aliqn̄ fiunt mōstruositates i medicia sicut ēt
i nā: vt dicit Auer. 7º colliget ⁊ maxime i fluxibꝰ qꝛ terreꝛ nā.
⁊ ꝓ tāto dicit Aui. dās in hoc documentū de nō dimittēdo i/
firmū ēt cū appent signa mortis subite in fluxibꝰ dixit in fine ca
pituli gnāl̄is sepe allegati cōtinuādo ad textū istū: Et habēs vē
trem. i. fluxū vētris moriꝛ paulatim nō cū casu pulsus eiꝰ: ⁊ fit
vermiculosus aut formicās: ⁊ est cū hoc viuus: ⁊ itelligit dein/
de đstriꝛ pulsus eius ipō viuo. i. quasi nullus apparet pulsus:
⁊ tamē ē viuus deinde. i. in ꝓcessu moriꝛ: ⁊ hoc maxime ē verū
in fluxibꝰ post longos morbos cōtigētibꝰ ex debilitate cōtētiue
mēbrorꝝ eueniētibus: ⁊ illud ego vidi Mediolani i dño berteto
de vicecomitibꝰ. Aliud ꝓnosticū habēs fluxū vētris: ⁊ a me/
dico si dātur cōstrictiua nec cōstringiꝛ ē malū: ēt aliud eiusdem
positū i 4ª tertij tractatu 4º capº primo in fine: cū retētio vētris
ꝯturbat ⁊ eius solutio facit acquirere trāquilitatē ē mortalis. i.
retētio ē mortalis ⁊ nō debet medicꝰ restringere imo euāre: vel
ē mortale qn̄ restringiꝛ canonice ꝭm medicos si cōturbat ⁊ solu/
tio debilitat ē mortale signū. Aliud signū ibidez ⁊ scias q qn̄
longe egritudini senis succedit fluxus ē timorosum. Aliud si/
gnum ēt. A. cōe post fluxuz disentericū ⁊ diaricū sepe perduciꝛ
ad idropicā passionē ꝓpter debilitatē epatis que ꝯsequiꝛ: dicit
eim cū appet sanguis fluxꝰ post egestionē colericā. s. excoriati/
uam ē significatio mala: qꝛ significat ꝓfunditatē rasure vel vl/
ceris: ēt egestio nigra post disenteriā ē mortale siue sit nigra si/
cut fex sanguis siue nigra vt fex vini: pz qm̄ significat vel fortē
adustionē vel ꝯgelationē. Aliud signū i disenteria Hypo. 6ª
affo. i colerico fluxu disenteria malū. Aliud signū i disenteria
i sanguinis fluxu descipiētia vel spasmus ē mortale: qꝛ fit desci/
piētia ꝓpter esse minoratā i spiritibꝰ aīalibus debitā ꝓ opera/
tionibus mēsurā. Aliud signū ꝓnosticū in disenteria: ⁊ poniꝛ
a Rasi 8º cōtinētis capº primo dicit: q si i egressiōe emissū fue
rit aliquid de substātia intestinorꝝ intelligaꝛ gracilium habēdo
in se magnitudinis formā ad modū particule carniū: ipossibile
ē q consolidetur id nec aliquo modo sanetur: quoniam propter
ipsa esse membra debilia ⁊ medicinas non posse in loco leso per
manere videꝛ ⁊c̄. ⁊ hec tm̄ est snīa Hypo. 4ª affo. textu. xxvj. de
ꝓnostico ad maluz maxime i tenasmone mulieri in vtero habē/
ti si tenasmon supuenerit icurrit aborsuz stat snīa Hyp. 5ª affo.
textu 50º qꝛ fit magnꝰ conatus ⁊c̄. ꝓpter māiꝛ ibi imbibitā. Ex
quo collige q cum ē necessaria fecū eductio i pregnātibꝰ tutiꝰ ē
dari clisteria lenitiua q̄z suppositoria: qꝛ ꝑ suppositoria fit cona/
tus magnꝰ ad expersionē: ⁊ sic adducit aborsum. His sic ha/
bitis ꝓnosticis ꝯnter signa demōstratiua generū ponēda sunt:
deinde specierꝝ. Signa igiꝛ generꝝ quedā habētur ꝑ relationez
ifirmorꝝ de preteritis: quedaz sumunꝛ ex his que cōcomitātur
fluxū: quedaz ex his que sequūtur ad fluxū: qm̄ fluxus facti ꝓ/
pter cās primitiuas habētur signa ex his que ꝓcesserūt que ha/
bentur ꝑ relationē infirmi: vt si esset fluxus ꝓpter cibos pōt me
dicus iuestigare nunquid comederit porros allea piper sinapim
⁊c̄. ⁊ nūquid ordinate sumpserit cibos vel inordinate vt nūquid
prius lubricuz deīde stipticū: ⁊ nūquid sit exercitatꝰ vehemen/
ter post cibū sumptū. De abominatōe ēt cibi sumpti pōt que/
rere vt si sumpserit cibū abominabilē vel sumpserit cibū stoma
cho nō appetēte: imo magis fastidito: ⁊ ita ēt de plurimis alijs
cāis primitiuis vt si occurrit ad aliquid iprimēs i stomacho vel
ꝑcussioni: vel si sumpserit medicinā acutā vel clisteria aut sup/
positoria multū acuta vel venena ⁊c̄. De corꝑalibꝰ signa ge/
nerū cognoscūꝛ ex his q̄ euāꝛ. nā cognoscet medicꝰ i gn̄e si sit
diaria vel lienteria vel disenteria. Nā lienteria ē si educaꝛ cibꝰ
n̄ ꝭm totū digestus vel nō totꝰ idigestus si sit mā humoralis tm̄
ꝯcludit morbū diaricū. Si cū excoriatōe itestinorꝝ ita vt cā sit
excoriatiua ꝯcludit q ē disenteria. Signa specierꝝ i lienteria

qm̄ eiꝰ cāe sunt multiplices vt fuit dictū. Nā aliqn̄ ē debilitas
i ꝯtētiua: aliqn̄ i digestiua: aln̄ simul i ꝯtētiua ⁊ digestiua: aliqn̄
fortitudo expulsiue: aliqn̄ hūores i stomacho vel vlcera vel ven
tositates vel dolor. De his oībus oz ponere signa spālia. pº tm̄
ponetur signū generis i lubricatiuo stomaticho. In lubrica/
tiuo ergo stomaticho ē signū differēs a lubricatiuo itestinali vel
ab alijs mēbris: qm̄ stomachꝰ ordinē nō hz nec horas per quas
horas excrescat: imo ē ꝭm regimē cibi: qꝛ qn̄ sumiꝛ cibus tūc fit
secessus alr nō. nō aūt sic ē de alijs qꝛ crescūt aliqn̄ nō variato
regimie in cibo ⁊ potu. Signū aūt si cā sit debilitas digesti/
ue habeꝛ ex eo qm̄ illud qđ egrediꝛ ē sine digōne qꝛ priuatū oī
digōne aut saltē perfecta vt qn̄ virtus nāl̄is nō impressit aliquē
gradū digōnis vel qꝛ priuaꝛ digōne itegra ⁊ perfecta nō q nō
sit aliq̄lis digestio ipressa vel ēt priuaꝛ digōne nō ꝭz totū qꝛ aliq̄
ꝑs pōt eē digesta ⁊ aliq̄ nō. Et nota cū ponimꝰ nāl̄ē digestiuā
eē debilē supponimꝰ ꝯtentiuaz ꝯstare ⁊ tūc nō cito egrediꝛ cibꝰ
sed cū egrediꝛ ē idigestus ad modū dictū. Qđ si digestiua ⁊ cō
tētiua sunt simul debiles egreditur cibus non digestus veloci/
ter. ⁊ si contētiua sola fuerit debilis ⁊ non digestiua in se egre/
diꝛ qđ egrediꝛ nō priuatū digōne tota. Immo dicit Aui. i prin
cipio capituli signorꝝ: Si egrediꝛ hñs digōnez quādam ꝭm tp̄s
more eius i stomacho. Qđ si ꝯtentiua ⁊ expulsiua sūt simul de/
biles: tūc illud qđ egrediꝛ: egrediꝛ velociter: ⁊ nō egrediꝛ pluri
muz subito sed paulatiz qꝛ frequētaꝛ assellatio: ⁊ tm̄ nō ꝭz totū i
vna vice egrediꝛ sz i pluribꝰ vicibꝰ. Et si sit lienteria ex fortitu/
dine expulsiue: tūc exit cibꝰ totꝰ n̄ mutatꝰ i odore nec colore nec
substātia: qꝛ cibꝰ nō ꝯtentus ē i stomacho: qꝛ ipse cibꝰ educitur
nō paulatiz sed ꝭm totū subito. Si aūt talis debilitas fuerit i
virtutibꝰ acq̄sita ex malitia ꝯplōnis tm̄: tunc qn̄ fit exitꝰ fit exi/
tus cuz priuatōe signorꝝ māe lubricātis ⁊c̄. vn̄ sequiꝛ lesio i vir/
tute nāl̄i. Si vero cā sit vlcus vel bothor in stōacho dicit. A.
signa sunt vlcerꝝ posita i 3ª tertij de vomitu vel de eductōe pel/
licularꝝ stomaci vel ꝯplicanꝛ bothor in ore. sed qn̄ ē vlcus in sto/
macho tūc cibꝰ in stomacho nō moraꝛ vt ꝯsueuit sz citius egre
diꝛ ⁊ parꝝ mutaꝛ dicit Raꝛ: ⁊ fuerit cuz hoc punctōes ⁊ dolor i
ventre ⁊ sitis ꝑꝑ caliditatē acq̄sitaz accn̄taliter i mā ⁊ ante cibū
sumptū ꝑ secessum manifestaꝛ aliq̄d de sanie siue viru. Et si cā
sit mā flegmatica lubricās ꝓhibens fixionē cibi i stomacho tan
to tp̄e vt digeraꝛ denotaꝛ qꝛ educiꝛ deorsuz mā flegmatica tūc
⁊ ē grauitas stomaci. Et si flegma fuerit salsū stat sitis ⁊c̄. Si
vero nō fuerit cū eo mordicatio i ventre nec sit qđ egrediꝛ virꝰ
nec pus nec ēt punctio nec dolor: tūc lubricitatis cā ē flegma n̄
acutū. Et si fuerit ꝑꝑ ventositatē sunt signa ventositatis stoma
ci de rugitu ⁊c̄. ⁊ signa sūt q̄ ꝓcesserūt ad ventositatis gn̄atōez
⁊ ad debilitatē digestiue: ⁊ hec de lienteria sufficiāt quantū ad
signa cārꝝ eiꝰ ⁊c̄. Opz nūc ad signa demōstratiua diarie de/
uenire: prio generis: 2º specierꝝ vel cāruz eius. Signū igiꝛ gene
ris ē q appet mā humoralis simplex vt supra dictū ē. De si/
gnis aūt cāruz quarūdaz ꝑ ꝓprietatē vt apatuz ⁊ vlcerꝝ: qm̄ in
his cōicat fluxus itestinalis cuz stomachali oz aliquā i hoc flu/
xus distinctōez ponere: qm̄ ex ꝑte ipsorꝝ apatuz vel vlcerꝝ in se
oīa signa ipsorꝝ i stōacho sūt signa apatuz vel vlcerꝝ itestinorꝝ.
drn̄t ergo in hoc qꝛ in lienteria siue i nocumēto ex ꝑte ipsorꝝ in
stomacho ꝓter signa ꝓpria ipsorꝝ apatū cibꝰ egrediꝛ idigestus.
Sz si sit ex apate vel vlcere i itestinis: tūc erit pūctio in loco ma
xime sub stomacho ⁊ erit cibꝰ q exit digestus saltē vtplurimuz
idez ⁊ de flegmate lubricāte itelligaꝛ in qua cā ēt cōicat vt erat
snīa Aui. qm̄ si sit flegma in itestinis exit chilus ⁊ simul cū chi/
lo educitur mā flegmatica. Sed si fuerit ex flegmate lubricā/
te stomachū ita vt non figatur cibus ⁊c̄. tunc erit cum flegmate
nō chilus sed cibꝰ non totus indigestus vt supra. Et sicut dico
de mā lubricante: ita intelligi potest de alijs humoribꝰ potenti/
bus facere diariam: quoniā tales cāe vel similes ēt efficere pn̄t
fluxū stomachalez. Naz dicebat Aui. in caplō generali ad me/
diuz. illa. s. fluxibilitas q̄ fit ex itestinis absq̄ excoriatōe ⁊ absq̄
causa coruz que sunt super ea. i. mēbrorꝝ mirach cōicat lubrica/
tioni stomatice i cāis per eūdē ergo modū distiguaꝛ sicut supra
dictū ē de flegmate. Sed ꝓ clariori itellectu istorꝝ dictorꝝ po
nēda sunt spālia signa quibꝰ spāliter declarenꝛ singuli hūores
qui sunt vel eē pn̄t cā fluxus precipue cū de signis hic diarie sit
sermo que declaranꝛ per fluxū humoralē simplicez. Declaranꝛ
igiꝛ tales hūores ex parte substātie ⁊ coloris ipsorꝝ ⁊ ex acciden
tibus ad ipsos ꝯsequētibꝰ: qm̄ si humor faciēs diariā fuerit fleg
ma siue naturale siue nō naturale color ē albus sed flegmatis na
turalis ⁊ flegmatis aquosi substātia ē liquida: vitrei vero ⁊ mu/
cilaginosi substātia ē grossa tenax tm̄ multū i mucilaginoso ⁊ nō
tm̄ in vitreo sed flegmatis salsi dulcis ⁊ acetosi substātia ē me/
diocris ⁊ ex accidētibꝰ declarātur. Nam ex flegmate acetoso ⁊
salso fit punctio cū minori grauedine q̄z cū mucilaginoso vel vi
treo ⁊ ex flegmate dulci vel aquoso nō fit pūctio. Et si cā fuerit
colera nāl̄is hec erit subtilis liquida ⁊ color rubeus clarus. ⁊ si
fuerit citrina erit color citrinus ēt substātia liquida ⁊ in vtrisq̄
erit mordicatio ⁊ dolor cū amaritudine ⁊ siti ⁊c̄. ⁊ nō erit sensa/
ta grauitas sz colere viteline substātia ē grossior ad subrubeum
declinās ꝓpter flegmatis mixtionē sz prassine substantia ē me/
diocris ⁊ color viridis cū morsione forti ⁊ eruginose substātia ē
grossior cū colore viridi ad obscurū declināte cū accidētibꝰ pra
uioribꝰ plerūq̄ cōiunctis vt lipothomia vel sincopi ⁊ cāu pul/
sus. ⁊ si cā fuerit melācolia si sit nāl̄is color ē suscus tēdēs ad ni
gredinez substātie grosse ⁊ grauitatē iducēs. ⁊ si fuerit talis ꝑꝑ
adustionē substātia ē grossior maxime si fuerit talis ex flegmate
vel mlīa nāli ēt color eiꝰ ē niger ad lucidū declinās: ⁊ fiūt ēt in/

de punctões cū grauitate. ⁊ ſi cā fuerit ꝯpoſita accidētia erūt cō
iuncta. ſed ſi fuerit ꝓpter mām feculentā ledenteꝫ inteſtina ſua
duritie ꝯp̄rehēdiẜ ex exitu exeuntiū. ⁊ ſi ſit ꝑꝑ ventoſitatē ſigna
ipſiꝰ de extenſione ⁊ rugitu ſunt manifeſta. Jam veniēdū eſt
ad cās per viā de fluxus. ſi igiẜ cā ſit a toto aut ē eiꝰ cā fortitu/
do expulſiue totiꝰ exonerātis ſe aut ꝯtingit ex debilitate ꝯtenti/
ue. Si ſit ꝓpter expulſiuā dicit Auic. antecedūt cāe replonales
ſcꝫ q: accepit plus cibi q̄ꝫ ꝯſueuit vel ſibi ꝯueniat nec exercitaẜ:
ēt declaraẜ q: retinētur ſupfluitates ꝯſuete vt fluentes emoroi/
des vel fluxus ſanguinis nariū vel fluxus mēſtrualis ⁊c. vel ex
abſciſione mēbroꝝ vt dictū ē in cāis. nā qn̄ p̄cedūt iſte cāe ⁊
ē plectoria in toto: ⁊ tunc ſuccedēte fluxu ſi ꝯſequiẜ lenitas ⁊ fa
cilitas tūc ē ſignū q̄ ē facta regulariter a virtute ⁊ ex fortitudi/
ne expulſiue virtutis maxie ſi cū aſſellat ſiue ſepe ſiue raro aſſel
lat multū ꝑ vice ⁊ ē ꝯſtantia virtutis. ſed ſi ſit fluxꝰ a toto ⁊ nō
cū bona tollerātia virtutis ⁊ nō eūatur multū ſubito ſed pau/
latine ſiue paꝝ ꝑ vice nec ſequiẜ alleuiatio cuꝫ corporis ībecil/
litate imo aliqn̄ cū lipothomia: tūc denotaẜ q̄ ē ex debilitate cō
tentiue vt qn̄ p̄ceſſit cā debilitās vt maximꝰ timor ⁊ maximꝰ
coitus ⁊ videmꝰ corpꝰ demacratū extenuatū ⁊c. tūc ſignū ē q̄ ē
ex debilitate ꝯtētiue. Signa vero fluxus a toto ſi ſit liquefa/
ctiuus ſunt ſatis manifeſta ex eo qđ emittiẜ ēt ex cāis p̄cedēti/
bꝰ vt de fe. p̄cedētibꝰ arſiuis vel de exercitio multū laborioſo
vel de potatōe vini potētis cibis calidis ⁊ alijs liquefaciētibus.

Sꝫ hic nota bn̄ q̄ fluxus liquefactiuus cōicat cū aquoſo qui
ē hūoralis. nā ī p̄ncipio vterqꝫ ſubtilis ē q: id quod emittiẜ eſt
aquoſuꝫ ſubtile ſed ī ꝓceſſu differūt q: ī liquefactiuo poſt vnū
vel duos dies mā incipit īſpiſſari q: liquefit pinguedo ⁊ ſubſtā/
tia mēbralis ēt ꝯuertiẜ ad ſpiſſuꝫ ſicut vnguētū ⁊ apparet qui/
dam nitor ſiue ſplendor ī mā ⁊ p̄cipue ꝯcurrētibꝰ cāis liquefa
ctiuis cōibꝰ toti que nō antecedūt ī aquoſo ſubtili. Declaraẜ
ēt q̄ ē ex toto liquefactiuus ⁊ nō ex ꝑticulari mēbro qm̄ nō eſt
leſio alicuius ꝑticularis mēbri vt qn̄ nō ſtat ꝑticularis dolor in
renibus vel ī alio mēbro. Aliqn̄ ēt fit fluxus a toto ꝓpter op/
pilationē vnde mēbra nō recipiūt debitū nutrimentū ⁊ tunc ſi/
gna ſūt ſigna oppilatiōis totiꝰ. ſ. q̄ mēbra exteriora minuūtur.
ſunt ēt ſigna cauſe antecedētis ad oppilationeꝫ de cibis oppila/
tiuis groſſis ⁊ viſcoſis: vt ſunt cibi aliqualiter calidi ⁊ groſſi.
aliqn̄ fit ꝓpter oppilationē cutis: ita q̄ non fiat reſolutio ſuper/
fluitatū: ⁊ tunc ſigna ſunt q̄ mēbra tumeſcunt ⁊ nō extenuatur
⁊ ſupfluitates nō reſoluūtur ⁊ ſtat ſpiſſitudo ⁊ ſiccitas cutis ⁊
anteceſſerūt cāe inſpiſſantes cutim: vt aer fridus ⁊ huiuſmodi.

Alius ē fluxꝰ a toto qui eſt creticꝰ ī morbis ⁊ declaraẜ per ſi/
gna aṅcedētia ſi ſit laudabilis āteceſſerūt ſigna criſis: vt ſi mor
bus ſit acutus ⁊ ī quarta verbigratia: ſit factꝰ aliquis fluxus ⁊
ī ſeptima veniāt tortiōes vigilie ⁊ īquietudines ⁊ huiuſmōi. Ali
quādo ēt de ꝑmixtiōe rōnis: tunc ē ſignū q̄ ſi ī ſeptima fiat ſi/
milis fluxus q̄ ille ē creticus ⁊ laudabilis p̄cedentibꝰ: vt ſuppo/
nitur ſignis digōnis. Si vero fluxꝰ ſit ſinthomaticꝰ declaraẜ
q̄ ſubito fit ⁊ nō anteceſſerūt ſigna criſis neqꝫ digōnis. Modo
veniēdum ē ſpāliter ad ſigna mēbroꝝ. Primo eſt fluxꝰ ī ſomno
quaſi catarrū deglutiētes fluxꝰ facti ab ore cerebralis: cuius ſi/
gna ſunt q: talis fluxꝰ augeẜ poſt longū ſomnū: ita q̄ nō eſt cō
tinuus ſicut ſtomatichꝰ ſꝫ magis ꝑiodicus. nā poſt ſomnū reti/
nentur multe māe que tꝑe vigilie expurgant: vn̄ ī ſomno fortifi/
cata virtute ipa expellit. notanter tn̄ diciẜ poſt longū ſomnum:
q: poſt ꝓtratuꝫ ſomnū fortificaẜ digeſtiua cerebri ⁊ reſolutiua ī/
ſenſibiliter reſoluit: ⁊ ſic nō multiplicaẜ fluxꝰ: tūc ēt minoratur
mā qđ maxime ēt declaraẜ ex p̄apparēte debilitate cerebri ⁊
p̄cedente catarro: ⁊ videẜ ī ſomno quaſi catarrū deglutiētes.
Fluxus facti ab ore ſigna ſunt nota đ vlcere oris ⁊ huiuſmodi.
Fluxꝰ vero epatici ſigna diſtinctiua p̄īo ex ꝑte locoꝝ ſunt q̄ ta
lis fluxꝰ ē ſine dolore ꝯꝑando ipꝫ ad fluxū iteſtinalē. Nam cō
muniter fluxꝰ īteſtinalis ē cū pūctōe ⁊ raſura: ⁊ qn̄cūqꝫ ē raſura
⁊ pūctio: tūc ē fluxꝰ īteſtinalis: ſꝫ aliqn̄ ſit fluxus inteſtinalis ſan
guineꝰ ex aꝑtiōe venaꝝ īteſtinoꝝ ⁊ reſudatiōe eaꝝ: ⁊ tūc nō eſt
punctio. Jn epatico aūt nō ē dolor de quo ſit curādū: q: nō hꝫ
ſenſum niſi per pāniculū cooꝑientē: ⁊ tamen raro contingit q̄
nocumentuꝫ eſſentialiter ſit in pāniculo: ⁊ ideo ſi aliquando eſt
dolor eſt per viam tenſionis. Declaratur autem per hoc q̄ epa
ticus nō eſt ꝯtinuus ſꝫ eſt magis ꝑiodicus per rōnem iſtā. Et
ſi obijceretẜ ī epate ē multitudo humoꝝ ergo debilitato epate vi
detur ab epate cōtinue maior demandari quātitas humoris q̄ꝫ
ab inteſtis: ⁊ ſic fit cōtinuus. Dicaẜ q̄ argumentū nō valet. ra/
tio eſt q: cū ē leſio ī inteſtis ꝓpter ſenſibilitatē ipſoꝝ ad ipa mul
ta demādaẜ mā ad expellendū reꝫ nocentē. Jn epe vero mā faci
ens nocumentū nō facit triſtē ſenſationē: ita q̄ nec ad ipꝫ vt ſi/
bi ſuccurraẜ mā trāſmittiẜ nec ab eo virtꝰ multum inſurgit ad
expellendū ꝓpter modicā ſenſibilitatē niſi a multitudine mate/
rie aggraueẜ: vn̄ tūc fit leſio ꝓpter tēſionē pāniculi: iō tunc ex/
pelliẜ. ⁊ qm̄ nō niſi ī notabili tꝑe mā multiplicaẜ: iō tunc ꝑiodi/
ce expelliẜ. Aliud ſignū ī ſtomacalis educiẜ mā cuꝫ fece mixta
vbi in epatico poſt ſeceſſum fecuꝫ mā emittiẜ. Nota tn̄ ibi q̄
hoc ſignuꝫ nō eſt ſemꝑ veꝝ: q: aliqn̄ ēt in epatico cōmiſcenẜ fe/
ces cū mā virulenta ita q̄ nō ſemꝑ ſuccedit mā poſt egeſtiones:
imo aliqn̄ antecedit exitꝰ māe epatice ad feces: ⁊ hoc vbi cēt ab
epate trāſmiſſa mā ꝑ tp̄s ad īteſtina: ⁊ iaꝫ deſcendiſſꝫ ad inteſti/
num rectū antequaꝫ mā fecalis deſcēdat: ⁊ tunc antecedit ad fe
ces: ⁊ ita poſſet ꝯmiſceri vt pꝫ: q: tn̄ mā epatica p̄cipue tranſ/
mittiẜ ad inteſtina ꝑ īteſtinū icinnū ꝓpter plurimā colligantiaꝫ
eius ad epar per multas meſeraicas ⁊ feces ipe appentē formaꝫ
magis recipiūt in īferioribꝰ: hinc ē q̄ vtplurimū mā epatica ſuc
cedit ad feces. Et hoc bene nota q: illā imaginor eē ꝓpriā cām
huius effectꝰ. Aliud ſignū in epatico manifeſta adſunt nocu/
menta epatis: ⁊ fit color malus: aliqn̄ palidus: aliqn̄ citrinꝰ: ali/
quādo terreꝰ: ⁊ aliqn̄ mā eſt virulēta: ⁊ fit ſubito ⁊ nō paulatim
nota ſunt oīa cōſiderāti. Ex his ēt pꝫ talis differētia epatici
⁊ ſtomachalis: qm̄ ſtomachalis nō habꝫ horas ſm ſe: ſꝫ ſm re/
gimē vbi in ſtomaticho nō ſic fit varietas ꝓpter ſumptionē cibi
etiā q: ī fluxu epatico nō mutaẜ cibus vel chilus vt īdigeſtus. i.
ī eſſe īdigeſtū ſicut ī fluxu ſtomaticho: ēt ī ſtomachali nō neceſſa
rio cōicatur nocumētuꝫ epati nec ſtat debilitas epatis que ma/
nifeſtatur ī vrinis. Differētia aūt epatici a fluxu meſeraico:
dicit Aui. ē q̄ ī meſeraico nō ſtant leſiōes que ſequūtur ad de/
bilitatem epatis: ⁊ ī meſeraicali educiẜ mā chiloſa nō ſtante op/
pilatione ī meſeraica ꝓxima epati educiẜ chilus albus tendens
ad modicā rubedinē: ita ēt ſi ē oppilatio in porta epatis ſtat mā
aliqualr rubea. Et ſi ſit oppilatio ī venis ante ſtant māe chiloſe
albe. Cōſequēter dicēdū ē de differentijs ex ꝑte materieꝝ ⁊
p̄īo de virulēta differētia igiẜ īter virus vlceris vel ex reſuda/
tione apātis vel adubelati rupto ⁊ virus a cāis alijs vt cum fit
aduſtio humorū in epate ⁊ ſic fit virulētia ex aduſtione diſtin/
guiẜ ex hoc q̄ antecedit neceſſario febris ſi fiat ex apāte vel vl/
cere vel ꝯcomitaẜ vbi fuerit ex aduſtiōe nō neceſſario aṅceſſit fe
bris. ⁊ ſi poſtea ſucceſſit fe. dicit. A. hoc ē ꝑꝑ aliā cām ſicut fit
aliquādo ꝓpter oppilationē ⁊ retētionē materieꝝ cū putrefiunt
⁊ poſt ēt aliqn̄ ꝑ eductionē a virtute ꝑꝑ mām retētā multo tꝑe
grauata virtute expellit illā mām ⁊ tūc aṅcedit fe. ⁊ hoc ē vnuꝫ
ꝯtingēs: ⁊ declaraẜ hoc q: ī tali virulētia facta ꝑꝑ retētōeꝫ ma
terie ⁊ poſtea expulſionē a virtute ſequiẜ ī tali virulētia leuitas
⁊ trāquillitas multa ex his vero vt ex apāte non ſequiẜ leuitas
quāta in illa que fit a virtutis fortitudine ſꝫ cū rūpiẜ virꝰ ⁊ edu
ciẜ virulētia ſequaẜ leuitas nō tanta tn̄ ſequiẜ leuitas ſicut ī illa
que fit a fortitudine virtutis. Differētia ēt īter virus ab epa/
te ⁊ a meſeraicis ē q: ⁊ ſi et virulētia epatis ⁊ meſeraicaꝝ ſequa
tur leuitas diſtinguiẜ tn̄ ī colore. nā ī epate ē mā alba ad rubeuꝫ
declinās: ita meſeraica aūt ē color magis citrinꝰ q: epar ē decli
nās ad rubeū ⁊ hūores cū extraneātur reddūtur rubei aliqua/
liter vbi ī meſeraicis declinat ad citrinū: ēt ſtante nocumēto in
epate ſtat leſio epatis ſupradicta ⁊ nō ſic ī meſeraicis. Signa
feculēti. i. ſpiſſi ſimilis feci vini q: pōt euenire ⁊ a ꝯplōne calida
⁊ a frigida ad diſtinguēdū vtrum ſit a cā calida vel frida poni/
tur hoc ſignum: q: ī eo qui fit a cal'a illud nigrū ſimulaẜ ſangui/
ni aduſto dixit. A. ⁊ aṅcedit ipſū liquefactio humoꝝ mēbroꝝ ⁊
fluxus vētris virulētus ⁊ ſitis ⁊ paucitas appetitꝰ ⁊ vehemen/
tia rubedinis vrine ⁊ ē cū vehemētia fetoris ⁊ ī fine egrediẜ ſi/
cut ſanguis niger. Jn frida ē ſanguis vt ī ſe putrefactꝰ ⁊ nō ꝑꝑ
extrinſecaꝫ caliditatē ⁊ ſanguis ē ſicut ſanguis liq̄factꝰ ⁊ neqꝫ
ē multa febris ⁊ fetor ē ei minor fetore calidi ⁊ hoc ē bonum ſi/
gnū. nā illa caliditas facit ebullitioneꝫ vbi cā frida ꝯprimit va/
pores ad centrū. Sūt ēt alia ſigna caliditatis epatis ī ꝯplōne
calida. Jn frida ſūt ſigna friditatis nō ē fetida mā. ⁊ ſi eſt fetida
aliqn̄ fit ꝑꝑ longā eiꝰ morā ⁊ aliqn̄ ſuccedit ad vlcera vel apāta.
Si igiẜ fiat fetor ꝑ hoc qđ reſudat ab vlcere vel apāte ibi ſunt ſi
gna apātis vel vlceris. ⁊ ſi non: declaratur q̄ ſunt retente ma/
terie longo tempore. Signa ſplenetici ſunt nota ſupra ex di
ctis de diſpoſitionibꝰ ſplenis: ⁊ ſigna ex parte fellis ſumūtur ēt
ex his que ſupra dixi cum cēt tractatuꝫ de icteritia. ⁊ ſi ex par/
te renū ⁊ matricis ſtant leſiones hoꝝ mēbroꝝ dicte in cāis. Et
ibi pōt fundari bona regula q̄ oīs fluxus a mēbris pōt eſſe ꝑio/
dicus: qm̄ aut mā que influiẜ ꝑiodice influiẜ: aut ſi ꝯtinue quaſi
influaẜ pōt modica ꝑs paulatine īflui que ꝓpter ipſius remiſſaꝫ
maliciā nō faciet fluxū ſꝫ in ꝓceſſu aggregata faciet nocumētū
ad fluxuꝫ ⁊ ſic fiet ꝑiodice fluxus. Succedit mō ponere ſigna
demōſtratiua diſenterie q̄ ē paſſio ad quā ſepe terminaẜ diaria.

Signa igiẜ demōſtratiua generis ſumunẜ ex ꝯp̄rehēſiōe eiꝰ
qđ emittiẜ. Nam cum appꝫt alcoy. i. excoriatio declaraẜ q̄ eſt
diſenteria ītelligēdo de excoriatōe vt ſupradictuꝫ eſt: ⁊ q: alcoy
vel excoriatio aliqn̄ occultanẜ vt cuꝫ fit excoriatio in īteſtinis ſu
perioribꝰ: tūc ſtat q̄ ē excoriatio vera ⁊ nō appꝫt alcoy: q: exco/
riatio ſubtilis ē ꝑmixta cuꝫ fecibꝰ. ſꝫ notificaẜ hoc clare ſi feces
miſceanẜ ī aqua: qm̄ tunc pellicule īteſtinoꝝ manifeſtanẜ ⁊ tunc
declaraẜ diſenteria: que quātum ad ſpālia ſigna ſi fuerit a cāis
ītrīſecis vt qn̄ fit ex aſſumptōe cibi acuti vel medicinaꝝ acutaꝝ
vel ex īpoſitōe cliſterioꝝ acutoꝝ ⁊ ſimiliuꝫ ſatis pꝫ. Sꝫ ſigna
ſpālia diſenterie ꝑ ꝓprietatē īteſtinoꝝ dicit Aui. ſcias q̄ diſpo
ſitio doloris ⁊ puncture ⁊ alcoy ē iſtud ad qđ venire debes. naꝫ
cuꝫ ita appꝫt tūc erit in īteſtinis ꝓculdubio. Et q: plerūqꝫ talis
diſenteria pēdet ex humoribꝰ oꝫ ponere ſigna. vnde ſi fuerit ex
mā colerica p̄cedit eūatio colere. ⁊ anteq̄ꝫ fuerit raſura aṅceſſit
dolor pūgitiuus ſitis: amaritudo oris: ⁊ eūatio p̄ceſſit tanto tꝑe
quāto colera pōt facere excoriatōeꝫ vt ſūt due hebdomode di/
cit Aui. ſꝫ vt dictū ē ſupra in multo minori tꝑe poſſit fieri. Si
vero mā fuerit flegmatica đclaraẜ ex exeunte flegmatico ⁊ ante
excoriatōeꝫ anteceſſit flegma ſalſum vel mucilaginoſuꝫ: qm̄ qn̄
ſtat dolor punctio ⁊ ſitis ⁊ nō appꝫt colera: tūc ē flegma ſalſum
⁊ in mucilaginoſo ſtat grauitas ſine ſiti ſine pūctura vehemēti
vt ſupra dictū ē in ſignis diarie ſi mā fuerit melancolica q̄ aliqn̄
ꝑ aduſtionē ē talis facta ⁊ aliqn̄ melācolia nālis ē cā ⁊ tūc p̄ceſ/
ſit melācolie nālis eūatio ⁊ ſtant aceñtia melācolie. Sꝫ ſi fue/
rit melācolia mala ꝑ aduſtioneꝫ declaraẜ ex colore ⁊ ſtat fetor ⁊
odor orribilis ⁊ bullitio ſup terrā ⁊ ē odoris acetoſi: ⁊ ſic p̄ceden/
tibꝰ talibꝰ eūonibꝰ ⁊ ꝯtinuata eūone iſtoꝝ humoꝝ ⁊ ſuccedat po
ſtea excoriatio đclaraẜ q̄ cā fuit talis humor. Et ſi cā fuerit ſan
guis

guis q: dicit Aui. aliqñ sanguis eductio: q: ꝑ viaꝫ apertõis venaꝝ vel rupturã venaꝝ sup. ẽ cã: tunc ille sanguis a pricipio nõ causat doloꝛeꝫ ⁊ emittiꝶ purus: ſꝫ in ꝓcessu aliqd eius retinetꝶ i itestinis ⁊ alteraꝶ ad coꝛruptõeꝫ ⁊ sic mixtꝰ cũ fece nocet: vel ẽt de sanguine põt fieri coꝛruptio alr. Et qñ ẽ ex ruptura vene magne declaraꝶ q: a pꝛincipio multa quãtitas emittiꝶ. Et si fit ex vena ꝑua nõ sic. Et aliqñ hi fluxus sunt ꝑiodici ac si nõ esset ex itestinis: ⁊ tunc signũ ẽ ꝙ ꝓcedit repletio ⁊ ꝓcedũt signa repletionis: iõ dicit Aui. ſꝫ punctio ⁊ rasura sint de signis intestinalis quasi inuat ꝙ nõ semꝑ i intestinali cã disenterie stat punctio ⁊ i pꝛincipio i sanguinea: ⁊ sic tũc nõ sunt ista signa vt cum emittiꝶ sanguis a pꝛicipio ꝓpter rupturã vene vel resudationẽ: sed tunc ꝓpꝛiꝰ ẽ diaria. Aliqñ sanguis ẽ cã q: ẽ ex vlcere q: vlcus cũ ꝓfundaꝶ iducit coꝛrosionẽ venaꝝ: ⁊ sic emittiꝶ sanguis qui acuitate ꝑticipãs ẽ cã rasure noue: ⁊ tunc si fuerit ex vlcere pꝛimo appꝫet virulẽtia post appꝫet sanies deinde sanguis: ſꝫ scd́e excoꝛiatiõis ⁊ foꝛte vlceris facti ex sanguĩe. pᵒ apparet sanguis deinde sanies qñ est vlcus: ⁊ appꝫet doloꝛ i loco terĩato vt qñ mã trãsit per mẽbꝛuꝫ vlcerosuꝫ. ⁊ si vlcus ẽ soꝛdidũ tunc est remissus doloꝛ ſꝫ ẽ febꝛis. ⁊ si fuerit puꝝ vlcus ẽ maioꝛ doloꝛ cuꝫ fit incessus materie supꝛa mẽbꝛum ex quo sequiꝶ ꝙ augmentatio doloris i casu nõ semꝑ ẽ maluꝫ signũ: ⁊ qm̃ vlceꝝ soꝛdidoꝝ quodã est coꝛrosiuũ quodã nõ coꝛrosiuũ. differẽtia iter vlcꝰ soꝛdiduꝫ coꝛrosiuũ ⁊ nõ coꝛrosiuũ ẽ hec q: i nõ coꝛrosiuo emittiꝶ sanies alba: i coꝛrosiuo sanies ẽ viridis virulenta. ⁊ ista vlcera alñ fiunt ex mã retẽta ꝯsueta euãri: vñ dicit. A. ibi ꝙ aliqñ fit excoꝛiatio ex emoꝛoidibꝰ. i. ex mã que solebat educi ꝑ emoꝛoidas: ⁊ illa mã retineꝶ ⁊ vlcerat itestina: ⁊ ita ẽ cã disenterie. Signum facti a fecibꝰ duris declaraꝶ ex appꝫentia squibalaꝝ: ⁊ q: suo incessu causant doloꝛẽ: ⁊ seqꝶ alleuiatio ꝑ lenitiua ⁊ mollitiua: qď si cã fuerit virulentia ex aliꝭ membꝛis missa declaraꝶ ex dictis heri. ⁊ si cã cõiugaꝶ cũ perfoꝛatiõe miraeh vt supꝛa dictũ est: cognoscaꝶ qm̃ per oꝛificiũ ventris cuꝫ virulẽtia educiꝶ iterduꝫ fex subtilis. Et hic scias ꝙ cognoscere locũ vlceris nõ nimiũ dat iuuamentũ in curatõe. nã vulnera superioꝝ curanꝶ magis ꝑ medicinas ꝑ supꝫius: ⁊ lesio inferioꝝ ꝑ medicias ꝑ inferius vt dictũ est. Ad hoc ergo declarãdũ dicit. A. si fuerit ex stomacho vlcerato stãt accidẽtia stomaci de vomitu ⁊ de eductione: aliquãdo coꝛticũ stomaci ꝑ vomitũ sine sanguĩe maxĩe in pꝛincipio: q: ꝑs itrinseca stomaci nõ est multũ venosa ⁊ stat lesio indigestiua retẽtiua ⁊ huiusmõi: ⁊ aliqñ cõicat nocumentũ i intestis maxime supꝫioꝛibꝰ: ſꝫ ẽt interdũ in iferioꝛibꝰ. Et si fuerit ex intestinis ⁊ fuerit doloꝛ supꝛa vmblicũ nocumẽtũ ẽ in gracilibꝰ. Et si fuerit i inferioꝛibꝰ ẽ i inferioꝛibꝰ: ⁊ si fuerit in medio ẽ in mediis. hoc tñ signũ ẽ satis dubiuꝫ: q: colon ascẽdit supꝛa vmblicũ: ⁊ iõ si esset excoꝛiatio i colon tũc esset doloꝛ supꝛa vmblicũ: ⁊ tñ excoꝛiatio eẽt i intestis grossis silr q̄dã itestia gracilia extendũtur ifra ad sumẽ: ⁊ sic ex doloꝛe loci iudiciũ ẽ incertũ. Poniꝶ igiꝶ aliud signũ clariꝰ. nã si fuerit ex grossis ẽ excoꝛiatio coꝛticalis grossa ⁊ subtilis vtplurimũ ẽ ex subtilibꝰ: ẽt magna excoꝛiatio vtplurimũ ẽ ex grossis: tamẽ aliqñ magna ẽ ex gracilibus: ſꝫ si fit magna ⁊ grossa ẽ ex grossis. Doloꝛ ẽt vehemẽs declarat lesionẽ esse i gracilibꝰ ꝓpter maioꝛẽ sensibilitatẽ. Aliud signuꝫ poniꝶ ex fetoꝛe. nã maioꝛ fetoꝛ ex gracilibꝰ emittiꝶ: q: ꝑlus retẽta ẽ mã cuꝫ est ex gracilibꝰ: ẽt q: magis ebullit mã ledens in gracilibus ꝓpter maioꝛẽ ꝓpinquitateꝫ ad mẽbꝛa regalia declaraꝶ ẽt ex maioꝛi ꝑmixtiõe ⁊ minoꝛi. nã qñ illď qď educiꝶ ď rasura intestini est multũ ꝑmixtũ cũ fece: tunc declaraꝶ ꝙ illa rasura est i superioꝛibꝰ: q: multo ⁊ longo trãsitu trãsit cũ fecibꝰ: ⁊ sic multum ꝯmisceꝶ cũ humoꝛibꝰ ⁊ fecibꝰ. Aliud signũ sumiꝶ ex ꝑte tarditatis ⁊ bꝛeuitatis spatiꝭ tꝑalis eductõis materie post doloꝛem q: cũ fit doloꝛ: si tunc subito fiat secessio declaraꝶ ꝙ rasura est i grossis: ꝙ si multũ tꝑs intercidaꝶ declarat ꝙ est in gracilibus: q: mã transit per multas iuolutiões itestinoꝝ antequã educaꝶ postquã fecit doloꝛẽ in gracilibꝰ: ⁊ hoc ẽ euidẽs signũ.

Aliud signũ ẽt sumiꝶ ex ꝑte eius qď emittiꝶ dicit Gal. 5ᵒ teriorum: q: si cum rasura emittiꝶ mã pinguis tũc est ex intestinis grossis. ⁊ si exit mã virulẽta subtilis aquosa nõ pinguis maxĩe cũ educiꝶ aliquid chilosum: tunc declaraꝶ ꝙ lesio ẽ i gracilibꝰ. De modo terĩatiõis satis dictũ ẽ i signis ꝓnosticis: pur ẽt ad doctrinam bꝛeuiter dicatur ꝙ quãdo post incessum humoꝛum acutoꝝ ⁊ post rasurã sequiꝶ sanguis ẽ significatio mala: ecõtra qñ post rasurã cũ multo sanguine fit remissio ita ꝙ nõ fit tanta euõ de mã coꝛticali sicut pꝛius ⁊ minoꝛeꝶ ẽt euõ sanguis ⁊ cõsequẽter cuꝫ deueniꝶ ad eductõeꝫ mucositatis deficiẽte sanguĩe tunc ẽ bonũ signũ. Ideꝫ dico de humoꝛibꝰ: nã si mã fuerit colérica rubea vel citrina deinde fiat viridis ⁊ pꝛassina ⁊ deterioraretur ẽ malum signũ: econtra si materia muteꝶ melioꝛando ⁊ sequitur leuitas ẽ bonuꝫ signum.

Cura in oĩbus fluxibus.

Sequiꝶ iam dicere de cura fluxus. Et qm̃ fluxus ẽ de oꝑatõibꝰ maxĩe virtutẽ ꝓsternẽtibꝰ cũ supꝫfluit: iccirco sibi nõ soluꝫ debeꝶ vera cura q̄ ẽ ad cãꝫ: sed ẽt coacta aliqñ ẽ necessaria vt cura ad ipm̃ moꝛbũ siue accñs. s. fluxuꝫ vt fluxus est. Pꝛĩo ideo poneꝶ cura ipsiꝰ vt fluxus ẽ. 2ᵒ ẽ itentio ad cãm eius ⁊ tũc diuideꝶ i tres spẽs. s. lienterie diarie ⁊ disenterie ⁊ vltimo tenasmonis tanq̄ꝫ ad disenteriã sepe ꝯseq̄ntis. Fluxꝰ igitur vt fluxus hꝫ duo instrã ad curã. s. dietã ⁊ potõeꝫ. Quãtuꝫ ad dietã viteꝶ aer calidus q: liquefacit mãs ⁊ fluere facit humores ⁊ sic habilitat ad fluxuꝫ. Aer ẽt humidus nocet: q: debilitat ꝯtentiuã. Aer tñ extremalr fridus nocet multiplr. s. virtutes naturales debilitãdo ⁊ mãm a circũferentia ad cẽtruꝫ ꝯpingẽdo.

Eligaꝶ ergo aer ďclinãs ad tꝑamẽtũ i actiuis vel parũper ad fridũ. nã friduꝫ ꝯstare facit. s. moderatũ: sit tñ ad siccuꝫ declinans. ⁊ ita oĩs aer humidus grossus vapoꝛosus ⁊ nebulosus nocet. Sit ergo serenꝰ tꝑatus ⁊ ad siccitatẽ declinãs. sit lumiosus q: lumẽ ꝯuertit mãs ad exterioꝛa. sint igiꝶ fenestre camere apte stante tꝑe sereno. Et si aer sit nebulosus grossus claudanꝶ fenestre ⁊ illumineꝶ lumine multaꝝ candelaꝝ. ⁊ hoc itelligiꝶ vbi nõ sit itentio ad virtutẽ: q: aliqñ tanta ẽ resolutio virtutis facta ꝙ nequeũt sustinere lumẽ ⁊ tunc sit modici lumĩs. Qď ẽt dictuꝫ ẽ de aere calido itellige nõ hñdo pꝛicipaleꝫ itentõeꝫ ad diuersioneꝫ: qm̃ aliqui dicũt ꝙ aer ⁊ balnea debent afferri calida hñtes itentõeꝫ ad diuersionẽ. sed de hoc videbiꝶ cuꝫ tractabiꝶ de fomẽtationibꝰ ⁊c̃. Motus ẽt in casu nocet sumpta idicatõe a fluxu vt fluxus ẽ: ⁊ ideo quies ꝯuenit q: facit cessare oẽs motões. Vñ dicit Hyp. in affo. 15ᵒ q̄rte ꝑticule: Si vis eleboꝛũ educere moue coꝛpꝰ. ⁊ si nõ: nõ moue: p̄cipue tñ motꝰ ad assellatõeꝫ nocet. vñ docti medici p̄cipiunt ifirmis vt assellent i lecto: qm̃ per surgere ad assellaꝫ nõ soluꝫ ex motu ſꝫ ẽt ex situ sup. ad assellaꝫ nã quasi inuitaꝶ ad assellãduꝫ: vñ aliqñ opus ẽ stupefactõe vt ꝓhibeanꝶ ire ad assellatõeꝫ vt vult Auic. Faciãt ergo oꝑatões suas i lecto q: magis ꝓdest illď q̄ꝫ sirupi ⁊ alie medicĩe. Et iõ q̄si ꝑ idẽ somnꝰ ꝯuenit: naꝫ ꝓfundatio i eo q̄escere facit oẽs motões pꝛeter sudoꝛeꝫ qui etiaꝫ in casu ꝯuenit ⁊ maxime iuuat in restrictione fluxus. ⁊ hoc itelligiꝶ nõ semꝑ in pꝛicipio fluxus materie q: i coꝛpoꝛe multuꝫ repleto reuocareꝶ mã ad intra ⁊ addereꝶ ad fluxũ ⁊ ſꝫ tunc quies cõueniat non tñ ꝯuenit somnus: deinde ẽt aliter iuuat somnus q: iducit quãdã obtusionẽ in sensibꝰ. vnde tũc ebetata mẽbꝛoꝝ sensitiua ⁊ intestinoꝝ nõ acute ꝑcipiẽtium nocumentũ cãe fluxus minuiꝶ fluxus. ⁊ ꝓ tãto dixit Auic. i capitulo generali ⁊ scias ꝙ doꝛmire ẽ ex rebus magis iuuatiuis ei qui hꝫ fluxũ ventris ⁊c̃. Inanitio ẽt ⁊ paucitas cibi ⁊ potus ẽ ꝯueniẽs ⁊ multũ necessaria sicut multiplicatio eius ẽ cã fluxus q: per multũ cibũ nã grauaꝶ ⁊ sic fit fluxus ⁊ per paꝝ dari ď eo nã facta auara sustinet fluxũ: ideo i pꝛincipio fluxuũ ẽ necessaria tenuissima dieta vt stent per diẽ quasi sine cibo cõstãte virtute. Ideo dixit Serap. i pꝛincipio cure: incipiamꝰ igiꝶ ⁊ ꝓhibeamꝰ ifirmũ a cibo si ẽ possibile duobꝰ diebꝰ aut plus fm̃ quãtitateꝫ virtutis ⁊c̃. Passiones animales maxĩe furoꝛ ira ⁊ similia nocent pꝛecipue ꝓpter ꝯmotionẽ mãe: ẽt timoꝛ ⁊ tristitia q: cõuertunt spũs ad interioꝛa ⁊ per ꝯñs humoꝛes. Inducaꝶ ergo letitia gaudiũ ⁊ ꝯsideratio circa delectabilia ⁊ sonos cantus ⁊ nõ circa speculabilia. Coitus multũ nocet: fricatões mẽbꝛoꝝ iferioꝛũ maxime nocẽt vt cruriũ ⁊ pedũ ſꝫ moderata fricatio superioꝛuꝫ ꝓsit vt lacertoꝝ bꝛachioꝝ ⁊ doꝛsi. Circa regimẽ i dieta dicit Gal. i ꝯmẽto affo. scd́e particule ex plenitudine quacũq̄ꝫ ⁊c̃. Et si inanitio fit opꝫ facilioꝛibꝰ cibis coꝛpus nutriri: oꝫ ergo notabiliter attendere circa exhibitionẽ cibi ⁊c̃. Primo ergo nota ꝙ oĩs cibus salsus vehemẽter vel amarus vel acutꝰ vel acetosus vehemẽter vel pinguis vnctuosus vel foꝛmalr humidus vel lubꝛicus nocẽt ⁊ ex parte virtutis ⁊ qualitatiue dispõnis. ⁊ ideo dixit Auic. in cibis coꝝ non sit salsedo plurima neq̄ꝫ acetositas nociua. Notãter dixit: nõ sit acetositas plurima qm̃ aliq̄lis salsedo diciꝶ eẽ ꝯueniẽs sed remissa q: in fluxibꝰ cõicato nocumẽto stomacho deiiciꝶ appetitꝰ. ⁊ si sit cibus qui offerꝶ sine sale magis ẽt deiiciꝶ ⁊ tñ egent cibo ꝓ virtute. Sit ergo salsedo mediocris. ⁊ cõtra hũc casuꝫ multi errant pꝛactici qui iubẽt cibaria coꝝ nequaq̄ꝫ ꝯdiri cũ sale. dixit ẽt nõ sint intẽse acetositatis: qm̃ remisse acetosa vt granatoꝝ aliqñ ꝯueniũt q: aggregãt mẽbꝛa ⁊ q: igrossant hũoꝛes. sed acetosa foꝛtia nocẽt: ⁊ ita cõuenit vinuꝫ granatoꝝ aliqualr acetosoꝝ ⁊ sic ẽt vinum citonioꝝ: vbi tñ foꝛtiter acetosa nocẽt. De hũidis ⁊ lubꝛicis ẽt dixit. A. Et nocet eis oẽ qď liquidũ ẽ ex soꝛbitõibꝰ ⁊ iuribꝰ. Vitẽtur ẽt i cibis oẽs cibi generatiui humoꝛũ qui expellũtur per fluxũ vt in fluxu colerico vitẽtur cibi generatiui colere vt oua spẽs aromatice ſꝫ cõfoꝛtẽt. Et i fluxu flegmatico vitẽtur pedes animalium ⁊ reliqua viscosa q̄ cõiter laudãꝶ: ſꝫ hoc magis hẽat itentõeꝫ ad cãm q̄ꝫ ad ipsuꝫ moꝛbũ vel accideus: ⁊ ꝯuenit i pꝛicipio panis sine sale cũ modico fermẽto paꝝ azimꝰ mediocriter coctꝰ. Et si pinseꝶ panis cũ aqua ferrata pluuiali magis ꝯuenit: panis ẽt biscoctꝰ magis ispissat ẽt si aliquid ponaꝶ i cã cala de sumach vel de coꝛiãdris: ⁊ i frida ď nuce cipꝛessi magis valẽt. Carnes a pꝛicipio nõ ꝯueniũt pꝛopter plurimũ nutrimentũ caꝝ pꝛecipue cõiuncta fe. si tamẽ sint necessarie in pꝛocessu sint carnes auiũ paruaꝝ vt perdicũ ⁊ turtuꝝ. vñ dixit Aui. sint carnes atharagi. i. volatiliũ: sũt eñi melioꝛes q: siccioꝛes carnibus gressibiliũ. Et iter volatiliũ carnes ab aliquibꝰ p̄cipue laudanꝶ carnes turdi. nã dicunt ꝙ cibanꝶ ex granis mirtilloꝝ. Aliꝭ laudãt qualeas. ego credo ꝙ ex nimia pĩguedine nocẽt ⁊ vnctuositate sua aliter nõ nocẽt. Cõueniũt ẽt carnes quadrupedũ siluestriũ vt capꝛioloꝝ ⁊ lepoꝝ gazeloꝝ ⁊ carnes capꝛeoꝝ q: hñt friditatẽ annexã siccitati. ẽt aliqñ valet caro vituli lactãtis: ẽt agni: ẽt pedes vituloꝝ si bñ decoquanꝶ. Et dixit Ras: debẽt poni cũ eis stiptica ⁊ ꝯstipatiua ẽt si ista pꝛepareneꝶ cũ agresta i gellatina ꝯueniũt i malitia ꝯplõnis calide q: i frida nõ ꝯuenirẽt. De ouis: Aui. laudauit ouũ elixatũ i aceto i attritõe itestinoꝝ ⁊ rasura. i. rasura sua quadã glutinatõe: ideo nõ laudat i epatico ꝓpter oppilationẽ neq̄ꝫ i stomacho ꝓpter facilẽ coꝛruptionẽ coꝝ. Valent pisces parui ⁊ petrosi. aliꝭ laudant pisces maris. sed ꝓpter salsedinẽ credo ꝙ magis valent fluuiales. sed de his oĩbus q: p̄parãꝶ ad coꝛruptionẽ ⁊ grauãt stomachũ exhibeanꝶ i modica q̄ꝫtitate. Unde dixit Filogoriꝰ 8ᵒ ꝯtinẽtis ⁊ ẽ cõis textꝰ in ista mã: Iuuamẽtũ magnũ ꝯfert illis pauca comestio ď eo qď nõ coꝛrũpiꝶ

nec pōderosuꝫ sit oio: ergo multo magis modica comestio istoꝝ ē necessaria: ēt raro cū mā ē adusta ⁊ praua ꝯueniunt: ēt carnes limatiaꝝ q: a ꝓprietate ꝯfortāt epar. Cibaria ī p̄paratōe sint magis assata q̄ꝫ elixata. ⁊ si sint elixata elixētur ī aqua pluuiali ignita vel ferrata cū lapidibꝰ ignitis ī ea extinctis q: illa aq̄ cōuertit mām ad vias vrine ⁊ acquirit quedā terrestreitas ꝓpter lapides ignitos. sꝫ ē meliꝰ vt dicit Paulus ferrū vel calibs. nā ferrū ē siccuꝫ ⁊ in hoc oēs ꝯueniunt. sꝫ q̄ sit calidū vel fridum ī actiuis nōdū ē declaratū ab auctoribꝰ lꝫ Cōciliator pª ꝓblematū ꝓblemate ⁊c̄. ponat eū calidū: ⁊ ego credo q̄ sit frigidū. Cibaria sint actu frida vt panigata sit frida ⁊ alia ēt cibaria. Nā dicebat Auic. ī cura gn̄ali: ⁊ oꝫ vt nō sumāt in potu nisi frigidū q̄lecūq̄ꝫ sit: fridum eiꝫ cōstringit ⁊ tepidū resoluit ⁊c̄. Et si stomachus abhorreat pistata frida: tunc ipa sint calida magis q̄ꝫ tepida q: tepida relaxāt. lac ēt dr̄ esse ꝯueniēs. Sꝫ est dubitatio de eo: q: Hypo. 5ª affo. videt vituperare lac ī his quibꝰ febrici. i. colerici fiunt secessus dicat q̄ lac nocet nō remoto butiro stante mā colerica: sꝫ remota mā butirosa ꝯuenit: q: substātia casealis ē frida: ⁊ sic caseus recēs nō salitꝰ ꝯuenit in stomacis qui possūt digerere. Sed si rectificet ad stipticitateꝫ lac facta infusione ī eo de illis lapillis minutis ignitis: vel addita aq̄ pluuiali vt. ℥. ij. aque i. ℥. vj. lactis ⁊ positis torꝰ ī dicto lacte cū aqua ex lapillis vel ferro ignitis ⁊ extinctis q̄ fiat aque ꝯsumptio: tūc magis ꝯuenit. tamē Ras loco supra allegato ipm nō cōcedit stante febre ēt acetosum. Alij faciūt lac acetosum: vt dictū ē in capº de ptisi. Cōuenit ēt caseus antiquus s̄m p̄parationē infra dicēdaꝫ ī medicinalibꝰ. valet ēt cibarium posituꝫ īfra ab Azarano dicit q̄ valet ad oēm modū fluxꝰ. ℞. biscoctuꝫ ⁊ coquat iteꝝ coquat idest multa decoctiōe ⁊ sic exhibeat. Et addit: ⁊ si coquatur cuꝫ aqua xilocaractaꝝ: ⁊ sunt silique dulces restringit fortius: ⁊ credo q̄ sit magis gratū. nō ponā hic cibaria appropriata diuersis cāis: qm̄ de his īfra aliqua breuia ponā in specialibꝰ curis: nec in his curo me extendere ꝓpter vitare ꝓlixitatē. Circa ferculuꝫ laudat panicū miliū far ordeū aliqualiter tostū ⁊ farina eiꝰ: rixum ēt nūq̄aꝫ ē danduꝫ nisi primo sit assatū: deinde coquat ꝓpter eiꝰ caliditatē minuēdam: vnde ē opinio q̄ ē calidius frumento. ⁊ dixit Aui. 2º can̄. capº ꝓprio: neq̄ꝫ stringit nisi p̄paretur frixione in cortice suo. ⁊ dixit q̄ decoctū cum aqua stringit vsq̄ꝫ ad terminū. i. tꝑate. nam ꝓprietatē hꝫ acutaꝫ sup̄ficialem que absoluit per viaꝫ adustionis. ⁊ iō. A. semꝑ exhibet assatum decoquant in aqua pluuiali. ⁊ ꝓ ꝯdimētis boꝝ dixit Serap. ⁊ oꝫ vt accipiant iste res cū adipibus galline ⁊ anseris loco olei: ⁊ melior istis ē adeps capraꝝ ⁊ melior coꝝ ē adeps irci. nā de adipe caprino dixit Ras .º cōtinētis q̄ est melior oibus manifeste cū ipe mitiget valde punctionē que est ī intestis: ⁊ velociter ligetur super ea vt ipa glutinet. Inter olera valet portulaca de q̄ dixit Rasis 8º ꝯtinētis video q̄ est ī vltimo iuuamento ꝓ laboranti vlcere ex acuitate cū ipa habeat stipticitatē ꝯuenientē vltima in mitigatiōe sitis: plātago singulariter valet acetosa spinachia dimittēdo bletes ⁊ alia humida ⁊c̄. fructꝰ vituꝑant oēs ēt si sint stiptici dicit Aui. q: difficulter digerunt: hoc dico ītētōe habita ad fluxū: qm̄ intentōe habita ad cām: aliq̄n certi fructus ꝯueniūt: vn̄ ī disenteria ex stercore duro laudauit Ras vt scribitur 8º ꝯtinētis pruna ⁊ vuas dixit sic: Ego quoq̄ꝫ vidi plures ī quibus erat vlcus in itestino maiori ⁊ sumptis prunis multis ī cibo ipi sanati sunt inde cū stercus ab eis emissum fuerit de leui: sꝫ alij cōualuerunt ex sola comestiōe vuaꝝ. ⁊ aliquādo ad ipsum fluxū in corꝑe forti ⁊ in lubricitate laudauit Iudeus 8º cōtinētis comestionē castaneaꝝ: ⁊ aliq̄n vt dixit ibidē. A. ēt, ꝑꝑ accidens vt q̄n appetitus nō est ad reliqua ⁊ inclinat ad fructꝰ pn̄t dari pira nespila citonia ⁊ singulariter cornali ēt bene maturi ⁊ fructus sorbe si sint bene maturi: ⁊ postea ponant sub paleis lecti ⁊ nespila similiter: postea ponant in decoctōe: ⁊ tunc loco potus exhibeatur decoctio ⁊ multum valet: q: postea habet colorem vini ⁊ aliquid ponticitatis: non dentur fructus isti post cibum ⁊ maxime in notabili quātitate: sꝫ paruꝫ ex eis detur ante alia cibaria vt vniatur fundus stomaci ad alia cibaria: quia post cibuꝫ faciūt ad ꝯpressionem alterius cibi: ⁊ ideo errant qui post cibū dant de diacitonitē notabilē quātitatē: paꝝ tn̄ datū possꝫ valere. De potu iterdicat eis vinū q: mouet oēs excreatiōes ⁊ humores: a principio igit ī totū subtrahat nisi sit patiēs debilis stomaci vel ꝓpter aliaꝫ cām virtus sit facta debilis vel stāte vehētissimo ad ipsum appetitu. ⁊ tunc addit textus: Si aūt non fuerit excusatio ⁊ virtꝰ fuerit requirēs ipm vt ipo reuiuiscat. i. sit extremaliter debilis sup. tūc exhibeat ⁊ sit nigrū stiptici vel austeri saporis: ⁊ paꝝ post addit ⁊ sup. misceat. Et hoc ē bn̄ notandū: q: istud dictū est cōe in oī fluxu mā̄li. ⁊ inde Rasis 8º cōtinētis reprehēdit paulū qui exhibꝫ eū ī fluxu flegmatico dixit: Dico hoc eloquiū diuersuꝫ ē sup. a vero ⁊ erroneū indigēs distinctōe q̄ sequi debes sup. vt dictū ē supra ꝓpter necessitateꝫ virtutis: ⁊ veꝝ ē hoc totū qm̄ vinū agitat mās fortiter ⁊ eas fluxibiles reddit. iste tamē canon cū multis alijs dictis ⁊ dicendis non extendat ad oppilatiuū ī quo quasi oꝫ cōtrario modo operari q̄ꝫ in alijs: saltem canon ē verus sumpta indicatiōe a fluxu vt fluxus ē: loco ergo eius detur potꝰ ex aqua pluuiali facta cū extinctōe calibis ī ea vel ponat aliquid de sirupo de citonijs vel de granatis vel de zuccaro rosato vel mastice s̄m cās: vel fiant sirupi longi cum appropriatis ⁊ inlep ad potanduꝫ. In processu tamē ꝓpter virtutis debilitatē pōt dari parum vini ⁊ sit stipticum paucū ⁊ nigruꝫ ⁊ linfatū ⁊ nō subtile ⁊ sit vinū grosse substantie aliqualiter austeꝝ ⁊ ꝑticipans stipticitate: ⁊ sic eger saluabitur si deus voluerit.

Medicinalia. Sequit de mō curatōis fluxus ex parte medicinaꝝ: ⁊ primo ponet cura fluxus vt fluxꝰ ē in cōi: sed prius circa hoc remoueat dubitatio q̄ posset legitime oriri. nā ex quo fluxus ē morbꝰ materialis saltē vt sepius cū sit canon gn̄alis 3º tegni ī morbis habētibꝰ cām oꝫ prius illaꝫ abscindere videt q̄ in fluxu semꝑ sit curanda cā: ⁊ cōsequenter cessabit fluxꝰ. Respōdet q̄ īmo aliquādo ē intētio ad fluxū vt fluxus ē: p̄cipue in duobꝰ casibꝰ. Unus ē quādo ita superfluit fluxus vt sequat magna debilitas ī virtute: qm̄ fluxꝰ quilibet addit ad debilitatē: dicit eiꝫ Aui. in de viribꝰ cordis q̄ euacuatio quecūq̄ꝫ sit virtutē duobꝰ modis opprimit ⁊c̄. ⁊ cū ad virtutem sit primꝰ oculus medici ad eam: opꝫ intēdere ēt si augeat cā. Nam dicebat Halyab. 8º practice capº 35º: Cū in morbido corpore accidēs q̄d ꝯtingit validū ē q̄ virtutē dissoluat vt ī casu supponit huiuscemodi oꝫ ꝯtraire malis magis q̄ꝫ morbis tā ⁊ si morbi augeāt cām ⁊c̄. ⁊ iō tunc sumit intētio ad ipm fluxuꝫ ꝯstringendū. Secūdus casus est vbi. s. sit facta euātio plurime cāe faciētis fluxū: tunc minorata ē intētio que sumebat a cā. vn̄ dicebat. A. ēt in capº gn̄ali ī cura cū fit id. i. cā ⁊ euatur. i. euacuata alleuiatꝰ ē modus regis sup. qui erat ad cām: ⁊ tunc propter virtutē membroꝝ debilitari ⁊ esse relaxatā sumit intentio ad fluxū. sumēdo ergo intētionē a fluxu vt fluxus ē erit intentio triplex. s. per diuersiua ꝑ cōstrictiua ⁊ ꝑ īmobilitatiua materiei faciētis fluxuꝫ: ⁊ ꝑ ꝓhibentia ēt sensuꝫ mēbri vt sunt narcotica: ⁊ postremo erit intētio ad quedā accidētia cōconitātia vel ꝯsequētia fluxuꝫ. Prima dico intētio que stat ī mēte medici in fluxu ē fluxū cōstringere. naꝫ hec formalr fluxui opponit ⁊ hoc īmediate ꝯplet ꝯfortādo virtutē retentiuā ⁊ expulsiuā debilitādo ēt vt supra visuꝫ ē in cāis: qm̄ ois fluxus ad has cās reducit tamē ī opere ⁊ in exequutōe intētio p̄ia ē diuersio: qm̄ vt dicit Mesue ī p̄io de rectificatōe medicinaꝝ: ī cura fluxus per medicinas diuertere a vijs expulsionis ē res magis necessaria ⁊ a q̄ īcipere debemus. q: fluēte mā īmediate ī opere īsurgit intentio ī mente medici vt diuertat a loco a quo fluit ⁊ hoc cū vomitu in fluxu ⁊ cū ꝯuertētibꝰ ad circūferētiā maxie membroꝝ supioꝝ ⁊ cū sudorē ꝓuocātibꝰ ⁊ dilatātibꝰ poros ⁊c̄. Et hoc voluit etiā Auic. 4ª primi caplo 7º de mō succurrēdi dispōni fluxus ꝓpter medicine exuberātiā: ēt idē posuit ī 19ª tertij ī caplo gn̄ali in cura. Diuertētia aūt aut diuertūt ꝯuertēdo mām exterius sensibiliter euāndo vel īsensibiliter aut diuertēdo mām ad ꝯtrariaꝫ partē exteriꝰ euāndo. ⁊ hoc ꝓpriꝰ cū ꝯuertit mā ad exteriora: vt cū per vomitū fit euō in fluxu ⁊ ē multū iuuās cū vomitiuo leui vel cōtrahit ad cutiꝫ mā cū balneis ⁊ stuphis. Fricatōes ēt ⁊ stuphe resolutiue vel sensibiliter eductiue ꝓuocātes sudorem sunt efficax ⁊ speciale remedium dixit Mesue in hac cura. ⁊ in hoc valēt fricatōes cum pānis calidis: ⁊ precipue si infūdātur pāni in vino albo calido fiet melior ꝯuersio. Fricatiōes ēt īcipiēdo ab assellis per musculos supiores brachioꝝ descēdendo ad iferiora iuuant. Sed nota q̄ per fricatōes superioꝝ ꝑtiuꝫ ī casu prestāt q: non solū euānt sed ēt diuertūt. ventose ēt plurimū iuuāt: ⁊ posite supra mirach anteriꝰ ⁊ ēt ī spatulis. vn̄ positio ventosaꝝ ⁊ retētio ipsaꝝ per quattuor horas sistit fluxum ventosaꝝ dico cū igne sine scarificatōe. Nā dixit Auic. ⁊ nos iā experti sumꝰ illud. si ēt ē fienda euō per eādē partē q̄ tn̄ magis pertinet ad curā cāe fluxus qm̄ fluxus curat fluxū fiat cum his que non relaxāt sꝫ cū his que post solutionē relinquūt ī mēbris vestigia cōstrictōis ⁊ stipticitatis ⁊ nō debilitant virtuteꝫ. ⁊ ī hoc valēt precipue mirabolani ⁊ reubarbaꝝ. mirabolani chebuli valent ad flegmaticā: citrini ad colericā: mirabolani īdi ad melācolicā. Nā mirabolani vltra virtutē ꝯpressiuaꝫ imprimunt virtutē sigillatōis ī mēbris ⁊ precipue si assentur mirabolani: ⁊ ipsis ꝯtritis si infundātur ī nocte in succo citonioꝝ si sit vehemens intētio ad stipticandū vel in rob rosato vel ī aquis plantaginis vel acetose ⁊ ī mane ponātur ad ignē ⁊ lēto igne fricentur manibꝰ ⁊ colētur ⁊ colatura exhibeat tunc plurimū in casu seruiūt: dosis ē in infusiōe ab. ℥. s. vsq̄ꝫ ad. ℥. j. ⁊ in substātia. ʒ. ij. vsq̄ꝫ ad. vj. ⁊ cū assant sunt minoris solutōis. Reubarbaꝝ etiā ꝯuenit q: fert secū frenū aliaꝝ medicinaꝝ. Et dicit Auer. 5º colliget q̄ laxādo mēbra post solutionē facit acquirere stipticitatē: sꝫ laudabile ē vt aliq̄lr assꝫ. d̄ quo reubarbaro īfra erit sermo cū dicet d̄ medicis stipticis: ⁊ pn̄t dari. ʒ. ij. d̄ reubarbaro ī substātia ⁊ pn̄t īfundi vt dictū ē supra d̄ mirabol. neq̄ꝫ hic dꝫ addi spica: nec ē verū q̄ semꝑ spica sit ponēda cuꝫ reubarbaro. sed hoc est verum cum est intentio ad apertioneꝫ: sed non conuenit spica q̄n ē intentio ad stipticitatē cuꝫ ꝯfortatōe mēbroꝝ. Ego tn̄ soleo ī his maxie in p̄ncipio. ⁊ cū ꝯiungit sc. simul exhibere infusionē ⁊ substātiaꝫ reubarbari: tn̄ q: mirabolani sunt fridi magis ꝯueniūt in fluxibꝰ. Et de ꝯpositis famosis ad hāc itentōeꝫ ē micheleta Nicolai: cuiꝰ dosis ē a. ʒ. v. vsq̄ꝫ ad. x. cū aqua plātaginis vel mirthi ī cā calida: vel absin. ī cā frida. Cōpleta ītētōe diuersionis stat itentio ꝯstrictōis q̄ aliq̄n ē absoluta ⁊ aliq̄n nō: qm̄ aliq̄n stāte itentōe ꝯstrictōis stat ēt itentio diuersionis sicut ēt ecōtra cuꝫ intentōe diuersiōis ⁊ euōnis stat ēt itentio aliq̄lis ꝯstrictōis siue ꝯfortatōis. Naꝫ stāte ī fluxu plenitudine cum est itentio p̄ncipalis ad diuertendū: stat ēt aliqualis itentio ꝯfortatōis mēbroꝝ: q: aliter mēbra laxa redderent paratiora ad recipiendū sup̄fluitatē: vn̄ medicus cuꝫ medicis ītrinsecus applicatis opꝫ tunc aliqualr mēbroꝝ ꝯfortare virtutē: vn̄ simul tūc cū fiunt balnea diuertētia vel alia huiusmodi pn̄t ꝑ iterius dari aliqua ꝯfortātia remisse stiptica nō dilatatiua meatuū. Et silr aliq̄n cū ē itentio euōnis stat ēt itētio aliqualis ꝯfortatōis vt aliq̄n ī euōne facta a nā ī p̄ncipio vt ī fluxu cretico lꝫ sit itentio ad nō ꝯstringēduꝫ

ꝯstringēduz: qm̄ si fluxus creticus fuerit nō ē aliquo mō inten/
tio ꝯstrictōis siue ad ꝯstringēduz ēt si fuerit sinthomatic⁹ q̄uis
via signi sit malus. Tñ dicit Haly. tunc nō ē ītentio ꝯstrictōis
sed cōonis in iuuādo nāin nisi sup̄fluat: tñ tunc in iuuādo ipsaz
debēt aliqualr̄ ꝯfortari mēbra ne illa nimis laxa facil⁹ recipiāt
lesionez: maioꝛ tñ ꝑ tunc stat ītentio eūonis. Et in hoc vehe/
menter errāt qui a pꝛīcipio silr̄ cōstringūt. Vñ dicebat Serap.
3° breuiarij cap° 16°: Et oz vt sis sollicit⁹ de esse medicinaꝝ stu
dio vehemēti ita vt recipianꝛ in hoꝛa sua qđ est: qꝛ medici dant
medicinas q̄ ꝯstringūt in pꝛīcipio egritudis ⁊ hoc ē erroꝛ. Et
silr̄ qñ dimittūt infirmū donec debiliteꝛ virus ⁊ foꝛtius fiat vl
cus: tunc ꝓperant absq̄ ꝓficuo ad medicinas ꝯstringentes. Et
sicut dicit ꝓuerbiū: Cōsiliuz bonuz post litis cōsūmatōez. Et
ita pz q̄ aliqñ ē ītentio cōstrictionis nō absoluta vt pz. Aliqñ tñ
est ītentio stipticoꝝ simplr̄ qñ. s. virt⁹ est extremalr̄ debilitata ꝑ
fluxuz: vel qñ multū est mā minoꝛata vt dictuz ē in illis duob⁹
casib⁹: ⁊ tunc ꝯueniūt medicine stiptice. Et caꝝ tres sūt spēs
vt dicebat Serap. caplo ꝑxime allegato: qm̄ q̄daz īspissant ⁊ i/
grossant māz ne reddaꝛ fluxibilis. Alie qꝛ ꝯstrigūt poꝛos ⁊ vias
quas māc fluunt aut stiptice sunt qꝛ exiccāt humiduz sup̄fluuz
mēbroꝝ vñ mēbra relaxanꝛ: ⁊ sic mēbra laxa vniunt ⁊ ꝯfoꝛtāt ⁊
ipsoꝝ virtutes coꝛroboꝛāt: qꝛ materieb⁹ fluentib⁹ resistunt nec
ab eis multū leduntꝛ. ⁊ hāc sniaz ītellexit Auic. ī cura fluxus ab/
solute. Nā loquēs de medicis restrictiuis dixit: ⁊ restrictiue q/
dez aut sunt exiccatiue desiccatiue. s. humiditatis sup̄flue mem
broꝝ: aut ꝯstipatiue. s. meatuuz ⁊ viaꝝ: aut īfrigidatiue īspissa/
tiue. s. materieꝝ ⁊ glutinatiue. Et dicit Aui. ⁊ simulr̄ Serap. q̄
ī his ē regula q̄ a simplicib⁹ īcipiēduz ē ad ꝯposita veniēdo. Et
ī simplicib⁹ Mes. numerauit aliq̄s calidas ⁊ fridas: lz calide nō
omībus his modis ꝯstringāt. Et Auic. loquēs de eis dixit: Et
medicine singulares fride absolute aut fm̄ virtutez retētiuā ⁊c̄.
Et ī hoc voluit innuere Aui. q̄ posuit aliquas calidas īter fridas
qꝛ habēt opationē medicinaꝝ fridaꝝ que est retētio per se. nam
inter fridas vt sunt rose balaustie galle ipoquistidos: tandez po/
nit reubarbaꝝ q̄ lz ꝯparatione leonis ē fridum: ꝯparatōe tamē
ad coꝛp⁹ humanū ē calidū vt pꝛīa pꝛimi de cōplexiōib⁹. Que/
dam ēt sunt medicine calide stiptice vt thus ⁊ coꝛtices ei⁹ que
apud nos nō sunt ciminū assatuz ⁊ infusuz ī aceto ⁊ anisuz assa/
tum similiter: ⁊ myrrha alicubi repiꝛ myrtha: ⁊ hoc magis cre
do fructus tamarisci ⁊ se. nasturtij de quo sunt verba singula/
rissima. nā dixit. A. 4ª pꝛimi cap° 7° ī sup̄fluo fluxu ex eo quo/
q̄z q̄ exptuz ē: est vt grana nasturtij pōdere. ʒ. iij. sumātur ⁊ to/
refiant: deinde coquātur sup. ī aliquo succo stiptico vt succo ci/
tonioꝛum aut myrthiloꝝ donec coaguleꝛ. i. inspisseꝛ ⁊ ad bibē/
dum tribuaꝛ. Et addit: ē nāq̄z vltimū sz intelligaꝛ ipm̄ maxime
valere ī cā frida ⁊ volunt auctoꝛes q̄ nō cōteraꝛ. naz destruiꝛ
viscositas eoꝝ ī cōtritōe: ēt in toꝛefactōe seminū vniuersalr̄ ē re
gula quā ponit. A. vt nō nimis toꝛefiant ne extermineꝛ oīs vir/
tus eoꝝ sed leuiter. De semīe acetose nō est dubiū q̄ est frida
medicina ⁊ stiptica ⁊ folia acetose laudat Serap. ī 3° breuiarij:
tamē alibi dixit Serap. in simplicib⁹ in cap° ꝓpꝛio de acetosa
de mēte Gal. q̄ folia acetose relaxāt vētrē ⁊ reuera ī hoc vr̄ cō
tradictoꝛius nec scio id soluere nisi foꝛte hoc sit ex vario mō ob/
lationis eoꝝ vt qꝛ cruda vel cocta. nā cruda acetositate sua re/
laxant ⁊c̄. semen acetose valet in fluxu antiquo: ⁊ stipticat etiam
℈. ij. lapidis berili puluerizati cū aqua plantagis vel simili ⁊c̄.
etiaz chꝛistalus puluerizat⁹ cū aliqua aqua stiptica valet: ⁊ si mi
sceatur cū margaritis ⁊ coꝛallis ē precipui iuuamēti si sumanꝛ
cū zuccaro ros. ⁊ maxime in pꝛassina colera: nā dicitꝛ bezar ei⁹.
Alij laudant smaragdū sed maxime valet qñ cā fluxus est vene/
nosa: vñ dicit Auēzoar in cap° de vulnere accidēte ī intestīs q̄
si fuerit in pꝛīcipio ī fluxu a re venenosa da de lapide smaragdi
ad pondus. vij. granoꝝ oꝛ. cum modica aqua in potu: ⁊ videbis
ex eo mirabilia: valz ad dissolutionē virtutis īfirmi ita q̄ ei⁹ iun
cture videnꝛ dissolui adinuicez: ⁊ si aduenit eis sudoꝛ ⁊ somnus
post illud erit iam liber a ꝑiculo egritudīs. Et addit: ⁊ nō sumat
post assumptionē smaragdi cibuz post octo vel nouē hoꝛas ī ꝓ/
cessu dixit laudando vtilitatē eius vidi q̄ suspensio lapidis sma
ragdi ꝯtra emoꝛoidas ⁊ fluxū vētris hz ꝓpꝛietatē mirabilem in
effectu: ēt si suspendaꝛ ad collum vel teneaꝛ in oꝛe ⁊ alia pulchꝛa
dicit in ista materia in eodez cap°. Inter medicinas calidas va
let singulariter coaguluz edi ⁊ lepoꝛis ⁊ caseus antiquus. De
coagulo lepoꝛis dicit Auic. detur infanti a quarta. ʒ. j. ⁊ in ma/
gno paulatine ascendendo ⁊ detur cuz aqua frigida vsq̄z ad. ʒ.
quia ipsa iuuat pꝛimū coagulādo sua frigiditate: aut magis ꝓ/
pꝛie cum aqua plantaginis vel solatri vel huiusmodi. 2° iuuat
aqua frida vt nō ꝑueniat virt⁹ coaguli qđ ē calidū ⁊ siccuz sub/
tile penetratiuū ad mēbra lōginqua ī quib⁹ nō sunt māe coagu
lāde. Nā ad ipsa si veniret multū lederet humidū aīatuz liq̄fa/
ciēdo: qꝛ virtus coaguli ē liq̄facere coagulata ⁊ coagulare liq̄fa
cta ⁊ sic ī fluxuz iuuat: qꝛ coagulat humoꝛes fluētes ⁊ īdurat vt
dicit Auer. 5° colliget. Et qm̄ acutū est magis laudarē ipsum in
aquoso ⁊ flegmatico fluxu q̄z ī colerico: lz ibidez dicat Auer. q̄
dz dari ī fluxu ꝑꝑ suā ꝓpꝛietatē cui sunt occulte cāe. Tñ Auic.
ī caplo cure gñalis videꝛ multū timere in exhibitōe ei⁹ qm̄ mul
tuz modificat dosiz ei⁹: dixit q̄ nō trāseat ī pōdere. ʒ. j. ēt ī coꝛ
poꝛe magno: ⁊ tñ multos vidi ꝯ hunc canonē pꝛacticare. Post co
aguluz ē caseus antiquus si abluiꝛ cuz aq̄ a sale: ⁊ ē foꝛtioꝛ oī re
dixit Aui. ad ꝯstrigēduz: ⁊ magis iuuat q̄z coaguluz ⁊ min⁹ no/
cet eo. Modus pparatōis ē gratusꝛ ⁊ postea īfundaꝛ ī aqua
tepida. x. vicibus renouādo aquā reducto postea caseo ad vnaz
massaz ⁊ postea dissoluaꝛ ⁊ exiccet sup crate ad ignez ⁊ sic trit⁹

talis caseus vetus vsq̄z ad. ʒ. iij. lz Aui. det solū. ʒ. Inter deli/
cata stiptica ēt ꝯposita valet zuccaꝝ rosatum ꝑcipue antiquū ⁊
diacitonitē de zuccaro ⁊ rob de citonijs ⁊ sirup⁹ de berberis ⁊
de granatis ⁊ de rosis ⁊ de mirthis fact⁹. Et feci fieri ꝯfectōez
delicatā cuz pasta coꝛnalioꝝ ⁊ zuccaro sicut fit amarenata: ⁊ ē
pulchꝛa ad vidēduz ⁊ gustui grata maxie siti laboꝛantib⁹: ⁊ illa
maxie in cā calida: sz ī frida est aromaticū ro. ⁊ foꝛti⁹ aromaticū
gariof. Et si ꝯiūgaꝛ oppilatio paꝝ diacalamēti vel diacinamo/
mi ⁊ possum⁹ ꝯfectōes facere delicatas ad diuersas ītentōes su
mendo de simplicib⁹ dictis supꝛa calidis vel fridis vel specieb⁹
trocis coꝝ appꝛopꝛiatoꝛuz vt de spodio cum semine acetose ⁊ si/
milibus: vel suffuꝛ ⁊ cum zuccaro dissoluto in aquis appꝛopꝛia/
tis fiant ꝯfectiones fm̄ artez. Per exterius etiā conueniunt
medicine stiptice ⁊ ex emplastris ⁊ vngentis ⁊ fomentatiōibus
in causa calida de medicis frigidis ⁊ contra in frigida cum ali/
quibus calidis. Sz cū ē fluxus ꝓpter debilitatē ꝯtētiue magis
ꝯueniūt medicine fride. fiāt ergo empl'a exteri⁹ frida stiptica sz
nō cū ē intētio diuersionis qm̄ tūc illa frida stiptica nocēt: iō in
pꝛīcipio cauēdū ē ab vsu istoꝝ exteri⁹ vt ēt supꝛa dixi ī diarijs
intestinalib⁹. Idē dico de fomētatōib⁹ ⁊ balneis ītelligēdū. sed
ipsa balnea stiptica ⁊ fomētatōes stiptice minoꝛata mā valent ⁊
maxie ī coꝛpoꝛe demacrato. Nā ī coꝛꝑe pingui vbi est mirach
grossuz aliquotiēs nō iuuāt qm̄ nō ꝑuenit virtus eoꝝ vsq̄z ad
intestina: imo ꝯpinguūt māin ad ītestina. sz qñ mēbꝛa sūt dema
crata mā minoꝛata ꝯueniūt iste medicie stiptice. Et iō nota q̄ in
hoc ñ pōt dari regula gñalis: imo restriguūꝛ. ī cā ergo cal'a cuz
ē intētio cōstrictōis valent fomentationes ⁊ decoctiones rosa/
ruz balaustiaꝝ cupularū glādiuz plantagis sumach berberoꝝ
⁊ huiusmodi. Et in cā frida valent decoctōes absinthij mente
ciperi nucū cipꝛessi gar. myrrhe ⁊ huiusmodi. Inter vnctōes ī
ca calida valet oleū citonioꝝ ros. de mirthis ⁊ similiū. In frigi
da valet oleū masticis mēte spice absinth. ⁊ ex eis fiāt vnguēta
fomētatōes ⁊ emplastra fm̄ intētionē tuā. Nō ꝯmemoꝛabo plu
rima simplicia ī casu valentia que enumerare possem ꝓpter eui
tare ꝑlixitatē: ⁊ qm̄ ī eoꝝ enumeratōe nō ē magna vtilitas ⁊ de
eis stant libꝛi vndiq̄z pleni. Alia intētio que ē circa narcotica
per ea que dicta sūt supꝛa satis fit manifesta. Nā ipsa narcotica
licet aliquādo sint necessaria ipsa tamē vt dicebat Aui. qūq̄z cō
ferunt inquātū ingrossant māin ⁊ doꝛmire faciūt ⁊ ꝓhibēt ne/
cessitatē surgēdi ad sellā ⁊c̄. Addit tñ qūocūq̄z sit nō da aquam
diu potes ab illis excusari ⁊ noli dare vbi virtus ē debilis. naz
vt visuz ē q̄ qui supponit sibi colliriū ex oppio ⁊ moꝛtu⁹ ē. Eoꝝ
tamē vsus maxie ꝯuenit ī tenasinone ī pꝛincipio ei⁹ post fluxum
vt visū ē circa textū supꝛa: ⁊ ī disenteria pꝛecipue ī vlcere sa imo
ea vidētur eē necessaria. Nam dicebat Rasis 8° ꝯtinētis: ego
quoq̄z nō vidi medicinā eē ī caplo vlceꝝ ītestioꝝ absq̄z oppio
aut iusquiamo aut similib⁹ mixtis cū ea vñ de iure fiant cuz ea
scz narcotica desiccēt ⁊ cōsolidēt ⁊ stupefaciāt sensuz mēbꝛi ⁊
ꝯstipent ventrē. Inter que laudaꝛ singlr̄ athanasia ⁊ metrida/
tuz recēs ⁊ tyriaca aliqualr̄ antiqua ī cā frigida: ⁊ noua ī causa
calida ⁊ filoniū ⁊ similia. Sed nūquā absoluātur a castoꝛeo ⁊ a
croco: qꝛ tñ de athanasia dātur diuerse descriptōes ab auctoꝛi
bus: ponā vnā Haly. x°. practice cuius excellētia declaraꝛ per
iuuamēta que ponūtur ab eo in lr̄a cuius verba sūt hec: Atha/
nasie que cū lupi fit epate assignatio hec oīb⁹ epatis medeꝛ acci
dentibus doloꝛibus ⁊ ēt vētris ac vlceribus intestinoꝝ ⁊ sple/
nis doloꝛib⁹ ⁊ doꝛmitatōib⁹ si super coꝛpus quasi vnguentuz
cataplasmeꝛ renūq̄z pꝛodest doloꝛib⁹ ⁊ anhelitus difficultati ac
tussi que ex humiditate fit copia ī pectoꝛe adunate solutionē am
putat sanguinis ⁊ fluxū mulierū sputūq̄z sanguineū venarū cō
solidat incisiones fistulasq̄z si cataplasmeꝛ desuper ꝓdest in vn/
guenti modū. vocaꝛ aūt hoc noīe eo q̄ potio fit moꝛboꝝ cura
efficax puta. ℞. zafrani myrrhe cardamomi se. papaueris nigri
spice aromatice radicū eupatoꝛij ⁊ succi eius epatis lupi coꝛnu
capꝛe dextri vel cerui adusti cuiusq̄z partes equales adunabis
hec medicamia trita ⁊ cribꝛata vino infundes claro ⁊ bone sub/
stātie ⁊ cū melle triplo dispumato distēꝑabis. ⁊ post sex men
ses cū opus fuerit vteris quātitate exagi vsq̄z semis ⁊ ē. ʒ. j. s.
fm̄ Symonē ianuēsez ⁊c̄. Vltima intētio ē circa accidētia. nā
aliqñ pꝛefuit fe. vnde fe. ē cā ad fluxū īflāmatis humoꝛib⁹ ⁊ ali/
quādo fe. fit ꝓpter putrescētes hūoꝛes ⁊ tunc ē intētio diuersa
sepe a fluxu qꝛ in fe. intētio ē humectatio ⁊ ī fluxu ītētio ē exic/
catio: vnde tunc opz medicū eē ingeniosuz ad attēdēdum circa
illud qđ magis ē suspectū. vnde stāte fluxu cuz febꝛe vituperaꝛ
lac ⁊ maxie nō extracto butiro vbi sine febꝛe ꝯueniret. ⁊ stāte fe.
cōuenit exhibere aliquē sirupū aperitiuū vt de endiuia cuz ali/
quo stiptico vbi sine fe. foꝛte non poneretꝛ ⁊c̄. Aliquādo ēt ꝯpli/
catur tussis cū fluxu ⁊ tunc maxie ē attēdendū ad tussim vt mi
nuatur qꝛ facit ad fluxum: ⁊ tūc quedā sūt que iuuāt fluxū ⁊ nō
nocent ad tussiz: imo valent vt ē mirthus ⁊ gūmi arabicū. ⁊ sic
opz intēdere ad ea que non sūt simplr̄ lubꝛicantia ⁊ sūt cōfoꝛtā/
tia pectus. De his ēt ⁊ alijs accidentib⁹ recurre ad loca ꝓpꝛia ⁊
sic sit expedita cura generalis fluxus. Sequiꝛ igiꝛ iā de cura
diuersaruz specieꝝ fluxus dicere pꝛīo de fluxu liēterico deīde
diarico postea disenterico. ⁊ qm̄ lienteric⁹ ē fluxus cibalis opz
in cura recurrere ad ea que dicta sunt supꝛa de dispōnib⁹ sto/
maci collecta maxie ab Auic. 13ª tertij tractatu 3° ⁊ 5° de lubꝛici
tate stomaci qm̄ lienteria ē ꝓpꝛia lubꝛicitati stomaci. ⁊ qm̄ talis
dispō hz diuersas cās vt supꝛa visuz ē: ⁊ quedā causaꝝ ei⁹ ē ex
malitia regiminis aliqñ ex multitudine vel paucitate cibi aliqñ
ex qualitate aliqñ ex malo oꝛdine: si fit peccatū ī quātitate aucta
minuamus cibū: si ī diminuta augeam⁹ ipsū: ⁊ sic de alijs si fit

abominabilis eligaꝛ cibus delectabilis ⁊ sic cōuertaꝛ regimen
ad ꝯ̃traꝫ. sed si cā̃ fuerit corporalis vt flegma lubricās ipsū sto/
machū vt sepe ꝯtingit: tunc laudāt aliqui vt Rasis in tex. vo/
mitū̃ fiendū predigesta mā̃: p̄rio cū cibis acuitatē̄ habētibꝰ vt cū
sinapi cū̃ cepe cū̃ porris ⁊ postea daut vomitiuū̃: qđ si nō sufficit
dant solutiuū. Alij aūt in mā̃ flegmatica laudāt nō dari vomiti/
uuꝫ vt Auic. ī cura fluxus stomaci 16ª tertij dixit loquēs de flu
xu a mā̃ flegmatica verū̃ eūatio materiei huiꝰ. s. flegmatice cuꝫ
vomitu ē̄ difficilis mala. ⁊ idē̄ visus ē̄ sentire Gal. 4º affo. ī cō
mento 12º affo. Quibꝰ vero vētres lienteriei in fine q̄ꝛ flegma/
tica solū̃ inferiora petit ⁊c̄. ⁊ clarius ī ꝯmento 9º illiꝰ affo. Me/
lācolicos vero ⁊c̄. Nā̄ ponēs sniam notabilē̄ dixit: intētio nr̄a ī
purgandis a corpore ē̄ p̄ ꝯueniētia emitti membra. ⁊ dixit: sicut
eīm colera rubea ꝑpter leuitatē̄ sui ē̄ purgāda a superiori ⁊ cuꝫ
vomitu q̄ꝛ ipsa per se plurimū̃ ascēdit vsq̄ꝫ ad os stomaci: ita co
lera nigra ꝑpter grauitatē̄ sui ab iferiori purganda ē̄. ⁊ cadē̄ est
rō de flegmate q̄ꝛ mā̃ flegmatica per naturā̃ suā̃ facilius moue/
tur deorsuꝫ. Pro cōcordia dicaꝛ q̄ si mā̃ flegmatica abun/
dat ī ore stomaci leuigans tūc pōt dari vomitiuū. sed si sit in īte
stinis vel ī fundo stomaci ⁊ grossa pōderosa tūc detur medicina
nō vomitiua sed secessiua. Et p̄mā̃ partē̄ insinnauit Auic. 13ª
tertij tractatu 5º ī cura lubricitatis cū dixit q̄ administreꝛ vo/
mitus ī oī septimana. s. semel vel pluries ꝭm exigētiā̃. sed hoc ī/
tellexit qn̄ flegma ē̄ peccās ī superioribꝰ stomaci natās ⁊c̄. ⁊ 2ªm
partē̄ sentiūt auctoritates Gal. supra allegate 4º affo. Si autē̄
mā̃ eēt educibilis partiꝫ per vomitū̃ ⁊ partiꝫ per secessuꝫ tūc cō
uenit dari vomitiuū̃ ⁊ secessiuū̃: prius tn̄ inducaꝛ vomitꝰ q̄ꝛ mā̃
parata ad vomitū̃ ē̄ per se habilior ad eūandū̃. ⁊ ꝓ vomitiuo ⁊
secessiuo recurraꝛ ad dicta supra de dolore stomaci a cā̃ frigida
mā̃li flegmatica. Sꝫ post eūationē̄ ꝯfortāda ē̄ virtꝰ retēt ua ⁊ di
gestiua stomaci cuꝫ medicis, exiccantibꝰ ⁊ calefaciētibꝰ vbi stā/
te lapsu ad calidū̃ vn̄ fiat lienteria medicine nō debēt esse multū̃
calide: q̄ꝛ tn̄ ī lienteria sequiꝛ ī virtute magna debilitas: iō sem/
per debent aliqua calida aromatica confortātia stomachū̃. De
stipticitate nō est dubiū̃ cum medicis ergo fridis fortis stiptici/
tatis ponātur calefacientia moderate. In ꝯfortatiōe igiꝛ per
īterius valent sirupi de mēta stante lapsu ad fridum. valet etiā̃
sirupus de absinthio ⁊ maxime stāte lapsu appetitꝰ: naꝫ excitat
appetitū̃ mortuuꝫ. valet miua citonioꝝ aromatica ⁊ sirupus de
citonijs cū aromatibus. valent cōfectōes aromatice. ꝫꝫ. condi/
tum aromaticū̃ ro. diaolibanū̃ rasis diaꝫīꝫiber ⁊ maxime si sit
assum diagariofilatū̃ valet diagalanga ⁊ alie cōfectiōes aroma
tice. Possunt fieri fomētatōes decoquēdo species dictoꝝ ī vi/
no nigro ⁊ possunt fieri cerota ⁊ vnctiōes ꝭm al's numerata mul
tiplicia đ dispōibus stomaci supra: sꝫ vnū̃ singulare ē̄ vt habea/
tur mel dispumatū̃: ⁊ ex eo vngaꝛ stomachus ⁊ vēter ⁊ supasp/
gantur pulueres calefactiui ⁊ exiccatiui de aromatibꝰ. Qđ si
mā̃ sit colerica aliunde effusa: tūc eūatio ē̄ principalis cura. naꝫ
cū eūatur humor fluxus ⁊ finiꝛ tūc alleuiatꝰ ē̄ modus regis: vt
dicit. A. ī cura fluxus vētris absolute: deinde expedit vt fiat al/
teratio ⁊ ꝯfortatio membroꝝ in quibꝰ colera gnātur ne multi/
plicetur. nā̃ dicit. A. spāliter in capº p̄mi in cura fluxus stoma/
tici vel lubricatiui ⁊ spālius ī cura vlcerosi: In illa ergo. s. lien/
teria cuius cā̃ ē̄ colera fluxa ad stomachum vel intestina opꝫ vt
tēperes membruꝫ ī quo gn̄atur. s. epar ⁊ fel ⁊ euacues coleraꝫ: ⁊
q̄ꝛ per ꝓprietatē̄ suaꝫ faciliꝰ in sursum moueꝛ q̄ꝫ ī deorsum eua/
cuetur ergo ꝑ sursum. ꝓpterea dixit. A. ⁊ rectiꝰ ē̄ cū vomitu si
possibile ē̄: ⁊ postea cuꝫ fluxu vētris si nō fuerit ī virtute debili/
tas: ⁊ nō timeꝛ q̄ accidant vlcera aut sint facta ⁊c̄. vbi īnuit q̄
ēt si mā̃ peteret deorsum ⁊ adderet ad nocumētū̃ vlceris: debꝫ
medicus curare vt eūctur ꝑ sursum. Et addit Aui. declarando
cū quibꝰ dꝫ fieri ⁊ incipere ī primis supple vbi necessaria ē̄ eua/
cuatio cū īfridantibꝰ stipticitatē̄ faciētibꝰ. vnde: addit ⁊ multo/
tiens quidē̄ sanat hanc lesionē̄ sumere ī potu mirabolanos citri
nos: ipi eniꝫ. s. mirabolani citrini educūt coleraꝫ ⁊ faciūt succe/
dere virtutē̄ infrigidantē̄ faciētē̄ stipticitatē̄. de mirabolanis di
ctum est supra quomō debent p̄parari ⁊c̄. Et ꝯn̄ter facta eūatōe
ꝯueniūt stiptica appropriata: ⁊ in hoc laudaꝛ rob đ ribes rob đ
agresta rob de citonijs ⁊ sirupi coꝝ ⁊ fluēte mā̃ debes p̄serua/
re os stomaci a nocumento colere fluētis sumendo paꝝ mice pa
nis infuse in vino granatoꝝ aut succo citonioꝝ: faciendo ēt epi/
thima sup̄ os stomaci de succo plantagīs vel sempuiue cū mo/
dico aceti. Fiant ēt fomentatiōes cuꝫ sandalis addēdo aliq̄d spo
dij ⁊ vnctiones cū oleo ros. ⁊ citonioꝝ ⁊ similibꝰ. Et si mā̃ sit mi
xta ex colera ⁊ flegmate qđ cognosceꝛ ex exeuntibꝰ deneꝛ medi/
cine mixte: vbi aūt cā̃ sit materia melācolica fluxa ad stomachū̃
de hoc videbiꝛ in diaria splenetica. Et si causa sint vlcera vide/
bitur in cura vlcerum intestinorum. sed quando est lesio in sto/
macho magis cōueniunt que per superius exhibenꝛ econtra in
īntestinis vt ē̄ cōis can̄. in mā̃ ista. Et si cā̃ sit malitia retētiue vir/
tutis tantū̃ sine mā̃: tunc nō oꝫ eūare sed tātum ītēdere cū exic/
cantibus sꝫ cum ꝑpatis primuꝫ: ⁊ ibi p̄cipue valent cibaria ad
siccū̃ declinātia: ⁊ semꝑ rectificenꝛ cuꝫ aliquibꝰ aromaticis: ⁊ ī
cibarijs semꝑ preponātur que stiptica sunt. ⁊ coriandrū̃ est forte
ad retinēdū̃ cibū̃ in stomacho: vt ēt dixit. A. in isto capº semper
obseruādo can̄. in hoc posituꝫ 13ª tertij ī cura eiꝰ a cuius stoma/
cho festinat descēsus cibi cuꝫ dixit: Et opꝫ vt administreꝛ ante
cibū̃ aliq̄d ex stipticis fridis si fuerit illic ꝯplexio calida aut per/
mixtum cū calidis si fuerit cōplexio decliuis ad friditatē̄: vnde
si sit malitia ꝯplexiōis fride in cā̃ ponaꝛ aliquid de diacitonitē̄
cū speciebꝰ ante cibum dulcoratū̃ cuꝫ zuccaro ēt paꝝ vini puri
aromatici antiqui cum modico panis vsti modicū̃ ante pastum

p̄pat ad retinendū̃. Et si digestiua sit debilis primum dentur
cibaria facilis digestiōis: ⁊ sint aromatiꝫata cuꝫ fridis vt coral/
lis sandalis spodio si sit ꝯplexio calida: ⁊ si sit frida ponanꝛ aro/
matica calida vt gariofili ⁊ mastix ⁊ cinamomū̃ singulariter. Et
si sit ventositas cōiuncta debilitati digestiue ponātur in dictis
sc. ozimi vel anisum torefactuꝫ vel calamentū̃ ⁊ exteriꝰ pōt ap/
poni cerotū̃ ꝑpatum cōfortatiuū̃ valens in omni tali lubricitate
vbi in cā̃ nō sit apā vel vlcus stomaci neq̄ꝫ excessiua mala ꝯple/
xio mā̃lis: sed principalr̄ sit vitio debilitatis virtutis retentiue ⁊
digestiue nō cum multo excessu qualitatiuo manifesto fiat vt ī/
fra. ℞. absinthij mente ciperi spice costi thuris xiloal. masticis
gariofiloꝝ aā. ʒ. ij. galie muscate squinātī aā. ʒ. j. sumac acatie
galarū̃ ipoquistidos rosaꝝ ⁊ seminū̃ eaꝝ sandaloꝝ al. ⁊ rub. aā.
ʒ. j. s. laudani. ʒ. ij. s. dragagāti gūmi arabici assatoꝝ aā. ʒ. vj.
cere. ℥. j. s. terenda teranꝛ cera ⁊ laudanū̃ cuꝫ reliquis dissoluē̄
dis ad ignē̄ dissoluanꝛ ⁊ dissoluta ad ignē̄ alijs ꝯtritis addātur
⁊ incorꝑenꝛ: deinde bulliat in vino pōtico cū modico succi cito/
niorum ad sufficiētiā̃ ⁊ fiat cerotū̃. Ubi aūt sit lienteria cronica
⁊ iam virtꝰ defecerit. A. ponit curaꝫ specialē̄ dicens: ⁊ tēperes
cōplexionē̄ si sit calida cū̃ fridis ⁊c̄. ⁊ ecōtra qm̄ in liēteria croni
ca virtus minuiꝛ spūs resoluūꝛ ⁊ exerciteꝛ exercitio qđ tollera/
re possit ī hora supple cōueniēti ⁊ facias ipm̄ ingredi balneū̃ fri/
cando extrema ⁊ premēdo ēt extrema ꝯpressiōe subtili maxime
superiora ⁊ cibeꝛ ī forma iacētis sorbēdo ⁊ nō sedētis. ⁊ si cibaꝛ
sedēs sint crura eleuata supra partes dorsi cū cibaꝛ q̄ꝛ partes ele
uate descensuꝫ cibi ꝓhibēt: ⁊ tunc deꝛ aqua carnis cū modico
vini vel nulli stiptici ponēdo ī eo aliquid tortellaꝝ de sceni frica/
tum digitis ad virtutē̄ viuificāduꝫ. ⁊ si tollerat virtus aliq̄ fa/
cientia penetrare cibū̃ ad epar vt aliquid de diatriton pipercon
aut de diacalamēto erit ꝯueniēs. Nā̃ vt dixit: cū tu feceris il/
lud attrahet epar aliquid illius cibi ⁊ ꝯfortabiꝛ eo: ēt medicīe ty
riacales viuificāt virtutē̄: vnde semꝑ ē̄ intēdēdū̃ ad cā̃s princi/
pales nō relinquēdo cā̃m cōem que ē̄ virtutis ꝯfortatio ꝯmemo
rando ēt semꝑ ī hoc vt dormiat quātū̃ pōt vt fuit canon Auic.
13ª tertij caplo ꝓxime allegato cū dixit in fine: ⁊ opꝫ vt dormiāt
super cibū̃ ⁊ nō moueanꝛ neq̄ꝫ exercitenꝛ oīo. ⁊ dicūt quidaꝫ q̄
limatura roris marini si decoquaꝛ ī vino ⁊ bibaꝛ vinū̃ ꝓficit di
gestiue ⁊ retētiue ēt posita supra stomachū̃ ī forma emplastri idē̄
facit. Sequiꝛ ponere regimē̄ diarie que ī multis cōicat cū cu
ra lienterie. nā̃ cū ē̄ viciū̃ ī itestinis ⁊ cōicaꝛ malitia verbigrā̄ in
retētiua itestinoꝝ que cognosciꝛ per signa ꝑ que cognosciꝛ de/
bilitas retētiue stomaci. vnde dicit Auic. in 16ª tertij in cura flu/
xus lubricatiui: Et plurimū̃ quidem malitie ꝯplexionis intesti/
norum est cōmunicās malicie cōplexionis stomaci ⁊ signa eius
sunt signa illius: ⁊ ideo cura stomaci supple sufficiat in diaria
stante lapsu in ꝯtentiua intestinoꝝ: pꝫ etiaꝫ ꝓ parte cura diarie
mā̃lis ī cura fluxus oīum modoꝝ supra posita: qm̄ ī mā̃li habita
intētōe ad cā̃m primū̃ ꝯstante virtute ē̄ fiēda eūo. Nā̃ cū̃ fit eūo
alleuiatus ē̄ modus regiminis vt supra allegatū̃ ē̄: vbi tn̄ diaria
sit cretica dicebat Auic. 16ª tertij ī cura fluxus cretici nō opꝫ vt
retineatur fluxus creticꝰ cū nō ꝑducit ad timorē̄ sup. ꝑꝑ erube
rantiā̃ eiꝰ. Et idē̄ in snia dixit Haly. 7º practice ī p̄cipio đ me/
dela diarie dixit: si diaria crisis acciderit ex cā̃ cū humorē̄ pel/
lit nocentē̄ ad stomachū̃ vel itestina nā̃ etiā̃ ab his per solutionē̄
emittit nō expedit vt amputeꝛ operam dare ⁊ stringaꝛ nisi forte
modū̃ excesserit ⁊ patiētis virtutē̄ fiatq̄ꝫ ab ea defectus. Etiam
tūc dicebat Auic. loco paulo ante allegato q̄ si sup̄fluat cureꝛ
cū ꝓpinquo illi quo curaꝛ colirica passio de qua sufficiēter di/
xi supra ad quē̄ locū̃ recurre. ⁊ ex his pꝫ q̄ vbi nā̃ pigritaret fa/
cere crisiꝫ ⁊ precessissent signa fluxus cretici eēt regulare aliqua
liter ꝯfortare nā̃m ad crisiꝫ vt habilitādo mā̃m ad expulsionem
eā̃ digerēdo ⁊ preparādo vias ꝑ quas dꝫ fieri crisis vt aliqualr̄
lubricādo intestina ⁊ aliqualr̄ virtutē̄ intestinoꝝ stimulādo cuꝫ
quibusdā̃ suppositorijs lꝫ talia debēt eē̄ debilia modice impres/
sionis confortādo etiaꝫ virtuteꝫ cum īstrumētis illius scilꝫ spi/
ritum ⁊ sanguineꝫ multiplicādo cuꝫ cibis facilis digestiōis mo
dice quātitatis ⁊ bone qualitatis faciendo aliquales leues frica
tōes supra ventreꝫ vt materia ad locuꝫ cōuertatur: oportet tn̄
semper munire intestina fluente materia ne fortis fiat impressio
in itestinis cum his de quibꝰ paulo post diceꝛ: vbi tn̄ diaria sit
colerica ⁊ nō cretica p̄ter supradicta de eūone cuꝫ mirabolanis
⁊ reubarbaro. Cōseq̄nter ponanꝛ quedā̃ spālia ad ꝯfortatōeꝫ
stomaci ⁊ itestinoꝝ ⁊ rep̄ssionē̄ malicie mā̃e. Naꝫ si mā̃ colerica
sit prassina vel eruginosa vltra diuersiōes necessario fiendas ⁊
⁊ eūones ⁊ alteratōes mēbroꝝ in quibꝰ gn̄atur talis mā̃ vt di/
ctū̃ ē̄ supra: singulare appropriatū̃ diciꝛ esse christallus: valent
margarite ⁊ coralli cuꝫ eo: vnde ad remissionē̄ acuitatis ⁊ mali/
cie bucella panis tosta cuꝫ puluere christalli ī vino granatoꝝ po
sita si sumaꝛ in p̄cipio cibi valet ad remissionē̄ acuitatis. Si
vero colera sit citrina vel rubea valēt trocisci de spodio vel de
balaustijs Ras. positi supra in textu: qui tn̄ q̄ꝛ sunt oppiati vt ēt
ibidē̄ dictuꝫ fuit nō debemꝰ eis vti nisi stāte vehemēti necessi/
tate vt in maxia vehemētia doloris ⁊ maxia instātia vigiliaꝝ ⁊
ꝓprius qn̄ iaꝫ ē̄ facta eūo de mā̃ ꝯponunt eiꝫ magnū̃ erroreꝫ vt
dicebat Mes. qui vtunꝛ eis a p̄cipio. Et si fiāt trocisci de spo
dio cuꝫ seīe acetose sunt maioris efficacie ad restrīgēduꝫ ⁊ ꝯfor/
tāduꝫ: laudabile tn̄ ē̄ in oī specie ⁊ lienterie ⁊ diarie imo ⁊ disen
terie: q̄ꝛ semꝑ stomachus cū his ꝯpatiꝛ: vt cum reliq̄s medicis
apponanꝛ aliqua ipm̄ a ꝓprietate ꝯfortantia. ⁊ de his laudaꝛ a
quibusdā̃: ⁊ singulr̄ valet stomachus strucij q p̄rius decoquaꝛ
⁊ cū lima postea limeꝛ q̄ꝛ aliter non pōt puluerizari dicit Nico
lus ⁊ deꝛ cuꝫ aliquo succo ꝯfortatiuo: vel loco illiꝰ sumanꝛ pel/
licule

licule iterioꝛes ſtomachoꝝ gallinaꝝ rectificate cū aliquo ſucco
ꝯfoꝛtatiuo vel vino granatoꝝ ⁊ exiccenꝭ ⁊ poſtea puluerizenꝭ ⁊
denꝭ cum margaritis ⁊ ſimilib⁹. Et ſicut in mā calida miſcem⁹
frida cuȝ illis pelliculis que a ꝓprietate magis valēt: ⁊ ſic ecꝯ/
tra ī frida cuȝ eiſdē miſcem⁹ calida vt de thure de gariofil'. ⁊ hu
iuſmodi. In caſu aut aliqd exteri⁹ applicetꝭ: vn̄ fluente mā ca/
lida decoquatꝭ citoniū ⁊ maſſalatū cum puluere berberoꝝ ⁊ ſu/
mach ſupponatꝭ ſtomacho ⁊ ventri: vel fruſtuȝ panis aſſatū po
natꝭ in aceto ⁊ cū pulueri b⁹ ſupraſcriptis ſupponatꝭ ſtomacho.
Si nō ſit demacrat⁹ q꞉ tūc ponatꝭ in vino nigro aromatico: in
fluente ēt mā ꝑ iterius debēt ſumi electuaria appꝛopꝛiata vt de
diacitonitē ſine ſpecieb⁹ ī cā calida ⁊ cuȝ ſirupo ro. fiat electua/
riuȝ. Ad ideȝ valet ēt zuccaꝝ ro. ⁊ ſi rectificetꝭ cuȝ trociſcis de
quib⁹ ſupꝛa: erit foꝛti⁹. poteſt ēt fieri ad eādem ītentōeȝ iulep vt
iſra. ℞. aque plātagis aque decoctōis ſumach aque roſ. an̄. ℥.
iij. cū ſirupo ro. vel alio ſimili iulepizetꝭ ⁊ fiat iulep: ⁊ cuȝ zucca
ro roſ. fiat potio magis grata. Pōt ēt fieri cōfectio ex trociſcis
ſandalis ⁊ pōt fieri ꝯfectio multiplr ſm̄ quod libet magis. In
mā aūt frida pn̄t extriſecus applicari q̄ dicta ſunt ſupꝛa de ſaccl
latōib⁹ ⁊ vnctōibus ⁊ cerotis ꝯponēdo ſm̄ arteȝ eligendo ſim/
plicia q̄ dicta ſunt ſupꝛa: etiā ꝑ interi⁹ ſingulariter valet ſuffuſ
Auic. poſitū in cap° lubꝛicitatis ſtomaci 16ª tertij factū vt infra
℞. xiloaloes crudi ⁊ cimini in aceto īfuſi ⁊ aſſati ⁊ ameos ⁊ carui
zizibꝛis aſſati ⁊ cardamomi ⁊ interioꝝ paſſ. tritoꝝ ꝑtes eq̄les
fiat ex eis ſuffuſ ⁊ ſumanꝭ vſqȝ ad. ʒ. ij. vel vſqȝ ad. iij. cum vino
odoꝛifero puro nigro. In mā tn̄ calida ſingulr opȝ medicum
eſſe attentū ne eger ducatꝭ ad excoꝛiationē ītestinoꝝ: vnde ī ca
ſu denꝭ cliſteria cōfoꝛtatiua inteſtinoꝝ: valet decoctio riſi milij
gūmi arabici dꝛaganti maxime cuȝ adipe capꝛino. naȝ talia vi/
ſcoſa ꝓhibent excoꝛiationē vt ſunt pinguedo caſtrati irci vel ca
pꝛe: ſed vide ne pinguedines ſint ſalite: ꝙ ſi ſint infundanꝭ ī aq̄
calida: ⁊ agitenꝭ poſtea paratis decoctōib⁹ ꝺ kiſt oz. vel riſi ha/
beantur iſte piguedīes ⁊ ſic calide ponanꝭ ī cliſteri q꞉ aliter coa/
gulabitꝭ. Et ibi bene nota vt dicebat Gal. xj° de ſimplici me/
dicina ca° 3° de pinguedine ꝙ q꞉ capꝛina cōgelatꝭ faciliter pꝛo/
pter ſpiſſitudineȝ effluit aūt poꝛcina ſicut oleū ob hoc ingerim⁹
ipaȝ. ſ. capꝛinā magis ī diſentericis ⁊ tenaſmonoſis qn̄ volum⁹
eoꝝ mitigare moleſtiā ꝓpter ꝑtium quoqȝ ſubtilitatē quādam
magis obtūdunt acredineȝ cū in ꝓfundo moleſtatoꝝ coꝛpoꝛuȝ
ē nociuū. i. cuȝ mā nocens ē in ꝓfundo intrinſecata: vnde ꝯclu/
ditur iuxta hoc igitꝭ ⁊ adeps anſerina que moleſtiaȝ coꝛꝑis indu
cit ī ꝓfundo magis obtundit. ſ. ꝓpter ſubtilitatē ⁊ ꝓfundatio/
nem. Ualet ēt ad iſtaȝ intentionem ſi ponanꝭ duo vitella ouoꝝ
ꝯquaſſata cuȝ pinguedine capꝛe diſſoluta nō multe quātitatis.
nā talia magis ꝓficiunt: q꞉ multo tꝑe retinenꝭ q̄ȝ cliſteria nota/
bilis quātitatis īmiſſa que cum facile effluāt ⁊ educanꝭ neqȝ tm̄
alterant neqȝ tm̄ ꝯfoꝛtant. ⁊ hunc cān̄. bene mēti ſerua: q꞉ pꝛeci/
pue ⁊ vtiliter ſeruit ī diſenteria ⁊ tenaſmone. In mā vero me
lācolica ſi ſit melancolia aduſta: q꞉ fluxus pendens a melācolia
aduſta ē difficilis curatōis quaſi nō diſtat a cācro vt vult Con/
ciliatoꝛ: tunc aꝑente tali humoꝛe melācolico tm̄ a pꝛicipio poſ
ſemus ad verā curationē ītēdere nec erit moꝛtale: ⁊ opȝ vt attē
datur ad epar ⁊ ad ſplenē vt rectificetꝭ cōplexio epatis ⁊ ſplenis:
deinde cū coꝛdialib⁹ intēde nō tm̄ ſtiptica: ſȝ etiaȝ quedā calida
viuifica ꝯfoꝛtatiua coꝛdis applicādo: vn̄ diptam⁹ iuuat multum
ſi mā ſit melācolica ex melācolia nāli vel facta acetoſa ꝑ vlterio/
rem īfrigidationē vel caliditatē adurentē ēt ſi facta ſit venenoſa
qm̄ vt dicit Apuleus cap° pꝛopꝛio de diptamo: Si quis vene/
num ſumpſerit diptami ſuccuȝ cū vino potui datū mirifice fa/
cit indifferēter loquendo de omni veneno: ⁊ addit ⁊ eſt foꝛtius.
Tāta ē virtus diptami vt nō ſolum īterficiat ſumptuȝ vene/
noſa aīalia reptilia: veꝝ vbicūqȝ fuerit ſerpētes pn̄tia ſui eos ī/
terficit: ⁊ ſi odoꝛes ei⁹ a vēto tollanꝭ vbicūqȝ eos tetigerit mox
eos ledit aut eos īterfecit: ⁊ ita pȝ q̄ ī omni humoꝛe venenoſita
te participāte valet: ⁊ tūc dicit. A. ⁊ opȝ vt attēdamus diſpōni
⁊ intelligatꝭ cā huius melācolie: ⁊ ſi ſit mala ꝯplexio frida attēde
cū calidis ⁊ ecōtra. Et addit: ⁊ ſi neceſſaria fuerit flōmia flōma.
⁊ Raſis laudat fieri flōmiā vene ſiniſtre de vena ſplenis. ⁊ hoc
dicit in diuiſionib⁹ q꞉ facta flōmia de vena ſplenis vigoꝛatꝭ ipe
ſplen ad attrahēdū ⁊ intellige ſtāte exuberātia ſanguis ⁊ latitu/
dine venaꝝ: ⁊ ī coꝛꝑe foꝛti ſi nō vis flōmiaȝ ponātur vētoſe ſuꝑ
ſplenē que illic retineanꝭ dicit Aui. Raſis dicit fluēte mā melā
colica ad ſtomachuȝ ſumanꝭ vnctuoſa pinguia vt oleū: q꞉ tunc
deponitꝭ illa mā ab oꝛe ſtomaci: ⁊ ꝓhibetꝭ quodāmodo īpꝛeſſio
malitie ne fiat ſenſatio doloꝛoſa ī ſtomachū nec ꝯūter fiat flux⁹
ex ꝑte melācolie ⁊ fiat eūatio humoꝛis ipi⁹ melācolici cū appꝛo/
pꝛiatis vt cū pillulis de lapide lazuli vel indis: ſemꝑ tn̄ habēdo
timoꝛē in ſoluēdo ⁊ ſemꝑ cōfoꝛtando ipm̄ ſplenē: ſȝ ſi diaria ſit
ex ſanguine aut ē virulent⁹ aut feculent⁹ aut ē lotiu⁹ aut purus
⁊ de trib⁹ pꝛimis recurre ad epaticū fluxū de quo in lectione ſe/
quenti: ſi ſit ſanguis purus aut fluit a toto ꝓpter dimiſſū exer/
citiū aut ꝓpter abſciſionē mēbꝛi aut ꝑꝑ multitudinē cibi aut di
miſſionē ꝯſuctaꝝ eūonū aut a ſiccitate cutis ꝓhibētis reſolōnē
fieri ⁊ hoc aut ꝓpter rupturā venaꝝ vel ꝓpter oꝛificia venarū
aperta. Si ſit ꝓpter exuberātiā ī toto ⁊ ſine doloꝛe tūc nō opoꝛ
tet ſtringere taliter ſanguinem niſi dum virtus ē cadens: īmo
expectabis retentionē factā a natura vt dictū ē ſupꝛa de creti/
co ⁊ ē clara ſn̄ia. A. in cura fluxus ſanguis abſqȝ excoꝛiatōe cuȝ
dixit apud pꝛincipiū loquēs de fluxu ſanguineo. Cū ergo nō eſt
ꝓpter ipſuȝ doloꝛ ⁊ eſtimas q̄ ē ex coꝛpoꝛe aut epate ⁊ nō cadit
ꝓpter ipſuȝ virtus nō retineas ipſuȝ niſi timeam⁹ vlcerationē
in inteſtinis aut magnā debilitatē ſequētē: naȝ tunc fiat flōmia

de vena baſilica ſed ſit leuis ⁊ minuta ⁊ ſtude ad ꝯuertēdū ⁊ īcli
nādū mām ſanguineā ad oppoſitū cū fricatōibus ⁊ ligaturis ex
tremoꝝ maxie ſuperioꝝ ⁊ tūc ſit neceſſaria cōfoꝛtatio ītestinoꝝ
cū frigidis ⁊ ſtipticis ēt cū faciētib⁹ glutinationē inſpiſſando ēt
ſanguinē. Et quātū ad cōfoꝛtationē inteſtinoꝝ valent charabe
coꝛali ſanguis dꝛaconis bolus armen⁹ ⁊ ēt vltimate trociſci de
charabe ⁊ trociſci de balauſtijs. ſȝ iſti trociſci q꞉ oppiati n̄ denꝭ
niſi cū reliqua nō cōferūt vt dictū ē. Etiā trociſci ꝺ lapide ema
titis mirabiliter valent. Laudat Auic. in hoc caplō ſemē cana/
pis. ſed dicit Symon ⁊ bene fuit erroꝛ trāſlatoꝛis: q꞉ vbi reperit
ſedenagi dicit ⁊ ē ſemē canapis ⁊ debuit dixiſſe lapis ematites
qm̄ cōſtat q̄ ſemē canapis in caſu nō cōuenit cū ſit acutū pluri/
mū. ⁊ hoc fuit ꝓpter ſimilitudinē illius dictōis ſedenagi q̄ acci
pitur ꝓ lapide ematitis ad illā dictionē ſedenagi que accipitꝭ ꝓ
ſemine canapis ⁊ tn̄ lapis ematites ē ī cāu ꝯueniēs. Et qm̄ lapis
ematites ē duriſſime ſubſtātie: inde auctoꝛes ꝯfricāt lapidē illū
ſuper cote humectato lapide cū ſucco plātaginis vel ſimili: ⁊ ſi/
mul cōfricato denꝭ cōfoꝛtātia de ſucco berberoꝝ ⁊ ſimilia. Et
ſi ſanguis fuerit liquidus aquoſus ſimplicia ſint ad calidū ⁊ ſti/
pticū declinātia vt ſunt iſta maſtix ſquinantū ciperi ⁊ ſimilia q̄
dicta ſunt: ſi nocumētum ſit in inteſtinis ſuperioꝛib⁹ per ſurſuȝ
exhibita magis valēt: ſi in inferioꝛib⁹ per īfra magis valēt ſi in
medijs: ſed habeatꝭ mens bona in hoc ad dictā que dȝ eē multū
tenuis ī pꝛincipio. vnde laudauit Raſis ī iſto caſu 8° cōtinentis
q̄ abſtinēdū ē nutrimētū ab infirmo ꝑ biduum ſinaūt per diem
vnū. Attēdatꝭ ēt ad remotionē cauſaꝝ vnde facta ē multiplica/
tio ſanguinis ī toto. vnde ſi cā ſit exercitij dimiſſio ꝓuocetꝭ exer
citiū. ſi cā ſit multitudo cibi minuatꝭ cibus. ſi cā ſit retētio ſuꝑ/
fluitatꝭ ꝯſuete eūari vt emoꝛoidaꝝ fiat ꝓuocatio eaꝝ: ⁊ ſic ꝺ ſan
guine a narib⁹. ſi ſit ex ſpiſſitudine cutis fiat ablutio ī balneo cū
rebus cutim aperientib⁹ ⁊ fricatōibus aſperis. ſi ſit ex retētione
mēſtruoꝝ ꝓuocētur mēſtrua. Et ſi fuerit flux⁹ a toto a liquefa
ctōe humoꝝ vt ꝯtingit ī febꝛibus acutis ⁊ peſtilētialib⁹ ⁊ ī ptiſi
tunc opȝ vt attēdatꝭ ad cām pꝛincipalr ad hoc ducentē: quoniā
vt vult Auic. caplō ꝓpꝛio non ſperatꝭ vt curetꝭ niſi ſicut ſperatꝭ
ī curatōe cāe ei⁹. vn̄ pꝛicipalr oȝ vt ītēdatꝭ ī dieta cū reſūptiuis
fridis ⁊ hūidis ī quib⁹ ſit modica ſtipticitas ad ꝯfoꝛtationē ꝯtē
tiue modica tamē ne ꝓhibeatꝭ penetratio nutrimēti ad membꝛa
quoniaȝ vt dixi ſupꝛa in cura ptiſis opȝ vt in cibis eoꝝ ſit faci/
litas digeſtionis ⁊ multitudo nutrimenti cum facilitate pene/
trationis ad membꝛa: ⁊ in medicaminib⁹ attēdatur cū alterāti/
bus coꝛ pꝛicipaliter ⁊ alia mēbꝛa ad friduȝ tn̄ moderate cuȝ epi
thimatib⁹ ⁊ vnctōib⁹ ad ſpinaȝ ⁊ iterius cū trociſcis de ſpodio
⁊ de cāphoꝛa ⁊ ſimilib⁹ vt dictū ē loco allegato ⁊ illuc recurre.
De fluxu aūt ſanguis ꝑ raſurā ītestinoꝝ dicetꝭ infra ī cura di
ſenterie. Et ſi fuerit fluxus diuerſoꝝ humoꝝ ⁊ diuerſoꝝ coloꝝ
eſt neceſſariū pꝛius fieri mundificatōeȝ dictoꝝ humoꝝ: deinde
recti ıcāda ſunt mēbꝛa in quib⁹ dicti humoꝛes gn̄anꝭ cū ꝯ̄rijs
lapſui appꝛopꝛiatis dictis mēbꝛis ꝓhibendo ēt cuȝ dieta ſicut
dictū eſt ſupꝛa in gn̄alib⁹ res facientes ad gn̄ationeȝ dictoꝝ hu
moꝝ: vn̄ ſi fuerit epaticus q꞉ flux⁹ epaticus diuerſificatꝭ ex ꝑte
cāe ⁊ ex ꝑte ei⁹ qꝺ expellitꝭ. Et ideo ponetꝭ cura diuerſoꝝ fluxuū
ex ꝑte cauſaꝝ: etiā ex ꝑte eoꝝ q̄ emittūtꝭ. Pꝛimo igitꝭ ē ꝑ̄ſuꝑ/
ponēduȝ vt vult Halya. in cap° ꝓpꝛio q̄ oȝ medicū eſſe optie
ꝯtēplāteȝ in cura hui⁹ fluxus q꞉ eſt ꝑdifficilis ⁊ pauci liberanꝭ
qm̄ multi medicoꝝ paꝝ epatis debilitateȝ cognoſcūt ⁊ cāȝ ei⁹.
Et dicit Gal. q̄ multos cognouit q̄ moꝛtui ſunt ex fluxu epati/
co: q꞉ medici nō cognouerūt ⁊ male curauerūt. rō ē q꞉ ſepe fluit
mā acuta ex epate ad ītestina ⁊ vlcerat illa ⁊ medici curant cura
diſenterie nō attēdentes ad cām ⁊ ſic moꝛitꝭ eger. Ideo Aui. 16ª
tertij tractatu 2° ad pꝛicipiū dixit: Iaȝ ſciuiſti cās fluxus epatici
⁊ curā vniuſcuiuſqȝ cāe eius. ſ. in 14ª tertij tractatu 4° ⁊ 3°: opȝ
ergo vt attēdas ad id ⁊ cures vnāquāqȝ cāȝ ⁊ eius maliciā cō/
plexiōis epatis ⁊ aꝑa ipſi⁹ ⁊ debilitatē ⁊ oppilatōeȝ ⁊ repletōeȝ
eius vnūquodqȝ ex eo qꝺ dicitꝭ in loco ſuo ſup. loco allegato 14ª
tertij ⁊ vlr oēȝ malā diſpōneȝ epatis ꝓpter quā pōt fieri flux⁹:
q꞉ ſi curaueris cāȝ erit curat⁹ fluxus: vt ſi fuerit repletio remo/
uendo repletōeȝ: ⁊ ſic de alijs reducēdo ergo ad ſūmaȝ quādā.
Incipiā pꝛimū in chiloſo: cui⁹ cā eſt aut debilitas attractiue
aut oppilatio in vijs medijs puta ī meſeraicis. Et qm̄ debilitas
attractiue pēdet vtplurimū a friditate: ⁊ iō eſt attēdenduȝ cum
his q̄ viuificāt caliditatē nāleȝ epatis ⁊ mēbꝛoꝝ ⁊ ſic virt⁹ attra
ctiua vigoꝛatꝭ. Et qm̄ epar debilitatū facilr labitꝭ in oppilatōes
etiā vbi pꝛima cā ſit debilitas attractiue: iō medicine tales de/
bent apertōe ꝑticipare: ēt in medicis huiuſmodi ſemꝑ ſunt po/
nēde q̄daȝ medicine ſtiptice hn̄tes etiā vim ꝯfoꝛtatiōis vt ſupꝛa
declaraui ī cura diſpōnuȝ epaticaꝝ ad quē locū recurre ꝓ hac
mā. Et ī hoc valent ſimplicia multa vt ſpica cinamomū caſſia li
gnea ſquinātū ciperi rubea tinctoꝝ myrrha abſinth. paſſule pi/
gues ⁊c. valēt quedā ꝯpoſita vt dialaca diacurcuma ī calefaciē
tib⁹ aperientib⁹ ⁊ cōfoꝛtātib⁹ ēt diatriton pipereon ī magna ne
ceſſitate calefaciēdi. valet ēt ſirupus de biſantijs vel cuȝ ſirupo
de ſeminib⁹ cū aceto vel ſine ſm̄ varias intētōes. Nota tn̄ ꝙ
ī hac ſpecie fluxus pendente a debilitate attractiue magis facit
ꝯfoꝛtatio per exteri⁹ q̄ȝ medicine ꝑ interi⁹: ⁊ magis ꝑficitꝭ calefa
ctio ꝯueniēs per exteri⁹ q̄ȝ per interi⁹ ⁊ cuȝ minoꝛi nocumento
pōt induci. Et valent in hoc ſi fiant emplaſtra exteri⁹ de farina
lupinoꝝ cū oleo de ſpica ⁊ ſimilib⁹. Etiā fricatiōes manu facte
cū pānis ad ventrē ⁊ epar valent multū ad adiuuādū attracti/
uā epatis ēt ſi pānus infundatꝭ ī vino aromatico calefacto facta
tali fricatōe poſt digeſtū cibū ī ſtomacho ⁊ ī hoꝛa qua trāſire dȝ
chilus ī epar ponitꝭ ēt a quibuſdā ſtāte maxia debilitate attra/

etiue ēt ventosa sicca ī hoc laudaꝛ supra epar ēt emplīm de pice.
Nota ēt ꝙ nō semꝑ expedit ī debilitate attractiue vti calefa/
cientibꝰ fortibꝰ: īmo aliqñ oꝫ infrigidare vt attrahat ⁊ digerat
vt vult. A. Nā attractiua ⁊ retentiua fiūt ꝓpter tempamētum
aīe ꝓportionatū. ⁊ ideo cū excessiua caliditate pōt ꝓsterni virtꝰ
ad attrahendū: ⁊ ideo tūc oportebit infrigidare. In cura autē
fluxus oppilatiui ⁊ chilosi opꝫ vt recurras ad ea que late scripta
sunt supra de oppilatōe epatis singlr ꝯmemorādo sniam bis po
sitā ab Auic. 16ª tertij tractatu 2º caplo priō: ⁊ ita de cura fluxꝰ
oppilatiui cū dixit: Et id qđ cadit ī hoc caplo de errore ē vt ca/
dat additio ī oppilatōe per stiptica: ⁊ vt denꝛ illi qui hꝫ fluxum
epaticū oppilatiuū medicine cōstipatiue addētes ad oppilatōem
cōfortātes eā vt cōstringāt nām ⁊ ꝓducit id ad errorē maximū.
Et addit in caplo fluxus oppilatiui: īmo opꝫ vt iuueꝛ qđ expelli
tur ad oppilatōem cū eūone ⁊ sup. ēt si cā fuerit adhuc mālis pa
rata eūari: ⁊ hoc nō tm̄ verū ē ex parte ciboꝝ. Nā oēs cibi oppi
latiui sūt ī casu nociui. Propterea dicit Auic. ī cura fluxꝰ epati/
ci ⁊ in inceptōe sup. cure assellatōis epatice: pᵐ ē vt non appro
ximeꝛ panis sup. eger qm̄ epar non recipit ipsuꝫ sup. ꝯueniēter
ꝓpter oppilationē quā adducit sua viscositate: īmo vt supra di/
cebaꝛ ī dicta loco suo opꝫ ꝙ cibus eoꝝ sit ex eis ī quibus ē ab/
stersio apertio ⁊ mūdificatio sine viscositate cū quadā tm̄ cōfor/
tatōe modica. ⁊ iste canon nō tm̄ seruandus ē in cibis ⁊ medicis
que per interius sumunꝛ: īmo ēt ⁊ in his que per exterius supra
epar apponūtur. nā stiptice medicine supra epar apposite in cāu
sūt multū nociue. ⁊ hoc declarās Auic. caplo allegato de cura
fluxus epatici dixit: Et multotiēs quidē lenit insipiēs sup. me/
dicus epar in hac assellatōe cū inspissantibꝰ sanguinē ⁊ epar ex/
tinguentibꝰ per hoc ꝙ sunt frigida ⁊ in hoc ē mors ⁊ successio
putrefactōis: īmo opꝫ cū scieris ꝙ cā ipsiꝰ ē oppilatio ī epate
⁊ meseraica vt intēdas cū apertōe oppilatōis sup. cū aperienti/
bus tamē aromaticis ꝯfortatiuis calidis vel frigidis fm̄ exigen
tiā de quibꝰ ample dictū ē supra loco suo. Et ita his breuiter cō
memoratis ⁊ suppositis his que scripta sunt supra breuiter me
expediā de curatōe huius fluxus. Si igiꝛ oppilatio ē ex aposte/
mate ē cura apatum ⁊ vt fiat flōmia a principio diuersiua si ē ne
cessaria ⁊ fiant reliqua que dicta sunt in apostematibꝰ. si est hu/
moralis repletio nō apostemosa inter stomachū ⁊ epar stat intē/
tio vna principalis euacuādi ⁊ diuertēdi per vomitū: qm̄ dicte
māe sunt per vomitū facilr educibiles maxie si fuerit đ gn̄e cali/
daꝝ: fit ēt eūo per clisteria deorsum. ⁊ stāte materia euacuanda
per solutiuuꝫ fiat euacuatio cum medicinis electiue eūantibus
mām talez mixtis cuꝫ medicis aperitiuis q̄ sint tm̄ remisse aper/
tionis nō facta eūone māe: qm̄ fortia aperitiua faciūt ad p̄cipita
tōeꝫ māe ⁊ maiorez oppilatōeꝫ: ⁊ ante apertōeꝫ debēt dari aliq̄
subtiliatiua eūatiua aperiētia debilia: eūctur igiꝛ cuꝫ reubarba
ro addita spica. valet ī hoc ciuamomū ⁊ cassia lignea. valet cro/
cus ī quo est aptio maturatio abstersio ⁊ ꝯfortatio. In cā ve/
ro colerica grossa ante eūonez māe valet sirupꝰ digestiuꝰ ⁊ sub
tiliatiuꝰ ⁊ leuiter aperitiuꝰ vt ifra. ℞. succi endiuie succi feniculi
ān. ℥. vj. succi apij succi lupilloꝝ ān. ℥. iij. eupatorij. M. s. passꝫ.
℥. j. īfundanꝛ in dictis succis ⁊ maneāt p. x. vel. xij. horas ⁊ po
stea coleꝛ: ⁊ addaꝛ zuccari debita quātitas ⁊ coquēdo leuiter fi
at sirupꝰ. Et si placet vt simul fiat solutiuꝰ pōt addi reubarbari
ʒ. j. simul cū eupatorio ⁊ passꝫ. in dictis sinis. Et si cā oppilatōis
sit mā frida vt flegmatica prius digeraꝛ mā cuꝫ oximelle simpli
ci: postea fiat eductio cuꝫ modico agarici īfusi in aqua feniculi ⁊
aqua apij ⁊ absꝫ. ⁊ modico ziziberis: ⁊ facta colatura deꝛ adden
do in īfusione si placet aliqđ de mirabol'. chebulis: ⁊ fiant ēt cli/
steria appropriata de quibꝰ supra sunt posite descriptōes. Sed
hic nota ꝙ vomitꝰ nō sic ꝯuenit stante mā flegmatica cū mā ta/
lis nō sic educiꝛ facilr ꝑ sursuꝫ. Deinde factis eūonibꝰ denꝛ me
dicine aperitiue ⁊ penetrare faciētes ⁊ aromatice: ⁊ ī his maxie
valet diacalamētū. naꝫ est meliꝰ illo toto sup. ꝙ penetrare facit
vt dixit Aui. de mēte Gal. ⁊ dosis sit. ʒ. j. ante cibū sup. ꝑ du/
as horas: ⁊ post cibuꝫ ꝯpleta digōne stomaci. ʒ. s. cū vino albo
vel alio vino subtili dixit Aui. Vñ nota cū dixit ꝙ deꝛ. ʒ. s. cuꝫ
digeriꝛ cibꝰ vel post cibū itelligiꝛ nō ꝙ imediate deꝛ post cibuꝫ
neqꝫ cuꝫ cibꝰ actu digeriꝛ sꝫ ꝯpleta digōne vt trāsactis sex ho/
ris. Valet ēt diapipꝑcon diaziziber tyriaca antiqua singularissi/
me. In mā tm̄ calida oꝫ tales ꝯfectōes multū refrāgere cū frigi/
dis vt cū spēbus triasandaloꝝ vel diarodon abbatis ⁊ similiū:
⁊ postqꝫ datur debēt fieri fricatōes trahēdo versus epar ⁊ dor/
suꝫ in dextro vt dictū ē in cā a debilitate attractiue supra. Lau
dabile tm̄ est semꝑ ī talibꝰ apponi aliqđ de epate adip: ēt inter sin
gularia passule pigues curāt fluxū lotiuū sua subtiliatōe ⁊ cale
factōe: ⁊ qꝛ sunt amice epatis ⁊ ipꝫ delectāt. Si tm̄ oppilatio eēt
a cā calida colerica nō laudanꝛ passule dulces qꝛ adducūt ad op
pilatōeꝫ ⁊ ꝯuertunꝛ ad colerā sed declinent ad acetosuꝫ. Fistici
ēt ī māli calida nō ꝯueniunt: sꝫ bñ in frida oppilatiua ꝯueniunt
quāuis alij dicāt ꝙ nō ꝓpter difficultatez digōnis. De auela/
nis dixi supra ꝙ eas nō laudo: lꝫ Aui. eas laudet in confortādo
epar. vtanꝛ vino subtili nō pontico ⁊ misceaꝛ cū aqua fluuiali.
In epatico aūt ex đbilitate digestiue vñ fit fluxꝰ lotiuꝰ oꝫ cō
fortare virtutē digestiuā epis: ⁊ stante fluxu aquoso oꝫ īspissare
cū his q̄ ad stipticū aliqualr declinant. Et si sit lapsus ī digesti/
ua ꝑꝑ maliciā ꝯplonis fride ꝓcedaꝛ cuꝫ ꝯfortātibꝰ ꝑ calida ⁊ in
calida ꝑ frida: vñ ꝯpetit aqua endiuie ī calida cuꝫ aqua planta/
ginis ⁊ radicis ⁊ folioruꝫ eius ⁊ semꝑ ponēda sunt aliqua ape/
ritiua: ⁊ semꝑ vsus endiuie ꝯuenit. Valet in hoc ꝯfectio diaro/
don abbatis ī caliditate: ⁊ pñt poni ī excessiua caliditate trocisci
de cāphora ad remissionē. sꝫ si sit materialis fiat eūatio priꝰ ma

terie. ī frida valent ēt cōfectōes appropriate: sed mirabilr valet
diacurcuma. ⁊ si de fisticis fiat pulmentū ī cā frida multū con/
fert: ⁊ ēt ī debilitate digestiue. ⁊ passe pingues ī hoc ꝓprius lau
dantur cū cibis alijs a ꝓprietate epar cōfortantibus de quibus
abūde dictū est supra de dispōibꝰ epaticis. Omnia sua cibaria
ꝯdianꝛ cū aromatibꝰ ī frida cū cinamomo ⁊c. in causa calida cū
sandalis cuꝫ berberis ⁊ cū corallis. Sꝫ vbi fluxus sit virulē
tus si est ꝑ viā resudatōis apostematis recurraꝛ ad curā apatū.
⁊ si sit talis per adustionē humoꝝ ꝓcedaꝛ in hoc sicut fit in eo q
fit a colera nigra adusta vt intēdaꝛ cū fortiter īfrigidātibꝰ sicut
ēt fit in liquefactiuo vnde expedit multū infridare cū habētibꝰ
tm̄ cōfortationē: ⁊ in hoc precipue valent trocisci de berberis ēt
miscēdo aliquid trociscoꝝ de cāphora ēt fiant supra cor ⁊ epar
epithimata appropriata īfrigidantia: ⁊ forte ēt īfridatio dorsi est
ī casu multū ꝯueniēs. ⁊ si per viaꝫ liquefactiōis educaꝛ sanguis
purus: tūc oīa que valent ad fluxū sanguis narū valent ad hoc
in fluxu liquefactiuo. Et si fuerit sanguis feculētꝰ sicut fex san/
guinis puri: tunc intēdatur sicut dictū est supra in melācolia na
turali. ⁊ si fuerit terreus īfrigidationē sequēs ⁊ cōgelationē intē
datur cuꝫ aromatibꝰ ꝯfortantibꝰ mineras virtutū iterius ⁊ exte
rius ⁊ epithimando epar cum vino aromatico ⁊ aquis melisse ⁊
cicoree ⁊ alijs aromatibꝰ appropriatis cordialibꝰ ⁊ epaticis: ⁊ ty
riacales medicine maxie sunt ad hoc mirabilis iuuamēti vt me/
tridatum ⁊ similia. ⁊ si fuerit sanguis niger clarus sicut fel ni/
grum attēdatur sicut supra dictū est de melācolia adusta cū ī/
frigidantibꝰ ⁊ paꝝ humectātibꝰ ⁊ malitiaꝫ venenositatis remit
tentibus. ⁊ in hoc vt dictū ē singulariter valet diptanius cū co
rallis ⁊ terra sigillata ⁊ semine papaueris: ⁊ sic sit expedita ista
pars de fluxu epatico. Quod si fluxꝰ fuerit cerebralis tūc ī cu
ra eius opꝫ vt recurraꝛ ad ea que dicta sunt supra in cura catar
ri habēdo ī hoc duas ītētōes precipuas. Vnā scilꝫ ad ipm̄ cere
brum tāquaꝫ ad mēbruꝫ mādans: alterā ad ipm̄ stomachū cō/
fortando ne recipiat. Et prima que ē ad cerebruꝫ diuidiꝛ in di/
uersas ītētiones. s. ad ītentionē eūationis materie ꝑ medicinas
eūatiuas preparata mā cum appropriatis digestiuis que ꝯūter
eūatis cū medicis appropriatis dictis abūdāter supra loco suo.
Deinde fiende sunt diuersiōes per caputpurgia ⁊ masticatoria:
faciendo ēt diuersiōes post aures cum ruptorio si expedit ⁊ hu/
iusmodi faciēdo resolutionē ꝑ cutiꝫ ⁊ exiccationē materie q̄ re/
mansit cū lotione ꝑ caput ⁊ sacculis: de quibꝰ ēt dictum est su/
pra sufficiēter cū aromaticis cerebralibꝰ exiccatiuis. Postre
mo in hac intētōe stat ītentio ꝯfortatōis ipius cerebri cū medici
nis cerebralibꝰ ad ꝓhibendū regenerationē materie cū cōfectio
nibus appropriatis ī causa calida vel frida fm̄ exigētiā. Se/
cūdam intētionē gn̄alem q̄ stat ī cōfortatōe mēbroꝝ recipiētiū
maxie stomaci ꝯplent fomētationes iunctōes ēplastra vnguēta
⁊ reliqua ad stipticū declinātia calida vel frida fm̄ exigentiam
applicata stomacho: p̄cipue ori eius de quibꝰ supra in dispōni/
bus stomaci dictū est sufficiēter. Sed hic bene nota ꝙ dieta
ad catarrū ē in casu ēt necessaria nō tm̄ in cibo ⁊ potu sꝫ etiaꝫ in
alijs: exēpligratia: vt nō dormiat sup colluꝫ ⁊ vt fiat rasio capi/
tis ⁊ fricatio cū rebus asperis: ⁊ inducaꝛ vomitꝰ post somnū vt
educaꝛ humor effusus a capite ad stomachū tꝑe somni. ⁊ de eo
etiā qđ dictū est de cōfortatio stomaci cuꝫ stipticitate oꝫ singu
lariter obseruari cañ. posituꝫ ab. A. 16ª tertij in cura fluxus cere
bralis cum dixit: ⁊ nō opꝫ vt adminstreꝛ retētio eius a stomacho
cū medicis stipticis ⁊ magnificeꝛ timor sup. nisi prius fiat eua/
euatio māe si eēt fluxa a capite. vnde addit: īmo opꝫ vt extrahaꝛ
id qđ de eo aggregaꝛ superiꝰ ꝑ vomitū vt supra dictum ē: ⁊ id
qđ descēdit de via itestinoꝝ sup. ēt educaꝛ ⁊ si nō cū alio saltez
cū clisteribꝰ ne sup. dicta mā sedeat ī ventre ⁊ retineaꝛ ibi cōsti
pata. ꝓinde addit. A. īmo retineaꝛ cū eo ꝙ ē silē illi sup. medi/
cine qđ retineꝛ ex pectore. i. ꝓhibeꝛ fluere ad pectꝰ ex retētiōe ī
ore đsistētibꝰ catarrū đ qbꝰ dictū ē ī caº tussis ⁊ catarri ad q̄ lo/
ca recurre. Fluxū vero splenticū curamꝰ sicut supra dictū ē in
cura diarie ab hūore melācolico mūdificādo hūorē melācolicū
ꝓhibēdo epar a gn̄atōe illius ēt vt trahaꝛ mā ad splenē si sit de
bilitas ī attractiua eiꝰ ⁊ aperianꝛ vie medie inter epar ⁊ splenē si
ibidē fuerit oppilatio. ⁊ si trahaꝛ mā ad splenē ⁊ tandē fluat ad
stomachū ꝯfortādus ē stomachus ne recipiat. Et fluxus factus
a renibꝰ vel a matrice curaꝛ diuertēdo mām ad matricē vel ad
renes ⁊ vigorando attractiuā eoꝝ cū calefaciētibꝰ ⁊ ꝓhibendo
cās impediētes ne māe ꝯuertātur ad renes vel matricē vt si fue
rint oppilatōes medie cū aperiētibꝰ de quibꝰ supra dictū est in
caplo icteritie ⁊ idropis ⁊ tandē in vltio ꝯstringēdo stomachū ⁊
intestina ne recipiāt: ⁊ his sit terminata ista pars de cura diarie
fm̄ oēs. Sequiꝛ mō de cura disenterie. Cura igiꝛ disenterie
vertiꝛ ad duo. s. ad cām ⁊ ad ipsam excoriatōꝫ. Vnde primū qđ
opꝫ vt dicit Auic. ē cōsiderare cām ipsiꝰ disenterie nūquid di/
caꝛ eē fluens vel iā sit abscisa eā: qꝛ si cā adhuc fluit ꝓpera in
abscidēdo eā ⁊ ꝯstringēdo ipsaꝫ cū eo qđ iā seruisti. Et qm̄ plu/
rime cāe disenterie sunt silēs cāis diarie ⁊ de his dictū ē in cu
ra diarie: iō restat solū vt veniamꝰ ad cām q̄ plerūqꝫ ē cā disen
terie ⁊ eā talis ē humor acutꝰ q discurrēs plerūqꝫ supra itestina
vel illis adherēs facit ipsoꝝ itestinoꝝ rasionē ⁊ solutōeꝫ. Aliqñ
ēt ꝯtentus in venis itestinoꝝ sua acuitate mordicās ⁊ corrodēs
⁊ sepe resudās ex poris venaꝝ sua ēt subtilitate tādē facit ipsoꝝ
itestinoꝝ rasurā ⁊ excoriationē: erit ergo sermo noster hic prici/
paliter ponere curā disenterie pendentis ex tali acuitate māe ⁊
sic duplex erit intētio in cura. Naꝫ pria verteꝛ ad remotionem
acuitatis dicte māe ēt simul diuertēdo ⁊ eūando dictā mām. 2ª
autez intētio verteꝛ ad effectū inductuz ab ea. s. ad excoriatio/
nem

nem ĩ intestinis factā. Prio tñ erit cura ad eā excoriationē que
ē sine vlcere. Deinde 2° veniem⁹ ad eā excoriationē que cū vlce
re ꝯplicat᷑. q2 tñ ingeniū curatiuū ad talē cām dupl'r perficitur
vt cū dieta ⁊ potione. ⁊ q2 de dieta dictū ē satis in gñali in p2ia
parte: q2 tñ ĩ hoc cāu rectificatio diete ē maxie attēdēda licebit
sub epilogo quedā solū ꝯmemorare de cibo ⁊ potu alia dimittē
do ꝓpter ea que diffusius tradita sunt superi⁹. Primū ergo vi
tētur circa cibū ⁊ potū oīa acuta cibaria siue sint acuta ⁊ mordi
cātia ꝓpter ipsoꝝ acrimoniā ⁊ igneitatē vt sinapis porros allea
⁊ huiusmodi: siue ēt sint acuta ꝑꝑ mordicationē vt acetum vini
acute mordicās. qđ signāter dico vt alias dictū ē qm̄ quedam
remisse acetositatis in casu non discōueniūt: vt ē acetū citonio-
ruꝫ ⁊ agresta ⁊ vinuꝫ granatoꝝ nō acetosa nimis. nam talia re-
misse acetosa iuuāt ad ꝯfractionē acuitatis mãe: vbi si cēnt ve-
hemēter acetosa nocerēt. Et per eādē rōnem vehementer salsa
nocent. ⁊ tamen remisse salsa ꝯseruādo appetitiuā vehementer
iuuāt cū appetitus maxie deficiat ĩ his dispōnib⁹ ꝑꝑ cōmuni-
cari nocumentū stomacho. Insipida autē frigescere faciūt ap-
petitū qui quasi necessari⁹ fit ĩ cura fluxuū. Proinde elegāter
vt supra allegatū ē dicebat Auic. in cura fluxus vētris absolu-
te: In cibis vero eoꝝ opꝫ vt nō sit mordicatio neqꝫ salsedo plu
rima neqꝫ acetositas nociua ⁊ pro. i. vt moueat virtutē expulsi-
uaꝫ sup. quilibet talis cibus: qm̄ quilibꝫ talis stimulādo expul-
siuā nocet. Signāter igit᷑ dixit salsedo plurima ⁊ acetositas no
ciua. Fiant tñ cibaria remisse salsa ex salegēma vt dicebat Aui.
⁊ eius sal ē salgēma ⁊ sit torefactus. In regimie ēt ciboꝝ est 2ª
regula vt euitet᷑ diuersitas cibarioꝝ: imo stent ꝯtēti vno gene-
re cibarioꝝ. vitent᷑ ēt ꝑparatōes liqde subtiles lubrice: imo de-
clinēt in p2epatōe cibarioꝝ ad substātiā spissaꝫ ⁊ cōstātē. Exhi-
beātur ēt cibaria actu frigida ⁊ nō calida nec tepida. Unde dice
bat Auic. caplo supra allegato: ⁊ opꝫ vt nō sumāt ĩ potu nisi fri
gidū qualecūqꝫ sit. Addit: frigidū eim cōstringit ⁊ sufficit sup.
ad retinēdū: ⁊ tepidū resoluit relaxat vel liquefacit. Hoc tñ qđ
dicitur ĩtelligatur vt ēt voluit Auic. nō ĩ fluxu cui ꝯiungit᷑ op-
pilatio: qm̄ in disenteria oppilatiua oporteret variare modū re-
giminis vt supradictū ē ⁊c. Alia regula in disenteria fluente
mā ⁊ in p2icipio ei⁹ ē necessaria dieta multū tenuis. vnde si pos-
sent stare duob⁹ dieb⁹ sine cibo vt sup2a allegaui de mēte Ra-
sis 8° ꝯtinētis ad hoc vt mēb2a redderent᷑ auara ad mām retinē
duꝫ eēt multū ꝯueniēs. Quā ēt sniam exp2esse posuit Auic. ĩ cu
ra excoriatōis cū dixit ꝙ si tibi possibile ē vt ꝓhibeas ipsū a ci-
bo duob⁹ dieb⁹ vt fiat corp⁹ auaꝝ ei⁹ qđ effundit᷑ ab eo fac: q2
tū virtus forte deficeret saltē ex his verbis sumit᷑ ꝙ cib⁹ ē sub-
trahēdus ꝯstāte ēt virtute nec: tūc est exhibendus ei cibus nisi
semel in die virtute potente trāsmutare tantū vnica vice de ci-
bo qđ sufficiat ad debitaꝫ restaurationeꝫ ⁊ virtutis conserua-
tioneꝫ eius virtute tamē debilitata ita vt non possit vnica vice
tātuꝫ sine ⁊ debite trāsmutari vt sufficiat ad virtutis custodiā
oportebit tunc nō semel tm̄ sꝫ pluries cibari: quātuꝫ ergo possu
mus debem⁹ minuere. Et dicebat Aui. ⁊ experiat᷑ sūma ei⁹ qđ
digerit᷑. cuꝫ ergo non digerit᷑ aliqd sumat᷑ exceptio minor: que
verba lꝫ Aui. dixerit in exhibitōis ordinatōe debita quātitate
lactis acetosi: tñ illa verba debēt trahi vtiliter ad oēm ordina-
tionē cibi absolute ex ꝑte quātitatis illius. sꝫ ĩ virtute debili qñ
quātitas nisi modica sufficiēter pōt trāsmutari opꝫ tunc vt eli-
gant᷑ cibi multi nutrimēti ⁊ facilis digōnis de quib⁹ sunt epar
galline piguis ⁊ testiculi galloꝝ nō coeūtiuꝫ ⁊ panis ĩfusus ĩ vi-
no limphato de quo dictū est supra sine fermento ⁊ furfure vel
cuꝫ modicissimo saltē fermēto. sed panis simulagine⁹ assus vel
biscoct⁹ ⁊ tortelle de seni sunt in casu magis ꝯueniētes: ⁊ vbi pa
nis sit fermētat⁹ lauet᷑ cū aqua pluuiali vel aq̄ decoctiōis ordei
paꝝ torefacti. Si ēt cū fit panis pinset᷑ cū aqua pluuiali eēt ꝯue
nienti⁹. Et de carnib⁹ valent q̄ dicta sūt supra ex auiculis vt
turturib⁹ ꝑcipue ⁊ ꝑdicomb⁹ fasianis ⁊ huiusmodi. Tū dicebat
Scrap. Et in carnib⁹ quidē nō est magnū iuuamētum. Sꝫ ad-
dit: si aūt ꝓlongat᷑ egritudo admīstrabis eas necessario: ⁊ elige
carnes siluestres suꝑ alias carnes: ⁊ elige carnes volatiliuꝫ suꝑ
carnes ambulātiū: ⁊ carnes ambulātiuꝫ suꝑ eas q̄ sunt in aqs:
⁊ elige suꝑ oībus istis eas q̄ sunt leues velocis digōnis ĩ quib⁹
est aliqd stipticitatis sicut coturnicū ⁊c. Et eādeꝫ sniaꝫ ēt posuit
Aui. ĩ cura excoriatōis cuꝫ dixit: Cib⁹ vero ipse apud necessita-
teꝫ ⁊ apertōeꝫ debilitatis est ille cui⁹ quātitas minorat᷑: ⁊ multi
plicat᷑ ꝯfortatio ipsi⁹ sicut epar galline pinguis ⁊ paꝝ panis de
simula ⁊ decliuis ad azimitatē ⁊ testiculi galloꝝ sup. adhuc nō
coeuntiū ⁊ oua q̄ ascēdunt a sorbilib⁹ ⁊ descēdunt ab assatis sor
tib⁹. magis ergo valēt panicū coctuꝫ ⁊ risuꝫ torefactū. Et dice
bat Serap. ⁊ opꝫ vt decoquant᷑ cum oī sorbitōe ex istis citonia
⁊ nespila ⁊ pira ⁊ sup. huiusmodi. Addit fortasse cū miscet᷑ aliqd
de cera. Et addit: ⁊ si nō ē feb2is oꝫ vt coquant᷑ cuꝫ sorbitōe fa-
cta cū riso: pedes ēt est forte ꝑꝑ ipsoꝝ humidū esse aliqualir pin-
gue vnctuosuꝫ: ⁊ ex hoc ĩnuebat ꝙ pedes ꝑꝑ viscositatē nō ꝯue
niunt ĩ fluxu stāte fe. ꝑꝑ oppilatōeꝫ: ⁊ tunc idē ĩtelligat᷑ de alijs
multū viscosis. In cāu tñ extreme đbilitatis fiāt pistate ex di
ctis carnib⁹ attinētes cuidā spissitudini: ĩmo ⁊ aq̄ carnis dicta ĩ
caplo colirice passiōis qñqꝫ necessaria ē cū cibariū spissius trās-
mutare nō pūt. Et qñ illa aq̄ ē necessaria vel cuꝫ ēt fiunt pistate
ex carnib⁹ si tūc ꝯiungat᷑ fe. ⁊ acuitas mãe: tūc talia cibaria nō
fiāt ex pullis ꝑuis tm̄ vel alijs auib⁹: sꝫ cuꝫ eis simul ponant᷑ li-
macie ꝑparate si haberi pūt vel rane vel caueri fluuiales ad de-
coquēduꝫ vltima decoctōe: ⁊ pistent᷑ cuꝫ dictis carnib⁹ vel ex-
p2imant᷑ ꝑꝑ ꝓhibere ĩflāmatōem carniū leuiuꝫ. Nā talia frida
viscosa ⁊ glutinosa ꝓhibent facileꝫ coꝝ ĩflāmationem: ⁊ hoc tñ

intelligat᷑ nisi stante vlcere: qm̄ stante vlcere ⁊ maxie corrosiuo
vel ēt p2aua mā fluente: tūc sicut cibaria stiptica nocēt ita ⁊ glu
tinosa talia: qm̄ ꝓhibent mundificatōeꝫ vlceꝝ sicut stiptica cō-
stringunt᷑ mām in mēb2o vlcerato ⁊ addūt ad maioreꝫ ꝓfunda-
tioneꝫ vlceris: iō opꝫ vt nō sit error ĩ hoc q2 nō est aliqñ necessi-
tas vt sit in eo ꝙ aufert᷑ virtus sup. vt dicit Auic. glutinatiōis
⁊ ĩfrigidatiōis: vt inuat ꝙ aliqñ ĩfrigidatio vehemēs nō ꝯuenit
ita addit similiter ĩ ꝓcessu neqꝫ stipticitas: ⁊ hoc intelligit᷑ etiaꝫ
nō tm̄ in vlcere sꝫ ēt fluēte mā p2aua venenosa vt est dictuꝫ. sed
vbi ē intētio cōfortatiōis ⁊ glutinatōis vt in rasura siue mā ma
la sine vlcere: tunc sint cibaria frida facta ēt ĩ aqua pluuiali de-
coctionis gūmi arabici nō dico d2aganti. nā d2agantuꝫ auget
fluxuꝫ licet glutinet ⁊ vt scribit᷑ 8° ꝯtinētis: ideo nō est eo vten-
dum nisi sit assatum: vt sepe facit Auic. in hoc casu ad glutina-
tioneꝫ: etiaꝫ facit decoctio xilliquaruꝫ vel baꝫane marine: nam
participant humido grosso viscoso. Et dicebat Auic. ⁊ ex cibis
eorum qui concedūtur ⁊ sunt in scipsis curatio bona: est vt su-
mant᷑ sauich or. ꝑtes. ij. semīs papaueris partē. j. corticis papa
ueris ꝑtem. s. decoquant᷑ valde: ⁊ sumant᷑ sup. cū tortellis đ se-
ni vel alio vel ex eo distēꝑent᷑ pistate: pꝫ vtilitas ei⁹ ĩ casu. ⁊ no-
ta ꝙ dixit kist or. ⁊ nō dixit farina or. qm̄ illa est lenitiua: sꝫ kist
ordei ad stipticū declinat: vt al's declaraui ex verbis Symonis
ianuēsis qñqꝫ colligit᷑ or. imaturū ⁊ torefit paꝝ ⁊c. Laudauit ēt
Aui. in eodē ca° excoriatiōis ĩter cibaria ⁊ maxime medicinalia
ĩ casu egruꝫ cibare cū lacte decocto cū lapidib⁹ fm ꝙ sup2a di-
ctum ē: ⁊ dixit ꝙ iste cib⁹ ē fm semitā medicine. i. multū cōue-
niens medicinaliter vt cū sup. ē intētio ad magnā stipticitateꝫ.
Sꝫ hic nota de p2eꝑatiōe talis lactis ꝙ Azaranus 26° sui anti-
dotarij ca° de cibarijs excoriatōis ponit moduꝫ diuersum a mō
ꝯmuni p2eꝑandi lac: qm̄ a p2incipio facit ĩfusionē hoꝝ ignitoꝝ:
deinde ponit aquam calibeatā ĩ lacte dixit sic: quare decoquat᷑
lac ponēdo in eo lapides ignitos vel frustruꝫ calibis inflāmatū
sup. multotiēs ĩspissando lac ⁊ ꝑtem aquosam lactis ꝯsumendo
⁊ butirosam nisi esset pri⁹ ablata: ⁊ postea ponat᷑ tm̄ de aqua ca-
libeata ꝙ reducat᷑ ad spissitudinē p2imā ⁊ postea offerat᷑: sꝫ mo
dus cōmunis p2eꝑatiōis ē diuersus ab hoc. nam cōiter in lacte
addit᷑ tertia vel quarta ꝑs aque pluuialis ⁊ bullit lac vsqꝫ ad cō
sumptionē aque: postea dant tale lac. ego starē cum ꝑparatione
Azarani ⁊ ꝓ auctoritate viri: ⁊ q2 rōni magis cōsonum ē si be-
ne ꝯsiderabis. Stante ēt multa intētiōe ad cōstringēdū ⁊ in ꝓ-
cessu magis relaxatis mēb2is ēt cum intentiōe infridationis ab
auctoribus laudātur lentes excorticate ⁊ cocte cuꝫ aceto. nam
sic p2eꝑant᷑ p2imo excorticant᷑ a cortice ipsis calefactis super te-
gula: postea fricatis cū pāno aspero: deinde bulliāt duabus vel
tribus bullitōib⁹ semꝑ abijciendo aquā: postea in tertia vel q̄rta
đcoctōe addat᷑ paꝝ aceti cū oleo rosato vel de citonijs ⁊ modico
salgēme cuꝫ notabili quātitate aque: ⁊ bulliāt vsqꝫ ad perfectā
decoctionē: ⁊ tunc possunt exhiberi in stomacho tamē potente
digerē sufficiēter. ⁊ nota ꝙ acetū debet esse modice quantitatis
⁊ longo tꝑe decoctū cum alijs vt remoueat᷑ acuitas eius: q2 nō
bene coctum mordicat ĩtestina ⁊ incitat ad expulsionē: ⁊ ita ma-
gis iuuat ad fluxū q̄ꝫ ꝓhibeat euꝫ: ⁊ ideo credo ꝙ ꝯuenientius
p2eꝑent᷑ ad hanc intētionem ponendo aliquid agreste vel succi
citonioꝝ in decoctōe. Et ita similiter valerēt rubile taliter p2e-
parate. Inter cibaria Raf 8° ꝯtinētis đ mēte Rabi. dixit hoc
ē cibariū bonū ad vlcera ĩtestinoꝝ. R. de riso infuso ĩ aqua sup.
ꝑ multū tꝑs deide ꝯp2imendo ipꝫ. s. fortiter ⁊ accipe de aqua ip
sius. s. exp2essiōis ꝑtem. j. ⁊ de lacte ꝑtem. j. deinde coque eam
sup. simul vsqꝫ duꝫ igrosset᷑ deide da de eo ĩ cibo patienti. Ad-
dit: ⁊ nota ꝙ si inde fuerit caliditas pone de aqua or. De po-
tu b2euiter dicat᷑ vt dictuꝫ ē supra ꝙ vinuꝫ a p2incipio ⁊ in ꝓ-
cessu est dimittēdum vsqꝫ dum sit ꝓ magna ꝑte euāta mā ⁊ re-
missa inflāmatio: ⁊ tunc pōt aliquid eius exhiberi. ⁊ de hoc de-
dit Aui. regulaꝫ dicens in eodē cap° excoriatiōis: ⁊ oꝫ vt nō bi-
bat vinum nisi qñ nō multiplicat᷑ caliditas: tūc eniꝫ bibat ex eo
paꝝ ꝙ sit nigruꝫ stipticū: ⁊ ita ĩnuit ꝙ facta abscisione cause in
ꝓcessu ⁊ in virtute relaxata ꝯuenit vinum: aliter nō cōuenit. sꝫ
loco eius vtat᷑ aqua pluuiali calibeata cum sirupo de ribes vel
alio de sirupis approp2iatis: ⁊ hoc totū qđ dictū est ĩtelligatur
non stante oppilatōe: qm̄ in oppilatiuo esset necessariū vinuꝫ vt
pꝫ. ⁊ hec de dieta sufficiant.

Medicinalia in disenteria.

Hac expedita intē
tione succedit de
medicinalib⁹ ĩ hoc casu determiare ꝙ ēt per tres intētiones ꝑ-
ficit᷑ vt per intentionē ad cām eā euāndo vel diuertēdo dū effū
ditur ad ĩtestina ab ipsis ĩtestinis. Et si fuerit in ipsis intestinis
stans vt ab eisdē euātur. ⁊ hoc ē p2imū ꝙ ⁊ a quo incipere debe
mus vt fuit sup2a allegatū de mēte Auic. cū dixit ĩ cura excoria
tōis: postquā posuit eē necessariā cognitionē loci excoriatōis vt
nūquid fuerit in superiorib⁹ vel ĩ ĩferiorib⁹ ĩtestinis vel ĩ medijs
dixit deinde p2imū ꝙ opꝫ te ꝯsiderare ē dispō cāe faciētis exco
riationē ⁊ vlcera intestinoꝝ an ē adhuc ĩ effusione an cā ei⁹ sit
ex ruptura vel repl'one aut aꝑate remanēte aut ē retentū absci-
suꝫ. s. ab intestinis sup. qđ effundebat᷑ ⁊ iā destructū ē ⁊ reman
sit vestigiū eius supple tantū de excoriatōe ⁊ vlcere. Et de hoc
iā posita sunt sup2a signa clara. Addit: si ergo eā adhuc effundi
tur ꝓpera ĩ abscindēdo eā. s. diuertēdo ⁊ euāndo ⁊ ꝯstringēdo
ipsaꝫ. s. stringēdo meatus per quos fluit ne fluat ⁊ ēt supple in-
grossando ipsaꝫ mām ⁊ imobilitādo ⁊ repellēdo ipsaꝫ in transi-
tu ad viā ĩtestinoꝝ. Et ĩ his verbis nota bñ ordinē ĩ opere. s. p°
fiat euō: deinde diuersio: deinde ꝯstrictio per diuersos modos
dictos. ⁊ de his dictū ē sup2a ĩ cura generali ꝯmemorādo ꝙ si

pur sit necessaria eũo vt ibidẽ dicit Auic. ꝓpter malitiã hũoris
opꝫ vt fiat talis eũo cum timore ⁊ cautela ⁊ stude vt nõ sit solu/
tiuũ tuũ vehemẽter nociuũ vestigio ⁊ vlceri: imo sit sicut mi/
rabolani ⁊ rectifica ipsũ cũ eo qꝺ nuscet ipsi. s. ꝓhibẽdo nimiaꝫ
stipticitatẽ ⁊ exiccationẽ cũ eis que sũt sicut dragãtum sua hu/
mectatione lenitiua ⁊ que sunt ei similia. Et ex hoc nota ꝙ li/
cet in cura diarie nõ facta excoriatõe i eũando debeat esse timor
⁊ cautela vt eũatio fiat cũ medicinis nõ acutis: imo cũ eis que
sũt sicut mirabolani qui relinquũt frigiditatẽ vt fuit supradictũ
⁊ tũc non sit timor de nimia stipticitate. vnde nõ expedit tũc ex/
hibere cũ stipticis aliqua lenitiua tamẽ i casu excoriatõis: q: sti/
ptica sua stipticitate nocent excoriatõi: iõ oportet i hoc cãu q̃dã
lenitiua cũ stipticis exhiberi. Et hanc sñiam quasi totã inuebat
Rasis 8° ꝯtinẽtis cũ loquit de fluxu sanguineo. Secũda pri/
cipalis intẽtio vertit ad morbũ ipsũ remouẽdũ remota priꝰ cã
qñ in totũ abscisuꝫ ẽ ⁊ remotuꝫ qꝺ effundebat vel erat effusum
vel erat stans in intestinis de cã excoriatõis. ⁊ hec intentio stat
i remouẽdo excoriationẽ diuerso mõ vt infra videbit: semꝑ tñ
attẽdẽdo si cã illius fuerit aliqua mã fluens ex aliquo mẽbro vt
ex epate exemplific̃a ꝙ vltra abscisionẽ cãe ⁊ vltra curationem
morbi ꝙ opꝫ semper intendere alteratõi mẽbri mãdantis ꝓhi/
bẽdo gñationeꝫ dicte mãe vt etiã supra declaratuꝫ fuit ꝺ mente
Auic. in generalibꝰ. Sed hãc spãlem sñiam ponit ẽt Serap. in
cura excoriatõis 3° breuiarij. nã ponẽs curã excoriatõis ꝯtigẽ/
tis ex mã veniẽte ex debilitate epatis dicit: Cũ ergo extenditur
tempꝰ supple in tali excoriatõe curat sup. cõiter curatõe intesti/
noꝝ. i. ꝯsolidãdo intestina a quibꝰ educunt frustra subtilia. Ad/
dit: ꝓpter id ergo cũ medici curãt id curatõe eius in cuiꝰ intesti
nis sũt vlcera tantũ ⁊ recedunt a curatõe epatis: tũc ipsi sũt cã
mortis illius. Tertia intentio ẽ ad accidẽs puta doloreꝫ sepe
ꝯtingentẽ in tali excoriatõe que intẽtio aliquotiẽs ꝓhibet medi
cum incedere cura recta vt videbit. Prima ergo intẽtio que
stat in abscisiõe cãe complet cũ ꝓhibentibꝰ generationẽ cause
⁊ diuertẽtibꝰ ad oppositũ maxie si sit fluens ⁊ si sit persistens
cũ euacuãtibꝰ de quibꝰ sufficiẽter dictũ ẽ in cura diarie. sed vt
paulo ante dictuꝫ est supra in eũando mãm antecedẽteꝫ i disen
teria aliquo modo diuerso euacuamꝰ ab eo quo eũamus in pu/
ra diaria vt. s. ꝙ medicine q̃ cõueniẽter exhibẽtur soluẽtes cuꝫ
ꝯpressione nõ sint absolute ab aliquibꝰ lenitiuis vt cũ dragan/
to ⁊ gũmi arabico ne sua exiccatõe nimia ledant excoriatõeꝫ ⁊ i
reliquis attendat vt dictum ẽ euacuãdo mãm fluentẽ cũ mira/
bolanis citrinis: postea emplastrãdo epar vel epithimãdo cum
remittẽtibꝰ ꝯplõnẽ calidã epatis ⁊ ẽt infrigidãdo priuatiue flo/
bothomãdo de basilica vt supra allegatuꝫ ẽ de mente Aui. que
ẽt flobothomia ẽ maxie ꝯueniẽs qñ sanguis sua acuitate ꝑmix/
tioneꝫ colere resudat per poros venaꝝ ⁊ fit ꝯsequẽter cã disen/
terie. Et hanc etiã sñiam posuit Rasis 8° ꝯtinẽtis dixit: in facta
colera manãte ad intestina nõ fit sanatio supple integra ⁊ sup. ẽt
vbi sit facta euacuatio de mã nisi prius emplastret epar cũ me/
dicinis frigidis ⁊ minuat basilica. Addit: oportet nãqꝫ in vtra/
qꝫ specie eius vt rectificet mẽbrũ mãdãs quo facto expedit con
fortare intestina ne recipiãt ⁊ cõstringere meatꝰ ⁊ poros venaꝝ
a quibus sanguis resudat acutus sicut supra dictum ẽ in capi/
tulo diarie exhibendo trociscos de spodio cum aliquo rob stipti
co. Nam de hoc dicebat Haly. cum auteꝫ diaria fit cã i vẽtrẽ
defluentiũ intuẽdũ vtrũ hac solõne fiat colerica aut flegmatica
si colerica ẽ patiẽti spodianos da trosciscos strigẽtes cũ citonio
ruꝫ rob aut pomoꝝ sup. acetosoꝝ aut mirthi ⁊c. Et valet si fiat
ꝯpõ vt infra. ℞. granoruꝫ granatoꝝ olsiuꝫ oĩum. mirabolanoꝝ
assatoꝝ granoꝝ berberoꝝ boliarmeni charabe añ. terant ⁊ ex/
hibeant. ʒ. j. cuꝫ mucilagine dragãti ⁊ gũmi arabici cuꝫ aq̃ ex/
tinctõis calibis. Uel eundẽ processuꝫ obseruemꝰ si cã fuerit mã
flegmatica vel stans vel effusa eam prius eũando cũ eis q̃ sũt di
cta supra vt cũ mirabolanis chebulis ⁊ polipodio: postea diuer
tendo ⁊ ꝯfortando si fuerit ex stomacho vel ex cerebro sicut de/
claratũ est superiꝰ in diaria cerebrali vel stomachali. Et ideꝫ si
fuerit melãcolica sicut dictũ ẽ i diaria splenetica. Et si fuerit ex
sumptõe venenoꝝ siue ex medicina venenosa ꝑ interiꝰ sumpta
ꝑ inferiꝰ vel superiꝰ opꝫ vt remittat malitia mãe prius cuꝫ hu/
mectãtibꝰ ⁊ aliqualr ꝓhibentibꝰ ꝓfundatõeꝫ excoriatõis cum
brodys pinguibꝰ submissis vel potatis cum modico spodio vel
bolo armeno. Et dicebat Aui. de hoc in cura excoriatõis vl/
ceꝝ: Et cuꝫ accidit excoriatio ꝓpter medicinas exhibitas: tunc
ex rebꝰ iuuatiuis est vt fiat clistere ex butiro ⁊ sanguine draco/
nis. s. ponat in. ℥. iij. butiri vel sup. lactis nõ ablato butiro: exẽ
plific̃a. ʒ. j. sanguĩs dra. vsqꝫ ad. ʒ. iij. postea attendat cũ medi/
cinis a ꝓprietate respiciẽtibꝰ venena de quibꝰ dictũ ẽ supra in
cura diarie a colera prassina vel eruginosa q̃ sunt bezar dictaꝝ
materieꝝ vt fuit dictuꝫ de christallo ⁊ smeragdo ⁊ similibꝰ. Et
si cã fuerit mã putrida vel viscosa q̃ abradẽdo facit excoriatõeꝫ
eius cura ponet i cura tenasmonis: qm̃ vtplurimũ tenasmon pẽ
det ex ea cã. Et similr si cã fuerit feces idurate ponet cura ad eũ
locũ recurrat: ⁊ cum istis breuiter sit expedita prima intẽtio cu
ratiua q̃ erat ad cãm excoriatõis. Postq̃ꝫ succedit intẽtio 2ª
que diuersificat ꝺm diuersitatẽ ipsiꝰ morbi. Nã excoriatio ali/
quotiẽs ẽ pura sine vlcere: ⁊ aliquotiẽs secum ꝯiungit vlcus: ⁊
tale vlcus aliquotiẽs est modice sordis ⁊ aliquotiẽs ẽ multe sor/
dis: ⁊ aliquotiẽs est vlcus corrosiuũ ⁊ aliquotiẽs nõ corrosiuũ: ⁊
aliquotiẽs sũt latera q̃si ostracata. de his ergo sigillatiꝫ est po/
nẽda cura. Si igit fuerit excoriatio pura sine vlcere ita vt san
guis purus emittat vel rasura tm̃ appeat itestinalis de mũdifi/
catõe pinguedis coopeꝛiẽtis itestina iterius nãliter sine vir[illegible]/

tia vel sanie aliqua: tunc intẽtio nr̃a est duplex. vna. s. ad gluti/
natiua: alia ad stiptica ꝯfortatiua dimittẽdo oĩa abstersiua. ⁊ sic
hic posuit Auic. sñiaꝫ egregiaꝫ i cura excoriatõis cum dixit: Et
vsqꝫ quo dissoluat id qꝺ est sup itestina. s. de piguedine. i. ꝙ nõ
appeat nisi piguedo vel vnctuositas ⁊ nõ sup. sanies vel viru/
lentia ⁊ remaneãt manifesta sup. itestina sup. ꝑ remotioneꝫ pin/
guedinis ab eis: nõ sup. tũc vt pertrãseas glutinatõem faciẽtia
⁊ stiptica sup. etiã que conueniunt in restrictõeꝫ sanguis abso/
lute. propterea paulo ante dixerat: Suppositoria vero ⁊ cliste/
ria conueniẽtia ad hoc sunt sicut clisteria ⁊ suppositoria conue/
nientia ad fluxum sanguinis absolute additis in eis in principio
facientibus glutinationem stipticis. dixit tamen ꝙ in fine eius
si perduxit ad corrosionem: tunc supple oportet intendere cum
mundificatiuis ⁊ cauterizatiuis de quo dicet in sequẽtibus: ⁊
lꝫ his exẽplificaueriꝫ clisteribus ⁊ suppositorijs: ideꝫ intelligat
de ebibitis si excoriatio fuerit i suꝑioribꝰ. ⁊ ex hoc pꝫ notabilis
error multoꝝ qui in cura fluxuũ excoriatiuoꝝ i principio eũata
tamẽ mã ⁊ in totũ abscissa que erat cã excoriatõis applicãt ab/
stersiua dimissis glutinatiuis ⁊ cõstrictiuis: que tamen abstersi
ua neqꝫ in casu nostro minime ꝯueniũt ex quo neqꝫ restat causa
faciens excoriationẽ abstergẽda neqꝫ virus ⁊ sanies vt supponi
tur: i hoc igit casu laudauit Aui. reubarbaꝝ singulariter. Nã
dicit ꝙ i reubarbaro ẽ ꝓprietas mirabilis i vlceribꝰ i intestinis
⁊ nõ intellexit ꝓprie vlcera sꝫ corrosionẽ: ⁊ ꝓpterea addit expo/
nendo ⁊. i. in fluxu algotas. i. in excoriatõe pura: ⁊ ꝓprie quãdo
datur in potu in eo ꝙ est sicut aqua arnoglose. sed hic nota ꝙ i
hoc casu laudauit reubarbaꝝ non ad solutionẽ ⁊ eductioneꝫ vt
multi inducũt hunc textũ: qui male viderũtserieꝫ textꝰ ⁊ sequẽ
tia ad eum. Nam enumerauit euꝫ iter medicinas faciẽtes stipti
citatem ẽt cũ infrĩdatione: qm̃ cõtinuando dixit ⁊ glandes assa
te ⁊ silique virtutẽ fortẽ habẽt ꝯiũcte ⁊ sepate. ⁊ addit: ⁊ se. rose
ẽ mirabile valde. ⁊ nos iam experti sumus id qꝺ dixerũt quidã
ꝙ quando datur ex eo i potu. ʒ. iiij. cuꝫ aqua frida. s. in potẽtia
tali: vt est sup. aqua plantagĩs vel portulace remouet ab eo sup.
excoriatio. Et addit: lutũ aũt sigillatũ ẽ iuuatiuũ valde oĩ exco/
riationi: ita ꝙ corrosioni. i. excoriationi sequẽte corrosionẽ sup.
facta mundificatõe: qm̃ stante necessaria mundificatõe nõ cõue
niret. Et hoc declarãs addit de quo in potu dat post mundifi/
cationem corrosionis ⁊ sorditiei ⁊ cum clisteri aliquo ex clisteri/
bus que diximus supra supponit que sup. sunt clisteria glutina
tiua ⁊ stiptica. ⁊ iõ addit: ⁊ similiter cũ clistere fit ex luto sigilla/
to in succo arnoglose ⁊ stella senius. i. terra illiꝰ cõtrate ⁊ succo
portulace sup. ẽ ꝯueniens: ex quibus omnibus verbis plane in/
telligitur ꝙ hic Aui. laudauit reubarbaꝝ in excoriatõe pura si/
ue ãtecedẽte ad vlcus siue sequẽte ad vlcus: post mundificatio/
nẽ eius ex quo pꝫ ꝯñter ꝙ tale reubarbaꝝ nõ debꝫ exhiberi in
ĩfusione in casu nostro: vꝫ ẽt i substantia nisi prius torefactum i/
mo ⁊ assatuꝫ vt remoueat caliditas illius: ⁊ perdat virtꝰ abster/
siua solutiua mundificatiua: ⁊ acquirat in eo virtꝰ ĩfrigidans ⁊
stipticans: ⁊ tunc exhibeat sicut cetere medicine stiptice: vt ẽ ter
ra sigillata semen rose ⁊ huiusmodi. Et hic nota qm̃ iste textꝰ
cõiter inducit ⁊ allegat in ĩtentiõe solutiõis ⁊ mũdificatõis: vñ
in hac intẽtione mũdificatõis nõ ita credo ꝯuenire reubarbarũ
ꝓpter eius caliditateꝫ acutã. Laudauit Aui. in intẽtiõe constri
ctionis ⁊ cõsolidatiõis. s. in pura excoriatõe coaguluꝫ leporis ⁊
caseum antiquũ ablato sale de quibꝰ sufficiẽter satis dictũ est.
Et in hac ĩtentiõe valent cõfectiones cõposite vt zuccarũ rosa/
tum cum margaritis ⁊ corallis quãdo cã fuisset magis calida.
⁊ quãdo cã fuerit magis flegmatica sua viscositate radens ma/
gis valeret zuccaꝝ rosatũ cuꝫ pul. masticis gariofiloꝝ ⁊ spodij
⁊ ita potes tu variare medicinas diuerso mõ per interius sumẽ
das faciendo sirupos ⁊ iulep ꝺm alias determĩata. Et similiter
potes ordinare clisteria in hac intẽtione appropriata dimitten/
do clisteria abstersiua que sunt i cõi vsu que fiũt ex aqua ordei ⁊
zuccari: ⁊ hic nõ sit intẽtio abstersionis: sꝫ solum debẽt poni cli
steria glutinatiua ⁊ cõstrictiua i ĩtentiõe nostra faciendo deco/
ctiones gũmi arabici amilij ꝓ glutinatiuis: ⁊ ꝓ stipticis ponere
rosas balaustias caudaꝫ equinaꝫ ⁊ huiusmodi: ⁊ ꝯñter cũ vitel/
lis ouoꝝ ⁊ pinguedine renum capraꝝ ⁊ similibꝰ muiscatiuis fit
clistere ꝯueniens. Qꝺ si cũ excoriatiõe ꝯiungeret aliqualis vi
rulentia modica: tamẽ tũc insurgit ĩtentio ẽt lauationis siue ab/
stersionis dominãte tñ intẽtione ꝯstrictionis ⁊ cõsolidationis: ⁊
tũc decoquat plãtago i aqua decoctõis ordei siue cuꝫ aqua de/
coctionis ordei ponat succus plãtaginis cũ modico boliarmeni
⁊ cuꝫ vitello oui recẽtis ⁊ pinguedine ẽt capraꝝ vt supra vel cũ
aqua decoctõis or. bulliãt ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ huiusmõi sem
per apponẽdo vitellum oui cũ pinguedine capre que electior est
i hoc casu iter pinguedines. Sꝫ si dominãs fuerit virulẽtia ita
vt vlcus dicatur plurime sordis: tũc succedit alia intẽtio princi
palis que ẽ mũdificatio ⁊ abstersio nõ apponẽdo stiptica ne ma/
teria impinguat in membrum: ⁊ addatur ad corrosioneꝫ: ⁊ hoc
ĩsinuauit Aui. expresse in capitulo superius allegato. sed si vlcꝰ
nõ fuerit corrosiuũ debẽt eẽ abstersiua satis leuia nõ multum
acuta mordicatiua: qm̃ talia vtplurimũ dolorẽ acutuꝫ inducũt
qui nequaq̃ꝫ ẽ inducendus nisi maxima existẽte necessitate: vñ
euitare nõ possint vt ꝯtingit i disenteria vlcerosa plurime sor/
dis ⁊ corrosiua vt statiꝫ dicet. Naꝫ in intẽtõe nostra vbi non ẽ
corrosio sed plurima sordes dicebat Auic. fortasse tũc indigebis
abstersiuis ⁊ cauterizatiuis cũ eis permixtis que leuia sint sine
mordicatõe. Nã de mũdificatiuis sũt gradus in fortitudine ⁊
debilitate ⁊ a debilioribꝰ incipiẽdũ. ⁊ in eodeꝫ caplõ infra dixit
ad hanc intẽtionẽ: verũ cum nõ ducit necessitas ad id qꝺ ẽ acu/
tum

tum ⁊ ad id qđ ē acetosuʒ: tūc melius ē vt nō administres sup.
talia. De mūdificatiuis igit̃ incipiēdo a remissioribꝰ sunt aq̃
or. sola decocta cū cortice suo que ē ebibita ⁊ clisterizata fm̄ ne-
cessitatē ꝯuenēter. Deinde ē aqua ordei cū zuccaro vniꝰ cocte
⁊ similiter aqua lactis: deinde aqua or. cū zuccaro rubeo aut cū
melle colato ⁊ in ꝓcessu aqua mellis multe permixtionis aque ⁊
modice mellis ⁊ magis abstergit si ponat̃ plurimū de melle ĩ de
coctōe. Aqua ēt furfuris ē multe abstersionis: postea si cum eis
ponatur aliquid salis fit magis abstersiuū. Urina ēt ad maioreʒ
abstersionē ponit̃ in clisterijs ⁊ maxīe iuuenis colerici. Sed per
superiꝰ non laudarē exhiberi sed stante hac necessitate fortis ab
stersionis possent exhiberi alique medicine de lenitiuis ⁊ abster
siuis vt de cassia dissoluta cū sero caprino vel cū decoctōe mer-
curialis. Et tandē per inferiꝰ ad abstersionē valet aq̃ decoctōis
piscium salitoꝝ: deinde decoctio prassij vel aristologie lōge. tā-
dem in postremo vbi fiat corrosio faciēs ad necessitatē plurime
mūdificatōis: addūt aliqui in decoctōe prassij parū piperis: ⁊ ali
qui tandē veniūt ad lixiuiū ponēdum ĩ clisterijs. Et vltimo ve-
niūt ad trociscos arsenici ⁊ salis qñ aliř putrefactio remoueri nō
posset. Et de hoc dicebat Rasis 8° cōtinētis vtēdū ē trociscis
vtriusqʒ arsenici ⁊ salis si in intestinis fuerint vlcera putrefacta
⁊ mala. Nota tñ vt dixi ꝙ opʒ cū his occurrere cum magna
cautela quoniā tales medicine lesionē magnā faciūt in ĩtestinis
imo tamen aliquotiēs radūt ꝙ perforant substantiā ĩtestinorū.
Unde cōuenit ex sñia auctoꝝ vt post dicta clisteria sequāt̃ cli-
steria incarnatiua. De hoc ēt dicebat Auic. caplo sepius allega-
to: Et de his acutis sup. clisteribus ⁊ de illis que fiunt ex arse-
nico timet̃ denudatio cutis post cutiʒ donec ꝑforētur ĩtestina.
Addit: ⁊ opʒ vt sit inceptio in administrādo ea sup. tantū cum
scis ꝙ vlcus iam corruptū ē ⁊ non tardet̃ vsqʒ ad horā ĩ qua ti-
metur ꝙ accidat foramen ꝓpter dilatationē vlceꝝ. s. corrosiuo-
rum ⁊ profundationē coruʒ. s. in corrodendo. Et inuit Auic. ꝙ
si etiā dolor fuerit fortis in applicatiōe eoꝝ non debes desiste-
re stante necessaria corrosione vel mūdificatōe materiei corrodē
tis. Unde dixit: ⁊ non cures ĩ corrosiōe nisi de medicinis cōfe-
rētibus corrosioni ⁊ sunt mūdificatiua ⁊ abstersiua cū exiccatōe
⁊ stipticitate. Addit in processu: ⁊ quādoqʒ ledunt supple appa-
renter ⁊ dolorē faciunt sed non respiciat̃ ad id. s. ad doloreʒ: po
nit tamē cautelā in ꝓhibēdo ne per medicinas tales corrosiuas
fiat ꝓfundatio nimia in intestinis dicēs ꝯtinuando: Et scias ꝙ
quādo tu mūdificas cū clisteribus acutis opʒ vt facias sequi ea
scʒ clisteria acuta incarnatiua supple clisteria assumpta ex stipti
cis glutinatiuis qñ. s. ē facta mūdificatio ⁊ cū sciueris ꝙ caro
sana apparet: ⁊ hoc sup. manifestat̃ qñ iā apparet sanguis ⁊ ex-
coriatio carnea sine sanie. Aliquotiēs tamē tanta ē vehementia
doloris ꝙ ēt non facta integra mūdificatiōe expedit venire ad
clisteria minuētia dolorē de quibus sunt clisteria glutinatiua q̃
mediant inter cāʒ currentē ⁊ mēbrū que ēt sua viscositate ⁊ glu
tinatione ꝓhibent māim corrodentē ꝓfundari. Et de hoc dice-
bat Auic. ⁊ scias ꝙ adeps capraꝝ bonuʒ ē super totū id qđ ag-
gregatur ad clisteria ex glutinatiuis ⁊ ponit vtilitatē in cāu no-
stro dicens: Est eīm succurrēs ⁊ sedās mordicationē ⁊ portat su
per locū egritudinis velociter. i. facit persistentiaʒ supra locuʒ
⁊ ita minuūt dolorem. postea minorato dolore si non adhuc ē fa
cta mūdificatio integra opʒ iterato occurrere cum abstersiuis.
Nā licet talia pinguia ⁊ glutinatiua sedēt dolorē eius qui habʒ
vlcus corrosiuū in intestinis nō tñ sanant supple ꝑfecta sanatōe
vt dicebat Auic. vnde nō opʒ vt multiplicētur sup ea dcā glu
tinatiua clisteria ⁊ pinguia ita vt separent ĩter ea. s. intestina. s.
putrefacta ⁊ ĩter corrosionē ⁊ valentia corrosioni sup. de medi-
cinis abstergētibꝰ interduʒ tamē vt dictū ē vtēdū ē dictis pin
guibus ꝓpter mitigationē doloris: ĩmo aliquotiēs tāta est ne-
cessitas mitigationis doloris in vlceribus corrosiuis ꝙ nedum
debemꝰ occurrere cū glutinatiuis pinguibꝰ ⁊ ꝯsequēter cū ab-
stersiuis: ĩmo aliquotiēs expedit ante abstersiua ⁊ corrosiua ap-
ponere narcotica ĩ clisteribꝰ vt minorato sensu mēbri possimus
ꝯñter tutiꝰ applicare medicinas fortis abstersionis: ĩmo ⁊ corro-
siuis. Et hoc ēt ĩnuebat Aui. caplo allegato cum dixit: Et qñqʒ
rectū est sup. tñ coacte vt ĩcipias cuʒ aliquo narcoticoꝝ: vñ non
ē excusatio quin misceat̃ iusquiamū al. aut oppij paꝝ in eis cli-
sterijs: deinde mistra clisteria acuta nisi cū nō tollerat ipsa ĩfir-
mus vt dixit: quasi ĩnuat ꝙ qñ ēt esset necessitas mūdificatiōis
⁊ corrosiōis cuʒ arsenico ⁊ similibꝰ. vbi ēt esset minoratꝰ sensus
cū narcoticis nō debemꝰ tñ applicare dicta corrosiua ĩ corpore
ĩ quo ꝑ applicatōeʒ hoꝝ sequit̃ tātus dolor ꝙ timet̃ de resolu-
tione ⁊ sincopi. Sed cū remissioribꝰ abstersiuis ꝓcedere debe-
mus dimittēdo fortia caustica ⁊ corrosiua ⁊ ĩterdū ēt occurrere
cū pinguibꝰ ad minuēduʒ dolorē: sʒ magis frequētare debemꝰ
abstersiua mediocria ita ꝙ si nō pōt vnica vice ꝯpleri de abster
sione ꝑ multiplicatas vices abstergētiuʒ mediocriū ꝯpleat̃. Et
ita in oꝑe videt̃ mihi tutius ⁊ salubriꝰ operāduʒ dimissis forti-
ter causticis nisi in quibusdā corporibꝰ rusticoꝝ ⁊ virtutuʒ for-
tiuʒ ⁊ ĩ quibꝰ vlcera sunt putrefacta ⁊ mala vt allegabat̃ de mē
te Raś supra. De clisterijs igit̃ bonis ē vt seruet̃ ordo positꝰ
a Rasi 8° ꝯtinētis sub hac forma dicit: Qđ si fuerit in ĩtestinis
pūctio vehemēs cū sanguine supabundāti. s. in manifesta exco
riatōe sine sanie elige de clisteribꝰ qđ hʒ mitigare ⁊ ꝯfortare si-
cut adeps anatis lutuʒ. s. armenū cerusa amiduʒ vitellus oui ⁊
similia. Nā posset ordinari clistere sub hac forma. ℞. aque plu-
uialis ferrate. ℥. ix. or. boliarmeni ceruse amidi puluerizatoruʒ
añ. ℥. s. adipis anatis siue adipis capre. ʒ. j. s. cuʒ duobꝰ vitellis
oui recentibꝰ fiat clistere. addit textus ꝯñter ⁊ nisi fuerit ĩ eo qđ
emittit̃ sanguis oĩno sʒ sanies pura cuʒ eruginibus malis: tunc
vtendū est clisteri acuto ꝓut vtit̃ cura in vlceribꝰ malis ⁊ diu-
turnis sup. extrīsecis caute tñ vt dicit ⁊ supra dictū est vñ velo-
citer vtēdū est eis cū medicamīe faciēte corrosionē. Et addit ⁊ ē
nota singularis: ⁊ noli eis vti. s. corrosiuis dū sanguis aut aliq̄d
qđ credit̃ esse de vulneribꝰ recentibꝰ fuerit. Quā cādeʒ sñiam
expsse posuit Serap. 3° breuiarij cū bona ⁊ appenti similitudine
dixit sic: Et si in ĩtestinis ē erpestiomenꝰ ⁊ qđ descēdit ē sanies
absqʒ sanguine: tūc necesse sunt medicie acute adurētes. Et po
nit ꝯparatōes dicēs: Et sicut erpestiomenꝰ est in eo qđ appet de
corpore qñ videt ipm prudēs in curatōe vulneꝝ sup. medicꝰ nō
finit tp̄s cum admistratōe medicinaꝝ sup. leuiū: deinde caute-
rizat ipm post illud: ĩmo qñ ꝯsiderat magnitudinē egritudis eli
git ei statiʒ qđ ꝯuenit ex iuuamētis sup. fortibꝰ vñ infert. similr
qñ erpestiomenꝰ est ĩ ĩtestinis opʒ vt administres medicinas ꝯbu
rētes que statiʒ cauterizēt: qm̄ vlcus si magnificat̃ ⁊ fortius fit
nō ꝯfert postea sup. administratio haꝝ reruʒ. Et q: superiꝰ di-
ctū est ꝙ in casu fortis abstersiōis ⁊ corrosiōis debemꝰ vti troci-
scis vtriusqʒ arsenici: hic afferaʒ descriptōem hoꝝ trociscoruʒ
fm̄ serieʒ Raś loco allegato dixit sic: Hi sūt trocis. vtriusqʒ ar
senici q̄ operādi sūt ĩ disenteria si emittit̃ sanies tm̄. ℞. vtriusqʒ
arsenic. ʒ. j. s. calcis viue nō extincte rotul. s. quid sit dictuʒ est
supra carte vste. ℥. j. acacie. ℥. iij. succi barbe ircine. ℥. ij. distē-
perentur cuʒ succo plātaginis ⁊ inde fiant trocisci: deinde. ℞. đ
eis. ʒ. s. miscēdo cum decoctōe sumach ⁊ myrthi aut corticum
granatoꝝ ⁊ cum ea fiat clistere: ecce quomō applicat hos troci-
scos cū magno artificio exhibendo tm̄. ʒ. s. hoꝝ trociscoꝝ ĩ vno
clisteri. ⁊ similiter Auic. loquens de trociscis de arsenico dixit:
nō pōt eger vti eis que sunt de trociscis de arsenico solis: sʒ oʒ
vt dissoluant̃ in aquis fructuuʒ stipticoꝝ ⁊ fridoꝝ sicut agresta
⁊ sumach ⁊ ribes ⁊ granata acetosa ⁊ que sunt ei similia. ⁊ tan-
dem dixit: ⁊ maior sūma hoꝝ trociscoꝝ est a. ʒ. s. vsqʒ a. ʒ. ij. sʒ
melius est stare in minori dosi: vt ēt facit Raś. bonaʒ ⁊ excellen
tem descriptionē ponit Serap. loco allegato de istis trociscis ⁊
vsu eius ⁊ modo applicatōis eorum quā videbis. Et q: dictum
ē supra ꝙ ꝓpter acuitateʒ ⁊ punctionē que sequit̃ ex eis corrosi
uis aliquādo necesse est minuere sensuʒ membri. iō dicit Auic.
⁊ qñqʒ nō est excusatio quin misceat̃ iusquiamū albuʒ ⁊ oppiuʒ
cum eis: aut pretermittant̃ narcotica sup ea: ⁊ in hoc valeret cli
stere faciens ēt ad ꝯstrictionē fluxus sanguis ⁊ plurimaꝝ humi
ditatum: de quo ēt dixit Rasis loco allegato: dico iuxta ꝙ vidi
pluries quādoqʒ accidit disenteria cum humiditatibꝰ multis:
vnde vtendū est ĩ pulueribꝰ stipticis sicut ē ipoquistidos glan-
des sumach coriādrū sup. ponere succū iusquiami oppij ⁊ simi-
lia. Addit: ⁊ si opus fuerit pone cū eis de granis myrthi galla
cornu cerui ⁊c. sup. si cā fuerit calida. Nā addit ⁊ si fuerit ex fri
gore ⁊ disenteria fuerit ex flegmate adde in eo de nasturcio asso
ꝙ si fuerit torsio vehemens sup. iūcta cum ventositate: adde cū
eis de carpobalsamo ⁊ ꝑtem reꝝ dispargentiuʒ ventositates si-
cut ē ⁊ semen apij. Azaranus aūt ꝑticula 7ª sui antidotarij ca°
2° inter clisteria cōstrictiua fecit clistere cuius cōpositio talis est
℞. panici excorticati lentiū excorticataꝝ rosaꝝ siccaꝝ balaustie
cupulaꝝ glādiū. i. pellicule que adherent nucleo glādis vt ipse
ibidem seipm exponit añ. M. j. omnia ĩ libris. iij. aque coquan-
tur donec ad tertiaʒ redeant ⁊ colentur: deinde sumant̃ ceruse
cineris papiri añ. ʒ. j. boliarmeni. ʒ. j. vitelli oui assi ⁊ olei ro. ℥.
s. ex his omnibus in predicto apozimate dissolutis fiat clistere.
Ponit aliud ad hanc intētionē sub hac forma. ℞. ceruse papiri
ꝯbusti gūmi arabici añ. ʒ. j. tria vitella ouoꝝ assata ⁊ dissoluta ĩ
℥. iij. olei rosati misceātur ⁊ addat̃ aqua plantaginis vel succus
eius debite quātitatis ꝑ clisteri. Facit ēt clistere ĩ mā corroden-
te Gal. 9° memiri sub hac forma dixit sic: enema isidori ad di-
sentericos ⁊ vlcerosos depascētia ĩ recto intestīo. ℞. cineris car
te. ℥. j. aluminis scisi arsenici añ. ʒ. iiij. sandarace. ʒ. iij. dissolue
oia cū vino austero vt glutinis hēat cōsistētiā postea misce. ʒ. j.
vel circa de dictis trociscis cū duobꝰ ciatis succi ptisane. Nō
curo multiplicare remedia neqʒ multiplicare receptas propter
abbreuiare. Sʒ sit sufficiēs nobis sub exemplo posuisse aliquas
descriptiones: ⁊ ex his potes tu discurrere ad multa similia. sed
ĩ clisterijs corrosiuis debet seruari sñia posita etiā a Gal. 9° me
miri ⁊ ēt 8° ꝯtinētis colligit̃ supra ꝙ clisteria arsenici debēt fie-
ri iuxta vehementiaʒ sensus patiētis ⁊ etatē ⁊ virtutē ⁊ magni-
tudinem corporis: ita ꝙ in maiori fiat clistere maius ⁊ plus hñs
de virtute acute medicine: ꝓcipue si corpus forte fuerit ⁊ ebetis
sensus ⁊ econtra in corpore opposito modo disposito minus de
virtute medicine poni debet. Et postquaʒ sit ꝯpleta hec intētio
de abstergētibꝰ ⁊ apparuerit sanguis: tunc vt dictuʒ est vtēdū
ē stipticis mitigatiuis doloris: ⁊ ĩ hoc facit si fiat clistere ex suc-
cis acetose virge pastoris plantagīs ⁊ portulace sumēdo đ quo-
libet. ℥. v. vel. vj. Et addat̃ olei rosati. ℥. j. vel sepi caprini tan-
tūdem cum vitello vnius oui ⁊. ʒ. j. s. terre sigillate puluerizate
vel fiat clistere cōstrictiuū cū decoctōe reꝝ cōstrictiuaꝝ vt gal
larum sumach draganti gūmi arabici ante postea cū succo plā
taginis ⁊ vitellis ouoꝝ ⁊ piguedibꝰ vt supra fiat clistere ⁊ si dis-
soluerētur ĩ dictis clisterijs. ʒ. ij. michelete posite supra vsqʒ ad
℥. s. fiat clistere magis ꝯstrictiuū: ⁊ ista sufficiant ꝑ exemplis ad
has intētiones ꝓficiēdas per supposita ꝑ inferius. Sʒ hic opʒ
adducere cañ. Serap. circa retētionē clisterioꝝ dixit sic: ⁊ post-
quā tu clisterizaueris calefac anū cū re calida: ⁊ que missa sunt
ad id qđ est q: hec oꝑatio magni iuuamēti ē ĩ retinēdo illud qđ
clisterizat̃: ⁊ sint res cū quibus calefacit pāni aut lana que iam
submersi sunt in decoctōe rei facietis stipticitatē sicut mirthus

galle balaustie ⁊c. ⁊ hec sufficiāt de interiꝰ ꝑ inferiꝰ offerendis.
Sed iā dicēduz quid ē fiendū per exterius. vnde gñaliter vltra
ea que dicta sunt supra in cura diarie ī excoriatōe itestinoꝝ ma
xime cū ē intētio cōstrictōis ⁊ ꝯfortatōis mēbroꝝ ⁊ remissionis
acuitatis mãe simul cū mitigatōe doloris ī hoc valet si fiat ses/
sio vsqȝ ad vmbilicū ī aqua decoctōis rerū stipticaꝝ cum 5ª vel
6ª ꝑte aceti vel cū decoctōe balaustiaꝝ ⁊ cortice granatoꝝ rosꝫ.
plātaginis virge pastoris ipoquistidos folioꝝ piroꝝ floꝝ tassi
barbasi ⁊ caude equine ⁊ similiū. ⁊ ꝯiuncta aliquali cā frida ad/
daꝫ absinth. mente nucis cipressi masticis ⁊ similia cū 4ª parte
vini nigri: postea fiat inunctio cū oleis supradictis sepe. Ualēt
ēt si ponātur vētose sicce multiplicate supra ventrē: imo vēto/
sa magna posita supra vmbilicū ē magni ꝓficui. Dicūt ēt qui/
dam ꝙ si fiat suffumigatio cū anguilla incisa per frusta ⁊ posita
supra carbones sub cathedra plurimū iuuat in oī fluxu disente/
rico lȝ quidā velint ꝙ ponātur viue ⁊ recipiaꝫ ēt fumus ad ven
trem. Aliqui ēt ponūt extrema manꝰ ⁊ pedes in decoctōe in
qua fiebat sessio prius ⁊ seruit vtiliter ad extinctionē faciēdā cō
fortādo musculos trāsuersales vicinitate ⁊ colligātia cū ꝑtibus
neruosis manuum ⁊ pedum ⁊ diuersi diuersas preparāt ad di/
ctas decoctōes. Opȝ ēt si nocumētum cēt in superiorībꝰ simul
cū nocumēto inferioꝝ opȝ ibi ꝯmemorare que dicta sunt supra
de exhibēdis per superiꝰ ī hac intētione de exhibitiōe zuccari
rosati antiqui ⁊ de diacitonitē cū trociscis de spodio cū semie
acetose ⁊ cū aqua plantaginis portulace virge pasto. ⁊ similibꝰ
ēt exhibēdo iulep appropriata ⁊ sirupos appropriatos d qbꝰ fcā
supra ē mētio. Succedit ī postremo ponē curā acuitatis dolo
ris ꝯtigētis ī disenteria ꝓ cuiꝰ sedatōe lȝ multa sint dcā supra.
tū hic breuiter ⁊ sūmatiȝ dicaꝫ vt dicit. A. Et qū nō cessat do/
lor: tunc sedeat īfirmꝰ ī tina ī cuiꝰ aqua decocta sunt stiptica: no
ta cū aliquātulo aneti fenugreci ⁊ althee. Et si fortior fiat sitis ⁊
ē aliud accñs ⁊ angustia in excoriatōe colirica dicit adminstra lac
acetosuȝ decoctū ī aqua sauich que vtraqȝ sint īfridata. Addit
ꝙ si dolor adeo fortis fiat donec appropiquet sincopis non erit
excusatio narcoticoꝝ de quibꝰ dictū ē supra sufficiēter ⁊ modo
exhibitōis eoꝝ ⁊ ꝑ superiꝰ ⁊ per inferiꝰ. ⁊ atenasia poniꝫ ꝑcipui
iuuamēti in hac itentōe. Et suppositoriū de licio dissolutū cum
oleo rosato vel camomillino fm diuersas itentōes ⁊ submissum
ē efficacissimū in hac intētōe: sicut ēt superiꝰ dixi circa tex. ī cu
ra tenasmonis de qua īferius diceꝫ. Nūc qr tenasmon ē acci
dens vt supra visuȝ ē ad disenteriā sequēs ⁊ est pricipalis passio
ītestini recti fm partē eius extremā cū vehemēti conatu expul/
sionis ⁊ īpotentie expellēdi: ⁊ sicut supra dictū ē in distinctōibꝰ
de speciebꝰ eius quidā ē tenasmon dictꝰ zair. i. q sit cū dolore:
⁊ ipsiꝰ quodā est veꝝ quodā mēdosuȝ vt cuius cā ē fex dura re/
tēta. Et de vero quodā ē puꝝ. i. pēdens a cā īnāti ⁊ vtplurimū
a cā primitiua: ⁊ quodā nō puꝝ vt pēdens a cā corporali. Prio
per ordinē poniꝫ cura tenasmonis puri mālis vtplurimū pēden
tis a cā primitiua. deinde poniꝫ cura tenasmonis mēdosi vt pē
dentis a retentōe fecis. ⁊ 3º poneꝫ cura tenasmonis veri ⁊ puri
vt pēdentis a mala ꝯplone cuȝ mã in ītestino recto vel ī extremi
tate eius siue cuȝ solutōe manifesta ꝯtinui vt in aꝑatibꝰ ⁊ raga/
dijs ani siue sine solutōe manifesta. Si igiꝫ fuerit cā tenasmo
nis mala ꝯplexio frida pēdens ab aere frido vel a sessiōe supra la
pidem friduȝ vel terraȝ vbi ꝯiungiꝫ etiaȝ vt frequētius ꝯplexio
sicca: tūc opȝ intēdere cū ꝯtrarijs remittēdo ꝯplexionē inductā
⁊ elongādo a cāis ꝯseruatiuis dicte ꝯplexiōis vt a friditate ae/
ris ⁊ huiusmodi: ⁊ hec est cā sepe ꝯtingens vt supra dicebatur.
Etiaȝ ex mēte Aui. cuȝ dixit in ꝓprio capº: ⁊ scias ꝙ frigus
nocet tenasmoni in pluribꝰ horis ⁊ ꝓpter id est calefactio subti/
lis. i. tꝑata conferēs ei in pluribꝰ dispōibꝰ. Et addit: ⁊ similiter
sunt plures species tenasmonis quibꝰ cōfert euaporatio sup. tē
perata sicut nocet eis infridatio. valent ergo fomentatiōes ī ca/
su facte ex furfure posito ī peccia vel ī sacculo: ⁊ calefiat super te/
gula cū euaporatione modici vini: postea sic calidus applicetur
ano: si etiam supra sedeat supra ipsuȝ calidus infirmus fiet ma/
ior impressio. Idem operaꝫ sacculus factus ex floribꝰ camomil/
le ⁊ aneti. ⁊ si cum friditate ꝯiungaꝫ siccitas fiant sacellatōes ex
semine lini qđ in hoc hȝ ꝓprietatē mirabilem ⁊ fenugreci ⁊ se/
mine altee: ꝯferunt ēt decoctōes reruȝ calidaꝝ: vt calamēti pu
legij maiorane matricarie isopi ⁊ similiū: vel faciēdo sessiones ī
eis vel īfundendo filtruȝ ī dictis decoctōibus calidis: modera/
te tamē expresso postea filtro supra sedeat eger: de cōi tamē īten
tione cōmuniter accipitur aser de ligno nucis ⁊ calefit ad ignē:
postea liniꝫ oleo calefaciēte vt de lilio vel de spica ⁊ super eo se/
deat eger. Si etiaȝ patiens fuerit vxoratus ⁊ habuerit vxo/
rem pinguem cuius venter in hyeme fit calidus notabiliter vt
cē solet ī iuuenibꝰ si maritus applicet nates supra ventrē mulie
ris talr̄ calide erit vtile ⁊ delitiosuȝ remediū ī homīe virtuoso ⁊
tꝑato. Et si cā fuerit mã fecalis retenta vnde fit tenasmon
nō verus tūc viteꝫ exercitiū ⁊ aer calidus ⁊ ira ⁊ cāe īflāmātes
⁊ cibi calefactiui ⁊ exiccatiui ⁊ cibaria sicca ēt fm substātiaȝ. ⁊
vtatur brodijs pinguibꝰ lenitiuis ⁊ per superius ⁊ ꝑ īferiꝰ facien
do clisteria lenia ⁊ lubrica ex brodijs carniū pinguiū ⁊ decoctio
nibus maluaꝝ altee fenugreci ⁊ cū sepo ircino liquefacto qđ est
humectatiuū virtualr̄ ⁊ a ꝓprietate iuuat intestina. Et emanā/
te aliqua fecali mã sicca reducta ad aliqualē mollitiē fiant coli/
ria mordicatiua vt cuȝ melle ⁊ salgēma ⁊ oȝ aliquādo acuere cli
steria vt fiat decoctio agarici pauci ligati in petia parua ī cliste/
rijs ⁊ sic stimulabiꝫ virtus ad expellendū. Cōpleꝫ etiā opatio
exteriꝰ applicando infra vmbilicū humectatiua mollificatiua fa
ciēdo empl'a ex decoctōe cauliū altee ⁊ similiū. ⁊ tādem educta
mã si cā sit calida opȝ dari per supiora quedā leniētia frigida vt
cassiaȝ mānaȝ ⁊ similes. Si nō sit calida opȝ dari pillulas de
bdelio. ⁊ aliqū dāda ē terbētina qr abstersiua mundificatiua ⁊ a
proprietate cōfert mēbris neruosis cōfortando pōt dari ꝑ supe/
riꝰ si circūuoluaꝫ ī nebula vt pillule: vel infundaꝫ ī aqua deco
ctōis cauliū vel fenugreci pōt ēt dari per inferius. ⁊ ad hanc cu
rā reducūtur que dicta sunt ī colica ex retētōe fecis. Et si cāe
sūt mã putrida mala siue viscosa siue subtilis ibibita siue adhe/
rens ē intendēdum principaliter dimissis cōstrictiuis. ꝑº circa
dietā opȝ dietā cē subtilē ⁊ caueri a fructibꝰ hūidis. sed tota in/
tentio pricipalis stat in abstergētibꝰ ⁊ mūdificātibꝰ ītestinū re/
ctuȝ a dictis materiebꝰ vt abstergēdo humorē viscosuȝ cum aq̄
mellis vel cuȝ vrina posita in clisterijs que clisteria sint modice
quātitatis. Et laudauit Auic. aquā oliuaꝝ salitaꝝ: ⁊ dixit ꝙ est
melior qua fit clistere cū mensura medie libre sumpta ex ea: ecce
quō sumit sex tantuȝ vncias solūmō ꝓ clisteri ⁊ ita ꝓcedaꝫ ab/
stergēdo donec egrediaꝫ hūor peccans: ⁊ si expedit cū fortiori/
bus de quibus supradictuȝ ē. Et si fuerit per cōitatē a supio/
ribus oportebit ēt per supiora mūdificare cū appropriatis d q/
bus dictū ē supra fm exigentiā ⁊ necessitatē mãe. ⁊ cūata mã oȝ
postea vt ꝓcedaꝫ cū sedatiuis doloris ⁊ clisteribꝰ ⁊ colirijs fa/
ciēdo coliria. si fuerit mã colerica ex zuccaro cando ipso priꝰ ab/
luto cū aqua ordei ⁊ zuccaro rubeo ⁊ puluis viol. Et ī mã pu
trefacta valet colirium factū ex melle ro. ⁊ qm̄ sepe ad huiusmōi
tenasmonē sequiꝫ emissio intestini expedit cū fit emissio illius vt
priꝰ fiat mūdificatio lauādo intestinū cū aqua or. vel mellis fm
diuersitatē mãe ⁊ artificiose fiat reditus intestini superiꝰ: postea
fiāt sacellatōes cū decoctōibꝰ reꝝ stipticaꝝ cal'aꝝ vel fridaꝝ fȝ
exigētiā mãe decoquēdo in cā calida res stipticas fridas ī aqua
ferrata: ⁊ in materia frigida relaxante decoquēdo res calidas in
vino nigro stiptico ⁊ tandeȝ ex eis vel per viaȝ sessionis vel ap/
positionis sacculoruȝ ad anum confortabitur anus ⁊ sustenta/
bitur ītestinū. ⁊ aliquotiēs suffumigatōes ī isto casu valēt faciē/
do pillulas planas ex exiccatiuis cōfortātibꝰ calidis vel frigidis
vel mixtis: ⁊ ponēdo vnaȝ ex eis suꝑ carbones ī cathedra: ver/
bigratia de calidis eligēdo thus masticē sandaracā nucē cipres/
sini cū gariofilis ⁊ se. nasturcij assati: ⁊ de fridis eligēdo bolū ar
menū terrā sigillataȝ gūmi arabicuȝ ⁊ dragantū ⁊ similia. Et si
cā fuerit ventositas cura ē que dicta ē in tenasmone a causa fri/
gida apponēdo in clisterijs vel sacellationibꝰ vel sacculis aliqua
se. carminātia assata aliqualiter vt anisum ciminū carui ameos
⁊ huiusmodi. Et si cā fit apostema ītestini: cureꝫ vt dictū est su
pra ī cura diarie ab aꝑate. Et si cā fuerit ragadie vel vlcera siue
emoroides cura poneꝫ infra loco suo de emoroidibꝰ. Et si cā sit
spasmus musculi recurraꝫ ad ea q̄ dicta sūt supra ī cura spasmi
ꝑticularis. ⁊ si cū tenasmone ꝯiungaꝫ dolor ⁊ īstantia vigiliarū
occurraꝫ sicut dictū ē supra ī accidēti in disenteria: hoc addito
ꝓ speciali ꝙ coliria vel suppositoria ī hoc casu ꝓprius valēt vbi
in disenteria sunt magis necessaria clisteria de suppositorijs ex/
cellens est ⁊ cōe suppositoriū de litio. ⁊ de his oppiatis recurre
ad ea que dicta sunt supra ī textu: ⁊ sic sit finis huiꝰ capituli de
fluxibꝰ ad laudeȝ dei die 3º augusti. M. cccclxxvij.

Caplm i3m de difficultate vrine.

Cum vrina mingiꝫ ⁊ ex toto retineꝫ nec tumor
appet in femore nec grauitas nec dolor in reni
bus sentiꝫ: succurrēdū est ex medicaminibꝰ vri/
ne ꝓuocatiuis que noīauimꝰ: quoꝝ vniꝰ cōfe/
ctio. ℞. seīs apij nitri rubee tinctoꝝ seīs olisatri
se. iuniperi assari ameos spice amigdalaꝝ amaraꝝ añ. ʒ. xx.
se. melonis. ʒ. x. cantaridaꝝ: quaꝝ capita ⁊ alle abscisa fuerint
ʒ. j. armoniaci. ʒ. iij. armoniacuȝ in vino dissoluaꝫ ⁊ alie spēs
ex eo ꝯspergāꝫ ex quibꝰ fiant pill'e magne ex quibꝰ sumaꝫ ab
j. ʒ. vsqȝ ad tres. hoc eīm medicamē valde ꝯfert corpori cum
dissolutōeȝ ⁊ laxatōeȝ patiꝫ ⁊ iposarce ad expellēda oīa acci/
dētia cā quoꝝ corpꝰ desiccari opȝ. ꝙ si ꝯtingat mingēdi diffi/
cultas ex casu vel ꝑcussione ī femore vel in ano vel in eoꝝ cir/
cuitu eger ex basilica minuaꝫ. deide aqua calida loco sepe su/
perfundaꝫ ⁊ vsqȝ ad spaciū medij diei ex oleis fricetur. Egro
quoqȝ precipiaꝫ vt vrinā expellere nitaꝫ. Si aūt mingēdi
difficultas ꝯtingat vesica existēte plena ⁊ extēsa ⁊ sit hoc post
sanguis vel puris mictū: medicamīa que trūbos sanguis vel
puris qđ ī vesica generaꝫ soluere ⁊ eliquare ꝯsueuerūt dāda
sunt. Cōfectio medicamīs sanguis vel puris trūbos qui ī ve/
sica fiūt dissoluētis. ℞. cordumeni myrrhe rubee de qua tin/
giꝫ: seīs iuniperi armoniaci asse fetide añ. armoniacū dissol/
uaꝫ ⁊ īformenꝫ pill'e ex eis: ex alijs spēbꝰ ex eo ꝯfectis de qui/
bus quater ī die sumaꝫ cū apozimate d semībꝰ qđ noīauimꝰ.
Sirupꝰ ēt acetosus ex forti aceto factus multotiēs detur. Per
siringā ꝑterea imittaꝫ aqua in vesicā ī qua dissolutꝰ fuerit sal
aut aqua cineris. Et ista ē ꝯfectio aque que fit de cinere. ℞. ci
nerē de glandibꝰ cinerē de vitibꝰ cali. calcē his omibus admi/
sceaꝫ tātuȝ aque vt ex ea coopiri possint ⁊ dimittanꝫ sic ꝑ tres
dies

dies: deinde colent̄ ⁊ ꝑ siringā iniȷ̄ciant̄ i vesicā. Herba quoqꝫ croci hortulani ⁊ sulla cocta supponāt̄. Tinā p̄terea assidue igrediat̄ i qua sit aqua i qua cocta sit camomilla sticados arabicus sansucus sisimbriū vel i qua extremitates caulium ⁊ sulla ⁊ fimꝰ colūbinus cocta fuerit ⁊ sedeat in ea quādiu poterit. Et ex herbis illis sic coctis fiet empl'm siue epithima super femur ⁊ partes ei circūadiacētes. Et dū in tina morat̄ sumat ea i potu que vrinā ꝓuocant. Et si hec oīa nō ꝓfuerint ad īstrumētū quo vrina ꝓuocat̄ redeūdū est. Si aūt mingendi difficultas post lapidis signa affuerit: eger supinꝰ iaceat ⁊ pedes eius diu ⁊ diuersis modis ⁊ fortiter quatiendi sunt. Et si vrina nō egressa fuerit oportebit vt cū instr̄o curet̄ ꝑ qđ mēbro imissū fit ipulsio. Cauēdū tñ ē ne virge imittat̄ cū ē apa. Ad difficultatē vero vrine valde ꝯfert sepe igredi tinā ⁊ vngere locū ex oleo ⁊ medicamīa vrinā ꝓuocātia i potu sumere ⁊ abstinere a nutriētibꝰ acetosis ⁊ grossis.

Cum vrina mingitur aut ex toto retinet̄. Istud est caplm de difficultate vrine: ⁊ hic incipit quinta ꝑs p̄ncipalis tertie ꝑtis p̄ncipalis diuisiōis totius libri: que sic cōtinuat̄ ad precedentē ꝓximaꝫ partē. Nā postquā i precedenti ꝓxima ꝑte gnāli determinatum ē de dispōnibus preternālī diuersis accidētibꝰ itestinis q̄ sunt īstrumenta receptōis sup̄fluitatū prime digōnis: vt visum est supra in p̄ncipio capituli de colica ītroducēdo ibi cōtinuationem capituli scilꝫ de colica iliaca lieteria diaria ⁊ disenteria ⁊c̄. Cōsequenter Ras ex ordine ī hac ꝑte principali determinat de dispōnibus preternālī mēbroꝝ seruientiuꝫ sup̄fluitati multe: ⁊ maxime que decidit̄ ex secūda digōne: vt de dispōibus renum ⁊ vesice in quibus recipit̄ aquositas vrinalis. nam in vesica recipitur vt i cōseruante ⁊ aggregāte: ⁊ in renibꝰ vt i sequestrante magis vt videbit̄ infra. Quia tamē hec mēbra seruiunt epati ꝭm hanc sup̄fluitatē feruitio delatiuo vt tādē dicta sup̄fluitas extra corpus expellat̄: iō mixtim Rasis in hac ꝑte p̄cipali determinat de dispōnibus ⁊ vesice ⁊ renuꝫ: ⁊ de dispōnibus vrine vt mictu eius sup̄fluo vel modico ⁊ difficili ⁊ de ardore ⁊c̄. ⁊ de lapide renuꝫ ⁊ vesice ⁊ apatibus eorūdem ⁊c̄. Et ꝭm hoc diuidi posset ista pars principalis ī duas ꝑtes: qm̄ i prima ꝑte ponit capm gnāle satis de difficultate vrine. i. de paucitate eius ⁊ impotētia emittēti vel nō debita emissiōe eiꝰ. In scđa ꝑte principaliter facit capm speciale de fluxu vrine ⁊ eius abūdantia. 2a ibi: Cū eger multū vrine emittit ⁊c̄. Prima pōt diuidi in quinqꝫ partes: qm̄ primo ponit capm satis gnāle de difficultate vrine: ꝯsequēter ponit quattuor alia specialia capitula ī quibꝰ agit̄ de causis spālibus difficultatis vrine ⁊ curis caꝝ: ⁊ ita potuisset diuidi pūs capm in duas ꝑtes tm̄: ⁊ scđa in quattuor ꝭm q̄ quattuor capitula ꝯsequēter facit. 2m capm sequens est de lapide: ⁊ est primuꝫ secūde partis ⁊ incipit ibi: Cum eger virgā sepe fricat. Aliud ē de apostemate q̄ fit i renibus ⁊ in vesica: ⁊ incipit ibi: Apostema qđ i renibus fit ⁊c̄. Aliud est de ardore vrine ⁊ incipit ibi: Cum eger mingit sentit ⁊c̄. Ultimū est de mictu sanguinis ⁊ saniei: ⁊ incipit ibi: Cum alicui ꝓpter casum aut ꝑcussionem ⁊c̄. Presens capm ēt prima diuisiōe diuidit̄ i tres partes: qm̄ p̄io ponit curaꝫ difficultatis vrine cōtingentis ex defectu ⁊ impotētia virtutuꝫ ipius vesice maxime expulsiue ⁊ non a cā extrinseca. 2o ponit curaꝫ huius difficultatis ꝯtingentis ex casu vel ꝑcussiōe vel alia cā extrinseca. 3o ponit curaꝫ difficultatis ēt talis maxime ꝯtingentis ex cā replente vesicam non apostemosa. 2a incipit ibi: Qđ si cōtingat difficultas mingendi ⁊c̄. 3a incipit ibi: Si aūt difficultas mingēdi cōtingat ⁊c̄. Pria pars ēt in duas ꝑtes diuidit̄: qm̄ p̄io ponit declarādo nocumētuꝫ difficultatis vrine nō esse pēdēs ex alia cā q̄ꝫ ex defectu virtutū vesice. 2o hoc declarato dat īgeniū ad succurrēdum huic dispōni. 2a ibi: Succurrēdū sup. ē cū medicaminibꝰ vrine ꝓuocatiuis ⁊c̄. Sed antequā ad expositionē vlteriꝰ ꝓcedamꝰ qm̄ hec ē pars principalis de dispōnibꝰ renū ⁊ vesice que male cōprehēdi possunt ⁊ ꝯñter neqꝫ curari nisi ipsoꝝ habeat̄ anothomia ⁊ clara cognitio nocumentoꝝ eoꝝ: ꝯuenit igit̄ ꝓ recta intelligētia dicendoꝝ vt prius videat̄ anothomia renū ⁊ ꝯñter vesice: deinde veniā ad expositionē textus: p̄io tñ ēt declarato que passiones maxīe accidāt ī dictis mēbris. De renibꝰ igit̄ pm intelligatur q̄ renes sūt duo mēbra rubea dura carnosa dorso alligata ī lateribꝰ posita duoꝝ lateruꝫ spondiliuꝫ dorsi inferioris non rotunda simpliciter sicut porcoruꝫ sed aliqualiter oblonga sicut in bobus vt vult Aggregator brixiensis ꝯcaua īteriꝰ aliq̄l'r exterius vero gibbosa ⁊ sunt dorso alligata cum ligamentis ab ipso dorso veniētibus circa quos adheret multa pinguedo: ⁊ iacent sup̄ lumbos tāquā sup̄ culcitraꝫ: qui lūbi sunt quedaꝫ carnes subtiles villose longitudiales qui se tenent iuxta spinam ex vtraqꝫ ꝑte interiori site īter spōdiles ⁊ sifach dictos renes sustentātes sifach mediante tāquā linteamine vt sup̄ eos requiescant. sunt aūt dicti renes mēbra officialia quoꝝ virtꝰ principalis est: vt voluit Auer. 2o collig: vt sint seruiētia epati qm̄ attrahunt aquositatem que est in sanguie ꝑ venā magnaꝫ mediātibus duobꝰ ramis qui dicūtur vene emulgētes: que vena magna venit a gibbositate epatis. vnde dicebat. A. isa tertiȷ̄ i principio: Creati sunt renes ad hoc vt sint instrumentum mūdans sanguinē ex aquositate sup̄flua qua īdiget sup. corpꝰ ꝑ necessitatē facientē cā necessariā. s. ꝓpter penetrationē masse sanguinee ꝑ venas minutissimas ⁊ epatis ⁊ mēbroꝝ: qm̄ sine ea nō potuisset sanguis ad mēbra ꝑuenire neqꝫ totꝰ chilus potuisset a toto epate ꝯtāgi nisi fuisset subtiliatus ab aquositate: vñ potuit ꝑtransire ꝑ oēs venas minutissimas dispersas per epar vt totum epar totalitatē chili ꝯtāgeret vt dictū ē pa p̄mi caplo de hūoribꝰ. Cū igit̄ necessitati mēbroꝝ satisfactū ē vt q̄ transiuerit sanguis cū dicta aquositate vsqꝫ ad poros mēbroꝝ ꝑ venas minutissimas mediante aquositate fuit necessariū vt illa aquositas attraheretur ad aliqua receptacula que nisi attraheret̄ ad ꝓpria receptacula eēt causa generationis diuersaꝝ specieruꝫ idropis vt supra visuꝫ est in capitulo ꝓprio de idrope. ⁊ ꝓpter hāc cāꝫ sunt ordinati renes ad illā humiditatē attrahendū: ⁊ propterea sunt facti duo ⁊ nō vnꝰ vt declarat Gal. 6o de iuuamētis caplo 3o. naꝫ lꝫ membrū a quo fit attractio q̄ est epar principaliter sit vnum ⁊ sup̄fluitas sit vna vt dicta aquositas: ⁊ lꝫ colera nigra habeat soluꝫ vnuꝫ mēbruꝫ receptaculū vt splenē: ⁊ ēt colera citrina tm̄ vnū vt kistim fellis: tamen ꝓpter melius nā ordinauit duos renes: qm̄ illud sup̄fluū qđ attrahit̄ ab eis est multo āplius aliȷ̄s sup̄fluitatibꝰ: vnde oportuit vel vnuꝫ membrū esse magnum attrahēs q̄ nō fuisset ꝯueniens: qm̄ magnitudo illius fecisset aīal inequale siue ī dextro siue ī sinistro positū fuisset. Iō ꝯueniētiꝰ fuit ea eē duo minora ēt si foret cōicatū nocumentum vni eoꝝ vt sepe cōtingit ex oppilatōe alteꝝ posset oꝑationē suā necessariā ꝑficere stāte loco apto ī quo quilibet eoꝝ situari pōt: vnus tñ ren ē altero superior ⁊ magis eleuatus ⁊ fortior vt dexter q̄ꝫ sinister: ⁊ hoc ex necessitate finis ⁊ necessitate dispōis corporis ⁊ debite operatōis. Primo quidē quoniā mēbrum a quo emūdatur. s. epar locatū ē in dextris ⁊ ē magis eleuatū q̄ꝫ splen in sinistro vt ergo ꝯueniētius attrahat ab ipso epate ⁊ maxime q̄r plures rami qui deferūt sursum sanguinē a gibbo epatis trāseūt ad venā amplā ꝑtrāseūtes ad dextrā istius vene stāte splene situato deorsuꝫ magis si debent eē illa duo latera equalia ⁊ vt non eēt i sinistro locus vacuus fuit eleuatio renis dextri supra sinistrū ꝭm eleuationē epatis supra splenē ēt ex alio capite talis eleuatio fuit inequalis vt eodē caplo declarat Gal. Nam si eēnt positi equaliter directi ⁊ ita q̄ rami per quos attrahūt vt vene emulgētes que termināntur ad venaꝫ chilis equal'r a vena attraherēt ⁊ eēnt illi pori equaliter eleuati eēt alter illorum prohibens attractioneꝫ alterius de illa aquositate ꝓpter attractionem ipsiꝰ ad contrariā parteꝫ parti ad quam attrahit alter. mō auteꝫ quilibet istoꝝ si vnꝰ sit altero inferior ꝑ se attrahit sine ꝓhibitōe alterius qm̄ venter est in directo alterius dexter tamen est fortior in attrahendo sinistro propter causam que dicta est supra. Et fuerūt corpora dura ꝭm substātiā ⁊ spissa: p̄io q̄r corpus spissuꝫ ē fortiꝰ ceteris paribꝰ in attrahēdo q̄ꝫ raruꝫ. Et qm̄ per ipsa attrahit̄ ꝯtinue materia aquosa nitrosa acuta mordicatiua cui ēt associant̄ humores acuti i pluribꝰ horis vt vult Aui. Ne ergo īprimat̄ in eis nocumētum facta sunt dure substātie. hec aūt attractio que eis debet̄ vt quidā volūt est a forma specifica ꝓpter ꝯueniētiā ipsiꝰ sup̄fluitatis ad eos sicut ⁊ de itestinis respectu fecū. Quidā tñ volunt q̄ fit in eis a virtute nāli attractiua q̄ ē in eis multū valida ꝓpter caliditatē eoꝝ vehemētēꝫ: ⁊ ita attrahētes nō tātū attrahūt aquositatē simpl'r sꝫ cuꝫ pauca sanguīs mixtione quo ꝯñter dicti renes nutriunt̄ ꝭm maximaꝫ partē eius sanguīs facta sequestratōe aquositatis a sanguīe dicto in dictis renibꝰ mediāte quoddā colatorio qui ē quidaꝫ pāniculus factꝰ ex venis emulgentibꝰ ītrantibꝰ substātiaꝫ renum subtiliatis dictis venis ⁊ separatis ⁊ ad formā pāniculi ꝯtextis: lꝫ ꝭm veritatē ad experientiā nō reperiat̄ talis pāniculus in cōcauitate renū vt cōiter scribit̄: sꝫ in dictis venis taliter subtiliatis ꝑ substātiaꝫ renū disseminatis dicit̄ cōiter q̄ fiat seq̄stratio dicte aquositatis nō simpl'r a sanguine: sꝫ illius tm̄ ꝑtis que dꝫ trāsire ꝓ nutricatōe renuꝫ: qm̄ modicissima pars ēt sanguinea trāsit ītra renes ꝑ poros vritides ad vesicā simul cū vrina partim ad nutricatōeꝫ dictoꝝ poroꝝ ⁊ partiꝫ vesice vt cōiter dicitur. Istud tñ nō videt̄ colligi ex verbis Aui. in anothomia renū vel vesice: imo exp̄sse oppositū sentit 19a tertiȷ̄ in capo de signis mictus sanguīs ⁊ saniei: vbi ponēs signa differētialia inter sanguinē mictū ex apertōe venaꝝ vesice ⁊ ex apertōe venaꝝ renuꝫ i sūma dixit: Qđ ex renibꝰ appet sanguis multꝰ ⁊ in vesica qdē aptio ⁊ ruptio sup. nō fit ita vt appareat sanguis multꝰ sicut fit i renibꝰ. ⁊ ponens rōneꝫ dixit: Uesice eīꝫ aduenit aquositas colata sup. ex renibꝰ sanguinē vero nutrimēti recipit vesica ex venis paruis in quibus venit ad eā nutrimētū tantū q̄r nō ē in eis sanguis exuberans. Addit: ⁊ ad renes quidē venit sanguis plurimꝰ cū aquositate: colat̄ ergo apud eos aquositas ⁊ adueniunt eis vene magne sup. renibus ex quibꝰ mēbra alia nutrimētū sumunt. s. sugendo de sanguine qđ ad eos venit cū aquositate vñ īferunt quare ē sanguis eoꝝ. s. renū plusquā iste quo īdigēt plurimꝰ sup. cū emittit̄ per vesicā. Idē voluit Gal. i ꝯmēto affo. Quicūqꝫ sanguinē sponte mingūt ⁊c̄. 4a affo. ad finē illiꝰ affo. Et hec sñia ēt ē Gal. 6o de iuuamētis ⁊ ponit̄ ēt expresse a Rabi. p̄ia particula dixit sic: ad vesicam ⁊ kisti fellis accedūt vene que eos nutriunt p̄ter venas quibꝰ attrahunt̄ sup̄fluitates: q̄r sup̄fluitas que ad eos accedit ē sola ⁊ pura nullaꝫ admixtionem habēs: ⁊ ita illud cōiter dictum nō ē acceptādū. Ad renes etiaꝫ terminat̄ vnus neruus qui dilatat̄ ⁊ fit inde pāniculus ad cooperiēdos renes ⁊ quo suspēdūtur renes dorso vltra reliq̄ ligamēta a dorso ꝓcedētia. ⁊ hec sufficiāt pro anothomia renum.

Uesica aūt ē receptaculuꝫ eiusdem aquositatis ⁊ attractius

eiusdem vt ĩ ea aggregetur ⁊ per tempꝰ ↄ̄seruetur. Nam dicit
Auicc. 19ª tertij: quẽadmodum deus excelsus creauit fecit vasa
aggregatiua cõprehẽdẽtia totũ vsquequo aggregetur vt postea
totuȝ expellatur ꝑꝑ qd̕ sit excusatio ab assellatiõe cõtinua hora
post horã: ita similiter creauit sacculuȝ vel vesicã cõprehenden/
tem aquositatẽ donec insurgãt ad expellendaȝ ipaȝ semel: ⁊ nõ
sit necessariuȝ expellere ipaȝ quasi ↄ̄tinue sicut accidit patiẽtibꝰ
distillationẽ vrine. Et qm̄ vt dictuȝ est talis aquositas trahit a
renibus ⁊ ad vesicaȝ a quibꝰ vesica satis distat: iõ subtiliatus ẽ
creator in attrahendo superfluitatẽ ad eã ꝓducendo duos poros
vritides dictos ꝑ quos aquositas transit ad vesicaȝ qui pori sũt
de substãtia simili substãtie vesice: que substãtia est substantia
neruosa ligamẽtalis quo ad maximã ꝑtem vt possit dilatari cũ
multa retinet vrina ⁊ ↄ̄stringi ad eiꝰ expulsionẽ: cõposita est ex
duabus tunicis: quaꝝ interior vt dicit Auic. ĩ ꝓfundo ẽ dupla
extrinsece ad hoc vt nõ ledat ab acuitate vrine ẽ quideȝ dupla ĩ
grossitudine ⁊ soliditate: qm̄ ad cõtactũ eius ꝑuenit vrina acu/
ta mordicatiua vt dictum est supra: ⁊ ad ipaȝ ꝑueniũt dicti pori
primo ad tunicã superiorẽ penetrantes deinde habẽtes incessũ ha/
bentẽ quãtitatem inter duas tunicas ↄ̄inter submergũt in tunica
ĩferiorẽ eã ẽt perforãtes: ⁊ tũc recipit aquositas ĩ cõcauitate ve/
sice: ⁊ ita disposita sunt huiusmodi orificia tunicaꝝ vt non sibi
obuiẽt: imo ꝑtes tunice inferioris obuiãt foraminibus tunice su/
perioris: ita vt quãdo repleret vesica aquositate non sit exitus
aquositatis ĩ sursuȝ: imo cooperiat tunica ĩtrĩseca ꝑforata a tuni/
ca extrinseca expulsa ĩtrinseca ad extrinsecã ab aquositate ne re
deat aquositas ad posteriora: vt dictũ est. Ordinauit ẽt nã ve
sice collum per qd̕ expellat aquositas exteriꝰ ad virgaȝ: qd̕ col/
lum carnosuȝ satis musculosuȝ terminatũ ad radicem virge est
habẽs quosdaȝ anfractꝰ ꝓpter quos nõ mundificat ab aquosi/
tate integre ⁊ ꝓprie ĩ masculis vt dicit Auic. nã in mulieribus
ẽ breue ⁊ intrat ĩ colluȝ matricis: qm̄ matrix iacet media ĩter lõ/
ganonem ⁊ vesicaȝ: ⁊ ita collũ vesice iacet in eis sup collũ ma/
tricis: iuuat aũt in expulsiõe vesica nõ ꝓpter musculos appro/
priatos vesice: qm̄ tales vt dicit Rabi. prima ꝑticula nõ sũt ꝓ/
creati ad expulsionẽ sicut putauerũt aliqui: sed ꝓcreati sunt ad
retẽtionẽ sicut ẽt de lacertis ani: vt ẽt dixit Gal. 6° interioruȝ
cap° 3°. naȝ tales sunt ꝓhibentes fluxũ superfluitatũ extra tẽpus
caꝝ. sȝ cũ dicta mẽbra aliqualr̕ ledunt a superfluitatibꝰ: tũc volũ
tas stimulat ad expulsionẽ: ⁊ tunc tales lacerti cessant a retẽtiõe
⁊ ꝓhibitione exitꝰ superfluitatuȝ: ⁊ tunc virtꝰ expulsiua nãlis ex/
pellit dictas superfluitates: quã tamẽ expulsionẽ iuuat cõstrictio
lacertoꝝ latitudinũ mirach: ⁊ hec de anothomia sufficiãt. Et
ex his pȝ ꝙ hec mẽbra cũ sint organica ĩcurrere possũt pͥo om
nes egritudines mẽbroꝝ simpliciũ ⁊ ẽt organicoꝝ multas egri/
tudines. nã primo ĩcurrere possunt oẽs egritudines ↄ̄plexiona/
les ⁊ simplices ⁊ ↄ̄positas ⁊ sine mã ⁊ cũ mã vt reliqua membra
simplicia: ⁊ vt organica ĩcurrere possunt egritudines cõpõnis ⁊
cõmunes: vt in magnitudine ⁊ ꝑuitate. ⁊ situ ⁊ cũ sint cõcaua ꝑ
que trãseunt mãe a toto sepe ĩcurrere possunt egritudĩes oppila
tionis ⁊ humorales ex omni humore maxĩe flegmatice: ⁊ ex la/
pide ⁊ arenulis ⁊ sanie ⁊ ex apatibus: fiunt ẽt in renibꝰ sepe ge/
nerationes pilloꝝ ⁊ ĩ poris euritidibꝰ frequẽtius: sȝ raro in eis
fit lapis: qꝛ nõ tanto tꝑe ibidem morat mã vt ibideȝ retineat ad
indurationẽ lapidis: ⁊ ꝓpter latitudineȝ poroꝝ respectu latitu/
dinis venaꝝ renũ: ⁊ ꝓpter directuȝ incessum eoꝝ: ẽt in omnibꝰ
dictis mẽbris accidere possũt solutões ↄ̄tinuitatis: ⁊ ab extrin/
seco vt vulnera: ⁊ ab intrinseco vt vlcera ⁊ corrosiões ⁊ dolores
renibus: tũ quedaȝ magis appropriant egritudines: ⁊ quedam
magis vesice. nã renibꝰ appropriatis magis extenuatio ⁊ debi/
litas in digõne ⁊ sequestratõe nutrimẽti ꝓprij ⁊ dilatatio mea/
tuum siue colatorij vt cõiter dicit ⁊ durities. Vesice autẽ ma/
gis appropriat scabies ⁊ vstio siue ardor vrine ⁊ agitatio vrine
⁊ vrinatio in lecto ⁊ retẽtio vrine. mictura aũt sanguis ⁊ saniei
ex vtrisqȝ pendere põt vt infra videbit. Renes ẽt frequẽtius ĩ/
currunt egritudines ↄ̄plexionales calidas: ⁊ ita ĩ tẽpore calido
frequẽtius ledunt: qm̄ substãtia eorũ calida ẽ ⁊ carnea ⁊ circũ/
uoluũtur in multa pinguedine iflãmabili vt supra dictuȝ est. ⁊
ꝓpter hoc dicebat Aui. ĩ fine capituli de egritudinibꝰ renũ: Et
multotiẽs quideȝ facit ĩcurrere strictura lũbaris dolorẽ ⁊ calidi
tatem ĩ renibus: ⁊ in hoc sepe incurrũt iuuenes politi ⁊ galãtes
qui vt appareãt tenues fm mẽbruȝ portãt deploides strictas ⁊
stringunt se cũ cingulis. Vesica vero magis labit ad ↄ̄plexionẽ
ĩnãlem fridaȝ ꝑꝑ substãtiã pãnicularẽ ⁊ neruosam illiꝰ: propte/
rea dixit Auic. ⁊ dolores vesice multiplicant ĩ aeribꝰ ⁊ regioni/
bus ⁊ vẽtis semptẽtrionalibꝰ ⁊ tꝑibꝰ fridis. Ex dictis ẽt pȝ qũo
egritudibꝰ nãlibꝰ hoꝝ mẽbroꝝ cõicãt ẽt ĩ nocumẽto frequẽter
mẽbra regalia maxĩe cerebrũ ⁊ epar ꝑꝑ alligationem venaꝝ vel
nerui vel neruoꝝ ad eã. Nã dicit Auic. ꝙ cerebrũ fit dolorosũ
⁊ aduenit ei vertigo: ⁊ qñ ꝑuenit ad sirsen cuȝ cõitate egritudi/
nuȝ calidaꝝ vesice ⁊ sic epar. Iteꝝ addit: multotiẽs cum accidit
idropisis ꝑꝑ frigus vesice. Cũ igit maior vel saltẽ ĩmediatior sit
colligãtia renũ ad dicta mẽbra qȝ ipsiꝰ vesice ⁊ maxime ad epar
sequit manifeste ꝙ qñ multiplicãt egritudines ĩ renibꝰ vt etiaȝ
dicebat Auicc. debilitat epar adeo donec ꝑueniat res ad idro/
pisim siue renes sint calidi siue frigidi. ⁊ hec sufficiãt de añcedẽ
tibus ad dicẽda ĩfra. Nũc ad expõnem lr̃e veniamus in qua
pͥo vt supra dicebat diuidẽdo. p° declarat nocumẽtuȝ diffi/
cultatis vrine per absentiã quorũdã accidẽtiũ pendere maxime
ex ĩpotẽtia virtutis expulsiue ipsius vrine. 2° ponit ingenium
curatiuũ stante illa cã. ibi 2ª: Succurrendũ ẽ ex medicaminibꝰ.
Dixit ergo de pͥa parte: cũ vrina minuit aut ex toto retinet

neqȝ in femore apparet tumor: ⁊ ex hoc supple declarat ꝙ non
ẽ apa supra vesicã vel in vesica. Addit: neqȝ grauitas ẽ in ꝑtibꝰ
dictis sup. vt ẽ in femore. ⁊ ex hoc sup. declarat non eẽ mãȝ re/
plentẽ neqȝ humorale neqȝ lapideã ĩ vesica que sit cã huiꝰ no/
cumenti ꝓpter oppilationẽ qm̄ quelibet talis mã ĩduceret gra/
uitatẽ. Addit neqȝ dolor ĩ renibꝰ sentit vel sup. ĩ ꝑtibꝰ medijs ⁊
tũc sup. manifestat ꝙ neqȝ ex nocumẽto renũ vel viaꝝ media/
rũ fit talis paucitas exitus vrine. Igit seqt saltẽ ꝓbabilr̕ ꝙ ta/
le nocumẽtũ pẽdet maxĩe ex impotẽtia virtutum nãlium vesice
⁊ ↄ̄pressiue ⁊ expulsiue: ⁊ sic tota lr̃a ẽ clara. Nõ expedit hic de/
clarare qd̕ sit difficultas vrine ⁊ ꝙ sunt spẽs eius: qꝛ de hoc di
cet ĩfra loco suo post expositõeȝ tex. Sequit ista pars: Suc/
currẽduȝ ⁊c̃. in qua ponit qũo curãduȝ est dictũ nocumẽtum ꝑ
quoddã medicamẽ: ⁊ ponit descriptõeȝ illius ⁊ ↄ̄iũr iuuamẽta:
nõ tm̄ ĩ hoc casu: imo vniuersalizãdo iuuamẽta ad oẽs cãs hu
midas. Dixit igit legẽdo litterã ↄ̄tinuam tali sup. cã supposita
succurrẽduȝ est ex medicaminibꝰ vrine ꝓuocatiuis q̃ nomiabi/
muꝰ: quoꝝ vnũ est hoc vt infra. ℞. sc. apij nitri rubee tinctoꝝ oli/
xatri est apiuȝ macedonicũ fm Symonẽ qd̕ nõ minꝰ est acutuȝ
⁊ ꝓuocatiuũ qȝ apiuȝ nr̃m: sc. iuniperi qd̕ ita ꝓuocat vehemẽ/
ter vt faciat mingere sanguinẽ: semẽ assari ẽt forte prouocatiuũ
ameos sc. feniculi spice amigdalaꝝ amaraꝝ omiuȝ añ. ʒ. xx. se.
melonis. ʒ. x. ista ⁊ si frida remissiua sunt aliqualr̕ acuitatis me/
dicinaꝝ superioꝝ: tñ sunt aliqualr̕ ꝓuocatiua cãtaridaꝝ: quaꝝ
capita ⁊ alle abscise sunt: qm̄ aliter sunt venenose nimis ⁊ vlce/
ratiue viaꝝ vrine. ʒ. j. de quibꝰ oĩbus supra dictũ ẽ: que tñ can/
tarides ẽt aliter debẽt p̃parari vt inferius dicet: armoniaci. ʒ.
iij. armoniacũ in vino dissoluat ⁊ alie spẽs ex eo ↄ̄ficiant ex qui
bus fiãt forme auelanis similes de quibꝰ sumant a. ʒ. j. vsqȝ ad
ʒ. iij. cũ aqua ciceꝝ vel sup. cũ alio ꝓuocatiuo: sed fortis dosis
est nisi ĩ corpore multũ robusto dare. ʒ. ij. Naȝ hoc electuariũ ẽ
electuariũ qd̕ appellat electuariũ ducis ⁊ est forte acutuȝ vt pȝ
ĩspiciẽti ꝑ intrãtia ↄ̄ponẽtia: vñ non tm̄ valet in ꝓuocatõe edu/
cendo mãs ꝑ vias vrine sed ẽt in exiccatõe oĩs cãe mãlis humi/
de. Proinde addit ponẽdo iuuamẽta illius: hoc eĩȝ medicamen
valde ↄ̄fert corpori cuȝ dissolutõeȝ patit. i. mollificatõeȝ ⁊ rela
xatõeȝ vel sup. paralesiȝ ⁊ iposarcã ⁊ ad expellẽda. i. remouẽda
oĩa accñtia cã quoꝝ corpus desiccari opȝ. Pro ĩtelligẽtia hu
ius partis debetis aduertere ꝙ lȝ hic Ras laudet hoc medica/
men. hoc nõ facit principalr̕ ad eductõeȝ alicuiꝰ mãe ꝑ vesicaȝ:
sȝ qꝛ stante ĩpotẽtia virtutũ ipsius vesice maxĩe expulsiue cũ ve
sica sua friditate maxĩe ledat in operatõibꝰ ꝑ lapsuȝ ad fridum
⁊ accñtaliter ad humidũ: ⁊ ita ꝑ hoc medicamen sit apta iuuari
calefaciẽdo: ⁊ exiccãdo ẽt ꝓuocatiue cuȝ virtute sua mouent ad
vesicã: ẽt acuitate eius sensitiua stimulãdo ad expulsionẽ iuuãt
ꝓpter hoc ĩ casu ipm̄ laudãt: tñ vbi corpꝰ esset plenũ fm reliqua
mẽbra superiora exhibitio talis ꝓuocatiui eẽt multũ verẽda: qm̄
in virtute ipsiꝰ multe mãe liquefierẽt ⁊ ↄ̄uerterent ad vias vri/
ne: ⁊ sic nõ stãte morbo oppilatiuo fieret morbꝰ oppilatiuꝰ: ⁊ de
hoc latius dicet in cura lapidis renũ. Nã in corpore pleno non
facta mũdificatõe ꝑ viã secessus vel per vomitũ vel aliter nũqȝ
regulariter ↄ̄petunt ꝓuocatiua loquẽdo de ꝓuocatiuis proprie
sumptis que sunt medicine acute liquefactiue humoꝝ ⁊ educti/
ue per vias vrine: in quẽ tñ erroreȝ sepe incidũt indocti medici
vt latiꝰ ĩfra videbit. ⁊ hec de ista parte sufficiãt. Sequit illa
pars: Qd̕ si cõtigat ⁊c̃. que ẽ 2ª ꝑs pͥncipalis huiꝰ capituli ĩ qua
ponit curã difficultatis vrine ↄ̄tingẽtis ex cã primitiua. s. ex ca
su vel ꝑcussiõe supra ꝑtes ꝓximas ipsiꝰ vesice breuiter dixit ꝙ
si ↄ̄tingat difficultas mĩgẽdi ex casu vel ꝑcussiõe ĩ femore aut ĩ
ano aut ĩ circuitu: eger ex basilica sup. flobothomet: deinde aq̃
calida loco ĩfundat sup. ẽbrocãdo vsqȝ ad spaciũ medij diei ⁊ ex
oleis fricet sup. quibꝰ factis. Addit: egro quoqȝ ꝑcipiat vt vri/
nam expellere nitat. Pro ĩtelligẽtia huiꝰ partis ẽ notãdũ ꝙ
lȝ a casu ⁊ ꝑcussiõe ẽt ĩ alijs locis possit accidere difficultas vri/
ne vt ex percussiõe supra renes vel circa nucã vel alijs cãis mul
tis vt debilitãdo virtutẽ sensitiuã ipsiꝰ vesice mediãte vel pro/
pter spasmũ vel relaxationẽ musculoꝝ seruientiũ expulsiue vesi
ce ex nocumento neruoꝝ ꝓpter lesionẽ nuce vt pȝ vel ꝑꝑ debi/
litatẽ attractiue renũ vel ꝓpter oppilationẽ factã ĩ eis ex mã flu
xa ad eos ex ꝑcussione circa eos vt ĩfra latius dicet de cãis lo/
co suo. Tñ Rasis hic voluit principalr̕ ponere cãs que ꝑ essen/
tiã magis ledũt vesicã dimittẽdo eas que magis per cõitatẽ le/
dunt: qm̄ de illis fiunt alia spãlia capitula. ideo principalr̕ ↄ̄rit
talem difficultatẽ vrine a casu vel ꝑcussione factis circa mẽbra
ipsiꝰ vesice vt in femore aut ĩ ano vel in chatiȝ: qm̄ ex ꝑcussione
ĩ dictis mẽbris. s. notabili si fiat difficultas vrine denotatur d̕
fluxu mãe vel sanguinee vel alteriꝰ ad ĩstrumẽta seruiẽtia vesice
ad vrinãdũ. vnde cõicato eis nocumẽto vel oppilatõis vel alio
ex fluẽte mã maxĩe sanguinea fit talis difficultas. Ideo tunc
insurgũt due intẽtões principales. vna ẽ diuersio que ↄ̄uenien
ter compleт per flõmiã ex vena basilica vel per aliã fm circũstã
tias que sunt attẽdẽde in flõmia diuersiua que aliqñ simul de/
bent eẽ euãatiua ⁊ aliqñ non vt sũt circũstãtie de replõne corpoꝝ
maiori vel minori vel circũstãtia de occursu medici ĩ tꝑe ꝓxio
ad casuȝ vel percussionẽ vel ĩ tꝑe longinquo de quibꝰ alias di
ctũ ẽ: qꝛ tñ basilica ĩmediatiꝰ respicit illa mẽbra vtplurimũ ex ea
flõmia ẽ cõueniẽs que tñ mẽsurat fm alias circũstãtias ↄ̄siderã
das vt de virtute ⁊c̃. Secũda intẽtio vertit ad eliquatõȝ mãe
sanguinee si sit coagulata ẽt ad leuẽ mollificationẽ ⁊ rarefactiõȝ
⁊ ad hoc iuuat embrocatio cũ aqua calida vel simplici vel deco
ctõe maluaꝝ vel folioꝝ altee ⁊ huiusmodi vel sessio ĩ balneo cuȝ
alijs que latius dicent ĩfra loco suo. Et cũ iunctõibus cuȝ oleis
ad hanc

ad hanc intentionē vt cū oleo amigdalaꝝ dulciū ⁊ de lilio sim/
plici ⁊c̄. Et tūc sic habilitata mā ad exitū precipiaṫ egro vt nitaṫ
ad expellendū vrinā vt dicit textꝰ: ⁊ sic per hoc ē satisfactū dif/
ficultati vrine: postea cū alijs attēdendū ē ꝯsolidatōi ficēdc cum
alijs dicēdis ⁊ sic pꝫ lr̄a clara. Si aūt mingēdi difficultas cō
tingat. Hec ē tertia ꝑs pn̄cipalis huiꝰ capituli in qua dn̄s Ra/
sis ponit curam difficultatis mingendi ex materia oppilāte ali/
quādo replente ⁊ extendente vesicam. Et facit principalr̄ duo:
⁊ fm̄ hoc hec pars diuidi potest ī duas. Nam primo ponit que/
dam spālia medicamina que proprius valent stante oppilatiōe a
materia humorali siue saniosa in ipsa vesica vel ī collo eius non
fluxa ibi mā ex casu vel ꝑcussiōe: de qua dicebaṫ sup. sed magis
ex mēbris supioribꝰ ad vesicaꝫ fluxa vel in ea paulatine aggre/
gata. 2° ponit curaꝫ stāte oppilatōe ex mā lapidea in vesica nō
quidē per medicinas: qm̄ de eis erit sermo ī cap° sequenti: sꝫ so
lum ꝑ quedaꝫ modū cōmotōis membroꝝ ad remouendū oppi/
lationem siue mā oppilantē ex situ vnde ꝓhibeṫ exitꝰ vrine. 2ª
ibi: Si aūt mingēdi difficultas post lapidis signa fuerit. Pria
ēt in duas: qm̄ primo ponit curaꝫ dicte oppilatiōis humoralis
ꝑ medicinas per superiꝰ exhibitas. 2° ponit curaꝫ ꝑ localia ma
gis ⁊ extrinsecꝰ offerēda. 2ª ibi: Per siringā preterea imittaṫ ī
vesicā. Prima ēt in duas. Prio ponit can̄. cōem ī curatōe di/
cte disponis. 2° ponit ēt certas medicias exhibēdas ī forma pil
lularum cū apozimate de semibus ⁊ ēt siruporuꝫ. Dixit ergo
primo ponēdo cōem can̄. si aūt mingēdi difficultas cōtingat ve
sica existēte plena ⁊ extēsa vel sup. ēt aliter oppilāte tali materia
vesicaꝫ siue collū vesice ⁊ sit hoc post sanguis aut saniei mictuꝫ
vel sup. alteriꝰ māe viscose flegmatice: vn̄ sup. declaraṫ q̄ talis
oppilatio est ex retētione dictaꝝ materieꝝ: medicamīa que trō/
bos sanguis aut puris que ī vesica gn̄antur soluere. i. dissolue/
re cōsueuerūt ⁊ liquare dāda sunt. Pro itelligētia huiꝰ ꝑtis
ē notandū q̄ lꝫ oppilatio ī vesica a re humorali ꝯtingens: aliqū
fiat ab ipsa vrina tm̄ aggregata circa vesicā ⁊ extendētem ipsaꝫ
ꝑternāliter ī tm̄ q̄ extremitas colli vesice cōstringiṫ: vel q: ipsa
vesica ꝓpter extensionē nimiā nō pōt se cōprimere supra ipsam
vrinaꝫ ad expellendū: ⁊ ita ꝓhibeṫ exitus vrine: q: tamen talis
aggregatio vrine ī vesica vel sequiṫ nocumentū in virtute vel ī
īstrumētis vel alias cās corꝑales ītrinsecas: ad quas cās ē spe/
cialis cura. vel aliquotiēs sequiṫ retētionē factaꝫ ex imperio vo
luntatis: vt aliquotiēs ꝯtingit ī astantibꝰ coraꝫ regibꝰ ⁊ princi/
pibus vel in alio loco venerabili. ⁊ q: talis lesio antequaꝫ sit ve/
hemens pōt ꝓhiberi sola volūtate patiētis ꝯuertēdo se ad vri/
nandum āte extremaꝫ extensionē vrine: iccirco de hac nō fecit
specialē mentionē: sꝫ solū de humorali ꝯtingēte ex sanguine vel
sanie vel sup. mā flegmatica quibꝰ ex imperio volūtatis succur/
rere nō possumus. Sꝫ si pur ꝯtingat talis difficultas: tunc ī
viris cura est embrocare supra vesicā ⁊ colluꝫ vesice: ⁊ attracta
re virgaꝫ cū aqua tepida: ⁊ niti ꝯn̄ter ad expressionē ⁊ iacere su/
pra ventreꝫ ꝯprimendo vesicaꝫ taliter vt dilateṫ orificiū colli ⁊
ita emittaṫ. Tina ēt cū appropriatis de qua infra erit cōueni
ens ī casu: ⁊ ista vtraqꝫ nō tm̄ ī viris sꝫ ēt in mulieribꝰ sunt iuua
tiua. Cōsequēter postquaꝫ posuit istuꝫ can̄. q̄ offerenda sunt ea
que trūbos sanguis soluūt ⁊ eliquāt: ordinat medicias ad hoc
valentes ⁊ duo facit. Primo ordinat medicias per superiꝰ ex/
bibendas. 2° medicinas per īterius locales ꝑ siringaꝫ imitten/
das in vesicā. 2ª ibi: Per siringā preterea ⁊c̄. Pma possꝫ di
uidi in duas fm̄ q̄ duo pn̄cipalia ordinat medicamīa. Primū
in forma pillulaꝝ. 2m in forma sirupi. Dicit ergo primo: me/
dicamen q̄ trūbos sanguis aut saniei aut sup. flegma igrossatū
ī vesica dissoluit. ℞. cordumeni myrrhe rubee tictoꝝ se. iuniipe/
ri armoniaci asse omniū an̄. ꝑtes equales armoniacū sup. dissol
uatur ī aceto ⁊ informenṫ pillule cū alijs speciebꝰ ex eo ꝯfectis d
quibus quattuor in die sup. ʒ. j. sumanṫ cū apozimate de semi/
nibus qđ noīauimus supra in cap° de colica sumēdo sup. ℥. iij.
predicte decoctōis cū dictis pillulis: pꝫ enim q̄ ista intrātia sūt
multū dissolutiua sua caliditate ⁊ subtiliatōe. de cordumeni di/
ctum ē supra q̄ ē carui agreste: de quo dicit Auic. 2° can̄. q̄ ī eo
est virtꝰ liquefactiua ⁊ q̄ valet ad lapidem ⁊c̄. ⁊ ita sup. ad alias
mās grossas ⁊ oppilātes vias vrine. ⁊ idē Serap. đ myrrha ēt
rubea tinctoꝝ pꝫ: ⁊ de qua de mente Diascoridis dicit Serap.
q̄ habꝫ virtutē ꝓuocandi vrinā multā grossaꝫ: ⁊ fortassis facit
mingi sanguinē. de semīe iuniperi cōstat q̄ est ꝓuocatiuū ⁊ ca/
lefactiuū ⁊ exiccatiuū. de assa nō est dubitatio ꝓpter vehemētē
eius caliditatē: naꝫ eleuaṫ vsqꝫ ad quartuꝫ gradū: vn̄ est pluri/
mum dissolutiua. de armoniaco dictū ē etiaꝫ supra sufficienter
q̄ in casu sup. est maxime valēs: naꝫ vltra calefactionē mollit ⁊
resoluit: vt voluit Gal. nā mollitio est necessaria in mā coagu/
lata: ⁊ per nām ēt ꝓuocat vrinā. Juuaṫ etiaꝫ a decoctōe de se/
minibus vt pꝫ ꝑ itrātia. addit sirupus ēt acetosus ex forti aceto
factꝰ deṫ multotiēs cū aq̄ raffani vel cū aliquo alio ꝓuocatiuo.
nā ī sirupo acetoso ē virtꝰ subtiliatiua ⁊ discoagulatiua ⁊ īcisiua
vt pꝫ. Signa aūt sanguis coagulati q̄ īduit nāꝫ veneni īfra po
nenṫ loco suo. De 2ª ꝑte huiꝰ ꝑtis ponit localia remedia per
deorsuꝫ offerēda ⁊ duo facit. Nam primo ponit quedam medi/
camina offerēda interiꝰ vt per siringaꝫ. 2° ea que sūt offerenda
exteriꝰ ī forma fomentationū ⁊ emplastroꝝ ⁊ balneoruꝫ. 2ª ibi:
Herba quoqꝫ croci hortulani ⁊c̄. Et hic đbetis notare p° q̄
in impōne siringe opꝫ medicū eē bn̄ exercitatū qui hēat siringā
tenuē multū factā ex mā plicabili vt ex plumbo vel argento. Fit
ēt aliquotiēs ex aliquibꝰ corijs pisciū induratis plicabilibꝰ tn̄ ⁊
quocūqꝫ suauiter ponaṫ ꝓpter āfractuositatē colli vesice in vi/
ris vt dictuꝫ ē supra ī anothomia eleuatis cruribꝰ ad supiora i/

ponēdo ī virgā ī masculis paulatine īducēdo sine dolore ne ꝓ/
pter dolorē fluat mā faciēs maiorē oppilationē. Proinde Auic.
⁊ alij auctores ꝓhibēt vt non ponaṫ siringa stante apate in cā.
In mulieribꝰ aūt opꝫ q̄ ponaṫ in os matricis eleuādo nates ⁊
apud orificiū vltimū per duos digitos in ꝑte superiori colli ma
tricis stat orificiū ad qđ terminaṫ collū vesice ⁊ ꝑ qđ emittitur
vrina: ⁊ ita opꝫ ingeniari vt ī illud orificiū imittaṫ siringa ad in
ducenduꝫ mām medicinalē in vesicā. vnde in extremo sirige dꝫ
eē aliquid alligatuꝫ foris ꝯtentiuū ī quo reponaṫ hūidū vt ē ve
sica alligata ꝑ mediū abscisa ⁊ scđm collū alligata siringe ⁊ per
eā fiat ꝯpressio ad īpulsionē māe medicinalis ī siringā sicut pro/
prie ē de forma clisteris ꝑ siringā: ergo docet īponi aquā in qua
dissolutꝰ sit sal aut aqua cineris ponēs descriptionē eiusdeꝫ aq̄
cineris que sic fit. ℞. cinereꝫ xlice ⁊ reperitur in alio volumine
idest de glādibꝰ intelligaṫ de arbore glandiū. s. roboris: cinerē
de vitibꝰ cali vel clauel. Cali ē lapis īspissatꝰ ꝓpter longā deco
ctōeꝫ factā ex lisiuio: pꝫ q̄ est acute multū virtutis dissolutiue.
Et si lr̄a dicat clauel vt habeṫ in libro antiquo est cinis factꝰ de
quadā herba salsa qua vtunṫ tinctores vt in codē in glosa: cōti/
nuādo addit: tandē his oībus admisceaṫ tātuꝫ de aqua vt ex eo
cooꝑiri possint ⁊ dimittanṫ sic ꝑ tres dies: deinde colenṫ ⁊ ī ve
sicaꝫ sup. ꝑ siringā imittaṫ sup. sumēdo. ℥. j. ꝓ vice. ⁊ pꝫ ꝑ in/
trātia q̄ istud est multū forte ⁊ dissolutiuū acutū imo ⁊ excoria/
tiuū. Et ego nō auderē vsuꝫ illius in corpore macro ⁊ delicato
acuti sensus: timerē dissolutōeꝫ substātie vesice: sed starē in re/
medijs mitioribꝰ vt in īpositōe olei de lilio ⁊ tādeꝫ cū oleo scor/
pionū ⁊ reliquis īfra dicēdis. sed in hoc libello Raſ vt sepe di/
ctū est supposito q̄ reliqua mitiora sint facta ⁊ nō suffecerit: tūc
applicat fortiores q̄ reperiri pn̄t. De mō tn̄ ꝑparādi corpꝰ ad
siringāduꝫ ⁊ de formis instroꝝ ample diceṫ īfra: ad illū locū re/
dibis. Addit herba quoqꝫ croci hortulani. Jā ī hac ꝑte ponit
ea localia q̄ ꝑ extrīsecus offerunṫ. Prio per viam fomentatōis
vel emplastri. 2° per viā balnei vel tine. ibi: Tinā ꝓterea sepe in
grediaṫ. Dixit ergo prio: herba quoqꝫ croci hortulani ⁊ sicla
cocte supponanṫ. i. simul massellata cocta in vino albo vel aqua
⁊ vino: pꝫ eiꝫ q̄ hec in casu ꝯueniūt. Nā herba croci hortulani
est herba cuius semē est cartamū: de quo dixit Serap. q̄ virtꝰ
eius ē coagulare lac discoagulatū ⁊ discoagulare coagulatū: ⁊
ita ēt valet ad sanguinē coagulatū ⁊ ad humores: sed folia eius
desiccāt ⁊ calefaciūt dissoluēdo. Sicla ēt ē huiꝰ virtutis vt pꝫ.
Et si talibꝰ massellatis īcorporareṫ paꝝ olei de amigdalis ama/
ris ⁊ tādeꝫ de scorpionibꝰ: ēt eēt maioris efficacie. Addit de
2ª ꝑte ⁊ ē tota lr̄a clara: Tinaꝫ ꝓterea sepe igrediaṫ ī qua sit aq̄ in
qua sit cocta camomilla sticados arabicus sisimbriū aut in qua
extremitates cauliū ⁊ similia. i. aneti ⁊ calamēti ⁊c̄. ⁊ simꝰ colū/
binus cocta fuerint ⁊ eger in decoctōe earū sedeat: ⁊ ex herbis
istis coctis fiat emplm̄ supra femur ⁊ ꝑtes ei circūdātes. Addit
⁊ est notabile dictū ⁊ cōiter practicum: ⁊ duꝫ in tina moraṫ su/
mat ēt in potu que vrine ꝓuocatiua existūt: nā sup. tunc effica/
cius operanṫ: qm̄ cuꝫ fortiori virtute attrahunṫ dicte medicine
ad ꝑtes vesice calefactis dictis partibꝰ ex localibꝰ medicis etiā
ꝓuocatiuis. ⁊ in hoc multū valet ⁊ ē Gerardi si exhibeaṫ tunc
puluis factꝰ vt īfra. ℞. pilloꝝ spice nardi. ʒ. s. cantaridaꝝ absci/
sis capitibꝰ ⁊ allis. ℈. s. fiat puluis subtilis ⁊ admīstreṫ cū aqua
decoctōis ciceꝝ rubeoꝝ ⁊ semine melonū: ⁊ melius erit si troci
sceuṫ cantarides cū dragāto. ⁊ ad hoc valēt multa que diceuṫ
īfra in capitulo de fractōe lapidis ⁊ ꝓuocatiōe eiꝰ. laudabile tn̄
erit ad remouendum venenositatē cantaridaruꝫ eas trociscare
cuꝫ mucilagine dragāti ⁊ gūmi arabici ad formā trociscorum:
postea exiccētur in vmbra ⁊ puluerizētur ⁊ iterato cum dictis
mucilaginibꝰ incorporētur ad formā trociscoꝝ ⁊ exiccētur vt su
pra ⁊ sic reseruenṫ ꝓ vsu. Addit: ⁊ si hec oīa nō ꝓfuerint ad in/
strumentū cū quo vrina ꝓuocaṫ. i. ad siringā ē redeūdū. Nam
ꝑ siringā vrina ꝓuocaṫ: ⁊ aliquotiēs īpellendo mām oppilanteꝫ
collū vesice ad ꝯcauū eius vel ꝑ virtutes medicinaꝝ ad hoc ap
propriataꝝ que deferunṫ ad locū mediāte siringa. Si autem
mingēdi difficultas ⁊c̄. Hec ē 2ª pars principalis tertie partis
principalis huiꝰ capituli in qua dn̄s Rasis ponit curā difficul/
tatis mingēdi ꝓpter oppilationē ꝯtingentē ex lapide in vesica
vel in collo eiꝰ ⁊ maxie si fuerit oppilatio ī principio colli versus
vesicā: ⁊ hec nō per medicinas sed per quēdā spālem modū cō/
motionis dicte materie lapidee ad ꝯcauum vesice. ⁊ tria facit in
hac ꝑte. Nā prio facit hoc. 2° ponit vnū spāleꝫ canonem circa
vsum siringe. 3° ponit vnū cōmune iuuamentū in difficultate
vrine ex balneo. 2ª incipit ibi: Cauendū tamē ē ⁊c̄. 3ª ibi: Ad dif/
ficultatē quoqꝫ vrine ⁊c̄. De pria parte dicit duo principalr̄ q̄
faciūt ad remouēdū lapidē si fuerit ī pn̄cipio colli vesice oppi/
lans vt ꝯuertaṫ ad ꝯcauū eiꝰ. s. ꝑ ꝯcussionē mēbroꝝ inferiorum
eleuatoꝝ ⁊ per impositionē siringe ī collū: dixit ergo sic de pria
parte. Si auteꝫ mingēdi difficultas post lapidis signa affuerit
⁊c̄. ⁊ sup. ex hoc arguaṫ talē difficultateꝫ pendere ex p̄ntia talis
lapidis oppilātis dixit: Eger supinus iaceat ⁊ pedes eiꝰ ⁊ sup.
crura diu ac diuersis modis ⁊ fortiter quatiēdi. i. ꝯcutiēdi sūt.
⁊ si vrina nō egressa fuerit sup. cū hoc ingenio oportebit vt cum
instrumento cureṫ. i. cū siringa per qđ sup. instrumētū ī mēbrū
īmissuꝫ fit īpulsio sup. lapidis in cōcauitatē vesice que aūt sint
signa lapidis per que declareṫ lapis in vesica diceṫ infra ī capi/
tulo sequēti. Pro intellectu huius partis ē notanduꝫ q̄ ista
cura maxie valet stante lapide mediocri: qui si fuerit ī ꝯcauo ve/
sice nō ꝓpterea ꝓhibeṫ exitus vrine. sed si subintret collū vesi/
ce quasi facit integram oppilationē ꝓpter stricturā colli respe/
ctu capacitatis vesice. ⁊ ideo talis egritudo appellaṫ egritudo ī

situ: q: ibi talis mã exiſtẽs oppilãdo nocet exitui vrine qui lapis ſi ab eo ſitu remoueať ⁊ in ꝯcauũ veſice ipellať nõ ꝓhibebit exitũ vrine vt ꝯſiderãti pʒ. Si aũt lapis eẽt magnus vñ fieret extenſio veſice ꝓpter repleri vacuitatẽ veſice neqȝ poſſet ſubintrare collũ veſice: tũc iſta remedia nõ eſſent ad iuuamentũ: ſed cura foret cum extractiõe lapidis: vt diceť infra lo:o ſuo. ſi eſſet paruus lapis vnde nõ in totũ ꝓhiberet exitus vrine ꝓpter pꝛeſentiam eius i collo veſice: tunc ceſſaret iſta intẽtio de reducendo lapidem ad cõcauũ veſice: imo ſtaret itentio de minuendo lapidem dilatando meatꝰ: ⁊ ꝓuocando eductionẽ illius ſimul cũ vrina ⁊ cum balneis ⁊ medicis ⁊ emplaſtris dictis ſupꝛa: ⁊ etiã latius dicẽdis ĩfra in ſequẽti cap tulo: ſolũ igiť ſtãte lapide mediocri in collo veſice verſus extremũ ad veſicã ĩ totũ ꝓhibente exitum vrine. Iſta ingenia ſunt multũ iuuatiua: qm̃ per ea facilitatur depoſitio lapidis ad ꝯcauũ veſice nã ex eleuatõe crurium ⁊ ꝯmotõe coꝝ facta agitatõe foꝛti ꝯmoueť lapis a ſitu ĩ quo erat ⁊ decidit ĩ ꝯcauũ veſice. ⁊ dicit tex. ſignãter diu fiat q: non oĩs ꝯmotio leuis ⁊ modico tp̃e facta ſufficit ad ꝺpoſitõeʒ eiꝰ. Et qñ cum iſto ĩgenio nõ remoueať ab illo ſitu: expedit vt violẽter impellatur cuʒ impoſitõe ſiringe: que tamẽ ſuauiter imponať ⁊ in virgã ⁊ in collũ pꝛius lenita ſiringa cuʒ aliquo oleoꝝ: vt de lilio ⁊ de amigdalis dulcibꝰ ne causeť doloꝛ ĩ eius ĩmiſſione: ⁊ ꝓpterea addit, de ſcđa ꝑte reddẽdo medicũ acutũ in ĩpoſitõe ſiringe.

Cauendũ tamẽ eſt ne virge ſup. imittať ſiringa cũ eſt ibi apa ideſt vel ĩ virga vel in collo veſice. nã tunc fieret doloꝛ ad quem ſequiť attractio: ⁊ ꝯſequẽter alia fieret oppilatio: ⁊ ſic magis noceret q̃ʒ iuuaret. De vltima ꝑte ponit vnuʒ cõmune remediũ cum ĩtendimꝰ ꝓuocatõi ⁊ eductõi materie ꝑ viaʒ vrine: ⁊ ẽ multum notabile verbũ ⁊ appꝛobatiſſimũ in cura. Dixit ad difficultatem quoqȝ vrine ſup. remouendã valde ꝯfert ingredi ſepe tinaʒ ⁊ vrinaʒ ꝓuocatiua ſepe ĩ potu ſumere ſup. ſtãte coꝛꝑe ĩ tina vel in balneo: nam tũc medicine magis valẽt ꝓpter cãm ſupꝛadictam ⁊ abſtinere a nutrictibꝰ acetoſis. totuʒ eſt claꝝ ſi declaretur iſta vltima ꝑs de nutrictibꝰ. Pꝛo qua ẽ intelligẽdũ q lʒ non tm̃ ab acetoſis ſʒ groſſis ⁊ viſcoſis ⁊ a multis reliquis ꝺ quibꝰ infra diceť ſit abſtinẽduʒ. tamẽ hic ſpãliter dixit abſtinẽdum ab acetoſis: qm̃ coꝛpoꝛa taliter patiẽtia frequẽter incurrũt ad appetẽduʒ acetoſa: ⁊ ꝓpter doloꝛes qui ſepe cõicanť: ⁊ ꝓpter balnea vnctões ⁊ ẽplaſtra que oĩa ſunt reſolutiua ⁊ exiccatiua: ⁊ ꝓpter medicias datas deſuꝑ calefactiuas ⁊ exiccatiuas: vnde icurrũt ſitim ⁊ ita appetũt acetoſa: que tamẽ in caſu ſunt nociua ſua friditate ⁊ vt plerũqȝ ãnexa ſtipticitate vt ẽ de acetoſitate agreſte ⁊ granatoꝝ ⁊ huiuſmodi: que oĩa ĩ caſu nocent vt pʒ ꝯſideranti: iõ ſpãliter de eis fecit mentionẽ: ⁊ ſic ſit finis litteralis expoſitõis textus huius capituli.

Quid nomis et quid rei difficultatis vrine.

Expeditis iſtis cõibus neceſſariꝭ ad debitaʒ intelligẽtiam dicendoꝝ ad mãm malaꝝ diſpõnum renũ ⁊ veſice. Pꝛio ꝺ anothomia dictoꝝ mẽbꝛoꝝ ⁊ egritudinibꝰ: ꝯſequẽter ĩ quas ĩcidere poſſunt dicta membꝛa: ⁊ declarata textualiter lr̃a capituli ꝺ difficultate vrine: pꝛius tm̃ habita recta ꝯtinuatõe capituli iam ad maioꝛeʒ ⁊ clarioꝛẽ intelligẽtiaʒ huiꝰ capituli de difficultate vrine ex moꝛe noſtro ꝑ oꝛdineʒ. Pꝛimo videbiť de quid nominis ⁊ rei difficultatis vrine. 2º poneť ſpecies ⁊ diſtinctiones eius. 3º ponẽtur cãe. 4º ſigna: ⁊ pꝛio ꝓnoſtica euentus ad bonũ ⁊ ad malũ: deinde demõſtratiua generis ⁊ ſpecieꝝ: ꝯñter vltimo veniẽdo ad curã. Pꝛo expeditiõe igiť pꝛimi ẽ ſciẽduʒ q dñs Raſis hic per difficultatẽ vrine nõ tm̃ intellexit ĩuoluntariaʒ retentionẽ vrine ⁊ ꝓhibitionẽ exitus eiꝰ vt aliqui ſunt arbitrati vel difficultateʒ ⁊ impotẽtiã ĩ expellẽdo non abſolutaʒ: ĩmo cũ qua ſtat aliqualis emiſſio vel ĩpotẽtia abſolute ad aliqđ de vꝛina expellendũ vt fecit Auic. ĩ caplõ de difficultate vrine. Sed per difficultatẽ vrine ĩtellexit omne nocumẽtũ ꝯtigere potens in exitu vrine ꝓpter exuberãtiã ⁊ fluxũ eiꝰ: q: de hoc fecit infra ſpãle caplm̃ qđ nocumentũ vt dicit Goꝛdoniꝰ ĩ exitu vrine aliqñ auferť oĩo ita vt nihil penitus exeat. aliqñ aũt minoꝛať qñ lʒ retineať pꝛeter voluntatẽ ad tempꝰ. nihilominus poſtea expelliť lʒ cũ difficultate. aliquãdo aũt corrũpiť exitus eiꝰ ⁊ exit inoꝛdinate. Et ita ẽt Serap. ſub eodẽ caplõ determinat de difficultate vrine ⁊ ꝺ diſtillatõe eius: nõ ſic fecit Aui. Nã ipſe ꝺ his nocumẽtis duo fecit capl'a. Pꝛimũ de difficultate vrine ⁊ retẽtõe eiꝰ. 2m de diſtillatõe vrine. ⁊ ita ſm̃ Goꝛdo. quẽ ẽt ſequutꝰ ẽ Gerar. ⁊ aliꝭ cõiter ſcribẽtes iſtis diuerſis nocumentis vrine appꝛopꝛiauerũt diuerſa noĩa. Nã dixit q ſtrãguria grece interpꝛetať guttatiʒ vrine emiſſio ⁊ q diſuria ĩterpꝛetať ĩuoluntaria retẽtio vrine: vt cũ aliquis appetit mingere ⁊ nõ põt: aut qñ nõ põt nec appetit. ꝯſequẽter Gerardus ⁊ eũ ſequentes cõiter dicũt q ſicut ĩ aliꝭ actõibꝰ eadit triplex nocumentũ. ſ. actio diminuta ablata ⁊ corrupta: ſilr̃ ⁊ ĩ emiſſiõe vrine. Actio diminuta diciť vt qñ nõ põt vꝛina expelli ſm̃ totũ vel non niſi per ĩterualla ita q ad tempꝰ fit retentio ĩuolũtaria: ⁊ tunc tale accidẽs vocať diſuria. Sed actio ablata ẽ qñ hõ ẽt cũ conatu emittendi nullo mõ põt vꝛinã emittere. ⁊ tale accidẽs appellať ab codiſuria. Sʒ actio corrupta ẽ qñ vꝛina expelliť ſʒ ñ ꝯueniẽter ſcʒ qñ ĩuolũtarie ⁊ guttatiʒ emittiť ⁊ tunc vt dixit diciť ſtrãguria: ⁊ inde foꝛmãt iſtũ verſuʒ. Strangur guttatiʒ ſur nihil diſurqȝ per hoꝛas. Sed hic notate q lʒ Gal. 5ª affo. affo. 9º: ibi ĩ anoflegmonẽ patiẽti ſtrãguriã ſumpſerit ⁊c. ſm̃ iſtã acceptionẽ. tñ inherẽdo magis ſniꝭ Gal. cõibꝰ eidẽ ẽt 7ª affo. ꝯmẽto. 46º: ibi ſtrãguriã ⁊ diſuriã vt 6º de accidẽti caplõ 2º vltra mediũ corruptaʒ actionẽ vt guttatiʒ emiſſionẽ appellauit diſuriã. Et iteʒ 6º de ĩterioꝛibꝰ caplõ 3º: diſuriã appellauit illã ĩuolũtariã emiſſionẽ vrine: ⁊ ſtrãguriã paulo ĩfra appellauit ĩpotẽtiã emiſſiõis vrine vt cũ veſica nõ poterit ea ꝯpꝛimere nãliter que in ipſa ſũt vel cũ oppillabiť in ĩferioꝛi parte vt ĩ collo ⁊c. Et ita expꝛeſſe 6º de accidẽti loco allegato dixit: Urina que exire ꝓhibeť dũ veſica eã expellere nequit: aut dum illa via per quã penetrat clauditur: ⁊ hec duo ſtrãguria vocanť. ⁊ ecce qũo vario mõ ĩmo cõtrario vtunť iſti ſcribẽtes. his terminis a mõ Gal. quẽ vt magiſtrũ ⁊ regẽ imitari debemꝰ ita vt dicamus q ſtrãguria ſit vrine retentio vel difficultas emiſſionis eiꝰ: ⁊ diſuria ſit vrine guttatiʒ emiſſio. ⁊ ita ſm̃ iſtos modos fecit Auic. duo capl'a ſupꝛadicta. Aliqui tñ ſubtilius indagãtes ponũt drĩas ĩter ſtrãguriã ⁊ difficultatẽ vrinãdi: vt ẽt narrauit Nicolus floꝛeñ. di. pº q ſtrãguria maioꝛẽ vrine retẽtionẽ ſignificat q̃ʒ difficultas mingendi: qm̃ retẽtio vrine que ꝓpꝛiꝰ appellať ſtrãguria ꝑſuppõit virtutis ꝯtentiue ĩ veſica ⁊ ĩ collo veſice potẽtiã retinẽdi quam deſignat ſuꝑfluitas retẽtionis coadiuuãte tñ eã oppilãte ipſuʒ collũ ſʒ ĩ difficultate vrine retẽtio eiꝰ ꝑſuppõit virtutis expulſiue veſice ꝺ:ectũ ⁊ ẽt ĩ lacertis vẽtris ad expulſiõeʒ coadiuuãtibꝰ: ⁊ ide fit dura ⁊ difficilis vrine expulſio deducta ⁊ remota oĩ cã als ĩpedire potẽte expulſiõʒ eiꝰ vrine ⁊ a veſica ⁊ a collo eiꝰ.

Dicũt 2º q in hoc differunt q: ſtranguria pꝛopꝛie ⁊ eſſentialiter diciť oĩs abſoluta ĩpotẽtia expellẽdi vꝛinã. Difficultas vero vrine ẽ ĩpotẽtia facilr̃ expellendi vrinã ſiue qđ idem ẽ dura ⁊ difficilis vrine expulſio ita q difficultas vrine ẽ ſicut ſpẽs ſtrãgurie ⁊ ſtrãguria ẽ ſicut genꝰ ad eã ⁊ ad alias ſpẽs eiꝰ. Differunt ⁊ 3º vt dicũt ⁊ quaſi in pꝛimã diſtinctõeʒ redit: q: ſtrãguria ꝓuenit ex peccato ⁊ ſuꝑfluitate retẽtiue ꝑcipue ꝓpter leſioneʒ exñteʒ in collo veſice ⁊ eius lacerto: q̃ leſio erit aut pꝛopter ſpaſmũ lacerti vel ꝑ eſſentiã in eo vel ꝓpter cõitateʒ ad ſua pꝛincipia. vel accidit talis leſio ꝓpter oppilatõeʒ circa colluʒ veſice qũolibet factã a diuerſis cãis de quibꝰ ſpãlius ĩfra erit ſermo. ſʒ difficultas vrinãdi accidit ex difficultate expulſiue ꝓpter leſionẽ exñteʒ in ſubſtãtia veſice: vel ꝑꝑ cõitateʒ in nocumẽto ipſius virtutis ad epar: vel ꝓpter debilitatẽ lacertoꝝ mirach ſeruientiũ expulſiue: vel ꝓpter alia oppilãtia: vel meatꝰ vrinales ſupꝛa veſicã vel vltra collũ ⁊ in virga: vel ꝓpter nocumẽtuʒ ẽt in ipſa vrina multiplr̃ vt videbiť infra. Ego tñ ꝓpter recte ĩtelligere ⁊ fugere equiuocatõeʒ hoꝝ terminoꝝ ꝯſului grecũ quẽdã de iſtis noĩbus q rñdit de mẽte cuiuſdã dicti Papias q exurie diurne vrine dicunť diſurie aũt cuʒ exeunt vrine doloꝛẽ ꝯmouentes que acceptões terminoꝝ multũ elonganť a cõibus acceptõibꝰ medicoꝝ. Et iõ in hoc pꝛacticãda ẽ illa aurea ſnĩa Gal. poſita xiº terapẽtice caplõ 7º verſus finẽ cũ dixit: Sed q ſemꝑ dicimꝰ ſequẽtes diuinũ Platonẽ ꝯtẽnere qdeʒ opʒ noĩa: non vero ꝯtẽnere reꝝ doctrinã. Nã hec qdem ad ſalutẽ hoĩs ⁊ fallimentũ eius in ꝑniciẽ deſinit. noĩbus aũt ſiue ꝓpꝛie ſiue ĩpꝛopꝛie vtamur: laboꝛatibꝰ nihil plus vel minus ex hoc tali. Ideo in ꝓceſſu nr̃o loquemur ꝑ domeſticos terminos de difficultate exitus vrine vt vel de ĩpotẽtia emiſſionis illiꝰ ſm̃ totũ vel ſm̃ ꝑteʒ vel ad tp̃s tamẽ vel de guttatiʒ eius emiſſiõe vel diſtillatõe vt ẽt fecit Auic. ponẽdo ſpãles cãs haꝝ diſpõnuʒ. ⁊ ſm̃ diuerſitateʒ caꝝ poneť pꝛĩcipales cure ⁊ ĩ caplõ ⁊ in ſequẽtibꝰ. pꝛius tñ q̃ʒ veniamus ad cãs poneť ex oꝛdine nr̃o diſtinctões de difficultate vrine: expediti de quid nominis ⁊ quid rei difficultatis vrine ſufficienter.

Diſtinctiões de difficultate vrinandi.

Quãtuʒ ergo ad 2m pꝛĩcipale ponẽdo diſtinctões difficultatis vrine ſit hec pꝛima q ĩ difficultate vrine quedã ẽ in qua nihil emittiť: quãuis fiat conatꝰ ad emiſſionẽ quedam ĩ qua aliqđ emittiť cuʒ conatu: ⁊ de hac quedã ẽ ĩ qua totũ qđ ẽ in veſica: ⁊ q̃daʒ ẽ in qua paꝝ vrine tm̃ emittiť. Et de nocumẽto ẽt vel difficultate largo mõ ſũpta q̃dã fit vrine emiſſio volũtaria lʒ difficilis ⁊ quedã ĩuolũtaria. Alia diuiſio quedaʒ fit diſtillãdo tm̃ ⁊ quedã emittiť nõ diſtillãdo. ⁊ de tali quedaʒ emittiť magis tp̃e ſomni q̃ʒ tp̃e vigilie: quedã ecõtra. Alia diuiſio de qualibet tali quedã eſt que q̃ſi fit ĩcipiẽdo ⁊ quedã que ſequunť alios ſenſibiles moꝛbos. Alia diuiſio ⁊ ẽ Auic. ĩ caplõ de diſtillatõe vrine ⁊ de difficultate vrine: quedã eſt cũ qua ẽ ardoꝛ ⁊ doloꝛ ⁊ quedaʒ cũ qua nõ ẽ ardoꝛ neqȝ doloꝛ. Alia diuiſio de qualibet tali diſpõne quedã eſt modici tp̃is q̃daʒ ꝓlixi. Modici vt triũ tantuʒ vel q̃ttuoꝛ dieꝝ ſiue de retentiõe ſit ſermo ſiue de diſtillatiõe ⁊ paucitate eius. Alia diuiſio que eſt de diminutõe vel paucitate vrine: quedã eſt ſequẽs certuʒ nãe curſuʒ diuertẽteʒ vt cũ diuertunť mãe humide ad alias vias: vt ad cutiʒ ĩ ſudoꝛe copioſo vel ad ĩteſtina vt in diaria ſuꝑflua: ⁊ quedã que nõ ſemꝑ nãlem curſuʒ de qua ẽ pꝛĩcipalis ſermo. Põt poni vltĩa diuiſio q talia nocumẽta vel ꝯtingũt ĩ coꝛpoꝛe pueriIi vel iuuenili vel ſenili vel nãliter foꝛti vel debili. Et his diſtĩctõibꝰ ſuʒ ꝯtentꝰ.

Cauſe.

Ueniẽdo nunc ad 3m pꝛĩcipale de cãis ſuppoſita pꝛima diuiſione de difficultate vrinãdi poſita a Gal. 6º de accĩti loco allegato cũ dixit: Urina tũc exire ꝓhibeť duʒ veſica eã expellere nequit: aut dum illa via ꝑ quã penetrat claudiť. tñ ꝓpter meliꝰ reducere ad memoriã ẽt cãe diſtillatõis colligẽde ſunt que ponunť ab auctoꝛibꝰ noſtris ꝑcipue ⁊ ſingulr̃ a dñõ Aui. 19ª tertĳ ĩ capitulis de difficultate vrine ⁊ diſtillatõe eiꝰ: ⁊ ẽt a Raſi 6º ꝯtinentis caº 3º ⁊ ab aliꝭ illuſtribꝰ medicis. Põt ẽt fieri diuiſio talis gnãlis faciens ad memoriã facilẽ ſpecialiuʒ cãruʒ: qđ cauſaꝝ hoꝝ nocumẽtoꝝ quedã reducũtur ad leſionẽ mẽbꝛoꝝ: quedã ſumunť ex parte leſionis vitutũ: ⁊ q̃daʒ ex parte ipſius vꝛine ſiue aliaꝝ reꝝ cũ vꝛina ꝯmixtaꝝ. Ex parte autẽ

aūt mēbroꝝ multipliciter. vel ex parte pricipalr ipsiꝰ vesice vel
ex parte mēbroꝝ eidē cōicātiū. ⁊ hoc dupliciter vel ex pte mem
broꝝ vicinoꝝ vel vesice seruiētiū. vel ēt alias sibi vicinoꝝ vel
ex parte mēbroꝝ magis longinquoꝝ vt cerebri ⁊ epatis. Ex pte
quidē vesice hoc ꝯtingit vel ex malitia ꝯplōnis ipsius vesice vel
ex parte male ꝯpōnis maxīe oppilātis. Ex parte quidē ꝯplōnis
vel ex pte malitie ꝯplōnis calide ⁊ ē raro vt dicit Aui. ⁊ Scrap.
vel ex pte ꝯplōnis frigide ⁊ ē vt frequētiꝰ. Nā ad quālibȝ ta/
lem excessiuā ꝯplōnē debilitata nā mēbri fit ꝯīr nocumētum in
operatōe vel retentiua i retinēdo ita ꝙ non sustinet vrina tanto
tpe in vesica vt aggreget: imo paulatiȝ exit vel ēt in expellendo
vt quia vesica nō possit ꝯprimi supra vrinā ad ipsaȝ expellendū
vel qꝛ nō exprimit nec exprimere pōt nisi paꝝ ex ea ⁊ tunc fit di/
stillatio permixta difficultati vt dicit Auic. Malitia ēt ꝯplōnis
sicce adducere pōt ad hoc. s. ad retētionē vrine supfluaȝ ⁊ ꝓhi/
bitionē exitꝰ eius: ēt ad distillationē vrine fm maioreȝ vel mino
rem excessum: vt declarauit Gal. 3ᵃ affo. ꝯmento 17ᵒ: egritudi/
nes quideȝ pluuialibus. ⁊ etiaȝ idē posuit Rasis. xᵒ. cōtinētis
capᵒ allegato satis ad principiū vbi ponēs sniaȝ Gal. 4ᵒ de vti
litate particulaꝝ dixit: Venit ad nos quidam macilētus ⁊ exte/
nuatus qui nō poterat mingere nisi duȝ cōgregaret i vesica ip
sius vrina supabūdans: vnde ꝯiecturaui id fuisse ex siccitate ve
heniēti mēbroꝝ eius: qm̄ cā eius erat ꝙ meatus vrine ciꝰ sicca/
tus est induratꝰ ⁊ ꝯstrictus: vnde idigebat vt coadunaret i sua
vesica vrina supabūdans vt posset expelli violēter. ⁊ idē paulo
post dixit ꝙ hec difficultas mingēdi erat eo ꝙ exiccant hec i/
strumēta intensione coitus: ⁊ ꝙ hoc fuerat in quoddā viro cui
precepi vt vitaret coitum: ⁊ sanatus est. hanc etiam sententiam
expresse posuit Gal. 6ᵒ de accidēti capᵒ allegato cū dixit: Coar
tari aūt vesice collū cōtingit aut ꝓpter grossitieȝ extra naturā
aut ob nimiaȝ siccitatē sicut i peracutis febribus ꝯtingit quādo
febris siccissima ē in tm̄ ꝙ egrotantes hac febre nequeūt loqui
ꝓpter nimiā oris ariditatē nisi prius os madefiat aliquo liquo/
re. De humiditate aūt superflua nō est dubitatio: qm̄ per eam
maxime debilitat ꝯtentiua: vn̄ nō retinet vrina sȝ guttatiȝ emit
titur: ⁊ ita oēs cause primitiue adducere potētes ad excessū ma/
litie ꝯplexionis siue ex parte eaꝝ que extrinsecus occurrūt vt ē
de aere frido ⁊ maxime vento boreali: siue ex applicatiōe medi/
cinaruȝ fridaꝝ vel alꝭ exiccantiū fridaꝝ vt ex applicatōe iusqa
mi mandragore vel aliaꝝ medicinaꝝ oppiataꝝ i vesicaȝ imissa/
rum tempore adustiōis vel ardoris vrine: exemplū de exiccanti
bus ē applicatio balneoꝝ mineraliū sulfureoꝝ vel aluminoso/
rum ⁊ huiusmodi vt est inunctio cuȝ oleis stipticis circa illas par
tes ⁊ comestio stipticoꝝ: ēt ad hoc adducere pōt vel humectan/
tium plurimū supra regionē vesice vel ex assumptione ciborum
iterius fridoꝝ vel medicinaꝝ siue per superiꝰ siue ꝑ iferius per
clisteria si vesice cōmunicētur tales malitie cōplexionales. nam
oēs cause tales adducere possunt ad difficultatē vel distillatio/
nem vrine. Cause etiaȝ corporales intrinsece vt humorales i
vesica existentes possunt iducere malitiam ꝯplexiōis: vnde de/
bilitatur vesica in operatōibus eius. nā humores fridi flegma/
tici vel mucilaginosi ifridando vesicaȝ hanc lesionem adducere
possunt nō tm̄ ledendo ꝑ oppilationē ⁊ corpulentiā: sȝ per quali
tatem solā: ⁊ ita alij humores diuersis qualitatibꝰ affecti ꝓpor/
tionabiliter iducētes lapsum i vesicaȝ i qualitatibꝰ suis: simili
per eundē moduȝ nocere possunt. Pōt ēt fieri lesio in vesica ex
pte ꝯplōnis vt dislocatōis vesice. naȝ dicebat Auic. in capᵒ de
dislocatione vesice ⁊ mollificatōe eius: ⁊ sequit dislocationeȝ ⁊
mollificationē quādoqȝ difficultas vrine ⁊ quādoqȝ iuolunta/
ria emissio vrine sȝ id qđ accidit lacerto de tēsione ⁊ dilatatōe.
nā sup. si dilatat ꝓpter mollificationē fit iuoluntaria emissio ⁊
distillatio: ⁊ si cōstrigat lacertꝰ fit difficultas in exitu. pōt auteȝ
extendi ⁊ ꝯstringi ex remotōe vesice a loco suo vt pȝ: que dislo/
catio plerūqȝ fit cā humiditatis: ⁊ qnqȝ cā vētositatis ipellētis:
cā ēt percussiōis supra dorsuȝ vel circa regionē vesice: vel pro/
pter casum ēt aliquotiēs euenire pōt. Pōt ēt contingere talis
difficultas ex parte cōpōnis: aliter maxime ex parte oppilatōis
⁊ ꝓprie cum coicatur oppilatio ad collū eius dū egredi dȝ vri/
na: ⁊ hec oppilatio aliquotiēs fit ꝓpter presentiā lapidis i vesi/
ca qui veniens ad collū vesice facit ꝓhibitionē exitus eiꝰ si fue/
rit mediocris: vt alias dictuȝ est: ⁊ aliquotiens grauando virtu
tem simul cuȝ vrina ēt modice quātitatis insurgit expulsiua ad
expellendū eaȝ cum trāsit ad vesicaȝ: ⁊ ita distillando emittitur
eandē vel similē oppilationē efficere pōt sanies vel flegma gros/
sum vel sanguis inspissatꝰ vel coagulatꝰ in vesica vel apostema
gn̄atum i vesica vel caro addita versus colluȝ vesice generata.
pōt ēt fieri ex multitudine vrine aggregata in vesica: ⁊ fuit snia
Gal. eodē 6ᵒ de accidēti de stantibꝰ coraȝ regibꝰ vel in ꝯuiuio
vel aliquo venerabili loco: qui ex iperio volūtatis retinēt vrinā
⁊ istuȝ eūdē casum posuit Aui. nā cū figit vesica. s. extēsa a mul
titudine vrine retente: tūc cooperit vel cōprimit meatꝰ eiꝰ idest
claudit. Et ipa vrine retētio supflua: fit aliquādo ꝓpter somnū
longū: ⁊ in die ꝓpter occupatōes. ⁊ dicebat Gal. hoc nō tātuȝ
accidere i vesica sȝ in vētre ꝯtingit: ⁊ qđ qȝ plures homies igno
rant hanc egritudinē stante oppilatōe in itestis: vnde nō possūt
ꝯtrahi intestina ad expellendū feces recētes aut humores: ⁊ di/
cit ꝙ hec solet euenire ex farmacie solutiōe dum humores ad i/
testinū defluūt nō exire valētes: dicit ēt ꝙ hoc idē in ventre. i.
in stomacho ꝯtingit: ⁊ ꝙ si talis egritudo euenit suffocātur sup
ple homines antequā itelligāt medici: vnde huiusmōi egritudo
ꝓcedat: ⁊ hoc totū bn̄ nota. Nam hic habes vnā cāȝ diuersaȝ
a cāis colice supra positis: qm̄ nō tantū ꝓpter oppilationē ꝯtin/
gentez i extremo fit talis ꝓhibitio exitus mǣ: sed qꝛ per nimiā
extensionē ꝯtingētez a mā replente non possunt mēbra. s. se figē
ad ꝯprimendū vel exprimenduȝ: ⁊ hoc ē cōe stomacho itestinis
⁊ vesice. Potest quoqȝ fieri lesio i vesica ex soluta ꝯtinuitate:
vt ex casu vel ꝑcussione nō tantū ledēdo substātiā vesice sȝ qm̄
ad se defluūt hūores vel sanguis ad vesicā qui postea sūt cā op
pilationis vt dictū ē. Et iste cāe vel sibi similes efficere pn̄t etiā
hec nocumēta ꝓpter lesionē colli vesice. Et đ hoc dicebat Ga
lienꝰ pᵒ interioꝝ: tripliciter oppilat collū vesice. Vno mō cum
tumescit vel induratur extra nām adeo vt vie vrine claudantur.
2ᵒ mō cū res preter nām in loco eius nascit. 3ᵒ mō cum additꝰ
eius qūolibet a re adurēte claudit. Primū ē ꝓpter apā calidū
i eo vel fridum vel durū. Scđm ē ꝓpter carnē ortā vt verucaȝ
vel poruȝ. Tertiū ē sicut lapis vel sanguis coagulatꝰ vel sanies
vel humor grossus ⁊ viscosus: imo ēt vētositas circa pōt esse cā
huius oppilatōis. ⁊ hec oppilatio vel similis nō solū euenire po
test i collo vesice: imo ēt ⁊ in via virge que seruit vesice virtu/
te delatiua: ⁊ sepe hoc euenit cū testiculus ad mirach superiꝰ ele
uatur. ⁊ tales vel similes siue cuȝ malita ꝯplōnis ēt euenire pn̄t
in poris euritidibꝰ ⁊ in renibꝰ seruiētibꝰ vesice ⁊ nocebūt ꝑ aliū
modū. nā stante oppilatōe i illis mēbris vel debilitate ex cōple/
xione acquisita a quacūqȝ tali cā minuet vrina: ⁊ nō nisi ad no/
tabile tēpus poterit emitti quādo. s. erit aggregata i quātitate
tanta ꝙ vesica possit cōueniēter ꝯstringi supra vrinā ad eiꝰ emis
sionem. Et sicut de oppilatōe dictum est i his mēbris ledēte vel
malitia cōplexionis: ideȝ itelligi pōt si cōtingeret solutio ꝯtinui
i dictis mēbris manifesta ⁊ maxime de vlceribꝰ: qm̄ stantibus
vlceribꝰ i vesica vel meatibꝰ post vesicā vel ante vesicā: aliquo/
tiens ꝯtingūt hec accidētia de difficultate vrinādi ⁊ de distil/
latione. quoniam propter doloreȝ qui sequitur ad contactū vl/
ceris mediāte vrina dicebat Auic. quotiēs vult mingere dolet
quare nō exprimit mictor vesicā suam cum lacerto vētris fugi/
ens a dolore: ⁊ sic fit causa difficultatis exitus vrine. fit etiam
aliqū cā distillatōis vt ifra dicet in cā sumpta ex pte vrine. Ex
pte ēt mēbroꝝ renū ꝓprius fit difficultas ꝓpter maliciā ꝯpo/
sitōis de oppilatōe sȝ nō ꝓpter hoc soluȝ: sȝ ex sola malitia cō/
plexionali debilitādo ipsos renes p̄cipue i attrahēdo ⁊ sugendo
aquositatē vrinaleȝ ab epate. Et ad hanc debilitatē sepe addu/
cit ꝯplexio frida ⁊ maxīe cum sequit ad apāta dura renū vn̄ nō
attraheret notabilis quātitas vrine a renibꝰ neqȝ ꝯsīter i vesica
recipit: ⁊ ita nō fit eductio debite quātitatis vrine. Vn̄ dicebat
Gal. 6ᵒ de accn̄ti loco allegato: hanc non ꝓprie appellari stran
guriā neqȝ vesice passionē cōtra antiquos: qm̄ duȝ vesica reple
tur vrina ⁊ nō exit nō est idem ac si eēt vesica vacua ⁊ nō effluit
vrina. Nā sup. prima est mala dispō vesice: ⁊ 2ᵃ sup. nō sic sȝ hȝ
nomen inominatū. Ex pte ēt mēbroꝝ vicinantiū seruientiuȝ
fit nocumētū maxime musculoꝝ ipsiꝰ colli vesice seruiētiū i reti
nendo. Naȝ cū ex malitia ꝯplōnis ledunt in imāli vel māli non
apōsa vel apōsa nō pn̄t seruire in debite retinēdo vn̄ aliquotiēs
ꝯtrahunt sup id qđ contrahi dȝ: ⁊ ita claudit orificiū colli ⁊ fit
difficultas ꝯīter in exitu vel ꝓhibitio exitus: ⁊ aliquotiēs debi
litati in retinēdo sȝ ꝙ fluit vrina ad vesicā ita guttatiȝ emittit.
Et ꝓportōale nocumētuȝ euenire pōt i lacertis latitudinalibus
mirach iuuātibꝰ ēt ad expulsionē vrine cū nō pn̄t ꝯstringi supra
vesicā vel ꝑꝑ nimiaȝ humiditatē vel friditateȝ vel aliaȝ cāȝ cor
poraleȝ. Fit ēt difficultas exitus vrine ex parte ēt mēbroꝝ vici
noꝝ cōicantiū: aliquotiēs fit retentio vrine ⁊ difficultas exitus
eius: ⁊ aliqn̄ distillatio vt ꝯtingit ex apātibꝰ eueniētibꝰ itestino
recto: vel ex alia re ibideȝ clausa ꝯprimēte aliquotiens vesicā: ⁊
tūc fit eductio vrine cū modica existit in vesica: ⁊ aliquotiēs cō
primit colluȝ vesice ꝯstringēdo ⁊ fit ꝓhibitio exitꝰ vrine. Et si
ꝑ ideȝ fiant apāta in mirach supra vesicā vel in ptibꝰ versus col
luȝ adducere pn̄t ad hec nocumēta: sicut ēt eleuatio testiculi cō/
primēdo colluȝ vesice. ⁊ ideȝ ꝯtingit si fiant apāta in matrice vt
fuit snia Hyp. 5ᵃ afforismoꝝ affo. 59ᵒ cuȝ dixit: Cū in ano fleg/
monē patiente ⁊ matrice flegmonē hūte strāguria supuenit. Fit
ēt vt dicebat Aui. ex emoroidibꝰ ⁊ tenasmone ⁊ maxīe cū emo/
roides dolent aut cā ragadie dolorose: aut si fuerit in dorso i ife
rioribꝰ aliquid ꝯprimens versus itestinū rectuȝ siue fit apā siue
dislocatio spōdilis. Nā ad ꝯpressionē intestini ꝑ illuȝ modū se/
quitur cōsequēter mediate cōpressio vesice ⁊ colli eius. Sȝ hic
pōt moueri leuis dubitatio quare ē ꝙ per fecē durā existenteȝ
in intestino recto ⁊ ēt propter impregnationē salteȝ i primis vel
medijs mensibus nō fit strāguria vel disuria cū tamē maior fiat
compressio circa vesicam qȝ ex certo apostemate i matrice vel i/
testino ⁊ tamē hoc experiētia manifestat. Dicat respōdēdo ꝙ
ad impregnationē ⁊ ad fecē siccā in intestino recto nō sequit do
lor: vnde virtus expulsiua nō timens dolorem libere exprimit
vrinā sicut dȝ ⁊ nō refugit ab expressiōe sed i flegmone ani ⁊ ma
tricis causat dolor. vnde in his accidit strāguria ⁊ forte plus fa
cit dolor ad stranguriam qȝ oppilatio vel cōstrictio vt manife/
stāt ragadie. ⁊ vt infra videbitur de cā que sumit ex cā acuita/
tis vrine. Aliquotiēs ēt cā sumit ex parte mēbroꝝ longinquoꝝ
vt ex parte cerebri lesi vel ex parte neruoꝝ veniētiū ad lacertos
ipsius vesice vt statiȝ dicet de nocumēto ex parte virtutis. Ex
parte ēt epatis ꝯtingit nocumētū vt cū epar nō generat aquo/
sitatē vrinalem sequestrādo debite a sanguineitate. vn̄ non nisi
modica qȝtitas vel quasi nulla attrabit ad renes ⁊ ꝯsīter ad ve/
sicā: ⁊ ita quasi nulla fit emissio vrine: ⁊ in hoc eēt dicendum vt
dicebat supra de debilitate attractiue renū. Cā autem i vir/
tute aut ē in virtute sensibili vt dicebat Auic. aut in motiua aut
i naturali ex parte virtutū sensibilis cōtingit quādo accidit no/

cumentū in sensu vesice aut lacerti eius q̄r.s. non debite sentiat nocumentū vrine: ⁊ inde nō insurgit expulsiua ad faciendā expulsionē fortē aut expulsionē omnino: ⁊ istud nocumētū accidit vt ante dicebaꝛ sepe ꝓpter nocumentū i principio vt accidit in carabito ⁊ litargia ⁊ diminutōe sensus. nā tunc virtus regitiua deficit a regimie debito ad opatiōes: aut hoc ꝯtingit q̄r nō mittantur spūs ꝯueniēter debētes dare sensum ⁊ motū ipi vesice. posset ēt hoc euenire ex defectu i virtute motiua vt cū accidit i obedientia in lacerto ad motū ꝯpressiuū. ⁊ nō tantū hoc ē verū de lacerto vesice ⁊ colli eius: imo ēt de lacerto mirach cuꝫ non ē obediens ꝓpter debilitatē virtutis ad ꝯpressionē supra vesicā aut ꝯtingit ⁊ sepe nocumentū ex pte virtutis nālis vt cū debilitatur virtꝰ retētiua ad nō debite cōtinēdum: aut virtꝰ expulsiua ꝓpter malitiaꝫ cōplexiōis vt supra dicebaꝛ. ⁊ hec debilitas aliquādo habꝫ radiceꝫ a debilitate virtutis nālis epatis ex qua originaꝛ: ⁊ aliqñ ꝯtingit ex debilitate virtutis epatis imediatꝰ: vt quādo nō trāsmittit vrinā vel nō sepat eaꝫ ab humiditatibꝰ vel transmittit eā inordinate ad mēbra cum massa tota sanguinea: ⁊ aliquotiēs mā aquosa sanguinea nō ꝯueniēter attrahitur q̄r a renibus tāquaꝫ nō cōueniens obiectū ⁊ ꝓportionatū renibus ⁊ vesice: imo expelliꝛ aliqñ ad cōcauitatē vētris ⁊ vacui mirach: vt supra dictuꝫ est ibi in causis idropisis. ⁊ iste virtutes in epate deficiūt vel minuūtur ꝓpter cās diuersas lesionis eꝑis vel imāles vel māles: apo̅sas vel non apostemosas: vt supra dictum ē loco suo. Ex pte ēt vrine contingit nocumentū ⁊ difficultas i vrinādo vt qñ vrina ē adustiua vrens vel excoriās vt latius diceꝛ in capº de ardore vrine. nā tunc dicebat Aui. in capitulo distillatiōis q̄ nā retentiua nō vꝫ retinere vrinaꝫ ꝓpter dolorē: ⁊ ita remittiꝛ a virtute.

Signa. Succedit nūc ponere signa: ⁊ primū ꝓnostica euētus: deinde ad bonū ⁊ ad malū: ⁊ ꝯsequenter demōstratiua ⁊ generis ⁊ speciex. De signis ergo ꝓnosticis euētus sit hoc primū: corpora rare texture exposita aeri frido ⁊ maxime vēto boreali ⁊ ꝓprie cuꝫ sunt nuda circa regionē vesice in eis expectare opꝫ vrine difficultatē aut retentionē eius aut distillationem scḿ diuersum modum lesionis contingentis ex frigore de quibus dictum est supra: patet secundum pronosticū in quocunqꝫ mictu sanguineo: siue fiat ex ruptura vene vnde fiat exitus sanguis per vias vrine siue aliter i eodem expectare opꝫ difficultatē vrine pꝫ ꝓpter facilē coagulationē sanguis in vesica ⁊ ꝯñter oppilationē ⁊c̄. Aliud ꝓnosticū i oī maxio morbo situaliter multū distāte a vijs vrine expectare opꝫ difficultateꝫ vrine. pꝫ ꝓpter id q̄d nā diuertiꝛ a vijs vrine ad alias operationes necessarias ꝓpter acuitatē morbi: ⁊ nō tm̄ hoc ꝯtigit egrotāte particulari membro imo ēt ⁊ in causone vt pª quarti. Alia ꝯclusio ꝓnostica ad egritudines cerebri notabiles vt in carabito ⁊ in litargia i quibus operatōes aīales notabiliter corrūpūꝛ ⁊ in quibus distēperātur spūs sensitiui ⁊ motiui. ⁊ in his expectare opꝫ difficultatē vrine: pꝫ qm̄ i talibus aut nō recordātur de emittendo vrinā aut virtus nālis retentiua ⁊ expulsiua non exeunt i debitas operatōes ꝓpter minoratā sensitiuā: vñ nō ꝑcipiꝛ nocumentū vrine. Alia ꝯclusio i quibꝰ abūdat sudor aut egestio in eis opꝫ expectare paucitatē vrine pꝫ. Nā dicit Gordonius in capitulo de strāguria lꝫ sit snīa afforistica tria sunt q̄ augmētata sed diminuūꝛ ⁊ diminuta se augmētant vt ē sudor egestio ⁊ vrina. De ꝓnosticis aūt ad bonū sit hoc primū: difficultas vrine siue nocumentū i vrinādo ad modū supra expositum dependēs ex mala ꝯplōne siue mā factū tale ex cā primitiua vt ex aere frigido vel similibꝰ facile curaꝛ: pꝫ ꝯclusio. Nam per applicationē cāe ꝯrie faciliter remoueꝛ ꝯclusio īducta si fuerit fiens de q̄ ē sermo: ēt potatio vini ad hoc facit in cā frida vt fuit snīa Gal. 7ª affo. ꝯmento 46º illiꝰ affo. strāguriā ⁊ disuriā replō vini soluit. 2ª ꝯclusio nocumentū i vrinādo ꝯtingēs post longū somnū vel ꝓpter occupatōes diurnas vel facta retētiōe vrine ex imperio volūtatis tale ēt facile curaꝛ vt videbiꝛ in cura. Et illā expresse notauit Gal. 6º interiorꝝ caplō allegato. 3ª ꝯclusio nocumentū dictū ꝯtingēs ex obliuione vt i litargia ⁊ similibus fluxa tm̄ vrina ad vesicā facile ēt curaꝛ. pꝫ ꝯclusio: quoniā stante hoīe recto ⁊ attractis mēbris supra vesicā leuiter cuꝫ humectātibꝰ ⁊ dilatātibꝰ ⁊ ꝯpressa regione vesice cū manu versus dorsūꝫ faciliter emittiꝛ vrina. 4ª ꝯclusio nocumentū dcm̄ ꝯtingēs ex oppilatōe lapidis exn̄tis i vesica occurrētis circa colluꝫ vesice ēt facile curaꝛ qm̄ remoueꝛ ab illo suo situ facta eleuatōe cruriū patiētis ⁊ quassatōe vt dictū ē circa lr̄am vel ex impositione siringe vt loco suo videbiꝛ. De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc primū nocumentū ꝯtingens ex dolore circa vesicā ꝓpter aliquā cām dolorosaꝫ eēntialiter ledentē vesicā si fuerit i decrepito laboriose sanatur. pꝫ cōclusio de mēte Hyp. ⁊ Gal. 6ª affo. affo. 6º: illo. s. nefretici ⁊ circa vesicam dolores laboriosi sanātur in senibꝰ. Et dixit Gal. i ꝯmēto i fine q̄ senes his passionibus ꝯmoriunꝛ. Alia ꝯclusio: ablatio vrine si diu durauit q̄r. s. vsqꝫ ad. x. vel. xj. dies morteꝫ significat a quacūqꝫ causa pendeat ⁊ raro euadit eger. Dixit tamē Gordonius q̄ vidit hominem in quo retenta fuit vrina in totum per septem dies ⁊ vixit. Patet conclusio: nam per talem retentionem vrine vltra cām regurgitatōis ad mēbra supiora de vrina q̄ nō pōt igredi vesicā ⁊ coartatōis mēbrorꝝ spūaliuꝫ ⁊ suffocatōis: ꝯñter etiam dicta vrina remanēs mixta cū sanguine i venis ificit ⁊ corrūpit sanguinē ⁊ fit cā magnorꝝ nocumētorꝝ. Et ꝓ hoc dicit Rasꝛ xº ꝯtinentis loco allegato: vidi plures appropiquari morti ⁊ ꝑs ipsorꝝ mortua est ex retentōe vrine in quibꝰ oībus ipsorꝝ vesica videbaꝛ extēsa. Alia ꝯclusio: difficultas vrinādi ꝯtingēs ex sanguine coagulato in vesicā vtplurimū est mortalis. nam ad illaꝫ retentōeꝫ ⁊ coagulatōeꝫ sepe sequunꝛ accn̄tia multū timorosa. Naꝫ dixit Serap. 4º breuiarij caplō de distillatōe vrine: ⁊ acce̅pit a Gal. 6º interioruꝫ caplo 3º sepe allegato: q̄ qñ sanguis coagulaꝛ ⁊ ꝯgelaꝛ ⁊ nō in vesica tm̄: imo in stomacho ⁊ in itestinis ⁊ pectore accidit patiēti istud puitas anhelitꝰ ⁊ citrinitas coloris ⁊ paruitas pulsus ⁊ durities eiꝰ ⁊ ꝯsequutio ipsiꝰ ⁊ nausea ⁊ tristitia ⁊ extenuatio donec nō euadit nisi raro i omni hora ex illis in quorꝝ itrinsecis mēbris coagulaꝛ sanguis ⁊ fit ꝯgelatus. Et dixit Gal. loco allegato: mirum ē q̄uō sanguis dum ex suis venis exierit talia generat accn̄tia cum alijs humoribꝰ humano corpori vicinior sit. Alia ꝯclusio: nocumētū ꝯtingēs in vrināndo ex apate vt ex vulnere i vesica difficulter multū curaꝛ: ⁊ difficilime i decrepitis. Hāc ꝯclusionē posuit Rasꝛ. xº ꝯtinētis capitulo prio de mente Gal. ponēs rōneꝫ dixit: qm̄ nō cessat hec mēbra sup. renes ⁊ vesica de operatōibꝰ ipsorꝝ ⁊ i eis supueniūt supfluitates: ⁊ tm̄ corꝝ mēbrorꝝ que idigent sanatōe: idigent qete ⁊ ociositate ita q̄ nō accidet i eis aliquid pūgens neqꝫ excitans sup. sicut est vrina. Vñ addit: qm̄ supfluitates accn̄tes i eis mēbris excitāt vlceratōes ⁊ apata ipsorꝝ: vnde hec passio difficilior erit i cura in decrepitis cuꝫ passiones facilis sanatōis difficiles sint i decrepitis ⁊ quāto magis si fuerit difficiles addit: vñ hec passio si accidet i decrepitis nō separaꝛ ab eis ad mortē. Alia ꝯclusio ēt ad malum ⁊ est Hyp. 6ª particula affo. 45º affo. Quibuscūqꝫ ex strāguria ileos nasciꝛ: hi in septē diebꝰ pereūt si non febre supueniente vrina multa fluxerit. Et similēꝫ snīaꝫ posuit Auic. 19ª tertij i caplō de difficultate vrine dixit: Et dictuꝫ est sup. ab Hyp. q̄ qui hꝫ difficultatē vrine ⁊ aduenit ei post ipsaꝫ tenasmon: moriꝛ i septimo nisi accidat febris ⁊ ꝓuocatōeꝫ plurimā faciat. Rō huius sumiꝛ ex hoc. nā nā non potuit vehementiaꝫ disurie ⁊ ileos nisi modico tpe tollerare. aliqui tm̄ fe. supueniente remissa effimera liq̄factis cāis faciētibꝰ dicta nocumēta ⁊ eductis ꝑ vrinā saluāꝛ vel saluari pn̄t. Et iō subdit Hyp. si n̄ fe. supuenerit vel alia silis cā dissolutiua multa fluxit vrina. Sꝫ ꝓ itelligētia v̄betis notare vt colligiꝛ ibi i ꝯmēto q̄ post strāguriā seq pōt ileos: qm̄ vesica plena exn̄te ⁊ inflata ꝯprimet rectuꝫ itestinū fit vt feces egrediaꝛ deorsuꝫ q̄re reducunꝛ i sursum ⁊ cānt ileos ⁊ ēt aliqñ itestina ⁊ grossa ⁊ subtilia sūt ꝯpatiētia vesice i strāguria ⁊ sic icurrē pn̄t ileos. Gal. tm̄ i cōmēto nō acceptauit q̄ ꝓpter illam oppilationē nō fiat ileos: sꝫ dicit versus finē ꝯmenti eēt bonū dici hūores crudos ⁊ grossos ⁊ fr̄idos que sūt accidentia huius morbi ileos: nō q̄r sequātur ad ileos: imo sunt ipsius cause. Sed per accidētia intellexit quot sunt eiꝰ acuitatis cāe q̄r raro fit ileos ab ipsis sed vtplurimū ab apate: tm̄ cum sūt cāe ileos verificaꝛ affo. qm̄ per febrē supuenientē effimerā liq̄factis hūiditatibꝰ dictis flegmaticis ⁊ fluentibꝰ per vrinā ꝯñr minuctur ileos: imo ēt ⁊ stranguria cū tales māe erant cā harum passionū. sꝫ ipsa nō supueniēte vel alia cā simili i effectu cum dicti morbi sint acuti ꝓpter seuitatē accidētiū lꝫ cā mālis eorꝝ sit frida non poterit virtus rōnabiliter vltra septimū ꝯseruari ⁊ sic i septimo vel ante septimū morieꝛ. Vltimū ꝓnosticū ⁊ ē Rasis loco allegato: si fuerit difficultas mingēdi ex parte carnis dure orte i meatu icurabilis est. Penitꝰ tamē Auic. ponēs curam illius visus ē eē neutralis. nā ponit curā per balnea mollificātia dixit: ⁊ fortasse ꝓderit ⁊ fortasse nō ꝓderit. Signa gn̄is demōstratiua sūt manifestissima ex relatōe patiētis. Sꝫ signa speciex sepe indigēt vt debite cognoscātur multa cōiectura. Naꝫ de hoc dicebat Gal. 6º interiorꝝ caplō sepe allegato loquēs in hoc cāu de strāguria vel disuria necesse ē magnū studiū nō solum in his poni sup. ad iuestigādū cās: verū ēt ⁊ i oībus passionibus eius. s. vesice: ⁊ prio de interioribꝰ caplō prio dixit pur loquens i ista mā: neqꝫ aūt solū scia iuestigādi hic sufficit nobis: sed opꝫ nos ꝑpendere inuēta i illis locis vt res vrinā cōstrigēs qualis sit manifestabiꝛ q̄ possumꝰ itelligere iuestigatis preteritis ⁊ presentibꝰ accidētibꝰ pn̄tia sensualiter apparēt p̄terita cuꝫ iterrogatōe: ⁊ nō solū infirmi sꝫ ēt suorꝝ sciri opꝫ. Et i his duobus capitulis habeꝛ ꝯueniēs multū doctrina i iuestigatōe causarꝝ ⁊ speciexꝝ istarꝝ dispōnū. sequēdo ergo doctrinā Gal. i hoc loco stante aliqua tali lesione i vrinādo: Primo inquiraꝛ ab infirmo si precesserunt alique cāe de primitiuis superiꝰ enumerate vt de statione i aere frido vel d̄ occursu venti borealis vel de sessione supra lapidē friduꝫ vel de applicatōe reruꝫ frigidarꝝ circa regionē vesice vt de interiꝰ receptōe earꝝ vel per superiꝰ vel per iferius: q̄ si aliqua ex eis occurrerit vel multe earꝝ tūc arbitrādū ē malā cōplonē frigidā eē i causa. Et si nulla istarꝝ p̄cesserit manifeste alterās ⁊ subito pōt tm̄ declarari supra cōplōnē frigidā aliunde habentē cām per quedā accidentia pn̄tia vt q̄r ibi stet frigoris sensibilitas i toto vel i locis vrine ⁊ ex iuuamēto sensibili ex applicatōe rerꝝ leuiter calefaciētiū. q̄ tm̄ leuis calefactio lꝫ cōiter iuuet i passiōibꝰ vrine quia vesica ē mēbrum neruosuꝫ frigidum: ⁊ confortatur a remisse calefacientibus vt etiaꝫ dixit Hyp. 5ª afforismorꝝ affo 22º: Illo calidū facit saniēꝫ dixit tādeꝫ ꝓdest ⁊ ano pudēdo ⁊ vesice ⁊c̄. Tm̄ si mala cōplexio calida fuerit cā nocumēti nō tātuꝫ iuuaꝛ: imo forte leditur ex applicatōe remisse calidorꝝ. De signis ēt pn̄tibus est ad hoc significāduꝫ ex parte vrine. Naꝫ in cōplexione frida siue māli siue imāli apparet albedo vrine siue remissa multū tinctura ⁊ aquosa scḿ plurimū cuꝫ tenuitate eius. naꝫ friditas nō tingit vrinā: imo ꝓhibet tincturā: ēt q̄r cōstrigit meatꝰ facit ad tenuitatē vrine. Aliqñ tm̄ i māli cōplexione stat grossitudo vrine ꝑp eductōem māe frigide cū vrina maxie q̄r debilitata vesica multe superfluitates ad ipsaꝫ trāsmittunꝛ ⁊ ꝓinde sepe aliquotiēs cogunꝛ mingere.

Propterea

Propterea in hyeme multi frequēter mingunt ⁊ nō sic ī estate:
qm̄ tunc magis vesica debilitat̄ ēt qm̄ materie cōprimunt̄ ad i/
terius ī hyeme ⁊ nō sic ī estate. iō aliqñ apparet quedā punctio
ab vrina nō qꝛ a friditate extrinseca vigoret̄ calor vt quidā exi/
stimant ⁊ fiat vrina acutior: sꝫ qꝛ ipsa vesica facta debilior a fri/
gore ꝓpter cōuersionē ēt materieꝝ ad eā a minori ledit̄ cā. pro/
pterea dixit. A. in signis difficultatis vrine a cā frida qꝺ fit mul
titudo necessitatis surgēdi ad mingēdum ante id. i. ante veram
stranguriā: stantibꝰ ergo his signis cū priuatōe signoꝝ aliaruꝫ
causaꝝ satis euidenter ꝯcludere possumꝰ supra malitiaꝫ ꝯplexio
nis fride. Signa calide ex aduerso si fuerit acuitas ⁊ inflāma
tio ex vrina qꝺ percipiet̄ ex exitu eius ī virga ⁊ ex precessiōe cau
sarum calefacientiuꝫ manifestaꝝ vt ex statione in locis calidis ⁊
ex precessiōe febriū ⁊c̄. Et de iuuamēto qꝺ sequit̄ ex aplicatione
remisse fridoꝝ deductis aliꝭ cāis: tunc possumꝰ ꝯiecturari cāꝫ
eē malā cōplexionē calidā sine mā si ñ fuerit grauitas vel pōde/
rositas: ⁊ cuꝫ mā si ibi affuerit grauitas: ⁊ ita discurrē possumꝰ
ad alias malitias ꝯplexiōales ⁊ humidaꝫ ⁊ siccā. nam ī sicca pa/
ruꝫ emittit̄ de vrina cū emittit̄: ⁊ tunc magis cuꝫ difficultate.
⁊ cuꝫ multū emittit̄ ē facilioris exitus vt dicebat Aui. ꝓpterea
qꝛ humectat madefaciēdo meatuꝫ vel dilatando ipm̄ sup. prius
exiccatū. ⁊ ita ex ꝑte lesionis virtutis si fuerit nocumentū in re/
tentiua nimis retinendo vel ī expulsiua ī nō possendo expellere
cū dicte virtutes in suis oꝑatōibꝰ deficiāt ex malitia ꝯplexiōis
possumus ꝯsequēter habere signa bene cōsiderādo lesiōes vir/
tutum habitis signis malitiaꝝ ꝯplexionaliū. Etiaꝫ ex parte vir
tutis sensibilis si fuerit nocumentū que lesio aliquotiēs ꝯtingit
cū ꝓpria virtus ifirmat̄ neruo: tm̄ qui venit ad lacertuꝫ vt col/
lum vesice cōstringēte suā actionē faciētē: sꝫ tm̄ hoc euenit pro/
pter duriticꝫ sui sensus aliquotiēs vt dicebat Gal. 6º iterioꝝ:
⁊ tunc declarat̄ qꝛ semꝑ fuit debilis sensitiue ī percipiēdo acui/
tatem vrine ī exitu eius: qꝛ si fuerit ꝓpter nocumentū in neruo
qui venit ad lacertuꝫ vel ex indispōne spūs: tunc est talis morbꝰ
magis per cōitateꝫ ex regalibꝰ mēbris maxime cerebro vel nu/
cha: ⁊ tunc ꝑcesserūt morbi cerebrales de carabito vel litargia
⁊ similis: ⁊ ita fieri posset defectus in expulsiua nāli virtute: qm̄
virtus nālis expulsiua nō insurgit ad expellenduꝫ nisi percepto
prius nocumēto. Et si esset defectꝰ in motiua voluntarie ꝓ/
pter paralesim vel spasmū musculi: vnde nō iuuet̄ virtꝰ ī ꝯtinē/
do debite: tūc siue fiat distillatio vel aliter difficultas ex reple/
tione vel ꝑcesserunt signa malitie ꝯplōnis excessiue maxie fride
vel hūide vel morbi cerebrales vel ꝺ dislocatōe spōdiliū iferio/
rum vel alias aꝑata ī alchatiꝫ musculū ledentia vel signa egritu
dinum aliaꝝ debilitantium quecūqꝫ fuerint. ⁊ spāliter dicebat
Aui. Et signuꝫ mollificatiōis lacerti est debilitas prouocatiōis
absqꝫ clistcribꝰ: ⁊ vt sentiat vt qꝛ res intrinseca nō est obediens
mēbro ⁊ cōplexio educit eaꝫ. i. vrinā faciliter. Et signū spas/
mi lacerti est vt id paꝝ qꝺ egredit̄ egrediat̄ cū cōpressione: ⁊ ex
his patere poterunt signa dislocatōis vesice vel causaꝝ eius: lꝫ
aliquotiens tactꝰ ⁊ visus perueniāt ad ꝯprehendēdū dislocatio
nem: ⁊ cū hoc si plena fuerit ⁊ extensa vesica: tūc per ꝯpressionē
cū manu in regione vesice fiet facilis exitꝰ vrine. si etiā fuerit ꝓ/
pter obliuionē vel ꝓpter somnū longū vel ꝑꝑ occupationes vel
ꝓpter retentionē vrine ex imperio volūtatis ut ꝓpter stetisse in
aliquo venerabili loco: tūc si iste cause precesserūt ex relatione ī/
firmi manifestant̄. Et si fuerit ex parte acuitatis vrine stat pū
ctio ⁊ ardor in exitu: ⁊ alia que dicent̄ īfra loco suo. Et si fue/
rit ꝓpter paucitatē vrine que debꝫ recipi ī vesica ex nocumēto
renū vel epatis fm̄ modos dictos supra: iam precesserūt morbi
vel epatici de quibꝰ dictū est supius: vel morbi renales de qui/
bus dicet̄ inferius. Et si cā fuerit coartatio vt plerūqꝫ euenit
vnde fiat retentio vrine preter naturā: tunc dicebat Aui. ⁊ oēs
species oppilatōis que accidūt in vesica ex ipa. i. ex essentiali no
cumento in ea aut ex coartatiōe. i. in via vicinitatis sunt cū do
lore. ⁊ tunc dicebat Serap. in ꝓprio capº de distillatōe: Si ve/
ro cum difficultate vrine est dolor sup. cū oppilatio in substātia
vesice vel meatu eius: tunc nō fit nisi aut ꝓpter aꝑa: aut ex coar
tatione saniei: aut ꝓpter vlcus: aut ex malitia ꝯplexionis cōpo/
site iordinate de qua dictū est: aut ex vētositate īflatiua grossa:
aut sup. ꝓpter alias humiditates grossas: aut sanguinē grossū
ꝯgelatum: aut lapidē quare accidit difficultas vrine ⁊ expressio
vt dicebat̄ supra: ⁊ ꝓpter has tres causas vltimas nō fit tātus
dolor sicut ī precedētibꝰ. Et si fuerit propter aꝑa erunt signa
aꝑatis: de quibꝰ dicet̄ infra. Si vero fuerit ꝓpter saniē aut ꝓ/
pter vlcus aut sup. ꝓpter verucaꝫ genitā aut ꝓpter lapidē: tūc
dicebat Aui. ⁊ cognoscit̄ res oppilās absqꝫ aꝑate per siringam
sup. imissaꝫ ꝓpter id qꝺ extrahit de sanguine aut humore. naꝫ
ī imissione siringe si fuerit sanguis oppilans aliquid cū ea educi
tur de sanguine: ⁊ cum hoc precessit eductio sanguis. ⁊ si fuerit
sanguis coagulatus stāt signa timorosa que dicta sunt supra de
citrinitate coloris ⁊ casu pulsus ⁊c̄. Et si fuerit ventositas stat
dolor extēsiuꝰ sine grauitate: aliquotiēs ābulatiuꝰ ⁊ cōicatur ī/
testinis: ⁊ aliquotiēs fixus cōclusa mā inter tunicas vesice. ⁊ si
fuerit nūc cā māe humorales viscose: tūc simul cū siringa edu/
citur aliquid de viscoso: ⁊ cū hoc precesserit dieta multiplicati/
ua humoꝝ viscosoꝝ de ocio ⁊ comestione ciboꝝ grossoꝝ ⁊ aliꝭ
delicꝭs: vt dicebat Gal. primo īterioꝝ. Et si fuerit sanies si/
mul cū siringa educit̄ aliquid de sanie: ⁊ cū hoc precesserūt vl/
cera ⁊ aꝑata in renibꝰ vel ī vesica vel ī viꝭs mediꝭs vel forte etiā
in mēbris pectoris: que aliquotiēs terminant̄ ad vias vrine: vt
etiaꝫ dicebat Auic. 6º interioꝝ capº allegato. Et si fuerit lapis
vel veruca ēt declarat̄ per siringā cum īmittitur ꝑ id qꝺ stat in
facie eius: ⁊ nō dimittit ipaꝫ incedere ex veruca aut lapide aut
īcarnatōe vt dicebat Aui. ⁊ ꝓpter id qꝺ cuꝫ siringa tangit̄ res
dura declarat̄ lapis maxime si simul cū aliꝭs signis lapidis que
īfra loco suo dicent̄ ꝯplicet̄: ⁊ in ꝯtactu siringe sepe cū siringa
educit̄ sanguis sꝫ modice quātitatis ⁊ fit dolor nō tamē sicut in
vlcere. Ex quibꝰ autē mēbris veniat aliquotiens sanguis vel
sanies: qm̄ ex diuersis locis educi pōt ad vesicaꝫ: videbit̄ infra
loco suo de mictu sanguis ⁊ saniei. Si aūt nocumentū fuerit
per viā coartatōis ex vicinitate ⁊ apodiatōe alioꝝ membroꝝ ad
vesicaꝫ vt de retentiōe secū duraꝝ in itestino recto vel propter
apostemata ibidē vel in matrice mulieris vel ꝓpter emoroides
⁊ ragadias vel ꝓpter cās extrinsecas de percussione vel dislo/
catōe spondiliū alchatiꝫ ad anteriꝰ vel ex aꝑatibꝰ ī illis partibꝰ:
tunc ista oīa precesserunt ⁊ declarari possunt ab īfirmo fm̄ ma/
ximā partē sicut cōtingit de illo cui accidit aꝑa in vesica ꝺ quo
refert Gal. prio interioꝝ dixit: Quidā eīm percussionem forteꝫ
passus ē ī loco qui ē inter pudēda ⁊ testiculos qui ꝑitoneon di/
cit̄ ⁊ loco ꝑcusso tumefacto vrinā mittere nō valebat ⁊c̄. Si etiā
fuerit ꝓpter ꝯuersionē testiculi in superiꝰ istud ēt manifestum ē
ex relatōe patientis. ⁊ sic sum ꝯtentus quātū ad signa.

Cura. Cōsequēter veniēdo ad vltimuꝫ de cura q̄ diuidēda
ē ī dietā ⁊ potionē ⁊ aliquotiēs ī cirugiā. Circa die/
tā nō pōt dari vera regula de regimie seruādo in hoc caplō ꝑꝑ
multiplicē diuersitatē ⁊ qñqꝫ ꝯtrariam causaꝝ efficere potentium
difficultatē mingēdi de quibꝰ dictū ē supra: vnde fꝫ varietateꝫ
causaꝝ vnaquaqꝫ opꝫ variari regimē ī dieta. Naꝫ si cā fuerit
malitia ꝯplōnis calide imālis vel mālis opꝫ iclinari regimē ad
frigidū aliqualr̄ ⁊ ex parte aeris ⁊ ex parte ciboꝝ ⁊ potuū ⁊ reli/
quoꝝ. Et si ecōtra cā fuerit malitia ꝯplōnis fride opꝫ vt cōuer/
tant̄ ca ad calidū. Verū ē tñ vt dicit Hypo. 5ª affo. ī affo. calin
saniē faciēs ⁊c̄. ad finē illius tex. dixit: ano pudēdo vesice matri
ci calidū quidē amicū ⁊ determinās sup. passiones istoꝝ mor/
boꝝ frigidū vero aduersuꝫ. i. ꝯtriuꝫ ⁊ occidēs. i. mortificās sup
ple ipsoꝝ mēbroꝝ caliditatē nālem. Et ita dicit ꝯmētator ī fine
ꝯmēti: per hec verba vlr demōstrare intēdit qꝛ calefaciētia sūt
iuuatiua his mēbris ⁊ infrigidātia sunt inimica qꝺ ē manifeste
verum sumpta idicatōe a nālibus hoꝝ mēbroꝝ cōplōnibꝰ que
neruosa existētia sunt debilis caliditatis īnate. ⁊ iō ī dispōnibꝰ
quasi oībꝰ vesice dꝫ offerri nō solum regimē calm: imo ⁊ localia
debent applicari ⁊ vesice ⁊ circūstātibꝰ mēbris cū actuali cali/
ditate preterqꝫ ī aꝑatibꝰ calidis vel ī aliꝭs dispōnibꝰ ī quibꝰ cōtin
git̄ dolor cū ardore ⁊ punctōe vehemēti. Nā ī talibus dispōni
bus aliquotiēs opꝫ occurri cum renulse frigidis vel saltem cuꝫ
tepidis. Nā talis modica caliditas ⁊ aeris ⁊ circūstātiaꝝ viuifi
cat ipsoꝝ membroꝝ naturalē caliditatē. ideo cū talia corꝑa min
gunt oꝫ vt studeant vt hēant pudenda ⁊ partes circūstātes co/
opertas ne aer occurrēs ledat. nō occurrāt tñ aeri multū calido
neqꝫ apud magnū igneꝫ approximēt ne facta ꝯmotōe in humo/
ribꝰ ꝯuertant̄ humores deorsuꝫ ad vesicaꝫ. In corꝑe tñ puro ⁊
mūdificato vbi cā difficultatis oppilās eēt mā grossa ⁊ viscosa
vel aliter ꝯgelata vel sanguis coagulatꝰ: tunc ꝯueniret ad īten/
sa satis calida ꝯuerti: sed ꝯueniētiora eēnt cuꝫ humiditate vt est
de humiditate balneoꝝ ⁊ tinaꝝ qꝫ calida ⁊ sicca vt stupharuꝫ.
Vitet̄ motus ī casu ⁊ maxie mēbroꝝ inferioꝝ ⁊ fricatōes eorū/
deꝫ ne ꝯuertant̄ māe ad vesicā. dico signāter fricatōes eorūdē
qꝛ fricationes superioꝝ sunt iuuātes ad diuertēduꝫ quieti ergo
adhereāt. Somnꝰ ēt in casu magis cōuenit qꝫ vigilia: qm̄ vi/
gilie ad īflāmationē humoꝝ adducūt ⁊ ꝯmotionē: ⁊ hoc veꝝ est
ī pluribꝰ dispōnibus. Naꝫ vbi ꝯtingeret nocumentū ex multo
somno vel ex dispōnibus in quibꝰ multiplicat̄ somnꝰ vt est de
litargia ⁊c̄. tūc esset magis iclinandū ad vigilias qꝫ ad somnū.
A passionibꝰ aīalibus maxie tristicia cauendū est. Inanitio ēt in
casu magis ꝯuenit qꝫ repletio: imo oīs repletio iterdicat̄ ⁊ ven/
tris lenitio ꝓuocet̄. Circa cibū ⁊ potū: prio paucus cibꝰ ē ꝯue
niēs vt dictū est: imo si fieret difficultas ex aꝑate oporteret mi
norare cibū ⁊ subtrahere dicebat Aui. imo subtrahere duobus
diebꝰ: sed de hoc videbit̄ spālius loco suo. Vitent̄ oēs cibi diffi
cilis digōnis ⁊ grossi generatiui suꝑfluitatuꝫ grossaꝝ ⁊ cibi sti/
ptici ⁊ acetosi multe acetositatis: imo sint cibi ventris aliqualr̄
lenitiui ⁊ iclinent̄ cibi ad ꝓuocatiuū. Sꝫ in hoc opꝫ habere bo/
naꝫ ꝯsideratōeꝫ qm̄ cibi multū ꝓuocatiui ēt vbi cā nō esset aꝑa
sed mā oppilās vt frequentiꝰ cōtingit stante corpore pleno tales
cibi eēnt ad nocumētū: qꝛ timor eēt ne ꝯuerterent̄ plus ad vesi/
caꝫ ꝑ eos ⁊ augmētarēt oppilatōeꝫ qꝫ qꝺ subtiliādo mām ⁊ di/
latando meatꝰ iuuarēt in ꝓuocādo vrinā vt ēt aliqualr̄ dixi su
pra circa textū: ⁊ latius dicā īfra in medicinalibꝰ: qm̄ vsus ꝓuo
cantiū fortiū est sepe in casu nociuꝰ: nō tm̄ in medicis absolute:
sed ēt in cibis medicinalibꝰ ꝑꝑ cām dictā ⁊ que latius īfra dice
tur. Et de hoc posuit Auic. sniaꝫ expssaꝫ in pricipio capituli de
curatōe difficultatis vrine ponēdo sniaꝫ cōeꝫ ad cibos ⁊ ad me
dicinas dixit sic: Si cā est humor aut sanies aut sup. alia mā op
pilans non apostemās: tūc opꝫ vt curet̄ cū aperitiuis ⁊ diureti
cis fortibꝰ que sciuisti. Et addit exceptōeꝫ dicēs: si nō timet̄ qꝛ
res sit maior sup. ī nocēdo qꝫ vt cadat in ea. s. vesica diureticū.
Et ponit nocumētū qꝺ posset cōtingere cuꝫ admistrat̄ dicens:
Deinde cū admistrat̄ facit descēdere saniem ad vesicā vel sup.
humorē ⁊ augmētat dolorem ⁊ tensionē sup. magis oppilādo ⁊
nō extrahat aliud sup. de vesica. nā sup. tūc nō cadit diureticū
tantū in vesica qꝛ subtiliet mām in vesica ⁊ dilatet meatus: imo
simul cū diuretico cadūt multe materie que faciūt ad nocumen
tū: ⁊ ita in corꝑe pleno eoꝝ vsus suspectꝰ ē. sed facta mundifica/
tione de materiebꝰ in toto ⁊ diuersiōe ad oppositum vt ad vias

ĩtestinoꝝ vel ꝑ vomitũ: tunc vsus coꝝ ẽ ↄueniens. ⁊ de hoc or/
dinãs Aza. dietã particula 16ª loquẽs de cibarijs habentiũ lapi
dem ⁊ similiter ĩ capº de cibarijs ꝓuocãtib⁹ mẽstrua ⁊ vrinam
ex ꝑte panis coꝝ dixit ꝙ sit panis nõ tamisat⁹ de frumento fer/
mentato vbi nõ sint lapides nec terra fact⁹ cuꝫ feniculo. s. semĩe
eius ⁊ sit bene parat⁹ nõ crudus nec nimis coct⁹: postea laudãs
carnes dixit ꝙ carnes sint eduli vel capraꝝ iuuenũ ⁊ pulli ⁊ ꝑdi
ces ⁊ turtures ⁊ colũbi auicule ⁊ irũdines. ⁊ cũ ꝓprietate laudã
tur in hoc caº carnes ericij ⁊ vulpiũ ⁊ dãnule. ⁊ dixit ꝙ coquã
tur carnes cũ raffanis vel pastinacis vel spargijs: ⁊ ꝙ brodium
ciceꝝ ⁊ fasceloꝝ ẽ ↄueniẽs ⁊ allea ⁊ porri ⁊ ruthe. ⁊ de aqua raf/
fani dicebat Auic. q̃ hꝫ fortẽ impressionẽ ĩ hoc capº. ⁊ addit ꝙ
tantũ valet ꝙ opꝫ vt sit ↄdimentuꝫ cibi: ⁊ similiter aqua ciceris
nigri. dixit ẽt Aza. laudãdo ꝓ ↄdimento cicerũ oleuꝫ amigda/
larum ⁊ brodiũ auiculaꝝ ⁊ ponit modũ ↄdiẽdi brodiũ cicerũ ad
hanc intẽtionẽ ſm hunc modũ. ℞. cicera mũda ⁊ remolliãt̃ vna
nocte ⁊ in mane colent̃ ⁊ ponant̃ in vna olla cuꝫ sale ⁊ tenerita/
tibus ruthe ⁊ galãga ⁊ cũ vno cepe: ⁊ quãdo essent cocta ponat̃
postea ad coquẽdũ ĩ brodio panis fermẽtati triti ⁊ cũ oleo amig
dalaꝝ dulciũ erit cibus ↄueniẽs. si ẽt in dicto brodio coquãtur
pulli vel columbi vel auicule vel ꝑdices in casu erit cõueniens.
butiꝝ ẽt ⁊ oleum amigdalaꝝ dulciũ sunt ad condimẽta in casu
valentia. oua etiaꝫ sorbilia sunt in casu valẽtia: ⁊ viuarolũ factũ
ex eis sine caseo cũ feniculo ⁊ apio ⁊ similib⁹ valet. valent etiam
ď herbis malua altea paritaria borago senatões ⁊ sũmitates vr
ticarum cũ stat ĩtentio ad multũ ꝓuocandũ: ⁊ salsamentũ sit eis
ↄueniẽs ex caparib⁹ cũ aceto passulato vel cum modico vini. va
let ẽt far cũ furfure suo ⁊ cum amigdalato. põt ẽt fieri salsamen
tũ cum quo comedant̃ carnes cũ pineis ⁊ amigdalis dulcib⁹ ⁊
passulis tritis. amigdale tamẽ amare nisi displicerẽt essent ma/
gis ↄueniẽtes. addat̃ calamenti zinziberis ⁊ mẽte ꝑtes equales
postea exprimãtur ⁊ colent̃ ⁊ addat̃ paꝝ salis ⁊ zuccari quãtum
sufficit ad appetituꝫ ĩfirmi. ⁊ si placꝫ apponere modicũ oximel/
lis non cẽt in casu discõueniẽs: sꝫ forte magis gratũ nisi quãdo
difficultatis cã esset apostema vel vrina acuta. nã de eis ponet̃
dieta ꝑticularis loco suo. de fructib⁹ ĩ secũdis mẽsis sũt fic⁹ re/
centes vel sicce amigdale sicce dulces ⁊ amare fistice vue passe
munde pinee: ⁊ nuces ẽt nõ disconueniũt: comedere etiaꝫ mel ⁊
zuccaꝝ ⁊ cãnas zuccari ĩ casu iuuant. De potib⁹ dicit Hyp.
7ª affo. ꝙ disuriã ⁊ stranguriã potio vini soluit ⁊ sit vinũ subti
le clarum satis vinosuꝫ sufficiẽtis quãtitatis: ⁊ hoc stãte cã ho/
rum nocumentoꝝ frida nõ ↄiuncto apostemate vel acuitate vri
ne: q: tunc secus eẽt dicenduꝫ ẽt vbi esset sanguis coagulat⁹ in
causa dicebat Serap. capº ꝓprio de distillatõe vrine: ⁊ sit pot⁹
infirmi assidue secaniabiꝫ. i. oximel: qm̃ acetũ est incisiuũ ⁊ mel
cum caliditate est resolutiuũ eius ꝙ incidit acetuꝫ: ꝓp illud igit̃
sit iuuamentũ ad sanguinẽ coagulatũ valde.

Medicinalia. Jam veniẽdo ad medicinalia magis pº
ẽ notãdus vnus cañ. qui ponit̃ a Rasi
xº. cõtinẽtis 3º capitulo ĩ principio ⁊ ẽ Gal. prĩo iterioꝝ vbi in
sinuat curationẽ difficultatis mĩgẽdi ⁊ retẽtõis vrine sumi de/
bere principalr a diuersitate causaꝝ: qm̃ nõ ab vna cã tm̃ sꝫ a di
uersis cõtingit vt visuꝫ ẽ. dixit eiꝫ sic: si retinet̃ vrina op⁹ ẽ no/
bis inspicere vtrũ hec sit nobis de renibus aut de meatib⁹ vri/
ne aut de vesica: qď si fuerit ĩ pectine eminẽtia rotunda vesica
erit repleta tunc expedit ĩspicere vtruꝫ meat⁹ sit oppilatus aut
actus musculi cõprimẽtis eã ad emittẽdũ vrinã de[illegible]erit. ⁊ ita
sup. per alias cãs discurrẽdo ⁊ ſm eas sup. curã diuersificãdo
⁊ ideo oportebit diuersis ⁊ cõtrarijs vti medicinis ĩ passionib⁹
renũ ⁊ vesice. Nã medicine que valent ad apãta ⁊ vlcera sunt
multũ diuerse ab eis q̃ frangũt lapidẽ ⁊ his que subtiliãt humo
res grossos oppilãtes. Et hoc ĩsinuauit nobis Gal. xº decẽ tra
ctatuũ a principio cũ dixit: Cõtrarijssime aũt sũt sibi ĩuicẽ virtu
tes predictoꝝ farmacoꝝ que eiꝫ ad flegmonosas ⁊ vlcerosas di
spositões cõponũtur mitigatiuis indigẽt farmacijs q: vero im/
possibilis ẽ illa cito ꝑuenire ad regiones que sunt ſm renes ⁊ ve
sicam. Propterea miscebim⁹ eis diuretica farmaca que vero
lapideitatẽ patiẽtib⁹ ꝓsunt vna indigẽt virtute que. s. ĩcidere ⁊
abstergere nata ẽ cũ caliditate manifesta. sũt aũt hec fere omnia
amara vt dixit ⁊ sup. non apta cõferre ĩ mitigatione doloris ⁊ ĩ
passionib⁹ apostemosis. Pro tãto in cura difficultatis min/
gẽdi venimus spãliter ad curãdũ spãles cãs hui⁹ difficultatis
ſm ordinẽ causaꝝ pri⁹ positaꝝ. Primo igit̃ si fuerit nocumẽtũ
ex parte malitie ↄplõnis calide vel frigide vel alteri⁹ vnde ledat̃
ↄtentiua vel expulsiua dicebat Auic. curet̃ curatõe malitie com
plexionis frigide cũ calidis. ⁊ si fuerit calor curet̃ cum oleis tem
peratis ⁊ frigidis ĩ quib⁹ ẽ lenificatio ⁊ mollificatio sicut ẽ oleũ
violatũ ⁊ oleũ de cucurbita permixtũ cuꝫ oleo anetino ⁊ camo/
melino sup. de his paꝝ sũptis nota signãter apposuit quedã ca
lida ꝓpter ↄfortare virtutẽ ipsi⁹ vesice: ⁊ ista possunt exterius
circa regionẽ vesice applicari ⁊ interius ĩmitti per siringã ⁊ per
clisteria: ⁊ ẽt ꝓportionabilia possunt per supius exhiberi vt ĩfra
magis videbit̃ vt cẽt potus succi portulace ⁊ cucurbite ⁊ citru/
li: ĩ cã calida ⁊ lac acetosuꝫ de quo extractũ ẽ butiꝝ ⁊ similia. Et
in frigida diuretica calida oĩa de quibus ĩfra erit sermo que ca
lefaciunt vesicã ⁊ ĩunctões ⁊ vaporatões ⁊ empla ex eis sicut ex
oleo nardino ⁊ costino. Et de heen singlr addit Aui. loco suo. ⁊
si fuerit illic siccitas ẽt administrẽtur tũc ⁊ olea mollificãtia ⁊ ci
bi humectãtes ⁊ regimẽ ↄualescẽtium ⁊ balneũ ⁊c. Et si fuerit
hũiditas in cã superflua qm̃ nũquã quasi reperit̃ ĩmãlis sꝫ ma/
terialis tantũ: ideo tunc adducet ad mollificationẽ vel spasmuꝫ
lacerti: ⁊ ita cura illius erit cura spasmi ⁊ mollificationis ordi/
nãdo dietã ⁊ cõfortãtia per superius sicut dictũ ẽ in cura para/
lesis ⁊ spasmi: ⁊ ẽplastret̃ loc⁹ vel epithimet̃ cuꝫ oleis calefacti/
uis ⁊ exiccatiuis ď quib⁹ lati⁹ dicet̃ ĩfra ĩ caplõ ď fluxu vrine. ⁊
specialiter dicit. A. si ꝑ superius exhibeatur fimi colũbini silue/
stris pondus. ʒ. vni⁹ cũ vrina pueri ꝓuocat. laudat etiã stercus
muris eiusdẽ põderis ĩ aqua decoctõis aneti. Et addit ꝙ ↄfert
ei pot⁹ balsami cũ aqua calida. Et si cã fuerit dislocatio vesi/
ce q̃ plerũqꝫ sequit̃ ꝑũtiaꝫ plurime humiditatis: curet̃ cũ eis cũ
quib⁹ curat̃ paralesis ⁊ mollificatio lacerti attractãdo tñ cũ ma
nib⁹ regionẽ vesice ĩunctis cũ oleis aromaticis ↄfortatiuis ⁊ in
clinãdo patientẽ in partem ↄtrariã parti in quã ĩclinat̃ vesica.

Et si cã fuerit casus aut ꝑcussio: fiat primo clistere lenitiuuꝫ:
deinde fiat flõmia basilice vt in reliqs ꝑcussionib⁹: deinde mol/
lificãtia ꝑpata ex statõe in tina. Dicebat Auic. sup. fomentatões
ẽt in hoc sunt ↄueniẽtes effundẽdo. s. aquã tepidã supra regio/
neꝫ vesice ⁊ fricãdo partes illas cum oleo cõi: postea ĩgeniari ꝙ
eger mingat ponẽdo se ad expssioneꝫ. Et addit Aui. ꝙ si emisse/
rit sanguinẽ plurimũ sup. vnde sequat̃ debilitas: tunc retinebis
euꝫ cũ trociscis de charabe qui artificiose fiunt cuꝫ oleo nucis
supple vt ĩ virtute olei cito ꝑueniant ad vesicaꝫ. Et si timeat̃ ꝙ
accidat ↄgelatio vel coagulatio sanguis: curet̃ cum eo qď dicet̃
statiꝫ in cã oppilãte ĩuiscata. Et de alijs cãis primitiuis: si cã
fuerit comestio reꝝ stipticaꝝ vel applicatio stipticoꝝ circa vesi/
cam vñ ↄstringant̃ orificia vasoꝝ: dicit Ras xº ↄtinentis: tunc
curat̃ ꝓ comestione reꝝ humidaꝝ ⁊ ꝓuocantiũ cuꝫ fortitudine
de quib⁹ dictũ est in capº litargie: ⁊ ẽt infra dicet̃ in enumera/
tione reꝝ ꝓuocantiũ. Et addit: ⁊ vnge vesicã ⁊ latera eius cuꝫ
oleo ruthe ⁊ oleo cucumeris asinini ⁊ similib⁹. Et si cã sumat̃
ex ꝑte virtutũ aĩaliuꝫ vt de debilitate sensus: tũc dicit Aui. cu
ret̃ pricipiũ. s. cerebrũ. Et si fuerit egritudo ꝓcedens a pricipio
sup. ex ꝑte neruoꝝ vel spũum cũ medicis hñtibus albezarat. i.
virtutẽ tyriacaleꝫ sicut sunt tyriaca metridatũ antiquata ⁊ ad/
ministrent̃ ĩunctões circa loca ⁊ iniectões in vesicã ↄuenientes
sicut oleũ sambucinũ ⁊ ď lilio ⁊ de balsamo ⁊ similia. Et de oleo
balsami dixit Ras 7º ↄtinentis: ⁊ ↄfert difficultati mingẽdi qď
clistere fiat ĩ veretro cũ oleo balsami. Et addit: dico hoc cõfert
speciei q̃ fit ex priuatõe sensus vesice ad modũ longe retẽtionis
vrine. Et qm̃ oleuꝫ balsami raro reperit̃ ⁊ est ĩ maxĩa charistia:
loco illi⁹ sumendũ est oleũ de terbẽtina qď ẽt maxĩe seruit in ca
su ⁊ ẽ mirabile. Propterea dicit Aui. ꝓpter raritatẽ olei balsa/
mi ⁊ oleũ balsami ⁊ olea q̃ sunt ei ↄparia: signãter dixit cõparia
ꝓpter oleũ de terbẽtina: q: vt volũt auctores multũ equiparat̃
oleo balsami. Qď si difficultas sumat̃ ex ꝑte cãruꝫ oppilãtiuꝫ:
prĩo si fuerit ex apãte in vesica vel in ꝑtib⁹ vicinis ponet̃ cura in
ferius loco suo vbi fit capm̃ spãle de hoc. Et si fuerit cã lapis
ĩ orificio versus collũ: tũc eleuatio pedũ ⁊ ↄquassatio erit ĩ casu
iuuãs vt dictũ est circa lrãm: vel ĩpositio siringe ſꝫ modũ vt di
cet̃ ĩfra ad ĩprimẽduꝫ lapideꝫ ĩ ↄcauitatẽ vesice. Qď si lapis eẽt
in vijs medijs supra vesicã vel in renib⁹ vel ĩ virga vel ẽt ĩ ↄca/
uo vesice. de his ponet̃ cura spãlis in capº sequenti. Et si cã
fuerit materia saniosa aut alias ĩuiscata ex flegmate viscoso vel
grossa: tunc oꝫ mũdificet̃ dicit Serap. cuꝫ reb⁹ q̃ aperiũt ⁊ ab/
stergunt cũ virtute sicut semĩe feniculi apij aniso spica ⁊ huius/
modi: ⁊ cũ aqua decoctõis petrosilij ⁊ dauci ⁊ similiũ. hoc tñ in
telligat̃ facta pri⁹ diuersiõe ꝑ vomitũ si ẽ possibilis fieri ⁊ euõne
⁊ clisterib⁹ in quib⁹ ĩtrat singulr bñdicta cũ decoctõibus reruꝫ
subtiliantiũ ⁊ incidentiũ vt cum decoctiõe folioꝝ raffani folio/
rum cauliuꝫ aneti calamẽti ⁊ similiũ: ĩmo ⁊ tina facta cuꝫ eis est
notabilis iuuamẽti. Et dicit Aui. loqndo de sanguĩe coagulato
⁊ qñqꝫ linit̃ sup. locus vesice cũ tyriaca ⁊ mastice ⁊ homorusia
ẽ cõfectio fortis posita 5º cañ. ⁊ diacurcuma. Et addit: ⁊ qñqꝫ
sunt necessarie embroce fortes accepte ex eis que sũt sicut pule/
giũ sinapis cũ fimo colũbino sup. decoctis in oleo sup. appro/
priato vt oleũ de amigdalis amaris vel de scorpionib⁹. Et nota
ex verbis Auic. ꝙ nõ iubet dari aliquid desuꝑ ĩ sanguĩe coagu/
lato sed laudat tantũmõ localia de lenitõib⁹ ⁊ embrocis ⁊ ẽpla/
stris de quib⁹ ẽ emplastrũ factum de oleo balsami aut oleo lilij
cũ semĩe dauci ⁊ raffani ⁊ bacis lauri cuꝫ farina ciceris nigri ⁊
similib⁹. ⁊ si misceant̃ cũ oximelle maxĩe iuuabũt: qm̃ vt supra
allegatũ ẽ de mente Serap. sic secaniabin cõfert q: acetũ ĩcidit
⁊ mel cũ sua caliditate dissoluit. ⁊ ita similiter si ponat̃ ĩ empla/
stris ideꝫ operat̃. furfur ẽt trituꝫ mixtũ cuꝫ oleo de lilio vel scor/
pionũ ⁊ suppositum ĩ cãu iuuat. Laudãt cõiter medici vt exhi/
beatur per superi⁹ de coagulo leporis cũ sirupo acetoso sed dꝫ
eẽ modice multũ quãtitatis vt supra declaraui in cura fluxuuꝫ:
sed melius ẽ eo vti ꝓ medicina locali miscẽdo cuꝫ oleis appro/
priatis. ⁊ in his ⁊ similibus cãis sepe ẽ necessaria iniectio intra
vesicã cum ĩstrumẽto de quo ĩfra dicet̃. Et si cã fuerit veru/
ca vel caro generata siue in poris vriti dib⁹ q̃ tñ caro suscipit cu/
rationẽ siue fuerit ĩ vijs post vesicã dicit Auic. cura ẽ cum tinis
mollificantib⁹ ⁊ cũ abstinẽtia ab acetosis ⁊ stipticis ⁊ fortasse ꝓ/
derit ⁊ fortasse nõ ꝓderit. Et Jhens Rasis ad eã que ẽ versus
collũ vesice vel ĩ via virge. xº. ↄtinẽtis dixit ꝙ facte a veruca
vel carne orta vel vlcere incarnato cura ẽ ꝓcedẽdo ad curã añ/
q̃ꝫ impleat̃ meat⁹ penit⁹ ⁊ ĩpone ĩstrumentũ vrinatiuũ ad exci/
tandũ ipsuꝫ. Nã ↄmouẽdo cũ instrumẽto ⁊ infũdẽdo medicias
dissolutiuas ⁊ exiccatiuas vt decoctõe origani cũ amomi pul/
uere vel ciperi ⁊ similiũ fortasse extenuabit̃ veruca vel caro ad/
dita: ⁊ in his semꝑ valẽt balnea mollificatiua. Et ad has cãs op
pilãtes Jhens dixit Rasis. xº. ↄtinẽtis de mẽte Judei non est
aliquid vtilius difficultati mingẽdi pila frequẽti. i. balneo cum
calefactõe humida ⁊ ĩunctõe cũ oleo. Addit: ĩpone de pilis cro/

cꝫ in veretro ⁊ ꝓuocabit vrinā. Addit: ⁊ si clisterizatū fuerit ve
retrū sup. imponēdo i vesicaꝫ cū oleo scorpionū ꝓuocabiꝶ inde
vrina. Et ista remedia ꝓpriꝰ valēt stante oppilatōe ab humore
grosso siue ēt sanguine inspissato. Et addit: dico vidi ī quoddaꝫ
loco: qm̄ si imponis pediculū foramini veretri statim ꝓuocabit
vrinā: aliqui ponunt pulicem: aliqui cimicē viuos: ⁊ talia iuuāt
ꝓpter hoc ꝙ suo motu ⁊ titillatōe ⁊ punctiōe stimulāt expulsi/
uaꝫ vesice: sicut ēt suppositoria stimulāt expulsiuā ītestinoꝝ po
sita in ano. Et addit de mēte libri absqꝫ auctore: quidā passus ē
difficultatē mingēdi qui nullū iuuamentū suscepit de aliq̄ me/
dicina vnde quidaꝫ teri fecit de cortice oui mūdificato de pelli/
culis bn̄. ʒ. j. sicut sunt texte ouorū extractis pullis cū tantūdeꝫ
zuccari admiscēdo ipꝫ dedit in potu cū modico vini vel alio ꝓ/
uocante ⁊ minxit statim. Et si fuerit cā vētositas oppilās: tūc
cura est cū exiccātibus ⁊ resoluētibꝰ ventositatē. ⁊ si fuerit pro/
pter cōitatem cā renuꝫ vel epatis vel intestinoꝝ vel dorsi: tunc
dicebat Aui. in facta vero cā renū ⁊ epatis ⁊ intestinoꝝ vel dor
si: opꝫ vt intēdaꝶ intētio illoꝝ membroꝝ. i. ad illa mēbra. sup. ꝑ
medicinas appropriatas illis mēbris: verbigratia: ī cōfortando
attractiuā renū si fuerit debilis cū calefaciētibꝰ ⁊ iuuantibꝰ ad
attractionē. Et si fuerit vitio epatis nō potētis sequestrare de/
bite vel debite expellere aquositatē ad renes recurraꝶ ad medi/
cinas epaticas dictas supius ī caplo idropisis. ⁊ ita si fuerit ex
dislocatiōe spōdilis recurraꝶ ad 22am tertij de cura gibbositatis
ad scripta ꝑ me ibidē. ⁊ si ex fecibꝰ duris ī intestinis vel apatibꝰ
ī eis recurraꝶ supra de colica ⁊ iliaca ī curis specialiuꝫ causaruꝫ
illaꝝ dispōnum. ⁊ ita si fuerint emoroide vel fuerint ragadie oc/
currantur cuꝫ medicinis ad eas de quibꝰ diceꝶ infra loco suo: qꝛ
tamē tales nocēt precipue ꝓpter dolorē. de hac dicebat Aui. fa
cta vero cā doloris ꝓhibentis curaꝶ cuꝫ administratōe stupefa
cientiū ⁊ iniectōe deinde cuꝫ descēsione vrine: ⁊ ī hoc valēt tro
cisci oppiati Rasꝭ xo ꝯtinētis ad strāguriaꝫ doloris siue sequaꝶ
cās dictas siue sequanꝶ vlcera siue adustionē vrine: quoꝝ pro/
prietas ē statim sedare dolorē fiunt vt infra. ℞. iusquiami al. ʒ.
j. oppij. ʒ. s. semis citruli ⁊ lactuce an̄. ʒ. iiij. semis portulace. ʒ.
iij. fiant trocisci cū aqua liquiritie. nā de his pōt exhiberi ꝑ su/
perius cū aqua liquiritie: ⁊ per inferiꝰ pōt īmitti per siringā: sꝫ
in modica dosi: ⁊ si cum his ponaꝶ aliquid a ꝓprietate valenti/
bus ꝓ cōfortatōe membri erit ꝯueniēs: de quibus dicit Aui. in
capo ꝓprio de cura difficultatis ex vesica danule exiccata ⁊ ite/
rum cancri marini adusti ⁊ vesica capreti a quibusdā ponitur ꝺ
ꝓprietate iuuantibꝰ: ita similiter dicaꝶ si fuerit vitio cerebri: cū
medicis cerebralibus dictis supra. Addit Aui. cōtinuādo textū
ꝙ sup. habita intentōe ad illa membra: tūc si curatio valet ī eis
bene est. ⁊ si non: non. i. si curatio non potest fieri in eis mem/
bris cōmunicātibꝰ nō valebit sup. neqꝫ ad remouendum diffi/
cultatem mingendi: ⁊ cum hoc sup. tunc est necessariuꝫ admin
strare mollificantia ex tinis emplastris ⁊ inunctōibus sup. loca/
libus: ⁊ necessaria est administratio diureticoꝝ sup. ꝑ supius ni
si ⁊ facit exceptionē singulareꝫ de qua ēt sup. dictum est. Nisi
timeaꝶ ꝙ ipsa sup. diuretica faciāt descēdere mām plurimā sup
ple magis oppilātē: quoniā illo casu vt ī corꝑe ipuro liꝫ balnea
temperata ⁊ iniectiones temperate possent offerri ꝯueniēter nō
tamen per superius debent offerri prouocātia fortia vt sepe fit
dando litontripon vel iustinuꝫ ⁊ similia. Et hec regula est ob/
seruanda non tantuꝫ in difficultate mingendi facta per cōmu/
nitateꝫ aliunde sed etiam in ea que fit per essentiale nocumen/
tum in vesica vel in vijs: imo etiam in corpore satis puro cum
exhibenꝶ illa diuretica fortia ꝑ sursum debemꝰ semꝑ cū eis cō/
tinuare diuersiones cū clisteribꝰ ⁊ fricatōibꝰ membroꝝ supioꝝ
⁊ interdū cum vomitu alias sepe deducunꝶ materie deorsum q̄
ad periculū adducūt quēadmodū ī colica a fece dura cum exhi/
bentur medicine solutiue laboriose desuꝑ. Et si cā difficulta/
tis fuerit ex ꝑte vrine. s. aut ex parte multitudīs eius: vt quia sit
retenta multo tēpore in vesica vt dicebatur supra: tunc eiꝰ cura
etiam est cum tinis mollificātibus ⁊ lenientibus factis ex semi/
ne lini ⁊ fenugreco arthemisia ficubus passis ⁊ carthamo: ⁊ fa/
ctis emplastris ex istis rebꝰ: deinde administreꝶ siringa ⁊ īmit/
tatur ī vesicaꝫ oleū de terbentina paꝝ: ⁊ exprimaꝶ leuiter supra
regionē vesice ⁊ cū conatu emittaꝶ vrina in balneo: si etiā fieret
suffumigatio cū pelle ericij dicit Auēzoar ī ꝓhemio theisir ī re/
tentione vrine dissoluit eaꝫ. Et si causa fuerit acuitas aut adu/
stio vrine: de hoc videbiꝶ latius īfra in capo proprio. sꝫ dicebat
Aui. in hoc capo cura ē cuꝫ equatiōe vrine sup. ī ꝯplexione eius
remittēdo acuitatē cū cibis ⁊ herbis sup. fridis ⁊ humidis. Ad/
dit: ⁊ est bonꝰ tex. in ista mā ⁊ ego practicaui eū in ardore vrine
⁊ fecit mihi honorē. dixit ⁊ qn̄qꝫ inijciunꝶ sup. ꝑ siringaꝫ gluti/
nationē facientia vt sup. sunt mucilagines fridoꝝ separantium
īter acuitatē vrine ⁊ nocumentū eiꝰ. i. cām nocumēti in meatu
sensibili. nā sup. ꝑ mucilagines fit quoddā cooperimētū ī mea/
tu sensibili ita vt vrina trāsiens ꝑ meatū nō imprimat īpressio/
nem nocentē in meatu: ⁊ hec sufficiāt quātuꝫ ad curaꝫ spālium
causaruꝫ. Jā superest qm̄ ī hoc capo maxime vt dictū ē sunt
necessarie tine ⁊ balnea ꝓ diuersis ītentionibꝰ: vt aliquādo ad
mitigandū dolorē: aliquotiēs ad molliendū mām indurataꝫ vel
coagulatā: aliquotiēs ad subtiliandū mām grossaꝫ ⁊ ad inciden
dum viscosaꝫ: ⁊ etiaꝫ aliquotiēs ad dilatādū meatꝰ ⁊ ad apien/
dum ⁊ ꝓuocandū cuꝫ extenuatiōe materie: ⁊ aliquotiēs ad rū/
pendum lapidē ⁊ minuēdū eū cuꝫ eductiōe: iccirco erit ꝯueniēs
ad doctrinā si in hac parte ponaꝶ vna tabula medicinaꝝ inten/
tiones has ꝯueniēter ꝯplentiū: eligendo magis electas ⁊ spāles
ad has intētōes nō enumerādo tamē hic medicias lapidis fran

gitiuas: qm̄ eas numerabo īfra in cao sequēti differētes ab his
que facilitāt exitum vrine ab alijs causis ꝓhibita vrina vel īpe/
dita. De mitigātibꝰ ergo dolorē ī primo cā calida sunt lenitiua
frīda: vt malua matres violaꝝ semina cucurbite melonū citruli
⁊ papaueris ⁊ ordeuꝫ ⁊ psiliuꝫ nō fractū iusquiamū ⁊ huiuōi
talia valent ī decoctiōe: ⁊ ī inunctōe valet oleū vio. ⁊ de nenufa
re ⁊ de papauere ⁊ lac muliebre cuꝫ modico olei camomellini: ⁊
si distempeꝶ cuꝫ cassiaꝶ. cū lacte est bonuꝫ mitigatiuū: ēt medu/
la panis īfusi in lacte cum modico croci: solatrū ēt in hac inten/
tione valet. In cā autē magis tꝑata vel frīda ad mollificatio/
nē valent decoctōes seminū lini fenugreci passulaꝝ ⁊ ēt folia al
tee ⁊ paritarie ⁊ corone regie ⁊ iteꝝ aqua: in qua decoquūꝶ na/
pi ⁊ caules ⁊ camomilla attriplex ⁊ ficus. nā habēt abstersioneꝫ
cū lenitōe ⁊ mel ⁊ zuccaꝝ. Et de oleis sunt oleū amigdalaꝝ dul
ciū ⁊ de sisamo ⁊ de oliuis bene maturis ⁊ pinguedo ⁊ asungia
porci iuuenis ⁊ medule ⁊ asungia cuniculi. imo dixit Gordoniꝰ
ꝙ asungia cuniculi ⁊ pellis eius si supra pectinē ⁊ virgā applicē
tur sup. tepida in oī cāu subueniūt vrinā ꝓuocādo. ⁊ idē opaꝶ
zirbus adipinus castrati vel capreti pinguis si calefiat ad ignem
vel īponaꝶ ī aqua tepida decoctōis altee ⁊ supponaꝶ calidus su
pra regionē vesice vt sepe suꝫ expertꝰ: ⁊ idē operaꝶ zirbus vitu/
li pinguis. Ex his possunt fieri tine īunctōes ⁊ emplastra vt
pꝫ. Et si mā fuerit magis frigida grossa ⁊ viscosa ad subtiliāduꝫ
⁊ incidendum ꝺ magis cōibus sūt feniculus petrosiliū apiū ar/
themisia. Et de fortioribus sunt orobū rutha spica: sꝫ spica cel/
tica est magis ꝓuocatiua: ꝭm Gal. 8o de simplicibus medicinis
ameos siseleos pulegiū calamētū millefoliū. Et de fortioribꝰ ēt
sunt iuniperus assaꝝ alleū domesticū ⁊ siluestre ⁊ silr porri do/
mestici ⁊ fortiꝰ porrū siluestre. ⁊ raffani: habēt magnā intētionē
ī hoc caplo. Camedreos camepiteos myrrha acorus ⁊ fortior est
rubea tinctoꝝ. nā adeo fortis ē vt faciat mingere sanguinem ⁊
laurus ⁊ grana eius ⁊ maiorana ⁊ cicuta ēt stercus columboꝝ.
Et tandē de fortissimis sunt cātarides. naꝫ de eis dixit Rasis
xo cōtinētis: Cātarides ponunꝶ cū medicinis que ꝓuocāt vri/
nam ad faciendū velocē dissolutionē ī difficultate mingendi. sa
uinia ēt ē de maxime ꝓuocātibꝰ. imo de ea dixit Gal. ꝙ ꝓuo/
cat vrinā plusquā alia medicamina. Et istis ꝯueniēter vti possu
mus ī fomentationibꝰ ⁊ balneis vn̄ posset fieri balneū vel tinaꝫ
ad sessionē ad hanc intentionē ⁊ erit mollificatiua subtiliatiua ī/
cisiua ⁊ aperitiua fiat vt infra. ℞. arthemisie camomille malua/
uisci cauliuꝫ an̄. M. ij. sinsibri apij assari an̄. M. j. sauine ozimi
folioꝝ latoꝝ seis anisi dauci ameos an̄. M. s. oīa decoquātur ī
aqua debite quātitatis: ⁊ ea tepefacta in eis sedeat patiēs ⁊ de
fece reꝝ fiat emplm supra pectinē. ⁊ ex his ⁊ ex alijs superiꝰ scri
ptis addendo vel diminuēdo potes facere decoctōes ⁊ fomēta/
tiones ꝭꝫ necessitates vrinādi. Et si timueris nimiā dissolutōeꝫ
⁊ ꝯuersionē māe ad mēbra lesa potes apponere ad refrāgendum
cū ꝯfortatōe quasdā medicias nō excessiue caliditatis: imo q̄dā
eaꝝ ad friduꝫ declināt. ⁊ si in eis sit ꝓprietas mingendi facere
de quibus sunt absinthiū ⁊ portulaca ⁊ fumusterre erit meliꝰ.
Nam in his vt scribiꝶ decimo continētis stat specialitas ad fa/
cienduꝫ mingere. Posseꝫ hic multiplicare medicinas diuer
sas ad has ītentōes collectas maxime ex libris simpliciū Gal.
⁊ Diascoridis. sed iste sufficiāt vt electiores ad faciēdum deco/
ctōes ⁊ balnea ⁊ huiusmodi. Sꝫ ad ꝑfectioreꝫ doctrinā ꝯuenit
ponere quasdaꝫ medicias cibales q̄ magis per superiꝰ offerunꝶ
de quibꝰ sūt amigdale ⁊ dulces ⁊ amare: sꝫ fortiores sūt amare
pince fistici semīa minora frīda in cā calida: ⁊ calida in frīda lac
muliebre de quo poniꝶ decio ꝯtinētis ꝙ potio talis lactis dissol
uit difficultatē mīgendi ⁊ ꝓuocat vrinā abūdāteꝫ. Butiꝝ etiā
coctū ꝓuocat vrinā ⁊ adeps pulloꝝ colūboꝝ ⁊ rape ꝺcocte sub
cineribꝰ ⁊ mel ⁊ citoniū de mente Diasco. ⁊ maxie ꝯdituꝫ cum
melle ꝓuocat: ⁊ brodiuꝫ ciceꝝ rubeoꝝ ⁊ faseoloꝝ rubeoꝝ maxi
me sunt de ꝓuocantibꝰ. Et de spēbus ad saporamētū vel cōdi
mentū ad hāc ītentōeꝫ sunt cortices cassieli. cinamomuꝫ carpo
balsamū piper cardamomū cubebe. De mēte Gal. enula singu
lariter ⁊ ꝑcipue magis valet ī disuria ⁊ in īuolūtario exitu vrine
guttatiꝫ qn̄ eius cā est paralesis musculi vesice: nā calefacit ⁊ cō
fortat neruū vesice. vn̄ metro diciꝶ: qui assuete vtiꝶ enula nō in
diget vt mingat omī hora. ⁊ rosmarinꝰ ⁊ radix eiꝰ puluerizata
sūpta cuꝫ vino multū ꝓuocāt: ⁊ ita posset cū alijs saporamētis
misceri ⁊ crocus. ⁊ si ex istis cū oximelle fiat saporamētū nō di/
scōueniret in ꝓstratōe appetitꝰ taliter patiētiū. Sed de magis
medicinalibꝰ ꝑ superiꝰ est singulr spica indica ⁊ ciperi ⁊ myrrha
si sumaꝶ. ʒ. alterius istoꝝ cum aqua decoctōis maiorane pluri/
mū ꝯfert difficultati mingēdi. ⁊ rubea tinctoꝝ ⁊ decoctio eiꝰ vt
dictū est supra est fortioris effectꝰ. Et quidā dicūt ꝙ vinū deco
ctōis alleoꝝ bibitū multū iuuat: ⁊ ideꝫ operanꝶ senatōes cocti
cuꝫ lardone ⁊ comesti: similr ⁊ puluis maxillaꝝ lucioꝝ salsoruꝫ
subtilissimꝰ bibitus cū vino calido vt diciꝶ ē mirabilis effectꝰ.
Idē dicit thesaurus paupeꝝ qꝺ vinū decoctōis siringoꝝ cū
zuccaro datū potui cito sanat ⁊ est secretū. Itē ꝙ apponere gal
banū supra ventrē ⁊ sub vmbilico statiꝫ mingere facit ⁊ certuꝫ
est. Itē ponit vnū mirabile qꝺ nō pōt reduci in manifestā cām
⁊ ponit verba eius dicit sic: Itē audiuimꝰ mirabile experimētū
carens rōne manifesta mingat patiens semꝑ qn̄ mingere vult ⁊
sup. pōt tribus diebꝰ suꝑ vrticas maiores q̄ semina ferāt dixit
vrtica siccabiꝶ ⁊ patiens liberabiꝶ. Addit: ideo hoc pono qꝛ se/
pissime ꝓbatū inueni. ⁊ ista sufficiāt quātuꝫ ad hanc ītentionē
ꝓpter nō multiplicare verba: qm̄ īfra ēt cuꝫ enumerabunꝶ me/
dicine frāgitiue lapidis: qꝛ q̄si ille oēs valēt in difficultate vri/
ne: habebiꝶ ibi amplior copia istaruꝫ medicinaꝝ. Postremo

succedit vt declaret modus siringādi: qm̄ in hoc capº in mul/
tis cāis ē necessaria siringa: vt supra visum ē. nam aliquotiens
ē necessaria ad deponēdū lapidē ex collo vesice in ipsaz vesicam
vel ad remouendū sanguinē coagulatū vel mām inspissataz ī il/
lis vijs: ꝛ aliquotiēs fit necessaria ad clisterizandū: ꝛ ad aliquid
ponendū in vesicaz de medicinalib⁹: ꝛ aliquotiēs ad extrahēdū
aquositatē vrinalē p̄ modū ne det vacuū. ꝛ tandē qñ nullo inge
nio medicinali pōt educi vrina ad effugiendū ꝓximā mortē: oz
declarare modū cirugicū ad educendū vrinā cū pforatiōe: pri⁹
tamē est ponēdus modus ad facilitandū exitū vrine stāte lapide
oppilāte sine impositiōe siringe vltra quassationē dictaz supra:
qm̄ siringa nō imponit nisi cū difficultate grādi: quē ēt moduz
posuit Ras. xº. ɔtinētis ī fine de mēte Antilis dicit sic: forma
que fieri dz ad emittendū vrinā de nefretico: patiēs debz sede/
re super genua appropinquādo ea ad pectus ꝛ restringēdo mē/
bra scilz p̄tem coꝝ ad p̄tez. Addit: ꝛ quidaz ponūt digitū ī ano
ꝛ remouēt lapidē de collo vesice: ꝛ alij ponūt ipoꝝ man⁹ sub ip/
sorum genib⁹ appropinquātes ea ad pect⁹ faciēdo alias formas
quibus ipoꝝ nā vrinā trāsmittit. Addit: ꝛ oēs forme debēt fie/
ri ad remouendū lapidez de collo vesice. ꝛ qñ iste modus nō suf
ficiat vel ꝓpter aliquaz cām a lapide impediat exitus vrine vñ
sit necessaria siringa vel sit necessaria ꝓpter aliquaz cāz de pau
lo antedictis: tunc oz disponi corpus ḟm vnū quēdaz situz ad ī/
ponēduz faciliter siringā vt subintret in collū ꝛ tandē in vesicā
qm̄ difficulter fit illi⁹ impositio ꝓpter anfractuositates ī diuer
sum situm colli a rectitudine virge in viris: iō ingeniati sūt an/
tiqui de mō speciali situādi corp⁹ ad p̄pandū ipm̄: vt mō pos/
sibili imponat instrumentū vrinatiuū sine nocumēto: ꝛ vt p̄ue/
niat vsqz ad vesicā vt dictū est. Nam hoc vt scribit in pricipio
īterioꝝ cognitio anothomie p̄cedens nō minoris ē vtilitatis q̄z
sciētia agēdi ꝛ iuuādi: ꝛ nō tm̄ sūt imaginati de mō situādi cor/
pus patiētis: sz etiaz ad informandū īstrumentū tale dictū alca
tie ab antiquis. Et Gal. primo interioꝝ appellauit ipm̄ īstrumē
tum argaliā qd idem ē q siringa de quo lz aliqua dicta sint su/
pra in expositōe textus cū ibi ordinat siringa ꝛ ad impellendū la
pidem ꝛ ad clisterizandū aquā cineris ī vesicā. tamē hic ad cla/
riorem doctrinā opz speciali⁹ manifestare que dicta sunt a. R.
loco allegato. xº. ɔtinētis de mente Antilis de forma instrumē/
ti: quē etiaz modū accepit Aui. in capº rememoratōis reꝝ min/
gere facientiū cōserentium in plurib⁹ modis: prius tamē pone/
mus modū situādi corpus ad īpositionē dicte siringe. Dixit er/
go Ras loco allegato: sedeat patiēs super īstrumentū acutum
super radicē caude eius: signāter dixit acutū ꝛ nō cōcauum: vt
maior fiat ɔpressio insursum p̄tiū ani vel colli vesice. Et dicebat
Aui. ɔprimat anū ꝛ sustentet retro ne cadat ꝛ eleuet genua sua
parum vsqz supra inguina remouēdo vnū ab alio. Addebat. A.
ꝛ bene precedente balneatōe cuz tinis mollificātib⁹ ꝛ ipi⁹ ēpla/
stratione cū vnguētis ꝛ ēplastris mollificantib⁹. Nā dixit Ra
sis: quādo sedebit super os dorsi ei⁹ adequabit magis foramen
vesice q̄z esse pōt: deinde accipiat īstrumentū vrinatiuū de quo
statim prius illinitū cū oleis ꝓportiōalib⁹ ītentioni nostre vt in
fractione lapidis sup. cum oleo de lilio vel aliquo simili ꝛ ī acui/
tate vrine ꝛ vlcerib⁹ vel similib⁹ mitigādo dolorē cū mucilagie
draganti vel psilij ꝛ imponat ad inferi⁹ veretri: ꝛ hoc fiat ḟm fa
cilitatem ꝛ tarditatē nō cū dolore. Dicit Aui. ꝛ cuz peruenit
ī ipa quātitas sicut medietas virge: dicit Auic. p̄cipet. s. virga
equalis sicut stās. i. ad rectitudinē cū declaratōe ad sumenduz.
Et dicebat Rasis: ꝛ qñ applicabit ad īferius veretri sup. siriga
erigendū est sup. veretrū ꝛ declinandū ē ad vmbilicū. naz sup.
ḟm istuz modū p̄paret corp⁹ vt subintret siringa sup. in collum
vesice: ꝛ tunc impellat paulatim quātitate vni⁹ nodi aut duoꝝ
nodoꝝ quādo ē creditū q siringa subintrauerit colluz vesice. ꝛ
cum p̄uenerit ad vacuitatē vesice dicit Auic. tunc sedatur cum
ea dolor aut minorat aut sentit sup. īfirmus q eius penetratio
iam peruenit ad mouendū aliquid: ꝛ est penetratio sensata: po/
stea conuertatur ꝛ declinet veretrum ad inferius ad suā dispo/
sitionē primā in p̄paratiōe sua aut vehemētius īferi⁹ dicebat
Auic. Et ī hoc semp̄ debes sequi leuē accessum ꝛ modicū dolo/
rem: qm̄ hoc significat supra bonū ꝓcessuz dicebat. R. Cuz er
go feceris id ꝛ sentit q applicauerit siringa ad spaciositatē loci
idest concauitatez vesice: tunc ēt dicit. A. extrahe aliquid si vis
sup. vrinā vel aliud sup. cum ē intētio ad trahendū extra cū in/
strumento ꝓportionato ad id ꝛ impelle aliquid p̄ clistere si vis
idest per siringā ad modū clisteris si vis īpellere id sup. ī vesicaz
ḟm diuersaz dispōnez instrumētoꝝ ad hos fines seruiētiuz de
quibus īmediate post dicet: forma igit instrumēti vt supradcm̄
ē circa lrām dz eē ex leuioribus corporib⁹ que sint susceptibilia
flexionis vt torqueātur ꝛ īuoluātur ad formā foramis ꝛ veretri
ꝛ colli vesice vt imponat sine dolore quātuz possibile ē. Vñ dice
bat Rasis loco allegato q instrumētū vrinatiuū multotiēs in/
fert vlceratōes ꝛ dolores. Et ꝓinde addit de mente Antilis q
opus ē vt aptet ꝓ qualibet etate ꝛ forma corpoꝝ patientiū in/
strumentū vrinatiuū iuxta moduz ipsius. Idcirco antiq sunt
imaginati facere talia instrumēta qñqz de corijs aīaliuz mari/
nātiū: qñqz de corijs aīaliū siluestriū cū certo mō p̄patōis. Nā
reuoluūtur sumēdo ex his quātitatez sufficientē ad formaz ca/
nule longe vel siringe ꝛ ɔglutinātur glutine casei. Et dicebat
Auic. aut cū multitudine liquefactōis ꝛ fusionis ꝛ ꝓiectōis san
guinis ircini super ipsuz. Et hec fuit multū singularis ɔsidera/
tio: nō tm̄ ī cōsolidādo ꝛ firmādo huiusmodi coria vt ex eis fiāt
instrumēta talia: sed ēt si fiant talia īstrumēta ex plumbo vel sta/
gno vel ex argēto que sunt metalla plicabilia possūt ɔsolidari ꝛ
stringi cū effusiōe sanguīs irci liquefacti super ea. Nā dicebat
Auic. ponēdo iuuamētū cōsolidatōis cum tali sanguine: Irci/
nus eīm sanguis ē fortis in his capitulis ꝛ cū hoc stringit plum
buz: ꝛ opz vt sit caput eius instrumēti duꝝ magis q̄z alie p̄tes ꝛ
rotundū: tñ lene ꝛ planū vt dicebat Rasis de mente sua hūs fo
ramina in laterib⁹ parua ꝛ multa ita vt subintret ī aliqd eorum
aliquid arene aut sanguīs supple coagulati cū īmittit ad vesicā
aut humores grossi. Sit ēt habilitas ad penetrādū id qd iniicit
per instrumētū per alia foramina aliqd attrahēdū de vrina si est
indigētia attractōis ita vt sit penetratio per ista foramina possi/
bilis sine eius qd īmittit ad vesicā siue ēt vrine cū attrahit per
siringā. bonū ē tamē vt dicta foramina sint parua in quib⁹ nō
possit egredi sanguis coagulat⁹ neqz sanies ex p̄uitate ipsoꝝ. ꝛ
si pur oppilarent aliqua foramina ꝓpter aliquā māz vel sangui
nis coagulati vel saniei dicebat Rasis: in canula īstrumēti ha/
beat acuz ingredientē siue sup. stiluz subtilē peruenientē vsqz ad
extremū ꝛ moueat circa illa foramina: ꝛ lz nō penetret tñ expel
let id ꝛ remouebit. Et ḟm istū modū non egebit medicus extra/
ctione instrumēti ꝛ ītromissiōe frequenti. ꝛ quoniā vt supra di/
ctum ē tale instrumentuz aliquotiēs p̄parat ad clisterizanduz
aliquid intra vesicam: ꝛ quādoqz p̄paratur ad extrahendum
vrinā cum eo ḟm diuersas intentiones oportet variari instru/
menta. Nā si sit ītentio ad clisterizāduz ꝛ aliquid īponēduz: oz
q circa extremitatē aliquā eligat aliquid qd est sicut media ve/
sica ita q extremū illud instri sit magis dilatatū ꝛ eidez fortiter
alligatū vel coriū subtile sicut fit in clisterib⁹ cōibus: deinde in/
fundat in illud medicamē ꝛ īpellat ḟm q īpellitur enema vt di/
cebat Aui. Et in hoc ne subītret aer pōt formari instrm̄ vel cli/
stere electū ḟm modū positū supra in caplo de colica. ad illū lo/
cuz recurre. Si vero ītentio sit ad attrahēdū cum eo vrinaz:
tūc oz disponi instrm̄ ad attrahēduz ipsaz ne detur vacuum. s.
īponēdo ī extremitate stili ɔtenti in cānula lanaz vel aliquā aliā
rem taliter adherētem in totū adequatā capacitati cānule sicut
ꝓprie fit ī squitarolis: deinde extrahat illa res cū stilo q̄si violē
ter p̄ ipsaz cānā. nā d necessitate tūc extrahet vrina post ipaz.
Nā cuz extrahit ꝛ aeri nō ē introit⁹: oz necessario vt extrahat
vrina aut aliud. Et in hoc fiūt diuersa īgenia de quib⁹ quedaz
posuit Ras xº. ɔtinētis loco allegato: ꝛ ipz sequut⁹ ē Aui. quasi
ad vnguē. sed modus posit⁹ hic videt satis clarus. Et hec quā/
tuz ad figurā instroꝝ ꝛ moduz siringādi sint sufficiēter dicta.

Succedit mō ꝛ vltimo ponere curā per cirugiā in cāu despe
rato: vt qñ nec cū medicis nec cum his ingenijs pōt educi vrina
vt verbigrā si eēt apa ī collo vesice vel lapis vel porus de carne
adequate oppilās ꝛ nō posset remoueri: tūc ponā curaz ꝛ verba
Rasis loco allegato dixit sic: q si vehemens fuerit negociū su/
per patiētē ꝛ ꝓpinquus fuerit perditōi ꝛ ī timore fuerit ne au/
geat instrumētū vrinatiuū dolorē: scinde modice iuxta darc. i.
colluz vesice in latere eius ꝛ īpone in eā canulā ad emittendum
vrinā ꝛ sup. per eā canulā fiat eductio vrine ḟm necessitatez. Et
d hoc dicebat. A. ī cura lapidis vesice ꝛ pōt trahi ad oēz cāz op
pilantē p̄ter lapidē. ꝛ qñ vrine sit difficultas ꝛ retinet cā lapi/
dis vesice aut sup. ꝓpter aliā cām ꝛ non ē semita ad scindendū
sup. ad extrahēdū lapidē ꝓpter aliquid qd ꝓhibet aut ꝓpter ti
morē tūc d hominib⁹ ē aliquis ꝛ sup. fuit Guiserapion vt poni/
tur decimo ɔtinētis loco allegato: Qui īgeniat ꝛ ī eo sup. loco
qd ē inter anū ꝛ testiculos scissurā efficit paruā ꝛ ponit in eam
canulā vt egrediat sup. vrina. Addit Auic. qui cognoscit ano/
thomiā vesice ꝛ cognoscit locū colli eius cui ɔtinuāt vasa sper/
matis ꝛ cognoscit locū artarie ꝛ locum carnosuz vesice expedit
sup. vt caueat id qd opz ipsuz cauere q̄re nō accidat nocumētū
ī gñatōe sup. p̄ īcisionē aut fluxus sanguinis aut fistula que non
ɔsolidat. Et addit p̄parādo corp⁹ ante istā scissionē fiēdā ꝛ opz
vt euaporet intestina ꝛ vesicā añ id resupin⁹ sup. euaporādo lo/
cum dictum cum decoctione altee ꝛ camomille ꝛ similibus ipso
resupinato. ꝛ dicebat Ras de mēte Guiserapiōis sup. si gene/
raret fistula p̄ incisionē: qd peius erit ē q nō cōsolidabit: ꝛ hoc
minus peius erit in salute patiētis ī perditione eius. i. sup. quā
sit perditio ꝛ mors ipius patiētis. ꝛ sic cū dei laude sit finis hui⁹
capituli satis gñalis vtiliter seruiētis ad alia capitula.

Caplm 14m de lapide renum ꝛ vesice.

c

Um eger virgā sepe fricat ꝛ manu tractat ipsa
quoqz frequenter erigit ꝛ subtiliat ꝛ vrina in/
difficiliter ꝛ cū dolore egredit ī qua egritudine
fortasse ꝛ longaon exit: lapis in vesica eē signi/
ficat. Si aūt eger cū difficultate mingēdi sentit
vehemētez dolorē in renib⁹ ꝛ in īguinib⁹ ꝛ nauseaz ꝛ ventris
ɔstrictōez in renib⁹: lapis eē monstrat. Lapidi vero qui ē
in vesica ɔfectio hec vtilis existit ꝛ ē optima ad frāgendū lapi
dez cū fuerit vetust⁹. Ego quoqz iā fregi cū eo magnū lapidē
in minori spacio q̄z. xl. dieꝝ: qd. ℞. carpobalsami seis raffa/
ni se. olixatri cortic. radicis oppoponaci: corticū radicū cappa
ris amigdalaꝝ amaraꝝ dāpno cochie squinānti ciperi spice ide
cassieligneе saculo cōdrion barmel gentiane aristol. ro. assari
cordumeni armoniaci serapini bdelij piperis acori añ. gūme
dissolute sufficiēti balsamo malaxent ꝛ ex eis alie species cō/
spergant ex quib⁹ īforment pillule ꝛ sumant ex eis inde. ʒ. j.
cum

cū apozimate de ſeminibꝰ. Qn̄qꝫ ſeptima pars vnius. ʒ. de ci
nere ſcorpionū cū eis daṫ. Cinis vero de ſcorpionibꝰ hoc mō
fit: ſcorpiones ſumanṫ ⁊ in ollaꝫ nouā poſiti os hn̄teꝫ oppila
tuꝫ ſuper laterculū in furno mittanṫ in quo nō ſit nimius ca/
lor neqꝫ vehemens ⁊ ſint in. vj. horaꝝ ſpacio: deinde extracti
puluerizenṫ ⁊ reponanṫ. Eger vero nutriaṫ ex aqua ciceris ⁊
calagie ⁊ mutagenat: ⁊ abſtineat a lacte ⁊ caſeo ⁊ ab alijs nu/
trīentibꝰ groſſis: ⁊ ingrediaṫ tinā vbi ſit aqua in qua cocta ſint
folia cauliū ⁊ ſulla barēgerieſ ⁊ mētaſtrū ⁊ fimus colūbinus ⁊
medulla croci hortulani. Femur ēt ſepe inungaṫ ex oleo ſcor/
pionis ⁊ imittaṫ virge: qd̓. ℞. ariſtol. ro. gētiane ciperi cortic.
radic. capparis an̄. ℥. j. hec oīa in lib. j. olei de amigdalis ama
ris poſita ad ſolē ꝑ hebdomodā vnā dimittanṫ ⁊ coleṅṫ ⁊ ꝓ
vnaquaqꝫ lib. ex eo adiunganṫ ei ſcorpiones. x. ⁊ totū in vas
cuius os oppilatū fuerit miſſum ad ſoleꝫ ꝑ duas ſeptimanas
moreṫ deinde colatū reponaṫ. Eſt eniꝫ optimū ⁊ mirabile de
quo guttatiꝫ quotidie ī virga mittēdum eſt poſtq̄ꝫ eger egre/
diṫ de tina. Qd̓ ſi lapis magnꝰ fuerit nō īueniṫ aliud remediū
niſi vt cū inciſiōe extrahaṫ. de hoc tn̄ loqui huiꝰ noſtri libri mo
duꝫ excedit. Cū autē in renibꝰ fuerit lapis: eger frequēter
ingrediaṫ balneū: Et renes ⁊ ilia ex oleis iungāṫ: ⁊ ea que ca
lefaciūt locū deſuꝑ cū pāno ponanṫ: vt ſunt ea que noīauimꝰ.
In potu quoqꝫ ſumanṫ ea que lapideꝫ frangūt. Si aūt la
pis ceciderit ⁊ ī virga obſtaculū fecerit: aqua calida ab alto di
ſtillādo ei ſuꝑfundaṫ donec rubere videaṫ: deinde oleū tepi/
duꝫ guttatiꝫ ſuꝑijciaṫ. ⁊ ſi neceſſe fuerit ſugaṫ ⁊ ex hoc moue/
biṫ labis ⁊ exibit. Qd̓ ſi magnꝰ ⁊ angulosus fuerit neceſſe eſt
vt virga inferius incidaṫ ⁊ extrahatur.

c Um eger virgaꝫ ſepe fricat.

Iſtud ē caplm̄ de lapide exiſtente in veſica ⁊ in
renibus ⁊ partibus eis adiacentibꝰ qd̓ ſic ꝯti/
nuaṫ ad precedēs. Nā poſtquā ī precedēti caᵒ
de nocumentis mingēdi gn̄aliter eſt determi/
natū ⁊ de diuerſis ⁊ varijs cāis dicti nocumē/
ti ſiue difficultatis mingēdi. ⁊ qm̄ īter eas cās vna ſingularis
fuit pn̄tia lapidis ī veſica vel in vijs medijs inter renes ⁊ veſicā
vel ītra ipſos renes vel in collo veſice vel in via virge ī viris vt
ſupra viſum ē: Fuit igiṫ ꝯueniēs facere caplm̄ ſpāle de cura la/
pidis renū ⁊ veſice vel exn̄tis ī alijs mēbris vicinātibꝰ eis: q2 tn̄
generatio lapidis maxīe fit in renibus ⁊ veſica ⁊ nō ſic ī vijs ad/
iacētibus vt īfra latius videbiṫ loco ſuo. Jccirco recte ꝓpriꝰ in/
titulatur hoc caplm̄ de lapide renuꝫ vel veſice q̄ꝫ de lapide in
alijs vijs vicinis ꝯſtituto. Et ex hoc pꝫ qꝫ lꝫ ī alijs mēbris q̄ꝫ
in renibus vel veſica poſſit lapis generari vt ī īteſtinis aliquo/
tiēs vt ego vidi ī Papia ī muliere que paſſa ē colicā: ⁊ tandem
facta ē ſana poſt emiſſionē octo vel decē lapidū groſſoꝝ ad nu/
cis quātitateꝫ groſſe ⁊ duroꝝ facientiū ſonū acutū in ꝓiectiōe
eoꝝ in terra. Et Auēzo. refert de lapide gn̄ato ſub lingua caplo
de nocumētis renū ad principiū. Et Gal. 4ᵒ interioꝝ capitulo
vltimo verſus finē mētionē fecit d̓ lapide gn̄ato ī pulmone: etiā
retulit mihi ſocius fide dignus ſe vidiſſe lapidē generatū circa
carūculas māmillares ad quātitatē pinee maioris expulſum ꝑ
nareꝫ ⁊ duriſſimū: q2 tn̄ raro fit in alijs mēbris a renibꝰ ⁊ veſi/
ca lapidis generatio. ēt quoniā lapides ī renibus vel veſica ge/
nerati vt ſepe ſolent adducere maxīa nocumēta ⁊ maxīe vrinan
di difficultatē de qua ī ſuperiori caplo dictum ē: Jccirco Raſ
hic vt alij cōiter fecit ſpeciale caplm̄ de lapide ꝯhēdo ad lapideꝫ
veſice ⁊ renū: ⁊ ſic pꝫ recta ꝯtinuatio cū ꝑcedenti. Diuidiṫ au
teꝫ p̄ſens capm prima diuiſione ī tres ꝑtes. Nā primo ponit ſi/
gna lapidis veſice ⁊ renū. 2ᵒ ponit curā vtroꝝq̄ꝫ ꝑ diuerſa in/
genia medicinalia. Et 3ᵒ ponit curā lapidis qui deſcēdit ad ve/
ſicā: prius poſtea lapidis eiuſdē exn̄tis vltra veſicā in via media
ſcꝫ ī virga. 2ᵃ ibi: Lapidi vero qui ē in veſica ⁊c. 3ᵃ ibi ad finem
capituli: Si aūt lapis in veſicā ceciderit ⁊c. Prima ēt in duas.
Nā pmᵒ ponit ſigna lapidis veſice ſiue ī veſica generati. 2ᵒ po
nit ſigna lapidis renuꝫ ſiue in renibꝰ exn̄tis. 2ᵃ ibi: Si aūt eger
ſentit cuꝫ difficultate migēdi ⁊c. De prima parte dicit: Cum
eger virgā ſepe fricat ⁊ manu tractat ⁊ eſt pm ſignū: ipſa quoq̄ꝫ
frequēter erigiṫ: ⁊ eſt 2m ⁊ ſubtiliaṫ ⁊ vrina difficulter ⁊ cū do/
lore egrediṫ: ⁊ eſt 3m ſignū: ī q̄ egritudīe longaoncon. i. extremi
tas īteſtini recti fortaſſe qn̄q̄ꝫ exit ſup. facta forti ꝯpreſſiōe ⁊ co/
natu ī emittēdo lapidē eē ī veſica ſignificaṫ. Pro ītellectu hu
ius ꝑtis pᵒ ē ſciēdū qꝫ via ſitꝰ mēbroꝝ deſcēdēdo priꝰ occurrūt
renes q̄ꝫ veſica: ⁊ ſic prius determinādū eſſet de lapide renū q̄ꝫ
veſice: tn̄ q2 ad nocumētū mingendi de quo dicebaṫ ī caplo ſu/
periore magis facit vtplurimū lapis veſice q̄ꝫ lapis renū: īmo la
pis veſice aliqn̄ facit integrā retentionē vrine: vt qn̄ lapis ꝑuus
īgrediṫ collū veſice ⁊ adequaṫ ei ⁊ n̄ ad tātā difficultatē adducit
lapis renū: q2 cū lapide renū q̄ſi ſemꝑ emittiṫ notabilis q̄ꝫtitas
aquoſitatis vrinalis ad veſicā ꝑꝑ cās que magis infra loco ſuo
declarabunṫ. Jccirco cū nō ē tunc nocumentū in veſica eēntia/
le libere ſatis emittiṫ vrina. Jō Raſis ī hoc textu intēdēs po
nere vnā de cāis nocumēti vrinādi vt preſentiā lapidis in vijs
vrine prius determinauit de lapide veſice ponēdo eius ſigna ⁊
ꝯn̄ter de lapide renū. Scdo aduertēdū ſpāliꝰ ꝓ declaratōe ſi/
gnoꝝ qꝫ ſtante lapide ī veſica fit eius reuolutio per ꝯcauitatē ve
ſice ſm diuerſuꝫ motū factū ī hoīe patiēte cōmunicatū veſice ⁊
ꝯn̄ter fit agitatio ī mā mucilaginoſa cōnāli veſice vel alias flu/
xa ad ipſaꝫ veſicā aliqualr̄ nitroſa ⁊ acuta facta per ꝯmixtioneꝫ
aquoſitatis vrinalis ſalſe ⁊ nitroſe exiſtētis. ⁊ idē fit eleuatio va
poꝝ acutoꝝ peruenientiū via vicinitatis ad virgā ībibitoꝝ in po
ris eius quibus mediātibus fit quidā pruritꝰ ⁊ titilatio ī mēbro
⁊ ꝓinde incitaṫ patiēs ad attractionē mēbri ⁊ fricationē eiꝰ ⁊ ꝓ/
inde ēt ad membrū per calefactionē acquiſitā in mēbro ꝑ attra/
ctionē ⁊ motū fit ꝯuerſio vapoꝝ ⁊ ventoſitatū ad ipſuꝫ: vnde fit
ipſius extenſio ⁊ elongatio. ⁊ ita ad iſtū ſenſuꝫ ſubtiliatur quaſi
eēt paratus ad coituꝫ: q2 tamē nō ſubeſt mā ſpermatica nec ima
ginatio ad actuꝫ cocundi vt ſupponiṫ poſt modicū tempꝰ facta
reſolutione illoꝝ vapoꝝ in cōtinēti detumeſcit mēbruꝫ ⁊ ſic pa
tent prima duo ſigna. Dicebat 3ᵒ qꝫ vrina difficulter ⁊ cum
dolore egrediṫ. Nā primo ſtat ibi quaſi cōtinuꝰ dolor ex preſen
tia lapidis grauitātis ſupra membrum doloroſum pāniculare ⁊
neruoſum ⁊ ēt īceſſu ⁊ motu lapidis ꝑ eaꝫ ſepe radendo de ſub/
ſtantia adherēte veſice fit dolor. difficultaṫ ēt exitus vrine pmᵒ
q2 ſepe ꝑuenit lapis ad orificiū colli vn̄ difficultaṫ exitꝰ eiꝰ. ſcdo.
difficulter emittiṫ vrina: q2 cuꝫ aliquali dolore ⁊ vehemēti co/
natu ad emiſſionē ꝓpter cōtinuā incitationē in virtute facta ad
expellendū: nō tantū vrinā ſꝫ ēt lapideꝫ nocentē. Et proinde
dicebat Auic. ⁊ quotiēs cūatur ex vrina quā mingit deſiderat
mingere ſtatim ⁊ agēs id. i. deſideriū mingendi poſtquā minxit
vrinā eſt lapis expellēs. i. per quē nitiṫ nā ad expulſionē ⁊ ꝓpter
iſtaꝫ cām ſequiṫ aliud ſignū. nā ad talē conatū in expulſiōe non
tn̄ vrine ſꝫ lapidis via vicinitatis ad inteſtinū rectū cōprimitur
inteſtinū in deorſuꝫ ⁊ qn̄q̄ꝫ emittiṫ. īmo qn̄q̄ꝫ ꝓpter magnitu/
dinem lapidis grauitāte lapide ſupra fundū inteſtini facit quaſi
ad ꝯtinuam depoſitionē illius extremitatis: īmo quaſi cōtinue
appetūt ſimul cū emiſſiōe vrine emittere aliquid ꝑ poſterius: ⁊
ſic patēt ſigna ipſius lapidis ī veſica ſiue ſit ibidē gn̄atus ſiue ali
unde ad veſicā trāſmiſſus que ſunt ſatis fortia ad cōcludenduꝫ
pn̄tiam lapidis ī veſica. Ultra tn̄ iſta ponēṫ alia ⁊ declarantia
ipſius generationem in veſica ⁊ declarantia tranſmiſſioneꝫ eius
ad veſicā magis ſpālia in loco ſuo infra de ſignis. Sequiṫ il/
la pars. Si aūt eger ſentit cuꝫ difficultate ⁊c. que ē ſecūda pars
prime ꝑtis principalis ī qua dn̄s Raſis ponit ſigna lapidis ī re/
nibus dicens: Si aūt eger ſentit cum difficultate mingēdi do/
lorem vehemēteꝫ in renibꝰ ⁊ in emūctorijs. i. in ilijs verſus in/
guina ⁊ nauſeā ⁊ eſt ſcdm̄ ſignuꝫ ⁊ ventris cōſtrictionē in reni/
bus lapis eſſe monſtraṫ. Pro intelligētia huius partis nota
primo qꝫ ꝓ ſigno poſuit percipi vehementē dolorē in renibus ⁊
in emūctorijs. nā in lapide renū via alligatōis ⁊ cōtinuitatis nō
tantū fit dolor in eiſdē renibꝰ: īmo ēt in emūctorijs ꝓpter poros
vritides trāſeūtes per illas ꝑtes ad veſicā qui originanṫ ex con
textura venaꝝ diſſeminataꝝ per ſubſtātiaꝫ renū: ⁊ dixit ipm̄ eē
vehementē: qꝫ non tm̄ veꝝ ē cū trāſit lapis iaꝫ factus expulſus
a virtute per poros vt quidaꝫ arbitranṫ. īmo eſt quaſi cōmunis
ſn̄ia ſcribentiū: īmo ēt in gn̄atione eiꝰ fit vehemens dolor ⁊ nō
ſic eſt ī gn̄atōe lapidis veſice. ⁊ rō huius ſumiṫ ex hoc: qm̄ lapis
renum vt ī pluribꝰ nō generaṫ in cōcauitate renū: ſꝫ in ipa renū
ſubſtātia vt voluit Auerrois expreſſe 3ᵒ colliget. ⁊ idem expreſſe
dixit Auēzoar ī tractatu de diſpōibus renū capᵒ primo: ⁊ ideo
cum augeṫ lapis extēdendo preternām ſubſtātiaꝫ renū ſolutio/
nem cauſando dolorē efficit vehemēteꝫ: maxime q2 fit eiꝰ gene
ratio vtplurimū cū inequalitate ⁊ aſperitate differēter a lapide
veſice: vt infra latiꝰ videbiṫ. lapis aūt veſice cū gn̄atur: gn̄atur
ī cōcauitate veſice: ⁊ iō nō facit diſſolutionē ⁊ extēſionē: vn̄ cau
ſetur dolor ī gn̄atione eiꝰ. īmo in veſica ꝑmanēs nō cauſat do/
lorem niſi ſuo inceſſu aliqualiter abſtergēdo de ſubſtantia veſi/
ce cū eſt magnꝰ ⁊ cū ē ꝑuus: tūc ꝓprius cauſat dolorē cū ingre
diṫ collū veſice extēdendo ⁊ nō cū eſt in veſica. ⁊ iō imponendo
ſigna ipſius cū eſt ī renibꝰ vel veſica: ſignāter dixit de lapide re
num ꝯparatiōe ad lapidē veſice. Si eger ſenſerit vehemētem
dolorē in renibꝰ ⁊c. ⁊ nō dixit in lapide veſice qꝫ ſentiat vehemē
tem dolorē in veſica: ſꝫ ſolum qꝫ vrina difficulter ⁊ cuꝫ dolore
egrediṫ. ⁊ tota cā huius ſumiṫ ex eo qd̓ dictū ē ſcilꝫ qꝫ lapis ve/
ſice gn̄atur in cōcauitate eius: vbi lapis renū vtplurimū gene/
ratur ī poroſitatibꝰ ītrinſecis ſubſtātie renū: ⁊ ita dolorē cauſat
ſicut eſt de apate gn̄ato ī mēbro ſenſitiuo ꝑ viaꝫ paulatine con/
geſtionis cū gn̄atur cauſante dolorē in gn̄atione eius vel de la/
pidibus gn̄atis in iuncturis cuꝫ extendūt: ⁊ qꝫ hec ſn̄ia ſit vera
vltra ſn̄iaꝫ Auerrois. ſtat ēt ſn̄ia expreſſe Auēzoar caᵒ allegato
vt dictū eſt dixit ſic: Et nō eſt lapis renū ſicut ille qui ē ex veſi/
ca neq̄ꝫ gn̄atur in ꝯcauitate ſicut arena que gn̄atur in veſica: ſꝫ
gn̄atur in ſua ſubſtātia. Addit poſt duas lineas: lapis aūt ⁊ are/
na que gn̄antur ī veſica creſcit in ſui ꝯcauitate: ⁊ iō dolor ex are
na ⁊ calculo veſice ī principio ſue gn̄ationis remotus eſt a ſenſu
niſi moueaṫ: ſꝫ in renibꝰ ſentiṫ dolor quādo gn̄atur ſup. vel ge/
neratus fuerit in ipis arena aut lapis. hec ipe. Non ē tamen
negandū quin ēt ī cōcauitatibꝰ ipoꝝ poſſit gn̄ari vt pꝫ cōſiderā
ti cauſas gn̄ationis lapidis que infra dicenṫ loco ſuo: tamē hoc
ē rarius: qm̄ a cōcauitatibꝰ eoꝝ faciliter educiṫ mā a virtute cū
aquoſitate vrinali ꝑ poros vritides ad veſicā. ⁊ in hac determi/
natione Raſ. xᵒ. ꝯtinētis vltimo capᵒ poſuit vnaꝫ ſn̄iaꝫ Hyp.
6ᵒ epidimiaꝝ quā tn̄ diligentiꝰ cōſiderās nō reperi in libro meo
dixit ſic de mente Hypo. quaſi neutralis ī iſta mā nefretici pa/
tiunṫ qꝫ vehemētius ē ī dolore ī tempore gn̄atōis lapidis ī eis
ſup. renibus ⁊ in tpe eius aſcenſus ⁊ deſcēſionis eius ad veſicā

ꝓprie ⁊ ī alijs tempoꝛib⁹ īueniunt quasi aliquid ponderosū po/
situ ce̅ in loco renuz. Postea addit: ⁊ qui existimat ꝙ lapis ge/
neraꝶ in vētrib⁹ renū doloꝛ penes eū nō erit ī tpe gn̄atōis ⁊ erit
ī tpe sui accessus. Et qui existimat ꝙ lapis generaꝶ in carnibus
renū quēadmodū ille qui gn̄atur in articulis implet hoc dictū.
Ego hic credo cū eo qđ dictū ē de mente Auēzo. ꝙ ī tpe gn̄a/
tionis ⁊ ī tpe mot⁹ fit doloꝛ vehemēs. sed postquā ē gn̄atus nō
fit doloꝛ nisi grauatiuus circa renez. Et hoc pōt confirmari ex
eo qđ apparet ī facto ī pꝛactica. nā taliter patiētes sepe ī pꝛinci/
pio affliguntꝶ doloꝛe clamoso circa renes quasi per diē vel duos
cū generaꝶ lapis: postea cū remittitꝶ doloꝛ per aliquot dies cuz
quiescit generatus. deinde cuz moueꝶ a virtute per poꝛos ver/
sus vesicā laboꝛiose incedēs acerbissimos causat doloꝛes vsqꝫ
dū trāsiuit ī vesicā ⁊ tūc manifestaꝶ doloꝛ ī ilijs pꝛecipue. Et
hoc bn̄ notate ꝓ bona doctrina ī ista mā. Addit ꝯñter ꝓ signo
nauseā ⁊ ventris cōstrictionē: Nā nausea via cōitatis stomaci
ad ipsos renes marie mediātibus ītestinis gracilib⁹ īduci pōt ī
stomachū ꝑcepto ī codez nocumēto: vn̄ fit nausea ⁊ appetitus
ad expulsionē per sursuz: qꝛ tn̄ in stomacho vt suppōiꝶ nō ē mā
coꝛpalis expellēda signāter posuit nauseā ⁊ nō vomitū ꝓ signo
fit aliquotiēs ⁊ sepe ꝯstrictio vētris. qm̄ ī doloꝛe renū ꝓpter ꝓ
pinquitatē ⁊ tactū eoꝝ cū ītestinis īcedēte mā fecali ꝑ intestina
cū extendūtur in parte versus renes coartātur ⁊ ꝯstringuntꝶ re
nes ⁊ sic augeꝶ doloꝛ ⁊ ꝯñter fit vētris cōstrictio virtute nō at/
tentāte exitus fecuz: īmo quasi ꝓhibēte ipsa territa ꝓpter do/
loꝛez: ⁊ ꝓinde sepe ꝯtingit vt ꝯpliceꝶ colica cū doloꝛe renali la/
pidoso. Sequiꝶ ꝯñter illa pars: Lapidi vero qui ē ī vesica ⁊c̄.
que ē scđa pars pꝛincipalis capituli ī qua ponit curam ⁊ lapidis
renuz ⁊ lapidis vesice ponēdo in fine curā lapidis recepti ī vir/
ga ⁊ ibidē retenti ⁊ duo facit. p° ponit curaz lapidis vesice. 2°
ꝯñter curā lapidis renū sicut ēt pꝛius posuit signa lapidis vesi/
ce q̄ȝ renū. 2ª pars īcipit ibi: Cū aūt lapis ī renib⁹ fuerit ⁊c̄. pª
ēt in duas: qm̄ pꝛio ponit curā lapidis vesice ꝑ medicinalia cum
sup. lapis fuerit ꝑuus ⁊ mollis. 2° qn̄ lapis fuerit magnus dixit
necessariā ee̅ operationē manualē cū incisiōe. 2ª ibi: Qđ si lapis
magnus fuerit. Pꝛima etiaz in duas: qm̄ pꝛimo ponit curaz ꝑ
ea que interius sumūtur. 2° per medicinas exterius offerēdas.
ibi: Et ingrediatur tinam ⁊c̄. Pꝛima etiam in duas. Naz pꝛi/
mo ponit regimen per medicinas interius sumendas. 2° per
dietā. 2ª ibi: Eger vero nutriaꝶ ex aqua ciceris ⁊c̄. Pꝛima ēt in
duas. Nā pꝛio oꝛdinat vnaz ꝯpōnez ꝯfectōis que ē optima ad
frangēdū lapidez ī spacio minoꝛi. xl. diez: ⁊ oꝛdinat eaz ī foꝛma
pillulaꝝ de quib⁹ vult exhiberi. ʒ. j. cū apozimate de seminib⁹.
2° oꝛdinat aliaz medicinā de cinere scoꝛpionū oꝛdinādo modū
ipsi⁹ ⁊ dosim miscēdo eam cū pꝛima ꝯfectōe ꝓ qualibet dosi il/
lius. 2ª ibi: Qūqꝫ sexta pars. ʒ. j. de cinere scoꝛpionū. De pꝛīa
parte dixit: Lapidi vero qui ē in vesica ꝯfectio ista vtilis existit
⁊ ē optima ad frangēdū lapidez ī minoꝛi spacio. xl. diez. Ex q̄/
bus verbis īsinuauit nobis ꝙ ē necessaria applicatio diuturna
medicaminū ⁊ ꝯtinua ad frangēdū lapidē ī vesica: qꝛ posuit spa
ciuz quasi. xl. diez: nō sic erit de lapide renū. Naz lapis vesice
cōiter ē duriōꝛ vel solidioꝛ vel vtplurimū lapide renuz vt infra
poneꝶ loco suo de differētijs vtriusqꝫ lapidis: ēt qꝛ medicine ꝑ
sursuz exhibite magis debilitate ⁊ refracte veniūt ad vesicā q̄ȝ
ad renes. ⁊ ille que ꝑ siringā īmittuntꝶ nō sic ꝯueniēter actuanꝶ
a vesica sicut ille que ad renes veniūt: qꝛ vesica mēbꝛuz neruo/
suz exn̄s ē debilis nālis caliditatis: nō sic est de renib⁹. Et ꝯse/
quēter ponēs descriptōem eius dixit ꝯtinuādo cui⁹ ꝯfectio. ℞.
carpobalsami seīs raffani seīs dauci olixatri. i. apij macedonici
coꝛticū radicuz oppoponaci coꝛticū radicuz capparis amigda/
laꝝ amaraꝝ dācoctie vel dāno cocte. i. baccaꝝ lauri squinanti
ciperi spice inde cassie lignee saculos ꝯdrion. i. scolopēdrie har/
mel. i. semīs ruthe agrestis: vel s̄m alios cicute hispanice gētia/
ne aristol'. ro. assari coꝛdumeni. i. carui agrestis armoniaci sera/
pini bdelij piperis acoꝛi oīuz partes equales gūmi in sufficienti
balsamo dissoluta malaxentꝶ. ⁊ supple si nō habeaꝶ balsamū su/
maꝶ de oleo terbētine ⁊ ex eis alie species ꝯficianꝶ sicut pillule ⁊
sumaꝶ ex eis. ʒ. j. cū apozimate de seīb⁹ dictis supꝛa. Addit po/
nēdo descriptōez ⁊ dosim cineris scoꝛpionū dixit: qūqꝫ ēt sexta
pars. ʒ. j. i. ℈. s. simul cū eis datur. Et ponit descriptōez ei⁹ nā
dicit: Cinis vero de scoꝛpionib⁹ hoc mō fit: scoꝛpiones sumanꝶ
⁊ in ollaz nouā positi os hn̄tez oppilatū. i. clausum laterculū. i.
clauso oꝛificio de terra ex qua fiūt olle ⁊ in furno mittatur ī quo
nō sit vehemēs caloꝛ ⁊ sint ibi sex hoꝛaꝝ spacio: deinde extracti
puluerizentꝶ ⁊ reponanꝶ. ista descriptio tota ⁊ ꝯpleta est multuz
singularis vt statiz sūmatiz ꝺclarabiꝶ. Sz nota pꝛi⁹ ꝙ Raꝶ
ī hoc libello breuitati ꝯgaudēs vt sepe dictū ē multa supponit
canonice debere ꝑcedere ad exhibitōem huius ꝯfectōis ⁊ simi/
liuz multū ꝓuocantiū de quib⁹ partiz dictū ē in caplo supꝛioꝛi
⁊ partiz inferi⁹ diceꝶ loco suo vt de lenitōe ventris cū clisteri in
quo sit simul virtus mollificatiua ⁊ frangitiua lapidis ⁊ diure/
tica in quo ponuntꝶ adipes ⁊ vnctuosa ⁊ similia faciētia lenitōez
cū humectatōe ꝑparante ad ruptionez lapidis: ⁊ aliqn̄ etiā exhi
betur ꝑ superi⁹ aliqđ simile nō de medicinis acutis. naz ille cō/
uertēdo materias deoꝛsuz nocent vt infra videbiꝶ latius: sed ex
tantū lenitiuis vt est cassiaf. ⁊ cuz oleo amigdalino ⁊ similib⁹. ēt
ꝯuenit vt pꝛeponātur tine ⁊ vnctiōes locales. ⁊ postea qn̄ lapis
ē paruus ⁊ mollis ⁊ existimam⁹ ipsuz posse cū medicinis frāge/
re audeam⁹ ad exhibitionē haꝝ foꝛtiū medicinaꝝ qn̄ nō ē instā
tia doloꝛis dando. s. ʒ. j. vsqꝫ ad. ℈. iij. s. ⁊ hoc facit Rasis in
textu qui dat. ʒ. j. de dictis pillulis postea addit. ʒ. j. sextam. i.
℈. s. cineris scoꝛpionū: nō vltra. Nō sic faciūt moderni pꝛacti/
ci qui exhibēt vel plerunqꝫ. ʒ. ij. ⁊ aliqn̄. ʒ. iij. de iustino confe/
ctōe foꝛti in isto casu vel litōtripon ⁊ similib⁹ ēt qn̄ actu doloꝛ ē
multū infestās qđ ē valde irregulare. Nā stāte doloꝛe cauēdū
ē a medicinis foꝛtiter mouētib⁹: ⁊ ē tm̄ occurrēdū cū mitigāti/
bus doloꝛē. que intētio compleꝶ cū lenitiuis clisterib⁹ de quib⁹
paulo ante dicebaꝶ. Et de hoc posuit can̄. Auic. singularē in cu
ra lapidis renū: sz ē cōis ī cura lapidis vesice stāte ibidē doloꝛe
molestāte dixit sic: Et cū doloꝛ ē foꝛtis sedaꝶ qn̄ curaꝶ cum eis
que diximus sup. mollificātib⁹ ⁊ lenitib⁹. Addit: deinde cū cu
ratur lapis multiplicaꝶ. i. cū curaꝶ cū medicinis ꝯminutiuis la/
pidis ⁊ ꝓuocatiuis foꝛtib⁹ multiplicaꝶ sup. doloꝛ. Addit quare
rectius ē sup. eo tpe doloꝛis vt abstineaꝶ a medicis foꝛtiter mo/
uētibus ⁊ administrētur clisteria lenia lenificātia ⁊ iunctiōes q̄
ꝯpꝛimēdo ⁊ ꝯfricādo fiūt ⁊ cerotaria. i. emplastra mollificatiua
⁊ lubꝛicātia. Descriptio aūt superi⁹ posita qn̄ stat intentio ꝯmi/
nuēdi lapidē in vesica vt cū existimaꝶ lapis ꝑuus ⁊ mollis ē ca/
nonica ⁊ regularis tn̄ foꝛtis. Naz medicine foꝛtioꝛes debentꝶ
ad ꝯminuēdū lapidē vesice q̄ȝ renū ꝑꝑ id qđ dictū ē supꝛa. Nā
virtutes eoꝝ debilitātur in trāsitu eaꝝ ad vesicā ⁊ durioꝛ ē la/
pis vesice vt fuit supꝛadictū ⁊ īferi⁹ magis declarabiꝶ. in ea nā/
qꝫ stant intētōes que sūt necessarie ī medicina frāgitiua lapidis
quas egregie ⁊ magistraliter posuit plusquā Cōmentatoꝛ 3° te/
gni ꝯmēto 59° supꝛa textū. Est aūt enfrasis ex hoc genere ⁊c̄.
ibi cōmentando curationē que debeꝶ lapidi cū medicis ꝯminuē
tibus cū posuit quattuoꝛ ꝯditōes ee̅ necessarias ī talib⁹ medici/
nis. Pꝛima vt dicte medicine ꝯminutiue lapidis sint incisiue
subtiliatiue nō intēse caliditatis. nā foꝛtis caliditas aggregat la
pidem ⁊ exiccat ipm ⁊ exēplificat sicut ē polium radix spargij ca
pillus veneris cinis scoꝛpionū ⁊c̄. lapis iudaicus. Et dicit ꝺ
cinere scoꝛpionū ꝙ est foꝛtioꝛ ī medicinis ad lapidē vesice ⁊ aui/
cula cuius cauda tremit: de qua tamē dicit ꝙ talis plus cū sua
ꝓpꝛietate ī sequēte speciē illud opatur quā rōne pꝛimitiuaꝝ vel
secūdaꝝ qualitatū. de his tamē medicinis s̄m gradus caruz in
foꝛtitudine ⁊ debilitate ⁊ cōuenētia maioꝛe vel minoꝛe ad lapi/
dem renū q̄ȝ vesice vel ecōtra ⁊ pꝛepatione multaꝝ eaꝝ tabulā
ponaz specialē infra loco suo. 2ª conditio requisita est vt dicte
medicine cōducanꝶ ad loca renū vel vesice per medicinas ap/
pꝛopꝛiatas. i. ꝓuocatiuas ꝑ naturā ⁊ diureticas: vt tādem ve/
nientes ad lapidem possint exercere operationes eaꝝ pꝛopꝛias.
3ª cōditio est vt cum eisdez cōmisceanꝶ alie medicine viscosi/
tate participantes que retineant dictas medicinas minutiuas
lapidis certo notabili tempoꝛe in renibus vel vesica cum actio
omnis requirat tempus determinatū. 4ª conditio est vt cum
eisdem etiam ꝯmisceanꝶ medicine cōfoꝛtatiue renum vel vesice
vt possint debite actuari medicine: ⁊ ēt foꝛtificata expulsiua mē
bꝛi minutis lapidib⁹ faciliōꝛ fiet eoꝝ expulsio. he aūt oēs cōdi/
tōes reperiūtur in medicina dicta a Rasi. naz stāt alique medi
cine īcisiue subtiliatiue appꝛopꝛiate cū minutōi lapidis vt ē raf/
fanus bacce lauri amigdale amare spica indica cassial. scolopen
dria ⁊ similes multe. postea stant medicie ꝯductiue ad vias ⁊ ad
mēbꝛa ī quib⁹ stant lapides: vt ē semen dauci ⁊ apij ⁊ assari. po/
stea stant medicine ꝯfoꝛtatiue vt squinātū ciperi. stant etiā me/
dicine ꝯseruātes vt grana gūmi sua vnctuositate: que etiaz cuz
ꝓpꝛietate ꝯminuūt lapidē. ⁊ de his oībus simplicib⁹ supꝛa ha/
buistis iuuamēta ipoꝝ in diuersis locis ex ꝑte pꝛimaꝝ qualita/
tum eoꝝ ⁊ secūdaꝝ: ⁊ ita pꝫ artificiosus oꝛdo huius cōpositio/
nis qđ artificiū seruāt oēs illustriū medicoꝝ ī talib⁹ medicis cō
positis. ⁊ Aui. īter ceteros fecit vnā singularē: de qua diceꝶ in/
fra loco suo. Et ex hoc manifestaꝶ erroꝛ multoꝛuz in veritate
īperitoꝝ medicoꝝ qui tamē se iactant ⁊ de se multū p̄sumūt qui
arbitrāꝶ ꝙ exhibere. ʒ. j. lapidis iudaici vel sanguīs irci vel ali/
cuius similis cū modico bꝛodij vel modico vini sit ad perfectio/
nem huius cure nesciētes ꝙ lꝫ dicte medicine ꝑ nām sint cōmi/
nutiue lapidis: nō tamē per nām mouētur ad renes vel vesicam
neqꝫ in locis debitis longā moꝛam trahūt nisi ꝯseruētur ⁊c̄. Et
hoc bene notate: ⁊ sic sit expedita tota ista pars. Sequiꝶ illa
ꝑs: Eger vero nutriaꝶ ⁊c̄. in qua ponit oꝛdinem in dieta obser/
uanda taliter patiēte dicit: eger vero nutriaꝶ ex aq̄ vel sup. bꝛo/
dio ciceris nigri. naz tale vt cōstat ē mollificatiuū ⁊ aperitiuum
facta decoctōe in aqua īfusiōis eoꝝ in virtute coꝛticis: pꝛecipue
⁊ si cōdiāꝶ cū sale ⁊ oleo amigdalaꝝ dulciū magis valebit. Ad/
dit: ⁊ sup. nutriaꝶ ex galagie ⁊ mutagenat ⁊ sunt cibi pꝛeparati
cū specieb⁹ ꝯfoꝛtātibus digestiuā: vt cū cinamomo pipere ⁊ car
damomo ⁊ similibus. Addit: ⁊ abstineat a lacte ⁊ caseo ⁊ sup. ab
alijs cibis viscosis ⁊ sup. nō tātū viscosis. sz addit: ⁊ ab alijs nu
trientib⁹ grossis ⁊ sup. stipticis de quib⁹ speciali⁹ infra dicetur
ī cura per dietā ī loco suo. Ratio hui⁹ dicti satis ē manifesta.
naz mā lapidū ꝓxima est mā grossa viscosa: vt videbiꝶ infra de
modo gn̄ationis eoꝝ. Sequiꝶ alia ꝑs pꝛincipalis huius ꝑtis ī
qua ponit curaz per extrinsec⁹ offerēda. Pꝛimo ꝑ balneū deco
ctionis quarūdaz reꝝ ad hoc facientiū. 2° ꝑ vnctionē factā cir
ca regionē vesice ex oleo scoꝛpionū: ⁊ ēt īmissionē ei⁹ ī virgā: po
nens ēt ꝯpōnem ipsius olei de scoꝛpionib⁹. 2ª ibi: Femur etiam
sepe inungaꝶ. Dicit ergo oꝛdinās balneū: ⁊ īgrediaꝶ tinā vbi
sit aqua in qua cocta sint folia caulin̄ ⁊ alia sup. hui⁹ intētōis. s.
mollificatiua ⁊ subtiliatiua ⁊ bletes ⁊ ꝑitaria. Addit: ⁊ baregesiꝶ
ē species abꝛotani vel arthemisie ⁊ sulla. i. sansucus ⁊ mētastrū
⁊ fimus colūbin⁹ hoc ē foꝛte ad rūpēdū ⁊ medulla se. croci hoꝛ/
tulani ⁊ ē carthami⁹ ꝙ ēt habet magnā vim ī hoc. Postea cō
tinuādo de scđa ꝑte dicit: factū sup. tale balneū femur sepe iun
gatur ex oleo scoꝛpionū ⁊ mittaꝶ virge. i. non tm̄ fiat iunctio ex
eo sed ēt īmittaꝶ. nā hoc ē singulare in ista mā ⁊ de eo vtimur in
pꝛactica

practica. Et ponẽs descriptionẽ eius olei dixit: Cõfectio eius
de scorpione vel scorpionibꝰ. ℞. aristologie rotũde gẽtiane cipe-
ri corticũ radicũ capparis oĩum añ. ℥. j. hec oĩa ĩ libra. j. olei de
amigd. amaris posite ad solẽ per hebdomodã vnaꝫ dimittanꝛ:
postea exprimanꝛ ⁊ colẽtur. ⁊ pro vnaquaqꝫ libra ex dicto oleo
adiunganꝛ ei scorpiones. x. ⁊ iteꝝ ponãtur ad solẽ postq̃ꝫ coctũ
ĩ vas cuiꝰ os oppilatũ sit ĩmissuꝫ fuerit: ⁊ per duas ẽt septima-
nas morẽtur ĩ sole ĩtelligaꝛ ĩ estate rabidi caloris sole existẽte in
leone vt bñ extrahi possit virtus dictaꝝ medicinaꝝ ĩ virtute so-
lis reuoluẽdo vas bis vel ter in die ĩ directũ solis. Addit: deide
colatũ ẽt a scorpionibꝰ reponaꝛ: ẽ eĩm optimũ ⁊ mirabile vt di-
cit sup. ad ꝯminutionẽ ⁊ dissolutõꝫ lapidis. Addit: ꝺ quo quo-
tidie ĩ virgã sup. per siringã guttatiꝫ fundẽdũ ẽ postq̃ꝫ egrediꝛ
eger de tina. iuuamẽta istiꝰ olei sũt satis manifesta ĩspiciẽti vir-
tutes medicinaꝝ receptaꝝ in dicto oleo que sunt cognite ex su-
pradictis ĩ caplo p̃cedẽti. ⁊ sic ẽ expedita cura lapidis vesice per
medicinalia. Sed tu aduerte vt alias dictũ ẽ ꝙ Rasis sepe ĩ
caplis ponit magis ordinẽ ĩtẽtiõis q̃ꝫ ordinẽ exequntõis. Nã ĩ
via exequutõis eẽt taliter operãdum: ĩmo quasi opposito modo
ab ordine posito ĩ lr̃a. qñ prĩo factis cõibus euonibus ꝺ lenitõe
ventris cũ clisterijs appropriatis ⁊ mũdificato stomacho ⁊ vijs
medijs de matericbꝰ cõibus cũ vomitu ⁊ cassia de qua dictum
ẽ ⁊ ordinata ꝯueniẽti dieta. pᵐ ad ꝯminuẽdũ lapidẽ debemus
intẽdere cũ balneo posito ĩ lr̃a ⁊ similibꝰ: deinde facere inunctio-
nes ⁊ cerotaria supra femur: ⁊ ꝯñter ĩponere ꝺ oleo scorpionũ ĩ-
tra vesicã ꝯtinuatis aliquibus diebus: si nõ rũpaꝛ lapis possu-
mus ꝯñter stante hoĩe ĩ balneo dare sibi pillulas ꝯfectionis su-
pra posite ⁊ ꝯtinuãdo ſm ꝙ dictuꝫ ẽ. Cõsequẽter ⁊ vltimo ꝺ
ista parte ⁊ fuit 2ª pars principalis huiꝰ ꝑtis qñ ꝑcipiꝛ ꝙ lapis ẽ
durus ⁊ magnus. Dicit Rasis: ⁊ sũt verba multũ notãda ꝙ si
lapis magnꝰ fuerit nõ ĩueniꝛ aliud remediũ nisi vt cum icisione
extrahaꝛ ⁊ excusans a determinatõe icisiõis ĩ hoc caplo dixit ꝺ
hoc tñ loqui. i. de mõ incidẽdi ⁊ occurẽdi accidẽtibꝰ que ꝯtige-
re possent nostri libri huius modũ excedit. Nã de mõ incidendi
ponit ĩ parte cirugie. Ego tñ loco suo infra ponã modũ incidẽdi
cũ canonibꝰ obseruãdis: ⁊ tãdẽ modũ curatõis post incisioneꝫ
⁊ modũ succurrẽdi accidẽtibꝰ que euenire possent. Et ista ver-
ba hic Rasis cũ dicit: nõ ĩueniꝛ aliud remediũ nisi cũ incisione
debẽt cauere ⁊ terrere medicos p̃sumptuosos qui audent ꝯmi-
nuere ⁊ dissoluere lapides grossos ⁊ duros nesciẽtes vt ẽt dicit
plusq̃ꝫ Cõmẽtator: Cũ tales medicine ꝯminutiue lapidis ꝑ supe-
rius exhibite debẽt eẽ fortiores his que ꝯminuũt lapidẽ renum
vt ẽt supradictuꝫ ẽ ⁊ pluri tempore debent ꝯtinuari. In eis est
maximus timor excoriatiõis viaruꝫ vrinaliuꝫ: que si excoriẽtur
difficulter multũ consolidanꝛ. ⁊ in consolidatõe earuꝫ sunt ne-
cessarie medicine cõtrarie his que faciunt ad rumpẽdũ lapidẽ.
Jecirco ipse plusq̃ꝫ Cõmentator non laudat medicinas ad rũ-
pẽduꝫ lapideꝫ vesice sꝫ magis ad ĩcisionẽ ⁊ extractõeꝫ illiꝰ ĩ cor-
pore parato sustinere: q: in extractõe ẽ magnꝰ timor vt ĩfra de-
clarabiꝛ. Et hoc idẽ voluit Gal. ĩ 3° tegni loco supra allegato:
vbi ponẽs curã oppilatõis ex lapide ꝓhibente exitũ vrine ponit
duas curas. Unã in p̃nti tẽpore ⁊ vt nũc ⁊ est trãspositio ad cõ-
cauũ vesice. Aliã q̃ ẽ vera cura ⁊ ẽ ĩcisio ⁊ extractio eiꝰ dixit sic:
Que vero sup. oppilatio ex lapide circa vesicã fit ĩ p̃nti. i. vt nũc
gratia curatõis trãspositõe indiget. In curatõe vero ꝑfecta per
incisionẽ curamꝰ: ⁊ ita nõ voluit curari ꝑ medicinas lapidẽ ve-
sice. ⁊ hoc bñ ꝑpetuo menti notate ꝓpter ꝑiculuꝫ illaꝝ medici-
naꝝ. Sequiꝛ illa pars: Cuꝫ aũt in renibꝰ fuerit lapis ⁊c. Hec
est 2ª pars p̃ricipalis scꝺe ꝑtis prius diuise vbi Raſ ponit curã
lapidis renũ. pᵒ per tinã. 2° per ĩunctões ⁊ loci calefactõeꝫ. 3°
per ea q̃ ĩteriꝰ sumunꝛ de medicis frãgitiuis lapidis. partes pa-
tent in lr̃a. Nã prĩo dixit: Cũ aũt in renibꝰ fuerit lapis: eger
frequẽter tinã ingrediaꝛ: ⁊ renes. i. regio renũ ⁊ ilia. i. membra
sub quibꝰ sunt pori vritides tenẽdo versus vesicã ex oleis vn-
ganꝛ: ⁊ ea que locũ calefaciãt sup. ⁊ humectãt ẽt subtiliando. i.
loca renuꝫ vel ilioꝝ desuꝑ cuꝫ pãno ponaꝛ. i. per viã fomenta-
tõuꝫ vel emplastroꝝ vt. s. sumẽdo feceꝫ eoꝝ ꝺcoctõis balnei de
quibꝰ dictũ ẽ supra. Proinde addit: ⁊ sunt ea que diximꝰ vt. s.
folioꝝ cauliuꝫ paritarie senatõuꝫ althee fenugre. ⁊ similiũ: que
debent pistari ⁊ ĩcorporari cũ oleo appropriato vt de lilio vel de
scorpionibꝰ ⁊ suꝑponi cũ pãno regioni renuꝫ ⁊ ilioꝝ ad mollifi-
candũ mãꝫ lapideã ⁊ ẽt poros vritides vt habiliꝰ a lapide ince-
dente extẽdi possit sine dolore. ⁊ talia debent poni ẽt post exituꝫ
a balneo supra dicta mẽbra que ꝑ ꝯtinuaꝫ ĩpressionẽ haꝝ medi-
cinaꝝ supra dicta loca citiꝰ ꝯpleꝛ medici ĩtentio. Et hic est ẽt lo-
cus manifestatõis erroris multoꝝ qui ĩ tali dolore calculoso ap-
ponũt sacculos exiccatiuos factos ex milio calefacto ⁊ sale: ⁊ ita
indurãt ⁊ petrificãt lapideꝫ: ⁊ cuꝫ hoc extenuãt meatꝰ vrinales
ꝓpter ꝯtinuã exiccatõeꝫ ⁊ sic fiũt cã magni nocumẽti: ideꝫ ĩtel-
ligaꝛ de frequẽti ⁊ ꝯtinua applicatõe pãnoꝝ calefactoꝝ ad ignẽ
circa dicta loca vt cõiter fieri solet. Dicit 3°: in potu quoqꝫ su-
manꝛ ea que lapidẽ frãgunt. i. postquã fuerit ĩ balneo ⁊ sit mino-
ratꝰ dolor vel ipso exñte in balneo: vel ẽt si mitigatꝰ fuerit ꝑ em-
plastra vel fomẽtatões: tunc exhibeanꝛ in potu ea que lapidem
frãgunt. Naꝫ tunc stãte mollificato lapide ⁊ habilitatis ẽt vijs
vt faciliter ꝑ eas educaꝛ lapis: tũc medicine dicte supra ⁊ de q-
bus ẽt diceꝛ ĩferius exhiberi p̃nt ꝯuemẽter: alias si offeranꝛ nõ
p̃paratis vijs nec lapide sunt cã maximi doloris: que aũt sint ta-
les medicine appropriate lapidi renuꝫ magis videbiꝛ infra loco
suo. Est tñ aduertẽduꝫ ĩ applicatõe illaꝝ tinaꝝ ⁊ emplastroꝝ
mollificãtiũ ꝙ nõ sit suꝑfluitas ĩ eis: ĩmo exhibeanꝛ vt dicebat
Aui. cũ quãtitate que nõ mollificet superflue virtuteꝫ. i. relaxet

virtutẽ ⁊ debiliteꝛ expulsiua. i. ꝓpter quã dissolutioneꝫ virtu-
tis expulsiua debiliteꝛ in expellẽdo. ⁊ de hoc poniꝛ cañ. ĩfra. Et
ꝓinde nõ debẽt semꝑ medici ꝯsentire ĩfirmis vt frequẽter ĩtrẽt
balnea ⁊ longo tꝑe morenꝛ in eis: q: ĩfirmi frequẽter hoc appe-
tunt q: nõ dolent cũ sunt in balneo. ⁊ sic sit expedita ista pars.
Sequiꝛ illa ꝑs: Si aũt lapis in vesicã ceciderit. s. ex renibus
vel poris vritidibꝰ: ⁊ tãdẽ trãsiẽs ꝑ virgã ibi morã faciet vel ꝑꝑ
magnitudinẽ vel asꝑitatẽ ita ꝙ ibi fiat obstaculũ ad exitũ vrine
tũc ponit curã lapidis huiꝰ ĩ via exñtis ⁊ est 3ª ꝑs huiꝰ capituli
in q̃ duo facit ponẽs curã: qm̃ prĩo habilitat exituꝫ illiꝰ per me-
dicinas locales. 2° ponit curã quãdo illa non sufficiũt vbi ma-
gnꝰ fuerit lapis ꝑ cirugiã. 2ª ibi: Sꝫ si manꝰ fuerit. Dixit pri-
mo ⁊ ẽ totũ claruꝫ: Si aũt lapis in vesicã ceciderit ⁊ obstaculuꝫ
sup. fecerit ĩ virga: aqua calida. s. ⁊ formaliter ⁊ ſm virtutẽ di-
stillãdo ei. s. veretro suꝑfundaꝛ donec rubere videaꝛ ad dilata-
tionẽ poroꝝ ⁊ rarefactionẽ. Deide oleũ calidũ siue tepidũ ẽt ſm
actũ ⁊ virtutẽ vt ẽ oleũ de lilio vel de amigdalis amaris vel de
scorpionibꝰ guttatiꝫ suꝑiaceaꝛ. Nã ĩ virtute huius olei fortasse
minueꝛ lapis ⁊ educeꝛ a virtute ⁊ maxime si iuueꝛ virtus expul-
siua cũ attrahẽtibꝰ vt cũ suctõe, que fit cũ ore ⁊ ꝯprimẽdo ꝑtes
posteriores versus caput virge leuiter tamẽ vel ponẽdo cimiceꝫ
tñ ligatũ circa caput virge vel pediculũ. Nã faciẽdo titilationẽ
circa illas partes excitabiꝛ expulsiua vt cũ maiori conatu expel-
lat. Jdeo addit: ⁊ si necesse fuerit suggaꝛ sup. mẽbrũ: ex hoc eiꝫ
moueb iꝛ lapis ⁊ exibit. i. disponiꝛ vt moueaꝛ ⁊ exeat q: aliquo-
tiẽs ẽt cũ istis non exit. Jõ ꝯtinuãdo tex. de 2ª ꝑte dixit: sed
si magnus fuerit sup. lapis ⁊ angulosus necesse ẽ vt virga infe-
riꝰ ĩcidaꝛ ⁊ extrahaꝛ sup. lapis. ⁊ tandẽ sup. cureꝛ cũ cõsolidan-
tibꝰ. De mõ aũt ĩcisiõis dicit Rasis 9° ꝯtinẽtis caplo sepe al-
legato ꝙ si lapis morã trahat sup. ĩ veretro ⁊ nõ egrediꝛ: scindẽ
veretrũ debes desuꝑ ꝑ latitudinẽ ĩ loco ĩ quo ꝯtineꝛ lapis. i. su-
pra ipsuꝫ lapidẽ extrahẽdo ipsũ. Addit: ⁊ hoc nõ debꝫ fieri nisi
post difficilẽ crudelitatẽ sup. stãte dolore ⁊ factis reliquis mul-
tis. Et sic sit finis expositionis litteralis huius capituli de lapi-
de renum ⁊ vesice.

Quid nomis et quid rei lapidis renũ ⁊ vesice.

Quo sic expedito caᵒ de lapide ex ordine ad maioreꝫ
doctrinã vidẽdũ ẽ prĩo de quid nominis ⁊ quid rei huius dispo-
sitõis. 2° de distinctõibꝰ ⁊ speciebꝰ cũ differẽtijs eorum. 3° ꝺ
causis ⁊ modis generatõis. 4° de signis ꝓnosticis ⁊ pᵒ euẽtus
⁊ ad bonũ ⁊ ad malũ. deide demõstratiuis ⁊ generalr̃ lapidis ⁊
ꝯseq̃nter specieruꝫ. ⁊ vltimo veniemus ad curam. Quantum
igiꝛ ad primũ de noĩe ab aliquibꝰ auctoribꝰ hanc dispõneꝫ egri-
tudinalem renũ vel vesice appellãt lapidẽ: vt fuit Rasis ⁊ Aui.
⁊ Alexan. cum Azara. licet Alexan. contraxerit lapidem renum
differẽter a lapide vesice: quoniaꝫ egritudineꝫ lapidum renum
appellauit dispositionem nefreticorum: non sic de lapide vesi-
ce ab aliquibus autem dicitur talis dispositio calculus vel are-
na: ⁊ calculus proprius cum est in renibus: ⁊ arena vel lapis cũ
est in vesica vt visus est velle Auẽzo. Halya. vero vtrũqꝫ lapi-
dem. s. renũ ⁊ vesice appellauit calculuꝫ 7° pratice de renũ pas-
sionibus in principio. Hypo. aũt 4ª affo. siue talis fuerit ĩ reni-
bus siue in vesica appellauit litiasim cuꝫ dixit: quibuscũqꝫ ĩ vri-
nis arenosa sedimia substãt his: renes aut vesica litiasiꝫ habẽt.
Ab aliquibꝰ appellaꝛ petra absoluto vocabulo. Quid rei aũt
huius dispositiõis lꝫ lapis sit substãtia ⁊ ꝯñter nõ sit dispositio
ĩ corꝑe humano subiectiue existens: ⁊ ex ꝯñti nõ est egritudo: tñ
lapis in vesica ⁊ lapis ĩ renibus: vel ex lapide in vesica ⁊ lapide ĩ
renibus ẽ acquisita dispõ que ẽ egritudo. nã ibidẽ dispõ officia-
lis ĩmediate sensibiliter ledẽs oꝑationes debitas vel solitas de-
beri in corꝑe humano. nã aliqñ dicta dispõ est oppilatiua vt cũ
ẽ in via ꝓhibens debitũ trãsitũ vrine: ⁊ aliquãdo aliter ledit: ⁊
tunc saltem ẽ egritudo ĩ numero vt cũ est lapis ĩ cõcauitate vesi-
ce. nã tunc ledit q: ꝓhibet: precipue cuꝫ est magnꝰ fieri debitaꝫ
ꝯpressionẽ vesice ad expellendũ vrinaꝫ necessariã nõ incõuenit
tamẽ ꝙ qñqꝫ sit cã egritudis ⁊ egritudo vt 2ª primi. naꝫ cuꝫ fit
lapidis gnãtio ĩ renibus ⁊ substãtia eoꝝ vel ĩ porositatibꝰ ĩmani-
festis: vt plerũqꝫ accidit vt supra diceбaꝛ circa textum de mẽte
Auer. 2° colliget: ⁊ ẽt Auẽzo. tunc ibideꝫ est dispõ que ẽ egritu-
do ẽt rõnabiliter oppilatiua ⁊ est ibi lapis cã egritudinis: q: so-
lutionis cõtinẽtis p̃ternãliter extẽdẽdo mẽbrũ cũ lapis augmẽ-
tatur: ⁊ hec sufficiant quãtuꝫ ad primũ.

Distinctiões.

Ad scꝺm veniẽdo simul determinãdo ꝺ
lapide renũ ⁊ vesice: vt ẽt fecit Rasis in
textu nostro. Et qm̃ cõicat renes ⁊ vesica ĩ cã gnãtionis lapidis
vt dicebat Auic. 18ª tertij in principio capituli de lapide renũ: vt
ẽt infra latius videbiꝛ ĩ tertio principali. Sit igiꝛ hec prĩa di-
stinctio: quidaꝫ ẽ lapis ĩ renibꝰ nocens p̃ricipalr̃: quidaꝫ ĩ vesica
quidã in vijs medijs ĩter renes ⁊ vesicaꝫ vt in poris vritidibꝰ: ⁊
quidaꝫ nocẽs in virga. Jtẽ de lapide: quidaꝫ ẽ durus: quidã
mollis: itẽ quidaꝫ frãgibilis ⁊ ad substantiã arenosaꝫ facilr̃ dis-
solubilis ⁊ quidã magis resistẽs. Jtẽ quidã ẽ magnus quidam
ꝑuus ⁊ quidã mediocris. Jtẽ quidã est rotũdus: ⁊ quidã lõgꝰ.
Jtẽ quidaꝫ ẽ angularis spinosus: quidaꝫ magis equalis. Jtem
quãdoqꝫ in vesica vel renibꝰ reperiꝛ vnus tñ qñqꝫ plures. ⁊ de
hoc dicit Raſ. x°. ꝯtinẽtis ⁊ iam firmuꝫ habemꝰ penes nos ꝙ
quidaꝫ emisit lapides septeꝫ sup. in modico tꝑe ad modũ aucla-
ne: ⁊ alter habuit lapideꝫ maiorẽ ouo galline. ⁊ paulo ante dixit
ꝙ in vesica de his fuit numerus multus forte vsqꝫ ad decem: ⁊
erat lapis in magnitudine ad modũ pomi. Jtẽ quidam ẽ albus:
quidã rubeꝰ: quidã cineritius: quidaꝫ ad nigrũ declinãs: ⁊ q̃dã

difformiter coloratus. Itē de lapide quidaȝ magis accidit ī corpore pingui ⁊ quidā in macro. Item quidaȝ magis euenit ī puerili: ⁊ quidaȝ magis in sene: vt īfra clarius de causis. Itē ꝺ hac dispōne: quidā accidit homini que nō fuit in ꝓgenitoribꝰ: ⁊ quidam prefuit similis ī ꝓgenitoribꝰ vnde dicta ē passio hereditaria. Item hec passio aliquotiens est in actu vt cuȝ est actu lapis ledēs: aliquotiēs in habitu vt qñ stat dispositio talis mēbrorum particulariū vel totius vt videbiꝶ in causis: q̄ merito istoꝝ membrorum fiet facilis gñatio lapidis: vnde talis morbus dictus est ꝑiodicus. Et ꝓinde aliquotiēs talis dispō seruat veꝝ redditum cū cōtingat ex simili dispōne vniformi dictoꝝ membroꝝ ⁊ vniformitate regiminis: ⁊ aliquotiēs nō seruaꝶ vniformis redditꝰ: ꝑcipue cū nō seruaꝶ vniformitas ī regimine. Et itē aliquotiēs fit talis redditꝰ rarꝰ: ⁊ aliquotiēs frequēs: ⁊ aliquotiēs medio mō: q̄ aliquotiēs bis solū ī āno: aliquotiēs de mense ī mensem: ⁊ aliquādo frequentiꝰ: ⁊ aliquādo rarius. Item quidaȝ ꝯiungiꝶ cū maxima seuitate accidentiū: vt precipue de dolore ⁊ in virtute nō resistente vt est de corꝑe delicato sensitiuo ⁊ debili stante lapide duro spinoso transeūte maxime per angustas vias: ⁊ qñq̄ȝ tamē nō cōiungiꝶ tanta seuitas accidentiū ꝓpter causas oppositas. Item talis ꝑoxismus aliquotiēs ꝯiungiꝶ in corpore pleno fm totius habitudinē: ⁊ aliquotiēs corpus est satis mundū vel fm se vel de ꝓximo euātuȝ. Iste vltime distinctōes sunt multū necessarie: q̄ fm eas opȝ curā multū diuersificari vt īfra videbitur loco suo: ⁊ hec de secūdo principali.

Cause generationis lapidis.

Ueniēdo ad 3m de gñatione lapidis renum ⁊ vesice opȝ hic multa supponere tradita a philosophis de coagulabilibꝰ ⁊ mō gñationis eoꝝ ⁊ precipue ab Aristotele 4º methauroꝝ 1º tractatu cū dicit: Corpoꝝ eīm quecunq̄ȝ coagulātur ⁊ indurātur: hec quedā a calido patiunꝶ: hec autem a frigido. a calido quidē desiccāte humidū. a frigido aūt exprimente calidū. vnde infert dicens: quare hec quidē humidi absentia vt sup. ea q̄ coagulātur a calido fiūt per absentiā humidi sup. certā datā. hec aūt calidi sup. absentia. s. coagulantur: vt sup. ꝯtingit in glatie ⁊ cristallo. Addit: hec patiuntur quecunq̄ȝ aque calidi. i. mixta aquea patiunꝶ coagulationē per absentiam calidi quecūq̄ȝ aūt terre humidi. i. q̄ mixta terrea sī debēt coagulari patiūtur coagulationē per certi humidi cōsumptionem scȝ subtilis ⁊ sup. remanēte grosso ⁊ viscoso ligante siccū ⁊ partes terreas. ⁊ ita ex parte cāe generatiue lapidis cuȝ sint mixta terrea fiunt talia a calido humidū dissoluēte. nō tñ oē terreū est ꝯuenienter coagulabile sed viscosuȝ magis vt infra per carthā. Dicit Aristo. tale aūt fit cū cathenatōe sup. partiū viscosaꝝ velut cathene ꝯponūtur. hec aūt vt dixit ad multa possūt extendi ⁊ ꝯuenire que aūt nō talia sed sup. dura ⁊ sicca frangibilia sup. sūt ⁊ ñ ꝓprie coagulabilia. qm̄ vt dicit Auic. pª primi de elementis ꝓpter siccū ꝓhibētur partes mixti humidi adinuicē ꝯtineri. Unde dixit Aristo. ī libro mineraliū q̄ terra pura lapis non fit qm̄ ꝯtinuationē non facit sed cōminutionē: vincens eīȝ in terra siccitas nō permittit eā coagulari: deficit eīm ei ad ꝯglutinatōȝ viscositas: ꝓpterea dixit q̄ lutū q̄ viscosuȝ ē ⁊ vnctuosū aptiꝰ ē ꝯmutationi eius in lapideȝ: quod enim est viscosuȝ non cōminui sed coagulari sup. ē aptum. Et si volueris clarius intelligere istam materiaȝ videbis Albertuȝ alamanuȝ 4º methauroꝝ tractatu 1º capitulis 4º qnto 6º 7º ⁊ 8º: ⁊ ibi habebis clarā ītelligentiā: nō tm̄ de gñatione lapidis sed alioꝝ multoꝝ simili mō factoꝝ. Proprius nūc deueniēdo ad lapidis gñationē ī renibꝰ ⁊ vesica qm̄ cōicant renes ⁊ vesica ī cāis gñatiōis lapidis vt supra dictū ē de mente Aui. 18ª tertij in pricipio capituli de lapide renū: qm̄ lapidis gñatio sup. sicut alioꝝ mixtoꝝ non ꝯpleꝶ nisi mā patiēte ⁊ virtute agente sup. in determiāto tp̄e: qm̄ agentia cuȝ applicanꝶ passis debite dispositis sufficienti tp̄e īducūt effectuȝ: opȝ principalr̄ ⁊ in renibꝰ ⁊ in vesica imaginari duas cās pricipales gñationis lapidis. vnā. s. mālem ⁊ subiectiuā: ⁊ aliam efficientē. Mā autē vt dicebat Aui. ē humiditas viscosa grossa flegmatis aut saniei sup. retente aut sanguis aggregati ī apate: ⁊ hoc est raro vt dicebat Aui. Ex quibꝰ verbis nō debes ītelligere q̄ tātuȝ mā flegmatica grossa viscosa aut sanies aut sanguis īspissata sit mā lapidis: īmo ēt aliquotiēs melācolia participans viscositate aliquali faciēte glutinatōeȝ partiū pōt eē causa mālis lapidis. ⁊ ita silr̄ colera grossa vt vitellina pōt eē mā proportōata ad ipsiꝰ gñationeȝ: ⁊ ita oīs mā terrea a dñio ꝑticipās viscositate ⁊ tenacitate ī partibꝰ siue sit sanies siue al's mā sanguinea: oīs talis pōt eē mā subiecta ad gñationē lapidis vt multuȝ tñ q̄ grossities ⁊ viscositas faciunt ad gñatōeȝ lapidis: ⁊ he passiōes ꝓprie attribuunꝶ flegmati īter humores. Iccirco multi auctoꝝ posuerūt mām lapidis esse flegma grossum viscosuȝ.

Cā autem efficiēs vt dicebat Aui. ē caliditas egressa ab equalitate sup. vel in se ad ītensionē: q̄ ītensior caliditas nāli ⁊ conuenienti operatōibꝰ vel egressa ⁊ sup. excessiua facta sup. s. ad agēduȝ: qm̄ nō semꝑ requiriꝶ caliditas ītensior caliditate eq̄li: īmo aliquotiēs equalr̄ forte remissior ꝑꝑ diuturnitatē sue actōis pōt facere ad gñationeȝ lapidis vt scribiꝶ xº cōtinentis caº vltīo de mente Hyp. ī libro epidimiaꝝ dixit: De caliditate sufficiēs supple ad gñationeȝ erit quātitas moderata sup. gradualis. Et addit argumētū ī simili di. qm̄ lapis gñaꝶ in aqua balnei sup. artificialis ⁊ balnei nālis sup. mineralis: lȝ eorū aqua fuerit tepida.

Et ita Serap. 4º breuiarij caplo 19º de gñatōe lapidis loq̄ns de cā efficiente dixit: Et cā efficiens ipm̄ est caliditas: ⁊ hec caliditas fm plurimū est ignea. Addit: ⁊ forsitā est tepida. Et ponit ēt exemplū: q̄ aqua termaꝝ quāuis sit tepida tñ appet in ea gñatio lapideitatis: qm̄ in diuturna actōe quāuis agens sit debile: tñ in lōgo tp̄e agens ꝑficit suaȝ operatōeȝ. Et ideo cū dixit Aui. q̄ virtꝰ agēs est caliditas egressa ab equalitate: ītelligatur egressa ab equalitate intēsiue fm plurimū: vel egressa ab equalitate quātū ad agēduȝ: q̄ excessiue agēs ex diuturnitate actionis in lapideȝ ꝯuertendo sicut est manifeste videre de flegmate gipseato in iūcturis pedū: nō ꝑ viā ꝯgelatōis sȝ paulatine dissolutiōis humidi a debili tñ caliditate. Et ex his generalibꝰ pȝ clarꝰ modus gñatiōis lapidis renū ⁊ vesice. Nā talis caliditas de qua dictū ē agēs ī māṁ dictā cōsumēdo humidum subtile illius māe ꝯuertit eius viscosuȝ grossuȝ in lapideȝ vel arenulas differēter fm dispōnem māe: qm̄ mā arenulaꝝ ē mā grossa non multū viscosa. ⁊ mā lapidis ē mā viscosa grossa flegmatica fm plurimū vt dictū ē. Nā mā nō exñs multū viscosa nō potest bñ coagulari ad māṁ notabilis quātitatis a calido exiccante: īmo exiccata ⁊ incinerata quasi fit discōtinua fm omnes ꝑtes suas: ⁊ ita ex ea fiunt arenule ⁊ ita expellūtur discōtinue: vbi stās mā viscosa ꝓpter viscositatē ⁊ adherentiā partiū copulātur partes adinuicē ⁊ additur mā paulatiȝ alteri cū exiccaꝶ: vt exempligrā descēdēte mā viscosa ad renes facta adherēs eis vel ī ꝯcauitatibus manifestis vel in poris eoꝝ sua viscositate ibidē īspissatur ⁊ exiccatur cui altera succedēs mā talr̄ disposita prime copulatur ⁊ ita non cessat paulatiȝ addi cū descēdit vel ibidē generatur: ⁊ tandeȝ indurescit ⁊ fit inde lapis notabilis quātitatis. Aliqñ tñ copulaꝶ fm quasdā partes ⁊ alia succedēs nō habēs multaȝ viscositateȝ nō īherere pōt prīe sed a virtute expelliꝶ ⁊ alia īspissata silr̄ tandē expelliꝶ non existēs notabilis q̄ȝtitatis: sed q̄si fm partes notabilis lapidis expelliꝶ ita vt videaꝶ lapis cōminutꝰ. Etiā generatōem hoꝝ lapidū declarauit Alex. per quādā similitudinē de generatōe vasoꝝ terreoꝝ ex fornace ī principio capituli de lapide ī renibꝰ cū dixit: Generātur lapides in renibꝰ sup. ⁊ ī vesica ex viscosis ⁊ spissis hūoribꝰ vel sup. ex alijs materiebus taliter dispositis nimio calore ꝑustis. Addit declarādo: calor eīm ignitus sup. vt in pluribus ī renibꝰ cōsistēs gñat lapides queādmodū videmus figulos de terra operātes: ⁊ ipsa vasa sole desiccata cū igne cocta īduraꝶ ī lapidē ita vt aqua īmissa solui nō possint. Addit cañ. practicū: His ergo cognitis sollíciti eē debemus ne pinguior idest grossior aut viscosa in renibus generetur materia vel supple alia scilȝ ad dicta membra demādeꝶ. Addit: neq̄ȝ ibideȝ ignitus accidat calor ex distēperantia facta calida augmentatus ⁊ supple ꝓhibēdo vt ī dictis mēbris tanto tempore materia retineaꝶ vt a calore in lapidem īduretur. quem cañ. vt obseruare possumus oportet specialiter nūc descēdere ad ītelligendū cās ⁊ primitiuas ⁊ corporales antecedentes vel ꝯiunctas facientes ad gñationeȝ dicte māe ⁊ ad augmentū caliditatis gñantis ⁊ ad retētōeȝ dicte māe notabili tp̄e in dictis mēbris: quo tp̄e possit sufficiens fieri exiccatio māe ad lapidis gñationeȝ: qm̄ si mā cuȝ expelliꝶ ad renes vel vesicā vel generatur ī eis modico tempore ibideȝ moraretur: si a virtute expelleretur non posset in lapideȝ conuerti. Et licet expresse dixerit Serap. maior causarū ⁊ magis forte in generatōe lapidis est grossitudo māe. Ego tñ cum bona pace sua ꝓbabiliter arbitror q̄ retētio materie diuturna in dictis mēbris est potissima causa generatōis lapidis vt declaratū est ex eo q̄ caliditas nō ē necessaria excessiua ad generatōeȝ lapidis. Mā etiā ⁊ si fuerit mediocris substātie īmo mollis ex diuturnitate actiōis caloris ī cā tandē ingrossabiꝶ ⁊ indurabiꝶ facta resolutiōe in humido subtili. iō prius ponēde sunt cāe retētōis dicte māe ī eisdē membris.

Cause retentionis materie.

Cause igiꝶ retētionis vel sunt nāles vel accidētales: ⁊ iteꝝ vel ꝯplexiōales vel ꝯpōales. ⁊ de vtrisq̄ȝ dicebat. R. Retētor aūt materiei ē debilitas expulsiue ī renibus sup. vel vesica ꝓpter ꝯplexionē sup. nālem: sȝ excessiuaȝ lapsam vel diminutā debilitantē oꝑationē vel ꝓpter cōplexionē accidētalem similiter debilitātē quecūq̄ȝ sit illa ꝯplexio īmaterialis vel mālis simplex vel cōposita: mō sequaꝶ ad cā debilitas ⁊ adducit causas adducētes ad malitiaȝ ꝯplexiōis maxime calide ꝯtinuādo ponēs apa calidum ⁊ erisipilaȝ aut vlcera ī renibus sup. vel in vesica vel ī ꝑtibus adiacētibus eis. naȝ talia vt ꝯstat faciunt acquirere malitiaȝ ꝯplexiōis calide: vnde sequiꝶ in virtute expulsiua debilitas: ⁊ ita ī eis retinētur sup̄fluitates residētes: vt dixit oīs aquositatis que ꝑuenit ad eos. i. que sup̄fluitates mouētur cū aquositate vrinali ad renes ⁊ ad vesicam. Facit ēt vehementia caliditatis dictoruȝ membroꝝ vt multe materie trahanꝶ ad eos renes simul cū aquositate vrinali: ⁊ tantē debilitata expulsiua retinenꝶ dicte sup̄fluitates ī eis: ⁊ facit sup. calor eos lapides antequā expellaꝶ dicta mā. Nimia ēt frigiditas debilitādo expulsiuaȝ ⁊ īmobilitādo māṁ ⁊ stringēdo meatꝰ eē pōt cā talis diuturne retētōis: sȝ nō sic est nocēs sicut caliditas sup̄flua: qm̄ superflua caliditas pluribꝰ modis nocet: q̄ ⁊ plus de mā trahēdo ēt ad gnātionē effectiue cōcurrendo resoluendo ⁊ exiccādo: ⁊ cōsequēter omnia que faciūt ad augmētū caliditatis in renibꝰ vel ī vesica vel in ꝑtibꝰ eis adiacentibꝰ possūt eē de cāis retentōis materie ⁊ gnātionis lapidis: de quibꝰ spālius statim dicetur recurrēdo. Ad retentionē ēt faciunt dispositio meatū vt strictura in eis vel tortuositas eoruȝ siue sit naturalis siue accidētalis ꝓpriꝰ stricturā meatuū īfra renes: qm̄ amplitudo superioꝝ iuuat ad lapidis gnātionē. ⁊ de hoc dicebat Sera. postquā posuit primaȝ causaȝ efficiēteȝ esse caliditatē addit: Et secūda causa ꝓpter quā fit est amplitudo meatuum superioruȝ ⁊ constrictio meatuum inferioruȝ: ⁊ hec fortassis est naturalis vt dixit. ⁊ supple propter hanc causaȝ q̄ talis dispositio naturalis cōicatur

cõicatur descendẽtibꝰ: iccirco in eis fit hic morbus sepe here/
ditarius: ⁊ fortassis ẽ ꝓpter egritudinẽ que accidit vel sup. aliã
cãm extrinsecã facientẽ oppilationẽ siue attenuatoriã siue coar
tatoriam: ⁊ ita apata ipoꝝ membroꝝ ⁊ mẽbroꝝ vicinantiũ eis:
⁊ maxime frĩda dura ⁊ magna: ⁊ similiter retẽtio fecũ ⁊ vẽtosi/
tatis ĩ intestinis cõprimendo renes vesicã vel vias medias sunt
de causis diuturne retẽtõis materie: ⁊ dicta oppilatio ẽ potissi
ma cã huius retẽtionis. ⁊ vltra he dicte oppilatiões addunt ad
supinflãmationẽ: ⁊ sic ad cãm gñatõis ⁊ ex ꝯsequenti frigꝰ: ali/
quotiens cõstringẽs meatꝰ ⁊ siccitas vndecũqꝫ ꝯtingat ⁊ ex pte
ꝓhibitiõis exitus mãe ⁊ ex pte sup. inflãmatõis que succedit ad
oppilatõez ẽ de causis gñationis lapidis. Ideo error ĩ appli/
catione medicinaꝝ multũ calidaꝝ per ĩterius ⁊ ẽt multũ frigi/
darum similiter ⁊ extrinsecus applicataꝝ maxie circa renes ꝓ/
prie de medicĩs frĩdis sicut fieri solet ꝑ vnctõe renũ cũ vnguẽ/
tis ⁊ epithimatibꝰ ẽt cõstringẽtibꝰ vltra frĩditatez sunt de cãis
multũ faciẽtibꝰ: ad hoc ẽt in hũc errorem de infrĩdando renes ĩ
paratis ad has passiones sepe incidũt medici nõ vltra cõsiderã/
tes. De cãis ẽt retẽtionis est multitudo materie que attrahi/
tur: vñ lꝫ expulsiua virtꝰ eẽt ĩ se valida respectu ꝯmẽsurati obie
eti expellẽdi: vbi tñ plurimũ de mã ꝯuertaꝛ ad renes tanta ma/
teria nõ poterit a virtute debite expelli. iõ fortitudo attractiue
renũ eẽ precipue põt ẽt de cãis ad lapidis generationẽ vñcunqꝫ
ꝯtingat dicta fortitudo: qm̃ per eã plus attrahiꝛ de mã que cuꝫ
nõ possit expelli ibidem tardaꝛ tpe sufficiẽti ad ĩspissationẽ ⁊ ita
tũc vrina euãꝛ paulatim ⁊ clara quasi coleꝛ per resudationẽ re/
manẽte grosso fecali.

Cause primitiue.

De cãis ergo primitiuis facere po
tẽtibus ad gñationẽ lapidis sunt
oẽs cãe que efficere pñt augmentũ ĩ caliditate vel que adducere
possunt ad generationẽ mãe grosse viscositate pticipantis ⁊ que
ꝯuertere possunt dictas mãs ad vias renũ ⁊ vesice ⁊ multipli/
care eas in dictis mẽbris: ⁊ que efficere possũt diuturnã moraꝫ
dictaꝝ materieꝝ ĩ dictis mẽbris vel ĩ poris medijs ⁊ sic discur
rẽdo prĩo circa aerẽ. Aer calidus ⁊ siccus resoluẽs: aer ẽt gros/
sus ĩgrossans mãm ẽ de cãis. Aer ẽt frigidus ꝯstringẽdo ⁊ vir/
tutẽ expulsiuã debilitãdo. Aer ẽt siccus exiccãdo ⁊ ĩdurãdo est
de cãis: ⁊ ideo statio in sole. Statio ẽt in camera multũ frĩda ⁊
hũida vaporosa ⁊ ĩ balneis calidis ⁊ formalr ⁊ virtualiter preci/
pue exiccatiuis vt aluminosis: accubitꝰ ẽt supra culcitram mol/
lez ⁊ supra dorsuꝫ ⁊ strictura pãnoꝝ calidoꝝ circa dorsuꝫ cũ ci/
gulo ⁊ maxime de pellibꝰ vulpinis: ĩmo ẽt strictura diploidis ẽ
de cãis ad generationẽ lapidis faciẽtibꝰ. Et de hoc dixit Auic.
ĩ caº de egritudinibꝰ renũ ĩ fine: Multotiẽs quidẽ facit incurrẽ
stricturã lũbaris dolorẽ ⁊ caliditatẽ ĩ renibꝰ. ⁊ hic adduci pos/
sent ẽt cãe que extrinsecus applicari possent circa renes calefa/
cientes ⁊ ĩteriꝰ circa potũ medicinaꝝ ⁊ venenoꝝ calefaciẽtiuꝫ.
Exercitiũ ẽt supfluũ adducẽs ad calefactionẽ totiꝰ vt longa iti/
neratio siue pedes siue eques facta ẽ de cãis spãle: ẽt exercitiuꝫ
dorsi vt ẽ statio pedes vt dicit Auer. adducẽs ad lassitudinẽ re/
num ⁊ iflãmationẽ ẽ de ꝓprijs cãis ad hoc. Et ita artes ad in/
flãmationẽ ducẽtes vt ars ferraria ⁊ vitrearia ⁊ precipue si hu/
iusmodi exercitia occurrãt corpore repleto ⁊ post sumptũ cibuꝫ
talia magis nocẽt qm̃ vltra calefactionẽ faciũt ꝑcipitare mate/
rias ad renes. Quies tñ supflua faciẽs ad retẽtionẽ supfluitatũ
ẽ de cãis huius. ⁊ ita statio ĩ aquis frigidis ⁊ debilitãdo dige/
stiuã stomaci ⁊ ꝯñr multiplicãdo ꝑ ĩdigõnem mãs ⁊ prohibẽdo
dissolutionẽ eaꝝ que generãtur ẽ de cãis: ⁊ ex eodẽ fundamẽto
supflue vigilie ⁊ supflue passiões aĩales ducẽtes ad ĩflãmatõez
⁊ maxie si succedãt ad cibũ sumptũ ꝑcipue grossuꝫ ⁊ calꝫ. Et ĩ/
quietudines que fiũt ĩ lecto post cenã replẽonalẽ sũt de cãis ma/
xime faciẽtibꝰ ad hoc. replẽo ẽt stomaci qñolibet supra eã q̃ ꝯue
nit ꝓprie digestiue est de cãis. Sed spãliter si cibi ⁊ potus fue/
rint calidi ⁊ sicci grossi ⁊ viscosi ⁊ ĩdigestibiles vt sunt cibi car/
niũ grossaꝝ vt ẽ caro vaccina ceruina leporina porcina ⁊ ircina
antiqua ⁊ porcina singulariter domestica ⁊ siluestris. Carnes ẽt
viscose ꝓprius vt carnes agnoꝝ ⁊ vituloꝝ ꝓpiquoꝝ nimis ge
neratõi. Carnes ẽt auiũ paludestriũ ⁊ magni corpis vt anseruꝫ
anatũ ⁊ huiusmõi. Et de ptibꝰ aĩaliũ oẽs ptes musculose ⁊ pin
gues: ⁊ extrema animaliũ maxie pedes ⁊ aures ⁊ ĩtestina gros/
soꝝ aĩaliũ. ⁊ de huiusmodi viscosis sũt gña lactis ꝓprie spissi ⁊
casei recẽtis ⁊ pune lꝫ caseus ẽt vetus ⁊ duritie substãtie ⁊ cali
ditate ex sale acquisita sit maxie nocẽs. Libaria ẽt que fiunt d
pasta ꝓprie azima vt lagana tri. ⁊ sorbitões ꝓprie d frumento
⁊ amido pastilia artoclec rapioli ⁊ panis azimꝰ vel modici fer/
mẽti male leuatꝰ ⁊ male coctꝰ ⁊ similia: ⁊ rixuꝫ ⁊ sisamũ ⁊ oĩa ge
nera leguminũ maxie fabaꝝ ⁊ lentiũ sũt ĩ cã. Et de piscibus:
oẽs pisces grossi bestiales ⁊ oẽs ꝑcipue squãmis carẽtes. iõ an/
guille ⁊ tenche blasfemãtur ĩ hoc cãu ⁊ vlr oĩa viscosa que cum
tãgũꝛ se digitis applicãt sũt ad nocẽdũ, ita vt ẽt. A. vitupauc/
rit cõfectionẽ de melle viscosam. De fructibꝰ ẽt vitupantur
oẽs fructus frigidi ⁊ maxie ad stipticũ declinãtes ⁊ difficilis di
gestionis vt sunt fructus acetosi qui generãt humidũ viscosuꝫ
⁊ crudũ sicut sunt malla ĩmatura ⁊ pira ꝓprie ⁊ nespila ⁊ casta/
nee ⁊ caro citri ⁊ ita succi eoꝝ vt succus agreste ⁊ sorbe ⁊ huius/
modi sũt ad nocẽdũ. Modi ẽt ꝑpatõis de assatis ⁊ tostis ⁊ in
patellis coctis: oẽs tales nocẽt. Et de potibꝰ vinũ nigrũ grossũ
⁊ dulce ⁊ aque grosse turbide: ĩmo ẽt aque cisterne: oĩs talis po
tus poniꝛ ĩter generãtia lapidẽ: ⁊ potus multe aque frĩde debi/
litãs virtutes nãles ẽ de cãis huiꝰ. Sed hic bñ nota ꝙ licet vi/
nuꝫ grossuꝫ nigruꝫ ⁊ dulce sit ad nocendũ. tamẽ plerunqꝫ po/
tus vini subtilis acuti albi ⁊ clari est d fortioribꝰ cãis ad gñatõz

lapidis maxie qñ sumiꝛ ĩ notabili q̃ntitate post cibũ sũptũ faciẽ/
do cibũ penetrare ad vias renũ: ĩ quã cãm nocumẽti sepe ĩcidũt
nobiles magnates ⁊ prelati qui vtunꝛ vinis potẽtibꝰ post cibũ.
Nam omnia talia de cibis ⁊ potibus vel plurima ex eis sunt
mã mãe ꝓxime gñationis lapidum. ad modũ Auic. nõ ẽ omittẽ/
dum hic de coitu: qꝛ nõ regulate oblatꝰ sed supfluus ⁊ maxie si
post cibũ ⁊ stomacho repleto ꝯpleaꝛ est ꝑcipue ⁊ singularissime
nocens: qm̃ adducit ad iflãmatõez renuꝫ ꝯmouẽdo cibos ĩdige
stos ⁊ eos ꝯuertẽdo ad renes. ⁊ hec quãtuꝫ ad cãs sufficiant de
gñatione lapidis absolute. Cã aũt spãlis quare aliqs fit lon/
gus aliqs rotũdus aliqs spinosus sumiꝛ maxie ex pte loci ĩ quo
generaꝛ. Nã in renibꝰ vt plerũqꝫ gñatur rotũdus: silr ⁊ in ve/
sica: sꝫ in poris vritidibꝰ magis oblongꝰ. Lapis ẽt vesice ꝑ hoc
qꝺ in vesica ampla ꝯcaua gñatur ꝓ applicatõe partis ad ptem
cõiter fit rotundus. Lapis aũt renuꝫ ⁊ poroꝝ vritiduꝫ plerũqꝫ
⁊ sepe fit lõgus angularis vel spinosus ẜm ptes extrĩsecas: qm̃
mã lapidis ĩ dictis mẽbris ẜm quasi totuꝫ replet vacuitatẽ loci
in quo ꝯtineꝛ. Ideo nã cum nitiꝛ ad expulsionẽ vrine nitrose ⁊
acute trãhens ꝑ circũferentiã ipsoꝝ lapidũ corrodit aliquid de
ipsis lapidibꝰ versus supficieꝫ: ⁊ ita ptes eiꝰ passibiliores ⁊ mi/
nus duras de supficie remouet remanẽtibꝰ alijs durioribꝰ: vñ
resultat lapis ẜꝫ supficiẽ ineq̃lis angularis vel spinosus. Cãe
aũt duritiei maioris ⁊ minoris ⁊ diuersitatis coloris ĩ eis mani/
festabunꝛ ĩfra in signis differẽtialibꝰ lapidis renuꝫ ⁊ vesice. Cã
ẽt ꝙ ĩ aliquo fit hereditaria passio hec ⁊ ĩ aliquo nõ: clare habi/
ta est supra ĩ cãis. ⁊ hec de 3º pricipali sufficiant.

Signa.

Veniẽdo ad 4m pricipale de signis: ⁊ ꝓ̃o ponẽtur
signa ꝓnostica euentꝰ vt future gñatõis ẽt aliquo
tiens ꝓxime: deinde ad signa ꝓnostica ad bonũ ⁊ ad maluꝫ ge/
nerato iã lapide in renibꝰ ⁊ ĩ vesica. Deĩde poneꝛ signa demõ
stratiua lapidis renũ ⁊ vesice ⁊ viaꝝ mediaꝝ: etiã signa differẽ
tialia ĩter eos. Signũ igiꝛ primuꝫ gñale future gñatõis lapi/
dis renũ vel vesice vel viaꝝ mediaꝝ est antecessio multaꝝ cau/
saꝝ de dictis in tertio pricipali. s. de causis faciẽtibꝰ superiflã/
matõez in renibꝰ ⁊ vesica ⁊ primitiuis de qbus exẽplificatũ est
⁊ corporalibꝰ vt ex diuturna fe. vt est q̃rtana antecedẽs ⁊ simi/
les cãe ⁊ multiplicatio ĩdigestionũ vel pp nimietatẽ cibi absolu/
te vel ꝓpter sumptõez cibi ĩdigestibilis vel maluꝫ ordinẽ in eis
vel pp supfluuꝫ motuꝫ post cibũ: ⁊ ita de reliqs antecedẽtibꝰ ẽt
ad retentionẽ materieꝝ ĩ dictis locis ex oppilatõe qñolibet atte
nuatoria vel coartatoria ex cãis dictis. Scdm̃ ꝓnosticum in
hoĩe pingui cui ꝑcesserũt parẽtes taliter patiẽtes qui tñ ordina/
te viuebãt expectare opꝫ similez morbũ hereditariũ. pꝫ ex eo ꝙ
gñatio lapidis ĩ ꝓgenitoribꝰ nõ erat ꝓpter malitiã regimis sꝫ
ex nãli mala ꝯpõne membroꝝ de qua dictũ est supra cui similis
dꝫ esse ꝓducta ĩ filio: ergo stante pari cã dꝫ ꝓduci similis effe/
ctus ⁊ maxie in hoĩe pingui de lapide renũ: qꝛ cũ piguedine cõ
iungiꝛ mã viscositate pticipãs cuꝫ strictura meatuũ. Aliud ꝓ
nosticũ qꝺ sumiꝛ ex pte vrine ⁊ est satis gñale ad futuꝝ lapidẽ:
Oĩs vrina ĩ qua est humor plurimꝰ ⁊ nõ est ꝑ viaꝫ crisis ⁊ pse/
uerat talis vrina pluribꝰ diebꝰ ẽt cum obseruãtia boni regimis
ex ea lꝫ ꝓnosticari supra gñatõez lapidis: nã declaraꝛ ex ea mul
titudo mãe ⁊ ꝯuersio eius ad renes ꝓportõate ad gñationẽ lapi
dis cũ ꝓbabili caliditate iuuãte ad attractõez. Ideo lꝫ expellaꝛ
ẜm ptez debilitata tñ expulsiua renuꝫ ex malitia ꝯplẽonis fit ra/
tionale vt multe partes de dictis humoribꝰ retineãtur que tã/
dem induranꝛ. Aliud pronosticũ specialiꝰ Aui. in pricipio ca/
pituli de signis cũ vrina in primis est grossa sup. taliter durans
per tẽpus: deĩde ĩcipit ꝯuerti ad tenuitatẽ ⁊ attenuaꝛ per reten
tionez turbidi: tũc existima eius. s. lapidis gñationez. Ista ꝯclu
sio est satis manifesta: qm̃ cũ fit retentio de mã grossa que ꝯsue/
uit expelli: tũc illa materia ꝓbabiliter inspissabiꝛ ⁊ indurabitur
⁊ in lapidẽ tandẽ ꝯuerteꝛ. Et si postea succedant accidẽtia de
renibꝰ vel vesica: qꝛ si videris post retentionẽ materie ⁊ tenuita
tem vrine dolorẽ in loco renũ vel in pectine circa vesicaꝫ vel in
vijs medijs poteris ꝯiecturari de loco gñatõis eius. Sed hic
nota ꝙ signãter dixit Aui. ꝙ si attenuaꝛ vrina ꝓpter retentõez
turbidi: qꝛ tunc significat ⁊c. qꝛ tunc possꝫ attenuari non ꝓpter
retentionẽ turbidi sꝫ ꝓpter aliaꝫ cãꝫ vt ꝓpter cũationẽ cũ me/
dicina ꝯuertente mãꝫ ad ĩtestina vel ꝓpter esse maximã ptẽ mãe
cũatam ꝯpleta iã quasi cũatione de mã vel ꝓpter aperiri oppi/
lationes ⁊ cũari per aliaꝫ regionẽ vt cũ fit grossa per retentiõez
mẽstruoꝝ: postea ꝓuocatis mẽstruis ꝑ tẽpus in ꝓcessu attenua
tur vel ꝓpter vomitũ vel balnea ⁊ huiusmodi. Sꝫ in his cãibꝰ
nõ attenuaꝛ vrina ꝓpter retẽtõez materie vt pꝫ: vt dicebat. A.
Et hic cum attenuaꝛ vrina ꝓpter retentionẽ si prius cuꝫ vrina
emittebaꝛ arena rescindens sicut sal puluerizatũ: postea in totũ
retineꝛ similiter ꝓnosticaꝛ lapidẽ. Nã cum sal generẽꝛ ab aquo
sitate ĩ qua est plurimũ de terreo cũ caliditate adurente manife
stum ẽ ibi astare causas gñatiõis lapidis in renibꝰ vel in vesica.
Dixit signãter de arena residẽte sicut sal puluerizatũ: qm̃ ĩ vri
nis aliquotiẽs emittiꝛ mã arenosa subtilis cuꝫ vrine substantia
multũ ꝑmixta ⁊ nõ est residẽs: ĩmo sepe adherens supficiei vri/
nalis. ⁊ de hac nõ possumus ꝓnosticari supra futuꝝ lapidẽ: qm̃
talis mã magis pendet ex adustiõe humoꝝ ĩ toto q̃ꝫ ex adustio/
ne materie ĩ determinatis mẽbris vt renibꝰ vel vesica: ⁊ he are/
nule sepe ꝯtingunt ĩ multis colericis: ẽt a pueritia vt ꝯtingit in
me Ioãnematheo: ẽt apparẽt ĩ declinatõe febriuꝫ ⁊ post lõgas
fe. ⁊ distinguũtur ẽt tales arenule ab eis que significãt supra la
pidẽ: qm̃ si fricẽtur digitis ꝯprimẽdo facile dissoluũtur vbi alie
duriores difficulter multũ dissoluũtur. Dicit ẽt Aui. ꝙ qñqꝫ
ĩ gñatione lapidis mingiꝛ ĩ principio rei vrina tenuis: ⁊ cũ min

gitur grossa ē magis significatiua sanitatis virtutis sup. expul/
siue ⁊ dilatationis meatuū: ita ꝙ ex his verbis colligiť ꝙ lȝ nō
antecedat vrina grossa: imo semꝑ emittať tenuis nō est negādū
quin tūc generet lapis: quia nō ē semꝑ necessariū vt in gn̄atiōe
lapidis precedat vrina grossa: vt cum mā ē multum grossa ⁊ pre
grossitie sua nō possit descēdere neqȝ penetrare aut ꝓpter ipo/
tentiam expulsiue virtutis vel ꝓpter stricturā meatuū vt supra
dicebať i causis: tunc dicta mā retinebiť ⁊ sic vrina erit tenuis:
⁊ tamē illa mā retenta ꝯuertetur in lapideȝ. Aliud ꝓnosticum
satis extraneū ꝓximi euētus doloris ex lapide renū ꝙ nūquaȝ
fallit in determinato supposito vt in generoso milite armorum
ductore dn̄o Alexādro vicecomite cōpatre meo cui cuȝ occur/
rit i nocte in somnis semꝑ in ꝓxima sequenti die inuadit euȝ: ⁊
sic inuasit eū per multa tēpora dolor renalis ⁊ est cū somniat se
comedere nocte. Et amplius d̄ extraneatiōe huius signi est ꝙ si
somniat se comedere res difficilis digōis: verbigratia: cibaria
de pasta: tunc difficulter affligiť magis q̄ȝ si somniat se comede
re res facilis digōnis: ⁊ quāto sunt difficilioris digōnis tanto
magis molestať vt cū somniat comedere pisces magnos ⁊ lacu/
nales: imo vt mihi retulit ⁊ est fide dignissimus ꝙ vna vice se
somniabat comedere stagnuȝ: ⁊ tunc habuit dolores crudelissi/
mos i sequēti die ītēsiue ⁊ extēsiue. Huiꝰ signi causaȝ relinquo
īuestigandā a speculātibꝰ occulta nature: sicut necesse ē fieri ēt
⁊ in multis ꝓnosticis Hypo. in libello mortis. Aliud ꝓnosti/
cum ⁊ est Rasis 10° ꝯtinētis ⁊ trahiť ad infantes dixit: si īfans
fuerit abundantiū capilloruȝ ⁊ ex hoc sup. declarať multitudo
grosse materie i corpore: ⁊ si fuerit cū intēsa caliditate in renibꝰ
nisi fuerit largorꝫ pororꝫ: imo sup. strictorꝫ vt sup. ꝯtingit ī pin/
guibus i eo vt dixit generabunť lapides multi pȝ. Aliud ꝓno
sticum ꝯtrahēdo ēt ad etateȝ ⁊ ad pueros dignior de pueris vt
generet in eo lapis ē ille qui ē sicce nature ⁊ calidi stomaci. ratio
satis est clara. nā non fit siccitas nature s̄m plurimū nisi ꝓpter
attractionē humiditatū ad epar: ⁊ deinde ad mēbra vrine ex cō
sequenti trāsmissis multis materiebꝰ ad renes stāte caliditate in
eis ꝯmunicata ēt a stomacho stat cā gn̄ationis lapidis: nec ob/
stat ꝙ sint calidi stomaci ⁊ bone digōnis: q2 ꝓ quāto puer stāt
in eo humiditates viscose vt statim diceť. Aliud ꝓnosticū ēt
est ex parte etatū in pueris ⁊ i tēpore pubertatis ⁊ adolescētibꝰ
paratus ē gn̄ari lapis i vesica: imo magis q̄ȝ in renibus: ecōtra
i senibus paratꝰ magis ē generari lapis i renibꝰ q̄ȝ in pueris: ēt
magis q̄ȝ in vesica corꝫ. Primū pȝ eo ꝙ virtꝰ expulsiua puero/
ruȝ mēbrorꝫ superiorꝫ ⁊ renuȝ est fortis sicut ⁊ relique virtutes
nāles: ⁊ sic parata ē pellere mās ad inferiora si sint obedientes ⁊
materie ēt que in eis multiplicāť sunt satis molles passibiles ad
educendū ꝓpter liquiditatē earꝫ: ⁊ sic penetrāt per renes ad ve/
sicam: ⁊ ibidē remanēt sedimina in fundo vesice: q2 nō sic violē/
ter cū vrina emittunť per colluȝ vesice sicut emittunť ꝑ renes ⁊
ꝑ poros euritides: vt pȝ ex residentia materie in vesica. Iteȝ q2
longo tēpore pueri retinēt vrinā per cōsuetudinē q2 nō ē nitro/
sa sicut i senibus vnde facit longā residentiā que ꝯn̄r adherens
i ꝓcessu idurať: ecōtra vero in senibus ꝑ indigōem multiplicā/
tur hūores grossi qui cū vrina trāscūt ad renes quorꝫ expulsiua
ē debilis ⁊ sic nō sunt parati penetrare poros renū. iō ibidē reti
nētur ⁊ idurescūt ⁊ ꝯn̄r modica mā grossa trāsit in vesicaȝ. ideo
plus gn̄anť lapides i renibꝰ q̄ȝ i vesica ⁊ plus i senibꝰ q̄ȝ in pue/
ris. Alia ꝯclō ꝯcta ad habitudinē i pinguibꝰ ē aptitudo ad ge
nerationē lapidis i renibꝰ magis: ⁊ i macris ē aptitudo ad gene/
ratōeȝ lapidis i vesica magis q̄ȝ i renibꝰ. rō sumiť qm̄ pingues
cū fridi sint i eis abundāt mãe flegmatice ꝯiuncta strictura ve/
narꝫ ⁊ pororꝫ. In pinguibꝰ quare fit ꝯn̄ter retentio dictarꝫ ma/
terierꝫ i renibꝰ ⁊ iduratio. In macris vero materie ⁊ si multipli/
cētur dure non sic viscose adherētes ⁊ cōiter ꝯiuncta caliditate
cum latitudine viarꝫ in eis expellunť ꝑ vias renū ⁊ poros vriti/
des ad vesicā: postea ibidē sua terreitate residentes ⁊ vesica vt
membrū pāniculare exiccata ē corrugata q̄re fit retētiua sup̄flui
tatuȝ ⁊ tandē ex longa mora indurātur. ⁊ hec de ꝓnosticis euē
tus sufficiāt. De ꝓnosticis vero ad bonū sit hec p̄ia ꝯclusio:
In h̄ntibus vētres molles ⁊ liquidos raro gn̄atur lapis i reni/
bus vel vesica. Pȝ ꝯclusio: q2 in talibꝰ modica mā sup̄flua trā/
sit ad renes vel vesicā cū ꝯuertať ad itestina ex quo īferť alia cō
clusio ꝙ trauli raro capiunť a lapidibꝰ: pȝ q2 facile capiuntur a
diaria lōga ⁊c̄. Alia ꝯclusio: In paratis ad lapidis gn̄ationeȝ
sepe suꝑueniens dolor iūcturalis podagricus vel alius p̄seruat
a gn̄atione lapidis: qm̄ per dolorē taleȝ ꝯuertunť mãe ad oppo/
situ̅. Alia ꝯclusio: Qui vtūtur vomitu sponte vel artificio bis
vel ter in mēse preseruanť vtplurimū a gn̄atione lapidū. pȝ per
ꝯuersionē mãe ad oppositū: ⁊ vt latius videbiť īfra in cura de in
uamētis vomitꝰ. Alia ꝯclusio: Stāte actu dolore vel si p̄fuit
calculosus vel ex lapide in vesica postq̄ȝ an̄cesserāt vrine grosse
humorales: deinde sequute sunt vrine tenues ꝑ retentōeȝ mãe:
postea cū ispissanť ē significatio bona maxie qn̄ i fundo resideāt
mãe arenose. Pȝ ꝯclusio: q2 declarať lapideȝ eē in via dissolu/
tōis ⁊ sic ē significatio ad bonū. Alia ꝯclusio ad bonū ꝯtracta
ad sexū in mulieribꝰ raro eueniūt lapides renū ⁊ vesice. Pȝ cō
clusio: qm̄ multe mãe regulr̄ educunť ꝑ mēstrua in mulieribꝰ ⁊
cū hoc vie vrinales sunt latiores in eis respectu virorꝫ ⁊ colluȝ
vesice sp̄aliter magis curtū ⁊ minꝰ anfractuosuȝ vñ liberiꝰ edu
cunť an̄q̄ȝ possint idurari. Et d̄ hoc dicit Raś x° ꝯtinētis: Col
luȝ vesice iuuēcularꝫ breue est ⁊ largum ⁊ tortura eius modica ⁊
vrina ipsorꝫ est magis tenuis cuȝ ipse sint minores sup. in regi/
mine malicie ⁊ caliditas ipsarꝫ est minor: iō in eis nō gn̄atur la/
pis. Ultima ꝯclusio ad bonū: Cū fiūt lapides ex manifesta ma

licia regiminis vel ex p̄cipue coartatiōe ꝑ viaȝ cōitatis mēbroruȝ
vicinorꝫ vt sepe fit i colica vt dictū ē supra i cāis: tūc talis egri/
tudo est minꝰ verēda q̄ȝ qn̄ est ꝑ essentiā ex oppilatōe i vijs vri/
ne stante ēt bonitate regiminis. pȝ cōclusio ꝯsiderāti ⁊ minꝰ ve/
rēda ē passio si cōiūgať i iuuene ⁊ forti nō acute sensitiue nimis
⁊ latorꝫ meatuū. ⁊ hec de ꝓnosticis ad bonū sufficiāt. De ꝓ/
nosticis vero ad malū sit hec p̄ia ꝯclusio: cuius ꝓgenitores fue
runt passi lapides cū bonitate regiminis eorꝫ si i genito generať
lapis stante i eo bonitate regiminis lȝ tūc expectari possit cura/
tio ꝑiodica: tn̄ talis morbus rōnabiliter fiet ei ꝑpetuus ad ꝑiodi
cāduȝ. pȝ ꝯclō q2 rōnabiliter talis dispō euenit ex dispōne nāli
membroruȝ in eo. Alia cōclusio etiaȝ ad malum saltem decla
rās futuruȝ magnū lapidē ⁊ est Ra. x°. continētis: Cuius ven/
ter vesice fuerit calidus valde supple siue hoc fiat ex causa ītrin/
seca siue extrinseca necesse fit quasi i eo generari lapidē magnū
i vesica declaratur ex medio suo: quoniā si venter vesice fuerit
valde calidus colluȝ vesice eius erit calidum necessario. ⁊ ita in
flāmať eius collū ītelligēdo de caliditate accn̄tali ⁊ sup. ꝯsequē
ter ꝯstringit meatꝰ. Ideo addit: Et nō manabit de eo sup. collo
turbedo vrine ex angustia meatꝰ eius vñ trāsmittiť ꝑs eius te/
nuis sup. vrine ⁊ ligādo pars turbida ⁊ grossa adheret turbini
deinde efficiť magnꝰ lapis ⁊c̄. Alia ꝯclusio ꝓnostica ad malū:
In quo fuerit lapis magnꝰ in vesica ⁊ durus ⁊ ꝯplō fuerit debi
lis nō opȝ curatōem expectare: qm̄ stante lapide magno ⁊ duro
ꝑ medicinas nō pōt curari vt fuit dictū supra: neqȝ ꝑ īcisionem
pōt sustineri ꝓpter doloreȝ ⁊ emanatōeȝ sanguis ꝯtingēteȝ ne/
cessario in extractōe lapidis vt īfra videbiť de periculo i extra/
ctōe lapidis. Aliud ꝓnosticū ad maluȝ: in h̄nte lapideȝ in reni
bus vel in vesica si cū eo ꝯiungať vlcus in renibꝰ vel i vesica q̄si
fit ipossibilis curatio. Pȝ cōclusio: qm̄ medicine curatiue lapi/
dis frāgitiue ꝯtrariant medicis valentibꝰ ad curatōeȝ vlceris
vt patebit īfra in cura medicinarꝫ valētiuȝ ad has dispōnes: ēt
sepe ex sanie resudante ex vlcere fit gn̄atio lapidis vt supra di/
ctū est. Aliud ꝓnosticū ad maluȝ: cuȝ significamꝰ supra lapi/
deȝ ꝑ arenas que emittunť cū vrina vel resoluunť ex lapide vel
que antecedūt ad gn̄ationeȝ eius: deterior est ista substātia are/
nosa que ē nigra: deinde q̄ est liuida q̄ȝ que ē citrina vel rubea.
Pȝ: q2 talis a duriori mā d̄cidiť vel ex ea parať gn̄ari durior la
pis: ⁊ ita arena que difficiliꝰ frangiť ⁊ rumpiť ex ea sumiť dete
rior significatio: q2 declaratur ꝙ ex duriori lapide ⁊ magis resi
stēte resoluiť. Alia ꝯclusio in senibus si generenť lapides i re/
nibꝰ vel in vesica raro sananť ex eis ꝓpter ipotentiā expulsiōis
eorꝫ ⁊ ꝓpter aggregatōeȝ sup̄fluitatū i eis ꝓpter debilitatē di
gestiue. ⁊ hec fuit sn̄ia afforismi nefretici: ⁊ circa vesicā dolores
fortes laboriose sananť i senibꝰ. Ueniēdo ad signa demōstra/
tiua lapidis prius ponenť aliqua signa demōstratiua lapidis re/
nuȝ: deinde vesice: ꝯn̄ter habebunť signa distinctiua inter eos:
deinde ponenť signa lapidis cū indurať ⁊ signa lapidis cuȝ ē in
via dissolutōis. Signa igiť lapidis renū demōstratiua: p° ex
textu nr̄o supra colliguntť de dolore vehemēti i renibꝰ ⁊ i emū/
ctorijs p̄supposita grauitate ⁊ de nausea ⁊ vētris ꝯstrictōe que
sunt declarata loco suo: preter hec signa sp̄alis dolor est cū pū/
ctura in rene dextro vel sinistro s̄m ꝙ in eis gn̄atur vel erit ge/
neratꝰ differēter a dolore grauatiuo vel extēsiuo: imo quasi vi/
deť sicut dolor acus ꝑforātis ⁊ sepe disponit eger seip̄m vt nō
possit erigere imo stat curuus: q2 nā querit dilatatōeȝ meatuuȝ
ne taȝ laboriosa fiat solutio ꝯtinui per laboriosaȝ extensionē se/
quenteȝ ad augmētū lapidis cum generať vel ad motū eius cū
transit per angustas vias exeundo scilȝ per renes vel per poros
vritides: ⁊ tunc sepe cōmunicatur dolor ad anchaȝ ⁊ sepe etiaȝ
vsqȝ ad coxam ⁊ extēditur vsqȝ ad calcaneū in parte directa ad
partem lesam. Iteȝ mictus fit frequēs magis q̄ȝ sit consuetus:
quia lapis stimulat virtuteȝ ⁊ vrina tunc etiaȝ fit magis stimu/
latiua ⁊ propter caliditatē ⁊ forte propter arenaȝ que dissoluitur
⁊ alleuianť aliqualiter cibo de recēti sumpto maxime humido ⁊
potabili: qm̄ alique ꝑtes humide transeunt vsqȝ ad renes remo
lientes eos ⁊ sic habilitātes ad dilatationē eorꝫ: lȝ i ꝓcessu cū ci
bus exit stomachū transiens ꝑ intestina faciēs coartationē i re/
nibus sibi ꝓximis augeť dolor: vt supra declaraui in ca° de co
lica: vbi posui manifestas differētias inter doloreȝ renū vel cal
culosum: ⁊ dolorē colicū vel iliacum: ⁊ ad illuȝ locuȝ recurre ad
habēduȝ talia signa demōstratiua lapidis renū: q2 nō curo hic
adducere ꝓpter abbreuiare: sȝ illis suppositis cū paulo antedi/
ctis: q2 pur signa sunt cōiecturabilia ⁊ nō demōstratiua: vt ibi/
dem declaraui de mente Gal. qui ēt in seip̄o fuit deceptꝰ. Ad
maiorē certitudinē dixit idē Gal. vt scribiť ēt. x°. ꝯtinētis vlti
mo cap° quasi ad pricipiū postquaȝ supposuit de ꝓprijs signis
lapidis renū eē ꝙ dolor sit ibi in vno loco fixus: ⁊ erit locus eiꝰ
ꝑuus quasi sit ibi spina pungens ac erit vrina antea aquea. Et
addit: ⁊ si patiēs solebat pati hoc ē ad maiorē certitudinē signo
rum. Cōseq̄nter dixit: ego qn̄ video doloreȝ i ꝑte vritidis ⁊ pe/
etinis do in potu de medicinis que frangūt lapides qui sunt in
renibus sup. factis mollificatiuis. Unde si videris postea vri/
nam esse arenosaȝ cōfirmare debes ꝙ dolor ē de lapidibꝰ nō d̄
colica: vnde poteris dare in potu frequēter de dictis medicinis
⁊ hec sn̄ia poniť a Gal. 6° interiorꝫ dicit qn̄ suspitio ē de lapide
renū medicinā q̄ frāgit lapidē donaui: ⁊ hec duas vtilitates vr̄
hēre. Unaȝ q2 passionē ⁊ locū eiꝰ denotat: aliaȝ q2 ip̄a est medi/
cina eius: vnde si post medicinas arenas videbaȝ exire passionē
i renibꝰ eē certificabā: ⁊ tunc magis de ea medicina dabaȝ. Et
ꝯsequēter ponit Rasis signa ad declarandū si lapis est in reni/
bus vel in vesica vel in vijs medijs. Addit: si fuerit i lumbis pō
derositas

derositas cū dolore simili morsui acus ibi ī renibus erit lapis. ⁊ si dolor declinat ad inferius attingēdo ad inguina lapis erit ī meatibus vrine penetrātibꝰ ꝺ renibus maxime si succedat post dolorem vehemētē in renibꝰ ⁊ signa eius lapidis renū: tunc cū descendit de lumbo ad vritidē dolor lapis erit ī meatibus vrine: sed postea mitigato dolore erit iam receptus in vesica: ita ꝙ vltimate ex dolore acuto sicut faceret spina circa renē vel renes cū grauitate ēt circa anchas ⁊ dormitatiōe pedis vel cruris ex ꝑte renis īfirmi ⁊ cū dormitatione testiculi: aliquotiēs eiusdem ꝑtis ⁊ vrina exeunte paulatim cū aliquali ardore virge ⁊ arenoso sedimine p̄nte sup. vel p̄terito cōclusit Gilbertus supra lapidem renū. De signis vero lapidis vesice vltra signa posita supra circa textū dixit Rasis 10° cōtinētis: dico s3 ꝙ expertꝰ sū ꝙ extractores lapidū dicunt ꝙ prior significatio lapidis in vesica ē exitꝰ ani. Dicebat tamē Aui. hoc verificari cū lapis ē magnus ꝯprimens intestinū rectū cum vicinitate eius: vnde compressum tendit ⁊ egredit̄: ⁊ ꝓinde patiētes lapidē vesice qn̄ coguntur mingere: cogunt̄ ēt assellare cū dolore ꝓpter colligātiā ⁊ ꝯpressionē. Dixit ēt Aui. ꝙ sedimē in vrina est sicut fex oleaginea. i. ipostasis grossa ⁊ mucilaginosa: ⁊ hoc cōtingit qn̄ mucilaginosum nō ꝯuertit̄ ī lapidē ⁊ nō est oppilatio ī collo vesice: ꝓpterea dixit ꝙ vtplurimū vrina est subtilis proprie ī principio: ⁊ hoc ē q: vtplurimū ī eis collū vesice oppilat̄ a mā grossa vel a lapide iam facto ꝓprie in p̄ncipio qn̄ lapis ē paruus: vn̄ vrina q̄si distillando egredit̄ ⁊ nō penetrat nisi subtile. ⁊ dicebat Aui. per duodecim lineas īfra: Et est qn̄qꝫ cū arenositate fex furfurea. i. ipostasis habēs ꝑtes furfureas que exeunt de vesica ꝓpter rasionem ī ea factā a lapide abstergēte. i. abradēte: ⁊ hoc maxime verū est qn̄ lapis est magnꝰ ⁊ asper: ⁊ inde accidit ꝙ postquā incedunt ⁊ qn̄ mingūt ēt appetūt mingere: q: vesica excitatur ad expellendū ꝙ est in ea de lapide quasi volēdo ip̄m transmutare cū mictu vrine: ⁊ stat sepe dolor ī veretro tm̄ cum aliquali pruritu vt fuit supra declaratū: ⁊ aliqn̄ cū aliquali excoriatiōe in eo. imo dicit Aui. ⁊ multotiēs mingit̄ sanguis ꝓpter rascationē lapidis: ⁊ ꝓprie qn̄ ē asper magnus ⁊ qn̄qꝫ veretrū stat in cōtinua erectione non ex fricatōe facta ad erigendū: id p̄cipue si fuerit infans vt dicebat Paulus. Et addit: ⁊ si retinet̄ vrina subito post hec signa significat ꝙ lapis cecidit supra collum vesice. Et qm̄ aliquotiēs ꝓpter lapidē gn̄atum in intestino recto vel ap̄a durum circa vltimā partē intestini generatū ꝯtingere p̄nt multa ꝺ accidentibꝰ dictis supra ad significandū lapidē vesice ꝓpter vicinitatem illoꝝ membroꝝ vt ꝑ3 recte cōsiderāti: iccirco ad certificationē ad declarandū si lapis sit in vesica fecerunt antiqui īuestigationē cū sensu tactꝰ: de quibꝰ singulariter fuit Paulus vnde ad tactū aliqn̄ reperit̄ tangēdo exterius in loco colli vesice scil3 inter anū ⁊ bursam testiculoꝝ cū aliquali cōpressiōe ⁊ precipue in macris: ⁊ ita si fuerit in veretro qn̄qꝫ reperit̄ cū ꝯpressione facta sup eū. s3 si fuerit in ꝯcauitate vesice diligētius op3 operari. Primo faciendo eu̇atiōnē materieꝝ grossaꝝ que sunt ī intestino recto cum clisteri lenitiuo: qm̄ mā fecalis esset ad īpediendum tactum lapidis: ⁊ si fuerit infans patiēs vt dixit sedeat vir super scamnū aptū vt equalia sint genua ipsius: ⁊ sedeat patiens supra ip̄ius genua: ⁊ ponat seruiens brachia ip̄ius patientis sub genibus ip̄ius sedētis vnā manū super aliā retinendo: ⁊ postea operet̄ s̄m modum infra paulo dicendū in viro. nam si fuerit vir iacet patiēs supra dorsum suū: quo pacto tangat̄ veretrum cū testiculis a radice eius eleuādo: deinde inungat̄ digitus index si fuerit puer: aut digitꝰ medius si fuerit magnꝰ cū oleo vel aliquo vnctuoso vt butiro vel aliqua mucilagine: ⁊ īntromittat̄ ī anū īfirmi ⁊ īpellat taliter operans cū eo intestinū versus vesicā cū digito manus sinistre p̄mēdo ī deorsū supra vesicā cū manu dextra ⁊ tūc īquirat cū digito īntromisso de lapide an sit vnꝰ aut plures: qm̄ ī corpore macro vel mediocri facta bona inquisitiōe cū digito īntromisso eleuādo versus vesicā ⁊ cū ꝯpressione manus dextre in deorsū versus digitū tangētē si lapis fuerit sensibilis ēt si paruus manifestabit̄ ad tactū. De lapide grosso nō ē dubitatio ꝙ cito manifestabitur ⁊ tūc, si sit necessaria īcisio ponet̄ cura loco suo. ⁊ ex hoc hēbitur certitudo ꝺ lapide vesice: q: ad tactū ⁊ directionē digiti mutabit̄ ī ꝯcauitate vesice si ibidē ꝯtineat̄: ꝙ nō sic erit si erit ap̄a durum ī vesica vel collo eius vel in intestino recto vel musculis superioribus. ⁊ hec sufficiant de signis demōstratiuis lapidū renū ⁊ vesice. Ex quibus patēt quedā differētie īter eos quos ponit Auic. 19ª terty de lapide vesice dixit: differūt eīm vtrinqꝫ lapides: ⁊ ille qui ē in renibus ē quasi leuior paꝝ ⁊ minor ⁊ magis trahēs ad rubedinē: ⁊ ille qui ē ī vesica ē durior ⁊ maior valde sup. vt ī pluribꝰ ⁊ magis decliuis ad pallorē ⁊ cinereitatē ⁊ albedinē. Rō totius huius dicti ē clara. pº de ꝑuitate ⁊ magnitudīe dicebat Haly. qui ī renibus generātur calculi sūt q: renū ꝯcaua sunt angusta qui aūt in vesica eo ꝙ vesice ꝯcaua sunt magna ⁊ ipsi magni ⁊ maxīe vt supra dictū ē lapis vesice vt Auer. ⁊ ēt Auēzo. gn̄atur ī ꝯcauitate eius. lapis aūt renū vt in luribꝰ gn̄atur ī sui substātia. i. ī ꝯcauitatibꝰ quasi ī manifestis substātie eius. Jō vt dicebatur dolor ex lapide vesice in principio sue gn̄atōis remotus ē ex sensu. Sed in renibus sentit̄ dolor qn̄ gn̄atus fuerit lapis in ipsis vt dicit Auenzo. Est ēt rō ad hoc q: ī renibꝰ ꝓpter virtutis fortitudinē expulsiue eoꝝ nō figit̄ longo tp̄e mā lapidea propter necessitatē ēt emissionis vrine deorsū violēter quasi emittitur ecōtra ī vesica ꝓpter capacitatē loci stante ibidē mā lapidea cū eo multo tēpore pōt fieri exitus vrine facilis nisi oppilādo perueniat ad collū vesice: ⁊ ita pōt ibidē retineri longo tp̄e ⁊ magnificari ⁊ maxīe stante extensibili vesica q: neruosa. Et ex hoc sequit̄ rō sc̄di dicti ꝙ durior ē lapis vesice q̄ȝ lapis renū q: plurimi tp̄e īdurat̄ in vesica ī minori ī renibꝰ. P3 ēt alia differētia de colore q: lapis renū ē ad rubeū vel citrinū magis decliuis q̄ȝ lapis vesice ⁊ ex parte mãe ⁊ ex parte efficiētis quoniā ī lapide renū ꝯiungit̄ sepe mā sanguinea vbi ī vesica magis multiplicatur mā flegmatica que ē mā gn̄atōis lapidis ī ea. Ideo in renibus tēdit ad rubedinē: ī vesica magis ad pallorē vel albedinē ꝓpter dispōnē mãe. ⁊ ita q: ex diuersis humoribus nō tm̄ ex flegmate vt fuit declaratū supra: īmo ēt ex sanie possunt lapides generari: ⁊ s̄m diuersitates humoꝝ diuersificant̄ colores eoꝝ. Ideo nō īcōuenit ēt aliquotiēs lapides renū declinare ad colorē silē3 calci: vt si generaret̄ ex sanie ī renibꝰ ⁊ ita aliquotiēs ad nigrū vel fuscū melius vt si generet̄ ex hūore melācolico viscositate participāte: ⁊ ita dico nō īcōuenire lapidē vesice ad rubeū declinare vel ad citrinum: vt si ī ea prefuerit mā sanguinea grossa vel colera vitelina. ⁊ ꝓinde manifestat̄ cā apparentis cōtingentie sepe vt ꝙ ab eodē hoīe emittēte lapides siue in renibꝰ siue vesica emittūt̄ sub diuersis coloribꝰ. Et hoc contingere potest ꝓpter diuersitatē materieꝝ que subyciunt̄ generationi lapidis ⁊ que diuersitas ī materia sepe sequitur diuersitatē ī regimine in eodem. vnde stante eodem regimine cōmuniter ī eodem homine apparet vniformitas ī colore qui in lapidibꝰ emittunt̄: ⁊ ex hoc medicus diligēs poterit discurrere supra mām ⁊ ꝯñter p̄seruare ad gn̄ationē lapidis ꝓhibēdo aggregatōē dicte mãe: l3 nō tātū ꝯtingat hec diuersitas ex ꝑte mãe sed ēt ab agente vt fuit dictū. nā calor multū igneus excessiue ⁊ subito īdurās īprimit magis ad citrinū vbi calor remissior longiori tp̄e īdurans nō sic citrinat. Ponebat ēt Aui. vnū textū multū dubiū ⁊ difficilē ī caplō de lapide renū ī causis quē. M. florentinus fatet̄ nō ītelligere: ⁊ dixit ꝙ nō īuenit a quo acceperit dixit sic textꝰ. Et iteꝝ si ē lapis renū ⁊ gn̄atur s̄m plurimū ⁊ non adhuc mingit̄: tunc ē sedimē vrine retentū cū ea: ⁊ si ē vesice ⁊ discernit̄ s̄m plurimū post separatōē vrine: tūc est fex sanguinis: deinde associat̄ ei ⁊ diuersificat̄ ab eo. Ego aūt ī hoc textu difficili videor posse adaptare verba satis ad claꝝ sensū vt primo ītelligat̄ ꝙ lapis renū s̄m plurimū gn̄atur respectu lapidis vesice. hoc est claꝝ ex supradictis qm̄ in renibꝰ stat caliditas cū strictura meatuū ⁊ deductōe materieꝝ ad eos magis q̄ȝ ī vesica. ⁊ hoc īsinuabat ī prima ꝑte cū dixit: Si est lapis renū ⁊ generat̄ s̄m plurimū sup. respectu gn̄ationis lapidis in vesica: ⁊ pro eo qđ addit ⁊ nō adhuc mingit̄: tūc est sedimē vrine retentū cū ea. s. vrina īsinuat ꝙ ꝓ tp̄e ꝓ quo gn̄atus ē lapis ī renibꝰ stans quietꝰ ⁊ ñ adhuc mingit̄ neqꝫ mouet̄ a situ suo faciēs aliquā solutōē neqꝫ dissoluit̄ tūc est sedimē vrine retentū cū ea. i. tunc vrina ē priuata sedimīe q: nō facit sedimē neqꝫ sanguineū neqꝫ arenosū. Addit: ⁊ si ē vesice sup. lapis ēt gn̄atus ⁊ nō sup. moueat̄ ꝑ vesicā abradēdo neqꝫ dissoluat̄ de substātia lapidis: tūc sup. silr̄ ē sedimē vrine retētū cū ea. i. vrina ñ facit sedimē neqꝫ arenosū neqꝫ sanguineū: ⁊ sic ⁊ lapis vesice ⁊ lapis renū cum stant cōicant ī accn̄tibus quātum ex ꝑte vrine: in quo ergo erit distīctio ex ꝑte vrine addit: ⁊ discernit̄ s̄m plurimū sup. cū mouet̄ lapis ad exitū post sep̄atōē vrine. i. facta vrina siue emissa post sep̄atōē sedimīs ⁊ fecis ab vrina: tūc pōt fieri distīctio: qm̄ cū mouet̄ lapis a loco ī quo erat gn̄atus in renibus ⁊ facit solutōē ī ꝯtinuo vel cū subītrat poros vritides violenter īcedens ꝑ eos ꝓpter stricturā eoꝝ soluendo ꝯtinuū tunc emittit̄ sanguis cū vrina: ⁊ tūc in vrina post sep̄atōē. i. residentiā ē fex sanguis apparēs ⁊ ita aliquotiēs durat vno vel duobꝰ diebꝰ emanatio sanguinea: ⁊ aliquotiēs tribus vel quattuor s̄m īcessum lapidis per poros ad vesicā: deinde associat̄ ei sup. lapis quia postea expellitur postq̄ȝ est receptus in vesica dictus lapis renū. Addit textus: ⁊ diuersificat̄ ab eo. s. lapide vesice in hoc: q: cū dissoluitur lapis vesice vel mouet̄ ad exitū ⁊ inspissat̄ vrina post separatōē vrine: ⁊ facta sequestratōe tunc non est fex eius sanguis neqꝫ ē feculētia sanguinea s3 plurimū: īmo emittitur materia flegmatica mucilaginosa vel aliquotiēs scabiosa vel sedimē arenosū vt fuit supradictū ꝺ signis lapidis vesice ⁊ sic per sedimē post separationem vrine postquam vrina post tenuem fit grossa: vn̄ declarat̄ motꝰ lapidis discernit̄ lapis renū a lapide vesice ⁊ diuersificat̄ ab eo per hoc signū: q: fex residēs ī vrina lapidis renū post sep̄atiōnē ē fex sanguinea ad rubeū declinās: vbi ī lapide vesice fex post sep̄atiōnē vrine nō sic ad rubeū sed ad albū vel viscosum vel arenosum declinat: ⁊ ita p3 clarificatio textus satis manifesta. Et ex his vltimo patēt signa induratiōis lapidis ⁊ mutationis eiꝰ ex parte vrine ꝙ fuit ꝓmissum scribi supra ⁊ in lapide renū ⁊ vesice: nā cū incipit vrina attenuari postquā fuerit medioeris substātie. nā variato regimine ⁊ incipit grauitas in renibꝰ circa vesicam in catim ꝓcedente attenuatōe per aliquot dies ꝓ eo tp̄e possumus ꝯiecturari lapidē īdurari ī renibꝰ vel in vesica: cū postea lapis induratꝰ ꝑmaneat augmentatus extendēs renes violēter facit dolorem quasi ꝯtinuū: ⁊ ita sequit̄ ꝯtinua inquietudo patientis ⁊ cōtinua īmobilitas de situ ad situ in īfirmo querēs aliqualē requiē: ⁊ pro eo tp̄e aliquotiens app̄et mictura sanguinea ꝓpter solutionē venaꝝ renum. Cū postea tendit dolor magis versus vesicā ⁊ situal̄. ⁊ ēt fit motus doloris a rene vel renibꝰ ⁊ quasi extenduntur ilia cū mictu ēt sanguineo: ⁊ sepe residētia aliquali arenosa ad rubeū declinā te: tunc īcipit lapis ꝯminui ⁊ trāsire ꝑ poros vritides: ⁊ tunc aliquotiens minuit̄ dolor sensibiliter s̄m ꝙ lapis trāsit de loco strictiori ad locum minꝰ strictum: ⁊ tunc aliquotiēs clarificant̄ vel nō sic tingunt̄: si postea cōtingat vt moueat̄ ēt ad locū strictiorem extēdendo preternā̄i descēdēdo: tūc iteꝝ reddit vrina mul

cum ſanguinea: ⁊ ita fiunt iſte varietates vſqꝫ dū ſit ſubingreſ/
ſus lapis veſicaꝫ que diuerſitates nō cōtingūt ex motu lapidis
veſice vt ſupra declaratū eſt. ⁊ in hoc dicebat Aui. diuerſificatᷣ
ab eo ſi ſit lapis renuꝫ a lapide veſice. ⁊ hoc qd̄ dictuꝫ eſt intelli
gatur vtplurimū vt dicebat Aui. qꝛ poſſꝫ lapis renū eē ita ꝑuꝰ
⁊ oblongus nō angularis nō ſpinoſus qꝫ poſſet deduci a renibꝰ
⁊ per poros vritides nō ꝑternāliter extēdendo ⁊ ſoluēdo ꝯtinuū
⁊ tunc nō manifeſtaretᷣ vrina ſanguinea nec fex ſanguinea poſt
ſeꝑationē in vrina. Et ſimiliter poſſꝫ contingere de lapide ve
ſice vbi eſſet ſpinoſus vel angularis per ꝯmotionē eius ⁊ raſio/
nem maxime cū peruenit ad collū eius vt vrina eſſet ſanguinea
⁊ hoc eſt raro maxime in ꝯparatōe ad lapideꝫ renū: imo tunc eiꝰ
vrina ē groſſa viſcoſa mucilaginoſa vel arenoſa: ꝓpterea dixit
⁊ diſcernitᷣ ſm plurimū ⁊c̄. ⁊ ſic ſit finis de ſignis ad laudē dei/

Cura et preſeruatio a lapide.

Sequitᷣ de cura vel preſeruatione a gn̄atione lapidū in renibꝰ vel veſica. ⁊ loquendo de pre/
ſeruatione prius duplex erit ſermo. naꝫ aliquotiēs eſt ſermo de
ꝑſeruatione abſolute a generatōe lapidū prohibēdo ne mā gene
rationis ad renes ꝯuertatᷣ ⁊c̄. Aliquādo ſermo eſt de ꝑſeruatōe
non ſimpliciter: ſꝫ de ꝓhibitōe eius qꝫ aggregatū ē circa renes
de mā ꝓportiōata ne induretᷣ ibidē: ⁊ ſi ē arena facta nō augmē
tetur lapis ⁊ primū exequetᷣ ī ꝑſeruādo a cāis que faciūt ad ge/
neratiōnē materie ꝓportionate ad lapidis gn̄ationeꝫ. Et hoc
ꝯpletur cum obſeruatiōe eoꝝ que dicta ſunt ſupra ī cauſis cauē
do ab eis que ibi ꝯmemorata ſunt habēdo cautelā ī eis. ⁊ in hoc
accōmodate dicebat Serap. ī pricipio capituli de cautela a ge/
neratione lapidis: Quia iam ſcimꝰ cām gn̄ationis lapidis nō fit
nobis difficile ſcire qualiter ꝑmittat homo cautelā vt nō gene/
retur lapis. Et addit: ⁊ cuꝫ gn̄atio huiꝰ egritudinis ſcilꝫ gn̄atio
lapidis ſit ex duabꝰ cauſis: vt ēt dictuꝫ eſt ſupra de mēte Alex.
ſaltē ſup. vt in pluribꝰ ſcilꝫ ex humore groſſo viſcoſo ꝑmixto cū
aquoſitate que trahitᷣ ex renibꝰ. i. cōducto vel ꝑmutato ad re/
nes cum aquoſitate vrinali que attrahitᷣ a renibꝰ ⁊ ex caliditate
ignea que adurit humorē ⁊ exiccat ipm ſup. ſi multum ⁊ deter/
minato tpe ſufficiēte ad indurādū ibidem ꝑmaneat. Addit: tūc
qn̄ abſcindimꝰ vtrāqꝫ ſupple talē cāꝫ ſcilꝫ ⁊ gn̄ationē māe groſ/
ſe ⁊ ꝓhibitionē ignee caliditatis: abſcinduntᷣ cauſe ābaꝝ ſimul:
⁊ abſcinditᷣ ēt generatio lapidis. Et qm̄ vt dixit ⁊ recte: ⁊ abſci/
ſio hoꝝ fit ꝑ cautelaꝫ ⁊ cuſtodiā a cāis faciētibꝰ ea. ſ. pricipia ge
nerationis. ſ. materieꝝ ⁊ efficiēs de quibꝰ dictū ē clare ſupra ī
cāis. ideo hic primū quātū ad dictā ꝑtinet. In cauēdo a gene
ratione lapidis ſufficit pro vna maxia ꝯmemoraſſe que dicta ſūt
ſupra de cāis facientibꝰ ad generationē vt ab eis abſtineatᷣ ⁊ oī
cautela caueatᷣ ne ſuperflue bis idē repetere videamur qm̄ vt di
cebat Auic. Cibi aūt patientiū lapidē ſunt illi qui ꝯtꝛij ſunt cibis
nocētibus eis qꝛ tn̄ ordinata ſupra in cāis ſunt de his que effi/
ciunt ad generationē a quibꝰ oībus nūc ē abſtinēdū. ꝯuenit hic
ēt adducere ad clariorē doctrinā ī dieta quibus ꝑticulariter eſt
vtendū ⁊ nō tm̄ a quibꝰ ſit abſtinēduꝫ. Quia igitᷣ ſupra de aere
dicebatᷣ qꝫ aer groſſus paludoſus ⁊ calidus vel frigidus ē ī cau
ſis generationis: hic ꝯuenit ad doctrinā nō tantū dare regulaꝫ
vt ei non occurratur ſed etiam oportet declarare quis ſit eligen
dus aer ergo ꝯueniens ī ꝑſeruatiōe ſimpliciter eſt aer tꝑatus in
paſſiuis maxime ⁊ ī actiuis ad aliqualeꝫ declinet friditateꝫ hoc
dico ī preſeruatōe ſimpliciter qꝛ ī ꝓhibitōe īduratiōis ⁊ augmē
ti lapidis: ⁊ ēt ī ꝯminutōe ad ꝯminuendū lapidē factū ⁊ eductōe
illius: de quibꝰ oībus ī dicēdo ſimul erit ſermo debꝫ aer ad hu
midum declinare notabiliter ⁊ partūper ad caliduꝫ: ⁊ ita in ꝑſer/
natione moderatū exercitiū ē ꝯueniens. imo dixit. R. xº. ꝯtinē
tis de mēte Gal. Non generatᷣ lapis in renibus ſup. vel in ve/
ſica ſi ſubuenitᷣ exercitio ſup. moderato tamē ad educendū lapi/
dem ex renibꝰ vel mām que ē in renibꝰ nō induratam factis ta/
men diuerſiōibꝰ ꝯuenit motꝰ: imo aliqualr̄ laborioſus vt equi/
tare equos ⁊ ſaltātes: ⁊ deſcēſus per ſcalas repentinus ē ad hoc
iuuās. talis tamē motus fiat ſtomacho inanito ante cibū. Su/
pra ēt dicebatᷣ de ſomno ī cāis qūo nimiꝰ ſomnꝰ ⁊ nimia vigilia
ſunt de cāis gn̄ationis ⁊ ab his ergo cauendū ē. ⁊ ita eligēdus
ē ſomnus moderatus: qꝛ ēt erat dictū qꝫ dormire ſupra dorſuꝫ
ē de cāis generātibꝰ ꝓ quāto facit ad calefactionē renū. Et ꝓ/
inde dicit Aui. ī cura de lapide renū qꝫ dormire ſupra dorſuꝫ ē
ex eis q̄ lapidi ꝯferunt. ſ. ad gn̄ationeꝫ ex parte caliditatis ignee
q̄ acgritᷣ ī renibꝰ. Forte tn̄ vt aliqui ſūt arbitrati qꝫ dormire ſu/
pra dorſuꝫ cōfert lapidi. ſ. iā generato vt educatᷣ a renibꝰ ⁊ etiā
ad eductionē māe ꝯuertēde ī lapidē. qꝛ ſm iſtū ſitū aperiuntᷣ vie
renū: vnde facilius deſcēdit mā ⁊ egreditᷣ. Ideo ego dicereꝫ qꝫ
preſeruādo ne mā trahatᷣ ad renes melius ē non dormire ſupra
dorſuꝫ. poſtea iā aggregata mā circa renes ⁊ factis diuerſioni/
bꝰ ⁊ aliūde eūonibꝰ ad mūdificationē eiꝰ de renibꝰ cōuenit acu/
bitus ſupra dorſuꝫ. Propterea Azara. dixit artificioſe vitet. ſ.
patiens diu iacere ſupra dorſum ſignanter dixit diu qꝛ aliquo/
tiēs iuuat talis accubitus vt cū ē intētio eūonis ex renibꝰ ſꝫ nō
ꝯcomitatᷣ ne ſupinflāmētur renes. In paſſionibꝰ aīalibꝰ fue/
rat dictū qꝫ paſſiones inflāmātes vt ira ⁊ furor ⁊ infrigidantes
vt triſtitia ⁊ timor ſūt de cāis gn̄atōis. ab his igitᷣ cauēdū ſꝫ in/
herēdū ē gaudio ⁊ bone ſpei. Multa ēt replō vt fuit dictū ē no/
cēs. imo dicebat Serap. humoris groſſis gn̄ationē aū oēm rem
ꝓhibet paucitas ciboꝝ ⁊ cautela a malitia digōnis qd̄ ē qꝛ de
ꝓprietate ſatietatis ⁊ malitie digōnis ꝓculdubio ē attrahē hāc
egritudinē ſup. qn̄ nō alias fuerit. Addit: ⁊ ſi iā acciderit ⁊ iam
inceperit hec egritudo excitāt vehementer. ſ. multitudo cibi ⁊
malitia. Et ſic cauēdū ē ab oībus que adducere pn̄t ad malitiaꝫ
digōnis de quibꝰ latiꝰ vide ſupra ī tractatu de ſtomacho. pau/
citas ergo ē eligēda ꝑcipue quādo īcipit dolor. vn̄ dixit Auēzo.
qn̄ videris patientē a pricipio ſui doloris ſubtilia eius cibū. fiat
tn̄ ſubtiliatio cū bonitate cibarioꝝ cauēdo ab oībus his q̄ groſ/
ſa ⁊ viſcoſa exhibēt nutrimēta de quibus ample dictuꝫ ē ī cau
ſis: ita ſilr̄ ⁊ ī potu vitādo potū groſſuꝫ ⁊ dulce ⁊ ponticū: non
tn̄ vtēdo vinis ſubtilibꝰ multū ⁊ maxie poſt cibū vt fieri ſolet vt
ibidē dicebatᷣ: imo neqꝫ ēt cū cibis ī pura ꝑſeruatōe ne ꝯuertātᷣ
māe ad renes. Meliꝰ tn̄ ē declinare ī paratis ad vina ſubtilia ſꝫ
nō acuta q̄ꝫ ad nigra groſſa. nā de his dicebat Serap. ipſa eīm
adiuuāt ſup. generationē lapidis iuuamēto magno. Hoc totuꝫ
qd̄ nūc dictum ē nō ē tātū de vino vt ꝓuocāte ītelligēdū: imo
ēt ⁊ d̄ reliquis ꝓuocatiuis a quibꝰ cauēdū ē cū nō ſubeſt mā in
renibꝰ ⁊ ītēdimꝰ ad purā ꝑſeruationē. ſꝫ qn̄ aliquid aggregatuꝫ
ē ex hūore groſſo ⁊ īcipit coagulari ⁊ intēdimꝰ ne coaguletur:
tunc dicebat Serap. poſt vomitū ⁊ ſup. reliqua diuertētia opꝫ
vt eūemꝰ ⁊ ſolōne educamus ipſuꝫ ſup. ex renibꝰ cū cibis ⁊ me/
dicinis que nō ſunt vehemētis calefactionis ſup. vt eſt capillus
veneris ⁊ ſcolopēdria ⁊ ſēia cōia maiora ⁊ aliqui ſpargi. raro tn̄
ī cibis medicīalibꝰ īmo ⁊ baucie ſilueſtres ⁊ apiū ⁊ feniculus cū
reliquis oleribꝰ laudātur ad hanc intentioneꝫ: ſed ſint modice
quātitatis. ⁊ ponit ibi bonuꝫ textuꝫ vituperādo oīa vehemētis
calefactiōis qd̄ eſt quia omne cuius fortis calefactio ē vt dixit:
addit in materiā groſſam ⁊ duritieꝫ ⁊ iuuat ad generandum la/
pidem. ideo de carnibus laudauit carnes auiū mōtanaꝝ dixit:
⁊ ꝯferūt carnes auiū mōtanaꝝ que nō ſūt multe pinguedis qm̄
vt dicit iſte ſunt pauce caliditatis quare penetrāt ⁊ nō īdurantᷣ
vt lapis ſup. fiat qm̄ nō calefaciūt vehemēter. laudauit tn̄ Auē/
zoar paſſeres ⁊ dixit qꝫ pulli coturnicū ꝑ ſe ꝯferūt in hac egritu
dine. alique ēt ſunt carnes que lꝫ ꝑſtent nutrimētū groſſuꝫ ꝑ na
turā ⁊ ſic faciāt ad gn̄ationeꝫ lapidis. ⁊ ita in ſimplici ꝑſeruatōe
noceāt vt carnes lepoꝝ ⁊ vulpiū: tn̄ de ſua ꝓprietate valēt ī fra
ctione lapidis. ideo tūc cum ē ītentio ad ꝯminuēduꝫ vſus eoꝝ ē
ꝯueniens: ⁊ hic ēt recurre ad multa dicta in capl̄o ſuperiore de
ſtrāguria de euitatōe ſtipticoꝝ ⁊c̄. Et laudauit ad hāc ītentōeꝫ
īter fructꝰ medullā citrulli ⁊ qd̄ ē in ꝯcauitate batche. Nota
qꝫ dixit in ꝯcauitate ⁊ nō carnoſitate ⁊ laudauit ficus humidas
⁊ ſiccas. ⁊ ibi laudauit vina alba mixta cū aqua fontis vel forte
melius cū aqua ligritie. ⁊ hoc nō laudauit in ꝑſeruatōe pura vt
videtis. Sꝫ qn̄ ſtat ītentio ad eductōeꝫ māe ꝯtente in renibꝰ qn̄
ꝯſtat de pn̄tia eius in eis ꝓpter grauitatē ibideꝫ appꝫenteꝫ ⁊ per
reliqua dicta ſupra in ſignis qn̄ etiā dubitaremꝰ ꝓbabiliter de
mā que ibideꝫ paulatine īduceretᷣ maxie in ꝯſuctis ꝑiodicare ēt
ſi nō eēt tanta quātitas qꝫ grauitaret: tn̄ eſſet laudabile ſemel in
hebdomoda exhibere aliqua ꝓuocatiua leuia vt potū vini albi
ante cibū mixti cū modico aque liquiritie vt cū aggregatōe vri
ne circa renes educatᷣ illa mā. ⁊ ſtante actu lapide ꝓ fructu lau/
dantᷣ fiſtici. Nā de eis Aui. dixit ī medicīs ꝯuenientibꝰ lapidi:
⁊ in fiſticis eſt virtꝰ qua ꝯminuitᷣ lapis renū. Et hāc ordinatōeꝫ
diete bn̄ nota vt eā poſſint diligētiſſime īfirmi obſeruare: qm̄ ꝑ
obſeruatōeꝫ illius magis ꝑſeruantᷣ parati īcidere ī hos morbos
q̄ꝫ ꝑ medicinas ſolutiuas ēt ꝯuertentes ad oppoſitū ⁊ cū mino/
ri virtutis leſione. Et de hoc poſuit vnū cān̄. ſingularē Serap.
ī fine capituli de cautela a gn̄atione lapidis. Nā cuꝫ dixiſſet cū
nō abſcindimꝰ cibos groſſos ⁊ tarde digōnis ⁊ nō ponimꝰ regi
men ī eis ſanū ſm qꝫ ꝯuenit ⁊ diſcernimꝰ virtutē ciboꝝ ⁊ potuū
addit: eſt tūc corruptio ex eis maior. i. nocumētū inde ꝯtingens
maius q̄ꝫ iuuamētū cuꝫ medicīs ꝯueniētibꝰ. Et adducit rōneꝫ
dicēs qꝫ eſt hec qꝛ comeſta ⁊ bibita ſumūtur oī die neceſſario: ⁊
nō eſt de ꝓprietate hoīs vt accipiat eas. ſ. medicinas ſemꝑ ideo
ſup. nocumētū ꝯtingēs ex īdebito cibo ⁊ potu eſt oī die neceſſa/
riū ⁊ ꝯtinuū: ⁊ ſic nō eſt ꝯtinuū iuuamētū de medicīs qꝛ cōiter
nō accipiuntᷣ oī die. pur addit: qꝫ ſi poſſibile ē quibuſdaꝫ homi/
nibꝰ illud. ſ. vt ſup. accipiāt medicinā oī die nō ē tn̄ ī medicīs de
virtute iuuatiua que ſtet ī operatione regiminis nociui. i. qꝫ tā/
ta ſit vtilitas in ſumēdo continuas medicinas quāta eſt in cōti/
nua rectificatiōe regiminis: quoniā ſup. ſemꝑ ad medicinas ſe/
quitᷣ ī virtute aliqualis leſio. ēt iſtā aureā ſn̄iam bn̄ mēti tenete
ꝯtra multos qui audēt ſupra malitiaꝫ regiminis confidentes in
quaſi cōtinuo vſu aliquaꝝ pillularuꝫ vel aliaruꝫ medicinaruꝫ.
⁊ hec de dieta ſufficiāt.

Medicīalia.

Veniēdo nūc ad medicīalia ſitᷣ āpliādo ad medicīas q̄ ꝯueniūt ī ꝓhibitōe gn̄atōis la
pidis ꝑꝑ pn̄tiā materie ꝓportōate ī toto ⁊ ad ꝓhibitionē gene/
rationis ⁊ īduratōis ſtāte materia eiꝰ ī renibꝰ vel veſica: poſtea
ēt ad intētionē ꝯminutōis lapidis ⁊ extractōis eius a loco ī quo
ē ⁊ tandē ad eductionē ad extra corpꝰ vt dicebat Aui. ſtant intē
tiones dixit ſic: Intētiōes quidē quas medici ī curatiōe lapidis
i. in capº lapidis ītendūt ſumendo ibi curationē large: vt ēt ex/
tenditᷣ ad preſeruationē ſunt abſciſio materiei eiꝰ ſup. ꝓportio/
nate ad gn̄andū lapidē. ſ. ſi fuerit ī toto vel ī ꝑtibꝰ vicinis. ſ. reni
bus vel veſica iam gn̄āta: ⁊ ꝓhibitio gn̄ationis ipius ſup. ſi non
ē generata cū abſciſione cauſe ⁊ rectificatōe eiꝰ. i. abſcindēdo ⁊
ꝓhibēdo materias māe gn̄ationis. i. cibos ⁊ reliqua faciētia ad
materiā ꝓportionatā ēt abſciſiōe cauſe ſup. effectiue. ſ. male cō
plexionis. ſ. calide cū rectificatōe ipius. Et ſi mā fuerit iam in
renibꝰ ꝯducta morā ibi faciēs vel in veſica ſiue ſit factꝰ lapis ſi/
ue nō: tunc addit ⁊ ſup. alia intētio pricipalis deinde ē mūdifica
tio eius. i. vt educatᷣ talis mā ad extra corpus ⁊ ꝯminutio ipſius
⁊ fractio eius ⁊ ꝯpreſſio eiꝰ: ⁊ radicatio eiꝰ ex ſuo ſuſpēſorio. i. ex
loco in quo ꝯtinetᷣ tāquaꝫ ſuſpēſus cuꝫ medicinis que id effici/
unt ſup. ſtāte mā iam ī lapideꝫ ꝯuerſa ſtat prima ītentio ī mente
medici

medici post intētionez vt extra corpꝰ educaꝛ vt eradiceꝛ ex loco suo in quo ē gn̄atus: ⁊ hoc fit ꝯminuēdo ipm̄ si fuerit grossus ⁊ frangendo ⁊ applanādo postea ꝯprimēdo ꝑ poros ⁊ vias: ⁊ ita in via executiōis opposito modo opamur via intētōis: qꝛ priꝰ stāte lapide grosso opamur ꝯminuēdo ⁊ frāgendo ⁊ deinde eradicā/do ipz ex collo suo dilatādo sup. meatꝰ ⁊ leniēdo cū medicinis q̄ id efficiunt. Addit: deinde stat intētio eius que ē extractio sup. lapidis ad extra corpꝰ cū cirugia sup. qñ nō sufficiunt intētiōes dicte ad mūdificationē eiꝰ ex corpore. Addit: ⁊ subtiliatio in ipo ⁊ ordine eius idest oꝫ subtiliter ingeniari ī ipso. s. ad curationē ī ordine eius. s. medicinarū que debēt offerri vt in tēpore debito offerrantꝛ. Addit vltimā intētionē habēdaz ī capº gn̄ationis lapidis renū paulo post que versaꝛ circa accidentia sepe cōcomitantia gn̄ationē illius vel sequētia ad egressionē eius vt sunt dolores ⁊ vlcera ad que opꝫ medicuz ēt in cura lapidis cōsiderare: qꝛ tales aliquotiēs vt infra videbiꝛ minuūt vel ꝓhibent ꝯpleri itentōes supradictas. vnde addit: deinde ē regimē sedans id qđ sequiꝛ inde de doloribꝰ ⁊ rectificatio eiꝰ qđ accidit eis de vlceribus. Et sic pꝫ ex hoc textu q̄ in capº lapidis renum vel vesice stant tres principales itentōes. Una ad cām antecedētez materialem ī toto vel ī ꝑtibus ꝓximis renibꝰ genitā abscindēdo vel gn̄andaz eaz ꝓhibendo: ⁊ nō tm̄ ꝓhibendo cām mālem sꝫ etiaz efficientē vel ꝑataz cōcurrere effectiue rectificādo malitiā ꝯplexionis. 2ª intētio pricipalis vertiꝛ circa mām in renibꝰ vel ī vesica existentē nō induratā: sꝫ ibidez morā faciētē ꝑatā indurari vel ī lapidē ꝯuersaz: ⁊ tunc ad nō induratā stat itentio ad mūdificandū dictā mām de renibꝰ precedēte pria intētōe de prohibitione gn̄ationis talis materie ⁊ ꝓhibitōe ꝯuersiōis eius ad renes vel vesicā. Intētio vero que est ad lapidez induratū: ē vt educaꝛ extra corpꝰ vel cū medicis prouocatiuis vel cū cirugia. ⁊ que fit cū medicinis ꝓuocatiuis. i. abstergētibꝰ lauantibus ⁊ mūdificātibꝰ: aliqñ sufficit ī lapide ꝑuo: sicut ēt ē in mā que non ē facta lapis: ⁊ aliquotiēs opꝫ vt coadiuuenꝛ medicīe ꝓuocatiue cū medicinis ꝯminutiuis ⁊ frāgētibus lapidē ī frustra equādo substantiaz lapidis ⁊ applanando superficiē eiꝰ si fuerit lapidosus vel angularis: ⁊ ēt cū medicinis dilatātibꝰ meatꝰ ꝑ quos debet incedere lapis: ⁊ tūc īmediate ꝯpleri pōt intētio que est ad eradicandū lapidem de loco suo ⁊ deponenduz ipm̄ in vias per quas debet educi cū multiplicātibꝰ aquositatē vrinalē circa renes vt dicta mā lapidis ꝯminuta ⁊ facta plana precipitari possit cum multo humido extra locū suū per poros vritides si fuerit ī renibus ad vesicā vel ꝑ collū vesice ⁊ calamū si fuerit in vesica. extractio aūt lapidis cuꝫ cirugia qñ relique medicine nō sufficiunt si fuerit in vesica dabiꝛ modus clarꝰ ī͂fra. sꝫ si fuerit ī renibꝰ quidā qui nō habēt rōnem laborāt extrahere ꝑ incisionē ilij ⁊ ꝑ dorsuz qđ fiendū nō est: sꝫ debemꝰ cuz balneis ⁊ alijs dictis supra ⁊ reliquis diureticis si possibile ē per poros medios ducere ad vesicā. ⁊ de hoc dicit Auic. Et sunt quidā qui laborāt extrahere ipm̄ sup. lapidē. s. lapidem renū per īcisionē ilij ⁊ ꝑ dorsum sed timor magnꝰ in eo: ⁊ operatio eiꝰ sup. est illiꝰ qui rationē nō hꝫ. 3ª pricipalis ītētio ē ad accidētia dicta: exequēdo ergo has ītētōes ꝑ ordinē. pº ꝓ̄supposita ꝓhibitiōe gn̄atiōis ꝓportiōate mãe ī toto vel ī determiatis ꝑtibꝰ ex obseruatiōe regimis dicti in ꝑte precedēti de dieta: que tm̄ ītētio ēt maxie iuuaꝛ ꝑ vnū medicinale ēt per cōfortātia digestiuā stomaci ⁊ interiꝰ ⁊ exteriꝰ cū vnctionibꝰ cerotis ⁊ spēbus eius ⁊ ꝯfectōibꝰ đ quibꝰ ample est dictū supra in caplo de ꝯfortātibꝰ stomachū. ⁊ ad illuz locū recurraꝛ qꝛ bonitas digōnis plurimū cōfert ad ꝓhibitionē gn̄atōis dicte mãe sicut ex aduerso dicebaꝛ supra đ mēte Serap. de ꝓprietate satietatis ⁊ malitie digōis ꝓculdubio ē attrahere aū egritudinē sup. faciēdo ad gn̄ationē dicte mãe. His ergo presuppositis ⁊ ꝯpletis intētōibꝰ succedit alia que ē ad mām si eēt ī toto generata vel ī particularibꝰ mēbris nōdū tamē attracta ad renes: vel si sit ad renes attracta non sit indurata. Et si est aliqualiter indurata non notabilis quātitatis vnita sed sub forma arene permanēs: ⁊ tūc succedit intētio que cōpleꝛ per abscisionē meri cū euōne sup. ꝑ flōmiā vel per solutionē vētris vel ꝑ vomitū ⁊ cū diuersione ad extrema vt cū exercitio tꝑato in tꝑe vacuitatis ⁊ fricatōe ⁊ balneis aliquotiēs. Et ī his oꝫ vt sit subtiliatio. i. ingeniū in ordine applicādoꝝ vt de his preponātur q̄ preponi debēt. deinde veniendū erit ad ea que cū ꝓuocatione lauant renes vel vesicā. Primū ergo q̄ occurrit in operatione ē lenire vētrē cū clisteri lenitiuo nō multe quātitatis ipm̄ faciēdo. Et de hoc dicebat Auic. sup. de his intētionibꝰ sup. pria est in leniēdo mām vt declinēt humores grossi ad latus fecis ⁊ nō fiat ex đclinatōe fecis coartatio renū. i. nō sit multe q̄ꝫtitatis clistere neqꝫ attractiuū sꝫ lenitiuū ne mãe si alique sunt in renibus ibidē coartenꝛ per tractū aliaꝝ materieꝝ ꝯtractaꝝ ad ītestina. ꝓpterea dixit ī͂fra: Et iuuanꝛ sup. tales a clistcribꝰ lenibꝰ tꝑatis ꝑ id qđ educūt de fece sup. tm̄ ⁊ leniūt nām: hoc tm̄ de quātitate clisteris magis obseruādū est stante dolore in renibꝰ vel vijs medijs ex lapide vt ī͂fra diceꝛ. Per hāc eīꝫ lenitōez ventris nā īclinaꝛ ad mittendū feces ad ītestina deriuādo eaz a loco renuꝫ ⁊ vesice: ⁊ ita fiāt clisteria cum maluis folijs althee se. lini ⁊ cassia ⁊ oleo violato stāte ꝯplōne calida facta ventris lenitōe si ꝯiūgaꝛ habitudo sanguinea ⁊ maxie de sanguine grosso dicit Raꝛ xº ꝯtinētis de mente Gal. in hac itentōe. Qui habuerit in venis suis sanguinē grossuꝫ ⁊ multū īcipe ⁊ minue venā īterioris partis genu ⁊ saphenā: hoc ītelligaꝛ regulādo fm̄ q̄ alī's dictū est in cañ. de flobothomia: qm̄ si corpus eēt multum plectoricū esset fienda flōmia a vena basilica prius anteq̄ꝫ fiat de saphena. qm̄ si primū fieret de saphena stāte plenitudine ꝯuerterenꝛ mãe ad renes ⁊ sic magis noceret q̄ꝫ iuuaret. Si etiā eēt actu dolor circa renes ⁊ dubitaremꝰ de futuro apāte ꝓpter dolorez stāte plenitudine ēt non cuꝫ dn̄io sanguīs esset necessaria flōmia. Et de hoc ēt dixit Raꝛ cū corpꝰ est repletū ⁊ violentū ⁊ conicis. i. arbitrādo existimas q̄ ꝯferant apā ad dolendū. i. q̄ ad dolorez sequaꝛ apā addit: incipe cū minutōe basilice. Et addit bonū verbuꝫ ēt stante lapide dixit quo ꝑacto. i. facta minutiōe medicine ⁊ cure ī eo ⁊ de facili faciūt opationez velociorē ⁊ maiorez vt de leui exeat lapis. Si tm̄ corpꝰ patiētis fuerit flegmaticū vt cōiter euenit ⁊ pingue ī quo gn̄anꝛ humores grossi parati ad gn̄atōez lapidis: tūc post lenitōez vētris primū qđ dꝫ offerri ē vomitꝰ: iuuat qdez ꝓhibendo gn̄ationez lapidis ⁊ matericꝝ ne ꝯuertātur ad renes: de quo dixit Aui. ⁊ ex ꝓhibitiuis gn̄ationis eiꝰ. s. lapidis est vomitꝰ post cibū ⁊ multꝰ vsus eius. Addit ponendo iuuamētū: ipse eīꝫ expellit sup͡fluitates grossas ꝑ viaꝫ ꝯtrariaz vie cuius motꝰ est ad renes ⁊ facit latus renū vacuū ⁊ mūduꝫ. Et ita Serap. laudat ī primis vomituꝫ post comestionē vel ante comestionē stāte habilitate ad vomendū cuꝫ quibus aūt ꝯpleri debeat sepe habitū est in sup͡ioribꝰ ad illa recurraꝛ. Cōsequēter succedit itētio euōnis ꝑ deorsuꝫ: ⁊ qm̄ mā vt supponiꝛ ē grossa īdigēs preꝑatōe vt educaꝛ opꝫ priꝰ eā digerere cū appropriatis subtiliatiuis in qbꝰ sit plus de subtiliatōe q̄ꝫ de calefactōe exiccāte: īmo opꝫ aliqualr̄ humectari mām ⁊ ꝓhibere superīflāmationez vt supra dictū est. Ideo in casu valebit sirupꝰ vt ī͂fra. ℞. oximellis simplicis. ℥. j. mellis ro. ℥. s. aquaꝝ cicoree scolopendrie ⁊ camomille añ. ℥. j. ⁊ potes variare sirupos ⁊ aq̄s fꝫ diuersitatē corpoꝝ ī caliditate ⁊ macie ⁊ maiorē stricturā meatuū vel minorē. Nā ī corꝑe strictoꝝ meatuū ⁊ pigui ⁊ grossoꝝ humoꝝ sirupi ⁊ aque magis subtiliatiui debēt offerri q̄ꝫ ī hoc mō dispositorꝭ: iō de sirupis sūt gradus. Nā ī hoc casu valet sirupꝰ đ duabus radicibꝰ oximel ꝯpositū sirupꝰ de duabꝰ radicibꝰ sine aceto: sirupus de bisantijs ⁊ de liquiritia ⁊ de eupatorio ⁊ similes. ⁊ de aquis sunt aqua capill'. veneꝝ absinthij scolopendrie cicoree lupuloꝝ ⁊ tandē saxifragie bethonice ⁊ spargoꝝ brusci feniculi apij sanationū ⁊ aqua raffani que in hoc caplo vt fuit dictū ē mirabilis. ⁊ nō ꝑ̄termittaꝛ ī hoc cāu liquiritia vel đcoctio eiꝰ. Nā de ea dixit Auenzo. in caº ꝓprio: ⁊ nota q̄ liquiritia cōfert renibꝰ ⁊ vesice stomacho meri pulmoni ⁊ cāne eiꝰ. ⁊ ita cū intēdimus mūdificare renes semꝑ decoctio liquiritie est singularis iuuamēti. Poteris ergo cōponere sirupos ⁊ medicinas magis fortes ⁊ minus sumēdo de medicis magis ⁊ minꝰ fortibꝰ recurrēdo ad tabulā mediciaꝝ subtiliatiuaꝝ ⁊ īcisiuaꝝ positā in caº superiore. Deinde facta preꝑatōe aliquibꝰ diebꝰ đ mā ꝯuenit aliquid educere ꝑ deorsū đ mā: dico ī toto existēte vel ī determiatis locis nō ī renibꝰ vel vesica nō cū forti tm̄ medicia nimis ne coartētur renes ꝑ nimiū descensuꝫ mãe ꝑ ītestina: valebit ergo ꝯpositio vt ī͂fra ī mā cōiter ꝯtingēte ī paratis. ℞. agarici electi. ʒ. ij. spice zinzi. añ. ℈. j. īfundātur ī aquis bethonice ⁊ feniculi cum modico oximellis simplicis per. xij. horas. postea facta expressione addatur collature cassie fistule. ʒ. vj. electuarij indi. ʒ. j. s. vel plus vel minus fm̄ nām corꝑis mellis violati. ℥. j. misce. ⁊ si voluerimꝰ ꝯuertere a vijs ꝓximis renuꝫ ad intestina: valet singulariter benedicta simplex Nicolai exhibēdo. ʒ. ij. vel. iij. vel ꝑn̄t dari pillule de bn̄dicta eis qui ñ volūt sumere medicinā potabilez sumēdo exēpligrā. ʒ. j. speciērū eius. ⁊. ℈. j. aloes ⁊ recticifcētur pillule cū melle ro. verū ē tm̄ q̄ stante mā ī renibꝰ magis iuuāt clisteria q̄ꝫ data desuper: quoniā que dātur desuper ꝯuertūt mās ī deorsuꝫ ēt versus renes: ⁊ maxie stāte dolore in renibꝰ. Et ꝓpter istā cām Auic. in cura de apātibus calidis in renibus dixit: Et nō ē via ad administrādū solutiuum quoniā dolorē facit ⁊ nocet per id quod descendere facit desuper. clisteria aūt diuertūt a renibꝰ ⁊ a vijs ꝓximis ñ sic educēdo a sup͡ioribꝰ mās ī deorsuꝫ. iō cū ītēdimꝰ ñ tm̄ ad lenitōez: īmo ad euōnē de materiebꝰ appropriatis: tūc possumꝰ apponē ī clisteribꝰ aliq̄ respiciētia dictas mās vt verbigrā turbith ī đcoctōe clisteris ⁊ agaricū ponēdo ēt ꝑitariā radicē apij ⁊ feniculi ⁊ huiusmōi. Et ad hāc ītentōez dicebat Aui. postq̄ꝫ dixit q̄ iuuātur a clisteribꝰ lenibus addit: ⁊ qñqꝫ ponūtur in eis sup. clisteribus de medicinis clisteris sup. acutis ⁊ ꝑducunt virtutē ꝓpe. i. vsqꝫ ad renes a qbꝰ sup. ītēdimꝰ euāre. ⁊ hic valet singlr̄ vt dictū ē iter medicinas bn̄dicta. Facta aūt mūdificatōe de materiebꝰ ī toto ad mām que est ī renibꝰ nō īduratā neqꝫ lapideatā sufficit sola ablutio ⁊ lauatio eiꝰ cuꝫ leuiter abstergentibꝰ vt in corpore calido aqua casei ē ad abstergēdū iuuās: ⁊ aqua đcoctiōis or. ⁊ seminū cōium fridoꝝ maxime cū liquiritia: ⁊ in corꝑe minus calido decoctio spice. ⁊ in tēperata quasi dispōne valet singulariter si sumatur succus paritarie terrestris: vt. ℥. j. s. cū vino al. vt cū. ℥. j. eius in ieiuno: dixit Guil. q̄ mirifice renes a lapillis mūdificat: ⁊ in frigido decoctionē ciceꝝ ru. ⁊ radicuꝫ feniculi ⁊ apij cū melle colato ꝯtinuādo duobꝰ vel tribꝰ diebus exhibēdo in mane notabilē q̄ꝫtitatē valet vsqꝫ dū remoueaꝛ grauitas q̄ erat circa dorsum qua facta mūdificatōe oportebit postea cōfortare renes cū aliquibꝰ ꝯfortātibꝰ: de quibꝰ diceꝛ infra post extractionem lapidis. Et hec sufficiant quātum ad intētionē abscisionis materie in toto vel in renibꝰ īdurate. ⁊ si volueris descriptiones vomitiuoꝝ ⁊ clisterioꝝ ⁊ abstergētiū ⁊ mundificantiū ⁊ ēt cōfortantiū videbis clariꝰ ī ꝯsilio meo facto de calculo ī ꝑte preserua tiua ꝓ magnifico dn̄o Marcolino barbauaria. Jam succedit intētio que est ad lapidē postquaꝫ ē īduratꝰ lapis in renibꝰ que intentio ꝯpleꝛ cum his que cōminuūt ⁊ frangūt lapidē vt dicebatur supra: ⁊ cum eis que dilatāt meatꝰ: ⁊ cum his que tādem expellūt euꝫ a loco in quo ē: ⁊ ista ꝯplenꝛ maxie cū medicis sub/

tiliantibꝰ ⁊ incidētibꝰ nō multū calidis: ⁊ cum appropriatis frāgitiuis de quibꝰ īfra: ⁊ de hoc dicebat Halyab. 7º practice caº 4º. Cū aūt passio hec robusta iam ⁊ firma ē ⁊ ꝯpleti sunt ī renibus calculi omni vtendū erit regimine subtilianti ⁊ incidenti sꝫ moderati caloris medicaminibꝰ calculos frangētibus ꝓprie ⁊c̄. Hanc tñ intētionē vt exequamur si occurrat infirmus cum tali passione dolorosa ex calculo pñte in renibꝰ manifestato ex signis opꝫ alia precedere que dicta sunt supra de abscisiōe cause: ⁊ diuersiōe ad oppositū cum vomitu ⁊ lenitiōe vētris prius q̄ȝ venias ad balnea ⁊ medicinas dictas. ⁊ de hoc dixit Aza. curatio eius ī tp̄e doloris ē ꝙ bibat medicinā ad vomendū ī sui pricipio: ⁊ nō sit in hoc negligēs ⁊ nihil remanet in stomacho: deide fiat clistere: ītelligat presupposito clisteri lenitiuo post vomitum fiat clistere aliqualiter acutū: postea ingrediat balneū vt dixit. ⁊ hanc sn̄iaꝫ de vomitu ēt posuit Aui. loquēs quid ē fiendū ī principio doloris dixit: ⁊ de illis que iuuāt in hac hora ē administratio vomitus ⁊ ponit iuuamentū. Et addit: ⁊ id ē de illis que minorant mās ꝯprimentes lapidē sup. euacuādo ꝑ partem oppositam. Sed addit: sꝫ fortasse nocet per id qd̄ trahit lapidē ad superiora: ex quo textu pōt colligi ꝙ cuꝫ lapis ē eductꝰ ex renibus ⁊ ē in vijs medijs ī trāsitu descēdendo ꝙ tunc nō cōuenit vomitꝰ ⁊ maxime laboriosus lꝫ ī pricipio īsultꝰ cōueniat stante lapide in renibꝰ. naꝫ vltra iuuamentū qd̄ efficit in euatiōe materie ad oppositum: facit ēt iuuamentū ī cōmotiōe lapidis vt educat a loco suo: hoc intelligat qm̄ non est dolor vehemens valde: laudabile tamē ē. ⁊ ita ē sn̄ia auctorꝝ ꝙ nisi vehemēs fuerit dolor eligibile erit ēt dare aliquid lenitiuū post vomitū ⁊ clistere ad lubricādū ⁊ leniendū ventrē ꝙ etiā lenit vias renū ⁊ lubricare facit lapidē ⁊ de hoc dixit Rasis ī diuisiōibꝰ: Et da ī potu de medulla cassiefi. cum oleo amigdalino: istud eīꝫ lubricare facit lapidē. quaꝫ sn̄iam accepit ēt Aui. dicit ī caº ꝓprio de medicinis ad lapidē: Et nō est malū vt videbat ēt ꝙ est sicut cassiefi. cū oleo amigdalino ⁊ cum succo viscoso qui sit de succis diureticis vt sup. sucus maluaꝝ ⁊ altee in quibꝰ vt dicit textus ē viscositas ⁊ lubricitas cum oleo amigdalino. Et ego semꝑ practico istaꝫ sn̄iam in principio facto clisteri lenitiuo cū occurro īfirmo ⁊ ordiato vomitiuo leni ⁊ facto vomitu post tres vel quattuor horas āteq̄ sumat cibum ꝑ horā exhibeo. ℥. j. caſ. extracte sine armillis addito oleo amigdalaꝝ dulciū d̄ recēti facto reducta substātia ad formā electuarij fluxibilis: ⁊ exhibeo cuꝫ coclcari totam ꝓfecto mirabiliter iuuat: qm̄ leniēdo ⁊ preparando vias ad dilatationem mūdificat ēt materias que sunt in vijs cōibꝰ per secessuꝫ diuertendo ita ꝙ neqꝫ per dolorē ꝯtingētē ex lapide neqꝫ per caliditatem balnei neqꝫ ꝑ medicinas ꝓuocatiuas que sunt necessarie vt exhibeant: possunt postea ꝯuerti ille materie cōes ad vias renū sed vt bene memorie teneat de clisteribꝰ vt dictū erat supra: clisteria multe quātitatis nō debēt offerri stāte mā in renibus etiā nō indurata: multominꝰ debēt offerri stante actuali lapide cum dolore ne coartētur renes ex quātitate clisteris: ⁊ ꝓpter periculum coartatiōis laudauit Auic. magis suppositoriū stante dolore vehemēti: ⁊ sit necessaria lenitio vētris ꝓpter ꝯstrictionem māe dixit sic: Et si fuerit ꝯstrictio aliq̄ nāe: tūc d̄ rectioribꝰ rebꝰ erit extrahē fecē cū suppositorio aut clisteri nō magno ꝙ coartet ⁊ dolorē faciat. Addit: īmo suppositoriū amabiliꝰ ē mihi semper: tñ obseruāda ē lenitio nāe vel cū suppositorio vel cū clisteri paruo vt triū vel quattuor. ℥. Nā vt dicit Auic. ⁊ ī lenificatōe quidē nāe ē alleuiatio plurima ⁊ sedatio doloris. Aliq̄ñ tñ sūt ponēda clisteria cū aliquali virtute medicinaꝝ educentiū d̄ mā ꝓxima renibꝰ vt supra dictū fuit in intētōe abscisionis māe: sed nūquā stante dolore ⁊ actu lapide ī renibus dꝫ exhiberi medicamen solutiuū desuper sꝫ debēt exhiberi clisteria pinguia cuꝫ virtute diureticorꝝ. Et de hoc posuit can̄. A. ⁊ nō est semita ad administrādū catarticū. i. farmaciā: ipsuꝫ eīm ledit ⁊ nocet ꝑ id qd̄ descendere facit desuper. Addit: clistere aūt eū ī eo ponunt adipes ⁊ inunctōes vel sup. poni pn̄t ⁊ virtutes mollificantes ⁊ virtutes diuretice facit cū solutōe vētris lenitatē sup. in lapide ⁊ in vijs medijs ⁊ frangit dolorē ⁊ adiuuat ad extractionē lapidis. ⁊ ita pꝫ q̄uō cōsentit ad clisteria ⁊ nequaq̄ȝ ad farmatias dādas desuper sed sint modice quātitatis vt supradictū est stante ēt dolore vt fuit supradictū in corpore sanguineo ꝯuenit flōmia ne trahat ad apa: nō ēt stāte dolore sunt exhibēde medicie ꝓuocatiue ⁊ frāgitiue lapidis vt sepe fieri solet per medicos qui applicāt ⁊ iustinū ⁊ reliq̄ frāgitiua lapidis: qm̄ talia augēt ad dolorē. vñ expedit primū minuere dolorē cū his que statiꝫ dicēt: deide ītēdere cū medicis que faciūt ad lapidē. Et de hoc dixit Raſ. xº. ꝯtinētis vltio caº ad finem de mēte Gal. dolor flegmatici in dispōne eius insultus indiget curari cum rebus que mitigāt doloreꝫ: ⁊ mitigato ipso īsultu doloris curatio dꝫ fieri cū eo qd̄ emittit lapideꝫ. s. frāgēdo ꝯmouēdo ⁊ ꝓuocādo. Et hāc eādeꝫ sn̄iaꝫ īsinuauit Auic. ⁊ est textus supra allegatꝰ circa textū nr̄m cuꝫ dixit: Et cuꝫ dolor est fortis sedat q̄ñ curat cum eis q̄ diximꝰ sup. mollificatiuis ⁊ balneis de quibꝰ infra addit. Deinde cū curat lapis sup. cū medicis appropriatis lapidi multiplicat sup. dolor: quare rectiꝰ est vt dixit vt abstineat a medicinis fortiter mouentibꝰ ⁊ administrent clisteria lenia lenificātia ⁊ inunctōes que ꝯprimēdo ⁊ ꝯfricādo fiunt ⁊ cerotaria lubrificantia ⁊ mollificātia. Et ita in enumerādo medicias frāgitiuas loquēs de sanguine irci dixit: Et cuꝫ volueris in potu tribuere dabis in potu coclcariū vnuꝫ ī vino aceti. i. acuto in hora q̄etis doloris. hoc dixit signāter vt sit cōe ad oēs similes cuꝫ exhiberi debēt. Et hūc textū bñ menti tenere ne cōtingat error q̄ sepe ꝯmitti ꝯsueuit ꝓpter hoc placuit ipꝫ hoc allegare. Eādeꝫ quasi

sn̄iaꝫ posuit Serap. ī pricipio capituli de illis ī quibꝰ gn̄atur lapis ⁊ magnificat. De his tñ mollificatiuis q̄ necessario sūt ⁊ lenitiuis ad mitigatōeꝫ doloris addebat Serap. quedā verba ad sn̄iaꝫ paulo ante dictā dixit opꝫ vt duaꝝ reꝝ administratōeꝫ. s. mollificātiū ⁊ lenientiū: ēt facias cuꝫ cautela vehemēti qd̄ ē q̄ nō opꝫ vt multiplicet sup. superflua administratio reꝝ q̄ mollificāt ⁊ leniūt vt nō dissoluat virtus mēbri: ⁊ sup. ꝓpter taleꝫ dissolutōeꝫ virtutis nō possit sup. mēbruꝫ expellere a se illud qd̄ ī ipso est extraneū aut elōgare illud a se addit: ⁊ sunt verba bona ⁊ ꝓprie siccus declarat ꝙ aliq̄d ex mā ꝓuenit ex humore malo ad mēbruꝫ in corpore sup. aggregato vel ī mēbro alio vel ex egritudinibꝰ que sūt cū mā: ⁊ ita inuit ꝙ nō mūdificato corpore timor ē in multū humectādo ⁊ mollificādo ꝓpter dicta duo nocumēta maxie 2m ne ꝯuertant māe ad mēbruꝫ aliūde. ⁊ ideo notabilr errāt q̄ a pricipio doloris nō mūdificato aliter corpore ponūt corpora ī balneis mollificatiuis ⁊ applicāt alias vnctiones.

Et lꝫ Alex. dixerit ī cura in pricipio: quibꝰ lapides ī renibus sup. sunt hoc mō curari opꝫ mox igit in accessione sup. doloris q̄ relaxent ⁊ mitigēt sunt adhibēda. Et addit vtilius ē oībꝰ balneuꝫ. hec verba sunt ītelligēda cuꝫ sale p̄suppositis mundificatōibꝰ ⁊ diuersionibꝰ de quibꝰ supra. Sꝫ cuꝫ ad localia est deueniendū: tūc in accessiōe vtilius est oībus balneū: vel vbi cēt vehemētissimꝰ dolor ad mitigatōem mox ī tali accessiōe que relaxent ⁊ mitigēt sunt adhibēda: ⁊ ēt vtiliꝰ oībus ī mitigatōe ē balneuꝫ: sed tūc nō oportet multiplicari huiuscemodi nisi prius fiat mūdificatio: ⁊ tunc facta mūdificatione exhibeant cum cautela: ⁊ nō ita cōtinuctur ꝙ dissolutio fiat in virtute. Naꝫ vt dicebat Auic. ꝯfirmādo istaꝫ sn̄iam: ⁊ balneuꝫ ⁊ renes sup. per ipsuꝫ fortasse perueniūt ad lubricatōeꝫ eius sup. lapidis supple cū debite offertur. Sed addit: ⁊ quādoqꝫ extrahūt materias ad id qd̄ de corpore apparet. i. de īterius ad extra ⁊ educunt eas a renibꝰ ⁊ ita diuertēdo iuuat. Sꝫ addit: ⁊ q̄ñ multiplicat vsus eoruꝫ mūdificāt virtutē ⁊ debilitāt virtutē renū sup. ad expulsionem ⁊ ad ꝓhibitionē materieꝝ que ad eos fluunt. Propterea addit: ⁊ silr si administrātur predicta balnea ī hora ī qua nō sūt necessarie lenificatio ⁊ sedatio doloris. i. administrant nō stāte magna necessitate de sedatōe doloris ⁊ corpore nō mūdificato faciūt renes susceptibiles materieꝝ ad eos ꝑꝑ mollificationem ipsoꝝ ita ꝙ ī tp̄e doloris si corpus ē mūdificatū ⁊ ad lubricādū lapidē ⁊ dilatādū meatus ⁊ parādū vt obediāt dilatatōi ad incessuꝫ lapidis primū ⁊ magis singulare remediū ē īpositio corporis ī balneum mollificatiuū. Pro hoc dixit Rasis de mente Alex. xº. cōtinētis: radix curatōis lapidis ī renibus fit ꝑ balnea pilas vnctionem flancoꝝ ⁊ cū potu reꝝ frāgētiū lapidē ⁊ res lenificatiuas dū fuerit ī aqua in balneo ⁊ ita in opere exequi debemus obseruatis semꝑ priꝰ que dicta sūt supra vt prius faciamꝰ balneū post diuersionē ⁊ euōnē cū clisteri ⁊ vomitu leui ⁊ ad mitigandū dolorē ⁊ facilitādū exitū ⁊ extractioneꝫ lapidis ex loco suo. deinde fiant īunctōes cū mollificātibꝰ leniētibꝰ circa renes ⁊ ilia ꝯuertēdo versus vesicā. deide exhibeātur medicine faciētes ad ꝯminutionē lapidis vt ēt fuit dictū circa lr̄am sed in balneo obseruēt ꝯditōes paulo añ dicte ⁊ ēt ī vnctionibꝰ vt nō nimis multiplicētur. Mā autē balneoꝝ ē aqua tepida vel parū ad calidū magis declinās decoctōis reꝝ humectātiū ⁊ aperiētium cū virtute ēt frāgētiū ⁊ ꝯminuētiū: lꝫ tales frāgitiue non tm̄ operētur exteriꝰ sicut cū īteriꝰ sumunt. Et de medicinis talibꝰ oꝫ ēt eligere diuersas medicinas differentes ſm qualitates manifestas maxie ī actiuis: aliquotiēs calidioribus: aliquotiens minus calidis: aliquotiēs ēt minꝰ frigidis. sint semꝑ tamē humectatiue ſm diuersitatē corpoꝝ q̄bꝰ applicāt: ⁊ ſm diuersitatē māe gn̄atōis lapidis q̄ multū diuersa est vt supra visuꝫ ē ī cāis: q̄ aliquotiēs ē sanguinea vel colera grossa. ⁊ tūc tales medicie debēt ad frigidū inclinari. ⁊ aliq̄ñ est flegmatica grossa ⁊ distinguūtur ꝑ signa dcā supra: ⁊ ī his oꝫ ad calm̄ ⁊ subtiliatiuū magis iclinare. Et de talibꝰ medicis supra posite sunt tabule ī caº superiore de difficultate vrine ad illū locū recurre eligēdo medicinas ad tuā intētionē. ꝓ exemplo tñ iuuabit si hic alique afferātur. Pro balneo igit cōficiēdo ī corpore nālr calo vel accidētaliter ꝯiuncta se. vel stāte mā gn̄atōis lapidis calida valēt folia maluaꝝ violaꝝ ⁊ altee ⁊ fumiterre ⁊ virge pastoris cū ꝓprietate ⁊ scīa cōia maiora frīda. Et in cā frīda magis valēt ꝑitaria senatōes radices feniculi ⁊ apij cū folijs eorūdē: ⁊ spargi cū radicibꝰ arthemisia ⁊ saxifragia ꝓpric. Et ī corꝑe magis frigido valēt radices iringoꝝ ⁊ tribuloꝝ ⁊ pastinace ⁊ acorus ⁊ ciperi ⁊ spica rubea tinctoꝝ ⁊ huiusmōi. Et d̄ magis tꝑatis sūt semē lini fenugreci singlr̄ cū folijs ⁊ radicibꝰ altee. ⁊ hc medicine mediocres pūt ī oī ꝯueniēter offerri. Fiāt ēt īunctōes appropriate ⁊ vnguenta cum mucilaginibus rerum calidarum vel frigidarum ſm exigentiaꝫ de qua dictum est: vt in causa calida oleuꝫ violatuꝫ cū oleo oliuaꝝ maturaꝝ ⁊ cū oleo de papauere si expedit: ⁊ in cā frīda cum oleo de lilio ⁊ de scorpionibꝰ ꝓprie camomellino ⁊ anethino ⁊ cū butiro ⁊ cuꝫ isopo humida. ⁊ de tꝑatis magis ⁊ in omni quasi casu ꝯferētibus: sunt oleū de amigdalis dulcibus ⁊ amaris lꝫ oleū amaraꝝ ad calidū declinet ⁊ oleū de sisamino ⁊ pinguedo galline ⁊ anatis ⁊ anseris. nā ista multū leniunt dolorē maxime oleū camomellinū ⁊ anethinū cū pinguedinibꝰ dictis. ⁊ de his dixit Auenzo. Et assidua ponere renibꝰ ⁊ sup. ꝑtibus ilioꝝ ab extra q̄ñ te cogerit cā doloris ꝙ sedet illd̄ sicut oleū camomellinū ⁊ anethinū ⁊ pinguedinē anseris: ⁊ hoc ē magis notabile vt dixit similiter quoqꝫ pinguedo anatis: cum his tamē semꝑ ꝯuenit apponere aliquid croci ad penetrationem cū humectatiōe ⁊ ꝓprietate speciali mēbra vrine ꝓuocādo. Si

etiā

ēt imponāť mucilagines de semibꝰ dictis diuersis fm diuersi/
tatez materie ĩ vnguētis fortē faciunt impressionē. possunt etiā
fieri emplastra cū fece rex decoctax ĩ balneo masselatax cū car
nositate passulax vel ficuū pinguiū fm exigentiaz: postea incor/
porando cū oleis ⁊ pĩguedinibꝰ ⁊ croco vt supra dictū ē. possūt
ēt fieri ex farina fenugreci se. lini ꝓ maiori pte ⁊ cum modico fa
rine orobi cum mucilaginibꝰ ⁊ oleis vt supra: pter ēt que appli/
canť exterius. Quedā ēt valent ĩterius ad mitigationē doloris
de quibꝰ sunt semina maluax ⁊ altee ⁊ cornu cerui si exhibeanť
cum sapa ĩ quātitate cōuenienti exhibēdo vsqȝ ad. ʒ. ij. illox: de
his ēt est vt decoquanť folia malue cāpestris. naz de decoctiōe
eius dicebat Aui. ⁊ ex decoctōibꝰ quibꝰ iuuamentū cōferť lapi
di renuz cum eax administratio assiduať in horis pxīsmi est vt
decoquanť folia malue cāpestris: ⁊ ponātur in decoctōe eiꝰ bu/
tirum ⁊ mel de qua sumať in potu res plurima. ⁊ ponēs iuuamē
tum huius potionis vltra mitigationē doloris in hoc casu ad/
dit: frangit eniz lapidē sup. hec decoctio ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ lenit
iter eius. i. vias trāsitus lapidis ⁊ extrahit cuz cū facilitate. ⁊ qñ
ista nō sufficiūt ⁊ dolor est plurimū infestās: dixit Alexā. ad fi/
nem capituli in cura: Qđ si ex acceptis pmaneāt dolores ⁊ peri
culum inesse ostēdat vt deiecta virtute: fit ēt insomnietas inue/
nienda sunt antidota ⁊ que mitigēt dolores ⁊ somnū faciāt ⁊ la
pides attenuēt ⁊ cōfringūt qualia sunt filoniuz aut tyriaca sed
nō vetusta vt dixit aut p se aut cum filonio mixta. Et ponēs iu/
uamenta dixit: melius enim est sup. dare stupefactiua lz supple
sint aliqualiter suspecta. naz in hoc casu cuz virtꝰ ꝓsterniť do/
lore exhibitio taliū repat virtutē sup. somnū inducēdo ⁊ dolorē
minuēdo: ⁊ si exhibeanť ĩ balneo erit ꝯueniētius. ⁊ ꝓ hoc dicit
Paulus vt scribiť 10° ꝯtinētis in tpe doloris vtēdum ē pilla. i.
balneo ⁊ rebꝰ stupefactiuis si opus fuerit eis. ⁊ has sñias anti/
quorum imitatus est Aui. cū dicit ĩ ca° mediax ꝯminuētiū la/
pidē: Et si fuerit dolor ex illis que nō remouētur ꝓrsus tūc ne/
cessariū erit dare ĩ potu id qđ stuporem facit. ⁊ cum hoc supple
iuuat etiam rumpendo lapidem ⁊ prouocando. ⁊ exemplificans
de his dicit: Et iterum filonium ⁊ etiam medicamen mandra/
goratum ⁊ tyriaca que nō ē antiqua: ĩmo est ad nouitatē decli/
uis ⁊ ē virtꝰ oppij remanēs sup. est ꝯueniēs. Sz hoc bñ nota ꝓ
pter multos male ĩtelligētes ꝙ p tyriacā hic nouā ⁊ ĩ qua sit vir
tus oppij nō debemꝰ ĩtelligere tyriacā ĩfra sex mēses vel nō fer
mentatā vt multi sūt existimati: quoniā tale ꝯpositū nō ē tyria/
ca añ fermētationē ⁊ ꝯñr ĩ eo nō ē virtus tyriacalis fm quaz iu/
uet vel iuuare possit sz dz cē tyriaca nō vetusta vt dicebat Alex.
fermētata tñ ⁊ ad nouitatē declinās vt post ānū ĩfra duos men
ses vel tres. Naā cū nouitate eius stat virtus fortis oppij: vbi cū
antiquať minuiť virtꝰ stupefactiua vt ē sñia Auic. penult. cap°
4ª primi. ⁊ hoc ĩsinuabat cū dixit: Signāter ĩmo sit ad nouitatē
dcliuis ⁊ ē virtus oppij remanēs. ⁊ tūc ponēs iuuamēta illiꝰ ad
nouitatē declinantis addit: ipsa enim pluribꝰ modis cōfert. nam
ex parte tyriacalitatis sup. cōfert. s. viuificādo virtutē. ⁊ ex pte
ꝓuocatōis ⁊ ꝯminuit lapidē: ⁊ ex pte stupefactōis doloris ⁊c.
Et de hac pōt exhiberi ĩ balneo ad quātitatez. ʒ. j. vsqȝ ad. ℈.
iiij. cū aliqua aqua appropriata nō calida vt cū aqua decoctōis
altee vel pitarie ⁊ huiusmōi. ⁊ hec sufficiāt quātū ad ea que iu/
uāt ĩ mitigatōe doloris ⁊ ad excitādū lapidē ⁊ abilitādū vt ex lo
co moueať añquā p iteriꝰ exhibeātur medicie ꝓprie frangitiue
⁊ lapidis ꝯminutiue ⁊ extractiue. Et he medicie que dicte sunt
de balneis nō solū valent ĩ lapide renū ⁊ ĩ dolore ex eo silr ēt in
ĩ lapide vesice ⁊ canones dati supra ita debēt regulare curā do/
loris ꝯtingētis ex lapide ĩ vesica vel ĩ collo eiꝰ quātū ad balnea
⁊c. sicut ēt dictū ē de lapide renuz.   Succedit mō vt afferanť
medicine que sūt ꝓprie ad lapidē ad intētōes dictas supra. ⁊ de
his vt sunt frāgitiue ⁊ ꝯminutiue lapidis quedā sūt debiles q̄/
dam magis fortes: quedā ēt magis appropriant lapidi renū q̄/
dam lapidi vesice: lz sit dictū de mente Auēzo. ꝙ medicie lapi/
duz renū sunt ipse eedē que cōferūt lapidi vesice. Alique tñ no/
tabilē faciūt ĩpressionē ĩ lapide renū que modicā faciūt vel nullā
appenter ĩ lapide vesice: qm̄ fortiores vt ibidē testať debēt esse
medicine ad lapidē vesice faciētes q̄ȝ renū vt ēt supradictū ē cir
ca textū ꝓpter cās ibi expressas saltē medicine que ꝯuertunt ad
lapidē vesice sūt calidiores. vñ dicebat Auic. ⁊ opz vt ille q̄ sunt
ad lapidē vesice sint vehemētiꝰ calide q̄ȝ ille que sūt lapidis re/
nū. qđ itelligi dz nō de medicis a ꝓprietate frāgitiuis: q: tales
nō opanť pricipalr p manifestā qualitatē sz de medicis ꝯducti/
uis ad loca renū vel vesice dz ēt ĩtelligi đ pparātibꝰ subtiliādo
ad medicinas frāgitiuas cū ꝓprietate lapides vesice q̄ȝ renū pp
maiorē duritiē ĩ lapide vesice q̄ȝ renū vt ĩ pluribꝰ vt supradictū
ē. Et hic ē ꝯmemorādū ꝙ dictū ē supra de mēte plusq̄ȝ Cōmen
tatoris 3° tegni de ꝯditōibꝰ necessarijs ĩ medicis que debēt pfi
cere hāc opationē. s. ꝯminuere lapidē: que tñ ꝯditōes posite sūt
ab illustribꝰ auctoribꝰ vt a Serap. precipue 4° breuiarij caplo
xx°. ⁊ a Rasi decimo ꝯtinētis vt ēt ab Auic. in caplo proprio. q̄
tñ ꝯditōes aliqñ nō reperiunť ĩ eadē medicia simplici lz nō icō/
ueniat plures eax in eadē reperiri. vna ergo cōditio ē vltra hoc
ꝙ sit frāgitiua ⁊ ꝯminutiua lapidis exigitur vt ēt de ꝓprietate
ꝓuocet vrinā: ⁊ cū hoc de se moueat ad vias renū ⁊ vesice. Exi
gitur ēt ꝙ ĩ medicina sit virtus fm quā psistat notabili tpe ĩ re
nibꝰ vel vesica vt operationē ꝓpriā sufficiēter pficere possit: ⁊
cū hoc qđ cōfortet renes vel vesicā ĩ expellēdo facta ꝯminutōe
ĩ lapide. ⁊ he ꝯditōes vt dictū ē raro ĩ eodē ꝯiūgūtur: ⁊ tūc vbi
reperiať vna simplex medicina de cuius singulari ꝓprietate frā
gere sit lapidē ĩ renibꝰ vel vesica opz ꝯñter si cū ea nō ꝯiungāť
alie ꝯditōes dicte vt cū ea ꝯmisceanť alie medicie p° calide sub/
tiles nō excessiue caliditatis que faciāt illas penetrare ad dicta
mēbra vt ē cinamomū vel piper que ēt cū caliditate sua iuuent
dilatādo ⁊ aperiēdo meatus ēt subtiliādo māz. 2° debēt admi/
sceri medicie que faciāt virtutē illax ꝯminutiuax cōseruari ne
dissoluať virtus ⁊ vt trahāt moram ĩ loco suo ꝯueniētē vt dem̄
ē ad operādū. Et tales medicie debēt pticipare viscositatē sicut
ē polipodiū vel gūa gūmi maxie dragātū: exigitur consequēter
vt exibeātur cū eis alique medicine vt dicebatur cōfortātes ipa
mēbra ĩ quibus sit aliqualis stipticitas ⁊ aromaticitas vt ē ĩ spi/
ca vel squināto necesse ē ēt apponi aliquas medicias que postq̄ȝ
sit ꝯminutus lapis sint fortis prouocationis ⁊ mundificatōis vt
sunt spargi ⁊ cresones. Et si ꝯiungať dolor ꝯueniet ēt si ponanť
medicine sedatiue doloris a ꝓprietate vt est semē althee: ĩmo ēt
aliquotiēs oz apponi aliqd stupefaciēs vt pax iusquiami: ⁊ tunc
cū ista oīa ꝯiungunť in ꝓposito tūc ꝯpleť opatio quā ĩtendimꝰ
⁊ in lapide renū ⁊ vesice. De his tñ medicis ꝯminutiuis lapidis
quedā hoc efficiūt p manifestas qualitates. ⁊ q: sunt icisiue sub
tiliatiue quedā hoc efficiūt cuz ꝓprietate spāli. Et hanc sñiam
ĩsinuauit nobis dñs Aui. ĩ caplo ꝓprio de curatōe lapidis renū
cū dixit loquēs de medicis agentibꝰ cū manifesta q̄litate: Me/
dicine vero ꝯminuētes cuz sup. lapidez sunt fm plurimū medi/
cine amare q̄ nō sunt valde vehemētis caliditatis vt supra dice
bať ēt de mente Gal. Proinde addit: Et oē cuius ĩcisio est ve/
hemētior ⁊ eius caliditas est minor ē meliꝰ. Deinde loquens de
medicis agentibꝰ cū ꝓprietate tm̄ dixit: Et est hic genꝰ medici/
nax aliud. i. ĩ hoc caplo: quax opatio nō ꝓportionať ad calidū
vel ad friduz: ĩmo nō faciunt id qđ efficiūt nisi cuz ꝓprietate. ⁊
istax. s. agentiū cuz q̄litate manifesta ⁊ similr que agūt cuz ꝓ/
prietate quedā sunt debiles ⁊ quedā fortes cuz supfluitate ĩ vir
tute ⁊ sup. q̄daz mediocres. In hac opatōe ēt de illis q̄daz sunt
q̄ sunt vehemētis virtutis fm lapidez renū: sed sunt pue virtu/
tis fm lapidē vesice: ⁊ quedā q̄ sunt fortes ⁊ ĩ lapide vesice ⁊ ĩ la
pide renuz: ⁊ q̄dā que q̄si mediocriter operanť ĩ vtrisqȝ. Sz iste
postreme diuisiōes maxie verificanť p ꝓprietatē occultā de me
dicis ēt agentibꝰ p ꝓpriā qualitatē sunt gradus ĩ fortitudine ⁊
debilitate. Et de his ponā tabulam positā a Rasi x° ꝯtinentis
vt a leuioribꝰ semp ĩcipiamꝰ dicit sic: He sunt medicie q̄ frāgūt
lapidē sup. cū manifesta q̄litate q̄ sunt debiliores ⁊ ĩcipit ab eis
vt radix gramis de qua ēt in scđo cañ. in cap° ꝓprio scolopen/
dria se. malu auisci semē melonū capillus veñ. simphonia pasto/
ris idest fistula: ⁊ crediť ꝙ sit bursa pastoris. Cicer iperatoris ci/
minū: decoctio pētafilon: decoctio radicū cānax: aqua bletax:
acetū squille ꝯñter ad fortiora sunt poliū maius cicera nigra vel
decoctio eox radix spargox bdeliū arabicū cortices ciperi egy/
ptiani radix rubi ⁊ multe siles ⁊ cortex radicis capparis ⁊ armo
niacū ⁊ ameos ⁊ siles. Et de his q̄ agūt ex manifesta q̄litate cir/
ca renes ex debilibꝰ tales dicit Serap. ĩ p° ordie ⁊ sūt q̄ ꝯferūt
iuuamentū puuz sunt sicut scolopēdria ⁊ semen althee ⁊ capilľ.
ve. ⁊ virga pastoris ⁊ cipi. sz cipus hz ꝓprietatē spālez dissol/
uendi calculū ⁊ ꝓuocādi vrinā. ⁊ iste ꝓprius valent ĩ lapide re/
nuz. De his aūt q̄ veniunt vsqȝ ad lapidē vesice: sed nō hñt for/
tez opationē: tñ in eo sunt cicer nigrū ⁊ aqua eiꝰ ⁊ radix costi. ⁊
ipm costuz ⁊ bdeliuz fm Gal. ⁊ Diascoridē ⁊ Mal. frāgit lapi/
dez ĩ renibus ⁊ vesica. Et de fortioribꝰ sunt saxifragia camepi/
theos miliū solis de quo dicit Aza. ꝙ diciť calap ab auctoribꝰ
⁊ est medicina q̄ reperiť in ĩdia ⁊ pulegiū.   De medicis autem
opantibꝰ cū ꝓprietate sunt lapis iudaicus singulr qui tñ multo
magis valet ĩ lapide renū q̄ȝ vesice. ⁊ cinis scorpionū qui valet
ĩ vtroqȝ de quo dixit Aui. Et de fortibus absolute ē cinis scor/
pionū ⁊ oleū scorpionū de quo fiūt due descriptōes vt videbis
ēt a Mes. ĩ fine. Cinis autez scorpionū fit fz Aui. vt linias vas
sile vrinali qđ sit spissuz siue sit ex vitro: qđ tñ meliꝰ ē q̄ȝ ex ter/
ra. lineas dico luto sapiētie. i. creta forti cooperiēdo desup priꝰ
ĩponēdo scorpiones viuos ⁊ dimittanť ĩ furno nocte vna ad mi
nus ita tñ ꝙ nō aduranť. Et cinis leporis ⁊ maxie capitis illius
taliter ꝯbusti hz ad hoc ꝓprietatē: ĩmo ⁊ caro leporis cuz masti
cať de ꝓprietate frāgit lapidez vt scribiť 22ª pticula a Rabi. vi
truz est exiccatiuū similr: nā fit acutius ĩ virtute ⁊ subtiliꝰ ĩ vir
tute vt scribiť x° ꝯtinentis de mente Gal. ⁊ est sñia egregia di
xit ꝙ res que vrunť q̄ non hñt in se acuitatē penes ignē augent
acuitatē ⁊ tenuitatē ⁊ vitrū silr. Vñ addit: expedit vt vtať plies
⁊ ponať in cura erit efficax valde. Et dicebat Aui. ponēdo mo/
duz ꝯburendi ꝙ id melius fit si igneať supra coeleariū ferreum
⁊ itex cribelleť: postea ponať sup aquā fabax ⁊ ostēdeť ꝙ fit cal
cinatū: postea itex exiccet donec pulueriześ totuz ⁊ fiat puluis
sicut atomi q sunt in sole. i. subtilissime pulueriześ. Dicebat tñ
Auēzoar ñ approbādo q̄si istū modū ꝙ plures medicox calefa/
ciūt vitrū ⁊ extrahūt eū de igne multotiēs ⁊ putāt illđ ꝯbusisse
sz nō valet. oz quippe vt dixit ipsū vngi cū chitran subtili: de/
inde calefieri ⁊ igniri ⁊ ignitū extrahi cū tenaculis ⁊ submergi ĩ
aquā fridissimā: postea tergi ⁊ itex vngi ⁊ igniri ⁊ ĩ aquā extin
gui sic faciēdo septies. ⁊ tūc debz noīari vitrum vsℏm nomine
ꝓprio: ⁊ ex hoc sublata ē mihi difficultas quaz sepe habui ꝙ cō
muniter auctores ordināt cornu cerui vtendo: ipm ēt cuz iuua/
re debz ĩ dissolutōe vētositatū: nā taliter ppatuz fit acutiꝰ. quā
tamen sñiam ēt expresse ponit Aui. 2° cañ. cap° 5° ad mediū capi
tuli cum dixit: medicinis vero quax substantia ē spissa ⁊ ipsarū
virtus ē nō acuta neqȝ calida adustio acquirit virtutē calidā si/
cut calx ⁊ ꝓbat hoc di. ipsa eniz. s. calx fuit lapis in quo nō fuit
acuitas: cū ergo aduriť ꝯuertiť in acuitatē. Et ita ēt valet cinis
teste oui a quo exiuit pullus. Lapis ēt spōgie ⁊ lapis lincis sunt
singulares ad ꝯminutionē vtriusqȝ lapidis. Itez lapis humanꝰ

emissus ⁊ ēt reptus in ventriculis galloꝝ valet: ⁊ dicebat actoꝛ
tacuini q̄ in capite limatie grosse īuenit lapis qui tritus ⁊ potui
datus cū vino calido statim facit mingere lapidez. Etiā cinis
teste ei⁹ ⁊ dixit q̄ est ꝓbatissimū ī lapide duro ⁊ magno: lapis
ēt porci in vesica reptus dicit̄ valere ⁊ vesica apri exiccata cum
vrina sua singulariter. Et lapis q̄ inuenit̄ in felle vacce ⁊ renes
asini exiccati ⁊ lapilli ī ventre apri īuenti: ⁊ vesica mustelle ⁊ sca
rabei exiccati ⁊ crista galli ſm aliquos ⁊ cimex cū pulueriʒat̄: sʒ
ē horribile nimis ⁊ cornu cerui ſm aliquos ⁊ lūbrici terre. Pos/
sem hic numerare quasi īfinita ad ꝓpositū valentia: sʒ nō curo
multiplicare numeꝝ: sʒ nō dimittā q̄ gūmi cerasi ē singulare ⁊
oleum balsami: vt dicebat Auēzoar ē de melioꝛib⁹ ipsoꝝ: ⁊ san
guis ircinus apud oēs mirifice laudat̄: de cuius pꝛepatōe lʒ ab
auctoꝛib⁹ in diuersis locis ponat̄: ⁊ ī vtroq̄ȝ lapide valet vt di/
cebat Alex. qui ēt laudabat cicadas siccas ⁊ tritas aufcrēdo pē/
nas ⁊ pedes ⁊ miscēdo cum vino ⁊ melle: sʒ dixit q̄ nimis foꝛte
medicamen ē q̄ fit de sanguine ircino. iō ponā eius pꝛepatio/
nem hic: qm̄ ipm̄ sequuti sunt alij posterioꝛes ↄficit̄ hoc modo.
In augusto mense cū incipit vua maturari accipias patellā
de terra noua a figulo ⁊ mittas in ea aquā ⁊ bulliat ad ignē ⁊
terre sapoꝛē amittet: deinde accipies ircū ⁊ suscipies sanguinē
nō qui pꝛioꝛ fluet aut postremū sʒ mediū: ⁊ cū se coagulauerit
incides minutim in patella sanguinē ⁊ cooperies patellā latera/
liter linteo ne tangat̄ a puluere ⁊ pone sub diuo vt ad ipm̄ pos/
sit sol peruenire vsq̄ȝ dum exiccet̄: ⁊ cū siccat⁹ fuerit tere ⁊ repo
nas in piscide sup. bene clausa: postea exhibet coclear. i. ꝓ vice
ad bibendū cum sapa cretica. i. vino cocto de creta. i. maluati/
co: sʒ ponit cōditiones irci q̄ sit quattuoꝛ ānoꝝ sʒ nō plus aut
minus antequā occidat̄: ⁊ vt bono odoꝛe sit sanguis vt dixit co
medat folia feniculi aut lauri aut edere aut amomū: ēt in potiōe
admisceat̄ aliqd hoꝝ. Addit ipse ego aūt sanguini ircino miscui
myrrhā totidē ⁊ dedi ad potandū īfirmo cū nimios pateretur
doloꝛes ⁊ nullatenus faceret ꝑ magnitudine lapidis sup. vrinā
⁊ accepta potiōe cōfractos ⁊ ↄminutos mox pꝛoiecit cū vrina la
pides: ⁊ ↄfestim supinde bibendo minutatim ꝓiect⁹ ē lapis sup.
in totū nec vlteri⁹ alij permisci sunt renasci. Restat ↄmemora/
re fortissimā medicinaꝝ ad hanc intētionē ab oibus auctoꝛibus
singularissime laudatā ⁊ est exhibere de cinere vel de carnibus
auis cuiusdā minute: de qua dicebat Aui. Et de illis que sunt
vehemētis foꝛtitudinis ⁊ melioꝛa oīum est auis que grece nomi
natur traguli duritos ⁊ est auis de genere paruaꝝ minoꝛ oibus
auibus excepta aue regia. ⁊ dicebat Gerar. in littera exterioꝛe
q̄ auis regia ē illa que dicit̄ regulus ita q̄ hec minoꝛ est pꝛeter
auem regulū. Et addit: ⁊ coloꝛ coꝛpoꝛis ei⁹. s. de qua intēdim⁹
ē inter cineritiū viridē ⁊ citrinū ⁊ sup alias ei⁹ sunt pēne auree:
⁊ super caudā ipius: ⁊ dicit lr̄a exterioꝛ alias mentū sunt pun/
cta alba ⁊ plurimū apparitiōis eius ē ī hyeme: ⁊ apud piscinas:
⁊ apud parietes. Addit ipius volatui nō est fixio: imo volat paꝝ
⁊ cadit ⁊ garrit semꝑ ⁊ mouet caudā: postea ponit quomodo vti
debeamus ⁊ pꝛeparari debeat dixit: ⁊ ipa comedit̄ cruda sicut est
q̄ melius ē: ⁊ comedit̄ elixata ⁊ assata ⁊ salitur ⁊ reseruat̄: vt ca
ro salita quādoq̄ȝ adurit̄ sicut ē. s. cum plumis aut in furno qui
nō sit cū illa caliditate. s. cum quātitate qua dominet̄ ei adustio
⁊ destruat̄ eius virt⁹: ēt sit inuitreato vase ſm modū qui ꝑdict⁹
ē ad scoꝛpiones. ⁊ alia addit q̄ qn̄ adurit̄ ī olla lapidea ⁊ nō tran
sit terminū nimie adustionis. Addit: ⁊ qn̄q̄ȝ pulueriʒat̄ id qd̄ de
ea salitum ē ⁊ assatū ipius cū pipere ⁊ similib⁹: ⁊ bibat̄ tritū ei⁹
cum vino claro ⁊ melle aut cū aqua mellis. ⁊ addit de qualitate
illius: Et existimāt quidā q̄ hec auis sit auis spine. Et addit: ⁊
hec est auis que nominat̄ francigene fasurion: de qua vt ꝓtesta
tur Aui. nescio an sit illa aut alia: ⁊ existimāt q̄ qn̄ exiceat̄ ⁊ bi/
bitur paulatī extrahit lapidē ex omni loco. ⁊ istas ꝓpꝛietates ⁊
qualitates huius auis posuit ēt Serap. expꝛesse in cap° ꝓpꝛio
dixit: ⁊ melioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ omnib⁹ medicinis nō ad lapidē in reni/
bus tm̄: imo ad frangēdū lapidē in vesica ē auis ⁊c̄. sʒ ponit ali/
quas qualitates quas nō posuit Aui. vt q̄ hʒ rostrū minutum:
⁊ q̄ habitatio ei⁹ ē in pictib⁹ ⁊ in tentoꝛijs balneoꝝ ⁊ plurimū
videtur in hyeme. tandem ponens iuuamentū dixit: ⁊ est ei vir
tus mirabilis in frangendo lapidem generatum: ⁊ pꝛohibendo
etiam eum de quo timetur vt generet̄: ⁊ posuit vsum illius ſm
q̄ ponit. A. Ras. aūt decio cōtinētis. de hac Auer. bis vel ter
facit mētionē ⁊ ponit ↄditōes easdē vt supꝛa ⁊ appellauit eam
colicutulā. sʒ dixit q̄ ī alis ei⁹ sūt linee ⁊ hʒ rostrū tenue ⁊ q̄ ē
habitās ī parietib⁹ ⁊ ī sepib⁹. Et alibi dixit ⁊ ī parietib⁹ ⁊ ī fossa/
tis. ⁊ dixit q̄ eius virtus potētioꝛ ē oibus alijs medicis ad fran
gēdū lapidē qui ē gn̄atus ⁊ ꝓhibet ne gn̄et̄ ali⁹. ⁊ ponit modū
vsus eius sicut dictū ē supꝛa. ⁊ ita de ea ēt faciūt mētionem alij
auctoꝛes q̄si oēs. Et Azaran⁹ ponit ꝑcipue easdē q̄litates cū iu/
uamētis vt dixit Aui. De medicis tñ magis appꝛopꝛiatis ad
vesicā sūt ꝓpꝛius squilla allea tribuli radix scolopēdrie ⁊ poliū
gūmi nucū apiū montanū. tandē radix cucumeris asinini ⁊ bal
sam⁹ ⁊ fim⁹ colūbinus ⁊ fimus galli iste sunt alijs foꝛtioꝛes. Et
dixit Serap. q̄ opʒ vt scias q̄ medicīe que leniūt lapidē ī vesi/
ca ⁊ frāgūt ipsū sunt sup̄fluitates ī bonitate sup medicinas que
frangūt lapidē qui est in renibus. Et ille que frangunt lapidem
qui est in renibus non in omni hoꝛa frangūt illum qui est in ve/
sica. sed hic ad perfectionē faciet si ponātur doses aliquoꝝ isto/
rū quibus cōiter vtimur: ⁊ sepe operatio aliquoꝝ istoꝝ ē suspe
cta sine pꝛeparatōe ⁊ sine determinata dosi. De lapide iudai/
co dicit Serap. in ꝓpꝛio simplici ſm Diasco. quātitas ciceris fri
cati ī cote sicut sief̄ ⁊ det̄ ex eo in potu. De cinere scoꝛpionum
dosis ē a dauich. ij. vsq̄ȝ ad dauich. iij. iterius de cinere lepo/

ris dari pōt. ʒ. j. s. de cicadis ⁊ noctulucis vt voluit Alex. qꝛ ꝑꝑ
acuitatē sunt apte nocē: debēt pri⁹ ꝑpari āmouēdo eis capita ⁊
alas ⁊ crura: postea pista eas bene ⁊ cōfice cum gūmi arabico ⁊
dragāto solutis in aqua ⁊ fac trociscos ⁊ sicca ī vmbꝛa: quibus
siccatis iteꝝ pulueriza ⁊ iterū cū eisdē cōfice trociscos ⁊ sicca ⁊
sic facias ter vel quater: ⁊ isto eodē mō pꝛepant̄ cātarides q̄ sepe
veniūt necessario ad curā ad ꝓuocādū. Et cū volueris postea
administrare dissolue trociscos pulueriʒādo ⁊ īuolue puluerem
ī oleo amigdalaꝝ dulciū: nā sic exhibēdo nō nocēt renibus pōt
exhiberi ad quātitatē. ℈. j. cū aqua liquiritie vel aliquo huius/
modi. Fimus colūbinus pꝛepat̄ vt volebat Auenzo. vt nutriāt̄
colūbe prius pane ī quo sit positū semē feniculi: postea tolle de
fece eoꝝ quātū volueris ⁊ adde ei tantūdē cinamomi ⁊ īcoꝛpoꝛa
cū sirupo squillitico ⁊ det̄. ʒ. s. ⁊ si exhibeat̄ cū. ʒ. s. tyriace mi/
rabiliter ↄminuit lapidē ⁊ educit. De pꝛeparatōe sanguīs irci
dictū ē sed de dosi ei⁹ dare pōt coclear vnū cū modico aceti vel
vini acetosi vt dicebat Auic. ī hoꝛa quietis aut in aqua apij mō/
tani ⁊ videbis rē mirabilē. volui hic ēt ↄmemoꝛare quedā ſpālia
posita a Gal. simplicia in libello de facile acq̄sibilibus dixit q̄
lapis qui mingit̄ si terat̄ ⁊ bibat̄ frangit lapides qui sunt in ve/
sica ⁊ murilegi epar ↄbustū ⁊ tritū ⁊ bibitū sup. cū aliquo ꝓuo
cāte patiētes lapideitatē sanat. ⁊ lapis q̄ dicit̄ iaspis si bibit̄ sa/
nat lapides qui sunt ī vesica. ⁊ radix cimbalarie si bibat̄ cū vi/
no idē facit. Et dixit Auenzo. ⁊ recoꝛdoꝛ sanasse vnū famuloꝝ
ali filij Joseph qui arenā patiebat̄ ⁊ piclitabat̄ fregi lapidē eius
dādo ei in potu tertiā partē. ʒ. j. olei de balsamo boni qui sequē
ti die sanatus ē. ⁊ hec de simplicib⁹ sufficiāt iterius sumendis
in quibus visū ē q̄ vna istaꝝ efficit ↄpletā operationē ad ↄmi/
nuēdū ⁊ extrahendū lapidē vt paulo ante explicatū ē de qui/
busdā de mēte Gal. ita q̄ nō opoꝛteat ad eas secū alias admi/
sceri medicinas. Et hoc ītelligēs Auic. dixit ī fine capituli d̄ cu
ra lapidis renū ante enumerationē medicinaꝝ: Et qn̄q̄ȝ neces/
sariū vt de medicina singulari vna sint plures haꝝ ꝓpꝛietatū
vel sup. oēs qꝛ tñ modice tales reperiunt̄. Jccirco auctoꝛes lau/
dauerūt medicias cōpositas ī quibus stāt diuerse medicie com
plētes intētiones dictas supꝛa de quibus stat p͛mo singularis
compositio posita ab Auic. quia in capitulo pꝛopꝛio de cura la/
pidis renum quā etiā verificat. ⁊ pꝛo singulari eius composi/
tōe ponā in capitulo medicinaꝝ que appellatur electuariū de
cineribus que potest clare verificari per verba eius posita infra
eius descriptionē ad seriē dixit sic: Et cū componūtur ex me/
dicinis ad lapidem medicine oʒ vt iungant̄ eis ſpēs medicinaꝝ
que eas adiuuēt ad operādū qd̄ efficiūt de quib⁹ sunt medicie
foꝛtis ꝓuocationis ⁊ extrahūt. i. vt extrahāt dicte medicie ꝓuo
catiue ī vꝛina grossa. i. ī vꝛina abūdāte ꝑꝑ eas id qd̄ eradicat̄ de
lapide ⁊ ↄminuit̄. Addit: ⁊ de illis sunt medicine ī quib⁹ ē altera
tio eius qd̄ alie mouēt medicine. i. impꝛimūt ī medicinas ↄminu
tiuas quādā alterationē ⁊ moꝛātur. i. vt moꝛent̄ determinato
tempoꝛe vt sua moꝛa ꝑficiāt integritatē sue oꝑatōis. ⁊ iste medi
cine sūt nō velocis penetratōis. i. que addūtur ꝑꝑ pinguedinē
ī eis ⁊ viscositatē. Addit: ⁊ sūt cū hoc faciētes digōnē. i. pꝛepa/
tionē ī mā lapidea vt frangatur: quoniā sup. humectat eā ⁊ exē/
plificat sicut gūma feniculi ⁊ alibi repit̄ sicut polipodiū ⁊ vtrū/
q̄ȝ iuuat. Addit: ⁊ illis sūt medicine velocis penetratōis supple
ad faciendū cito penetrare medicias ne debilitētur ī virtute lō/
go trāsitu ⁊ mūdificatōis sicut piper ⁊ allea ⁊ supple tales medi
cine ⁊ iuuāt subtiliādo mām ⁊ ī eā penetrādo ⁊ diuidendo. Ad/
dit: ⁊ medicie ↄfoꝛtātes mēbꝛū sup. sūt necessarie vt addāt̄ qm̄
mēbꝛū sup. debilitat̄ vt renes vel vesica apud diuersitatē im/
pꝛessionū in eo ⁊ motu super ipsū membꝛū: qm̄ supple diuerse
medicine diuerso mō impꝛimūt debilitādo vt super ipsū sup.
lapidē sup. virt⁹ mēbꝛi foꝛtificati possit oꝑari ↄmouēdo ⁊ expel
lendo ⁊c̄. Et exēplificat ⁊ sunt medicine sup. tales cōfoꝛtātes
albetʒcrati. i. aromatice sicut spica ⁊ cassia ⁊ alia sup. huiusmo/
di. nā sup. tales medicine sua stipticitate ⁊ ↄfoꝛtatiōe iuuāt: ⁊ ēt
ꝓuocatione ⁊ dilatatiōe meatuū. Addit: ⁊ de illis sup. ēt cōfoꝛ/
tantibus sunt medicine sup. ēt alie que nō iuuāt vt spica: sʒ in q̄/
bus est stipticitas subtilis. i. debilis sicut sunt robub fructuū ⁊
ↄseruet membꝛū. i. virtutē illi⁹. s. aggregādo ⁊ aliqualiter vniē
do ꝑtes mēbꝛi. Addit: ⁊ qn̄q̄ȝ ↄmiscētur cū istis medicinis sedan
tes doloꝛē cum ꝓpꝛietate aut stupefactiōe sua cum ꝓuocatione
idest quādo fuerit doloꝛ ↄtinuus ⁊ sit necessariū dare medici/
nas frangitiuas si est remissus doloꝛ opoꝛtebit apponi medici/
nas sedātes doloꝛē cū ꝓpꝛietate vt sup. sunt semen altee ⁊ flos
camomille que ēt ꝓuocāt. Et si fuerit multum excessiu⁹ doloꝛ
cū stupefaciētib⁹ vt sunt floꝛes nenufaris vel tarcon: ⁊ aliqui po
nunt oppiū ēt ad ↄseruandū virtutes medicinaꝝ. Addit postea
Aui. vnā sn̄iam egregiā ad remouendū dubitationē que cade
re posset ī mēte imperiti medici: posset quis dicere cū tot medi/
cinis nā impediet̄ ī oꝑatiōe dixit: Lūq̄ȝ ↄponim⁹ medicinas ſm
hanc foꝛmā addēdo istas medicinas sup. ad illas que rūpūt lapi
dem cū ꝓpꝛietate de quib⁹ dictū est: vt ē lapis iudaic⁹ ⁊ lapis
spongie ⁊c̄. operat̄ virt⁹ nālis in ea sup. medicia tota: quare vti/
tur eis que ad lapidē sunt sup. frāgendo apud lapidē. i. cū assi/
stunt lapidi postquā vsa fuerit illis ad hoc vt peruenirēt ille q̄
sunt ad lapidē ad locū lapidis: ⁊ tunc vtitur liquefactiuis ⁊ le/
nitiuis illis vt permaneat medicia lapidis sup. frāgitiua sup. no
tabili tempoꝛe apud lapidem. pꝛopterea addit: Et faciant ip/
sam moꝛari vt oꝑationē suā efficiat ꝑ hoc q̄ dominat̄ ei virt⁹
administratiua cum iam ante id vsa fuerit illis facientibus pene
trare que festinare fecerit illis faciētib⁹ ad lapidē vt expositum
est. Addit ⁊ cū vtitur cōminuētib⁹ sup. appꝛopꝛiatis ⁊ ↄpꝛimen/
tibus

tibus.i.ex loco educētib⁹ ⁊ faciūt operationē suā euanescunt vel
sup.pigrescunt vt dicit littera exterior medicine morari facien/
tes ⁊ ꝓuocatiue ⁊ penetratiue:⁊ hoc sup.efficit virt⁹ naturalis
directa ab intelligētia nō errāte vt voluit Cōciliator.⁊ ita patz
ꝙ dicte medicine lz videant diuersoꝝ effectuū nō sese īpediunt
ī operatōe imo se iuuāt.⁊ ideo infra.d. Auic.per duas colūnas
posuit vnā descriptionē artificiosaz ī casu nr̄o multū vtilez quā
itelliges ex his que dicta sunt.cui⁹ descriptio ē talis dixit sic:
postq̄z posuit quasdā medicinas valere inter quas noīauit medi
camen factū cū sanguine irci qđ vocat manusdei ꝓpter suā no
bilitatē ⁊ medicamē thesaurizatū dictū factū cum oleo balsami
qđ ē mirabile. Ponit aliud de quo dixit medicamē forte qđ ex/
perti sumus ⁊ ē a posterioribus dictū electuariū de cinerib⁹.℞.
cineris vitri cineris scorpionū ⁊ cineris radicis caulis nabati ⁊
cineris leporis ⁊ lapidis spongie ⁊ sanguis irci exiccati ꝯtriti ⁊
cineris corticis oui de quo pullus egressus ē et lapidis iudaici
⁊ gūmi nucis ⁊ acori partes equales ⁊ petrosilini et dauci et pu
legij et gūmi arabici et seminis altee et piperis oium añ.partem
j.s.ꝯficiant cū melle ⁊ cōseruet. Certe hec descriptio mirabi/
lis ē ⁊ experta vt dixit sz nō curo eā verificare: q: īspiciēti sim/
plicia intrantia ⁊ que paulo ante dicta sūt reddit ītelligēti clara
⁊ addit ei⁹ dosiz ⁊ iuuamēta dicēs: Cui⁹ dosis fit vsq̄z ad duos
aureos ⁊ supra cū aqua tribuloꝝ decoctoꝝ cū cicerib⁹ nigris.
Addit: ⁊ hoc sup.electuariū ꝯueniēs est nō tm̄ lapidi renū sz ēt
ei qui ē in vesica extrahēs ipsuz simul cū luto albo.i.cū feculen/
tia terrea alba: ordinat multas alias sz ī hac persisterē. Et istam
descriptionē laudarē fieri ab oibus apothecarijs ⁊ ꝙ medici ea
vterētur dimissis iustino ⁊ litōtripon que tn̄ sūt singulares de/
scriptōes ī casu quib⁹ cōiter vtūt medici. Ponā alias duas
vel tres descriptōes auctēticas illustriū auctoꝝ. vnam Auēzo.
expertissimi ⁊ laudatissimi medici ⁊ magis valeret ī corpore ca/
lido ⁊ ī cā magis calida cuius descriptio ē.℞.lapidis iudaici gū
mi cerasi lapidis spongie marine corticis melonis liquiritie añ.
ℨ.iij.seminis dauci vitri sup.ꝯbusti carseni añ.ℨ.j.medulle pi
neaꝝ ⁊ amigdalaꝝ añ.ʒ.iij.fiat electuariū: dosis ei⁹ ē.ʒ.iij.cū
modica aqua violaꝝ mixta cū quadruplo sui de aqua sup.aperi
tiua vt eēt aqua spargoꝝ vel huiusmōi. Aliā descriptōez po/
suit Ra.in suis secretis lz aliqui ascribant Gal.℞.sanguis irci
sicci lapidis iudaici lapidis qui inuenitur in kisti fellis vacce ci/
trini anisi assari amigdalaruz amararuz se.cucumeris bdelij co
cti añ.conficiātur cum aqua ⁊ melle in quibus sit decocta ru/
bea ⁊ costum ⁊ dent.ʒ.ij.cum aqua decoctionis assari ⁊ camo/
mille.hec etiā est singularis ꝯpositio vt pz ⁊ multuz artificiosa.

Aliā posuit Gal. decīo decez tractatuū que ēt singularis ē ⁊
mitigatiua doloris ⁊ cā expert⁹ ē in quadā muliere que curata
ē vt narrat: dixit ꝙ frāgit lapides ⁊ n̄ sinit eos ꝯsistere.℞.cassie
sup.lignee.ʒ.ij.se.apij.ʒ.iij.myrrhe.ʒ.x.piperis.ʒ.ij.olibani.ʒ.
iij.lapidis de siria masculi vel fe.ʒ.j.se.pastinace anisi añ.ʒ.ij.
storacis ireos añ.ʒ.iij.se. papaueris albi.ʒ.ij.spice nardi.ʒ.ij.
amigdalaꝝ amaraꝝ mūdataꝝ assari añ.ʒ.iij.mirte semīs ciperi
añ.ʒ.ij.mellis qđ sufficit da quolibet die ad lapides q: frangit
eos ad minima vt dixit ⁊ cernit quousq̄z mūdificet vesicā ⁊ cla/
ruz migat.⁊ qui cū ista ē curat⁹: est ita curat⁹ vt ampli⁹ gn̄etur.
nō omittā vnū qđ narrat Nicolus: ꝙ si veꝝ est mirabile est de
mēte quorūdā dixit: dixerūt quidā tolle sanguinē irci epar pul
monē renes ⁊ testiculos priapismū cum itestino ei⁹ et tere ea si/
mul: ⁊ fac īde salsiciā in grosso ītestino ei⁹ et da ex ea ad comedē
duz ⁊ videbis mirabile.s.ꝙ si infirm⁹ habeat anulū ī manu sua
post comestionē triuz boloꝝ dicte salsicie statim lapis de anulo
saltabit: ⁊ statim mingere queret: ⁊ de ꝯpositis singularib⁹ ē fi/
lo antropos de quo dicit ꝙ frāgendo lapidē ēt vētrez soluit: lz
leuiter ꝓuocat.⁊ ista mihi sufficiāt ꝓ electiorib⁹ ꝓpter nō pro/
longare sermonē de medicinis que ꝑ iterius sumi debēt ad lapi
des renū ⁊ vesice ī balneo vt dictuz est supra: preter autē medi/
cinas que ꝑ interi⁹ sumunt: ⁊ preter eas que extrinsec⁹ cū qua/
litate manifesta operant.sunt alie operantes extrinsecus cū occulta
ꝓprietate: ⁊ si offerant supra renes vel vesicaz: de quibus dixit
Auic. de mēte Ruffi: ⁊ Ruffus quidē dixit ꝙ plurima balnea/
tio in termis sulfureis frangit lapidē qđ dictū Aui. nō simplici/
ter approbat: qm̄ ex manifesta qualitate vt exiccatiua plurimuz
talia balnea nō deberēt ꝯuenire.iō dicit Aui.sequēdo: ⁊ hoc for
tassis facit ꝯuenire ad hoc iuuamētuz ꝙ quedā aque calide que
qn̄q̄z vlcerāt cutez sup.faciunt qm̄ ponunt in eis medicīe sup.la
pidis frāgitiue ⁊ submergit ī eis pānus duz sūt calide ⁊ ponit
supra locū lapidis sup.talis pānus vt supra renes vel vesicaz ⁊
resoluit ipm.i.ꝯminuēdo dissoluit ipm lapidez addit. Et ego
iam suz expert⁹ res hui⁹ gn̄is: ex quo textu duo possum⁹ colli/
gere eē de mente Aui. Unū ꝙ talia balnea exiccatiua ꝑ se nō cō
ueniunt sz aliquotiēs per accn̄s excoriādo cutim vn̄ medicamīa
lapidis frāgitiue īmediatius: postea si exteri⁹ applicent pn̄t ad la
pidez ꝯuenire cuz virtute sua ⁊ ita iuuāt. experiētia tn̄ visuz est
sepe ꝙ talia balnea mineralia sulfurea frāgunt lapides ⁊ educūt
ꝑ vrinā ⁊ interi⁹ potata ⁊ exterius occurrētia. ⁊ lz sulfur nō po
nat in his medicis ab auctorib⁹ pōt tn̄ ꝯiungi cum aq̄ sulfurea.
Alia virt⁹ frāgitiua lapidis ꝑm quā operant que nō ē nobis ma
nifesta nisi ex effectu: ⁊ ꝓinde Aristo.24ª ꝓblematuz ꝓblema/
te vltimo appellauit termas siue balnea mineralia balnea sacra:
que ideo sacra dicūtur: q: per occulta ⁊ non per manifesta sen/
sui operātur ꝑm dictum quod ex textu hic colligitur vtiliter ex
Auic.est ꝙ ad frangēdum lapidem cōuenit applicare exteri⁹ su
pra mēbra aut renes vel vesicaz medicias frāgitiuas lapidis de
quib⁹ dictū est supra vt ē lapis iudaicus vel cinis scorpionū ⁊c.

Sz opz preparare cutē maxie cū ponūtur supra renes cū aqs
calidis aliqualr vlcerātib⁹ cutē ponēdo dictas medicinas ī di/
ctis aquis ⁊ ibi morā faciēdo per diē vel noctem dictis ēt aquis
potētialiter calidis existētib⁹ formalr calidis ⁊ postea infundere
petias ī dictis aquis calidis ⁊ supponere. raro tamē ꝓpter ꝓfū
ditatē renū peruenit virtus istaꝝ medicinaꝝ ad ꝓfundū ad frā
gendū lapidez ī renib⁹ sz circa vesicā si offerant meli⁹ operant.
⁊ ideo iunctio olei de scorpionib⁹ ī rūpēdo lapidē vesice ⁊ inte/
rius per siringā īmissus ⁊ exterius laudat: nō sic laudat ī rūpē/
do lapidē renuz vt visuz ē sup. circa lr̄am. ⁊ ita laudat ēt stante
lapide ī vesica si hēatur de sanguine irci de quo dictū ē supra ⁊
leniat supra vesicā. ⁊ idē operat sanguis cerui ꝺ mente Rasis.
Et si nō habeat sanguis nisi reseruat coagulatus exiccatus dis/
soluat cū oleo de lilio ⁊ fiat iunctio supra pectinē ⁊ versus collū
vesice stāte lapide ī vesica. ⁊ ita credo valerēt alie medicine fran
gitiue si exterius applicarent vt ē cinis scorpionū ⁊ reliqui cine
res de quib⁹ dictū ē nisi forte modus substātie ⁊ terrestreitatis
⁊ adustiōis ꝓhiberet penetrationē ad ꝓfunduz fit ēt singulare
iuuamētū ad hoc ⁊ ē forte ⁊ ad lapidē renū ⁊ vesice si ponat em/
plastrū supra renes vel vesicā factū vt īfra.℞.succoꝝ senatōuz
⁊ paritarie ⁊ olei nardini ⁊ de lilio ⁊ de scorpionib⁹ añ. ⁊ pone ī
eis puluerē ciperi ⁊ ameos ⁊ euforbij ⁊ cimices plures ⁊ scara/
beos ⁊ bullire fac ad succoꝝ ꝯsumptionē: postea cola ⁊ cū parte
ipsius poteris facere vnctōez supra partes vbi fuerit lapis ⁊ cū
alia parte misce duos vitellos ouoꝝ ī aqua coctoꝝ ⁊ adde in eis
puluerē lapidis iudaici ⁊ lapidis spongie vel alteri⁹ eoꝝ ⁊ verisi
milr ex hoc dz sequi mirabilis effect⁹ ī rūpēdo lapidē quo eru/
pto circa renes vt a loco suo moueat ⁊ educat per poros versus
vesicā: singulariter iuuat ventosa sicca que ēt stante dolore ī lo/
co mitigat dolorē si ponat supra renes: de qua dicit Serap.qn̄
sup. date sunt medicine faciētes eruptionē ⁊ stāte ēt dolore sint
date medicine stupefactiue. Addit: ⁊ post exhibitionē medicina/
rū stupefacientiū tūc vētosa vacua qn̄ ponit supra locū ꝑmutat
lapidē statiz ꝑmutatōe mirabili ⁊ sedat acuitatē doloris. Addit:
ergo opz in initio.i.cū intēdim⁹ vt educat ex loco moto iā lapi/
de vt ponat vētosa ꝓpe renes.s.īfra. deinde post istud facimus
eā descēdere paulatiz et dirigim⁹ eā ad anteriorē partē et ad ī/
feriorē.s.ponēdo vētosaz magis ad interi⁹ et ī deorsuz ꝓceden/
do versus vesicā. Et Auic. loquēs de vētosa dixit: ponātur vē
tose vacue sub lapide ītellexit qn̄ motus ē lapis ex rene ⁊ fit eaꝝ
positio dolorosa vt attrahāt ipsuz: deinde deponātur ab illo lo
co ad illū qui ē sub eo ad īferiora. ⁊ ita ꝑm gradationez descen/
dant a loco renuz ꝑm obliquationem emultorioꝝ ad inferiora.

Et si in eo descensu fit dolor vt sepe euenit ꝓpter laboriosaz
extensionez vt dicebatur supra: tūc oportet vt dicebat Serap.
vt sedemus dolorez cum sesessionib⁹ ⁊ balneis de quibus supra
dictum est: cuz autez descendit ad vesicam sedatur dolor vt di
cebat Aui. Et tūc stante ēt lapide ī vesica narrauit mihi fide di
gnus ī seipso pluries fecisse experimētū ꝙ si senatōes siue cresso
nes calefiāt super tegula cū vino albo ⁊ fiat suffumigatio cū eis
positis ī cathedra sedēte ipso patiēte ꝙ infra diez emittit lapis:
⁊ decio ꝯtinentis scribit: si suffumiges lapide laborātē sub vere
tro suo cū spinis ericij vel sup. cuz cute eius spinosa emittet lapi
dez ꝑ vrinā lz Aui. nō ꝯsentiat ad hoc. Si ēt īfundant gūmi
ceresoꝝ ī vino albo postea fiat suffumigiuz credo in hac ītentōe
valere: ⁊ ita si fieret lenitio exteri⁹ cū eo versus vesicā et versus
collū īter anuz et pudēda credo ꝓficiet: et his sum ꝯtent⁹ quā/
tum ad medicinas ⁊ īterius et exterius offerēdas. Ad accn̄tia
vero veniēdo: si fuerit vehemēs dolor recurrēdū est ad ea q̄ di/
cta sunt supra. Et si mingat sanguis ꝓpter īcessuz lapidis soluē
tis aliquas venulas de renib⁹ vel vesica: tūc opz occurrere cuz
aliquib⁹ ꝯstringētib⁹ sedendo in decoctōe reꝝ stipticaꝝ. sed de
hoc dicet īfra statim cū erit sermo de extractōe lapidis ꝑ ciru/
giaz. Ueniēdo ergo qn̄ pur necessaria sit īcisio ad opus ciru/
gicū ad extractōem lapidis opz quedā ꝯmemorare q̄ scribunt
de mēte Pauli xº ꝯtinentis: vt ꝙ leuis sit q̄si sanatio in īfanti/
bus versus annū.xiiij. ⁊ in senib⁹ difficile. In īfante igit si fue/
rit etatis illius vel circiter dixit p̄cipe ei ꝙ saltuz faciat de vno
loco ad aliū vt ꝑueniat lapis ad collū vesice: deīde sedeat erecte
ponēdo man⁹ suas sub anchis ei⁹ vt tota vesica fiat declinās ad
īferius: deīde tāge locuz exterius ꝙ si sentis ꝙ lapis ꝯtineatur
in collo vesice per saltū īde factū statiz scinde sup eū ꝑm moduz
statiz dicendū. ꝙ si nō senseris lapidē ꝯductū ad collum vesice
tūc īgenia ꝯducēdo lapidē ad collu īponēdo digitū iunctū ī anū
ꝑm doctrinā supra datā ad cognoscēdū si lapis ē ī vesica per ta
ctuz ibi recurre. Et si difficilis fuerit reductio lapidis ad col/
luz vesice per digitū noli scindere sz expecta dū expellat per se
supra a virtute ad collū faciēdo saltuz hincīde qm̄ appropinqua
bit ad ipsum collū necessario. ⁊ tūc reducto lapide faciendo sine
cessatōe iunctionē ad pectinē ⁊ versus locū ꝯprimēdo manū su/
periorē vt fuit supra dictū ad inferius per adiuuātē te ita vt fi/
gatur lapis ī loco studēdo vt expellatur lapis vt remoueat a cō/
missura quātitate vni⁹ pili. Nā dicebat Auic. ⁊ caue ne scindas
supra cōmissurā qm̄ ē malū. cōmissura eīm ꝑm veritatē ē locus
mortalis vt dixit: ⁊ tunc scinde subtus lapidem eleuato veretro
cū testiculis in sursuz. ⁊ caue ꝙ scissio nō fit nimis lata ꝑueniēs
vsq̄z ad vesicā qm̄ nō fiet sanatio vera. Nā qn̄ fit scissura ī collo
vesice ꝓpter id qđ est carnosuz non accidet inde disuria: sz acci
det disuria si cadet in corpore vesice eo ꝙ est tenue ⁊ periculo/
sum vt decimo ꝯtinētis. Et dicebat Auic. si ceciderit in corpo/
re vesice nō consolidabit omnino prius tamē q̄z profundes vi/
debis accidentia in infirmo. Nam si accidētia fuerint timorosa

pp vehemētiā dolozis vt sequat̄ torsio colli ꝛ cās virtutis ꝛ
destructio mot⁹ ꝛ sermōis cū depōne palpebrarꝫ ꝛ oculi: tūc nō
perfores ipm vt dicebat Auic. Nā si pforaueris moziet̄ illico. ꝛ
cum accidit singult⁹ dicebat ad finē capituli ꝛ moueť vēter mo
tu extraneo: tunc iam appzopinquat mozs. ꝛ de nō sustinētibus
incisionē dixit Serap. 4° breuiarij cap° 22° sunt illi in quib⁹ la/
pis ē lenis ꝛ nō ꝯsueuerunt sustinere dolores: qm̄ tales nō susti/
nent dolorē incisiōis sicut ex opposito in quibus lapis est asper
sunt magis tollerātes dolores ex incisione: q: ꝯsueti sunt ꝛc. ꝙ
si apparuerint signa bona de bonitate rōis cū bonitate coloris
ꝛ habitudine quasi sani: tunc perfora faciēdo scissurā que tēdat
ad trāsuersuꝫ parūper: vt dicebat Aui. cuꝫ ingenio bono vt nō
ꝯtangant neruū ꝛ facias scissurā minoreꝫ modo possit educi la/
pis: ꝛ tunc extrahe lapidē vel lapillos si fuerint plures vt nō re/
maneat in vesica oio ꝛ aliquādo lapis vt dicebat Aui. ē magn⁹
valde ita ꝙ nō pōt fieri scissio lata nō cōmunicādo ad vesicaꝫ ꝙ
possit extrahi lapis ꝑpter ei⁹ magnitudinē: ꝛ tunc opꝫ cū tena/
culis stringere lapideꝫ vt rumpat̄ paulatim ꝛ assumat̄ extrahē
do ꝙ frangiť vt nō remaneat de fractionib⁹ aliquid in vesica.
nam si remāserit magnificabiť ꝛ fiet magnus: ꝛ tunc opꝫ cōple
re operationē suendo ꝛ applicādo medicias ꝯsolidatiuas ꝛ ligā/
do ꝯueniēter vt sciūt exꝑti ī arte: q: nisi bene expertis ꝛ ex mul/
to tēpore exercitatis nō est hec cura ꝯmittēda ꝑpter timorē mul
tiplicem. Et de vehementia doloris ꝛ de superflua emissione
sanguinis vel de casu sanguis in vesicaꝫ ꝛ de coagulatiōe eius
ꝛ de apāte apto succedere ad que oīa accidentia opꝫ occurrere
primo ne sequat̄ apā ex ꝯpressione forti facta supra ventrē ꝛ ex
dolore scissionis ꝛ est res timorosa dicebat tūc Aui. ꝛ ex eis que
nō permittūt euenire. i. clisterizare egrum ꝛ extrahere feceꝫ ei⁹
sup. cū lenitiuo clisteri ꝛ infra diē lenire ipm cum modico cassie
vel māne: ꝛ vti dieta satis tenui: que semꝑ sit lenitiua ne sit ne/
cessaria ꝯpressio ad emissionē suꝑfluitatū. Et si corpus esset satis
plenū fiat flōmia vel ante scissionē vel post per diē. ꝛ quādo pur
starent accidētia de dolore fiant fomentatōes: ēt aliquotiēs ses/
siones ī balneo decoctōis reꝝ minuentiū dolores vt maluaruꝫ
ꝛ fe. lini ꝛ furfuris ꝛ calefiant aliqualr̄ partes vesice: qm̄ mēbrū
ē neruosum debile cuꝫ vnctōe ex oleis de spica ꝛ de lilio: sed est
maxime cauendū cuꝫ volunt mingere taliter pforati: qm̄ vrina
multuꝫ ledit eos ī incessu: ꝛ ꝑinde dꝫ eis minorari potus ꝛ cuꝫ
volunt vrinare oꝫ vt vnus minister cōseruet eū manu sua locū
ligamenti vbi est facta scissio ꝛ ꝯprimat eū ne vrina remoueat li
gaturaꝫ. Aliud accidēs qᵭ sequi pōt ē suꝑfluitas in fluxu san
guinis: et tūc opꝫ intēdere ꝯstrictōi sedendo ī aquis stipticis vt
ꝺcoctōis rosaꝝ mirthiloꝝ sumach balaustiaꝝ et absinthij: pri
us tamē ponēdo suꝑ locum masticeꝫ thus ꝛ attramentū trita. ꝛ
Antilis 10° ꝯtinētis dicit: si intēsus fuerit flux⁹ sanguis tere bn̄
vitriolum thus ꝛ aloeꝫ spargēdo eaꝫ suꝑ scissuraꝫ: ꝛ ponēdo co
tum suꝑ ipā: ꝛ postea accipere cotū vel petiaꝫ duplicataꝫ ꝛ īfun
dere in aqua ꝛ aceto ꝛ superponere. Et stāte corꝑe satis sangui/
neo fiat diuersio cuꝫ flōmia: ꝛ quādo cuꝫ his nō cessat dicebat
Antilis vt scribiť 10° ꝯtinētis: tunc sedeat īfirmus ī aceto potē/
ti: ꝛ idem ēt posuit Aui. ꝛ ponere vētosas suꝑ vmbilicū ꝛ adiuto
ria brachiorꝫ: ꝛ dicebat Aui. ꝛ fortasse necessariū ē vt ponas su/
per pectinē ꝛ inguina narcotica ad bene īmobilitandū sanguinē
stupefaciēdo ꝛ ꝯstringēdo: ꝛ cū his ꝓbabiliter ꝓhibebiť sangui
nis emanatio ꝙ si aliquid de sanguine ī hora incisionis fluxisset
in cōcauitateꝫ vesice ꝛ ibi coagularet̄: ꝛ sic posset nocere ꝛ oppi
lando ꝛ inducēdo nocumenta veneni vt alias dictū est: tūc an/
tequaꝫ sumat̄ necessariū est vt īntromittat̄ digitus ī foramē ꝛ au
ferat̄ nocumentū ab orificio vesice aut cuꝫ aqua tepida ꝛ aceto
in loco positis ꝛ calefactis discoaguleť: sed hoc esset aliqualiter
timorosum. Si aūt sanguis n̄ fieret emanatio ꝯueniēs ita vt sit
ibi timor apātis ꝛ corruptōis mēbri ita vt altereť collū ad corru
ptioneꝫ: dicebat Aui. opꝫ vt scalpelleť locus illico vt currat san
guis: ꝛ vt ponat̄ desuper ēplastruꝫ cuꝫ sale ꝛ modico aceti ī pā/
no lini tā diu donec ꝓhibeat corruptionē ꝛ occurrēdo cuꝫ alijs
que necessaria sunt in huiusmōi ꝛ obserueť quies per multos ꝛ
multos dies cauēdo a tussi sternutatiōe ꝛ similib⁹ ꝯmotiuis ꝛ a
vinis albis ꝛ specieb⁹ ꝛc. Et cū his sanabiť si de⁹ voluerit: ꝛ sic
sit finis huius capituli ꝛ tractat⁹ de lapide renuꝫ ꝛ vesice. Et si
fuerim lōgior dicā cū Gordonio q: ista cura est valde difficilis
nullus debet habere ꝓ malo si curā diligētissime ꝛ magis par/
ticulariter prosequut⁹ sum ad laudem dei.

Capᵐ 15ᵐ de apātibus renū ꝛ vesice.

Postema qᵭ fit in renib⁹ ꝛ vesica cū comitatur
febris permixta que nō est vehementis caloris
cū qua ē horripilatio ꝛ rigor ꝛ frequēs mictus
ꝛ dolor in īferiorib⁹ costis ꝛ grauitas ꝛ cū ipel/
litur videť ꝙ aliquid ibi sit suspensuꝫ. Cuꝫ
itaqꝫ hec signa visa fuerint: eger ex basilica minuat̄ eius ꝑtis
in qua grauedinē ꝛ doloreꝫ sentit. Loco quoqꝫ emplastra in/
frigidātia supponant̄: ꝛ si egritudo sic dissoluta fuerit bonuꝫ
erit. Si aūt febris ꝛ dolor ꝛ grauitas ꝑseuerauerit ꝛ vrina ni
miuꝫ ꝛ frequēter egrediat̄: significat̄ ibi pus colligi. Empla/
strū igiť est tūc super dorsuꝫ ponēdū ex camomilla fe. lini oleo
sisamino furfuris ꝯspersis. est ergo ꝑcipiēdū vt in tina sede/
at. Si aūt eger minxerit pus: semina que nominabim⁹ in. c.
de ardore vrine sunt danda donec pus minuat̄: deide trocisci
dent̄ quos in. c. de mictu sanguis ꝛ puris nominabim⁹. Apo/
stema vero qᵭ fit in vesica dꝫ cōcomitari fe. cōclusa ꝛ difficul/
tas mingēdi ꝛ disuria ꝛ femoris ꝛ virge dolor: ꝛ tūc eger ex ba
silica minuēdus est ꝛ fiat hui⁹ egritudinis cura quēadmodum
predixim⁹. Est aūt qn̄qꝫ ꝙ renuꝫ apā nō peruenit ad saniē:
īmo trāsit in duritiē cuius grauitas in renib⁹ sine febre ꝑseue/
rat. Est ergo clisterizādus ex mucilagine fenugreci ꝛ semis li/
ni ꝛ apozimate camomille ꝛ cauliuꝫ ꝛ meliloti ꝛ maluauisci ꝛ
furfuris. ꝛ vomat frequēter. Renib⁹ quoqꝫ superponat̄ em/
plastrū ex his que nominauim⁹. ꝛ si vrina minui videť: vrinā
prouocātia dentur: Hoc quoqꝫ pro paruo nō est habēduꝫ: q:
ex eo perueniť ad idropisim.

Postema qᵭ in. Postquaꝫ ī prece
denti capitulo de/
terminatuꝫ est de lapide renuꝫ ꝛ vesice vt vi/
sum ē: ꝛ qm̄ ad ꝯmotionē lapidis in renibus ꝛ
sepe ad gnātionē eius: ꝑcipue cū generat̄ ī po/
ris occultis substātie renū siue in ipā substātia
renū: vt supra dicebat̄: causat̄ vehemēs dolor
ad quē paratū ē sequi apā in renib⁹: ꝛ ita similiter ad ꝯmotionē
lapidis in vesica sequat̄ ēt dolor vt dictuꝫ ē cū sit membrū ma
xime sensitiuū: ꝛ ad dolorē cōuertant̄ materie maxīe si fuerit in
mēbris que de se sunt receptiua suꝑfluitatū vt sunt renes ꝛ ve/
sica que materie cum non debite regulantur adducunt ad apo/
stemata. Jcirco conuenienter post capituluꝫ de lapide renū
ꝛ vesice posituꝫ est capituluꝫ de apostematibus renū ꝛ vesice ꝛ
vnico cōtextu determinatuꝫ ē de eis vt vult rubrica q: a simili
bus causis fiūt apāta vel fieri possunt ī his vtrisqꝫ mēbris. De/
terminādo igiť ī hoc caplo ᵭ apātibus renū ꝛ vesice tria princi/
paliter facit. nā prīo determinat de apātibus renū ꝛ ponit curā
dictoꝝ apātuꝫ cuꝫ nō īdurātur sꝫ aut resoluūtur aut saniātur.
2° ponit curā apātis vesice. 3° reuertiť ad ponēdū curā apā/
tis renū cū īdurat̄. 2ª īcipit ibi: Apostema vero qᵭ ī vesica fit ꝛc.
3ª ibi: Est aūt qn̄ renū apā nō ꝑuenit ad saniē ꝛc. Prima etiā ī
duas pricipalr̄ diuidiť. Nā prīo ponit signa apātuꝫ renū ꝛ cu/
rā eoꝝ anteqꝫ collectionē faciāt. 2° ponit curā eoruꝫ cū ad col/
lectionē veniūt. 2ª ibi: Si aūt fe. ꝛ dolor. Prima adhuc ī duas
principaliter diuidiť. nā prīo ponit signa quib⁹ declarātur apo
stemata renuꝫ. 2° ꝓsequiť ad curā. 2ª ibi: Cū hec itaqꝫ signa vi
sa fuerint ꝛc. De prima parte dicit: apā qᵭ ī renib⁹ fit ꝛ vesica
ꝯcomitat̄ febris ꝑmixta alia lr̄a dicit erratica ꝛ ad ideꝫ venit. i.
nō seruās ordinē ī accidētib⁹ addit que non ē vehemētis caloris
cū quo ē horripilatio ꝛ tremor ī īferiorib⁹ dorsi ꝛ grauitas ꝛ fre
quēs mictus ꝛ dolor ꝛ īflāmatio ī costis. i. sub costis. ꝛ cū ipelliť
videť egro ꝙ aliquid ibi suspēsuꝫ sit. Est hic notādum ꝙ ibi
hec signa que hic notātur appropriātur apāti renū qᵭ fit ex mā
calida ꝛ nō apāti vesice vt pꝫ de nocumēto ī īferiorib⁹ dorsi sub
costis que signa nō appropriātur apāti vesice ēt q: signa apātis
vesice ponet īfra loco suo. Cū ergo dixit Rasis apā qᵭ fit in re/
nibus ꝛ vesica ꝯcomitat̄ fe. ꝛc. dꝫ sic legi lr̄a: apā qᵭ fit ī renib⁹
ꝛ vesica. i. hoc ē capitulū de apāte qᵭ fit ī renib⁹ ꝛ vesica vt etiā
dicit rubrica ꝛ cū eo sup. qᵭ fit ī renib⁹ ꝯcomitat̄ fe. ꝑmixta ꝛc.
signāter dixit de apāte renū qᵭ ꝯcomitat̄ ī eo fe. ītelligēdo de
apāte vt positū ē ī diuisionibus qᵭ nō ē īduratū: q: cū apāte du
ro nō ꝯcomitat̄ fe. vt ēt dixit Rasis hic ī parte illa. Etiam dicit
Auer. 4° colliget ī ꝓprio caplo de signis ꝓpriaꝝ egritudinum
renū ꝙ fe. nō aduenit ab apāte mēbroꝝ principaliū nisi qn̄ apo/
stemata erūt parata saniē facere qᵭ nō ē de apātibus duris sed
ī apāte nō duro vt plerūqꝫ ī renibus ꝯcomitat̄ fe. q: apā quod
plerūqꝫ fit ī renib⁹ ē apā caliduꝫ: quia mā frida male penetrare
potest ītra substātiā coꝝ durā ꝙ ꝑpter eius ebullitionē euapo/
rādo ad corꝑ colligantiā ad eū ꝑ artarias manifestas īprimit ca
liditatē cōtinuā ī corde ꝛ iō ꝯcomitat̄ fe. vtplurimū ꝯtinua: ꝛ sic
q: ī renib⁹ vtplurimū apāta fiūt calida ꝛ ꝑpter caliditatē ipsoꝝ
mēbroꝝ ꝛ ꝯuersionē ꝯtinuā māe calide ad ipsos hec fe. plerūqꝫ
fit erratica. i. ī accidētib⁹ mutat̄ sicut et fe. permixte q: aliquo/
tiens ē intēsior et aliquotiēs remissior et hꝫ intēsiones et remis/
siones inordinatas de horripilatōib⁹ et reliquis: qm̄ ꝑpter inor
dinationē mot⁹ materieꝝ ad eos et ad spinā aliqn̄ plures et ali/
qn̄ pauciores cōicātur vapores nuce a quib⁹ ipsa lediť. q: ēt ad
renes fluūt diuerse māe cōtinuo fm̄ diuersitatē materieꝝ fluen
tiū variari pn̄t accidētia. et ita qn̄qꝫ ipsi renes ledunt̄ ex tali di
uersitate aduētus māe: et ꝑpter istaꝫ cām fit horripilatio et tre/
mor ī īferiorib⁹ dorsi nō ordinata q: vltra euaporationē q̄ fit de
mā apātis ad pāniculū ipos coopiēdo si apā nō sit ī ipo sꝫ ī sub/
stātia renū fit ēt cōicatio vapoꝝ ad musculos ibi vicinos que ē
causa horripilationis ex nouo etiā influxu materieꝝ aliunde ad
illas partes fit etiam additio in horripilatione aliquādo plus et
minus fm̄ varietateꝫ influxus materieruꝫ dixit ꝙ illa febris nō
est vehementis caloris intelligatur in relatione ad fe. quarum
mā calida est peccās intra vasa magna vel peccat in mēbris car
nosis nō ita duris sicut ē caro renū. Cuꝫ hoc tn̄ stat ꝙ sit nota/
bilis fe. Addit ꝯstat grauitas dorsi. de hoc nō est dubitatio ꝓ/
pter māꝫ apātis ꝛ dolor ꝛ īflāmatio sup. ꝑcepta in costis. i. sub
costis in loco renū. Fit ēt frequēs mictus ꝑpter id qᵭ inflāmat̄
vrina etiā mordicatōeꝫ causans ꝛ inde īcitat ad frequēter expel
lendū. Fit ēt dolor grauatiu⁹ si apā fuerit in substātia ipsoꝝ nō
īmediata pāniculo. Nā vbi fuerit in pāniculo vel in ꝑte ꝓxima
fit dolor

fit doloꝛ acutus sicut ēt supꝛa determinaui de apatibꝰ epatis.
Addit: cuz ipellit videt egro ꝙ aliquid sit suspensuz. pz ꝑꝑ apa
eni alligat distēdendo. Et ꝓpter istā cām stāte apate in dextro
si eger iacet supꝛa sinistrū videt grauitas maioꝛ et extensio et q̄si
aliqd sit suspēsum i sinistro et ecōtra. Sequit illa ps: Cū hec
itaqꝫ ⁊c. in qua ponit curā apatis calidi nō indurati: et duo fa/
cit. Nā pꝛio ponit curā eiusdē apatis in pꝛicipio et in augmēto
cū est itētio dissolutōis isensibilis. 2º ponit curā eiusdez apatis
cuz apparitōe signoꝝ illiꝰ ad ꝯuersionē ad saniez. 2ª ibi: Si aūt
fe. et doloꝛ. Pꝛia ēt in duas. Nā pꝛio ponit curā per flōmiaz.
2º per emplm. 2ª ibi: Loco quoqꝫ ⁊c. Dixit ergo pꝛio: Cum
hec itaqꝫ signa visa fuerit sup. q̄ dicta sunt vn̄ sup. declaret apa
calidū i renibus vel i altero rene eger ex basilica flōmiet eiꝰ ꝑtis
i qua doloꝛē sentit et grauedinē hoc itelligat i coꝛpoꝛe nō nimis
pleno ⁊ vbi cā apatis nō fuisset retētio emoꝛoidaꝝ vel mēstruo/
rū ꝯsuetoꝝ i muliere vel ꝯsolidatio vlceris i crure vel i pede vel
simul alia cā qm̄ i pꝛio cāu foꝛte eēt necessaria flōmia de basili/
ca ꝑtis opposite ⁊ i alijs casibꝰ de saphena vt alīs declaraui in si
mili. Sed stāte habitudine mediocri ista flōmia ē cōueniēs mul
tum i pꝛincipio: qm̄ per eā fit diuersio saltē ab iferioꝛibꝰ ad supe
rioꝛa saltē per mediū diametruz. ⁊ vbi eēt fluxa mā ꝓ ꝑte fieret
minoꝛatio illiꝰ ⁊ ꝯsiter diuertēdo ⁊ euāndo iuuaret. Dixit de
2ª parte loco quoqꝫ emplm ifrigidās supponat quale exēpligrā
eēt emplm factū fm formā vt infra. ℞. farine oꝛdei. ℥. j. s. cū aq̄
decoctōis solatri i rosaꝝ ⁊ floꝝ nenufaris stante magna calidita
te ⁊ cū oleo rosato fiat emplm. ⁊ si placet possumꝰ addere de se/
minibꝰ poꝛtulace ⁊ papaueris albi. vel pōt fieri iunctio cuz oleo
rosato ⁊ mucilagine seīs citonioꝝ apponēdo paꝝ aceti. Nam i
virtute hoꝝ remittit ebullitio māe ⁊ ꝯfoꝛtādo mēbrū ⁊ aliqualr
ꝯstringēdo meatus fluxure māe ꝓhibet augmentuz apatis. vn̄
nā circa fluxā mām facta pꝛius diuersione ⁊ minoꝛatōe ꝑando
ꝓbabiliter isensibiliter resoluet. Et si fuerit in augmento posset
addi parū camomille vel absinthij vel modicuz spice ad resolu/
tionez materie fluxe sed de hoc magis infra loco suo. Addit: ⁊ si
egritudo sic dissoluta fuerit bonum erit. Addit consequen/
ter de secunda parte ponens signa quibus declaratur materi/
am apostematis conuerti ad suppoꝛationez. ⁊ cōsequēter ponit
curā illius ibi. ē igit tūc. Dicit de pꝛia ꝑte ⁊ est tota clara: Si
aūt fe. ⁊ doloꝛ ⁊ grauitas ꝑseuerauerint sup. factis ⁊ que dicta
sunt de diuersione ⁊ emplastris ⁊ vrina minutatim ⁊ frequēter
egredit significabit ibi pus colligi. nā per hoc ꝙ vrina minuta
tim egredit significat augmentū ⁊ extēsionē fieri in apate vn̄ fit
clausio meatuū: sigat ēt ebullitionē fieri maioꝛē in mā vnde vri/
na reddit acutioꝛ ⁊ magis moꝛdificatiua ⁊ exide vrina guttatiz
⁊ frequēter emittit. ex maioꝛi aūt ebullitiōe declarat futura sa/
nies: vt alīs declaratū ē: ⁊ ꝯsiter ponens curaz cū est in via ad sa
niationem duo facit. Nā pꝛimo ponit emplastrū coadiuuās ad
saniationē inducendā ⁊ ad ruptionē apatis. 2º ponit curaz ru/
pto apate. 2ª ibi: Si aūt eger minxerit pus. De pꝛima ꝑte di/
xit: ⁊ sunt igit tunc sup. stāte mā in via ad saniationē sup doꝛsū
emplastrū ex camomilla ⁊ semine lini ⁊ furfure ⁊ oleo sisamino
cōspersis ponēdum. ⁊ si apponeret aliquid de maluis stāte apo
stemate calido ⁊ matruz violis in casu cōueniret. ⁊ si fiat deco/
ctio in aqua de dictis ⁊ infundat filtruz ⁊ supponat loco ad idē
valebit: similiter si ponat coꝛpus in balneo ꝑdicte decoc. stante
doloꝛe vehemēti erit i casu cōueniēs. Pꝛoinde addit: ⁊ egro
vt in tina sedeat pꝛecipiendū est vehementia doloꝛis vel posset
fieri emplastruz cuz farina tritici pꝛo duabꝰ ꝑtibus: ⁊ vna parte
oꝛdei ⁊ cum vna ficu vel duabus coctis in decoctiōe vt supꝛa ⁊
maselatis: postea cū oleo de semine lini ⁊ amigdalaꝝ dul. ⁊ mo/
dico croci fiat ēplastruz icoꝛꝑando farinas cū dicta decoctiōe.
Cōsequēter ponit curaz qn̄ iam rūpitur apa ⁊ educit sanies per
vrinā. nam tūc stat intētio mūdificatiua et abstersiua cū remit/
tentibus acuitatē que ꝯplet cū decoctōe se. cōiuz maioꝝ et mo
dico liquiritie: postea stat intētio cōsolidatōis que ꝯplet cū exic/
cantibꝰ ꝯfoꝛtantibꝰ ⁊c. Et de pꝛimo exēplificabit i capº de cu/
ra ardoꝛis vrine. Et de secūdo in capº de mictu sanguinis et sa
niei. et hoc totū dixit i littera dicit sic: Si aūt eger minxerit pus
semina que nomiabimus i caº ardoꝛis vrine sunt dāda vel sup.
decoctio ex eis vel sup. i foꝛma trazee: vt ibidem videbit donec
pus minuat. et ita cū appeat vlcꝰ mūdificatū appenti aliq̄li san
guine: deinde dent trocisci quos nomiabimꝰ in capº de mictu
sanguinis et saniei vt sūt trocisci ꝺ carabe et huiusmōi: de qbꝰ
videbit infra loco suo: et tūc pz tota littera clara vsqꝫ ad istam
ꝑtem: apa vero ꝙ in vesica fit ⁊c. Sed ātequaz veniamus ad
expositionē istius ꝑtis opz vnū pꝛenotare ꝙ possz obijci: ⁊ ē ꝙ
dominꝰ Rasis i hoc capº de cura apatuz renū nō posuit quale
debeat obseruari regimen i dieta: qꝺ tn̄ regimen ē per maxime
necessariuz: nō ēt posuit cū quibꝰ dz equari mā apatis i toto exi
stens: ⁊ ēt ipius apatis per medicinas que iteriꝰ sumi debēt: nō
ēt fecit mentionē de alijs generibꝰ diuersionū ⁊c. neqꝫ de eisdē
fecit mentionē in cura apatis vesice in parte sequēti dicatur ꝙ
hoc fecit vt bꝛeuiloquꝰ i hoc libꝛo vt sepe dictū est: qm̄ quasi si/
militer dietari dz taliter patiens sicut est oꝛdiata dieta de apa/
tibus epatis. s. i calidis a pꝛincipio subtiliādo multū dietā. imo
dieta tenuissima vel sibi ꝓxima ei ē necessaria: vt sit dieta in pꝛi
mis duobꝰ vel tribꝰ vsqꝫ ad quattuoꝛ dies cū aqua oꝛ. ⁊ sirupo
rosato ⁊ decoctiōe poꝛtulace ⁊ similibꝰ dimittēdo oua carnes vi
nū ⁊ similia i totū tandē ingrossatis cū farinata oꝛ. ⁊c. Et ꝺ his
recurre ad ea que dicent infra loco suo vel que dicta sunt supꝛa
de apatibꝰ epatis: similiter dico ⁊ de eis que equare debēt māz

que dicta sunt supꝛa ⁊ foꝛte inferiꝰ dicent. Ueniendo igit ad
expositionē secūde ꝑtis pꝛincipalis huius capituli dn̄s Rasis
duo facit. Pꝛimo ponit signa quibꝰ declarat apa vesice. 2º po
nit curaz istius. 2ª ibi: Et tunc eger ⁊c. De pꝛima parte dicit:
Apostema vero qꝺ i vesica fit dz ꝯcomitari fe. ꝯclusa ⁊ difficul
tas mingēdi ⁊ disuria ⁊ femoꝛis ⁊ virge doloꝛ. Est intelligen
dum ꝓ intellectu ꝑtis ꝙ hec signa sunt signa apatis calidi vesi/
ce maxime de fe. cōclusa. i. intēsa ⁊ ē equaliter quasi semꝑ affli/
gens: ⁊ hoc ē q: quasi semꝑ cū vesica apatur: apatur ex cā cali/
da: imo foꝛte quasi calidioꝛi de necessitate quā apostemētur re/
nes: vt dixit Rasis i diuisiōibus in pꝛincipio capituli de apate
i vesica: lz. A. dixit ꝙ nō plurimū accidit apa calidū i vesica: sz
ipē intellexit de apate facto per viaz paulatine ꝯgestionis: q: ve
sica est membꝛū frigidū: ⁊ sic apa calidū ē sibi dispꝛopoꝛtionabi
le. sz loquēdo ꝺ apate facto per viā defluxꝰ: mā vt ꝑlerūqꝫ eur
rit ex doloꝛe circa vesicā vel ex lapide ⁊c. Tunc verū ē qꝺ dixit
Rasis ⁊ ē rō clara qm̄ mēbꝛuz ē spissius q: neruosuz i quo non
penetrat nisi subtilis mā ⁊ ꝓinde acuitate māe ⁊ maxia sensibili
tate mēbꝛi cū fit extensio fiunt doloꝛes acutissimi ⁊ ide iflāma/
tio spūum ⁊ humoꝝ vehemēs ⁊ febꝛis ꝯtinua ꝯclusa ex alliga/
tōe vesice ad alia mēbꝛa regalia. Reliqua signa sūt satis ma/
nifesta de doloꝛe femoꝛis ⁊ virge vicinitati apatis ⁊ de difficul
tate mingēdi ⁊ disuria vt dictū ē supple in capitulo de difficul/
tate mingendi. Cōsequēter ponēdo curā huius apatis i scꝺa
parte dixit: Et tūc eger ex basilica flobothomādus est: itelligat
mō quo dictū ē supꝛa de flōmia in apate renū: ⁊ ita cuz empla/
stris occurrēdū a pꝛincipio magis repercussiuis ⁊ i ꝓcessu minꝰ
vsqꝫ dū fiat resolutio sicut dictū ē. Jdeo addit: ⁊ fiat huiusmo/
di cura quēadmodū pꝛediximꝰ. Sequit 3ª pars pꝛincipalis ca
pituli i qua. d. Rasis ponit curā apatis renū cū nō peruenit ad
saniē: imo trāsit i duritiē i quā faciliter trāseūt apata renum: ⁊
ita videbit loco suo ⁊ duo facit. pº declarando per signa ponit
curā ꝯsiter ipsoꝝ apatū iduratoꝝ. 2º facit nos cautos ad habē/
duz oēm diligētiā i apatibus dictis ne indurent vel cū sunt in/
durata vt curentur qm̄ perducunt ad idropisiz. 2ª ibi: Jn fine
hoc quoqꝫ pꝛo paruo non habenduz est. De pꝛima parte po/
nendo signa apostematis cuz induratur dixit: Est autē. i. ꝯtin/
git quādo renuz apostema nō peruenit ad saniez: imo transit i
duritiē ⁊ supple tunc declaratur cuz grauitas in renibus doloꝛe
re perseuerat idest cuz perseuerat doloꝛ grauatiuus circa doꝛ/
sum in regione renuz ⁊ sine febꝛe vel cum manifesta remissione
ipsius magis ⁊ magis ꝓcedēdo ⁊ sup. de remissione alioꝝ acci
dentium de iflāmatione ⁊ hoꝛripilatiōe ⁊c. ⁊ sup. cum minoꝛa/
tōe vrine. Naz cuz mā ifrigidat facta resolutōe ꝑtis calidioꝛis
cum deducit ad terreitatē vt constat minoꝛat iflāmatio ⁊ ebul/
litio ⁊ ꝯsiter euapoꝛatio. ⁊ ita pz ꝙ stante grauitate ⁊ minoꝛatōe
alioꝝ accītiuz declarat mām lapidari ⁊ idurari. Et tūc ponens
curā dicit ponēdo tria medicamia siue remedia. vnū ꝑ clistere:
alteꝝ per vomitū: ⁊ 3m per emplm. Est ergo sup. tunc clisterizā
duz ex mucilagine fenugreci ⁊ se. lini ⁊ apozimate camomille. i.
ꝺcoctōe camomille cauliū ⁊ meliloti ⁊ maluauisci ac furfuris. i.
fiat clistere cū dictis mucilaginibꝰ positis i dicta decoctōe ad/
dendo olea humectatiua vt oleuz de se. lini vel amigdalis dul/
ciuz vel butiꝝ recens sine sale: ⁊ ponat modica quātitas istius
clisteris ꝓpter cāz q̄ dicta ē supꝛa in cura lapidis: pz ꝙ istud cli
stere ē ꝯueniēs q: humectatiuū ⁊ dissolutiuū que itentōes debē
tur in apate duro. Addit: ⁊ frequēter vomat. i. iuuet ad vomitū
frequēter vt diuertant māe a via renuz. Sz nota ꝙ frequen/
tare vomitū nō tātuz est ꝯueniens stāte apate duro: imo etiam
multū ꝯuenit in apate nō duro sz calido in pꝛicipio: q: tunc di/
uersio est magis necessaria. sed veꝝ est ꝙ tūc in ꝓuocādo vomi
tuz in pꝛicipio est maioꝛ cautela necessaria ꝓpter ꝯmotōez mate
rieꝝ que ꝯiungit a pꝛicipio ⁊ addit per vomitū siue ꝑ actuz vo/
mendi maxie si vomitꝰ violēter iducat cū vomitiuis foꝛtibꝰ ita
ꝙ a pꝛincipio vomitꝰ qui dz fieri dz esse moderatꝰ ⁊ q̄z suauius
fieri pōt cū leuiter iducentibꝰ ad vomendū: ⁊ tāta diligētia non
exigit in ꝓuocādo vomitū stante mā idurata vt pz. ideo lauda/
uit hic vomitū ⁊ nō sic a pꝛicipio. Cōsequenter ponit vltimū
de emplō dicit: Renibꝰ quoqꝫ emplz ex his q̄ nomiauimꝰ sup.
detur. i. in apatibꝰ duris ⁊ epatis ⁊ stomaci ita vt fiat emplz fz
hanc foꝛmā. ℞. farine fenugreci ⁊ semīs lini an̄. ℥. j. aque deco/
coctōis radicum maluauisci folioꝝ althee ⁊ maluaꝝ paritarie ⁊
cauliū qꝺ sufficit ⁊ cuz tribꝰ ficubꝰ massclatis bn̄ piguibꝰ ⁊ oleo
de lilio ⁊ cū modico croci fiat ēplastruz. Et si placet appone/
re mucilagines fenugre. ⁊ se. lini magis iuuabit: ⁊ tandē adde/
re grana gūmi de bdelio ⁊ armoniaco dissolutis i aceto fm exi/
gentiaz. Postremo in vltima ꝑte in qua facit medicū cautuz
ad diligenter cauendū ne apa induret ⁊ curādo apa duꝝ dixit:
hoc quoqꝫ ꝓ paruo nō habendū ē: q: ex eo ꝑuenit ad idropisim
ꝓ quo nota ꝙ ad apa duꝝ in renibꝰ faciliter deuenit ad idropi
sim: tum q: per ipm apa ifrigidat epar: tū ⁊ ꝓpꝛius q: per apo/
stema duꝝ debilitant renes in attrahēdo aquositatē sanguineā
ab epate: ⁊ sic remanet circa epar tandez per modos alīs dictos
cum erat sermo de idropisi ꝑtransit illa humiditas ad sifach: ⁊
sic fit idropisis ēt cū apate duro facta oppilatōe circa renes ꝓ/
hibito debito trāsitu aquositatis vrinalis ad vesicaz: tandē ipa
est aggregata supꝛa membꝛa superioꝛa a virtute pellitur ad di/
cta loca idropisis. Et sic pz tota littera clara: ⁊ que dicta sunt
de apate duro: etiaz quasi eadez trahi possunt ad apostema du
rum si fiat i vesica: ⁊ sic sit finis huius capituli quātū ad textū.

Quid nomis et quid rei hoꝝ apatuz.

Declarato capº iam ⁊ exposito lr̃aliter de apatibus renũ ⁊ vesi
ce ad ampliorē doctrinā ꝓ more essent videnda de quid nomīs
⁊ quid rei hoꝝ apatum: deinde sunt ponēde distinctiōes ⁊ spēs
diuersitatũ hoꝝ apatuꝫ: ꝯñter ponēde cāe: deinde ponentur si/
gna cuctus ad bonũ ⁊ ad malũ: deinde demōstratiua generis ⁊
specieꝝ: ⁊ vltimo veniemꝰ ad curā. Circa primũ nō oꝫ labora
re ad declarandũ de quid noīs ⁊ quid rei hoꝝ apatũ: q: sunt co
lectiones: ⁊ ī his mēbris facte sicut ⁊ reliqua apostemata in alijs
mēbris: de quibꝰ dictuꝫ ē in tractatibꝰ de stomacho ⁊ ꝺ epate.

Distinctiōes.

Ueniendo ad scd̃m vt ad distinctiones
ponētur primo alique distinctōes quas
ponit. A. ī ꝓprio caº de apatibus calidis. Sit hec prima distin/
ctio. Talia apata quādoqꝫ fiũt ī vno rene tm̃ quādoqꝫ ī vno/
quoqꝫ duoꝝ. s. dextri ⁊ sinistri. Et itē quedam fiunt ī corꝑe ipiꝰ
renis: quedaꝫ fiunt ī pāniculo cooꝑiente eos: ⁊ quedaꝫ fiunt in
lumbis qui substāt renibꝰ vt culcitre coꝝ ⁊ ꝯputanꝫ inter apata
renuꝫ ꝓpter situꝫ nocumēti eũdeꝫ in vtrisqꝫ. Et que fiunt in
corpore renis: quedā tendũt ad latꝰ ꝯcauitatis: ⁊ quedā ad latꝰ
gibbositatis vt apud pāniculũ cooperiēteꝫ. Item quedaꝫ acci/
dunt magis circa ꝑtem anteriorē ipoꝝ renum: ⁊ quedaꝫ magis
declināt ad ꝑtem dorsi. Itē quedam magis eueniũt ī parte in/
feriore: vt ad ꝑteꝫ meatꝰ emulctorij. i. pori euritidis: ⁊ quedaꝫ ī
ꝑte superiore vel ad ꝑteꝫ meatꝰ qui ē ad suꝑiora. i. versus emul/
gentes. Et hec diuisiones vere sunt qñ apa non est occupans
totũ renem cũ pāniculo. nā aliquotiēs est adeo magnum ꝙ oēs
ꝑtes renis occupat ēt vsqꝫ ad pāniculuꝫ. Alia diuisio de apo
stematibus ēt renũ: quodaꝫ ē calidũ: quodaꝫ friduꝫ ventosum.
Itē quedaꝫ apata renũ dicit Aui. faciũt collectionē ⁊ suppo/
rantur: ⁊ quedaꝫ īsensibiliter resoluũtur: ⁊ quedā indurantꝫ. Et
dixit ꝙ oīa renũ apata velocia sunt ad hoc vt in lapidē ꝯuertā
tur scilꝫ ꝓpter caliditatē renũ ⁊ ꝯtinuũ motuꝫ eoꝝ ⁊ duritiem
substātie eoꝝ. Iō addit: ⁊ qñ nō cuꝫ ipa sint cā lapidis. Alia
distinctio apata que collectionē faciunt aut rumpũtur cũ rũpũ/
tur ad parteꝫ vesice. i. expellitꝫ mā per vesicam ⁊ ꝑ poros vriti/
des: ⁊ est vt dixit hoc melius oībus. i. melior termiatio: aut sup.
rũpunꝫ ad intestina expulsiōe facta a nā ab eis scilꝫ per resolu/
tionem ⁊ vicinitatē mēbroꝝ: sicut ēt nā expellit mām pleuresis:
aliquotiens in ossa lateris ad id qꝺ appꝫet ꝺ corꝑe. i. ad membra
extrinseca. Et aliqñ ꝑmutatꝫ ad intestina talis mā f̃m semitaꝫ
reditōis ad epar ꝑ emulgētes ⁊ venaꝫ ꝯcauaꝫ vsqꝫ ad epar. Et
postea per meseraicas educitꝫ ad ītestina: ⁊ ita appꝫet ꝙ aliquoti/
ens expurgatꝫ mā dictoꝝ apatũ ꝑ viā vrine: ⁊ aliquotiēs ꝑ viā
intestinoruꝫ. Sꝫ dicit Aui. ⁊ expulsio que fit ad intestīa qualis/
cũqꝫ sit est mala valde. Permutatꝫ ēt aliquotiēs materia vel
expellitur a natura ad spaciuꝫ ꝯcauitatis ad loca vacua sicut ꝑ/
mutatur aqua ī idropisi per modos qui dicti sunt supra. Aliqñ
tamē dicta apata cũ veniũt ad sanieꝫ nō rumpunꝫ ꝑ se a natura
sꝫ oꝫ vt iuuenꝫ ad ruptionē cũ medicinis rumpētibꝰ. Alia di
stinctio de istis apatibꝰ: quedā sunt modici tꝑis ⁊ quasi in prin/
cipio: quedā magis ꝓlixi temporis vt ī augmento vel statu. Et
quedā sunt magis diuturna maxime cũ sunt dura: ⁊ quedā ta/
lia ꝯiungunꝫ in corꝑe naturaliter forti vel iuuenili: ⁊ quedam in
debili vel sene. Iteꝫ quedā fiũt per viaꝫ influxꝰ ⁊ discursus ma
terieꝝ ad renes: quedaꝫ ꝑ viaꝫ paulatine ꝯgestiōis: sꝫ hoc est ra
ro: plures ēt dictaꝝ distinctionũ coadaptari possunt ꝺ apatibꝰ
vesice: vt qꝺ quodaꝫ ē calidũ: ⁊ quodam ē friduꝫ: lꝫ hoc fit raro
vt supra dictũ est: ⁊ quodaꝫ ē per viā fluxus: ⁊ quodā ē per viā
paulatine cōgestionis: ⁊ ita discurre per alias distinctiōes vesi/
ce applicabiles: vt ꝙ quodaꝫ fit magis versus collum vesice: ⁊
quodā magis versus ꝯcauũ: ⁊ etiaꝫ quodā fit in extrinseca par/
te supra vesicā nō occupās substātiaꝫ intrinsecā vesice nisi per
viam cōmunitatis.

Cause.

Jam veniēdo ad tertiuꝫ de causis. Cause apostema
tum hoꝝ membroꝝ sunt cause similes his que di/
cte sunt supra ī alijs apatibus: vt ꝙ quedaꝫ sunt primitiue ⁊ ex/
trinsece ⁊ quedā corꝑales. de extrinsecis sunt vt casus vel per/
cussio supra renes vel vesicā vel sicut appositio ventosaꝝ attra
bentiũ vel ēplastroꝝ calidoꝝ supra dicta membra corꝑe existen
te pleno ⁊ oēs alie cause primitiue que adducere possũt calidita/
tem: vnde trabātur materie ad renes vt ē calefactio ex igne tē/
pore hyemis vt solent facere nobiles post cenā vel prandiũ con/
uertendo dorsum eleuatis pānis versus ignē stante cibo maxie
īdigesto ⁊ strictura lorbari ī medio vt dixit: ⁊ ita fortiter equita/
re ⁊ ita longo tꝑe āmbulare vel lōgo tꝑe stare vt fuit dictũ supra:
⁊ ēt trahendũ cũ violētia cordā balistre ⁊ leuare onera grauia ⁊
coitus: p̄cipue sunt de causis primitiuis facientibꝰ ad hoc: ⁊ iste
similes possunt adaptari ēt ad vesicaꝫ: multi eīꝫ se ꝯuertunt f̃m
partē anteriorē versus ignē discooꝑtis illis ꝑtibus a vestibꝰ ⁊c̃.
De cāis aũt corꝑalibus dixit Auic. Cāe quidē apatis renum
sũt repletio ī toto corꝑe aut ī mēbris cōicātibꝰ eis aut ꝑꝑ quāti/
tatē sanguis aut qualitatē. i. acuitatē vel malitiā eius. i. vel ꝑꝑ
peccatũ sanguīs ī quāto de sanguīe ī toto vel ī ꝑticulari mēbro
vicināte ⁊ coicāte renibꝰ vel vesice aut ꝓpter peccatũ in quali
vñ expellatꝫ a toto vel a mēbro ad renes vel vesicā. ⁊ sicut dictũ
est de sanguine ita ītelligere potes ⁊ de alijs humoribus ⁊ ali/
quotiēs de ventositate que potissimũ generatꝫ ex cibis ꝺ quoꝝ
nā ē vt ventosenꝫ in scd̃a digōne vel ī tertia ī quibus humiduꝫ
bꝫ fortē ꝯmixtionē cũ ꝑtibꝰ siccis: vñ nō pōt a calo ī stomacho ī
pria digōne separari ab eis ⁊ ī vaporē vel vētositatē ꝯuerti: sed
agente vlteriori actione calido in secũda vel tertia digōne sepa/
ratur humidũ a sicco: ⁊ ita euaporare pōt ⁊ ī vētositatē ꝯuerti. ⁊
ꝯñter possunt fieri apostemata vētosa talr̃ in dictis mēbris: ⁊ ita
ab alijs diuersis causis posset generari ventositas vt supra di/
xi in dispositionibus stomaticis. ⁊ ita f̃m influxuꝫ diuersarum
materieruꝫ calidaꝝ vel frigidaꝝ ad dicta mēbra fiũt apata ī di
ctis mēbris calida vel frida sanguinea vel colerica vel flegmati
ca ⁊c̃. Plura tñ ꝯtingit fieri apata circa renes q̄ꝫ circa vesicā ⁊
ꝑꝑ faciliorēꝫ penetratōꝫ māe ītra renes q̄ꝫ ītra vesicā: ⁊ etiaꝫ q:
plures humores cũ aquositate vrinali transeũt ad renes ⁊ pau/
ciores ad vesicā: qui humores aliquotiēs trāsmittunꝫ a mēbris
⁊ eijciunꝫ cũ vrina ad renes ⁊ aliquotiēs pur occurrētes aquo/
sitati vrinali ꝯuertunꝫ cũ ea ad renes ⁊ ad vesicā: sed maior ꝑs
eoꝝ sepe retinetꝫ versus renes q: grossiores ⁊ ꝓpter ipotētiā ex/
pulsiue renũ ⁊ ꝓpter angustiā meatuũ vel ꝑꝑ viscositatē māe ⁊
grossitieꝫ eiꝰ: qꝺ nō sic esset circa vesicā. Cāe aũt omēs q̄ effi
cere pñt ad gñationeꝫ sanguis grossi sunt ꝓprius cāe apatũ cir
ca renes: q: vtplurimũ apata que fiũt ī renibꝰ fiunt ex sanguie
grosso ⁊ tu ad eas discurrere potes ꝑ alia sepe dicta. Et de cāis
ēt corporalibꝰ sunt oēs cause ītrinsece facientes solutōeꝫ ī reni/
bus vt est lapis ī eis vel retentio vrine superflua. ⁊ hec de cau/
sis sufficiant.

Signa.

Ueniēdo ad signa: ⁊ primũ īter ꝓnostica euentus
sit hoc primuꝫ ī quibꝰ paranꝫ gñari lapides grossi
in renibꝰ vel ex ꝓgenitoribꝰ taliter passis vel ex malitia regimīs
maxīe de sumēdo cibaria grossa simul cũ diureticis ī his nō tm̃
veniāt lapides: īmo etiaꝫ ⁊ apata. pꝫ ꝯclusio: q: cũ dicti lapides
adducāt ad vehementiā doloris ⁊c̃. Alia ꝯclusio ī qbꝰ dolēt
renes vel dorsuꝫ circa renes ꝯiuncta caliditate manifesta ⁊ cuꝫ
vsu ꝓuocantiũ vel cũ longa statōe pedes vel cũ lōge itineratōe
possumꝰ ꝓnosticari supra apata renuꝫ pꝫ: ⁊ ita cum antecedunt
cāe freq̄ntes faciētes ad laboreꝫ ⁊ extenuatōeꝫ ipsoꝝ renũ ⁊ ip/
soꝝ debilitatē pñt ꝓbabiliter ꝓnosticari supra apata renuꝫ silr̃
cuꝫ antecedũt cāe similes circa vesicā de quibꝰ est dolor siue a
vētositate siue aliunde ītensus ⁊ diuturnꝰ in eis expectare opꝫ
apata vesice. Et ita cuꝫ ꝯiungitꝫ lapis ī vesica magnus ⁊ spino/
sus vñ fiat abrasio de substātia vesice squamosa vt ꝯtingit ī sca
bie vesice: in his expectare possumꝰ apata vesice vel ꝑtium cir/
cũstātiuꝫ. Signa vero ꝓnostica ad bonuꝫ: qñ ī pricipio occur
sus medicaminũ ad apata circa renes vel vesicā vt de diuersio/
nibꝰ ⁊ reliqs sensibilr̃ minuunꝫ accñdia de dolore ⁊ reliquis: ⁊
paulo post dicēdis in signis demōstratiuis est significatio ad bo
nuꝫ. pꝫ ꝯclusio. Aliud signũ. A. qñ ē in via ꝯuersiōis ad saniē
vel qñ rũpitꝫ dixit ⁊ qñ maturatꝫ ⁊ alleuiatꝫ fe. ⁊ augmentatꝫ hor/
ripilatio ⁊ īgrossatꝫ vrina ⁊ multiplicatꝫ in ea sedimē bonuꝫ: que
oīa simul sũpta sunt signa maturatiōis apatis ⁊ qñ rũpitꝫ apa ⁊
remouetꝫ febris ⁊ rigor oīno. Si sanies est alba lenis nō fetida ⁊
egreditꝫ cũ vrina tũc dicit ipse adeo bonũ est ꝙ melius esse non
potest: quoniā significatꝫ naturā dominari in totum supra ma/
teriā apatis ⁊ digerendo ⁊ debite dirigēdo ad vias expulsionũ
a natura sibi deputatas. Aliud ꝓnosticũ ad bonũ ⁊ est ꝯmune
in apate renuꝫ ⁊ vesice: Cum vrina que al's fuit subtilis ⁊ ignea
vel alias grossa terrea mali coloris ita disponitꝫ ꝙ appareant si/
gna digōnis ī ea de bonitate coloris ⁊ bonitate sediminis tũc ē
significatio bona. Et ꝺ hoc dicit Aui. ⁊ qñ rubet aqua ⁊ residet
ī ea sedimē laudabile tunc obedit apa digōni ī resolutiōe absqꝫ
ꝯuersiōe ad rē aliaꝫ. i. ꝙ nō ꝯuertitꝫ ad saniē neqꝫ ad īduratiōꝫ.
Alia ꝯclō: apata sanguinea sũt de se minꝰ mala q̄ꝫ flegmatica
vel melācolica. Pꝫ cōclusio qm̃ faciliꝰ patiunꝫ a virtute resolu
tionē q̄ꝫ flegmatica vel melācolica ⁊ sunt minoꝝ seuoꝝ accidē/
tiũ q̄ꝫ colerica q: nō sũt sic corrosiua. Alia ꝯclusio: apata que
fiunt ī rene sinistro sũt minus mala q̄ꝫ que fiunt ī dextro ceteris
paribꝰ. pꝫ qm̃ apata dextri magis cōicant epati vbi apa sinistri
magis spleni ⁊ ꝓpter maiorē eleuationeꝫ dextri ⁊ ꝓpter dire/
ctionē ad epar ⁊ sinistri ad spleneꝫ ⁊ quāto epar ē dignius splene
⁊c̃. Et ita apata que fiunt versus ꝯcauũ renuꝫ sunt minus mala
q̄ꝫ versus gibbũ cũ colligātia pāniculi. ⁊ q: dolor ē minor eius
qui fit ī cōcauo ⁊ q: mā ē magis parata eductiōi correspōdenter
dico de vesica ꝙ apata que fiunt ī substātia vesice sunt deterio
ris finis q̄ꝫ que fiũt versus collũ vesice ⁊ ī eo plura fiunt. pꝫ ex
equalitate modi resolutōis māe vel mũdificatōis. ⁊ ita que fiũt
ī corꝑe iuuenili ⁊ ī corpore bone habitudinis sunt minꝰ mala q̄ꝫ
que fiunt ī corpore senili. Proinde veniēdo ad signa ad malũ
dicebat Gordo. ꝙ apata renũ ⁊ vesice que veniũt ī corporibus
macilētis sunt valde periculosa q: deficit eis calor ad digeren/
dũ. Addit: ꝓpterea tales passiones ī senibꝰ dure sunt ad curā/
dum. Aliud ꝓnosticũ ad malũ ēt eiusdē: qñ apparet vrina glo
bosa aut cũ sanie fetida: aut cũ vrina ē alba tenuis ⁊ febris non
alleuiatꝫ nec accidētia mitiganꝫ tunc ē signũ mortis. pꝫ q: cum
his ꝺclaratꝫ resistētia māe ⁊ ipotētia virtutis supra ipsaꝫ. Ali/
ud signũ ex parte vrine qñ apparet ī apate renũ ⁊ vesice post ma
turationē. i. tempꝰ maturatōis ēt si appareat in primis diebus
vrina alba clara ⁊ sic ꝯtinuādo ꝓcedat ita ꝙ remaneat clara ⁊
tenuis: tũc significat īdurationē apatis dicit Aui. Similr̃ qñ ī
hac egritudine ē viscosa alba ⁊ talis perseuerat ē ēt significatio
mala q: significat defluxum quasi ꝯtinuũ materieꝝ que ꝯtinua
tio fluētis supra apa faciũt apa magnũ. Aliud ꝓnosticũ: ⁊ po
nitꝫ. xº. ꝯtinētis ⁊ ēt prīo ꝓnosticoꝝ: Si accidat ex apate calido
ī renibꝰ ēt sup. ī vesica alienatio mētis non ex cā diafragmatis
idest nō existēte eēntiali nocumēto circa diafragma tũc ē signũ
ꝑnecabile maxie si ꝯiunganꝫ alia mala accidētia. qꝺ dico signā/
ter q: apparētibꝰ bonis signis de virtutis ꝯstātia de digestione
vrine ⁊ de ipostasi laudabili: tũc talis mētis ꝑmixtio significa/
ret ebullitionē in mā forteꝫ ⁊ euaporationē multā ad cerebrum:
⁊ nō ꝓpterea mortē sed ꝯuersionē ad saniē: ideo inspicere opꝫ in
accñtibus

accũtibus concomitãtibus bonis vel malis licet signũ absolute sit maluz. Etiã dicebat Aui. si fuerit vesica dura ⁊ dolẽs in omnib⁹ modis mala erit ⁊ ꝑnecabilis vltra modũ precipue si cũ ea fuerit febris ꝯtinua. Aliud ꝓnosticũ: ꝑseuerãte vrina subtili ⁊ clara cum modica fe. vel quasi nulla vñ declaret apa dux est significatio mala. pz q: apata dura quasi nunꝗ̃ curant ⁊ protẽdunt idropisiz vt dicit Raf i tex. nr̃o ꝙ nõ est ꝑ ꝑuo habẽduz ꝙ apa sit dux. Et dixit Serap. ꝙ apata renuz sunt vehementia ⁊ sunt velocis induratõis vt supra dictum est. Addit: ⁊ tunc ex eis sunt quib⁹ oĩno nõ est curatio: sz firmant ⁊ ꝓlõgant ⁊ liquefaciũt corpus ⁊ extenuant ipm. Aliud: cũ apata adeo sunt magna ꝙ ꝯtinẽt totũ renẽ vel ambos renes ꝙ possibile est: tũc non ẽ quasi spes: pz maxime si sint facte diuersiões ⁊ nõ sensibiliter ꝯtulerint: qm̃ fit integra oppilatio i vijs descensus vrine ⁊ ita ꝓhibitio trãsitus ei⁹. ⁊ de hoc dixit. A. in cap° signoꝝ apostematis duri i renib⁹ ꝙ oppilatio qñꝗ̃ captiuat vrinã: ⁊ ꝯñter cito transeũt i idropisim ⁊ icurabilez ex ꝑte incurabilitatis cause. Aliud in libro mortis Hypo. ⁊ scribit. x°. ꝯtinẽtis loquens de apatibus renũ: In quo fuerit dolor testiculoꝝ ⁊ eoꝝ iflãmatio ⁊ apparẽs fuerit in ancha signũ celestis coloris moritur i die quinto: ⁊ appetet semꝑ vinũ cã i his nõ semꝑ assignat: sz tamẽ assignare potes rationez persuasiuaz si placet ꝯsidera tu. Aliud circũcernẽs terminationẽ apatis: ⁊ est Serap. postquã posuit ꝙ terminatio apatis ꝑ saniẽ ad vesicam ẽ melior q̃z ad intestia ⁊ ad itestina melior q̃z si terminet ad loca vacua ⁊ minoris malitie ⁊ facilior i euãtione sanici. Addit: ⁊ deterius hoc toto ⁊ difficilius ẽ vt remaneat sanies i renib⁹: ⁊ non euetur. i. vt nõ rũpat apa nec a nã nec per medicinas pz ꝯclusio. ⁊ tunc addit vnũ tex. fortem i quo videt cõsentire ad perforationẽ per dorsum qđ nõ admisit. A. in cap° cure lapidis dixit: Et est necessari⁹ tunc prudens i euãtione eius sup. sanici aut cũ cauterio aut cũ incisiõe.

Ueniendo ad demõstratiua primo ponet signa cõia absolute apatuz renum vel vesice. 2° signa magis spãlia declarãtia loca apatũ: vtruz. s. in dextro vel in sinistro vel ambob⁹ declarãtia: ẽt vtruz apa sit in carnositate vel in cõcauitate vel i gibbositate vicina pãniculo vel i pãniculo: ⁊ vtrũ apa sit calidux vel fridux ⁊ vtrũ in principio vel i augmẽto: ⁊ vtruz dissoluat vel ꝯuertatur ad saniez vel induret. Similiter si fuerit in vesica vtrum fuerit versus collũ vel in cõcauitate eius in substantia vesice: ⁊ vtrum calidũ vel fridum: ⁊ similiter tẽporib⁹ ei⁹ ⁊ modis terminationum. De signis igit cõibus ⁊ generalib⁹ ad apostemata renum erant quedã signa posita supra in textu de fe. cõcomitãte erratica: ⁊ cuz qua ẽ horripilatio ⁊ tremor dorsi ⁊ grauitas ⁊ ⁊ dolor sub costis posterius ⁊c. que dicte sunt de fe. ꝑmixta. i. đ fe. cuius accidentia sunt ꝑmixta. ⁊ ita si fuerit in vesica accidentia cõmunia sunt ꝙ cũ fe. stat difficultas mingẽdi ⁊ disuria cuz dolore femoris cui sepe cõcomitatur dolor virge: ⁊ ꝓprie cum sit difficultas vrine. 2m ẽ retẽtio ei⁹: ⁊ tũc maxie fit cũ iacent ⁊ nõ ꝑñt eijcere aliqđ de ea nisi sunt stãtes vt dicebat. A. ⁊ qñꝗ̃ ẽ retẽtio sꝑmatis ⁊ stercoris ⁊ iflatio pectis q̃ sup. manifestat magis i macris i omnibus tamẽ renũ apostematibus ⁊ vesice quasi semꝑ ꝯiungit difficultas assellatiõis ꝓpter oppilationẽ coartatoriam saltez in ipis intestis ⁊ maxime i colon stante apate i renibus: ⁊ sepe ꝯiungit vomit⁹ cõitate ad stomachuz: ⁊ aliquotiẽs ꝑ asma per ꝯpressionẽ diafragmatis ⁊ frigus extremitatũ: vt fuit snĩa Hypo. 7a affo. affo. ꝑmo ꝓpter cãm expressaz ibi a Gal. i cõmẽto q: apata attrahũt sicut ventose: ⁊ iste eedẽ cõiungunt i apate vesice. Et dicebat Auic. ꝙ pulsus i apatib⁹ renũ non hz minorationẽ. i. nõ tantũ ꝑuificat pulsus ⁊ retrahit i iceptõe paroxismoꝝ eius. i. cũ icipiunt talia apata nõ tm̃ minoratur pulsus quãtã minoratõez hz i iceptione aliquaꝝ febriuz. i. quaruz materie faciẽtes fe. sũt i vasis magnis. ⁊ rõ est clara tũ q: renes habẽt substãtiã nõ sensitiuã đ fe: ideo apata i ipsis facta nõ causant notabilẽ dolorẽ ⁊ inde nõ fit multa retractatio caloris ad intra. ⁊ sic nõ sic opprimit ⁊ ꝑuificat pulsus. Et itẽ q: mãe in apostematibus remanẽt magis clause ⁊ sic min⁹ apte euaporare ad cor q̃z cũ sunt disperse intra venas: ideo tũc minus opprimunt virtutẽ. Dicebat ẽt Auic. ⁊ est cõmune i apatibus i renib⁹ ⁊ vesica ꝙ fit nocumẽtũ i oĩ diuretico. i. cũ sumũt diuretica magis ledunt. ⁊ hoc ẽ q: per diuretica ꝯuertunt mãe ad apata. Et hoc ẽ bñ notandũ i cura ⁊ hoc ẽ verũ maxie i principio qm̃ i declinatõe forte iuuabũt vt ifra dicet. Addit: ꝙ nocent ẽt ab acutis salsis ⁊ acetosis: pz q: talia oĩa mordicãt. Et. x°. continẽtis scribit: si volueris scire si apa sit i renib⁹ an nõ precipe ifirmo ꝙ iaceat supra vẽtrez suũ eleuãdo pect⁹ de terra paꝝ. qm̃ si ibi fuerit apa tunc sentiet põderositatez quasi eẽ suspensam ex dorso. Et dicebat Serap. ⁊ nõ fit ei. s. ifirmo facile dormire supra ventrẽ suũ: imo plurimũ quietis ẽ i resupinatõe supra dorsuz suũ. ⁊ ponit huius rõnẽ dicens: ꝙ istud ẽ q: mẽbroꝝ apatoꝝ quies ẽ vt sint accubitata quieta ⁊ nõ sint suspẽsa. Et idez voluit Auic. ꝙ quãdo resupinat ẽ dolor leuior q̃z sit qñ iacet supra ventrem q: suspẽdit renẽ sup. talis accubitus. Sed magis spãlius veniẽdo ad signa locoꝝ vtrũ sit i dextro vel in sinistro vel in vtroqz tũc scitur ꝙ ẽ in dextro: qm̃ iacere super lat⁹ ei⁹ ẽ facili⁹ q̃z iacere super oppositũ sibi ita ꝙ possunt iacere i dextro ⁊ nõ ꝯueniãtur i sinistro ⁊ ecõtra. ⁊ si nõ ꝑñt i altero lateꝝ iacere sed tm̃ supra dorsuz ita ꝙ si iaceãt supra dextrũ sentiũt suspẽsionẽ ex sinistro: ⁊ silr si in sinistro suspensionẽ ex dextro: tũc declarat ꝙ ẽ i vtroqz. ⁊ itẽ stante apate i dextro sepe ꝓtẽdit dolor vsqz ad partez epatis vt dicebat Auic. qm̃ ren dexter vicinat epati magis q̃z sinister. Et si ẽ i sinistro magis extẽdit dolor ad inferiora ad ꝑtẽ vesice. ⁊ si sũt signa oĩa simul dicebat Auic. tunc est apa in ambobus simul. Si autez apostema sit in substãtia renũ vel in cõcauitate vel in gibbositate vel in pãniculo dicebat Serap. Si apostema ẽ i substãtia renũ carnosa sentit in eo grauitas. i. dolor tantũ grauatiuus ⁊ non acutus quia substãtia carnea nõ hz sensuz de se nisi remissuz sicut ẽt supra dicebat de epate. Et idez dicit Aui. ꝙ dolor q magis quiet⁹ ẽ: est cũ fit apa i corpore renis. Addit Serap. ⁊ si apa est i pãniculo ꝯtinente eos aut i cõcauitate ipsa aut i vijs vrine que ꝓtendunt ex eis. s. ascẽdendo vel descẽdendo vt i venis emulgẽtib⁹ vel i porís vritidib⁹: tũc dolor est acut⁹ supple multo magis q̃z grauatiu⁹. naz tales partes sunt sensibiliores vt pz: q: magis neruose vel vicine ꝑtibus neruosis. Addit: ⁊ sequit istud supple cũ est apa i dictis locis ꝙ ifirm⁹ nõ põt stare rect⁹ neqz ambulare. Et si est ei mot⁹ volũtarius vel iuoluntari⁹ sicut ẽ sternutatio aut ali⁹ sibi similis sicut esset tussis: tũc clamat ifirmus ⁊ ꝯqueriť. Sz cũ ẽ apud pãniculuz ⁊ apud suspẽsoriũ dicebat Auic. sup. magis magnificat dolor ⁊ fit fortis ⁊ ꝓhibet erectõez ⁊ tussim sup. magis q̃z in alijs ꝑtib⁹: ⁊ ita similr ꝑñt distigui loca apatuz ex ꝑte vesice. Naz si fuerit i substãtia vesice in tunica itriseca vel extriseca dolor vehemẽtior ẽ q̃z si fuerit i collo magis carnoso: ⁊ nõ stat tãta difficultas in emissiõe vrine sicut cũ ẽ in collo vt pz ceteris parib⁹ in mã ⁊ ex ꝑte multitudĩs ⁊ ex ꝑte q̃litatis. Similr distiguit si fuerit i pectine exteri⁹: q: tũc accũtia sunt remissiora de fe. ⁊ dolore ⁊ reliqs: ⁊ sepe manifestat malus color tũc in cute exterius magis q̃z si fuerit in substãtia itrinseca vesice ⁊ cũ hoc magis iuuãt ꝑ vaporatões extrĩsecus factas ꝯueniẽter vt pz. Signa vero vtrũ fuerit apa calidũ vel fridux declarant ex accũtib⁹ maxime de fe. q: in apate calido fe. est multũ acuta siue fuerit i renib⁹ siue i vesica: lz aliqualr sint errãtes vt fuit dictũ circa lraz: ⁊ magis illa q̃ sunt in renib⁹ q̃z illa q̃ in vesica ꝓpter cãs ibidem expressas: tm̃ ẽ remissior fe. in apate renuz ẽt calido q̃z si mã calida peccaret itra vasa magna vt fuit ibidẽ dictũ. Propterea dixit Raf ꝙ nõ ẽ vehemẽtis caloris si tũ apa fuerit magnũ tũc fit fe. fortis. Uñ dicit Aui. ⁊ qñꝗ̃ fit fortis fe. huius egritudĩs ꝑꝑ magnitudinẽ apatis ⁊ ꝑducit ad ꝑmixtionẽ sensus ꝓpter cõitatez velamĩs. i. diafragmatis ⁊c. Est tm̃ iseparabilis vt dicebat Aui. hñs remissiões ⁊ ꝯmotões iordinatas. Est etiã in apate calido iflãmatio sensibilis circa dictas ꝑtes differẽter tm̃ in sanguineo ⁊ in colerico: q: magis vaporose i sanguineo q̃z i colerico ⁊ acutior i colerico. Propterea dicit Aui. ⁊ iflãmatio est fm mãm. i. fm nãm mãe: ⁊ cuz fit vomit⁹ in eo euacuat colera ꝑ vomituz ⁊ vrine sunt magis citrine i colerico: ⁊ in sanguineo magis rubee ⁊ grossiores vt sepe dictũ est. In frido aũt nõ est fe. ⁊ si ẽ: est minuta cum peruenit ad sanatõez flegmaticũ: sed in duro non est dolor de quo sit curãdum neqz fe. nisi in facto post apa calidũ: q: tũc posset esse aliqualis dolor ⁊ aliqualis fe. Et dixit Rasis decimo cõtinentis: in apate calido est pũctio ⁊ in frigido nõ est pũctio ita ꝙ cũ videris pũctionẽ iudica supra apostema calidũ.

Distinguunt aũt flegmaticũ ⁊ melãcolicuz que cõicãt grauitate ⁊ tẽsione et paucitate vrine ⁊ paucitate iflãmatõis. sz i flegmatico est mollities ⁊ in facie ⁊ in oculis ⁊ in dorso vbi in apate duro ẽ maior siccitas circa dorsuz ⁊ fit stupor circa anchas: ⁊ qñqz stupescũt crura ꝓpter oppilationẽ viaꝝ spũum a siccitate ad dicta mẽbra. Et ꝓpterea ẽt extenuãtur ⁊ arefiunt distinguũtur ẽt ex parte vrine q: vrine sũt magis subtiles i melãcolico q̃z i flegmatico ⁊ vtrobiqz ẽ paucitas eius ꝑꝑ debilitatẽ i attrahẽdo ⁊ oppilationẽ. ꝓpterea fit multũ tenuis in melãcolico qm̃ ꝓhibet ꝓpter oppilationẽ penetrare grossuz. ⁊ stant multa alia signa de quibus als dictũ ẽ ad distinguẽdũ talia apata de antecessiõe causarũ maxie ex parte cibi ⁊ potus calidi vel frigidi humidi vel sicci ⁊ naturali habitudine corpoꝝ sanguĩca colerica vel melãcolica ⁊c. Signa aũt induratõis sũt nãe ex his q̃ dicta sunt supra de remotõe fe. manẽte grauitate ⁊c. ⁊ hec đ signis materieꝝ. Signa vero tẽpoꝝ ⁊ terminatõis apatũ sunt nota ex sepe dictis. Nã cũ icipiut accidẽtia que dicta sũt đ dolore circa renes vel pectinez ⁊ extẽsione vel grauitate cũ fe. ⁊c. tũc declarat principiũ cũ vero sensibiliter augẽtur hora post horam ⁊ vrina aliqualr magis tingit tũc ẽ augmẽtũ: postea si dissoluũtur ⁊ minuũtur accidẽtia mala ꝑfuit status ⁊ ẽ i via dissolutõis. Signũ vero suppuratõis apatis renuz dicit Auic. qñ apa fit dubleti. i. saniat magnificat grauitas valde ⁊. i. sentitur grauitas ipsa grauatiua i ventre accidit iflãmatio ⁊ extẽsio i locis. i. in locis vicinis ilioꝝ: ⁊ hoc ẽ sup. ꝓpter fortẽ ebullitionez vnde fit fortis ebullitio ⁊ dilatatio materie ⁊ euaporatio multa ad membra vicina ⁊ accidẽtia fiunt fortiora sup. de dolore ⁊ fe. ⁊ alijs ⁊ sentit punctura vehemẽs. i. dolor pungitiu⁹ i ventre q est in loco apatis: quãdo aũt maturatum est alleuiat febris ⁊ ingrossat vrina stãte horripilatiõe ꝓpter euaporationẽ ad ꝑtes vicinas: ⁊ cũ rũpit tũc emittit sanies per vrinã: saltẽ vtplurimũ. ⁊ dicebat Aui. ⁊ qñ rumpit apa remouet fe. ⁊ rigor oĩno hoc est ꝓpter purgationẽ materie apatis: ⁊ ista nõ tm̃ appropriant apostematibus renũ sz etiã vesice. ⁊ addebat Aui. ⁊ fuit dictũ supra in ꝓnosticis ad bonuz: ⁊ si sanies ẽ alba tunc que educit leuis ⁊ nõ fetida ⁊ egredit cuz vrina: tũc adeo bonũ est ꝙ melius eẽ nõ põtet similiter qñ sanguis aut pus albuz ⁊ nõ sit fetiduz ẽt bonum est: ⁊ hec de signis dicta sufficiant.

Cura. Iã veniẽdo ad curã. Prio ordinãda ẽ dieta: deinde veniẽduz est ad medicinalia. Circa igit dietã primo in aere nõ põt dari vniformis regula in apatibus renũ ⁊ vesice ꝓpter ꝯtrarietatẽ lapsuũ: aliqnotiẽs in eis cum tamẽ simili lapsu labuntur eoꝝ ꝯplexiões debẽt alterari quasi equaliter. nã dicebat Rasis 10° ꝯtinẽtis: Circa malã ꝯplexionẽ i vesica ⁊ ali/

os morbos eius sicut curant̄ renes.s.quātuȝ ad alterationē cō/
uertēdo ad ꝯtrariū vel ꝓhibendo excessuȝ male ꝯplexiōis: vn̄ si
fuerit mala ꝯplexio calida vel apā calidū opȝ aerem ⁊ reliqua i/
clinari ad fridū notabile: si nocumentū fuerit ī renibꝰ nō tamē
sit adeo friduȝ ꝙ impingant̄ humores ī toto existētes ad cētrū.
In vesica tn̄ nō oȝ tm̄ īfridare ēt in cā calida sicut renibꝰ: qm̄ ē
membrū neruosuȝ: vt dictū ē supra ī capº difficultatis mingen
di: sȝ oȝ ēt in calido paꝝ ad friduȝ declinare vel ad tepidū ⁊ cō
tra: si apostema fuerit friduȝ oportet aereȝ ad caliduȝ declinare
circa renes magis tempatū ⁊ circa vesicā sit aer sensibiliter cali
dior: ⁊ si nō habeat nāliter artificiet̄. motꝰ notabilr nocet vtris/
ꝗ apatibus saltē ī principio fluēte mā: ⁊ maxime patiētes apo/
stemata calida opȝ vt stent ī cōtinua quiete si talia fuerint circa
renes vsqȝ dum apā est ī via ruptōis: qm̄ tunc motus erit neces
sarius vt videbit̄. ⁊ de hoc dicit Aui. ⁊ nō est vlceribꝰ ⁊ apatibꝰ
aliquid cōgruum sicut quies: si tamē fuerit apā ī vesica possunt
fieri fricatōes leues circa mēbra superiora ad diuertēdū dimis/
sis fricationibꝰ membroꝝ inferioꝝ ⁊ appositōibus ventosaꝝ cir
ca istas ptes: imo neqȝ ꝯuenit tūc sessio stante apostemate ī ve
sica: qm̄ ꝯprimit vesicaȝ quiescat igit̄ iacens ī vtroqȝ casu supra
dorsum vel ī altero latere ī cuius rene fuerit apā ⁊ non in latere
sano: sȝ nō stent extenso nimis corpore sȝ aliqualiter ꝯtracto ad
minuendū aliqualiter extensionē apostematis ⁊ doloreȝ ⁊ dor/
miat moderate: qm̄ nimia vigilia addit ad nocumētū: ⁊ semper
habeant vētris lenitionē si nō nāliter procuret̄ cuȝ clisterijs: de
quibus infra: ⁊ caueāt oīno a coitu ⁊ deuitent iram ⁊ tristitiaȝ ⁊
sperēt ⁊ letent̄ si possibile est. In cibis opȝ abstinere ab oībus
cibarijs difficilis digōnis mali chimi ⁊ acutis ꝓuocatiuis ⁊ sal
sis ⁊ dulcibꝰ multū saltē ī primis tēporibꝰ ⁊ a cibarijs grossis ⁊
viscosis: ⁊ opȝ vt abstineāt a carne ⁊ a vino. Nā dicebat. A.
⁊ nocet ei oē caliduȝ actu ꝙ est fortis caliditatis sup. in potētia.
Et dixit ꝙ etiam aqua calida nocet eis. Et ponēs regulā di/
xit opȝ vt frangant̄. s. malitie ꝯplexiōales materie apatis ⁊ ac/
cidētis ⁊ ꝯiuncte cum cibis qui sint de genere sorbitionū ꝯueni/
entibus renibꝰ ⁊ apatibus eorum ⁊ sint de sūma eoꝝ que mor/
dicationē nō habēt: qm̄ ipi. s. renes eis nutriunt̄ ⁊ sup. eēnt sor/
bitiōes facte ex farina or. vel simule. Nota tamē ista ꝯueniēter
nō exhiberi in primis duobꝰ diebꝰ: sȝ tunc dieta dȝ eē tenuissi/
ma vel sibi ꝓpinqua vt nihil dare vel aquaȝ or. excorticati cum
sirupo ro. vel alio simili in apate calido: sȝ post laudauit Haly.
spinachia ⁊ maluas in isto casu. Si tamē in principio ponat̄ ali/
quid ꝯfortans de oleribus vt est portulaca ⁊ plantago magis cō
ueniret ad ꝓhibitionē fluētis materie saltē vsqȝ ad quartaȝ: po/
stea ingrosset̄ dieta dādo cucurbitas ⁊ extremitates pulloꝝ cū
modico agreste vel vino citonioꝝ ⁊ panicū ⁊ milium cocta tunc
ꝯueniunt: postea in ꝓcessu addat̄ sicut dictuȝ est ī similibꝰ non
opȝ hic multū laborare. Sȝ hic ē regula ꝙ tenuior dbet̄ die/
ta in apatibus vesice ꝗȝ renuȝ stante paritate in mā per id qđ acci
dentia sunt fortiora in apatibꝰ vesice ꝗȝ renū. Sȝ de potu di
cit Aui. ꝙ opȝ vt ꝓhibeas potū aque ⁊ sup. cuiuslibȝ fluxibilis
quātuȝ possibile est. nā dixit addēdo ifra: Et penitꝰ aqua pluri/
ma vel sup. potꝰ eiꝰ nō cuāntur quin laborare faciant renes suo
īcessu ⁊ motu ⁊ hoc sup. est ad nocendū: qm̄ fm̄ ꝙ dictū est qes
multū ꝯgruit apatibus ⁊ vlceribus magis ꝗȝ res alia ⁊ lȝ aqua
in principio apatis maxime calidi videat̄ cōuenire: ꝓpterea ꝙ
īfrigidat ⁊ humectat apata calida minorādo malitiā ꝯplexionis
eoꝝ ⁊ aliqualiter repellendo mām sua friditate: tamen qr ꝯuer/
tens ad vias renuȝ secū ꝯducit mās nō tantū eas que sunt ī via
delationis ad renes: sȝ etiaȝ eas que sunt in parte diuersa ꝗ cō/
uertent̄ ad intestina nisi per potuȝ aque vel alterius potabilis đ
se ꝯuertētis ad renes dicte materie ꝯuertent̄ ad eos. ⁊ hanc sen
tentiaȝ totaȝ īsinuauit Aui. qui post verba paulo ante dicta de
ꝓhibitione potus aque quātuȝ possibile ē in hora principij. Ad/
dit: nam ⁊ si aqua est ꝯueniēs: ꝓpterea ꝙ īfrigidat ⁊ humectat
apata calida: ⁊ sic sup. ꝓpter cām dictaȝ iuuat: veꝝ tamē cum
ē aliter ꝙ impellit ꝓuocationeȝ ⁊ coartat versus eos sup. renes
ea que sunt effusa ad latus ptis huiꝰ apatis ad ꝯtrariuȝ vie suo
motu. i. ꝙ per aquaȝ vel potuȝ eiꝰ: per hoc ꝙ mouet̄ regulari/
ter ad vias vrine ⁊ renū impellit ⁊ coartat versus eos renes ma
terias que sunt effuse. i. que effunderent̄ ad latꝰ ꝯtrariū vie par
tis huius apatis ꝙ est latus. s. intestinoꝝ. naȝ ꝑ multuȝ potum
multe materie cōuertunt̄ ad renes cum potu que ꝯuerterētur
ad intestina nisi potus eas cōuerteret ad renes: ⁊ hoc est magis
ledens apata ī renibus existentia: qm̄ auget̄ per ꝯuersionē harū
materieꝝ ad ea apata per potuȝ. Iō dixit addēdo tunc nocumē
tū eius ē supra ipsius iuuamētū cā q̄litatis. i. cā friditatis ipsiꝰ
aq̄ ꝑ quā aq̄ videt̄ iuuare. ⁊ declarās dixit: Et cū hoc associant̄
cū ea ipsa sup. aq̄ hūores ad renes quoꝝ descensus ad eos faci/
lis fit ꝑ ꝯueniētiā aque. i. ꝯueniētiā aq̄ ad ꝯducendū eos humo/
res ad renes. ex quo textu collige ꝙ si in pricipio ipsoꝝ apatuȝ
calidorū in renibꝰ prohibet̄ potus aque frigide que de se ē apta
iuuare infrigidādo ⁊ humectādo vt dictum est: ⁊ non est pro/
pter suaȝ frigiditatem ita parata trāsire ad renes sicut aqua ca
lida vel fm̄ actum vel fm̄ virtutē: ⁊ aqua calida talis formaliter
vel ī potētia nō est apta iuuare ꝓpter apata cal'a sicut facit frigi
da ꝯrietate sue qualitatis sequit̄ ꝙ oī cura ⁊ diligētia cauēdū ē
a potu reꝝ calefaciētiū vt maxie a potu vini ⁊ maxie subtilis cō
uersiui ad renes. ⁊ hoc non tm̄ ī apatibus calidis: imo ēt ⁊ in fri
gidis: qm̄ sicut aqua frida per suā qualitatē minus iuuat apata
calida ꝗȝ noceat per ꝯuersionē materieꝝ ad ea multo magis po/
tus calidi minus iuuabūt ēt ī apate frido per qualitatē ꝯtrariā
ꝗ magis nocebūt ꝯuertēdo mās ad ipsa apata vt pȝ recte intel/
ligēti. Et si a talibꝰ cauēdū ē multo magis cauēdū est in prici
pio hoꝝ apatum a cibis ⁊ potibꝰ ꝓuocatiuis ꝓpter cām dictā
qm̄ augmētant̄ apata ēt qr multiplicādo vrinā nō cuant̄ qu la/
borare faciant renes lesos suo icessu ⁊ motu vt dicebat Auic. ⁊
hoc est maxime nociuum in mēbris apostematis vel vlceratis
vt dictuȝ est quādo igit̄ ē necessarius potus oportet in tali casu
vt parce sumatur ⁊ de aqua frigida. Et hoc insinuauit etiā. A.
in textu cum dixit ꝙ si necessaria fuerit tunc oportet vt in potu
detur aqua dulcis clara frigida que sugendo per cotuȝ vel ali/
ud sumat̄ ad insinuādum ꝙ sumatur de ea quanto minus fie/
ri pōt. Ponit vnā cautelā in sumptōe aque fride vel alteriꝰ po
tus fridi dicēs: Et oȝ ne ita sit frida vt ꝓhibeat maturatōeȝ. i.
resolutōeȝ. In apatibꝰ aūt fridis loco aque fride vel sirupoꝝ fri
gidoꝝ ad stipticū declinātiū que ꝯueniunt ī calidis apatibꝰ va/
leret aq̄ mellis vel aqua decoctiōis masticis ⁊c̄. de quibꝰ sumat̄
pce etiā. Et ista snīa qm̄ est in casu singularis est vt plurimū no/
tāda ⁊ ꝯtra quā sepe ꝯmittit̄ error ⁊ lasciuitate ifirmoꝝ ⁊ modi
ca aduertētia medicoꝝ volo eā ꝯfirmare. ⁊ snīa etiā Serap. q ī
caplo ꝓprio dixit loquēs de quātitate potꝰ: quātitatē vero eiꝰ
qđ bibit̄ opȝ te ponere ꝑ mēsurā q̄litatis humoris mali ꝑmixti
cū sanguine: ꝙ est qr nā īfirmitatis sup. talis ī mēbris vrine fa/
cit necessariā ꝓhibitōeȝ ab eo qđ bibit̄ ex toto donec remaneāt
mēbra apata tranqlla quietata qn̄ nō trāsit. i. vsqȝ ad tp̄s qn̄ nō
trāsit super ea aliqd oīno. i. vsqȝ quo trāsierit pricipiū ⁊ augmē
tuȝ apatis. Et ponit vtilitatē huius ꝓhibitōis potus dicēs: cū
nō sit aliquid magis iuuatiuū eis. s. mēbris lesis neqȝ rectiꝰ ꝗȝ
hoc: ⁊ hoc ē ꝑꝑ nocumēta ꝗ declarauit Aui. Hoc ergo totū qđ
dictū est ⁊ declaratū de subtractōe potus nō tm̄ ꝓuocatiui sȝ
ēt aque: intelligat̄ vt paulo ante dictū ē de mente Serap. obser
uari debere in pricipio ⁊ in augmēto apatis: qr in ꝓcessu in tp̄e
resolutōis vel in tp̄e quo dȝ rumpi apā qđ est sanatū: tūc opor
tebit exhibere potꝰ ꝓuocatiuos vt loco suo videbit̄ circa medi/
cinalia. ⁊ hec de dieta sufficiāt.

Medicinalia. Ueniēdo ad medicinalia dicaȝ cū Aui. ī
pricipio cure: initiū curatōis apatuȝ ca/
lidoꝝ est abscisio cāe ꝑ flōmiaȝ ex basilica si sanguis ē vincens.
Et paulo post addit: ⁊ ꝑ solutōeȝ ventris si sunt illic cū sanguie
humores acuti ēt ⁊ sup. diuertēdo ꝑ clisteria ⁊ per alios modos
diuersionū alīs dictos. Deinde sup. ītendere opȝ ad apā fm̄ tp̄a
eius: qđ dictū primū de flōmia nō tātuȝ est veꝝ in pricipio cu/
re apatuȝ calidoꝝ: imo ēt ī pricipio fridoꝝ si sanguis fuerit vin
cens in toto ⁊ maxie si etas ⁊ virtꝰ ⁊ tp̄s ⁊ ꝗ sunt ei similia ꝯsen
tiūt sup. illud vt dicebat Serap. in pricipio cure apatuȝ ꝗ fiunt
in renibꝰ ⁊ vesica ita ꝙ hoc dictū ēt trahit̄ ad apata vesice qua/
lecūqȝ sit vbi fuerit ī corpore sanguis dominās: tūc in pricipio
ad diuertēduȝ ꝯuenit flōmia. Sȝ si nō eēt sanguis dominās sȝ
corpꝰ eēt colericū vel alteriꝰ dispōnis: dico tn̄ ꝙ ī pricipio apa/
tis calidi ad diuersionē ꝯuenit flōmia ꝯstante virtute ⁊ alijs ⁊c̄.
nō sic ī apate frido. sed vtrū fienda sit flōmia de basilica eiusdē
ptis vt dicit. R. sup textu nr̄o superiꝰ vel ptis opposite: qm̄ in
diuersionibꝰ laudauit flōmiaȝ basilice absolute. vel vtrū dȝ fie
ri de vena cōi vel cephalica eiusdeȝ partis vt aliq voluerūt opȝ
de hoc te regulari fm̄ cañ. alias datos in qōne speciali facta su/
pra in caplo de frenesi: ad illuȝ locū recurre: ⁊ etiaȝ in caplo de
pleuresi ⁊ apatibus epatis: naȝ aliquotiēs conuenit flōmia ex la
tere diuerso in corpore multū pleno ⁊ qn̄ sit dubitatio de fluxu
ra multa mā. ⁊ aliquādo de cephalica vel mediana qn̄ non esset
timor de tāto fluxu materie. Et qn̄ ēt eēt minor timor sufficeret
flōmia de basilica eiusdē lateris cū per eam diuertat̄ quasi per
duas semidiatros. Sed si eēt ī vtroqȝ latere ꝯueniret flōmia đ
basilica dextri lateris. ⁊ vbi eēt apā ī vesica ēt diuersio ꝯueniēs
fiet per eādē venā ⁊ quātitas illiꝰ regulet̄ fm̄ virtutis tenorem
⁊ multitudinē ⁊ paucitatē sanguinis ī toto ⁊ diuersaȝ mixtionem
humoꝝ calidoꝝ vel frigidoꝝ mixtoꝝ cū sanguine. Hoc tn̄ qđ
dictū ē de flōmia itelligit̄ cum ē intētio diuersionis pricipalr ⁊
aliqualis euōnis. sed cū ē intētio principalis ad cuāndū vt ī apo
stemate sanguīco fluxa mā: tunc addebat. A. qn̄qȝ ē tibi necessa
riuȝ vt sequi facias flōmiā basilice flōmiā ex curuatura popli/
tis. i. genu si apparet. s. sub genu. Addit: ⁊ si nō apparet vena il
la tūc fiat ex saphena. Nā iste vene ꝓpter directionē ad mem/
bra vrine vt renes vel vesicā īmediatius euacuat de mā peccā/
te ī dictis mēbris ꝗȝ diuertāt: iō valet talis flōmia ī ꝓcessu flu/
xa mā vbi ī principio cū ē intētio ad diuertēdū magis valet flo/
bothomia basilice. Et hec fuit snīa. d. Gal. ī libro suo de flobo/
thomia distinctōe 3ª caplo 5º ī principio cū dixit ī sūma: tamen
debemus eligere īcipiētes quidē flegmones antispatice ꝯuenit
euāre. i. per ptē oppositā. diuturnas vero ex ipsis si fuerit possi
bile patiētibus sup. pticulis debemus euāre. si vero nō ex ꝓpri/
mis eis. Addit: nā īcipiētibꝰ quidem ꝓhibere opȝ ꝙ supfluit. i.
ꝙ fluit supfluēs ī antiquatis vero solum ipsuȝ euāre. s. opȝ ꝙ
īcuruatū ē. i. fluxū ī patiēti pticula euābit̄. hoc aūt optime per
copulatas venas eis que ī ipsa. i. per venas hn̄tes īmediationeȝ
ad mēbra ipsa apata vt in cāu nostro ē vena geniculi ⁊ vena sa/
phena. Et hoc bn̄ nota: ꝯpleta aūt flōmia diuersiua singularis
diuersio fiet per vomitū factū cū re leui ⁊ leuissime iductū. naȝ
per eū ꝯueniēter diuertunt̄ māe a locis lesis vt fuit dictū supra
ī caplo de lapide renū de iuuamētis illius. Nā simul euacuat ⁊
diuertit semꝑ tn̄ dȝ ꝑponi solo vētris lenitiua cū clisteri leniti/
uo facto appositis tn̄ quibusdā stipticis in pricipio. Nā clisteria
lenitiua multo magis valent in casu ꝗȝ potiones lenitiue desuꝑ
date qm̄ nō cōuertūt mās ad apata sicut forte facerēt potiones
date desuper. Et hanc snīam īsinuauit ēt Auic. cū dicit: ⁊ pria
sup.

sup. de intētionibꝰ quibus fit curatio ĩ rectificatõe apatis renũ
⁊ sup. vesice ⁊ solutõe humoris materiali sũt clisteria ⁊ potões.
Clisteria eim magis sũt ꝯueniētia ad ipsa sup. apata cuȝ fixione
virtutis sue. i. nõ debilitātia virtutē vel nõ debilitata ĩ virtute
quā sup. data desuper ⁊ cũ hoc ipsa nõ faciũt descēdere aliquid
desuper sicut descēdere faciũt ea que bibunt. sit tñ istud clistere
lenitiuũ vt dixit infra facile sine aliquo acuto ⁊ sine sale ⁊ pauce
quātitatis nõ coartās neqȝ horribile. i. odiosuȝ infirmo ꝓpter
nimiā quātitatē vñ cõprimātur renes vel vesica ⁊ facit lesionez
⁊ noceat vt ēt dixi supra ĩ cura lapidis. In clisteri ergo tali ꝓ le-
nitiuo ⁊ eductiuo ⁊ abstersiuo cũ ꝓprietate ⁊ ad renes ⁊ ad vesi-
cam ĩtret cassia nouiter extracta de cānis. qđ dico signāter qm̃
cassiafi. que cõiter reperit ĩ apothecis in isto cãu nõ mõ ē iuua-
tiua ĩmo nocitiua: qm̃ in ista cassia intrant quedā diuretica que
sunt in casu nostro ĩ principio maxime ad nocēdũ ⁊ hoc obliuio-
ni nõ tradat: q: opȝ cũ lenitiõe sint aliqualiter cõfortātia vt di-
ctum est itentõe sumpta a principio apatis ad aliqualiter reper-
cutiendũ mām̃ fluentē. nā de cassia dicit Auic. in isto casu: Et
cassiafi. quideȝ ē res ꝯgrua ĩ curatõibus renũ ⁊ sup. vesice. naȝ
cum ipa ponit in clisteribus ⁊ eis que bibunt eñat sine labore ⁊
associat sup. secuȝ supfluitates cões grossas: ⁊ nõ tm̃ hoc valet ĩ
principio calidoꝝ: ĩmo ēt ⁊ frĩdoꝝ: sȝ oportebit cũ ea ĩ decoctõe
ĩ frĩdo apponi aliqua calefactiua vt camomille ⁊ abs. paꝝ. in cā
ergo calida clistere ꝯueniēs fiat vt infra. ℞. ros. balaustiarũ añ.
M. s. folioꝝ maluaꝝ matrum viol. ⁊ bletis añ. M. j. portulace
plantaginis or. mũdi añ. tertiaȝ ꝑtē. M. bulliant simul in aqua
pluuiali si habeat vel cisterne: ⁊ in frĩdo vt dictũ ē si placet ad-
datur paꝝ camomille ⁊ abs. deinde de dicta decoctõe sumant
℥. viij. quibꝰ addat cassiefistul. s. nouiter extracte. ℥. j. olei ros.
olei viol. añ. ℥. j. s. zuccari al. ℥. s. sine sale fiat clistere qđ etiam
valebit nõ tm̃ in apate calido renum sȝ ēt vesice. Et in apate fri
gido cũ cassiafistula ponat de puluere zuccari vel de melle vio.
cum oleo amigdalaꝝ dulciũ ⁊ camomille: ⁊ ita ꝯtinuētur hec cli
steria duobꝰ diebꝰ vel tribus: semꝑ tamē sumendo de sirupis i-
fra dicendis ĩ intētõe digõnis ⁊ equatõis materie. ⁊ ĩ tertia die
vel secũda post flõmiaȝ facta lenitõe cũ clisterijs duobꝰ ⁊ mino
rata mā ꝑ dietā in toto ⁊ diuersa ad ꝑtem oppositaȝ vie renum
põt dari lenitiuũ desuper ēt factuȝ cũ cassia ⁊ aqua lactis aceto
si vel cum aqua fumiterre maxime cuȝ ꝯiungit mā calida acuta
ex colera. Et de hoc dicebat Aui. Et id qđ melius soluit supple
datũ desuꝑ ē aqua casei ⁊ cassiafistula. ⁊ ponit iuuamēta ĩ aqua
casei dixit: ⁊ in aqua quidē casei est declinatio materiei ad inte-
stina ⁊ ablutio ⁊ abstersio ⁊ ĩfrigidatio ⁊ maturatio ⁊ rectificatio
in vlceribꝰ sup. remouēdo virulētiaȝ ab eis: ⁊ q: ab apatibus ca
lidis ⁊ maxime ĩ locis calidis semꝑ aliquid resudat virulentum
vt fuit allegatũ i4ª tertij: ꝓinde aqua casei ēt in casu cõuenit ex
hac virtute rectificatõis. ⁊ de iuuamētis cassiefi. ēt ĩ hoc dixit:
Et in cassiafi. ēt est solutio ⁊ maturatio cuȝ facilitate. Et addit:
⁊ aqua zuccari ⁊ mellis plurime comestiõis ē eius ordinis. Ad-
dit ēt: ⁊ si est possibile vt humor tēperet. i. equet deinde solutõe
educet post est melius: iste est canon gnãlis qꝫ prius digerenda
ē mā si est possibile antequaȝ educat maxime in mā appropriata
qꝫ intelligit dũ morbus dat inducias vt vbi in toto mā essȝ mo
dica: ēt nõ timeremus de multo fluxu ⁊ nõ esset calida ⁊ essȝ in-
digentia materie aliqualiter acutioris vt si mā essȝ grossior ⁊ eēt
ĩdigentia exhibitõis ⁊ reubarbari ⁊c̃. Sȝ ĩ mā tali subtili ĩ qua ē
timor de nimio fluxu laudabilꝰ ē ēt āte digõeȝ vt fiat eñatio di
uersiua per secessum ex medicina taliter leui quomõcũqȝ sit seu
materia calida seu frigida in apostematibꝰ renum vel vesice nũ-
quaȝ debemus dare ĩ principio vel augmento solutiuuȝ desuꝑ
acutũ: q: ꝑ ꝯmotõeȝ māe ex solutiuo agitāte fortiter multe par-
tes dictaꝝ materieꝝ ꝯmote ꝯuertunt ad loca apata dolētia ⁊ ꝓ
pter nām dirigēteȝ ad dolorē ⁊ ꝓpter passibilitatē illoꝝ mem-
broꝝ lesoꝝ: ēt q: ꝑ ꝯuersionē multaꝝ materieꝝ ad ĩtestina vici-
na renibꝰ vel vesice vñ fit coartatio in mēbris apatis: etiā fit le-
sio ex qualitate materieꝝ ductaꝝ ad dictas ꝑtes vicinas. Et
de hoc ēt ponit Aui. spãleȝ cañ. ĩ ꝓprio capitulo cũ dixit: Et oȝ
ne solutio sit laboriosa fortis ⁊ magnificet nocumētũ. i. ꝑꝑ cam
magnificet nocumētũ ꝓpter humorē plurimũ effusuȝ ad ĩtesti-
na vicina renibꝰ: ⁊ sup. ēt ꝓpter ꝯuersionē aliquaꝝ materieruȝ
ad mēbra apata ꝑ moduȝ dictũ. Idē dixit ĩfra vltra mediũ ca-
pituli ⁊ nõ ē via ad admĩstrāduȝ solutiuũ qm̃ doloreȝ facit. ⁊ no
cet ꝑ id qđ descēdere facit desuꝑ: ⁊ ita sȝ tp̃s p̃ricipij ⁊ augmē-
ti ⁊ ēt status oȝ nõ tm̃ variare medicias ꝑ ĩferius exhibitas sed
ēt per superiꝰ ⁊ etiā ꝑ exterius locales cuȝ repcussiuis a princi-
pio: ⁊ postea veniente augmēto miscere aliqđ de resolutiuis. Et
ꝓcedēdo versus statũ vel ĩ statu cũ est in via resolutõis domi-
nent resolutiua q̃ sint aliqualr̃ ꝓuocatiua cũ aliquibꝰ mollifica
tiuis: ⁊ cum ꝯuertit ad sanieȝ mollificatiua ⁊ lenitiua sunt ma-
gis ꝯueniētia. Tādeȝ cũ est intētio ruptõis ꝓuocatiua fortia
sunt necessaria: ⁊ ita regulet sȝ cañ. datũ 4ª primi caplo de apo
stematibꝰ: queȝ cõem cañ. ēt Aui. in duobꝰ verbis ꝯclusit in ꝓ-
prio caplo de cura apatuȝ renũ cum dicit: Et oȝ vt admĩstrent
in primis. i. ĩ p̃ricipio apatuȝ ex eis que bibunt ⁊ ex epithimati-
bus ⁊ clisteribꝰ ⁊ alijs sup. modis applicatiuis id qđ ē iuuatiuũ
sup. de repcussiuis. Addit: deinde misceant ei. i. versus augmē
tuȝ ⁊ in augmēto de his q̃ sint abstersiua ⁊ mollificatiua ⁊ ma-
turatiua aliqđ. i. minus q̃ȝ sint repcussiua versus augmētũ di-
cit tñ hoc fiat sm̃ magnitudinē apatis ⁊ eius paruitateȝ. Addit:
deinde admĩstrent abstersiua et mollificatiua ⁊ sup. resolutiua
sup. dñentur cuȝ ē ĩtentio ad resolutõeȝ. Sȝ addit: opȝ vt admi
nistrent de mollificatiuis ⁊ abstersiuis ea sup. in quibꝰ nõ ē mor

dicatio. s. qñ apa nõ est magnũ ⁊ speramꝰ facilē resolutõeȝ neqȝ
ĩ corpore ē plenitudo. nā tũc aliquotiēs sufficit aqua mellis vel
zuccari ad resolutõeȝ. Vñ addit ĩfra per. xx. lineas: Et cuȝ scis
qꝫ corpꝰ est mũduȝ ⁊ apa ē paruũ ⁊ sup. est ĩtētio resolutõis: tũc
fortasse vt dicit sufficit tibi dare in potu aquā mellis aut aquaȝ
zuccari plurime ꝯmixtionis. Addit: nā abstersio ambaꝝ ⁊ carũ
ĩcisio ⁊ subtiliatio. i. resolutio fortasse resoluet ipm̃ sine mordica
tõe. Sȝ qñ eēt apa magnũ ⁊ expectaremꝰ resolutõeȝ lȝ difficilē
tũc oporteret exhibē aliq̃s medicias mordicatiuas de ꝓuocati-
uis ⁊ resolutiuis enumeratis ĩ caº colice ⁊ ĩ caº de lapide. Pro-
pterea addit ad textũ pᵐ: si vero sũt necessaria fortiora mordica
tõeȝ hñtia ꝑꝑ magnitudinē apatis: tũc rectiꝰ ē vt ĩ eis vicat qꝫ
mordicatõeȝ ñ hȝ: lȝ sup. aliq̃ mordicatiua aliq̃lr̃ sint necessaria:
sȝ vincat qꝫ mordicationē nõ hȝ ⁊ vbi mā ñ eēt ĩ via saniatõis ⁊
nõ ē adhuc maturata cõplete sanies. Hoc idē deberet obserua-
ri vt cũ abstersiuis ⁊ mollificatiuis vincat qđ mordicatõem nõ
hȝ ne ꝓpter acuitatē medicaminũ rũpat apostema ante cõple-
taȝ maturationē vbi aũt sit complete maturatũ qđ cognoscit ĩ
vrina grossa ⁊c̃. ⁊ remissiõe aliquoꝝ accidētiũ tũc vere ꝓuocati
ua ⁊ acuta ꝯueniũt ad rũpendũ apa: sed añ istud tp̃s nũquā cõ-
ueniũt pure ꝓuocatiua. Et hoc idē expressit Auic. ĩ eodē caplo
cũ dixit: cũqȝ apa integre maturat. i. ē maturatũ cuius cogni-
tio ē ĩ vrina tũc ĩ potu dent diuretica sicut semina. s. acuta vt fe
niculi dauci ⁊ similiũ ⁊ semē agni casti qđ ē forte ⁊ acorus: đ q-
bus duobꝰ dicit Serap. qꝫ ista duo adiuuāt ad ruptionē ⁊ eua
cuationē saniei cũ vrina ⁊ eis vtrisqȝ ē ꝓprietas ĩ hoc ꝓuocant
eim cũ virtute laboriosa vt dicit Auic. ⁊ pillule hoꝝ ĩ aqua or. ⁊
similibꝰ vt signāter dixit. A. in aqua ordei ⁊ similibꝰ. i. cuȝ ali-
quibꝰ infrigidātibus exhibeātur ne forte ꝓpter acuitatē medi-
caminũ acutoꝝ simul cũ ĩflāmatiõe locoꝝ saniatoꝝ nimis exic-
cetur ⁊ ĩduret sanies ⁊ ꝓhibeatur a cursu. Et de hoc posuit ca
nones Serap. ĩ cura exituraꝝ ĩ renibus cũ dicit: Et qñqȝ sequi
tur collectionē saniei inflāmatio vehemens que ē ĩ locis vacuis
⁊ abscindit ꝓpter istud. i. ꝓpter ĩflāmationeȝ aductus saniei ⁊
cursus eius qđ ē vt dixit q: caliditas ĩspissat saniē ⁊ mutat eaȝ
ĩ modũ lapidis quare ꝓhibet ēt currere eā: opȝ ergo tunc vt ad
ministres clistere qđ sedat ⁊ ĩfrĩdat inflāmationē sicut aqua or.
subtilis ⁊ lac ⁊ sessionē ĩ aqua calida. Et ita sup. debemus ēt ca
uere ĩ his que bibunt vt remittat inflāmatio medicinaꝝ nimis
acutaꝝ. Et istā sñiam ēt dixit Auic. cũ dixit: ⁊ multotiēs quidē
cā tarditatis maturatõis malitia ꝯplonis calide ĩflāmate quare
equet maturatio. ⁊ ita sm̃ istos canones potes regulare ꝓcessũ
ĩ cura hoꝝ apostematũ sm̃ tp̃a eoꝝ ⁊ terminatões eoꝝ ⁊ ĩ reni-
bus ⁊ ĩ vesica. Sicut ergo dictũ ē de clisteri in principio ꝯueniē
ti lenitiuo dñantibus tñ repcussiuis ita ĩtelligat de sirupis ĩ pri-
cipio ꝯueniētibus: de quibus sũt sirupus rosatus sirupus đ gra
natis ⁊ de succo acetose ĩ cā calida cũ aquis plātaginis portula
ce ⁊ acetose: ⁊ in cā frigida cuȝ melle rosato cũ aqua mēte ⁊ ab-
sinthij ⁊ silr̃ de epithimatibꝰ ⁊ ĩunctionibꝰ circa mēbra extrin-
secus vt ex succo plātaginis burse pastoris ⁊ lactuce si esset ma-
gna ĩflāmatio circa renes apponēdo si placet de sandalis de co
ralis đ rosis ⁊ de huiuscemõi. ⁊ ꝑ ĩunctõibꝰ approximādo oleũ
rosatũ oleũ citonioꝝ ⁊ similes. vel ĩfundātur petie ĩ aquis subli-
matiuis vel decoctõis ros. solatri cũ modico aceti. Et ĩ aposte-
mate frigido cũ oleo masticino ⁊ camomellino ⁊ oleo rosato silr̃
operādũ ē circa vesicā. sed remissiora debēt esse frigida vt sepe
dictum ē: ⁊ semꝑ cũ eis debēt admisceri alique medicine viuifi
ce aromatice cõfortatiue debilis ĩnate caliditatis vesice. sȝ qm̃
ista stiptica nõ sũt mitigatiua doloris ⁊ aliquotiēs stat intentio
ad mitiganduȝ dolorem: ĩmo quasi debet esse prima vt est di-
ctum in capitulo superiore: tũc quādo vertitur intentio ad istud
oportet minuere stiptica ⁊ apponere mollificatiua ⁊ lenitiua cuȝ
aliquibꝰ anodinis ⁊ in clisterijs ⁊ inunctõibꝰ ⁊ sessionibꝰ. Et de
hoc dicit Auic. opȝ vt tu assidue vtaris in dispõne doloris ⁊ se-
datõe suspēsorijs eiꝰ sedatiuis que diximꝰ multotiēs vt sup. sũt
althea camomilla. Unde ante dixerat: ⁊ ex illo est vt emplastret
cũ pāno laneo ĩfuso in oleis calefactiuis ⁊ illis ĩ quibꝰ est virtus
aneti ⁊ althee sup. cũ maluis ⁊ violis ⁊ portulaca. Et addit ĩfra:
⁊ fortasse necessariũ est cā doloris vt ponat ĩ eis aliqđ de papa-
uere: ⁊ cortices mādragore sũt ꝯueniētes ad id vt dixit. ⁊ ista ꝓ
prie debētur ĩ apate vesice ꝓpter vehemētiā doloris illius. ali-
quādo tñ cũ ē retētio fecis ꝯseruat dolor ⁊ ꝑꝑea clistere leniti-
uuȝ tũc ĩ casu mitigat dolorē. Et de hoc dicebat ēt Auic. ⁊ qñ-
qȝ clistere ē extrahēs fecē sup. mollificatiuuȝ sȝ ĩfrigidatiuũ se-
dans doloreȝ per hoc qđ facit descēdere id qđ ꝯprimebat pro-
pterea qꝫ lenit. Et qñ pur cũ istis nõ mitigaret dolor tunc leuis
flõmia ⁊ vētositates sunt ad hoc facientes. Et addit: ⁊ fortasse
necessariũ ē vt ĩ potu tribuas semĩa diuretica frĩda cuȝ paucis
calidoꝝ subtiliũ ⁊ aliquo narcoticoꝝ sicut anisuȝ cũ orobo ⁊ op
pio sup. cũ se. endiuie ⁊ citruli ⁊ huiusmõi ⁊ sicut filoniũ vt di-
xit: ipsuȝ eȝ dixit ē melius medicamē ĩ huiusmõi loco possumꝰ
facere cõpões multiplices de ꝯfectiõibꝰ appropriatis ĩ hoc tpe
de zuccaro rosato ⁊ diabuglosato ⁊ trocis. de cāphora ⁊ huius-
modi. ⁊ cessato dolore preterito principio ⁊ augmēto cũ ē inten
tio resolutõis per intrinseca cõplet hec intētio exhibēdo fenicu-
lũ ⁊ anisuȝ cũ aqua mellis ⁊ cũ cõfectionibus resolutiuis vt est
dianisuȝ ⁊ tyriaca antiqua si expedit sumēdo paꝝ eiꝰ. ⁊ per exte
rius valent empla facta ex camomilla mellíloto fenugreco se. li-
ni farina tritici cũ radice lilij si placet ⁊ folioꝝ cauliũ ponēdo de
pinguedine anatis ⁊ galline vel oleo camomellino vel de lilio: ⁊
de similibus fieri possunt fomētatões ⁊ ĩunctões ⁊ epithima. ⁊
cũ nõ sperat resolutio sȝ iā ē in via ad maturationē seruādo ca-

nonē dictū supra de applicatōe mollificatiuoꝝ ⁊ abstersiuoꝝ ⁊ aliquā mordicationē habentiū per interiꝰ valet sirupus de ligritia ⁊ aqua decoctōis passulaꝝ ficuuz ⁊ mellis ⁊ fortiora eiꝰ sunt si simul i decoctōe decoquat̃ absinth. ireos spica polliū ⁊ vltriate vrtica. ⁊ ad exteriꝰ applicāda recurre ad fomētationes ⁊ emplastra posita circa textuz supra ⁊ i multis alijs locis ⁊ de pleuresi ⁊ de apostemate stomaci ⁊ epatis: postea cū difficulter rumpit̃ ⁊ volumꝰ ꝓuocare ruptionē tunc valet singlr clistere. Et d hoc dicit Serap. qꝛ si nō disrūpit̃ exitura cū istis rebus: tūc oz vt administremꝰ clistere acutū vt factū ex floribꝰ aneti ⁊ ficubꝰ apponēdo paꝝ i decoctōe de fimo colūbino: postea cuz modico benedicte ⁊ oleo de lilio ꝯposito ⁊ modico salis gēme. Et dixit Rasis i diuisiōibꝰ i hac intētōe: Cūqz sedat̃ dolor totꝰ ⁊ remanet grauitas tūc p̃cipe egro vt saliat ⁊ vt descēdat a gradibꝰ cū velocitate ⁊ ꝯmoueat catiz suū ⁊ ꝑcute ipsū sup. circa illas ꝑtes sup. si nō incipit mingere saniē. Si vero saniē mīgit excusatus eris ab hoc ⁊ quid fiendū tunc erit appꝫente sanie dicet̃ in caplo sequēti de vlceribꝰ. i. in caplo de mictu sanguinis ⁊ saniei: qꝛ si apā idurarec̃ ꝓcedēduz est cū his q̄ sepe dicte sunt cū oleo nardino ⁊ de lilio ⁊ cū bdelio ⁊ armoniaco ⁊ adipibꝰ maxie ceruina ⁊ vrsi ⁊ leonis mūdificato apāte aliqualr: ⁊ ita ꝟtēdo circuitiōe aliqñ mollificādo ⁊ aliqñ resoluēdo vt ē regula i apātibꝰ duris. Et ista q̄ valent i apātibꝰ duris factis ex calidis: valēt ēt in apātibꝰ duris radicalibꝰ vt in apāte melācolico. Sz cura differt in hoc qꝛ in factis a cā calida semꝑ opz misceri aliqua frīda humectatiua cū alijs que nō sunt necessaria in apāte melācolico radicali ⁊ ea que ꝯueniūt tꝑe resolutōis apātis calidi: etiā ꝓ magna parte ꝯueniūt i augmēto ⁊ quasi i pricipio apātis flegmatici. sz in apāte flegmatico i his tꝑibus debēt aliqua magis stiptica apponi. ⁊ ista oia trahant̃ ad apāta vesice ⁊ sic sit finis capituli.

Capituluz 16m de ardore vrine.

Um eger duz mingit sentit ardorē ⁊ punctōem in virga a salsis acetosis ⁊ acutis abstinēdus ē: ⁊ nutriendus est ex tapheis lenibꝰ ⁊ zibrebezi ⁊ eoꝝ similibꝰ. Hec quoqz medicia dāda ē ei. ℞. se. melonis excorticati. ʒ. xxx. citrulli cucurbite portulace papaueris albi seminū añ. ʒ. iij. seminis iusquiami albi. ʒ. ij. zuccari albissimi ad pōdus omniū pulueris hoꝝ quotidie. ʒ. iij. in mane: alie. iij. circa noctez cū. ℥. j. sirupi viol. aut iulep sumant̃. Hec ergo egritudo nō est paruipēdenda: qꝛ cū fit mansiua ⁊ perseuerās proueniūt ex ea in vesica ⁊ in instrumentis vrinalibus vlcera.

Cum eger duz mingit sentit.

Istud est capm de ardore vrine qui fit in mictu vt dicit rubrica qꝛ recta ꝯtinuatiōe sequit̃ imediate ad capm de apātibus renuz ⁊ vesice. nā cuz ad apāta renū ⁊ vesice maxie calida que plerūqz fiunt vt dictū ē supra sepe sequat̃ resudatio māe virulēte acute mordicatiu: que mixta cuz vrina reddit vrinā acutā mordicatiuā suo icessu: qꝛ ēt ad apāta sepe sequtur vlcus: ⁊ sic solutio ꝯtinui icedente vrina ꝑ nām acuta cū vlcera sunt facta mūda iprimit dicta mā vrinalis q̄ per nām ē acuta i dicta mēbra sensitiua ⁊ maxie i vlcere vesice vel colli cius: ⁊ ꝓinde ardor ⁊ ꝑceptio acuitatis i exitu vrine ī mictu ⁊ pz recta ꝯtinuatio huius capituli cū superiore. Presens igit̃ capm ī quo determinat̃ de ardore vrine ⁊ de punctōe vrine que fit ī mictu. Prima diuisiōe diuidit̃ in tres ꝑtes. Nā primo manifestat ipsam dispōnem que dicit̃ ardor vrine. 2o ponit curam istius per dietam ⁊ per medicinas. 3o ponit vnuz notandū habēdū menti ad reddendū medicū diligentē in cura eius in pricipio vt non perseueret. 2a ibi apud principiuz: A salsis ⁊ ab acetosis ⁊c̃. 3a ibi: Hec quoqz egritudo non est paruipendenda ⁊c̃. De prima parte dicit: Cum eger dū mingit sentit ardorē ⁊ punctionē in virga: tunc sup. talis eger debet poni ī rubrica de patiēte ardorem vrine: signāter dixit cum mingit sentit punctionē ī virga. nā ⁊ si vrina i se acuta abstersiua ⁊ pungitiua eēt ꝑmanens ī vesica nō trāsiens per virgā vel per collū vesice: forte nō causaretur dolor neqz punctio in virga: ⁊ sic nō per id qđ est acuta in se nisi vrine dicit̃ quis pati ardorez vrine: sz per hoc qꝛ ipa cuz transit per virgaz cū mingit̃ imprimit acuitatē ⁊ mordicationē ī virga: ⁊ maxime in extremo eiꝰ versus glandulā: ⁊ in glādula ꝓpter maximā sensibilitatē illiꝰ. Iccirco fm hanc deberet dici taliter lesus patiens ardorē vrine: non eēz tñ incōueniēs qꝛ ēt ñ in actu mingēdi sz ex mora tantuz vrine actu in vesica cōmunicaretur nocumentum de punctione ⁊ ardore etiam ad virgaz ⁊ caput eius ꝓpter maximā colligātiaz ⁊ imediatā quasi ad vesicam ⁊ ad collū ciꝰ: ⁊ hoc esset maxime qñ i vesica eēt notabile nocumentū vel i collo eiꝰ de excoriatōe vel vlcere vel scabie. sz nō est necesse stāte vrina taliter acuta ī vesica dolorē cōicari: ita vt dicat̃ patiens ardorē vrine vt dictū est nisi dum mingit̃ vt clarius videbit̃ ifra de causis ardoris ⁊ punctōis: ⁊ hoc est qꝛ intēdit. De secūda ꝑte ponēs curā duo facit. Primo ordinando dietā declarat a quibꝰ est abstinēdū ⁊ quibꝰ vti ꝯueniat. 2o ponit medicinalia ad casuz ꝯferētia. 2a ibi: Hoc quoqz medicamē ei dandū est. Dicit primo sup. taliter patiēs a salsis ⁊ acetosis ⁊ acutis per acuta itelligēdo oia que in certa quātitate exhibita ardore imprimūt punctionē: ab oibus talibꝰ abstinēdū ē patet cā. Nam ex talibꝰ fit gnātio humoꝝ acutoꝝ vel aquositatis acute vnde vrina fit mordificatiua: ⁊ iō ab eis est abstinenduz ⁊ nō tm̄ ab his sz ab amaris ⁊ vehemēter dulcibꝰ vt suo loco specialius dicet̃. Dicit ꝯsequēter ⁊ nutriēdus ex taphcis lenibꝰ. i. ex cibis humectatiuis ⁊ lenitiuis vel ex lenibꝰ. i. ex hūcctatiuis simplicibus vt eēt aqua casei vel decoctio portulace vel maluaruz. Addit: ⁊ zibrebezi. i. ex taphcis ꝯpositis ⁊ coꝝ similibꝰ. s. insipidis ⁊ lenitiuis ꝯpositis vt eēt decoctio or. ⁊ se. maluaꝝ ⁊ altee ⁊ ligritie paꝝ ⁊ ex alijs cibis magis nutritiuis vbi esset necessitas ꝓpter virtutē vt sunt pultes ordei ⁊ amilij et carnes capretorū ⁊ agnoꝝ ⁊ alioꝝ mō sint cibaria insipida nō inflāmabilia. De secūda ꝑte ordinat vnū medicamen dandū qđ est in casu cōueniens ad remittendū dolorē ⁊ nimiaz sensationē membroꝝ: ad minuendū ēt acuitatē materie reddēdo vrinaz minus calidaz ⁊ minus siccā per ipressionē qualitatis frīdoris ⁊ humidioris ī ipsa vrina cū aliquibꝰ ēt cōuertentibꝰ dictas medicinas repressiuas ad vias vrine: ⁊ ita ꝯpletur quasi oīs intētio que habet̃ vel sit habēda in ardore vrine ī principio nō cōicata alia lesione mēbris vrinalibꝰ vt de solutōe de apostemate vel vlcere vel longa debilitate: ⁊ vbi nō sit timor de ꝯuersione materieꝝ ad membra vrine. Iste autē intētiones ꝯplentur per simplicia in hoc puluere itrantia cuiꝰ ꝯpositio ē. ℞. se. melonis excorticati. ʒ. xxx. se. citruli aliqui sumunt ꝓ citrulo anguriā: ⁊ aliqui ꝓprius vt credo accipiūt quos appellamus cucumeres se. cucurbite: ista omnia sunt ifrigidantia ⁊ humectātia vt pz se. portulace se. papaueris oiuz añ. ʒ. iij. ista ꝯfortant ⁊ aliqualiter minuūt sensū se. iusquiami. ʒ. ij. qđ est notabile stupefactiuū zuccari albissimi ad pōdus omniū signāter albissimi qꝛ minus calidum: imo nō calidū vbi zuccaꝝ vnius cocte vel duaꝝ ad calidum declinat. Et dans moduz vsus eius dicit de puluere hoꝝ quotidie in potu. ʒ. iij. i mane: ⁊ alie. ʒ. iij. circa noctez. i. eūdo dormitū. ℥. j. sirupi vio. vel sirupi de portulaca qui ē i hoc singulis aut iulep sumat̃. Et nota qꝛ lz dixerit de hoc puluere nō intellexit qꝛ ista scia exiccentur ⁊ puluerizent̃ ⁊ minueret̃ intētio nostra humectatōis. sed intellexit vt minutatiz sumātur mixta ad modū trachee super coclcari: pz vtilitas ex dictis. De 3a parte dixit reddēdo medicuz cautū i cito occurrēdo. Hec quoqz egritudo nō ē paruipendēda ⁊ ponit rōnē: qꝛ cū sit māsiua ⁊ perseuerās perueniūt ex ea in vesica cū instrumētis vrinalibꝰ vlcera. ꝑ istrumēta vrinalia intellexit poros vritides ⁊ forte renes cū collo vesice ⁊ virga patet clare. Nā talis vrina acuta existēs ē apta iducere excoriationē ī dicta mēbra que excoriata facile deducunt̃ ad vlcera vt pz. ⁊ cū sūt vlcerata maxie vesica vel collū eiꝰ vt plerunqz sunt mali finis vt videbit̃ loco suo. ⁊ iō opz multū insistere in principijs vt dixit. ⁊ hec sufficiāt q̄ztū ad textualia.

Quid nois et quid rei ardoris vrine.

Quo sic exposito caplo ī sequēdo ordinē de quid nois p̄o ardoris vrine. Ardor vrine vt dictū ē circa lrām paulo añ sumit̃ pro pūctōe ꝑcepta ī vijs vrine maxie i virga cū vrina mingit̃ cum q̄ nō ꝯiungit̃ excoriatio vel aliud nocumētū manifestū i dcis vijs qm̄ vbi eēt vlcus siue lapis ī collo vesice vel ī cāna ⁊ ibi eēt punctio ēt i exitu vrine nō eēt ascribēda hec passio ad caplm ardoris vrine principalr: qm̄ istius punctōis alia eēt cā principalr q̄z ipsa nimia acuitas ī vrina. sz qñ stāte icolumitate istoꝝ mēbroꝝ nō apparēte alia cā manifesta ex sola acuitate vrine ꝑcipit̃ punctio hora mictꝰ: tūc ꝓprie hec pūctio dicit̃ ardor vrine.

Distinctiōes. De qua dispōne stāt prio distinctiōes. Prima distictio quidā talis accidit post morbos cōes toti vt post fe. maxie acutas: ⁊ quidā accidit nō p̄cedētibus illis neqz alia cā sensibili precedēte calefaciēte de extrinsecis. Alia distinctio: talis dispō quedā accidit ī corpore iuuenili ⁊ forti ⁊ carnoso: quedā ī corpore macro nāliter: quedā ī corpore senili. ⁊ si nō macro per nām ⁊ quedā ī macro ⁊ senili.
Alia distinctio: quidā ardor ꝑcipit̃ nō apparēte sanguine vel sanie vel squama furfurea vel carnosa: ⁊ quidā percipit̃ aliquo istoꝝ simul apparēte. Et itē qñ apparet cū pūctiōe sanguis aut sanies aut alia mā aliquādo mictus sanguinis sequit̃ acuitatem ⁊ punctionē: ⁊ aliqñ pūctionē p̄cessit mictus sanguis vel sanici. Et dicebat Auic. ⁊ multotiēs perducit primū ad scđm. i. acuitas vrine ꝑducit ad mictū sanguineū ⁊ saniei: pz causando excoriationē sicut fluxus vētris colericꝰ ē añcedēs ad vlcera intestinoruz vt dicit Auic. Item talis ardor vrine quidā ē de recenti iductꝰ ⁊ quidam ex multo tempore.

Cause ardoris vrine. Ueniendo ad cās ardoris vrine de quibus cōiter ponitur solo ꝯtinui in vijs vrine siue fuerit rasura siue scabies siue vlcus: quā vt cāz spālē ardoris vrine cū fit sermo particularis d ardore vrine nō arbitror eē cām eius: qm̄ vt dixi paulo añ in quid nois termini ardor vrine denotat actiōem lesam mēbroꝝ vrinaliū propter mictuz vrine tantū que de se percipit̃ acute imprimens ēt si dicta mēbra essent sana lz nō optime disposita saltez ī quibꝰ ñ sit manifesta solutio ꝯtinui. Hoc ergo mō sumēdo cause reducūtur principaliter ad duas: vt ad malaz cōplexionē calidam vel aliter acutam siue baurachialez: ⁊ in aliam causam vt in diminutionē vel exiccationē humiditatis preparate a natura cuiusdā glutinose frigide ⁊ lubricatiue generate talis ī carnibus glādosis ī partibus vesice existentibꝰ vel in vesica: cuius finis fuerit vt trāsiens sup meatū vrinatiuū vt supra superficiem vesice vel colli eius vel calami staret ibi tanq̄z glutē ⁊ defensaculuz ipressionis vrine de se nāliter pungitiue cum ipsa. s. vrina essentialr

essentialr̄ sit aquositas cui pus colericū est admixtū: vn̄ ip̄a vri/
na ēt in corpore sano p̄ nām est acuta igit̄ lederent̄ suo icessu di/
cta mēbra vrinalia ordinauit nā dictā humiditatē labi supra di
cta mēbra ⁊ ibidē glutinari vt tutamē ⁊ defensaculū dictoꝝ mē
broꝝ. Aliud ēt iuuamētū sumit̄ ex ea tali humiditate lubrica:
qm̄ ipsiꝰ multe ptes isipide fride exn̄tes miscent̄ cuȝ ipsa substā
tia vrine p̄ nām acuta: ⁊ ita reddit̄ vrina minꝰ acuta ⁊ ex ꝯn̄ti mi
nus ipressiua sicut ēt i modica aqua salita si addat̄ multū humi
duȝ isipiduȝ viscosuȝ aliqualr̄ primū remittit̄ salsedo illiꝰ aque i
se. 2º fit ēt minus ipressiua q2 ingrossata a tali mā glutinosa ali/
qualr̄. Cū igit̄ deficit talis humiditas vel sensibilr̄ minorat̄ de/
ficit loco glutinatio ⁊ māe vrinali equatio. s. remissio in acuitate
quare accidit ardor vt dicebat Aui. Cāe aūt defectꝰ vel mi/
noratōis huiꝰ humidi sunt oēs cāe exiccatiue vt vigilie passio/
nes aīales lōga ieiunia fluxus humiditatū nāliuȝ cibi exiccatiui
exercitiū laboriosum: ⁊ gn̄aliter oēs cāe resoluētes ⁊ specialissi/
me coitꝰ cū supfluit. Nā vltra hoc q coitꝰ exiccat humiditates
in toto minorādo humiditates a toto spāliter tn̄ minuit: imo fi/
nit quasi istas humiditates spāles lubricatiuas de quibꝰ dictū
est: qm̄ cum coitu egrediunt̄ plurime humiditates de dictis si/
mul cuȝ spermate pp̄ vicinitatē spermatis ad eas. ⁊ ideȝ febres
eliquatiue sunt de cāis maxie ad hoc adducētibꝰ ⁊ tādem pro/
cessus etatiꝰ p̄ducēs ad exiccatōeȝ humiditatū nāliuȝ. Alia
cā gn̄alis vt dicebat̄ sumit̄ ex malicia ꝯplexionis calide vel ali/
ter acute imālis vel mālis ipresse i ipsa substātia vrine. De imāli
qdeȝ aliquotiēs ab epate ⁊ a renibꝰ iprimit̄ per simplicē altera/
tōeȝ caliditas mordax i vrina ab excessiua illoꝝ mēbroꝝ calidi/
tate vn̄ reddit̄ vrina acuta: ⁊ ita posset iduci ab alijs mēbris ⁊ a
toto dicta malicia ꝯplexionalis ⁊ ab aere calido ⁊ a statōe in sole
⁊ in stuphis ⁊ ab oībus extriseeus occurrētibꝰ iflāmare poten/
tibꝰ. Pōt etiā acquiri mala ꝯplexio calida mālis vel aliter acu
ta mālis amara vel salsa ⁊ pūgitiua acetositate p̄pter pn̄tiaȝ hu
moris acuti salsi acetosi vel qūolibet alr̄ mordicatiui mixti cum
ip̄a vrina. Et hoc mō oēs cāe q̄ multiplicāt colerā i toto q̄ maxie
demādat̄ ad vias vrine vt supra visuȝ ē i capº de ictericia: oēs
tales pn̄t esse cāe ardoris vrine p̄ mixtione humoris colerici cuȝ
vrina ⁊ similr̄ multiplicātes flegma salsum ⁊ baurachiū. Et ex
p̄te regiminis ⁊ ciboꝝ ad hoc facientiū multiplicādo talem mām
que miscet̄ cū vrina vn̄ fit acuta mordicatiua sunt de cāis ardo/
ris vrine: ⁊ tu ad ipsas spāliter discurrere potes ad quas nō di
scurro p̄pter abbreuiare. ⁊ hec de causis sufficiāt.

Signa. Ueniēdo ad signa p̄nostica prīo euentꝰ i oībꝰ cor
poribꝰ macris p̄cipue i tp̄e senectutis ⁊ p̄prie i tē/
pore decrepite etatis p̄ata est hec dispō de ardore vrine venire.
Pȝ hec ꝯclusio: qm̄ i his modica est mā naturalr̄ humida lubri
catiua que de se cuȝ abūdat est p̄hibitiua ardoris vrine: vt di/
ctum est supra que ēt mā modica existens ex etate ad decrepi/
tam etatē magis minorat̄: ⁊ ꝯsequēter deducta cā euētus ardo
ris vrine significare possumꝰ supra dictā dispōeȝ. Alia ꝯclu/
sio: in vtētibus regimie calefactiuo plurimū ⁊ exiccatiuo vt de
p̄citate vigilias ⁊ ieiunia ⁊ stātibus in balneis termaꝝ maxime
sulfur. acutis ⁊ huiusmodi expectare opȝ ardoreȝ vrine. Alia
ꝯclusio i vtētibꝰ cibis salsis amaris ⁊ acetosis frequēter: ⁊ i mul
to tp̄e in vtentibꝰ ēt p̄uocatiuis acutis vt semībꝰ calidis ⁊ bro/
dijs cicerū ⁊ huiusmodi expectare opȝ simileȝ dispōeȝ: pȝ p̄ ge/
neratione hūoꝝ acutoꝝ ⁊ ꝯuersione eoꝝ ad vias vrine. Alia
ꝯclusio ⁊ ponit̄ a Ras. xº. ꝯtinētis: Habētibꝰ ꝯplexiōes ex q/
bus dissoluit̄ vapor fumosus vt sup. sunt habentes ꝯplexiones
adustas nisi frequēter balneo vtant̄ ⁊ humectatōe ipsoꝝ vrina
erit acuta pungēs eos. Addit: deinde i fine eoꝝ cum senes erūt
frequens erit in eis ardor vrine pȝ ex dictis. Alia cōclusio: in
vtētibus multo coitu ⁊ maxime si corp̄a fuerīt colerica expecta/
re oportebit ardorē vrine: pȝ ēt ex dictis. Ultima ꝯclusio etiā
euentus: in icteritia citrina ex oppilatione meseraicaꝝ per quas
debȝ deferri mā colerica ad ieiunū per intestina vt sepe ꝯtingit
i colica flegmatica expectare opȝ ardoreȝ vrine: pȝ qm̄ in isto ca
su materie colerice ꝯuertunt̄ ad vias vrine mixtiōe quaꝝ reddi/
tur vrina acuta ipressiua vt ē dictū. De p̄nosticis vero ad bo
num: Primū est q accidēs ardor vrine ex cā primitiua vt ex la
borioso exercitio vel potu vini acuti vel cōmixtione multi saliti
⁊ huiusmodi ceteris paribꝰ in lesione dependente a cā corporali
diuturna vt ex fe. colliquatiua vel alia simili citiꝰ pōt curari pȝ.
Alia ꝯclusio: occurrēs i iuuene talis dispō sanguineo ⁊ fortis
restauratiue p̄pter diminutionē hūiditatis lubricatiue de qua
dictū est: postea eū bonitate regiminis melius curat̄ q̄ȝ si ꝯtingat
similis dispō in corp̄e senili ⁊ colerico vel melācolico pȝ propter
virtutē fortioreȝ restauratiuā i iuuene q̄ȝ in sene: ⁊ in sanguineo
⁊ humido q̄ȝ i sicco. Et ex his patent ꝯn̄ter alia pronostica ad
malum vt q ardor vrine cōtingēs in sene ⁊ maxime macro vix
vel nūquam curat̄: pȝ p̄pter id qđ in talibus nō fit ꝯuenienter
restauratio vt dictū est quādo p̄pter defectuȝ illius accidat ta/
lis ardor. Aliud p̄nosticū ⁊ est Aui. in caº vlceꝝ vesice: ⁊ i eo
cui fit vrina assidue acuta succedunt vulnera ⁊ vlcera in vesica
sup. ⁊ collo eius. Alia ꝯclusio: quādo accidit icteritia ⁊ conse/
quenter ardor vrine ꝯuersa mā colerica ad vias vrine ex cā op/
pilationē faciēte ⁊ p̄hibēte trāsitum colere ad cānales d. bitos
que sit cā irreparabilis vt eē gnātio pori vel carnose substātie vel
ap̄a duruȝ in meatibꝰ per quos deberet trāsire: tunc hec dispō
quasi fit icurabilis: dico signāter q̄si qm̄ forte diuertendo cole/
ram ad alias regiones ne trāseat ad vias vrine: vnde expellēdo
eā per superius per vomitū vel aliter p̄ balnea ad cutiȝ possȝ fie
ri cura talis ardoris: sȝ difficile ē plurimuȝ errantē naturam ex
multo tp̄e corrigere. Signa vero demōstratiua generis sunt
ex se manifesta p̄ punctionē que manifestat̄ i exitu vrine. Sȝ
signa dmōstratiua causarū sūt ēt ex se manifesta ex alias dictis
precipue de antecessiōe causaꝝ adducentiū diuersaꝝ ad hāc di
spositionē. stant ēt quedā de pn̄tibus significatōibꝰ ex habitudi
ne macra vel nō macra: qm̄ stante totius habitudine demacra/
ta: significat̄ tamē illius eē minorationē ⁊ exiccationē illius hu/
miditatis glutinose ⁊c̄. vbi in corp̄e humido nō sic sufficiēter cō
uenienter arguere possemus supra dictaȝ causaȝ: similiter etiā
ē de vrina si fuerit ignea vel nō ignea ⁊c̄. tu clarifica ⁊ discurre
ad eas propter abbreuiare.

Cura. Jam veniendo ad curaȝ que etiaȝ diuidit̄ in dietā ⁊
medicinalia attēdēdo ad istas duas causas principa
liter vt ad remissionē acuitatis vrine sequētis vel malitiā calide
ꝯplexiōis sine mā vel cū materia colerica vel flegmate salso mi/
xtis cum ea. Et scđo ad regnāndū humiditatē istaȝ lubricā vn/
ctuosam cuius pn̄tia in dictis mēbris vrinalibus minuit̄ acui/
tas impressiōis vrine: ⁊ discurrendo sūmatim p̄ res nō natura/
les. Circa aerē cauendū est ab aere calefaciēte ⁊ exiccāte: ⁊ sic
ē cauendū a mora in sole ⁊ in stuphis ⁊ in locis termaꝝ vel p̄pin
quis eis: ⁊ inclinādū est ad aereȝ friduȝ ⁊ humidū peccante co
lera ⁊ in diminutōe hūiditatis dicte: sed peccāte flegmate salso
saltem iclinandū ad friduȝ aerē: est tn̄ vitandus aer borealis p̄/
pter id qđ penetrādo nocet vesicis ⁊ locis neruosis. Quilibȝ tn̄
ventꝰ est in casu nocēs: ⁊ ita vitādi sunt pāni calidi ⁊ pelles cali
de oī tempore precipue alligatis circa dorsum: vn̄ strictura cin/
guli ⁊ diploidis i hoc cāu ē fugiēda: ⁊ ita accubitꝰ supra culcitrā
mollē d pluma ne iflāmentur epar ⁊ renes maxie in tēpore esta/
tis. De somno vero ⁊ vigilia dicat̄ q sit parcitas ⁊ moderan
tia i vigilādo: qm̄ nimie vigilie iflāmādo nocēt. vnde melius ē
declinare ad supfluitateȝ i somno q̄ȝ i vigilia ⁊ absolute plus est
dormiēdū q̄ȝ tp̄e sanitatis nō supra dorsuȝ neqȝ ad partē dex/
traȝ ne iflāmētur epar ⁊ renes sȝ supra sinistrā vel supra vētrē.
Et ita vitet̄ motus nō tm̄ supfluus sȝ ēt ille qui eēt ꝯueniēs tp̄e
sanitatis: imo adhereat quieti quātū possibile ē: qm̄ p̄ motū ex/
acuūt̄ māe ⁊ mouēt̄ circa mēbra i qbꝰ sūt ⁊ inde magis iprimūt
de nocumento si fuerint acute ⁊ p̄inde reuolutio i lecto de late/
re ad latus fit ēt nociua: q2 icitat ad vrinā per modū dictū: sua/
ue tn̄ exercitiū cōfortatiuū mēbroꝝ ⁊ in aere temp̄ato vel frigi/
do nō ē silr̄ discōueniēs vt expresse declarauit Gal. 6º de inte/
rioribus ēt dicēte Auic. i caplō de cura vlceruȝ vesice ⁊ trahit̄
ēt ad casū nostrū: Et exercitiū quidē nocet eis p̄pterea q acuit
⁊ supinflāmat. si aūt nō facit id ē iuuatiuū p̄pterea q cōfortat
mēbrū. Addit: experiat̄ ipsū ergo sup. patiens paulatiȝ ⁊ fiat in
tp̄e ꝯuenienti vt stomacho vacuo ⁊c̄. Et si nocet exercitium pe/
des fiat eques suauiter vel inaui: ⁊ in supplementū cōpleti exer
citij fiant fricationes membroruȝ superioruȝ fricando spatulas
versus brachia: ⁊ brachia in deorsum. De inanitione ⁊ re/
pletione breuiter dicatur q nimia inanitio est plurimuȝ nocēs.
Nam famescere ⁊ sitire adducūt ad iflāmationeȝ. Est ergo tem
perate comedēduȝ ⁊ bibēduȝ. Sed ē p̄uocāda lenitio vētris
quātuȝ possibile ē cū lenitiuis ifrigidātibus clisteribꝰ de quibꝰ
ifra vel cū leui suppositorio facto ex zuccaro cando ifuso in oleo
violato. Et de maxie ledētibus inanientibus ē coitus a quo ma
xime cauendū ē tanq̄ȝ ab inimico iterficiēte i isto casu pp̄ rōnes
dictas supra in causis. Circa accidētia anime maxime nocet
ira furor rixa ⁊ nimia sollicitudo: sȝ moderate gaudere ⁊ letari i
locis amenis ad frigidū declinātibꝰ ē iuuās. Jā veniendo ad
cibos ⁊ potus opȝ hic ꝯmemorare vnā sn̄iam Auic. i caplō d cu
ra diabetis que sn̄ia ē in casu nostro maxie ꝯueniens vbi dixit:
q melior res dispōnis ciboꝝ quos sumere precipiūtur ē vt sint
tales quatenus comitet̄ eos leuitas nature ⁊ cōfractio sitis. Et
ita i hoc casu eū cā diabetis ibidē sit eadē vel sibi similis de cali
ditate epatis vel renū sicut ēt i hoc cāu oȝ cibos in isto casu esse
isipidos lenitiuos ꝯductiuos ad viā secessus leniēdo. ⁊ sic debēt
vitari oēs cibi salsi acuti mordicatiui ⁊c̄. de quibus dictū ē cir/
ca lrām. Sed vtrū i cibis eoꝝ debeat eē vix p̄uocatōis vrine
tanq̄ȝ i cibis medicinalibꝰ. Et ita ēt de medicinis ē questio si in
casu debeātur medicine p̄uocatiue: ⁊ apparet q sic ex textu. d.
Auic. i cura i p̄prio caplō cū dixit: Et si nō fuerint vlcera neqȝ
sanies tūc melior ē exuberatio vrine ita ⁊ cibi. Et medicine i ar/
dore vrine de quo dictū ē cum quo nō ꝯiungit̄ sanies neqȝ vl/
cus debēt eē p̄uocatiue vrine vt exuberet aqua vel vrina circa
dicta mēbra. Ad partē tn̄ oppositā videt̄ eē rō cū multis etiā
sententijs auctoꝝ: qm̄ cū ardor vrine sit dispō dolorosa mēbro/
ruȝ vrine p̄pter incessuȝ vrine per illa mēbra tp̄e mictꝰ quanto
magis exhibētur diuretica tanto magis ꝯuertit̄ mā subtilis ad
vias vrine: ⁊ ita tāto ampliꝰ multiplicat̄ vrina circa illas ⁊ fre
quēter fit mictꝰ vrine ⁊ ita fit frequentior dolor in illis. ⁊ sic iste
partes magis debilitātur ⁊ parātur ad dissolutōȝ. Et ad hāc
p̄tem etiā est textus talis. d. Auic. ad principiuȝ de cura diabe/
tis vbi dicit: ⁊ d illis que oȝ ipsū dimittere ē labor dorsi ⁊ assū/
ptio diureticoꝝ: qui textus seruit p̄posito nostro i hoc vt dice/
bat̄ ēt paulo ante quoniaȝ diabetis accidit ex caliditate ignea:
sicut ⁊ ēt ardor vrine. Contra ēt exhibitionē diureticoꝝ stan
te lesione vel alias debilitate in dictis membris videt̄ vna ex/
presse sn̄ia. d. Gal. 13º terapētice distinctōe tertia caº 4º que lȝ
videat̄ ꝯtrahi ad ap̄ata tamē sensus littere trahi pōt etiā ad mē
bra que ledunt̄ ex omni cā vt. s. cā ledens ad oppósituȝ ꝯuertat̄
dixit sic: nō eīȝ ratio solū sȝ experiētia ostēdit aliam alie p̄ticule
eūationeȝ ꝯueniētē. Addit: ꝯsiderasti deniq̄ȝ quosdā eoꝝ qui i/
ceperunt flegmonare oculis ip̄o solo sup. farmaco purgari p̄ in/

ferlorem ventrē ⁊ die ꝯna curatos ꝙ ſi ī epate īcipiente flegmo
narē conatus fuerit quis tale gerere.i.dare medicinaꝫ deſuper
maximū operabitur flegmonē ſup. quia ɔuertentur materie in
deorſum. Addit: quēadmodum denium ⁊ ſi renibus vel' veſica
flegmōare īcipiētib⁹ diuretica potet farmaca ⁊ mēſtrua moueat
matrice flegmonāte ſup. taliter nocebit. Poſtea ponit ſn̄iaꝫ cō
munē nō tm̄ in flegmonib⁹ ſed in oī fluente mā̄ nocitura mēbris
dixit: ātiſper: eīꝫ.i. reuellere oꝫ ab īcipientib⁹ reumatiꝫare lōgi
tudine ſuꝑfluitatē.i.ꝑ partē multū ɔtrariā n̄ trahere ad ea ſup.
cū ɔuertentib⁹ ad iſtas ꝑtes vt ī ꝓpoſito noſtro. Eādē ſn̄iaꝫ
ponit Aui.19ᵃ tertij in fine primi tractat⁹ de curatōe vētoſitatis
ī veſica ⁊ eſt ſn̄ia vniuerſalis dixit: Et recordare qḋ dictū ē tibi
in caplo renū ꝙ renes aut veſica qn̄ ſunt doloroſi aut egri non
appropiquēt pillulis de ſeminib⁹ ⁊ augmētet.i. ēt augmētet in
renib⁹ ⁊ veſica dolor cū attractōe.i. cū ɔuerſione ad iſta mēbra:
⁊ ita pꝫ ꝙ ī dolore vt ī caſu nr̄o ꝓhibuit vti diureticis. Alios
text⁹ ēt allegaui in ɔſilio per me facto de ardore vrine ſatis ma
gno ꝓ quōdaꝫ magnifico dn̄o Antonio de gētilib⁹ ɔſiliario tūc
Illuſtriſſimi. d. ducis mediolani doctiſſimo legiſta q edidit tꝑe
ſuo reꝑtoriū vt legiſte aiunt eis eximiuꝫ ⁊ egregiū: in quo ɔſilio
diſputaui iſtā mām ⁊ feci etiā aliā de hoc ſpālēꝫ qōneꝫ: ⁊ eā di
ſputādo publice tractaui tenēdo in effectu ꝙ ī tali ardore vrine
nequaqꝫ ɔueniāt diuretica ꝓ curatōe: videbis illud ɔſiliū. pur
hic ēt adducā quedā noua ibidē nō poſita: quā difficultatē lꝫ cā
tāgat Cōciliator ſub titulo gn̄ali: vtrū diuretica ɔferāt in egri/
tudinib⁹ viaꝝ vrine dr̄ia. cexxiij. ⁊ recte īſpiciēti q̄dā ſpālia ver
ba ī diuerſis locis dicte qōnis videt ipſe ſentire qḋ idē intēdo.
Tn̄ ī deciſiōe qōnis prio dclarās qd eſt diureticū dixit ꝙ diu/
reticū ſumit dupli'. ſ. cōiter ⁊ ꝓprie. Diureticū ꝓprie ſumptuꝫ
eſt medicamē calidū ſiccum ⁊ acutū ſanguis ſubtiliatiuū ſubti/
lis a groſſiori diſcretiuū ipſiuſqꝫ tenuioris ī vrine vias eductī/
uuꝫ ſicut ſemē apij feniculi ⁊ acorus: que medicine ſūt multo ca
lidiores ⁊ ſicciores q̄ꝫ ſint medicine lapidis frāgitiue vt ego ſu/
pra declaraui de mēte Gal. Et de his nō eſt dubiū ꝙ ī ardore
ſimplici vrine de quo eſt ſermo tales nō ɔueniūt: q: gr̄a altera/
tōis ɔplexionē calidā augerēt. Aliud eſt diureticū cōiter acce/
ptuꝫ: ⁊ tūc quedā ſunt medicine fride q̄ dicunt diuretice eo ꝙ
habeāt humiditatē aliquā ſubtilem aperitiuā vt ſunt ſeīa cōia
maiora frīda que ipſoꝝ humiditate quadā ſubtili cōuertunt ad
vias vrine ⁊ ita large diuretica dicunt. Et de his dixit ꝙ ɔfe/
rētia hoꝝ pōt eſſe triplex ī leſione mēbroꝝ vrine vel rōne alte/
ratōis ſm̄ ꝙ ipſe alterādo cū ꝓprijs qualitatib⁹ vt infrīdando
⁊ humectādo iuuāt: aut rōne eductōis mãe exn̄tis ī vijs vrinali
bus ad extra corp⁹ aut ex ꝑte deductōis medicinaꝝ ɔueniētiuꝫ
ad dictas vias. In caſu aūt nr̄o ex parte deductōis materieꝝ q
ſunt in vijs talia ɔuenire nō pn̄t cuꝫ ſupponam⁹ ī dictis vijs nō
eſſe ſaniē neqꝫ vlcera neqꝫ lapideꝫ neqꝫ aliqḋ huiuſmodi: ſed ex
ꝑte deductōis medicinaꝝ ɔueniētiū ad illas vias: exēpligr̄a īfri
gidātiū ⁊ humectātiū q̄ tn̄ nō ſint diuretice vt ē gūmi arabicū
ſuccus liquiritie ⁊ ex parte ēt alteratōis q: iſta ſemina ſunt etiaꝫ
frigida ⁊ humida ſi cōmiſceātur cū vrina ſua frigiditate ⁊ humi
ditate vidētur remittere acuitatē vrine vt videt ipſe ɔſentire. ⁊
tunc dixit ꝙ ſi corpus eēt mūdū ꝙ exhibitio horuꝫ diureticoꝝ
eēt cōueniēs: imo ꝙ ad intētionē deductōis medicinaꝝ appro/
priataꝝ de quibus dictū ē nō diureticoꝝ modicū de diureticis
calidis ēt ɔueniret ſicut crocus ponit ad deducēdū medicias fri
gidas ad cor ī mala ɔplōne calida cordis. ſꝫ vbi corpus eēt īpu/
rum q: peccarent humores ī toto diuretica nō ɔuenirēt niſi fa/
cta purgatōe ex diuerſo per medicinas ɔuertētes ad ſeceſſū vel
ad alias regiones oppoſitas vijs vrine. quaꝫ tn̄ ɔſiderationē ēt
nō faciunt cōiter practicātes qui īdifferēter exhibēt diuretica ī
ardore vrine ſiue corpus ſit mundū ſiue ſit īpurū. Naꝫ dicit
Cōciliator per diuretica ɔuerterētur mãe male ad vias vrine vt
cōſtat. ſed ſi corpus eēt puꝝ talia debēt offerri ⁊ ita cuꝫ illa ſn̄ia
trāſeūt cōes practici ēt intelligētes. Et credo ꝙ iſta cōis practi
ca fundet ſuper vno textu. d. Serap. ī caplo de curatōe apatuꝫ
que fiunt ī renib⁹ ⁊ veſica vbi poſuit ꝙ oꝫ menſurare quātitatē
eius qḋ bibit. Et ibi dixit: ſi ē in venis humor malus retētus ī
cis acutus mordicatiuus tunc oꝫ vt demus ex eo qḋ bibit ꝙ ſit
multū ɔueniēs qḋ ē q: humor ſuperfluus acutus mordicatiu⁹
qn̄ ꝑmiſcet cū eo qḋ bibit multo ɔueniēti ē nocumētū qḋ ex eo
ꝓuenit mēbris apatis ꝑuū. ⁊ ita videntur poſſe trahere ꝙ etiā
ī caſu ardoris vrine ſimplici cū ꝑmiſcet vrina acuta cū eo qḋ bi
bitur multo ɔueniēti vt humido aqueo ſubtili ē nocumentū qḋ
ex eo ꝓuenit ex perceptōe acuitatis parue reſpectu illius qḋ eēt
ſi nō ɔiungeret cū multo humido. Et credo ꝙ ab iſto textu do.
Aui. accepit illā ſn̄iam ſupra allegatā. Si nō fuerit vlcera neqꝫ
ſanies tūc melior cura eius erit exuberatio vrine ɔūter. i. poſtqꝫ
extracte ſunt ſuꝑfluitates cū ſolutione ſubtili vt dictū ē de mē/
te Cōciliatoris. Ego aūt in iſta mā teneo ſimpli' ꝙ ī puro ar/
dore vrine ēt in corpore mundo diuretica neqꝫ vrine multiplica
tiua ſūt in caſu ɔueniētia. ⁊ rō que me mouet ē q: ī dicto ardore
vrine lꝫ minuat acuitas vrine per hoc ꝙ amplior humidi inſipi
di quātitas miſcet cum vrina oblatis diureticis frīdis: tamē q:
pur multiplicat vrina q̄ de ſe ſtās vrina ē acuta etiaꝫ ſi fuerit na
turaliter diſpoſita vt declaraui ſupra: ɔūter multiplicat mictus
vrine ⁊ fit frequētior: ⁊ inde debilitātur illa membra ⁊ dolor lꝫ
forte minuat aliqualiter itēſiue: tamē mãliter multiplicat ꝙ ad
nocumentū adducit: ⁊ ꝙ hoc ſit veꝝ vt in totū debeamus ꝓhi
bere vrinā ne trāſeat ad illa membra: adduco vnuꝫ textum do.
Raſ. x°. ɔtinētis dixit: Dico noſcas ꝙ ſuꝑabundātia ꝓuoca/
tionis vrine īfert vlcera ī veretro ⁊ veſica. Addit ⁊ ꝓprie: ſi fue
rit calide ɔplexiōis ſignāter dixit ⁊ ꝓprie quaſi videt inuere ꝙ
etiaꝫ ex alijs timet ⁊ paulo ante cū poſuerat curā difficultatis
mingēdi ex vehemēti ardore vrine ⁊ ex vlcē ī collo veſice abſqꝫ
oppilatōe ⁊ apate dixit ī vtraqꝫ diſpōne opus erit ꝙ diminuat
vrina vltra poſſe: qm̄ excitat dolor penes mictum quando ſtrin
gitur ſuꝑ veſicā patiēs ſup. ad vrinādū: ⁊ ſic erit quaſi ſi p̄ſſu/
ram pateret cadeꝫ etiā videt ratio ſtante corꝑe mūdo vt cauca/
mus a diureticis ſiue apa ſit ī renib⁹ ſiue fuerit pur⁹ ardor vri/
ne. Cum ꝑ diuretica nō poſſint ɔuerti materie q̄ ſunt ī toto pec/
cantes ex quo ſupponit corpus eē puꝝ ad apa: ⁊ tamē ī apate ꝓ/
hibetur mictus quomōlibet: īmo ⁊ pot⁹ aque fride ꝓpter id qḋ
illa membra laborāt vt fuit ſupra declaratū in cap° ſuperiore: q̄
ēt de ſe eſt in apate calido apta iuuare per hoc ꝙ īfrigidat ⁊ hu/
mectat: vt dixit Aui. ⁊ illaꝫ ſn̄iam hic adducas ꝓpter quā cām
ēt dicebat Serap. ꝙ opꝫ ponere menſurā in potu ꝙ eſt quia nā
infirmitatis. ſ. viarū vrine facit neceſſariaꝫ ꝓhibitionē ab eo ꝙ
bibit ex toto pro tanto ſi poſſibile eſſet ī ardore vrine vt nihil de
vrina tranſiret ad illas vias credo ꝙ citius curaret talis diſpō
q̄ꝫ vrinaꝫ prouocādo. ⁊ ita. d. Aui. ſingulariter laudauit muci/
laꝫines ⁊ res viſcoſas dixit: ⁊ de illis que cōferunt in caſu ē po/
tus mucilaginū ⁊ iniectio eaꝝ. nā ſua viſcoſitate quaſi obturāt
meatus traſit⁹ vrine: ⁊ ita ēt cōes practici lꝫ incidāt in hūc er/
rorem de exhibitiōe ſeminū ꝓuocatiuoꝝ: tū ꝓhibent alia ꝓuo
catiua ⁊ vina alba ⁊ alia exhibent cibaria viſcoſa ⁊ piſces ⁊ ciba
ria de paſta ⁊ caſeum recentē ⁊ huiuſmodi: ⁊ ego multos curaui
ꝓhibendo quāiuꝫ potui mictū vrine: de his ēt qui erāt deſpe/
rati etiaꝫ cū vera raſura ī dictis vijs cuꝫ mictu ſanguis exhibē
do dictaꝫ frīdam groſſaꝫ viſcoſaꝫ: ⁊ ita laudo fieri debere ī oꝑe
⁊ nō dubito melius ſuccedat rōne ⁊ auctoritatib⁹ ɔfirmatus ⁊
experientia. Reſtat tm̄ ſoluere ad dictū Auic. ⁊ Serap. ad q̄
dicta reſpōdeo primo ad dictū Serap. cum reuerētia tanti viri
nō admitterē ego in ardore vrine vel in alijs paſſiōib⁹ viaꝝ vri/
ne ſtante mā in venis acuta vſuꝫ ꝓuocatiuoꝝ vt cum multo hu
mido remitteret acuitas illoꝝ humoꝝ ſicut ēt vetauit Cōcilia/
tor: ſed veꝝ eſt ꝙ nō dixit vtendū eſſe ꝓuocatiuis ſꝫ hūido mul
tum ɔuenienti. i. cibis ⁊ potib⁹ humidis ɔueniētibus. i. īſipidis
⁊ humidis lubricantib⁹. ⁊ ſi fuerit viſcoſa magis placeret aliter
vt humida ɔductiua ad vias renū ꝓpter humiditatē ſuā nō pla
cerent: q: per ea humida acquirit nature ɔſuetudo vt materie ſi
que in toto reperiant ɔuertant ad iſtas vias: que ſi fuerit acute
ſunt ꝑate nocere vt manifeſtū eſt. ſꝫ in corꝑe puro ⁊ mūdo ſtan/
te ardore vrine pēdente a mala ɔplexiōe tm̄ imateriali: dico ꝙ
tunc indicatoe ſumpta a remiſſiōe acuitatis vrine ⁊ impreſſiōis
eius dictū Serap. hꝫ veritatē. ⁊ hoc ſenſit textus do. Auic. cuꝫ
nō fuerint vlcera nec ſanies nec ſup. aliud de debilitate iſtoruꝫ
mēbroꝝ ſup. corꝑe puro exn̄te: tūc ſūpta indicatōe a remiſſione
acuitatis vrine melior cura ē exuberatio vrine ſup. facta cū hu/
midis inſipidis nō tn̄ per naturaꝫ ꝓuocatiuis: ſed qm̄ raro vel
nunquaꝫ reperitur corpus ſimpliciter puruꝫ: ⁊ ꝙ iſta membra
ſint fortia nullo modo debilitata ſtante ardore vrine laudo quā/
tum poſſibile eſt vt prohibeantur in puro ardore cibi ⁊ medicine
prouocātes ēt quomōlibet plurime humiditates aquoſe ſubti/
les generatiue dico ſignāter de cibis vel medicinis plurime hu
miditatis ſubtilis ⁊ fluxibilis gn̄atiuis: qm̄ plurime ſunt medi/
cine etiā cibi medicinales quaꝝ frīditas cuꝫ humiditate ab au/
ctorib⁹ ī hoc caſu multū laudant vt ſunt cucurbita ⁊ ſe. ei⁹ ex/
corticata: qm̄ multū īfrigidāt ⁊ humectāt cū groſſa humidita/
te: ⁊ eſt tardi mot⁹ ⁊ exit⁹ a corpore vt voluit Auēzoar in caplo
de ſingultu: ⁊ ſic nō ꝓuocāt vrinā ſicut faciūt ſeīa citrulli ⁊ me/
lonū malue ēt: ⁊ forte althea cū folijs eoꝝ: etiā ſeminib⁹ ſunt in
ītentōe īfrigidatōis ⁊ humectatōis multū ɔueniētes ꝑꝑ humi/
duꝫ eſſe viſcoſuꝫ ⁊ groſſuꝫ eoꝝ: ⁊ ita ſe. lactuce ⁊ portulace cum
folijs corūdeꝫ ⁊ ſucc⁹ liquir. ⁊ gūmi arabicū ⁊ dragātum. iſtis
oībus ɔueniēter vti poſſum⁹ qm̄ lꝫ īfrigidēt ⁊ humectēt: tn̄ nō
generāt humiditatē curſibilē fluxibileꝫ vn̄ p̄cipitent ī vijs vrine
ſed tardo motu mouent. ⁊ cū ad eas ꝑtes veniūt ibi ꝑſiſtunt lō
go tꝑe īfrigidātes ⁊ humectātes: ideo ī caſu multū ɔueniunt. ⁊
forte ad directōem ad illas partes ɔuenit ſecuꝫ admiſceri aliqḋ
diureticū cōe ḋ frīdis dictis ī modica doſi vt ſe. citrulli vel me/
lonuꝫ excorticatoꝝ dn̄antib⁹ alijs groſſioris ⁊ ſpiſſioris humidi
de qb⁹ fient deſcriptōes īfra loco ſuo. ⁊ hec ſufficiāt de iſta mā.

Redeūdo igit ad pricipale nr̄m vn̄ diſgreſſi ſum⁹ de regimie
in cibo ⁊ potu poſtqꝫ erit dictū ꝙ eſt cauendū ab acutis ſalſis ⁊
aceroſis ⁊ ſimilib⁹ iprimentib⁹ punctōeꝫ: ⁊ ꝙ melior res diſpo/
ſitōis ciboꝝ in hoc caſu eſt vt ſint tales quaten⁹ ɔcomitet eos le
uitas nāe ⁊ cōfractio ſitis vt dicebat Aui. vt ſunt cibaria īſipida
humida cū lenitate quadā ad friduꝫ declināntia vel tꝑata dātia
aliquo mō nutrimētū groſſuꝫ glutinoſuꝫ ⁊ adherēs: ⁊ cauendo
ab oībus ꝓuocatiuis ſalteꝫ acutis. Nā ſpāliter deſcēdendo ca/
uendū eſt ab aniſo feniculo apio ⁊ huiuſmodi herbis ⁊ a brodio
ciceꝝ nō excorticatoꝝ maxie ⁊ faſcoloꝝ ⁊ a ſpecieb⁹ oībus acu/
tis ⁊ ab aceto allcis ⁊ huiuſmodi ⁊ a ficub⁹ maxie: qm̄ vt teſtat
A. ī fine capituli de cura vlceris renū ī ipſis eſt lacticiniū occul/
tuꝫ ſimiliter: ⁊ vue mature recētes ⁊ exiccate ſunt huius gene/
ris: vitent ſparagi lupuli ⁊c̄. Panis vero cōueniens nō partici
pet multo furfure: īmo ſit multū depuratus ab eo ⁊ ſit ſine ſale:
nō ſit ēt multū fermentat⁹: īmo paꝝ neqꝫ coct⁹ exceſſiue: ⁊ ī ca/
ſu quo eſſet talis modi dimittat ꝑs exterior ⁊ accipiat de me/
dulla eius īteriore duoꝝ vel triuꝫ dieꝝ ad plus. De carnib⁹ ve/
ro habeat hic ordo: comedat de capretis quādiu haberi poſſint
q: maxie in hoc ꝓpoſito ɔueniūt: ⁊ capita ⁊ cerebra eoꝝ notabi
leꝫ hn̄t ꝓprietatē. in hoc ſimili' valent carnes vituloruꝫ lactan/
tium

rium ⁊ maxime partes neruee ⁊ singulariter pedes eoꝝ. Nā ipsi bene cocti dant nutrimētū frigidum ⁊ humidū ⁊ faciliter digeruut vt expsse voluit princeps 2° cañ. capitulo de pedibꝰ. Valent etiā carnes agnoꝝ pcipue pulli quoqꝫ ⁊ maxime pulastre iuuenes. Et laudanꝰ perdiconi quoniā dant nutrimētuꝫ frigiduꝫ ⁊ siccū vt voluit Auer. 5° colliget. De quadrupedibꝰ siluestribꝰ valēt capꝛioli iuuenes: q: antiqui nō laudanꝰ i hoc casu. In diebꝰ vero in quibꝰ nō comedunꝰ carnes mirabiliter ad hoc ꝯueniūt oua sorbilia ēt nō cocta nisi corpus esset supcalefactū: qm̄ i tali casu forsitā nō ꝯueniūt ꝓpter eoꝝ facilē corruptionē hic ergo nō existēte oua sic cruda cōueniūt ⁊ laudanꝰ cocta leuiter cōtexta i aqua ⁊ agresta sine sale tñ ꝑparari pñt i aqua solum cocta vel i viuarolo cuꝫ caseo pingui facto sine sane. De piscibus vero fere dicaꝰ gñalr̄ q̄ oēs ꝯueniūt sꝫ spālıter pisces petrosi ⁊ squamosi vt lucij ⁊ temeri fauonı elixati tñ i aqua ⁊ nō assati i patella ⁊ ita cōueniūt cancri sine sale ⁊ aceto vt dictuꝫ ē superius. De ferculis sic ꝓcedaꝰ vtēdo oleribꝰ vt spinachijs boragine bleta ⁊ portulacis maluis folijs v olaꝝ lactucis ⁊ talibus frigidis. Similiter vtendū ē de brodio reꝝ superiꝰ dictarū ⁊ de pane cocto i brodio ⁊ de riso farre ⁊ frumento rupto pisto milij panici ēt de lacte caprino vel vaccino: imo eoꝝ nutrimentū rectificat vt vult Isaac i dietis particularibꝰ. Comedaꝰ etiā lac caprinū maxie loco collationis tēpore estatis cū modico zucari: tamen nihil comedatur post quattuor horas neqꝫ exercitet neqꝫ dormiaꝰ vt iubet Aui. 2° cañ. caplō de lacte. ⁊ loco insalate possunt sumi ꝺ portulacis lactucis ⁊ maxie paꝝ coctis cū agresta quoniā per decoctionē frigidiores reddūtur caplō primo. ⁊ si libet cū agresta vini nigri nō pungēte. De fructibus vero valent amarene pruna damascena cocta cruda ⁊ dulcia ⁊ pirra ⁊ similia pter nuces ⁊ auellanas ficus vuas vt dictū est superius: hec oīa dicta sunt nō existēte fe. Sed si fuerit fe. dicebat Rasis. x°. cōtinētis: ⁊ si fuerit fe. aqua or. vtenduꝫ ē nutrimēto cū iuribꝰ lenitiuis ⁊ oleo amigdalaꝝ aut adipe gallinaꝝ.

Potus aūt ꝯueniēs ē vinū vermiliū paucifeꝝ mixtū tempore estatis cū aqua decoctōis dragaganti. ⁊ i alijs temporibꝰ cū aqua decoctōis liquiritie vel succi eius: ⁊ nō sit dictū vinū bruscuꝫ vel acre sꝫ insipidū vel ad dulce declinās nullo modo acutū. ⁊ hec quātū ad dietā sufficiāt.

Medicinalia. Quātum vero ad medicinalia occurrūt itentōes. Prima erit de medicinalibꝰ i ardore māli ad mām acutā colericā vel ad flegma salsuꝫ si fuerit i toto euāndaꝫ ꝑ partē ꝯtrariā ipsa prius digesta ⁊ equata ⁊ in sua acuitate remissa. Scđa itentio erit ad ipsaꝫ dispōneꝫ minuendā vel remouendā vt ad remissionē acuitatis ipsiꝰ vrine ēt si fuerit ipsiꝰ cōplexio imālis multiplicādo ēt māni ꝓportōaleꝫ in illis mēbris vrinalibus illi māe lubrice viscose deputate a nā ad minuēdū ipressionē acuitatis vrine de qua dictuꝫ est supra.

Alia itentio ⁊ vltima erit ad ꝯfortatōeꝫ illoꝝ mēbroꝝ debilitatoꝝ prius nō cuꝫ lenitiuis tātuꝫ vt prius ꝯueniebat alterādo sed cum ꝯfortatiuis aliqualiter ad stipticuꝫ declinātibus prius dimissis omnibꝰ que adducūt ad iflāmatōeꝫ ⁊ occurrēdo cum ꝯtrarijs. Postea super omīa est habēda lenitio ventris cuꝫ clisteri facto vt infra. ℞. folia maluaꝝ ⁊ althee fo. vio. añ. M. j. or. excorticati. M. s. sebestē numero. x. prunoꝝ numero. v. decoquanꝰ in debita quātitate aq̄ de qua sumaꝰ notabilis quātitas vt lib. ij. s. i vino. Et addaꝰ cassie nouiter extracte de cānis ⁊ ñ cassiefistule quā tenēt apothecarij ꝓpter id qđ dictū ē supra i capitulo de apatibꝰ. ℥. j. iulep violati vel sirupi vio. simplicis vel zuccari albissimi etiam. ℥. j. olei vio. ℥. iij. sine sale fiat clistere. Per superius ēt pōt exhiberi lenitiuū ⁊ ꝯuersiuū ad vias intestinoꝝ ⁊ cū ꝓprietate alteratiuū ⁊ remissiuū acuitatis ⁊ magis placet i forma boli q̄ꝫ potōis vt nō trāseat ad vias renuꝫ fiat vt infra. ℞. cassie vt supra extracte nouiter ⁊ tapellate. ʒ. vj. pulpe sebestē. ʒ. iij. prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ ⁊ granoꝝ berberoꝝ añ. ʒ. j. cū zuccaro albo fiat bolus ⁊ sumaꝰ i aurora ⁊ tardeꝰ cibꝰ per quinqꝫ horas. Postea si possit fieri ifra duos dies leuis ꝓuocatio vomitꝰ cū aqua or. excorticati tepida ⁊ cū modico olei violaruꝫ iuuabit sꝫ attēdaꝰ ne fiat cū labore. Cōsequēter ad digerendā mām si fuerit i toto colerica valet sirupus vt infra. ℞. sirupi violati simplicis. i. iulep violati fꝫ descriptionē Mesue qđ dico signāter q: sirupus violatuꝫ ꝯpositus factus cū aqua cucurbite vel melonis ad intentionē nr̄am nō placet. Sit ergo sirupus violatꝰ factus ex infusione violaꝝ tantū i aqua cōi. ℥. j. sirupi rosati. ℥. s. aque decoctōis iuiubaꝝ sebestē ⁊ or. excorticati. ʒ. iij. fiat sirupus. In hoc ēt casu singularissime plꝫ sirupꝰ de portulaca positꝰ a Mesue cū aquis portulace ⁊ maluaꝝ qđ sufficit. ⁊ in flegmate salso posset poni cuꝫ dictis sirupis aliquid de melle rosato cū aqua fumittere ⁊ buglose. ⁊ cuꝫ istis sirupis pōt ꝯtinuari quinqꝫ vel sex diebꝰ. Tādē ad euonem valet principaliter aqua casei de qua dicit Rasis. x°. cōtinētis: Si fuerit dolor vehemēs cū sincopi in dispōne sua da de narcoticis violentis. sed dicit paulo post: sed laxādus ē venter sup. priusq̄ꝫ fiat tm̄ vehemēs dolor de colera rubea ad iducēdū declinatōꝫ humoris ad intestina cū aqua casei exēpligrā dādo. ℥. viij. qm̄ dcā aqua casei per nām nō moueret ad renes. qđ dico signanter q: cognoui quādā nobilē dñam i qua cū sumebat aquā casei eam semper emittebat per vrinā ⁊ nihil per secessū: ⁊ econtra mater sua semꝑ eū sumebat soluebat abūdāter per secessuꝫ ⁊ nihil per vrinā magis appropriate ēt valet ꝯfectio vt infra. ℞. cassie nouiter extracte vt supra. ʒ. vj. pulpe sebesten. ʒ. ij. ꝯfec. hamech. ʒ. ij. vl. iij. fm̄ dispōnē corpoꝝ ⁊ cū zuccaro albo fiat bolus i quo seruetꝰ qđ obseruari dꝫ i medicinis solutiuis dādo lauatiuū de brodio pulli macro nō ita laudo aquā or. ne trāseat ad vias vrine. ⁊ peccante flegmate salso pōt minui dosis cōfec. hamech ⁊ poni aliquid de reubarbaro i substātia i dicta cōfectōe. vt. ʒ. j. vel. ℈. ij. fm q̄ placet. Et nō deꝰ hic i ifusione reubarbaꝝ quia nō intēdimꝰ apertōi sꝫ sigillatōi magis. Cōsequēter ad aliā intētionē vt ad dispōnē ipsaꝫ. s. ad remissionē dicte acuitatis ⁊ minuēdo ipressione muniēdo ista ēt mēbra de hūiditate dcā lubrica. Primo laudo i corpore sanguineo vel alias nāliter calido fiat apertio vene basilice leuis euacuādo etiaꝫ in corpore in quo non sit abundātia sanguinis tres vel quattuor vncias sanguinis faciēdo strictā flobothomiaꝫ ad intentionē eductōis partis sanguinis magis calide ad infrigidationem principaliter. Ad hanc etiam intentioneꝫ valet sirupus de papauere stante vehementi ardore cum aqua portulace vel cum aqua lactis vel cum decoctiōe se. maluaꝝ ⁊ altee. Et dicebat Rasis q̄ dragantum sumptū in potu in quātitate. ʒ. ij. cū vino cocto perfecte facit ad ardorē vesice ⁊ renū: sed itellige tu de vino cocto nō vinoso. se. ēt portulace ⁊ succus liquir. ē in casu multuꝫ ꝯueniēs: ⁊ ꝯfert ēt scabiei vesice ⁊ eaꝫ applanat. ⁊ dixit ēt Rasis ꝯfert ēt vesice de qua descendit ad modū furfuris. Sꝫ nota vt vult Rasꝰ q̄ semē portulace ꝓuocat vrinaꝫ nisi fuerit assum: ⁊ iō quādocūqꝫ in casu vtimur se. portulace prius aliqualiter asseꝰ ad intētionē nr̄aꝫ valent ēt potus mucilaginū sicut est mucilago se. maluarū ⁊ altee ⁊ mucilago se. citonioꝝ cū modico mucilaginis se. de papauere ⁊ si exhibeanꝰ cum aliquo deriuāte ad illas vias vt cuꝫ aq̄ decoctionis granoꝝ alchichingi ⁊ portulace nō assati. Et soleo ego facere vt feci in ꝯsilio supra allegato sirupū ꝺ mucilaginibꝰ in hoc casu singularē queꝫ ego sum expertꝰ ⁊ mirabiliter ꝓficit cuius descriptio ē vt ifra. ℞. se. altee maluaꝝ ⁊ citonioꝝ añ. ℥. j. dragaganti. ʒ. iij. ifundanꝰ in aqua tepida decoctōis maluaꝝ ⁊ se. papaueris al. ⁊ granoꝝ alchichingi añ. quātuꝫ sufficit deide fiant expressiōes dictoꝝ seminū ⁊ dragagāti de quoꝝ mucilaginibus cōficiaꝰ sirupus vt ifra. ℞. dictaꝝ mucilaginuꝫ. ℥. j. s. decoctōis supra dicte. ℥. iij. dulcoreꝰ cū. ʒ. ij. zuccari albissimi ꝑ vice vna ⁊ in maiori flāma qñ iste sirupus nō sufficeret qui debet ꝯtinuari sex vel octo diebꝰ ad magis mortificandū sensū pōt addi de mucilagine psilij tantūdem sicut de aliqua aliaruꝫ. Ad hanc intētionē ēt valet simul cuꝫ intētione restauratiua illiꝰ humiditatis lubrice si sumāꝰ quattuor vel quiqꝫ. ℥. lactis ouini extracto butiro aliqualiter facti acetosi cū modico zuccari albi. Rasꝰ ēt ponit descriptionē trociscoꝝ i hoc casu multū valentiū si fiant vt ifra. ℞. se. citruloꝝ se. portulace ⁊ amigdalaꝝ dulciū iusquiami albi ⁊ papaueris albi añ. fiant inde trocisci cum mucilagine psilij ⁊ exhibeanꝰ cum lacte. Et si fuerit vehemēs caliditas vt dixit ꝯpone cum eis oppiū. Et qm̄ ista nō sufficiant que i potu sumunꝰ possunt exhiberi ꝑ iterius siringādo medicine appropriate: ⁊ credo q̄ sint tutiores quā si exhibeanꝰ ꝑ supius. dixit Symon ⁊ ponit io° ꝯtinētis nisi sufficiēs fuerit q̄ i potu sūptuꝫ fuerit: ⁊ fuerit in vesica ardor vehemēs vel sup. in vijs vicinis inijciendū ē ꝑ instrumētuꝫ cānule de lacte recēti ⁊ sicꝰ albo aut de mucilagine psilij ⁊ granoꝝ citonioꝝ. scribiꝰ ēt io° cōtinētis mucilago se. lini si imittiꝰ veretro cū instrumēto cū oleo rosato magna erit mitigatio eius i dolore ⁊ vtilitas eius: si etiā sumaꝰ de mucilagine psilij ⁊ misceaꝰ cum lacte mulieris puellā lactātis vt sumēdo. ℥. j. vel. s. de quolibꝫ istoꝝ ⁊ ponaꝰ ꝑ siringam multū minuit de ardore ⁊ i maxima flāma si misceanꝰ duo grana cāphore cum eo fortius operabiꝰ. posseꝫ infinita multiplicare: sed ista sufficiant de interius exhibendis. Per exterius autē circa renes ⁊ epar fiāt inunctōes ⁊ epithimata ad remissionem caliditatis ⁊ inflāmatōis de quibꝰ sepe dictū est: ad illa loca recurre cuꝫ ifrigidātibus ⁊ aliqualiter ꝯfortantibꝰ. Sꝫ circa vesicam extrinsecꝰ ad regenerāduꝫ illā humiditatē valent singulariter cibi humectatiui ⁊ oua sorbilia vt dictū est circa dietam: ⁊ fiat inunctio ēt exterius cum mucilagine se. malue ⁊ oleo amigdalaꝝ dulciū ⁊ spinali medulla agni ⁊ sepe supponēdo zirbum agni infusum i aqua tepida decoctōis folioꝝ maluarum ⁊ folioꝝ violaꝝ ⁊ altee circūuoluendo cū zirbo dicto oēs ꝑtes femorales supra ⁊ inferius: postea ad cōfortationē valet inunctio illaꝝ ꝑtium cū oleo rosato ⁊ mucilagine se. citonioꝝ ⁊ cū puluere myrthiloꝝ subtilissime tritorum fiat marā ad inūgenduꝫ dictas ꝑtes ⁊ ita cōtinuando pluribus diebus: ⁊ sic sufficiāt quātum ad hanc materiam.

Caplm̄ 17m de mictu sanguinis ⁊ saniei.

c Um aliquis ꝓpter casuꝫ vel ꝑcussionē sanguineꝫ mixerit: ex basilica minuaꝰ. Et trocisci qui dicunꝰ trocisci de charabe tribuanꝰ: qui. ℞. charabe gūmi tremule arboris ana. ʒ. v. balaustie ipoquistidos añ. ʒ. ij. s. olibani. ʒ. ij. se. apij oppij añ. ʒ. j. formenꝰ trocisci pōdere auꝰ. j. ex quibꝰ vnus in die cū apozimate sumach tribuaꝰ. Ad comedēduꝫ vero tribuanꝰ carnes cocte cū sumach ⁊ carnes cocte cū succo vue acerbe. Abstineat a nutriētibꝰ acutis ⁊ salsis. Loco vero ꝑcussionis supponaꝰ emplm̄ ex bolo armeno ⁊ acacia ⁊ aloe ⁊ litio confectis cū aceto ⁊ aqua. Si aūt sanguis mictꝰ euenerit post comestionez ciboꝝ acutoꝝ aut potu vini acuti flobothomeꝰ eger: trociscos de charabe in potu sumat ⁊ eodeꝫ qđ diximus gubernetꝰ

regimīe. Pus vero si minxerit egro trocisci isti dādi sunt: qui
℞. se. melonis citrulli cucurbite absq3 corticibꝰ oiu3 aā. ℥. xx.
boli ar. gūmi arabici thuris pinguis sanguis draconis omniū
aā. ℥. x. oppij. ℥. iij. se. apij. ℥. ij. isformenẽ trocisci pōdere. ℥. ij.
ex quibꝰ oi die vnus cū sirupo de papauere. ℥. j. i potu tribua
tur. Uirge quoq3 ex isto colirio imitratur. Coliriū de cerusa
℞. ceruse sarcocolle olibani gūmi arabici oppij sanguinis dra
conis oiu3 ptes equales: fiāt ex eis coliria ⁊ per siringā prius
fiat iniectio ex idromelle ⁊ mingat eger ⁊ post eiꝰ egressionem
fiat iteꝝ iniectio istius colirij dissoluti in lacte asine.

Um aliquis propter casum

vel percussionē ⁊c. Post expeditu3 capm de
ardore vrine sequiẽ capm de mictu sanguinis
⁊ saniei: ⁊ sup. aliqñ sanguis tantū vt facta ex/
coriatiōe sine vlcere ⁊ aliqñ saniei ⁊ sanguinis
aliquotiēs precedente sanie ad sanguinē vt cū
rumpunẽ apata maturata mā ⁊ fiunt vlcera: ⁊ tunc aliquotiens
corrodente sanie substātie mēbri de mēbris vrine ꝓfundata cor
rosione vsq3 ad substātia3 venaꝝ post saniē emittiẽ sanguis qui
educiẽ de venis corrosis: ⁊ aliquotiēs antecedit sanguis ad sani
em: vt facta solutōe ⁊ excoriatōe in mēbro venoso ⁊ nō prius cō
solidato quā ad vlcus veniat emitteẽ sanguis āte saniē: ⁊ d̄ his
omnibus intelligit rubrica presentis capituli. Quod caplm
recta ꝯtinuatōe ꝯtinuaẽ ad precedens in hūc modū. nā postquā
ī precedēti capo fuitꝰ determinatu3 de ardore vrine: ⁊ cu3 ardor
vrine vt dictū est in precedēti capo cum perseuerat perducit ad
excoriationē vñ sequiẽ mictus sanguis ⁊ excoriatio sepe termi/
natur ad vlcus ⁊ ī renibꝰ ⁊ in vesica vel in collo eius: vnde seqẽ
mictus saniei. Jccirco ꝯueniēter post capm de ardore vrine fa/
ctum est capm de excoriatiōe vnde sequiẽ mictus sanguis: ⁊ de
vlceribus mēbroꝝ vrine vnde fit mictus saniei. Jta ꝙ hoc cam
principaliter est capm de excoriatōe membroꝝ vrine ⁊ de vlce/
ribus illoꝝ membroꝝ que declaranẽ per accidentia ipsoꝝ: vt ꝑ
mictū sanguinis ⁊ saniei. ⁊ ꝙ hec sit recta ꝯtinuatio p3 ex ver/
bis Rasis decīo ꝯtinētis dicit: dico accidit ex colera ru. vel sup
ple alia cā acuta ī suo meatu ī his locis. i. mēbris vrinalibꝰ ex/
coriatio sicut accidit intestinis. Et ponit hystoriā quidā quoq3
iuuenis comedēdo allea plura minxit sanguinē cū ardore vehe/
menti valde. postea apparuerūt ī eo accidētia apatis renum se3
rupti puta sanies. vñ ꝯreci ꝙ hūor acutus excoriauit ipsa loca ⁊
aperuit venam ⁊c. Diuidiẽ ergo pūs caplm pria diuisione in
duas partes principales. qm̄ prio ponit curā excoriatōis ⁊ mi/
ctus sanguinei sine sanie. 2o ponit curā vlceris ipsoꝝ mēbrorū
apparēte sanie. ibi 2a: Pus vero si minxerit sup. eger. Prima
adhuc ī duas. po ponit curā excoriatōis vel mictus sanguīs ab
vna cā primitiua ꝯtingētis vt a casu vel percussiōe. 2o ponit cu
rā ēt mictus sanguinei per gñatōem humoꝝ acutoꝝ maxīe ge/
neratoꝝ ex alia cā primitiua vt per comestionē ciboru3 acutorū
aut potuū. 2a ibi: Si sanguīs mictus euenerit ⁊c. Pria ēt ī tres
diuidi pōt. nā prio ponit curā mictꝰ illiꝰ sanguīs ꝯtigētis a cāu
vel ꝑcussione ꝑ flobothomiā ⁊ per exhibitionē trociscoꝝ d̄ cha/
rabe. 2o ordinat dietā i casu ꝯueniētē. 3o ponit curā ꝑ emplm
supponēdū loco ꝑcusso. 2a ibi: Ad comedēdū vero tribuaẽ caro
cocta ⁊c. 3a ibi: Loco vero ꝑcussionis supponaẽ ⁊c. De prima
parte dicit: cū aliquis ꝓꝑ casu3 aut ꝑcussionē sanguīem minxerit
ex basilica flōmeẽ ⁊ trocis. qui dicūtur trocisci de charabe ī po
tu tribuātur. ⁊ ponit descriptōem eoꝝ dixit. ℞. charabe gūmi
tremule arboris credo ꝙ sit gūmi arabicū āboꝝ aā. ℥. x. balau/
stie ipoquistidos āboꝝ aā. ℥. ij. olibani. ℥. ij. se. apij oppij amboꝝ
aā. ℥. j. informētur trocisci ponderis aur. vnius ex quibus omni
die vnꝰ cū apozimate sumach. i. cū decoctōe sumach tribuaẽ.
Pro intellectu huius capituli ⁊ huius spālis partis ē intelli
gendū prio ꝙ l3 a multis causis ⁊ a diuersis pendere pōt mictꝰ
sanguinis: q: quasi ab oībus illis vel ꝓportionabilibꝰ eis a qui/
bus pēdere pōt fluxus sanguineus ⁊ ītestinalis ⁊ epaticis vt pa/
tebit discurrere volēti per cās saltē de eis qui fiunt a toto ⁊ ab
epate si sanguis vel aquositas sanguinea ꝯuerteret ad vias vri/
ne. tñ principalr in hoc caplo de mictu sanguis. d. Rasis ponit
duas cās spāles tm̄. Unā. s. que fit a casu vel percussiōe vel su
pra dorsū vel mēbra vrine vel alia mēbra: vñ ruptis venis ꝯuer/
tatur sanguis ad vias vrine. Aliā. s. que fit ex comestione reru3
acutaꝝ: per eā intelligēdo oēm cām corporalē acutā ⁊ hūoralez
que suo incessu efficere pōt excoriationē ī vijs vrine. Et hoc ra/
tionabiliter fecit non determinās de eo qui pendere pōt a toto
cretice vel nō cretice vel a debilitate digestiue epatis vel seque
stratiue ipsius epatis: qm̄ de eis supra ē dictū sufficiēter quātū
ad curā in caplo fluxuu3 ⁊ in caplo dispōnū epaticaꝝ. ⁊ ita non
op3 de his hic determinare neq3 ego ī ꝓcessu de his faciā mē/
tionē ꝓꝑ nō ꝓlongare sermonē. Sed de his spālibus cāis que
maxime ꝯtingunt causantes mictū sanguineū quoniā cū ex ꝑ/
cussione rūpunẽ vene vel ex casu ꝓꝑ ꝯtinuatōe3 ⁊ alligatōe3 ve
naꝝ aliaꝝ ad venā chilis ⁊ ad emulgētes ꝯñter ⁊ ad renes ⁊ ad
vesicā: inde est ꝙ ꝓpter casu3 vel percussionē quasi toti cōmu/
nē magis manifestaẽ sanguis per mictū q̄3 per aliā regione3 vt
ꝑ secessu3 vel sputū ēt q: hūores acuti cū adducūt ad excoriatio
ne3: vel quomōlibet acuitas vrine per eundē quasi modū addu/
cit ad mictū sanguīs faciēdo excoriationem sicut ⁊ comestio vel
potatio ciboꝝ acutoꝝ. Jccirco ꝯueniēter de his spālibꝰ cāis
mictus sanguinei in hoc caplo determinatur. ego tamen infra
loco suo ꝓpter declarare mictum qui aliquādo fit sanguineus
vt cōiter dicunt medici ex relaxatōe colatorij vel dilatatōe eius
cuiꝰ tñ cā aliquotiēs ē debilitas ipoꝝ renū sequēs iterdū exte/
nuationē ipoꝝ renū: ⁊ aliquotiēs aliā cām q̄ nō ab oibꝰ recte i/
telligiẽ: imo a paucis. infra loco suo de hac causa facia3 speciale
mentōe3: ⁊ poneẽ spālis cura ꝓpter ꝑfectōem doctrine lesionū
mēbroꝝ vrinaliū. Scd̄o spāliter ꝓ verificatōe partiū est no/
tādu3 ꝙ stante mictu sanguis ex casu vel ꝑcussione cū talis se/
quaẽ rupturā venaꝝ vt cōstat imediate ī cura stant due inten/
tōes. Una est ꝓhibitio emanatōis sanguīs per istas vias. 2a est
ꝯsolidatio vene rupte. Prima itentio ꝑficiẽ diuertēdo ꝑ flōmiā
basilice q̄ respicit pricipalr epar q est basis sanguis: ⁊ eligaẽ ba/
silica dextra si fuerit casus vel ꝑcussio fm totū corpꝰ vel plures
ꝑtes cōes ad dextrā vel sinistra. Qd̄ si fuerit ī parte sinistra spe
cialiter fiat de basilica dextra. ⁊ si ī dextra: fiat de sinistra. p3 ra
tio. Scd̄a ītentio de ꝯsolidatōe ꝯpleẽ ꝑ imobilitātia motū san/
guis igrossantia ⁊ ifrigidātia ⁊ cōglutinātia partes vene rupte
cū sanguine ibidē coagulādo. Et iste itentōes ꝑficiunẽ ꝑ troci/
scos de charabe ī quibꝰ est virtus oppij ⁊ balaustiaꝝ ⁊ ipoqui/
stidos ⁊ charabe oium ifrigidātiū ⁊ exiccātiu3 ⁊ gūmi ⁊ olibani
coagulātiu3 ⁊ ꝯglutinātiū: postea est se. apij vt ꝯuertat has me/
dicinas de se ineptas ad motū ad lōginquū fm ꝙ dirigenẽ a nā
⁊ ita. ℥. j. hoꝝ trociscoꝝ est multū efficax ī hac itentiōe maxīe si
exhibeaẽ cū decoctōe sumach de quo dictū ē ī tractatu fluxuū
ꝙ decoctio sumach ꝓhibet fluxū ita ꝙ quidā dicūt ꝙ appēsu3
retinet id intelligēdo de fluxu omnis humoris. Cōsequenter
ordinās dietā in casu ꝯuenientē ad ifrigidandū ⁊ ꝯsolidandū di
xit: ad comedendū tribuaẽ caro sup. maxime agnoꝝ ⁊ similiū vi
scosoꝝ cocta cu3 sumach ⁊ caro cocta cū succo vue acerbe: ⁊ ita
pedes aīaliu3 bene cocti maxime porcoꝝ in casu ꝯueniūt vt p3.
Addit: abstineat a cibis acutis ⁊ salsis: p3. De tertia ꝑte huiꝰ
partis dixit: loco vero ꝑcussiōis superponaẽ vel supra locū em/
plastrum ex bolo armeno ⁊ acatia ⁊ aloe ⁊ litio sup. pulverizatis
ꝯfectis cū aceto ⁊ aqua: hoc intelligaẽ in principio. nā ī virtute
hoꝝ fit īfrigidatio īspissatio ⁊ glutinatio cū ꝓfundatiōe ⁊ indu/
catur quies ⁊ stent in obscuro ⁊ vniuersalr ꝓhibeanẽ oēs cause
faciētes ad inflāmationē ⁊ motū humoꝝ vt diceẽ infra ī dieta.
De secūda ꝑte principali prime partis ponit curā similis mi/
ctu sanguinei ꝯtingētis ex sumptiōe acutoꝝ. s. ciboꝝ vel potuū
⁊ breuiter ponit curā ꝓportiōalē dimisso ēplastro ad ea q̄ dicta
ē in cā precedēti de flōmia fienda ⁊ exhibitionē trociscorum de
charabe: p3 totū ꝯsiderāti que dicta sūt paulo ante. Cōsequē
ter de scd̄a ꝑte pricipali huius capituli do. R. ponit curā vlce/
ris sequētis excoriationē: ⁊ duo facit. Prio ponit curā ꝑ troci/
scos exhibendos desup. 2o ponit curā per vnu3 coliriū imittē/
du3 ꝑ virgā: ⁊ ponit descriptōes eoꝝ. 2a ibi: Uirge vero ex isto
colirio imittaẽ ⁊c. De prima ꝑte dicit: Pus vero. i. saniem si
minxerit. s. eger egro trocisci isti sunt dādi qd̄. ℞. se. melonis ci
trulli cucurbite oium sine corticibꝰ: qm̄ ī cortice ē aliqualis pun
ctio aā. ℥. xx. boli ar. gūmi arabici thuris pinguis sanguis dra/
conis omnium. ℥. x. oppij. ℥. iij. se. apij. ℥. ij. informentur troci/
sci pondere. ℥. ij. ex quibus omni die vnus cum sirupo de papa/
uere. ℥. vnius ī potu tribuatur. Circa quā partē nota ꝙ iten/
tio que habeẽ in hoc casu ē illa de qua sepe dictu3 est que habe/
tur in vlceribꝰ scil3 duplicata. Una ē intētio abstersionis stante
vlcere putrido. Alia ē intētio exiccatōis ⁊ ꝯsolidationis post mū
dificationē saniei ex vlcere. Pria ꝯpleẽ cū abstersiuis magis ⁊
minus fortibꝰ ⁊ acutioribꝰ ⁊ nō acutis fm exigentia3 abstersio/
nis materie grossioris vel minus grosse: ⁊ fm ꝯplicationē mali/
tie ꝯplexionis magis calide ⁊ minus calide. Cū igitur appꝑen/
te sanie sequēte excoriationē a cā calida de qua dictū est in ꝑte
ꝓrima sit intēdendū cum abstersiuis equātibus humorē decli/
nando acuitatē humoris vt hauracitatē eiꝰ versus dulcedinē.
Et talis intētio ꝯpleaẽ per semina maiora frīda ꝯueniētissime vt
p3: que intētio abstersionis ē maior appꝑente sanie q̄3 sit intētio
exiccatōis ⁊ ꝯglutinatōis que faciunt ad ꝯsolidationē. Jccirco ī
medicamine ad casum istu3 ꝯueniēti op3 domīari abstersiua cō
solidantibus: ⁊ ita fecit dñs Rasis q: ponit in his trociscis de
se. melonis citrulli ⁊ cucurbite aā. ℥. xx. q̄ faciunt abstersionē: ⁊
posuit de bolo armeno ⁊ gūmi arabico sanguie draconis ⁊ thu
re que faciunt ad cōsolidationē aā. ℥. x. Et qm̄ medicine tales
glutinatiue ⁊ exiccatiue de se nō mouerenẽ ad vias vrine nisi cū
debito deriuante: iccirco ī trociscis posuit. ℥. ij. se. apij ꝙ ēt cu3
virtute sua vigorat abstersionē seiu3 frīdoꝝ sūꝑioꝝ. ⁊ qm̄ sani/
es siue fuerit ī renibus siue ī vesica siue in vijs medijs cum edu/
citur cum vrina per dicta membra multū sensitiua maxime cu3
trāsit per collum eius existēs nitrosa ⁊ acuta ē parata fortē īpri/
mere dolore3 ⁊ maxime ī corꝑe delicato ⁊ macro in quo plerū/
q3 veniunt hec vlcera ex acuitate vrine vt fuit supra dictū: inde
fit necessariū ad ꝓhibitionē vehemētie doloris aliqualiter ebe/
tare ⁊ mortificare sensitiua3 istoꝝ mēbroꝝ: iccirco posuit ī de/
scriptione paꝝ oppij vt. ℥. ij. s. ꝙ ēt per exiccationē iuuat ad cō/
solidādū: ⁊ ita p3 verificatio huius partis que descriptio ē mul/
tum regularis ⁊ obseruāda in simili casu vt p3. Si tamē ꝯiun/
gereẽ virtutis ꝓstratio vel nō esset acuitas ⁊ punctio dolorosa
nō esset ponēdum oppiū. De secūda ꝑte dicit: virge vero isto
colirio īmittaẽ qd̄. ℞. ceruse sarcocolle olibani gūmi arabici op/
pij sanguinis draconis oium ꝑtes equales fiant ex eis coliria si/
ue sup. fieẽ. ꝑ siringam fiat iniectio istius coliri dissoluti in lacte
asine. s3 ponit vnum casum hic notabile3 vt ꝙ antequa3 ponaẽ
istud coliriu3 per siringa3 fiat prius iniectio ex idromelle ⁊ min/
gat

gat eger sup. iniectū de idromelle ⁊ post egressionē illius fiat postea iniectio colirij. Ex quo textu ostendit nobis ꝓcessum obseruandū in cura vt primo curemus ꝑ primos trociscos ꝑ superiꝰ exhibitos leuiter abstersiuos ⁊ leuiter ꝯsolidatiuos qui rōnabiliter valent stante vlcere in renibꝰ: ⁊ tamē nō valēt stante vlcere ĩ vesica: tū q: minuit̄ virtus illaꝝ medicinaꝝ ꝑueniēdo vsq3 ad vesicā: tū q: sanies vesice est prauior q̄3 renu3 vt videbit̄ in processu: etia3 vlcera vesice difficilius ꝯsolidant̄ q̄3 renū: q: vesica ē membru3 neruosum debile in restaurādo ꝓ tanto q̄n per trocis. superiores nō ꝓficeret̄ cura ⁊ vlcus eēt in vesica vel in collo ordinauit medicamen ꝯsolidatiuu3 multo fortius qua3 fuerit precedens cū sarcocolla ⁊ cerusa ⁊ reliquis: s3 quoniā vbi eēt sanies in vlcere nisi prius mūdificaret̄ ipa sanies iste medicine cōsolidatiue sicce existētes essent magni ꝑiculi. nā impingerēt saniem ĩtra substantiā mēbri: ⁊ redderēt ipa3 inobediētē3 eductōi ⁊ sic disponerēt ad maiore3 corrosionē mēbri. iccirco ponit illu3 cāⁿ. semꝑ obseruandū ĩ simili casu vt antequā iniciant̄ medicine ꝯsolidatiue ĩ vesicam prius abstergat̄ vlcus a sanie cū intromissione ꝑ siringa3 idromellis vel aque ordei vel zuccari vel aq̄ lactis ⁊c̄. s3 abstersiuū de idromelle ē fortius. s3 Ras̄ vt sepe dictum est in hoc libro cōmuniter ponit medicinas fortiores que ĩ casu debēt offerri supponēs medicū esse canonicū vt a mitioribus semꝑ incipere debeat. ⁊ ita sit completum capitulu3 quātum ad expositionem litteralem.

Quid nōis ⁊ quid rei mictus sanguĩs ⁊ saniei.

Jam igitur expedito capᵒ textualiter: ad maiorē declarationem materie primo de quid nomĩs quid sit mictus sanguinis ⁊ saniei ē satis manifestū. s3 hic ꝑ mictū sanguĩs nō tm̄ intelligo mictū sequētem rasurā factā ex acuitate vrine: s3 etia3 eū qui fit precipue ꝓpter debilitatē digōnis ⁊ discretōis ĩ renibus qui ē similis loture carnis similis ei in exitu qui fit ꝑꝑ debilitatē illaꝝ virtutū ĩ epate ⁊ per mictū saniei: hic nō tantū intelligo mictū saniei ꝯtingētis post mictū sanguĩs ex rasura: imo ēt mictū saniei ꝯtingētis post rasurā apatis saniati ĩ vijs vrine maxime in renibus vel ĩ vesica vel vijs medijs. ⁊ ita hic de hoc tractādo tractabit̄ ēt de vlcere renū ⁊ vesice.

Distinctiōes. Quātū ad scōm ponūtur prīo distictiones ꝺ mictu sanguinis quarū sit hec pᵃ. Quidā ē mictus sanguinis de recēti factus: ⁊ quidā antiquus. Jtē quidā ē mictꝰ sanguĩs puri ⁊ quidā ē ĩpurus. s. permixtus cū humoribꝰ grossis vel sanie. Et itē q̄nq3 mingit̄ vrina que apparet verꝰ sanguis: ⁊ tm̄ nō ē verus sanguis vt dicebat Auic. cū liquefit carnositas mēbroꝝ. s. epatis aut renū rediēs in sanguinē. Alia ē vrina sanguinea similis loture carnis recentis diuerso mō vt dictū ē supra de dispōnibꝰ epatis que aliquotiens videt̄ talis vrina remissa in colore ru. sanguĩco fm totā substātiā. ⁊ aliqn̄ apparet similis loture carnis q: ipsiꝰ multe ꝑtes vident̄ eē colorate notabiliter colore rubeo: ⁊ multe partes vident̄ nō sic colorate. Alia distinctio: quidā sanguĩs mictꝰ fit cū dolore ⁊ quidā sine dolore. ⁊ quidā fit cū dolore grauatiuo ⁊ quidā fit cū dolore pūgitiuo ⁊ acuto. ⁊ quidā cū dolore magis dorsi ⁊ q̄dā cū dolore magis versus vesicā. Alia distinctio: quidā mictus sanguĩs fit plurime quātitatis ⁊ quidā pauce quātitatis. ⁊ quida3 euenit subito nō stante prius dolore ĩ aliquo determinato mēbro renū vel vesice: quidam sequitur ad dolores precedētes vel grauatiuos vel acutos. Similes quasi distictiones possunt formari de mictu saniei. nam queda3 migitur pura ⁊ queda3 sanguini permixta: ⁊ quedā notabilis quātitatis ⁊ q̄da3 modice quantitatis. Jtem quedam ē cū qua cōiungit̄ magnus fetor: ⁊ quedam cum qua non coniūgitur fetor magnus. Jtē queda3 sequit̄ ad alios dolores: ⁊ quedam non itē sequens ad dolores: q̄dā sequit̄ ad dolores grauatiuos ⁊ quedā ad dolores vehemēter acutos. Jtē quedā ē boni coloris alba ⁊ equalis: ⁊ quedā mali coloris ⁊ eruginosa ⁊ inequalis. Et q: dictū ē q̄ quedā exit cū sanguine ⁊ quedā sine sanguine. ⁊ que exit cu3 sanguine quedā p̄cedit exitū sanguĩs ⁊ quedā sequit̄ exitu3 sanguinis vt dictū est circa litterā.

Cause. Ueniēdo ad cās dimissis cāis mictꝰ sanguĩs ⁊ saniei ꝯtingere potētis ex mēbris q̄ sunt supra renes ⁊ vesicā sicut est epar: aut a corpore toto ꝑꝑ repletōe3 multā superfluā vn̄ rūpunt̄ vene vel aperiunt̄ pori ⁊c̄. aut ꝓpter crisim factā a nā ꝑiodice de quibꝰ dictū est supra de dispōnibꝰ epaticis ⁊ de fluxu sanguineo ab ĩtestinis dimissis ēt cāis primitiuis vt de ꝯtingēte a ꝑcussiōe vel casu aut frīditate nimia ꝯstringēte: q̄ cāe euenire pn̄t ĩdifferēter alijs mēbris. Dimittēdo ēt mictū sanguĩs q sepe ꝯtingit ex ruptura vene magne vel venaru3 emulgentiū: q: ēt de ea determinare esset ĩcurrere difficultatē motā a Cōciliatore ⁊ ab alijs: q: cum rūpunt̄ dicte vene supra renes: ille sanguis nō videt̄ emitti posse ꝑ vrinā. nā d3 effundi citius in ꝯcauitatē vētris vel pectoris q̄3 ꝑ ꝯcauitate3 alterius vene attrahi ⁊ trāsire ad vesicā vt p3 cōsiderāti: ⁊ nisi eēt idustria nāe regulātis occulto mō eūone3 istius sanguĩs tanq̄3 discōuenientis postq̄3 exiuit venā ⁊ remittētis eum in cōcauitatē emulgētiu3 ita vt expellat̄ tanq̄3 discōueniens ꝑ vias vrine sicut ēt aliquotiēs expellit sanie3 de pectore ad vias vrine nō esset modus ad declarādū illū sanguinē qui sequit̄ rupturā vene chilis educi posse ꝑ vias vrine: dimissa igit̄ hac difficultate cōtrahendo tm̄ ad causas mictꝰ sanguĩs vel saniei ꝑꝑ lesione3 in mēbris vrine. Na3 de his ē sermo hic nobis sp̄alis hūdus prius tm̄ ponendo causas mictꝰ sanguĩs postea saniei. Prīo stāt quedā cāe ḡnales que ēt sunt cōes fluxui sanguĩs ab alijs mēbris marie a naribus dē quibus dictum ē supra ĩ caplō ꝓprio. Et de quibꝰ dixit ḡnalr Auer. 3ᵒ colliget caplō 19ᵒ de eis quibꝰ ē acuitas in ipso sanguīe ⁊ mordicatio. vn̄ ꝓpter conatū ĩ virtute ad expulsionē dissoluit̄ ꝯtinuitas orificioꝝ venaꝝ aut cōtingit ꝑꝑ subtilitatē sanguinis: vnde resudat ꝑ poros venaꝝ sicut tu vides q̄ quādoq3 accidit vtribus olei vt dicit Auer. ⁊ quādoq3 accidit ꝓpter debilitatē substātie venarum que preparate sunt scissioni: aut q: sunt nimis subtiles aut nimis dure aut discooperte: ⁊ tunc multitudo sanguĩs ⁊ res extrinsece de casu aut percussiōe ēt leuibꝰ rūpunt eas. Et ita ēt vētositas extēdendo posset eē de cāis mictus sanguĩs vel nimis dilatādo meatꝰ ⁊ poros venaꝝ: vnde euomit̄ sanguis ab eis vel scindēdo venā ĩ lōgū vel transuersu3. ⁊ ita silr frigus cōstringēs ⁊ cōprimēs ꝓpterea q̄ coartatur via tunc a nā replēte aliqn̄ fit apertio illaꝝ venaꝝ vel scissio vt dictū ē. Et per eandē cām dicebat Auic. aliqn̄ fit mictus sanguĩs a tethano ⁊ spasmo fortibꝰ cū tm̄ nō possunt dilatari vene ⁊ ita rūpunt̄ vel aperiunt̄ pori ⁊ dilatātur. Jste omnes cāe sicut accidūt alijs mēbris venosis vnde. s. fiet exitꝰ sanguinis ab eis: iste vel similes ēt accidere possūt venis renu3 ⁊ vesice: ⁊ inde fit mictus. Spāliter tm̄ cōtrahēdo ad lesionē renū vel vesice aliqn̄ acuitas vrine ex p̄ntia colere ĩ ea adducit ad rupturā vt dictū ē: ⁊ ad excoriationē aliqn̄ ⁊ ꝯsēter ad mictū sanguĩs ⁊ aliquotiēs ĩcessus lapidis laboriose incedētis ꝑ illas venas facit ad ruptōem ⁊ sic ad mictū sanguinis. Et aliquotiēs dicebat Auic. fit mictꝰ sanguis similis loture carnis ꝓpter debilitatem digōnis ⁊ discretōis ĩ renibꝰ vt sup. qm̄ per digestiuā ⁊ discretiuā non separat̄ sanguineitas mixta aquositati que ē trāsmissa ad ipsos renes nō tm̄ ꝓ nutricatōe eoꝝ s3 ēt ꝓ nutricatōe quorūdā alioꝝ mēbroꝝ vt dictū ē supra ĩ anothomia: ⁊ tūc a virtute expellit̄ simul cū vrina versus vesicā. ⁊ nō tm̄ debilitas idigestiua ad hoc adducit: imo ēt debilitas retētiue renū cū nō sufficit tāto tp̄e retinere sanguinē cū aquositate vt ꝑpari possit debite digestiua: ⁊ ita labitur an̄ digōnē ⁊ sepationē talis vrina mixta cū sanguīe. ⁊ aliqn̄ debilitas ĩ expulsiua ēt ē cā ꝓ quāto non debite repellit ad mēbra mittētia sup̄fluitates que trāsmittunt̄ cū vrina ad ipsos renes. ⁊ ita recipiēdo dictas sup̄fluitates debilitat̄ ꝯtentiua ĩdebite ꝯtinēdo ad sufficiēter sequestrādū sanguinē ab aquositate ⁊ tūc fit mictꝰ sanguĩs cū humoribꝰ. Et ad hūc sensu3 dicit Auic. mictꝰ vero sanguĩs ꝑmixtꝰ cū hūoribus grossis fit plurimū ꝑꝑ debilitate3 renu3: fortitudo ēt attractiue nimia attrahēdo ampliorē hūiditatē aquosa3 quā ꝯueniat ⁊ ampliorē quātitatē sanguis facit vt digestiua ⁊ sepatiua nō possit ꝯueniēter separe sanguinē ab aquositate: ⁊ ita ꝯsēter emittit̄ sanguis cū vrina. Propterea dicit Rasis. xᵒ. cōtinētis q̄ exuberātia vrine debilitat renes sup. ab opatōe dicta. Et nota: ⁊ ē dcm̄ Auer. ēt tertio colliget caᵒ 23ᵒ bonū dixit: Et nō ē ĩpossibile attractiuā augmētari ꝓpter debilitatē retētiue q̄ꝺ ē q: q̄n debilitat̄ retētiua nō nutriūtur renes ab aquositate ꝯueniēter ꝓpter ꝑuā morā quā h3 hec aquositas ⁊ tunc conat̄ virtus attractiua ad attrahēdū plusq̄3 ꝯueniēs sit ⁊c̄. Cāe aūt debilitatis digestiue ⁊ retētiue quibꝰ ꝓprie dicit̄ debilitas renū cū remollitiōe substātie eoꝝ pōt hēre multas cās. Hic bene nota ꝑꝑ illos qui nō recte ĩtelligūt istā mām qui cū vidēt mictū sanguineū similē loture carnis cū nocumēto renū semꝑ dicūt q̄ cā ē relaxatio colatorij nō ĩtelligētes q̄ vt ĩ pluribꝰ cā ē debilitas ꝯtentiue aliūde ⁊ digestiue absq3 amplificatōe meatuū. Prima ergo cā pōt esse oīs malitia ꝯplōnalis ⁊ calida ⁊ frīda ⁊ hūida ⁊ sicca. na3 ex excessu vel defectu ĩ qualitatibus a debito tēperamēto seruiente virtutibus naturalibus debilitātur virtutes in opationibus suis. Et de hac debilitate ex malitia cōplōnis dicebat Aui. deterior ē illa que ꝯfirmata ē alia cā: ⁊ sepe cōtigēs fit ꝑꝑ extenuatōe3 que accidit renibꝰ cōsūpto hūido nāli renū sicut fit ĩ ethica: vn̄ remolliunt̄ renes taliter extenuati. 3ᵃ cā debilitatis ꝯtingit ꝑꝑ debilitatē meatuū ⁊ coꝝ aptionē ⁊ mollitiē quam eorum acquisiuit ēentia vt dicit Auic. ⁊ hic ꝑ dilatatō3 meatuū ⁊ ipsorum apertionē debemus ĩtelligere illos meatus ĩ quibus collatur vrina ab aquositate nō quidē venas disseīatas ꝑ ꝯcauitate3 renum ad modū rethe vt multi ignorātes arbitrant̄ q: tale colatorium nūqua3 reꝑtum ē. s3 per dilatationē meatuū ⁊ eorum apertionē debemus intelligere poros substātie renu3 ĩtra quos recipit̄ sanguis ꝓ coꝝ nutricatōe digestiua ⁊ discretiua sepante aquositatē a sanguineitate. na3 tales pori cū dilatant̄ ⁊ rarificantur tota substātia renū debilitat̄ ⁊ mollificat̄. ⁊ ista est vera debilitas renū: ꝺ qua cōiter loquūt̄ medici que ē alia ĩ cā a debilitate alias cās ꝯsēte vt p3 tibi ĩtelligēti: ⁊ ista est in qua apparet vrina cōmuniter lotiua que talis egredit̄ cum renes debiles sunt in nutriēdo se: vt dicit Aui. fen 18ᵃ caᵒ primo ĩ fine. Et ista talis debilitas facit renes nō tm̄ potētes ꝺbite digerere ⁊ sequestrare: ĩmo q̄ ampliorē quātitatē sup̄fluitatū recipiūt q̄3 reciperent stante bona vnione ꝑtiū poroꝝ ⁊ debita cōsistentia ipsorū. ⁊ de hac debilitate loquebat̄ Serap. dicit q̄ āplitudo meatuu3 in quibus vadit aquositas que currit ad renes donec ipsi attrahunt eā faciūt q̄ nō possunt eā colare: ⁊ ita Gal. 6ᵒ de ĩterioribus dicit q̄ accidit debilitas renū: qm̄ ex largitate orificioꝝ venaꝝ. s. minutaꝝ teriataꝝ ad poros: ⁊ sup. ipsoꝝ poroꝝ q̄bꝰ ꝺcolat̄ vrina ꝺ vena ꝯcaua ⁊ eius debilitas eā dicebat Aui. ē sicut multitudo coitus ⁊ multitudo vrine ⁊ statio in equis sup. lōga ⁊ ipsoꝝ equitatio absq3 gradatōe ⁊ ꝯsuctudine. ⁊ iste eedē cause possunt esse cāe debilitatis ab extenuatiōe renū sicut ⁊ oēs alie cause resolutiue ⁊ exiccatiue. Et addit Aui. q̄ huius generis ad causandū est assellatio plurima: qm̄ per eam fatigant̄ lumbi suꝑ quos iacent renes ⁊ incessio: precipue pedibꝰ p3. Ponit etia3

inter cās debilitatis renū multitudinē administratōis stupefa
cientiū quaꝫ nō credo adducere debilitatē per viaꝫ dilatatiōis
⁊ rarefactionis vel exiccatōis: sꝫ per aliū modū minuendo spūꝫ
extinguēdo caliditatē nālem ipoꝝ renū: vnde nō possunt debi/
te digerere ⁊ sequestrare cum sua nālis caliditas sit instrumentū
ꝯueniens virtutibꝰ ad suas ꝑficiēdas opatōes: ⁊ hoc ē bene ob/
seruandū ⁊ memorie semꝑ tenēdū ne cōmitat error in quē inci/
dunt sepissime practici qui ī omni mictu sanguineo ex nocumen
to renū applicant multū frida circa renes nō ꝯsiderātes ꝙ etiā
a cā frida ⁊ a debilitate ēt renū ex inde cōtingēte possit fieri mi/
ctus sanguis. Cause vero mictꝰ saniei primo dimissis causis
saniei ꝯtingētis ex emanatōe ruptoꝝ apatum ī mēbris spūalibꝰ
vt aliquotiēs ꝯtingit ⁊ ex ruptura apatis epatis ⁊ maxime zir/
bi eius. Et aliquotiēs a toto cretice vt ꝯtingit ī febribꝰ aliquo/
tiens pestilētialibꝰ vel in dimittētibꝰ exercitiū vt 2ª primi: veni
endo tantū ad mictū saniei ꝯtingētis vitio membroꝝ vrinaliuꝫ
dico ꝙ mictus saniei sequit primo oēꝫ solutionē cōtinui a qua/
cūqꝫ cā fiat vel primitiua vel corꝑea ī renibꝰ vel vesica vel ī vi/
is medijs quādo nō fit subita ꝯsolidatio: īmo fit talis solutio cū
deperditiōe substātie membri siue sit excoriatio siue sit scissura
vene vel ruptura vt sequit rupturā apatis saniati: ⁊ vniuersalr
sequit oēs causas vlceꝝ vel vulneꝝ istoꝝ membroꝝ vt est īces/
sio lapidis soluētis dictas ꝑtes vel decursus humoꝝ colericoꝝ
excoriantiuꝫ per easdē partes vel ꝓpter humores viscosos per
easdem ēt ꝑtes trāseūtes excoriationē faciētes ꝑ eradicationeꝫ
suā ex adherentia sua cū labore: vt dicebat Aui.

Signa. Veniēdo iaꝫ ad signa prio ꝓnostica euētꝰ. Oīa si/
gna ꝓnostica apatum ⁊ ardoris vrine ⁊ vniuersa/
liter solutōis ꝯtingētis in dictis mēbris cū tales possunt oēs eē
cāe mictus sanguīs: sunt ēt signa ꝓnostica futuri euentꝰ mictꝰ
sanguinis vel saniei. pꝫ ꝯclusio: ad illuꝫ ergo locuꝫ recurratur.

Signa vero ꝓnostica ad bonū dicit Aui. de mictu sanguinis
vel saniei ī fine de mēte Ypo. Cuꝫ mingit sanguis sine dolore
⁊ est paucus in horis quibusdā sup. cretice nō est malū ī eo sup.
de quo sit timendū. Addit: ⁊ est malū cuꝫ aūt perseuerat tūc for
tassis accidet fe. ⁊ mictus purꝰ. Pronosticū in mictu sangui/
nis ad malū: oīs fluxus sanguis puri qui ē multꝰ ē malus: pꝫ q̄r
significat rupturā vene magne si subito fiat. Item apparere san
guinem longo tꝑe in vrina semꝑ est malū: pꝫ ꝯclusio qm̄ signifi
cat cām esse cōfirmataꝫ. Aliud ꝓnosticū mictꝰ sanguinis vel
saniei sequens vlcera renū ⁊ est Auic. in capº vlceꝝ renū est mi
noris malitie quaꝫ sequens vlcera vesice ⁊ quam sequēs vlcera
meatuū iter vtraqꝫ vt poroꝝ euritidū. Et cā huius sumit q̄r ta/
lis mictꝰ sanguis vel saniei q̄ sequit vlcera renuꝫ sequit vlcera
ꝯsolidabilia facilius q̄ꝫ sequēs vlcera vesice: ⁊ ēt q̄r cū vlceribꝰ
vesice ꝯiungit maior dolor. Et hoc totū īsinuauit Aui. ī eodem
capº cū dicit: Et vlcera qdeꝫ renū minoris sunt malicie q̄ꝫ vlce
ra vesice. Et cā in hoc est qm̄ vlcera mēbri neruosi difficilioris
sunt sanatōis q̄ꝫ vlcera mēbri carnosi. Et īfra dixit: ⁊ qn̄qꝫ asso
ciat dolor ī vlceribꝰ vesice cui est ꝯmotio oī hora sicut ꝑturien/
tis. Et addit: ⁊ significat qn̄qꝫ differētia acquisita sup. iter vlcꝰ
vesice ⁊ renū ex hoc ꝙ dolor ī vlceribꝰ vesice est difficilior: qm̄
mēbruꝫ est mēbrū neruosuꝫ ⁊ fortis sensus. Aliud ēt ꝓnosti/
cuꝫ: sanies seq̄ns vlcera corrosiua que ē mali odoris cū mixtiōe
sanguīs ⁊ dolore est multo deterior q̄ꝫ sanies alba sequēs ruptu
raꝫ apatis. Et ita mictꝰ sanguīs cū quo ꝯiungit vehemētia do
loris vel ex acuitate sanguīs in se vel q̄r sequat corrosionē ē mi/
nus malus ceteris paribꝰ in quātitate: ⁊ alijs q̄ꝫ iste q̄ est sine il/
lis accn̄tibꝰ. pꝫ ꝯclusio. Et lꝫ sanguis vel sanies sequens apata
vel vlcera renū absolute ceteris paribꝰ sit minoris malicie q̄ꝫ ve
sice: tn̄ aliquotiēs sanies sequēs vlcus renū est īcurabilis qn̄. s.
seqt vlcera corrosiua q̄ tādeꝫ ducūt ad fistulas. Et de hoc dicit
Aui. ꝙ multotiēs qdeꝫ ꝓueniūt ex vlceribꝰ renuꝫ fistule q̄ nul/
lo mō sanant quāuis vt dixit sint de illis sup. quedā q̄ cessant a
cursu suo. i. ab emanatōe saniei vel a cursu suo. i. a ꝓfundatiōe
ꝑ aliqd̄ tꝑs cuꝫ mūdificatōe corporis. i. qn̄ mūdificat corpus cū
medicīs appropriatis diuertēdo ad ꝯtrariuꝫ ⁊ currāt sup. dicte
fistule emanātes sup. saniem cū est ipsiꝰ corporis repletio ⁊ sup.
nō mūdificat. Veniēdo ad signa demōstratiua prio mictꝰ san
guīs ⁊ saniei vt signa generis sunt ex se manifesta: sed signa spe
cieꝝ declarant ex signis causaꝝ. Prio si fuerint ex casu vel ꝑ/
cussione vel ex alia offensione circa dictas partes: pꝫ ex sensu si
ēt fuerit ex acuitate vrine p̄cedentis ⁊ corrodētis: etiaꝫ si p̄cessit
talis vrine exitꝰ ꝑ tꝑs ⁊ prius mictꝰ sanguīs fuit q̄ꝫ saniei. Et
si fuerit mictus sanguīs ⁊ saniei post apertōeꝫ apatis dubleti in
renibꝰ vel vesica vel vijs medijs p̄cesserūt signa apatis ī dictis
mēbris de quibꝰ dictū est supra ī capº apatuꝫ: ad illū locuꝫ re/
curre: ⁊ tunc simul emittit sanguis cū sanie. Sꝫ vtruꝫ spāliter
penetrat ex renibꝰ vel vesica dicebat Gal. 6º de īteriorībꝰ: sci/
entiā locoꝝ passionū nō haberi per mictū sanguis simplr vel ꝑ
mictū saniei nisi adhibitis alijs significatōibꝰ. Quidā eiꝫ vt di
xit sanguinē mingēs plurimū doloreꝫ sentit in renibꝰ ⁊ īordina
tuꝫ cū fe. rigoreꝫ. alij vero hoc ideꝫ ī vesica habuerūt ⁊ nōnulli
in diafragmate ⁊ pectore ⁊ quidā in dextro ipocūdrio vn̄ arbi/
trati sumꝰ vt dixit eos apa ī loco doloris habuisse ⁊ ꝑ saniē eru/
ptuꝫ fuisse: ideo opꝫ vt nos bn̄ inuestigemꝰ vltra mictuꝫ sanguīs
⁊ saniei ad ītelligēduꝫ loca a quibꝰ fluunt de dolore p̄cedente in
dictis locis ⁊ rigore ⁊ similibus. Propterea dicit Auic. fen 9ª
caplō xiº: locus saniei vel sup. sanguinis cognoscit per dolorem
si fuerit dolor ⁊ ꝑ signa egritudinū aliaꝝ in quibuscūqꝫ mēbris
erūt. Proīde spālius loquēs dicebat ēt Gal. ꝑº de īteriorībꝰ:
Si egredit sanies de vesica emanabit vrina cū q̄ n̄ admiscet ali
quid sup. de sanguine vel sup. modicissimū cū multū ꝓfundat
vlceratio vel nō admiscet aliquid sup. de vrina cum ipsa sanie.
Addit: sed residebit ī īferioribus eius sola. s. sanies similis squa/
mis ⁊ dolor erit in pectine ⁊ daret. i. peritoneon. Et subdit: ⁊ si
egredit a renibꝰ egredit mixta cū vrina ⁊ egredit cum ea quasi
mollica carniū. i. aliquid ad rube. declināś: ita dico silr de mi/
ctu sanguinis. Nā si sanguīs mictꝰ ē per rasurā vel rupturā ve
naꝝ vel dilatationē. s. violētaꝫ talis sanguis ē purus mūdus ⁊
sup. cū dolore aliquo ⁊ subito. Et si ē ex apertione orificioꝝ est
sine dolore ⁊ ē paulatiꝫ emissus. sed sanguis ruptōis ⁊ incisiōis
venaꝝ fit plurimus. Et si ē ꝓpter subtilitatē sanguīs ⁊ resuda/
tionē eius dicit Auic. ꝙ cognoscit ex eo q̄r si fiat flōnia ꝙ appa
ret ē tenue valde. Et si fuerit ab acuitate ēt sanguīs ⁊ calore eiꝰ
igneo: tunc color eius est rubeus ⁊ exit cum mordicatiōe maxi/
me circa virgam. Et sanguis qui emittit ex vlceribꝰ corrodēti/
bus ē cū dolore vt dicit Auic. ⁊ exit paulatiꝫ ⁊ ē declinis ad ni
gredinē ⁊ exit cū sanie sepe ⁊ pure ⁊ precessit eū sanies ⁊ sepe est
cum eo fetor lꝫ maior multo fetor sit cuꝫ emittit ex vlcere vesice
corrosiuo si aliquid appareat de sanguie. Signa vero mictus
sanguinei ex debilitate renū absolute ē vt dicebat Auic. q̄r vri/
na an̄ digōnē sup. tertiā que fit ī venis ⁊ aduentū sup. nutrimē
ti ad venas fm plurimum ē aquosa q̄r sup. stāte cibo ī stomacho
vel in epate nō trāsit ad renes nisi aquositas subtilis: iō tunc ap
paret vrina aquosa. Addit: cū aūt cibꝰ peruenit ad venas. i. cuꝫ
trāsit ab epate ad venas sanguis factus: tūc fm plurimū fit exi/
tus sanguinis ⁊ humiditatū grossaꝝ cū vrina ⁊ ē plurimū vri/
ne eius sicut lotura carnis grosse. ⁊ dans rōnem huius signi ꝙ
ē fortissimū signū ⁊ optimū ad hoc declarādū dixit: qm̄ ipe sup
ple ren nutrit cū eo qd̄ ad ipsuꝫ currit sup. de sanguie: ⁊ non di
scernit grossuꝫ a subtili. i. sanguineū ab aquositate sup. ꝓpter
debilitatē ipsoꝝ renū vt supponit. Et addit: ⁊ accidit multotiēs
vt subsideat sanguineitas. i. ī fūdo stet vrinalis post mictū talis
vrine sanguineitas ⁊ apparet res similis spume maris. i. res al/
ba. s. supra ī vrinali. ⁊ hoc ē q̄r ē facta aliqualis digō ī venis su/
pra renes vn̄ ē facta aliq̄lis seq̄stratio sanguineitatis ab aquosi/
tate vrinali. ⁊ iō cū ē facta mictura fit aliqualis seꝑatio d̄ sangui
neitate ab aquositate q̄r sanguineitas residet: ⁊ hoc ē cum vene
sūt incolumes sup. supra renes vel in epate vt dicebat Auic. fa/
ciētes ad digōnē ꝯueniētē ī ipso sanguine supra renes. Vn̄ ad/
dit: cū vero nō sūt īcolumes sup. vene supra renes sꝫ stat ī toto
⁊ ī epate mala dispositio nō discernit aliquid sup. ī vrinali d̄ ꝑti
bus eius vrine: īmo remanet cū dispōne sua. i. cū qua mingitur
ꝑꝑ debilitatē digōnis. ⁊ ita cū vides seꝑari sanguineitatem ab
aquositate ī vrinali arguere potes supra bonā epatis digōneꝫ ⁊
venaꝝ supra epar. Et ex hoc bene notate quare opꝫ modificare
vnū cōe dictū qd̄ ponit ad declarādū si sanguis veniat de lon
ginquis vel de ꝓpinquo: ⁊ ponit ēt decimo ꝯtinētis. Nam di/
cunt ꝙ si sanguis vel sanies fuerit cū vrina cū vehemēti admix
tione ꝙ illa venit d̄ longinquo: ⁊ cū seꝑat ī vrina sanies lꝫ mix/
ta mingat ꝑuenit d̄ renibꝰ vel ꝑtibꝰ eis vicinis: ⁊ si transmittit
sanies absqꝫ vrina ante mictū vrine erit vlcus aut ī veretro aut
ī aliquo alio loco ei vesice ꝓpinquo. Qd̄ dictū vltimo ē manife
ste verū sed nō ē necesse vt visū ē paulo an̄ ex snīa Auic. ꝙ quā/
do mingit sanguis cū vrina vel sanies cū vrina a mēbris supio/
ribꝰ ꝙ ꝑmanet ꝑmixtio sanguīs vel saniei ī vrinali: īmo aliquo
tiēs fit seꝑatio stāte īcolumitate venaꝝ supra renes ⁊ a debilita
te renū fiat emanatio illius sanguīs. sꝫ qn̄ debilitate epatis vel
venaꝝ supra renes nō fiat debita digō ⁊ sequestratio: tūc veruꝫ
ē qd̄ cōiter dicit. Signa vero spālia debilitatis renū habent
ex signis causaꝝ debilitatis renū. Nā si fuerit mala ꝯplō calā
ī renibꝰ stant signa caliditatis. s. de ꝑceptōe caliditatis in locis
renū ⁊ d̄ tinctura vrine ⁊ de aqueitate eiꝰ cū siti ⁊ ꝑ multitudi/
nē vrine ⁊ frequētē eius exitū. Itē ꝑ vnctuositatē sup. apparen
tem ī vrina vel arenā rubeā ⁊c̄. Nec obstat si dicat ꝙ de mente
Auic. ī signis de debilitate renuꝫ ī fine dixit: Cōcomitat quidē
debilitatē renū qn̄ocūqꝫ fit extenuationē eoꝝ paucitas vrine ⁊
defectus ī coitu ⁊ debilitas visus ⁊ dolor capitis ⁊c̄. ītel ligatur
verificari hoc verū eē nō semꝑ q̄r ī mala ꝯplone calā nō ꝓster/
nēte oēꝫ virtutē ipoꝝ renū saltē vtplurimū ꝯcomitat mltitudo
vrine ꝑꝑ attractōeꝫ que fit a calō licet aliquotiēs fiat multitudo
aquositatis nō ꝑ viā attractōis pricipalr ab ipsis renibꝰ sed ab
expulsiua epatis ⁊ mēbroꝝ superioꝝ aliqn̄ ad ipsos renes stante
multiplicata materia humida circa epar. sed bene verū ē ꝙ vt/
plurimū ad debilitatē renū sequit paucitas vrine: tū q̄r debili/
tantur in attrahēdo: tū q̄r stante debilitate in eis fit multiplica/
tio oppilationū in eis: ⁊ sic paucificat vrina ex oppositis signis
declarat ꝯplexio frida: ⁊ ita per signa ꝓpria potes declarare de
humida ⁊ sicca. Ex dispōne etiā dorsi ex pilositate vel nuda/
tione piloꝝ ⁊ dispōne cruriū qm̄ similiter ī eis supra que mēbra
multū influūt renes declarari possūt ꝯplexiōes renū ⁊ ex tactu
⁊ ex eo ꝙ ꝯuenit ⁊ nō ꝯuenit: vt supra sepe declaratū est. Si/
gna vero extenuatōis habētur ex casu appetitus ad coitū. nam
ꝓpter extenuationē ⁊ exiccationē minuit sperma ⁊ sepe p̄cesse/
runt cause extenuātes ⁊ minuētes de substātia renū sicut cū fit
īuolūtaria emissio spermatis in nocte ⁊ ī die: vel ēt in frequenti
coitu ex ꝓposito: vel quādo debilitat cōtētiua renū vñ frequēs
fit mictus: etiā cū extenuatōe renū apparet magna d̄bilitas dor
si ⁊ ilioꝝ: vnde cuꝫ sedent vel iacēt difficulter surgūt: ⁊ hoc ē q̄r
lumbi exiccant: īmo q̄si nō possunt se substētare cuꝫ stant recti:
vnde apparet circa dorsum quidaꝫ dolor grauatiuus ꝑtibus su
perioribus grauitātibꝰ in deorsum: ⁊ in flexiōe stat aliqualis do
lor circa lumbos: q̄r ꝓpter siccitatē eoꝝ nō bene patiunt flexio/
nem

nem ⁊ talem exiccationē sequit᷑ arefactio quasi ī toto ⁊ ꝯcomitatur sitis eā debilitatē vero sequētez dilatationē meatuū ad modum supra declaratū. Primo stat istud signū cōmune dictum supra de exitu sanguīs ⁊ humiditatū tpe trāsitus nutrimēti ad venas ⁊ ad membra vbi ante apparebat vrina alba subtilis: vt declaratū est supra. Aliud signū ꝙ cuz hac debilitate nō stat dolor nisi qñ multum intēditur talis debilitas: ⁊ ꝓpterea dicit Aui. ꝙ nō est dolor nisi cum minorat᷑ in eo appetitꝰ. i. ꝙ in tātū ꝓpter relaxationē ⁊ apertionem euāato multo sanguīe cōicatur nocumentū stomacho: ⁊ tūc satis fit rōnale ꝙ ꝓpter plurimam extenuationē aut fiat aliqualis solutio in cōtinuo aut minorato humido exacuat᷑ caliditas ignea ī renibꝰ: ⁊ ita fiat aliqualis dolor. Et si nō fuerit mala ꝯplexio calida ī eā sed frīda vel humida vel sicca: tunc paucificat᷑ vrina ⁊ fit defectus in coitu debilitatis ipīs renibꝰ influētibus ad ipa vasa spermatica: etiaz aliqualiter debilitatur visus facta resolutōe in humido ⁊ spiritibꝰ cōsequenter. Et forte qñqꝫ cōcomitatur dolor capitis ⁊ ex euaporatione ad caput ⁊ cōicato nocumēto nuce per colligantiā ad renes mediante spinali medulla. Et signum distinguens inter talem mictū sanguineū similē loture carnis ꝯtingentē ex debilitate sequestratiue renum ab eo qui sequit᷑ debilitatē sequestratiue epatis vel venaꝝ ē ꝙ talis mictus ē magis difformis ī substantia qui pēdet a renibꝰ q̄ȝ qui pēdet ab epate. naz talis est maioris albedinis ī sup̱iori ꝑte vrine: ⁊ ad grossitiē magis tēdens in fundo eius vbi sequēs debilitatē epatis nō habet tantā difformitatē ī ꝑtibus ⁊ est ad rubedinē magis trahēs: ⁊ ꝓinde ē subtilior ⁊ similior sanguini. Et hoc ē q: cuz est ex defectu epatis nō dedit epar totalē formā in sanguinē separādo ipm ab aquositate: ⁊ sic permanet tota substātia ꝯmixta trāsiēs per renes. sȝ qñ epar debite sanguificauit dādo formā aquositati sep̱ataz a forma sanguinis: lȝ trāseat mixtus sanguis cuz aquositate ad renes ⁊ ibidē nō debite separet᷑: tñ in vrinali ꝑs sanguinea grossior residet ⁊ aquosa sup̱enatat: ⁊ hoc est qđ declaraui supra cōtra illud cōmune dictū: ⁊ hec de signis mictus sanguīs sufficiant. Signa vero saniei distinguēdo nūquid educat᷑ a renibꝰ vel a vesica: sumūtur primo ex Hypo. 4ª affo. in affo. si sanguinem aut pus mingāt ⁊ squamas ⁊ odor grauis vesice vlcerationez significat: quas squamas. A. vocat cortices ⁊ similiter Serap. Nam dixit si vlcus ē in vesica egrediunt᷑ cum vrina cortices qui sunt similes pāniculis. ⁊ dixit Aui. ꝙ tales sūt albi magni ⁊ grossi: nō sunt tamē grossi absolute cū decidant᷑ a vesica: imo sunt subtiles late similes squamis pisciū ꝑuoꝝ ī subtilitate ⁊ latitudine: sȝ sunt grossi ꝯpatiue in cōpatiōe ad cortices egredientes ex vlceratiōe poroꝝ vritiduz qui sunt albi ꝑui subtiles.

Differt ēt sanies vesice ab ea que a renibꝰ vel poris vritidibꝰ qm̄ sanies a vesica ē fetida: nō sic aūt exiens a poris vel a renibꝰ ⁊ inter ea ēt est differētia: qm̄ exiens a renibꝰ est maioris quātitatis ⁊ minus alba q̄ȝ que exit a poris vritidibꝰ: imo rubore participat: sed que a vesica vel poris ē alba vel liuida. dicit ēt Gal. primo de iterioribꝰ vt ēt supra allegaui: Si egredit᷑ sanies đ vesica remanebit vrina cum qua nō admiscet᷑ aliquid de sanie: sed residebit sola sanies ī inferioribꝰ. s. in vrinali. Nā egrediens de vesica egredit᷑ mixta cū vrina: sȝ ꝓpter modicam permixtionem ī trāsitu cito sep̱atur sanies ab aquositate vrinali: ita ꝙ apparet vrina supra saniē clara non sic apparebit sep̱ata si sanies educat᷑ de renibus: ēt que ē a vesica ē magis fetēs. Et dicebat Aui. ꝙ locus ēt cognoscit᷑ sup. distans vel ꝓpinquus ex via cōmixtionis. Nā quāto magis ē altior tāto est maioris ꝯmixtionis. ⁊ quāto ē inferior tāto ē maioris sep̱atōis. Vñ dicebat Rasis decimo ꝯtinētis: si vrina mixta cū putredine vehemēti fuerit ita ꝙ ī toto appareat quasi cōcussa ⁊ ꝑcussa cū eo vrina ⁊ sic permanēs sup. tūc ꝓcedit a superiori parte supra renes ⁊ minꝰ mixta de inferiori parte ꝓcedit qđ ē verū ī sanie ⁊ nō erat verū ī sanguine vel ī vrina sanguīea ꝑꝑ diuersas cās ī vrina sanguinea ⁊ ī vrina saniosa. Nā sanies cū a longinquo venit magis cōmiscet᷑ cū vrina q̄ȝ cū a ꝓpinquo: ⁊ eādē formā recipit vel similē si generat᷑ in longinquo sicut ī ꝓpinquo virge: qđ non sic est in sanguine vt dictū ē. ideo īferas tu cōclusionē nō eē similē de sanie ⁊ sanguine. Et ꝓpterea sanies que emittit᷑ a virga p̄cedit vrinā vt dicit Auic. ⁊ vrina cito clarescit subsistente sanie sep̱ata ⁊ elongata a virga postponit᷑ vel admiscet᷑ cū ea vehementer iō admixtio medioeris significat ꝙ ē a renibꝰ vel a poris: sanies ēt que fit ex rupto ap̄ate cū educit᷑ ē pluris quātitatis q̄ȝ que fit ex corrosione vel vlcere. ⁊ si ē ex vlcere ⁊ corrosione dicit Gal. ī sexto de interioribꝰ qđ ē cū dolore. ⁊ postquā emissa fuerit putredo si emittat᷑ sanguis tūc vlceratio ē corrosiua. ⁊ si fuerit ex alijs causis sanies precesserunt cause que dicte sunt. Et hec de signis sufficiant.

Cura mictus sanguinis.

Jā veniēdo ad curam p̱º poneniꝰ curā mictꝰ sanguīs ⁊ ꝯñr curā mictꝰ saniei cū mictus sanguīs vt frequenter precedat mictū saniei. De cura ergo mictus sanguinis dicat᷑ ꝙ vlr ꝯplet᷑ cū dieta ⁊ potōe differēter tñ đ mictu sanguīs ꝯtingēte a cōibus cāis vt ex ruptura venaꝝ vel ex incisione ꝑꝑ oppilationē vel cām primitiuā ⁊ similibꝰ causis ab eo qui fit ꝑꝑ debilitatē sequestratiue ⁊ digestiue renū. Nā cura fluxus sanguinis a dictis primis causis cōibus stat ī ordinatōe diete ⁊ medicinaliū fm ꝙ dictū ē ī fluxu sanguīs nariū ⁊ ī sputo sanguīs. Et de hoc dicit Maly. 7º practice caplo 45º: cū sanguinē homo minxerit sup. a dictis cāis basilicā minuere oȝ. Egri quoqꝫ curatio disponat regimē qđ ī sanguīs sputi caplo disposuimꝰ. Et hic ideo ꝓpter abbreuiare nō ponā hic curā quātuz ad dictam vel medicinalia seriosaȝ de mictu sanguīs cōtingēte ab illis cōmunibus cāis: sȝ recurrat᷑ ad caplm de fluxu sanguīs nariuz ⁊ de sputo sanguīs ⁊ de disenteria sanguinea: ibi ample habes ⁊ dietā ⁊ medicinalia ī hoc casu ꝯueniētia. Q: tamē dictū ē đ mēte Maly. ꝙ apparēte mictu sanguineo supra a dictis causis esse flobothomādū cum flōmia basilice. Circa hoc videt᷑ eē dubitādū breuiter. Nā Aui. ī cura đ mictu sanguīs dans formā in cura illius qui ē creticꝰ laudauit flōmiaȝ saphene dicēs sic: Et scias ꝙ cretici ⁊ eius qui ē fm semitā expulsionis non ē retentio necessaria. cū ergo īdiges flobothomia tūc magis cōfert saphene q̄ȝ basilice. Et addit ⁊ sūt bona verba: ⁊ nō approximes stipticis sicut ē cibus factꝰ cū sumach nisi postq̄ȝ vrina significat mūdificationē. ⁊ ponēs rōnem dixit: Stiptica eñ ꝯgelāt qđ inuiscatuz ē sup. ī vijs vrinalibꝰ ⁊ ꝯstringūt ⁊ ꝯñter sup. oppilāt vias quare vt dixit: quādoqꝫ reuertit᷑ aquositas ad posteriora sup̱ple facta oppilatōe illaꝝ viaꝝ reuertit᷑ aquositas ad posteriora ⁊ in eo ē timor: ⁊ ita laudauit flōmiā ī casu dicto eē fiendā de saphena ⁊ nō de basilica. Quidā tñ indistīcte ad modica aduertētes ex hoc textu colligunt ī mictu sanguīs īdifferēter ꝯuenire flōmiā de vena saphena. qđ dictū ita absolute ꝓlatū ē multuz erroneū qm̄ ī mictu sanguīs ex debilitate renū vt videbit᷑ in ꝓcessu nō semꝑ ꝯuenit flōmia. Itē ī contingēte ex ruptura venarum ī rene vel ī renibꝰ vel ex percussione vel ex sup̱fluitate sanguinis qñ ē fienda flōmia ī dictis cāibus vt ē cōis quasi oīum doctoꝝ sñia fienda ē flōmia basilice vt expresse dicit Maly. ⁊ ē satis rō ad hoc faciēs qm̄ ꝑ flōmiā saphenaꝝ videt᷑ ꝯuerti sanguis ad mēbra iferiora ex situ taliū partiū ⁊ ex colligātia magna quā habēt vene saphene cū mēbris vrine. vbi si fiat flōmia ꝑ basilicā fiet melior ꝯuersio ad oppositū ⁊ a mēbris a quibꝰ emanat sanguis ad ꝓhibendū superfluā euōnē q: nō ita īclinabit᷑ deorsum sicut ēt iuuat ī isto casu vt ꝑtes superiores nō grauitent supra ꝑtes īferiores ne sanguis moueat᷑ ad īferiora ⁊ ꝓinde laudāt cōiter practici vt disponat᷑ corpꝰ fȝ sitū talr vt ꝑtes īferiores eleuent᷑ supra sup̱iores ita vt iacēs hō eger stās supra dorsū eleuēt nates eq̄lr cuz humeris retrahēdo vnū calcaneū post aliū vsqꝫ ad nates. ⁊ ita facta equatōe ī mēbris nō ita fluet sanguis de vena chilis ī deorsuz: imo equaliter sparget᷑ ad oēs ꝑtes ⁊ ita minuet᷑ mictus sanguīs. Si igit᷑ stat ītētio minoratōis mictus sanguinei multo magis valebit ad diuertēdū flōmia basilice vel cōmunis q̄ȝ saphenaꝝ vt pzimo flōmia saphenaꝝ addit ad fluxū sanguīs ad īferiora ⁊ ꝑ vias vrine. qđ aūt dixit Auic. veꝝ est si recte ītelligant᷑ verba sua loquēs de cretico tm̄ ꝯtingēte ex exuberātia sanguīs in toto vel ī ꝑticulari mēbro. nā tunc nō est fiēda flōmia ex quo nō est retētio necessaria nisi postq̄ȝ vrina significat mūdificatōez vt dixit ⁊ sic soluz cuz sup̱fluit. Et qñ in hoc casu pur ē necessaria flōmia tūc ꝯuenit ꝑꝑ aliquas mās sanguineas retētas ī dictis vijs forte oppilātes vias vrine: ꝓpter quā cām fit necessaria euātio dictaꝝ materieꝝ ne ꝑꝑ oppilatōez reuertat᷑ aquositas ad posteriora: vñ vituperauit ēt stiptica exhiberi ꝓpter istud qđ īuiscatū est. Et tunc cū est īdigentia flōmie ad ipm sanguinē euādū qui est ī vijs dictis p̄ter nām: tūc ꝯuenit flōmia saphene ꝓpter ligatōem illꝰ vene ad dicta membra vrine: ⁊ ita sit soluta hec difficultas. Et ne cōmittat᷑ error in hac tali flōmia hec sñia est bñ attēdenda. qm̄ si fieret in p̄ncipio fluxus ⁊ mictꝰ sanguinei flōmia saphene esset ad magnū nocumentū. In cōi igit᷑ dieta dictaꝝ cōiuz causaꝝ p̄terq̄ȝ in cretico nō sup̱fluo valet regimē īuiscans sanguinē fluentē: occurrēdo p̱io cuz oībus cāis ꝯtrarijs ad cās subtiliatōis ⁊ emanatōis sanguis cuz aere frīdo cuz statōe in obscuro cuz dimissiōe passionū īflāmantiū ⁊ cuz quiete nō tm̄ aīe sȝ ēt corporis ⁊ cuz similibꝰ īmobilitātibꝰ sanguinē. Postea ī cibis dicebat Aui. adhibeat᷑ regimē eiꝰ qđ īuiscat fm ꝙ dictū est. Et de cibis est panis tritus ī lacte de quo butiꝝ est extractū ⁊ cibꝰ ꝯditus cū granatis ⁊ cibꝰ factus cuz sumach sup. dimittendo carnes ⁊ ꝯfectōes calidas sup. ꝯstante virtute: ⁊ ita vinuz ⁊ oīa restauratiua multuz. Sȝ dicit Aui. Et si virtꝰ fuerit debilis ꝯfortet᷑ cum iure stipticoꝝ ꝯfortato cuz carne ꝯtrita. i. faciēdo pistatas dissoluendo carnes cuz iure stipticoꝝ. Et ex carnibꝰ sunt carnes turturꝝ ⁊ ꝑdicuz cuz modico succo granatoꝝ vel agresta. Et si p̄parent᷑ dicte carnes cū artimisio ⁊ nō sint pīgues neqꝫ frixe sȝ sint assate vel elixe: tunc fiūt remotiores a ꝯuersione sup̱fluitatū ⁊ putredinis. Et loco vini ꝓ potu sit aqua decoctōis ordei excorticati ⁊ tosti cuz modico vini granatoꝝ vel semis sumach: vel ponat᷑ diadragātuz in aqua decoctōis. Et qñ ꝓpter necessitatez esset exhibēduz vinuz vel ꝓpter debilitatez vel ꝓpter maximū appetitū īfirmi: tūc dicebat. A. si nō fuerit excusatio vini ꝑꝑ casuz virtutis aut desideriū egri ad ipm: tunc det᷑ sup. vinū ponticū grossuz nigrū mixtuz sup. cum aqua extinctōis calibis vel cum decoctōe aliqua ex dictis supra. ⁊ ita hec sufficiant quātum ad regimen illaꝝ causaꝝ cōmuniū. Et si volueris maiorez copiam recurre ad loca dicta supra. Sed quādo mictus sanguīs fuerit ꝓpter debilitatē renum in digerendo ⁊ sequestrando de quo est nobis p̄ncipalis cōsideratio. Primo si fuerit talis debilitas ex malitia ꝯplexiōali debilitāte digestiuā vel retentiuaȝ: tūc cura est cū permutatōe diete ad ꝯtrariuz illius cāe: vt in mala cōplexione calida cū infrīdātibꝰ: ⁊ in frīda cum calefacientibꝰ moderate: ⁊ ita discurrēdo ad alias humidā vel siccā semꝑ vitādo acetosa salsa ⁊ acuta alterādo ad cōtrariuz ⁊ cum ebibitis vt ēt extrinsecis alterātibus siue sint epithimata siue inunctōes siue ēplastra: ⁊ ēt per clisteria alterātia ad ꝯtrariuz in quibꝰ tñ semꝑ sit vix lenitōis enematōis ⁊ cōfortatōis ⁊ alicuius aromaticitatis in cibis alterātibꝰ tamē eligēdo cibos facilis digōnis ⁊ etiā

ꝯuersionis in sanguinẽ cauẽdo ab oĩbus diureticis maxime for
tibus tãquaꝫ ab inimico interficiẽte. ⁊ si mala ꝯplexio ꝯseruet a
mã: fiat eũatio materie prius ipsa digesta cuꝫ suis appropriatis
sepe dictis eũando cũ his ĩ quib⁹ nõ sit agitatio ⁊ laboriosa edu
ctio: sꝫ cũ his que a predominio leniũt cũ quadaꝫ virtute ꝯpres/
siua vt mirabolanoꝝ diuersoꝝ fm exigentiã diuerse materie: ⁊
clisteria appropriata in hoc casu sunt multi iuuamẽti. Q̃d si de/
bilitas fuerit ꝓpter extenuationẽ: tunc regimen totũ dꝫ esse hu
mectatiuũ ⁊ substãtifice restauratiuũ: ⁊ quĩ vt plerũqꝫ extenua/
tio sequit̃ caliditatẽ ĩclinet̃ regimen aliqualiter ad friduꝫ occur
rendo ad oẽs cãs que efficere possũt extenuationẽ. De dimis
sione exercitij ⁊ vigiliarum ⁊ fluxibilitate vrine ⁊ dimissiõis oĩs
eũationis ⁊ maxime coit⁹: ⁊ ĩ casu isto ẽ singulariter intẽdenduꝫ
cũ clisterijs humectãtib⁹ de quib⁹ scripsit Iudeus ⁊ scribit̃ in
decimo ꝯtinẽtis. Ex paucitate pinguedinis renum accidit de/
bilitas sup. ĩ renib⁹ ⁊ debilitas visus ⁊c̃. vnde addit q̃ tũc cliste
re fiat cum oleo vel sup. alio humectãte: qm̃ habꝫ ꝓprietateꝫ fa
ciendi illud qd̃ nõ facit aliud preter ipm̃ in impinguãdo renes:
aut cũ oleo amigdalaꝝ dulciũ: aut cũ butiro vaccino. ⁊ si cõiun
gatur caliditas fiat clistere cũ aq̃ ordei ⁊ oleo cucurbite vel viol̃.
⁊ si fuerit ꝯiuncta frigiditas cũ extenuatõe oleũ nucũ ẽ mirabi/
le: de quo dixit Ras 10° ꝯtinẽtis ĩ cã frida ĩ renibus fiant cliste
ria cum oleis calidis lenib⁹: ⁊ accipiat̃ de pinguedine vaccina ⁊
oleo nucũ ⁊ oleo amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ aqua feniculi ⁊ aneti ⁊ fi
at clistere cũ eis: ⁊ in cibis fiat restauratio cum generib⁹ lactis ⁊
maxime cũ lacte ouino: de quo dixit Auic. ⁊ lacti quideꝫ ouino
nõ est ꝯpar in egritudinib⁹ renũ. Oua ẽt sorbilia sunt ad hãc itẽ
tionem valentia: ⁊ brodia pinguia maxime facta de renib⁹ pin/
guibus capretoꝝ ⁊ agnoꝝ ꝯiuncta cã calida ⁊ castratoꝝ magis
infra: ⁊ de reliquis recurre ad ea que sunt dicta in cap° de pti/
si. Si vero debilitas sequat̃ largitatẽ meatuũ renuꝫ que cõ/
muniter dicit̃ debilitas ⁊ est debilitas vera: dicit tunc ĩ hoc ca/
su stat ẽt dieta ꝯueniẽs ⁊ medicine appropriate. ⁊ q̃ cũ hac dila
tatione magis ꝯiungit̃ vtplurimũ caliditas: tunc dicebat Aui.
opꝫ vt sit intẽtio ꝓhibẽdi cãs dilatationis ⁊ glutinãdi ⁊ confor
tandi: ⁊ ꝓhibitio quidẽ causaꝝ dilatatiõis est dimisio motus ⁊
coitus ⁊ odire balneationẽ plurimã ⁊ sup. q̃cũqꝫ actualiter plu/
rimũ humectãtia ꝓpter id qd̃ relaxant ⁊ declinare ad quietem
⁊ trãquilitatẽ abhorrere diuretica vt dicit Aui. Et dico obser/
ua quãtuꝫ ad hoc qd̃ supra dixi de ardore vrine. Cõglutinatio
aũt ⁊ cõfortatio perficit̃ cum glutinatiuis ⁊ stipticis fridis vt in
plurib⁹: ⁊ cibis quideꝫ sicut saueeb sup. ordei ⁊ dactilis siccis ⁊
zacharotis supple aliqualiter ĩmaturis: ⁊ de cibo facto supple
ex milio panico ⁊ riso tosto ĩpinguatis cum adipe capraꝝ: preci/
pue ⁊ de pultibus or. cũ milio ⁊ cõgelatiuis factis cuꝫ granatis
ẽt vel succo eoꝝ acetosoꝝ vel muzoꝝ aromatizatis ẽt cũ corian
dro ⁊ corallis ⁊ rosis si placet: ⁊ cũ his que sũt similia. Et admi/
nistrentur in potu genera lactis vt supra dicebat̃: abstracto bu/
tiro si cõiungat̃ cã calida. sꝫ nõ existẽte malitia ꝯplexionali ma/
nifesta vt lac coctuꝫ ẽ ꝯueniens vaccaꝝ ⁊ ouiũ sꝫ vaccaꝝ est ꝓ/
prius. lac tñ asininũ ⁊ camelle ⁊ capre ẽt ꝯuenit: sed loco medici/
ne magis cũ ñ datur cuꝫ alijs cibarijs exhibeant̃. ℥. iiij. vel. v.
dicti lactis cũ. ʒ. j. boli ar. subtilissimi ⁊ comedere renes cũ reli/
quis cibis ꝓpter ꝓprietatẽ ⁊ maxime capretoꝝ est plurimũ ꝯue
niens ĩ omni debilitate renũ. Carnes ẽt eritij siluestris ⁊ da/
mule laudant̃ cũ ꝓprietate sua. Et si fuerit mict⁹ sanguis ex ve/
sica qui tñ raro euenit: tunc de ꝓprietate valent vesice capreto/
rum vt supra fuit dictũ: ⁊ fiat lenitio ventris cũ clisterib⁹ ex bro
dijs pinguib⁹ sicut paulo ante dictũ est in debilitate ab extenua
tione. Diuersio ẽt per vomitũ in omni nocumẽto renũ ẽ mul
tum ꝯueniens vt supra dictũ est ex mẽte auctoꝝ. naꝫ dicit Se/
rap. in isto casu: ⁊ ego nõ narro laudẽ vomitus ꝓpter eũationeꝫ
repletionis visceꝝ tantũ: imo puto vt dixit q̃ quãdo homo vti
tur eo assidue sanat̃ ex vlceribus que sunt ĩ renib⁹ sanatiõe cõ/
pleta ⁊ sup. ideꝫ est de alijs morbis renũ: ⁊ ideꝫ quasi dixit Aui.
de vlcere renũ dixit lꝫ vomit⁹ sit melior quo vlcera renũ medi/
cantur: ⁊ q̃ est sufficiens adeo excusans ab alio qñ est vsus eius
frequẽs modo laboriose nõ fiat: ⁊ ẽt positio ventosaꝝ siccarum
sup. in spatulis ẽ ẽt ꝯueniens. sꝫ in hac debilitate ⁊ in ea que est
ab extenuatiõe debem⁹ multũ cauere a flñia nisi corp⁹ sit mul
tuꝫ sanguineũ. sꝫ vbi corp⁹ sit mali coloris ⁊ citrini qd̃ vtpluri/
mũ euenit ꝓpter factã eẽ magnã sanguis eũonẽ: tũc opꝫ maxĩe
cauere a flñia. vñ dicebat Rasis loco allegato: dico hec ẽ spe
cies quedã de mictu sanguis sup. a debilitate: vñ suscipe signi/
ficationeꝫ de cute ⁊ colore eius. vñ sup. si fuerit citrinus addit:
cautus sis ĩ minutõe sanguis ĩ hac vel ne minutionẽ sequaris ĩ
hoc qm̃ debilitas designat sup epatis frigiditatẽ sup. ex cã mi/
ctus sanguinei saltẽ frigiditate priuatiuã. tñ habita significatõe
sup. que dicta ẽ addit: ꝓcede cuꝫ eo qd̃ cõfortat epar sicut cum
spica squinãto ⁊ mastice ⁊ cum aliquib⁹ frigidis mixtis de rosis
corallis draganto ⁊ similibus. Per superius etiaꝫ valent ea
que supra dicta sunt de fluxu sanguineo cum causa aliqualiter
calida sine corrosione exhibẽdo frigida stiptica cõglutinatiua ex
parte siruporuꝫ cõfectionuꝫ trociscoꝝ ⁊ similiuꝫ vt sirupuꝫ ro/
satuꝫ miuaꝫ citonioꝝ ⁊ sirupuꝫ de ribes ⁊ similiũ cũ aqs appro
priatis: ⁊ zuccaꝝ rosatũ iter ꝯfectões ⁊ dragagãtuꝫ friduꝫ ⁊ sic
troc. de spodio cũ semine acetose ⁊ sic fm diuersitatẽ ĩtentiõis
⁊ trocisci de cãphora si expedit: faciendo ẽt inunctões circa re/
nes cuꝫ ĩfrigidãtib⁹ ꝯfortatiuis nõ tñ nimis stipticis ne fiat op/
pilatio nimia adducens aliquotiẽs ad lapidis gñationeꝫ: sꝫ pau
latine ꝓcedat̃ cuꝫ ꝯglutinantib⁹ stipticãtib⁹ ⁊ leuiter ĩfrigidã/
tib⁹ ⁊ ꝯfortantib⁹. Sꝫ si fuerit mict⁹ sanguis de vesica dice/

bat Ras x° ꝯtinẽtis: clisterizare cuꝫ decoc. sumach rosaꝝ atqꝫ
portulace luto sigillato ipoquistidos ⁊ similib⁹ cuꝫ eo qd̃ adhe/
ret ⁊ ꝯsolidat vuln⁹ velociter sup. de sepo irci vel mucilagine ci
tonioꝝ vel draganti. Addit: ⁊ ponas cum eo clisteri ista sup. si
expedit: ⁊ sedeat patiens in decoc. nucuꝫ cipssi ⁊ galle ⁊ similiũ:
⁊ emplastra testiculos cuꝫ huiusmodi simile vt. ℞. balaustiam ⁊
acatiã ⁊ tere cum aqua gũmi arabici ⁊ linire cuꝫ eis testiculos ⁊
ptes circũstantes: ⁊ reitera lenitõeꝫ istaꝫ pluries vt dixit dñ cõ
fortet̃ ⁊ alleuiet̃ sup cuꝫ passio qm̃ ꝯfert hec ipse. hoc totũ itelli/
gat̃ qñ fieret ex cãu vel ꝑcussiõe vel forti corrosiõe ĩ collo. Si
vero mict⁹ fuerit saniei siue sequat̃ excoriatõeꝫ siue aliã cãm de
quib⁹ supra: quãtuꝫ ad curã stant itentões q̃ stant ĩ curatõe vl/
ceꝝ renuꝫ ⁊ vesice circa dietã in declinatõe aeris ad friduꝫ de/
clinãdo ⁊ ad siccuꝫ aliqualr̃ nisi sit cã vlceratõis ⁊ ꝯnr̃ saniei in/
cessus humoꝝ grossoꝝ viscosoꝝ adherẽtiuꝫ ꝑ illas vias dimit
tendo ẽt oĩa acuta ĩflãmãtia ⁊ oĩa ꝯducẽtia ad renes sicut dictũ
est supra de cura apatuꝫ minorãdo potuꝫ ⁊ maxĩe vini qd̃ est in
casu multũ nocẽs. Sꝫ tꝑe pot⁹ loco vini ad aliqualeꝫ mũdifica
tõeꝫ ⁊ abstersionẽ valet aq̃ ordei excorticati cũ zuccaro albo vel
grosso vel melle fꝫ diuersitatẽ materici in subtilitate ⁊ acuitate
⁊ grossitie: ⁊ decoctio ligritie est p̃cipua vt fuit superi⁹ dictuꝫ ⁊
cuꝫ aliquib⁹ passulis. Et in cibis vlr ꝯseruet̃ qd̃ dictũ est su/
pra de ardore vrine ad remissionẽ acuitatis ipsi⁹ saniei: sed non
debẽt cibi tm̃ ad glutinosuꝫ ⁊ viscosuꝫ declinare sicut ĩ ardore
vrine: ĩmo debẽt ꝑticipare aliq̃li mũdificatiõe subtili ⁊ aliquo/
tiens notabili mũdificatõe si sanies fuerit grossa nõ tñ simplr ab
soluendo ab aliquib⁹ ꝯfortãtib⁹ ne mẽbruꝫ reddat̃ paratum ad
aliũde recipiẽduꝫ superfluitates. Propterea dixit Aui. ĩ cura sca
biei vesice in principio: opꝫ vt administrent̃ abstersiua mũdifican/
tia q̃ sint de exiccatiuis sup. aliqualr̃ absqꝫ mordicatõe. In me/
dicinalib⁹ igit̃ singularissime valet aqua lactis de qua scribit̃ x°
ꝯtinentis dixit Ras: Dico q̃ nõ est aliqd̃ melius aqua casei in
his locis: qm̃ lauat hec loca violẽter duꝫ albefiet aqua ⁊ ẽ bona
similr̃ in his lꝫ vlcera vt dixit ĩdigeant his ad ꝓuocãdum vri/
naꝫ ad mũdificãduꝫ saniеꝫ. Addit: ⁊ ẽt melius est vt educat co/
leraꝫ rubeaꝫ sup. per secessum ⁊ corrigit acuitatem sup. saniei.
Addit: ⁊ hec oĩa aggregant̃ in aqua casei. Lac etiaꝫ asininuꝫ est
in casu conueniẽs ad mundificãdum ⁊ ꝯfortãdum maxime si vl
cera fuerit in vesica cronica. nã iuuat absqꝫ mordicatõe q̃ sup.
talia mũdificãtia nõ debẽt esse amara vel aliter acuta. ⁊ idẽ simi
le ẽ in sanie renũ saluo vt dicebat. A. loco allegato q̃ abstersiua
de sanie vesice sint ista penitus fortiora q̃ꝫ ea que sũt in reliquis
vlcerib⁹ qd̃ dictũ trahat̃ ad oĩa medicialia apparẽte sanie. Nã
de hoc ẽt scribit̃ decio ꝯtinẽtis d̃ mẽte Alexãdri ad vlcera cro
nica ĩ vesica ĩ quib⁹ cessauit cura sup. q̃ alie nõ sufficiunt medi/
cine: dandũ eim est ĩ potu de lacte asinino ro. vno die. Et pur/
gandũ ẽ corpus: sꝫ ante relaxationẽ preparet̃ cũ his que remit/
tunt acuitatẽ in toto. ⁊ ĩ hoc valebit sirupus factus vt infra. ℞.
sirupi violati simplicis sirupi d̃ fumo terre ⁊ sirupi de portula/
ca añ. ℥. s. cum aqua decoctõis liquiritie vel cuꝫ aquis endiuie
acetose ⁊ boraginis fiat sirupus ⁊ ꝯtinuet̃. Ad hãc ẽt intẽtioneꝫ
valeret sirup⁹ magistralis quẽ ordinaui ĩ cõsilio meo facto de vl
cere renum serioso ꝓ illustri dño ⁊ milite dño Ioãne de pesani
francigena: cuius descriptio ẽ vt infra. ℞. lactuce epatice malua
ruꝫ ordei mũdi floꝝ fumittere añ. M. j. iuiubaꝝ seis papaueris
al. añ. M. s. violaruꝫ florum cucurbite añ. ʒ. ij. succi liquiritie
se. altee añ. ℥. s. tamarindoꝝ. ℥. j. s. pruna numero. x. facta suffi
cienti decoctõe collet̃ ⁊ cuꝫ zuccaro sirupizet̃. Et si volueris
exhibere ad abstersionẽ materiei ꝯiuncte exhibe cũ aqua deco/
ctionis capil. veneris ⁊ maxime si educat̃ sanies ex vlcere malo.
Nã dicebat Auic. ĩ malo quidẽ ⁊ maligno sup. vlcere renũ opꝫ
preparare ad mundificãdũ sup. cũ eis que sũt sicut capil. veneris
lꝫ sit temꝑatus. deinde fiat eũo semper lenis ꝯuertẽdo mãm ad
ĩtestina exhibẽdo cassiã tm̃ vel mãnã: ⁊ in forma boli magis pla
cet ꝓpter cãm supradictã fiat igit̃ vt infra. ℞. cassie nouiter ex/
tracte de cãnis. ℥. s. pulpe sebesten. ʒ. iij. granoꝝ berberorum
numero. v. se. malue. ʒ. s. oĩa simul massellẽtur ⁊ cũ zuccaro fiat
bolus: quo vtat̃ oĩbus septeꝫ vel octo dieb⁹: ⁊ postea vtat̃ cõfe/
ctõibus alterãtib⁹ ⁊ remittẽtibus saniei acuitateꝫ que sũt simi/
les remittẽtib⁹ acuitatẽ vrine de quib⁹ supra: non tñ sic ꝯgluti/
nãtibus ⁊ stipticis nisi facta mũdificatõe saniei: qua expedita ĩ/
tentione veniẽdo ad abstersiua ipsius saniei. Si sordes ẽ ĩ vlcere
dicebat Auic. da ĩ potu abstersiuuꝫ ĩ quo ẽ fortitudo ꝓuocatio/
nis sicut ẽ aqua zuccari ⁊ aqua mellis cuꝫ aliquib⁹ seminib⁹. s.
diureticis donec ꝓuocẽt ⁊ lauẽt. sꝫ ĩ hoc ẽ hñda ꝯsideratio fm
diuersitatẽ saniei. Nã dicit Alex. ĩspiciẽda est sanies: ⁊ si fuerit
pungẽs tenuis ⁊ facilis expulsionis ꝓcede cũ eis que infrigidãt
⁊ abstergũt modice sup. sicut cẽt aqua lactis vel aqua decoctio
nis ordei ⁊ liquiritie. Addit: ⁊ si fuerit grossa noli dare aliqd̃ in/
frigidatiuũ frigidũ. vñ cũ nõ fuerit acuitas nec pũctio da de lu
pinis ⁊ fenugreco sup. ĩ decoctõe vel furfuris d̃coctõe: ⁊ credo
q̃ ꝯueniat tũc ponere ĩ decoctõe aliqd d̃ melle ro. ⁊ istud idẽ ob
seruãdũ ẽ appẽte sanie ex vesica. sꝫ cũ ẽ ex vesica nõ tm̃ valent
ea que exhibẽtur ꝑ superius sicut ea que abijciũtur in eã per si/
ringã que sint ꝓportionabilia his que d̃cã sũt: ꝓuocãtia tame
debent esse fortiora. Completa autem intentõe mundificatio/
nis ⁊ abstersionis vt cuꝫ post saniem emittitur sanguis tũc suc/
cedit intentio ꝯsolidationis. Et hoc dicebat Auic. si aũt mũdi/
ficetur supple vlcus: tunc sis occupatus in sigillatõe vt nõ eue/
niat corrosio. ⁊ infra dixit: ⁊ oꝫ vt ꝯmisceas cũ medicinis vlceꝝ
omnib⁹ sup. facta mundificatõe ꝯglutinationẽ faciẽtia sicut sũt
similiũ dragantũ ⁊ gũmi fride ⁊ sup. vt est bolus armen⁹ ⁊ ter/
ra sigillata

ra ſigillata ⁊ ſanguis draconis: q: tamen talia ſunt trāſit⁹ diffi
cilis ad membra vrine ſi ſumanꝫ per ſupius: iccirco opꝫ ſecū cō
miſceri aliqua cōducentia ad vrinam de ꝓuocatiuis: lꝫ in ſe no/
ceant ꝯuertēdo materias ad vias: vt fuit dictum ſupra. ⁊ hoc ēt
īſinuabat Aui. cū dixit ꝯtinuādo parū poſt ad verba antedicta:
⁊ opꝫ iterum vt miſceanꝫ in eis diuretica ⁊ medicine ſubtiliati/
ue vt faciant peruenire ad ip̄a. i. membra vrine medicinas recti
ficantes ⁊ ſigillātes lꝫ ī ſeip̄is noceant ⁊ ſup. ꝯmoueant de dolo
re forte nimis abſtergēdo: ⁊ iō parꝝ de eis poni dꝫ. ꝓpterea Se
rap. ponēs iſtaꝫ ſniaꝫ dixit: ⁊ poſt mundificationē ſaniei ⁊ puri/
ficationē vlceris bonaꝫ opꝫ vt adminiſtrem⁹ res cōferētes que
īcarnant ⁊ ꝯglutināt vlcera. ⁊ paulo poſt addit: ⁊ oꝫ vt admiſcea
tur cū eis ēt vna ex medicinis acutis velocis penetratiōis vt ꝑ/
ueniat ad loca leſa cū facilitate: ſignāter dixit vna vt ī ſinu ⁊ pa
rum de ꝓuocatiuis ī iſta intētōe ꝯmiſceri debere: qm̄ facta mū
dificatione ꝓuocatiua ꝯmouēt doloreꝫ: ⁊ tunc ſi dolor ſit fortis
oportebit primo intēdere ad dolorē. naꝫ de hoc dixit ēt Aui. ⁊ ꝺ
radicibus quas te oꝫ ꝯſiderare ē vt cū dolor ſit fortis careꝫ do/
lor prius deinde vlcus: ꝓpterea tunc aliquotiēs neceſſariū ē vt
ꝯmiſceantur cū medicinis alīs medicie ſtupefactiue que iuuāt
in vlcerib⁹ doloroſis multipliciter: tum q: remouēt dolorē vel
minuūt: tuꝫ q: exiccāt ⁊ ſic vlceri ꝯferunt: tū q: infrigidādo re/
percutiunt ⁊ ꝓhibēt fluxū materie. ⁊ hoc ēt Aui. expreſſe poſuit
in tex. dicens: ⁊ qñqꝫ neceſſariū eſt vt in his miſceanꝫ narcoti/
ca ex herbis ſicut iuſqamū albū ⁊ mandragora ⁊ oppiū ⁊ iuſqa/
mum nigrū: ⁊ id ꝓpter ſedationē doloris ⁊ exiccationē ⁊ reper/
cuſſionem: oportebit ergo cōſiderare exhibitis mūdificatiuis ⁊
abſtergētibus vt nō apponanꝫ niſi modica ꝓuocatiua: vt dictū
ē. Sꝫ intēdamus cū ſigillātibus ⁊ cum glutinātib⁹ ⁊ maxime ſi
fuerit dolor. ⁊ de hoc dixit Raſ io° ꝯtinētis: dico ſicut appa/
ret ex 4ª affo. ꝙ quāto vlcus eſt magis infectū tāto magis ope
ratio medicinaꝝ ꝓuocantiū inſequaꝫ. ſꝫ quādo eſt mūdū modi
ce ſaniei aut multi ſenſus euitanda ē omnino ſcilꝫ taliū ꝓuocā/
tium exhibitio: ſꝫ tunc indiget ꝯglutinatiuis cum modica quāti
tate ipſoꝝ. ſ. ꝓuocantiū inquātū poſſint inducere ea ad locum
vlceris. de his ꝯglutinatiuis tamē ſunt quedaꝫ que ēt apparen
te ſanie aliquali ꝓpter remiſſionē acuitatis ſaniei ab auctorib⁹
laudanꝫ vt ſunt oua ſorbilia recentia non cocta: de quib⁹ dicit
Alex. in ca° de his qui mingūt per vrinaꝫ pus: dicit ꝙ oua gal
linacea recentia accepta cruda multuꝫ adiuuant. Addit: ego eiꝫ
ſcio quēdaꝫ qui qñ naſcebanꝫ oua ſemꝑ mox ſorbebat ea ⁊ ſic ſe
iuuari ſciebat. nā ⁊ mordicatiōes ⁊ dolores q ī veſica erāt mox
ſibi mitigari dicebat: ⁊ ita valet gūmi arabicum ⁊ ſemen altee ⁊
mucilagines eoꝝ ⁊ ſuccus liquir. imo ⁊ ip̄a radix liquir. nam de
ea dixit. A. ⁊ radici liquir. ineſt exiccatio ⁊ mundificatio ⁊ ꝯglu
tinatio ⁊ cōſolidatio: ⁊ ita ſingulariſſime valet in omni vlcere ⁊
ī euāatione ſaniei cum ſanguine ⁊ ſine: modo veniat ex renib⁹ vel
veſica ⁊ cum ē apparens ſanguis magis: vñ declareꝫ ꝓ magna
parte factā eſſe mundificationē: tunc ſingulariſſime valet ſi ex/
bibeatur aqua lactis vel ip̄m lac qꝺ debet ſumi ſm cōtinuatio/
nem dieꝝ cū quātitate digōnis: cuius quātitas vt dicit Auic. ī
cura vlceꝝ veſice ad plurimuꝫ ſit in renib⁹. ℥. iij. tm̄ ⁊ exhibeaꝫ
cum trociſc. de papauere ſtāte dolore vel cuꝫ trociſc. alchichin
gi vel de ſpodio cuꝫ bolo armeno ⁊ terra ſigillata: ⁊ ſtante dolo
re in veſica ⁊ exeūte ſanguine ex veſica: tūc ſi diſſoluaꝫ coliriuꝫ
album: de quo dictū eſt ſupra in de obtalmia per ſiringaꝫ ī ve/
ſica diſſolutū cuꝫ lacte mulieris vel fricatū ſuꝑ cote multuꝫ ad
hanc intētionē laudaꝫ. hic poſſeꝫ multiplicare ad hanc ītentio/
nem ī remittendo pūctionē ⁊ doloreꝫ cum medicinis appropria
tis de quib⁹ dictū eſt: ⁊ cū cōſolidātibus ſiue ſanies ex renib⁹
fluxerit vel veſica: ſed ſufficiant que dicta ſunt. Nolo tamen
obliuiſci de vno electuario qꝺ fecit Nicolus ſatis excellenti ad
mūdificandū ⁊ cōſolidādum ⁊ ſedandū dolorē cui⁹ deſcriptio ē
vt īfra. ℞. quattuor ſeminū frīdoꝝ ꝯmuniū mundatoꝝ ſeminis
papaueris albi ſem s maluc ⁊ portulace granoꝝ myrthi draga/
ganti gūmi arabici pineaꝝ mundataꝝ ⁊ iuiubaꝝ fiſticoꝝ amig
dalarum dul. candi liquiri. mucilaginis pſilij ana. ℥. j. boli ar/
meni ſanguinis draconis ſpodij roſarū mirthe añ. ℥. ij. zuccari
quātum ſufficit fiat electuariū ⁊ exhibeatur cū aqua decoctio/
nis liquiritie coclear. j. pro vice. ex hoc etiaꝫ ſi eſſet nocumentū
in veſica diſſolui poſſet cū aqua zuccari vel cū melle vel cū la/
cte ſm diuerſas intētōes ⁊ mitti ī veſicaꝫ cum ſiringa. ⁊ vbi eēt
ꝓfundatio vlceris ⁊ timereꝫ de fiſtula ī inſtrumētis vrine facit
ēt trociſcos ꝯſolidātes ⁊ minuētes dolorē ī caſu valētes vt īfra
℞. luti ſigillati thuris ſanguīs draconis charabe gūmi arabici
añ. partē vnā ſeis melonis ꝑtē. ſ. ſe. apij ⁊ oppij añ. partē q̄rtaꝫ
vnius: doſis ē. ʒ. ſ. quolibet mane ⁊ ſero cū aliquo liquore ꝺ ap
propriatis. Addit: ⁊ ſi volueris ꝓhibere ſanguinē violēter adde
gallā īmaturā. De extrinſecis aūt applicādis nō exiſtēte vlce
re maligno circa renes valet inunctio circa eos facta cū vnguē/
to Gal. vel fiat emplm̄ cū farina ordei cō oleo ro. ⁊ ſi timem⁹ di
latationē vlceris addaꝫ parꝝ olei maſticini cū puluere thuris. ⁊
poſſunt fieri cliſteria cū lacte ⁊ bolo armeno ⁊ ſanguine draco/
nis iacēdo ſupra dorſuꝫ vel veſicā ſm ꝙ ī altero eoꝝ ē maior le/
ſio ⁊ maxie mūdiſicata ſanie pro magna parte. ⁊ ſi plura volue/
ris remedia ⁊ dietaꝫ magis clarā ſi ſanies veniat ex renib⁹ vel
vnis medijs vide cōſilium ſupra allegatum de vlcere renuꝫ. Et
ſi fuerit ſanies ex veſica vide ꝯſiliuꝫ factuꝫ per me de vlcere ve/
ſice ꝓ ꝙdam noīatiſſimo mercatore in italia ⁊ ex Alexādro bon/
romeo ⁊ ibi habebis copiā remedioꝝ. ⁊ iſta ſufficiāt ꝺ hac mā.

Caplm̄ 18ᵐ de multitudine vrine.

Um eger multū vrine emittit ⁊ in emiſſiōe ar/
dorē nō ſentit aut mingit ī ſomno ſuo nec patiꝫ
ſitiꝫ nec corporis extenuatōem incurrit: ea que
vrinā ꝯſtringūt dāda ſūt. Medicamē retinēs
vrinā. ℞. glādiuꝫ. ʒ. l. olibani. ʒ. xxx. ſemis co/
riādri ſicci boli armeni gūmi arabici añ. ʒ. x. fiat ex eis puluis
de quo ī mane. ʒ. iij. ⁊ circa noctē totidē ad trāſglutiēdū deꝫ.
Qꝺ ſi cū hac egritudīe ſitis fuerit validiſſima clamoſa ⁊ aqua
que bibiꝫ cito egrediaꝫ: aqua ordei cū pſilio detur. Et nutriaꝫ
cū ſucco vue acerbe ⁊ ſumach ⁊ ſimilib⁹ hoꝝ nutrientiū: ⁊ cuꝫ
cibo qui fit de ſimula ordei ⁊ maſal ⁊ rob acetoſuꝫ da ei in po
tu ⁊ ꝓhibeaꝫ a labore ⁊ cū muliere ꝯcūbere. Iſti quoqꝫ troci/
ſci ī potu ſumāꝫ. ℞. ſpodij. ʒ. x. lactuce ſe. portulace añ. ʒ. xv.
coriādri ſicci. ʒ. j. ſe. roſ. ru. boli armeni añ. ʒ. v. balauſtie. ʒ.
ij. cāphore. ʒ. ſ. ſumanꝫ in potu cū ſucco granati acetoſi. Her/
be ēt fride teranꝫ ⁊ ſuper renes ponanꝫ. Et caueat ſibi a cibis
calidis ⁊ vino ⁊ ab oībus que vrinaꝫ ꝓuocant. Illud aūt qꝺ
ex nimio ſtolidoꝝ errore ꝓuenit: eſt q: dant in hac egritudine
medicinas calidas: vnde illico ducūt ipſuꝫ ad ptiſim.

Um eger multū vrine emit
tit. Iſtud ē caplm̄ de fluxu vrine ſiue de his
qui nō poſſunt retinere vrinā ſup. abūdāte vri
na vt ī alio antiquo volumine reperiꝫ ꝙ caplꝫ
recta ꝯtinuatōe cōtinuaꝫ ad precedēs per hūc
modū. Nā in precedēti caplō determinatū eſt
ꝺ mictu ſanguīs ⁊ ꝯiter ſaniei ꝯhēdo mictū ſanguīs ꝑcipue vt
viſuꝫ ē ad mictū ꝯtingentē talē ex debilitate virtutis renum ⁊
maxime cōtētiue ſequēte precipue largitatē meatuū ipoꝝ renū:
vñ plus moueꝫ de ſanguine cum aquoſitate ad renes q̄ꝫ ꝯueni/
at. ⁊ quoniā ſepe ad talē mictū velut lotura carnis niſi occurra
tur ad cām illius ſequi ſolet ꝓpter relaxationē illoꝝ meatuuꝫ ⁊
ꝯſuetudinē fluētis multe māe aquoſe ad renes mict⁹ vrine abū/
dantis: qm̄ aquoſitas vrinalis ſola tenuior ē q̄ꝫ cū ſanguīe mix/
ta: neqꝫ ita retineꝫ a nā mēbroꝝ cū mēbra extenuātur ſicut ſan/
guis ⁊ ꝑꝑ eius nimiā abundātiā ad veſicā nō pōt a virtute reti
neri. Iccirco poſt caplm̄ de mictu ſanguinis ⁊ ſaniei ꝯueniēter
dñs Raſis fecit caplꝫ de fluxu vrine ſiue de his qui non poſſūt
retinere vrinā. Sꝫ vt ſpālius itelligaꝫ iſtud caplm̄ ab aliqui/
bus īſcribiꝫ de īuolūtario mictu vrine: qm̄ īuolūtarius mictus
dupliciter intelligi pōt. Uno mō vt emittaꝫ vrina nō ꝯcurrente
voluntate: imo ſine ꝑcepto ſenſu ipſius eductōis vrine ⁊ ita hoc
mō īuolūtarie. Alio mō pōt dici īuolūtarie mictus vrine q: licꝫ
patiēs nolit mingere tū patiēs cogiꝫ ad mingēdū ſtimulatus ⁊
vrina egrediꝫ ⁊ nō ꝓpter acuitatē ⁊ punctionē neqꝫ in modica
quātitate diſtillādo ita vt aliqñ ſic ⁊ aliqñ non vt dicebatur ſu/
pra ī caplō de diſuria ⁊ ſtranguria: q: de tali hic non ē ſermo. ſꝫ
iſte mictus ē vrine multe quātitatis ⁊ ē frequēs. Et de hoc ē ꝓ/
prie ſmo hic lꝫ ēt trahi poſſit aliquotiēs ad eū q ſit ēt diſtillādo
ēt ſi egrediaꝫ iſenſibilr: ſꝫ ꝓpri⁹ ī hoc cap° cū ē ſermo ꝺ īuolūta
rio exitu vrine itelligiꝫ ꝺ īuolūtario exitu vrine multe q̄ꝫtitatis
que abundās quātitas ſi ꝯiungaꝫ cuꝫ ea ſitis ⁊ frequens vrine
mictus ⁊ vrina fuerit aquea vel non notabiliter alterata a potu
qui ſumitur tunc ꝓprie talis mictus appellatur diabetes vt in/
fra loco ſuo videbiꝫ. ſed ſi fuerit talis mictus vrine multe abſqꝫ
ſiti vel non notabili vel inſenſibiliter remittatur vel īuoluntarie
alio modo ſumendo quia cum retinentia etiam voluntarie tunc
dicitur proprie multitudo vrine. Et ſi fiat in ſomno contra vo/
luntatē diciꝫ de mīgentib⁹ in lecto vel ī ſomno. ⁊ de his ēt de/
terminaꝫ ī hoc capitulo. Et ita ī hoc caplō Raſ ꝯprehēduntur
quattuor capitula dñi Aui. ſcꝫ de īuolūtario exitu vrine de mul
titudine vrine ⁊ de mictu in lecto ⁊ de diabete. Diuidiꝫ ergo
hoc pñs capᵐ ſua prima diuiſiōe ī duas ꝑtes: qm̄ prīo determi/
nat de multitudine vrine que nō ē diabetes cū qua nō ꝯiungiꝫ
ſitis ſaltez de q̄ ſit curāduꝫ. 2° deterīat de multitudine vrine q̄
ꝓprie eſt diabetes. 2ª īcipit ibi: Qꝺ ſi cuꝫ hac egritudine. Pri/
ma adhuc ī duas. Nā prīo determinat de tali fluxu vrine ⁊ mi
ctu maxie ꝯtingēte a cā frīda ⁊ humida relaxāte declarās hanc
ꝑ ſigna. 2° ponit curā per vnū puluerē exhibēduꝫ. 2ª īcipit ibi:
Ea que vrinā ꝯſtringūt dāda ſunt. Dicit ergo de prīa parte:
Cuꝫ eger multū vrine emittit ⁊ in emiſſiōe ardorē nō ſentit aut
mingit ī ſomno ſuo: neqꝫ patiꝫ ſitim neqꝫ corporis extenuatōem
incurrit ſupple: iam declaraꝫ ꝙ talis paſſio ꝓprie dꝫ appellari
multitudo vrine vel fluxus vrine vt ꝺ ſtiguiꝫ ꝯtra diabetē ⁊ ꝙ
eſt pēdens a cā frīda. Pro ītellectu cuius ꝑtis eſt aduertēdū
ꝙ multitudo vrine eſt tāquā genus ad fluxū vrine ⁊ ad diabe/
teꝫ. Naꝫ in vtraqꝫ diſpōne exigiꝫ vt fiat mictus multe quāti/
tatis vrine: ſꝫ differūt in hoc q: fluxus vrine qui ⁊ ēt diciꝫ mul
titudo vrine ꝯtracte differt a diabete: qm̄ in diabete ſemꝑ con/
iungiꝫ ſitis ⁊ valida ⁊ plerūqꝫ ſequiꝫ cām calidaꝫ attrahēteꝫ vt
īfra magis loco ſuo: vbi fluxus vrine ⁊ mict⁹ ī lecto nō determi
nat ſibi ſitiꝫ ſalteꝫ notabilē ⁊ plerūqꝫ pendet a cā frīda ⁊ humi/
da relaxāte ꝯtentiuā renū prīo ⁊ ꝯiter cōtentiuā muſculi ſeruiē
tis veſice vel collo ei⁹ in retinēdo vrinā ex neruo ei⁹ paraletica/
to vel ſtupido facto ex abūdantia humiditatis ī eo vt euenire ſo
let ſepe pueris mingētib⁹ in lecto ⁊ decrepitis humiditate ſuꝑ/
flua abūdante in eis. Et iō Raſ hic vt breuiloqu⁹ vt ēt in alijs

capitulis declarauit eandē dispōnē per cām ad hāc vt p̄io con
currēte. ideo signāter dixit: ⁊ in emissione ardorē non sentit aut
mingit ī somno suo nec patit̄ sitiꝫ neqꝫ corpis extenuationē in/
currit que oīa declarāt cām eē frigidā ⁊ humidā. Cōsequen/
ter ponēs curā illius fluxus multe vrine a dicta cā dixit: ea que
vrinā cōstringūt dāda sunt sup. a medico ex ꝯsequēti sup. vitā/
da queciiqꝫ que vrinā multiplicāt ⁊ ita vitāda oīa formalr̄ ⁊ vir
tualiter humida ⁊ brodialia ⁊ potatōes ⁊ huiusmōi: ⁊ maxie que
frigida sūt ī virtute ꝓuocatiua: tū acuta ēt nociua sūt vt īfra lo/
co suo magis declarabit̄. Jccirco ordinauit ipse medicinā cōue
niētē ⁊ exiccātē. vñ cōtinuādo dixit: medicamē retinēs vrinam
℞. glādiū. ʒ. l. olibani. ʒ. xxx. se. coriādri sicci boli armeni gūmi
arabici oīum aā. ʒ. x. fiat ex his puluis ꝺ quo ī mane. ʒ. iij. ⁊ cir/
ca noctē totidē ad trāsglutiēdū dent̄ sup. cū aliquo ꝓuocāte ap
propriato vt cū modicissimo potu decoctōis spice vel sgnāti vel
enule que in hoc ē singularis vt penetrare faciat dictas medici/
nas stipticas de se difficilis penetratōis ad mēbra vrine. totuꝫ
ē claꝝ: q: simplicia sunt ī casu vtiliter manifesta. Sequit̄ illa
ꝑs: Qꝺ ñ cū hac egritudine: que est scḋa pars pricipalis huius
capituli in qua dñs Raſ ponit curaꝫ vnius specialis multitudi
nis vrine que ꝓprie dicitur diabetica passio. Et diuidit̄ ī duas
ꝑtes principales. qm̄ primo pon̄s signa illius: ponit ēt curaꝫ ꝑ
dietaꝫ ⁊ quasdaꝫ medicinas: ꝯñter manifestat vnum errorē ma
gnum ī quē icidūt medici stulti vt reddat medicū cautū ab erro
re. 2ª in fine capituli: Jllud autem qꝺ ex magno stolidorū erro/
re ⁊c̄. Prima adhuc ī duas: qm̄ primo ponit signa dicte passio/
nis: 2º ponit curaꝫ illius. Et primo ꝑ dietā: ⁊ postea per medici
nas. 2ª ibi: Aqua ordei cuꝫ psilio ⁊c̄. De prima ꝑte dicit: q
si cum hac egritudine sitis fuerit validissima clamosa ⁊ aqua q̄
bibitur vel sup. aliꝰ potus cito egredit̄ scilꝫ nō alteratus saltē no
tabiliter ī accidentibꝰ cū quibus sumebat̄: tunc sup. talis dispō
debet appellari diabetes: ⁊ est pendēs a cā calida vt īfra magis
declarabit̄ loco suo: ⁊ ex hoc pꝫ q hec passio ē multum diuersa
a precedēti ⁊ ex nā causaꝝ ⁊ accidentiū: ſꝫ ꝯmunicet cū precedē
ti ī genere. s. ī multitudine mictus vrine: ꝓpterea dixit q si cū
hac egritudine idest cū multo mictu vrine ⁊c̄. Cōsequēter po
nens curam: primo ponit dietam ꝯuenientem in casu. 2º ponit
vnū tro. ī casu ꝯuenientē: declarādo ēt in fine a quibus cauere
debeat circa dietaꝫ. 2ª ibi: Jsti quoqꝫ trocisci. 3ª ibi: Et caueat
sibi a cibis calidis ⁊c̄. Prima ēt ī duas. Primo ordinat quid ē
fiendū maxime ꝓpter accidēs de siti qꝺ est molestissimū: ⁊ cōse
quenter ordinat nutriētia. Dicit ergo primo: aqua or. cū psi/
lio detur: itelligat̄ nō cum tota substātia psilij. naꝫ substantia ⁊
medulla que est ī ipso ē fortis calefactionis ita vt fortis sit medi
cina rubificās aut vlcerās q esset maxime nocēs in ꝓposito: ſꝫ
cortices illi ⁊ qꝺ est supius ipius corticē est fortis īfridationis ⁊
humectatōis: qꝺ totuꝫ posuit Aui. 2º cañ. capº primo vltra ꝓhe
mium versus finē: per aquaꝫ ergo or. cū psilio intelligamꝰ aquā
or. in qua sit facta infusio psilij educta mucilagine de eo ꝑ infu/
sionē eius ī aqua de ꝑte corticali tm̄. nā istud ē forte extinctiuū
īflāmationis ⁊ sitis. Deinde ꝯtinuādo nutrimenta ꝯueniētia di
xit: etiaꝫ nutriatur cū succo vue acerbe ⁊ ex sumach ⁊ ex simili/
bus hoꝝ nutrientiū sup. frīdoꝝ ⁊ stipticoꝝ vt sunt lentes excor
ticate ⁊ miliū ⁊ panicū ⁊ risum tostū ⁊ plantago ⁊ acetosa ⁊ simi
lia. Addit: ⁊ cum cibo qui fit de simula ordei quid sit simula di/
ctum ē sepe ⁊ masal sup. nutriat̄. i. lacte acetoso de quo butiruꝫ
fuit extractū. Addit ꝓ potu lac ꝓpterea acetosū in potu sumat
⁊ rob acetosum da ei ī potu supple vt eēt rob de acetositate ci/
tri ⁊ succo acetose: ⁊ de granatis ⁊ similibꝰ supple miscendo cū
aqua ordei excorticati vel decoctōis prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ vel
berberoꝝ ⁊ similiū. Addit: ⁊ ꝓhibeat̄ laborare labore sup. corpo
reo ⁊ animali ⁊ cū muliere cōbere. nā talia in casu plurimuꝫ no
cent calefaciēdo ⁊ exiccādo ⁊ maxime coitus ꝓpter motū dorsi
cum euacuatione humidi naturalis: ista oīa sunt nota. De secūda
ꝑte ponēs medicinā ꝯueniētem ī casu in forma trocisc. dixit: isti
quoqꝫ trocisci ī potu sumāt̄ qꝺ. ℞. spodij. ʒ. x. lactuce semis por
tulace amboꝝ aā. ʒ. xv. coriandri sicci. ʒ. j. seminis rosaꝝ rub.
boli armeni oīuꝫ aā. ʒ. v. balaustie. ʒ. ij. cāphore. ʒ. s. sumant̄ in
potu cū succo granatoꝝ acetosoꝝ sup. ʒ. j. ꝺ tali trocisco pulue
rizato ⁊ mane ⁊ sero ante cibū ꝑ duas horas vel tres stomacho
inanito. Addit ꝓ alteratiōe renum vnū locale in casu ꝯueniens
ad remittendū calefactionē renum: Dixit herbe ēt frīde terant̄
⁊ supra renibus ponātur sup. succꝰ eaꝝ. s. succus plantagis por
tulace ⁊ acetose solatri ⁊ aliquādo semꝑuiue vt īferiꝰ latius di/
cetur infundēdo petias in dictos succos ⁊ supponēdo renibus.

Ultimo circa hāc ꝑtem ordinās a quibꝰ est cauendū dixit: Et
caueat sibi a cibis calidis vt supple sunt carnes ⁊ maxie pingues
⁊ oīa acuta vt sūt porri allea cepe sinapis ⁊ similia ⁊ oīa vnctuo/
sa a vino ⁊ ab oībus vlr̄ ēt que vrinā ꝓuocāt: totū ē claꝝ. De
tertia parte principali huiꝰ partis ponit errorē a quo cauēdū est
ī quē sepe incidūt medici dixit: Jllud aūt qꝺ ex magno stolido/
rū errore ꝓueniētē q: dant sup. tales medici rudes ī hac passio/
ne egro medicinas calidas: vnde illico ducūt ipsū sup. infirmuꝫ
ad ptisiꝫ. i. ad cōsumptionē. pꝫ ex quo cā huius nocumēti ē ma
la ꝯplō calida vt dictū ē liquefaciēs ⁊ attrahēs humiditatē de
mēbris si postea vtātur medicinis calidis īmediate adducūt̄ ad
cōsumptionē ⁊ ptisim. Cā autē huius cōis erroris sumitur ex
eo q vrine apparent albe ⁊ clare ꝓpter id qꝺ nō figunt̄ in reni/
bus tꝑe quo possent tingi: ēt q: in multa quātitate caꝝ ſꝫ misceā
tur aliquid tingens per naturā suā. vrina tū ex nimietate caruꝫ
nō tingunt̄: ⁊ ꝓpter albedinē ⁊ claritatē vrinaꝝ arbitrātur ta/
les ignari medici ⁊ de grosseto q cā coꝝ sit friditas dominans
⁊ ita ordinant medicias calas ⁊ ducūt ad mortē egrotātē.

Quid nomis ⁊ quid rei multitudinis

vrine ⁊ diabetis. Succedit post declarationē capituli textua
liter ex ordine p̄io declarare quid nomis multitudinis vrine ⁊
diabetis ⁊ quid rei ipsiꝰ. 2º ponētur distinctōes ⁊ spēs. 3º po/
nētur cause. 4º signa ꝓnostica: pº aductus ad bonū ⁊ ad malū:
deinde demōstratiua ⁊ generis ⁊ specieꝝ: ꝯñter venienꝰ ad cu/
rā. Quid noīs aūt multitudinis vrine ē satis clarū. ſꝫ ipsa di
uersificat̄ qm̄ aliqñ sumit̄ loco generis vt ambit ad oēm fluxum
vrine ābundātē siue sit cū siti siue sine siti: siue sit cū siti clamo/
sa que non satiat̄ per potū siue sit cū siti nō tantū intēsa sed que
saltiꝫ satiat ad tēpus. ⁊ cum ē cū siti clamosa ⁊ aqua emittit̄ si/
cut bibit̄ tunc dicit̄ diabetes ꝯcre ⁊ nō tantū multitudo vrine.
Et hoc insinuauit nobis Auic. ī caplō de multitudine vrine in
pricipio eiꝫ dixit: multitudo vrine ē fm modos de quibus ē ille
qui ē fm semitā diabetis. Addit: ⁊ nō istius ē cū quo ē sitis tan/
tum. i. q nō solū cōuenit hoc nomē multitudo vrine fluxui mul
titudinis vrine absolute cū qua ē sitis tm̄ supple non notabilis:
īmo eius cū aqua ē sitis que nō satiat̄ ⁊ egredit̄ aqua sicut bibi/
tur ⁊ tunc sup. ē fm semitaꝫ diabetis ꝓprie sumpte vt est spēs
multitudinis vrine. Nā aliqna ē multitudo vrine que nō ē dia/
betes ī qua cū multitudine vrine stat sitis ſꝫ nō tante intēsionis
q nō possit satiari: neqꝫ egredit̄ aqua sicut bibit̄ vel supple po/
tus alius: ⁊ tunc sup. nō dꝫ dici diabetes. Et ꝓpterea addēdo
dixit: ⁊ de illis ē sup. spēbus multitudinis vrine sup. aliqua cū
q̄ ē sitis ⁊ nō sūt ei dispōnes diabetis ⁊ eius virtꝰ. i. q acciden
tia nō sūt ita intensa de siti īsatiabili ⁊ q nullo mō alteret̄ aqua
ab ea qualitate in qua sumebat̄: īmo stat aliquando multitudo
quādo comūgitur sitis de qua non est curandum. Et potus cū
sumitur non illico mingit̄: īmo per tempus figitur in renibus
aquositas: ⁊ ita aliqualiter alteratur ī substātia ⁊ ī colore ab his
cuꝫ quibꝰ sumebat̄. Et hoc declarās addidit: ⁊ de illis est cum
quo nō ē sitis de qua sit curādum. ⁊ ita pꝫ q nō omīs multitu/
do vrine est diabetes ſꝫ ī omni diabete exigat̄ multitudo vrine
⁊ sic diabetes est spēs multitudīs vrine vt ēt dicebat̄ circa tex/
tuꝫ: ⁊ sic habes verificatū illuꝫ textū Aui. multū intricatū ī pri/
cipio capituli de multitudine vrine. Veniēdo ergo spālius ad
quid noīs ⁊ rei diabetis dicit Serap. in pricipio capituli: scias
q renes ifirmant̄ egritudine cui sunt tria noīa: qꝺ est q: vocat̄
dialspagos. ⁊ huius itentio ⁊ iterꝑtatio est sitire faciēs qm̄ acci/
dit cuꝫ ea sitis vehemēs. Addit: ⁊ noīatur ēt diabetes cuiꝰ intē
tio est penetrare ex hoc qꝺ penetrat ī ea. s. multitudine vrine q
bibit̄ ⁊ currit ⁊ nō figit̄ sup. in renibꝰ vel vesica. Et vocat̄ etiā
sanudo namesir qm̄ vrina accipit̄ assidue. i. quasi ꝯtinue ī vasis
q̄ recipiūt vrinā illoꝝ que vocat̄ ciasir: ⁊ sunt vrinalia sup. mē/
bra vt pori vritides ⁊ vesica ⁊ virga. Et ita hic ex snīa Serap.
colligit̄ q ad hoc qꝺ multitudo vrine debeat dici diabetes tria
requirunt̄. Primū vt eaꝫ ꝯcomitet̄ sitis vehemēs. 2m vt id qꝺ
bibit̄ quasi imediate ꝑ vrinā educat̄ ⁊ tūc nō alteret̄. 3º q assi
duus fiat mictꝰ ꝑ assiduā receptōeꝫ potus ī mēbris vrinalibꝰ.
Propterea ifra dixit: ⁊ hec quidē egritudo ē similis lubricitati
itestinoꝝ vel supple stirim q̄ vocat̄ lienteria ex ītensione deside/
rij. s. ad vrinādūꝫ vel ad egerēduꝫ ⁊ velocitatē euōnis. Nā si/
cut in liēteria vel lubricitate stomaci vel ītestinoꝝ fit velox exitꝰ
cibi ⁊ nō mutati vel nullo mō digesti: simulr̄ ⁊ in diabete fit ve/
lox exitꝰ potꝰ nullo mō mutati: vñ silr̄ sitis nō satiabilis ꝑ potū
per moduꝫ vt ifra dicet̄. Et ꝓpterea dixit Gal. 6º interioꝝ q
hāc passionē qdaꝫ lienteriā vrine appellāt: qdaꝫ diabetem. alij
vero siticulosuꝫ appellāt. Et istaꝫ snīaꝫ Serap. accepit Auic. in
pricipio capituli de diabete vbi dixit q sunt ī greco nomīa alia
q̄ꝫ diabetes. dicit̄ eiꝫ qñqꝫ dispacunis ⁊ cadicinis: ⁊ dicit̄ ara/
bice circuitꝰ ⁊ rota molēdini ⁊ lubricitas renū. ⁊ prius declara/
uit quid rei ipsiꝰ dixit: est sup. diabetes vt egrediat̄ aq̄ vel sup.
aliꝰ potus sicut bibit̄ in tꝑe breui. Addit: ⁊ ꝓportio qdeꝫ huius
egritudis ad ebibita ⁊ ad mēbra sua sup. vrinalia est ꝓportio lu
bricitatis stomaci ⁊ itestinoꝝ ad comesta. Et hoc ideꝫ exꝑsse di/
xit Alex. ⁊ a lientericis accepti cibi ꝑtrāseunt vt nec modice reti
neant̄ in vētre. i. ī stomacho vt digerant̄ ⁊ nutriāt corpus: ⁊ iō
similis est diabetes quātuꝫ ad potuꝫ ꝑ vrinalia mēbra. Vñ ad/
dit: preterea multi nō soluꝫ diabetē vocant hanc passionē sed ⁊
vrine diariā idest decursionē. Preterea addit: q: qꝺ bibit sup.
īfirmꝰ mox decurrit sicut potatū fuit per vesicā. talis ergo di/
spositio rarissime est ꝯtingēs vt tāta sit lubricitas vrine ex nocu
mento renū quāta sit lubricitas cibi ex nocumēto stomaci: qm̄
ex nocumento stomaci: vt exēpligrā stante excoriatiōe ī stoma/
cho ex occursu cibi ad illaꝫ ꝑteꝫ lesaꝫ terret̄ natura ad retinēdū
iō incōtinēti labitur extra stomachū nullo mō digestus propter
malā stomaci sensationē: nō sic aūt ꝯtingere pōt de sensitiua re
num vt terreat̄ ꝓpter potū subito occursu ad ipos renes: ita vt
remoueat̄ ī totū contētiua a cōtinēdo ꝓinde rarissime accidit ei
passio: vt id qꝺ sumit̄ de potu icontinēti mittat̄ ꝑ vrinam sicut
ꝯtigit ī liēteria. ꝓpterea dixit Gal. loco allegato: hanc passio/
neꝫ raro videmꝰ. nā ī toto tēpore meo vt ait nō vidi eā nisi dua
bus vicibus que verba sunt scripta a Rabi. 8ª ꝑticula suorum
affo. affo. 69º. ⁊ ī sequēti affo. 70º ait Moises: ⁊ similiter ego ñ
vidi eaꝫ ꝯtingere ī occidente neqꝫ audiui ab aliquo meoꝝ docto
rum antiquoꝝ q viderit eā. Addit: ſꝫ tamē hoc ī egipto vidi ali
quos patiētes vt dixit huiusmodi egritudinē ifra decem annos
plusquaꝫ. xx. Addit: ⁊ hoc significat q multotiēs generat̄ in re
gionibus calidis ⁊ forte accidit: vt dixit ī regione egipti sapoꝛo
sitate aque nili quā omnes bibūt ex quibus verbis expresse col/
ligi pōt

ligi pōt insufficientia multorum medicoꝝ nostri tēporis qui sepe intitulant fluxū multe vrine ⁊ abundātiaꝫ ei⁹ ī italia et diabeticaꝫ passionem. Que passio abūdans multitudinis vrine sepe apparet ī nostratibus: sꝫ nō debꝫ dici diabetes ꝓpter cās dictas: ⁊ hec sufficiāt de hoc primo principali.

Distinctiōes.

Quantū ad secūduꝫ sit hec prima distinctio ꝙ multitudo vrine: quedaꝫ est que nō sequit̄ varios morbos siue eductuū cōes siue renum: imo fit quasi incipiēdo: quedā est sequēs alios morbos vel toti cōes vt febrem eliquātem vel ꝑticulares morbos renū vt dolorem apostemata ⁊ mictuꝫ sanguinis ⁊ huiusmodi. Alia distictio: quedam multitudo vrine ē cum siti notabili quedaꝫ sine siti. Alia distinctio: queda est multitudo multū exuberās vt vnius bocalis vrine vel circiter collecte ī nocte: quedā ⁊ si multe quātitatis nō tamen multū exuberātis. Alia distinctio: quedā sequit̄ ad largas comestiones ⁊ pot⁹: ⁊ quedaꝫ fit ipis nō precedentib⁹ Item quedā fit cū perceptiōe alicuius punctōis ⁊ mordicatōis: ⁊ quedā quasi īsensibiliter expellit̄: ⁊ quedaꝫ medio mō. nā sensibiliter expellitur: sꝫ nō cuꝫ perceptiōe acuitatis. Ultima distinctio: quedā accidit in corꝑe robusto multi humidi nālis sanguineo vel flegmatico dominātes: quedā in corꝑe macro colerico: ⁊ quedaꝫ in corꝑe pucrili vel decrepito: quedaꝫ ī corpore iuuenili vel sene.

Cause.

Ueniēdo ad tertiuꝫ de cāis de multitudine vrine. Prima cā frequēter ꝯtingēs de primitiuis est multitudo potus precedēs ⁊ abūdantia cibi humidi. Nā ex ꝓcessione tante humiditatis siue ꝑ viaꝫ cibi siue per viā potus nā grauata stomaci meseraicaꝝ ⁊ epatis ꝯuertit ipam ꝑ viaꝫ vrine: vñ audiui de quibusdaꝫ qui quātuꝫ sumebant de potu tm̄ emittebant per vrinā: imo si sumpsissent brentā vnā vini relaxata ī totum virtute retentiua mēbroꝝ medioꝝ inter stomachū ⁊ vesicā emittebant illud totū vinū mingēdo: quasi ab ore ad vesicā fuisset vna via recta. Scda cā multitudinis vrine de primitiuis sumitur ex assumptiōe ciboꝝ vel medicinaꝝ ꝓuocantiū qui aliquādo exhibent̄ in dolore calculoso vel in lapide vesice liquefacientium materias ⁊ eas ꝯuertentiū ad vias vrine: ⁊ ita si circa renes essent apposite medicine attractiue cū ꝓprietate ꝯuertentes humidū ad renes de medicinis dictis supra ī cura lapidis. Illud totū potuisset esse cā multitudinis vrine: ⁊ aliqñ hoc ꝯtingere posset ꝓpter nimiā obturationē poroꝝ cutis a quib⁹ multi vapores humidi debeāt insensibiliter emitti vel per sudorem sensibiliter: vnde ꝓhibiti taliter per cuteꝫ emitti ⁊ in corꝑe retēti expellunt̄ ingrossati ad mēbra vrine ⁊ ita multiplicāt vrinaꝫ. ⁊ per eūdeꝫ modū cū fit oppilatio in vijs ꝑ quas ad intestina cōsueuit multa mā aquosa trāsmitti ⁊ ꝓhibet̄ eius trāsitus ad ea trāsit ꝯñter ad vias vrine: ⁊ ita multiplicatur vrina. Et aliquotiens fit ex multa sup̄fluitate humiditatis in stomacho vel ī epate generate supra eam que necessaria ē ad penetrationē sanguis ad mēbra: ⁊ ita ab expulsiua istoꝝ mēbroꝝ grauata virtute expellitur ista abūdans quātitas versus vias vrine. ⁊ ꝓpter hāc causam sepe accidit multitudo vrine in flegmaticis ⁊ nā fridis ⁊ ēt in pueris etatiue humidis: ꝓcipue his qui vtuntur malitia regiminis declināte ad fridū ⁊ humidū: vt de vtētibus multo potu aque fride ⁊ multis fructib⁹. ⁊ iō in talibus nō tantū aduenit multitudo vrine sꝫ sepe mictus ī lecto ꝯcurrēte ī his mollificatiōe lacerti vesice a superflua humiditate: qđ accidēs magis cōtingit in somno qꝫ ī vigilia: tñ quia ī somno reuocant̄ multe materie ad īteriora que tēpore vigilie ad exteriora deserunt̄. Et dicebat Auic. adiuuat pueros ad mingendū ī lecto eos ꝓfūditas ī somno. cū ergo mouet̄ sup. vrina ad vesicā expellūt eam dicit Aui. natura ⁊ volūtas occulta. i. virtus nālis expulsiua ⁊ naturale desideriū: qđ nāle desideriū vel volūtas ē similis volūtati aīe ī vigilijs ante ipsoꝝ vigilatōeꝫ ⁊ ita emittūt vrinā sicut tꝑe vigiliaꝝ ꝙ ēt aliquotiēs ꝯtingit ī decrepitis ꝓpter abundātiaꝫ humiditatū crudaꝝ relaxātiū ī eis musculū vesice. Et aliqñ cā multitudīs vrine sumit̄ ex friditate occurrēte extrīsecus vt contigit aliquotiēs ꝓgrediētib⁹ pedib⁹ nudis tꝑe frido ⁊ nō debite coopertis fm̄ totū. vnde dicebat Auic. ī caplo multitudinis vrine: Frigus eīm multotiēs ꝓuocat ꝓpterea ꝙ cōstrigit. s. cōprimēdo materias humidas ad interiora. ⁊ ꝓpterea ꝙ calefacit ventrē vt dixit ꝓhibēdo. s. trāspirationē vapoꝝ calidoꝝ membra īteriora calefiūt ⁊ ꝯñter mala ꝯplo calida ī eis mēbris acquiritur que ē cā multitudinis vrine multipliciter vt statiꝫ dicetur ⁊ non tñ multitudinis sꝫ ēt diabetis ī qua accidētia sunt intensiora ⁊ seniora qꝫ absolute ī multitudine vrine. ⁊ ideo tunc frigiditas ē cā quasi per accidēs huius multitudinis ⁊ nō per se: cū per se īmobilitet humores ⁊ meatus vrinales constringat ⁊ nisi superfluat cōfortat ꝯtētiuā mēbroꝝ: per modos tñ dictos adducere pōt ad multitudinē vrine ⁊ quasi per accidens ēt extremaliter īfrigidādo ⁊ mortificādo virtutē cōtentiuā mēbroꝝ posset eē cā fluxibilitatis: sꝫ hec cā rarissime ꝯtingit. Unā ēt causaꝫ lꝫ raro ꝯtingētē posuit Rasis decio ꝯtinētis multitudinis vrine ⁊ ē caliditas adueniēs cerebro liquefaciēs hūiditates ⁊ flegma: vnde fluit ad renes abūdāter ⁊ ita emittit̄ cū vrina. De cāis ergo principalissimis ē superflua caliditas ī renibus que diuersis modis nocere pōt. Nā nocere pōt debilitādo virtutē cōtētiuā dilatādo ēt meatus ⁊ orificia poroꝝ aperiēdo. vñ nō cōstringūtur tāto tꝑe vt possit aquositas figi ⁊ permanere ī renib⁹ ꝯuenieñter. ⁊ ideo tunc vel relaxata cōtentiua cū cōtinuo fluat humiditas ad ipsos renes nāliter ꝓpter fines alias dictos illa materia aquosa nō ꝯtenta ꝯtinuo fluit ad vesicā. Et hoc totū īsinuauit Auic. cū dixit: ⁊ cā quidē diabetis sup. ꝑicipalis ⁊ corꝑalis ē dispositio renū. s. mala aut ꝓpter debilitatē accidentē ei. s. in virtute cōtentiua. ⁊ hoc sup. a cā calida īnāli vel nāli ⁊ dilatationeꝫ ⁊ apertionē orificioꝝ meatus sup. ab eadē cā factā quare non adunātur supple dicti meatus vel cōstringūtur tāta hora qua figatur aquositas ī renib⁹ vt ibidē persistat: imo ꝯtinuo fluit vehemētia ēt caliditatis in ipsis renib⁹ per alium modum adducit ad hec. s. vigorādo nimis attractiuam ipsoruꝫ. vnde ex multitudine materie humide que attrahitur ad ipsos dominā te attractiua supra dictam materiā ex multitudine illius non figitur virt⁹ retētiua ad retinēduꝫ ꝓpter pōdus illi⁹ nimie māe. Et si retētiua nō esset ī totum ꝓstrata salteꝫ ꝑꝑ grauitatē dicte māe virt⁹ expulsiua ipsoꝝ renuꝫ īsurgeret ad expellēduꝫ dictaꝫ multitudinē māe grauantē. Et hoc innuauit Serap. ī his verbis cū dixit: Et ca ī debilitate ꝯtentiue ī ipsis renib⁹ est multitudo materiei q̄ attrahit̄ ad ipsos sup. a ꝯplexione renū calida: qđ est q: qñ ipsi grauant̄ ex multitudine ei⁹ qđ attrahit̄ ad eos nō figit̄ virt⁹ retētiua ꝑꝑ pōdus illius. Cū ergo ledit̄ per istud virt⁹ retētiua mouet̄ virtus expulsiua qñ grauat sup eaꝫ sup. dicta mā ⁊ euacuat sup. eā ꝑ vesicaꝫ. Et addit: ⁊ cā vehemētie virtutis attractiue que ē in renib⁹: est caliditas egrediēs ab equalitate: qm̄ virtus attractiua ꝯfortat̄ ⁊ fit fortis ex caliditate prius tñ qꝫ attrahat̄ aquositas pura ab ipsis renib⁹ attrahit̄ aquositas cū sanguine vt fuit dictū supra de mictu sanguis: sꝫ postea ꝯsumpto humido vel notabilr minorato humido ī venis ⁊ in toto nobis nō sentientib⁹ ⁊ venis sanguinē non remittētib⁹: consequēter pro necessitate ipsorū renum attrahit̄ aquositas a venis primo emulgentib⁹: deinde ab epate: ⁊ tādem desiccat̄ humiduꝫ in epate ⁊ insurgit attractiua epatis ad attrahēduꝫ a stomacho mediātibus meseraicis. ⁊ ita consumpto humido in ore stomaci fit sitis ⁊ valida ⁊ consequēter bibunt multuꝫ: sed propter exiccatōeꝫ venaꝝ cito attrahit̄ dictum humiduꝫ ab epate ⁊ a venis: neqꝫ tñ in stomacho morat̄ vt alteret̄ ⁊ tandē de vena ad venā attractus expellit̄ ꝑ moduꝫ dictum: ⁊ ita pꝫ modus gñationis diabetis. Et quare ad eaꝫ sequit̄ sitis clamosa q̄ potu nō satiat̄ qm̄ semꝑ remanēt mēbra exiccata ex quo humidū qđ potat̄ nō transit ad mēbra: īmo attrahit̄ ad renes ꝑ modum dictuꝫ ⁊ ad vesicā. Et ex hoc pꝫ qūo ad hanc dispōneꝫ sepe sequitur ethica: qm̄ stante siccitate in mēbris calor nālis ignitur ⁊ exacuit̄ ⁊ fit īnālis exiccatiuus magis qꝫ restauratiu⁹ ex quo accedit ad nām igneaꝫ cum remouet̄ a nāli per igneatōem. Et hanc sniaꝫ totaꝫ ⁊ istum modū declarauit Gal. 6° interioꝝ caplo 2° supra allegato. Naꝫ postqꝫ posuerat ꝯparatōem hui⁹ passionis ad lienteriā ēt in hoc qđ cōicant ī desiderio attrahēdi vt stomachus ī lienteria ⁊ renes ī diabete dixit de dicto desiderio renū augmētato. Quo quideꝫ augmēto prim⁹ aquaticus sanguis a venis attrahitur non sentiēbus nobis: hoc enim attracto necesse est sanguineꝫ desiccari idest minui ⁊ notabiliter consumi. vnde ꝯsiccant̄ vene fit ergo necesse vt ait vt humiditatē ab epate sibi alliciāt cum autē epar desiccatur humoreꝫ a stomacho ⁊ intestinis attrahit venis auteꝫ que sunt in ore stomaci desiccatis. ⁊ infirmus eandeꝫ sentiēs siccitatē merito bibere desiderās potuꝫ subito ⁊ fortiter capit: quo quideꝫ assumpto vene que ab epate ad stomachū veniūt desiccate cōfestim attrahūt totū euꝫ sup. potū ꝗ quoqꝫ de vena ad venaꝫ attract⁹ ad renes descēdit sicut ī libro virtutuꝫ nālium ostēdimus ⁊c. Quā sniam accepit Auic. cū dixit ꝓpter vehemētiā attractiue ꝑꝑ virtutē calidā īnālē cū mā aut absqꝫ mā. ⁊ ē id qđ ē plurimū renes attrahūt ab epate vltra qꝫ id qđ tollerant quia expellūt id ⁊ sup. ꝓinde quia nō morat̄ humidū ī renib⁹. deinde ēt trahūt ab epate vt dixit: ⁊ ita quasi ꝯtinue attrahūt q: humidū in eis nō morat̄. Addit: ⁊ epar ab eis que sunt ante ipsuꝫ. s. mēbris sup. attrahit nō igit̄ cessat vt dixit illic attractio cōtinua aquositatis ⁊ expulsio sup. ī renibus. Unde addit: ⁊ tu scis quādo expellit̄ sup. a renib⁹ id qđ currit sup. ad eos quādoqꝫ ꝑducit ad liquefactiōeꝫ ⁊ ad ethicam ꝑꝑ multitudinē attractōis humiditatis ex corpore q: ꝓhibet̄ sup. corpus ab eo ꝙ oꝫ ipsuꝫ recipere de superfluitate hūiditatis per potū aque ex quo sup. quasi totū currit ad renes. ⁊ hec de causis sufficiant.

Signa.

Ueniēdo ad signa prio ꝓnostica euētus ī largiter potātibus maxime vltra cōsuetuꝫ ⁊ similiter ī vtētibus regimine multū humido formaliter ⁊ virtualiter ⁊ ī vtentibus vocatiuis expectare opꝫ multitudinē vrine pꝫ conclusio.

Aliud ꝓnosticū in cōsuetis hēre fluxibilitatē ventris vel ventris mollitiē si exiccatur vēter taliter durās per tꝑs expectare opꝫ multitudinē vrine. pꝫ ꝯclusio ⁊ snīa hypocratica. ⁊ colligit̄ ēt de mente Auic. ī ꝓprio capitulo de multitudine vrine cū dicit: Et illius quidē vrina minorat̄ cuius egestio multiplicatur ⁊ subtiliatur. i. humectat̄. Et addit: ⁊ ē ad ꝓpositū nostrū ⁊ illius cui⁹ exiccat̄ egestio multiplicat̄ vrina. Alia cōclusio in habentibus debilitatē renuꝫ: vñ fit mictus sanguis ex largitate meatuū expectare opꝫ nisi remediet̄ multitudinē vrine: pꝫ ex precedentibus. Pronosticū ad bonū: multitudo vrine ꝯtingēs ex cā primitiua vt ex potatiōe multi humidi ⁊ frequēti potu in corpore nō ꝯsueto multū potare nec multū vrinare talis multitudo ꝺ facili curat̄: pꝫ q: per correctionē mali regiminis curat̄: ⁊ ita dicat̄ de ꝯtingēte ex alijs causis primitiuis. Item multitudo vrine cōtingēs in pueris: ⁊ de mingētibus in lecto etatiua humiditate ꝑ ꝓcessum ad virilitatē curat̄: pꝫ quia exiccātur īstrumenta facientia retētionē vrine in ꝓcessu etatiuo que ꝓpter paralesim ⁊ humectationē faciebat exitū quasi inuoluntariū vrine cū abūdantia eius ꝓpter cām dictā supra. De ꝓnosticis vero ad maluꝫ sit hoc primū: ⁊ est Ras. 10°. ꝯtinētis ꝙ multitudo

vrine: imo ⁊ ꝓprie diabetes cuꝫ ꝯtinuaꝛ ⁊ ꝓlongaꝛ ꝑducit ad exiccationē ⁊ ad ethicā: ⁊ pꝫ ex dictis. Alia ꝯclusio: multitudo vrine ꝯtingēs in decrepito vix aut nūquā curaꝛ: pꝫ quia in ꝓcessu continuo per indigestionē plures multiplicanꝛ materie humide que faciunt ad multitudinē vrine. Alia ꝯclusio: diabetes sepe perducit ad idropisim per viam debilitatis epatis: patet conclusio non dico ad asclitem sed magis ad timpanitē.

Alia conclusio est Gal. 6° interiorum: ⁊ ponitur etiā a Rasi xj° ꝯtinētis ad principiū ⁊ curatio eius erit difficilis. Ultima ꝯclusio ꝓnostica ad malum ⁊ est Gordonij. Si talis passio ꝯtinuauerit loquēs de diabete ⁊ remediatū nō fuerit sup. maceratur corpus ⁊ crura ⁊ debilitatur ⁊ perducit in ꝑditionē. Signa demōstratiua multitudinis vrine sunt ex se manifesta. Sꝫ signa demōstratiua diabetis que est spēs eius declaranꝛ ex multitudine vrine sine fe. ex se: ⁊ sine punctōe ⁊ acuitate vrine saltē notabili: ⁊ ꝙ cū ea ꝯiungiꝛ sitis nō tantū in cā pure calida: imo ēt quādo prima cā fuerit frida que vt plerūqꝫ adducit ad exuberantiā per accidēs calefaciēdo membra intrinseca: ēt si ꝯtingat ex mortificatiōe: exēpli gratia ꝓpter potū multe aque fride debilitata ꝯtentiua āplior quātitas humiditatis duciꝛ ad vesicā q̄ꝫ ꝯueniat per modū supra declaratū: ⁊ ideo pur oris stomaci exiccatur humidum: ⁊ ita fit sitis. Propterea dixit Viaticꝰ ꝙ diabetes ē ex defectōe ꝯtentiue virtutis: vnde semꝑ nimia est sitis.

Et Aui. loquēs de facta a cā frigida dixit: Factū aūt a frigiditate qui cuꝫ hoc nō cūatur a siti ⁊ eius pñtia nō accidit nobis sup. vidisse vnquā. Nota ꝙ hic fateꝛ se nō vidisse diabetem a cā frigida: licet ab aliquibus antiquis sapiētibus sit positum regimen in ea: vt dixit Auic. ⁊ īferius ponetur signa eius manifestantur ex precedēti cā īfrigidante: sꝫ in diabete ꝯtingēte ex caliditate exuberāte vt plerūqꝫ cuenit: imo de ea dixit. R. vbi supra. Dico cā vera in hac passione ē mala ꝯplexio calida accidēs ī renibus quasi eēt ignea: vnde fit dilatatio ⁊ largitas in meatibus ita vt nō possit vrina figi: ⁊ cū hoc augeꝛ attractiua in plurimū attrahēdo ⁊ exiccādo ī tali diabete: vnde fiat sitis clamosa nec ex potu satiaꝛ: pꝫ ex dictis. Et hoc ēt posuit Aui. ī tali capitulo expresse cum dixit: Et habēs quidē egritudinē meatuū ⁊ trāsitus scilꝫ ⁊ dilatationē eoꝝ sitit quare bibit ⁊ nō satiatur sup. per potū: imo mingit sicut bibit idest assidue post potū mingit nō valens retinere penitꝰ vt dixit. Et ex hoc pꝫ aliud signū ꝙ vrina in diabete ēt in cā calida: lꝫ aliquotiēs in principio sit aliqualiter tincta: vt cuꝫ fit trāsitus a mictu sanguis ꝓpter debilitatem renū ex largitate meatuū ad diabeticā passionē: tamē in ꝓcessu vrina apparet subtilis clara velut aqua si aquam bibat: ⁊ si alius potus coloratus vt vinū aliquotiēs mittiꝛ vinum per vesicā taliter coloratū q: emittitur sicut sumebaꝛ: ⁊ tota cā huiꝰ sumiꝛ ex hoc quoniā illud qđ sumiꝛ loco potus nō ꝑmanet ī transitu neqꝫ ī epate tanto tp̄e vt ī eo īprimi possit aliquis gradus digōnis a calore nāli mēbroꝝ neqꝫ cū eo ꝑmisceri possunt humores reddētes substātiā vrine mediocrē vel alterātes colorē eius: imo mingiꝛ sicut sumebaꝛ vt dicit Raſ. ⁊ hec de signis.

Cura. Veniēdo ad curā prius per dietā qm̄ diabetes vt plurimū accidit ex caliditate ignea vt dicebat Aui. regimē eius ē īfrigidatio ⁊ humectatio. iō eligāt aerē frigidum ⁊ humidū ī quo quiescāt acceptādo aerē septētrionalē: cuius tñ spiraculū si possibile ē sit versus partē propinqui fluminis currentis. euitēt aerē meridionalē ⁊ ventū australē. ⁊ si camera fuerit terrena ī hac intētione eligibilior ē. ⁊ rectificare aerē cū aromaticis frigidis ⁊ odorare similia vt nenufar ⁊ cāphorā ē ī casu iuuās: vitēt motū ⁊ exercitia. Nā dicit Rasis decio cōtinētis precepi talr patiēti ne moueret penitꝰ ne dissolueret ab eo aliqđ sup. per resolutionē quare debēt stare in vltima corꝑis quiete. Exercitiū tamē mēbroꝝ superioꝝ maxime brachioꝝ ⁊ fricatio eorūdem ē satis ꝯueniēs: vbi exercitiū īferioꝝ ē maxime nocēs ⁊ precipue dorsi de quo dicebat Auic. Et de illis que opꝫ ipsū euitare ē labor dorsi. ⁊ ideo de potissime nocētibꝰ ē coitus a q̄cūqꝫ cā depēdeat multitudo vrine siue diabetes ⁊ nō debēt tātū quiescere corpore sꝫ ēt mēte. vñ curiositas ⁊ diligētia ad occupationes ⁊ ita furor ⁊ tristitia ī cāu multū nocēt. Et de somno dicaꝛ ꝙ lꝫ ꝓfunde dormire nimis sit nocēs: imo adducit ad mictū ī lecto vt supra dictū ē: tñ somnus dꝫ eē vigilia ꝓlixior. Nā de his que valēt ad hoc ē dormire ꝓ quāto quietātur humores ⁊ remoueꝛ ⁊ retineꝛ aquositas ⁊ tunc stat occupatio a siti. Inanitio ēt ⁊ nimia paucitas potus ē ī casu discōueniens: tñ lenitio vomitus frequētata cōuertendo mās ad vias secessus ⁊ diuertēdo a vijs vrine ē multū ꝯueniēs. Nā plures eoꝝ sūt sicce nature. ⁊ de hoc dicebat Auic. ⁊ lenificatio quidē nāe cōfert eis: ⁊ si non cū alijs saltē cuꝫ clisteribꝰ tempatis. Et addit: plures nāqꝫ hoꝝ sicce existūt nature. Et ꝓinde veniēdo ad cibaria dicebat Auic. vt fuit supra allegatū melior dispō ciborum quo sumere ꝑcipiūtur est vt sint tales quatenꝰ ꝯcomiteꝛ eos lenitas nature ⁊ ꝯfractio sitis. ⁊ ideo ī cibis coꝝ opꝫ vt sit virtus īfrigidatiua hūectatiua ⁊ lenitiua dimittēdo oīa salsa oīa acuta mordicatiua ⁊ amara. imo dicebat Rasis ī textu: mō caueat a cibis omnibꝰ calidis ⁊ vino ⁊ ab oībus que vrinā ꝓuocāt sup. ēt si fuerint cibaria frīda vt sūt cucumeres melones citrulli ⁊ interiora coꝝ: ⁊ idē ītelligaꝛ de oībus alijs fructibꝰ ꝓuocatiuis. vnde dicebat Auic. plurimū curatōis eius ē īfrīdatio ⁊ humectatio cū fructibꝰ ⁊ oleribꝰ ⁊ robub frīdis. De illis que nō ꝓuocant sicut sunt lactuca papauer vt dicit: imo vituꝑauit ēt citonia lꝫ ī eis sit frigiditas ⁊ stipticitas ꝓpter ꝓuocationē eis cōiunctā. vnde dixit: opꝫ vt custodianꝛ a fructibꝰ ī quibus ē infrigidatio ⁊ stipticitas cū ꝓuocatōe sicut sunt citonia. ⁊ semꝑ opꝫ medicū ī regimīe ītēdere ad accidēs đ siti vt minuaꝛ q̄ꝫtū possibile ē: dādo đ his q̄ bibūꝛ vel potanꝛ plusq̄ꝫ sit cōis ꝯsuetudo ī sano. Et hoc dixit Serap. oꝫ vt demꝰ ex eis q̄ bibunꝛ plus q̄ꝫtitate ꝯsuetudinis currētis ⁊ non dimittamꝰ euꝫ sitire oīo. s. patientē. Et de electōe cibarioꝝ ī casu ꝯueniētiū addebat Serap. ⁊ demus ex cibis illos quoꝝ difficilis ē alteratio vt nō subtilieꝛ ⁊ calefiāt ⁊ ꝯburenꝛ ꝑꝑ caliditatē acutā epatis ⁊ renū. Et addit paulo post: Est ergo necessariū illis vt deꝛ cibus multe grossitudinis vt remaneat ī stomacho sup. nō trāsiens velociter: ⁊ exēplificat sicut ē sorbitio que fit ex candaruso. i. spelta grossa ⁊ tritico ⁊ ordeo: ex quibꝰ verbis colligiꝛ ꝙ cibaria oīa iflāmabilia sunt vitāda ⁊ cibaria aromatizata cuꝫ speciebꝰ ⁊ oua sorbilia infusa vel cocta in testa ⁊ lac coctuꝫ cum butiro: qđ dico signāter q: lac extracto butiro ⁊ acetosuꝫ factum postea decociū addita aqua extinctōis calibis ī eo ⁊ ꝯsumpta per decoctōeꝫ est in casu ꝯueniens cibariū. Confectōes ēt de melle sunt vitāde ⁊ ita carnes iflāmabiles oēs vt passeruꝫ dressaꝝ qualeaꝝ ⁊ huiusmodi. ⁊ ita dico de fructibꝰ calidis maxie de ficubꝰ ⁊ vuis ⁊ saporamētis calidis: quā sñiā accepit Aui. virtualr ī his verbis cū dicit: Cibi aūt sint illi qui nō sunt velocis ꝯuersiōis ꝓpter suā subtilitatē ad colerā vt sup. sunt cibi calidi de se iflāmabiles ⁊ subtilis substātie. Addit: aut ꝑꝑ suā subtilitatē ⁊ paucitatē sup. facilis ꝯuersiōis ita vt fiāt vapor. Nā dñante calore stomaci ⁊ circūstantiū mēbroꝝ in māṁ pauce quātitatis ēt non calidā ꝯuertiꝛ dicta mā in vaporē ⁊ quasi aduriꝛ. Et ideo in ꝓcessu addit: ⁊ de illis q̄ ipsis cōterunt sunt sorbitōes. i. pultes de candaruso ⁊ aqua kist ordei ⁊ almosisath idest sorbitōes de frumēto. Et ī ꝓcessu laudat pedes vaccinos sup. optie coctos sua viscositate tenaces ⁊ pisces recētes ⁊ lac ouinū decoctū cū aq̄ sup. calibeata donec aqua ꝯsumaꝛ ⁊ aliquid de lacte ⁊ de carnibꝰ qñ sit necessitas. Si sit necessitas carniū valēt carnes capretoꝝ ⁊ agnoꝝ vt vituloꝝ ꝓpinquoꝝ gñationi elixatoꝝ sed bene coctoꝝ. Carnes etiā porcoꝝ iuuenū nō salitoꝝ ⁊ maxime pedes eoꝝ sunt ad istā ītentōeꝫ: ⁊ ita ea que dixi supra generalr in dicta ꝓ ardore vrine: etiā de ferculis ⁊ reliqs iuiscantibꝰ de caseo recēti sine sale ⁊ similibꝰ ī hoc casu ꝯueniūt: ⁊ ad hunc locū afferanꝛ. Sꝫ de oleribꝰ dicit Theodosius vt poniꝛ a Rasi da in cibo de portulaca lactuca ⁊ cucurbita. De potu aūt eoꝝ dixit Aui. de bibitis iuuatiuis ē lac de quo extrahiꝛ butiꝝ acetosuꝫ īfridatuꝫ: ⁊ de ipō melius ē id qđ est magis spissuꝫ: ⁊ ꝓprie qđ est ex lacte ouino ⁊ aqua cucurbite assate ⁊ succus citrulli cū psilio ⁊ aqua granati acetosi. i. succꝰ eius ⁊ aqua prunoꝝ ⁊ similia eoꝝ. Et ibi laudauit aquā sublimatōis ex lacte vaccino vel ouino acetoso extracto butiro facta distillatōe. ⁊ nō memini alibi ab Aui. aliqñ fieri distillatōeꝫ. Et dicebat Serap. ⁊ sint oīa que bibūt aq̄ cucurbite assate ⁊ aqua granoꝝ acetosoꝝ ⁊ aqua prunoꝝ vt etiā dixit Auic. ego laudarē aquā extinctōis calibis apponendo aliqđ de succo granatoruꝫ vel de rob de ribes vel de rob de agresta ad dulcoratōem ⁊ saporatōem. Et quādo esset necessariū vinū exhibeatur vinū grossuꝫ ponticū ⁊ cum aqua calibeata mixtuꝫ. ⁊ hec dicta de dieta sufficiant.

Medicinalia. Veniendo ad curā per medicinalia: p° si multitudo vrine sequaꝛ cām primitiuā de nimia potatōe aut de vsu medicinaꝝ ꝓuocatiuaꝝ vel đ aliquo simili cura cōsistit ī abscisione illius cāe ⁊ occursu cum cōtrarijs ⁊ cū cōfortātibꝰ cōtentiuā renū ⁊ vesice de quibꝰ ī spāli infra diceꝛ. Et si cā fuerit mala ꝯplō frida ⁊ hūida stomaci vel epatis plurimā humiditatē multiplicātiū que demādeꝛ ad vias vrine cura cōsistit ī minoratōe quātitatis humiditatis ⁊ rectificatōe ꝯplōnis fride ⁊ humide fm ea que dicta sunt supra ī cura đ dispōibꝰ epaticis ⁊ stomaticis ī cura asclitis ⁊ ī cura lubricitatis stomaci nō vlcerati vel vulnerati ⁊ ad ea loca recurraꝛ. Et si cā fuerit paralesis principalr musculi vesice seruiētis ad ꝯtinendū ab humiditate que ēt debilitet ꝯtentiuā renū vñ fiat mictus aliquotiēs ī lecto dicebat Rasis. xj°. ꝯtinētis sicut accidit pueris ⁊ senibꝰ ꝙ sanāt eā vnctōes cū oleo nardino facte suꝑ lumbos ⁊ localia similia si sit circa vesicam vel circa renes ēt calefactiones facte cū calefactiuis sup. fomētatōibus vel sasellatiōibꝰ epithimatibus ⁊ huiusmōi. Ex medicis calidis ⁊ ꝯfortatiuis de quibus dictū ē supra caplō de difficultate vrine de disuria vel strāguria. Et dicebat Azara. curatio eius ex frīditate ⁊ humiditate ē cū rebꝰ calidis vt tyriaca metridatū trifera magna ⁊ vino veteri vel accipiebat de ligno aloes ⁊ de gariofil. añ. ʒ. s. ⁊ bibat quolibet die cū vino vel accipiat de rutha sicca cuꝫ melle ʒ. j. Et ꝓ pueris mingētibꝰ ī lecto dixit: pueris ꝓpter ipsorum somni grauitatē ⁊ humiditatis multitudinē vrinādo ī lecto plurime ꝯtingit. ⁊ curatio eius ē ꝙ vtātur vesica capre vel bouis ⁊ bibant ex ea. ʒ. ij. cum aceto ⁊ aqua. Ponit etiā puluerem ad hoc appropriatū vt infra. ℞. glandiuꝫ mirthi olibani añ. parteꝫ vnā coquātur ī vino ⁊ colenꝛ. ⁊ appositis in ipso. ʒ. ij. olei mirthini bibat de eo. ʒ. j. s. dixit ēt ꝙ si puer bibat. ʒ. s. gallie bone cū vino odorifero ad idē operaꝛ. Et dicebat Gal. ī libro de facile acquisibilibꝰ his qui mingūt ī lecto gutturē galli cōbure ⁊ tere ⁊ da bibere ī ieiunio cū aqua tepida. Aliud: testiculū leporis sic cōtere ⁊ da bibē cū vino odorifero. Aliđ: calamētū ⁊ myrrha da ī aqua bibere ante cenā. Ponit aliud a ꝓprietate valēs dicens: accipe tres linguas anseris ⁊ coque ⁊ da comedere tribus diebus qualibet die vnā. Et si cā fuerit calida vehemens fm caput eliquans a capite deorsuꝫ cuius signa erunt rubedo oculorum cuꝫ sensata caliditate circa caput: tunc intēdendum erit remissioni caliditatis circa caput dñantis ꝓhibendo etiā euaporationē que capiti cōmunicat ⁊ cum his que sunt dicta supra capitulo

pitulo de soda calida ⁊ in capitulo de paralesi. Sz ad ꝯfortatio
nem membrorū relaxatorū vt renum ⁊ vesice: valet puluis fa
ctus vt īfra ⁊ est Raſ loco allegato. ℞. glandiū granoꝝ mirthi
thuris ⁊ balaustiaꝝ añ. dari pōt. ʒ. j. in potu ī aqua plātaginis
vel similis ſm malitiā ꝯplexiōis ꝯiūcte. Et breuiter dicit Theo
dosius vt scribit xjᵒ ꝯtinētis: abūdātie vrine cū siti ꝯfert granū
mirthi ⁊ spica sicca ⁊ tamarindi. Sz ꝯtrahēdo magis ad diabe/
tem que est specialis passio de qua dictū est supra: si fuerit a cā
frida qꝺ rarissime vel nūquā accidit ꝙ fatebaṫ Aui. se nūquā
vidisse vt supra dictū est. Dicebat Aui. de mente antiquoꝝ: Oz
vt sit subtilitas. i. magnū ingeniū ad sedandā sitiz eius sup. nō
exhibendo multū frida ꝓpter cām: sz magis ad humidū decli/
nantia temperata vt sup. cū penidijs ⁊ zuccaro violato cū ami/
do ⁊ succo liquir. Addit: deinde soluaṫ sup. talis eger cū clisteri
bus lenibus aliquotiēs de quibꝰ sup. habuisti copiā superius:
postea soluaṫ cum pillulis d. aloes decem numero quarū vna/
queqꝫ sit sicut cicer vt dixit: pꝫ ꝙ tales pillule valent in casu ꝓ/
pter aloem calefaciētē ⁊ exiccantē ⁊ ꝯuertētem humiduz ad vi
am intestinoꝝ. nā in tali numero erit dosis quasi. ʒ. vnius cum
s. Addit: deinde dimitte eū tribus diebꝰ ⁊ itereṫ regimen sup.
post: deinde fac cū euomere super cibū cū raffano: ⁊ que sūt eis
similia de mediocribꝰ sup. vomitiuis ad ꝯuertendū mām ad op
positum: deinde calefac corpus eiꝰ cum vētosis sup. siccis posi/
tis in diuersis ꝑtibus corporis maxime superioribꝰ. Et addit: ⁊
ponātur sup ipꝫ vaporatōes ⁊ suffumigatōes ⁊ ꝓpriē supra ex/
tremitates eius sup. cū medicinis calefactiuis aromaticis ꝯfor/
tatiuis. nā calefactio extremitatū multū iuuat virtutes natura
les vt dictū est supra de dispōibus stomaci. Dicit ēt. A. ī ca/
pitulo sequēti de mēte ꝓpria dico ꝙ oēs medicine que sunt ad
coitum calefaciētes iuuatiue sunt ei qui hꝫ multitudinez vrine
ex frigore ⁊c̄. Et fecit descriptionē vniꝰ medicaminis ī casu va/
lentis vt infra. ℞. castorei ⁊ mirthe ⁊ asse ⁊ cupulaꝝ glandiuz ⁊
piretri: lꝫ alia littera dicat myrrhe: sz credo ꝙ melius dicit mir
the oīum añ. partes equales fiant ex his pillule cū aqua mirthi
humide: de quo sumaṫ ad mansionez. ʒ. j. īterpolādo per duos
vel tres dies. ʒ. j. pro vice. Sz si diabetes sit pēdens a calidita/
te excessiua renū que est vera cā illius vt supra dictum est: tunc
Gor. posuit intētiōes ī cura ⁊ ordinē in eis dixit: ⁊ qꝛ ista passio
ꝯuenit vtplurimū cū calore: iō curā eius pertractemꝰ ī primis
fiat clistere lenitiuū sup. cū fridis lenitiuis: ⁊ in hoc valeret cli/
stere vt īfra. ℞. maluaꝝ matrum violaꝝ attriplicis añ. M. j. iu/
iubaruz numero decē sebesten numero duodeciz oīa simul bul
liant in aqua debite quātitatis: ⁊ facta colatura accepta debita
quātitate soluatur ī ea cassia extracta. ℥. j. cū oleo violato ⁊ ro/
sato añ. ℥. j. s. fiat clistere sine sale clistere scilꝫ lenitiuū. ⁊ Auic.
dixit: ⁊ qñqꝫ fiat euacuatio cum clisteribꝰ lenibꝰ sicut qui fuerit
cum fenugreco ⁊ oleo de cucurbita ⁊ oleo amigdalino. addit ēt
ꝯtinuādo Gordo. Deinde ꝓuoceṫ vomitus: deinde fiat flōmia
deinde purgeṫ sup. per sup̄ius cū māna ⁊ cassiafi. deinde potet
aquaz multū fridaz: ⁊ postea euomat eam: deinde vtatur potōe
sup. īfrigidāte ⁊ ꝯfortāte ⁊ stiptica vel trociscis appropriatis ad
hoc: deide ꝯfortēṫ renes ⁊ sup. vesica exteriꝰ sup. cū emplastris
vnguētis ⁊ epithimatibꝰ ⁊ similibꝰ appropriatis īfrigidantibꝰ ⁊
stipticātibus. De vomitu nō est dubitatio ꝙ est ī casu ꝯueni/
ens: qm̄ ꝯuertit mām ad oppositū sicut ēt ⁊ sudor ē in casu ma
ximi iuuamēti: de quibus dixit Aui. ⁊ oꝫ vt ꝯuertaṫ aquositas
a renibus cū vomitu ⁊ sudore forti. Intelligaṫ nō cū fricatiōibꝰ
factis circa dorsum neqꝫ medicinis ꝓuocatiuis: sz ponēdo cor/
pus in stupha sicca ita vt sudet corpus ſm totū. ⁊ de hoc dixit
Oribasius vt scribiṫ 10ᵒ continētis: ⁊ caueatur ab eo ꝙ ꝓuocat
vrinam ⁊ sudore vtātur ī balneis siccis. Et addit: ⁊ melius erit
alijs oībus eis. s. sudare in balneo sicco. nā dixerat Serap. ⁊ oꝫ
vt caueant sibi a ꝓuocātibus vrinaz: imo ingenieṫ vt attraheṫ
mā ad id qꝺ apparet de cute ꝓprie. i. ad mēbra extrinseca ⁊ eua/
cuetur sup. mā per sudorē sup. posito corpore ī balneo sicco vel
stupha vt dictū est: ꝙ aūt dixit Gordo. de flōmia intelligēduz
ꝙ nō semꝑ ꝯueniunt: imo rarissime ꝯuenit ex quo timor est de
arefactiōe ⁊ de ethica. Si ergo est aliquādo ꝯueniens debet
esse multū minuta soluz infridatiua ⁊ ī corpore sanguineo ī prin
cipio huius dispōnis quādo ad hec nō est inducta exiccatio vel
extenuatio. ⁊ iō de ea loquēs Aui. dixit: Et qñqꝫ īdigēt flōmia
in principijs egritudinis. De eo aūt ꝙ dicit Gordo. circa so
lutionē per ventrē cū cassia ⁊ māna ⁊c̄. itelligaṫ qm̄ mala cōple/
xio calida ꝯseruaṫ a mā: ⁊ tunc valeret succus rosaruz cui pro/
priuz ē euāre mās calidas sine agitatiōe ⁊ cū hoc sedat sitim de
quo dixit Auic. ⁊ rob mente confert eis valde ⁊ aqua ro. Post
addit: imo succi ro. ℥. j. cōfert eis sedans sitiz eoꝝ. tamen credo
melius eēt nihil dare per superius lenitiuū solutiuū sz fienda ē
lenitio ventris cū clisteribꝰ vt dictū ē. De eo aūt qꝺ dixit ꝙ
potent aquā multā frigidā ⁊ postea euomāt eā. Istud ē singu/
lare remediū in habēte stomachū nō nimis debilitatū ⁊ in quo
facilis sit actus vomēdi ita vt euāri possit antequā aqua calefi/
at in stomacho. Nā si ita fiat ꝯuenit dispōni principali ꝯuerten
do ad oppositū ⁊ accidēti clamoso de siti. ⁊ hoc ē cōmune ꝑce/
ptuz auctoꝝ. Nā de eo dixit Auic. ⁊ occupatio a siti ē regimen
añcedens quare oportet vt occupetur saltem sumendo in potu
sup̄fluitatē aque. Addit: Et melius illo ē vt sumat in potu aquā
frigidā valde deinde euomat eaz ⁊ itereṫ istud ī eo. De quo etiā
dixit Oribasius loco allegato magnum sup. iuuamētuz daṫ eis
supple taliter patiētibus si bibunt aquam frigidā ⁊ eā euomunt
statiz. Nota notāter dixit statim ne forte transeat ad epar: ⁊
si vterentur loco aque fontis crude aqua īfusionis tamarindoꝝ

⁊ psilij vel leuis decoctōis eoꝝ credo ad istaz ītentōez magis iu
uaret. Jam vltimo accedēduz est ad alteratōez īfrigidatōem
⁊ īspissatōez mãe ⁊ ꝯfortatōem renuz ⁊ viaꝝ vrine stipticādo ⁊
vt fiant lacerti fortes eoꝝ mēbroꝝ ad ꝯtinēdū. Naz ī remissiōe
male qualitatis calide minuiṫ attractiua renuz ⁊ acquiriṫ strictu/
ra in meatibꝰ ipsoꝝ renū q̄ ambe sunt cāe principales diabetis ⁊
sitis. Et de hoc dicebat Serap. est necesse vt solliciti simꝰ in cō
trarietate malicie ꝯplexionis ⁊ ponamꝰ curatōem nostrā huius
egritudīs ſm hunc modū ita vt īfrigidemꝰ renes īfirmos ⁊ cō/
fortemꝰ eos ⁊ acquiramꝰ corpori toti equalitatē. ⁊ hoc fieri pōt
cuz diuersis igenijs medicinalibꝰ iterius exhibēdis ⁊ exterius.
Et de iterius exhibēdis ꝑ superiꝰ sunt trocisci de balaustijs po/
siti ab Aui. ſm hunc modū. ℞. acacie pondus. ʒ. ij. rosaꝝ. ʒ. iij.
balaustie. ʒ. iiij. gūmi arabici. ʒ. j. dragaganti. ʒ. s. bibaṫ sup. ʒ.
j. ꝓ vice cū mucilagine psilij ⁊ cū aqua cucurbite. Ualent ēt in
hoc trocisci de spodio cū semine acetose. Sz hoc est bū notādū
ꝙ lꝫ īdicatōe sumpta imediate ab hac dispōne sint necessarie in
tentōes que dicte sunt de īfrigidādo īgrossando ⁊ stipticādo: tñ
sumpta īdicatōe ab effectu quē inducit de exiccatōe ⁊ extenua/
tōe totius multū stiptica sūt verēda ⁊ iterius ⁊ exteriꝰ. ⁊ ꝓinde
ꝯuenit regulr̄ in principio huius dispōnis ante inductā euōnem
vt adipleanṫ itentōes que dicte sunt: ⁊ tunc trocisci dicti de ba
laustijs sunt ꝯuenientes opꝫ ī ꝓcessu facta exiccatōe nō sic: imo
oꝫ similes trociscos moderari cū aliqbꝰ fridis humectātibꝰ. Et
silr̄ de exteriꝰ applicādis oportebit moderare stiptica cū aliqui/
bus humectatiuis ⁊ facere inunctōez ad spinā vsqꝫ ad medium
dorsi cū humectatiuis fridis de quibꝰ dictū est ī cura ptisis epi
thimādo ēt cor cū his que dicta sunt in cura tremoris cordis a
cā calida. sed circa renes ⁊ vesicaz semꝑ que applicari debēt ad
friduz ⁊ stipticū debēt declinare: ideo in principio ꝯueniunt rob
de granatis rob de ribes ⁊ de agresta ⁊ sirupꝰ de citonijs: ⁊ si/
rupus ēt mirthinꝰ est fortior: si exhibeaṫ cū aqua plantagīs vel
portulace vel cucurbite vel de papauere ſꝫ maiorē ⁊ minorē ne/
cessitatē extinctōis. Et interdū pñt dari trocisci qui superiꝰ di/
cti sūt cū aquis similibꝰ. Et ordinauit Nicolus vnū sirupū va/
lentē in principio ⁊ quosdā troc. sub hac forma. ℞. pruna numero
v. coriādri ⁊ mirthi añ. ʒ. ij. rosaꝝ floruz nenufaris añ. ʒ. iij. bul
liant in aqua debite quātitatis de qua post decoctionē sumanṫ
℥. viij. colature ⁊ succi capreoloꝝ vitis. ℥. iiij. ⁊ sirupizeṫ cū zuc
caro. Cōpositio trocisci est vt infra. ℞. mucilagines psilij coriā/
dri preparati spodij coralli charabe sanguis draconis sandalo/
ruz añ. ʒ. ij. cāphore. ʒ. v. ꝯficianṫ cum dicto mucilagine ⁊ den
tur cuz lacte ouino de quo est extractū butiꝝ: ⁊ si sit necessaria
maior restrictio vt sit veniēdū ad stupefaciētia. Nā stupefactio
aliquotiēs est necessaria nō tm̄ per exteriꝰ applicata: imo etiam
ꝑ interius. ēt de hoc dicebat Aui. ⁊ stupefactio ptis alchatim ē
ex eis que ꝯferunt per dormitationē virtutis sup. attractiue ab
inobediētia aque ⁊ defectu eius ab attractiōe iterū: ⁊ tunc fecit
Raſ trocis. in isto casu multū singulares iiᵒ ꝯtinētis ad principi/
um de quibꝰ dixit: Dico isti sunt trocisci perfecti. ℞. rosaꝝ suc/
ci liquir. gūmi arabici dragagāti añ. ʒ. s. cāphore oppij añ. chi/
rat. j. informenṫ trocisci cū mucilagine psilij ⁊ detur. ʒ. j. in po/
tu cū aqua tamaridi: ⁊ ī his nō est nimia vix stipticitatis vt pꝫ.
sꝫ vbi timereṫ de siccitate ī processu possent exhiberi trocisci de
quibus dictū ē cū iulep violato vel sirupo de nenufare ⁊ simili/
bus. ⁊ possent ordinari cōfectōes restauratiue ad frigidū decli/
nātes de quibus ī cura ptisis ample scriptū ē: possent hic multi/
plicari descriptiones in infinitū de exhibēdis per iterius ⁊ ī pri
cipio ⁊ ī ꝓcessu ⁊ ī forma pulueris ⁊ sirupoꝝ ⁊ cōfectionū sꝫ nō
curo ꝑꝑ abbreuiare. ⁊ qm̄ ꝺ his pleni sūt libri videbis vltra re/
liquos Haly. ⁊ Serap. hic si volueris latius ꝯpōnes ad hoc vti
les videre. De medicinis aūt per extrinsecus prio ⁊ singula/
rissime facit sessio in aqua frigida vsqꝫ ad renes. Nā de hac di/
cit Rasis loco allegato: dico iuxta qꝺ vidi ī diabete ꝙ sessio in
aqua fontis frigidi dū liuescat cutis ⁊ liuida fiat plurimū iuuat
qm̄ corroborat musculū vesice ⁊ infrigidat renes ⁊ tollit sitiz. ⁊
forte si sumereṫ tanta quātitas aque calibeate prius extremali/
ter īfrigidata ī aqua fontis ꝙ ī ea possꝫ fieri ꝯueniēs sessio ī tina
parua ⁊ efficacius operareṫ ī casu possent ēt fieri emplastratōes
supra renes ex farina ordei dissoluta cū succo plātaginis vel sem
peruiue vel cū oleo mirthilloꝝ vel citonioꝝ vel papaueris cum
sandalis ⁊ coralis ⁊ similibꝰ. ⁊ facit ad hoc emplꝫ vtile Gordo.
sub hac forma. ℞. cupulaꝝ glandiū psidie sunt cortices granati
balaustiaꝝ acatie rosaꝝ boli armeni ipoquistidos añ. ℥. s. lauda
ni. ʒ. ij. misceanṫ cum sirupo mirthino ⁊ extendantur supra re/
nes valet tempore cucurbitarū ad infrigidanduz plurimuz ra/
sura cucurbite. ⁊ si incorporētur cum succo solatri cuz modico
aceti erit forte infrigidās cū confortatōe. Portare etiaz laminā
plumbeaz perforataz supra renes ⁊ aliquotiēs infundere eaz in
succo solatri vel portulace ⁊ superponere est efficacis iuuamēti:
⁊ multa sunt dicta supra in caplō de apostematibus renuz cali/
dis in principio que ibi vtiliter referri possunt nō curo ꝓlonga/
re sermonē inutiliter. Circa vesicaz etiaz fiant inunctiōes cum
ꝯfortātibus cum oleo rosato ⁊ de citonijs. ⁊ quia membruz est
neruosuz ponatur aliquid ꝺ oleo masticino vel de absinthio vel
de menta. ⁊ posses facere sacellationes ⁊ emplastratiōes ⁊ vn/
guenta conuemētia in casu cum medicinis appropriatis tibi no
tis ⁊ supra dictis. Et hec sufficiant de isto capitulo ⁊ tractatu
renuz ⁊ mēbroruz vrine.

Caplm̄ 19ᵐ de vermibꝰ qui ī vētre ⁊ ano nascūtur.

Ui hoc nocumēto solit⁹ est ledi: a cibis grossis
⁊ vnctuosis sibi cauere dʒ: ⁊ quotidie anteq̄ʒ co-
medat sumat bucellas aliquas cuʒ sinapi ⁊ al-
muri: hoc eniʒ ipsos generari ꝓhibet. Si vero
eos generari ꝯtingat nō ꝯuenit nisi vt expellā-
tur. Medicamē ascarides expellēs buringi excorticati cū val-
de famelicus est eger. ʒ. vij. sumat. Medicamē magnū expel-
lens lūbricos. ℞. buringi excorticati turbith se. nil: oīum ꝑtes
equales lupinoꝝ nasturtij cambil. an̄. partē mediā sumant ex
eo in potu. ʒ. vij. prius tn̄ bibat eger lac mox vt mulctuʒ fuerit
ꝑ tres dies: ⁊ deinde die quarta dietet se. ⁊ de p̄dicto medica-
mine i lacte adhuc calido vt est mulctū dissoluto aceto duʒ est
valde famelicus bibat. Uermes vero minuti qui in ano fiūt
ꝓ quib⁹ generat̄ prurit⁹ in eo: ⁊ iō cum fricat̄ anus expellunt̄
cū coto qd ex oleo abluto inuolutuʒ imittat̄: aut imittat̄ cū oleo
de grisomil. aut succo mētastri: aut inuoluat̄ ex parua quāti-
tate aloes ⁊ felle vaccino ⁊ superponat̄.

Equitur capituluʒ de vermibus qui ī ventre nascunt̄ ⁊ ano

⁊ est ci⁹ rubrica capituli: qd̄ capm̄ lʒ via ordinis vidcat̄ debere
sequi capm̄ de colica ⁊ de fluxu intestinoꝝ cuʒ
sit de generatis ī mēbris que sunt receptiua su-
perfluitatū grossaꝝ prime digōis vt in intesti-
nis: queʒ ordinē seruauit Auic. 16ª tertij qui posuit hunc tracta-
tum de vermib⁹ ī vltimo illius: ⁊ ita reliqui auctores ꝯmuniter
ita ordinauerūt. Cōtinuādo sermonē d̄ vermib⁹ cū reliquis pas-
sionibus ītestinoꝝ: Ras tamē hic ⁊ icōtinente ꝯsiderans q̄ ver-
mes nō tm̄ in ītestinis: īmo ēt ⁊ in reliquis fere oīb⁹ mēbris ge-
nerari possunt: q: ⁊ in aurib⁹ ⁊ in dētib⁹ ⁊ ex omni quasi mā pu-
trefacta. Et ita nō sunt tm̄ passiōes eoꝝ intestinoꝝ: sicut ē coli-
ca ⁊ fluxus: īmo stat quorūdam snīa q̄ corpus sanū nō euadit a
vermibus in aliqua ei⁹ ꝑte. Jccirco nō fuit necessaria ꝯtinuatio
tractare de vermibus post colicā ⁊ fluxū ventris: q: tn̄ vermes
sm̄ multū gn̄ant̄ i intestinis ⁊ maxime in ītestino recto cōtinua-
tionem habēre cū ano: visuʒ ē Rasi debere determinare de eis
in illa ꝑte in qua agit̄ de dispōnibus ani: vt dixi supra ī ꝯtinua-
tione capituli d̄ colica. Determinādo ergo de vermib⁹ ī hoc
capº tria facit pricipaliter: qm̄ primo docet ꝓhibere gnātionem
vermiū. 2º ipis gnātis docet eos īterficere ⁊ educere. 2ª ibi: Si
vero ad tp̄s gnāri contingat. 3º spāliter docet curare vermes
paruos qui gnāntur ī intestino recto cōtinuato cuʒ ano. 3ª ibi:
Uermes quoq̄ʒ minuti qui ī ano fiunt. De prima ꝑte dicit cō-
tinuādo cum rubrica de vermib⁹ qui ī intestinis nascunt̄ ⁊ ano
idest ī intestino recto generant̄: Qui hoc nocumēto solit⁹ est le-
di. s. vermiū a cibis grossis ⁊ vnctuosis sibi cauere dʒ: ⁊ quoti-
die antequaʒ comedat sumat buccellas aliquas cū sinapi ⁊ almu-
ri. Addit: hoc eiʒ ipos generari ꝓhibet. Pro ītellectu cuius
ꝑtis est aduertēduʒ vt īfra latius dicet̄ cū erit sermo de cāis ge-
nerationis vermiū loco suo q̄ mā gn̄ationis vermiū ē mā fleg-
matica grossa cū putrefit: iō ad preseruationē gnātionis opʒ ca-
uere ab oībus eis que sunt ꝑata adducere ad gnātionē humorū
grossoꝝ flegmaticoꝝ: ⁊ ita cibi grossi ⁊ omnia viscosa: ⁊ in qui-
bus coniūgit̄ caliditas aliqualis ad putrefactionē faciēs vt sūt
pinguia ⁊ dulcia: lʒ in pinguib⁹ ꝯiungat̄ substātia subtilis vt 2º
can̄. capº 3º: tamē quadaʒ viscositate redd̄ūtur mā ꝓportionata
gnātioni vermiū. ab his ergo oībus cauere opʒ ⁊ nō tm̄ a cibis
similib⁹: sʒ a reliquis causis adducētib⁹ ad gnātionē flegmatuʒ
vt est repletio nauscatiua ⁊ omnis cā adducēs ad indigestiōem:
⁊ p̄cipue exercitiū laboriosum post repletionē: ⁊ oēs similes cau-
se de quib⁹ īfra. Et ecōtra ꝯ̄ter quecūq̄ʒ attenuāt ⁊ subtiliant ⁊
calefaciūt ⁊ diuidunt humorem grossuʒ ⁊ viscosuʒ: omnia talia
sunt cāe ꝓhibitionis gnātionis ipsoꝝ vermiū si sumant̄ in ieiu-
no maxime vt virt⁹ eoꝝ non alterata a cibo īmediatius sm̄ to-
tam suaʒ potētiaʒ occurrere possint ad dictā materiā subtilian-
dam īcidendam ⁊c̄. sinapis aūt ⁊ almuri sunt huius generis: iō
⁊ oliue salite ⁊ cappares saliti ⁊ cū aceto si an̄ aliuʒ cibū sumant̄
sunt ad hāc intētionē: similiter sinapis ⁊ anclusie sunt ad hanc
intētionē: de quib⁹ latius dicet̄ īfra in dieta: ⁊ ita pʒ ista ꝑs cla-
ra. Si vero ad tēpus ⁊c̄. Jam scd̄o ponit curaʒ ipoꝝ vermiū
cū sunt gnāti intelligēdo de his qui sunt magis nocētes vt sūt
longi ⁊ ascarides qui vtplurimū gnāntur ī intestinis medijs in
ītestino inuoluto longi ⁊ rotundi ⁊ lati vt ascarides magis ī mo-
noculo vt colon vt īfra magis dicet̄: qui vt fortiores existentes
ꝓpter eoꝝ grossitiē ⁊ magnitudinē ⁊ ꝓ maiori ꝓpinquitate ad
mēbra nobilia vt stomacho ⁊ cordi sunt ꝑata magis nocere q̄ʒ
lumbrici subtiles ⁊ qui gnāti in ītestino recto: ⁊ eis ꝯ̄ter fortio-
ra debent̄ remedia ad eos īterficiēdū ⁊ expellendū. iō ponēs cu-
ram de eis duo facit principaliter. Primo ponit duo remedia
īterficiētia dictos vermes. 2º ponit modū vsus istoꝝ remedio-
rum ad hoc vt vehemētius opent̄. 2ª ibi: Bibat tamē pri⁹ eger
lac. Primo igit̄ ponit vnū medicamen interficiens ⁊ expellens
eos maxime ascarides. 2º ponit aliud qd̄ est forti⁹: nō tamen fa-
ciens ꝯtra ascarides: sʒ etiaʒ lumbricos qui sunt longi ⁊ rotun-
di. Dicit ergo primo: si vero ad temp⁹ gnāri ꝯtingat nō ꝯue-
nit aliud nisi vt expellant̄. ⁊ ponens remediū dixit: medicamen
ascarides expellens buringi excorticati cuʒ valde est famelicus
eger. ʒ. vij. sumat. Addit ponēdo aliud medicamē forti⁹: Medi-
camē magnuʒ expellēs lūbricos ⁊ sup. valēs ēt ad ascarides. ℞.
buringi excorticati turbith scis meloniʒ ꝑtes equales lupinoꝝ
nasturcij cambil oīum an̄. partem. s. sumant̄ ex eo in potu. ʒ. vj.
De 2ª parte ponēs modū vsus dixit: Bibat tn̄ prius eger lac
mox. i. statiʒ vt mulctū fuerit sup. ipsum lac per tres dies sup.
ꝯtinuādo cū eger ē famelicus. ⁊ deinde die quarta dietet̄ sic: ⁊
de predicto medicamine in lacte adhuc calido dissoluto vt mul-
ctū ē sup. lac ⁊ aceto sup. pauco mixto cū valde famelic⁹ ē bibat.
Pro intelligētia harum partium opʒ primo notare circa pri-
mū dictū ī eo qd̄ dixit q̄ sunt generati nō cōuenit aliud nisi vt
expellant̄. hoc dictū verū ē ī via intētionis. Naʒ cum vermes
sint res preter nām: pª intētio stat vt extra corpus euacuent̄. Et
hoc īsinuauit Gal. 14º megategni ⁊ scribit̄. xjº. cōtinētis capi-
tulo 6º ad principiū dixit: Uermes sunt res ꝓcedētes extra nāʒ
iō expedit q̄ emittātur a corꝑe eradicitus. Et tn̄ ī via executōis
vt emittātur a corpore p̄cedit alia intētio de mortificatōe coruʒ.
Nā cū sunt viui difficulter expellunt̄ sʒ mortui faciliter a vir-
tute ⁊ cū fecib⁹ trāseuntib⁹ educunt̄. Propterea addit Gal. sʒ
pn̄t emitti postquā fuerint interfecti: qm̄ īdiminuti. i. nō īterfe-
cti īserūtur ītestinis vt dixit. ⁊ qū moriunt̄ vel sup. sunt mortui
trāsmittūtur cuʒ egōne. ideoq̄ʒ dicebat Ras q̄ nō ꝯuenit aliud
nisi vt expellātur intelligat̄ via intētōis: qm̄ via executōis pre-
cedunt alie intentōes. Pria ē preparare vermes vt alliciantur
ad medicias mortificatiuas eoꝝ īuitādo eos vt sumāt qd̄ offer-
tur exhibendo cibaria eis grata dulcia ⁊ vnctuosa per aliquot
dies hora famis vt auidi⁹ moueātur ad sumēdū qd̄ exhibetur.
postea vt defraudent̄ stat intētio de exhibēdo medicinas coruʒ
mortificatiuas que sūt medicie amare salse acute acetose vel cū
ꝓprietate apparētes. Postea sequit̄ alia intētio de expulsione
ad extra corpus qū a nā nō expellunt̄ cuʒ medicinis ad hoc ap-
propriatis. Nā quedā sūt medicie d̄ quaꝝ nā ē vt vermes mor-
tuos extra corpus expellāt: ⁊ quedā sūt que īterficiūt ⁊ expellūt
de quibus īfra dicet̄ loco suo. Et iste medicine que expellūt de-
bent cito succedere ad mortificatiuas qū a natura non eūantur
vermes mortificati. Nam de hoc dicebat Auic. ī curatōe ver-
miū ī vniuersali: nō eim opʒ vt ꝓlonget̄ eoꝝ. i. vermiū statio ī
ventre post mortē ⁊ exiccationē ⁊ inferat. i. ne īferat vapor eorū
nocumētū venenosuʒ sup. cerebro vel cordi. ⁊ hunc ꝓcessū ob-
seruauit dn̄s Rasis ī textu nostro vt pʒ inspiciēti. Nā licet di-
xisset q̄ non ꝯuenit aliud nisi vt expellātur. Posui tn̄ īmediate
medicinas que faciunt mortificationē eoꝝ: sʒ vt habilius mor-
tificarētur ⁊ reciperēt dictas medicinas dixit: Bibat tamē pri⁹
eger lac tanq̄ʒ sup. nutrimentū desideratū a vermib⁹ per tres
dies deinde quarta die ⁊c̄. Secūdo notādū q̄ medicine mor-
tificātes vermes per manifestā qualitatē sunt p̄cipue medicine
amare calide. Nā de illis dicit Aui. amari eim calidi ꝯplo ꝯ̄ria
ē eis cū caliditate ⁊ ē ꝯ̄ria cū qualitate illis quas ipsi magis dili-
gunt. s. vnctuosuʒ ⁊ dulce. Et ita Rasis ī descriptōibus medi-
cinaꝝ mortificātiū posuit medicinas tal̄r amaras mortificantes
dictos vermes de quib⁹ in pria descriptōe ⁊ in 2ª ponit burin-
gi excorticati q̄ diligēter inspiciēti nō reperi ī aliquo auctoꝝ qd
sit nec alibi ī auctorib⁹ ita nominatū sed bene reperi brāg ī mul-
tis locis. xjº. ꝯtinētis loco allegato. Nā postquā enumerauit ī-
ter medicinas tales lupinos abrotanū filices ⁊ silēs dixit: sʒ q̄
vidi eē velocioris valoris ita vt emittit substātiā ipsoꝝ ī toto ꝑ-
fecte absq̄ʒ alia subuersione ē brang tritū ⁊ cribellatū ī pondere
ʒ. x. si datur mixtū cū lacte: ⁊ ita vtit̄ quasi ī oībus descriptiōi-
bus ꝯ̄ vermes. Quid tn̄ sit brang ēt cū diligētia quesiui ⁊ nō re-
peri ī Symone nec ī alijs sinomistis sʒ ī vno antiquissimo volu-
mine Almāsorē reperi ī expositōe illi⁹ termini buringi ī lr̄a ex-
teriore qd̄ ē semē calidū q̄ de seni exportatur simile piperi pro
quo pōt poni d̄ orbijs arabiū. Apud Auic. bn̄ repit̄ bedarugi
⁊ ē ozimuʒ fluuiale qd̄ ē calidum ⁊ siccū q̄ forte in casu ꝯuenit
ad mām eūando etiā humoreʒ non tamen credo esse ipsum. po-
nitur turbith qd̄ soluit flegma ⁊ interficit vermes. postea semē
nil qd̄ ē calidū ī primo ⁊ siccū in scd̄o: ⁊ ē aliud domesticū aliud
siluestre. ⁊ ī siluestri ē acuitas ⁊ vehemētioris exiccatōis vt di-
cit. A. ⁊ plurimū valet ī materieb⁹ putridis ⁊ vlcerib⁹ ⁊ sic valʒ
in mā vermiū vt pʒ: īmo est mirabilis operatōis in eis vt dicit
Aui. ī caplo ꝓprio. De lupinis nō est dubitatio q̄ ī casu valēt.
De nasturcio simil̄r de quo dicit Aui. q̄ ꝯfert pūcture veneno-
soꝝ vermiū bibitū ⁊ more emplastri suprapositū cuʒ melle ⁊ cū
ex eo suffumigat̄ fugat eos. Canabil ē semē arenosuʒ qd̄ coopit
rubedo nō tn̄ ītensa ⁊ est caliduʒ ⁊ siccuʒ ī tertio ⁊ īterficit ver-
mes ⁊ ascarides ⁊ expellit eos cuʒ sua ꝓprietate vt. A. caplo ꝓ-
prio 2º can̄. ⁊ ita pʒ illa pars tota clara. Sequit̄ 3ª ꝑs pricipa-
lis toti⁹ capituli in qua dn̄s Ras ponit curā vermiuʒ minutoꝝ
⁊ subtiliū gn̄atoꝝ in ītestino recto versus anū. Et prio ponit ac-
cidētia illius. 2º ꝯ̄ter ponit curā. ibi: Expellunt̄ ⁊c̄. De pria
dicit ponēdo accn̄tia eoꝝ: Uermes quoq̄ʒ minuti q in ano fiunt
ꝓ quib⁹ generat̄ prurit⁹ ī eo. s ꝓꝑ titilatōem ⁊ motuʒ debilē q
fit ī illis partib⁹ ab eis: ⁊ iō ꝯfricat̄ anus ad remotōeʒ illi⁹ pruri-
tus sup. a patiēte. Et ponēs curā addidit: expellunt̄ īuoluto co-
to ex oleo abluto cū īmittit̄ sup. tale cotuʒ inunctū ītra anuʒ cū
stilo. ⁊ hoc est medicamē blanditiuū ꝯueniēs cū vermes sūt ali-
qual̄r eleuati vt ꝯuertant̄ deorsuʒ ad nutrimētū eis d̄lectabile.
Addit: aut īnoluto oleo de crisomilis sup. dicto coto aut ī succo
mētastri. ⁊ hec ē magis cura vera īterimens vermes ⁊ educens
sua amaritudie ⁊ acuitate. Addit: aut īuoluat̄ sup. cotū ī mixtu-
ra facta ex parua quātitate aloes ⁊ felle vaccino ⁊ supponat̄ ad
moduʒ colirij: ⁊ istud est fortius perneccans vermes vt pʒ. ⁊ hec
de caplo

ꝺe capitulo sūmatim sufficiāt.

Quid nomis ⁊ quid rei ipsius vermis

Sentētiato textualr̄ caplō ꝺe vermibꝰ ex oꝛdine nr̄o: p̄rīo viꝺendū est quid noīs vel q̄d rei ipsius vermis. 2º ponent̄ ꝺistinctōes: ꝯñr cāe: ꝺeinde veniemꝰ ad signa ⁊ vltīo ad curā. Circa ergo p̄mū loquēdo ꝺe vermibꝰ ī coꝛpoꝛe humano ḡnatis: Uermis quid noīs vel rei est aīal ī coꝛpoꝛe humano ḡnatū ꝑ viā putrefactōis a caliditate nō putrefaciēte simplr̄ ⁊ ad cinerī eiū ꝺeducēte: sed a caliditate aliquo mō viuificāte ad ꝯplōnē ꝑparēte ꝓ foꝛma talis aīalis īperfecti per modū īfra latius ꝺeclarādum in tertio p̄cipali ꝺe cā ḡnatōis ipsoꝝ ⁊ mō. s̄ꝫ ꝯtrahendo ad vermes ꝺe quibꝰ agit̄ in hoc capº vt ꝺe vermibꝰ ītestinoꝝ: vermes sunt aīalia ita ꝺicta ī ītestīs ꝑ putredinē ḡnata.

Distinctiōes. De spēbus aūt coꝝ: quidā sūt lōgi ⁊ rotūdi ⁊ ꝓp̄o noīe vocant̄ lūbrici. quidā sunt lati nō lōgi ⁊ ꝓp̄ie ꝺicunt̄ ascarides vel cucurbitini. Nā sicut p̄mi assimilant̄ ramis poꝛtulace vt ꝺicit Halya. ita tales cucurbitini assimilant̄ semibus cucurbite. Et qdaꝫ sunt minuti subtiles silēs cis q ḡnant̄ aliqñ ī caseo ⁊ ēt aliqñ sunt his minores. ⁊ sicut ꝺicebat̄ circa lr̄am lumbrici vere qui sunt longi ⁊ rotundi vtplurimū generātur in ītestino īuoluto. Ascarides vero vel cucurbitini vtplurimum generātur in monoculo vel colon. Minuti aūt vtplurimū generātur ī ītestino recto ꝓpter cās vt infra ꝺicet̄ spālius loco suo. Et hanc ꝺistinctionē ꝺe vermibꝰ ī tres spēs fere posuerunt oēs auctoꝛes vt Rasis Serap. Haly. ⁊ Rabinoyses 9ª particula. ⁊ reliqui p̄ter Auic. qui posuit in eis quattuoꝛ spēs vt sunt longi ⁊ sup. rotundi ⁊ lati ⁊ rotundi ⁊ sunt ascarides ⁊ lati sup. nō rotūdi: īmo ad longitudinē ꝺeclinātes ⁊ parui sup. graciles. Et ita Aui. voluit ꝙ lati sint ꝺue species ⁊ sunt qui generātur ī ītestinis grossis superioꝛibꝰ. quomō autē quidam sint lati sed non rotūdi: ⁊ quidā lati cum rotunditate ⁊ aliquali longitudine. potest ꝺeclarari per latos intelligendo eos vermes latos ad īuicē separatos notabiliter ⁊ ꝺistantes ⁊ tales appellātur p̄op̄ie lati nō rotūdi ⁊ quidā sūt lati. ⁊ si ad inuicem separati sint tamē sunt adinuicē ꝯtigui propter id q̄ꝺ ligant̄ ī quoddā foliculo siue pāniculo ad rotūditatē ꝺeclināte: vnde apparēt quasi esset vnꝰ vermis aliqualiter rotūdus ⁊ longus: lꝫ in eo foliculo sint inclusi plures lati. ⁊ ꝺe longitudīe talis foliculi intellexi mirabile a quoddā eximio ꝺoctoꝛe nostre facultatis magistro Dominico ꝺe laude cui credo firmissime pro qualitate hoīs qui ꝺicit vidisse ī laude post farmacū exhibitum vnū apparēter vermē lōgum ad quātitatem ꝺuodeciꝫ brachioꝛum mēsuratū: ī quo erāt incluse ꝑtes eminētes rotūde vt cucurbitinus ꝯuenit aliꝭ ꝑteꝫ illius follicuIi ꝯtinētibus nō eleuatis: ita ꝙ videbant̄ ille ꝑtes illius folliculi vniuersalr̄ ⁊ ꝺiffoꝛmiter eleuate: vnde ꝯcludit̄ illos cucurbitinos fuisse s̄m se separatos: s̄ꝫ per ꝯnexionē ⁊ alligationē ī pāniculis videbant̄ facere vnum vermē longū. Alia ꝺistinctio ꝺe vermibꝰ: quidā ꝯiunguntur cū stipticitate vētris: quidā cuꝫ lubricitate. Et iteꝫ quidam ꝯiungunt̄ cū vehemētia appetitꝰ: quidaꝫ cū ꝓstratōe eius ⁊ vomitu. Jtē quidā affligūt ⁊ ꝺoloꝛē vehementē inducūt ꝺiuturnū per ꝺiē vel ꝺies ⁊ quasi ꝯtinuū: ⁊ quidā faciūt punctiōes ⁊ ꝺoloꝛes ꝑ interpolationē. Jtem alia ꝺistinctio: quidaꝫ cōiunguntur cū febꝛe: quidā sine febꝛe. ⁊ qui cuꝫ febꝛe quādoqꝫ cum emittunt̄ apparēt moꝛtui quādoqꝫ viui. Jtē quidā ꝯiungūtur ī coꝛpoꝛe puerili vel ad pubertatē tendēte: quidam in sene vel ꝺecrepito: quidā in iuuene: ⁊ ita fiat ꝺistinctio ꝺe ꝯplexionibꝰ ⁊ ꝺe sexu. ⁊ hec sufficiant quo ad ꝺistinctiones.

Cause. Ueniēdo ad tertiū p̄incipale ꝺe cāis: lꝫ multa ꝺici possent subtilia ꝺe ḡnātione aīalium ꝑ putrefactionem ꝺeclarando multa ꝺe putrefactiōe ⁊ causis eius tacta. iiij. methauroꝝ ab Aristotele ⁊ Alberto alamano: tamē qꝛ istud nō ē nostre ꝯsideratiōis ī loco soluꝫ veniaꝫ ad ꝺeclarādum causas ḡnātionis vermiū ī intestinis ꝺe quibꝰ ꝺixit Themistius vt colligitur 12º methafisice ꝯmēto 18º satis ad ꝓpositū. Et nō ꝺecipiat te vtilitas taliū aīalium sup. qꝛ ꝺifficilis ē ꝯsideratio eoꝝ: sicut ēt est ꝺifficile recte cognoscere causas ḡnātionis ꝑfectoꝝ. nā vt ibidem ꝺixit si tu bene ꝯsideraueris ꝺe aīalibus maioꝛibꝰ istis īuenies ꝙ ꝓcessus nature ī eis est talis ꝓcessus vt in istis: necesse eiꝫ ē vt ꝓpoꝛtiones ⁊ foꝛme sint in natura s̄m quas facit sup. nā id q̄ꝺ facit. naꝫ nos bene scimus vt ꝺixit ꝙ in spermate cuiuslibet aīalis ⁊ ēt in semine plāte sunt ꝓpoꝛtiones ꝓp̄ie ⁊ rationes quibꝰ fiunt ea que ḡnāntur ex eis aīalia ꝓp̄ia ⁊ plāte ꝓp̄ie: ita ꝙ ex spermate hoīs non fit equus neqꝫ equi homo: neqꝫ ex semīe alicuius plāte alia plāta vbi igitur sunt responḋētia istis ꝓpoꝛtōibus ī eis ex quibus ḡnāntur ista aīalia que generātur ex putrefactōe sup. ex caliditate nō simpliciter putrefaciente ī mā: sed aliqualiter ꝺigerēte ⁊ p̄ꝑante ad foꝛmaꝫ hoꝝ īperfectoꝝ: tunc ḡnantur talia aīalia a nā. ⁊ hoc est q̄ꝺ ꝺixit Serap. ī p̄ncipio capituli ꝺe lūbꝛicis vel ascaridibus 3º breuiarij: cā generans ista sup. aīalia est nā q̄ꝺ est: qꝛ vbicūqꝫ īuenit materiam que cōuenit ḡnātōi possibile ē ei vt generet̄ ex ea id ꝺe cuius ꝓp̄ietate ē susceptio eiꝰ ꝓpter id: ergo īquit qñ inuenit sup. nā in ītestinis mām ꝯuenientem ḡnātioni lumbꝛicoꝝ ⁊ ascariduꝫ ⁊ vermium nō ꝓhibet īgredi eaꝫ ī ḡnationē. ⁊ per nām hic ītelligimꝰ vt volebat Auerrois ī eodē ꝯmento versus fineꝫ: caloꝛē quēdaꝫ viuificū ḡnātum ex caloꝛibꝰ stellaꝝ ⁊ solis qui nō est caloꝛ ignis neqꝫ igneꝰ: ignis eniꝫ vt ꝺixit coꝛrūpit aīalia nō generat: iste autem caloꝛ ḡnātur: ⁊ iste caloꝛ hꝫ foꝛmā qua ꝯseruat̄ in sua mensura: ⁊ ista foꝛma nō est aīa ī actu sed in potētia: quā Aristo. assimilauit arti ⁊ intellectui vt ꝺixit: vnde ꝺicimꝰ ꝙ sol ⁊ alie stelle sunt p̄incipiuꝫ vite cuiuslibet viui ī nā: qꝛ caloꝛes ḡnāti ex caloribus stellaꝝ habēt mensuras ꝓp̄ias ex quātitatibꝰ motuū stellarum ⁊ ꝺispōibus eaꝝ ad inuicē ex ꝓpinquitate ⁊ remotōe. Et addit ꝙ ista mēsura ꝓuenit ab arte ꝺiuina ītellectuali que ē similis vni foꝛme artis p̄cipalis ⁊ inde nā facit aliquid perfecte ⁊ oꝛdinate quāuis nō ītelligat quasi eēt rememoꝛata ex virtutibꝰ agētibus nobilioꝛibꝰ ea que ꝺifferēter ītelligētie vt ꝺixit. Et ex his pꝫ ḡnālis modus ḡnātionis aīaliuꝫ ꝑ putrefactionē generatoꝝ ⁊ ēt vermiū ⁊ ascaridū ī intestīs. S̄ꝫ spālem modū hoꝝ ī ītestinis magis ꝺeclarat Aui. 6ª tertij tractatu 5º ꝺe vermibus ī p̄incipio capituli oꝛdināḋo bene textuꝫ cū ꝺixit: ꝙ creati sunt vermes ⁊ musce ⁊ que cursu eoꝝ currunt ex matericbꝰ putridis ⁊ humidis cū euadit mā. s. s̄m ꝑtē a putrefactōe. s. vltimata: īmo vestit̄ sup. per caloꝛē acquisitū ī mā putrida ꝯplōne quadā ꝓpter id q̄ꝺ rectificat̄ ad recipiēdas ꝺispōnes ⁊ ꝯplōnē necessariam figure ⁊ foꝛme hoꝝ aīalium. Nā vt ꝺicebat̄ 2ª p̄imi ab eodem Auic. ꝺe cāis calefaciētibꝰ putrefacto eīm sepe accidit cuꝫ ī coꝛpoꝛe remanet postqꝫ ab eo cā extranea calefaciēs separatur caliditas extranea ⁊ in mā humida accēdit̄ ⁊ eius humiditatem mutat sup. caliditas extranea ab eo q̄ꝺ ꝯplōni substātie ī qua ē erat ꝯueniēs qꝛ sup. coꝛrumpit complōnē facientē ꝓ foꝛma illiꝰ ī cuius mā stat ista caliditas extranea ⁊ ita sup. coꝛrūpit inducendo ad cinerationē ita ꝙ eā sup. mām ad aliā ꝯplōnē spāliū naturalium siue ad aliā foꝛmā nō cōuertit. Postea addit ⁊ ē ad intētionē nostrā: Est nāq .i. ꝯtingit sup. aliquotiēs cuꝫ caliditas ⁊ humiditas sup. nāles mutātur sup. a caliditate extranea ab hoc ꝙ vni ꝯplōni ꝯueniūt ⁊ ꝯñter abijciūt a foꝛma illius mixti ⁊ supple ī tali mutatōe ⁊ fiunt sup. ⁊ caliditas ⁊ humiditas alij cōplexionū nāliuꝫ ꝯgrue sup. p̄ꝑantes ad foꝛmā ꝙ nō ē putrefacere sed ꝺigerere. i. taliter mutare humiditatē ⁊ caliditatē vt conueniat alicui foꝛme animatoꝝ non ē putrefacere sup. simpliciter: s̄ꝫ qñ nō cōuertit ad incineratōem lꝫ abijciāt a foꝛma p̄cedēti ꝓ quāto tñ p̄parat ad aliā foꝛmā vocat̄ ꝺigerere ⁊ nō putrefacē. Et hoc ē q̄ꝺ sentiebat Aristo. ī fine capituli ꝺe putrefactōe cum ꝺixit ꝙ aīalia fiunt ī aliꝭ que putrefiūt ꝓpterea ꝙ caliditas segregata nālis existēs supple aliquo animali generādo cōstare facit segregata sup. p̄iꝰ ꝑ putrefactōeꝫ exēplificā in cāu nr̄o cum flegma quod est in ītestinis putrefit a caliditate extranea per ꝺiuersos modos: etiam minuetur caliditas naturalis illius flegmatis per extraneam caliditatem ꝺissoluēte humidum p̄op̄ium caliditatis eius p̄op̄ie si ita ꝺissoluatur humidum a caliditate extranea vt abijciatur complexio illius mixti. Tandem abijcit̄ a foꝛma illiꝰ mixti ⁊ fit coꝛruptio illiꝰ per putrefactōeꝫ in illā ꝑparantē ad coꝛruptōeꝫ resoluto ⁊ exiccato humido p̄ius a sicco suo seꝑato facientē ꝯtinuatōem in mixto. S̄ꝫ si euadat mā ꝯsumit̄ humiditas aliq̄lis que erat ꝯueniēs foꝛme mixti vt non ꝺeducat̄ tota ad īcineratōeꝫ. sed in illa alteratōe vel trāsmutatōe humidi a caliditate etiaꝫ extranea fit rectificatio taliter ī mā aliqualr̄ vt ꝑparet foꝛme vel figure vermiū vel vespaꝝ: tūc ꝯñr inducit̄ foꝛma ⁊ fit ḡnatio eoꝝ: ⁊ ita illa ꝑmutatio vocat̄ ꝺigō ⁊ nō putrefactio. Et ꝓinde addit Aui. 16ª tertij loco allegato ꝙ ille māe sup. flegmatice ī casu nostro cuꝫ rectificant̄ que erāt putrefacte ad id q̄ꝺ tollerāt ⁊ suscipiāt ꝺe foꝛma fit aīal vermiculare vel muscale. Et ꝺe hac ꝺifficultate Cōciliatoꝛ fecit bonaꝫ ⁊ vtileꝫ q̄ōneꝫ: videbis si placebit eam. Sed specialiꝰ veniēdo ad cās haꝝ specieꝝ vt ꝙ aliqui vermes ꝺicant̄ esse lōgi q ꝓp̄ie ꝺicunt̄ lūbꝛici: ⁊ aliq lati qui ꝺicunt̄ ascarides ⁊ aliq parui subtiles. Sumit̄ p̄cipalr̄ hec ꝺiuersitas ab humiditate extēsibili: q̄ si nō seꝑatur neqꝫ ꝺiuidit̄ in ꝑtes ⁊ ē multe quātitatis: tūc pōt fieri vermis lōgus vt sunt ꝓp̄ie lūbꝛici qui aliquotiēs tñ extēdunt̄ ꝙ veniūt ad sūmaꝫ que ē vltra cubitū vt ꝺicebat. A. ecōtra vero si mā fit multe quātitatis vel sit notabilis quātitatis ⁊ extēsibilis. tñ si ꝺiuidat̄ ⁊ separet̄ ꝯtinuitas ī mā tunc fiūt parui: sed aliquotiēs fiunt lati vt sunt ascarides qñ. s. fit seꝑatio vel ꝓhibet̄ ꝯtinuitas māe s̄m longitudinē ⁊ nō s̄ꝫ latitudinē: s̄ꝫ tūc fiūt ꝑui ⁊ subtiles vel qñ mā est modica subtilis. vel ⁊ si ꝺicat̄ eē notabilis seꝑatur in ꝑtes minutas. ⁊ si ꝓhibet̄ ꝯtinuitas magis s̄m latuꝫ qꝫ s̄m lōguꝫ tunc fiunt parui graciles. Et ꝓpter has cās cōtingit vt lōgi fiāt in īuoluto ītestino ⁊ lati vt ascarides in ītestinis grossis suꝑioꝛibꝰ ⁊ graciles in īferioꝛibꝰ: qm̄ cā separatōis ⁊ minoꝛatōis māe ī īferioꝛi ītestino exñs sumit̄ partim ex eo ꝙ facta est minoꝛatio materie chilose ꝯtinue vsqꝫ ad intestinum illud ex attractōe epatis mediātibꝰ meseraicis nō modicū remā fit suꝑfluū ꝙ per putrefactionē tandē ꝯuertat̄ in vermes. ⁊ alia cā ⁊ est foꝛtioꝛ quā ponit Aui. est multitudo ꝯturbatōis fecis: qꝛ cum generātur vermes ī illo intestino ꝓpter frequēteꝫ exitū fecis per ipꝫ intestinū rectū ꝺiuidit̄ illa mā ī partes minutas ēt si esset notabilis cū putrefit: ⁊ talis ꝺiuisio adiuuat ad hoc vt qñqꝫ remaneāt parui cū ḡnāntur ī ipō ītestīo: ēt cum sunt facti ꝑui extrahit eos fex antequaꝫ magnificent̄ ꝓpter vicinitatē eoꝛum ad exitū strictū: vt ꝺicebat Aui. ecōtra ē ī ītestīs superioꝛibꝰ ad que s̄m magnaꝫ ꝑteꝫ ꝺescendit ꝺe mā chilosa que nō s̄m totuꝫ attrahit̄ ꝑ meseraicas ī epar: īmo multa ī eis ītestīs retinet̄ que s̄m partem transmittit̄ ad inferioꝛa ītestīa ꝙ ꝺeclarat alligatio meseraicaruꝫ ēt ad ītestīa grossa si contingat igitur vt remaneat ꝺe parte chili ī gracilibus ꝓpter eoꝛum reuolutōes notabilis quātitas ⁊ putrefiat: tunc īde generātur vermes lōgi qui ꝺicūtur lumbꝛici: sed frequentiꝰ fiunt ī ītestīo īuoluto qꝫ ī ieiuno vel ꝺuodeno: qm̄ maioꝛ poꝛtio colere transmittit̄ ꝺe ꝺicta ītestina excitans eoꝛuꝫ expulsioneꝫ ⁊ eam mūdificās a suꝑfluitatibꝰ qꝫ ad ītestinuꝫ īuolutuꝫ: ⁊ ideo plus ꝺe mā cōmuniter reperit̄ apta putrefieri ī īuoluto qꝫ ī aliꝭ superioꝛibꝰ ⁊ ēt magis qꝫ ī mediꝭ

ꝓpter oppositaꝫ causaꝫ ad illā que dicta est de paucitate materie i itestino recto. Et sic pꝫ ꝙ lōgiores fiunt i intestis superioribus ⁊ maxime i inuoluto ⁊ parui graciles i intestīo iferiore ꝓpter vndiquaqꝫ ⁊ ꝟm latū ⁊ longū minui materiā ex fecis cōturbatione vt dictū est: ⁊ i monoculo ⁊ colon gnārī ascarides q sūt grossi lati ꝓpter pūtiaꝫ notabilis gnātitatis materie: que tamē discōtinuat̄ ꝟm longū ꝓpter motū fecis i eis que ibidēꝫ accidē talem formaꝫ recipit declinādo ad latitudinē grossitiē ⁊ spissitudinem q̄ꝫ nō habebat in supioribus. Tales tamen vermes non sunt simpliciter rotūdi: sꝫ ad longū aliqualiter declinantes: qm̄ vt voluit phūs 17ª ꝓblematū ꝓblemate 2º querit̄ ꝓpter quid ē ꝙ i longitudine magis aialia ⁊ plante oriunt̄: ⁊ ibi cōcludit ꝙ talia animata sunt lōgiora q̄ꝫ lata ⁊ grossa ꝓpter hoc principiū ꝙ longitudo i mixtis naturalibꝰ: precipue aiatis perfectior ē q̄ꝫ latitudo ⁊ ꝓfunditas: qm̄ includit illas duas: lꝫ ab eis ꝟm mathematicaꝫ ꝯsiderationē separari possit: ⁊ iō vt perfectior ad eā iducit principiū generās vel nā ꝓducens principaliter ⁊ nō sic ad alias dimensiones que sunt iperfectiores. Sed dicuntur tales vermes cucurbitini rotūdi ⁊ lati: q: magis accedūt ad latitudinem respectu sue longitudinis q̄ꝫ alie vermiū superioꝝ species ꝓpter dictaꝫ causaꝫ. Utrum aūt lumbrici qui fiūt i iuoluto fieri possint ēt ī alijs duobus superioribꝰ intestis: Dicenduꝫ breuiter ꝙ sic: q: in eis possit reperiri mā ⁊ agēs vt pꝫ. Et vtrū eorum gūatio possit fieri in stomacho ē dubitatio. Naꝫ Aristo. 4º metauroꝝ vbi expresse dixit: vermes nō posse i stomacho generari: dixit eīm ꝙ animal nō fit ī digestione ipa sicut quidam aiunt: sꝫ i segregatōe putrefacta ⁊ iferiori vētre. i. i itestis: deinde ascendūt sursuꝫ similiter ꝑ meri ⁊c. ⁊ adducit rationē dicēs: Digestio eīꝫ ē in iferiori ventris. i. i stomaci fundo siue in iferiori ventre. i. in stomacho. ⁊ meliꝰ addit: viget eīm in eo calidum multū digestū ⁊ humidū bene termiatū: ⁊ ita pꝫ ꝙ cuꝫ talia animalia fiant per putrefactionē ⁊ indigestionē ꝙ nō fiant i stomacho. In oppositā partē ē cōis medicoꝝ sniā qui nō tantū i stomacho: imo quasi in singulis ꝑtibꝰ dicūt ꝙ possunt gnārī p̄ter quā i corde vel circa ipm: vt supra visum ē. Nam vbi fieri possunt vlcera putrida: ibi ēt possent fieri vermes: qm̄ vbiqꝫ corpori i vlceribus putridis gūant̄ vt pꝫ. Cū igit̄ in stomacho possint fieri vlcera post apata pꝫ ꝙ ibi pūt gnārī. ⁊ hanc sniam posuit Gal. textu 3ª affo. ꝯmēto 27º: ibi senioribꝰ vero factis vbi dixit versus finē: bene aūt itelligimꝰ i stomacis pueroꝝ ⁊ i itestis cibos corrumpi ⁊ putrefieri: vū mā fit hoꝝ vermiū ⁊ nouiter genitis sup. i stomacis eoꝝ etiam sup. corrumpūtur cibi. Addit tū non tantus calor iest vnde possint tales humores aggregari. i. digeri ad formam animatoꝝ huiusmodi igitur scđe etatis sunt ꝓprij. i. post etatē plantatiuā dentiū vsqꝫ ad. xij. ānum generātur vermes in stomacis ⁊ in intestis puerorum: ⁊ ita non omnia genera vermiū fiunt i intestinis qui postea ascēdāt ad stomachū vt visus ē sentire Aristo. Sꝫ ꝓ huius difficultatis ꝯcordia dixit Cōciliator ꝓ respōsiōe ꝙ i homie sano nō multū lapso i quo operationes nāles nō sunt lese nec i stomacho nec i itestinis primis duobꝰ superioribꝰ ꝓpter abūdantiaꝫ colere in eis ⁊ paucitatem materie flegmatice in eis ꝓpter cām supra dictaꝫ nō generantur vermes: sed in corꝑe multū lapso egrotatiuo aut egro actu ꝯtingit vermes quādoqꝫ lꝫ raro in stomacho gnārī ⁊ in dictis intestinis supioribus cū in eisdēꝫ per indigestionē ⁊ corruptionem possint materie ꝓportionate vermibꝰ repiri simul cum agente de quo dictū est supra. Aliqui tamē de diuersitate harum specieꝝ in longitudine ⁊ paruitate reducūt cām ad materie diuersitatē supponētes primo vt ē auctoꝝ snīa ⁊ Aui. spāliter ⁊ ꝙ nō ex omni mā humorali ꝯuemēter vermes gnārī possūt. naꝫ de hoc dicebat Aui. in capº ꝓprio: ⁊ nō est eoꝝ gnātio ex humore omni: ipi eīꝫ non gnāntur a colera rubea neqꝫ nigra: qm̄ vna eaꝝ ē vehemētis caliditatis scꝫ rubea ⁊ sup. siccitatis ⁊ sup. cōsequēter amaritudis quare nō generat̄ ex ea vermis humidus: imo est ꝯtraria ꝯplexioni eius. ⁊ dixit 2º cañ. capº 3º ꝙ amaꝝ ē grauis substantie sicce: ⁊ ꝑꝑ id ipius puꝝ nō recipit putrefactionem ex qua animal generet̄ neqꝫ puꝝ eius nutrit animal. addebat in capº ꝓprio de vermibꝰ ꝯtinuando ad superius de duabꝰ coleris dicta postquaꝫ erat dictū ꝙ colera rubea ē ꝯtraria ꝯplexioni vermis. Addit: ⁊ altera ē frida ⁊ sicca. i. colera nigra lōgiqua a ꝓportōabilitate aīalis sup. q: animal ꝯseruat̄ calido ⁊ humido. Addit de sanguine ꝙ nō cōueniat gnātioni eoꝝ: sanguini vero custida est attributa sup. a nā ne corrumpat̄ in vasis ꝓprijs ⁊ mēbra vehemēter indigēt eo. s. ad restaurationē ⁊ est proportionabilis carni homīs ⁊ ossibꝰ eius nō vermi sup. ex quo ꝯplexio vermis ē multū diuersa a ꝯplexiōe hominis. Addit: ⁊ nō est ēt ex eis sup. sanguis que fundūtur ad intestia ⁊ remanēt in eis: ⁊ sup. corrumpātur ⁊ cōuertat̄ ad naturā vermis vnde ꝯcludit: imo mā vermiū ē flegma quādo calefit ⁊ putrefit ⁊ multiplicat̄ in itestinis ⁊ remanet i eis supposito ergo ꝙ mā ē flegma dicūt isti de quibus fuit Gerar. ꝙ ꝟm quattuor spēs eius pūt vermes generari ex vitreo nāqꝫ ⁊ gipseo ꝓpter eoꝝ nimiā grossitieꝫ ⁊ frigiditatē non sunt apta sup. talia flegmata generatōi vermiuꝫ vnde restat ꝙ alie quattuor spēs cōueniūt. s. nāle flegma dulce ⁊ salsuꝫ ⁊ acetosuꝫ. Et dicūt ꝙ flegma salsuꝫ vtplurimū reperitur i intestinis gracilibꝰ ꝑꝑ caliditatē illoꝝ mēbroꝝ ⁊ maiorem mixtionē colere cuꝫ flegmate i eis q̄ꝫ i alijs. ⁊ qm̄ tale flegma est calidius a caliditate fit diutius maior extēsio ꝟm longū que debetur lūbricis qui longi sunt ⁊ rotundi: ipsoꝝ ergo gūatio maxime fit ī superioribus itestinis. Ex flegmate aūt dulci vel ex nāli cum putrefiūt generātur vermes cucurbitini. ⁊ ex flegmate acetoso generātur vermes parui graciles: quia propter frigiditatem ⁊ humiditateꝫ est materia minus proportionata forme animali. ideo fit eoruꝫ generatio in itestino recto vbi alij vermes. s. ascarides quoruꝫ mā est minus frigida longiores ⁊ latiores existentes generantur in intestinis medijs. Et ita ex his duabus causis gnalibꝰ satis suasiuis simul ꝯplicatis euidēter ꝯcludit̄ supra cās diuersitatis istoꝝ vermiū. Sꝫ cāe spāles gūatōis vermiuꝫ que cōiter ponunt̄ ab auctoribꝰ sunt cāe remote ipsorum vermiū ⁊ sunt oēs cāe que ducere pūt ad gūationeꝫ flegmatis: ⁊ in hoc ponūt nauseatiuā satietatē ⁊ motū post cibuꝫ ⁊ quecūqꝫ faciunt ad corruptōeꝫ digōnis eē de causis gūatōis vermiū: ⁊ similr quasi positiue gūant flegma vt frumētū viscosum ⁊ panis azimꝰ ⁊ quecūqꝫ de pasta fiunt: ⁊ caseus humidus ⁊ fructꝰ ⁊ similia de quibꝰ sepe dictū est: iste pūt eē cāe gūatōis vermiū sꝫ sūt cā remota. ⁊ hoc posuerūt vt euitent̄ huiuscemodi ⁊ corrigant̄ si ꝯmittat̄ error i eis ⁊ in via p̄seruatōis educunt̄ flegmata ab itestinis. Cāe vero vū aliq sunt multū mordicatiui cōtinuo quasi cruciātes corꝑa sumunt̄ ex mobilitate ipsoꝝ vermiū que mobilitas isequit̄ ꝯplōnem calidiorē vel minꝰ fridam. Sumunt̄ ēt ex paucitate suꝑfluitatū quibꝰ depascunt̄ dicti vermes vū cum minorat̄ eius nutrimētū figunt se supra mēbra ad sugēdaꝫ ipm nutrimētū: vū suo morsu dolores iducunt qūqꝫ cruciātes: imo vt dictū ē supra qūqꝫ ꝑforant itestina. contingit ēt aliquotiēs hoc ꝓpter acutā febreꝫ ꝯiunctā cū eis. Naꝫ q: ledunt̄ ex acuitate febris stimulati ⁊ exagitati iordinate mouent̄ ⁊ mordicāt. ⁊ ita pꝫ que sint cāe vermiū ⁊ nocumētoꝝ eoꝝ maxie de mordicatōe tū ex vermibꝰ in itestinis p̄ter hoc nocumētum de morsu q: seqtur de idigētia cibi eoꝝ. Sunt alia nocumēta vt ꝙ faciūt accidere colicā ⁊ ileos vt fuit supra dictū: ⁊ ēt ex ꝯtrarietate ꝯplōnis eoꝝ ad ꝯplōneꝫ humanā fiunt ēt aliquotiēs mala accītia vt de sincopi ⁊ de epilēsia cōicatis vaporibꝰ ab his eleuatis a corde ⁊ a cerebro. Et đ his nocumētis dicit Aui. ⁊ qūqꝫ gūantur ꝓpter vermes ⁊ serpētes epilēsia ⁊ colica ⁊ fames canina: ꝓpter qđ vehemēter capiūt cibuꝫ ⁊ qūqꝫ sequit̄ eos tremor cordis maximꝰ vt infra magis dicetur de signis demōstratiuis eoꝝ. ⁊ hec de causis sufficiant.

Signa. Ueniēdo ad signa primū ꝓnostica euentus sit hec prīa ꝯclusio: In pueris post etatē plātatiuā dētiū ex nā etatis cum accītibꝰ ꝯueniētibꝰ ad eaꝫ expectare opꝫ generatōeꝫ vermiū. Pꝫ ꝯclusio prīo de mēte Hyp. ⁊ Gal. 3ª affo. affo. supra allegato: ibi senioribꝰ vero factis. ⁊ est rō qm̄ i eis est multa humiditas ꝯiuncta calido oppsso i hūido vū nō fit regulabilis ꝯuenēter sꝫ putrescibilis cū aliquāta caliditate tū potēte facere ad aliqualē digōneꝫ sufficientē ꝓ forma aīalis talis iperfecti. Et est alia rō etiā ad hoc: q: in hac etate versus pubescentiam tendendo mouētur motibus inordinatis ⁊ post cibum superfluuꝫ quem sumūt̄ quadaꝫ voluptuatōe vū tales cibi preparant̄ ad putrefactōeꝫ ⁊ ita consequēter ad generatōeꝫ vermiuꝫ per modū declaratū. Alia ꝯclusio in solitis ad satietates nauseatiuas ⁊ ad comestiones reruꝫ putrescibiliū ⁊ que iaꝫ pro parte putrescūt expectare opꝫ generatōem vermiū. Hec conclusio ponit̄ ab Hyp. 6º epidimiaꝝ capitulo 7º: ⁊ a Rasi xjº cōtinentis capitulo 6º dixit: Lumbrici accidunt ex satietatibꝰ nauseatiuis spissis. i. frequētibus factis ⁊ ex comestione reꝝ quas inficit putrefactio vt exēpligrā eēt de comedētibꝰ qualeas pro magna parte putrefactas vt aliqui faciūt. ⁊ de comedētibꝰ pisces iā notabiliter extraneatos a salsugine ⁊ non ꝑfecte salitos. Alia cōclusio ꝓnostica vermes maxime expectare opꝫ i autūno: pꝫ per precessionē comestionis fructuuꝫ i estate ⁊ ꝓpter iequalitatem temporis i autūno vnde virtutes nāles debilitātur ⁊ ad similes cōclusiones discurrere potes multas ex p̄cessione causaꝝ adducentiuꝫ ad putrefactōem materieꝝ i itestinis. Alia cōclusio ⁊ ē Gordonij i iuuētute magis expectare opꝫ q̄ꝫ i senectute. Naꝫ i iuuenibꝰ ꝑꝑ malitiā regiminis magis q̄ꝫ i senibꝰ generant̄ humores crudi qui tādē putrefacti sunt. Mā cōueniēs ad generatōem eoꝝ calore ēt ibi forti exūte ducente ad putrefactionē ⁊ aliqualē digōnem qui calor nō reperit̄ in senibus vt cā efficiēs necessaria maxie i decrepitis. De signis vero ꝓnosticis ad bonū nō possunt aliqua dari que sint simplr ad bonuꝫ: qm̄ ex vermibus salteꝫ declarat̄ mā putrida i corpore humano. ⁊ ideo siue ꝯiungat̄ febris siue nō ꝯiungat̄ i eis febris semper ē significatio mala. vnde dicebat Gordo. ꝙ de sui nā semꝑ sūt malū signuꝫ: ⁊ q: significāt lesionē partis ⁊ corruptionē materie peccantis ⁊ q: sunt ex toto genere preter nām. s. i corpore humano. iō vt dixi nullo modo pūt eē bonū nec per se nec per accidens iquātum vermes. Cōparatiue tū vt dixit possumus loqui de vermibꝰ ad bonū vel ad malū. Sit ergo hoc primū ꝓnosticū ꝟm Aui. đ vermibus minus nociui sunt parui qui gūantur i itestino recto. Et adducit. A. rōneꝫ dicēs: ⁊ qm̄ sunt parui ⁊ qm̄ sūt elōgati a principijs. i. a nobilibꝰ mēbris: ⁊ qm̄ vt dixit sūt apti ad expellendū cū fece forti spissa sup. ⁊ nō sunt necessarie multe medicie ad expellendū eos. Mā cū ꝯtinētur i itestino recto succedēte mā fecali spissa transeūte per augustū quasi per viā raptus educūtur extra corpus cum fece. Alia ꝯclusio: vermes lati ⁊ parui quātuꝫ ē ex parte nocumentoꝝ sunt minꝰ mali q̄ꝫ longi. Pꝫ ꝯclō: qm̄ tales plerūqꝫ educunt̄ per viā ani extra corpus. vnde lōgi sepe ascendunt ad stomachū ⁊ educūtur per os. Etiā tales lati q: debiles existētes respectu longoꝝ non possunt nocere itestinis tāto nocumēto cū sua fixione i eis sicut longi. Et hoc dixit ēt. A. in textu cū dixit: ⁊ lati ⁊ parui plurimi exitus sunt ex ano ꝓpter vicinitatē ani ⁊ debilitatē q: nō possunt figi i itestino fixione lōgoꝝ: ⁊ ideo minus nocēt ⁊ facilius expellunt̄. Uū addit: ⁊ sicut longi sunt vehemētioris fixionis sic parui sunt vehemētioris ex-

pulsionis

pulsionis. Et lȝ vt dictū ē tales parui ⁊ lati cum sic permanent citius sint apti expelli ⁊ minus nocumētuȝ sint apti īducere. tñ si accidat vt remaneāt ī corpore ⁊ magnificētur tūc dicit Auic. q̇ sunt deteriores oībus q: sunt ex deteriori mā radicaliter magis putrida: q: mā reperta ī intestinis īferioribꝰ vt minꝰ regulata a virtute videt̄ maiori gradu putrefactōis putrefieri q̄ȝ repta ī superioribus. Si igit̄ magnificent̄ magis ledēt post ergo ꝑuos absolute ī malitia succedūt eos longi ⁊ post longos ē malitia latoꝝ: qm̄ mā latoꝝ ē maioris putrefactōis q̄ȝ longoꝝ vt dictum ē. ⁊ de latis deteriores sunt qui sunt velut ī folliculo īuoluti ꝑꝑ multitudinē eoꝝ simul se iuuātiū in nocēdo ⁊ maiorē difficultatē ī expellēdo. De ꝓnosticis vero ad malū sit hec pⁱa ꝯclusio cū in vermibꝰ cōiungit̄ fe. maius nocumentuȝ sequit̄ ex eis q̄ȝ sine fe. hec cōclusio ē Aui. ⁊ adducit ad huiꝰ verificationē al q̄s ratōes. Primo q: magis fiūt indigētes cibo. 2° q: febris magis affligit eos: ⁊ ita magis excitant̄ ad morsuȝ. 3° q: fiunt magis malitiosi cū fe. per putrefactionē in mēbris acquisitaȝ dicit sic: Et cū habētibus vermes adest fe. accidētia sunt fortia ⁊ maligna: qm̄ fe. cōsumit cibū eoꝝ: quare mouēt̄ ad querendū ipm ⁊ figunt̄ ī itestis: ⁊ qm̄ febris nocet eis ī substātia eorū ⁊ affligit eos: ⁊ est secūda cā. Addit pro tertia causa: Et qm̄ fe. addit ī nā eoꝝ putrefactionē ⁊ acuitatē ⁊ afflictionē ⁊ qñ colera cū effunditur ad eos ī fe. ledit eos ⁊ est explanatio secūde cause: cōcludit cū ergo sup. ꝓpter has cās nocumentoꝝ in eis īuoluūtur ī intestinis ⁊ mordicāt ea nocēt vehemēter ⁊ q̇ ꝓpter paucitatē cibi magis affligāt. dicit Rasis de mente Pauli loco vbi supra dicit. Scire dbes q̇ quāto patiēs magis famescit tāto maior erit punctio vermiū eo q̇ famescent. vñ addit: nō debet nutriri quilibet patiēs vt careat ipsoꝝ punctōe si fuerit nociua. Addit: sed nutriri debȝ ī tēpore quietis ante insultū punctiōis ⁊ antequaȝ accidat punctio: sȝ de hoc videbit̄ magis ī vltimo principali in cura īfra. Alia ꝯclusio ⁊ ponit̄ xj° ꝯtinētis: emissio lumbricorum ī febribꝰ sūmarie. i. vniuersalr ē mala: verūtamē viui meliores erūt mortuis. i. minus malū erit emitti eos viuos q̄ȝ mortuos: īmo dixit de mortuis quotiēs de febricitāte emittunt̄ vermes mortui significabūt supra mortē eiꝰ siue ergo viui siue mortui fuerint ē significatio mala: deterior tñ significatio ē si emissi fuerint viui ⁊ mortui ante declinationē. nā post declinationem significāt saltem fortitudinē virtutis expulsiue. ⁊ hoc īsinuauit Aui. accipiens istā sniam cū dixit: Et cū egrediūtur vermes habentiū febres acutas viui nō sunt vehemētis malitie: ⁊ ita notauit q̇ est significatio mala: sed nō extremaliter mala. Addit declarādo: Nā significāt sanitatē virtutis ⁊. i. potētiaȝ expulsionis. i. virtutis expulsiue ⁊ ꝓprie post declinationē: sup. tamē cū apparent tales viui ē minus malū sup. signū: qm̄ si apparēt añ declinationē vt dicebat̄ loco allegato xj° ꝯtinētis significāt super debilitatē ⁊ defectū virtutis aut humores malos sup. exuberantes. Addebat. A. ⁊ si egrediūtur mortui sunt signū malū. ⁊ ratio sumitur qm̄ ibi significat̄ de cā siue fuerit caliditas siue alia cā in corpore humano plurimū ledente qua mortificant̄ isti vermes. Addit: ⁊ ad sūmuȝ egressio eoꝝ cum egestionibꝰ in febribus nō est significatio bona: ⁊ ꝓprie āte declinationē. Alia ꝯclusio ēt ꝓnostica ⁊ ponit̄ xj° ꝯti. ⁊ ēt ab. A. exitꝰ vermiū non ꝯiūcta fe. cū sanguīe ē malū. nā dicit. A. idicāt nocumētū ī corpore ⁊ ī itestis: qm̄ sup. significat̄ ꝑ exitū sanguis vulnerationē iductaȝ ex morsibus eorum vermiū in itestis. Alia ꝯclusio ad maluȝ ꝯtrahēdo ad paruos tm̄ dixit Aza. ī proprio capº de signis paruoꝝ: Horū quibꝰ hec passio iuadit abbreuiant̄ anni: ⁊ ego vt dixi ī meo tpe expertꝰ suȝ ī pluribꝰ hoībus. De signis vero demōstratiuis: quedā sunt cōia vermibꝰ absolute: quedā sunt magis appropriata deteriate spēi vermiū. De signis aūt cōibus primū numerabat Aui. sūt cursus saliue ⁊ humiditas labioꝝ ī nocte ⁊ eoꝝ exiccatio ī die. ꝓpterea vt dixit q̇ caliditas expādit̄ in die ⁊ ī nocte coartat̄. Cū ergo spargit̄ caliditas sup. ad exteriora in die attrahit̄ humiditas cū ea. i. cū caliditate cōuertunt̄ humiditates ad exteriora: quare vermes icurrūt in famē sup. ꝯuerso humido ad exteriora ⁊ paucifica o humido ī iferioribꝰ in die vñ sup. cogunt̄ vt attrahāt a stomacho cū icurrūt vermes famē: ⁊ ita exiccat̄ stomachus ⁊ suꝑficies cōtinua ei ex suꝑficie oris ⁊ labij sup. maxīe īferioris. Addit. A. q̇ ēt ad hanc exiccatōeȝ oris ⁊ labioꝝ in die adiuuat aer exterior qui sup. calidior ⁊ magis exiccatiuꝰ ē in die q̄ȝ ī nocte. Et ita ad declarādū siccitatē eius ī patiēte vermes in die posuit signū manifestū vñ dixit: quare laborat īfirmꝰ in humectādo labiū suuȝ cuȝ lingua sua: q: sup. sepe emittit linguā suꝑ labiū vt humectet. ecōtra vero ī nocte fit cursus saliue ⁊ humiditatis ꝑ os: qm̄ cū caliditate que coartat̄ interiꝰ simul ēt ꝯuertunt̄ humiditates ad iteriora: que humiditates agitant̄ a motu ipsoꝝ vermiū ⁊ maxīe q̄ in stomacho repiunt̄ ⁊ ita cōicat̄ humiditas versus os patiētis. etiā multi vapores q eleuant̄ cuȝ nō mouent̄ ad exteriora ꝯuertunt̄ sursuȝ ad cerebrū quibꝰ multiplicant̄ humiditates vel liq̄fiunt a cerebro in deorsuȝ. Scdm̄ signuȝ ponit̄ ab eodē Aui. ⁊ ē q̇ hñtibus vermes accidit rixa ⁊ horribilitas loquutōis quasi ipse sit iratus maloꝝ morum ⁊ qñq̄ ꝑueniunt ad alienatōem ꝑꝑ id qd̄ eleuant̄ de vaporibꝰ malis ⁊ accñt ei accñtia carabitꝰ nisi q̇ nō colligūt pilos. i. nō tm̄ ledūt̄ ī imaginatiua sicut patiētes carabituȝ q colligunt pilos: hoc ītelligat̄ nō eē necesse cuȝ tali ira ⁊ rixa ꝯtingēte a vermibꝰ esse nocumētuȝ tale sicut in vero carabito: īmo plurimuȝ sic cōtingit: īmo neq̄ȝ patiunt̄ soda vt dixit sup. vt in pluribꝰ sup. tante itensionis sicut patiunt̄ hñtes carabitū ī quibꝰ est nocumētū essentiale ſm cerebrū ⁊ in vermibꝰ itestinoꝝ de quibꝰ est sermo fit nocumētuȝ cerebro per cōitateȝ ex vaporibꝰ eleuatis: q: tñ illi vapores eleuant̄ a mā male qualitatis ꝓ maxima ꝑte putrida multuȝ alterāt virtutē aīaleȝ ⁊ imaginatiuā a suo cursu nāli ad furoreȝ ⁊ rixā. Ponit 3ᵐ signuȝ q̇ accidit eis stridor dentiū ⁊ ꝓprie in nocte ⁊ sunt ī pluribꝰ horis quasi masticēt aliqd. Cā primi de stridore dētiuȝ ⁊ ꝓprie in nocte cōtingit ꝓpter plures vapores malos eleuari ad cerebruȝ in nocte q̄ȝ ī die ex cōsequēti facta maiori lesione ī pāniculis cerebri ⁊ in neruis ꝯñter ꝑcepta lesione a virtute sensitiua illoruȝ mēbroꝝ fit motꝰ spasmosus ī lacertis mādibulaꝝ ⁊ ita demuȝ stridor: nō icōuenit ēt q̇ talis stridor aliquotiēs īsequat̄ passionem aīaleȝ ī virtute appetitiua ꝑcepto nocumēto ad vindictam inducēdā si possent cōtra ledentē stridendo dentibꝰ sicut faciūt irati. Sed dicebat Rasis ī xj° cōtinētis loco allegato: ⁊ distinguēduȝ ē inter stridorē dentiū ꝯtingētē eis in somno ⁊ aliū stridorē ex alia cā: q: stridor dentiū ex eis erit accidēs per aliquam horā tantū ⁊ nō ꝯtinuū sicut ex cā veri spasmi sup. ex nocumento eēntiali ſm cerebrū: pȝ ex quo nocumentū de vermibꝰ fit per cōitatem nec ē sic cōtinuū. Cā secūdi vt q̇ quasi ī pluribus horis masticēt sumit̄ ex cā ꝓportionali dicte cāe. Stant ēt alia cōmunia accidētia de pūctōe ⁊ morsu circa ventrē: ⁊ aliquotiens de ifrigidatōe extremitatū cōicato nocumēto grandi cordi. hec tñ signa de punctōe ⁊ tortiōe circa ventrē sūt satis īcerta. Naȝ de his dicebat Serap. ī istis accidētibꝰ non ē accidēs sufficiens ad significādū eos. s. vermes qd̄ ē q: ꝑossibile ē vt sint ista accidētia ex humoribꝰ colericis retētis ī itestinis. Vñ addit: ꝓpter hoc ergo indigemꝰ vt verificemus cognitōem ex eo qd̄ precessit generationē eoꝝ vt ē paucitas digōnis ꝯtinua ⁊ appetitus multus ⁊ gulositas ⁊ assidua assumptio ciboꝝ grossoꝝ ⁊ sup. eorum que generāt humorē flegmaticū. Nā supple ex his declarat̄ q̇ illa punctio nō ē pēdens a cā colerica. fit ēt sepe illis patiētibus mutatio ī colore faciei aliquādo ad liuidū aliqñ ad subrubeū ſm retractionē caloris. aliqñ plus vel minus ⁊ maiorē euaporatōeȝ vel minorē ī diuersis horis. Et dicebat Rasis loco allegato de mente Gal. ī libro signoꝝ epilogādo: signa accidunt laboranti lumbricos an forte patiētes sincopim an forte moueātur ī somno stridēdo dentes ⁊ iacēdo supra ventres ex vehemētia doloris an forte cū eis erit spasmꝰ ⁊ febris ⁊ subeth cū calore faciei ⁊ infrigidatōe extremitatū extēsis manibus videlȝ ad latera cum īteriectōe lamētabili ⁊ sudore frido. Addit: tamē tāgēdo ventrē eiꝰ īuenies res duras an forte mouebūt̄ sub manu ⁊ exinde erit tortio pulsus q: erit debilis aut diuersus. ⁊ tādē de mente Judei dixit: si scire volueris vtrū lūbrici ī ventre sint aut nō sparge supra ventrē patiētis de aqua frigida mane qm̄ si fuerint in ipso loco ꝯgregabunt̄ ad modū balocule. ⁊ supple idē fiet si fiat sparsio aque supra ventrē. ⁊ q: quedā accidētia de his cōicāt cū carabito epilensia ⁊ colica. Signa distinctiua carabiti sunt posita supra de mente Auic. sed de dolore ⁊ morsione ꝯtingente ī intestinis vt distinguātur a colica dicebat Rasis loco allegato ⁊ distinguēdū ē inter eos. s. vermes ⁊ colicā: qm̄ ventres cuȝ vermibus nō erunt ꝯstipati penitus sicut sup. in colica. ⁊ color eoꝝ erit citrinus sed ī colica erit magis ad palidū declinās: ⁊ iacebunt patiētes supple vermes suꝑ faciē vt dixi ītelligat̄ aliquotiēs nō sic ī colica vt pȝ. Signa distinctiua iter epilēsiam vel spasmū eēntialē cerebro ⁊ spasmū a vermibꝰ qui maxīe declaratur per stridorē dentiū sunt dicta. qm̄ stridor a vermibꝰ fit per horas nō sic ꝯtinuus sicut spasmus in epilēsia tpe ꝑoxismi vel ī spasmo per eēntiā ī quibꝰ dictus stridor quasi ē ꝯtiñꝰ. Signa vero demōstratiua specieꝝ ipsoꝝ vermiū ē vna quedā cōmunis distinctio vt dicebat Auic. ⁊ ē exitus illius spēi vermiū ex egressione. i. ex ano vel ex ore. Nā cū apparēt longi rotundi declarat̄ q̇ tales erant in cā. Idē dico de cucurbitinis ⁊ d̄ paruis. De spālibus tñ signis ad declarādū longos significant pº dicebat. A. ꝯmotio oris stomaci ⁊ mordicatio eius cū pūctōe eius q̇ sequit̄ ipsuȝ sup. stomachū sup. de itestinis gracilibus ⁊ difficultas deglutiēdi. Ista oīa sunt clara cū tales vermes longi fiant in itestinis versus stomachū vt dictū fuit supra. Cōmunicant igit̄ maiora nocumenta stomacho ⁊ partibꝰ eius q̄ȝ alie spēs vermiū qui inferiꝰ magis generātur vt fuit supradictuȝ. ⁊ ita nocumentū qd̄ cōicatur cerebro ⁊ cordi ē maius ex his vermibus q̄ȝ ex alijs ꝓpter maiorē vicinitatē horꝝ ad dicta mēbra ⁊ cōsequēter accidētia ad dictū nocumētū sequētia magis manifestātur ex his vermibꝰ q̄ȝ ex alijs. Propterea Auēzo. ī capitulo ꝓprio de signis horum loquēs dixit. Signa vero lumbricoꝝ longoꝝ citrinoꝝ sunt fames non vera ⁊ volūtas vomendi dū ē ieiunus ⁊ motus extraneus ī itestinis ⁊ stomacho. ⁊ qñ dormit sup. patiēs strider dentibꝰ: ⁊ qñ vigilat fluit mucilago d̄ ore suo. i. mā satis viscosa ꝑꝑ ꝯmotionē factā ī humiditatibꝰ stomaci. Addit: ⁊ excitat̄ talr̄ patiēs quasi stupefactꝰ. Et hic nota q̇ sicut Auēzo. dixit q̇ fit fames non vera dicit. A. q̇ ī eis fit casus appetitus ſm plurimū ⁊ nocumētū ex cibo ⁊ lubricitas. vnde nota q̇ ex dictis vermibꝰ ꝓpter ꝓpinquitatē eoꝝ ad os stomaci ⁊ nocumētū ꝑceptū ex vaporibꝰ eoꝝ vnde abominat̄ dicti vapores fit ſm plurimū cāus appetitus ī eis ⁊ fit nocumētū ex cibo ī eis: q: corrūpit̄ cibus ī eis leso sensibiliter stomacho: ⁊ īdeo fit lubricitas corrupto cibo. ⁊ hoc cōtingit ex vicinitate horuȝ vermiū ad os stomaci. Aliqñ tamē cū vermes tales generātur elongati a stomacho magis vt īuoluto ī corpore modicorum humoꝝ facta successione nutrimēti a vermibꝰ fit quedā fames ad sumendū nutrimētū: tamē cum ea sepe ꝯiungit̄ abominatio ꝓpter id qd̄ percipiūt malā qualitatē a vermibꝰ resolutā. Ideo talē famē appellauit Auēzo. famē non verā vt plurimū tñ cū eis propter corruptiōem cibi fit lubricitas ⁊ sepe vt ēt dixit Auic.

tendũtur vẽtres coꝝ ita vt videanť idropici ꝓpter id qđ debi/
litať epar vicinitate ⁊ lesione coꝝ ẽt q: multe mãe ꝯiuncta febre
ꝓpter que plurimũ cũ his ꝯiũgũtur ventosanť: ⁊ ita extendunt
mirach ⁊ vẽtres coꝝ. ⁊ ĩ his marie accidit quasi ꝯtinu⁹ pruri/
tus nariũ ꝓpter euaporatõeꝫ ꝓrimam ad nares. ⁊ qñqꝫ accidit
cuꝫ eis tussis sicca ⁊ tremor cordis cõitate pulmonis ⁊ cordis ⁊
palpitatio oculoꝝ ⁊ aliquotiẽs apertio vni⁹ oculi cũ declinatõe
alterius ad clausionẽ ꝓpter vẽtositates eleuãtes ⁊ extẽdentes
palpebras ⁊ ꝓpter vapores ĩ eis receptos aliquotiẽs inequali/
ter. Dicebat tñ Rasis de mẽte Pau. he significatões dicte nõ
sunt requirẽde in totũ sꝫ ĩ partẽ: ⁊ forte ĩuenieť ipsoꝝ maior ps
ita q̄ nõ fiat argumẽtũ. Hec oĩa accidẽtia nõ ꝯiungũtur ĩ cãu
ergo ⁊c̃. dixit Azara. de istis vermib⁹ ⁊ ex signis ꝓprijs eorum
est stridor dentiuꝫ: ⁊ possibile est ipsũ saltare vt fatuus ⁊ maxi
me in hora profundatõis somni. De signis vero latoꝝ ⁊ asca/
ridum in inferioribus in medijs intestinis generatoꝝ dicebat
Auic. cum latis aũt ⁊ rotundis appetitus ꝑm plurimũ multipli/
catur. ⁊ ponit rõnem qm̃ ꝑm plurimum elongantur a stomacho
quare nõ nocet in eo sup. nocumẽto faciente ad abominatõeꝫ ⁊
rapiunt cibũ sup. ad nutricatõem coꝝ. ⁊ ideo cũ nõ reperiť cib⁹
in stomacho in tp̄e famis mouenť motu nocẽte plurimũ ⁊ debi
litãte virtutẽ ⁊ mollificãte eaꝫ ⁊ morsicãdo sꝫ ꝑtes versus vm/
bilicuꝫ in quib⁹ repiunť: ideo paucificato humido vt plerũqꝫ fit
appetit⁹ caninus in eis saltẽ duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹: q: ĩ ꝓcessu
deijciť appetit⁹ ꝑꝑ cãs notas. Aliud signũ q̄ tales lati facilr̄
⁊ cito ab ĩceptione sue gñationis euãantur extra corp⁹ vt dicebat
Serap. sicut ẽt graciles ⁊ nõ sic longi ꝓpter quattuor cãs vt di
xit: quaꝝ vna est ꝓpter paucitatẽ loci in qua sunt cum ano: ⁊ 2ª
ẽ ꝓpter latitudinẽ loci vt dixit: ⁊ tertia ẽ ꝓpter paruitatẽ ipsi⁹
animalis: ⁊ quarta ẽ debilitas ipius ita q̄ nõ põt inuiscari coꝛ/
pori ĩtestinoꝝ ⁊ retineri in eo addidit longoꝝ aũt rotundoꝝ cã ẽ
istis causis ꝯtraria vt pꝫ. Paruos autẽ dixit Auic. significat
pruritus ani ⁊ inseꝑabilitas ꝯmotionis ad ipm̃. i. quasi cõtinuo
stat pruritus. nã ꝓpter motum eoꝝ debileꝫ circa partes ani fit
quedam ibidem titilatio ⁊ ꝯsequẽter pruritus. Et dicit Aui. q̄
quãdoqꝫ adeo fit fortis talis prurit⁹ donec accidat sincopis ꝓ/
pter dissolutionẽ pꝫ. ⁊ dicebat Rasis vbi supra de istis ꝑuulis
q̄ aliqui eoꝝ educuntur cũ egestiõe ex eo q̄ ex ꝑuitate eoꝝ non
possunt adire ĩ intestinis. Aliud signũ posuit Aui. cũ aggregã
tur ĩ intestio habẽs eos ĩuenit grauitatem sub ipocũdrijs suis ⁊
dorso. p rõ qm̃ ĩtestinũ rectũ stat extẽsuꝫ supra dorsũ ĩ fũdo vt
pꝫ: ⁊ ita sufficiẽter sit dictũ de signis.

Cura. Ueniẽdo ad vltimũ pricipale de cura duplex ẽ intẽ/
tio. Una vertiť circa regimẽ ꝯueniẽs in dicta. Et 2ᵐ
circa medicinalia. Et primũ regimẽ circa dietã ẽ duplex: quodã
cõsistit in quadaꝫ preuisione a futuroꝝ gñatione: quodã magis
appropriať iam genitis. Primũ ꝯpletur in euitatõe oĩum eoꝝ
que faciũt ad flegmatũ gñationẽ ⁊ materieꝝ indigestaꝝ seu coꝛ/
ruptaꝝ: imo sꝫ hoc oꝫ vti his que ꝯtrarianť dictis materieb⁹.
Primo in aere declinãdo ad calidũ paꝝ ⁊ siccũ: ⁊ vitẽt tristitiã
⁊ timorẽ ⁊ ociũ vel quietẽ nimiaꝫ ⁊ somnũ nimis ꝓlixũ: imo đ
motu siue exercitio debẽt parati ad vermes: siue etiaꝫ actu pa/
tientes si possunt multũ exercitari. dixit nãqꝫ Rasis xjº ꝯtinen
tis loco sepe allegato: Dico ego vidi plures de quib⁹ emittebãť
lumbrici absqꝫ medicamine adhibitoꝝ solo fastigio tantũ. i. so/
lo forti exercitio curatos. sit ẽt ꝯtrarietas materie coꝝ ĩ cibis.
Nam debẽt vti cibis calidis abstersiuis vt sunt brodiũ cauliũ
⁊ isopi ⁊ maiorane ⁊ brodiũ ciceꝝ rubeoꝝ ⁊ carnes similiter sint
taliter alterãtes ⁊ exiccatiue vt colũboꝝ ⁊ similium. Et ꝑm hoc
dicebat Aui. cibus quidẽ qui ẽ necessari⁹ eis sup. ad hanc inten
tionẽ ꝑm oppositionẽ cause opꝫ vt sit calidus ⁊ sic us ĩ quo non
sit viscositas ⁊ sit in eo abstersio. naꝫ talia valẽt ad remotionem
cause vt pꝫ: ⁊ preseruãt a putrefactione ꝓpter siccitatẽ: ⁊ si con
iungãtur vermes de facto ẽt vermes abstergũt ⁊ extrahũt eos
extra corpus. ⁊ hoc idem dicebat Aza. 26ª ꝑticula ⁊ de cibarijs
habẽtium lũbricos cũ dixit: ⁊ sunt oĩa cibaria sicca sup. eis ꝯue
niẽtia sicut panis nõ tamixat⁹ ⁊ fermẽtat⁹ biscoct⁹ ⁊ carnes fri
xe in cazola ⁊ acetũ forte ⁊ almuri. i. res multũ salite ⁊ raffani ⁊
sinapis ⁊ similia. tãdeꝫ dixit: ⁊ caueať ab omni cibo grosso ⁊ la
cte ⁊ ab omni re tarde digõnis ⁊ pane azimo ⁊ similib⁹ cibarijs
⁊ in potu vtãtur vino austero maxime cũ stat de eis dubitatio.
Aui. tamẽ modificãs verbũ suuꝫ de vsu cibarioꝝ calidoꝝ ⁊ sic/
coꝝ facit aliquas exceptões. Prima est q̄ in habẽtib⁹ vel pa
ratis ad vermes ꝑuos qui gñanť in ĩtestino recto dicit: Uerum
habẽtibus vermes paruos melius est vt horum cibi sint ex ge/
nere illoꝝ qui sunt boni chimi ⁊ velocis digõnis. ⁊ adducẽs ra
tionem dicẽs: Nã virtus eoꝝ ꝑm semitã positionis. i. qui sunt
calidi ⁊ sicci nõ ꝑuenit ad eos oĩo sup. cũ fortitudine ꝓprietatis
istoꝝ ciboꝝ ꝓpter distantiaꝫ. Addit: ⁊ cuꝫ sint boni chimi sup.
tales cibi qui offerũtur minorať chilus corruptus qui est mate/
ria coꝝ: ⁊ ita pꝫ ꝑm hanc exceptionẽ q̄ ĩ cibis patientiũ vel pa/
ratoꝝ ad lumbricos nõ semꝑ debẽt eligi cibaria multũ medici/
nalia: imo plurimi nutrimẽti ⁊ velocis digõis vt in casu dicto.
Facit ẽt aliam exceptionẽ in corpore multũ debilitato vt sepe
ꝯtingit siue cã debilitans fuerit fluxus qui sepe cõcomitať lon/
gos siue alia cã: tunc opꝫ vt cibaria sint multum nutrientia ad
restaurationẽ virtutis ⁊ pregentur vt faciliter digeranť: ⁊ ita pi
state ⁊ aqua carnis ⁊ similia ĩ fluxu cũ virtute stiptica ĩ casu sũt
necessaria. ⁊ hoc expressit Aui. cũ dixit in caº de cibatione taliũ
⁊ quãdo debilitat fluxus vel sup. alia cã necessarie sunt que nu/
triunt cum fortitudine q̄ si nõ digeranť. s. in substãtia cõis pre
parationis ponãtur de genere sorbitionũ ⁊ aquaꝝ carniũ. Fa
cit tertiaꝫ exceptionẽ vt stãte fluxu a cã calida vt febre vel sup.
cũ ꝓstratione appetit⁹ ꝯiuncta cã calida: nã tunc debem⁹ vti ci
barijs calidis ⁊ siccis ꝑm oppositionẽ ad mãm: imo frĩdis ꝯstrin
gentibus ⁊ faciẽtibus ad appetẽduꝫ vt robub ⁊ sirupis frigidis
cũ cibis frĩdis cũ panico ⁊ milio decoctis ⁊c̃. ⁊ cũ granis grana
torum. ⁊ hoc ẽt expressit cũ dixit: Et cũ sunt fluxus vẽtris ⁊ ca/
liditas cibam⁹ cũ sorbitõib⁹ acetosis cũ sumach factis: qm̃ sup.
tale cibariuꝫ ẽ iterficiẽs sup. cum tali ꝓprietate ⁊ cõstrictiuũ ⁊
alteratiuũ ad frĩdum: ⁊ similiter aqua granatoꝝ acetosoꝝ vt di
xit. Et hos tres casus bene ⁊ singulariter nota: q: ꝯtra eos sepe
indocti ꝓpter occurrere cũ ꝯtrarietate ad mãm in dietãdo non
attẽdentes ad virtutẽ vel ad accidẽtia perducũt egros ad perdi
tionem. In regimine aũt magis appropriato genitis dicebat
Aui. de ordine exhibendi cibi: Hora aũt ⁊ ordo sunt: qm̃ opꝫ vt
ipi nõ egeant. s. cibo. s. firmi nõ exuriant ⁊ mordicẽt stomachũ
sup. vermes ꝓpter exuriẽ infirmoꝝ: ⁊ fortasse faciãt cadere vir
tutem appetitiuã sup. vermes mordicando: imo cibenť vt dixit
ante motũ eoꝝ. i. antequam mordicẽt in hora quietis ⁊ separeť
cibus. i. diuidať: q: detur modicũ ꝓ vice vt possit digeri in tẽ/
pore ꝯuenienti. iõ addit ⁊ cibenť cibo pauco. Et ista snĩa ẽ supra
posita etiaꝫ a Serap. vt vidistis. Et hec dicta de dieta itelligã/
tur cum nõ stat nobis principalis intẽtio ad mortificandũ eos ⁊
educendũ ad extra corpus cũ virtute medicinaꝝ interficiẽtiũ ⁊
educentiũ: qm̃ quãdo stat talis intẽtio nõ opꝫ vt ꝑueniamus cũ
cibo: imo expediens ẽ ad hoc vt vehementi⁹ ⁊ maiori desiderio
vermes recipiãt medicinas ĩtefectiuas corpus fiat famellicũ vt
subtrahať cib⁹ vermib⁹. Et hoc expressit Aza. ponẽs vtrunqꝫ
modũ regiminis. Prio ponẽs cõem modũ ꝯueniẽtẽ in dieta cũ
nõ ẽ cõis intẽtio mortificatõis dixit: Dormiat ĩfirmus sup. suffi
ciẽter ĩ mane: postea vero ieiunus exerceat motũ ⁊ ꝑꝑatum labo
rem: deinde paꝝ comedat ⁊ accipiat post cibũ ex rebus siccis ⁊
sup. nocẽtibus vermib⁹ ne sup. vermes ascẽdãt collecto primo
cibo ad stomachũ vt de oliuis de pane cum aceto ⁊ sic regat se
plurib⁹ diebus. ⁊ ĩ hoc tp̄e opꝫ caueri a dulcib⁹ ⁊ vnctuosis ne
inclinẽtur vermes ad motũ sursuꝫ. Postea addit ⁊ ẽ ad ꝓposi
tum nostrũ: ⁊ cũ intẽdit sumere medicinã ꝓ vermib⁹ abstineat
a cibo a meridie vsqꝫ ad crastinã diẽ. ⁊ cum surrexerit in mane
exerceat laborẽ ⁊ reddat fatigationeꝫ sui corporis: deinde acci/
piať medicamẽ sup. interficiẽs vermes ⁊ distemperet cuꝫ lacte
statiꝫ mulso vel sup. cũ melle ⁊ sumať: postea vero sustineat fa/
mẽ tota illa die vsqꝫ ĩ sero. Et cũ hoc factũ fuerit dicit: exibũt
oĩa aĩalia ⁊ vermes de vẽtre ĩfirmi: postea dieteť cũ dieta nu/
tritiua vt supra. Et hoc totũ bene obserua: q: non opꝫ semꝑ in/
firmũ dietari ꝑm extremã tenuitatẽ: imo opꝫ pluribus diebus
large dietari ita tñ vt cibus possit digeri: qm̃ vt supra allegatuꝫ
ẽ de mente Rasis nisi cibatio facta fuerit accidet punctio in ie/
iuno ẽt macies ĩ corpore cũ debilitate. Quãdo tñ cõstaret no/
bis de mortificatõe vermiũ sꝫ totũ ꝯuenit nobis vt per aliquot
plures dies sit ẽt dieta iclinata ad ꝓhibẽdũ mãm gñatõis ver/
miũ eoꝝ quoniã aliter generabunť ĩfra menses. Et hoc ẽt insi/
nuauit Azara. expresse cũ dixit post verba supra allegata: Et cũ
eius corpus mundificatũ fuerit ex illis disponať eius dieta plu
rib⁹ dieb⁹ vt sit panis cũ oleo ⁊ aceto ⁊ almuri ⁊ oliue ⁊ cappa/
res ⁊ sinapis ⁊ panis siccus lupini cicera ⁊ similia. Addit: ⁊ cum
hoc regimine nũquã redibũt ad cũ cum volũtate dei. Et dixit
Auenzo. caplo ꝓprio q̄ acetũ frãgit cãs generãtes vermes in
ventre. ⁊ ẽt pulmẽtũ factum de frumẽto ⁊ de ordeo ⁊ de aceto
abscindit cãs gñatõis vermiũ ĩ ventre. Et dicebat. A. de aceto
loquẽs in hũc capituli de signis vermiũ ante curã: ⁊ ex eis que
cõferũt oĩbus istis. s. ad ꝓhibitõem ẽt valẽt ĩ curatõe est vt sor
beant ĩ tempore somni aliquid aceti.

Medicinalia. Jam magis veniẽdo ad medicinalia opꝫ
prio ꝯmemorare vnã snĩaꝫ positã a Ra/
si xjº cõtinentis loco allegato vbi reddit medicos diligentes ad
mortificãdũ vermes ⁊ extrahẽdo eos dicit: subuenire debes ali
quãdo cũ emissione vermiũ iuxta moduꝫ qualitatis ipsoꝝ quo/
niã plures negligẽtes fuerũt ĩ emissiõe ipsoꝝ ac patiẽdo spasmũ
sũt mortui corrodẽtibus ipsis vermib⁹ ⁊ morsũ faciẽtib⁹ ĩ inte/
stinis ac stomacho ipsoꝝ. Et ibi ponit q̄ quidã viderũt vermes
perforãtes ventrẽ ⁊ egressi sunt cũ. Dicebat ergo Serap. capi/
tulo ꝓprio: opꝫ vt cibentur qui habent hanc egritudinem cibo
subtili calido ⁊ sicco cum quo sit qualitas illius cibi interficiens
ascarides vermes ⁊ lumbricos ⁊ expellẽtes eos per clistere em/
plastra ⁊ suppositoria que attrahũt ⁊ exire faciũt lũbricos sup.
postquã sũt mortui vel quasi mortui. Addit: qđ aũt exire facit ẽ
aut dulce aut vnctuosũ qđ eos. Addit: ⁊ est verbuꝫ egregiuꝫ
qm̃ ipsi nõ obediũt euõni duꝫ ꝑmanẽt in vita: sꝫ teneǹť in ĩtesti
nis supple ĩfix ꝑm dispõnem: cuius dissolutio est difficilis: qua
ꝑꝑ ꝯcludit necesse ẽ ĩterficianť ĩ primis aut ponas eos ĩter mor/
tuos ⁊ viuos. Et addit: ⁊ nõ ĩterficianť vtplurimũ nisi cum re/
bus amaris: ⁊ tunc sup. cuꝫ sunt mortui opꝫ intẽdere ad educẽ/
duꝫ cuꝫ dulcib⁹ ⁊ vnctuosis vt dictũ est: ⁊ hic opꝫ vt recurras
ad ea q̄ dicta sunt supra circa tex. qm̃ in executõe ad educẽdum
vermes extra corp⁹: prio oꝫ p̄parare vermes vt allicianť ad me
dicinas mortificãtes eaꝝ a quib⁹ nãliter refugiũt cuꝫ sũt eis ve
nena vt sũt medicine amare vt dictũ ẽ: ⁊ ideo nõ capiũt eas nisi
p̄parenť prio faciẽdo eos famellicos subtracto cibo ꝑ tp̄s vt di
ctũ est. deinde admĩstrenť aũ dictas medicinas ĩterficiẽtes dul
cia aut vnctuosa vt tanqꝫ ad obiecta orta vermes ꝑueniãt ⁊ su/
mãt ex eis duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹: ẽt illa die qua ĩtendim⁹ occi/
dere vermes. Deide exhibeanť medicine ĩterficiẽtes sole aut mi
sce cuꝫ dulcib⁹ ⁊ vnctuosis vt cũ lacte vel melle ⁊ forte ẽ meli⁹.

Et hec

Et hec regula obseruāda est nō tm̄ ī ebibitis ⁊ ꝑ superiꝰ sūptis: sed ēt in clisterijs ⁊ suppositorijs vn̄ ꝯmisceant tales medicine interficiētes cū lacte aut fauo mellis ⁊ similibꝰ. Nā tunc dicebat Aui. sunt ipsi sup. vermes ad sumēduz ex eo. s. medicamie diligētes magis: ⁊ ē istud iterficiēs eos magis. Vn̄ addit: ⁊ qn̄qꝫ sumit ī potu hn̄s vermes sicut lac duobꝰ diebꝰ: ⁊ deide potet die tertio in lacte medicinā interficiētez eos vt dictū est circa lr̄az. Et iste modus ēt tenēdus est in clisteribꝰ vt. s. cuz itendimꝰ necare vermes cū clisteribꝰ vt ascarides vel cucurbitinos vel paruos. qm̄ tales nō patiunt ab ebibitis sicut longi: opꝫ primo eos ꝓparare vt alliciant ad sumēduz clisterizata mortificātia cū lacte caprino addito zuccaro vel melle vel cū brodio pigui ⁊ reiteret donec descendāt ad iferiora ad acquirēdū dulcedinē: ⁊ postq̄ʒ descēderit misceant in dictis clisteribꝰ medicine iterficiētes vel fiāt clisteria ex dictis medicinis solis iterficientibꝰ. hoc etiā ingeniū obseruet de prius ꝓparādo eos ad medicinas. Pōt ēt extēdi hoc ad ea q̄ extrinsecꝰ via vnguētoꝝ vel emplastroꝝ offerunt vt prius fiat lenitio vētris cū lacte vel oleo dulci vel melle ꝑ horā vel duas: postea supponant vnguēta vel emplastra cuz appropriatis mortificātia. Cuz tm̄ debēt exhiberi medicie interficiētes vermes ꝑ superiꝰ ponit. A. vnuz can̄. qꝛ opꝫ vt stringant nares vehemēter ⁊ multiplicet extractio anhelitꝰ. naz rectius ē vt dixit vt nō ꝯmisceat cū anhelitu aliqd de odore eaꝝ vt talis odor medicine iterficiētis ꝑcipiat ab eis vermibꝰ vel vt nō noceāt pulmoni: ⁊ ideꝫ positū est prio ꝯtinētis qn̄ ēt debemꝰ exhibere medicinas iterficiētes ad extra. Tūc ponit ēt. A. can̄. vt nō exhibeant circa stomachū sed circa vmbilicū: qm̄ medicine tales plerūqꝫ nocēt stōacho sua nimia acuitate. Et hoc bene nota ꝓpter multos applicātes tales medicinas ad stomachū multū errātes: imo tunc debemus ꝯfortare stomachū cū medicinis stomachū iuuātibꝰ ⁊ cōfortantibꝰ ad appetendū. ⁊ hoc insinuauit Aui. cū dixit: Et quādo tu ministras medicinas venenosas iterficiētes supple vermes: tunc melius ē vt lineas stomachum cū medicinis stipticis: ⁊ ꝓprie ī quibꝰ ē virtus interfectiua vermiū sicut sumach acatia ⁊ ipoquistidos dissoluta in vino appositis sup. alijs medicinis nō nimis fortibꝰ ⁊ amaris de farina lupinoꝝ aloe myrrha ⁊ similibꝰ distempatis cum vino succo ruthe ī forma emplastri circa vmbilicū. nā de curatiōe ꝯtinua ī curatione vermiū: vt dicebat Aui. ē rectificatio appetitꝰ cuz cadit ⁊ vt sup. sepius cadit maxime cuz ꝓlongat mora eoꝝ. De medicinis aūt iterficiētibus vermes: quedā calide sunt: quedaz fride: quedā tempate. ⁊ de his quedā sunt que simul cū mortificatione eoꝝ extrahūt eos: ⁊ quedā eoꝝ appropriātur magis lōgis: ⁊ quedā magis ascaridibꝰ: ⁊ quedaz ꝑuis. De medicinis autē calidis iterficiētibꝰ vermes sunt lupini: ⁊ ꝓprie aqua ī qua īfundunt menta mētastrū cordumeni costū semen porri nigella frōdes vel folia persicoꝝ radix filicis singularissime: ⁊ precipue valet ad cucurbitinos. Nam de ea dicit Rasis loco allegato xjº ꝯtinētis qꝛ bibita ī pondere aur. iiij. que tm̄ dosis magna est vt mihi videt emittit vermes cucurbitinos cū aqua mellis. Et dixit Auēzoar caº ꝓprio qꝛ alsarcas. i. filix eius aqua decoctionis bibita excludit vermes ex vētre omnes siue magni sint siue parui. De fridis autē vel parue caliditatis sunt sicut semē coriādri ⁊ semen apij: ē enim valde forte interficiēs oēm vermē vt dicebat Aui. ⁊ ad remissionē eius caliditatis sumat ī potu de sirupo acetoso aut lacte acetoso aut bibat decoctio eiꝰ: ⁊ rubus ē de his medicinis ⁊ decoctio corticū arboris granati acetosi aut muzi. ⁊ cū cōiungitur cū caliditate fluxus ventris cū vermibꝰ: tunc arnoglosa sicca ⁊ iteꝝ sumach dissolutū ī aqua ē mirabile: ⁊ ipoquistidos ⁊ lutū sigillatū cū vino mirabilia sūt ēt vt dicebat Aui. imo ⁊ semen portulace iterficit eos. similiter ꝺ frigidis sunt endiuia ⁊ maxime amara ⁊ lactuca amara ⁊ apiuz cū aceto conditū. De his aūt calidis que cū mortificatōe educūt vermes ⁊ ꝓprie longos sunt alleū ꝓprie coctū in aceto ⁊ assumptū. Et dicebat Serap. ſm Diascoridē qꝛ ēt ruffuz comestū crudūz expellit eos: ⁊ ſm quosdaz ēt coctū. Et dicebat Aui. qꝛ ēt qn̄qꝫ iterficit ascarides: absinthiū aūt ⁊ semen caulis ⁊ nasturtiū forte ē ad interimendū vermes longos: ⁊ ſʒ quosdaz ad educēdū. ⁊ semen attriplicis vt dixit Aui. solutione educit eos cū mortificatione ⁊ ēt polipodiū. Et addidit Aui. ⁊ melius quo educit fluxu ventris post mortificationē est aloes. De his ēt est potare oleum multe quātitatis: nā simul interficit ⁊ expellit ⁊ maxie si fuerit olphācinū vel aliter amarū ⁊ educit lubricādo. ⁊ dicebat de hoc Aui. ⁊ qn̄ homo bibit de oleo potionē ēt supfluit quātitatē que possibilis ē bibēdo ipꝫ interficit eos. s. longos ⁊ extrahit ipsos: ⁊ ꝓprie oleuz olphācinū qꝺ ēt iterficit latos. ⁊ de quātitate olei posuit Aza. ꝓpriaz mensurā ī cura vermiū ascaridū: quoꝝ cura difficilior ē: ꝺ quibꝰ dixit Auēzo. medicia nō extirpat eos nisi cū frequētia admīstratiōis ꝑ supiꝰ ⁊ ꝑ exteriꝰ. nā postquam Azaranus posuit vnuz suum expimentū dixit de oleo debitaz q̄ʒtitatē dicit sic: qꝛ aūt ꝓbaui pluries ad vermes qui dicuntur cucurbitini ē vt ieiunet īfirmus ꝑ vnaz diez: postea comedat ad saturitatē ex nucibus: ⁊ nihil aliud comedat in illa die: qm̄ hoc educet eos ad modū folliculoꝝ. Addit: ⁊ potus quidez olei post preseruationē a malis cibis facit eandē operationē. ⁊ sit quātitas que sumit de oleo. ʒ. xij. vt in lr̄a dicit: ⁊ ē. ℥. j. s. forte qꝛ ista ē modica dosis ad educēdū lubricādo. ⁊ ideo ꝓ vna vice fortassis sufficiet ſʒ dꝫ ꝯtinuari multiplicādo quātitatez que possibilis ē vt dicebat Auic. Addit ⁊ Azara. ⁊ si biberit de chitran post cibi abstinētiā ī quātitate vniꝰ. ʒ. interficiet ⁊ educet eos. Puluis ēt diptami cū vino aut lacte bibitus iterficit ⁊ educit eos ēt ascarides: ⁊ rutha singulariter ē ad hoc faciēs ⁊ oleuz eius ⁊ eiꝰ

decoctio. centaurea ēt minor ē mirabilis iuuamēti si exhibeatur postquā abstinuerit īfirmus ꝑ horas a cibo vt dicit Auēzo. ī capitulo ꝓprio de vermibꝰ: ⁊ cornu cerui mirabiliter ēt ad hoc facit. De reubarbaro quidā dicūt ⁊ ē ī cōmuni vsu sed nō reperio apud illustres de eo fieri mentionez in isto caplō. De medicis aūt frigidis ad hoc magis valētibꝰ sunt mirthus ⁊ fausel ⁊ semen attriplicis vt dictū ē. Et de ꝯpositis valētibus ad hos vermes: Azara. ponit modū medicaminis experti vt dixit qꝛ ē dādum ſm ingeniū datū supra prius. s. per duos vel per tres dies exhibēdo lac vel fauuz mellis ⁊ fiat vt infra. ℞. turbith. ʒ. j. s. cētauree minoris. ℈. ij. terātur ⁊ cū aqua mellis bibant an̄ cibum ⁊ abstineat a cibo tota illa die. Facit ēt emplm ad hanc intētōez vt infra ℞. colloquintide. ʒ. v. terat ⁊ cū felle bouino distēpere tur ⁊ vino temperato ⁊ emplastret venter ſm canones datos supra. Si ēt inūgat vēter cū tyriaca ⁊ cū succo centauree vel succo costi ē ad hoc multū faciēs. ⁊ ista tria sūt fortia vt pꝫ. De valētibꝰ aūt ad ascarides simul mortificādo ⁊ educēdo est pulpa colloquintide ⁊ aloes ⁊ succus enule de quo dixit. A. loquēs de medicinis ad ascarides: ⁊ ex eis que extrahūt eos sine nocumento ē vt bibant. ℥. iij. succi enule recētis: ē eīm mirabile valde vt dixit. Et succus folioꝝ persici multuz ad eos facit. ⁊ spina egiptiaca ⁊ ꝑoliū magis cū ꝓprietate. ⁊ xjº ꝯtinētis aqua portulace bibita emittit latos vermes ⁊ ex his possent fieri sirupi appropriati. ℞. succi radicis enule succi mētastri succi absinthij depuratoꝝ an̄. ℥. iiij. succi cicoree ⁊ grāis que singularissime valent ī casu an̄. ℥. vj. decoquat ī eis cornu cerui vstuz sumach semen portulace an̄. ℥. s. ⁊ colētur ⁊ cuz melle vel zuccaro sirupizent.

Ad hāc ēt intentionē faciūt sirupus de absinthio sirupus de prassio ⁊ sirupus de calamēto cum aquis appropriatis vt ruthe mente in cā frigida: ⁊ sirupus acetosus cū aquis cicoree endiuie amare graminis ī cā calida: ⁊ oleū nucum datum ī potu pluries q̄libet die mortificat ⁊ emittit eos. ideo matrone mediolanēses ex consuetudine ad minus semel in hebdomoda nutriūt infantes ⁊ pueros cum pane assato infuso in oleo nucum cuz modico vini. De compositis autez facientibꝰ ad ascarides quoꝝ curatio ē difficilis est medicina posita supra de mēte Aza. valet ēt si fiant pillule ex aloe puluerizato. ʒ. j. s. diptami. ʒ. s. īcorporentur cum melle vel sumantur in forma boli. ⁊ ita tyriaca magna ⁊ hiera simplex ⁊ mitridatū sunt de appropriatis ⁊ pille facte cū absinthio ⁊ aloe ⁊ melle. Et pōt fieri ꝯpō pillulaꝝ vt ifra. ℞. seminis sancti vel herbe ienuine vel scehe qꝺ idē ē absinthij an̄. ʒ. j. collogntide. ℈. j. salis indi grana. v. misce ⁊ dent ī ieiuno iterficiūt ⁊ educunt vt dicit ⁊ est rōnale. Exterius aūt valet ēplastrum factū vt dicit Auenz. ex farina lupinoꝝ ⁊ cētaurea subtiliatis mixtis cū modico aceti ⁊ marubiū distēperatū cum aqua dulci cui admisceat decima ꝑs aceti. Pōt ēt fieri emplm si nō est febris ſm hanc formā ⁊ est Gerar. ℞. succi absinthij succi folioꝝ ꝑsici an̄. ʒ. ij. aceti. ℥. j. fellis vaccini. ℥. j. semīs alexādrini cōiter appellat herba ienuina pulpe collogntide puluerizatorū an̄. ʒ. j. farine lupinoꝝ amaroꝝ qꝺ sufficit misceant ⁊ fiat emplastrū ī bona forma. Inūctio ēt de oleo ruthe ⁊ absinthij valet ad hoc. sed si ꝯiungat febris fiat emplm de farina ordei ⁊ succo absinthij ⁊ modico succi folioꝝ ꝑsici. Et Gētilis facit vnguentuz ex succo ꝑsicarie ⁊ abrotani ⁊ absinthij ⁊ cētauree ⁊ folioꝝ ꝑsici ⁊ rorismarini ⁊ frondiū lupinoꝝ. de istis oībus recipiat. ℥. j. postea sumat succi nasturcij aquatici lib. j. aceti fortis. ℥. iiij. butiri lib. iiij. fiat vnguētū ⁊ valebit ad totā vnā ciuitatē. In his ēt vermibꝰ ꝑꝑ difficultatē eoꝝ debēt fieri clisteria ⁊ ad interficiendū ⁊ ad educēduz: ⁊ fiat clistere cuz succo marubij ⁊ absinthij ⁊ aqua decoc. filicis ⁊ cuz melle. naz ꝯtinuatio medicamīs tādez iterficiet eos ⁊ deponet. Et aliq faciunt vnū emplm qꝺ a ꝓprietate vermiuz ē mortificatiuū: ex quo si fiat inunctio vētri ī cāu proficit: cuius descriptio est vt infra. ℞. tyriace. ℥. j. aloes myrrhe croci an̄. ℈. j. lumbricoꝝ terrestriū ꝯtritoꝝ ⁊ vocantur caratiz. ʒ. j. coriandroꝝ preparatoꝝ. ℈. iiij. fellis tauri. ʒ. ij. aceti acutissimi modicū misce ⁊ īcorpora ad lentū ignē ⁊ postea extē de super corio ⁊ fiat sicut cerotū in forma scuti cuspis ponat sup ventrez. Et si prius leniret venter per duas horas cū butiro solo vel cū melle credo fieret fortior ipressio. Et si aliquādo ascendunt vermes versus stomachū ⁊ faciūt titillationē ī meri: bonū ē adiuuare eos vt educant per vomitū. Et ad hoc iuuabit dare ī potu aquā decoctōis sebesten ad quā moueant vermes vt habetur xjº ꝯtinētis: aut pone ī ore patiētis fauū mellis ⁊ precipe ei vt paꝝ deglutiat saliuā qm̄ ascēdūt ad os ipsiꝰ ⁊ egrediētur sic ēt cū vermes ꝺscēdūt ad iferiora facilime cū enematibꝰ factis ex dulcibꝰ educūtur ad inferius. Aliqn̄ tm̄ dicebat Auic. exigit dispositio vt interficiant vermes ⁊ nō educant sup. cū medicinis solutiuis: imo iterficiant cū stipticis amaris vt sup. qn̄ ꝯiungeretur fluxus vel vomitus vel casus appetitus. Nā oꝫ vt aggregetur tunc mors eoꝝ ⁊ retētio nature. ⁊ ideo exhibeant medicie ī quibus sit interfectio vermiū cū stipticitate vt succus mente ⁊ acatia ⁊ huiusmodi. Nā dicit Auic. qꝛ egrediētur postea sup. vermes mortificati aut per expulsionē nature aut per medicinā sup. positam ī clisteri attractiuā aut suppositoriū. ⁊ hic ꝯueniūt ea que ꝯueniūt ī cura ꝑuoꝝ vermiū quoꝝ cura est dixit Serap. Si aūt hꝫ vermes ꝑuos clisterizet cū aqua de cherua ⁊ alchitran ⁊ confert ēt aqua oliuaꝝ salsaꝝ quādo clisterizatur cum ea cū almuri ⁊ decoctōe absinthij ⁊ similibꝰ. Et dicebat Auic. eradicant mām eoꝝ ⁊ iterficiūt eos suppositio salis ⁊ fortius hoc ē clistere ī quo recipiūtur cētaurea ⁊ cartamꝰ ⁊ isopus ⁊ rubea ⁊ collogntide pulpa cū administrat calidū. Et tandē Auic. dixit: ⁊ ex eis que colligūt paruos ē vt imittat ī anū caro pinguis sa

lita ⁊ ſit ſuper eā alligata fibꝛia filij. Ipſi nāqꝫ aggregant̄ ſuper eā vt dixit q: diligunt: deinde extrahat̄ poſt expectatōem hoꝛe vnius ſuper eā quātū poſſibile ē.i. velociter ⁊ ſubito ⁊ ita ſup. extrahētur cū ea: ⁊ iterū hoc medicamē vſqꝫ dū mūdificet̄. Et de moꝛtificantib⁹ eos dicit Azara. ſi fiat liciniū ex coto infuſuꝫ cum modico oleo petrolio īterficiet eos: ⁊ ſilr facit liciniū ex ni gella vel lupino. Sed hic opꝫ aduertere cū applicātur dicte me dicine foꝛtes vt cuſtodiat̄ tunc anus vt nō perueniat tenaſmon vt dicit Auic. ꝯfoꝛtādo.ſ. anuꝫ cū ſuppoſitoꝛijs faciētib⁹ ad te naſmonē vt cū ſepo ircino ⁊ reliquis dictis loco ſuo. Nā acui tas medicinaꝝ foꝛtiū ſepe perduceret ad tenaſmoneꝫ. ⁊ quoniā vermes ſepe accidūt infantib⁹ debilib⁹ non potētib⁹ ſuſtinere medicinas per īteri⁹ ꝓpter paſſibilitatē eoꝝ: Raſis in libꝛo de egritudinib⁹ pueroꝝ dixit: nō opꝫ nos dare pueris medicinaꝫ ꝯtra paſſionē hanc ad potanduꝫ neqꝫ ſup. ad cliſterizādū ſꝫ eli gemus ea que ponūtur extra. Addit medicina extrahēs lumbꝛi cos ab īteſtinis ſup. eoꝝ: Accipe ciminū piſta cum felle taurino recenti ⁊ pone ſuper vmbilicū. Signāter nota dixit ſup vmbi licū vel accipe lupinos ⁊ baccas lauri ⁊ piſta ⁊ īcoꝛpoꝛa cuꝫ felle taurino ⁊ da ad bibendū quotidie oleū oliue ⁊ comedat aliquas am gdalas amaras. Aliqui ēt faciūt emplm̄ magiſtrale ꝓ lūbꝛi cis pueroꝝ ꝯiuncta febꝛe ⁊ eſt vtile fiat vt infra. ℞. ſucci mercu rialis ⁊ poꝛtulace an. ℥. iij. ſucci folioꝝ ꝑſicoꝝ. ℥. iij. aceti foꝛ tiſſimi. ℥. j. farine oꝛdei qꝺ ſufficit ad debite incoꝛpoꝛādum fiat emplm̄ ⁊ ponatur ſup ꝑtes vmbilici pueri. ⁊ his ſuni ꝯtent⁹ ad laudē dei altiſſimi ⁊ virginis eius matris.

Caplm̄ 20m de emoꝛoidib⁹ ragadijs ⁊ fiſtula in ano.

c

Um ſanguis recēs ſine doloꝛe ꝑ inferioꝛē fluit regionē īterpolato tm̄ tꝑe nō ē ꝯſtrigēdus niſi patiēs debilitet̄: a multis eiꝫ paſſionib⁹ exinde liberat̄. Si aūt ex eo d̄bilitet̄ ⁊ īdiget ꝯſtrictōe: trociſci de charabe cum ſucco ſumach dent̄. In comeſtione quoqꝫ ſumat ſumachiā ⁊ cibuꝫ qui cum ſucco vue acerbe fit ⁊ his ſilia de illis que nutriētia ſūt. Si vero multuꝫ debilitet̄ nutriat̄ cuꝫ ſucco carnis cui plurimū admiſcet̄ ſuccus citonioꝝ ⁊ vinū. Uinū quoqꝫ bibat ſtipticū. Et ſup epar po nat̄ emplm̄ de ſpica qꝺ in.c. de epate nominauim⁹. Et ſi iſta nō ſuffecerit: ꝯfectio de ſcoꝛia ferri det̄: qꝺ. ℞. mirabolanoꝛū indoꝝ beliricoꝝ ⁊ embilicoꝝ oiuꝫ an. ʒ. v. ſpice ſquinanti ciperi ꝫꝫ. pipis olibani ameos oiuꝫ an. ʒ. ij. ſcoꝛie īfuſe ī aceto ꝑ heb domodā vnā ⁊ poſtea toꝛefacte. ʒ. xv. ꝯficiant̄ oīa cū melle di ſpumato qꝺ fuerit coctū cum apozimate embilicoꝝ ſicut in.c. de melācolia noīauim⁹ d̄ quo quotidie ad nucis magnitudinē ſumat̄. hoc nāqꝫ emoꝛoidaꝝ ⁊ mēſtruoꝝ ſanguinē ꝯſtringit: fluxui quoqꝫ vētris lōgi tēpoꝛis remediū affert. Si aūt ī ano oꝛit̄ aliquid ꝓeminēs extra ex quo magnus ꝓuenit doloꝛ nec ab eo fluit aliquid: ſuccus cepe cū pauca lana aut fel vaccinuꝫ ſupponat̄. Suppoſitoꝛiū quoqꝫ lōguꝫ de ciclamine ſubijciat̄ qꝺ patiēs per totā teneat noctē. ⁊ ſi ꝯtigat egredi remittat̄ do nec īfrigidet̄ ⁊ egrediat̄ ſanguis. Cuꝫ aūt doloꝛ vehemētiſſi mus fuerit ⁊ apā magnū in ano: floboꝛhomet̄ eger ⁊ emplm̄ hoc ſupponat̄: ſedat eiꝫ emoꝛo. doloꝛē cū adeſt apa cū eis: qꝺ ℞. mellilotū camomillā que tādiu ī aqua coquant̄ donec diſ ſoluant̄: deinde ſumat̄ ex aqua decoctōis eaꝝ quātū vna ma nu capi pōt: vitellus oui aſſati vn⁹ croci. ʒ. j. oppij. ʒ. ij. ſe. lini triti fenugreci maluauiſci oiuꝫ an. M. j. ꝯficiant̄ omia ex rob in quo bdeli. ʒ. iij. fuerit diſſolute ⁊ folia ſuppoſita. poſtq̄ꝫ ſu perficies ex oleo ſiſamino ī quo adeps gallinace⁹ fuerit diſſo lutus aut anatis inuncta fuerit moꝛe empl'i ſupponat̄ dū ad huc ſit tepida. Alia ꝯfectio doloꝛē ⁊ apā ſedans: cepe album optime coctū terat̄ ⁊ cū butiro vaccino miſceat̄ vt molleſiat ⁊ tepefactū ano ī quo eſt apa ſupponat̄: hec eniꝫ doloꝛē ſedant vehemēteꝫ. Cuꝫ vero in ano ragadias habuerit patiēs q̄ cuꝫ ledūt cū ipſi⁹ vēter ſiccus ē pillis de bdelio vtat̄: que. ℞. mirabol'. ni. chebul'. amboꝛuꝫ an. ʒ. x. ſerapini. ʒ. iij. naſturtij al. ʒ. ij. bdelij al. mollis ⁊ piguis. ʒ. xv. diſſoluat̄ bdeliū in ſucco poꝛroꝝ ⁊ ex eo cōficiant̄ alie ⁊ infoꝛment̄ ex eis pill'e ⁊ ſumat̄ ex eis frequēter ab. ʒ. j. vſqꝫ ad. ʒ. iiij. Locus vero ſi aduſtio neꝫ patiat̄. ex vnguēto de ceruſa iungat̄. Si aūt nō ſentit̄ in eo aduſtio: vngat̄ ex vnguēto qui fit ex adipe qui in gibbo ca meli iuenit̄ ⁊ bdelio qꝺ ſic fit. ℞. cere citrie olei ſiſamini adip. anatis medulle cruris vaccini adipis qui ē ī gibbo cameli bde lij oīm ꝑtes equales: bdeliū pꝛius mucilagine ſe. lini diſſol uat̄: deinde oīa miſceant̄: hoc eiꝫ optimū exi'it. Si aūt eger ragadias ī ano habuerit ꝓfundas a quib⁹ fetēs virus fluxe rit: medicamē acutū qꝺ in.c. de vulnerib⁹ deſcripſim⁹ ei ſup ponat̄ qꝺ eger per duos dies patiat̄. Et ſi ī eis aliquid rema neat qꝺ reſudet: medicamē iteꝝ apponat̄ qꝺ eo vſqꝫ fiat do nec locus ſiccet̄ ⁊ nō reſudet. Qꝺ ſi ea que ibi ſiūt eminētia ex tra ⁊ pēdentia fuerint intm̄ vt areſcāt ⁊ nigreſcāt: huiꝰ tepi duꝫ multotiēs ſupfundatur donec nigredo ab eo remoueat̄. Si aūt reſudatio reuerſa fuerit: acutū medicamē iteꝝ ibi ap ponat̄. ⁊ ſi nō reſuderit: ex vnguēto de ceruſa curetur. Et ēt qm̄ eminētes emoꝛoides extra curātur cuꝫ ferro cauterizādo: loqui tm̄ de hoc plus eſt q̄ꝫ huius nr̄i libꝛi modus requirat. Fi ſtule vero generātur ī ano velociter: qm̄ figura ei⁹ facit eē il lud neceſſariū: que ſunt vtrinqꝫ penetrātes aut nō penetrā tes. Cū aūt ꝑfoꝛate ſunt vtrinqꝫ: ſtercus egredit̄ ex eis ⁊ ven toſitas. Si aūt nō egredit̄ ſtercus neqꝫ vētoſitas nō eſt pene trās ab vtraqꝫ ꝑte. Loqui vero de eius cura ꝑfecte plus ē q̄ꝫ hic noſter liber expectat. Sꝫ q2 oēs fere hoīes ſemꝑ maximū incurrūt erroꝛē in cura ei⁹ vn̄ ⁊ maximū incurrūt nocumētū: nos excitabim⁹ eos ad hoc qꝺ huic egritudini congruū erit: ⁊ oſtēdem⁹ qualr̄ a ꝑdicto erroꝛe ſe cuſtodiāt. ⁊ dicim⁹ ꝙ fiſtu la vtrinqꝫ ꝑfoꝛata cuꝫ ab ano remota fuerit nullo mō ferro tāgēda eſt. īciſione eiꝫ ferri ꝯſtrigitur ſtercus iuolūtarie egre di. Eſt ēt aliud quare fiſtula ab vtraqꝫ ꝑfoꝛata ferro tāgi nō dꝫ: q2 toto tꝑe vite egri ſic ꝑmanē poterit ñ magnū faciēs no cumētū neqꝫ ꝓueniet ex ea aliud niſi reſudatio ⁊ flux⁹. Si qꝺ ab ea fluxerit acutū fuerit ⁊ moꝛdicatiuū ⁊ fetidū hūerit odo reꝫ cui⁹ ēt quātitas quotidie augeat̄: erit fiſtula putrida ⁊ cum hoc herpeſtiomeno cui ex medicamie acuto ⁊ ex eo qꝺ cōplet oīa ſuccurrēdū eſt antequā dilatet̄ ⁊ magnificet̄. Cū aūt reſu dauerit niſi paꝝ neqꝫ quātitas quotidie augeat̄ neqꝫ magni ficetur neqꝫ odoꝛ ibi augmētat⁹ fuerit nō eſt in ea aliquid qꝺ ſit timēdū niſi reſudatio ⁊ fluxus que medicari pōt donec ſic cetur ⁊ detumeſcat ⁊ nō reſudet ꝑ longū tꝑs. Si aūt reſuda tio redierit: medicamen pꝛedictū adhibeat̄. ⁊ hoc mō poterit blādiri per totū tꝑs vite egri ⁊ nō nocebit. Modus adhibē di huic egritudini: medicamē ex colirio qꝺ in.c. de fiſtula oculi noīauim⁹ ſumat̄ ⁊ optie teratur ⁊ fiſtula pꝛemat̄ donec quic quid in ea ꝯtinet̄ egrediat̄: ⁊ ſi radius eā ingredi poterit īuol uatur coto: deīde ex ꝑdicto medicamie poſtq̄ꝫ mollificatū fue rit ītinct⁹ in fiſtulā imittat̄. Si vero in ea minime radius īgre di poterit diſſoluat̄ medicamē ī aqua ⁊ ſubleuet̄ coxa egri ſup poſito puluinari ⁊ eo ſupino iacēte ꝑdictū medicamē diſtillā do ſup fiſtulā fundat̄: ⁊ fiat hoc in mane ⁊ circa noctē per tres dies: ⁊ ſedeat ī aqua de curcuma ⁊ lauet̄ ex ea.

c

Um ſanguis recens ſine do loꝛe ⁊c̄. Poſt determinationē de lumbꝛicis vt de diſpōne ꝯtingēte ſepe ī īteſtino recto ver ſus anū vt fuit ſupꝛa dictū: Cōſequēter domi nus Raſis recto oꝛdine determinat de qbuſ daꝫ alijs malis diſpōnib⁹ ꝯtingē. ib⁹ circa anū ſiue extremitatē inferioꝛē inteſtini recti: ⁊ ſm̄ hoc duo pꝛincipa liter facit. qm̄ ꝑ° determinat de diſpōnibus quibuſdā ꝑter na turam appꝛopꝛiatis ano ⁊ partibus ei ꝓximis. 2° determiat de quadā diſpōe que cōicat ī mulierib⁹ cū matrice vt de egreſſio ne ani ⁊ matricis ſine apate vel cum apate. 2ª ibi in pꝛicipio illi⁹ capituli: Cū anus extra egrediat̄ apate carēs. Pꝛima ēt ꝑs in qua agit̄ de appꝛopꝛiatis paſſionib⁹ ano tria facit pꝛincipaliter. Nā pꝛīo determinat d̄ emoꝛoidib⁹ ani ſm̄ diuerſas eoꝝ diſpo ſitiones. 2° determinat de ragadijs ipſius ⁊ ſunt ſciſſure circa anū facte. 3° determinat de fiſtula ſepe ꝯtingēte in ano. Et de his duabus diſpōnibus determinat tanq̄ꝫ de ſepe ꝯñtibus ad emoꝛoidas. Et ſꝫ hoc Raſ̄ de hac ꝑte tria facit. 2ª icipit ibi: Cū vero ragadias habuerint patientes. 3ª incipit: Fiſtula vero que in ano fit frequēti⁹. Pꝛima ꝑs ēt ī duas pꝛincipales diuidit̄. Nā pꝛīo determinat de fluxu ſanguinis emoꝛoidalis. 2° d̄ ipīs emoꝛoidib⁹ cecis ⁊ nō fluentibus. 2ª ibi: Cū aūt in ano oꝛitur ali quid ꝓeminēs ⁊c̄. Pꝛima etiā in duas diuidit̄. nā pꝛimo docet quis fluxus ſanguis emoꝛoidalis nō ē ꝯſtringēdus. 2° declarat quis ſit cōſtringēdus docēs ēt modū cōſtringēdi. 2ª ibi: Si aūt debilitet̄. De pꝛima parte dicit: cuꝫ ſanguis recens. i. de no uo apparens poſtquā ante non apparuerit ſaltē multo tꝑe ſine doloꝛe per inferioꝛē fluit regionē. Interpolate tamē nō ē ꝯſtri gendus niſi ex eo patiens debilitet̄. Et hui⁹ rōnē ponit addēs: A multis eīm paſſionibus exinde liberat̄ vel ſup. pꝛeſeruat̄ ſup. eius cūo ē ꝯueniēs: ⁊ ſic talis fluxus nō ē cōſtringēdus. Pꝛo ītelligētia huius partis opꝫ pꝛīo notare de mēte oīum auctoꝛuꝫ cōiter ꝙ fluxus emoꝛoidalis ſanguineus ītelligit̄ fluxus ſangui nis ex ano veniēs ex apertōe oꝛificioꝝ quarūdā venaꝝ ī circui tu ani exiſtētiū que ſunt quinqꝫ a vena chilis oꝛiginē habentes pꝛincipaliſſime deputate a nā ad recipiendū ſanguinē groſſuꝫ q ꝓpter eius grauitatē ē paratus deoꝛſuꝫ deſcēdere: īmo īclinat ad deſcenſuꝫ. Et ideo cū abūdat humoꝛ melācolicus in ſangui ne vel ſuꝑfluitas quāti in ſanguinē pꝛecipue cū ſanguis ē groſ

sus a nā dirigiṫ ab epate ⁊ ab alijs venis ad dictas venas circa
anū exn̄tes emoroidales appellatas ꝓpter cām loco suo dicen/
dā. Nā talis fluxus haꝝ venaꝝ ē qui ꝓprie diciṫ emoroides si
sit de diuersis venis vt dicebat Rasis de mēte Gal. xjº conti/
nētis caplo 7º ⁊ sūt verba Gal. 6ª affo. i pricipio ꝯmenti. xij. il/
lius emoroidas sanari ātiquas ⁊c. vbi dixit ipossibile ē emoroi/
das eē sine apertōe orificioꝝ venaꝝ ani ⁊ fluxu sanguis ab eis:
⁊ ibi sumebat emoroidas ꝓprijssime iclināte ēt tali mā sua gra/
uitate ad motū deorsuꝫ vt ꝯtīter per poros illaꝝ venaꝝ dilata/
tos extra corpus per anuꝫ educaṫ. Ex quo pꝫ ꝙ i corporibus in
quibus abūdant humores melācolici mixti cum sanguine cū fit
talis eūatio per dictas venas: talis eūatio videṫ regularis facta
a virtute maxie virtute eūante periodice ⁊ sine dolore. vñ decla
retur eūonem talem regulari a virtute eūante in tp̄e i quo mate
ria ē aggregata ⁊ sistēte eūonem postquā ē eūata superflues ma
teria. ⁊ iterato post tēpus cū aggregaṫ eūante ⁊ ita ꝑiodice eua/
cuādo fm ordinē sicut ēt ꝯtingit ⁊ i mēstruatōe mulieꝝ ordiata
cum fit eūatio de mēse i mensem periodice: tunc talis mūdifica/
tio sanguinis grossi melācolici per dictas venas mēstruales di
citur eē regularis: neqꝫ ē ꝯstringēda nisi sugfluat debilitata vir
tute: ita similiter quibusdā hominibꝰ accidit per naturā vt mul
tiplicantibus eis sanguinē grossuꝫ ⁊ humoreꝫ melancolicū cuꝫ
eo a natura: talis humor cum multiplicaṫ periodice ad illas ve/
nas demādetur in quibus cū recipiṫ mā: tunc caꝝ orificia aperi
untur ⁊ effluit ⁊ extra corpus educitur: ⁊ post ipsius eductionē
naturaliter dicta venaꝝ orificia clauduntṫ: ⁊ talis vt ꝯstat diciṫ
regularis ex ꝯsequēti nō est restrigēda nisi ad debilitatē ducat:
nam ꝑ cā preseruaṫ a multis egritudinū generibꝰ de quibꝰ di/
cebat Aui. 17ª tertij in cura vniuersali: ⁊ scias ꝙ in sanguine qui
currit ab emoroidibꝰ ⁊ ex ano ē securitas ab herpetestiomeno ⁊
mania ⁊ melācolia ⁊ epilēsia melācolica ⁊ cācro ⁊ scabie ⁊ lepra
⁊ similibus morbis sup. quoꝝ mā est humor melācolicꝰ siue na
turalis siue adustus: declaraṫ aūt debilitas inclinans ad restri/
ctionem apparēte tali sanguine qū est talis ⁊ tanta vt ducat ad
nō potēdum hoiem quasi stare rectuꝫ ⁊ mollificationē genuuꝫ:
imo dicebat Aui. ⁊ cōprehensionē sincopis. i. ad ꝓpinquitateꝫ
sincopis. ⁊ ex hoc inferṫ ꝙ apparēte eūatiōe sanguinis ab emo/
roidibus alterius speciei a sanguie melācolico: vt apparēte san/
guine bono ⁊ laudabili siue colerico siue flegmatico: ꝙ talis eua
cuatio nō est simpliciter regularis: ⁊ ex consequēti est restringē
dus nō expectādo extraneā debilitatē: qm̄ sanguis bonus dꝫ a
virtute retineri ad membroꝝ nutricationē. ⁊ cū est sanguis co/
lericus subtilis ꝯueniētius educiṫ ꝑ aliaꝫ regionē vt per nares.
sanguis aūt flegmaticus ꝯueniētius regulaṫ si digerantṫ equan
do flegma vt sequetur a nā sanguis: postea eūando cū medicinis
appropriatis ipi flegmati. Et hoc totū insinuauit Aui. cū dixit:
⁊ nō opꝫ quideꝫ vt ex emoroidibꝰ apertis currētibꝰ sanguis flu
ens retineaṫ donec ꝑueniat ad dbilitatē ⁊ mollificationē genuū
⁊ ꝯprehensioneꝫ sincopis ⁊ videaṫ sanguis nō niger. ⁊ ita caute
loquēs dixit: Videaṫ sanguis nō niger vt includat oēꝫ aliū san
guinem a nigro melācolico debere cōstringi siue fuerit sanguis
laudabilis siue flegmaticus siue colericus. Nota tñ ꝙ ēt ap/
parente illo sanguine melācolico: lꝫ nō sit simpliciter ꝯstringen
dus cū oibus ingenijs ad ꝯstrictionē faciētibꝰ: de quibus vide/
bitur infra loco suo. Est tamē talis fluxus moderādus antequā
ꝑducat ad illā debilitatē de qua dictū est: ita vt mā nociua ⁊ su
perflua paulatim euacueṫ ⁊ virtus ꝯserueṫ. ⁊ hanc sniaꝫ posuit
Aui. ꝯtinuādo litterā dixit: Et meliꝰ ē vt extrahaṫ paulatiꝫ nō
subito. ⁊ hoc ēt insinuauit nobis Hypo. 6ª affo. affo. in ista mā
famoso 12º vbi iussit i fluētibus emoroidibꝰ esse ꝑiculū in restrin
gendo fm totū oēs venas cōstringēdo nisi vna relicta fuerit q̄si
dicat nō totaliter ē talis fluxus ꝑmittēdus nec restringēdus to
taliter: sed moderādus ⁊ intercipiēdus. nā ⁊ si fieret eūatio ma/
li humoris: tamē dicebat Aui. i de viribus cordis ꝙ euacuatio
quecūqꝫ fit sup. ēt de malis humoribꝰ virtutē duobus modis
ledit debilitando. si ergo sequaṫ ex tali eūatione debilitas mul/
ta circa epar ⁊ mēbra naturalia: tandeꝫ preꝑanṫ ad idropisim. ⁊
iō cū cōtinuāt tales fluxus nō expectemus talē debilitatē quaꝫ
posuit Aui. qm̄ in mēbris radicalibꝰ eēt notabilis tūc fluxꝰ diu/
turnitate acquisita dbilitās. sꝫ quādo fluxus talis ē recēs vt si/
ne dolore ⁊ periodicus vt dicebat Rasis i tex. nostro: tunc nō
ē ꝯstringendus nisi ducat ad debilitatē que dicta est: qꝛ quedā
sunt corpora ita debilia ꝙ ex omni leui eūatione ita debilitāṫ: ⁊
tunc etiaꝫ si esset recēs debet ꝯstringi: nec tūc tm̄ in pricipalibꝰ
membris est acquisita magna debilitas: sed cū prolongaṫ debe/
mus moderare ⁊ aliqualiter itercipere fluxū ⁊ non expectare ꝙ
corpus adducaṫ ad tantā debilitatē: ⁊ sic pꝫ litteraꝫ esse claram
⁊ tu lege eaꝫ. Si aūt debilitaṫ: Hec ē scda ꝑs i qua docet cō
stringere fluxuꝫ taleꝫ emoroidaleꝫ cū virtꝰ debilitaṫ cuꝫ diuer
sis ingenijs. Primo mitioribꝰ ⁊ scdo fortioribꝰ. Et fm hoc pos/
set diuidi ꝑs ista i tot ꝑtes quot puncta ponit. Nā primo ponit
exhibitionē esse fiedā de trociscis de charabe. 2º ordiat nutriē/
tia ꝯueniētia. 3º ponit vnū emplastrū appropriatū. 4º ordinat
electuariuꝫ de scoria ferri: ⁊ ponit eius descriptionē. Et ordinā
do dietā: primo ponit ordinē i dieta virtute nō multū debilita/
ta: deinde ponit ordinē i dieta virtute multū ꝓstrata: partes pa
tebunt legendo. Dicit de prima ꝑte: Si aūt debiliteṫ ⁊ idiget
sup. talis fluxus ꝯstrictiōe trocisci de charabe cū succo sumach
dentur. rō partis ē clara: qm̄ in virtute hoꝝ trociscoꝝ fit ifrigi
datio cōglutinatio ꝯstrictio meatuū cū aliquali stupefactione vt
visum ē supra in capº de ꝯstrictione sanguis: vbi posuit eorum
descriptionē. ⁊ per hos trociscos intelligit alios ad hanc inten/
tionem faciētes vt sunt trocisci đ balaustijs ⁊ trocisci de spodio
cū semine acetose cum aquis appropriatis: vt cū aqua plantagi
nis portulace burse pastoris ⁊ similibꝰ. Addit ponēdo ordineꝫ i
dicta dixit: i comestione quoqꝫ sumat sumachiaꝫ. i. cibariuꝫ fa
ctum cū virtute sumach vt expositꝫ est supra: ⁊ cibuꝫ qui cum
succo vue acerbe fit: ⁊ similia eis de his que nutriētia sunt. Ad/
dit: si vero multū dbiliteṫ nutriaṫ cū succo carnis. i. cū pistatis
de carnibus sup. appropriatis ad stipticuꝫ declinātibꝰ: vt sunt
ꝑdices turtures ⁊ similes. vel ꝑ succū carnis possumꝰ intellige/
re aquaꝫ carnis fꝫ ordinē alias datuꝫ: cui sup. succo admisceca/
tur succꝰ granatoꝝ vel citonioꝝ vel sup. berberoꝝ vel agreste.
Addit de potu: vinū quoqꝫ stipticū. s. nigruꝫ grossum ⁊ austeꝝ:
hec oia clara sunt ex dictis in capº de vnctu sanguis ⁊ in capº
de fluxu sanguinis nariū. De tertia ꝑte ponit vnū emplastrū
ponēduꝫ sup epar qđ ēt in virtute sua ē stipticū ꝯfortatiuū pro/
hibitiuū fluxus ⁊ relaxatiōis ꝯtentiue epatis qđ ē emplastrū de
spica: dixit ⁊ super epar ponaṫ ēplastrū qđ in caº de epate nomi
nauimus: in quo itrāt spica mastix ciperꝫ squināthi calamꝰ aro/
maticus myrrha crocus: que nō tm̄ valent ad intētionē dictaꝫ
sꝫ ēt in virtute multū debilitata: multū cōfortant epar ꝓhiben
do a gnātione vētositatis ⁊ aquositatis: ⁊ sic ꝯñter a casu i idro/
pē: de quo multū dubitaṫ stāte fluxu multū debilitāte. Vlti/
mo ꝯñter qñ ista nō suffecerit ordinat electuariū de scoria ferri
qđ est multū singulare i intētione nostra: ⁊ nō tantū ad fluxum
emoroidalem: sꝫ ēt mēstruoꝝ: ⁊ ordinat dosim illius exhibendo
ad quātitatem nucis quotidie. Et hoc ē multo fortius remediū
q̄ꝫ ea que dicta sunt supra: vt pꝫ inspiciēti intrātia. dicit sic: ⁊ si
hec nō suffecerit electuariū de scoria ferri detur. Et ponēs de/
scriptionē eius dixit. ℞. mirabolanoꝝ nigroꝝ belliricoꝝ chebu
lorum oiuꝫ añ. ʒ. v. spice squināti ciperi ꝫinꝫiberis piperis ame
os olibani oiuꝫ añ. ʒ. iij. scorie infuse in aceto ꝑ hebdomadā vnā
⁊ postea toste. ʒ. xv. cōficianṫ omnia cum melle dispumato: qđ
fuit coctuꝫ cuꝫ apoꝫimate embilicoꝝ sicut nominauimꝰ vt dixit
in capº de melācolia. nā ibi posuit quid itelligere debemus per
mel embilicoꝝ versus finem capituli i electuario ꝙ vocaṫ letifi/
cans. Addit ꝯtinuādo in textu nostro ponēdo dosi eius ⁊ vtilita
tes dixit: đ quo. s. electuario ad nucis magnitudinē sumaṫ sup.
cū modico vini austeri vel cum aqua plātaginis vel absinthij fꝫ
exigentiaꝫ cause. eandē etiaꝫ intētionē ꝯplent trifera ferrugina/
ta ⁊ trifera minor ex arte fenonis: quas đscriptiōes habes apud
Mesue. Hic breuiter notare debes ꝙ licet Rasis posuerit in
textu curaꝫ cōstrictōis fiēde ꝓpter instāteꝫ debilitatē virtutis.
Ista ēt cura fienda ē qñ ē necessaria cōstrictio ēt cōstāte virtute
vt qñ. s. eūatur humor non dignꝰ eūari per illā regionē siue fue
ri sanguis laudabilis siue subtilis siue aquosus. Naꝫ tales oēs
cōstringere opꝫ vt supra dictum fuit diuertēdo si opus ē cū flo
bothomijs ⁊ vētosatōibus ⁊ reliquis de quibꝰ dictū ē alterādo
tamē dietā ⁊ medicinas ad calidū ⁊ frigidū ⁊ magis siccū ⁊ glu
tinosuꝫ fm diuersitatē causaꝝ de quibus abūde scriptū ē supra
i similibus capitulis ⁊ forte aliquid diceṫ infra latius loco suo.
Sequiṫ 2ª pars principalis huiꝰ capituli: Si autē in ano oriṫ
aliquid: in qua. d. Rasis ponit curā emoroidaꝝ ip̄rie ꝓprie sum/
ptaꝝ. s. non fluentiū: sꝫ cecaꝝ a quibꝰ nihil notabile fluit de hu
more: ⁊ duo facit. Nā p̄io ponit curā ipsaꝝ cū sunt eminentes
⁊ nō fluētes stante aliquali dolore in eis. 2º ponit curā caꝝ cuꝫ
dolor ē vehemētissimus. 2ª incipit ibi: Cū autē dolor vehemen/
tissimus fuerit ⁊ apa magnū ⁊c. Prima i duas. pº ponit curaꝫ
dictaꝝ eminētiaꝝ circa anū nō fluentiuꝫ per duo medicamina
appropriata ad apertionē dictaꝝ venaꝝ non multū fortia. 2º po
nit curā ad eandē intētionē per aliud fortiꝰ suppositoriū. 2ª ibi:
Suppositoriū quoqꝫ longū ⁊c. De pª ꝑte dicit: Si aūt i ano
oriṫ aliquid p̄eminēs extra ex quo magnꝰ ꝓuenit dolor nec flu/
it ab eo aliquid. s. taliter preeminēti: succus cepe cū pauca lana
aut fel vaccinū supponaṫ. s. infusa lana i dicto succo cepe prius
cocto ⁊ est mitius remediū vel in succo crudi ⁊ est fortius aut in
felle vaccino ⁊ ēt est fortiꝰ. Pro itellectu huiꝰ partis ⁊ sequē
tium ē aduertēduꝫ ꝙ sicut dictū est i parte sup̄iori vene emoroi
dales sunt vene circa anū existētes ab apertōe orificioꝝ: quarū
a nā expelliṫ sanguis melācolicꝰ ⁊ super dicta orificia venarum
nā ꝓduxit vnaꝫ pelliculaꝫ nō cōfisa in totū đ virtute retētiua ip
sarum venaꝝ ⁊ orificioꝝ caꝝ que pellicula vbi non esset fluente
quasi ꝯtinuo mā humoralis ad dictas venas ꝓpter situꝫ ipsaꝝ
grauitate ēt materie inclinate ad motū deorsum: vt dictū ē su/
pra fieret quasi ꝯtinuatio fluxus materieꝝ per easdeꝫ venas qđ
essꝫ nature tediosuꝫ ⁊ adduceret ad debilitatē: prouidit ergo nā
de dicta pellicula supra ipsaꝝ venaꝝ orificia ad ꝓhibitionē ꝯti/
nui exitus dicte materie. si ergo ꝯtingat sanguineꝫ fluere extra
orificia dictaꝝ venarum ⁊ illam pelliculam fm poros proprios
non dilatari vel corrumpi: tunc ille sanguis claudetur intra di/
ctas venas: ⁊ eandem pelliculam prohibenteꝫ exitum eius: ⁊ ꝓ/
inde extenditur illa pellicula violenter a materia extendente: ⁊
ꝯsequēter dolor inde causaṫ maior vel minor fm maiorē vel mi/
norē extensionē p̄ter nām factā in dicta pellicula: ⁊ maiorem ēt
extensionē venaꝝ vel minorē de mā retenta ꝓhibita expelli cō/
currente ēt maiore vel minore acuitate dicte māe. Et ex hoc pꝫ
ꝙ in cura istaꝝ venaꝝ taliter tumefactaꝝ stat cuꝫ itentione re/
missiōis doloris sequētis ad taleꝫ extēsionē p̄ter nām primū in
geniuꝫ imediate ad aperiēdum poros dicte pellicule vt ille san/
guis p̄ternāliter ibidē retentꝰ ⁊ dolorē causans p ssit ab illis ve
nis elici in quibꝰ primū claudebaṫ. ⁊ hoc cum medicīs aꝑitiuis
ꝯpleṫ: quaꝝ ꝓprietas est vt dicebat Aui 2º cañ. loco allegato vt
moueat mām exn̄teꝫ itra ꝯcauitatē meatuū ad exteriora ⁊ rema

nere faciat dictā ꝯcauitatē aptā. ⁊ hoc nō efficit nisi q: subtilis
est ⁊ resolutiua: aut q: subtilis ē ⁊ icisiua: aut q: subtilis ē ⁊ laua
tiua. Et addidit: oē aūt acutuꝫ est apitiuuꝫ vt exēpli grā cepe: ⁊
oē amaꝝ subtile est apitiuuꝫ: exēpli grā oē genꝰ fellis: ⁊ oē subti
le liquiduꝫ est apitiuū cuꝫ ad caliditatē declinat vt sup. est oleū
de amigdalis amaris ⁊c. Et ex his tanqꝫ ex fundamēto pꝫ ve
rificatio totius ꝑtis. nā ex lana īfusa ī succo cepe tanquā ī succo
aperitiuo ⁊ supposita dictis venis tumefactis ꝑparatur ad eru/
ptionē vel illoꝝ orificioꝝ apertionē: ⁊ sic ad exitū sanguis in va
cuitate ꝯtenti: qꝺ si nō sufficiat infundaꝛ lana in felle vaccino: ⁊
ē fortiuꝫ ad hanc intētionē ⁊ supponaꝛ. ⁊ sup. si nō sufficit conti
nuando lrām dicit Rasis de sc̄da parte huius ꝑtis: suppositoꝛ/
rium quoqꝫ longū de ciclamine supponaꝛ q: patiens ꝑ totā te/
neat noctem qꝺ ēt suppositoriū ē fortius: ⁊ maxie si fuerit actua
tum ī multo tēpore sua acuitate ⁊ mordicatiōe. Et addit Rasis
⁊ si cōtingat egredi sup. tale suppositoriū reitromittaꝛ in anum
donec scindaꝛ illa pellicula ⁊ aperianꝛ orificia venaꝝ ⁊ egredia
tur sanguis: ⁊ ita pꝫ ista pars clara. ⁊ lꝫ sint multa alia remedia
ad hanc intētionē ꝯplendaꝫ que infra loco suo dicēꝛ: ista suffici
ant vt vehemēter fortia. Sequiꝛ illa pars: Cuꝫ aūt dolor ve/
hemētissimus fuerit. Hec ē sc̄da pars huiꝰ sc̄de ꝑtis principalis
ī qua dn̄s Rasis docet succurrere accidēti cōmuniter ꝯtingēti
ad tales emoroidas eminētes ⁊ apostemosas nō fluentes ⁊ ē do
lor vehemētissimus qui ēt vehemētior fit: qn̄ per medicīas vel
suppositoria que applicātur dictis emoroidibꝰ ītendunt medici
apertionē dictaꝝ venaꝝ vt fuerūt medicamina paulo ante di/
cta que sua acuitate ⁊ mordicatiōe īflāmant dicta mēbra: ⁊ hoc
faciēdo duo facit. Nā primo ponit curā mitigationis talis do/
loris ꝑ flōmiam fiēdaꝫ. 2° per ēplastra sup. supponēda: ⁊ ponit
iuuamenta ⁊ coꝝ etiā descriptiōes ⁊ modū applicatiōis. 2ᵃ ibi:
Et ēplastruꝫ hoc supponaꝛ. Dicit ergo primo: Cū aūt dolor
vehemētissimus fuerit ⁊ apā magnū. i. magna tumefactio facta
fuerit in dictis mēbris flobothomeꝛ eger supple de vena basili/
ca sinistri lateris. nā ꝑ taleꝫ flōmiā diuertiꝛ a fluxu materie vt
sanguīs melācolici ad illas ꝑtes ēt aliqualr̄ infridanꝛ humores
facta flōmia: ⁊ ita minoraꝛ extēsio dictoꝝ mēbroꝝ ⁊ acuitas ma
terie ī ipressiōe sua q̄ erāt cāe principales ipsius doloris: ⁊ ita mi
nuetur dolor: ꝯsequēter facta diuersiōe ⁊ aliquali diminutione
doloris vel saltē ꝓhibitione augmēti eius ꝑ flōmiaꝫ dictaꝫ po
nit ēplastra duo dicta faciētia ad remissione doloris. Primum
magis valēs in remissiōe doloris ī cura magis coacta: q: medi/
camen ē stupefactiuuꝫ. 2ᵐ est magis regulare minorato dolore
faciens ad materie resolutionē ī dictis mēbris incluse simul cuꝫ
apertione orificioꝝ venaꝝ si nō fuerint prius dicta orificia dila
tata. 2ᵐ ponit ibi: Alia cōfectio dolorē ⁊ apā sedans. De pria
ꝑte dixit: Et emplastrum hoc sup. facta flōmia supponaꝛ. Se/
dat eīm emoroidaꝝ dolorē cū adest cū eis apā. ⁊ huiꝰ dicti ratio
sumiꝛ ex hoc q: ex parte ipsuꝫ emplm cōponētiuꝫ acquiriꝛ ī em
plastro virtus ex vna parte mollificatiua mēbroꝝ extensoꝝ ⁊ le/
uis resolutiua cū caliditate tēꝑata ex anodinis vel parū per ca
lidioribꝰ acquiriꝛ ēt oppij virtus minoratiua sensus mēbri ī vir
tute intrātis: ⁊ ita ꝯñter minueꝛ dolor: cuiꝰ descriptiōem ponit
vt infra multū intrincatā quā ego sic ordino. ℞. melilotū camo
millā que sūt velut anodine medicīe exēpligrā fenug. de quoli/
bet. ℳ. j. seminis lini fenug. maluauisci oīum añ. ℳ. ēt vnū q̄
tādiu ī aqua coquātur donec dissoluātur. i. reddātur debite de/
cocte. deinde sumatur ex aqua decoctōis eaꝝ q: sufficit qꝺ de/
clarauit paulopost cū addit: quātū manu vna capi pōt. deinde
semen lini ⁊ maluauiscuꝫ ⁊ fenugrecū terantur ⁊ ꝯficiātur cum
rob. i. vino cocto ī quo bdelij. ʒ. iij. dissolute fuerint. postea vi/
tellus oui assatus vnꝰ cū eisdē incorporētur cū. ʒ. ij. oppij: ⁊ cro/
ci. ʒ. j. ad oppij correctiōeꝫ: ⁊ ita supponaꝛ membris dolētibus
postquā eoruꝫ superficies idest pars extrinseca ex oleo sisamino
in quo adeps gallinacea fuerit resoluta aut anatis inuncta fuerit
idest pars extrinseca inuncta fuerit cum oleo sisamino vel adipe
anatis. Nam post dictā inunctionē illud totum more emplastri
superponaꝛ donec adhuc tepida sint sup. intrātia in tali empla/
stro. Patet eīm q: in his ē virtus leuis mollificatiua cum leni
resolutione de mā ex parte camomille meliloti ⁊ maluauisci sēis
lini ⁊ fenugreci. Stat ēt ī hoc itētio minoratiua sensus ex ꝑte
oppij cū croco correcti minoratiua ēt acuitatis humoris ex par/
te vitelli oui assati ⁊ bdelij intrātis cū ꝓprietate ⁊ iuuātis dicta
mēbra ani: ⁊ oīa talia ꝑparantur ad agēdū si prius fiat inunctio
cū oleo sisamino vel adipe galline vel anatis q̄ cuꝫ mollificatōe
mēbroꝝ ⁊ cū ꝓprietate quasi ī oī dolore ꝯueniunt. Et si de his
fiat inunctio circa dicta loca ēt cū intēdimus applicare medica
mina acuta ad apertionē venaꝝ de quibus dictū ī particula su/
periore erit multū iuuās ⁊ regulare ad operationē. Cōsequēter
ponit aliud medicamē magis valens ad resolutōeꝫ māe que re/
māsit ī dictis venis cū virtute tn̄ mitigatiua doloris dixit: Alia
cōfectio supple in forma emplastri dolorē ⁊ apā sedans: cepe al/
bum optime coctum teratur. signanter dixit album ⁊ optime
coctuꝫ q: vt voluit Diasco. ⁊ Serap. q: que sunt rubei coloris
sunt acutiora qꝫ alba cocta ēt minus acuta qꝫ cruda ⁊ cū butiro
vaccino misceanꝛ vt molefiat ⁊ tepefactuꝫ ano in quo est aposte
ma superponatur. ⁊ ponēs laudē huiꝰ dixit: Hoc eīm dolorem
vehementē sedat. Nā remissa acuitate per decoctionē maxime
in alba stat qui ī nulla acuitas sed tꝑata caliditas cū humidita/
te faciēte ad resolutōeꝫ cū mitigatōe doloris: ⁊ hec sufficiāt de
textualibꝰ de emoroidibꝰ. Sequiꝛ nunc 2ᵃ ꝑs pricipalis huiꝰ
capituli ī qua dn̄s Rasis ꝺterminat de curatōe ragadiaꝝ. i. scissu
raꝝ ꝯtigentiū circa circuitū ani vt sūt accn̄tia sepe ꝯñtia ad emo
roidas cū male curanꝛ ⁊ duo facit pricipalr̄. Nā prīo docet cu/
rare tales ragadias cū quibꝰ nō ꝯiungiꝛ emissio virulētie: imo
q̄si sunt imāles ad bonū itellectū: q: ab eis nō fluit mā subtilis.
2° docet curare eas a quibꝰ fluit mā samosa vel virulēta ⁊ ma
xime cū sint ꝓfunde. 2ᵃ ibi: Si aūt eger ragadias ī ano habue/
rit. Prima ēt in duas sm̄ q: ꝑ duo docet curare dictas raga/
dias. s. prīo cuꝫ pillulis de bdelio. 2° cum medicis localibꝰ. 2ᵃ
ibi: Locus vero si adustionē ⁊c. De pria ꝑte dixit: Si vero ī
ano ragadias habuerit patiēs que cuꝫ ledūt cuꝫ vēter ipsiꝰ sic/
cus est pillulis de bdelio sepe vtaꝛ: ꝯtinuādo ponit descriptōeꝫ
ipsaꝝ pillulaꝝ. Sꝫ prius est itelligēduꝫ q: ragadie ideꝫ sunt qꝺ
scissure q̄ mēbris accn̄t: que qn̄qꝫ accn̄t in labijs aliqn̄ in manibꝰ
⁊ pedibꝰ tꝑe magni frigoris ꝯiuncta siccitate: signāter ergo cō/
traxit hic ad eas q̄ fiunt ī ano. Vn̄ dixit: que vero ī ano sunt ra/
gadie nā sunt scissure q̄ fiunt ī ano vtplurimū: lꝫ aliqn̄ magis ꝑ/
fundenꝛ superiꝰ quaꝝ vtplurimuꝫ cā immediata est ꝯplexio sicca
q̄ ꝯtrahendo ꝑtes ani separat eas adinuicē lꝫ huiꝰ siccitatis cā
aliquotiēs sit humor acutꝰ descēdēs ⁊ aliquotiēs medicine acu/
te in anū posite vt sepe ꝯtingit in curatōe emoroidaꝝ ad exicca/
tōem īducendā: lꝫ etiā ab alijs cāis euenire possunt vt īfra vide/
biꝛ loco suo: q: ēt ꝓpter apertōem violentā emoroidaꝝ surdaꝝ
factā cuꝫ ferro euenire solent. ideo de eis accn̄tibꝰ ad ipsas emo
roidas Ras euidenter hic de eis determinauit. Et ex hoc pꝫ
q: oīs icessus reꝝ duraꝝ per illas ꝑtes adducit ad nocumentū
dictaꝝ ragadiaꝝ ⁊ ad dolorē magis dilatādo ragadias: ⁊ ita in
cessus fecis dure maxie ledit: ꝓpterea dixit q: ledunt patientē.
Cuꝫ venter ipsiꝰ siccus ē ordinat igiꝛ prīo pillulas de bdelio q̄s
vult sepe sumi debere ⁊ in casu valent ad multiplices ītentōes:
prīo ad leniēduꝫ ventrē nō molleꝫ cuꝫ virtute mirabolanoꝝ in/
trātiuꝫ ⁊ bdelij ēt mollificatiui: que medicine ⁊ si adducāt ad ꝓ
hibitiōeꝫ siccitatis vētris n̄ tn̄ educūt humores ꝯuertēdo aluūde
eos ꝑ anū: sꝫ aut ꝯprimēdo vt mirabolani aut mollificādo ī vir/
tute bdelij. Nā medicine laboriose soluētes in casu nō ꝯuenirēt
simplr̄: ⁊ mollificatiue nō ꝯuenirēt ī ragadijs a tali cā pēdentibꝰ
vt ab emoroidibꝰ soluiꝛ ī qbꝰ necessaria ē ꝯsolidatio ⁊ exiccatio.
Valent ēt iste pille ī casu ad exiccatōeꝫ humiditatis accn̄talis q̄
solet ī talibꝰ ragadijs ꝯiungi ꝓhibētis ꝯsolidatōeꝫ ipsaꝝ raga/
diaꝝ: ⁊ hoc ī virtute nasturcij multū exiccatiui: nā est siccuꝫ ī 3°
cuꝫ caliditate quasi in codeꝫ: ⁊ in virtute serapini qꝺ ēt est siccū
in secūdo extenuatiuū ⁊ aliqualr̄ solutiuū. Et de dosi haꝝ dicit
Ras: sumi pōt a. ʒ. j. vsqꝫ ad. iij. Plurime tn̄ alie descriptiōes
reperiūtur de eisdeꝫ pillulis de bdelio que sunt ab auctoribꝰ di
uersis descripte. Et Mesue ponit tres descriptiōes eaꝝ ⁊ vnā
ex intētōe ꝓpria sed sūt magis stiptice ⁊ magis valent in fluxu
emoroidaꝝ ⁊ mēstruoꝝ qꝫ ī hac nostra intētōe: imo in nostra in/
tētione nō conuenirēt quonīā relinquerēt nimiā siccitatē ⁊ ven
tris ꝯstipationē ⁊ ꝯsequēter eēt timor ne feces idurarenꝛ ⁊ ex cō
sequēti ī exitu eaꝝ causareꝛ maius nocumētū qꝫ iuuamētū per
dictas pillulas. Et de hoc dedit canonē Auic. ī cura ragadiarū
ad finē cū dicit: ⁊ deuiteꝛ ī ꝑtica exiccātia egestionē. Et ex hoc
bene notare q: stantibus emoroidibꝰ siccis nō fluētibus sup̄flue
vel ēt in ragadijs nō fluente sanguie sup̄fluo sicut fere nūquam
cū eis ꝯiungiꝛ q: cū debemꝰ vti pillulis de bdelio nō debemus
acceptare ꝯpōnem pillulaꝝ Mesue que cōiter fit ī apothecis: sꝫ
debemus vti pillulis de bdelio hic a Rasi positis. Pillulis aūt
de bdelio Mesue debemus vti cū intēdimus forti restrictioni ⁊
exiccatōi vt ī emoroidibꝰ fluētibus ⁊ ī fluxu mēstruoꝝ cōstrigē/
do vt dictū ē. ad quas intētōes Mesue principalr̄ ordinauit: ⁊
hoc bene nota. Lego lrām: cū vero ī ano habuerit ragadias pa
tiēs que cū ledūt euꝫ vēter ipsius ē siccus pillulis de bdelio se/
pe vtaꝛ. ℞. mirabolanoꝝ nigroꝝ ⁊ chebuloꝝ āboꝝ añ. ʒ. x. sera
pini. ʒ. iij. nasturtij al. ʒ. ij. bdelij molis ⁊ pinguis. ʒ. xv. dissol/
uatur bdeliuꝫ ī succo porroꝝ ⁊ ex eo cōficiātur alie medicie ⁊ ī/
formētur pillule: ī succo porrorū ē ꝓprietas ad egritudines ani ⁊
ad emoroides ⁊ ragadias simul cū virtute incitāte expulsiuā ad
expulsionē. Et addit: ⁊ sumaꝛ ab eis frequēter. a. ʒ. j. vsqꝫ a. ʒ.
iij. non ponit hic Rasis mirab. citrinos neqꝫ alia genera mira/
bola. Sed ista duo tm̄ ad intētionē exiccatōis sanguinis melā/
colici cōsueti fluere ad emoroidas qꝺ perficiꝛ ꝑ mirabolanos ni
gros ⁊ ad exiccationē etiā humiditatis accidentalis flegmatice
aquose ꝓhibentis ꝯsolidationē. ⁊ istud perficiꝛ ꝑ mirabolanos
chebulos: vbi si sanguis eēt acutꝰ vel aliqua mā colerica addu/
xisset ad ragadias exiccādo ⁊ corrodēdo: tunc reliqua gn̄a mira
bolanoꝝ ꝯuenēter intrarēt sicut in illis quas fecit Mesue. nec
tāc expediret ponere serapinū ⁊ reliqua multuꝫ calida nisi refrā
gerentur ꝑ frida sicut ꝯuenēter fecit Mesue ad ītentiōes suas.
Nā ī suis pilulis ꝑter mirabolanos ⁊ scoriā ferri ⁊ semīa por
ri q: valent cuꝫ ꝓprietate: addidit ⁊ corallos ⁊ charabe ⁊ mar/
garitas ad exiccādū ⁊ infrigidandū: ⁊ sic pꝫ lrā clara. Cōsequē
ter ponit curā per localia. Primo qn̄ in loco percipiꝛ adustio ⁊
caliditas. 2° quādo nō sentiꝛ in eo adustio. 2ᵃ ibi: Si aūt nō sen
titur ⁊c. Dicit primo locus vero si adustionē patiaꝛ ex vnguē
to de cerusa vngaꝛ: qꝺ vnguētum ipse ordinauit ī 7° huius tra
ctatu supra in capꝰ de adustione ignis ⁊ aque: in quo intrat oleū
rosatū ⁊ albuminē oui cū cera ⁊ cū cerusa tāte qꝫtitatis quātū re/
cipe pn̄t dicta ad formā vnguēti semꝑ supra dc̄ā simul ꝯterēdo
in circuitu mouēdo ī mortareo plūbeo ⁊ cū pistello plūbeo si fie/
ri pōt: ⁊ quidaꝫ addūt vt dixit paꝝ cāphore: pꝫ eniꝫ q: in his ē
virtus īfrigidatiua ꝯfortatiua ⁊ generatiua carnis: ⁊ ꝯsequēter
fit remissio vstionis ⁊ īflāmatiōis ꝑcepte in dictis ꝑtibꝰ. De
sc̄da parte dicit: Si aūt nō sentiꝛ in eo adustio vngaꝛ ex vnguē
to qꝺ fit ex adipe que in gibbo camelli inueniꝛ ⁊ bdelio qꝺ appel

lat vnguētū

lat vnguentū de seuē ⁊ ponit eius descriptionē qđ sic fit. ℞. cere citrine olei sisamini adipis anatis medulle cruris vaccini adipis que est ī gibbo camelli bdelij oīuz partes equales: bdeliuz in mucilagine semīs lini dissoluať: deinde oīa misceanť: hoc enim optimū existit vt dixit: pz enim ꝙ hoc vnguētū valet in talibus ī quibus nō est calor: vñ declarať ꝙ cū scissuris ꝯiungiť friditas cū aliquali siccitate: que ēt facit in ꝯseruādo scissuras aggregatione quarūdam ꝑtiū ad se ipsas ⁊ ab elongatōe ab alijs sicut cōtingit in hyeme fieri scissuras cum friditate cōiuncta siccitati: ⁊ tunc ꝯpleť cura per calefaciētia ⁊ humectātia cuz quibꝰ ꝯiūgiť ꝯglutinatio: ⁊ hoc totū ꝯpleť per dictas medicinas ītrātes ī cōpositione huius vnguēti vt pz intelligēti. ⁊ quia adeps gibbi camelli apud nos nō reperiť: loco eiꝰ vt ēt recte dicit Gerar. possumus apponere sepū caprinū cuius vtilitatez respectu aliaruz pinguedinū in hoc casu supra declaraui ī cura fluxuū: ⁊ cū hoc vnguēto poteritis recte curare ragadias ⁊ scissuras que maxie fiunt in tpe hyemis ī manibꝰ ⁊ ī pedibꝰ: ⁊ erit vobis honor ⁊ vtilitas. Si aūt eger ⁊c̄. Hec ē scđa pars pricipalis huiꝰ ꝑtis: in qua dñs Rasis ponit curaz ragadiaꝝ difficiluz curationū putridarum: ⁊ duo facit. Primo ponit curā per medicinas caruz que sunt ꝓfunde iterius. 2o ponit curā per cauteriū actuale nō tm̄ ad ragadias putrefactas: sz etiā ad emoroidas vlcerosas. 2a ibi: Est aūt quādo eminētes emoroides. Prima ēt ī duas. Nā primo ponit curam ragadiaꝝ saniosaꝝ ⁊ putridaꝝ cū medicina caustica ⁊ cauterizāte potētialiter. 2o docet remouere escaram ⁊ ꝯsequēter ordinat ꝯstringēdo ēt cōsolidationē. 2a ibi: Qđ si ea que ibi sunt. De prima ꝑte dicit: Si aūt eger ragadias in ano habuerit ꝓfundas. s. eleuatas vel sup. in circuitu ani apparētes vel aliter ꝓfundas. i. corrosa carne multū ex quibꝰ fetens virꝰ fluxerit: ⁊ sic denotat eas esse prauas ad ꝯsolidandū medicamē acutū qđ in capo de vlceribꝰ scripsimus sup. in 7o tractatu ei superponať sup. īfundendo liciniū in dicto medicamine ⁊ supponendo liciniū si nō tamē fuerint ī circuitu sz supra anū: qđ si fuerint ī loco apparenti extēdať super pecia ⁊ loco supponať. Addit ꝙ sup. medicamē acutū eger ꝑ duos patiať dies. signanter dixit patiať q: cum patiētia ferat dolorē exinde vemētem cauterizando. nā sup. in tēpore duoꝝ dieꝝ ꝓbabiliter debet fieri impressio medicaminis tm̄ exiccādo ꝙ inde nihil resudet de virulentia. Addit: ⁊ si in eis aliquid remaneat sup. de sordido qđ resudat medicamē supra dictum: iteꝝ apponať ꝙ eo vsq3 fiat donec locus sup. patiēs sicceť sup. ad sensum: ⁊ non etiaz desudet aliquid ex eo virulentū sup. si fuerit ꝓfundū sup. vlcus. Pro ītellectu huius ꝑtis est notāduz ꝙ hic vt ī reliquis dñs Rasis ꝓsupponēs alia medicamīa mitiora facta ponit vltimū medicamen hic: ⁊ quasi fortius ꝙ fieri pōt: qđ est plurimū corrosiuū vt pz inspicienti descriptionez ab eo positam in capitulo de medicinis minuentibus carnem superfluam: vbi posuit hoc vnguentum acutuz in quo intrat arsenicū ⁊ zinar ⁊ calx ⁊ cali: que omnia sunt adustiua cū preparatōe alia ēt faciente ad acuitatē: ad qđ ego nō auderē nisi prius exhibitis mitioribꝰ medicinis vt ē vnguentū ab eo positū ī eodem capo qđ appellat vnguentū viride vel egiptiacū. Nā hic debemus semꝑ ꝯmemorare vnū dictum positū xjo ꝯtinētis de mēte Guiscrapiōis dicit sic: qñ approximatur fel tauri sup. vel alie medicine acute multū opz vt administrenť cū timore ⁊ cautela ⁊ cognitiōe eoꝝ sup. corpoꝝ ī quibus administranť. nā opz vt attendať velocitas sensus membri de quo diceť infra loco suo: ⁊ fortitudo acuminis medicie: ⁊ ita laudarem semꝑ incipiēdū cū mitioribꝰ. Cōsequēter sup. exhibito tali caustico dicit Rasis ꝙ si ea que ibi fuerint eminentia extra ⁊ pēdētia fuerint sup. adusta ⁊ cauterizata ī tm̄ vt arescāt ⁊ nigrescant. i. appareat vera escara: butiꝝ tepidū multotiēs superponatur donec nigredo ab ea remoueať. Et ex hoc textu collige cū sequēti textu ꝙ aliquotiēs apposito medicamine caustico profundať eius oꝑatio taliter vt īducat effectuz quē intendit medicus: vñ facta escara ⁊ tandē remota cum butiro multotiens supposito restat sola intētio cōsolidatōis ⁊ restaurationis partis deperdite: aliquotiens ēt si manifesteť escara nō tm̄ ē cōpleta intentio medicine caustice. vnde remota escara expedit secūdare ēt medicinā dictā antequā veniamꝰ ad ꝯsolidatōez. Et hoc īsinuauit in ꝑte sequēti cū addidit: Si aūt resudatio reuersa fuerit sup. de hūore ⁊ virulentia sup. remota escara medicamen acutū ibi iterū ponať. Addit: ⁊ si nō resudauerit sup. aliqđ de virulētia ex vnguēto de cerusa vtať supple ad ꝯsolidanduz.

Cōsequē ter de vltima parte huius partis dixit: Est ēt. i. contingit qñ eminētes emoroides extra supple putrefacte vel aliter ledētes curātur cauterizādo cū ferro. s. ignito q: operatio talis cū ferro cū intēdimus ad causticationē ē multo salubrior q̄3 applicatio medicinaꝝ causticātiū nisi ī certis casibꝰ quos ego posui clare supra: ⁊ 22a tertij in cura herniaꝝ vbi dicebať Auic. ꝓhibere operationē cū ferro oīo. Nā ibi tractaui ample istā mām de cauterijs in hernia precipue facta a relaxatōe pāniculi ⁊ ibi adduxi vnū textū Albucasis qui ī particula tertia Azara. in his verbis iacet. Et scitote filij ꝙ ex secreto curatōis per cauterium ⁊ bonitate eius sup. actualis sup. cauteriū cū medicina ꝯburēte ē qm̄ ignis ē simplex cuiꝰ actio non ꝑuenit nisi ad mēbrū qđ cauterizať ⁊ nō mēbro alij ꝯiūcto nisi nocumēto paruo. Medicine vero ꝯburētes actio ꝑuenit ad illud qđ elongať ex mēbris ⁊ fortasse facit accidere ī mēbro egritudinē difficilis curatōis ⁊ sanatōis. Addit: ⁊ fortasse interficit. posuit tm̄ ibidē casus aliquos in quibꝰ eligēdū ē cauteriuz potētiale supra actuale: ⁊ ibi declaraui modū vsus cauterij potētialis ⁊ actualis ad illū recurre si placet. Rasis tm̄ hic se excusat ad dādum modū oꝑatiōis cauterij actualis. Nā hoc ad cyrugiā ꝑtinet. vñ dixit: loq tm̄ đ hoc plus ē q̄3 huiꝰ nr̄i libri modus reqrat. Notate circa hāc ꝑtē ꝙ. d. Rasis lz posuerit pricipalr hic curaz ragadiaruz cum ragadie sunt putrefacte: tum q: emoroides aliquotiēs ad hoc reducunt vt similiter putrefiāt ⁊ ab eis fluat virus: vñ cōsequenter transeunt ī ragadias: idez igiť curatōis modus eisdē debeť. Et hoc īsinuauit nobis ī textu cū dixit ꝯtinuādo curā dictaꝝ ragadiarū putridaꝝ ampliādo etiaz ad emoroidas tales dicens ꝙ si ea q̄ ibi fuerint extra eminētia ⁊ pēdentia sunt ⁊c̄. ibi manifeste loquebanť de emoroidibꝰ putrefactis: ⁊ sic pz lr̄a clara vsq3 ad illaz ꝑtez. Fistule vero: que est 3a ꝑs pricipalis huiꝰ capituli in qua determinat de fistula sepe ī ano ꝯtingēte ⁊ frequēter seq̄nte ad ragadias ꝓfundas ⁊ putridas: Diuidiť in duas ꝑtes pricipales. Nā ī prima ponēs quādaz diuisionē de fistula ani dicit ꝙ determiare de fistula ī hoc loco nō est ꝯueniēs: q: ad aliuz librū ꝑtinet vt ad septimū vbi de cirugia agiť. De 2a ꝑte adducit vnā cām necessitātez eum ad loquēdū vtiliter ēt in hoc capo de curatōe fistule. 2a ibi: Sz q: fere oēs hoīes. s. practici semꝑ incurrūt maximū errorē ⁊c̄. De prima ꝑte duo facit: Nā p̄o declarat quō fistule velociter ḡnanť in ano. 2o posita diuisiōe de fistulis ꝙ quedā sunt penetrātes ⁊ quedaz nō penetrātes ponēs signa vtrarūq3. ibi: Que aut penetrātes sunt ⁊c̄. De p̄ia ꝑte dicit: Fistule vero ḡnanť in ano velociter: qm̄ figura eiꝰ. s. ani ⁊ sup. dispositio eiꝰ facit illud esse necessariuz. Addit de 2a ꝑte q̄ aut penetrātes sunt aut nō penetrātes ab vtraq3 ꝑte. i. que est rō ꝙ stat aptuz orificiū ī fistula exteriꝰ ⁊ interiꝰ. Postea ponēs signa ad declarāduz que sit ꝑforata ex vtraq3 ꝑte ⁊ que nō dixit: Cū aūt ꝑforata vtriq3. i. iterius ⁊ exteriꝰ: stercus ꝓgrediť ⁊ ventositas sup. ꝑ orificiū exteriꝰ ⁊ nō sup. tm̄ ꝑ anuz. Si aūt nō egrediť stercus neq3 vētositas sup. ꝑ orificiū extrisecus sz soluz per anuz nō est ꝑforata ab vtraq3 ꝑte. Postea excusat se a lōga determinatōe de hac mā in hac ꝑte dixit: Loqui tm̄ de hoc supple sufficiēter plus est q̄3 huiꝰ nr̄i libri modus reqrat. Pro itelligentia huiꝰ ꝑtis est p̄io aduertēduz ꝙ situs ⁊ figura ani manifestat facilez ḡnationez fistulaꝝ ī ano ⁊ partibꝰ eiꝰ vt dicit tex. qm̄ cū fistula vt declaraui supra in capo de fistula lachrymali dicat vlcus ꝯcauū cauernosuz ⁊ putrefactū interiꝰ cū ꝓfunditate orificio extrīseco nō semꝑ sensibili vel stricto respectu capacitatis ꝓfunde eiꝰ cuz talia vlcera cauernosa maxie fiant talia ꝑ presentiā māe saniose virulente q̄si cōtinue corrodētis ⁊ substātiam mēbri ꝯsumentis: que mā saniosa vel virulēta hoc efficit cuz nō sufficiēter pōt purgari vel mūdificari. ꝓinde cuz anus sit membruz officiale vt talis via exitus fecuz ⁊ superfluitatū putridaꝝ ⁊ cum hoc est munitū musculis ꝯtentiuis vt retineātur māe fecales ⁊ putride in ītestinis notabili tēpore ꝯtingit si in partibus ani fiant vulnera vel vlcera ꝓpter aliquā causaꝝ vt sunt ragadie ⁊ emoroides cuz rūpunť ⁊ dicta vulnera siue vlcera nō possunt bene ꝯsolidari ꝓpter incessuz matericꝝ per illa mēbra: ⁊ sicut cū ad saniez ꝓducunť etiaz male possunt expurgari a sanie cuz sint intra orificiū clausa: ꝯuiter dicta sanies parata est corrūpere ītestinū ⁊ perforare ⁊ extra trāsire ad partem carneaz musculosaz tādē corrodēdo vsq3 ad extrinsecus ⁊ ꝑforādo: ēt econtra ꝯtingit mām ī substātia carnea aggregari ⁊ tandē rumpi ad interius: ⁊ aliqñ ad exterius priusq̄3 ad iteriꝰ: ēt ꝓpter situ̅ deorsuz materie sunt parate fluere ad illas ꝑtes humidas ⁊ putrefieri ⁊ retineri vt nō debite mūdificeť ꝓpter illud qđ dictū ē. ⁊ ita pz ꝙ figura ani ⁊ eius dispō facit quasi eē necessariū vt cū fiūt ibi vulnera vel vlcera tandē trāseāt ad fistulas que aliqñ sūt penetrātes. s. corroso intestino ⁊ ꝑforato quo ad vtrasq3 tunicas cū orificio ēt extrinsecus īnate versus anuz: ⁊ qñq3 nō sunt penetrātes vt pz. Cū aūt sunt penetrātes aliquotiēs ꝯtingit vt ꝑ extrinsecū mittať stercus vel vētositas vt pz q: mā trāsit ꝑ orificiū ītestini ad exteriꝰ ⁊ maxie euenit qñ fistula ē supra musculos q: tūc quasi ꝯtinuo exit de humiditate vel vētositate ꝑ exterius orificiū. Sed si fistula nō eēt supra musculos sed eēt ī ipsis musculis tūc solū hora ꝯpressiōis vt qñ patiēs vadit ad latrinā ⁊ cōprimat se stricto ano quasi vt egerere velit tūc ēt exteriꝰ aliquid emittiť: ⁊ rō ē clara. sed qñ nō sunt penetrātes nō fit exitus ventositatis neq3 stercoris vt pz. Ex parte tm̄ cirugici qm̄ nō semper ēt ī penetrātibꝰ emittiť stercus sz trāsit īcessu recto per anū habēt ipsi aliud signum ad declarandū si sint penetrātes vel nō īponēdo stiluz plicabilē ī orificiū extrinsecuz. deinde cū digito longo manus dextre īposite in anū perquirūt tentā vel extremitatē stili versus partē lesaz: ⁊ ita cū reperiūt stilū penetrasse tūc certificati sunt ꝙ fistula ē penetrās. ⁊ aliqñ cū tactu percipiunt stilū nō penetrasse sed quasi ꝑuenisse vsq3 ad intrinsecā tunicā intestini. Et hec fistula nō ē minus mala q̄3 si fistula penetraret vt pz. ⁊ sic hec tota ꝑs ē clara. Sequiť illa ꝑs: Sz q: q̄ est 2a ꝑs huiꝰ ꝑtis ī qua dñs Rasis ponit ꝯueniētiā ⁊ quasi necessitatez determinādi ī hoc libro aliquid đ mā cirugica vt đ curatōe fistule ⁊ vlceꝝ cauernosoꝝ ⁊ duo facit principalr. qm̄ p̄o facit qđ dictū ē ꝓhibēdo certū modū curatōis ab antiquis fieri solitū solutōis cū ferro ī fistula penetrāte: qm̄ ī fistula nō penetrāte cōiter nō fit īcisio cū ferro. Et de hoc dixit Auic. 17a tertij in caplo ꝓprio ī cura ī pricipio: Ex nō penetrātibꝰ quidē si nō fuerit nocumētū cursus plurimū sup. virus ⁊ fetor superfluꝰ non erit malū dimittere eas sup. vt nō tangánť cum ferro. Sed de penetrātibus: antiqui cōiter ī oī tali curabāt cum ferro siue eēt eleuata supra musculos siue nō: ⁊ hunc errorez vult corrigere.

2o ponit curā ī istis dispōnibꝰ pertinētez. 2a ibi: Si aūt id qđ ab ea fluxerit. Prima adhuc diuidiť ī duas. nā p̄io ponit necessitatē determinatōis. 2o ponit errorē cōiter ab antiquis cō-

missuꝫ ī curatōe talis fistule ani ⁊ cām erroꝛis. 2ª ibi: Et dicemꝰ
ꝙ fistula. De pꝛīa parte dixit ⁊ ē totū claꝝ: ſꝫ q: fere oēs ho/
mines sup. pꝛactici ⁊ ignoꝛātes sepe īcurrunt ī maximū erroꝛeꝫ
ī cura huiꝰ egritudinis vñ maximū fit nocumētū: excitabimus
eos ad hoc ꝙ huic egritudini ꝯgruū erit: ⁊ ondemus qualr a p̄/
dicto erroꝛe se abstineāt. Dixit de scōa parte supponēdo erro
rē qui cōiter cōmittebaꝛ. s. ꝙ tales medici ī fistula ani ꝑnetrā/
te etiā ꝓcedebāt icidēdo cū ferro cū erat fistula penetrās ad in/
terius ⁊ exterius. Et remouēs hūc erroꝛē dixit: ⁊ dicemꝰ ꝙ fi/
stula vtrinqꝫ ꝑfoꝛata cū ab ano remota fuerit nullo mō ē tangē
da ferro. i. cū incisione vel sup. cū alio incidēte: ⁊ adducit rōnes
dictas ad hoc declarādū. Pꝛīa sumiꝛ ex nocumēto magno qꝺ
sequiꝛ ex tali incisiōe. 2ª sumiꝛ ex eo ꝙ per nō fieri icisionē ⁊ fie
ri verā curā d ete fistule ꝯsequiꝛ magnū nocumētū. Dixit p̄ꝰ
adducēdo pꝛimā cām: ex icisione eiꝫ ferri vel facte sup. cū ferro
vel alio ingenio cū fistula ē ab ano remota ꝯtingit stercus inuo/
lūtarie egredi qꝺ ē maximū nocumētū vt pꝫ. Ponit aliā rōneꝫ
dicēs eē aliud sup. augmētū q̄re fistula ab vnaquaqꝫ parte ꝑfo
rata ferro tangi nō dꝫ q: toto tꝑe vite sue sic ꝑmanere poterit
nō magnū faciēs nocumētū nec ꝓueniet ex ea aliud sup. nocu/
mentū nisi resudatio ⁊ fluxus saniei sup. vel virulentie vel sup.
stercoꝛis per ꝑtem exteriꝰ ꝑfoꝛatam. Pꝛo intelligētia quarū
ꝑtium pꝛimo nota ꝙ illi antiqui pꝛactici qui vtebātur perfoꝛa/
tione cū ferro in fistula penetrāte mouebanꝛ quadaꝫ apparenti
⁊ rationabili cā quā ēt ponit Aui. 3ª quarti tractatu 3º ī cura vl
cerum ꝓfundoꝝ ⁊ cauernaꝝ vbi dixit ꝙ in cura erit necessariū
ne in eis retineaꝛ virus: imo currat. Et si inuenis sup. talia vlce
ra habere situm ꝯuenienteꝫ ad cursum dicte humiditatis vt qñ
oꝛificium eius ē ad iferioꝛa: tunc sup. pōt curari cum medicinis
vehementis exiccatiōis ⁊ mūdificatōis simul. Addit ꝙ si fuerit
diuersum illius vt sup. q: oꝛificiū nō sit deoꝛsum si possibile est
alterādo situm de pꝛeꝑatione ita vt oꝛificiū remaneat deoꝛsuꝫ
faciat. Et si nō est ei possibile vt dixi nō est excusatio quin secteꝛ
vlcus vsqꝫ ad radiceꝫ suaꝫ sectōe exquisitissima q̄ nō relinquat
cauernā: aut quin fiat vt accidat cursus aut meatꝰ in radice sua
pꝛeter eiꝰ oꝛificiū talis vt recipiat salutē: ⁊ veꝝ ē ꝙ ista est cura
regularis sumpta idicatiōe ab vlcere curādo cauernoso: qñ ni/
si fiat talis sectio stāte cauernositate nō recte mūdificaꝛ vel mū
dificari pōt a sanie: ⁊ ꝯseq̄nter nec pōt fieri ꝯsolidatio ſꝫ sumpta
īdicatione aliquotiēs a dispōe mēbꝛi hec cura perfici nō pōt ni/
si cū magno nocumēto vt in casu nostro vt statim dicā. ⁊ ꝓpter
hoc addit Auic. ⁊ obserueꝛ in hoc dispositio mēbꝛi ⁊ an accidat
ei timoꝛ sup. ex tali sectōe vt recte ꝯtingit in casu nostro. nā pꝛo/
pter sectionē illius fistule ad ꝓfundū sequiꝛ nocumentū qꝺ di/
ctum est extra sup. emittaꝛ egestio inuolūtarie. Pꝛo quo nota
vt dicebat ēt Aui. pꝛima pꝛimi de anothomia musculoꝝ ani si/
ue ficteris circa anū sunt quattuoꝛ musculi ⁊ cū eiꝰ carne vehe/
menter miscenꝛ. Unus eoꝝ coheret. i. rotūdaꝛ circa anū ⁊ strin
git anuꝫ: ⁊ sua expꝛessiōe reliquias stercoꝛis que sunt ī ipso exci
tat: ⁊ postea ē alius magis īterius habēs duo extrema: ⁊ vnum
ꝯtinuatur ad radicē virge: ⁊ par aliud ē super hos oēs. i. magis
ī sursum eleuatū ꝭm etiam trāsuersum cuiꝰ iuuamentum est lon
gamoneꝫ idest intestinum rectum sursum eleuare ⁊ pꝛohibere
ne egrediaꝛ ꝓpter mollificationē ⁊ laxitatē ī eo: ⁊ dicti musculi
ēt iuuant ad sustentandū feces ne egredianꝛ nisi cōcurrēte impe
rio volūtatis aīalis ad expꝛimendū: ⁊ ex hoc maxime sequiꝛ ve/
rificatio partis: q: cū est fistula ab ano remota si cū ferro incida
tur exquisitissime vt dictū est ꝑfoꝛādo incidendo ab vtroqꝫ oꝛi
ficio ītrinseco ⁊ extrinseco ī deoꝛsum ꝑ totuꝫ vsqꝫ ad vltimū na
tis ⁊ ani: fit ꝯñter scisio ⁊ solutio oīum illoꝝ dictoꝝ musculoꝛuꝫ
ꝭm transuersum: ⁊ ita ꝓhibenꝛ a debita oꝑatione sua perficien
da vt a sustētatōe lōgamonis ⁊ fecū in eo retentaꝝ ⁊ a clausiōe
ani: iō cuꝫ perueniūt feces ad illas ꝑtes a nāli virtute expulsiua
vel a grauitate eoꝝ exterius educunꝛ: ⁊ ꝑ anū eēt ēt īuolūtarie:
⁊ ꝓpterea ē ꝯsideranda dispō membꝛi vt dicebat Aui. loco alle/
gato. nā tales musculi taliter soluti ꝓpter pūtiam multoꝝ ner/
uoꝛum inclusoꝝ in eis cū soluūtur tales nerui per trāsuersū qui
nūquaꝫ ꝯsolidāꝛ ēt ꝓpter doloꝛeꝫ est timoꝛ: ⁊ iō semꝑ ꝑmanet il
lud nocumentuꝫ vt inde inuolūtarie egrediaꝛ stercus: ⁊ dictos
neruos ꝓpter doloꝛē aliquādo cū scindūtur causaꝛ spasmꝰ. ꝓ/
pterea dixit 17ª tertij loco allegato: elongate aūt cū pꝛemuntur
cū ferro ⁊ est curatio que aliquādo fit: incidꝛ lacertꝰ retētiuꝰ to
tus aut plurimū eius ⁊ destruiꝛ tota retētio sup. ani ⁊ perducit
ad egressionē stercoꝛis inuolūtarie. Addit: ⁊ qñqꝫ sunt ꝯtinue ī
neruis ⁊ venis ⁊ ē in eis timoꝛ sup. ī incisiōe: neqꝫ ꝓpterea si nō
ꝯsolidatur talis fistula sequiꝛ magnū nocumentū vt dicit textꝰ
noster: q: patiēs poterit toto tēpoꝛe vite sue ꝑmanere apparēter
sanus ad oꝑationes ꝯsuetudinarias: solū restat ꝙ ex fistula non
curata aliquotiēs fit fluxus ⁊ resudatio hūiditatis per oꝛificiuꝫ
extrinsecū qꝺ vidi ī facto ī dñō genitoꝛe meo qui passus ē hanc
foꝛsaꝫ per viginti annos ī senio ⁊ cū medicus eēt exercitabaꝛ in
pꝛactica ēt equitādo ac si nō eēt lesus ſꝫ ꝙ maiꝰ eueniebat erat
de resudatōe saniei ⁊ virulētie sicut dicit textus. Sed credo ꝙ
fistula eis nō ascēderet supꝛa musculos qm̄ nō semꝑ emittebaꝛ
virus: sed solū cū cōpꝛimebat se īmo sepe claudebaꝛ oꝛificiū ex/
trinsecū. Qñ ergo stat fistula supꝛa musculos neqꝫ cuꝫ ferro dꝫ
curari neqꝫ cū medicamine cauterizāte: sed solū intēdēdū ē cū
abstergētibꝰ ꝓhibētibꝰ ꝓpter coꝛrosionē dilatari vlcus vt īfū/
dendo de aqua mellis cū mirra ⁊ de similibꝰ. Solū aūt dꝫ fieri
interdū vera cura ī fistula existēte intra musculos vel intra eos
ī qua tñ non semꝑ opꝫ facere verā curā vt diceꝛ ī parte sequēti.
⁊ ad declarādū ēt si fistula sit supꝛa vel īfra pꝛeter signū dictuꝫ

datur aliud euidēs ⁊ ē vt ponat cirugicus digitū longum intra
anū ⁊ dicat īfirmo ꝙ ꝯstringat anū. ⁊ si ꝑcipit medicus ꝙ con/
stringaꝛ equaliter digitus eiꝰ tūc fistula erit supꝛa vt pꝫ. Se/
quiꝛ alia pars in qua ponit curā que fieri dꝫ ī fistula nō ascēdē/
te ⁊ tria facit. p̄º ponit curam illius fistule sed maligne. 2º po/
nit curā fistule non sic pꝛaue. 3º ponit modū curatōis ꝯuenien
teꝫ in fistula ī applicatōe medicaminuꝫ. 2ª īcipit ibi: Cum autē
nō resudauerit nisi parum. 3ª incipit ibi: Modū aūt adhibendi
medicamē. De pꝛīa ergo ꝑte ponens curā talis pꝛaue fistule:
pꝛīo manifestat eaꝫ ꝑ quedā signa. 2º ꝓcedit ad curatōem cum
medicamīe. 2ª ibi: Cū medicamīe acuto. Dicit pꝛīo: si aūt id qꝺ
ab ea fluxerit fuerit acutū ⁊ moꝛdicatiuū sup. de sanie vel viru/
lentia ⁊ fetidum habuerit odoꝛē vñ sup. declareꝛ magna coꝛru/
ptio ⁊ dñiuꝫ calidi p̄ter nām supꝛa nāle saltem ex ꝑte māe: cuius
ēt quātitas quotidie augeaꝛ erit fistula putrida ⁊ cū hoc herpe/
stiomenū adusta. s. erit talis malicie vt ꝑ nām suā sit coꝛruptiua
mēbꝛoꝝ ēt spermaticoꝝ. Unū addit ponēdo curā huiꝰ: cū medi/
camine acuto ⁊ cū eo qꝺ ꝯplet oīa succurrēduꝫ est anteqꝫ dila/
teꝛ ⁊c. i. sup. pꝛius imisso medicamīe ꝑ moduꝫ īfra dicēduꝫ itra
fistulā sup. dꝫ medicari abstergēdo saniē ⁊ virulentiā ⁊ exiccā/
do cū dicto medicamīe acuto pꝛius attētando cuꝫ leuioꝛi tñ foꝛ
ti vt est vnguētum apostolicū ⁊ cētaurea de qua dicebat. A. est
mirabilis ad hoc. Nā a pꝛicipio stante multa sanie vt etiā dixit
Aui. loco allegato opꝫ vt icipiaꝛ ī pꝛimis ab eo qꝺ est foꝛtis moꝛ
dicatōis ꝭm se: qm̄ tales medicine occurrūt ī pꝛimis partibꝰ pu/
tridis ⁊ coꝛruptis nō recte sentiētibꝰ: deinde cū mūdificaꝛ sani/
es ⁊ virulētia ⁊ caro videꝛ aliqualr rubere gradatim ꝑueniaꝛ ad
minꝰ foꝛtia abstersiua ⁊ minꝰ foꝛtia exiccatiua vt ad aristologiā
cuꝫ melle ⁊ pauco aceto. Postea in ꝓcessu ēt cū magis minuiꝛ
virulētia vel sanies minoꝛ apꝑet ⁊ minꝰ fetens: agrimonia cum
sale imixta est medicamē cōiter laudatū vel succus eiꝰ mūdifica
to tñ semꝑ vulnere vel vlcere vt īfra videbiꝛ de sanie exꝑssa ab
ano: tādeꝫ pōt fieri abstersiuū ēt remissius cuꝫ aq̄ ⁊ melle ⁊ mo/
dico aceto vt sumēdo lib. j. aque ⁊ ℥. iij. mellis cuꝫ ℥. j. aceti q̄
oīa simul bulliāt. ⁊ si iponāꝛ folia oliue ī decoctōe ad exiccatōeꝫ
magis iuuabūt: ⁊ sepe cū his mundificaꝛ vlcus ita vt apꝑeat ca
ro rubea ⁊ in quo postea oꝫ ītēdere cuꝫ ꝯsolidātibꝰ. Pꝛopterea
dixit addēdo in tex. Et ex eo qꝺ ꝯplet oīa sup. succurrēdum est
sup. facta mundificatiōe anteqꝫ dilateꝛ ⁊ magnificeꝛ opoꝛtebit
ꝯsolidari q̄ aūt sint debite ꝯsolidātia exiccātia cuꝫ abstersiōe ali
quali sunt dicta supꝛa sepe ⁊ ī fistula oculi ⁊ ī vlceribꝰ gigiuaꝝ.
Et hic opꝫ semꝑ ꝯmemoꝛare vnuꝫ singularē textū. A. ī curatōe
vlceꝝ virulentoꝝ: ⁊ iuuabit ēt ad ꝑteꝫ sequēteꝫ dixit: ⁊ nō faci/
at te errare quida ⁊ est vt sit medicamē magis abstersiuū q̄ꝫ oꝫ
⁊ sup. exiccatiuū q̄ꝫ oꝫ: quare coꝛrodit mēbꝛuꝫ sup. ꝑ abstersio/
neꝫ ⁊ resoluit carnositatē eius ob humoꝛositatē currentē q̄ꝫ exi
stimas virus ⁊ sup. erit nālis humiditas vel sup. ꝓpter nimiaꝫ
siccitateꝫ exiccabiꝛ humiduꝫ naturale coagulatiuū ⁊ conuertē/
duꝫ in mēbꝛuꝫ. Et ꝓpterea addit Aui. ꝙ huiusmodi medicamē
ponit vlcus ꝓfundus. Si tamē non posset conueniēter mūdifi/
cari neqꝫ ꝯñter ꝯsolidari ⁊ itendat medicus veraꝫ curatōem il/
lius dubitādo de amplificatiōe vlceris ⁊ coꝛrosione ⁊ ascēsione
ad ꝑteꝫ supꝛa musculos: tūc vera cura ꝯplebiꝛ per duo ingenia
vel alteꝝ eoꝛuꝫ faciēdo sectioneꝫ totius carnositatis medie īter
oꝛificiū extrinsecū ⁊ anuꝫ vt ꝯsequēter possit bene purgari a vi/
rulentia ⁊ tandē exiccari ꝯuenienter ⁊ ꝯsolidari. Pꝛimꝰ modus
ē vt acuꝫ plumbeā ponas in foꝛamē extrinsecū plicatam versus
anū ⁊ ipsaꝫ per anū extrahas ī quo acu habeas foꝛtē filū dupli/
catuꝫ ⁊ extracto acu capita fili duplicati stringe ad inuicē pau/
latine omni die filū stringēdo donec tota caro quaꝫ filū ꝯpꝛehē
dit amputeꝛ ⁊ ad mitigationē doloꝛis ꝯueniet si pꝛiꝰ per duos
dies dictū filū fuerit infusuꝫ ī aqua plātaginis decoctōis ius/
quiami ⁊ seminū papaueris ī qua ēt dissoluātur tria grana op/
pij: si ēt supꝛa mēbꝛū ponaꝛ aliquod anodinū iuuabit ad remis/
sionē doloꝛis sed tutioꝛ erit oꝑatio ad perficienduꝫ curam fiat
operatio cū ferro vt eleuādo filū imissuꝫ a duobꝰ capitibꝰ ⁊ to/
tā carnē cū nouacula īcide donec filū sit penitus liberatū: ⁊ po/
stea cura cum ꝯuenietibꝰ abstergētibꝰ tandē ⁊ exiccantibꝰ. Nā
talis oꝑatio ē multo electioꝛ q̄ꝫ cum īcisione cū filo. Si etiam
vis cum medicina caustica curare potes ad filuꝫ alligare petiaꝫ
intinctā in caustico ⁊ trahere cum filo dictā petiaꝫ ītra vlcꝰ. po
stea facta escara ⁊ denigrata impone butirū supꝛa petiā ⁊ trahe
similiter petiā intra vsqꝫ dū remoueaꝛ escara postea cōsolida.
Cōsequēter ponit curā fistule nō sic pꝛaue: p̄º intēdendo ad
curationē verā. 2º blādiēdo quādo ē radicaliter mala ⁊ recidi/
uans. 2ª ibi: Si aūt resudatio. Dixit ergo pꝛīo: Cū aūt resuda
uerit nisi paꝝ. i. q: non appareat nisi modica sanies vel virꝰ ex
fistula neqꝫ eius quātitas ꝯtinue augeꝛ. s. de sanie neqꝫ malus
odoꝛ ibi augmētatus fuerit nō ē ī ea aliquid qꝺ sit timēdū sup.
ꝺ coꝛruptione futura maioꝛi. sed sup. qꝺ remanet nō ē nisi resu/
datio fluxus vt dixit que medicari pōt donec exiceeꝛ. i. sup. ve/
re curetur cū his que dicta sunt supꝛa. aut stringaꝛ. i. sup. cum
exiccātibus tm̄ ita vt apparēter ꝯsolideꝛ q: oꝛificiū ꝯstringitur
extrinsecus ⁊ per longū tempꝰ nihil emanat ⁊ tamē nō est facta
supple vera ꝯsolidatio ex bona carne īteriꝰ. ⁊ si ꝯstringiꝛ exteriꝰ
vt nihil resudet per longū tꝑs: sed sup. tñ ī ꝓcessu rescindiꝛ con
solidatio facta qm̄ rescindūtur vlcera acuta qñ nō generaꝛ ī eis
caro bona vt dicūt Gal. ⁊. A. Nā cū retinetur ī eis superfluitas
nō mūda opꝫ vt coꝛrūpaꝛ ꝯtinuitas ꝓueniēs 2º. Ideo addit
de scōa parte: Si aūt resudatio redierit. i. ꝙ aperiaꝛ oꝛificiū qꝺ
erat strictū ⁊ resudet denuo mā per magnū tempꝰ medicamē ꝑ/
dictū. s. exiccatiuū sup. postea reliqua que dicta sunt adhibean/
tur

tur sup. ad multū exiccādū ⁊ abstergēdū mām virulētā que est cā recidiue vel saltē ꝓhibeat augmentū corrosionis cū illis medicinis dictis exiccatiuis ⁊ abstersiuis. Et addit: ⁊ hoc mō blādiri pōt per totū temp⁹ vite egri ⁊ non nocebit sup. notabiliter. Sed hic oportebit ꝯsiderare ī administratōe dietaꝝ medicinaꝝ ⁊ ē canon. A. si nō videris humiditatē per has medicias minui aut videris eā augeri tūc scias ꝙ tale medicamē ſm id corp⁹ cū est exiccatiuū quare adde ī ꝯfortatōe ei⁹ ⁊ exiccatōe ⁊ adiuua ip̄z cū abstersione pauca: ꝙ si vlcus nimis exiccet tunc opꝫ minuere de exiccatōe ⁊ abstersione ⁊ siccitate: ⁊ serua hoc preceptū vt dixit ī medicinis ēt faciētibus nasci carnē sup. similiter ne vtaris medicinis nimis exiccatiuis ⁊ abstersiuis vt ēt supradictū ē qm̄ vt dicit Auic. medicamē cū sit magis abstersiuū ꝗꝫ oportet corrodit mēbrū ⁊ resoluit carnositatē eius ad humiditatē currentē. s. ꝙ caro mēbri per medicinā talē resoluit ī hūiditatem currentē quasi sit virus. Unde addit: medicus ī virtute abstersionis medicine: ⁊ ita ꝯmittit error magnus qm̄ mēbrū qd̄ dꝫ ꝯsolidari magis ꝯcauat. Ad hoc aūt cognoscēdū vt si medicamē sit nimis abstersiuū vel nimis exiccatiuū ē signū qm̄ tale humidū currens non ē fetens sicut verū virus: ēt quoniā fiunt accidētia quasi apatis vnde īfirm⁹ sentit mordicatiōem manifestam in vlcere ꝓpter abstergi de substātia mēbri vel minui de eius substātia ꝓpter nimiā exiccationē: iō tunc oportebit cū medicinis dictis addere alias medicinas nō tantū abstergētes vel ēt exiccātes. ⁊ si cū exiccatōe ꝯiungat nimia caliditas ad sensū īfirmi misceant aliqua ad exiccādum de medicis fridis sicut aliquotiens iusquiam⁹ albus vel rosa vel corallus ⁊ similes: ⁊ hec omnia bene mēti tene ne ꝯtingat error in applicatiōe dietaꝝ medicinarum. Nota ēt ꝙ ex hoc debes colligere ꝙ aliquotiens nō est fiēda vera cura neqꝫ cū medicinis causticis neqꝫ cū ferro: sꝫ est tm̄ blandiendū ſm modū ēt in parte sequēti dicendū vt. s. qn̄ fuerit praua ⁊ nō resudauerit nisi paꝝ neqꝫ malus odor augmentet: tunc nō est aliquid timendū. s. d̄ ꝓfundatōe ⁊ corrosione maiori. Nā ꝙ maius ē in dieta fistula ē resudatio illius virulentie que nō est ad nocendū: ⁊ cuꝫ ea pōt durare ꝑ totū tēp⁹ vite sue sine aliquo nocumento. Alius casus ē vbi succederit fistula ad emoroidas que al's fluere ꝯsueuerāt: sꝫ postquā ē facta fistula nihil currit de sanguine: nā tunc per fistulā expurgat illud qd̄ solebat educi ꝑ emoroidas: vn̄ si constringeret fistula ⁊ curaret esset timor: de quo dicit Hypo. ī affo. emoroidas sanari antiquas nisi vna relicta fuerit ⁊c. soluꝫ ergo debet fieri vera curatio quādo fistula nō est ascēdens. ⁊ qn̄ ista fistula est mala ⁊ corrosiua: ⁊ tunc electior modus ē cum ferro: qm̄ cū ferro ꝯburente natura ignis sup̄fluū remouet ⁊ corruptuꝫ locū rectificat ⁊ nō permittit ꝙ mā corrupta dispergat. velle autē curare cum medicina caustica stante malitia ī mā corrodente aliquotiēs ex fistula deducit ad herpestiomenū: qm̄ materia ꝑ medicamē acutū magis deprauat. Sequit illa pars: Modus adhibēdi medicamen ⁊c. que ē tertia ꝑs principalis hui⁹ partis in qua dn̄s Rasis ponit modū curatōis ꝯuenientē in applicatōe medicinarum ī fistula eligēdo ēt medicinā in hoc singulariter ꝯuenientē ad blandiēdum ⁊ apparēter curandū: ⁊ ē coliriū positū ab eodē supra de fistula lachrymali factū ī forma sief ꝙ in actiuis non est multū eleuatū: sꝫ est ad siccū notabiliter declinās: naꝫ fit vt infra. ℞. aloes thuris sarcocolle sanguis draconis balaustiaꝝ antimonij alumis oīum ꝑtes equales: floris eris quātum ē quarta ꝑs illius fiant de eis sief de quo vt ibidē dixit si exhibeat ī fistula tāta ē eius vir vt faciat egruꝫ per multos mēses apparere sanum: qm̄ ita exiccat ⁊ confortat vt nihil a fistula emanet per aliquot menses. Et primo ponit electionē huius medicamis cum preꝑatione corporis ad ip̄m vtiliter accipiendū. 2° ponit modū debite ei⁹ applicatōis. Et si radius ⁊c. Dixit ergo primo ⁊ est littera tota clara: Modus adhibēdi medicamē huic egritudini ex colirio qd̄ in cap° de fistula oculi nomiauimus sumat ⁊ optie teratur sup. dictū coliriū factuꝫ ī forma sief: ⁊ fistula prematur idest lateraliter sup. ad ꝯprimendū exteri⁹ saniē vel virulentiam donec quicquid ī ea ꝯtinet egrediat. Addit: ⁊ ē scd̄a ꝑs d̄ modo applicatōis: ⁊ si radius idest stilus ī causa fistulaꝫ ingredi poterit: qr sup. orificiū sit apertū inuoluat sup. in extremitate stili decocto: deinde ex predicto medicamie postquaꝫ mollificatum fuerit vel sup. distemꝑatū cū aliquo liquore ad formaꝫ vnguēti vt cū melle rosato ītinctus sup. stilus ī fistulaꝫ mittat. naꝫ sup. cum tali medicina imissa cū stilo poterit purgari vlcus ⁊ exiccari in virtute illius medicine. Addit: si vero minime ingredi poterit sup. stilus qr orificiuꝫ extrinsecū sit strictum dissoluat medicamen ī aqua. i. dictū sief puluerizatū dissoluat ī aliquo liquore vt fiat medicamē currēs: vt verbigratia cū aqua mellis: ⁊ tunc addit ⁊ soluent coxe egri īposito puluinali: ⁊ eo super ventrē iacentem p̄dictū medicamē distilādo suꝑ fistulam fundat sup. ita vt penetret intra eaꝫ: ⁊ hec fiant ī mane ⁊ circa noctem per tres dies. naꝫ ī virtute huius medicamis ꝓfundantis se ītra fistulā manifestabit effectus exiccatōis si semꝑ priusquaꝫ fiat talis distilatio bene exprimat sanies: ⁊ ita exiccabit ꝙ forte ꝑ magnuꝫ spatiū vltra nihil emanabit de virulentia ⁊ apparebit tūc san⁹. Addit ꝙ sedeat in aqua de curcuma ⁊ lauet ex ea. naꝫ in curcuma vt dixit Serap. ē virt⁹ calefactiua ⁊ desiccatiua ī tertio gradu: ⁊ abstersiua ⁊ maturatiua ⁊ ꝯfortatiua ⁊ resolutiua: ⁊ ita iuuabitur qn̄olibet ex ea: ⁊ sic sit finis expōnis lr̄alis huius capituli.

Quid nomis ⁊ quid rei emoroidaruꝫ.

Exposito textualiter cap° de emoroidib⁹: ragadijs: ani ⁊ fistulis eius: de quib⁹ vltimis duab⁹ dispōibus eius nō curo āplificare materiaꝫ: tū qr de eis satis quātuꝫ ad curā ꝑtinet circa textū ānotaui que vtilia ī dictis dispōib⁹ viderent: tū etiaꝫ qr ille dispōnes ad perfectionē cure semꝑ indigēt oꝑatione cirugica: nō apparuit mihi elaborādum nisi ānotando ea que ad curationeꝫ facere viderent vt factū est ī superiorib⁹ ꝓxime circa textum. sꝫ de emoroidib⁹ que plerūqꝫ cadunt sub cura phisicorū ⁊ ꝑfectio curatōis ꝯpleri pōt per eos absqꝫ cirugica operatiōe ⁊ circa eis multe occurrēt difficultates ex diuersitate specieꝝ eaꝝ. Jccirco ꝯuenienter visum ē mihi āpliare mām ānotando ea que ānotari ꝯsueuerunt ī alijs capitulis: vt primo videat de quid nominis ⁊ rei emoroidaꝝ. 2° ponent species ⁊ distinctōes eaꝝ. 3° videbuntur cause: deinde veniemus ad signa ⁊ ꝓnostica ⁊ demonstratiua: ⁊ postremo veniem⁹ ad curā. Pro primo igit expediendo ē aduertēduꝫ vt ēt dixit ꝑ parte Guil. de brixia ꝙ hoc nomen emoroides equoce sumit. Nā aliquotiēs sumit ꝓ quinqꝫ venis descēdentib⁹ a vena chilis: quaꝝ vltima terminat ad orificium ani ⁊ dicūtur cōiter emoroides. Et aliquādo sumitur hoc nomē magis ꝯtracte nō pro illis venis tantū: sꝫ pro tumore ⁊ ꝓ inflatiōe ꝯtingētē in capitib⁹ dictaꝝ venaꝝ terminataꝝ in ano que vidētur apata ani ⁊ nō sūt apata vt hic distinguūt ab alijs apatibus ani. Tertio ēt magis ꝓprie sumitur hoc nomen emoroides vel emorois ita vt non oīs tumor illaꝝ vel alicui⁹ earuꝫ ꝓprie nominet emorois. sed solū qn̄ tales vene fluūt ꝓprie sanguinē emanātes dicūtur emoroides ⁊ hec videt eē ꝓpria significatio huius termini cū sit termin⁹ qui dicit ab ema qd̄ est sanguis ⁊ rois qd̄ ē fluxus quasi sanguis fluxus. Et hoc mō sumēs Auic. dixit de mente Gal. ⁊ non est possibile vt accidant emoroides nisi aperiant orificia venaꝝ ī ano vt ēt dictū ē circa lr̄aꝫ: ⁊ ſm hunc modū ēt sanguis fluēs per venas nasi vocatur emorois nasi ⁊ inde emorosagia. i. sanguis sup̄flue fluēs. Ultimo sumit emorois ꝓ fluxu mãe virulente vel saniose ex dcis venis qui assimilat fluxui mãe ex vlcerib⁹ ani non a dictis venis. Et hoc mō sumpsit Auic. ēt illū terminū vbi supra i7ª tertij ca° 2° in principio cū dixit: Scias ꝙ multotiēs existimat aliquis ꝙ habeat emoroides ⁊ nō hꝫ nisi vlcera ī recto ⁊ in eis que sūt circa ipsuꝫ. Dicte aūt vene cū tumescūt ⁊ ab eis nihil fluit ab auctorib⁹ quibusdā dicunt ꝯdilomata. ⁊ ita auctores de his loqn̄tes aliquādo sumūt multū diuerso mō istū terminū emoroides cōiter tm̄ loquēdo de emoroidib⁹ sumūtur emoroides ꝓ dictis eminētijs ī extremis dictaꝝ venaꝝ existētib⁹ aliquotiens fluentibus ⁊ aliquotiēs non.

Distinctōes.

Et ſm hoc veniēdū ē ad scd̄m principale de distinctōibus ⁊ spēbus istaꝝ. Cōiter igit ab auctorib⁹ diuidūtur emoroides in tres spēs que maxie sumūtur ſm formā ⁊ modū substātie eaꝝ. Et hoc modo vt dicit Serap. 3° breuiarij caplo ꝓprio ī principio: Emoroidaꝝ sūt tres spēs: ex eis eīꝫ sunt que sūt longe similes verucis. i. sūt dure acute. Et ex eis sūt q̄ sunt late rotūde ⁊ color eaꝝ ē cineriti⁹. ⁊ Auic. dixit ꝙ sunt purpurei coloris aut ad purpureitatē decliues ⁊ similātur granis vue. Et ex eis sūt que similātur moro ⁊ vocātur morales ⁊ sunt molles sanguinee vt dicit Auice. qui preter has spēs addidit aliā dixit: ⁊ sūt de emoroidib⁹ emoroides que sunt quasi vesice. s. quasi vesice piscium. Sed aliqui dicunt ꝙ vesicales reducunt ad vueas qd̄ satis ē ꝓbabile ſm substantiā eaꝝ lꝫ ſm colorē diuersificant qm̄ vue assimilant botro vue de vua nigra ⁊ non sic vesicales: sed sunt albe sꝫ late rotunde sicut ille. morales autē similātur moro celsi nō perfecte tamē maturo sꝫ ad rubeuꝫ declināt: sꝫ sunt granolose sicut ⁊ fructus mori. Pꝫ nunc ex dictis ꝙ iste diuisiones nō ꝯpetunt emoroidibus fluētibus sꝫ tumefactis tm̄. ⁊ inde ponit Auic. aliā diuisionē ⁊ de emoroidibus dixit: Et diuidunt ēt emoroides ī apertas fluentes ⁊ ī surdas cecas d̄ quibus nihil currit ⁊ tales sunt duplices si cōsideras. Naꝫ quedā sūt cece a quib⁹ nunquā aliquid fluere ꝯsueuit: ⁊ alique sūt cece ī qb⁹ retinet flux⁹ eaꝝ ꝯsuetus. ⁊ ſꝫ oēs hos mōs ꝯtigit corp⁹ ledi ab emoroidib⁹ vt a fluētib⁹ cū flux⁹ ē sup̄flu⁹. ⁊ a cecis nō ꝯsuetis ad fluxū ꝑꝑ apa eaꝝ vel dolorē. ⁊ a cōsuetis fluere cū non fluunt ꝓpter retinere humores solitos euāri ⁊ propter dolorem ⁊c. Ponitur alia distinctio ꝙ de emoroidib⁹ q̄daꝫ sunt ꝓfunde īterius nō apparētes nisi cū artificio ⁊ cuꝫ speculo vel anuꝫ iuersando cū vētosis vel aliter: ⁊ quedā sunt exteri⁹ nate circa extremū ani appentes ⁊ ille sunt de quib⁹ stat prima distictio q̄ sumit ex colore ⁊ ex forma ip̄aꝝ: que distictio nō pōt manifestari de occultis. tm̄ ꝙ q̄dā sint fluētes ⁊ quedā nō pōt de o'bus manifestari: vn̄ ēt de occultis q̄daꝫ sunt fluētes ⁊ quedā nō. Diuersificant ēt dicte spēs ex ꝑte mãe ꝯtente. nā verucales maxie p̄cēdent ex humore melācolico: ⁊ quedā sunt q̄ magis p̄cēdent ex sanguie vt morales: ⁊ q̄dā ex mā mixta ex sanguineo ⁊ melācolico ⁊ sunt vuee: ⁊ quedā generant ex flegmate aquoso sꝫ raro ⁊ sunt vesicales. Pōt etiā fieri diuisio de emoroidib⁹ sumēdo large terminū: qm̄ que dicta sunt de illis venis q̄ sunt cece ⁊ alique sunt q̄ sūt fluētes plures ⁊ aliqn̄ vna tm̄: ⁊ ex eis ēt q̄daꝫ sunt q̄ sunt cronice ⁊ ex multo tꝑe ⁊ quedā nō: ēt de eis quedā sunt q̄ in totū remouent siue sint cece siue fluētes ⁊ postea redeūt: ⁊ quedā cuꝫ redeūt diuersificant: qm̄ quedā redeūt obseruādo ꝓpriuꝫ ꝑioduꝫ vt ꝙ eueniant de mēse in mēseꝫ vel de trib⁹ mēsib⁹ in tres mēses: ⁊ q̄dā redeunt sine ꝑiodo ordinato: ⁊ q̄daꝫ fiunt post morbos ꝑ crisim manifestā: ⁊ quedaꝫ sine manifesta crisi ⁊ sine morbo p̄cedente.

Jteꝫ de eis nō fluentib⁹ q̄daꝫ sunt quib⁹ ꝯiungit vehemens dolor ⁊ clamosus siue sit exteri⁹ appens siue occulte: ⁊ q̄daꝫ cū quib⁹ nō ꝯiungit talis dolor: ēt de ꝓfundis q̄daꝫ tēdunt ad ꝑtē suꝑiorē versus dorsum: ⁊ quedā tēdunt ad ꝑteꝫ virge vt ad ꝑtē

ĩferiorem. Et de emoroidibꝰ fluentibꝰ ſtant ẽt diuiſiões. Nam
q̄daꝫ eaꝝ defluentibꝰ ſanguineis ſuꝑfluunt ĩ emiſſiõe ſanguis
reſpectu corꝑis in quo repiunt̃: ⁊ quedã emittunt ipm ĩ debita
quãtitate ſm ꝓportões ſanguis abundãtcꝫ in corꝑe cuiꝰ ſunt:
⁊ quedã deficiunt in euãndo quãtitatẽ ſufficientẽ: qm̃ ſi minor
fuerit euãata quãtitas eſſet ꝯueniẽtior illi corpori cuꝫ illis circũ/
ſtãtijs. ⁊ ita ſicut dictuꝫ ẽ de quãtitate conũdenter dici põt de
qualitate humoꝝ qui expellunt̃ cuꝫ ſanguine: qm̃ ꝑ dictas ve/
nas aliq̃n fluit ſanguis debite qualitatis ſibi vt q: groſſus melã
colicus: ⁊ aliquotiẽs fluit ſanguis laudabilis vel colericus non
ꝯueniẽs euãni ꝑ dictas venas: ⁊ ita aliquotiẽs fit fluxus ĩ debi/
to tꝑe ⁊ ꝯſueto ꝑiodo ⁊ aliq̃n nõ. Et ex hoc pꝫ ꝙ aliquotiens fit
fluxus talis q̃n nãlis ⁊ ꝯueniens reſpectu quãtitatis: vt q̃n eſſet
aggregata ſuꝑfluitas ſanguis boni in toto ⁊ euacuaret̃ ſm pro/
portõeꝫ de quãtitate ſufficiẽti illiꝰ ſanguis: vel vbi ẽt eſſet cole/
ricus tunc talis euãatio eſſet ꝯueniens ſm quãtitatẽ ⁊ nõ ſꝫ q̃li/
tatẽ q: nõ eſſet groſſus melãcolicus: ⁊ ita ꝯtingit eſſe fluxuꝫ cõ/
uenientẽ in quali ⁊ nõ ĩ quãto: vt cuꝫ euãret̃ ſanguis groſſus ⁊
nõ ſufficiẽter: ⁊ aliquotiẽs eſt ꝯueniẽs euãatio q: in tꝑe cõſueto
⁊ ꝑiodo debito: ẽt diſcõueniens in alijs circũſtãtijs duabus di
ctis: ⁊ aliquotiẽs eſſet diſcõueniens in tꝑe q: nõ fit in tꝑe ꝯſue/
to: ⁊ tamẽ erit cõueniẽs ĩ quãtitate ⁊ qualitate: ⁊ ita potes fabri
care diuerſas ꝯbinationes vt pꝫ. Itẽ de tali fluxu quẽdã cõ/
iungitur ĩ corpore naturaliter forti ſanguineo vel colerico: ⁊ q/
dã ĩ corpore debili ꝑ ꝯplexionẽ vt flegmatico ⁊ melãcolico: ⁊ ita
fac diſtictões ⁊ de etate ⁊ d̃ ſexu: ⁊ hec de diſtictiõibꝰ ſufficiãt.

Cauſe. Iam veniẽdo ad tertiuꝫ principale de cauſis dicat̃
primo ꝙ cauſaꝝ quedaꝫ ſunt corporales ⁊ intrinſe
ce: ⁊ quedã ſunt extrinſece vel primitiue. ⁊ de corporalibꝰ: que/
dam ſunt antecedẽtes ⁊ quedã cõiuncte. ⁊ de antecedẽtibꝰ que/
dam ſunt ꝯplexionales vel ꝯpoſitõales: ⁊ quedam humorales.

Cauſe ꝯiuncte emoroidaꝝ que ſũt additões vel tumores illa/
rum venaꝝ circa anũ ſunt humores dictas venas ibidem intu/
meſcere faciẽtes ⁊ ille eedeꝫ fluẽtes ſunt. Cã ꝯiuncta fluxꝰ illaꝝ
venaꝝ cum fluũt: ⁊ ita ſm diuerſitatẽ humoꝝ ibidem ꝯtentoꝝ
⁊ ẽt fluentiũ diuerſe generãt̃ ſpecies ſm diuerſitateꝫ mãe ſicut
dictum eſt ſupra ꝙ fiunt morales ex ſanguine magis colerico ⁊
verucales ex ſanguĩe magis melãcolico: ⁊ vuee ſũt ĩter iſtas. i.
pendẽt ex ſanguĩe minus melãcolico q̃ꝫ verucales ⁊ magis me/
lancolico q̃ꝫ morales. nã oẽs tales vt credit̃ pendent ex ſangui/
ne ꝑticipãte melãcolico ⁊ nulle pendent ex melãcolia pura neqꝫ
ſanguĩe puro de cecis ĩtelligẽdo: ſed oẽs ex ſanguine melãcoli/
co plus ⁊ minus ad moduꝫ expoſitũ: ⁊ lꝫ Aui. dixerit ⁊ plurimũ
quideꝫ gñãtur emoroides ex melãcolia ⁊ ſanguine melãcolico
nõ intellexit ꝙ ex pura melãcolia generant̃. ſꝫ cum dixit ex me/
lãcolia ĩtellexit ex ſanguĩe multũ melãcolico. ⁊ cum dixit ex ſan
guine melãcolico: intellexit fieri ex ſanguĩe ꝑticipãte melãcoli/
ca mã ſed nõ multũ. Immo aliqui dicũt ꝙ nulle emoroides fi/
unt ex flegmate tm̃: ſꝫ cum dicit̃ ꝙ fiunt ex flegmate dicunt iſti
debere intelligi ex ſanguine flegmatico a dominio ꝑticipãte tñ
mã melã colica. Ego aũt crederẽ nõ eẽ ĩcõueniẽs dictas venas
aliquotiẽs intumeſcere ex pñtia flegmatis aquoſi ſine ſanguine
ĩcluſi in dictis venis: vt pꝫ de veſicalibꝰ que ſunt ſimiles veſi/
cis piſciũ: vt dicebat Aui. que declinãt ad albũ ſimpliciter ⁊ nõ
ad rubeũ. Sꝫ hoc raro vt fuit dictuꝫ ſupra: qm̃ vene ſunt locus
ſanguis ⁊ non flegmatis puri: ⁊ forte generat̃ illa aquoſitas vel
ad illũ locũ cõuertit̃ qui eſt ĩter poros venaꝝ ⁊ pelliculã coope/
rientem extrema venaꝝ: de qua dictũ eſt ſupra circa textũ: vbi
declaraui modũ dictaꝝ eminẽtiaꝝ cum fiunt ꝓpter mãm exire
poros venaꝝ ⁊ retineri ĩtra illaꝫ pelliculã cũ nõ dilatant̃ vel rũ
puntur pori illius: ⁊ ita clauſus ſanguis ibideꝫ ⁊ auctus ꝑ fluxũ
extendit̃ illa pellicula violenter ⁊ fit dolor: ad queꝫ locũ recurre
ꝓ maiori intelligẽtia. De cauſis aũt antecedẽtibꝰ cauſe ꝯple/
xionales ſunt ꝯplexio calida ⁊ humida in toto vel ĩ epate multi/
plicans ſanguinẽ vel ꝯplexio calida ⁊ ſicca iſlãmãs ⁊ adurens:
p̃cipue in epate faciẽs ad generationẽ humoris melancolici vel
mala ẽt diſpoſitio ſplenis debilitans ipm ĩ mũdificando epar ẽ
de cauſis huius ⁊ de cãis ꝯpõnalibus ſunt latitudo meatuuꝫ ⁊
ſitus illaꝝ venaꝝ deorſum vñ habilitat̃ motus illaꝝ materierũ
ad eas. Et de cauſis materialibꝰ ãtecedentibꝰ ſunt humores di
cti reperti in epe vel ĩ alijs vijs parati cõduci ad dictas venas.
Cauſe aũt extrinſece ⁊ primitiue ſunt oẽs cãe faciẽtes ad multi/
plicationeꝫ humorũ groſſorũ: ⁊ etiã ſanguis acuti: humores tñ
groſſi magis faciunt ad fluẽtes. Et ſic oẽs cauſe extrinſece que
calefaciẽdo ẽt rarificant meatꝰ ⁊ ponũt humores ĩ motu ſũt de
cauſis ipſaꝝ emoroidaꝝ ꝓpter hoc in vento auſtrali ⁊ ĩ regione
auſtrali multiplicant̃ emoroides vt voluit Aui. ⁊ ita in aere cali/
do ⁊ humido per eũdem modũ: ⁊ ita motus ⁊ exercitiũ laborio/
ſum nõ tamẽ plurimũ exiccatiuũ ẽ de cauſis huiꝰ: ⁊ ẽt oẽs cau/
ſe que faciũt ad apertionẽ meatuũ ⁊ fluxuũ materieꝝ vt ſũt ꝓ/
uocatiua diuretica ſunt de cãis: ⁊ ita ẽt que extrinſecꝰ ꝯuertũt
humores ad illas partes vt longa calefactio ani cum panis cali/
dis ⁊ longa fricatõe ⁊ vẽtoſe ſi ponãtur ſupra nates ⁊ maxime ĩ
circuitu ani ⁊ equitatio longa maxime laborioſa. Quedã tamen
ſũt cãe que magis appropriãtur emoroidibꝰ fluẽtibus vt ẽ acce
ptio aloes nõ aliter preparati: quoniaꝫ per virtutẽ ſuam aperit
orificia venaꝝ: ⁊ ẽt dactili cũ ꝓprietate ſpãli faciunt ad gñatio/
nẽ emoroidaꝝ vt dixit Rabi. xxª particula ſuoꝝ affo. ⁊ ita que/
cũqꝫ extrinſecus occurrũt verſus ſicteri laborioſe imprimẽdo
vt ſũt ſuppoſitoria groſſa faciũt ad eruptionẽ illiꝰ pellicule coope
riẽtis illas venas de qua dictuꝫ ẽ ⁊ ſic ad fluxũ. ita ſilr cliſteria
acuta ſiue ſuppoſitoria ĩ quibus ẽ virtus dilatãdi poros vel ape
riendi ſunt de cãis talibꝰ. ⁊ ſimiliter egreſſio fecis dure q̃ idem
oꝑatur vt cã ſimilis primitiua. Sed cãe retẽtõis fluxus ĩ cõ/
ſuetis ad fluxuꝫ ꝑiodice maxĩe ſumũtur ex groſſiori ſanguine ⁊
ſicciori flura q̃ꝫ ante: vnde fit corrugatio poroꝝ venaꝝ. Etiam
hoc aliquãdo accidit ꝓpter vſtionẽ factã cũ cauterio actuali vel
potẽtiali circa orificia dictaꝝ venaꝝ ad retinẽdũ ſanguineꝫ ſu/
perfluẽtẽ. De cibis queciiqꝫ faciunt ad generatiõeꝫ ſanguis
melãcolici ⁊ ſanguis acuti plurimũ vt ſunt carnes groſſe ad ge
nerãdũ ſanguinẽ melãcolicũ. ſ. bouũ ⁊ ceruoꝝ ⁊ ſimiliũ. ⁊ ca/
ſeus antiquus ⁊ alia ſimilia ſepe dicta ſũt de cãis huiuſmodi. ⁊
ſimiliter acuta mordicatiua vt ſunt cepe porri ⁊ reliqua acrimi/
na ſunt de cãis ſaltẽ emoroidaꝝ ad fluxũ ⁊ amara ⁊ ſalſa ⁊ ſimi
lia. Cõpoſitio ẽt nãlis de latitudine illaꝝ venaꝝ cũ cõplone
calida ſicteri ẽ de cauſis ad generationẽ emoroidaꝝ. Propte/
rea recte dicit̃ a quibuſdã ꝙ ſit paſſio hereditaria ꝓpter ſimilẽ
ꝯpõnem ⁊ ꝯplõnẽ fuiſſe in parentibꝰ ⁊ ꝯñter trãſfuſaꝫ ĩ filios ⁊ ſũ/
matiꝫ hec de cãis ſufficiãt ꝓpter abbreuiare. potes tu ſi placet
ad plurima ex his diſcurrere.

Signa. Cõſequẽter veniẽdũ ad ſigna primo de ꝓnoſticis
cuẽtus ſit hoc primũ q̃n ĩ parẽtibꝰ prefuerũt emo/
roides ex diſpõne naturali mẽbroꝝ pꝫ vt ex caliditate ⁊ ſiccita/
te epatis ſimul cũ cõpõne faciente ad dictas emoroidas de qua
dictũ ẽ. ⁊ ipſarũ cãe tales naturales fuerunt totales cãe ⁊ non
malitia regiminis: tũc ĩ filijs expectare oportet ſimiles emoroi/
des. pꝫ cõcluſio cũ a parẽtibus ſoleãt imprimi ĩ filios nãles diſpo
ſitões vt cõplexionales ⁊ cõpoſitionales. Secũdm ꝓnoſticum
magis ſpãle ĩ quibus generatur ſanguis groſſus ſiue per nãm
ex diſpõne mẽbroꝝ vt epatis ⁊ ſplenis vt dictuꝫ ẽ ſupra ſiue ex
regimine gñatiuo talis ſanguinis groſſi vt ex cibis ſumptis ta/
lis diſpõnis ſicut ẽ caro ſalita ⁊ caro vaccina ⁊ lẽtes ⁊ fabe ⁊ ca/
ſeus ãtiquus ⁊ huiuſmõi: tũc ĩ his expectare oꝫ emoroidas ⁊ ꝓ/
prie cecas: pꝫ ꝯclõ ꝯſiderãti. Alia ꝯclõ etiã ſpãlis ⁊ ẽ Raſis ĩ
diuiſionibus in capitulo ꝓprio ad finem de egritudinibꝰ ani ĩ il
lo in cuiꝰ ſanguis nã ẽ acuitas: emoroides neceſſario gñant̃ ⁊ ta
les ſup. vt ꝓprius ſunt currẽtes: pꝫ q: talis ſanguis ſua acuita/
te penetrat ꝑ poros ẽt a virtute expulſiua irritata expellit̃ ab ip/
ſis venis ⁊ ita fiunt emoroides fluentes ſicut dixit ex oppoſito
in hñtibꝰ ſanguinẽ dulcẽ ⁊ carnes teneras humidas nõ fortaſſe
gñant̃ emoroides. Alia ꝯcluſio ꝓximi euentꝰ q̃n nõ adhuc ma
nifeſtant̃ cuꝫ accidit grauedo in ĩferioribꝰ dorſi ⁊ fit morſura q̃/
daꝫ ⁊ dolor in egerẽdo cuꝫ pruritu circa anuꝫ q̃n nõ p̃fuit fluxꝰ
vẽtris neqꝫ tenaſmon: ſignũ eſt euentꝰ emoroidaꝝ de ꝓximo: qm̃
declarat̃ mãꝫ deſcẽdiſſe ad illas ꝑtes q̃ iam aliqualr̃ extendit il/
las venas p̃ter nãm lꝫ nõ adhuc ſenſibilr̃ vt ſupponit̃: ſed in ꝓ/
ceſſu fluente mã fiat manifeſtuꝫ augmẽtuꝫ ĩ dictis venis ⁊c. Et
ſi ꝯiungat̃ triſticia ⁊ aliquotiẽs iracũdia ⁊ ĩhabilitas ĩ operatõi/
bus motiuis: illud erit fortior ſignificatio ad hoc ſignificãdum
⁊ maxĩe ſi al's fuit cõſuetꝰ pati emoroidas: ⁊ poſt curatiõeꝫ cum
ſuccedebãt ꝑiodicãdo antecedebãt ſigna que dicta ſũt: tunc ẽt
erit fortior ſignificatio ⁊ ẽt magis ꝓprie ſi talis redditꝰ ꝑiodicꝰ
fuerit ordinatꝰ: pꝫ ꝯſiderãti. De ꝓnoſticis vero ad bonuꝫ ſit
hoc primũ: emoroides apparẽtes ceteris paribꝰ in malicia mãe
ſunt minꝰ male q̃ꝫ latentes ⁊ ꝓfunde: pꝫ qm̃ tales meliꝰ cogno/
ſcunt̃ de qua ſpecie ſunt ⁊ ad eas meliꝰ pñt applicari medicĩe ad
curatõeꝫ q̃ ſunt manifeſte q̃ꝫ ad occultas. Alia ꝯcluſio: ĩ emo/
roidibꝰ fluentibꝰ ſtãte ẽt paritate ĩ mã remiſſiores fiunt dolores
q̃ꝫ in cecis: pꝫ qm̃ mã purgat̃ in fluentibꝰ que retẽta ⁊ quãtitate
⁊ qualitate nocẽt cauſando dolorẽ. Alia ꝯcluſio: emoroides ĩ/
trinſece q̃ ſunt verſus ſuperiꝰ vt verſus dorſum ẽt minꝰ ledunt
q̃ꝫ ille q̃ vertunt̃ vel ẽt iacent ĩ deorſuꝫ. Et de hoc dicebat. A.
loquẽs de ꝓfundis: ⁊ ſunt deteriores eaꝝ ꝓprie ille q̃ tẽdũt ad
ꝑteꝫ virge: q̃nqꝫ cuiꝫ ſup. tales ſtrĩgunt vrinã. i. ꝓhibẽt exituꝫ
vrine cum apate vt dixit ſupple oppilãte. Aliud ꝓnoſticũ ad
bonũ maxĩe in fluentibꝰ patientibꝰ emoroidas ſuccedẽs fluxus
ſanguis nariũ remouet fluxũ emoroidaꝝ: lꝫ ẽt nõ fluentes reci/
piãt inde iuuamẽtuꝫ: pꝫ ꝯcluſio qm̃ ꝑ fluxuꝫ nariuꝫ fit deriua/
tio ſanguis q ꝑ d̃orſuꝫ fluebat ad ꝑtes nariũ. Alia ꝯcluſio ſi/
milis huic: in mulieribꝰ patientibꝰ emoroidas fluẽtes ſi multi/
plicent̃ mẽſtrua ĩ eiſdẽ curent̃ emoroides. Alia ꝯcluſio ad bo/
nuꝫ poſita ẽt xjº ꝯtinentis ẽt de mente Hyp. dixit: aꝑtio. ſ. emo
roidaꝝ ſi ſanguis inde effuſus fuerit niger curat colerã nigrã.
Propterea ẽt dicit. A. ⁊ ſcias ꝙ in ſanguine qui currit ab emo
roidibus ⁊ ex ano eſt ſecuritas ab herpeſtiomeno ⁊ mania ⁊ me/
lancolia ⁊c. Aliud ꝓnoſticũ ad bonuꝫ ⁊ eſt Hyp. 6ª particula
affo. melãcolicis ⁊ freneticis vel vt dixit Gal. in cõmẽto: emo/
roides innate bonũ: patet cõcluſio quoniã diuertit̃ mã in deor/
ſum. Aliud pronoſticuꝫ eſt Serap. de apparentibꝰ ⁊ occultis
poſtea ꝯprehẽſione morales ſunt minꝰ male ſalteꝫ quãtuꝫ ad ſa
nitateꝫ ⁊ accid[illegible]tiuꝫ ⁊ modũ terminatõis que dicunt̃ ſanguinee
q̃ꝫ verucales q̃ ma[illegible] ad aduſtuꝫ attinẽt: pꝫ cũ ſanguis ſit mitior
nõ aduſtus q̃ꝫ aduſtus: quoniã ẽt ad modũ terminatõis ⁊ cura/
tõis ſaltẽ per diuerſionẽ ⁊ reſolõnẽ ſũt minus male q̃ꝫ veruca/
les: ĩmo ſunt deteriores eaꝝ vt dicit ẽt Auic. ad ĩtellectũ datuꝫ
q: pendẽt ab hũore magis melãcolico. Et ita poſſunt fieri ſigna
ꝓnoſtica ad malũ vt q: verucales ſũt deteriores ad intellectuꝫ
datũ: ⁊ morales quãtũ ad ſeuitatẽ doloꝝ ſũt d̃teriores pꝫ ex di
ctis. Aliud ꝓnoſticũ ad malũ vlr̃ in omnibus: Oẽs egritudi/
nes ani ⁊ emoroidas inter eas non faciliter curãtur ꝓpter mul/
tas cãs vt dicit Gal. xº decẽ tractatuũ 7º caplo: Eſt eĩm ſenſi/
tiua ſufficiẽter hec particula ⁊ faciliter irritat̃ ab acribꝰ ⁊ auſte
ris farmacijs vt dicit ẽt q: ſuperfluitas cibi trãſit per eã que ſe/
pe ẽ mordax ⁊ acuta. Propterea dicebat Auic. 17ª tertij d̃ egri/
tudinibꝰ

tudinibus ani in principio qm̄ ē calis.i.via ad tranſeundū:ideo peruenit ad eū fex ſuo inceſſu diminuit eū a quiete cum qua cōplet receptio iuuamēti medicinaꝝ:que medicine īprimūt iuuamentū cū preſiſtāt ſupra mēbrū ⁊ ſic ſi nō poſſunt morari ſupra mēbrū nō iuuāt.⁊ ita ēt ſuo inceſſu multiplicaꝛ dolor ⁊ ſic attrahunꝛ māe ad locū doloris maxīe cū locꝰ ſit poſitus īferiori pte: vnde facilis fit deſcēſus ſuꝑfluitatis ad ipſuꝫ ꝯcurrēte maxima debilitate illius mēbri pp pn̄tiaꝫ emoroidaꝝ ledētiū:vn̄ facilius recipit ſuperfluitates.eandē vel ſimileꝫ ſniam poſuit Raſis xjᵒ ꝯtinētis. Alia cōcluſio ad malū ⁊ poniꝛ xjᵒ ꝯtinētis caplo 7ᵒ de mēte Hypo.de morte veloci ī quo fuerint emoroidas ⁊ īgnimi fuerint fiſtule ſuꝑabūdātes moriēꝛ ī die vigeſimo:ꝯclō ꝓbatur per experiētia ab eo. Alia ꝯcluſio ē Hypo.aliā ꝯcluſioneꝫ ēt poſuit Hypo.6ᵃ affo.ī periculo modi curatōis eaꝝ ⁊ maxime de fluētibus antiquis loquēdo dixit emoroidas ſanari ātiquas niſi vna relicta fuerit.ſ.qua ſola poſſit fieri purgatio de mā periculū ē fieri maniā aut ptiſiꝫ.⁊ dicebat Cōmētator ī ꝯmento ē periculū fieri dolorē capitis ⁊ idropiſiꝫ ⁊ alios morbos melācolicos ſicut ē ſcabies ⁊ cancer ⁊ lepra ⁊ huiuſmōi. ⁊ rō eſt clara. Nam per reſtitutōem oium emoroidaꝝ ꝯſuetaꝝ effluere reddit ſanguis melācolicus feculētus ſupra epar:⁊ ita eius ꝯplonē corrumpit.⁊ ille ſanguis tandeꝫ educi pōt ad alia mēbra ⁊ cauſare pōt egritudines predictas ⁊ alias plures.hoc totū ītelligaꝛ niſi poſt retentionē emoroidaꝝ humor ſolitus eſt fluere frequenter euētur aliunde aut diuertaꝛ aut ipſe iterū emoroides ꝓuocenꝛ.

Alia ꝯcluſio cōmunis ad bonū ⁊ ad malū:⁊ poniꝛ ēt xjᵒ cōtinētis de mente Gal. Illi quoꝝ venaꝝ orificia ī inferiorıbꝰ aperiunꝛ ſiue ſint ordinate a nā non patiūtur pleureſiꝫ ꝑiplemoniā maniā corroſionē ſcabiē aut aliquē ſimilē morbū. Addit:ꝙ huiuſmodi habētibꝰ emoroidas ſi nō curanꝛ cū ꝯueniēti ordine.ſ. ꝙ reſtringātur oēs vt dictū ē ī ꝯcluſione ſuperiori ita ꝙ nō amplius effluet ab eis ſanguis accidūt eis predicte egritudines. Et idem dixit Auic.ītelligaꝛ niſi ſuccurraꝛ aliūde a natura vel arte vt in ꝯcluſione ſuꝑiori dicebaꝛ.⁊ hec de ꝓnoſticis ſufficiāt.

Signa vero demōſtratiua:ſi emoroides ſint extra apparētes ſunt ſatis manifeſta ⁊ nō tm̄ ꝙ ibi ſint emoroides ſed ēt declaranꝛ ſpecies eaꝝ.⁊ ſi ſint iterius declaraꝛ ex leſione īceſſus ſtercoris ꝑ illas partes cū aliquali pondere ⁊ pruritu:⁊ īponaꝛ digitus ītra anū vt tangaꝛ ⁊ nō p̄fuerunt fluxꝰ vētris vel tenaſmon ꝙ ſi nō fuerint manifeſte neqꝫ fluētes ⁊ debeāt declarari ſpecies eaꝝ:opꝫ vt ꝯprimaꝛ anus ⁊ exprimat eas eger vt ꝯprehendi poſſint.⁊ Raſis ī diuiſionibꝰ iuſſit vt ponāꝛ ventoſe ſupra anū ⁊ extrahanꝛ ita vt videri poſſint:⁊ tunc diſtiguūꝛ ſpecies ꝑ viſum ⁊ tactū:qꝺ ſi fuerint fluētes manifeſtaꝛ de eis ꝑ exituꝫ ſanguinis ab eis differēter ab exitu ſanguis ex fluxu vētris diſenterico vel tenaſmone:qm̄ cum fluxu ſanguineo tali mō non ſtat fluxus alioꝝ humoꝝ ſeꝑatoꝝ a ſanguine vel feceꝫ ſicut in fluxu diſenterico:neqꝫ fit exitus illiꝰ cū expreſſiōe vehemēti ⁊ conatu cū itur ad ſellā ſicut fit ī tenaſmone:īmo fluit ſanguis diſtilādo ſine labore:ēt ſanguis talis nō educiꝛ mixtꝰ cū fecibus ſicut fit ī diſenteria. Iteꝫ ī principio aſſellatōis ī emoroidali fluit ſanguis nō ſic vtplurimū in diſenteria:lꝫ ēt in emoroidali fluat aliquotiens poſt egeſtiones:lꝫ nō cū dolore ſicut ī diſenteria ⁊ diſtilādo fluit vt dictū eſt:⁊ tergēdo anū apparet petia maculata ſanguine:ēt ipſo aliquotiēs ſano apparēte.⁊ dicebat Aui.plurimis quidē habētibus emoroides adeſt color ꝓprius eis:⁊ eſt citius declinās ad viriditatē cuius cā ſumiꝛ ex hoc:qm̄ habētibꝰ emoroides ſi ſunt de cecis dolor vehemēs fit vt cum ſunt cece inflate:⁊ inde ſupple inflāmantur humores ⁊ ſpūs ⁊ mēbra maxime epar:vnde deducūtur humores ad colericū ⁊ citrinū declinantes:⁊ ſic citrinaꝛ color eaꝝ.ſi aūt emoroides ſint fluētes ⁊ nō reſtringatur ſanguis vt plerūqꝫ fit ſuꝑfluitas ī euātōe ſanguinis vnde ſemꝑ egreſſit colera ſaltē in ꝓportōe ad ſanguinē:⁊ ita fit color pur citrinꝰ ⁊ aliquotiēs tandē fit viridis. ſi tamē euāreꝛ ꝑ emoroidas ſanguis melācolicꝰ remanēte bono ⁊ cōueniēti ⁊ nō ſuperfluēte euatione:tunc fieret color bonus in cute ſicut ſepe ꝯtingit ī mulieribꝰ poſt mēſtruationē debitā. Nō īconuenit tm̄ īmo aliquotiēs accidit vt ex emoroidibꝰ fluat nō tātum ſanguis īmo aliquotiēs aqua citrina vel aquoſitas quedam lotiua:vt pꝫ ꝓprie de emoroidibꝰ que ſunt ſicut veſice piſciū. Signa etiā ſpālia materieꝝ īcluſaꝝ ī emoroidibus ſiccis dixit Azaranꝰ:ſignum eaꝝ ex humoribꝰ groſſis ⁊ viſcoſis ē ꝙ ſtat ibidē de rugitu ⁊ inflatione vētris ꝓpter aſcēſionē vētoſitatū ī humoribus.i. ex ipis. Signū vero humoꝝ calidoꝝ ex cibis ⁊ medicinis eſt quod nō ſequiꝛ cū predictis accidētibꝰ ſup.appropriatis emoroidibus tumor neqꝫ vētris rugitꝰ:ſꝫ ſequiꝛ cum hoc pruritꝰ in ano ⁊ preſſura ad aſſellandū de q̄ extimat iꝛ rmꝰ aſſellare tamē nō ē ita. Addit:⁊ ſūma ſignoruꝫ eſt: qm̄ cum videas eas groſſas duras ſcias eas eſſe ex humoribꝰ vſtis ⁊ ſiccis.⁊ quando vides eas molles calidas ⁊ humidas ſcias eas eſſe ex ſanguine putrido. ⁊ ſi vides eas molles abſqꝫ dolore ſcias eas eē ex flegmate groſſo.⁊ ſi fuerit ſciſura ⁊ ſiccitas ī ano cuꝫ acuitate ⁊ dolore vehemēti ſcias eſſe eas tunc ex colera rubea acuta ⁊ calida.

Cura. Expedito de ſignis veniēdo ad curā:pᵒ poneꝛ regimē ad dictā ꝑtinēs:deīr venie mꝰ ad medicialia ſꝫ diuerſas ītentōes q̄ haberi pn̄t ī cura emoroidaꝝ ex multiplici diſtinctione eaꝝ ⁊ diuerſitate eaꝝ de quibꝰ viſuꝫ ē ī diſtinctōibꝰ ⁊ cauſis ⁊ ſignis ſuꝑius. Circa igiꝛ dietā ꝓpter diuiſionē generalem que ſumiꝛ de eis ꝙ quedā ſunt fluētes ſanguinee ⁊ vt plurimū ex humore acuto:⁊ quedaꝫ ſunt cece ⁊ vtplurimū pendentes ex mā groſſa melācolica mixta ſanguine vt ſupra viſum ē. Iccirco nō pōt dari vna regula ī dicta:īmo expedit eā variare ſm̄ hanc diuerſitatē que reperiꝛ in fluētibus ⁊ nō fluentibꝰ. ⁊ hoc obſeruauit do. Serap.ī capᵒ ꝓprio 3ᵒ breuiarij qui ordinauit dictam ī emoroidibꝰ nō abſolutaꝫ:ſꝫ cū cōditione diuerſaꝫ:īmo ꝯtrariaꝫ ſm̄ diuerſitatē ⁊ cōtrarietatē diſpōnum earū dixit ſic:cibi aūt ꝯuenientes ſup.ī fluētibꝰ ſi euatio ſanguis ē ſupra menſurā:opꝫ vt ſint pauci ſtipticitatē faciētes ex eis ī quibꝰ nō ſunt ſuꝑfluitates ſicut ſunt rizi ⁊ miliū ⁊ cādatuſi cū paſſulis ꝯtritis ⁊ granis granatoꝝ ſup.ſimul decoctis. Poſtea paulo poſt addidit:⁊ qui habꝫ emoroidas oppilatas:tūc eſt cibꝰ eiꝰ ꝯtrarius iſtis ſup.ꝯueniēs ſicut res que mouent ſanguinē ⁊ opprimunt ipm̄ ſup.vt expellaꝛ. Iō addit:⁊ ꝯferūt iſtis ēt res que ꝓuocant ſanguinē mēſtruū.nā que ꝓuocant ſanguinē mēſtruum ꝓuocāt ēt emoroidas:⁊ ita nō pōt dari vniformis regula in dieta emoroidaꝝ ꝯueniēti non tantū in cibis ⁊ potibꝰ:īmo neqꝫ ēt in reliquis rebꝰ nō naturalibꝰ.⁊ hoc ꝯſiderans Aui.ī cibatōe eoꝝ ordinauit dietaꝫ quaſi ex ꝯtrarijs extremis dixit:opꝫ ſup.taliter patiētes vt alienēt a ſe omne groſſuꝫ ex carnibus ⁊c̄.poſtea addit:⁊ omne adurēs ſanguinē ⁊ ſup.nō tm̄ adurens ſubtilians ⁊ acuens niſi ſm̄ quātitateꝫ iuuamēti. Primū ꝑtinet principaliter ad cecas ſm̄ diciuꝫ principaliter ad fluētes. Dixit ſignāter niſi ſꝫ quātitatē iuuamēti quaſi īnuat ꝙ ī mā groſſa aliquotiens ad ſubtiliationē ⁊ apertionē ꝯueniūt ſubtiliantia acuta vt pꝫ.⁊ ita ſimiliter aliquotiēs ad ꝓuocationē ꝯueniūt ſubtilia ꝓuocantia:lꝫ abſolute adurentia nō ꝯueniant neqꝫ in cecis ſtante mā aduſta groſſa ne multipliceꝛ mā groſſa per aduſtionē: neqꝫ ī fluentibꝰ ne nimis acuaꝛ mā ⁊ dilatētur meatus ꝓpter nimiam caliditatē in cibis ⁊ medicinis adurētibꝰ. Poſtea ſpecialiter cōtrahens ad diuerſas cās ipm̄ regimē ex ꝑte cibi ⁊ potus:primo ad cecas ⁊ ad mām groſſaꝫ dixit:⁊ opꝫ vt comedāt ea quoꝝ digeſtio eſt velox ⁊ fiat cibꝰ eoꝝ bonus ex carnibꝰ ⁊ vitellis ouoꝝ ⁊c̄. Poſtea ꝯtrahēs ad dietā que ꝯuenit in emoroidibꝰ fluētibꝰ dixit:ꝙ ſi fuerit illic ſolutio ⁊ curſus ſuꝑfluus ſanguis ꝯferunt rizi ⁊ cibus factus ex granatis cū paſſis ſup. cum armillis ꝯtritis. Et ita pꝫ qn̄o varianda ſit dieta:īmo quaſi ꝯtraria ē danda ſm̄ ꝯrietatē diſpōnuꝫ. Aliqui tm̄ auctores reſpiciētes ad emoroidas tm̄ cecas poſuerūt dietaꝫ ꝯueniēteꝫ ī occurſu ad melācolicū groſſuꝫ vt fecit Raſis ī diuiſionibꝰ vbi pricipalr ordinauit abſtinētiā eoꝝ que generāt ſanguinē groſſum dimittēdo cibos groſſos ēt acutos.⁊ quidā īſpexerunt attēdētes principaliter ad emoroidas fluentes magis periculoſas ⁊ ſic ordinauerūt dietaꝫ ad frigidū ⁊ ſtipticū declinātē. Et ita obſeruauit Raſis ī textu noſtro ſuperius ne ergo ꝯmittaꝛ error opꝫ ſpāliter diuerſificare dictā. In fluētibus igiꝛ emoroidibꝰ vitēꝛ aer calidus ſiccus ⁊ inflāmatiuꝰ ⁊ inclinādū ad aerē frigidum ⁊ groſſuꝫ magis vel ſiccū ⁊ humidū ſm̄ diuerſitatē māe.⁊ ita vitēꝛ motus precipue laborioſus ⁊ pedes factꝰ ēt eques maxime trotādo vel ſaltādo ⁊ vlr ab oī multa equitatōe ⁊ marīe ſuꝑ mala beſtia vt dixit Aza. ⁊ ita cauendū a ſuperfluis vigilijs lꝫ ēt ꝓfundus ſomnus noceat ꝯuertēdo hūores ad interiora. Et ſimiliter cauēdū a paſſionibus animalibus īflāmātibus ⁊ a coitu ⁊ ſuꝑflua īaniatiōe maxime ī ieiunijs. In cibis cauere opꝫ ab oībus īflāmātibus ⁊ acutis ⁊ ſalſis ⁊ acetoſis vehemēter ⁊ amaris īclinādo ad frīda glutinoſa ⁊ ſtiptica cū ē intētio cōſtrictōis pauci nutrimēti vel multi ſm̄ exigētiā virtutis ſm̄ ꝙ dictū ē circa lrām. Et ſi volueris ſpāliter videre a quibus cauēdū ⁊ quibus vtendū ī hac diſpōne ⁊ accidētibus que ſepe ſequūtur ad eā ⁊ ſuꝑfluitatē fluxus ſanguinis aliquotiēs de ſincopi vel pulſu cordis ⁊ alijs:vide q̄ ſunt ſuperius poſita ī prima parte in caplo de fluxu ſanguis nariuꝫ. Nā ibi de his ampla habita ē doctrina ⁊ ꝓ tanto vlteriꝰ nō curo me extendere:ſed ī potu in hac diſpōne cū nō ſit corpus debilitatū:ē ī totū a vino cauēdū ⁊ vtēdū aqua ferrata decoc.ſumach vel dragāti.vbi tm̄ ſtante debilitate ē danduꝫ aliquid de vino nigro pontico mixto cū dicta aqua. Sed vbi ſimus ī caſu emoroidaꝝ cecaꝝ ī principio fluētis māe cauendū ēt ab oibꝰ cōmouētibꝰ hūores ⁊ ꝯuertētibꝰ ī deorſum ⁊ vitando oēs cauſas que dicta ſunt ſupra ⁊ ſtando ī quiete. Sꝫ qn̄ māe non ſunt fluxe dolorē cauſantes ⁊ ſit intētio ad apertionē emoroidaꝝ vt mā educaꝛ dolorē cauſans tūc regimē ꝯmotiuū ē aliqualiter ī caſu neceſſariū magis tm̄ intēdendū erit apertioni dictaꝝ venaꝝ ꝑ localia q̄ꝫ per dietā ꝯmouētē ⁊ ꝓuocantē.⁊ tūc vitāda ſūt q̄cūqꝫ faciūt ad gn̄ationē humoꝝ groſſoꝝ. Et ita aer groſſus ⁊ nebuloſus ⁊ habitatio ī locis terrenis ⁊ paludoſis.⁊ ita nimia qes ē nociua lꝫ ēt forte exercitiū adurēdo diſconueniat.⁊ ita diſcurraꝛ ad reliqua faciētia aggregationē humoꝝ groſſoꝝ dimittēdo oīa que faciūt indigōnē ⁊ a ſuꝑflua replōne cauēdū ē ⁊ ea oīa vitāda que ex ſe ſūt ſanguis groſſi gn̄atiua vt ſūt legumīa carnes antique groſſe piſces beſtiales ⁊ paludeſtres ⁊ herbe marīe acute ⁊ amare ⁊ eruca p̄cipue ⁊ acrumina ⁊ ſinapis ⁊ ſimilia eligēdo ea quoꝝ digō ē velox boni chimi ⁊ vtendo pro potu vino ſatis temperato ī ſubſtātia ⁊ ī colore mixto tm̄ cū aqua decoctionis radicis bugloſe.ſi ēt fieret aqua calibeata erit multū cōueniens in caſu.⁊ ꝓ habendo amplioreꝫ notitiā de dieta ī iſta intentōe ꝯuenienti recurre ad dicta ſuperius de melancolia ⁊ de paſſionibꝰ ſplenis:qm̄ dicta ibidē poſita ī hoc loco ſeruiet tibi vtiliter.⁊ hec quātū ad dictā ſufficiāt.

Medicinalia. Iā veniēdo ad medicialia vt hēaꝛ recta doctrīa ⁊ ordīata qm̄ triplr ꝯtigit corpa ledi ex emoroidibꝰ vt dictū eſt in diſtinctōibꝰ.ſ.de cecis nō cōſuetis fluere ⁊ ex cecis fluere ꝯſuetis. Sed iā nō fluentibꝰ ⁊ ēt ex ſuꝑflue fluentibꝰ prius īcipiemꝰ ponere curā cecaꝝ nō ꝯſuetaꝝ a fluxu:deinde alaꝝ ꝯſuetaꝝ fluere ledentiū ⁊ nō fluentiuꝫ. 3ᵒ ponemꝰ curaꝫ fluentiū ſuꝑflue:qm̄ alie nō ſunt ꝯſtrin/

gende p̄cipue ꝯsuete fluere: prius tñ ponemꝰ vnuꝫ cañ. obseruãduꝫ in cecis: qm̃ nõ est necessaria curatio quã posuit Aui. ĩ cura eaꝝ cũ dixit: amplius si non fuerit dolor neq; ap̄a neq; inflatio sup. ledẽs nõ erit tũc plurima necessitas curatõis eaꝝ. Nã eaꝝ curatio qñq; ꝑducit ad fistulas ⁊ ragadias vt dictũ est circa litterã: ⁊ ita sup. tunc sunt dimittẽde. Sꝫ qñ est necessaria curatio vel ꝓp dolorẽ vel ꝓpter inflãmatõeꝫ vñ fiet ei ĩpedimẽtuꝫ ex tumore eaꝝ: ⁊ si aliunde nõ sequaᵗ nocumẽtũ tunc ponebat Aui. ẽt duos cañ. cões in cura oĩum emoroidaꝝ ledentiũ. Prius est vt studiũ ĩpendaᵗ in lenificatõe nãe. i. vt sit venter mollis ex mã molli. Addit rõeꝫ dicẽs vt nõ noceat durities feci ano sup. suo ĩcessu ⁊ magnificeᵗ labor. i. nocumẽtũ qđ sequiᵗ in cecis inflatis nisi ĩtendãmꝰ ad fluxuꝫ eaꝝ ⁊ ẽt in fluentibꝰ sup fluc: qm̃ si ĩtenderemꝰ fluxui egestio dura forte ꝯcurreret. Aliũ cañ. posuit ẽt cõem in pricipio cure qui lꝫ possit ampliari ad oẽꝫ lesionẽ emoroidaleꝫ saltẽ ꝑm pteꝫ: tñ ꝓprius trahiᵗ ad curã cecaꝝ sine inflatõe vel dolore ledẽtiũ dixit: opꝫ vt ĩ ĩceptõe sup. cure rectificeᵗ corpꝰ sup. in malitia ꝯplõnis ⁊ euacueᵗ sanguis malus sup. aliquotiẽs euãdo mãm melãcolicam vel aliã colericã q̃ facit sanguinẽ maluꝫ: ⁊ aliqñ euãdo ip̄m sanguinẽ maluꝫ ita vt flobothomeᵗ saphena ⁊ vene q̃ sunt in posteriori ꝑte calcanei sup. in ꝑte domestica ⁊ vena abnadil: ⁊ est vena ĩ curuatura geniculi ẽt in ꝑte domestica ⁊ est fortior vtrisq; eaꝝ vt dixit sup. ad euacuãduꝫ mãm ꝯiunctã ꝯtentã in venis. Naꝫ ĩ cecis eductio sanguis ex eis vt fluant cuꝫ nocẽt qñ nõ remoueᵗ dolor ꝑ alia videᵗ esse prima ĩtentio curatiua: qđ si nõ fiant fluẽtes salteꝫ euᵗ mã cõiuncta de sanguine malo q est ĩ eis: ⁊ hoc fit flobothomãdo venas q̃ alligatõeꝫ hñt ad dictas venas inflatas q̃les sũt dicte vene. nã educere sanguinẽ ꝑ eas venas fluxũ eaꝝ dylloeꝫ minuet.

Spãliter igiᵗ veniẽdo ad curã eaꝝ cũ sũt inflate dolorose tria occurrũt ĩ ĩtẽtõe curatiua. Primũ ẽ vt mitigeᵗ dolor ⁊ sic detumescãt vt a virtute ꝯñter resoluanᵗ. 2° vt exiccenᵗ cũ medicinis istaꝫ ĩtentõeꝫ ꝯplentibus qñ ꝑ hec duo nõ remoueanᵗ succedit alia ĩtẽtio de ꝓuocãdo sanguineꝫ ꝯtentũ ad exteriora: vel educendo euꝫ cũ oĩbꝰ ĩgenijs de quibꝰ diceᵗ ĩ cura emoroidaꝝ cecaꝝ ꝯsuetaꝝ fluere: qm̃ tunc minueᵗ dolor ⁊ detumescent dicte vene ⁊ faciliꝰ eaꝝ põt fieri exiccatio. Pro expediẽda igiᵗ prima ĩtentõe de mitigãdo doloreꝫ: primũ est diuertẽda mã ne ꝓpter doloreꝫ fluat ad locũ: ⁊ ĩ hoc maxie facit flõmia leuis basilice: ẽt in corpore nõ sanguineo qm̃ ĩ sanguineo dꝫ esse copiosior. Nã vt dicebat Aui. in capᵒ de ap̄atibꝰ calidis ĩ fieri: ⁊ opꝫ vt admistreᵗ flõmia in principio hoꝝ ap̄atuꝫ. Qñq; enim sedaᵗ dolor solũ supple facta flobothomia: ad hãc ẽt intentionẽ multũ facit si ponãtur vẽtose ĩ spatulis aliquotiẽs cũ scarificatione aliquotiẽs nõ ꝑm dispõneꝫ corporũ. Cõsequenter fiat balneatio si flõmia vel ventosa nõ sufficit cũ rebꝰ minuẽtibꝰ dolorẽ anodinis faciẽtibꝰ ad aliqualẽ remissionẽ acuitatis mãe ⁊ ad leuem resolutionẽ cũ lenitõe ⁊ mollificatõe. Nã per mollificationẽ in emoroidibus nõ cõsuetis fluere humectaᵗ mã que plerũq; est melãcolica ⁊ sic p̄paraᵗ ad resolutionẽ: qđ si nõ resolnaᵗ saltem per medicinas extrisecꝰ efferẽdas ad apertiõeꝫ poroꝝ vt effluat sanguis talis retẽtus preparãtur dicte emoroides vt in eis fiat bona impressio a dictis medicinis. fiat ergo sessio ĩ aqua decoctõis reꝝ vt infra. ℞. maluaꝝ folioꝝ altee añ. M. j. s. seminis lini ⁊ fenugreci floꝝ camomille ⁊ meliloti ana. M. j. folioꝝ tassi barbassi ⁊ floꝝ eius sticados añ. M. s. bulliant ĩ aq̃ debite q̃ꝫtitatis aliquibus bullitõibus postea ĩ ca tepida fiat sessio vsq; dũ mitigetur dolor. Et Gordo. dixit q apiũ multũ iuuat ĩ mitigãdo dolorẽ eaꝝ: ⁊ ita posset addi ĩ decoctõe. si ẽt vellemus ĩ forti dolore minuere sensuꝫ mẽbri põt addi de iusquiamo ⁊ capitibus papaueris albi aliquid in decoctõe. ⁊ si tedeat balneari ĩfundatur pãnus laneus grossus vel filtrũ ĩ dicta decoctõe ⁊ superponatur locis dolẽtibꝰ. si ẽt accipiaᵗ fumus dicte decoctionis sub cathedra iuuabit ad intẽtionẽ nostrã. Si ẽt sumaᵗ pars de fece decoctõis ⁊ masselletur ꝯmiscẽdo cum oleo violato ⁊ mucilagine semĩs lini ⁊ cum medulla cerui fiat emplastruꝫ ad intẽtionem multũ ꝯueniẽs. Ad mitigationẽ ẽt doloris in his verucalibus duris ẽ vt fiat vnguentũ ex vitello oui cõquassato cuꝫ oleo amigdalaꝝ dulciũ ⁊ mucilagine altee: ⁊ si ponaᵗ paꝝ olei grisomilaꝝ ꝓpter ꝯueniẽtiaꝫ fiet in casu vnguẽtũ multũ vtile. In hac ẽt intẽtione valet si fiat emplastrũ qđ poniᵗ xjᵒ ꝯtinẽtis: coquatur corona regia siue mellilotũ forti decoctõe: deide misceatur cum vitello oui ⁊ farina fenugreci ⁊ se. lini ⁊ cũ viol'. postea cum oleo ꝑsicoꝝ fiat emplastrũ. Et hic quãdo ista nõ sufficiant fiat emplastrũ positũ circa textũ: ĩ quo etiaꝫ ẽ virtus stupefactiua aliqualis cum mollificatõe ⁊ resolutõe. ⁊ quãdo staret manifesta caliditas cum punctiõe ignea: põt fieri emplastrũ de limatꝪs magnis que reperiunᵗ sine testa ĩ locis humidis que bulliant ĩ duplici vase in oleo de semine lini ⁊ violato per horam vel circa: postea misceanᵗ cum farina ordei ⁊ semĩs lini ⁊ supponãᵗ ipsis ꝯtusis ⁊ massellatis ad inuicẽ. valent ẽt si sumãᵗ poma maciana remota ꝑte interiori lignea: ⁊ coquanᵗ in oleo de se. lini ⁊ vino cocto vsq; dum bene mollefiãt: postea ĩ toto eo infundaᵗ pulpa mollis panis ⁊ oĩa simul atterãtur ĩ forma ẽplastri supponatur: addẽdo paꝝ vitelli oui si placet cũ modico croci. Et Halyab. 7° practice fecit emplastrũ mitigatiuũ ĩ emoroidibꝰ terendo sisamũ cũ oleo rosato ⁊ albugine oui bene ꝯmiscẽdo. ⁊ si apponeretur parum de semine iusquiami eẽt magis mitigatiuum stante multa inflãmatione. Et quando ista non sufficerent ad mitigandum dolorem fiet lenimentum Azarani: de quo liniantur emoroides tales apparẽtes factũ vt ifra. ℞. olei rosati medulle bouis añ. ℥. j. bdelij dragãti al. ceruse acatie cere albe añ. ʒ. iij. oppõ. ʒ. j. teranᵗ ⁊ cuꝫ oleo rosato ⁊ medulla dicta reliqua misceanᵗ donec bene ĩcorꝑentur: addẽdo de oleo si expediet. nã hoc ẽ multũ efficax ĩ hac intẽtiõe. Et si emoroides iterius extiterint causantes dolorẽ administreᵗ de hoc linimẽto cũ licinio ĩtromisso ligato cũ filo. hic possent multiplicari remedia ad stupefaciẽdum. sꝫ qm̃ abũde de similibꝰ dictũ ẽ supra ĩ curis ⁊ colice ⁊ doloris a lapide ⁊ in cura tenasmonis ꝓprius nõ curo multiplicare: sed ad illa loca si placuerit recurras. Hac expedita ĩtentione succedit alia de exiccatione dictaꝝ venaꝝ taliter tumefactarum que ꝯueniẽter perfici põt: ⁊ quasi sine timore quando ex eis vt supponiᵗ nõ ꝯsueuit natura alias sanguinẽ per eas expellere ẽt si omnes excitẽtur ne ibi ꝑmanẽtes parata recipere fluxum humoꝝ aliũde a superioribꝰ ĩtumescãt ⁊ dolorẽ causent maxime quãdo ẽt corpus nõ est ꝑatuꝫ ad melãcolicas egritudines nã si sit dispositũ ad eas vel in aliquã eaꝝ incidere cõsueuerit: tunc eas ĩ totũ remouere eẽt periculuꝫ: imo in dictis dispõibus ⁊ in ꝑiculo eẽtus eaꝝ nisi natura manifestaret emoroides eẽnt artificio ꝓuocãde vt fuit snĩa Hypo. ĩ affo. vt fuit allegatũ supra in ꝓnosticis melãcolicis ⁊ freneticis siue nefreticis vt repiᵗ alia littera emoroides ĩnate bonũ: vnde si nõ fuerint debẽt ꝓuocari: ⁊ tandeꝫ per eas fiat expulsio sanguĩs melãcolici ĩducẽdo apertionẽ eaꝝ per modũ infra dicenduꝫ ĩ emoroidibus ꝯsuetis fluere ⁊ nõ fluẽtibus: sꝫ quãdo nõ stat talis timor possumus ĩ totum eas remouere. ⁊ ita laudo fieri debere si possibile ẽ vt in totum remoueãtur tales cece nõ alias ꝯsuete ad fluxũ. Et ad hoc primũ opꝫ mũdificare corpus vltra flobothomiã ab hũore melãcolico vel alias hũore flegmatico grosso ꝑm diuersitatẽ materie prius preparãdo mãm cũ sirupis digestiuis ⁊ equãnibꝰ deĩꝫ mãm cũ appropriatis sepe dictis vt cũ sirupo de fumoterre vel de bisantijs ⁊ violato ⁊ oximelle simplici ⁊ sirupo de epithimo ⁊ similibus cũ aquis appropriatis vt buglose ⁊ cicoree boraginis melisse ⁊ similibꝰ. Deinde fiet euõ cũ appropriatis medicinis dictos humores respiciẽtibꝰ vt cũ diacatholicone eleboro indo ꝯfectionis hamech ⁊ similibꝰ vel cuꝫ pillulis de agarico vel de epithimo vel de fumo terre ⁊ cũ chebulis ꝯditis ĩ frequenti vsu ⁊ cũ triferis appropriatis. ⁊ hic ponã vnã dscriptionẽ vniꝰ solutiui multũ singularis ĩ hac ĩtẽtõe ⁊ multũ appropriati fortis ad educẽdũ humores tales terrestres ⁊ notabiliter correcti qđ ordinauit Auẽzo. ĩ caᵒ de veruc. cuiꝰ ẽ mũdificare corpꝰ ꝓprie ab hũore frido duro ⁊ sanguine grosso. ꝯpositio ẽ vt ifra. ℞. aloes agarici polipo. recẽtis croci orientalis mũdi seis vitice succi liquiritie lapidis lazuli preꝑati bdelij oppoponaci añ. ʒ. j. foliorũ colloquitide ⁊ ipiꝰ colloqntide añ. põdus duoꝝ granoruꝫ succi cucumeris amari siue asinini põdus granoꝝ. ij. teranᵗ ⁊ distẽperenᵗ p̄ter colloqntidã ⁊ foliuꝫ eiꝰ: qꝛ opꝫ eas ĩcidi minutissime ⁊ misceri cũ. ʒ. s. amig. dulciũ ⁊ cũ põdere. iiij. granoꝝ gũmi dragãti ⁊ fricentur hñ amigdale trite ⁊ gũmi dragãti ⁊ bene mixte cum medicinis ꝯficiãtur oĩa cũ sirupo acetoso: exhibet ip̄e vsq; ad. ʒ. vj. ego dareꝫ. ʒ. iij. vsq; ad. iiij. est singularis ꝯpositio. Et ita mũdificati corpore ⁊ rectificatis mẽbris corde p̄cipue ⁊ epate cũ confectõibꝰ tyriacalibꝰ ⁊ cũ metridato diabuglosato ꝯfectõe de gẽmis cõfectõe muscata ⁊ similibꝰ ⁊ obseruato debito regimine humectatiuo: tũc possumꝰ ĩtendere ad exiccatõeꝫ cuꝫ medicis datis ꝑ iterius ⁊ ꝑ exteriꝰ. Per ĩterius valent pillule de bdelio ꝑm descriptõeꝫ istaꝫ factã vt ifra. ℞. mirabolanoꝝ belliricoꝝ indoꝝ ⁊ emblicoꝝ ꝑtes equales: nigelle ꝑteꝫ. j. dissoluãᵗ cũ oleo de grisomilis donec imerganᵗ ⁊ cõficianᵗ cuꝫ melle: sit dosis. ʒ. ij. Laudauit ẽt Aui. spãliter pillas de sandaraca factas vt ifra. ℞. sandarace corticũ ouoꝝ fumi terre seis porri ꝑtes eq̃les salis armoniaci ꝑs media scorie ferri p̄parate in aceto partes quatuor: fiant ex eis pille de quibꝰ sumaᵗ vna. Laudauit etiã Auic. ⁊ fuit Joãnicij prius exhiberi. ʒ. ij. galbani sicci dixit sic: Et ex eis q̃ experta sunt ⁊ electa: est vt ĩ potu sumaᵗ galbani sicci põdus. ʒ. ij. ĩ aqua sup. buglose vel alia simili ipsum remouet eas. Addit: ⁊ si in potu sumanᵗ tribꝰ vicibus nõ redibũt. Et mihi dixit fidedignꝰ affinis meus nostre facultatis prestãs doctor q ipse expertꝰ est veꝝ esse. Ego nõ vsq; hodie expertꝰ suꝫ sꝫ est rõnale. Nã caliduꝫ est in scđo ⁊ siccũ ĩ tertio. Itẽ scribiᵗ q sedere sup pellẽ leonis curat emoroidas sup. remouẽdo eas. Speciale etiã experimentũ posuit Lafrãcus mediolanẽsis vt ẽt alias scripsi ad ꝯsumẽdas emoroidas dixit: fit modus experimẽti qđ emoroidas adeo ꝯsumit q post noueꝫ dies nõ appet vestigiũ ⁊ est de meis secretis vt dicit. ℞. radicũ tassi barbassi ad libituꝫ laua ⁊ exicca in furno paulatine ⁊ nõ cõburanᵗ: sed ipsoꝝ seruata virtute fiet inde puluis de quo sumanᵗ. ʒ. ij. ⁊ vitelluꝫ vniꝰ oui ⁊ farine tritici. ʒ. ij. ĩcorporenᵗ ⁊ fricenᵗ in patella cuꝫ bono oleo ⁊ fiat crispula que sumaᵗ oĩ die in ieiuno vsq; ad dies nouem.

Exterius aũt Gal. fecit xᵒ memiri ꝯpositiõem ad ꝯdilomata que sunt tales cece nõ fluentes quo nullum meliꝰ est vt dixit vt ifra. ℞. aluminis scissi. ʒ. ij. cere. ʒ. vij. croci. ʒ. iiij. opobalsami. ʒ. j. isopi. ʒ. viij. olibani aloes añ. ʒ. iiij. misce: ⁊ thesaurus pauperꝝ dixit q antimoniũ ꝯfectũ cum succo tassi barbassi cuꝫ bõbice ponaᵗ sup. emoroides optime sanat coꝝ inflatões. ⁊ xjᵒ ꝯtinentis scribiᵗ de libro absq; auctore hoc esse expertuꝫ. ℞. cucumeres ⁊ cappares ⁊ fumigãdo eos frica cũ eis ipos emoroides. Suffumigiũ ẽt factũ cuꝫ porris coctis ⁊ butiro ⁊ colloqntida facit ad exiccatõeꝫ. Et xjᵒ ꝯtinẽtis de mente Diasco. folia mirthi si coquanᵗ ⁊ teranᵗ cuꝫ vnctuositate ⁊ fiat emplm ex eis valet. Et Auẽꝫ. dixit ĩ caᵒ supra allegato: si appositũ fuerit sup verruca vel poro modicũ de charuba viridi exiccabit illud donec cadet. Et. A. dixit: si ĩ aq̃ silique submergaᵗ lana ⁊ ponaᵗ sup emoroides: qm̃ ꝑ eã destruiᵗ oĩo. Nã siliqua ẽ charuba ⁊ ita ad idẽ

venit

venit. Et idē dixit: ⁊ ex eis q̄ currūt cursu ꝓprietatis ē vt sumat̃ caput piscis saliti ⁊ exiccet̃: approximādo igit̃ cū tāto casei veteris quātū ipm̄ ē ⁊ puluerizet̃ sup̱ circuluz ani. Fumigiū etiā factuz ex anacardinis valet de quo idez dixit ꝙ de fumigatōibꝰ fortior ē anacardus solus aut cū reliquis medicinis. Et moduz fumigij posuit Aza. dicēs: accipe de anacardo ⁊ teratur grosso modo ⁊ īuoluat̃ ī pinguedine galline nigre: postea ponat̃ super pruna ⁊ recipiat̃ fumus per arūdinez. dixit ēt ꝙ aūt facit cadere emoroidas ī longo tēpore ē ꝙ fumiget̃ cū folijs mirthe ⁊ sedeat ī aqua ī qua cocta sunt qm̄ nigrescūt ⁊ cadūt. ⁊ similiter dixit Auenzo. si supponat̃ de oleo casei qꝺ reperit̃ ī vegetibꝰ ī quibus recōdūt̃ veteres casei exiccabit illud donec cadat. quibꝰ sic factis si taliter nō remoueātur ⁊ dolorose permancāt vel tumide qꝺ tū̄ nō credo tutius erit venire ad aliā intētionē de educendo sanguinē ꝯtentū in eis. Que intētio principaliter vertit̃ circa emoroidas cecas fluere ꝯsuetas: qm̄ ī eis cū sūt ꝯsuete fluere nisi inducat̃ fluxus ī eis cū sunt facte tumide eēt periculū de īcursu egritudinū a quibus securat̃ per fluxū eaꝝ de quibus dictuz ē supra: de quo dicebat Aui. qn̄ retinet̃ sanguis ex eis fluere ꝯsuctus vel sup. ē retētus timet̃ aliqua egritudinuz sup. dictaꝝ ⁊ timet̄ idrops ꝓpter id qꝺ accidit ī epate de apate malo duro ⁊c̄. Hec aūt intētio ꝺ ꝓuocatōe sanguīs per eas ꝑficit̃ pᵒ cū flōmia saphene de qua dictū ē supra de mente Auic. ꝙ fit iuuamētū per flōmiā eius ad apertionē eaꝝ vel cum flōmia vene curuature poplicis. ⁊ si flōmia nō sufficeret talis qꝛ nō ꝓuocentur dicte vene lꝫ aliquotiēs illa flōmia suppleat fluxus eaꝝ: tūc ad ꝓuocādū subtilict̃ sanguīs in eis cū aperitiuis nō fortis caliditatis adurētis. Nā talia multū fortia īspissando reddēt sanguinē ñ fluxibilē. Fiet igit̃ pᵒ balneū cū būectatiuis calcfaciētibus ⁊ aliqualiter aperitiuis vt cū matricaria maiore paritaria fenugreco capil'. veneris ⁊ passulis. Postea facta balneatōe supponat̃ de fece eaꝝ emplastrū. ⁊ ita mollificata ⁊ subtiliata mā in eis fricētur diete vene fricatōe aliqualr̄ aspera cū folijs ficus expresso tamē priꝰ lacte de dictis folijs longa fricatōe donec emoroides aperiātur. valet ēt fricatio cū paritaria ad istā intētionē. Matricaria ēt media que dicit̃ herba gatta: silr̄ si cū ea fiet fricatio facit ad apertionē poroꝝ ⁊ ꝓuocat sanguinem. Et si vene sint iteriꝰ tumefacte tūc fiet liciniū cū pulpa colloquintide ⁊ misceat̃ cum oleo amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ supponat̃ qm̄ emittet̃ sanguis vt ē snīa ⁊ Rasis ⁊ Auic. post quinqꝫ horas si ꝑmutent̃ oī hora ⁊ sint quinqꝫ licinia in quinqꝫ horis vt dicit Auic. si fiat ēt suppositoriū ex alleo vel cū cepe ⁊ infundat̃ ī oleo de amigdalis amaris facit ad prouocādū. Et dixit Auic. īponat̃ aliquid de lacticinijs ⁊ stafisagria ⁊ stercore colūbino: dixit ꝙ ipsum aperit ꝓculdubio qꝛ tū̄ talia fortiter īprimūt sua acuitate ⁊ causant dolorez. Ego magis inhererez ī mitioribꝰ vt īponēdo suppositoriū factū de biera vel de pasta pillaꝝ cōiuz. ⁊ si pur ducerēt ad dolorē tūc dixit Auic. cūqꝫ dolor fuerit fortior sup. ꝑ dcās medicinas ponat̃ ī ano liciniū ex oleo rosato. sed ad ꝓhibēdū dolorem cū executōe eductōis sanguinis ī emoroidibꝰ ⁊ ꝓuocatōe eaꝝ facit si ponātur sanguisuge super eas ⁊ ꝓprie supra magis tumidas īponēdo sanguisugas electas ⁊ que steterint ī aqua clara ad minus per quattuor horas postea ponat̃ vna eaꝝ in cānula ⁊ tingēdo venā tumefactā cū modico sanguine pulli ⁊ ꝯuertēdo cānulā ſm caput sanguisuge vsqꝫ duz adhereat ad ipsam venā applicabit̃ quidē sanguisuga ad venā ⁊ suget donec impleat̃ ⁊ cadat. qꝺ si nō succederit sed stet suspēsa ēt repleta puluerizet̃ sup̱ eā aliquid salis ⁊ cadet ⁊ possūt poni tres vel q̄ttuor ſm exigētiā vt egrediat̃ sanguis totus qui ē in eis de sanguine malo qꝺ ē vt dicebat Serap. qꝛ qn̄ nos facimus hoc sedat̃ dolor: ⁊ hoc ē electius remediuz qꝺ fieri pōt in casu nostro. Et ego nō laudo cōmunē practicā vt aperiātur cū flobothomo: qm̄ sepe ꝑ flobothomū perducit̃ ad fistulas: ⁊ ego vidi periculū ī hoc ⁊ ita sit ꝯpleta hec itētio que ꝯuenit cecis fluere ꝯsuctis ⁊ restrictis cum post restrictionē ledūt. s. eas aperire vt fiat ꝓuocatio: quia tamē aliquotiēs post apertionē eaꝝ vel cum medicinis vel cū flobothomo sup̱abūdat fluxus ī eis: neqꝫ tamē ad omnē fluxum ⁊ cū est notabilis ꝯuenit vt restringat̃. imo dicebat Auic. vt fuit allegatū circa tex. ꝙ opꝫ vt studium ītendat̃ in aperiendo surdas sup. ꝯsuetas fluere vel cū nocent ꝑ aliquez modū dictorum supra: ⁊ cuz per alias medicinas nō curant̃ faciendo vt currat sanguis ex eis quātum possibile est vsquequo debilitet ⁊ egrediat̃ sanguis rubeꝰ clarꝰ ī quo nō sit nigredo ⁊c̄. ꝙ quomō intelligi debeat visuz ē supra circa litteraz. qm̄ ēt antequam ad illud deueniatur: interdū opꝫ vt fiat restrictio sanguīs. ideo ad declarandū hoc qn̄ sup̱fluit ⁊ sit necessaria restrictio: opꝫ hoc manifestari per colorē patiētis cū alterat̃ ad albū vel citrinū aut in pumblinū. ꝓ hoc dixit Rasis xjᵒ ꝯtinētis de mēte Hypo. ī 2ᵒ epidimiaꝝ cui intēsus. i. sup̱fluus fuerit sanguis emoroidaꝝ color cutis ipsoꝝ ī albuz ꝯuertit̃ aut in citrinū aut ī plumbeū: qm̄ ſm distinctionē qualitatis sanguīs sup. remanentis cōdominabitur color ⁊c̄. ⁊ iō facta mutatōe coloris ī colore sensibili a colore naturali ad albū vel citrinū vel pallidū: tunc si succedat debilitas sit necessaria retentio. ⁊ de hoc dixit Rasis paulo ante ad verba dicta: Dico ꝙ si fuerit rursus sic factus color ⁊ debilitet̃ inde corpus: tūc sanguis egredit̃ absqꝫ voluntate sup. media ⁊ expulsiōe nature: vn̄ incidendus ē statim. cuz ergo stat intentio ad restrictionē: tunc opꝫ alterare dietā ad stiptica ⁊ infrigidatiua: ⁊ vitanda oīa acuta amara salsa ⁊ multū dulcia vt fuit supra dictuz. de cibarijs stipticis ē bene ꝯsiderāduz ne cōcomitatur error qui sepe cōmitti ꝯsueuit vt ꝙ talia nō sumant̃ ante cibum sed simul cū cibo vel post ipm̄ ne exiccent̃ feces: ⁊ tunc sua duritie ⁊ asp̱itate noceāt: quo supposito diuertat̃ sanguis a via emoroidaruz cum apertione vene basilice vel saluatelle in manu vt fuit supra dictum: sed modicum extrahatur pro vice de sanguine. nam in hoc casu ad diuertendum vt alias dictum est melior est multiplicatio numeri multiplicatione quātitatis. Est etiā attendendum ad equationem humoris dominantis in sanguine maxime subtili ⁊ acuto ⁊ ad eductionem illius etiam nitrositatis in sanguine cum his que supra dicta sunt. ⁊ hic singulariter valet trifera ad istam intentionem: de qua dicit Theodosius vt scribitur vndecimo cōtinentis ꝙ incidit sanguinē emoroidalē perfecte trifera parua mixta cuz parte squāme ferri infuse in aceto per hebdomodas ante hoc trite. Et Auic. dixit ex eis que bibūtur ad hoc ē trifera minor: in qua posita ē scoria ferri infusa in aceto hebdomoda vna sup. ad minꝰ a qua postea coletur acetū: ⁊ postea fricet̃ torefaciendo ī sartagine calida ita vt bibat. i. vt exiccet ipm̄ acetuz: ⁊ deinde scoria terat̃ sicut puluis subtilissimꝰ: ⁊ pōt rectificari aliter vbi ē necessitas acceleratōis modo vt infra. ℞. squamā que reperit̃ iuxta incudē ⁊ subtilissime tere ⁊ bullire fac in aceto: postea colet̃ ⁊ fricet̃ torefaciēdo in sartagine calida: deinde iterato puluerizet̃ ⁊ iteꝝ bulliant ī aceto: ⁊ sic ter fiat vel quater ⁊ vltimo puluerizādo subtilissime. deinde misceat̃ cum reliquis ī trifera positis minore: ⁊ est singularis ad hanc ītentionē. Et aliqui exhibēt ꝺ ista puluere scorie tm̄ cum modico vini sic rectificato ad bonificandū colorē: ⁊ ita ego vidi in facto ꝙ mirabiliter ī hoc operabat̃: qm̄ humiditates superfluas ⁊ humorē melācolicū ꝯsumit: ⁊ in multū pinguibꝰ vtimur isto puluere ad diminutionē pinguedis. ⁊ quidā dicunt ꝙ cancrum occidit ⁊ fistulam curat exiccādo saniē. similiter ad intentionē nr̄az valet trifera minor posita a Mes. Et de medicis datis desuper ad intentionē ꝯstrictiōis ⁊ ꝓhibitiōis fluxꝰ sunt sirupi appropriati stiptici in cā calida: ⁊ in ca frigida dicti supra ad ꝓhibendū fluxū materie ad venas. nā valent trocisci de terra sigillata ⁊ de balaustijs ⁊ de carabe tādē cū aquis appropriatis vt plātaginis ⁊ ꝯsolide maioris: ⁊ folioꝝ mirthi ⁊ burse pastoris ⁊ similiū: ⁊ in aquoso flegmate reddēte sanguinē fluxibilē valet sirupꝰ de menta cū aquis absinthij buglose ⁊ cū decoctōe masticis ⁊ similibꝰ. possunt ēt fieri electuaria ⁊ ꝯfectiōes cū diacitonitem de zuccaro sumēdo ipius. ℥. j. trociscoꝝ de charabe trociscoꝝ de spodio cū semine acetose añ. ʒ. j. s. coralloꝝ rubeorum margaritaꝝ alba. añ. ʒ. s. ⁊ cū sirupo de acetositate citri fiat ꝯfectio in cā calida: ⁊ ī cā humida nō calida possunt addi species diaolibani. Rasis 9ᵒ Almāsoris de passionibꝰ stomaci vel species diagariofilati: debēt ēt rectificari membra vt epar ⁊ stomachus extrinsecꝰ cuz appropriatis alteratiuis cōfortatiuis vnctionibus emplastris cerotis calidis vel frigidis ſm exigentiaz sepe dictā: postea de localibꝰ. Primo valet vt fiat sessio ī aqua decoctionis reꝝ stipticaꝝ vt rosaꝝ plantagīs folioꝝ rubi cū sumach ⁊ balaustijs ⁊ corticibꝰ granatoruz ⁊ gallis ipoquistidos acatia ⁊ similibus. Et si fiat dicta decoctio ī aqua cisterne ī qua extinguat̃ prius ferrū aliquibꝰ vicibus erit magis iuuās ad intentionē nostraz. ⁊ si placet cōfortare cū aliquibꝰ calidis decoquantur ī ea absinthiū ⁊ maxime muscata ⁊ thus ⁊ mastix. postea fiant iunctiōes supra emoroidas vt infra ⁊ est Gerardi. ℞. aloes succotrini sanguis draconis thuris pilloꝝ leporis subtiliter puluerizatoꝝ añ. ʒ. ij. tele aranee. ʒ. j. albuminis oui bene agitati ꝙ sufficit īcorporent̃ ⁊ misceant̃ ⁊ extēdant̃ supra panū. pōt etiaz facta iunctōe cuz oleo mirthino ⁊ rosato superaspergi puluis factus de semine rosaꝝ cum mirthis ⁊ sumach ⁊ modico thuris. ꝯsequēter possunt fieri emplastra ex alijs stipticis: semp̱ tamen cōmemorando ꝙ cuz talibus stipticis difficiliꝰ fit cura ꝓpter dispōem loci: qm̄ vt dicebat Gal. xᵒ memiri nō potest locus mordacitatē medicinaꝝ stipticaꝝ tollerare existens facile sensitiuꝰ. Unde addit: ꝓpter ꝙ idonea farmaca sunt ei metallica queeūqꝫ neqꝫ acria neqꝫ pōtica oīo existūt: ⁊ eīm cū lota fuerint vt dixit operātur absqꝫ mordicatōe. Et ita ī hoc cāu valet cerusa litargiriū antimoniū cum draganto ⁊ licinio ⁊ thure singulariter. Nā si īcorporētur cū oleo ro. vel mirthino vel cuz succo plantaginis vel portulace ē singulare si fiat ex eo iunctio pūt ēt apponi petie intincte ī succo tassibarbassi cū oleo grisomilaꝝ. Nam hec vtraqꝫ appropriate valent. nā quidā dicūt ꝙ si teratur turtur vsta ⁊ sumat̃ ex ea cuz balaustijs ⁊ gūmi arabico assis cū oleo de crisomilis multū valet ⁊ ꝙ aristologia vsta puluerizata ēt trita restringit statiz supposita. Possez hic infinita multiplicare remedia sꝫ non curo: ista sufficiāt vt electiora. Dixit ēt Nicolus ꝙ experimēto mirabili inuētū ē ꝙ cinis buffonis applicatus emoroidibꝰ solus vel cū aliquo ꝯueniēti tollit dolores eaꝝ sanguinē sistit ⁊ exiccat eas si ēt indurate fuerint. nec opꝫ vereri venenositatē ipsiꝰ qm̄ remouet̃ ꝑ vstionē sicut etiam tollitur a scorpionibus. Et si emoroides sint de intrinsecis ⁊ ꝓfundis que fluant fiat licinium intinctū ī ꝯpōne vt infra ⁊ ītromittat̃. ℞. thuris sanguīs draconis boli armeni piloruz leporis añ. ʒ. j. cineris testaꝝ oui ⁊ folioꝝ oliue aña. ʒ. s. tele aranee. ℈. j. oīa incorporētur cū sepo castrati ⁊ cū succo tassibarbassi ⁊ supponat̃ liciniū quater in die. ⁊ cū his mālibus curabit̃ si deꝰ voluerit. Modus aūt sistēdi sanguinē ⁊ remouēdi emoroides ī totum cū ferro vel ligatura positus ē circa tertū ad illū locum recurre. Et hec sūt expediēda ꝑ dn̄m cirugicū. ⁊ hec sufficiant ꝓ ista materia de emoroidibus.

Capl̄m xiᵐ de exitu siue egressione ani: deinde matricis aliqꝫ dispositōibus eiusdem.

Um anus extra egredit̃ carens apate ⁊ ita disponit̃ q̄ si ipellat̃ igredit̃: ceruse balaustie gallaꝝ alumis antimonij oīu3 ptes sumant̃ equales ⁊ i puluere redigant̃: ⁊ super locum ex oleo roſ. calefacto inunctū puluerizent̃ ⁊ anus itromitat̃ ⁊ ꝯstringat̃: qđ tñ fieri ꝯuenit postq̄3 eger a sella reuersus fuerit ne eū cito ad sellam surgere sit necesse. Sumant̃ ēt galle balaustie cupule glandiū folia mirthi ⁊ coquant̃ in aqua donec rubea fiant ⁊ sedeat in ea ⁊ lauet̃ ex ea. Qđ si anus qui apostemosus est igredi minime pōt: eger aquā calidā frequēter ingrediat̃ ⁊ in ea sedeat ⁊ vngat anū ex cera ⁊ oleo camomellino aut anetino donec igrediat̃. Cūq3 itromissus fuerit ex bis que nominauimꝰ curet̃.

Am cū dei gratia declarato

prius caplo textualiter de emoroidibus ⁊ alijs passionibꝰ eis vicinis vt de ragadijs ⁊ fistulis ani ⁊ ꝯsequenter ampliata mā ad declaratōem ampliorē de ipsis emoroidibꝰ ꝓꝑ itrincatōe3 ⁊ difficultatē cognitōis ⁊ cure caꝝ factꝰ ē spālis tractatus de eis ponēdo spēs diuersas in eis ⁊ cās diuersas ⁊ signa ⁊ vltimo curā. Nūc ꝯñter ꝓ cōplemēto doctrine de dispositōibꝰ preter nām que circa anū accidūt. d. Rasis fecit capm de egressione ani sup. itelligēdo ēt mollificationē eiꝰ. ⁊ hoc recta ꝯtinuatōe harū passionū ad inuicē. Nā ad emoroides multipliciter solet sequi egressio ani ⁊ mollificatio eiꝰ p̄cipue eū ad eas sequat̃ dolor vt freq̄ntiꝰ. ⁊ ita solet mā multa fluere ad illas ptes q̄ sepe fit cā relaxatōis ⁊ mollificatōis lacerti ꝯtinētis itestinū rectū i debito situ f3 extremū iferiꝰ: ⁊ ita facilr fit exitꝰ ani. ꝑ alios ēt modos seq̃ hec passio ad p̄cedētē vt pleniꝰ ifra hēbitur in causis loco suo. ⁊ quoniā egressio matricis per easdē quasi ⁊ oīo similes cās fieri pōt ꝑ quas fit egressio ani ⁊ nō nisi paꝝ diuersificatur i cura eius. Jō Ras cu3 fuit breuiloquꝰ i hoc libello placuit eidem vnicū facere capm de egressione ani ⁊ matricis vt dicit rubrica: ⁊ ita determinādo in capo duo facit. qm̄ primo determinat de egressione ani. 2o in vltia pte capituli determinat de egressiōe vulue siue matricis. 2a incipit versus fine3 ibi: Uulua ꝑterea si egressa fuerit. Pria adhuc in duas: qm̄ primo determinat de egressiōe ani sine apate. 2o de egressiōe eius cu3 apate. 2a ibi: Qđ si anus qui apostus est ⁊c. Nō determinabo secūdaz pte3 huiꝰ capituli in hoc capo. s. de exitu matricis: qm̄ illa3 pte3 reseruabo vt p̄cipalem ad tractatū de dispōnibꝰ matricis q est spālis ⁊ ꝓprius tractatꝰ distinctꝰ a dispōnibus mēbroꝝ q̄ sunt receptacula sup̄fluitatū mēbroꝝ nāliu3 p̄cipalr: ⁊ ita mihi sufficiet hic finaliter declarare capm de egressione ani vt lrā iacet remittēdo amplificatōe3 māe ad ea q̄ dicent̃ i sequēti capo de egressione matricis ꝓꝑ vniformitatē cāꝝ ⁊ ꝓportōale3 modū curatōis i vtrisq3. Prima ꝑs igit̃ huiꝰ capituli ēt diuidit̃ in duas ptes. Nā p̄io declarat ꝑ signa egressionē ani cōtingētē ex relaxatōe ani siue fieteri vt musculi ipsiꝰ itestini recti ꝯtentiui. 2o ponit modū curatiōis eius. 2a ibi: Ceruse balaustie ⁊c. De prima pte dicit: Cū anus extra egrediat̃ apate carēs: ⁊ ita disponit̃ q̄ si ipellat̃ igredit̃ sup. sine difficultate ⁊ dolore ⁊ sup. ad tactu3 p̄cipit̃ mollities: tūc sup. declarat̃ q̄ talis exitꝰ pēdet ex mollificatōe lacerti ani ⁊c. Pro itellectu cuiꝰ partis est notādu3 q̄ l3 a diuersis causis vt ante dicebat̃ pēdere possit talis exitꝰ vt ēt ifra dicet̃ de cāis exitus matricis cū tñ fit exitꝰ eius sine apate: quātu3 ad ꝓpositū ꝑtinet deductis cāis primitiuis ⁊ solutōis ꝯtinui ipsiꝰ lacerti ani: talis exitus a duabꝰ p̄icipaliter cāis pēdere pōt. s. aut ꝓpter vehemētiā mollificatōis lacerti ani ꝯstringētis anu3 ⁊ ꝯtrahētis itestinū rectu3 i sursum cu3 lacertꝰ nō est mollificatꝰ ⁊ relaxatꝰ ipm ad iferiora ꝓpter paralesim ꝯtingēte3 i eo ex humiditate subtili ibibita f3 plurimū i ipo cū qua humiditate aliqñ ꝯiūgit̃ caliditas q̄ coadiuuat ad attractōe3 ⁊ ibibitione3 dicte humiditatis in lacerto ⁊ aliqñ subtilitate sola penetratiua ēt ꝯiuncta remissa frigiditate paraliticat̃ ⁊ mollificat̃ dictus lacertus.

Signa. Et huiꝰ signa sunt q̄ dicta sunt circa lrām vt q̄ si ipellit̃ sup. a medico cū digito igredit̃ anus facilr in situ3 suu3 si sit carens apate vt supponit̃. Et est ad tactū mollis vt dicebat̃: per qđ signu3 distinguit̃ ab egressiōe ani ꝯtingētis ex spasmo ⁊ extēsione lacerti ꝯtrahentis ꝓpter humiditate3 magis grossa3 i ꝯcauitatibꝰ ꝯtentā magis dilatantē ⁊ tensionē facientē. Nā ad tactū tales partes percipiunt̃ dure ⁊ non obediunt vt facile remittant̃ ad situ3 suū. ⁊ ꝓinde talis ē difficilis curatōis respectu illius que ē ab humiditate subtili ꝑaliticante cū qua cū impellit̃ igredit̃ anus: ēt iste due cāe per signū spāle distinguūtur. Nā cū accidit ex mollificatōe ani sepe fit exitꝰ fecis iuolūtarie vbi ꝯsequit̃ tensionē i neruo ꝯstrictiuo ꝯstrigitur anꝰ ⁊ ꝓhibet̃ exitus fecis vnde sepe ad eā ꝯsequit̃ colica vt dicit. A. Discernit̃ ēt si cū humiditate ꝯiungat̃ caliditas vel nō ex perceptiōe caliditatis illaꝝ partiū ad tactū vel nō. Jdeo Rasis hic vt ēt breuiloquus posuit signū spāle maxime declarās eām cōiter ꝯtingentē i exitu ani sine apate vt ipsa3 mollificatō3 differēter a cā ꝓpter tensionē per hoc q̄ facilis sit reductio eius.

Cura. Et ita de ea posuit curā principalr per duas medicinas locales. vnā que magis respicit dictā mollificationē pendēte3 ab humiditate cū friditate. ⁊ aliā ad eā mollificatōe3 cui cū humiditate ꝯiungit̃ caliditas. 2am ponit ibi: Sumāt̃ et galle ⁊ balaustie. Dicit ergo de prima parte supponēs ca3 dictā: ceruse balaustie gallaꝝ antimonij aluminis oīu3 sumant̃ partes equales ⁊ redigant̃ i puluerē ⁊ sup anū ex oleo ro. calefacto iunctū sup. prius puluerizētur sup. ⁊ hoc facto anus sup. cōprimat̃ ⁊ itromittat cū manu ⁊ cōstringant̃ sup. nates ⁊ coxe qñ anus fuerit reductus sup. cū bindis: vel patiēs cū rōne determinet sic stare vt medicine longo tp̄e possint suū effectu3 operari. Et ideo ordinās tp̄s qñ d3 applicari hoc medicamē vt vtilr seruiat: q2 multo tp̄e permanere possit sup. loco addidit q̄ tñ fieri ꝯuenit postqua3 eger a sella reuersus fuerit nec enim surgere ad sellā cito sit necesse: p3 eni3 q̄ tunc multo tp̄e ꝑsistent medicine i loco alr si foret necesse ipm frequenter surgere ad sellā cum dictis medicinis vbi silr fieret ēt exitus ani. Addit de scđa pte sumantur ēt galle balaustie cupule glādium folia mirthi ⁊ coquātur in aqua donec rubea fiat: ⁊ sedeat in ea ⁊ lauet̃ ex ea. Pro itelligētia ⁊ huiꝰ ptis ⁊ totius capituli ē aduertēdū q̄ i cura huius passionis: primo o3 recurrere ad ea que dicta sunt supra, in capo de ꝑalesi ⁊ spasmo i prima pte: ⁊ quātum ad dieta3 fm magnam ꝑtem ⁊ medicinalia: dico signāter fm magna3 partem in dieta: qm̄ in isto casu stat necessaria moderata ventris lenitio q̄ nō sic esset necessaria i ꝓpria paralesi vniꝰ lateris. nā facta mollificatione vel ꝑalesi in fieteri vel in lacerto ani: si vēter fieret stipticus foret necessaria cōpressio ad emissionē sup̄fluitatū: ⁊ tūc ad ꝯpressionē sequeret̃ exitus ani qui timor nō est3 i ꝑalesi vera nō ꝯiuncta mollificatōe ani: iō in casu isto preterquā in cibis stipticis vel medicīs stipticis que nō debēt exhiberi āte cibū: imo aliquod modice linitiuū ē p̄ponēdum i reliquis oībus: deb3 seruari dieta sicut in ꝑalesi vel spasmo māli ab humiditate declinādo ad siccū ⁊ i aere ⁊ in reliquis nō naturalibꝰ rebꝰ: ⁊ ita ēt i cibis eligēdo cibaria que fm totā sūmā declinēt ad siccū: ⁊ dimittendo acetosa omnia ⁊ vina alba ⁊ subtilia: ⁊ breuiter obseruent̃ que dicta sunt i dieta supra loco allegato. Et ita dico i medicinalibus op3 equare mām igrossando ⁊ aliqualr ispissando liq̄ditate illiꝰ: ⁊ euāre mā3 antecedēte i cerebro ⁊ nuca ⁊ neruis exñtē ⁊ diuertē ꝑ vomitū: ⁊ ꝯfortare cerebrū ⁊ mēbra neruosa cū his q̄ exiccādo ēt cū ꝓprietate deā mēbra ꝯfortāt: ⁊ ita elige de his ⁊ circa dieta3 ⁊ circa medicialia q̄ posita sūt supra loco allegato qbꝰ canonice factis: que oīa supponunt̃ hic a Rasi fieri debere. Uemēdo ad localia stante egressiōe ani ex mollificatōe q̄ cognoscitur ex exitu fecis iuolūtarie vt dictū ē supra: tūc fiant localia que posita sunt circa litteras: sed regulare eēt si caliditas eēt in cā. Primo fiat abstersio ⁊ mūdificatio intestini qui est extra cū aqua decoctiōis ordei excorticati ⁊ zuccari vnius coete: postea lauetur locꝰ post abstersionē aliqualiter ꝯfortādo vt cū vino nigro: vel melius fiat sessio in vino nigro decoctōis corticū granatorum balaustiaꝝ sumach ⁊ modico nucū cipressi vel absinthij ad cōfortationē mēbri neruosi: deinde fiat inunctio cū oleo rosato ⁊ modico camomellino: quo facto ēt sup̄aspergatur puluis q positꝰ ē i textu puluerizādo ea q̄ ponunt̃ i decoctōe cū sūt sicca vt. ℞. gallaꝝ balaustiaꝝ cupulaꝝ glādiū folioꝝ mirthi añ. pte3 vnā spice masticis añ. ptē mediā: postea claudat̃ orificiū ani cū fuerit itromissū itestinū cū digito. ⁊ si difficilis fiet itroitꝰ cū digito: ponat̃ vētosa sicca sup cuti3 sup̄ius. nā ē forte remediū ad eleuādū sursu3 intestinū: ⁊ tūc vt dictū est itromisso itestīo stet cū coxis strictis vel liget̃ cū institis stando sup dorsum. Sed si humiditas ꝯiungat̃ cū frigiditate prius facta abstersione ani cū aqua decoctionis furfuris ⁊ bletis ⁊ in modico mellis: ꝯsequenter fiat sessio in aqua decoctiōis absinthij spice saluie sauine rosarum ⁊ sumach: vel ponat̃ spongia ifusa in dicta decoctione ⁊ superponat̃ loco: ⁊ si apponat̃ aliquid vini nigri i decoctiōe erit melius. postea reducat̃ facta inunctiōe cū oleo roſ. ⁊ cū oleo camomellino prius: ⁊ postea puluerizatiōe cū puluere facto a Rasi i prima pte vt ex cerusa balaustijs gallis antimonio alumīe. ⁊ si ponat̃ modicū thuris vel myrrhe ēt iuuabit ad itētionē nostrā. Et ita qñcūq3 ꝯtingit ꝓpter assellationē exire anū similia fiant abstergēdo prius anū cū abstersiuis dictis. deīde sedēdo i decoctione diuersificādo eā i magis fridis ⁊ minꝰ fridis fm q̄ ꝯiungit̃ i mā de caliditate semꝑ tñ apponēdo aliqđ ꝯfortatiuu3 aromaticū ꝓꝑ dispōnē mēbri neruosi: deinde fiat iunctio ⁊ postea sup̄aspergat̃ puluis qui dictꝰ ē. ⁊ singularē puluerē posuit Gal. xo memiri positū ab Asclipiade vt ifra. ℞. scorie plumbi sumach añ. ʒ. vij. rosaꝝ. ʒ. iiij. myrrhe. ʒ. ij. applica vt dixit tale3 puluerē siccū p̄lauās anū cū vino austero aut cū decoctōe lētisci. ⁊ si dictꝰ puluis vel aliꝰ reducat̃ i formā suppositorij vel cū succo ipoquistidos vel cu3 oleo mirthino ⁊ teneatur facta reductione forte magis iuuabit. De 2a parte huius partis ponit curā exitꝰ ani cū ꝯiūgit̃ apa qñ nō pōt ꝯuenīēter remitti intestinum ꝓpter apa. ⁊ p̄io ponit modū cure ad itromittēdū. 2o ponit curā postquā ē facta reductio. Dixit ergo p̄io q̄ si anus qui apostemosus ē igredi nō pōt: eger aquā calidā freq̄nter igrediatur: ⁊ ita sup. minorato dolore ⁊ minorato apate remittat̃ ad situm suū. Addidit de 2a pte: Cūq3 itromissus fuerit ex his q̄ nominauimꝰ curet̃. Pro itelligētia huius partis ē notandu3 q̄ aliquotiēs stāte mollificato lacerto ani fit exitꝰ eiꝰ facilis ipso non exñte apato. s3 ꝯiūcta caliditate i mā reductio difficilis erit maxime corꝑe exñte repleto quoniā trahūtur māe ad locum ⁊ apatur locus aliquotiēs: tñ priusq̄3 descēdat apat̃ intestinū: ⁊ tunc sua grauitate ponderat versus extremitate3 eiꝰ: vnde eo mollificato p̄cipitat̃ deorsum cum apate grauitāte quasi querat̃ locus latior: ⁊ aliqualr extra eductū itestinū apatu3 aliqualr magis indurat̃ ⁊ difficilis fit remissio eiꝰ ad interiꝰ: ideo op3 tūc itendere vt habilitet̃ ad reductōe3 cu3 mollificātibꝰ ⁊ remittētibus

bus dolorē sedēdo in aq̄ tepida vt dicit tex. Et si in aqua fuerit decocta mollificatiua vt malua althea semen lini magis ꝓficiet ad itentōez ⁊ remissionē doloris ⁊ induratōis eiꝰ: qua facta mollificatōe videaꝛ si facilis fiat remissio: ⁊ tunc facta abstersiōe fiat iunctio vt supra ⁊ postea puluerizatio vt dictū ē. Qḋ si aliqualiter difficulter remittaꝛ: ponaꝛ vētosa vt dictū est supra. Sꝫ si apꝑuerit exitꝰ ani ɔiuncta tēsione vel spasmo: tūc dicebat. A. administras lenificantia ⁊ sup. ex balneis talibus ⁊ ex oleis ⁊ alijs sup. mollificatiuis: ⁊ facta sup. mollificatōe opꝫ administrare stipticā ꝯm q̄ dictū est reducto prius itestino. Nā hic ꝑcipue sūt necessaria licinia ɔstrictiua: qm̄ ante reductōem illi pulueres nō ita tute applicanꝛ ꝓpter tensionē ⁊ spasmū mēbri. Et qm̄ i hac cā ɔiungiꝛ retētio fecis oportebit aliquotiēs iuuare nām clisterizādo cuꝫ acutis ⁊ resolutiuis ⁊ subtiliatiuis vt cū aqua decoctōis cartami ⁊ cū aqua salita ⁊ similibꝰ. nā excitabūt virtutez ad expulsionē ⁊ simul exiccabūt mãꝫ que fuit cā nocumēti. Jō Aui. ad textū allegatū ɔtinuãdo dixit: ⁊ i fine illiꝰ opꝫ idest facta mollificatōe ⁊ reductōe vt admīstres stiptica ⁊ mouētia. i. educentia fecē cuꝫ eis in quibꝰ est subtiliatio ⁊ resolutio ad excitādaꝫ virtutē sup. expulsiuā ⁊ ad euãdaꝫ mãm sicut aq̄ salsa sup. mineralis ⁊ aq̄ salita ⁊ collogntida ⁊c̄. Et hec sufficiāt quātū ad declaratōem huiꝰ capituli de istis cāis primitiuis q̄ aliquotiēs sunt cause hoꝝ nocumentoꝝ ⁊ curis eaꝝ causaꝝ ad capm̄ etiaꝫ sequēs de exitu matricis: qḋ tamen capm̄ Rasis posuit vt partem huius capituli ꝓpter causaꝫ dictam supra.

Pars quarta pricipalis huius noni libri que ē de exitu ⁊ dispositōibus matricis. Caplm xxm̄.

V Ulua preterea si egressa fuerit: simil'r erit medicāda. Est tamē necesse vt fortiter ligeꝛ ⁊ vt egra semꝑ supina iaceat ⁊ coxa superiꝰ eleueꝛ.

A Ccipiendo ergo istā partem vt capm̄ spāle vbi dicit: Uulua ꝑterea ⁊c̄. Hec pars ē pricipalis ꝑs huiꝰ noni Almãsoris. Nā est quarta pars principalis eius i qua determinaꝛ de passionibus accidētibus mēbris gñationis i mulieribꝰ vel de nocumētis ɔtingētibus sequētibꝰ ad dictas dispōnes. s. matricis ⁊ diuidiꝛ pria diuisiōe in octo partes: qm̄ prīo ponit caplm de exitu matricis breuiter ⁊ i epilogo. 2o facit caplm de sup̱fluitate mēstruoꝝ cōstringēda sicut de cōstrictione coꝝ cum sup̱fluūt. 3o ponit curā i retētione mēstruoꝝ vt de ꝓuocatiōe eoꝝ. 4o pōit curā de scissuris que fiūt i vulua. 5o de nascētijs. i. apatibꝰ que fiūt i vulua siue plaga. 6o ponit curā plagaꝝ que fiūt i eadem. 7o determinat de ꝓfocatiōe matricis. 8o ⁊ vltimo facit caplm de mola matricis. Primū caplm breuiter diuidiꝛ i duas. prīo ponit vnā curā generalē ⁊ cōem fieri debere cū fit egressio matricis cū cura ēt que debeꝛ exitu ani. ⁊ hoc ꝓpter rōnem dictā supra quia ab eisdē ⁊ similibꝰ cāis fieri possunt exitus ani ⁊ matricis. 2o ponit vnū spāle fieri i exitu matricis qḋ nō sic fieri potest ɔuenīēter i exitu ani. ibi: Est tū necesse vt fortiter ligeꝛ. ⁊ ex hac diuisione capituli pꝫ recta cōtinuatio huius capituli cū p̄cedēti. ⁊ quoniã hic vt dictū ē agiꝛ de passionibꝰ matricis ⁊ cōsequētibus ad eas: ideo ad rectā intelligētiā dicēdoꝝ opꝫ prīo ponere anotbomiā matricis ⁊ eius ɔpōnez ⁊ partes eiꝰ ⁊ eius iuuamēta ⁊ vtilitates. Breuius tamē quod fieri poterit dimissis multis late dictis ab Aristo. precipue quītodecio ⁊ decioseptio de aīalibus ⁊ ab Auic. 6o aīalium caplō prīo vltra ea que dicta sunt ab eodē 21a tertij ⁊ ab alijs auctoribꝰ medicine i diuersis locis nō necessarijs ad intelligētiā dicendoꝝ. Prius tamē vt euitetur equiuocatio de matrice ē notādū q̄ auctores medicie vtūtur hoc termino matrix diuerso mō. Nā aliquotiēs per matricē intelligūt solā ɔcauitatē vel sinū i quo generaꝛ embrio ⁊ recipiꝛ mã gñatōis eius. aliquotiēs accipiūt matricē nō ꝓ illa tātū vacuitate sꝫ ꝓ mēbro organico ɔposito ex diuersis mēbris etiā ꝯm spēm differētibus ad vnū finē pricipal'r ordinatis vel seruiētibus vt ad gñationē. Et hoc tale mēbrū ē de quo dicebat Aui. q̄ matrix ē istrumētū generatōis mulieꝝ. i. i mulieribꝰ. s. ⁊ effectiuū ⁊ subiectiuū ⁊ istrumētale. Nā per quasdā partes eiꝰ est effectiuū principiuꝫ lꝫ non sufficiēs ⁊ totale vt rōne testiculoꝝ ipsius de quibꝰ diceꝛ: q̄ꝛ ꝯm positōem Gal. ⁊ medicoꝝ sperma muliebre qḋ i testiculis i matrice mulieris generaꝛ nō tm̄ passiue sꝫ ēt effectiue ad generationē cōcurrit. Et ꝯm hoc ab Auer. 4o colliget diciꝛ q̄ matrix obtinet aliquo mō principatum iter mēbra principalia: ⁊ ꝯm ɔcauuꝫ eius vel sinū in matrice ē istrumentū receptiuū ⁊ ꝯm colluꝫ: cuius os extrīsecum vocaꝛ ꝓprie vulua: ⁊ os extremū eiusdē colli versus matricē qḋ opponiꝛ ori extrīseco in directū appellaꝛ hodie os matricis: qḋ totū colluꝫ istrumētal'r seruit ad deferēduꝫ mãꝫ seminalē viri in ɔcauitatē matricis ꝑꝑ in se recipe instr̄ꝫ virile: ⁊ ita matrix taliter sumēdo vocaꝛ instr̄m gñatōis in mulieribꝰ ⁊ effectiuū ⁊ organicū istrumētale. Et nota vt ēt tollaꝛ alia equocatio: q̄ꝛ est dictū q̄ os extrīsecū colli matricis ꝓprie appellaꝛ vulua: qḋ est veꝝ cū sit sicut valua vel porta faciēs ad itroituꝫ in gñatōe. tū Auic. ⁊ reliq auctores i diuersis locis ꝑ vuluā sepe itelligunt matricē totalēꝫ vel ɔcauitatē eius. Loquēdo igiꝛ de matrice declarãdo cā ꝑ tria gña causaꝝ vt ꝑ cāꝫ formalē mãleꝫ ⁊ finalē: matrix quātuꝫ ad formā dicebat Auic. 21a tertij q̄ in radice creatōis est similis instr̄o gñatōis qḋ est in viris. s. virge ⁊ osseo ɔtinenti testiculos pēdenti. Nā virga i viro ꝓportionaꝛ collo matricis i muliere: ⁊ osseuꝫ in viro proportionaꝛ sifach ⁊ cōcauitati matricis in muliere. sed in viro ista mēbra sunt cōpleta ad exterius prodeuntia ⁊ manifesta: vbi correspōdentia sibi mēbra in muliere sunt retēta in interioribꝰ vnde colluꝫ matricis videtur sicut quodā oblonguꝫ ad interiꝰ terminatū ꝯm concauū: ⁊ cōcauitas matricis videꝛ vt mēbrum ad posterius terminatū: ⁊ ita concauū matricis est ꝓportionatū osseo viri posterius situato ⁊ collū anterius ad virgā. Nam matrix ꝯm colluꝫ ⁊ ɔcauuꝫ est quasi instrumētum ɔuersuꝫ ad respectū virge ⁊ ossei viroꝝ vt dicebat Auic. ē eim osseum sifach matricis ⁊ quasi virga ⁊ collū matricis ⁊ est eius figura oblonga ad rotūditatē decliuis diuisa principaliter i duas ꝑtes ꝯm ɔcauitatē terminatā ad collū vnū sicut ad vnuꝫ principiū: que due partes videntur sicut due matrices que cooperiunꝛ tunica vna que ɔiungit eas i loco vno. vnde per hāc partē cooperientē vnā diciꝛ matrix mēbrū vnū ⁊ nō plura. Et de hoc dixit Rabi. particula prima versus finē: facte sūt in muliere due matrices tendētes ad vnū principiuꝫ ⁊ illud ē collum matricis. Addit: ⁊ corpus matricis ē exteriꝰ circūdatū pellicula que ɔiungit ipsas duas matrices i loco vno ad quē cū peruenit ligat eas. Et de hac ēt tunica extrinseca cooperiēte ⁊ duabꝰ intrinsecis cooꝑtis dicebat Auic. ⁊ tunica quidē extrinseca pura ē ⁊ vna ⁊ intrinseca ē sicut diuisa i duas diuisiones quasi distinctas non sicut ɔsolidatas ita q̄ si excoriareꝛ tunica exterior eaꝝ duaꝝ excoriareꝛ quasi a duabꝰ matricibꝰ i quibus eēt vnū collū ⁊ nō sicut a matrice vna. Quãtitas vero eius i puellis nō ꝑfectis neqꝫ aptis ad ɔcubitū ē multū parua: imo minor vesicis eaꝝ. sed cū perueniūt ad augmētū ⁊ perfectionē sufficientez ad gñationē tūc cōpletur quãtitas eius sicut ēt ⁊ quãtitas mãmillaꝝ i mulieribꝰ. Nā antea hoꝝ mēbroꝝ ɔplemētū erat vanuꝫ: ⁊ tunc eius extēsio ⁊ longitudo ē quasi sicut extensio colli eius: cuius longitudo equalis. i. cōiter ɔtingēs i mulieribꝰ ē vt dicebat Auic. iter sex digitos ⁊ inter. xj. qñqꝫ tū abbreuiaꝛ ⁊ ꝓlongatur ꝓpter vsū coitus ⁊ dimissionē eius. Et ita multo magis magnificabiꝛ in parientibus ⁊ ɔcipiētibꝰ ⁊ multiplicātibꝰ partꝰ ⁊ maxime i pariētibꝰ gemellos ⁊ ꝓprie cum fit sup̱impregnatio ꝓpter necessitatē. ⁊ ꝓpterea aliquotiēs extēdiꝛ vsqꝫ ad vmbilicuꝫ lꝫ cōiter veniat ad eiꝰ ꝓpinquitatē. Et locus eius ē q̄ est stans i medio inter vesicā ⁊ iter itestinū rectū. Nā iacet sup̱ intestinū rectū tãquã supra culcitrā vt sit stratꝰ eius lenis ⁊ i ꝑte posteriori sup̱fluit ad vesicā. i. ascēdit vltra vesicā. ⁊ sicut supra extendiꝛ ad vesicā ita vesica deorsuꝫ elongaꝛ infra cā. i. ɔcauitatem eius: qḋ dico signāter q̄ꝛ colluꝫ matricis longius ē collo vesice inferius: imo terminaꝛ orificiū colli vesice in mulieribus ⁊ intra collum matricis versus os extrinsecū illius. ⁊ lꝫ figuratio eius dicta sit oblonga ad rotūditatē declinãs: tamē videtur ad figuraꝫ quatrãgulaꝫ declinare ꝓpter cornua eius quibꝰ alligatur ad anchas ⁊ ad duo ilia: que quidez duo cornua sunt arcuata ⁊ incipiūt in directo testiculoꝝ que sunt carnes quedā albe plane rotunde ꝑue. nā testiculi in mulieribꝰ sunt circa mediū matricis situati: que ligamēta ⁊ cornua sunt iuxta matricē grossa ⁊ lata ⁊ iuxta anchas qbꝰ alliganꝛ sunt subtilia. nā ita se hñt ad matricē i ortu eiꝰ ⁊ terminatōe ad anchas sicut sunt ꝓcedētia cornua bouis a capite eius: ⁊ ideo matricis cornua vocata sunt ⁊ propter latitudinem eorum circa ipsoruꝫ principium a matrice matrix ibideꝫ videtur dilatata ⁊ ita apparet quadrangula: ⁊ hoc est manifeste videre in anothomia. Ultra tamen duo receptacula manifesta de quibꝰ dictum est q̄ sunt due ꝑtes principales matricis: dicit Aui. q̄ in medio matricis ē quasi semita sup. diuidēs illas duas ꝑtes i qua semita sunt additamenta incidentia rugosa per quaꝫ semitā tanquaꝫ per viaꝫ diuidentem iter dextraꝫ vacuitatē ⁊ sinistraꝫ fit apertio dictaꝝ duaꝝ ɔcauitatū in quibꝰ ɔcauitatibus recipiꝛ mã gnãtionis principaliter vnde si fieret gemelloꝝ ɔceptio haberet vnusquisqꝫ locū distinctum ab alio: ⁊ iō vt multū cū multiplicaꝛ fetus nō sūt nisi duo ꝓpter duas manifestas ɔcauitates ⁊ matrices de quibꝰ dictuꝫ ē: q̄ꝛ tamē aliquotiēs visuꝫ est plures generari fetꝰ ⁊ manifestari quasi mōstruose vt voluit Alex. 9o de hystorijs. Jccirco ɔsentiunt medici ꝯ mēte Gal. 14o de vtilitate ꝑticulaꝝ q̄ i tota matrice sunt septē cellule nō tamē manifesta diuisiōe seꝑate: quaꝝ tres sunt i dextra ꝑte eius: ⁊ tres i sinistra: ⁊ vna ē in medio eiꝰ in illa semita de qua dictū ē supra: ⁊ i qualibet earū pōt sperma recipi ⁊ aggregari: ⁊ ita possunt ɔcipi septē fetus i vna ip̄regnatione vt dicūt. Dicūt ēt quidaꝫ posse plures multo generari fetus ⁊ iam ē exꝑientia visum q̄ sunt plurimi formati fetus vltra septem ad magnū numeꝝ: vñ oꝫ dici de necessitate. ⁊ ita dicūt quidaꝫ q̄ in vnaquaqꝫ cellula decem sunt rugositates. Jdeo ⁊ plures i q̄ruꝫ vnaq̄qꝫ rugositate pōt embrio gñari quãuis hoc raro ɔtingat. Quod tamē frequētiꝰ ɔtingit de dictis mōstruositatibus ē vt generenꛩ tres ꝓpter duas cellulas manifestas ⁊ illaꝫ viaꝫ mediaꝫ: postea q̄ generētur quinqꝫ: q̄ꝛ i qualibꝫ duarum vacuitatū manifestaꝝ sunt due vacuitates. aliqñ tamē plures generanꛩ vt dictū ē: q̄ꝛ ēt in eadē kisti plurimi gñãntur. Et de hoc dixit Aui. i capo de grauitate ꝑtus ponēs q̄ numeratio ēbrionū aliquotiēs ɔprimit ⁊ difficultat exitū. Et ibi addit: fortasse eniꝫ i ventre vno sunt quinqꝫ. Addit: imo qñqꝫ est numeratio maior illa qui parui sunt ⁊ diuersi. i. distincti. Addit: ⁊ qñqꝫ ē numeratio plurima valde i kisti vna: ⁊ hec sufficiāt quātuꝫ ad formam illius. Jam veniēdo ad modū ɔpositōis ⁊ genus cāe materialis cū quo simul ponēꛩ iuuamēta ⁊ vtilitates modi substantie ipsius ⁊ ꝑtium ɔponētium ipam matricē. Primo igiꛩ dicatur q̄ matrix ē substãtia dura neruosa ex duabꝰ tunicis ɔposita: sꝫ tunica intrinseca ē grossa diuisa quasi in duas matrices

vt dictū est: extrinseca ē tunica subtilis quasi vt coopertimentuꝫ
illaꝝ duaꝝ itrinsecaꝝ: ⁊ i intrīseca sunt dsemīate multe vene.
⁊ de ea loquebaꝝ Aui. ꝯmento de aīalibus cū dixit: ⁊ creabatur
matrix ex multis venis ⁊ ramificaꝝ ex venis ꝑnominatis vt sint
ibi ad sustentamentū creature ⁊ orificia haꝝ venaꝝ que figunꝝ
ī matrice siue diuidūtur nominātur foramina matricis ⁊ eis cō
tinuanꝝ pāniculi ēbrionis mediātibus cotilidonibꝰ: ⁊ tandē per
pāniculos alliganꝝ ad venā vmbilicalē infantis: ⁊ ita medianti
bus istis venis fit nutricatio ⁊ sustentamentū fetus: que gnātio
fuit in vita necessaria ꝓpter bonū vniuersi ad gnātionē anima/
lium quoꝝ ꝯseruatio ī indiuiduis ꝑticulariter nō pōt perpetua/
ri nisi ꝭm successionē ⁊ ꝓpagationē eoruꝫ. ⁊ hanc sniam posuit
Aristo. scdo de generatōe aīalium ꝓpe principiū cū dixit: Jam
scimus ꝙ aīa ē nobilior corpore ⁊ animatū nobilius inanimato
ꝓpter aīaꝫ ⁊ q: ē ens nobilius nō ente: ⁊ q: vita ē nobilior priua
tione vite ⁊ natura ī rebꝰ ꝯtingētibus vt res diuina ē causa me/
liorationis ꝓpter hoc fuit gnātio animaliū: ⁊ qm̄ natura huius
generis nō pōt esse eterna vel nō posset ꝯseruari vsqꝫ ad diē iu/
dicij ꝭm fide nostraꝫ: opꝫ ergo per aliquē modū vt ꝯseruet cuꝫ
nō possit idem numero eē eternū. in forma aūt ē possibile ꝓpter
hoc fuit gnātio animaliuꝫ ⁊ creatio maris ⁊ femīe ꝓpter gene/
rationē. Per easdem ēt venas educiꝝ supfluitas mēstruosa de/
scendens per illas: quaꝝ alique terminanꝝ ad intra ꝯcauitatem
vel sinuꝫ matricis nō existente pregnatōe: ⁊ ita tādem ꝑ collum
expelliꝝ: ⁊ alique terminanꝝ ad collū matricis ad ꝑtes tamē ꝓ/
pinquas ori intrinseco colli: ⁊ ita fluit sanguis per collū ⁊ expel/
litur ꝯtīter. Et ista est cā ꝓpter quaꝫ aliquotiēs in pregnātibus
stāte pregnatōe emittiꝝ sanguis menstruus vt expresse dicebat
Gal. 5ª affo. in ꝯmēto 61º illiꝰ affo. mulieri ī vtero habēti si pur
gationes exierint ⁊c. lꝫ os itrinsecū colli matricis fiat ī dispōne
ꝯceptionis ī sūmo ꝯstrictōis quā fortasse non īgrediꝝ extremi/
tas acus vt dicebat Auic. 21ª tertij ꝙ postea orificiū dilataꝝ pre/
cepto dei excelsi hora partus ⁊ eiꝰ exitus sicut ē illud orificium
extrinsecū. i. vulua cū osse sacro aperitur ad exituꝫ fetus: dilata
tur tn̄ ēt itrinsecuꝫ orificiū colli hora ꝯcubitꝰ ad sugēdū sperma
ēt stante pregnatōe qm̄ plurimū delectaꝝ matrix ī receptōe eius
vt statim dicetur maxīe tꝑe supimpregnatōis que aliquotiēs fit
vt ꝓbat Aristo. loco allegato. ⁊ ibi ponit pulchrā hystoriā ð hoc
dicens: Et iā accidit cuidā mulieri impregnate gemellis ⁊ post
īpregnata fuit tertio. ⁊ cū venerit tp̄s pariēdi peperit duos sal/
uatos ⁊ peperit tertiū ī quinto mēse ⁊ mortuus ē subito. Addit:
idē ēt accidit cuidā alteri mulieri ꝙ peperit vnū filiū ī 8º mense
⁊ ī vltimo cū ꝯplebiꝝ tempꝰ impregnatiōis peperit duos filios:
quoꝝ vnus erat mortuus subito: alius vixit ⁊ cibabaꝝ. Addit: ⁊
quedā mulieres abortiunt ⁊ īpregnātur simul ita ꝙ vnus exit ð
matrice ⁊ alius ꝯcipiꝝ. Substātia tn̄ matricis ⁊ partiū intrinse/
caꝝ ⁊ tunice extrinsece ē neruosa sicut ēt ⁊ colli ⁊ ītrīseca ē aspe/
ra ad modū lingue bouis vt meliꝰ ꝯtineat sperma. ⁊ hoc ꝑꝑ illa
additamēta de quibꝰ dictū ē supra incedētia ꝑ illaꝫ semitā me/
diā: proinde lꝫ ī ea sint disseminate multe vene nō tn̄ ꝓprie dꝫ
dici venosa neqꝫ ꝯposita ex villis venaꝝ: ⁊ ī extrīseca sūt pauce
vene. Et ꝓinde dicebat Auic. ⁊ extrinseca ꝓpinquior ē ad hoc
vt sit neruosa. facta ē ergo neruosa substātia eiꝰ vt sit extensibi/
lis dilatabilis ⁊ ꝯstringibilis ꝭm diuersas necessitates. Nā opꝫ
eā dilatari tꝑe īpregnatōis vt ꝑstet locus ꝯueniēs extēsioni fetꝰ
⁊ ēt tꝑe partꝰ cū necessaria fit reuolutio infantis ī vtero. Nam
tūc dilataꝝ ⁊ eiꝰ dilatatio ē ꝭm dilatationē ⁊ reuolutionem em/
brionis. Est ēt necessaria cōstrictio eiꝰ aliquotiēs vt tꝑe partus
facta reuolutōe ēbrionis. nam tunc ꝯstrigiꝝ matrix posterior cō
primēdo ad anteriꝰ ad adunāduꝫ exitū fetus. ligamēta ēt eius q̄
sunt multiplicia: sunt ēt taliter neruosa extensibilia ⁊ laxa vt fiꝝ
possit dilatari ⁊ ꝯstringi matrix. quedā tn̄ sūt magis laxa ⁊ q̄dā
minus. Nā ligamēta quibꝰ alligaꝝ dorso sunt ligamēta fortia ⁊
pura ⁊ minꝰ laxa q̄ꝫ alia ligamēta que alliganꝝ anchis que dice
banꝝ cornua de quibꝰ dictū ē supra. ⁊ quedā alia vt quibꝰ ligaꝝ
a ꝑte sumis ⁊ vesice ⁊ ossi lato. naꝫ illa sūt magis laxa extēsibilia
magis. oīa tn̄ sunt aliqualr̄ laxa vt obediant dilatatōi matricis
⁊ ꝯpressioni tꝑe necessitatis dicte. Et ꝓ tāto nō est negāduꝫ qn
matrix aliquotiēs moueaꝝ corporalr̄ ⁊ situalr̄ eleuando se supe/
rius a situ sibi ꝯnaturali vt ꝑꝑ vapores vel vētositates īclusas
in sursuꝫ eleuātes: vn̄ ꝯprimaꝝ diafragma saltem mediate ēt si/
tualr̄ a matrice mota vt īfra videbiꝝ de suffocatōe matricis: ve
rū est tn̄ ꝙ nō multū eleuatur neqꝫ recipiꝝ in stomacho vel ī gu
la vt quedā bestiales mulieres affirmāt: qm̄ ad talē motuꝫ ꝓhi
bent ligamēta quibꝰ alliganꝝ ad mēbra dicta: que ⁊ si possint ali
qualr̄ extēdi nō tn̄ ad multū vt pꝫ. ⁊ hoc ēt ꝓbaui 6º īteriorꝝ pe/
nultimo capº. Sꝫ hic opꝫ bn̄ notare ꝙ cuꝫ diciꝝ matrix esse
neruosa ⁊ habere ligamēta nō dꝫ ītelligi ꝙ sint neruosa: q: eius
ꝯpō sit ex neruis ex cerebro venientibꝰ. sed diciꝝ neruosa ꝓpter
similitudinē mēbroꝝ neruosoꝝ vt dixit Joānes alexādrinꝰ pº
ꝯmento libri epidimiaꝝ: Nā sicut nerui dilatanꝝ ⁊ ꝯstringunꝝ:
sic ⁊ matrix dilataꝝ ⁊ ꝯstrigiꝝ vt dictū est. Nā si ex neruis a ce/
rebro ortis ꝯponereꝝ multuꝫ cōicaret cerebro in doloribꝰ eius ⁊
ecōtra ꝙ nō videꝝ ad sensuꝫ lꝫ aliquotiēs fiat cōicatio nocumē/
toꝝ matricis ad cerebrū vt stante apāte calido ī matrice vel fa/
cta retētione mēstruoꝝ ⁊ supueniēte febre. Nā exn̄te apāte cali/
do ꝑ alligatōeꝫ ꝑ cornua anchas vicinitate spine ⁊ nuce cōicaꝝ
nocumētū cerebro: ⁊ ita retentis mēstruis facta euaporatōe per
diuersas vias ad caput pōt fieri nocumētū: nō est tn̄ negādū qn
ad matriceꝫ veniāt q̄daꝫ nerui sensitiui ex cerebro q̄bus sentit ⁊
īterduꝫ dolet ⁊ voluptuaꝝ tꝑe receptōis semis. Et hāc sniaꝫ
totā ēt posuit Aui. 20ª tertij cuꝫ dixit: Et cuꝫ diciꝝ matrix ner/
uosa nō ītelligiꝝ per id qð eius creatio sit ex neruis cerebri: īmo
ꝙ creatio eius sit ex substātia simili neruis alba priuata sanguie
viscosa extēsiua sup. sicut sunt nerui. Addit: ⁊ nō aduenīūt ei. s.
matrici ex cerebro nisi nerui pauci quibꝰ sentit. Et reddēs rōeꝫ
dixit: ⁊ si eēt vehemētiꝰ neruosa sup. ꝑ dictos neruos ad caꝫ ve
nientes vehemētiꝰ cōicaret cerebro. Et hoc totū bn̄ mēti tenete
qm̄ matrix nō ē vere neruosa sed ꝭm similitudinē vt dictuꝫ est.
Et qð dictū ē de matrice ideꝫ ītelligaꝝ de collo eius. Nā ē ner
uosuꝫ ad ītellectū dictū quasi sit cartilaginosuꝫ ēt asperꝝ: quasi
sit in eo ruga supra rugā vt fiat maior delectatio ī actu coitus.
In matrice ēt sūt duo oua vt dictū ē supra q̄ sunt dicte carnes
glādose: ⁊ sūt duo testiculi mulieris ad rotūditatē magis ðclinā
tes q̄ꝫ testiculi viri ⁊ miores sūt testiculis viroꝝ: ⁊ ī eis fit gn̄a/
tio spmatis sicut ⁊ ī testiculis viri ꝭꝫ sniaꝫ medicoꝝ: ēt cooperi/
unꝝ tunicis ꝓprijs sicut testiculi viri tunica ītrinseca ossei quo/
niā iacēt iter duas tunicas matricis ita vt exterius manifesten/
tur ꝓpter tenuitatē extrinsece tunice. ⁊ ad testiculos alligātur
vasa semialia per que euomiꝝ mā spmatica: que vasa seminalia
terminātur ad collū matricis ꝓpe orificiū intrinsecū: ⁊ ita reci/
piꝝ mā spmatica muliebris itra colluꝫ matricis. Et dicebat. A.
9º aīalium: ⁊ opus ē ī hoc qm̄ orificiū matricis sup. itrinsecū fe
stinat ad sugēdū cū sentit ꝓpriū spma: ⁊ tūc suget spma maris
cū ambo succederint ī vnū: ⁊ oꝑabiꝝ ī vna hora duplex iuuamē
tū vt dixit. s. sup. mulier. s. eiectionē ꝓprij spmatis ⁊ attractōeꝫ
alteriꝰ: ⁊ ita meliꝰ ꝯtīter colligiꝝ matrix ꝑꝑ magnū desiderium
sup vtrūqꝫ spma ⁊ hoc ē maxīe iuuās ad gn̄ationē: lꝫ Auer. 2º
colliget nō assentiat huic positōi medicoꝝ ī caº ð iuuamētis te/
sticuloꝝ. Nā ibi dixit ꝙ testiculi mulieris nō habēt effectū ī ge
neratōe ⁊ ꝙ sperma qð generaꝝ ī mulieribꝰ ī gn̄atōe habēt in/
tētionē ⁊ ꝓbat per sensuꝫ q: hō videt ꝙ mulier īpregnaꝝ absqꝫ
eo ꝙ spmatizet vt dixit. ⁊ ibi ponit hystoryam de illa sua vicina
de cuius sacramēto ꝯfidere poterat vt dixit: que iurauit in aīa
sua ꝙ īpregnata fuit subito ī balneo laueli ī quo spmatizauerāt
mali hoīes cū eēnt balneati ī illo balneo ⁊c. ⁊ tādē ponit vnā sen
tentiā sibi placentē que fuit Auedadi qui dixit ꝙ vulua siue ma
trix trahit sperma per vnā ꝓpriā virtutē que ē ī ea a tota specie
⁊ ꝙ ad hoc nō ē nessaria delectatio vt dixit. Hec tn̄ opinio non
cōiter acceptaꝝ neqꝫ ego ei assentio sꝫ sto cū positōe cōi medico
ruꝫ. Et. A. ꝯmēto aīaliū ꝙ spma muliebre iuuat ad gn̄ationē ꝑ
diuersos modos ⁊ ad delectationē ꝯueniētē ad gn̄ationē etiam
passiue ⁊ māliter ꝯcurrēdo ad formationē embrionis. Sꝫ istud
ī hoc loco latius declarare nō curo q: nō ē p̄ntis ꝓpositi. Tamē
istā sniaꝫ visus ē saltē olfacere Auer. 4º colliget caº vltimo vbi
loquēs de signis ꝓprijs egritudinū vulue. i. matricis dixit: ꝙ
hoc mēbrū ē pricipale ꝭm aliquē modū pricipalitatis ꝙ nō vide
tur aliter posse itelligi nisi ex ꝑte testiculoꝝ eiꝰ ⁊ spmatis ꝯtīter.
⁊ hec de matrice sufficiāt.

Quid nomis ⁊ quid rei quarūdam di

spositionū matricis. Declarata sic anothomia matricis que
ab aliquibꝰ vt scribiꝝ prīo ꝯmēto epidimiaꝝ diciꝝ adelphis pro/
pterea ꝙ oriētia ab ipsa adelphi. i. fratres dicūtur adelphos eiꝫ
grece qð latine diciꝝ frater. quidā aūt appellāt eā tumorē: cōi/
ter aūt appellaꝝ matrix ꝓpter id qð ē sicut mater quedā embrio
nis. Hec aūt moueꝝ qn̄qꝫ a loco suo ⁊ situ nāli sibi que iconue/
niēs ē dispō ꝯplōnalis siue moueaꝝ ī sursuꝫ siue ī dorsuꝫ latera
liter declinādo siue ēt elōgeꝝ extra orificiū eiꝰ extremū īferiꝰ ab
soluto vocabulo vocaꝝ dislocatio matricis. ⁊ ð hac dislocatōe ⁊
spēbꝰ eius que diuersa noīa sortiūꝝ vt statiꝫ diceꝝ ꝓ ampliatōe
māe erit sermo. Nā lꝫ. d. Rasis pricipalr̄ loquutꝰ fuerit ī capº
nr̄o de egressiōe matricis que ab aliquibꝰ vocaꝝ lubricitas ma
tricis ⁊ ab aliquibus lapsus matricis ad exteriora vt a Serap.
⁊ ab Aui. appellabaꝝ talis dispō augmentū matricis ⁊ exitꝰ eiꝰ:
⁊ a Gordonio diciꝝ casus matricis ⁊ aliquotiēs ꝯuersio eius. ⁊
hoc iō fecit q: hec dispō frequētius euenit q̄ꝫ alia mala situalis
dispositio: tn̄ ēt aliquotiēs cōtrahiꝝ matrix in sursum opposito
mō motui deorsum: ⁊ appellaꝝ ꝓprie suspēsio matricis ad mo/
dum Aui. de qua fecit ꝑuū capm: lꝫ ab aliquibꝰ appelleꝝ suffoca
tio: vt q: in suffocatione matrix aliquādo aliqualiter ꝯuertiꝝ in
sursum nisi tamē ꝯiungāꝝ in ea eleuatione matricis accidētia si/
milia epilensie nō debꝫ dici ꝓprius suffocatio: q: tale nomen ē
ꝓprius nomen accidētis q̄ꝫ morbi vel cause eius vt videbitur.
Aliquādo ēt ꝯuertiꝝ a suo situ naturali versus alteꝝ lateꝝ: quia
vel ad dextraꝫ vel ad sinistrā ꝑtem: ⁊ tunc appellaꝝ ab aliquibꝰ
ꝓprio nomīe precipitatio sicut fecit Gor. qui cū fecit capituluꝫ
de precipitatōe matricis ī principio capituli dixit: Matrix pre/
cipitatur aliquādo ⁊ declinat versus alteruꝫ vertebroꝝ versus
alteraꝫ anchaꝝ: ⁊ tūc appellaꝝ vt vult precipitatio: lꝫ iste termi
nus precipitatio aliqn̄ sit cōis ad quacūqꝫ mutationē matricis a
naturali suo situ: ⁊ sic pꝫ quid noīs harum dispōnuꝫ. Et ita su/
mendo illuꝫ terminū precipitatio qð ideꝫ sonat sicut dislocatio
matricis: tunc declarādo quid rei talis dispōnis dici pōt ꝙ ta/
lis precipitatio ē declinatio siue motus matricis a situ sibi natu
rali ⁊ ꝯueniēti ad īnaturaleꝫ: siue aliqualiter se eleuādo: siue de/
clinando ad alterā ꝑtē. s. vel dextrā vel sinistrā siue ad orificiū
vulue: siue fiat exitꝰ eiꝰ manifestus siue nō: ⁊ hic sumiꝝ decliatio
nō solū ꝓ motu: īmo ⁊ ꝓ fine eiꝰ ad quē vt situ tali ꝑꝑ quē ma/
lū sitū fit īpedimētū ⁊ lesio matricis sensibile in oꝑatōe pricipa/
lissima vt gn̄atōis vel ꝯceptōis siue debite receptōis māe semi/
nalis virilis ⁊c. vt pꝫ discurrēti: ⁊ hec de pº principali sufficiāt.

Distinctiōes.

Ueniendo ad secūdū pricipale ð distin/
ctionibus sit hec prima distinctio. que/
libet

libet talis ſitualis mutatio diuerſa de qua dictum eſt in diſtinctione: aut eſt recēs ⁊ nouiter facta: aut eſt antiqua ex multo tēpore talis. 2ª diſtinctio in tali ſituali mutatõe: aut ſimul ꝯiungitur apa in matrice: aut nõ. ⁊ ita aut ꝯiungit̃ in ea retentio mēſtruoꝝ aut nõ: ĩmo aliquotiēs ſupfluitas eoꝝ. Alia diſtinctio aliquotiens cũ tali ſitu ꝯiungitur dolor ĩ pectine ⁊ in partibus circũſtãtibus magis ⁊ aliquotiēs nõ. Alia diſtinctio: quãdoq; ꝯiungit̃ cum hac diſpõne febris: ⁊ aliquotiēs nõ. Ultima diſtinctio: talis diſpoſitio quãdoq; ꝯiungit̃ in muliere iuuene qñq; in ſene vel in etate media ꝯſtituta: ⁊ quedã eſt cõiuncta viro: ⁊ quedam non: ⁊ hec ſufficiant.

Cauſe. Ueniendo ad tertium de cauſis ſit iſta cã generalis ſcilʒ oĩs cauſa potens imprimere notabile nocumētum in ipam matricē ſiue cõplexionale ſiue cõpoſitõale ſiue ſolutionem cõtinuitatis maxime ſi fiet ĩpreſſio ĩ determĩata pte matricis ſingulariter: omnis talis cã põt efficere diſlocationē ſiue precipitationē eius diuerſo mõ vt ſtatim dicet̃. Sed ſpãlius veniendo ad diuerſas differentias ⁊ ſpecies diſlocationis: primo ad ſuſpenſionē eius dicebat Auic. q̄ quãdoq; accidit ſuſpenſio eius. i. eleuatio ĩ ſurſum ꝓpter clauſuraʒ. ſ. orificij matricis: nã talis clauſio orificij eius ꝓhibens debitaʒ euentationē diſponit matricē vt moueat̃ ad locũ ad querendũ debitum ſpiraculũ ſibi ꝯueniens ⁊ mouet̃ in ſurſum in parteʒ ꝯtrariaʒ clauſioni: vel melius dici põt ſcilʒ q̄ ſtante orificio clauſo ꝓhibita euaporatione fieri ꝯſueta per dictuʒ orificiũ replet̃ matrix vaporib⁹ malis cam cũ vētoſitate ſurſum eleuãtib⁹: ⁊ ita matrix in ſurſuʒ eleuatur ⁊ hec eſt ꝓpria cã. Aliã cauſaʒ poſuit Aui. dixit: ⁊ qñq; accidit ſupple talis ſuſpenſio matricis propter apata calida ⁊ dura: qm̃ tunc matrix ſi fuerint apata circa ptem inferiorē matricis verſus collũ eius mouebit̃ in partē oppoſitã loco apato ⁊ ꝯñter mouebit̃ ĩ ſurſuʒ ⁊ fiet ſuſpēſio ei⁹. nã matrix declinat ad cõtrariũ loci apati ꝓpter id: q: pcepto nocumēto ĩ latere apato matrix ibideʒ ꝯtrahit̃ ⁊ decurtat̃ ꝯuertēdo ſe verſus pteʒ oppoſitã vñ ſequit̃ declinatio eius ad lat⁹ oppoſitũ ēt nõ obſtãte grauitate apatis ad ꝯtrahendũ ipſaʒ ad latus ſuũ. Aliã cãm poſuit Gal. talis aſcenſus 6° interioꝝ caplõ 3° ⁊ penultimo vltra mediũ capituli reducēs ad cãs ſpaſmi repletõalis hãc eleuatõʒ. Naʒ dixit rñdendo qõni q̄ ſi ĩterrogent̃ cur vulua intra ſaliat ideſt ſurſuʒ eleuet̃ vel lateralr̃ moueat̃ ⁊c̃. dixit rñdem⁹ ideo q: vulua ſe ꝯſtrĩgente. i. matrice collũ ei⁹ ēt ꝯſtringit̃: ⁊ hoc ex ſanguine venaꝝ ad eã ⁊ catenis venientiũ. i. ꝓpter repletiõem venaꝝ ipſi⁹ matricis ex ſanguine ⁊ ita fit ſpaſm⁹ de plenitudine: ⁊ eſt ſnĩa affo. Hypo. de ſpaſmo ex plenitudine extenſo corpe ꝓm latuʒ abſolute lõgitudo abbreuiat̃ ⁊ curuior efficit̃ ⁊ ſup. ꝓʒ plenitudinis quãtitatē dilatat̃ ꝯtracta pte iferiori. talis aũt repletio venaꝝ ſepe fit ex ꝓhibitis mēſtruis ꝓpter cãs ꝓhibitõis d' quib⁹ loco ſuo dicet̃ maxĩe ſi extēſio venaꝝ in oĩbus fiat equalr̃ tunc fiet motio vulue equalr̃ ⁊ ad ſuperi⁹. Nã vbi fieret inequalis repletio vt in pte dextra magis vel in ſiniſtra: fieret ĩclinatio magis matricis ad alterã pteʒ vt ſtatim dicet̃. Et hec eadē ſnĩa planius ſcribit̃ 9° cõtinētis ſcdo ca° ſatis ad pricipiũ dixit: Declinatõeʒ matricis ad latera ⁊ eius coadunatio ad ſuperi⁹ accidit ex curſu mēſtruoꝝ ad venas ⁊ oppilatõe orificioꝝ ipſaꝝ venaꝝ: ⁊ ĩducit eaʒ ad ꝯcauitatē matricis vñ declinatõeʒ patiet̃ ⁊ adunabit̃: ⁊ inde matrici accidit ſpaſm⁹ ex extēſione. Sʒ ſi fuerit equalis coadunabit̃ ad ſuperi⁹. Tñ ſi ſi fuerit in vna pte ⁊ nõ in alia: cã ipſi⁹ paſſiõis erit retētio mēſtrui qd' nõ currit de matrice. Et ex his patēt alique cãe pcipitatõis matricis ad alteruʒ lateꝝ: vt ſi fuerit apa in latere dextro declinabit matrix ad latus ſiniſtrũ ꝑ moduʒ ſupra declaratũ qñq; ēt cã eſt durities alterius duaꝝ ptiuʒ ſed nõ apoſtemãs. vñ ꝓpter mãʒ ibi vel ꝓpter grauitatē acquiſitã fit tractus alteri⁹ ptis ad eaʒ: vñ in altera ptiuʒ grauitate ⁊ põdere acquiſit⁹ illa trahit alterã ⁊ ꝓprie ſi altera ps ab humiditate fuerit mollificata: naʒ tunc ꝯuertet̃ illa pars ad aliaʒ oppoſitã: que ſi fuerit ſpaſmata ꝑꝑ repletõeʒ ad mãm multo magis ꝯuerteret aliaʒ pteʒ habilitataʒ ad caſuʒ ad eaʒ: ⁊ ita aliquotiēs vlcera ⁊ relaxatões ligamētoꝝ vni⁹ partis ſtante eſſentiali ſanitate: altera faciet caſuʒ ptis egre ſupra ſanã ⁊ ita adducere potes cãs diuerſas diuerſo mõ occurrētes q̃ dicte ſunt ſupra ĩ prima pte in cap° de tortura oris. Cauſe vero deſcēſus ⁊ lubricitatis ipſi⁹ matricis ⁊ aliquotiēs cõuerſionis eius: quedã ſunt primitiue ⁊ quedã ſunt corporales. Et de primitiuis ſũt caſus ab alto ⁊ maxĩe ſi fiat ſupra pedes ſuos ꝓpter quē caſuʒ rũpunt̃ ipſi⁹ ligamēta aliqua ⁊ ſic deſcēdit matrix in directũ: ⁊ ita pcuſſio ſupra regionē matricis cũ pede calcitrãdo vt aliquotiēs faciũt qdã mariti beſtiales circa vxores ſuas: ⁊ ita vehemēs conat⁹ in ſubleuãdo res multũ põderoſas eſt de cãis hui⁹ rũpēdo. Et cũ accidit ēt aliquotiēs vt dicit Azara. hoc ex frequēti ſeſſiõe ĩ locis frigidis aut ꝓpter ſubmerſionē ĩ aquã frigidã vt dicebat Gordo. aut ĩunctiõe ex vnguētis frigidis: aut q: expoſuit ſe vento frigido. Nã debilitãtes tales cãe matriceʒ poſſunt eē cã exitus illius: ⁊ ita triſtitia ⁊ timor nõ ĩquãtũ reuocant ad interiora ſʒ in quãtũ ĩfrigidãt ⁊ paraliticant vt dicebat Gordo. ⁊ ſimiliter comeſtio fructuũ frigidoꝝ ⁊ multus pot⁹ ēt virtualr̃ hũectatiuus ē de cãis primitiuis hui⁹ nocumenti matricis. ⁊ iſte oēs vel ſimiles cãe poſſunt adaptari ſi recte cõſiderabis ad exitũ ani ēt ĩ viris. Sũt ēt alie cãe primitiue que magis appropriate faciũt ad exitũ matricis vt ē vehemēs vociferatio vel vehemēs ſonitus ⁊ perceptio eius per auditũ vt ex tonitruo vel bombarda ⁊ his ſimilib⁹ quare terrefacta fit matrix vt dicebat Auic. ⁊ ita ꝯmotõe eius deſcēdit. ⁊ ita per eũdē moduʒ ēt multa ſternutatio ⁊ tuſſis vehemēs ꝯmouēdo violēter matricem in deorſuʒ ⁊ excutiēdo põt eē cã fortis ad hũc effectũ. partus ēt cũ fit difficilis ꝑꝑ vehemētiã ꝯpreſſionis ĩ expellēdo fetum. ēt dolor inde ꝯtingēs vt voluit Serap. ē de cãis: ⁊ magnitudo fetus cũ ſua grauitate ponderãdo ē de cãis: ſʒ maxime ad hunc effectũ facientib⁹. Aut ēt contingit ex exitu fet⁹ ſubito vt dicebat Auic. ⁊ ſimiles cãe vel ꝓportionales ad exitũ fecis difficilē aut ad quãtitatē eius grauantē cũ labore expreſſiuo vt fit aliquotiēs ĩ tenaſinone poſſunt eē cãe exitus ani ⁊ ad exitũ etiaʒ matricis. De primitiuis ēt cãis ē maxime mala operatio obſtetricis ⁊ labor eius ĩ extrahēdo fetuʒ ⁊ ſecũdinã: qm̃ vehemēter ⁊ violenter quaſi cũ ſecũdina extrahit aliquotiēs matricē. Aliquotiēs aũt cadit ⁊ deſcēdit matrix ꝓpter cãm intrinſecã ⁊ corporalē vt dicebat Auic. ꝓpter hũiditates mollificantes ſup. ligamēta eius: vnde ipſis paliticatis ⁊ relaxatis vel ſtãdo vel modice ĩcedēdo matrix ſua grauitate deponitur. ⁊ hoc ꝯtingit aliquotiēs non ſolũ ꝓpter hũiditates relaxãtes ſed ꝓpter hũiditates putrefaciētes accidētes ligamētis ⁊ ita deſcēdit matrix. Et hec ē principaliſſima cã cõiter ꝯtingens: que cã ꝓportionari poteſt ēt ad exitũ ani correſpõdenter vt pʒ. Et ad hanc cãm cõiter occurrũt medici tãquã ad cõem cãm ꝯtingentē ⁊ matrix aliquotiēs exit ꝓm orificiũ extrinſecũ tantũ: aliquotiēs quaſi ꝓm totuʒ collũ. Et dicebat Auic. q̄ qñq; egredit̃ tota ſupple preterq̃ʒ cõuertat̃ vel reuerſet̃: ⁊ qñq; ꝯuertit̃ q: fundus matricis exit ſtãte collo ĩ debito ſitu. ⁊ hoc ꝯtingere põt ꝓpter vlcera ⁊ corroſiões ligamētoꝝ ĩdebite ligantiũ ſinũ matricis ⁊ fundũ eius ſtãte bonitate ligamētoꝝ ipſi⁹ colli ⁊ tunc ĩuerſabit̃ matrix ꝓm ſinuʒ. ⁊ credo q̄ iſte fuerit caſus de quo narrat Auenzo. 39° teiſir ĩ ca° ꝓprio de laxitudine matricis cũ dixit: Cũ eēm iuuenis vidi mulierē cuius matrix exiuit ad modũ plumaceoli pui ⁊ ꝑmanſit ſic tꝑe longo ⁊ neſciui vt dixit ad quid deuenerit negociũ: q: non ampli⁹ vidi eã. ⁊ ĩ ꝓceſſu capituli dixit ponēs mulierem poſſe viuere ēt ſine matrice: ⁊ narrauerũt medici q̄ poſſibile ē putrefieri cordas matricis. i. ligamēta matricis ſup. totius ꝓpter qd' cadit matrix ⁊ permanet mulier viuēs nõ impediente ipſaʒ ſcilʒ mulierē aliquid a ſui vita. Addit: ⁊ poſtquã ĩſpexi hoc in libris narrauit mihi hoc fide dignus q̄ vidit mulierē cui hoc accidit ⁊ permãſit exercēs opera ſua longo tꝑe nihil leſa ab illo accidēte. Et ego vidi vnã ĩ Papia de qua dicebat̃ q̄ ab ea exierat tota matrix ꝓm partes putrefacta in diuerſis temporibus et ſuperuixit per aliquot annos poſt ⁊ erat ex nobili genere. Et hec de cauſis ſufficiant.

Signa. Iã veniēdo ad ſigna. primũ ponētur quedã ſigna ꝓnoſtica euēt⁹ ꝓʒ ordinē noſtrũ: deĩde ad bonuʒ ⁊ ad malũ: ꝯñter demõſtratiua generis poſtea ſpecieꝝ. Primũ ergo ꝓnoſticũ euētus gñale ſumit̃ ex preceſſione cauſaꝝ primitiuaꝝ adducere potētiũ maxĩe ad precipitatõem ĩ deorſũ ex calcitratõe ĩ vētrē mulieris vel ex ſaltu vehemēti ⁊ frequētato vel ex preceſſione aliaꝝ de quib⁹ dictũ ē que aliquotiens adducere poſſunt non tm̃ ad precipitatiõem ⁊ ad caſũ ſʒ ēt ad lat⁹. Aliud magis ſpãle ꝓnoſticũ euētus diſlocatõis ĩ ſurſuʒ vel deorſum vel lateraliter ſumit̃ ex oĩ cã preueniēte ſiue ſit primitiua ſiue ſit corporalis de ſe parata notabile nocumētũ ĩducere ĩ matricē. ⁊ hoc mõ fumigatio rei male ⁊ fetētis per deorſuʒ adducere põt ad ſaltũ ⁊ motuʒ matricis: ⁊ ſilr̃ omnis cã faciēs ſolutõem ĩ continuo circa matricē vel ĩ matrice adducere põt ad diuerſuʒ motum matricis vt eēt ꝯcubitus cũ viro ſibi nõ ꝓportionato vel habēte inſtrumentũ recedēs a mediocri in longitudine groſſitie ſicut ĩ aliquib⁹ aliquotiēs reperit̃: qui ꝓʒ illud mēbrũ quaſi mõſtruoſi exiſtētes magis ſũt de nã aſinina q̃ʒ humana: ⁊ ita etiam oēs alie cãe que adducere poſſunt ad apata matricis cuʒ occurrũt ex his poſſumu⁹ ꝓnoſticari ſupra precipitatõem matricis ſumēdo large illũ terminũ. Alia ꝯcluſio cũ apparuerint mulieres nã flegmatice ⁊ dederint multũ ſe ocio cũ regimine humectatiuo ĩ talibus expectare opʒ precipitationē matricis: pʒ cum in talib⁹ parate ſint abũdare materie circa matricē multe quãtitatis que replētes ꝯcauitatē matricis ibi grauitateʒ cauſantes cum mollificatiõe ligamentoꝝ faciēt ad deſcenſuʒ matricis. Et ſi in alteraʒ ptium magis recipiant̃ q̃ʒ in altera faciēt precipitationem ad latus: ⁊ ſi claudatur os matricis intrinſecuʒ facta ex vtraq; parte laterali diſtenſione fiat retentio vaporum ⁊ ventoſitatum in matrice: ⁊ ſic fient cauſa aſcenſus ⁊ ſuſpenſionis matricis. ⁊ ſi tu ꝯſiderabis poteris alia multiplicare ꝓnoſtica euētus ex his que ſupra dicta ſunt: ⁊ iſta cauſa que dicta eſt magis adducere põt ad precipitationē ĩ mulierib⁹ que iam iuuentutem trãſierũt q̃ʒ in iuuenib⁹ vt pʒ: ⁊ ita magis expectare oʒ has paſſiones in autũno q̃ʒ in alijs tēporib⁹ ãni: ⁊ ĩ tꝑe frigido ⁊ humido ⁊ ſtãte vento boreali: lʒ etiaʒ vētus auſtralis. ad hoc adducat per aliũ modũ vt tibi patebit ꝯſideranti iſte oēs cõcluſiones ꝓnoſtice adaptari poſſũt ēt ad exitũ ani ſi ꝯſiderabis. De ꝓnoſticis vero ad bonũ lʒ nullũ dari poſſit ſimpliciter bonuʒ: tñ cõparatiue loquēdo cũ ſit cõmotio matricis ſitualis ēt doloroſa a cã primitiua ĩ muliere al's ſana vt ꝓpter occurſum aeris frigidi vel aque fridẽ vel aliaꝝ medicinarũ frĩdarum: vnde fiat gñatio vētoſitatis in matrice: ⁊ ꝯñter fiet impulſio matricis ĩ diuerſuʒ ſitum: talis diſpõ ſit facile curabilis: pʒ ꝯcluſio. naʒ ſtante alias corpore ſano ⁊ mundo ſi occurrat̃ cũ medicinis calefactiuis reſolutiuis circa regionē matricis facta ventoſitatis reſolutiõe facilis fiet reductio matricis ad ſitũ ꝓpriũ. Et iſtud ꝓnoſticũ q̃ſi ampliari põt ad oēm ſitualem motionē matricis a ſitu naturali vbi fuerit depēdēs ex modico tēpore a cã primitiua vbi matrix extra orificiũ ſe precipitauerit ſenſibiliter ꝓm notabilē partem ⁊ nõ rupta ſint ligamēta quib⁹ alligat̃: qm̃ tunc ſtãte de recēti fa-

eta tali mutatione a cã pͥmitiua: nisi in casibꝰ dictis videaꝛ fa-
ciliter posse reduci ad sitũ suum nãlem ⁊ ibidẽ cõuenient̃er obser-
uari cum applicatõe medicaminũ ꝯuenientiũ: de quibꝰ loco suo
ĩfra diceꝛ pꝫ ꝯsideranti. Dixi notãter facta de recẽti ⁊ nõ mul-
tum elongata deorsum vel ꝯuersa ⁊ nõ ruptis ligamentis pro-
pter id qđ statim diceꝛ in ꝓnosticis ad malũ. Alia conclusio
mala situalis matricis dispositio ẽt cõtingẽs a cã corporali vel
ab humiditate claudẽte orificiũ bene fiet suspẽsio eius: vel addi-
ta humiditate replẽte vnũ latus matricis vñ fit motꝰ alterius
ad eandeꝫ ꝑtem: vel humiditate similiter mollificãte ligamenta
eius vnde extẽdaꝛ matrix in deorsum: aliquotiẽs talis ẽt ẽ faci-
le curabilis: pꝫ per euãtionẽ dicte materie ⁊ ad reductionẽ ꝯse-
quenter matricis ⁊ ꝯsequẽter exiccationẽ ⁊ cõfortationẽ eiꝰ stã-
te obediẽtia infirmi ⁊ medico regulariter oꝑante. De ꝓnosti-
cis vero ad malũ sit hoc primũ ⁊ est Gordonij: si matrix diu ste-
terit dislocata ⁊ potissime si exierit ad exteriora sup. notabiliter
vel difficili aut nũquaꝫ curaꝛ: pꝫ cõclusio: supposito maxime ꝙ
ex parte artis nõ fuerit defectus ĩ reductõe. nã declaraꝛ ex quo
ĩ multo tꝑe nõ fuerit reducta cã illius dislocatõis fuisse fortem
⁊ fortassis põt argui supra rupturã ligamentoꝝ vel alicuiꝰ eoꝝ.
ꝓpterea dicebat Aui. ꝯfirmãdo istaꝫ sñaꝫ loquẽs de exitu eiꝰ ĩ
principio cure nõ speratur curatio nisi eius que recẽs ẽ in adole-
scentia. Alia cõclusio ꝓnostica: cũ fit ꝯuersio matricis ĩ deor-
sum ꝓprie cum egrediꝛ quasi tota ⁊ ꝯuertiꝛ radix ⁊ fundus eiꝰ
versus vuluã: ꝓcipue cuꝫ accidit ꝓpter cãm ꝑtus difficilis aut
labore obstetricis ĩ extrahẽdo fetũ ⁊ secũdinam nõ speraꝛ cura-
tio: pꝫ qñ stãtibus que dicta sunt ꝓbabiliter cã huius fuit vio-
lenta ruptio ligamentoꝝ vt pꝫ. Alia cõclusio: cũ fit malus si-
tus matricis ex aꝑatibus ĩ matrice duris vel ex cancro ĩ ea vel
ex spasmo inanitõis siue sit suspensio siue ad latꝰ inclinatio siue
precipitatio siue deorsum extra emissio nõ speraꝛ cura. pꝫ ꝯclu-
sio: qñ nõ speraꝛ remotio cause vt satis pꝫ: ⁊ in sequẽtibus ma-
magis fiet manifestũ. Jam veniendo ad signa demõstratiua
signa generis dislocatõis matricis vel ꝓcipitatõis large haben-
tur maxime ex iudicio patiẽtis vt ex nocumẽto percepto cũ ali-
quali grauedine ⁊ impulsiõe ĩ alteꝝ situꝫ matricis ⁊ cũ dolore.
sꝫ specialiꝰ descendẽdo ad casum matricis vel exitũ eius dixit
Auic. ponẽdo signa ꝙ accidit inde mulieri dolor in pectine ma-
gnus ⁊ dolor ĩ dorso ⁊ in catum: ⁊ multotiẽs acciderit ei expres-
sio ĩ egestione. i. cũ egerit ẽt emissa egestione: hoc accidit ꝓpte-
rea ꝙ matrix ꝯuersa ẽ versus ꝓfundũ intestini recti vnde sentit
ibi grauitatẽ ibi ꝯprimentẽ: ⁊ ita nititur ad expressionẽ eius etiã
cum actu egestionis sicut supra dictũ est: similiter stãte lapide ĩ
vesica. Fit ẽt ⁊ est aliud signũ difficultas ĩ emissione vrine: quia
coartatur ⁊ ꝯprimiꝛ vesica circa colluꝫ eius vesice ꝓpter id qđ
moueꝛ matrix versus orificiũ extrĩsecũ eius: ⁊ ista accidẽtia ꝓ-
prius verificanꝛ quãdo subitꝰ fit casus ipius matricis. s. ab ali-
qua cã de primitiuis dictis supra: q2 quando paulatinus fit de-
scensus eius ⁊ fm situm eiꝰ nõ ꝯuersa matrice fm fundum infe-
rius: tunc nõ causanꝛ hec accidentia neqꝫ de dolore neqꝫ coar-
tatione tanta: sꝫ aliqualis fiat grauitas vel pẽderositas versus
inguina: ⁊ hoc ꝯtingit facta elongatiõe ab humiditate lubrican-
te ligamẽta paulatine relaxãte: ⁊ ꝓinde tunc non fit dolor: ĩmo
quasi tunc ĩsensibiliter egrediꝛ: ⁊ hoc certificare sciet ĩfirma. sꝫ
cum fiunt dolores vehemẽtes dixit Aui. quãdoqꝫ sunt cũ hoc
febres. nã ꝓpter dolorẽ facta inflãmatõe saltẽ in spiritibꝰ fierẽt
febres effimere: ⁊ tunc taliter descẽdens matrix nõ facta iclina-
tione vel dislocatõe ad alterã partiũ: si obstetrix imponat digi-
tum ĩ vuluã ⁊ reperiat orificiũ intrinsecũ directe oppositũ ex-
trinseco ⁊ nihil sibi occurrat ĩ extremitate digiti tũc declaratur
ꝙ matrix ẽ descendẽs fm rectũ ⁊ non ẽ dislocata ad alteꝝ late-
ruꝫ neqꝫ ꝯuersa ita ꝙ fundus ꝯuertaꝛ ad extrema versus vul-
uã. nã cum ꝯuertiꝛ nõ sentit obstetrix foramẽ rotundũ ⁊ perci-
piꝛ per tactũ sicut res descendẽs lenis tactus: nã pars eiꝰ inte-
rior fit exterior. Aliud signũ ponũt cõiter auctores qđ a pro-
prietate magis verificari põt ĩ descensu cũ ꝯuersione matricis:
⁊ ẽ spasmus ⁊ tremor ꝓpter cõitatẽ factã nuce per ligamẽta eiꝰ
⁊ tandẽ cerebro: ⁊ aliquotiẽs fit tumor sine cã manifesta vt dice-
bat Auic. sup. alia. Et de vrina dicebat Rosarius anglicanꝰ ꝙ
vrina ĩ tali dispõne ẽ vrina alba ĩ colore spissa ĩ substantia liuens
superius cũ resolutõibus cinerosis residẽtibꝰ multe adherentie
⁊ hoc maxie verificaꝛ ĩ descensuꝫ cõtingẽte ex cã mãli flegmati-
ca lubricãte ⁊ grauitãte ⁊ ẽt que ẽ ĩter cãs corꝑales vtplurimũ
cõtingẽs. Signa vero declinatõis ad latꝰ sũt ꝙ tũc ĩ illa ꝑte
ĩ qua declinauerit fiet vehemẽs extẽsio: ⁊ sꝫ ĩ parte opposita fiet
aliqualis dolor. maior tñ fiet in parte declinatõis ⁊ aliquotiens
apparebit ibi tumor aliqualis vel sicut res rotũda: ⁊ sepe mulie-
res taliter patiẽtes si sunt stantes nõ possũt sedere nisi cũ diffi-
cultate neqꝫ surgere si sunt sedẽtes nisi etiã cum labore. Obste-
trices etiã satis notabilr distinguũt ꝑ tactũ si iclinat ad dextrũ
vel ad sinistrũ. Et si ibi fuerit aꝑata que sint cã huiꝰ vel cancer
vel alia mã ꝯprimens nõ apostemãs: pro parte ẽt distinguunꝛ ꝑ
tactũ obstetricis simul cũ iudicio patiẽtis ⁊ cũ ꝓcedẽtibꝰ de re-
pletõe mãli ⁊ cũ his que ĩfra diceñ ĩ capitulis ꝓprijs de aꝑati-
bus ⁊ cãcro matricis. Signa vero suspẽsionis ⁊ ascẽsus de-
claranꝛ ex dolore ⁊ grauitate versus vmbilicũ vel supra ⁊ ibidẽ
percipiꝛ saltem a muliere res eleuari que vtrũ eleueꝛ supra vmbi-
licuꝫ situalr ꝑueniens vsqꝫ ad diafragma vel nõ ꝓpter diuersi-
tateꝫ sñiaꝝ auctoꝝ hincinde in capͦ de suffocatõe matricis di-
ceꝛ: enim hac ẽt dispõne ascẽsus stãt sepe acñtia que ꝯiungunꝛ
in suffocatõe ꝓprie sũpta de difficultate anhelitꝰ ex sincopi ⁊c̃.
que postea cũ fuerint remota stant pur acñtia eleuatõis versus
vmbilicũ cuꝫ quadã rotũditate q̃ ad sensuꝫ exteriꝰ aliqñ ꝑcipiꝛ
⁊ in hac dispõne sepe ꝯcomitaꝛ nausea ⁊ abominatio ⁊ sepe vomitꝰ
vt ꝑꝑ quasi ĩmediatã cõitateꝫ ad stomachũ: ⁊ sepe ꝯiungiꝛ ver-
tigo ⁊ scotomia euaporatõe facta de vaporibꝰ ad ꝑteꝫ anteriorẽ
⁊ cerebri ⁊ ad oculos ꝯmixtione eoꝝ cũ spiritibꝰ. Sꝫ si cã ascen-
sus fuerit repletio substãtie matricis vel venarũ eiꝰ vñ fit spas-
mus repletõalis: hoc cognosciꝛ ⁊ ex ꝓcedentibꝰ ⁊ etiaꝫ ex tactu
obstetricis. Et si cã fuerit euaporatio alicuiꝰ rei fetide vel male
qualitatis vñ fugiat matrix: habeaꝛ hoc iudicio patientis. Et si
cã fuerit aꝑa: hẽbunꝛ signa ꝓpria loco suo. ⁊ hic sufficiãt quã-
tuꝫ ad signa ⁊ demõstratiua generis ⁊ specieꝝ ⁊c̃.

Cura.

Jaꝫ veniendo ad curã q̃ diuidiꝛ ĩ dietã ⁊ medicina-
lia. Primo circa dietã: in oĩ tali dispõne siue cã fue-
rit primitiua siue corꝑalis modo sit mala situatio matricis: tũc
circa aereꝫ opꝫ vt declinat aer ad calidũ ꝓpter debileꝫ calidi-
tatẽ ipsiꝰ matricis: ⁊ ẽt vtplurimũ dꝫ ad siccũ declinare. Uitã-
dus ergo est oĩs aer fridus ⁊ ventosus ⁊ oĩs aer male qualitatis
⁊ mali odoris nisi cuꝫ matrix esset ꝓcipitata deorsuꝫ ⁊ querere-
mus eius ascẽsuꝫ ꝑ malos odores qui deberẽt offerri deorsum:
aliter qlibet aer malus vel fetidus excitat matriceꝫ ad motũ vel
ad saltuꝫ: ꝓhibeꝛ ergo mulier patiens ab oĩ aere fetido ⁊ maxie
frido: ⁊ sic vndiquaqꝫ bñ cooperta etiaꝫ fm crura ne aliqđ actu
friduꝫ dictis mẽbris occurrat. Et stante casu matricis qđ ẽ ac-
cidẽs ĩter spẽs ꝓcipitatõis magis ꝯtingẽs: est cauendũ ne ẽt aer
vel vapor siue odor fetidus aliqs ad os vel nares ꝑueniat: ĩmo
semꝑ teneat patiẽs aliqđ odoriferũ de his quibꝰ delectaꝛ supe-
rius ad os vel nares: sicut ecõtra tũc nihil boni odoris vulue ꝑ
ĩterius approximeꝛ. naꝫ in matrice videꝛ esse virtus quasi ani-
malis q̃ delectaꝛ bonis odoribꝰ ⁊ tristaꝛ malis: ⁊ ita ecõuerso stã-
te suspẽsione matricis vel suffocatõe vt latius videbiꝛ loco suo:
debẽt poni aromatica deorsum ⁊ fetida superius vt cõuertatur
matrix ad inferiora fm determinatões dicendas in medicinali-
bus. stante etiã precipitatõe matricis ⁊ casu eius opꝫ singulari-
ter cauere ab oĩ motu corporali progressiuo ĩmo ⁊ statione: nam
tunc opꝫ mulierẽ ĩ toto quietari ⁊ iacere vt ꝯñter possit matrix
ĩtra reduci per modos ĩfra dicendos. ⁊ ĩ hoc casu loco exercitij
fiant fricatões mẽbroꝝ superioꝝ vt spatulaꝝ ⁊ brachioꝝ. frica-
tio aũt mẽbroꝝ ĩferioꝝ ẽ in casu nocẽs: q2 ꝯuertit ad inferiora.
⁊ ideo oĩs cã adducens ⁊ ꝯuertẽs ad ĩferiora ẽ a qua abstinẽ oꝫ.
ideo dicebat. A. opꝫ eã abstinere a sternutatõe ⁊ mouẽtibꝰ tus-
sim ⁊ ita a fumo ⁊ puluere ⁊ similibꝰ vt ab ĩspectõe in sole: quo-
niaꝫ tussis ⁊ sternutatio excutiẽdo ĩ deorsuꝫ multũ faciũt ad ꝓ-
cipitationẽ ⁊ exitũ eius sicut ẽt adducũt ad exitũ ani. Et ideo ca-
uendũ ẽ ab expressione forti fecũ hora egestiõis: quoniã adducit
ad nocumẽtũ vt supra. ꝓpter quã cãm cauẽdũ ẽ a nimia reple-
tõe ⁊ curãda ẽ ventris lenitio. eccõuerso si matrix fuerit suspẽsa
talia que dicta sunt: sũt ad iuuamentũ cõprimẽdo ĩ deorsum vt
pꝫ. ⁊ qñ ĩter mãles cãs ꝓcipitatõis siue casus ⁊ ꝯuersionis ad la-
tus ẽ exuberatio humiditatis iõ oꝫ vt caueãt a somno nimis ꝓ-
lixo. Et de passiõibꝰ tristibꝰ aĩalibꝰ ꝯuertẽtibꝰ ad exteriora: ⁊ ita
a timore ⁊ tristitia cauẽdũ ẽ: ⁊ stare ĩ gaudio ĩ bona spe multũ iu-
uat ĩ oĩ dispõe: ⁊ ita viteñ oĩa hũectatiua ⁊ balnea hũectatiua.
Et idẽ dico de cibarijs: sunt fugiẽda cibaria humida formalr ⁊
virtualr ⁊ ẽt que frida sũt ⁊ ab oĩbus que sunt difficilis digõis
⁊ inclinãdũ ẽ ad cibaria ad siccũ declinãtia fm virtuteꝫ que tñ
sint facilis digõnis per nãm vt sunt carnes auiũ mõtanaꝝ ⁊ ꝓ-
parẽtur cũ aliquibus aromaticis nõ multũ calidis sꝫ ad siccum
declinãtibus vt cũ coriãdris nuce muscata mace ⁊ similibus. ⁊
hic adducãtur ea que dicta sunt supra ĩ capl̃o emoroidaꝝ. Po-
tus aũt ꝯueniẽs sit ex vino nigro. i. vuaꝝ nigraꝝ sꝫ sit non po-
tens vinuꝫ ⁊ sit rubeũ linfatuꝫ cum aqua pluuiali vel aqua ex-
tinctionis calibis ⁊ hyeme si misceatur cũ aqua mellis ad bonã
partẽ erit ꝯueniẽs: ⁊ quõcũqꝫ viteꝛ potus aque fride ĩmo etiã ⁊
cibi ⁊ potus nõ frigidi per virtutẽ si sumãtur actu frigidi nocẽt
vnde laudabile ẽ ẽt potũ aliqualiter minui ĩ frigiditate qñ dꝫ su-
mi. ⁊ hec quãtũ ad dietã sufficiãt.

Medicinalia.

Modo veniẽdo ad medicinalia dicebat
Serap. ĩ principio capituli de lapsu ma-
tricis loquens de exitu eiꝰ ꝯtingẽte ex omni cã siue fuerit primi-
tiua siue fuerit materialis modo sit salubris si lapsus matricis
ad exteriora ẽ ex dolore ꝑtus aut ex causa alia: tunc opꝫ in pri-
mis vt euacues ĩtestina ex stercore cuꝫ clisteri leniẽte sup. nõ at-
tractiuo ⁊ ꝓuoces vrinaꝫ sup. nõ cum medicinis ꝓuocantibus
desuꝑ datis: sꝫ sup. iuues naturã inuitando ad vrinaꝫ cum di-
uersis ĩgenijs inducẽdo eam ad imaginationẽ vrinãdi videndo
alterã vrinare: ⁊ audiẽdo descensum aque stillãtis cũ sono q fit
similis in mictu vrine: ꝯprimendo etiam leuiter cũ manu supra
regionem vesice. nã per talem lenitionẽ ventris ⁊ ꝓuocationeꝫ
vrine que operationes fiunt difficiles coniuncta precipitatione
matricis euacuatis intestino recto ⁊ vesica habilius: postea re-
mitti potest matrix in locum suum qui locus naturaliter est: vt
sit iacens media inter anum ⁊ vesicam: vt supra fuit dictum: ⁊
hoc est cõmune preceptum: non tantũ ĩ exitu matricis sꝫ etiã ĩ
precipitatione ad latus ẽt in suspensiõe. nã in omni tali cũ debꝫ
reduci matrix ad sitũ suũ ꝯuenientius reduceꝛ facta euãtione il-
lorum mẽbroꝝ quaꝫ stante repletione eorũdem vt pꝫ: qua facta
euacuatiõe addit Serap. deinde precipe mulieri vt dormiat. i.
stet iacẽs ac si deberet dormire: ⁊ sit caput eius ĩferius. i. decli-
ue ⁊ anche eiꝰ altiores eo ita ꝙ nates eleueñ supra caput situa-
liter colligendo coxas suas cũ cruribus versus nates: ꝯsequen-
ter sup. taliter corpore situato ĩfirme ⁊ dilatatis coxis operandũ
ẽ vt matrix exterius laxa ĩtroducaꝛ. ⁊ ponẽs modũ reductionis
ad

ad viuificādū matricē egressā que aliqualiter dꝫ esse alterata ab aere ꝓbabiliter dixit: funde super locū egressū ex matrice ex oleo rosato multū tepido: ꝛ inde sup. cōfortata matrice per tale oleum laudāt aliqui vt ad ꝑtem ꝓximaꝫ apponatur stercus bouinum calidū vt fumigetur hoc malo odore vt ꝯuertatur: ꝛ aliqui apponunt folia porri. nā cū talibus retrahitur matrix ad interius ad locum suū naturalē. ꝛ ad hanc reductioneꝫ ēt multū facit si apponatur vētosa magna supra vmbilicū sicca: ēt si fiat ad formā ceroti ex galbano ꝛ presupponatur vmbilico: si ēt fiat suffumigatio eius: qm̄ cū virtute faciet eaꝫ remitti ad locuꝫ suuꝫ. Ideꝫ operatur aspaltum qḋ si sursum nō reducatur cū his ingenijs dicebat Aui. ꝛ simam istaꝫ accepit a Serap. assume lanā ex velleribꝰ lenibꝰ. i. multū leuiter carminatā ꝛ fac eā adherere matrici sup. inuncta prius vt dictū ē: deinde accipe lanaꝫ aliaꝫ sup. spissiorē ꝛ infunde eaꝫ succo acatie sup. stāte inflāmatōe ī ꝑte aut sup. nō existente inflāmatiōe infunde eaꝫ ī vino in quo dissolutū sit aliquid stipticū nō aromaticū: vt esset thus ꝛ laudanū: ne propter talia aromatica ꝓhibeatur ascensus eius sꝫ cū balaustijs ꝛc̄. ꝛ si fiat talis infusio in vino pontico erit melius: ꝛ precipe obstetrici vt supponat eaꝫ ad aliam lanam super os matricis ꝛ paulatine ꝯprimendo reducatur cū facilitate ad interiora matrix: deīde laudabile erit postquaꝫ erit reducta vt ex cera massellata fiat forma ad moduꝫ virilis mēbri circa quaꝫ inuoluatur etiaꝫ lana ꝛ infundatur in aliquo oleo cōfortatiuo calido vel frido ꝯm exigentiam vt mirthino vel masticino: postea imponatur vt ascendat vsqꝫ ad os matricis intrinsecuꝫ. ꝛ si supponerētur aliqui pulueres constrictiui magis faceret ad intētionē nostraꝫ: ad ꝓhibendū descēsum eius alligetur tamē filū ad dictaꝫ ceram taliter formatam vt possit aliquotiens leniter adduci: saltem hora mictus ne īpediat illaꝫ operationē. deinde laudant vt accipiatur alia lana grossior ꝛ infundatur in aceto ꝛ aqua vel sup. in vino pontico vt dictū est: ꝛ pone eam sup vuluā: ꝛ ita seruet mulier iacens ꝯm ꝙ dictuꝫ est cū cruribus eleuatis ne cadat: ꝛ tunc ponantur due ventose lateraliter ad anchas ad loca ad que terminantur cornua matricis ad ꝯtinendū matricē in debito situ: si ēt ꝑ tēpus post voluatur patiēs leuiter super latus suū: ꝛ ponantur ventose ēt sup. sup catiꝫ ꝛ dorsum multū iuuabit ad retinēdum matricē ī debito situ: ꝛ in hac dispōne fac infirmā odorare bonos odores vt supra dictum ē. deinde pōt fieri emplastruꝫ ad ponēduꝫ ante ꝛ retro attractiuū aliqualiter ꝛ ꝯstrictiuū factuꝫ ex oppoponaco ꝛ galbano ex storace liquida ꝛ modico picis cū mastice thure ꝛ cera ꝙ sufficit ad īcorporandū ꝛ extendatur super duo coria ad quātitatem palmi īfantis: ꝛ ponantur ante ꝛ retro ꝛ ꝓhibebit descensum eiꝰ: ꝛ aliqui faciūt decoctionē ex rebꝰ stipticis ꝛ faciūt sessioneꝫ in dicta decoctione: sꝫ ego magis laudo primū vt mulier sit quieta iacens ꝙ si ꝓpter aliquaꝫ causam descēderet reiterentur que dicta sunt ꝯm ordinē: sꝫ nō ꝯmittatur error in applicatiōe odoriferorum vel fetidorum inferius ꝛ maxime fetidorum in precipitatiōe ꝛ casu matricis. Placet hic ꝯmemorare quasdā cautelas obseruādas quas alias ordinaui ī cōsilio meo facto in casu tali pro quadā magnifica dn̄a de burgūdia qḋ iudicio meo erit in casu multū iuuans ad curationē: ē ergo obseruādū in hoc casu ꝓ regula ꝙ quādo īferius fetida supponūtur simul ꝛ eodē tēpore aromatica: quedaꝫ superius ēt offerantur ꝑuenictibus vaporibꝰ corum fetidorum ad mēbra superiora sensitiua ꝛ nobilia preterita virtute ab eis regulariter ꝯprimūtur musculi membrorum superiorum ad inferiora ad remouendū illum vaporē fetidū ꝛ in virtute in deorsum ꝯprimente matrix etiaꝫ in deorsuꝫ cōprimitur: ꝛ hoc aliquotiēs visum est ī delicatis. Est ēt aduertendū singulariter ꝙ lꝫ fetida vt sic cōuenire videātur ī aliquibꝰ tamē corporibꝰ maxime delicatis: ꝛ ī quibus vie ꝛ meatus sūt satis ampli: ꝛ quorum virtꝰ sensitiua matricis est multū acuta: ex approximatōe multū excessiua fetidorum sequūtur notabilia nocumēta: vnde sequitur aliquotiēs casus virtutis subito ꝛ sincopis ꝓpter permutationē tēperamēti spiritꝰ ex eis: ꝛ lꝫ posita sint aromatica superiꝰ: ꝛ hoc ꝯm excessuꝫ proportionis fetidorum super aromatica. 2m nocumentū ē ꝙ percepto nocumento a virtute sensitiua matrix mouetur aliqū inordinato motu ꝛ diuerso: ꝛ inde fit ligamentorum ipsiꝰ diuersa extensio ꝛ pro tāto fiunt diuersi ꝛ intēsi dolores. cū his ēt ad memoriaꝫ reduco ꝙ ꝯm plurimū tales male vaporatōes per suffumigationem sunt actu calide: vnde cōtingit aliquādo vt multitudo horum fumorum receptorū in partibꝰ obstructis ipius matricis extēsionē faciūt ꝛ cōsequēter dolorē: nōnūquā ēt formali sua caliditate occurrēdo humiditatibꝰ ī matrice vētosabilibꝰ ipsarum multe ꝑtes vētosantur: ꝛ ita extēdentes matricē ꝛ ꝑtes circūstantes causant dolorē. Et ego intellexi a quibusdā taliter patiētibꝰ ꝙ cuꝫ offerebantur fetida īcurrebant vehemētissimos dolores: ꝛ credo ꝙ cā illorum dolorum esset cā altera duarum dictaruꝫ. Et ex his cōcludo duo ī opere obseruāda ī applicatōe taliuꝫ fetidorum. Primum est cum īcipimus approximare fetida per īferius incipiamus a debilibꝰ fetidis: que si nō sufficiēter cōferāt tandē ad fortiora accedamus. 2m ꝙ prius apponamus ipsa fetida intra matriceꝫ q̄ꝫ per suffumigationeꝫ: ꝙ si nō suffecerint vt quādo mā eēt cōtenta in locis angustis vel ītra pāniculos eiusdeꝫ: quo casu magis cōferūt iste suffumigatiōes: tunc ad eas veniēdū erit.

Pro primo igitur expediēdo laudo vt sumantur sūmitates foliorum vrticarum recentiū ꝛ grosso modo pistentur ꝛ cū petia lane vel bōbice ītra mittatur bis ī die ī modū emplastri: vel aliter ꝛ ē satis forte sumatur ouū de sub gallina putrefactū ꝛ rūpatur ꝛ vitellū cuꝫ albumine ꝯquassetur: ꝛ ī eo īfusa lana ī formā pessarij supponatur: ꝛ hic non obliuiscatur quin superius aromatica ponantur. Aliud quod ego experientia multotiens comprobaui est. ℞. matricarie medic. i. crispole sic dicte papie. ꝮD. 5. pistetur grosso modo ꝛ īmergatur in oleo de semine lini: ꝛ postea calefiat ita vt effumet: ēt si aliqualiter īflaretur ꝛ tunc supponatur cū filo pendente ꝛ statiꝫ reducta ē matrix. ꝛ si placet fetida per euaporatōes efferre ī isto casu cōfert vt ponatur terbētina super carbones vel ponantur plume ꝑdicis ꝛ ē fortiꝰ. qḋ si nō sufficit ponatur assa fetida ꝛ ē fortissimū ꝓterquā de illo ouo ꝙ ē maxime forte: ꝛ reuera ego non vtor eo ꝓpter vehementissimū eiꝰ fetorē: qui aliquotiēs ꝛ astantibus cōmunicatur: ꝛ iō in applicatōe huius fetidi ꝛ aliorum semper obseruetur: ꝛ cuꝫ mulier fumigatur vndiquaqꝫ sit bene cooperta ne malus vapor cōmunicetur naribꝰ patiētis ꝛ alijs astātibꝰ qui forte maxime lederentur ex eo. Jam veniēdo ad cāꝫ dislocationis mālēꝫ: si cā fuerit mā sanguinea repleus ꝛ spasmās maxime de sanguine mēstruo vnde ad diuersum situm pōt moueri matrix vt dictuꝫ ē supra: lꝫ vt plurimū in casu declinet ad vnā duaruꝫ partiū que ꝑs cognoscitur singulariter vt dictū ē ꝑ tactū obstetricis cum alijs dictis supra vt ex ꝓcedēte retētiōe mēstruorum: tūc dicebat. A. ītelligēs ī isto casu oꝫ vt flōmetur saphena ꝑtis cui opposita est pars declinatiōis si sentitur repletio ꝛc̄. i. fiat flōmia a parte cui. s. ꝑti opposita est ꝑs declinatiōis. i. a qua fit declinatio ꝛ est illa ꝑs in qua est facta declinatio ita ꝙ fiat flōmia ex eadeꝫ ꝑte ꝑꝑ ꝯuenientē directōeꝫ saphene eiusdē ꝑtis ad partem egraꝫ vt ꝯuenientior fiat eūatio de mā replente sanguinea ꝛ fiat ꝯm tenorē virtutis: ꝛ hoc dꝫ esse primū in executōe in declinatōe matricis a tali cā: deinde debēt offerri alia q̄ dicta sunt ad reducēduꝫ matricē ad locū suum ꝛ ꝯseruādū eā in debito situ. Et si fuerit facta ꝯtractio a siccitate sicut in spasmo siccitatis ꝛ nō est ei grossitudo ad tactū: tunc opꝫ ītendere cū lenitiuis exterius applicādis ꝛ ex balneis ꝛ clisteribꝰ ꝛ per anuꝫ īpositis ꝛ in matriceꝫ: ꝛ cum suppositorijs ꝛ inunctōibꝰ declināribꝰ ad caliduꝫ vel friduꝫ vel tēperatis sꝫ id qḋ ꝯiungitur de lapsu ad calidū vel ad friduꝫ de quibꝰ habes copiā in multis casibꝰ supra maxime in aꝑatibꝰ duris in ītestinis vel ī renibꝰ vel ī vesica. ad dicta loca recurre. Et forte aliqd dicetur specialiꝰ de hoc ꝺ aꝑatibꝰ q̄ fiūt in vulua semꝑ tn̄ ītendere opꝫ ī casu cū cibis humectatiuis ꝛ īpinguantibꝰ. Et si ꝓpter taleꝫ ꝯtractōeꝫ matricis fiat suspensio eius q̄ in hac cā euenire solet reducatur ad situꝫ suū facta ꝓparatōe ꝛ remotōe cāe mālis vel īmālis cuꝫ approximatōe fetidorum superiꝰ ꝛ cuꝫ applicatōe supra ventrē versus stomachuꝫ cū emplastris siue fomentatōibꝰ que fiāt ex filice ꝛ absinthio calefactis ꝛ irroratis cuꝫ modico aceti: tādeꝫ ꝓcedatur cuꝫ his que īfra dicentur in capꝰ de ꝓfocatōe. Et si cā mali situs declinatōis vel ꝓcipitatōis fuerit mā abūdans humida ꝛ frida que vt plurimū ponitur cā que sepe nocet quātitate ꝛ corpulētia vt visuꝫ ē in cāis: ꝛ aliquotiēs qualitate ꝛ substātia vt grossitie ꝛ viscositate cuꝫ friditate: tūc opꝫ intendere prio digōni eius: ꝯūter euōni: ꝛ tādeꝫ ꝯfortatōi matricis ipsa prius reducta ad situ nālē. Pro prima igitur expediēda ītentōe digeratur mā cuꝫ appropriatis vt cū melle rosato ꝛ sirupo de duabus radicibꝰ cuꝫ aceto vel sine ꝯm tuā estimatōeꝫ: ꝛ cū aquis betonice matricarie ꝛ buglose fiat sirupꝰ: vtile tn̄ erit si priusq̄ꝫ cuꝫ his digestiuis respicientibꝰ māꝫ appropriatā ꝓcedamꝰ mūdificentur māe cōes cū pillulis de hiera vel elefanginis exhibēdo. ʒ. j. ante cenā ꝑ horā: ꝛ vltra diem postea exhibeantur sirupi q dicti sunt ꝛ ꝯtinuentur quinqꝫ vicibꝰ vel sex: postea purgetur mā cuꝫ pillulis vt īfra. ℞. pillularum de bn̄dicta agarici trociscati an̄. ℈. ij. sileris mōtani grana. iij. cū oximelle simplici fiāt pille quinqꝫ ꝛ sequēti nocte sumantur. ʒ. j. s. metridati vel ꝯfectōis huiꝰ. ℞. diabuglosati. ʒ. ij. specierum diambre. ʒ. s. misce cū modico sirupi de sticados. Postea veniēduꝫ erit quietata mā ꝑ duos vel tres ad fortiores sirupos calefactiuos ꝛ subtiliatiuos vt ad sirupū de calamēto cuꝫ sirupo de sticados ꝛ cum aqs ꝓportōalibꝰ vt melisse ruthe pulegij betonice ꝛ similibus: semꝑ tn̄ hn̄do menti ꝙ lꝫ talia subtiliatiua ꝛ apitiua sumpta īdicatōe a mā vt multū ꝯtingēte in casu ꝯueniāt: tn̄ vbi corpꝰ esset repletū ꝛ timeremꝰ ne māe in toto exūtes ꝑ taleꝫ sirupū ꝯuerterentur ad matricē deberemꝰ semꝑ cū dictis sirupis apponere aliq̄ ꝯfortatiua stiptica vt masticis vel nucis muscate ꝛ rasure eboris ꝛ similiū in decoctōe aquarum: ꝛ posset fieri sirupꝰ magistralis vt īfra. ℞. radicū buglose acori radicuꝫ lilij ꝛ iringorum an̄. ꝮD. s. artemisie rorismarini. calamēti an̄. ꝮD. j. capillorum veneris duas ꝑtes ꝮD. sticados spice squināti an̄. ʒ. ij. florū camomille ꝛ meliloti ꝛ ligri. an̄. ℥. j. s. e. anisi feniculi ꝛ petrosilij an̄. ʒ. iij. cassie lignee. ʒ. ij. decoquantur in aq̄ sufficiēti ꝛ coletur: postea cū equali quātitate zuccari ꝛ melliꝫ fiat sirupꝰ ꝛ aromatizetur cuꝫ modico cinamomi ꝛ croci ꝛ de eo exhibeatur. ℥. ij. ꝓ vice cū aqua pulegij vel matricarie vel pulegij vel melisse ꝛ sumantur quinqꝫ vel sex diebꝰ: postea fiat solutio vt dictū ē supra vel fiat vt īfra. ℞. agarici electi ʒ. ij. turbith. ʒ. j. spic. ziꝫi. an̄. ʒ. s. īfundantur ꝑ. xxiiij. horas ī aqs melisse betonice ꝛ buglose cuꝫ modico oximellis simplicis: postea fiat expssio ꝛ colature addetur cassie noniter extracte. ℥. s. elebori nigri maioris. ʒ. s. bn̄dicta. ʒ. s. misce fiat potio exhibeatur hora medicinarum solutiuarum seruādo ordinē debitū in eis: deīde sequēti nocte sumat vt supra dictū est ī pillulis. Cōseq̄nter veniēdo ad medicamīa localia pōt fieri mūdificatio de mā cōtenta in matrice qn̄ nō fuerit ꝓcipitatio eiꝰ ī deorsuꝫ: sꝫ declinatio ad latus vel ascēsus accipiēdo mercurialeꝫ ꝛ aliqualr ꝯterēdo ꝛ cum modico sileris mōtani īcorporentur ꝛ ponatur in pecia rara ꝛ fiat pila ꝑua ligata cū filo ꝛ ponatur in colluꝫ matricis teneatur in nocte: idē operatur si accipiatur metridatū ꝛ ligetur ī pecia vt supra ꝛ ponatur vt supra. Qua facta mūdificatōe superest alia intētio de ꝯfortatōe ꝛ resolutōe reliquiarum que remāserūt: ꝛ ī hoc valet si fiat inunctio īfra vmbilicū vsqꝫ ad īguina cuꝫ oleo spice ꝛ oleo irino ꝛ

laurino ⁊ similibꝰ: deinde fiat fumigatio recipiēdo fumū ex pa/
sta poſita sup: a prunas īfra cathedrā factā vt infra. ℞. masticis
gallaꝝ balauſtiaꝝ añ. ℥. j. raſure eboris. ℥. ß. cū modico terbēti/
ne ⁊ cere fiat paſta. Nō audeo in hoc caſu fumigare cū aroma/
ticis ne ꝯuertaẜ matrix īferius ad ea: ⁊ ita cū his ⁊ reliquis que
dicta sunt supra erit perfecta cura cuʒ dei laude.

Capitulū. 23ᵐ de fluxu menſtruoꝝ ſuperfluo.

p

Ro ſuperfluis mēſtruis ꝯſtringēdis trociſci de
charabe ꝑ hebdomodā vnā sunt dādi: ꝙ si nō
ꝯtulerint confectio de ſcoria deẜ: ⁊ fiat minutio
ex baſilica. Ventoſe quoqʒ ad mām̄illas appo
nanẜ: ⁊ in comeſtione cibis vtatur ſtipticis. Et
hoc medicamē egra ſibi ſubijciat: qd̄. ℞. olibani balauſtiarū
gallaꝝ antimonij acacie alumis omniū partes equales: pul/
uis hoꝝ optime tritoꝝ cuʒ pauca lana ſubijciaẜ. Femur vero ⁊
dorſuʒ ex epithimatibꝰ que i. c. de fluxu vētris nominauimꝰ epi
thimeẜ: ⁊ ſedeat in aqua de curcuma. Qd̄ ſi iſta nō ꝯtulerint
ex alio peſſaro acuto fiat imiſſio ⁊ maneat in vulua.

p

Ro ſuperfluis mēſtruis: Iſtᵉ ē caᵐ
de ſuꝑfluitate mēſtruoꝝ cōſtringēda vt dicit
rubrica ꝙ recta cōtinuatione cōtinuaẜ ad pre/
cedens in hūc modū. nā poſtquā in precedenti
determinatū ē de precipitatione matricis ⁊ ca
ſu eius: que aliquotiēs imo multotiēs cōſequi/
tur multitudinē materie ꝯtente ī matrice grauitātis ⁊ deprimē
tis ſepe viſcoſe groſſe exiſtētis pro cuius preparatiōe ⁊ tandem
euacuatione ſepe fiunt neceſſarie medicine calefaciētes ſubtiliatiue
⁊ aperitiue virtute: quaꝝ ſepe dilataẜ ora venaꝝ mēſtrualium
vltra q̄ꝫ cōueniāt ad debitam mūdificationē: ⁊ ſepe cōſequēter
ad dictā diſpōnem ſequiẜ fluxus mēſtruoꝝ ſuꝑfluus. iō cōue/
nienter poſt capᵐ dictum Raſ poſuit capᵐ de cōſtringēdo flu
xu ſuꝑfluo mēſtruoꝝ: qd̄ capᵐ prima diuiſiōe diuidi pōt ī du/
as partes. Nā primo ipe ponit īgenia ad curādū talē ſuperflui/
tatem ⁊ per medicinas per ſurſum exhibendas ⁊ per flōmiam ⁊
dietā cōueniētēʒ. 2ᵒ ponit curā per localia ⁊ medicinas inferiꝰ
ad matricē offerēdas ⁊ īteriꝰ ⁊ exteriꝰ. 2ᵃ pars īcipit ibi: Et hoc
medicamen egra ſubijciat. Prima pars diuidi pōt ī tres ꝑtes.
Primo numerat duas medicinas ꝯuenētes in caſu exhibēdas
per ſuperiꝰ. 2ᵒ ordinat flōmiā eē fiendā diuerſiuā ſimul cū vē/
toſis apponēdis ad mām̄illas. 3ᵒ ordinat dietā cōueniētē ī ca/
ſu. 2ᵃ ibi: Et fiat minutio ex baſilica. 3ᵃ ibi: Et ī comeſtione ſti/
pticis vtatur. Prima pars pōt diuidi ī duas ſm ꝙ duo medi/
cinalia ponit. 2ᵐ ponit ibi: Qd̄ ſi nō cōtulerit. Dicit ergo de
prima ꝑte: pro ſuꝑfluis mēſtruis ꝯſtringēdis trociſci de chara/
be per hebdomadā vnā sunt dādi. Pro ītellectu huiꝰ ꝑtis ⁊ ſe/
quentium ē aduertēdū ꝙ lʒ ſuperfluitas menſtruoꝝ a diuerſis
cauſis ꝯtingere poſſit vt īfra videbiẜ loco ſuo ī tertio principali
de cauſis. tamē dn̄s Raſis hic vt ēt ī alijs faciēs caᵐ ponit cu/
ram ī cauſa vtplurimū ꝯtingēte: ⁊ qm̄ cā vt multū cōtingens ē
acuitas humoris ⁊ ſubtilitas illiꝰ: vnde fit mordicatiuꝰ ſanguis
⁊ penetratiuꝰ ⁊ tādeʒ dilatatiuus meatuū: iccirco ad hanc cām̄
reſpiciēs pricipalr ponit curā ꝑ ea que dicta ſūt in lr̄a attēden/
do ēt ad cām̄ ꝯñteʒ ad illaʒ cām̄ vt ad relaxatōeʒ ꝯtentiue virtu
tis venaꝝ ⁊ amplificatōeʒ orificioꝝ dictaꝝ venaꝝ que cāe cōi/
ter ad alias ꝯſequunẜ. Scd̄o nota ꝙ nō oīs fluxꝰ mēſtrualis
eſt ꝯſtrigēdus. Nā mēſtrua tꝑata ī q̄litate ⁊ q̄ꝫtitate ſua ⁊ in tē
pore ſuo currente ſm ꝯſuetudinē ſuā nālēʒ ſunt cā ſanitatis mu
lieris ⁊ mūdificatōis corporis eius ab oī nocumēto in quātitate
⁊ qualitate vt dicebat Aui. 21ᵃ tertij tractatu 3ᵒ in pricipio: imo
addit ꝙ ſup. talia mēſtrua tēperata faciunt ipſaʒ ſupple mulie/
reʒ acqrere caſtitatē ⁊ paucitatē deſiderij. Nā cū fit retētio eo/
ruʒ vel paucitas eoꝝ vt dixit īfra in codeʒ capᵒ: tūc multiplicaẜ
cuʒ ea repletio vaſoꝝ ſpermatis eiꝰ quare fit deſiderās ſup. vi/
rū nō caſta. Et ideo bn̄ nota ꝙ in talibꝰ expedit viros eē bene
attētos ne decipianẜ ab vxoribꝰ coꝝ: ſoluʒ igiẜ cū ſuꝑfluūt mē
ſtrua ſunt ꝯſtringēda vt īfra ēt latius videbiẜ. ideo Raſ hic di
xit de ſuꝑfluis tātuʒ mēſtruis ꝯſtringēdis ⁊c̄. Et tunc laudauit
trociſcos de charabe ꝑ hebdomodā vnā debere dari ſup. exhi
bēdo. ℥. j. cū aliquo liquido appropriato cū aqua plātaginis vel
burſe paſtoris in tali cā calida vel cuʒ ſirupo de mirthis vel ali/
quo huiuſmodi. Et Gerar. voluit ꝙ exhiberenẜ ī ſero dimiſſa
cena: qm̄ ſuꝑfluitas mēſtruoꝝ adducit ad debilitatē: etiā tenui/
tas nimie diete facit ad ſubtiliatōeʒ ⁊ acuitateʒ nimiā humoꝝ.
nō laudarē ego in talibꝰ exhiberi cibū tantuʒ ſemel in die: ſʒ for
te bis vel ter virtute debilitata exñte. Et iō hora ꝯueniētior ex/
hibēdi tales trociſcos eſt exhiberi ī mane ſm etiā cōeʒ doctrinā
practicātiū: ⁊ poſt quos tardeẜ cibus ꝑ tres horas ad minꝰ. Iu
uamēta hoꝝ troc. ſunt in caſu manifeſta. nā tales trociſci ſunt
īgroſſatiui ſanguis ⁊ remiſſiui acuitatis ⁊ punctōis eius ⁊ ꝯſtri/
ctiui meatuū ⁊ poroꝝ ⁊ īmobilitātes motū māe vt ſupra decla/
raui ī capᵒ de fluxu ſanguis emoroidalis ⁊ in capᵒ de mictu ſan
guis vbi Raſ poſuit deſcriptōeʒ eoꝝ. Addit ꝯñter ꝙ ſi nō ꝯtu
lerint ſup. ſufficiēter: ꝯfectio de ſcoria detur: cuiꝰ deſcriptio po
ſita eſt ēt in cura emoroidaꝝ fluentiū vt ibi declaraui: illa cōfe/
ctio valet ꝯfortādo virtutē retentiuā ⁊ ꝓhibēdo nimiā relaxa/
tionē meatuū: imo etiā ꝯſtringēdo que cōiter ꝯſequiẜ ad oēʒ flu
xuʒ diuturnū ⁊ ꝓſeruando a caſu in idropē de quo ſtat ꝓbabi/
lis ſuſpitio in omni ſuꝑfluo fluxu ſanguineo. Hic tū aduerte
ꝙ lʒ hec poſita ī littera plurimū faciāt ad ſiſtēduʒ dictū fluxuʒ
regulr: tū prius īcipere debemus vel ſaltem non tardare debe/
mus ad euacuanduʒ illuʒ humorē colericū reddentē illū ſanguinē
acutuʒ ⁊ mordicatiuū cuʒ appropriatis ſepe dictis vt cuʒ mira/
bolanis ⁊c̄. Et hanc intentōem ſupponit Raſ debere cōpleri a
medico etiā mediocriter docto. Addit ꝯñr: ⁊ fiat minutio ex ba
ſilica: que quomodo valeat dictū eſt ſupra ī ſimili de mictu ſan
guinis a cauſa calida. naʒ diuertēdo etiā īfrigidat totā maſſam
ſanguineā īfrigidat ēt epar: ⁊ ſic ꝓhibet gnātionē humoꝝ cali/
dorum: ⁊ hec dʒ eē diminuta ⁊ nō multe quātitatis pro viee: ſʒ
frequētare ē magis cōueniēs. Addit vētoſe quoqʒ ad mām̄illas
apponātur. rō eſt ſatis manifeſta: qꝛ cum mām̄ille habeant ma/
nifeſtam colligantiā cū matrice per venas manifeſtas per quas
ſanguis mēſtruus ſm partē cōuertiẜ ad mām̄illas vt lac genere
tur tēpore partꝰ vel poſt partū: iō per appoſitionē ventoſaꝝ ſic/
carum circa radices mām̄illaꝝ cōuertiẜ ſanguis mēſtruus ver/
ſus mām̄illas: ⁊ ita īmediate diuertiẜ a matrice ⁊ ſic a fluxu per
eam. Appoſitio ēt ventoſaꝝ in ſpatulis ē etiaʒ iuuās ī diuerten
do vel melius ī ꝓhibendo fluxū humoꝝ ad īferiora: ſed illa que
fit a mām̄illis ē appropriata diuerſio a matrice. Addit ꝯſequen/
ter ponēdo ordinē in dieta: ⁊ ī comeſtione ſtipticis vtatur cibis
ſup. ad frigidū declinātibus in tali cā vt ſunt cibi facti cū ſucco
ſumach ⁊ ſucco vue acerbe: ⁊ alijs cibis de quibꝰ dictū eſt ī flu/
xu emoroidali a tali cauſa vt ſunt viſcoſi fridi: vt ſunt pedes vi/
tullorum ⁊ cōgelata ⁊ ſimilia: de quibꝰ magis videbiẜ infra lo/
co ſuo. Nā per talia nutriētia ſtiptica vniūtur partes mēbrorū
⁊ vie coanguſtanẜ ꝑ quas cōſueuerūt fluere materie: ēt ſanguis
ingroſſaẜ ⁊ acuitas eius minuiẜ: ⁊ ita talis dieta ē in cauſa mul/
tum iuuās: ⁊ nō minus q̄ꝫ medicine. ⁊ ſic ſit expedita iſta prima
pars principalis. Cōſequēter d̄ ſcd̄a parte pricipali ponēs re/
media localia in caſu cōueniētia duo facit pricipaliter. Nā prio
ponit quedā domeſtica remedia ſatis leuia. 2ᵒ ponit vnum for/
te remediū qn̄ reliqua nō cōtulerint ſufficiēter. 2ᵃ ibi: Qd̄ ſi iſta
nō ſuffecerint. Prima pōt diuidi ī tres partes ſm ꝙ tria princi
paliter ponit puncta: qm̄ primo ordinat vnū medicamē ſuppo/
nendum ī vuluā in forma ſuppoſitorij ad hanc intētionē. 2ᵒ or/
dinat epithimata fiēda circa femur ⁊ dorſum. 3ᵒ ordinat ſeſſio/
nem ſiue balneuʒ. 2ᵃ ibi: Femur ⁊ dorſum. 3ᵃ ibi: Et ſedeat ī aq̄
de curcuma. Dicit ergo primo: Et hoc medicamē eger ſubij/
ciat. i. ſibi ſupponat egra medicamē ī vuluā: ⁊ ponit deſcriptio/
nem eius qd̄. ℞. olibani balauſtie gallaꝝ ātimonij acatie aū. par
tes equales ſup. ꝯterāẜ ⁊ puluis eoꝝ optime tritoꝝ ſup. mixtus
cū aliquo ſucco cōſtrictiuo vt cū ſucco plātaginis vel portulace
vel burſe paſtoris vel cū liquiditate ſtercoris aſinini expreſſi: ⁊ ē
optimū in caſu ⁊ cū pauca lana inuoluta ī dicta mixtura in for/
ma ſuppoſitorij ſm modos dictos ī capᵒ ſuperiore ligata cū filo
ſubijciaẜ. nā ī virtute hoꝝ vt cōſtat fiet cōſtrictio ⁊ īſpiſſatio po
rorum venaꝝ mēſtrualiū maxime terminataꝝ ad colluʒ matri/
cis: vt pʒ cōſideranti per īmediatā applicationē medicine ad di
ctas ꝑtes: ⁊ hoc ē de fortioribꝰ remedijs que fieri poſſent ī hoc
capᵒ cuʒ ſibi ſimilibꝰ de quibꝰ diceẜ infra loco ſuo: lʒ talibꝰ in/
genijs nō cōmuniter vtātur practici: ſʒ tantū ītēdūt cū extrin/
ſecus applicādis de quibꝰ paulo poſt: ⁊ ꝓinde tardiꝰ cōpleẜ ſa/
natio. ⁊ ſi vellemus fortiꝰ operari ad cōſtringenduʒ ēt poros ve
narum terminataꝝ ad cōcauitatē matricis poſſent imponi cli/
ſteria in matricē cū ſuccis vel decoctōibꝰ appropriatis ſecuʒ ēt
tenuiſſime ꝯtritis puluerībꝰ ad ītentōeʒ noſtrā faciētibꝰ de qui
bus latiꝰ īfra diceẜ. Cōſequēter dixit ꝙ femur. i. ꝑtes īferiores
ventris īferioris ⁊ dorſuʒ. i. ꝑtes dorſi īferiores verſus catiʒ ex
epithimatibꝰ ſup. fridis ſtipticātibꝰ que ī capᵒ de fluxu vētris
nominauimꝰ epithimeẜ. ſ. īfundendo pecias lineas duplicatas
vel ſtuppā in ſuccis fridis cuʒ modico aceti mixtis ſup. aſpergē
do ēt pulueres ꝯſtrictiuos ſupra ſtuppas prius īfuſis dictis ſtup
pis ī aquis vel decoctōibus ſtipticis appropriatis de quibꝰ ha/
bes copiā in capᵒ fluxꝰ diſenterici ⁊ de mictu ſanguis. Dicit
3ᵒ applicādo aliud ingeniū ad curā: ⁊ ſedeat in aqua de curcu/
ma. i. decoctōis eius ſup. accedēs ſit balneū vſqꝫ ad vmbilicū.
⁊ hoc magis valeret qn̄ cā curſus eſſet ſanguis aquoſus fridus
qm̄ curcuma ad calidum ⁊ ſiccū notabilr̄ declinat vt fuit ſupra
dictū. ſed in caſu iſto magis valeret ſi ſederet in decoctōe folio/
ruʒ mirthi ⁊ quercus ⁊ plātaginis ⁊ glādium ⁊ ſumach ⁊ ſimi/
liuʒ: ⁊ fiant ēt inunctōes cū appropriatis poſt exitū a balneo vel
empla appropriata ⁊ ponanẜ ſupra ꝑtes dictas. De 2ᵃ ꝑte pri
cipali huiꝰ partis ponit curā huius nocumēti cuʒ fortiori reme
dio qn̄ reliqua nō ꝯtulerint ⁊ eſt remediū cauſticuʒ ad īducēduʒ
eſcarā ſupra ora venaꝝ qd̄ fit ex vnguēto acuto facta inuolutōe
lane in eo ī forma ſuppoſitorij: ⁊ tunc ſupponaẜ vt peſariuʒ: ſed
hoc ē attrox ⁊ crudele quaſi remediū. Nā de illo vnguēto acu/
to dictū eſt ſatis ſupra ī capᵒ de emoroidibus ⁊ ragadijs ⁊ fiſtu/
lis ani: ⁊ ibi declaraui quō eēt vtendū mitioribꝰ remedijs: ⁊ ita
multo magis ī hoc cāu ēt vtendū lenioribꝰ remedijs ⁊ ad illū lo
cū recurras ꝓcedēdo ſicut ibidē dictū ē. Nā dixit textꝰ nr̄ ꝙ ſi
iſta ſup. dicta ſuperiꝰ ñ ſuffecerit vel al's ñ ꝯtulerīt: ex iſto peſa/
rio acuto. i. īnoluto ī medicaīe acuto fiat īmiſſio ⁊ mācat ī vulua
ſup. vſqꝫ ad ꝯpletā opatōeʒ cauſticatōis īducēde ītelligaẜ ſemꝑ
tollerāte nā īfirmi mitigādo dolorē aliquotiēs ſicut dcm̄ ē ī caᵒ
d̄ emoroidibꝰ. ⁊ ſic ſit finita expō lr̄alis huiꝰ capl'i ad laudē dei.

Quid nōis ⁊ quid rei menſtruoꝝ coꝝū
qꝫ ſuꝑfluitatis. Viſo iaʒ capᵒ textualiter de fluxibilitate mē/
ſtruorūʒ

ſtruoꝝ ↄ̄ſtringēda: reſtat ad ampliatōēʒ mātē videre per ordineʒ p̄mo de quid noīs ⁊ rei menſtruoꝝ ⁊ ſuꝑabundātie eoꝝ: ↄ̄ñter venieꝰ ad diſtinctōēs ⁊ ſpēs: deinde ⁊ 3° ad cās ipſoꝝ cū ſuꝑfluūt: ↄ̄ñter ad ſigna: ⁊ vltimo ad curā. Circa igit̄ primuʒ vt ītelligat̄ quid ſit ſuꝑfluitas mēſtruoꝝ: opʒ p̄mo ſcire qd noīs menſtrui vt ſciamꝰ que ſit ſuꝑfluitas eius. Dicit̄ aūt menſtruū cōiter a mulieribus flos mulieris ⁊ recte qdē. qm̄ ſicut arbores ſine flore ñ faciūt fructū: ſilr̄ ⁊ mulieres ſine mēſtruo ñ ↄ̄cipiūt: nō qdeʒ ꝙ neceſſe ſit ſenſibilr̄ manifeſtari menſtruū in muliere ante īpregnatōēʒ qm̄ hoc nō eſt neceſſe: ſed ſufficit ꝙ nō ſit generatio ſine preparatōe mulieris cuʒ tēpore apto ad manifeſtatōnē mēſtruoꝝ cum materia mēſtrui vel ſibi ſimilis de neceſſitate cōcurrat ad gn̄atiōnē fetus. ab aliquibꝰ ēt dicit̄ profluuiuʒ cū per ipm̄ mulier plerūqʒ a ſuꝑfluitatibꝰ expurget̄. dicit̄ etiaʒ ab aliquibꝰ eūatio menſualis in mulieribꝰ ſiue lunatica: quoniā aductus eiꝰ in mulieribꝰ lunā inſequit̄: qm̄ nāliter euenit in fine menſis lunaris ⁊ in declinatiōe luminis lune vt dicit Ariſto. 9° de hyſtorijs ⁊ quarto de gn̄atione aīalium mēſtrua manifeſtari ſm̄ nām circa deficiētes lunas: ⁊ ex hoc manifeſtari pōt ꝙ exitꝰ ſanguis ex matrice ſiue ex cōcauitate vel ex collo eiꝰ large appellatur mēſtruū: ſed tūc propriꝰ cū ſm̄ nām fiat de menſe ī mēſeʒ ſm̄ ordinē lunationū. Et ex cōſequēti ſcire poſſumus quid ꝑ ſuꝑfluitatē mēſtruoꝝ debemus ītelligere. nā ſcito ꝙ menſtruū quātum ad quid rei ē naturalis ⁊ cōſueta eūatio ſanguis ex matrice certis periodis eueniēs vt ſemel in menſe ſcimꝰ cōſequenter ꝙ ſi ſenſibiliter amplior quātitas ſanguinis emittat̄ q̄ʒ conſueuit emitti ī equali tempore vt in duobꝰ vel tribus diebꝰ vel q̄ʒ in toto ſpatio temporali cōmuniter purgationis mulieris: qđ vt in pluribꝰ ex quinqʒ vel ſex dieꝝ vſqʒ ad octo: vel ſi prolōgetur tēpus purgatōis ita vt pluribꝰ diebus duret mēſtruatio q̄ʒ cōſueuit anticipādo tēpus vel ꝓlongādo tēpus appellat̄ ſuperfluitas mēſtruatiōis vel ſuꝑfluitas mēſtrui. ſed dicebat Aui. ꝙ raro accidit vt alteret̄ ī tēpore ſuo: pōt ergo declarari ſuperfluitas mēſtrui per ſuꝑabūdantē ⁊ ſuperfluā ſanguinis eūationem a matrice reſpectu cōſueti ⁊ debiti tali mulieri ſm̄ aliquem dictorū modoꝝ ſuperiꝰ poſitorū. ⁊ hec de p̄mo p̄cipali ſufficiāt.

Diſtinctiōes. Ueniendo ad ſpēs ⁊ diſtinctōēs ſit hec prima diſtinctio ꝙ ſuperfluitas curſus mēſtruoꝝ dicebat Aui. quādoqʒ fit ſm̄ ſemitam qua nā expellit ſuperfluitates qđ quidē eſt laudabile. nā ⁊ ſi excedat quātitateʒ ↄ̄ſuetā eūari ꝓpter id tamē qđ reperit̄ aliquotiēs mā ampliꝰ p̄parata ad eūatiōnē quā ante cōſueuit ꝓpter varietatē ī regimine vel ꝓpter alias circūſtantias cōtingit tunc vt amplior euacuet nā de mā quā antea ſit cōſueta eūare: ⁊ ſic apparebit curſus ⁊ ſuperfluitas mēſtruoꝝ ⁊ tamen fiet a nā ⁊ erit laudabilis euacuatio: qm̄ per talē eūationē nō perducit̄ corpus ad ſuperfluam turpitudinē ⁊ curſum quo nō indiget̄ vt dicebat Aui. nā ſm̄ diuerſas circūſtantias ī corporibꝰ regulariter ēt fit eūatio inequalis quātitatis ſanguinis eūandi. naʒ maior debet̄ eūatio in muliere ī iuuētute q̄ʒ ī pueritia ⁊ pluſquā ī ſenibꝰ: ⁊ plus tēpore veris q̄ʒ ī tēpore hyemis: ⁊ plus degētibꝰ in ocio q̄ʒ ī vehementer exercitatis: ⁊ plus in ſanguineis q̄ʒ ī melācolicis: ⁊ plus ī colericis q̄ʒ in flegmaticis ⁊c̄. Facta ergo mutatōe in aliqua circūſtātiarum cōtinget eūari de ſanguine pluſquā ſit cōſuetū eūari: ⁊ tamē talis eūatio erit cōueniēter facta a nā: ⁊ ſi ſit ſuperflua reſpectu cōſuete. Et ex hoc īfert̄ corelarie ꝙ nō omnis ſuperfluitas mēſtrui ē cōſtringēda. ⁊ ꝓinde ſignāter Raſis fecit rubricā ī capº tex. noſtri de ſuperfluitate mēſtruoꝝ cōſtringenda: denotans aliquā ſuperfluitatē mēſtruoꝝ nō eē cōſtringēdaʒ vt ī eaſu dicto: aliqua igit̄ ē ſuperfluitas a nā ⁊ ſʒ ſemitā qua nā expellit ſuꝑfluitates vt dicebat̄: ⁊ q̄ñqʒ fit vt addebat Aui. ſm̄ ſemitā egritudinis: aut ꝓpter diſpōnem ī matrice: aut ꝓpter debilitatem ⁊c̄. vt videbit̄ ī cauſis. 2ª diſtinctio quedā eſt ſuperfluitas curſus mēſtrui recēs ⁊ đ recēti facta: ⁊ quedā cronica ⁊ ex multo tēpore iam cōtinuauit. Alia diſtinctio de recēti facta: quedam vocat̄ recenter facta ſuꝑfluitas ex parte quātitatis ſanguinee que expellit̄: quedā de recēti facta ſuꝑflua ex parte tēporis inuaſionis: q: fit redditꝰ periodi īuaſionis ad eūandū citius q̄ʒ cōſueuit: vt q: cōſueuerat ſuperuenire mēſtruū ſingulis tribus hebdomodis iā venit ſingulis duabꝰ hebdomodis quāuis hoc raro accidat: ⁊ aliquotiens accidit vt eueniat ſingula hebdomoda: tamē rariſſime ſi ēt ꝓlonget̄ eūatio ita vt ſi cōſueuit terminare ī quattuor diebꝰ iam ꝓcedit cōtinuādo ſex vel ſeptē diebꝰ ⁊ omnis talis vocat̄ ſuperfluitas. Alia diſtinctio cū tali euacuatiōe aliquotiēs coniungit̄ fortitudo virtutis ſalteʒ ī p̄cipio eūonis ⁊ aliquotiēs ↄ̄iūgit̄ debilitas. Alia diſtictio: talis ſuperfluitas fluxus mēſtrui aliquotiēs ſequit̄ ad retentā eūationem ſanguinis ↄ̄ſueti per alias regiōes eūari: ⁊ per nares vel ꝑ emoroidas: ⁊ aliquotiēs fit nō precedēte aliquali retentōe cōſuete eūationis: īmo aut nulla prefuit eūatio de ſanguine per alias regiones: aut ſi prefuit ad hunc preſiſtit ſimul cū eūatione menſtrui. Alia diſtinctio ī exitu talis mēſtrui: aut percipit̄ punctio ⁊ ardor ⁊ aliquotiēs nō. Jtē aliquotiēs fit exitus ſanguinis puri ⁊ laudabilis apparētis: ⁊ aliquotiēs ſanguis nigri ⁊ offuſci: ⁊ aliquotiēs ad albū declinātis vel ad citrinū. Jdē dico ex ꝑte ſubſtantie qđ aliquotiēs apparet ſanguis groſſus: aliquotiens ſubtilis ⁊ liquidus: ⁊ aliquotiēs mediocris ī ſubſtantia. Alia diſtinctio: aliquotiēs cū ſanguine liquido emittūt̄ trūbuloſitates coagulate: ⁊ aliquotiēs nō. Alia diſtinctio āpliando mām đ mēſtruis ad mēſtrua alba. i. ad fluxuʒ hūiditatū a matrice ñ rubearum: quedā mēſtrua ſunt rubea. i. ad rubeū declinātia: quedaʒ alba ad intellectū dictū. Ultima diſtinctio de menſtruis ſanguineis quodā ē menſtruū ſuperfluū proprie dictū vt qđ fit de ſanguine emanāte a venis que terminant̄ intra ad cōcauitatem matricis: ⁊ quodam fit de venis terminatis a collo matricis de quo dictū ē ſupra circa anothomiā qđ ſepe fit ī pregnātibꝰ talis ſanguis emanatio ⁊ ab aliquibꝰ vocat̄ ſanguis emoroidaꝝ a matrice. ⁊ hec de diſtinctionibus ſufficiant.

Cauſe. Ueniēdo ad tertiū principale de cauſis primo ſunt ponēde cauſe gn̄āles menſtrui ī mulieribꝰ ⁊ ꝓprie mulieribꝰ humanis: qm̄ ī alijs aīalibus preterquā in homīe nō ſic vtplurimū reperit̄ menſtruū vt voluit phūs 9° de hyſtorijs animaliū: ⁊ ēt alibi in diuerſis locis ī libris de gn̄atione animalium: qm̄ ſuꝑfluitas nutrimēti in alijs animalibꝰ tranſit ſepe in cornua vel plumas vel pilos: ⁊ ſepe ī vrinā que manifeſtat̄ groſſa ī multis animaliuʒ vnde in feminis hominū accidit mēſtruuʒ omni menſe magiſquā ī alijs animalibꝰ vt ibidē dicit Ariſtote.

Cā aūt gn̄ālis mēſtrui in mulieribꝰ clare ponit̄ ab eodē Ariſt. 16° de aīalibus capº 5° ſm̄ ↄ̄putatiōēʒ in libro meo: vbi loquēs quō ↄ̄ueniāt ſuꝑfluitates maris ⁊ femīe ad gn̄ationeʒ ⁊ de mēſtruis feminaꝝ dixit ꝙ oēs tales hn̄t mēbra recipiētia ſuꝑfluitateʒ qua īdigent ſicut ſanguis qui hʒ locū venas: ipſa ergo ſup. ſuꝑfluitas ſanguis vadit in eas. ſ. venas ſicut ī vaſa. Addit: ſuperfluitas ergo feminaꝝ eſt ex duabꝰ venis magnis. ſ. vena maiori ⁊ adorti: qm̄ iſte vene diuidunt̄ ⁊ ramificāt̄ ī multas venas ſubtiles ⁊ graciles q̄ perueniūt ad matrices. Cū ergo ↄ̄plent̄. i. replent̄ iſte vene ex cibo magis q̄ʒ debent. i. ex ſanguine ⁊ non pōt nā digerere ipm̄ ꝑꝑ frigus: ⁊ ſanguis nō pōt exire ꝑꝑ ſubtilitatē venaꝝ. i. ſtricturā poroꝝ venaꝝ nō pōt reſolui: tūc vadit ad matricē. i. in matricē vt dixit. Addidit: ⁊ cum matrix nō pōt retinere illuʒ ſanguinē ꝑꝑ multitudinē ⁊ ſtricturā loci vel ſup. grauitatē acquiſitā in virtute ꝓpter multitudinē accidit mulieribꝰ tunc fluxus ſanguis. Un̄ corelarie ↄ̄cludit: ⁊ ꝓpter hoc mēſtruū mulieris nō hʒ reuolutōem neqʒ tp̄s determinatū. ſ. p̄ciſuʒ. tn̄ addit: ⁊ mēſtruū ī maiori ꝑte venit ad diminutōēʒ lune: ⁊ hoc eſt rectū vt dixit: qm̄ corpora aīalium illis tēporibꝰ ſunt fridiora: qm̄ aer eſt fridior ī illo tp̄e: ⁊ tunc alterat̄ ſanguis ⁊ efficit̄ ex eo ſuꝑfluitas ⁊ erit mēſtruuʒ ſm̄ reuolutōēʒ ⁊ tp̄s qđ diximꝰ. ⁊ īfra ꝑ. xv. lineas poſuit iuuamēta illiꝰ. ſ. iſtius ſanguis ſuꝑflui ↄ̄ducti ad matricē. Jſtam aūt ſuꝑfluitatē nā nō adducit ad locū matricis niſi ꝓpter meliꝰ. ſ. mulieris q: ſup. mūdificat̄ ſuꝑfluitas a muliere: ⁊ ſic ꝓpter ↄ̄ſeruatōēʒ īdiuidui ⁊ ꝑꝑ generatōēʒ ⁊ ſic ad ↄ̄ſeruatōēʒ ſpeciei facit. Et ita pʒ ꝙ cā menſtrui ſumit̄ ex ſuꝑfluitate ſanguinea ⁊ ex debilitate digeſtiue virtutis ⁊ ꝙ ↄ̄uertit̄ ad matricē a nā ꝓpter fines dictos. Et eandem ſn̄iaʒ poſuit 18° de aīalibus ī diuerſis locis: nā ibi declarauit ꝙ ꝓpter debilitatē digeſtiue ad ↄ̄uertendū ſanguinē vt ſit ꝓportionata mā gn̄ationi plures gn̄ant̄ femelle ī feminis iuuenibꝰ q̄ʒ in ↄ̄ſiſtentibꝰ: ēt ſenes femine generāt plus feminas q̄ʒ ↄ̄ſiſtentes ꝓpter hāc rōnēʒ: qm̄ calor in iuuenibꝰ. i. adoleſcētibꝰ nō ē ↄ̄pletus ⁊ calor in ſenibus eſt diminutꝰ: qm̄ oēs iſte res vt dixit erūt ꝓpter diminutōēʒ virtutis nālis vn̄ ſanguis mēſtruus fit humidior. Et ibi ponit vnā ſn̄iaʒ ſupra allegatā addēdo quedā ſingula verba cuʒ dixit: Et ꝓpter hoc. i. ꝑꝑ debilitatē nāe erit menſtruū mulieꝝ nāliter in diminutōe lune magis. nā iſti dies ſunt fridiores alijs diebꝰ menſiū ꝓpter diminutōēʒ lune ⁊ paucitatē caloris vt dixit. Addit vnum verbū ſingulare dicēs: Sol vero facit eſtatē ⁊ hyemē oī anno: luna aūt facit hoc oī menſe ⁊ ideo ſup. debilitat̄. ſicut tp̄e hyemis aer eſt fridior recedēte lumine ſolis a nobis: ita in vlīa quadra mēſis lunaris q̄ ꝓportionat̄ hyemi ꝓpter defectū lumīs lune īfrigidant̄ corꝑa ⁊ ita ſup. debilitat̄ digeſtio ⁊ ↄ̄ñter multiplicat̄ mēſtruū. Et iſtā ſn̄iam ēt expſſe poſuit. A. de aīalibꝰ in tractatu de gn̄atione aīaliuʒ ī caº de ſpermate vbi dixit ꝙ q: mulieres nāliter ſunt debiliores maribꝰ ⁊ vene ſunt ſtrictiores ⁊ caro magis humida: ꝓpter hoc cōtingit in eis ſuꝑfluitas multa ⁊ nō digeſta. Et addit ī ꝓceſſu ꝙ cā ſpermatis eſt ↄ̄traria cāe mēſtrui: qm̄ mēſtruū gn̄atur qn̄ digeſtio abſcindit̄ a ↄ̄plemēto ⁊ ſperma gn̄ans generat̄ ꝑ ↄ̄plemētuʒ digōnis: ⁊ ꝙ talis ſuꝑfluitas mēſtrualis generat̄ p̄cipalr̄ a debilitate digeſtiue. Pōt ēt ſuaderi qm̄ mulieribꝰ calidioribus virginibꝰ ⁊ fortibꝰ ⁊ bn̄ digerētibꝰ aut nō fit mēſtruū ī eis aut fit modicū: que vero ſunt fride ↄ̄plexionis ⁊ debiles magis plus mēſtruant̄: qm̄ plus hn̄t de ſanguine īdigeſto ſicut ēt mulieres que ocioſe viuūt ⁊ multis ſe replēt cibis: ꝓpter īdigeſtioneʒ etiā multū abūdant mēſtruis niſi forte per accn̄s fierēt oppilatōēs ex humoribꝰ fridis vel viſcoſis vel ex multa piguedine: nā tunc minorant̄ mēſtrua caꝝ. Et ſimile eſt ēt in viris fride cōplexionis ⁊ melācolicis in quibꝰ per īdigeſtionē multiplicat̄ ſanguis groſſus qui a virtute dirigit̄ plerūqʒ periodice ad venas emoroidales vt expellat̄ ſicut ēt ſanguis mēſtrualis periodice a nā deriuat̄ ad matricē vel ad venas eius vt expellat̄ ꝓ iuuamēto īdiuidui vt dictū eſt: ⁊ forte ꝙ ī hoc ēt ↄ̄currit attractiua aliqualis ipſiꝰ matricis vt iſta ſuꝑfluitate voluptuet̄ ſicut dictū ē ſupra de veſica q̄ voluptuat̄ de vrina ⁊ kiſti fellis q̄ voluptuat̄ ex colera: ⁊ ↄ̄ñter attracta mā ad matricē vel ad venas eius tūc effluat dicta mā a matrice nō ſtante īpregnatōe maxīe in declinatiōe lune. Et ſi obijciat̄ ꝙ in plenilunio deberēt magis eūari dicte humiditates cuʒ tūc ſint magis augmētate ꝓpter īfluentiaʒ lune humectatiuā que vigorat̄ a lumine ad īprimēduʒ: dicat̄ ꝙ ſuppoſito ꝙ plures generent̄ humiditates ī corporibꝰ in primis diebꝰ lunatōis vſqʒ ad oppoſitōēʒ quā ī vltimis aggregādo bonas humiditates ⁊ ſuꝑfluitates ſimul tn̄ de ſuꝑfluitatibus ꝑ viaʒ īdigōnis genitis ceteris paribꝰ plus gn̄atur poſt plenilunium in duabꝰ vltimis quadris lunaribꝰ. Nā ꝓpter diminu

tōem lumis debilitanꝫ virtutes magis ⁊ ceteris paribꝰ: magis
ĩfrigidaꝫ aer vt est allegatū supra de mēte Arist. qꝛ igiꝫ ĩ tēpore
plenilunij pauciores sunt supfluitates expellēde. ⁊ qꝛ tūc āplior
caliditas est ĩ aere ꝯuertens mās ad exteriora: iccirco nō ꝓuenit
sic talis eūatio sicut deficiēte lumie in luna qn̄ ĩfrigidaꝫ aer: vn̄
⁊ augmētatis humiditatibꝰ ⁊ facta motiōe eaꝝ de circūferētia
ad centrū ꝓpter friditatez ꝯn̄ter fit eūatio taliuz materieꝝ ꝑ il/
las vias. Et ad hāc rōnez nō attēdentes aliqui modice ꝯsidera
tōis ⁊ qui forte sn̄ias phi nō viderūt dixerūt qꝫ femine iuuenes
aliqualr mēstruanꝫ ⁊ aliqualr ꝯsistentes ⁊c̄. Et alij dixerunt de
directo ꝯtra veritatē ⁊ experiētiā. s. qꝫ mēstrua eueniūt mulie/
ribꝰ in plenilunio: qꝺ falsū esse iaz ꝯstat ex declaratis. Et ex
his pꝫ cā gn̄alis mēstrui in mulieribꝰ ex qua artificiosus ĩtelle/
ctus pōt deducere ad cās supfluitatis mēstrui. Sꝫ iaz veniē
do magis specialiter ad cās supfluitatis mēstrui dicaꝫ genera/
liter qꝫ cāe aut sunt primitiue aut corporales. Et de corporalibꝰ
cāis siue fit supfluitas quo ad tēpus euentus eius anticipando
vel plus cōtinuādo siue quo ad quātitatē: aut cā se tenet ex ꝑte
virtutis aut ex parte mēstrui aut matricis: precipue aut ex par/
te materie vt ex ꝑte sanguinis qui eūatur. Et que fit ex ꝑte vir/
tutis vel fit ex parte virtutis domināts ⁊ regulātis eūationem
sicut fit aliquotiēs in crisibꝰ ⁊ maxime ĩ egritudinibꝰ: quaꝝ cā
ē exuberātia sanguinis. nam tunc aliquotiēs nā insurgit supra
multitudinē eius expellēdo multā quātitatē de sanguine supra
cā que cōsueuit expelli aut ēt forte anticipando tēpus eūationis
ꝯsuete vel pro maiori tēpore purgationē cōplendo: qui sanguis
⁊ si videaꝫ superfluꝰ tamē sepe ē laudabilis eūatio talis ⁊ sup. ta
lis non ē cōstringēda. ⁊ istā cām expressit Aui. in principio capi
tuli de supfluitate cursus mēstruoꝝ cū dixit: superfluitas ĩ hoc
quādoqꝫ fit sm̄ semitā qua nā expellit superfluitates: qꝺ quidē
ē laudabile vt dixit. Et aliquotiēs cā sumiꝫ ex parte debilitatis
virtutis precipue cōtētiue orificioꝝ venarum: vnde sanguis cū
ad extrema venaꝝ peruenit ꝓpter aliquā de causis scilꝫ dicen/
dis: ⁊ si nō multū abūdet tamē ex debilitate cōtentiue relaxatis
poris emittiꝫ sanguis ⁊ supfluit sm̄ alterū dictoꝝ modorum: ⁊
hec debilitas lꝫ sequi possit quasi oēꝫ malitiā ꝯplexionalē vt se/
pe tamē sequiꝫ superfluitatē humidā in ipsis venis ⁊ in orifici/
is earum: ⁊ ista cā multuz difficulter curaꝫ: imo sepe prolongaꝫ
talis fluxus ꝓpter difficultatē reductiōis eaꝝ venaꝝ ad siccita
tem vel tēperamentū: ⁊ sepe talis debilitas insequiꝫ relaxatōez
vel ruptionē pellicule cooperiētis ora extrema venaruꝫ. Et ali/
quotiens cā sumiꝫ ex parte fortitudinis expulsiue expellētis san
guinem supfluū: ⁊ hec cā tenet se ex parte virtutis ⁊ ex ꝑte ma/
terie vt ipsiꝰ sanguinis ꝓpter ipsius quātitatē. nam sanguis ali
quotiens abūdat ĩ quāto qꝛ epar ⁊ virtus cōuersiua chili ⁊ fleg
matis ĩ sanguinē ē multū potens generare sanguinē supra men
suram que necessaria ē debite nutricatōi membroꝝ: ⁊ tūc abun
dans ille sanguis in venis supra necessitatē ⁊ cōuenientiā natu/
re insurgit ipsa nā vt res diuina ad cōuertēdum supfluitatez il/
lam sanguineā ad venas matricis: ⁊ ita expellit plurimā sangui
nis quātitatē stāte expulsiua forti vt dictū ē: ⁊ aliquotiēs expel
litur ēt sanguis in quāto peccās nō quidē: qꝛ superfluat a debi
ta quātitate que cōuenit nutricatōi mēbroꝝ: sꝫ qꝛ mēbra extre/
ma ꝓpter debilē cōuersiuā eoꝝ nō cōuertūt debitā quātitatez
sanguinis ĩ ea: ⁊ ita paulatine superexcrescit quātitas sanguis
ĩ venis: lꝫ ab epate non fuerit gn̄ata amplior quātitas qꝫ cōue/
niebat: ⁊ tūc grauaꝫ virtus ab aggregatōe supflua sanguis ĩ ve
nis: ⁊ ita partim suo pōdere moueꝫ deorsum ꝑtim a virtute ex/
pulsiua forti dirigiꝫ ad venas matricis ⁊ tādem expelliꝫ supflui
tas eius. ⁊ istos casus ĩsinuauit Aui. ĩ littera in caꝰ ꝓprio ĩ tex.
satis difficili cū dixit facta a cā sanguinis aut ē ꝓpter dominiū
⁊ multitudinē eiꝰ cū virtute scilꝫ repletōis eius: ⁊ sup. ēt cū vir/
tute forti expellēte ⁊ ē primꝰ casus: aut sup. ēt cū virtute expel/
lente nō superfluitatē absolutā: iō illa eēt cōueniēs si mēbra de/
bite cōuerterēt vt dixi ⁊ est secūdus casus: iō addit nō cū virtu
te nature ⁊ rectificatōe eius. i. ꝓpter nō posse rectificari ⁊ ꝯuer/
ti mām ĩ membra fit aggregatio dicti sanguinis. Et aliqn̄ causa
sumitur ex ꝑte fortitudinis attractiue ipsiꝰ matricis que attra/
ctiua fortificata ꝓpter aliquas cās calefaciētes vt infra videbi/
tur ĩ causis primitiuis: ⁊ tunc attracto plurimo sanguine ad eā
fit ēt superflui mēstrui eūatio. Et hic ē notandū qꝫ qūocūqꝫ cō/
uertatur plurima quātitas sanguis ad matricē siue ēt fiat a vir
tute dirigēte superfluitatē sanguineaꝫ vt in crisibꝰ vel aliter vt
dictum ē quelibet talis eūatio ē aliquo mō non nālis ꝓ quanto
orificia venaꝝ per que fluit mā cuꝫ aperiūtur fit aliquo modo a
cā preternām. s. ab extensiōe eoꝝ ⁊ venaꝝ facta ꝓpter multitu/
dinem respectu eaꝝ si nō eēt peccatū ĩ quali. Et ita cōtinuando
in cāis que sumunꝫ ex parte materie vt ex ꝑte sanguinis: nā ali
quādo sumiꝫ cā huius ex peccato sanguinis in quali: vt si san/
guis fuerit acutus nimis pūgitiuus vnde territa virtute vena/
rum relaxaꝫ ꝯtentiua ⁊c̄. Aut cā sumiꝫ ex parte substātie vt liq/
ditatis ⁊ subtilitatis eiꝰ vnde resudat sanguis per poros venaꝝ
⁊c̄. ⁊ vt plerūqꝫ cōiungiꝫ cū eius subtilitate caliditas ⁊ acuitas:
⁊ tunc resudat mā ⁊ aliqn̄ relaxāꝫ orificia venaꝝ: ⁊ ex hoc decla
ratur qꝫ in pricipio fluxuū menstrualiū prius manifestaꝫ eūatio
sanguis subtilis ⁊ clari ꝓpter id qꝺ resudat primū mā subtilis:
postea descendit mā grossior dilatatis poris ⁊ orificijs venarū:
tandē in ꝓcessu facta eūatione de maiori ꝑte materie cū incipi/
unt cōstringi orificia venaꝝ educiꝫ sanguis ad subtilitatē ⁊ pau
citatē. ⁊ hoc expressit Aui. in tex. cū dixit: qꝫ oīs fluxus sanguīs
loquēs de sanguine mēstruali incipit paulatim subtilis: deinde
incipit ꝓculdubio peruenire ad grossitudinem: deinde descen/
dit ⁊ peruenit ad subtilitatē ⁊ paucitatē ⁊ aquositatē. postea ad/
dit vniuersalizādo ⁊ hec ē dispositio ĩ omni fluxu sanguinis ob
quācūqꝫ causam fit: qꝛ in principio orificia sunt stricta ⁊ in fine
ēt cōstringūtur ⁊ adunanꝫ ꝓpter stipticitatē. ꝺ causis ēt ex par
te materie sepe poniꝫ vētositas in venis inclusa: vnde suo ĩcessu
⁊ impulsione ad orificia venaꝝ dilatātur dicta orificia ⁊c̄. Iā
ponēde sunt cause ex ꝑte membri vt matricis vel partium eius
iter quas prima ⁊ pricipalis ē ruptio venaꝝ vel cotilidonū vio/
lenter facta in pregnāte vt post partū laboriosuꝫ ⁊ precipue cuꝫ
obstetrix male operaꝫ ĩ coadiunādo ꝑtum: vnde aliquotiēs in/
discrete attrahūt cum fetu secūdinā non adhuc separatā a ma/
trice neqꝫ exiccatis cotilidonibꝰ ꝯueniēter: vn̄ ⁊ per violentiam
rumpunꝫ ⁊ separātur ab orificijs venarū matricis ꝓpter qꝺ fit
maxima sanguinis effusio: ⁊ hoc ē accidēs sepe ꝯtingens ꝓpter
qꝺ vidi mulieres parturiētes sepe male termiare. Et aliquotiēs
causa sumiꝫ ex scissione venaꝝ matricis vel ruptura eaꝝ cōtin/
gentibus ex casu vel percussione vel calcitratiōe ad partes ma/
tricis. Et aliquotiēs cā sūt vlcera corrosiua ĩ matrice que addu/
cunt ad corrosionē venaꝝ eiꝰ: ⁊ aliquotiēs ragadie sūt cā huiꝰ.
Nimia ēt apertio orificioꝝ venaruꝫ siue fiat cū fricatōe vt ex ꝯcu
bitu frequēti ⁊ laborioso siue ex medicis exhibitis desup multū
apitiuis ⁊ ꝓuocatiuis: siue cū pessarijs acutis suppositis vt fieri
solet ad facilitāduꝫ ꝑtū ⁊ maxie ĩnālez. oēs tales cāe pn̄t eē suffi
cientes ad supfluitatē mēstruoꝝ. De cāis aūt primitiuis sunt
oēs cāe ꝯuertentes sanguinē in deorsuꝫ versus matricē ⁊ sic fri
catio fortis extremitatū inferioꝝ ⁊ multa vētosatio in eis ⁊ ma/
xime circa saphenas ⁊ ꝓprie flōmia facta in eis ⁊ in vena sub ge
nu: oēs tales ꝯuertēdo ad matricez sunt cause talis supfluitatis
mēstrui ⁊ ita balneū caliduꝫ aperitiuū sedēdo in eo: ⁊ ꝓprie ista
adducūt ad fluxū superfluū qn̄ ꝓcesserit restrictio fluxus ꝯsueti
sanguinei: vt verbigrā fluxus nariuꝫ vel emoroidaꝝ. Quecūqꝫ
ēt cāe subtiliāt sanguinē ⁊ reddūt euꝫ multū acutū de primiti/
uis sunt faciētes ad fluxū mēstruoꝝ vt est aer calidus ⁊ siccus:
exercitiū laboriosuꝫ corporeū ⁊ aīale: ⁊ ita cibi acuti ⁊ pungitiui
aromatizati cū speciebꝰ acutis vel mixti cū acruminibꝰ vt cum
cepe porris alleis ⁊ sinapi vel similibꝰ: ⁊ vina alba potētia ⁊ que
cūqꝫ soluūt ꝯtinuū in matrice vt vulneratio siue plaga inducta
ex ꝑcussione vel offensiōe ⁊c̄. ⁊ virga magna faciēs deflorato̅ez
in virgine ⁊ coitus ĩmoderatꝰ ⁊c̄. Iste oēs cāe ⁊ similes pn̄t esse
cāe supfluitatis mēstrui sanguīs. Sed ad amplitudinē māe ē
ꝯmemorāduꝫ vnuꝫ accūs sepe ꝯtingēs in mulieribꝰ ĩterdū ⁊ est
fluxus humiditatū albaꝝ ex matrice: que māe aliquotiēs sūt pu
tride fetentes ⁊ aliquotiēs nō putride sed viscose clare tn̄ nō fe/
tentes: vtplurimū tn̄ redduntꝫ putride cum nō a virtute debite
regulenꝫ. ꝓpterea. A. faciens capm spāle de tali fluxu qꝺ ĩtitu/
lauit de cursu matricis dixit: Qn̄qꝫ accidit mulieribꝰ vt currāt
ex matricibꝰ eaꝝ humiditates putride sup. absqꝫ sanguīe gros/
so aquoso ⁊ flegmatico sed albe lꝫ vt dictū sit: ēt aliquotiēs flu/
ant humiditates flegmatice albe nō putride: ĩmo aliquotiēs ab
eis emittiꝫ iteꝝ sperma vt dicebat. A. frequēter ĩ mulieribꝰ ma
xime viraginosis hn̄tibꝰ testiculos calidos ⁊ sepe pruritū matri/
cis: ⁊ distinguiꝫ intra hanc mām albā putridā vel nō putridam
ex vna parte ⁊ māꝫ spermaticā ex alia: qꝛ cū fit exitus māe sper/
matice sepe ꝯcomitaꝫ desideriū ⁊ appetitꝰ ad coitum lꝫ aliquo/
tiēs: sꝫ raro ꝓpter debilitatez membroꝝ spermaticoꝝ ⁊ relaxa/
tōez eoꝝ in ꝯtinēdo ꝓpter supfluā humiditatē descendit sper/
ma etiā sine desiderio coitꝰ: sed tūc discerniꝫ ab alijs humidita/
tibꝰ qm̄ substātia videꝫ magis medioeris saltem vtplurimū qꝫ
alie māe: q̄ vel peccant liqditate ⁊ subtilitate substātie vel gros/
sitie ⁊ mucilaginositate. Alia ēt distictio sumiꝫ ex ꝑte coloris
qm̄ ille māe nō sunt splēdide sicut est mā spermatica nec tātum
abūdat sicut dicte māe: ĩmo magis periodice fluit vbi reliq̄ māe
quasi ꝯtinuo fluunt. nā ĩ eis os vulue quasi ꝯtinue humidū re/
periꝫ etiā ⁊ est forte signū. Nā ad cursuꝫ spermaticū in modico
tꝑe sequiꝫ ĩ toto debilitas manifesta vn̄ debilitanꝫ virtutes nā/
les ⁊ aīales ꝓcipue motiue: q̄ debilitas nō sic sequiꝫ ad expulsio/
nē aliaꝝ superfluitatū: ĩmo sepe ad eas sequiꝫ alleuiatio ⁊ fortifi
catio: ⁊ lꝫ dictuꝫ sit qꝫ dicte māe sunt quasi cōtinue fluentes in
quibusdā tn̄ mulieribꝰ vt dictū est: dicte māe q̄ dicunꝫ alba mē
strua ēt periodice emittūtur: qꝛ in eis manifestanꝫ an̄ aduentuꝫ
mēstruoꝝ rubeoꝝ: qm̄ aggrauata nā matricis ex vtraqꝫ supflui
tate aggregatis illis materiebꝰ albis ĩ cōcauitate matricis ⁊ mē
struis rubeis cōtentis ĩtra venas matricis incipit prius natura
se exonerare de mā cōtenta in ꝯcauitate: ⁊ tūc apparēt mēstrua
alba: ⁊ tunc ꝯn̄ter aperiūtur pori venaꝝ menstrualiū ⁊ succedūt
mēstrua rubea. ⁊ qꝛ dictū ē de mēte Aui. qꝫ de dictis materie/
bus quedaꝫ sunt putride: ĩmo vt plerūqꝫ sunt tales ⁊ videnꝫ in
substātia ⁊ in colore similes saniei: plurime tamē ex eis nō resol/
uuntur ab vlceribꝰ matricis cū vt multū nō cōiungaꝫ cū eis do
lor neqꝫ febris: sꝫ frequētius fiunt tales materie ex materiebus
corruptis alteratis a virtute mēbroꝝ ad albū cōcurrente etiam
caliditate preter nām ĩ mā cōuertēte ad nām saniei: nō repugna
ret tamē qꝫ ab vlceribꝰ ĩ membris supra matricē ꝯuerteretꝫ sani
es ad matricē: sicut ēt mā pleuresis aliquo iēs ꝯuertiꝫ per vias
vrine: ⁊ lꝫ vt dictū ē tales materie albe. cuꝫ educūtur periodice
vt frequētius antecedāt ad mēstrua rubea: possunt tamē ēt cuꝫ
mēstruis rubeis cōiungi etiā per tēpus cōseruari post mūdifica
tionem mēstruoꝝ rubeoꝝ: vt pꝫ cōsiderāti. Cause aūt horuꝫ
mēstruoꝝ alboꝝ plerūqꝫ sunt repletio superfluitatū multiplica/
tarum ĩ toto per viā indigēois maxime in mulieribꝰ flegmaticis
⁊ nā frigidis ⁊ vtentibꝰ dieta frigida ⁊ repletōe ciboꝝ frigidorū
⁊ humidorū ⁊ reliquis similibꝰ sepe dictis vnde a nā cōuertunꝫ
ille

ille sup̄fluitates ad ipām matricē: p̄cipue epate notabiliter humido existēte simul cū cerebro ī quibꝰ materiebꝰ si cōiungatur accidētalis caliditas reddunt putride: ⁊ quādoqꝫ nō stant putride sed aliquotiēs viscose aliquotiēs liquide ſꝫ diuersitatē materierum ⁊ ciboꝝ ⁊ agētis: multe ēt dictaꝝ materieꝝ per indigōnez ⁊ impotētiam resolutiue matricis aggregant̄ ī matrice ⁊ tandez periodice expellunt̄: ⁊ aliquotiēs sicut generant̄ ita expellūtur. Cause aūt imediate corporales ⁊ ꝯplexionales ⁊ materiales sunt note satis ex his que dicta sunt de lubricitate stomaci ⁊ itestinorū: ad illum locū recurrat̄. ⁊ hec de causis menstruoꝝ rubeorum ⁊ alboꝝ sufficienter sint dicta.

Signa. Ueniēdo ad quartuz principale de signis primum ꝓnosticis menstruoꝝ rubeoꝝ sit hoc primū signū gnāle: quādocūqꝫ antecedunt cause primitiue plures vel alique eaꝝ que dicta sunt ad inducēduz superfluitatē menstruoꝝ ī his expectare opꝫ fluxū menstruoꝝ sup̄fluū: p̄cipue ī deflorationibus virgineis: ꝯplete tamē etatis a viro nō sibi cōueniēter ꝓportionato: ſꝫ habēte istrumētuz quasi asininū vt dictū ē ī causis ⁊c. 2ª cōclusio magis spālis si cōtingat mulierē īpregnari q̄ sit tenere etatis vt. xiiij. vel. xv. ānoꝝ abūdante materia sanguifica ⁊ alia materia gnātionis ad embrionē magnuz gnāndū: expectare opꝫ superfluitatē mēstrui in ea. cōclusio pꝫ qm̄ ꝓbabiliter matrice parua existēte ante tēpus debitū pariēdi ꝓducetur fetus ad magnitudinē vltra eā que ꝯuenit extensiōi debite matricis iuuencule: ⁊ ita fiet necessariꝰ exitus embrionis ante tēpꝰ debitum nālis partus: ⁊ ꝯsequēter ruptio ligamentoꝝ ⁊ cotilidonum violēta ipis imaturis existētibꝰ: ⁊ ex hac cā sepe repertū ē mulieres male terminari ex exuberātia fluxꝰ. ⁊ de hoc expresse dicit Serap. satis ad principiū capituli de ruptōe sanguinis ex matrice vbi numerās cās dicit: ⁊ multotiēs accidit ꝓꝑ aborsum donec ex ea patiēs ipām appropinquat ꝑditioni. Et fit etiā quādo parit mulier fluxū post ꝑtū cōpletū. Alia ꝯclusio: ī muliere colerica debite mēstruāte si superueniat febris acuta ꝑ aliquos multos dies durans vel si ēt febre nō superueniēte acuta vtatur cibis calidioribꝰ ⁊ sicciorībꝰ maxime si cibi fuerint ꝓuocatiui ī tali expectare opꝫ fluxuz mēstruoꝝ sup̄fluū. cōclusio satis clara ē. nā ī muliere gnābunt̄ humores magis acuti vel sanguis acutꝰ mordicatiuꝰ: vnde fiet apertio poroꝝ orificioꝝ venarum violēta cū difficultate cōstrictōis eoꝝ: ⁊ ex inde sequit̄ cōclusio. Alia cōclusio ⁊ vltīa quātum ad hoc in muliere habente apā in matrice calidū cū nō resoluit̄ sed ad saniē cōuertit̄: ī tali expectare opꝫ sup̄fluū fluxū sanguinis ꝓbabiliter. pꝫ conclusio qm̄ ī ea fiet vlcus ī matrice ⁊ p̄ntia saniei fiet corrosio simpliciter de venis matricis ⁊ tādē emanatio sanguīs superflua per eas. Possez multiplicare hic ꝓnostica euētus sicut dictū ē ī capº de mictu sauguinis: ſꝫ ista sufficiāt si prius ponātur q̄dā ꝓnostica de ꝓximo ex parte vrine posita a rosario anglicano. Dixit si vrina nigra apparuerit in colore spissa in substātia multa ī quātitate cū sedimine nigro residēte ī fundo solutionē menstruorum significat. pꝫ cōclusio q: declarat̄ aliquas resolutōes fieri de sanguine grosso retēto que per collū matricis veniētes miscent̄ cum vrina ⁊c. ponit aliud ēt ex parte vrine qꝺ ē ēt quasi demōstratiuū ī principio fluxus cū vrina est tincta ꝓpter guttas sanguinis mixtas cū ea vt videant̄ quasi cōtenta rubea in ea: tunc iam incipit mēstruari pꝫ. Ueniēdo ad ꝓnostica ad bonum sit hoc primū ⁊ ē Hypo. 5ª particula affo. cū dixit: mulieri sanguinē vomēti mēstruis rūpentibꝰ solutio fit: ⁊ ampliat̄ vt dicit Cōmētator de omni sanguie ad superiora moto p̄ternaturā. nā si ad superiora moueat̄ postea vero veniat ad iferius: necesse est vt superior motꝰ soluat̄ vt dixit. Alia cōclusio ad bonum in sup̄fluēte sanguine emoroidali ꝓpter cessationē mēstrui ī muliere virtute cōstante sup̄ueniat fluxus mēstrualis est significatio ad bonū. pꝫ cōclusio: nā declarat̄ virtutē cōueniēter regulare naturā ad eūationē ⁊ q̄ cessabit fluxus emoroidalis ī eadem. Alia cōclusio ēt ad bonuz in muliere carnosa multi sanguinis cū incipiūt apparere mēstrua sibi superflua respectu cōsuetorum mēstruoꝝ ⁊ nō sequat̄ nocumentū ex tali eūatōe: imo alleuiatio in virtute ē significatio ad bonuz. nā denotat̄ q̄ talis eūatio fit ſm semitā nature regulariter ōꝑantis vel expellentis sup̄fluitates. ⁊ ista ꝯclusio ampliat̄ ēt ad sup̄fluitatē menstruoꝝ alboꝝ si succedāt in muliere flegmatica vtēte ocio quādo sequitur in ea alleuiatio ⁊ agilitas in motibꝰ ⁊ bonitas in appetitu ⁊ digestiua ⁊ similibꝰ. pꝫ cōclusio. ⁊ istā ꝯclusionē expressit Aui. ī principio capituli signoꝝ de superfluitate menstruoꝝ cū dixit: Eius quidē que ē ſm semitā expulsionis naturalis signum ē q̄ nō sequit̄ ea nocumentū: imo perducit ad iuuamētuz eius: ⁊ nō aduenit ei lesio neqꝫ alteratio virtutis. Addit: ⁊ plurimū quidē accidit hoc in pinguibꝰ. i. carnosis sup. abūdantibꝰ multo sanguine ⁊ nō ī vere pīguibus: cognoscit̄ aūt sup̄fluitas ⁊ repletio sanguie a ꝑ ea q̄ dicta sūt 2ª primi caº ꝺ signis repletōis ex exuberātia venaꝝ ⁊ colore rubeo faciei ⁊c. ꝺ latitudīe ⁊ reliq̄s silibꝰ.

Alia ꝯclusio ꝓnostica ad bonū: si cum ꝯsueta eūone sanguis mēstrualis cōiungat̄ capitis dolor aut vertigo siue tremor cordis succedēte eūone periodica de sanguine sup̄fluo respectu cōsuete eūonis ⁊ succedat remissio doloris capitis ⁊ minuat̄ vertigo vel auferat̄ ⁊ similr tremor cordis est significatio ad bonum. pꝫ ꝯclusio cū ꝑ huius fluxū remittant̄ accn̄tia dicta: vn̄ talis fluxus ⁊ si sup̄fluat a ꝯsueto est tn̄ cuz his circūstātijs ꝯueniēs: qm̄ per euz diuertit̄ euaporatio que fiebat ad sup̄iora. Ultīa conclusio ad bonū: in muliere patiēte febrez sanguineā cū putredine vel sine si succedat sup̄fluitas fluxus sanguīs mēstrui marie in die cretica ⁊ nō ꝑducat ad maximā debilitatē est signū ad bonuz. pꝫ ꝯclusio qm̄ denotat̄ per ipm salutē futurā huius febris facta eūone de mā dicte febris. Et de his duabꝰ ꝯclusionibꝰ marie verificat̄ illud dictū Gal. 6º interioꝝ cum dixit: ꝯtingit fluxus sanguīs mēstrui vulua nihil īfirmitatis hn̄te: q: nā totuz corpꝰ per vuluā sicut ꝑ renes mūdificat ⁊c. Jam veniēdo ad signa ad maluz sit hoc primū ⁊ est gn̄ale dn̄i Hyp. 5ª affo. affo. 58º cuz dixit: Mēstruis pluribꝰ euenientibꝰ accidūt egritudīes sup. ꝯsumptiue cū est sup̄fluitas ī eis vt macies ptisis debilitas epatis vel spasmꝰ inanitōis. Et de his dicit Gal. 6º de iterioribus sequit̄ hunc fluxū malitia coloris desiccatio extremitatū ⁊ totiꝰ corporis: modica digestio: tumor peduz: desideriū deficit. i. appetitꝰ. Alia ꝯclusio: oīa mēstrua succedētia in muliere p̄gnāte marie cuz abūdant ⁊ fiāt de venis matricis ⁊ nō colli tm̄ sunt ad malū. Nā de hoc dicebat Hyp. loco allegato: mulieri in vtero hn̄ti. i. p̄gnāti si purgatōes exeūt. i. mēstrua impossibile est fetū esse sanū: dico signāter si sup̄fluant. Nā vt dicebat Gal. in ꝯmento: si eniz ꝑua vel rara eueniūt ⁊ semel ⁊ bis nō necesse ē īfirmari fetuz. Naz tūc vt dixit mēstrua sunt defluentia ꝑ venas q̄ in collo sūt matricis: qꝺ nō est multū ad nocenduz cuz secūdina oribꝰ venaꝝ īferioris ꝯcauitatis vulue sit suspēsa ⁊c. Alia ꝯclusio ēt Hypo. ī loco allegato: in fluxu muliebri spasmi ⁊ animi defectio. i. sincopis si sup̄uenit malū est: qm̄ vt dicit Cōmētator hoc fit nutrimēto cordis deficiēte: ⁊ spasmꝰ succedēs est spasmꝰ inanitōis. Alia ꝯclusio ⁊ est ēt Hyp. loco allegato: cuz ap̄ꝑent mēstrua sine debito colore imo. s. vel liuida vel nimis ignei coloris vel offusci: ēt q: fuerūt nō ſm se ī debita substātia facta q: grossa nimis vel viscosa vel liq̄da nimis vel nō in debito tp̄e: tūc est significatio ad malū. pꝫ ꝯclusio: nā talibꝰ ap̄ꝑentibꝰ est idigētia purgatōis vt ibidē dicit Hyp. qm̄ denotat̄ ibi cē malos humores quoꝝ p̄ntia alterat̄ mēstruū de quibꝰ dicebat Gal. in ꝯmento: cū in corporibꝰ mulieꝝ mali dominant̄ humores: nō soluz mutatiōes coloꝝ in mēstruis ſꝫ etiā īterpolati tēporis corruptōes faciūt: vn̄ si humores plusq̄ꝫ oportuerit sint grossiores ī cursu suo reddunt̄ duriores ⁊ tardiores ecōtra ꝯtrarie. ⁊ ista sufficiāt de ꝓnosticis. Ueniēdo ꝯn̄ter ad signa demōstratiua: primo signa gn̄is sup̄flui fluxus ⁊ quātum ad quātitatē respectu ꝯsueti ⁊ quātuz ad anticipatōez ꝑiodi vel quātuz ad ꝯtinuatōez purgatōis p̄nt manifestari relatōe mulieris patiētis. Sed signa sup̄flui fluxus nō tm̄ absolute ſꝫ ꝯstringendi q: superēt eūonez debitā in tali corpore: primo stat vnuz cōe signū de debilitate virtutis. Nā de eo dicit Gal. ī 5ª affo. in ꝯmento affo. paulo ante allegati ī fluxu muliebri defectio vero virtutis oī inanitōi sup. sup̄flue est vniuersalis. Stant ēt signa posita supra de mēte Gal. 6º īterioꝝ de corruptōe coloris ⁊ tumore pedū ⁊ defectu digōnis totiꝰ corporis ⁊ defectu appetitus: ꝯsequunt̄ ēt cōiter ⁊ dolor pectinis ⁊ anchaꝝ ⁊ grauedo crurīū ⁊ coxaꝝ ⁊c. Signa vero specieꝝ sup̄flui fluxus: p̄o si sit ex ꝑte cāꝝ primitiuaꝝ ille fient note ex iudicio patiētis si medicus diligēs īquisitor velit esse vt dicit Gordoniꝰ. Et si fuerit ꝓꝑ cās intrīsecas vt si sit ex ꝑte virtutis vt a fortitudine eiꝰ vel ex alijs cāis habent̄ satis supra ī tractatu fluxuuz de fluxu sanguineo: ēt in de sputo sanguīs ⁊ ēt capº de mictu sangnīs vnde breuiter hic quedā ꝯmemorabo. Cū igit̄ sequit̄ fortitudinē virtutis aggregata mā in toto p̄cesserūt signa repletōis de aggrauatōe totiꝰ corporis ⁊ de debilitate appetitꝰ: ⁊ vtplurimū fit in sanguineis: ⁊ fit inde alleuiatio ī corpore ⁊ minorant̄ nocumēta dicta. qꝺ si fuerit debilitas fluxus cā huiꝰ in virtute siue digestiua siue retētiua: stabūt ēt signa debilitatū maxime epatis de malitia coloris: ⁊ plurimū talis fluxus fuerit cronicꝰ male substātie aquosus ēt mali coloris nō clarus rubeus. Et si fuerit ꝓꝑ putrefactōez ī ipso sanguie vn̄ a nā reijcit̄ cognoscit̄ q: sanguis fluēs est corruptꝰ mali coloris fetidus ⁊ vtplurimū fit exitꝰ eius cū punctōe dolore. Et ita ꝯtinuādo de signis ex ꝑte māe dicebat. A. in facta vero ꝓꝑ subtilitatē sanguīs cuz mā aquosa ⁊ humiditate ⁊ sanguis aquosus nō calidus ⁊ addit: ⁊ nocent̄ cū stipticis qꝺ dictū est: dꝫ ītelligi de stipticis multa stipticitate ꝯiūcta friditate ītēsa: qm̄ lꝫ per stipticitatē videant̄ ꝯferre: tn̄ q: intense frida nocēt cāe plerūqꝫ adducēti ad sanguinē aquosuz vt dn̄o friditatis ⁊ ita reddit medicos cautos ī casu decō ad n̄ exhibēdū medicias ꝯstrictiuas cōiter oblatas a medicis q̄ sūt notabilr fride vt sūt trocisci de charabe de terra sigillata ⁊ silēs. Et si cā ē acuitas sanguīs cognoscit̄ ꝑ colorē suū vt dicebat Aui. ⁊ acuitatē ipsiꝰ. i. mordicatōez ⁊ velocitatē sui exitꝰ: q: nō fit exitꝰ eius tardus ⁊ rarꝰ: imo frequēs: q: nō stat mulier nisi pauco tēpore cū abscisiōe egressiōis eius. In colore aūt declarat̄ rubeꝰ clarus cum quadā declinatōe ad citrinitatē ⁊ sua acuitate ⁊ pūctione stimulando expulsiuaz fit cōtinuus vel quasi exitus eius sine ītromissiōe ⁊ cōiungit̄ plerūqꝫ caliditas ⁊ sitis ī tali dispositione. Colorē aūt declarāt medici accepto pāno lineo ⁊ ītincto ī dicto sanguie: deinde exiccato in vmbra: tūc in casu color erit citrinus: qm̄ colera ē in cā. ⁊ de hoc expresse dicit Rasis 9º cōtinentis de mēte Pauli ī humiditatibꝰ que exeūt color erit cōdominās ſꝫ humoris cōdominātis colorē: ⁊ si sanguis fuerit cōdominans erit coloris aque carnīū. i. loture carnīū nouiter decolatarū ⁊c. Et ibi ponit illū modū ad declarādū de colore illarum humiditatū ex pāno intincto ⁊c. vt dictū ē. ⁊ si ad albū declinaret declarat̄ de sanguine flegmatico vt supra dictū est in capº de icteritia. ⁊ si apparet liuiditas in colore declararet̄ de p̄ntia melācolic notabilis ī sanguine. ⁊ si ad ruborē magis declinat sanguis ē magis purus. ⁊ si fuerit ex parte mēbri vt matricis vel partiū eiꝰ vt si fuerit ex parte venaꝝ: q: ex ruptura siue fractura vene matricis ītrinsece vel ad matricē alligate: tūc san

guis erit multus subito eueniēs: qꝺ si fuerit a corrosiōe venarū
ꝓpter vlcus vel aliā cām dicebat Aui. cū fit ab vlceribꝰ ē cum
dolore imo cū vehemētia eius: ⁊ qñolibet cū fit a corrosiōe egre
ditur paulatim quasi fex ⁊ ꝓpriē vt dixit quādo ē a venis absqꝫ
artarijs. ⁊ si fuerit egrediēs de profundo matricis erit color mi
nus niger vt dixit: ⁊ hoc verū est quādo ꝑuenit a mā adusta per
quā color sanguinis denigrat: que quādo subtilior ē ⁊ minꝰ adu
sta ⁊ minus nigra: magis ꝓfundat in substātia matricis corro/
sio. ⁊ ita ꝯūter quāto corrosio ē ꝓfundior ⁊ ex ꝓfūdo magis ve
niens sanguis tanto est minꝰ niger cū corrosiōe ēt cōiungit se/
pe fetor: ⁊ maxime quādo corrosio ē diuturna. ⁊ si sanguis edu/
catur per hoc ꝙ corrodant artarie magis ꝗꝫ vene ipius matri/
cis: tunc sanguis ē subtilior ⁊ clarior ⁊ calidior exiens cū maiori
impetu ⁊ cū minori ītcrpolatiōe: ⁊ aliquotiēs coagulat talis san
guis ⁊ frustratim emittit per trūbositates sanguineas. nā calor
existens cū ꝑuenit ad partē aliqualiter fridam facilꝰ coagulat.
⁊ si fuerit corrosio apud collū vel orificiū intrinsecū matricis di
cebat Aui. possibile ē vt tangat factꝰ vero a venis colli matricis
⁊ vocat sanguis emoroidalis vt supra dictū ē: lꝫ aliquotiēs fiat
cū periodis discernit tamē a mēstruali per hoc ꝙ sepe fit nō ser
uans periodū: imo ē sequēs repletionē vt dicebat Auic. ⁊ qñqꝫ
cōiungit dolor capitis ⁊ grauitas eiꝰ ante ꝓximū exitū eiꝰ: ⁊ fa
ctus ex ragadijs cognoscit per visuꝫ etiam tactū ab ostetrice: ⁊
ista sufficiāt quātum ad signa remittēs si volueris maiorē copi
am habere de signis fluxus sanguinei ad loca superius allegata
recurre. Sed signa mēstruoꝝ alborū ⁊ spermatis interdū fluen
tis ex superiꝰ dictis patent sufficienter.

Cura. Ueniendo ad vltimuꝫ de cura ī fluxu mēstruoꝝ: opꝫ
primo cōmemorare qꝺ dictuꝫ est supra ꝙ nō omnis
fluxus mēstruoꝝ ēt superfluꝰ ꝭm aliquē modoꝝ dictoꝝ supra ē
ꝯstringēdus. Nā fluxus creticꝰ aliquotiēs regulariter factꝰ est
superfluus: ⁊ tamē talis nō semper ē ꝯstrigēdus siue fuerit etiā
ex repletiōe abūdante sanguine ī toto: siue ēt fuerit ex grauedie
sanguinis sup corpus: lꝫ nō superfluat debite nutricatōi mem/
brorum ꝭꝫ modū declaratū superiꝰ. nā de hoc toto dicebat. A.
ī principio capituli de cura fluxꝰ sanguinis mēstrualis facta qdē
sup. euātio ꝭm semitā expulsionis nālis ⁊ facta repletiōe ⁊ gra/
uedine sanguinis sup corpus opꝫ ne retineat donec timeat de/
bilitas vt sup. quādo mulier īcipit esse discolorata ⁊ difficulter
mouet ⁊ sustentet se ⁊c̄. sed cū color dicebat Rasis ī diuisiōibꝰ
ē cum sua dispōne sup. bona neqꝫ alterat sup. ad malitiā nō oꝫ
vt laborēt in retētione: loquēs de fluxu ex multitudine sangui/
nis dū nō appareat debilitas vt dixit ⁊ nō fit alteratio in colo/
re. ponit tamē vnā caudā vtileꝫ ī mā dicens: nisi sit egressio eiꝰ
iam valde plurima: ex quibꝰ verbis videt denotare ꝙ etiā vbi
nō fiet mutatio ī colore neqꝫ sequat sensibilis multū debilitas ī
virtute vbi tamē fiet violēta euātio ⁊ repentina ꝺ sanguiē: opor
tebit tamē ⁊ si nō in totū cōstringere saltē minuere superfluita/
tem euātionis: ⁊ tūc fient que dicent paulo post ī medicīalibꝰ.
Stāte igit tali superfluitate vel alia qualibet ab alijs causis in/
dicans de retētōe duplex erit intētio sicut ēt dicebat supra ī tra
ctatu de fluxibꝰ intestinoꝝ ⁊ in colirica passione. nā aliquotiēs
ꝓpter timorē in virtute stat indicatio ad sistendū fluxuꝫ vt flu/
xus ē nō habita ītentione ad cām: ⁊ aliquotiēs dant inducie suf
ficiētes ad regulariter operādum: ⁊ tunc intēdere possumus ad
cām fluxus habita ergo intētiōe ad fluxū vt fluxus est breuiter
me expediā: qm̄ ample dictū ē supra de hoc in tractatu fluxuū:
⁊ ad illū est recurrendū: sūmatim tamē discurrēdo per res non
nāles. Prīo circa aerē: vitet aer ꝯmouens humores ēt ꝯuer/
tens eos ad exteriora: ⁊ ita vitetur aer calidus faciēs ad motū ⁊
ēt intense multū frigidus ꝓpter id qꝺ cōuertit materias interi/
us: sit ergo habitatio mulieris patiētis in aere vel tēperato vel
ad frigidū parum declināte ⁊ parūper ad siccū. Circa motuꝫ
dicat ꝙ motus ē multū ad nocendū: ⁊ quies ⁊ corporalis ⁊ ani/
malis ē multū necessaria: tamē fricatio extremitatū superiorum
vt spatularꝫ ⁊ brachioꝝ: imo ⁊ cōstrictio adiutorioꝝ brachioꝝ
diuertēdo materiā est multū cōueniēs. Addit tamē Aui. in caº
ꝓprio ꝙ si ligētur vtriqꝫ pedes ad radicē coxaꝝ apud duo igui
na videt ēt ī casu cōuenire. De quo dicto pōt eē dubitatio ꝓba
bilis: qm̄ per illā ligaturā dolorosam ꝯuertūtur materie ad īfe/
riora versus matricē: sicut ēt ⁊ ventose si ibidē apponātur ꝓuo
cant mēstrua vt voluit Aui. 4ª primi caº 21º ad qꝺ dicat cōce/
dendo ꝙ in pricipio fluētis materie tales ligature īferioꝝ mem/
broruꝫ sicut ēt ⁊ ventose cruribꝰ superposite sunt ad magis ꝓ/
uocandum sanguinē ad matricē: sꝫ in ꝓcessu quādo ē facta ma
xima euacuatio de mā ⁊ vbi etiā eēt fluxus multuꝫ repentinꝰ ⁊
magnus: tūc omnis diuersio vbicūqꝫ fiat a matrice aliqualiter
diuertit nisi ponat ī directū matricis ventosa ꝯuertens: qm̄ in
modica mā ex vētosis ēt applicatis apud iguīa vel ligaturis do
lorosis illa ꝯuertit ad dictas ꝑtes neqꝫ tāta remanet abūdās ꝙ
fluat ꝑ mrīcē vt supponit: ⁊ hoc bñ mēti obseruādū ē ne ꝯtigat
errare. Unde stāte multitudine mãe fluxure ī toto oꝫ ad longin
quū diuertere: ⁊ iō tunc vētose posite ītra duas spatulas tunc
maxie iuuāt: ⁊ ꝑcipue iuuāt ventose posite sub māmillis maxie
cuꝫ hñt orificia magna: qm̄ ibi sūt vene quibꝰ māmille alligant
matrici per quas demādat mēstruū māmillis vt ꝯuertat ī lac.
vñ ꝓpter alligatōeꝫ ad matricē magna fit per eas ventosas di/
uersio a matrice ⁊ debēt diu applicari ⁊ cū multo igne vt vehe
mētior fiat attractio. Nā de his vētosis dicit Hyp. 5ª affo. mu
lieri mēstrua si velis retinere siciam maiorē vel sicias māmillis
appone. i. sub māmillis eleuando māmillas prius anteqꝫ appo/
nant ventose. Et de his ēt loquēs Aui. dixit: apponant vētose
in īferiori ꝑte māmille ⁊ vbi īcedunt vene accedētes ex matrice
ad māmillas ⁊ sugant sup. ab aliqua vili ꝑsona ad magis attra
hendū apponēdo os supra ventosas ꝑforatas superius: vel po/
nat pānus īfrigidatꝰ ad īspissandū aerem īclusuꝫ vt fortior fiat
attractio. ⁊ eligat vētosa magna vt dicebat Aui. ipsa eiꝫ vt di/
xit retinet sanguinē in hora vna. De somno ⁊ vigilia sūmatiꝫ
ēt dicat ꝙ in pricipio fluentis mãe somnꝰ maxie ꝓfundus non
ꝯuenit qm̄ ad īteriora ꝯuertit: ⁊ tūc vigilie magis valēt exteriꝰ
ꝯuertēdo. sed in ꝓcessu minorata iaꝫ ⁊ diuersa mā somnꝰ ē ꝯue
niens quietādo humores ⁊ remittēdo acuitateꝫ eoꝝ ⁊ ꝯfortādo
virtutē: ⁊ ita obscuritas aeris ī ꝓcessu magis ꝯuenit vbi ī prici/
pio illuīatio magis ꝯuenit ad diuertēdū. De passiōibꝰ aīalibꝰ
breuiter oēs aīe passiōes ꝯmouētes ⁊ agitatiue sunt vtplurimū no
ciue ⁊ ita furor ira sollicitudo multū nocent. timor ēt ⁊ tristicia
ꝯuertendo īterius sunt ad nocumētū: sed bñ sperare ⁊ gaudere
iuuāt. De inanitōe ⁊ repletōe dicat ꝙ tenuitas ⁊ paucitas in
cibo ⁊ potu est multū ꝯueniens: imo quasi necessaria in pricipio
vt nā reddat auara ad retinēduꝫ: ⁊ similr ventris lenitio ē mul/
tuꝫ attēdenda ne feces īdurent vñ fiat necessaria ꝯpressio ad ex/
pressionē. naꝫ talis expssio multū facit ad exituꝫ ⁊ ꝓuocationeꝫ
mēstrui. imo cuꝫ est necessaria lenitio ventris multū seruiūt cli
steria lenitiua: ⁊ nequaquā iuuant suppositoria imo ledunt pro/
pterea ꝙ tātuꝫ ad expssioneꝫ īcitant. Sꝫ circa dietaꝫ in cibo
⁊ potu in hac ītentōe ad fluxū vt fluxus ē gñaliter ꝯueniūt ea ꝗ
īspissant sanguinē ⁊ ꝯglutināt ⁊ stipticāt cōstrigendo meatus ⁊
poros venaꝝ etiā que ꝯfortāt matriceꝫ vt nō aliūde recipiāt su
perfluitates: ⁊ iō stiptica participātia glutinatōe ⁊ acetositate in
hoc casu ꝯueniūt: ⁊ ꝓinde lac extīctū cuꝫ ferro ignito ī casu plu
rimū laudat ⁊ similr miliū ⁊ panicū cocta ī brodio decoctōis pe
dis vituli cuꝫ modico sumach ⁊ agreste multū ꝯueniūt: ⁊ vt fu/
it regula superiꝰ in fluxibꝰ ad quē locū recurre. Pro maiori co
pia in hac mā debēt oīa cibaria ⁊ potꝰ sumi actu frida ⁊ īterdi/
cat vinū vt dicebat: ⁊ bibāt de aqua calibeata cū modico siru/
pi de acetositate citri vel de ribes vel de citonijs ⁊ similibꝰ nisi
ī casu debilitatis virtutis vbi sit necessariū vinum: nā tunc dꝫ
eligi grossuꝫ mixtū cuꝫ aqua vt supra vel cū aqua decoctōis su
mach ⁊ mirtilloꝝ. Et ex fructibꝰ ꝯueniunt granata ⁊ pira ⁊ ne/
spila ⁊ mora rubi īmatura castanee ⁊ cocte ꝑcipue cuꝫ cortice īte
riori ⁊ cū eo comeste ⁊ sīles fructꝰ de qbꝰ. s. loco allāto. Spe/
cialius aūt veniēdo ad curā regularē que fit cū abscisione cause
huiꝰ fluxus de quo dicebat Serap. curatio vero eruptōis san/
guīs ex matrice est cuꝫ destructōe cāe faciētis caꝫ: que sñia nō
tm̄ vera est cū medicis appropriate facientibꝰ ad cāꝫ: ideo etiaꝫ
hec est obseruāda in dieta ꝯueniēti. Nā regimē in dieta dꝫ op
poni cāe ⁊ morbo si possibile est vt. s. aer in fluxu a cā calida ad
friduꝫ īclinet ⁊ in fluxu a relaxatōe ab humido multū ad siccuꝫ:
⁊ ita dico de reliqs rebꝰ nō nālibus discurrēdo. Sed spālius ī
cibis si cā fuerit acuitas ī sanguine nocēs ꝑ modū dictū supra:
tunc cibaria ꝯueniētia sunt lactuca cucurbita caseus recēs car/
nes viscose vt pedes aīaliuꝫ. ⁊ portulaca ī hoc ponit singularis
iuuamēti ⁊ plātago de qua dixit Aui. In hoc casu arnoglosa ē
res melior: imo nō est ei ꝯpar. Addit: ⁊ qñqꝫ abscindit fluxū san/
guīs oīo bibita ⁊ iniecta ⁊ vtraqꝫ ꝯsolida ⁊ gellatine facte de pe
dibꝰ aīaliū cū vino granatoꝝ vel agresta: ⁊ aqua ferrata ⁊ aqua
decoctōis diadragāti loco potꝰ. ⁊ lac acetosuꝫ factū ēt loco po
tus est ꝯueniēs. ⁊ deuitent oēꝫ cibū ⁊ potuꝫ calidū actu vel po
tentia: sed semꝑ sit īfrigidatꝰ. Et si cā fuerit debilitas retētiue:
tunc opꝫ ītendere cuꝫ ꝯfortātibꝰ stipticis nō semꝑ fridis: sed ali
quotiēs calidis ꝭm dispōneꝫ ꝯiungi calidaꝫ vel fridaꝫ circa ma
tricē. Sꝫ si esset debilitas in virtute cōi in toto ⁊ ꝯūr ēt in cō
tentiua oīuꝫ membroꝝ: de hac loquēs. A. dicebat oꝫ vt patiēs
fluxū sanguis cibet cuꝫ eis que sunt sicut vitelli ouoꝝ sorbiliuꝫ
⁊ cū oī qꝺ est velocis digōnis ꝯfortatiuo. Addit: ⁊ qñqꝫ opꝫ vt
cibet aqua carnis forti. s. restauratiua ꝗ acetosa facta sit cuꝫ aq̄
sumach ⁊ aqua acetose. i. decoctōis eoꝝ sup. cum ꝯiungit mala
ꝯplexio calida. nā istud valebit ⁊ fluxui ⁊ cāe fluxus. Et de hoc
dictū est supra abūdanter in capº de colirica passione: ⁊ ad illū
locuꝫ recurre: vt de oleribꝰ bonis ⁊ de potu ꝯuenienti qꝺ dꝫ eē
vinū nouuꝫ grossuꝫ dulce vt dicebat Aui. in hoc capº ī hac in/
tentōe: ⁊ deuitet antiquū subtile ꝓpter acuitatē nō ītelligendo
ꝑ nouū mustuꝫ turbidū: sed vinū primi anni. Et si nō fuerit dul
ce per nām pōt aliqualr dulcorari cū zuccaro vt nā reddat ma/
gis auara ad ipm accipiēduꝫ. Et si cā fuerit liquiditas ⁊ aquosi
tas in sanguine oꝫ cibaria ad grossuꝫ declinare ⁊ aliqualr siccū
vt risuꝫ ⁊ miliū ⁊ cibaria de pasta aromatizata cum coriādris ⁊
spodio ⁊ coralis ⁊ modico gariofi. vtendo ēt vino nigro stiptico
grosso mixto si expediat cuꝫ aqua decoctōis masticis precipue.
Uñ de hoc dicebat Aui. opꝫ penitꝰ vt declinet cū medicis caꝝ
⁊ cibis eoꝝ ad illud qꝺ exiccat ⁊ īspissat sanguineꝫ. Et si cā fue/
rit ruptura venaꝝ ex casu vel ꝑcussione vel ex corrosiōe opꝫ vt
ītendamꝰ cuꝫ his que valēt in fluxu ex acuitate sanguis īfrigi/
dādo sanguinē ⁊ īspissando ⁊ ꝯstringēdo meatꝰ. Sꝫ in fluxu mē
struoꝝ alboꝝ flegmaticoꝝ vt euenire solet euitare opꝫ omia hu
mida ⁊ virtualiter ⁊ formalr ⁊ ita in aere: fugiat oēꝫ habitatōeꝫ
terrenā: ⁊ vitet ꝓlixitatē somni ⁊ ꝑcipue diurni: ⁊ lꝫ quies etiā
noceat ꝓhibendo resolutōeꝫ suꝑfluitatuꝫ: tñ exercitiū paulati/
ne ꝯuertēdo in deorsuꝫ nocet sicut ēt ⁊ coitus est ad nocēduꝫ in
casu lꝫ videat exiccatiuꝰ: qr tñ ꝯuertit ad matricem nocet. vitet
tristicia ⁊ repletio nauseatiua maxie de cibis fridis ⁊ humidis ⁊
viscosis: inclinet ad dietā siccam ⁊ formalr ⁊ virtualr. De cibis
tñ facile digestibilibꝰ de quibꝰ habes copiā supra de lienteria ⁊
diaria ab hūiditate suꝑflua: ad illū locū recurrat aromatizādo

cibaria

cibaria cũ aromatibꝰ appropriatis de qbus loco allegato ⁊ etiã
de quibꝰ abũde scripsi in ꝯsilio per me facto ĩ isto casu ꝓ vxore
dñi gubernatoris astensis: ad illũ locũ recurre pro copia die/
te. ⁊ hec de dieta sufficiant.

Medicinalia. Ueniẽdo ad medicinalia prius supposi/
to qđ dicebatur de regimĩe diete ꝙ nõ
oĩs sup̄fluus fluxus est ꝯstringẽdus: tñ adducebat cũ ꝑ fluxum
corpꝰ parat ad debilitatẽ ꝓpter vehemẽtiã eius. ⁊ si ẽt fuerit in
muliere sanguinea abundante sup̄fluo sanguinẽ: vel fuerit ẽt ex
grauitate sanguĩs supra totũ lʒ nõ dʒ restringi cũ medicĩs re/
strictiuis simplr ante acquisitã debilitatẽ: tñ in dictis casibꝰ ⁊
ẽt in cretico in morbis sanguineis senserũt auctores nostri ali/
qualiter minui exuberãtiã fluxus cũ euacuãtibꝰ partẽ mãe ali
quotiẽs sanguinee p̄cipue ⁊ aliquotiẽs diuertẽtibꝰ vt cũ flõmia
p̄cipue de qua dicit Aui. ad principiũ capituli de cura huiꝰ flu/
xus mẽstrui: ⁊ qñq̃ excusat flõmiã donec timet debilitas: pro/
pterea q: expellit repletõem ⁊ trahit mãm ad ꝯtrariũ ⁊ ita lau/
dat minui exuberãtiã fluxus marie a cã repletõali a sanguine
anteq̃ corpus ĩciderit in debilitatẽ. ⁊ similr valerẽt in isto casu
cũ est timor de futura ꝓxima debilitate diuersiones posite in
spatulis ⁊ sub mãmillis de quibꝰ dictũ est supra. ⁊ hic laudauit
Gordo. ĩ corꝑe pleno fieri flõmiã ex vtraq̃ basilica. Sʒ ego
starẽ ꝯtentꝰ in basilica dextri lateris tãtũ in hac ĩtentõe ꝓ ma
iori ꝑte diuersiua. Et Serap. hic ponit casũ ꝙ opʒ medicũ hic
esse multũ diligentẽ in tali casu in repletõe sanguinea ad ꝯside/
rãdũ si cũ sanguine sit ꝯmixtꝰ alius humor aut nõ ⁊ maxime si
alius humor fuerit vincẽs. ⁊ si nõ dicit ipse admĩstra flõmiã in
iũctura sup. ex basilica dextra. ⁊ si est ꝑmixtus cũ humore alio
sup. vincẽte: tũc opʒ vt ĩcipiamꝰ vt dicit cũ mũdificatõibꝰ hu
moris sup. cũ his que dicent ĩfra. Deinde fiat flõmia in ĩtentõe
eũonis mãe ⁊ in hoc fluxu: ĩmo ⁊ quolibet alio sup̄fluo per infe/
rius: cũ timet debilitas ꝯuenit diuertere per vomitũ in corpore
ad ipsum parato: sed sit vomitiuũ leue nõ agitatiuũ: ⁊ prouoce/
tur etiã fluxus sanguĩs nariũ fm modos supra dictos: nã mul
tũ ad istã ĩtentionẽ faciet. Et Auic. etiã in casu ad diuersionẽ
videt laudare prouocãtia dicit maxime in facto ꝓpter tenuita/
tẽ ⁊ aquositatẽ sanguĩs dico ꝙ necessariũ in hoc est vt fiat ꝙ
currat aquositas eius: ⁊ operet sup. medicus super ipm cũ pro/
uocatione. s. per vrinã vt cõiter exponitur ⁊ sudatione ⁊c. qđ
dictũ est multũ mẽsurandũ. Nã licet ꝯuertere ad opposi/
tum ⁊ ad cutim sit cõueniẽs: tamẽ ꝓuocãtia fortia si per interiꝰ
exhibeant ꝯmouẽdo humores ⁊ subtiliãdo ⁊ meatꝰ dilatãdo vi
dentur facere ad prouocationẽ ẽt per matricẽ: iõ nõ laudarẽ vt
alibi declaraui 2a tertij ⁊ ĩ prima ꝑte huiꝰ satis late ꝙ fluẽte mã
ad inferiora cuius cõstrictionẽ queramus vnquã exhiberi debe
re ꝓuocãtia acuta per ĩteriꝰ neq̃ ẽt per exteriꝰ nisi maxĩa pars
minorata sit de mã antecedẽte fluxura vbi eẽt notabilis quãtita
tis: ⁊ tũc nõ etiã auderẽ exhibere ꝓuocantia vrine in casu isto
neq̃ ꝓuocantia ẽt sudorẽ per interiꝰ: qm̃ ꝓuocantia vrine etiã
ꝓuocant per matricẽ vt supra declaraui de mẽte Auer. ꝓuocã
tia tamẽ per exteriꝰ sudorẽ nõ in principio tamẽ ĩ casu ad diuer
tendũ multũ iuuarẽt faciẽdo fricatões ⁊ fomentatões ad dorsũ
cum aqua decoctõis liquiritie capillorũ veneris ⁊ solatri que in
hoc casu liquiditatis multũ valet: q: cũ virtute ꝓuocatiua etiã
extinguit ⁊ ingrossat ⁊ exiccat. Sed ĩ muliere magis flegmatica
strictorũ pororũ posset fieri fomentatio circa dorsum cũ pãno in/
fuso in aqua decoctõis assari ⁊ apij: ⁊ forte ẽt aliquotiẽs ꝓuoca
re per exteriꝰ supra vesicã nõ incõueniret: sʒ eẽt eiꝰ operatio ma
gis suspecta ꝓpter vicinitatẽ matricis: ⁊ ita ad istum sensũ in/
telligo tex. dñi Aui. cũ dixit: Dico ergo ꝙ necessariũ ĩ hoc sup.
casu tenuitatis ⁊ aquositatis sanguĩs ẽ vt fiat ꝙ currat aquosi/
tas eius sup. ad cõtrariũ a via matricis ⁊ operet super ipʒ sup.
medicus cũ ꝓuocatõe aliquotiẽs ꝑ vrinã ⁊ aliquotiẽs sup. cũ
sudatõe sup. cũ exteriꝰ ꝓuocãtibꝰ vrinã ⁊ sudorẽ ⁊ nõ interius
⁊ ꝓpterea addit modũ ꝓuocãdi ꝑ exteriꝰ ĩfra cũ dicit: ⁊ fricet
corpus eiꝰ cũ pãno aspero ⁊ leniat corpus eius cũ aqua mellis:
⁊ ita sup. vt dicebat prius ẽt cũ eis que sunt sicut decoctio assa
ri ⁊ apij ⁊ rubee ⁊ que sunt similia illis: ⁊ ita videt solũmodo in/
tendere ad ꝓuocationẽ ⁊ sudationẽ cũ medicinis per exteriꝰ: lʒ
ẽt posset intelligi tex. ꝙ nõ per hec verba velit fieri ꝓuocatõem
vrine ꝓpter timorẽ vicinitatis matricis: sʒ cũ dicit ꝓuocatõe
⁊ sudatiõe li ⁊ teneat expositiue. i. ꝓuocatõe ad sudorem: ⁊ hũc
passũ sic declaratũ bene menti tene ne cõtingeret errare ex do
ctrina huius textus male intellecti. Ueniẽdo igit spãliter ad
curã specierũ fluxus mẽstrui suppositis his que dicta sunt đ di/
uersione cõtinuãdo in eo qui ẽ a liquiditate ⁊ subtilitate sangui/
nis cum qua liquiditate sepe ꝯuenit debilitas ꝯtentiue virtutis
vbi primũ lʒ stante aliquali mã peccãte ĩ toto eũare debiliter cũ
his que cõprimẽdo ⁊ exiccãdo eũant vt sunt maxime mirabola
ni chebuli vel citrini fm ꝙ liquiditati ꝯiungit aqueitas flegma
tis vel liquiditas colere exhibendo exempligratia. ʒ. iij. vsq̃ ad
℥. s. de eis cũ aqua plãtaginis ⁊ absinthij ⁊ modico sirupi rosa
ti: ⁊ existẽte mã liquida per mixtionẽ subtilis colere maxime iu/
uabit eũare per vomitũ. Sʒ si eẽt liquiditas flegmatis qñ non
sufficiant chebuli põt eũari cum turbith nõ acuato cũ ʒinʒ. vt
educat magis subtile flegmatis neq̃ ante eũationẽ ꝯfert exhibe
re medicinas stipticas. nã de hoc dicebat Halyab. loquẽs đ flu
xu tali hũorali: corpꝰ eũare oportebit mulieris ab eo humore cũ
eius sit illũ deponere medicamĩe maxime ꝑ vomitũ vt dixit in
casu dicto: qm̃ hic materiã ad sup̄iora reducit ⁊ sup. talis ide fa
ciliter eũatur. Addit ⁊ est sñia cõmunis ad oẽm fluxũ materialẽ
i. cuius cã fit mã nocẽs dixit: nec cõferes cũ antecedẽtibꝰ illam
sup. eũationẽ medicaminibꝰ. s. quorũ sit sanguinẽ strĩgere ⁊ flu/
xum auferre: ⁊ ita dat cañ. de nõ exhibẽdo medicinas stipticas
nisi pre eũata mã. idem dicebat Rasis in diuisiõibus vbi ponit
curã generalẽ dicẽs: ĩ fluxu mẽstruorũ sup. materiali ex humore
mixto sanguini ⁊ cura eiꝰ ẽ prima cũ eo ꝙ extrahit ebuuũ domi
nantẽ: deinde post illud porꝰ medicinarũ que cõstringũt fluxũ
ex eis que cõueniũt cõplexiõi ⁊ etati ⁊ siccãt corpus absq̃ cale/
factione manifesta. Facta igit eũatiõe dicebat Haly. ꝙ rebꝰ ex/
pedit vti desiccãtibꝰ ⁊ restringẽtibꝰ sup. calidis vel fridis vt di
ctum ẽ ⁊ sup. aromaticis aliqualiter ꝓ cõfortatõe mẽbri ne reci
piat: đ quibus ẽ ciminũ torefactũ ⁊ mastix singulariter ⁊ spica ⁊
squinãtum ⁊ thus ⁊ similia. ⁊ đ frĩdis stipticis ⁊ aromaticis sũt
sandali rose sicce mirthus spodium ⁊ cornu cerui singulariter
vstũ: ẽt scoria ferri ĩ hoc habet singularẽ cõuenientiã. de his er
go possunt fieri puluercs ⁊ exhiberi per superiꝰ cũ sirupo đ mẽ/
ta vel ro. ⁊ cũ aquis absinthij vel rosarũ fm diuersitatẽ causarũ
ĩ calido vel frĩdo: ⁊ hic cõueniũt coagula leporina. Nã 6o cõ/
tinẽtis in casu fluxus mẽstrui dixit Rasis: ⁊ cõferunt ei coagu/
la leporina ⁊ omnia coagula que ñ exhibeãtur cũ mensura non
trãseũdo. ʒ. ĩmo ĩcipiẽdo a. ʒ. s. ⁊ paulatine ꝓcedẽdo addere vt
dixi supra in tractatu fluxuũ: ⁊ in hoc casu cũ decoctõe rerũ di
ctarum possunt fieri sessiones vsq̃ ad vmbilicũ: ⁊ sit decoctio
nõ calida sʒ frĩda quãtum tollerari põt sine lesione. põt igit fieri
decoctio vt ĩfra. ℞. absinthij mẽte spice añ. M. j. nucis cipres. ⁊
foliorũ mirthi añ. ℥. s. ⁊ hoc in cã frĩda cũ debilitate contentiue
⁊ liquiditate. ⁊ si ꝯiungat cã calida sumant folia pirorũ ⁊ quercꝰ
⁊ prunorũ ⁊ balaustie ⁊ cortices granatorũ cũ granis mirthilorũ
⁊ sumach: ⁊ bulliant ista omnia ĩ aqua pluuiali: ⁊ postea bulliat
cũ modico aceti ad cõsumptionẽ sufficiẽtem: ⁊ ex his ⁊ ex fece
eorũ põt superponi vẽtri loco ẽplastri. ⁊ ẽt posteriꝰ in hoc ẽt va/
lebit si fiat ẽplastrũ de stercore arietis cũ farina frumẽti cũ mel/
le ⁊ spica in cã frĩda: ⁊ in cã calida cũ mirthilis ⁊ bolo armeno ⁊
puluere ematitis ⁊ charabe ⁊ similibꝰ. Põt ẽt fieri pesariũ ĩ cã
vel suppositoriũ valẽs vt ĩfra. ℞. balaustiarũ gallarũ olibani aca
tie aluminis terre sigillate añ. ⁊ cũ stercore asinino ⁊ succo plan
taginis vel vino stiptico ipsa puluerizata incorporent ⁊ cũ lana
supponant: stercus ẽt asininũ solũ recẽs est cõueniẽs ⁊ supposi/
tum ⁊ fumigatũ. Et dixit Nicolus florẽtinꝰ ꝙ stercus asininũ
cõtritũ cũ nucleis nucũ vstarũ ẽ cõueniens: ⁊ ẽt ipsi nuclei vsti
ꝯtriti cũ vino stiptico sunt vtiles si supponant. possunt ẽt fieri
epithimata cũ pãno infuso ĩ succis appropriatis vt in succo plã
taginis ⁊ mẽte ⁊ cõsolide vtriusq̃ cũ modico aceti superponen/
do ante ⁊ retro. Per ĩterius ẽt sumẽda valʒ electuariũ si fiat vt
ĩfra. ℞. corticũ granatorũ radicum cõsolide maioris siccarũ spice
olibani masticis añ. ʒ. s. margaritarũ. ʒ. ij. corallorũ rubeorũ ia/
cinctorũ vtriusq̃ been spodij semis rosarũ rub. añ. ʒ. j. ⁊ ad glu
tinationem põt addi dragãti gũmi ara. añ. ʒ. s. ⁊ cũ sirupo mir
thino vel de menta quãtũ sufficit põt fieri electuariũ. In hac
ẽt intẽtione valʒ singulariter electuariũ de scoria ferri ꝯfortan/
do virtutes ⁊ remouẽdo liqditatẽ. si ẽt ex zuccaro rosato ⁊ dia/
dragãto cũ diamargariton fiat ꝯfectio erit ꝯueniẽs. ⁊ in tali ca/
su a debilitate cõtẽtiue aliquotiẽs sumere oppiata vt. ʒ. j. tyria
ce noue vel ꝯfectõis requies erit plurimũ iuuãs semper sumen/
do cũ vino nigro vel aqua plãtaginis fm diuersas intẽtões. Et
si cã fuerit nimia acuitas sanguinis ex colera pũgente: pm fiat
euacuatio illius colere cũ mirabolanis citrinis vel cũ reubarba
ro parũ vsto ⁊ per tempꝰ infuso ĩ aqua plantaginis ⁊ acetose vel
burse pastoris sumẽdo. ʒ. j. vsq̃ ad. ℈. iiij. postea exhibeant si/
rupi appropriati cõstrictiui de citonijs de ribes de acetositate
citri ⁊ similes cũ aquis appropriatis precipue plãtaginis ⁊ bur/
se pastoris: ⁊ vniuersalr ẽ intẽdendũ ĩ administratõe ciborũ ⁊ me
dicinarũ acetosarũ ⁊ stipticarũ infrigidãtiũ ⁊ ĩgrossantiũ sangui/
nẽ ⁊ oppilãtiũ ⁊ glutinationẽ faciẽtiũ. Et hic laudauit Azara.
singulariter rob de mirtha ⁊ de citonijs ⁊ coriãdrũ siccũ ⁊ su/
mach: ⁊ ĩ ferculis cõmẽdat de portulaca cũ rixo vsto ⁊ similia. ⁊
ĩ hoc laudãtur pedes animaliũ ⁊ lentes elixate cũ modico agre/
ste: ⁊ acetositatis citri ẽ in casu multũ excellẽs ⁊ ẽt berberorũ. ⁊
valent ĩ hoc trocisci de spodio cũ semine acetose singulariter. ⁊
si fortificẽtur cũ modico camphore erũt potẽtiores ad ĩtẽtionẽ.
⁊ his dictis trociscis possunt fieri cõfectões appropriate in for/
ma electuarij dissoluẽdo zuccarũ albũ cũ his pulueribus ĩ aqua
plantaginis ⁊ succo citoniorũ vel sirupo mirthino ⁊ similibus. ⁊
ita põt facere ĩ forma cõfectionis solide dissoluẽdo zuccarũ ĩ aq̃
rosata cũ succo berberorũ ⁊ erit ꝯfectio delicata reducẽdo eã ad
formã rotularũ si placet. Et laudauit Auic. in hoc cõfectionem
vltimi iuuamenti vt infra. ℞. terre sigillate boli armeni alumi/
nis iameni ⁊ gallarũ ⁊ sanguinis draconis ana partes equales
vt exempligrã. ʒ. s. de quarũ sũma accipiatur. ʒ. j. ⁊ camphore
pondus duorũ granorũ ⁊ gallie sexta pars. ʒ. qđ totũ dissolua
tur in. ℥. j. sirupi mirthini ⁊ exhibeat cũ coclcari. nã ẽ multum
ꝯueniẽs vt pʒ ĩfrigidãdo ĩgrossando cõstringẽdo ⁊ ꝯfortando.
Et hic laudauit ẽt. ʒ. ij. cõcularũ marinarũ que exportant a san
cto Jacobo adustarũ cũ aqua decoctiõis sumach ⁊ citoniorum
⁊ dactilorũ sup. ĩmaturorũ pulueri atis dictis cõculis. Et qñ
ista nõ sufficiant Ras ⁊ Aui. cũ reliquis trãseũt ad oppiata ⁊ ĩ/
ter medicinas tales singulariter facit atanasia Nicolai cũ succo
plãtaginis dãdo vsq̃ ad. ℈. iiij. ⁊ Ras 9o ꝯtinẽtis posuit troci
scos de corallis de mẽte Pauli ĩ hac ĩtẽtõe vt ĩfra: ⁊ sũt fortes
multũ ĩ stupefaciẽdo. ℞. corallorũ seis iusqani thuris añ. ʒ. viij.
luti armeni fre rubee. i. macre oppij añ. ʒ. iiij. balaustie charabe
añ. ʒ. ij. distẽperent cũ succo plãtagĩs ⁊ inde fiãt trocisci. ⁊ trocisci
đ charabe cũ sua ꝯstrictõe moderata ĩ ista ĩtẽtiõe magis placẽt.

ꝛ ſi cū hac cā ꝯiūgeret dilatatio poroꝝ ꝛ aptio orificioꝝ venaꝝ Auēz. dabat i pota iſuſionē liquir. violaꝝ ꝛ nenufaris ꝛ de ſeie citonioꝝ aā. ʒ. ij. ꝛ octauā ꝑtem. ʒ. de pſilio ꝛ ſtent in iſuſione ꝑ noctē vnaʒ in. ℥. xvj. aque: deinde mane bulliat lēto igne vſqꝫ ad ꝯſumptōeʒ medietatis: poſtea facta colatura de cadē ſumātur. ℥. v. ꝛ addat. ℥. j. ſ. de ſirupo ro. facto de roſis ſiccis ꝛ. ℥. ſ. de ſirupo agreſte in ieiuno: ſignāter dixit Auēzoar laudando ſirupū roſatū illuʒ de roſis ſiccis: qm̄ ſirupus roſat⁹ de iſuſiōe roſaꝝ viridiuʒ cōiter factus nō hʒ magnā viʒ in ꝯſtrictōe. ideo hʒ vim apertōis vt alīs memini declaraſſe in quadā qōne ſpāli per me facta ad deciſionē vnius ꝯtrouerſie ꝛ circa hoc mihi cōmiſſe ꝑ doctores. Et ideo hic nota ꝓ regula vniuerſalr ꝙ qn̄ vtimur ſirupo roſato in itentōe totali ꝯſtrictōis ſemꝑ vti debemus de ſirupo roſato de iſuſione roſaꝝ ſiccaꝝ: poſtea pn̄t fieri emplaſtra ꝛ ſeſſiōes vel balnea ꝛ epithimata cuʒ appropriatis ꝛ ſupra epar vt ſupra ꝑtē anteriorē ꝛ poſteriorē cū aquis ꝛ ſuccis multū ifrigidātib⁹. Et cadē cura debet i facto ꝓpter difficultateʒ ꝑtus ꝛ ex fractura venaꝝ ex ꝑcuſſione vel caſu. ſed hic ſemꝑ fiat aliqualis diuerſio cū flōmia: poſtea ꝓcedat cuʒ reliqs ꝓricipaliter ꝯſtringētib⁹ ꝛ glutinātib⁹ ꝛ ſtipticātib⁹ cuʒ ꝯfortatōe: ꝛ iterius ꝑ ſuperi⁹ ꝛ ēt exteri⁹ cū localib⁹ ſeſſionib⁹ epithimatib⁹ emplaſtris de quib⁹ dictū eſt ꝛ ſimilib⁹: ꝛ ēt cuʒ peſarijs ꝛ cliſterijs in matricē ipoſitis ꝛ maxie cuʒ ſucco arnogloſe qui ī hoc eſt mirabilis. De quo dixit Serap. vnā ſniaʒ aureā d̄ mēte Gal. in cap° ꝓprio dixit ſic: ꝛ Gal. quidē optim⁹ dixit: q: cum vidit eruptionē ſanguis ex matrice remanere quattuor dieb⁹ ꝯtinuis ꝛ adminiſtrāt i curatōe eius medicinas retinētes ſanguinem obſorbētes ipm̄ iteri⁹ ꝛ exterius nō cōtulit aliqua ex eis: poſtea adminiſtrauit ſuccū arnogloſe ꝛ cliſterizauit ex eo matricem q: abſcidit ſanguinē ꝛ fecit ipm̄ ſtare ſtatim ꝛ poſuit quātitatē illi⁹ que ſit. ℥. ix. Addit ꝙ de ſua ꝯſuetudine ē miſcere cū ſuccis aliquid de medicinis retinētibus ſanguinē: vn̄ ſi fiat ruptura i venis magis miſcet cū ſucco medicinas fortes ſtipticas ſicut acatiam ꝛ balauſtias ꝛ barbam irci ꝛ gallas imaturas ꝛ ſimilia. ꝛ ſi ruptura fuerit de venis paruis tm̄ dixit ſufficit vt miſceam⁹ cū arnogloſa aloeʒ ꝛ terrā ſigillatā ꝛ que ſunt eis ſimilia: ꝛ ex iſtis eiſdeʒ que dicta ſunt poſſunt fieri peſaria vel ſuppoſitoria ad caſum noſtruʒ. Et ſi fluxus ſanguis fiet ex corroſiōe ꝛ ex vlcerib⁹ tunc vt refert Aui. de mēte quorūdā curatio debʒ eē ꝯpoſita ex mūdificatione ſup. materie corrodētis ꝛ ſtipticitate ꝛ ꝯfortatiōe abſtergēdo. ſ. cū aqua decoctiōis ordei ꝛ zuccari. Deinde ponātur ſtiptica i decoctiōe vt ſpica ꝛ maſtix ꝛ thus ꝛ arnogloſa ꝛ ſimilib⁹: ꝛ tūc facta mūdificatōe cū aliquali ꝯfortatōe dixit Raſ 9° ꝯtinētis cliſterizāda ē matrix i qua fuerit corroſio cum ſucco plātagīs ꝛ burſe paſtoris ꝛ aqua ēdiuie. ꝛ ad itētionē remiſſiōis doloris ꝛ cōſolidatōis: tūc ſingulariſſime valebūt trociſci de corallis poſitꝫ ſupra d̄ mēte eiuſdē ſtupefactiui ponēdo. ʒ. j. i dictꝫ ſuccis ꝛ ita vſus eoꝝ ꝑ inferi⁹ nō ita eſſet ad nocendū: ſed ꝑ ſuperius ꝛ interi⁹ exhibiti eſſent timoroſi ꝛ ad cōſolidationeʒ magis. dicebat etiā Raſis loco allegato: ꝛ i fluxu ex corroſiōe fiat curatio cū ſuppoſitorijs factis d̄ mineris ſicut cū litargirio ātimonio luto ſigillato ꝛ luto armenico ſcilʒ iſta debite puluerizādo ꝛ miſcēdo cū ſuccis vel aqua decoctōis reꝝ ſtipticaꝝ ad cōpoſitionē debitā cliſteris vel peſarioꝝ ſm̄ ꝙ itendimus cliſterizare vel peſaria facere. Et peſariū ordinauit Auic. ꝯueniēs ſub hac forma. ℞. teſtas furni. i. lateres cōbuſtos ꝛ acatiaʒ ꝛ ipoquiſtidos aggregent ſimul ꝛ fiat peſariū cū aqua decoctōis gallaꝝ imaturaꝝ ꝛ in facto ab emoroidib⁹: q: nocumentū maxime cōtingēs ex eis eſt dolor: opʒ vt itentio principalis ſit ad remiſſionem doloris. iō dicebat Auic. ꝛ illa que ē ex emoroidib⁹ curetur curatione emoroidarū cū ſemine lini ꝛ aqua calida. ſ. decoctiōe ſemis lini que ē anodina: ꝛ aliquotiēs flōmare leuiter baſilicaʒ. Et qn̄ minoratus ē dolor: poſtea intēdendū eſt cū medicinis cōſtringētibus de quibus ſupra dictū eſt: ꝛ hic valet ſi fiat peſarium ex gūmi arabico ꝛ amilio ꝛ gallis imaturis ꝛ cuʒ alumine ꝛ modiciſſimo oppij ſi expedit ꝛ cū ſucco barbe ircine. Et ꝓ iſtis localibus ē poſtremo notāda vna egregia ſnia. d. Raſis 9° cōtinētis correctiua erroris qui euenire cōſueuit i applicatōe medicinaꝝ facientiū ad cōſtrictionē ſanguis cū ſuperfluit: qm̄ cuʒ reliqūe medicine nō ſufficiūt audēt medici ſupra medicias cauſticas vt ſupra viſum ē de emoroidib⁹: que medicine i membris neruoſis vt ē matrix ſunt multū verēde ꝓpter dolorē. Jō propter hoc poſuit cañ. loco allegato. De his medicinis dixit: non ſupponātur aliq̄ medicine ꝯbuſtiue qm̄ loc⁹ ē neruoſus: que ſnia trahat ad oīa mēbra neruoſa. ꝛ i iſto caſu ꝛ quaſi i oī ſpecie eius fluxus talis ſingulariſſime hʒ iunctio de vnguēto comitiſſe ordinato per Guillelmū i hoc caplo. Expedito de ſanguis fluxu mēſtruali per medicinas canonicas reſtat ponere curā fluxus humiditatū albaꝝ: ꝯn̄ter ponētur quedā ſpāles medicīe cū ꝓprietate magis valentes i vtroqꝫ fluxu. Circa ergo māstory humiditatū albaꝝ fluentiū dimiſſa curatōe ſꝑmatis fluētis: cuius curatio ad aliū locū pertinet ad quā intēdit vt plerūqꝫ cum cōfortantib⁹ vaſa ſeminaria ifrigidādo ꝛ exiccādo ꝛ igroſſantib⁹ māstory ſpermaticā: nō tn̄ cū his que multiplicāt ſperma: imo magis minuūt ꝛ manifeſta qualitate ꝛ cū virtute ſpāli. ꝛ tu de his habebis plenā noticiā ſi queris cōſiliū per me factū de ināli exitu ſeminis ꝛ polutōis ꝓ dn̄o quodā Burgūdo: ſʒ tandē veniemus ad ponēdū curā ꝓfluuij alboꝝ mēſtruoꝝ. i. humiditatum putridaꝝ vel nō putridaꝝ flegmaticaꝝ. ꝛ qm̄ ille quedā ſunt lubrice a quoſe quedā viſcoſe: de vtriſqꝫ erit quidā ſermo cōis poſtea ſpālis ſuppoſita prius dieta cōuenienti de qua ſupra. Sit ergo pª regula ī cura ꝛ ē. A. i caplo ꝓprio: i curſib⁹ talib⁹ oʒ vt

icipiat a mūdificatōe corꝑis cū flōmia ꝛ ſolone vētris ſi idiget ambob⁹. i. qn̄ fuerit neceſſitas mūdificatōis humoꝝ cum repletione in toto vt ſtante illa humiditate colerica fluēte ad albū tamen iclinata ꝛ liqda cū habitudine totius calida ꝓprie ſanguinea: tunc ꝯueniet ꝛ flōmia ꝛ farmacia: ꝛ aliqn̄ eſt neceſſaria ſolutio vētris tm̄: ꝛ hoc ꝓprius apꝑente mā flegmatica nulla exn̄te acuitate ſiue aquea fuerit ſiue viſcoſa ſtante habitudine toti⁹ frigida ꝛc̄. Nā tunc nō ſit neceſſaria flōmia: imo eſſet ad nocēdū: ſed ſola medicia ſolutiua ē neceſſaria ad eūanduʒ. Deinde facta eūone eſt itendēduʒ cū diuertētib⁹ magis appropriate: ꝯn̄r ſtabit itentio mūdificatōis ꝑticularis dictaꝝ materieꝝ ex matrice poſtea cuʒ mūdificatiuis ꝯuenictib⁹ ſm̄ exigētiā māe: deide ꝯn̄r exiccatōis ꝛ ꝯfortatōis cuʒ medicis appropriatis: ꝛ poſt ideo dicebat Aui. adhibeant ſtiptica ꝛ cuʒ cliſterizatis ēt in matriceʒ ꝛ cuʒ ebibitis ꝑ ſuperi⁹: qm̄ tunc cliſterizata ꝛ mūdificatiua ꝛ cōfortatiua vt ēt dicit. A. magis ꝛ ꝯuenienti⁹ ſup. opant poſt eūoneʒ: q: tn̄ mā que eūanda eſt nō tm̄ eſt mā ꝯiuncta in matrice ſʒ ēt antecedēs in toto vel ꝑticularib⁹ mēbris vtpluximū maxie in cerebro ſtomacho vel epate a quib⁹ eūare māʒ nō digeſtaʒ ē irregulare: iō prius ꝯueniet digerere māam in dictis mēbris vel in totū ꝛ ꝯn̄r eūare anteqꝫ ꝑticulariter ad matricē deſcēdam⁹ cuʒ medicis localib⁹ ſemper tn̄ habēdo oculuʒ ad matricē leſaʒ vel māam peccāteʒ in eā in digeſtiuis ꝛ eūatiuis faciētib⁹ ēt ad māʒ eūandaʒ a toto vel a particularib⁹ mēbris. Et qm̄ māe peccātes plerūqꝫ ſunt ꝑ idigeſtionē tales facte flegmatice viſcoſitate participātes ꝛ digeſtio ꝛ equatio haꝝ materieꝝ ſit per ſubtiliātia ꝛ icidentia ꝛ aperiētia: ꝛ ſepe in talib⁹ corporib⁹ reperiunt māe circa ſtomachū ꝓportōales que ꝑ dictos ſirupos ipſis ſubtiliatis ꝯuerterent ad matricē: ideo laudabile eſt prius qꝫ exbibeant ſirupi tales digeſtiui vt mā i ſtomacho exiſtēs leuiter euacuet. ꝛ vbi mulier apta ſit ad vomitū ꝛ mā ſit parata vt euacuet nulla ꝑſtantior erit operatio qꝫ vomit⁹: qm̄ cū eūone diuertet. Sʒ ſi mā foret adherens aliter inepta ad vomitū: tunc laudarē exhiberi. ʒ. j. pillulaꝝ elefanginaꝝ ꝑ dieʒ ante ſumptōeʒ digeſtiuoruʒ: ꝛ ſilr̄ valet ſi exhiberent. ʒ. vj. hiere ſimplicis Gal. in ello cuʒ modico zuccari in bolo: qua facta eūone cōi iſpiciēda eſt nā māe eūande. Si igit mā fuerit liquida ꝛ fluida aut cū ea ꝯiūgit acuitas ꝛ punctio aut nō. ſi ꝯiungat punctio tunc digeſtiuū cōueniēs pōt fieri vt iſra. ℞. mellis roſati. ℥. j. ſirupi d̄ fumo terre ℥. ſ. aquaꝝ plantagīs ꝛ abſinthij aā. ℥. ij. miſce. qđ ſi nō fuerit cuʒ acuitate valet mel roſatū cuʒ ſirupo de menta et cuʒ aq̄ abſinthij ꝛ mente vel cuʒ decoctōe ſquināti ꝛ ſpice et granoꝝ mirtilloꝝ. Naʒ in altera iſtaruʒ materieꝝ non ꝯueniunt ſubtiliatiua neqꝫ inciſiua ꝛ vt patet ꝯſiderāti: ideo intēdenduʒ eſt cuʒ inſpiſſantib⁹ ꝛ aliqualiter ꝯſtare facientib⁹ māam ne fluat. ꝛ ideo ſi decoquant illa ſimplicia que dicta ſunt i aqua calibeata erit cōuenieti⁹. ꝙ ſi materia fuerit viſcoſa nocēs: tūc ad digeſtionē fiat ſirupus vt iſra. ℞. oximellis ſimplicis mellis ro. aā. ʒ. vj. ſirupi de ſticados. ʒ. ij. cū aquis meliſſe arthemiſie ꝛ praſſij aā. ℥. j. miſce: et poteſt aromatizari cum cinamomo vel galanga vel aliquo huiuſmodi. ꝛ ſi participet cū viſcoſitate terreitate ꝛ fuſcedine ꝓpter ꝑn̄tiam humoris melācolici poſſet poni in ſirupo aliquid ſirup. de biſantijs vel de epithimo cū aqua ſcolopēdrie ꝛ aromatizari ēt cū modico croci. ꝛ in tali mā flegmatica ſimul cū ꝑticipatōe melācolie poſſet fieri ſirupus magiſtralis vt iſra. ℞. meliſſe praſſij matricarie aſſari aā. M. j. radicū enule. ℥. j. leuiſtici ſcolopēdrie aā. M. ſ. blace biſantie calami aromatici aniſi aā. ℥. ſ. decoquātur cōueniēter ꝛ fiat ſirupus cū melle ꝛ pauco aceto ſquillitico ad maiorē ꝓfundationē: poſtea aromatizet cū grana quattuor muſci ꝛ ambre aā. ij. continuet iſte ſirupus cuʒ aquis appropriatis vt meliſſe ſcolopēdrie calamenti vel ruthe ꝛ ꝯtinuet tribus vicib⁹ vel quinqꝫ. Qđ ſi mā frigida fuerit liquida tandē facta digōne ꝛ equatōe in mā liquida fiat eūo vt infra. ℞. turbith ꝛ agarici aā. ʒ. j. mirabolanoꝝ chebuloꝝ ꝯtuſoꝝ. ʒ. vj. ſpice ꝛ ſquināti aā. ʒ. ſ. infundātur i aquis abſinthij ꝛ meliſſe. ꝛ ſi ꝯiungat acuitas addat aqua plātaginis ꝛ fumi terre in iſuſſione: et ſtent in iſuſione per. xij. horas: poſtea fiat colatura cui addat caſſie extracte. ℥. ſ. benedicte ſimplicis. ʒ. ij. mellis roſati. ℥. j. miſce ꝛ fiat potio. ꝛ ſi non ſufficit doſis addat. ʒ. ſ. elebori indi maioris. ꝛ ſi nō placet i forma potōis potes facere pillulas de benedicta ſumēdo ſpēs eius et icorporare cū melle roſato: et cōiūcta acuitate ſimul addere de mirabolanis chebulis vt dictū ē. etiā modicū reubarbari ſi addat non diſcōueniret. Sed vbi mā fuerit viſcoſa vel mucilaginoſa oportebit vt infundātur turbith vel agaricus i aqua decoctiōis acori ſticados meliſſe et matricarie cū modico oximellis ſquillitici ꝛ ponat zinziꝑaꝝ cum reliquis ꝛ tunc iuuabit opatio illoꝝ ſolutiuoꝝ ad materias magis groſſas et oportebit has eūones cū digeſtiuis ſuis aliquotiēs bis vel ter reiterare. Quib⁹ factis eūonibus ſi poterit poſtea fieri diuerſio per vomitū cū vomitiuo appropriato erit plurimū ꝯueniēs. fricatiōes ēt extremoꝝ ſuperioꝝ maxime ꝛ fricatōes capitis ꝛ pectinationes vbi mā fluat ex capite erunt multi iuuamēti. Quibus expeditis intentionib⁹ de eūone ꝛ diuerſione humoꝝ peccantiū i toto oportebit ſimul cū his q̄ ꝑticulariter eūant māam ex matrice rectificare mēbra a quibus demandabat mā vt cerebrū ſtomachos ꝛ epar cū appropriatis cōfectōibus ꝛ ſacellatōibus ꝛ reliquis medicinalibus iteri⁹ vel exterius ſm̄ lapſuʒ horuʒ membroꝝ ꝛ ꝓprie ꝯfortātibus. in caſu igit maxime ꝯueniēs ē exhibere. ʒ. j. tyriace bone vel metridati cū. ℈. j. trifere maioris. ꝛ ita valent reliq̄ cōfectōes calefactiue ꝛ exiccatiue de diambra diamuſco ꝛ diamargariton ꝛ ſimilibus remittēdo caliditatē ſi fuerit ꝯiuncta acuitas i mā cū diabugloſato

buglosato vel zuccaro rosato ꝛ alijs ꝓportionalib⁹. Et circa
mām vt euētur ex matrice oportet primuz intendere anteq̄z cir
ca matricez apponātur stiptica desiccātia ne per ea cum purga
tur materia intra matricez que debet expelli vt mundificetur.
Proinde dicebat Auic. postquā ordinauit flobothomiā ꝛ solu/
tionē vētris si indiget addit: deinde clisterizet matrix ī primis
cum mundificatiuis ꝛc̄. ꝛ ibi laudat decoctionez prassij ꝛ ireos
que sunt fortia abstersiua. Sz hic opz aduertere q̄ vbi mā par/
ticipet acuitate et sit liquida: talia fortia abstersiua nō ꝯueniunt:
sed opz īcipere a remissiorib⁹ abstersiuis sicut ad aquā zuccari
ꝛ mellis. ꝛ stāte forti acuitate ꝛ punctōe valebit aqua ordei ꝛ aq̄
lactis caprini. Sz vbi mā eēt mucilaginosa ꝛ grossa: tūc de/
coctio prassij et ireos est multū ꝯuenięs. Et vbi mā sit medie sub
stantie: decoctio furfuris cum melle magis appropriat et forti⁹
erit si perforet collogntida. ꝛ si fuerit recens erit melior ꝛ īpleat
oleo de lil.o ꝛ dimittat in loco calido sic die nocte donce sugat
totū oleuz ab ea: deinde cuz expssione eius colet calidūz ꝛ cliste
rizet cuz eo matrix qn̄ est tepiduz: aliqn̄ ēt ꝯsueuerūt medici mū
dificare matricez cuz suppositorijs vel pesarijs q̄ ēt appropriant
diuerso mō fz diuersitatē māe. Nā stante mā grossa si liget. ʒ.
j. metridati vel. ʒ. in petia rara ꝛ supponatur mulieri per totam
noctē fortiter mūdificat mās tales: idez operat tyriaca antiqua
ꝛ trifera antiqua. Et vbi mā sit mediocris in grossitie tunc si
sumat cotū ꝛ imponat cotū in terbētina ꝛ supponatur multum
purgat matricē: idem facit succus mercurialis. imo ꝛ folia eius
aliquātulū ꝯtrita ꝛ ligata ī petia rara ꝛ supposita mūdificat ab
humiditatib⁹ putridis vt sepe expientia vidi. ꝛ si fuerit ꝯiuncta
acuitas ꝛ mordicatio in mā pōt addi cū dictis folijs mercuria/
lis de fumo terre recēti si habeat: vel infundātur in succo eius
vel decoctōe eius dicta folia postea pesarizētur vt supra. ꝛ idez
ēt operant folia lapacij acuti ꝯtrita ꝛ talia clisterizata vel suppo
sita ꝯtinuētur vsq̄z dū mūdificet. Signū aūt pfecte mūdifi/
catōis eius q̄ cū talia subijciētur aliqualē causabunt dolorē vbi
prius nō causabāt vel intēsiorē notabiliter q̄z prius. qua ꝯpleta
intētōe mūdificatōis addebat Auic. deinde ꝯtinuer post id adhi/
beantur clisteria cū stipticis clisterizatis. nā talia clisterizata vt
dicit magis operant ꝛ sup. ꝯueniētius post euationē: ꝛ tūc ꝯue/
nientius ēt possumus applicare stiptica p superius cuz ebibitis
ꝛ comestis electuarijs vel ꝯfectionib⁹ calidiorib⁹ vel minus ca/
lidis fm varietatē dispōnis materie: ꝛ de cōfectionib⁹ ꝯuenien
tius ad exiccationē in forma electuarij ī mā mediocri ꝛ putride ē
vt sumātur. ℥. ʒ. speciez diamargariton vel ꝯfectionis de mar
garitis Auic. posite 2ª tertij in reginune vniuersali pregnātis ꝛ
cū. ℥. j. diabuglosati ꝛ. ℥. ʒ. zuccari ros. ꝛ cuz miua citoniorum
aromatica fiat cōfectio. Et in mā magis grossa ꝛ viscosa possūt
addi species pliris arcoticon. ꝛ si mā ad melācolicū declinet po
test addi de corticib⁹ citri ꝛ xiloaloes ī cōpōne simul cū seta cru
da incisa. Fit ēt electuariū in ista mā faciens ad cōceptum si im/
pedimentū fiat cā cursus matricis: desiccat enim mās ꝛ matri/
cem ꝯfortat vt ifra. ℞. cinamomi gariof. galāge xiloaloes zinz.
añ. ʒ. j. blance bisantie croci spice nucis muscate rosarum rub.
cardamomi macis piperis longi trociscorum diarodon sanda/
lorum citrinorum sirici crudi incisi ambre añ. ʒ. ʒ. musci gra.
quattuor confice cum zuccaro albo dissoluto cum. ℥. iiij. siru/
pi rosati: dos. est. ʒ. iij. vsq̄z ad. ℥. ʒ. cum potu vini aromatici.
Et si mā ad magis calidūz declinaret ꝛ ad acuitatē posset addi
in specieb⁹ de rosis ꝛ sandalis ꝛ granis coriādi ꝛ corallis ad ꝓ/
portionē quā volueris. Postea circa localia fiant sessiones cuz
decoctōib⁹ reꝝ exiccantiū ꝛ cōfortantiū vt. ℞. absinthij mente
corticū interioꝝ quercus ꝛ folioꝝ eius rosaꝝ añ. ℳ. j. squinā/
ti corticū thuris añ. ℥. ʒ. sumach cuppulaꝝ glandiū folioꝝ mir
thi corticū granatoꝝ añ. ℳ. ʒ. aluminis. ℥. j. decoquant oīa ī
vino quādo prefuit mā grossa ꝛ ī ꝯplexiōe frigida: ꝛ in aqua fer/
rata ī ꝯplexione magis calida: ꝛ fiat sessio ī ea vsq̄z ad vmbilicuz
ꝛ bene abluat mulier ptes matricis ītus ꝛ extra. ꝛ si infundātur
spongie in dicta decoctōe ponant in regiōe matricis multis vi
cibus multū iuuabūt: ex eadem ēt decoctōe pōt clisterizari ma/
trix ꝛ suffumigari accipiendo fumū sedente muliere sup tabula
pforata supra vas ī quo sit decoctio calida: ꝛ vndiq̄z bene coope
riatur taliter vt fumus ascendēs ex ea ad vuluā pueniat ꝛ subin
tret: ꝛ si infrigidat decoctio dz calefieri lapis vn⁹ grossus ꝛ ita
īponatur calidus ꝛ decoctio calefiet ꝛ fumabit. Possunt ēt fieri
pesaria cōfortatiua exiccatiua cū mastice thure ꝛ nuce cipressi ꝛ
squināto incorporatis cū succo bistorte ꝛ supponat: et pōt fieri
suffumigiū vt ifra. ℞. thuris nucis muscate ciperi squināti semi
nis agni casti añ. ʒ. j. laudani. ʒ. ij. misce fiat pasta et fiāt formu/
le plane de quib⁹ ponat vna supra carbones ad recipiendū. fiāt
ēt localia exterius de vnctionib⁹ ꝛ emplastris factis cū appro/
priatis vt cū oleo de lilio de spica de mastice ꝛ similib⁹: ꝛ potest
fieri emplastruz ex spica nardi ꝛ spica celtica ꝛ absinthio ꝛ folijs
lilij et similib⁹ ꝯfortatiuis aromaticis distēperatis cū succo ab/
rotani vel arthemisie: ꝛ his suz ꝯtētus quātū ad localia. Su
perest modo vltimo ꝓ ꝯplemēto huius capituli de supfluo flu/
xu ꝛ mēstruoꝝ rubeoꝝ ꝛ al. vt ponātur quedā que cū specialita
te quadā magis valēt ꝛ ita quasi in omni specie ipoꝝ offerri pos
sunt. De quib⁹ quedā exhibent p īteri⁹ quedaz p exterius. De
his que per īterius: quedā per īterius p superi⁹: quedā p inferi/
us. De his aūt que p supius valent ē sigillum sancte Marie vi/
ride comestū trib⁹ diebus optime operat p̄cipue in fluxu acuto
sanguineo. Item corallus bibit⁹ menstruuz retinet. Itē puluis
testaꝝ ouoꝝ vnde pullus exiuit: similiter ꝛ puluis cornu cerui vt
dicit Rosari⁹ quelibet talis optime stringit menstrua. Itez ra/
dix vel semen nenufaris citrini ponit fortius omni re ad sistēdū
fluxum mēstruoꝝ: similiter ꝛ fex que exit de quercu arbore si bi
batur a muliere cum aqua fluuiali. De his aūt que exteri⁹ loca/
libus apponūtur: dicebat Rasis 6° ꝯtinētis de mente Oribasij
si accipiat gluten corij vaccini ꝛ liquefiat cū aceto limphato de/
inde inuoluat pānus in eo ꝛ supponat vmbilico ita vt adhereat
incidit menstrua. ꝛ dicit Rasis ego expert⁹ sum ipm ꝛ inueni ip
sum alijs emplastris efficaci⁹. In his passiōib⁹ laudat ēt empla
strum de stercore arietis factū āte ꝛ retro: quedā ēt sunt que so
lum appēsa vel retēta apud se mirabilē effectū ī hoc casu faciūt
de quibus ē dicit Albertus corniola in anulo aureo ligata ꝛ in
digito portata vndiquaq̄z fluat sanguinē stringit ꝛ maxime mē
struū ꝛ emoroidaꝝ qui ēt aliter nō pōt constringi. ꝛ idem ēt di/
cit q̄ iaspis viridis habēs venas rubeas dispersas per substan/
tiam eius ī argēto ligatus ꝛ gestatus oēm fluxū sanguinis etiā
mēstruū cōstringit: ꝛ ī thesauro paupeꝝ scribit in ca° isto: simi/
liter portet secū cinerē rane maioris ī sacculo nihil emittet san/
guinis ꝛ ponit argumentū ad ꝓbanduz dixit: si vis ꝓbare liga
ad collū gallinem ꝛ post vnaz diē interfice eaz ꝛ sanguis nō exi/
bit. Dicit ēt q̄ medius virgult⁹ herbe dicte pes leporinus col/
lo suspensus idem operatur. De his aūt que p interius īterius vt
p vuluā valent in casu: primū ē stercus leporis si modicuz eius
supponat in vulua retinet menstrua ꝛ desiccat matricez exicca/
tione vehementi. dicit Guil. stercus ēt asini ꝛ fumus ei⁹ idem
operat: solatrum quoq̄z submissuz idem operat. dicit ēt q̄ suc/
cus vrtice femori lenit⁹ restringit menstrua: qd̄ forte credo ha/
bet vim ī menstruis frigidis liquidis: puluis ēt factus ex florib⁹
nucis exiccatis ꝛ ex floribus cucurbite impositus facit ad idez.
Itē cinis glandiū ꝯbustaꝝ iniectus vulue humores ꝛ sanguinē
ꝯstringit ꝛ humores putridos fluentes siccat. Itē acatia pesari/
zata retinet menstrua: ꝛ ista sufficiant.

Capᵐ 24ᵐ de retētione menstruoꝝ seu eoꝝ ꝓuocatōe.

Cum ex retentōe mēstruoꝝ magna sequit pas/
sio: trocis. de myrrha dētur: qd̄. ℞. myrrhe. ʒ.
iij. lupinoꝝ optime tritoꝝ. ʒ. v. folioꝝ rube mē
tastri pulegij ceruini rubee de qua tīgit asse se/
rapini oppoponaci oīuz añ. ʒ. ij. īforment tro/
cisci pōderātes. ʒ. ij. ex quib⁹ det in die vnus cū aqua ī qua se/
men iuniperi coctū fuerit. hoc nāq̄z medicamē adeo vehemēs
existit in ꝓuocādis mēstruis vt etiā fetū excutiat si qua eo se/
pe vtatur. Vētose quoq̄z sub curuature poplitis sunt ponē/
de ꝛ flobothomia ex saphena fienda est: postremo quoq̄z vē
tose femori sunt superponēde.

Sequitur capitulū de prouo

catione mēstruoꝝ sup. fienda ī retētōe eoꝝ sup
ple nō nāli: qd̄ caplm recta ꝯtinuatōe ꝯtinuat
ad precedēs in hūc modū. Nā postquā ī pre/
cedēti determinatū ē de restringendo mēstrua
supfluentia ad intellectū datū supra cū sūt re/
stringēda per diuersa ingenia ad restringēdū vt per interi⁹ ꝛ p
exterius ꝛ per localia ī matricē posita. ꝛ qn̄ per dicta remedia
aliquotiēs: vel pp nimis ingrossare humorē ꝛ īmobilitare eū ad
fluxū: vel pp debilitare expulsiuā virtutē: vel pp nimis cōstrin
gere meatus ꝛ poros per quos fluit sanguis vel fluere dz sepe
sequit restrictio supflua vnde ꝯuēter necessaria fit ꝓuocatio. iō
ꝯueniēter post caplm de superfluitate mēstruoꝝ cōstringēda or
dinauit. d. Rasis caplm de ꝓuoca ōe mēstruoꝝ ꝯstrictoꝝ: ꝛ
ita pz clara rubrica capituli ꝛ ꝯtinuatio eius. In quo caplo duo
principalr facit. p° ponit ingeniū curatiuū ad ꝓuocādū qn̄ est
necessaria ꝓuocatio mēstruoꝝ cōstrictoꝝ p trociscos d̄ myrrha
ponēdo descriptionē eoꝝ ꝛ iuuamēta ipsoꝝ. 2° ponit aliud īge/
niū ī ꝓuocatōe mēstruoꝝ per quedā cirugica ingenia ꝯuerten/
tia sanguinē ad matricē ēt per poros venaꝝ eius vt p ventosas
ponēdas in determinatis locis ꝛ ex flōmia faciēda ex saphena.
2ª pars incipit ibi: Ventose quoq̄z sub curuatura ꝛc̄. Prima
pars ēt in duas diuidit. nā primo declarat quādo ex retentiōe
menstruorū est fienda prouocatio. scd̄o ponit executionez ad ꝓ/
uocationez cum est necessaria p trociscos de myrrha. 2ª ibi apd̄
principiū: Trociscos ergo de myrrha dentur. De prima er/
go parte dixit: Cum ex retētione mēstruoꝝ magna sequit pas/
sio vel supple ē nata sequi q: scz retentio non est naturalis tunc
supple est prouocanda fluxibilitas menstruorūz. Ex quo textu
īinnuauit nobis dñs Ras q̄ nō oīs retētio mēstruoꝝ īdicat de
ꝓuocatōe fienda ipsoꝝ. Pro cui⁹ clara ītelligētia opz primo
notare vt ēt clarius īfra dicet loco suo de quid nois retentiōis
mēstrui: qd̄ mēstrua nō soluz dicunt retineri qn̄ antea fluxerint
ꝛ postea in totū retineant: sed ēt qn̄ nō fluūt ī tpe quo fluere de/
bent p nām: vel qn̄ si aliqualr fluūt nō sufficiēter sicut fluere cō
sueuerūt: vel q: ī tpe tardet exitus eoꝝ a ꝯsueto piodo. Exēplū
primi: vt si ī muliere sanguinea ociose ꝛ delicate viuēte ī qntode
cimo vel sextodecimo anno nō manifestent mēstrua: tunc lz nō/
nunq̄z antea mēstruauerit dicta iuuenis: tñ ex cōi sermone me/
dicoꝝ tunc dicunt in ea mēstrua retineri. Exēpluz secūdi: vt si
in muliere in tpe sue purgatōis piodice ꝯsueuit euari certa san/
guīs quātitas vt vni⁹ libre vel duaꝝ ꝯueniēter ꝛ iaz ī toto spa/
cio tempali purgatōis nō euantur nisi sex. ℥. tunc ēt fm morez

dicẽdi medicoꝝ hec mulier collocãda est in cap° retentõis menstruoꝝ: ⁊ si i ea ñ sit totalis retẽtio eoꝝ sꝫ sola diminutio euõnis aut minoꝛatio. Exẽpluz tertij: vt qñ mulier consueuit purgari ⁊ mẽstruare qn̄qꝫ vel sex ɔtinuis dieb⁹ nũc mẽstruat̃ tm̄mõ duob⁹ dieb⁹. vel vbi ɔsueuit ꝑiodicare in purgatõe oĩb⁹. xxiiij. diebus iterpolãdo tm̄: nunc tardat ꝑiodicatõez i purgãdo vsqꝫ ad xxx. dies: ẽt ꝛm istos modos ex loquutõe cõi medicoꝝ dicit̃ talis mulier pati retentõez mẽstrui que aliquotiẽs idicat de ꝓuocatõe. Scd̃o nota ꝙ retẽtio mẽstrui aliqñ est nãlis aliquotiẽs nõ. Dicit̃ nãlis retẽtio qñ talis fit a virtute regulr̃ oꝑante ⁊ ad quã retentõez nõ est natũ sequi nocumẽtuz imo magis iuuamẽtuz: vt cuz mulier ĩpꝛegnat̃ i tꝑe quo ꝑ nãm debuisset mẽstruari i quartodecimo anno vel in q̃ntodecimo ⁊c̃. ⁊ nõ supueniãt ei mẽstrua: vel si als ɔsueuit mẽstruare facta ĩpꝛegnatõe retineãt̃ mẽstrua ita ꝙ in suo ɔsueto ꝑiodo nõ menstruet̃: tũc talis retentio dꝫ dici nãlis: q: s. facta a nã ɔueniẽter ꝓ foꝛmatõe fet⁹ ⁊ nutricatõe eiusdẽ necqꝫ tunc ad dictã retentõem nata est seq passio vt manifestũ est: ⁊ ita similr̃ cuz fiet retẽtio menstrui ẽt ɔsucti in muliere i qua est minoꝛat⁹ sanguis ⁊ nõ supfluit ad eum qui necessari⁹ est ꝓ nutricatõe mẽbꝛoꝝ debita. ⁊ hoc vel nãliter etatine mioꝛata sanguifica epatis vel ɔstrictis meatib⁹ ẽt ꝑ etatẽ per quos fluere ɔsueuerat vt cuz retinet̃ in tꝑe mẽstruatio post quinquagesimũ annũ i muliere ⁊ cõiter disposita. talis ẽt retẽtio dꝫ dici nãlis nec ad eã nata est sequi passio vt pꝫ. Simili si mulier fuerit egrotans ex multo tẽpoꝛe vnde fuerit extenuata ꝓpter minoꝛationẽ humoꝛuz in toto vel ꝓpter ieiunia ⁊ abstinẽtias vel foꝛtia exercitia resolutiua vel passiões animales: vel ꝓpter diuerti sanguinẽ ad alias regiões vt per emoꝛoidas vel ꝓpꝛius per fluxum sanguinis nariuz: tunc occurrẽtibus talibus causis vel sibi simil.b⁹ si fiat retentio consuete menstruatõis vel absolute vel respectiue: talis retẽtio debet dici naturalis nec ad eaz nata est sequi egritudo vt pꝫ: ⁊ ɔsequẽter nulla istaꝝ indicat de ꝓuocatõe. Et i hoc vidi sepe multos medicos bestialiter errare qui aliquotiẽs intẽdũt ꝓuocare i mulieribus ɔualescẽtib⁹ extenuatis ⁊ demacratis ꝓpter longes patiẽtes moꝛbos quasi volentes educere sanguinẽ ex rapis i quibus non ẽ. Et ego vidi vnã magnificã iuuenẽ factã ethicã per stolidũ medicũ per hũc modũ qui oĩo volebat cũ acutis medicinis ꝓuocatiuis de iuuene illa d̃macrata ⁊ extenuata quasi nãliter ⁊ ɔualescẽte mẽstrua ꝓuocare. Aliũ ẽt cãum ponit. A. 21ª tertij caplo de restrictõe mẽstruoꝝ i mulierib⁹ quibusdã i quibus ꝓpter vehementiam virtutis cõpꝛehendẽtis cibos. s. digestiue ⁊ sup. ẽt nutritiue ⁊ supple ẽt foꝛtitudinis resolutiue lꝫ ɔueniẽter cibẽtur nõ multiplicãt supfluitates per mẽstrua. Nã de his dicit Auic. ibidem ꝙ huiusmodi quidẽ mulieres nãe viroꝝ naturis siles existũt ⁊ sunt potentes super digõnẽ vltimã ⁊ distributõem necessariaz ⁊ expulsionẽ supfluitatũ sup. insensibiliter ꝛm modũ quo expellunt eas viri. ⁊ ita pꝫ ꝙ i talibus nõ opoꝛtebit ꝓuocare mẽstrua ⁊ tales sunt mulieres viragines sicut ẽt cõtingit in quibusdam alijs multũ exercitatis ⁊ tenuiter multũ viuẽtib⁹ vt i mulierib⁹ rusticoꝝ maxĩe tꝑe estatis. nã i talibus nõ abundat sanguis ad mẽstruationẽ ⁊c̃. Aliqua aũt ẽ retẽtio nõ nãlis que nõ fit a virtute nãliter sed ꝓpter aliquã cãm nõ nãlem vel p̃ter nãm occurrentẽ facientẽ oppilationẽ vel ex parte mãe vel ex parte venarũ ⁊ poꝛoꝝ earũ vel ꝓpter ebetationẽ i virtute expulsiua vel nimiã foꝛtitudinẽ retentiue per modos infra dicẽdos loco suo. Et ad hanc retẽtionẽ sequi solẽt accidẽtia mala que enumerant̃ a dño Gal. 6° iterioꝝ caplo penultimo supꝛa allegato. s. doloꝛ i femoribus ⁊ collo ⁊ capite ⁊ base oculoꝛũ ⁊ acuta febꝛis ⁊ accidentia debilitatis epatis de vꝛina simili loture carnis: ⁊ vꝛina aliquotiẽs ẽ nigra ⁊ viridis ⁊ eruginosa ⁊ nõ nullis vꝛina ɔstringitur vt dixit: ⁊ aliqñ fiunt calida apata ⁊ flegmones ⁊ herisipila i diuersis mẽbꝛis. vnde cõcludit si purgatio erit ɔueniẽs nihil hoꝛuz accidentiũ scias eas hẽre. Nã hec plurimũ ɔcomitant̃ cessationẽ mẽstruoꝝ vt dixit. facta ergo cessatõe mẽstruoꝝ nõ naturali tũc stat indicatio de ꝓuocatõe eoꝝ: q: nisi ꝓuocent̃ sunt parate sequi passiones male vt dictũ ẽ. Et hoc totum ĩsinuauit nobis dñs Rasis cũ dixit in pꝛima parte textus: Cũ ex retẽtõe mẽstruoꝝ magna sequit̃ passio vel sup. ẽ nata sequi ⁊ sic declarabat retentionẽ eẽ non nãlem: ⁊ tũc sup. stat intẽtio ꝓuocationis. Ideo addit ad dictã ĩtẽtionẽ de 2ª parte: trocisci d̃ myrrha dentur: in qua parte duo facit. quoniã pꝛio ponit ɔpõnẽ ipsoꝛũ trociscoꝝ. 2° ponit eius iuuamẽta. ibi 2ª: Hoc nãqꝫ medicamẽ ⁊c̃. De pꝛĩa parte ponẽs ɔpõnẽ dicit. ℞. myrrhe. ʒ. iij. lupinorum optime tritoꝛũ. ʒ. v. folioꝝ ruthe mentastri pulegij cimini rubee tinctoꝛũ asse serapini oppoponaci aã. ʒ. ij. ex quibus det̃ vnus sup. ʒ. j. in die i aqua i qua semen iuniperi coctũ fuerit sumendo sup. ℥. iiij. vel quinqꝫ dicte decoctionis cum dicto puluere. Postea d̃clarãs iuuamẽta huius medicaminis dixit: hoc nãqꝫ medicamen adeo vehemens existit in pꝛouocandis mẽstruis vt etiam fetum excutiat sup. excutienduz qñdo natura per se nõ sufficit si qua sup. mulier eo sepe vtat̃. Pro itellectu cuius partis opꝫ ẽt memoꝛare qd̃ sepe dictũ est ꝙ domin⁹ Rasis hic vt bꝛeuiloquus nõ ponit curã recentis menstrui ex quacũqꝫ cã ɔtingere possit: qm̃ in aliqua cã ɔtingẽte faciente retentionẽ menstrui: vt exẽpli gratia si fiat a mala cõplexione sicca sine materia ɔstringẽte poꝛos ⁊ venas matricis: tunc exhibitio hoꝛum trociscoꝝ eẽt ad nocumentũ ꝓpter siccitatem eoꝝ vt pꝫ. sꝫ ipse hic posuit curã retẽtiõis preternaturã facte a cã vt multũ ɔtingente ⁊ maxime cũ sequit̃ retentio ad fluxibilitatẽ: nã tunc potissimũ sequit̃ ꝓpter medicinas oblatas frĩdas que adducerũt ad ingrossationẽ sanguis vltra quã ɔueniat vel ad ɔstrictionez superfluaz poꝛoꝝ ⁊ venaꝝ vel ꝓpter acquisitaz debilitatẽ i expulsiua virtute ex occursu frigidoꝝ quib⁹ stantibus causis que sunt plerũqꝫ cause dicte retẽtiõis siue ex medicinis exhibitis ꝑ modũ dictũ iducte fuerint siue per aliũ modũ de causis ifra dicẽdis maxime igrossantib⁹ sanguinẽ vt est nauseatiua sacietas maxime cũ cibis grossis ⁊ viscosis ⁊ similib⁹: tunc tales trocisci de myrrha ɔueniũt vt pꝫ inspiciẽti virtutẽ simpliciũ in casu qñ in debito tꝑe offerrerent̃: imo tũc essent multũ ɔueniẽtes. nã i his est virtus multũ subtiliatiua materie grosse: virtus ẽt dilatiua meatuũ ⁊ poꝛoꝝ venaruꝫ matricis ⁊ cũ hoc exiccatiua ⁊ stimulatiua virtutis expulsiue ad expellendũ ɔuertendo etiã sanguinez ad matricẽ ⁊ mẽbꝛa expulsionũ per vrinã vel menstrua. de virtute hoꝝ simpliciũ dictũ ẽ supꝛa i diuersis locis ꝑticulariter: sꝫ fere oẽs tales attingũt ad caliditatẽ tertij gradus ɔiuncta siccitate: ⁊ ita pꝫ qñõ in casu valeant si in debito tẽpoꝛe offerantur exhibẽdo trocisciuz vnũ sup. ʒ. vnius cũ aqua decoctionis iuniperi vt dictũ est qd̃ ẽ multũ ꝓuocatiuũ vt dictuz ẽ. nã ẽ calidũ ⁊ siccũ in tertio gradu vt dicit Auer. 5° colliget d̃ quo dixit ibidez ꝙ habet ꝓuocare vrinã ⁊ ꝓuocat menstrua foꝛtius alia re donec faciat mingere sanguinẽ ⁊ facit aboꝛsum ⁊c̃. Sꝫ hic opꝫ notare ꝙ lꝫ exhibitio hoꝝ trociscoꝝ ad intẽtionẽ dictã sit ɔueniẽs: hoc ĩtelligat̃ p̄suppositis ⁊ factis reliquis canonice fiendis in retentiõe materiali antequã exhibeãtur talia foꝛtiter ꝓuocatiua scilꝫ de euãndo materiaz i toto ⁊ ẽt a ꝑtibus matricis si ibidẽ sit causans oppilationẽ p̄dictaz cũ materia cũ appꝛopꝛiatis ⁊ facta diuersione ɔueniẽti ad venas matricis post euacuationẽ cũ sessionib⁹ pꝛeꝑantib⁹ dilatãtibus meat⁹: ⁊ cuz reliquis etiaz ɔuertẽtibus sanguinẽ ad matricẽ de quibus infra: ⁊ postea exhibitis aliquib⁹ ꝓuocatiuis leuioꝛib⁹: que quando non sufficiãt tandẽ deueniendũ est ad hos foꝛtissimos trociscos. nã vt sepe dictuz est vt bꝛeuiloqu⁹ supponit reliqua pꝛius fieri debere: ponẽs vltimata remedia ad intẽtionẽ facientia. Cõsequenter nota ꝑ hoc ꝙ dicit in secũda ꝑte de iuuamentis hoꝝ trociscoꝛum ꝙ hoc medicamen i tantũ vehemens existit i ꝓuocãdis menstruis ꝙ ẽt facit ad educendũ fetum adiuuãdo naturam ad excutiendũ qñ excuti debet de qua ꝓuocatõe ⁊ excutõe fetus lꝫ aliqualiter disgressionẽ faciamus a pꝛincipali ꝓposito: q: tamẽ Ras hic nõ fecit capm de iuuãtib⁹ ad exituz fetus viui siue moꝛtui: q: tamen opꝫ medicũ sepe occurrere ad facilitandũ partum i pꝛegnãte ⁊ adiuuãduz excutionẽ eius ⁊ ẽt sepe moꝛtuũ emittẽdum visum ẽ mihi ɔueniẽs hic vt ẽt fecit Gerar. sũmatim ⁊ in epilogo notare quedã ad hanc intẽtionẽ faciẽtia. Pro intelligentia ergo gnãli huius notandũ vt etiaz notauit Gerar. ꝙ fetus qui debet educi ẽ duplex: quidaz ẽ viuus ⁊ alius moꝛtuus.

Et de fetu viuo quidã est qui debꝫ iuuari ad exitũ tẽpoꝛe ꝑt⁹ naturalis vt in nono vel decimo mẽse cũ apparent signa ꝓximi ꝑtus. s. de grauitate versus os femoꝛis ⁊ quasi ĩpotẽtia ɔtinẽdi vꝛinã cũ doloꝛib⁹ doꝛsi inferioꝛis ⁊ cũ dolore i inguine cũ inflãmatõe in oꝛe matricis vehemẽti ⁊ hũectatõe eius fluente aliq̃li hũiditate ⁊ inflãmatõe partiũ ꝓximaꝝ oꝛi matricis: tunc dicebat. A. nã tunc non ẽ inter id ⁊ iter hec accidẽtia ⁊ inter partuz nisi ꝓximũ sup. tp̃s. Et dicit Aristo. 9° de animalib⁹ ad finez: ꝙ apud partũ augmẽtant̃ doloꝛes i plurib⁹ locis ⁊ ꝙ vertit se fetus apud inguen. ⁊ ibi ponit vnũ notãdũ ad cognoscẽdũ ante partuz si sit masculus vel femina dixit: descẽdẽte aquositate si natus fuerit mas descẽdit pꝛius virus aquosuz citrinũ: si autez femina descẽdet humiditas sanguica. Aliquãdo ẽt ẽ fetus viuus ⁊ dꝫ coadiuuari ad partũ qñ. s. ẽt i tẽpoꝛe non ɔuenienti ad partũ vt i quinto vsqꝫ ad nonũ apparẽt signa ruptõis ligamentoꝝ de superfluitate exitus sanguinis cũ pꝛecedẽte doloꝛe notabili ⁊ ponderositate doloꝛosa circa os matricis ⁊ inguina ⁊ p̄cipue cũ tandez emittit̃ notabilis quãtitas aquositatis ẽt ab obstetrice sepe percipit̃ fetũ eẽ ɔuersũ ⁊ nãm eẽ inclinatã ad emittendũ fetuz: tunc ⁊ si partus non sit simplr̃ nãlis ⁊ fetus viuus existit qd̃ declarat̃ ex motu: debet ẽt tũc medicus coadiuuare nãm ad facilitãdũ partum cũ medicinis tñ leuib⁹ nõ iterficiẽtibus fetũ. Et de facilitantibus: quedã sunt que sunt offerẽda añ partũ maxĩe nãlẽ cũ ĩcipiũt manifestari signa futuri ꝑtus vt in 9° vel decĩo mẽse: qm̃ vt dicit. A. 21ª tertij d̃ p̄gnatõe ⁊ partu ad finẽ capituli: Et plurimũ qdẽ nascit̃ i decĩo ille cui accidit vt desideraret ꝑtũ i 9° p̄parare ⁊ nõ fuit ei pꝛeꝑatũ sup. cũ pꝛeparantib⁹ ⁊ facilitantib⁹ partũ. ⁊ ɔsequẽter laudabile erit i nono pꝛeparare ad partũ vt non tardetur exitus vsqꝫ ad decimum: quedam aũt iuuãt facilitãdo partũ tꝑe ꝑtus ⁊ i actu quasi pariẽdi.

De p̄parãtib⁹ ante hoꝛã pariẽdi est exhibitio pinguiuꝫ: verbi grã exhibere in mane. ℥. vij. vel. viij. de bꝛodio pĩgui d̃coctõis galline pĩguis vel renũ castrati vel vituli cuz. ℥. s. zuccari vni⁹ cocte: ⁊ ita ɔtinuare. viij. vel. x. dieb⁹ in mane: cuz iaz certi sumus ꝙ ĩtrauit nonũ saltez ꝑ. viij. dies. Et itẽ ambulãdo tñ moderate p̄cipueqꝫ ascẽdendo ⁊ descẽdendo cuz fit ꝑ scalas. Nam talis est faciẽs plurimũ ad facilitãduz partũ: ⁊ ego soleo ẽt facere fieri inunctões circa femoꝛalia ⁊ circa ĩguina ⁊ posterius versus caudaz ad min⁹ semel in die de vnguẽto vt ĩfra. ℞. mucilaginuz althee ⁊ fenugreci factaꝝ ex aqua arthemisie añ. ℥. s. olei amigdalaꝝ dulciũ pinguedis galline ⁊ olei de lilio añ. ℥. iij. croci ⁊ cinamomi añ. ℈. j. misce cũ modico cere fiat vnguẽtũ molle. Naz cuz vnctõe huí⁹ vnguẽti vidi experimẽto multũ facilitari partũ ⁊ minui doloꝛes i muliere que cũ vehemẽtissimis doloꝛib⁹ semꝑ ɔsueuerat parere si facta fuerit iunctio ꝑ. viij. dies ante partũ. Et qñ icipiunt doloꝛes circa doꝛsuz vel circa vẽtrez: tunc fiat iunctio cũ oleo de lilio ab vmbilico infra ⁊ posterius. Nã de eo dicit Ras 9° ɔtinentis: ⁊ oleum liliũ nõ hꝫ simile

mile

mile ĩ dolorıbꝰ matricis. Postea cuꝫ magis approximanꝶ ꝑtus ⁊ crescũt accñtia q̃ dicta sunt: tũc ꝯueniet frequẽtare balnea ex decoctõibꝰ humectatiuis pinguibꝰ vt maluaꝝ althee seminis lini ⁊ semine fenugreci cũ butiro ⁊ alijs pinguedinibꝰ. Nã talia iuuant ad dissolutõeꝫ ligamẽtoꝝ secũdine ⁊ facileꝫ apertõeꝫ ossis sacri: sed hic opꝫ aduertere ꝙ oĩa balnea nõ debẽt applicari per tp̃s notabile ante partũ. Nã de hoc dicebat Aui. ĩ regimĩe vniuersali p̃gnãtis opꝫ vt nõ assiduẽt balneũ: balneũ nãqꝫ eis exerabile est vsqꝫ apꝺ ꝓpiquitatẽ ꝑtus. Ea aũt q̃ magis faciunt ad facilitãduꝫ ꝑtuꝫ quasi in actu ꝑturiẽdi vt cuꝫ iã ĩcipit ĩgrossari os matricis ⁊ apiri cũ dolorıbꝰ ĩ catiꝫ ⁊ ꝓpriꝰ cuꝫ declaranꝶ ꝙ secũdina est rupta q: ĩcipiunt humiditates appere ⁊ eũari ad habilitãduꝫ expulsione: prio facit retẽtio anhelitꝰ ⁊ expssio fortis eius ĩ deorsuꝫ naribꝰ clausis p̃parata prius muliere sup cathedra ꝑforata lata apta anteriꝰ ꝯuertẽdo crura posteriꝰ versus dorsuꝫ: ⁊ tunc ĩducaꝶ sternutatio primũ facilis: deinde fortior ⁊ sit situata in aere ꝯuenienti nõ frido: ⁊ tunc obstetrix ꝯtinuo inungat ꝑtes femoris ĩtus ⁊ extra cuꝫ vnguẽto dicto vel cuꝫ oleo de seie lini ⁊ cũ digitis inunctis applicata modica stuppa: ⁊ silr̃ inuncta iuuat ad dilatatõeꝫ vulue ⁊ oris matricis. Et cuꝫ ĩcipit appere secũdina ⁊ nõ fuerit facta ruptio nisi modica: tũc opꝫ dilatare apertõeꝫ secũdine vel scidere eã cuꝫ vnguibꝰ si fieri põt. ⁊ si nõ: cuꝫ instr̃o ĩcidente sed caute operãdo ne tangaꝶ fetꝰ: deinde bonũ est coadiuuare ad expulsionẽ cum medicis datis desup ⁊ ẽt per inferiꝰ. De medicis aũt per superiꝰ valet singulr̃ cassia lignea cinamomũ ⁊ crocus: ⁊ cortex ẽt cassief. est plurimi iuuamẽti ita vt dicit. A. ꝙ. iiij. auf. cassief. sup. corticũ eius faciunt statiꝫ partũ. sed forte hic ꝑ cassiãf. ĩtellexit cassiã ligneã vt exponit Symon ianuẽsis. Et ego soleo facere ꝯpositõeꝫ vt ĩfra ℞. corticũ cassief. ʒ. s. cinamomi ⁊ croci añ. ℈. j. exhibeanꝶ cum ℥. iij. vel. iiij. aq̃ arthemisie vel aq̃ ruthe vel decoctõis iuniperi de qua dictũ est supra. In hoc ẽt maxime ꝯmendaꝶ ꝯfectio dñi Aui. cui vt dicit nõ est aliud equale facta vt ĩfra. ℞. myrrhe castorei storacis calamite añ. ʒ. s. cinamomi sauine añ. ʒ. j. conficiãtur cuꝫ melle ⁊ dentur cum vino albo: ⁊ possunt fieri pillule ex eis. ⁊ si dentur cuꝫ decoctõe fenugreci prius bene loti multum iuuabit. Et vidi in experiẽtia ꝙ si exhibeaꝶ cũ puluere illo meo dicto supra. ℈. s. boracis mineralis de speciebꝰ saliũ quo vtunꝶ aurifices mirabilr̃ educit ⁊ fetuꝫ ⁊ secũdinaꝫ ⁊ ꝓprie cum aqua arthemisie que etiã a ꝓprietate ideꝫ operaꝶ. Possunt etiaꝫ fieri fumigatiões in deorsuꝫ ad eandem intentionẽ cum aromaticis vt ligno aloes cassia lignea ⁊ gallia muscata ĩcorporatis cuꝫ modico myrrhe per deorsuꝫ. ⁊ ista oĩa valẽt nõ tm̃ ad facilitandũ partũ nãlem sꝫ ẽt partũ ĩnãlem stante viuo fetu. ⁊ dicitꝶ ꝙ si magnetẽ mulier tenuerit in manu statiꝫ parit. Itẽ corallus albꝰ alligatus coxe facit ad facilitãdũ partũ. Et dicit Guillelmꝰ de varignana ꝙ lapis aquile suppositꝰ a ꝓprietate partũ accelerat ⁊ dolorẽ minuit: ⁊ idẽ facit ligatus ĩ petia ⁊ supligatus coxe. dicit ẽt se expertũ eẽ ꝙ si tollaꝶ cor galline ⁊ ligeꝶ super coxa dextra mulieris gallina adhuc palpitãte partũ accelerat. Q̃ð si fetꝰ fuerit mortuus ꝙ cognosciꝶ primũ ex precedẽti difficultate ꝑtꝰ precipue quattuor diebus vel quinqꝫ. Nã dicit. A. ĩ caplõ de regimine aborsus ⁊ abstractõe fetus mortui: Et scias ꝙ qñ difficilis sit partus quattuor diebꝰ tũc iã moriꝶ fetus quare occupatus sis in vita matris ⁊ nõ occuperis ĩ vita fetus: ĩmo vt dicit stude ĩ abstrictõe illius. Ego tñ non starẽ ꝯtentus in hoc solum. ⁊ in de signis ẽt fetus mortui ẽ vt mulier pregnãs moueaꝶ satis repente de latere ad latus. Et tunc si percipit mulier ꝙ fetus moueaꝶ ad motũ ipsius quasi nõ alligatus debite ad dorsũ sed tanquã res corpulẽta cadens ad latus depressuꝫ: ⁊ postea facta reuolutõe cadat in alterũ latus tunc ẽ signum satis euidens mortis fetus. Aliud signũ poniꝶ cõiter ex precedẽti aliquo casu vel timoris vel tristitie ⁊ similiũ causaꝝ si ante casũ ꝑcipiebatur motus fetus: ⁊ postea nunquã per tres vel quattuor dies ꝑcipiebaꝶ talis motus ⁊ successerit vertigo vel scothomia vel lipothomia in tp̃e casus predicti tunc declaratur fetũ mortuum. Sed qm̃ aliquotiẽs ꝓpter debilitatẽ fetus non moueꝶ sensibiliter sunt ĩgeniati medici ad discernẽdũ de viuo vel mortuo vt obstetrix imponat manꝰ ĩ aqua decoctiõis camomille ⁊ meliloti vltra tepiditatẽ paꝝ calide ⁊ postea applicet manꝰ talr̃ calefactas supra ventrẽ mulieris supine attractãdo aliqualr̃ ⁊ leuiter cõprimẽdo partes ventris ⁊ ita faciat quinqꝫ vel sex vicibus: ⁊ tunc attẽdat mulier si fetus moueaꝶ nec ne: q: si fuerit viuens ⁊ si debilitatus ipso aliqualr̃ viuificato per cõicatã sibi caliditatẽ ꝓbabiliter fiet in eo aliqualis motus. ꝙ si nullus ꝑcipiaꝶ motꝰ ẽ signũ ꝓbabile mortis. Aliud signũ postremũ ponitur cõmuniter q̃ð ẽ signũ certũ iã mortis fetus ꝑ tempꝰ ⁊ ẽ fetor quẽ percipit ipsa pregnãs ĩmo ⁊ astãtibus cõicatur: ĩ quo cãu intẽdendum ẽ cũ fortiorıbꝰ remedijs ĩ extractõe fetus. ⁊ ĩ hoc valent ⁊ data desuper ⁊ appẽsa vel supposita vel suffumigata per ĩferiꝰ: de quibus dicit Auic. ꝙ ex medicinis bonis ẽ cinamomũ cũ ꝑmiscetur cũ rubea sup. tinctoꝝ. Nã adeo fortis ẽ ꝙ ipsa bibita facit abortire fetum aut ẽt suppositũ ⁊ cũ hoc sedat nauseam vt dixit. ⁊ de fortibus medicinis in extrahendo fetum mortuuꝫ: ẽ q̃ð dicit Auic. vt infra. ℞. asse pondus. ʒ. s. folioꝝ ruthe sicce. ʒ. iiij. myrrhe. ʒ. ij. ⁊ dicit ipse ꝙ est dosis vna. credo ꝙ si diuidatur pro duabus vicibus erit ẽt satis fortis ⁊ sumaꝶ in potu cũ decoctõe sauine. Quidam etiaꝫ dicunt ꝙ. ℈. ij. de galbano dissoluto in. ℥. j. vel. ij. lactis caprini si ipꝫ potet mulier expellit fetum mortuũ. De his autẽ que ꝑ interius applicata ad idem faciũt fortissimũ est radix ciclaminus si coxe alligeꝶ. Immo adeo fortis est ꝙ si mulier transeat sup eam parere facit. nam de hoc dicit Auic. ⁊ buchor marien in hoc capꝰ fortis est valde bibita ⁊ supposita: ita ꝙ quidam estimant ꝙ si pregnãs iacet sup eam perducit eaꝫ ad abortiendũ. Item folia saluie matrici supposita mox ꝑtum deponũt: ĩmo diciꝶ ꝙ opꝫ vt statim remoueanꝶ ne forte attrahant ẽt matriceꝫ sicut est maxime cauẽdũ ne pira sint ĩ domo in qua parere debꝫ mulier: q: ꝓhibẽt exitum. ⁊ dicebat Aui. de mente quorũdaꝫ: Et de illis que a ꝓprietate hoc habẽt est vngula asini si cũ ipa fumigeꝶ fetus mortuꝰ: nã extrahit eũ. Addit: ⁊ cũ stercore eiꝰ fit fumigatio per tractoriũ extrahit mortuum velociter ⁊ similiter fumigatio cũ oculo piscis saliti. valet ẽt emplastrũ ad extrahendũ fetũ mortuuꝫ si ponaꝶ sub vmbilico vt infra. ℞. succi ruthe lib. s. myrrhe puluerizate. ʒ. iij. galbani dissoluti ĩ succo arthemisie. ℥. s. misceanꝶ oĩa ad formã emplastri ⁊ extendaꝶ supra pãnuꝫ ⁊ calidũ supponaꝶ: ⁊ fortius erit si addatur paꝝ pulueris colloquintide. nã assa galbanũ castoreum ⁊ puluis colloquintide habẽt magnaꝫ viꝫ in ista intentione: nũquaꝫ tamẽ exhibeanꝶ ista fortia nisi prius exhibita sint leuiora: ẽt vbi exiret fetus siue viuus siue mortuus nõ ꝯueniẽter nisi prius rectificato debito situ illius vt exeat ſm vnũ brachium vel ſm vnũ pedeꝫ ẽ necessaria obstetrix multuꝫ docta stante fetu viuo ad reducendũ prius ad debitũ situꝫ ĩtra matricẽ: ⁊ deinde exhibeanꝶ illa ꝓuocatiua dicta. ꝙ si fuisset mortuus operatio cirugica erit necessaria: ⁊ in hoc eligaꝶ diligens ⁊ expertꝰ cirugicus. ⁊ ista mihi sufficiãt de his intentiõibus satis sũmarie.

Uenio nũc ad litterã nostraꝫ que est secũda pars principalis huius capituli. ibi: Uẽtose quoqꝫ ⁊c̃. In qua dñs Rasis ponit ingenia localia ad ꝓuocationẽ faciẽtia cuꝫ ventosis positis sub curuatura poplicis: postea cũ flõmia ex saphena facienda ad cõuertendũ sanguinẽ ad matricẽ: postremo laudat ventosas apponi debere femori vel supra radicẽ coxaꝝ. naꝫ ille ꝓprius ⁊ ĩmediatius educũt ex matrice vt pꝫ: ⁊ hoc totũ intelligaꝶ precedẽtibus reliquis cõibus in casu ſicẽdis: de quibꝰ latius ĩfra loco suo determiaꝶ. ⁊ ista sufficiãt ꝓ expeditõe litterali capituli.

Quid nois ⁊ rei ꝯstrictõis mẽstruoꝝ.

Expedito capꝰ litteraliter cuꝫ disgressione facta de facilitando partũ ⁊ eductõe fetus aliquotiẽs viui in ꝑtu nõ naturali: ⁊ aliquotiens mortui vt visum ẽ: restat ad ampliationẽ materie videre breuiter de quid nominis ⁊ rei cõstrictõis menstruoꝝ: deinde sunt ponẽde distinctões ⁊ species ẽt sũmatiꝫ: ꝯñter veniemus ad causas ⁊ ad signa ⁊ ad curã. Circa primũ sciendũ ꝙ iste terminus retẽtio menstruoꝝ nõ tm̃ dicit priuationẽ mẽstrui absolute: ĩmo ẽt ⁊ diminutionẽ a ꝯsueta eũatiõe vel ex ꝑte quãtitatis eius ꝙ debet euacuari vel ex parte tẽporis purgationis cũ nõ purgaꝶ tãto tp̃e quãto ꝯsueuit opposito modo ad ea que dicta sunt de supfluitate mẽstrui ſm diuersos modos. sumitur etiam aliquotiẽs restrictio menstrui quasi improprie nõ pro ablatione eũatiõis ipius vel diminutõe: sed ꝓ difficili ⁊ laboriosa ĩ accidentibꝰ eũatione lꝫ euacueꝶ debita quãtitas ⁊ ꝯsueta ð mã: quia tamẽ cũ incipit eũari ⁊ in tẽpore ꝓximo eũationi ĩ quibusdam mulieribꝰ fiunt graues dolores ⁊ difficilia multũ accidentia ex causis ꝓportõalibus causis absolute retẽtõis vel diminute: ⁊ ita debenꝶ ingenia ad ꝓuocanduꝫ quasi sicut ⁊ in absoluta retentõe: iõ medici aliquotiẽs sumũt istũ terminũ retentio menstrui large multũ vt ẽt se extendit ad difficilẽ ⁊ laboriosam purgationẽ eiusdem mẽstrui. Quid aũt rei retentõis menstrui vt ꝓposito pertinet cui debeꝶ ꝓuocatio est retentio menstrui non naturalis vel preternãm ad quã sequiꝶ vel ẽ apta sequi passio vt dicebaꝶ circa litterã: qm̃ ꝓhibitio exitus mẽstrui tp̃e impregnationis vel eius diminutio: siue etiaꝫ in muliere post quadragesimum quintũ ãnum vel in demacrata vt in p̃cedenti morbo vel exercitijs laboriosis vt dictũ est: nulla talis claudiꝶ sub rubrica retentõis menstrui cui debeꝶ ꝓuocatio: sicut ẽt fuit dictum de muliere viragine supra de mẽte Aui. ĩ qua nõ solent emitti mẽstrua: ⁊ ita ĩ eis nõ ꝯuenit ꝓuocare mẽstrua cũ nõ emittuntur. Quã ẽt sniam posuit Rabi. 16ª particula affo. 7º de mẽte Gal. ĩ expõne. 6. epidimiaꝝ dixit aliquotiẽs viroꝝ nã declinat ĩ muliebrẽ nãm quoꝝ caro delicata ẽ ⁊ mollis tanquã corporis mulieruꝫ. Addit: ⁊ aliquaꝝ mulieꝝ quaꝝ manꝰ grosse ⁊ dure natura declinat in naturã viroꝝ. vnde cõcludit: ⁊ ideo ĩ muliere habẽte nãm virorum propinata sibi medicina mẽstrua prouocans non potest muliebria idest menstrua prouocare. ⁊ hec de hoc principali sufficiant.

Distinctiones. Ueniẽdo ad distinctões ⁊ sp̃es retentionis mẽstrui possunt formari multe distinctões ꝓportionales his que dicta sunt supra de supfluitate mẽstruatõis vt ꝙ quedã ẽ retẽtio. i. ꝓhibitio fluxus mẽstrui ꝓpter cãm nãlem ſm modos dictos supra: quedã ſm cãm accidẽtalẽ de qua ẽ principalis sermo. Et de hac dicebat Auice. ad principiũ capituli de retẽtione mẽstruoꝝ ⁊ paucitate eoꝝ ꝙ q̃dam sunt ꝓpter cãm ĩnatam: ⁊ quedã ꝓpter cãm antecedentẽ idest ꝓpter accidẽtalẽ cãm. Alia distinctio ꝯhendo retentõeꝫ mẽstrui ad paucitatẽ eoꝝ: q̃dã ẽ paucitas absoluta minor eũone cõi vt in pluribꝰ mulieribꝰ reperte. Et de hac nõ ẽ principalis intẽtio cui debeꝶ ꝓuocatio: qm̃ ⁊ si sit modica respectu eũonuꝫ cõium vt in pluribus mulieribꝰ debitaꝝ: posset tamẽ eẽ debita humide mulieri: ĩmo fortassis superflua respectu eiusdẽ mulieris. sed tunc diciꝶ eẽ paucitas mẽstrui ĩ illa ⁊ retentio ꝯñter qñ deficit a sibi debita eũone ⁊ consueta ob aliquam accidentalem causaꝫ. nam de hac est sermo noster cui debeꝶ cura. Alia distinctio loquẽdo de retẽtione per paucitatẽ mẽstrui a causa non naturali: quedã ẽ recens ⁊ ex modico tp̃e talis: quedam cronica

⁊ multi tempoꝛis. Alia diſtictio: quelibꝫ talis retẽtio vel paucitas aut reduci poteſt in manifeſtã cauſaꝫ accidẽtalr occurrentem vt ẽ eũo ſanguinis abundans per nares aut per emoꝛoidas ad impꝛeſſionem earuꝫ minuentiuꝫ humoꝛes ⁊ extenuantium: ⁊ alias ſimiles de quibus in ꝛa aut non. Alia diſtinctio: talis retẽtio vel paucitas aut ꝯtingit ĩ muliere ĩ pꝛimis ãnis mẽſtruatõis poſtquã certis periodis ſatis debite mẽſtruata eſt aut ĩ medijs aut ĩ poſtremis ⁊ ꝺ pꝛimis duobꝰ mẽbꝛis diuiſiõis maxie intelligiť: poſſeꝫ ad alias diſcurrere ſꝫ iſta ſufficiãt.

Cauſe. Ueniẽdo ad cãs ipſiꝰ retẽtionis large ſumpte dicatur ꝙ quedã ſunt cãe pꝛimitiue ⁊ quedã coꝛꝑales.

Et de cãis coꝛꝑalibus quedã ſunt tales ꝓpꝛie ĩ matrice ⁊ ꝗdam per cãum cõem vt dicebat Auic. i. cãm cõicantẽ vel ĩ toto vel in particulari mẽbꝛo ad ipſaꝫ matriceꝫ. ⁊ quelibet talis ſiue ꝓpꝛia in matrice ſiue per viã cõitatis aut ẽ ꝓpter caſuꝫ ĩ virtute vt ꝑ foꝛtitudinẽ retentiue vel ꝺbilitatẽ expulſiue: aut ꝓpter cãm in mã ſup. que dꝫ expelli: que aliquãdo peccat ĩ venis toti cõibus ⁊ ita ĩ vijs per quas dꝫ fieri ꝯuerſio ſanguinis ad matricem: ⁊ ita põt dici ꝙ ẽ ẽt ꝓpter cãm ĩ inſtrumẽto. i. in via ĩ toto vel in ꝑticularibus mẽbꝛis. aut ẽ ꝓpter cãm in iſtrumẽto ꝓpꝛie ſolo vt dicebat. A. ideſt ĩ matrice. ſ. viaꝝ eius per quas dꝫ emitti ſanguis mẽſtruus: ⁊ ita deſcẽdẽdo ꝑticulariter ſpãliꝰ ad cãs coꝛpoꝛales. Pꝛimũ ſi cã fuerit ĩ virtute tunc talis debilitas expulſiue potiſſimũ ſequiť malitiã ꝯplõnis frĩde ⁊ ſicce ſicut ex aduerſo eius foꝛtitudo ſequiť dñium ĩ calido ⁊ hũido caliditate iuuãte ad expulſionẽ effectiue ⁊ hũiditate pꝛincipalr iuuãte ⁊ diſponẽte ad expulſionẽ vbi frĩditas inſpiſſando mãm ⁊ ĩmobilitãdo debilitãdo caliditatẽ nãlem ⁊ ſiccitas ꝯſtringẽdo meatꝰ faciũt ad debilitatẽ expulſiue caliditas ꝫ tamẽ excellens: ẽt exiccãdo humidũ mẽbꝛoꝝ facit ad cõſtrictionẽ meatuum ⁊ adurẽdo mãm inſpiſſat eã ⁊ ita ĩdiſponit ad expulſionẽ. Et tales malitie ꝯplõnales adducere poſſunt ad debilitatẽ huius virtutis nõ tm̃ ꝓpꝛie matrici ſed ẽt in toto vel in ꝑticularibꝰ mẽbꝛis cõicãtibꝰ matrici exẽpligrã infrigidato ⁊ exiccato epate pꝛincipalr minoratur gñatio ſanguinis in eo. 2° minoꝛať ſequeſtratio ſanguis vel ab alijs humoꝛibus. ⁊ itẽ 3° debilitať expulſiua epatis ĩ expellẽdo ſuperfluũ ſanguinẽ ad matriceꝫ. ⁊ ita ſimiliter ſi ſit lapſus ĩ venis totius preter epar ꝭꝫ dictas ꝯplõnes. ⁊ ſi multiplicetur ab epate ad venas totius ſanguis: tamẽ ꝑ vehemẽtiam virtutis retẽtiue ipaꝝ venaꝝ nõ ꝑmittit dicta virtus trãſmitti mãꝫ ad matricẽ ſupfluã: ⁊ ꝯñter ꝓhibet ſuperfluitatẽ mẽſtrualẽ qꝛ retinet ſanguinẽ ĩ venis diſperſis in mẽbꝛis pꝛo nutrimento ipſaꝝ vt dixi ſupꝛa in cañ. de mulieribus viraginibꝰ. ⁊ ita mala ꝯplõ frigida ⁊ ſicca ⁊ etiã calida ⁊ cũ mã ⁊ ſine mã põt cauſare nocumẽtũ ĩ virtute vt dictũ ẽ ꝯtẽtiua ⁊ expulſiua ſimul cum nocumẽto in inſtro. i. in via vt pꝫ. Et has cãs expꝛſſit ẽt Aui. nõ faciẽs mentõeꝫ de mala ꝯplexiõe humida: qm̃ ꝯplexio humida relaxãdo meatꝰ ⁊ fluxibilem faciẽdo mãm eſt magis cã fluxibilitatis vt pꝫ. Cãe aũt ex parte mãe ſunt ẽt diuerſe ꝗ adaptari pñt ⁊ ẽt toti. Nã paucitas ſanguis mẽſtrui ad mřicẽ veniẽs vel pꝛiuatio eiꝰ ẽ cã ſubtractõis mẽſtrui vel paucitatis eiꝰ vbi paucitas ſanguis ĩ venis totiꝰ ⁊ ĩ epate eſt cã ꝑ viã cõitatis ꝙ nõ ſuperfluat quãtitas trãſmittẽdo ad matricem. Et ꝓpterea eũatio ſanguis ꝑ nares aut per emoꝛoidas aut ꝑ aliã regionẽ ⁊ ẽt multa cibatio ĩ nutricibꝰ de lacte ꝓpꝛio in pueris iaꝫ magnis eſt de cãis retentõis mẽſtrui. Ex parte ẽt mãe ſtat diuerſitas ĩ quãtitate ꝓpter exuberantiã ſanguis in venis: qm̃ tũc fit cã vt virtus nõ dñetur ad mãm expellendã vñ nõ põt regulare expulſioneꝫ de venis cõibus ad matriceꝫ: ĩmo ẽt extẽdunť aliquotiens taliter vaſa ex ſupflua plenitudine ꝙ nõ pñt ꝯſtringi ad expꝛimẽduꝫ mãm ex eis ſicut ẽt fuit ſupꝛa declaratũ a mã veſice ab vrina vñ ꝓhibeť vrinatio. ⁊ ꝑ ſimiles modos multitudo mãe ſanguinee in venis matricis põt eſſe cã etiã retentõis mẽſtrui lꝫ ẽt efficere poſſit hoc ꝓpter oppilatõeꝫ ex multitudine. ⁊ hoc ẽ de cãis ꝑcipuis ꝓpter quas ſepe ꝯtingit vt mulieres multuꝫ ſanguinee nõ menſtruenť aut paꝝ. De cãis ẽt ex parte mãe ẽ malicia ſubſtãtie vt durities ſanguis ⁊ groſſitudo eius ſicut ẽt viſcoſitas eius ſiue fuerit ĩ toto ſiue fuerit in venis matricis. Et ſi ꝯtingat vt ſimul ꝯiungať multitudo ĩ ſanguine cuꝫ groſſitie eiꝰ ⁊ viſcoſitate: tunc fit magis cã retẽtõis vel ꝓhibitõis mẽſtrui. Et cã ꝗ eſt ex ꝑte inſtri ꝓpꝛij: ex parte inſtri dicebat Aui. ẽ oppilatio quecũqꝫ fuerit ſiue attenuatoꝛia vel ex occurſu cãe frĩde ⁊ ſicce vel ex ꝯpꝛimẽte mẽbꝛo ſibi vicino apato vel non apato vt eſſet apa in iteſtino vel circa ꝑtes veſice: ĩmo ẽt in ipſa matrice vel ꝑ mirach multũ pĩgue mulieris ꝯpꝛimẽtis matriceꝫ: ſiue ẽt fuerit oppilatio coartatoꝛia ex pñtia. ſ. ſanguis groſſi viſcoſi vel multi vt dictũ eſt: vel ꝓpter mixtionẽ cũ eo flegmatis groſſi viſcoſi vt ſepe ꝯtingit ĩ mulieribꝰ ocioſe ⁊ ĩ multa quiete viuentibꝰ. Põt etiã oppilatio carnoſa eſſe cã huiꝰ vt pꝫ ſiue ſit ex generatõe carnis vel poꝛi in ꝯcauitatibꝰ venaꝝ: ⁊ foꝛte multiplicatio pinguedĩs in ꝯcauitatibꝰ venaꝝ eſt huiꝰ gñis: ⁊ ſimilr cũ fit clauſio poꝛoꝝ venaꝝ termĩataꝝ ad ꝯcauuꝫ matricis: vel ꝓpter coagulatõeꝫ ſanguis ibidẽ: vel ꝑ eſcaras ibi factas ex medicis cauſticis ab ĩdoctis medicis ꝗ ad matriceꝫ offerri nõ debent vt ſupꝛa dictũ eſt de mẽte. R. 9° ꝯti. ⁊ per eũdeꝫ modũ cicatrices ſeꝗ̃ntes ꝯſolidatõeꝫ vulneꝝ in matrice ſiue apatum alꝭ ruptoꝝ ſiue fracturã venaꝝ per viã oppilatõis eẽ pñt cãe retentõis fluxus mẽſtrui ⁊ nõ tm̃ oppilatões que fiũt ĩ venis ipſiꝰ matricis. ĩmo que fiũt in venis colli aliquotiẽs faciũt ad dictã retentõeꝫ. Et has cãs ex ꝑte mãe ⁊ ex parte oppilatõis notauit Gal. qnto affo. ꝯmento 29° cuꝫ dixit: Cãe enim curãde ſunt vel groſſities ſanguis vel ꝯſtipatio venaꝝ ſanguineꝫ ad vuluã mittentiũ vel anguſtia oꝛis ipſaꝝ ſup. venaꝝ matricis: ita ẽt ⁊ ꝯſtrictio ⁊ oppilatio ꝗcũqꝫ fuerit accñs: tũc os ĩtrinſecũ matricis eſt de cauſis ꝯſtrictõis vel ꝓhibitõis fluxꝰ menſtrui. Cãe aũt pꝛimitiue gñaliter ſunt oẽs cauſe extrĩſecus occurrentes ꝗ adducere pñt ad nocumentũ vel ex ꝑte virtutis ĩducende. ſ. ꝯplexionẽ frĩdaꝫ ⁊ ſiccaꝫ: ⁊ ita aer frigidus occurrens ⁊ ſiccus ⁊ cibi frĩdi ⁊ ſicci ⁊ ſimiliter medicĩe taliter alterãtes ſiue interius ſumanť ſiue exterius applicenť ꝓpꝛie circa matricẽ vt ſepe fit in reſtrictõe fluxus menſtrui: ſunt de cãis pꝛimitiuis ꝯſtrictiõis vel paucitatis menſtruoꝝ. ⁊ ſimiliter oẽs cauſe occurrẽtes calefaciẽdo ſuperflue ⁊ adurẽtes humoꝛes ⁊ ꝯſtringẽtes meatus ꝑ exiccationem vt ẽ laboꝛioſum exercitiũ pꝛecipue in tꝑe calido: ⁊ cibi ⁊ medicine plurimũ calefaciẽtes ⁊ exiccantes ſiue ĩterius ſiue extra operentur ſunt de his. ⁊ ita ieiuniũ ⁊ ſubtractio cibi nõ tantũ calefaciendo ſupflue: ſꝫ etiaꝫ ſubtrahẽdo mãm gñãtionis ſanguinis ⁊ abũdantia eius ẽ de ꝓpꝛijs cauſis. ita ſimiliter doloꝛes ꝑ iſtũ modũ operãtes ſunt de cauſis. quecũqꝫ ẽt cauſe faciũt ad nimiam repletionẽ ſanguis vt delicate multũ viuere ⁊ ĩ magna quiete in muliere cuiꝰ epar ẽ multũ ſanguificũ: ẽt ẽ de cauſis ꝑ modum declaratũ ſupꝛa. ſimiliter ⁊ quecũqꝫ ĩgroſſant ſanguineꝫ ⁊ inſpiſſant vel viſcoſum reddũt vt eſt nauſeatiua ſatietas ⁊ comeſtio ciboꝝ viſcoſoꝝ ⁊ groſſoꝛum ⁊ potus aque frigide ⁊ fructuũ humectant. ũ ⁊ infrigidantiuꝫ eſt de cauſis ꝯſtrictõis. quecũqꝫ etiaꝫ faciunt ad oppilationẽ attenuatoꝛiã vt vehemẽtia aĩe accidentia ⁊ febꝛes diuturne ⁊ ptiſis ⁊ ſimiles ſunt de cauſis retentionis. ſimiliter illa omnia que faciũt ad coagulationẽ ſanguis ipſo fluente vel parato fluere circa venas matricis de occurſu medicinaꝝ ſubito ad partes matricis ſunt de cãis: ſicut etiã ca que ꝯuertunt ad oppoſituꝫ vt eſt ꝓuocatio ſudoꝛis ĩ caſu balnei ⁊ ꝗ ꝯuertũt ſanguinẽ ad nares vel ad emoꝛoidas. oẽs tales cãe pꝛimitiue ſunt de cãis ꝯſtrictiõis vel paucitatis menſtruoꝝ.

Signa. Ueniẽdo iaꝫ ad ſigna ꝓnoſtica: pꝛimũ euentꝰ: deinde ad bonũ ⁊ ad malũ: ⁊ ꝯñter ad demõſtratiua ſpecieꝝ ⁊ cauſaꝝ ſit hoc pꝛimũ ꝓnoſticum euentus ⁊ generale. Quãdocũqꝫ antecedũt cauſe manifeſte pꝛimitiue ſiue coꝛꝑales de his que adducũt vltra malitiaꝫ ꝯplexionalẽ ad foꝛtitudinem retentiue ⁊ debilitatẽ expulſiue de quibꝰ dictũ eſt: vel que ſubtrahunt materiã ſanguineã vel minoꝛãt eã in toto vel que etiã ꝓhibent trãſitum materieꝝ ſanguineaꝝ ad matriceꝫ vel aliter faciunt oppilationẽ circa venas matricis ꝭm aliquaꝫ diuerſarũ ſpecieꝝ oppilatõis: tunc ſemꝑ medicus põt ꝓnoſticari de ꝯſtrictione menſtruoꝝ vel paucitate eoꝝ. Alia cõcluſio euentꝰ: qñ in muliere ẽt apparenter ſana incipiũt minoꝛari mẽſtrua ĩ quãtitate vel cum difficultate maioꝛi mẽſtruať ⁊ minus ẽ tẽpus purgationis menſtruoꝝ ꝗꝫ cõſueta ſit: ⁊ hoc nõ accidat veniẽte pꝛima ſenectute ſꝫ antea ĩ tempoꝛe iuuẽtutis: tunc obſeruato ſimili regimine cũ pꝛecedẽti ꝓnoſticari ſupꝛa futurã retentionẽ mẽſtrui large ſumendo retentionẽ. pꝫ cõcluſio. Nã ſicut cum incipit ſupfluere menſtruũ incipit paulatiꝫ ſubtilis: deinde augeť ⁊ groſſioꝛ fit: deinde deſcẽdit ⁊ peruenit ad ſubtilitatẽ ⁊ paucitatem vt allegatũ eſt ſupꝛa de mente Aui. ita ⁊ ſimiliter cũ incipit ꝯſtringi vel minoꝛari ĩcipit paulatim ꝯſtringi: poſtea augmentatur ꝯſtrictio obſeruato regimine ſimili ꝓpter augmentatã eſſe cauſam. De ꝓnoſticis aũt ad bonũ lꝫ nullũ ſit ſimpliciter bonum loquẽdo de paucitate. i. ꝯſtrictõe nõ naturali reſpectu debite ſue euacuatõis vnde ſumitur indicatio de ꝓuocatione: tamen aliquotiẽs ꝯſtrictio in caſu ẽ laudabilis ẽt facta a cã nõ naturali: puta a medicinalibus alteratiuis vt quãdo ꝓpter fluxibilitatem ſuperfluã ſanguis deducereť mulier ad diſpõnem cacecticam ⁊ beneficio medicoꝝ minoꝛeť fluxibilitas quaſi vſqꝫ ad reſtrictionẽ: tunc talis reſtrictio in caſu ẽ laudabilis vt pꝫ. Aliꝺ ꝓnoſticũ ad bonũ in reſtrictõe fluxus menſtrui poniť ab Hyp. 5ª affo. mulieri menſtruatõibꝰ deficientibꝰ ſanguinẽ de naribꝰ fluere bonũ eſt: qꝺ dictũ videť aliqualiter dubium ĩ retentione mẽſtruoꝝ pꝛeternãm facta ex frigiditate cũ ſtipticitate vel ex oppilatione facta ex mã flegmatica groſſa in venis matricis. Nã per talem fluxuꝫ ſanguinis ꝑ nares videť augeri cã retentionis põt tamẽ dici tenendo verbũ Hypo. veꝝ abſolute ꝙ lꝫ per talẽ fluxum nariũ nõ euacueť mã faciẽs oppilationẽ: ꝓhibeť tamen a caſu ĩ multas egritudines ĩ quas incurret mulier ꝑ retentionẽ totalem ſanguis: de quibꝰ diceť paulo poſt ĩ ꝓnoſticis ad malũ ⁊ ſic eſt ſignũ bonũ: cum nõ ſuperfluit dicta euacuatio ꝑ nares ẽt eſt bonũ: qm̃ facta tali eũatione de ſanguine ſupfluo retento alleuiať natura: ⁊ ſic exonerata reddiť potẽtioꝛ ad melius aperiendũ oppilatões que erant cã retentiõis. De ꝓnoſticis vero ad malũ ſit hoc pꝛimũ: retẽtio ſanguis ꝯſueti eũari per mẽſtrua niſi per aliã regionẽ eũando diuertať vt per fluxuꝫ ſanguis nariũ vel emoꝛoidas vel aliter neqꝫ hoc ſuccedat veniẽte ſenectute ⁊ obſeruato ſimili regimine quo pꝛius ꝯueniẽter mẽſtruebať tũc ex tali retẽtiõe ꝓnoſticari poſſumus futuras egritudines in coꝛpoꝛe mulieris. Et iſtud ꝓnoſticũ ponit Auic. ĩ effectu dixit ⁊ ſanguis effluit ſupꝛa matricẽ cũ exitu. i. vt exterius emittať ⁊ cũ nõ iuenit meatũ ſup. apertũ ita vt ſup. poſſit eũari per venas matricis reddit ſup. ad illa mẽbꝛa a quibꝰ emittebať. Addit: cuꝫ ergo iterať id. ſ. trãſmiſſio ſanguis ad matricẽ ⁊ ꝓhibeť eũo dilatať ĩ coꝛpoꝛe ſup. dictus ſanguis non eũatus ⁊ facit ĩcurrere egritudines ſup. diuerſas. Sꝫ ſpãliter magis ꝯñdẽdo ad egritudines ĩ quas ꝓnoſticari poſſumus ex retẽtione mẽſtruoꝝ pꝛeter nãm pꝛio ſũt oẽs egritudines poſite ſupꝛa circa tertiuꝫ de mẽte Gal. 6° interioꝝ. ẽt dicebat Goꝛdo. ſi mã retineať ꝑter nãm poteſt medicus pꝛedicere alterã ex iſtis paſſionibꝰ aut multas ſcilꝫ qñãtũ ẽ ex mẽbꝛis ſuperioꝛibꝰ vt ẽ mania melãcolia epilẽſia caligo

ligo ⁊ ita de alijs: ⁊ quantū ē de mēbris spūalibus sicut ē tussis ptisis suffocatio: ⁊ quātū ē de passionibꝰ mēbroꝝ inferioꝝ podagra ⁊ ita de alijs. Unde cōcludit cañ. practicū: vtile igiť ē mēstruū preter nāz retentū ꝓuocare. Easdē sñias posuit Aui. dixit: ⁊ accidūt ex ea sup. retētōe preter nām egritudines capitis ⁊ neruoꝝ sicut epilēsia ⁊ paralesis ⁊ egritudines pectoris sicut tussis ⁊ malitia anhelitus ⁊ plurime ex egritudinibꝰ epatis sicut idropisis ⁊ alie ⁊ alterať ex ea forma.i.habitudo ī colore: accidunt ēt ei cuius mēstrua retinētur vt ibidez dicebat. Egritudines matricis de quibꝰ ē precipitatio matricis ꝓpter collectionē suā.i.colli ipsiꝰ ⁊ declinationē ad partez lateris: qm̄ vt dicebať supra de malo situ matricis ꝓpter retentōem mēstrui aliqñ replentur vene vnius lateris magis q̄z alterius: ⁊ ita fit nocumētum vt supra declaratuz est. Fiunt etiā ibidem apata matricis ⁊ calida dura: ⁊ ita fiunt egritudines stomaci de debilitate digestionis ⁊ casu appetitus ⁊ corruptōe eius. Aliud signū speciale ad malū: retētio mēstrui sequēs cicatrizationez vlceꝝ vel rupturā factā ī orbus venaꝝ ex quibus menstrua fluūt: similiter ⁊ sequens oppilatōem ex īcarnatōe vel generatōe poroꝝ q̄si sūt īpossibilis curatōis. pz cōclusio. Ueniēdo ad signa demōstratiua prio generis sunt satis manifesta relatōe patiētis q̄ nō subsistunt cāe vnde reglr retineanť de quibus dictū ē supra. cōcomitanť ēt accidētia que dicta sunt de mēte Gal. cū ē retētio preter nām de dolore ī īferioribꝰ ⁊ de tristitia ⁊ de dolore ī collo ⁊ difficultate sepe vrine: ⁊ granať corpus ⁊ extenuať ⁊ cuz hoc veniūt sepe horripilatōes ꝑꝑ euaporatōes: ⁊ accidūt sepe īquietudo ⁊ tristitia ēt ꝑꝑ easdē euaporatōes. Et 9° ꝯtinētis dicebať de mente Mypo. sequiť retētionē mēstruoꝝ necessario ſm longitudinē dieꝝ detrimētū ī matrice aut gñatio apatis calidi vel herisipile aut sephiros aut cācri ⁊ sepe ꝯcomitať dolor renuz ⁊ spine. De signis ēt est qđ poniť 4ª affo. Si mulier que neqz pregnās ē neqz gñauit lac hz sup. exuberās ⁊ perseuerās huic mēstrua defecerūt: ⁊ tunc opz memorari qđ dictuz ē supra de superfluitate mēstruoꝝ ⁊ retentōe q̄ tales mulieres sunt cauende. nā fiunt lasciuiores ad coitū ⁊ coitū appetentes: qm̄ retentis menstruis circa matricez resoluūtur ab eis partes quedā acute vaporose que pruritū causant circa genitalia vnde excitanť ad coitū. Uñ veniēdo ad signa spālia causaꝝ: p° si cā fuerit cōplexio calida adurēs dicebat Auic. signa sūt inflāmatio ⁊ exiccatio matricis ⁊ stant reliqua signa significātia caliditatē sicut exēpligr̄a mulier bene colorata apta ad operationes sepe ēt coniungiť sitis ⁊ vrina fit tincta cū velocitate pulsus ⁊c. sed si fuerit caliditas sine mā erit vrina tenuis neqz stabit grauitas ī toto vt pz in partibus īferioribus. Et qñ pur emittiť mēstruū tūc nulle alie supfluitates emittūtur nec alio tpe: vbi si caliditas cōseruať a mā tunc vrine sunt grossiores ⁊ aliquid de supfluitatibus colericis emittunť vel per matricez vel per alias regiones. Qđ si causa fuerit sola siccitas ⁊ paucitas sanguinis dicebat. A. significant signa siccitatis ⁊ verificāt eā extenuatio corporis ⁊ vacuitas venaꝝ cū pulsu sup. duro ⁊ precesserūt alique egritudines per se extenuātes vt febres rsolutiue vel antecessit ieiuniū ⁊ vigilie vel alie cāe extenuātes ⁊ stat citrinitas coloris vel plūbeitas cū citrinitate vt supra verificatū ē ī simili. ⁊ si ꝯiungiť simul caliditas ⁊ siccitas sūt signa ꝯposita. Et qñ cā fuerit grossities sanguis tūc maxie mēbra īferiora vt crura hñt venas īflatas ⁊ ad nigrū manifeste ꝺclinātes ⁊ vrina rubicūda vel subnigra fit spissa ⁊ fit color palpebraꝝ ⁊ circa oculos obscurus. ⁊ si ꝯiūgať oppilatio ꝓpter grossitiē mutabiť vrina ī tenuitate vel spissitudine ſm mutationem apertionis oppilationum aliquotiens. Et si causa fuerit vt plerunqz euenit ex frigore cum vicio humoris grossi fridi ⁊ flegmatici: tūc dicebat. A. stat grauitas somni ⁊ ꝓfundatio ī ipso ⁊ albedo coloris corporis ⁊ viriditas venaꝝ vel ipaꝝ sup. offuscatio ⁊ raritas pulsus: dixit ⁊ multitudo vrine sup. flegmatice q. s. grosse pallide. Uñ addit: ⁊ flegmaticitas egestionis.i.oīs eductio de supfluitatibꝰ est flegmatica: vbi si eēt friditas sicut mā ⁊ si vrina sit discolorata fit tñ tenuis ⁊ vtrobiqz est paucitas sitis ⁊ plerūqz ꝯiungitur mollities corporis ⁊ sepe multitudo pinguedis que ēt addit ad oppilatōez maxīe cū est circa mirach īfra vmbilicū ⁊ nō appetunt tales mulieres coitū: ⁊ aliquotiēs emittunť ī istis menstrua alba viscosa ⁊ aliqñ emittunť etiaz tales supfluitates per ītestina vt dicebat Gord. Et si est a siccitate extenuāte ⁊ ꝯstrigente ⁊ aliquotiēs tortura venaꝝ declarať ex sensu ⁊ p̄cesserunt sepe cāe extenuātes vt supra dictū est: ⁊ cōiter stāte tali strictura venaꝝ cū menstruabanť ex ꝯsuetudine semꝑ quasi erāt diminuta menstrua ⁊ fiebat euātio cuz dolore ī catīz ⁊ sumīc ⁊ qđ emittebať erat subtile multū. Signa vero a piguedine ⁊ ab apatibꝰ vel ab alijs cāis de cicatrizatōe vel pāniculo orto vel carne vel musculo ortis ī collo vel circa os ītrinsecū matricis cū īspectōe ⁊ tactu haberi pñt etiā de aere frido vel sicco occurrēte vel de medicinis īterius vel exteriꝰ oblatis ꝯstrīgentibꝰ. ista omīa fiūt manifesta relatōe patientis: et ita de reliqs causis primitiuis dicať. ⁊ ista sufficiant de signis.

Cura. Uemendo iaz vltio ad curā huiꝰ accñtis retentionis menstrui opz prīo supponere q̄ scripta sunt supra: q̄ nō oīs talis retentio īdicat de sui ꝓuocatōe: īmo est quedā que nulla curatiōe īdiget vt que fit a cā nāli de pregnāte ⁊ similibꝰ. īmo ēt que fit a cā nō nāli vt ex extenuatōe humorū ⁊ paucitate cibi ⁊ sanguis in toto vel ī matrice quecūqz cā fuerit in hac nō debeť ꝓuocatio sed soluz regimē resumptiuū vt statiz diceť in hac dispōne est ꝯueniēs. Quedā etiā in qua talis retētio sequiť cām p̄ter nām vt oppilatōez ꝯtingentē ꝑꝑ ꝯsolidatōez vlceruz que fiebāt ī matrice est difficilis curatōis: cui quasi nunq̄z debeť ꝓuocatio saltē ꝑ exhibita per superiꝰ. Naz de hac dicebat Serap. ⁊ oppilatio q̄ accidit ꝓpter ꝯsolidatōez vlceꝝ q̄ sunt in orificio matricis vel sup. ī orificijs venaꝝ matricis qñ ꝯsolidanť est difficilis curatōis valde: ⁊ fortasse est de cuiꝰ sanatōe desperať oīo vt dixit. Sz addit q̄ si īpelleris ad curatōez illius sup. ꝑtinaciter ab infirma: tunc cū emplastris ⁊ pesarijs lenientibus aperientibꝰ opz vt curemꝰ eā. Tm̄ ergo debeť cura cū dieta ⁊ potōe retentōi p̄ter nāz ad quā nata ē passio seq ⁊ curatio futura ē possibilis q. tñ diuerse spēs retētōis diuersas hñt cās: quaꝝ q̄libet diuersa īdiget dieta. Jccirco multi auctoꝝ nullaz de dieta fecerūt mentōem in tali casu. Et si alicubi est reꝑta dieta spālis in casu: talis est reꝑta in retentōe menstrui ꝯtigentis a causa vt plurimū eueniente vt fecit Maly. ad finez capituli ordinādo regimen cū exercitio forti ⁊ multo ⁊ ieiunijs cum diminutōe cibi habens consideratōem ad retentōez contingētez a frigiditate ⁊ presentia materieꝝ grossaꝝ viscosaruz oppilantiū ⁊c. Jdē fecit Azaranus 27ª particula cap° 24° de cibarijs ꝓuocantibꝰ menstrua ⁊ vrinaz. nā ordinās dietaz ī cibo dixit q̄ cibi ꝯuenientes sunt panis nō tamisatus cū feniculo cimino ⁊c. vt supra declaraui in dieta difficultatis vrine. Stante igiť ista causa viteť aer frigidus ⁊ grossus ⁊ vētosus: ⁊ fiat electio aeris ad calidum declinātis: ⁊ hic exercitiū ⁊ motus ⁊ fricatio inferioꝝ ⁊ ita vigilie in casu ꝯueniūt. Et ita declinēt cibi ad subtiliatiuū ꝓuocatiuum: ita vt sint etiaz carnes cocte cum raffanis ⁊ spargis ⁊ similibus ⁊ brodiū ciceroꝝ ⁊ faseoloꝝ ⁊ ꝓprie rubeoꝝ multū ꝯmendantur cum stat tempus ꝓuocatiōis ⁊ dimittere ēt ⁊ in cibis ⁊ medicinis oīa stiptica acetosa ⁊ ingrossatiua humoꝝ: ⁊ hic similiter ē obseruandū qñ retentio mēstrui maxime sequiť superfluitatem pinguedinis: qm̄ tunc regimē debz esse calefactiuū subtiliatiuum īcisiuū ī occursu omniū rerū nō naturaliū: ⁊ hic singulariter laudať exercitiuz frequēs ꝯsequutiuū. ⁊ sicut dico de cibo: ita intelligať de potu ēt aromatizādo cibaria cū cinamomo ⁊ cū cassia lignea ⁊ modico croci. Jta vtēdo potu aromatico vt vino subtili albo vel saltem medij coloris. Sz hec regula non debet ī alijs speciebꝰ retēti menstrui obseruari: qñ stante caliditate excessiua adurēte humores ⁊ īgrossante: tūc opz vti regimine īfridatiuo ⁊ humectatiuo ī cibis tamē aperitiuis. nā vt dicebat Serap. curatio haꝝ egritudinū ē cū remotiōe facientiū eas ⁊ remotio eaꝝ est cū ꝯtrarietate. Et in hoc sepe ꝯtingit error in regimine ⁊ ī medicīs ī retētione menstruoꝝ: qm̄ cōmuniter medici intēdunt cū calefaciētibus subtiliātibꝰ ⁊ aperientibꝰ ⁊ addunt in causaz: iō hic oz bene attēdere maxime ī dieta: ⁊ hic aq̄ ordei singulariter laudať ⁊ cibi humectatiui. De olerībꝰ infrigidantibus ⁊ humectātibus sunt vt de lactucis spinachijs cucurbita citrulis endiuia matribꝰ violaꝝ impinguatis cum oleo violaꝝ ⁊ amigdalaꝝ dulciū dimittēdo omnia calefaciētia maxime sicca. Jllis aūt quibus accidit hec egritudo ꝓpter extenuationez ⁊ paucitatē cibi in venis siue ꝓpter egritudies p̄cedētes siue fortia exercitia vel ieiunia vel alijs vijs euātionū: tunc dicebat Serap. ⁊ Halyab. q̄ cibi qui sunt multi nutrimēti ⁊ potꝰ vini ātiqui.i.nō grossi nō tamē acuti: īmo si fiat notabilis mixtio cū aqua zuccari melius iuuabit ad humectandū ⁊ quies ⁊ tranquillitas ⁊ delicie ⁊ ociū: omnia talia humectātia in casu multū valent: ⁊ breuiter regimen sit resumptiū sicut alias sepe dictum ē. Et si cā fuerit mala ꝯplexio frida tm̄ vel calida ⁊ sicca ꝯstringens ⁊ extenuās sine mā: tunc dieta ꝯueniens fit cū calefaciētibus cibis vel infrigidātibus humectātibꝰ tamē de quibus sepe dictū est. ⁊ similiter si fuerit ex pāniculo orto faciente clausionē vel ex apatibus in matrice: oz vt intēdať cū mitigatiuis ⁊ faciētibus in dieta ad curā apatum ⁊ clausionis sepe dictis: ⁊ iō hic opz recurrē ad superius sepe dicta sicut etiaz quādo cā essz per viam cōitatis ledēs vt ex nocumēto epatis vel stomaci vel aliorum mēbroꝝ. ⁊ hoc totū insinuauit do. Aui. in duobꝰ verbis in principio capituli curatōis huius nocumēti docens nos abbreuiare verba quātum possumꝰ dixit: Cura quidem sup. cū dicta pendēte ex calefactiōe ⁊ īfrigidatōe ⁊ generatōe sanguinis sup. grossi ⁊ humectatōe corporis sup. facientis oppilationē ⁊ curationes apostematū sup. matricis vel membroꝝ vicinoꝝ ⁊ cura clause.i.pāniculi generati ⁊ similium vel carnis addite vel sanguinis coagulati ī poꝛis ⁊ similium vt cicatricū sunt nota omīa talia sup. ex parte regiminis ex radicibꝰ iteratis.i.ex canonibꝰ sepe dictis. ⁊ hec sufficiāt quantū ad dietam.

Medicinalia. Ueniēdo nūc ad medicinalia primū ī ea que ē impossibilis quasi curatōis ꝑ ꝓuocatiua vt ꝓpter carnē ortam vel pāniculū generatū vel cicatrices ⁊c. in quibus ꝓuocantia data desuꝑ essent ad nocumentuz ī isto casu retento sanguine ꝯsueto euacuari nisi preseruet corpꝰ mulier cadet in egritudines vt dictū est supra. Et iō primum ītendendū est talibus nocumētis aptis euenire: deinde attēdendum ē curationi cū localibꝰ possibilibus saltē ꝓhibendo augmētum cause ēt si de curatōe eēt desperatio. Circa ergo primuz preseruādo a nocumentis ꝓpter retentionē sanguinis consueti emitti per mēstrua ⁊ periodice fiat minutio sanguis ex basilica vel cōmuni vt nō multipliceť: ⁊ fiat etiā mundificatio materierum quaꝝ portio miscebať cū sanguine cū appropriatis medicinis ad materiā: ⁊ inducanť exercitia in tēpore debito fieda ad ꝓhibitionē aggregatōis materieꝝ in toto: ⁊ fricationes ad hoc plurimū valēt. Et hoc īsinuauit Auic. cum dixit: ⁊ facta qdez a clausura que nō curať ⁊ ab oppilatōe orificioꝝ venaꝝ ab īcarnatōe vlceꝝ ⁊ alijs: eius cura est abstractio sanguis vt nō multipliceť ⁊ mūdificatio corporis ⁊ vsus exercitioꝝ. Deīde veniēdo

ad localia. nā ſi fuerit retētio talis ꝑ hoc ꝙ generatꝛ pāniculus:
tūc dicebat Raſ 9° ꝯtinētis accidit matrici qđ obturatꝛ os eius
⁊ efficitꝛ tunica ſuꝑ illđ ⁊ cū ea nō erit dolor: neqꝫ alia emanatio
⁊ vtendū eſt medicatōib⁹ ſup. localib⁹. Addit vñ ſedeat ī aqs le/
nificatiuis ſicut ī decoctōe ſeīs lini ⁊ fenugreci: ⁊ cliſterizanda ē
cū cliſteri in p̄rio cū his reb⁹. etiā valet vt ſedeat mulier ī aquis
mūdificatiuis ⁊ lenificatiuis dictis ⁊ cū oleo ſup. de lilio. ⁊ ſup
poſitio ēt fiat cū lana īfuſa in oleo lilino. radix ēt corone regie. i.
meliloti ſi īfundatꝛ ī dicto oleo ī hoc valet. Deīde ordinat vt fiāt
canule ⁊ ſi īuoluantꝛ in lana ⁊ infundantꝛ in oleo ⁊ ſupponantꝛ vt
ꝑtingāt vſqꝫ ad pāniculū cuꝫ aliq̄li ipreſſiōe leui: ⁊ fiāt ī ꝓceſſu
maiores ⁊ groſſiores. Si mulier tolleret vſqꝫ ad ruptōeꝫ pā/
niculi vel mīoratōeꝫ carnis addite cū medicis putrefactiuis vel
corroſiuis eius ſꝫm ſcientiā cirugicoꝝ expertoꝝ. Et qñ iſta non
ſufficiāt addebat Raſ ī tali caſu ⁊ ēt in emoroidib⁹ q̄ aliqñ ſunt
cā clauſiōis cū q̄bus etiā ꝯiungitꝛ dolor. Qđ niſi mitigetꝛ dolor
ſup. cū dictis mitigatiuis: vtēdū eſt corroborātib⁹ lenificatōeꝫ
eiꝰ ſꝫ. i. cū ſuppoſitorijs vel peſarijs cū adipe anſerino ⁊ medul
la oſſiuꝫ ceruoꝝ ⁊ bdelio. Addit: ⁊ niſi ſuffecerit vtendū ē cura
cū ferro īcidendo pāniculū vel ſup. aliā carneꝫ additā vel emo/
roidas ſꝫm modū debitū. Et ſi aꝑa matricis vel circūſtātiū fue
rit ī cā aut declinatio matricis fuerit ad maluꝫ ſitū dicebat Se
rap. tūc opꝫ vt ſtudeam⁹ ī primis in curatōe haꝝ egritudinū: qꝛ
qñ ſanantꝛ remouentꝛ ea q̄ ſequuntꝛ ipſas ⁊ retentōe mēſtruoꝝ ⁊
ſup. ⁊ ipſa retentio: īmo opꝫ vt redeam⁹ ad ea q̄ ſcribuntꝛ in di/
ctis capitulis. Et đ hoc dicit. A. ⁊ curatōes aꝑatuꝫ ⁊ cura clau
ſe vel clauſure ⁊ ſimiliuꝫ ſūt nota ex radicib⁹ iteratis. Si ve/
ro cā fuerit paucitas ſanguīs ī toto potiſſima: curatio ſtat ī die/
ta reſumptiua vt dictuꝫ eſt ſupra: ⁊ ex ꝑte qetis ⁊ deliciaꝝ ⁊ ci/
boꝝ humectātiū ſubſtātifice ⁊ tādeꝫ multiplicato ſanguine ī to
to ꝯueniēter: deīde ſanguinē ad matricem ꝑ modos īfra dicen/
dos. Et ſi retentio mēſtruoꝝ eſt ex ſiccitate p̄ncipalr: confert
balneatio cū aq̄ dulci vel decoctōis reꝝ humectātiū ad calidꝫ
declinātiuꝫ vel īfrigidātiū vel tēperataꝝ ſꝫ ꝙ ſiccitati ꝯiungitꝛ
caliditas vel frīditas vel tꝑantia in actiuis vt in cā ſicca cū cali/
ditate fiat decoctio lactucaꝝ maluaꝝ matris violaꝝ or. excorti
cati ⁊ floꝝ nenufaris ⁊ ſimiliū. Et ſi cuꝫ frīditate fiat balnea/
tio cum aqua decoctōis ſemīs lini fenugreci ⁊ ſiſami ⁊ radicuꝫ
maluaruꝫ ⁊ althee ⁊ impinguetꝛ cuꝫ oleo amigdalino ⁊ pingue/
dine galline ⁊ butiro ⁊ ſimilib⁹. Et ſi coniungantꝛ tēperantia
in actiuis fiat decoctio cū althea meliloto paritaria arthemiſia
⁊ camomilla ⁊ cuꝫ multo oleo cōmuni īpinguata: ⁊ fiat ſeſſio in
ea tepida vſqꝫ ad vmbilicū mane ⁊ ſero: ⁊ fiat inunctio ad totaꝫ
ſpinam cum oleis ſimilib⁹ proportiōatis. Sed cui coniungi/
tur frīditas magis que ē cōſtrictōis venaꝝ ꝓpter vehemētiam
ei⁹ ⁊ īſpiſſatōis ſanguīs ⁊ ꝯñr ⁊ ſtipticitatꝫ: tūc dicebat Serap.
⁊ idē dicit Haly. ſufficit ī ꝓuocatōe eoꝝ vaporatio cū ſpecieb⁹
ſup. aromaticis ſicut dixit optim⁹ Hypo. ī tractatu quinto li/
bri affo. ſ. illo affo. Muliebria educit ex aromatib⁹ ⁊c. vbi vt di
cit Serap. ſermo eius ē ꝙ calefactio cū rebus aromaticis eſt ex
eis que ꝓuocant ſanguinē mēſtruū ⁊ exemplificat. ſ. illa q̄ fit cū
caſſialig. ⁊ coſto ⁊ amomo ⁊ carpobalſamo ⁊ cīnamomo ⁊ flore
ſquinanti ⁊ aliīs ex eis q̄ ſūt ſil'es eis ī virtute ⁊ aromaticitate. Et
adducit verificādo rōnē huius qđ ē qꝛ vaporatio cū huiuſmodi
ſpēbus ſubtiliat groſſitudinē ſanguīs ⁊ īcidit eā ⁊ aperit oppila
tōem que accidit ī īſtrumētis mēſtruoꝝ ⁊ calefacit frigiditatem
ſanguīs ī vaſis ī quib⁹ ē retētus ſup. ꝑꝑ ſpiſſitudinē acquiſitaꝫ
ex frīditate: vnde ſup. humectatꝛ ſanguis ⁊ fit fluxibilis. Pro/
pterea addit: ⁊ hūectat ſup. talis euaporatio vt ros exiccationē
ſubſtantie ei⁹. Et hic bñ notate ꝙ lꝫ vt dictū ſit de mēte Hyp.
ꝙ calefactio ex aromatib⁹ iuuat ꝑ modos dictos. tamē hoc in/
telligi dꝫ tantūmō de calefactōe facta ex euaporatōe ꝑ deorſuꝫ
⁊ nō ꝑ medicinas ſumptas ꝑ ſuperi⁹. nā tales nō debēt eē aro/
matice ⁊ ſi ſint calefaciētes ⁊ ſubtiliatiue. Nā iſtū canonē po/
ſuit Aucꝫo. ī caplō ꝓprio dixit loquēs ī caſu: vbi hūores groſſi
⁊ viſcoſi ſūt ī cā vt ſtatiꝫ dicetꝛ tūc erit neceſſari⁹ ſirupus aceto/
ſus ſquilliticus. Addit: ⁊ erit neceſſe ī oīb⁹ adminiſtratōib⁹ tuis
ſup. datis deſuꝑ admiſcere que faciūt declinare virtutes medi
caminū ad ꝑtes matricis: qđ dictū ē multū notādū ī tota cura.
Addit: ⁊ medicīe bone ad hoc ſūt ī quib⁹ ē virt⁹ ꝓuocādi ⁊ mul
tiplicādi ⁊ ī quib⁹ ſit odor fetidus. vñ ꝯcludit: apiū vero ⁊ ame/
os ⁊ daucuꝫ ſunt bona ad hoc. feniculus ē bon⁹ ī hoc: hꝫ eīm đ
fetiditate qđ ſufficit vt dixit. Si vero cā fuerit mā groſſa vi/
ſcoſa oppilās ꝓprie flegmatica vt ſepe euenit: tūc nō ſufficit tm̄
euaporatio ꝑ deorſuꝫ cū aromatib⁹ maxīe cū ꝯiungitꝛ ī toto re/
pletio aliquotiēs ſanguinea aliquotiēs alioꝝ humoꝝ. Nā in di
cto caſu ſi ſola fiat euaporatio cū aromaticis fieret ꝯmotio ī mā
ī toto exiſtēte ⁊ ꝯuerteretꝛ ad matricē ⁊ eēt cā maioris oppilatio
nis: īmo tūc opꝫ ꝑ ſuperi⁹ pri⁹ occurrere ēt aliquotiēs cū flobo
thomia. Et đ hoc loquēs dicebat ēt Serap. ſi aūt cāe que ꝓhi/
bent curſū mēſtruoꝝ ſūt magne fortes nō ſufficit tūc calefactio
ſup. facta ꝑ euaporationē ꝑ deorſuꝫ cū iſtis reb⁹ aromaticis in
ꝓuocatōe mēſtruoꝝ vt dixit. Quaꝑꝑ opꝫ vt adminiſtretꝛ regi/
men ſubtiliatiuū ſup. ſtante mā groſſa ⁊ mūdificatio cū medici/
nis ſubtiliatiuis: de ꝓprietate quaꝝ ē vt euacuēt humoreꝫ ꝑꝑ
quē īgroſſatꝛ ſanguis ſup. flegmatic⁹ vel melācolicus ⁊ ꝑꝑ quē
oppilātur orificia venaꝝ ī quib⁹ deſcēdit talis hūor. Ad pra/
cticā ergo veniēdo ī corpore plectorico ī quo ꝑꝑ groſſitiē ſangui
nis ⁊ multitudinē eius ſit oppilatio in venis matricis: cōiuncta
ēt ī habitudine toti⁹ repl'one ſanguīea: ēt ſi ſimilis ī matrice eēt
oppilatio a mā groſſa flegmatica viſcoſa ī tali cāu ad mām ī to/
to exiſtēteꝫ ꝯuenit flōmia fiēda de vena cōi nō nimie quātitatis
ne ſanguis ꝯuertatꝛ ad ſuperiora. Et nō fiat flōmia ſaphenaꝝ in
iſto cāu niſi pri⁹ facta flōmia de vena cōi: qm̄ fieret ꝯmotio for/
tis ī mā totius ſanguīea: ⁊ ꝯuerſio verſus matricē ⁊ maior oppi
latio ꝯñter. Si ēt eēt ī toto pñtia humoꝝ flegmaticoꝝ viſcoſoꝝ
vel alr groſſoꝝ vnde ꝑ cōitatē eoꝝ īgroſſetꝛ ſanguis ī venis ma
tricis: in hoc ēt caſu añ flōmiā ſaphenaꝝ ⁊ ꝯuerſionē ſanguinis
ad matricē ē pri⁹ preꝑanda mā ī toto cū digeſtiuis ad euōneꝫ ſi/
mul cū mā exñte ī venis matricis ⁊ ē euāanda cum appropriatis
medicis ad eā. ⁊ đ hoc dicebat Viaticus ī caſib⁹ dictis: Medi/
cem⁹ auferētes res illas vñ egritudo ſolet euenire donec cā mē
ſtruoꝝ. ſ. retētōis maior. i. antecedēs ſit ablata. deinde īcipien
duꝫ nobis ē a flōmia in vena que vocatꝛ ſaphena ⁊c. Et ita vult
dñante mā flegmatica ī toto vel ſanguīe ī venis matricis: vnde
reddatꝛ ieptus ad motionē ⁊ fluxibilitatē oportebit ipm̄ predige
ſta mā ⁊ euāata flegmatica pri⁹ habilitare ad fluxū anteqꝫ fiat flo
bothomia ſaphenaꝝ. ⁊ ita ſi fuerit dñans ſanguis in toto vt cā
añcedēs ꝑꝑ multitudinē retētōis mēſtrui dꝫ fieri flōmia pri⁹ de
vena cōi vel baſilica qꝫ de ſaphenis vt ſupra dictuꝫ ē: ꝯtra quē
canonē ſepe īcidūt medici ad modica reſpiciētes ⁊ forte ducti er
rore ꝓpter verbū. d. Raſis ī diuiſionib⁹ cū dixit ī fine hui⁹ ca
pituli: ⁊ flōmia ſaphene ē ex eis q̄ ꝓuocāt mēſtrua: ſꝫ flōmia ex
manu abſcīdit ea. ⁊ ſil'eꝫ ſnīaꝫ ponit Gal. ī ſuo đ flōmia parti/
cula 6ª. ⁊ ponitꝛ a Rabi. 16ª ꝑticula cū dixit: flebothomia ma/
nus in aꝑatibus matricū impedit menſtruū: ⁊ iō caue tibi ab il/
la ſup. cū eſt neceſſitas mēſtruatiōis. Et addit: ſed flōmia ſup: a
cauillā. i. ſaphenaꝝ facit ad menſtrua ſup. ꝓuocatiua ⁊ hec an/
te tēpus ſup. ꝯſuetū menſtruoꝝ dieb⁹ trib⁹ vel quattuor. Un/
de hic bene nota ꝙ cū debꝫ fieri flōmia ſaphene ad ꝓuocanduꝫ
ſemꝑ debet fieri per tres vel quattuor dies āte tp̄s ſolitū men/
ſtruationis: hi text⁹ debēt intelligi cū ſale qñ. ſ. ē ſola ītentio ad
euāndū ſanguinē ex matrice. nam tunc euātio vt dicit Gal. dꝫ
fieri ꝑ copulatas venas ad matricē. i. īmediatā alligationē ha/
bentes qđ nō eſt ī caſib⁹ dictis cuꝫ tunc ſit p̄ria ītentio exequu/
tionis ad antecedētē cām vt dictū eſt. aliquotiēs ergo conuenit
ī habitudine ſanguinea fieri debere flōmias de vena brachij ad
minorādū plenitudinē: ſꝫ nō fiat copioſa nimis ne diuertatur a
matrice vt dictuꝫ ē. ⁊ aliqñ opꝫ fieri euātionē de mā que miſcetꝛ
ſanguini īmobilitante ipm̄ prius tamē ipſa digeſta: cuius digō
cū ſit mā groſſa ⁊ flegmatica vtplurimū dꝫ cōpleri per ſubtiliā
tia ⁊ icidētia: exēpligratia cū ſirupo vt īfra. ℞. oximellis ſimpli
cis. ℥. j. ſirupi de duabus radicib⁹ ſine aceto ℥. ſ. aquaruꝫ ar/
themiſie apij ⁊ feniculi añ. ℥. j. miſce: cōtinuetꝛ q̄ttuor vel quin/
qꝫ vicib⁹: prius tñ bonuꝫ eēt vt ēt ſupra dixi ante ſirupos aꝑiti/
uos ſumere. ʒ. j. pillulaꝝ elefangiaꝝ poſt quos ſirupos exhibea
tur medicīa eductiua materieꝝ appropriataꝝ ad educendū ma/
teriā flegmaticā groſſaꝫ: nō tm̄ a toto ſꝫ ſpāliter a matrice cum
his que ſtatiꝫ dicentꝛ. Et facta dicta euātiōe ſi nō ſufficit dicta
mūdificatio oportebit aliquotiēs bis vel ter reiterare dictā eua
tionē ſꝫm maiorē ⁊ minorē cacocimiā in corꝑe repertā: ſemꝑ ꝑ/
digerēdo cuꝫ fortiorib⁹ ī ꝓceſſu qꝫ ante: vñ tunc valebit oximel
ſquilliticū cuꝫ ſirupo de calamēto cū decoctōe rubee tinctoꝝ ⁊
apij ⁊ calamēti: ⁊ aqua ſublimatōis ruthe ē multū in hoc efficax
⁊ ſemꝑ aromatizentꝛ ſirupi cū cīnamomo vel ſpica ꝓpter ꝯuer/
tere ad matricē. Ad digeſtionē etiā taliū materieꝝ: vꝫ facta ad
minus ſemel euātōe ſirup⁹ de arthemiſia magiſtralis: cui⁹ de/
ſcriptio ponitꝛ vt īfra. ℞. arthemiſie. M. ij. pulegij calamēti ori/
gani meliſſe ꝑſicarie ſauine ſanſuci cāpane camedreos ꝑforate
camepitheos matricarie cū flore cētauree mīoris ruthe betho/
nice abugiliſſe añ. M. j. radicū feniculi apij petroſilij ſꝑgi bru/
ſci ſaxifragie enule diptami ciperi rubee tinctoruꝫ ireos peonie
añ. M. j. ſemis iuniperi leuiſtici petroſilij apij aniſi nigelle car/
pobalſami coſti aſſari piretri caſſie lignee cordumeni calami aro
matici ſu. añ. ℥. ſ. ꝯquaſſentꝛ ⁊ infundātur ī aqua fluuiali ſuffici
enti per diē ⁊ noctē: poſtea decoquātur ad medietatis aque cō/
ſumptionē: ⁊ tunc dimittantꝛ ab igne donec aqua tepuerit ⁊ tūc
cū manib⁹ fricētur ī ipa aqua: ⁊ poſtea colentꝛ ⁊ ī colatura addatꝛ
mellis ⁊ zuccari qđ ſufficit ad ꝑfectionē. ⁊ ꝓpter viſcoſitatē hu
moris addatꝛ de aceto acuto vel ſquillitico magis ⁊ min⁹ ſꝫm ꝙ
placet ⁊ fiat ſirup⁹ et aromatizetꝛ cū cīnamomo ⁊ ſpica. Poſtea
fiat taliter digeſta mā euātio cū medicinis appropriatis vt cum
īfuſione agarici cū turbith ī oximelle ⁊ aquis appropriatis. Po
ſtea addēdo de electuario indo qđ ē ſingulariſſime ī caſu nr̄o. ⁊
bñdicta hic ēt multū ꝯmēdatꝛ ⁊ pillule ei⁹ ⁊ hyera ſimplex Gal.
⁊ pillule fetide ⁊ ſimiles ſꝫm doſes cōes. Et ſi mā fuerit ſanguis
groſſus a caliditate īſpiſſat⁹ tūc oportebit ſi illa caliditas cōſer/
uetur a mā ī toto ꝑcipue colerica ītendere ad digōneꝫ illi⁹ mate
rie ⁊ ꝯñter ad euātionē cū alerātib⁹ frīdis aꝑitiuis tñ ⁊ vim ha/
bentib⁹ ēt ad matricē de quib⁹ eſt ſirup⁹ de iuiubis ⁊ de ſucco
endiuie cū decoctōe ſeminuꝫ cōium frigidoꝝ maioꝝ ⁊ ī magna
īcenſione ſirup⁹ de papauere cū aqua decoctōis ordei: ⁊ ſeminū
cucurbite ⁊ papaueris multuꝫ facit. ⁊ ſi ñ fuerit magn⁹ exceſſus
ī caliditate ſꝫ ꝓpter diuturnitatē actōis ſit īſpiſſata mā: tūc poſ
ſumus ītēdere cū quaſi tēperatis ſubtiliātib⁹ tñ ⁊ aperitiuis vt
cū ſirupo de biſantijs ⁊ cū aqua capilloꝝ ve. ⁊ lupuloꝝ ⁊ ſpar/
goꝝ. Et ſi volum⁹ calefacere magis paꝝ tñ aqua camomille ſco
lopēdrie vel cuſcute habebūt ī hoc bonā intētioneꝫ cum ſirupo
de biſantijs ⁊ cū ſirupo de duab⁹ radicib⁹. Et iſta ēt valebunt
ī ſanguīe groſſo quaſi fecali nō per viā aduſtionis īſpiſſato. po/
ſtea facta preꝑatōe ī mā fiat ꝯñr euō de mā ī toto ſimul ēt cū ap
propriatis ad matricē. ⁊ ī hoc ad mām colericā cōſeruāteꝫ adu/
ſtionē ⁊ ad ſanguinē ſpiſſuꝫ per viā feculētie vꝫ īfuſio reubarba
ri ſingulariter ī aquis endiuie ⁊ lupuloꝝ: ⁊ hoc nō pretermittatꝛ
ad

ad apertionē ad ꝓuocationē quin cadat i societate eiꝰ spica cuꝫ modicissimo vini subtilis aromatici nisi fuerit nimia flāma i toto qm̄ tunc dimittēdū ē vinū. Nā spica ꝯuertit ad matricē ⁊ in infusione ponat̄ ēt de aqua arthemisie qm̄ magis appropriabit̄ ad intētionē īfundēdo. ʒ. ij. vel. iij. reubarbari s̄m ꝙ dictū est ꝑ duodecim horas postea colature addēdo d̄ succo rosaꝝ. ℥. j. vel ʒ. x. ⁊ cū modico zuccaro dulcoret̄: vel addēdo d̄ electuario rosato Mesue ad dosiꝫ sufficientē. Nā in his ītrat scamonea vel diagredion ī virtute quoꝝ vltra solutōeꝫ appropriatā ad mām iuuat̄ ad ꝓuocationē mēstruoꝝ ⁊ i sanguīe īspissato nō per viā adustionis ad ītentōem euōnis subtiliatōis ⁊ aptōis singularissime facit infusio aloes de qua dictū ē ī pria ꝑte. Ualet ēt cōfectio de māna īuentōe Gal. nā cū solutōe nō nocet stomacho: ⁊ dicte euōnes aliquotiēs reiterent̄ s̄m exigētiā semꝑ predigesta mā. ⁊ preter solutiua dicta desuꝑ ꝯuenit ēt ad istā ītentōeꝫ fieri clisteria magis ⁊ minꝰ fortia s̄m diuersitatē māe. In mā eniꝫ grossa valet hiera pigra Gal. agaricus ⁊ bn̄dicta cū decoctiōe appropriata vt centauree absinthij sauine abrotani ⁊ similiū: ⁊ ī minꝰ grossa cū leuioribꝰ. Qua expedita intētōe ad mā̄ꝫ ī toto ēt appropriate ad matricē ꝯuenit ēt ꝯfortare mineras totiꝰ exhibēdo electuaria ⁊ ꝯfectōes appropriatas vt i cā frida viscosa valet exhibitio dialacce diacurcume diaciminū ⁊ diacalamētū est fortissimū ⁊ tyriaca antiqua. Et in cā calida valent triasandali ⁊ diarodon abbatis cū aquis appropriatis ⁊ possunt rectificari mēbra regalia exteriꝰ cū appropriatis sepe dictis. Quibꝰ cōpletis intētionibꝰ supest vltimo vt ꝓpriꝰ attēdamꝰ ad ꝓuocationē mēstruoꝝ cū medicis d̄ ꝓprietate quaꝝ ē hoc efficere. Et dicebat. A. ꝙ sunt ille tales que mouēt sanguinē ad matricē ⁊ faciūt ipsuꝫ penetrātē i poris sup. venaꝝ matricis ⁊ faciunt poros apertos. ⁊ de illis que ꝯducūt sanguinē ad matricē multa sūt īgenia. Nā oia que aliqualē faciūt dolorē circa coxas mulieris vt ligature fortes ⁊ fricatiōes circa coxas ⁊ crura aliqualiter aspere faciūt ad hoc. ligature tn̄ nō debēt eē ꝑmanētes notabili tꝑe sꝫ debēt aliquotiēs relaxari ⁊ postea ꝯstrīgi. Et d̄ hoc dicebat. A. ⁊ assiduatio ꝯstringēdi cū bindis mēbra īferiora ⁊ ligandi ca ⁊ dimittēdi ea sup. sūt ex ꝯuertētibꝰ sanguinē ad matricē: ⁊ vētosatio vt dixit suꝑ crus ⁊ calcaneuꝫ ⁊ ꝓprie pinguis idest cū scarificatōe vt dixit ē magis ꝯueniēs sup. ad istā intentionē. Addit: ⁊ qn̄qꝫ necessariū ē vt fiat flōmia suꝑ saphenā pedis alteriꝰ qn̄ sup. ē facta flōmia ex saphena vniꝰ pedis ⁊ ē vena que ē post cauillā. i. infra cauillā pedis distāter a cauilla ꝑ quātitatē digiti grossi ex trāsuerso. ⁊ ita īnuit ꝙ non sufficit tm̄ semel fieri flōmia de saphena: īmo opꝫ iterare aliqn̄ de vno pede aliqn̄ de altero semꝑ tn̄ fit minuta flōmia vt duaꝝ vnciaꝝ ⁊ nō vltra pro pede: ex quo talis nō fit principalr̄ ad euandū sanguinē ex matrice: sꝫ ad ꝯmouēdū magis ⁊ ad ꝯuertēdū ipsū ad matricē. ⁊ ita si fiat flōmia de vena geniculi ⁊ poplicis que nō sunt debiliores i hac intētōe ad diuertēdū ad matricē semꝑ fiant de modica quātitate sanguis. Et vētose cū scarificatōe suꝑ coxas aut suꝑ calcaneū que aliqn̄ fiūt de vno pede ⁊ aliqn̄ d̄ altero semper sint ī modica quātitate. Et talia ingenia ꝓcurent̄ vt supra dictū ē ex snīa Rabi. ꝑ duos vel ꝑ tres dies an̄ ꝑiodū ꝯsuetuꝫ mēstruatōis. Deinde dicebat. A. ponēs ordinē ī opere: administrent̄ medicine vt aperiātur pori sup. venaꝝ matricis ⁊ currāt humiditates. i. disponant̄ ad cursū. Addit: deinde administrentur medicīe ꝓprie ad ꝓuocādū sup. date desuꝑ ⁊ ꝑ clisteria in matricē ⁊ pessaria: ēt empl'a que sūt subtiliātes sanguinē ⁊ aperiētes oppilatōeꝫ. Et hūc ordinē bn̄ nota ī intentōe ꝓuocatōis quē artificiose posuit. A. ī isto caplo qui male obseruat̄ in practica vt ꝙ priꝰ intēdamꝰ cū cōuertētibus sanguineꝫ ad matriceꝫ ⁊ supple cōmouentibus sanguineꝫ in venis matricis facta tamē prius euōne de materia ī toto si fuerit expediēs per flōmiaꝫ vel medicinas vt dictuꝫ est. Et post ꝯuersionē sanguis ad matriceꝫ attēdamꝰ cū medicinis dilatātibus poros venaꝝ matricis. q̄ ītētio ꝯplet̄ ꝯuenienter cū balneis ⁊ sessiōibus ⁊ inunctionibus ⁊ emplastris. Et deinde exhibeantur medicine ⁊ per superius ⁊ locales ꝓprie ad ꝓuocāduꝫ q̄ sunt subtiliātes sanguineꝫ ⁊ aperiētes oppilatōeꝫ diuerse s̄m diuersitatē grossitiei māe ⁊ etiā ex diuersitate cāe īgrossantis siue flegmatice siue melācolice mixte cū sanguine vel ipsiꝰ sanguis fecalis vel ꝑ adustionē īspissati.

Et de oībus his medicis siue ꝑ exteriꝰ applicādis siue ꝑ interius: ⁊ maxie de ꝓuocātibꝰ dabat can̄. Ras in diuisionibꝰ cuꝫ dixit: Et vti debemꝰ medicis ꝓuocātibꝰ menstrua sed leuiore priꝰ: postea media: deide fortiore: quē can̄. obseruauit Azaranꝰ i capᵒ ꝓprio cū dixit: Et vtat̄ medicis sanguinē mēstruū deponentibꝰ i primis facilibꝰ: postea mediocribꝰ: ⁊ vltio fortibꝰ si necesse fuerit. Postea ponens ordinē in dictis medicis enumerat eas īcipiendo a facilibꝰ dixit sic: Medicine simplices faciles sup. ad hāc ītentōeꝫ sunt aq̄ decoctōis faseoloꝝ ⁊ ciceꝝ ru. ⁊ alboꝝ ⁊ fenugreci ⁊ decoctio feniculi ⁊ scariole apij caulium anisi aneti camomille spargi ⁊ eiꝰ radices: melissa ⁊ similia illis simplices vel ꝯposite. Mediocres vero medicīe sūt mētastrū fluuiale ciminū sticados ameos asse. i. saturegia cuscute flores squinātī spica absinthiū petrosilium liliuꝫ asmarguꝫ armel cassamidarmē amomū leuistieū. Fortes vero medicīe sūt rubea tinctoꝝ iuniperus mētastrū siluestre arthanita luf. i. dragūtea cleborus niger castoreū oppoponacū serapinū armoniacū piꝑ euforbiū cassialignea assaꝝ nigella nasturciū sinapis myrrha zinzania collogntida ꝯdisuꝫ carpobalsamū xilobalsamū oppobalsamū peonia ⁊ similia. Aui. aūt īter medicias q̄ bibunt̄ visus est ponere ordinē in fortitudine ⁊ debilitate dixit sic: Et de illis q̄ bibunt̄ sunt calamētū ⁊ decoctio eiꝰ cuꝫ aq̄ mellis ⁊ eiꝰ pulverizatio suꝑ aquā mellis. addit: ⁊ sauina ē fortior ea. addit: ⁊ pulegiū ē forte valde ⁊ cinamomū. Ita videt̄ īsinuare ꝙ cinamomū est fortiꝰ sauina in ꝓuocādo ⁊ calamēto ⁊ pulegio. Addit: ⁊ hierapigra ⁊ serapinū ⁊ oppoponacū ⁊ fructꝰ eius ⁊ castoreū ⁊ cordumeni ⁊ decoctio enule ⁊ decoctio alusnem ⁊ decoctio faseoloꝝ rubeoꝝ ⁊ semē sansuci. Azaranꝰ tn̄ posuit decoctōeꝫ faseoloꝝ īter faciles vt supra. Posseꝫ multiplicare īfinita q̄si simplicia q̄ nominant̄ a Rasi ꝯ ꝯtinentis ⁊ de mēte Gal. ⁊ alioꝝ. Sꝫ ꝓpter abbreuiare ꝑter dicta ponā q̄daꝫ singularia de qbus sunt lupini amari rutha centaurea minor cipeꝝ feniculus poliū daucus folia maiorane sicca arthemisia paritaria diptamū siler mōtanuꝫ spica cortex cassiaf. borax acorus lactuca asini de qua dicit Aui. ꝙ ꝓuocat menstrua fortiter ⁊ īterficit embrionē viuū ⁊ extrahit fetuꝫ mortuū: ⁊ ꝯfert apatibus duris ī matrice ⁊ supposita ⁊ sedēdo in aqua ipsiꝰ. Addit ⁊ est verbū notabile: ⁊ ē res magis ꝓuocās mēstrua ⁊ magis ꝯueniens: ⁊ dixi ꝙ administrat̄ in vltio aureus bibitꝰ ⁊ suppositꝰ. i. aureus ē maxima dosis eiꝰ: ⁊ de ea fecit Aui. 2ᵒ capᵒ in 2ᵒ can̄. vnum ī rub. de lactuca asini aliud capᵐ de siniar. Post has medicinas est ēt semē agnicasti ⁊ leuistici: naꝫ sunt fortes ad hoc radix eius ⁊ miliū solis ⁊ serpiliuꝫ ⁊ betonica ⁊ cardus bn̄dictus: nā vt dicit̄ infallabilr̄ ⁊ potēter mēstrua ꝓuocat. alleū ēt ⁊ folia eius maxime in decoctione ⁊ balneo multū iuuant. ⁊ ista omīa ꝯueniunt in causa frigida plurimū ꝯtingente. Sed vbi cā sit calida ista non sic ꝯuenirēt. Sed endiuia cicorea scariola ⁊ semina coruꝫ et cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ cētaurea ⁊ tassus barbassus maxime radix eiꝰ ⁊ radix althee et capill'. ve. ista magis valerent et si ponerent̄ aliqua leuia calefaciētia vt fenugrecū et caules fortius oꝑarent̄. His igit̄ sic enumeratis post ꝯuertētia ad matricē cū īgenijs dictis: restat s̄m ordinē vt ordinētur balnea ⁊ sessiōes que multū faciunt ad dilatationē poroꝝ venaꝝ de quibꝰ ē si fiat decoctio vt īfra. ℞. arthemisie paritarie folioꝝ ⁊ radicū althee folioꝝ feniculi ⁊ absinthij fenugreci camomille. an̄. M. j. folioꝝ alleoꝝ pulegij an̄. M. s. petrosilij spice celtice an̄. tertiā ꝑtem. M. bulliant ista oia ī quattuor situlis aque vsqꝫ ad cōsumptionē quarti: postea sedeat in ea mulier: ⁊ si ponat̄ media ꝑs vini vel quarta ꝑs vini albi erit fortior oꝑatio. Si ēt recipiat̄ fumus ꝑ ēbotū de dicta decoctōe cooꝑiendo vas ī quo ē dicta decoctio calida ī cuiꝰ medio sit īstrumentū ad moduꝫ tube ⁊ vas ponat̄ sub cathedra ꝑforata cū tali īstrumēto sedēte muliere supra cathedraꝫ ita disponēdo ꝙ pars strictior īstrumenti ītret collū matricis vsqꝫ ad dimidiū circūdando pānis ita vt fumus aliūde nō ascēdat talis euaporatio plurimū faciet ad intētionē. Et si voluerimꝰ eā fortificare possumꝰ cū dictis supra apponēdo ēt aliqua aromatica de cinamomo ⁊ ligno aloes ⁊c̄. Et de fece istaꝝ rerum pōt poni supra femur ad formā ēplastri vel possūt fieri ēplastra cū farinis fenugreci ⁊ semīs lini ⁊ cū decoctōe dicta: ⁊ oleo de lilio ⁊ anethino ⁊ cū modico croci fiat ēplastruꝫ ⁊ suppoiat̄ infra vmbilicū. Possūt ēt fieri inunctōes circa ꝑtes illas cū oleis de lilio d̄ spica anethino ⁊ similibꝰ: addēdo semꝑ aliquid croci ⁊ cinamomi vel cassie lignee: ⁊ cū his ꝯplebit̄ intētio scd̄a de dilatātibꝰ poros venaꝝ vt currāt humiditates exhibitis ꝯiter q̄ sunt subtiliantes sanguinē ⁊ aꝑientes oppilationē que ꝓprie dicūt̄ medicine ꝓuocatiue siue exhibeātur ꝑ suꝑius siue exhibeāt̄ localiter ꝑ matricē cū suppositorijs pessarijs siue fumigatōibꝰ ad ipaꝫ matricē ꝯmemorādo in hoc qd̄ dicebat̄ suꝑius de mēte Auēzoar ī hoc differre dictas medicinas cuꝫ exhibētur ꝑ suꝑiꝰ ab eis que ꝑ deorsum: qm̄ medicine ꝑ suꝑiꝰ exhibēde nō debēt eē aromatice: iō debēt declinari aliqualr̄ ad fetidū vbi ꝯtraria que exhibent̄ ꝑ inferiꝰ ad aromaticitatē debēt declinare ⁊ cōmemorādo vt a leuiori īcipiat̄ vt dicebat Rasis ī diuisiōibꝰ ⁊ cū hoc vt allegabat̄ de mēte Rabi. exhibeant̄ ꝓprius ante tp̄s mēstruationis ꝑ duos vel tres dies: ⁊ post exitū mulieris a balneo dilatant̄ pori de ꝓximo qn̄ tn̄ sudare cessauerit: ⁊ sic ꝓ tunc teneant̄ pedes ī aqua decoctōis: ēt medicinaꝝ ꝯuertētiū ad matricē aperitiuarum vt ē spica nardi calamꝰ aromaticꝰ assaꝝ cassia lignea ⁊ huiusmōi magis valebit. Ueniēdo ad practicā possumꝰ recurrere priꝰ ad ea que dicta sunt supra de ꝓuocātibꝰ vrinā incipiendo a debilioribꝰ: qm̄ vt fuit ibi allegatū: ⁊ est snīa Serap. ī capᵒ isto vniuersalr̄ oē ꝙ ꝓuocat vrinā ⁊ aperit oppilatōes ꝓuocat sanguinē menstruū qn̄ bibit̄ ⁊ qn̄ supponit̄ cuꝫ lana. De ꝓuocantibꝰ ergo sine nocumēto ē vt vult Serap. ꝯpositio vt infra. ℞. castorei acori semīs anisi ⁊ apij sup. an̄. ℈. j. ⁊ da in potu cū vino sup. albo limphato. Dixit Malyab. faciēdo electuariuꝫ qd̄ ī casu ē multū excellēs dādo. ʒ. j. cū vino veteri fiat vt infra ℞. assari pulegij sauine vtriusqꝫ. ʒ. ij. anisi petrosilij seminis apij ameos ruthe agrestis cuiusqꝫ. ʒ. iij. ⁊. s. serapini armoniaci opoponaci cuiusqꝫ. ʒ. s. gūmas ī aqua īfunde pigani. i. ruthe sicce medicaīa tere diligēter ⁊ oia cuꝫ melle musce despumato hoc ē singulare vt pꝫ īspiciēti ꝯpōnē dādo. ʒ. j. ꝓ vice. Dixit Azar. ꝙ si dederis mulieri. ʒ. s. castorei omni die cū. ʒ. iij. succi menastri fluuialis vel bibat. ʒ. ij. cortieū cassie sup. fistule cū aqua decoctionis rubee tinctoꝝ multū facit ad ꝓuocationē. Et Gal. ī libro de facile acquisibilibꝰ facit decoctiōeꝫ vt infra. ℞. prassiuꝫ nepitā rutaꝫ corticē celsi an̄. ʒ. ij. coque ī vino ⁊ aqua sup. vsqꝫ ad ꝯsumptōeꝫ medietatis ⁊ da bibere. Ponit aliud Serap. qd̄ ꝓuocat mēstrua retēta septem ānis vt dicit: factū vt infra. ℞. myrrhe calamēti mōtani oium an̄. ʒ. iiij. passulaꝝ mundataruꝫ ab īterioribꝰ suis. ℥. ij. ruthe recētis. ℥. iiij. sauine. ʒ. vj. terant̄ ⁊ cōficiant̄ cū felle thauri ⁊ administrētur: crederē ego ꝙ intelligeret ꝑ viā suppositorij: qr̄ per suꝑius nō auderē cū felle thauri sꝫ cū aqua decoctōis radicū rubee tinctoꝝ ē medicia satis do

mestica dādo vsq3 ad. ʒ. ij. qũ minor dosis nō sufficiebat. De pesarijs aũt ꝓuocātibus ē ſm Malyabatē vt fiat decoctio lupinorum pigani .i. rutbe absinthij ꝛ ī aqua dissoluatꝛ modicũ galbani ꝛ lana infusa ī dicta mixtura supponatꝛ. aliud. ℞. castorei. ʒ. j. s. musci grana. ij. ꝛ cũ oleo sambucino dissolue postea lanā ī ea inuolue ꝛ submitte. Itē3 ꝛ est domesticũ sumatꝛ de radice rubee maioris ꝛ intingatꝛ in felle alicuiꝰ animalis maxime rapacis vel cũ melle ꝛ cũ puluere nigelle supaspersõ. dixit Rosariꝰ anglicanus ꝙ fit optimũ suppositoriũ ad hanc intētionē ab eo ꝓbatu3 ꝛ leuis precij. Fit ēt aliud nastale ad hanc ītētionē excellēs cum pulpa ficuũ pinguiũ ꝛ succo mercurialis addēdo gētiane ꝛ pulegij añ. ʒ. ij. nigelle. ʒ. j. subtilissime ꝯtritoꝝ fiat mixtura et cũ lana supponatꝛ. Et Gal. ibi supra accepit duas ficus siccas et nitri obolũ. j. bñ icorporādo fiat pesariũ. Pro suffumigijs aũt singularissime valet collogntida posita supra carbones sub cathedra: ipsa ei3 vt dicit Au: ꝓuocat ī dispōne .i. stati3 ꝛ sensibiliter oppoponacũ et serapinu3 et cordumeni ꝛc̃. Si ēt fiat suffumigiũ ex decoctōe sauine lauri et pulegij: et de eade3 decoctōe lauet mulier uluā et ptes circũstātes: na3 multũ ꝓficit. Et dicũt qda3 ꝙ si sumatꝛ succi rutbe. ℥. j. s. cũ vino calido bibēdo in sero ꝓuocabuntꝛ mēstrua in mane sequēti. Dixit Gal. se esse expertũ ꝙ si mulier pesarizetꝛ cũ spica nardi ꝛ ex ea bibat eodē tp̃e ꝓuocabuntꝛ menstrua. Posses facere clisteria īponenda in matrice3 cu3 decoctōe reꝛ appropriataꝛ multiplicādo numeꝛ īfinitũ ex simplicibꝰ dictis supra. nō curo ad oīa discurrere ꝓpter euitare ꝓlixitatē. S3 vnũ nō omit tā qđ est empericũ tñ ab aliqbꝰ illustribꝰ scriptũ: dicũt si patiēs suis manibꝰ dissoluat fermentũ frumēti sicut fit cũ pinsatꝛ panis: deīde ad posteriora flectatꝛ manibꝰ suis tũ ꝛ ore ter sugat dicta mulier de tali dissoluto: deinde bibat coceariũ vnu3 mellis dicũt ꝙ mēstrua reuertentꝛ retinētia suu3 ordinē nāle3. Et hec sufficiāt de tota mā cōmemorādo ꝙ si per īterius applicata nastalia vel clisteria vel fumigationes fierent dolores ꝓpter acuitate3 medicinaꝛ ꝛ punctiones: tunc eo casu dimittēde sunt dicte medicine per tēpus ꝛ ītendendu3 mitigatiōi doloris īponēdo de oleo rosato vel violato ꝛ alijs mitigatiuis doloris. ꝛ hec sufficiant.

Capitulu3 25m de ragadijs matricis.

b Ecurāde sunt ex medicamīe de ragadijs ani: Pesariũ quoq3 ex adipe anatis ꝛ isopo ꝛ ceroto ꝛ medulla cruris ceruini mixtis cũ cera dissoluta ī oleo đ lilio: aut narciscino subijciatꝛ si neq3 febris neq3 acuitas affuerit. Qđ si illud fuerit cũ calore ꝛ acuitate: oleũ roſ. adhibeatꝛ. ex vnguēto quoq3 de cerusa similr̃ fiat pesariũ. Si autē calor fuerit vehemētior: sumatꝛ succus portulace semꝑuiue lactuce aut mucilago psilij: ꝛ fiat tabula de plũbo silis marmori ī qua teruntꝛ colores hñs in circuitu labiũ paruũ ꝛ ponatꝛ ī ea aliquid de p̄dictis succis ꝛ cũ pistello plũbeo adeo super ipsa3 moueatꝛ vt de plũbo predicto liquori multu3 misceatꝛ ꝛ inspissetꝛ succus ex quo fiat pesarium postq̃3 oleum roſ. ei admixtu3 fuerit ꝛ supponatꝛ. hoc eni3 medicamē cancro vulnerato qui est ī matrice optimũ existit ꝛ alijs ei similibus.

b Ecurande sunt ꝛc. Post caplm đ ꝓuocatōe menstruoꝛ fecit. d. Rasis tria parua capitula đ qbusdā malis dispōnibꝰ matricis que plerunq3 sequũtur ad ꝓuocationē menstruoꝛ vt de scisuris vel de ragadijs que fiũt ī vulua. ꝛ scđ3 de nascētijs vel apatibus que ibidē fiũt sine vlcere. ꝛ tertiũ de vlcerosis intitulatũ de plagis siue đ cācro: aliquotiēs vlceroso ꝛ aliquotiēs nō. Et hec tria capl'a recta ꝯtinuatōe cōtinuātur cũ precedēti. nā postquā ī precedēti capl'o determinatꝛ de ꝓuocātibꝰ mēstrua que vt supra dictũ ē retinētur plerũq3 a mā grossa frīda oppilante: ꝛ ad deopilationē talis mãe fiunt necessarie medicine ꝛ per superius ꝛ ꝑ iferius acute: occursu quaꝛ ad matricē ꝓpter acutā caliditatē fit exiccatio ī ꝑtibus eiꝰ ītrīsecis vel versus collũ precipue cũ occurrũt medicine locales ī forma pesarioꝛ taliter acute. vñ facta plurima calefactōe ꝛ exiccatōe ꝯñter fit distractio ꝛ seꝑatio ꝑtiũ vel colli matricis vel ꝯcauitatis eiꝰ ꝛ ita fiunt scisure ꝛ ragadie ī ꝑtibꝰ matricis. ꝛ qm̃ ad scisuras ꝓpter īcessu3 humoꝛ calidoꝛ ad matrice3 sepe ꝓpter vehemētiā doloris occurrētibꝰ matricibꝰ corrosiuis circa dictas scisuras solēt sequi apata ꝑ diuersos modos alias dictos. Iđ rationabiliter ꝛ recto ordine post caplm ragadiaꝛ seqtꝛ caplm de apatibꝰ matricis. Qr tamē apata matricis sicut ꝛ alioru3 mēbroꝛ aliquotiēs resoluũtur anteq̃3 sanientꝛ vel īdurentꝛ: ꝛ aliquotiēs cũ nō resoluuntꝛ terminantꝛ ad dubleti ꝛ ad saniationē ꝛ qñq3 ꝯuertuntꝛ ad duritiē aut cācrũ. Ideo ēt recto ordie ꝯñter prius fecit caplm de nascētijs vel apatibus nō saniatis. ꝛ deinde 3º caplm de apatibus vlceratis ꝛ saniosis vel induratis ꝛ de cancro. ꝛ ita hunc ordinē obseruādo prius facia3 expōnem lr̃ale3 hoꝛ triũ caploꝛ: postea ad ampliationē declarabo materiā de apatibꝰ matricis absolute nō curās ampliare de ragadiis: qm̃ vt dicit textꝰ hic ī pricipio cura ē sicut ragadiaꝛ ani de quibus supra ē sufficiēter determiatũ īcludēdo sniam simul horum caploꝛ. Tota ergo ista pars diuiditꝛ ī tres partes principales ſm ꝙ tria facit capl'a. partes patent. Primu3 ergo capl'3 prima diuisiōe diuiditꝛ ī duas. Nā pº ponit curā cōuenietē ragadijs ex causa frigida ꝯtingētibꝰ. Scđo ponit curā ragadiaꝛ a cā cala. 2ª ibi: Qđ si febris vel pũctura ibi adsit. De pria pte ponit primo cura3 generalē remittēs se ad ea que facta sunt in ragadijs ani. Scđo ponit queda3 specialia remedia in cā frigida. Dicit ergo primo loquēs de scisuris que fiũt ī vulua: he curande sunt ex medicatōe ragadiaru3 ani supple diuerso modo ſm diuersitatē causaꝛ ꝛ ſm varietatē eleuatiōis vel appropinquationis ad orificiũ ani correspōdēter ꝛ ī matrice. Nā si ragadie fuerint visu ꝯprehēsibiles circa os extrīsecũ matricis debēt curari cu3 medicinis applicādis ī substantia magis corpulenta. Et si fuerint in cōcauo debēt curari cu3 impositis magis liqdis ꝑuenietibꝰ ad ꝓfundũ. declaratꝛ aũt ragadias eē in matrice cũ nō apparēt sensu q: distant ab orificio extrinseco p̄cipue ꝑ actũ coitꝰ: qm̃ ī illo actu mulier ēt si sint ī ꝯcauo ꝑcipit dolorē ꝓpter expāsionē sperātis calidi supra dictas scisuras. ꝛ si sint in collo versus orificiũ posteriꝰ vltra dolorē qui fit ī actu ꝯcubitꝰ extrahitꝛ mēbru3 virile sanguine fedatũ. Cōsequēter ponēs remediũ ī cā frigida factis ragadijs per aggregatōem partiũ ꝛ ꝯñter separationē a frido qđ declaratꝛ ꝑ hoc qđ dixit: Si neq3 fe. neq3 pũctio affuerit ꝛ sup. stent signa ragadiaꝛ que dicta sũt supra: tunc laudat pesariũ dicit sic: Pesariũ quoq3 ex adipe anatis ꝛ de isopo ceroto .i. de isopo hũida ꝛ medulla cruris cerui mixtis cũ cera dissoluta ī oleo irino vel narciscino submittatꝛ .i. supponatꝛ: p3 ꝙ ista ꝯueniũt ad remouēdā friditatē ꝛ siccitate3 inductā que fuerũt cā nocumēti cũ talia sint calefaciētia ꝛ humectātia vt p3. illa tñ sola sepe nō sufficiũt s3 ad ꝯsolidatōe3 o3 vt ponātur quedā medicine ꝯsolidatiue vt cũ thure mastice ꝛ dragāto cũ modico aloes. Cōsequēter ī scđa ꝑte huiꝰ capituli ponit curā ragadiaꝛ que fiũt a cā calida siue sine mā siue cũ mā. qđ declaratꝛ per hoc qđ dixit: ꝙ si febris vel pũctura ibi adsint ꝛ duo facit. Nā prio ponit curā dictaꝛ ragadiaꝛ a cā calida nō multũ excessiua. 2º ponit curā qñ calor ē multu vehemēs per vnu3 singularissime remediũ cuiꝰ laudes ponit in fine capl'i. Dicit ergo prio ꝙ si fe. ꝛ punctura ibi adsint nō tñ sup. intēsa: oleũ rosatu3 adhibeatꝛ. Addit: ꝛ ceroto quoq3 de cerusa silr̃ fiat pesarium sup. cũ bōbice īposita ꝛ īuoluta ī eo: istud ē totũ claꝛ. Nam oleũ rosatũ īfrīdat ꝛ remouet ardorē aliqualr̃ ꝯsolidatiuũ idē dico de vnguēto de cerusa. Si tñ ragadie sint cũ putredine ita vt aliquotiēs emittatꝛ virulētia vel sanies tũc op3 accedere ad clisteria leuiter abstersiua ī matricē cu3 aqua ordei vel zuccari vel aqua lactis caprini ꝛ similibꝰ de quibꝰ dictum ē supra: ꝛ fcā mũdificatōe succedāt cōsolidatiua. De scđa parte ponēs curam qñ calor ē vehemētior dixit faciēdo medicamē multu3 artificiosum. si aũt calor vehemētior fuerit sumatꝛ succus portulace vel lactuce vel mucilago psilij vel sup. omnia simul. ꝛ fiat tabula đ plũbo similis marmori ī quo teruntꝛ colores sup. pictoꝛ hñs in circuitu labiũ ꝑuũ sup. ne liquor possit exteriꝰ effluere ꝛ ponatꝛ ī ea sup. tabula plũbea aliq' đ p̄dcis succis vel sup. dcā mucilago psilij vel sup. oīa simul ꝛ magis placeret cũ pistello plumbeo vel sup. cũ massa plũbea plana ex vna ꝑte adeo sup ipsa3. s. tabulā moueātur dicti succi donec de plumbo tabule ꝛ masse conterentes multũ liquori predicto misceantꝛ ꝛ inspissetur succus ex quo fiet pesariũ sup. īponēdũ ītra matricē postquā oleũ rosatũ ei admixtũ fuerit. Et ponēs laudes huiꝰ medicaminis addidit: hoc nāq3 medicamē cancro vlcerato sup. multũ doloroso qui ē in vulua .i. in matrice vel collo eiꝰ optimũ ē ꝛ alijs eiꝰ similibꝰ: p3 eni3 ꝙ hoc ē multũ mitigatiuũ doloris ꝛ cōsolidatiuũ rōne pũbli remittit ardore3 ꝛ pũctionē: ꝛ si postea ꝯiungatꝛ vlcus mitigato dolore ad abstersionē fiāt clisteria cũ aq̃ zuccari vel mellis. facit etia3 Gerar. vnũ vnguentũ in hac ītentiōe īfrīdatiuũ ꝛ ꝯsolidatiuũ in substātia liquida īponendũ ī matricē vt infra ꝛ est egregiũ. ℞. dragāti gũmi arabici īfusoꝛ in aqua roſ. ceruse lote olibani sanguis draconis añ. ʒ. j. litargirij. ʒ. s. olei roſ. ʒ. ij. cere ꝙ sufficit fiat vnguētu3 liqdũ: p3 ei3 qño ex intrātibꝰ ī casu sit multũ cōueniēs. facit ēt vna3 decoctionē ī lacte caprino iniciendā ī matricē ꝛ in casu ibidē vt infra. ℞. ceruse aloe olibani sanguis draconis boli armeni añ. ʒ. ij. ꝯquassentꝛ ꝛ bulliāt ī quartis. iij. s. lactis caprini vsquequo redeātꝛ ad quartā. j. coletur ꝛ colatura iniciatꝛ ad remouēdũ pruritũ ꝛ ardorē.

Capm 26m de apatibus vulue nō saniatis.

f Si cum apatibus istis adest calor ꝛ febris: flobothomia ex cephalica fiat: ꝛ patiens aqua ordei nutriatꝛ: ꝛ liniantꝛ renes ꝛ femur ꝛ ilia ꝛ sumen ex epithimate apatis calidi ꝛ īfrigidetur locus quātũ possibile ē. Si vero postq̃3 febris ꝛ acuitas quieuerit ꝛ remāserit ex apate calido aliquid exit: vnctōibus liquidis curetꝛ: ꝛ mulier in huiusmodi liquidis sedeat donec mollescat ꝛ maturetꝛ. Pesariũ mollificās dura apata matricis ꝛ ꝯferens doloribꝰ in ea factis ꝛ paulati3 ea quiescere faciens. ℞. adipis anatis medulle cruris vaccini bdelij mollis croci vitelli oui assati fecis olei de semibꝰ: fecis olei đ lilio oīu3 añ. ꝑtes equales dissoluantꝛ in vino aut rob ꝛ fiat ex eis pesariũ. est eni3 optimũ ad sedādum dolore3 ꝛ mollificādum duritie3 matricis. Patiens p̄terea sedeat in aqua in qua coquātur

tur fenugrecū ⁊ camomilla ⁊ melilotuꝫ ⁊ cauliū extremitates sigillatim aut omnia simul.

[S]Equitur aliud capitulū de

apatibus que fiūt ī vulua nō saniatis: ⁊ ē scđa pars pricipalis huiꝰ ptis prius diuise ꝯtinuata cū ꝓcedēti ſm modū supra dictū: qđ caplm prima diuisiōe diuidiť ī duas ptes. Nā primo declarat apa esse calidū ꝑ quedā signa: ꝯsequēter ponit curā dicti apatis ī pricipio eiꝰ ad ꝓhibitionē eiꝰ augmenti ⁊ remotionē eiꝰ. 2ª ibi: Apud principiū minutio ex cephalica fiat. De pria pte dixit: Si cū apate vulue .i. inficis adest calor ⁊ febris sup. acuta: tūc sup. declarať apa tale esse calidū ex mā calida essentialr: dixit signāter si cū apate matricis .i. cū signis appropriatis apati matricis de dolore ꝯtinuo circa matricem ⁊ grauitate ī parte ⁊ difficultate vrinandi aliquali ⁊ ēt egerendi: ⁊ qñqꝫ cōicat eis stomachꝰ ⁊ sic fit nausea ⁊ singultus: ⁊ cōicat aliquotiēs cerebrū vñ fit dolor capitis in sincipite ꝓpter cōitatē hoꝝ membroꝝ cū matrice vt videbiť īfra latiꝰ loco suo. Tunc si ꝯiungať calor vehemēs sup. circa ptes matricis ⁊ sup. dolor acutꝰ ⁊ fe. acuta: tunc manifestū ē apa esse essentialr ex mā calida vt manifestū ē cū ī apate frido lꝫ sit grauitas circa matricē ⁊ īflatio: nō est tñ de dolore de quo sit curādū. Et in vētoso lꝫ sit dolor aliquotiēs multuꝫ intēsus: nō tñ ē grauitas đ qua sit curandū. Jđ stāte grauitate ⁊ tēsione simul cū dolore acuto ⁊ caliditate multum ꝑcepta ī partibꝰ matricis si ꝯiungať febris acuta cū lesiōe mēbroꝝ cōicantiū: tūc euidēter significať q̄ tale apa est ex mā calida ꝓprius a dñio sanguinea ꝓpter multitudinē venaꝝ mēstrualiū ad matricē terminataꝝ. Et nota q̄ Rasis in hoc capᵒ vt ī multis alijs fuit breuiloquꝰ solū fecit mentionem de tali apate calido: tū q̄ frequētius tale accidit in matrice ꝓpter cām dictā de venis ad matricē terminatis ⁊ ꝓpter substātiam mēbri eē neruosaꝫ ad modū supra declaratū: ēt q̄ talia apata sunt magis ꝑiculosa q̄ꝫ flegmatica vel vētosa. De scđa pte ponēs curā dicti apatis duo facit pricipalr. Nā primo facit qđ dictū est ad ꝓhibitionē augmēti eiꝰ. 2ᵒ ponit curā illius cū aliqualiter īdurať qñ nō pōt in totū resolui ꝯuertēdo ad saniationē. 2ª ps incipit ibi: Si vero postquā febris ⁊ pūctio quieuerint ⁊c̄. Prima ps possꝫ diuidi ī tot ptes quot principalia puncta ponit de cura scilꝫ ꝑ flōmiaꝫ diuersiuā ī principio: ⁊ scđo de dieta ꝯuenienti ex pte eiꝰ qđ sumiť de cibo ⁊ potu: ꝯñr de applicatōe localiū extrinsecoꝝ ⁊ sup. ēt īirsecoꝝ cū alteratōe aeris. Dicit ergo đ oībus his ptibꝰ legēdo lrāꝫ ꝯtinuā: stante sup. tali significatōe de apate calido minutio ex cephalica fiat: alicubi reperiť ex basilica ⁊ patiēs ex aqua ordei nutriať ⁊ epithimenť renes ⁊ femur ⁊ ilia ⁊ sumiē ex epithimate apatis calidi sup. in principio ex infrigidāte sup. notabiliter ⁊ aliqualr ꝯfortāte repercutiēte ⁊ īfrigideť locus quātū possibile ē. Qđ dixit de flōmia intelligať ꝓcedēte vētris lenitōe saltē cū clisteri lenitiuo infridāte facto cū decoctōe ordei maluaꝝ ⁊ matrū violaꝝ ⁊ solatri cū cassia ⁊ zuccaro albo ⁊ oleo violato simul cū rosato sine sale: postea fiat flōmia diuersiua ī corpore pleno ex cephalica vt longior fiat diuersio: ⁊ ex basilica ī corpore mediocri vbi nō tāta ē necessaria diuersio: ⁊ ita dissoluiť difficultas diuersitatis lr̄e reperte de cephalica ⁊ basilica lꝫ dixerit Serap. ī caplō isto: flobothomamꝰ i primis basilicā titilarē .i. ī manu vt attrahať mā ad superiora ⁊ ita magis ad longinquū: ⁊ hoc ē ī corꝑe magis pleno: de hoc aliquid diceť īfra loco suo. Cōsequēter rectificeť aer ad fridū quātū possibile ē cū aspersione reꝝ frigidaꝝ vel euaporatōe caꝝ ī camera ꝓpria ſm modū vt īfra diceť loco suo. deinde fiant epithimata circa matricē ⁊ circa renes cū hūectātibꝰ ⁊ cōfortātibꝰ vt cū succis plātaginis portulace sempuiue si expedit ⁊ lactucaꝝ ⁊ similiū ⁊ aquis sublimatōis eorūdē cū modico aceti ⁊ vini citonioꝝ. Et faciendo inunctōes cuꝫ oleis appropriatis vt rosaꝝ ⁊ nenufaris citonioꝝ mirthiloꝝ ⁊ similiū. ⁊ hec ī pria die vel 2ª ⁊ vsqꝫ debiliter intēdūtur dolores fluente mā: postea cū nō intendūtur remittātur dicta frigida extremalr ⁊ ponanť aliqua debilia resolutiua cū eis ſm canones sepe dictos ⁊ đ quibus diceť latius īfra loco suo. Et ita ī regimine diete dimittātur carnes oua vinuꝫ ⁊ quecūqꝫ īflāmabilia vel īflāmare potētia vtēdo aqua ordei ī principio cū modico zuccari vel iulep rosato violato ⁊ similibꝰ: postea cū spinachijs lactucis portulacis cucurbita ⁊ similibꝰ de quibꝰ ampliꝰ diceť loco suo circa dictā infra. ⁊ ēt de his recurras ad ea que sūt dcā supra đ apatibꝰ renum ⁊ vesice. nā quasi ī oībus cōicāt saltē q̄ꝫtū ad dietā. De 2ª parte ponit curā eiusdē apatis qđ nō resolviť ī totū sꝫ aliqualiter īdurať disponēdo aut ad dissolutionē aut vt ad saniē ꝯuertať ⁊ duo facit. qm̄ prio ponit intētōes ad curatōeꝫ. 2ᵒ exequiť ordinādo dictā ea quibꝰ ꝑficiunť dicte intentiones ordinando prio pesariū ⁊ vltimo cū balneo ī quo sedeat mulier que omnia faciēt vel ad ꝯuersionē ī saniē ⁊ tādē ad rupturā vel oīnodam resolutōeꝫ: partes patebūt legēdo. Dicit ergo prio đ ista pte: Si vero postquā febris ⁊ punctio quieuerint .i. fuerint aliqualr remissa remāserit ex apate aliquid sup. ī via īduratōis qđ declarabiť ex ponderositate loci cū remissione alioꝝ accidētiū vt infra latiꝰ videbiť ī signis: tunc sup. vt dixit ꝯtinuādo ex iniectōibus liquidis cureť .i. īmissis ītra matricē medicinis liquidis virtualiter ēt humectātes ⁊ mollificātes. Addit: ⁊ mulier ī huiusmodi liquidis sedeat .i. ī huiusmodi decoctōibꝰ sedeat vsqꝫ ad vmbilicū donec molescat ⁊ matureť sup. apa vel resoluať. ꝯñr ordinat pesariū imittēdū ī matricē ad hanc intētōem. deide ordinat decoctionē ī qua debeat sedere mulier. ibi 2ª: Patiēs ꝑterea sedeat. Dicit ergo pᵒ: ꝯfectio pesarij .i. ꝯpositio rei imittēde in vuluā ⁊ mollificātis apata vulue ⁊ sup. aliquotiēs resoluētis ⁊ cōferētis doloribꝰ ī ea factis ⁊ paulatiꝫ quiescere facientis. ℞. adipis anatis medulle cruris ceruini medulle cruris vaccini bdelij mollis croci vitelli oui assati fecis olei de seminibꝰ: fecis olei irini oīum ptes equales dissoluātur ī vino aut rob .i. vino cocto ⁊ fiat ex eis pesariuꝫ sup. liquidū imittēdo ī matricem vel iniciēdo ipsuꝫ cū clisteri vel iuoluēdo lanā succidā ī dicto liquore postea īponēdo. sꝫ mens Rasis fuit q̄ stante apate ī profundo matricis vt ponať istud medicamē liquidū fluens ad intra matricē vt meliꝰ pertingere possit ad locū apatum ⁊ mulier tūc se ꝯuertat supra locū dolorosuꝫ vt medicamē ibidē ꝑsistere possit ⁊ ꝯuenientiꝰ operari: pꝫ eīm q̄ hoc medicamē ē mollificatiuuꝫ ⁊ resolutiuū ex parte itrātiū vt pꝫ: ⁊ ita disponeť apa super ipꝫ qđ remāsit vel ad saniationē vel ad resolutionē. Et laudās hoc pesariū dixit: est eīm optimū sup. tale pesariū ad sedādum dolorē cū hic intrēt anodina multa ⁊ mollificādū duritiē vulue idest matricis. ꝯsequēter đ alia parte ordinat decoctōeꝫ vel balneū ī quo dꝫ sedere mulier. Etiā ad dictas intētiones dixit: patiēs preterea sedeat ī aqua ī qua cocta sint fenugrecū ⁊ semē lini ⁊ camomilla ⁊ melilotū ⁊ cauliū extremitates sigillatiꝫ vel simul. Jsta oīa sunt nota ex sepe dictis. nā faciūt ad mollificatōꝫ cū resolōne. ⁊ sic sit finis huius ptis.

Caplm 27ᵐ de vlceribꝰ apatibꝰ ⁊ cācro matricis.

[C]Um a vulua fluxerit sanies spissa aut virꝰ tenue: si ex ꝓpiquo manat loco neqꝫ fuerit ibi ꝓfūditas fetida neqꝫ putrida: sumēda sūt aloes ⁊ mirrha ⁊ sanguis draconis ⁊ sarcocolla atqꝫ olibanū ⁊ loco supponēda donec ꝯsolideť. Si aūt ex loco manauerit remoto: ex pesario qđ noīauimꝰ in .c. de sanguine ⁊ sanie fiat ꝓdisnia. Si aūt qđ fluxerit est fetidū odorē hñs malū: ex pesario secūdo acuto fiat iniectio postq̄ꝫ locus mūdificatꝰ fuerit ex aqua ⁊ melle iniectis ꝑ instrꝫ eneū. Si vero cū hoc qđ fluit fuerit pūctio ⁊ dolor est apa duruꝫ qđ tactu disserniť sūmopere cauēdū est ne aliquo acuto medicamine tangať: sed fiat iniectio ex ꝯfricatōe plūbi quā diximus aut ex vnguento de cerusa: ⁊ flobothomeť ex basilica ⁊ custodiatur ab oibus que colerā nigrā gignūt ⁊ seminibꝰ ⁊ speciebus que pro ꝯdimēto admisceť cibis.

[C]Um a vulua fluxerit.

Hec est 3ª pars pricipalis huiꝰ ptis vel 3ᵐ capᵐ ītitulatū de plagis siue apatibꝰ vlceratis matricis ⁊ ꝯtinuať cōtinuatōe vt supra: ⁊ diuidiť pricipali diuisiōe in duas ptes. Nā prio ponit curā apatuꝫ vlceratoꝝ nō canceroſoꝝ ipsiꝰ matricis. 2ᵒ ponit curā apatis cācerosi vlcerati. 2ª īcipit ibi: Si vero ipsoꝝ nō cācerosoꝝ cū sunt ī loco ꝓpinquo vt ī collo matricis vel apud orificiū ītrinsecū vel extrīsecū. 2ᵒ ponit curā eoꝝ cū fiunt ī loco remoto vt ī ꝓfundo matricis. 2ª īcipit ibi: Si aūt ex loco remoto manauerit ⁊c̄. De pª pte dixit: Cuꝫ a vulua fluxerit pus spissuꝫ .i. sanies grossa vel virꝰ tenue si ex ꝓpiquo manat loco neqꝫ fuerit ibi ꝓfunditas fetida .i. sup̄flue fetēs vel ꝓfunditas fetida .i. sanies ex multo tꝑe fetida neqꝫ fetida sup. multū: sumenda sūt aloes ⁊ myrrha ⁊ sanguis draconis ⁊ sarcocolla ⁊ olibanū: ⁊ loco supponēda sup. ex quo locꝰ ē ꝓpinquꝰ: vel sup. reductis his in puluerē vel incorꝑatis cuꝫ aliquo liquore appropriato ad ꝯpōneꝫ vnguēti. Sꝫ nota nō esse mēteꝫ Raſ hic q̄ appente tali sanie vel virulētia ēt multū fetida debeamꝰ īmediate applicare tales medicīas ꝯsolidatiuas. Nā in hoc cēt error magnꝰ vt alīs declaratū ē in simili: sꝫ voluit prius mūdificari debere tale vlcꝰ a sanie vel virulētia vt in pte seq̄nti expͥsse ponit: q̄ tñ tale apa cācerosuꝫ est in loco satis manifesto ⁊ pōt sensualr abstergi cuꝫ vlcꝰ est sordidū. Jecirco in hac pte nō sic spāliter fecit mentiōeꝫ de abstersiōe ⁊ mūdificatōe aū medicinas ꝯsolidatiuas sicut ī pte seq̄nti vbi vlceratio sit ꝓfunda neqꝫ sensu visus vel tactus bñ ꝑceptibilis ⁊ in qbꝰ ex nā situs māe putride sūt apte magis retineri semꝑ ergo debēt ꝑponi medicine mūdificatiue ꝯsolidatiuis cuꝫ vlcꝰ est sordidū. q̄les aūt sint dicte medicīe mūdificatiue necessarie sufficiēter dictū est supra in caᵒ vlceris renū ⁊ vesice vel de mictu sanguīs ⁊ saniei. Nā in virulēta mā ⁊ acuta abstersiuū ꝯueniēs est aq̄ ordei vel zuccari vel aq̄ lactis: ⁊ ī sanie grossa aqua mellis vel decoctio prassij ⁊ similes sunt magis necessarie ⁊ ad maiorē doctrinā recurre ad dicta supra. Sequtur alia ps: que ē scđa huiꝰ partis ī qua ponit curā talis vlceris existētis ī ꝓfundo matricis duo faciēs. Nā primo ponit curaꝫ illius a quo emanat sanies nō multū fetida. 2ᵒ illius a quo emanat fetida mltū. ibi: Si aūt qđ fluxerit fetidū hꝫ odorē. Dixit de prima pte remittēs se ad vnā ꝯpositionē factā ī capᵒ de mictu sanguinis ⁊ saniei: si aūt ex loco remoto manauerit sup. sanies nō multū fetēs: ex pesario qđ nomīauimꝰ ī capᵒ de sanguine ⁊ pure fiat ꝓdisnia .i. īmissio ī matricē cū aliquo liquore. Nam in illo capᵒ ad medium capituli ī illa parte: pus vero si minxerit eger ordinauit Rasis trociscos ī casu nr̄o ꝯueniētes ī qbꝰ ē virtus lauatiua ⁊ remissiua caliditatis ꝑter nām simul cū intentiōe

etiam cõsolidatõis. Nã ex quo tale vlcus ĩ matrice ĩ loco ꝓfun
do nõ est plurime sordis neqꝫ male malitie qđ declaraꝛ ex eo ꝙ
sanies inde emanãs ñ est plurimuꝫ fetẽs ꝯueniẽter põt exhiberi
medicina ĩ q̃ simul sit virtꝰ abstersiua ⁊ cõsolidatiua relinquẽdo
operationẽ nature sagacis ĩ abstergẽdo saniẽ ꝑ abstersiua ⁊ cõ-
solidãdo ꝑ cõsolidatiua: ꝯpositio erat talis. ℞. seminis melonis ci-
truli cucurbite omniũ absqꝫ corticibꝰ añ. ʒ. xx. boli armeni gũ-
mi arabici olibani thuris pinguis sanguinis draconis omnium
añ. ʒ. x. oppij. ʒ. ij. s. seminis ap. ʒ. ij. ⁊ informentur trocisci in
pondere. ʒ. ij. pro quolibet: declaratum est iuuamentuꝫ horum
trociscoꝛuꝫ in casu vlceris vesice. ⁊ idem iuuamentũ sequitur in
casu nr̃o dissoluẽdo vnuꝫ vel duos trociscos de dictis ĩ lacte ⁊
ĩponendo: ⁊ si fiet mundificatio vlceris quasi ĩtegra. Et si sit itẽ-
tio ad ꝯsolidationẽ magis tũc valebit colliriũ de cerusa positũ ĩ
eodẽ capº cuius descriptio ẽ vt ĩfra. ℞. ceruse sarcocolle olibani
gũmi arabici opp. sanguis draconis oĩum ꝑtes equales: dissol-
uantur ista cũ lacte caprino vel ĩ lacte asine ⁊ imponãtur: ⁊ si ap-
paruerit notabilis sanies ⁊ multũ fetens: tũc dixit Rasis ĩ tex.
nr̃o ꝯtinuãdo de scđa ꝑte: Si aũt qđ fluxerit fetiduꝫ hꝫ odoreꝫ
ex alio pesario acuto fiat iniectio postquã locꝰ mũdificatus fue-
rit ex aqua ⁊ melle iniectis ꝑ istrumentũ. s. ĩ matricẽ: pꝫ ciꝫ hoc
q̃ño de sñia sua est vt priꝰ mũdificeꝛ vlcus cũ ẽ sordes cũ abster-
siuo: ⁊ postea exhibeaꝛ medicamẽ ꝯsolidatiuũ qđ tamẽ ꝑticipet
aliquali acuitate ad corrosionẽ ad remotionẽ carnis putride: di-
co signãter paꝝ acuti: qm̃ fortia acuta vt fuit supra allegatũ nũ-
quaꝫ debẽt iponi ĩ matricẽ ꝓpter mẽbri sensibilitatẽ: vñ in casu
isto ad ꝯsolidandũ cũ colirio paulo ante posito possꝫ addi aliqđ
aluminis ꝯbusti ad effectũ dictũ. Sequiꝛ alia ꝑs principalis
huius capituli vbi ponit curã vlceris cãcerosi ⁊ duo facit. Nã
primo ponit signa ad declarãdũ ꝙ vlcus ẽ cãcerosuꝫ reddendo
cautũ medicũ in opatione illiꝰ. 2º ponit curaꝫ. ibi: Sꝫ fiat inie-
ctio ⁊c̃. Dixit ergo primo ⁊ est totũ notandũ: Si vero cũ hoc
qđ fluit sup. de sanie vel virulẽtia multũ fetẽte affuerit punctio
⁊ dolor ⁊ apa duꝝ qđ tactu discerniꝛ: sũmope cauẽduꝫ ẽ ne ex
aliquo acuto medicamĩe tangaꝛ: ⁊ ita ĩnuebat ꝙ ẽt stãte sanie fe-
tida si ꝯiungãꝛ accidẽtia cãcri de duritie apatis simul cũ pun-
ctione dolorosa ⁊ sepe si videri põt apparet ĩ eo color rubeꝰ offu-
scus cum caliditate aliquali. nã dicebat Rasis ĩ diuisiõibꝰ: cuꝫ
induraꝛ apa in matrice ⁊ nõ resoluiꝛ supple factis debitis reme-
dijs imo ãtiquaꝛ dolor ⁊ remanet ĩ ipo cũ duritie caliditas pau-
ca ⁊ pulsatio nõ fortis: tũc apa factũ est cãcer: tũc dixit tex. no-
ster nequaquã debemꝰ applicare aliquas acutas medicias: qm̃
ꝑ eas malitiaꝛ mã ipius cãcri corrosiui vt supra declaraui ĩ pri-
ma ꝑte in capº de polipo. ⁊ carne addita ĩ naribꝰ vbi bis in tex.
replicauit istã sñiaꝫ: cũ caro talis ẽ dura cũ punctõe sup. dolo-
rosa sũmope cauẽdũ esse ne hec egritudo vel ei similis ferro aut
acuto medicamĩe tangaꝛ: sꝫ sup. blandiẽdũ ⁊ ꝓhibenda putre-
factio ⁊ acuitas ĩ mã. Iõ de scđa ꝑte dixit Rasis ĩ tex. nr̃o or-
dinando ꝯueniẽtẽ dietã in casu: sꝫ fiat iniectio ex ꝯfricatõe plũ-
bi quã diximꝰ sup. cũ succis portulace lactuce ⁊ mucilagine psi-
lij vt dictũ est in caº supiore de scisuris siue ragadijs matricis.
nã ibi laudãdo medicamẽ vt vidistis: dixit hoc medicamẽ can-
cro vulnerato qui ẽ ĩ vulua optimũ ẽ ⁊ alijs sibi similibꝰ. Et ita
blandiẽdo opꝫ curare ĩfundẽdo in matricẽ de dicta ꝯfricatiõe
plumbi vel dissoluẽdo cerotũ de cerusa cũ aliquo de dictis suc-
cis vel aliquid sublimatiõis dictaꝝ herbaꝝ: postea intẽdendũ ẽ
omni ĩgenio rectificatiõi humoꝝ ĩ toto ⁊ ꝓhibitõi eoꝝ a lapsu.
vnde addit ĩ tex. ⁊ minuaꝛ ex basilica sup. aliquotiẽs ⁊ custodia-
tur ab oĩbus que colerã nigrã gignũt ⁊ sup. colerã rubeã ⁊ ma-
xime que colerã nigrã ꝑ viã adustionis gignunt ꝓpter ĩflãma-
tionẽ eoꝝ. Iõ addit: ⁊ custodiaꝛ a similibꝰ sup. calidis ⁊ spẽbus
que ꝓ ꝯdimento admisceꝛ cibis sup. que solẽt esse acute vt ci-
namomũ zinzi. piper ⁊ filẽs: ⁊ ita ĩsinuauit ꝙ ab oĩbꝰ ĩflãmabi-
libus vel ĩflãmare potẽtibꝰ ĩ tali casu cauendũ est ⁊ inclinanduꝫ
sup. ad ĩfrigidãtia ⁊ adustionẽ remittẽtia. ⁊ si volueris ꝯueniẽtẽ
doctrinã de hoc videbis ordinata per me ĩ ꝯsilio facto de can-
cro ꝓ quadã nobili de gẽtilibꝰ siue ianuensis: videbis ẽt aliqua
medicinalia posita supra ĩ prima ꝑte ĩ capº allegato de polipo. ⁊
ista sufficiãt ꝓ expõe lr̃ali hoꝝ trium capituloꝝ.

Quid nois ⁊ quid rei.

Expeditus de textualibꝰ
hoꝝ triuꝫ paruoꝝ capitu-
loꝝ restat ꝓ ãpliatõe materie dimissa parte ragadiaꝝ matricis
ꝓpter cãm dictã venire ad mãm apatuꝫ matricis quã ẽt sũma-
tim ⁊ breuiter attingã ne ꝯtingat ꝓlongare sermonẽ inutilr re-
mittens me ĩ multis ad ea que dicta sunt supra ãple de pleuresi
⁊ apatibus renũ ⁊ vesice cũ quibꝰ apatibus vesice maxime cõi-
cant apata matricis. Ero igiꝛ excusatꝰ primo de quid nois apo-
stematũ matricis. nã ita ẽ apa matricis egritudo ꝯtinẽs ĩ se tria
genera morboꝝ ĩ matrice sicut alia apata aliorum membrorum
in alijs membris.

Distinctiones.

De diuisiõibꝰ ẽt dimittã multas diui-
siones apatũ cões: de quibꝰ dictuꝫ ẽ
in locis supra allegatis vt ꝙ quodaꝫ ẽ tale per viã inceptõis ⁊ ꝑ
viã paulatine ꝯgestionis: ⁊ quodã sequẽs ad illos morbos ⁊ per
viã defluxus. Et ita dimittã diuisiões que sumunꝛ ex tpe mor-
borum vt ꝙ quodã ẽ in pricipio quodã in augmẽto ⁊c̃. Idẽ di-
co de diuisiõibus que sumũꝛ ex parte termiatõis: q quodã re-
soluiꝛ ⁊c̃. nõ omittẽdo vnaꝫ diuisionẽ in apatibus matricis ma-
xime necessariã cũ ad duritiẽ terminãtur. Nã đ eis que ad du-
ritiem terminãꝛ: quedã terminãtur ad duritiẽ cancerosaꝫ: ⁊ q̃-
dam nõ. Et de cãcerosis: quedã sũt facte vlcerose: ⁊ quedã nõ.
Similiter dico de speciebꝰ apatũ ex ꝑte diuersitatis mãe: vt ꝙ

quodã est caliduꝫ ⁊c̃. Similiter multas alias omittaꝫ alias di-
etas: solũ ponã vnã distinctionẽ que de apatibꝰ matrici appro-
priaꝛ que talis ẽ q̃ñqꝫ tota matrix apatur: q̃ñqꝫ fm partẽ tantũ
vel ꝑtes apantur: ⁊ hoc mẽbrũ subdiuidiꝛ. Nã dicebat. A. lo-
quẽs de apatibus calidis matricis: ⁊ q̃ñqꝫ fiunt in ore matricis
idest ĩ collo matricis versus os extrinsecũ vel os ĩtrinsecũ ma-
tricis: ⁊ q̃ñqꝫ fiũt ĩ ꝯcauitate ĩ partibꝰ eius ĩ quibꝰ partibꝰ q̃ñqꝫ
fiũt ĩ altero duoꝝ laterum vt ante ⁊ retro vel sup. a dextris vel
sinistris sigillatiꝫ: ⁊ q̃ñqꝫ ĩ diuersis ꝑtibus eiꝰ diuerso modo q
in dextra ante ⁊ in sinistra retro vel aliter fm alias possibilita-
tes. Istis positis tantuꝫ de distinctionibus veniendũ ẽ ad ter-
tium principale de causis.

Cause.

Causaꝝ igiꝛ apatis matricis quedã sũt primitiue ⁊
quedã sũt corporales. ⁊ de corporalibus quedã sũt
humorales quedã sũt vẽtose. Et de hũoralibꝰ si sanguis ẽ in cã
vt plerũqꝫ euenit tũc maxie ꝯtingit ex retẽtõe mẽstruoꝝ cũ fit
resudatio a venis mẽstrualibꝰ ĩtra spaciositates substãtie matri-
cis. ⁊ per hũc modũ dicũt aliqui: imo fuit sñia. A. ĩ caplo ꝓprio
ꝙ q̃ñqꝫ fiunt talia apata ꝓpter eleuationem spmatis. i. ꝙ rece-
pto spmate ĩ ꝯcauitate matricis siue virili siue mulieri põt sub-
ingredi substãtie spmatis intra substantiã matricis: ⁊ inde fiet
apa qđ reduciꝛ ad mãm hũoraliũ ⁊ credo maxie sanguineoꝝ ꝑꝑ
rõnabilẽ cãm: q cũ sanguine magis cõicat q̃ꝫ cũ illis maxie in
manifestis qualitatibus. Et hic potes ĩferre pulchrum correla-
riũ supposito ꝙ sperma vt tenẽdũ ẽ nõ possit nisi ĩ testiculis ge-
nerari ꝙ aliquod ẽ apa in aliquo mẽbro ꝙ nec sibi simile põt in
eodẽ mẽbro per viã paulatine ꝯgestionis generari vt ẽ de apate
ex spmate generato in matrice ꝙ tm̃ ꝑ subintroitũ ĩ substãtiam
matricis generaꝛ. ⁊ sicut dictũ ẽ đ sanguie ꝙ eẽ põt mã apatis
matricis: ideꝫ intelligaꝛ ⁊ de colera ⁊ flegmate ⁊ melãcolia ⁊ na-
turali ⁊ preter nãm: sepe tm̃ ꝯtingit ex quibusdã humiditatibus
flegmaticis qm̃ multitudo hũiditatis sepe ad matricẽ demãdaꝛ
⁊ ẽt ibidẽ generaꝛ. De cãis aũt primitiuis ⁊ extrinsecis dice-
bat Serap. ꝙ accidit ex ꝑcussione ⁊ ex casu. ⁊ fortasse accidit vt
dixit: ex aborsu post partũ qñ obstetrix facit laborare mulierem
idest laboriose educit fetũ ⁊ secũdinã. Nã tunc ꝓpter dolorem
matricis disponiꝛ ad apata: ⁊ q̃ñqꝫ apatur ẽt ex multitudie coi-
tus qñ ẽ supra mensurã ⁊ egrediẽs ab equalitate: ⁊ nõ tm̃ fit ex
multitudine sꝫ aliquotiẽs ex exuberãti quãtitate ĩstrumẽti ⁊ la-
borioso coitu. Et ita suppositoria acuta ⁊ pesaria quolibet cuꝫ ĩ-
mittũtur mordicatiua in matricẽ pñt eẽ de cãis. Et similiter vẽ-
tose cũ ponũtur ĩ regionibꝰ matricis ĩ corꝑe ĩpuro nõ fcã diuer-
sione aliũde: ⁊ empla cal'a ⁊ ĩunctões ⁊ similia supra matricẽ po-
sita pñt eẽ đ cãis apatũ matricis. ⁊ hec sufficiãt đ cãis.

Signa.

Veniẽdo ad 4m principale de signis sit hoc gñale:
qñ occurrunt cãe de primitiuis vna notabilis vel
plures ĩ muliere de qbꝰ dcm̃ est paulo ante: in ea expectari opꝫ
futuꝝ euentuꝫ apatis in matrice. Et hic afferanꝛ alia ꝓnostica
euentꝰ corrñdenter his q̃ dicta sunt supra in apatibꝰ alioꝝ mem-
broꝝ in locis allegatis: ⁊ silr̃ de ꝓnosticis ad bonũ cuꝫ tm̃ nullũ
sit simplr̃ bonuꝫ sꝫ ꝯparatiue tm̃: de quibꝰ ponebat vnũ Aui. in
fine capituli signoꝝ cuꝫ dixit: Et apa qdẽ matricis ⁊ eiꝰ dubleti
qñ sunt in ore matricis possibile est vt sanenꝛ. Et ꝯtinuãdo de
ꝓnosticis ad maluꝫ dixit: Et si sũt ꝓfunda. i. in ꝓfundo situata
nõ ẽ possibile vt sanenꝛ sup. ẽ valde difficile. De ꝓnosticis ẽt
ad malum dicebat Gor. oẽ apa matricis est difficilis curatõis
valde ⁊ potissime quãto magis approximaꝛ ad ĩteriora. Addit:
qñ aũt apa matricis trãsmutaꝛ ad saniẽ: ⁊ si qđ erit sit virulẽtũ
diuersoꝝ coloꝝ ẽt pessimũ. Aliud posuit Raſ ĩ diuisiõibꝰ de
apate cãceroso vlcerato cuꝫ dixit: Et cancer vlceratꝰ ẽ deterior
q̃ꝫ esse possit. Addit: ⁊ signuꝫ qdeꝫ vlceratõis eiꝰ est ꝙ currit ex
matrice virꝰ nigruꝫ fetidũ ⁊c̃. Aliud signuꝫ ꝓnosticũ ad ma-
luꝫ ẽ Aui. dixit ĩ ꝓprio capº de apate calido: Et de his qđ ẽ de-
teriꝰ ẽ ꝙ cõe pluribꝰ ꝑtibꝰ ⁊ maxie sup. si fuerit in ꝯcauitate vt
paulo ante dicebaꝛ: ⁊ hec de ꝓnosticis sufficiãt. Veniẽdo ad
signa đmõstratiua primũ dicemꝰ signa demõstratiua generis ⁊
ꝯñter specieꝝ maxime illaꝝ que sumũꝛ ex ꝑte locoꝝ apatis ⁊ ex
parte terminatõis eius ad cãcruꝫ ⁊ ipius facti cancri vlcerati ⁊
nõ vlcerati nõ faciẽdo mentionẽ de signis diuersitatis materie-
rũ calidaꝝ vel fridaꝝ eaꝝ ⁊ specieꝝ. nã de eis sepe dictũ ẽ etiaꝫ
q vniuersalr̃ ex signis generis põt declarari: qm̃ dicebat Aui.
si apa fuerit caliduꝫ erunt oĩa accidẽtia illa vehemẽtiora. nõ ẽt
faciam mẽtionẽ de signis tẽpoꝝ apatis neqꝫ terminatõis ad sa-
niem vel eruptionẽ: qm̃ oĩa talia signa sũt supra nõ facta ĩ locis
supra allegatis. Veniẽdo igiꝛ ad signa generis: quedã sũt ꝓ-
prietatis eius apatis: quedã sunt signa ꝑ cõitatẽ in mẽbris qbꝰ
cõicat matrix. De signis ꝑ ꝓprietatẽ ẽ dolor ĩ matrice ⁊ gra-
uitas vel põderositas cũ extẽsione aliquali: ⁊ ꝑcipit mulier ma-
tricem quasi corrugari vel ĩ terri iectigationẽ ⁊ sepe ꝑcipiꝛ duri-
ties in loco matricis ⁊ coartatio in exitu vẽtositatis: ⁊ in ꝓcessu
dicebat Aui. accidũt expressio ⁊ difficultas. i. conatꝰ in egeren-
do ⁊ difficultas sup. in vrina vt dicit glosa ĩterlinealis: ⁊ id fit
vt dicit Aui. ꝑ coartationẽ apatis sup. factã ⁊ ĩtestino recto ⁊ ẽt
circa vesicaꝫ ex ipo apate matricis cũ ipsa matrix iaceat ĩ medio
intra ĩtestinũ rectũ ⁊ vesicã vt supra dictũ ẽ ĩ anothomia eiꝰ: iõ
nõ est mirabile si ẽt remittaꝛ ventositas aliquotiẽs ita vt nõ vi-
deatur vẽtositati meatꝰ ad exeũduꝫ vt dicebat Aui. hec sunt si-
gna ꝓprietatis apatis matricis. Signa vero ꝑ cõitatẽ mem-
broꝝ que matrici cõicant: quedã sunt signa ꝓxima que manife-
stãtur ĩ mẽbris vicinis matrici: quedã ĩ situaliter distãtibus de
ꝓximis sunt ꝙ appet põderositas ĩ dorso ĩ ꝑte ĩferiori ⁊ etiã in
anchis ꝓpter alligationẽ ad has ꝑtes ⁊ ĩpedimentũ manifestaꝛ
etiã

etiā in vtraq; coxa maxime īteriꝰ: lȝ ēt exteriꝰ ⁊ ī anchis ⁊ ī igui
ne fit nocumētū ꝓpter maximā colligantiā ad has ꝑtes: ⁊ aliquā
obstupescūt genua ꝓpter expāsionē nerui lati ī deorsuȝ ꝑ cru/
ra. De signis vero cōitatis mēbroꝝ magis longinquoꝝ dice
bat Aui. stomachus eiȝ cōicat ei quare dolet supple aliquotiēs
⁊ accidūt ī ea tristitia ⁊ angustia ꝑ cōitateȝ etiā ad cor vicinitate
stomaci ⁊ nausea ⁊ singultꝰ ⁊ corrūpit digestio aliquotiēs ⁊ ap/
petitus aut sup. saltē debilitat. Addit de cerebro: ⁊ cerebrū cōi/
cat ei sup. matrici quare accidit dolor capitis ī sincipite. i. ī ver
tice: q: matrix habȝ directū aspectū ad anteriorē capitis parteȝ
quare ad eam magis cōicant vapores ab apāte eleuati. Addit: ⁊
dolor sup. fit ī collo ⁊ radice oculoꝝ ⁊ ꝓfunditate ipoꝝ cū graui
tate fit ī collo maxie ī ꝑte posteriore ꝑ cōitateȝ ꝑ nucaȝ mediāti
bus spōdilibus: ⁊ in radice oculorum propter vapores eleuatos
ad pāniculos cerebri anterius quibus originantur tunice ocu/
lorum. Per cōmunitatem etiam cuȝ toto dicit Auic. ⁊ sentit
ī toto corpore grauitatē. i. relaxationē virtutis ī toto. nā mulier
nō pōt recta incedere īmo claudicat apud deambulationē: ⁊ cū
est sedens nō pōt eleuari: ⁊ cū est stās difficulter sedet ⁊ vniuer/
saliter omīs motꝰ localis fit ei difficilis. hec sunt signa generis
quibꝰ sufficiēter declarat apā matricis maxime cuȝ īflatur pe/
cten. Signa vero specieꝝ ex parte locoꝝ dicebat Aui. ⁊ signi
ficat ꝑtem apātis. i. locū ī quo ē apā locus pulsatōis sup. ⁊ dolo
ris. nā si apā est ī ꝑte anteriore tunc dolor fit ī sumie. ⁊ si ī poste
riore tunc nocumētū fit decliue ad dorsuȝ. ⁊ si in ꝑte dextra vel
sinistra tūc nocumentū cōicat magis ad anchaȝ dextrā vel sini
strā. ⁊ si est in vtraq; ꝑte dextra ⁊ sinistra cōicatur ad vtrasq;
pissides. Et dicebat Ras 9° ꝯtinētis ibi ponit quasi similē istaȝ
sniaȝ: ⁊ si fuerit ī latere patiētur cū hoc inguines valde cuȝ ipa
ancha. Si ēt in ꝑte anteriori magis difficultat vrina q̄ȝ si est in
parte posteriori. Et de hoc dicebat Hypo. 5ª affo. precipue ma
trice flegmonē patiēte strāguria supuenit. i. freqūēs fit gutta/
tim vrine emissio: ⁊ ibi sumebat flegmonē ꝓ quocūq; apāte vñ
ab eo vesica ꝯprimit. ⁊ hoc maxie verū ē qñ apā accidit versus
collū ꝓpter id qđ supra dicebat de situ eiꝰ: q: ꝭm ꝯcauū vesica
ē altior ⁊ non sic cōprimit. Ecōtra vero qñ apā ē in parte po/
steriori maior fit expressio in egōne ⁊ maior difficultas. Qñ etiā
apā ē propinquū ori matricis sup. intrīseco dicebat. A. q vehe
mētius ē. i. in accidētibꝰ magis ledēs ⁊ duriꝰ eo q ē ī ꝯcauita/
te qm̄ os matricis sup. intrinsecū ē neruosuȝ sup. magis q̄ȝ ꝑs
intrinseca ⁊ ꝯcaua. Et hoc ēt dicit Rasis loco allegato dixit q
si fuerit apā in ore matricis erit dolor vehemēs ī nocumento ⁊
extēdētur inguines valde. Est ēt aliud signū qm̄ apā versus
os intrinsecū ē tangibile ab obstetrice habēte manū delicatā ⁊
mediū digitū longū ⁊ illiꝰ qđ ē in ꝯcauitate tactus fit difficilis
vt dicebat Auic. ⁊ addebat ponēdo vnū signū cōe ad distinguē
dum partē in qua sūt apāta. quē textū ēt supra allegaui in caplo
ꝑcipitatōis matricis dixit: Et ī quacūq; ꝑte fit apā dclinat ma/
trix ad ꝯtriuȝ illiꝰ ⁊ fit difficilis somnꝰ supra ꝯtriuȝ eius. ⁊ rōnē
adduxi supra maxie q: matrix refugit a parte dolorosa ⁊ ita cō/
uertit ī partē oppositā ēt si apā videat ad se ꝯuertere ꝓpter gra
uitatē. ⁊ si apā fuerit ī collo ꝑcipiet ad tactū vel ꝑcipi poterit ēt
per visuȝ maxie ponēdo speculū sub muliere sicut ordiauit Ra
sis ad ꝯprehēdēdū emoroides ī matrice loco allegato. Jā ve
niēdo ad signa terminatōis ad duritiē qñ nō ꝑfuit apā neq; ē fa
ctū īcipiēdo tunc minuitur dolor ⁊ pulsatio ⁊ febris ⁊ reliqua ī/
sequētia apāta calida sed non minuit grauitas ⁊ ponderositas:
īmo fortassis augetur. Sed signū apātis duri facti est appre/
hensio eiꝰ cuȝ tactu idest q ad tactū percipitur durities in eo:
siue exterius cōprimēdo siue cuȝ intromissiōe digiti si fuerit ver
sus os eiꝰ ⁊ cum apāte duro etiaȝ quasi induratur os matricis
intrinsecuȝ: ⁊ in totum quasi non est dolor nisi cum fit cancer.
Nā tunc dicebat Aui. doloris vero euentꝰ minorat cū eo sup.
apāte duro duȝ nō fit cācer. Et si est sup. dolor aliq̄lis qñ nō fit
cācer est res leuis: ⁊ cū tangit cancer ledit tactꝰ vehemēter. Et
Ras ī diuisiōibꝰ dixit in pricipio capituli cancri vt supra alle/
gatū est ꝓ ꝑte: cum īdurat apā accēs in matrice ⁊ nō resoluit ⁊
remanet ī ipso durities caliditas ꝑua ⁊ dolor ⁊ pulsatio nō for/
tis: tunc apā duꝝ factuȝ est cancer. Etiā qñ ē cancer ⁊ pōt visu
decerni: tunc appet apā duꝝ nō eq̄lis figure vt dicebat Aui. a
quo ꝓcedunt vene grosse tortuose sicut varices: ⁊ est mali colo/
ris turbidi. i. offusci decliuis ad rubedinē sup. nō clarā q ē sicut
rubedo fecis ⁊ qñq; trahit ī colore ad plūbeitateȝ ⁊ viriditatē: ⁊
iste diuersitates coloꝝ plane declaraui ī ꝯsilio ꝑ me facto supra
allegato. Sȝ qñ nō pōt ꝑ visuȝ ꝯprehēdi significat ipȝ graui/
tas cui ꝯcomitat lesio ⁊ pūctio dolorosa circa pecten ⁊ emūcto/
ria. Jmmo dicit Aui. ꝑuenit lesio eiꝰ ad diafragma sup. qñq; ⁊
dorsuȝ ⁊ accidit dolor cū eo in vtrisq; oculis ꝑꝑ euaporatōeȝ q̄
fit ī eo succedēte ī eodē adustione ⁊ putrefactōe: ⁊ tūc aliquotiēs
ꝯcomitat fe. q̄ est īcipiēs cū lenitate cuȝ īcipit euaporatio: deide
acuit ⁊ fit fortis cuȝ vehemētia doloris succedēte maiori putre/
factōe ⁊ adustiōe in mā: ⁊ hoc ē cū est in via ad vlceratōeȝ: ⁊ tūc
qñq; succedit friditas extremitatū ꝑꝑ doloreȝ vehementē ⁊ su/
dor fridus: que accñtia vel similia nō reperiunt ī apāte duro cū
nō cācerat ⁊ sepe ꝯcomitat dolor cordis ī cāceroso ⁊ aliquotiēs
sincopis ꝑꝑ vapores venenosos cōicatos cordi. Signa auteȝ
ad distinguēduȝ nunqd cancer sit vlceratꝰ vel nō vlceratꝰ: sunt
q in nō vlcerato nō appet sanies vel virulētia de q̄ sit curāduȝ
lȝ sint reliq̄ accñtia dicta. Jn vlcerato aūt manifestat pus no/
tabilis quātitatis qđ nō est equale hñs sordeȝ ⁊ virulētiaȝ q̄ ꝭm
plurimū est mali coloris vt dicebat. A. nigra ⁊ qñq; est rubea ⁊
viridis ⁊ raro fit alba: ⁊ ē talis humiditas acuta fetida sepe sicut
virꝰ ꝑueniens ad viriditatē. Et dicebat Ras q si fuerit in ea vl
cera crepata ⁊ est cōe ēt ad cancrū vlceratū manabit ex eis eru/
go ⁊ fe. patiet sup. saltem in pricipio eruptōis ꝑꝑ euaporatōem.
Addit: ⁊ extenuabit corpꝰ eius ⁊ nocebūt ei medicie mollificati/
ue ⁊c̄. Et addebat Aui. ⁊ qñq; currit sanguis purꝰ sup. ex matri
ce ꝑꝑ id qđ accidit illi de corrosiōe. s. venaꝝ matricis q̄re existi/
mat q id sit mēstrua ⁊ tñ sup. nō sunt: ⁊ ita qñq; tm̄ euāt đ mā
putrida ⁊ de sanguine ꝯtēto in venis ꝓximis maliciato ꝑꝑ cor/
rosionē dictaꝝ venaꝝ qđ alleuiat fe. ⁊ minuit dolor acq̄sita trā
spiratōe in ipso apāte vlcerato. sed qūocūq; sit nō est ei curatio
vt dicebat. A. Et dicebat Ras 9° ꝯtinentis ⁊ est cōe ad oē apā
duꝝ ēt nō cācerosuȝ: qñ extendit tp̄s. i. ꝓlōgat huiꝰ apātis du
ri inflant pedes ⁊ extenuant tibie ⁊ cessabūt menstrua. Et qñq;
ēt dicebat Aui. magnificat venter ⁊ accidit dispositio sicut idro
pisis: īmo sup. qñq; fit vera idropisis ꝓpter cōitateȝ ad epar. ⁊
hec sufficiāt quātuȝ ad signa. Regras alia signa specieꝝ ex ꝑte
māe vel diuersoꝝ tēpoꝝ apātis ⁊ terminatōis ad resolutōeȝ vel
sanieȝ ī alijs locis supra vbi determiatū est de apātibꝰ. istis suȝ
ꝯtentus ad presens. Hic volui latius ponere signa apātis duri
cuȝ cancerato in matrice: qm̄ apātum duroꝝ in matrice cuȝ nō
in modico tēpore curantur facile declinant ad cancerositateȝ. ⁊
sepe cuȝ nō possunt visu cōprehendi fuit expediēs ponere signa
manifestatiua eius ⁊ nō vlcerati ⁊ vlcerati.

Cura.

Ueniēdo ad curā prio circa dietā ⁊ stāte apāte cali/
do vt plerūq; euenit. Nā circa hoc opȝ medicū esse
magis diligēteȝ: tunc ꝭm diuersa tp̄a morbi opȝ diuerso modo
dietari vt ēt dictū ē ī apātibꝰ alioꝝ mēbroꝝ maxie neruosoꝝ vt
pleuresis ⁊ frenesis. nā opȝ ita regulari in hoc sicut ⁊ in frenesi
precipue ī principio. Nā de hoc dicebat Rasis ī diuisionibꝰ in
isto caplo: regat sup. eger regimie patiētis birsen. i. apā caliduȝ
cerebri dādo ī potu aquā ordei ⁊ similia. Nō igit me extendam
particulariter ad singula que ꝯueniēter dici possent ⁊ circa die/
tā ⁊ circa medicialia remittēs vos ad ea que scripta sūt ī prima
ꝑte đ frenesi ⁊ pleuresi: ⁊ postea ī hac ꝑte đ apātibꝰ stomaci ⁊ ve
sice. Sed sūmatiȝ colligēdo circa dietā sit sua habitatio in aere
frido boni odoris ī passiuis ad temꝑamētuȝ declināte. vitetur
motꝰ ⁊ oēs cāe īflāmātes. ⁊ ita furor ira sūt ad nocēdū ꝓpter id
qđ faciūt ebullitionē in mā ⁊ habilitatē ad fluxū. vitent ēt que/
cunq; ꝯuertūt mām iterius ī pricipio: ⁊ ita tristitia ⁊ timor oio
vitent. ⁊ gaudere ⁊ bñ sperare ē in cāu ꝯueniēs. Et ꝓpter istā
cām đ ꝯuertēdo mās iteriꝰ dicebat. A. ⁊ precipiat sup. egro vt
vigilet quātuȝ pōt: qm̄ sup. somnꝰ ꝯuertit mās ad interiora. vñ
in pria ⁊ scđa die bonū ē notabiliter īclinare ad vigilias. Circa
cibū ⁊ potū opȝ vt dieta sit multū tenuis: īmo declinās ad latꝰ
tenuissime. Nā de hoc dicebat Aui. ⁊ opȝ vt ꝓhibeat cibꝰ aut
minoret ī diebꝰ primis vsq; ad tres dies. vñ in pria die ꝯstante
virtute sufficit exhibere aquā ordei cū iulep rosato. ⁊ ī scđa die
dare pultes ordei: ⁊ hoc nisi virtus sit dissoluta vt dictū ē. Nā
ī corporibꝰ delicatis nō sufficit aqua ordei vel aqua zuccari tm̄:
īmo ⁊ ī pria die opȝ dare de pultibꝰ ordei aut đ farre colato aut
panē lotū ⁊ coquant ī brodijs macris pullaꝝ gallinaꝝ paruarū
aut perdicū rectificatis ēt brodijs cū lactuca ⁊ portulaca ⁊ simi/
libꝰ fridis. Nā ex tenuitate diete nā fit auara ad ꝓhibēdū flu/
xuȝ humoꝝ: de quo fluxu tm̄ ē timor in pricipio hoꝝ apātū ca/
lidoꝝ. Uitent ēt oīa potabilia ꝑꝑ id qđ faciūt ad subtiliationē ⁊
ad fluxū preter ea que sūt necessaria via cibi. Nam de hoc dice
bat Auic. ⁊ opȝ ꝓhibeat aqua penitꝰ. i. quilibet potus ⁊ ꝓpric
ī pria die. qñ tñ necessariꝰ est potus exhibeat aqua zuccari albi
decoctōis coriandroꝝ ī pricipio vel sebesten vel iuiubaꝝ: ꝯūter
ꝓcedēte morbo ⁊ fluxa mā opȝ ꝭm necessitateȝ magis īgrossare
dietā dādo đ carnibꝰ auiculaꝝ paruaꝝ vel pullos ꝑdicum aut
gallinaꝝ ꝑuos. Et qñ declinat egritudo dicebat Auic. ciba eaȝ
sup. virtutē ⁊ ꝯforta ⁊ viuifica sup. cū cibo magis restauratiuo
vel ī maiori quātitate exhibito: ⁊ tūc ꝓ potu potes exhibere vi/
nuȝ si sit debile ēt mixtū cū aqua decoctōis zuccari. Hoc totū
qđ dictū ē verificat ī apātibꝰ calidis. nā ī apātibꝰ fridis flegma
ticis ⁊ melācolicis tūc alia dieta magis nutritiua ⁊ in principio
⁊ ī ꝓcessu ē necessaria: q: statꝰ ⁊ terminatio illiꝰ ē longa opȝ etiā
vt patiēs īhabitet acrē tꝑatuȝ in pricipio ī actiuis declinātē ad
siccitatē si apā fuerit flegmaticū: ⁊ declinet ad humidum si apā
fuerit melācolicuȝ: ⁊ vigilare ī flegmatico ē satis ꝯueniēs vbi in
duro somnꝰ ē magis necessariꝰ ⁊ cibi hoꝝ sint nutritiui facilis
digōnis ⁊ paucaꝝ supfluitatū ī flegmatico ad siccū ⁊ virtualr
⁊ ꝭm artificiū īclinati ⁊ ī melācolico ad humidū ēt ꝭm artificiū.
⁊ potus ī flegmatico pōt eē vinū aliqualr vigorosum ⁊ de vua
nigra vbi in melācolico conueniētiꝰ erit vinū album minus po/
tens: īmo linfatuȝ cuȝ aqua decoctōis zuccari vel liquiritie. ⁊
hec q̄ȝtū ad dietā sufficiāt.

Medicinalia.

Ueniēdo ad medicinalia ī pricipio facta
ventris lenitiōe ī apāte calido constāte
virtute ⁊ reliquis ꝯpetit diuersio per flobothomiā basilice cōis
vel cephalice ꝭm canones als datos: ⁊ aliqualr dictū est supra
circa textualia ꝭm exigētiā maioris vel minoris diuersiōis que
lȝ flōmia brachij videat eē nocēs ꝑ hoc qđ diuertit a menstruis
vel a mēstruatōe cū tñ retētio mēstruoꝝ plerūq; sit ī cā: tñ per
hoc qđ ꝓhibet fluxū māe ī principio ipsa ē necessaria. Et istam
cautelā īsinuauit ēt Auic. ī pricipio quasi capituli ī cura cuȝ di/
xit: Et flōmia lȝ cōferat ad id sc. ī pricipio ē tñ ī ipsa sup. appa/
rens nocumētū qđ retinet mēstrua ⁊ trahit sanguinē ad supio/
ra; cū tamē meliꝰ sit vt ꝓuocētur mēstrua ⁊ magis iuuatiuū ꝑ/
prie ei ī quo cā ē retētio mēstruoꝝ. tñ decidēdo cōcludit dicēs:
Et rectiꝰ quidē ī pricipio est vt flōmet basilica quare ꝓhibebit

effusionē māe supra locū apātis. deinde ꝯsequēter.i.fluxa mā ī
totū adhibeaꝛ flōmia saphene qm̄ illa ē vehementioris cōitatis
sup.cū matrice ⁊ magis attrahēs sanguinē sup.ex matrice q̄ʒ
illa basilice vt ergo trahaꝛ sanguis ex matrice postquā fluxit si/
mul cū sanguie retēto mēstruali tunc post duos vel tres dies a
flōmia basilice ꝯuenit flōmia saphenaꝝ ad finē dictum:ēt dicit
Auic. vt succurraꝛ ei sup.nocumēto qḋ fecit icurrere flōmia ba
silice.s.de retinēdo mēstrua vel ꝓhibēdo fluxū eoꝝ ⁊ extrahen
dus ē sanguis ſm mensurā.nā in virtute debili extrahēdus est
sepe ⁊ paulatim:⁊ i forti pōt vnica vice extrahi notabilis quāti
tas ⁊ maxime ꝑ saphenas vbi nō sufficit diuersio ⁊ minoratio tm̄
sʒ est necessaria eradicatio. Jō dicebat Auic.⁊ ꝑueniat ad sūmū
in extrahendo sanguinē sup.cū saphenis vna vice vel pluribꝰ
ſm dispositionē virtutis ⁊ intelligatur ad summuʒ vt aliqui
posuerūt euacuādo ex basilica de materia ātecedēte: quoniā illa
flōmia semper facit dubitationem in casu isto prohibendo mē/
struationē.sʒ flōmia saphenaꝝ cūando māʒ ē ꝯueniēs vt traha
tur sanguis qui ē in matrice retētus ad locū vt dicebat Auic.s.
saphenaꝝ alligationē habentiū ad matriceʒ:⁊ ita exponaꝛ tota
lr̄a Aui.a multis male ītellecta ſm expositionē datā. Qua facta
flōmia dicebat Serap.⁊ post illḋ si virtꝰ ē remanēs adunnistra
mus medicamē solutiuū sup.nō tamē agitatiuū vt alias dictū
ē in similibꝰ:⁊ maxime nulla ꝑcedente digōne. sufficiat ergo so
lutio quasi lenitiua tm̄ sʒ appropriata materiei calide vt cū mā/
na vel cassiaꝛ. dissoluta cū aqua solatri ⁊ endiuie. Et si placet in
pato ad vomendū ꝓuoceꝛ vomitꝰ ēt ad diuersionē leuis:qm̄ di
uertit notabilr̄ ad superiora ḋ quo dicebat Aui.ꝙ vomitꝰ ē vehe
mentis iuuamēti ad id. Pro digōne igiꝛ materie calide vʒ siru
pus de endiuia ⁊ sirupꝰ violatus vel rosatꝰ i principio cū aqua
decoctōis floꝝ boraginis buglose ⁊ nenufaris.⁊ stāte magna i/
flāmatione exhibeaꝛ i sirupo aqua solatri decoctōis papaueris
albi ⁊ iusquiami albi: ponendo ēt aliquid arthemisie vel rasure
eboris ad ꝯuertendū ad matricē i decoctiōe. Sʒ i apāte frigido
flegmatico exhibeaꝛ sirupꝰ de melle rosato cū sirupo de duabꝰ
radicibꝰ vel sirupo de arthemisia de quo ē posita descriptio su
pra cū aquis buglose melisse ⁊ pulegij aromatizādo cū modico
cassie lignee ⁊ calami aromatici.nā est singularis vt voluit Ra
sis i calefaciēdo matricē ⁊ ꝯfortādo ꝓpter apā. Sʒ si fuerit apā
melācolicū nō ꝑ viā adustiōis: addaꝛ cū dictis sirupis aliquid
de oximelle simplici ⁊ de aquis scolopēdrie cuscute.⁊ si factum
fuerit apā ꝑ viaʒ adustiōis pōt fieri sirupꝰ ꝯueniēs ēt i cācro vt
īfra.℞.melisse boragis ⁊ buglose añ.M.j.scolopēdrie ⁊ cuscu/
te añ.℥.s.epithimi thimi ēdiuie ⁊ portulace añ.ʒ.vj.coquāꝛ ⁊
cū colatura fiat sirupus cū zuccaro ⁊ melle addēdo parū aceti ⁊
exhibeaꝛ cū aqua buglose boraginis ⁊ lupuloꝝ ⁊ ꝯtinueꝛ isti si/
rupi ī cā frida magis ⁊ i calida minus:post quos sirupos oporte
bit moderate eūare materias. verbigratia:ī mā sanguiea mixta
colere infundēdo mirabolanos citrinos ī aquis endiuie portula
ce lupuloꝝ ⁊ fumi terre īfundēdo de his.ʒ.vj.cū modico viola/
rum:⁊ facta expressiōe addaꝛ colature māne vel cassie.ʒ.vj.vel
℥.s.cuʒ.ʒ.j.diaprunis solutiui vel electuarij rosati si expediet
ad solutionē. Sʒ hic bene nota ꝙ ī apāte colerico sepato a mā
sanguinis credo ꝙ ꝯueniēs eēt īmediate facta aliquali lenitiōe ī
principio: nō tm̄ facere lenitionē cuʒ cassia vel māna imo etiam
ante aliā digōneʒ aliquid appropriate eūare ēt cū mirabolanis
ēt forte cū modico diaprunis solutiui. Jn mā aūt flegmatica
eūatiuū ꝯuemēs ē i qḋ ē virtꝰturbith:⁊ iō benedicta i casu lau/
daꝛ.⁊ si exhibeaꝛ solū turbith preparantibꝰ eū ad solutionē ⁊ cō/
uertendo cū ad matriceʒ vt exēpligratia exhibēdo.ʒ.j.turbith
electi puluerizati cū zinz.⁊ calamo aromatico ⁊ modico arthe/
misie vt añ.℈.j.de quolibet ⁊ exhibere cū modico vini al.debi
lis erit ꝯueniēs potio.⁊ in mā melācolica non adusta valebit ad
eūandū si sumaꝛ.℥.j.diacatholiconis vsq̄ʒ ad.℥.j.s.⁊ dissol/
uatur cū aq̄ decoctōis scolopēdrie cuscute thimi epithimi ⁊ po
lipodij añ.paꝝ vt.ʒ.j.ꝓ quolibet i decoctōe. Jn mā aūt adusta
pōt exhiberi.ʒ.j.cassꝛ.cū.ʒ.j.s.cōfectiōis amech ⁊ cū aquis lu/
puloꝝ boraginis ⁊ melisse:⁊ ita ī talibꝰ materiebꝰ fridis flegma
ticis vel duris ⁊ similibꝰ ad cācrū oportebit frequētare eūones
sʒ semper sint moderate. Sed ī mā adusta preter solutōʒ fiendā
vt dictū ē oportebit ēt renouare apturā vene basilice. Nā i cu/
ra cācri dicebat Aui. cācer opʒ vt mediceꝛ cū eūone sanguinis
ex basilica assidue.i.frequēter sʒ paꝝ ꝓ vice extrahēdo sup. ad
intētionē refrigeratōis pricipaliter ⁊ ꝓhibitōeʒ adustiōis. Ad/
dit:⁊ saphena post ipsaʒ sup. dʒ flōmari ī quibusdā horis vt di
xi q: nō frequēter sʒ raro vt aliquid ḋ mā quasi ꝯūcta educatur
ne ꝯuertaꝛ ad apā. Addit:⁊ educaꝛ melācolia solutione ventris
sup.ēt aliquotiēs ne ꝯuertaꝛ ad apā ⁊ forte aliquid de mā apo/
stematis eūetur. Quibꝰ factis digōnibꝰ ⁊ eūonibus ē inten/
dēdum cū rectificatōibꝰ mēbroꝝ regaliū cōfortādo cū electua/
rijs appropriatis ⁊ epithimatibꝰ ⁊ reliquis eis ꝯueniētibꝰ vt in
apātibꝰ calidis rectificādo epar ⁊ kistim fellis.⁊ in frigidis fleg
maticis cerebrū ⁊ stomachū.⁊ i melācolicis duris non adustis
ipsuʒ splenē.⁊ ī adustis epar ⁊ splenē eligēdo ꝯfectōes ⁊ electua
ria vnctōes ⁊ epithimata dictis mēbris appropriata de quibus
sup.ī multis capitulis habuistis copiā. Quibꝰ sic factis succe
dit intentio ad apā curādū ſm tpa eius: de qua intentiōe breui/
ter me expediā remittēs me vt supra dictū ē ī alijs capitulis.in
principio ergo apātis calidi dicebat Serap.⁊ ē snia cōis ēt ī alijs
apātibus ⁊ ē canon cōis ī diuersis locis positꝰ dixit: Et postq̄ʒ
mūdificaꝛ corpꝰ sup. mūdificatōe sufficienti:facimꝰ emplastrū
matrici cū emplastris que repellūt ⁊ refrenāt ī iceptōe egritudi/
nis.⁊ ifra enumerās tales medicias dixit: Et maior ꝑs medici/
naꝝ que refrenāt ⁊ expellūt ⁊ stipticitatē faciūt sūt rose ⁊ lentes
excorticate,⁊ cortices granatoꝝ ⁊ arnoglosa ⁊ cime vitis ⁊ sola/
trū ⁊ endiuia ⁊ psiliū ⁊ semē portulace ⁊ virga pastoris ⁊c̄.⁊ fa/
rina ordei. De his ergo pn̄t fieri epithimata supra matricē faciē
do decoctōes ⁊ possunt fieri emplastra ⁊ sessiōes ⁊ ēbrocatōes:
emplm̄ multū ꝯueniēs eēt si fieret vt infra.℞. farine ordei.℥.j.
s.farine lentiuʒ excorticataꝝ.℥.s.succi plātaginis ⁊ virge pa/
storis ī sanguineo:⁊ rasure cucurbite vel succi semꝑuiue vel la/
ctuce in colerico.oīa ista icorporenꝛ cū oleo rosato magis in san
guineo ⁊ violato i colerico ⁊ extendātur super pecijs ⁊ ponanꝛ
ante ⁊ retro ī regione matricis. Et fiāt ēt clisteria ītra matriceʒ
cū lacte acetoso decoctōis plātaginis ⁊ portulace ī sanguineo:
⁊ cū mucilagine psilij in colerico. vel fiat clistere cū oleo rosato:
qm̄ est ꝯueniēs. Sed hic nota ꝙ lʒ dixerit Serap.ꝙ postq̄ʒ
ē mūdificatū corpꝰ mūdificatōe sufficiēti tūc occurramꝰ cū di/
ctis ī pricipio apātū ꝙ nō oʒ expectare totalē mūdificatōʒ post
digestiua ad occurrendū apātibꝰ maxie calidis cū repcussiuis:
īmo oportet ab ipso pricipio,facta lenitōe ventris ⁊ diuersione
māe pricipiare ad repcutiēduʒ ⁊ nō tardare vt ꝓhibeaꝛ augmē
tuʒ apātis quātuʒ possibile est. Facta igiꝛ repcussiōe in prici/
pio in capº vt dictū est dicebat ēt Serap. Et in statu egritudis
nos miscemꝰ cū istis medicis ea q̄ resoluūt sicut fenugrecū ⁊ al
thea ⁊ camomilla ⁊ melilotū ⁊ anetuʒ ⁊ crocꝰ ⁊ puluis molēdini
⁊ q̄ sunt ei similia ⁊ ꝑ hoc qḋ dixit ī statu egritudis vt dicit lr̄a
exterior.per statuʒ itellexit vehemētiā egritudis.i.augmētum
egritudis ⁊ veꝝ statu. Nā in augmēto aliqḋ de his debent ap/
poni cū repcussiuis:ipis tm̄ repcussiuis dn̄antibꝰ ⁊ ī statu equa/
liter misceri vt ē canon cōis ī multis locis. Jō in augmēto pn̄t
addi cuʒ emplo dicto in decoctōe althea ⁊ melilotū cū modico
camomille vel aliqḋ de farina molēdini vel cum modico adipis
galline diuersificādo ī sanguineo ⁊ colerico plus vel minꝰ ī exie
cādo vel hūectādo ⁊ ita ī statu possent addi ḋ istis medicis vsq̄ʒ
q̄si ad eq̄litatē aliaꝝ mediciaꝝ repcussiuaꝝ siue ꝑ viā ēploꝝ si/
ue ꝑ viā dcoctōuʒ vel sessionū ⁊c̄.⁊ ita possent fieri clisteria ī ma
trice cū oleis addēdo oleo rosꝛ.oleū camomellinū vel ḋ lilio: vel
faciēdo dcoctōes ex simplicibꝰ diuersis appropriatis. Jn dcli
natōe aūt dicebat Serap.⁊ in declinatōe apātis ꝑmutamꝰ ſm
ordinē ad id qḋ calefacit ⁊ resoluit plus ⁊ qḋ ꝯuenit apātibꝰ fri/
gidis sicut sunt armoniacū ⁊ bdeliū ⁊ storax ⁊ cera ⁊ piguedies
⁊ medulle oēs ⁊ olea calida q̄ resoluūt ⁊ alleuiant ⁊ subtiliāt: vn̄
pn̄t addi dn̄anter ⁊ camomilla ⁊ althea ⁊ distēperare cū cera ap
ponēdo aliqḋ de oleo de lilio ⁊ de piguedine anatis. Et cū est in
manifesta declinatōe addere armoniacū bdeliū ⁊ crocū ꝯtinuā/
do vsq̄ʒ ad cōpletā resolutōeʒ. Sʒ si apā cōuertaꝛ ad dubleti
⁊ ad saniē tunc dicebat Serap.maturabimꝰ ipsuʒ cuʒ medicis
istis eisdeʒ quas diximus ⁊ adiūgemꝰ ad eas ꝙ ē vehemētioris
caliditatis ⁊ cōfert cū velocitate maturatōis eiꝰ emplʒ qḋ fit cū
fenugreco ⁊ farina tritici decocta cū aqua ficuuʒ ⁊c̄. Et Rasis
9º cōtinētis de dubleti dicit: curandū ē cū mollitiuis ad aperiē
dū velociter.⁊ dʒ sedere mulier ī decoctōe fenugreci ⁊ sisimbri
⁊ maiorane ⁊ cū adipibꝰ ⁊ oleo laurino ⁊ camomellino ⁊ modi/
co myrrhe ⁊ facit emplm̄ sumēdo.℥.j. armoniaci ⁊ dissoluēdo
cū farina tritici ⁊ fenugreci ⁊ seminis lini cū decoctōe arthemi/
sie meliloti ⁊ cuʒ adipibꝰ fiat emplm̄. Tandē cureꝛ eruptio illiꝰ
cū modis ⁊ ingenijs alijs dictis supra de pleuresi dando deco/
ctiones per superiꝰ ⁊ facere sessiones in decoctiōe reruʒ magis
acutaꝝ vt ē dcoctio althee brāce vrsine meliloti ⁊ fenugreci po/
nēdo aliquid pulegij ⁊ ficus siccas ⁊ radicē lilij ī decoctōe.⁊ tā/
dem apponere aliquid ḋ fimo colūbino ⁊c̄.tandē tussiēdo ⁊ ꝯmo
uēdo se vt supradictū ē ꝓcureꝛ eruptio. Et nota hoc qḋ dixit
Aui.ī dubleti vero oʒ vt occuperis ī maturādo ipaʒ.⁊ repiꝛ ēt
lr̄a negatiua vt nō occuperis ī maturādo ipaʒ.⁊ credo meliꝰ ia/
ceat ꝑꝑ seqūtia vt exponaꝛ nō occuperis ī maturādo ipaʒ sup.
cū medicis ad ruptōeʒ faciētibꝰ.qm̄ addit: Sʒ si ē ꝓpinqua ori
matricis ⁊ est possibilis sectio eius ſm modum regiminis clau/
se fiat vt sup.aperiaꝛ cū instrō cirugico vt dictū est supra in reiē
tōe menstruoꝝ. Addit: intrīseca aūt.s.dubleti possibile ē vt ꝯsi/
dereꝛ ipsa maturatio ex ipsamet.i.ruptio fiat absq̄ʒ medicinarū
imectōe sup.i.ꝯtineꝛ in loco manifesto vt possit īcidi: tunc sup.
bonū est īcidere ⁊ nō occupari cuʒ medicis fortibꝰ ad rūpēduʒ.
Sʒ si ē in loco ꝓfundo ad quē locū nō posset ꝑuenire opatio
cirugica: tūc oportebit cum medicis opari. Jō addit ī ꝓcessu:⁊
fortasse est necessariū vt rūpaꝛ cū medicis dictis ī dubleti sup.
alioꝝ mēbroꝝ sicut sunt empla facta ex sinapi ⁊ ficubꝰ ⁊ fimo co
lūbino ⁊c̄. Et facta ruptōe apātis est vtēduʒ cū mūdificātibꝰ
⁊ ꝑ sursuʒ datis ⁊ in matricē īpositis mūdificādo ēt mēbra ad q̄
aliquotiēs erūpiꝛ sibi vicina. nā aliquotiēs rumpiꝛ ad vesicā ⁊
aliquotiēs ad itestina. Et de his oībus habuistis noticiā supra
late ⁊ de vlceribꝰ vesice ⁊ de vlceribꝰ intestinoꝝ: ad illa loca re/
curratis mūdificādo virulentiā cū medicis minꝰ calidis ⁊ ꝑ su
periꝰ ⁊ ꝑ inferiꝰ vt cuʒ decoctōe seiuʒ cōium maioꝝ ⁊ zuccaro
ligritia:⁊ mūdificādo māʒ magis fordidā ⁊ feculentā cuʒ aqua
mellis ⁊ cuʒ decoctōe prassij ⁊ similibꝰ alias dictis: postea ꝯso/
lidādo cuʒ medicis appropriatis ēt sepe dictis. Jn apāte aūt
cuʒ ad duritiē ꝯuertiꝛ: si durities nō est cācerosa est ītendēduʒ
cuʒ resoluētibꝰ mollificatiuis ⁊ resolutiuis dn̄antibꝰ mollifica/
tiuis:⁊ in hoc valēt empla dicta supra in apātibꝰ fridis melāco
licis: sʒ opʒ hic semꝑ poni quasdā medicias īfrigidatiuas ad ꝓ/
hibēduʒ adustionē.⁊ habuistis supra pesariū Raꝛ positū in lr̄a
mollificās apāta dura ⁊ q̇escere faciēs dolorē matricis qḋ opti
mum est in casu.⁊ pn̄t fieri suppositoria vel nastalia facta deco/
ctōe althee ⁊ matricarie ī vino ⁊ aq̄ cuʒ modico adipis galline ⁊
cum

cū modico terbētine ⁊ īmittat vinū ꝺcoctiōis ī matricē: sessio ēt ī dicta decoctōe ad idē facit. Et qñ istud non sufficit ī decoctōe addātur radices ebuli ⁊ fiat sessio in ea: tādē fiat inunctio cum mucilaginibꝰ ⁊ adipibꝰ cū mucilagine altee maluaꝝ ⁊ seminis lini ⁊ adipibꝰ anseris anatis ⁊ galline cū medulla cruris cerui ⁊ vituli addēdo vitellos ouoꝝ ⁊ cū modico croco ⁊ vnguētū diaquilon ē ī hoc cāu ꝯueniēs. Qꝺ si apā pur cancerat tūc vt dicebatur supra ī textu cauēdū ē ne ab aliquo acuto medicamīe tangat sꝫ cū leui tm̄. Nā cū nō adest pulsatio valet īunctio de adipe galline cū oleo camomellino ⁊ modico olei vio. sꝫ cum adest pulsatio ⁊ augmentat dimittamꝰ ista simplr mollificatiua ⁊ occurramꝰ cū vnguēto posito circa lr̄am de plūbo cū succis ⁊ cuꝫ oleo rosato ⁊ mucilagine psilij ⁊ similibꝰ prohibentibꝰ vlcerationeꝫ. Naꝫ in hoc intendēduꝫ est quantuꝫ possumus ne vlceretur remittēdo pulsationeꝫ ⁊ doloreꝫ. Et dicebat Rasis in diuisionibꝰ: ⁊ cū augmētat pulsatio curet cum oleo rosato ⁊ mucilagine psilij sup. īmissis in matrice ⁊ cuꝫ emplastris infrigidātibꝰ tādiu donec sedetur pulsatio paulatim. Addit: deinde reddi ad calefaciētia cū facilitate idest leuiter ⁊ lenificantia etiam moderate sup. remissa pulsatōe semꝑ appositis aliquibꝰ fridis ꝯfortātibus. Et addit: nā si tu nō feceris illud vlcerabit ⁊ in hora pulsationis dicit Serap. ꝯfert iuuamentū magnuꝫ papauer trituꝫ quādo ponit suꝑ ipm̄ cū aqua coriādri humidi aut virge pastoris aut solatri. ⁊ qñ fuerit facta vlceratio intēdendū ē mitigatōi doloris cū abstergētibꝰ leuibꝰ vt cuꝫ lacte īmisso ī matricē cuꝫ modico zuccari. Et postea ītēdēdo ꝓhibitōi vlceratōis ⁊ simul remissiōi doloris ēt clisterizādo cuꝫ lacte mulieris ⁊ aqua arnoglose ⁊ aqua solatri tepidis aut aqua portulace aut virge pastoris. Et stāte vehemēti dolore dicebat Auēzo. in capᵒ ꝓprio de apātibus matricis: opꝫ aūt ꝙ dolor sedet. ⁊ meliꝰ qꝺ ego scio ī hoc casu. i. remissiōe doloris ē oleū rosatū cū oleo vitelloꝝ ouorum nō vsto. Addit ⁊ bene nota: oleuꝫ aūt vitelloꝝ ouoꝝ habet mirabilē ꝓprietatē ī iuuamēto matricis ⁊ similiter alioꝝ membroꝝ maxime quoꝝ sensus ē clarꝰ ⁊ egritudo ī ipis ꝑfecta fuerit. Addit: fiat igit ei quolibet die clistere sup. ī matricē cum ābobꝰ oleis p̄dictis bis ī die. sꝫ si vlceratio ꝓfundet ita vt corrosio fiat in venis manifestis matricis ⁊ fiat fluxus sanguineꝰ: tunc dicebat Serap. si aūt currit ex eis sanguis multꝰ miscemus cū istis succos scꝫ arnoglose solatri ⁊ portulace cerusaꝫ plumbi ⁊ boluꝫ armenū ⁊ succū barbe ircine ⁊ his similia bene ꝯmiscendo ⁊ iponendo ī matricē ⁊ tutia preparata hic multū ꝯmēdat: ⁊ ita cū his ꝓlongabit in vita mulier vsqꝫ ad votuꝫ altissimi: attēdēdo principaliter ad regimē in dieta ⁊ ad frequētē mūdificationē corporis cū appropriatis humoribꝰ adustis. nā ita Auēzo. curauit sine medicinis ī capᵒ de cācris: finis aūt medici vt ipe dixit ī isto capitulo de apātibus matricis est prolongare tempus mulieris in sua egritudine suas naturales operationes exercente: ⁊ sic sit finis huius capituli cum dei laude.

Caplm̄ 28ᵐ de prefocatione matricis.

Um mēstrua ꝑ lōguꝫ tēporis spaciū retēta fuerint aut mulier a ꝯmixtiōe viri diu abstinuerit lꝫ valde affectauerit ⁊ euenerit grauitas ⁊ dolor in īferioribꝰ ꝑtibꝰ femoris ⁊ senserit q̄si aliqꝺ sursuꝫ trahi a ꝑte sumīs: fortasse post ista superuenit ei sincopis ⁊ q̄si mortua cadet: ꝑpendi quoqꝫ vix poterit ꝙ ipsa attrahat aerē vel habeat pulsum ⁊ forsitā p̄focabit ⁊ moriet ⁊ fortasse sanabit laboriose tm̄. Hec itaqꝫ passio illico vt euenerit curāda ē: cuiꝰ cura ē vt pedes fortiter fricent ⁊ ligent ⁊ ventosa magna sumini supponat ⁊ obstetrici quoqꝫ p̄cipiat vt digitū oleo bn̄ redolēte iungat ⁊ ī circuitu oris vulue dū est intus bn̄ ꝯmoueat. Naribꝰ p̄terea ꝯdisi īsufflent ⁊ circa aures ipsiꝰ voces clamādo ꝓferant ⁊ nihil qꝺ bn̄ redoleat olfaciat: īmo redolētia ⁊ algalia remoueant ⁊ pecten ⁊ eiꝰ īferiora ex eis epithiment ⁊ naribꝰ maluꝫ reddētia odorē applicent vt stercus castoreū ⁊ sulfur. Cū aūt sanitati restituta fuerit ex hoc medicamīe curet ne egritudo redeat. Qꝺ si hec egritudo post mēstruoꝝ venerit restrictōeꝫ: ea dent que mēstrua ꝓuocāt ⁊ ī pedibꝰ fiat minutio ⁊ vētose in eis apponant. Si aūt post longā viri disiunctionē cōtingat ex quo etiaꝫ sepe accidit incipiat viri ꝯsuetudinē habere: aut obstetrix iteret illud qꝺ sepe diximꝰ in oī pauco tēpore: aut medicamīa q̄ minuunt sperma dent que p̄diximꝰ: ⁊ dent troci. de myrrha quos i. c. de mēstruis ꝓuocādis nominauimus.

Um menstrua per longū tēporis spatiū retenta fuerint ⁊c̄. Istud ē capᵐ de prefocatōe mulieꝝ ꝙ recta ꝯtinuatōe continuat cū precedēti de apātibꝰ matricis. nā cuꝫ prefocatio matricis sit accidēs suffocatiuū pendens principalr ex nocumento matricis facta aliquali ꝯtractiōe ⁊ spasmo matricis ad fugiendū reꝫ nocētēꝫ: ⁊ vt plurimū eleuatōe eius ī sursuꝫ versus diafragma cū euaporatione ēt materie malitiose: īmo quasi venenose ad cerebꝝ ⁊ cor: vnde fit egritudo similis epilēsie ⁊ sincopi vt dicit Aui. in principio capituli de p̄focatiōe matricis: ⁊ vt latiꝰ videbit īfra loco suo. Et cuꝫ talia nocumēta sepe ꝯtingāt ꝓpter apā matricis: nā ad ipm̄ sequit ꝯtractio matricis ⁊ spasmꝰ qꝺ est vnuꝫ nocumentū officiale. Primū ī prefocatōe matricis: postea frequēter ex mā apātis malitiosa ⁊ venenosa maxīe apātis cācerosi ꝺ quo ī textu supiore paulo ante dicebat eleuātur vapores vel eleuari possunt ꝓcedētes mediātibꝰ artarijs ⁊ neruis ad cor ⁊ ad cerebrum vel pāniculos eiꝰ quoꝝ ꝑceptōe vapoꝝ ꝓpter coꝝ venenositatē dicta mēbra ꝯtrahunt: ⁊ ide fit sincopis ⁊ epilēsia: que sunt accidētia dicte p̄focatōis: sicut ēt ex spermate retēto corrupto vel ex sanguine mēstruo similiter corrupto fiūt similia nocumenta quibꝰ dicit mulier pati p̄focationē matricis. Iō recta ꝯtinuatiōe post capᵐ de apātibꝰ matricis: Rasis fecit capᵐ de prefocatōe matricis qꝺ caᵐ prima diuisiōe diuidit ī tres ꝑtes. Nā primo ponit accidētia prefocatōis manifestādo ēt cōes cās eius. 2ᵒ ponit necessitatē subite curatiōis eius ⁊ curaꝫ ipius. 3ᵒ ponit regimē preseruatiuū facta curatiōe. 2ᵃ ibi: Hec itaqꝫ passio illico ⁊c̄. 3ᵃ ibi: Cū aūt sanitati restituta fuerit. Prīa ꝑs etiaꝫ diuidit in duas. Nā primo ponit quasdā cās vt frequēter ꝯtingētes. 2ᵒ ponit accidētia eiꝰ ⁊ sepe ꝯcomitātia: ⁊ quedā que aliquādo tm̄. 2ᵃ ibi: Et si euenerit grauitas ⁊ dolor ī pectine. De prima ꝑte dixit: Cū menstrua ꝑ longū tpis spatiū retēta fuerint vel mulier sup. ꝯsueta ad ꝯcubitū a ꝯmixtiōe viri diu abstinuerit lꝫ valde affectauerit sup. iste due cause sunt vel aliqua istarū que antecedūt ad hāc dispōneꝫ que vocat suffocatio matricis.

Et ponēs signa ꝯcomitātia addit de 2ᵃ ꝑte: ⁊ euenit sup. mulieri grauitas ⁊ dolor ī pectine ⁊ senserit quasi aliqꝺ sursuꝫ trahi a parte suminis hec sup. sunt signa ꝯcomitātia ad suffocationem. Addit ponēdo quedā alia que aliquotiēs succedūt in prefocatione dicēs: fortasse post hec: post hec. i. accidētia sup. dicta ꝺ dolore in pectine ⁊c̄. superueniet ei sincopis ⁊ quasi mortua cadet perpēdi quoqꝫ vix poterit ꝙ ipsa attrahat aera vel habeat pulsuꝫ. Et ponēs modū termīatōis addit: ⁊ forsitā p̄focabit ⁊ morietur sup. cū deueniet ad talia accidētia: ⁊ fortasse sanabit laboriose tm̄ vt dixit. Pro ītellectu haꝝ partiū ꝺbetis prīo notare ꝙ dñs Rasis vt sepe dictū est enumerādo cās alicuiꝰ dispositionis ī hoc libello enumerat quasdam nō excludēdo alias: sed eas tm̄ que vt plerūqꝫ sunt cāe dicte dispōnis de quibꝰ sunt retentio mēstruoꝝ diuturna etiā retētio spermatis. Nā tales cāe sepe ꝯiungūtur lꝫ multe alie possint eē cāe talis dispōnis vt humores putridi ī matrice vel apāta eiꝰ vt supra dicebat. ⁊ vt īfra latius dicet loco suo: iste tm̄ vt frequētiꝰ accidūt: īmo adeo freq̄nter. ꝙ quasi indistincte dixerit Serap. ī capᵒ ꝓprio de p̄focatione matricis ꝙ euētus eiꝰ nō ē nisi ex absciōe spermatis ⁊ abscisione mēstruoꝝ: magis tm̄ ex abscisione spmatis q̄ꝫ mēstrui. nā vt ipse narrat dixit ꝙ vidit sꝫ plurimū hoc accidere viduis sup. ple alias ꝯsuetis ad ꝯcubitū q̄ꝫuis nō abscisa eēnt eaꝝ menstrua ⁊ nō vidit eaꝫ sup. dispōnem accidere hn̄tibꝰ viꝝ q̄ꝫuis abscisa eēnt eaꝝ mēstrua. Ego tm̄ istud frequēter vidi ī vna sorore mea ꝯiūcta viro vigoroso diligēter possessionē laborāti ꝑꝑ retētōeꝫ mēstruoꝝ. Nā ex retētōe mēstruoꝝ cū corrūpit calor naturalis eoꝝ ⁊ putrefiūt in matrice eleuatur vapor tante malitie ꝙ ꝑ nocumentuꝫ eius matrix cōtrahitur ⁊ quasi situaliter sursum eleuat simul cuꝫ vapore dicto putrido cōicato diafragmati vn̄ cōprimit diafragma ⁊ fit difficultas ī anhelitu ⁊ in voce: q꞉ ꝓpter ꝯpressionē diafragmatis pulmo nō pōt ꝯuenienter dilatari ⁊ ꝑ easdē vaporatōes cōicatas cerebro ⁊ cordi vt dictū ē supra fiūt accn̄tia de epilensia ⁊ sincopi. Verꝝ est tm̄ ꝙ freq̄ntiꝰ hoc accidit ex retentōe spermatis cuꝫ putrefit vt adolescētibꝰ viduis ad frequentē ꝯcubitū ꝯsuetis ⁊ post abstinētiā libidinosis tm̄ ⁊ curiosis ad ꝯcubitū. Nā cuꝫ retinet sperma ī dictis mulieribꝰ ⁊ cuꝫ corrūpit ꝑ modū dictū de sanguie mēstruo acquirit gradū maioris malitie ⁊ sic disponit ad deteriora nocumēta ⁊ ꝯñter sufficit īducere hoc accn̄s. Aliqñ in muliere ēt fortis virtutis in resistēdo qñ putrefactio sanguīs mēstrui nō sufficeret: ꝓpterea dicebat Serap. significat ergo nobis hoc ꝙ aduentꝰ eiꝰ. s. dispōnis est ex absciōe spmatis ꝓprie: q꞉ mēstrua sup. cuꝫ retinent ⁊ putrefiūt quāuis faciant accidere accn̄tia multa. s. egritudines melācolicas ⁊ sincopiꝫ ⁊ nauseā ⁊ ꝯstrictōeꝫ anhelitꝰ ⁊ accn̄tia alia multa. Verūtm̄ nō est de ꝓprietate eoruꝫ vt faciāt accidere abscisionē anhelitꝰ. i. vt videat mulier quasi mortua sicut ē de abscisiōe spmatis vt dicit. Et hoc verificās ꝑ quādaꝫ ꝓbabilē rōneꝫ dixit ꝙ sicut sperma ī est virtꝰ magni iuuamēti nā. i. naturalr q꞉ facit ad ꝯseruatōem speciei sup. nobiliori mō q̄ꝫ faciat sanguis menstruꝰ: eꝯuerso si sperma sit egressuꝫ a nā. i. corrūpat est eius virtꝰ magna. i. maior ī malicia sup. in sanguine: que snia fuit prius dicta a Gal. 7ᵒ de īgenio sanitatis ꝯparādo lac ad sanguinē: ex nā ex quo lac est nobilioris substātie naturalr se habēs q̄ꝫ sanguis ex quo ex sanguine per decoctionē vlterioreꝫ generat: ita similiter citiꝰ corrūpit lac q̄ꝫ sanguis. ⁊ cū corrūpit deteriorē graduꝫ acquirit q̄ꝫ sanguis. De his ergo duobꝰ specialiter fecit mētionē ⁊ nō de alijs. ⁊ de dictis pꝫ verificatio totius tex. vt cū mulieri aduenit grauitas ⁊ dolor ī pectine ꝓpter dictas materias vel alias ibidē retineri ⁊ ꝓpter ebullitōem cuꝫ putrefiūt extēdi ⁊ dolorē causare: ⁊ ꝙ sentit quasi aliquid trahi a parte suminis ꝓpter ꝯtetionē matricis simul cū euaporatione dicte māe ī sursū. Qꝺ aūt addit: ꝙ fortasse superueniat eis sincopis nō ītelligat ꝙ hoc accidēs absoluat a sincopi īmo ꝯcomitat sincopi vt infra magis videbit loco suo ⁊ epilēsia: sꝫ nō semper ꝯcomitat sincopis valida vt quasi mortua iaceat. Iō addit: ⁊ quasi mortua cadet sup. fortasse ita vt vix perpendi poterit ꝙ ipsa attrahat aera vel habeat pulsuꝫ: aliquotiēs tm̄ licet habeat

sincopiꝫ ⁊ percipit anhelitꝰ aliqualis ⁊ ēt pulsus qđ nō ē vehemētis malitie. sed cū ē tante intensiōis ⁊ malitie vt quasi mortua videat forsitā p̄focabit ⁊ moriet vt dixit textus. Et forsitan sanabit sed laboriose ⁊ sic pꝫ tota lr̄a clara. Hec itaqꝫ passio ⁊c̄.

In hac 2ª parte dñs Ras. ponēs necessitatē subite curatōis cum eiꝰ curatōe tria puncta principalr̄ ponit. Nā primo ponit quedaꝫ ingenia diuertētia materias in deorsuꝫ ⁊ etiaꝫ excutientia in deorsuꝫ. 2° ordinat ꝓhibitionē vniꝰ a quo maxime cauendum ē. 3° reuertit ad ea que potissime offerri debent. 2ª ibi: Et nihil q̄ bene redoleat olfaciat. 3ª ibi: Et pectē ⁊ eius superiora ⁊c̄. De pria pte ponēs diuersa īgenia cōuersiōis materieꝝ ad inferiora ⁊ prius ponēs necessitatē curatōis subite dixit: hec itaqꝫ passio illico vt euenerit curāda ē cuius curatio ē vt pedes fortiter fricētur ⁊ ligētur sup. coxe ⁊ vētosa magna pectini supponat. rō primi dicti ē satis clara. Nā ex quo in p̄focatiōe cū accidētibus dictis stat īminēs periculū ō suffocatōe ⁊ morte vt dicebat in textu supiore nisi ꝓuideat: sequit oportere medicuꝫ eē multū diligentē ī curatōe. Fricatio aūt pedum ē ī casu iuuās si dolorose fiat cū sale trito ⁊ modico aceti. nā sua acuitate ⁊ punctōe dolorē causantia ꝯuertūt supfluitates ad iferiora. Et ꝑ eādem rōnem dꝫ fieri ligatura fortis circa coxas aliquotiēs remouēdo ⁊ aliquotiēs iterato ligādo. Nā ꝓpter excitari dolorē nā cōuertit mās ꝯtentas ī matrice maxie vaporosas ad ptes dolorosas inferiꝰ quoꝝ ascēsione vapoꝝ fiebat pricipalis lesio. Et ꝑ idē ⁊ vētosa magna superposita pectini ī cāu iuuat. Addit ponēdo vnū spālez modū curatiuū maxie valentē ī p̄focatōe ꝯtingēte ex spermate retēto lꝫ ēt faciat in cā retētōis mēstrui ⁊ aliaruꝫ humiditatū putridaꝝ retentaꝝ ī matrice qđ cōiter ponit ab omnibus illustribꝰ auctoribꝰ dixit: Obstetrix quoqꝫ mulieri precipiat vt digitū oleo bū redolente inunctū sibi .i. īfirme subiciat idest ī collū matricis ⁊ ī circuitu oris vulue: ⁊ dū ē intus bū moueat ꝯcutiēdo sup. ad oēꝫ partē ita vt simul acquirat delectatio ⁊ dolor. Nā ꝓpter hoc sequit declinatio matricis ad īferiora simul cū preparatōe ꝓuocatōis mēstruoꝝ ⁊ exitꝰ spmatis quorū retētione fiebant dicta nocumēta vt supponit. Nā ad dictam ꝯmotionē sensatōe ꝯueniēti simul ⁊ aliqualr̄ tristi ꝯuertunt spiritus ad matricē: ⁊ ita subtiliātur humores ⁊ sperma īfrigidati ⁊ dilatant meatꝰ ad expulsionē: ⁊ ita preparat ad exitū dictarū materieꝝ ꝑ portā vulue: ⁊ ꝯñter diuertit ab ascensu vaporū ⁊c̄. Et hoc ē precipuū remediū in viduis ēt caste viuentibꝰ ⁊ monialibus ⁊c̄. in quibꝰ hec solet passio accidere vt sexto interioꝝ versus finē dixit Gal. sꝫ ī iuuenibꝰ nuptui dādis vel maritatis qbꝰ pōt ꝯiungi vir ꝓprius: optimū remediū ē vt ꝯiungant viro ad ꝯcubitū. nā sequit maior delectatio ⁊c̄. sꝫ qñ nō pōt ꝯiungi viro: tūc talis ꝯmotio facta cū digito est multū iuuās: de qua dicebat Aui. ī capꝰ ꝓprio: Et ꝯmotio oris matricis ⁊ ꝑtium vulue eius ē cōferēs ei siue retentio sit menstrualis siue spmatica: ipsa eīm facit declinare matricē ad inferiora ⁊ ad eq̄litatē ⁊ preparat mēstrua ad ꝓuocationē sup. ꝓpter cām dictā. ⁊ infra specialiꝰ ponēs curā de p̄focatiōe cōtingēte ex retētiōe spmatis dixit: ⁊ opꝫ vt itromittat obstetrix manꝰ suas. Intelligat digitū longū mediū in vulua eiꝰ sup. patiētis iunctas vel iunctis digitis oleo de lilio aut nardino aut laurino ⁊ ꝯmoueat partem vulue ⁊ portas matricis cōmotione plurima leni. Addit: ⁊ necessarium est vt associet ei cū delectatōe dolor sup. ī tali ꝯmotōe ⁊ sit sicut dispositio coitus: ipsa eiꝫ ꝯmotio facta fortasse expellet sperma frigidū ⁊ saluabit vt dixit. Addit ꝯsequēter Rasis ī textu nostro ponēs aliud remediū ad deponendū mās ⁊ vapores per portam vulue maxime cū p̄cesserūt que dicta sunt naribꝰ applicādū dicens: Preterea ꝯdisi insufflet ⁊ circa aures ipsius voces clamādo ꝓferant. ratio primi dicti ē: nā per insufflationē ꝯdisi vel elebori vel alteriꝰ mordicatiui vt piperis zinziberis ⁊ similiū intra nares excitat nā per sternutationē expellere cām dictaꝫ mordicanteꝫ: ⁊ ita cū fit sternutatio fit excutio laboriosa mēbroꝝ spiritualiū circa īferiora nālia ad deponēduꝫ ⁊ expellēdū supfluitates que ī eis ꝯtinētur nālibus ⁊ ī matrice ⁊ ita iuuat ad expulsionem materieꝝ ⁊ vapoꝝ ⁊c̄. ꝑ portā vulue. Cā alteriꝰ dicti ē ꝓpter excitare mulierē a ꝑoxismo sincopis: precipue ⁊ epilēsie vt ꝯuertant spūs ad exteriora ꝓpter clamorē ⁊ vociferationē vt supra dictū est ī capitulis ꝓprijs ī quibꝰ ita operamur preterquaꝫ q̄ nō cōueniūt aromatica supius sicut ī sincopi. iō ad remotōeꝫ huiꝰ erroris Rasis in textu cōtinuādo de scđa parte huiꝰ ptis dixit: ⁊ nihil sup. mulier stans ī ꝑoxismo q̄ bene redoleat olfaciat īmo bene redolētia sup. oīa ⁊ algalia remoueātur sup. a ptibꝰ supioribꝰ ne ad nares ꝑueniāt. Et iste textꝰ est multū bene notandus: qm̄ ꝯtra istuꝫ textū sepe ꝯmittit error ab idoctis. naꝫ ī ꝑoxismo mulieris p̄focate cōiter succurrit ꝑ astantes cū aspersione ⁊ irroratōe vini aromatici supra faciē infirme: ⁊ ita cōicat odor suauis ad ptes illas ⁊ tandē matrici que suauibꝰ delectat odoribꝰ: ⁊ ꝯñter disponit ad ascensuꝫ ⁊ ita fit non tm̄ cōseruatio ꝑoxismi: īmo quasi eius augmentū. ⁊ ꝓpterea in sequēti littera addit Rasis ī textu nostro q̄ pecten ⁊ eiꝰ supiora idest ptes circūstantes pectini ex eis sup. aromatibꝰ ⁊ bene redolētibꝰ epithimentur vt cū vino aromatico ⁊ gallia vel musco dissoluta cū eo ita applicādo circa ptes īferiores vt euaporatio eorum nō possit ad nares ꝑuenire ne sursuꝫ nāliter moueat vt dictū est: īmo preparandum ē vt fugeat in deorsuꝫ apponēdo circa nares fetida. Iō addit ī tex. ⁊ naribus malū odorē habētia applicent vt stercus vel castoreuꝫ vel sulfur: ⁊ ita valet assa fetida ⁊ fumus factꝰ de plumis ꝑdicū ꝯbustis ⁊ alijs huiusmōi. ⁊ rō huius totiꝰ est: qm̄ sicut matrix odoribꝰ gratis delectat ⁊ ad eos se iclinat: ⁊ ita ex fetidis cōtristat ⁊ refugit. Et tamē ex hoc nō fiat argumentū ergo ī matrice ē virtꝰ olfaciēdi: ⁊ sic erit aīalis vt eā nominauit Plato: cui difficultati respōdet Serap. dicēs: Respōdebimꝰ illis sup. sic dicētibꝰ q̄ matrix delectat rebꝰ bonis nō qđ ipa sit aīalis: imo qm̄ est ei ꝓprietas nālis sup. ad hoc sicut epati ⁊ spleni est ꝓprietas vt declinēt ad res dulces quāuis ñ sit ī eis vtrisqꝫ virtus gustꝰ: similiter ēt vt dixit: mater delectat sꝫ hanc semitam his rebꝰ bonis: que aūt spālia aromatica sint supponenda: ⁊ de mō obseruando dictū ē de eis supra in capº de precipitatione matricis ī ascēsione eiꝰ: ⁊ aliquid dicet infra loco suo: ⁊ sic ē ista ꝑs tota clara lege eaꝫ ꝯtinuā. Cū aūt sanitati restituta fuerit. Hec ē tertia ꝑs pricipalis huiꝰ capituli ī qua dñs Rasis duo facit. Primo ponit vnū cōem modū preseruādi mulierem postquā releuat a ꝑoxismo ne reiterato icidat in ꝑoxismū: 2° ponit specialē modū curatiōis dicte prefocatōis. 2ª ibi: Qđ si egritudo euenerit. Dicit ergo prio: Cū aūt sanitati restituta fuerit sup. mulier ex hoc medicamine curet ne egritudo redeat sup. ordināndo que dicta sunt supra de cauēdo ab applicatiōe aromatū superius ⁊ fetidoꝝ īferiꝰ: īmo fetida debēt superiꝰ offerri ⁊ aromatica deorsuꝫ vt dictū ē. Quā sniam posuit Gal. ī libro heresuꝫ sub his verbis que eiꝫ sanat iā egritudines fiētes hec ⁊ antequā fiant ꝓhibēt ꝯsistere ⁊c̄. De scđa parte ponēs spālem modū curatōis duo facit. Nā prio ponit curā satis generalē p̄focatōis ꝯtingētis ex retentiōe mēstruoꝝ. 2° ponit curā appropriatā prefocatōi ꝯtingēti ex retētiōe spermatis. 2ª ibi: Si aūt ꝯtingat post longā ⁊c̄. De pria parte dixit ⁊ ē tota clara ex his que dicta sunt supra ex retētione mēstruoꝝ: q̄ si egritudo euenerit post mēstruoꝝ restrictionē ea dētur que mēstrua ꝓuocāt ⁊ minutio fiat ī pedibꝰ ⁊ vētose ponātur ī eis sup. mulieribꝰ vel ī eis pedibus .s. magnis puta in coxis vt dictū ē oīa ista regulādo sm̄ cañ. dictos suo loco. De 2ª parte dixit: Si aūt ꝯtingat sup. tale accidēs post longā viri desuetudineꝫ .i. q̄ alias ꝯsueuit ꝯiungi cū viro ex multo tp̄e precedēti nō fuit ꝯiūcta viro. qđ accidēs frequētiꝰ ad hanc causaꝫ contingit vt dixit textus ⁊ declaraui supra. Addit: icipiat sup. mulier habē viri ꝯsuetudinē .i. ꝯcubitū cū viro ꝑmittēte sup. nostra lege xp̄iana. qđ si nō addit aut obstetrix cogat eā sepiꝰ facere qđ dixiꝰ idest iungere digitū longū oleis aromaticis ⁊ īmittere in vuluā ⁊ ibidē facere ꝯmotionē sm̄ modū datū ad ꝓuocationeꝫ exitus spermatis retēti. Addit: medicamīa quoqꝫ que sperma minuūt dent que sūt medicamina exiccatiua sicut rutha ⁊ calamentum ⁊ similia de quibꝰ dicet ifra loco suo. Nā ista faciēt ad diminutionē spmatis cuiꝰ cā fit nocumētū. Addit vltimo ēt ad hanc ītentionē ⁊ ad intentōem ēt prefocatōis ex retentōe mēstruoruꝫ: ⁊ dent trocisci de myrrha quos ī caplō de ꝓuocādis mēstruis nominauimꝰ. pꝫ eīm q̄ tales trocisci calefaciendo mās ⁊ subtiliādo ⁊ dilatādo meatꝰ vt supra fuit declaratū iuuāt ad eductioneꝫ materieꝝ retentaꝝ ī matrice p̄ter nāliter ⁊ ꝯñr facit ad purgationē ⁊ exhibeant factis balneatōibꝰ ⁊ sessionibꝰ priꝰ ī decoctōibus ꝯueniētibꝰ sm̄ alias ordinata ad ꝓuocanduꝫ menstrua vt etiaꝫ infra aliquid latius dicet. ⁊ sic sit finis expōnis litteralis huius capituli.

Quid noīs p̄focatiōis seu suffocatiōis

matricis ⁊ ēt quid rei. Pro ampliatiōe nunc māe de suffocatōe matricis obseruādo ordinē primū de quid noīs eius suffocatio matricis vt dicebat Gal. 6° interioꝝ capº penultīo sepe allegato a quibusdā talis appellat: ⁊ ab alijs ablatio anhelitꝰ matricū .i. ablatio anhelitꝰ ꝓpter nocumētuꝫ matricū. Intētio tm̄ eoꝝ vna est vt dicebat a quibusdā etiaꝫ dicit molestatio matricis vel p̄focatio .i. molestatio cum p̄focatōe. Naꝫ recipit hec dispō nomē ab accñti qđ sequit malā matricis dispōneꝫ: qđ accidēs est notabilis anhelitꝰ diminutio ⁊ aliquotiēs q̄si apparēter in totū ablata anhelitꝰ opatio: vñ sepe mulieres qbꝰ hec accidit dispō etiā tādem suffocant vel prefocant: q: tm̄ hoc accñs ꝯtingit ꝓpter cāꝫ in matrice ex cōitate matricis ad supiora: icircco ponunt hoc capm̄ de suffocatōe vel p̄focatōe qđ est accñs spūaliuꝫ membroꝝ in tractatu de passionibꝰ matricis ex cā eiꝰ.

Quid aūt rei lꝫ dixerit Gor. q̄ suffocatio matricis est ascensus matricis ad supiora vsqꝫ ad diafragma ꝑ vapores corruptos venenosos ꝓpter quos accidit ꝯpressio spūaliū ⁊ sincopis ⁊ ablatio sensus ⁊ motꝰ ī toto corꝑe. Si tm̄ hec descriptio ītelligat vt verba iacēt nō est vera lꝫ tm̄ cōiter admittat: qm̄ matrix ascēdēdo corꝑalr̄ ñ ꝑuenit neqꝫ ꝑuenire pōt vsqꝫ ad diafragma vt supra declaraui in anothomia matricis ꝑ alligatōeꝫ ipsius ad anchas ⁊ dorsuꝫ īferiꝰ vt ēt clariꝰ manifestauit Gal. 6ª affo. in ꝯmento affo. Quibuscūqꝫ est stranguria ⁊c̄. Et vt alibi ēt dixit Gal. 6° īterioꝝ capº allegato vbi declarauit matricē nō solum corporalr̄ vsqꝫ ad diafragma posse ꝑuenire: īmo neqꝫ ad stomachū. pōt tm̄ dici q̄ ascendit ad diafragma .i. versus diafragma mediāte eiꝫ corporalr̄ vel potentialr̄ mediantibꝰ vaporibus pōt ascēdere ēt vsqꝫ ad diafragma ⁊ supra ad cor ⁊ ad cerebrū vt statim dicet. De hac ergo magis spāliter ⁊ clariꝰ describēdo dicebat. A. vt fuit dictū supra circa lr̄aꝫ q̄ hec egritudo ē similis epilensie ⁊ sincopi: sꝫ eiꝰ initiū ē ex matrice ⁊ q̄ per cōitatē fortē cordis ⁊ cerebri mediatiōe velaminis .i. diafragmatis sup. ad cor ⁊ retis .i. pie matris supra cerebrū per venas ⁊ artarias quibus cōicant dicta mēbra ad matricē cor mediāte diafragmate ⁊ cerebrum mediāte reti .i. dicto pāniculo: vnde tot ⁊ tāta cōicātur nocumēto cerebro ⁊ cordi vt manifestent quasi accidētia sincopis ⁊ epilēsie ī tali dispōne: sꝫ nō est tm̄ accidēs de epilēsia ī hac dispōne q̄ est ī vera epilēsia que ꝯtingat ꝑ ꝓprietateꝫ nocumēti in cerebro vel ī ptibus eiꝰ vel per cōitateꝫ ab alio nocumento

cerebro

cerebro tantũ cõicato: imo simul cõicato nocumẽto ⁊ cerebro ⁊
cordi ex ipsa matrice mediãtibus vaporibꝰ ⁊c̃. vt diceꝫ ĩfra fiũt
accidẽtia sincopis ⁊ epilẽsie: ꝓpterea dixit Aui. pᵃ tertij ĩ caᵒ
de epilẽsia: Et quidã modus epilẽsie ẽ ꝯposituꝰ cũ sincopi quem
forsitã medici extrahũt de capᵒ epilẽsie: veꝝ in ipõ ẽ ⁊ spẽs ẽ eiꝰ
ꝓpter ipm noiatur p̃focatio matricis vt dixit. Cũ aũt ascendit
matrix corporaliter versus diafragma vel ꝓpter malã ꝯpõnem
in ea ꝯtingẽteꝫ ex apãte matricis ĩ partibꝰ versus collũ eius per
modũ supra declaratuꝫ vel ꝓpter vẽtositates vel vapores in ea
inclusos ꝓpter clausionẽ oris matricis qui ꝯsequẽter eleuati in
sursuꝫ ⁊ ipaꝫ matricẽ situaliter ad aliquid in sursuꝫ eleuare pñt:
tũc põt fieri suffocatio aliqualis mediãte cõpressiõe diafragma
te facto ĩobediẽte ĩ dilatatõe: sꝫ tũc nõ necessario fiunt manife/
sta accidẽtia sincopis vere vel epilẽsie. Sꝫ qñ fit cõicatio vapoꝝ
maloꝝ ⁊ venenosoꝝ qui resoluũtur a mã spermatica retenta in
matrice vel ex sanguie mẽstruo ibideꝫ ẽt retento resoluto calore
nãli in eis ⁊ eis ĩfrigidatis cũ deducũtur ad nãꝫ venenosaꝫ: tũc
fit ⁊ prefocatio simul ⁊ sincopis ⁊ epilẽsia. ⁊ istum moduꝫ posuit
Aui. loco allegato prima tertij: lꝫ ideꝫ in isto capᵒ de p̃focatione
matricis voluerit ꝙ nõ semꝑ acquiriꝛ dicta venenositas ꝓpter
illã in frigidationeꝫ: immo voluit tales mãs aliquotiẽs calefieri
⁊ ad putrefactionẽ deduci. dicit tñ ꝙ fit ꝯuersio eius qđ retineꝛ
ad frigus sm plurimũ ⁊ ꝓprie cuꝫ accidit vt ĩ radice sit fridum
qđ retineꝛ ⁊ ꝙ parum. i. raro ꝯuertiꝛ ad putrefactionẽ: ⁊ ꝙ pu/
trefactio sit cã huiꝰ venenositatis. venenositas aũt talis est ma/
xime malitie cũ in talibꝰ ꝯiungiꝛ: qm̃ tales materie vt fuit supra
dictũ naturaliter disposite sunt nobilissime materie: iđ econtra
cũ corrũpuntꝛ ad pessimũ gradũ malitie ꝯuertunꝛ vt dicebatur
de lacte ꝙ quãto nãliter dispositũ ꝑfectius ẽ sanguine puro: ita
cũ extraneaꝛ ⁊ putrefit acquirit maiorẽ malitiã lac q̃ꝫ sanguis.
Simile ẽ de spermate ⁊ de sanguie menstruo nãli ꝯparatiõe ad
alias humiditates: quã ẽt ꝯparatõeꝫ posuit Aui. adhuc ĩ isto capi
tulo dixit ꝙ sperma ẽ magis susceptibile ꝯuersionis. i. putrefa/
ctionis q̃ꝫ sanguis: sicut ẽt lac gnãtum ex sanguine susceptibiliꝰ
ẽ ꝯuersionis q̃ꝫ sanguis: ⁊ cõsequẽter ad maiorẽ malitiã cõuer/
tiꝛ vt ẽt voluit Serap. Cũ igiꝛ a dicta mã taliter venenosa ele/
uatur vapor ẽt modice q̃ꝫtitatis ꝑueniẽs ad diafragma sua ma
la qualitate ipm ĩmobilitat ⁊ sic ad prefocationẽ adducit: ⁊ me/
diantibꝰ artarijs ad cor ꝑueniẽs cõtracto corde vt fugiat a no/
cumento fit sincopis: similr ꝑ venas alias vel artarias ꝑueniẽs
ad piaꝫ matrẽ ⁊ ad cerebrũ fit spasmus ⁊ ꝯtractio cerebri ⁊ cõse
quenter epilẽsia. Neq̃ꝫ hoc videaꝛ mirabile vt dicebat Gal. lo
co allegato: qr qui nõ credũt ꝙ ex parua qualibet mã ĩ aliquo lo
co clausa nocumẽtũ toti corpori ĩferaꝛ nõ memoratur coꝝ que
semꝑ cõtingũt ꝑ morsus videlꝫ arance cuiꝰ quidẽ venenũ pra/
uissimũ est ꝑ augustũ foramẽ exiens simulr ⁊ scorpionis ꝙ mul/
to deterius est aliquibꝰ fiunt accidẽtia magna ⁊c̃. ⁊ aliquotiens
mors: ⁊ hec sufficiãt de quid nominis ⁊ rei.

Distinctiones.

Jam veniẽdo ad spẽs ⁊ distinctiones
sit hec pria distinctio de prefocatiõe
mulieris: quedã ẽ que accidit periodice vt oĩ mense ⁊ oĩ ãno se/
mel ⁊ quedã nõ: vtplurimũ tamẽ accidit cũ periodis quibusdaꝫ
sicut epilẽsia vt dixit Serap. 2ᵃ distinctio quedã ẽ in qua semis/
sima sunt accidẽtia ⁊ in quã mulier iacet velut mortua ⁊ quãtũ
ad anhelitũ ⁊ pulsuꝫ ⁊ deꝑditionẽ sensus ⁊ motꝰ: ĩmo ẽt perdi/
tione loquutõis sicut fit ĩ appoplesia ⁊ ꝓpria epilẽsia: que ẽt ali/
quotiens durat talis vno die ⁊ duobꝰ diebus vt voluit Rasis
ĩ diuisionibꝰ: ⁊ ẽ illa q̃ ꝓpriꝰ pẽdet ex spmate: q̃dã ẽ q̃ nõ ẽ adeo
fortis: imo remissoꝝ accidẽtiũ ĩ qua stat ⁊ anhelitꝰ manifestus
lꝫ paruus ⁊ pulsus ⁊ cito releuaꝛ a paroxismo. Quedam est me/
die malitie ĩ qua stat magna oppressio virtutis cũ p̃focatiõe ma/
gna anhelitꝰ ⁊ nõ multũ durat ꝑoxismꝰ: ⁊ cũ releuaꝛ a paroxis/
mo recordaꝛ coꝝ que dicta sunt in ꝑoxismo: ⁊ narrat quedã ꝓ/
pria accidẽtia de se ipa vbi ĩ primo casu mulier nõ recordaꝛ de
his que dicta sant aut facta. Alia distinctio: quedã talis pre/
focatio sequiꝛ ad manifestas causas vt ad diuturnaꝫ retentionẽ
spermatis ꝯsueti expelli ꝑ coitũ vt accidit viduis aut factis mo/
nalibus que alias fuerũt maritate: aut ꝓpter retẽtionẽ diutur
nam mẽstruorum: ⁊ quedam talis dispositio accidit non prece/
dente manifesta causa.

Cause.

Alia distinctio ⁊ erit principiũ causaꝝ: quedã prefo
catio accidit ex sola ꝯpressiõe facta in diafragmate
ex matrice aliqualiter eleuata mediate ꝯprimẽte ipꝫ diafragma
nõ tamẽ cõicatis vaporibꝰ malis ad cor vel ad cerebruꝫ ꝙ pos/
sibile est. nã per talẽ ꝯpressionẽ diafragmatis fit casus ad terrã
vel se erectã nõ põt se mulier ꝯtinere: ⁊ fit similis sincopi vel epi
lensie ex tali subito euentu. ⁊ tale accidẽs ẽ ex nocumẽto matri/
cis: ⁊ sic ẽ suffocatio matricis. Et quedã accidit per euaporatõꝫ
principaliter factã ad dicta mẽbra de mã malitiose qualitatis ĩ
matrice existẽte nõ ꝯcurrẽte situali motu matricis. Et quedam
accidit ex vtraq̃ꝫ simul cã vt ex motu situali matricis ꝯpressiuo
in sursuꝫ ⁊ euaporatõe mala. ⁊ pꝫ ꝙ pria ẽ minus mala q̃ꝫ scđa:
⁊ scđa minꝰ q̃ꝫ tertia. qm̃ tertia ẽ oibus deterior: ⁊ ẽ de qua di/
cebaꝛ supra de mẽte Auic. ꝙ ĩ ea accidũt due spẽs egritudinis.
quaꝝ vna ẽ egritudo officialis que ĩ primis ꝯsequiꝛ matricẽ q̃/
re spasmaꝛ ⁊ ꝯbiꝛ in primis ad superiora. ⁊ 2ᵃ est egritudo mãlis
cũ eo ꝙ facit ꝓcedẽ mãꝫ retẽtã sup. ĩ matrice ad duo mẽbra pri/
cipalia ex vapore malo venenoso vt dicit. Et hec ẽ que proprie
ẽ similis epilensie ⁊ sincopi nõ tantũ quãtũ ad subitũ casum sꝫ
ẽt quãtũ ad multa alia accidẽtia de ꝑditõe sensuũ ⁊c̃. In pri/
ma aũt ĩ qua fit tm̃ ꝯpressio diafragmatis non sic manifestãtur
accidẽtia vere sincopis neq̃ꝫ vere epilẽsie lꝫ fiat notabilis muta

tio ⁊ minoratio ĩ anhelitu ⁊ ꝓhibitõe formatõis vocis. vnde se/
quiꝛ ꝙ preter hoc ꝙ fit casus subitus sicut ĩ epilẽsia ⁊ sincopi ẽt
ĩ hoc saltẽ fiũt accidẽtia similia sincopi ⁊ epilẽsie ĩ ꝓhibitõe ma
nifestatõis sensus ⁊ motus per vocẽ ꝓpriã eiusdẽ mulieris duꝫ
ẽ ĩ actu ꝑoxismi. Et ex his pꝫ qũo ĩter dictas p̃focatões eẽ põt
magna differẽtia ĩ accidẽtibꝰ caꝝ in itensione ⁊ remissiõe imo
⁊ ĩ diuersitate: đ quibus diuersitatibꝰ dicebat Gal. 6ᵒ interio
ruꝫ caplõ supra allegato penultimo. Et idẽ poniꝛ a Rasi 9ᵒ ꝯti
nẽtis caplõ 2ᵒ ad principiũ dixit: Uidi plures mulieres patiẽtes
sup. prefocationẽ nõ sentire nec moueri sꝫ pulsus earũ erat de/
bilis valde ⁊ paruus: etiã ĩ quibusdã caꝝ nõ manifestabaꝛ pul/
sus radicitus. ⁊ quarũdã supple mulieꝝ ꝑs. i. aliqua mulier sen
tiebat ⁊ mouebaꝛ ⁊ nullo mõ loquebaꝛ oio nec faciebat anheli/
tũ nisi cũ labore vt sup. eẽt ĩ priõ cãu ⁊ pars alia mouebat pedes
⁊ manus. Unde addit Rasis: nõ estimo ꝙ spẽs huius passionis
que appellaꝛ suffocatio matricis sũt plures morbi. Addit: an for
te ꝯtingit ꝙ dubiũ sit iudiciũ vtrũ sint mortue vel viue sup. in
certo casu. ⁊ hoc ẽ ꝓpter diuersitatẽ causaꝝ euẽtus ipsiꝰ vt pau
lo ante dicebaꝛ. Hec ẽt diuersitas maxĩe accidit cũ cã sit sper/
ma retẽtũ cũ ꝑñtia alioꝝ humoꝝ ĩ matrice calidoꝝ vel fridoꝝ.
Nã vt dicebat Rasis loco allegato: sperma si remãserit ĩ cor/
pore alterabiꝛ iuxta humorẽ corporis. i. qualitatẽ eiꝰ qđ decla/
rat dicens: ꝙ si humor fuerit frigidus sup. ĩ matrice retentus ĩ/
frigidabiꝛ valde ĩ vltiõ modo sup. sperma ⁊ ita sup. magis ma/
nifestabunꝛ accidẽtia sincopis ⁊ p̃focatõis anhelitꝰ. Addit: ⁊ si/
militer fiet ĩ humoribꝰ alijs sup. calidis ⁊ sup. tũc magis mani/
festabunꝛ accidẽtia spasmi ⁊ epilẽsie de motu ⁊ ꝯtrõe vt pꝫ ꝯsi/
derãti spãlius veniẽdo ad cãs. Cãe ascẽsus matricis situali/
ter sũt oẽs cause dicte supra ĩ capitulo p̃cipitatõis ĩ ascensu eiꝰ
de clausione oris matricis ⁊ replõne venaꝝ eiꝰ ⁊ apãte ⁊ spasmo
⁊c̃. vide loco suo etiã de ventositate ĩclusa subleuãte matriceꝫ:
sꝫ cãe nõ tm̃ eleuatõis sꝫ euaporatõis ad superiora inter corpo/
rales sũt oẽs hũores ĩ matrice reperti putridi male qualitatis ⁊
ꝓprie cũ fiũt venenosi. Nã dicebat Auic. nõ ẽ ĩpossibile vt ge/
nereꝛ in eaꝝ corporibꝰ mulierũ ⁊ eaꝝ substãtia vnus humor si/
milis veneno ⁊ maxĩe ĩ hoc mẽbro. s. matrice eo ꝙ ẽ receptacu/
luꝫ suꝑfluitatũ corꝑis que parate sũt recipere putrefactionẽ: ⁊
ita ex apãtibꝰ matricis male dispositis proprie ex cãcro pñt ele/
uari vapores taliter malitiosi vt ꝑueniaꝛ ad hoc accidẽs: vtplu
rimũ tñ talis dispõ euenit ꝑꝑ retẽtionẽ mẽstrui vel spmatis vt
fuit supra declaratũ ꝓpter nobilitatẽ istaꝝ materieꝝ cuꝫ sũt in
dispõne nãli. Nã dicẽbat Gal. loco allegato: ⁊ idẽ poniꝛ a Ra
si ꝙ prefocatio matricis accidit virginibꝰ ⁊ ẽt viduis sup. alias
solitis coire qñ appetunt incestũ ⁊ priuaꝛ eis nunc sup. tũc de/
claraꝛ de retẽtõe spmatis qui retẽtus duciꝛ ad nãm veneni vt
supra dictũ ẽ. ⁊ modũ illius posuit Auic pᵃ tertij caplõ de epilẽ
sia: ĩmo dixit: silr q̃ñq̃ꝫ solet euenire homini cũ ĩ vasis suis semi
nalibꝰ aggregeꝛ sperma plurimũ ⁊ ꝯponaꝛ. i. ĩspisseꝛ ⁊ ĩfrigide/
tur ⁊ ꝯuertaꝛ ad qualitateꝫ venenosaꝫ ⁊ accidit ei sup. viro silẽ
illiꝰ supple accidẽtis ꝙ accidit mulieri de p̃focatiõe. ⁊ 20ᵃ tertij
de iuuamẽtis coitus dixit: Et quãdoq̃ꝫ accidit viro ex dimis/
sione coitus ⁊ abundãtia spermatis ⁊ frigore eius ⁊ conuersio/
ne eius ad venenositateꝫ vt mittat sperma ad cor ⁊ cerebrum
vaporem malum venenosuꝫ sicut accidit in mulieribus ex co/
artatiõe matricis. Et dicebat Rasis loco allegato ꝙ accidit vi/
ris hñtibus abũdans sperma penes dimissionẽ coitꝰ de vigilia
⁊ põderositate capitis ex defectu cibi ⁊c̃. Et 3ᵒ tegni in ꝯmento
textꝰ: venereorũ vero vsus ⁊c̃. dixit Haly. ꝙ superfluitates ex
spermate cũ in corpore aggreganꝛ ⁊ nõ expellunꝛ ꝑ coitũ sꝫ co/
artanꝛ: gñantur ex eo egritudines male qr gñanꝛ ex coartatiõe
eiꝰ vapores mali: qr ascẽdũt ad cor ⁊ cerebrũ ⁊ stomachũ ⁊ cor/
rũpunt sanitatẽ ⁊ gñant egritudinẽ. Addit: ⁊ fortasse ẽ ex eo ali/
quid simile ĩ potẽtia veneno sicut accidit ei qui coituꝫ ꝯsueuit ⁊
dimittit cuꝫ longo tꝑe ex debilitate appetitꝰ cibi ⁊ pigritia ĩ mo
tibꝰ ⁊ gñatio humoris melãcolici. Addit: ⁊ fortasse corrũpiꝛ ⁊ ex
citaꝛ ex eo qđ est simile virtuti veneni sicut id qđ accidit viduis
ex prefocatõe matricis: vñ ꝯcludit ꝙ multi viroꝝ sunt qui mo/
riunꝛ ex eo subito ⁊c̃. De cãis aũt facientibꝰ ad euaporatõem
primitiuis sunt oẽs cãe facientes coartatõeꝫ materieꝝ ⁊ vapoꝝ
ĩterius: ⁊ sic oẽs cãe facientes ad aggregatõem materieꝝ ⁊ ita
aer fridus ꝯstrigens ⁊ quies ⁊ somnꝰ suꝑfluus ⁊ negligẽtia fri/
catõis ⁊ dilatatõis poroꝝ ⁊ balnei si fuerit ꝯsuetũ corpus ad il/
lud: ⁊ multiplicatio cibi ⁊ potꝰ grossi ⁊ abstinẽtia a coitu maxĩe
in ꝯsuetis: ⁊ p̃cipue cuꝫ frequẽter fantesianꝛ de ipso coitu ⁊ ex/
pellere nõ pñt siue nõ volũt. Cõplexio etiaꝫ frida nãlis cum stri
ctura poroꝝ est de causis antecedentibꝰ ꝑ hoc ꝙ est ꝓhibitiua
resolutõis materieꝝ. ⁊ hec de causis sufficiant.

Signa.

Ueniendo ad signa primũ ꝓnostica euentꝰ istoruꝫ
signoꝝ q̃daꝫ sunt ꝓnostica ẽt de lõginquo: q̃dam
sunt ꝓnostica ꝓximi euentꝰ paroxismi. De ꝓnosticis euẽtꝰ de
lõginquo sunt antecessiões causaꝝ de quibꝰ dictũ est: vt si ĩ mu
liere vigorosa fiat retentio menstruoꝝ suꝑflua ⁊ ĩnãlis vel ĩ tali
muliere orbata viro cũ quo ꝯsueuit frequentiꝰ ad actuꝫ coitꝰ: ⁊
tñ per virtutẽ moraleꝫ statuit se abstinere ab actu ⁊ ꝯtinenter vi
uere: ⁊ tñ nõ mutat regimen ꝯsuetum delicatũ: ĩmo vtiꝛ quiete
⁊ delicijs vt ꝯsueuit: ⁊ aliquotiẽs fabulaꝛ de actu coeundi vt se/
pe euenit in mulieribꝰ potentibꝰ ⁊ magnificis relictis a viris: in
his expectari opꝫ p̃focatõeꝫ matricis. pꝫ ꝯclusio ex dictis supe
rius. Et spãle ꝓnosticũ de ꝓhibitõe exitus mẽstrui ĩ hora de/
bita dicebat Rasis ẽt loco allegato: si mulier fuerit ꝑfecte etatis
ĩ termino menstruorũ ⁊ fuerit virgo declinabit sanguis ad ma/
triceꝫ ⁊ non inueniet trãsituꝫ sup. ꝓpter aliquã cãm reuertiꝛ ⁊

ascēdet ad diafragma ⁊ ad cor sup. euaporādo ⁊ sic fiet suffoca-
tio matricis ⁊ gñaliter i muliere ꝯsueta paroxismare: i tali opor-
tebit expectare in tpe autūni ꝑoxismos futuros magis q̄ȝ alijs
tēporibꝰ. pȝ ꝯclusio ex maiori corruptōe humoꝝ ꝯcurrēte etiā
aliquali restrictōe poroꝝ corporis. similr si p̄cesserit apā in ma-
trice ⁊ male curatū deductuȝ sit ad cācruȝ cū vlcerat rōnabilr
expectari opȝ p̄focationē matricis: ⁊ tu potes formare similia ꝓ-
nostica ex diuersis accñtibꝰ de cāis dictis. De ꝓnosticis ve-
ro euentꝰ ꝓxime: primū signuȝ est difficultas i anhelitu sepe cū
pulsu cordis ⁊ debilitas sustentatōis suipsiꝰ cuȝ quadā pigritia
⁊ puitas i pulsu cuȝ aliquali tēsione ⁊ aliquotiēs dolor capitis ⁊
sonnolētia: ⁊ alteratio coloris faciei aliquotiēs ad citrinitatem
aliquotiēs ad ruborem fm q̄ vapores eleuati aliqñ resoluunt a
sanguine retēto ad rubeū declinātes vel ex mā magis malitio-
sa: ꝑ primeme i cor vn̄ icipit ieri retractio spiritꝰ versus cor: ⁊ ita
fit iclinatio ad citrinū vel palidū: ⁊ ita aliquotiēs fit sitis ex cali-
ditate vapoꝝ ascendēt usȝ ꝑ os stomaci: ⁊ q̄ plurimū euenit ē q̄
mulier imaginat quasi aliquid eleuet ex pectine eiꝰ ⁊ qñqȝ mo-
uentur huc ⁊ illuc quasi iuoluntarie ꝓpter nocumēta cōicata la-
certis ex vaporibꝰ: ⁊ ipedit eis quasi loquela ⁊ itellectꝰ vt ipe fa-
tent ⁊ mihi sepe narrauerūt ꝓpter misceri vapores cū spiritibꝰ
aialibꝰ cuȝ ad cerebrū ꝑueniūt. ⁊ dicebat Serap. cuȝ appropin-
quat hora ꝑoxismi accidit debilitas cōsilij ⁊ pigritia ⁊ corruptio
cogitatōis ⁊c. Et si hec accidētia antecesserūt que dicta sunt de
ꝓnosticis lōginquioribꝰ: tūc ista signa sunt euidētiora ꝑoxismi
euētus: ⁊ ista oīa possunt verificari ex cōitate vapoꝝ eleuatorū
ad cor vel ad cerebrū antequā i sincopim cadāt vel i epilēsiā. Et
cuȝ magis approximat ꝑoxismus sepe apparet mulieri vt habeat
aliquid glādulosuȝ i gula quasi paratū ipaȝ suffocare: dicūt se-
pe mulieres q̄ hoc ē matrix que ascēdit ad gulā: ⁊ hoc accidens
ꝓuenit cōicato iam nocumēto diafragmati facto aliqualiter in-
obediēte i dilatatōe vnde fit principiū p̄focatōis: ⁊ ista sufficiāt
de ꝓnosticis euētus. De ꝓnosticis vero ad bonū sit hoc gene-
rale cū stant signa euētꝰ menstruoꝝ post retētionē menstruoꝝ
vñ successit prefocatio matricis ē significatio bona. Et cum iam
fit euātio ipoꝝ menstruoꝝ ex multo tēpore retentoꝝ ē ēt melior
q̄ ē significatio citioris salutis: ⁊ ita si fuerit ex spermate reten-
to dicebat Rasis 9° ꝯtinētis loco allegato de mēte Gal. in li-
bro humoꝝ sperma si acciderit i ore matricis laborātis suffoca-
tione matricis mitigat inde passio eiꝰ statim. Aliud signū ꝓ-
nosticū ad bonū nō simpliciter sȝ fm quid prefocatio cōtingēs
ex retentōe mēstrui vel alijs humiditatibꝰ etiā corruptis: ⁊ fre-
quentiꝰ ē minꝰ mala q̄ȝ ꝯtingēs ex retētiōe spmatis: pȝ ꝯclusio
ex superiꝰ declaratis. Alia cōclusio: cū accidit suffocatio ma-
tricis in pregnāte: qđ tñ raro euenit succedēte ꝑtu preseruat a
casu i ꝑoxismos prefocatōis. nā dicebat Aui. q̄ nō accidit prefo-
catio i partu cū motus ptꝰ sit laboriosus sup. ad inferiora expel-
lēdo sup. supfluitatē ꝑ deorsuȝ quaꝝ pūtia i matrice tēpore pre-
gnationis fiebat euaporatio ad supiora: ⁊ hoc verū ē vt i pluri-
bus qm̄ nō repugnaret: ⁊ ego vidi i facto q̄ ēt in actu pariendi
vel post ꝑtum de ꝓximo euenisse suffocationē matricis ex eua-
poratione ēt ad supiora de materiebꝰ que ꝯmouent in partu ⁊ si
eaꝝ matericꝝ corpulentia moueat ad iferiora. Alia conclusio
dicta dispo accidēs in muliere fride ꝯplexiōis nāliter vt in fleg-
matica vel melācolica ceteris paribꝰ i malitia materie ē minus
mala q̄ȝ si ꝯtingat i muliere calide ꝯplexiōis: pȝ ꝯclusio q̄ dimi-
nutio vel quasi ꝓhibitio anhelitꝰ citiꝰ fit ad mortē ceteris pari-
bus i muliere cuiꝰ ꝯplexio sit calida vbi ē idigētia maioris euen-
tationis q̄ȝ i opposito mō disposita: pȝ cōsiderāti. Et ex his pūt
formari cōclusiōes ꝓnostice ad malū opposite his que dicta sūt
vt q̄ deterior ē p̄focatio ex spmate ꝯtingēs q̄ȝ ex mēstruo ⁊ si-
miles ⁊ q̄ dicta accidētia sunt difficiliora. Et qñ durat ꝑ vnaȝ
diem nālem vel vltra illa est deterior q̄ȝ quando accidētia sunt
remissiora ⁊ ꝑoxismus est breuior. Et pōt formari alia conclusio
q̄ illa prefocatio ē deterior i qua accidētia magis cōicant cū sin-
copi vera q̄ȝ que cōicāt cuȝ epilēsia. pȝ cōclusio ex quo sincopis
ē morbꝰ deterior q̄ȝ epilēsia ceteris paribꝰ. Aliud ꝓnosticum
ad malū ⁊ vltimū i muliere cui accidit p̄focatio matricis frequē-
ter vt quasi bis i hebdomoda cū grauibꝰ accidētibꝰ ⁊ cū diffici-
li releuatōe ab eis ēt cū bona obseruātia i regimie diete ⁊ medi-
cinaꝝ: in hac expectare opȝ subitā mortē: pȝ ꝯclusio ⁊ declarat
futura mors i ꝑoxismo cū fit pulsus ꝑuus diuersus intercisus ⁊
cutis corporis videat quasi sudore modico irrorari ⁊ occultat in
totū anhelitꝰ ⁊ facies ⁊ vngues manuū denigrāt. ⁊ hec de ꝓno-
sticis sufficiāt. Veniēdo ad signa demōstratiua ꝑoxismi suffo-
catōis primū ē casus subitꝰ sicut ꝯtingit in epilēsia ⁊ in sincopi.
⁊ fit cū eo defectꝰ sensus saltē exterioris ⁊ quasi ablatio anheli-
tus. ⁊ si i totū nō defecerit anhelitꝰ vt clare dicit Gal. 6° inte-
rioꝝ capitulo sepe allegato: ⁊ mulier patiēs in actu casus ⁊ post
casuȝ vt vult Gordo. tenet manꝰ ꝯpressas supra ventrē ⁊ tenet
genua reflexa. Et dixit Rasis 9° ꝯtinētis loco allegato: ⁊ acci-
dit inflatio ipocūdrioꝝ ⁊ ascēsio matricis ad supiꝰ sup. apparet
mulieri q̄ ascēdat ⁊ apā fit i pectore. i. apparēter fit tumor i gu-
la. ⁊ si vocet ꝓprio noīe lȝ itelligat rñdere nō pōt sȝ post ꝑoxis-
mū đ omnibꝰ recordat. Et hoc dictū sumit ēt de mēte Rasis
in diuisionibꝰ cū dixit: q̄ mulieri in hac egritudine nō deficit
rō sua neqȝ currit ex ore spuma sup. vt i pluribꝰ horis vt statim
dicet. Addit: ⁊ sentit sup. mulier quedam eleuari ex parte pecti-
nis vsquequo perueniat ad os stomaci. deinde cadit ⁊ superue-
nit ei sincopis ⁊c. Et hoc verū ē vt i pluribꝰ. qđ dico signanter
q̄ ex 9° ꝯtinētis videt quasi colligi snīa ꝯtraria: imo de facto con-
traria. Nā ibidē dicit loco allegato q̄ suffocatio matricis ē ve-
hemētior sincopi: quoniā laborās sincopi audit qñ appellat ꝓ-
prio noīe ⁊ quādo dat i auribus eius vox terribilis. qđ tñ non
ē cōiter ꝯtingēs i sincopi forti. Nā cū sūt releuati a ꝑoxismo nō
recordātur se aliquid audiuisse. Sed Rasis loco allegato ꝯpara-
bat suffocationē fortē ⁊ pessimā ad sincopiȝ nō fortē. Nā veruȝ
ē q̄ i aliqua sincopi audiūt cū vocant ⁊ memorātur post ꝑoxis-
mū: imo aliquotiēs ēt i ꝑoxismo rñdent sed hoc ē i debili. ⁊ ita i
prefocatōe forti aliquotiēs neqȝ audiūt neqȝ intelligūt. ⁊ ꝯñter
post releuationem a ꝑoxismo nihil dicere pñt de dictis ⁊ factis
circa eas. Si igit fiat ꝯparatio fm debitā correspōdētiā ifini-
tis latitudinū malitie p̄focatiōis ad sincopim per eētiaȝ cordis
accidētia sincopis sūt vehemētiora ⁊ difficiliora accidētibꝰ pre-
focatōis lȝ nō tāto tpe duret ꝑoxismus sincopis siue suffocatio-
nis: q̄ nī cū fit suffocatio matricis sepe ꝯiungunt non tm̄ acci-
dētia sincopis sed ēt epilēsie. Jccirco dicit Aui. cōparādo eam
ad sincopiȝ qđ ē fortior sincopi pura sup. quātū ad pluralitateȝ
accidētiū i ea q̄ȝ i sola sincopi differt tñ a sincopi: qm̄ sincopiza-
ta sepe respondet interrogata quādo nō sic respondet prefoca-
ta. Jn prefocatōe etiaȝ mediocri maius nocumentuȝ cōicatur
diafragmati ⁊ membris anhelitꝰ q̄ȝ in sincopi pura mediocri ⁊
differt a sincopi ⁊ epilēsia in hoc vt dicebat. A. ⁊ lȝ ipsa sit simi-
lis epilensie i pluribꝰ indiciȝ i hoc qđ subito accidit: tñ iter ipsū
⁊ epilensiā distiguit retētio eiꝰ qđ eleuat ex matrice ⁊ pectine. i.
ꝑcipit in suffocatōe aliqđ eleuari vt dictuȝ est. Etiā addidit: q̄
rō in hac nō minorat valde ⁊ semꝑ imo soluȝ in dispōnibus ve-
hementioribꝰ valde: ⁊ qñ euadit suffocata narrat q̄ plurimū eiꝰ
fuit in ea nisi sit maxie imoderata ⁊ spuma nō currit sicut est di-
scursus eiꝰ in epilensia difficili ex cerebro vt etiaȝ dixit Ras in
diuisionibus vt paulo ante dicebat. Et si currit. s. spuma sedat
egritudineȝ statiȝ ⁊ nō idiget qđ excuset ab ea vt dicit. A. etiaȝ
sepe nō spasmant neqȝ os eis torquet in hac dispōne sicut i epi-
lensia qm̄ sup. cuȝ hac passiōe nō ꝯiungit vera epilensia: qm̄ cuȝ
cōiungit etiaȝ tunc cōiungunt accñtia vere epilensie. Et ad-
dit ponendo differentiā iter ipsam ⁊ apoplesiā: Differētia vero
iter ipsaȝ ⁊ apoplesiā est manifestior ⁊ qm̄ nō cuȝ sensus nō de-
struat in ea sȝ plurimū itegre. s. in suffocatōe sicut i apoplesia ⁊
nō fit gemitꝰ supple vel clamor i ea sicut i apoplesia. Et dicebat
Ras 9° cōtinentis: cuȝ apoplesia nō cōicat in rūflatōe vel i ster-
tere que fit cū apoplesia ⁊ laborās apoplesia nō sentiet aliqđ oīo
⁊ i hac sensus est supstans. Qm̄ etiā differat a subeth ꝓprie sū-
pto nō cōiuncta suffocatōe: qm̄ aliquotiēs cū suffocatōe cōiun-
git subeth vt ēt dicit Aui. ⁊ ēt ꝑmixtio rōnis dictū est sufficien-
ter supra i cap° de subeth ⁊ i capitulis de epilensia ⁊ apoplesia
ibi etiā iuenies signa differētialia haꝝ dispōnum ad inuicē ⁊ ēt
a litargia que cōicant sepe in isultu ꝑoxismi ⁊ q̄ homo iacet ve-
lut mortuus. sȝ in passionibꝰ cerebralibꝰ sepe nō mutat color fa-
ciei a colore quasi sibi nāli per notabile tēpꝰ: qm̄ nī in sincopi vel
suffocatōe matricis videt color earuȝ quasi mortuoꝝ ꝓpter id
qđ dictū est locis allegatis: ad illa loca recurre in prima parte.

Signa aūt specieꝝ vt nunquid sit ex retentōe menstruoꝝ vel
spermatis. Si ex retentōe mēstruoꝝ declarabit mulier de qua
dicit Aui. mēstrualis significat retentio menstruoꝝ ⁊ sequit cā
sēȝ retentio mēstruoꝝ qñqȝ exuberatio lactis ⁊ corpꝰ eius ē gra-
uius ⁊ sensus debiliores vt dicebat ⁊ dolores oculoꝝ ⁊ colli: q̄
oīa sunt declarata supra de retentōe menstruoꝝ. sed hec signa
opȝ intelligi a muliere in tēpore quietis ⁊ nō paroxismi suffoca-
tōis. Spermaticā aūt dicebat Auic. significat elongatio spa-
cij a coitu cuȝ desiderio ⁊ castitate. sed de desiderio male confi-
tebunt mulieres. Sed qñ fit in mulieribꝰ manifesta euātio men-
strui ⁊ cū hoc sunt orbate viris vel sunt virgines in tēpore suffi-
cienti ad coituȝ ⁊ potētes ⁊ vtunt regimine delicioso. Et si fiat
tunc suffocatio matricis: tunc ꝓbabiliter cōcludere possumꝰ q̄
causa eius est retētio spermatis. Et si fuerint tales humores in
cā maliciosi facti cū sanguine peccātes: si fuerit humores grossi
flegmatici vel melācolici declarat ex his que sepe dicta sūt de
significatōibꝰ horuȝ humoꝝ. Et si fuerint colerici silr ⁊ accñtia
sunt fortiora ⁊ sepe i hac ꝑuenit ad ꝑmixtionē rōnis ⁊ sincopim
fortē vt dicebat Aui. ꝓpter cōitateȝ fortē cerebri ⁊ cordis. has
ēt mās declarant añcessio regiminis ⁊ dispō vrinaꝝ ⁊ reliqua no-
ta. Et si fuerit repletio venaꝝ iequalis i matrice i dextra vel in
sinistra vel ante vel retro: signa sūt posita supra i caplo p̄cipita-
tōis matricis. similiter si cā huiꝰ fuerit apā i matrice vel cancer
vlceratꝰ vel nō vlceratus signa sūt posita supra i capitulis ꝓpri-
mis. ⁊ hec đ signis sufficiant.

Cura. Veniēdo ad curā ipsa diuidit i eā que debet tpe qe-
tis i muliere parata ad suffocationē ⁊ i illā que debet
tpe ꝑoxismi ⁊ illa que ꝯuenit i tpe quietis diuersificat fm diuer-
sitatē causaꝝ ⁊ ex ꝑte regiminis i dieta ⁊ ex ꝑte medicinaꝝ. Jō
nō spāliter discurram ad ꝑticularia regimina: qm̄ de regimine
causaꝝ huius accidētis dictū ē i capitulis ꝓprijs dictaꝝ causa-
ruȝ. ⁊ cōe regimē dȝ eē subtile saltem ex ꝑte quātitatis cibi vt
multitudinis eius lȝ aliquotiens debeat eē resumptiuū bone q̄-
litatis. sȝ i supfluo mēstruo retēto ⁊ retētōe spmatis dȝ regimē
eē extenuatiuū q̄ nō sit multiplicatiuū sanguis neqȝ ꝯñter sper-
matis. Jdeo tūc cauendū ē ab ouis ⁊ a vino precipue lȝ vinuȝ i
oī dispōne tali disconueniat ꝑꝑ eiꝰ euaporationē sicut ⁊ alia oīa
euaporatiua in casu nocēt de sursuȝ exhibita via cibi ⁊ potꝰ. sȝ
nō est ēt omittēdū vt caueat ab oībus que ꝯuertūt mās ad inte-
riora. Et iō caueat ab aere frido ⁊ a vento: ⁊ ita quies ⁊ nimius
somnus nocēt. sed vigilie ⁊ exercitiū maxie pedes factū si non
ducāt ad supinflāmationē ē multū ꝯferens i casu ad preseruan-
dū a ꝑoxismo. Gaudere ēt ⁊ bñsperare ē iuuās sicut tristitia est
maxime

marie nocēs. Cōseruare ēt ventris lenitionē singula die ē mul/
tū ꝯueniēs: si nō cū alio saltē cū clisterib⁹. Nā si supueniat po/
xismus facili⁹ alleuiabiť. imo ēt stāte poxismo dicit Rasis loco
allegato de mēte Pau. ꝙ si longus fuerit isultus passiōis scilʒ
poxismi durātis cōfert eis illud qđ extrahit vētositates supple
p anū sicut ciminū ꝛ nitrū sup. icorporata cū melle: vñ suppone
dū ē de eis i ano vt dixit. Addit ēt fiat clistere ad emittēdū ster/
cus ꝛ ponit iuuamētū dicens: Cum inde. i. ꝑpter clistere largi
tas attribuať matrici. i. reddať liberior matrix ad expurgādum
mām p iferiora: ꝛ ita lenitio vētris multū iuuat i pseruādo pro/
prie cū clisterib⁹ ꝛ suppositorijs deorsuʒ attrahētibus.

Medicinalia. Ueniēdo magis ad medicialia ēt breui/
ter ꝛ sūmatim: qm̄ cura cāꝝ posita ē su/
pra i specialib⁹ capitulis: si fuerit cā hui⁹ retentio mēstrualis re/
currať ad dicta i cap° ꝑprio de retētione mēstruoꝝ. tamē spe/
cialiter dicebat Aui. i hoc cap° ꝙ i isto casu fiat flōmia ex basili
ca: ꝛ postea ex saphena ſʒ cañ. sup. supra datos. ponit bonā cau
telam qñ nō ē fienda flōmia de basilica dicēs: si nō ē illic albedo
supflua ꝛ cā retētionis nō est multitudo humiditatis grosse vi/
scose inuens ꝙ i dicto casu abūdāte flegmate: lʒ fiat retētio mē
strui nō est fiēda flōmia saltē de basilica neqʒ de saphena a prin
cipio ſʒ predigesta mā flegmatica ꝛ eūata dicta mā cū appropria
tis medicinis subtiliatiuis ꝛ aperitiuis ꝓuocatiuis. nā tūc pos/
sumus postea itendere ad ꝯuertendū sanguinē ad iferiora ꝛ dila
tādum meat⁹ venaꝝ matricis cū flōmia saphenaꝝ ad modum
supra declaratū. Digestio aūt materie flegmatice pficiť cū sub/
tiliantib⁹ apiētib⁹ dādis p supius non aromaticis neqʒ gratis
infirme: ꝛ i hoc sirup⁹ acetosus ꝛ oximel valet: ꝛ oximel squiliti/
cum ē fortioris potētie ꝛ sirup⁹ de bisantijs cū aceto cuʒ aquis
appropriatis dictis supra vt pulegij ruthe ꝛc̄. ꝛ si fiant decoctio
nes cuʒ reb⁹ taliter subtiliatiuis ꝛ ꝓuocatiuis simul habētibus
vim cordialitatis ꝛ ꝓhibitōis venenositatis vt ē decoctio singu
lariter diptami ꝛ cicoree ꝛ radicis buglose apponēdo semp ali/
quod deriuās ad matricē vt siler montanū ꝛ arthemisiā: fiet cū
his digestio ꝯueniēs ꝛ appropriata ēt dicebat Aui. ꝙ sumere in
potu succū agni casti cū vino ꝛ oleo sup. aliquo ꝓuocatiuo ꝛ ty/
riacali vt eēt oleū de lilio eēt i casu ꝯueniēs. Et facta digōne di
cebat Aui. fortaise necessariū erit post septimuʒ soluere ventreʒ
i. cū facta ē digestio p septē dies exhibeať solutiuū cum appro/
priatis vt ē hyera magna ꝛ hyera ruffi ꝛ similes. ꝛ pillule fetide
i hoc casu ꝯmendanť ꝛ benedicta pcipue ꝛ pillule ei⁹ ꝛ agaricus
ē medicina singularis i casu ꝛ digestiua ꝛ eūatiua. Nā de hoc
dicit Aui. i hoc cap°: Et agaricū est valde bonū in hac egritudi
ne quādo potať cum vino. Postea intēdendū est facta eūatione
cū ꝓuocātibus sanguinē menstruū retentū cū medicinis supra
dictis multis: ꝛ diamarte multū singulariter i casu laudať. nā
de hoc dicit Raś 9° ꝯtinētis: dico ꝯfert suffocatiōi matricis. i.
parate ad suffocationē diamarte si frequēter datuʒ fuerit i po/
tu cū aqua faseoloꝝ rubeoꝝ cum pauca rutha ꝛ pauco oleo nu/
cuʒ p dies: ꝛ dicebat Aui. ꝛ castoreū quādoqʒ sanat itegre sup.
datū i potu ꝛ similiter blāce bisantic. dixit ēt ponēdo ꝯpositōeʒ
vnius electi i cāu: ꝛ iteꝝ sumať pōdus. ʒ. j. oppoponaci ꝛ tertia
ʒ. j. castorei. i. ℈. j. deť in potu cū vino: ē eniʒ iuuatiuū valde ꝛ
diureticū vt dixit. Est ēt intēdēdū subtiliatiōi sanguīs ꝛ aptōi
meatuū cuʒ balneis ꝛ sessiōib⁹ de quib⁹ dictū est. Et etiā cum
ēplastris ꝛ euaporatōib⁹ eligēdo ea que subtiliāt sanguinē ꝛ fa/
ciūt eū colericū vt dicebat Aui. ꝛ iponēdo aromatica supra fun
dum matricis versus vuluā: ſʒ supra matriceʒ situaliter ad fun
dum stomaci debēt apponi ea que subtiliāt ꝛ calefaciūt cū eua/
poratione fetida: ꝛ i hoc galbanū ꝛ aspaltuʒ mollificata i aceto ꝛ
succo ruthe si extēdātur sup corio subtili lato quattuor digitis
ꝛ lōgo occupando totū ventrē p transuersuʒ multū iuuat i casu
preseruādo a poxismo cuʒ tamē de recenti apponiť sit prius fa/
cta mundificatio ꝛ de materieb⁹ cōib⁹ totius in toto ꝛ ēt ex ma/
trice cuʒ appropriatis pesarijs attrahētib⁹ ꝛ aromaticis i vuluā
iponendis: de quibus supra habita ē copia in capitulo retentio/
nis menstruorum. ꝛ his factis si matrix declinat ad alteruʒ la/
tus fiat tūc flobothomia in saphena eligendo saphenam partis
opposite parti declinationis vt si declinat ad dextram fiat flo/
bothomia de saphena sinistra ꝛc̄. Et si fuerit tales humores pu
trefacti nocētes i matrice colerici siue melācolici fiat eoꝝ dige/
stio ꝛ eūatio cū appropriatis sepe dictis desup datis i quib⁹ sem
per sit vix ꝛ ꝑprietas aptionis ꝛ ꝓuocatōis p deorsuʒ sine aro/
maticitate vt supra fuit cañ. Aueʒ. de retētiōe menstruoꝝ. ꝛ in
hac cā oportebit frequētare eūatiōes semp pdigerēdo materiā
postea facere sessiones ꝛ balnea cū appropriatis nō nimis calefa
ctiuis: imo cuʒ caliditate humectatiuis aromaticitate pticipan
tibus: ponēdo ēt in emplastro posito supra stomachū de galba/
no aliquod stipticū nō aromaticū friduʒ ꝛ ꝯpressiuū remissiuuʒ
caliditatis gūmi dicte vt galle mirthi ꝛ sumach: ꝛ ita dʒ cōfor
tari ꝯsequēter os stomaci cū vnguētis ꝯueniētib⁹ ſʒ nō aroma/
ticis ꝑpter cañ. dictū cōtra quē sepe icurrūt medici. ꝛ si pur ve
limus ponere aliqđ aromaticū: dicebat Aui. ꝙ gariofili iuuati/
ui sunt. Qđ si cā fuerit apa vel cācer cureť p iferiora curatione
dicta supra i cap° ꝑprio semp cauēdo ab euaporatōe ad supiora
cū ꝯuertentib⁹ i deorsuʒ ꝛ cū ꝓhibētib⁹ euaporationē applica/
tis mēbris superiorib⁹ fetidis vt cū emplastro dicto de galba/
no. Sūt etiaʒ ꝯfortāde minere pricipaliū membroꝝ iterduʒ cū
appropriatis calefaciētib⁹ viuificātib⁹ ꝛ vapores ꝛ vētositates
dissoluētib⁹: ꝛ i hoc tyriaca ꝛ metridatū ꝛ diaciminū sunt maxi
me faciētia: semp ēt imponēdo aliquid sileris mōtani ꝓ appro/
priato iuuamēto ad matricē. Et si cā fuerit retētio spermatis vt
sepe euenit: tūc si mulier nō ē maritata nuptui detūr nisi votuʒ
vel aliud ipediat. Nā ꝯmixtio cū viro cōuertet mām spmaticaʒ
ad iferi⁹. qđ si velit cōtinēter viuere vtať regimie extenuatiuo:
minorādo cibū ꝛ potū ꝛ maxie nutritiuos ꝛ laboret exercitio la
borioso dissolutiuo ꝛ tristeť cōsiderādo de penis iferni ꝛ cadu/
citate perditōis humane ꝛ similibus: ꝛ hoc nisi cū fit ꝓxia po/
xismo. Nā tūc opʒ ab his diuertere ꝛ gaudere ꝛ bñ sperare qͣ/
tuʒ possibile ē: ꝛ opʒ vt vtať medicinis exiccatiuis spmat s ꝛ mi
noratiuis eius. Et Rasis dedit vnā bonā ꝯpōnē 9° ꝯtinētis lo
co allegato faciēdo trociscos i hac forma. ℞. folioꝝ agni casti fo/
lioꝝ ruthe semis cicute mētastri montani siselcos aristologie ꝛ
rubee tinctoꝝ añ. fiant inde trocisci ꝛ exiccētur ꝛ detur in potu
vnus. ʒ. j. cū decoctōe mētastri ꝛ ruthe. Istis pōt vti bis i heb/
domoda vel ter: ꝛ vltimo dʒ fieri id qđ dictū ē supra circa tex.
Et ꝙ statiʒ diceť đ fiēdis in poxismo đ ꝯmotōe vulue iponēdo
digitū obstetricis iunctū prius in oleo aromatico de lilio ꝛc̄. fa/
ciēdo titilationē per modū dictū ꝯmouēdo portā vulue ꝛ portā
matricis ꝯmotōe plurima leni ita vt associeť ei cum delectatiōe
dolor vt dicebat. A. ꝛ supra fuit allegatū. ꝛ hic aliqui imaginaň
vt sumať vnū itestinū lōgitudinis cōis membri virilis ꝛ ita im
pleatur vento ꝛ bñ sit tensuʒ: ꝛ ita iponūt ꝯmouēdo vt dictum
est. Aliqui vtūtur alijs ingenijs ꝛ instrumētis de quib⁹ matro/
ne ꝛ obstetrices sunt medicis pitiores. ꝛ hic non est omittenduʒ
qđ dicebat Auic. Et caue in huiusmōi dispōne flobothomiā si/
ue saphenaruʒ sed propri⁹ basilice. Naʒ ex quo sperma retētuʒ
nocet venenositate per flōmiā cēt timor de cōuersione veneno/
sitatis ad itra venas sicut etiā i venenatis ꝓhibeť flōmia ꝑpter
istaʒ cām. Cura ergo que ꝑprius debeť est quasi similis illi q̄
debeť sincopi pseruatōe cuʒ his q̄ excitāt caliditateʒ ꝛ ꝯfert ad
id dicebat Aui. ꝛ acc̄ntia hui⁹ mala confectio noīata cōfectio iu
uamenti: qm̄ iuuamentū eius est mirabile ꝛ vehemens vt dixit
ꝛ silr tyriaca cōmendať: ꝛ ita exteri⁹ possūt fieri sacculi ꝛ epithi
mata supra cor que viuificēt inataʒ caliditatē ꝯfortādo semp di
mittēdo aromatica preter eā aromaticitatē que i gariofilis repe
ritur. sed spica ꝛ been ꝛ folia lauri sūt de his que apponi possūt
ēt i decoctōe epithimādo. Et si vellem⁹ iclinare ad frigidū di/
xit Rasis 9° ꝯtinētis ꝙ succ⁹ folioꝝ plātaginis cōfert ei. Ue
niēdo nūc ad ea que in poxismo fieri debēt opʒ repetere que di/
cta sunt supra circa textū vt fiat fricatio pedū ꝛ ligatio tibiarū.
imo dicebat Rasis loco allegato de mēte Pau. i tpe isultus li/
ganda ē tibia cū fascijs ꝛ fricāda. ēt regimē fiat vt regimē sinco
pis dū reuertať anhelit⁹ sup. tñ nō apponēdo aromatica supra
vt i sincopi sola: imo vt dixit appropinquatis malis reb⁹ fetenti
bus ad nares ꝛ appositis vētosis supra inguina ꝛ supra inferio/
ra ventris. Addit: ꝙ si long⁹ fuerit insultus passionis cōfert eis
illud qđ extrahit vētositates sicut ciminū ꝛ nitrū: vñ suppone/
dum ē de eis i ano ꝛ iponēda sūt olea boni odoris in matrice ad
mollificādū eā sup. cū digito iposito vt ꝯuertať ad iferi⁹ vt est
oleū camomille maioris ꝛ oleū folij vel sup. de lilio. Addit: ꝛ im
positio i narib⁹ fiat cū sinapi vel sup. alio acuto ad sternutatōeʒ
inducēdā. ꝛ emplastrādi sūt pedes sup. cū aromaticis post fri/
catōem ꝛ ventosas positas i cruribus ꝛ coxis. Addidit: ꝛ voces
magne dētur i aurib⁹ ꝛ acute ꝛ terribiles ꝛ excitādus ē vomit⁹
sup. infundēdo pēnā itinctā i oleo itra guttur vel forte imitten/
do aliqđ vomitiuū leue violēter itra os mulieris vt decoctionē
aneti ꝛ raffani cum oximelle simplici. Et nota ꝙ lʒ vomitus vi/
deať ꝯuertere ad superiora ꝛ sic nocere i casu. Pro quāto tñ est
motus fortis excitat virtutē ad exteriora ꝛ sic diuertit a poxis/
mo. Fumigatōes ēt fetide p superius ꝛ odoramēta grata per in/
feri⁹ multū valēt. ēt excitatio facta i portaʒ vulue cū digito vel
alijs igenijs vt dictū ē ēt i poxismo iuuat. Et dixit Rasis 9° cō
tinētis đ mēte Ruffi: ꝙ serapinū si olfatur cū aceto soluit suf/
focatōem matricis ꝛ ꝙ aspaltus bon⁹ ē suffocatōi matricis po/
situs i igne ad fumigandū olfatus: ꝛ ꝙ galbanus ēt positus ad
fumigiū restituit virtutē sup. oppressaʒ i poxismo. Et per iferi⁹
dixit ꝙ ē vngendū os matricis cū oleo laurino ꝛ fiat fumigatio
cū xiloaloe vel supple cuʒ ambra ꝛ musco incorporatis cuʒ cera.
Et Diasco. dixit ꝙ rutha trita cuʒ melle ꝛ sic linita sup vuluaʒ
vsqʒ ad anuʒ confert. Et Auic. iussit ꝙ tenere anhelituʒ p os
ꝛ nares ipsius est multuʒ iuuās. sed mihi apparet timorosuʒ ali
quotiēs in paroxismo. Et ponit canonē Auic. cōtra quē sepe fa
ciunt mulieres dixit: ꝛ caue i paroxismo ne des ei i potu vinuʒ.
Et laudauit ēt Auic. vt fundať super caput eius oleū odoriferū
calefactū ꝯfortatiuū calefactiuū valde sup. distilādo i pte ante/
riori capitis ad excitāduʒ caliditatē nālcʒ ꝛ ꝯuertendū exterius
simul ad resolutōeʒ vapoꝝ cerebro cōicatoꝝ: ꝛ hoc maxie verū
est qñ est cōicatū nocumentū cerebro magnū. ꝑpterea dicebat
Raś 9° ꝯtinentis loco allegato de mente Iudei ꝙ si priuata fue
rit mens in ea ifunde desup de oleo muscelino calido: ꝛ aliq fa/
ciunt cauteriū potētiale cū oleo calido supra ꝯmissurā anteriorē
capitis: ꝛ aliq cū ferro ignito ꝓfundādo q̄si vsqʒ ad craneū. sed
ego ad istud nō auderē. ꝛ sic sit finis isti⁹ capituli cuʒ dei laude.

Capitulum 29[m] de mola matricis.

m

Ulierib⁹ plerūqʒ accidit passio ex qua pregnā/
tium dispōnis similitudinē icurrūt: vēter nāqʒ
crescit ꝛ discolorate fiūt ꝛ retinēt mēstrua: mo/
tus tñ qui ē in hac egritudine nō est vt mot⁹ in
fantis lʒ qñqʒ de suo moueť loco cū duriter tā/
giť: ad vltimū vero cū angustia ꝛ dolore frustū carnis ifirma

ac si pareret emittit: plerūqꝫ vero solūmodo vētositas ⁊ humoꝝ multitudo emittunt ⁊ deinde minuit vēter ⁊ remouent accūia. Postq̄ꝫ vero tp̄s p̄terierit ī quo scit pueꝝ debere moueri si adesset: trocisci de myrrha dādi sūt ⁊ apozima de seminibꝰ ⁊ oleū de rasin ad bibēdum: ⁊ pesariū ex rutha ⁊ mētastro ⁊ alia pesaria p̄dicta in .c. de alleuiatōe partus sunt imittenda. doses quoqꝫ de pillulis fetidis frequēter tribuēde sūt: cum hoc eniꝫ cito euadunt.

m

Mlieribus plerūqꝫ accidit.

Hoc est vltimū capm de dispōnibus nō nālibꝰ que matrici accidūt ī mulieribꝰ intitulatū cam de mola matricis: ⁊ sic est vltimū capm q̄rti tractatꝰ huiꝰ noni qd̄ ꝯtinuat ad p̄cedentia in hūc modū. Nā postq̄ꝫ in p̄cedenti caº supiore mediate determiauit de apatibꝰ matricis que sūt vera apata ī substātia matricis exñtia ad bonū itellectū. ⁊ in caº imediate precedēti determiauit de quoddā accūti difficili sepe seq̄nte ad dicta apa·a vt de suffocatōe matricis. Nunc ꝯñter vltio determinat de quadā appenti dispōne aposa matricis vt de extensiōe matricis p̄ter nām simili extēsioni nāli p̄gnātis ⁊ simili aliquotiens aposē vere que non ex vero apate cōtingit sed ex mā corpulenta qñqꝫ carnosa dura cōtenta i ꝯcauitate matricis ⁊ est q̄ ꝓprie appellat mola: ⁊ qñqꝫ ex alijs humiditatibꝰ vel ventositatibꝰ ēt in ꝯcauitate matricis vel vacuitatibꝰ venaꝝ cōtentis ex quibus fit extensio tumorosa ⁊ aposa sicut fit etiam ex apatibus veris qñ mā recipit vel aggregat in substātiam membroꝝ ⁊ aliquotiens generat ex carne addita ī cōcauitate matricis augmētata ēt qñqꝫ aīata iherente matrici vel poris venaꝝ eius vt videbit īfra loco suo de cāis. Et hec extēsio ex talibꝰ mēbris cāta similis extēssioni que appet in vera pregnāte appellat mola nō vera: qm̄ vt dicebat Azara. dicit mola matricis ad similitudinē lapidis molaris ī matrice q mouet ad diuersas vias in matrice cadēdo sicut lapis ſm reuolutōeꝫ mulieris ad alterā partiū eius: ⁊ hoc ꝓprie verificat de illa substātia appenti carnea in ꝯcauitate repta eiꝰ ⁊ nō de alijs vt patebit īfra. Quelibet igit alia ab ista faciēs extēsionē ad similitudinē pregnātis dicit mola nō vera: ꝓpter ergo dispōeꝫ istā eē nō nāleꝫ ⁊ aposaꝫ q: cū manifesta extēsione vētris a cā nō nāli cōicat cuꝫ capº de apatibꝰ matricis lꝫ improprie. ⁊ qm̄ ēt cuꝫ accūti de suffocatōe matricis sepe ꝯiungit mola ñ vera ex retentōe materieꝝ malaꝝ i ꝯcauitate matricis ⁊ aliquotiēs ēt mola vera vt videbit. Fuit igitur ꝯueniēs post capitulūꝫ de apate matricis ⁊ de suffocatione matricis facere capm de hac dispositiōe que appellat mola matricis: ⁊ ita sit d̄clarata rubrica capituli. Diuidit aūt p̄ns caplꝫ prima diuisione in duas partes. Nā prio declarat hanc dispōnē p signa quedam. 2º ponit curā illiꝰ. 2ª ibi: Postquā ergo tp̄s preterijt. Pria ēt ī duas. nā prio declarat quō hec passio assimilat dispōni p̄gnātiuꝫ per quedā accidētia. 2º manifestat per quoddā signū differentiā iter hāc dispōneꝫ ⁊ pregnatōeꝫ declarādo etiā modū terminatōis illiꝰ. 2ª ibi: Motꝰ tñ qui est ī hac egritudie ⁊c. Dixit ergo prio: plerūqꝫ accidit mulieribꝰ passio ex qua pregnātiū dispositōis similitudinē icurrūt. ⁊ declarās hoc addit: Venter eiꝫ crescit sup. paulatine sicut i pregnatōe ⁊ discolorate fiunt ⁊ retinent mēstrua sup. i eis ⁊ sup. fit grauitas ī toto. ⁊ alia accidētia quedā pregnātiū vt īfra videbit loco suo de diminutōe appetitus vel corruptōe eius qm̄ per p̄ntiaꝫ haꝝ materieꝝ in matrice cū paulatine augēt i matrice paulatine ītumescit vēter et aggrauata nā pp rē icōsuetā fiūt discolorate sicut pregnātes i principio. ⁊ pp oppilatōem ⁊ debilitatē fit retentio mēstruoꝝ aliquotiēs in totū vt exalatōe maloꝝ vapoꝝ a dictis materiebꝰ ad stomachū vel alia mēbra fiūt alia accidētia pregnātiū ⁊ tñ nō sunt pregnātes. ⁊ ponēs signū ad declarādū q nō sūt pregnantes: pº ponit vnū stante tali tumore simili vt i pregnātibꝰ dixit: motus tñ qui ē ī hac egritudine nō ē vt motus īfantis sup. in vtero q: sup. nō mouet subito ⁊ ex se faciēdo ipressionē manifestam muliere existēte quieta lꝫ qñqꝫ de suo moueat loco cuꝫ duriter tangit. i. imprimit in mulieꝛeꝫ supra ventreꝫ vel se circūuoluit vt dictū est. huius tñ oppositū videt sentire. A. vt videbit īfra loco suo. Addidit ponendo aliud signū distinctiuū sumptum ex p̄te terminatōis talis dispōnis dicēs: Ad vltimū vero cū angustia ⁊ dolore frustuꝫ carnis sup. verum vel apparēs īfirma ac si pareret emittit. Addit: plerūqꝫ solūmō vētositas ⁊ humoꝝ multitudo emittūt. ⁊ deinde minuit venter ⁊ remouent accidentia sup. de extēsione vētris ⁊ alia que sequebant: tota lr̄a ē clara satis. Tñ ad clariorē itelligētiā debetis notare q ī hoc textu dn̄s Rasis manifestauit cās que vt plerunqꝫ sunt cāe huiꝰ accidentis. s. false pregnatōis ex mō terminatōis huius dispōnis p hoc q nō terminat hec inflatio per exituꝫ fetus sꝫ per exitum frusti carnis aliquotiēs ī vera vel sup. per exitum substātie sanguinee coagulate apparenter carnee vel per exitū vētositatis vel aliarū humiditatū. ⁊ sic pꝫ q si per exitū istaꝝ materieꝝ fit termiatio dicte apparētis ipregnatōis q tales fuerūt cāe huius tumefactōis ⁊ sic exprimit molā verā ⁊ non verā sicut dictuꝫ ē prius.

Sed nota q motus haruꝫ materieruꝫ per matriceꝫ in nō vera non ē similis motui fetus in vtero neqꝫ similis ei qui fit in vera mola. Naꝫ cuꝫ humores ventositates vel vera caro addita generat in cōcauitate matricis ⁊ fiat motꝰ: tūc ñ fit motꝰ istarū materieruꝫ situalis in matrice q: aliqñ fit ſm reuolutōem mulieris talis q dicat similis motui lapidis molaris ī matrice si eēt qm̄ tales māe non mouerētur nisi vel per compressionē factā in ventre mulieris vel p reuolutionē eiꝰ: ⁊ tñ nō moueret tūc motu forti sicut moueret lapis vbi ī matrice esset cū mulier cōuertitur de latere ad latꝰ. naꝫ lꝫ humiditates ⁊ materie humorales mouerētur ad motū mulieris ad diuersos sitꝰ: cū tamē est manifesta extensio vētris ab humiditatibꝰ vel vētositate ꝓpter plenitudinē vacuitatis matricis nō fiet motꝰ situalis fortis ⁊ impetuosus sicut eēt motus lapidis: iō quelibet talis vocat mola nō vera. sola igit dispō que est pēdens ex sanguine īspissato vel ex alia mā corpulenta dura nō inexa matrici: sꝫ in ꝯcauitate inspissata siue p viam coagulatiōis a frigido siue p viaꝫ adustionis a calido vt īfra videbit ī causis talis dicit mola vera que emittit sicut frustū carnis: ⁊ talis ē que maxime cōicat cū pregnatione ī accidētibꝰ maxime i retentōe mēstrui. nā sequit sepius hec dispositio ad cā: cōicat ēt q crescit paulatine grauitas ī matrice ⁊ ponderositas dorsi sicut i impregnatiōe: non ēt fiunt manifesta accidentia preternām tāta de corruptōe appetitꝰ ⁊ discoloratōe ⁊ malitia forme ab hac cā: sicut ēt ab alijs humiditatibꝰ malis retētis: iō magis vicinat pregnatōi naturali. Hec ēt magis cōmunicat ī motu vehemēti ⁊ ipetuoso facto ī matrice cum motu īfantis situaliter ꝯmouēdo d̄ loco ad locū q̄ꝫ alie materie: vt pꝫ tamē differēter a motu fetꝰ: qm̄ ēt talis mā nō mouet ex se: sꝫ p reuolutionē mulieris vel p ꝯpressionē factā supra ventrē eiꝰ tm̄ saltē vt ī pluribꝰ vt videbit q dico ꝓpter quedā dicēda īfra loco suo. Et hec ē que frequētiꝰ decipit medicos: lꝫ ēt sīent signa distinctiua ad declarandū īter hāc ⁊ pregnationē verā que īfra ponētur loco suo veraciꝰ: ⁊ talis mā cū educit cū maiori dolore emittit q̄ꝫ cū humiditates vel vētositates emittūtur: q: sepe fit dura resistēs diuisiōi: multū ēt cuꝫ ferro vt ponit Aristo. 18º de aīalibus qd̄ latiꝰ dicet loco suo: ⁊ inde tūc stante clausione ossis sacri cū labore multū emittit. Alie tñ etiā materie cuꝫ sinthomatice tm̄ expellant stimulata nā ⁊ nō nāliter aperto osse sacro p̄cepto dei excelsi sicut fit ī partu nāli: ⁊ sint plurime quātitatis stāte strictura meatꝰ ⁊ violenta ipulsione facta a nā stimulata multum laboriosa ēt de eis fit eductio ⁊ dolorosa magis q̄ꝫ ī partu nāli vbi cōcurrit ad p̄tum virtꝰ dirigēs cuꝫ dilatatione ossis sacri mirabiliter ⁊ motꝰ fetꝰ iclinātē appetitū eius ad exitū lꝫ ruptio cotilidonū aliqualē doloreꝫ causet ēt in p̄tu nāli simul cū reuolutiōe infantis. Est tñ vna alia species false ipregnatiōis vt qñ cā est caro generata in matrice ⁊ augmētata vere p susceptionē nutrimēti ex venis matricis ⁊ fit veꝝ animal motū hn̄s manifestū que cū emittit laboriose multū emittit: quare preter cās dictas q nō aperit os sacruꝫ oꝫ vt remoueat a matrice cui cōtinuat: ⁊ talis nō fit nisi cum magno labore nature rōnabiliter. Et ego vidi ī facto bis in vna muliere nobili que visa ē pregnans vere: ⁊ i decimo mēse cuꝫ grauibꝰ accidētibꝰ p̄tus: imo grauissimus ⁊ ītensiue ⁊ extēsiue que eduxit frustum carnis magnum duꝝ habēs duo additamēta sepata in parte tenuiori: postea ī alia p̄te erat rotūde ⁊ grosse ad lōgitudinē duoꝝ digitorū ⁊ vltra mouebat nō habēs alias distinctiōes: ego tñ īfra narrabo vnaꝫ hystoriā que ꝯtingit in vxore mea ⁊ fui deceptꝰ etiā in accidētibꝰ ⁊ ī motu: imo ex p̄te motus ī totuꝫ assimilabat motui īfantis dicaꝫ infra: ⁊ sic pꝫ littera nr̄a clara. Consequēter ponens curā huiꝰ dispōnis duo facit. Primo docet cautelam ad accelerāduꝫ curationē huiꝰ dispōnis ne antiquet. 2º ponit curā ꝯtinuādo p medicias. ibi: Trocis. d̄ myrrha dādi sūt. Dicit ergo primo: postquā ergo tēpus p̄terierit in quo scit pueruꝫ debere moueri si adesset: alia lr̄a hꝫ deberet nasci si adesset: supple tunc debemꝰ icipere ⁊ nō tardare curationē: tempꝰ aūt motus erit trium vel quattuor mensiū vsqꝫ ad quinqꝫ ad vltimum manifeste ēt ī fetu muliebri tp̄s vero partus est nonus vel decimus mēsis vel vndecimꝰ vsqꝫ ad. xiiij. Quādo ergo nō mouet ī tempore determiato id qd̄ ē ī vtero q: ad vltimū ī quinto mense maxime muliere alr existēte sana ⁊ deb tū cibū sumente tūc fit ꝯiectura rōnabilis qd̄ nō ē vere pregnās ⁊ maxime si fuerint quedā accidētia false pregnatōis de maiori pigritia ⁊ grauitate mēbroꝝ totius q̄ꝫ ī vera p̄gnāte ⁊ fuerit īflatio pedū maxime ⁊ maior malitia forme ⁊ magis discolorata: tunc sup. debemꝰ ītendere ad curatōem mole. Si ēt trāsiuerint mēses p̄tus nālis ad vltimū ad. xiiij. menseꝫ nō oportebit ampliꝰ sperare ipregnationē q: nō ē repertū apud ph̄os vel medicos q mulier trāsiuerit illū terminū ī pregnatōe vera lꝫ Haly. ponat vnā hystoriaꝫ 3º tegni de fetu nato cū barba ⁊ dentibꝰ sꝫ nō fit rōnale sꝫ monstruosuꝫ sicut de nato cū duobꝰ capitibꝰ: vnde nō ꝯcludat per hoc q stetisset ī vtero duobꝰ vel tribꝰ vel quattuor annis. In falsa ēt pregnatōe accidētia ita crescēt per. x. ⁊. xiiij. mēses ī malitia qd̄ fiet satis manifestū d̄ egrotatōe ⁊ nō de pregnatōe nāli. Iō credo q pria lr̄a sit verior ad īsinuāduꝫ q virtute mulieris existēte adhuc forti cū citius cōstet nobis mulierē nō eē p̄gnantem vt ī quīto mēse si nō fiat motꝰ vehemēs ⁊ īpetuosus ⁊ ex se ī muliere ēt q̄eta exñte q tūc itendamꝰ cū medicis ad curationē mole siue vere siue ñ vere. iō ꝯtinuādo ī cura tūc dixit: trocis. d̄ myrrha dandi sunt ⁊ apozima de seminibꝰ ⁊ oleuꝫ de rasin. i. d̄ balsamo vt reperi expositū ī lr̄a exteriore adhibēduꝫ: ⁊ pesariuꝫ ex rutha ⁊ mētastro ⁊ alia pesaria que facilē faciūt partū sunt imittēda. Addit: doses quoqꝫ d̄ pillulis fetidis frequēter tribuēde sūt: cū hoc eim cito euadet vt dixit. Hoc nota ꝓ itelligentia huiꝰ totiꝰ q. d. Rasis hic ponit diuersa igenia curatiua ſꝫ diuersitatē materieꝝ que efficere possunt molā veram ⁊ nō verā. Nā in sanguinea per retentionē mēstrui laudat trociscos d̄ myrrha q offerri debēt canonice ſꝫ al's dicta d̄ retētōe mēstrui prius faciēdo balnea ⁊ sessiōes ⁊ dādo subtiliātia ⁊ apientia vt

apozima

apoʒima ꝺ seminib⁹ vt dixit. postea laudauit oleũ balsami ad di
latãdũ meat⁹ ꝛ vẽtositatẽ resoluẽdũ qñ vẽtositas eẽt in cã ẽt ad
minorãduʒ ꝛ exiccanduʒ materiã inspissataʒ vel discoagulãdũ
materiã coagulataʒ q̃ fit in mola vera ꝛ excitandũ virtutẽ ad ex
pulsionẽ. naʒ tale oleũ in oĩ specie ad educendũ ꝯuenit. Lauda/
uit postea pesariũ ex rutha ꝛ mentastro ꝓprius in vẽtosa: postea
gñalia ordinauit pesaria q̃ facileʒ faciunt partũ de quib⁹ dictuʒ
ẽ supra ĩ ꝓuocatõe mẽstrui difficilis ꝛ ad eductionẽ fetus mor/
tui. Nã illa eadẽ valẽt ꝛ ĩ mola vera qñ canonice medici oꝑant̃
ꝛ ĩterpolate vt loco suo dictũ ẽ. laudauit postremo pillulas feti/
das frequẽter dari debere ꝛ ĩ hoc vbi in cã eẽnt mãe hũorales
ꝛ maxie viscositate ꝑticipãtes vt sepe euenit. ꝛ dixit doses de/
bere dari frequẽter ad ĩsinuãdũ ꝙ nõ sufficit vna sola purgatio
ſʒ opʒ multas exhiberi mũdificatões cũ pillulis dictis ꝛ simili/
bus ad curã perficiẽdã semꝑ preꝑando cũ digestiuis appropria
tis de quibus dictũ ẽ maxie ĩ caplõ precipitatõis matricis su/
pra. ꝛ hec sufficiãt q̃ʒtũ ad expõnẽ lr̃alẽ hui⁹ toti⁹ capituli.

Quid nois mole ꝛ quid rei.

Jam ad maio/
reʒ declaratõeʒ
capituli de mola opʒ primũ videam⁹ de quid nomis ꝛ rei ipi⁹.
deinde veniem⁹ ad spẽs ꝛ ad cãs ꝛ ad signa ẜm moreʒ: ꝯñter ad
curã. Circa primuʒ de quid nois phus x° de animalib⁹ ad fi/
neʒ appellauit istã dispõnẽ molin. ꝛ penultimo ꝺ gñatiõe aĩaliũ
appellat hanc dispõnẽ malaginẽ. appellauit ẽt eã molã ibideʒ.
Et Gordo. dixit ꝙ apud quosdã vocat̃ pecus ꝛ apud alios al/
pit. Aza. aũt vt ditnʒ ẽ circa lr̃am appelauit eã molã ad simili/
tudinẽ lapidis molaris ꝛ ex pondere ꝛ grauitate ꝯtingẽte ĩ ven/
tre mulieris ac si ibidẽ eẽt mola vel si ibi eẽt lapis ẽt ex motu hu
ius mãe per ventreʒ ẜm reuolutõem mulieris vel cõpressionem
factaʒ supra ventrẽ ad similitudinẽ mot⁹ lapidis. Aui. aũt cũ
reliquis magis quid rei declarãtes de mola dixerũt ꝙ mola ẽ
mẽdosa ꝛ falsa ĩpregnatio. Nã dicit ꝙ accidũt mulieri disposi
tõẽs silẽs dispõnib⁹ pregnãtiũ ĩ accidẽtib⁹ de retẽtõe mẽstruo
ruʒ ꝛc̃. vt videbit̃ ĩfra ĩ signis. ꝛ tñ sup. nõ sunt vere pregnãtes
qꝺ ĩsinuauit per hoc ꝙ dicit: accidit dispõ similis ꝑgnatõi. ita
dixit Rasis ẽt 9° ꝯtinẽtis scꝺo caplõ: ꝛ ẜm istũ modũ accipien/
di molã large nõ solũ mola sumit̃ ꝓ frusto carneo vel falsa pre/
gnatõe ꝓpter frustũ dictũ carneũ ꝯtingentẽ ĩ matrice vt ꝓprie
sumit̃ ꝛ cõiter sic declarat̃ ab auctorib⁹: sed ꝓ oĩ falsa pregna/
tione simili in accidentib⁹ saltez in quibusdaʒ cõmunibus cum
pregnatione vera.

Species ꝛ distinctões.

Et sic sumẽdo veniẽdo
ad species ꝛ distinctões
quedã ẽ mola vera: q̃daʒ est mola nõ vera. Per molã verã itel
ligendo illã appꝑenteʒ ꝑgnatõem q̃ sequit̃ frustũ carnis vel sup.
sanguĩs coagulati vel ĩspissati ĩ matrice. Et alia est nõ vera mo
la: ꝛ hoc dicit̃ de oĩ falsa ꝑgnatione que sequit̃ aliã cãʒ ab ista:
siue sit vẽtositas ĩ matrice siue alie supfluitates ibidẽ aggrega/
te. Et istud ĩsinuauit Aui. ĩ textu cuʒ dixit declarãs modũ ter/
minatõis haꝝ specieꝝ a muliere ꝛ q̃ñqʒ deponit sup. mulier fru
stuʒ carnis cui ẽ forma quedã cui⁹ spẽs non ꝯprehendunt̃. i. nõ
est vna determĩata forma in tali frusto sed diuerso mõ figurat̃.
Addit: ꝛ q̃ñqʒ est id qꝺ egredit̃ vẽtositas tm̃ ꝛ q̃ñqʒ sunt supflui
tates aggregate sup. ĩ matrice: quare egrediunt̃ cum sanguine
plurimo q retinet̃ vel sup. retinebat̃. Addidit: ꝛ mola ex oĩb⁹
istis est diuisio scꝺa. i. est mẽbruʒ diuisiõis qꝺ ꝑtinet mole non
vere. Et ꝓ tãto auctores ꝛ Aristo. locis allegatis: ꝛ Albert⁹ x°
de aĩalib⁹ cũ reliqs cõiter auctorib⁹ loq̃ntes de mola ĩuestigã/
tes cãs inquirũt cãs mole vere ꝛ ita descendũt ad curaʒ illi⁹: ſʒ
Raſ in tex. nostro superi⁹ vt visuʒ est in lr̃a de vtrisqʒ fecit spe
cialeʒ mentionẽ. Alia distinctio maxie ꝯtrahẽdo ad molã ve
raʒ ſʒ ampliari possit ad oẽm: quedã est modici tꝑis ꝛ q̃dã mul/
ti tꝑis. Naʒ quedã remãsit sic vt dicebat. A. q̃ttuor annis vel
q̃nqʒ ꝛ q̃ñqʒ ꝓtendit̃ vsqʒ ad fineʒ vite ꝛ non recipit curationeʒ
vt dixi. Et silẽm sniaʒ posuit Aristo. loco allegato 18° de aĩalib⁹
ꝙ forte durabit illa infirmitas quousqʒ senescat mulier ꝛ forte
vsqʒ ad morteʒ. Alia distinctio de mola ꝓpria q̃daʒ est dura
multũ q̃daʒ non sic dura. Et de duritie forti dixit phs loco al/
legato de isto frusto carnis ꝙ istud ẽ valde duꝝ ita forte ꝙ non
diuidet̃ a ferro nisi difficile. Et Anglican⁹ dixit ꝙ tm̃ ĩduratuʒ
est tale frustũ carnis aliq̃n ꝙ vix posset scindi cuʒ securi. Alia
distictio necessaria in mã de qua breueʒ feci mentionẽ supra cir
ca textuʒ ꝑter molas dictas q̃ faciũt appꝑenteʒ ĩpregnatõem: est
vna tertia spẽs de qua non faciũt mentionẽ cõiter auctores que
est frustuʒ carnis ĩ matrice gñatuʒ aĩatuʒ qꝺ non amisit Arist.
x°. de aĩalib⁹. naʒ ibi dixit: ꝛ veniem⁹ ad tertiuʒ principale de
causis generalib⁹.

Cause.

Qꝺ accidit tale frustuʒ a calore: qm̃ qñ matrix fue/
rit calida ꝛ sicca attrahit sperma sup. ꝓpriũ ad se ꝛ
retinet illud. Addidit: ꝛ si illud sꝑma nõ fuerit admixtũ ex duo/
bus sup. maris ꝛ femĩe non gñatur ex eo aĩal: ꝛ tunc fit sicut ca
ro etiã sicut ouũ venti ꝛ nõ est aĩal: qm̃ non ẽ ex duob⁹ sperma/
tib⁹ neqʒ est aĩatuʒ vt dixit: non negat tñ qn fiat mola ꝛ tale fru
stuʒ ẽt ꝑ ꝯcubituʒ mulieris cuʒ viro. Sed qñ non ꝯmiscent̃ illa
spermata ꝯmixtione bona: tunc gñatur vt dixit res non ꝯpleta
neqʒ tñ oĩo extranea a nã vt dixit. ꝛ ibi ponit hystoriã quã etiaʒ
repetit 18° de aĩalib⁹ ꝙ quedã mulier coiuit cuʒ viro ꝛ putauit
ꝙ esset ĩpregnata q: tumor vẽtris augmẽtabat̃ oĩ die: ꝛ cũ ꝑue
nit temp⁹ part⁹ non peꝑit neqʒ diminuebat̃ tumor ꝛ ita reman
sit ꝑ tres vel q̃ttuor annos: ꝛ post accidit ei disenteria ita ꝙ fere
mouebat̃ quousqʒ peꝑit frustuʒ carnis qꝺ dicit̃ mola vt dixit.
ꝛ ita videt̃ inuere nõ posse gñari frustuʒ aiatuʒ: sed experientia
manifestat oppositũ ĩ multis. Et ego vidi bis vel ter ĩ facto fru/
stum aliqualr̃ figuratũ qꝺ mouebat̃ ꝛ ita vixit ꝑ horas: cum tñ
credidisset mulier se esse ꝑgnãteʒ vere quo emisso cessauit ꝑgna
tio cum accidentib⁹ eius: ꝛ hoc ẽ rõni ꝯsentaneũ. qm̃ si ex carne
apparenter non aiatã in matrice generata possunt fieri acciden
tia pregnatõis vere vel similia eis: per eũdem moduʒ possũt fie
ri ex vera carne generata ꝑter nãm in matrice etiã animata reci
piente nutrimentũ veꝝ per ꝯtinuitatẽ cũ venis matricis: vel ẽt
generata ipsa mã ĩ ꝯcauitate matricis ex sanguine attracto ibi/
deʒ in via putrefactõis exñte cum digestione tñ quadã ꝛ prepa
ratione faciente ad formã animalis imperfecti sicut dicebat̃ su/
pra in cap° de generatõe vermiuʒ. Cum ille materie rectifican/
tur ad id qꝺ tollerãt vt suscipiãt de forma aialis: ꝛ qui ĩtelliget
modũ gnãtionis vermiũ qui possunt ĩ matrice generari vt etiaʒ
voluit Gor. ĩ isto cap° de mola ſʒ vermes raro ibidẽ generãtur
ꝛ ipe ẽt admittit ꝙ ĩ matrice põt generari animal erronee qꝺ po
test appellari mola seu arpia ex semĩe mulieris corrupto etiã cũ
carẽtia spermatis viri vt statim spãli⁹ declarabit̃. Poterit etiã
ĩtelligere gnãtionẽ fieri posse de aĩali ĩperfecto in matrice alio a
vermib⁹ ꝑ modũ similẽ gnãtioni vermiũ. Et ego audiui mirabi
lia ſʒ nõ vidi de aĩali gñato in matrice cũ allis qꝺ cuʒ exiuit ma
tricem volauit: multa tamẽ dicũtur que nõ semꝑ vera sũt: ꝛ for
te ꝙ Aristote. verbis suis nõ voluit negare simpliciter posse ge/
nerari animal ĩ matrice nõ ꝯcurrẽte vtroqʒ spermate: ſʒ intelle/
xit aĩal qꝺ est homo nõ posse gñari vtroqʒ sꝑmate nõ ꝯcurrẽte
maxime ꝑ hoc qꝺ dixit ꝙ gnãtur res non ꝯpleta nõ tamẽ oĩno
extranea a nã ꝑ hoc videbat̃ inuere ꝙ põt gnãri aliqꝺ animal ĩ/
perfectũ nõ cõcurrente vtroqʒ spermate: maxime cũ fit retẽtio
menstrui ĩ mulierib⁹. nam abscisio menstrui ꝛ aggregatio ipius
ĩ cõcauitate matricis ẽ de principalib⁹ cãis ad gñationeʒ huius
carnositatis: qm̃ ibideʒ reꝑto menstruo cuʒ vehemẽtia calidita
tis sup. ex spermate ꝓprio muliebri vel ex alia cã extenditur illa
mã cũ nutrimẽto ꝛ ꝓpter defectum virtutis masculinitatis nõ
cõcipit vt dixit Aui. i. nõ ꝑducit̃ fetus humanus. Et Aui. x° ꝺ
aĩalibus duobus modis dixit posse fieri molaʒ vt vel ex semine
mulieris nõ ꝯcurrente semĩe viri: ꝛ hoc euenit in somno quãdo
emittit mulier sperma ꝓpriũ ꝛ ꝑmiscet̃ cuʒ mẽstruo vel emittit̃
semẽ viri cuʒ semĩe mulieris: ſʒ aut egredit̃ semen viri: aut si re
tinetur nõ stetit debito tꝑe cũ circũstantijs faciẽtib⁹ ad ꝯceptuʒ
fetus humani qꝺ euenire põt ex omni cã reddẽte ipm ĩpotẽtem
ad gnãndum cuʒ spermate mulieris: ꝛ tunc gnãtur a caliditate
ipius aliqualiter digerẽte frustũ carnis diuerse forme cui⁹ spẽs
nõ comprehẽdunt̃ vt dicebat Aui. supra sicut fit gñatio ouoruʒ
venti: vt etiaʒ dicit phũs loco allegato x° de animalib⁹. De
causis ergo spãlibus esset si sanguis mẽstruus eẽt ĩeptus ad re/
cipiendũ impressiões faciẽtes ad formaʒ fet⁹ humani: ẽt si vtra/
qʒ spermata maris ꝛ femĩe essent ꝯueniẽtia ad debite agendum
vel debite patiendũ vel si stãte ꝑparatõe in sanguĩe mẽstruo cõ
uenienti nõ essʒ ꝯueniẽs dispõ in spermate virili ad gnãndũ vt
aliquotiens ꝯtingit ĩ senib⁹ ꝛ ĩfrigidatis coeuntibus cũ mulie/
re iuuene bone dispõnis ex ꝑte pricipioꝝ in ea ad gñandum vel
ex similib⁹ alijs cãis positiue ĩpediẽtib⁹ vel deficiẽtibus necessa
rijs faciẽtib⁹ ad debitã gnãtionẽ fetus humani stante mẽstruo
reꝑto ĩ ꝯcauitate matricis. naʒ tũc si ꝯiungat̃ frigiditas domi/
nans fiet coagulatio sanguinea: ꝛ frustũ apparẽter carneũ non
tamẽ aĩatuʒ ꝑ viaʒ ĩspissatõis ꝛ coagulatõis: ꝙ si ꝯiungat̃ cali/
ditas faciẽs ad digõneʒ aliqualẽ ꝛ ꝑmixtionẽ deficiente aliquo
principio de actiuis vel nõ sufficiẽter cõcurrente fiet gnãtio ali/
cuius animati diuerso mõ figurati ẜm preꝑatiões acquisitas in
mã ex causis supiorib⁹ astralib⁹ ꝛ ex cãis inferiorib⁹: ꝛ ita fiet ge
neratio horum ĩperfectoꝝ de quib⁹ dictuʒ est. Fit ẽt alia appa/
rentia pregnatõis ꝛ falsa pregnatio ex inclusiõe aliaꝝ materieꝝ
ex matrice nõ sic indurataꝝ de quib⁹ aliquotiẽs ẽ ventositas so
la gnãta in matrice siue in ꝯcauitate ei⁹ siue in venis extendens
eã preternaturã ꝛ gnãtur ex humiditatib⁹ ibidẽ inuentis clausa
matrice: de qua dicebat Auic. ꝛ q̃ñqʒ accidit ei sicut idropisis ꝛ
ĩflatio ventris sicut que tendit ad duritiẽ sup. ꝓpter primaʒ ex/
tensionẽ factã a ventositate cũ humiditatib⁹ vñ sup. fit son⁹ ob/
tusus cũ percutit̃ ꝛ nõ assimilat̃ ad timpanitẽ sup. idropisim cla
mantẽ voce timpani. i. nõ fit sonus acutus similis sono timpani
cũ percutit̃ in tali mola vẽtosa cũ humiditatib⁹ sicut fit ĩ idropi
si vera timpanite. Et quedaʒ ẽ magis humoralis ĩ qua stat mul
titudo humoꝝ vel humiditatũ in matrice que sunt ibi longo tẽ
pore ĩ matrice ꝛ multiplicate alie a sanguĩe mẽstruo ꝑ diuersos
modos aggregatiuos eaꝝ in matrice de quib⁹ dictũ ẽ supra de
precipitatõe matricis. iste sunt cãe satis ĩmediate ꝛ ꝓxime talis
false impregatiõis. Sed cause magis remote sunt cause cõple/
xionales ꝛ ꝯpositiõales ipius matricis faciẽtes ad gñationẽ vel
retentionẽ dictaꝝ materieꝝ humoraliũ in matrice de quib⁹ sũt
mala ꝯplexio frĩda matricis ꝛ obstructio vel clausio oris matri/
cis vel poroꝝ venaꝝ matricis: ẽt cause primitiue faciẽtes ad ꝓ/
hibitionẽ resolutõis materieꝝ vt aer frĩdus inspissans ꝛ facien/
tes etiaʒ ad aggregationẽ materieꝝ flegmaticaꝝ viscosaruʒ vt
sunt cibi frĩdi viscosi ꝛ nauseatiua repletio ꝛ silẽs de quib⁹ sepe
supra dictũ est: ꝛ hec de cãis sufficiant.

Signa.

Veniẽdo ad signa primuʒ ꝓnostica euent⁹ sit hoc
primũ signũ gnãle cũ antecedunt cause manifeste
ad generatõem mole vt ẽt retẽtio mẽstruoꝝ per duos vel per
tres mẽses ĩnaturalis ĩ muliere viragine appetẽte coitũ ꝛ sepe
emittẽte semen ĩ somno: tũc ĩ hac possumus ꝓnosticari de futu
ra mola ꝓprie sumpta: pʒ ex dictis. silr̃ qñ viri ĩfrĩdati melãco/
liei vel etate multũ defecti coeũt cũ mulierib⁹ iuuenib⁹: tũc ꝑꝑ

ieptitudinē vel īsufficientiā spermatis virilis ad debite imprimēdū ī sanguinē mēstruū mulieris disposite ꝓ fetu hūano: tūc ī ea possumꝰ ꝓbabiliter ꝓnosticari đ futura mola ēt vera. ⁊ sic possumus ī melācolicis qui exercēt actū coitus cū būficio medicinaz facientiū ad coeūdū vt ad erectionē īducēdā cuz gñatiōe ventositatis ⁊c. nō existēte tñ in eis semīe ꝓlifico neqz sufficienter spirituoso ꝑ nām. si ēt hoc eueniat ī mulieribꝰ que cū illis cōmiscētur opz ī dictis mulieribus expectari futurā molā ēt proprie sumptā. Silr ⁊ ē aliud ꝓnosticū si mulier existit indisposita ñ habēs sanguinē mēstruū paratū recipere ipressionē ad formationē fetus humani neqz ad debitā retētionem mēstrui vel admixtionē spermatis ꝓpꝛij hora ꝯcubitꝰ ⁊ artificialr ꝑ medicinas vellet disponi cū tñ radicalr nō sit parata ad generādū: ī tali ēt possumus expectare futurā molā. Et ita potes formare alia ꝓnostica đ mola nō vera ex precessiōe causaz faciētiū ad multiplicatiōez materiez hūoraliū vel vētositatis ī matrice. que cāe sūt note ex sepe dictis superiꝰ. De ꝓnosticis vero ad bonū dicaꝛ ꝙ mola nō vera ex vētositate ꝯtingens fit satis facilr curabilis ceteris paribꝰ ꝯparatōe ad alias hūorales. pz ꝯclusio. Alia cōclusio: hūorales modici tpis ēt facilius curātur q̄z sibi similes cronice. pz ēt ꝯclusio. Alia ꝯclusio ꝯtrahēdo ad molā veraz ⁊ erit ꝓnosticū cōe ad bonū ⁊ ad malū. ois talis mola vlr vt dicebat Gordo. ē difficilis curatōis sz mola antiqua nō curaꝛ ⁊ recens fit cure difficilis. sed ꝓprius hoc verificaꝛ maxie loquendo de mola animata ꝑ alligationē ad poros venaz matricis: pz ꝑꝑ difficultatē ruptōis ⁊ sepatōis eiꝰ a matrice: mola ēt que est dura facta multū siue ꝑ coagulationē siue ꝑ adustionē difficilime emittiꝛ. ⁊ ꝑꝑ hoc medici sibi caueāt đ ꝑmittēdo salutē mulieribꝰ taliter patiētibꝰ. Et ego cognoui vnū medicū satis prestantē fame qui dixit vni mulieri patienti molā ex multis mensibus ꝙ ipse volebat infra duas vel tres horas eā curare: ⁊ ꝙ ī facto videret ꝙ emitteret vnū frustū carneū magnū duz īfra duas horas cū quibusdā medicinalibꝰ per eū adhibitis. ⁊ ipsa prudētior medico rūdit: bone dñe mi: si ista mā grossa ꝑ tot menses generata ē ī vētre ⁊ ꝯtinuo ē augmētata ī tāto tpe: qr transiuerat ānus ⁊ vltra. qūo pōt educi nisi multū violēter ī modico tpe ego nō volo liberari ita repētine cū medicinis ita violētibꝰ: qr timeo ꝙ citiꝰ me īterficerent q̄z curarēt. ⁊ ita vbi priꝰ existimabat eū virū doctū postea ꝯtinuo tenuit ipsuz bestialē ac modicaz lraz. Jā veniēdo ad signa demōstratiua. Signa demōstratiua generis sunt ex se manifesta ex apparētia similitudinis pregnātis vere cū tñ nō sit vere pregnās. nā cōicat in retentōe mēstrui ⁊ grauitate ⁊ pondere maxie circa dorsuz: ⁊ inflaꝛ venter ita vt quasi videanꝛ aliquotiēs p̄focari ꝓpter ꝯpressiōez diafragmatis. Et dicebat. A. ⁊ accidit inflatio mām̄illaz ⁊ repletio eaz: ⁊ qñqz accidit caz apatio. Nā retēto sanguie menstruo ī matrice fit ascēsus ꝑtis eius ad mām̄illas sicut ꝯtingit ēt ī vera pregnatōe tpe partus. sed hec tumefactio mām̄illaz non tm̄ tardaꝛ ī hac falsa pregnatōe sicut ī vera: qm̄ ī vera pregnatōe multū de sanguine trāsit ī nutrimentū fetus: ⁊ sic non tātū multiplicaꝛ in matrice. Addit Auic. ⁊ sentit sup. mulier ī ventre suo motū qui ē sicut motus embrionis ⁊ magnitudinē corporis sup. mole maxime vere que ē sicut quātitas embrionis ꝙ sup. corpus moueꝛ per ꝯpressionē factā supple ī dextra ⁊ sinistra ꝑte ⁊ ita fit mutatio ēt coloris sicut ī vera pregnāte ī primis diebꝰ.

Sed signa speciez distinguūtur. Nā iter non veras ⁊ veraz ē hec differētia: quoniā ī mola vera dicebat Aui. ē estimatio ꝙ sit embrio ⁊ sentiꝛ corpꝰ formatū ī matrice. i. appet mulieri manifeste ꝙ hz ī vētre embrionē qr grauitatē ī determiato situ aliquotiēs ⁊ motū ī eodē ⁊ aliquotiēs grauitatē ⁊ motū in alio situ cū ē mola vera ac si eēt embrio verus. Sz ī vētosa ⁊ aquosa non sic sentiꝛ nec sic estimaꝛ. nā venter vndequaqz videꝛ extendi in his ⁊ ita grauanꝛ partes diuerse vētris non ē tamen ī ventosa grauitas notabilis neqz pondus grauitās dorsuz sicut in alijs est ēt dña que in carnosa: etiā si non fiat in ea motꝰ sentiꝛ pōdus maius q̄z in alijs speciebꝰ ⁊ similr durities maior saltem in determinata ꝑte ⁊ ī aquosa est maior grauedo q̄z in vētosa: sz ē durities minor: imo ad ꝯpressionē q̄si nulla sentiꝛ durities ī aquosa. Et cuz fit reuolutio mulieris supra latus vel ꝯpressio cū manu ad vnuz latꝰ versus aliud: in aquosa videꝛ motꝰ aquositatis ⁊ est faciliꝰ suscipiēs ipressionē ⁊ in ventosa nō sic. Distinguūtur tñ he due aquosa ⁊ ventosa a vera idrope: qm̄ ī vera idrope ꝯtentis dictis mēbris ī spaciositate magna iter sifach ⁊ ītestina cuz fit reuolutio mulieris vel ꝑcussio supra ventrē ꝑcipiꝛ sensibilior motꝰ aque ī aquosa ⁊ sensibilior sonꝰ in timpanite in ventosa q̄z qñ ꝯsimiles materie claudunꝛ in spacio ⁊ vacuitate matricis: etiā cuz ꝯuertit se mulier supra alterz latꝰ in idrope a talibus materiebꝰ pars supra quā declinat magis sensibilr ītumescit ⁊ alia aliqualr detumescit: que diuersitas nō sic reperiꝛ cuz est extēsio matricis in mola etiā in idrope cōiter inflanꝛ pedes ⁊ sepe palpebre oculoz. in mola aūt nō semꝑ: imo raro ꝯtingit tñ vt cuz mola ꝯiungaꝛ vera idrops: imo sepe ad molaz diuturnā sequiꝛ idrops cōicato nocumēto matricis ad epar: ⁊ tūc nō pōt fieri distictio vera iter accñtia q̄ sequunꝛ ad molaz tm̄ ⁊ accñtia idropis. Jaz veniēdo ad signa distictiua inter molā veram ⁊ p̄gnatōez verā cuz qua maxie cōicat dicebat Auic. ꝙ de signis discernētibꝰ iter molaz haz speciez sup. verā ⁊ inter p̄gnatōez verā est ꝙ res illa non moueꝛ nisi hora quadā. i. cū fit ꝯpressio a dextro ad sinistrū vt supra dixerat: deīde post id nō moueꝛ ⁊ sup. nō accidit hoc ī vera p̄gnatōe: qm̄ in vera p̄gnatiōe moueꝛ embrio non soluz hora ꝯpressionis vētris: imo ēt in alia hora ex fantesia eiꝰ saltez īperfecta vel appetitu īclināte ad motū. Addit ⁊ ē durities vētris in ea sup. in mola vera vehementior duritie ventris p̄gnātis ꝯceptōe vera. Sz nota hic ꝙ lz verba Aui. possent verificari de quadā vera mola vt de frusto sanguis coagulato vel īspissato a calido ⁊ nō animato: sz paulatine augmētato īproprie ꝑ additionē ꝑtis ad ꝑtez sicut fit in augmēto lapiduz vñ paulatine crescet venter ⁊ fient accñtia p̄gnatōis de grauitate ⁊ pondere cū retentōe mēstrui ⁊c. tūc in tali mola vera verificabiꝛ qđ dicebat Aui. vt ꝙ fiet motꝰ ꝑ ꝯpressionez factā vel ꝑ reuolutōez mulieris ⁊ non aliter cū tale frustuz nō moueaꝛ ex se ab ītrinseco pricipio qđ sit aīa sz a grauitate tm̄ vel ab extrinseco ēt ꝑ ꝯpressionē maior ꝑcipiꝛ durities ⁊ maior in ꝓcessu ī tali mola q̄z in vera p̄gnatione. Tñ cū reuerētia tāti viri ista signa nō distinguūt iter verā molā absolute ⁊ p̄gnationem: qđ pz de mola aīata carnea ⁊ aliquotiēs formata ⁊ figurata cū organis ⁊ instrīs facientibꝰ ad motuz vel sicut reptilium vel volatiliū vel ꝓgressiuuz vt supra dictū est. Naz tunc in tali mola pz ꝙ fit in ea motus non ab alio sed aliquotiēs ex se sicut etiaz ⁊ informata anima ītellectiua. Et hoc īsinuabat Auic. ad principiuz satis capituli vbi loquēs de muliere molata dixit: Et sentit in ventre suo motū qui ē sicut motꝰ embrionis magnitudinē corporis eiꝰ que ē sicut quātitas ēbrionis per duritiē: ēt nō pōt bene distingui: qm̄ aliqua mola durior est embrione: ⁊ aliqua minus dura ante tempꝰ vehemētis coagulatōis vel adustionis: vt pz. dixit Gerar. ad distinguendū iter talem molā ⁊ pregnationē veram ꝙ post tertiū mensem ī p̄gnatione vera incipit motus ī masculo vel in fine tertij: ⁊ in femella tardiꝰ: postea cōtinuaꝛ motus ⁊ mouetur de se vt dicebaꝛ. sz dixit ipe cuz Aui. supra ꝙ in mola nō est motus aliquis ꝑ se sed tm̄ violēter ꝙ cōstat esse falsuz de omni mola per ea que dicta sunt. Dixit quoqz pro scđo signo ꝙ fit mollities ī pedibꝰ ⁊ manibꝰ ī mola rōabili debilitate caloris magis q̄z in ꝯceptu vero. Et ponit aliud signuz ꝙ virtutes mulieris sunt debiliores ī mola ⁊ maxime virtꝰ motiua q̄z in vero cōceptu. Ponit aliud signū de duritie ventris de quo dictū est. ista omnia sunt dubia: qm̄ aliqua mulier pregnans certo tēpore ē multo debilior ꝓpter aliquas circūstātias q̄z alia patiens molam: vel ēt quā ipa eadez in alio tempore cū ē patiēs molā. Ponit vltimo aliud signū ꝙ est post apparēs dicens: ꝙ in vera pregnatione stat tēpus determinatū pariēdi nō sic in mola: qñ aliquotiens durat ad ānos ⁊ vsqz ad finē vite: sz ꝑ hoc signū non possumus distiguere ī primis mēsibus molā a vera pregnatōe.

Signa igiꝛ ad distinguendū iter molā verā aiataz ⁊ pregnationem verā ī muliere sana vidētur multū dubia ⁊ satis incerta vt pz ex dictis. Ego tamē hic ponā quedā ꝓbabilia ⁊ satis ꝓpinqua veritati que si simul ꝯplicenꝛ facient quasi certitudinem distinctiuaz iter molā ēt animatā ⁊ verā pregnationē. Primuz signū est vbi mulier nō coiuerit cū viro: de cuius bona vita ⁊ fide sua stat bonū testimoniū apud oēs: ⁊ accidūt accidētia similia pregnatōi ē argumentū ꝙ talis pregnatio est falsa ⁊ nō vera.

Aliud signum si antecesserit retētio mēstruoz preternām per tres vel quattuor mēses qñ nō cōmiscebaꝛ viro: postea ꝑ duos menses a pricipio cōmixtiōis cū viro fiat motus: ēt quasi cōcepti ī vtero cū reliquis accidētibꝰ p̄gnationis ēt ꝯcludendū est đ mola ꝑ dictū motum. Qm̄ dictus motꝰ factus est ante tempus debitū motui embrionis. Si ēt mulier qñ cōcubuit cū viro lz ī tertio mēse ñat motus ⁊ retētio mēstrui nisi antecesserint accidentia vere p̄gnatōis ī principio ꝓbabiliter dici pōt ꝙ nō ē vere pregnās. nā vt est cōis sñia auctoz ⁊ poniꝛ a Rasi specialiter ēt 9° ꝯtinentis cap° 3° de signis pregnatiōis dixit: accidit post finē coitꝰ horripilatio cū rigore adunatōe oris matricis ⁊ abstersione absqz duritie: deinde retinētur mēstrua ꝑ modicū tempꝰ aut superueniēt modica mēstrua ⁊ inueniꝛ ponderositas in coxa eius ⁊ inflabūtur mām̄ille eius cū modico dolore ⁊ excitabiꝛ nausea in ea ⁊ in facie eius appebit pānus ⁊c. Postea addit: sed post mensem vnū ⁊ tres excitabunꝛ ī ea appetitus mali cū debilitate cibi supple ad sumendū cibū vnde erit abominatio cū dolore capitis ⁊ grauitate oculoz: ⁊ postea supple veniēte quinto mense vel sexto rectificabiꝛ appetitꝰ ⁊ minoranꝛ hec accidētia ⁊ faciei ⁊ oculoz ⁊ capitis virtute bene regulāte materias. ⁊ īfra dixit de mēte Serap. de signis pregnatōis: nō dz inueniri humiditas post coitū: ⁊ erit os matricis siccū ⁊ desiccatū vnde interroga eaz sup. mulierē sup hoc vt dixit: ⁊ si sentit in tpe coiꝰ quasi defectū cordis occupare eaz ⁊ an doleat pecten eiꝰ ⁊ vmbilicus ⁊ vulua modice: qr ꝯstringit os matricis valde sup. cum fit impregnatio nec erit appetitꝰ in coitu ⁊ appetit res accidas ⁊ virescet vel nigrescet caput mām̄illaz ⁊ ī citrinū colorē cōuertetur albedo oculoz: tūc si stant accidētia vere pregnatōis de tensione ⁊c. est signū vere pregnatōis. sz si nō prefuerint accidētia que ī pricipio euenire solēt de horripilatiōe ⁊ rigore ⁊ adunatiōe oris matricis ⁊c. ⁊ lz successerit abominatio ⁊ malitia coloris cū ꝓfunditate oculoz ⁊c. si hec accidētia veniēte quinto vel sexto mense nō remittanꝛ sz quasi cōtinuo crescēdo ꝓcedant: signuz ē false impregnatōis. Et ꝓprius signū qđ distinguit de motu ē ꝙ in mola ēt animata motꝰ eiꝰ est magis rarus ⁊ magis grauis embrionis aūt motus ē ordinatꝰ ⁊ magis impetuosus factꝰ cum ꝑcussione magis forti q̄z ceteris paribus ī mola cū fiat a re magis nāli ⁊ nō occasionata ⁊ sic a re magis forti ēt dicebat Auer. 4° colliget ꝙ mola trāsit terminū nāe motꝰ embrionis. qr cū fit tumescētia vētris ī mola ēt que aīatur vere ꝑcipieꝛ motꝰ ī quarto forte vel quinto mēse: vbi ī pregnatōe vera stante muliere alr sana ꝑcipiꝛ motus ī dictis mensibꝰ: ēt vtplurimū ī pregnatione vera mulier videꝛ sanior ad oēs operatōes vbi ī molatica virtꝰ ē debilior cū reliquis difficilioribꝰ accidētibꝰ. Hec tñ dico acci

dentia

dētia oīa lꝫ si simul ꝯiungant faciāt satis euidētē ⁊ multū veri/
tati ꝓximā cōiecturā de vera vel falsa pregnatōe: tñ de scō sūt
icerta nec lꝫ certe ꝯcludē ex eis supra ꝑgnatōeꝫ verā vel falsaꝫ.
Et ego i his accidētibꝰ fui deceptꝰ ⁊ volo hic narrare hystoriā
que i vxore mea ꝯtingit que passa ē falsaꝫ pregnationē: ⁊ tamen
ego cū reliquis multis ⁊ doctissimis medicis ⁊ matronis exper
tissimus diiudicauimꝰ eā eē verā pregnantem. casus fuit talis:
vxor mea etatis ānoꝝ .xxxiij. vel .xxxiiij. bona habitudine ⁊ san
guinea bona ēt ꝯpōne postq̄ꝫ prius deo dāte hūisset tres filios
diuersis tꝑibꝰ ⁊ primi duo obijssent. tertius cum iā peruenisset
ꝓxime ad septimū annū qui fuerat ⁊ forma corpis ⁊ animi di/
scursu multū excellēs ⁊ idies sicut etate ꝓficiebat ita magis vi
ribus animi ⁊ corporis ita vt supra vires hūane ꝯditōis videret
egregie dotatꝰ. Nā quartodecio mēse eiꝰ manifestauit discur/
suꝫ qui adolescēti mediocris igenij in anno .xiiij. recte ꝯuenisset
hoc tandē per duos dies egrotꝰ factus cū bono semper sensu ⁊
mente catholica xpiana grās dño referens signo crucis se mu/
niēs spm̄ ad dñm exalauit. qđ factū ē vt nos orbati a filijs ⁊ a
tali precipue vehemētius q̄ꝫ ꝯueniebat idoluimꝰ. ⁊ adeo vehe/
mēter q̄ mater pre tristitia ꝯtinua per tres quasi ꝯtinuos men/
ses quasi amēs ⁊ debilis discursus effecta ē. tandē ei successe/
runt signa vere pregnatōis: vnde icepit leniri de afflictōe mētis
defuncti filij icepit quoqꝫ i opatōibus aīalibus ⁊ nālibꝰ rectifi/
cari restrictis mēstruis magnificabat vēter paulatine ⁊ icresce/
bat cū bonitate coloris matricis ⁊ equali quasi pōdere vētris ⁊
dorsi ⁊ cū reliquis accidētibꝰ quibꝰ ipsa oliꝫ pregnās afficieba
tur saluo q̄ i singulis tꝑibus debite sue mēstruatōis ordiate pa
rū ⁊ modicissimi sanguis ⁊ mēstrui manifestabat cū tñ añ appa
ritōeꝫ signoꝝ ꝑgnatōis copiose multū mēstruebat succedente
3° mēse ad finē: vel i principio q̄rti ꝑcepit ipsa motū quasi ꝯcepti
vt alias ꝯsueuit tꝑe ꝑgnatōis cū añcedētibꝰ ⁊ reliquis ⁊ appeti/
tu ⁊ bonitate coloris ad meliꝰ ꝯuersis: ⁊ ita successiue idies am/
pliꝰ manifestabat motꝰ ita q̄ 7° ⁊ 8° mēse ⁊ manifestiꝰ i 9° mihi
sepe palpāti manibꝰ supra vētrē eiꝰ obijciebat motꝰ velut ifan/
tis cū ispissatōe aliquotiēs ipetuose sub manu ꝯprimēte ⁊ ampliꝰ
sepe ēt ipsa ⁊ iacēte. ⁊ aliquotiēs stante manifestabat visu situa/
lis motꝰ rei globose i vtero a dextro aliquotiēs versus sinistrū
⁊ q̄nqꝫ depressio crescētibꝰ semꝑ i ea accidētibꝰ ad bonū. ⁊ de
appetitu ⁊ bonitate coloris crescēte sola grauitate ex pōdere cir
ca partes iferiores vētris ⁊ ihabilitate ad motū ꝓgressiuū vt i
reliquis cōiter vere pregnātibꝰ euenire solet i dictis mēsibꝰ. ipa
tñ aliquotiēs leuiter dubitāte ꝺ vera pregnatōe ꝑꝑ id solum q̄
singulis suis tꝑibꝰ modicissime mēstruabat cū tñ alˀs eēt ꝑgnās
nullo mō mēstruaret. Hoc tñ ⁊ mihi ⁊ alijs qubusdā ēt doctis/
simis viris ad augmētū fidei pregnatōis faciebat: ⁊ idē faciet ti/
bi si ꝯsiderabis que dicta sūt: ⁊ ita his signis ꝯfirmatꝰ i opiniōe
vere pregnatōis cū iudicio ēt multaꝝ matronaꝝ i his experta/
rū: ipsa ēt ānuēte accepimꝰ i domo vnā nutricē i principio noni
mensis que erat ꝓxia ad partū. ⁊ ifra octo dies peperit vnaꝫ fi/
liā ⁊ eā tradidi vt nutriret sub alia nutrice sustinendo lac enixe
cū alijs aduētitijs lactātibꝰ sugētibꝰ lac eius hoc fine tñ vt pur
gato lacte eiꝰ tꝑe ꝑtus vxoris fetus hēret nutrimentū sibi ꝯue/
niēs. hoc tādē trāsiuit nonus mēsis ⁊ .x. ⁊ .xj. cū ꝯtinua expecta
tōe futuri ꝓximi ꝑtus: tādē trāsiuit .xij. ⁊ decimꝰ quartꝰ conti/
nuatis semꝑ accidētibꝰ apparētis vere pregnatōis ⁊ reseruādo
nutricē i domo vt dictū ē. post vndecimū tñ icepit spes minui
⁊ diffidētia intēdi: ita q̄ expedito decioq̄rto mēse sublata mihi
oī spe dixi ego ꝯsorti mee nō ampliꝰ eē sperādū ꝺ pregnatōe cū
nusq̄ꝫ legissēꝫ verā pregnatōeꝫ vltra decimū quartū mēseꝫ ex/
tendi posse: imo raro vltra nonū ⁊ rariꝰ vltra decimū: lꝫ aliquo
tiēs mulieres cū sūt molate i primis mēsibꝰ vt duobꝰ vel tribꝰ
mēsibꝰ si ipregnant post verā impregnatōeꝫ q̄ possibile ē sicut
possibilis ē superipregnatio ꝺ mēte phi ⁊ alioꝝ ⁊ tūc cū pariunt
in nono mēse ⁊ simul cuꝫ partu naturali emittit mola saltem si
fuisset mēstrualis. dicūt tunc mulieres se peperisse in duodecio
licet partus i veritate fuerit i nono. hoc tandeꝫ sic nos delusi ꝺ
ista pregnatōe ex vna parte dubitabaꝫ de mola vera aīata: ⁊ sic
quasi ꝺ ipossibilitate cure ex alia parte cuꝫ operatōes oēs essent
in ea incolumes ⁊ naturales ⁊ animales preter motiuas isurge/
bat dubitatio q̄ ibi nō esset aliq̄d tale ināle. Naꝫ in tāto tēpore
debuisset cōicare nocumētū epati ⁊ reliquis mēbris ⁊c̄. ⁊ ita i fa
cto fuit: qm̄ infra mēseꝫ sine medicis aliquibꝰ acutis sed cū solo
vsu pillulaꝝ elefanginaꝝ semel i hebdomoda remota ē ois detu
mescētia vētris ⁊ ihabilitas motꝰ ⁊ remāsit ꝑpetue sana. hoc to
tum credo rectū esse a deo vt releuaret misericorditer tristiciā ⁊
passionē mentis cōeꝫ nostrā ꝑcipue vxoris que vt dixi quasi iaꝫ
amens effecta erat vt oñdens eaꝫ verā esse ꝑgnāteꝫ minoraret
eiꝰ dolor: imo quasi in totū auferret sicut ⁊ factū est cognoscēs
nos ifirmos vt ꝑuulos q̄ cū aliqua ēt leui re tristabili afficiunt
supra modū dolētes a patribꝰ ꝓuocāt ad risuꝫ ⁊ ad lenitōeꝫ do
loris dat eis pomū in manu nō vt comedāt sꝫ ad leniēdum tm̄
⁊ iterea fortiores facti tollerabiliꝰ sustinēt qđ antea ñ sustinebāt
neq̄ꝫ verecūdor ego dicē me cāuꝫ illū ñ itellexisse: qm̄ ēt ⁊ sapiē
tiori medicoꝝ Auēꝫ. cui nō esseꝫ dignꝰ soluē fimbrias calciamē
toꝝ sibi eidē ꝯtigisse legit de q̄dā ꝑgnāte. Nā vt ipe refert .6°
theisir erat in domo Hali filij Joseph mulier q̄ ꝯceꝑat qđ mihi
erat icognitū vt dixit cui dedi medicinā mirabilis fortitudis i q̄
nullus posset existimare euadē sine aborsu bibēdo ēt ꝑuā ciꝰ par
ticulā ⁊ tñ nihil ꝑturbatōis ⁊ malicie ꝑtulit ⁊ in debito termino
ꝑturijt ifantē a lesiōe imunē. Addit: volui errādo q̄ illi dederiꝫ
medicinā talē ꝯ mādatū artis: sꝫ feci deceptꝰ. i. ignorās. Addit
⁊ ꝓ tāto nobile fuit verbū Gal. cū tractaret de fractura pāni/
culi cebri de quo notū ē ñ posse q̄s viuē. ⁊ cū vidissꝫ quēdā ibi li
beratū dixit illū a dō liberatū sui potētia atq̄ꝫ sapiētia. hec ipe.
Subijciamꝰ ergo ceruices nr̄as ⁊ suꝑbiaꝫ nr̄aꝫ neq̄ꝫ firmemus
nos oīa posse scire: nō ꝓpterea desinamꝰ a studio ⁊ ꝯtēplatōe cō
tinua. Sꝫ multa sūt q̄ relinq̄nda sūt i manu dñi cuiꝰ nomē exal
tet ⁊ i cuiꝰ manu arbitriū ⁊ iudiciū est vex vt dicit Auenꝫ. q̄ēt
gn̄are facit post .100. annū vt est ex exꝑientia ꝯpertū: lꝫ aliq̄s de
sūmis phis dixerit post .70. annos hoīes non posse gn̄are.

Cura. Jaꝫ veniēdū est ad curā q̄ duplex vel triplex est: q2 ꝑ
tria igenia ꝯplet aliquotiēs vt ꝑ dietā potōeꝫ ⁊ ciru
giā. Et dieta ē duplex: q̄dā est vl'is q̄ respicit absolute nocumē/
tū inficis ex ꝑitia matericꝝ ibidē ꝑter nāꝫ ꝯtentaꝝ ⁊ vt tale mē
brū ⁊ sitnalr dorsuꝫ positū. Et ꝺ hoc dicebat. A. q̄ regimē i ea
ē paucitas motꝰ ⁊ dimissio exercitij ⁊ resupinatio i dormiēdo cū
eleuatōe iferioꝝ ⁊c̄. Hoc totū dixi ne māe ꝯuertāt ad inficeꝫ a
supioribꝰ mēbris: ⁊ i hac vli dieta oꝫ ēt itendē cū his q̄ ꝓhibēt
gn̄atōeꝫ suꝑfluitatū i stomacho epate vel cerebro cuꝫ paucitate
cibi maxime sufficienti: tñ ad virtuteꝫ i morbo cronico exhiben/
do etiā cibaria facilis digestiōis ⁊ boni chimi ⁊c̄. Hec etiā die/
ta respicit specialeꝫ cām false ꝑgnationis de carne indurata fa/
cta melācolica vel de retentōe menstrui ꝓpter siccitateꝫ. Si tñ
itenderemꝰ ad ꝑgnatōeꝫ factā ex humiditate vel aquositate ag/
gregata in matrice tunc laudauit Aui. specialiter in ca° de aqua
ꝯgregata in matrice i cura exercitiū: forte tamen itellexit ꝺ exer
citio particulari fiendo supra matriceꝫ calefactiuo ⁊ exiccatiuo
vt est ponere vētosas siccas supra matricē ⁊ pānos calefactos ⁊
sacculos appropriatos ꝯsumptiuos humiditatis: sꝫ dieta in ci/
bo ⁊ potu dꝫ esse virtualiter exiccatiua: sꝫ facile tamen digesti/
bilis ex modo substātie sicut supra visuꝫ in ca° idropis ascitis.
Idem dico ⁊ in ventosa nisi i totū ꝯiungat extenuatio: ⁊ in hac
maxime cauendū a cibis ventosabilibꝰ vt leguminibꝰ ⁊ similibꝰ
⁊ breuiter regimen ꝑticulare querat i capitulis appropriatis ad
cām particularē vt si fuerit cā ventositas i cap° colice ventose.
⁊ si fuerit humiditas i ca° idropisis. ⁊ si retētio menstruoꝝ i ca°
ꝓprio. ⁊ si fuerit mā ispissata q̄rat dieta in curis apatuꝫ duroꝝ
vel in ca° melācolie. ⁊ hec sūmatiꝫ quātuꝫ ad dietā sufficiant.

Medicinalia. Veniēdo magis ad medicinalia supposi
ta semꝑ vētris lenitōe fienda cū clisteri/
is appropriatis cuꝫ mollificantibꝰ ⁊ humectatiuis i mola indu/
rata ⁊ cuꝫ resoluentibꝰ in vētosa ⁊ cū exiccātibꝰ ⁊ extenuantibꝰ
i aquosa: tunc dicebat Rasis 9° ꝯtinentis de mente Symonis
ad curandū mulierē cuius venter inflat absq̄ꝫ pregnatōe fiat mi
nutio sup. ꝑ flōmiaꝫ ēt laxatio sup. cum solutōe itelligat quādo
fuerit ꝯueniēs vt stante plenitudine i toto de mā sanguinea fiat
prius flōmia de basilica. deinde si ante apparentē impregnatio/
nem fuisset facta retentio mēstruoꝝ: tunc fiat etiaꝫ flōmia de sa
phenis prius tamē preꝑato sanguine: q2 subtiliato ⁊ mundifica
to ⁊ dilatatis poris venaꝝ per sessiōes ⁊ balnea ⁊ inunctiōes su
pra matriceꝫ cū his de quibꝰ dictuꝫ est supra i cap° retentionis
mēstruoꝝ. Et si fuerit mā humoralis peccās alia a sanguine in
toto vel in matrice: fiat etiaꝫ eūatio cuꝫ solutiōe predigesta ma/
teria cuꝫ appropriatis ad materiā dictis supra: ⁊ aliqualiter in/
fra dicendis ita q̄ hoc est cōe regimē ꝑ medicīas: qđ ēt insinua
uit Aui. in cap° ꝓprio cure mole: addēdo tñ vomitū ad flōmiaꝫ
⁊ solutionē ventris. nā ꝑ vomituꝫ ꝯuertunt materie ad opposi/
tū: ⁊ ita ꝓhibent a cursu ad matricē dixit: Et si idiget flōmia ⁊
eūatōe ⁊ vomitu fiat: signāter dixit si idiget qm̄ aliquotiēs ē ne
cessaria flōmia tm̄ ⁊ nō solutiuū ⁊ aliq̄ñ eecōtra: vt pꝫ. de vomi/
tiuo credo eē laudabile i oī spē ꝯsentiētibꝰ reliquis eē exhibēdū
saltē leue ad minꝰ semel vel bis i hebdomoda cū aq̄ decoctiōis
seīs attriplicis vel aneti ⁊ modico oximellis: postea ꝯfortare sto
machū facto vomitu cū appropriatis. deinde post hoc regimen
cōe dicit Aui. ꝯtinuādo ad verba dicta ꝯtrahēs curā ad molaꝫ
ꝓprie sūptā addidit: ⁊ i reliq̄s curatōibꝰ fiat curatio apatū gra
uatiuoꝝ i. sup. sicut fit i apatibꝰ duris. Addit declarādo: ⁊ cū
mollificatiuis. s. eplastris ⁊ euaporatiōibꝰ ⁊ ēbrocis ⁊ tinis q̄bꝰ
sup. factis mollificatiuis. Addit: ⁊ ex eis q̄ aborsum faciūt: post
id. i. fortit ꝓuocātibꝰ ⁊ educētibꝰ fetū viuū ⁊ mortuū. Et ponēs
iuuamēta hoꝝ mollificatiuoꝝ ⁊ postea ꝓuocātiuꝫ ꝯtinuādo di
xit: q̄nq̄ꝫ eiꝫ resoluūt māꝫ facienteꝫ molaꝫ sup. decā mollificati/
ua: ⁊ q̄ ei sil'e ē resoluūt sup. mollificāt ⁊ putrefaciūt dictā māꝫ
⁊ liq̄faciēdo minuūt: ⁊ q̄nq̄ꝫ eijciūt eā sup. seq̄ntes medicie for/
tes ꝓuocatiue: ⁊ ita iussit i tali cura priꝰ eē itēdēdū cū humectā
tibꝰ mollificatiuis q̄ꝫ approximent acuta ꝓuocatiua. ꝯuenit tñ
cōiter vt elaboret añ sessiōes ⁊ balnea cū exoluētibꝰ medicis ⁊ a
toto ⁊ a matrice: ne si tot eēnt māe purgāde ꝑ sessiōes attrahāt
ad matricē. Proinde addit: ⁊ multotiēs sufficit i ea labor dādi
i potu oleū logodion vel sup. aliā spēꝫ hiere vt hierā ruffi ⁊ ali/
as hieras vel pillulas fetidas ꝺ q̄bꝰ diximꝰ circa textū. Addit: ⁊
dādi i potu oleū alchichigi: ē eiꝫ vehemētis iuuamēti i hoc vt
dixit. Et nota hic q̄ ꝑ tale oleū nō itellexit oleū alchichigi qđ ē
spēs solatri vt aliq̄ crediderūt: sꝫ itellexit vnū oleū ꝯpositum ab
eo positis 5° cañ. i tractatu de oleis qđ est oleū aliqualr solutiuū
cū mirabolanis itrātibꝰ ⁊ q̄busdā generibꝰ gūmi acuti ⁊ cū tur/
bith ⁊ cū multis ꝓuocātibꝰ itrātibꝰ. nā vt ibidē ꝓuocat men/
strua ⁊ calefacit matricē ⁊ frāgit lapidē ⁊c̄. Reducēdo ergo istū
tex. ad practicā i casu nr̄o facta flōmia si expedit ⁊ solōne vētris
cū clisteribꝰ appropriatis hūectatiuis exhibeat sirupꝰ digestiuꝰ
factꝰ vt ifra. ℞. arthemisie maioris ⁊ minoris melisse althee leui
stici bethonice ⁊ calamēti añ. decoquāt: ⁊ de colatura cū melle
⁊ modico aceti fiat sirupꝰ ⁊ exhibeat cū aq̄s appropriatis sex vel
octo diebꝰ facto priꝰ vomitu si fieri potuit: deīde exhibeāt solu

tiua dicta vel aliq̄ ex eis: ⁊ ego laudo bñdictā multū hic cū biera simplici Gal. ⁊ agaricū ēt cū spāli ꝓprietate ⁊ educit ex matrice ⁊ vētositatibꝰ ꝯfert vt 9° cōtinētis mr̄icis: ⁊ ēt lapis lazuli bñ lotꝰ ⁊ p̄paratꝰ sicut ē morbis melācolicis medicia appropriata ita ēt ⁊ i mola tali idurata: qm̄ vt dictū est de mēte Aui. ⁊ fit curatio i mola sicut ē curatio apatū grauatiuoꝝ. Et facta solutione bis vel ter fiāt ꝯñter sessiões hūectatiue cū decoctōibꝰ althee ⁊ ficuū ⁊ passulaꝝ ⁊ cū semibꝰ fenugreci ⁊ semis lini ⁊ sisami ⁊ cū bona q̄ntitate butiri fiat balneū i quo sedeat mulier mane ⁊ sero. Et cū exiuit d̄ balneo fiat iunctio supra mr̄icē cuꝫ oleo d̄ lilio ⁊ mucilagie althee ⁊ fenugreci ⁊ medulla cruris vituli vel cerui vel reliq̄s similibꝰ cū modico croci. Et si ꝑ supiꝰ ēt exhibeaᷓ decoctio hūectatiua d̄ passulis sebestē dactilis ⁊ ficubꝰ cū seie althee ⁊ modico arthemisie ad ꝯuertēdū ad mr̄icē eēt ꝯueniens. ēt post balneū laudat Anglicanꝰ vt obstetrix iungat manū suā i oleo petroleo ⁊ itromittat itra vuluā ita vt tāgat ꝑtes iseriores eiꝰ. Nā vt dicit id oleū fetū ⁊ molā ⁊ secūdinā educit: ⁊ valꝫ ꝯ difficultatē pariēdi. ⁊ i diuite muliere laudat vt iunganᷓ ꝑtes iteriores matricis cū balsamo: ēt si daᷓ ꝑ supiꝰ ē optimum cū aliquo ꝓuocatiuo ⁊ i mola ⁊ i fractōe lapidis: deide exhibeaᷓ ca q̄ ꝓuocāt factis sessiōibꝰ q̄ttuor vel q̄nqꝫ ⁊ ex medicis bonis ē cinamomū cū ꝑmisceᷓ cū rubea vt dicebat. A. i ca° d̄ regimine abortus. Ipm eiꝫ abortire facit fetū bibitū aut suppositūꝫ ⁊ cū hoc sedat nauseā vt dixit: ⁊ fortiꝰ erit si exhibeaᷓ succꝰ porri ⁊ sauine exhibēdo. ℥. 5. ꝓ quolibꝫ: postea fiāt suffumigia cū vngula asini ⁊ myrrha ⁊ reliq̄s q̄ dicta sūt supra ad ꝓuocatōꝫ mēstruoꝝ: faciēdo ēt pesaria nō tñ nimis acuta iducēdo aliquotiēs sternutatōeꝫ i ea. Et si cū his educeᷓ i noīe patris. ⁊ si nō: relinque cā nāe qm̄ forte nā i tpe curabit si deꝰ voluerit. Et si cā fuerit sanguis ispissatꝰ ꝑ viā coagulatōis cuiꝰ signa sūt vehementiꝰ timorosa vt dcm̄ ē supra d̄ coagulatōe sanguis i vesica: cura fiat cū his vel ꝓportionabilibꝰ d̄ quibꝰ dictū ē i ca° d̄ stranguria vel i ca° d̄ mictu sanguis ⁊ saniei: ꝙ si dictꝰ sanguis fuisset i ore mr̄icis coagulatꝰ vñ fiat oppilatio ⁊ ꝓhibitio exitꝰ aliaruꝫ materieꝝ: tūc p̄cipiaᷓ obstetrici vt ifundat digitos suos in oleo d̄ lilio ⁊ iponat i mr̄icē attigēdo vsqꝫ ad os matricis itrīsecū: ⁊ ibi dissoluat dictū sanguinē ꝯmouēdo cū digitis ⁊ extrahat si possibile ē. Qd̄ si cā fuerit hūiditas i matrice extēdēs: tūc cura ē p° cū mūdificātibꝰ totū ⁊ mr̄icē ab hūiditatibꝰ cū solutiuo appropriato fcā digōne: tñ i mā ꝯñr administreᷓ ꝓuocātia fortia ⁊ ꝑ supiꝰ ⁊ ꝑ localia emplā ⁊ vnctōes ⁊ pesaria appropriata d̄ q̄bꝰ dictū ē i ca° idropisis asclitis. Nā d̄ hac cadē dicebat. A. curatio eiꝰ ē vt administreᷓ flōmia ⁊ sup. solutio vētris si indiget ea. Postea addit: ⁊ deᷓ i potu ꝓuocātia vrinā: ⁊ vt faciāt cā sedē i rebꝰ ꝓhibētibꝰ aquositatē fortis ꝓuocatōis ⁊ ēt res q̄ administrāᷓ i eplastris idropisis. Et vltio addit: ⁊ nō ē malū vt clisterizeᷓ clisteribꝰ idropicoꝝ sup. i mr̄icē ⁊ cū colirijs. i. suppositorijs ꝓuocātibꝰ aquā ⁊ mēstrua. Addit: ⁊ suppō elebori albi ꝯfert ei ⁊ ꝯbit aquā plurimā. ⁊ ipe i ca° d̄ medicis facilitātibꝰ ꝑtum fecit suppositoriū forte dicēs: coliriū factū ex eleboro ⁊ oppoponaco ⁊ felle taurino facit descēdere fetū viuū ⁊ mortuū: ⁊ ita etiā ē forte i cāu isto. Si ēt obstetrix digitis postq̄ꝫ exierit mulier a balneo dilatet cū manu priꝰ iuncta cū oleo petroleo os itrinsecum mr̄icis liberiꝰ forte educeᷓ aq̄. Et multa spālia ad hoc ꝑficiēduꝫ ⁊ d̄ solutiuis appropriatis ⁊ balneis prouocātibꝰ ⁊ exiccātibus aquositatē posui ego i ꝯsilio serioso d̄ idropisi facto ꝓ magnifico dño Dñico moro veneto patricio tūc capitaneo brixie: ad illū locū recurre ꝓ copia istiꝰ ꝑꝑ abbreuiare. Et si causa fuerit ventositas in matrice que frequētiꝰ accidit que aliquotiēs sensibiliter minuitur ⁊ aliquotiēs mirabiliter itumescit ⁊ subito cuꝫ reliquis signis dictis supra: tunc ēt fit curatio cum flōmia ⁊ solōne ventris si expedit. sed solutio ventris plerūqꝫ ē magis necessaria: imo freq̄ntare solōnē vī eē q̄si ad necessitatē ꝓ euādo primās a toto cū hiera simplici vel hiera maiore: postea cūando ēt a mr̄ice cū hieralogodion p̄cipue nisi ꝯtīgaᷓ febris ⁊ extenuatio. ⁊ laudauit. A. vt exhibeaᷓ cū decoctōe d̄ radicibꝰ vel d̄ seminibꝰ vt ē d̄coctio fcā cū radicibꝰ feniculi ⁊ apij ⁊ cū pulegio ⁊ calamēto ⁊ rutha ⁊ silibꝰ ⁊ cū seminibꝰ ruthe ameos cimini ⁊ carui. Laudauit ēt ad solōnē. A. cū egritudo fit cronica hierā alchigenis. Et addit: ⁊ oleū alchichigi d̄ quo dcm̄ ē supra iuuatiuū ē ad hoc valde sup. datū i potu ad soluēdū: ꝯñr daᷓ ꝯfectōes dissolutiue ventositatis vt diaciminū ⁊ dianisuꝫ ⁊ ꝯfectio de sei̇bꝰ ⁊ silēs: ⁊ tyriaca ⁊ metridatū sūt ēt i hoc cāu efficacissime virtutꝫ. Et de mēte Raſ 9° ꝯtinētis dixit ꝙ oppoponacū sūptū i potu mixtū cū melle aut suppositū dissoluit vētositates a mr̄ice ⁊ eiꝰ duritiē. Deide pūt fieri vnctōes ⁊ emplā balnea dissolutiue ventositatis de q̄bꝰ hēs copiā supra i ca° colice: ad illū locuꝫ recurras: ⁊ apponāᷓ ēt vētose sicce freq̄nter supra ventrē. pūt ēt fieri clisteria i mr̄iceꝫ appropriata ⁊ suppositoria appropriata. Et dicebat Raſ 9° ꝯtinentis ꝙ rutha cocta i oleo si cuꝫ ea clisterizaᷓ vulua ꝯfert vētositatibꝰ grossis i mr̄ice. Ireos ēt coctū d̄ mente Diasco. ꝯfert doloribꝰ mr̄icis qñ iponiᷓ decoctio eiꝰ ⁊ valet ad apiendū os ipsiꝰ qñ icludiᷓ vētositas. Si ēt fiet suppositoriū ex cimīo rutha ⁊ cū baccis lauri icorꝑatuꝫ cū melle ad itentōeꝫ valebit. Et si addaᷓ semē agni casti ⁊ cētaurea ⁊ calamētū ⁊ ameos ēt erit efficacior opatio. Oppoponacū ēt cū melle mixtū ē suppositorium appropriatuꝫ. ⁊ dronici cum ꝓprietate dissoluūt ventositateꝫ matricis bibiti cuꝫ vino potenti aut exterius approximati cum melle vel aliquo oleoruꝫ dissolutiuoruꝫ vt ruthe vel aneti. ⁊ hec de toto capitulo sufficiant.

Ca^{m} 30^{m} de hernia ⁊ eminētia siue ruptura iguinali.

c

Um aliquis i mirach vētris hūerit eminētiā q̄ cū supinꝰ iacuerit ⁊ cū leniter digitis locꝰ ꝯp̄ssus fuerit rēoueᷓ ⁊ cū sederit redibit: passio adest q̄ ruptura dr̄. Qui hoc itaqꝫ patiᷓ sibi cauē dꝫ ne post comestionē moueaᷓ neqꝫ comedat fabas ⁊ hoc p̄cipue faseolos neqꝫ lētes neqꝫ olera neqꝫ aliquē cibū iflatiuū. Studere ēt dꝫ vt eiꝰ vēter semꝑ sit mollis. Hoc nāqꝫ regimie possibile ē ipm euadē dolorē: loco p̄terea aliqd̄ semꝑ ponēdū ē obstaculū ⁊ strigēdus ⁊ ꝓprie cū se mouere voluerit. Grossus quoqꝫ si fuerit ⁊ vētrē habuerit grauē nō dꝫ vti motu nisi vēter prius sub vmbilico āpla cigaᷓ fascia. Emplm̄ ad rupturā. ℞. gallaꝝ cipssi ꝑtes. ij. myrrhe cipi sansuci gallaꝝ acacie olibani gūmi arabici oiuꝫ an. partē vnā: gūme priꝰ i vino soluanᷓ ⁊ aggreganᷓ cū eis reliq̄: ⁊ sup rupturā egro supino iacēte ponant: ⁊ strigaᷓ locꝰ ⁊ ñ soluaᷓ vsqꝫ ad tres vel q̄ttuor dies: postea egro supino iacente soluaᷓ: ⁊ illo eiecto de eodē emplō supponaᷓ: ex hoc eiꝫ ꝓhibeᷓ āpliari. In ruptura aūt testiculoꝝ pellis ossei augmētaᷓ: qd̄ fit aut ꝑꝑ vētositatē aut ꝑꝑ aquā que ibi ꝯgregaᷓ: aut q2 itestina descēdūt ad locuꝫ illū. Si vero ꝑꝑ itestinoꝝ descensuꝫ ꝯtingat erit grauis ⁊ dolorosus ⁊ sentiet dolorē cū tāgeᷓ. Taliter itaqꝫ patiēs sicut p̄diximꝰ regēdus ē ⁊ emplꝫ p̄dictū supponēduꝫ ē ⁊ locus ligatura assidue strigēdus ē. Ruptura eiꝫ cū nō strigiᷓ dilataᷓ ⁊ augmētaᷓ semꝑ. Si aūt cā aque fiat locus appet lucidus ⁊ tersus: huic itaqꝫ ꝯfert epithimari epithimate qd̄ i. c. de idropisi noiauimꝰ. Aqua vero i hac egritudie plerūqꝫ petit iferiora ⁊ fluit ide: vñ eger ꝑ aliqd̄ tp̄s sanus efficiᷓ sꝫ postea redit egritudo. Postq̄ꝫ ergo aq̄ fluxerit curādus ē eger ex cauterio ⁊ medicamie acuto. ex hoc eiꝫ ꝓrsus curabiᷓ nec redibit egritudo. de hoc tñ loqui plus ē q̄ꝫ hic noster exigat liber. Cū aūt hec egritudo vētositatis cā ꝯtingat: locꝰ fricādus ē ⁊ ex oleo sambucino i quo castoreū ⁊ euforbiū dissoluta fuerit iungendus: ⁊ ex eodē itus i virgā guttatiꝫ distillādū est.

c

Um aliquis a tunica vētris

Hoc ē pricipiū vltimi tractatꝰ huiꝰ noni Almāsoris i quo determiaᷓ d̄ dispōnibꝰ mēbroꝝ extremoꝝ ⁊ exteriꝰ appētiū qui diuidiᷓ i sex partes pricipales. qm̄ p° determiat d̄ q̄dā dispōe apparēte circa iguina vel bursaꝫ testiculoꝝ q̄ appellaᷓ hernia vel ruptura. 2° determiat d̄ dispōnibꝰ iūcturarū maxie dolorosis ꝓpriꝰ ꝯhēdo ad podagrā vel sciaticā tanto magis laboriosis ⁊ difficilioribꝰ ad curādū ꝓprie cū antiquāᷓ. 3° deteriat de gibbositate ⁊ ē tumor ⁊ arcuatio quedā appēs ex nocumēto iūcturaꝝ spōdiliū dorsi. 4° determiat d̄ dispōne quarūdā venaꝝ que ad tumorē ⁊ manifestationē eaꝝ manifestatur exteriꝰ ⁊ ꝓprie venaꝝ icedētiū ꝑ crura vt de varicibꝰ. 5° d̄ q̄daꝫ dispōne ēt magnitudis ⁊ grossitiei tibiaꝝ vel alteriꝰ earū q̄ ē toti mēbro cōis vt d̄ elefantia. 6° determiat d̄ quibusdam vulneribꝰ vel vlceribꝰ lūboꝝ siue lacertoꝝ extrinsecoꝝ ad sensum manifestoruꝫ supra regioneꝫ renū exñtiū. Ulcio determiat d̄ doloribꝰ exterioꝝ etiā mēbroꝝ maxie extremoꝝ cū dolore exteriꝰ q̄si ⁊ nō i ꝓfūdo fiūt. 2a ꝑs icipit ibi: Cū in iūcturis fuerit dolor. 3a ꝑs icipit: Cū gibbositas fieri ceperit. 4a: Cū vene plene ⁊ grosse ⁊c. 5a icipit: Hec passio postq̄ꝫ māsiua fuerit. 6a ibi: Cū aliq̄s lōgo tpe supinꝰ iacuerit. Ultia ibi: Cum dolor aut manu aut pede ⁊c. Primū ergo determiat i hoc tractatu d̄ hernia siue ruptura iguinali siue bursali: qm̄ recta cōtinuatiōe post ca^{m} de mola marie vera segᷓ tractatꝰ huiꝰ dispōis. nā cū talis mola de q̄ dictū ē difficilissime sit curatiōis ⁊ sint ad caꝫ necessaria remedia fortia acuta multū stimulātia virtutē ad expulsionē iferiꝰ simul cū sternutatōe ⁊ reliq̄s ad illud iuuātibꝰ. ⁊ qm̄ ad talē ꝯpressionē vt ēt dicebat. A. i ca° de difficultate ꝑtꝰ in fine: q̄nqꝫ ꝑuenit res i quibusdaꝫ caꝝ ad hoc vt scindaᷓ mirach ventris. i. sifach: ⁊ sup. descēdet zirbꝰ vel itestina ad iferiora. Idō recta ꝯtinuatōe post cap^{m} de mola determiatuꝫ ē de ruptura vel hernia. Sꝫ ꝓ clariori itelligētia d̄ rubrica capituli oꝫ p̄intelligere ꝙ hic terminus ruptura vt etiaꝫ declaraui 22a tertij dupliciter sumiᷓ. primo ꝓprie vt accepit do. A. 2a primi de egritudinibꝰ solutiuis ꝯtinuitatis ꝙ ruptura est solō pāniculi: ⁊ hoc mō distiguiᷓ ꝯtra plagā q̄ ē solō i carne vt ibidē notauit. d. Aui. 2° mō sumiᷓ cōiter de mēte auctoꝝ vt ē ideꝫ ꝙ crepatura vel hernia: ⁊ hoc mō idē ē ꝙ augmētū vel eminētia appēs vt plurimū versus iguina vel i ipa bursa testiculoꝝ: ⁊ fm̄ hoc solēt auctores hoc cap^{m} aliquotiēs ititulare cap^{m} de ruptura vt fecit Raſ in textu aliqñ de crepatura aliqñ de hernia q̄ oia nomia sūt sinonima: ⁊ hoc mō sumiᷓ i ꝓposito. dr̄ aūt hec eminētia ruptura: qm̄ plerūqꝫ talis eminētia sequiᷓ ruptura ꝓprie sumptā vt solōneꝫ i pāniculo sifach. dr̄ ēt crepaturā ꝑꝑ aliā cām. dr̄ aūt hernia fꝫ aliquos q̄ ē dispō nō ihērēs sup. ꝯueniēter q2 itestina nō debite ihērēt pāniculo facta ipiꝰ solōne. Uel aliter vt ego dixi loco allegato dr̄ hernia q̄ ē dispō multū ihērēs vt denoteᷓ eiꝰ difficilis curatio ⁊ sicut fieri pōt talis eminētia i iguinibꝰ vel circa bursam

ſam ꝑꝑ rupturā dicti pāniculi:ita pōt fieri ruptura ſiue melius eminētia circa vmbilicū ꝑternā:q̄ ēt ſequeꝛ rupturā pāniculi ſifach circa illū ſitū.ſ; de ea hic nō loqꝛ Raſis ſ; ꝺ īguinali tm̄ vel burſali:qm̄ illa frequētiꝰ aduenit q̄; vmbilicalis maxie ꝑꝑ magis grauitare ītestina deorſu; circa īguina. Et q: dictū ē q talis eminētia vt plerūꝗ; ſequiꝛ rupturā pāniculi ſifach:o; hic ꝑintelligere anothomiā ꝯpōnis totiꝰ vētris:quā ēt poſuit Aui. 22ª tertij capᵒ p̄io ⁊ eā ibidem ſerioſe declaraui dimittēs multa ibidē egregia poſita ꝯtra cōem ſniam quoꝝdā:ſ; tm̄ enumerabo ordinē ſitꝰ mēbꝛoꝝ ꝓ neceſſitate ītelligētie futuroꝝ. Primū ergo dicebat Aui.loco allegato q occurrit de ventre.i.de ꝯtinētibus vētrē.ſ.ꝯcauitatē īferiorē nāle; mēbꝛoꝝ.ſ.īcipiēdo ab exterioꝛibꝰ deſcēdendo ē cutis ſup.ꝓpꝛie ſumpta q̄ ē organum tactꝰ īcludēdo ēt lardonē ſub cuti:deīde ſub ipā ē pāniculus pꝛimus.ſ.q dicitꝛ vere mirach:ꝯtra aliquos vt ibide; declaraui q volebāt iſtū terminū mirach nō dici de ꝓpꝛio pāniculo:ſed de aggregato ex oībꝰ mēbꝛis vētre; ꝯponētibꝰ ſiue ꝯtinētibus naturalia:cū tn̄ ſit ēt vnus ꝓpꝛie pāniculus q vocaꝛ mirach ab aliis mēbꝛis diſtinctꝰ q ſeqꝛ cutim dictā cu; lardone ſupꝛa muſculos. vnde addidit:deīde ſunt lacerti pꝛīo.ſ.duo lōgitudinales: poſtea quattuoꝛ trāſuerſales:poſtremo duo latitudinales:ſ; aliquotiēs ꝑ mirach ītelligāt auctores aggregatū ex oībꝰ mēbꝛis vel aliq̄bꝰ ipſius vētris ſupꝛa ſifach pāniculū ꝓpꝛie acceptū:qm̄ ſequiꝛ ad dictos muſculos. Vn̄ addit:poſtea ē beriterō quē exiſtimauit Gētilis eē quēdā pāniculū diſtinctū a ſifach:ſed ego vt ibidē declaraui ꝯtra eū ꝑ beriteron intellexi veꝝ ſifach q eſt pāniculus rotūdus ſicut ſpera vndiquaꝗ; ꝯtinēs nālia īfra quē tn̄ eſt alius pāniculus ſaltē quātū ad āteriꝰ ventris ⁊ vocaꝛ zirbus adipinꝰ adherēs īmediate ītestinis ⁊ reflectiꝛ īferiꝰ verſus poſteriꝰ ſup quo iacēt ītestie deorſu; ⁊ ipe iacet ſup ſifach: ⁊ ita p; q̄uō ꝑ rupturā ſifach ī ꝓfundo aliquotiēs exit zirbꝰ: ⁊ cū eo aliquotiēs exeūt ītestina: ⁊ iſta ruptura ſiue eminētia aliquotiēs tm̄ reperiꝛ circa īguina vel alteꝝ eoꝝ: ⁊ aliquotiēs deſcendit ⁊ manifeſtaꝛ ēt ī burſa teſticuloꝝ:ē de q̄ vtraꝗ; loqꝛ Raſ ī textu. Et quonia; cū dicta tumeſcētia burſali aliquotiēs cōicat ī apparentia eminētia alia nō ex deſcēſu ītestinoꝝ vel zirbi ꝯtingēs ſ; ex mā aquea vel vētoſa aggregata ī burſa ſiue in oſſeo. Jccirco ꝑꝑ hāc ſimilitudinē ī eminētia burſali ad eā eminētia; q̄ ſequiꝛ rupturā ipiꝰ ſifach ēt Raſ ī iſto capᵒ determīat de tali eminentia aquea vel vētoſa:dimittēs alias ſpēs varicoſe ⁊ carnee tāꝗ; minꝰ ꝯtigētes. Diuidiꝛ ergo iſtꝺ caᵐ pᵃ diuiſiōe ī duas ꝑtes pꝛincipales:qm̄ pᵒ determīat ꝺ hernia ſiue ruptura īguinali vel burſali ſiue eminētia ꝯtigēte ī dcis ꝑtibꝰ ꝓpꝛie ex ruptura pāniculi ſifach. 2ᵒ determīat ꝺ ſimili eminētia ꝯtingēte ex aquoſitate vel vētoſitate reptis circa dcā mēbꝛa. 2ª ꝑs īcipit ibi vltra mediu; capituli: Si aūt cā aque fiat ⁊c̄. Pꝛīa ēt ī duas.nā pꝛīo ꝺtermīnat ꝺ ruptura īguinali ſiue eminētia īguinali. 2ᵒ ꝺ eminētia circa teſticulos appēte.2ª ibi: Cū aūt ī teſticulis fit ruptura.i.eminētia apparēs. Pꝛīa ēt ī duas. nā pꝛīo ponit ſigna ad declarādū verā rupturā ſifach in inguinali. 2ᵒ ponit curā. 2ª ibi: Qui hoc itaꝗ; patiꝛ ⁊c̄. De pꝛīa ꝑte dicit: Cū aliquis a tunica ventris que ē media ſup.īter cuti; ſiue mirach large ſūptū ⁊ zirbū vel ītestina q̄ appellaꝛ ſifach vt ſupꝛa dictū ē:quidā egredi ſentit q cū ſupinꝰ iacuerit ⁊ locꝰ digitis ꝯpꝛeſſus fuerit remoueꝛ. ⁊ cū ſederet vel ſup.ſteterit redibit ſup. id qꝺ pꝛiꝰ erat remotu; ꝺ eminētia paſſio adeſt que ruptura diciꝛ. ⁊ ſic iſta ſūt ſigna ad declarādū rupturā verā ſifach circa īguina. Notādū hic pᵒ pꝛo ītelligētia huiꝰ capituli ⁊ ceteroꝝ gn̄alr̄ ꝺ eis que dici poſſent īfra plurima ad doctrinā vtiliter q̄ facerēt ītellectū clariorē ad ꝑfectionē ītelligētie dictaꝝ materieꝝ. Ego quia abunde ſcripſi ⁊ clarificaui mās iſtas exponēs 22ᵃᵐ fē ij. A.iā ꝓuulgatā multis annis vbi multa egregia nō tm̄ textualia ſ; ad ampliorē doctrinā ⁊ per dubitatōes ⁊ q̄ōnes longas: aliquotiēs nota feci ne bis idē repetā qm̄ ī dicta 22ª fen: de oībus his capitulis de quibꝰ īfra legēdū ē ⁊ ſerioſe ab. A. tractatū ē ⁊ ego latiꝰ explanaui. Ero igiꝛ ꝯtentꝰ dimiſſis plurimis vtilr̄ dicēdis ī mā tm̄mō dicere ēt ſūmati; ea que ad expōnē textꝰ nr̄i facient nō ampliādo mās neꝗ; ſeruādo ordinē ſuperius habitu; ī reliq̄s alijs ſuꝑioꝛibꝰ caplis circa ſpēs cās ⁊ ſigna ⁊ curā remittēs me ad ea q̄ ibidē ſcripta ſūt. Si q̄s āpliorē ⁊ vberiorē doctrinā ꝺ iſtis capitulis ⁊ materiebꝰ eoꝝ hēre voluerit: ⁊ laudarē quēlibet q hūc libꝛū meū habuerit. Poſtremo ſibi ſcribi faciat ea q̄ in expōne illiꝰ fen a me ſcripta ſūt:qm̄ nō ambigo q ex ſtudio habito ī expoſitōe illiꝰ fen reddeꝛ clare ītelligēs oīa hic textualr̄ poſita cū his ēt que ab. A. loco illo ſcripta ſunt. Spālr̄ ergo deſcēdendo ad tex. noſtrū ē notādū q eminētia q̄ appꝫ circa īguina non deſcēdēs ī burſa; teſticuloꝝ aliq̄n fit ex relaxatōe tm̄ ⁊ elōgatione mirach ab oſſe femoꝛis ſimul cū ſifach: ⁊ tūc zirbꝰ ſimul cu; ſifach relaxato: ⁊ aliquotiēs ibi ītestina faciūt eminētiā que ꝑꝑ ſimilitudinē cū eminētia ꝯtingēte ꝑꝑ rupturā pāniculi de qua ſtati; diceꝛ:ēt diciꝛ ruptura ſiue hernia. Aliq̄n aūt rūpiꝛ ipſu; ſifach vt dicebaꝛ. ⁊ ꝑ rupturā pāniculi ſifach exeūt zirbus vel ītestina ⁊ recipiunꝛ īter ſifach ⁊ mirach ſtante tn̄ adherētia mirach cū oſſe femoꝛis. ⁊ ita apparet ibi quedā additio ⁊ eminētia ⁊ ita iſte due eminentie q̄ appellātur hernie īguinales cōicāt. ⁊ hoc eſt qꝺ dicebat. A. q ſignū cōe rupturis eſt additio appēs ſup. aliquotiens circa īguina. dico notāter aliquotiēs qm̄ hoīe ſtāte erecto talis eminētia appꝫ ꝑꝑ deſcenſū illoꝝ mēbꝛoꝝ vt zirbi vel ītestinoꝝ circa ꝑtes īguinū ſiue ex relaxatōe ꝯtigat ſiue ex ruptura dicti pāniculi ſifach: aliquotiēs tn̄ talis eminentia nō appꝫ. nā cū hō ponit ſe ſupinū ī relaxatōe pura ⁊ deſcenſu aliq̄li ꝑꝑ eā nihil manifeſtaꝛ maxīe eleuatis cruribꝰ: qm̄ mēbꝛa dcā que erāt ſupꝛa os femoꝛis faciētia eminētiā clauſa tn̄ īntra ſifach relaxato reducta ſūt ad locū ꝓpꝛiū: ⁊ ita tūc nō apparet eminentia aliq̄. Silr̄ ēt ꝯtigit ī vera ruptura:qm̄ zirbꝰ vel inteſtina q̄ exiuerāt ſifach ꝑ rupturā eiꝰ vn̄ fiebat eminētia apparēs ſtāte hoīe recto cū fit ſupinꝰ: aliquotiens remittūꝛ ītestina īteriꝰ ꝑ ſeipſa ad locū ꝓpꝛiū ⁊ ſic remoueꝛ dcā eminētia q̄ pꝛius erat apparēs. ⁊ iō nulla talis ē ſemꝑ appēs ſ; aliquotiens q̄libet earum fit apparens cum homo poſtea etiam ſurgit ſtans ⁊ tuſſiendo ⁊ anhelitu; ꝯtinēdo vt cu; cōpꝛimūtur illa membꝛa in deorſu;: ſiue ſtante pura relaxatione ſiue ſtante vera ruptura fit iterato noua apparētia eminētie. cōmunicāt ergo vtera; dicte hernie īguinales ī hoc q fit ibi additio ſup. ī īguine apparens ſup. aliquotiēs ⁊ addiꝛ eiꝰ appitio apud motū ⁊ ꝯpꝛeſſionē anhelitꝰ vt dicebat Auic. Inter has tn̄ ſunt ſigna diſtīctiua. Nā eiꝰ q̄ eſt ꝑꝑ relaxatōe; manifeſtatio nō fit ſubito ſ; paulatine neꝗ; cū ea fit doloꝛ de quo ſit curādū. Jn ea aūt q̄ fit ꝑ rupturā pāniculi fit māifeſtatio magis ſubito ⁊ plerūꝗ; ſequiꝛ ad aliquā cā; pꝛimitiua; de ſaltu vel ꝯpꝛeſſiōe cu; pede circa ꝑtes inguīs: vel ad ſuſtētādu; onus graue vel alias cās ſilēs multas poſitas loco allegato: ⁊ talis deſcēſus ⁊ eminētia ſeq̄ns cū fit cū dolore manifeſto ꝑꝑ pāniculi rupturā ⁊ ſubītroitū zirbi vel ītestini in foꝛaīe pāniculi dilatādo. Aliud ſignū ē diſtīctiuū: qm̄ in eminētia facta ꝑ relaxatōe; cū hō fit iacēs ſupꝛa doꝛſu; vt dicebaꝛ occultaꝛ dicta eminentia vbi in eminentia fcā ꝑ rupturā pāniculi n̄ īmediate ſemꝑ ēt hoīe reſupinato fit occultatio dicte eminētie: īmo expedit vt a cirugico vel ab īfirmo paulatine tractādo manibꝰ ⁊ ꝯpꝛimēdo vt zirbꝰ ⁊ ītestina remittanꝛ īteriꝰ ꝑ ip; oꝛificiū ſifach: ⁊ hoc maxīe euenit qn̄ notabilis ꝑs hoꝝ mēbꝛoꝝ iā exiuit ꝑ dcm̄ oꝛificiū ſifach: ⁊ tūc ī reductōe fit ēt doloꝛ cū ad reducēdū fiat aliq̄ extenſio foꝛaminis rupture ſifach mēbꝛi doloꝛoſi. Et de hac eminētia tm̄ īguinali vel ruptura fecit mentōe; dn̄s Raſ ī textu nr̄o ⁊ nō de ea q̄ eſt ꝑ via; relaxatōis: qm̄ illa q̄ ē ꝑ rupturā eſt multu; ſuſpecta ⁊ difficile curabilis: ⁊ alia facilr̄ curaꝛ remouēdo ſuꝑfluā humiditatē cu; dieta ⁊ medicis exiccādo: ⁊ ita de ea vt bꝛeuiloquꝰ n̄ fecit mentōe;. ⁊ ſic p; ꝯhēdo hec ſigna poſita ī lr̄a ad hernia; vel rupturā pāniculi q hec ſūt clara ſigna lege eā. Cū aliq̄s a tunica vētris q̄ ē media ad modu; expoſitū: ⁊ eſt ſifach q̄da; egredi ſentit ſup. de mēbꝛis q̄ īteriꝰ ſifach ꝺbent ꝯtineri: ⁊ ita ꝑ hāc ꝑticula; egredi diſtīguiꝛ ab ea q̄ ex relaxatōe: qm̄ in hernia ꝑ relaxatōe; mēbꝛa nō egrediunꝛ ſifach ſ; retinenꝛ ī ſifach relaxato ⁊ mollificato. Addit q cū ſupinꝰ iacuerit ſup. eger ⁊ locꝰ digitis ꝯpꝛeſſus fuerit remoueꝛ ſup. id qꝺ egrediebaꝛ: ꝯn̄r remoueꝛ eminentia pꝛiꝰ appēs: ⁊ cū ſederit vel ſup. ſteterit erectꝰ redit ſup. talis eminētia ⁊ ſentiet patiens q̄dā ēt egredi ꝑ ſifach: tūc paſſio adeſt q̄ ruptura diciꝛ.i. ꝓpꝛie hernia īguinalis ſeq̄ns verā rupturā pāniculi ſup. maxīe cū ꝑfuerit doloꝛ ēt fiet doloꝛ cū fit ꝯpꝛſſio digitis ad reductōe; eius. ⁊ ſic p; tota lr̄a clara. Qui hoc itaꝗ; ⁊c̄. Hec eſt 2ª ꝑs huiꝰ ꝑtis in q̄ dn̄s Raſ pᵒ oꝛdinat dietā ad ꝑſeruādu; ī hoc caſu maxīe a doloꝛe. 2ᵒ ponit cura; ꝑ medicīas locales ⁊ ꝑ ea q̄ fienda ſūt ad verā ꝯſolidatōe; ⁊ curatōe; ꝯn̄r. 2ª ibi: Loco ꝑterea aliq̄d ſupponēdū eſt. De pᵃ ꝑte ponens regimen ꝑſeruatiuu; ⁊ ꝓhibitiuū augmēti dicte diſpōis dixit: Qui hoc itaꝗ; patiꝛ ſibi cauē d; ne poſt comeſtiōe; moueaꝛ neꝗ; cōedat fabas ⁊ hoc ꝑcipue neꝗ; faſeolos neꝗ; lētes neꝗ; olera ſup. cōīa frīda ⁊ hūida neꝗ; cibū alique; īflatiuū vt ſup. ſūt fructꝰ ⁊ caſtanee ꝑcipue. Addit: ſtudē ēt d; vt eiꝰ venter ſemꝑ ſit mollis. Et ponens vtilitatē huiꝰ diete dixit: hoc nāꝗ; regimē poſſibile ē ip; euadē doloꝛe;. Pꝛo ītelligētia huiꝰ ꝑtis ꝺbetis notare q ī hac ꝑte nō intendit ponē regimen qꝺ facit ad ꝯſolidatōe; pꝛincipalr̄: ſ; illud tantū qꝺ facit ad ꝓhibitōe; augmenti rupture ⁊ doloꝛis: ⁊ tale ꝯſtat q d; eē remotiuū oīs cāe potētis facere extēſionem eiꝰ ⁊ dilatationē pāniculi ſifach: qm̄ ad extēſionē eiꝰ fit dilatatio rupture vel oꝛificij ī dicto pāniculo: ⁊ ita motꝰ ſupꝛa repletionē ē nocēs: ⁊ ita ēt coitus de quo ēt fecit mentionē Auic. ⁊ iō ab eo cauendū ē: qm̄ ſtāte repletōe ſtomaci ⁊ ītestinoꝝ ꝑ motu; grauitāt ītestina deorſu; ſupꝛa ſifach: ⁊ ita ꝑ coitū ꝑ adherētiā coeuntiū fit ꝯpꝛeſſio ītestinoꝝ inferiꝰ: ⁊ ꝯn̄ter extenuatio ſifach ꝑparāt ad dilatationē oꝛificij: ⁊ nō ſolū motꝰ ſupꝛa repletionem nocet: īmo ēt q̄libet motꝰ ꝓgreſſiuꝰ ꝑꝑ cām dictā ⁊ ꝑ eandē radicē o; cauere ab oībꝰ q̄ vētoſitatē gn̄āt ⁊ īflationē: cū ꝑꝑ inflationē fiat extēſio ipſius ſifach ⁊ ſic fit dilatatio oꝛificij: ⁊ pꝛoinde cauēdū ē ab oībꝰ legumībꝰ ⁊ a fructibꝰ maxīe hūectatiuis: ⁊ ſicut ꝓhibenꝛ olera humectatiua ꝑ īteriꝰ: ita ēt humectatiua exterius cū occurrūt nocēt: iō ēt balnea. Jō dicebat Aui. q o; q tales ꝺuitēt oēs res mollificātes ita vt ⁊ balnea ⁊ a carnibꝰ groſſis ⁊ ab aqua frida ⁊ ſimilibꝰ potētibꝰ facere īflationē. dixit tn̄ ꝑcipue de fabis: qm̄ fabe ſunt ad modū īflatiue ⁊ vſꝗ; ī tertia digeſtione: qm̄ vt dicit Gal. pꝛīo regis acutoꝝ in ꝯmēto illo magno ſup textu 19ᵒ ibi ptiſana vero oꝛdeatia merito me iudice ⁊c̄. ad finē ꝯmēti dixit: Ego dico q cū decoq̄s ptiſanā oꝛdei decoctōe valde bona feciſti iā cibū bonū nō īflatiuū. Addit: ſoꝛbitionē aūt ex fabis ſi tribꝰ coqueris diebꝰ nō erit poſſibile q inflationē eiꝰ ab ea remoueas: qm̄ q ē inflatio eiꝰ ex ꝓpꝛia ſubſtātia eiꝰ. Qꝺ aūt dicit textꝰ q ſtudēdū ē vt venꝛ ſemꝑ ſit mollis: hoc ītelligaꝛ nō exhibēdo ꝑ ſuꝑius medicias mollificatiuas neꝗ; lenitiuas: ſiue cibos huiuſmōi vt dictū ē: qm̄ tales īpediūt cōſolidationē: vt p;. cū ſit ſtipticoꝝ īdigētia ī ꝯſolidatōe: deb; tn̄ eſſe vēter mollis ſaltē ꝑ cliſteria: ne ſi vēter īdureꝛ fiet neceſſaria cōpꝛeſſio ad expulſionē q̄ laboꝛioſa ꝯpꝛeſſio ī deorſu; facit ad dilatationē rupture pāniculi: ⁊ iō retētio anhelitꝰ ē etiā ad nocēdū: ⁊ ꝓinde tubicine ſepe īcurrūt iſtā rupturā ſicut ēt ⁊ magna vo/

ciſceratio nocet ⁊ tuſſis laborioſa ⁊ ſternutatio: ab his ergo oībꝰ
⁊ ſimilibꝰ ſi caueat̃ poſſibile erit euadere a dilatatione: ⁊ ꝯ̃ñter a
dolore ſequēte dilatationē vt dicebat textꝰ nr̃: ⁊ ſic ſit expedita
iſta ꝑs. Loco ꝑterea: ī hac ſc̄da ꝑte huiꝰ ꝑtis ordinās curā ꝑ
localia ſaltē ad ꝓhibendū dilatationē duo facit. Primo ponit
vnū gn̄ale ad obſeruādū ad iſtā itētionē ꝯſequēda. 2º ſpālꝰ po
nit ēplaſtrū optimū valēs: ordinās ēt debitū vſum eiꝰ. 2ª pars
īcipit ibi: Cōfectio ēplaſtri ad rupturā. De pria ꝑte ponit cu/
rā. Dixit prio: loco ꝑterea aliqd ſupponēdū ē ⁊ obſtaculū ſtrin/
gendū ſup. ne aliqd deſcēdat: ⁊ ꝑcipue cū ſe mouere voluerit vt
dixit. Addit groſſas quoqꝫ vel ſup. pingais ſi fuerit ſup. eger ⁊
vētrē habuerit grauē nō dꝫ vti motu niſi prius vēter ſub vm/
bilico ampla cingat̃ faſcia. ſ. ad ſuſtētādū dicta mēbra ne gra/
uitent ī deorſum ⁊c̄. Cōſequēter ponēs ꝯpōnem ēplaſtri ſiue
ceroti faciētis ad ꝓhibitionē dilatatiōis imo ⁊ cōſolidationē ſi
fieri ſit poſſibile dixit ꝯfectio ēplaſtri ad rupturā. ℞. gallarū ci/
preſſi ꝑtes duas myrrhe ciperi ſanſuci acatie olibani gūmi ara/
bici omni aā. ꝑtē vnā gūme prius ī vino reſoluāt̃ ſup. nigro ſti
ptico: deide alia his admiſceat̃ ⁊ ſuꝑ rupturā. i. locū rupture
egro ſupino iacente ponātur. i. reductis prius dictis mēbris ad
locū ſuū ⁊ nō appente eminētia ⁊ ſtringat̃ locꝰ ſup. cū brachali
appropriato ⁊ nō ſoluat̃. i. nō remoueat̃ vſqꝫ ad tres vel nouem
dies: poſtea egro ſupino iacente ⁊ illo dicto ēplaſtro prio: q: cō/
ſumpta virtute priꝰ de eodē ēplaſtro ſuꝑponat̃ ⁊ ſup. ēt ſtringa
tur locꝰ. Addit: ex hoc eiꝫ ꝓhibet̃ āpliari ſup. dilatatio vel vul/
nꝰ ipiꝰ ſifach. Pro recta itelligētia hoꝝ dictoꝝ cēnt hic mul
ta dicēda vtilr̄ ⁊ ſubtilr̄. ſꝫ qm̄ ea late ſcripta ſūt loco allato 22ª
tertij ad illū locū vos remitto ſūmatiꝫ ānotando ꝙ dn̄s Raſ
in hoc textu per hoc qḋ dixit ex hoc ꝓceſſu in medicatōe ꝓhi/
bebit̃ ampliari ſolutio facta in pāniculo voluit nobis inſinuare
duo. Primū eſt vt ꝙ omni igenio debemus cauere ne amplie
mus foramē. nam dicta ampliatio fieri nō poteſt ſine vehemen/
tia doloris ēt ſtāte foramie dilatato multū: aliquotiēs deſcēde/
rent illa membra ī magna quātitate: vn̄ difficilima fortaſſe fiet
reductio ipoꝝ ſuꝑius iteſtinoꝝ: ⁊ ita ſepe fit ꝓhibitio exitus fe/
cis: ⁊ ꝯ̃ñter colica mala: q: ex inguinali ꝑueniet̃ ad burſalē facta
magna ruptura ⁊ ꝯ̃ñter ſeqt̃ aliquotiēs mors. 2ᵐ qḋ inuebat eſt
ꝙ tales hernie cū ſequūtur ſolutionē pāniculi difficile multum
curant̃. nā ātiquate ⁊ ī corꝑe duro ⁊ ꝓuecte etatis ſiue als me/
lācolico vix vel nūquā curant̃ ꝑꝑ ſiccitatē labiorū vulneris ⁊
debilitatē reſtauratiue illiꝰ mēbri neruoſi: vn̄ difficilis fiet appli
catio labioꝝ ad iuicē ⁊ difficilis ꝯglutinatio ipſoꝝ cū exiccatiōe
faciēte ad ꝯſolidationē. illa aūt que curat̃ vt maxie accidit ī pue
ris mollibꝰ quoꝝ virtutes nāles ſūt fortes. ſꝫ qm̄ ad ꝯſolidatio
nē ē neceſſaria quaſi ꝯtinua qes ⁊ iacere ſupra dorſū cū reliquo
regimie ꝺ ꝓhibitōe fortis loquele ⁊ clamoris ⁊ alioꝝ multoꝝ: ⁊
talibꝰ obſeruātijs ſubijci pueros ē multū difficile. iō ēt ī eis cō/
ſolidatio difficulter iducit̃. Et ꝓinde ſtāte difficultate ꝯſolida/
tōis vel quaſi ipoſſibili ⁊ timore ꝺ magno nocumēto apto ſequi
ad dilatatōꝫ vulneris iſinuauit hoc regimē pricipalr̄ deberi ad
ꝓhibēdū dilatatōeꝫ vulneris. dilatatio aūt vulneris ꝓhibetur
cū his que ꝓhibent deſcēſuꝫ membroꝝ ſuꝑioꝝ ad iferiora ⁊ q̄
ſubſtentāt ne ſic mēbra ꝯprimāt̃ deorſū vt faciāt extenſionē in
pāniculo facienteꝫ dilatationē. Et qm̄ aliquotiēs neceſſario vel
quaſi oportebit patiēteꝫ ſtare rectū vel ambulare vel coire cum
vxore ꝓpria: ⁊ ita ad ꝯplendas ꝯſuetudīales oꝑatōes diſpōi vt
iteſtina ꝯprimāt ī deorſuꝫ. Ideo ī hoc caſu ne fiat violenta extē/
ſio pāniculi opꝫ vt patiēte iacēte ſupra dorſuꝫ apponat̃ aliqd ſu
pra locū ſciſſure ꝙ faciat ad aggregationē labiorum vulneris ⁊
exiccationē ſuꝑflue humiditatis ꝓhibētis ꝯſolidationē ⁊ ēt fa/
ciēdo glutinationē cū aliquali exiccatōe cū quibus forte fiet ve
ra cōſolidatio pāniculi coadiuuata ēt nā ꝑ aliquas medicias da
tas ꝑ ſuperiꝰ ad hoc faciētes: de quibus loco allegato hētis co/
piā. Exterius ergo cōuenit applicare emplm̄ poſitū ī lr̄a exten
ſuꝫ ſuper coriū. nā virtute ſimpliciū ītrantiū ſūt oēs intētōes ꝺ
aggregatōe labioꝝ ꝑ medicias ſtipticas vt ī nucibꝰ cipreſſi ⁊ in
gallis ⁊ ī myrrha ⁊c̄. Sūt ēt virtutes exiccatiue humidi ſuꝑflui
ꝓhibētis ꝯſolidatōeꝫ ⁊ cū calefactōe ⁊ cū exiccatōe ipoꝝ. ī gū/
mi ēt ē virtꝰ glutinatiua ⁊ iſpiſſatiua cū leui exiccatōe: iō ēplm
ē ad intentioneꝫ noſtrā faciens. Cōiter tm̄ vtunt̃ medici hoc ce/
roto ꝺ pelle arietis ⁊ ſuꝑ emplaſtro extenſo ſuꝑ corio poſito ſu/
pra locū rupture ſupponat̃ lamina plūbea ſm̄ eādē formā circū
uoluta petia ad laminā. deinde decēter ⁊ ꝯueniēter ligent̃ cum
brachali hūte plumaceolū ſatis mollē planū nō acutum ī medio
ita vt debite applicari poſſit plumaceolus ⁊ adequari ad cerotū
vel emplaſtrū ſuppoſitū: ⁊ ipſiꝰ formā ⁊ figurā poſui loco alle/
gato. Et hoc ē obſtaculū ꝺ quo dicit Raſis ī textu ꝙ aſtringē/
dū ē debite ſaltēꝫ ad ꝓhibitioneꝫ deſcēſus laborioſi iteſtinorū
ſupra ſifach ⁊ ad ꝓhibitōeꝫ dilatatōis vulneris. Et ſi ēt homo
ſit pinguis cuiꝰ venter ſit magnificatꝰ bonū eſt igeniū vt qn̄cū/
qꝫ dꝫ patiens ſurgere ſiue ad ſellā vel alias operatōes exercere
cū quibꝰ iteſtina grauitent ī deorſuꝫ vt cū faſcia liget̃ venter ī/
feriꝰ ad ſuſtentādū dcā membra ⁊ dcā ſuſtētamēta ſiue ꝺ faſcia
vētris ſiue ꝺ brachali ſemꝑ debite cuſtodiant̃ ad ꝓhibitōꝫ de/
ſcēſus ⁊ ī tpe maxie cū patiēs dꝫ aſſellare vel aliqualē motū pro
greſſiuū efficere: imo cū hoc dꝫ etiā erectꝰ ſtare. ⁊ cū iſtis ſit cla
rificata iſta ꝑs. Cū aūt iteſtinalis fit ruptura ⁊c̄. Hec eſt 2ª ꝑs
pricipalis huius capituli ī qua dn̄s Raſis determiat de ruptu
ra ſiue eminētia que nō tm̄ ī iguine imo ꝺ ea que ī oſſeo ſiue bur
ſa teſticuloꝝ manifeſtat̃ ⁊ duo facit. Nā pº declarat cās a qbꝰ
vt frequētiꝰ ꝯtingit talē tumorē vel eminētiā fieri ī oſſeo. 2º ꝓ/
ſequit̃ ꝺ vna tali cā vt ꝺ ea q̄ fit ꝑꝑ deſcēſum iteſtinoꝝ. 2ª ibi:

Si vero ꝑꝑ deſcenſū iteſtinoꝝ ⁊c̄. De pria dixit: Cū aūt ī te/
ſticulis fit ruptura. i. appentia eminētie circa teſticulos: teſticu/
loꝝ pellis. i. burſa teſticuloꝝ augmentat̃. ⁊ ponēs cās huiꝰ aug
menti ⁊ tumoris burſe teſticuloꝝ dixit ꝙ fit vel ꝓpter ventoſi
tateꝫ vel ꝓpter aquā que ibi ꝯgregat̃: vel q: iteſtina vel ſup. ēt
zirbus deſcēdūt ad locū illū ⁊ ſup. ex pn̄tia eoꝝ augmētat̃ bur/
ſa teſticuloꝝ. Pro itelligētia huiꝰ ꝑtis debetis notare ꝙ. d.
Raſis nō poſuit hic oēs cās hernialiū burſaliū. i. tumoꝝ appa
rentiū circa burſas teſticuloꝝ que cōiter a medicis numerant̃.
Nā vltra deſcenſuꝫ iteſtinoꝝ vel zirbi ad burſaꝫ teſticuloꝝ vn̄
fit hernia burſalis iteſtinalis ⁊ ꝑter ꝯgregatōeꝫ aq̄ vel vētoſita
tis itra tunicaꝫ vel tunicas oſſei vel burſe teſticuloꝝ vn̄ fit her/
nia aquoſa vel vētoſa ponūt medici alias ſpēs vt varicoſaꝫ que
fit ꝑ aggregatōeꝫ ſanguis vtplurimū melācolici extēdētis ve/
nas q̄ circūuoluūt̃ teſticulis ⁊ ſūt ꝺferētes nutrimētū teſticulis
ēt q̄ ab aliquibꝰ appellāt̃ vaſa ſeiālia. vnde in tumeſcētibus il/
lis venis q̄ deſcēdūt ꝑ didimū ⁊ ſuſtentāt teſticulos a dicta mā
īcluſa in venis fit illa ſpēs q̄ varicoſa dr̄. naꝫ ꝑcipiunt̃ ille vene
tumefacte ſicut varices q̄ ſunt ſicut vene inflate tibiaꝝ tortuoſe
incidentes. Nō ēt fecit mentōeꝫ de carnoſa q̄ aliquotiens fit ꝑ
gn̄atōeꝫ carnis circa teſticulos vel coagulatōem ſanguis circa
illas ꝑtes: neqꝫ etiā de apoſa ꝯtingente etiaꝫ ex apatibꝰ teſticu/
loꝝ: de qbꝰ ſpeciebꝰ etiā alij auctores mentōeꝫ fecerūt: ⁊ credo
ꝙ de iſtis nō tractauit Raſ: qm̄ ſepe tales imo vt freq̄ntiꝰ recte
curari nō pn̄t ſine abſtractōe teſticuli vt patebit tibi ſi recte ꝯſi/
derabis: ⁊ declaraui hoc loco allegato ſuperiꝰ. Alia aūt ſpēs
vt aquoſa ventoſa ⁊ iteſtinalis ēt ſi iteſtina ꝑueniāt ad ꝯtactū te/
ſticuloꝝ recte curari pn̄t ſiue abſciſione teſticuli: lꝫ multi iperi/
toꝝ cirugicoꝝ ī tali iteſtinali in q̄ nō eſt neceſſaria extractio te/
ſticuli ad curatōeꝫ faciāt extractōeꝫ eius in magnū ꝑiudiciū pa
tientis q̄ aliter curari potuiſſet vt ꝺclaraui loco ſuo. Nota 2º
ꝑ hoc ꝙ dicit de aquoſa ventoſa ꝙ iſte fiūt: qm̄ tales māe ī bur
ſa ꝯgregant̃ ꝑ ibideꝫ ꝯgregari nō itellexit tales mās ibideꝫ pau
latine aggregari ꝑ viā indigōis ⁊ ipotentie reſolutiue virtutis
vt dicimꝰ aliquotiēs apata fieri ꝑ viā paulatine ꝯgōnis: ſꝫ ꝑ ta
les mās ibi ꝯgregari intellexit eas ibidem multiplicari: ſiue hoc
fiat ꝑ moduꝫ dictū ſiue fiat ꝑ modū defluxꝰ māe ex ſuꝑioribꝰ ad
dicta receptacula teſticuloꝝ ſiue kiſtis teſticuloꝝ. Nā ſi inteſti
na ꝺſcendē pn̄t deſuꝑ in burſaꝫ teſticuloꝝ: multomagis aquo/
ſitas ⁊ ventoſitas ꝑ eaſdeꝫ vias deſcendē pūt: ⁊ hoc totū iſinua
uit in iſta ꝑte. De 2ª ꝑte determinās de vna ſpecie taliū her/
niaꝝ vt ꝺ ea q̄ eſt ꝑꝑ deſcēſuꝫ zirbi vel iteſtinoꝝ: pº ponit ſigna
eiꝰ ad diſtiguēduꝫ eā ab alijs. 2º ponit curā. Dicit ergo pº:
Si vero ꝑꝑ deſcēſuꝫ iteſtinoꝝ ꝯtingat eger erit grauis ⁊ triſtis
⁊ ſentiet dolorē cū tāget̃. Et ponens curā dixit: taliter itaqꝫ pa
tientes ſicut ꝑdiximꝰ regendi ſūt ſup. q̄ꝫtū ad q̄eteꝫ ⁊ ꝓhibitōeꝫ
humectātiū ⁊ cuꝫ appoſitōe obſtaculi de brachali ⁊c̄. ⁊ emplꝫ ꝑdi
ctū ſupponendū eſt ⁊ locꝰ cū ligatura ſemꝑ eſt ſtringēdus. i. nō
tm̄ in inceſſu: imo ēt ſtādo ⁊ iacendo. Adducit rōeꝫ dicens: ru/
ptura eniꝫ cū nō ſtringit̃. i. ſtricta remanet ſup. cū ligatura di/
latat̃ ⁊ augmentat̃ ſemꝑ: qḋ verbū ē multū notabile. Et rō hu
ius ſumit̃ ex hoc: qm̄ ſemꝑ partes ſuꝑiores grauitāt ſupra infe
riores ⁊ ſic ſemꝑ faciūt deſcenſiōeꝫ pāniculi ſuꝑ quo pōderant
⁊ ꝯ̃ñr ad dilatatōeꝫ vulneris. Pro intelligentia huiꝰ ꝑtis eſt
ēt notandū ꝙ hic dn̄s Raſ ponit curā hernie inteſtinalis bur/
ſalis: ⁊ illaꝫ declarat q̄ eſt maxie difficilis cure vt eam. ſ. q̄ fit ex
ruptura pāniculi. Nā aliq̄ eſt hernia burſalis ⁊ iteſtinalis q̄ nō
fit ꝑ rupturaꝫ pāniculi: qm̄ q̄daꝫ fit ꝓpter dilatatōeꝫ didimoꝝ
tm̄ ſiue dilatatōeꝫ illoꝝ foraminū nāliter factoꝝ ī ſifach ꝑ quos
tranſeunt vaſa ſeminalia vel vene circūuolute ad teſticulos de
qbus dictū eſt que foramina nāliter ſe hn̄tia debent eſſe tm̄ ſtri
cta ꝑciſe vt ꝑ ea trāſire poſſint dicta vaſa ita vt foramīa adequē
tur vaſis ī cōtinēdo. ſi igit̃ dilatēt̃ maiori dilatatiōe dicta fora/
mina cū ſupra ea iacēāt zirbꝰ ⁊ iteſtina: ꝑ ea ergo foramīa tūc ī/
teſtina ⁊ zirbꝰ deſcēdēt: ⁊ iſta mēbra ſic deſcēdētia nō deſcēdēt
ꝓpter rupturā pāniculi: ſꝫ ꝓpter didimoꝝ dilatationē tm̄ for/
te paulatine factā: vn̄ ī tactu nō fit dolor ſicut ſi eſſet ex ruptura
pāniculi: ⁊ hec ē ruptura q̄ appellat̃ ramex ſꝫ quā ꝑueniūt inte
ſtina ad ꝯtactū teſticuloꝝ: ⁊ curatio eiꝰ fiet cū exiccātibꝰ ⁊ con/
ſtringētibꝰ poſitis ſupra locū oſſis femoris. facta tm̄ prius redu/
ctione iſtoꝝ mēbroꝝ ī locū ſuū: nā ꝯſtrictis his meatibꝰ ſiue di/
dimus ad diſpōeꝫ ſibi nālem ꝑ medicias ꝯſtringētes ꝑ ſuꝑius ⁊
ꝑ inferiꝰ localr̄ oblatis poterit fieri debita cura: lꝫ aliquotiens
ſit neceſſaria oꝑatio cirugica nō tm̄ cuꝫ extractōe teſticuli ⁊ mo/
dus curatōis poſitꝰ ē in loco ſuo. Alia ē ſpēs ēt hernie burſa/
lis ⁊ iteſtialis vel zirbalis: q̄ neqꝫ ſequit̃ rupturā pāniculi neqꝫ
dilatatōeꝫ didimoꝝ: ſꝫ ſolā relaxationē pāniculi ſifach ⁊ dilata
tionem mirach ab oſſe femoris de qua dicebat̃ ī ꝑticula ſuꝑiore
de hernia iguinali. nā ex tali iguinali ſepe fit burſalis elongato
ſifach ī deorſuꝫ ꝑ burſaꝫ: ſꝫ hec iteſtina nō ꝑueniūt ad ꝯtactuꝫ
teſticuli: imo ſemꝑ remanēt clauſa ⁊ ꝯtēta ī ſifach mollificato ⁊
relaxato deorſuꝫ ī oſſeo ⁊ raro elōgat̃ talis eminētia vſqꝫ ad fun
dum burſe: ſꝫ ꝑmanet extēſio vſqꝫ ī certā ꝑtē burſe: ⁊ hec ē que
paulatim magis aduenit: ſicut ēt q̄ aduenit ꝑ dilatationē didi/
moruꝫ: ſꝫ illa q̄ ē ex tali dilatatōe didimoꝝ trāſit vſqꝫ ad fundū
burſe. ſꝫ iſta q̄ eſt ex relaxatōe nō ꝓfundat̃ deorſuꝫ niſi forſitan
ī multo ꝓceſſu ⁊ lōgo tpe: ⁊ iſta ēt faciliter curat̃ cū exiccātibꝰ ⁊
glutinationē faciētibꝰ facta ſemꝑ priꝰ debita reductiōe illorum
mēbroꝝ ad ſitū ꝓpriū cū q̄ete: poſtea ꝯſequēti ēt brachali cōti/
nuo ⁊ reliqs late dictis loco ſuo: ⁊ hec ſufficiāt ꝓ expeditōe hu/
ius ꝑtis. Signa ſpālia diſtinctiua iter has ſpēs herniaꝝ bur
ſaliū iteſtinaliū cuꝫ curis ſpālibꝰ habes loco dicto. Seqt̃ illa
pars:

ps: Si aūt cā aq̄ fiat ⁊c̄. Hec est tertia ps pricipalis capituli supra diuisa vel forte ⁊ meli⁹ ē scd̄a ps scd̄e ptis pricipalis capituli ī qua determiaꝑ de herniȷs bursalib⁹: q: postq̄ꝫ ī pte p̄cedenti determiauit de hernia bursali itestinali vel zirbosa: iā determinat ī hac pte de aliȷs duab⁹ spēb⁹ hernie bursalis vt de aquosa ⁊ vētosa ⁊ duo facit. Nā p̄o deteriat ꝺ aquosa ponēdo ei⁹ signa ⁊ curā. 2° de vētosa. 2ª ibi: Cū aūt hec egritudo vētositatis cā ꝯtingit. Dicit ergo p:io ponēs signa hernie aquose: Si autēꝫ cā aque fiat. i. talis eminētia bursalis fiat pp aquā ibi ꝯgregatā q̄ fit cā ei⁹ locus appet lucidus ⁊ tersus. i. equalis p totu; clar⁹ ⁊ tensus. Sꝫ nota q̄ aliquotiēs tāta ē tēsio ī loco pp plenitudinē aque q̄ dubitauerūt ēt aliquotiens piti medici vt ego vidi ī fcō q̄ qm̄ ad tactū pcipiebaꝑ durities pp multā tēsionē q̄ nullo mō cedebat tactui q̄ illa hernia nō esset aquosa: ⁊ tn̄ de facto vt narraui hystoriam loco suo 22ª tertȷ de vno nobile ciue papiensi facta aptura cū flōmo exiuit q̄ꝫtitas aquositatis vltra vnaꝫ taciā: sꝫ declaraꝑ manifeste q̄ sit aquosa si ī obscuro accepto lumine cādele posito lateralr̄ ad osseū iflatū ī alia pte appebit claritas seu luciditas aquea manifeste vt dicit text⁹ stāte multa tēsione vt dictū ē. Cōsequēter ponēs curā dixit: huic itaq̄ꝫ ꝯfert epithimari ex epithimate. i. fomētatiōe qꝺ ī cap° de idropisi nominauim⁹ qꝺ ē epithima plurimū exiccatiuū factū cū farina ordei ⁊ ciperis ⁊ stercore ouino ⁊ nitro ⁊ bolo armeno ⁊ similib⁹: ex his pōt fieri ēplastrū cui⁹ ē vt dicit Raꝭ loco allegato magnaꝫ ptem aque desiccare: ⁊ ita possum⁹ fieri facere fomētationes ex decoctōib⁹ reꝝ calefaciētiū ⁊ exiccātiū: verbigrā cū cimino foliȷs agni casti cū ciperis aneto ⁊ foliȷs ebuli ⁊ similib⁹: ⁊ ita valent ēt inunctōes ⁊ fascellatōes q̄ valēt ī idrope asclite ⁊ ī vndimia de qb⁹ hēs copiā loco suo semp tn̄ ordinabis dietā ꝯueniētem dimittēdo humida ⁊c̄. Addit aqua quoq̄ꝫ ī hac egritudine plerūq̄ꝫ petit ad iferiora ⁊ fluit inde sup. aliquotiēs resudādum vel meli⁹ fluit īde ꝯueniēter si ibidē pforeꝑ iferi⁹ cū flōmo eleuato p:ius ī sursum testiculo ne ad ipm̄ pueniaꝑ cū flōmo. nā tunc facta aptura fluit īde aq̄ ꝯueniēter ⁊ facile ꝯsolidaꝑ: vn̄ eger per aliqꝺ tp̄s vt dicit san⁹ efficieꝑ. Addit: sꝫ postea reddit egritudo sup. aliquotiēs nō obseruato debito regimie neq̄ꝫ bn̄ ī totū exiccata mā vel nō ꝯfortato mēbro sꝫ debili existēte parato aliunde recipe aquositatē p viā fluxus vel multiplicare ī seipo aquositatem p idigestionē. ꝑinde ad ꝓhibēdū recidiuā vel redditū hui⁹ morbi addit Raꝭ in textu: postq̄ꝫ aq̄ fluxerit sup. facta pforatōe curādus ē eger ex coctura. i. cū cauterio: ⁊ modū īgeniauit. A. ēt de faciēdo pforationē cū ferro ignito q̄ sit subtile in quo sint vncini ⁊c̄. modū declaraui loco suo. Nā per tale ferrū ignitum fcā euōne aquositatis acquiriꝑ exiccatio q̄ facit ad remotōeꝫ totius hūiditatis. s. qualis portio remāserat ī bursa que cū remanet ē cā recidiue: acqriꝑ ēt p cauteriuꝫ fortitudo ī mēbro ad resistendū aliūde māe defluēti vt alias supra est declaratū. Hāc eādē vtilitatē vel similē affert. si facta euōne ꝺ aquositate supra bursaꝫ testiculoꝝ vltra ptē soldnis apponaꝑ emplm̄ exiccatiuū p duos vel tres dies ad exiccādū reliq̄s hūiditates si qua remāsit ⁊ apponēdo supra ptē pforatā medicamē ꝯsolidatiuuꝫ stante semp hoie iacēte supra dorsuꝫ ⁊ eleuatis crurib⁹. ⁊ hoc emplm̄ exiccatiuū ē illud medicamē acutū ꝺ quo dixit Rasis ī tex. factū sup. ex cimino ⁊ baccis lauri ⁊ stercore ouiū ⁊ similib⁹. nā tale erit exiccatiuū ⁊ ꝯsumptiuuꝫ toti⁹ māe que remāserat ⁊ supplebit vices cauterȷ. ⁊ ego magis laudarem istud q̄ꝫ cauterium actuale. Sꝫ nota q̄ vbi eēt acqsita pp pforatōeꝫ ꝯplo cal'a in osseo eēt tardāda applicatio hui⁹ emplastri vsq̄ꝫ dū eēt remota mala ꝯplo. tādē laudat Gerar. ⁊ ē bonū dictū ad p̄seruādū ne aliūde fluat mā deorsuꝫ postq̄ꝫ pfecte ē euāta mā vt fiat emplm̄ stipticū qꝺ extēdaꝑ supra coriū pforatū p qꝺ possint trāsire virga ⁊ testiculi ⁊ ita apponaꝑ vt trāseat ad radicē testicl'oꝝ versus os femoris ⁊ retineaꝑ illic multo tpe ad ꝯfortādū ⁊ ꝯstringēduꝫ meat⁹ illos p quos ꝯsueuit trāsmitti mā ī deorsū vt nō amplius fluere possit. Compōneꝫ ceroti facit vt ifra. ℞. masticis. ʒ. ȷ. nucis cipressi. ℥. j. dragagāti gūmi arabici aā. ℥. j. puluerizanda puluerizenꝑ ⁊ cū pistello calido reliq̄ ꝯmisceanꝑ ⁊ masellenꝑ cū modico olei rosati sufficeret medietas isti⁹. ⁊ si forte loco olei poneretꝑ ꝺ vrina iuuenis colerici magis valeret ad intētionē nr̄aꝫ. ⁊ hoc totū ē qꝺ isinuauit ī lr̄a cū dixit: Postquā aqua fluxerit curādus ē eger ex coctura ⁊. i. vel medicamie acuto. ex hoc eīm ꝓrsus curabiꝑ neq̄ꝫ egritudo redibit. q: tamē vti cauterio ptinet ad cirugiā addidit: de hoc tn̄ loqui plus est q̄ꝫ hic noster requirat liber. Cū aūt hec egritudo ⁊c̄. Hec ē vltīa ps hui⁹ partis ī qua dn̄s Rasis ponit curā alteri⁹ hernie bursalis. s. vētose que ī extēsione ⁊ eq̄litate cōicat cū aquosa. Sꝫ ī hac nō ē grauitas sicut ī aquosa neq̄ꝫ appet illa luciditas q̄ apparet ī aquosa ⁊ ē aliȷs leuior ad curādū ⁊ breuiter dixit: Cū aūt hec egritudo vētositatis cā ꝯtingit: loc⁹ fricādus ē sup. cū pānis calidis fomētādus ⁊ leuiter fricādus ad dissolutōeꝫ vētositatis ⁊ ex oleo sambucino ī quo castoreū ⁊ euforbiū dissoluta fuerint iungendus ⁊ ex eo itus virgā guttatiꝫ distillādū. Hec oīa itelligantur p̄supposito debito regimie ⁊ ī dieta ēt ī medicinalib⁹ circa mās ī toto existētes q̄ possent eē cāe ꝯseruatiue vētositatis vel multiplicatiue eas digerēdo ⁊ euāando postea cōfortādo stomachū ⁊ epar ī digōnib⁹ coꝝ ꝓpriȷs ⁊ vtēdo cōfectōib⁹ dissolutiuis vētositatis approp:iatis sepe dcīs. Sꝫ circa localia nota q̄ ego insisterēꝫ cū fomētatōib⁹ ⁊ vnctōib⁹ ⁊ emplastris supra osseum ⁊ nō auderēꝫ ad ipositōem illi⁹ olei talr̄ calidi p virgā. Nā ipositio dicti olei nō peruenit imediate ad testiculos vel bursaꝫ sed ꝓfūdaꝑ ad vesicā: vn̄ lꝫ mediate eius virtus vicinitate mēbroruꝫ possit iuuare ī casu. tn̄ forte posset inducē spāle nocumētū in vesica ⁊ ī via cāne. vn̄ laudarē nō eē hoc admittēdū nisi ī corpore multū frigido ⁊ ꝯplonaliter ⁊ etatiue. Emplm̄ aūt qꝺ cōiter fit ī cāu est emplm̄ de fabis excorticatis lento igne bullitis cum modico aceti: postea masellatis ⁊ cū cimino desuper posito reducaꝑ ad formā emplastri. ⁊ possūt fieri alia empl'a approp:iata ex farina orobi cū aneto ⁊ cimino rutha sicca ⁊ cū oleo nardino vel costino ⁊ similib⁹ que ꝯtinueꝑ donec ī totū resoluta sit materia vētosa faciēdo aliquotiens p:i⁹ fomentatōes approp:iatas īfūdendo spōgias ī decoctōe vini albi ⁊ aque ī qua decoquanꝑ folia ebuli rutha calamētū cū seminib⁹ fiseleos cimini ⁊ similiū. ⁊ ista sufficiāt ꝓ expeditōe hui⁹ capituli sūmatiꝫ expositi.

Caplm̄ 31ᵐ de doloribus iuncturarū.

c

Um in iūcturis fuerit dolor ⁊ apa ⁊ loc⁹ cū tāgiꝑ fuerit tactu calidus ⁊ color rube⁹: eger si dolet ī dextro pede ex dxtra manu flobothomeꝑ. ⁊ si ī sinistro: ex dextra ē flobothomādus: ⁊ locus ex hoc medicaīe ē leniēdus. Epithima. ℞. roꝭ. ru. sandali sausel sief meinithe boli armeni apiȷ oīuꝫ partes equales: ex istis ī aq̄ ⁊ aceto dissolutis fiat epithima. Psiliū quoq̄ꝫ aceto ifusuꝫ ī carta missum supponaꝑ ⁊ cū tepuerit muteꝑ ⁊ loco eius aliud supponaꝑ. Ueter p̄terea ex apozimate mirabol'. ⁊ hermodactil'. soluaꝑ. Apozima. ℞. mirabol'. citri. ʒ. xv. pulueris turbith fricati: polipodȷ amboꝝ aā. ʒ. iij. sene se. fumiterre aā. ʒ. iij. hermodactili al. se. endiuie se. apij roꝭ. oīuꝫ aā. ʒ. ij. coquāꝑ ī trib⁹ lib. aque donec ad vnā redeāt deide manib⁹ fricenꝑ ⁊ colenꝑ ⁊ bibanꝑ cū zuccari tabarzeth. ʒ. x. Siquis aūt apozima fastidiuerit: pill'as istas sumat q̄ in lecto iacētes surgere ⁊ icedere faciūt ⁊ pedib⁹ ābulare: pill'. q̄ nō valētes icedere faciūt surgere. ℞. aloes. ʒ. j. scamonee q̄r. ℈. j. roꝭ. ru. tritaꝝ sextā. ʒ. j. hermodactili albi. ʒ. ſ. informenꝑ ex eis pill'e q̄ erūt doꝭ. j. Eger vero nutriaꝑ ex cibis fridis ⁊ stipticis ⁊ abstineat a vino ⁊ ꝯfectōib⁹ que ex melle fiūt ⁊ carne. Cū aūt apatis calor quieuerit ⁊ ei⁹ iflāmatio: ex his q̄ calidorū apatuꝫ resoluūt reliquias cureꝑ. Quoꝝ vnū. ℞. cerā ī oleo ꝺ lilio resolutā cui admisceaꝑ mucilago fenugreci ⁊ se. lini: deinde teranꝑ simul donec vnianꝑ ⁊ fiat ex eis epithima. In tpe aūt sue icolumitatis ⁊ ꝓprie circa tp̄s ī quo egritudo euadere ꝯsueuit ⁊ q̄ꝫ maxime ī vere assuescat flōmia ⁊ vētris solutōe ⁊ ex his q̄ colerā expellunt ru. Et a potu vini abstineat ⁊ a comestione eoꝝ que ex melle ꝯficiunꝑ ⁊ a carne: ⁊ sint eius cibaria acetosa ⁊ stiptica ⁊ his silia ex his que ifrigidāt. Mēbra aūt que hāc ꝯsueuerūt icurrere passioneꝫ min⁹ solito laborē pati assuescāt: ⁊ p̄cipue cū tp̄s iuasiōis timeꝑ ⁊ cū corp⁹ fuerit plenū ⁊ vene plene ⁊ fuerit diu ex quo neq̄ꝫ minut⁹ neq̄ꝫ solut⁹ fuerit. Cū aūt cū dolore iūcturaꝝ neq̄ꝫ calor neq̄ꝫ rubor ī colore fuerit: fueritq̄ꝫ eger fride ꝯplonis ⁊ locus tactu sētiꝑ fridus: ī p:icipio curatōis ei⁹ pill'e maiores ꝺ hermodac. satiriō meisahara oīuꝫ aā. ʒ. v. hierapi. ʒ. x. colloquītide centau. mi. amboꝝ aā. ʒ. v. euforbȷ. ʒ. ij. turbith ʒ. x. sectarigi idiꝫꝫ. sinapis pipis castorei oīuꝫ. ʒ. j. iformenꝑ ex eis pill'e ex quib⁹ a duab⁹. ʒ. ſ. aut. iij. sumaꝑ. he nāq̄ꝫ pill'e valde ꝯferūt: q: nō valētes surgē icedere faciūt. Epithima ad podagrā fridā ℞. castorei storacis liquide euforbȷ myrrhe aloes acatie oīuꝫ ptes eq̄les: ex his oīb⁹ vino veteri admixtȷ fiat epithima. Cū itaq̄ꝫ dolor quieuerit succurraꝑ patiēti ex distillatōe multe aq̄ cal'e ab alto ⁊ iunctio fiat ex oleo ꝺ lilio: ⁊ empl'ꝫ ꝺ bdelio molli ⁊ storace ac fenugreco ⁊ semie lini ⁊ armoniaco supponaꝑ. Qꝺ hoc mō ꝯficiaꝑ: armoniacū ⁊ bdeliū ī vino veteri resoluātur ⁊ alia oia eis admisceanꝑ ex quib⁹ fiat empl'ꝫ ⁊ supponaꝑ. Hec nāq̄ꝫ egritudis spēs ē q̄ in lapidis duritiē trāsit ⁊ reddit mēbra ⁊ iūcturas fungis silia. Quapp hāc hn̄s passionē a fastidio ⁊ ab aq̄ frida ⁊ a cibis grossis abstineat ⁊ a freq̄nti ebrietate custodiaꝑ: eiq̄ꝫ p̄cipiēdū vt dū san⁹ ē motu vtaꝑ ⁊ a coitu abstineat p̄cipue cū satur fuerit neq̄ꝫ balneuꝫ ingrediaꝑ neq̄ꝫ exerciteꝑ post comestionē. vinuꝫ p̄terea vetus ⁊ puꝝ bibat: eis quoq̄ꝫ duꝫ san⁹ ē vtaꝑ que vrinaꝫ ꝓuocare ꝯsueuerūt.

Um in iūcturis fuerit dolor

c

Post determinationeꝫ ꝺ herniȷs fm̄ diuersas spēs caꝝ: ꝯñter. d. Rasis recta ꝯtinuatōe determinat ꝺ dolorib⁹ iūcturaꝝ sepe sequētibus ad curationeꝫ herniaꝝ maxīe ad herniā aquosaꝫ vel vētosaꝫ. Nā cū sit cōe ī oīb⁹ herniȷs ad curationē vti longa quiete que de se ē multiplicatiua supfluitatuꝫ ī toto. ⁊ ī dcīs herniȷs maxīe ī vētosa fit necessari⁹ vsus me

dicinaꝝ subtiliãtiũ calefaciẽtiũ ⁊ aperitiuaꝝ ꝑ quas ꝑparat̃ trã
situs materieꝝ ad iũcturas. ⁊ ĩ vẽtosa ẽt ĩ aquosa post resol'onẽ
ventositatis ⁊ exiccatõez mãe ꝯiuncte ꝯtente ĩ bursa testiculoꝝ
sit necessaria ꝯfortatio illoꝝ mẽbroꝝ burse ⁊ mẽbroꝝ vicinoꝝ
ad ꝓhibẽdũ fluxũ mãe ad dcã mẽbra. ⁊ cũ nã ꝯsueuerit trans-
mittere ad ea superfluitates ipsis fortificatis ⁊ resistẽtibꝰ cũ ag-
gregabunt̃ mãe ĩ toto ⁊ nõ possint expelli ad dcã mẽbra ⁊ dila-
tatis meatibꝰ ad iuncturas per medicias dcãs dissolutiuas vẽ-
tositatis datas per superiꝰ: ꝯñter nã trãsmittet dcãs superflui-
tates ad iũcturas: ⁊ sic per hũc modũ ad curationẽ herniaꝝ eue-
nire solet dolor iũcturalis. Determinãdo ergo ꝺ̃ doloribꝰ iũ-
cturaꝝ. d. Rasis duo facit. nã prĩo determiat ꝺ̃ doloribꝰ iun-
cturaꝝ pedũ vt de podagra. 2º determinat ꝺ̃ sciatica passiõe.
⁊ ꝺ̃ his duobꝰ determiat tanquã ꝺ̃ frequentiꝰ cueniẽtibꝰ ex nã
situs mẽbroꝝ deorsuz. ⁊ differẽter de his fecit duo capl'a: qm̃
curatões saltẽ quãtũ ad locales medicĩas ĩ sciatica respectu alia-
ruz ĩfirmitatũ iũcturaꝝ vt videbit̃ sũt multũ differẽtes. 2ª ps
ĩcipit ĩ capl'o sequẽti ibi: Dolor vero qui vocat̃ siaticꝰ. Prima
ps ẽt ĩ duas diuidit̃: qm̃ prĩo ponit signa ⁊ curã podagre a cã
calida ⁊ ẽt modũ preseruãdi ĩ corꝑe ꝯsucto ad dcãm podagram
ĩ tꝑe sue sanitatis a casu ĩ eã. 2º ponit curã podagre a cã frida.
2ª ibi: Cũ aũt cũ dolore iũcturaꝝ. Pria ẽt ĩ duas: qm̃ prĩo po-
nit signa ⁊ curã actualis podagre calide. 2º ponit moduz ꝓser-
uãdi tꝑe sanitatis. 2ª ibi: In tẽpore vero ĩcolumitatis ⁊c̃. Pria
ẽt ĩ duas. Nã prĩo ponit curã ipiꝰ in pricipio ⁊ augmẽto ꝯueniẽ-
tem. 2º ponit curã illiꝰ post augmẽtũ. 2ª ibi: Cũ aũt calor apa-
tis quieuerit. Pria ẽt ĩ duas. Nã prĩo ponit curã ꝑ medicias.
2º ꝑ dietã. 2ª ibi: Eger vero nutriat̃ ⁊c̃. Prima adhuc ĩ duas.
Nã prĩo ponit signa ad declarãdũ talẽ dolorẽ podagricũ esse a
cã calida. 2º ponit curã illiꝰ. 2ª ibi ꝓpe pricipiũ: Eger si dolet
ĩ vẽtre ⁊c̃. Dixit ergo prĩo: Cũ ĩ iuncturis supple peduz fuerit
dolor ⁊ apa ⁊ locꝰ cũ tãgit̃ calidus sentit̃ ⁊ color rubeꝰ vel sup.
citrinꝰ sup. appꝫ tunc sup. iudicandum est q̃ talis dolor est pẽ-
dens ex causa calida.

Quid nois ⁊ quid rei haꝝ passionum.

Or notãdũ ꝓ ĩtelligẽtia terminoꝝ vt plene declaraui 22ª ter-
tij sup gñali capº de doloribꝰ iũcturaꝝ: q̃ apud auctores medi-
cine tales dolores sortiũt̃ diuersa noĩa. nã repiũtur ista nomia
gutta arthetica ciragra sciatica ⁊ podagra. Gutta aũt dicit̃ cũ
talis dolor iũcturaꝝ fit potissimũ ꝑ defluxũ hũoꝝ ad iũcturas
⁊ nõ fit cõiter talis dolor ꝑ viã paulatine ꝯgestiõis hũoꝝ ĩ tali-
bus mẽbris cũ sint mẽbra motꝰ ĩ qbꝰ resolutiua mẽbroꝝ debet
sufficere ad resoluẽduz sugfluitates ꝓprij nutrimẽti eorum: sed
ꝓpter motũ ⁊ ꝯcauitatẽ iuncturaꝝ disponũt̃ ad recipiẽduz ali-
unde sugfluitates: ⁊ sic cũ gutta idẽ sonet q̃ stillicidiũ cũ he pas-
siones maxĩe fiãt ꝑ viam defluxꝰ vel stillicidij cõi vocabulo ois
passio iũcturalis appellat̃ gutta: ⁊ lꝫ multi alij morbi a morbis
iũcturaliũ mẽbroꝝ ẽt sepe fiãt ꝑ viã defluxꝰ: ⁊ vt frequẽtiꝰ vt ẽ
squinãtia pleuresis obtalmia. naz tales ꝓprij morbi sicut dolo-
res iuncturaꝝ a simili cã defluẽte pendẽtes nõ dicũt̃ gutta. Et
hoc ẽ q̃r trãsitꝰ mãe ad iũcturas ꝑ viaz defluxꝰ fit quasi gutta-
tim ĩ dictis iuncturis ĩ qbꝰ lꝫ sit cõcauitas manifesta receptiua
sugfluitatũ: q̃r tñ nã muniuit iuncturas neruis musculis desug
miro mõ ꝯtextis ad eas roborãdas ⁊ fortificãdas vñ nõ fit liber
trãsitꝰ mãe ad ꝯcauitatẽ: sꝫ quasi distilãdo cadit ĩ cõcauitatem
iuncturaꝝ ⁊ sic ꝯueniẽter gutta dici põt. nõ sic ẽ de fluxu mate-
rieꝝ ad alia mẽbra: qm̃ ad ea liberior fit trãsitꝰ ⁊ penetratio de
mã fluẽte ad ea. Arthetica aũt qñqꝫ sinonime sumit̃ vt gutta
q̃r ois dolor iuncturalis appellari põt arthetica ab artos qꝺ̃ est
iunctura vel ꝯcatenatio q̃ idẽ ẽ: q̃r iũcture cũ ligamentis ꝯcate-
nant̃ ⁊ teneo tenes quasi idẽ sonet arthetica q̃ dolor tenẽs artꝰ
vel ꝯcatenatiões vel iũcturas ꝓprie tñ sumẽdo arthetica ꝯtra-
hitur ad dolorẽ iũcturaꝝ cõez pluribꝰ iũcturis vt cũ simul do-
lent diuerse iũcture vt dorsi manuũ pedũ ⁊ similiũ. Ciragra
aũt ꝓprie ẽ dolor ĩ iũcturis manuũ cuz cubitis vel digitis: ⁊ dr̃
talis a ciros qꝺ̃ ẽ manꝰ ⁊ gradior graderis q̃si sug gradiens ma-
nus. Sciatica vero ꝓprie dr̃ dolor circa anchã maxĩe cum a
iũctura ante ĩcipit ⁊ descẽdit ad coxam: vt ĩfra dicet̃ loco suo.

Podagra aũt ẽ dolor ĩ articulis pedũ ⁊ calcaneis ꝯtingens:
vñ dr̃ podagra quasi dolor pedẽ sug gradiẽs: ⁊ hoc qꝺ̃ dr̃ de po-
dagra ⁊ ciragra maxĩe ĩtelligit̃ qñ dolores hoꝝ mẽbroꝝ fiũt re-
uersiui: vt q̃r ĩcipiat dolor ĩ pede: postea remoueat̃ ꝑ curationez
vel aliter: deĩde post tꝑs reiterato redit: tũc talis dꝫ dici poda-
gra ⁊ maxĩe nõ ꝯcurrẽte cã primitiua manifesta scꝺ̃i redditꝰ.
Sꝫ vbi accideret dolor ĩ pede: exẽpligrã ĩ poplite pedis ⁊ ꝑces-
sisset aliq̃ cã primitiua q̃ nũquã postea reuertet̃ nõ ẽ dicẽdus po-
dagra. Hic eẽnt multa dicẽda gñalia vt si tales morbi sint he-
reditarij: ⁊ q̃ ẽ deterior dispõ iuncturalis vel podagra vel sciati-
ca vel ciragra: ⁊ si tales morbi ĩ pricipio sũt facile curabiles vel
ne: ⁊ siles qõnes multiplices possent hic moueri ⁊ declarari ꝺ̃ q-
bus ñ faciã mẽtionẽ: qm̃ eas ãple tractaui 22ª tertij ⁊ lõgã qõez
feci de hẽditate haꝝ egritudinũ: ibidẽ ẽt declaraui istã mãm in
ꝯsilio magno ꝑ me facto de podagra ꝓ magnifico dño Thoma
de bononia ducali ꝯsiliario: videat ista curiosus in locis dictis.

Distunctiones et signa.

Veniẽdo ad textũ nostrũ ẽ notãdũ q̃ lꝫ aliquotiẽs
fiat dolor iũcturalis a mala ꝯpl'one sine mã maxĩe calida vt ẽ ma-
nifestum ex cãis doloris. tñ q̃r talis dolor rarissime ẽ ꝯtingens:
iccirco de eo non fecit hic mentionẽ dñs Rasꝭ sicut nec ẽt fecit
mẽtionẽ de dolore vẽtoso sicut ĩter mãles dolores tãquã breui-
loquus ĩ hoc libello: sꝫ solũ determiauit ꝺ̃ dolore mãli humora-
li a cã calida vel frida absolute tãquã ꝺ̃ freq̃ntiꝰ ꝯtigẽtibꝰ. Di-
xit ergo declarãdo eũ a cã calida: Cũ ĩ iũcturis fuerit dolor ⁊c̃.
sup. notabilis ⁊ ĩtensus: nã ꝭm hoc distiguit̃ a dolore a cã frigi-
da. nã ĩ cã calida ẽ acutior cũ pũctõe vel pulsatõe: nõ sic ĩ frida
stat pũctio vel pulsatio: ⁊ ꝑ pũctõez ⁊ pulsatõez distiguit̃ etiã a
dolore a mala ꝯpl'one calida sine mã ĩ quo neqꝫ est grauedo ne-
qꝫ talis pulsatio neqꝫ manifestꝰ color significãs mãm determi-
natã: sꝫ de mãlibꝰ ĩ sanguineo tñ est maior pulsatio q̃ ĩ colerico
⁊ ĩ colerico maior inflãmato ⁊ punctio. Addit: ⁊ apa manifestat
sup. dolorẽ mãlẽ differẽter ab ĩmãli. Declarat ẽt apa mãle a cã
calida differẽter ab eo q̃ a cã frida: qm̃ mãe calide citiꝰ ꝯuertũt̃
ad exteriora ⁊ sic faciũt manifestũ tumorẽ: nõ sic mãe fride imo
sua grauitate magis residẽt ĩ ꝓfundo iũcture nõ sursũ eleuate.

Sꝫ nota q̃ ĩ principio doloris ĩ podagra nõ semꝑ manifestat̃
apa ⁊ tumor vt cũ incipit mã fluere ⁊ ꝑ venas resudat trãsiẽs vt
gutta descẽdẽdo ad ꝓfundũ iũcture: ⁊ tũc ꝓpter extẽsionẽ liga-
mẽtoꝝ ⁊ neruoꝝ fit vehemẽs dolor ĩ iũctura ãtequã sursũ mã
ꝯuertat̃ ad cutiz: iõ tũc nõ appꝫ apa circa membrũ sꝫ dolor fi-
et vehemẽs ĩ iunctura: ĩmo cũ incipit manifestari tumor exteriꝰ
ĩcipiũt minui dolores: qm̃ ꝯuertit̃ mã ad ꝑtes minꝰ dolorosas.
Cõiter tñ ĩ cã calida cito manifestat̃ tumor ꝓpter ebullitionẽ in
ea cito ꝯtigẽtez: ⁊ iõ declarauit ẽt talẽ mãz ꝑ apa iũcture sup. su-
bito appꝫens. declarauit ꝯñter eã ꝑ locũ cũ tãgit̃ calidus: q̃r ad
tactũ manifestat̃ mã calida differẽter a mã frida vbi locꝰ nõ ca-
let saltẽ ꝑ aliquos dies. Declarat ꝯñter ex colore loci: nã si color
fuerit rubeꝰ vel ad rubeũ ĩclinatꝰ declarat̃ supra cãm calidã: q̃r
mãm sanguineã vel colericã: lꝫ nõ semꝑ ẽt in cã calida a princi-
pio appꝫeat color rubeꝰ: nã aliquotiẽs ẽ vehemẽtis ꝓfunditatis
qñ nõ adhuc apparet color ĩ cute sibi correspõdẽs vt declarauit
A. ĩ caº ꝓprio 22ª tertij de signis doloꝝ iũcturaꝝ qꝺ̃ ẽ caᵐ mul-
tũ excellẽs ⁊ videndũ ĩ ista mã ĩ ꝓcessu tñ manifestabit̃ color di-
uersus a colore cutis ⁊ ad rubeũ ĩclinatꝰ q̃ sic nõ manifestabit̃ ĩ
cã frida. Sũt ẽt alia signa ad distinguẽdũ q̃ cõiter ponũt̃ ma-
xime signũ qꝺ̃ sumit̃ a iuuãtibꝰ ⁊ nocẽtibꝰ vt q̃ dolor a cã frigi-
da iuuat̃ ꝑ calida: ⁊ ecõtra a cã cal'a iuuat̃ ꝑ frida. sꝫ qm̃ hoc si-
gnũ ẽ multuz fallax ⁊ ꝑ ipm̃ sepe deciperet̃ medicꝰ ꝓpter ipres-
sionẽ accidẽtalẽ. Nã medicie calide aliquotiẽs iuuãt ĩ cã calida
resoluẽdo partẽ mãe. ⁊ aliquotiẽns medicie fride iuuãt ẽt in cã
frida ⁊ nocẽt ĩ cã calida ꝓpter id qꝺ̃ ĩspissant mãm calidã ĩ cõ-
uertẽdo eã ad loca magis dolẽtia. Propterea dicebat. A. 4ª pri-
mi de hoc signo ad cognoscẽdũ mãs caue ne te decipiat ipressio
accidẽtalis. de hoc ergo tãquã signo fallace nõ fecit Rasis mẽ-
tionẽ ĩ tex. ⁊ sic sit ꝺ̃clarata ista ps signoꝝ a cã calida.

Cura in cã calida.

Cõsequẽter ponẽs curã hoꝝ do-
loꝝ ĩ pricipio ⁊ augmẽto tria fa-
cit. Nã pº ponit curã ꝑ flõmiã. 2º ponit curã ꝑ medicinã loca-
lez vt ꝑ epithimata vel linimẽta ponẽda sug loco vel in circuitu
eiꝰ. 3º ponit curã ꝑ medicias solutiuas. 2ª ibi: Et locus ex hoc
medicamie. 3ª ibi: Venter ꝑterea ex apozimate ⁊c̃. De prima
ꝑte dixit sup. suppositis his que dicta sũt: Eger si dolet ĩ dex-
tro pede ex dextra manu. ⁊ si ĩ sinistro ex sinistra est minuẽdus
⁊c̃. Circa quã partẽ ẽt multa dici possent de flõmia fienda ⁊ ex
qua vena. Sꝫ qm̃ ẽt ibi ample determinaui istã mãm ĩ loco suo
quedã breuia tñ ponã. nã stãte corpore pleno vt fuit snia Gal.
3º tegni: añquã fiat diuersio oꝫ euãre a toto. Sꝫ vbi corpus nõ
fuerit multũ repletũ vt dicebat ibi plusq̃ꝫ Cõmẽtator. In apa-
te calido vnius mẽbri primũ fiat tractꝰ mãe ad oppositũ. deĩde
fiat repcussio vt ẽt ordinauit. d. Rasis ĩ textu. Ad diuersiõz
ergo aliqualiter euãtiuã que vocat̃ diuersio minoratiua ẽ flobo-
thomia fcã ꝑ eãdẽ ꝑtẽ. ex ꝑte tñ opposita vt ꝺ̃ deorsuz ĩ sursum
vbi ẽ quasi diameter ĩteger oppõnis: ⁊ iste ẽ multum ꝯueniẽs.
Nã si fieret ex ꝑte opposita nõ tñ ꝭm longitudinẽ sꝫ ẽt ꝭm lati-
tudinẽ: vt exẽpli grã si eẽt dolor ĩ dextro pede fieret flõmia ex
sinistra manu. i. brachio tunc fieret quasi ipossibilis attractio ⁊
diuersio de mã fluẽte que ẽ ꝓpria mẽbro leso nõ correspõdẽtibꝰ
habiliter meatibus ĩ tali diuersiõe. sꝫ si fiat ꝭm vnã appositõez
tm̃ vt dixit Rasis: multũ iuuat̃ patiẽs ꝑ eã. Nã prĩo iuuat̃ q̃r
minorat mãm ad ꝯ̃riũ trahẽdo: ⁊ ita ꝓhibet̃ quasi ꝭm totũ flu-
xus mãe ad locũ lesũ. 2º iuuat qm̃ ẽt euãndo ⁊ nõ solũ diuertẽ-
do reddit̃ corpus paratũ ⁊ mẽbra vicina loco egro vt possint re-
cipere mãm fluẽtez cũ repeutit̃ cũ medicis repcussiuis quã reci-
pere nõ possent si vasa forẽt plena. Vñ dicebat Gal. loco allega-
to q̃ corpus repletũ nõ recipit nõ ĩcõuenit ẽt vt ꝑ talẽ diuersio-
nẽ euãtiuã maxĩe cũ fit copiosa ⁊ que debet̃ ĩ sanguica vt attra-
hat̃ aliquid ꝺ̃ mã fluxa iã ad mẽbrũ per modũ cõez ne det̃ va-
cuũ. ĩ colerica ẽt ꝯuenit talis flõmia ꝓprius cũ colera nõ sepa-
rat̃ a nã sanguis. ẽt qñ eẽt sepata a nã sanguinis ⁊ eẽnt dolores
vehemẽtes circa mẽbrũ patiẽs ad ꝓhibẽdũ ꝯuersionẽ materie-
rũ ⁊ sanguis ad mẽbrũ dolẽs: ẽt ꝯueniret flõmia ex eadẽ ꝑte sꝫ
minuta diuersiua tm̃ ⁊ nõ euãtiua. In reliquis aũt materiebus
⁊ ĩ doloribꝰ pẽdẽtibꝰ ab eis nõ ꝯuenit flõmia nisi corpꝰ fuerit ple-
nũ: ĩmo tũc flõmia facta ĩ principio doloris multũ nocet vt fuit
cañ. Auic. qm̃ materias ꝯmouet ⁊ eas per corpus fluere facit. ⁊
hec sufficiãt de ista parte.

Localia.

De 2ª ꝑte dicit sic: Et locus ex hoc medicaĩe epi-
thimãdus sup. facta flõmia. Et ꝯpõez ponit epi-
thimatis dicẽs: ꝯfectio epithimatis. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ sandaloꝝ
sup. rubeorũ faufel est auelana indica siesmenithe boli armeni
opij añ. ꝑtes eq̃les ex his in aceto ⁊ aq̃ dissolutis fiat epithima.
Addidit ponẽdo aliud: psiliũ quoqꝫ aceto ĩfusuz in ꝑgameno ĩ-
missuz vel sup. sug pecia supponat̃: ⁊ cũ tepuerit mutet̃ supple
aliud renouãdo friduz. Pro ĩtellectu huiꝰ ꝑtis ẽ aduertẽdũ

q̃ post

q̄ post diuersionē ꝯueniēter fit repcussio supra locū dolentē ⁊ ad strīgendū meatꝰ ptiū vicinaꝝ ī pricipio fluēte mā ⁊ īgrossando māꝫ ⁊ ad ꝯfortādū vniēdo mēbrū ne recipiat q̄ repcussio cōpleaꝛ p frida ⁊ stiptica: forte ēt fiat de mā fluxa aliq̄lis repcussio ad venas pximas marie ꝯfortata ēt mēbri virtute ad expellēdū a se ⁊ ñ recipiēdo māꝫ aliūde. hec tñ repcussio ñ equalr ⁊ cuꝫ eisdeꝫ medicis semp fieri dꝫ. Nā ī mā sanguinea dñante minꝰ frigida debenꝛ q̄ꝫ ī colerica ī repcutiēdo ⁊ magis frida ī colerica ⁊ magis stiptica ī sanguinea pp id qđ mā colerica ē calida ⁊ sicca magis. ⁊ ita si fuerit mā mixta cū his vt sepe ꝯtingit de mā flegmatica mixta: tūc ēt ad repcutiendū minꝰ frida deberenꝛ. Rasis tñ vt breuiloqꝰ vt sepe dictū ē ponit medicias ad aliquā intentōeꝫ q̄ semp fortiores sūt in eadē ītentōe p̄supponēs medicū eē canonicū ⁊ regularē ī offerēdo priꝰ mitiora remedia āteq̄aꝫ ad fortiora deueniat. Istud aūt epithima siue linimētū maxime primū ē multū forte ⁊ verendū pp forteꝫ stupefactionē illiꝰ. 2m est magis mite lꝫ sit forte satis: neq̄ꝫ dꝫ medicꝰ imediate occurrere cū his a pricipio doloris. sꝫ qñ reliq̄ nō sufficerēt ī acutissimo dolore possꝫ medicꝰ p̄sumere sup ista ⁊ vtēdo priꝰ illo de psilio īfuso qđ est egregiū remediū: qm̄ p infusionē extrahiꝛ mucilago eiꝰ frida existēs: ⁊ ī virtute aceti fit eiꝰ virtꝰ penetrās ī pfundū iūcture ⁊ poniꝛ iter leuia stupefaciētia: sꝫ primuꝫ epithima est forte multū: vt pꝫ. p ītrātia declarata ī pricipio huiꝰ operis ī prio capo: eēt ergo īcipiēdū a mitioribꝰ remediīs de quibꝰ medicamē p̄cipuū ē vt extrahaꝛ pulpa cassie fistule: ⁊ dissoluaꝛ cū aqua solatri vel oleo rosato vel cū aceto ꝫm diuersas ītētiones ⁊ extēdaꝛ sup petia ⁊ ponaꝛ supra mēbruꝫ. nā hoc ē singulare multū ad mitigationē doloris. Uel fiat ēplastrū cū farina ordei vel lentiū excorticataꝝ ⁊ cum sumach ⁊ bolo armeno: facta decoctōe plātagīs ⁊ rosaꝝ ⁊ cū oleo rosato ⁊ modico aceti ⁊ est singulare. sꝫ qđ est cōe ad mitigādū dolorē fortē ē vt sumaꝛ medulla panis siliginis ⁊ infundaꝛ ī lacte vaccino ⁊ addaꝛ oppij. ʒ. s. croci grana. v. ⁊ supponanꝛ: folia etiā iusq̄ami calefacta supra tegulā aspersaꝫ cū modicissimo aceti cōiter laudanꝛ ad minuendū dolorē. Sꝫ nota hic q̄ id qđ dictū ē de diuersiōe p flobothomiā ⁊ de repcussiōe ī doloribꝰ hoꝝ mēbroꝝ ītelligiꝛ regulr qm̄ ī certis cāibꝰ spālibꝰ quos posui loco suo nō semp oporteret taliter opari: verbigrā vbi talis dolor iūcturaꝝ etiā a cā calida esset factꝰ p viā crisis vel expulsiōis cretice ī febre acuta vt sepe fit marie ī pedibꝰ nō deberemꝰ ī isto casu diuertere cōuertendo sursuꝫ ad pricipalia neq̄ꝫ repcutere cū fortibꝰ pp īminēs piculū vt vides sunt ⁊ aliī casus videbis loco suo: ⁊ hec de ista parte.

De tertia parte dixit ordinans solutiua: Uēter p̄terea. in qua duo facit. Nam primo ordinat vnuꝫ solutiuū p viā decoctiōis ⁊ potōis. 2o ordinat solutiuū ī forma pillulaꝝ si patiēs fastidierit sumē apozima. Dicit ergo prio: Uēter p̄terea ex apozimate mirabolanoꝝ ⁊ hermodactiloꝝ soluaꝛ. ⁊ faciēs ꝯpōneꝫ eiꝰ dixit. ℞. mirabo. citri. ʒ. xv. pulueris turbith albi ⁊ sup. priꝰ fricati polipodiī āboꝝ añ. ʒ. iiī. senę semis fumiterre āboꝝ añ. ʒ. iiī. hermodactiloꝝ alb. se. scariole. i. endiuie se. apiī rosaꝝ añ. ʒ. iī. coquāꝛ oīa ī quattuor lib aque: alibi repiꝛ ī tribꝰ donec ad vnā redeāt: deīde cū manibꝰ fricēꝛ ⁊ colēꝛ exprimēdo ⁊ denꝛ cū zuc. taberzeth. i. albissimi. ʒ. x. Ponit aliā descriptionē pillulaꝝ ad hāc intētionē dicēs: Si qs aūt apozima fastidierit. i. talē potionē dictā pillulas istas sumat. ⁊ ponēs vtilitatē earum dixit: que nō valentes surgere faciūt īcedere. ℞. aloes. ʒ. j. scamonee ʒ. j. ptē quartā. s. gra. xv. rosaꝝ ru. tritaꝝ sextā. ʒ. vniꝰ. i. gra. x. hermodactiloꝝ alboꝝ. ℥. s. formenꝛ ex his pillule q̄ erūt dosis. j. vt dicit. Pro ītelligētia huiꝰ: De solutiuis ē prio notandum q̄ lꝫ dñs Rasis ordinet hic solutiua in cā calida ꝯuenientia vt pꝫ ex serie textꝰ: tñ in his ꝯpōnibꝰ solutiuoꝝ ītrāt multa que māin flegmaticā ēt respiciūt: ⁊ maxime ī decoctōe vel apozimate vt turbith polipodiū ⁊c̄. Et hoc fecit ad īsinuadū q̄ ī morbis iuncturalibꝰ a cā calida nō oporteat solū dictū hūorē eūare. s. colerā vel flegma tm̄ ī pēdētibꝰ a flegmate sꝫ semp cūare de colera aliquid cū flegmate dñante ⁊ ecōtra dñante colera cūare ēt aliquid đ flegmate. Nā plurimū quidē qđ fit đ doloribꝰ iūcturaꝝ vt dicebat Auic. fit a flegmate cū colera ⁊ raro fit a sola colera: qm̄ colera sola nō facile pfundaꝛ in iūcturas sꝫ sui leuitate ⁊ igneitate moueꝛ magis ad supiora mēbra. flegma ēt solū propter frigiditatē ⁊ grossitiē eiꝰ per viā defluxus raro facit dolores iūcturarū nisi ī virtute colere subtiliātis ⁊ iuuātis flegma ī penetratōe ad ipsas iūcturas. ⁊ ita humores se iuuāt ad causanduꝫ dolorē iūcturaꝝ qm̄ colera fit tāquaꝫ vehiculū flegmati vt penetret ad iuncturas ⁊ flegma sua mixtiōe cū colera retardat vel phibet eleuationē eius ad mēbra superiora. Et ideo medicine que ꝯueniunt eūatiue a iūcturis debēt participare medicinis eūantibꝰ colerā ⁊ eūantibꝰ flegma saltē vtplurimū: īmo ēt si sit dñans multū flegma vt aliqñ ꝯtingit saltē ī doloribꝰ qui fiunt p viā paulatine ꝯgestionis: ⁊ tunc ēt eo casu nō dꝫ eūari solum flegma: qm̄ lꝫ tunc per eūonē de pximo fieret curatio illiꝰ doloris: tñ pbabiliter post fiet redditꝰ alteriꝰ doloris per viā defluxus: postea flegmatis cū colera. Et istū cañ. insinuauit Auic. in pricipio capituli đ solutiuis in curatiōe gñali de dolore iuncturarū cū dixit: Opꝫ vt ī eis nō educaꝛ solutōe flegma soluꝫ: īmo cū colera. Et addit rōnē dicēs: nā cū in eis solū flegma solutōe educiꝛ iuuātur statiꝫ ⁊ reddit colera ⁊ facit currere ad membrū flegma vice alia. Et ita dñs Rasis hic ordinās ꝯpōneꝫ huiꝰ solutiui ī formam apozimatis fecit ꝯpōnem ex diuersis simplicibus habētibus respectū nō ad colerā tm̄ sꝫ ēt ad flegma ⁊ cā rectificauit cuꝫ multis īfrigidātibꝰ vt pꝫ. Propterea q̄ tales medicie eūantes a iūcturis nō debent eē vehemētis caliditatis ne liquefiāt humores ⁊ disponanꝛ ad fluxuꝫ ad iuncturas: ⁊ maxime posuit hic rectificātia frida vt pricipalr sit ītentio ad eūoneꝫ humoꝝ frigidoꝝ. In hac ēt ꝯpōne ponunꝛ medicine quaꝝ pprietas est vt pfundenꝛ acuitates medicinaꝝ solutiuaꝝ vsq̄ꝫ ad iūcturas de quibꝰ est semen apiī. Et de solutiuis sunt hermodactili qui ēt euacuāt a iuncturis ⁊ cuꝫ hoc hñt iuuamētuꝫ necessariuꝫ in oī medicina solutiua a iūcturis: qm̄ faciūt succedere solutōi stipticitateꝫ in meatibꝰ iuncturaꝝ ⁊ cōfortant iuncturas: quaꝝ nō fit tunc possibile ppter stipticitatē ⁊ ꝯfortatōeꝫ eoꝝ vt redeant supfluitates q̄ remāserunt post medicinā ad dictas iuncturas. q2 tñ hermodactili p nāꝫ nocēt stomacho: ītrāt ī ꝯpōne mirabolani ⁊ rose rectificātes nocumentū ipsoꝝ. ⁊ ciminū tñ est medicina ⁊ similr mastix q̄ multuꝫ minuunt de nocumētis hermodactiloꝝ: ⁊ ita pꝫ q̄ñ hec ꝯpositio est multū excellens ⁊ credo posset dari ad minꝰ. ℥. vj. vsq̄ꝫ ad. viiī. cum. x. ʒ. zuccari albissimi sine timore de ista đcoctiōe. Aduerte ꝯñr pp pillas q̄s ordinauit q̄ lꝫ respectu simpliciū ⁊ modi ꝯpōnis sint iste pillule multuꝫ singulares ī casu nr̄o: tñ sunt fortes nimis p vna dosi: īmo sufficerent ad tres vel q̄ttuor doses pp scamonea ītranteꝫ vt pꝫ: q2 tñ expsse Rasis dicit ⁊ est dosis vna. Genti. glosando istā descriptōeꝫ dixit q̄ fuit error trāslatoris in ponēdo dosim scamonee. Nā vbi dicit textꝰ debere sumi q̄rtaꝫ pteꝫ. ʒ. j. scamonee debuit dixisse quartaꝫ pteꝫ. ℈. j. tm̄ vt gra. v. vel. vj. ⁊ ista via est satis tuta lꝫ ēt esset dosis satis fortis supra quā ego ñ audereꝫ p vna dosi nisi ī corpe multuꝫ forti. Utruꝫ aūt exhibitio istaꝝ medicinaꝝ vel sibi similiuꝫ acutaꝝ ⁊ a pprietate soluētiuꝫ ī doloribꝰ iuncturaꝝ debeat fieri in pricipio hoꝝ doloꝝ vel post digōneꝫ māe est bona ⁊ subtilis difficultas ī qua laborauerunt illustres medici. Naꝫ sn̄ia Auic. videꝛ ꝯtraria positōi Serap. ⁊ Halya. in hoc: qm̄ ipsi videnꝛ inuere tales medicinas laboriose soluētes nō eē exhibēdas a pricipio. Sꝫ si sunt necessarie medicie dant medicinas leues ante digōneꝫ ⁊ lenitiuas p magna pte. Nā dicit Aui. ⁊ de hoībus sunt loq̄ns de eis q̄ describunt initiuꝫ. i. q̄ dicūt in initio euꝫ facili post facile sup. eisse eūanduꝫ ⁊ sigillāt cuꝫ forti sup. medicia post maturatōeꝫ. Postea addit Aui. ⁊ rectiꝰ q̄deꝫ est ī hoc. i. in hac difficultate. Si sit mā subtilis colerica festinare eūoneꝫ sup. cum forti medicina cuꝫ videꝛ maturatio. i. q2 in tali videꝛ maturatio etiā a pricipio ppter facilitatē eūonis eiꝰ. In grossa aūt q2 cōiter ꝯiungiꝛ plenitudo ī ea ad minorādū māꝫ ēt bonū ē facē eūoneꝫ minoratiuā a pricipio cū medicis appropriatis plenitudinē sup. sicut fit ēt a pricipio ī flegmatica. Nō ē tñ malū p̄mittē q̄ eā subtiliet ⁊ maturet ⁊ p̄paret ipāꝫ ad hoc vt expellaꝛ. i. simul eūare ⁊ aliqualr digerere: eūando tñ a pricipio cū medicis appropriatis đbilibꝰ: tñ in soluendo in dosi ⁊ ꝯñr in processu magis digesta mā eūare cuꝫ fortioribꝰ gradatiꝫ ascēdendo. ⁊ ita meliꝰ est ad istuꝫ ītellectuꝫ vt blande tractareꝛ: in pricipio tñ īcipe a re forti vt dicebat Aui. forti. s. cū virtute ad eūandū a lōginquis quāuis facilis sit īcolumior. i. sit fortis debilis ī forti dosi nō quideꝫ facilis q2 lenitiua vt multi faciūt empericoꝝ: qm̄ talis medicia nihil cūat đ mā ꝯiuncta neq̄ꝫ sigillat solutōꝫ post factā eūonē sicut necessariū ē fieri vt dictū ē supra ꝯstringēdo meatꝰ ⁊ ꝯfortando mēbra patiētia. īmo de tali loquēs Auic. dicebat q̄ ipsa mouet māin ⁊ nō facit currere aliquid de quo sit curāduꝫ sup. de cā ꝯiuncta. Addit: īmo fortasse subtiliat materias ꝯgelatas alias ⁊ facit eas currere ad mēbruꝫ ⁊c̄. Hanc difficultatē ego late declaraui loco suo que ē necessaria vt recte ītelligaꝛ ad debite curādū ī his passionibꝰ eaꝫ videbis loco suo. Cōuenit tñ anteq̄ꝫ fiat eūatio cū fortibꝰ eradicādo vt fiat digō cū appropriatis ad māin. Et ī mā calida valent sirupus ro. mel ro. semp cauēdo a sirupis lenitiuis cū aqua endiuie ⁊ cicoree vel plātaginis vel ī multū inflāmata cū aqua solatri: postea ī pcessu cū aqua saluie: ⁊ veniente statu cū modico sirupi de sticados. ēt de soluētibꝰ appropriatis sūt pillule de hermodactilis miores Mesue quas oportebit nō semel tm̄ dari sed forte bis vel ter vsq̄ꝫ ad eradicationeꝫ māe. ⁊ ista sufficiāt p expōne huius partis remittēs me ad multa que eēnt hic necessaria ad dicta loco allegato. Eger vero nutriaꝛ ⁊c̄. In ista parte postq̄ꝫ ordinauit medicinas ꝯueniētes ordinat ꝯñter dietā ꝯueniētē his duobꝰ tpibus marie ī pricipio ⁊ augmēto dicēs: Eger vero nutriaꝛ ex nutriētibus fridis ⁊ stipticis ⁊c̄. Et hic bñ nota q̄ laudat stiptica in casu. de fridis nō ē dubitatio q2 reprimūt acuitatē humoꝝ calidoꝝ. sꝫ stiptica iuuant ī quātū stringūt vias ⁊ meatꝰ p quos fluit mā ad iūcturas. ⁊ si hoc laudauit ī cibis medicinalibꝰ ītelligēduꝫ erit idē de medicinis absolute. s. q̄ ī eis semp dꝫ eē virtꝰ aliqualr stipticās faciēs succedere solutōi stipticitatē: ⁊ ita medicie pure lenitiue de soluētibꝰ vel subtiliatiue ⁊ aperitiue. De digerētibꝰ nūquaꝫ ī tali casu simpliciter ꝯueniūt ⁊ marie ī pricipio ⁊ augmēto. In processu aūt ⁊ in declinatōe nō eēt tāta vix istoꝝ stipticoꝝ neq̄ꝫ necessitas: īmo modica vt pꝫ. Ualerēt igiꝛ p cibis miliū ⁊ panicuꝫ ⁊ aliqñ risi torrefactuꝫ ⁊ alique bletes vel spinachia cū plantagine vel acetosa ⁊ lentes excorticate vel plurimū decoctionuꝫ ⁊ panis lotus tādem ⁊ far colatū in decoctōe cuiꝰ ponātur aliqua grana coriandroꝝ vel granoꝝ berberoꝝ vel granatoꝝ ī casu isto. Addit: ⁊ abstineat a vino ⁊ ꝯfectōibꝰ que ex melle fiunt ⁊ carne. Nā vt pꝫ talia oīa calefaciūt ⁊ hūores calidos multiplicāt paratos ad fluxū. sed vinū cū quadam spālitate ⁊ manifesta qualitate penetratiua nō tm̄ ī doloribꝰ iūcturaꝝ a cā calida: sed ēt in cā frida ē ab auctoribꝰ phibitū maxime ante tp̄s manifeste declinatōis. ⁊ loco eius ī cā calida ꝯuenit aqua zuccari cū vino granatoꝝ ī primis temporibꝰ vel cū modico nucis muscate magis in pcessu. ⁊ ī cā frida ⁊ marie tpe hyemis aqua mellis ē po/

tus eis ꝯueniēs cū aliquo aromatico. ⁊ cōiter ponit saluia in de
coctōe: ⁊ ꝙ vinū nō ꝯueniat feci qōnem longā loco sepe allega/
to 22ª tertij ⁊ quid loco ei⁹ dādū sit. Etiā ample ibidē declara/
ui lȝ aliquotiēs via medicine ī cā frigida ⁊ maxie in declinatōe
sȝ nō via pot⁹ ad ꝯmixtionē cibi faciētis ab auctorib⁹ laudetur ⁊
sit ꝯueniēs vt ibidē declaraui vt ēt dixit Rasis ī hoc caplo ī fi/
ne. Sequitur alia ꝑs: Cū aūt calor apatis quieuerit ⁊c̄. in q̄. d.
Rasis ponit curā hoꝝ doloꝝ cū apate post principiū ⁊ augmē
tuȝ: imo iā apparēte declinatōe ꝑ medicinā localē offerēdū ad
resoluēdū reliquias que remanserūt de mā ledente ⁊ ē tota pars
clara dicēs: Cū aūt calor apatis quieuerit ⁊ eius ardor sup. mi/
nui īceperit ex eis que calidoꝝ apatuȝ reliquias resoluūt curet:
quoꝝ vni⁹ ꝯfectio. i. ꝯpositio. ℞. cerā ī oleo irino resolutā cui ad
misceat mucilago fenugreci ⁊ seminis lini. deinde terant simul
donec vniātur sup. ad formā boni emplastri vel vnguēti ⁊ fiat
ex eis epithima. i. linimētū supra locū. Pȝ eim ꝙ hoc est leue
resolutiuū ⁊ mitigatiuū doloris ꝑ ītrātia. naȝ ī cera pura ⁊ si sit
equalitas ī ꝯplōne: nō est tn̄ dubitatio qn ī ea sit aliqd resolonis
vt dicebat Auic. 2° cañ. ī cap° decimū. In oleo irino ē resolutio
cū ꝯfortatōe mēbroꝝ neruosoꝝ: reliqua sūt clara ꝓhibētia indu
rationē materie a q̄ semꝑ debem⁹ cauere ī morbis iūcturalib⁹ ⁊
sunt mitigatiua doloris cū leui resolōne vt sepe dictū ē. Pos/
sent formari fomētatōes inūctiōes ⁊ alia ēplastra ad hāc ītētio/
nem. Sȝ qm̄ de eis magna habet copia loco allegato ꝑꝑ abbre
uiare nō ꝓlongabo sermonē. In tꝑe vero sue incolumitatis ⁊c̄.

Hec ē scđa ꝑs prime ꝑtis pricipalis hui⁹ capituli ī q̄ dn̄s Ra
sis ponit modū ad ꝓseruādū a tali morbo vel sibi simili q cōiter
fiūt redditiui nisi a pricipio debite curēt ne ī eos fiat reddit⁹ vel
reciduatio ⁊ maxime qn̄ alias redire ꝯsueuerunt. Et ponit aliq̄
egregia puncta faciētia ad ꝓseruādū ⁊ tꝑs: ⁊ qn̄ ꝓcipue maxime
cauēdū sit. Et legēdo lrām ꝯtinuā dixit prio ī tꝑe vero sue inco/
lumitatis ī quo sup. stat aptitudo ad recidiuā ꝑꝑ passibilitatē il/
lorū mēbroꝝ ex ꝓcedētib⁹ morbis: ⁊ ꝓcipue circa tꝑs ī quo egri
tudo cū iuadere ꝯsueuit: ⁊ tūc maxime ī vere assuescat sup. talis
ante illud tꝑs vti minutōe ⁊ vētris solutōe ex eis q̄ colerā expel
lunt rubeā ⁊ a potu vini abstineat ⁊ a comestiōe eoꝝ q̄ cū melle
fiunt ⁊ a carne. Sint ei⁹ nutriētia acetosa stiptica ⁊ similia ex eis
q̄ īfridāt totū vsqȝ ad hāc ꝑtē ē satis manifestū ex eis que dicta
sunt de nutrimētis ꝓter id qđ dictū ē de acetosis stipticis. nam
signāter dicit de acetosis stipticis q̄ ī casu ꝯueniūt ꝓut ē aceto
sitas agreste ⁊ granatoꝝ ⁊ similiū: qm̄ acetosa acetositate acuta
penetratiua facta ex aceto vini sunt ī casu multū nociua ⁊ ab eis
cauēdū tāquā ab inimico nocēte vt late declaraui loco supra al/
legato 22ª tertij. Sȝ maxie hoc obseruandū vt dixit ī tꝑe veris:
qm̄ illo tꝑe humores ꝑ corp⁹ dilatant: qm̄ liquefiūt a caliditate
veris: qr aggregati ī tꝑe hyemis īfrigidati ⁊ īgrossati ⁊ quasi ī/
mobiles facti non sic per corpus mouebantur neqȝ erant para/
ti ad motum: ⁊ ideo illo tempore precipue cauendum est: ⁊ simi/
liter in autūno: quoniam in tempore estatis per indigestionem
sunt multiplicate māe male ⁊ ꝑ comestionē fructuū: q̄ tn̄ a calidi
tate estatis ꝯuertebāt ad mēbra exteriora: sȝ succedēte autūno q
blasfemat ꝑꝑ sui īequalitatē virtutes dbilitant nāles ⁊ a fridita
te aeris māe ad īteri⁹ ꝯprimunt: ⁊ sic disponūt vt fluāt ad iun/
cturas: ⁊ iō ēt ī autūno oȝ talia corꝑa ꝓpri⁹ ꝓseruari. si ēt ꝯsue/
uit fieri reddit⁹ hoꝝ morboꝝ ī alio tēpore paroxismalr ꝑꝑ aliqȝ
ꝑticularē īfluētiā ita disponētē oportebit corp⁹ circa illud tēp⁹
āte horā ꝯsueti euēt⁹ ēt preseruari cauēdo a cibarijs multiplica
tiuis humoꝝ calidoꝝ vt dictū ē: ⁊ vtēdo cibis ꝯpressiuis ⁊ faci/
endo flōmias vel solutionē vētris si īdigētia fuerit repletōis flo
bothomie vel solutiōis vētris qđ cognoscit ex signis distincti/
uis positis 2ª primi. ⁊ ex eo vt dicit tex. nr̄ paulo post īfra: cū cor
pus fuerit plenū ⁊ vene plene ⁊ fuerit diu ex quo n̄ ē minut⁹ ne/
qȝ solut⁹ ⁊ sup. ante aliquotiēs erat necessaria flōmia vel solutio
vētris. ⁊ si non sint necessaria neqȝ flōmia neqȝ solō vētris tunc
circa tꝑs ꝯsueti reddit⁹ saltē caueat a comestiōe reꝝ nocentium
multiplicātiū humores calidos ⁊ dilatātiū meat⁹ ⁊ subtiliātiū
humores ⁊ habilitātiū mēbra ad receptionē ꝑata recipe dilatan
do meat⁹ ad ea mēbra: ⁊ dicta mēbra calefaciēdo q̄ calefacta ma
gis attrahūt de materieb⁹. ꝓinde ꝯtinuādo ī textu dicebat Ra
sis ⁊ est dictū cōe: nō tm̄ in ꝓseruādo a podagra sed ēt a dolore
aliaꝝ iuncturaꝝ ⁊ instrumēta. i. organa vel mēbra iūcturalia q̄
hāc ꝯsueuerūt incurrē passionē min⁹ solito laborē pati assuescāt
⁊ precipue cū tēp⁹ īuasiōis timet. Addidit: ⁊ fuit dictū ⁊ supple
maxime cuȝ corp⁹ fuerit plenū ⁊ vene plene ⁊ fuerit diu ex quo
nō minut⁹ neqȝ solut⁹ fuerit. Et aliq laudāt ēt ad ꝓseruādū a do
loribus iūcturaꝝ hoīem ꝑatū īcidere ī dictos dolores vltra re
liqua dicta: vt cū stercore bouino vel vaccino ꝓprie tēpore maij
oēs iūcture ēplastrēt ipo calido existēte ꝓut exiuit a iumēto: ita
ꝙ ēplastret collū ⁊ dorsum ⁊ relique iūcture quattuor vel qnqȝ
dieb⁹ ꝯtinuis: ⁊ habēt hoc ꝓ magno secreto ad ꝓseruādū. Sin
gulare etiaȝ ē ad ꝓseruādū ita vt ī totū nūquaȝ redibunt cū ob/
seruatiōe boni regimis vt fiāt vesice cū cātaridib⁹ ⁊ melle ana/
cardoꝝ vel alio simili ī brachijs vel ī manib⁹: vel ēt faciēdo cau
teriuȝ vt feci ego ī manu ī magnifico dn̄o Alexādro spinola du
cali ꝯsiliario q erat tot⁹ arthetic⁹: postea nūquaȝ recidiuauit: sȝ
si fiāt vesicatoria ī tm̄ teneāt aꝑta vlcera scalpellādo locū ⁊ fri/
cādo cū re asꝑa vt exeat virus vel aquositas hūorosa ꝑ multos
dies. ⁊ sic sit sentētiata ista ꝑs prima capituli tota.

Cura in causa frigida.

Cū aūt ī dolore iūcturarū ⁊c̄. Hec ē scđa ꝑs pricipa/
lis hui⁹ ī q̄ dn̄s Ras duo facit pricipalr. qm̄ prio ponit curā do
loris iūcturaꝝ a cā frida pri⁹ manifestās cā disponeȝ ꝑ signa: ⁊
hoc ꝑ medicinas. 2° ponit ordinē ī dieta ꝯueniētē. 2ª ibi: Qua
ꝑꝑ habēs hāc passionē a fastidio ⁊c̄. Pria adhuc ī duas. Nam
prio facit qđ dictū ē de cura ꝑ medicias solutiuas ī cā frida cō/
ueniētes ī tꝑib⁹ ante declinationē. 2° ponit curā ꝑ medicinas
locales ī casu ꝯueniētes ī diuersis tꝑib⁹ ipi⁹ morbi. 2ª ibi: Epi/
thima ad podagrā fridā ⁊c̄. De pria ꝑte ponēs signa doloris
podagrici a cā frida dixit: Cū aūt cuȝ dolore iūcturaꝝ neqȝ ca/
lor neqȝ rubor affuerit fueritqȝ eger fride ꝯplexiōis sup. flegma
tice vel melācolice ⁊ loc⁹ tactu sentit fridus sup. tunc īdicat cāȝ
illius doloris ēē fridā qđ sic ꝑcipiat remissus calor: nō tn̄ rubor
manifest⁹ ī loco cū grauitate ⁊ pōdere ⁊ dolore nō acuto signifi
cat de mā mixta dn̄ante tn̄ mā frigida. ista oīa sūt manifesta ex
multotiēs sepe dictis. Cōsequēter ponēdo curā per medicinā
solutiuā dixit ī principio curatōis: Pillule maiores de hermo/
dactilis dāde sūt: que. ℞. hermodactiloꝝ satirion mezereon si/
ue faciēs viduas ē spēs lacticinij laudat multū ī eductōe aquo/
sitatis ī asclite debite preparatū. laudat ēt spāliter ī podagra ⁊
sciatica 1° cañ. caplo ꝓprio. ccccxvj. de megeberegi oīum añ. ʒ.
v. hiere pigre. ʒ. x. coloquintide cētauree minoris añ. ʒ. v. eufor
bij. ʒ. ij. turbith. ʒ. x. sataragi indi ʒinʒi. sinapis piperis castorei
oīum añ. ʒ. j. informētur ex his pillule sup. cū melle rosato ex q/
bus a. ʒ. ij. ß. vsqȝ ad tres vt dicit sumant. ⁊ ponēs vtilitatē ea/
ruȝ dixit: He nāqȝ pillule valde ꝯferūt qr nō valentes surgere
incedere faciūt. Ista simplicia oīa valēt in casu bn̄ inspiciēti q̄/
dā ad soluendū quedā ad dilatādū meat⁹ vt virtutes medicina
ruȝ solutiuaꝝ vt possint vsqȝ ad ꝓfundū mēbroꝝ iūcturaꝝ ꝑ/
uenire vt ē setaragi ʒinʒi. sinapis piper ⁊ castoreū. ⁊ quedā ꝓhi
bent nimiā exiccationē iūcturaꝝ ꝑ medicinas multū calefaciē/
tes ⁊ exiccātes solutiuas ⁊ aperitiuas vt singlr fuit satirion siue
testiculus vulpis qđ cū caliditate ē ēt multum humectatiuū. ⁊
īde laudat singulariter īter medicinas coitus. Iste tn̄ pillē sunt
fortes vt pȝ ⁊ multo fortiores q̄ȝ pillule de hermodactilis Me/
sue maiores suꝑ quas ego magis auderē q̄ȝ super istas. sȝ vt di/
ctū ē Rasis ī hoc libello semꝑ vtit fortiorib⁹ medicinis. Et de
medicinis electis ī hac intētōe vt dicebat Auic. 22ª tertij in cap°
de dolorib⁹ iuncturaꝝ ꝓcipue sciatice dixit: Et nō sūt aliq̄ sup.
tm̄ vtiles sicut pillule iuuamēti siue proficui quas ponit 5° cañ.
neqȝ sicut hiera hermetis de qua dixit ibidē ꝙ illi⁹ qui bibit eā
īcipiunt iūcture dolorose roreȝ emittere ⁊ sudare ⁊ nō est ī ea so
lutio vētris plurima vt dixit: imo mūdificat cū subtiliatōe. Et ī
ca° de cura sciatice dixerat de medicamie hermetis qđ est mi/
rabile valde magis: tn̄ valet cuȝ quadā ꝓuocatōe post alias eua
cuatōes. de talib⁹ solutiuis habes copiā loco allegato: nō curo
multiplicare. Sȝ debes notare qđ lȝ dixerit Ras ī textu ꝙ ī
dolore a cā frigida in pricipio curatōis pillule maiores de her/
modactilis dande sunt: nō intelligat ꝙ a principio curatōis sim
pliciter debeant exhiberi in mā frigida inepta ad soluenduȝ pil
lule tales fortes: quoniā melius est in tali mā vt supra fuit dictū
de mente Auic. vt blande tractet in principio. Et si aliqn̄ exhi/
beant tales medicīe fortes hoc est post digōneȝ ⁊ post alias me/
dicinas solutiuas mitiores exhibitas ad mām minorādaȝ. Sed
cuȝ ē intētio euōnis eradicatiue: tūc possum⁹ ī pricipio curatōis
talis vt eradicatiue euōnis vti talib⁹ pillulis fortib⁹. Et istū sen
suȝ bn̄ nota: qr ista verba hic posita essent pricipia magne ruine
⁊ magni erroris nisi recte intelligant. In pricipio igit in tali cā
frida qr plerūqȝ ꝯiungit repletio pn̄t exhiberi aliq̄ pillule mino/
ratiue de mā sȝ non multuȝ fortes: ⁊ exhibeat ēt de talib⁹ mo/
dica dosis vt faciāt assellare bis vel ter tm̄. nā posset fieri ꝯposi/
tio vt īfra. ℞. turbith electi mūdati interi⁹ ⁊ exteri⁹. ℥. ß. ʒinʒi.
ʒ. j. hermodactiloꝝ. ʒ. ij. masticis cimini añ. ℈. ij. cuȝ succo iue
fiāt pillule de quib⁹ dari pōt. ʒ. j. in trib⁹ pillulis ⁊ fiet solutio
lenis ⁊ appropriata: postea ītendēduȝ est cuȝ digestiuis ad māȝ
cuȝ calefactiuis ⁊ īcisiuis fluente mā cuȝ virtute stiptica ipsoꝝ.
Sed postq̄ȝ est fluxa ⁊ ꝓ magna ꝑte minorata mā ꝓcedat tunc
cuȝ subtiliatiuis ⁊ īcisiuis ⁊ abstersiuis: vn̄ in prio casu valeret
mel rosatū cuȝ sirupo de sticados paꝝ cū aq̄ saluie abs. cicoree.
Et qn̄ est fluxa mā posset poni oximel ⁊ simplex ⁊ ꝯpositū cuȝ si/
rupo de sticados cum aq̄ decoctōis radicis acori ⁊ bethonice ⁊
herbe artetice ⁊ semis peonie dimittēdo scia multum calida vt
feniculuȝ ⁊ ameos ⁊ reliq̄ huiusmodi ne mā ꝯuertat ad lapidei/
tatē: ēt ne liquefaciēdo humores faciāt eos magis fluxibiles. de
oximelle tn̄ feci qōneȝ spālcȝ si ꝯueniat in isto casu ī loco sepe al
legato: videbis ibideȝ vbi ēt numeraui multas medicinas dige
stiuas ī casu appropriatas: iō nō volo hic vlteri⁹ multiplicare.

Cōsequēter facta euōne ordinat medicīas locales ꝯueniē es ī
casu ante statū: numerādo vnā ꝓcipue factā vt īfra dixit ad po/
dagrā frigidā. ℞. storacis liquide castorei euforbij myrrhe aloes
acatie oīum partes equales ex his oībus cū vino veteri admix/
tis fiat epithima ⁊ lenimētū. pȝ eiȝ ꝙ hoc ē cōueniēs in casu ca
lefaciēdo ⁊ resoluēdo ex parte castorei ⁊ euforbij ⁊ myrrhe. po/
stea stat virtus ꝯstrictiua ꝯfortatiua ꝓhibitiua fluxus ex ꝑte sto
racis liquide ī qua ē ꝯfortatio cū stipticitate 1° cañ. postea ponit
acatia ēt ad ꝓhibēdū fluxū cū remissione caloris medicinaꝝ ca
lidaꝝ. Sed hic ego cōiter laudo emplm Auic. de fenugreco in/
fuso ⁊ bullito ī aqua ⁊ aceto. postea facta lōga bullitiōe misceat
tātūdeȝ mellis ⁊ iteꝝ bulliat vt īcorporet cū emplo: nā ē mitiga
tiuū doloris aliqualiter cōfortatiuū ⁊ resolutiuū qđ ēt valet in
cā calida fluxa mā. Pōt ēt fieri lenimētū cum cassia īcorporata
cū melle cū dn̄io mellis fluxa mā ⁊ dn̄io cassie ipsa nō fluxa ap/
ponēdo super de hermodactilis puluerizatis. Addit ꝯnter ponē
do emplm siue cerotū ꝯueniēs post fluxā mām pri⁹ tn̄ preparan
do penetratōeȝ ad emplm cū distilatōe aque ab alto dixit: Cū/

qȝ dolor

qꝫ dolor quieuerit patiẽti succurrat̃ ex distilatõe multe aque calide sup. decoctõis camomille ⁊ althee ab alto ⁊ inunctio fiat ex oleo irino ⁊ emplm̃ ex bdelio molli ⁊ storace ⁊ fenugreco ⁊ semĩe lini ⁊ armoniacũ supponat̃. ⁊ ponẽs modũ ꝯpõnis eius dixit ꝙ hoc mõ ꝯficit̃ armoniacuꝫ ⁊ bdeliũ ĩ vino veteri resoluat̃: ⁊ oĩa alia eis admisceant̃ ex quibꝰ fiat emplastruꝫ ⁊ supponat̃. Nam sup. per bdeliuꝫ ⁊ armoniacũ vltra solutõem que ĩ eis ẽ ꝓhibetur mã simul cũ alijs lenitiuis de seĩe lini ⁊ fenugreco ab ĩduratõe que mã facile ĩdurat̃ ĩ iũcturis ĩ ꝓcessu nisi ꝓhibeat̃. Ideo addit Rasis declarãs iuuamẽtũ emplastri qꝺ dictũ ẽ: Hec nã qꝫ spẽs egritudinis que ĩ lapidis duritiẽ trãsit sup. facilr ⁊ reddit istrumẽta ⁊ iuncturas fũdis similia. i. inepta ad motũ ꝓpter duritiẽ mãe ĩcluse in eis sup. nisi mollificet̃. ⁊ sic sit expedita ista pars. Sequit̃ alia pars principalis huius partis ĩ qua ipe ponit dictã ꝯueniẽtẽ in patiẽtibꝰ podagrã frigidã: ⁊ non tm̃ cum actu patiũtur sꝫ ẽt tpe sue sanitatis. Dicit ergo primo ꝙ habẽs hanc passionẽ a fastidio. i. sup̃flua replõne cibi ⁊ potꝰ ⁊ ab aqua frigida ⁊ a nutriẽtibꝰ grossis ⁊ a frequẽti ebrietate custodiatur. Istud totũ clarũ ẽ qm̃ hec omnia faciunt ad generationẽ hũoꝝ grossoꝝ flegmaticoꝝ q̃ fiũt cã huiꝰ passiõis vt pꝫ. Hoc totũ qꝺ dixi ẽ obseruãdũ dũ ẽ actu patiẽs sꝫ ẽt ĩ ipso sano vt preseruet̃ a casu ĩ hanc dispõnẽ addit: eiqꝫ precipiẽdũ ẽ vt dũ sanus ẽ motu vtat̃. Signãter dixit dũ sanus ẽ: qm̃ cũ actu dolet motꝰ maxime pedũ ẽ discõueniẽs ne sequat̃ dolor ad quẽ sequit̃ tractus ⁊ ĩfluxus mãe ad loca dolẽtia nisi forte ĩ manifesta declinatiõe. Nã tunc leuis motus fortificãdo iuncturas ⁊ per calefactioneꝫ subtiliãdo mãꝫ facit ad resolutionẽ reliqaꝝ que remãserũt. ⁊ ita silr tempore sanitatis cũ non ẽ corpꝰ paratũ ad dictos dolores de ꝓximo motꝰ ꝯueniẽter factus nõ supra repletionẽ viuificando caliditatẽ mẽbroꝝ ipsoꝝ iuncturaliũ facit vt virtꝰ expulsiua illoꝝ mẽbroꝝ sufficiat ad expulsionẽ sup̃fluitatũ ꝓprij nutrimẽti eaꝝ ⁊ sic nõ aggregabunt̃ sup̃fluitates ĩ iũcturis ꝑ viaꝫ paulatine ꝯgestionis que aggregarẽt̃ tpe quietis cũ tñ tales dolores a cã frida plerũqꝫ fiant ꝑ mãm aggregatã ꝑ illũ modũ paulatine ꝯgestionis. Addit: ⁊ a coitu abstineat ⁊ ĩtelligat̃ nõ in hora debita facto ꝓ quanto. Addit: ⁊ precipue cũ ẽ satur. i. sꝫ stomachũ repletus fuerit intelligat̃ ẽt de coitu sup̃fluo. Nã talis ẽ qui debilitat virtutes maxie nãles ⁊ mẽbra neruosa: ⁊ ꝯñr adducit ad hec nocumẽta sꝫ moderate factus maxie ĩ viro potẽte excitãdo caliditatẽ nãlem ꝓhibet aggregationẽ materieꝝ frigidaꝝ: ⁊ ita aliquotiẽs iuuat in casu isto sed nõ fiat cũ multo labore ⁊ ꝯcussiõe. Addit: nã balneũ ĩgrediat̃ intelligat̃ de balneo aq̃ simplicis maxie tepide. nã ꝑ tale balneũ remolliuntur iũcture ⁊ nerui. ⁊ ita relaxata dcã mẽbra fiũt passibilia ad receptionẽ superfluitatũ aliũde: ⁊ ẽt ĩ potẽtia ad resolutionẽ sup̃fluitatũ propriaꝝ sicut ex opposito ꝑ aggregationẽ ipsoꝝ mẽbroꝝ per medicinas aliqualiter stipticas reddũtur ipsa membra fortiora ĩ resistendo ĩfluẽtie materieꝝ ⁊ potẽtiora ad digerẽdũ ⁊ resoluẽdũ. Iõ balnea mineralia ⁊ alumiĩosa ⁊ salsa ⁊ erea ⁊ ferrea ĩ casu cõueniũt de qbꝰ dicebat. A. 2ª primi capº 19º doctrina 2ª ꝙ aque sup. minere eree ⁊ ferree ⁊ salse etiam iuuant in egritu. que sup. fiunt ex frigiditate ⁊ humiditate ⁊ in doloribus articulorum ⁊ podagre ⁊ conferunt laxitati ⁊c̃. Et in capitulo sequenti de his que ꝓueniũt ex vsu solis ordinauit balneũ ĩ habentibꝰ dolores neruoꝝ ⁊ articuloꝝ ⁊ habẽtibꝰ spasmũ ex oleo calefacto in quo decoquat̃ vulpes dicit ꝙ si ĩ ipso sup. oleo vulpes sup. ĩtegra ⁊ viua ligata pedibꝰ cũ capite cocta fuerit aut abaudũ. i. mustella ⁊ factũ fuerit sup. balneũ ex illo oleo erit medicamẽ meliꝰ qꝺ eẽ põt dolorẽ habẽtibꝰ iuncturaꝝ ⁊ podagrã ⁊c̃. Et ꝺ balneo ⁊ similibꝰ feci qõnem spãlez loco sepe allegato 22ª tertij. Addit neqꝫ exercitet̃ post comestionẽ: pꝫ: dixit ꝯñter vinũ p̃terea vetꝰ ⁊ purum bibat. Intelligat̃ nõ albũ sꝫ nigrũ ⁊ ad stipticũ aliqualiter declinãs maxime si vsus fit illiꝰ loco potꝰ cibalis. sꝫ si forte fit vsus ĩ declinatõe loco medicie posset exhiberi paꝝ puꝝ ⁊ subtile ad resoluẽdum reliqias materieꝝ q̃ remãsissent. Dixit vltĩo eas quoqꝫ dũ sanꝰ ẽ vtat̃ que vrinã ꝓuocare cõsueuerũt: ĩtelligatur hoc dictũ eẽ põderosuꝫ cũ multo sale: qm̃ sanus ⁊ repletꝰ si vteret̃ ꝓuocatiuis disponeret̃ ad dolores iũcturales maxie si alias fuerit ꝯsuetꝰ ad eos: ⁊ ꝓprie si multipliciter alias fuisset lesus: qm̃ medicie ꝓuocatiue ꝓprie sũpte vt ẽ semẽ feniculi dauci ⁊ apij sua acuitate subtiliãt humores ⁊ liquefaciũt ⁊ dilatant meatꝰ: ⁊ sic parãt mãs ad fluxũ ad loca ꝯsueta ⁊ pata de se recipere vt sunt mẽbra iuncturaꝝ. Iõ sepe ad curationẽ doloris calculosi ꝓpter necessariũ vsuꝫ diureticoꝝ solet seq dolor articulorum ⁊ sepe podagra. Et de hoc feci spãlez ẽt qõez ĩ loco allegato: ⁊ ẽt alibi ꝯtra sñiaz viꝰ doctissimi phisici ducalis magistri Bñdicti de nursia collega nr̃i q ĩ doloribꝰ actu existẽtibꝰ iuncturalibꝰ pp̃ quosdã tex. similes dicebat diuretica offerri debere: ⁊ tñ tex. hic nr̃ dicit: cũ sanꝰ ẽ ⁊ nõ cũ stãt dolores. sꝫ cũ sanꝰ ẽ ⁊ quasi mũdus ĩ quo al's nõ ꝯsueuit saltẽ nõ frequẽter lꝫ semel euenerit ꝯfortatis priꝰ mẽbris iũcturalibꝰ: tunc si moderate assuescat his q̃ vrinã ꝓuocare ꝯsueuerũt: credo ꝙ sit ꝯueniẽs pp̃ id qꝺ diuertunt̃ mãe a vijs iũcturalibꝰ. Si ẽt repiant̃ tex. ꝙ in tpe egritudinis ꝓuocatiua ꝯueniãt de qbꝰ fuit vnꝰ textꝰ. d. A. positꝰ ĩ curatõe gnãli de doloribꝰ iũcturaꝝ vbi dixit ꝙ plures de habẽtibꝰ dolores iũcturaꝝ fridos ⁊ ꝯplõnes humidas nõ iuuãtur cũ solõne plurima facta potõe ⁊ clisteri. Et addit: ⁊ cũ medicãtur cũ diureticis sanant̃. Rñde vt exposui illũ tex. loco suo ꝙ tales nõ iuuant̃. s. ꝯplete cũ solutõe ⁊c̃. Et ibi laudat tm̃ diuretica factis euãtõibꝰ ꝓ magna pte eradicatõis. nã cũ modicũ de mã remãsit ĩ toto ⁊ ĩ iuncturis dicebat ibi textꝰ ꝙ ꝓuocatio desiccat mãꝫ doloꝝ iuncturaꝝ q̃ resecãt̃ ex sup̃fluitate digõis illoꝝ mẽbroꝝ: ⁊ tũc nõ ẽ timor de ꝯuertendo mãs ad iuncturas cũ nõ sint abũdãtes in toto: imo sꝫ totu euãte: sꝫ id modicũ qꝺ remãsit de mã ĩ iũcturis ex talibꝰ diureticis recipit iuuamẽtuꝫ duplr. Uno mõ ꝑ simplicẽ alterationẽ exiccãdo cũ tales medicine sint sicce. Alio mõ subtiliãdo mãs q̃ sunt ĩ iuncturis ꝓpter caliditatẽ siccitati ꝯiũctam qbꝰ subtiliatis ꝑ easdẽ vias ꝑ quas defluxit dicta mã a virtute membrorum expelli possit per vias vrine: ⁊ ita iuuabũtur talia corpa: videbis loco allegato: ⁊ sic sit finis huius capituli.

Capm̃ 32m̃ de sciatica.

Dolor vero qui sciaticꝰ vocat̃ est qui ab ancha ꝑ coxaꝫ totã vsqꝫ ad genu in lõgitudinẽ ꝓtẽdit̃: qñqꝫ ẽt in lõgitudine ad virge similitudinẽ extẽsus per crus vsqꝫ ad pedẽ descẽdit: ⁊ tũc si in ꝯplexione dñatus fuerit calor ⁊ ĩ vrina tinctura: ex basilica manus eiusdeꝫ partis prius minutio faciẽda est deinde ex sciatica. Si aũt egri cõplexio frigida fuerit ⁊ color fuscus sepe ꝓuocãdus est vomitꝰ ex apozimate raffani cũ sirupo acetoso. Coxa quoqꝫ ac pedes ⁊ crus ex oleo ĩ quo castoreum ⁊ euforbiũ ⁊ storax sint resoluta inungantur assidue.

Qꝺ si dolor in coxa mansiuus fiat: eger ex almuri nabati ⁊ baurach clisterizet̃ ⁊ ex enemate acuto qꝺ ĩ. c. de apoplesia nominauimꝰ. Coliriũ quoqꝫ ex ciclamine ⁊ colloquitida factuꝫ supponat̃: ꝙ eo vsqꝫ fieri ꝯuenit donec eger excoriatõeꝫ ĩcurrat: ex ea eiꝫ duꝫ accidit plerũqꝫ ꝯsequit̃ sanitas. Si aũt passio ĩueterauerit: sinapis sumat̃ ⁊ cum fimo colũbino eiusdem quãtitatis terat̃ ⁊ ex apozimate ficuũ conficiant̃ ex quibꝰ coxe emplm̃ superponat̃: qꝺ tãdiu dimittat̃ donec ĩ loco vesice plene aqua fiant ⁊ scindant̃ ⁊ fluat aqua que ĩ eis est ⁊ vaporet̃ locus cũ aqua calida: deinde eger ꝑ aliquot dies quiescere dimittat̃. ⁊ si nondum sanitati restitutus fuerit: ad hãc eandeꝫ curã redeũduꝫ est. Qꝺ si egritudo valde mãsiua fuerit ⁊ longi tẽporis ⁊ timet̃ ne vertebrũ resiliat aut egressus fuerit: locꝰ ex instrumẽto qꝺ rote assimilat̃ cauterizãdus est: ⁊ ĩtendat̃ cũ coctura super caput anche apud coxe principiũ ponẽda: huiꝰ inde rei sermocinatio istiꝰ nostri operis metas trãscẽdit. Taliter preterea patiens in tẽpore sospitatis vomere cõsuescat ⁊ soluere ventrẽ ⁊ regimẽ subtiliare ⁊ a cibis grossis ⁊ frequẽti ebrietate abstinere.

Dolor vero qui vocatur sciaticus ⁊c̃. Hoc ẽ capm̃ de sciatica siue de dolore scie qꝺ ꝯtinuat̃ ad p̃cedẽs recta ꝯtinuatõe ĩ hunc modũ. Nã cũ in p̃cedẽti capº sit determinatũ ꝺ dolore podagrico q ĩter dolores iuncturaꝝ ẽ dolor frequẽtiꝰ adueniẽs corꝑibus ⁊ priusquã ceteri dolores iuncturales pp̃ sitũ maxie peduꝫ deorsum respectu aliaꝝ iuncturaꝝ: vñ parãtur ad recipiẽdũ ĩfluxuꝫ ab alijs mẽbris ꝓpter ẽt motũ ꝓgressiuũ calefaciẽtẽ dictas iuncturas: vñ fit attractio materieꝝ ad eas plusquã ad alias iũcturas. Et qm̃ ad diuturnitatẽ doloꝝ pedũ solet sequi etiã sciatica nisi debite ꝓuideat̃ ꝓpterea ꝙ per ĩfluxũ materieꝝ de superioribꝰ ad pedes debiles factos per viã trãsitus per venas medias alique mãe faciliter recipiunt̃ ĩ venis termiãtis ad iũcturas scie siue pixidẽ ĩ qua voluit̃ vertebrũ qꝺ ẽ extremitas ossis coxe q̃ scia ẽ ꝓprie ꝯcauitas ossis anche. ⁊ ita ab aliquibꝰ talis dolor aliquotiens appellat̃ sciaticus aliquotiẽs dolor anche. Iõ ad dolorẽ podagricũ ꝯsueuit sequi dolor sciaticus. Sepe tñ ẽt ꝯiungitur ĩfluẽte simul mã stãte plenitudine ad sciã ⁊ ad iũcturas peduꝫ: tamẽ de eis. d. Rasis fecit duo capl'a distincta sicut ⁊ alij auctores qm̃ cura sciatice multũ elongat̃ ĩ curis a curis doloꝝ aliaꝝ iũcturaꝝ maxie ĩ hoc ꝙ rep̃cussiua vera nõ admittuntur ĩ sciatica ĩ augmẽto doloris sicut ĩ alijs admittũtur doloribus. qꝺ pꝫ ẽt per Ra. ĩ textu qui ẽt ĩ dolore sciatico a cã calida ꝺ medicinis frigidis localibꝰ nullã fecit mẽtionẽ. ⁊ hoc ẽ pp̃ ꝓfũditatẽ magnã iuncture scie ne mãe intus ꝓfundẽtur per stipticas medicinas que ꝓfũdate difficilime postea remouerent̃: imo q̃si nũquã curari possent nisi cũ cauterio actuali vel potẽtiali in oĩ cura timoroso qui timor de medicinis fridis nõ hẽri põt tñ in reliquis iũcturis ꝓpter minorẽ capacitatẽ eaꝝ. Et istã sñiaz expresse posuit dñs Auic. in caplõ de cura sciatice cũ dixit: Et tu quidẽ scis ꝙ ipsi sup. dolores sciatici differũt ab alijs doloribꝰ iuncturaꝝ. Nã rep̃cussio ĩ principio dixit: qñqꝫ nocet eis nocumento vehemẽti qm̃ mã ꝓfunda ẽ ⁊ rep̃cussio retinet eam illic ⁊ ponit eã talẽ ꝙ difficilis fit eius resolutio: ⁊ preparat eã ad hoc vt dislocet̃ ĩ iũctura ⁊c̃. ⁊ sic ꝯueniẽter factuꝫ ẽ caplm̃ de sciatica post capitulũ de podagra ⁊ differẽter ab alijs doloribꝰ iuncturaliũ qui magis ĩ cura cõicant. Diuidit̃ pñs caplm̃ prima diuisiõe ĩ tres ptes. Nã primo ponit curã ⁊ signa doloris sciatici a causa calida. 2º ponit cura eiusdẽ a causa frigida. 3º ponit moduꝫ preseruatõis corporuꝫ paratoruꝫ ad hos morbos ĩ tempore ĩcolumitatis eoruꝫ maxime tamẽ ꝯtrahẽdo ad p̃seruationẽ doloris a causa frigida quoniã tales vt frequẽtius eueniũt. 2ª

pars incipit ibi: Si autem egri complexio frigida fuerit ⁊c̄. ter/
tia pars incipit ibi ad finē capituli: Taliter preterea patientes
in tꝑe ſoſpitatis ⁊c̄. Pꝛīa etiaȝ in duas diuidit̄. qm̄ pꝛio ponit
ſigna abſolute ad declarādum doloꝛeȝ ſciaticū: 2° ponit ſigna
⁊ curā ſpālis doloꝛis ſciatici a cā calida. 2ª ibi: Et tunc ſi ī ꝯple
xione fuerit caloꝛis dn̄iuȝ. De pꝛima ergo ꝑte dixit declarā/
do taleȝ doloꝛē ſciaticū: Doloꝛ vero qui vocat̄ ſciaticus eſt ꝗ ab
ancha vſqȝ ad genu ī lōgitudinē ꝓtendit̄: qn̄qȝ ēt in lōgitudine
ad virge ſimilitudinē vel ſup. coꝛde groſſe ſimilitudinē extēſus
ꝑ crus vſqȝ ad pedes vel pedē ſup. paꝝ deſcēdit. hoc totū claꝝ
eſt ex alligatōe iuncture ſcie cū genu ꝑ neruū quēdaȝ latū expā
ſuȝ per coxā exterius qui alligat̄ ad coꝛdas iuncturā genui ligā
tes de quo declaraui loco allegato verſus finē capituli de do/
loꝛib⁹ iuncturaꝝ. ⁊ ita ꝑ illuȝ neruū ſtante doloꝛe circa ſciaȝ ꝑ/
parat̄ effuſio matericꝝ ex toto coꝛpoꝛe deſuper vſqȝ ad genu ⁊
qn̄qȝ vſqȝ ad pedē: ⁊ ita appꝫ doloꝛ quaſi ſit ꝑ coꝛdā extēſaȝ in
fra virgā vſqȝ ad pedeȝ. De ſcd̄a ꝑte hui⁹ partis ponēs curā
doloꝛis a cā calida: pꝛio ponit ſigna ei⁹ ⁊ ꝯn̄r curaȝ. Dicit er/
go pꝛio ꝙ ſup. ſtāte doloꝛe ſciatico ad moduȝ declaratū: tunc ſi
in ꝯplexiōe ſup. nāli fuerit caloꝛis dn̄iuȝ vel ēt in ꝯplexione mē/
bꝛi accn̄taliter manifeſtet̄ dn̄iuȝ caloꝛis ⁊ ī vrina appꝫat tinctu/
ra ſup. tunc declaratur ꝙ cā doloꝛis eſt calida. Et ꝯn̄ter ponēs
curā addidit: ex baſilica ſup. tunc man⁹ eiuſdē ꝑtis pꝛius minu
tio faciēda eſt a flōmia: ⁊ deīde ex ſciatica ſup. ex vena poſita in
pede ī ꝑte ſilueſtri apud cauilā. Pꝛo ītellectu partis pꝛio de/
bes notare ꝙ pꝛicipalr̄ declarauit doloꝛē ſciaticū a cā calida ꝑ
habitudinē calidā toti⁹ ⁊ ꝑ tincturā vrine ſup. ad rubeū decli/
nāteȝ: ⁊ nō declarauit ꝑ coloꝛeȝ alteratū ad rubeuȝ vel citrinū
in cuti ꝑtis anche neqȝ ꝑ tactū caliduȝ illi⁹ ꝑtis ſicut ſupꝛa fecit
in cognitōe doloꝛis podagrici. ⁊ hoc eſt qꝛ errare ꝯtingeret per
hec duo ſigna: qm̄ ſtāte mā ī ꝓfundo iūcture ſcie ⁊ ſi calida fue
rit cauſans doloꝛē: ꝓpter tn̄ eam lōgari a cuti nō neceſſario ma
nifeſtabit̄ alteratio ī coloꝛe vel ī tactu. Nā coloꝛes coꝛpoꝝ qua/
litatē humoꝝ oſn̄dunt niſi ī ꝓfundo accubuerit vt dicebat Gal.
2ª affo. ſtantib⁹ ergo humoꝛib⁹ ī ꝓfundo ēt calidis nō fit neceſſe
coloꝛē cutis mutari ꝑ eā ſenſibilr̄: ſed ex dn̄io caliditatis in toto
que manifeſtat̄ ꝑ multa ſigna ⁊ ex tinctura vrine cū doloꝛe ve/
hemēti in ancha maxīe etiā cuȝ repletōe venaꝝ totius poſſum⁹
arguere ſupꝛa cām calidaȝ a dn̄io ſanguineā. Naȝ cā calida co
lerica a dn̄io raro vel quaſi nunq̄ȝ facit doloꝛē iuncturaleȝ ⁊ ma
xime ſciaticū ꝓpter id qđ ſupꝛa dixi: qꝛ tales māe ſubtiles de nā
ignea magis ꝯuertunt̄ ad exterioꝛa q̄ȝ ꝓfundent̄ in iuncturis.
Scd̄o nota ꝙ lȝ Raſ in hac diſpōne ponat curā per flōmiā
tantuȝ cuȝ reliqua que maxime ad dietā faciunt de minoꝛatiōe
cibi in pꝛicipio: imo vtplurimū de tenui dieta ⁊ cum dimiſſione
exercitij ⁊ omniū eoꝝ que faciunt ad motū ⁊ calefactionē maxi/
me de diminutōe carnis ⁊ vini ⁊ ſimiliū ſunt ī hoc caſu ꝑcipue
obſeruāda. ſed de his nō facit mentōem ſuppones vt redeat̄ ad
canones poſitos ſupꝛa ī cura doloꝛis iuncturaꝝ ⁊ maxīe poda/
gre qui oēs obſeruari debēt ēt in ſciatica ꝓpter illud qđ dictū
ē de repercuſſiuis ī pꝛicipio. Nā talia non debētur ī ſciatica vt
dictuȝ ē ꝓpter mām ꝓfundare. ſȝ cū ē intētio ſedatōis doloꝛis
ī pꝛicipio tunc dicebat Auic. opȝ vt ſedes eos cū mollificatiuis
lenificātibus ſup. habilitātib⁹ mēbꝛa neruoſa ad dilatationem
ne nimis violēta fiat extenſio illoꝝ mēbꝛoꝝ ebulliēte mā. tn̄. A.
facit exceptionē niſi mā fuerit nimis ſubtilis calida valde faciēs
doloꝛē ſup. acutiſſimū: vnde tūc ꝑꝑ remiſſionē qualitatis māe
⁊ ꝓpter timoꝛē natū ſequi de ſpaſmo opȝ aliquid apponi đ me/
dicinis frigidis ad doloꝛis remiſſionē lȝ Raſis ī de iūcturis ꝓ/
hibuerit quecūqȝ frigida ī ſciatica ēt ſi a cā calida quodāmō cō
burente đ hoc dixit loco allāto ſepe. Nota ꝯn̄ter ꝙ flōmia in
iſto cāu ē maxīe ꝯueniēs ī pꝛicipio facta ex baſilica ⁊ ī ꝓceſſu fa/
cta ex ſciatica. Nā per flōmiā baſilice fit diuerſio de mā ſangui
nea fluēte. per flōmiā aūt ſciatice fluxa mā fit radicatio illi⁹ ꝑꝑ
directionē vene ſciatice ad anchā vel ſciaȝ. ſed ex qua vena baſi
lica fieri dȝ vtrū ex baſilica bꝛachij eiuſdē lateris vel alteri⁹ licȝ
Raſis dixerit hic ꝙ ſit fiēda ex baſilica eiuſdē lateris hoc intel/
lexit ſtante iā fluxa pro ꝑte mā ⁊ ī coꝛpoꝛe non multū pleno vbi
ſtat intētio nō tm̄ diuerſionis ſȝ ēt eūonis. ſȝ vbi eſſem⁹ ī pꝛici/
pio fluētis māe vel coꝛp⁹ eēt plenū ⁊ ſtaret intētio diuerſionis
tm̄ deberet fieri flōmia ex baſilica ꝑtis oppoſite vt lati⁹ declara
ui đ mēte auctoꝝ loco ſuo. Nota ēt ꝙ lȝ ſimplr̄ dicat Raſis
ī fiēda flōmia eūatiua que nūquā ē fiēda ī caſu niſi poſt diuerſi/
uā maxīe ī coꝛpoꝛe pleno debeat fieri flōmia de vena ſciatica ꝓ/
pter cām dictā: hoc ītelligat̄ verū vt ī plurib⁹. Nā aliquotiēs
de mā ī ſcia cōicat̄ nocumētū ad partē domeſticaȝ coxe magis
q̄ȝ ad partē ſilueſtrē: ⁊ ſic per venas magis alligationē habētes
cū ſaphena q̄ȝ cū ſciatica: quo cāu ſtāte doloꝛe magis ī ꝑte do/
meſtica q̄ȝ ī ſilueſtri coxe vel cruris eēt fienda flōmia eūatiua đ
ſaphena ⁊ nō ſciatica vt ēt dicit Auic. Et ita cū his flōmijs ca/
nonice factis ⁊ reliquis de dieta ⁊ vomitu leui ad diuertenduȝ
aliqualiter ſepe dicti doloꝛes ſciatici a tali cā pēdētes cito curā/
tur: ⁊ ita ſit expedita iſta ꝑs. Seqtur alia ꝑs: Si aūt egri ꝯple
xio frida fuerit ⁊c̄. Hec ē ſcd̄a ꝑs pꝛicipalis hui⁹ capituli ī q̄ po/
nit curā doloꝛis ſciatici a cā frida ⁊ duo facit. Pꝛimo ponit ſi/
gna ad declarādū talē doloꝛē. 2° ꝓſeqt̄ ī cura. 2ª ibi: Sepe ꝓ/
uocādus ē vomitus. De pꝛīa ꝑte dixit ⁊ ē clara: Si aūt egri
ꝯplexio frida fuerit ⁊ coloꝛ fuſcus ⁊ ſup. doloꝛ fuerit grauatiu⁹
paulatine fact⁹ cū reliqs ſignis friditatis ſup. declarat̄ tūc talē
doloꝛē depēdere a cā frida. Et ponēs curā duo facit pꝛicipalr̄:
qm̄ pꝛio ponit curā illi⁹ cū nō eſt doloꝛ antiquat⁹. 2° ponit cu/
ram ei⁹ cū paſſio iueterauerit. 2ª ibi: Si aūt paſſio iueterauerit

⁊c̄. Pꝛīa etiam ī duas. Nā pꝛio ponit curā illi⁹ ſatis ī pꝛinci/
pio vel augmento eius. 2° cum doloꝛ fit manſiuus magis ī ſta/
tu: non tamē fuerit longi tempoꝛis ⁊ multum manſiuus croni/
cus. 2ª ibi: Quod ſi doloꝛ in coxa māſiuus fiat ⁊c̄. Pꝛima etiaȝ
pōt diuidi ī duas ſȝ ꝙ duo ſpālia remedia ponit. vnū ꝑ vomi/
tum. 2m ꝑ medicinam localē legēdo lr̄aȝ ꝯtinuā dixit: Si auteȝ
egri ꝯplexio frida fuerit ⁊ coloꝛ fuſcus ſepe ꝓuocādus ē vomit⁹
ex apoȝimate. i. decoctōe ſup. alicui⁹ vomitiui cū ſirupo aceto/
ſo vt ſup. eēt decoctio facta ex ſemine aneti vel raffani vel cum
raffano. Addidit đ ſcd̄o pūcto coxa quoqȝ vt pes ⁊ crux ſup. cū
ācha ex oleo ī quo caſtoꝛeū ⁊ eufoꝛbiū ⁊ ſtoꝛas ſint reſoluta iun/
gatur aſſidue. Pꝛo intellectu pꝛimi pūcti: nota ꝙ in tali do/
loꝛe a cā frida laudat vomitū eē ſepe ꝓuocādū cū aliquo īciſiuo
ꝓuocatiuo. nam vomit⁹ ī caſu ē multū ꝯueniēs ī tali diſpōne ⁊
multo magis q̄ȝ ſolō vētris cū farmaco ⁊ maxīe fluēte mā: lȝ ēt
ī fluxu mā ꝯueniat ēt ī facto ꝑ viā paulatine ꝯgeſtiōis: qm̄ ꝑ vo
mitū diuertunt̄ māe: ſi fluāt ad ꝑtē oppoſitā vic flux⁹ ad ānchas
ēt ꝑ vomitū eūant̄ māe ātecedētes q̄ eūate nō mouebūt̄ ad an/
chas: ⁊ niſi talr̄ eūētur ꝑꝑ doloꝛē ꝯuertunt̄ facile ad eas. Jō oī
tꝑe vomit⁹ ē cōueniēs nō ſic aūt vētris ſolō. nā ꝑ ſolōnē vētris
ꝯuertūtur māe ad ꝑtē doloꝛis. ꝑꝑ hoc dixit Aui. ī cap° iſto đ cu
ra ſciatice: ⁊ iā diximꝰ ꝙ vomit⁹ iuuātioꝛ ē q̄ȝ vētris ſolutio ꝑꝑ
motū materiei ad ꝑtē doloꝛis ſup. ꝑ ſolutiōeȝ vētris ⁊ vomitus
mouet eā ſup. māȝ eūando ab ea. ſ. ꝑte doloꝛis: ⁊ ſupꝛa dixerat
vētris aūt ſolō qn̄qȝ vſqȝ ad finē poſtponit̄ ⁊ ē ſufficiētia ī vomi
tu foꝛti ⁊ n̄ trahat ſolō foꝛtis māȝ ad īferioꝛa ſup. verſus locū do
loꝛis: vn̄ ſup. foꝛte recipiet̄ aliqđ đ ea ī trāſitu ī loco doloꝛis. Ad
dit niſi ſit ꝑua. i. pauca mā. nā cū eſt modica mā ī toto n̄ erit ti/
moꝛ ēt ꝑ medicinā ſolutiuā ſeceſſiuā vt ꝯuertat̄ ꝑs e⁹ ad locuȝ
doloꝛis: qm̄ nā regulabit eā modicā ꝯueniēter eūando ꝑ īteſtia
⁊ ita vomit⁹ ē laudabilioꝛ q̄ȝ ſolō vētris ī caſu: ſignāter ergo di
xit ſepe ꝓuocādus ē ⁊c̄. Solutiua tn̄ q̄ ī caſu ꝯueniūt ⁊ ſepe fiūt
neceſſaria debēt regulari ſm̄ ꝙ ſupꝛa dictuȝ ē ī cap° ſupioꝛe de
cura podagre. Circa ſcd̄m pūctū nota ꝙ id qđ laudauit Raſ
de inunctōe fiēda cū oleo ī quo ſit virt⁹ caſtoꝛei ⁊ eufoꝛbij ⁊c̄. nō
ītelligat̄ ī pꝛicipio doloꝛis ſiue fiat ꝑ viā deflux⁹ ſiue ꝑ viā pau/
latine ꝯgeſtiōis: qm̄ tūc ē neceſſaria mitigatio doloꝛis q̄ ſit cum
anodinis ⁊ aliqualr̄ ꝯfoꝛtātib⁹ vt cū fomētatiōe ex aq̄ decoctio/
nis camomille ⁊ fenugreci ⁊ furfuris ⁊ ſimiliū: nō ēt tute ꝯuenit
talis inunctio vel ſibi ſimilis q̄ ſit talr̄ cum foꝛtib⁹ reſolutiuis ⁊
exiccatiuis ī ſtatu vel ēt ī declinatiōe cū mā ē aliqualr̄ indurata
ꝑꝑ timoꝛē petrificatōis: ſȝ opȝ admiſceri aliqđ mollificatiuū vt
ſepe dictū ē ꝑꝑ euitare dictū ꝑiculū īduratiōis. tn̄ Raſ vt bꝛe/
uiloquus vt ſepe dictū ē: ponit remedia vltīa q̄ fieri debēt poſt
mitioꝛa ⁊ qn̄ reliqua nō ſufficiūt: ⁊ tūc iſtud eſt ſatis foꝛte ad cō/
plendū intētionē reſolutōis. Vltiāte ꝯn̄ter ponit curā talis do/
loꝛis cū ſit māſiu⁹. Pꝛio ꝑ quedā remedia ꝯuertētia ad īteſtia.
2° ꝑ ea que ꝯuertūt ad cutim exteri⁹. 2ª ibi: Si aūt paſſio inue/
terauerit ⁊c̄. Dicit ergo pꝛimo: ꝙ ſi doloꝛ ī coxa māſiu⁹ fiat ⁊
ſup. ēt ī ancha: eger ex almuri. i. ſalſamento hūido qđ diſcurrit
ex piſcib⁹ ſalitis vel ex carnib⁹ ſalitis ⁊ nitro cliſterizet̄ ⁊ ex ene
mate acuto qđ ī cap° de apopleſia noīauim⁹ ſup. ēt cliſterizet̄.
Addit: coliriū quoqȝ ex ciclamie ⁊ collogntida factuȝ ſupponat̄
ꝙ eo vſqȝ fieri conuenit donec eger diſcuteriā īcurrat vt dixit.
⁊ ponēs vtilitatē hui⁹ dixit: Ex ea eiȝ duȝ accidit ſup. diſente/
ria plerūqȝ ꝯſequit̄ ſanitas: iſta oīa vt pȝ ſunt multū foꝛtia: licȝ
ꝑata multū iuuare ī coꝛꝑe ꝑato tollerare īpꝛeſſiōeȝ hoꝝ medica
minū vt ī coꝛꝑe robuſto foꝛti. ⁊ ego alias vſus fui iſto ingenio ī
quodā armigero ꝗ fuerat iacēs q̄ȝ plurib⁹ mēſib⁹ de ſciatica cū
eſſem iuuenis ⁊ curat⁹ ē ⁊ ſucceſſit mihi honoꝛ magn⁹. Sed in
coꝛꝑe debili ⁊ delicato nequaq̄ȝ ē eis vtendū: qm̄ foꝛte ꝑducerē
tur ad ſincopiȝ acuitate medicaminū: nec nūc ego laudarē etiaȝ
ī coꝛꝑe foꝛti eē ꝓcedendū vſqȝ ad diſenteriā: lȝ laudē eē vtēduȝ
cliſterib⁹ ſatis foꝛtib⁹ attrahētib⁹ mām flegmaticā ad īteſtina.
nā in eis nō tm̄ ē timoꝛ ſicut ē de medicinis ſolutiuis datis de/
ſuper: pȝ. Cōſeq̄nter de alia ꝑte dixit: ſi aūt paſſio īueterau e/
rit ſup. ſi dicta nō ſufficiāt ſinapis ſumat̄ ⁊ cū ſimo columbino
eiuſdē quātitatis terat̄ ⁊ ex apoȝimate ficuū. i. decoctōe ficuuȝ
ſatis ſpiſſa ꝯſpergant̄. i. īcoꝛpoꝛent̄ ex quib⁹ coxe. i. extremitati
eius vel ſic emplȝ ſuꝑponat̄ qđ tādiu dimittat̄ donec ī loco ve
ſice plene aque fiant ⁊ ſcindātur ⁊ effluat aqua que in eis ē. Ad/
dit: pānus quoqȝ aqua calida infuſus ſuꝑponat̄. ſ. ſup. ad ꝯuer
tendū aquoſitatē per illas vias vel ſup. ponātur aliqua folia at/
tractiua vt folia cauliū vel folia edere apponēdo ēt aliquid mel/
lis ſuper ea ad magis attrahēdū. ⁊ ita ꝑ aliquot dies fiet attra/
ctio aquoſitatis ad extoꝛia đ ꝓfundo anche. Deinde dicit Raſ:
eger ꝑ aliquot dies quieſcere dimittat̄: ⁊ ſi nōdū ſanitati reſti/
tutus fuerit ad hanc eādē curā redeūdū. Pȝ eīm ꝙ talis cura
de veſicatoꝛijs ſuccedere dȝ ad alias curas pꝛecedētes. Naȝ ꝑ
pꝛecedētes medicinas ⁊ ſolutiuas ⁊ per cliſteria perficit̄ intētio
pꝛincipalr̄ ad mām antecedētē lȝ ēt aliquid ꝯuertatur ad ea de
ꝯiuncta ⁊ eūetur. ⁊ per iſtud ingeniū curatiuū veſicatoꝛiū vel ſi
bi ſimile ꝑficit̄ intētio de eūando mām ꝯiunctā per cutiȝ attra/
hēdo qđ fieri nō dȝ ſi ī toto eēt mā apta fluere. Ex quo pȝ debi
tus oꝛdo ī his medicinis ſm̄ Raſim applicādis. nā tales nō de
bētur medicīe niſi reliquis pꝛi⁹ factis ⁊ cū paſſio īueterauerit ex
quo pȝ erroꝛ multoꝝ ī opere qui ī doloꝛe ſciatico nō factis cūo/
nibus poſt tres vel quattuoꝛ dies a pꝛincipio faciūt veſicatoꝛia
⁊ verberatōes cū vrticis ſupꝛa locū dolentē ⁊c̄. Cōſequenter
ad iſtā eādē intentionē qn̄ etiā per dieta non remoueatur egri/
tudo ponit remediuȝ vltimo fienduȝ pꝛecipue cum timetur ne
fiat diſſocatio iuncture propter mucilagines replentes vacuita
tes

tes eius ⁊ mollificationē ⁊ elongationē ligamēti: ad quā dislocationem aliquotiēs deuenitur in tempore longo. ⁊ est remediū cauterij actualis in virtute cuiꝰ exiccatur illa superflua humiditas cōtenta ī iunctura que est cā dicti nocumēti: ⁊ etiā cōfortatur iunctura remouēdo malā complexionē frigidā inductā a mā. Et iuuando ꝑtes vt aliūde nō recipiāt dixit ꝙ si egritudo valde mansiua fiat ⁊ longi tēporis ⁊ timetur ne vertebrē ꝓsiliat vel egressū fuerit locꝰ ex istō qđ rote assimilatꝰ cauterizādus est ⁊ coctura super coxe principiū ponēda. De his aūt cauterijs feci longā declaratōē in loco suo 2ª tertij ibi videbis ⁊ hic ero excusatꝰ sicut etiā se excusat Raſ dicens: huiꝰ tñ rei sermocinatio qm̄ sup. partis cirugice huiꝰ nr̄e operis metā trāscendit. Sequitꝰ alia pars ⁊ 3ª pricipalis huiꝰ capituli in qua dñs Raſ ponit regimē ꝑseruatiuū talis doloris a cā frida dixit: taliter ꝑterea patiētes in tēpore sospitatis qui sup. solēt icurrere tales dolores vomere ꝯsuescant ⁊ soluere ventrē sup. cum appropriatis ⁊ regimen subtiliare. i. paucū sumere debent de cibo ⁊ potu vel sup. vti regimīe subtiliatiuo tm̄ ꝯfortatiuo ⁊ a nutrientibꝰ grossis ⁊ frequenti ebrietate abstinere ꝯuenit. hoc totū clarū est. ⁊ sic sit finis capituli ad laudē omnipotētis dei.

Capm 33m de gibbositate cū gibbositas fieri incipit.

Cum gibbositas fieri incipit: pillule maiores de hermodactilis dāde sunt ⁊ oleū de rasim cum apozimate de semibꝰ sepe sumēdū: locus quoque ex oleo sambucino i quo storax liquida ⁊ castoreū ⁊ euforbiū resoluta sint frequēter inungendus ⁊ a cibis frigidis ⁊ grossis abstinēdū. Aqua ēt calida i qua cocta sint mētastrū ⁊ sansucus ⁊ sticados arabicus ab alto super locū distillāda est: deinde frequēs fricatio ⁊ iunctio ex oleis calidis faciēda est. Qđ si is qui hanc patitꝰ egritudinē puer fuerit: balneū solūmodo ⁊ inunctōes sufficiunt ex his que diximus. Si autē cū gibbositas incipit affuerit febris: a ꝑdicto regimīe oīo abstinēdū est: sed apozima ex herbis factū cū cassiafi. in potu est tribuēdū. Flobothomia quoque ex basilica faciēda est: ⁊ emplastra vehemētia loco superponenda sunt.

Sequitur capitulū de gibbositate qđ est nomē cōe ad eminentiā posteriꝰ factā circa dorsū vel ad anterius circa torace ꝗ spāli tñ vocabulo dicitur struma vel curuatio vel ad latus dextrū vel sinistrū. ⁊ dicitꝰ ꝯtorsio qm̄ tales eminētie imediate ꝑcēdent ex aliꝗli nō ꝑfecta dislocatōe spondiliū: sꝫ ex aliquali eorū remotōe a debito situ ⁊ nō vniꝰ tm̄ vel duorū: sꝫ qm̄ plures quasi vniformiter difformiter ad alterā differentiarū positōis iterius vel exteriꝰ vel lateraliter iclinantꝰ recedētes a debito situ: qđ capm recta ꝯtinuatōe ꝯtinuatꝰ cū ꝑcedentibꝰ duobꝰ ꝑ hunc modū. Nā postꝗ in ꝑcedentibꝰ determinatū est de quadā dispōne mēbrorū iuncturaliū. s. de dolorosa ꝯtingēte in dictis mēbris ꝓꝑ distensionē mēbrorū neruosorū alligātiū iter iūcturas ꝓꝑ ꝑtiā māe ꝗ aggregata ē in dictis iūcturis: vt in iūcturis pedū i podagra ⁊ in iūcturis scie in sciatica: ⁊ ꝑ silē modū fieri pñt ⁊ i alijs iuncturis vt manuū spatularū ⁊c. qui dolor spatularū tanꝗ dolor iuncturarū que sunt medie in ꝓfunditate respectu iuncturarū pedū ⁊ ancharū: qr ꝓfundiores iuncturis pedū ⁊ minꝰ ꝓfunde iuncturis ancharū medio mō debēt in pricipio curari quātū ad repcussiua: qr nō in totū dꝫ fieri repcussio sicut fit in iūcturis pedū ⁊ manuū ⁊c. ⁊ ita ꝑ dolores illorū mēbrorū iūcturaliū ⁊ ꝑ curā eorū īplicite determinatū est de alijs doloribꝰ aliarū iuncturarū ⁊ curis earū. Restabat igitꝰ determīare de quadā dispōne ēt iūcturali quꝫ dolorosa quꝫ nō maxime cōtingēte in iuncturis spōdilium de remotōe aliquali eorū a situ sibi debito ad anteriꝰ vel posteriꝰ vel lateralr̄ ad modū dictū ⁊ ita fecit capm conuenienter de gibbositate que sequitꝰ dictam remotōē spōdiliū a debito earū situ vel ex ipsa remotio vt dicebat Auic. Et dimissis cāis multiplicibꝰ harū dispōnū ⁊ distinctōibꝰ speciebus earū ⁊ signis de quibꝰ abunde scripsi in 2ª tertij in capº proprio sequens tātū expositōē textus litteralē hic dñi. R. in isto capitulo duo facit pricipaliter. Nā prīo ponit curā gibbositatis ꝯtingentis a cā plurimū eueniēte puta ab humiditate relaxante musculos itrinsecos vel extrinsecos debētes ꝯtinere spondiles i debito situ vel etiā a cā māli spasmāte dictos musculos alligatos spōdilibus ꝯtrahētes musculos i partē in qua sūt spasmati ⁊ hoc sine apate. Scđo ponit curā gibbositatis pēdētis ex apate i mēbris interioribꝰ ꝯtingente alligatis ēt dorso vel etiā i exterioribꝰ: vnde tractu ipsorū apatum ꝯuertuntur spōdiles ad eas ꝑtes. 2ª pars incipit ibi: Si aūt cū gibbositas icipit affuerit fe. Pria ꝑs ēt i duas diuiditꝰ. qm̄ prīo ponit curā gibbositatis a mā humida relaxāte pēdente i corpore ꝓuecto ꝑato ad sustinēdū medicinas solutiuas. 2º ponit curā dicte gibbositatis cōtingētis i etate puerili non sufficiēte tollerare medicinas solutiuas. 2ª ibi: Qđ si is qui patitꝰ egritudinē puer fuerit. Prima ēt i duas. ꝑº ponit curā per medicinas solutiuas. 2º per localia ponendo etiā regimē in dieta. 2ª ibi: Locus quoque ex oleo sambucino. De pria parte dixit: Cū gibbositas fieri incipit pillule maiores de hermodactilis dande sunt ⁊ oleū de rasiꝫ. i. de se. pentedactilis vel cataputie cū apozimate de se. sepe ē dandū. Pro intellectu partis ē notādū ꝙ cū dixit i principio vel cū fieri incipit gibbositas ⁊c. debēt dari pillule nō intellexit ꝙ primū cū occurrimus cū medicinis debeamꝰ dare pillulas đ hermodactilis maiores que trahūt a iūcturis cū fortitudine nō preparata neqꝫ digesta mā sed priꝰ debemꝰ digerere ⁊ ꝯñter cūare cū tali forti medicina lꝫ dictū sit prius ꝯueniēter a pricipio debeamus minorare mām cū aliqua forti debili medicina. Nā vt dicebat Auic. cura huius dispōnis ē cura ꝑalesis ⁊ spasmi humidi: per eūdē ergo modū debemꝰ dare digestiua postea cūatiua sicut ⁊ in paralesi dictū ē: ad illum locū recurre. Sed ad istū itellectū dixit: Cū icipit fieri gibbositas ⁊c. dāde sunt pillule. i. fienda ē cura a principio huiꝰ dispōnis cū incipit manifestari ⁊ nō debemus tardare ad factā completā remotionē spondilium ⁊ ad manifestā gibbositatē: qr tūc cura quasi fit ipossibilis ⁊ ego plurimos vidi tales nūquā curatos lꝫ ēt cum magna diligētia multorū. Et ita isinuat medicū debere eē sollicitū a pricipio apparitionis ad ꝑficiēdā curā. ⁊ qm̄ talis dispō aliquotiēs occultatꝰ per tp̄s: cū incipit patiens aliqualiter difficultari circa ꝑtes dorsi vel toracis dꝫ medicꝰ facere talē denudari ⁊ in totū expoliari ⁊ cū filo tenso a lauda capitis vel a fine colli vsqꝫ ad os caude videat medicus si alique spondiles declināt ad interius vel ad latus ita vt nō obseruēt debitū situ eorū ⁊ tantū ꝙ si taliter apparuerit incipiat ad curationē ne antiquetꝰ dispō qm̄ fiet perpetua. Nota ꝯñter ꝙ illud oleū dꝫ exhiberi in modica dosi. Nā ē multū acutū solutiuū ⁊ desiccatiuū: possent exhiberi. ʒ. ij. vsqꝫ ad tres cū aqua decoctōis seminū. tñ medici nostri temporis nō habēt in vsu exhibere de tali oleo per superiꝰ. Cōsequēter de scđa parte dixit: Locus quoque ex oleo sambucino in quo storax liquida ⁊ castoreū ⁊ euforbiū resoluta sūt frequēter ē iungēdus sꝫ ꝙ talis iunctio ē multū resolutiua ⁊ exiccatiua se ꝓfūdās vsqꝫ ad iūcturas. ⁊. A. i hoc caº facit oleū de euforbio ꝯpositū qđ ē in casu multum excellens. Addit ordinādo dictā: Et a nutriētibꝰ fridis ⁊ grossis abstinēdū ē ⁊ sup. ab oībꝰ multiplicātibꝰ humiditates flegmaticas. Addit ordinādo ēbrocatōē supra locū ad maiorē penetrationē i ꝓfundū cū virtute resolutiua exiccatiua ⁊ cōfortatiua mēbrorū: Aqua ēt calida i qua cocta sint mētastrū ⁊ sansucꝰ ⁊ sticados arabicꝰ ab alto supra locū distillanda ē: deide frequēs inūctio sup. post factā ēbrocationē ex oleis calidis faciēda ē. nā sup. tūc meliꝰ penetrabit virtus olei.

Qđ si is ꝗ hanc patitꝰ egritudinē. Hec ē scđa ꝑs huiꝰ ꝑtis in qua do. Raſ ponit curā talis dispōis a mā liquida flegmatica i corpe nō ꝑato sustinere medicinas solutiuas vt i etate ifantili: ⁊ breuiter dicit ꝙ si is qui hāc patitꝰ egritudinē puer fuerit balneetur solū sup. ēbrocādo cū đcoctōe dicta paulo āte: ⁊ iunctiones ex his ꝗ supra diximꝰ sufficiūt dimittendo purgationē: postea sup. rectificādo mēbra ad debitū situ sꝫ plicationē ad anterius i gibbo vt iacēte: exēpligrā puero supra tabulā planā sm dorsū ⁊ paulatine ꝯprimēdo vel cū plumaceolis ⁊ fascijs ligando ꝯueniēter ꝯprimēdo i ꝑtē oppositā: ⁊ si forte eēt necessaria aliqualis mollificatio ad faciliorē reductionē fiat cū aliquo humectante moderate oblato: postea facta reductōe fiat exiccatio cū medicinis exiccatiuis ꝯfortatiuis. Et ex hoc textu collige cōtra multos medicos ꝗ i oī casu māli: ēt i pueris ⁊ ifantibꝰ volūt vti medicinis solutiuis: ⁊ tñ male oꝑantꝰ cū aliquotiēs sufficiāt sola alteratiua i etate tenera: ⁊ hec sufficiāt de hac ꝑte. Si aūt cū gibbositas icipit ⁊c. Hec ē 3ª pars principalis huiꝰ i qua ponit curā gibbositatis ex apate pendētis marie calido ꝙ exteriꝰ manifestatꝰ ad sensū qm̄ cū eo ꝓꝑ dilatationē lacerti icipit manifestari gibbositas. nā si tūc fiat dolor acutꝰ i ꝑte ⁊ pūgitiuꝰ cū extensione ⁊ febris ꝯcomitetꝰ: tūc sup. declarādū ē talē gibbositatem pēdere ab apate: ⁊ tūc dicebat Raſ i textu ꝙ a ꝑdicto regimine oīo abstinēdū ē. s. a datiōe pillularū de hermodactilis ⁊ ab appositōe de semibꝰ calidis ⁊ ab vnctiōibꝰ calidis de qbꝰ ē dictū: pꝫ tota rō. nā ꝑ talia fieret iflāmatio i mā ⁊ cōmotio eius ⁊ ꝯñter augmētū i apate. Jō i hoc casu ꝯuenit regimē qđ debetꝰ i apatibꝰ calidis i principio cū flōmia ꝑtim diuersiua ꝑtiꝫ cūatiua. nā tūc cū icipit gibbositas saltē apa ē i augmēto manifesto: qr nō nisi cū notabili quātitate māe i apate incluso pōt fieri tractus musculi alligātis spōdiles ad iteriꝰ ita vt manifestetꝰ gibbositas. Jō tūc ꝯpetit flōmia ēt ꝑtim cūatiua vltra diuersiua ēt religs ꝯsentientibꝰ ⁊ exhibeatꝰ regimē tenue dimittēdo calida ⁊ vtēdo fridis aliqualiter ad stipticū declinātibꝰ i pricipio magis dimittēdo ex toto vinū ⁊ dāde sunt medicie lenitiue ⁊ aliqualr̄ solutiue materierū calidarū ꝑ secessū vt cū cassia ⁊ tamaridis cū decoctōe herbarū fridarū vt endiuia lactucarū solatri ⁊ huiusmodi cū modico capillorū veneris ⁊ apponere supra locū repcussiua moderata cū debilibꝰ resolutiuis: ⁊ tandem ꝓcedere sm oīa tꝑa apatis vsqꝫ ad đclinationē variādo medicamīa sꝫ canones sepe dictos i alijs apatibꝰ: ⁊ postea facta cura apatis intēdetꝰ cōprimēdo leuiter dorsū ad iteriora cū diuersis igenijs de quibꝰ dictū est: ⁊ ita si fuerit struma ⁊ cōuersio spōdiliū ad iterius ꝓꝑ apa in pleura vel i mediastino vel i alijs mēbris alligationē habentibꝰ ad spōdiles: tūc fiēda ē cura sicut dictū ē i locis suis: postea facta curatōe dictorū apatū igeniādū ē cū attractiuis positis supra dorsū ad ꝯuertēdū spondiles ad debitū situ: ⁊ ita sm hos modos fiet possibilis cura si occurratꝰ i pricipio harū dispositionū: alias nō fit bene possibilis reductio cū antiquatꝰ. Et istā curā i breuibꝰ expediuit in lr̄a cū dixit: Si aūt cū gibbositas icipit affuerit fe. a ꝑdicto regimīe sup. calefactiuo oīno abstinēdū: sꝫ apozima. i. potio ex herbis fridis factū cū aqua tribuēdū est.

Addit minutio quoqꝫ ex basilica faciẽda ẽ. Emplastra vehemẽtia loco supponẽda .i. vehemẽtis virtutis ĩ ꝓfundatõe ꝑꝑ membra eẽ iuncturalia vel ẽplastra vehemẽtia sup. ad attrahẽdũ fa/ cta curatõe apatis siue apatũ mẽbroꝝ ĩterioꝝ vt struma cũ stat intentio conuersionis spondilium ad exteriora ad debituꝫ sitũ: ⁊ hec de capitulo sufficiant.

Capᵐ 34ᵐ de varicibus.

c Um vene grosse ⁊ plene ⁊ diuerso modo curuate ⁊ virides in crure apparuerit: egritudo q̃ vitis vocaẽ adesse significaẽ. Hec aũt egritudo frequẽtius accidit his qui multũ pedibus laborare ꝯsueuerũt ⁊ qui cibaria que colerã nigraꝫ generant sepe sumunt. In principio itaqꝫ curatõis huius passionis basilicã minuere cõuenit: ⁊ vẽtreꝫ ex his que colerã educũt nigrã soluẽ: quoꝝ mentionẽ fecimus in .c. de melãcolia. hec autẽ sepe faciẽda sunt: ⁊ ab omnibꝰ a quibus melãcoliaꝫ patiẽtes custodiũtur in hac egritudine abstinẽduꝫ. Postquã vero hoc regimẽ diu adhibitũ fuerit: ex venis quas ĩ crure appuisse diximꝰ minutio fiat: a quibus sanguis tãdiu fluere dimittaẽ donec quicquid in eis est euacueẽ. Deĩde huiusmodi patiẽs colerã nigrã expellẽtibꝰ vtaẽ ⁊ ex basilica minuaẽ ⁊ caueat sibi ab oĩbus que colerã generãt nigram.

Um vene plene grosse.

Hec ẽ secũda ꝑs pͥcipalis huiꝰ ꝑtis de nocumẽtis ꝯtingen/
c tibus ĩ mẽbris exteriꝰ manifeste exteriꝰ apparẽtibꝰ ĩfra mẽbra nãlia pͥcipalꝛ ⁊ seruiẽtia dictis mẽbris ⁊ ꝯtinuaẽ ad precedẽtia de gibbositate ⁊ dolore iuncturaꝝ ꝑ hunc modũ. Nam postquã ĩ eis determinatum ẽ de dispõibꝰ dictoꝝ membroꝝ iũcturaliũ dolorosis vt frequẽtius ⁊ qñqꝫ nõ dolorosis: ꝯñter ĩ hac parte determĩat de quibusdã etiã dispõnibus que exteriꝰ ĩ mẽbris apparere ꝯsueuerũt. Et tria facit pͥcipalꝛ. nã pͥo determinat de duabus dispõnibꝰ que in cruribꝰ accidũt que sũt male dispões in ꝯpõne maxie in augmẽto cruriũ non tñ equaliter ⁊ sine vulnere vel vlceribꝰ. 2º determinat de quadaꝫ dispositione vulnerosa siue vlcerosa sepe sequẽti ad diuturnũ accubitũ ⁊ longã morã ĩ lecto: que longa mora sepe fit necessaria ĩ patientibus dolores iuncturaruꝫ etiã in curatõe varicũ vel elefantie vt de vlceribus lumboꝝ ⁊c̃. Cũ aliquis longo tꝑe supinꝰ iacuerit ⁊c̃. 3º ꝓ complemẽto huius doctrine totiꝰ ⁊ none ꝑtis Ra. determinat de doloribꝰ absolute qui accidũt ĩ exterioribꝰ mẽbris maxime manuũ vel pedũ ĩ quibus accidere nõ ꝯsueuerãt ita ꝙ nõ sũt redditiui sicut dolores podagrici vel ciragrici. 2ª pars incipit ibi: Cũ aliquis longo tꝑe supinꝰ iacuerit. 3ª in principio vltimi capituli: Cum dolor in manu aut ĩ pede fit. pͣ pars ẽt in duas. nã pͥo determinat de varicibꝰ q̃ʒtũ ad declarationẽ earuꝫ ⁊ curam. 2º determinat de elefantia dispõne vicina multũ in cãis dispõni varicũ. ibi: Hec passio postq̃ʒ mãsiua ⁊c̃. Prima pars ẽt ĩ duas. pº declarat que dispõ dꝫ dici varix vel vitis cruriuꝫ manifestãdo ẽt que corpora sunt parata ad hanc dispõnẽ. 2º ꝓsequiẽ ponẽdo curã huius dispõnis. 2ª ibi: In principio itaqꝫ curatõis ⁊c̃.

Quid nois ⁊ quid rei varicum.

Primo ergo põit declarãdo quid ĩtelligimus per varices dicens: Cuꝫ vene plene ⁊ grosse ⁊ diuerso mõ curuate ⁊ virides valde ĩ crure apparuerit egritudo que vitis diciẽ adesse significaẽ. Dicit 2º dclarãs quibus magis accidit: hec aũt egritudo frequẽtius accidit his qui multũ pedibꝰ laborare ꝯsueuerũt ⁊ qui nutriẽtia colerã nigram generatiua frequẽter sumũt. Pro ĩtelligẽtia hoꝝ duoꝝ pũctorum nota pͥo ꝙ manifestat has varices ex quibusdã ex ꝯcomitãtibus eẽtialiter ⁊ ex quibusdaꝫ ẽt accidẽtaliter ⁊ sepabiliter ꝯcomitãtibꝰ. Essentialiter aũt ꝯcomitãtia varices sunt grossitudo venaꝝ ꝓtensaꝝ per crura ĩcipiẽdo a coxis descẽdẽdo plerũqꝫ tortuose existẽtes. ⁊ hoc ẽ ꝓpter pñtiam mãe grosse recepte in dictis venis: que cũ non possit recipi ĩ venis minoribus ꝓpter grossitiẽ sed tm̃ in ramis magnis venaꝝ magnaruꝫ ꝯtineaẽ in eis ⁊ magis aggregaẽ. ⁊ ita extẽduntur dicte vene ⁊ magnificanẽ ⁊ ꝯñter fiunt sensu apparentes vbi prius nõ tumefacte neqꝫ replete sensibiliter apparebãt. ⁊ hec manifestatio ꝓprius accidit quãdo crus fm reliquas partes maxie carneas minoratur: qꝺ sepe contingit ĩ varicibꝰ: qm̃ talis mã plerunqꝫ est grossa melãcolica vel flegmatica grossa cum sanguine peccãs: vñ sanguis talis nõ põt recipi ĩ poris venaꝝ minutaꝝ neqꝫ labi per venas minutas supra mẽbra ad debitã nutricationẽ membroꝝ. ⁊ sic cũ tumore ⁊ grossitie venaꝝ magnaꝝ ꝓpter ĩclusionẽ mãe grosse in eis fit extenuatio dictoꝝ membroꝝ ꝑꝑ subtractionẽ nutrimẽti coꝝ. ⁊ per ꝯñs ille vene magne per crus dispersẽ nõ recte incedẽtes grossiores apparẽt ad modũ ramoruꝫ grossoꝝ vitis: vnde varices ꝓpter hanc similitudinẽ vites appellãtur. Nota tñ ꝙ lꝫ dictuꝫ sit tales dispões maxime pẽdent a sanguine melãcolico grosso tardi motus q: talis ẽ q maxime ꝯseruaẽ ĩ dictis venis magnis nõ paratis trãsire ad alias venas minutas. Et proinde Ra. declarauit talẽ mãm per colorẽ apparentẽ in dictis venis vt per colorẽ viridẽ sup. declinãtẽ ad obscuꝝ. tamẽ aliquotiẽs vt ẽt voluit Auic. expresse in capͥo: sanguis mũdus nõ melãcolicus ẽ cã eius. Nã ꝑꝑ multitudinẽ sanguĩs aliquotiẽs tanta fit replõ ⁊ extensio dictaꝝ venaꝝ vt ꝯñter fiat oppilatio ĩ poris eaꝝ vt nõ possit recipi mã sanguinea ĩ venis minutis. Sanguis aũt subtilis colericus vel sanguis flegmaticus aquosus ꝓpter ipsius facilẽ penetrationẽ ad venas minutas nõ ita aggregaẽ ĩ venis magnis vt faciat dictam dispõnem. Et ex his pꝫ verificatio eius qꝺ dictũ ẽ in 2º puncto ꝙ hec egritudo frequẽtius accidit his qui multũ pedibus laborare ꝯsueuerũt pnta itinerãtibus ⁊ saltãtibus vel cursoribꝰ ⁊ corã regibus astãtibꝰ. Nã ĩ talibꝰ omnibꝰ ꝯuertuntur mãe multe ad venas cruriũ caliditate acquisita ĩ eis ꝓpter motũ. ⁊ cũ descendũt mãe grosse vt fit ĩ corporibus melãcolicis ⁊ vtẽtibꝰ regimĩe melãcolico: ille mãe retinẽtur ibidẽ ꝑ modũ dictũ supra ⁊ sic nõ putrefacte sed solũ tales ibidẽ retẽte faciũt dictã extensionẽ apparẽtẽ. Nam si dicte mãe eẽnt putrefacte non saluareẽ cuꝫ eis dicebat Auic. pes .i. crus ab vlceratõe ⁊ apatibus malignis. ⁊ hec de ista parte lege lr̃am. In pͥcipio itaqꝫ curatõis ⁊c̃. Hec ẽ sc̃da pars principalis istiꝰ capituli in qua .d. Rasis ponit curã dictaꝝ varicũ: ⁊ diuidi potest ꝑs ĩ tres ꝑtes. qm̃ pͥo ponit curam haruꝫ habita indicatione ad materiaꝫ in toto existenteꝫ antecedenteꝫ ad has dispositiones. sc̃do ponit regimen curatiuũ mãe ꝯiuncte in dictis venis exñtis. 3º redit ad ponẽdũ ĩgeniũ ĩ ꝓseruãdo a recidiua sc̃a detumescẽtia illaꝝ venaꝝ ⁊ eũone facta mãe ꝯiuncte. 2ª ibi: Postq̃ʒ vero hoc regimen diu adhibitũ fuerit. 3ª ibi: Deĩde huiusmõi patiẽtes.

Cura.

De prima ꝑte ponens curã habita ĩdicatõe a mã ĩ toto exñte: pͥo ponit curã per eũoneꝫ fiendã ꝑ flõmiã ⁊ solutõeꝫ ventris. 2º per regimẽ cõe ꝑtiuens ad dietã. 2ª ibi: Et ab oĩbus a quibꝰ ꝯseruanẽ patientes melãcoliã. Dicit ergo de prima ꝑte: In pͥcipio itaqꝫ curatõis huꝰ passiõis basilicã minuere ꝯuenit sup. aliquotiẽs ⁊ ventrẽ ex eis que coleram nigrã educũt soluere sup. ꝯuenit facta sup. prius digõne colere nigre cuꝫ medicis digestiuis cum appropriatis ad eã siue fuerit nãlis siue fuerit adusta: ⁊ postea cum solutiõe cum appropriatis quoꝝ mentõeꝫ fecimꝰ in caº de melãcolia vt dixit vt exẽpligra in mã grossa melãcolica valeret ꝓ eũatiuo hierapigra cũ lapide lazuli p̃parato cũ aqua buglose. ⁊ in mã adusta minꝰ grossa valeret ĩfusio epithimi ĩ aq̃ lactis caprini cuꝫ aliĩs similibꝰ: de quibus eũatiuis ⁊ digestiuis habeẽ copia ĩ caº de melãcolia vt recte dixit Ras. Et ego ẽt feci spãleꝫ tractatuꝫ de his medicis valentibꝰ ĩ morbis melãcolicis post expõneꝫ capituloꝝ de varicibꝰ ⁊ elefantia 22ª tertñ quẽ vide si placet. Addit ⁊ est egregiuꝫ verbũ: hec sepe faciẽda sũt sup. de flõmia si sit expediẽs ⁊ de solutõe vẽtris cũ appropriatis sup. anteqũʒ veniamꝰ ad eũandum mãꝫ ꝯiunctã. qm̃ si corpꝰ nõ fuerit bene mũduꝫ cũ fieret eũatio de mã ꝯiuncta facilis fieret reditꝰ aliaꝝ materieꝝ antecedẽtiuꝫ ad crura ꝓpter situꝫ mẽbroꝝ ⁊ habilitatẽ in recipiẽdo simul cũ grauitate mãe põderantis ad motũ deorsuꝫ: flõmia tñ nõ semꝑ est necessaria vt cũ eẽt sanguis a dñio multũ melãcolicus receptus ĩ dictis venis vel flegmaticꝰ de flegmate grosso ⁊ vbi tũc habitudo ĩ toto eẽt illis ꝓportõalis. Sꝫ qñ habitudo eẽt sanguinea a dñio vt sepe ꝯtingit abũdante humore melãcolico nãli q ẽ fex sanguis: cũ postea fit lesio ĩ opatõibꝰ splenis ĩ hoc casu ⁊ in multis similibꝰ eẽt necessaria flõmia ex alñs sepe dclaratis. Addit vltimo quo ad hãc ꝑtẽ sũmatiꝫ ordinãdo regimẽ dicẽs: ⁊ ab oĩbꝰ a quibꝰ obseruãẽ vel sup. obseruare debẽt patiẽtes melancoliã ĩ hac egritudie abstinẽdũ ẽ. Pꝫ ꝯclusio cũ huiꝰ egritudinis mã vtplurimũ sit melãcolica vt dictũ ẽ. Jõ ẽt ⁊ a legumibꝰ ⁊ a carnibꝰ grossis ⁊ a vino grosso nigro ⁊ caseo veteri ⁊ similibus multiplicatiuis humoꝝ melãcolicoꝝ ẽ abstinẽdũ: ⁊ ita a solitudine ⁊ habitatõe ĩ locis tenebrosis ⁊ a vehemẽtibꝰ cogitationibꝰ cauẽdũ ẽ: ⁊ a motibꝰ ꝓgressiuis laboriosis: ⁊ a statõe lõga: ⁊ ad ꝯtraria ẽ ꝯuertẽdũ. Cõsequẽter dñs Ras ponit curã ꝓpriã respiciẽtẽ mãꝫ ꝯiũctã ĩ dictis venis ꝯtẽtã dicẽs: postq̃ʒ vero hoc regimẽ diu adhibitũ fuerit ex venis quas in crure apparuisse diximus minutio fiat a quibꝰ sanguis tãdiu fluere dimittatur donec quicquid in eis ẽ eũetur. Nota ꝙ signanter primo dixit postquaꝫ regimen dictum supra diu adhibituꝫ fuerit ⁊c̃. vt ĩnuat modicum ꝓficere ad curationẽ varicũ eũare ꝯtẽtuꝫ sanguinẽ ĩ eis nisi pͥo sit facta cõpleta euacuatio de materia in toto ⁊ obseruato lõgo tꝑe debito regĩe ꝓhibitiuo gñatiõis sanguinis melãcolici. Ad quã sñiaꝫ male docti modicum attẽdentes sepe ĩcurrũt ĩsaniã: q: faciũt flõmias ĩ dictis venis eũantes sanguinẽ actu ꝯtentũ ĩ eis credẽtes ꝯplete curã eẽ factã: ⁊ tñ infra biduũ vel triduũ fit recidiua ita ꝙ vene remaneãt ita tumefacte sicut prius ꝑꝑ id qꝺ denuo fluũt mãe ad dictas venas aptas recipere. Proinde. R. nõ tm̃ ꝯtẽtꝰ de eũatiõe priꝰ facta ꝑ tẽpus ⁊ cũ flõmijs ⁊ farmacijs ⁊ cũ debito regimĩe antequã fiat eũatio dicti sanguis ꝑ eas venas ẽt iussit post cõtinuari debere eũatões ⁊ aliquotiẽs flõmiaꝫ fm exigẽtiaꝫ cãe ne fiat reditus ⁊ recidiuatio dictaꝝ varicũ. ⁊ ꝓinde addit ad lr̃am p̃cedentẽ deinde sup. eũato sanguĩe de venis huiusmõi patiẽs colerã expellentibꝰ vtaẽ ⁊ minuaẽ ex basilica ⁊ obseruet ab oĩbus q̃ coleraꝫ nigrã generãt: sicut ẽt ante dixerat: ex quibꝰ verbis notat Gerar. ꝙ cõsideratis istis oĩbꝰ ꝙ meliꝰ sit nõ tangere cũ ferro ĩ varicibus nec aliqͩ cirugicũ opari nisi solũmõ eũare mãm ⁊ abstinere a cibis melãcolicis: q: vt dixit varices nõ ĩpediũt patientẽ ĩ vita: si pur tñ volũt curari ꝓpter decorẽ ⁊ nõ ꝑꝑ necessitatem vt aliquotiẽs faciũt iuuenes galãtes qbꝰ appet ĩndecorẽ eis videri ab amasijs suis cũ dictis venis ĩflatis ĩ cruribꝰ vt fuit ĩ quodã dño Sebastiano de valperga nobili pedemõtano ꝓspero ⁊

forti

forti qui ꝑꝑ ignominiā tm̄ me sepe sollicitauit vt curarer: ⁊ ego ostēdi sibi ꝑiculū curatōis neqꝫ ꝑ manus meas trāsiuit: sꝫ ꝑti/naciter sollicitꝰ q̄siuit vnū ē̄pericū magistrū Sperātiā q tādem eū cauterio actuali ꝑduxit illū ad mortē cuiꝰ hystoria posui 22ª tertij i capᵒ de varicibꝰ. Modus tn̄ recte oꝑandi eēt vt facta euacuatōe de mā i toto cū obseruatōe boni regiminis fiat flōmia in dictis venis deorsuꝫ apud cauilā i ꝑte domestica vt in saphena si fuerit vena tumefacta i ꝑte domestica vt frequētiꝰ cuenit. Et i sciatica apud cauilā exteriorē si fuerit vena tumefacta i ꝑte sil/uestri: ⁊ ita ꝯprimēdo suauiter a sursum i deorsum exprimatur to/tus ille sanguis grossus a loco flōmie: q2 flōmia dꝫ eē multū la/ta ꝓpter purgari idē sanguinē grossuꝫ. ⁊ si mā terreret i euacuando totū vna vice fiat dicta euātio i pluribꝰ vicibꝰ vsqꝫ dū totꝰ san/guis fuerit euatꝰ ꝯplete ⁊ n̄ videatur vena aliqualr̄ tumefacta: po/stea vero fiat ligatura cū binda lata quattuor digitis infusa priꝰ i aqua cineris cuꝫ modico aceti ⁊ sursuꝫ ligādo strictior sit ligatu/ra i fundo: ⁊ postea ascēdendo minꝰ stringat. Et si mā fuit ad ca/lidum declinās q̄ euāta ē apponatur i decoctiōe rose ⁊ balaustie ⁊ sumach mirthi ⁊ huiusmōi. Et si fuerit ad fridiuꝫ declinās vt ad melācoliaꝫ nālez iclinet: apponātur i decoctōe lupini ⁊ fiat aq̄ cineris ex decoctiōibꝰ cauliū ⁊ corticū quercus. ⁊ si puluerizetur desuꝑ aliqd de tamarisco magis iuuabit ante ligaturā: vel fiāt iunctōes cū oleo absinthij ⁊ mirthillorꝫ ⁊ stet i quiete cuꝫ crure eleuato: faciēdo ēt infra duos vel tres dies leuē ēt flōmiā si mā fuerit sanguinea: ⁊ euacuando ēt māꝫ grossaꝫ cū approꝑiatis ⁊ ob/seruatōe boni regīs ꝯtrarij multiplicatiui humorꝫ grossoruꝫ: ⁊ ita singulis duobꝰ diebꝰ renouādo ligaturā vsqꝫ ad quindeciꝫ dies ipo semꝑ iacēte: ⁊ postea cū voluerit surgere fiat caliga de pelle canis stricta q̄ salteꝫ attingat vsqꝫ ad genu: ⁊ ita paulatine suefiat tēperato motui fortassis curabitur. Et si prīo mō curari n̄ pōt sunt alia īgenia fortiora ad curationē scindēdo i directo va/ricis ⁊ extrahēdo varicē: postea ꝑ transuersuꝫ vniēdo ⁊ de his sunt diuersi modi quos posui i loco supra allegato 22ª tertij: ad euꝫ locuꝫ recurre. Ego tn̄ nō auderē supra aliquo illorꝫ ꝑꝑ timo/res euenire potētes ⁊ sic starē ꝯtentus in mitioribus de quibus dictum est: ⁊ sic sit finis.

Capᵐ iꝫᵐ de elefantia.

Ec passio postq̄ꝫ mansiua fuerit icurabilis est. Cū aūt icipit: si ei subueniatur ⁊ vt dꝫ medicata
b fuerit aut sanatur aut manet sic nihil addēs. Cū ergo pedis grossities augeri videtur ⁊ color offu/scari: vene quoqꝫ que vites vocātur apparere ceperint: eger quotidie cogēdus est vomere ⁊ custodiēdus ab ambulatōe ⁊ statiōe ⁊ vēter vomitu precedēte ex pillulis ma/ioribus de hermodactilis solvēdus est: deinde ad vomitum redeūduꝫ post illud hoc quoqꝫ multotiēs fieri opꝫ. Eger p̄/terea a cibis grossis est abstinēdus: ⁊ tibia a calcaneo icipiēdo sursuꝫ vsqꝫ ad genu stringēda: ante tn̄ ꝯstrictionē epithimā/da est ex aloe ⁊ myrrha ⁊ acacia ⁊ ipoquistidos ⁊ alumine cū aceto forti dissolutis: ex basilica quoqꝫ manus ꝯtrarie partis minutio faciēda est: neqꝫ erectus stet nisi pes strictꝰ ligatꝰ fue/rit neqꝫ epithima vllo modo dimittat: vomitu quoqꝫ frequē/ter vtatur. Qd̄ si paruū itercesserit spaciū a precedēti vomitu ⁊ appetit quiescere vapora ipsuꝫ cū seminibus cauliuꝫ ⁊ stica/dos arabico cinere de vitibꝰ ⁊ lupinis ⁊ mentastro ⁊ stercore caprino ⁊ farina fenugreci ⁊ liniatur ēt ex aqua cineris per spa/ciuꝫ vnius diei aut duorꝫ. Ipse eiꝫ huius egritudinis maximā resoluit parteꝫ atqꝫ leuioreꝫ reddit.

Ec passio postquā mansiua.

Hoc ē caᵐ de elefantia qd̄ recte sequitur caᵐ pre/
b cedens de varicibꝰ cū iste passiōes i multis cō/municēt marie i essentialibꝰ. nā vtraqꝫ ē dispō ꝓpriꝰ ꝯpōalis i augmēto cruriuꝫ: nā sunt pas/siones cruribꝰ approꝑiate. qm̄ si i alijs mem/bris fieret tumefactio venarꝫ ita q eēnt vene plene ⁊ grosse ⁊ diuerso mō curuate ⁊ aliqualr̄ ēt ad fuscū declinātes nō ꝓpte/rea deberēt dici varices qn̄ tales i crure nō apparuerit. Idē di/co de elefantia si mēbra itumescerēt fm̄ totū alia a cruribꝰ: ⁊ co/lor ēt offuscaretur nō ꝓpterea deberēt dici tales dispōnes elefan/tie sꝫ solū cum i cruribꝰ apparēt tales tumescētie. Nam vt dici/tur 22ª tertij de mēte Auēzo. taliter disponūtur pedes i hac pas/sione vt assimiletur pedi vel tibijs elefantis. Cōicant ergo he due dispōnes varices ⁊ elefantie q sūt egritudines augmēti appro/priate cruribus. Cōicant ēt i cāis qm̄ ex oī humore grosso vtra/qꝫ fieri possūt: ⁊ vt plerūqꝫ ex melācolico hūore lꝫ ēt ex sangui/nis plenitudine nimia vtraqꝫ fieri possit. Cōueniūt ēt in curabi/litate vel i nō curabilitate: qm̄ vtraqꝫ earꝫ cū ē ꝯfirmata fit icu/rabilis ꝓpter māın fieri terrestrē in ꝓcessu ⁊ virtutē cruriū de/bilitari. Sed differūt in hoc qm̄ i varicibꝰ ē augmētū inequale fm̄ crus: qm̄ ille vene tm̄ intumescūt ⁊ forte relique ꝑtes exte/nuātur: i elefantia aūt totum crus igrossatur quasi equalr̄ cū pe/de. ⁊ si iā stat maior durities imprimēdo in toto crure q̄ꝫ in va/ricibus vbi stat durities magis in venis. Et ꝓpter duritiem ⁊ colorem offuscū in crure differt elefantia ab vndimia qm̄ vndi/mia ē aq̄a albuꝫ molle: q2 a mā flegmatica molli depēdēs. ⁊ ita vbi sit i crure tm̄ ⁊ nō cōicetur alijs mēbris tumor fm̄ totū crus ⁊ nō sit durities i comprimēdo neqꝫ color ad fuscuꝫ declinans ibideꝫ declaratur vndimia differēter ab elefantia i qua ē grossi/ties cruris cū duritie ad imprimēdum ⁊ iclinatōe coloris ad fu/scuꝫ. Et distinguitur talis vndimia a caccetia per hoc qd̄ i caccetia cōmunicatur tumor etiam in alijs mēbris vt facici ⁊ palpebris. Et lꝫ varices ⁊ elefantia cōmunicent in materia vt q pēdent ex materia grossa vtplurimuꝫ melācolica plerunqꝫ adusta ⁊ nō pu/trefacta tamē differunt dicte materie q2 in varicibus materia melācolica vt plerūqꝫ ē ex sanguine adusto ⁊ in elefantia plerū/qꝫ ex flegmate adusto lꝫ ex eadē spāli mā fieri possint ceteris tn̄ paribꝰ i specie māe grossior apparet mā varicū q̄ꝫ elefantie ma/xime i fridis ꝑ viā defluxus. nā ꝑꝑ grossitieꝫ māe in varicibus clauditur mā tātuꝫ intra venas magnas vbi in elefantia subtilior transit ad venas paruas vsqꝫ ad mēbra aliquo modo nutrientia ⁊ sic apparet ꝯueniens tractatꝰ de elefantia post capᵐ de varici/bus. Diuiditur auteꝫ p̄sens caplm̄ prima diuisione in duas ꝑtes. Nā prīo ponit de elefantia que sit curabilis ⁊ que icurabilis. 2ᵒ prosequitur ponēdo curaꝫ curabilis vel salteꝫ ad ꝓhibēduꝫ aug/mentū eius. 2ª ibi: Cū ergo fuerit grossities augeri videtur ⁊c.

De prima ꝑte dixit: Hec aūt passio postq̄ꝫ māsiua fit. i. longi tꝑis icurabilis ē. rō dicta ē supra. Si aūt cum iceperit ei subue/nitur ⁊ vt dꝫ curata fuerit sup. cū oī diligētia ⁊ canonice aut sa/natur aut manet sic nihil addens. Ex quo verbo potes collige/re q ēt cū occurrit in principio ⁊ curatur fm̄ q oꝫ aliquotiēs nō sanatur perfecte ꝓpter passibilitatē mēbrorꝫ ⁊ debilitatē cruriuꝫ sꝫ solū p̄seruatur ab augmēto.

Cura. De scd̄a parte ponēs curā ponit diuersa remedia cu/ratōis quedā pertinētia ad euāonem materie maxime per vomitū quē multū laudat frequēter debere fieri ⁊ per solu/tionē ventris ⁊ ēt per diuersionē aliquotiēs per flōmiā. ordinat ēt regimē ꝯueniēs cū cura particulari fienda cū ligatura ⁊ cū fo/mētationibꝰ ad crus ⁊ cū his que supponūtur cruri ad exiccan/duꝫ. ⁊ singulariter laudat fomētuꝫ i vltimo capituli legēdo er/go litterā ꝯtinuā ⁊ fꝫ partes sentētiādo dixit: Cum ergo pedis grossities augeri videtur sꝫ i principio ⁊ color offuscari sup. ipsius pedis vel cruris: vene quoqꝫ que vites dicuntur apparere cepe/rint ita q hic ponit curā vtriusqꝫ ēt applicatis dispōibꝰ eger assidue cogatur vomere ⁊ custodiēdus ab āmbulatōe nimia ⁊ statōe ꝓpter cās dictas in capitulo superiore ⁊ venter vomitu prece/dēte ex pillulis maioribꝰ de hermodactilis soluēdus: deinde ad vomitū redeundū. Addit: hoc quoqꝫ multotiēs fieri oꝫ. s. vt co/gatur vomere supple cū vomitiuo satis forti: postea vomitu pre/cedēte soluatur cū pillulis de hermodactilis ⁊ postea iterato vtatur vomitu. Et ita pꝫ qm̄o multipliciter laudat vomitū i cāu sepius replicās d̄ eo ꝓpterea q2 per vomitū fit euātio ⁊ diuersio ad ꝑtē oppositam parti cruriū: nō sic aūt per medicinā solutiuā secessi/uaꝫ fit diuersio vt pꝫ: imo per eā videntur cōuerti māe ad cru/ra. ꝓinde ꝓpter timorē cōuersionis māe ordinat pillulas d̄ her/modactilis que faciūt succedere stipticitatē post solutiōem. ⁊ si i eis apponatur aliqd de lapide lazuli in mā melācolica vel d̄ epithi/mo ⁊c. a ꝓprietate magis valebūt. Prius tn̄ q̄ꝫ fiat vomitiuuꝫ forte vel solutiuū laboriosuꝫ per secessuꝫ per medicias desuper datas oportebit prius lenire ventrē cū clisterijs aliquo mō ap/propriatis: ēt mā digeratur cū digestiuis fm̄ q expedit fm̄ diuer/sitatē materierꝫ quarꝫ distinctōes ꝑ signa ꝓpria colligere pōt ⁊ ꝑticularia digestiua ⁊ vomitiua ⁊ solutiua appropriata posita i tractatu ꝓprio de varicibꝰ ⁊ elefantia loco allegato. Addit po/nēdo curaꝫ pertinenteꝫ ad dietaꝫ: Eger preterea a nutriētibus grossis est abstinendus ⁊ supple omnibus generātibus humo/reꝫ melācolicuꝫ. Addit: est cura particularis ⁊ tibia a cauila in/cipiēdo sursuꝫ vsqꝫ ad genu stringenda sup. si tumor fuerit tm̄/mō vsqꝫ ad genu. sꝫ si extēdatur ꝑ totā coxā oportebit fiat strictu/ra cū ligatura cuꝫ fascia etiā per totā coxā vsqꝫ ad radicē natis vel cū calcia d̄ pelle canis vt dicebatur. Addit ⁊ ē notabile verbū: ante tn̄ q̄ꝫ fiat strictura vel ligatura epithimāda est sup. tibia to/ta ex aloe ⁊ myrrha ⁊ acacia ⁊ ipoqstidos ⁊ alumine cū aceto dis/solutis. Ista sunt exiccatiua ⁊ ꝯfortatiua mēbri maxime aloes ⁊ myrrha ⁊ alumē acacia ⁊ ipoqstidos cū fridītate reprimūt acui/tatē ⁊ adustionē in mā: acetū ponitur ad ꝓfundationē virtutū me/dicinarꝫ ad intra humorē melācolicuꝫ. Addit: ex basilica quoqꝫ manꝰ ꝯtrarie partis minutio fiēda est sup. si expedit vt esset i cā sanguinea ⁊ i corpore pleno ad diuertēdū: sꝫ nō semꝑ est fienda flōmia vt pꝫ ex dictis supra. Addit: neqꝫ stet rectꝰ sup. patiens sup. multominꝰ ambulet nisi prius pes fuerit ligatꝰ: neqꝫ epithi/ma nullo mō dimittat sup. qd̄ dictū est ante ligaturā. Addit: ēt vomitu quoqꝫ frequēter vtatur: ecce qm̄o multipliciter laudat vo/mitū: ne tn̄ i elligas quasi singula die fieri debere vomituꝫ: qm̄ per ip̄m si frequēter factuꝫ fuerit fieret stomachus lacuna fleg/matuꝫ vt pꝫ iꝫª tertij. Addit q si paruū itercesserit spaciū a p̄/cedēti vomitu sup. facto ⁊ appetit quiescere sup. ifirmus ⁊ a vo/mēdo ⁊ a medicis solutiuis ordinat quedā localia tunc dicens: supponatur semīa cauliū sticados arabicū cinis de vitibꝰ ⁊ lupi/ni ⁊ nitri ⁊ stercus caprinū ⁊ farina fenugreci: oīa sup. talia mas/sellentur cuꝫ vino ⁊ aceto ⁊ aqua ad formā emplastri ⁊ sup. suppo/natur. Addit vltīo: fomētuꝫ quoqꝫ ei fiat ex aqua cineris. i. ex li/siuio facto de cineribꝰ vitis per spaciū vniꝰ diei vel duorꝫ. i. no/tabili ⁊ extēso tꝑe sup. recipiēdo fumū ex lisiuio calefacto vel in/fundēdo spōgias nouas i dicto lisiuio ⁊ supponēdo per diē vel duos anteq̄ꝫ supponatur emplm̄ dictū. Nā talis fomētatio mul/tū preparabit ad operationē dicti emplastri ⁊ ēt resoluet de mā

⁊ exiccabit. Proinde laudās hanc fomētationē addit: Ipsa eīz sup. fomētatio huiꝰ egritudinis magnā minuit partē ⁊ leuiorez reddit ... eā ꝯūter ad magis patiēdū. ⁊ si in dicto lixiuio ponatur aliquid de vino albo credo etiaz magis iuuabit. Et sic sit finis huius capituli cum dei laude.

Capl'm 36m de rubore ⁊ vlceratiōe lomboꝝ seu renuz.

Um aliquis lōgo tēpore supinus super dorsuz iacet loca renū plurimūqz rubēt ⁊ mala ibi fiūt vlcera. Cū ergo loca ista rubere cū augmēto visa fuerint miliū siue panicum aut folia salicis sub eo sternēda sunt: ⁊ ipse in die multotiēs est eleuandus: loca quoqz q̄ rubēt aqua roſ. super niuē ifrigidata rorāda sunt ⁊ flabellāda. Qđ si calor ꝑseuerauerit iponaꝛ epithima de alubrati qđ i.c. de apatibꝰ noīauimꝰ. Et si vesice ⁊ vlcera ibi exorta fuerit ex vnguēto de cerusa curenꝛ.

Um aliquis lōgo tempore:

Istud paruū capitulū recta ꝯtinuatōe ꝯtinuaꝛ cū precedētibus marie ad curā varicū ⁊ elefantie ⁊ ēt ad dolores iūcturaꝝ. Nā cū i his doloribus multum ꝓsternaꝛ virtus ⁊ corpora ita debilitētur ⁊ macresciāt vt necesse sit eos multo tpe accubere in lecto. Et idē dico i cura elefantie ⁊ varicuz: opz eos quiescere i lecto cū frequētatis cūonibus vt dictum ē. vnde corpora macresciūt ⁊ extenuātur. ⁊ qm̄ ad diuturnā morā i lecto cū extenuatōe mēbroꝝ ex iacēdo supine vt cōiter iacent corpora debilitata taliter iacētibꝰ solēt accidē rubores ⁊ vulnera vel vlcera circa lūbos i musculis extrīsecis ꝑꝑ ꝯtactū pānoruz ⁊ caliditatē q̄ acqriꝛ i dcis locis sicut fit frequēter i ptisicis priusq̄z moriānꝛ. iō fuit ꝯueniēs hic Rasis ponere curā huiꝰ ruboris vel vulneris vel vlceris sepe ꝯtigētis ad ꝓcedētes dispōnes ⁊ duo facit. Naz pᵒ manifestat hanc dispōnem. 2ᵒ ponit curā illiꝰ. 2ᵃ ibi: Cū ergo loca illa. Dicit de pᵃ ꝑte ⁊ est clara: Cū aliquis lōgo tpe supinꝰ iacuerit loca renū. i. exteriora puta musculi exteriores i directo renū plerūqz rubent ⁊ mala fiūt ibi vulnera. Cūqz loca ista ⁊c. Iā ponit curā p̄io ad ꝓseruādum ne fiāt vulnera vel vlcera. 2ᵒ ponit curā cū iaz sūt facta ad ꝯsolidādū. ibi: Et si vesice ⁊ plage ⁊c. Dicit ergo p̄io: Cū ergo loca ista rubere visa fuerint miliū siue panicū vel meliꝰ farina corum vel folia salicis vel sup. plātaginis vel vitis ⁊ alioꝝ similiū ifrigidātiū ⁊ aliqualr lenitiū sub eo ponēda sunt. i. sup linteamine molli ⁊ plano. Addit: ⁊ ipse sup. eger multotiēs i die voluēdus ē: ne sup. fm illā partē calefactā fiat adherētia ⁊ ꝯtactꝰ pānorum. Addit: loca quoqz q̄ rubēt aqua rosata sup niuē infrigidata irroranda sunt vel sup. aliquo sibi simili vt eēt succꝰ lactuce vel solatri. nā ꝑ hāc irrorationē remittiꝛ ꝯplexio calida acuta ⁊ igrossaꝛ cutis ne fiat vulnꝰ vel vlceratio. Sz qñ corpa ꝑꝑ debilitatē extremā nō possent nisi supine iacere: tūc bonū esset vt sumaꝛ bōbix carminatꝰ ⁊ ꝑforeꝛ ad modū strati ꝑforati ⁊ locus calefactus ponaꝛ i ꝑforato bōbice ne ꝯtangat alios pānos ⁊ ne ꝯsequēter fiat iflāmatio dicte ꝑtis: ⁊ ita cū his infrigidātibꝰ applicatis ꝑti ⁊ cū regimīe i dieta ad fridū iclinato: ⁊ cōstāte virtute aliquotiēs faciēdo flōmiā minutā ifrigidatiuā vel ēt euando nitrositatē ex sanguie iterdū cū mānna vel cū succo rosaꝝ poterit ꝓseruari ab excoriatōe vel vlceribꝰ dictoꝝ mēbroꝝ. Cōsequēter dicit q̄ si calor ꝑseuerauerit iponaꝛ epithima de alubrati vel alibi diciꝛ de homera qđ i capᵒ de apatibus noīauimꝰ ⁊ est epithima ifrigidatiuū multū cū aqua roſ. ⁊ cāphora ⁊ succis fridis: ⁊ ibi valeret vnguētuz de plūbo positū supra de cancro vlcerato matricis singulariter. Addit vltimo ponēdo curaz qñ facta sunt vlcera dicēs: Et si vesice ⁊ plage ibi exorte fuerint ex ceroto al. curēꝛ. i. ex vnguēto de cerusa curēꝛ vel cū vnguento de litargirio qđ ē positū supra i septimo huiꝰ i capᵒ de medicinis generātibꝰ carnē: qđ fit ex litargirio ⁊ oleo ro. ⁊ cuz aceto aliquotiēs ⁊ cū modico cāphore qđ gnāt carnē i estate cū i vulnere calor ⁊ ardor affuerit vt dixit: ⁊ sic est finis huius capituli.

Capm 37m de doloribꝰ mēbroꝝ extremoꝝ siue exterioruz.

Um dolor i manu aut i pede fit: eger iterrogādus ē si ex ꝑcussiōe hoc ei accidit aut si aliquid sup ipz mēbrū cecidit aut sup ipz diu iacuit aut si ꝯtingit ex cā extrīseca. Si aūt ab exteriori cā nō ꝯtigerit: locus dolēs ꝯsiderādus ē an sit magis rubeus q̄z reliquū corpus aut nō. si enim toto corpore rubicūdior fuerit ex calidi apatis medicamine curādus erit. ⁊ si mēbrū neqz fuerit calidū neqz rubeū sed iaz quotidie offuscaꝛ ⁊ siccaꝛ: aqua calida ab alto super ipm distillāda est ⁊ ex oleo ⁊ cera resoluta iungendus ⁊ dimittēdus sic donec dolor sedeꝛ. Qđ si locus grossior videaꝛ ⁊ tactu ēt fridior sentiaꝛ frequēter erit fricādus ⁊ aqua calida i qua sansucꝰ ⁊ camo. ⁊ sticados arabicꝰ cocta fuerit ab alto vt diximꝰ super ipz erit distillāda ⁊ ex oleo de cheiri citrino iungēdus: Regimē quoqz subtiltādum erit. Ipse vero vtaꝛ exercitio ⁊ in balneo sudet. Si aūt ista nō suffecerint: vēter ex his soluaꝛ que humiditates educūt. Mēbruz ꝓterea si tactu sentiꝛ frigidū friceꝛ prius ⁊ deinde inungaꝛ ex oleo costino ⁊ sambucino ⁊ oleo de been tepidis ⁊ his similibꝰ. Qđ si ista non suffecerint: ex vnguētis que in capitulo de paralesi nominauimꝰ inungēdus erit donec sanetur.

Um dolor i manu aut i pede

Istud cū dei laude cui i ifinitū regratior q̄ me Io. mattheū ex ferrarijs de gradi mediolanēsem ꝑduxit ad finē huiꝰ oꝑis ē vltimū capm huius noni Almāsoris ⁊ ē ꝯplens doctrinā de doloribꝰ mēbroꝝ exterioꝝ vt dicit rubrica: ⁊ ita recto ordine fuit vltimū huius noni: qđ p̄ia diuisiōe diuidiꝛ in duas ꝑtes. Nā determinādo p̄io de cura exterioꝝ doloꝝ: docet iuestigare primū cām doloris istiꝰ. 2ᵒ cognita cā ꝓsequiꝛ in cura fm diuersitatē causaꝝ. 2ᵃ ibi: Si eīz toto corꝑe rubicūdior fuerit sup. cutis. Dicit ergo de p̄ia ꝑte ⁊ est tota lr̄a clara: Cū dolor i manu aut pede fit. i. incipit manifestari: eger iterrogandus ē si ex ꝑcussiōe hoc ei acciderit aut si aliquid sup mēbrū ipm cecidit aut sup ipm diu iacuerit aut si ꝯtingat ex cā extrinseca sup. alia quouismō: ⁊ tūc sup. si ex tali cā manifesta ꝯtingerit ē occurrēdū cause primitiue vel ipressiōi eius mitigādo dolorem cū mitigatiuis aliqualr ꝯtrarijs cause: ⁊ ꝓhibēdo humores a fluxu i corꝑe pleno cuz diuertētibꝰ ⁊ euāntibꝰ fm sepe dicta: nec in hoc ē habendus magnus timor addit.

Signa. Si aūt ab exteriori cā nō ꝯtingerit locꝰ dolēs cōsiderādus ē: an sit magis rubeus q̄z reliquū corpus aut nō. Cōsequēter facta ista ꝯsideratiōe ponit curā fm diuersitatē causaꝝ: ⁊ possz diuidi i tot ꝑtes quot dicūꝛ esse cause quaꝝ curā talis doloris ponit: ꝑtes patebūt legēdo. Dicit ergo p̄io: Si eīz toto corꝑe rubicūdior fuerit sup. locus ex calidi apatis medicamine curādus erit sicut supradictū est i caᵒ superiori: ⁊ ita fiet cura vniuersalis ⁊ ꝑticularis sicut dictū est i apostematibus calidis.

Cura. Addit ponendo signa apatis frigidi vel doloris a cā frida: Qđ si mēbrū neqz calidū neqz friduz fuerit: sz iam quotidie offuscaꝛ ⁊ siccaꝛ: q̄r ꝯiungaꝛ aliqualis siccitas cuz friditate: aqua calida sup. ꝑpata ab alto sup ipm distillāda ē. nā talis est mitigatiua doloris remouēdo ēt siccitatē ⁊ ex oleo sup. cōi vel amigdalaꝝ dul. vel sisamino ⁊ cera resoluto inungaꝛ ⁊ dimittēdū est sic donec sedeꝛ. Qđ si locꝰ grossior quasi videaꝛ ⁊ tactu ēt fridus sentiꝛ. Ponit curā talis doloris a cā frida ⁊ humida q̄ manifestaꝛ ꝑ tactum fridum ⁊ grossitiē cū aliquali mollitie nō rubificato loco: ⁊ tūc ponēs curā huius cāe dixit q̄ frequēter erit fricandus. Intelligaꝛ tñ moderate ne fiat attractio materieꝝ ad locū: ⁊ aqua calida i qua sansucus. i. maiorana ⁊ camomilla ⁊ sticados arabicus cocta fuerit ab alto vt diximꝰ sup ipz ē distillāda. Pz eīz q̄ talis fomētatio ē mitigatiua doloris simul cū resolutiōe materie ⁊ ꝯfortatiōe mēbri. Addit: ⁊ ex oleo de cheiri idest viola citrina que est calefactiua resolutiua ⁊ ꝯfortatiua ē iungēdus. Addit: regimē quoqz subtiliandū. i. vtēdum regimine subtiliatiuo calefactiuo ⁊ exiccatiuo. Addit: ipse vero multo vtaꝛ exercitio ⁊ i balneo sudet: ista oīa sūt nota. Addit: si aūt ista nō suffecerint: q̄r localia tm̄ tūc sup. erit signuz q̄ in corꝑe erit repletio de mā ꝓportionali humida fouēte ⁊ ꝯseruante dolorē. Iō dixit q̄ tūc venter ex his soluanꝛ que humiditatem sup. flegmaticā educūt vt sup. cū turbith vel agarico ⁊ alijs similibꝰ. ꝯūter ēt ad localia rediēs dixit: Membruz ꝓterea si tactu sentiꝛ frigidū friceꝛ priꝰ: deinde iungaꝛ cū oleo costino ⁊ sambucino ⁊ oleo đ been tepidis ⁊ his similibꝰ. Pz eīz q̄ oīa ista sunt calefactiua resolutiua ⁊ exiccatiua. Addit postremo q̄ si ista nō sufficiāt ex vnguentis sup. fortioribus que in capᵒ de ꝑalesi nomīauimꝰ locꝰ inungaꝛ: vt verbigrā eēt vnguētum de bdelio ⁊ similia. Et sic sit iam omnium factori laus ⁊ gloria per infinita secula seculorum. Amen.

Et hic ꝯpletur feliciter totū opus ⁊ physicuz ⁊ practicū excellentissimi artiuz ⁊ medicine doctoris Joannismatthei ex ferrarys de Gradi super nonū almāsoris: Auspice ⁊ cēsore in oībus optio ꝓstantissimo physico ⁊ cyrurgico fortunatissimo dūo Joāneantonio Bassino ticinēsi: Impssuz in alma ciuitate Papie: ductu ⁊ ipēsis Aloysij comēsis: ⁊ Bartholomei de trottis: Anno salutis. M.cccc.xcvij. die. xxvij. Maij. Ludouico Maria Uicecomite Anglo Mli Duce sapientissimo ac p̄cipe felicissimo: Ad laudē omnipotētis dei. Amen.

Registruz: Omēs sunt quaterni.

39 FERRARIUS, JOA. MATTHAEUS DE GRADIBUS. PRACTICA PRIMA ET SECUNDA PARS CUM TEXTU RASIS NONI AD ALMANSOREM. Ed. Joa. A. Bassinus. Pavia, Aloysius Comensis et Barth. de Trottis, May 27, 1497. Fol. Goth. 2 col. 247 ll., the last blank, without the blank leaf (P_1) at the end of part one. Vellum (modern) with title label. £105.

Hain 7838. B.M. vii, 1018 (with variant title). Klebs, Inc. Med. & Sc. 392, 3. Census F.96 (3 copies).

A large, fresh and fine copy of this important text, the only book in which the name of these Pavia printers occur.

S Weel Cat 26,

Acc. 20000